Presented to His Royal Highness the Duke of Sussex
by H. R. H. the Prince of Capua.
1840.

Scopus Biblia ad hominum vota mirum ut animo & corpore ... habeant. adtemperatus

Bourguet

Biblia ſacra

Vtriuſqꝫ Teſtamēti: diligēter recognita ⁊ emendata: nō paucis locis: quę corrupta erāt: collatiōe hebraicoꝝ voluminū reſtitutis. Item in fronte libri ex Athanaſio Fragmentum de libris vtriuſqꝫ Teſtamenti.

Petrus Kouchig verus mei poſſeſſor. Año 7 0

ANDREAS OSIANDER PIO LECTORI.

CVM eſſent apud nos ſacra utriuſq; Teſtamenti Biblia typis excudenda, cuperentq; uehementer ii, quorũ ſumptibus res agebatur, ut ꝙ fieri poſſet, emendatiſſima in lucem prodirent; neq; tamen omnia, quæ laudabile hoc eorum ſtudium requirebat, in promptu eſſent; carebamus enim optimo, in hoc laboris genere, ſubſidio, nempe uetuſtis exemplaribus, quorum ſæpe uel antiquitas incorruptiorem ſeruat ueritatem, uel diuerſitas, non modo indicat errorem, uerum etiam, reſtituendæ ueritati præbet anſam. In partem laboris ab eis ſum inuitatus, rogatuſq;, ut expunctis erroribus, quos typographorum uel incuria, uel rerum grammaticarum ignorãtia inuexerat, ſimul etiam, ſicubi barbaries, uel aliud ſermonis incommodum ſuſpitionem faceret, conſultis hebræa ueritate, & ſeptuaginta interpretibus, ſubodorarer, quid eſſet legendum. Quod cũ facere cœpiſſem, conferremq; latina hebræis, occurrebant nõnulla, quæ interpres uel non fuerat aſſequutus, uel parum cõmode explicarat; quorũ aliqua placuit obiter annotare, nõ alia cauſa, ꝙ ut ſtudioſos iuuenes ad ſectanda ſtudia linguarum acrius incitarem, ſine quarum cognitione, fruſtra ſperamus genuinam ſacrarum literarum intelligentiam. Senes uero moroſos æquanimiores redderem, iis, ſi qui forte Eraſmi exemplum imitati, nouam ueteris Teſtamenti tranſlationem molirentur; nonnulla uero prudens diſſimulaui, alii uel tẽpori uel authori reſeruans, quod eiuſmodi eſſent, quæ nuda & ſuis rationibus orbata, non uiderentur tuto in lucem networkitura, exagitantibus & calumniantibus oĩa indoctiſſimis Sophiſtis. Quod ſi nihil aliud, certe temporis iniquitas, mira Typographorum feſtinatione contracti, manum retrahere coegit, obſtititq;, quo minus ſatiſfaceremus ipſi nobis; ne quid dicã de Typographis, in quibus non raro diligẽtia & eruditio deſiderantur. In propriis nominibus, uel hominum, uel locorum reſtituendis paulo fuimus audaciores. Si quis ueterem ſaliuam magis probat, ſimiles habent labra lactucas, nempe corruptiſſimorum exemplariorum alibi excuſorum uel myriadas, tametſi nos quoq; multa tulimus abiicienda, non noſtro, ſed aliorũ ſtomacho ſeruientes; cum non ignoremus, optima nõ niſi pauciſſimis placere.

Vale.

RPJCB

In ſequentem Epiſtolā beati Hieronymi Argumentum per D. Eraſmum Roterodamum.

Ethnicoꝝ ſapientum: et eccleſiaſticorum exemplis prouocat ad ſtudium literarum: pręcipue ſacrarum: et in his quantum ſit difficultatis oſtendit. Deinde ceu mundum quendam diuinę ſcripturę exponit oculis: ac veluti per tranſenniam oſtendit: quo magis inflammet ad huius ſtudium: ſingulos eius libros: authores: et argumenta elogijs quibuſdam breuiter commendans.

Epiſtola beati Hieronymi ad Paulinum preſbyterum: de omnibus diuinę hiſtorię libris. Caput I.

FRater Ambroſius tua mihi munuſcula perferēs: detulit ſimul et ſuauiſſimas literas: quę a principio amicitiarū fidem probatę iam fidei: et veteris amicitię noua pręferebant. Vera enī illa neceſſitudo eſt: ⁊ Chriſti glutino copulata: quam nō vtilitas rei familiaris: non pręſentia tantū corporum: non ſubdola ⁊ palpans adulatio: ſed dei timor: ⁊ diuinarum ſcripturarū ſtudia cōciliant. Legimus in veteribus hiſtorijs quoſdam luſtraſſe prouincias: nouos adijſſe populos: maria trāſiſſe: vt eos quos ex libris nouerant: coram quoqꝫ viderent. Sic Pythagoras Memphiticos vates: ſic Plato Aegyptum: et Architā Tarentinū: eamqꝫ oram Italię: quę quondam magna Grecia dicebatur: laborioſiſſime peragrauit: vt q̇ Athenis magiſter erat: et potēs: cuiuſqꝫ doctrinā academię gymnaſia perſonabant: fieret peregrinus atqꝫ diſcipulꝰ: malens aliena verecūde diſcere: ꝙ ſua impudenter ingerere. Deniqꝫ cum literas quaſi toto fugientes orbe perſequitur: captus a pyratis: ⁊ venundatus etiā tyranno crudeliſſimo paruit: ductus captiuus: vinctus: ⁊ ſeruus: tamen quia philoſophus maior emente ſe fuit. Ad Titum Liuium lacteo eloquētię fonte manantem: de vltimis Hiſpanię Galliarumqꝫ finibus quoſdam veniſſe nobiles legimus: ⁊ quos ad cōtemplationē ſui Roma nō traxerat: vnius hominis fama ꝑduxit. Habuit illa ętas inauditum omnibus ſeculis: celebrandumqꝫ miraculum: vt vrbem tantam ingreſſi: aliud extra vrbē quęrerent. Apollonius ſiue ille magus: vt vulgus loquitur: ſiue philoſophus: vt Pythagorici tradunt: intrauit Perſas: pertranſiuit Caucaſum: Albanos: Scythas: Maſſagetas: opulentiſſima Indię regna penetrauit: ⁊ ad extremum latiſſimo Phyſon amne tranſmiſſo peruenit ad Brachmanas: vt Iarcham in throno ſedentem aureo: et de Tantali fonte potantem: inter paucos diſcipulos de natura: de motibus ſyderum: ac dierum curſu audiret docentem. Inde per Elamitas: Babylonios: Chaldęos: medos: Aſſyrios: Parthos: Syros: Phoenices: Arabes: Palestinos: reuerſus Alexandriā: perrexit Aethiopiā: vt gymnoſophiſtas: ⁊ famoſiſſimam ſolis menſam videret in ſabulo. Inuenit ille vir vbiqꝫ quod diſceret: et ſemper proficiens: ſemper ſe melior fieret. Scripſit ſuꝑ hoc pleniſſime octo voluminibꝰ Philoſtratꝰ. II.

[Margin: Pythagoras. Plato. Architas. Titus Liuius. apolloniꝰ. bragmane. Iarchas. Hora. li. 1. ſermonū. Vale. li. 4. Laer. in vita taletis. hero. li. 3. Pōponiꝰ mela. li. 3. Philoſtratus.]

QUid loquar de ſeculi hominibus: cum apoſtolus Paulus: vas electionis: ⁊ magiſter gentium: qui de cōſcientia tanti in ſe hoſpitis loquebatur: dicens: An experimentum quęritis eius qui in me loquitur Chriſtus: poſt Damaſcum Arabiamqꝫ luſtratam aſcenderit Ieroſolymam: vt videret Petrum: ⁊ manſerit apud eum diebus quindecim. Hoc enim myſterio hebdomadis et ogdoadis futurus gentium prędicator inſtruendus erat. Rurſumqꝫ poſt annos q̄tuordecim: aſſumpto Barnaba et Tito: expoſuerit apoſtolis euangelium: ne forte in vacuum curreret: aut cucurriſſet. Habet enim neſcio quid latētis energię viua vox: et in aures diſcipuli de authoris ore tranſfuſa fortius ſonat. Vnde et Aeſchines cū Rhodi exularet: et legeretur illa Demoſthenis oratio: quā aduerſus eū habuerat: mirātibus cunctis atqꝫ laudantibꝰ ſuſpirans ait: Quid ſi ipſam audiſſetis beſtiā: ſua verba reſonantē? III.

[Margin: actuū. 9. c. 2. cor. 13 a. Gala. 1. d. Ibidē. 2 a. aeſchines demoſthenes.]

HAec non dico: quod ſit in me aliquid tale: quod vel poſſis a me audire: vel velis diſcere: ſed ꝙ ardor tuus et diſcendi ſtudium etiā abſqꝫ nobis per ſe probari debeat. Ingenium docile: et ſine doctore laudabile eſt. Nō quid inuenias: ſed quid quęras cōſyderamus. Mollis cęra: et ad formādum facilis: etiam ſi artificis et plaſtę ceſſent manus: tamē virtute totum eſt: quicquid eſſe poteſt. Paulus apoſtolus ad pedes Gamalielis legē Moyſi et prophetas didiciſſe ſe gloriatur: vt armatus ſpiritalibus telis: poſtea doceret confidenter. Arma enim noſtrę militię non carnalia ſunt: ſed potentia deo ad deſtructionem munitionum cogitationes deſtruentes: et omnem altitudinem extollentē ſe aduerſus ſcientiam dei: et captiuantem omnem intellectum ad obediendum Chriſto: et parati ſubiugare omnem inobedientiam. Ad Timotheum ſcribit ab infantia ſacris literis eruditum: et hortatur ad ſtudium lectionis: ne negligat gratiā: quę data ſit ei per impoſitionē manꝰ preſbyteri. Tito pręcipit: vt inter cęteras v̄tutes epiſcopi: quē breui ſermone depixit: ſcientiam quoqꝫ non negligat ſcripturarū. Obtinentem (inquit) eū: qui ſm̄ doctrinā eſt fidelē ſermonē: vt potens ſit exhortari in doctrina ſana: et contradicentes reuincere. IIII.

[Margin: Paulus apoſtolus. Act. 22. a. 2. cor. 10. b. 2. tim̄. 3. d. Titū. 1. b.]

SAncta quippe ruſticitas ſolū ſibi prodeſt: ⁊ quātū ędificat ex vitę merito eccleſiā chriſti: tantū nocet ſi deſtruētibus nō reſiſtat. Malachias ꝑpheta: imo ꝑ malachiā dn̄s interrogauit ſacerdotes legē. In tātū ſacerdotis officiū eſt: interrogatū reſpōdere de lege. Et in Deuteronomio legimꝰ: Interroga patrē tuū: ⁊ annūciabit tibi: ſeniores tuos: ⁊ dicēt tibi. In pſalmo q̄qꝫ. cxviij. Cātabiles mihi erāt iuſtificatiōes tuę ī loco peregrinationis meę. Et in deſcriptiōe iuſti viri: cū eū arbori vitę Dauid: quę eſt in paradiſo cōpararet: inter cęteras virtutes hoc etiā ītulit: In lege dn̄i volūtas eiꝰ: ⁊ ī lege eiꝰ meditabiť die ac nocte. Daniel ī fine ſacratiſſimę viſionis: ait iuſtos fulgere q̄ſi ſtellas: et intelligētes: id eſt doctos quaſi firmamentū. Vides: quātū īter ſe diſtēt: iuſta ruſticitas: ⁊ docta iuſtitia? Alij ſtellis: alij cęlo cōparanť. Quāꝙ iuxta hebraicā veritatē vtrūqꝫ de eruditis poſſit ītelligi. Ita enī apud eos legimus: Qui aūt docti fuerint: fulgebūt: q̄ſi ſplendor firmamēti: ⁊ q̇ ad iuſtitiā erudiūt multos: q̄ſi ſtellę in ꝑpetuas ęternitates. Cur dicit Paulꝰ apl's vas electionis? Nēpe q̄a legis ⁊ ſcripturarū ſanctaꝝ erat armariū. Phariſęi ſtupēt ī doctrina dn̄i: ⁊ miranť ī petro: ⁊ ioāne: quomodo legē ſciāt: cū literas nō didicerint. Quicq̄d enī alijs exercitatio: et q̄tidiana in lege meditatio tribuere ſolet: illis hoc ſpiritusſanctꝰ ſuggerebat. Et erāt iuxta quod ſcriptū eſt theodidacti.

[Margin: Malac. 1. et. 2. Deu. 32 a. Pſal. 118. Pſalm̄. 1. Dan̄. 12. b. Ibidem. actuū. 9. c. Mat. 7. d. actuū. 4. Ioan. 6. e. Luce. 2. f.]

Duodecim annos ſaluator impleuerat: et in templo
ſenes de queſtionibus legis interrogans: magis do-
cet: dum prudenter interrogat. Niſi forte ruſticum
Petrum: ruſticum dicimus Joannem: quorũ vterq;
dicere poterat: Et ſi imperitus ſermone: non tamen
ſciētia. Joannes ruſticus: piſcator indoctus: et vnde
z.cor.11.b illa vox obſecro: In principio erat verbum: ⁊ verbum
Joan.1.a. erat apud deum: et deus erat verbum? Logos enim
gręce multa ſignificat. Nam et verbum eſt: et ratio:
⁊ ſupputatio: ⁊ cauſa vniuſcuiuſq; rei: per quam ſunt
ſingula quę ſubſiſtunt: quę vniuerſa recte intelligi-
mus in Chriſto. V.

Hoc doct⁹ Plato neſciuit: hoc Demoſthe-
Abdie.1.a nes eloquēs ignorauit. Perdam: inquit:
Eſa. 29.e ſapientiam ſapientium: et prudētiam pru
1.corin.1.c dentium reprobabo. Uera ſapientia per-
1.cori.z.d
1.cori.1.d. det falſam ſapientiam. Et quamꝙ ſtultitia prędica-
tionis in cruce ſit: tamen Paulus ſapientiam loqui-
tur inter perfectos. Sapientiam autem non ſęculi
huius: nec principum ſęculi iſtius: quę deſtruitur: ſed
loquitur dei ſapientiam in myſterio abſcōditam: quā
prędeſtinauit de⁹ ante ſęcula. Dei ſapiētia Chriſtus
Cello.z.a eſt. Chriſtus enim dei virtus: ⁊ dei ſapientia. Hęc ſa
pientia in myſterio abſcondita eſt: de qua ⁊ noni pſal-
mi titulus pręnotatur: pro occultis filij: in quo ſunt
omnes theſauri ſapientię et ſcientię dei abſcōditi. Et
qui in myſterio abſcōditus erat: prędeſtinatus eſt an-
Rom. 1.a. te ſęcula: prędeſtinatus autem et prępfiguratus in le-
1.reg. 9.b. ge et prophetis. Unde et prophetę appellabantur vi
Joan.8.g dentes: quia videbant eũ: quem cęteri non videbant.
Hezec. 1.a Abraam vidit diem eius: et lętatus eſt. Aperiebātur
Pſal. 118. cęli Hezechieli: qui populo peccatori clauſi erāt. Re
Rom. 7.c uela (inquit David) oculos meos: et cōſiderabo mi-
z. cor.3.d rabilia de lege tua. Lex enim ſpiritalis eſt: et reuela-
apoca.5.a tione opus eſt: vt intelligat: ac reuelata facie dei glo-
Eſa. 29.d riam cōtemplemur. Liber in apocalypſi ſeptem ſigil
apoca.3.b lis ſignatus oſtēditur: quem ſi dederis homini ſcien-
ti literas: vt legat: reſpōdebit tibi: Non poſſum. Si-
gnatus eſt enim. Quanti hodie putant ſe noſſe literas:
et tenent ſignatum librum: nec aperire poſſunt: niſi
ille reſerauerit: qui habet clauem David: qui aperit:
et nemo claudit: claudit: ⁊ nemo aperit? In actibus
actuũ.8.c. apoſtolorum ſanctus eunuchus: immo vir (ſic enim
eum ſcriptura cognominat) cũ legeret Eſaiam pro-
phetam: interrogatus a Philippo: Putaſne intelli-
gis quę legis? Reſpondit: Quomodo poſſum: niſi
aliquis me docuerit? Ego (vt de me loquar interim)
nec ſanctior ſum hoc eunucho: nec ſtudioſior: qui de
Aethiopia: id eſt de extremis mundi finibus venit ad
templum: reliquit aulam regiam: ⁊ tantus amator le
gis diuinęq; ſcientię fuit: vt etiam in vehiculo literas
legeret ſacras. Et tamen cum librum teneret: et ver-
ba domini cogitatione cōciperet: lingua volueret: la-
bijs pe r ſonaret: ignorabat eũ: quem in libro neſciens
venerabatur. Uenit Philippus: oſtendit ei Jeſum:
qui clauſus latebat ī litera. O mira doctoris virtus.
Eadem hora credit eunuchus: baptizatur: et fidelis:
et ſanctus factus: ac magiſter de diſcipulo efficitur:
plus in deſerto fonte eccleſię: ꝙ in aurato ſynagogę
templo repperit. Hęc a me perſtricta ſunt breuiter
(neq; enim epiſtolaris anguſtia euagari longius pa-
tiebatur) vt intelligeres: te in ſcripturis ſacris ſine
pręuio: ⁊ monſtrante ſemitam non poſſe ingredi. VI.

Taceo de grammaticis: ⁊ rhetoribus: philo
ſophis: geometris: dialecticis: muſicis: a-
ſtronomis: aſtrologis: medicis: quorum
ſcientia mortalibus vel vtiliſſima eſt: et in
tres partes ſcinditur: to dogma: tin methodon: tin
empirian. Ad minores artes veniam: ⁊ quę non tam
lingua ꝙ manu adminiſtrantur. Agricolę: cęmenta-
rij: fabri metallorũ: lignorũq; cęſores: lanarij quoq; ⁊
fullones: et cęteri qui variam ſupellectilem: et vilia
opuſcula fabricantur: abſq; doctore eſſe non poſſunt:
quod cupiũt. Quod medicorum eſt: promittunt me- Horatius
dici: tractant fabrilia fabri. Sola ſcripturarum ars li.z. epſa.
eſt: quam ſibi paſſim omnes vendicant. Scribimus Horatius
indocti: doctiq; poemata paſſim. Hāc garrula anus: vbi ſupra.
hanc delirus ſenex: hanc ſophiſta verboſus: hanc vni-
uerſi pręſumunt: lacerant: docēt: anteꝙ diſcant. Alij
adducto ſupercilio grandia verba trutinantes inter
mulierculas de ſacris literis philoſophantur. Alij
diſcunt proh pudor a foeminis: quod viros doceant.
Et ne parum hoc ſit: quadam facilitate verborũ: im-
mo audacia ediſſerūt alijs: quod ipſi non intelligūt.
Taceo de mei ſimilibus: qui ſi forte ad ſcripturas ſan
ctas poſt ſęculares literas venerint: et ſermone com-
poſito aures populi mulſerint: quicquid dixerint: hoc
legem dei putant. Nec ſcire dignantur: quid prophe
tę: quid apoſtoli ſenſerint: ſed ad ſenſum ſuum incon
grua aptant teſtimonia: quaſi grande ſit: et nō vitio-
ſiſſimum docendi genus: deprauare ſententias: et ad
voluntatem ſuam ſcripturam trahere repugnātem.
Quaſi non legerimus Homerocentonas: et Uergi-
licentonas: ac non ſic etiam Maronem ſine Chriſto
poſſimus dicere chriſtianum: quia ſcripſerit: Jam re virg. ī bu.
dit et virgo: redeunt ſaturnia regna. Jam noua pro- egloga.4.
genies cęlo demittitur alto. Et patrem loquentem
ad filium: Nate meę vires: mea magna potentia ſo- Eneid. 1.
lus. Et poſt verba ſaluatoris in cruce: Talia perſta- Ene.d.z.
bat memorans: fixuſq; manebat. Puerilia ſunt hęc:
et circulatorum ludo ſimilia: docere quod ignores:
immo: vt cum ſtomacho loquar: ne hoc quidem ſcire
quod neſcias. VII.

Jdelicet manifeſtiſſima eſt Geneſis: ī qua Geñ.1.⁊z
de creatura mundi: de exordio generis hu-
mani: de diuiſione terrę: de confuſione lin- Ge.10 ⁊ 11
guarum: de deſcēſione vſq; ad Aegyptum Gene.46.
ſcribitur hebręorum. Patet Exodus cũ decem pla- Exo.9.10.
gis: cum decalogo: cũ myſticis diuiniſq; pręceptis. 11.1z.zo.
In promptu eſt Leuiticus liber: in quo ſingula ſacri
ficia: immo ſingulę pene ſyllabę et veſtes Aaron: et to
tus ordo Leuiticus ſpirant cęleſtia ſacramenta. Nu nume.zz.
meri vero: nonne totius Arithmeticę: et prophetię z3.et.33.
Balaam: et quadragintaduarum per eremum man
ſionum myſteria continent? Deuteronomium vero
ſecunda lex: et euangelicę legis prępfiguratio: nonne
ſic ea habet: quę priora ſunt: vt tamē noua ſint omnia
de veteribus? Hucuſq; Moyſes: hucuſq; pentateu-
chus: quibus quinq; verbis loqui ſe velle apoſtolus in 1.cor.14.d
eccleſia gloriatur. Job exemplar patientię: quę non
myſteria ſuo ſermone complectitur? Proſa incipit: vſq; ad.3.
verſu labitur: pedeſtri ſermone finitur: omneſq; leges ca.et.3.vſ-
dialecticę propoſitione: aſſumptione: confirmatione: q; ad.4z.
concluſione determinat. Singula in eo verba plena ⁊.4z.vſq;
ſunt ſenſibus. Et vt de cęteris ſileam: reſurrectionē ad finem.
corporum ſic prophetat: vt nullus de ea vel manife-
ſtius: vel cautius ſcripſerit: Scio: inquit: ꝙ redem- Job.19 d
ptor meus viuit: et in nouiſſimo die de terra ſurre-
cturus ſum: et rurſum circumdabor pelle mea: et in
carne mea videbo deum: quem viſurus ſum ego ipſe:
et oculi mei conſpecturi ſunt: et non alius. Repoſi-
ta eſt hęc ſpes mea in ſinu meo. Ueniam ad Jeſum
Naue: qui typum domini nō ſolum in geſtis: verum
etiam in nomine prępfert. Tranſit Jordanē: hoſtium Joſue.3
regna ſubuertit: diuiſit terram victori populo: et per Joſue.7.
ſingulas vrbes: viculos: montes: flumina: torrentes vſq;.13.
atq; confinia eccleſię: cęleſtiſq; Jeruſalem ſpiritua- Joſue.14.
lia regna deſcripſit. In Judicum libro: quot prin- vſq;.z3.
cipes populi: tot figurę ſunt. Ruth Moabitis: Eſai.16.a
Eſaię explet vaticinium: dicēs: Emitte agnum do- 1.reg.4.c.

Ibi.31 d. mine dominatorem terrę de petra deſerti ad mon-
z.reg. 8 d tem filię Sion. Samuel in Heli mortuo: et in occi
z.reg. z.a ſione Saul veterem legem abolitā monſtrat. Por
3.regū.3 ro in Sadoc atqꝫ Dauid noui ſacerdotij: nouiqꝫ im
4.reg.z4. 3regū. 1z. perij ſacramenta teſtatur. Malachim: id eſt tertiꝰ ⁊
4.regū 17 quartus Regū liber: a Salomone vſqꝫ ad Iecho-
niā: et a Ieroboam filio Nabath: vſqꝫ ad Oſee: qui
ductus eſt in aſſyrios regnū Iuda: et regnuꝫ deſcri
bit iſrael. Si hiſtoriā reſpicias: v̓ba ſimplicia ſunt:
ſi in literis ſenſum latentē inſpexeris: eccleſię pauci
tas: ⁊ hereticorum contra eccleſiā bella narrantur.
Duodecim prophetę in vnius voluminis anguſtias
coartati: multo aliud: ꝙ ſonāt: in litera pręſigurāt
Oſee.1 Oſee crebro nominat Ephraim: Samariam ioſeph
Oſee.z Iezrahel: ⁊ vxorem fornicariam: ⁊ fornicationis fili
Oſee.3 os: ⁊ adulteram cubiculo clauſam mariti multo tē
pore ſedere viduam: et ſub veſte lugubri viri ad ſe re
ditū pręſtolari. Ioel filius Phatuel: deſcribit ter
Ioelis.1 Ioelis.z ram duodecim tribuum: eruca: brucho: locuſta: ru
Ephe. 1. c bigine vaſtante conſumptā: ⁊ poſt euerſionem prio-
ris populi effuſum iri ſpiritūſanctum: ſuper ſeruos
dei et ancillas: id eſt ſuper centum viginti credenti
um nomina: ⁊ effuſum iri in coenaculū Sion. Qui
centum viginti ab vno vſqꝫ ad quindecim paulatim
et per incrementa ſurgentes quindecim gradnū nu
merum efficiunt: qui in pſalterio myſtice continent.
Amos paſtor: et ruſticus: et roborum mora diſtrin-
Amos.1 z gens: paucis verbis explicari nō poteſt. Quis enim
z digne exprimat tria et quatuor ſcelera Damaſci: et
Gazę: ⁊ Tyri: ⁊ Idumęę: ⁊ filiorū Ammon: ⁊ Mo
Ibidem 4 Ibidē.6 a ab: ⁊ in ſeptimo ⁊ octauo gradu Iudę: ⁊ iſrael. Hic
Ibidē.7 loquitur ad vaccas pingues: quę ſunt in Samarię
Ibidem 8 monte: et ruituram domum maiorē: minoremqꝫ te
ſtatur. Ipſe cernit fictorē locuſtę: ⁊ ſtantē dominuꝫ
ſuper murū litū vel adamantinū: et vncinū pomorū
attrahentem ſupplicia peccatoribus: ⁊ fameꝫ in ter
ra: non famē panis: nec ſitim aquę: ſed audiendi ver
bum dei. Abdias qui interpretatur ſeruus domini:
Abdie ca. vnico pertonat contra Edom: et ſanguineuꝫ terrenumqꝫ
hominē: fratris quoqꝫ Iacob ſemper ęmuluꝫ: haſta
Ione.1 ꝑcutit ſpiritali. Ionas pulcherrima columba nau-
fragio ſuo paſſionē domini prefigurans: mundū ad
Ione 3. poenitentiam reuocat: et ſub nomine Niniue gen-
Miche.5. tibus ſalutem nunciat. Micheas de Moraſthi co-
heres Chriſti vaſtationem annunciat filię latronis
⁊ obſidionē ponit contra eam: quia maxillaꝫ percuſ
Naum.3. ſerit iudicis Iſrael. Naum conſolator orbis incre-
Naum 1 d pat ciuitatē ſanguinum: ⁊ poſt euerſionem illius lo-
quitur: Ecce ſuper montes pedes euangelizantiū: et
Habacu.1 annunciantis pacem. Habacuc luctator fortis: ⁊ ri
Haba.z.a gidus ſtat ſuper cuſtodiam ſuam: ⁊ figit graduꝫ ſu
Ibidē.3.b per munitionem: vt chriſtū in cruce contempletur:
hypallage eſt. ⁊ dicat: Operuit cęlos gloria eius: ⁊ laudis eiꝰ ple-
na eſt terra. Splendor eius vt lux erit: cornua ī ma
nibus eius. Ibi abſcondita eſt fortitudo eius. So-
phonias ſpeculator: et arcanorū dei cognitor: audit
clamorem a porta piſcium: et eiulatum a ſecunda:
et contritionem a collibus. Indicit quoqꝫ vlulatū
habitatoribus pilę: quia conticuit omnis populus
Ps. 1z 5. Chanaan: diſperierunt vniuerſi: qui inuoluti erant
Aggei.1 argento. Aggeus feſtiuus et lętus: qui ſeminauit
in lachrimis: vt in gaudio meteret: deſtructū tem-
Aggei z.b plum ędificat: deumqꝫ patrem inducit loquentem:
Adhuc vnum modicumqꝫ: et ego commouebo cę-
lum ⁊ terram: ⁊ mare ⁊ aridam: et mouebo omnes
gentes: ⁊ veniet deſideratus cūctis gentibus. Za-
zacha.3.b ⁊.d. charias memor domini ſui: multiplex in prophetia
zacha.4.a ieſum veſtibus ſordidis indutū: ⁊ lapidē oculorū ſe
Zacha.6 ptē: candelabrūqꝫ aureū cū totidē lucernis: quot ocu
zacha.9.b lis: duas quoqꝫ oliuas a ſiniſtris lampadis cernit: ⁊

a dextris: vt poſt equos nigros: rufos: varios: et al-
bos: ⁊ diſſipatas quadrigas ex Ephraim: ⁊ equum
de Ieruſalem: ⁊ pauperem regē vaticinetur: et prę
dicet ſedentē ſuper pullum filium aſinę ſubiugalis.
Malachias aperte: ⁊ in fine omniū prophetarū: de Malac.1
abiectione iſrael: et vocatione gentium. Non eſt mi
hi ait voluntas in vobis: dicit dominus exercituū:
et munꝰ non ſuſcipiam de manu veſtra. Ab ortu eñ
ſolis: vſqꝫ ad occaſum: magnū eſt nomē meū in gen
tibus: ⁊ in omni loco ſacrificat̃: ⁊ offert̃ nomini meo
oblatio mūda. Eſaiā: Ieremiā: hezechielē: ⁊ danielē
ꝗs poteſt vel ītelligere: vel exponere? Quorū primꝰ Iere.1.c Iere.13.a
nō ꝓphetiā mihi videtur texere: ſed euangeliū. Se- ca.40 vſqꝫ in finē.
cundꝰ virgā nuceā ⁊ ollā ſuccenſam a facie aquilonis
⁊ pardū ſpoliatum ſuis coloribus: et quadruplex di
uerſis metris nectit alphabetū. Tertius pricipia ⁊
finē tantis habet obſcuritatibus inuoluta: vt apud
Hebręos ipſę partes cum exordio geneſeos ante an
nos triginta non legantur. Quartus vero: qui ⁊ ex Daniel.9
tremus inter quatuor prophetas temporū conſciꝰ: Ibidē 10. 11. 1z.
⁊ totius mundi: philohiſtoricus lapidē pręciſum de Ibidē.z e
monte ſine manibus: et regna omnia ſubuertentem
claro ſermone pronunciat. Dauid Simonides no-
ſter Pindarus ⁊ Alcęus: Flaccꝰ quoqꝫ: Catullus
atqꝫ Serenus chriſtuꝫ lyra perſonat: ⁊ in decachor-
do pſalterio ab inferis excitat reſurgentē. Salomō In prouer
pacificus ⁊ amabilis domini: mores corrigit: natu- In eccle.
rā docet: eccleſiā iungit: et Chriſtū ſanctarumqꝫ nu In canti.
ptiarum dulce canit epithalamium. Heſter in ec- Hester.7
cleſię typo populuꝫ liberat de periculo: ⁊ interfecto
Aman: qui interpretatur iniquitas: partes conuiuij
⁊ diem celebrē mittit in poſteros. Paralipomenon
liber id eſt inſtrumenti veteris epitome tantus ac ta
lis eſt: vt abſqꝫ illo: ſi quis ſcientiā ſcripturaꝝ ſibi vo
luerit arrogare: ſeipſuꝫ irrideat. Per ſingula quip
pe nomina iuncturaſqꝫ verborum: et prętermiſſę in
regum libris tanguntur hiſtorię: et innumerabi-
les explicantur Euangelij queſtiones. Eſdras: et 1.eſdre.3.
Nehemias adiutor videlicet: ⁊ conſolator a domi- Nehe 3 vſqꝫ ad 7.
no: in vnum volumen coartantur: inſtaurant tem-
plum: muros extruunt ciuitatis: omniſqꝫ illa tur-
ba populi redeuntis in patriam: ⁊ deſcriptio ſacer-
dotum: leuitarum: iſraelis: proſelytorum: ac per ſin
gulas familias murorum: ac turrium opera diuiſa:
aliud in cortice pręferūt: aliud in medulla retinent.
Cernis me ſcripturarū amore raptū exceſſiſſe mo-
dū epiſtolę: ⁊ tamen nō impleſſe quod volui. Audi-
uimus tantū quid noſſe: quid cupere debeamus: vt
et nos quoqꝫ poſſimus dicere: Concupiuit aīa mea Pſal.8.
deſiderare iuſtificationes tuas in omni tēpore. Cę
terū illud Socraticū implet̃ in nobis: Hoc tantuꝫ
ſcio: quod neſcio. Tangā ⁊ nouū breuiter teſtamen Canti.6 d
tū. Mattheus: Marcus: Lucas: ⁊ Ioannes qua-
driga domini: ⁊ verū Cherubim: quod interpretat̃
ſciētię plenitudo: per totū corpus oculati ſunt: ſcin
tillę emicant: diſcurrunt fulgura: pedes habent re
ctos: ⁊ in ſublime tendentes terga pennata: ⁊ vbiqꝫ hezech 1.b
volitantia tenent ſe mutuo: ſibiqꝫ perplexi ſunt: ⁊ q̄-
ſi rota in rotam voluuntur: et pergunt: quocūqꝫ eos
flatꝰ ſpiritusſancti perduxerit. Paulus apoſtolus
ad ſeptē ſcribit eccleſias: octaua eñ ad Hebręos a
pleriſqꝫ extra numerū ponitur. Timotheū inſtruit:
ac Titū: ⁊ Philemonē pro fugitiuo famulo depre Collo.4.
catur: ſuper quo melius tacere puto: ꝙ paucam ſcri z.cor.8.
bere. Actus apoſtolorum nudam quidem videntur
ſonare hiſtoriā: et naſcentis eccleſię infantiam texe-
re: ſed ſi nouerimus ſcriptorem eorum Lucam eſſe
medicum: cuius laus eſt in euangelio: animaduer-
timus pariter omnia verba illius animę languentis
eē medicinam. Iacobus: Petrus: Ioannes: Iu-

das ſeptem epiſtolas ediderūt tam myſticas ꝙ ſuc-
cinctas:et breues pariter ac longas:breues ī verbꝫ:
longas in ſententijs: vt rarus ſit: qui non in earum
cecutiat lectione. Apocalypſis Joannis tot habet
ſacramenta:quot verba. Parum dixi: et pro meri-
to voluminis laus omnis inferior eſt. In verbis ſin
eccle. 50. gulis multiplices latent intelligentie. Oro te fra-
ter chariſſime inter hec viuere: iſta meditari: nihil
aliud noſſe: nihil aliud querere: nonne tibi videtur
iam hic in terris regni celeſtis habitaculum? No-
lo offendaris in ſcripturis ſanctis ſimplicitate:7 q̄-
ſi vilitate verborum: que vel vitio interpretum:
vel de induſtria ſic prodita ſunt: vt ruſticam concio
nem facilius inſtruerent: et in vna eademq; ſentē-
tia:aliter doctus:aliter audiret indoctus. Non ſuꝫ
tam petulans 7 hebes: vt hec me noſſe pollicear:et
eorum fructus carpere in terra:quorum radices in
celo fixe ſunt: ſed velle fateor. Sedenti me prefero:
magiſtrum renuens:comiteꝫ ſpondeo. Petenti da
math.7.b tur:pulſanti aperitur:querens inuenit. Diſcamus
Luce.11.b in terris:quorū ſcientia nobꝫ perſeueret in celo. Ob
uijs te manibus excipiam:7 (vt inepte aliquid:ac de
Hermagore tumiditate effutiā) quicquid queſieris
tecum ſcire conabor. Habes hic amantiſſimum tui
fratrem Euſebium:qui litterarū tuarū mihi grati-
am duplicauit:referens honeſtatem morum tuorū:
contemptum ſeculi:fidem amicitie: amorem chriſti
Nam prudentiam: 7 eloquij venuſtatem:etiā abſq;
illo ipſa epiſtola preferebat. Feſtina queſo te: et he-
renti in ſalo nauicule funem magis preſcinde: ꝙ ſol
ue.

VIII.

Nemo renūciaturus ſeculo:bene poteſt vē-
dere:que contempſit vt venderet. Quid-
quid in ſumptus de tuo tuleris:pro lucro
computa. Antiquum dictū eſt: Auaro de-
eſt tam quod habet: ꝙ quod non habet:credenti to-
tus mundus diuitiarum eſt. Infidelis autem etiaꝫ
obolo indiget. Sic viuamus quaſi nil habentes: et
omnia poſſidentes. Victus atq; veſtit⁹ diuitie chri
2.Cor.6 ſtianorū ſunt. Si habes in poteſtate rem tuam ven-
de:ſi non habes proijce. Tollenti tunicā:et pallium
Mat.5.g relinquendum eſt. Scilicet niſi tu ſemper recraſti-
nās:7 diem de die trahēs caute:et pedetentim tuas
poſſeſſiunculas vendideris: non habet chriſtus vn-
de alat pauperes ſuos. Totum deo dedit:qui ſe ob-
Ibidē.4d tulit. Apoſtoli tantū nauem 7 retia reliquerūt. Vi-
Mat.12.d dua duo aera miſit in Gazophylaciū:7 prefert Cre
Luc.21.a. ſi diuitijs. Facile contemnit omnia:qui ſe ſemper co
gitat eſſe moriturum.

Finis

Praefatio ſancti Hierony mi preſbyteri in Pentateuchū moyſi.

Deſiderij mei deſide
ratas accepi epiſtolas:qui quodā
preſagio futurorum cum Danie
le ſortitus eſt nomen:obſecrantꝫ
vt tranſlatum in latinam linguā
de hebraeo ſermone pentateuchū
veſtrorum auribus trāderem. Periculoſum opus
certe 7 obtrectatorum meorum latratibus patens:
qui me aſſerunt in ſeptuaginta interpretū ſuggilla-
tionē noua pro veteribus cudere:7 ita ingeniū qua-
ſi vinum probantes:cum ego ſepiſſime teſtatus ſim
me pro virili portiōe:in tabernaculo dei offerre que
poſſim: nec opes alterius aliorū paupertate foeda-
ri. Quod vt auderem Origenis me ſtudium prouo
cauit:qui editioni antique tranſlationē Theodoti-
onis miſcuit aſteriſco 7 obelo:id eſt ſtella 7 veru om
ne opus diſtinguens: dum aut illuceſcere facit: que
minus ante fuerant:aut ſuperflua queq; iugulat et Math.2.c
confodit:et maxime que euangeliſtarum et Apoſto Ibidē.2.d
lorū autoritas promulgauit. In quibus multa de Joā.19.g
veteri teſtamēto legimus:que in noſtris codicibus Joan.7.f
non habentur. Vt eſt illud: Ex egypto vocaui filiuꝫ 1.cor.2.b
meum. Et quoniam Nazare⁹ vocabitur:et videbūt
in quem conpunxerūt:7 flumina de ventre eius flu-
ent aque viue:et que nec oculus vidit:nec auris au-
diuit: nec in cor hominis aſcendit: que preparauit
deus diligentibus ſe:7 multa alia que proprium ſyn
tagma deſiderāt. Interrogemus ergo eos vbi hec
ſcripta ſunt:7 cum dicere non poterint: de libris he
braicis proferamus. Primum teſtimonium eſt in
Oſee:ſecundum in Eſaia: tertiū in Zacharia: quar Oſee.11.a
tum in Prouerbijs: quintum eque in Eſaia: quod Eſaie.11.a
multi ignorantes Apocryphorum deliramenta ſe- Zach 12.c
ctantur:et hiberas naenias libris authenticis prefe prouer.5.c
runt. Cauſas erroris non eſt meum exponere. Iu- Eſa.64.b
dei prudenti factum dicunt eſſe conſilio: Neptole-
meus vnius dei cultor etiam apud hebreos duplicē
diuinitatem deprehenderet. Quod maxime idcirco
faciebant:quia in Platonis dogma cadere videba-
tur. Deniq; vbicunq; ſacratum aliquid ſcriptura te
ſtatur de patre et filio 7 ſpirituſancto: aut aliter in-
terpretati ſunt:aut omnino tacuerunt:vt et regi ſa
tiſfacerent:et arcanum fidei non vulgarent. Et neſ-
cio quis primus autor ſeptuaginta cellulas Alexan
drie mendacio ſuo extruxerit:quibus diuiſi: eadem
ſcriptitarint: cum Ariſteus eiuſdem Ptolemei hy
peraſpiſtes:7 non multo poſt tempore Joſephus ni
hil tale retulerint:ſed in vna Baſilica congregatos
contuliſſe ſcribant:non propheταſſe. Aliud eſt enim
eſſe vatem:aliud eſt eſſe interpretē. Ibi ſpiritus vē-
tura predicit:hic eruditio et verboruꝫ copia ea que
intelligit transfert. Niſi forte putandus eſt Tulli-
us oeconomicum Xenofontis: et Platonis pytha-
goram: et Demoſthenis pro Cteſiphonte afflatus
Rethorico ſpiritu tranſtuliſſe. Aut aliter de eiſdē li
bris ꝑ ſeptuagīta interpretes: aliter per Apoſtolos
ſpirituſſanct⁹ teſtimonia texuit: vt qd̄ illi tacuerūt
hi ſcriptū eſſe mentiti ſunt. Quid igitur? Damna-
mus veteres? Minime. Sed poſt prioruꝫ ſtudia in
domo domini quod poſſumus laboramus. Illi iter
pretati ſunt ante aduentum chriſti: et quod neſcie-
bant dubijs protulere ſententijs: nos poſt paſſioneꝫ
et reſurrectionem eius:non tam prophetiam ꝙ hi-
ſtoriam ſcribimus. Aliter em̄ audita:aliter viſa nar
rantur. Quod melius intelligimus:melius 7 profe
rimus. Audi igit̄ emule:obtrectator auſculta. Nō
damno:non reprehendo ſeptuaginta:ſed confiden-
ter cunctis illis apoſtolos prefero. Per iſtorum os 1.cor.12.e
mihi chriſtus ſonat:quos ante prophetas inter ſpi-
ritalia chariſmata poſitos lego:in quibus vltimum
pene gradum interpretes tenent. Quid liuore tor-
queris? Quid imperitorum animos contra me con
citas? Sicubi in tranſlatione tibi videor errare: in-
terroga hebreos: diuerſarū vrbium magiſtros cōſu
le. Quod illi habent de chriſto: tui codices non ha-
bent. Aliud eſt:ſi contra ſe poſtea ab apoſtolis vſur-
pata teſtimonia probauerunt. Et emēdatiora ſunt
exēplaria latina ꝙ greca: Greca ꝙ hebraica. Veruꝫ
hec contra inuidios. Nunc te depcor Deſideri cha
riſſime:vt quia me tantū opus ſubire feciſti:7 a Ge-
neſi exordium capere oratiōibus iuues:quo poſſim
eodem ſpiritu quo ſcripti ſunt libri:in latinum eos
transferre ſermonem.

Finis.

De libꝛis vtriuſqꝫ teſtamẽti

partim reiectis: aut nõ ſine cõtradictiõe admiſſis: partim apocryphis: ex Atha naſio: tametſi mihi ſuſpectus eſt titulus: Eraſmo Roteroda mo interpꝛete.

ITaqꝫ qui libꝛi ſint veteris inſtrumenti: q̃bus recla- matur a nõnullis: iam antea quo qꝫ diximus: videlicet ſapientia Salomonis: ſapientia Ieſu filij Sirach. Pꝛęterea Heſter ⁊ Iu dith ac Tobias. Quibus annumerantur ⁊ hi: Ma chabęoꝛum libꝛi quatuoꝛ: Ptolemaici: Canticum Salomonis: Suſanna. Hi ſunt libꝛi veteris teſta- menti: q̃ recepti ſunt non ſine contradictione. Rur ſus apocryphi: hoc eſt: qui ſecreto habebantur vete- ris inſtrumenti libꝛi: ſunt hi: Enoch: patriarchę: aſ- ſumptio Moyſi: Abꝛaam: Eldad: et Modad: He lię pꝛophetę: Sophonię pꝛophetę: Zacharię: patr Ioannis baptiſtę: Baruch: Habacuc: Hezechiel: ⁊ qui falſo inſcribuntur danieli. Poꝛro noui teſtamẽ ti libꝛi: quibus contradicitur ſunt hi: Itinerarium Petri: itinerarium Ioannis: itinerariũ Thomę: Euangelium ſecundum Thomam: doctrina apo- ſtoloꝛum: libꝛi Clementis: a quibus ſemoti ſunt ac decerpti libꝛi verioꝛes: ac diuini afflatu ſcripti: hi q̃ nunc leguntur: atqꝫ hęc quidẽ omnia ſunt ędita: vti cognoſcerẽtur. Cęterum illi notati ſunt omnes: vt adulterini et reiectitij. Ac ne hoꝛũ quidẽ: maxime Apocryphoꝛũ: vlla certitudo aut vtilitas: pꝛęcipue q̃ pertinent ad nouũ teſtamentũ. Sed omnes: pꝛę- ter illos: qui pꝛimum a veteribus ac doctis patribꝰ recepti ſunt ⁊ compꝛobati: nimirum dignioꝛes ſunt qui occultẽtur: ꝙ legantur. Etiam reliqua illa quę inter Apocrypha numeantur: Euangelia exceptis his quatuoꝛ quę nobis tradita ſunt. Nam quatuoꝛ euangelia nobis diuinitus tradiderũt ſanctę: catho licę et apoſtolicę eccleſię: videlicet euangelium ſecũ dum Mattheum: ſecundum Marcum: ſecundũ Lucam: et ſecundum Ioannem: iuxta pꝛopheticã viſionem quam vidit Hezechiel pꝛopheta de quatu oꝛ cherubim. Vidit enim hic pꝛopheta quatuoꝛ che rubim: Vnum ſimile homini: hoc eſt euangeliũ ſe- cundũ Mattheum. Alterum ſimile vitulo: hoc eſt Euangelium ſecundũ Marcum. Tertiũ ſimile leo ni: hoc eſt euangelium ſecundũ Lucam. Quartum ſimile aquilę: hoc eſt Euangelium ſecundum Ioan nem. Poꝛro pꝛęter hęc quatuoꝛ non eſt aliud vllũ euangelium. Euangelium igitur ſecundum Mat theum deſcriptũ eſt ab ipſo Mattheo hebꝛaica lin gua: atqꝫ ęditum Ieroſolymis. Interpꝛetatus eſt autem Iacobus: qui fuit frater domini iuxta carnẽ qui idem pꝛimus electus eſt a ſanctis apoſtolis epi- ſcopus Ieroſolymitanus. Euangeliũ aũt ſecundũ Marcum dictatum quidem fuit a Petro Apoſto lo Romę: ſed ęditum a beato Marco apoſtolo et ab eodem pꝛędicatum in Alexandria: ęgypto: Pẽ tapoli: et Libya. Cęterum euangelium ſecundum Lucam dictatum quidem fuit ab ipſo Paulo Apo ſtolo: conſcriptum autem et ęditum a beato Luca apoſtolo et medico. Quemadmod et Acta apoſto loꝛum: dictauit quidem Petrus apoſtolus: ſed idẽ Lucas conſcripſit. Euangeli aũt ſecundum Ioan nem pꝛędicatum quidem eſt ab ipſo Ioanne Apo- ſtolo: ⁊ Ieſu dilecto: quũ exularet in Inſula Path mo: ęditum ab eodem Epheſi: per Caium dilectũ et hoſpitem Apoſtoloꝛum: de quo et Paulus Ro- manis ſcribens ait: Salutat vos Caius hoſpes me us: ac totius eccleſię.

Finis.

Liber Geneſeos: Hebraice Breſith. Caput I.

A
Hebrei celos vbiqꝫ pluraliter enūciant.
Hebrei: ⁊ diuiſit īter lucē ⁊ īter tenebras.

IN principio creauit
deus *celum et terrā. Terra autē
erat inanis ⁊ vacua: ⁊ tenebre erāt
ſuper faciem abyſſi: et ſpiritus dei
ferebatur ſuper aquas. Dixitqꝫ de
us: Fiat lux. Et facta eſt lux. Et vi
dit deus lucē ꝙ eſſet bona:* et diui
ſit lucē a tenebris: appellauitqꝫ lucē diē: ⁊ tenebras ap
pellauit noctē. Factūqꝫ eſt veſpe ⁊ factum eſt mane dies
Heb. vnū pro primo frequenter vſurpant.
* vn⁹. Dixitqꝫ de⁹: Fiat firmamētū ī medio aquaꝝ: ⁊ di
uidat aquas ab aquis. Et fecit deus firmamentū: diui
ſitqꝫ aquas que erant ſub firmamento: ab aq̄s que erāt
ſup firmamentū. Et factum eſt ita. Vocauitqꝫ deus fir
mamētū celū. Et factū eſt veſpere ⁊ factū eſt mane dies
ſecūdus. Dixit vero deus: Congregent̄ aque q̄ ſub celo
ſunt in locū vnū: ⁊ appareat arida. Et factū eſt ita. Et
Heb. Germinet terra germen herbā facientē ⁊c.
vocauit deus aridā: terrā: congregationeſqꝫ aquarū ap
pellauit maria. Et vidit deus ꝙ eſſet bonū: ⁊ ait: Ger
minet terra *herbā virentem ⁊ facientē ſemen: ⁊ lignū
pomiferum faciens fructum iuxta genus ſuū: cuius ſe
B
Hebrei vt ſupra.
men in ſemetipſo ſit ſup terraꝫ. Et factū eſt ita. Et ptu
lit terra *herbā virentem: ⁊ facientem ſemen iuxta ge
nus ſuum: lignūqꝫ faciens fructū: ⁊ habens vnūquodqꝫ
ſementem ſꝫm ſpeciem ſuā. Et vidit deus ꝙ eſſet bonū.
Factūqꝫ eſt veſpe ⁊ factū eſt mane dies terti⁹. Dixit aūt
Pſ. 25.
Heb. vt diuidāt inter diem ⁊ inter noctē.
de⁹: Fiant luminaria in firmamēto celi: ⁊ diuidāt *diē
ac noctem: ⁊ ſint in ſigna ⁊ tempora: ⁊ dies ⁊ annos: vt
luceant in firmamento celi: et illuminent terrā. Et fa
ctū eſt ita. Fecitqꝫ deus duo luminaria magna: lumina
re maius: vt preeſſet diei: ⁊ luminare min⁹: vt preeſſet
Inter lucē ⁊ inter tenebras.
nocti: ⁊ ſtellas: ⁊ poſuit eas in firmamento celi: vt luce
rent ſup terrā: ⁊ preeſſent diei ac nocti: ⁊ diuiderēt* lu
cē ac tenebras. Et vidit de⁹ ꝙ eſſet bonū. Et factū eſt
veſpere ⁊ factū eſt mane dies quartus. Dixit etiā deus:
Producāt aque reptile aīe viuētis: ⁊ volatile volās ſu
Super faciē firmamēti celoꝝ
p terrā *ſub firmamēto celi. Creauitqꝫ deus cete gran
dia: ⁊ oēm animā viuētē atqꝫ motabilē: quā pduxerāt
C
Infr. 20. d
aque ī ſpecies ſuas: ⁊ oē volatile pennatū ſꝫm genus ſu
um. Et vidit de⁹ ꝙ eſſet bonum: benedixitqꝫ eis dicens
Creſcite ⁊ multiplicamini: ⁊ replete aquas maris: aueſ
qꝫ multiplicent̄ ſup terrā. Et factū eſt veſpere ⁊ factū ē
mane dies quintus. Dixit quoqꝫ deus: Producat ter
ra animā viuentē in genere ſuo: iumenta ⁊ reptilia ⁊ be
ſtias terre ſꝫm ſpecies ſuas. Factūqꝫ eſt ita. Et fecit de⁹
Infra. 5. a
Sap. 2. d.
Eccl. 17. a
Mar. 10. a
beſtias terre iuxta ſpecies ſuas: iumenta ⁊ oīe reptile
terre in omni genere ſuo. Et vidit deus ꝙ eſſet bonū: ⁊
ait: Faciamus hominem ad imaginē ⁊ ſimilitudinē no
D
ſtrā: ⁊ preſint piſcibus maris ⁊ volatilib⁹ celi: et beſtijs
vniuerſeqꝫ terre/omniqꝫ reptili quod mouetur in terra.
Et creauit deus hominē ad imaginem ſuā. Ad imagi
nem dei creauit illū: maſculū ⁊ foeminam creauit eos.
Benedixitqꝫ illis deus: ⁊ ait: Creſcite ⁊ multiplicami
ni: ⁊ replete terrā: et ſubijcite eā: ⁊ dominamini piſcib⁹
maris: et volatilibus celi: ⁊ vniuerſis animantibus que
mouentur ſup terram. Dixitqꝫ deus: Ecce dedi vobis
oēm herbā afferētem ſemen ſup terrā: ⁊ vniuerſa ligna
que habent in ſemetipſis ſementem generis ſui: vt ſint
vobis in eſcā: ⁊ cunctis animantib⁹ terre: omniqꝫ volu
cri celi: ⁊ vniuerſis que mouent̄ in terra: ⁊ in quibus eſt
aīa viuens/ vt habeant ad veſcendū. Et factum eſt ita.
Viditqꝫ deus cuncta que fecerat: et erant valde bona.
Et factū eſt veſpere ⁊ factū eſt mane dies ſextus. II

A
Exo 20 b
Heb. 4. b.
Tho. 8. b
Sap. 10. a

IGitur pfecti ſunt celi et terra: ⁊ oīs ornat⁹
eoꝝ. Cōpleuitqꝫ deus die ſeptimo opus ſuū
qđ fecerat: ⁊ requieuit die ſeptimo ab vniuerſo
ope qđ patrarat. Et benedixit de⁹ diei ſepti
mo: et ſanctificauit illū: q2 in ipſo ceſſauerat ab omi ope
re ſuo: quod creauit deus vt faceret. Iſte ſunt genera
tiones celi ⁊ terre/quando creata ſunt in die quo fecit
dominus deus celum ⁊ terrā: ⁊ omne virgultū agri an
teꝙ oriretur in terra/omnemqꝫ herbā regionis priuſꝙ
germinaret. Non enī pluerat dominus deus ſup terrā
⁊ homo nō erat qui operaret̄ terram: ſed fons aſcende
B
bat e terra: irrigans vniuerſam ſuperficiem terre. For
mauit igit̄ dominus de⁹ hominem de limo terre: ⁊ in
ſpirauit in faciem eius ſpiraculū vite: ⁊ factus eſt homo
in animā viuentem. Plantauerat aūt dominus deus
* paradiſuꝫ voluptatis a principio: in quo poſuit homi
Heb. Paradiſum ī delicijs.
nem quem formauerat. Produxitqꝫ dn̄s deus de hu
mo oīe lignū pulchrū viſu: ⁊ ſuaue ad veſcendū: lignū
etiā vite in medio paradiſi: lignūqꝫ ſcientie boni ⁊ ma
li. Et fluuius egrediebat̄ de loco voluptatis ad irrigā
dū paradiſum: qui inde diuidit̄ in quatuor capita. No
men vni Phiſon. Ipſe eſt qui circuit omnem terrā He
uilah: vbi naſcitur aurū: et aurū terre illius optimū eſt
Ibiqꝫ inuenitur Bdelliū et lapis Onychinus. Et no
He. gihon
men fluuij ſecundi* Geon. Ipſe eſt qui circūit omnem
C
terrā Aethiopie. Nomen vero fluminis tertij Tygris.
Ipſe vadit contra Aſſyrios. Fluuius aūt quartus ipſe
eſt Euphrates. Tulit ergo dominus deus hoīem: ⁊ po
ſuit eū in paradiſum voluptatis: vt operaretur ⁊ cuſto
diret illum.* Precepitqꝫ eis: dicens: Ex omni ligno
Heb. pcepitqꝫ dn̄s deus ipſi Adam.
paradiſi comede: de ligno aūt ſcientie boni ⁊ mali ne co
medas. In quocunqꝫ enim die comederis ex eo: morte
morieris. Dixit quoqꝫ dn̄s deus: Non eſt bonum homi
Heb. quaſi ex aduerſo ipſius.
nem ſolū eſſe/faciamus ei adiutoriū* ſimile ſibi. Forma
tis igit̄ dominus deus de humo cunctis animantib⁹
terre: ⁊ vniuerſis volatilibus celi: ⁊ adduxit ea ad Adā
D
vt videret quid vocaret ea. Omne enī quod vocauit Adā
anime viuētis: ipſum eſt nomē eius. Appellauitqꝫ Adā

nominibus ſuis cuncta animantia: ⁊ vniuerſa volatilia
celi: ⁊ omnes beſtias terre. Ade vero nō inueniebat ad
iutor ſimilis eius. Immiſit ergo dominus deus ſopo-
rem in Aadm: cūqȝ obdormiuiſſet: tulit vnam de coſtis
eius: ⁊ repleuit carnem pro ea. Et edificauit dominus
deus coſtā: quam tulerat de Adam: in mulierem: ⁊ ad
duxit eā ad Adā. Dixitqȝ Adā: Hoc nūc os ex oſſibus
meis: ⁊ caro de carne mea. Ob hoc vocabit virago: quo
Nudus et callidior apud hebreos eadem dictio eſt. niam de viro ſumpta eſt. Quāobrem relinquet hō pa-
trem ſuū ⁊ matrem: et adherebit vxori ſue: ⁊ erunt duo
in carne vna. Erat autem vterqȝ *nudus: Adam ſcȝ ⁊
vxor eius: et nō erubeſcebāt. III
A 2. Cor. 11. a Sed ⁊ ſerpēs erat *callidior cūctis animātibꝰ
terre: que fecerat dominꝰ deꝰ. Qui dixit ad
mulierē: Cur precepit vobis deus: vt nō co-
mederetis ex omi ligno paradiſi? Cui reſpō-
dit mulier: De fructu lignorū: que ſunt in paradiſo: ve
ſcimur: de fructu vero ligni: quod eſt in medio paradiſi:
precepit nobis deus ne comederemꝰ: ⁊ ne tāgeremus il
lud: ne forte moriamur. Dixit aūt ſerpēs ad mulierem:
B Nequaq̄ morte moriemini. Scit em̄ deꝰ: ꝙ in quocūqȝ
die comederitis ex eo aperient oculi veſtri: ⁊ eritis ſicut
dii: ſcientes bonū ⁊ malū. Vidit igit mulier: ꝙ bonum
eſſet lignū ad veſcendū: ⁊ pulchrū oculis: aſpectuqȝ de-
lectabile: ⁊ tulit de fructu illiꝰ: et comedit: deditqȝ viro
ſuo. Qui comedit. Et aperti ſunt oculi amborū. Cūqȝ
cognouiſſent ſe eſſe nudos: conſuerunt folia ficus: ⁊ fe
cerūt ſibi perizomata. Et cū audiſſent vocē domini dei
Hebra. ad aurā diei. deambulantis in paradiſo: ad aurā poſt meridiem: ab
ſcondit ſe Adā ⁊ vxor eius a facie domini dei in medio
ligni paradiſi. Vocauitqȝ dominꝰ deus Adā: ⁊ dixit ei:
Vbi es? Qui ait. Vocem tuā domine audiui in paradi
ſo: ⁊ timui: eo ꝙ nudus eſſem: et abſcōdi me. Cui dixit
dn̄s: Quis enim indicauit tibi ꝙ nudus eſſes: niſi ꝙ ex
ligno: de quo preceperam tibi ne comederes: comedi-
C ſti? Dixitqȝ Adā: Mulier: quā dediſti mihi ſociam: de-
dit mihi de ligno: ⁊ comedi. Et dixit dn̄s deus ad muli
erē: Quare hoc feciſti? Que reſpondit: Serpens dece
pit me: ⁊ comedi. Et ait dominus deus ad ſerpentem:
Quia feciſti hoc: maledictus es inter omnia animātia
⁊ beſtias terre. Super pectus tuū gradieris: ⁊ terram
comedes cunctis diebus vite tue. Inimicitias ponā in
Heb. cōteres calcaneū: eius supereſt. ter te ⁊ mulierem: *et inter ſemen tuum ⁊ ſemen illius:
ipm̄ cōteret caput tuū: et tu *inſidiaberis calcaneo eiꝰ.
Mulieri quoqȝ dixit: Multiplicabo erūnas tuas ⁊ cō
ceptus tuos. In dolore paries filios: ⁊ ſub viri *poteſta
Heb. ad virū tuū deſiderū tuū. te eris: ⁊ ipſe dominabit tui. Ade vero dixit: Quia audi
ſti vocem vxoris tue: ⁊ comediſti de ligno: ex quo pre-
ceperam tibi: dicens ne comederes: maledicta terra in
opere tuo. In laboribus comedes ex ea cunctis diebus
D vite tue. Spinas ⁊ tribulos germinabit tibi: ⁊ come-
des herbas terre. In ſudore vultꝰ tui veſceris pane tuo
donec reuertaris in terrā de qua ſumptus es: qr puluis
es ⁊ in puluerem reuerteris. Et vocauit Adam nomen
vxoris ſue Heua: eo ꝙ mater eſſet cunctorū viuentiū.
Fecit quoqȝ dn̄s deus Ade ⁊ vxori eius tunicas pelliceas:
⁊ induit eos: ⁊ ait dn̄s deus: Ecce Adam quaſi vnus ex
nobis factus eſt: ſciens bonū ⁊ malū. Nunc ergo ne for
te mittat manū ſuam: ⁊ ſumat etiā de ligno vite: ⁊ co-
medat: ⁊ viuat in eternum: emiſit eū dominus deus de
paradiſo voluptatis/ vt operaret terrā de q̄ ſumptus
eſt. Eiecitqȝ Adam: ⁊ collocauit ante paradiſum volu-
ptatis Cherubim: et flammeū gladium atqȝ verſatilē:
ad cuſtodiendam viam ligni vite. IIII
A Adam vero cognouit Heuam vxorē ſuā: que cō
cepit ⁊ peperit Cain: dicēs: Poſſedi hoīem
per deū. Ruſumqȝ peperit fratrē eiꝰ Abel.
Fuit aūt Abel paſtor ouiū: et Cain agricola.
Factū eſt aūt poſt multos dies: vt offerret Cain de fru-
ctibus terre munera dn̄o. Abel quoqȝ obtulit de primo
genitis gregis ſui: ⁊ de adipibꝰ eorū. Et reſpexit dn̄s ad
Abel ⁊ ad munera eius: ad Cain aūt ⁊ ad munera illiꝰ
nō reſpexit. Iratuſqȝ eſt Cain vehemēter: ⁊ cōcidit vul
tus eius. Dixitqȝ dn̄s ad Cain: Quare iratus es: ⁊ cur
cōcidit facies tua? Nonne ſi bene egeris: recipies? Sin
aūt male: ſtatim in foribꝰ peccatū tuū aderit? Sed ſub
te erit appetitꝰ eius: ⁊ tu dominaberis illius. Dixitqȝ B
Cain ad Abel fratrē ſuū: *Egrediamur foras. Cūqȝ Egrediamur foras non eſt in hebraeo.
eſſent ī agro: inſurrexit Cain aduerſus fratrē ſuū Abel
⁊ interfecit eum. Et ait dominꝰ ad Cain: Vbi eſt Abel
frater tuus? Qui reſpondit: Neſcio. Numquid cuſtos
fratris mei ſum ego? Dixitqȝ ad eū: Quid feciſti? Vox
ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Nūc igit
maledictus eris ſup terrā: que aperuit os ſuū: ⁊ ſuſce-
pit ſanguinem fratris tui de manu tua. Cū operatus fue
ris terrā: nō dabit tibi fructus ſuos. Vagus ⁊ profugꝰ
eris ſup terrā. Dixitqȝ Cain ad dominū: Maior eſt ini
quitas mea: q̄ vt veniā merear. Ecce eiicis me hodie a fa
cie terre: ⁊ a facie tua abſcondar: ⁊ ero vagus ⁊ profugus
in terra. Omnis igit qui inuenerit me: occidet me. Di-
xitqȝ ei dn̄s: *Nequaq̄ ita fiet: *ſed omnis qui occide- Nequaq̄ ita fiet: in hebreo nō habetur. Pro ſed hebraei ꝓpterea.
rit Cain: ſeptuplū punietur. Poſuitqȝ dominus in Ca-
in ſignum: vt nō interficeret eū omnis qui inueniſſet eū.
Egreſſuſqȝ Cain a facie domini: habitauit profugus in
terra ad orientalem plagā Eden. Cognouit aūt Cain C
vxorem ſuā: q̄ concepit ⁊ peperit Enoch. Et edificauit
ciuitatē: vocauitqȝ nomen eiꝰ ex nomine filii ſui Enoch.
Porro Enoch genuit Irad: ⁊ Irad genuit Mahuia
el: ⁊ mahuiael genuit Mathuſael: ⁊ Mathuſael genu
it Lamech: qui accepit duas vxores: nomen vni Ada: ⁊
nomen alteri *Sella. Genuitqȝ Ada Iabel: qui fuit pa Heb. zilla
ter habitantiū in tentoriis atqȝ paſtorū: ⁊ nomē fratris
eius Iubal: ipſe fuit pater canentiū cithara ⁊ organo.
Sella quoqȝ genuit Thubalcain: qui fuit malleator ⁊
faber in cūcta opera eris ⁊ ferri. Soror vero Thubal-
cain Noema. Dixitqȝ Lamech vxoribꝰ ſuis Ade ⁊ Sel
le: Audite vocem meā vxores Lamech: auſcultate ſer
monem meū: quoniā occidi virū in vulnus meū: ⁊ ado-
leſcentulū ī liuore meo. Septuplū vltio dabit de Cain:
de Lamech vero ſeptuagieſſepties. Cognouit quoqȝ ad
huc Adam vxorē ſuā: et peperit filiū: vocauitqȝ nomen
eiꝰ Seth: dicens: Poſuit mihi deꝰ ſemē aliud ꝓ abel:
quē occidit cain. Sed ⁊ Seth natus eſt filius: quē voca
uit Enos. Iſte cepit īuocare nomen dn̄i. V
A Hic eſt liber generatiōis Adā in die qua crea
uit deꝰ hoīem. Ad ſimilitudinē dei fecit illū:
maſculū ⁊ feminā creauit eos: ⁊ bn̄dixit illis:
⁊ vocauit nomen eorū Adam in die quo creati
ſunt. Vixit aūt Adā centū triginta annis: ⁊ genuit filiū ſupra. 1. d. 1 Par. 1 a.
ad imaginē ⁊ ſimilitudinē ſuam: vocauitqȝ nomen eius
Seth. Et facti ſunt dies Adā poſtq̄ genuit Seth: octi
gēti anni: genuitqȝ filios ⁊ filias. Et factū eſt omē tēpꝰ
qō vixit Adā: anni nongēti triginta: ⁊ mortuus eſt. Vi
xit quoqȝ Seth centū et quinqȝ annis: ⁊ genuit Enos.
Vixitqȝ Seth poſtq̄ genuit Enos: octingentis ſeptē
annis: genuitqȝ filios ⁊ filias. Et facti ſunt omnes dies
ſeth nongentorū duodecim annorum: ⁊ mortuus eſt.
Vixit vero Enos nonaginta annis: ⁊ genuit Cainam.
Poſt cuius ortum vixit octingentis quindecim annis B
⁊ genuit filios et filias. Factiqȝ ſunt omnes dies Enos
nongentiquinqȝ anni: et mortuus eſt. Vixit quoqȝ Cai
nam ſeptuaginta annis: ⁊ genuit *Malalehel. Et vixit heb. mahalaleel
Cainam poſtq̄ genuit Malalehel: octingētis quadra
ginta annis: genuitqȝ filios et filias. Et facti ſunt oēs
dies Cainā nongenti decem anni: ⁊ mortuus eſt. Vixit
autē Malalehel ſexaginta quinqȝ annis: et genuit Ia-
red. Et vixit Malalehel poſtq̄ genuit Iared: octin- C
gentis triginta annis: et genuit filios et filias. Et facti
ſunt oēs dies Malalehel octingenti nonagintaquinqȝ
anni: et mortuus eſt. Vixitqȝ Iared centum ſexaginta

duob⁹ annis:⁊ genuit Enoch. Et vixit Iared poſtq̄ ge
nuit Enoch:octigētis annis:⁊ genuit filios ⁊ filias. Et
facti ſunt oēs dies Iared nōgenti ſexaginta duo anni:⁊
Heb. Mathuſalah mortu⁹ eſt. Porro Enoch vixit ſexagintaqꝫ annis:et
genuit Mathuſalē. Et ambulauit Enoch cū deo. Et vi
xit Enoch poſtq̄ꝫ genuit Mathuſalē: trecētis annis:et
genuit filios ⁊ filias. Et facti ſunt oēs dies Enoch trecē
ti ſexaginta quinqꝫ anni:ambulauitqꝫ cū deo:⁊ nō appa
Eccle.44 ruit:q̄a tulit eū deus. Vixitqꝫ Mathuſalē centū octo-
Heb. 11.a. ginta ſeptē annis:et genuit Lamech. Et vixit Mathu
B ſalem poſtq̄ꝫ genuit Lamech: ſeptingentis octoginta
duobus annis: et genuit filios ⁊ filias. Et facti ſunt om
nes dies Mathuſalem nongenti ſexaginta nouem anni
et mortuus eſt. Vixit aūt Lamech centū octoginta du-
obus annis:et genuit filiū: vocauitqꝫ nomen eius Noe
dicens: Iſte conſolabitur nos ab operibus et laboribus
manuū noſtrarū in terra cui maledixit dñs. Vixitqꝫ la
mech poſtq̄ꝫ genuit Noe: quingentis nonagintaquin-
qꝫ annis:⁊ genuit filios ⁊ filias. Et facti ſunt omnes dies
Lamech ſeptingenti ſeptuaginta ſeptē anni: ⁊ mortu⁹
eſt. Noe vero cū quingētoꝝ eſſet annorū:genuit Sem:
Cam ⁊ Iaphet. VI

A Cumqꝫ coepiſſent hoīes multiplicari ſup ter-
rā:et filias ſibi procreaſſent:vidētes filij dei fi
lias hoīm q̄ eſſent pulchre:acceperūt ſibi vxo
res ex oīb⁹ quas elegerāt. Dixitqꝫ deus: Nō
permanebit ſpūs meus in homine in eternū: q2 caro eſt.
Eruntqꝫ dies illi⁹ cētū viginti annoꝝ. Gigātes aūt erāt
ſuper terram in diebus illis. Poſtq̄ eñ ingreſſi ſunt fi-
lij dei ad filias hominū:illeqꝫ genuerunt:iſti ſunt poten
B tes:a ſeculo viri famoſi. Vidēs aūt deus:q̄ multa mali
tia hominū eſſet in terra:⁊ cuncta cogitatio cordis in-
Et praecauens in futurū:in hebraeo non habetur. tenta eſſet ad malū omī tempore:poenituit eū q̄ homi-
nē feciſſet in terra.*Et praecauens in futurū: et tactus
dolore cordis intrinſecus:Delebo(inquit)hominē quē
creaui a facie terre:ab hoīe vſqꝫ ad animantia:a reptili
vſqꝫ ad volucres celi. Poenitet eñ me feciſſe eos. Noe
vo īuenit gratiā corā dño. He ſunt generatiōes Noe.
Noe vir iuſtus atqꝫ perfectus fuit in generationib⁹ ſu-
is:cum deo ambulauit noe: ⁊ genuit tres filios: Sem:
Cham ⁊ Iapheth. Corrupta eſt aūt terra corā deo: et
repleta eſt iniquitate. Cūqꝫ vidiſſet deus terrā eſſe cor
ruptā. Omis quippe caro corruperat viā ſuā ſuper ter
rā:dixit ad noe: Finis vniuerſe carnis venit corā me: re
Heb. de lignis pini. pleta eſt terra iniquitate a facie eoꝝ:⁊ ego diſperdā eos
cū terra. Fac tibi arcam de lignis*leuigatis. Manſiun
C culas in arca facies:⁊ bitumine linies intrinſecus ⁊ ex-
trinſecus. Et ſic facies eā. Trecentorū cubitoꝝ erit lon
gitudo arce:quinquaginta cubitorum latitudo: ⁊ tri-
ginta cubitoꝝ altitudo illius. Feneſtram in arca facies
⁊ in cubito cōſummabis ſummitatē eius. Oſtiū aūt ar-
ce pones ex latere deorſuꝫ. Coenacula ⁊ triſtega facies
in ea. Ecce ego adducā aquas diluuij ſup terrā:⁊ inter-
ficiam oēm carnē in qua ſpiritus vite eſt ſubter celuꝫ: et
vniuerſa que in terra ſunt cōſumentur. Ponāqꝫ foedus
D meū tecū:⁊ ingredieris arcā tu ⁊ filij tui:vxor tua ⁊ vxo
res filioꝝ tuoꝝ tecū: ⁊ ex cūctis animantibus vniuerſe
carnis bina induces in arcā:vt viuāt tecū: maſculini ſe
xus ⁊ foeminini. De volucribus iuxta genus ſuū: ⁊ de
iumentis in genere ſuo:⁊ ex omni reptili terre ſm gen⁹
ſuū. Bina de oibus ingredientur tecū:vt poſſint viue-
Heb. 11.b. re. Tolles igitur tecū ex omnibus eſcis que mandi poſ-
ſunt:⁊ cōportabis apud te:⁊ erunt tā tibi q̄ illis in cibū.
Fecit igitur Noe oīa que p̄ceperat illi deus. VII

A 2.pet.2.b Dixitqꝫ dñs ad eū: Ingredere tu ⁊ oīs dom⁹
tua in arcā. Te eñ vidi iuſtū corā me in gene
ratione hac. Ex oīb⁹ animantib⁹ mundis tol
le ſeptena et ſeptena: maſculū ⁊ foeminā. De
animātib⁹ vo immūdis duo ⁊ duo: maſculū ⁊ foeminā.
Sed ⁊ de volatilib⁹ celi ſeptena ⁊ ſeptena:maſculū ⁊ foe
minā:vt ſaluetur ſemē ſup faciē vniuerſe terre. Adhuc eñ
⁊ poſt dies ſeptē ego pluā ſup terrā q̄draginta diebus ⁊
quadraginta noctib⁹:⁊ delebo oēm ſubſtantiā: quā feci
de ſuperficie terre. Fecit ergo Noe oīa que mādauerat ei B
dñs. Eratqꝫ noe ſexcētoꝝ fere annoꝝ quādo diluuij aq̄
inūdauerūt ſup terrā. Et ingreſſus eſt noe ⁊ filij eius: Mat.24.b
vxor ei⁹ ⁊ vxores filiorū ei⁹ cū eo in arcā ꝑpter aquas di-
luuij. De animantib⁹ quoqꝫ mūdis ⁊ immūdis:⁊ de vo
lucrib⁹: ⁊ ex omī qd̄ mouetur ſup terrā: duo ⁊ duo īgreſſa
ſunt ad Noe in arcā:maſculus ⁊ foemina: ſicut precepe
rat dñs Noe. Cūqꝫ tranſiſſent ſeptē dies: aque diluuij
inūdauerūt ſup terrā. Anno ſexcēteſimo vite Noe:men
ſe ſecūdo:ſeptio decimo die mēſis:rupti ſunt oēs fontes
abyſſi magne:⁊ cataracte celi apte ſunt: ⁊ facta eſt plu-
uia ſup terrā q̄draginta dieb⁹ et quadraginta noctib⁹.
In articulo diei illi⁹ īgreſſus eſt Noe ⁊ Sem ⁊ Cham:
Iapheth filij ei⁹:⁊ vxor illi⁹:⁊ vxores filioꝝ ei⁹ cū eis in C
arcā:ipſi ⁊ omē aīal ſm gen⁹ ſuū:vniuerſaqꝫ iumenta in
gñe ſuo:⁊ omē qd̄ mouetur ſup terrā in gñe ſuo: cunctūqꝫ
volatile ſm genus ſuū. Vniuerſe aues: oēſqꝫ volucres
ingreſſe ſunt ad noe in arcā: bina ⁊ bina ex omni carne Heb. et cōcluſit dñs in circuitu eius.
in qua erat ſpiritus vite. Et que ingreſſa ſunt: maſcul⁹
⁊ foemina ex omni carne introierunt: ſicut preceperat
ei de⁹:*⁊ incluſit eū dominus deforis. Factūqꝫ eſt dilu- D
uium quadraginta diebus ſuper terrā: et multiplicate
ſunt aque:⁊ eleuauerunt arcā in ſublime a terra. Vehe
menter eñ inundauerunt ⁊ oīa repleuerunt in ſuperfi-
cie terre. Porro arca ferebatur ſuper aquas:⁊ aque pre-
ualuerunt*nimis ſuper terrā: opertiqꝫ ſunt oēs mōtes nimis bis eſt in hebraeo.
excelſi ſub vniuerſo celo. Quindecim cubitis altior fuit
aqua ſuper montes quos operuerat: conſumptaqꝫ eſt Eccle.39c
oīs caro que mouebatur ſuper terrā:volucrū: animan-
tiū:beſtiarū:omniūqꝫ reptiliū que reptant ſuper terrā.
Et vniuerſi hoīes *⁊ cūcta in quibus ſpiraculū vite eſt Heb. et oē in quo ſpiraculū vitae eſt ī naribus ei⁹: ex omib⁹ q̄ ſunt ī ſicco mortua ſunt.
in terra:mortua ſunt. Et deleuit deus omnē ſubſtanti-
am que erat ſup terrā:ab homine vſqꝫ ad pecus:tam re
ptile q̄ volucres celi:⁊ deleta ſunt de terra. Remanſit
aūt ſolus Noe ⁊ qui cū eo erant in arca. Obtinuerūtqꝫ
aque terrā centū quinquaginta diebus. VIII

Recordatus aūt dñs Noe:cūctorūqꝫ animan A
tiū ⁊ oīm iumentoꝝ que erāt cū eo in arca: et
adduxit dñs ſpm ſup terrā:⁊ imminute ſunt
aque:⁊ clauſi ſunt fontes abyſſi ⁊ cataracte ce
li:⁊ prohibite ſunt pluuie de celo. Reuerſeqꝫ ſunt aque
de terra eūtes ⁊ redeūtes:⁊ coeperunt minui poſt centū
quinquagīta dies. Requieuitqꝫ arca mēſe ſeptio: viceſi
mo ſeptio die mēſis ſup mōtes Armenie. At vero aque
ibāt ⁊ decreſcebāt vſqꝫ ad decimū mēſem. Decio eñ mē
ſe prima die menſis apparuerunt cacumina montium.
Cūqꝫ tranſiſſent quadraginta dies:aperiens noe fene-
ſtrā arce quam fecerat: dimiſit coruū:qui egrediebatur Nō ſupereſt nec habetur in hebraeo.
⁊*nō reuertebatur donec ſiccarētur aque ſuper terram
Emiſit quoqꝫ columbā poſt eū:vt videret ſi iā ceſſaſſent
aque ſup faciē terre. Que cū nō inueniſſet vbi requieſce B
ret pes eius: reuerſa eſt ad eū in arcā. Aque enim erant
ſuper faciē vniuerſe terre:Extēditqꝫ manū ſuā:⁊ appre
henſam intulit in arcā. Expectatis aūt vltra ſeptē dieb⁹
alijs:rurſuꝫ dimiſit columbā ex arca. At illa venit ad eū
ad veſperā: portās*ramū oliue virentibus folijs in ore He. foliū oliuae decerptū in ore ſuo.
ſuo. Intellexit ergo noe q̄ ceſſaſſent aque ſuper terram
Expectauitqꝫ nihilominus ſeptem alios dies: et emiſit
columbā:que non eſt reuerſa vltra ad eum. Igitur ſex-
centeſimo primo anno vite noe:primo mēſe: prima die
menſis imminute ſunt aque ſuper terram. Et aperiens
noe tectum arce aſpexit:viditqꝫ q̄ exiccata eſſet ſuperfi-
cies terre. Menſe ſecundo:ſeptimo ⁊ viceſimo die mē- C
ſis areſacta eſt terra. Locutus eſt autem dominus ad
Noe dicens: Egredere de arca tu et vxor tua:filij tui et
vxores filiorum tuorū tecum: cūcta animātia que ſunt
apud te:ex omni carne tam in volatilibus q̄ in beſtijs ⁊

vniuerſis reptilibus:quę reptāt ſuper terram: educ te-
cum:et ingredimini ſuper terram. Creſcite ⁊ multipli-
ſupra.i.c. et īfra.9 a camini ſuper eam. Egreſſus eſt ergo Noe ⁊ filij eius ſi-
mul: vxor illius et vxores filiorum eius cum eo: ſed et
D omnia animantia:iumenta et reptilia: quę reptant ſu-
per terram ſm̄ genus ſuum egreſſa ſunt de arca. Aedi-
ficauit autem Noe altare domino:et tollens de cunctis
pecoribus et volucribus mundis: obtulit holocauſta ſu
per altare. Odoratuſqꝫ eſt dominus odorem ſuauita-
tis:et ait dominus in corde ſuo: Nequaq̄ vltra maledi-
cam terrę propter hominem: eo ꝙ ſenſus et cogitatio
humani cordis in malum ꝓna ſunt ab adoleſcentia ſua.
Non igitur vltra percutiam omnem animā viuentem:
ſicut feci. Cunctis diebus terrę: ſementis ⁊ meſſis:fri-
gus ⁊ ęſtus:ęſtas ⁊ hyēs:nox ⁊ dies nō requieſcēt. IX.
A Enedixitqꝫ deus Noe ⁊ filijs eius: ⁊ dixit ad
eos: Creſcite ⁊ multiplicamini: ⁊ replete ter-
ram: et terror veſter ac tremor ſit ſuper cun-
cta animalia terrę: et ſuper omnes volucres
cęli:cum vniuerſis quę mouentur ſuper terram. Omēs
piſces maris manui veſtrę traditi ſunt: ⁊ omē quod mo
uetur ⁊ viuit:erit vobis in cibum. Quaſi olera virentia
tradidi vobis omnia:excepto:quod carnem cum ſangui
ne nō comedetis. Sanguinem enim animarum veſtra-
rum requiram de manu cunctarum beſtiarum: ⁊ de ma
nu hominis. De manu viri ⁊ fratris eius requiram ani
mam hominis. Quicunqꝫ effuderit humanum ſangui-
nem in terram:fundetur ſanguis illius. Ad imaginem
Mat.26a quippe dei factus eſt homo. Vos autem creſcite ⁊ mul-
tiplicamini: ⁊ ingredimini ſuper terram: ⁊ implete eā.
Hęc quoqꝫ dixit deus ad Noe: ⁊ ad filios eius cum eo:
Ecce ego ſtatuam pactum meum vobiſcum:et cum ſe-
mine veſtro poſt vos: et ad omnem animam viuentem:
B quę eſt vobiſcum:tam in volucribus q̄ in iumentis ⁊ pe
cudibus terrę:cunctiſqꝫ quę egreſſa ſunt de arca: ⁊ vni-
uerſis beſtijs terrę. Statuā pactū meum vobiſcū: ⁊ ne-
A.10.13.c. quaq̄ vltra interficiet oīs caro aquis diluuij: neqꝫ erit
Eſa.54.b deinceps diluuium diſſipans terrā. Dixitqꝫ deus: Hoc
eſt ſignum foederis: quod do inter me ⁊ vos: ⁊ omnem
animam viuentem: quę eſt vobiſcum in generationes
ſempiternas. Arcum meum ponam in nubibus: et erit
ſignum foederis inter me ⁊ inter terrā. Cumqꝫ obdu-
xero nubibus cęlū: apparebit arcus meus in nubibus:
⁊ recordabor foederis mei vobiſcum: ⁊ cum omni ani-
ma viuente:quę carnē vegetat: et non erunt vltra aquę
diluuij ad delendam vniuerſam carnem. Eritqꝫ arcus
meus in nubibus: et videbo illum:et recordabor foede-
ris ſempiterni: quod pactum eſt inter deū et oēm aīam
viuētem vniuerſę carnis:quę eſt ſuper terram. Dixitqꝫ
deus Noe: Hoc eſt ſignum foederis: quod conſtitui
C inter me et omnem carnem ſuper terram. Erant ergo
filij Noe qui egreſſi ſunt de arca: Sem: Cham: et Ia-
phet. Porro Cham ipſe eſt pater Chanaan. Tres iſti
filij ſunt Noe: et ab his diſſeminatum eſt omne genus
hominum ſuper vniuerſam terram. Coepitqꝫ Noe vir
agricola exercere terram: ⁊ plātauit vineam. Bibenſqꝫ
vinum inebriatus eſt: ⁊ nudatus eſt in tabernaculo ſuo.
Quod cū vidiſſet Cham pater Chanaan: verenda
ſcilicet patris ſui eſſe nudata:nunciauit duobus fratri-
bus ſuis foras. At vero Sem et Iaphet pallium impo
ſuerunt humeris ſuis:et incedentes retrorſum:operue
runt verenda patris ſui. Facieſqꝫ eorum auerſę erant: ⁊
patris verenda non viderunt. Euigilans autem Noe
ex vino:cum didiciſſet:quę fecerat ei filius ſuus minor:
ait: Maledictus puer Chanaan: ſeruus ſeruorū erit
D fratribus ſuis. Dixitqꝫ: Benedictus dominus deus
Sem:ſit Chanaan ſeruus eius. Dilatet deus Iaphet:
et habitet in tabernaculis Sem: ſitqꝫ Chanaan ſeruus
eius. Vixit autem Noe poſt diluuium trecentis quin-
quaginta annis: et impleti ſunt omnes dies eius non-
gentorum quinquaginta annorum:et mortuus eſt. X A
Ae ſunt generationes filiorum Noe: Sem:
Cham:et Iaphet:natiqꝫ ſunt eis filij poſt di
luuium. Filij Iaphet: Gomer: et Magog:
et Madai:et Iauan: et Tubal: et Moſoch
et Thyram. Porro filij Gomer: Aſcanez: et Riphat: ⁊
Thogorma. Filij autem Iauan: Heliſa et Tharſis:ce-
thim ⁊ Dodanim. Ab his diuiſę ſunt inſulę gentium in
regionibus ſuis:vnuſquiſqꝫ ſm̄ linguam ſuam et fami-
lias in nationibus ſuis. Filij autem Cham: Chus et
Miſraim:et Phuth:et Chanaan. Filij autem Chus
Saba: Euila: et Sabatha: et Regma:et Sabathaca.
Filij Regma: Saba: et Dadan. Porro Chus genuit
Nymroth. Ipſe coepit eſſe potens in terra: et erat ro-
buſtus venator coram domino. Ab hoc exiuit prouer-
bium: quaſi Nymroth robuſtus venator coram domi-
no. Fuit aūt principium regni eius Babylon: et Arad B
et Acad: et Calanne: in terra Sennaar. De terra illa
egreſſus eſt Aſſur:et ędificauit Niniuen: et plateas ci-
uitatis:et Chale. Reſen quoqꝫ inter Niniuen et Cha
le:hęc eſt ciuitas magna. At vero Miſraim genuit Lu
dim:et Ananim:et Laabim:et Neptuim: et Phetra-
ſim:et Caſluim: de quibus egreſſi ſunt Philiſtijm: et
Capturim. Chanaan autē genuit Sidonem primo- C
genitum ſuum: Ethęum ⁊ Hiebuſęum ⁊ Amorręum:
⁊ Gergeſęum et Eueum et Aracheum: Cyneum ⁊ A-
radium: Samarithen et Amatheum: et per hos diſſe-
minati ſunt populi Chananeorū. Factiqꝫ ſunt termini
Chanaan venientibus a Sidone Geraram vſqꝫ ad Ga
zam: donec ingrediaris Sodomam et Gomorram: et
Adaman et Seboim vſqꝫ Ieſa. Hi ſunt filij Cham in
cognationibus et linguis:terriſqꝫ et gentibus ſuis. De
Sem quoqꝫ nati ſunt patre omnium filiorum Heber
fratre Iaphet maiore. Filij Sem: Helam et Aſſur et
Arphaxat: Lud et Aram. Filij Aram: Hus et Hul et
Gether et Mes. At v̄o Arphaxat genuit Sale: de quo
ortus eſt Heber. Natiqꝫ ſunt Heber filij duo. Nomen
vni Phalech: eo quod in diebus eius diuiſa ſit terra: et
nomen fratris eius Iectan. Qui Iectan genuit Elmo
dad et Saleph et Aſſarmoth: Iare et Adoram et Vzal
et Decla et Hebal et Abimahel: Saba et Ophir:et E- D
uila et Iobab. Omnes iſti filij Iectan. Et facta eſt ha-
bitatio eorū de Meſſa pergentibus vſqꝫ Sephar mon
tem orientalem. Iſti ſunt filij Sem ſecundum cogna-
tiones et linguas et regiones in gentibus ſuis. Hę fa-
milię Noe iuxta populos et nationes ſuas. Ab his diui
ſę ſunt gentes in terra poſt diluuium. XI.
Rat autem terra labij vnius: et ſermonum A
eorūdem. Cumqꝫ proficiſcerentur de orien-
te:inuenerunt campum in terra Sennaar: ⁊
habitauerūt in eo. Et dixerūt quiſqꝫ ad proxi
mū ſuū: Venite faciamꝰ lateres: ⁊ coquamus eos igni.
Habuerūtqꝫ lateres pro ſaxis: ⁊ bitumen pro cęmento.
Et dixerūt: Venite faciamus nobis ciuitatē ⁊ turrim:
cuius culmen pertingat vſqꝫ ad cęlum: et celebremus
nomen noſtrum anteq̄ diuidamur in vniuerſam terrā.
Deſcendit autem dominus vt videret ciuitatē ⁊ turrē: B
quā ędificabant filij Adam: ⁊ dixit: Ecce vnus eſt popu-
lus: ⁊ vnū eſt labiū omnibus. Coeperuntqꝫ hoc facere:
nec deſiſtent a cogitatiōibus ſuis: donec eas opere com-
pleant. Venite igit̄: deſcendamus et confundamus ibi
linguā eorū:vt non audiat vnuſquiſqꝫ vocē proximi ſui.
Atqꝫ ita diuiſit eos dn̄s ex illo loco in vniuerſam terrā:
et ceſſauerunt ędificare ciuitatem. Et idcirco vocatum
eſt nomen eius Babel: quia ibi cōfuſum eſt labiū vniuer
ſę terrę. Et inde diſperſit eos dominus ſuper faciē cun-
ctarum regionum. Hę ſunt generationes Sem: Sem
erat centū annorū: quādo genuit Arphaxat: biēnio poſt
diluuiū. Vixitqꝫ Sem poſtq̄ genuit Arphaxat: quingē
tis annis: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Porro arphaxat vixit

Heb. quadringētis tribus annis. triginta quinqȝ annis: et genuit Sale. Vixitqȝ Arpha-
xat poſtq̄ genuit Sale* trecētis trib⁹ annis: 7 genuit fi
lios et filias. Sale quoqȝ vixit triginta annis: et genuit
C Heber. Vixitqȝ Sale poſtq̄ genuit Heber: quadringē
tis tribus annis: et genuit filios 7 filias. Vixit aūt He-
ber trigītaquatuoꝛ annis: et genuit Phalech. Et vixit
Heber poſtq̄ genuit Phalech: quadringētis triginta
annis: 7 genuit filios 7 filias. Vixit quoqȝ Phalech tri
ginta annis: 7 genuit Reu. Vixitqȝ Phalech poſtq̄ ge
nuit Reu: ducentis nouē annis: 7 genuit filios 7 filias.
Vixit autem Reu trigintaduob⁹ annis: 7 genuit Sa-
ruch. Vixit autem Reu poſtq̄ genuit Saruch: ducen-
tis ſeptem annis: 7 genuit filios 7 filias. Vixit vero Sa
ruch trigīta annis: 7 genuit Nachoꝛ. Vixitqȝ Saruch
poſtq̄ genuit Nachoꝛ: ducentis annis: 7 genuit filios 7
D filias. Vixit autem Nachoꝛ viginti nouem annis: et ge
nuit Thare. Vixitqȝ Nachoꝛ poſtq̄ genuit Thare: cē-
tum decem et nouem annis: 7 genuit filios 7 filias. Vi-
xitqȝ Thare ſeptuaginta annis: 7 genuit Abꝛam 7 Na
choꝛ et Aram. He ſunt autem generationes Thare.
Thare genuit Abꝛam: Nachoꝛ 7 Aram. Poꝛro Aram
genuit Loth. Moꝛtuuſqȝ eſt Aram ante Thare patrē
ſuum: in terra natiuitatis ſue in Hur Chaldeoꝛū. Du
xerunt autem Abꝛam et Nachoꝛ vxoꝛes: nomen vxoꝛis
Abꝛam Sarai: et nomen vxoꝛis Nachoꝛ Melcha fi-
lia Aram patris Melche: 7 patris Jeſche. Erat autē
Sarai ſterilis: nec habebat liberos. Tulit itaqȝ Thare
Abꝛam filium ſuū: et Loth filium Aram filium filij ſui:
7 Sarai nurum ſuam: vxoꝛem Abꝛam filij ſui: et eduxit
eos de Hur Chaldeoꝛum: vt irēt in terram Chanaan.
Veneruntqȝ vſqȝ Aran: 7 habitauerūt ibi. Et facti ſunt
dies Thare ducentoꝛū quinqȝ annoꝛum: 7 moꝛtuus eſt
in Aran. XII.
A Dixit autem dominus ad Abꝛam: Egredere
de terra tua: 7 de cognatione tua: 7 de domo
patris tui: 7 veni in terram quam monſtraue
ro tibi. Faciamqȝ te in gētem magnam: et be
Actu. 3. d. nedicam tibi: 7 magnificabo nomen tuū: eriſqȝ benedi-
Heb. 11. d. ctus. Benedicā benedicētibus tibi: 7 maledicā maledi
centibus tibi: atqȝ in te benedicent vniuerſe cognatiōes
B terre. Egreſſus eſt itaqȝ Abꝛā: ſicut pꝛeceperat ei dn̄s:
et iuit cū eo Loth. Septuagintaquinqȝ annoꝛum erat
Abꝛā: cū egrederet de Aran. Tulitqȝ Sarai vxoꝛē ſuā:
7 Loth filiū fratris ſui: vniuerſamqȝ ſubſtantiam quam
poſſederant: 7 animas quas fecerant in Aran: et egreſſi
ſunt vt irent in terram Chanaan. Cūqȝ veniſſent in eā:
pertranſiuit Abꝛam terram vſqȝ ad locum Sichem: et
vſqȝ ad conuallem illuſtrem. Chananeus aūt tunc erat
in terra. Apparuit aūt dominus Abꝛam: 7 dixit ei: Se-
mini tuo dabo terrā hanc. Qui edificauit ibi altare do-
C mino: qui apparuerat ei. Et inuocauit ibi nomē ei⁹. Et
inde trāſgrediēs ad mōtē: q̄ erat cōtra oꝛientē Bethel:
tetēdit ibi tabernaculū ſuū ab occidēte: habēs bethel: et
ab oꝛiēte Hai. Aedificauit quoqȝ ibi altare dn̄o: 7 inuoca
uit nomē eius. Perrexitqȝ Abꝛam vadens et vltra pꝛo-
grediens ad meridiem. Facta eſt autem fames in terra.
Deſcendit igitur Abꝛam in Aegyptum: vt peregrinare
tur ibi: pꝛeualuerat enim fames ī terra. Cūqȝ ꝓpe eſſet
īfra. 10. c. vt ingrederet in Aegyptū: dixit Sarai vxoꝛi ſue: Noui
D ꝙ pulchꝛa ſis mulier: 7 ꝙ cū viderit te Aegyptij: dicturi
ſunt: Vxoꝛ illius eſt: 7 interficient me: 7 te reſeruabunt.
Dic ergo: obſecro te: ꝙ ſoꝛoꝛ mea ſis: vt bene ſit mihi ꝓ-
pter te: 7 viuat anima mea ob gratiā tui. Cū itaqȝ īgreſ
ſus eſſet Abꝛam Aegyptū viderūt Aegyptij mulierem:
ꝙ eſſet pulchꝛa nimis. Et nunciauerūt pꝛincipes Pha
raoni: 7 laudauerūt eā apd̄ illū. Et ſublata eſt mulier in
domum Pharaonis: Abꝛam vero bene vſi ſunt ꝓpter il
lā. Fuerūtqȝ ei oues 7 boues 7 aſini 7 ſerui 7 famule 7 a-
ſine 7 cameli. Flagellauit aūt dominus Pharaonē pla-
gis maximis: 7 domū eius ꝓpter Sarai vxoꝛē Abꝛam.

Vocauitqȝ Pharao Abꝛam: 7 dixit ei: Quidnā eſt qd̄
feciſti mihi? Quare non indicaſti mihi: ꝙ vxoꝛ tua eſſet?
Quā ob cauſam dixiſti eſſe ſoꝛoꝛē tuā: vt tollerem eam
mihi in vxoꝛē? Nūc igitur ecce coniunx tua: accipe eam
7 vade. Pꝛecepitqȝ Pharao ſup Abꝛā viris: 7 deduxe-
runt eū 7 vxoꝛē eius: 7 oīa que habebat. XIII
Aſcendit ergo Abꝛā de Aegypto ipſe et vxoꝛ A
eius: 7 omnia que habebat: 7 Lot cū eo ad au
ſtralem plagā. Erat aūt diues valde in poſſeſ
ſione auri 7 argēti. Reuerſuſqȝ eſt ꝑ iter: quo
venerat a meridie in Bethel: vſqȝ ad locū vbi pꝛius fixe-
rat tabernaculū inter Bethel et Hai: in loco altaris qd̄
fecerat pꝛius: 7 inuocauit ibi nomē domini. Sed 7 Lot B
qui erat cū Abꝛam: fuerunt greges ouiū 7 armēta 7 ta-
bernacula: nec poterat eos capere terra: vt habitarēt ſi-
mul. Erat quippe ſubſtantia eoꝛū multa: 7 nequibāt ha īfra. 36. a
bitare communiter. Unde 7 facta eſt rixa inter paſtoꝛes
gregū Abꝛā 7 Lot. Eo aūt tēpoꝛe Chananeus et Phe Jere 40 a
rezeus habitabāt in terra illa. Dixit ergo Abꝛā ad Lot: C
Ne queſo ſit iurgiū inter me 7 te: 7 inter paſtoꝛes meos
7 paſtoꝛes tuos: fratres enim ſumus. Ecce vniuerſa ter
ra coꝛam te eſt: recede a me obſecro. Si ad ſiniſtrā ieris
ego dexteram tenebo: ſi tu dexteram elegeris: ego ad ſi-
niſtram pergam. Eleuatis itaqȝ Lot oculis: vidit oēm
circa regionem Joꝛdanis: que vniuerſa irrigabatur an
tequam ſubuerteret dominus Sodomam et Gomoꝛ-
ram: ſicut Paradiſus domini: 7 ſicut Aegyptus venien Heb. 30 a r
tibus in* Segoꝛ. Elegitqȝ ſibi Lot regionē circa Joꝛ-
danem: et receſſit ab oꝛiente. Diuiſiqȝ ſunt alterutrum
a fratre ſuo. Abꝛam habitauit in terra Chanaan. Lot
vero moꝛatus eſt in oppidis: que erāt circa Joꝛdanem: D
et habitauit in Sodomis. Homines autem Sodomi- īfra. 27 b
te peſſimi erant: et peccatoꝛes coꝛam domino nimis. īfra. 26 a
Dixitqȝ dominus ad Abꝛā poſtq̄ diuiſus eſt ab eo Lot:
Leua oculos tuos in directū: et vide a loco in quo nunc
es ad aquilonē 7 meridiem: ad oꝛientem 7 occidentem.
Omnem terram quam cōſpicis: tibi dabo: 7 ſemini tuo Rom. 4 g
vſqȝ in ſempiternum: faciamqȝ ſemen tuum ſicut pulue-
rē terre. Si q̄s poteſt hoīm numerare puluerē terre: ſe
mē q̄qȝ tuū numerare poterit. Surge ergo et ꝑambula
terrā in longitudine 7 latitudine ſua: quia tibi daturus
ſum eā. Mouēs igitur Abꝛam tabernaculū ſuū: venit 7
habitauit iuxta conuallē Mambꝛe: que eſt in Hebꝛon.
Aedificauitqȝ ibi altare domino. XIIII
Factum eſt autē in illo tēpoꝛe: vt Amraphel A
rex Sennaar: et Arioch rex Ponti: 7 Cho-
doꝛlahomoꝛ rex Elamitarū: et thadal rex gē
tiū inirēt bellū cōtra Bara regē ſodomoꝛ: 7
cōtra Berſa regē Gomoꝛre: 7 cōtra Sennaab regē A-
dame: 7 cōtra Semeber regē Seboim: cōtraqȝ regē ba Heb. 30 a r
le: ipſa eſt* Segoꝛ. Oēs hi cōuenerūt in vallē ſiluestrē:
que nunc eſt mare ad ſalis. Duodecim eñ annis ſeruie-
rāt Chodoꝛlahomoꝛ: et tertiodecimo anno receſſerunt
ab eo. Igitur quartodecimo venit Chodoꝛlahomoꝛ: et
reges q̄ erāt cū eo: ꝑcuſſerūtqȝ Raphaim ī Aſtaroth: et
Carnaim: 7 Zuzim cū eis: 7 Emim in Sabe Cariatha
im: 7 Choꝛreos ī mōtib⁹ Seir: vſqȝ ad cāpeſtria Pha-
ran: q̄ eſt ī ſolitudine. Reuerſiqȝ ſunt: et venerūt vſqȝ ad B
fontē Maſphat: ipa eſt Cades: 7 ꝑcuſſerūt oēm regio-
nem Amalechitarū: 7 Amoꝛreoꝝ: q̄ habitabāt ī Aſaſon
thamar. Et egreſſi ſunt rex ſodomoꝝ: 7 rex Gomoꝛre:
rexqȝ Adame: 7 rex Seboim: necnō et rex Bale: q̄ eſt ſe
goꝛ: 7 direxerūt aciē cōtra eos ī valle ſiluestri: ſcilicet ad
uerſus Chodoꝛlahomoꝛ regē Elamitaꝝ: 7 Thadal re-
gē gētiū: 7 Amraphel regē Sēnaar: 7 Arioth regē pō-
ti: quatuoꝛ reges aduerſus q̄nqȝ. Vallis aūt Siluestris
habebat puteos multos bituminis. Itaqȝ rex ſodomo-
rū: 7 rex Gomoꝛre terga vterūt: cecideruntqȝ ibi: 7 q̄ re-
māſerāt: fugerūt ad montē. Tulerūt aūt oēm ſubſtātiā
Sodomoꝛum et Gomoꝛreoꝛum: 7 vniuerſa que ad ci-

bum pertinẽt:⁊ abierũt:necnõ ⁊ Lot ⁊ ſubſtantiã eius:
filiũ fratris Abram: q̃ habitabat in Sodomis. Et ecce
vnus q̃ euaſerat:nũciauit Abram Hebręe: q̃ habitabat
in cõualle Mambre Amorręi:fratris Eſchol:⁊ fratris
Aner:hi eñ pepigerãt foedus cum Abram. Quod cum
C audiſſet Abram:captũ videlicet Lot fratrem ſuum:nu
merauit expeditos vernaculos ſuos trecentos decem ⁊
octo:⁊ pſecutus eſt eos vſqꝫ Dan:⁊ diuiſis ſocijs:irruit
ſuper eos nocte:percuſſitqꝫ eos:⁊ perſecutꝰ eſt vſqꝫ Ho
ba ⁊ Phoenicen:quę eſt ad leuã Damaſci. Reduxitqꝫ
omnem ſubſtãtiam:et Lot fratrem ſuum cum ſubſtan
tia illius: mulieres quoqꝫ ⁊ populum. Egreſſus eſt aũt
rex Sodomorum in occurſum eius: poſtq̃ reuerſus eſt
a cęde Chodorlahomor: et regum qui cum eo erant in
valle Saue: quę eſt vallis regis. At vero Melchiſedec
rex Salem:proferens panem ⁊ vinum (erat enim ſacer
dos dei altiſſimi) benedixit ei:et ait: Benedictus Abrã
deo excelſo:qui creauit cęlum et terram: et benedictus
deus excelſus: quo protegente hoſtes in manibus tuis
ſunt. Et dedit ei decimas ex omnibus. Dixit autem rex
Sodomorum ad Abram:Da mihi animas:cętera tol-
D le tibi. Qui reſpondit: Leuo manum meam ad domi-
num deum excelſum poſſeſſorẽ cęli ⁊ terrę:ꝙ a filo ſub-
tegminis vſqꝫ ad corrigiam caligę:non accipiã ex omi-
bus quę tua ſunt:ne dicas:Ego ditaui Abraꝫ: exceptis
his quę comederunt iuuenes:et patribus virorũ qui ve
nerunt mecũ:Aner:Eſchol:⁊ Mambre. Iſti accipient
partes ſuas. XV.
B His itaqꝫ tranſactis:factus eſt ſermo domini
ad Abram per viſionem:dicens: Noli time-
re Abram:ego ꝓtector tuus ſum: et merces
tua magna nimis. Dixitqꝫ Abram:Domine
deus quid dabis mihi? Ego vadã abſqꝫ liberis: et filius
procuratoris domus meę iſte Damaſcus Eliezer. Ad-
diditqꝫ Abram: Mihi autem non dediſti ſemen:et ecce
vernaculus meus:hęres meꝰ erit. Statimqꝫ ſermo dñi
factus eſt ad eum:dicens: Non erit hic hęres tuus: ſed
qui egredietur de vtero tuo: ipſum habebis hęredem.
B Eduxitqꝫ eum foras:⁊ ait illi: Suſpice cęlum:et nume
Rom. 4.a ra ſtellas ſi potes. Et dixit ei: Sic erit ſemen tuũ. Cre-
Gala. 3.a. didit Abram deo:⁊ reputatum eſt illi ad iuſtitiam. Di-
Iaco. 2.d xitqꝫ ad euꝫ: Ego dominus qui eduxi te de Hur Chal
dęorum:vt darem tibi terram iſtam:⁊ poſſideres eam.
At ille ait:Domine deus:vnde ſcire poſſum: ꝙ poſſeſſu
C rus ſim eam? Et reſpondens dominus: Sume(inquit)
mihi vaccam triennem:⁊ capram trimam:⁊ arietem an
Actu.7.a. norum trium:turturem quoqꝫ ⁊ columbam. Qui tol-
lens vniuerſa hęc:diuiſit ea per medium:⁊ vtraſqꝫ par-
tes cõtra ſe altrinſecus poſuit. Aues autem nõ diuiſit:
deſcẽderuntqꝫ volucres ſuper cadauera:⁊ abigebat eas
Abram. Cũqꝫ ſol occũberet:ſopor irruit ſuper Abram:
⁊ horror magnus ⁊ tenebroſus inuaſit eum. Dictumqꝫ
eſt ad eum: Scito pręnoſcẽs: ꝙ peregrinum futurum
ſit ſemen tuum in terra non ſua:⁊ ſubijcient eos ſeruitu
ti:⁊ affligent quadringentis annis. Veruntamen gen-
tem cui ſeruituri ſunt:ego iudicabo:⁊ poſt hoc egredi-
D entur cum magna ſubſtãtia. Tu autem ibis ad patres
tuos in pace: ſepultus in ſenectute bona. Generatione
aũt quarta reuertẽtur huc. Nec dũ eñ cõplete ſunt ini
quitates Amorreorũ vſqꝫ ad pręſens tẽpꝰ. Cũ ergo oc-
cubuiſſet ſol:facta eſt caligo tenebroſa:⁊ apparuit cliba
nus fumãs:⁊ lãpas ignis trãſiẽs inter diuiſiones illas.
In illo die pepigit dñs foedus cũ Abram:dicẽs: Semi
ni tuo dabo terrã hãc a fluuio Aegypti vſqꝫ ad fluuium
magnũ Euphratẽ: Cinęos ⁊ cenezęos:cethmonęos et
Ethęos et Pherezęos: Raphaim quoqꝫ et Amorręos:
Eueos ⁊ chananęos: ⁊ gergeſęos ⁊ Hiebuſęos. XVI.
A Igitur Sarai vxor Abram non genuerat ſibi
liberos:ſed habens ancillam Aegyptiam no-
mine Agar:dixit marito ſuo: Ecce concluſit
me dominus: ne parerem: ingredere ad an-
cillam meam:ſi forte ſaltẽ ex illa ſuſcipiam filios. Cũqꝫ
ille acquieſceret deprecanti:tulit Agar Aegyptiam an-
cillam ſuam poſt annos decem: q̃ habitare coeperãt in
terra Chanaan:et dedit eã viro ſuo vxorem:qui ingreſ- B
ſus eſt ad eam. At illa concepiſſe ſe videns: deſpexit do-
minam ſuam. Dixitqꝫ Sarai ad Abram: Inique agis
cõtra me. Ego dedi ancillam meam in ſinũ tuum: quę
videns quod conceperit: deſpectui me habet. Iudicet C
dominus inter me et te. Cui reſpondens Abram: Ecce
(ait) ancilla tua in manu tua eſt:vtere ea vt libet. Affli-
gente igitur eam Sarai:fugam iniit. Cumqꝫ inueniſ-
ſet eam angelus domini iuxta fontem aquę in ſolitudi-
ne:quę eſt in via Sur in deſerto:dixit ad illam: Agar an
cilla Sarai vnde venis? ⁊ quo vadis? Quę reſpondit: A
facie Sarai dñę męę ego fugio. Dixitqꝫ ei angelus do-
mini: Reuertere ad dominam tuam: et humiliare ſub
manu illius. Et rurſum: Multiplicans (inquit) mul- Iudi.13.b
tiplicabo ſemen tuum:⁊ nõ numerabitur prę̄ multitu- Luce. 1.c.
dine. Ac deinceps: Ecce(ait)concepiſti ⁊ paries filium:
vocabiſqꝫ nomen eius Hiſmael: eo quod audierit domi
nus afflictionẽ tuam. Hic erit ferus homo: manus eiꝰ D
contra omnes:⁊ manus omnium contra eũ: et e regio-
ne vniuerſorum fratrum ſuorũ figet tabernacula. Vo-
cauit autem Agar nomẽ domini qui loquebatur ad eã:
tu deus qui vidiſti me. Dixit enim:profecto hic vidi po-
ſteriora videntis me: propterea appellauit puteum illũ
puteum viuentis et videntis me. Ipſe eſt inter Cades
et Barad. Peperitqꝫ Agar Abrę filium: qui vocauit
nomen eius Hiſmael. Octoginta et ſex annorum erat
Abram:quando peperit ei Agar Hiſmaelem. XVII.
Poſtq̃ vero nonaginta et nouem annorũ eſſe A
coeperat: apparuit ei deus: dixitqꝫ ad eum:
Ego deus omnipotens: ambula coram me:
et eſto perfectus. Ponamqꝫ foedus meum
inter me ⁊ te:et multiplicabo te vehementer nimis. Ce
cidit Abram pronus in faciem. Dixitqꝫ ei deus: Ego
ſum: et ponam pactum meum tecum:eriſqꝫ pater mul- Infra. eo.
tarum gentium. Nec vltra vocabitur nomen tuum A- eccl. 44.c
bram: ſed appellaberis Abraam: quia patrem multarũ Rom. 4.c
gentium conſtitui te. Faciamqꝫ te creſcere vehemẽtiſſi
me:et ponam te in gentibus:regeſqꝫ ex te egredientur.
Et ſtatuam pactum meuꝫ inter me ⁊ te:et inter ſemen
tuũ poſt te in generationibus ſuis foedere ſempiterno:
vt ſim deus tuus et ſeminis tui poſt te. Daboqꝫ tibi ⁊ ſe
mini tuo poſt te terram peregrinationis tuę:⁊ omnem
terram Chanaan in poſſeſſionem ęternam: eroqꝫ deus B
eorum. Dixit iterum deus ad Abraam: Et tu ergo cu-
ſtodies pactum meum: et ſemen tuum poſt te in gene- Luce. 2.e
rationibus ſuis. Hoc eſt pactum meũ quod obſeruabi-
tis inter me et vos et ſemen tuũ poſt te. Circuncidetur
ex vobis omne maſculinũ:et circuncidetis carnem prę-
putij veſtri:vt ſit ĩ ſignũ foederis ĩter me et vos. Infans
octo dierũ circũcidetur in vobis. Omne maſculinum in
generationibus veſtris: tam vernaculus q̃ empticius
circuncidetur: et quicunqꝫ non fuerit de ſtirpe veſtra.
Eritqꝫ pactum meũ in carne veſtra in foedus ęternũ.
Maſculus cuius pręputij caro circũciſa nõ fuerit: de-
lebitur anima illa de populo ſuo: quia pactũ meũ irritũ
fecit. Dixit quoqꝫ deus ad Abraam: Sarai vxorẽ tuam
non vocabis Sarai:ſed Saram. Et benedicam ei:⁊ ex C
illa dabo tibi filiũ:cui bñdicturus ſum. Eritqꝫ ĩ natio- ſupra. eod.
nes:⁊ reges populorũ orient̃ ex eo. Cecidit Abraam in
faciẽ ſuam: ⁊ riſit in corde ſuo:dicens: Putas ne cente
nario naſcetur filius? ⁊ Sara nonagenaria pariet? Di-
xitqꝫ ad dominũ: Vtinã Hiſmael viuat corã te. Et ait
dominus ad Abraam: Sara vxor tua pariet tibi filiũ:
vocabiſqꝫ nomen eius Iſaac. Et cõſtituam pactũ meũ
illi in foedus ſempiternum:et ſemini eius poſt eũ. Su-
per Hiſmael quoqꝫ exaudiui te. Ecce benedicam ei: et
augebo et multiplicabo eum valde. Duodecim duces
generabit: et faciam illum creſcere in gẽtem magnam.

D Pactum vero meum ſtatuam ad Iſaac: quem pariet ti-
bi Sara tempore iſto in anno altero. Cumqꝫ finitus
eſſet ſermo loquentis cum eo: aſcendit deus ad Abraam.
Tulit autem Abraam Hiſmael filium ſuum: et omnes
vernaculos domus ſuę: vniuerſoſqꝫ quos emerat: et cun-
ctos mares ex omnibus viris domus ſuę. Et circunci-
dit carnem prępucij eorum: ſtatim in ipſa die: ſicut prę-
ceperat ei deus. Abraam nonaginta et nouem erat an-
norum: quando circumcidit carnem prępucij ſui: et Hiſ-
mael filius ſuus tredecim annos impleuerat tẽpore cir-
cuncíſionis ſuę. Eadem die circunciſus eſt Abraam et
Hiſmael filiꝰ eiꝰ: et oẽs viri domꝰ illius: tã vernaculi ꝙ̃
emptitij: ⁊ alienigenę pariter circunciſi ſunt. XVIII.
A actuũ.16 c Apparuit aũt ei dominus in conualle Mam-
bre ſedenti in oſtio tabernaculi ſui in ipſo fer-
uore diei. Cumqꝫ eleuaſſet oculos: apparue-
runt ei tres viri ſtantes prope eum. Quos cũ
vidiſſet: cucurrit in occurſum eorum de oſtio taberna-
culi ſui: et adorauit in terra: et dixit: Domine ſi inueni
gratiam in oculis tuis: ne tranſeas ſeruum tuum: ſed af-
feram pauxillum aquę: et lauentur pedes veſtri: et re-
1. regũ. 28 d. quieſcite ſub arbore. Ponamqꝫ buccellam panis: vt con-
fortetur cor veſtrum: poſtea tranſibitis. Idcirco enim
Sata mẽ- ſuram in- tellige. declinaſtis ad ſeruum veſtrum. Qui dixerunt: Fac vt lo-
cutus es. Feſtinauit Abraam in tabernaculum ad Sa-
ram: dixitqꝫ ei: Accelera: tria ſata ſimilę cõmiſce: et fac
ſubcinericios panes. Ipſe vero ad armentum cucurrit:
⁊ tulit inde vitulum tenerrimum et optimum: deditqꝫ
puero: qui feſtinauit et coxit illum. Tulit quoqꝫ butyrũ
et lac: et vitulũ quem coxerat: et poſuit coram eis. Ipſe
vero ſtabat iuxta eos ſub arbore. Cumqꝫ comediſſent:
B dixerunt ad eum: Vbi eſt Sara vxor tua? Ille reſpon-
dit: Ecce in tabernaculo eſt. Cui dixit: Reuertens ve-
4. reg. 4. c niam ad te tempore iſto vita comite: et habebit filium
roma. 6. b Sara vxor tua. Quo audito: Sara riſit poſt oſtium ta-
Luce. 1. b. bernaculi. Erant autem ambo ſenes prouectęqꝫ ętatis:
et deſierant Sarę fieri muliebria. Quę riſit occulte: di-
cens: Poſtꝙ̃ cõſenui: et dominus meus vetulus eſt: vo-
luptati operam dabo? Dixit aũt dominus ad Abraam:
Quare riſit Sara vxor tua: dicẽs: Num vere paritura
1. Pe. 3. a ſum anus? Nũquid deo ꝗcꝙ̃ eſt difficile? Iuxta cõdictũ
reuertar ad te hoc eodem tẽpore vita comite: ⁊ habebit
Sara filiũ. Negauit Sara: dicẽs: Nõ riſi: timore ꝑter-
C rita. Dominus aũt: Nõ eſt (inquit) ita: ſed riſiſti. Cũ er-
go ſurrexiſſent inde viri: direxerunt oculos contra So-
domã: et Abraam ſimul gradiebatur deducẽs eos. Di-
xitqꝫ dominus: Num celare potero Abraam quę geſtu-
rus ſum: cũ futurus ſit in gentẽ magnã ac robuſtiſſimã
⁊ benedicẽdę ſunt ĩ eo oẽs natiões terrę? Scio enim ꝙ
pręcepturus ſit filijs ſuis: ⁊ domui ſuę poſt ſe: vt cuſto-
diant viam domini: ⁊ faciant iudiciũ ⁊ iuſticiam: vt ad-
ducat dominus propter Abraam omnia quę locutus eſt
ad eũ. Dixit itaqꝫ dñs: Clamor Sodomorũ ⁊ Gomor-
reorũ multiplicatus eſt: ⁊ peccatũ eorũ aggrauatũ eſt ni-
mis. Deſcẽdam ⁊ videbo: vtrũ clamorẽ qui venit ad me:
opere cõpleuerint: an nõ eſt ita: vt ſciã. Cõuerteruntqꝫ
ſe inde: ⁊ abierunt Sodomam. Abraam vero adhuc ſta-
bat corã dño: ⁊ appropinquãs: ait: Nunquid ꝑdes iuſtũ
cũ impio? Si fuerint quinquaginta iuſti ĩ ciuitate: peri-
bũt ſimul: ⁊ nõ parces loco illi ꝑpter ꝗnquagita iuſtos:
ſi fuerint in eo? Abſit a te vt rem hãc facias: ⁊ occidas iu-
D ſtum cũ impio: fiatqꝫ iuſtus ſicut ĩpius. Nõ eſt hoc tuũ:
qui iudicas omnem terram: nequaꝙ̃ facias iudiciũ hoc.
Dixitqꝫ dñs ad eũ: Si inuenero Sodomis ꝗnquagin-
ta iuſtos in medio ciuitatis: dimittã omni loco propter
eos. Reſpõdẽs Abraã ait: Quia ſemel coepi: loquar ad
dominũ meũ: cũ ſim puluis ⁊ cinis. Quid ſi minꝰ quin-
quaginta iuſtis ꝗnqꝫ fuerĩt; delebis propter quadragin-
taqꝫ ꝗnqꝫ vniuerſam vrbẽ? Et ait: Nõ delebo: ſi inuenero
ibi quadragintaquinqꝫ. Rurſumqꝫ locutus eſt ad eũ:
Sin aũt quadraginta ibi inuenti fuerint: quid facies?
Ait: Non percutiam propter quadraginta. Ne queſo
(inquit) indigneris domine: ſi loquar. Quid ſi ibi in-
uenti fuerint triginta? Reſpõdit: Non faciam: ſi inue-
nero ibi triginta. Quia ſemel (ait) coepi: loquar ad do-
minum meum: Quid ſi ibi inuenti fuerint viginti? Ait:
Non interficiam propter viginti. Obſecro (inquit) ne
iraſcaris domine: ſi loquar adhuc ſemel. Quid ſi inuen-
ti fuerint ibi decem? Dixit: Non delebo propter decem.
Abijt dominus poſtꝙ̃ ceſſauit loqui ad Abraam: et ille
reuerſus eſt in locum ſuum. XIX.
Veneruntqꝫ duo angeli Sodomam veſpere: ſe- A
dente Lot in foribus ciuitatis. Qui cum vi-
diſſet eos: ſurrexit et iuit obuiam eis: adora-
uitqꝫ pronus in terram: ⁊ dixit: Obſecro do-
mine: declinate in domũ pueri veſtri: et manete ibi. La-
uate pedes veſtros: et mane proficiſcemini in viam ve-
ſtram. Qui dixerũt: Minime: ſed in platea manebimꝰ. Luc. 24 d
Compulit illos oppido: vt diuerterẽt ad eum. Ingreſ- B
ſiſqꝫ domum illius: fecit conuiuium: coxit azyma: et co-
mederunt. Prius aũt ꝙ̃ irent cubitũ: viri ciuitatis val-
lauerunt domũ illius: a puero vſqꝫ ad ſenẽ: oĩs populꝰ
ſimul. Vocaueruntqꝫ Lot: et dixerunt ei: Vbi ſunt viri
qui introierũt ad te nocte? Educ illos huc: vt cognoſca-
mus eos. Egreſſus ad eos Lot poſt tergũ accludens
oſtiũ: ait: Nolite queſo fratres mei: nolite malũ hoc fa-
cere. Habeo duas filias: quę nõdum cognouerũt virũ.
Educam eas ad vos: ⁊ abutimini eis ſicut vobis placue-
rit: dũmodo virꝭ iſtis nihil mali faciatis: ꝗa ĩgreſſi ſunt
ſub vmbrã culminis mei. At illi dixerũt: Recede illuc.
Et rurſus: Ingreſſus es (inquiunt) vt aduena: nũquid
vt iudices? Te ergo ipm magis ꝙ̃ hos affligemꝰ. Vimqꝫ
faciebãt Lot vehemẽtiſſime. Iãqꝫ prope erat: vt effrin-
gerent fores: ⁊ ecce miſerunt manum viri: ⁊ introduxe- C
runt ad ſe Lot: clauſeruntqꝫ oſtiũ: ⁊ eos qui foris erãt iudith 10 f
percuſſerunt cęcitate a minimo vſqꝫ ad maximum: ita
vt oſtium inuenire nõ poſſent. Dixerũt autem ad Lot:
Habes hic quempiam tuorum generum: aut filios aut
filias: omnes qui tui ſunt: educ de vrbe hac. Delebimus
enim locum iſtum: eo ꝙ increuerit clamor eorum corã
dño: qui miſit nos: vt perdamus illos. Egreſſus itaqꝫ
Lot: locutus eſt ad generos ſuos: qui accepturi erant D
filias eius: ⁊ dixit: Surgite: egredimini de loco iſto: ꝗa
delebit dominus ciuitatem hanc. Et viſus eſt eis quaſi
ludens loqui. Cumqꝫ eſſet mane: cogebant eum ange-
li: dicẽtes: Surge: tolle vxorẽ tuam et duas filias quas
habes: ne et tu pariter pereas in ſcelere ciuitatis. Diſſi- Sap. 10 a
mulante illo: apprehenderunt manum eius et manum
vxoris: ac duarum filiarum eius: eo ꝙ parceret domi-
nus illi: eduxeruntqꝫ eum: et poſuerunt extra ciuita-
tem: ibiqꝫ locuti ſunt ad eum: dicẽtes: Salua animam
tuam. Noli reſpicere poſt tergum: nec ſtes in omni cir-
ca regione: ſed in monte ſaluum te fac: ne et tu ſimul pe- Sap. 10. a
reas. Dixitqꝫ Lot ad eos: Queſo domine mi: quia in-
uenit ſeruus tuus gratiã coram te: et magnificaſti glo-
riam et miſericordiam tuam: quam feciſti mecum: vt
ſaluares animam meam: nec poſſum in monte ſaluari: E
ne forte apprehendat me malum: et moriar. Eſt ciui-
tas hic iuxta: ad quam poſſũ fugere parua: ⁊ ſaluabor
in ea. Nunquid non modica eſt: et viuet anima mea?
Dixitqꝫ ad eũ: Ecce etiam in hoc ſuſcepi preces tuas: Eſa. 13. a.
vt nõ ſubuertam vrbẽ pro qua locutus es. Feſtina et ſal- Iere. 50. f
uare ibi: quia non potero facere quicꝙ̃: donec ingredia-
ris illuc. Idcirco vocatũ eſt nomẽ vrbis illius* Segor. Heb. 30 ar
Sol egreſſus eſt ſuper terrã: ⁊ Lot ingreſſus eſt ſegor.
Igitur dñs pluit ſuper Sodomã ⁊ Gomorrã ſulphur:
⁊ ignem a domino de cęlo: ⁊ ſubuertit ciuitates has: et
omnem circa regionem: vniuerſos habitatores vrbiũ: ⁊
cuncta terrę virẽtia. Reſpiciẽſqꝫ vxor eius poſt ſe: ver-
ſa eſt in ſtatuam ſalis. Abraam aũt conſurgẽs mane vbi
ſteterat prius cũ dño: intuitus eſt Sodomam ⁊ gomor-
ram: ⁊ vniuerſam terrã regiõis illius. Viditqꝫ aſcẽden- F

tem fauillam de terra quaſi fornacis fumum. Cum enī
ſubuerteret dominus ciuitates regionis illius: recorda
tus eſt Abrae: 7 liberauit Lot de ſubuerſione vrbiū: ī qui
bus habitauerat. Aſcēditq; Lot de ſegor: 7 mā ſit ī mō-
te: due quoq; filie eius cū eo. Timuerat enim manere in
Segor. Et manſit in ſpelunca ipſe 7 due filie eius cū eo.
Ezech. 16.f Dixitq; maior ad minorē: Pater noſter ſenex eſt: 7 nul
Oſee. 11.c lus virorū remāſit in terra: q̄ poſſit īgredi ad nos iuxta
Amos. 4.d morem vniuerſe terre. Veni: inebriemus eum vino: dor
B miamuſq; cū eo: vt ſeruare poſſimus ex patre noſtro ſe-
Sap. 10 a men. Dederūt itaq; patri ſuo bibere vinū nocte illa. Et
ingreſſa eſt maior: dormiuitq; cū patre. At ille nō ſenſit:
nec quādo accubuit filia: nec quādo ſurrexit. Altera q̄q;
die dixit maior ad minorem: Ecce dormiui heri cum pa
tre meo: demus ei bibere vinū etiā hac nocte: 7 dormies
cum eo: vt ſaluemus ſemen de patre noſtro. Dederūtq;
etiā 7 illa nocte patri ſuo bibere vinū. Ingreſſaq; minor
filia dormiuit cū eo: 7 nec tunc quidem ſenſit quādo con
cubuerit: vel quādo illa ſurrexit. Cōceperūt ergo due fi
lie Lot de patre ſuo. Peperitq; maior filiū: 7 vocauit
nomen eius Moab. Ipſe eſt pater Moabitarum vſq;
in preſentem diem. Minor quoq; peperit filium: 7 vo-
cauit nomen eius* Ammon: id eſt filiꝰ populi mei. Ipſe
Heb. Ben ammi. eſt pater Ammonitarum vſq; hodie. XX.

A PRofectus inde Abraam ī terrā auſtralē: ha
bitauit inter Cades 7 Sur: 7 peregrinatus
eſt ī Geraris. Dixitq; de Sara vxore ſua: ſo-
ror mea eſt. Miſit ergo Abimelech rex Ge-
rare: 7 tulit eā. Venit aūt deus ad Abimelech p ſomniū
nocte: et ait illi: En morieris ꝑpter mulierē quā tuliſti:
habet enī virū. Abimelech vero nō tetigerat eam: et ait:
B Domine num gentē ignorantē 7 iuſtā interficies? Nō-
ne ipſe dixit mihi: Soror mea eſt. Et ipſa ait: Frater meꝰ
eſt? In ſimplicitate cordis mei et mūdicia manuū mea-
rum feci hoc. Dixitq; ad eū deꝰ: Et ego ſcio: ꝙ ſimplici
corde feceris: 7 ideo cuſtodiui te: ne peccares ī me: et nō
dimiſi vt tāgeres eam. Nunc ergo redde viro ſuo vxo-
rem: et orabit pro te: quia propheta eſt: et viues. Si aūt
nolueris reddere: ſcito ꝙ morte morieris: tu et oīa que
tua ſunt. Statimq; de nocte conſurgēs Abimelech: vo-
cauit omnes ſeruos ſuos: et locutus eſt vniuerſa verba
hec in auribus eorum. Timueruntq; omnes viri valde.
C Vocauit autem Abimelech etiam Abraam: et dixit ei:
Quid feciſti nobis? quid peccauimus in te: quia induxi-
ſti ſuper me 7 ſuper regnum meū peccatū grande? Que
nō debuiſti facere: feciſti nobis. Rurſumq; expoſtulans
ait: Quid vidiſti vt hoc faceres? Rn̄dit Abraā: Cogita
ui mecū: dicēs: Forſitan nō eſt timor dei ī loco iſto: 7 in-
terficient me propter vxorē meā. Alias aūt et vere ſoror
D mea eſt: filia patris mei: 7 non filia matris mee: et duxi
eam in vxorem. Poſtq̄ aūt eduxit me deus de domo pa
tris mei: dixit ad eam: Hanc miſericordiā facies mecū.
In omni loco ad quē ingredieniur: dices ꝙ frater tuus
ſim. Tulit igitur Abimelech oues et boues et ſeruos et
ancillas: 7 dedit Abraam. Reddiditq; illi Saram vxo-
rem ſuā: 7 ait: Terra corā vobis eſt: vbicūq; tibi placue-
rit: habita. Sare aūt dixit: Ecce mille argenteos dedi
fratri tuo: hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes
qui tecū ſunt: 7 quocunq; perrexeris: memento te depre
henſam. Orāte aūt Abraam: ſanauit deus Abimelech 7
vxorem: ancillaſq; eius: et pepererunt. Concluſerat enī
dominus omnem vuluam domus Abimelech propter
Saram vxorem Abrae. XXI.

A VIſitauit aūt dn̄s Saram ſicut promiſerat: 7
Heb. 11.c. impleuit que locutus eſt. Cōcepitq; 7 pepe-
Joſuae 24.a. rit filiū in ſenectute ſua: tēpore quo predixe-
Mat. 1.a. rat ei deꝰ. Vocauitq; Abraam nomē filij ſui:
quē genuit ei Sara: Iſaac: 7 circūcidit eū octauo die: ſi
cut preceperat ei deꝰ cū centū eſſet annorū. Hac quippe
etate patris natus eſt Iſaac. Dixitq; Sara: Riſum fe
cit mihi deꝰ: 7 quicūq; audierit: corridebit mihi. Rur- Gala. 4.d
ſumq; ait: Quis auditurus crederet Abraam: ꝙ Sa- B
ra lactaret filiū: quē peperit ei iā ſeni? Creuit igit̄ puer:
7 ablactatus eſt. Fecitq; Abraam grāde conuiuiū in die Quē peperat abraam.
ablactationis eius. Cūq; vidiſſet Sara filiū Agar Ae-
gyptie* ludentem* cum Iſaac filio ſuo: dixit ad Abraā: Cū iſaac filio ſuo: nō
Eijce ancillā hāc 7 filiū eiꝰ. Non enī erit heres filius an eſt in hebraeo.
cille cū filio meo Iſaac. Dure accepit hoc Abraam ꝓ fi-
lio ſuo. Cui dixit deus: Nō tibi videatur aſperū ſuper
puero et ſuper ancilla tua. Omnia que dixerit tibi Sa-
ra: audi vocē eius: quia in Iſaac vocabitur tibi ſemen.
Sed 7 filium ancille faciā in gentē magnā: quia ſemen
tuum eſt. Surrexit itaq; Abraam mane: et tollēs panē:
7 vtrē aque impoſuit ſcapule eius: tradiditq; puerum:
7 dimiſit eā. Que cū abijſſet: errabat in ſolitudine Ber
ſabee. Cumq; conſumpta eſſet aqua in vtre: abiecit pue
rum ſubter vnam arborem: que ibi erat: 7 abijt: ſeditq;
e regione procul quantū poteſt arcus iacere. Dixit enī:
Nō videbo morientē puerū. Et ſedens contra: leuauit
vocē ſuā: et fleuit. Exaudiuit autem deus vocem pueri.
Vocauitq; angelꝰ dn̄i Agar de celo: dicēs: Quid agis C
Agar? Noli timere. Exaudiuit enī deꝰ vocē pueri de lo
co in quo eſt. Surge: tolle puerū: 7 tene manū illiꝰ: quia
in gētem magnā faciā eū. Aperuitq; oculos eius deus.
Que videns puteum aque: abijt et impleuit vtrem: de-
ditq; puero bibere: 7 fuit cū eo. Qui creuit: 7 moratus
eſt in ſolitudine: factuſq; eſt iuuenis ſagittarius. Habi
tauitq; in deſerto Pharam: 7 accepit illi mater ſua vxo
rem de terra Aegypti. Eodem tēpore dixit Abimelech:
7 Phicol princeps exercitus eius ad Abraam: Deꝰ te-
cum eſt in vniuerſis que agis. Iura ergo per deū: ne no
ceas mihi 7 poſteris meis ſtirpiq; mee: ſed iuxta miſeri-
cordiam quā feci tibi: facies mihi et terre in qua verſatꝰ
es aduena. Dixitq; Abraam: Ego iurabo. Et increpa- D
uit Abimelech ꝑpter puteū aque: quē vi abſtulerāt ſer-
ui eius. Reſpōditq; Abimelech: Neſciui q̇s fecerit hāc
rem: ſed 7 tu nō īdicaſti mihi: 7 ego nō audiui preter ho
die. Tulit itaq; Abraam oues 7 boues: 7 dedit Abime-
lech. Percuſſerūtq; ambo foedꝰ. Et ſtatuit Abraam ſe
ptē agnas gregꝫ ſeorſum. Cui dixit Abimelech: Quid
ſibi volūt ſeptē agne iſte: quas ſtare feciſti ſeorſum? At il
le: Septē (inquit) agnas accipies de manu mea: vt ſint
mihi in teſtimoniū: quoniā ego fodi puteū iſtū. Idcirco
vocatus eſt locꝰ ille Berſabee: quia ibi vterq; iurauit: 7
inierūt foedus pro puteo iuramēti. Surrexit aūt Abi-
melech 7 Phicol princeps exercitꝰ eius: reuerſiq; ſunt
in terrā Paleſtinorū. Abraā v̄o plātauit nemꝰ in Ber
ſabea: 7 inuocauit ibi nomen dn̄i dei eterni: et fuit colo-
nus terre Paleſtinorū diebus multis. XXII. A

QVe poſtq̄ geſta ſunt: tētauit deus Abraam: Iudith. 8.c
7 dixit ad eū: Abraam Abraam. At ille reſpō- Heb. 11.d.
dit: Adſum. Ait illi: Tolle filium tuum vni-
genitum quem diligis Iſaac: 7 vade in terrā
viſionis: atq; ibi offeres eum in holocauſtum ſuper vnū
montium quem monſtrauero tibi. Igitur Abraam de
nocte conſurgens ſtrauit aſinum ſuum: ducens ſecum
duos iuuenes: 7 Iſaac filium ſuū. Cumq; concidiſſet
ligna in holocauſtū: abijt ad locū quē preceperat ei deꝰ.
Die aūt tertio: eleuatis oculis: vidit locū ꝓcul: dixitq;
ad pueros ſuos: Expectate hic cū aſino: ego et puer il-
luc vſq; ꝓperantes: poſtq̄ adorauerimꝰ: reuertemur ad B
vos. Tulit quoq; ligna holocauſti: 7 īpoſuit ſuꝑ Iſaac
filium ſuū: ipſe vero portabat in manibus ignem et gla-
dium. Cumq; duo pergerent ſimul: dixit Iſaac patri
ſuo: Pater mi. At ille rn̄dit: Quid vis fili? Ecce (inq̄t)
ignis 7 ligna: vbi eſt victīa holocauſti? Dixit aūt Abraā:
Deꝰ ꝓuidebit ſibi victimā holocauſti fili mi. Pergebāt
ergo pariter: et venerunt ad locum quem oſtenderat ei
deus: in quo edificauit altare: et deſuper ligna compo-
ſuit. Cūq; colligaſſet Iſaac filium ſuum: poſuit eū in al

tare ſuper ſtruem lignorū:extēditqꝫ manum:⁊ arripuit
gladiū:vt immolaret filium ſuum. Et ecce angelus dñi
C de celo clamauit dicens: Abraam Abraam. Qui reſpon
1.Macha. dit: Adſum. Dixitqꝫ ei: Non extendas manū tuā ſuper
2. puerum: neqꝫ facies illi quicꝙ̃. Nunc cognoui quod ti-
meas dominum:⁊ nō pepercisti vnigenito filio tuo pro-
pter me. Leuauit Abraam oculos ſuos:viditqꝫ poſt ter
gum arietē inter vepres herentem cornibus. Quē aſſu
Eccl.44.d mens:obtulit holocauſtū pro filio. Appellauitqꝫ nomen
Iere.44 f loci illius:dominꝰ videbit. Unde vſqꝫ hodie dicitur: In
Heb.6.c. monte dominus videbit. Vocauit aūt angelus domini
Abraam ſecundo de celo: dicens: Per memetipſum iu-
raui:dicit dominus: quia feciſti hanc rem:⁊ nō peperci-
ſti filio tuo vnigenito ꝓpter me:bñdicā tibi: ⁊ multipli-
cabo ſemen tuū ſicut ſtellas celi:⁊ velut arenā:que eſt in
littore maris. Poſſidebit ſemē tuū portas inimicorum
D ſuorum:⁊ benedicentur in ſemine tuo omnes gētes ter
Gala.3.a re:q̃a obediſti voci mee. Reuerſus eſt Abraam ad pue-
ros ſuos: abieruntqꝫ Berſabee ſimul: et habitauit ibi.
His itaqꝫ geſtis:nunciatū eſt Abraam: ꝙ Melcha q̊qꝫ
genuiſſet filios Nachor fratri ſuo: Hus primogenitū ⁊
He.Haſo. Buz fratrē eius:⁊ Chamuel patrē Syrorū:⁊ Caſeth ⁊
* Azan: Pheldas q̊qꝫ ⁊ Iedlaf ac Bathuel:de quo na-
ta eſt Rebecca. Octo iſtos genuit melcha Nachor fra
tri Abraā. Cōcubina vo illiꝰ noīe Ruma peperit Tha
bee ⁊ Gaon ⁊ Thaas ⁊ Maacha. XXIII.

A Ixit autem Sara centum viginti ſeptem an
nis:⁊ mortua eſt in ciuitate Arbee:que eſt he
bron in terra Chanaan. Venitqꝫ Abraam vt
plāgeret ⁊ fleret eā. Cūqꝫ ſurrexiſſet ab offi-
cio funeris:locutus eſt ad filios Heth: dicens: Aduena
ſum:⁊ peregrinꝰ apud vos: date mihi ius ſepulchri vo-
biſcū:vt ſepeliā mortuū meū. Reſpōderūtqꝫ filij Heth:
dicētes: Audi nos domine: Princeps dei es apud nos:
in electis ſepulchris noſtris ſepeli mortuū tuū:nulluſqꝫ
te prohibere poterit: quin in monumento eius ſepelias
B mortuū tuū. Surrexit Abraam:⁊ adorauit populū ter
re filios videlicet Heth. Dixitqꝫ ad eos: Si placet anime
veſtre vt ſepeliā mortuū meuꝫ: audite me ⁊ intercedite
pro me apud Ephron filiū Seor: vt det mihi ſpelūcam
duplicē:quā habet in extrema parte agri ſui. Pecunia
digna tradat eā mihi corā vobis ī poſſeſſionē ſepulchri.
Habitabat autem Ephron in medio filiorū Heth. Re
ſpōditqꝫ Ephron ad Abraam cunctis audientibus qui
ingrediebant̄ portā ciuitatis illius:dicēs: Nequaꝙ̃ ita
C fiet dñe mi:ſed tu magis auſculta quod loquor: Agruꝫ
trado tibi:et ſpeluncā que in eo eſt:preſentibus filijs po
puli mei:ſepeli mortuum tuū. Adorauit Abraam corā
domino ⁊ populo terre:⁊ locutus eſt ad Ephron circū
ſtante plebe eiꝰ: queſo vt audias me: Dabo pecuniā pro
agro:ſuſcipe eā:⁊ ſic ſepeliā mortuū meū in eo. Reſpon
ditqꝫ Ephron: Domine mi:audi me: Terra quā poſtu-
las: quadringētos ſiclos argēti valet. Iſtud eſt preciū
D inter me ⁊ te. Sed quantū eſt hoc? Sepeli mortuū tuū.
Quod cū audiſſet Abraā: appēdit pecuniā:quā ephron
poſtulauerat:audientibus filijs Heth:quadringentos
ſiclos argēti probate monete publice. Confirmatuſqꝫ
eſt ager quondam Ephronis: in quo erat ſpelunca du-
plex reſpiciens Mambre:tam ipſe ꝙ̃ ſpelunca:et oēs
arbores eius in cūctis terminis eius ꝑ circuitū Abrae
in poſſeſſionē:vidētibꝰ filijs Heth:⁊ cūctis q̃ intrabant
portā ciuitatis illius. Atqꝫ ita ſepeliuit Abraam Sarā
vxorē ſuā ī ſpelūca agri duplici:que reſpiciebat Mam-
bre:hec eſt Hebron in terra Chanaan. Et cōfirmatus
eſt ager:⁊ antrum quod erat in eo Abrae in poſſeſſionē
monumenti a filijs Heth. XXIIII.

A Rat aūt Abraam ſenex: dierūqꝫ multorū: et
Infra.47.g dominus in cunctis bñdixerat ei. Dixitqꝫ ad
Infra.20.d. ſeruū ſeniorē domꝰ ſue:q̃ preerat oībꝰ q̃ habe
bat: Pone manū tuā ſubter femur meū: vt
adiurem te per dominum deum celi et terre:vt non ac-
cipias vxorem filio meo de filiabus Chananeorū: inter
quos habito:ſed ad terrā ⁊ cognationē meā ꝓficiſcaris
⁊ inde accipias vxorē filio meo Iſaac. Rñdit ſeruꝰ: Si
noluerit mulier venire mecū in terrā hāc: nunq̃d redu-
cere debeo filiū tuū ad locum: de quo tu egreſſus es? Di
xitqꝫ Abraam: Caue:ne quādo reducas filiū meū illuc.
Dominus deus celi ⁊ terre: q̇ tulit me de domo patris
mei:et de terra natiuitatis mee:qui locutus eſt mihi:et
iurauit mihi: dicens: Semini tuo dabo terram hāc:ipſe
mittet angelū ſuū corā te:⁊ accipies īde vxorē filio meo.
Sin aūt mulier noluerit ſequi te: nō teneberis iuramen
to:filiū meū tantū ne reducas illuc. Poſuit ergo ſeruꝰ
manuꝫ ſub femore Abrae domini ſui: ⁊ iurauit illi ſup
ſermone hoc. Tulitqꝫ decē camelos de grege dñi ſui:et
abijt:ex omnibꝰ bonis eius portans ſecū. Profectuſqꝫ B
perrexit in Meſopotamiā ad vrbem Nachor. Cūqꝫ ca iudith.9 a
melos feciſſet accūbere extra oppidū iuxta puteū aque
veſpere:eo tēpore quo ſolēt mulieres egredi ad haurien
dā aquā:orauit dñm: dicēs: Dñe deꝰ dñi mei Abraā:oc
curre obſecro mihi hodie:⁊ fac miſcdiam cum dño meo
Abraam. Ecce ego ſto prope fontē aque:⁊ filie habita-
torum huius ciuitatis egrediētur ad hauriendā aquā.
Igitur puella cui ego dixero: Inclina hydriā tuā vt bi-
bā:⁊ illa reſpōderit: Bibe:quin et camelis tuis dabo po
tum:ipſa eſt quā preparaſti ſeruo tuo Iſaac: et per hoc
intelligam: ꝙ feceris miſericordiam cum domino meo
Abraam. Necdū intra ſe verba cōpleuerat:⁊ ecce rebec
ca egrediebatur filia Bathuel filij Melche vxoris Na
chor fratris Abraam: habēs hydriā in ſcapula ſua: puel
la decora nimis:virgoqꝫ pulcherrima:⁊ incognita viro.
Deſcēderat aūt ad fontē: ⁊ impleuerat hydriā aqua:ac
reuertebat̄. Occurritqꝫ ei ſeruus:⁊ ait: Pauxillū aque
mihi ad bibendum prebe de hydria tua. Que reſpōdit:
Bibe domine mi. Celeriterqꝫ depoſuit hydriā ſuper vl
nā ſuā:et dedit ei potū. Cūqꝫ ille bibiſſet:adiecit: Quin
⁊ camelis tuis hauriam aquā:donec cūcti bibāt. Effun
denſqꝫ hydriam in canalibꝰ:recurrit ad puteū:vt hauri
ret aquā:⁊ hauſtā omnibꝰ camelis dedit. Ille aūt contē
plabatur eā tacitus:ſcire volēs vtrū proſperū iter ſuum
feciſſet deus:an nō. Poſtꝙ̃ autem biberūt cameli: pro-
tulit vir inaures aureas: appēdentes ſiclos duos:⁊ ar-
millas totidem pondo ſiclorum decē. Dixitqꝫ ad eam:
Cuius es filia? Indica mihi:eſt in domo patris tui lo-
cus ad manēdum? Que reſpondit: Filia ſum Bathue-
lis filij Nachor:quē peperit ei Melcha. Et addidit: di
cens: Palearum quoqꝫ ⁊ foeni plurimū eſt apud nos:⁊
locus ſpacioſus ad manēdū. Inclinauit ſe homo ⁊ ado
rauit dominum: dicēs: Benedictus dominus deus do C
mini mei Abraam:qui non abſtulit miſericordiam ⁊ ve-
ritatem ſuam a domino meo:⁊ recto itinere me perdu-
xit in domum fratris domini mei. Cucurrit itaqꝫ puel
la:et nunciauit in domum matris ſue oīa que audie-
rat. Habebat autem Rebecca fratrem nomine Laban: D
qui feſtinꝰ egreſſus eſt ad hominē: vbi erat fons. Cūqꝫ
vidiſſet inaures et armillas in manibꝰ ſororis ſue:et au
diſſet cuncta verba referentis: hec locutus eſt mihi ho-
mo: venit ad virum: qui ſtabat iuxta camelos: et prope
fontē aque: dixitqꝫ ad eū: Ingredere bñdicte dñi. Cur
foris ſtas? Preparaui domū ⁊ locū camelis tuis. Et in
troduxit eū ī hoſpitiū:ac deſtrauit camelos:deditqꝫ pa-
leas et foenū:⁊ aquā ad lauādos pedes camelorum:⁊ viro-
rū:q̃ venerāt cū eo. Et appoſitꝰ eſt in conſpectu eius pa
nis. Qui ait: Non comedā donec loq̃r ſermones meos.
Reſpōdit ei: Loquere. At ille. Seruus (inq̃t) Abraam
ſum. Et dominꝰ bñdixit domino meo valde: et magni-
ficatus eſt:et dedit ei oues et boues:argentum et aurū:
ſeruos et ancillas:camelos et aſinos. Et peperit Sara
vxor domini mei filium domino meo in ſenectute ſua:
deditqꝫ illi oīa que habuerat. Et adiurauit me domi-

nus meus: dicens: Non accipies vxorẽ filio meo de filia
ſup. 21. a. bus Chananeorũ: ĩ quoꝝ terra habito: ſed ad domum
patris mei perges: ⁊ de cognatione mea accipies vxorẽ
ſup. eod. a filio meo. Ego vo reſpondi dño meo: Quid ſi noluerit
E venire mecum mulier? Dominus (ait) in cuius conſpe-
ctu ambulo: mittet angelum ſuum tecum: ⁊ diriget vi-
am tuã: accipieſqꝫ vxorem filio meo de cognatione mea
⁊ de domo patris mei. Innocens eris a maledictione
mea: cũ veneris ad proximos meos: ⁊ nõ dederint tibi.
Veni ergo hodie ad fontẽ aquę: ⁊ dixi: Domine de⁹ do
mini mei Abraam: ſi direxiſti viam meã in qua nũc am-
bulo: ecce ſto iuxta fontem aquę: ⁊ virgo quę egredieť
ad hauriendã aquã audierit a me: Da mihi pauxillum
aquę ad bibendum de hydria tua: ⁊ dixerit mihi: Et tu
bibe: ⁊ camelis tuis hauriam: ipſa eſt mulier quã prępa
rauit dominus filio domini mei. Cũqꝫ hęc tacitus me-
cum voluerem: apparuit Rebecca veniens cum hydria
quam portabat in ſcapula: deſcenditqꝫ ad fontẽ ⁊ hau-
ſit aquã. Et aio ad eam: Da mihi paululũ bibere. Quę
feſtinans depoſuit hydriam de humero: ⁊ dixit mihi: Et
tu bibe: ⁊ camelis tuis tribuã potum. Bibi: ⁊ adaqua-
uit camelos. Interrogauiqꝫ eã ⁊ dixi: Cuius es filia?
F Quę rñdit: Filia Bathuelis ſum: filij Nachor: quẽ pe-
perit ei Melcha. Suſpendi itaqꝫ inaures ad ornandã
faciem eius: ⁊ armillas poſui in manibus eius: pronuſ-
qꝫ adoraui dominum: benedicens domino deo domini
mei Abraam: qui perduxit me recto itinere: vt ſumerẽ
filiam fratris domini mei filio eius. Quamobrẽ ſi faci-
tis miſericordiam ⁊ veritatem cum domino meo: indi-
cate mihi: ſin autẽ aliud placet: ⁊ hoc dicite mihi: vt va-
dam ad dexteram ſiue ad ſiniſtram. Reſpõderunt La-
ban ⁊ Bathuel: A domino egreſſus eſt ſermo: non poſ-
ſumus extra placitum eius quicquã aliud loqui tecum.
En rebecca coram te eſt: tolle eam ⁊ proficiſcere: ⁊ ſit vx
or filij domini tui: ſicut locutus eſt dominus. Quod cũ
audiſſet puer Abraam: procidens adorauit in terrã do
minum. Prolatiſqꝫ vaſis argenteis: ⁊ aureis: ac veſti-
bus: dedit ea Rebeccę pro munere. Fratribus quoqꝫ ei⁹
⁊ matri dona obtulit. Initoqꝫ conuiuio veſcentes pari
G ter ⁊ bibentes: manſerunt ibi. Surgens autem mane:
locutus eſt puer: Dimittite me: vt vadã ad dominum
meũ. Reſponderuntqꝫ frater eius et mater: Maneat
puella ſaltem decem dies apud nos: et poſtea proficiſce
tur. Nolite: ait: me retinere: quia dominus direxit vi-
am meam: dimittite me: vt pergam ad dominum me-
um. Et dixerunt: Vocemus puellam: et quęramus ip-
ſius volũtatem. Cumqꝫ vocata veniſſet: ſciſcitati ſunt:
Vis ire cũ homine iſto? Quę ait: Vadam. Dimiſerũt
ergo eam: et Delboram nutricem illius: ſeruumqꝫ A-
braam: et comites eius imprecãtes proſpera ſorori ſuę:
atqꝫ dicentes: Soror noſtra es: creſcas in mille milia: ⁊
poſſideat ſemen tuũ portas inimicorum ſuorum. Igi-
tur Rebecca ⁊ puellę illius aſcẽſis camelis ſecutę ſunt
virum: qui feſtinus reuertebatur ad dominum ſuum.
Eo autem tempore deambulabat Iſaac per viam quę
ducit ad puteum: cuius nomen eſt viuentis et vidẽtis.
Habitabat enim in terra Auſtrali: ⁊ egreſſus fuerat ad
meditandum in agro: inclinata iam die. Cumqꝫ eleuaſ
ſet oculos: vidit camelos veniẽtes procul. Rebecca quo
qꝫ conſpecto Iſaac: deſcendit de camelo: et ait ad pue-
rum: Quis eſt ille homo qui venit per agrum in occur-
ſum nobis? Dixitqꝫ ei: Ipſe eſt dominus meus. At illa
tollens cito pallium ſuum: operuit ſe. Seruus autem
cuncta quę geſſerat: narrauit domino ſuo Iſaac. Qui
introduxit eã in tabernaculũ Sarę matris ſuę: et acce-
pit eã vxorẽ. Et in tantum dilexit eã: vt dolorẽ q̃ ex mor
te matris eius acciderat: temperaret. XXV
A ABraam vo aliã duxit vxorẽ nomine Cethu
rã: quę peperit ei Zamran: ⁊ Jecſan: ⁊ Ma
dan ⁊ Madian: ⁊ Jeſboch: et Sue. Jecſan
quoqꝫ genuit Saba ⁊ Dadan. Filij Dadan fuerũt Aſſu
rim: ⁊ Latuſim: ⁊ Laomim. At vo ex Madian ortus
eſt Epha et Epher ⁊ Enoch et Abida et Heldaa. Oẽs
hi filij Cethurę. Deditqꝫ Abraam cuncta q̃ poſſederat
Iſaac: filijs aũt cõcubinarũ largit⁹ eſt munera. Et ſepe
rauit eos ab Iſaac filio ſuo: dũ adhuc ipſe viueret ad pla
gã orientalẽ. Fuerunt autem dies vitę Abraę centũ ſe-
ptuagintaquinqꝫ anni: ⁊ deficiẽs mortu⁹ eſt in ſenectu
te bona: profectę etatis et plenus dierũ: congregatuſqꝫ
eſt ad populũ ſuũ. Et ſepelierunt eũ Iſaac et Iſmael B
filij ſui in ſpelunca duplici: quę ſita eſt in agro Ephron
filij Seor Ethei e regione Mambre: quã emerat a fi-
lijs Heth. Ibi ſepultus eſt ipſe ⁊ Sara vxor eius. Et
poſt obitũ illius benedixit deus Iſaac filio eius: qui ha
bitabat iuxta puteum nomine viuentis ⁊ videntis. Hę
ſunt generatiões Iſmael filij Abrae: quem peperit ei
Agar Aegyptia famula Sarę: et hęc nomina filioꝝ ei⁹
in vocabulis ⁊ generationibus ſuis. Primogenit⁹ Iſ 1.par. 1.b
maelis Nabaioth: deinde Cedar et Adbeel et Mab- al's itar
ſam: Maſma quoqꝫ et Duma ⁊ Maſa: Adar et The- al's itur
ma et Jatur ⁊ Naphis et Cedma. Iſti ſunt filij Iſ-
mael: ⁊ hęc nomina p caſtella ⁊ oppida eoꝝ: duodecim
principes tribuũ ſuarũ. Et facti ſunt anni vitę Iſmae
lis centũ triginta ſeptẽ: deficienſqꝫ mortuus eſt: ⁊ appo
ſit⁹ ad populũ ſuũ. Habitauit aũt ab Euilah vſqꝫ Sur:
quę reſpicit Aegyptũ introeuntib⁹ Aſſyrios. Corã cun C
ctis fratrib⁹ ſuis obijt. Hę quoqꝫ ſunt generatiões Iſa
ac filij Abraã. Abraam genuit Iſaac: qui cũ q̃draginta
eſſet annoꝝ duxit vxorẽ Rebeccã filiã Bathuelis Sy-
ri de Meſopotamia ſororem Laban. Deprecatuſqꝫ eſt
Iſaac dominũ p vxore ſua: eo ꝙ eſſet ſterilis. Qui exau
diuit eũ: ⁊ dedit cõceptũ rebeccę: ſed collidebanť in vte
ro eius paruuli. Quę ait: Si ſic mihi futuꝝ erat: q̃d ne
ceſſe fuit concipere? Perrexitqꝫ Rebecca vt cõſuleret
dominũ: q̃ reſpondens ait: Duę gẽtes ſunt in vtero tuo Rom. 5.b
⁊ duo populi ex ventre tuo diuidenť: populuſqꝫ popu-
lũ ſuperabit: ⁊ maior ſeruiet minori. Iã tempus pari-
endi aduenerat: ⁊ ecce gemini in vtero eius repti ſunt.
Qui pmus egreſſus eſt rufus erat: et tot⁹ in morẽ pel-
lis hiſpidus: vocatũqꝫ eſt nomen ei⁹ Eſau. Protinus Roma. 9 e
alter egrediens plantã fratris tenebat manu: ⁊ idcirco
appellauit eum Jacob. Sexagenarius erat Iſaac quã
do nati ſunt paruuli. Quibus adultis fact⁹ eſt Eſau vir D
gnarus venandi ⁊ hõ agricola. Jacob autẽ vir ſimplex ioſue. 25 a
habitabat in tabernaculis. Iſaac amabat Eſau: eo ꝙ Oſee. 12 a
de venationib⁹ illius veſcereť: ⁊ Rebecca diligebat Ja Abdie. 1. a
cob. Coxit aũt Jacob pulmentũ: ad quem cũ veniſſet
Eſau de agro laſſus: ait: Da mihi de coctione hac rufa:
qꝛ oppido laſſus ſum. Quã ob cauſam vocatũ eſt nomẽ
eius Edom. Cui dixit Jacob: Vende mihi pmogeni-
ta tua. Ille reſpondit: En morior q̃d mihi pderunt pri
mogenita? Ait iacob: Jura ergo mihi. Jurauit ei eſau:
⁊ vendidit primogenita: ⁊ ſic accepto pane ⁊ lentis edu
lio comedit ⁊ bibit: ⁊ abijt: paruipendens ꝙ primoge-
nita vendidiſſet. XXVI
ORta aũt fame ſup terrã poſt eã ſterilitatẽ: q̃
accĩderat in diebus Abraam: abijt Iſaac ad A
Abimelech regẽ Paleſtinoꝝ in Gerara. Ap
paruitqꝫ ei dñs: ⁊ ait: Ne deſcendas in Aegy
ptũ: ſed q̃eſce in terra: *quã dixero tibi: ⁊ peregrinare in Heb. quã dixi tibi.
ea: eroqꝫ tecũ: ⁊ bñdicã tibi. Tibi eñ ⁊ ſemini tuo dabo
vniuerſas regiões has: cõplens iuramentũ qd ſpopõdi
Abraam patri tuo: et multiplicabo ſemen tuũ: ſicut ſtel
las caeli. Daboqꝫ poſteris tuis vniuerſas regiões has: B
⁊ benedicenť ĩ ſemine tuo oẽs gẽtes terrę: eo ꝙ obedie- Rom. 4. b
rit Abraam voci meę: ⁊ cuſtodierit precepta ⁊ mãdata
mea: ⁊ ceremonias legeſqꝫ ſeruauerit. Mãſit itaqꝫ Iſa
ac in Geraris. Qui cũ interrogareť a viris loci illi⁹ ſup
vxore ſua: rñdit: Soror mea eſt. Timuerat eñ cõfiteri
ꝙ ſibi eſſet ſociata ꝯiugio: reputãs ne forte interficerẽt

eū ꝓpter illius pulchritudinē. Cūqꝫ pertranſiſſent di-
es plurimi: ⁊ ibidem moraref: ꝓſpiciēs abimelech rex
C Paleſtinoꝝ per feneſtrā: vidit eū iocantem cū Rebec-
ca vxore ſua: ⁊ accerſito eo ait: Perſpicuum eſt ꝙ vxor
tua ſit: cur mentitus es eā ſororē tuā eſſe? Reſpondit:
Timui ne morerer ꝓpter eā. Dixitqꝫ Abimelech: Qua
re impoſuiſti nobis? Potuit coire ꝗſpiā de populo cū
vxore tua: ⁊ induxeras ſup nos grande peccatū. Pre
cepitqꝫ omni populo dicēs: Qui tetigerit hominis hu
ius vxorem: morte morief. Seminauit autē Iſaac in
terra illa: et inuenit in ipſo anno centuplū: benedixitqꝫ
ei dominus: ⁊ locupletatus eſt homo: ⁊ ibat ꝓficiēs at
qꝫ ſuccreſcens: donec magnus vehementer effectus eſt:
habuitqꝫ poſſeſſiones ouiū ⁊ armentoꝝ ⁊ familię pluri
mū. Ob hęc inuidentes ei Paleſtini: om̄es puteos ꝗs
foderant ſerui patris illius Abraam: illo tempore ob-
ſtruxerūt: implētes humo: in tantū vt ipſe Abymelech
diceret ad Iſaac: Recede a nobis: quoniā potentior no
D bis factꝰ es valde. Et ille diſcedēs vt veniret ad torren
tē Gerare: habitaretqꝫ ibi: rurſum fodit alios puteos
quos foderāt ſerui patris ſui Abraam: ⁊ quos illo mor
tuo olim obſtruxerāt Philiſtijm. Appellauitqꝫ eos iiſ
dem nominibꝰ quibꝰ ante pater vocauerat. Foderunt-
qꝫ in torrente ⁊ repererunt aquā viuā. Sed et ibi iurgi
um fuit paſtoꝝ Gerare aduerſus paſtores Iſaac dicē
tiū: Noſtra eſt aqua. Quāobrem nomen putei ex eo qđ
E acciderat vocauit calumniā. Foderunt aūt ⁊ alium: et
pro illo quoqꝫ rixati ſunt: appellauitqꝫ eū inimicitias.
Profectus inde fodit aliū puteū: pro quo nō contende
rūt. Itaqꝫ vocauit nomen eius latitudo: dicens: Nūc
dilatauit nos dominus: ⁊ fecit creſcere ſup terrā. Aſcē
dit autem Iſaac ex illo loco in Berſabee: vbi apparuit
ei dominus in ipa nocte dicēs: Ego ſum deus Abraam
patris tui: noli timere: quia ego tecū ſum. Benedicā ti
bi: ⁊ multiplicabo ſemen tuū ꝓpter ſeruū meum Abra-
F am. Itaqꝫ ędificauit ibi altare domino: ⁊ inuocato no
mine domini extendit tabernaculum: pręcepitqꝫ ſer-
uis ſuis: vt foderent puteum. Ad quē locū cū veniſſent
de Geraris Abymelech ⁊ Ochozath amicꝰ illiꝰ ⁊ Phi
col dux militū: locutus eſt eis Iſaac: Quid veniſtis ad
ſupra. 21. c me hominem quē odiſtis ⁊ expuliſtis a vobis? Qui re-
Iudi. 11. a ſponderunt: Vidimus tecum eſſe dn̄m: et idcirco nos
diximus: Sit iuramētum int nos: et ineamus foedus
vt nō facias nobis ꝗcquā mali: ſicut et nos nihil tuoꝝ
attigimus: nec fecimus quod te lederet: ſed cū pace di-
G miſimus auctū benedictiōe domini. Fecit ergo eis con
uiuium: et poſt cibum et potū ſurgentes mane iuraue-
runt ſibi mutuo: dimiſitqꝫ eos Iſaac pacifice in locum
ſuum. Ecce autem venerunt in ipſo die ſerui Iſaac an-
nunciantes ei de puteo quem foderant: atqꝫ dicentes:
Inuenimus aquam. Unde appellauit eum abundan-
tiam: ⁊ nomen vrbi impoſitū eſt Berſabee vſqꝫ in pre-
ſentem diem. Eſau vero quadragenarius duxit vxores
duas: Iudith filiam Beeri Ethei: ⁊ Baſemath filiam
Helon eiuſdem loci: quę ambę offenderant animum
Iſaac et Rebeccę. XXVII.
A SEnuit aūt Iſaac: ⁊ caligauerūt oculi eiꝰ: ⁊ vi
Heb. 11. a. dere nō poterat: vocauitqꝫ Eſau filiū ſuū ma
iorē: ⁊ dixit ei: Fili mi. Qui reſpōdit: Adſum.
Cui pater: Uides (inꝗt) ꝙ ſenuerim: ⁊ igno-
rē diē mortis meę. Sume arma tua pharetrā et arcū:
⁊ egredere foras. Cūqꝫ venatu aliꝗd apprehēderis: fac
mihi inde pulmentū: ſicut velle me noſti: et affer vt co-
medā: ⁊ benedicat tibi aīa mea antequā moriar. Quod
cū audiſſet Rebecca: et ille abijſſet in agrū: vt iuſſionē
patris ipleret: dixit filio ſuo Iacob: Audiui patrē tuū
loquentem cum Eſau fratre tuo: et dicentem ei: Affer
B mihi de venatione tua: et fac cibos vt comedā: et bene-
dicam tibi coram domino antequā moriar. Nunc ergo
fili mi acquieſce cōſilijs meis: et pergēs ad gregē affer
mihi duos hoedos optimos: vt faciam ex eis eſcas pa-
tri tuo: quibus libenter veſcitur: quas cum intuleris et
comederit: benedicat tibi priuſquā moriaf. Cui ille re
ſpondit: Noſti ꝙ Eſau frater meus homo piloſus ſit:
et ego lenis: ſi attrectauerit me pater meus et ſenſerit
timeo ne putet me ſibi voluiſſe illudere: et inducat ſup
me maledictionem pro benedictiōe. Ad quē mater: In C
me ſit: ait: iſta maledictio fili mi: tantū audi vocē meā:
et pergens affer quę dixi. Abijt ⁊ attulit: deditqꝫ matri
Parauit illa cibos ſicut velle nouerat patrem illius: ⁊
veſtibꝰ Eſau valde bonis: quas apud ſe habebat domi:
induit eum: pelliculaſqꝫ hoedorū circūdedit manibus
et colli nuda protexit. Deditqꝫ pulmentū: et panes ꝗs
coxerat: tradidit. Quibꝰ illatis dixit: Pater mi. At il-
le reſpondit: Audio: quis es tu fili mi? Dixitqꝫ Iacob:
Ego ſum primogenitus tuus Eſau: feci ſicut pręcepi
ſti mihi: ſurge: ſede et comede de venatione mea: vt be-
nedicat mihi anima tua. Rurſumqꝫ Iſaac ad filium ſu
um: Quomodo inquit tā cito inuenire potuiſti fili mi?
Qui reſpōdit: Uoluntas dei fuit: vt cito occurreret mi
hi quod volebā. Dixitqꝫ Iſaac: Accede huc: vt tangā te
fili mi: et probem vtrū tu ſis filius meꝰ Eſau: an nō. Ac
ceſſit ille ad patrē: et palpato eo: dixit Iſaac: Uox qui
dem vox Iacob eſt: ſed manus: manus Eſau ſunt. Et
nō cognouit eum: quia piloſę manus ſimilitudinē ma
ioris expreſſerant. Benedicens ergo illi: ait: Tu es fili
us meꝰ Eſau? Reſpondit: Ego ſum. At ille: Affer mi-
hi: inquit: cibos de venatione tua fili mi: vt benedicat ti
bi anima mea. Quos cum oblatos comediſſet: obtulit
ei etiā vinū. Quo hauſto: dixit ad eū: Accede ad me: et Heb. 11. d.
da mihi oſculum fili mi. Acceſſit: et oſculatus eſt eum. D
Statimqꝫ vt ſenſit veſtimentorū illiꝰ fragrantiā: bene-
dicēs illi: ait: Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni:
cui benedixit dominus. Det tibi deus de rore cęli: et de
pinguedine terrę abundantiā frumenti: vini: et olei: et
ſeruiāt tibi populi: et adorent te tribus. Eſto dominꝰ
fratrū tuorū: et incuruenf ante te filij matris tuę. Qui
maledixerit tibi: ſit ille maledictus: ⁊ qui benedixerit ti E
bi: benedictionibus repleatur. Uix Iſaac ſermonē im-
pleuerat: et egreſſo Iacob foras: venit Eſau: coctoſqꝫ
de venatione cibos intulit patri: dicens: Surge pater
mi: et comede de venatione filij tui: vt benedicat mihi
anima tua. Dixitqꝫ illi Iſaac: Quis enim es tu? Qui re
ſpondit: Ego ſum filius tuꝰ primogenitus Eſau. Ex-
pauit Iſaac ſtupore vehementi: et vltra ꝙ credi poteſt
admirans: ait: Quis igitur ille eſt: qui dudum captam
venationē attulit mihi: ⁊ comedi ex omnibꝰ prius: ꝙ tu F
venires? Benedixiqꝫ ei: et erit benedictꝰ. Auditis eſau
ſermonibus patris: irrugijt clamore magno: et cōſter
natus ait: Benedic etiā et mihi pater mi. Qui ait: Ue
nit germanus tuus fraudulenter: et accepit benedicti
onem tuam. At ille ſubiunxit: Iuſte vocatū eſt nomen
eius Iacob: ſupplātauit em̄ me: en altera vice. Primo
genita mea ante tulit: et nunc ſecūdo ſurripuit benedi
ctionē. Rurſumqꝫ ad patrē: Nunquid non ſeruaſti ait
et mihi benedictionē? Reſpondit Iſaac: Dominū tuū
illū conſtitui: et omnes fratres ſuos ſeruituti eius ſub-
iugaui. Frumēto et vino et oleo ſtabiliui eū: et tibi poſt
hęc fili mi vltra quid faciā? Cui Eſau: Num vnam (in- Heb. 12. c.
quit) tantū benedictionē habes pater? Mihi quoqꝫ ob
ſecro vt benedicas. Cūqꝫ eiulatu magno fleret: motus
Iſaac dixit ad eum: In pinguedine terrę et in rore cęli 4. Reg. 8.
deſuper erit benedictio tua. Uiues in gladio ⁊ fratri tuo
ſeruies: tempuſqꝫ veniet: cum excutias et ſoluas iugū Abdie. 1. a
eius de ceruicibꝰ tuis. Oderat ergo ſemp Eſau Iacob G
pro benedictiōe qua bn̄dixerat ei pater: dixitqꝫ in corde
ſuo: Uenient dies luctus patris mei: et occidam Iacob
fratrē meū. Nūciata ſunt hęc Rebeccę. Quę mittens
et vocās iacob filiū ſuū: dixit ad eum: Ecce Eſau frater
tuus minatur vt occidat te. Nunc ergo fili mi: audi vo

cem meã:et conſurgens fuge ad Laban fratrem meuz
in Aram: habitabiſq; cuz eo dies paucos: donec requie
ſcat furor fratris tui:et ceſſet indignatio eius: obliui-
ſcaturq; eorũ que feciſti in eũ: poſtea mittã: et adducã
te inde huc. Cur vtroq; orbabor filio in vno die? Dixit-
q; Rebecca ad Iſaac: Tedet me vitę meę propter filias
Heth: ſi acceperit Jacob vxorem de ſtirpe huius ter-
rę: nolo viuere. XXVIII

A Vocauit itaq; Iſaac Jacob:et benedixit eũ:
pręcepitq; ei: dicens: Noli accipere coniu-
gem de genere Chanaan:ſed vade ⁊ profici-
ſcere in Meſopotamiam Syrię ad domum
Bathuel patris matris tuę:et accipe tibi inde vxorem
de filiabus Laban auunculi tui:deus autem omnipo-
tens benedicat tibi:et creſcere te faciat atq; multipli-
cet:vt ſis in turbas populorum:et det tibi benedictio-
nes Abrahę:et ſemini tuo poſt te:vt poſſideas terrã pe-
B regrinationis tuę: quã pollicit⁹ eſt auo tuo. Cumq; di
miſiſſet eum Iſaac: profectus ꝑuenit in Meſopotami
am Syrie ad Laban filium Bathuel Syri:fratrẽ Re
beccę matris ſuę. Videns autem Eſau:ꝙ benedixiſſet
pater ſuus Jacob: et miſiſſet eũ in Meſopotamiã Sy
rię:vt inde vxorẽ duceret:et poſt benedictionẽ pręcepiſ
ſet ei:dicens: Non accipies vxorẽ de filiabus Chanaan:
quodq; obediens Jacob parẽtibus ſuis iſſet in ſyriam:
probans quoq;:ꝙ non libenter aſpiceret filias Chana-
an pater ſuus: iuit ad Iſmaelem:⁊ duxit vxorẽ abſq;
his quas prius habebat: Melech filiam Iſmael filij
Abraam ſororem Nabaioth. Igitur egreſſus Jacob d̃
Berſabee: pergebat Haran. Cũq; veniſſet ad quendã
locũ:⁊ vellet in eo requieſcere poſt ſolis occubitũ: tulit
de lapidibus qui iacebant:⁊ ſupponens capiti ſuo dor-
C miuit in eodẽ loco. Viditq; in ſomnis ſcalam ſtantẽ ſu-
per terrã:⁊ cacumen illius tangẽs cęlũ:angelos quoq;
dei aſcendentes ⁊ deſcendentes per eam:⁊ dominũ inni
xũ ſcalę dicentẽ ſibi: Ego ſum domin⁹ deus Abraam pa
tris tui:et deus Iſaac. Terrã in qua dormis: tibi dabo
et ſemini tuo:eritq; ſemen tuũ quaſi puluis terrę. Dila
taberis ad orientem ⁊ occidentẽ: ⁊ ſeptentrionẽ ⁊ meri
diẽ:⁊ benedicentur in te ⁊ in ſemine tuo cunctę tribus
terrę. Et ero cuſtos tuus quocunq; perrexeris:⁊ redu
cam te in terram hanc:nec dimittã niſi compleuero vni
uerſa quę dixi. Cũq; euigilaſſet iacob de ſomno ait: Ve
D re dñs eſt in loco iſto:⁊ ego neſciebaz. Pauenſq;: ꝙ̃ ter
ribilis eſt:inquit:locus iſte:non eſt hic aliud niſi dom⁹
dei:⁊ porta cęli. Surgens ergo Jacob mane tulit la-
pidẽ:quẽ ſuppoſuerat capiti ſuo: ⁊ erexit in titulũ:fun
dens oleum deſuper. Appellauitq; nomen loci Bethel
Sap.10.b quę prius Luſa vocabat̃. Vouit etiã votum:dicens: Si
fuerit domin⁹ mecũ:⁊ cuſtodierit me in via per quã ego
ambulo:⁊ dederit mihi panẽ ad veſcendũ:⁊ veſtimentũ
ad induendũ: reuerſuſq; fuero ꝓſpere ad domũ patris
mei:erit mihi domin⁹ in deũ:⁊ lapis iſte quẽ erexi in ti-
tulũ:vocabit̃ domus dei: cunctorũq; que dederis mihi
decimas offerã tibi. XXIX

A Profectus ergo Jacob: venit in terram ori-
entalem:⁊ vidit puteum in agro: tres quoq;
greges ouiuz accubantes iuxta eum. Nam
ex illo adaquabantur pecora:⁊ os eius gran
di lapide claudebatur. Moriſq; erat vt cunctis ouib⁹
congregatis deuoluerent lapidem: ⁊ refectis gregi-
bus rurſum ſup os putei ponerẽt. Dixitq; ad paſtores
Fratres: vnde eſtis? Qui reſpõderũt: De Haran. quos
interrogans: Nunquid:ait: noſtis Laban filium Na-
chor? Dixerunt: Nouimus. Sanus ne eſt? inquit. Va-
let:inquiunt: et ecce Rachel filia eius venit cum grege
B ſuo. Dixitq; Jacob: Adhuc multũ diei ſupereſt: nec eſt
tempus vt reducantur ad caulas greges:date ante po-
tũ ouibus:et ſic eas ad paſtũ reducite. Qui rñderunt:
Nõ poſſumus: donec oĩa pecora congregentur:⁊ amo

ueamus lapidẽ de ore putei:vt adaquem⁹ greges. Ad-
huc loquebantur:et ecce Rachel veniebat cum ouibus
patris ſui:nã gregẽ ipſa paſcebat. Quã cũ vidiſſet Ja-
cob:et ſciret conſobrinã ſuã: ouesq; Laban auũculi ſui:
amouit lapidem quo puteus claudebatur:et adaquato
grege oſculatus eſt eã. Et eleuata voce fleuit:et indica- C
uit ei: ꝙ frater eſſet patris ſui:⁊ filius rebeccę. At illa fe
ſtinans nunciauit patri ſuo. Qui cũ audiſſet veniſſe Ja
cob filiũ ſororis ſuę:occurrit obuiã ei:complexuſq; eum
et in oſcula ruens:duxit in domũ ſuã. Auditis aũt cau-
ſis itineris rñdit: Os meũ es:⁊ caro mea. Et poſtꝙ̃ im D
pleti ſunt dies menſis vnius dixit ei: Num q2 frater me
us es:gratis ſeruies mihi? dic quid mercedis accipias?
Habebat vo duas filias: nomen maioris* Lia: minor Heb.Lea.
vero appellabat̃ Rachel. Sed Lia lippis erat oculis:
Rachel decora facie: ⁊ venuſto aſpectu:quam diligens
Jacob ait: Seruiã tibi ꝓ Rachel filia tua minore ſeptẽ
annis. Reſpondit Laban: Melius eſt: vt tibi eaz dem
ꝙ̃ alteri viro: mane apud me. Seruiuit ergo Jacob ꝓ
Rachel ſeptẽ annis:⁊ videbãtur illi pauci dies prę amo
ris magnitudine. Dixitq; ad Laban: Da mihi vxorem
meam:q2 iã tempus impletũ eſt:vt ingrediar ad illam. E
Qui vocatis multis amicor turbis ad conuiuiũ: fecit
nuptias:⁊ veſpere Liam filiã ſuã introduxit ad eũ:dãs
ancillã filię ſuę Zelpham noĩe. Ad quã cũ ex more iacob
fuiſſet igreſſus:facto mane vidit Liam. Et dixit ad ſo
cerũ ſuũ: Quid eſt qđ facere voluiſti? nonne pro Rachel
ſeruiui tibi? q̃re impoſuiſti mihi? Reſpõdit Labã: Nõ Joan.6.d
eſt in loco noſtro conſuetudinis:vt minores ante trada
mus ad nuptias. Imple hebdomadã dierũ huius copu
lę:⁊ hãc quoq; dabo tibi pro tẽpore quo ſeruitur⁹ es mi
hi ſeptem annis alijs. Acquieuit placito:⁊ hebdomada F
tranſacta Rachel duxit vxorẽ: cui pater ſeruã Balam
tradiderat. Tandẽq; potitus optatis nuptijs: amorez
ſequentis priori prętulit:ſeruiens apud eũ ſeptẽ annis
alijs. Videns aũt dñs ꝙ deſpiceret Liam:aperuit vuluã
eius:ſorore ſterili ꝑmanente. Quę conceptũ genuit fili
um:vocauitq; nomen eius Ruben:dicens: Vidit dñs
humilitatem meã:nunc amabit me vir meus. Rurſum
q; cõcepit ⁊ peperit filium:⁊ ait: Quoniã vidit me dñs G
haberi contemptui:dedit etiã iſtũ mihi. Vocauitq; no 1.Para.
men eius Simeon. Concepitq; tertio:⁊ genuit aliũ fili 12.a.
um:dixitq;: Nunc quoq; copulabit̃ mihi maritus me⁹
eo ꝙ pepererim ei tres filios:⁊ idcirco appellauit nomẽ
eius Leui. Quarto concepit ⁊ peperit filiũ:⁊ ait: Mo
do confitebor domino. Et ob hoc vocauit eum Judam:
ceſſauitq; parere. XXX

A Cernẽs aũt Rachel:ꝙ infoecũda eſſet:ĩuidit
ſorori ſuę:⁊ ait marito ſuo: Da mihi liberos:
alioq̃ moriar. Cui irat⁹ rñdit iacob: Num ꝓ
deo ego ſuz:q̃ priuauit te fructu vẽtris tui? At illa: Ha
beo:ĩquit:famulã Balã: ingredere ad illã: vt pariat ſu
per genua mea/⁊ habeam ex illa filios. Deditq; illi Ba
lam in coniugiũ. Quę ingreſſo ad ſe viro concepit:⁊ pe
perit filiũ. Dixitq; Rachel: Judicauit mihi dñs: ⁊ ex-
audiuit vocez meã:dans mihi filiũ:⁊ idcirco appellauit
nomen eius Dan. Rurſumq; Bala concipiens peperit
alterum:pro q̃ ait rachel: Comparauit me dñs cũ ſoro
re mea:⁊ inualui. Vocauitq; eum Neptali. Sentiens
Lia ꝙ parere deſijſſet: Zelpham ancillã ſuã marito tra
didit. Quę poſt cõceptũ ędente filiũ dixit: Feliciter. Et
idcirco vocauit nomen eius Gad. Peperit quoq; Zel- B
pha alterum. Dixitq; Lia: Hoc pro beatitudine mea:
beatã quippe me dicent oẽs mulieres. Propterea ap-
pellauit eũ Aſer. Egreſſus aũt Ruben tempore meſſis
triticeę in agrũ: reperit mãdragoras:quas matri Lię
detulit. Dixitq; Rachel: Da mihi partẽ de mandrago
ris filij tui. Illa reſpondit: Parũ ne tibi videtur:ꝙ prę
ripueris maritũ mihi:niſi etiã mãdragoras filij mei tu
leris? Ait Rachel: Dormiat tecum hac nocte pro man-

dragoꝛis filij tui. Redeuntiqꝫ ad veſperam Jacob de
agro: egreſſa eſt in occurſum eius Lia: ⁊ ait: Ad me: in-
quit: intrabis: quia mercede conduxi te pꝛo mandrago
ris filij mei. Doꝛmiuitqꝫ cum ea nocte illa: et exaudiuit
deus pꝛeces eius: cōcepitqꝫ et peperit filium quintum:
C et ait: Dedit deus mercedem mihi: quia dedi ancillam
meā viro meo. Appellauitqꝫ nomē eius Jſachar. Rur-
ſum Lia concipiens peperit ſextum filium: ⁊ ait: Dota
uit me deus dote bona: etiam hac vice mecum erit ma-
ritus meus: eo ꝙ genuerim ei ſex filios. Et idcirco ap-
D pellauit nomen eius Zabulon. Poſt quem peperit fi-
liam nomine Dinā. Recoꝛdatus quoqꝫ dominus Ra-
chelis: exaudiuit eā: et aperuit vuluam eius: que conce-
pit: et peperit filium: dicēs: Abſtulit deus oppꝛobꝛium
meū. Et vocauit nomen illius Joſeph: dicens: Addat
mihi dominus filium alterum. Nato aūt Joſeph: dixit
.reg. 11.d Jacob ſocero ſuo: Dimitte me: vt reuertar in patriam
meam: ⁊ ad terrā meā: da mihi vxoꝛes: ⁊ liberos meos:
pꝛo quibꝰ ſeruiui tibi: vt abeā. Tu vero noſti ſeruitutē:
qua ſeruiui tibi. Ait illi Laban: Jnueni gratiā in con-
ſpectu tuo: experimēto didici: ꝗa benedixerit mihi deꝰ
pꝛopter te. Cōſtitue mercedem tuā: quā dem tibi. At il
le reſpōdit: Tu noſti quomodo ſeruierim tibi: et quāta
in manibꝰ meis fuerit poſſeſſio tua. Modicū habuiſti
anteꝗ̄ venirē ad te: ⁊ nūc diues effectus es: benedixitqꝫ
tibi deus ad introitū meū. Juſtū eſt igitur: vt aliquādo
pꝛouideā etiā domui mee. Dixitqꝫ Labā: Quid tibi da
E bo? At ille ait: Nihil volo: ſed ſi feceriſ quod poſtulo: ite
rum paſcā: et cuſtodiā pecoꝛa tua. Gyra omnes greges
tuos: et ſepara cunctas oues varias: et ſparſo vellere: et
quodcunqꝫ fuluum: et maculoſum: variūqꝫ fuerit: tā in
ouibꝰ ꝗ̄ ī capꝛis: erit merces mea. Reſpōdebitqꝫ mihi
cras iuſtitia mea: quādo placiti tēpus aduenerit coꝛam
te: ⁊ omnia que nō fuerint varia: ⁊ maculoſa: ⁊ fulua: tā
in ouibꝰ ꝗ̄ in capꝛis: furti me argues. Dixitqꝫ Laban:
Gratū habeo quod petis. Et ſeparauit ī die illa capꝛas
⁊ oues: hircos et arietes varios: atqꝫ maculoſos. Cun-
ctum autem gregē vnicoloꝛem: id eſt albi aut nigri vel-
leris: tradidit in manu filioꝛum ſuoꝝ: ⁊ poſuit ſpacium
itineris trium dierum inter ſe et generū: qui paſcebat
reliquos greges eius. Tollēs ergo Jacob virgas popu
leas virides: ⁊ amygdalinas: et ex platanis: ex parte de-
coꝛticauit eas. Detractiſqꝫ coꝛticibus in his que ſpolia
ta fuerāt: cādoꝛ apparuit: illa vero que integra fuerāt:
viridia permanſerūt: atqꝫ in hūc modū coloꝛ effectꝰ eſt
varius. Poſuitqꝫ eas in canalibꝰ: vbi effundebat aqua:
F vt cum veniſſent greges ad bibendum: ante oculos ha-
berent virgas: et in aſpectu earum cōciperent. Factūqꝫ
eſt: vt in ipſo caloꝛe coitus oues intuerentur virgas: et
parerēt maculoſa: ⁊ varia: ⁊ diuerſo coloꝛe reſperſa. Di
uiſitqꝫ gregē Jacob: ⁊ poſuit virgas in canalibus ante
oculos arietū. Erāt aūt alba et nigra queqꝫ Laban: ce-
tera vero Jacob ſeparatis īter ſe gregibꝰ. Jgitur quā-
do pꝛimo tēpoꝛe aſcendebant oues: ponebat iacob vir-
gas in canalibus aquarū ante oculos arietū et ouiū: vt
in earū cōtemplatione conciperent. Quando vero ſero-
tina admiſſura erat: et cōceptus extremus: nō ponebat
eas. Factaqꝫ ſunt ea que erant ſerotina Laban: et que
pꝛimi tempoꝛis Jacob. Ditatuſqꝫ eſt homo vltra mo-
dum: ⁊ habuit greges multos: ancillas ⁊ ſeruos: came
los ⁊ aſinos.

XXXI.

A Poſtꝗ̄ aūt audiuit verba filioꝝ Laban dicen
tium: Tulit Jacob oīa que fuerūt patris
noſtri: ⁊ de illiꝰ facultate ditatus: factus eſt
inclytus: animaduertit quoqꝫ faciē Laban:
ꝙ nō eſſet erga ſe: ſicut heri: ⁊ nudiuſtertius: maxime di
cente ſibi dn̄o: Reuertere in terrā patrū tuoꝝ: ⁊ ad ge
nerationem tuā: eroqꝫ tecū. Miſit ⁊ vocauit Rachel: ⁊
Liam ī agrū: vbi paſcebat greges: dixitqꝫ eis: Video fa
ciē patris veſtri: ꝙ nō ſit erga me: ſicut heri ⁊ nudiuſter
tius. Deꝰ aūt patriſ mei fuit mecū: ⁊ ipſe noſtis: ꝙ totis
viribꝰ meis ſeruierī patri veſtro. Sed ⁊ pater veſter cir-
cumuenit me: ⁊ mutauit mercedē meā decē vicibꝰ: ⁊ ta-
men nō dimiſit eū deꝰ: vt noceret mihi. Si quādo dixit:
Varie erūt mercedes tue: pariebāt omnes oues varios
foetus. Quādo vero ecōtrario ait: Alba queqꝫ accipies
pꝛo mercede: oēs greges alba pepererūt. Tulitqꝫ deus B
ſubſtantiam patris veſtri: et dedit mihi. Poſtꝗ̄ eñi con
ceptus ouium tēpus aduenerat: leuaui oculos meos: ⁊
vidi in ſomnis aſcendentes mares ſuper foeminas: va-
rios et maculoſos: ⁊ diuerſoꝝ coloꝝ. Dixitqꝫ angelus
domini ad me in ſomnis: Jacob. Et ego reſpondi: Ad-
ſum. Qui ait: Leua oculos tuos: ⁊ vide vniuerſos maſ-
culos aſcendentes ſuper foeminas: varios: maculoſos:
atqꝫ reſperſos. Vidi enim omnia que fecit tibi Laban. ſup. 28.d.
Ego ſum deus Bethel: vbi vnxiſti lapidem: ⁊ votū vo- īfra.32.c.
uiſti mihi. Nunc ergo ſurge: ⁊ egredere de terra hac: re
uertens in terrā natiuitatis tue. Reſpōderuntqꝫ Ra-
chel et Lia: Nūquid habemꝰ reſidui quicꝗ̄ in facultati
bus: ⁊ hereditate domꝰ patris noſtri? Nōne quaſi alie-
nas reputauit nos: ⁊ vēdidit: comeditqꝫ pꝛeciū noſtrū?
Sed deꝰ tulit opes patris noſtri: ⁊ eas tradidit nobis: C
ac filijs noſtris: vnde omnia que pꝛecepit tibi dn̄s: fac.
Surrexit itaqꝫ Jacob: et īpoſitis liberis: ac cōiugibus
ſuis ſuper camelos: abijt. Tulitqꝫ oēm ſubſtantiā ſuā: ⁊
greges: ⁊ quicquid in Meſopotamia acquiſierat: per-
gens ad Jſaac patrē ſuū in terram Chanaan. Eo tēpo
re ierat Laban ad tōdendas oues: et Rachel furata eſt
idola patris ſui. Noluitqꝫ Jacob cōfiteri ſocero ſuo ꝙ
fugeret. Cūqꝫ abijſſet: tam ipſe ꝗ̄ oīa que iuris ſui erāt:
⁊ amne trāſmiſſo pergeret cōtra montē Galaad: nūcia
tum eſt Laban die tertio: ꝙ fugeret Jacob. Qui aſſum
ptis fratribꝰ ſuis: perſecutus eſt eū diebus ſeptē: ⁊ com
pꝛehendit eū in mōte Galaad. Viditqꝫ in ſomnis dicen D
tem ſibi dominū: Caue ne quicꝗ̄ aſpere loquaris cōtra
Jacob. Jāqꝫ Jacob extēderat in mōte tabernaculum.
Cūqꝫ ille conſecutus fuiſſet eū cū fratribꝰ ſuis: in eodē
monte Galaad fixit tentoꝛiū. Et dixit ad Jacob: Qua-
re ita egiſti: vt clā me abigeres filias meas quaſi capti-
uas gladio? Cur ignoꝛante me fugere voluiſti: nec indi
care mihi: vt pꝛoſequerer te cū gaudio: ⁊ cāticis: ⁊ tym-
panis: ⁊ cytharis? Nō es paſſus: vt oſcularer filios me- 2 reg.13.e
os ⁊ filias? Stulte operatus es: ⁊ nūc ꝗdem valet manꝰ 1.par.6.c.
mea reddere tibi malum: ſed deus patris tui heri dixit
mihi: Caue ne loquaris cōtra Jacob quicꝗ̄ durius. Et
ſi ad tuos ire cupiebas: et deſiderio erat tibi domus pa-
tris tui: cur furatus es deos meos? Reſpondit Jacob:
Quod inſcio te pꝛofectus ſum: timui ne violenter aufer
res filias tuas. Quod aūt furti me arguis: apud quē-
cunqꝫ inueneris deos tuos: necetur coꝛam fratribꝰ no-
ſtris. Scrutare quicquid tuoꝝ apud me inueneris: au- E
fer. Hec dicēs: ignoꝛabat ꝙ Rachel furata eſſet idola.
Jngreſſus itaqꝫ Laban tabernaculum Jacob: et Lie:
⁊ vtriuſqꝫ famule: ⁊ nō inuenit. Cūqꝫ intraſſet tentoꝛiū
Rachelis: illa feſtinās abſcōdit idola ſubter ſtramenta
cameli: ⁊ ſedit deſuper: ſcrutātiqꝫ oīe tentoꝛiū: et nihil
inuenienti: ait: Ne iraſcatur dominus meus: ꝙ coꝛā te
aſſurgere neqo: ꝗa iuxta cōſuetudinē foeminarū nūc ac
cidit mihi. Sic deluſa ſollicitudo querētiſ eſt. Tumēſqꝫ
Jacob cū iurgio ait: Quā ob culpā meā: et ob qd̄ pctm̄
meū ſic exarſiſti poſt me: et ſcrutatus es oēm ſupellecti
lem meam? Quid inueniſti de cuncta ſubſtātia domus
tue? Pone hic coꝛā fratribus meis: et fratribus tuis: ⁊
iudicēt īter me ⁊ te. Jdcirco vigīti annis fui tecū: oues
tue ⁊ capꝛe ſteriles non fuerūt: arietes gregis tui nō co F
medi: nec captū a beſtia oſtēdi tibi: ego damnū oīe red
debam: quicquid furto perierat: a me exigebas: die no-
ctuqꝫ eſtu vrgebar: ⁊ gelu: fugiebatqꝫ ſomnus ab oculis
meis. Sicqꝫ p vigīti annos ī domo tua ſeruiui tibi: ꝗtu Sup.29.c
oꝛdecim pꝛo filiabꝰ: ⁊ ſex pꝛo gregibꝰ tuis. Jmmutaſti

quoqꝫ mercedem meam decē vicibus. Niſi deus patr̄
mei Abꝛaā ⁊ timoꝛ Iſaac affuiſſet mihi: foꝛſitan modo
nudum me dimiſiſſes. afflictionē meam ⁊ laboꝛē manu
um meaꝝ reſpexit dn̄s: et arguit te heri. Reſpondit ei
Labā: Filię meę ⁊ filij ⁊ greges tui: ⁊ om̄ia quę cernis
mea ſunt: quid poſſum facere filijs et nepotibus meis?
Veni ergo et ineamus foedus: vt ſit teſtimonium inter
me et te. Tulit itaqꝫ Jacob lapidem: ⁊ erexit illū in ti-
tulum: dixitqꝫ fratribus ſuis: Afferte lapides. Qui cō-
gregantes fecerunt tumulum: comederuntqꝫ ſuper eū
Quē vocauit Laban tumulum teſtis: ⁊ Jacob aceruū
teſtimonij: vterqꝫ iuxta pꝛopꝛietatē lingue ſuę. Dixit-
qꝫ Laban: Tumulus iſte erit teſtis īter me ⁊ te hodie:
⁊ idcirco appellatum eſt nomen eius Galaad: id eſt tu-
G mulus teſtis. Et adiecit Laban: Intueatur ⁊ iudicet
dominus inter nos quando receſſerimus a nobis: ſi af-
flixeris filias meas: et ſi ītroduxeris alias vxoꝛes ſuper
eas. Nullus ſermonis noſtri teſtis eſt abſqꝫ deo: q̄ pꝛę-
ſens reſpicit. Dixitqꝫ rurſus ad Jacob: En tumulus
hic ⁊ lapis quē erexi inter me et te: teſtis erit. Tumul⁹
inquā iſte et lapis ſint in teſtimoniū: ſi aūt ego trāſiero
illū pergēs ad te: aut tu pꝛęterieris malū mihi cogitās
Deus Abꝛaā ⁊ deus Nachoꝛ iudicet inter nos: de⁹ pa-
tris eoꝝ. Iurauit ergo Jacob ꝑ timoꝛē patris ſui Iſa
ac: immolatiſqꝫ victimis in monte: vocauit fratres ſu-
os vt ederent panem. Qui cū comediſſent: manſerunt
ibi. Laban vero de nocte cōſurgēs: oſculat⁹ eſt filios et
filias ſuas: et benedixit illis: reuerſuſqꝫ eſt in locū ſuū.

XXXII.

A Jacob aūt abijt in itinere quod
ceperat: fuerūtqꝫ ei obuiā angeli dei: quos
cū vidiſſet: ait: Caſtra dei ſunt hęc. Et appel
lauit nomē loci illius* Mahanaim: id eſt ca-
ſtra. Miſit aūt ⁊ nuncios ante ſe ad Eſau fratrē ſuum
in terrā Seir in regione Edom: pꝛęcepitqꝫ eis dicens:
Sic loquimini domino meo Eſau: Hęc dicit frater tu
B us Jacob: Apud Laban peregrinatus ſum: et fui vſqꝫ
in pꝛęſentē diē: Habeo boues ⁊ aſinos ⁊ oues ⁊ ſeruos
⁊ ancillas: mittoqꝫ nunc legationē ad dominū meū: vt
inueniā gratiā in cōſpectu tuo. Reuerſiqꝫ ſunt nuncij
ad Jacob: dicētes: Venimus ad Eſau fratrē tuum: et
ecce pꝛoperat in occurſum tibi cum quadringentis vi-
ris. Timuit Jacob valde: ⁊ perterritus diuiſit populū
qui ſecū erat: greges quoqꝫ ⁊ oues ⁊ boues ⁊ camelos ī
duas turmas: dicens: Si venerit Eſau ad vnā turmā ⁊
percuſſerit eam: alia turma quę reliqua eſt: ſaluabitur.
C Dixitqꝫ Jacob: Deus patris mei Abꝛaam: ⁊ deus pa-
tris mei Iſaac: domine qui dixiſti mihi: Reuertere in
terram tuam: et in locum natiuitatis tuę: et benefaciā
tibi: minoꝛ ſum cunctis miſerationibus tuis: ⁊ verita-
ſup. 31.b. He. feciſti te tua quam* expleſti ſeruo tuo. In baculo tuo trāſiui
Ioꝛdanē iſtū: ⁊ nunc cū duabus turmis regredioꝛ: E-
rue me de manu fratris mei Eſau: quia valde eū timeo
ne foꝛte veniens: percutiat matrē cū filijs. Tu locutus
es quod benefaceres mihi: et dilatares ſemen meū ſicut
arena maris: quę pꝛę multitudine numerari nō poteſt
Cūqꝫ doꝛmiſſet ibi nocte illa: ſeparauit de his quę ha-
D bebat munera Eſau fratri ſuo: capꝛas ducētas: hircos
viginti: oues ducentas: arietes viginti: camelos foetas
cum pullis ſuis trigīta: vaccas quadraginta: et tauros
viginti: aſinas viginti: et pullos earū decem. Et miſit
per manus ſeruoꝛum ſuoꝛū ſingulos ſeoꝛſum greges:
dixitqꝫ pueris ſuis: Antecedite me: et ſit ſpacium inter
gregem ⁊ gregem. Et pꝛęcepit pꝛioꝛi: dicens: Si obui
um habueris fratrem meum Eſau: ⁊ īterrogauerit te:
cuius es? aut quo vadis? aut cuius ſunt iſta quę ſeque-
E ris? reſpondebis: Serui tui Jacob: munera miſit do-
mino ſuo Eſau: ipſe quoque poſt nos venit. Similiter
dedit mandata ſecundo et tertio: ac cunctis qui ſeque
bantur greges: dicens: Hiſdem verbis loquimini ad
Eſau cum inueneritis eum: et addetis: Ipſe quoqꝫ ſer
uus tuus Jacob iter noſtrum inſequitur: Dixit enim:
Placabo illum muneribus quę pꝛęcedunt: ⁊ poſtea vi
debo illum: foꝛſitan pꝛopiciabitur mihi. Pꝛęceſſerunt
itaque munera ante eum: ipſe vero manſit nocte illa in
caſtris. Cumqꝫ mature ſurrexiſſet: tulit duas vxoꝛes F
ſuas et totidem famulas cum vndecim filijs: et tranſi-
uit vadum Jaboch. Traductiſqꝫ omnibus quę ad ſe ꝑ
tinebant: manſit ſolus. Et ecce vir luctabatur cum eo
vſqꝫ mane: qui cum videret quod eum ſuperare nō poſ Oſee.12a
ſet: tetigit neruum femoꝛis eius: ⁊ ſtatim emarcuit. Di
xitqꝫ ad eum: Dimitte me: iam enim aſcendit auroꝛa.
Reſpondit: Non dimittam te: niſi benedixeris mihi.
Ait ergo: Quod nomē eſt tibi? Reſpondit: Jacob. At infra.35 b
ille: Nequaquā inquit Jacob appellabitur nomen tu-
um: ſed Iſrael. Quoniam ſi contra deum foꝛtis fuiſti:
quanto magis contra homines pꝛęualebis? Interro- G
gauit eū Jacob: Dic mihi quo appellaris nomine? Re
ſpondit: Cur quęris nomen meum quod eſt mirabile?
Et benedixit ei in eodem loco. Vocauitqꝫ Jacob no-
men loci illius Phanuel: dicens: Vidi dominum fa- Iud.13.c.
cie ad faciem: et ſalua facta eſt anima mea. Oꝛtuſque
eſt ei ſtatim ſol poſtq̄ tranſgreſſus eſt Phanuel. Ipſe
vero claudicabat pede. Quam ob cauſam nō comedūt
neruum filij Iſrael: qui emarcuit in femoꝛe Jacob vſ-
qꝫ in pꝛęſentem diem: eo quod tetigerit neruum femo-
ris eius: et obſtupuerit.

XXXIII.

Leuans autem Jacob oculos ſuos: vidit ve
nientē Eſau: et cū eo quadringentos viros. A
Diuiſitqꝫ filios Lię et Rachel: ambarumqꝫ
famularum: et poſuit vtramqꝫ ancillam: ⁊ li
beros earum in pꝛincipio: Liam vero: et filios eius in
ſecūdo loco: Rachel autem: ⁊ Joſeph nouiſſimos. Et
ipſe pꝛogrediens adoꝛauit pꝛonus in terrā ſepties: do-
nec appꝛopinquaret frater eius. Currens itaqꝫ Eſau B
obuiam fratri ſuo: amplexatus eſt eum: ſtringenſqꝫ col
lum eius: et oſculans fleuit: leuatiſqꝫ oculis vidit muli
eres et paruulos earum: et ait: Quid ſibi volunt iſti: et
ſi ad te pertineāt? Reſpondit: Paruuli ſunt quos do
nauit mihi deus ſeruo tuo. Et appꝛopinquantes ancil
lę et filij earum incuruati ſunt. Acceſſit quoqꝫ Lia cū
pueris ſuis: ⁊ cū ſimiliter adoꝛaſſent: extremi Joſeph
et Rachel adoꝛauerūt. Dixitqꝫ Eſau: Quę nam ſunt
iſtę turmę: quas obuiam habui? Reſpondit: Vt inue
nirem gratiam coꝛam domino meo. At ille ait: Habeo
plurima frater mi: ſint tua tibi. Dixit Jacob: Noli ita
obſecro: ſed ſi inueni gratiam in oculis tuis: accipe mu
nuſculum de manibus meis. Sic enim vidi faciem tu- C
am: quaſi viderim vultum dei: eſto mihi pꝛopitius: et 2.reg.19c
ſuſcipe benedictionem quam attuli tibi: et quam do- 1.reg.15.c
nauit mihi deus: tribuens omnia. Vix fratre com- heſter 15 d
pellente ſuſcipiens ait: Gradiamur ſimul: eroqꝫ ſoci
us itineris tui. Dixitqꝫ Jacob: Noſti domine mi: q̄d
paruulos habeam teneros: et oues et boues foetas me
cū: quas ſi plus ambulando fecero laboꝛare: moꝛiētur
vna die cūcti greges. Pꝛęcedat dominus meus ante
ſeruum ſuum: et ego ſequar paulatim veſtigia eius: ſi
cut videro paruulos meos poſſe: donec veniam ad do
minum meum in Seir. Reſpondit Eſau: Oꝛo te: vt D
de populo qui mecū eſt: ſaltem ſocij remaneant vię tuę
Non eſt (inquit) neceſſe: hoc vno tantum indigeo: vt i-
ueniam gratiam in conſpectu tuo domine mi. Reuer-
ſus eſt itaqꝫ illo die Eſau itinere quo venerat in Seir:
⁊ Jacob venit in Socoth: vbi ędificata domo ⁊ fixis tē
toꝛijs: appellauit nomē loci illius Socoth: id eſt taber
nacula. Tranſiuitqꝫ in ſalē vꝛbē Sichimoꝛū: quę eſt in
terra Chanaan: poſtq̄ reuerſus eſt de Meſopotamia
Syrię: et habitauit iuxta oppidum: emitqꝫ partē agri
in qua fixerat tabernacula: a filijs Emoꝛ patris Sichē
centum agnis: ⁊ erecto ibi altari: inuocauit ſuper illud
foꝛtiſſimum deum Iſrael.

XXXIIII.

A he.hamor Egreſſa eſt aūt Dina filia Lię: vt videret mu-
lieres regionis illius. Quā cum vidiſſet Si
chem filius* Emor Eueī princeps terrę illi-
us adamauit eam: ⁊ rapuit et dormiuit cum
illa: vi opprimēs virginem. Et conglutinata eſt anima
eius cum ea: triſtemqꝫ deliniuit blanditijs: et pergens
ad Emor patrem ſuum: accipe inquit mihi puellā hāc
coniugē. Quod cū audiſſet Jacob: abſentibus filijs: ⁊
in paſtu pecoꝝ occupatis: ſiluit donec redirent. Egreſ
ſo autē Emor patre Sichem: vt loqueretur ad Jacob
ecce filij eius veniebant de agro: auditoqꝫ quod accide
rat: irati ſunt valde: eo quod foedam rem operatus eſ-
ſet in Jſrael: et violata filia Jacob rem illicitam perpe
B traſſet. Locutus eſt itaqꝫ Emor ad eos: Sichem filij
mei adhęſit anima filię veſtrę: date eam illi vxorem: et
iungamus viciſſim cōnubia. Filias veſtras tradite no-
bis: et filias noſtras accipite: et habitate nobiſcū. Ter-
ra in poteſtate veſtra eſt: exercete: negociamini: et poſ-
ſidete eam. Sed et Sichem ad patrem et ad fratres ei
us ait: Jnueniam gratiā coram vobis: et quęcunqꝫ ſta
tueris dabo Augete dotem: et munera poſtulate: et li-
benter tribuam quod petieritis: tantum date mihi pu
ellam hanc vxorem. Reſponderunt filij Jacob Sichē
et patri eius in dolo ſęuientes ob ſtuprum ſororis. Nō
poſſumus facere quod petitꝭ: nec dare ſororem noſtrā
homini incircumciſo: quod illicitum et nefarium eſt
apud nos. Sed in hoc valebimus foederari. Si volue-
ritis eſſe ſimiles noſtri: et circuncidatur in vobis om-
nis maſculini ſexus: tunc dabimus et accipiemus mu
tuo filias veſtras ac noſtras: et habitabimus vobiſcum
erimuſqꝫ vnus populus. Si aūt circuncidi nolueritis
tollemus filiam noſtram et recedemus. Placuit obla-
C tio eorum Emor: ⁊ Sichem filio eius: nec diſtulit ado
leſcens: quin ſtatim quod petebatur expleret. Amabat
enim puellam valde: et ipſe erat inclytus ī omni domo
patris ſui. Jngreſſiqꝫ portam vrbis locuti ſunt ad po-
pulum: Viri iſti pacifici ſunt: et volunt habitare nobiſ
cum. Negocientur in terra et exerceant eam: quę ſpa-
cioſa et lata cultoribus indiget. Filias eorum accipie-
mus vxores: et noſtras illis dabimus. Vnū eſt: quo diſ
ferꝭ tantū bonū. Si circuncidamus maſculos noſtros
ritū gentis imitantes: ⁊ ſubſtantia eoꝝ ⁊ pecora: ⁊ cun
cta quę poſſident: noſtra erunt. Tantū in hoc acquieſ-
camus ⁊ habitantes ſimul vnū efficiamus populū. Aſ-
ſenſiqꝫ ſunt omnes: circumciſis cunctis maribus. Et
D ecce die tertio quando grauiſſimus vulnerū dolor eſt:
arreptis duo filij Jacob: Simeon ⁊ Leui fratres Di-
nę gladijs ingreſſi ſunt vrbem cōfidenter: interfectiſqꝫ
omnibus maſculis: Emor ⁊ Sichē pariter necauerūt:
tollentes Dinā de domo Sichē ſororē ſuā. Quibus e-
greſſis irruerunt ſup occiſos cęteri filij Jacob: et depo
pulati ſunt vrbē in vltionē ſtupri: oues eoꝝ ⁊ armenta
⁊ aſinos: cunctaqꝫ vaſtātes quę in domibus et in agris
erāt. Paruulos quoqꝫ eoꝝ ⁊ vxores duxerūt captiuas
Quibus perpetratis audacter Jacob dixit ad Sime-
on ⁊ leui: Turbaſtis me: ⁊ odioſum feciſtis me Chana
nęis ⁊ Pherezęis habitatoribus terrę hui⁹. Nos pau
ci ſumus: illi congregati percutient me: et delebor ego
et domus mea. Reſponderunt: Nunquid vt ſcorto ab
uti debuere ſorore noſtra? XXXV.
A Jnterea locutus eſt deus ad Jacob: Surge
⁊ aſcēde Bethel: ⁊ habita ibi: facqꝫ altare deo
qui apparuit tibi: quādo fugiebas Eſau fra
trē tuū. Jacob vero cōuocata omī domo ſua
ait: Abijcite deos alienos qui ī medio veſtri ſunt: ⁊ mū
damini: ac mutate veſtimenta veſtra. Surgite et aſcen
damus in Bethel: vt faciamus ibi altare domino: qui
exaudiuit me in die tribulatiōis meę: et ſocius fuit iti-
neris mei. Dederunt ergo ei omnes deos alienos quos
habebant: et inaures quę erant in auribus eoꝝ. At ille
infodit eas ſubter terebinthū: quę eſt poſt vrbē Sichē.
Cumqꝫ profecti eſſent: terror dei inuaſit omēs per cir
cuitum ciuitates: ⁊ non ſunt auſi perſequi recedentes.
Venit igitur Jacob Luzan: quę eſt in terra Chanaan
cognomento Bethel: ipſe ⁊ omnis populus cū eo: ędi
ficauitque ibi altare: ⁊ appellauit nomen loci illius do
mus dei. Jbi em̄ apparuit ei deus cum fugeret fratrē
ſuū. Eodem autē tempore mortua eſt Delbora nutrix B
Rebeccę: et ſepulta eſt ad radices Bethel ſubter quer
cum: vocatumqꝫ eſt nomen loci illius quercus fletus.
Apparuit autē iterum deus Jacob poſtqꝫ reuerſus eſt Jacob ſupplantat
de Meſopotamia Syrię: ⁊ venit in Bethel: benedixit
qꝫ ei dicens: Nō vocaberis vltra Jacob: ſed Jſrael erit
nomen tuū. Et appellauit eum Jſrael: dixitqꝫ ei: Ego Israel videns deum
deus omnipotens: Creſce et multiplicare: gentes ⁊ po vel videns deum
puli nationum ex te erunt: reges de lumbis tuis egre-
dientur: terramqꝫ quam dedi Abraam et Jſaac: dabo
tibi ⁊ ſemini tuo poſt te: et receſſit ab eo. Jlle vero erexit
titulum lapidem in loco quo locutus fuerat ei deus: li- C
bans ſuper eum libamina: et effundens oleum: vocanſ Heb. eo ꝙ
qꝫ nomē loci illius* Bethel. Egreſſus autem inde: ve locut⁹ fu-
nit * verno tempore ad terram quę ducit Ephratam. iſſet illic
Jn qua cum parturiret Rachel: ob difficultatē par- cū eo deus
tus periclitari coepit. Dixitqꝫ ei obſtetrix: Noli time- He Egreſ
re: quia et hunc habebis filium. Egrediente autem a- ſus eſt aūt
nima prę dolore: et imminente iam morte: vocauit no e bethel: e-
men filij ſui Bennoni: *id eſt filius doloris mei. Pater ratqꝫ ſtadi
vero appellauit eum Beniamin: * id eſt filius dextrę: um adhuc
Mortua eſt ergo Rachel: et ſepulta eſt in via quę du itineꝛ ad p
cit Ephratam: hęc eſt Bethlem. Erexitqꝫ Jacob titu- gēdum in
lum ſuper ſepulchrum ei⁹: Hic eſt titulus monumēti ephrata.
Rachel vſqꝫ in pręſentem diem. Egreſſus inde fixit ta interpres
bernaculum ſuū trans turrem gregis. Cumqꝫ habita addidit de
ret in illa regione: abijt Rubē: et dormiuit cum Bala ſuo qd ſig
concubina patris ſui*. Quod illum minime latuit. E nificet be
rāt autem filij Jacob duodecim. Filij Lię: primogeni- noni ⁊ beni
tus Ruben et Simeon ⁊ Leui et Judas ⁊* Jſaſchar amin.
et Zabulon. Filij Rachel: Joſeph et Beniamin. Filij D
Balę ancillę Rachelis: Dan et Nephthali. Filij Zel- He. reſci
phę ancillę Lię: Gad et Aſer. Hi ſunt filij Jacob q̄ na uit Jſrael
ti ſunt ei ī Meſopotamia Syrię. Venit etiā Jacob ad Jſaſchar
Jſaac patrē ſuū in Mābre ciuitatē* Arbee: hęc eſt he-
bron: in q̄ peregrinatus eſt Abraā et Jſaac. Et cōpleti Heb. arba
ſunt dies Jſaac centū octogita annoꝝ cōſumptuſqꝫ ę-
tate mortu⁹ eſt: ⁊ appoſitus eſt populo ſuo ſenex ⁊ ple-
n⁹ dieꝝ: ⁊ ſepelierūt eū Eſau ⁊ Jacob filij ſui. XXXVI
Hę ſunt aūt generationes Eſau: ipſe eſt Edō
Eſau accepit vxores ſuas de filiab⁹ Chanaā: B
Ada filiā Elon Ethęi: ⁊ Olibama filiā Anę
filij Sebeō Eueī: Baſemath quoqꝫ filiā Jſ
mahel ſororē Nabaioth. Peperit aūt Ada* Heliphaz Heb. ipſi
Baſemath genuit Rahuel: Olibama genuit iehus ⁊ Eſau.
* Jhelom ⁊ Chore. Hi filij Eſau q̄ nati ſunt ei in terra Heb. iaha
Chanaan. Tulit aūt Eſau vxores ſuas ⁊ filios ⁊ filias lom.
et omnem animam domus ſuę ⁊ ſubſtantiā et pecora: ⁊
cuncta quę habere poterat in terra Chanaan: et abijt ī
alterā regionē. Receſſitqꝫ a fratre ſuo Jacob. Diuites B
enim erāt valde: et ſimul habitare non poterant: nec ſu
ſtinebat eos terra peregrinationis eorum prę multitu
dine gregum. Habitauitqꝫ Eſau ī mōte Seir: ipſe eſt ſupra. 12 b
Edom. Hę autem ſunt generatiōes Eſau patris E-
dom in monte Seir: et hęc nomina filiorum eius. He-
liphaz filius Ada vxoris Eſau: Rahuel quoqꝫ fili⁹ Ba-
ſemath vxoris eius. Fueruntqꝫ Heliphaz filij Themā:
Omar: * Sephua: et Gathan et Chenez. Erat autem He. zepho
Thamna cōcubina Heliphaz filij Eſau: quę peperit ei
Amelec. Hi ſunt filij Ada vxoris Eſau. Filij autē Ra-
huel: Nahath ⁊ Zara: Zēma ⁊ meza. Hi fuerūt filij Ba
ſemath vxoris Eſau. Jſti quoqꝫ erāt filij Olibama fi-
lię Anę filij Sebeō vxoris Eſau: q̄s genuit ei Jehus et

Jhelon et Choꝛe. Hi duces filioꝛum Eſau. Filij He-
liphaz pꝛimogeniti Eſau dux Theman: dux Omar:
dux Sephua: dux Cenez: dux Choꝛe: dux Gathā dux
Amelech. Hi filij Heliphaz in terra Edom: et hi filij A
da. Hi quoqꝫ filij Rahuel filij Eſau dux Naath: dux
Zara: dux Zemma: dux Meza. Hi autem duces Ra
huel in terra Edom: Iſti filij Baſemath vxoꝛis Eſau.
C Hi autē filij Olibama vxoꝛis Eſau: dux Jehus: dux
Jhelon: dux Choꝛe. Hi duces Olibama filij Anę vx-
oꝛis Eſau. Iſti ſunt filij Eſau: et hi duces eoꝛum: ipſe
eſt Edom. Iſti ſunt filij Seir Hoꝛrei habitatoꝛis ter-
rę: Lothan et Sobal et Sebeon et Ana et Diſon ⁊ E
zer ⁊ Diſan. Hi duces Hoꝛrei filij Seir ī terra Edom
Facti ſunt autem filij Lothan Hoꝛrei et Eman. Erat
autem ſoꝛoꝛ Lothan Thamna. Et iſti filij Zobal Al-
uan et Mandath et Hebal ⁊ Sepho et Onam. Et hi
filij Sebeon Aia et Ana. Iſte eſt Ana qui īuenit aquas
calidas ī ſolitudine: cū paſceret aſinas Sebeon patris
ſui. Habuitqꝫ filium Diſan ⁊ filiam Olibama. Et iſti
D filij Diſan: Hamdan et Eſban et Hiethran et Charā.
Hi quoqꝫ filij Ezer: Balaan et Zeuan et Achan. Ha-
buit autem filios Diſan: Hus: et Aran. Hi duces hoꝛ
reoꝛum: dux Lothan: dux Sobal: dux Sebeon: dux A
na: dux Diſon: dux Ezer: dux Diſan. Iſti duces Hoꝛ-
reoꝛum qui imperauerunt in terra Seir. Reges au-
tem qui regnauerunt in terra Edom: anteq̄ haberent
regem filij Iſrael: fuerunt hi: Balach filius Beoꝛ: no-
menqꝫ vꝛbis ei⁹ Denaba. Moꝛtuus eſt autem Bala-
ch: et regnauit pꝛo eo Jobab fili⁹ Zarę de Boſra. Cū-
qꝫ moꝛtuus eſſet Jobab: regnauit ꝓ eo Huſam de ter
ra Themanoꝛū. Hoc quoqꝫ mortuo regnauit pꝛo eo
Adad filius Badad: qui percuſſit Madian in regione
Moab: et nomen vꝛbis eius Auith. Cumqꝫ moꝛtuus
eſſet Adad: regnauit ꝓ eo Semla de maſerecha. Hoc
quoqꝫ moꝛtuo: regnauit pꝛo eo Saul de fluuio Ro-
both. Cumqꝫ et hic obijſſet: ſucceſſit in regnum Baal
hanan filius Achoboꝛ. Iſto quoqꝫ moꝛtuo: regnauit ꝓ
eo Adad: nomēqꝫ vꝛbis eius Phou. Et appellabatur
vxoꝛ eius Meetabel: filia Matred filię Mizaab. Hęc
ergo nomina ducū Eſau in cognatiōibus ⁊ locis et vo
cabulis ſuis: dux Thamna: dux Aluha: dux Jetheth:
dux Olibama: dux Ela: dux Phinon: dux Chenez:
dux Theman: dux Mabſar: dux Magdiel: dux Hirā:
hi duces Edom habitātes in terra imperij ſui: ipſe eſt
Eſau pater Idumęoꝛ. Habitauit aūt Jacob in terra
Chanaā: in qua pater ſuus peregrinatus eſt: ⁊ hę ſunt
generationes eius.

XXXVII

A Joſeph cū ſeptēdecim eſſet annoꝛū: paſcebat
gregē cū fratribus ſuis adhuc puer: ⁊ erat cū
filijs Balę: ⁊ Zelphe vxoꝛū patris ſui: *accu
ſauitqꝫ fratres ſuos apud patrē crimīe peſſi
mo. Iſrael autē diligebat Joſeph ſuper om̄es filios ſu-
os: eo quod ī ſenectute genuiſſet eum: fecitqꝫ ei tunicā
polymitam. Uidētes autem fratres eius quod a patre
plus cunctis filijs amaretur: oderant eū: nec poterant
ei quicq̄ pacifice loqui. Accidit: vt viſum ſomnium re-
B ferret fratrib⁹ ſuis: quę cauſa maioꝛis odij ſeminariū
fuit. Dixitqꝫ Joſeph fratribus ſuis: Audite ſomnium
meum quod vidi: Putabam nos ligare manipulos *ī
agro: ⁊ quaſi ꝯſurgere manipulū meū ⁊ ſtare: veſtroſqꝫ
manipulos circunſtātes adoꝛare manipulū meū. Re
ſponderūt fratres eius: Nunquid rex noſter eris? aut
ſubijciemur ditiōi tuę? Hęc ergo cauſa ſomnioꝝ atqꝫ
ſermonū inuidię ⁊ odij fomitē miniſtrauit. Aliud quo
qꝫ vidit ſomniū: quod narrās fratribus: ait: Uidi per
ſomniū quaſi ſolē ⁊ lunā: ⁊ ſtellas vndecim adoꝛare me.
Quod cū patri ſuo: ⁊ fratribus retuliſſet: īcrepauit eū
C pater ſuus: ⁊ dixit ei: Quid ſibi vult hoc ſomniū quod
vidiſti? Nū ego: et mater tua: et fratres tui adoꝛabim⁹
te *ſuper terrā? Inuidebant ei igitur fratres ſui: pater
vero rem tacitus cōſyderabat. Cumqꝫ fratres illius in
paſcendis gregibus patris moꝛarentur in Sichem: di
xit ad eum Iſrael: *Fratres tui paſcunt oues in Sich
imis: veni mittam te ad eos. Quo reſpondente: pꝛęſto
ſum: ait: vade: et vide ſi cuncta pꝛoſpera ſint erga fra-
D tres tuos ⁊ pecoꝛa: ⁊ renuncia mihi quid agatur. Miſ
ſus de valle Hebꝛon: venit in Sichem: inuenitqꝫ eum
vir errantem in agro: et interrogauit quid quęreret.
At ille reſpondit: Fratres meos quęro: indica mihi v-
bi paſcant *greges. Dixitqꝫ ei vir: Receſſerunt de lo
co iſto: audiui autem eos dicētes: eamus in Dothain.
Perrexit itaqꝫ Joſeph poſt fratres ſuos: et īuenit eos
in Dothaim. Qui cum vidiſſent eum pꝛocul: anteq̄ ac
cederet ad eos: cogitauerunt illum occidere: et mutuo
loquebantur: *Ecce ſomniatoꝛ venit: venite occida-
mus eum: et mittamus in ciſternam *veterem: dice-
E muſqꝫ: fera peſſima deuoꝛauit eum: et tunc apparebit
quid illi pꝛoſint ſomnia ſua. Audiens autem hęc Ru-
ben: *nitebatur liberare eum de manibus eoꝛum: ⁊ di-
cebat: Non interficiamus animam eius: *ne effunda
tis ſanguinem: ſed pꝛoijcite eum in ciſternam *veterē
quę eſt in ſolitudine: manuſqꝫ veſtras ſeruate innoxias
Hoc autem dicebat: volēs eripere eum de manibus eo
rum: et reddere patri ſuo. Confeſtim igitur vt perue-
nit ad fratres ſuos: nudauerunt eū tunica talari: ⁊ po-
lymita: miſerūtqꝫ eū in ciſternā veterē: quę nō habebat
aquā. Et ſedentes vt comederēt panē: *⁊ eleuatis ocu
lis viderūt Iſmaelitas viatoꝛes venire de Galaad: et
camelos eoꝛū poꝛtantes aromata: et reſinam: et ſtactē
*in Aegyptū. Dixit ergo Judas fratrib⁹ ſuis: Quid
nobis pꝛodeſt: ſi occiderimus fratrem noſtrum: et ce-
lauerimus ſanguinem ipſius? *Melius eſt vt venun-
detur Iſmaelitis: et manus noſtrę non polluantur:
F frater enim: ⁊ caro noſtra eſt. Acquieuerunt fratres ſer
monibus illius: et pꝛętereuntibus viris Madianitis
negociatoꝛibus: extrahentes eum de ciſterna: vendide
runt eum Iſmaelitis viginti argenteis: qui duxerūt
eum in Aegyptum. Reuerſuſqꝫ Ruben ad ciſternam:
non inuenit *puerum: et ſciſſis veſtibus pergens ad fra
tres ſuos: ait: Puer non comparet: et ego quo ibo? *
Tulerunt autem tunicam eius: ⁊ in ſanguinem hoedi
quē occiderant: tinxerunt: mittentes qui ferrent ad pa
trē: ⁊ dicerent: Hanc inuenimus: vide vtrum tunica fi
lij tui ſit: an non. Quā cum cognouiſſet pater: ait: Tu
nica filij mei eſt: fera peſſima comedit eum: beſtia deuo
rauit Joſeph: ſciſſiſqꝫ veſtibus: īdutus eſt cilicio: lugēs
filiū ſuum multo tempoꝛe. Cōgregatꝭ autem cunctis
G liberis eius: vt lenirent doloꝛem patris: noluit cōſola-
tionem accipere: ſed ait: Deſcendā ad filiū meū lugens
in infernū. Et illo perſeuerāte in fletu: Madianitę vē-
diderūt Joſeph in Aegypto Putiphari eunucho pha
raonis magiſtro *militum.

XXXVIII

A Eodem tempoꝛe deſcendens Judas a fratri
bus ſuis: diuertit ad virum Odolamit ē: no
mīe Hyra: viditqꝫ ibi Judas filiā hoīs Cha
nanęi: vocabulo Sue: ⁊ accepta vxoꝛe: ingreſ
ſus eſt ad eam: quę concepit: et peperit filiū: et vocauit
nomē eius Her. Rurſumqꝫ concepto foetu: natū fili
um vocauit Onan. Tertium quoqꝫ peperit: quē appel
lauit Sela: quo nato: parere vltra ceſſauit. Dedit aūt
Judas vxoꝛē pꝛimogenito ſuo Her: nomīe Thamar
B Fuit quoqꝫ her pꝛimogenitus Judę neq̄ in conſpectu
domini: ⁊ ideo ab eo occiſus eſt. Dixit ergo Judas ad
Onan filium ſuum: Ingredere ad vxoꝛē fratris tui: et
ſociare illi: vt ſuſcites ſemen fratri tuo: Ille ſciens non
naſci *ſibi filios: īntroiens ad vxoꝛē fratris ſui: ſemē fun
debat in terram: ne liberi fratris nomine naſcerentur*
Et idcirco percuſſit eū dn̄s: eo quod rem deteſtabilem
faceret. Quamobrē dixit Judas Thamar nurui ſuę:
Eſto vidua in domo patris tui: donec creſcat Sela fili

Marginal notes:

heb. et detulit Joſeph famā eoꝝ malā ad patrem ſuum.

heb. in medio agri.

Id eſt, pꝛi in terram.

Tacitus abundat. i. Reg. 3. e

hebꝛai. an non fratres tui ⁊c

he. greges abundat.

mat. 21. d

marc. 12 a

luce. 20. a

heb. Ecce dn̄s ſomnioꝛum huc venit.

he. aliquā

heb. liberauit eum.

he. dixitqꝫ Ruben ad eos nō effundatis.

heb. hanc

heb. viderūt comitatū iſmaelitarū venientē de ⁊c

heb. pergētes ad deſcendēdū ī aegyptū

he. venite venundemus eum.

he. manus noſtre nō ſint in eū. i. nō inijciamus.

he. ioſeph in ciſterna

heb. occiderūt autē hircum caprarum: ⁊ tinxerunt tunicā in ſanguine.

Hoc capite pene nuſqꝫ reſpōdit verbū verbo.

he. lanioꝝ

ſue pater.

Subītelli ge: ſed fratri.

Et diſplicuit ī oculis dn̄i. q̄ pꝛopter ⁊ hūc occidit.

us meus. Timebat enim: ne et ipſe moreretur: ſicut fra
tres eius. Que abijt: et habitauit in domo patris ſui.
C Euolutis autē multis diebus: mortua eſt filia Sue: v-
xor Jude. Qui poſt luctum conſolatione ſuſcepta: aſcē-
debat ad tonſores ouium ſuarum: ipſe et Hiras opilio
gregis Odollanita ī Thamnas: Nunciatūqꝫ eſt Tha
mar: quod ſocer illius aſcenderet in Thamnas ad ton-
dendas oues. Que depoſitis viduitatꝭ veſtibꝰ: aſſum-
pſit * teriſtrum: et mutato habitu ſedit ī biuio itineris:
Peplum
quod ducit Thamnam: eo quod creuiſſet Sela: et non
cum accepiſſet maritū. Quam cum vidiſſet Judas: ſu-
ſpicatus eſt eſſe meretricem: operuerat enim vultum ſu
um: * ne agnoſceretur: ingrediensqꝫ ad eam ait: Dimit
Ne agnoſceretur: abundat.
te me: vt coeam tecum. Neſciebat enī quod nurus ſua
eſſet. Qua reſpondente: quid dabis mihi: vt fruaris cō-
D cubito meo? dixit: Mittam tibi hoedum de gregibus.
Rurſumqꝫ illa dicente: * Patiar quod vis: ſi dederis
Patiar quod vis: abūdat.
mihi arrhabonem: donec mittas quod polliceris. Ait
Judas: Quid vis tibi pro arrhabone dari? Reſpondit
Annulum tuum: et armillam: et baculum quem manu
Heb. Dedit igitur ei: ⁊ igreſſus eſt ad eā: ⁊ cōcepit ex eo.
tenes. * Ad vnum igitur coitum mulier concepit: et ſur
gens abijt: depoſitoque habitu quem ſumpſerat: induta
eſt viduitatis veſtibus. Miſit autem Judas hoedum
per paſtorem ſuum Odollamitem: vt reciperet pignus:
qđ dederat mulieri. Qui cū non inueniſſet eam: interro
Heb. Meretrix.
gauit homines loci illius: Ubi eſt * mulier: que ſedebat
in biuio? Reſpondentibus cunctis: non fuit in loco iſto
meretrix: reuerſus eſt ad Judam: et dixit ei: Non inue
ni eam: ſed ⁊ homines loci illius dixerunt mihi: nunquā
He. modo nō ſiamus ludibrio.
ſediſſe ibi ſcortum. Ait Judas: Habeat ſibi. * Certe mē
dacij arguere nos non poterit. Ego miſi hoedum: quē
promiſeram: et tu non inueniſti eam. Ecce autem poſt
tres menſes nunciauerūt Jude: dicentes: fornicata eſt
He. Et ecce cōcepit ex fornicationibus.
Thamar nurus tua: * et videtur vterus illius intumeſ
cere. Dixitqꝫ Judas: Producite eam: vt comburatur.
Que cum duceretur ad poenam: miſit ad ſocerum ſuū:
dicens: De viro cuius hec ſunt: concepi. Cognoſce cui
us ſit annulus: et armilla: et baculus. Qui agnitis mu
neribus: ait: Juſtior me eſt: quia non tradidi eam Sela
filio meo: attamē vltra non cognouit eam. Jnſtante au
tem partu: apparuerunt gemini ī vtero eius: atqꝫ in ip
ſa effuſione infantium vnus protulit manum: in qua ob
ſtetrix ligauit coccinum: dicens: Jſte egredietur prior.
Jllo vero retrahēte manum: egreſſus eſt alter. Dixitqꝫ
Heb. quare rupiſti ſup te maceriam.
mulier *: Quare diuiſa eſt ꝓpter te maceria? Et ob hāc
cauſam vocauit nomen eius Phares. Poſtea egreſſus
eſt frater eius: in cuius manu erat coccinum: quē appel
He. zarab
lauit Zaram. XXXIX

A
Gitur Joſeph ductus eſt in Aegyptum: emit
qꝫ eum Putiphar eunuchus Pharaōis: pri
Laniorū
ceps * exercitus ſui: vir Aegyptius de manu
Hiſmaelitarum: a quibus perductus erat il-
luc. Fuitqꝫ dominus cū eo: et erat vir in cunctis proſpe
re agens. Habitauitqꝫ in domo domini ſui Aegyptij: q̄
optime nouerat dominum eſſe cum eo: ⁊ omnia que ge
reret: ab eo dirigi ī manu illius. Jnuenitqꝫ Joſeph gra
He. Et cōſtituit eū ſup domū ſuā ⁊ oīa q̄ hēbat tradidit ei in manū eiuſ. Et factū ē poſtq̄ cōſtituit eū ſup domū ſuā ⁊ ſup oīa q̄ hēbat. Benedix. ⁊c.
tiam coram domino ſuo: ⁊ miniſtrabat ei: * a quo prepo
ſitus omnibus gubernabat creditam ſibi domū: et vni-
uerſa que ei tradita fuerant. Benedixitqꝫ dominus do-
mui Aegyptij propter Joſeph: et multiplicauit tam in
edibus quam in agris cunctam eius ſubſtantiam: ⁊ di-
miſit oīa que habebat in manu Joſeph. Nec quicq̄ ali-
ud nouerat: niſi panē quo veſcebatur. Erat aūt Joſeph
pulchra facie: et decorus aſpectu. Poſt multos itaqꝫ di
es iniecit domina ſua oculos ſuos in Joſeph: ⁊ ait: Dor
Heb. Qui renuit.
mi mecū: * Qui nequaq̄ acquieſcens operi nefario: dixit
ad vxorē domini ſui: Ecce dominus meus omnibus mi
hi traditis: ignorat quid habeat in domo ſua: et omnia
que habet tradidit ī manum meam: nec quicq̄ eſt quod
non in mea ſit poteſtate: vel non tradiderit mihi: preter
te: quia vxor eius es. Quomodo ergo poſſum hoc ma-
gnum malum facere: et peccare in dominum meū? Hu
aꝗ. deum.
iuſcemodi verbis per ſingulos dies loquebatur mulier:
C
et moleſta erat adoleſcenti: et ille recuſabat ſtuprū. Acci
dit autem quadam die: vt intraret Joſeph domum: * et
Heb. vt opus ſuum faceret. Et nemo virorū erat domi. He. ⁊ fugit ſet foras. heb. viros
operis quippiam abſqꝫ arbitris faceret: et illa apprehen
ſa lacinia veſtimenti eius diceret: Dormi mecū. Qui re
licto ī manu eius pallio: fugit: ⁊ egreſſus eſt * foras. Cū
qꝫ vidiſſet mulier: ꝙ reliquiſſet veſtē in manibus ſuis * et
ſe eſſe contemptā: vocauit ad ſe homines domus ſue: et
ait ad eos: En ītroduxit virum Hebreum: vt illuderet
nobis. Jngreſſus eſt ad me: vt coiret mecum. Cūqꝫ ego
ſucclamaſſem: ⁊ audiſſet vocem meam: reliquit pallium
quod tenebā: et fugit foras. Jn argumentum ergo fidei
retentum pallium oſtendit marito reuertenti domū: et
D
ait: Jngreſſus eſt ad me ſeruus Hebreus: quem addu-
xiſti: vt illuderet mihi. Cumqꝫ audiſſet me clamare: reli
quit pallium quod tenebam: ⁊ fugit foras. His auditis
dominus: et nimiū credulus verbis coniugis: iratus eſt
valde: tradiditqꝫ Joſeph in carcerē: vbi vincti regis cu-
ſtodiebantur: et erat ibi clauſus. Fuit autē dominus cū
Joſeph: et miſertus eſt illius: et dedit ei gratiā in cōſpe
ctu principis carceris. Qui tradidit ī manu illiꝰ vniuer
ſos vinctos qui in cuſtodia tenebantur: et quicq̄d fiebat:
ſub ipſo erat: nec nouerat aliq̄d cūctis ei creditis. Dñs
enī erat cū illo: ⁊ oīa opera eius dirigebat. XL.

A
He. duo eunuchi abūdat.
He. iratuſqꝫ Pharao contra duos eunuchos: principē pincernarū et cōtra principē piſtorū
H
Js itaqꝫ geſtis accidit vt peccarēt duo eunu-
chi: pincerna regis Aegypti: ⁊ piſtor domino
ſuo. * Jratuſqꝫ contra eos Pharao (nam al-
ter pincernis preerat: alter piſtoribus) miſit
eos in carcerem principis militum: in quo erat vinctus
et Joſeph. At cuſtos carceris tradidit eos Joſeph: qui
et miniſtrabat eis. Aliquantulum temporis fluxerat: et
illi in cuſtodia tenebantur. Uideruntqꝫ ambo ſomniū
nocte vna: iuxta interpretationem congruam ſibi. Ad
quos cū introiſſet Joſeph mane: et vidiſſet eos triſtes
ſciſcitatus eſt eos: dicēs: Cur triſtior eſt hodie ſolito fa-
B
cies veſtra? Qui reſponderunt: Somnium vidimus: et
non eſt qui interpretetur nobis. Dixitqꝫ ad eos Joſeph
Nunquid non dei eſt interpretatio? Referte mihi quid
videritis. Narrauit prior prepoſitus pincernarū ſomni
um ſuum. Uidebam coram me vitem: in qua erant tres
propagines creſcere paulatim in gemmas: ⁊ poſt flores
vuas matureſcere: calicemqꝫ Pharaonis ī manu mea.
Tuli ergo vuas: et expreſſi in calicem quem tenebam: ⁊
C
tradidi poculum Pharaoni. Reſpondit Joſeph: Hec
eſt interpretatio ſomnij. Tres propagines: tres adhuc
dies ſunt: poſt quos recordabitur Pharao miniſterij
tui: et reſtituet te in gradum priſtinum: dabiſque ei ca
licem iuxta officium tuum: ſicut ante facere conſueue-
ras. Tantum memento mei: cum tibi bene fuerit: et
facies mecum miſericordiam: vt ſuggeras Pharaoni:
vt educat me de iſto carcere: quia furtim ſublatus ſum
de terra Hebreorum: et hic innocens in lacum miſſus
ſum. Uidens piſtorum magiſter: quod prudenter ſom
nium diſſoluiſſet: ait: Et ego vidi ſomnium: quod tria
caniſtra farine haberem ſuper caput meum: et in vno
caniſtro: quod erat excelſius portare me putabam om-
D
nes cibos qui fiunt arte piſtoria: aueſqꝫ comedere ex eo.
Reſpōdit Joſeph: Hec eſt interpretatio ſomnij. Tria
caniſtra: tres adhuc dies ſunt: poſt quos auferet Pha
rao caput tuum: ac ſuſpendet te in cruce: et lacerabunt
volucres carnes tuas. Exinde dies tertius natalicius
Pharaonis erat: qui faciēs grande conuiuium pueris
ſuis: recordatus eſt inter epulas magiſtri pincernarum
He. quēadmodum īterꝑtatus fuerat ipſis ioſeph.
et piſtorum principis: reſtituitqꝫ alterum in locum ſu-
um: vt porrigeret ei poculum: alterum ſuſpendit in pa
tibulo: * vt coniectoris veritas probaretur. Et tamen *

ſuccedentib⁹ pſperis: ꝓpoſitus pincernaꝝ non recorda
tus eſt Joſeph: ſed oblitus eſt iterꝑtis ſui. XLI.

A Heb. ſuccedentibus proſperis abundat. heb. poſt finem duoꝝ dierum. he. ſtabāt.

Poſt duos annos vidit Pharao ſomnium.
Putabat ſe ſtare ſuper fluuium: de quo aſcē
debant ſeptē boues pulchre et craſſe nimis:
et paſcebātur in locis paluſtribus. Alie quo
q; ſeptem emergebant de flumine foede confecteq; ma-
cie: et * paſcebantur in ipſa amnis ripa: in locis virenti-
bus: deuorauerunt q; eas: quarum mira ſpecies et ha-
bitudo corporum erat. Expergefactus Pharao rur-
ſum dormiuit: et vidit alterum ſomnium. Septem ſpi
ce pullulabāt ī culmo vno: plene atq; formoſe: alie quo-
q; totidem ſpice tenues: et percuſſe vredine oriebantur
deuorātes omnem priorum pulchritudinem. Euigi-
B lans Pharao poſt quietem: et facto mane pauore per-
territus: miſit ad omnes coniectores Aegypti cunctoſ-
q; ſapientes: et accerſitis narrauit ſomnium: nec erat
qui interpretaretur. Tunc demum reminiſcens pincer

heb. peccati mei recordor hodie.

narum magiſter: ait: * Cōfiteor peccatum meum. Ira
tus rex ſeruis ſuis: me et magiſtrum piſtorum retrudi
iuſſit in carcerem principis militum: vbi vna nocte vter
q; vidimus ſomnium: preſagium futurorum. Erat ibi
puer Hebreus eiuſdem ducis militū famulus: cui nar-

Heb. et interꝑtatus eſt nobis ſomnia noſtra: cuiq; iuxta ſomniū ſuū interꝑtatus eſt. Et quēadmodū interpretatus eſt: ita & factū eſt ego eīn &c.

rantes ſomnia: * audiuimus quicquid poſtea rei pro-
bauit euentus. Ego enim redditus ſum officio meo: et
ille ſuſpenſus eſt in cruce. Protinus ad regis imperiū
eductum de carcere Joſeph totonderunt: ac veſte mu-
tata obtulerunt ei. Cui ille ait: * Vidi ſomnia: nec eſt
qui ediſſerat que * audiui te ſapiētiſſime coniicere. Re
ſpondit Joſeph: Abſq; me deus reſpondebit proſpera
Pharaoni. Narrauit ergo Pharao que viderat. Pu
tabam me ſtare ſuper ripam fluminis: et ſeptem bo-
ues de amne conſcendere: pulchras nimis: et obeſis car
nibus: que in paſtu paludis virecta carpebant. Et ecce
C aſſequebantur alie ſeptem boues: intantum deformes

Heb. audiui de te audiat (Joſeph) ſomnium et interpretabitur illud.

et macilente: vt nunquam tales in terra Aegypti vide
rim. Que deuoratis et conſumptis prioribus: nullum
ſaturitatis dedere veſtigium: ſed ſimili macie et ſqua-
lore torpebant. Euigilans rurſus ſopore depreſſus:
vidi ſomnium. Septem ſpice pullulabant in culmo v-
no plene atq; pulcherrime. Alie quoq; ſeptem tenu-
es et percuſſe vredine: oriebantur e ſtipula: que prio-
rum pulchritudinem deuorauerunt. Narraui conie-
ctoribus ſomnium: et nemo eſt qui ediſſerat. Reſpon
dit Joſeph: Somnium regis vnum eſt. Que facturus
eſt deus: oſtendit Pharaoni. Septem boues pulchre &
D ſeptē ſpice plene: ſeptem vbertatis anni ſunt: eandemq;
vim ſomnij comprehendunt. Septem quoq; boues te-
nues atq; macilente: que aſcēderunt poſt eas: & ſeptem
ſpice tenues: et vento vrente percuſſe: ſeptem anni futu
re ſunt famis: qui hoc ordine complebūtur. Ecce ſeptē
anni venient fertilitatis magne in vniuerſa terra Aegy-
pti: quos ſequentur ſeptem anni alij tāte ſterilitatis: vt
obliuioni tradatur cuncta retro abundantia. Conſum
ptura eſt enim fames omnem terrā: et vbertatis magni
tudinē perditura eſt inopie magnitudo. Quod autem
vidiſti ſecundo: ad eandem rem pertinens ſomnium fir
mitatis indicium eſt: eo ꝙ fiat ſermo dei: et velocius im
pleatur. Nunc ergo prouideat rex virum ſapientem et
induſtrium: et preficiat eum terre Aegypti: qui con-
ſtituat prepoſitos per cunctas regiones: et quintam
partem fructuum per ſeptem annos fertilitatis: qui
iam nunc futuri ſunt: congreget in horrea: et omne
frumentum ſub Pharaonis poteſtate condatur: ſer-
ueturq; in vrbibus: et preparetur future ſeptem anno-
rum fami: que oppreſſura eſt Aegyptum: et non con-
ſumetur terra inopia. Placuit Pharaoni conſilium
et cunctis miniſtris eius. Locutuſq; eſt ad eos: Num
E inuenire poterimus talem virum: qui ſpiritu dei ple-
nus ſit? Dixit ergo ad Joſeph: Quia oſtendit tibi de-
us omnia que locutus es: nunquid ſapientiorem et con
ſimilem tui inuenire potero? Tu eris ſuper domum me
am: et ad tui oris imperium cunctus populus obediet.
Vno tantum regni ſolio precedam te. Dixitq; rurſus
Pharao ad Joſeph: Ecce cōſtitui te ſuper vniuerſam
terram Aegypti. Tulitq; annulum de manu ſua: et de-
dit eum in manu eius: veſtiuitq; eum ſtola byſſina: & col
lo torquem auream circumpoſuit. Fecitq; eum aſcen-
dere ſuper currū ſuum ſecundum: clamante precone:
vt oēs corā eo genuflecterent: et prepoſitū eſſe ſcirent
vniuerſe terre egypti. Dixit quoq; rex Aegypti ad Jo-
ſeph: Ego ſum Pharao: abſq; tuo imperio non moue- F
bit quiſꝙ manū aut pedem in omni terra Aegypti. Ver
titq; nomen eius: et vocauit eum lingua Aegyptiaca *
ſaluatorem mundi. Deditq; illi vxorem Aſſenath filiam
Putipharis ſacerdotis heliopoleos. Egreſſus eſt ita-
q; Joſeph ad terram Aegypti. Triginta autem anno-
rum erat: quādo ſtetit in conſpectu regis Pharaonis:
et circumiuit omnes regiones Aegypti. Venitq; ferti-

heb. Zophnath paaneab: non ſignificat ſaluatorē mundi.

litas ſeptem annorum: et in manipulos redacte ſege-
tes congregate ſunt in horrea Aegypti. Omnis etiam
frugum abundantia in ſingulis vrbibus cōdita eſt. Tā
taq; fuit abundantia tritici: vt arene maris coequare-
tur: et copia menſuram excederet. Natiq; ſunt Joſeph
filij duo: anteꝙ veniret fames: quos peperit ei Aſſenath
filia Putipharis ſacerdotis Heliopoleos. Vocauitq; infra. 46 c
G nomen primogeniti Manaſſes: dicens: Obliuiſci me
fecit deus omnium laborum meorum: et domuȝ patris
mei. Nomen quoq; ſecūdi appellauit Ephraim: dicēs:
Creſcere me fecit deus in terra paupertatis mee. Igi-
tur tranſactis ſeptem vbertatis annis: qui fuerant in
Aegypto: coeperunt venire ſeptem anni inopie: quos
predixerat Joſeph: et in vniuerſo orbe fames preua-
luit. In cuncta autem terra Aegypti * fames erat: qua heb. cibus
eſuriente clamauit populus ad Pharaonem alimenta
petens. Quibus ille reſpondit: Ite ad Joſeph: et quic
quid ipſe vobis dixerit: facite. Creſcebat autem quoti-
die fames in omī terra: aperuitq; Joſeph vniuerſa hor-
rea: et vendebat Aegyptijs. Nam et illos oppreſſerat
fames: omneſq; prouincie veniebant in Aegyptum: vt
emerent eſcas: et malum inopie temperarent. XLII.

A heb. vidēs Hebra. ſit.

Videns * autem Jacob: ꝙ alimenta vende-
rentur in Aegypto: dixit filijs ſuis: Quare
negligitis? Audiui ꝙ triticum * venundetur
in Aegypto. Deſcendite et emite nobis ne-
ceſſaria: vt poſſimus viuere: et * conſumamur ino- heb. & non moriamur
pia. Deſcēdentes igitur fratres Joſeph decem: vt eme-
rent frumenta in Aegypto: Beniamin domi retento a
Jacob: qui dixerat fratribus eius: * ne forte in itinere
quicꝙ patiatur mali: ingreſſi ſunt terram Aegypti cum

heb. ne forte cōtingat ei mors.

B alijs qui pergebant ad emendum. Erat autem fames
in terra Chanaan: et Joſeph erat princeps in terra egy
pti: atq; ad eius nutum frumenta populis vendeban-
tur. Cūq; adoraſſent eū fratres ſui: et agnouiſſet eos:
quaſi ad alienos durius loquebatur: interrogans eos:
Vnde veniſtis? Qui reſpōderunt: De terra Chanaan:
vt emamus victui neceſſaria. Et tamen fratres ipſe co
gnoſcens: non eſt cognitus ab eis. Recordatuſq; ſom
niorum que aliquando viderat: ait ad eos: Explorato-
res eſtis: vt videatis infirmiora terre veniſtis. Qui
dixerunt: Non eſt ita domine: ſed ſerui tui venerunt:
vt emerent cibos. Omnes filij vnius viri ſumus. * Pa
cifici venimus: nec quicquam famuli tui machinan-
tur mali. Quibus ille reſpondit: Aliter eſt. Immu-
nita terre huius conſiderare veniſtis. At illi dixerunt:
Duodecim: inquiunt: fratres ſerui tui ſumus: filij viri

Probi ſumus: et nō fuerūt ſerui tui exploratores.

C vnius in terra Chanaan. Minimus cum patre noſtro
eſt: et alius non eſt ſuper. Hoc eſt: ait: quod locutus

ſum: Exploratores eſtis. Jam nunc experimentum ve-
ſtri capiam. Per ſalutem Pharaonis non egredie-
mini hinc: donec veniat frater veſter minimus. Mit-
tite ex vobis vnum: vt adducat eū: vos autem eritis in
D vinculis: donec probentur quę dixiſtis: vtrum vera an
falſa ſint. Alioquin per ſalutem Pharaonis explorato-
res eſtis. Tradidit ergo illos cuſtodię tribus diebus.
Die autem tertio eductis de carcere: ait: Facite quę di-
xi: ⁊ viuetis. Deum enim timeo. Si pacifici eſtis: frater
veſter vnus ligetur in carcere: vos autem abite: et ferte
frumenta quę emiſtis in domos veſtras: et fratrem ve-
ſtrum minimū ad me adducite: vt poſſim veſtros pro-
bare ſermones: ⁊ non moriamini. Fecerunt vt dixerat:
et locuti ſunt adinuicem: Merito hęc patimur: quia
peccauimus in fratrem noſtrum: vidētes anguſtias ani
E mę illius: dum deprecaretur nos: et nō audiuimus: id-
iſra. 34. g circo venit ſuper nos iſta tribulatio. E quib⁹ vnus Ru
ben ait: Nunquid non dixi vobis: nolite peccare in pue
rum: et non audiſtis me? En ſanguis eius exquiritur.
Neſciebant autem ꝙ intelligeret Joſeph: eo ꝙ per in-
terpretem loqueretur ad eos. Auertitqȝ ſe parumper: ⁊
fleuit: ⁊ reuerſus locutus eſt ad eos. Tollenſqȝ Syme-
on: et ligans illis pręſentibus: iuſſit miniſtris: vt imple
rent eorum ſaccos tritico: et reponerent pecunias ſin-
gulorum in ſaccis ſuis: datis ſupra cibarijs in via. Qui
fecerunt ita. At illi portātes frumēta in aſinis ſuis pro-
F fecti ſunt. Apertoqȝ vnus ſacco vt daret iumento pabu-
lum in diuerſorio: contemplatus pecuniam in ore ſaccu
li: dixit fratribus ſuis: Reddita eſt mihi pecunia: en ha
betur in ſacco. Et obſtupefacti turbatiqȝ mutuo: dixe-
runt: Quidnam eſt hoc: quod fecit nobis deus? Vene-
runtqȝ ad Jacob patrem ſuū in terra Chanaan: et nar
rauerunt ei omnia quę accidiſſent ſibi: dicentes: Locu-
ſup. eodē tus eſt nobis dominus terrę durę: et putauit nos explo
ratores eſſe prouincię. Cui reſpondimus: Pacifici ſu
mus: nec vllas molimur inſidias. Duodecim fratres
vno patre geniti ſumus: vnus non eſt ſuper: minimus
cum patre noſtro eſt in terra Chanaan. Qui ait nobis:
Sic probabo ꝙ paſici ſitis. Fratrem veſtrum vnum di-
mittite apud me: et cibaria domibus veſtris neceſſaria
ſumite: et abite. Fratremqȝ veſtrum minimum adduci-
G te ad me: vt ſciam ꝙ non ſitis exploratores: et iſtum qui
tenetur in vinculis: recipere poſſitis: ac deinceps quę
vultis: emendi habeatis licentiam. His dictis cum fru
menta effunderent: ſinguli repererunt in ore ſaccorum
ligatas pecunias: exterritiſqȝ ſimul omnibus: dixit pa-
ter Jacob: Abſqȝ liberis me eſſe feciſtis: Joſeph non eſt
ſuper. Simeon tenetur in vinculis: et Beniamin aufe-
retis: in me hęc omnia mala reciderunt. Cui reſpon-
dit Ruben: Duos filios meos interfice: ſi non reduxe-
ro illum tibi. Trade illū in manu mea: ego eū tibi reſti
tuam. At ille: Non deſcendet: inquit: filius meus vobiſ
cum: frater eius mortuus eſt: et ipſe ſolus remanſit. Si
A quid ei aduerſitatis acciderit in terra ad quam pergi-
tis: deducetis canos meos cū dolore ad inferos. XLIII

Nterim fames omnem terram vehementer
premebat: conſumptiſqȝ cibis quos ex Aegy
pto detulerāt: dixit iacob ad filios ſuos: Re-
uertimini: et emite nobis pauxillum eſcarū.
Reſpondit Judas: Denunciauit nobis vir ille ſub at-
teſtatione iuriſiurandi: dicens: Non videbitis faciem
meam: niſi fratrem veſtrum minimum adduxeritis vo
Heb. cibū. biſcum. Si ergo vis eum mittere nobiſcum: pergemus
iſra. 44. e pariter et ememus tibi * neceſſaria. Si autem non vis:
B non ibimus. Vir enim: vt ſępe diximus: denūciauit no
He. quare bis: dicens: Non videbitis faciem meam abſqȝ fratre ve
maleſeciſ- ſtro minimo. Dixit eis Iſrael: * In meam hoc feciſtis
tis mihi: miſeriam: vt indicaretis ei alium habere vos fratrem.
vt ⁊c. At illi reſponderunt: Interrogauit nos homo per or-
dinem noſtram progeniem: ſi pater viueret: ſi habere-
mus fratrem. Et nos reſpondimus ei conſequenter iu-
xta id qđ fuerat ſciſcitatus. Nunquid ſcire poteramus
ꝙ dicturus eſſet: adducite fratrem veſtrum vobiſcum?
Judas quoqȝ dixit patri ſuo: Mitte puerum mecum:
vt proficiſcamur et poſſimus viuere: ne moriamur nos
et paruuli noſtri. Ego ſuſcipio puerum: de manu mea
require illum. Niſi reduxero ⁊ reddidero eum tibi: ero iſra. 44. g
peccati reus in te omni tempore. Si non interceſſiſſet
dilatio: iam vice altera veniſſemus. Igitur iſrael pater C
eorum dixit ad eos: Si ſic neceſſe eſt: facite quod vul-
tis. Sumite de optimis terrę frugibus in vaſis veſtris:
et deferte viro munera modicum reſinę ⁊ mellis et ſto-
racis: ſtactes et terebinthi et amygdalarum: pecuniāqȝ
duplicem ferte vobiſcum: et illam quā inueniſtis in ſac-
culis: reportate: ne forte errore factum ſit. Sed et fra-
trem veſtrum tollite: et ite ad virum. * Deus aūt meus Heb. deus
omnipotens faciat vobis eum placabilem: et remittat ſadai da-
vobiſcum fratrem veſtrum quem tenet in vinculis: et bit vobis
hunc Beniamin. Ego autem quaſi orbatus abſqȝ libe- miſericor
ris ero. Tulerunt ergo viri munera et pecuniam dupli diā in con
cem: et Beniamin: deſcenderuntqȝ in Aegyptum: et ſte ſpectu viri
D
terūt coram Joſeph. Quos cum ille vidiſſet: et Benia
min ſimul: pręcepit diſpenſatori domus ſuę dicens: In-
troduc viros domum: et occide victimas: et inſtrue cō
uiuium: quoniam hodie mecum ſunt comeſturi meri-
die. Fecit ille quod ſibi fuerat imperatum: et introdu-
xit viros domū. Ibiqȝ exterriti: dixerunt mutuo: Pro
pter pecuniā quam retulimus prius in ſaccis noſtris:
introducti ſumus: vt deuoluat in nos calumniam: et
violenter ſubijciat ſeruituti et nos: et aſinos noſtros. E
Quamobrem in ipſis foribus accedentes ad diſpenſa- ſup. 42. b.
torem locuti ſunt: Oramus domine: vt audias nos: iā
ante deſcendimus vt emeremus eſcas: quibus emptis:
cum veniſſemus ad diuerſorium: aperuimus ſaccos no
ſtros: et inuenimus pecuniā in ore ſaccorū: quam nunc
eodem pondere reportauimus: ſed et aliud attulimus
argentum: vt emamus quę nobis neceſſaria ſunt. Non
eſt in noſtra cōſcientia: quis poſuerit eam in marſupijs
noſtris. At ille reſpondit: Pax vobiſcum: nolite time-
re: deus veſter: et deus patris veſtri dedit vobis theſau-
ros in ſaccis veſtris: nam pecuniam quā dediſtis mihi: F
probatam ego habeo. Eduxitqȝ eos ad Symeon: ⁊ in-
troductis domum: attulit aquam: et lauerunt pedes
ſuos: deditqȝ pabulum aſinis eorum. Illi vero parabāt
munera: donec ingrederetur Joſeph meridie: audie-
rant enim: ꝙ ibi comeſturi eſſent panem. Igitur ingreſ
ſus eſt Joſeph domum ſuam: obtuleruntqȝ ei munera:
tenētes in manibus ſuis: et adorauerunt ei proni in ter
ram. At ille clementer reſalutatis eis: interrogauit eos
dicēs: Sanus ne eſt pater veſter ſenex: de quo dixeratis
mihi? adhuc viuit? Qui reſponderunt: Soſpes eſt ſer- ſup. 29. a.
uus tuus pater noſter: adhuc viuit. Et incuruati ado-
rauerunt eum. Attollens autem Joſeph oculos: vidit
Beniamin fratrem ſuum vterinum: et ait: Iſte eſt fra-
ter veſter paruulus: de quo dixeratis mihi? Et rurſum: In domū
Deus: inquit: miſereatur tui fili mi. Feſtinauitqȝ * in do ſu pereſt.
G
mum: quia commota fuerant viſcera eius ſuper fratre
ſuo: et erumpebant lachrymę: et introiens cubiculum
fleuit. Rurſumqȝ lota facie egreſſus: continuit ſe ⁊ ait:
Ponite panes: quibus appoſitis: ſeorſum Joſeph: ⁊ ſe
orſum fratribus: Aegyptijs quoqȝ: qui veſcebantur: ſi-
mul ſeorſum. Illicitū eſt enim Aegyptijs comedere cū
Hebręis: et prophanum putant huiuſcemodi conui-
uium. Sederunt coram eo primogenitus iuxta pri-
mogenita ſua: et minimus iuxta ętatem ſuam: et mira
bantur nimis: ſumptis partibus quas ab eo acceperāt.
Maiorqȝ pars venit Beniamin: ita vt quinqȝ partibus
excederet: biberuntqȝ: ⁊ inebriati ſunt cum eo. XLIIII.

A Precepit autem Ioſeph diſpēſatori domus
ſuę: dicens: Imple ſaccos eoꝝ frumēto:
quantum poſſunt capere: et pone pecuniam
ſingulorū in ſummitate ſacci. Cyphum au-
tem meum argenteum: et precium quod dedit tritici:
pone in ore ſacci iunioris. Factumqꝫ eſt ita. Et orto ma
ne: dimiſſi ſunt cum aſinis ſuis. Iamqꝫ vrbem exierant:
et proceſſerant paululum: tunc Ioſeph accerſito diſpen
ſatore domus: ait: Surge (inquit) et perſequere viros:
et apprehēſis dicito: Quare reddidiſtis malum pro bo
no? * Cyphus quem furati eſtis: ipſe eſt in quo bibit do
minus meus: et in quo augurari ſolet: peſſimam rem fe
ciſtis. Fecit ille vt iuſſerat. Et apprehenſis per ordinem
locutus eſt verba hęc. Qui reſponderunt: Quare ſic lo
quitur dominus noſter: vt ſerui tui tātum flagitij com-
miſerint? Pecuniam quam inuenimus in ſummitate
B ſaccorum: reportauimus ad te de terra Chanaan. Et
quomodo conſequens eſt: vt furati ſimus de domo do-
mini tui aurum vel argentum? Apud quemcunqꝫ fue-
rit inuētum ſeruorum tuorum quod quęris: moriatur:
C et nos erimus ſerui domini noſtri. Qui dixit eis: Fiat
iuxta veſtram ſententiam. Apud quemcunqꝫ fuerit in-
uentum: ipſe ſit ſeruus meus: vos autem eritis innoxij.
Itaqꝫ feſtinato deponentes in terrā ſaccos: aperuerunt
ſinguli. Quos ſcrutatus incipiens a maiore vſqꝫ ad mi-
nimum: inuenit Cyphum in ſacco Beniamin. At illi
ſciſſis veſtibus: oneratiſqꝫ rurſum aſinis: reuerſi ſunt in
D oppidū. Primuſqꝫ Iudas cum fratribus ingreſſus eſt
ad Ioſeph. Necdum enim de loco abierat: omneſqꝫ an
te eum pariter in terram corruerunt. Quibus ille ait:
Cur ſic agere voluiſtis? An ignoratis: ꝙ non ſit ſimilis
mei in augurandi ſcientia? Cui Iudas: Quid reſpon-
debimus: inquit: domino meo? vel quid loquemur: aut
quid iuſte poterimus obtendere? Deus inuenit iniquita
tem ſeruorum tuorum: en omnes ſerui ſumus domini
mei: et nos: et apud quē inuentus eſt cyphus. Reſpon
ditqꝫ Ioſeph: Abſit a me vt ſic agam: qui furatus eſt cy-
phum: ipſe ſit ſeruus meꝰ: vos autem abite liberi ad pa-
trem veſtrum. Accedens autem propius Iudas: confi
dēter ait: Oro domine audi me: vt loquatur ſeruꝰ tuus
verbū in auribus tuis: et ne iraſcaris famulo tuo: tu es
E enim poſt Pharaonem dominus meus. Interrogaſti
prius ſeruos tuos: habetis patrem aut fratrē? Et nos
reſpondimus tibi domino meo: Eſt nobis pater ſenex:
et puer paruulus: qui in ſenectute illius natꝰ eſt: cuius
vterinus frater mortuus eſt: et ipſum ſolum habet ma-
ter ſua: pater vero tenere diligit eum. Dixiſtiqꝫ ſeruis
tuis: Adducite eum ad me: et ponam oculos meos ſu-
per illum. Suggeſſimus tibi domino meo: non poteſt
puer relinquere patrem ſuum: ſi enim illum dimiſerit:
moritur. Et dixiſti ſeruis tuis: Niſi venerit frater ve-
ſter minimus vobiſcum: non videbitis amplius faciem
meam. Cum ergo aſcēdiſſemus ad famulum tuum pa
F trem noſtrum: narrauimus ei omnia que locutus eſt do-
minus meus. Et dixit pater noſter: Reuertimini: et
emite nobis parum tritici. Cui diximus: Ire non poſ-
ſumus: ſi frater noſter minimus deſcenderit nobiſcum:
proficiſcemur ſimul: alioquin illo abſente: nō audemus
videre faciem viri. Ad quę ille reſpondit: Vos ſcitis: ꝙ
duos filios genuerit mihi vxor mea. Egreſſus eſt vnꝰ: ⁊
dixiſtis: beſtia deuorauit eum: ⁊ huculqꝫ non comparet:
G ſi tuleritis et iſtum: et aliquid ei in via contigerit: dedu
cetis canos meos cū moerore ad inferos. Igitur ſi in-
trauero ad ſeruum tuum patrem noſtrum: et puer de-
fuerit: cum anima illius ex huius anima dependeat: vi-
deritqꝫ eum non eſſe nobiſcum: morietur: et deducent
famuli tui canos eius cum dolore ad inferos. Ego pro-
prie ſeruus tuus ſim: qui in meam hunc recepi fidem:
et ſpoſpondi dicens: Niſi reduxero eum: peccati reus

He. an nō hic eſt quo bibit dñs meus. Interpres copioſius explicauit.

ſup.43.a.

ſup.37.d.

ſup.43.b

ero in patrem meum omni tempore. Manebo itaqꝫ ſer
uus tuus pro puero in miniſterio domini mei: et puer
aſcendat cum fratribus ſuis. Non enim poſſum redire
ad patrem abſente puero: ne calamitatis quę oppreſſu-
ra eſt patrem meum: teſtis aſſiſtam.

XLV.

Non ſe poterat vltra cohibere Ioſeph multis A
coram aſtantibus: vnde precepit vt egrede-
rentur cuncti foras: et nullus intereſſet alie-
nus agnitioni mutuę. Eleuauitqꝫ vocem cū
fletu: quam audierunt Aegyptij: omniſqꝫ domus Pha-
raonis: ⁊ dixit fratribus ſuis: Ego ſum Ioſeph. Adhuc
pater meus viuit? Non poterant reſpōdere fratres ni- B
mio terrore perterriti. Ad quos ille clementer: Accedi-
te: inquit: ad me. Et cum acceſſiſſent prope: Ego ſum:
ait: Ioſeph frater veſter: quē vendidiſtis in Aegyptum.
Nolite pauere: neqꝫ vobis durum eſſe videatur: ꝙ ven-
didiſtis me in his regionibus. Pro ſalute enī veſtra mi
ſit me deus ante vos in Aegyptum. Biennium eſt enim
ꝙ coepit fames in terra eſſe: ⁊ adhuc quinqꝫ anni reſtāt:
quibus nec arari poterit: nec meti. Premiſitqꝫ me deꝰ:
vt reſeruemini ſuper terram: ⁊ eſcas ad viuendum habe
re poſſitis. Non veſtro conſilio: ſed dei voluntate huc
miſſus ſum: qui fecit me quaſi patrem Pharaonis: et
dominum vniuerſę domus eius: ac principem in omni C
terra Aegypti. Feſtinate: ⁊ aſcendite ad patrem meum:
et dicetis ei: Hęc mandat filius tuus Ioſeph. Deus fe
cit me dominum vniuerſę terrę Aegypti. Deſcende ad
me: ne moreris: et habitabis in terra Ieſſen: eriſqꝫ iuxta
me tu: et filij tui: et filij filiorum tuorum: oues tuę: et ar
menta tua: et vniuerſa quę poſſides: ibiqꝫ te paſcam. D
Adhuc enim quinqꝫ anni reſidui ſunt famis: ne et tu pe-
reas: et omnis domus tua: et omnia quę poſſides. En
oculi veſtri: et oculi fratris mei Beniamin vident: ꝙ os
meum loquatur ad vos. Nūciate patri meo vniuerſam
gloriam meam: * et cuncta quę vidiſtis in Aegypto.
Feſtinate et adducite eum ad me. Cumqꝫ amplexatus
recidiſſet in collū Beniamin fratris ſui: fleuit: illo quo-
qꝫ ſimiliter flente ſuper collum eius: oſculatuſqꝫ eſt Io
ſeph omnes fratres ſuos: et plorauit ſuper ſingulos. E
Poſt quę auſi ſunt loqui ad eum. Auditumqꝫ eſt: et ce-
lebri ſermone vulgatum in aula regis: venerunt fratres
Ioſeph. Et gauiſus eſt Pharao: atqꝫ omnis fami-
lia eius. Dixitqꝫ ad Ioſeph: vt imperaret fratribꝰ ſuis:
dicens: Onerantes iumenta: ite in terram Chanaan: ⁊
tollite inde patrem veſtrum et cognationem: et venite
ad me: et ego dabo vobis omnia bona Aegypti: vt co-
medatis medullam terrę. Precipe etiā vt tollant plau
ſtra de terra Aegypti: ad ſubuectionem paruulorū ſuo- F
rum ac coniugum: et dicite: Tollite patrem veſtrum:
et properate quantocyus veniētes: nec dimittatis quic-
q̃ de ſupellectili veſtra: quia omnes opes Aegypti ve-
ſtrę erunt. Feceruntqꝫ filij Iſrael: vt eis mandatum fue
rat. Quibus dedit Ioſeph plauſtra: ſecundum Pha-
raonis imperium: et cibaria in itinere. Singulis quo-
qꝫ proferri iuſſit binas ſtolas. Beniamin vo dedit tre-
centos argenteos cum quinqꝫ ſtolis optimis: tantun-
dem pecunię et veſtium mittens patri ſuo: addens ei aſi
nos decem: qui ſubueherent ex omnibus diuitijs Aegy-
pti: et totidem aſinas: triticum in itinere paneſqꝫ por- G
tantes. Dimiſit ergo fratres ſuos: et proficiſcentibus
ait: Ne iraſcamini in via. Qui aſcēdentes ex Aegypto:
venerunt in terram Chanaan ad patrem ſuum Iacob:
et nunciauerunt ei: dicentes: Ioſeph filius tuus viuit:
et ipſe dominatur in omni terra Aegypti. Quo audito
Iacob quaſi de graui ſomno euigilans: tamen non cre
debat eis. Illi econtra referebant omnem ordinem rei.
Cumqꝫ vidiſſet plauſtra et vniuerſa quę miſerat: reui-
xit ſpiritus eius: et ait: Sufficit mihi ſi adhuc Ioſeph
filius meus viuit: vadā ⁊ videbo illū anteq̄ moriar.

ſup.42.c. et.43.g.

infra.50.c

Et cuncta quae vidiſtis ſupeſt

A Profectuſqꝫ Iſrael cum omnibus XLVI.
que habebat: venit ad puteum iuramenti: et
mactatis ibi victimis deo patris ſui Iſaac:
audiuit eum per viſionem nocte vocātem ſe:
⁊ dicentem ſibi: Jacob Jacob. Cui reſpondit: Ecce ad-
ſum. Ait illi deus: Ego ſum fortiſſimus deus patris tui
noli timere: ſed deſcende in Aegyptum: quia in gentem
magnam faciam te ibi. Ego deſcendam tecum illuc: et
ego inde adducam te reuertentem. Joſeph quoqꝫ po-
net manus ſuas ſup oculos tuos. Surrexit Jacob ma-
ne a puteo iuramenti: tuleruntqꝫ eum filij cum paruu-
lis ⁊ vxoribus ſuis ī plauſtris: que miſerat Pharao ad
portandum ſenē: ⁊ omnia que poſſederat in terra Cha
naan. Veniṫqꝫ in Aegyptum cum omni ſemine ſuo: filij
eius ⁊ nepotes: filie ⁊ cūcta ſimul progenies. Hec ſunt
autem nomina filiorum Iſrael: qui ingreſſi ſunt in Ae-
*Jacob gyptum: *ipſe cum liberis ſuis. Primogenitus Rubē.
Exo. 1. a. Filij Ruben: Enoch ⁊ Phallu ⁊ Eſron ⁊ Charmi. Fi-
et. 6. b. lij Symeon: Jemuhel ⁊ Jamin ⁊ Ahod ⁊ Jachim et ſa
Numeri har ⁊ Saul: filius Chananitidis. Filij Leui: Gerſon ⁊
26. a. Caath ⁊ Merari. Filij Juda: Her ⁊ Onan et Sela et
1 para. 6. a Phares ⁊ Zara. Mortui ſunt autem Her ⁊ Onan in
terra Chanaan. Natiqꝫ ſunt filij Phares: Eſron ⁊ A-
Iſaſchar mul. Filij* Iſaſchar: Thola ⁊ Phua ⁊ Jobab ⁊ Sem-
ron. Filij Zabulon: Sareth et Chelon et Jahelel. Hi fi
Leae. lij* Lie: quos genuit in Meſopotamia Syrie cum Di
na filia ſua. Omnes anime filiorum eius et filiarum tri
ginta tres. Filij Gad: Sephion et Aggi et Eſebon et ſu
ni et Heri et Arodi et Areli. Filij Aſer: Jemna ⁊ Jeſua
et Jeſui et Beria: Sara quoqꝫ ſoror eorum. Filij Be-
ria: Heber et Melchiel. Hi filij Zelphe: quā dedit La
ban Lie filie ſue: et hos genuit Jacob ſedecim animas.
Filij Rachel vxoris Jacob: Joſeph et Beniamin. Na-
C tiqꝫ ſunt Joſeph filij ī terra Aegypti: quos genuit ei A-
ſaneth filia putipharis ſacerdotis Heliopoleos: Ma-
naſſes: et Ephraim. Filij Beniamin: Bela ⁊ Bechor et
Aſbel ⁊ Gera ⁊ Naaman ⁊ Echi ⁊ Jethros ⁊ Roſmo-
phim ⁊ Ophim ⁊ Ared. Hi filij Rachel: q̊s genuit Ja-
cob: omnes anime quatuordecim. Filij Dan: Huſim. Fi
He. Neph lij Nephthali: Jaſiel et Guni et Jeſer et Syllem. Hi fi
thali. lij Bale: quam dedit Laban Racheli filie ſue: ⁊ hos ge
nuit Jacob: oīēs anime ſeptem. Cuncteqꝫ anime: que
ingreſſe ſunt cum Jacob in Aegyptū: ⁊ egreſſe ſunt de
foemore illius: abſqꝫ vxoribus filiorū eius ſexaginta ſex.
Filij autem Joſeph qui nati ſunt ei ī terra Aegypti: ani-
deute. 10. d me due. Oēs anime domus Jacob que ingreſſe ſunt
in Aegyptum: fuere ſeptuaginta. Miſit autem Jacob
Judam ante ſe ad Joſeph in Aegyptum: vt nunciaret
he. goſſen ei: ⁊ ille occurreret in* Jeſſen. Quo cū perueniſſet: iun-
cto Joſeph curru ſuo: aſcendit obuiam patri ad eūdem
locū: videnſqꝫ eum irruit ſuper collum eius: ⁊ inter am-
D plexus fleuit. Dixitqꝫ pater ad Joſeph: Jam letus mo
riar: quia vidi faciem tuam: et ſuperſtitem te relinquo.
At ille locutus eſt ad fratres ſuos: ⁊ ad omnem domū
patris ſui: Aſcendam ⁊ nunciabo Pharaoni: dicāqꝫ ei:
Fratres mei et dom⁹ patris mei qui erant in terra Cha
naan venerūt ad me: ⁊ ſunt viri paſtores ouium: curāqꝫ
habent alendorum gregum. Pecora ſua ⁊ armenta: et
omnia que habere potuerūt: adduxerunt ſecum. Cūqꝫ
vocauerit vos ⁊ dixerit: quod eſt opus veſtrū? Reſpon-
debitis: Viri paſtores ſumus ſerui tui: ab infantia no-
ſtra vſqꝫ in preſens: ⁊ nos ⁊ patres noſtri. Hec aūt dice-
tis: vt habitare poſſitis in terra Jeſſen: quia deteſtātur
Aegyptij omnes paſtores ouium. XLVII.
A Ingreſſus ergo Joſeph nūciauit Pharaoni
dicēs: Pater meus ⁊ fratres: oues eorū ⁊ ar
menta ⁊ cuncta que poſſident: venerūt de ter
ra Chanaan: ⁊ ecce cōſiſtunt in terra Jeſſen.
Extremos quoqꝫ fratrū ſuorū quinqꝫ viros ſtatuit corā
rege: quos ille interrogauit: Quid habetis operis? Re

ſpōderunt: Paſtores ouiū ſumus ſerui tui: ⁊ nos ⁊ pa-
tres noſtri. Ad peregrinandū in terrā tuā venimus: qm̄ B
nō eſt herba gregib⁹ ſeruorū tuorū: ingraueſcēte fame in
terra Chanaan.* Petimuſqꝫ vt eſſe nos iubeas ſeruos
tuos in terra Jeſſen. Dixit itaqꝫ rex ad Joſeph: Pater Hebra. Et
tuus ⁊ fratres tui venerūt ad te. Terra Aegypti in con nunc obſe
ſpectu tuo eſt: in optimo loco fac eos habitare: et trade cro habita
eis terrā Jeſſen. Quod ſi noſti ī eis eſſe viros īduſtrios: bimus in
cōſtitue illos magiſtros pecorum meorū. Poſt hec in- terra goſ-
troduxit Joſeph patrē ſuū ad regē: ⁊ ſtatuit eū corā eo. ſen.
Qui benedicens illi: ⁊ interrogat⁹ ab eo: quot ſunt dies
annorū vite tue? Reſpōdit: Dies peregrinationis vite
mee centū triginta annorū ſunt: parui ⁊ mali: ⁊ nō per- C
uenerunt vſqꝫ ad dies patrum meorū: quibus peregrina
ti ſunt. Et benedicto rege egreſſus eſt foras. Joſeph ve
ro patri ⁊ fratribus ſuis dedit poſſeſſionē in Aegypto:
in optimo terre loco Rameſſes: vt preceperat pharao:
⁊ alebat eos omnemqꝫ domum patris ſui prebens ciba
ria ſingulis. In toto eñ orbe panis deerat: et oppreſſe-
rat fames terram: maxime Aegypti et Chanaan. E qui
bus omnem pecuniam congregauit pro venditione fru
mēti: ⁊ intulit eam in erarium regis. Cumqꝫ defeciſſet
emptionibus precium: venit cuncta Aegyptus ad Jo-
ſeph: dicens: Da nobis panes. Quare morimur corā te D
deficiente pecunia? Quibus ille reſpondit: Adducite pe
cora veſtra: ⁊ dabo vobis pro eis cibos: ſi precium nō ha
betis. Que cū adduxiſſent: dedit eis alimēta pro equis
⁊ ouibus ⁊ bobus ⁊ aſinis: ſuſtētauitqꝫ eos illo anno ꝓ
cōmutatione pecorum. Venerunt quoqꝫ anno ſecundo
⁊ dixerunt ei: Non celamus dominum noſtrum: ꝙ defi
ciente pecunia pecora ſimul defecerunt: nec clam te eſt:
ꝙ abſqꝫ corporib⁹ ⁊ terra nihil habeam⁹. Cur ergo mo
rimur te vidēte? Et nos ⁊ terra noſtra tui erim⁹. Eme E
nos in ſeruitutem regiam: et prebe ſemina: ne pereunte
cultore redigatur terra in ſolitudinē. Emit igitur Jo-
ſeph omnem terram Aegypti vendentibus ſingulis poſ
ſeſſiones ſuas pre magnitudine famis. Subiecitqꝫ eam
Pharaoni: ⁊ cunctos populos eius a nouiſſimis termi
nis Aegypti vſqꝫ ad extremos fines eius: preter terram
ſacerdotum: que a rege tradita fuerat eis: quibus et ſta
tuta cibaria ex horreis publicis prebebantur: et idcirco
nō ſunt compulſi vendere poſſeſſiones ſuas. Dixit ergo
Joſeph ad populos: En vt cernitis ⁊ vos ⁊ terrā veſtrā F
pharao poſſidet: accipite ſemina: ⁊ ſerite agros: * vt fru vt fru. ha
ges habere poſſitis. Quintā partem regi dabitis: qua- bere poſſi.
tuor reliquas permitto vobis in ſementem: ⁊ in cibū fa- ſupereſt.
milijs ⁊ liberis veſtris. Qui reſpōderunt: Salus noſtra
in manu tua eſt. Reſpiciat nos tantū dominus noſter:
⁊ leti ſeruiemus regi.* Ex eo tēpore vſqꝫ in preſentē diē
in vniuerſa terra Aegypti: regib⁹ quinta pars ſoluit: et
factū eſt quaſi in legē: abſqꝫ terra ſacerdotali: que libera
ab hac conditione fuit. Habitauit ergo Iſrael in Aegy G
pto: id eſt in terra Jeſſen: ⁊ poſſedit eam: auctuſqꝫ eſt ⁊
multiplicatus nimis: et vixit in ea decē ⁊ ſeptem annis.
Factiqꝫ ſunt omnes dies vite illius centū quadraginta
ſeptē annorū. Cūqꝫ appropinquare cerneret diē mortis
eius: vocauit filiū ſuū Joſeph: ⁊ dixit ad eum: Si inueni
gratiā ī cōſpectu tuo: pone manū tuā ſub foemore meo:
et facies mihi miſericordiā ⁊ veritatē: vt nō ſepelias me
in Aegypto: ſed dormiā cū patribus meis: ⁊ auferas me ſup. 24. a
de terra hac: cōdaſqꝫ in ſepulchro maiorū meorū. Cui re
ſpōdit Joſeph: Ego faciā qd̄ iuſſiſti. Et ille: Jura ergo
inquit mihi. Quo iurante adorauit Iſrael dominum:
conuerſus ad lectuli caput. XLVIII
His itaqꝫ trāſactis nūciatū eſt ioſeph: ꝙ egro
taret pr̄ ſu⁹. Qui aſſumptis duob⁹ filijs: ma
naſſe ⁊ Ephraim ire perrexit. Dictūqꝫ eſt ſeni:
Ecce fili⁹ tu⁹ Joſeph venit ad te. Qui cōfor
tatus ſedit ī lectulo. Et īgreſſo ad ſe ioſeph: ait: De⁹ oī-
potēs apparuit mihi ī luza: q̄ eſt ī terra chanaā: bn̄dixitqꝫ

mihi: ⁊ ait: Ego te augebo ⁊ multiplicabo: et faciã te in
turbas pploꝝ. Daboqꝫ tibi terrã hãc: et ſemini tuo poſt
te in poſſeſſionẽ ſempiternã. Duo ꝗ filij tui: q̃ nati ſunt
tibi in terra Aegypti: anteq̃ huc venirem ad te: mei erũt
Ephraim et Manaſſes: ſicut Ruben et Symeon re-
putabũtur mihi. Reliquos autem quos genueris poſt
eos: tui erunt: et nomine fratrum ſuorum vocabuntur
B in poſſeſſionibus ſuis. Mihi enim quando veniebam
de Meſopotamia: mortua eſt Rachel in terra Cha-
naan in ipſo itinere.* Eratqꝫ vernum tempus. Et in-
Heb. cum adhuc reſtaret ſtadium itineris ad pergẽdum in efratam.
grediebar Ephratam: et ſepeliui eam iuxta viam E-
phrate: que alio nomine appellatur Bethleem. Vidẽs
autem filios eius dixit ad eum: Qui ſunt iſti? Reſpon-
dit: Filij mei ſunt: quos donauit mihi dominus in hoc
loco. Adduc (inquit) eos ad me: vt benedicam illis.
Oculi enim Iſrael caligauerant pre nimia ſenectute: et
clare videre non poterat. Applicitoſqꝫ ad ſe deoſcula-
tus et circumplexus eſt eos: dixit ad filium ſuum: Non
ſum fraudatus aſpectu tuo: inſuper oſtendit mihi deus
ſemen tuum. Cumqꝫ tuliſſet eos Ioſeph de gremio pa
tris: adorauit pronus in terram: et poſuit Ephraim ad
dexteram ſuam: id eſt ſiniſtram Iſrael. Manaſſen ve-
ro in ſiniſtra ſua ad dexteram ſcilicet patris: applicuit-
C qꝫ ambos ad eum. Qui extendens manum dexteram:
poſuit ſuper caput Ephraim iunioris fratris: ſiniſtram
autem ſuper caput Manaſſe: qui maior natu erat: com
mutans manus. Benedixitqꝫ Iacob filijs Ioſeph: et
ait: Deus in cuius conſpectu ambulauerũt patres mei
Abraam et Iſaac: deus qui paſcit me ab adoleſcentia
mea vſqꝫ in preſentem diem. Angelus qui eruit me de
cunctis malis: benedicat pueris iſtis: et inuocetur ſu-
per eos nomen meum: nomina quoqꝫ patrum meorum
Abraam et Iſaac: et creſcant in multitudinem ſuper
D terram. Videns autem Ioſeph: ꝙ poſuiſſet pater ſuus
dextram manum ſuper caput Ephraim: grauiter acce-
pit. Et apprehenſam manum patris leuare conatus eſt
de capite Effraim: et transferre ſuper caput Manaſſe.
Dixitqꝫ ad patrem: Non ita conuenit pater: quia hic
eſt primogenitus. Pone dexterã tuã ſuper caput eius.
Qui renuens ait: Scio fili mi: ſcio: et iſte quidem erit in
populos: ⁊ multiplicabitur. Sed frater eius iunior ma
ior erit illo: et ſemen illius creſcet in gentes. Benedi-
xitqꝫ eis in tempore illo: dicens: In te benedicetur I-
ſrael: atqꝫ dicetur: Faciat tibi deus ſicut Effraim: et ſi-
cut Manaſſe. Conſtituitqꝫ Effraim ante Manaſſen.
Et ait ad Ioſeph filium ſuum: En ego morior: et erit
deus vobiſcũ: reducetqꝫ vos ad terram patrum veſtro-
rum. Do tibi partẽ vnam extra fratres tuos: quam tu-
li de manu Amorrei in gladio et arcu meo. XLIX.

Vocauit autem Iacob filios ſuos: et ait eis:
A Congregamini: vt annunciem que ventura
ſunt vobis in diebus nouiſſimis. Congrega-
mini: et audite filij Iacob: audite Iſrael pa-
trem veſtrum. Ruben primogenitus meus: tu fortitu-
Heb. potior offerendo.
do mea: et principium doloris mei. * Prior in donis:
maior in imperio. Effuſus es ſicut aqua. Non creſcas:
Vaſa iniquitatis ĩ habitationibus eoꝝ.
quia aſcendiſti cubile patris tui: et maculaſti ſtratum
eius. Simeon et Leui fratres * vaſa iniquitatis bel-
lantia. In conſilium eorum non veniat anima mea: et
in coetu illorum non ſit gloria mea: quia in furore ſuo
occiderunt virum: et in voluntate ſua ſuffoderunt mu-
rum. Maledictus furor eorum: quia pertinax: et indi-
B gnatio eorum: quia dura. Diuidam eos in Iacob: et
diſpergã eos in Iſrael. Iuda te laudabunt fratres tui.
Manus tue in ceruicibus inimicorum tuorum: ado-
rabũt te filij patris tui. Catulus leonis Iuda. Ad pre-
dam fili mi aſcẽdiſti: requieſcens accubuiſti vt leo: ⁊ qua
ſi leena: quis ſuſcitabit eum? Non auferetur ſceptrum
de Iuda: et dux de foemore eius: donec veniat qui mit-
Et ipſi obedient ppli.
tendus eſt: * et ipſe erit expectatio gentium. Ligans

ad vineam pullum ſuum: et ad vitem o fili mi aſinam
ſuam. Lauauit in vino ſtolam ſuam: et in ſanguine vue
pallium ſuum. Pulchriores ſunt oculi eius vino: ⁊ den
tes eius lacte cãdidiores. Zabulon in littore maris ha-
bitabit: et in ſtatione nauium pertingens vſqꝫ ad Si-
donem. Iſſachar aſinus * fortis accubans inter termi- Heb. Onerarius.
nos: vidit requiem ꝙ eſſet bona: et terram ꝙ optima: ⁊
ſuppoſuit humerum ſuum ad portandum: factuſqꝫ eſt
tributis ſeruiens. Dan iudicabit populum ſuum: ſicut C
et alia tribus in Iſrael. Fiat Dan coluber in via: et ce-
raſtes in ſemita: mordens vngulas equi: vt cadat aſcen
ſor eius retro. Salutare tuũ expectabo domine. Gad
accinctus preliabitur ante eum: et ipſe accingetur re-
trorſum. Aſer pinguis panis eius: et prebebit delitias
regibus. Nephthali ſeruus emiſſus: et dans eloquia
pulchritudinis. Filius accreſcens Ioſeph: filius accre-
ſcens et decorus aſpectu. Filie diſcurrerunt ſuper mu-
rum: ſed exaſperauerunt eum: et iurgati ſunt: inuide-
runtqꝫ illi habentes iacula. Sedit in forti arcus eius:
et diſſoluta ſunt vincula brachiorum et manuum illius
per manus potentis Iacob. Inde paſtor egreſſus eſt
lapis Iſrael. Deus patris tui erit adiutor tuus: ⁊ omni-
potens benedicet tibi benedictionibus celi deſuper: be-
nedictionibus abyſſi iacentis deorſum: benedictionibus D
vberum et vulue. Benedictiones patris tui conforta-
te ſunt benedictionibus patrum eius: donec veniret de
ſiderium collium eternorum. Fiant in capite Ioſeph:
et in vertice Nazarei inter fratres ſuos. Beniamin lu-
pus rapax: mane comedet predam: et veſpere diuidet
ſpolia. Omnes hi in tribubus Iſrael duodecim. Hec
locutus eſt eis pater ſuus: benedixitqꝫ ſingulis benedi-
ctionibus proprijs: et precepit eis: dicens: Ego congre
gor ad populum meũ. Sepelite me cũ patribus meis sup. 25. c. Duplici abundat.
in ſpelunca * duplici: que eſt in agro Ephron Ethei cõ
tra Mambre in terra Chanaan: quam emit Abram cũ
agro ab Ephron Etheo in poſſeſſionem ſepulchri. Ibi
ſepelierunt eum: et Saram vxorem eius. Ibi ſepultus
eſt Iſaac cum Rebecca coniuge ſua: ibi et Lia condita Heb. poſſeſſio agri et ſpeluncae: quae eſt ĩ eo: eſt a filiis Heth.
iacet.* Finitiſqꝫ mandatis quibus filios inſtruebat: col
legit pedes ſuos ſuper lectulum: ⁊ obijt: appoſituſqꝫ eſt
ad populum ſuum. L

Quod cernens Ioſeph: ruit ſuper faciem pa-
tris flẽs: ⁊ deoſculans eum. Precepitqꝫ ſer- A
uis ſuis medicis: vt aromatibus cõdirent pa
trem. Quibus iuſſa explentibus: tranſierũt
quadraginta dies. Iſte quippe mos erat cadauerũ con
ditorum. Fleuitqꝫ eum Aegyptus ſeptuaginta diebus.
Et expleto planctus tempore: locutus eſt Ioſeph ad fa sup. 47. b.
miliam Pharaonis. Si inueni gratiã in conſpectu ve-
ſtro: loquimini ĩ auribus Pharaonis: eo ꝙ pater meus
adiurauerit me: dicens: En morior: in ſepulchro meo B
quod fodi mihi in terra Chanaan: ſepelies me. Aſcen-
dam igitur ⁊ ſepeliam patrem meum: ac reuertar. Di-
xitqꝫ ei Pharao: Aſcende: et ſepeli patrem tuum: ſicut
adiuratus es. Quo aſcẽdente: ierunt cum eo omnes ſer-
ui et ſenes domus Pharaonis: cunctiqꝫ maiores natu
terre Aegypti: domus Ioſeph cũ fratribus ſuis abſqꝫ
paruulis ⁊ gregibus: abſqꝫ armentis: que dereliquerũt
in terra Ieſſen. Habuit quoqꝫ in comitatu curr⁹ ⁊ equi
tes: et facta eſt turba nõ modica. Veneruntqꝫ ad * areã Id eſt: area ſpinarum.
Atad: q̃ ſita eſt trãs Iordanẽ: vbi celebrãtes exeq̃as plã
ctu magno atqꝫ vehemẽti ĩpleuerunt ſeptẽ dies. Qđ cũ
vidiſſent habitatores terre Chanaan: dixerũt: Plãct⁹
magn⁹ eſt iſte Aegyptijs. Et idcirco vocatũ eſt nomẽ lo
ci illi⁹ * plãct⁹ egypti. Fecerũt ergo filij Iacob: ſicut ꝑce Heb. planctus aegyptiorũ in tranſitu Iordanis.
perat eis: ⁊ portãtes eũ ĩ terrã Chanaã: ſepelierũt eũ in
ſpelũca duplici: quã emerat Abraã cũ agro ĩ poſſeſſionẽ
ſepulchri ab Ephron Etheo cõtra faciẽ Mambre. Re C
uerſuſqꝫ eſt Ioſeph in Aegyptum cum fratribus ſuis ⁊
omni comitatu: ſepulto patre. Quo mortuo timentes

C fratres eius:⁊ mutuo colloquentes: ne forte memor ſit
iniurie quã paſſus eſt:⁊ reddat nobis omne malũ: quod
fecimus: mandauerunt ei dicentes: Pater tuus prece
pit nobis anteꝙ̃ moreretur: vt hec tibi verbis illius di-
ceremus. Obſecro vt obliuiſcaris ſceleris fratrum tuo
rũ ⁊ peccati atqꝫ malicie: quã exercuerũt in te. Nos quoqꝫ
oramus: vt ſeruo dei patri tuo dimittas iniq̃tatẽ hanc.
Quibus auditis fleuit Ioſeph: veneruntqꝫ ad eum fra
tres ſui: ⁊ proni adorãtes in terrã: dixerunt: Serui tui ſu
mus. Quib⁹ ille reſpõdit: Nolite timere.* Nũ dei poſ-
D ſumus reſiſtere voluntati? Vos cogitaſtis de me malũ:
ſed de⁹ vertit illud in bonũ: vt exaltaret me: ſicut impre
Heb. qm̃ nũ p deo ſum ego. ſentiarum cernitis: et ſaluos faceret multos populos.
Nolite timere: Ego paſcã vos ⁊ paruulos veſtros. Cõ
ſolatuſqꝫ eſt eos: ⁊ blãde ac leniter eſt locut⁹: ⁊ habitauit
in Aegypto cũ omni domo patris ſui. Vixitqꝫ centũdecẽ
annis: ⁊ vidit Ioſeph filios Ephraim vſqꝫ ad tertiã ge-
neratiõe. Filij quoqꝫ Machir filij Manaſſe nati ſunt in
genib⁹ ioſeph. Quib⁹ trãſactis locut⁹ eſt fratrib⁹ ſuis:
Poſt mortẽ meã de⁹ viſitabit vos: ⁊ aſcẽdere vos faciet
de terra iſta ad terrã quã iurauit Abraam: Iſaac ⁊ Ia-
cob. Cũqꝫ adiuraſſet eos atqꝫ dixiſſet: De⁹ viſitabit vos
aſportate oſſa mea vobiſcũ de loco iſto: mortuus eſt ex-
pletis centũ decẽ vite ſue annis: ⁊ conditus aromatibus
repoſitus eſt in loculo in Aegypto.

Finis.

Liber Exodus: hebraice

Elleh ſchmoth. Caput I.

A Gen. 46 b Haec ſunt nomina filiorum
Iſrael: q ingreſſi ſunt in Aegyptũ cũ Iacob.
Singuli cũ domib⁹ ſuis introierũt: Ruben
Simeon: Leui: Iudas: Iſſachar: Zabulõ: ⁊ beniamin
Dan: ⁊ Nephthali: Gad ⁊ Aſer. Erant igit oẽs anime
eorum: que egreſſe ſunt de femore Iacob: ſeptuaginta.
B Ioſeph aũt in Aegypto erat. Quo mortuo: ⁊ vniuerſis
fratrib⁹ eius: omniqꝫ cognatiõe ſua: filij Iſrael creuerũt:
Actu. 7. c ⁊ quaſi germinãtes multiplicati ſunt: ac roborati nimis:
impleuerũt terrã. Surrexit interea rex nouus ſup Ae-
gyptũ: q ignorabat Ioſeph. Et ait ad populũ ſuũ: Ec-
ce populus filiorũ Iſrael multus: ⁊ fortior nobis eſt: ve
nite ſapiẽter opprimamus eũ: ne forte multiplicetur: et
ſi ingruerit contra nos bellũ: addatur inimicis noſtris:
expugnatiſqꝫ nobis egrediat de terra. Prepoſuit itaqꝫ
eis magiſtros operũ: vt affligerẽt eos onerib⁹. Aedifica
ueruntqꝫ vrbes tabernaculorũ Pharaoni: Phiton: et
Heb: Raamſes. * Rameſes. Quãto opprimebãt eos: tãto magis multi
plicabantur: ⁊ creſcebãt. Oderãtqꝫ filios Iſrael Aegy-
C ptij: ⁊ affligebãt illudẽtes eis: ⁊ inuidẽtes: atqꝫ ad ama
ritudinem perducebãt vitã eorum operib⁹ duris luti ⁊ la-
teris: omniqꝫ famulatu: quo in terre operibus premeban
tur. Dixit aũt rex Aegypti obſtetricib⁹ Hebreorum: qua-
rum vna vocabatur Sephora: altera Phua: precipiẽs
eis: Quando obſtetricabitis Hebreas: ⁊ tẽpus partus
aduenerit: ſi maſculus fuerit: interficite illum: ſi femi-
D na: reſeruate. Timuerũt autem obſtetrices deum: et nõ
fecerunt iuxta preceptum regis Aegypti: ſed conſerua-
bant mares. Quibus accerſitis ad ſe rex ait: Quidnam
eſt hoc quod facere voluiſtis: vt pueros ſeruaretis? Que
reſponderunt: Non ſunt Hebree: ſicut Aegyptie mu-
Obſtetricandi habẽt ſciẽtiã ſupereſt. lieres. Ipſe enim * obſtetricandi habent ſcientiam: et
priuſꝙ̃ veniamus ad eas: pariũt. Bene ergo fecit deus
obſtetricibus: ⁊ creuit populus: cõfortatuſqꝫ eſt nimis.
Heb: fecit: Et quia timuerũt obſtetrices deum: * edificauit eis do

mos. Precepit ergo Pharao omni populo ſuo: dicẽs:
Quicquid maſculini ſexus natum fuerit: in flumen pro
ijcite: quicquid feminini: reſeruate. II.
A Egreſſus eſt poſt hec vir de domo Leui: et ac-
cepit vxorem * ſtirpis ſue: que concepit: et pe- Heb. Filiam leui.
perit filium: ⁊ vidẽs eum elegantem: abſcon-
dit tribus menſibus. Cumqꝫ iam celare non
poſſet: ſumpſit fiſcellam ſcirpeam: ⁊ liniuit eam bitumi
ne ac pice: poſuitqꝫ intus infantulum: ⁊ expoſuit eũ in
* carecto ripe fluminis: ſtante procul ſorore eius: ⁊ con Carectũ ⁊ papyrio idem in hebraeo.
ſyderante euentum rei. Ecce aũt deſcẽdebat filia Pha-
raonis: vt lauaretur in flumine: ⁊ puelle ei⁹ gradiebã-
tur per crepidinem aluei. Que cum vidiſſet fiſcellam in
* papyrione: miſit vnã e famulabus ſuis: ⁊ allatam ape-
riens: cernenſqꝫ in ea paruulum vagientẽ: miſerta eius:
ait: De infantibus Hebreorum eſt hic. Cui ſoror pueri:
Vis (inquit) vt vadã: ⁊ vocẽ tibi mulierẽ nutricem He
breã: que nutrire poſſit infantulũ? Rñdit ei filia Pha- B
raonis: Vade. Perrexit puella: ⁊ vocauit matrẽ ſuam.
Ad quam locuta filia Pharaonis: Accipe: ait: puerum
iſtũ: et nutri mihi: ego dabo tibi mercedem tuã. Suſce-
pit mulier: et nutriuit puerum: adultumqꝫ tradidit fi-
lie Pharaonis. Quem illa adoptauit in locum filij: vo
cauitqꝫ nomen eius * Moyſes: dicẽs: Quia de aqua tu- he. moſch
li eum. In illis diebus poſtꝙ̃ creuerat Moyſes: egreſ-
ſus eſt ad fratres ſuos: viditqꝫ afflictionem eorum: et vi
rum Aegyptium percutientem quendam de Hebreis
fratribus ſuis. Cumqꝫ circumſpexiſſet huc atqꝫ illuc: et
nullum adeſſe vidiſſet: percuſſum Aegyptium abſcon-
dit ſabulo. Et egreſſus die altero: conſpexit duos He-
breos rixantes: dixitqꝫ ei qui faciebat iniuriam: Quare
percutis proximum tuum? Qui reſpondit: Quis con-
ſtituit te principem: ⁊ iudicem ſuper nos? Num occide
re me tu vis: ſicut heri occidiſti Aegyptium? Timuit C
Moyſes: ⁊ ait: Quomodo palam factũ eſt verbũ iſtud?
Audiuitqꝫ Pharao ſermonem hũc: ⁊ querebat occide-
re Moyſen. Qui fugiens de cõſpectu eius: moratus eſt
in terra Madian: ⁊ ſedit iuxta puteum. Erant autem
ſacerdoti Madian ſeptem filie: que venerãt ad haurien
dam aquam: ⁊ impletis canalibus adaquare cupiebant
greges patris ſui. Superuenere paſtores: et eiecerunt
eas. Surrexitqꝫ Moyſes: ⁊ defenſis puellis: adaquauit
oues earum. Que cum reuertiſſent ad * Iethro patrem Heb. Nõ iethro: ſed reuhel legunt.
ſuum: dixit ad eas: Cur velocius veniſti ſolito? Reſpon
derunt: Vir Aegyptius liberauit nos de manu paſto-
rum. Inſuper et hauſit aquam nobiſcum: potumqꝫ de-
dit ouibus. At ille: Vbi eſt: inquit? Quare dimiſiſtis ho D
minem? Vocate eum vt comedat panem. Iurauit ergo
Moyſes: ꝙ habitaret cum eo. Accepitqꝫ Sephoram fi
liam eius vxorem: que peperit ei filiũ: quẽ vocauit Ger-
ſom: dicẽs: Aduena fui in terra aliena. * Alterũ vo pepe De altero filio hoc loco nihil legitur ci no in hebraeo.
rit: quẽ vocauit Eliezer: dicẽs: De⁹ eñ patris mei adiu
tor meus: ⁊ eripuit me de manu pharaonis. Poſt mul-
tũ vero tẽporis mortuus eſt rex Aegypti. Et ingemiſcẽ
tes filij Iſrael: propter opera vociferati ſunt. Aſcẽditqꝫ
clamor eorum ad deũ ab operibus: ⁊ audiuit gemitum eo-
rum: ac recordatus eſt foederis: quod pepigerat cũ A-
braam: Iſaac ⁊ Iacob. Et reſpexit dñs filios Iſrael: * He. Et cognouit deus.
et liberauit eos. III.
A Moyſes autem paſcebat oues Iethro ſoceri ſui
ſacerdotis Madian. Cũqꝫ minaſſet gregẽ
ad interiora deſerti: venit ad mõtẽ dei Oreb.
Apparuitqꝫ ei dñs in flãma ignis de medio
rubi: ⁊ videbat ꝙ rub⁹ arderet: ⁊ nõ combureretur. Dixit er heb. angelus dñi.
go Moyſes: Vadã: ⁊ videbo viſionẽ hanc magnã: q̃re nõ deut. 24. a Ioſue. 5. d
cõburatur rubus. Cernẽs aũt dominus: ꝙ pergeret ad
videndum: vocauit eum de medio rubi: et ait: Moyſes
Moyſes. Qui rñdit: Adſum. At ille: Ne appropies: inq̃t: D
huc: ſolue calceamẽtũ de pedib⁹ tuis: loc⁹ eñ in quo ſtas:
terra ſancta eſt. Et ait: Ego ſum deus patris tui: deus

Abraam:deus Yſaac:⁊ deus Jacob. Abſcōdit Moyſes
faciē ſuā. Nō em̄ audebat aſpicere cōtra deū. Cui ait do
minus: Vidēs vidi. Vidi afflictionē populi mei in egy
heb. impellentes eos pto: ⁊ clamorē ei⁹ audiui: ꝓpter duriciā* eoꝝ q̄ pręſunt
operib⁹. Et ſciēs dolorē ei⁹ deſcēdi vt liberē eū de mani
bus egyptioꝝ: ⁊ deducā de terra illa in terrā bonā ⁊ ſpa
cioſam. ī terrā quę fluit lacte ⁊ melle: ad loca chananei:
⁊ ethei: ⁊ amorrei: ⁊ pherezei: ⁊ heuei: ⁊ iebuſei. Clamor
C ergo filioꝝ Yſrael venit ad me: vidiq; afflictionē eoꝝ: q̄
ab egyptijs opp̄mūt. Sed veni mittā te ad pharaonē:
vt educas populū meū filios Yſrael de egypto. Dixitq;
Moyſes ad deū. Quis ſum ego: vt vadā ad pharaonē:
⁊ educā filios iſrael de egypto? Qui dixit ei. Ego ero te
cū. Et hoc habebis ſignum: ꝙ miſerim te. Cū eduxeris
heb. immolabitis. ppl'm meū de egypto* imolabis deo ſup montē iſtū. Ait
D Moyſes ad deū: Ecce ego vadā ad filios Yſrael: et dicā
eis: De⁹ patrū veſtroꝝ miſit me ad vos. Si dixerit mihi
quod eſt nomē ei⁹? q̄d dicā eis? Dixit dn̄s ad Moyſen:
Ego ſum q̄ ſum. Ait: Sic dices filijs Yſrael: Qui eſt mi
ſit me ad vos. Dixitq; iterū de⁹ ad Moyſen: Hęc dices
filijs Yſrael: Dn̄s de⁹ patrū veſtroꝝ: de⁹ Abraam: deus
E Yſaac: ⁊ deus Jacob miſit me ad vos. Hoc nomē mihi
eſt in ęternū: ⁊ hoc memoriale meū in generatione et ge
nerationem. Vade: cōgrega ſeniores Yſrael: ⁊ dices ad
eos: Dn̄s de⁹ patrū vroꝝ apparuit mihi: de⁹ Abraā: ⁊
de⁹ iſaac: ⁊ de⁹ Jacob: dicēs: Viſitās viſitaui vos: ⁊ *vi
vidi ſupeſt di oīa: quę acciderūt vob' ī egypto: ⁊ dixi: vt educā vos
de afflictiōe egypti: ī terrā chananei: ⁊ ethei: et amorrei:
⁊ pherezei: ⁊ heuei: ⁊ iebuſei: ad terrā fluentē lacte ⁊ mel
F le: ⁊ audiēt vocē tuā. Ingredieriſq; tu et ſeniores iſrael
infra. 8. g. ad regē egypti: et dicetis ad eū: Dn̄s de⁹ hebręoꝝ voca
uit nos. Ibimus viā triū dierū in ſolitudinē: vt immole
mus dn̄o deo nr̄o. Sed ego ſcio: ꝙ nō dimittet vos rex
infra. 11. a egypti: vt eatis niſi ꝑ manū validā. Extēdam em̄ manū
G meā: ⁊ ꝑcutiā egyptū in cūctis mirabilib⁹ meis: q̄ factu
infra. 12. e rus ſū ī medio ei⁹. Poſt hoc dimittet vos: daboq; gra
tiam populo huic corā egyptijs. Et cū egrediemini: nō
exibit' vacui: ſed poſtulabit mulier a vicina ſua ⁊ ab ho
ſpita ſua vaſa argentea et aurea: ac veſtes: ponetiſq; eas
ſup filios ⁊ filias veſtras: ⁊ ſpoliabitis egyptum. IIII.
A Reſpōdens moyſes ait: Nō credēt mihi: neq;
audient vocē meā: ſed dicēt: nō apparuit tibi
dn̄s. Dixit ergo ad eū: Quid eſt quod tenes ī
manu tua? Reſpōdit: Virga. Dixitq; dn̄s:
Proijce eā in terrā. Proiecit: ⁊ verſa eſt in colubrū: ita
vt fugeret moyſes a facie ei⁹. Dixitq; dn̄s ad Moyſen:
Extēde manū tuā: ⁊ apprehēde caudā ei⁹. Extēdit ⁊ te
nuit: verſaq; eſt in virgā. Vt credāt: inq̄t: ꝙ apparuerit
tibi dn̄s de⁹ patrū tuoꝝ: deus Abraam: et de⁹ Yſaac: et
B deus Jacob. Dixitq; dominus rurſum: Mitte manū
tuam in ſinum tuū. Quam cum miſiſſet in ſinum: pro
tulit leproſam inſtar niuis. Retrahe: ait: manū tuam
in ſinum tuum. Retraxit: et protulit iterum: et erat ſi
milis carni reliquę. Si nō crediderint: inquit: tibi: neq;
audierint ſermonem ſigni prioris: credent verbo ſigni
ſequentis. Quod ſi nec duobus quidem his ſignis credi
derint: neq; audierint vocem tuam: ſume aquam flumi
nis: et effunde eā ſuper aridam: ⁊ quicquid hauſeris de
fluuio: vertetur in ſanguinem. Ait Moyſes: Obſecro
domine: non ſum eloquens ab heri ⁊ nudiuſtertius: ⁊ ex
quo locutus es ad ſeruum tuum: impeditioris ⁊ tardio
C ris lingue ſum. Dixit dominus ad eum: Quis fecit os
hominis? aut quis fabricatus eſt mutum ⁊ ſurdum: vi
dentem ⁊ cęcum? Nonne ego? Perge igitur: ⁊ ego ero
in ore tuo: doceboq; te quid loquaris. At ille: Obſecro
domine: inquit: mitte quem miſſurus es. Iratus domi
nus in Moyſen: ait: Aaron frater tuus leuites: ſcio ꝙ
eloquens ſit. Ecce ipſe egredietur in occurſum tuum:
D videnſq; te: lętabitur corde. Loquere ad eum: et pone
verba mea in ore eius: ⁊ ego ero ī ore tuo: et in ore illius:
⁊ oſtendam vobis quid agere debeatis. Et ipſe loquetur
pro te ad populum: ⁊ erit os tuum: tu autem eris ei* in heb. eris ei in deum
his quę ad deum pertinent. Virgam quoq; hanc ſume
in manu tua: in qua facturus es ſigna. Abijt Moyſes:
⁊ reuerſus eſt ad Jethro ſocerum ſuum. Dixitq; ei: Va
dam: ⁊ reuertar ad fratres meos in Aegyptū: vt videam E
ſi adhuc viuāt. Cui ait Jethro: Vade in pace. Dixit er
go dominus ad Moyſen in Madian: Vade: ⁊ reuerte
re in Aegyptum: mortui ſunt enim om̄es qui quęrebāt
animam tuam. Tulit ergo Moyſes vxorem ſuam: ⁊ fi
lios ſuos: ⁊ impoſuit eos ſuper aſinum: reuerſuſq; eſt in
Aegyptum: portans virgam dei in manu ſua. Dixitq; ei
dominus reuertēti in Aegyptum: Vide: vt om̄ia oſten
ta quę poſui in manu tua: facias corā Pharaone. Ego
indurabo cor eius: ⁊ nō dimittet populum. Diceſq; ad
eum: Hęc dicit dominus: Filius meus primogenitus F
Yſrael. Dixi tibi: Dimitte filium meū: vt ſeruiat mihi: ⁊
noluiſti dimittere eū: ecce ego interficiam filium tuum
primogenitum. Cumq; eſſet in itinere in diuerſorio: oc
currit ei dominus: et volebat occidere eum. Tulit ilico acutiſſimā
Sephora* acutiſſimam petram: et circūcidit prępudiū ſupereſt.
filij ſui: tetigitq; pedes eius: ⁊ ait: Spōſus ſanguinum
tu mihi es. Et dimiſit eum poſtꝙ dixerat: ſponſus ſan
guinum tu mihi es ob circūciſionem. Dixitq; dominus
ad Aaron: Vade in occurſum Moyſi in deſertū. Qui
perrexit obuiam ei in montem dei: et oſculatus eſt eum.
Narrauitq; Moyſes Aaron omnia verba domini: pro
quibus miſerat eum: ⁊ ſigna quę mandauerat ei. Vene
runtq; ſimul: ⁊ congregauerunt cunctos ſeniores filio
rum Yſrael. Locutuſq; eſt Aaron omnia verba quę di
xerat dominus ad Moyſen: ⁊ fecit ſigna corā populo: ⁊
credidit populus. Audieruntq; ꝙ viſitaſſet dominus fi
lios Yſrael: ⁊ ꝙ reſpexiſſet afflictionem illorum: ⁊ proni
adorauerunt. V.
Poſt hęc ingreſſi ſunt Moyſes ⁊ Aaron: et di A
xerunt Pharaoni: Hęc dicit dominus deus
Yſrael: Dimitte populum meum: vt ſacrifi
cet mihi in deſerto. At ille reſpondit: Quis
eſt dominus: vt audiam vocē eius: et dimittam Yſrael?
Neſcio dominum: ⁊ Yſrael non dimittam. Dixerūtq;:
Deus Hebręorum vocauit nos: vt eamus viam trium
dierum in ſolitudinem: ⁊ ſacrificemus domino deo no
ſtro: ne forte accidat nobis peſtis aut gladius. Ait ad
eos rex Aegypti: Quare moyſes ⁊ Aaron ſollicitatis po
pulum ab operibus ſuis? Ite ad onera veſtra. Dixitq;
Pharao:* Multus eſt popul⁹ terrę.* Videtis ꝙ tur heb. ecce multus eſt populus terrae ⁊ requiē pſtiti ſtis eis ab oneribus eorum.
ba ſuccreuerit: quāto magis ſi dederitis eis requiem ab
operibus? Pręcepit ergo in die illo pręfectis operum
⁊ exactoribus populi: dicens: Nequaꝙ vltra dabitis pa
leas populo ad cōficiendos lateres: ſicut* prius: ſed ipſi
vadant ⁊ colligant ſtipulas: ⁊ mēſuras laterum: quam
prius faciebāt: imponetis ſuper eos: nec minuetis quic B
ꝙ. Vacant enim: et idcirco vociferantur: dicentes: Ea heb. heri et nudiuſtertius.
mus ⁊ ſacrificemus deo noſtro.* Opprimantur operi
bus: ⁊ expleant ea: vt non* acquieſcant verbis mendaci infra eodē
bus. Igitur egreſſi pręfecti operum et exactores ad po heb. ingraueſcat ſeruitus ſup viros.
pulum: dixerunt: Sic dicit Pharao: Non do vobis pa
leas. Ite ⁊ colligite ſicubi īuenire poteritis: nec minue
tur quicꝙ de opere veſtro. Diſperſuſq; eſt populus per heb. ſeruētur per verba mendacia.
omnem terram Aegypti ad colligendas paleas. Pręfe
cti quoq; operum inſtabant: dicentes: Complete opus C
veſtrum quotidie: vt prius facere ſolebatis: quando da
bantur vobis paleę. Flagellatiq; ſunt qui pręerant ope
ribus filiorum Yſrael: ab exactoribus Pharaonis: di
centibus: Quare non impleſtis menſuram laterum ſi
cut prius: nec heri: nec hodie? Veneruntq; prępoſiti fi
liorum Yſrael: ⁊ vociferati ſunt ad Pharaonem: dicen
tes: Cur ita agis contra ſeruos tuos? Paleę non dan
tur nobis: ⁊ lateres ſimiliter imperātur. En famuli tui
flagellis cędimur: ⁊ iniuſte agitur cōtra populum tuū.

Qui ait: Vacatis ocio: et idcirco dicitis: Eamus et ſa-
crificemus domino. Ite ergo et operemini: palee non
dabuntur vobis: et reddetis ꝯſuetũ numerũ laterũ. Vi
debantqꝫ ſe pꝛepoſiti filioꝝ Iſrael in malũ: eo quod di-
ceretur eis: Nõ minuetur quicꝗ̃ operis de lateribus ꝑ
ſingulos dies. Occurreruntqꝫ Moyſi et Aaron: qui ſta
bant ex aduerſo: egredientes a Pharaone: ⁊ dixerũt ad
eos: videat dominus ⁊ iudicet: qm̃ foetere feciſtis odo-
rẽ noſtrũ corã Pharaõe ⁊ ſeruis eius: ⁊ pꝛebuiſtꝭ ei gla
diũ vt occideret nos. Reuerſuſqꝫ eſt Moyſes ad domi-
nũ ⁊ ait: Domine cur afflixiſti populũ iſtum? Quare mi
ſiſti me? Ex eo enim quo ingreſſus ſum ad Pharaõem
vt loquerer ex nomine tuo: afflixiſti populum tuum: et
non liberaſti eos. VI.
A DIxit dominus ad Moyſen: Nũc videbis que
facturus ſum Pharaoni. Per manũ em̃ foꝛ-
tẽ dimittet eos: et ĩ manu robuſta eijciet illos
de terra ſua. Locutuſqꝫ eſt dñs ad Moyſen:
dicens: Ego dominus qui apparui Abꝛaam: Iſaac et
Iacob in deo omnipotente: ⁊ nomẽ meũ Adonai: nõ in
dicaui eis. Pepigiqꝫ foedus cũ eis: vt darem illis terrã
Chanaan: terrã peregrinationis eoꝝ in qua fuerunt ad
uene. Ego audiui gemitum filioꝝ Iſrael quo Aegyptij
heb. oneribus. ⁊c. oppꝛeſſerũt eos: et recordatus ſum pacti mei. Ideo dic
filijs Iſrael: Ego dñs qui educã vos de * ergaſtulo Ae-
gyptioꝝ: ⁊ eruam vos de ſeruitute: ac redimã in bꝛachio
excelſo et iudicijs magnis: ⁊ aſſumam vos mihi in popu
B lum: et ero veſter deus: et ſcietis quia ego ſum dominus
de⁹ veſter: q̃ eduxerim vos de ergaſtulo Aegyptioꝝ: ⁊ in
duxerim vos in terrã ſuꝑ quã leuaui manũ meã: vt darẽ
eam Abꝛaam: Iſaac ⁊ Iacob: daboqꝫ illam poſſidendã
vobis: ego dominus. Narrauit ergo Moyſes oĩa filijs
Iſrael: qui non acquieuerunt ei pꝛopter anguſtiã ſpiri-
tus: et opus duriſſimũ. Locutuſqꝫ eſt domin⁹ ad Moy
ſen: dicens: Ingredere ⁊ loquere ad Pharaonẽ regem
Aegypti: vt dimittat filios Iſrael de terra ſua. Reſpon
dit Moyſes corã dño: Ecce filij Iſrael nõ audiunt me:
⁊ quõ audiet Pharao: pꝛeſertim cũ incircũciſus ſim la
bijs? Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen ⁊ Aaron: ⁊ de
dit mandatũ ad filios Iſrael et ad Pharaonẽ regẽ Ae-
hib. patrũ ſuoꝛum. gypti: vt educerent filios Iſrael de terra Aegypti. Iſti
ſunt pꝛincipes domoꝝ * ꝑ familias ſuas. Filij Rubẽ pꝛi
C mogeniti Iſrael: Enoch et Phalluh Eſron et Carmi
Sup. 1.a. geñ. 46.a. nuũ 26 a 1.par. 5.d. He cognatiões Rubẽ. Filij Symeõ: Iamuel: ⁊ Iamin
⁊ ohad: ⁊ Iachĩ: ⁊ ſoher ⁊ Saul fili⁹ Chananitidis. He
ꝓgenies Symeon. Et hec noĩa filioꝝ Leui ꝑ cognatio
nes ſuas: Gerſon: ⁊ Chaath: ⁊ Merari. Anni aũt vite
1.par 23.a ſupꝛa. 2.a nuũ 26 g Leui fuerũt centũ trigĩta ſeptẽ. Filij Gerſon: Libeni et
Semei ꝑ cognatiões ſuas. Filij Chaath: Amrã: ⁊ izhar
⁊ Hebꝛon ⁊ Oziel. Anni quoqꝫ vite Chaath cẽtũ trigĩ-
tatres. Filij Merari: Mahali ⁊ Muſi. He cognatio-
nes Leui ꝑ familias ſuas. Accepit aũt Amrã vxoꝛẽ Io
chabeth patruelẽ ſuã: que peperit ei Aaraõ ⁊ Moyſen.
Fuerũtqꝫ anni vite Amrã centũ triginta ſeptẽ. Filij quo
qꝫ izhar: Choꝛe: ⁊ Napheg: ⁊ Zechri. Filij quoqꝫ Oziel
D Miſael: et Elizaphan et Sechri. Accepit autẽ Aaron
heb. eliſaba. vxoꝛẽ * Eliſabeth filiã Aminadab: ſoꝛoꝛem Nahaſon: q̃
peperit ei Nadab: ⁊ abyu: ⁊ Eleazar: et Ithamar. Filij
quoqꝫ Choꝛe: Aſer: ⁊ Helchana: ⁊ Abiaſab. He ſunt co
gnationes Choeitarum. At vero Eleazar filius Aaron
accepit vxoꝛẽ de filiab⁹ Phutiel: que peperit ei Phine
hes. Hi ſunt pꝛincipes familiarũ leuitarum per cogna-
tiones ſuas. Iſte eſt Aaron et Moyſes: q̃bus pꝛecepit
dñs vt educerent filios Iſrael de terra Aegypti per tur
mas ſuas. Hi ſunt q̃ loquũtur ad Pharaonẽ regẽ aegy
heb. et factũ eſt in die qua ⁊c pti: vt educãt filios Iſrael de Aegypto. Iſte eſt moyſes
⁊ Aaron in * die qua locutus eſt dñs ad Moyſen in ter
ra Aegypti: et locutus eſt dominus ad Moyſen: dicens
Ego dñs: Loquere ad Pharaonẽ regẽ Aegypti: oĩa q̃
ego loquoꝛ tibi. Et ait Moyſes corã dño: En incircun-
ciſus labijs ſum: quõ audiet me Pharao? VII
DIxit dñs ad Moyſen: Ecce cõſtitui te deum A
Pharaõis: ⁊ Aaron frater tu⁹ erit ꝓpheta tu
us. Tu loqueris oĩa que mando tibi: ⁊ ille lo-
quetur ad Pharaonẽ: vt dimittat filios Iſra
el de terra ſua. Sed ego indurabo coꝛ eius: et multipli-
cabo ſigna et oſtenta mea in terra Aegypti: et nõ audiet
vos. Immittamqꝫ manũ meã ſuper Aegyptum: et edu
cam exercitum et populũ meũ filios Iſrael de terra Ae-
gypti ꝑ iudicia maxima. Et ſciẽt Aegyptij: qꝛ ego ſum
dñs q̃ extenderim manũ meã ſuꝑ Aegyptũ: ⁊ eduxerim
filios Iſrael de medio eoꝝ. Fecit itaqꝫ Moyſes ⁊ Aarõ B
ſicut ꝑ̃ceperat dñs: ita egerũt. Erat aũt moyſes octogĩ-
ta annoꝝ ⁊ Aaron octogĩtatriũ qñ locuti ſunt ad Pha
raonẽ. Dixitqꝫ dñs ad moyſen ⁊ Aarõ: Cũ dixerit vobꝭ
pharao: oſtẽdite ſigna: dices ad Aarõ: Tolle virgã tuã:
⁊ ꝓijce eã corã Pharaone: ⁊ vertetur ĩ colubꝛũ. Ingreſ
ſi itaqꝫ Moyſes ⁊ Aaron ad Pharaonẽ: fecerũt ſicut ꝑ̃ heb. abiecitqꝫ.
ceperat dñs. * Tulitqꝫ Aaron virgã corã Pharaone et
ſeruis eius: que verſa eſt in colubꝛũ. Vocauit aũt Pha
rao ſapientes et maleficos: et fecerũt etiã ipſi per incan-
tatiões Aegyptias et arcana quedã ſimiliter. Pꝛoiece-
rũtqꝫ ſinguli virgas ſuas: q̃ verſe ſunt in dꝛacones. Sed
deuoꝛauit virga Aaron virgas eoꝝ. Induratũqꝫ eſt coꝛ
Pharaõis: ⁊ nõ audiuit eos: ſicut pꝛeceperat dñs. Di-
xit aũt dñs ad Moyſen. Ingrauatũ eſt coꝛ Pharaõis:
⁊ nõ vult dimittere populũ. Vade ad eũ mane. Ecce e-
grediet̃ ad aquas. Et ſtabis in occurſum eius ſuper ri-
pam fluminis: ⁊ virgã que cõuerſa eſt in dꝛaconem: tol- C
les in manu tua: diceſqꝫ ad eum: Domin⁹ deus Hebꝛe-
oꝛum miſit me ad te: dicẽs: Dimitte populũ meũ: vt ſa
crificet mihi in deſerto: et vſqꝫ ad pꝛeſens audire nolui-
ſti. Hec igit̃ dicit dñs: In hoc ſcies qꝺ ſim domin⁹. Ec
ce percutiã virga que in manu mea eſt aquã fluminis: et
vertet̃ in ſanguinẽ. Piſces quoqꝫ q̃ ſunt in fluuio: moꝛi infra. 15a
entur: et computreſcent aque: et affligent̃ Aegyptij bi-
bẽtes aquã fluminis. Dixit quoqꝫ domin⁹ ad Moyſen:
Dic ad Aaron: Tolle virgã tuã ⁊ extende manũ tuã ſu-
per aquas Aegypti: ⁊ ſuper fluuios eoꝝ: ⁊ riuos ac palu D
des: et om̃es lacus aquarũ: vt vertant̃ in ſanguinẽ: et ſit
cruoꝛ in omni terra Aegypti: tam in ligneis vaſis q̃ĩ in
ſaxeis. Fecerũtqꝫ Moyſes ⁊ Araaõ ſicut pꝛeceperat do
minus. Et eleuãs virgã ꝑcuſſit aquã fluminis corã pha
raone ⁊ ſeruis eius: que oĩs verſa eſt in ſanguinẽ: et piſ-
ces qui erãt in flumine: moꝛtui ſunt. Cõputruitqꝫ fluui
us: ⁊ nõ poterant Aegyptij bibere aquã fluminis: ⁊ fuit
ſanguis ĩ tota terra Aegypti. Fecerũtqꝫ ſimiliter malefi
ci Aegyptioꝝ incãtatiõbus ſuis. Et ĩduratũ eſt coꝛ pha
raõis: nec audiuit eos: ſicut pꝛeceperat dñs. Auertitqꝫ
ſe: et ĩgreſſus eſt domũ ſuã: nec appoſuit coꝛ etiã hac vi-
ce. Foderũt aũt oẽs Aegyptij per circuitũ fluminis a-
quã vt biberẽt. Nõ em̃ poterant bibere aquã fluminis.
Impletiqꝫ ſunt ſeptẽ dies: poſtꝗ̃ ꝑcuſſit dñs fluuium. A
DIxit quoqꝫ dñs ad Moyſen: In- VIII. ſupꝛa. 7.c
gredere ad Pharaonẽ: ⁊ dices ad eũ: Hec di
cit dñs: Dimitte populũ meũ: vt ſacrificet mi
hi: Si aũt nolueris dimittere: ecce ego ꝑcuti
am oẽs terminos tuos ranis: ⁊ ebulliet fluui⁹ ranas: q̃
aſcendẽt: ⁊ ingredient̃ domũ tuã: ⁊ cubiculũ lectuli tui:
⁊ ſuꝑ ſtratũ tuũ: ⁊ ĩ domos ſeruoꝝ tuoꝝ: ⁊ in populũ tu
um in furnos tuos: ⁊ in reliq̃as ciboꝝ tuoꝝ: ⁊ ad te ⁊ ad
populũ tuũ: ⁊ ad oẽs ſeruos tuos intrabũt rane. Dixit B
qꝫ dñs ad Moyſen: Dic ad Aaron: Extende manũ tuã
ſuꝑ fluuios ac ſuꝑ riuos ⁊ paludes: et educ ranas ſuper
terrã Aegypti. Et extendit Aaron manũ ſuꝑ aquas Ae-
gypti: ⁊ aſcenderũt rane: opueruntqꝫ terrã Aegypti. Fe
cerũt aũt ⁊ malefici ꝑ incãtatiões ſuas ſimiliter: eduxe-
rũtqꝫ ranas ſuꝑ terrã Aegypti. Vocauit autẽ Pharao C
Moyſen ⁊ Aaron: ⁊ dixit eis: Orate dñm: vt auferat ra
nas a me ⁊ ã populo meo: ⁊ dimittã populũ vt ſacrificet

dn̄o.Dixitqꝫ Moyſes ad Pharaonē: Conſtitue mihi
qn̄ deprecer ꝓ te et pro ſeruis tuis:et pro populo tuo:vt
abigantur ranę a te 7 a domo tua:7 a ſeruis tuis:7 a po
pulo tuo:7 tantū in flumine remaneāt.Qui reſpondit:
Cras.At ille:iuxta inq̄t:verbū tuū faciā:vt ſcias:qm̄ nō
eſt ſicut dn̄s deꝰ noſter:7 recedēt ranę a te 7 a domo tua
7 a ſeruis tuis: 7 a populo tuo: 7 tantū in flumine rema
nebūt.Egreſſiqꝫ ſunt Moyſes 7 Aaron a pharaone: et
D clamauit Moyſes ad dn̄m pro ſpōſione ranaꝝ:quā con
dixerat Pharaoni.Fecitqꝫ dn̄s iuxta verbū Moyſi: et
mortuę ſunt ranę de domibꝰ:7 de villis:7 de agris.Cō
gregauerūtqꝫ eas in īmenſos aggeres:7 cōputruit ī ter
ra.Uidēs autē Pharao ꝙ data eſſet reqes:ingrauauit
cor ſuū:7 nō audiuit eos ſicut p̄ceperat dn̄s.Dixitqꝫ do
minꝰ ad moyſen: Loquere ad Aaron:Extende virgā tu
E am:7 ꝑcute puluerē terrę:7 ſint cyniphes ī vniuerſa ter
ra aegypti.Fecerūtqꝫ ita.Et extēdit Aarō manū:virgā
tenens:ꝑcuſſitqꝫ puluerē terrę: 7 facti ſunt cyniphes in
hoībus 7 iumētis. Omīs puluis terrę verſus eſt in cyni
phes ꝑ totā terrā Aegypti.Fecerūtqꝫ ſimiliter malefici ī
cātionibus ſuis:vt educerent cyniphes:7 nō potuerunt
Erātqꝫ cyniphes tam in hoībus ꝙ̄ in iumentis.Et dixe
runt malefici ad pharaonē:Digitus dei eſt hic.Indura
infra.19 a tūqꝫ eſt cor Pharaōis: et nō audiuit eos ſicut p̄ceperat
dn̄s. Dixit quoqꝫ dn̄s ad Moyſen: Cōſurge diluculo:
7 ſta corā Pharaōe:egredieť enim ad aquas:7 dices ad
eū: Hęc dicit dn̄s:Dimitte populū meū vt ſacrificet mi
hi:ꝙ ſi nō dimiſeris eū : ecce ego mittā in te:et in ſeruos
he. muſcā tuos:7 ī populū tuū:7 in domos tuas* om̄e genus muſ
Heb. muſcas. caꝝ:7 implebunť oēs domꝰ Aegyptioꝝ* muſcis diuerſi
generis:7 vniuerſa terra in q̄ fuerint:Faciāqꝫ mirabilē ī
F die illa terrā Geſſen:in q̄ populus meꝰ eſt: vt nō ſint ibi
muſcę:vt ſcias qm̄ ego dn̄s in medio terrę:ponāqꝫ* diui
Heb. redēptionem. ſionē īter populū meū:7 populū tuū.Cras erit ſignū il-
lud. Fecitqꝫ dn̄s ita. Et venit muſca grauiſſima in do-
mos Pharaōis 7 ſeruoꝝ eius:7 in oēm terrā Aegypti:
corruptaqꝫ eſt terra ab huiuſcemōi muſcis. Uocauitqꝫ
pharao moyſen 7 Aarō:7 ait eis:Ite 7 ſacrificate deo ve
ſtro ī terra hac.Et ait Moyſes:Nō poteſt ita fieri.Abo
minationes em̄ Aegyptioꝝ īmolabimꝰ dn̄o deo noſtro:
G Qđ ſi mactauerimus ea q̄ colūt Aegyptij corā eis:lapi-
dibus nos obruent. Uiā triū dierū ꝑgemus in ſolitudi-
nē:et ſacrificabimus dn̄o deo noſtro:ſicut p̄cepit nobis.
Dixitqꝫ Pharao: Ego dimittā vos vt ſacrificetis dn̄o
ſupra.3.f. deo veſtro in deſerto:verūtamē lōgius ne abeatis: Ro-
gate ꝓ me.Et ait Moyſes:Egreſſus a te:orabo dn̄m 7
recedat muſca a pharaone:7 a ſeruis ſuis:7 a populo eiꝰ
cras. Uerūtamē noli vltra fallere: vt nō dimittas popu
lū ſacrificare dn̄o.Egreſſuſqꝫ Moyſes a pharaone:ora
uit dn̄m:Qui fecit iuxta verbū illiꝰ:et abſtulit muſcas a
Pharaone: 7 a ſeruis ſuis:7 a populo eius. Nō ſupfuit
nec vna quidē.Et ingrauatū eſt cor Pharaonis: ita vt
nec hac quidē vice dimitteret populū. IX.

DIxit aūt dn̄s ad Moyſen:ingredere ad pha-
A infra eodē raonē:7 loquere ad eum: Hęc dixit dn̄s deus
Hebręorū: Dimitte populū meū vt ſacrificet
mihi. Qđ ſi adhuc renuis:7 retines eos:ecce
manus mea erit ſup agros tuos:7 ſup equos:7 aſinos 7
camelos:7 oues:et boues peſtis valde grauis.Et faciet
dn̄s mirabile inter poſſeſſiōes Iſrael: 7 poſſeſſiōes Ae-
gyptiorū: vt nihil omnino ꝑeat ex his q̄ pertinent ad fili
os Iſrael.Cōſtituitqꝫ dn̄s tēpus:dicēs:Cras faciet do
minꝰ verbū iſtud in terra. Fecit ergo dn̄s verbū hoc alte
ra die:7 mortua ſunt oīa animātia Aegyptiorū. De ani
B malibus vero filiorū Iſrael nihil omnino perijt.Et mi-
ſit Pharao ad videndū: nec erat quicꝙ̄ mortuū de his
quę poſſidebat Iſrael.Ingrauatūqꝫ eſt cor pharaonis:
7 nō dimiſit populū.Et dixit dn̄s ad Moyſen 7 Aarō:
Tollite plenas manus cineris de camino:7 ſpargat illū
Moyſes in cęlū corā Pharaone:ſitqꝫ puluis ſuper om
nes terrā Aegypti.Erunt em̄ in hoībus et iumentis vl-
cera:7 veſicę turgētes in vniuerſa terra Aegypti. Tule
runtqꝫ cinerē de camino:7 ſteterunt corā Pharaone: 7
ſparſit illū Moyſes in cęlū.Factaqꝫ ſunt vlcera veſicaꝝ
turgentium in hominibus:et iumētis:nec poterāt ma-
lefici ſtare coram Moyſe propter vlcera quę in illis e-
rant:et in omni terra Aegypti. Indurauitqꝫ dominus C
cor Pharaonis:7 non audiuit eos:ſicut locutus eſt do- ſupra.8.c
minus ad Moyſen.Dixitqꝫ dn̄s ad Moyſen:mane cō- ſupra.eo.
ſurge:7 ſta corā Pharaone:7 dices ad eū: Hęc dicit do
minus deus Hebręorū:Dimitte populum meum:vt ſa
crificet mihi:quia in hac vice mittam om̄es plagas me
as ſuper cor tuum: et ſuper ſeruos tuos:et ſuper popu-
lum tuum: et ſcias quod non ſit ſimilis mei in omni ter D
ra. Nunc em̄ extendens manū: percutiā te et populū tu Rom.9.c.
um peſte:peribiſqꝫ de terra. Idcirco autem poſui te: vt
oſtendā in te fortitudinē meā:7 narretur nomen meum
in omni terra. Adhuc retines populū meū: 7 non vis eū
dimittere?en pluam cras hac ipſa hora grandinem mul
tam nimis:qualis non fuit in Aegypto: a die qua funda
ta eſt:vſqꝫ in pręſens tempus. Mitte ergo iam nunc:et
congrega iumenta tua:et om̄ia quę habes in agro. Ho
mines em̄:et iumenta:et vniuerſa: quę iumenta fuerint
foris:nec congregata in agris:cecideritqꝫ ſuper ea grā-
do:morientur. Qui timuit verbum dn̄i de ſeruis Pha E
raōis: fecit confugere ſeruos ſuos: 7 iumēta in domos.
Qui autē neglexit ſermonem domini: dimiſit ſeruos ſu
os:7 iumenta in agris. Et dixit dominus ad Moyſen:
Extende manum tuam in cęlum: vt fiat grando in vni-
uerſa terra Aegypti ſuper homines:et ſuper iumenta:7 pſal.77.
ſuper omnem herbam agri ī terra Aegypti. Extēditqꝫ pſal.104.
Moyſes virgam in cęlum:et dominus dedit tonitrua:
grandinem: ac diſcurrētia fulgura ſuper terram: pluit F
qꝫ dominus grandinem ſuper terram Aepgypti: 7 grā
do:et ignis mixta pariter ferebantur. Tantęqꝫ fuit ma
gnitudinis:quanta ante nunꝙ̄ apparuit in vniuerſa ter
ra Aegypti: ex quo gens illa condita eſt. Et ꝑcuſſit grā
do in omni terra Aegypti cuncta quę fuerunt in agris:
ab homine vſqꝫ ad iumētum. Cunctamqꝫ herbam agri
percuſſit grando : et omne lignum regionis confregit. he.goſſen
Tantum in terra* Geſſen: vbi erāt filij Iſrael: grando
non cecidit: Miſitqꝫ Pharao:et vocauit moyſen:7 A-
aron:dicens ad eos: Peccaui etiam nunc:dominus iu
ſtus:et ego: et populus meus impij. Orate dominū:vt
deſinant tonitrua dei:7 grando:vt dimittam vos:et ne-
quaꝙ̄ hic vltra maneatis.Ait moyſes: Cū egreſſus fue G
ro de vrbe:extendam palmas meas ad dominū:et ceſſa-
bunt tonitrua:et grando non erit: vt ſcias quia domini
eſt terra. Noui autē ꝙ 7 tu: et ſerui tui necdum timea
tis dominū deū. Linum ergo:et hordeum lęſum eſt: eo
ꝙ hordeum eſſet virens: et linum iam folliculos germi
naret. Triticum autem:et far non ſunt lęſa:quia ſero-
tina erant. Egreſſuſqꝫ moyſes a Pharaone ex vrbe: te
tendit manus ad dominū: et ceſſauerūt tonitrua 7 grā
do:nec vltra ſtillauit pluuia ſuper terrā. Uidens autem
Pharao:ꝙ ceſſaſſet pluuia:et grando: 7 tonitrua:au-
xit peccatū:et īgrauatū eſt cor eius:7 ſeruorum illius 7
induratū nimis:nec dimiſit filios Iſrael: ſicut pręcepe
rat dominus per manū Moyſi. X

ET dixit dn̄s ad Moyſen: Ingredere ad pha A
raonē:ego em̄ īduraui cor eius: 7 ſeruoꝝ illiꝰ
vt faciā ſigna mea hęc ī eo: 7 narres in auribꝰ
filij tui:7 nepotum tuoꝝ:quotiēs cōtriuerim
Aegyptios:et ſigna mea fecerim in eis:et ſciatis ꝙ ego
dn̄s deꝰ. Introierūt ergo Moyſes 7 Aaron ad pharao ſupra.7.c
nē:7 dixerūt ei: Hęc dicit dn̄s deus Hebręorum: Uſqꝫ .8.a.et.9.
quo non vis ſubijci mihi? Dimitte populū meū vt ſacri-
ficet mihi. Sin aūt reſiſtis: 7 nō vis dimittere eum: ecce
ego inducam cras locuſtā in fines tuos:quę operiet ſu-
perficiem terrę:ne quicꝙ̄ eius appareat:ſed comedatur

B quod reſiduum fuerit grandini. Corrodet em̃ omnia li
gna: que germinãt in agris: et implebit domos tuas: ⁊
ſeruoꝝ tuoꝝ: ⁊ omniũ Aegyptiorum: quantã non vide
rũt patres tui: ⁊ aui: ex quo orti ſunt ſuper terram vſq;
in preſentẽ diem. Auertitq; ſe: ⁊ egreſſus eſt a Pharao
ne. Dixerũt autem ſerui Pharaonis ad eum: Uſq; quo
patiemur hoc ſcãdalũ? Dimitte homines: vt ſacrificẽt
domino deo ſuo. Nonne vides ꝙ perierit Aegyptus?
Reuocaueruntq; Moyſen et Aaron ad Phararonẽ:
qui dixit eis: Ite: ſacrificate domino deo veſtro. Qui nã
C ſunt: qui ituri ſunt? Ait Moyſes: Cũ paruulis noſtris:
⁊ ſenioribus pergemus: cum filijs ⁊ filiabus: cum ouib⁹
et armentis. Eſt enim ſolennitas domini dei noſtri. Et
reſpondit Pharao: Sic dominus ſit vobiſcũ. Quomo
do ego dimittam vos et paruulos veſtros: cui dubium
eſt quod peſſime cogiteris? Non fiat ita: ſed ite tantum
viri: et ſacrificate domino. Hoc em̃ et ipſi petiſtis. Sta-
timq; eiecti ſunt de conſpectu Pharaonis. Dixit autẽ
domin⁹ ad Moyſen: Extende manum tuam ſuper ter-
ſpal. 104. ram Aegypti ad locuſtam: vt deſcendat ſuper eam: et de
ſap.10.b. uoret omnem herbam: que reſidua fuerit grandini. Et
Johe.1.a. extendit Moyſes virgam ſuper terram Aegypti: et do-
D minus induxit ventum vrentem tota die illa: et nocte: et
mane facto: ventus vrens leuauit locuſtas. Que aſcen-
derunt ſuper vniuerſam Aegypti: et ſederunt in cunctis
finibus Aegyptiorum innumerabiles: quales ante illud
tempus non fuerũt: nec poſtea future ſunt. Operuerũt-
q; vniuerſam ſuperficiem terre vaſtantes omnia. Deuo
rata eſt igitur herba terre: ⁊ quicquid pomoꝝ in arbori
E bus fuit: que grando dimiſerat. Nihil quoq; omnino vi
rens relictum eſt in lignis et in herbis terre: in cuncta
Aegypto. Quamobrem feſtinus Pharao vocauit moy
ſen: et Aaron: et dixit eis: Peccaui in dominum deũ ve-
ſtrum: et in vos: ſed nunc dimittite peccatum mihi etiã
hac vice: et rogate dominum deum veſtrum: vt auferat
Pſ.13. a me mortẽ iſtam. Egreſſuſq; eſt Moyſes de cõſpectu
Pharaonis: et orauit dominum. Qui flare fecit ventũ
ab occidente vehemẽtiſſimũ: et arreptam locuſtam pro
Pſ.104. iecit in mare rubrum. Non remanſit ne vna quidem in
F
Sap.17.a. cunctis finibus Aegypti. Et indurauit domin⁹ cor pha
et.18.a. raonis: nec dimiſit filios Iſrael. Dixit autem dominus
ad Moyſen: Extende manum tuã in celum: et ſint tene
bre ſuper terrã Aegypti tã denſe: vt palpari queant. Ex
tenditq; Moyſes manum in celũ: et facte ſunt tenebre
horribiles in vniuerſa terra Aegypti. Tribus diebus ne
mo vidit fratrẽ ſuũ: nec mouit ſe de loco: in quo erat. Ubi
cunq; autem habitabãt filij Iſrael: lux erat. Uocauitq;
pharao moyſen: et Aaron: ⁊ dixit eis: Ite ſacrificate do
G mino. Oues tantũ veſtre: ⁊ armenta remaneant: paruu
li veſtri eant vobiſcũ. Ait Moyſes: Hoſtias quoq;: ⁊ ho
locauſta dabis nobis: q̃ offeramus dño deo noſtro. Cun
cti greges ꝑgent nobiſcũ: non remanebit ex eis vngula:
que neceſſaria ſunt in cultũ dñi dei noſtri: p̃ſertim cum
ignoremus q̃d debeat immolari: donec ad ipſum locũ ꝑ
ueniam?. Indurauit aũt dñs cor Pharaonis: ⁊ noluit
dimittere eos. Dixitq; Pharao ad Moyſen: Recede a
me: ⁊ caue ne vltro videas faciẽ meã: quocunq; die appa
rueris mihi: morieris. Reſpondit Moyſes: Ita fiat vt
locutus es. Non videbo vltra faciem tuam XI
A ET dixit dñs ad moyſen: Adhuc vna plaga tã
ſupra.3.g gã Pharaonẽ ⁊ egyptũ: ⁊ poſt hec dimittet
infra.12.e vos: ⁊ exire cõpellet. Dices ergo om̃i plebi: vt
Pſ.104. poſtulet vir ab amico ſuo: ⁊ mulier a vicina ſua
eccl.45.a vaſa argẽtea ⁊ aurea et veſtẽ. Dabit autẽ dñs gratiã po
B
infra.12.d pulo ſuo coram Aegyptijs. Fuitq; Moyſes vir magn⁹
Pſ.77. valde in terra Aegypti coram ſeruis Pharaonis ⁊ om
et 34.a. ni populo. Et ait: Hec dicit dñs: media nocte ingredi-
ar Aegyptũ: et morietur om̃e primogenitũ in terra Aegyp-
tioꝝ: a primogenito Pharaonis qui ſedet in ſolio eius
vſq; ad primogenitũ ancille que eſt ad molã: et om̃ia pri

mogenita iumẽtoꝝ. Eritq; clamor magnus ĩ vniuerſa C
terra Aegypti: qualis nec ante fuit: nec poſtea futur⁹ eſt.
Apud om̃es autẽ filios Iſrael non mutiet canis ab ho-
mine vſq; ad pecus: vt ſciatis quanto miraculo diuidat
dominus Aegyptios et Iſrael. Deſcendẽtq; omnes ſer D
ui tui iſti ad me: ⁊ adorabũt me: dicẽtes: Egredere tu ⁊
omnis populus qui ſubiectus eſt tibi. Poſt hec egredie
mur. Et exiuit a pharaone iratus nimis. Dixit autẽ do
minus ad Moyſen: Nõ audiet vos pharao: vt multa ſi
gna fiant in terra Aegypti. Moyſes autem ⁊ Aaron fe
cerunt omnia ſigna ⁊ oſtenta que ſcripta ſunt corã pha
raone: ⁊ indurauit dominus cor Pharaonis: nec dimi
ſit filios Iſrael de terra ſua. XII
DIxit quoq; dñs ad Moyſen ⁊ Aaron in ter- A
ra Aegypti: Mẽſis iſte vobis principiũ men
ſium primus erit in menſibus anni. Loqui-
mini ad vniuerſum coetũ filioꝝ Iſrael: ⁊ dici
te eis: decima die mẽſis hui⁹ tollat vnuſquiſq; agnũ per
familias ⁊ domos ſuas. Sin aũt minor eſt numerus: vt
ſufficere poſſit ad veſcẽdũ agnũ: aſſumet vicinũ ſuũ qui
cõiunctus eſt domui eius iuxta numerũ animaꝝ: q̃ ſuffi
cere poſſunt ad eſum agni. Erit aũt agnus abſq; macu
la maſculus anniculus. *Iuxta quẽ ritũ tolletis ⁊ hoe- He. ab ag
dũ: ⁊ ſeruabitis eũ vſq; ad quartãdecimã diẽ menſis hu nis et hoe
ius. Immolabitq; eũ vniuerſa multitudo filioꝝ Iſrael dis ſegre=
ad veſperã: ⁊ ſumet de ſanguine ei⁹: ac ponẽt ſup vtrũq; gabitis eũ
poſtem: ⁊ in ſuperliminaribus domorum in quibus co- B
medent illũ. Et edent carnes nocte illa aſſas igni: et azy
mos panes cũ lactucis agreſtibus. Nõ comedetis ex eo
crudũ q̃d: nec coctũ aqua: ſed aſſum tantũ igni. Caput
cum pedibus eius ⁊ inteſtinis vorabitis: nec remanebit
quicq̃ ex eo vſq; mane. Si quid reſiduũ fuerit: igne cõ-
buretis. Sic aũt comedetis illũ: Renes veſtros accinge Baculos
tis: ⁊ calceamenta habebitis in pedibus: tenẽtes *bacu- veſtros in
los in manibus: ⁊ comedetis feſtinanter. Eſt em̃ phaſe: manibus
id eſt tranſitus domini. Et tranſibo per terrã Aegypti veſtris.
nocte illa: percutiamq; omne primogenitũ in terra Aegy Heb.9.c
pti ab homine vſq; ad pecus: et in cunctis dijs Aegypti C
faciã iudicia: ego dñs. Erit aũt ſanguis vobis in ſignũ ĩ
edibus in quibus eritis: ⁊ videbo ſanguinem ⁊ tranſibo
vos: nec erit vobis plaga diſperdens quãdo percuſſero
terrã Aegypti. Habebitis aũt hunc diẽ in monimentũ:
⁊ celebrabitis eũ ſolẽnem domino in generationibus ve
ſtris cultu ſempiterno. Septẽ diebus azyma comedetis
In die primo non erit fermẽtatum in domibus veſtris.
Quicunq; comederit fermentatũ: peribit aĩa illa de Iſ-
rael a primo die vſq; ad diẽ ſeptimũ. Dies prima erit ſã-
cta atq; ſolennis: ⁊ dies ſeptima eadẽ feſtiuitate venera leui.23.a.
bilis. Nihil operis facietis in eis: exceptis his q̃ ad veſ- num̃.28.c
cendũ pertinent: ⁊ obſeruabitis azyma. In eadem enim
ipſa die educã exercitũ veſtrũ de terra Aegypti: ⁊ cuſto-
dietis diẽ iſtum in generatiões veſtras ritu perpetuo.
Primo menſe quartadecima die menſis ad veſperã co-
medetis azyma vſq; ad diem viceſimãprimã eiuſdẽ men
ſis ad veſperam. Septẽ diebus fermentatum non inue D
nietur in domibus veſtris. Qui comederit fermentatũ
peribit anima eius de coetu Iſrael: tã de aduenis ꝙ de
indigenis terre. Omne fermentatum non comedetis.
In cunctis habitaculis veſtris edetis azyma. Uocauit
autem Moyſes omnes ſeniores filiorum Iſrael: et di-
xit ad eos: Ite tollentes animal per familias veſtras: ⁊
immolate phaſe. Faſciculumque hyſopi tingite in ſan-
guine qui eſt in limine: et aſpergite ex eo ſuperliminare
et vtrunq; poſtem: qui eſt in limine. Nullus veſtrum e-
grediatur oſtium domus ſue vſque mane. Tranſibit e-
nim dominus percutiens Aegyptios. Cumq; viderit
ſanguinem in ſuperliminari et in vtroque poſte: tranſ-
cendet oſtium domus: et non ſinet percuſſorem ingre-
di domos veſtras et ledere. Cuſtodi verbum iſtum le-
gitimum tibi et filijs tuis vſq; in eternum. Cumque in

troieris terram: quam dominus deus daturus eſt vob
vt pollicitus eſt: obſeruabit ceremonias iſtas. Et cum
dixerint vobis filij veſtri: que eſt iſta religio? dicetis eis:
Victima tranſitus domini eſt: quando tranſiuit ſuper
domos filiorum Iſrael in Aegypto: percutiens Aegyp
tios: et domos noſtras liberās. Incuruatuſꝫ populus
adorauit. Et egreſſi filij Iſrael fecerunt ſicut precepe
Pſal. 77 rat dominus Moyſi ⁊ Aaron. Factum eſt autem in no
Sap. 18. b ctis medio: percuſſit dominus omne primogenitum in
terra Aegypti: a primogenito Pharaōis* q̄ in ſolio ei⁹
Heb. ſedē ſedebat vſq; ad primogenitū captiue que erat in carce
ris in ſo re: ⁊ omē primogenitum iumentorū. Surrexitq; Pha
lio ſuo. rao nocte ⁊ omēs ſerui eius cunctaq; Aegyptus: et ort⁹
E eſt clamor magnus ī Aegypto. Neq; eñi erat dom⁹ in q̄
Ps. 104. non iaceret mortuus. Vocatiſq; Pharao: Moyſe ⁊ A
Ps. 134. aron nocte ait: Surgite: egredimini a populo meo: et
Pap. 8: b vos ⁊ filij Iſrael. Ite ⁊ īmolate dño ſicut dicitis. Oues
veſtras ⁊ armenta aſſumite vt petieratis: ⁊ abeuntes be
nedicite mihi. Vrgebantq; Aegyptij populū Iſrael de
terra exire velociter: dicentes: Omēs moriemur. Tulit
igit̄ populus cōſperſam farinā anteq̄ fermentaret̄: ⁊ li
gās in pallijs poſuit ſup humeros ſuos. Feceruntq; filij
Iſrael ſicut preceperat dñs Moyſi: ⁊ petierūt ab Aegy
F ptijs vaſa argentea et aurea: veſteq; plurimā. Dñs autē
dedit gratiam populo corā Aegyptijs: vt commodarēt
eis: ⁊ ſpoliauerūt Aegyptios. Profectiq; ſunt filij Iſ
rael de Rameſſe in Sochot ſexcenta fere millia peditū
viroꝝ abſq; paruulis ⁊ mulieribus: ſed et vulgus pmiſ
cuum innumerabile aſcendit cum eis: oues et armenta
⁊ animātia diuerſi gñris multa nimis. Coxerūtq; fari
nā quā dudū de Aegypto conſperſam tulerāt: et fecerūt
ſubcineritios panes azymos. Neq; enim poterat fermē
tari cogentibus exire Aegyptijs: et nullā facere ſinenti
Alias cu bus morā: nec pulmenti quicq̄* occurrerat preparare.
rauerant. Habitatio autem filiorū Iſrael qua manſerūt in Aegy
pto fuit quadringētorum triginta annorū. Quibus ex
pletis eadem die egreſſus eſt omīs exercitus dñi de ter
G ra Aegypti. Nox iſta eſt obſeruabilis dñi: q̄ndo eduxit
eos de terra Aegypti. Hanc obſeruare debent omnes fi
lij Iſrael in generationibus ſuis. Dixitq; dominus ad
Moyſen ⁊ Aaron: Hec eſt religio phaſe: Omnis alieni
gena non comedet ex eo. Omnis autem ſeruus emptiti
us circuncidetur: et ſic comedet. Aduena et mercenna
rius non edent ex eo. In vna domo comedetur: nec effe
retis de carnibus ei⁹ foras: nec os illius confringetis:
Oīs coetus filiorū Iſrael faciet illud. Quod ſi quis pe
grinorum in veſtram voluerit tranſire coloniam: et fa
cere phaſe domini: circūcidetur prius omne maſculinū
eius: et tunc rite celebrabit: eritq; ſicut indigena terre.
Si quis autē circunciſus non fuerit: nō veſcetur ex eo.
Eadē lex erit indigene et colono: qui peregrinat̄ apud
vos. Feceruntq; omnes filij Iſrael ſicut preceperat dñs
Moyſi et Aaron: et eadam die eduxit domin⁹ filios Iſ
rael de terra Aegypti per turmas ſuas. XIII
A Locutuſq; eſt domin⁹ ad Moyſen: dicēs: Sā
Infra. 22. d ctifica mihi omē primogenitum quod aperit
et 34. c. vuluam in filijs Iſrael: tam de hominibus q̄
num. 2. b de iumentis: Mea ſunt eñi oīa. Et ait Moy
et. 8. c. ſes ad populum: Mementote diei huius in qua egreſſi
eſtis de Aegypto et de domo ſeruitutis: quoniam in ma
nu forti eduxit vos dominus de loco iſto: vt nō comeda
tis fermentatū panē. Hodie egredimini menſe nouarū
Ps. 113. frugū. Cūq; introduxerit te dominus in terrā Chana
nei ⁊ Ethei ⁊ Amorrei et heuei et Iebuſei: quā iurauit
patribus tuis: vt daret tibi terrā fluentē lacte et melle:
Deute. 5. celebrabitis hūc morē ſacrorū mēſe iſto. Septem dieb⁹
B veſceris azymis: ⁊ ī die ſeptimo erit ſolennitas domini.
Heb. reli Azyma comedetis ſeptē diebus. Nō apparebit apud te
ctū in cun aliq̄d fermentatū: *nec in cunctis finibus tuis. Narra
ctis finib⁹ biſq; filio tuo ī die illo: dicēs: Hoc eſt qd̄ fecit mihi dñs
tuis.
qñ egreſſus ſum de Aegypto. Et erit q̄ſi ſignū in manu
tua: ⁊ q̄ſi monimentū ante oculos tuos: ⁊ vt lex dñi ſem
ꝑ ſit in ore tuo. In manu eñi forti eduxit te dñs de egyp
to: Cuſtodies huiuſcemodi cultū ſtatuto tēpore a die
bus in dies. Cūq; introduxerit te dñs in terrā Chana
nei: ſicut iurauit tibi ⁊ patribus tuis: ⁊ dederit tibi eam
ſeparabis oē qd̄ aperit vuluā dño: et qd̄ primitiuū eſt in
pecoribus tuis. Quicq̄d habueris maſculini ſexus: cōſe C
crabis dño. Primogenitū aſini mutabis oue: qd̄ ſi non ſup. eo. b.
redemeris: īterficies. Omē aūt primogenitū hoīs de fi
lijs tuis precio redimes. Cūq; interrogauerit te filius
tuus cras: dicens: q̄d eſt hoc? Reſpōdebis ei: In manu
forti eduxit nos dñs de terra Aegypti: de domo ſeruitu
tis. Nā cū īdurat⁹ eſſet pharao et nollet nos dimittere
occidit dñs oē primogenitū in terra egypti a primoge
nito hoīs: vſq; ad primogenitū iumētoꝝ: Idcirco īmo
lo dño oē qd̄ aperit vuluā maſculini ſexus: ⁊ oīa primo
genita filioꝝ meoꝝ redimo. Erit igit̄ q̄ſi ſignū in manu
tua*: et quaſi appēſum q̄d ob recordationē ante oculos heb. et q̄ſi
tuos: eo q̄ in manu forti eduxit nos dñs de Aegypto. frōtale ⁊c.
Igit̄ cū emiſiſſet Pharao populū: non eos duxit dñs ꝑ D
viā terre Philiſtijm q̄ vicina eſt: reputās ne forte poeni
teret eū: ſi vidiſſet aduerſum ſe bella cōſurgere ⁊ reuer
teret̄ in Aegyptū: ſed circūduxit ꝑ viā deſerti: que eſt iu
xta mare rubrū. Et armati aſcēderūt filij Iſrael de ter
ra Aegypti. Tulit quoq; Moyſes oſſa Ioſeph ſecū: co
q̄ adiuraſſet filios Iſrael: dicens: Viſitabit vos de⁹: ef
ferte oſſa mea hinc vobiſcū. Profectiq; de Sochot: ca Heb. vt lu
ſtrametati ſunt in Ethan in extremis finibus ſolitudi ceſceret
nis. Dñs aūt precedebat eos ad oſtendendā viā ꝑ diē in eis ad am
colūna nubis: ⁊ ꝑ noctē in colūna ignis: * vt dux eſſet iti bulādum
neris vtroq; tempore. Nunq̄ defuit colūna nubis ꝑ diē diu noct
neq; colūna ignis per noctē: corā populo. XIIII q̄
Locutus eſt aūt dñs ad Moyſen: dicens: Lo A
quere filijs Iſrael. Reuerſi caſtrametent̄ e re
giōe Phihahiroth: q̄ eſt inter Magdalum ⁊
mare cōtra Beelſephon. In cōſpectu eius ca
ſtra ponetis ſup mare. Dicturuſq; eſt Pharao ſup filijs
Iſrael: Coartati ſunt in terra: concluſit eos deſertum:
Et īdurabo cor eius ac perſequetur vos: et glorificabor
in Pharaone et in omni exercitu eius: ſcientq; Aegyp
tij: quia ego dominus. Feceruntq; ita. Et nunciatum
eſt regi Aegyptiorum: quod fugiſſet populus: immu
tatumq; eſt cor Pharaonis et ſeruorum eius ſuper po
pulum: ⁊ dixerunt: Quid voluimus facere: vt dimitte B
remus Iſrael: ne ſeruiret nobis? Iunxit ergo currum
⁊ omnem populum ſuum aſſumpſit ſecum. Tulitq; ſex
centos currus electos: et quicquid in Aegypto currū
fuit: et duces totius exercitus. Indurauitq; dominus
cor Pharaonis regis Aegypti: et perſecutus eſt filios
Iſrael. At illi egreſſi erāt in manu excelſa. Cūq; pſeque C
rentur Aegyptij veſtigia precedentium: repererunt eos
in caſtris ſuper mare. Omnis equitatus et currus pha
raonis: et vniuerſus exercitus erant in Phihahiroth
contra Beelſephon. Cūq; appropinquaſſet Pharao:
leuantes filij Iſrael oculos: viderunt Aegyptios poſt
ſe: et timuerunt valde. Clamaueruntq; ad dominum:
et dixerunt ad Moyſen: Forſitan non erant ſepulchra
in Aegypto: ideo tuliſti nos vt moreremur ī ſolitudine.
Quid hoc facere voluiſti: vt educeres nos ex Aegypto?
Nōne iſte eſt ſermo quē loquebamur ad te in Aegypto: D
dicētes: recede a nobis vt ſeruiamus Aegyptijs? Mul
to eñi melius erat ſeruire eis: q̄ mori in ſolitudine. Et
ait Moyſes ad populum: Nolite timere: State et vi
dete * magnalia domini que facturus eſt hodie. Aegy Heb. ſalu
ptios enim quos nunc videtis: nequaq̄ vltra videbitis tem dñi
vſq; in ſempiternum. Dominus pugnabit pro vobis: quam ⁊c
et vos tacebitis. Dixitq; dominus ad Moyſen: Quid
clamas ad me? Loquere filijs Iſrael vt proficiſcantur.
Tu aūt eleua virgā tuā: et extende manū tuā ſup mare:

et diuide illud: vt gradiantur filij Iſrael in medio mari
per ſiccum. Ego autē indurabo cor Aegyptiorū: vt per
ſequantur vos: ⁊ glorificabor in Pharaone: et in omī ex
E ercitu eius: ⁊ ī curribus ⁊ ī equitibus illiꝰ. Et ſcient Ae
noemie.9. gyptij q̄r ego ſum dominus: cū glorificatus fuero ī pha
raone: et in curribus atqꝫ ī equitibus eius. Tollenſqꝫ ſe
angelus domini qui precedebat caſtra Iſrael: abijt poſt
eos: et cum eo pariter columna nubis: priora dimittēs:
poſt tergum ſtetit inter caſtra Aegyptiorū et caſtra Iſ-
rael. Et erat nubes tenebroſa ⁊ illuminans noctem: ita
vt ad ſeinuicem toto noctis tempore accedere non vale-
Joſu.z.b rent. Cumqꝫ extendiſſet Moyſes manū ſuper mare ab
et.4.d. ſtulit illud dominus: flante vento vehemēti: et vrente to
iudith.5.b ta nocte et vertit in ſiccum. Diuiſaqꝫ eſt aqua: et ingreſſi
Ps.77. ſunt filij Iſrael per mediū ſicci maris. Erat enim aqua
Eccl.3z.c quaſi murus a dextera eorū et leua. Perſequenteſqꝫ Ae
F
iudit.9.b gyptij ingreſſi ſunt poſt eos: et omīs equitatus Phara
onis: currꝰ eius et equites per mediū maris. Iamqꝫ ad
uenerat vigilia matutina: et ecce reſpiciens dominus ſu
per caſtra Aegyptioꝝ per columnā ignis ⁊ nubis: inter
fecit exercitum eoꝝ: ⁊ ſubuertit rotas curruū: fereban-
He. cōtra turqꝫ in profundū. Dixerunt ergo Aegyptij: fugiamus
aegyptios Iſraelē: dominꝰ enī pugnat pro eis contra* nos. Et ait
Sap.10.d dominus ad Moyſen: Extende manū tuā ſuper mare:
G vt reuertātur aque ad Agyptios ſuper currus et eq̄tes
eoꝝ. Cūqꝫ extēdiſſet Moyſes manū cōtra mare: reuer
Heb. in al ſum eſt primo diluculo* ad priorē locū. Fugientibuſqꝫ e
neū ſuū. gyptijs occurrerunt aque: ⁊ inuoluit eos dominꝰ in me
dijs fluctibus. Reuerſeqꝫ ſunt aque et operuerūt currꝰ
⁊ eq̄tes cuncti exercitus Pharaōis: q̄ ſequentes ingreſ
ſi fuerāt mare: nec vnus quidē ſupfuit ex eis. Filij aūt Iſ
rael prexerunt per medium ſicci maris: ⁊ aque eis erant
q̄ſi pro muro a dextris et a ſiniſtris. Liberauitqꝫ dn̄s in
die illa Iſrael de manu Aegiptioꝝ: ⁊ viderunt Aegypti
os mortuos ſup littus maris: et manū magnā quā exer
Ps.105 cuerat dn̄s cōtra eos. Timuitqꝫ populus dn̄m: ⁊ credi-
Eſa.11.d. derūt domino: ⁊ Moyſi ſeruo eius. XV.

A Tunc cecinit Moyſes ⁊ filij Iſrael carmē hoc
Infra.eo. domino: ⁊ dixerunt: Cantemus domino: glo
rioſe enim magnificatus eſt: equum ⁊ aſcenſo
rē deiecit ī mare. Fortitudo mea: et laus mea
dominus: et factus eſt mihi in ſalutem. Iſte deus meus
ps.130.a. et glorificabo eum: deus patris mei et exaltabo eū. Do-
Eſa.1z.a. minus quaſi vir pugnator omnipotens nomē eius cur-
rus Pharaōis et exercitū eius proiecit in mare. Electi
principes eius ſubmerſi ſunt in mari rubro: abyſſi opue
runt eos: deſcenderūt in profundū quaſi lapis. Dextera
tua domine magnificata eſt in fortitudine: dextera tua
B domine percuſſit inimicū: et in multitudine glorie tue
depoſuiſti aduerſarios noſtros. Miſiſti iram tuam que
deuorauit eos ſicut ſtipulā: et ī ſpiritu furoris tui cōgre
Heb. ſicut gate ſunt aque. Stetit vnda fluēs* ⁊ cōgregati ſunt ab
moles. yſſi in medio mari. Dixit inimicus: Perſequar et cōpre
hēdā: ⁊ diuidā ſpolia: implebit aīa mea. Euaginabo gla
diū meū: interficiet eos manus mea. Flauit ſpūs tuus ⁊
opuit eos mare: ſubmerſi ſunt q̄ſi plūbū in aq̄s vehemen
tibꝰ. Quis ſimilis tui in fortibus domine? Quis ſimilis
tui? Magnificus in ſanctitate: terribibilis atqꝫ laudabi
lis: faciens mirabilia. Extendiſti manum tuam: et deuo
rauit eos terra. Dux fuiſti in miſericordia tua populo
quem redemiſti. Et portaſti eum in fortitudine tua: ad
habitaculum ſanctum tuum. Aſcenderunt populi et ira
ti ſūt: dolores obtinuerāt habitatores Philiſtijm. Tūc
cōturbati ſūt pricipes Edō: robuſtos Moab obtinuit
C tremor: obriguerūt oēs habitatores Chanaan. Irruat
ſup eos formido: ⁊ pauor ī magnitudine brachij tui. Fi-
ant imobiles q̄ſi lapis: donec ptrāſeat populus tuꝰ dn̄e:
donec ptrāſeat populus tuus iſte quē poſſediſti. Intro
duces eos: ⁊ plantabis ī mōte hereditatis tue: firmiſſio
habitaculo tuo q̄ operatus es dn̄e: Sanctuariū tuū dn̄e: q̄
firmauerūt manꝰ tue. Dn̄s regnabit ī eternum ⁊ vltra.
Ingreſſus eſt enī eques pharao cū curribꝰ et eq̄tibus ei
us ī mare: ⁊ reduxit ſup eos dn̄s aq̄s maris. Filij aūt Iſ supra eo.
rael ambulauerūt p ſiccū in medio eiꝰ. Sūpſit ergo ma
ria pphetiſſa ſoror Aarō tympanū ī manu ſua: egreſſeqꝫ D
ſunt oēs mulieres poſt eā cū tympanis ⁊ choris: q̄bus p
cinebat: dicēs: cantemꝰ dn̄o: Glorioſe enī magnificatus
eſt: equū et aſcēſorē eiꝰ deiecit ī mare. Tulit aūt moyſes
iſrael de mari rubro: ⁊ egreſſi ſunt ī deſertū Sur. Ambu
lauerūtqꝫ tribꝰ diebꝰ p ſolitudinē: ⁊ nō inueniebāt aquā.
Et venerūt in marath: nec poterāt bibere aq̄s de marat
eo q̄ eſſent amare. Unde et cōgruū loco nomē īpoſuit:
vocās illud marath: id eſt amaritudinē. Et murmura-
uit pplꝰs cōtra Moyſen: dicens: Quid bibemꝰ? At ille
clamauit ad dn̄m: q̄ oſtēdit ei lignū: qd cū miſiſſet in a-
quas: in dulcedinē verſe ſunt. Ibi cōſtituit ei p̄cepta: at
qꝫ iudicia: ⁊ ibi tētauit eum dicēs: Si audieris vocē dn̄i
dei tui: ⁊ qd rectū eſt corā eo feceris: ⁊ obedieris mādā-
tis eius: cuſtodieriſqꝫ oīa p̄cepta illius: cunctū languo-
rē quē poſui in Aegypto: nō inducā ſup te. Ego enī ſum
dn̄s deus ſaluator tuus. Uenerūt aūt in Helim filij Iſ-
rael: vbi erāt duodecim fontes aquaꝝ: ⁊ ſeptuaginta pal
me: ⁊ caſtrametati ſunt iuxta aquas. XVI

A Profectiqꝫ ſunt de Helim: et venit oīs mul-
titudo filioꝝ Iſrael in deſertū Sin: qd eſt in
ter Helim et Sinai: quintodecimo die men
ſis ſecūdi: poſtq̄ egreſſi ſunt de terra Aegyp
ti. Et murmurauit oīs cōgregatio filioꝝ Iſrael contra
Moyſen ⁊ Araon ī ſolitudine. Dixerūtqꝫ filij Iſrael ad
eos: Utinā mortui eſſemus p manū dn̄i in terra Aegy-
pti: q̄ndo ſedebamus ſup ollas carniū: ⁊ comedebamus
panē in ſaturitate. Cur induxiſtis nos in deſertū iſtud:
vt occideretis omnē multitudinē fame? Dixit autē do B
minus ad moyſen: Ecce ego pluā vobis panes de celo:
egrediatur populus: ⁊ colligat que ſufficiunt per ſingu
los dies: vt tentē eum vtrū ambulet in lege mea: an nō.
Die autem ſexto parent: qd inferant: ⁊ ſit duplū quā col
ligere ſolebant per ſingulos dies. Dixeruntqꝫ Moyſes
et Aaron ad oēs filios Iſrael: Ueſpere ſcietis: q̄ domi-
nus eduxerit vos de terra egypti: ⁊ mane videbitis glo
riā dn̄i: audiui enī murmur veſtrū cōtra dominū. Nos
vero quid ſumꝰ: quia muſſitaſtis cōtra nos? Et ait moy
ſes: Dabit vobis dominꝰ veſpere carnes edere: et mane
panes in ſaturitate: eo q̄ audierit murmurationes ve- C
ſtras: quibus murmurati eſtis cōtra eum: nos enī quid
ſumus? nec contra nos eſt murmur veſtrū: ſed cōtra do-
minū. Dixit quoqꝫ Moyſes ad Aaron: Dic vniuerſe cō
gregatiōi filiorū Iſrael: accedite corā dn̄o: audiuit enī
murmur veſtrum. Cumqꝫ loqueretur Aaron ad omnē
coetum filiorum Iſrael: reſpexerūt ad ſolitudinem. Et
ecce gloria domini apparuit in nube. Locutus eſt autē
dominus ad Moyſen: dicens: Audiui murmuratiōes
filiorū Iſrael: loquere ad eos: Ueſpere comedetis car-
nes: et mane ſaturabimini panibus: ſcietiſqꝫ q̄ ego ſum
dominus deus veſter. Factum eſt ergo veſpere: et aſcen
dens coturnix: cooperuit caſtra: mane quoqꝫ ros iacuit
p circuitū caſtorū. Cumqꝫ operuiſſet ſuperficiē terre: D
apparuit in ſolitudine minutum: ⁊ quaſi pilo tuſum in
ſimilitudine pruine ſuper terrā. Quod cū vidiſſent filij Interpreſ
iſrael: dixerūt ad īuicē manhu?* Quod ſignificat: q̄d eſt addidit.
hoc? Ignorabāt enī quid eſſet. Quibꝰ ait moyſes: Iſte
eſt panis quē dominus dedit vobis ad veſcēdū. Hic eſt
ſermo: quē precepit vobis dominꝰ: Colligat vnuſquiſqꝫ
ex eo quantū ſufficit ad veſcendū. Gomor p ſingula ca-
pita: iuxta numerū animarū veſtrarū: que habitāt in ta-
bernaculo tolletis. Feceruntqꝫ ita filij Iſrael: et college
runt: alius plus: alius minus: ⁊ menſi ſunt ad menſurā
Gomor. Nec qui plus collegerat: habuit amplius: nec
qui minus parauerat: reperit minꝰ: ſed ſinguli iuxta id:
qd edere poterāt: cōgregauerūt. Dixitqꝫ moyſes ad cos E

Nullus relinquat ex eo ī mane. Qui nō audierūt eū: ſed
dimiſerūt quidā ex eis vſqꝫ mane: ⁊ ſcatere coepit vermi
bus: atqꝫ cōputruit. Et iratus eſt contra eos Moyſes.
Colligebāt aūt mane ſinguli: quantū ſufficere poterat
ad veſcēdū. Cūqꝫ incaluiſſet ſol: liqueſiebat. In die aūt
ſexto collegerūt cibos duplices: id eſt duo Gomoꝛ ꝑ ſin
gulos hoīes. Venerūt aūt oēs pꝛincipes multitudinis:
F ⁊ narrauerūt moyſi. Qui ait eis: Hoc eſt qd̄ locutus eſt
dn̄s: Requies ſabbati ſanctificata eſt dn̄o. Cras qd̄cunqꝫ
operādū eſt: facite: ⁊ que coquēda ſunt: coquite: quicqd̄
aūt reliquū fuerit: reponite vſqꝫ in mane. Repoſuerunt
qꝫ ita vt p̄ceperat moyſes: et nō cōputruit: neqꝫ vermis
inuentus eſt ī eo. Dixitqꝫ Moyſes: Comedite illud ho
die: qꝛ ſabbatū eſt dn̄o: non inuenieꝛ hodie in agro. Sex
diebus colligite: in die aūt ſeptimo ſabbatū eſt dn̄i: idcir
co nō inuenieꝛ. Venitqꝫ ſeptima dies: ⁊ egreſſi de pplō
vt colligerēt: nō inuenerūt. Dixit aūt dn̄s ad Moyſen:
G Vſque quo nō vultis cuſtodire mādata mea: ⁊ legē me-
am? Videte ꝙ dominus dederit vobis ſabbatū: et pꝛop
ter hoc die ſexta tribuit vobis cibos duplices. Maneat
Hebr. ſub tecto ſuo. vnuſqſqꝫ* apud ſemetipſum: et nullus egrediaꝛ de loco
ſuo die ſeptimo: ⁊ ſabbatizabit populus die ſeptimo. Ap
pellauitqꝫ domus Iſrael nomen eius man: qd̄ erat: qua
ſi ſemē coriandri albū: guſtuſqꝫ eius: quaſi ſimile cū mel
le. Dixit aūt Moyſes: Iſte eſt ſermo quē pꝛecepit dn̄s:
Imple gomoꝛ ex eo: ⁊ cuſtodiatur ī futuras retro gene
rationes: vt nouerit panē quo alui vos in ſolitudine: quā
Iudi. 2. c. do educti eſtis de terra Aegypti. Dixitqꝫ moyſes ad A-
neemi. 9 b aron: Sume vas vnū: ⁊ mitte ibi man: quantū poteſt ca
pere gomoꝛ: et repone corā domino ad ſeruandū in ge-
nerationes veſtras: ſicut pꝛeceperat dominꝰ moyſi. Po-
ſuitqꝫ illud Aaron in tabernaculo reſeruandū. Filij aūt
Iſrael comederūt man qdraginta annis: donec venirēt
in terrā habitabilē. Hoc cibo aliti ſunt: vſqꝫquo tange-
rēt fines terre chanaā. Gomoꝛ aūt decima pars ē ephi.
A Igitur pꝛofecta omis multitudo XVII.
filioꝛum Iſrael de deſerto Sin: per manſiōes
ſuas: iuxta ſermonem domini: caſtrametati
ſunt in Raphidim: vbi non erat aqua ad bi-
bendum populo. Qui iurgatus contra moyſen: ait: Da
nobis aquam: vt bibamus. Quibus reſpondit Moyſes
Quid iurgamini contra me? Cur tentatis dominum?
Sitiuit ergo ibi populus pꝛe aque penuria: et murmu-
B rauit cōtra Moyſen: dicens: Cur feciſti nos exire de E
gypto: vt occideres nos: et liberos noſtros: ac iumenta
ſiti? Clamauit autē Moyſes ad dominū: dicens: Quid
faciam populo huic? adhuc paululum: et lapidabit me.
Et ait dominus ad Moyſen: Antecede populum: et ſu
me tecum de ſenioꝛibus Iſrael: et virgam qua percuſſi
nū. 26. b. ſti fluuium: tolle in manu tua: et vade: en ego ſtabo corā
Pſ. 20. te ibi ſupꝛa petram Oꝛeb: percutieſqꝫ petrā: et exibit ex
1. Co. 10. a ea aqua: vt bibat populus. Fecit Moyſes ita corā ſenio
C ribus Iſrael. Et vocauit nomē loci illius tentationem
⁊ iurgiū: pꝛopter iurgiū filioꝝ Iſrael: ⁊ qꝛ tentauerunt
dominum: dicentes: Eſt ne dominus in nobis: an non?
Venit aūt Amalech: ⁊ pugnabat contra Iſrael in Ra-
phidim. Dixitqꝫ moyſes ad Ioſue: Elige viros: ⁊ egreſ
ſus pugna cōtra Amalech cras. Ego ſtabo ī vertice col-
lis: habēs virgā dei in manu mea. Fecit Ioſue vt locutꝰ
erat moyſes: ⁊ pugnauit cōtra Amalech. Moyſes aūt:
⁊ Aaron: ⁊ Hur aſcēderūt ſuper verticē collis. Cūqꝫ le
uaret Moyſes manus: vincebat Iſrael: ſin aūt paululū
remiſiſſet: ſupabat Amalech. Manus aūt moyſi erant
D graues. Sumētes igitur lapidē: poſuerunt ſubter eum
in q̄ ſedit. Aaron aūt ⁊ Hur ſuſtentabāt manus eius ex
vtraqꝫ parte. Et factum eſt: vt manus ipſius nō laſſarē
tur: vſqꝫ ad occaſum ſolis. Fugauitqꝫ Ioſue Amalech:
⁊ populū eius in oꝛe gladij. Dixit aūt dominꝰ ad Moy
ſen: Scribe hoc ob monimentū in libꝛo: ⁊ trade auribꝰ
Ioſue. Delebo enim memoꝛiam Amalech de ſub celo.

Aedificauitqꝫ Moyſes altare: et vocauit nomen eius:
dominꝰ exultatio mea: dicens: Quia manus ſolius do-
mini: et bellum dei erit contra Amalech: a generatione
in generationem. XVIII.
Cumqꝫ audiſſet Iethꝛo ſacerdos Madiā co A
gnatus Moyſi: omnia que fecerat dominus Heb. ſocer
Moyſi: et Iſrael populo ſuo: et ꝙ eduxiſſet
dominus Iſrael de Aegypto: tulit Sephoꝛā
vxorem Moyſi: quā remiſerat: et duos filios eius: quo-
rum vnus vocabatur Gerſom: dicente patre: Aduena supra. 2. b
fui in terra aliena: alter vero Eliezer. Deus enim: ait:
patris mei adiutoꝛ meus: ⁊ eruit me de gladio Phara
onis. Venit ergo Iethꝛo cognatus Moyſi et filij eiꝰ et
vxoꝛ eius ad Moyſen in deſertū: vbi erat caſtrametatꝰ
iuxta montē dei: et mandauit Moyſi: dicens: Ego Ie-
thꝛo cognatus tuus venio ad te: et vxoꝛ tua: et duo filij
tui cū ea. Qui egreſſus in occurſum cognati ſui: adoꝛa-
uit: et oſculatus eſt eū. Salutaueruntqꝫ ſe mutuo verbꝭ B
pacificis. Cumqꝫ intraſſet tabernaculū: narrauit moy-
ſes cognato ſuo cuncta que fecerat dominꝰ Pharaoni
et Aegyptijs propter Iſrael: vniuerſumqꝫ laboꝛē qui ac
cidiſſet eis in itinere: ⁊ ꝙ liberauerat eos dominus. Le
tatuſqꝫ eſt Iethꝛo ſuper omnibus bonis: que fecerat do
minus Iſraeli: eo ꝙ eruiſſet eū de manu Aegyptioꝝ. Et
ait: Benedictus dominus qui liberauit vos de manu E-
gyptioꝝ: et de manu Pharaonis: qui eruit populū ſuū
de manu Aegypti. Nunc cognoui quia magnus domi-
nus ſup oēs deos: eo ꝙ ſupbe egerit cōtra illos. Obtulit
ergo Iethꝛo cognatus Moyſi holocauſta et hoſtias do
mino. Veneruntqꝫ Aaron et omnes ſenioꝛes filioꝝ Iſ
rael: vt comederent panem cum eo coꝛam domino. Al- C
tera autē die ſedit Moyſes vt iudicaret populum: qui
aſſiſtebat Moyſi a mane vſqꝫ ad veſperam. Quod cum
vidiſſet cognatus eius omnia ſcilicet que agebat in po-
pulo: ait: Quid eſt qd̄ facis in plebe? Cur ſolus ſedes:
⁊ omnis populus pꝛeſtolatur de mane vſqꝫ ad veſperā?
Cui reſpondit Moyſes: Venit ad me populus querēs
ſententiā dei. Cumqꝫ acciderit eis aliqua diſceptatio: ve
niunt ad me vt iudicē inter eos: ⁊ oſtendā pꝛecepta dei: Deut. 1. b.
et leges eius. At ille: Nō bonā: inquit: rem facis: Stul
to laboꝛe conſumeris ⁊ tu: et populus iſte qui tecum eſt
Vltra vires tuas eſt negocium. Solus illud non pote
ris ſuſtinere: ſed audi verba mea atqꝫ conſilia: et erit do
minus tecum. Eſto tu populo in his que ad deum per-
tinent: vt referas que dicuntur ad eum: oſtendaſqꝫ po-
pulo ceremonias et ritum colendi: viamqꝫ per quam in D
gredi debeāt: ⁊ opus quod facere debeāt. Pꝛouide au-
tem de omni plebe viros ſapientes ⁊ timentes deum: in
quibus ſit veritas: ⁊ qui oderint auaritiam: et conſtitue
ex eis tribunos et centuriones: et quinquagenarios: et
decanos: qui iudicent populum omni tempoꝛe. Quid-
quid autem maius fuerit: referant ad te: et ipſi minoꝛa
tantūmodo iudicent: leuiuſqꝫ ſit tibi: partito in alios o
nere. Si hoc feceris: implebis imperium domini: et pꝛe
cepta eius poteris ſuſtentare: et omnis hic populus re-
uertetur ad loca ſua cum pace. Quibus auditis Moy-
ſes fecit omnia que ille ſuggeſſerat. Et electis viris ſtrē
nuis de cuncto Iſrael: cōſtituit eos pꝛincipes populi tri
bunos: ⁊ centuriones: ⁊ quinquagenarios: ⁊ decanos: q̄
iudicabāt plebē domini omni tempoꝛe. Quicqd̄ autem
grauius erat: referebāt ad eum: faciliora tātūmodo iu
dicantes. Dimiſitqꝫ cognatum ſuum: qui reuerſus abijt
in terram ſuam. XIX.
Menſe tertio egreſſiōis filioꝝ iſrael de terra E- A
gypti: ī die hac venerūt ī ſolitudinē ſinai. Nā
pfecti de Raphidim: ⁊ puenientes vſqꝫ in deſer
tū ſinai: caſtrametati ſunt ī eodē loco: ibiqꝫ Iſ
rael fixit tentoꝛia e regiōe mōtꝭ. Moyſes aūt aſcendit in
montē ad deū. Vocauitqꝫ eum dn̄s de mōte: ⁊ ait: Hec
dices domui Iacob: et annūciabis filijs Iſrael: Vos ipſi

vidiſtis que fecerim Aegyptijs: quomodo portauerim
vos ſuper alas aquilarũ: 7 aſſumpſerim mihi. Si ergo
Audiẽdo audieritis *audieritis vocem meam: 7 cuſtodieritis pactum meũ:
eritis mihi in peculiũ de cũctis populis. Mea eſt enim
1. Pe. 2. b omnis terra: et vos eritis mihi in regnum ſacerdotale:
7 gẽs ſancta. Hec ſunt v̾ba q̃ loqueris ad filios Iſrael.
Venit Moyſes: et cõuocatis maioribus natu populis:
expoſuit omnes ſermones quos mãdauerat dominus.
Reſponditqꝫ oĩs populus ſimul: Cuncta que locutus
eſt dominus: faciemus. Cumqꝫ retuliſſet Moyſes ver-
ba populi ad dominũ: ait ei dominus: Iam nunc veniã
ad te in caligine nubis: vt audiat me populus loquẽtem
B ad te: 7 credat tibi in perpetuũ. Nunciauit ergo Moy
Infra. 24. a ſes verba populi ad dominũ. Qui dixit ei: Vade ad po-
pulum: 7 ſanctifica illos hodie 7 cras: lauentqꝫ veſtimẽ
ta ſua: 7 ſint parati in diem tertium. In die enim tertia
deſcẽdet dominus coram omni plebe ſuper mõtem Si-
nai. Cõſtitueſqꝫ terminos populo per circuitũ: et di-
ces ad eos: Cauete ne aſcendatis in montem: nec tanga
tis fines illius. Omnis qui tetigerit montem: morte mo
Lapidãdo lapidabitur. rietur. Manus non tanget eum: ſed * lapidibus oppri
metur: aut cõfodietur iaculis. Siue iumentum fuerit:
ſiue homo: non viuet. Cum coeperit clangere buccina:
C tunc aſcendant in mõtem. Deſcenditqꝫ Moyſes de mõ
Heb. 21. b. te ad populum: et ſanctificauit eũ. Cũqꝫ lauiſſent veſti-
menta ſua: ait ad eos: Eſtote parati in diem tertium: et
ne appropinquetis vxoribus veſtris. Iamqꝫ aduenerat
tertius dies: 7 mane inclaruerat. Et ecce coeperunt au
diri tonitrua: ac micare fulgura: 7 nubes dẽſiſſima ope
rire montem. Clangorqꝫ buccine fortis nimis vehemẽ
tius perſtrepebat: 7 timuit populus qui erat in caſtris.
Cumqꝫ eduxiſſet eos Moyſes in occurſum dei de loco
caſtrorum: ſteterunt ad radices montis. Totus autem
Fum⁹ fornacis. mõs Sinai fumabat: eo ꝙ deſcendiſſet dominus deus
ſuper eum in igne: 7 aſcẽderet fumus ex eo quaſi * de for
D nace. Eratqꝫ oĩs mõs terribilis nimis: 7 ſonit⁹ buccine
paulatim creſcebat in maius: 7 prolixius tẽdebat. Moy-
Heb. reſpõdebat ei voce. ſes loquebat: 7 dominus * reſpondebat ei. Deſcenditqꝫ
dominus ſuper montem Sinai in ipſo montis vertice:
et vocauit Moyſen in cacumen eius. Quo cum aſcen-
diſſet: dixit ad eum: Deſcẽde 7 conteſtare populum: ne
forte velit trãſcẽdere terminos ad videndũ dominum: 7
pereat ex eis plurima multitudo. Sacerdotes q̃qꝫ qui
accedunt ad dominum: ſanctificẽtur: ne percutiat eos.
Dixitqꝫ Moyſes ad dominum: Non poterit vulgus
aſcendere in montem Sinai: tu enim teſtificatus es: et
iuſſiſti: dicens: Pone terminos circa montem: 7 ſancti
fica illum. Cui ait dominus: Vade: deſcende: aſcẽdeſqꝫ
tu 7 Aaron tecum. Sacerdotes autem et populus non
tranſeant terminos: nec aſcendant ad dominum: ne for
te interficiat illos. Deſcenditqꝫ Moyſes ad populum:
oĩa ſupeſt. 7 * omnia narrauit eis. XX.

A LOcutuſqꝫ eſt dominus cũctos ſermones hos
dicens: Ego ſum dñs de⁹ tuus: q̃ eduxi te de
terra Aegypti de domo ſeruitutis. Nõ habe
bis deos alienos corã me. Nõ facies tibi ſcul
ptile: neqꝫ oẽm ſimilitudinẽ: que eſt in celo deſup: 7 que
in terra deorſum: nec eorũ que ſunt in aq̃s ſub terra. Nõ
adorabis ea: neqꝫ coles. Quia ego ſum dñs de⁹ tuus for
B tis zelotes: viſitãs iniquitatẽ patrũ in filios: in tertiã et
quartã generationẽ eorũ q̃ oderũt me: 7 faciẽs miſericor
diam in milia his qui diligũt me: 7 cuſtodiunt precepta
mea. Non aſſumes nomen domini dei tui in vanũ. Nec
enim habebit inſontem dominus eum: qui aſſumpſerit
nomen domini dei ſui fruſtra. Memento vt diẽ ſabbati
C ſanctifices. Sex diebus operaberis: et facies oĩa opera
tua. Septimo aũt die ſabbatũ domini dei tui eſt. Nõ fa
cies omne opus in eo: tu 7 filius tuus: 7 filia tua: ſeruus
tuus et ancilla tua: iumentũ tuũ 7 aduena: qui eſt intra
portas tuas. Sex enim diebus fecit deus celum 7 terrã
7 mare: 7 omnia que in eis ſunt. Et requieuit die ſepti-
mo. Idcirco benedixit dominus diei ſabbati: 7 ſanctifi-
cauit eũ. Honora patrẽ tuum 7 matrem tuam: vt ſis lõ
geuus ſuper terrã: quã dominus deus tuus dabit tibi.
Non occides. Non moechaberis. Non furtum facies.
Non loqueris contra proximum tuum falſum teſtimo
nium. Non concupiſces domum proximi tui. Nec de-
ſyderabis vxorem eius: non ſeruum: non ancillam: non
bouem: non aſinum: nec omnia que illius ſunt. Cũctus
autem populus videbat voces et lampades: et ſonitum
buccine: montemqꝫ fumantem: et perterriti ac pauore
concuſſi: ſteterunt procul dicẽtes Moyſi: Loquere tu
nobis: 7 audiemus. Non loquatur nobis dominus: ne
forte moriamur. Et ait Moyſes ad populum: Nolite
timere. Vt enim probaret vos venit deus: 7 vt terror il
lius eſſet in vobis: et non peccaretis. Stetitqꝫ populus D
de longe. Moyſes autem acceſſit ad caliginem: in qua
erat deus. Dixitqꝫ preterea domin⁹ ad Moyſen: Hec
dices filijs Iſrael: Vos vidiſtis: ꝙ de celo locutus ſim
vobis: Non facietis deos argenteos: nec deos aureos fa
cietis vobis. Altare de terra facietis mihi: 7 offeretis ſu
per eo holocauſta 7 pacifica veſtra: oues veſtras 7 boues
in omni loco: in quo * memoria fuerit nominis mei. Ve Heb. Recordari fecero.
niam ad te: et benedicam tibi. Quod ſi altare lapideum
feceris mihi: non edificabis illud de ſectis lapidibus. Deu. 27 a.
Si enim leuaueris cultrum ſuper eo: polluetur. Non Joſue. 8. f
aſcendes per gradus ad altare meum: ne reueletur tur
pitudo tua. XXI.

A HAec ſunt iudicia: que propones eis. Si eme-
ris ſeruum Hebreum: ſex annis ſeruiet tibi. Deu. 15. c
In ſeptimo egredietur liber gratis. * Cum Iere. 34. e
quali veſte intrauerit: cum tali exeat. Si ha- Heb. ſi ſingularis ingreſſus eſt ſingularis et exeat.
bẽs vxorem: 7 vxor egredietur ſimul. Si aũt dominus
dederit illi vxorem: 7 pepererit filios vel filias: mulier 7
liberi eius erunt domini ſui: ipſe vero exibit ſingularis
cũ veſtitu ſuo. Quod ſi dixerit ſeru⁹: Diligo dominum
meum: vxorem ac liberos: non egrediar liber: offerat eũ
dominus * dijs: 7 applicabitur ad oſtium 7 poſtes: per- Id eſt: iudicibus.
forabitqꝫ aurem eius ſubula: et erit ei ſeruus in ſeculũ.
Si quis vendiderit filiam ſuam in famulam: non egre-
dietur: ſicut ancille exire conſueuerunt. Si diſplicuerit
oculis domini ſui: cui tradita fuerit: dimittet eã: popu-
lo autem alieno vẽdendi non habebit poteſtatem: ſi ſpre
uerit eã. Si autem filio ſuo deſponderit eam: iuxta mo B
rem filiarum faciet illi: ꝙ ſi alteram ei acceperit: proui- Leu. 24. b
debit puelle nuptias: 7 veſtimẽta: et precium pudicitie
non negabit. Si tria iſta non fecerit: egredietur gratis
abſqꝫ pecunia. * Qui percuſſerit hominem volens occi- Heb. percutiẽs hominem vt moriatur: morte moriatur.
dere: morte moriatur. Qui autem nõ eſt inſidiatus: ſed
deus illum tradidit in manus eius: conſtituam tibi lo-
cum: in quo fugere debeat. Si quis per induſtriã occide
rit proximũ ſuum: 7 per inſidias: ab altari meo auelles
eũ: vt moriatur. Qui percuſſerit patrem ſuũ aut matrẽ Leui. 20 d
morte moriatur. Qui maledixerit patri ſuo vel matri: puer. 20 c
morte moriat. Qui furatus fuerit hoĩem: 7 vendiderit Mat. 7. b.
eũ: * cõuictus noxe: morte moriat. Si rixati fuerint viri
7 percuſſerit alter proximũ ſuum lapide vel pugno: et il Heb. Et repertus fuerit in manu eius.
le mortuus non fuerit: ſed iacuerit in lectulo: ſi ſurrexe-
rit: 7 ambulauerit foris ſuper baculum ſuum: innocens
erit qui ꝑcuſſerit: ita tamen vt operas eius 7 impenſas C
ĩ medicos reſtituat. Qui ꝑcuſſerit ſeruũ ſuũ vel ancillã
virga: 7 mortui fuerint in manibus eius: criminis reus
erit. Si aũt vno die vel duobus ſuperuixerit: nõ ſubia-
cebit poene: quia pecunia illius eſt. Si rixati fuerint vi- Leui. 24 c
ri: 7 percuſſerit quis mulierẽ pregnantem: et aborti- deute. 19. d
uum quidem fecerit: ſed ipſa vixerit: ſubiacebit damno: Marci. 5 d
quantum maritus mulieris expetierit: 7 arbitri iudica
uerint. Si aũt mors eius fuerit ſubſecuta: reddet ani-
mam pro anima: oculum pro oculo: dentẽ pro dẽte: ma
num pro manu: pedem pro pede: aduſtionẽ pro aduſtio

ne: vulnus pro vulnere: liuorem pro liuore. Si percuſſe
rit quiſpiam oculum ſerui ſui aut ancillę: et luſcos eos
fecerit: dimittet eos liberos pro oculo quem eruit. Den
tem quoqꝫ ſi excuſſerit ſeruo vel ancillę ſuę: ſimiliter di-
mittet eos liberos pro dēte ſuo. Si bos cornu ꝑcuſſerit
virū aut mulierē: ⁊ mortui fuerint: lapidibꝰ obruetur: ⁊
nō comedent carnes eiꝰ: dominꝰ quoqꝫ bouis innocens
erit. Quod ſi bos cornupeta fuerit ab heri ⁊ nudiuſter-
tius: ⁊ conteſtati ſunt dominum eius: nec recluſerit eū:
occideritqꝫ virū aut mulierē: ⁊ bos lapidibꝰ obruetur:
D ⁊ dominum illius occident. Quod ſi precium fuerit ei
impoſitum: dabit pro anima ſua quicquid fuerit poſtu-
latus. Filium quoqꝫ et filiam ſi cornu percuſſerit: ſimili
ſententię ſubiacebit. Si ſeruum ancillāqꝫ inuaſerit: tri-
ginta ſiclos argēti domino dabit: bos vero lapidibꝰ op-
primetur. Si quis aperuerit ciſternam: ⁊ foderit: et nō
operuerit eā: cecideritqꝫ bos aut aſinus in eam: reddet
dominus ciſternę precium iumentorum: quod aūt mor
tuum eſt: ipſius erit. Si bos alienus bouē alterius vul-
nerauerit: ⁊ ille mortuus fuerit: vēdent bouem viuum:
et diuident precium: cadauer aūt mortui inter ſe diſper
tient. Si autem ſciebat: ꝙ bos cornupeta eſſet ab heri ⁊
nudiuſtertius: et non cuſtodiuit eum dn̄s ſuus: reddet
bouē pro boue: ⁊ cadauer integrū accipiet. XXII.

A SI quis furatus fuerit bouem aut ouem: ⁊ oc-
ciderit vel vendiderit: quinqꝫ boues pro vno
boue reſtituet: et quatuor oues pro vna oue.
Si effringens fur domum ſiue ſuffodiēs fue
rit inuentus: ⁊ accepto vulnere mortuus fuerit: percuſ
ſor non erit reus ſanguinis. Quod ſi orto ſole hoc fece-
rit: * homicidium perpetrauit: * et ipſe morietur. Si
non habuerit quod pro furto reddat: ipſe venundabi-
tur. Si inuentum fuerit apud eum: quod furatus eſt vi
uens: ſiue bos: ſiue aſinus: ſiue ouis: duplum reſtituet.
Si leſerit quiſpiam agrum vel vineam: et dimiſerit iu-
mentum ſuum: vt depaſcatur aliena: quicquid optimū
habuerit in agro ſuo vel in vinea: pro damni ęſtimatio-
ne reſtituet. Si egreſſus ignis inuenerit ſpicas: et com
prehēderit aceruos frugū: ſiue ſtantes ſegetes in agris:
B reddet damnum qui ignem ſuccenderit. Si quis com-
mendauerit amico pecuniam aut vas in cuſtodiam: et
ab eo qui ſuſceperat: furto ablata fuerint: ſi inuenit̄ fur:
duplū reddet: ſi latet fur: dn̄s domꝰ applicabit̄ ad deos
at iurabit: ꝙ nō extēderit manū ī rē ꝓximi ſui: * ad per-
petrādam fraudē: tā in boue ꝙ̄ ī aſino: ⁊ oue: ac veſtimē-
to: ⁊ quicq̄d damnū īferre poteſt. Ad deos vtriuſqꝫ cau-
ſa perueniet: et ſi illi iudicauerint: duplū reſtituet proxi
mo ſuo. Si quis cōmendauerint ꝓximo ſuo bouem: aſi
num: ouem: ⁊ omne iumētum ad cuſtodiam: ⁊ mortuū
fuerit: aut debilitatum: vel captū ab hoſtibus: nulluſqꝫ
hoc viderit: iuſiurandum erit in medio: ꝙ non exten-
derit manum ad rem proximi ſui: ſuſcipietqꝫ dominus
iuramentum: et ille reddere nō cogetur. Quod ſi furto
ablatum fuerit: reſtituet damnum domino. Si come-
ſtum a beſtia: deferat ad eum quod occiſum eſt: ⁊ nō re-
ſtituet. Qui a proximo ſuo quicquid horum mutuo po
ſtulauerit: et debilitatum aut mortuum fuerit: domino
non preſente: reddere compelletur. Quod ſi impreſen-
tiarum dominus fuerit: non reſtituet: maxime ſi condu
ctum venerat pro mercede operꝫ ſui. Si ſeduxerit quis
virginem: necdum deſponſatam: dormieritqꝫ cum ea:
C dotabit eam: et habebit eam vxorem. Si pater virginis
dare noluerit: reddet pecuniā iuxta modum dotis: quā
virgines accipere conſueuerunt. Maleficos non patie
ris viuere. Qui coierit cum iumento: morte moriatur.
Qui īmolat dijs: occidetur: preterꝙ̄ domino ſoli. Ad-
uenam non contriſtabis: neqꝫ affliges eum. Aduenę em̄
⁊ ipſi fuiſtis in terra Aegypti. Viduę ⁊ pupillo non no-
cebitis: ſi leſeritis eos: vociferabuntur ad me: ⁊ ego au-
D diam clamorem eorū: ⁊ indignabitur furor meus: per-

Heb. ſanguis ſuper eum. Ipſe morietur: ſup eſt.

Heb. Sup q̄libet re iniqua: ſuper boue: ſup aſino: ſup oue: ſuper veſte: ſup q̄libet dāno: q̄ dicitur: h eſt ille (reus ſcilicet) ad iudices ꝑueniet cauſa amborū: et quēcūqꝫ illi damnauerint: duplū reſtituet ꝓximo ſuo.

Luce. 6. c.

ſup. 21. c. leui. 19. g. zacha. 7. c

cutiamqꝫ vos gladio: ⁊ erunt vxores veſtrę viduę: ⁊ filij
veſtri pupilli. Si pecuniam mutuam dederis populo
meo pauperi: qui habitat tecum: non vrgebis eum qua-
ſi exactor: nec vſuris opprimes. Si pignus a proximo
tuo acceperis veſtimentum: ante ſolis occaſum reddes
ei. Ipſum enim eſt ſolum: quo operitur indumentum
carnis eius: nec habet aliud in quo dormiat. Si clama-
uerit ad me: exaudiam eū: quia miſericors ſum. * Dijs
non detrahes: et principi populi tui non maledices. De
cimas ⁊ primitias tuas non tardabis offerre: primoge-
nitum filiorum tuorum dabis mihi. De bobus quoqꝫ et
ouibus ſimiliter facies: ſeptem diebus ſit cum matre
ſua: die octaua reddes illū mihi. Viri ſancti eritis mihi.
Carnē quę a beſtijs fuerit preguſtata: non comedetis:
ſed proijcietis canibus. XXIII.

NOn ſuſcipias vocem mēdacij: nec iunges ma A
num tuam: vt pro impio dicas falſum teſti-
monium. Non ſequeris turbam ad facien-
dum malum: nec in iudicio plurimorum ac-
quieſces ſentētię: vt a vero deuies. Pauperis quoqꝫ nō
misereberis in iudicio. Si occurreris boui inimici tui:
aut aſino errāti: reduc ad eum. Si videris aſinum odi-
entis te iacere ſub onere: * non pertranſibis: ſed ſuble-
uabis cum eo. Non declinabis in iudicium pauperis.
Mēdacium fugies. Inſontem et iuſtum non occides:
quia auerſor impium. Nec accipies munera: quia mu-
nera excęcāt prudentes: et ſubuertunt verba iuſtorum.
Peregrino moleſtus nō eris. Scitis enim aduenarum
animas: quia et ipſi peregrini fuiſtis in terra Aegypti. B
Sex annis ſeminabis terram tuam: ⁊ congregabis fru
ges eius. Anno aūt ſeptimo dimittes eam: et requieſce-
re facies: vt comedant pauperes populi tui: ⁊ quicquid
reliquum fuerit: edant beſtię agri. Ita facies in vinea:
⁊ in olineto tuo. Sex diebus operaberis: ſeptima die ceſ
ſabis: vt requieſcat bos ⁊ aſinus tuus: ⁊ refrigeretur fi-
lius ancillę tuę: ⁊ aduena. Omnia quę dixi vobis: cuſto-
dite: * ⁊ per nomen externorum deorum non iurabitis:
neqꝫ audietur ex ore veſtro. Tribus vicibus per ſingu-
los annos mihi feſta celebrabitis. Solennitatem quoqꝫ
azymorum cuſtodias. Septem diebꝰ comedes azyma:
ſicut precepi tibi tempore menſis nouorū: quādo egreſ-
ſus es de Aegypto. Non apparebis in cōſpectu meo va
cuus. Et ſolennitatem menſis primitiuorū operis tui:
quęcūqꝫ ſeminaueris ī agro. Solennitatē quoqꝫ in exi C
tu anni: quādo cōgregaueris oēs fruges tuas de agro.
Ter in anno apparebit omne maſculinum tuum coram
domino deo tuo. Non immolabis ſuper fermento ſan-
guinem victimę * tuę: nec remanebit adeps ſolēnitatis
meę vſqꝫ mane. Primitias frugū terrę tuę deferes in
domū domini dei tui. Nō coques hoedū ī lacte matris
ſuę. Ecce ego mittā angelum meū: qui precedat te: ⁊ cu
ſtodiat in via: et introducat in locū: quē preparaui tibi.
Obſerua eū: ⁊ audi vocē eius: nec contemnendū putes:
quia nō dimittet cū peccaueris: ⁊ eſt nomen meū in illo.
Quod ſi audieris vocē eius: ⁊ feceris om̄ia quę loquor:
inimicus ero inimicis tuis: ⁊ affligam affligētes te: prę
cedetqꝫ te angelus meus: ⁊ introducet te ad Amorręū:
⁊ Ethęū: ⁊ Pherezęū: Chananęūqꝫ: ⁊ Euęū: et Iebu-
ſęum: quos ego conteram. Non adorabis deos eorum:
neqꝫ coles eos. Non facies opera eorū: ſed deſtrues eos:
⁊ cōfrīgēdo cōfrīges ſtatuas eorū. Seruietiſqꝫ dn̄o deo D
veſtro: vt bn̄dicā panibꝰ tuis: ⁊ aq̄s: ⁊ auferā īfirmitatē
de medio tui. Nō erit infoecunda: nec ſterilis terra tua.
Numerū dierū tuorū implebo. Terrorē meū mittam in
precurſum tuū: et occidam oēm populum: ad quem in-
gredieris: cunctorumqꝫ inimicorū tuorū corā te terga
vertā: emittēs ſcabrones prius: qui fugabunt Euęū: et
Chananęū: ⁊ Ethęū: anteꝙ̄ introeas. Nō eijciam eos
a facie tua anno vno: ne terra in ſolitudinē redigatur: ⁊
creſcāt cōtra te beſtię. Paulatim expellam eos de con-

actu. 23. a

Leu. 22. b. Eze. 44. b

Dan. 13. f. deut. 16. d. eccl. 20. d. Heb. ceſſaturuſqꝫ (aliqui) fueris a ſubleuādo eum ſubleuans ſubleuabis (ſcilicet onus cū eo)

Et noīa aliorū deorū ne reduxeritis in memoriā. ſup. 12. b. īfra. 34. d. deute. 16 d eccle. 14 a

heb. meae

īfra. 34. g deut. 24 d

īfra. 32. g.

Deu. 7. c.

ſpectu tuo: donec augearis ⁊ poſſideas terrã. Ponam
autem terminos tuos a mari rubro vſqꝫ ad mare Pa-
leſtinorum: ⁊ a deſerto vſqꝫ ad fluuiũ. Quia tradam in
manibus veſtris habitatores terrę: ⁊ eijciam eos de cõ-
Deu. 7.g ſpectu veſtro. Non inibis cum eis foedus: nec cum dijs
eorum. Non habitent in terra tua: ne forte peccare te fa
ciant in me: ſi ſeruieris dijs eorum: quod tibi certe erit
in ſcandalum.
XXIIII.

A MOyſi quoqꝫ dixit: Aſcende ad dominum tu ⁊
Aaron: Nadab ⁊ Abihu: ⁊ ſeptuaginta ſenes
ex Iſrael: ⁊ adorabitis ꝓcul. Soluſqꝫ Moy
ſes aſcendet ad dominum: ⁊ illi nõ appropin-
quabunt: nec populus aſcẽdet cũ eo. Venit ergo Moy
ſes: et narrauit plebi omnia verba domini: atqꝫ iudicia.
Reſpõditqꝫ cũctus popul⁹ vna voce: Oĩa ṽba dñi: quę
ſupra.9.b. locut⁹ eſt faciem⁹. Scripſit aũt Moyſes vniuerſos ſer
infra eodẽ mones dñi: et mane cõſurgens ędificauit altare dño ad
B radices mõtis: et duodecim titulos ꝑ duodecim tribus
Iſrael. Miſitqꝫ iuuenes de filijs Iſrael: ⁊ obtulerũt ho
locauſta: imolauerũtqꝫ victimas pacificas domino vitu
Duodecĩ los * duodecim. Tulit itaqꝫ Moyſes dimidiã partem
non eſt in ſanguinis: et miſit in crateras: partem autem reſiduam
hebraeo. fudit ſuper altare. Aſſumenſqꝫ volumen foederis: legit
audiente populo. Qui dixerunt: Omnia quę locutus
eſt dominus faciemus: ⁊ erimus obedientes. Ille vero
Sup.eodẽ ſumptum ſanguinem reſperſit ĩ populum. Et ait: Hic
eſt ſanguis foederis: quod pepigit dominus vobiſcum
C ſuper cunctis ſermonibus his. Aſcẽderuntqꝫ Moyſes
⁊ Aaron: Nadab ⁊ Abihu: ⁊ ſeptuaginta de ſenioribus
Heb. 9. c. Iſrael: ⁊ viderunt deũ Iſrael. Sub pedib⁹ ei⁹ quaſi op⁹
Heb. Ma- lapidis Saphyrini: ⁊ quaſi cęlũ cum ſerenũ eſt. Nec ſu-
gnates de per* eos qui procul receſſerãt de filijs Iſrael: miſit ma-
filiis iſra- num ſuam. Videruntqꝫ deũ: ⁊ comederũt: ac biberunt.
el: ego ma Dixit autem dominus ad Moyſen: Aſcende ad me in
lim: ſuper montẽ: ⁊ eſto ibi: daboqꝫ tibi tabulas lapideas: ⁊ legẽ ac
eos q̃ pro- mandata q̃ ſcripſi: * vt doceas filios iſrael. Surrexerũt
pius acceſ Moyſes et Ioſue miniſter eius: aſcẽdẽſqꝫ Moyſes in
ſerant. montẽ dei: ſeniorib⁹ ait: Expectate hic: donec reuerta-
Hebra. ad mur ad vos. Habetis Aaron ⁊ Hur vobiſcũ: ſi quid na
abiiciẽdũ tum fuerit queſtionis: referetis ad eos. Cũqꝫ aſcendiſ-
eos: id eſt: ſet Moyſes: operuit nubes mõtem: et habitauit gloria
vt cognito domini ſuper Sinai: tegẽs illũ nube ſex dieb⁹. Septĩo
ꝑ legẽ pecõ aũt die vocauit eũ dñs de medio caliginis. Erat aũt ſpe
ſciant ſe eſ cies glorię domini: quaſi ignis ardẽs ſuꝑ verticẽ mõtis
ſe abiectoſ in conſpectu filioꝝ Iſrael. Ingreſſuſqꝫ Moyſes mediũ
pecõres: ſo nebulę: aſcẽdit in montẽ. Et fuit ibi quadraginta dieb⁹
la gratia ⁊ quadraginta noctibus.
ꝑ fidẽ iuſti
ficandos.
D
Infra.35.d.
XXV.

A LOcutuſqꝫ eſt dñs ad Moyſen: dicẽs: Loque
heb. obla- re filijs Iſrael: vt tollant mihi * primitias: ab
tionem. omi hoĩe q̃ offeret vltroneus: accipietis eas.
Hęc ſunt aũt quę accipere debetis: aurũ ⁊ ar
gentum: ⁊ ęs: hyacinthũ ⁊ purpurã: coccũqꝫ bis tinctũ:
⁊ byſſum: ⁊ pilos capraꝝ: ⁊ pelles arietũ rubricatas: pel
leſqꝫ hyacinthinas: ⁊ ligna Sethim: oleũ ad luminaria
cõcinnãda: aromata ĩ vnguentũ: ⁊ thymiamata boni odo
ris: lapides onychinos: ⁊ gẽmas ad ornandũ Ephot: ac
B rationale. Faciẽtqꝫ mihi ſanctuariũ: ⁊ habitabo ĩ medio
heb. iuxta eoꝝ: * iuxta oẽm ſimilitudinẽ tabernaculi: qđ oſtẽdam
oĩa quae tibi: ⁊ oĩm vaſoꝝ in cultũ ei⁹. Sicqꝫ facietis illud: Arcã
oſtendero de lignis Sethim cõpĩgite: cui⁹ lõgitudo habeat duos
vbi ſimili- ⁊ ſemis cubitos: latitudo cubitũ ⁊ dimidiũ: altitudo cu
tudinẽ ſcꝫ bitũ ſimiliter ac ſemiſſem: ⁊ deaurabis eã auro mũdiſſi
tabernacu mo ĩtus ⁊ foris. Facieſqꝫ ſupra coronã aureã per circui-
li ⁊ ſimili- tum: quatuor circulos aureos: quos pones ꝑ quatuor
tudinẽ oĩꝫ arcę angulos. Duo circuli ſint in latere vno: ⁊ duo in al
vaſoꝝ eius tero. Facies quoqꝫ vectes de lignis Sethim: et operies
ſic facietis eos auro. Induceſqꝫ ꝑ circulos q̃ ſunt in arcę laterib⁹:
vt portẽt in eis: q̃ ſemꝑ erũt ĩ circulis: nec vnq̃ extrahen
tur ab eis. Poneſqꝫ ĩ arca teſtificationẽ: quã dabo tibi.
Facies ⁊ propitiatoriũ de auro mũdiſſimo. Duos cubi-

tos ⁊ dimidium tenebit lõgitudo ei⁹: ⁊ cubitũ ac ſemiſ
ſem latitudo. Duos q̃qꝫ cherubin aureos: et ꝓductiles
facies ex vtraqꝫ parte oraculi. Cherub vnus ſit ĩ latere
vno: ⁊ alter in altero. Vtrũqꝫ latus ꝓpitiatorij tegãt ex
pãdẽtes alas: ⁊ operiẽtes oraculũ: reſpiciãtqꝫ ſe mutuo
verſis vultib⁹ ĩ ꝓpitiatoriũ: quo operiẽda eſt arca: ĩ qua
pones teſtimoniũ quod dabo tibi. Inde pręcipiam: ⁊ lo
quar ad te ſupra propitiatoriũ ſcilicet: de mediõ duorũ
Cherubim: qui erunt ſuper arcam teſtimonij: cunctaqꝫ
mãdabo per te filijs Iſrael. Facies et menſam de lignis
Sethim habentẽ duos cubitos lõgitudinis: ⁊ in latitu C
dine cubitũ: ⁊ in altitudine cubitũ ac ſemiſſem: ⁊ inaura
bis eam auro puriſſimo. Facieſqꝫ illi labiũ aureũ per cir
cuitum: et ipſi labio coronã interraſilẽ altã quatuor di-
gitis: ⁊ ſuꝑ illã alterã coronã aureolã. Quatuor quoqꝫ
circulos aureos pręparabis: ⁊ pones eos in quatuor an
gulis eiuſdem menſę per ſingulos pedes eius. Subter
coronam erunt circuli: vt mittantur vectes per eos: et
poſſit menſa portari. Ipſos q̃qꝫ vectes facies de lignis
Sethim: ⁊ circumdabis auro ad ſubuehendam mẽſam.
* Parabis et acetabula: ac phialas: thuribula: et cya- montana.
thos: in quibus offerenda ſunt libamina ex auro puriſſi
mo: ⁊ pones ſuper menſam panes propoſitionis in con
ſpectu meo ſemper. Facies ⁊ candelabrum ductile de au
ro mundiſſimo: haſtile eius: et calamos: cyphos ⁊ ſphę-
rulas: ac lilia ex ipſo procedentia. Sex calami egredien
tur de laterib⁹: tres ex vno latere: ⁊ tres ex altero. Tres
cyphi quaſi in nucis modũ per calamos ſingulos: ſphę- D
rulęqꝫ ſimul: ⁊ lilia: ⁊ tres ſimiliter cyphi inſtar nucis in
calamo altero: ſphęrulęqꝫ ſimul et lilia. Hoc erit opus
ſex calamorũ: qui producendi ſunt de haſtili. In ipo aũt
candelabro erunt quatuor cyphi in nucis modum ſphę-
rulęqꝫ per ſingulos ⁊ lilia. Sphęrulę ſub duobus cala-
mis per tria loca: qui ſimul ſex fiunt procedentes de ha-
ſtili vno. Et ſphęrulę igitur ⁊ calami ex ipſo erunt: vni-
uerſa ductilia de auro puriſſimo. Facies ⁊ lucernas ſe-
ptem: ⁊ pones eas ſuper candelabrũ: vt luceãt ex aduer-
ſo. Emũctoria quoqꝫ ⁊ vbi quę emũcta ſunt extinguan-
tur: fiant de auro puriſſimo. Omne pondus candelabri
cũ vniuerſis vaſis ſuis habebit talẽtum auri puriſſimi.
Inſpice et fac ſecundum exemplar: quod tibi in monte Actu. 7.f.
monſtratum eſt.
XXVI.

TAbernaculũ vero ita fiet. Decẽ cortinas de A
byſſo retorta: et hyacintho: ac purpura: coc-
coqꝫ bis tincto: variatas opere plumario fa-
cies. Lõgitudo cortinę vni⁹ habebit viginti
octo cubitos: latitudo quatuor cubitorum erit. Vnius
mẽſurę fient vniuerſa tentoria. Quinqꝫ cortinę ſibi iun
gentur mutuo: ⁊ alię quinqꝫ nexu ſimili cohęrebũt. An-
ſulas hyacinthinas in lateribus ac ſummitatibus facies
cortinarũ: vt poſſint inuicẽ copulari. Quinquagenas
anſulas cortina habebit in vtraqꝫ parte: ita inſertas: vt B
anſa cõtra anſam veniat: ⁊ altera alteri poſſit adaptari.
Facies ⁊ quinquaginta circulos aureos: quib⁹ cortina-
rum vela iungẽda ſunt: vt vnũ tabernaculũ fiat. Facies
⁊ ſaga cilicina vndecim: ad operiẽdũ tectũ tabernaculi.
Lõgitudo ſagi vni⁹ habebit trigĩta cubitos: ⁊ latitudo
quatuor. Aequa erit menſura ſagorum oĩm. E quibus
quinqꝫ iũges ſeorſum: ⁊ ſex ſibi mutuo copulabis: ita vt
ſextũ ſagum in fronte tecti duplices. Facies ⁊ quinqua-
ginta anſas in ora ſagi vni⁹: vt cõiungi cũ altero queat:
⁊ quinquaginta anſas in ora ſagi alterius: vt cum alte-
ro copuletur. Facies ⁊ quinquaginta fibulas ęneas: qui
bus iungantur anſę: vt vnũ ex omnib⁹ operimentũ fiat.
Quod aũt ſuꝑfuerit in ſagis: quę parantur tecto: id eſt
vnũ ſagũ quod amplius eſt: ex medietate ei⁹ operies ta-
bernaculi poſteriora: ⁊ cubitus ex vna parte pẽdebit: et
alter ex altera: q̃ plus eſt in ſagoꝝ longitudine vtrũqꝫ la
tus tabernaculi ꝓtegẽs. Facies ⁊ operimentũ aliud te-
cto de pellib⁹ arietũ rubricatis: ⁊ ſuꝑ hoc rurſum aliud

operimentū de hyacinthinis pellib⁹. Facies et tabulas stā
tes tabernaculi de lignis ſethim: q̄ ſingulę denos cubi-
D tos in lōgitudine habeāt: et in latitudine ſingulos ac ſe
miſſem. In laterib⁹ tabulę duę incaſtraturę fiēt: q̄bus
tabula alteri tabulę cōnectat: atqꝫ in hūc modū cunctę
tabulę parabuntur. Quarū viginti erunt in latere me-
ridiano: quod vergit ad auſtrum: quibus quadraginta
baſes argenteas fundes: vt binę baſes ſingulis tabulis
per duos angulos ſubijciantur. In latere quoqꝫ ſecun
do tabernaculi: quod vergit ad aquilonē: viginti tabu-
lę erunt: quadraginta habentes baſes argenteas. Binę
baſes ſingulis tabulis ſupponentur. Ad occidentalem
vero plagam tabernaculi facies ſex tabulas: et rurſum
alias duas: quę in angulis erigātur poſt tergum taber
E naculi. Eruntqꝫ ſibi coniunctę a deorſum vſqꝫ ſurſum:
et vna omnes compago retinebit. Duabus quoqꝫ tabu
lis quę in angulis ponendę ſunt: ſimilis iunctura ſerua
bitur. Et erunt ſimul tabulę octo: baſes earum argen-
teę ſedecim: duabus baſibus per vnam tabulam ſuppu-
F tatis. Facies ⁊ vectes de lignis Sethim quinqꝫ ad con-
tinendas tabulas in vno latere tabernaculi: et quinqꝫ
alias in altero: et eiuſdem numeri ad occidentalem pla
gam: qui mittentur per medias tabulas a ſummo vſqꝫ
ad ſummū. Ipſas quoqꝫ tabulas deaurabis: et fundes
in eis annulos aureos: per quos vectes tabulata conti-
neant: quos operies laminis aureis. Et eriges taber-
naculum iuxta exemplar: quod tibi in mōte monſtratū
eſt. Facies ⁊ velum de hyacintho ⁊ purpura: coccoqꝫ bis
tincto ⁊ byſſo retorta: opere plumario ⁊ pulchra varieta
te contextum: quod appendes ante quatuor columnas
de lignis Sethim: quę ipſę quidem deauratę erunt: et
habebūt capita aurea: et baſes argēteas. Inſeretur aūt
G velum per circulos: intra quod pones arcā teſtimonij:
quo ⁊ ſanctuariū et ſanctuarij ſanctuaria diuidentur.
Pones ⁊ propitiatoriū ſuper arcā teſtimonij in ſancta
ſanctorum: menſamqꝫ extra velum: ⁊ cōtra menſam can
delabrum in latere tabernaculi meridiano. Menſa em̄
ſtabit in parte aquilonis. Facies ⁊ tētorium in introitu
tabernaculi de hyacintho ⁊ purpura coccoqꝫ bis tincto
⁊ byſſo retorta opere plumario: ⁊ quinqꝫ columnas de-
aurabis lignorū Sethim: ante quas ducetur tentoriū:
quarum erunt capita aurea ⁊ baſes ęneę. XXVII.

A FAcies ⁊ altare de lignis Sethim: quod habe
bit quinqꝫ cubitos in lōgitudine: et totidem
in latitudine: id eſt quadrum: ⁊ tres cubitos
in altitudine. Cornua aūt per quatuor angu
los ex ipſo erunt: ⁊ operies illud ęre. Facieſqꝫ in vſus ei⁹
lebetes ad ſuſcipiendos cineres ⁊ forcipes atqꝫ fuſcinu-
las: ⁊ ignium receptacula. Omnia vaſa ex ęre fabrica-
bis. Craticulamqꝫ in modum retis ęneam: per cuius
quatuor angulos erunt quatuor annuli ęnei: quos po-
nes ſubter arulam altaris. Eritqꝫ craticula vſqꝫ ad alta
ris mediū. Facies ⁊ vectes altar[is] de lignis ſethim duos
quos operies laminis ęneis: ⁊ īduces ꝑ circulos: erūtqꝫ
B ex vtroqꝫ latere altaris ad portandum. Non ſolidum:
ſed inane ⁊ concauum intrinſecus facies illud: ſicut tibi
in monte monſtratū eſt. Facies ⁊ atrium tabernaculi: in
cuius auſtrali plaga cōtra meridiem erunt tentoria de
byſſo retorta. Centum cubitos vnum latus tenebit in lō
gitudine: et columnas viginti cū baſibus totidē ęneis:
quę capita cum cęlaturis ſuis habebunt argentea. Si-
militer ⁊ in latere aquilonis per longum erunt tentoria
cētum cubitorū: columnę viginti: ⁊ baſes ęneę eiuſdem
numeri: ⁊ capita earū cū cęlaturis ſuis argentea. In la
titudine vero atrij: quod reſpicit ad occidentē erūt ten
toria per quinquaginta cubitos: ⁊ columnę decem: ba-
C ſeſqꝫ totidem. In ea quoqꝫ atrij latitudine quę reſpicit
ad orientē: quinquaginta cubiti erunt: in quibus quin-
decim cubitorum tentoria lateri vno deputabuntur: co
lumnęqꝫ tres ⁊ baſes totidem: et in latere altero erunt

tētoria: cubitos obtinētia quindecim: colūnę tres ⁊ ba-
ſes totidem. In introitu vero atrij fiet tentorium cubi-
torum viginti ex hyacintho ⁊ purpura: coccoqꝫ bis tin-
cto: ⁊ byſſo retorta opere plumario. Colūnas habebit
quatuor: cum baſibus totidem. Omnes columnę atrij
per circuitum veſtitę erunt argenteis laminis: capiti-
bus argenteis: ⁊ baſibus ęneis. In longitudine occupa D
bit atriū cubitos centum: in latitudine quinquaginta:
altitudo quīqꝫ cubitorum erit. Fietqꝫ de byſſo retorta: ⁊ ha
bebit baſes ęneas. Cuncta vaſa tabernaculi in oēs vſus
⁊ ceremonias tā paxillos ei⁹ ꝙ atrij ex ęre facies. Prę- Leui.6.b.
cipe filijs Iſrael: vt afferāt tibi oleū de arborib⁹ oliuarū
puriſſimū: piloqꝫ cōtuſum: vt ardeat lucerna ſemꝑ in ta
bernaculo teſtimonij extra velum quod oppanſum eſt
teſtimonio: et collocabunt eā Aaron et filij eius: vt vſqꝫ
mane luceat corā domino. Perpetuus erit cultus per
ſucceſſiones eorum coram filijs Iſrael. XXVIII.

APplica quoqꝫ ad te Aaron fratrē tuum cū fi A
lijs ſuis de medio filiorū Iſrael: vt ſacerdotio
fungantur mihi Aaron Nadab ⁊ Abihu: E-
leazar ⁊ Ithamar filij Aaron: facieſqꝫ veſtem
ſanctam Aaron fratri tuo in gloriā ⁊ decorē. Et loque-
ris cūctis ſapiētibus corde: quos repleui ſpiritu prudē-
tię: vt faciāt veſtes Aaron fratri tuo in gloriā ⁊ decorē:
in quib⁹ ſanctificat⁹ miniſtret mihi. Hęc aūt erūt veſti-
mēta quę facient: Rationale ⁊ ſuphumerale: tunicā et li
neam ſtrictam: cidariū ⁊ baltheū. Faciēt fratri tuo Aa-
ron ⁊ filijs ei⁹ veſtimēta ſancta: vt ſacerdotio fungātur
mihi. Accipiētqꝫ aurū ⁊ hyacinthum ⁊ purpuram: coc-
cumqꝫ bis tinctū ⁊ byſſum. Facient autem ſuperhume-
rale de auro ⁊ hyacintho ⁊ purpura: coccoqꝫ bis tincto:
⁊ byſſo retorta opere polymito. Duas oras iunctas ha-
bebit in vtroqꝫ latere ſummitatum: vt in vnum redeāt.
Ipſa quoqꝫ textura ⁊ cuncta operis varietas erit ex au- B
ro ⁊ hyacintho ⁊ purpura coccoqꝫ bis tincto: ⁊ byſſo re-
torta. Sumeſqꝫ duos lapides onychynos: et ſculpes in
eis nomina filiorum Iſrael: ſex nomina in lapide vno: ⁊
ſex reliqua in altero: iuxta ordinem natiuitatis eorum.
Opere ſculptoris ⁊ cęlatura gemmarū: ſculpes eos no
minibus filiorū Iſrael: incluſos auro atqꝫ circundatos:
⁊ pones in vtroqꝫ latere ſuperhumeralis: memoriale fi-
lijs Iſrael. Portabitqꝫ Aaron nomina eorū coram do- C
mino ſuper vtrunqꝫ humerum:* ob recordationem. Fa Heb. ī me
cies ⁊ vncinos ex auro: ⁊ duas catenulas auri puriſſimi moriale.
ſibijnuicem cohęrentes: quas inſeres vncinis. Rationa
le quoqꝫ iudicij facies opere polymito iuxta texturā ſu-
perhumeralis ex auro: hyacintho: et purpura: coccoqꝫ Sap.10.d
bis tincto: ⁊ byſſo retorta. Quadrangulum erit et du-
plex. Menſuram palmi habebit tam in longitudine ꝙ
in latitudine: poneſqꝫ in eo quatuor ordines lapidum.
In primo verſu erit lapis ſardius et topazius ⁊ ſmara-
gdus. In ſecūdo carbunculus: ſapphirus: ⁊ iaſpis. In
tertio liguri⁹: achates: ⁊ amethyſthus. In quarto chry D
ſolitus: onychinus: et berillus. Incluſi auro erunt per
ordines ſuos. Habebuntqꝫ nomina filiorum Iſrael.
Duodecim nominibus cęlabuntur ſinguli lapides no-
minibus ſingulorum per duodecim tribus. Facies in ra
tionali catenas ſibijnuicem cohęrentes ex auro puriſſi-
mo: ⁊ duos annulos aureos: quos pones in vtraqꝫ ratio
nalis ſummitate: catenaſqꝫ aureas iunges annulis: qui
ſunt in marginibus eius: et ipſarum catenarū extrema
duobus copulabis vncinis in vtroqꝫ latere ſuperhume-
ralis: quod ratiōale reſpicit. Facies et duos annulos au
reos: quos pones in ſummitatibus rationalis: ⁊ in oris E
quę e regione ſunt ſuperhumeralis: ⁊ poſteriora ei⁹ aſpi
ciunt: necnon ⁊ alios duos annulos aureos: qui ponēdi
ſunt in vtroqꝫ latere ſuperhumeralis deorſum: quod re-
ſpicit contra faciem iuncturę inferioris: vt aptari poſſit
cum ſuperhumerali: vt ſtringatur ratiōale annulis ſuis
cū annulis ſuphumeralis vitta hyacinthina: vt maneat

iunctura fabꝛefacta: ⁊ a ſe inuicem rationale ⁊ ſuperhu-
merale nequeant ſeparari. Poꝛtabitqꝫ Aaron nomina
filioꝛū Iſrael in rationali iudicij ſuper pectus ſuū: quā-
do ingredietur ſanctuariū memoꝛiale coꝛā domino in
eternum. Pones autem in ratiōali iudicij doctrinam
⁊ veritatem: que erunt in pectoꝛe Aaron: quando ingre
dietur coꝛā domino: et geſtabit iudicium filioꝛū Iſrael
in pectoꝛe ſuo in conſpectu domini ſemper. Facies ⁊ tu-
nicam ſuperhumeralis totam hyacinthinā: in cuius me
dio ſupꝛa erit capitium: et oꝛa per gyꝛum eius textilis:
ſicut fieri ſolet in extremis veſtiū partibus: ne facile rū-
F patur. Deoꝛſum vero ad pedes eiuſdem tunice per cir-
cuitum quaſi malapunica facies ex hyacintho: ⁊ purpu-
ra ⁊ cocco bis tincto ⁊ byſſo retoꝛta: mixtis ī medio tin-
tinnabulis: vt tintinabulum ſit aureū ⁊ malumpunicū:
eccl.45.b. rurſumqꝫ tintinabulum aliud aureū et malūpunicum.
Et veſtietur ea Aaron in officio miniſterij: vt audiatur
ſonitus: quādo ingredietur ⁊ egredietur ſanctuarium
in conſpectu domini: ⁊ nō moꝛiatur. Facies ⁊ laminam
de auro puriſſimo: ī qua ſculpes opere celatoꝛis ſanctū
dn̄o. Ligabiſqꝫ eā vitta hyacinthina: ⁊ erit ſup thyaram
imminens fronti pontificis. Poꝛtabitqꝫ Aaron iniqui
tates eoꝝ: que obtulerunt ⁊ ſanctificauerunt filij Iſrael
in cūctis muneribus ⁊ donarijs ſuis. Erit autem lami-
G na ſemper in fronte eius: vt placatus ſit ei dominus.
Stringeſqꝫ tunicam byſſo: et thyaram byſſinam facies
baltheum: opere plumarij. Poꝛro filijs Aaron tunicas
lineas parabis ⁊ baltheos ac thyaras in gloꝛiam ⁊ deco
rem: veſtieſqꝫ his oībus Aaron fratrem tuum ⁊ filios
eius cum eo. Et cunctoꝛum cōſecrabis manus: ſanctifi
cabiſqꝫ illos: vt ſacerdotio fungantur mihi. Facies ⁊ foe
minalia linea: vt operiant carnem turpitudinis ſue a re
nibus vſqꝫ ad foemoꝛa: vt vtentur eis Aaron ⁊ filij eius:
quādo ingrediētur tabernaculum teſtimonij: vel quā-
do appꝛopinquant ad altare vt miniſtrēt in ſanctuario:
ne iniquitatis rei moꝛiātur. Legitimū ſempiternū erit
Aaron: ⁊ ſemini eius poſt eum. XXXIX.

A SEd ⁊ hoc facies: vt mihi in ſacerdotio conſe-
crentur. Tolle vitulum de armento: et arie-
tes duos immaculatos: paneſqꝫ azymos: et
cruſtulam abſqꝫ fermento: que conſperſa ſint
oleo: lagena quoqꝫ azyma oleo lita. De ſimila triticea
cūcta facies: ⁊ poſita in caniſtro offeres: vitulum autem
⁊ duos arietes: ⁊ Aaron ac filios ei⁹ applicabis ad oſtiū
tabernaculi teſtimonij. Cumqꝫ laueris patrem cū filijs
ſuis aqua: indues Aaron veſtimentis ſuis: id eſt linea et
tunica ſuperhumerali et rationali: quod cōſtringes bal
theo: et pones Thyaram in capite eius: ⁊ laminam ſan
ctam ſuper Thyaram: ⁊ oleum vnctionis fundes ſuper
B caput eius: atqꝫ hoc ritu conſecrabitur. Filios quoqꝫ il-
lius applicabis: et īdues tunicis lineis: cīgeſqꝫ baltheo:
Aaron ſcilicet et liberos eius: et impones eis mitras:
eruntqꝫ ſacerdotes mihi religione perpetua. Poſtquam
initiaueris manus eoꝛum: applicabis ⁊ vitulum coꝛam
Leui.1.b. tabernaculo teſtimonij. Imponentqꝫ Aaron ⁊ filij eius
manus ſuper caput illius: et mactabis eum in cōſpectu
Leui.3.a. domini: iuxta oſtium tabernaculi teſtimonij: ſumptūqꝫ
de ſanguine vituli: pones ſuper coꝛnua altaris digito
tuo: reliquum aūt ſanguinem fundes iuxta baſim eius.
Sumes ⁊ adipem totum: qui operit inteſtina ⁊ reticu-
lum iecoꝛis: ac duos renes ⁊ adipem qui ſuper eos eſt: et
C offeres incēſum ſuper altare: carnes vero vituli et coꝛiū
⁊ fimum combures foꝛis extra caſtra: eo ꝙ pꝛo peccato
ſit. Vnum quoqꝫ arietem ſumes: ſuper cuius caput po
nent Aaron: ⁊ filij eius manus: quem cum mactaueris:
tolles de ſanguine eius: ⁊ fundes circa altare: ipſum au
tem arietem ſecabis in fruſta: lotaqꝫ inteſtina eius ac pe
des pones ſuper conciſas carnes: ⁊ ſuper caput illius: ⁊
D offeres totum arietem in incenſum ſuper altare: obla-
tio eſt domino: odoꝛ ſuauiſſimus victime domini. Tol-
les quoqꝫ arietem alterum: ſuper cuius caput Aaron et
filij eius ponent manus. Quem cum immolaueris: ſu-
mes de ſanguine eius: et pones ſuper extremum auricu
le dextre Aaron et filioꝛum eius: et ſuper pollices ma-
nus eoꝛum ac pedis dextri: fundeſqꝫ ſanguinem ſuper
altare per circuitū. Cumqꝫ tuleris de ſanguine qui eſt
ſuper altare et de oleo vnctionis: aſperges Aaron et ve-
ſtes eius: filios et veſtimenta eoꝛum. Cōſecratiſqꝫ ipſis
⁊ veſtibus: tolles adipem de ariete: et caudam et aruinā
que operit vitalia: ac reticulum iecoꝛis et duos renes:
atqꝫ adipem qui ſuper eos eſt: armumqꝫ dextrum: eo ꝙ
ſit aries conſecrationis: toꝛtamqꝫ panis vnius cruſtulā
conſperſam oleo: laganum de caniſtro azymoꝛū: quod
poſitum eſt in conſpectu domini: poneſqꝫ omnia ſuper
manus Aaron et filioꝛum eius: et ſanctificabis eos ele-
uans coꝛam domino. Suſcipieſqꝫ vniuerſa de manibus E
eoꝛum: et incēdes ſuper altare in holocauſtum: odoꝛem
ſuauiſſimum in cōſpectu domini: quia oblatio eius eſt.
Sumes quoqꝫ pectuſculum de ariete: quo initiatus eſt
Aaron: ſanctificabiſqꝫ illud eleuatum coꝛam domino: et
cedet in partem ſuam. Sanctificabiſqꝫ et pectuſculum
conſecratum et armum: quem de ariete ſeparaſti: quo
initiatus eſt Aaron et filij eius: cedētqꝫ in partē Aaron
et filioꝛum eius iure perpetuo a filijs iſrael: quia pꝛimi-
tiua ſunt et initia de victimis eoꝛum pacificis que offe-
runt domino. Veſtem autem ſanctā qua vtetur Aaron
habebunt filij eius poſt eum: vt vngantur in ea: ⁊ conſe-
crentur manus eoꝛum. Septem diebus vtetur illa qui
pōtifex pꝛo eo fuerit conſtitutus de filijs eius: ⁊ qui in-
gredietur tabernaculum teſtimonij: vt miniſtret in ſan
ctuario. Arietem autem cōſecrationis tolles: ⁊ coques
carnes eius in loco ſancto: quibus veſcetur Aaron et fi-
lij eius. Panes quoqꝫ qui ſunt ī caniſtro in veſtibulo ta- F
bernaculi teſtimonij comedent: vt ſit placabile ſacrifi-
cium: et ſanctificentur offerentium manus. Alienigena
non veſcetur ex eis: quia ſancti ſunt. Quod ſi remāſerit
de carnibus cōſecratis: ſiue de panibus vſqꝫ mane: com-
bures reliquias igni. Non comedentur: quia ſanctifica
ta ſunt. Omnia que pꝛecepi tibi: facies ſuper Aaron et
filijs eius. Septem diebus conſecrabis manus eoꝛum:
⁊ vitulum pꝛo peccato offeres per ſingulos dies ad ex-
piandum. Mundabiſqꝫ altare cum immolaueris expia
tionis hoſtiam: ⁊ vnges illud in ſanctificationē. Septē
diebus expiabis altare ⁊ ſanctificabis: ⁊ erit ſanctū ſan-
ctoꝛū. Oīs qui tetigerit illud: ſanctificabitur. Hoc eſt G
quod facies in altari. Agnos anniculos duos per ſingu
los dies iugiter: vnū agnū mane: ⁊ alterum veſpere: de-
cimam partem ſimile conſperſe oleo tuſo: quod habeat
menſuram quartam partem Hin: et vinum ad libādum
eiuſdem menſure in agno vno. Alterū vero agnum offe
res ad veſperam iuxta ritum matutine oblationis: ⁊ iu
xta ea que diximus in odoꝛem ſuauitatis. Sacrificium
eſt dn̄o deo oblatione perpetua in generatiōes veſtras:
ad oſtiū tabernaculi teſtimonij coꝛā dn̄o: vbi cōſtituam
vt loquar ad te. Ibiqꝫ pꝛecipiā filijs Iſrael: ⁊ ſanctifica
bitur altare ī gloꝛia mea. Sāctificabo ⁊ tabernaculū te
ſtimonij cū altari: ⁊ Aarō cū filijs ei⁹: vt ſacerdotio fun
gātur mihi. Et habitabo ī medio filioꝝ iſrael: eroqꝫ eis
deus: ⁊ ſciēt quia ego dn̄s de⁹ eoꝝ: q̄ eduxi eos de terra
Aegypti: vt manerē īter illos: ego dn̄s de⁹ ipoꝝ. XXX.

FAcies quoqꝫ altare ad adolēdum thymiama A
de lignis Sethim: habēs cubitū lōgitudinis
⁊ alterū latitudinis: id eſt quadrangulum: ⁊
duos cubitos ī altitudine. Coꝛnua ex ipo p-
cedēt: veſtieſqꝫ illō auro puriſſimo: tā craticulā ei⁹ ꝙ pa
rietes p circuitū: ⁊ coꝛnua. Facieſqꝫ ei coꝛonā aureolā p
gyꝛū: ⁊ duos annulos aureos ſub coꝛona p ſingula late-
ra: vt mittant ī eos vectes: ⁊ altare poꝛtet. Ipos qꝫ ve
ctes facies de lignis Sethim: ⁊ inaurabis. Poneſqꝫ al
tare cōtra velū: qđ ante arcā pēdet teſtimonij coꝛā ppi-

tiatorio q̄ tegit teſtimoniū:vbi loqr tibi:⁊ adolebit incē
B ſum ſuper eo Aaron:ſuaue fragrās. Mane qn̄ cōponet
lucernas incēdet illud:⁊ quādo collocat eas ad veſpe⸗
ꝛet thymiama ſempiternū corā dn̄o in generatiōes ve⸗
ſtras. Nō offeretis ſuper eo thymiama cōpoſitionis al⸗
terius: nec oblationem et victimam: nec libabitis liba⸗
mina. Et deprecabitur Aaron ſup cornua altaris ſemel
per annū in ſanguine:quod oblatū eſt pro peccato:⁊ pla
cabit ſuper eo in generatiōibus veſtris. Sanctūſancto
rū erit domino. Locutuſq; eſt dn̄s ad Moyſen: dicens:
nume.1.b. Quādo tuleris ſummā filiorū Iſrael iuxta numerū: da
bunt ſinguli preciū pro animabus ſuis domino: et non
erit plaga in eis:cū fuerint recenſiti. Hoc aūt dabit oīs
qui trāſit ad nomen dimidij ſicli iuxta menſurā templi.
Siclus viginti obolos habet. Media pars ſicli offeret
domino. Qui habetur ī numero a viginti annis ⁊ ſupra
dabit precium. Diues nō addet ad mediū ſicli:⁊ pauper
nihil minuet. Suſceptamq; pecuniā: que collata eſt a fi
lijs Iſrael:trades in vſus tabernaculi teſtimonij: vt ſit
monimentū eoꝝ corā dn̄o:⁊ propitietur aīabus eorum.
C Locutuſq; eſt dn̄s ad Moyſen: dicēs: Facies ⁊ labium
infra.40.d. eneū cū baſi ſua ad lauādum: poneſq; illud inter taber⸗
naculum teſtimonij ⁊ altare. Et miſſa aqua lauabūt in
ea Aaron ⁊ filij eius manus ſuas ac pedes: quādo īgreſ
ſuri ſunt tabernaculū teſtimonij:⁊ quādo acceſſuri ſunt
ad altare:vt offerāt ī eo thymiama domino:ne forte mo
riantur. Legitimū ſempiternū erit ipſi: ⁊ ſemini ei⁹ per
ſucceſſiōes. Locutuſq; eſt dn̄s ad Moyſen:dicēs: Su⸗
me tibi aromata prime myrrhe:⁊ electe quingentos ſi⸗
clos:et cinamomi mediū:id eſt ducētos q̄nquaginta ſi⸗
infra.40.b clos:calami ſimiliter ducētos q̄nquaginta ſiclos: caſie
aūt quingētos ſiclos in pōdere ſanctuarij:oleū de oliue⸗
tis menſurā Hin. Facieſq; vnctionis oleū ſanctū vngen
tum compoſitū opere vnguētarij:⁊ vnges ex eo taberna
culum teſtimonij:⁊ arcam teſtamēti: mēſamq; cū vaſis
ſuis:cādelabrū:⁊ vtēſilia ei⁹:altaria thymiamatis:et ho
locauſti:⁊ vniuerſam ſupellectilē que ad cultū eorū per⸗
tinet:ſanctificabiſq; omnia:⁊ erūt ſancta ſanctoꝝ. Qui
D tetigerit ea:ſanctificabitur. Aaron ⁊ filios eius vnges:
ſanctificabiſq; eos:vt ſacerdotio fungantur mihi. Filijs
quoq; Iſrael dices: Hoc oleū vnctiōis ſanctū erit mihi
in generationes veſtras. Caro hominis nō vngetur ex eo:
⁊ iuxta compoſitionē eius nō facietis aliud: quia ſancti
ficatū eſt:⁊ ſanctū erit vobis. Homo quicūq; tale cōpo⸗
ſuerit:⁊ dederit ex eo alieno: exterminabitur de populo
ſuo. Dixitq; dn̄s ad Moyſen: Sume tibi aromata:ſta⸗
cten:⁊ onycham:galbanū boni odoris:⁊ thus lucidiſſi⸗
mum: equalis pōderis erunt oīa. Facieſq; thymiama cō
poſitum opere vnguētarij mixtū diligēter:⁊ purū:⁊ ſan
ctificatione digniſſimū. Cūq; ī tenuiſſimum puluerem
vniuerſa contuderis:pones ex eo corā tabernaculo teſti
monij:in loco quo apparebo tib. Sanctum ſanctoꝝ erit
vobis thymiama. Talem compoſitionem nō facietis in
vſus veſtros: quia ſanctum eſt domino. Homo quicūq;
fecerit ſimile:vt odore illius perfruatur: peribit de popu⸗
lis ſuis. XXXI.

A Ocutuſq; eſt dn̄s ad Moyſen: dicens: Ecce
infra.35.d. vocaui ex noīe Beſeleel filiū Huri filij Hur
de tribu Iuda:⁊ impleui eū ſpiritu dei:ſapiē
tia:⁊ intelligētia:⁊ ſciētia:et in om̄i opere ad
excogitandū quicq̄d fabrefieri poteſt ex auro: ⁊ argēto:
ere:marmore ⁊ gemmis:⁊ diuerſitate lignoꝝ:dediq; ei
ſociū Ooliab filiū Achiſamech de tribu Dan. Et ī corde
hoīs eruditi poſui ſapientiā: vt faciāt cūcta que precepi
tibi:tabernaculū foederis:⁊ arcā teſtimonij:⁊ ꝓpitiato
riū:quod ſup eā eſt:⁊ cūcta vaſa tabernaculi: mēſamq;:
B ⁊ vaſa ei⁹:cādelabrum puriſſimū cū vaſis ſuis:⁊ altaria
thymiamatis:⁊ holocauſti:⁊ om̄ia vaſa eorū: labiū cum
baſi ſua:veſtes ſanctas in miniſterio Aaron ſacerdoti:⁊
filijs eius:vt fungantur officio ſuo ī ſacris: oleū vnctiōis:
⁊ thymiama aromatum in ſanctuario. Omnia que pre
cepi tibi:facient. Et locutus eſt dominus ad Moyſen: C sup.20.b.
dicens: Loquere filijs Iſrael:⁊ dices ad eos: Videte vt
ſabbatum meum cuſtodiatis: quia ſignum eſt inter me
⁊ vos in generationibus veſtris: vt ſciatis quia ego dn̄s
qui ſanctifico vos. Cuſtodite ſabbatum meū: ſanctum
eſt enim vobis:qui polluerit illud:morte moriatur: qui
fecerit in eo opus:peribit anima illius de medio populi
ſui. Sex diebus facietis opus:in die ſeptimo ſabbatū eſt
requies ſancta domino. Omnis qui fecerit opus in hac
die:morietur. Cuſtodiant filij Iſrael ſabbatum:⁊ cele⸗
brent illud in generationibus ſuis. Pactū eſt ſempiter
num inter me ⁊ filios Iſrael: ſignūq; perpetuum. Sex Gene.1.d.
enim diebus fecit dominus celum ⁊ terram:et in ſepti⸗ sup.24.c.
mo ab omni opere ceſſauit. Dedit quoq; dn̄s Moyſi cō infra.32.d.
pletis huiuſcemodi ſermonib⁹ ī mōte Sinai duas tabu
las teſtimonij lapideas:ſcriptas digito dei. XXXII.

Ydens aūt populus:ꝙ morā faceret Moy⸗ A
ſes deſcendendi de monte:congregatus ad⸗ Actu.7.c
uerſus Aaron: ait: Surge:fac nobis deos q̄
nos precedant. Moyſi enim huic viro q̄ nos
eduxit de terra Aegypti:ignoramus quid acciderit. Di
xitq; ad eos Aaron: Tollite inaures aureas de vxorum
filiorūq; ⁊ filiarū veſtrarū auribus: ⁊ afferte ad me. Fe⸗
citq; populus que iuſſerat:deferēs inaures ad Aaron:
quas cum ille accepiſſet:formauit opere fuſorio:et fecit
ex eis vitulum conflatilem. Dixeruntq;: Hi ſunt dij tui
Iſrael:qui te eduxerunt de terra Aegypti. Quod cū vi⸗
diſſet Aaron:edificauit altare coram eo:⁊ preconis vo⸗
ce clamauit:dicens: Cras ſolemnitas domini eſt. Sur⸗
genteſq; mane:obtulerunt holocauſta:⁊ hoſtias pacifi⸗
cas:⁊ ſedit populus mādicare ⁊ bibere:⁊ ſurrexerūt lu B
dere. Locutus eſt aūt dominus ad Moyſen:dicēs: Va 1.cor.10.b
de:deſcēde:peccauit populus tuus:quē eduxiſti de ter⸗ deute.9.b.
ra Aegypti:receſſerūt cito de via:quam oſtendiſti eis:fe 3.reg.12 g
ceruntq; ſibi vitulum conflatilem:⁊ adorauerunt: atq;
immolātes ei hoſtias:dixerunt: Iſti ſunt dij tui Iſrael:
qui te eduxerunt de terra Aegypti. Rurſumq; ait dn̄s
ad Moyſen: Cerno ꝙ popul⁹ iſte dure ceruicis ſit. Di⸗
mitte me:vt iraſcatur furor meus contra eos:⁊ deleam
eos:faciamq; te in gentem magnam. Moyſes aūt ora⸗ C
bat dominū deū ſuū:dicēs: Cur domine iraſcitur furor
tuus cōtra populū tuū: quē eduxiſti de terra Aegypti: nūeri.14 c
in fortitudine magna:⁊ in manu robuſta? Ne queſo di
cant Aegyptij:callide eduxit eos: vt interficeret in mon
tibus:⁊ deleret de terra:quieſcat ira tua:⁊ eſto placabi⸗
lis ſup nequitia populi tui. Recordare Abraam: Iſaac
⁊ Iſrael ſeruorū tuorū:quibus iuraſti p temetipſum:di
cens: Multiplicabo ſemen veſtrum: ſicut ſtellas celi:⁊
vniuerſam terrā hāc: de qua locutus ſum: dabo ſemini
veſtro:⁊ poſſidebitis eā ſemper. Placatuſq; eſt dn̄s ne
faceret malum: quod locutus fuerat aduerſus populū
ſuū. Et reuerſus eſt Moyſes de mōte: portās duas ta⸗
bulas teſtimonij in manu ſua: ſcriptas ex vtraq; parte:
⁊ factas opere dn̄i. Scriptura quoq; dei erat ſculpta in
tabulis. Audiēs aūt Ioſue tumultū populi vociferātis
dixit ad Moyſen: Vlulatus pugne auditur in caſtris.
Qui reſpōdit: Nō eſt clamor adhortantiū ad pugnam:
neq; vociferatio cōpellentiū ad fugā: ſed vocē cātantiū E
ego audio. Cūq; appropīquaſſet ad caſtra:vidit vitulū:
⁊ choros:iratuſq; valde:proiecit de manu tabulas:⁊ con⸗
fregit eas ad radicē mōtis. Arripiēſq; vitulum quē fece
rant:cōbuſſit:et cōtriuit vſq; ad puluerē:quē ſparſit in
aquā:et dedit ex eo potū filijs iſrael. Dixitq; ad Aaron:
Quid tibi fecit hic populus: vt induceres ſuper eū pec⸗
catū maximū? Cui ille reſpōdit: Ne indignetur domi⸗
nus meus:tu eni noſti populū iſtū:ꝙ pronus ſit ad ma⸗
lum. Dixerūt mihi: Fac nobis deos:qui nos precedant:
huic eni Moyſi:q̄ nos eduxit de terra Aegypti:neſcim⁹ F
q̄d acciderit. Quib⁹ ego dixi: Quis veſtrū habet aurū?

Tulerunt:7 dederũt mihi:⁊ proieci illud illud in ignẽ:
egreſſuſq; eſt hic vitulus. Uidens ergo Moyſes popu-
duñ.25 a lum:ꝙ eſſet nudatus: ſpoliauerat enim eũ Aaron pro-
pter ignominiam ſordis:⁊ inter hoſtes nudum conſti-
tuerat:⁊ ſtans in porta caſtrorũ:ait: Si quis eſt domini
iungatur mihi. Congregatiq; ſunt ad eum omnes filij
Leui:quibus ait: Hec dicit domin⁹ deus Iſrael: Po-
nat vir gladiũ ſuper foemur ſuũ. Ite et redite de porta
vſq; ad portam per medium caſtrorum:⁊ occidat vnuſ-
quiſq; fratrẽ:7 amicum:et proximum ſuum. Feceruntq;
filij Leui iuxta ſermonem Moyſi: cecideruntq; in die
illa quaſi vigintitria milia hominum. Et ait Moyſes:
Cõſecraſtis man⁹ veſtras hodie domino: vnuſquiſq; in
B filio et fratre ſuo: vt detur vobis benedictio. Facto aũt
altero die: locutus eſt Moyſes ad populũ: Peccaſtis
peccatũ maximũ: aſcendam ad dominum: ſi quo modo
quiuero eũ deprecari pro ſcelere veſtro. Reuerſuſq; ad
dominum:ait: Obſecro:peccauit populus iſte peccatũ
maximum:feceruntq; ſibi deos aureos: aut dimitte eis
hãc noxam:aut ſi non facis:dele me de libro tuo quẽ ſcri
pſiſti. Cui reſpõdit dominus: Qui peccauerit mihi: de-
lebo eum de libro meo:tu autem vade: et duc populum
iſtum:quo locutus ſum tibi: angel⁹ meus precedet te.
Ego aũt in die vltiõis viſitabo 7 hoc peccatũ eorũ. Per-
cuſſit ergo dominus populum pro reatu vituli:quem fe
cerat Aaron. XXXIII.

A Locutuſq; eſt dominus ad Moyſen: dicens:
Uade:aſcẽde de loco iſto tu 7 populus tuus
quẽ eduxiſti de terra Aegypti in terram: quã
iuraui Abraam: Iſaac 7 Iacob:dicens: Se-
mini tuo dabo eam:et mittam precurſorem tui angelũ:
vt eijciã Chananeũ:7 Amorreum:⁊ Etheum:⁊ Phe-
rezeum: 7 Eueũ:⁊ Iebuſeũ: vt *intres in terrã fluen
heb in me-dio tui. tem lacte ⁊ melle. Non eñ aſcendam * tecũ: quia popu
lus dure ceruicis eſt: ne forte diſperdam te in via. Audi
enſq; populus ſermonem hunc peſſimũ: luxit:et nullus
ex more indut⁹ eſt cultu ſuo. Dixitq; dñs ad Moyſen:
Loquere filijs Iſrael: Popul⁹ dure ceruicis es: ſemel
aſcẽdam in medio tui:7 delebo te. Iam nunc depone or
B natum tuũ:vt ſciã quid faciam tibi. Depoſuerunt ergo
filij Iſrael ornatũ ſuum a monte Oreb. Moyſes quoq;
tolles tabernaculũ:tetẽdit extra caſtra ꝓcul: vocauitq;
nomen eius tabernaculũ foederis.* Et omnis populus
heb. et q̃ſ-quis inter rogatur⁹ erat deum qui habebat aliquã queſtionẽ:egrediebatur ad taberna-
culum foederis extra caſtra. Cũq; egrederetur Moy-
ſes ad tabernaculum:ſurgebat vniuerſa plebs: et ſtabat
heb. taber naculi. vnuſquiſq; in oſtio * papilionis ſui:reſpiciebantq; tergũ
Moyſi:donec igrederet̃ tentoriũ. Ingreſſo aũt illo ta-
bernaculum foederis:deſcendebat columna nubis:⁊ ſta
bat ad oſtiũ:loquebaturq; dominus cum Moyſe: cer-
nentibus vniuerſis:ꝙ columna nubis ſtaret ad oſtiũ ta-
bernaculi. Stabantq; ipſi:7 adorabant per fores taber
naculorum ſuorum. Loquebatur autem dominus ad
Moyſen facie ad faciẽ: ſicut ſolet loqui homo ad amicũ
ſuũ. Cũq; ille reuerteret̃ in caſtra: miniſter eius Ioſue:
filius Nun puer non recedebat de tabernaculo. Dixit
C autem Moyſes ad dominũ: Precipis vt educã popu-
lum iſtum:7 nõ indicas mihi: quem miſſurus es mecũ:
preſertim cũ dixeris: Noui te ex nomine:7 inueniſti gra
tiam corã me. Si ergo inueni gratiam in cõſpectu tuo:
heb. doce me vias tuas. *oſtende mihi faciẽ tuã:vt ſciã te:et inueniã gratiã ante
oculos tuos:reſpice populum tuũ gentem hãc. Dixitq;
dominus: Facies mea precedet te: 7 requiem dabo tibi.
Et ait Moyſes: Si nõ tuipſe precedas: ne educas nos
de loco iſto. In quo enim ſcire poterim⁹ ego 7 populus
hebra. me tuus:inueniſſe * nos gratiã in conſpectu tuo:niſi ambu
laueris nobiſcum: vt glorificemur ab omnibus populis
D qui habitant ſuper terrã? Dixit aũt dominus ad Moy
Rom.9.a. ſen: Et verbũ iſtud quod locutus es: faciã: inueniſti eñ
gratiã corã me:7 teipſum noui ex noĩe. Qui ait: Oſten-
de mihi gloriã tuam. Reſpõdit: Ego* oſtẽdam oẽ bo be. ego du cã omnez bonitatez meã ſuper faciẽ tuam
num tibi:7 vocabo in nomine domini corã te: 7 miſere-
bor cui voluero:et clemens ero in quem mihi placuerit.
Rurſumq; ait: Non poteris videre faciẽ meam:nõ eñ
videbit me homo:7 viuet. Et iterũ: Ecce:inquit: eſt lo- Ioã. 17.d
cus apud me:⁊ ſtabis ſupra petrã. Cũq; trãſibit gloria
mea:ponã te in foramine petre:7 protegã dextera mea:
donec trãſeam:tollãq; manũ meã:et videbis poſteriora
mea:faciẽ aũt meã videre nõ poteris. XXXIIII.

Ac deinceps precide:ait:tibi duas tabulas la A
pideas inſtar priorũ:⁊ ſcribã ſuper eas verba Deu. 12.a
que habuerunt tabule:quas fregiſti. Eſto pa
ratus mane:vt aſcẽdas ſtatim in mõtem Si
nai:ſtabiſq; mecũ ſup verticẽ mõtis. Nullus aſcẽdat te
cũ:nec videatur quiſpiã per totũ mõtem:boues quoq; 7
oues non paſcantur econtra. Excidit ergo duas tabu-
las lapideas:quales antea fuerãt:7 de nocte conſurgẽs
aſcẽdit ĩ montẽ Sinai:ſicut preceperat ei domin⁹:por-
tans ſecum tabulas. Cũq; deſcẽdiſſet domin⁹ per nubẽ
ſtetit Moyſes cum eo:inuocans nomen domini. Quo
trãſeunte corã eo:ait: Dominator dñe deus miſericors
⁊ clemẽs:patiẽs 7 multe miſeratiõis:ac verax:q̃ cuſto- Iere.32.c
dis miſericordiã in milia:q̃ aufers iniquitatẽ:7 ſcelera:
atq; peccata:nulluſq; apud te per ſe innocens eſt. Qui
reddis iniq̃tatẽ patrũ filijs:ac nepotib⁹ in tertiã ⁊ quar
tã ꝓgeniẽ. Feſtinuſq; Moyſes incuruatus eſt ꝓnus in
terram: et adorãs ait: Si inueni gratiã in cõſpectu tuo B
domine:obſecro vt gradiaris nobiſcũ: popul⁹ eñ dure
ceruicis eſt:vt auferas iniquitates noſtras atq; peccata
noſq; poſſideas. Reſpõdit dominus: Ego inibo pactũ
videtibus cũctis: ſigna faciã que nunq̃ viſa ſunt ſup ter
rã:nec in vllis gẽtib⁹:vt cernat populus iſte: ĩ cuius es
medio:opus domini terribile:quod facturus ſum. Ob-
ſerua cũcta:que hodie mãdaui tibi. Ego ipſe eijciam an
te faciẽ tuã Amorreũ:7 Chananeũ:7 Etheum: Phere Deu. 7.a.
zeum quoq;:7 Eueum:7 Iebuſeũ. Caue ne vnq̃ cũ ha- 3.reg.11.a.
bitatoribus terre illius iũgas amicitias:que ſint tibi in
ruinã:ſed 7 aras eorũ deſtrue:confringe ſtatuas: lucoſq;
ſuccide. Noli adorare deũ alienũ. Dominus zelotes no C
men eius:de⁹ eſt emulator. Ne ineas pactũ cũ homini-
bus illarũ regionũ:ne cũ fornicati fuerĩt cũ dijs ſuis:*7 heb. et im molaue rint diis ſuis.
adorauerint ſimulachra eorũ: vocet te quiſpiã vt come-
das de immolatis. Nec vxorẽ de filiabus eorũ accipies
filijs tuis:ne poſtq̃ ipſe fuerint fornicate: fornicari fa- ſupra.13.a
ciant 7 filios tuos in deos ſuos. Deos conflatiles non fa Luce.2.d.
cies tibi. Solennitatẽ azymorũ cuſtodies. Septẽ dieb⁹ ſup.13.c.
veſceris azymis:ſicut precepi tibi in tẽpore meſſis nouo
rum. Menſe enim verni temporis egreſſus es de Aegy
pto. Oẽ quod aperit vuluã generis maſculini: meum eccl.35.a.
erit. De cunctis animãtibus tã de bobus:q̃ de ouibus:
meũ erit. Primogenitũ aſini redimes oue. Sin aũt nec
preciũ pro eo dederis:occidetur. Primogenitũ filiorũ
tuorũ redimes: nec apparebis in cõſpectu meo vacuus.
Sex dieb⁹ operaberis:die ſeptimo ceſſabis arare ⁊ me-
tere. Solennitatẽ * hebdomadarũ facies tibi in primi- Heb. pro uentuum.
tijs frugũ meſſis tue triticee:7 ſolennitatẽ:quando re-
deunte anni tẽpore cuncta conduntur. Tribus tẽpori-
bus anni apparebit oẽ maſculinũ tuũ in cõſpectu omi
potentis domini dei Iſrael. Cũ eñ tulero gẽtes a facie
tua:et dilatauero terminos tuos:nullus inſidiabit̃ ter-
re tue:aſcẽdente te et apparente in cõſpectu domini dei D
tui ter in anno. Nõ immolabis ſuper fermento ſangui- heb. meae
nem hoſtie * tue:neq; reſidebit mane de victimis ſolen- ſup. 23.b.
nitatis phaſe. Primitias frugum terre tue offeres in deut.14.c.
domo domini dei tui. Nõ coques hoedũ ĩ lacte matris ſup.24.d.
ſue. Dixitq; dñs ad Moyſen: Scribe tibi verba hec:
quibus 7 tecũ et cũ Iſrael pepigi foedus. Fuit ergo ibi
cũ domino Moyſes quadraginta dies: et quadraginta
noctes:panẽ nõ comedit:⁊ aquã nõ bibit:7 ſcripſit in ta
bulis ỽba foederis decẽ. Cũq; deſcẽderet Moyſes de

mõte Sinai: tenebat duas tabulas lapideas teſtimonij
Heb. Coruſcans ⁊ ignorabat ꝙ* cornuta eſſet facies ſua: ex conſortio ſer
Heb. Coruſcãtem. monis domini. Uidentes aũt Aaron ⁊ filij Iſrael* cor-
nutam Moyſi faciẽ: timuerunt prope accedere. Uoca-
tiqꝫ ab eo reuerſi ſunt tã Aaron ꝙ principes ſynagoge:
⁊ poſtꝙ locutus eſt ad eos: venerũt ad eũ etiã omnes filij
2. Cor. 5. c Iſrael. Quibus precepit cũcta que audierat a domino
in mõte Sinai. Impletiſqꝫ ſermonibus poſuit velamẽ
ſuper faciẽ ſuã. Qui ingreſſus ad dominum: et loquens
cum eo auferebat donec exiret: et tũc loquebatᷣ ad filios
Iſrael oĩa que ſibi fuerãt imperata. Qui videbãt faciẽ
egredientis Moyſi eſſe* cornutã: ſed operiebat ille rur-
coruſcantem. ſus faciẽ ſuã: ſi quãdo loquebatᷣ ad eos. XXXV.

A Igitur congregata omni turba filiorꝫ Iſrael:
dixit ad eos: Hec ſunt que iuſſit dominus fie
ri. Sex diebus facietis opus: ſeptimus dies
erit vobis ſanctus: ſabbatũ ⁊ requies domini:
qui fecerit opus in eo: occideẗ. Nõ ſuccẽdetis ignem in
omnibus habitaculis veſtris per diem ſabbati. Et ait
Moyſes ad oẽm cateruã filiorꝫ Iſrael: Iſte eſt ſermo
quẽ precepit dominus: Separate apud vos primitias
domino. Omnis voluntarius: et prono animo: offerat
ſup. 25. a. eas domino: Aurũ ⁊ argentũ: es: hyacinthũ ⁊ purpurã:
coccũqꝫ bis tinctũ ⁊ byſſum: pilos caprarũ: pelleſqꝫ arie
tum rubricatas: ⁊ hyacinthinas: ligna Sethim: et oleũ
ad luminaria cõcinnãda: ⁊ vt cõficiatur vngentũ: ⁊ thy-
miama ſuauiſſimũ: lapides onychinos: ⁊ gẽmas ad or-
B natum ſuperhumeralis ⁊ ratiõalis. Quiſquis veſtrum
ſapiens eſt: veniat ⁊ faciat quod dominus imperauit: ta
bernaculum ſcilicet: ⁊ tectũ eiꝰ: atqꝫ operimentũ: annu-
los et tabulata cum vectibꝰ: paxillos ⁊ baſes: arcã ⁊ ve-
ctes: propitiatoriũ: et velũ quod ante illud oppanditur:
mẽſam cũ vectibus: ⁊ vaſis: ⁊ propoſitionis panibꝰ: can
delabrum ad luminaria ſuſtentanda: vaſa illius et lucer
nas: ⁊ oleũ ad nutrimẽta igniũ: altare thymiamatis: et
vectes: ⁊ oleum vnctionis ⁊ thymiama ex aromatibus:
tentoriũ ad oſtiũ tabernaculi: altare holocauſti: ⁊ crati-
culam eius eneam cum vectibus ⁊ vaſis ſuis: labrum ⁊
baſes eius: cortinas atrij cum columnis ⁊ baſibus: ten-
torium in foribꝰ veſtibuli: paxillos tabernaculi atrij cũ
funiculis ſuis: veſtimẽta quorũ vſus eſt ĩ miniſterio ſan-
ctuarij: veſtes Aaron põtificis ac filiorꝫ eius: vt ſacerdo
tio fungantur mihi. Egreſſaqꝫ omnis multitudo filiorꝫ
C Iſrael de cõſpectu Moyſi: obtulerunt mẽte promptiſſi
ma atqꝫ deuota primitias domino: ad faciẽdum opꝰ ta
bernaculi teſtimonij. Quicquid ad cultum et ad veſtes
ſanctas neceſſarium erat: viri cũ mulieribꝰ prebuerũt:
armillas ⁊ ĩaures: annulos ⁊ dextralia. Omne vas aureũ
in donaria domini ſeparatũ eſt. Si quis habebat aurũ:
hyacinthum et purpurã: coccumqꝫ bis tinctum: byſſum
⁊ pilos caprarum: pelles arietum rubricatas: ⁊ hyacin-
thinas: argẽti ⁊ auri eriſqꝫ metalla obtulerunt domino
lignaqꝫ Sethim in varios vſus. Sed ⁊ mulieres docte
que venerant: dederunt hyacinthum: purpurã: ⁊ vermi-
culum ac byſſum: ⁊ pilos caprarum: ſpõte ꝓpria cuncta
tribuẽtes. Principes vero obtulerunt lapides onychi-
D nos: ⁊ gẽmas ad ſuperhumerale ⁊ ratiõale: aromataqꝫ:
⁊ oleum ad luminaria cõcinnanda: ⁊ ad preparandũ vn
gentum: ac thymiama odoris ſuauiſſimi componendũ.
Omnes viri ⁊ mulieres mẽte deuota obtulerũt donaria:
vt fierent opera que iuſſerat dominus per manũ Moy-
ſi. Cuncti filij Iſrael voluntaria domino dedicauerũt.
ſupra. 31. a Dixitqꝫ Moyſes ad filios Iſrael: Ecce vocauit domi-
nus ex nomine Beſeleel filium Huri: filij Hur de tribu
Iuda: impleuitqꝫ eum ſpiritu dei: ſapientia ⁊ intelligen
tia ⁊ ſciẽtia: ⁊ omni doctrina ad excogitãdum: ⁊ faciendũ
opus in auro ⁊ argẽto: ⁊ ere: ⁊ ferro: ſculpẽdiſqꝫ lapidi
bus: ⁊ opere carpẽtario. Quicquid fabre adinueniri po
teſt: dedit in corde eiꝰ. Ooliab quoqꝫ filiũ Achiſamech
de tribu Dan: ambos erudiuit ſapientia: vt faciant ope
ra abietarij: polymitarij: ac plumarij de hyacintho ac
purpura: coccoqꝫ bis tincto ⁊ byſſo: et texant omnia ac
noua queqꝫ reperiant. XXXVI.

Fecit ergo Beſeleel: ⁊ Ooliab: ⁊ omnis vir ſa- A
piens: quibus dedit dominus ſapientiã ⁊ in-
tellectum: vt ſcirẽt fabre operari: que in vſu
ſanctuarij neceſſaria ſunt: ⁊ que precepit do
minus fieri. Cũqꝫ vocaſſet eos moyſes: et oẽm eruditũ
virũ: cui dederat dominus ſapientiã: ⁊ qui ſpõte ſua ob-
tulerant ſe ad faciẽdum opus: tradidit eis vniuerſa do-
naria filiorũ Iſrael. Qui cũ inſtarẽt operi quotidie: ma
ne vota populus offerebat. Unde artifices venire cõpul
ſi: dixerunt Moyſi: Plus offert populus ꝙ neceſſariũ
eſt. Iuſſit ergo Moyſes preconis voce cãtari: Nec vir
nec mulier quicꝙ offerat vltra ĩ opere ſanctuarij. Sicqꝫ
ceſſatũ eſt a muneribus offerẽdis: eo ꝙ oblata ſufficerẽt
⁊ ſupabũdarent. Feceruntqꝫ oẽs corde ſapiẽtes ad explẽ B
dum opus tabernaculi: cortinas decẽ de byſſo retorta:
⁊ hyacintho: et purpura: coccoqꝫ bis tincto: opere vario
⁊ arte polymita. Quarũ vna habebat in longitudine vi-
gintiocto cubitos: ⁊ in latitudine quatuor. Una menſu
ra erat omnium cortinarũ. Cõiunxitqꝫ cortinas quinqꝫ
alterã alteri: ⁊ alias quinqꝫ ſibijnuicẽ copulauit. Fecit ⁊
anſas hyacinthinas in ora cortine vnius ex vtroqꝫ late-
re: ⁊ in ora cortine alterius ſimiliter: vt cõtra ſe inuicem
venirẽt anſe: ⁊ mutuo iũgereñ. Unde ⁊ quinquaginta
fudit circulos aureos: qui morderent cortinarũ anſas:
⁊ fieret vnũ tabernaculũ. Fecit et ſaga vndecim de pilis
caprarum ad operiẽdum tectũ tabernaculi: vnum ſagũ
in lõgitudine habebat cubitos triginta: et in latitudine
cubitos quatuor. Unius mẽſure erant oĩa ſaga. Quo-
rum quinqꝫ iunxit ſeorſum: ⁊ ſex alia ſeparatim. Fecitqꝫ
anſas quinquaginta in ora ſagi vnius: et quinquaginta
in ora ſagi alterius: vt ſibi inuicem iungerentur. Et fi-
bulas eneas quinquaginta: quibus necteretur tectũ: vt
vnum pallium ex omnibus ſagis fieret. Fecit ⁊ opertoriũ C
tabernaculi de pellibus arietum rubricatis: aliudqꝫ de-
ſuper velamentũ de pellibus hyacinthinis. Fecitqꝫ ⁊ ta-
bulas tabernaculi de lignis Sethim ſtantes. Decem cu
bitorum erat lõgitudo tabule vnius: ⁊ vnũ ac ſemis cu-
bitum latitudo retinebat. Bine incaſtrature erant per
ſingulas tabulas: vt alteri altera iũgeretur. Sic fecit in
omnibus tabernaculi tabulis. E quibus viginti ad pla
gam meridianam erant contra Auſtrum cũ quadragin
ta baſibus argẽteis. Due baſes ſub vna tabula poneban
tur ex vtraqꝫ parte angulorũ: vbi incaſtrature laterũ in
angulis terminantur. Ad plagam quoqꝫ tabernaculi:
que reſpicit ad aquilonem: fecit viginti tabulas cũ qua
draginta baſibus argenteis: duas baſes per ſingulas ta
bulas. Cõtra occidentem vero: id eſt ad eam partem ta
bernaculi: que mare reſpicit: fecit ſex tabulas: ⁊ duas ali
as per ſingulos angulos tabernaculi retro: que iuncte
erant a deorſum vſqꝫ ſurſum: ⁊ in vnam compaginẽ pa-
riter ferebantur. Ita fecit ex vtraqꝫ parte per ſingulos
angulos: vt octo eſſent ſimul tabule: et haberẽt baſes ar D
genteas ſedecim: binas ſcilicet baſes ſub ſingulis tabu-
lis. Fecit ⁊ vectes de lignis Sethim: quinqꝫ ad cõtinen-
das tabulas vnius lateris tabernaculi: ⁊ quinqꝫ alios ad
alterius lateris coaptãdas tabulas: et extra hos quinqꝫ
alios vectes ad occidentalem plagam tabernaculi con-
tra mare. Fecit quoqꝫ vectem alium: qui per medias ta-
bulas ab angulo vſqꝫ ad angulum perueniret. Ipſa aũt
tabulata deaurauit: fuſis baſibus earum argenteis. Et
circulos eorũ fecit aureos: per quos vectes induci poſ-
ſent: quos ⁊ ipſos laminis aureis operuit. Fecit ⁊ velum
de hyacintho: purpura: vermiculo ac byſſo retorta ope-
re polymitario: varium atqꝫ diſtinctum: ⁊ quatuor co-
lumnas de lignis Sethim: quas cum capitibus deau-
rauit: fuſis baſibus earum argenteis. Fecit et tento-
rium in introitu tabernaculi ex hyacintho: purpura:

vermiculo: byſſoq; retorta opere plumario: ⁊ columnas
quinq; cū capitibus ſuis: quas operuit auro: baſeſq; ea⸗
rū fudit eneas: quas ⁊ operuit auro. XXXVII.
A Fecit aūt Beſeleel ⁊ arcā de lignis Sethim:
habentē duos ⁊ ſemis cubitos in lōgitudine:
⁊ cubitū ac ſemiſſem ī latitudine: altitudo q̄⸗
q; vnius cubiti fuit ⁊ dimidij: veſtiuitq; eā au
ro puriſſimo ītus ac foris. Et fecit illi coronā aureā per
gyrū: cōflās quatuor annulos aureos ꝑ q̄tuor angulos
eiꝰ: duos annulos in latere vno: ⁊ duos ī altero. Vectes
q̄q; fecit de lignis Sethim: quos veſtiuit auro: ⁊ q̄s mi
ſit in annulos: q̄ erāt in lateribus arce: ad portandū eā.
Fecit et ꝓpiciatoriū: id eſt oraculū de auro mundiſſimo
duorū cubitorum ⁊ dimidij ī lōgitudine: et cubiti ac ſemis
in latitudine. Duos etiā Cherubin ex ductili: quos po⸗
ſuit ex vtraq; parte ꝓpitiatorij: Cherub vnum ī ſummi
tate vnius partis: ⁊ Cherub alterū in ſummitate partꝭ
B alterius. Duos Cherubim in ſingulis ſummitatibꝰ ꝓ⸗
piciatorij extendentes alas: ⁊ tegentes ꝓpiciatoriū: ſeq;
mutuo ⁊ illud reſpiciētes. Fecit ⁊ mēſam de lignis Se⸗
thim in longitudine duorum cubitorum: ⁊ in latitudine vniꝰ
cubiti: que habebat in altitudine cubitum ac ſemiſſem.
Circundeditq; eam auro mundiſſimo: et fecit illi labiū
aureū per gyrū: ipſi quoq; labio coronā auream interra
ſilem quatuor digitorum: ⁊ ſuper eādem alteram coro⸗
nam aureā. Fudit et quatuor circulos aureos: quos po⸗
ſuit in quatuor angulis per ſingulos pedes mēſe cōtra
C coronam: miſitq; in eos vectes: vt poſſit menſa portari.
Ipſos quoq; vectes fecit de lignis Sethim: et circunde
dit eos auro. Et vaſa ad diuerſos vſus mēſe: acetabula
phialas: ⁊ cyathos: ⁊ thuribula: ex auro puro: in quibus
offerenda ſunt libamina. Fecit et candelabrū ductile de
auro mundiſſimo. De cuius vecte calami cyphi: ſperule
q; ſimul ⁊ lilia procedebāt ſex in vtroq; latere. Tres ca⸗
lami ex parte vna: et tres ex altera. Tres cyphi in nucis
modum per calamos ſingulos: ſperuleq; ſimul ⁊ lilia: ⁊
tres cyphi inſtar nucis ī calamo altero: ſperuleq; ſimul
⁊ lilia. Aequum erat opus ſex calamorum: qui procede⸗
bant de ſtipite candelabri. In ipſo autē vecte erant qua⸗
tuor cyphi in nucis modū: ſperuleq; per ſingulos ⁊ lilia
⁊ ſperule ſub duobus calamis per loca tria: qui ſimul ſex
fiunt calami procedentes de vecte vno: et ſperule igitꝰ:
et calami ex ipſo erant vniuerſa ductilia ex auro puriſſi⸗
mo. Fecit et lucernas ſeptem cum emunctorijs ſuis: et
vaſa vbi ea que emuncta ſunt: extinguātur: de auro mū
diſſimo. Talentum auri appēdebat candelabrum cum
D omnibus vaſis ſuis. Fecit et altare thymiamatis de li⸗
gnis Sethim: per quadrum ſingulos habens cubitos:
⁊ in altitudine duos: e cuius angulis procedebant cor⸗
nua: veſtiuitq; illud auro puriſſimo cū craticula ac pari
etibꝰ et cornibus. Fecitq; ei coronā aureā ꝑ gyrum ⁊ du
os annulos aureos ſub corona per ſingula latera: vt mit
tantur in eos vectes: et poſſit altare portari. Ipſos aūt
vectes fecit de lignis Sethim: et opuit laminis aureis.
Compoſuit ⁊ oleum ad ſanctificationis vngentū ⁊ thy⸗
miamata de aromatibꝰ mūdiſſimis opere pigmentarij.
A Fecit ⁊ altare holocauſti de XXXVIII.
2.para.1 lignis Sethim: quinq; cubitorum ꝑ quadrū: et
triū in altitudine: cuius cornua de angulis ꝓ
cedebāt: operuitq; illud laminis eneis. Et in
vſus eiꝰ parauit ex ere vaſa diuerſa: lebetes: forcipes: fu
ſcinulas: vncinos et igniū receptacula. Craticulāq; eiꝰ
in modū retꝭ fecit eneā: ⁊ ſubter eā in altaris medio aru
lā fuſis quatuor eneis annulis per totidē retiaculi ſum
mitates: ad immittēdos vectes ad portādū. Quos ⁊ ip
ſos fecit de lignis Sethim: et opuit laminis eneis: indu
xitq; ī circulos q̄ in lateribus altaris eminebāt. Ipſum
aūt altare nō erat ſolidū: ſed cauū ex tabulatis: et intus
vacuū. Fecit ⁊ labrū eneum cū baſi ſua de ſpeculis mulie
B rum: que excubabant in oſtio tabernaculi. Fecit ⁊ atriū:
in cuius auſtrali plaga erant tentoria de byſſo retorta:
cubitorum centū: columne enee viginti cum baſibus ſuis:
capita columnarum: ⁊ tota operis celatura argentea. Ae⸗
q; ad ſeptentrionalem plagā tentoria: columne baſeſq;:
et capita columnarū eiuſdem menſure: ⁊ operis ac me⸗
talli erant. In ea vero plaga que ad occidentē reſpicit.
fuerunt tētoria cubitorum quinquaginta: columne de⸗
cē cū baſibus ſuis enee: ⁊ capita colūnarū: ⁊ tota operis
celatura argentea. Porro cōtra orientē quinquaginta
cubitorū parauit tentoria: e quibus quindecim cubitos
columnarum triū cū baſibus ſuis vnum tenebat latus: ⁊ in
parte altera: q2 inter vtraq; introitū tabernaculi fecit:
quindecim eque cubitorum erāt tentoria: columneq; tres
⁊ baſes totidē. Cuncta atrij tentoria byſſus retorta tex C
uerat. Baſes columnarū fuere enee: capita autē earum
cū cūctis celaturis ſuis argentea: ſed et ipſa columnas
atrij veſtiuit argento. Et in introitu eius opere pluma
rio fecit tētorium ex hyacintho: purpura: vermiculo: ac
byſſo retorta: qd̄ habebat viginti cubitos in longitudīe:
altitudo vero quinq; cubitorum erat iuxta menſurā quam
cuncta atrij tentoria habebāt. Columne autē in ingreſ⸗
ſu fuere quatuor cum baſibus eneis: capitaq; earum et ce⸗
lature argentee. Paxillos quoq; tabernaculi et atrij ꝑ
gyrū fecit eneos. Hec ſunt inſtrumenta tabernaculi te⸗
ſtimonij: que enumerata ſunt iuxta preceptū Moyſi in
ceremonijs Leuitarum per manū Ithamar filij Aaron ſa
cerdotis: quē Beſeel filius Vri: filij Hur de tribu Iu
da dn̄o ꝑ Moyſen iubente cōpleuerat: iuncto ſibi ſocio
Ooliab: filio Achiſamech de tribu Dan: q̄ et ipſe artifex
lignorum egregiꝰ fuit: ⁊ polymitariꝰ atq; plumariꝰ ex hya
cintho: purpura: vermiculo: ⁊ byſſo. Omne aurū qd̄ expē D
ſum eſt in opere ſanctuarij: et qd̄ oblatū eſt in donarijs:
viginti ⁊ nouem talentorum fuit: ⁊ ſeptingentorum triginta
ſiclorū ad menſurā ſanctuarij. Oblatū eſt aūt ab his qui
tranſierunt ad numerū a viginti annis ⁊ ſupra: de ſexcē
tis tribus milibus: ⁊ quingentis quinquaginta armato
rū. Fuerūt preterea centū talenta argenti: e quibus con
flate ſunt baſes ſanctuarij: ⁊ introitus vbi velū pendet.
Centum baſes facte ſunt de talentis centū: ſingulis ta⸗
lentis per baſes ſingulas ſupputatis. De mille aūt ſepti
gentis: ⁊ ſeptuagintaquinq; ſiclis fecit capita columna
rum: quas ⁊ ipſas veſtiuit argento. Aeris quoq; oblata
ſunt talenta ſeptuagintaduo milia: et quadringenti ſu⸗
pra ſicli: ex quibus fuſe ſunt baſes in introitu tabernacu
li teſtimonij: et altare eneum cum craticula ſua: omniaq;
vaſa que ad vſum eius ꝑtinent: ⁊ baſes atrij tā in circūi⸗
tu: q̄ꝫ in egreſſu eius: ⁊ paxilli tabernaculi atq; atrij per
gyrum. XXIX.
De hyacintho vero et purpura: vermiculo ac A
byſſo fecit veſtes: q̄bus indueretur Aaron quā
do miniſtrabat in ſanctis: ſicut precepit domi
nus Moyſi. Fecit igitur et ſuphumerale de
auro: hyacintho: et purpura: coccoq; bis tincto: ⁊ byſſo
retorta: ope polymitario. Inciditq; bracteas aureas: ⁊
extenuauit ī fila: vt poſſent torqueri cū priorum colorum ſub⸗
tegmine: duaſq; oras ſibijnuicē copulatas ī vtroq; late⸗
re ſummitatū: ⁊ baltheum ex eiſdē coloribus: ſicut p̄ce⸗
perat dn̄s moyſi. Parauit et duos lapides onychinos: B
aſtrictos ⁊ īcluſos auro: et ſculptos arte gēmaria noībꝰ
filiorum Iſrael: ſex nomina in lapide vno: ⁊ ſex in altero: iu
xta ordinē natiuitatis eorum. Poſuitq; eorū in lateribus
ſuphumeralis in monimentū filiorū Iſrael: ſicut p̄cepe
rat dn̄s Moyſi. Fecit ⁊ rationale opere polymito iuxta
opus ſuphumeralis: ex auro: hyacintho: purpura cocco
q; bis tincto ⁊ byſſo retorta: q̄drangulū duplex mēſure
palmi: ⁊ poſuit in eo gemmarum ordines quatuor. In pri
mo verſu erat Sardius: Topaziꝰ: Smaragdus. In ſe
cūdo: Carbūculus: Sapphirꝰ: Iaſpis. In tertio Ligu C
riꝰ: Achates ⁊ Amathiſtꝰ. In q̄rto: Chryſolitꝰ: Ony⸗
chinus et Berillus: circūdati ⁊ incluſi auro per ordines

ſuos. Ipſiqꝫ lapides duodecim ſculpti erāt nominibus
duodecim tribuū Iſrael: ſinguli per nomina ſingulorū.
Fecerūt in rationali ⁊ catenulas ſibijnuicem coherētes:
de auro puriſſimo: et duos vncinos: totidēqꝫ annulos
D aureos. Porro annulos poſuerunt in vtroqꝫ latere ra-
tionalis: e qbꝰ penderēt due catene auree: quas inſerue-
rūt vncinis: qui in ſuperhumeralis angulis eminebāt.
Hec ⁊ ante et retro ita cōueniebāt ſibi: vt ſuphumerale
⁊ rationale mutuo necterent: ſtricta ad baltheū: ⁊ annu
lis fortius copulata: quos iungebat vitta hyacinthina:
ne laxa fluerēt: et a ſe inuicē mouerent: ſicut preceperat
dominus Moyſi. Fecerūtqꝫ tunicam ſuperhumeralis
totam hyacinthinam: ⁊ capitium in ſuperiori parte con
tra mediū: oramqꝫ per gyrum capitij textilē: deorſum
aūt ad pedes malapunica ex hyacītho: purpura: vermi-
culo: ac byſſo retorta: ⁊ tintīnabula de auro puriſſimo:
E que poſuerunt inter malogranata in extrema parte tu
nice per gyrum: tintinnabulum autem aureum ⁊ malū
punicum: quibus ornatus incedebat pontifex: quando
miniſterio fungebat: ſicut preceperat dominꝰ Moyſi.
Fecerunt ⁊ tunicas byſſinas opere textili Aaron ⁊ filijs
eiꝰ: et mitras cū coronulis ſuis ex byſſo: foemoralia quoqꝫ
linea: byſſina: cingulū vero de byſſo retorta: hyacintho:
purpura: ac vermiculo: diſtinctum arte plumaria: ſicut
F preceperat dominus Moyſi. Fecerūt ⁊ laminam ſacre
venerationis de auro puriſſimo: ſcripſeruntqꝫ in ea ope
re gemmario ſanctū dñi: ⁊ ſtrinxerūt eā cū mitra ⁊ vitta
hyacinthina: ſicut preceperat dñs Moyſi. Perfectum
eſt igitur omne opus tabernaculi ⁊ tecti teſtimonij. Fece
rūtqꝫ filij Iſrael cūcta que preceperat dominꝰ Moyſi:
⁊ obtulerūt tabernaculū ⁊ tectum ⁊ vniuerſam ſupelle-
ctilem: annulos: tabulas: vectes: colūnas: ac baſes: oper
torium de pellibꝰ arietū rubricatis: ⁊ aliud operimentū
de hyacinthinis pellibꝰ: velū: arcā: vectes: ppitiatorium
menſam cum vaſis ſuis: et propoſitiōis panibꝰ: candela
G brum: lucernas: ⁊ vtenſilia earū cū oleo: altare aureum
⁊ vngentum ⁊ thymiama ex aromatibꝰ: ⁊ tentorium in
introitu tabernaculi: altare eneum: retiaculum: vectes:
⁊ vaſa eius omnia: labrum cum baſi ſua: tentoria atrij et
columnas cum baſibus ſuis: tentorium in introitu atrij
funiculoſqꝫ illiꝰ et paxillos. Nihil ex vaſis defuit: que in
miniſteriū tabernaculi: et in tectum foederis iuſſa ſunt
fieri. Veſtes quoqꝫ: quibus ſacerdotes vtuntur in ſan-
ctuario: Aaron ſcilicet ⁊ filij eius: obtulerūt filij Iſrael:
ſicut preceperat dominus. Que poſtꝙ Moyſes cūcta
vidit completa: benedixit eis. XL.
A Locutus eſt dominꝰ ad Moyſen: dicēs: Mē
ſe primo: prima die menſis eriges tabernacu
lum teſtimonij: ⁊ pones in eo arcam: dimit-
teſqꝫ ante illum velum: et illata menſa pones
ſuper eam: que rite precepta ſunt. Candelabrum ſtabit
cum lucernis ſuis: ⁊ altare aureū in quo adoletur incē-
ſum coram arca teſtimonij. Tentorium in introitu ta-
bernaculi teſtimonij pones: ⁊ ante illud altare holocau-
ſti: labrum inter altare ⁊ tabernaculum: quod implebis
aqua. Circumdabiſqꝫ atriū tentorijs ⁊ ingreſſum eius.
Et aſſumpto vnctionis oleo vnges tabernaculum cum
B vaſis ſuis: vt ſanctificentur altare holocauſti et oīa vaſa
eius: labrum cū baſi ſua: omnia vnctionis oleo conſecra
Sup.30.c bis: vt ſint ſanctaſanctorū. Applicabiſqꝫ Aaron et filios
eius ad fores tabernaculi teſtimonij: ⁊ lotos aq̄ indues
num.7.c. ſanctis veſtibus: vt miniſtrent mihi: ⁊ vnctio eorū in ſa-
cerdotium ſempiternū proficiat. Fecitqꝫ Moyſes omnia
que preceperat dominus. Igitur menſe primo anni ſe-
cundi: in prima die menſis collocatū eſt tabernaculum.
Erexitqꝫ Moyſes illud: ⁊ poſuit tabulas ac baſes ⁊ ve
ctes: ſtatuitqꝫ colūnas: ⁊ expādit tectū ſup tabernaculū
impoſito deſup operimēto: ſicut dominꝰ imperauerat.
Poſuit et teſtimoniū in arca ſubditis infra vectibus et
C oraculū deſuper. Cūqꝫ intuliſſet arcā in tabernaculum
teſtimonij: appēdit ante eam velum: vt expleret domini
iuſſionē. Poſuit ⁊ mēſam ī tabernaculo teſtimonij ad
plagam ſeptentrionalem extra velum: ordinatis coram
propoſitiōis panibꝰ: ſicut preceperat dominus Moyſi.
Poſuit ⁊ cādelabrū in tabernaculo teſtimonij e regio-
ne mēſe in parte auſtrali: locatis per ordinem lucernis:
iuxta preceptum domini. Poſuit et altare aureum ſub
tecto teſtimonij cōtra velum: ⁊ adoleuit ſuper eo incen-
ſum aromatū: ſicut iuſſerat dominus Moyſi. Poſuit
⁊ tentoriū ī introitu tabernaculi teſtimonij: ⁊ altare ho-
locauſti in veſtibulo teſtimonij: offerens in eo holocau-
ſtū ⁊ ſacrificia: vt dominus imperauerat. Labrū quoqꝫ D
ſtatuit inter tabernaculum teſtimonij: ⁊ altare: implēs ſup: 30. a.
illud aqua. Laueruntqꝫ in eo Moyſes ⁊ Aaron: ac filij num. 9. c.
eius manus ſuas et pedes: cum ingrederentur tectum
foederis: ⁊ accederent ad altare: ſicut preceperat domi-
nus Moyſi. Erexit ⁊ atrium per gyrum tabernaculi et
altaris: ducto in introitu eius tētorio. Poſtꝙ oīa perfe
cta ſunt: operuit nubes tabernaculum teſtimonij: ⁊ glo
ria dñi impleuit illud. Nec poterat Moyſes ingredi te
ctum foederis: nube operiēte oīa: ⁊ maieſtate dñi coru-
ſcante: quia cuncta nubes operuerat. Si quādo nubes ta
bernaculū deſerebat: pficiſcebātur filij Iſrael p turmas
ſuas: ſi pēdebat deſup: manebāt in eodem loco. Nubes
quippe dñi incubabat p diē ī tabernaculo: ⁊ ignis ī nocte:
videntibus cūctis populis Iſrael per cūctas māſiones
ſuas.

¶ Finis.

Liber Leuiticus Hebraice

Vaijkra. Caput. I.

VOcauit autem Moy- A
ſen: ⁊ locutus eſt ei dñs de tabernaculo
teſtimonij: dicens: Loq̄re filijs Iſrael:
⁊ dices ad eos: Homo q̄ obtulerit ex vo
bis hoſtiā dño de pecoribus: id eſt de bo
bus ⁊ ouibꝰ offerēs victīas: ſi holocau-
ſtum fuerit eiꝰ oblatio: ac de armēto maſculū immacu-
latū offeret ad oſtiū tabernaculi teſtimonij: ad placādū
ſibi dominum. Ponetqꝫ manus ſup caput hoſtie: ⁊ ac-
ceptabilis erit: atqꝫ in expiationē eiꝰ pficiēs. Immola- Exo.29.b
bitqꝫ vitulū coram dño: ⁊ offerēt filij Aaron ſacerdotis infra.3.a.
ſanguinē eiꝰ: fundētes p altaris circuitū: quod eſt ante B
oſtiū tabernaculi. Detractaqꝫ pelle hoſtie: artus in fru-
ſta concident: ⁊ ſubijcient filij Aaron ſacerdotis in alta-
ri ignem ſtrue lignorum ante compoſita: ⁊ membra que
ſunt ceſa deſuper ordinātes: caput videlicet ⁊ cūcta que
adherent iecori: inteſtinis: ⁊ pedibus lotis aqua: adole-
bitqꝫ ea ſacerdos ſuper altare in holocauſtum ⁊ ſuauem
odorē domino. Quod ſi de pecoribus oblatio eſt: de oui C
bus ſiue de capris holocauſtum * agnum anniculum: ⁊ Heb. Maſ
abſqꝫ macula offeret: immolabitqꝫ ad latꝰ altaris: quod culū abſqꝫ
reſpicit aquilonem coram domino. Sanguinem vero il macula of
lius fundent ſuper altare filij Aaron per circuitum: di- feret.
uidentqꝫ membra: caput ⁊ omnia que adherent iecori:
⁊ imponent ſuper ligna: quibus ſubijciendus eſt ignis.
Inteſtina vero ⁊ pedes lauabunt aqua. Et oblata omnia
adolebit ſacerdos ſuper altare in holocauſtum et odo-
rem ſuauiſſimum domino. Si autem de auibus holo- D
cauſti oblatio fuerit domino: de turturibus ⁊ pullis co-
lumbe: offeret eā ſacerdos ad altare: et retorto ad collū
capite: ac rupto vulneris loco: decurrere faciet ſanguinē
ſuper crepidinē altaris: veſiculam vero gutturis ⁊ plu-
mas proijciat prope altare ad orientalem plagā: in loco
in quo cineres effundi ſolēt. Cōfringetqꝫ aſcellas eius:
⁊ nō ſecabit: neqꝫ ferro diuidet ea: et adolebit ſuper alta
re lignis igne ſuppoſito. Holocauſtū eſt et oblatio ſua-
uiſſimi odoris domino. II.

A Anima cū obtulerit oblationē ſacrificij dn̄o: ſi
mila erit ei⁹ oblatio. Fūdetqꝫ ſup eā oleū: ⁊ po
net thus: ac deferet ad filios Aarō ſacerdotū:
quoꝝ vn⁹ tollet pugillū plenū ſimile ⁊ olei: ac
totū th⁹: ⁊ ponet memoꝛiale ſup altare ī odoꝛē ſuauiſſi-
B mū dn̄o. Qđ aūt reliquū fuerit de ſacrificio: erit Aaron
⁊ filioꝝ ei⁹: ſanctūſanctoꝝ de oblatiōib⁹ dn̄i. Cū aūt ob
tuleris ſacrificiū coctū ī clibano de ſimila: panes ſcilicet
abſqꝫ fermēto cōſperſos oleo: ⁊ lagana azyma oleo lita.
Si oblatio tua fuerit de ſartagīe ſimilę cōſperſę oleo ⁊
abſqꝫ fermēto: diuides eā minutatim: ⁊ fundes ſup eam
oleum. Si aūt de craticula fuerit ſacrificiū: ęque ſimila
oleo cōſpergeť: quā offerēs dn̄o: trades in manib⁹ ſacer
C dotis. Qui cū obtulerit eā: tollet memoꝛiale de ſacrifi-
cio: ⁊ adolebit ſup altare in odoꝛē ſuauitatis dn̄o. Quic
qđ aūt reliquū eſt: erit Aarō ⁊ filioꝝ ei⁹: ſanctūſanctoꝝ
de oblatiōib⁹ dn̄i. Oīs oblatio ꝗ offerť dn̄o: abſqꝫ fermē
to fiet: nec ꝗcꝗ fermenti ac mellis adolebiť in ſacrificio
dn̄i. Pꝛimitias tm̄ eoꝝ offeretis ac munera: ſup altare
D vero nō īponenť ī odoꝛē ſuauitatis. Quicqđ obtuleris ſa
crificij: ſale cōdies: nec offeres ſal foederis dei tui de ſacri
ficio tuo. In oīni oblatiōe offeres ſal. Si aūt obtuleris
mun⁹ ꝑmitiaꝝ frugū tuaꝝ dn̄o de ſpicis adhuc virētib⁹
toꝛrebis eas igni: ⁊ cōfringes ī moꝛē farris: ⁊ ſic offeres
pꝛimitias tuas dn̄o: fundēs ſup ea oleū: ⁊ thus īponēs:
ꝗa oblatio dn̄i eſt. De qua adolebit ſacerdos ī memoꝛiā
muneris partē farris fracti ⁊ olei ac totū thus. III.

A Quod ſi hoſtia pacificoꝝ fuerit eius oblatio: ⁊
de bobus voluerit offerre marē ſiue foeminā:
īmaculata offeret coꝛā dn̄o. Ponetqꝫ manū
infra eodē ſup caput victimę ſuę: ꝗ īmolabiť in introitu
Exo. 29. d tabernaculi teſtimonij. Fundētqꝫ filij Aaron ſacerdotis
ſanguinē ꝑ altaris circuitū: ⁊ offerēt de hoſtia pacificoꝝ
B in oblationē dn̄o adipē ꝗ operit vitalia: ⁊ ꝗcꝗd pingue-
dinis eſt intrinſec⁹: duos renes cū adipe ꝗ teguť ilia: ⁊
reticulū iecoꝛis cū renunculis. Adolebūtqꝫ ea ſup altare
in holocauſtū lignis igne ſuppoſito: ī oblationē ſuauiſſi
mi odoꝛis dn̄o. Si vo de ouib⁹ fuerit ei⁹ oblatio ⁊ paci
ficoꝛū hoſtia: ſiue maſculū obtulerit ſiue foeminā: īmacu
lata erūt oīa. Si agnū obtulerit coꝛā dn̄o: ponet manū
ſuā ſup caput victimę ſuę: ꝗ īmolabiť ī veſtibulo taber-
C naculi teſtimonij. Fundētqꝫ filij Aaron ſanguinē ei⁹ per
ſupꝛa eod. circuitū altaris: ⁊ offerent de pacificoꝝ hoſtia ſacrificiū
et īfra eod dn̄o: adipē ⁊ caudā totā cū renibus: et pinguedinē quę
operit ventrē atqꝫ vniuerſa vitalia: et vtrūqꝫ renunculū
cum adipe: qui eſt iuxta ilia: reticulūqꝫ iecoꝛis cū renun
culis. Et adolebit ea ſacerdos ſuper altare in pabulum
ignis ⁊ oblatiōis domini. Si capꝛa fuerit eius oblatio:
⁊ obtulerit eam domino: ponet manum ſuam ſuper ca-
put eius: immolabitqꝫ eā in introitu tabernaculi teſti-
ſup. eodē. monij. Et fundent filij Aaron ſanguinem eius per alta
D ris circuitum: tollentqꝫ ex ea in paſtum ignis dominici
adipem qui operit vētrem: et qui tegit vniuerſa vitalia:
duos renūculos cum reticulo: quod eſt ſuper eos iuxta
ilia: ⁊ aruinam iecoꝛis cum renunculis: adolebitqꝫ ea ſu
per altare ſacerdos in alimoniā ignis: ⁊ ſuauiſſimi odo-
infra eodē ris. Oīs adeps domini erit iure perpetuo in generatio-
nibus ⁊ cūctis habitaculis veſtris: nec ſanguinē nec adi
pem omnino comedetis. IIII.

A Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen: dicens:
Loquere filijs Iſrael: Aīa quę peccauerit
per ignoꝛantiā: ⁊ de vniuerſis mādatis domi
ni quę pꝛęcepit: vt nō fierēt: quippiā fecerit:
ſi ſacerdos ꝗ vnctus eſt peccauerit: delinquere faciēs po
pulū: offeret pꝛo peccato ſuo vitulū immaculatū dn̄o: ⁊
ſupꝛa. 1. b. adducet illū ad oſtiū tabernaculi teſtimonij coꝛā dn̄o:
et ſup. 3. a. ponetqꝫ manū ſup caput eius: ⁊ īmolabit eū dn̄o. Hau-
B riet quoqꝫ de ſanguine vituli: inferēs illū ī tabernaculū
teſtimonij. Cūqꝫ intinxerit digitū ī ſanguinē: aſperget
infra. eod. eū ſepties coꝛā dn̄o contra velum ſanctuarij: ponetqꝫ de
eodem ſanguine ſuper coꝛnua altaris thymiamatis gra
tiſſimi dn̄o: quod eſt ī tabernaculo teſtimonij. Oēm aūt
reliquū ſanguinē fundet in baſim altaris holocauſti in
introitu tabernaculi. Et adipē vituli offeret ꝓ peccato:
tā eum qui vitalia operit: ꝙ oīa quę intrinſecus ſunt.
Duos renunculos et reticulum: quod eſt ſup eos iuxta
ilia: ⁊ adipē iecoꝛis cum renunculis: ſicut offertur de vi
tulo hoſtia pacificoꝝ: ⁊ adolebit ea ſuper altare holocau
ſti. Pellem vero ⁊ omnes carnes cum capite ⁊ pedibus C
⁊ inteſtinis ⁊ fimo: ⁊ reliquo coꝛpoꝛe efferet extra caſtra
in locum mundum: vbi cineres effundi ſolēt: incēdetqꝫ
ea ſuper lignoꝛum ſtruem: quę in loco effuſoꝛū cinerum
cremabuntur. Quod ſi oīs turba filioꝛum Iſrael igno-
rauerit: ⁊ per imperitiā fecerit: quod contra mādatum
domini eſt: ⁊ poſtea intellexerit peccatū ſuū: offeret pꝛo
peccato ſuo vitulum: adducetqꝫ eum ad oſtiū taberna-
culi: et ponent ſenioꝛes populi manus ſuper caput eius
coꝛā domino. Immolatoqꝫ vitulo in cōſpectu domini: D
inferet ſacerdos qui vnctus eſt de ſanguīe eius in taber Sup. eodē
naculum teſtimonij: tīctoqꝫ digito aſpergēs ſepties cō
tra velū. Ponetqꝫ de eodē ſanguine in coꝛnib⁹ altaris:
quod eſt coꝛā dn̄o in tabernaculo teſtimonij. Reliquū
aūt ſanguinē fundet iuxta baſim altaris holocauſtoꝛū:
quod eſt ī oſtio tabernaculi teſtimonij. Oēmqꝫ eius adi ſupꝛa. 3. d.
pem tollet: ⁊ adolebit ſuper altare: ſic faciens ⁊ de hoc vi et īfra eo.
tulo quomodo fecit ⁊ pꝛius: ⁊ rogāte pꝛo eis ſacerdote:
pꝛopitius erit eis domin⁹. Ipſum autem vitulum effe- E
ret extra caſtra: atqꝫ cōburet: ſicut ⁊ pꝛioꝛē vitulum: ꝗa
eſt pꝛo peccato multitudinis. Si peccauerit pꝛinceps ⁊
fecerit vnum e pluribus per ignoꝛantiā: quod domini le
ge ꝓhibeť: ⁊ poſtea intellexerit peccatum ſuum: offeret
hoſtiā coꝛā domino: hircum de capꝛis immaculatū: po-
netqꝫ manū ſuā ſup caput eius. Cūqꝫ īmolauerit eū in
loco: vbi ſolet mactari holocauſtum coꝛā domino: quia
pꝛo peccato eſt: tinget ſacerdos digitū in ſanguīe hoſtię
pꝛo peccato: tāgēs coꝛnua altaris holocauſti: et reliquū
fundens ad baſim ei⁹: adipē vo adolebit ſupꝛa: ſicut in
victimis pacificoꝝ fieri ſolet: rogabitqꝫ pꝛo eo ſacerdos: F
⁊ pꝛo peccato ei⁹: ⁊ dimitteť ei. Quod ſi peccauerit aīa
per ignoꝛātiam de populo terrę: vt faciat quicꝗ de his:
quę domini lege ꝓhibenť: atqꝫ delinquat: ⁊ cognouerit
peccatum ſuū: offeret capꝛā immaculatā: ponetqꝫ man⁹
ſup caput hoſtię: quę pꝛo peccato eſt: ⁊ immolabit eā in
loco holocauſti. Tolletqꝫ ſacerdos de ſanguīe in digito G
ſuo: ⁊ tāgens coꝛnua altaris holocauſti: reliquū fundet
ad baſim eius. Oēm autem adipē auferēs: ſicut auferri ſup. 5. d. et
ſolet de victimis pacificoꝝ: adolebit ſuper altare in odo ſup eodē ⁊
rem ſuauitatis domino: rogabitqꝫ pꝛo eo: ⁊ dimittetur infra eodē
ei. Si autem de pecoꝛibus obtulerit victimā pꝛo pecca- infra eodē
to: ouē ſcilicet immaculatā: ponet manū ſup caput ei⁹:
⁊ īmolabit eā in loco: vbi ſolēt cędi holocauſtoꝛū hoſtię.
Sumetqꝫ ſacerdos de ſanguine eius digito ſuo: et tan-
gens coꝛnua altaris holocauſti: reliquum fundet ad ba-
ſim eius. Oēm quoqꝫ adipē auferens: ſicut auferri ſolet
adeps arietis: qui immolatur pꝛo pacificis: et cremabit
ſuper altare incenſum domini: rogabit pꝛo eo ⁊ pꝛo pec
cato eius: ⁊ dimittetur ei. V.

Si peccauerit anima: et audierit vocē iurātis: A
teſtiſqꝫ fuerit: quod aut ipſe vidit: aut cōſcius
eſt: niſi indicauerit: poꝛtabit iniquitatē ſuā.
Aīa quę tetigerit aliꝗd immūdum: ſiue qđ
occiſum a beſtia eſt: aut per ſe moꝛtuū: aut ꝗdlibet aliud
reptile: ⁊ oblita fuerit immūdicię ſuę: rea eſt et deliquit.
Et ſi tetigerit ꝗcꝗ de immūdicia hoīs iuxta oēm impu
ritatē qua pollui ſolet: oblitaqꝫ cognouerit poſtea: ſub-
iacebit delicto. Aīa quę iurauerit ⁊ ꝓtulerit labijs ſuis: B
vt vel male ꝗd faceret vel bene: ⁊ nō fecerit: ⁊ idipſm iura
mēto ⁊ ſermone firmauerit: oblitaqꝫ poſtea intellexerit
delictū ſuū: agat poenitētiā ꝓ pctō: ⁊ offerat de gregib⁹
agnū ſiue capꝛā: oꝛabitqꝫ ꝓ ea ſacerdos ⁊ ꝓ peccatis ei⁹.

Deute. 18.c Si aūt non potuerit offerre pecus: offerat duos turtu
Luce. 1.d. res: vel duos pullos columbarū dn̄o: vnū pro peccato: ⁊
alterū in holocauſtū: dabitqꝫ eos ſacerdoti. Qui primū
offerēs ꝓ peccato: retorquebit caput eius ad pennulas:
ita vt collo adhereat: ⁊ non penitus abrumpatur: ⁊ aſper
get de ſanguine eiꝰ parietē altaris. Quicqd autem reli-
quum fuerit: faciet diſtillare ad fundamentum eius: qa
pro peccato eſt. Alterū vero ī holocauſtū adolebit: vt fie
E ri ſolet: rogabitqꝫ ꝓ eo ſacerdos ⁊ pro peccato eius: ⁊ di
mittetur ei. Quod ſi nō quiuerit manus eiꝰ duos offer-
re turtures: aut duos pullos columbarū: offeret ꝓ pctō
ſuo ſimile partē ephi decimā. Non mittet in eā oleū: nec
thuris aliqd imponet: quia pro peccato eſt: tradetqꝫ eā
ſacerdoti. Qui plenū ex eo pugillum hauriens: crema-
bit ſuper altare in monimentū eius qui obtulit: rogans
pro illo ⁊ expians: reliquā vero partē ipſe habebit in mu
D nere. Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen: dicēs: Anīa
ſi preuaricās ceremonias per errorē in his que domino
ſunt ſanctificata: peccauerit: offeret ꝓ delicto ſuo arietē
immaculatū de gregibꝰ: q̄ emi poteſt duobꝰ ſiclis iuxta
pōdus ſanctuarij: ipſumqꝫ quod intulit dānı reſtituet:
⁊ quintā partem ponet ſupra: tradēs ſacerdoti: qui ro-
gabit pro eo: offerēs arietē: ⁊ dimittetur ei. Anīa que pecca
uerit per ignorantiā: feceritqꝫ vnum ex his que dn̄i lege
prohibentur: ⁊ peccati rea intellexerit iniquitatē ſuam:
offeret arietē immaculatum de gregibꝰ ſacerdoti iuxta
menſurā eſtimationēqꝫ peccati. Qui orabit pro eo: quia
neſciēs fecerit: et dimittetur ei: quia per errorē deliquit
in domino. VI.
A Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad Moyſen: dicens: Anīa
que peccauerit: ⁊ contempto dn̄o negauerit
proximo ſuo depoſitū: quod fidei eiꝰ creditū
fuerat: vl' vi aliqd extorſerit: aut calumniā fe
cerit: ſiue rē perditā inuenerit: ⁊ inficiās inſup peierauе
rit: ⁊ quodlibet aliud ex pluribꝰ fecerit: ī qbus ſolēt pec
care hoīes: conuicta delicti reddet oīa q̄ p fraudē voluit
obtinere integra: et quintā inſup partē dn̄o: cui dānum
intulerat. Pro peccato aūt ſuo offeret arietē īmacula-
tum de grege: ⁊ dabit eū ſacerdoti: iuxta eſtimationem
menſurāqꝫ delicti: q rogabit ꝓ eo corā dn̄o: ⁊ dimittetur il
li pro ſingulis que faciēdo peccauit. Locutuſqꝫ eſt dn̄s
ad Moyſen: dicēs: Precipe Aaron et filijs eiꝰ: Hec eſt
B lex holocauſti: Cremabitur ī altari tota nocte vſqꝫ mane.
Ignis ex eodē altari erit. Veſtietur tunica ſacerdos ⁊ foe
minalibꝰ lineis: tolletqꝫ cineres: qs vorās ignis exuſſit:
⁊ ponēs iuxta altare: ſpoliabitur prioribꝰ veſtimētis: īdu
tuſqꝫ alijs: efferet eos extra caſtra: ⁊ ī loco mundiſſimo
vſqꝫ ad fauillā cōſumi faciet. Ignis aūt in altari ſemper
ardebit: quē nutriet ſacerdos: ſubijciēs ligna mane per
ſingulos dies: ⁊ impoſito holocauſto deſup adolebit adi
pes pacificoꝝ. Ignis eſt iſte ꝑpetuus: q nunq̄ deficiet in
C altari. Hec eſt lex ſacrificij ⁊ libamentoꝝ: que offerēt fi-
lij Aaron corā dn̄o: ⁊ corā altari. Tollet ſacerdos pugil
lum ſimile: que conſperſa eſt oleo: ⁊ totū thus: qd ſup ſi-
milam poſitū eſt: adolebitqꝫ illud ī altari ī monimentū
odoris ſuauiſſimi dn̄o. Reliquā aūt partē ſimile come-
det Aaron cū filijs ſuis abſqꝫ fermēto: et comedet ī loco
ſanctuarij tabernaculi. Ideo aūt non fermētabitur: qa
pars eius in domini offertur incēſum: ſanctūſanctoꝝ erit:
ſicut pro peccato atqꝫ delicto. Mares tantum ſtirpis
Aaron comedent illud. Legitimum ac ſempiternū erit
in generatiōibus veſtris de ſacrificijs domini. Oīs q te-
tigerit illa: ſanctificabitur. Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad moyſen:
dicēs: Hec eſt oblatio Aaron ⁊ filioꝝ eiꝰ: quam offerre
debent domino in die vnctionis ſue. Decimam partem
ephi offerēt ſimile ī ſacrificio ſempiterno: mediū eiꝰ ma
ne: et mediū eiꝰ veſpere: que in ſartagine oleo conſperſa
frigetur. Offeret autem eam calidam in odorē ſuauiſſi
mum dn̄o ſacerdos: qui iure patri ſucceſſerit. Et tota
D cremabitur in altari. Omne enī ſacrificiū ſacerdotum igne
conſumetur: nec quiſq̄ comedet ex eo. Locutus eſt aūt
dominus ad Moyſen: dicens: Loquere Aaron et filijs
eius: Iſta eſt lex hoſtie pro peccato: in loco vbi offertur
holocauſtū: immolabitur corā domino: ſanctūſanctorū
eſt. Sacerdos qui offert: comedet eam in loco ſancto:
in atrio tabernaculi. Quicquid tetigerit carnes eiꝰ: ſan
ctificabitur. Si de ſanguine illius veſtis fuerit aſperſa:
lauabitur ī loco ſancto. Vas autem fictile: in quo cocta Infra. 14.e.
eſt: confringetur. Quod ſi vas eneum fuerit: defricabi- ⁊ infra. 15.b
tur: ⁊ lauabitur aqua. Omnis maſculus de genere ſacer-
dotali veſcetur de carnibus eius: quia ſanctumſanctorū
eſt. Hoſtia enim que ceditur pro peccato: cuiꝰ ſanguis
infertur in tabernaculū teſtimonij ad expiandum in ſan
ctuario: non comedetur: ſed cōburetur igni. Hec quoqꝫ
eſt lex hoſtie pro delicto: ſanctaſanctorū eſt: idcirco vbi
immolabitur holocauſtū: mactabitur ⁊ victima pro de-
licto: ſanguis eius per gyrū altaris fundetur. Offerent E
ex ea caudam: ⁊ adipem qui operit vitalia: duos renun-
culos: ⁊ pinguedinem que iuxta ilia eſt: reticulumqꝫ ie-
coris cum renunculis: ⁊ adolebit ea ſacerdos ſuper alta
re. Incenſum eſt domini pro delicto. Omnis maſculus
de ſacerdotali genere in loco ſancto veſcetur his carni-
bus: quia ſanctumſanctorū eſt. Sicut pro peccato offe-
retur hoſtia: ita ⁊ ꝓ delicto. Vtriuſqꝫ hoſtie lex vna erit.
Ad ſacerdotem qui eā obtulerit pertinebit. Sacerdos
qui offeret holocauſti victimā: habebit pellem eius. Et
omne ſacrificiū ſimile: quod coquitur in clibano: ⁊ quic
quid in craticula: vel in ſartagine preparatur: eius erit
ſacerdotis: a quo offeretur: ſiue oleo conſperſa: ſiue ari-
da fuerit. Cunctis filijs Aaron mēſura equa per ſingu-
los diuidetur. VII.
Haec eſt lex hoſtie pacificorum: que offertur A
domino: ſi pro gratiarūactione oblatio fue-
rit: offerent panes abſqꝫ fermento cōſperſos
oleo: ⁊ lagana azyma vncta oleo: coctāqꝫ ſimi
lam: ⁊ collyridas olei admixtiōe cōſperſas: panes quoqꝫ
fermētatos cū hoſtia gratiaꝝ: que immolatur pro pacificis:
ex quibꝰ vnus ꝓ primitijs offeretur dn̄o: ⁊ erit ſacerdotis q
fundet hoſtie ſanguinē. Cuius carnes eadem comeden
tur die: nec remanebit ex eis quicq̄ vſqꝫ mane. Si voto:
vel ſpōte qſpiā obtulerit hoſtiā: eadē ſimiliter edetur die:
ſed ⁊ ſi quid in craſtinum remāſerit: veſci licitū eſt: quic-
quid aūt tertius inuenerit dies: ignis abſumet. Si quis
de carnibꝰ victime pacificoꝝ die tertio comederit: irrita
fiet eius oblatio: nec ꝓderit offerēti. Quin potius que-
cunqꝫ anīa tali ſe edulio contaminauerit: preuaricatio-
nis rea erit. Caro que aliqd tetigerit immundū: nō co- B
medetur: ſed cōburetur igni. Qui fuerit mūdus: veſcetur
ex ea. Anīa polluta: que ederit de carnibus hoſtie pacifi
corum: que oblata eſt dn̄o: peribit de ppl'is ſuis. Et que
tetigerit immundiciā hominis: vel iumēti: ſiue oīs rei
que polluere poteſt: ⁊ comederit de huiuſcemodi carni-
bus: īteribit de ppl'is ſuis. Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad Moy-
ſen: dicēs: Loquere filijs Iſrael: Adipē ouis: ⁊ bouis: ⁊
capre nō comedetis. Adipē cadaueris morticini: ⁊ eius
anīalis: quod a beſtia captū eſt: habebitis ī varios vſus.
Si qs adipē: qui offerri debet in incēſum domini: come Sup. 3. d.
derit: peribit de populo ſuo. Sanguinē quoqꝫ omīs ani
malis nō ſumetis in cibo: tā de auibus: q̄ de pecoribus.
Omnis anīa que ederit ſanguinē: peribit de ppl'is ſuis.
Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad Moyſen: dicens: Loquere filijs
iſrael: dicēs: Qui offeret victimā pacificoꝝ dn̄o: offerat
ſimul ⁊ ſacrificiū: id eſt libamēta eiꝰ. Tenebit manibus C
adipē hoſtie: et pectuſculū. Cūqꝫ ambo oblata domino
cōſecrauerit: tradet ſacerdoti: qui adolebit adipē ſuper
altare: pectuſculum autem erit Aaron: ⁊ filioꝝ eius. Ar
mus quoqꝫ dexter de pacificoꝝ hoſtijs cedet in primitias
ſacerdotis. Qui obtulerit ſanguinē: ⁊ adipem filiorum
Aaron: ipſe habebit ⁊ armū dextrū in portiōe ſua. Pe-
ctuſculum enim eleuationis: ⁊ armū ſeparationis tuli a

filijs Iſrael de hoſtijs eorum pacificis:et dedi Aaron ſa
cerdoti: ⁊ filijs eius in lege perpetua ab om̄i populo I-
ſrael. Hęc eſt vnctio Aaron et filiorum eius in ceremo-
nijs domini in die quo obtulit eos Moyſes:vt ſacerdo-
tio fungerētur:et quę pręcepit eis dari dominus a filijs
Iſrael religione perpetua in generationibus ſuis. Iſta
eſt lex holocauſti: et ſacrificij pro peccato atqꝫ delicto: ⁊
pro cōſecratione ⁊ pacificorum victimis:quā cōſtituit do-
minus Moyſi in monte Sinai:quando mandauit filijs
Iſrael:vt offerrēt oblatiōes ſuas dn̄o in deſerto Sinai.
A Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen: VIII.
dicens: Tolle Aaron cum filijs ſuis: veſtes eo
rum: et vnctionis oleum:vitulum pro pecca-
to:duos arietes:caniſtrum cum azymis:⁊ cō-
gregabis omnem coetum Iſrael ad oſtium tabernacu
li. Fecitqꝫ Moyſes:vt dominus imperauerat. Congre
gataqꝫ om̄i turba ante fores tabernaculi:ait: Iſte eſt ſer
mo:quē iuſſit dominꝰ fieri. Statimqꝫ obtulit Aaron et
filios eius. Cumqꝫ lauiſſet eos: veſtiuit pontificem ſub
ucula linea accingens eum baltheo:et induens eum tu-
nica hyacinthina:⁊ deſuper humerale impoſuit:qđ aſtrī
gens cingulo aptauit rationali: in quo erat doctrina et
veritas. Cydari quoqꝫ texit caput:et ſuper eam contra
frontem poſuit laminam auream conſecratam in ſancti
B ficatione:ſicut pręceperat ei dominus. Tulit et vnctio-
nis oleum:quo liniuit tabernaculū cum omni ſupellecti
li ſua. Cumqꝫ ſanctificans aſperſiſſet altare ſeptē vicibꝰ
vnxit illud:et om̄ia vaſa eius:labrūqꝫ cū baſi ſua ſanctifi
cauit oleo. Quod fundens ſuper caput Aaron:vnxit eū:
C ⁊ cōſecrauit. Filios quoqꝫ eius oblatos cōſecrauit: veſti
uitqꝫ tunicis lineis:⁊ cinxit baltheis: īpoſuitqꝫ mitras:
vt iuſſerat dominus. Obtulit ⁊ vitulū ꝓ peccato. Cūqꝫ
ſuꝑ caput eius poſuiſſet Aaron:⁊ filij eius manus ſuas:
īmolauit eū hauriens ſanguinē:et tincto digito:tetigit
cornua altarꝫ ꝑ gyrū. Quo expiato et ſanctificato:fudit
reliquū ſanguinē ad fundamenta eius. Adipē vero qui
D erat ſuꝑ vitalia: et reticulū iecoris:duoſqꝫ renūculos cū
aruinulis ſuis adoleuit ſuꝑ altare vitulū cū pelle:⁊ car-
nibus:⁊ fimo cremās extra caſtra:ſicut pręceperat dn̄s.
Obtulit ⁊ arietē in holocauſtū: ſuꝑ cuius caput cū im-
poſuiſſent Aaron ⁊ filij eius manus ſuas:immolauit eū
⁊ fudit ſanguinē eius per circuitū altaris. Ipſumqꝫ ari
etem ī fruſta cōcidens:caput eius:⁊ artus:⁊ adipē ado-
leuit igni:lotis prius inteſtinis ⁊ pedibus. Totumqꝫ ſi
mul arietē icendit ſuper altare: eo ꝙ eſſet holocauſtum
ſuauiſſimi odoris domino: ſicut pręceperat ei. Obtulit
⁊ arietem ſecundum in cōſecrationem ſacerdotum:po-
ſueruntqꝫ ſuper caput eius Aaron et filij eius manus ſu
E as. Quem cum immolaſſet Moyſes:ſumēs de ſangui-
ne eius:tetigit extremū auriculę dextrę Aaron: et polli
cē manus eius dextrę ſimiliter ⁊ pedis: obtulit et filios
Aaron. Cūqꝫ de ſanguine arietꝫ immolati tetigiſſet ex
tremū auriculę ſingulorum dextrę ⁊ pollices manus ac
pedis dextri:reliquū fudit ſuper altare ꝑ circuitū. Adi-
pē vero:et caudam: omnēqꝫ pinguedinem: quę operit ī
teſtina:reticulumqꝫ iecorꝫ:⁊ duos renes cū adipibus ſu
F is:⁊ armo dextro ſeparauit. Tollēs aūt de caniſtro azy-
morum qđ erat corā dn̄o:panes abſqꝫ fermento: ⁊ collyri-
dam conſperſam oleo: laganumqꝫ poſuit ſuper adipes:
et armum dextrū:tradēs ſimul om̄ia Aaron et filijs eiꝰ.
Qui poſtꝙ leuauerunt ea coram domino: rurſum ſuſce
pta de manibus eorum adoleuit ſuper altare holocauſti:eo
ꝙ conſecrationis eſſet oblatio in odorem ſuauitatis ſa-
crificij domini. Tulitqꝫ pectuſculū eleuans illud coram
domino de ariete cōſecrationis in partem ſuā: ſicut prę
ceperat ei dominus. Aſſumēſqꝫ vnguentum:⁊ ſanguinē
qui erat in altari:aſperſit ſuper Aaron ⁊ veſtimenta eiꝰ:
et ſuper filios illius ac veſtes eorū. Cumqꝫ ſanctificaſſet
eos in veſtitu ſuo: pręcepit eis dicens: Coquite carnes
G ante fores tabernaculi:et ibi comedite eas. Panes quo
qꝫ conſecrationis edite:qui poſiti ſunt in caniſtro: ſicut
pręcepit mihi dominus:dicēs: Aaron et filij eius come
dent eos. Quicquid autem reliquum fuerit de carne et
panibus:ignis abſumet. De oſtio quoqꝫ tabernaculi nō
exibitis ſeptē diebus:vſqꝫ ad diem quo complebitur tē-
pꝰ cōſecrationis veſtrę. Septem em̄ diebus finitur con
ſecratio:ſicut in pręſentiarū factum eſt:vt ritus ſacrifi-
cij compleretur. Die ac nocte manebitis in tabernacu-
lo obſeruantes cuſtodias dn̄i:ne moriamini:ſic em̄ mihi
pręceptū eſt. Feceruntqꝫ Aaron ⁊ filij eius cūcta q̄ locutꝰ
eſt dn̄s per manum Moyſi. IX.
FActo autem octauo die: vocauit Moyſes A
Aaron ⁊ filios eius: ac maiores natu Iſrael:
dixitqꝫ ad Aaron: Tolle de armēto vitulum
pro peccato:et arietem in holocauſtum: vtrū
qꝫ immaculatum:et offer illos corā domino:et ad filios
Iſrael loqueris: Tollite hircū pro peccato:⁊ vitulū at-
qꝫ agnum anniculum:ſine macula ī holocauſtū: bouē et
arietem pro pacificis:⁊ immolate eos coram domino in
ſacrificio ſingulorū:ſimilam conſperſam oleo offerētes:
hodie enim dominus apparebit vobis. Tulerunt ergo
cūcta quę iuſſerat Moyſes ad oſtiū tabernaculi: vbi cū
oīs multitudo aſtaret: ait Moyſes: Iſte eſt ſermo quē B
pręcepit dn̄s:facite:⁊ apparebit vobis gloria eiꝰ. Et di-
xit ad Aaron Accede ad altare:⁊ īmola pro peccato tuo
Offer holocauſtū: ⁊ deprecare ꝓ te ⁊ pro populo. Cum
qꝫ mactaueris hoſtiā populi: ora ꝓ eo:ſicut pręcepit do
minꝰ. Statimqꝫ Aaron accedens ad altare:immolauit
vitulū pro peccato ſuo: cuiꝰ ſanguinē obtulerunt ei filij
ſui. In quo tingens digitū:tetigit cornua altaris:⁊ fu-
dit reſiduū ad baſim eius. Adipēqꝫ ⁊ renunculos:ac re-
ticulū iecoris:quę ſunt pro peccato:adoleuit ſuper alta
re:ſicut pręceperat dn̄s Moyſi. Carnes vero ⁊ pellē ei C
us extra caſtra combuſſit igni: immolauit ⁊ holocauſti
victimā. Obtuleruntqꝫ ei filij ſui ſanguinē eius:quē fudit
ꝑ altaris circuitū. Ipſam etiā hoſtiā in fruſta cōciſam:
cū capite et membris ſingulis obtulerunt:quę oīa ſuper
altare cremauit igni:lotis aqua prius inteſtinis ⁊ pedi-
bus. Et pro peccato populi offerens:mactauit hircū:ex
piatoqꝫ altari:fecit holocauſtū:addens in ſacrificio liba
mēta quę pariter offerūtur:et adolens ea ſuꝑ altare abſ
qꝫ ceremonijs holocauſti matutini. Immolauit ⁊ bouē
atqꝫ arietē hoſtias pacificas populi. Obtuleruntqꝫ ei fi-
lij ſui ſanguinē:quē fudit ſuper altare in circuitu. Adi-
pes autē bouis:⁊ caudā arietis:renunculoſqꝫ cū adipi-
bus ſuis. ⁊ reticulū iecoris poſuerūt ſuper pectora. Cū- D
qꝫ cremati eſſent adipes ſuper altare:pectora eorum:⁊ ar-
mos dextros ſeparauit Aaron: eleuans coram domino
ſicut pręceperat Moyſes. Et extendēs manū ad popu
lū benedixit ei. Sicqꝫ cōpletis hoſtijs pro peccato:⁊ ho-
locauſtis:et pacificis:deſcendit. Ingreſſi aūt moyſes et
Aaron ī tabernaculū teſtimonij:⁊ deinceps egreſſi:bene
dixerunt populo. Apparuitqꝫ gloria dn̄i omni multitu
dini:⁊ ecce egreſſus ignis a dn̄o:deuorauit holocauſtū:
et adipes quę erant ſuper altare. Quod cū vidiſſent tur
bę:laudauerūt dn̄m: ruentes in facies ſuas. X
ARreptiſqꝫ Nadab:et Abiu filij Aaron thuri A
bulis: impoſuerunt ignem:et incenſum deſu infra.16.g
per offerentes coram domino ignem alienū: nume.3.a
quod eis pręceptum non erat. Egreſſuſqꝫ i- et.26.g.
gnis a domino:deuorauit eos: et mortui ſunt coram do Ps.105.
mino. Dixitqꝫ Moyſes ad Aaron: Hoc eſt qđ locutus
eſt dominꝰ:dicens: Sanctificabor in his q̄ appropinquāt
mihi:⁊ in cōſpectu om̄is populi glorificabor* Qđ audi-
ens:tacuit Aarō. Vocatis aūt Moyſes miſahele:⁊ Eli quod audi ens inter
ſaphā filijs Oziel:patrui Aaron:ait ad eos:* Ite:⁊ tolli pres addi dit.
te fratres veſtros de cōſpectu ſanctuarij:et aſportate ex- Heb. acce
tra caſtra. Cōfeſtimqꝫ pergētes:tulerunt eos ſicut iace dite.
bant:veſtitos lineis tunicis: ⁊ iecerunt foras:vt ſibi fu- B
erat imperatum. Locutuſqꝫ eſt moyſes ad Aaron: ⁊ ad

Eleazar:et Ithamar filios ei⁹: Capita veſtra nolite nu
dare:et veſtimenta nolite ſcindere:* ne forte moriamini
et ſuper omnem coetum oriatur indignatio. Fratres ve
ſtri:et omis domus Iſrael plangant incendium: qđ do
minus ſuſcitauit: vos autem non egrediemini fores ta-
bernaculi:alioquin peribitis. Oleum quippe ſancte vn
ctionis eſt ſuper vos. Qui fecerunt omnia iuxta precep
tum Moyſi. Dixitqꝫ dominus ad Aaron: Vinū: et om
ne qđ inebriare poteſt: non biberis tu et filij tui tecum:
quādo ītrabitis tabernaculū teſtimonij: ne moriamini:
quia preceptum ſempiternū eſt in generationes veſtras
et vt habeatis ſciētiam diſcernendi inter ſanctum ⁊ pro
phanum:inter pollutum et mundum: doceatiſqꝫ filios
Iſrael oīa legitima mea:q̄ locutus ſum ad eos per ma-
nū moyſi. Locutuſqꝫ eſt Moyſes ad Aaron:et ad Elea
zar: ⁊ Ithamar filios eius:qui erant reſidui: Tollite ſa
crificium qđ remanſit de oblatione domini: et comedi-
te illud abſqꝫ fermēto iuxta altare:quia ſanctum ſancto
rum eſt. Comedetis autem in loco ſancto: * quod datū
eſt tibi ⁊ filijs tuis de oblationibus domini: ſicut precep
tum eſt mihi:pectuſculū quoqꝫ quod oblatum eſt: ⁊ ar-
mum qui ſeparatus eſt:edetis in loco mundiſſimo tu et
filij tui:⁊ filie tue tecum. Tibi enim ac liberis tuis repo
ſita ſunt de hoſtijs ſalutaribus filiorum Iſrael: eo ꝙ ar-
mum et pectus: et adipes qui cremantur in altari: ele-
uauerunt coram domino:⁊ pertineant ad te: ⁊ ad filios
tuos lege perpetua:ſicut precepit dominus. Inter hec
hircū qui oblatus fuerat pro peccato cū quereret moy-
ſes:exuſtum repperit:iratuſqꝫ contra Eleazar et Itha-
mar filios Aaron q̄ remanſerāt:ait: Cur nō comediſtis
hoſtiā pro peccato in loco ſancto:q̄ ſancta ſanctorū eſt: ⁊
data vobis vt portetis iniq̄tatē multitudinis:⁊ rogetis
pro ea ī cōſpectu domini:* preſertim cū de ſanguine illi
us nō ſit illatū intra ſancta:et comedere debueratꝭ eā in
ſanctuario:ſicut pceptū eſt mihi. Reſpōdit Aarō: Obla
ta eſt hodie victima p peccato ⁊ holocauſtū corā domi-
no:mihi autē accidit qđ vides. Quō potui comedere eā
aut placere dn̄o in ceremonijs mēte lugubri? Quod cū
audiſſet moyſes:recepit ſatiſfactionē. XI.

Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen et Aaron
dicens:ad eos: Dicite filijs Iſrael:* Cuſtodi
te omnia que ſcripſi vobis:vt ſim deus veſter.
Hec ſunt animalia:que comedere debetis de
cunctis animātibus terre. Omne qđ habet diuiſam vn
gulam: et ruminat in pecoribus:comedetis.* Quicq̄d
aūt ruminat:⁊ habet vngulam:ſed non diuidit eā: ſicut
camelus ⁊ cetera:non comedetis illud:⁊ inter immun-
da reputabitis. Choerogylius q̄ ruminat: vngulāqꝫ nō
diuidit:immundus eſt. Lepus quoqꝫ:nam et ipſe rumi
nat:*ſed vngulā non diuidit:⁊ ſus qui cū vngulam diui
dat:non ruminat immundus eſt: hoꝝ carnibus non veſce
mini:nec cadauera cōtingetis:q2 immunda ſunt vobis
Hec etiā ſunt que gignunť in aquis:⁊ veſci licitum eſt.
Omne qđ habet pēnulas ⁊ ſquamas: tā in mari q̄ in flu-
minibus ⁊ ſtagnis:comedetis. Quicq̄d aūt pennulas ⁊
ſquamas nō habet: eoꝝ que in aquis mouētur ⁊ viuunt
abominabile vobis execrandūqꝫ erit. Carnes eoꝝ nō co
medetis:et morticina vitabitis. Cuncta que nō habent
pennulas ⁊ ſquamas in aquis: polluta erūt. Hec ſunt q̄
de auibus comedere nō debetis:⁊ vitāda ſunt vobis. A-
quilā:⁊ gryphē:⁊ halietū: ⁊ miluum ac vulturem iuxta
genus ſuū: ⁊ omne coruini generis in ſimilitudinem ſuā
ſtruthionem:⁊ noctuam: et larum: et accipitrem iuxta
genus ſuum:bubonem:et mergulum: et ibin:et cygnū:
⁊ onocrotalū:⁊ porphyrionē:herodionē: et charadrion
iuxta genus ſuū:vpupam quoqꝫ ⁊ veſpertilionē. Omne
de volucribus qđ graditur ſuper quatuor pedes:aboni
nabile erit vobis *. Quicq̄d aūt ambulat quidem ſuper
quatuor pedes:ſed habet longiora retro crura: p que ſa
lit ſuper terram:comedere debetis: vt eſt brucus in ge-
nere ſuo:et attacus:atqꝫ ophiomach⁹:ac locuſta:ſingu-
gula iuxta genus ſuum. Quicquid autem ex volucrib⁹
quatuor tantum habet pedes: execrabile erit vobis:⁊ q̄
cunqꝫ morticina eorum tetigerit :polluetur: ⁊ erit im-
mundus vſqꝫ ad veſperum:et ſi neceſſe fuerit: vt portet
quippiam horum mortuū:lauabit veſtimenta ſua: ⁊ im
mundus erit vſqꝫ ad occaſum ſolis. Omne animal qđ ha
bet quidē vngulam:ſed non diuidit eā:nec ruminat: im
mundum erit:et quiſquis tetigerit illud: cōtaminabiť.
Quod ambulat ſuper manus ex cunctis animantibus:
que incedunt quadrupedia immundum erit. Qui teti-
gerit morticina eorum: polluetur vſqꝫ ad veſperū. Et
q̄ portauerit huiuſcemodi cadauera: lauabit veſtimenta
ſua:et immundus erit vſqꝫ ad veſperum: quia omnia hec
immunda ſunt vobis. Hec quoqꝫ inter polluta reputa
buntur de his que mouentur in terra: muſtela ⁊ mus ⁊
crocodilus: ſingula iuxta genus ſuum:migale ⁊ chame
leon:⁊ ſtellio:⁊ lacerta: ⁊ talpa: oīa hec immunda ſunt.
Qui tetigerit morticina eorum: immūdus erit vſqꝫ ad
veſperum:⁊ ſuper qđ ceciderit quicq̄ de morticinis eo-
rum:polluetur tam vas ligneum ⁊ veſtimentum:quam
pelles ⁊ cilicia:et in quocunqꝫ fit opus:tingentur aqua:
et polluta erunt vſqꝫ ad veſperū: et ſic poſtea mundabū-
tur. Vas aūt fictile in qđ horum quicq̄ intro ceciderit:
pollueť:et idcirco frangēdū eſt. Oīs cibus quē comede
tis:ſi fuſa fuerit ſuper eum aqua:immundus erit:et om
ne liquēs qđ bibitur de vniuerſo vaſe:immundum erit.
Et quicq̄d de morticinis huiuſcemodi ceciderit ſup il-
lud:immundum erit:ſiue clibani: ſiue chytropodes de-
ſtruentur:et immundi erunt. Fontes vero ⁊ ciſterne:et
omnis aquarum congregatio munda erit. Qui morti-
cinum eorū tetigerit:polluetur. Si ceciderit ſup ſemen
tē non polluet eam. Si autem quiſpiam aqua ſementē
perfuderit:et poſtea morticinis tacta fuerit: illico pol-
luetur. Si mortuū fuerit animal qđ licet vobis comede
re:qui cadauer eius tetigerit immūdus erit vſqꝫ ad ve-
ſperum. Et qui comederit ex eo quippiam: lauabit veſti
menta ſua:et immundus erit vſqꝫ ad veſperum. Omne
qđ reptat ſuper terrā: abominabile erit:nec aſſumetur ī
cibum.* Quicquid ſuper pectus quadrupes graditur:
et multos habet pedes:ſiue per humum trahitur:nō co
medetis:quia abominabile eſt. Nolite contaminare ani
mas veſtras:nec tangatis quicq̄ eorū: ne immundi ſitꝭ
Ego ſum dn̄s deus veſter. Sancti eſtote: quia ego ſan-
ctus ſum. Ne polluatis animas veſtras in omni reptili
qđ mouetur ſuper terram. Ego enim ſum domin⁹:qui
eduxi vos de terra Aegypti: vt eſſem vobis in deū. San
cti eritis:quia ego ſanctus ſum. Iſta eſt lex animātium
ac volucrum:et omnis anime viuentis:que mouetur in
aqua:et reptat in terra: vt differētias noueritis mūdi ⁊
īmundi: et ſciatis q̄d comedere et reſpuere debeatꝭ. XII

Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen: dicens
Loquere filijs Iſrael: et dices ad eos: Mu
lier ſi ſuſcepto ſemine pepererit maſculum:
immunda erit ſeptem diebus iuxta dies ſe-
parationis menſtrue: et die octauo circumcidetur *
infantulus: ipſa vero trigintatribus diebus manebit
in ſanguine purificationis ſue. Omne ſanctum non
tanget: nec ingredietur in ſanctuarium: donec imple
antur dies purgationis ſue. Si autem foeminam pe-
pererit: immunda erit duabus hebdomadibus: iuxta
ritum fluxus menſtrui: et ſexagintaſex diebus mane-
bit in ſanguine purificationis ſue. Cumque expleti
fuerint dies purgationis ſue: pro filio ſiue pro filia:
deferet agnum anniculum in holocauſtum: et pullum
columbe ſiue turturem pro peccato ad oſtium taber-
naculi teſtimonij: et tradet ſacerdoti: qui offeret illa co
ram domino:et rogabit pro ea: et ſic mundabitur a pro
fluuio ſanguinis ſui. Iſta eſt lex parientis maſculum aut
foeminā: Qđ ſi nō inuenerit man⁹ eius:nec potuerit of-

Marginal notes:

Heb. et nō moriemini.

C He. Quoniā praeceptū tibi et praeceptū filiis tuis eſt ð obla. dn̄i: quoniam ſic praeceptū eſt mihi.

He. ecce nō eſt illatū de ſanguine in ſanctuarium corā comedendo comedistis eam in ſanctuario quemadmodū praecepi.

A deute. 14 a Cuſt. oīa q̄ ſcri. vo. vt ſim de⁹ vr̄ nō eſt ī hebraeo. Heb. verū tamē hoc non comedetis de ruminantib⁹ et habentibus vngulam camelum: quoniā ruminat et vngulā nō diuidit immundus erit vobis

B Heb. et diuidēs vngulam nō habet.

C

D Heb. verū tamē hoc comedēs

de oī genere voluc⁊ quod graditur quatuor pedib⁹ cui⁹ nō ſunt lōga crura ſupne vt ſaliant ſuper terrā haec ex eis comedetis. brucū ⁊c.

E

ſupra. 6. d ⁊ infra 15. b

F

G Heb. quicquid ſup pect⁹ graditur et q̄cquid q̄ttuor pedib⁹ graditur vſqꝫ ad q̄uis multitudinem pedum. infra. 19. a. 1. pe. 1. c.

A

Heb. caro praeputii ipſius

B

Luc. 2. d.

C

ſup. 5. b. Luce. 2. d

D

ferre agnum: ſumet duos turtures: vel duos pullos colũbarũ: vnũ in holocauſtũ: et alterũ pro peccato. Orabitq́ꝫ ꝓ ea ſacerdos. ⁊ ſic mundabitur. XIII.

A
Hebra. tumor.
He. cādor

Locutuſq́ꝫ eſt dominus ad Moyſen et Aaron dicens: Homo in cuius cute ⁊ carne ortus fuerit* diuerſus color ſiue puſtula: aut* quaſi lucens quippiam: id eſt: plaga lepre: adducetur ad Aaron ſacerdotem: vel ad vnum quemlibet filiorum eius. Qui cum viderit lepram in cute et pilos ĩ albũ mutatos colorem: ipſamq́ꝫ ſpeciem lepre humiliorem cute et carne reliqua: plaga lepre eſt: et ad arbitrium eius ſeparabitur. Sinautem lucens candor fuerit in cute: nec humilior carne reliqua: et pili coloris priſtini: recludet eũ ſacerdos ſeptem diebus: et cõſyderabit die ſeptimo. Et ſi quidẽ lepra vltra nõ creuerit: nec tranſierit in cute priores terminos: recludet eum ſeptem diebus alijs: et die ſeptimo cõtemplabitur. Si obſcurior fuerit lepra: ⁊ nõ creuerit in cute: mundabit eam: quia ſcabies eſt: lauabitq́ꝫ homo veſtimenta ſua: et mundus erit.* Quod ſi poſt ꝙ a ſacerdote viſus eſt: et redditus mũdiciei: iterum lepra creuerit: adducetur ad eum: et immundiciei condẽnabitur. Plaga lepre ſi fuerit in homine: adducetur ad ſacerdotem: et videbit eum. Cumq́ꝫ color albus in cute fuerit: ⁊ capillorũ mutauerit aſpectum: ipſa quoq́ꝫ caro viua apparuerit: lepra vetuſtiſſima iudicabitur atq́ꝫ inolita cuti. Contaminabit itaq́ꝫ eum ſacerdos: et nõ recludet: quia perſpicue immundicie eſt. Sinautẽ effloruerit diſcurrẽs lepra in cute: et operuerit omnem carnem a capite vſq́ꝫ ad pedes: quicquid ſub aſpectu oculorũ cadit: conſyderabit eum ſacerdos: et teneri lepra mundiſſima iudicabit: eo ꝙ omnis cutis in candorem verſa ſit: et idcirco homo mundus erit. Quãdo vero caro viuẽs in ea apparuerit: tunc ſacerdotis iudicio polluetur: ⁊ inter immundos reputabitur. Caro enim viua ſi lepra aſpergitur: immunda eſt.* Qȝ ſi rurſum verſa fuerit ĩ alborẽ: ⁊ totũ hoĩem operuit: conſyderabit eũ ſacerdos: ⁊ mũdũ eſſe decernet. Caro aũt ⁊ cutis in qua vlcus natũ eſt ⁊ ſanatũ: ⁊ in loco vlceris cicatrix alba apparuerit ſiue ſubrufa: adducetur homo ad ſacerdotem: qui cũ viderit locũ lepre humiliorẽ carne reliq̃: ⁊ pilos verſos in cãdorẽ: cõtaminabit eum. Plaga enĩ lepre orta eſt in vlcere. Quod ſi pilus coloris eſt priſtini: ⁊ cicatrix ſub obſcura et vicina carne non eſt humilior: recludet eum ſeptẽ diebus. Et ſi quidẽ creuerit: adiudicabit eũ lepre. Sinaũt ſteterit in loco ſuo: vlceris eſt cicatrix: ⁊ homo mundus erit. Caro autem et cutis quam ignis exuſſerit: et ſanata albam ſiue rufam habuerit cicatricem: conſyderabit eã ſacerdos. Et ecce ſi verſa eſt in alborem: et locus eius reliqua cute eſt humilior: cõtaminabit eum: quia plaga lepre in cicatrice orta eſt. Quod ſi pilorum color non fuerit immutatus: nec humilior plaga carne reliqua: et ipſa lepre ſpecies fuerit ſubobſcura: recludet eũ ſeptẽ diebus: et die ſeptimo contemplabitur. Si creuerit in cute lepra: contaminabit eum*. Sinautẽ in loco ſuo candor ſteterit non ſatis clarus: plaga conbuſtionis eſt: ⁊ idcirco mũdabitur: quia cicatrix eſt cõbuſture. Vir ſiue mulier in cuiꝰ capite vel barba germinauerit lepra: videbit eos ſacerdos. Et ſi quidẽ humilior fuerit locus carne reliq̃: ⁊ capillus flauꝰ: ſolitoq́ꝫ ſubtilior: cõtaminabit eos: q2 lepra capitis ac barbe eſt. Sinaũt viderit locũ macule equalẽ vicine carni: ⁊ capillum nigrũ: recludet eos ſeptẽ diebus: ⁊ die ſeptimo intuebitur. Si nõ creuerit macula et capillus ſui coloris eſt: et locus plage carni reliq̃ equalis: radetur homo abſq́ꝫ loco macule: ⁊ includetur ſeptẽ diebus alijs. Si die ſeptimo viſa fuerit ſtetiſſe plaga ĩ loco ſuo: nec humilior carne reliqua: mũdabit eũ: lotiſq́ꝫ veſtibus ſuis mũdus erit. Sinautẽ poſt emundationẽ rurſus creuerit macula in cute: non queret ampliꝰ: vtrũ capillus in flauũ colorẽ ſit cõmutatus: q2 aperte immundus eſt. Porro ſi ſteterit macula: ⁊ capilli nigri fuerint: nouerit hoĩem ſanatũ eſſe: ⁊ confidenter eũ pronunciet mundũ. Vir ſiue mulier in cuius cute candor apparuerit: intuebitur eos ſacerdos. Si deprehẽderit ſubobſcurũ alborẽ lucere in cute: ſciat nõ eſſe leprã: ſed maculã coloris cãdidi: et hoĩem mundũ. Vir de cuius capite capilli fluunt: caluus et mundus eſt. Et ſi a fronte ceciderint pili: recaluaſter et mundus eſt. Sinautẽ in caluitio ſiue in recaluatiõe albus vel rufus color fuerit exortus: et hoc ſacerdos viderit: cõdẽnabit eũ haud dubie lepre: que orta eſt ĩ caluitio. Quicũq́ꝫ ergo maculatus fuerit lepra: et ſeparatꝰ eſt ad arbitriũ ſacerdotis: habebit veſtimẽta diſſuta: caput nudũ: os veſte cõtectũ: cõtaminatũ ac ſordidum ſe clamabit. Omĩ tempore quo leproſus eſt ⁊ ĩmundus: ſolus habitabit extra caſtra. Veſtis lanea ſiue linea: que leprã habuerit in ſtamine atq́ꝫ ſubtegmine: aut certe pellis: vel quicq̃d ex pelle cõfectum eſt: ſi alba vel rufa macula fuerit: infecta lepra reputabitur: oſtendeturq́ꝫ ſacerdoti. Qui cõſyderatã recludet ſeptẽ diebus: ⁊ die ſeptimo rurſus aſpiciẽs ſi depꝛehenderit creuiſſe: lepra perſeuerãs eſt: pollutũ iudicabit veſtimentũ ⁊ omne in quo fuerit inuenta: et idcirco cõburetur flammis. Quod ſi eam viderit non creuiſſe: precipiet ⁊ lauabunt id in quo lepra eſt: recludetq́ꝫ illud ſeptem diebus alijs. Et cum viderit faciem quidẽ priſtinam non reuerſam: nec tamen creuiſſe leprã: immundum iudicabit et igne cõburet: eo ꝙ infuſa ſit in ſuperficie veſtimenti vel per totũ lepra. Sinautem obſcurior fuerit locus lepre poſtq̃ veſtis eſt lota: abrumpet eum et a ſolido diuidet. Quod ſi vltra apparuerit in his locis: que prius ĩmaculata erãt: lepra volatilis ⁊ vaga debet igne comburi. Si ceſſauerit: lauabit aqua ea que pura ſunt ſecundo: ⁊ mũda erũt. Iſta eſt lex lepre veſtimẽti lanei ⁊ linei ſtaminis atq́ꝫ ſubtegminis: omĩſq́ꝫ ſupellectilis pellicee: q̊modo mundari debeat vel cõtaminari. XIIII.

Locutuſq́ꝫ eſt dominus ad moyſen: dicẽs: Hic eſt ritus leproſi quando mũdandus eſt: Adducetur ad ſacerdotẽ: qui egreſſus de caſtris cũ inuenerit leprã eſſe mundatam: precipiet ei q̃ purificatur: vt offerat duos paſſeres viuos pro ſe: quos veſci licitum eſt: et lignum cedrinum vermiculumq́ꝫ: et hyſopũ. Et vnum ex paſſeribus immolari iubebit in vaſe fictili ſuper aquas viuẽtes: alium autem viuum cum ligno cedrino: ⁊ cocco ⁊ hyſopo tinget in ſanguine paſſeris ĩmolati: quo aſperget illũ q̃ mundandus eſt ſepties: vt iure purgetur: et dimittet paſſerẽ viuũ: vt in agrũ auolet. Cũq́ꝫ lauerit homo veſtimẽta ſua: radet omẽs pilos corporis: et lauabitur aqua: purificatuſq́ꝫ ingredietur caſtra: ita dũtaxat vt maneat extra tabernaculũ ſuum ſeptem diebꝰ: et die ſeptimo radat capillos capitis: barbãq́ꝫ ⁊ ſupcilia: ac totius corporis pilos. Et lotis rurſum veſtibus ⁊ corpore: die octauo ſumet duos agnos ĩmaculatos: ⁊ ouẽ anniculã abſq́ꝫ macula: ⁊ tres decimas ſimile in ſacrificiũ que cõſperſa ſit oleo: ⁊ ſeorſum olei ſextariũ. Cũq́ꝫ ſacerdos purificans hoĩem ſtatuerit eũ: ⁊ hec oĩa corã dño in oſtio tabernaculi teſtimonij: tollet agnũ et offeret eũ pro delicto: oleiq́ꝫ ſextariũ. Et oblatis ante dominũ omĩbus: ĩmolabit agnum vbi ſolet ĩmolari hoſtia ꝓ peccato et holocauſtũ: id eſt in loco ſancto. Sicut enĩ ꝓ peccato: ita ⁊ ꝓ delicto ad ſacerdotẽ ptinet hoſtia. Sãcta ſanctorum eſt. Aſſumẽſq́ꝫ ſacerdos de ſanguine hoſtie: q̃ immolata eſt ꝓ delicto: ponet ſup extremũ auricule dextre eius q̃ mũdatur: et ſup pollices manus dextre et pedis: ⁊ de olei ſextario mittet in manum ſuã ſiniſtrã: tigetq́ꝫ digitũ dexterum ĩ eo: ⁊ aſperget corã domino ſepties: Quod aũt reliquũ eſt olei in leua manu fundet ſuper exteremũ auricule dextre eiꝰ q̃ mundatur: et ſup pollices manꝰ ac pedis dextri: et ſup ſanguinẽ qui effuſus eſt ꝓ delicto: et ſup caput eius. Rogabitq́ꝫ pro eo ſacerdos corã dño: et faciet ſacrificiũ ꝓ peccato. Tũc ĩmolabit holocauſtũ: ⁊ ponet illud ĩ altari cũ libamẽtis ſuis: ⁊ homo

B
He. quod ſi creſcẽdo creuerit puſtula poſtq̃ cõſideratus fuerit a ſacerdote ob mundiciã ſuã: denuo cõſiderabit eũ ſacerdos: et cũ viderit ſacẽdos ꝙ puſtula creuerit in cute: immũdũ iudicabit eũ ſacẽdos: q̃m lepra eſt.

C
He. quod ſi rurſum caro viua cõuerſa fuerit ĩ albedine: ⁊ venerit ad ſacerdotẽ videritq́ꝫ ſacerdos ꝙ cõuerſa ſit plaga ĩ albũ: ⁊ mundũ iudicabit eũ: mũdus erit.

Heb. quia plaga lepra eſt.

E

F

G

A
Mat. 8. a.
Mar. 1. a.
Luce. 5. c.

B

C

rite mūdabitur. Quod ſi pauper eſt: ⁊ nō poteſt manus
eius inuenire que dicta ſunt pꝛo delicto: aſſumet agnū
ſupꝛa. 3. b et ſup. 12. d. ad oblationē: vt roget pꝛo eo ſacerdos: decimāq; partē
ſimile cōſperſe oleo ī ſacrificiū: et olei ſextarium: duoſq;
turtures ſiue duos pullos columbe: quoꝝ vnus ſit pꝛo
peccato: et alter ī holocauſtū: offeretq; ea die octauo pu
rificationis ſue ſacerdoti ad oſtiū tabernaculi teſtimo-
nij coꝛam domino. Qui ſuſcipiens agnum pꝛo delicto ⁊
D ſextariū olei: leuabit ſimul: immolatoq; agno de ſangui
ne eius: ponet ſuper extremū auricule dextre illius qui
mūdatur: ⁊ ſuper pollices manus eius ac pedis dextri.
Olei vero partē mittet in manū ſuā ſiniſtrā: in quo tin-
gens digitū dextre manus aſperget ſepties cōtra dn̄m:
tāgetq; extremū dextre auricule illius qui mūdatur: ⁊
pollices manus ac pedis dextri in loco ſanguinis q̄ effu
ſus eſt pꝛo delicto. Reliquā aūt partē olei: que eſt ī ſini-
ſtra manu: mittet ſup caput purificati: vt placet pꝛo eo
dominum: et turturē ſiue pullū columbe offeret: vnum
pꝛo delicto: ⁊ alterum in holocauſtū cū libamentis ſuis.
Hoc eſt ſacrificiū lepꝛoſi: qui habere non poteſt oīa in
emundationē ſui. Locutuſq; eſt dominus ad Moyſen
⁊ Aaron: dicēs: Cūq; ingreſſi fueritis terrā Chanaan:
quā ego dabo vobis in poſſeſſionem: ſi fuerit plaga lepꝛe
in edibus: ibit cuius eſt domus: nūcians ſacerdoti: et di
cet: Quaſi plaga lepꝛe videt̄ mihi eſſe in domo mea. At
E ille pꝛecipiet: vt efferātur vniuerſa de domo: pꝛiuſq; in-
grediatur eā: ⁊ videat: vtrū lepꝛoſa ſit: ne immūda fiant
omnia que in domo ſunt. Intrabitq; poſtea: vt conſyde
ret lepꝛam domus: et cū viderit in parietibꝰ illius quaſi
valliculas palloꝛe ſiue ruboꝛe defoꝛmes: et humilioꝛes
ſuperficie reliqua: egredietur oſtiū domus: et ſtatim clau-
det illam ſeptē diebus: reuerſuſq; die ſeptimo: cōſydera
bit eā. Si inuenerit creuiſſe lepꝛā: iubebit erui lapides
F in quibꝰ lepꝛa eſt: ⁊ pꝛoijci eos extra ciuitatē in locū im-
mundum: domū aūt ipſam radi intrinſecus per circui-
tum: ⁊ ſpargi puluerē raſure extra vꝛbē in locū immun-
dum: lapideſq; alios reponi pꝛo his qui ablati fuerint: ⁊
luto alio liniri domū. Sin aūt poſtq̄ eruti ſunt lapides:
⁊ puluis elatꝰ: ⁊ alia terra lita: ingreſſus ſacerdos vide
rit reuerſam lepꝛā: ⁊ parietes reſperſos maculis: lepꝛa
eſt perſeuerās: et immūda domus: quā ſtatim deſtruēt:
⁊ lapides eius ac ligna: atq; vniuerſum puluerem pꝛoij-
cient extra oppidum in locum immundum. Qui intra-
uerit domum quādo clauſa eſt: immundus erit vſq; ad
veſperum: ⁊ qui doꝛmierit in ea: ⁊ comederit quippiā: la
uabit veſtimenta ſua. Quod ſi introiens ſacerdos vide-
G rit lepꝛam nō creuiſſe in domo: poſtq̄ denuo lita fuerit:
purificabit eam reddita ſanitate: ⁊ in purificatione eius
ſumet duos paſſeres: lignumq; cedrinum: et vermiculū
atq; hyſopū: ⁊ immolato vno paſſere in vaſe fictili ſuper
aquas viuas: tollet lignum cedrinum ⁊ hyſopum ⁊ coc-
cum ⁊ paſſerem viuum: ⁊ tinget omnia in ſanguine paſ
ſeris immolati: atq; in aquis viuentibus: ⁊ aſperget do
mum ſepties: purificabitq; eam tam in ſanguine paſſe-
ris: q̄ in aquis viuentibus: ⁊ in paſſere viuo lignoq; ce-
drino et hyſopo atq; vermiculo. Cūq; dimiſerit paſſerē
auolare in agrū libere: oꝛabit pꝛo domo: ⁊ iure munda-
bitur. Iſta eſt lex omnis lepꝛe ⁊ percuſſure: lepꝛe veſtiū
⁊ domoꝛum: cicatricis ⁊ erumpentium papularum: lu-
centis macule: ⁊ in varias ſpecies coloꝛibꝰ immutatis:
vt poſſit ſcire: quo tempoꝛe mundum quid: vel immun-
dum ſit. XV.

A Locutuſq; eſt dominꝰ ad Moyſen ⁊ Aaron:
dicens: Loquimini filijs Iſrael: et dicite eis:
Vir qui patitur fluxum ſeminis: immūdus
erit. Et tūc iudicabitur huic vitio ſubiacere:
cū per ſingula momēta adheſerit carni eius: atq; cōcre
uerit foedus humoꝛ. Omne ſtratū in quo doꝛmierit: im
mundum erit: ⁊ vbicunq; ſederit. Si quis hoīm tetige-
rit lectū eius: lauabit veſtimēta ſua: ⁊ ipe lotꝰ aqua: im-
mundus erit vſq; ad veſperū. Si ſederit vbi ille ſederat:
⁊ ipſe lauabit veſtimenta ſua: ⁊ lotꝰ aqua immūdus erit
vſq; ad veſperū. Qui tetigerit carnē eiꝰ: lauabit veſtimē
ta ſua: ⁊ ipe lotꝰ aqua: immūdus erit vſq; ad veſperum.
Si ſaliuā huiuſcemodi homo eiecerit ſuper eū qui mun
dus eſt: lauabit veſtimēta ſua: ⁊ lotꝰ aqua īmūdus erit
vſq; ad veſperū. Sagma ſup quod ſederit: īmundū erit B
⁊ quicq̄d ſub eo fuerit q̄ fluxū ſeminis patit̄: pollutū erit
vſq; ad veſperū. Qui poꝛtauerit hoꝝ aliq̄d: lauabit veſti
mēta ſua: ⁊ ipſe lotꝰ aqua: immundus erit vſq; ad veſpe
rum. Oīs quē tetigerit q̄ talis eſt nō lotis ante manibꝰ:
lauabit veſtimēta ſua: ⁊ lotꝰ aqua: īmundus erit vſq; ad
veſpeꝛ. Vas fictile quod tetigerit: cōfringetur: vas aūt
ligneū lauabit̄ aqua. Si ſanatꝰ fuerit q̄ huiuſcemodi ſu
ſtinet paſſionē: numerabit ſeptē dies poſt emundationē
ſui: ⁊ lotis veſtibus ⁊ toto coꝛpoꝛe in aquis viuentibus:
erit mūdus. Die aūt octauo ſumet duos turtures: aut
duos pullos columbe: et veniet in cōſpectu dn̄i ad oſtiū
tabernaculi teſtimonij: dabitq; eos ſacerdoti: qui faciet
vnū pꝛo peccato: et alterum ī holocauſtū: rogabitq; pꝛo C
eo coꝛā dn̄o: vt emundet̄ a fluxu ſeminis ſui. Vir de quo
egrediet̄ ſemen coitus: lauabit aqua oē coꝛpus ſuū: et
immūdus erit vſq; ad veſpeꝛ. Veſtē ⁊ pellē quā habue-
rit: lauabit aqua: ⁊ immunda erit vſq; ad veſpeꝛ. Mu-
lier cū qua coierit: lauabit̄ aqua: et immūda erit vſq; ad
veſperum. Mulier que redeunte mēſe patit̄ fluxum ſan
guinis: ſeptē diebus ſeparabit̄. Oīs qui tetigerit eā: im
mundus erit vſq; ad veſperū: et locus in quo doꝛmierit
vel ſederit diebus ſeparationis ſue: polluet̄. Qui tetige
rit lectū ſuū: lauabit veſtimēta ſua: ⁊ ipſe lotus aqua im
mundus erit vſq; ad veſperum. Oē vas ſuper quod il
la ſederit: q̄ſquis attigerit: lauabit veſtimēta ſua: ⁊ ipſe
lotus aqua: pollutus erit vſq; ad veſperum. Si coierit
cum ea vir tēpoꝛe ſanguinis menſtrualis: immundus
erit ſeptē diebus: ⁊ omne ſtratum in quo doꝛmierit: pol D
luetur. Mulier que patitur multis diebus fluxum ſan
guinis non in tēpoꝛe mēſtruali: vel que poſt mēſtruum
ſanguinē fluere nō ceſſat: q̄diu ſubiacet huic paſſiōi: im
munda erit quaſi ſit in tempoꝛe. Omne ſtratum in quo
doꝛmierit: ⁊ vas in quo ſederit: pollutum erit. Quicūq;
tetigerit eam: lauabit veſtimenta ſua: ⁊ ipſe lotus aqua:
immundus erit vſq; ad veſperum. Si ſteterit ſanguis ⁊
fluere ceſſauerit: nūerabit ſeptē dies purificatiōis ſue:
⁊ die octauo offeret pꝛo ſe ſacerdoti duos turtures: aut
duos pullos columbarum ad oſtiū tabernaculi teſtimo
nij: qui vnum faciet pꝛo peccato: ⁊ alterum in holocau-
ſtum: rogabitq; pꝛo ea coꝛā dn̄o: ⁊ pꝛo fluxu immundi-
tie eiꝰ. Docebitis ergo filios Iſrael: vt caueāt immun-
ditias: ⁊ nō moꝛiantur in ſoꝛdibus ſuis: cum polluerint
tabernaculum meū: quod eſt inter eos. Iſta eſt lex eius:
qui patit̄ fluxum ſeminis: et qui polluit̄ coitu: ⁊ que mē
ſtruis tēpoꝛibus ſeparatur: vel que iugi fluit ſanguine:
⁊ hominis qui doꝛmierit cum ea. XVI.

A Locutuſq; eſt dn̄s ad Moyſen poſt moꝛtem
duoꝝ filioꝝ Aaron: quando offerētes ignem Sap. 10.
alienum interfecti ſunt: ⁊ pꝛecepit ei: dicens:
Loquere ad Aaron fratrē tuū: ne oī tēpo
re ingrediat̄ ſanctuarium: qd̄ eſt intra velum coꝛā ꝓpi-
tiatoꝛio: q̄ tegit̄ arca: vt nō moꝛiat̄: q̄a ī nube apparebo
ſup oꝛaculū: niſi hec ante fecerit. Vitulū ꝓ pctō offeret:
⁊ arietē ī holocauſtū. Tunica linea veſtiet̄: foeminalibꝰ B
lineis verēda celabit. Accīget̄ zona linea: cidarim lineā
imponet capiti. Hec eñ veſtimēta ſunt ſancta: q̄bꝰ cun
ctis cū lotꝰ fuerit: induet̄. Suſcipietq; ab vniuerſa mul
titudine filioꝝ Iſrael duos hircos ꝓ pctō: ⁊ vnū arietē
in holocauſtū. Cūq; obtulerit vitulū: ⁊ oꝛauerit pꝛo ſe ⁊
pꝛo domo ſua: duos hircos ſtare faciet coꝛā domino in
oſtio tabernaculi teſtimonij: mittēs ſup vtrūq; ſoꝛtem:
vnā domino: ⁊ alteram capꝛo emiſſario: cuiꝰ exierit ſoꝛs
domino: offeret illū pꝛo peccato: cuius autem ī capꝛum

C emiſſariũ: ſtatuet eũ viuum coram domino: vt fundat
preces ſuper eo: et emittat eum in ſolitudinẽ. His rite
Exod.30. celebratis: offeret vitulum: ⁊ rogans pro ſe ⁊ domo ſua:
Heb.9. immolabit eũ. Aſſumptoqꝫ thuribulo: quod de prunis
altaris impleuerit: ⁊ hauriẽs manu compoſitũ thymia-
ma in incẽſum: vltra velum intrabit in ſancta: vt poſitis
ſuper ignem aromatibus: nebula eorũ et vapor operiat
oraculũ: quod eſt ſupra teſtimoniũ: ⁊ nõ moriatur. Tol
Heb.10.a let quoqꝫ de ſanguĩe vituli: ⁊ aſperget digito ſepties cõ-
tra propiciatoriũ ad orientẽ. Cũqꝫ mactauerit hircum
pro peccato populi inferet ſanguinem eius intra velũ: ſi
cut preceptũ eſt de ſanguine vituli: vt aſpergat e regio-
ne oraculi: et expiet ſanctuariũ ab immũditijs filiorum
Iſrael: et a preuaricationibus eorũ cunctiſqꝫ peccatis.
D Iuxta hũc ritũ faciet in tabernaculo teſtimonij: quod fi
xum eſt inter eos in medio ſordiũ habitationis eorum.
Nullus hominũ ſit in tabernaculo: quando põtifex ſan
ctuarium ingreditur: vt roget pro ſe ⁊ pro domo ſua: et
pro vniuerſo coetu Iſrael: donec egrediatur tabernacu
lum. Cũ aũt exierit ad altare: quod coram domino eſt:
oret pro ſe: ⁊ ſumptu ſanguinẽ vituli atqꝫ hirci fundat
ſuper cornua eius per gyrum: aſpergẽſqꝫ digito ſepties
expiet: ⁊ ſanctificet illud ab immundit ijs filiorum Iſrael.
Poſtꝙ emũdauerit ſanctuarium ⁊ tabernaculum ⁊ al
E tare: tunc offerat hircum viuentem: ⁊ poſtea vtraqꝫ ma
nu ſuper caput eius: confiteatur omnes iniquitates fi-
liorum Iſrael: ⁊ vniuerſa delicta atqꝫ peccata eorũ: que
imprecãs capiti eius: emittet illum per hominem para-
tum in deſertum. Cumqꝫ portauerit hircus omnes ini
quitates eorum in terram ſolitariam: et dimiſſus fuerit
in deſerto: reuertetur Aaron in tabernaculum teſtimo-
nij: ⁊ depoſitis veſtibus: quibus prius indutus erat: cũ
intraret ſanctuarium: relictiſqꝫ ibi: lauabit carnẽ ſuam
in loco ſancto: indueturqꝫ veſtibus ſuis. Et poſtꝙ egreſ
ſus obtulerit holocauſtum ſuum ac plebis: rogabit tam
pro ſe ꝙ pro populo: ⁊ adipem qui oblatus eſt pro pecca
F tis: adolebit ſuper altare. Ille vero qui dimiſerit caprũ
emiſſarium: lauabit veſtimenta ſua ⁊ corpus aqua: ⁊ ſic
ingredietur in caſtra. Vitulum autem ⁊ hircũ: qui pro
peccato fuerãt immolati: et quorum ſanguis illatus eſt
in ſanctuarium: vt expiatio compleretur: aſportabũt fo
ras caſtra: et comburent igni: tam pelles ꝙ carnes eorũ
ac fimum: ⁊ quicunqꝫ combuſſerit ea: lauabit veſtimẽta
ſua ⁊ carnẽ aqua: ⁊ ſic ingredietur caſtra. Eritqꝫ vobis
Infra.23.c. hoc legitimum ſempiternum. Menſe autem ſeptimo:
decima die menſis affligetis animas veſtras: nullumqꝫ
opus facietis: ſiue ĩdigena: ſiue aduena q̃ peregrinatur
inter vos. In hac die expiatio erit veſtri atqꝫ mũdatio:
ab omnibus peccatis veſtris coram domino mundabi-
G mini. Sabbatum enim requietionis eſt: ⁊ affligetis ani
mas veſtras religione perpetua. Expiabit autem ſacer
dos qui vnctus fuerit: ⁊ cuiꝰ manus initiatę ſunt: vt ſa
cerdotio fungaꝛ pro patre ſuo. Indueturqꝫ ſtola linea
⁊ veſtibus ſanctis: ⁊ expiabit ſanctuarium ⁊ tabernacu
lũ teſtimonij atqꝫ altare: ſacerdotes quoqꝫ ⁊ vniuerſum
populũ. Eritqꝫ vobis hoc legitimũ ſempiternũ: vt ore-
tis pro filijs Iſrael: ⁊ pro cunctis peccatis eorum ſemel in
anno. Fecit igitur ſicut preceperat dñs Moyſi. XVII.

A ET locutus eſt dñs ad Moyſen: dicens: Lo-
quere Aaron ⁊ filijs eiꝰ ⁊ cũctis filijs Iſrael:
dicens ad eos: Iſte eſt ſermo: quem mãdauit
dñs: dicens: Homo q̃libet de domo Iſrael: ſi
occiderit bouem aut ouẽ: ſiue caprã: in caſtris vel extra
caſtra: ⁊ non obtulerit ad oſtiũ tabernaculi oblationem
dño: ſanguinis reꝰ erit: quaſi ſi ſanguinẽ fuderit: ſic pe-
ribit de medio populi ſui. Ideo ſacerdoti offerre debẽt
filij Iſrael hoſtias ſuas: que occidũt in agro: vt ſancti-
ficentur dño ante oſtiũ tabernaculi teſtimonij: ⁊ immo
B lẽt eas hoſtias pacificas dño. Fũdetqꝫ ſacerdos ſangui-
nem ſuper altare dñi ad oſtiũ tabernaculi teſtimonij: et
adolebit adipẽ in odorẽ ſuauitatis dño: ⁊ nequaꝙ vltra
immolabunt hoſtias ſuas demonibus: cum quibus for-
nicati ſunt. Legitimũ ſempiternum erit illis ⁊ poſteris
eorũ: ⁊ ad ipſos dices: Homo de filijs Iſrael et de adue-
nis qui peregrinantur apud vos: qui obtulerit holocau
ſtum ſiue victimã: ⁊ ad oſtiũ tabernaculi teſtimonij non
adduxerit eam: vt offerat dño: interibit de populo ſuo.
Homo quilibet de domo Iſrael: ⁊ de aduenis q̃ peregri C
nantur inter vos: ſi comederit ſanguinẽ: obfirmabo fa-
ciem meã cõtra animam illius: ⁊ diſperdã eã de populo Infra eodẽ
ſuo: quia anima carnis in ſanguine eſt: ⁊ ego dedi illũ vo
bis: vt ſuper altare meũ expietis pro aĩabꝰ veſtris: ⁊ ſan-
guis pro animę piaculo ſit. Idcirco dixi filijs Iſrael:
Oĩs aĩa ex vobis non comedet ſanguinẽ: nec ex aduenis
q̃ peregrinanꝛ apud vos. Homo quicũqꝫ de filijs Iſrael
⁊ de aduenis qui peregrinanꝛ apud vos: ſi venatiõe atqꝫ
aucupio coeperit ferã vel auẽ: quibus veſci licitũ eſt: fun
dat ſanguinẽ eiꝰ: ⁊ operiat illũ terra. Aĩa eñ oĩs carnis
in ſanguine eſt. Unde dixi filijs Iſrael: Sanguinẽ vni- D
uerſę carnis nõ comedetis: q̃a aĩa carnis ĩ ſanguine eſt:
⁊ quicunqꝫ comederit illũ interibit. Aĩa que comederit Supra.7.c
morticinũ: vel captũ a beſtia: tã de indigenis ꝙ de adue- Infra.19.c.
nis: lauabit veſtimẽta ſua ⁊ ſemetipſum aqua: ⁊ cõtami Supra eod.
natus erit vſqꝫ ad veſperum: ⁊ hoc ordine mundus fiet. Num.1..c.
Quod ſi non lauerit veſtimẽta ſua vel corpus: portabit
iniquitatem ſuam. XVIII.

LOcutus eſt dñs ad Moyſen dicẽs: Loquere A
filijs iſrael: ⁊ dices ad eos: Ego ſum dñs deꝰ
veſter. Iuxta conſuetudinẽ terrę Aegypti in
qua habitaſtis: non facietis: ⁊ iuxta morẽ re-
gionis Chanaan: ad quã ego introducturus ſum vos:
non agetis: nec in legitimis eorũ ambulabitis. Facietis Rom.10.a
iudicia mea: ⁊ precepta mea ſeruabitis: et ambulabitis
in eis. Ego dominus deꝰ veſter. Cuſtodite leges meas
atqꝫ iudicia: que faciens homo viuet in eis. Ego domi-
nus deus veſter. Omis homo ad proximam ſanguinis
ſui non accedet: vt reuelet turpitudinem eius. Ego do-
minus. Turpitudinem patris tui ⁊ turpitudinem ma-
tris tuę nõ diſcooperies. Mater tua eſt: non reuelabis
turpitudinẽ eius. Turpitudinẽ vxoris patris tui nõ di-
ſcooperies. Turpitudo eñ patris tui eſt. Turpitudinẽ
ſororis tuę ex patre ſiue ex matre: que domi vel foris ge
nita eſt: non reuelabis. Turpitudinẽ filię filij tui vel ne- B
ptis ex filia nõ reuelabis: quia turpitudo tua eſt. Turpi
tudinem filię vxoris patris tui: quã peperit patri tuo: ⁊
eſt ſoror tua: nõ reuelabis. Turpitudinẽ ſororis patris
tui nõ diſcooperies: quia caro eſt patris tui. Turpitudi
nem ſororis matris tuę non reuelabis: eo ꝙ caro ſit ma
tris tuę. Turpitudinẽ fratris patris tui nõ reuelabis:
nec accedes ad vxorẽ eius: que tibi affinitate cõiungiꝛ.
Turpitudinem nurus tuę non reuelabis: quia vxor fi- C
lij tui eſt: nec diſcooperies ignominiam eius: et vxorem
fratris ſui nullus accipiat. Turpitudinẽ vxoris fratris
tui nõ reuelabis: q̃a turpitudo fratris tui eſt. Turpitu-
dinem vxoris tuę et filię eius non reuelabis. Filiam filij
eius: ⁊ filiam filię illius nõ ſumes: vt reueles ignominiã
eius: quia caro illius ſunt: ⁊ talis coitꝰ inceſtus eſt. So-
rorem vxoris tuę in pellicatũ illius non accipies: nec re
uelabis turpitudinẽ eius adhuc illa viuẽte. Ad mulierẽ Infra.20.a.
que patitur menſtrua non accedes: nec reuelabis foedi-
tatẽ eius. Cũ vxore proximi tui nõ coibis: nec ſeminis
cõmixtione maculaberis. De ſemine tuo nõ dabis vt cõ
ſecretur idolo Moloch: nec pollues nomẽ dei tui: Ego
dominus. Cũ maſculo nõ cõmiſcearis coitu foemineo:
quia abominatio eſt. Cũ omni pecore nõ coibis: nec ma
culaberis cum eo. Mulier nõ ſuccũbet iumẽto: nec mi- D
ſcebitur ei: q̃a ſcelus eſt. Nec polluamini in omnibꝰ his
quibus cõtaminatę ſunt vniuerſę gẽtes: quas ego eijci
am ante conſpectum veſtrum: et quibus polluta eſt ter-
ra: cuiꝰ ego ſcelera viſitabo: ⁊ euomet habitatores ſuos.

Inſr.zo c Cuſtodite legitima mea atque iudicia:⁊ non faciatis ex
omnibus abominationibus iſtis: tam indigena ꝙ colo-
nus: qui peregrinatur apud vos. Omnes enim execrati
ones iſtas fecerunt accole terre: qui fuerunt ante vos ⁊
polluerunt eam. Cauete ergo ne et vos ſimiliter euo-
mat: cum paria feceritis: ſicut euomuit gentem que fu
it ante vos. Omnis anima que fecerit de abominationi
bus his quippiam: peribit de medio populi ſui. Cuſto-
dite mandata mea: Nolite facere que fecerunt hi q̃ fue-
rũt ante vos. Et ne polluamini in eis: Ego dominꝰ deꝰ
veſter. XIX.
A ſupra.11.g Locutus eſt dominus ad Moyſen: dicẽs: Lo
quere ad omnem coetum filiorũ Iſrael: et di-
ces ad eos: Sancti eſtote: qꝛ ego ſanctus ſum
dominus deus veſter. Unuſquiſqꝫ patrem ſuũ
et matrem ſuam timeat. Sabbata mea cuſtodite: Ego
dominus deus veſter. Nolite conuerti ad idola: nec de-
os conflatiles faciatis vobis: Ego dominus deus veſter
1.Petri.1. Si immolaueritis hoſtiam pacificorum domino: vt ſit
placabilis: eo die quo fuerit immolata: comedetis eam:
B et die altero. Quicquid autem reſiduum fuerit in diem
tertium: igne comburetis. Si quis poſt biduum come
derit ex ea: prophanus erit et impietatis reus: portabit
qꝫ iniquitatem ſuam: quia ſanctum domini polluit: et pi
iſra.23.c. bit anima illius de populo ſuo. Cumqꝫ meſſueris ſege-
tes terre tue: non tondebis vſqꝫ ad ſolum ſuperficiẽ ter
re: nec remanentes ſpicas colliges: neqꝫ in vinea tua ra-
cemos et grana decidentia congregabis: ſed pauperibꝰ
C et peregrinis carpenda dimittes: Ego dominus deus
math.5.c. veſter. Non facietis furtum: non mentiemini: nec deci-
piet vnuſquiſqꝫ proximum ſuum. Non periurabis ĩ no-
mine meo: nec pollues nomen dei tui: Ego dñs. Nõ fa-
cies calumniam proximo tuo: nec vi opprimes eũ. Nõ
morabitur opus mercenarij tui apud te vſqꝫ mane. Nõ
maledices ſurdo: nec coram ceco pones offendiculũ: ſed
timebis dominum deum tuum: quia ego ſum dominꝰ.
Nõ facies qđ iniquum eſt: nec iniuſte iudicabis. Nõ cõ
ſyderes perſonam pauperis: nec honores vultum poten
tis. Iuſte iudica proximo tuo. Nõ eris criminator: nec
ſuſurro in populis. Non ſtabis contra ſanguinem pro-
D Deut.10. ximi tui: Ego dominus. Non oderis fratrem tuum in
roma.2.b corde tuo: ſed publice argue eum: ne habeas ſuper illo
Ephe.6.b peccatum. Non queras vltionem: nec memor eris in-
Act.19.f iurie ciuium tuorum. Diliges amicum tuũ ſicut te ip-
Iac.2.d. ſum: Ego dominus. Leges meas cuſtodite. Iumenta
1.Pet.1.c tua non facies coire cum alterius generis animantibꝰ.
eccl.19.b. Agrum tuũ non ſeres diuerſo ſemine. Ueſte que ex duo
math.13.c bus texta eſt: non indueris. Homo ſi dormierit cũ muli
Luc.17.a ere coitu ſeminis: que ſit ancilla etiam nobilis: et tamen
math.5.g. precio non redempta: nec libertati donata: vapulabunt
mar.12.c ambo et non morientur: quia non fuit libera. Pro deli
E Gala.5.c. cto autem ſuo offeret domino ad oſtium tabernaculi te
Iac.2. ſtimonij arietẽ: orabitqꝫ pro eo ſacerdos et pro peccato
deut.22. eius coram domino: et repropitiabitur ei: dimitteturqꝫ
peccatum. Quando ingreſſi fueritis terram et planta-
ueritis in ea ligna pomifera: auferetis preputia eorum.
Poma que germinant: inmunda erũt vobis: nec edetis
ex eis. Quarto anno omnis fructus eorum ſanctificabi
Apr.17.d tur laudabilis domino. Quinto autem anno comedetꝭ
F fructus: congregantes poma que proferunt. Ego dñs
deus veſter. Nõ comedetis carnem cum ſanguine. Nõ
augurabimini: nec obſeruabitis ſomnia: neqꝫ in rotun-
dum attondebitis comam: nec radetis barbam. Et ſup
mortuo nõ incidetis carnes veſtras: neqꝫ figuras aliq̃s:
aut ſtigmata facietis vobis: Ego dñs. Ne proſtituas fi
Exo.22.c liã tuã: ne cõtaminetur terra: et impleaꝫ piaculo. Sab-
G bata mea cuſtodite: ⁊ ſanctuariũ meũ metuite: ego dñs
Non declinetis ad magos: nec ab hariolis aliq̃d ſciſci-
temini: vt polluamini ꝑ eos: Ego dñs deꝰ veſter. Corã
cano capite cõſurge: et honora ꝑſonã ſenis: ⁊ time dñm

deũ tuũ: Ego ſum dñs. Si habitauerit aduena in terra
veſtra: et moratus fuerit ĩter vos: nõ exprobretis ei: ſed
ſit ĩter vos q̃ſi ĩdigena: ⁊ diligetis eũ quaſi voſmetipſos.
Fuiſtis eñ et vos aduene in terra Aegypti: ego dñs deꝰ
veſter. Nolite facere iniquũ aliq̃d in iudicio: in regula: ĩ
pondere: in mẽſura. Statera iuſta ⁊ equa ſint pondera:
iuſtus modius: equuſqꝫ ſextariꝰ: Ego dñs deus veſter:
qui eduxi vos de terra egypti. Cuſtodite omnia ꝑcepta
mea: ⁊ vniuerſa iudicia: et facite ea: Ego dñs. XX.
Locutuſqꝫ eſt dñs ad Moyſen: dicens: Hec lo A
queris filijs Iſrael: Homo de filijs Iſrael: et
de aduenis: qui habitant in Iſrael: ſi quis de-
derit de ſemine ſuo Idolo moloch: morte mo
riatur. Populus terre lapidabit eum: et ego ponam fa
ciem meam contra illum: ſuccidãqꝫ eum de medio ppl̃i
ſui: eo ꝙ dederit de ſemine ſuo Moloch: et contamina-
uerit ſanctuarium meum: ac polluerit nomẽ ſanctum
meũ. Quod ſi negligẽs populus terre: ⁊ quaſi paruipẽ-
dens imperiũ meũ: dimiſerit hominẽ qui dedit de ſemi-
ne ſuo Moloch: nec voluerit eũ occidere: ponã faciẽ me
am ſup hominẽ illũ: ⁊ cognationẽ eius: ſuccidamqꝫ et ip
ſum: et omnes qui conſenſerunt ei: vt fornicaretur cum
Moloch de medio populi ſui. Anima que declinauerit num.11.d.
ad magos et hariolos: et fornicata fuerit cum eis: ponã ioſue.3.b.
faciẽ meã contra eã: ⁊ interficiam illam de medio popu- B 1.reg.16 b
li ſui. Sanctificamini: ⁊ eſtote ſancti: quia ⁊ ego ſanctus exo.21.b.
ſum dominus deus veſter. Cuſtodite ꝑcepta mea: ⁊ fa- pucr.20 c
cite ea: Ego dominus qui ſanctifico vos. Qui maledixe
rit patri ſuo: aut matri: morte moriatur. Patri matri-
qꝫ q̃ maledixerit: ſanguis eiꝰ ſit ſup eũ. Si moechatꝰ q̃s
fuerit cũ vxore alterius: et adulteriũ perpetrauerit cum
cõiuge proximi ſui: morte moriãtur ⁊ moechus: ⁊ adul
tera. Qui dormierit cũ nouerca ſua: et reuelauerit igno
miniã patris ſui: morte moriantur ambo. Sanguis eo- deut.22.
rum ſit ſup eos. Si q̃s dormierit cũ nura ſua: vterqꝫ mo C
riaꝫ: quia ſcelus operati ſunt. Sanguis eoꝝ ſit ſup eos.
Qui dormierit cũ maſculo coitu foemineo: vterqꝫ ope-
ratus eſt nefas: morte moriantur. Sit ſanguis eoꝝ ſup
eos. Qui ſupra vxorẽ filiã duxerit matrẽ eius: ſcelus o-
peratus eſt: viuus ardebit cũ eis: nec ꝑmanebit tantũ ne
fas ĩ medio veſtri. Qui cũ iumẽto et pecore coierit: mor
te moriaꝫ: pecus q̃qꝫ occidite. Mulier que ſuccubuerit
cuilibet iumẽto: ſimul interficieꝫ cũ eo: Sanguis eorũ ſup.18.d.
ſit ſup eos. Qui acceperit ſororẽ ſuã filiam patris ſui vl̃
filiam matris ſue: ⁊ viderit turpitudinẽ eius: illaqꝫ con
ſpexerit fratꝭ ignominiam: nefariam rem operati ſunt:
occidentur in cõſpectu populi: eo ꝙ turpitudinẽ ſuam
mutuo reuelauerint: et portabunt iniquitatẽ ſuã. Qui
coierit cum muliere in fluxu mẽſtruo: et reuelauerit tur
pitudinẽ eius: ipſaqꝫ aperuerit fontem ſanguinis ſui: in
terficienꝫ ambo de medio populi ſui. Turpitudinẽ ma-
tertere: et amite tue nõ diſcooperies. Qui hoc fecerit:
ignominiam carnis ſue nudauit: portabunt ambo iniq̃
tatem ſuam. Qui coierit cum vxore patrui: vel auuncu
li ſui: et reuelauerit ignominiam cognationis ſue: por-
tabunt ambo peccatũ ſuum: Abſqꝫ liberis morienꝫ. Qui
duxerit vxorem fratris ſui: rem facit illicitam: turpitudi
nem fratris ſui reuelabit: Abſqꝫ filijs erit. Cuſtodite le D
ges meas: atqꝫ iudicia: et facite ea: ne ⁊ vos euomat ter
ra: quã intraturi eſtis: et habitaturi. Nolite ambulare
in legitimis nationum: quas ego expulſurus ſum ante
vos. Omĩa eñ hec fecerunt: et abominatus ſum eas. Uo-
bis aũt loquor: Poſſidete terrã eorum: quam dabo vo-
bis in hereditatem: terrã fluentẽ lacte ⁊ melle. Ego do
minus deus veſter: qui ſeparaui vos a ceteris populis.
Separate ergo et vos iumẽtum mundum ab ĩmundo:
et auẽ mundã ab inmundã: ne polluatꝭ animas veſtras
in pecore ⁊ auibus: ⁊ cunctis que mouentur in terra: et
q̃ vobis oſtẽdi eſſe polluta. Eritis mihi ſancti: qꝛ ſanctꝰ
ſum ego dominus: et ſeparaui vos a ceteris populis: vt

eſſetis mei. Uir ſiue mulier: in q̃bus phytonicus: vel di-
uinationis fuerit ſpiritus: morte moriantur: lapidibus
obruent eos: Sanguis eoꝝ ſit ſuper illos. XXI.
A Dixit quoqꝫ dominus ad Moyſen: Loquere
ad ſacerdotes filios Aarō: ⁊ dices ad eos: Ne
cōtamínetur ſacerdos in mortibus ciuiū ſuo
rum: niſi tantū ī cōſanguineis: ac propinq̃s:
id eſt ſuper patrem et matrem et filiū ⁊ filiā: fratrē quo-
qꝫ et ſororem virginem: que nō eſt nupta viro: ſed nec in
B principe populi ſui cōtaminabitur. Non radent caput:
nec barbā: neqꝫ in carnibus ſuis faciēt inſciſſuras. San
cti erunt deo ſuo: et nō polluent nomē eius. Incenſum
enī dñi: ⁊ panes dei ſui offerūt: ⁊ ideo ſancti erūt. Scor-
tū: ⁊ vile proſtibulū nō ducet vxorē: nec eam que repudi
ata eſt a marito: quia cōſecrat⁹ eſt deo ſuo: ⁊ panes pro
poſitionis offert. Sit ergo ſanctus: quia et ego ſanctus
ſum dñs: qui ſanctifico vos. Sacerdotis filia ſi deprehen
ſa fuerit in ſtupro: et violauerit nomē patris ſui: flam-
Exo.30. nis exuretur. Pontifex: id eſt ſacerdos maximus inter
fratres ſuos: ſuper cuius caput fuſum eſt vnctionis ole
um: ⁊ cuius manus ī ſacerdotio cōſecrate ſunt veſtituſ-
qꝫ eſt ſanctis veſtib⁹: caput ſuū nō diſcooperiet: veſtimē
ta nō ſcindet: et ad omnē mortuū nō ingredietur omni
C no. Super patre quoqꝫ ſuo: ⁊ matre nō cōtaminabitur:
nec egredietur de ſanctis: ne polluat ſanctuariū domini
quia oleū ſancte vnctionis dei ſui ſuper eū eſt: Ego dñs.
Ezec.44.d Uirginem ducet vxorē: viduam aūt ⁊ repudiatā: et ſor-
didā: atqꝫ meretricē nō accipiet: ſed puellā de ppl'o ſuo:
ne cōmiſceat ſtirpē generis ſui vulgo gentis ſue: q2 ego
dñs qui ſanctifico eū. Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moy-
ſen: dicens: Loquere ad Aaron: Homo de ſemine tuo ꝑ
D familias: qui habuerit maculā: nō offeret panes deo ſuo
nec accedet ad miniſterium eius. Si cecus fuerit: ſi clau
dus: ſi vel paruo: vel grandi: vel torto naſo: ſi fracto pe
de: ſi manu: ſi gibbus: ſi lippus: ſi albuginem habens in
oculo: ſi iugem ſcabiem: ſi impetiginem in corpore: vel
hernioſus: oīs qui habuerit maculam de ſemine Aarō ſa
cerdotꝫ: non accedet offerre hoſtias domino: nec panes
deo ſuo: veſcetur tamē panibus qui offerunt in ſanctua
rio: ita duntaxat: vt intra velū non ingrediatur: nec acce
dat ad altare: q̃ maculā habet: ⁊ contaminare non debet
ſanctuariū meū: Ego dñs qui ſanctifico eos. Locutus
eſt ergo moyſes ad Aaron: et ad filios eius: ⁊ ad oēm I
ſrael cuncta que fuerāt ſibi imperata. XXII.
A Locutus quoqꝫ eſt dominus ad Moyſen: di-
cens: Loquere ad Aaron: et ad filios eius: vt
caueāt ab his que cōſecrata ſunt filioꝝ Iſrael
⁊ nō cōtaminent nomē ſanctificatoꝝ mihi: q̃
ipſi offerūt. Ego dñs. Dic ad eos: ⁊ ad poſteros eorum:
Omnis homo: qui acceſſerit de ſtirpe veſtra ad ea que
cōſecrata ſunt: ⁊ que obtulerunt filij Iſrael dño: in quo
eſt immūditia: peribit corā domino: Ego ſum domin⁹.
Homo de ſemine Aarō: qui fuerit leproſus: aut patiēs
fluxū ſeminis: nō veſcet̃ de his que ſanctificata ſunt mi-
hi: donec ſanetur. Qui tetigerit immundū ſuꝑ mortuo:
⁊ ex quo egreditur ſemē quaſi coitus: ⁊ qui tangit repti
le: ⁊ quodlibet immundū: cuius tactus eſt ſordidus: im
Exo.22.d mundus erit vſqꝫ ad veſperū: ⁊ nō veſcetur his que ſan-
Ezec.44.g ctificata ſunt: ſed cū lauerit carnē ſuam aqua: ⁊ occubue
rit ſol: tunc mundatus veſcetur de ſanctificatis: quia ci
bus illius eſt. Morticinū ⁊ captū a beſtia nō comedent
B nec polluetur in eis: ego ſum dñs. Cuſtodiāt precepta
mea: vt nō ſubiaceant peccato: ⁊ moriant̃ in ſanctuario:
cū polluerint illud: ego domin⁹ qui ſanctifico eos. Om-
nis alienigena nō comedet de ſanctificatis: īquilinus ſa
cerdotis: ⁊ mercenari⁹ nō veſcētur ex eis: quē aūt ſacer-
dos emerit: ⁊ qui vernaculus dom⁹ eius fuerit: hi come
dent ex eis. Si filia ſacerdotis cuilibet ex populo nupta
fuerit: de his que ſanctificata ſunt: ⁊ de primitijs nō ve-
ſcetur. Si autē vidua: vel repudiata: ⁊ abſqꝫ liberis re
uerſa fuerit ad domū patris ſui: ſicut puella cōſueuerat
aletur cibis patris ſui. Oīs alienigena comedēdi ex eis
nō habet poteſtatē. Qui comederit de ſanctificatis per
ignorantiā: addet quintā partē cū eo qd̄ comedit: et da-
bit ſacerdoti in ſanctuariū. Nec cōtaminabūt ſanctifica C
ta filioꝝ Iſrael: que offeruntur dño: ne forte ſuſtineant
iniq̃tatē delicti ſui: cū ſanctificata comederint: ego dñs
qui ſanctifico vos. Locutuſqꝫ eſt dñs ad moyſen: dicēs:
Loquere ad Aaron: ⁊ filios eius: ⁊ ad oēs filios Iſrael:
diceſqꝫ ad eos: Homo de domo Iſrael: et de aduenis: q̃
habitant apud vos: qui obtulerit oblationē ſuā: vel vota
ſoluens: vel ſponte offerēs: quicq̃d illud obtulerit in ho
locauſtū domini: vt offeratur per vos: maſculus imma-
culatus erit ex bobus: ⁊ ouibus: ⁊ ex capris: ſi maculam
habuerit: nō offeretis: neqꝫ erit acceptabile. Homo qui
obtulerit victimā pacificorū domino: vel vota ſoluens:
vel ſponte offerens: tam de bobus: ꝙ̃ de ouibus: immacu
latum offeret: vt acceptabile ſit: omnis macula non erit
in eo. Si cecum fuerit: ſi fractum: ſi cicatricem habens:
ſi papulas: aut ſcabiem: aut impetiginem: non offeretis
ea domino: nec adolebitis ex eis ſuꝑ altare domini. Bo-
uem et ouem aure ⁊ cauda amputatis: voluntarie offer
re potes: votum autem ex his ſolui non poteſt. Omne ani D
mal qd̄ vel cōtritis: vel tonſis: vel ſectis ablatiſqꝫ teſticu
lis eſt: non offeretis domino. Et in terra veſtra hoc om-
nino non faciatis. De manu alienigene non offeretis pa
nes deo veſtro: et quicquid aliud dare voluerit: quia cor
rupta: ⁊ maculata ſunt omnia: non ſuſcipietis ea. Locu
tuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen: dicens: Bos: ouis: et ca
pra cum genita fuerint: ſeptem diebus erunt ſub vbere
matris ſue: die autē octauo: et deinceps offerri poterūt
domino. Siue illa bos: ſiue ouis: non immolabunt̃ vna
die cum foetibus ſuis. Si immolaueritis hoſtiā pro gra
tiarum actione domino: vt poſſit eſſe placabilis: eodem
die comedetis eam. Non remanebit quicqꝫ in mane al-
teri⁹ diei: ego domin⁹. Cuſtodite mandata mea: ⁊ faci-
te ea: ego dominus. Ne polluatis nomē meū ſanctum:
vt ſanctificer in medio filiorū Iſrael: ego dominus: qui
ſanctifico vos: et eduxi de terra Aegypti: vt eſſem vobis
in deum: ego domin⁹. XXIII.
Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen: dicens: A
Loquere filijs Iſrael: et dices ad eos: He ſūt
ferie domini: quas vocabitis ſanctas. Sex di
ebus facietis opus: dies ſeptimus: quia ſabba
ti requies eſt: vocabitur ſanctus: omne opus non facietꝫ
in eo. Sabbatū domini eſt in cunctis habitationibus ve
ſtris. He ſunt ergo ferie domini ſancte: quas celebrare infra eod.
debetis temporibus ſuis. Mēſe primo q̃rtadecima die num.28 c
menſis ad veſperū phaſe dñi eſt: ⁊ quītadecima die men
ſis huius ſolennitas azymoꝝ dñi eſt. Septē diebus azy
ma comedetis. Dies prim⁹ erit vobis celeberrimus: ſan
ctuſqꝫ: oīne opus ſeruile non facietis in eo: ſed offeretis
ſacrificiū in igne dño ſeptē diebus. Dies autē ſeptimus
erit celebrior et ſanctior: nullūqꝫ ſeruile opus facietꝫ in
eo. Locutuſqꝫ eſt dñs ad moyſen dicens: Loquere filijs B
iſrael: ⁊ dices ad eos: Cū īgreſſi fueritis terrā quā ego
dabo vobis: ⁊ meſſueritis ſegetē: feretis manipulos ſpi-
caꝝ primitias meſſis veſtre ad ſacerdotē. Qui eleuabit
faſciculum corā dño: vt acceptabile ſit pro vobis altero
die ſabbati: ⁊ ſanctificabit illū. Atqꝫ in eodē die quo ma-
nipulus cōſecrat̃: cedet̃ agnus īmaculatus anniculus ī
holocauſtū dñi: ⁊ libamēta offerent̃ cū eo due decime ſi-
mile cōſperſe oleo in incenſum dñi: odoreqꝫ ſuauiſſimū
liba q̃qꝫ vini q̃rta pars hin. Panē: et polentā: ⁊ pultes
non comedetis ex ſegete: vſqꝫ ad diē quo offeretis ex ea
deo veſtro. Preceptū eſt ſempiternū in generatiōibus: C
cunctiſqꝫ habitaculis veſtris. Numerabitis ergo ab al-
tero die ſabbati: in quo obtuliſtis manipulū primitiarū
ſeptē hebdomadas plenas: vſqꝫ ad alterā diē expletiōis
hebdomade ſeptime: id eſt quinquaginta dies: ⁊ ſic offe

retis ſacrificium nouum domino ex omnibus habitacu
lis veſtrꝭ: panes pꝛimitiarum duos de duabus decimis
ſimile fermentatę: quos coquetis in pꝛimitias domini.
Offeretiſqꝫ cum panibus ſeptē agnos immaculatos an
niculos: et vitulum de armento vnum: et arietes duos:
et erunt in holocauſtum cum libamentis ſuis: in odoꝛē
ſuauiſſimum domino. Facietis et hircum pro peccato:
D duoſqꝫ agnos anniculos hoſtias pacificoꝝ. Cumqꝫ ele-
uauerit eos ſacerdos cum panibus pꝛimitiaꝝ coꝛam do
mino: cedent in vſum eius. Et vocabitis hunc diem ce-
leberrimū: atqꝫ ſanctiſſimum: omne opus ſeruile non fa
cietis in eo. Legitimū ſempiternū erit in cunctis habi-
ſup.19.b taculis: ⁊ generationibus veſtris. Poſtq̄ autē meſſue-
ritis ſegetē terrę veſtrę: non ſecabitis eam vſqꝫ ad ſolū:
nec remanētes ſpicas colligetis: ſed pauperibus et pere
grinis dimittetis eas: ego ſum dn̄s deus veſter. Locu-
tuſqꝫ eſt dominus ad moyſen: dicens: Loquere filijs I-
ſrael: Menſe ſeptimo pꝛima die menſis erit vobis ſab-
batum memoꝛiale: clangentibus tubis: ⁊ vocabitur ſan
ctū: omne opus ſeruile nō facietis in eo: et offeretis ho-
locauſtū dn̄o. Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad moyſen: dicēs: Deci
mo die mēſis huius ſeptimi: dies expiationū erit celeber
rimus: et vocabiť ſanctus: affligetiſqꝫ animas veſtras ī
ſupra.19.f E eo: ⁊ offeretis holocauſtū domino. Om̄e opus ſeruile nō
facietis in tēpoꝛe diei huius: quia dies pꝛopitiatiōis eſt
vt ꝓpitietur vobis dominus deꝰ veſter. Om̄is anima q̄
afflicta nō fuerit die hac: peribit de populis ſuis: et quę
operis quippiā fecerit: delebo eā de populo ſuo: nihil er-
go operis facietis in eo. Legitimū ſempiternū erit vo-
bis ī cunctis generationibus: ⁊ habitationibus veſtris.
Sabbatū requietionis eſt: ⁊ affligetis aīas veſtras. Die
nono mēſis ſeptimi a veſpere vſqꝫ ad veſperū celebꝛabitꝛ
ſabbata veſtra. Et locutus eſt dominus ad Moyſen: di
cēs: Loquere filijs iſrael: A quītodecimo die menſis hu
ius ſeptimi erunt ferię tabernaculoꝝ ſeptē diebus dn̄o.
F Dies pꝛimus vocabiť celeberrimus atqꝫ ſanctiſſimus:
oē opus ſeruile nō facietis in eo: ⁊ ſeptē diebus offeretis
holocauſta dn̄o. Dies quoqꝫ octauus erit celeberrimus
atqꝫ ſanctiſſimus: ⁊ offeretis holocauſtū dn̄o: eſt em̄ coe
tus atqꝫ collectę: om̄e opus ſeruile nō facietis in eo. Hę
ſunt ferię dn̄i: quas vocabitꝛ celeberrimas atqꝫ ſanctiſſi
mas: offeretiſqꝫ in eis oblatiōes dn̄o holocauſta: et liba-
mēta iuxta ritū vniuſcuiuſqꝫ diei: exceptis ſabbatis dn̄i
doniſqꝫ veſtris: ⁊ quę offeretis ex voto: vel quę ſpōte tri-
buetis domino. A quintodecimo ergo die menſis ſepti-
mi: quando cōgregaueritis om̄es fructus terrę veſtrę:
G celebꝛabitꝛ ferias domini ſeptē diebus. Die pꝛimo ⁊ die
octauo erit ſabbatū: id eſt requies. Sumetiſqꝫ vobis die
pꝛimo fructus arboꝛis pulcherrimę: ſpatulaſqꝫ palma-
rū: ⁊ ramos ligni denſarum frondiū: ⁊ ſalices de toꝛren
te: ⁊ lętabimini coꝛam domino deo veſtro: celebꝛabitiſqꝫ
ſolennitatē eiꝰ ſeptē diebus per annū. Legitimū ⁊ ſem-
piternū erit in generatiōibus veſtris. Mēſe ſeptimo fe-
ſta celebꝛabitis: ⁊ habitabitis in vmbꝛaculis ſeptē diebꝰ
Om̄is qui de genere eſt Iſrael: manebit in tabernaculis
vt diſcant poſteri veſtri: q̄ in tabernaculis habitare fece
rim filios Iſrael: cum educerem eos de terra Aegypti.
Ego dominꝰ deus veſter. Locutuſqꝫ eſt Moyſes ſuper
ſolennitatibus domini ad filios Iſrael. XXIIII.
A Et locutus eſt dominus ad Moyſen: dicens:
Pꝛęcipe filijs Iſrael: vt afferant tibi oleū de
oliuis puriſſimum ac lucidum: ad concinnan
das lucernas iugiter extra velū teſtimonij in
tabernaculo foederis: ponetqꝫ eos Aaron a veſpere vſqꝫ
in mane coꝛam domino: cultu rituqꝫ perpetuo in gene-
rationibus veſtris. Super candelabꝛum mūdiſſimum
ponentur in cōſpectu domini. Accipies quoqꝫ ſimilam:
et coques ex ea duodecim panes: qui ſinguli habebūt du
as decimas: quoꝛum ſenos altrinſecus ſuper mēſam pu
riſſimā coꝛam domino ſtatues: et pones ſuper eos thus

lucidiſſimum: vt ſit panis in monimentum oblationis
domini. Per ſingula ſabbata mutabūtur coꝛam domi- A
no ſuſcepti a filijs Iſrael foedere ſempiterno: erūtqꝫ A-
aron et filioꝝ eius: vt comedant eos ī loco ſancto: quia
ſanctum ſanctoꝛum eſt de ſacrificijs domini iure perpe-
tuo. Ecce autē egreſſus filiꝰ mulieris Iſraelitidis: quē
peperat de viro Aegyptio inter filios Iſrael: iurgatꝰ eſt
in caſtris cum viro Iſraelita. Cumqꝫ blaſphemaſſet no
men domini et maledixiſſet ei: adductus eſt ad Moy-
ſen. Vocabatur autem mater eius Salamith filia Da-
bꝛi de tribu Dan. Miſeruntqꝫ eum in carcerem: donec C
noſſent quid iuberet dominus. Qui locutus eſt ad moy
ſen: dicens: Educ blaſphemū extra caſtra: et ponant om
nes qui audierunt manus ſuas ſuper caput eius: et lapi
det eum populus vniuerſus. Et ad filios Iſrael loque-
ris: Homo qui maledixerit deo ſuo: poꝛtabit peccatum
ſuum: et qui blaſphemauerit nomen domini: moꝛte mo
riatur. Lapidibus oppꝛimet eum omnis multitudo po
puli: ſiue ille ciuis ſiue peregrinus fuerit. Qui blaſphe-
mauerit nomen domini: moꝛte moꝛiatur. Qui percuſſe
rit et occiderit hominem: moꝛte moꝛiatur. Qui percuſ- D
ſerit animal: reddet vicarium: id eſt animam pꝛo anima Exo.21.b
Qui irrogauerit maculam cuilibet ciuium ſuoꝝ: ſicut deu.19.b math.5.c
fecit: ſic fiet ei. Fracturā pꝛo fractura: oculum pꝛo ocu-
lo: dentem pꝛo dente reſtituet. Qualē inflixerit macu-
lā: talē ſuſtinere cogetur. Qui percuſſerit iumentū: red
det aliud: qui percuſſerit hominē: punietur. Aequū iu-
diciū ſit inter vos: ſiue peregrinus ſiue ciuis peccauerit
quia ego ſum dn̄s deus veſter. Locutuſqꝫ eſt Moyſes
ad filios Iſrael: ⁊ eduxerunt eū qui blaſphemauerat ex
tra caſtra: ac lapidibus oppꝛeſſerunt. Fecerūtqꝫ filij Iſ-
rael ſicut pꝛęceperat dominus moyſi. XXV.
Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen in mōte A
Sinai: dicens: Loquere filijs Iſrael: ⁊ dices
ad eos: Quādo egreſſi fueritis terram quam
ego dabo vobis: ſabbatizetis ſabbatū domino
Sex annis ſeres agrum tuum: ⁊ ſex annis putabis vine
am tuam: colligeſqꝫ fructus eius. Septimo autem an-
no ſabbatum erit terrę requietionis domini: agrū nō ſe-
res: ⁊ vineam non putabis. Quę ſponte gignit humus:
nō metes: ⁊ vuas pꝛimitiarum tuarum nō colliges qua
ſi vindemiā: annus em̄ requietiōis terrę eſt: ſed erūt vo-
bis in cibū: tibi ⁊ ſeruo tuo: ancillę ⁊ mercenario tuo: et
aduenę qui peregrinantur apud te: iumētis tuis et pe-
coꝛibus oīa quę naſcuntur: pꝛębebunt cibum. Numera B
bis quoqꝫ tibi ſeptē hebdomadas annoꝝ: id eſt ſepties
ſeptē: q̄ ſimul faciunt quadragintanouē: ⁊ clanges buc-
cina mēſe ſeptimo decima die menſis pꝛopitiationis tē-
poꝛe in vniuerſa terra veſtra. Sanctificabiſqꝫ annū quin
quageſimū: et vocabis remiſſionē cunctis habitatoꝛibꝰ
terrę veſtrę: ipſe eſt em̄ iubileꝰ. Reuerteť homo ad poſ-
ſeſſionem ſuam: et vnuſquiſqꝫ rediet ad familiam pꝛiſti
nam: quia iubileus eſt et quinquageſimus annus. Non
ſeretis atqꝫ metetis ſponte in agro naſcentia: et pꝛimiti
as vindemię nō colligetis: ob ſanctificationē iubilei: ſed
ſtatim oblata comedetꝭ. Anno iubelei redīet oēs ad poſ
ſeſſiōes ſuas. Quādo vendes quippiā ciui tuo: vel emes C
ab eo: ne cōtriſtes fratrē tuū: ſed iuxta numeꝝ annoꝝ iu
bilei emes ab eo: ⁊ iuxta ſupputationē frugū vēdet tibi.
Quanto plures anni remanſerint poſt iubileum: tanto
creſcet et pꝛeciū: quāto minus tempoꝛis numeraueris:
tāto minoꝛis ⁊ emptio cōſtabit. Tempus em̄ frugū ven
det tibi. Nolite affligere cōtribules veſtros: ſed timeat
vnuſquiſqꝫ deū ſuū: quia ego dn̄s deus veſter. Facite p̄ce
pta mea: et iudicia cuſtodite: et implete ea: vt habitare
poſſitis ī terra abſqꝫ vllo pauoꝛe. Et gignat vobis humꝰ
fructus ſuos: quibus veſcamini vſqꝫ ad ſaturitatē: nul-
lius impetū foꝛmidantes. Quod ſi dixeritis: quid comede
mus anno ſeptimo: ſi nō ſeuerimꝰ: neqꝫ collegerimꝰ fru-
ges noſtras: dabo benedictionē meā vobis anno ſexto: ⁊

faciet fructus triū annorū: ſeretiſq; anno octauo: 7 co-
D mederis veteres fruges vſq; ad nonum annum: donec
noua naſcant: edetis vetera. Terra quoq; non vēdetur
in perpetuū: q̄a mea eſt: 7 vos aduenę 7 coloni mei eſtis.
Unde cūcta regio poſſeſſiōis veſtrę: ſub redēptiōis con
ditione vēdetur. Si attenuatus frater tuus vēdiderit
poſſeſſiunculā ſuam: 7 voluerit propinquus eius: poteſt
redimere: quod ille vendiderat. Sinautem non habue-
rit proximum: 7 ipſe precium ad redimendum potue-
rit inuenire: cōputabuntur fructus ex eo tēpore quo vē
didit: et quod reliquū eſt reddet emptori: ſicq; recipiet
poſſeſſionē ſuā. Quod ſi non inuenerit manus eius: vt
reddat preciū: habebit emptor quod emerat vſq; ad an-
num iubileū. In ipſo em̄ oīs vēditio redibit ad dn̄m: et
ad poſſeſſorē priſtinū. Qui vēdiderit domū intra vrbis
muros: habebit licentiā redimendi: donec vnus implea-
E tur annus. Si non redemerit: 7 anni circulus fuerit re-
uolutus: emptor poſſidebit eā: et poſteri ei⁹ in ꝑpetuū:
7 redimi non poterit etiam in iubileo. Sinautem in vil
la fuerit domus: quę muros non habet: agrorū iure ven
detur. Si ante redempta non fuerit: in iubileo reuertet
ad dominum ſuū. Aedes Leuitarū: quę in vrbib⁹ ſunt:
ſemper poſſunt redimi: ſi redempte non fuerint: in iubi
leo reuertentur ad dominos: quia domus vrbiū Leuita
rum pro poſſeſſionibus ſunt inter filios Iſrael. Subur
bana autem eorum nō veneant: quia poſſeſſio ſempiter-
na eſt. Si attenuatus fuerit frater tuus 7 infirmus ma
nu: 7 ſuſceperis eū quaſi aduenā 7 peregrinū: et vixerit
tecum: ne accipias vſuras ab eo: nec amplius ꝙ̄ dediſti.
Time deū tuū: vt viuere poſſit frater tu⁹ apud te. Pe-
F cuniam tuā nō dabis ei ad vſurā: 7 frugū ſuperabundan
tiam non exiges. Ego dominus deus veſter: qui eduxi
vos de terra Aegypti: vt darem vobis terrā Chanaan:
7 eſſem veſter de⁹. Si paupertate cōpulſus vēdiderit ſe
tibi frater tuus: nō eū opprimes ſeruitute famulorum:
ſed quaſi mercenarius 7 colonus erit: vſq; ad annū iubi
leum operabitur apud te: 7 poſtea egredietur cū liberis
ſuis: 7 reuertet ad cognationē 7 ad poſſeſſionē patrum
infra eodē ſuor. Mei em̄ ſerui ſunt: 7 ego eduxi eos de terra Aegy
pti. Nō veneāt conditiōe ſeruor: nec affligas eū per po
tentiam: ſed metuito deū tuū. Seruus 7 ancilla ſint vo
bis de natiōib⁹: quę in circuitu veſtro ſunt: 7 de aduenis
qui peregrinantur apud vos: vel qui ex his nati fuerint
in terra veſtra: hos habebitis famulos: 7 hereditario iu
re tranſmittetis ad poſteros: ac poſſidebitis in ęternū:
fratres aūt veſtros filios Iſrael ne opprimatis per potē
tiam. Si inualuerit apud vos manus aduenę atq; pere
grini: 7 attenuatus frater tuus vēdiderit ſe ei: aut cuiꝙ̄
G de ſtirpe eius: poſt venditionē poteſt redimi: qui volue-
rit ex fratribus ſuis: redimat eū: 7 patruus 7 patruelis
7 cōſanguineus 7 affinis. Sinautem 7 ipſe potuerit: re-
dimet ſe: ſupputatis dūtaxat annis a tēpore vēditionis
ſuę vſq; in annum iubileum: 7 pecunia qua venditus fue
rat: iuxta annorum numerum: 7 ratiōe mercenarij ſup-
putata. Si plures fuerint anni: qui remanēt vſq; ad iu-
bileum: ſecūdum hos reddet et precium: ſi pauci: ponet
rationem cum eo iuxta annorum numerum: et reddet
emptori quod reliquum eſt annorum: quibus ante ſerui
uit mercedibus imputatis: non affliget eū violenter in
Sup. eodē conſpectu tuo. Quod ſi p hęc redimi nō potuerit: anno
iubileo egredietur cum liberis ſuis. Mei em̄ ſunt ſerui
filij Iſrael: quos eduxi de terra Aegypti. XXVI.
A EGo dominus deus veſter: Nō facietis vobis
idolū 7 ſculptile: nec titulos erigetis: nec inſi
gnem lapidē ponetis in terra veſtra: vt ado-
retis eū. Ego em̄ ſum dn̄s de⁹ veſter. Cuſto-
dite ſabbata mea: 7 pauete ad ſanctuariū meū: ego dn̄s.
Si in preceptis meis ambulaueritis: 7 mādata mea cu
ſtodieritis: et feceritis ea: dabo vobis pluuiā tēporibus
ſuis: 7 terra gignet germen ſuū: 7 pomis arbores reple-
buntur. Apprehēdet meſſiū tritura vindemiā: et vinde
mia occupabit ſementem: 7 comedetis panem veſtrum Job. 11. d.
in ſaturitate: 7 abſq; pauore habitabitis in terra veſtra.
Dabo pacē in finibus veſtris: dormietis: et non erit qui B
exterreat. Auferam malas beſtias: 7 gladius non tranſi
bit terminos veſtros. Perſequimini inimicos veſtros:
7 corruēt corā vobis. Perſequētur q̄nq; de veſtris cen-
tum alienos: 7 centū de vobis decē milia. Cadēt inimi-
ci veſtri gladio ī cōſpectu veſtro. Reſpiciā vos: 7 creſce-
re faciā: multiplicabimini: et firmabo pactum meum vo
biſcū. Comedetis vetuſtiſſima veterū: et vetera nouis
ſuperueniētib⁹ ꝓijcietis. Ponā tabernaculū meum in
medio veſtri: 7 nō abijciet vos aīa mea. Ambulabo inter deu. 28. b.
vos: 7 ero deus veſter: voſq; eritis populus meus. Ego treno. 2. f.
dominus deus veſter: qui eduxi vos de terra Aegyptio- mala. 2. a.
rum: ne ſeruiretis eis: 7 q̄ confregi catenas ceruicum ve
ſtrarum: vt incederetis erecti. Quod ſi non audieritis
me: nec feceritis omnia mandata mea: ſed ſpreueritis le
ges meas: et iudicia mea contēpſeritis: vt nō faciatis ea
quę a me ꝯſtituta ſunt: 7 ad irritū ꝑducatis pactū meū:
ego quoq; hęc faciā vobis. Uiſitabo vos velociter ī ege-
ſtate 7 ardore: qui conficiat oculos veſtros: et conſumat
animas veſtras. Fruſtra ſeretis ſementē: quę ab hoſtib⁹
deuorabit. Ponā faciē meā contra vos: 7 corruetis co- C
ram hoſtibus veſtris: 7 ſubijciemini his qui oderūt vos. deu. 28. c.
Fugietis nemine perſequente. Sinautem nec ſic obedie
ritis mihi: addam correptiōes veſtras ſeptuplum pro-
pter peccata veſtra: 7 conteram ſuperbiā duricię veſtrę.
Daboq; vobis cęlum deſuper ſicut ferrū: et terrā ęneā.
Conſumetur incaſſum labor veſter: non proferet terra
germen: nec arbores poma prębebunt. Si ambulaueri
tis ex aduerſo mihi: nec volueritis audire me: addā pla-
gas veſtras vſq; in ſeptuplū ꝓpter peccata veſtra: emit-
tamq; in vos beſtias agri: quę conſumant vos: 7 pecora
veſtra: 7 ad paucitatem cuncta redigant: deſerteq; fiāt
vię veſtrę. Quod ſi nec ſic volueritis recipere diſciplinā: D
ſed ambulaueritis ex aduerſo mihi: ego q̄q; contra vos
aduerſus incedam: 7 percutiam vos ſepties ꝓpter pec-
cata veſtra: inducamq; ſuper vos gladium vltorem foe
deris mei. Cumq; confugeritis in vrbes: mittam peſti-
lentiam in medio veſtri: 7 trademini ī manibus hoſtiū.
Poſtꝙ̄ cōfregero baculum panis veſtri: ita vt decē mu
lieres in vno clibano coquāt panes: et reddāt eos ad pō
dus: 7 comedetis: et non ſaturabimini. Sinaūt nec per E
hęc audieritis me: ſed ambulaueritis contra me: 7 ego
incedam aduerſus vos ī furore cōtrario: 7 corripiā vos
ſeptem plagis propter peccata veſtra: ita vt comedatis
carnes filiorum veſtrorū 7 filiarū veſtrarū: deſtruā excel
ſa veſtra: 7 ſimulachra cōfringam. Cadetis īter ruinas
idolorum veſtrorū: 7 abominabitur vos anima mea: in-
tantum vt vrbes veſtras redigam in ſolitudinē: 7 deſer-
ta faciam ſanctuaria veſtra: nec recipiam vltra odorem
ſuauiſſimū. Diſperdamq; terram veſtram: 7 ſtupebunt
ſuper ea inimici veſtri: cum habitatores illius fuerint.
Uos autem diſperdam in gētes: et euaginabo poſt vos F
gladium: eritq; terra veſtra deſerta: 7 ciuitates veſtrę di
rutę. Tunc placebunt terrę ſabbata ſua cunctis diebus
ſolitudinis ſuę. Quando fueritis in terra hoſtili: ſabba-
tizabit: 7 requieſcet in ſabbatis ſolitudinis ſuę: eo ꝙ nō
requieuerit in ſabbatis veſtris: quando habitabatis in
ea. Et qui de vobis remanſerint: dabo pauorem in cor-
dibus eorum in regionibus hoſtium. Terrebit eos ſoni
tus folij volantis: 7 ita fugient quaſi gladium. Cadent
nullo perſequēte: 7 corruent ſinguli ſuper fratres ſuos:
quaſi bella fugientes. Nemo veſtrum inimicis audebit
reſiſtere. Peribitis inter gentes: 7 hoſtilis vos terra cō
ſumet. Quod ſi 7 de his aliqui remanſerint: tabeſcent in
iniquitatibus ſuis: in terra inimicorum ſuorum: 7 pro-
pter peccata patrum ſuorum et ſua affligentur: donec
confiteantur iniquitates ſuas: et maiorum ſuorum re-

coꝛdentur: quibus pꝛeuaricati ſunt in me: ⁊ ambulaue-
runt ex aduerſo mihi. Ambulabo igitur et ego contra
eos: et inducam illos in terrã hoſtilem: donec erubeſcat
E incircuncisa mens eoꝝ. Tunc oꝛabunt pꝛo impietatibꝰ
ſuis: et recoꝛdaboꝛ foederis mei: q̃d pepigi cum Jacob:
⁊ Jſaac ⁊ Abꝛaam. Terrę quoq; memoꝛ ero: quę cũ re-
licta fuerit ab eis: complacebit ſibi in ſabbatis ſuis: pa-
tiens ſolitudinem ꝓpter illos. Ipſi vero rogabunt pꝛo
peccatis ſuis: eo ꝙ abiecerint iudicia mea: ⁊ leges meas
2.coꝛ.6.d deſpexerint. Attamen etiã cũ eſſent ĩ terra hoſtili: nõ pe-
nitus abieci eos: neq; ſic deſpexi vt conſumerentur: ⁊ ir-
ritum facerem pactum meũ cum eis. Ego enĩ ſum dñs
deus eoꝛum: ⁊ recoꝛdaboꝛ foederis mei pꝛiſtini: quãdo
eduxi eos de terra Aegypti in cõſpectu gentiũ: vt eſſem
deus eoꝛũ. Ego dominus deus. Hęc ſunt iudicia atq;
pꝛęcepta et leges: quas dedit dominus inter ſe et inter
filios Jſrael in mõte Sinai ꝑ manũ Moyſi. XXVII.
A Locutuſq; eſt dñs ad Moyſen: dicẽs: Loque
re filijs Jſrael: ⁊ dices ad eos: Homo qui vo
tum fecerit: ⁊ ſpopõderit deo animam ſuam:
ſub ęſtimatiõe dabit pꝛeciũ. Si fuerit maſcu
lus a viceſimo anno vſq; ad ſexageſimum annum: dabit
quinquaginta ſiclos argenti ad menſuram ſanctuarij: ſi
mulier: triginta. A quinto aũt anno vſq; ad viceſimum:
maſculus dabit viginti ſiclos: foemina decẽ. Ab vno mẽ
ſe vſq; ad annũ quintũ: ꝓ maſculo dabunt q̃nq; ſicli: pꝛo
foemina tres. Sexagenarius ⁊ vltra maſculus dabit q̃n
decim ſiclos: foemina decẽ. Si paupꝫ fuerit: ⁊ ęſtimatio-
nem reddere nõ valebit: ſtabit coꝛã ſacerdote: et quantũ
illę ęſtimauerit: ⁊ viderit eũ poſſe reddere: tantũ dabit.
B Animal aũt quod immolari poteſt dño: ſi quis vouerit:
ſanctũ erit: ⁊ mutari nõ poterit: id eſt nec melius malo:
nec peiꝰ bono. Quod ſi mutauerit: ⁊ ipſum q̃d mutatũ
eſt: ⁊ illud pꝛo quo mutatũ eſt: cõſecratũ erit dño. Anĩal
immundũ q̃d ĩmolari dño nõ poteſt: ſi q̃s vouerit: addu
cetur ante ſacerdotẽ: q̃ dijudicãs vtrũ bonũ an malũ ſit:
ſtatuet pꝛeciũ. Quod ſi dare voluerit is q̃ offert: addet
ſupꝫ ęſtimationẽ quintã partẽ. Homo ſi vouerit domũ
ſuã: ⁊ ſanctificauerit dño: cõſyderabit eã ſacerdos: vtrũ
bona an mala ſit: ⁊ iuxta p̃ciũ q̃d ab eo fuerit conſtitutũ:
venũdabitur. Sin aũt ille q̃ vouerat: voluerit redimere
eã: dabit quintã partẽ ęſtimationis ſupꝛa: ⁊ habebit do-
mum. Quod ſi agrũ poſſeſſionis ſuę vouerit: ⁊ cõſecra-
uerit dño: iuxta menſurã ſementis ęſtimabit pꝛeciũ. Si
triginta modijs hoꝛdei ſeritur terra: q̃nquaginta ſiclis
C venũdetur argẽti. Si ſtatim ab anno incipiẽtis iubilei
vouerit agrũ: quãto valere poteſt: tanto ęſtimabit. Sin
aũt poſt aliquantulũ tẽpoꝛis: ſupputabit ſacerdos pecu
niam iuxta annoꝝ q̃ reliqui ſunt numeꝝ vſq; ad iubileũ:
⁊ detrahet ex p̃cio. Quod ſi voluerit redimere agrũ ille
qui vouerat: addet quintã partẽ ęſtimatę pecunię: ⁊ poſ
ſidebit eũ. Sin aũt noluerit redimere: ſed alteri cuilibet
fuerit venũdatus: vltra eũ q̃ vouerat: redimere nõ pote
rit: quia cũ iubilei venerit dies: ſanctificatus erit dño: ⁊
poſſeſſio cõſecrata ad ius pertinebit ſacerdotũ. Si ager
emptus eſt: ⁊ nõ de poſſeſſione maioꝛũ ſanctificatus fue
rit dño: ſupputabit ſacerdos iuxta annoꝝ numerũ vſq;
ad iubileum pꝛeciũ: ⁊ dabit ille q̃ vouerat eum domino.
Exo. 10.b In iubileo autem reuertetur ad pꝛioꝛẽ dominum: qui
num. 3.g. vẽdiderat eũ: ⁊ habuerat in ſoꝛtẽ poſſeſſiõis ſuę. Om̃is
ezech. 45.d ęſtimatio ſicli ſanctuarij põderabit. Siclus viginti obo
D los habet. Pꝛimogenita quę ad deũ ptinent: nemo ſan
ctificare poterit et vouere: ſiue bos ſiue ouis fuerit: dñi
ſunt. Quod ſi immũdũ eſt animal: redimet qui obtulit
iuxta ęſtimationẽ ſuã: et addet quintã partẽ pꝛecij. Si
redimere noluerit: vendetur alteri quantumcunq; fue-
rit ante ęſtimatũ. Om̃e quod domino conſecratur: ſiue
homo fuerit: ſiue animal: ſiue ager: non veniet: nec redi-
mi poterit. Quicq̃d ſemel fuerit conſecratũ: ſanctũ ſan-
ctoꝛum erit dño. Et om̃is conſecratio: quę offertur ab
hoĩe: non redimetur: ſed moꝛte moꝛietur. Om̃s decimę
terrę: ſiue de pomis arboꝛũ: ſiue de frugibus: dñi ſunt: ⁊
illi ſanctificantur. Si q̃s autem voluerit redimere deci
mas ſuas: addet quintã partẽ earũ. Om̃ium decimarũ bo-
uis ⁊ ouis ⁊ capꝛę: quę ſub paſtoꝛis virga tranſeunt: q̃c-
quid decimũ venerit: ſanctificabit domino. Non eliget
nec bonũ nec malũ: nec altero cõmutabit. Si q̃s muta-
uerit: ⁊ q̃d mutatũ eſt: ⁊ ꝓ quo mutatũ eſt: ſanctificabit
domino: ⁊ non redimetur. Hęc ſunt pꝛęcepta: quę man
dauit dñs Moyſi ad filios Jſrael in monte Sinai.

¶ Finis.

Liber Numeri: Hebꝛaice Vaidabber. Caput. I.

Locutuſq; eſt dominꝰ ad A
Moyſen ĩ deſerto Sinai ĩ tabernaculo foe-
deris pꝛima die menſis ſecũdi: anno altero
egreſſiõis eoꝛũ ex Aegypto: dicens: Tollite ſummã vni- ſ͞ra.26.a.
uerſę cõgregationis filioꝝ Jſrael per cognationes ⁊ do heb. patrũ
mos * ſuas: ⁊ nomina ſingulоꝛũ quicq̃d ſexus eſt maſcu ſuoꝛum.
lini a viceſimo anno ⁊ ſupꝛa oĩm viroꝝ foꝛtiũ ex Jſrael:
⁊ numerabitis eos ꝑ turmas ſuas: tu ⁊ Aarõ *. Erũtq; Heb. erũt
vobiſcum pꝛincipes tribuũ ac domoꝛũ in cognatiõibus q; vobiſcũ
ſuis: quoꝝ iſta ſunt nomina. De tribu Ruben Eliſur fi ſinguli o
lius Sedeur. De tribu Symeon Salumihel filiꝰ Su- ſingulis
riſaddai: de tribu Juda Naaſon filiꝰ Aminadab: de tri tribubus.
bu Jſaſchar Nathanael filiꝰ Suar: de tribu Zabulon q̃rũ quiſq;
Heliab filius Helon. Filioꝛum autem Joſeph de tribu pꝛin eps
Ephꝛaim Eliſama filius Ammiud: de tribu Manaſſe ſit domus
Gamaliel filiꝰ Phadaſſur: de tribu beniamin Abidã fi- patris ſui.
B lius Gedeonis: de tribu Dan Ahiezer filiꝰ Amiſaddai:
de tribu Aſer Phegiel filiꝰ Ochꝛan: de tribu Gad He-
liaſaph filiꝰ Duel: de tribu Nephthali Ahira filius He
nam. Hi nobiliſſimi p̃ncipes multitudinis ꝑ tribus et
cognationes ſuas ⁊ capita exercitꝰ Jſrael: quos tulerũt
Moyſes ⁊ Aaron cũ omni vulgi multitudine: ⁊ cõgre-
gauerunt pꝛimo die menſis ſecundi: recẽſentes eos per
cognatiões ⁊ domos ac familias ⁊ capita ⁊ nomina ſin-
guloꝛum a viceſimo anno ⁊ ſupꝛa: ſicut pꝛęceperat dñs
Moyſi. Numeratiq; ſunt in deſerto Sinai de Ruben
pꝛimogenito Jſraelis per generatiões ⁊ familias ac do
mos ſuas: ⁊ nomina capitum ſinguloꝛũ: omne quod ſe- C
xus eſt maſculini a viceſimo anno ⁊ ſupꝛa: pꝛocedẽtium
ad bellũ quadraginta ſex milia quingenti. De filijs Sy-
meon per generationes ⁊ familias ac domos cognatio-
num ſuarũ recenſiti ſunt per nomina ⁊ capita ſinguloꝝ:
omne quod ſexus eſt maſculini a viceſimo anno ⁊ ſupꝛa:
pꝛocedentiũ ad bellũ quinquagintanouem milia trecen
ti. De filijs Gad per generationes ⁊ familias ac domos
cognationũ ſuarum recẽſiti ſunt per nomina ſinguloꝝ
a viginti annis ⁊ ſupꝛa: omnes qui ad bella pꝛocederẽt:
quadraginta quinq; milia ſexcenti quinquaginta. De fi
lijs Juda per generationes ⁊ familias ac domos cogna
tionum ſuarũ per nomina ſinguloꝛũ a viceſimo anno et
ſupꝛa: omnes qui poterant ad bella pꝛocedere: recenſiti
ſunt ſeptuagintaquatuoꝛ milia ſexcenti. De filijs Jſa- D
ſchar per generationes ⁊ familias ac domos cognatio-
num ſuarum: per nomina ſinguloꝛũ a viceſimo anno et
ſupꝛa: oẽs qui ad bella pꝛocederent: recenſiti ſunt quin-
quaginta quatuoꝛ milia quadringenti. De filijs Zabu-
lon per generationes ⁊ familias ac domos cognationũ
ſuarum recẽſiti ſunt per nomina ſinguloꝛum a viceſimo
anno ⁊ ſupꝛa: oẽs qui poterant ad bella pꝛocedere: quin
quaginta ſeptem milia quadringenti. De filijs Joſeph
filioꝝ Ephꝛaim per generationes ⁊ familias ac domos
cognationum ſuarum recenſiti ſunt per nomina ſingu-

E lorum a viceſimo anno ⁊ ſupra: omnes qui poterant ad
bella procedere: quadraginta milia quingenti. Porro
filiorum Manaſſe per cognationes et familias ac domos
cognationum ſuarū recenſiti ſunt per nomina ſingulo-
rum a viginti annis ⁊ ſupra: omnes qui poterant ad bel
la procedere: trigintaduo milia ducenti. De filijs benia
min per generationes ⁊ familias ac domos cognationū
ſuarū recēſiti ſunt nominibꝰ ſingulorum a viceſimo anno
⁊ ſupra: omnes qui poterant ad bella procedere: trigin-
taquinq̄ milia quadringēti. De filijs Dan per genera-
tiones ⁊ familias ac domos cognationū ſuarū recenſiti
ſunt nominibꝰ ſingulorum a viceſimo anno ⁊ ſupra: oēs
F qui poterant ad bella procedere: ſexagintaduo milia ſe-
ptingenti. De filijs Aſer per generationes ⁊ familias ac
domos cognationū ſuarum recēſiti ſunt per nomina ſin
gulorum a viceſimo anno ⁊ ſupra: oēs qui poterāt ad bel
Heb. Unū et quadragīta milia quingenti. la procedere*: quadraginta milia ⁊ mille quingēti. De
filijs Nephthali per generationes ⁊ familias ac domos
cognationum ſuarum recenſiti ſunt nominibus ſingu-
lorum a viceſimo anno ⁊ ſupra: oēs qui poterāt ad bel
la procedere: quinquagintatria milia quadringēti. Hi
ſunt quos numerauerūt Moyſes ⁊ Aaron ⁊ duodecim
principes Iſrael: ſingulos per domos cognationū ſua-
rum. Fuerūtq̄ omnes filij Iſrael per domos ⁊ familias
ſuas a viceſimo anno ⁊ ſupra: qui poterant ad bella pro-
G cedere ſexcētatria milia virorum quingēti quinquaginta.
Leuitę autem in tribubus familiarū ſuarum non ſunt
numerati cū eis. Locutuſq̄ eſt dominus ad Moyſen:
dicens: Tribū Leui noli numerare: neq̄ pones ſummā
eorū cū filijs Iſrael: ſed cōſtitues eos ſuper tabernaculū
teſtimonij: ⁊ cūcta vaſa eiꝰ: ⁊ quicquid ad ceremonias perti
net. Ipſi portabunt tabernaculū ⁊ oīa vtenſilia eiꝰ: et
erunt in miniſterio: ac per gyrum tabernaculi metabun
tur. Cū proficiſcēdum fuerit: deponent leuitę taberna-
culum: cū caſtrametāda erigēt. Quiſquis externorum
acceſſerit: occidetur. Metabuntur aūt caſtra filij Iſrael
vnuſquiſq̄ per turmas ⁊ cuneos atq̄ exercitum ſuum.
Porro leuitę per gyrū tabernaculi figēt tētoria: ne fiat
indignatio ſup multitudinē filiorum Iſrael: et excubabūt
ī cuſtodijs tabernaculi teſtimonij. Fecerūt ergo filij Iſrael
iuxta oīa quę pręceperat dominus Moyſi. II.
A Locutuſq̄ eſt dominꝰ ad Moyſen ⁊ Aaron:
dicens: Singuli per turmas ſigna atq̄ vexil
la ⁊ domos cognationū ſuarū caſtrametabū-
tur filij Iſrael per gyrum tabernaculi foede-
ris. Ad orientē Iudas figet tētoria per turmas exerci-
tus ſui: eritq̄ prīceps filiorum eiꝰ filiorum Naaſon filiꝰ Ami
nadab: ⁊ omnis de ſtirpe eiꝰ ſumma pugnantiū ſeptua-
gintaquatuor milia ſexcēti. Iuxta eū caſtrametati ſunt
de tribu Iſachar: quorū p̄nceps fuit Nathanael filius
Suar: ⁊ oīs numerus pugnatorū eius quinquaginta
quatuor milia quadringēti. In tribu Zabulon princeps
fuit Heliab filiꝰ Helon: oīſq̄ de ſtirpe eius exercitus
pugnatorum quinquagintaſeptē milia quadringenti. Uni-
uerſi q̄ in caſtris Iudę annumerati ſunt: fuerūt cētum
octogintaſex milia quadringēti: ⁊ p turmas ſuas primi
egredientur. In caſtris filiorum Ruben ad meridianam pla
B gam erit p̄nceps Eliſur filiꝰ Sedeur: ⁊ cūctus exercitꝰ
pugnatorum eiꝰ: qui numerati ſunt quadraginta ſex milia
quingēti. Iuxta eū caſtrametati ſunt de tribu Symeon:
quorum princeps fuit Salmihel filiꝰ Suriſaddai: ⁊ cun
ctus exercitꝰ pugnatorum eiꝰ: q̄ numerati ſunt quinqua-
gintanouem milia trecēti. In tribu Gad princeps fuit
Heliaſaph filiꝰ Duel: ⁊ cūctus exercitꝰ pugnatorum eius:
qui numerati ſunt quadragintaquinq̄ milia ſexcēti quin
quaginta. Oēs q̄ recēſiti ſunt in caſtris Ruben cētum
quinquaginta milia: et mille quadringēti quinquaginta:
C per turmas ſuas in ſecūdo loco proficiſcentur. Leuabitur
aūt tabernaculū teſtimonij p officia leuitarū et turmas
eorum. Quomodo erigetur: ita et deponetur. Singuli p loca
⁊ ordines ſuos proficiſcentur. Ad occidentalem plagā erūt
caſtra filiorum Ephraim: quorum p̄nceps fuit Heliſama filiꝰ
Ammiud. Cunctus exercitus pugnatorum eius: q̄ nume
rati ſunt quadraginta milia quingenti. Et cū eis tribꝰ fi-
liorū Manaſſe: quorum p̄nceps fuit Gamaliel filiꝰ Pha
daſſur: cunctuſq̄ exercitus pugnatorum eius: q̄ numerati
ſunt trigintaduo milia ducenti. In tribu filiorum Benia-
min p̄nceps fuit Abidam filiꝰ Gedeonis: ⁊ cūctus exer-
citus pugnatorum eius: q̄ recēſiti ſunt trigintaquinq̄ milia
quadringēti. Oēs q̄ numerati ſunt in caſtris Ephraim
centū octo milia: per turmas ſuas tertij proficiſcentur. Ad
aquilonis partē caſtrametati ſunt filij Dan: quorum prin-
ceps fuit Ahiezer filius Amiſaddai: cūctuſq̄ exercitus
pugnatorum eius: q̄ numerati ſunt ſexagintaduo milia ſe-
ptingenti. Iuxta eū fixere tētoria de tribu Aſer: quorum pn- D
ceps fuit Phegiel filiꝰ Ochram: cūctuſq̄ exercitus pu
gnatorum eius q̄ numerati ſunt quadraginta milia: et
mille quingēti. De tribu filiorum Nepthali princeps fuit
Ahira filius Enan: cūctus exercitus pugnatorum eius quin
quagintatria milia quadringēti. Oēs q̄ numerati ſunt
in caſtris Dan: fuerūt centū quinquagintaſeptē milia ſex-
cēti: ⁊ nouiſſimi proficiſcentur. Hic numerus filiorum Iſrael
per domos cognationū ſuarum ⁊ turmas diuiſi exercitus
ſexcētatria milia quingēti quinquaginta. Leuitę autem nō
ſunt numerati inter filios Iſrael. Sic enim pręceperat
dñs Moyſi. Fecerūtq̄ filij Iſrael iuxta oīa quę manda
uerat dñs. Caſtrametati ſunt p turmas ſuas: et profecti
per familias ac domos patrum ſuorum. III.
Hae ſunt generatiōes Aaron ⁊ Moyſi in die A
qua locutus eſt dñs ad Moyſen in mōte Si
nai. Et hęc noīa filiorum Aaron: Primogeni-
tus eius Nadab: deinde Abiu et Eleazar et
Ithamar. Hęc noīa filiorum Aarō ſacerdotū q̄ vncti ſunt Leui. 10. a infra 20 g
⁊ quorum replete ⁊ cōſecratę manus: vt ſacerdotio funge-
rētur. Mortui ſunt eīm nadab et Abiu cū offerrēt ignē
alienū in cōſpectu domini ī deſerto Sinai abſq̄ liberis:
functiq̄ ſunt ſacerdotio Eleazar ⁊ Ithamar corā Aarō
patre ſuo. Locutuſq̄ eſt dominus ad Moyſen: dicens:
Applica tribū Leui: et fac ſtare in cōſpectu Aaron ſacer B
dotis: vt miniſtrent ei: ⁊ excubēt ⁊ obſeruent quicquid ad
cultū ptinet multitudinis corā tabernaculo teſtimonij:
⁊ cuſtodiāt vaſa tabernaculi: ſeruiētes in miniſterio eiꝰ.
Dabiſq̄ dono leuitas Aaron et filijs eius: quibus traditi
ſunt a filijs Iſrael. Aaron aūt ⁊ filios eius cōſtitues ſup
cultū ſacerdotij. Externus q̄ ad miniſtrādū acceſſerit:
morietur. Locutuſq̄ eſt dñs ad Moyſen: dicēs: Ego tuli
leuitas a filijs Iſrael p oīni pmogenito: q̄ aperit vuluā
in filijs Iſrael: erūtq̄ leuitę mei. Meū eſt eīm oīne pmo
genitū: ex quo percuſſi pmogenita ī terra Aegypti: ſan- C
ctificaui mihi quicquid primū naſcitur in Iſrael: ab homine
vſq̄ ad pecus mei ſunt. Ego dñs. Locutuſq̄ eſt dñs ad
Moyſen ī deſerto Sinai: dicens: Numera filios Leui
per domos patrū ſuorum ⁊ familias: oēm maſculū ab vno
mēſe ⁊ ſupra. Numerauit Moyſes: vt pręceperat dñs: Exod. 3. a. infra. 8. c.
⁊ inuēti ſunt filij Leui per noīa ſua: Gerſon ⁊ Caath ⁊
Merari. Filij Gerſon: Lobni ⁊ ſemei: filij Caath: Am
ram: ⁊ Ieſſaar: Hebron: ⁊ Ozihel: filij Merari: mooli:
⁊ Muſi. De Gerſon fuere familię dųę: Lobnitica: ⁊ ſe-
meitica: quarum numeratus eſt populus ſexus maſculi
ni ab vno mēſe ⁊ ſupra ſeptē milia quingēti. Hi poſt ta- D
bernaculum metabuntur ad occidentē ſub principe He-
liaſaph filio Iahel: ⁊ habebunt excubias in tabernaculo
foederis: ipſum tabernaculum ⁊ operimentū eius tēto-
riū: qd trahitur ante fores tecti foederis et cortinas atrij:
tētoriū quoq̄ qd appēditur in introitu atrij tabernaculi:
et quicquid ad ritū altaris pertinet: funes tabernaculi:
⁊ oīa vtenſilia eius. Cognatio Caath habebit populos
Amramitas ⁊ Ieſſaaritas ⁊ hebronitas et Ozihelitas.
Hę ſunt familię Caathitarū: recēſitę p noīa ſua oēs gē
neris maſculini ab vno mēſe ⁊ ſupra: octo milia ſexcēti.

Habebunt excubias ſanctuarij:⁊ caſtrametabuntur ad
meridianã plagã. Pꝛicepſꝫ eoꝝ erit Heliſaphan fili⁹
Ozibel. Et cuſtodiet arcã: mẽſamꝫ ⁊ candelabꝛũ: alta-
ria ⁊ vaſa ſanctuarij: in q̃bus miniſtrat̃ ⁊ velũ: cũctamꝫ
E huiuſcemodi ſupellectilẽ. Pꝛinceps aũt principũ leuita-
rum Eleazar filius Aaron ſacerdotis erit ſup excubito-
res cuſtodie ſanctuarij. At vero de Merari erũt populi
Moolite ⁊ Muſite recẽſiti ꝑ noĩa ſua oẽs gñis maſcu-
lini ab vno mẽſe ⁊ ſupꝛa: ſex milia ducẽti. Pꝛinceps eoꝝ
Suriel fili⁹ Abiaiel: ĩ plaga ſeptẽtrionali caſtrametabũ-
tur. Erũt ſub cuſtodia eoꝝ tabule tabernaculi et vectes
⁊ colũne ac baſes eaꝝ: ⁊ oĩa que ad cultũ huiuſmodi per-
tinent: colũneqꝫ atrij per circuitum cũ baſibus ſuis: ⁊
paxilli cũ funib⁹. Caſtrametabunt̃ ante tabernaculum
foederis: id eſt ad oꝛientalẽ plagã: Moyſes ⁊ Aaron cũ
filijs ſuis: habentes cuſtodiã ſanctuarij in medio filioꝝ
Iſrael. Quiſquis alienus acceſſerit: moꝛiet̃. Omnes le-
uite quos numerauerũt Moyſes ⁊ Aaron iuxta pꝛece-
ptum dñi ꝑ familias ſuas in genere maſculino a menſe
vno ⁊ ſupꝛa: fuerũt vigĩtiduo milia. Et ait dominus ad
Moyſen: Numera p̃mogenitos ſex⁹ maſculini de filijs
Iſrael ab vno mẽſe ⁊ ſupꝛa: ⁊ habebis ſummã eoꝝ. Tol-
leſꝫ leuitas mihi pꝛo omni pꝛimogenito filioꝝ Iſrael.
Ego ſum dñs. Et pecoꝛa eoꝝ ꝓ vniuerſis p̃mogenitis
pecoꝛũ filioꝝ Iſrael. Recẽſuit Moyſes ſicut pꝛecepe-
rat dñs: p̃mogenitos filioꝝ Iſrael: ⁊ fuerunt maſculi ꝑ
noĩa ſua a mẽſe vno ⁊ ſupꝛa: vigintiduo milia ducẽti ſe-
ptuaginta tres. Locutuſꝫ eſt dñs ad Moyſen: dicẽs:
F Tolle leuitas ꝓ pꝛimogenitis filioꝝ Iſrael: ⁊ pecoꝛa le-
infra. 8.c. uitarũ pꝛo pecoꝛib⁹ eoꝝ. Erũtꝫ leuite mei. Ego ſum
dñs. In pꝛecio aũt ducẽtoꝝ ſeptuagintatriũ: q̃ excedũt
numerũ leuitarũ de p̃mogenitis filioꝝ Iſrael: accipies
quinqꝫ ſiclos ꝑ ſingula capita ad mẽſurã ſanctuarij. Si-
clus habet viginti obolos. Dabiſꝫ pecuniã Aaron ⁊ fi-
Exo. 30. lijs ei⁹ p̃ciũ eoꝝ q̃ ſupꝛa ſunt. Tulit igit̃ Moyſes pecu-
Leui. 17.c niã eoꝝ q̃ fuerãt ampli⁹: ⁊ q̃s redemerat a leuitis ꝓ p̃mo-
Ezec. 45.d genitis filioꝝ iſrael: mille trecẽtoꝝ ſexagitaq̃nꝫ ſicloꝝ
iuxta põd⁹ ſanctuarij: ⁊ dedit eã Aaron et filijs ei⁹ iuxta
verbũ qđ pꝛeceperat ſibi dominus. IIII.
A Locutuſꝫ eſt dñs ad Moyſen ⁊ Aarõ dicẽs:
Tolle ſummam filioꝝ Caath de medio leui-
tarũ ꝑ domos ⁊ familias ſuas a triceſimo an-
no et ſupꝛa vſꝫ ad q̃nquageſimũ annũ oĩm q̃
ingrediunt̃: vt ſtẽt ⁊ miniſtrẽt in tabernaculo foederis.
Hic eſt cultus filioꝝ Caath: Tabernaculũ foederis ⁊
ſanctumſanctoꝝ ingredient̃ Aaron ⁊ filij eius: quando
mouenda ſunt caſtra: ⁊ deponẽt velum: quod pẽdet an-
te foꝛes: ĩuoluẽtꝫ eo arcã teſtimonij: ⁊ operiẽt rurſum
velamine hyacinthinarũ pelliũ: extẽdẽtꝫ deſup pallium
totũ hyacinthinũ: ⁊ inducẽt vectes. Mẽſam q̃ꝫ ꝓpoſi-
tionis inuoluẽt hyacinthino pallio: ⁊ ponẽt cũ ea thuri-
bula ⁊ moꝛtariola: cyathos ⁊ crateras ad liba fundẽda:
panes ſemꝑ ĩ ea erũt. Extẽdẽtꝫ deſuꝑ palliũ coccineũ:
quod rurſum operiẽt velamẽto hyacinthinarũ pelliũ: et
inducẽt vectes. Sumẽt ⁊ palliũ hyacinthinũ: q̃ operiẽt
cãdelabꝛũ cum lucernis ⁊ foꝛcipib⁹ ſuis ⁊ emũctoꝛijs: ⁊
B cũctis vaſis olei: que ad cõcinnãdas lucernas neceſſaria
ſunt: ⁊ ſuꝑ oĩa ponẽt operimentũ hyacinthinarũ pelliũ:
⁊ inducent vectes. Necnõ ⁊ altare aureũ inuoluent hya-
cinthino veſtimẽto: et extẽdent deſuꝑ operimentũ hya-
cinthinarũ pelliũ: inducẽtꝫ vectes. Oĩa vaſa quibus
miniſtratur ĩ ſanctuario inuoluẽt hyacinthino pallio: et
extẽdent deſuꝑ operimentũ hyacinthinarũ pelliũ: indu-
cẽtꝫ vectes. Sed ⁊ altare mundabũt cinere: ⁊ inuoluẽt
illud purpureo veſtimẽto: ponẽtꝫ cũ eo oĩa vaſa: q̃b⁹ in
miniſterio ei⁹ vtuntur: id eſt igniũ receptacula: fuſcinu-
las ac tridẽtes vncinos ⁊ batilla. Cũcta vaſa altaris ope-
rient ſimul velamine hyacinthinarũ pelliũ: ⁊ inducẽt ve-
ctes. Cũqꝫ inuoluerit Aaron ⁊ filij ei⁹ ſanctuariũ ⁊ oĩa
vaſa eius in cõmotiõe caſtroꝝ: tũc intrabũt filij Caath:
vt poꝛtẽt inuoluta: ⁊ nõ tãgent vaſa ſanctuarij: ne mo-
riãtur. Iſta ſunt onera filioꝝ Caãth in tabernaculo foe-
deris: ſuꝑ quos erit Eleazar fili⁹ Aaron ſacerdotis: ad
cui⁹ pertinet curã oleũ ad cõcinnãdas lucernas ⁊ cõpoſi-
tionis incẽſum: ⁊ ſacrificiũ quod ſemꝑ offert̃: ⁊ oleũ vn-
ctionis: ⁊ quicq̃d ad cultũ tabernaculi pertinet: oĩmqꝫ
vaſoꝝ: que ĩ ſanctuario ſunt. Locutuſꝫ eſt dominus ad
Moyſen ⁊ Aaron: dicẽs: Nolite ꝑdere populũ Caath
de medio leuitarũ: ſed hoc facite eis: vt viuãt: ⁊ nõ moꝛi-
antur: ſi tetigerint ſanctaſanctoꝝ: Aaron ⁊ filij eius in-
trabunt: ipſiqꝫ diſponent onera ſinguloꝝ: ⁊ diuidẽt quid C
poꝛtare q̃s debeat. Alij nulla curioſitate videãt que ſunt
in ſanctuario: pꝛiuſq̃ inuoluant̃: alioq̃n moꝛient̃. Locu-
tuſꝫ eſt dominus ad Moyſen: dicens: Tolle ſummam
etiã filioꝝ Gerſom per domos ac familias et cognatio-
nes ſuas a trigĩta annis ⁊ ſupꝛa: vſꝫ ad annos quinqua-
ginta. Numera oẽs qui ingrediuntur: et miniſtrant in
tabernaculo foederis. Hoc eſt officiũ familie Gerſomi-
tarum: vt poꝛtẽt coꝛtinas tabernaculi et tectũ foederis
operimentũ aliud: ⁊ ſuꝑ oĩa velamen hyacinthinũ: tẽto-
riumqꝫ: qđ pẽdet in introitu tabernaculi foederis: coꝛti-
nas atrij ⁊ velũ ĩ introitu: qđ eſt ante tabernaculũ. Oĩa
que ad altare pertinẽt: funiculos ⁊ vaſa miniſterij iuben-
te Aaron et filijs eius: poꝛtabunt filij Gerſom: et ſcient D
ſinguli: cui debeant oneri mancipari. Hic eſt cultus fa-
milie Gerſomitarũ ĩ tabernaculo foederis. Erũtꝫ ſub
manu Ithamar filij Aaron ſacerdotis. Filios q̃ꝫ Me-
rari per familias ⁊ domos patrũ ſuoꝝ recẽſebis a trigin-
ta annis ⁊ ſupꝛa vſꝫ ad annos quĩquaginta: oẽs q̃ in-
grediuntur ad officiũ miniſterij ſui ⁊ cultũ foederis te-
ſtimonij. Hec ſunt onera eoꝝ: Poꝛtabunt tabulas ta-
bernaculi ⁊ vectes eius: columnas ac baſes earũ: colum-
nas quoqꝫ atrij per circuitum cum baſibus et paxillis et
funibus ſuis. Omnia vaſa ⁊ ſupellectilem ad numerum
accipient: ſicqꝫ poꝛtabunt. Hoc eſt officiũ familie Me-
raritarum: ⁊ miniſteriũ in tabernaculo foederis: erũtqꝫ
ſub manu Ithamar filij Aaron ſacerdotis. Recenſue-
rũt igitur Moyſes ⁊ Aaron ⁊ p̃ncipes ſynagoge filios
Caath per cognationes ⁊ domos patrum ſuoꝛum a tri-
ginta annis ⁊ ſupꝛa vſꝫ ad annum quinquageſimũ: oẽs
qui ingrediuntur ad miniſteriũ tabernaculi foederis: et
inuenti ſunt duo milia ſeptingenti quinquaginta. Hic
eſt numerus populi Caath: qui intrant tabernaculum
foederis. Hos numerauit Moyſes ⁊ Aaron iuxta ſer-
monem domini per manum Moyſi. Numerati ſunt ⁊
filij Gerſom per cognatiões: ⁊ domos patrũ ſuoꝛum a
triginta annis ⁊ ſupꝛa: vſꝫ ad quinquageſimum annũ
omnes qui ingrediuntur: vt miniſtrent in tabernaculo
foederis: ⁊ inuẽti ſunt duo milia ſexcenti triginta. Hic
eſt populus Gerſomitarũ: quos numerauerunt Moy-
ſes ⁊ Aaron iuxta verbum domini. Numerati ſunt ⁊ fi-
lij Merari per cognatiões ⁊ domos patrum ſuoꝛum a
triginta annis ⁊ ſupꝛa: vſꝫ ad annum quinquageſimũ:
oẽs qui ingrediuntur ad explendos ritus tabernacu-
li foederis: ⁊ inuenti ſunt tria milia ducenti. Hic eſt nu-
merus filioꝛum Merari: quos recenſuerunt Moyſes
⁊ Aaron iuxta imperiũ dñi ꝑ manũ Moyſi. Oẽs q̃ recẽ-
ſiti ſunt de leuitis: ⁊ q̃s recẽſeri fecit ad nomẽ Moyſes:
⁊ Aaron: ⁊ p̃ncipes iſrael ꝑ cognatiões: ⁊ domos patrũ
ſuoꝛũ a triginta annis ⁊ ſupꝛa: vſꝫ ad annũ quĩquageſi-
mũ ingrediẽtes ad miniſteriũ tabernaculi: ⁊ onera poꝛ-
tãda: fuerũt ſimul octo milia q̃ngẽti octoginta. Iuxta
verbũ dñi recẽſuit eos Moyſes: vnũquẽqꝫ iuxta officiũ
ſuũ: ⁊ onera ſua: ſicut pꝛeceperat ei dominus. V.
Locutuſꝫ eſt dñs ad Moyſen: dicẽs: Pꝛeci- A
pe filijs iſrael: vt eijciãt de caſtris oẽm lepꝛo-
ſum: ⁊ q̃ ſemĩe fluit: pollutuſꝫ eſt ſuper moꝛ-
tuo tã maſculũ q̃ foeminã eijcite de caſtris: ne
cõtaminẽt ea: cũ habitauerint vobiſcũ. Fecerũtꝫ ita filij
Iſrael: ⁊ eiecerũt eos extra caſtra: ſicut locut⁹ erat dñs

Moyſi. Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad Moyſen: dicēs: Loque-
re ad filios Iſrael: Vir ſiue mulier cū fecerint ex omīb⁹
peccatis quę ſolēt hominib⁹ accidere: ⁊ per negligentiā
tranſgreſſi fuerint mādatum domini: atqꝫ deliquerint:
cōfitebuntur peccatum ſuum: et reddent ipſum caput:
quintamqꝫ partem deſuper ei: ī quem peccauerint. Sin
autem non fuerit qui recipiat: dabunt domino: ⁊ erit ſa
B cerdotis: excepto ariete: qui offertur pro expiatione: vt
ſit placabilis hoſtia. Om̄es quoqꝫ primitię quas offerūt
filij Iſrael ad ſacerdotem pertinent: ⁊ quicq̄d in ſanctu
arium offertur a ſingulis: ⁊ traditur manibus ſacerdo-
tis: ipſius erit. Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen: di
cens: Loquere ad filios Iſrael: ⁊ dices ad eos: Vir cui⁹
vxor errauerit: maritūqꝫ cōtemnens dormierit cum al-
tero viro: et hoc maritus deprehendere non quiuerit:
ſed latet adulterium: et teſtibus argui non poteſt: q: nō
eſt inuenta in ſtupro: ſi ſpirit⁹ Zelotypię cōcitauerit vi-
rum cōtra vxorem ſuam: quę vel polluta eſt: vel falſa ſu-
ſpitione appetitur: adducet eam ad ſacerdotem: et offe
ret oblationē pro illa decimā partem ſati farinę hordea
cee. Nō fundet ſuper eā oleum: nec imponet thus: quia
ſacrificium Zelotypię eſt: et oblatio inueſtigans adulte
rium. Offeret igitur eā ſacerdos: et ſtatuet coram dn̄o:
C aſſumetqꝫ aquam ſanctā ī vaſe fictili: ⁊ pauxillum terrę
de pauimento tabernaculi mittet in eam. Cumqꝫ ſtete-
rit mulier in cōſpectu domini: diſcooperiet caput eius:
et ponet ſuper manus illius ſacrificium recordatiōis: et
oblationem Zelotypię. Ipſe autem tenebit aquas ama
riſſimas: in quibus cum execratione maledicta congeſ-
ſit: adiurabitqꝫ eam: et dicet: Si nō dormiuit vir alien⁹
tecū: ⁊ ſi non polluta es deſerto mariti thoro: nō te noce
bunt aquę iſtę amariſſimę: in q̄ maledicta congeſſi. Sin
autem declinaſti a viro tuo: atqꝫ polluta es: ⁊ cōcubuiſti
cum altero viro: his maledictiōibus ſubiacebis. Det te
dominus in maledictiones: exemplumqꝫ cunctoꝝ in po
pulo ſuo. Putreſcere faciat foemur tuum: ⁊ tumēs vte
rus tuus diſrumpatur. Ingrediantur aquę maledictę
in ventrē tuū: ⁊ vtero tumeſcente putreſcat foemur tuū
Et reſpondebit mulier: Amē amē. Scribetqꝫ ſacerdos
in libello iſta maledicta: ⁊ delebit ea aquis amariſſimis:
D in quas maledicta cōgeſſit: ⁊ dabit ei bibere. Quas cum
exhauſerit: tollet ſacerdos de manu eius ſacrificiū Zelo
typię: ⁊ eleuabit illud corā dn̄o: imponetqꝫ illud ſup al
tare: ita duntaxat: vt prius pugillū ſacrificij tollat de eo
q̄d offertur: ⁊ incendat ſuper altare: ⁊ ſic potū det mulie
ri aquas amariſſimas. Quas cum biberit: ſi polluta eſt:
⁊ cōtempto viro adulterij rea eſt: pertranſibunt eā aquę
maledictionis: ⁊ inflato ventre cōputreſcet foemur. E-
ritqꝫ mulier in maledictionē: et in exemplū omni popu-
lo. Qd ſi polluta nō fuerit erit innoxia: et faciet liberos.
Iſta eſt lex zelotypię. Si declinauerit mulier a viro ſuo:
⁊ ſi polluta fuerit: marituſqꝫ Zelotypię ſpiritu cōcita-
tus: adduxerit eā in conſpectu domini: et fecerit ei ſacer
dos iuxta omnia quę ſcripta ſunt: maritus abſqꝫ culpa
erit: et illa recipiet iniquitatem ſuam. VI.

A Locutuſqꝫ eſt domin⁹ ad Moyſen: dicēs: Lo
q̄re ad filios iſrael: et dices ad eos: vir ſiue mu
lier cum fecerint votum vt ſanctificentur: ⁊ ſe
voluerint domino conſecrare: a vino: et omni
q̄d inebriare poteſt: abſtinebunt. Acetum ex vino: ⁊ ex q̄
libet alia potione: ⁊ quicquid de vua exprimitur: non bi-
bent: vuas recentes ſiccaſqꝫ non comedent cunctis die-
bus: quibus ex voto domino conſecrantur: quicquid ex
vinea eſſe poteſt: ab vua paſſa vſqꝫ ad acinum: non come
dent. Omni tempore ſeparationis ſuę nouacula nō trā
B ſibit per caput eius vſqꝫ ad completum diem: quo domi
no cōſecratur. Sanctus erit creſcente cęſarie capitis ei
us. Omni tempore conſecrationis ſuę ſuper mortuū nō
ingredietur: nec ſuper patris quidem et matris et fra-
tris ſororiſqꝫ funere contaminabitur: quia conſecratio
dei ſui ſuper caput eius eſt. Omnibus diebus ſeparatio-
nis ſuę ſanctus erit domino. Sin autē mortuus fuerit
ſubito quiſpiā corā eo: polluetur caput conſecratiōis ei
us: q̄d radet ilico ⁊ in eadē die purgatiōis ſuę: ⁊ rurſum
in ſeptima. In octaua autem die offeret duos turtures
vl' duos pullos colūbę ſacerdoti in ītroitu foederis teſti
mōij facietqꝫ ſacerdos vnū p̄ peccato: ⁊ alterū ī holocau
ſtū ⁊ deprecabit̄ pro eo: quia peccauit ſuper mortuo: ſan
ctificabitqꝫ caput eius in die illo: ⁊ cōſecrabit̄ dn̄o die ſe
parationis illius: offerens agnū anniculū p̄ peccato: ita
tamē vt dies priores irriti fiāt: quoniā polluta eſt ſancti
ficatio eius. Iſta eſt lex cōſecrationis: Cū dies quos ex
C voto deuote decreuerat: cōplebunt̄: adducet eū ad oſtiū
tabernaculi foederis: ⁊ offeret oblationē eius domino: a-
gnū anniculū immaculatū in holocauſtū: ⁊ ouē annicu-
lā immaculatā pro peccato: ⁊ arietē immaculatū hoſtiā
pacificā: caniſtrū quoqꝫ panū azymorum: qui conſperſi
ſint oleo: ⁊ lagana abſqꝫ fermento vncta oleo: ac libami-
na ſinguloꝝ: quę offeret ſacerdos corā domino: ⁊ faciet
tam pro peccato: q̄ in holocauſtū. Arietē vero immola
bit hoſtiā pacificā dn̄o: offerēs ſimul caniſtrū azymoꝝ: ⁊
libamēta quę ex more debent̄. Tunc radetur Nazarę⁹
ad oſtiū tabernaculi foederis cęſarie cōſecrationis ſuę:
tolletqꝫ capillos eius: et ponet ſup ignē: qui eſt ſuppoſi-
D tus ſacrificio pacificoꝝ: ⁊ armū coctū arietis: tortamqꝫ
abſqꝫ fermēto vnā de caniſtro: ⁊ laganū azymū vnū: ⁊ tra
det in manus Nazarei: poſtq̄ raſum fuerit caput eius.
Suſceptaqꝫ rurſum ab eo eleuabit ī cōſpectu dn̄i: ⁊ ſan-
ctificata ſacerdotis erūt: ſicut pectuſculū q̄d ſeparari iuſ
ſum eſt: et foemur. Poſt hęc p̄t bibere Nazaręus vinū.
Iſta eſt lex Nazarei: cū vouerit oblationē ſuā dn̄o tēpo
re conſecratiōis ſuę: exceptis his quę inuenerit man⁹ ei
us. Iuxta q̄d mente deuouerat: ita faciet ad perfectionē
ſanctificatiōis ſuę. Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad moyſen: dicēs:
Loquere Aarō ⁊ filijs eius: Sic benedicetꝭ filijs iſrael:
⁊ dicetis eis: Benedicat tibi dn̄s: et cuſtodiat te. Oſten
dat dn̄s faciem ſuā tibi: ⁊ miſereatur tui. Cōuertat dn̄s
vultū ſuū ad te: et det tibi pacē. Inuocabūtqꝫ nomē me
um ſuper filios Iſrael: ⁊ ego benedicā eis. VII.

A Factum eſt autem in die qua compleuit moy-
ſes tabernaculum: et erexit illud: vnxitqꝫ et exo. 40.b
ſanctificauit cum omnibus vaſis ſuis altare: ſi
militer ⁊ omnia vaſa eius: obtuleruntqꝫ prin
cipes Iſrael: ⁊ capita familiaꝝ: quę erant p̄ ſingulas tri
bus prefecti eoꝝ qui numerati fuerant: munera corā do
mino ſex plauſtra tecta cū duodecim bobus. Vnū plau-
ſtrū obtulere duo duces: ⁊ vnū bouē ſinguli: obtulerunt
qꝫ ea in cōſpectu tabernaculi. Ait aūt dominus ad moy-
ſen: Suſcipe ab eis vt ſeruiant in miniſterio tabernacu-
li: ⁊ trades ea Leuitis iuxta ordinē miniſterij ſui. Itaqꝫ
cum ſuſcepiſſet Moyſes plauſtra: et boues: tradidit ea
Leuitis. Duo plauſtra ⁊ quatuor boues dedit filijs ger
ſon: iuxta id q̄d habebāt neceſſarium: quatuor alia plau
ſtra: ⁊ octo boues dedit filijs Merari ſecundum officia
⁊ cultū ſuum ſub manu Ithamar filij Aaron ſacerdotꝭ.
Filijs autem Caath nō dedit plauſtra et boues: quia in
ſanctuario ſeruiunt: ⁊ onera proprijs portant humerꝭ.
Igitur obtulerunt duces in dedicationem altaris: die
qua vnctum eſt: oblationem ſuam ante altare. Dixitqꝫ
B domin⁹ ad Moyſen: Singuli duces per ſingulos dies
offerāt munera in dedicationē altaris. Primo die obtu
lit oblationē ſuā Naaſon filius Aminadab de tribu Iu
da: fuerūtqꝫ in ea acetabulū argenteum pondo centum
triginta ſiclorū: phiala argentea habens ſeptuaginta ſi-
clos iuxta pondus ſanctuarij: vtrunqꝫ plenū ſimila con-
ſperſa oleo in ſacrificiū: mortariolum ex decem ſiclis au
reis plenū incenſo: bouem de armento: et arietem: et a-
gnum anniculum in holocauſtū: hircumqꝫ pro peccato:
⁊ ī ſacrificio pacificoꝝ boues duos: arietes quinqꝫ hircos
quinqꝫ: agnos anniculos quinqꝫ. Hęc eſt oblatio naaſon

filij Aminadab. Secundo die obtulit Nathanael filius
Suar dux de tribu Isſachar:acetabulum argēteum ap
pendens centum triginta ſiclos: phialam argenteā ha⸗
bentem ſeptuaginta ſiclos iuxta pondus ſanctuarij: v⸗
truncꝫ plenum ſimila cōſperſa oleo in ſacrificium: moꝛ
tariolum aureum habens decem ſiclos plenum incenſo:
bouem de armento:et arietem: et agnum anniculum in
holocauſtum : hircumqꝫ pꝛo peccato : et in ſacrificio pa⸗
C cificoꝛum boues duos:arietes quinqꝫ:hircos quinqꝫ: a⸗
gnos anniculos quinqꝫ. Hęc fuit oblatio Nathanael fi
lij Suar. Tertio die pꝛinceps filioꝛum Zabulon Heli⸗
ab filius Helion:obtulit acetabulum argenteum appē⸗
dens centum triginta ſiclos:phialam argenteam habē⸗
tem ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſanctuarij vtruncꝫ
plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium: moꝛtario⸗
lum aureū appendens decem ſiclos plenum incenſo:bo⸗
uem de armento:et arietē:⁊ agnum anniculum in holo
cauſtū: hircumqꝫ pꝛo peccato: et in ſacrificio pacificoꝛū
boues duos:arietes quinqꝫ:hircos quinqꝫ:agnos anni⸗
culos quinqꝫ. Hęc eſt oblatio Heliab filij Helon. Die
quarto pꝛinceps filioꝛū Rubē: Eliſur filius Sedeur ob
tulit acetabulum argenteum appendens centū trigin⸗
ta ſiclos:phialā argenteam habētem ſeptuaginta ſiclos
ad pondus ſanctuarij:vtruncꝫ plenum ſimila conſper⸗
ſa oleo in ſacrificiū: moꝛtariolum aureum appendēs de
cem ſiclos plenum incenſo :bouem de armento:⁊ arietē
et agnum anniculū in holocauſtū: hircumqꝫ pꝛo pecca⸗
D to:⁊ in hoſtias pacificoꝛum boues duos: arietes quinqꝫ
hircos quīqꝫ:agnos anniculos quinqꝫ. Hęc fuit oblatio
Eliſur filij Sedeur. Die quinto pꝛinceps filioꝛum Sy⸗
meō: Solumihel filius Suriſaddai:obtulit acetabulū
argenteum appendēs centum triginta ſiclos:phialam
argenteam habētem ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſan⸗
ctuarij: vtruncꝫ plenum ſimila conſperſa oleo in ſacri⸗
ficium: moꝛtariolum aureum appendens decem ſiclos
plenum incenſo:bouem de armento:et arietem:et agnū
anniculum in holocauſtum:hircumqꝫ pꝛo peccato: et in
hoſtias pacificoꝛum boues duos:arietes quinqꝫ: hircos
quinqꝫ:agnos anniculos quinqꝫ. Hęc fuit oblatio So⸗
lumihel filij Suriſaddai. Die ſexto pꝛinceps filioꝛū gad
Heliaſaph filius Duel:obtulit acetabulum argenteum
appendens centum triginta ſiclos:phialam argenteam
habentē ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſanctuarij: vtrū
qꝫ plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium:moꝛtario
lū aureum appendens decē ſiclos plenum incenſo: bouē
de armento: et arietem:et agnum anniculū in holocau⸗
ſtum:hircumqꝫ pꝛo peccato:et in hoſtias pacificoꝛū bo⸗
E ues duos:arietes quinqꝫ:hircos quinqꝫ agnos annicu⸗
los quinqꝫ. Hęc fuit oblatio Hiliaſaph filij Duel. Die
ſeptimo pꝛinceps filioꝛum Ephraim Heliſama filius
Ammiud: obtulit acetabulum argenteū appēdens cen
tum triginta ſiclos : phialam argenteam habentem ſe⸗
ptuaginta ſiclos ad pondus ſanctuarij : vtrūqꝫ plenum
ſimila cōperſa oleo in ſacrficium:moꝛtariolum aureum
appendēs decem ſiclos plenum incenſo:bouem de armē
to:et arietem:⁊ agnum anniculum in holocauſtum: hir
cumqꝫ pꝛo peccato:et in hoſtias pacificoꝛum: boues du
os: arietes quinqꝫ:hircos quinqꝫ : agnos anniculos quī
qꝫ. Hęc fuit oblatio Heliſama filij Ammiud. Die octa⸗
uo pꝛinceps filioꝛū Manaſſe Gamaliel filius Phadaſ
ſur obtulit acetabulum argenteum appendens centum
triginta ſiclos:phialam argenteam habentem ſeptuagī
ta ſiclos ad pondus ſanctuarij : vtruncꝫ plenum ſimila
conſperſa oleo in ſacrificium:moꝛtariolum aureum ap⸗
pendens decem ſiclos plenum incenſo:bouem de armē⸗
to:et arietem:⁊ agnū anniculū in holocauſtū:hircumqꝫ
pꝛo peccato:⁊ in hoſtias pacificoꝛū boues duos:arietes
quinqꝫ:hircos quinqꝫ:agnos anniculos quinqꝫ. Hęc fu
it oblatio Gamaliel filij Phadaſſur. Die nono pꝛīceps
filioꝛū Beniamin Abidan filius Gedeonis obtulit ace⸗
tabulum argenteum appendēs centum triginta ſiclos:
phialam argenteam habentē ſeptuaginta ſiclos ad pon
dus ſanctuarij:vtruncꝫ plenum ſimila conſperſa oleo in
ſacrificium: moꝛtariolum aureum appendens decem ſi
clos plenum incenſo: bouem de armento:et arietem: et
agnum anniculum in holocauſtū : hircumqꝫ pꝛo pecca⸗
to:⁊ in hoſtias pacificoꝛum boues duos: arietes quinqꝫ
hircos quinqꝫ:agnos anniculos quinqꝫ. Hęc fuit obla⸗
tio Abidan filij Gedeonis. Die decimo pꝛinceps filioꝛū
Dan: Ahiezer filius Amiſaddai obtulit acetabulum ar
genteum appendens centum triginta ſiclos : phialam
argenteam habētem ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſan
ctuarij:vtruncꝫ plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrifi⸗
cium : moꝛtariolum aureum appendens decem ſiclos
plenum incenſo : bouem de armento : et agnum annicu
lum in holocauſtum: hircumqꝫ pꝛo peccato:et in hoſti⸗ F
as pacificoꝛum boues duos: arietes quinqꝫ: hircos quī
qꝫ:agnos anniculos quinqꝫ. Hęc fuit oblatio Abiezer fi
lij Amiſaddai. Die vndecimo pꝛinceps filioꝝ Aſer:phe⸗
giel filius Ochran obtulit acetabulum argenteū appen
dens centum triginta ſiclos : phialam argenteam habē
tē ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſanctuarij : vtrūqꝫ ple
num ſimila conſperſa oleo in ſacrificium: moꝛtariolum
aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo: bouē
de armento:et arietē: ⁊ agnū anniculū in holocauſtum:
hircūqꝫ pꝛo peccato:⁊ in hoſtias pacificoꝝ boues duos:
arietes quinqꝫ: hircos quinqꝫ:agnos anniculos quinqꝫ.
Hęc fuit oblatio phegiel filij Ochran. Die duodecimo
pꝛinceps filioꝝ Nephthali: Ahira filius Henam obtu⸗
lit acetabulū argenteū appēdens centū triginta ſiclos:
phialā argenteā habentē ſeptuaginta ſiclos ad pondus
ſanctuarij: vtruncꝫ plenū ſimila oleo conſperſa in ſacrifi
ciū: moꝛtariolum aureum appendens decē ſiclos plenū
incenſo:bouē de armento et arietē:et agnū anniculum ī
holocauſtum:hircūqꝫ pꝛo peccato:⁊ in hoſtias pacifico⸗ G
rū boues duos:arietes quinqꝫ:hircos quinqꝫ: agnos an
niculos quinqꝫ. Hęc fuit oblatio abira filij Henā. Hęc
in dedicatione altaris oblata ſunt a pꝛincipibus Iſrael
in die qua conſecratū eſt: acetabula argētea duodecim:
phialę argēteę duodecim: moꝛtariola aurea duodecim:
ita vt centū triginta ſiclos argenti haberet vnū acetabu
lū:⁊ ſeptuaginta ſiclos vna phiala:id eſt in cōmune vaſo
rū omniū ex argēto ſicli duo milia quadringēti ponde⸗
re ſanctuarij:moꝛtariola aurea duodecim plena incenſo
denos ſiclos appendētia pōdere ſanctuarij: id eſt ſimul
auri ſicli centū vigīti : boues de armēto in holocauſtum
duodecim: arietes duodecim: agni anniculi duodecim:
⁊ libamēta eoꝝ:hirci duodecim pꝛo peccato:hoſtię paci
ficoꝝ:boues vigintiqͣtuoꝛ: arietes ſexagīta: hirci ſexagī
ta:agni anniculi ſexaginta. Hęc oblata ſunt ī dedicatio
ne altar[?]: quādo vnctū eſt. Cūqꝫ ingrederet̄ moyſes ta
bernaculū foederis:vt conſuleret oꝛaculū:audiebat vocē
loquētis ad ſe de ꝓpitiatoꝛio : qd̄ erat ſuꝑ arcā teſtimo⸗
nij inter duos Cherubin:vnde ⁊ loquebat̄ ei. VIII.

Locutuſqꝫ eſt domin⁹ ad Moyſen:dicēs: Lo A
quere ad Aaron et dices ad eum: Cum poſue
ris ſeptem lucernas : candelabꝛum in auſtrali
parte erigatur. Hoc igitur pꝛęcipe: vt lucer⸗
nę contra Boꝛeam e regione reſpiciant ad menſam pa⸗
nū pꝛopoſitionis: contra eam partē quā candelabꝛū re⸗
ſpicit:lucere debebunt. Fecitqꝫ Aaron:⁊ impoſuit lucer
nas ſuper candelabꝛum: vt pꝛęceperat dominus moyſi.
Hęc autem erat factura candelabꝛi : ex auro ductili: tā
medius ſtipes ꝙ cuncta quę ex vtroqꝫ calamoꝛum late⸗
re naſcebantur. Iuxta exemplum qd̄ oſtendit dominus
Moyſi: ita operat⁹ eſt candelabꝛū. Et locutus eſt dn̄s
ad moyſen:dicens: Tolle Leuitas ex medio filioꝝ iſrael
⁊ purificabis eos iuxta hūc ritū. Aſpergant̄ aqua luſtra⸗ B
tiōis:⁊ radant oēs pilos carnis ſuę. Cūqꝫ lauerint veſti
menta ſua:⁊ mundati fuerint:tollēt bouē de armētis:et

libamētum eius ſimilā oleo cōſperſam: bouē aūt alterū
de armento accipies pro peccato: ⁊ applicabis Leuitas
corā tabernaculo foederis: cōuocata omni multitudine
filiorū Iſrael. Cumqꝫ Leuitę fuerint corā domino: po-
nent filij Iſrael manus ſuas ſuper eos: et offeret Aaron
Leuitas: munus in conſpectu domini a filijs Iſrael: vt
ſeruiant in miniſterio eius. Leuitę quoqꝫ ponent manꝰ
ſuas ſuper capita boum: e quibus vnum facies ꝓ pecca-
C to: ⁊ alterum ī holocauſtū domini: vt depreceris pro eis
Statueſqꝫ Leuitas in cōſpectu Aaron et filiorū eius: et
cōſecrabis oblatos domino: ac ſeparabis de medio filio-
rum Iſrael: vt ſint mei: ⁊ poſtea ingrediantur taberna-
culū foederis: vt ſeruiant mihi. Sicqꝫ purificabis ⁊ cōſe
supra.3.b crabis eos ī oblationē domini: quoniā dono donati ſunt
Exo.13.a. mihi a filijs Iſrael. Pro primogenitis: quę aperiūt om
et.33.c. nē vuluā in Iſrael: accepi eos. Mea ſunt enī oīa primo-
Luce.2.d genita filiorꝫ Iſrael: tā ex hoībus ꝙ ex iumentis. Ex die
quo ꝑcuſſi omē primogenitū in terra Aegypti: ſanctifi-
caui eos mihi: ⁊ tuli Leuitas ꝓ cunctis primogenitis fi
liorꝫ Iſrael: tradidiqꝫ eos dono Aarō ⁊ filijs eius de me
dio ppłi: vt ſeruiant mihi ꝓ Iſrael in tabernaculo foede
Exod.3.c ris: ⁊ orēt ꝓ eis: ne ſit in populo plaga: ſi auſi fuerint ac-
supra.3.c. cedere ad ſanctuariū. Feceruntqꝫ Moyſes ⁊ Aaron ⁊ oīs
D multitudo filiorū Iſrael ſup leuitas quę preceperat do
minꝰ moyſi: purificatiqꝫ ſunt: ⁊ lauerūt veſtimenta ſua.
Eleuauitqꝫ eos Aaron in cōſpectu domini: ⁊ orauit pro
eis: vt purificati īgrederent̄ ad officia ſua in tabernacu
lū foederis corā Aaron et filijs eiꝰ. Scut preceperat do
minus Moyſi de leuitis: ita factū eſt. Locutuſqꝫ eſt do
minus ad Moyſen: dicens: Hęc eſt lex Leuitarū: A vi-
ginti quinqꝫ annis: ⁊ ſupra: ingredient̄: vt miniſtrent in
tabernaculo foederis. Cūqꝫ quinquageſimū annū ętatꝭ
impleuerint: ſeruire ceſſabunt: erūtqꝫ miniſtri fratrum
ſuorꝫ in tabernaculo foederis: vt cuſtodiant quę ſibi fue
rint commēdata: opera autē ipſa nō faciant. Sic diſpo-
nes Leuitas in cuſtodijs ſuis. IX.

A Locutus eſt dominus ad Moyſen in deſerto
Sinai anno ſecūdo: poſtꝙ egreſſi ſunt de ter-
ra Aegypti menſe primo: dicens: Faciant filij
Iſrael phaſe ī tempore ſuo quartadecima die
menſis huius ad veſperam iuxta omēs ceremonias: ⁊ iu
ſtificatiōes eius. Precepitqꝫ moyſes filijs Iſrael: vt fa-
cerent phaſe. Qui fecerunt tempore ſuo: quartadecima
die menſis ad veſperam in monte Sinai. Iuxta oīa quę
mandauerat dñs Moyſi: fecerunt filij Iſrael. Ecce aūt
quidā immundi ſuper aīa hoīs: qui non poterant facere
B phaſe ī die illo: accedētes ad Moyſen et Aaron: dixerūt
eis: Immūdi ſumus ſup aīa hoīs: quare fraudamur: vt
non valeamus oblationē offerre dño in tempore ſuo in-
ter filios Iſrael? Quibꝰ reſpōdit moyſes: State vt cō-
ſulā: ꝗd ꝓcipiat dominus de vobis. Locutuſqꝫ eſt dñs
ad Moyſen: dicens: Loquere filijs Iſrael: Homo ꝗ fu
erit immūdus ſup aīa: ſiue in via procul: ſiue in gente ve
ſtra: faciat phaſe dño in menſe ſecūdo quartadecima die
Job.19.g mēſis ad veſperā: cū azymis ⁊ lactucis agreſtibus come
dēt illud. Nō relinquent ex eo quippiā vſqꝫ mane: et os ei
us non confringent: omnē ritum phaſe obſeruabūt. Si
quis autē mundus eſt: ⁊ in itinere non fuit: et tamen nō
fecit phaſe: exterminabitur aīa illa de populis ſuis: quia
ſacrificium domino non obtulit tempore ſuo. Peccatū
C ſuū ipſe portabit. Peregrinꝰ quoqꝫ et aduena ſi fuerint
Exo.40.d apud vos: faciēt phaſe dño iuxta ceremonias: ⁊ iuſtifica
tiones ſuas. Preceptū idē erit apud vos tā aduenę: ꝙ
indigenę. Igitur die qua erectū eſt tabernaculū: operuit
illud nubes. A veſpere autē ſup tentoriū erat q̄ſi ſpecies
ignis vſqꝫ mane. Sic fiebat iugiter. Per diē operiebat
illud nubes: et ꝑ noctē quaſi ſpecies ignis. Cūqꝫ oblata
fuiſſet nubes: q̄ tabernaculū ꝓtegebat: tunc ꝓficiſcebant̄
filij iſrael: ⁊ in loco vbi ſtetiſſet nubes: ibi caſtrametabā-
tur: Ad imperiū dñi proficiſcebant̄: et ad imperiū illius
figebant tabernaculum. Cunctis diebus quibus ſtabat
nubes ſup tabernaculū: manebant in eodē loco: ⁊ ſi eue- D
niſſet: vt multo tempore maneret ſuper illud: erant filij
Iſrael in excubijs dñi: ⁊ non proficiſcebātur q̊tquot die
bus fuiſſet nubes ſup tabernaculū. Ad imperiū domini
erigebāt tentoria: ⁊ ad imperiū illius deponebāt. Si fu
iſſet nubes a veſpere vſqꝫ ad mane: et ſtatim diluculo ta
bernaculū reliquiſſet: proficiſcebantur: et ſi poſt diem et
noctem receſſiſſet: diſſipabant tentoria. Si vero biduo:
aut vno menſe vel lōgiori tēpore fuiſſet ſuper tabernacu
lū: manebāt filij iſrael in eodē loco: ⁊ nō ꝓficiſcebantur.
Statim aūt vt receſſiſſet: mouebant caſtra. Per verbū
dñi figebāt tentoria: et ꝑ verbū illius proficiſcebant̄: erāt
qꝫ ī excubijs domini iuxta imperiū eius ꝑ manū moyſi.

Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen X.
dicens: Fac tibi duas tubas argenteas ducti-
A les: quibus conuocare poſſis multitudinem:
quando mouenda ſunt caſtra. Cumqꝫ increpueris tubis: congregabitur ad te omnis turba ad oſti
um tabernaculi foederis. Si ſemel clāgueris: venient ad
te principes: et capita multitudinis Iſrael. Si autem
prolixior atqꝫ conciſus clangor increpuerit: mouebunt
caſtra primi qui ſunt ad orientalem plagam. In ſecun-
do autem ſonitu ⁊ pari vlulatu tubę: leuabunt tentoria
qui habitant ad meridiem: et iuxta hūc modum reliqui
facient vlulantibus tubis in profectionem. Quando au
tem congregandus eſt populus: ſimplex turbarum clā
gor erit: et non conciſe vlulabunt. Filij autem Aaron ſa
cerdotis clangēt tubis: eritqꝫ hoc legitimum ſempiter
num in generationibus veſtris. Si exieritis ad bellum
de terra veſtra cōtra hoſtes: q̊ dimicant aduerſum vos:
clangetis vlulantibus tubis: et erit recordatio veſtri co
ram domino deo veſtro: vt eruamini de manibus inimi
corum veſtrorum. Si quando habebitis epulum: ⁊ dies B
feſtos: et Calendas: canetis tubis ſuper holocauſtis: et
pacificis victimis: vt ſint vobis in recordationem dei ve
ſtri. Ego dominus deus veſter. Anno ſecundo: menſe ſe
cundo: viceſima die menſis eleuata eſt nubes de taberna
culo foederis. Profectiqꝫ ſunt filij Iſrael ꝑ turmas ſu-
as de deſerto Sinai: et recubuit nubes ī ſolitudine pha
ran. Moueruntqꝫ caſtra primi iuxta imperium domini
per manum Moyſi. Filij Iuda per turmas ſuas: quo-
rū princeps erat Naaſon filius Aminadab. In tribu fi-
liorꝫ Iſſachar fuit prīceps Nathanael filius Suar. In
tribu Zabulon erat prīceps Heliab filiꝰ Helon. Depo
ſitūqꝫ eſt tabernaculū: qđ portantes egreſſi ſunt filij ger
ſon et Merari. Profectiqꝫ ſunt et filij Ruben per tur
mas et ordinem ſuum: quorum princeps erat Heliſur fi C
lius Sedeur. In tribu autē filiorum Symeon prīceps
fuit Salumiel filiꝰ Suriſaddai. Porro ī tribu gad erat
princeps Heliſaph filius Duel. Profectiqꝫ ſunt ⁊ Caa
thitę portātes ſanctuariū. Tamdiu tabernaculū porta
bant̄: donec venirent ad erectionis locū. Mouerūt caſtra
⁊ filij Ephraim per turmas ſuas: in quorꝫ exercitu prin
ceps erat Heliſama filius Ammiud. In tribu autem fi
liorū Manaſſe princeps fuit Gamaliel filius Phadaſ-
fur: ⁊ in tribu Beniamin erat dux Abidan filius gedeo
nis. Nouiſſimi caſtrorū omnium profecti ſunt filij Dan
per turmas ſuas: in quorum exercitu princeps fuit Ahie
zer filius Amiſaddai. In tribu autē filiorum Aſer erat
princeps Phegiel filius Ochran. Et in tribu filiorum
Nephthali princeps fuit Abira filius Henan. Hęc ſūt
caſtra: et profectiones filiorum Iſrael per turmas ſuas
quādo egrediebatur. Dixitqꝫ Moyſes Obab filio Ra
guel Madianitę cognato ſuo: Proficiſcimur ad locū
quē dominus daturus eſt nobis: veni nobiſcū: vt benefa-
ciamus tibi: q2 dominꝰ bona ꝓmiſit Iſraeli. Cui ille re
ſpondit: Non vadā tecum: ſed reuertar in terrā meā: in
q̄ natus ſum. Et ille: Noli: inq̄t: nos relinquere. Tu enī
noſti: in q̄bus locis per deſertū caſtra ponere debeamꝰ: ⁊

eris ductoꝛ noſter. Cūq; nobiſcū veneris; quicquid opti
mum fuerit ex opibꝰ: quas nobis traditurꝰ eſt dominꝰ:
dabimꝰ tibi. Profecti ſunt ergo de mōte dñi viā trium
Pſal. 7. dierū: arcaq; foederis dñi pꝛęcedebat eos per dies tres:
prouidens caſtroꝝ locum. Nubes quoq; dñi ſuper eos
erat per diē: cū incederent. Cūq; eleuaret arca: dicebat
Moyſes: Surge domine: ⁊ diſſipentur inimici tui: ⁊ fu
giāt: qui oderūt te: a facie tua. Cū aūt deponeretur: aie
bat: Reuertere dñe ad multitudinē exercitꝰ Iſrael. XI
A Nterea oꝛtum eſt murmur populi: quaſi do-
lentium pꝛę laboꝛe cōtra dñm: quod cum au-
diſſet: iratꝰ eſt. Et accenſus in eos ignis dñi:
deuoꝛauit extremā caſtroꝝ partē. Cūq; cla-
maſſet populus ad Moyſen: oꝛauit Moyſes ad dñm:
⁊ abſoꝛptus eſt ignis. Vocauitq; nomen loci illius In-
cenſio: eo ꝙ ſuccenſus fuiſſet contra eos ignis domini.
Vulgus quippe promiſcuum: quod aſcēderat cum eis:
flagrauit deſyderio carniū ſedens ⁊ flens: iunctis ſibi pa
riter filijs Iſrael: et ait: Quis dabit nobis ad veſcēdum
carnes? Recoꝛdamur piſciū: q̄s comedebamus ī Aegy
B pto gratis: in mentē nobis veniunt cucumeres: et pepo
Exo. 16. g nes: poꝛriq;: et cępe: et allia. Aīa noſtra arida eſt: nihil
aliud reſpiciunt oculi noſtri niſi man. Erat aūt man q̄ſi
ſemē coꝛiādri coloꝛis bdellij. Circūibatq; populꝰ ⁊ col-
ligens illud: frāgebat mola: ſiue terebat in moꝛtario: co
quēs ī olla: ⁊ faciēs ex eo toꝛtulas ſapoꝛis q̄ſi panis olea
ti. Cūq; deſcēderet nocte ſup caſtra ros: deſcēdebat pa-
riter ⁊ man. Audiuit ergo Moyſes flentē populū ꝑ fa-
C milias: ſingulos per oſtia tētoꝛij ſui. Iratuſq; eſt furoꝛ
domini valde: ſed ⁊ Moyſi intolerāda res viſa eſt: et ait
ad dominum. Cur afflixiſti ſeruum tuū? quare nō inue-
nio gratiā coꝛā te? Et cur impoſuiſti pōdus vniuerſi po
puli huius ſup me? Nunq̄d ego cōcepi oēm hanc multi
tudinem: vel genui eam: vt dicas mihi: poꝛta eos in ſinu
tuo: ſicut poꝛtare ſolet nutrix infantulū: ⁊ defer in terrā
pꝛo qua iuraſti patribꝰ eoꝝ? Vnde mihi carnes: vt dem
tātę multitudini? Flent coꝛā me: dicētes: Da nobis car
nes: vt comedamus. Nō poſſum ſolꝰ ſuſtinere omnem
hunc populū: q̄a grauis eſt mihi. Sin aliter tibi videt̄:
obſecro vt interficias me: ⁊ inueniā gratiā ī oculis tuis:
D ne tātis afficiar malis. Et dixit dominus ad Moyſen:
Cōgrega mihi ſeptuaginta viros de ſenioꝛibus Iſrael:
Ioſue. 10 b quos tu noſti: ꝙ ſenes populi ſint: ac magiſtri: et duces
1. reg. 16. b eos ad oſtiū tabernaculi foederis: facieſq; ibi ſtare tecū:
et deſcēdam ⁊ loq̄r tibi: ⁊ auferā de ſpiritu tuo: tradāq;
eis: vt ſuſtētent tecū onus populi: ⁊ nō tu ſolꝰ graueris.
Populo q̄q; dices: Sāctificamini: cras comederis car
nes. Ego eñ audiui vos dicere: Quis dabit nobis eſcas
carniū? Bene nobis erat ī Aegypto. Vt det vobis dñs
carnes: ⁊ comedatis: nō vno die: nec duobꝰ: vel q̄nq; aut
decē: nec viginti q̄dem: ſed vſq; ad menſem dieꝝ: donec
exeat per nares veſtras: ⁊ vertatur in nauſeā: eo ꝙ repu-
leritis dominum: qui in medio veſtri eſt: ⁊ fleueritis co-
E rā eo: dicētes: Quare egreſſi ſumꝰ ex Aegypto: vt peri-
remus in ſolitudine? Et ait Moyſes ad dñm: Sexcen
ta milia peditū huius populi ſunt: et tu dicis: Dabo eis
eſum carniū menſe integro? Nunq̄d ouium ⁊ boū mul-
titudo cędetur: vt poſſit ſufficere ad cibū: vel oēs piſces
Eſa. 56. a maris in vnū cōgregabuntur: vt eos ſatiēt? Cui reſpon
dit dominus: Nunq̄d manus domini inualida eſt? Iā
nunc videbis: vtrū meus ſermo opere cōpleatur. Venit
igitur Moyſes: ⁊ narrauit populo v̄ba domini: congre
F gans ſeptuaginta viros de ſenioꝛibꝰ Iſrael: quos ſtare
fecit circa tabernaculum dñi. Deſcēditq; dominus per
nubē: ⁊ locutus eſt ad eū: auferens de ſpiritu: qui erat in
Moyſe: ⁊ dans ſeptuaginta viris. Cūq; requieuiſſet in
eis ſpiritꝰ: ꝓphetauerūt: nec vltra ceſſauerūt. Reman-
He. Eldar ſerāt aūt in caſtris duo viri: quoꝝ vnꝰ vocabat̄* Eldad:
⁊ alter Medad: ſuper quos requieuit ſpiritus: nam et
ipſi deſcripti fuerāt: et nō exierāt ad tabernaculū. Cūq;
pꝛophetarēt ī caſtris: cucurrit puer: ⁊ nūciauit Moyſi:
dicēs: Eldad ⁊ Medad pꝛophetant in caſtris. Statim
Ioſue filius Nun: miniſter Moyſi: et electꝰ e pluribꝰ:
ait: Dñe mi Moyſes ꝓhibe eos. At ille: Quid (inquit)
ęmularis ꝓ me? Quis tribuat: vt oīs populꝰ ꝓphetet: ⁊
det eis dñs ſpiritū ſuū? Reuerſuſq; eſt Moyſes: ⁊ ma- G
ioꝛes natu Iſrael in caſtra. Ventus aūt egrediens a dño
arreptas trans mare coturnices detulit: ⁊ dimiſit in ca
ſtra itinere: quātū vno die cōfici poteſt: ex omi pte caſtro
rū ꝑ circuitū: volabātq; ī aere duobꝰ cubitis altitudine
ſup terrā. Surgēs ergo populꝰ toto die illo: ⁊ nocte: ac Pſal. 74
die altero: cōgregauit coturnicū multitudinē: q̄ parū:
decē choꝛos: ⁊ ſiccauerunt eas per gyꝛū caſtroꝝ. Adhuc
carnes erāt in dētibus eoꝝ: nec defecerat huiuſcemodi
cibus: ⁊ ecce furoꝛ domini cōcitatus ī populū: percuſſit
eū plaga magna nimis. Vocatuſq; eſt ille locus: ſepul-
chꝛa cōcupiſcentię: ibi eñ ſepelierunt populū: q̄ deſyde-
rauerat carnes. Egreſſi aūt de ſepulchꝛis cōcupiſcētię:
venerunt in Aſeroth: ⁊ manſerunt ibi. XII.
Ocutaq; eſt Maria ⁊ Aaron contra Moy- A
ſen pꝛopter vxoꝛem eius Aethyopiſſam: ⁊ di-
xerūt: Num ꝑ ſolū Moyſen locutꝰ eſt dñs? deute. 24.
Nonne ⁊ nobis ſimiliter eſt locutus? Quod
cū audiſſet dominꝰ: iratus eſt valde. Erat eñ Moyſes
vir mitiſſimus ſuper omnes homines: qui moꝛabantur
in terra. Statim locutus eſt dñs ad eum: ⁊ ad Aaron: ⁊
Mariam: Egredimini vos tantū tres ad tabernaculū
foederis. Cūq; fuiſſent egreſſi: deſcēdit dñs in columna
nubis: et ſtetit in introitu tabernaculi vocans Aaron et
Mariā. Qui cum iſſent: dixit ad eos: Audite ſermones B
meos: Si q̄s fuerit īter vos ꝓpheta dñi: ī viſiōe appare-
bo ei: vel ꝑ ſomniū loq̄r ad illū. At nō talis ſeruus meus
Moyſes: q̄ ī omi domo mea fideliſſimꝰ eſt: oꝛe eñ ad os Heb. 3. a.
loq̄r ei: palā: ⁊ nō ꝑ ęnigmata: ⁊ figuras deū videt. Qua Exo. 33. c.
re ergo nō timuiſtis detrahere ſeruo meo Moyſi? Ira- C
tuſq; cōtra eos abijt. Nubes q̄q; receſſit: quę erat ſuper
tabernaculū. Et ecce Maria apparuit cādens lepꝛa q̄ſi
nix. Cūq; reſpexiſſet eā Aaron: ⁊ vidiſſet ꝑfuſam lepꝛa:
ait ad Moyſen: Obſecro dñe mi: ne īponas nobis hoc
peccatū: qd̄ ſtulte cōmiſimꝰ: ne fiat hęc q̄ſi moꝛtua: et vt
aboꝛtiuū: qd̄ ꝓijcit̄ de vulua matris ſuę. Ecce iā mediuʒ
carnis eiꝰ deuoꝛatū eſt a lepꝛa. Clamauitq; Moyſes ad
dominū: dicēs: Deꝰ obſecro ſana eā. Cui reſpōdit dñs: D
Si pater eius ſpuiſſet ī faciē illius: nōne debuerat ſaltē
ſeptē diebus ruboꝛe ſuffundi? Separetur ſeptē diebus
extra caſtra: ⁊ poſtea reuocabit̄. Excluſa eſt itaq; Ma-
ria extra caſtra ſeptē diebus: et populus non eſt motus
de loco illo: donec reuocata eſt Maria. XIII.
Rofectuſq; eſt populꝰ de Haſeroth fixis tē A
toꝛijs in deſerto Pharan. Ibiq; locutus eſt
dominus ad Moyſen: dicens: Mitte viros
qui cōſyderēt terrā Chanaan: quā daturus
ſum filijs Iſrael: ſingulos de ſingulis tribubꝰ ex ꝓncipi
bus. Fecit Moyſes qd̄ dñs īperauerat: de deſerto Pha
ran mittēs ꝓncipes viros: quoꝝ iſta ſunt noīa. De tribu
Ruben: Sāmua filiū Zachur. De tribu Symeon: Sa
phat filiū Huri. De tribu Iuda: Caleb filiū Iephone.
De tribu Iſaſchar: Igal filiū ioſeph. De tribu ephꝛaim
Oſee filiū Nun. De tribu beniamin: phalti filiū raphu.
De tribu Zabulō: Geddihel filiū ſodi. De tribu ioſeph:
de tribu manaſſe: Gaddi filiū Suſi. De tribu Dan: ami
hel filiū gemalli. De tribu aſer: Sthur filiū michael. De
tribu nephthali: naabi filiū Vaphſi. De tribu Gaad: gu B
hel filiū Machi. Hęc ſunt noīa viroꝝ: q̄s miſit moyſes
ad cōſyderandā terrā: vocauitq; Oſee filiū Nun Ioſue.
Miſit ḡ eos moyſes ad cōſyderādā terrā chanaan: ⁊ di
xit ad eos: Aſcēdite ad meridianā plagā. Cūq; veneritꝭ
ad mōtes: cōſiderate terrā q̄lis ſit: ⁊ pplm̄ q̄ īhabitatoꝛ
eſt eiꝰ: vtrū foꝛtis ſit: an infirmꝰ: pauci nūero: an plures:
ipa terra bona an mala: vꝛbes q̄les: murate an abſq; mu

rıs:humus pinguis an ſterilis:nemoroſa ā abſqꝫ arbo
ribus. Cōfortamini ⁊ afferte nobis de fructibus terrę.
Erat aūt tēpus: quādo iā precoquę vuę veſci poſſunt.
Cūqꝫ aſcēdiſſent explorauerūt terram a deſerto * Sin:
vſqꝫ ad Rehob intrantibus Emath. Aſcenderuntqꝫ ad
Heb.zin. meridiem:⁊ venerunt in Hebron:vbi erant Achiman ⁊
C Siſai ⁊ Tolmai filij Enach. Nā Hebron ſeptē annis
ante * Thanim vrbem Aegypti cōdita eſt. Pergētesqꝫ
Deut.1.d. Heb.zoan vſqꝫ ad torrentē botri:abſciderūt palmitē cum vua ſua:
quē portauerunt in vecte duo viri. De malis quoqꝫ gra
natis:⁊ de ficis loci illius tulerūt:qui appellat⁹ eſt Na-
hal:eſcol:id eſt torrens botri: eo ꝙ botrū portaſſent īde
filij Iſrael. Reuerſiqꝫ exploratores terrę poſt q̄dragin
ta dies omni regione circuita:venerunt ad Moyſen et
Aaron:⁊ ad oēm coetum filiorum Iſrael in deſertū Pha
ran:quod eſt in Cades. Locutiqꝫ eis ⁊ omni multitudi
ni oſtenderunt fructus terrę:et narrauerunt:dicentes:
D Venimus in terram: ad quam miſiſti nos: quę reuera
fluit lacte ⁊ melle:vt ex his fructib⁹ cognoſci poteſt: ſed
Judic.8.b cultores fortiſſimos habet:⁊ vrbes grandes atqꝫ mura
tas. Stirpē Enach vidimus ibi. Amalech habitat ī me-
ridie: ⁊ Etheus ⁊ Hiebuſeus et Amoreus ī mōtanis.
Chananeus vero moratur iuxta mare: et circa fluenta
Iordanis. Inter hęc Caleb compeſcēs murmur popu
li:qui oriebatur cōtra Moyſen:ait: Aſcēdamus:⁊ poſſi
deamus terrā:quoniam poterimus obtinere eam. Alij
vero qui fuerant cū eo dicebant: Nequaq̄ ad hūc popu-
lum valemus aſcendere:quia fortior nobis eſt. Detraxe
runtqꝫ terrę:quam inſpexerant apud filios Iſrael:dicē
tes: Terra quā luſtrauimus:deuorat habitatores ſuos.
Populus quē aſpeximus procerę ſtaturę eſt. Ibi vidi-
mus mōſtra quędam filiorum Enach de genere gigāteo:
quibus cōparati quaſi locuſtę videbamur. XIIII.

Igitur vociferans oīs turba fleuit nocte illa:
⁊ murmurati ſunt cōtra Moyſen et Aaron
A cuncti filij Iſrael:dicētes: Utinā mortui eſſe
mus in Aegypto: et nō ī hac vaſta ſolitudine.
Utinā pereamus:et non inducat nos dominus in terrā
iſtam:ne cadamus gladio:⁊ vxores ac liberi noſtri ducā
tur captiui. Nōne melius eſt reuerti in Aegyptū? Dixe
runtqꝫ alter ad alterum: Conſtituamus nobis ducem:
⁊ reuertamur in Aegyptum. Quo audito Moyſes et
Aaron ceciderūt proni in terram coram omni multitu-
dine filiorum Iſrael. At vero Ioſue filius Nun: et Caleb
Eccl.46 b filius Iephone:qui ⁊ ipſi luſtrauerunt terrā: ſciderunt
1.mach.2f veſtimēta ſua:⁊ ad oēm multitudinē filiorum Iſrael locu
ti ſunt: Terra quā circuiuimus valde bona eſt. Si pro-
B pitius fuerit dominus:inducet nos in eam:et tradet hu
mum lacte et melle manantē. Nolite rebelles eſſe cōtra
dominum:neqꝫ timeatis populum terrę huius:q̄a ſicut
panē:ita eos poſſumus deuorare. Receſſit ab eis omne
preſidium:dominus nobiſcum eſt:nolite timere. Cūqꝫ
clamaret omnis multitudo:⁊ lapidib⁹ eos vellet oppri
mere:apparuit gloria domini ſuper tectū foederis cun-
ctis videntibus filijs Iſrael. Et dixit dn̄s ad Moyſen:
Uſqꝫquo detrahet mihi populus iſte? Quouſqꝫ non cre
dent mihi in oībus ſignis:quę feci coram eis? Feriam
igitur eos peſtilētia:atqꝫ cōſumam:te autem faciā prin
cipem ſuper gentē magnā:⁊ fortiorem q̄ hęc eſt. Et ait
Moyſes ad dominum: Ut audiant Aegyptij: de quorum
C medio eduxiſti populum iſtū: et habitatores terrę huius
qui audierunt:ꝙ tu domine in populo iſto ſis: ⁊ facie vi
dearis ad faciem: et nubes tua protegat illos: et in co-
lumna nubis precedas eos per diem:et in colūna ignis
Exo.13.d. per noctem: ꝙ occideris tantam multitudinem: qua-
Exo.32.c ſi vnum hominem: et dicant: Non poterat introduce-
re populum in terrā pro qua iurauerat: idcirco occidit
eos in ſolitudine. Magnificet ergo fortitudo dn̄i ſicut
iuraſti:dicens: Dominus patiēs ⁊ multę miſericordię:
auferens iniquitatem ⁊ ſcelera: nullumqꝫ innoxium de-

relinquēs:qui viſitas peccata patrū in filios in tertiam
⁊ quartam generationē. Dimitte obſecro peccatum po
puli tui huius ſecundum magnitudinem miſericordię
tuę:ſicut propitius fuiſti egredientib⁹ de Aegypto vſqꝫ
ad locum iſtum. Dixitqꝫ dominus: Dimiſi iuxta verbū
tuum. Uiuo ego: et implebitur gloria domini vniuerſa
terra. Attamen omnes homines qui viderunt maieſta- Deut.1.f.
tem meam:⁊ ſigna quę feci in Aegypto ⁊ in ſolitudine:
⁊ tentauerūt me iā per decē vices: nec obedierunt voci
męę:nō videbunt terram pro qua iuraui patribus eorum:
nec quiſq̄ ex illis qui detraxit mihi:intuebitur eā. Ser- Ioſue.14 b
uum meū Caleb:qui plenus alio ſpiritu ſecutus eſt me:
inducam in terram hāc quā circuiuit:⁊ ſemen eius poſſi
debit eam: quoniam Amalechites ⁊ Chananęus habi-
tant in vallibus. Cras mouete caſtra: et reuertimini in
ſolitudinem per viam maris rubri. Locutuſqꝫ eſt domi E
nus ad Moyſen ⁊ Aaron:dicens: Uſqꝫquo multitudo
hęc peſſima murmurat contra me? Querelas filiorum Infra.36.g.
Iſrael audiui. Dic ergo eis: Uiuo ego:ait dn̄s:ſicut lo et.32.b.
cuti eſtis audiente me: ſic faciam vobis. In ſolitudine
hac iacebunt cadauera veſtra. Oēs qui numerati eſtis a
viginti annis ⁊ ſupra:⁊ murmuraſtis contra me:nō in-
trabitis terram: ſup quā leuaui manū meam:vt habitare
vos facerē:pręter Caleb filium Iephone et Ioſue filiū
Nun. Paruulos aūt veſtros de quibus dixiſtis: ꝙ prę-
dę hoſtibus forēt:introducā vt videant terrā quę vobis
diſplicuit. Ueſtra cadauera iacebunt in ſolitudine. Filij F
veſtri erunt vagi in deſerto annis quadraginta: ⁊ porta
bunt fornicationem veſtram: donec conſumantur cada
uera patrū in deſerto:iuxta numerū quadraginta dierum:
quibus cōſideraſtis terrā. Annus pro die imputabitur.
Et quadraginta annis recipietis iniquitates veſtras:⁊ Ezech. 4.b
ſcietis vltionē meam:quoniam ſicut locutus ſum:ita fa
ciam oīm multitudini huic peſſimę: quę cōſurrexit ad-
uerſum me. In ſolitudine hac deficiet ⁊ morietur. Igitur
omnes viri:quos miſerat Moyſes ad contēplandā ter-
rā:⁊ qui reuerſi murmurare fecerant cōtra eū oēm mul
titudinem detrahētes terrę ꝙ eſſet mala: mortui ſunt:
atqꝫ percuſſi in cōſpectu domini. Ioſue aūt filius Nun: Cor.10.a
⁊ Caleb filius Iephone vixerūt ex oīmbus qui perrexe- G
rant ad cōſyderandā terrā. Locutuſqꝫ eſt Moyſes vni
uerſa vba hęc ad oēs filios iſrael:et luxit popul⁹ nimis.
Et ecce mane primo ſurgentes: aſcenderunt verticem
mōtis: atqꝫ dixerūt: Parati ſumus aſcēdere ad locum
de quo domin⁹ locutus eſt: quia peccauimus. Quibus
Moyſes: Cur (inquit) trāſgredimini verbū domini:
quod vobis non cedet in proſperū? Nolite aſcēdere:nō
enī eſt dn̄s vobiſcum:ne corruatis corā inimicis veſtris.
Amalechites et chananęus ante vos ſunt: quorum gladio
corruetis:eo ꝙ nolueritis acquieſcere dn̄o: nec erit dn̄s
vobiſcū. At illi cōtenebrati aſcēderunt in verticem mon
tis. Arca aūt teſtamenti domini:⁊ Moyſes nō receſſe-
rūt de caſtris. Deſcēditqꝫ Amalechites ⁊ Chananęus:
qui habitabant in montibus:⁊ percutiēs eos atqꝫ conci
dens:perſecutus eſt eos vſqꝫ Horma. XV.

Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad Moyſen:dicēs: Loque A
re ad filios Iſrael:⁊ dices ad eos: Cū ingreſſi
fueritis terrā habitationis veſtrę: quam ego
dabo vobis:⁊ feceritis oblationem domino in
holocauſtum aut victimam pacificam vota ſoluentes:
vel ſponte offerentes munera:aut in ſolennitatibus ve-
ſtris adolentes odorem ſuauitatis domino de bobus ſi-
ue de ouibus offeret: quicunqꝫ immolauerit victimā:ſa
crificium ſimilę decimam partē ephi cōſperſam oleo:qđ
menſuram habebit quartam partem Hin:et vinum ad
liba fundenda eiuſdem mēſurę dabit in holocauſtum ſi- B
ue in victimā. Per agnos ſingulos ⁊ arietes erit ſacrifi
cium ſimilę duarum decimarum: quę cōſperſa ſit oleo
tertię partis Hin:⁊ vinum ad libamentū tertię partis
eiuſdem mēſurę offeret in odorē ſuauitatis dn̄o. Quam

do vero de bobus feceris holocauſtum aut hoſtiā: vt im-
pleas votū vel pacificas victimas: dabis p ſingulos bo-
ues ſimile tres decimas cōſperſe oleo: quod habeat me-
dium menſure Hin: ⁊ vinū ad liba fundēda eiuſdē men
ſure in oblationē ſuauiſſimi odoris dño. Sic facies per
ſingulos boues ⁊ arietes ⁊ agnos ⁊ hoedos. Tam indi-
C gene ꝙ peregrini eodem ritu offerent ſacrificia. Unum
preceptum erit atqꝫ iudiciū: tā vobis ꝙ aduenis terre.
Locutus eſt dominus ad Moyſen: dicens: Loquere fi
lijs Iſrael: et dices ad eos: Cū veneritis in terram quā
dabo vobis: ⁊ comederitis de panibus regiōis illius: ſe
parabitis primitias dño de cibis veſtris. Sicut de areis
primitias ſeparabitis: ita ⁊ de pulmētis dabitis primiti
ua dño. Quod ſi per ignorantiā preterieritis quicꝙ ho
rum: que locutus eſt dñs ad Moyſen: et mandauit per
eum ad vos: a die qua coepit iubere ⁊ vltra: oblitaqꝫ fue
rit facere multitudo: offeret vitulū de armēto holocau-
ſtum in odorē ſuauiſſimū dño: ⁊ ſacrificium eius ac liba
vt ceremonie poſtulāt: hircumqꝫ pro peccato: ⁊ rogabit
ſacerdos pro omni multitudine filiorum Iſrael: et dimittet
eis: quoniam nō ſponte peccauerunt: nihilominus offe
rētes incēſum domino pro ſe ⁊ pro peccato atqꝫ errore
ſuo: ⁊ dimittet vniuerſe plebi filiorum Iſrael: ⁊ aduenis q̄
peregrinantur inter eos: quoniam culpa eſt omnis popu
li per ignorantiā. Quod ſi anima vna neſciens peccaue-
rit: offeret capram anniculā pro peccato ſuo: ⁊ depreca-
bitur pro ea ſacerdos: ꝙ inſcia peccauerit corā domino:
D impetrabitqꝫ ei veniā: ⁊ dimittet illi. Tam indigenis ꝙ
aduenis vna lex erit oīm q̄ peccauerint ignoranter. Ani
ma vo que per ſuperbiā aliquid cōmiſerit: ſiue ciuis ſit
ille: ſiue peregrinus: quoniā aduerſus dominum rebel-
lis fuit: peribit de populo ſuo. Uerbum enī domini con
tempſit: et preceptum illius fecit irritū: idcirco delebit:
⁊ portabit iniquitatē ſuam. Factū eſt aūt cum eſſent filij
Iſrael in ſolitudine: ⁊ inueniſſent hominem colligētem
ligna in die ſabbati: obtulerunt eum Moyſi ⁊ Aaron ⁊
vniuerſe multitudini. Qui recluſerunt eum in carcerē:
Deu. 22 b neſciētes q̄d ſuper eo facere deberēt. Dixitqꝫ dominus
ad Moyſen: Morte moriatur homo iſte: obruat eū la-
pidibus omnis turba extra caſtra. Cūqꝫ eduxiſſent eū fo
ras: obruerunt eū lapidibꝰ: ⁊ mortuus eſt: ſicut precepe
rat dominus. Dixit quoqꝫ dñs ad Moyſen: Loquere fi
lijs Iſrael: ⁊ dices ad eos: vt faciāt ſibi fimbrias p angu-
los quatuor palliorum: ponētes in eis vittas hyacinthi
nas. Quas cū viderint: recordētur oīm mandatorum dñi:
nec ſequantur cogitationes ſuas: et oculos per res varias
fornicantes: ſed magis memores preceptorum domini fa-
ciant ea: ſintqꝫ ſancti deo ſuo. Ego dñs deus veſter: qui
eduxi vos de terra Aegypti: vt eſſem deꝰ veſter. XVI.
A Ecce aūt Chore filiꝰ Iſaar: filij Caath: filij le
ui: et Dathan atqꝫ Abiron: filij Eliab: Hon
quoqꝫ filius Pheleph de filijs Ruben: ſurre-
xerunt cōtra Moyſen: alijqꝫ filiorum Iſrael du
centi quīquaginta viri proceres ſynagoge: ⁊ q̄ tēpore cōci
lij per nomina vocabantur. Cumqꝫ ſteriſſent aduerſum
Moyſen ⁊ Aaron dixerūt: Sufficiat vobis: quia omnis
multitudo ſanctorum eſt: ⁊ in ipſis eſt dñs: Cur eleuamini
ſuper populū domini? Quod cū audiſſet Moyſes: ceci-
dit pronus in faciē: locutuſqꝫ ad Chore ⁊ ad oēm mul-
titudinē: Mane (inq̄t) notū faciet dñs q̄ ad ſe ptineāt: ⁊
ſanctos applicabit ſibi: ⁊ q̄s elegerit appropinquabunt
ei. Hoc igitur facite: Tollat vnuſquiſqꝫ thuribulū ſuū:
tu Chore ⁊ omne conciliū tuū: et hauſto cras igne ponite
deſup thymiama corā domino: et quēcunqꝫ elegerit: ipſe
B erit ſctūs. Multū erigimini filij Leui. Dixitqꝫ rurſum
ad Chore: Audite filij Leui: Nū parū vobis eſt: ꝙ ſepa-
rauit vos deꝰ Iſrael ab omni populo: ⁊ iūxit ſibi vt ſerui-
retis ei ī cultu tabernaculi: et ſtaretis corā frequētia po
puli: ⁊ miniſtraretis ei? Idcirco ad ſe fecit accedere te ⁊
oēs fratres tuos filios Leui: vt vobis etiā ſacerdotium
vēdicetis: ⁊ oīs globꝰ tuus ſtet cōtra dñm? Quis eſt enī
Aaron: vt murmuretis cōtra eū? Miſit ergo Moyſes
vt vocaret Dathan ⁊ Abirō filios Eliab. Qui rñderūt:
Nō veniemꝰ: Nūq̄d parū eſt tibi: ꝙ eduxiſti nos de ter-
ra egypti: que lacte ⁊ melle manabat: vt occideres ī de-
ſerto: niſi ⁊ dñatus fueris nrī? Reuera īduxiſti nos ī ter
rā: que fluit riuis lactis ⁊ mellis: ⁊ dediſti nobis poſſeſ-
ſiones agrorū et vinearū. An et oculos nrōs vis eruere?
Nō venimꝰ. Iratuſqꝫ Moyſes valde: ait ad dñm: Ne C
reſpicias ſacrificia eorum. Tu ſcis: ꝙ nec aſellū q̄dem vnꝙ
acceperim ab eis: nec afflixerim quēpiā eorum. Dixitqꝫ ad
Chore: Tu ⁊ oīs cōgregatio tua ſtate ſeorſum corā dño
⁊ Aarō die craſtino ſeparatim. Tollite ſinguli thuribu-
la veſtra: ⁊ ponite ſup ea incēſum offerētes dño ducēta
quinquaginta thuribula: Aaron quoqꝫ teneat thuribu-
lum ſuū. Quod cū feciſſent ſtātibus Moyſe ⁊ Aaron: ⁊
coaceruaſſent aduerſum eos oēm multitudinē ad oſtiū
tabernaculi: apparuit cunctis gl'ia dñi. Locutuſqꝫ dñs
ad Moyſen ⁊ Aaron: ait: Separamini de medio cōgre D
gationis huiꝰ: vt eos repēte diſperdā. Qui ceciderūt p-
ni in faciē: atqꝫ dixerūt: Fortiſſime deꝰ ſpirituū vniuerſe
carnis: num vno peccāte cōtra oēs ira tua deſeuiet? Et
ait dñs ad Moyſen: Precipe vniuerſo pplo: vt ſeparet
a tabernaculis Chore ⁊ Dathan ⁊ Abiron. Surrexitqꝫ
Moyſes: ⁊ abijt ad Dathan ⁊ Abiron: ⁊ ſequētibꝰ eū ſe
nioribus Iſrael: dixit ad turbā: Recedite a tabernacu- Deu. 11. a
lis hoīm impiorum: ⁊ nolite tāgere que ad eos ptinent: ne
inuoluamini ī pctīs eorum. Cūqꝫ receſſiſſent a tētorijs eo
rum per circuitū: Dathan ⁊ Abiron egreſſi ſtabāt ī in-
troitu papilionū ſuorum cū vxoribꝰ ⁊ liberis: omniqꝫ frequē
tia. Et ait moyſes: In hoc ſcietis: ꝙ dñs miſerit me: vt
facerē vniuerſa que cernitis: ⁊ nō ex pprio ea corde ptu-
lerim. Si cōſueta hoīm morte interierint: ⁊ viſitauerit E
eos plaga: qua et ceteri viſitari ſolent: nō miſit me dñs.
Sin autem nouam rem fecerit dominus: vt aperiēs ter
ra os ſuū deglutiat eos: ⁊ omnia que ad illos pertinent:
deſcēderintqꝫ viuētes in infernum: ſcietis ꝙ blaſphema
uerint dñm. Cōfeſtim igitur vt ceſſauit loqui: dirupta Pſ. 103.
eſt terra ſub pedibꝰ eorum: ⁊ aperiēs os ſuum deuorauit il
los cū tabernaculis ſuis ⁊ vniuerſa ſubſtātia eorum. Deſcē
deruntqꝫ viui in infernū operti humo: ⁊ perierūt de me-
dio multitudinis. At vero oīs Iſrael qui ſtabat per gy-
rū: fugit a clamore pereuntiū: dicēs: Ne forte ⁊ nos ter
ra deglutiat. Sed ⁊ ignis egreſſus a domino interfecit
ducētos q̄nquaginta viros: q̄ offerebāt incēſum. Locu
tuſqꝫ eſt dñs ad Moyſen: dicens: Precipe Eleazaro fi-
lio Aaron ſacerdoti: vt tollat thuribula: que iacēt in in-
cendio: ⁊ ignē huc illucqꝫ diſpergat: quoniā ſanctificata
ſunt in mortibꝰ pctōrum: pducatqꝫ ea ī laminas et affigat
altari: eo ꝙ oblatū ſit in eis incenſum dño: ⁊ ſanctificata
ſint: vt cernāt ea pro ſigno ⁊ monimēto filij Iſrael. Tu F
lit ergo Eleazar ſacerdos thuribula enea: ī q̄bus obtu-
lerāt hi: quos incendiū deuorauit: ⁊ produxit ea in lami
nas affigēs altari: vt haberēt poſtea filij Iſrael q̄bus cō
monerentur: ne q̄s accedat alienigena: ⁊ q̄ non eſt de ſe-
mine Aaron: ad offerēdū incēſum domino: ne patiatur ſi-
cut paſſus eſt Chore: ⁊ oīs cōgregatio eius loquēte do
mino ad Moyſen. Murmurauit aūt omnis multitudo
filiorum Iſrael ſequēti die cōtra Moyſen ⁊ Aaron: dicēs:
Uos interfeciſtis populū dñi. Cūqꝫ oriretur ſeditio ⁊ tu-
multus increſceret: Moyſes ⁊ Aaron fugerūt ad taber
naculū foederis. Quod poſtꝙ ingreſſi ſunt: operuit nubes
tabernaculū: ⁊ apparuit gloria dñi. Dixitqꝫ dominꝰ ad
Moyſen: Recedite de medio huius multitudinis: etiā G
nūc delebo eos. Cūqꝫ iacerēt in terra: dixit Moyſes ad
Aaron: Tolle thuribulū: et hauſto igne de altari mitte
incēſum deſup: pgens cito ad populū: vt roges pro eis.
Iā enī egreſſa eſt ira a dño: ⁊ plaga deſeuit. Quod cū feciſ- Sap. 18. b
ſet Aaron: et cucurriſſet ad mediā multitudinē: quā iā
vaſtabat icēdiū: obtulit thymiama: ⁊ ſtās iter mortuos

ac viuētes: pro populo deprecatus eſt: et plaga ceſſauit.
Fuerunt autē qui percuſſi ſunt quatuordecim millia ho
minū et ſeptingenti: abſqꝫ his qui perierant in ſeditione
Chore. Reuerſuſqꝫ eſt Aaron ad Moyſen ad oſtiū ta-
bernaculi foederis poſtq̄ quieuit interitus. XVII.
A Et locutus eſt dñs ad Moyſen: dicēs: Loque
re ad filios iſrael: ⁊ accipe ab eis virgas ſingu
las p̄ cognatiões ſuas a cunctis principib⁹ tri
buū virgas duodecim: ⁊ vniuſcuiuſqꝫ nomē ſu
perſcribes virgę ſuę. Nomē aūt Aaron erit in tribu Le
B ui: et vna virga cunctas eoꝝ familias cōtinebit: poneſqꝫ
eas in tabernaculo foederis corā teſtimonio: vbi loquar
ad te. Quē ex his elegero: germinabit virga eius: ⁊ cohi
bebo a me querimonias filioꝝ Iſrael: quibus cōtra vos
murmurāt. Locutuſqꝫ eſt moyſes ad filios Iſrael: ⁊ de
derūt ei oēs principes virgas p̄ ſingulas tribus. Fuerūt
C qꝫ virgę duodecim abſqꝫ virga Aaron. Quas cū poſuiſ-
ſet moyſes corā domino ī tabernaculo teſtimonij: ſequē
ti die regreſſus īuenit germinaſſe virgam Aaron in do-
mo Leui: et turgētibus gēmis eruperāt flores: q̄ folijs
dilatatis in amygdalas deformati ſunt. Protulit ergo
moyſes oēs virgas de cōſpectu dñi ad cūctos filios iſra
el: viderūtqꝫ ⁊ receperūt ſinguli virgas ſuas. Dixitqꝫ do
D minus ad Moyſen: Refer virgā Aaron in tabernacu
lū teſtimonij: vt ſeruet̄ ibi in ſignū rebelliū filioꝝ Iſrael:
⁊ quieſcāt querelę eoꝝ a me: ne moriant̄. Fecitqꝫ Moy
1.regū.2.f ſes ſicut p̄ceperat dñs. Dixerunt aūt filij Iſrael ad moy
ſen: Ecce cōſumpti ſumus: omnes peribimus. Quicun
qꝫ accedit ad tabernaculū domini: moritur. Num vſqꝫ
A ad internitionem cuncti delendi ſumus? XVIII.
Dixitqꝫ dominus ad Aaron: Tu et filij tui et
domus patris tui tecū portabitis iniquitatē
ſanctuarij: ⁊ tu ⁊ filij tui ſimul ſuſtinebit̄ pec
cata ſacerdotij veſtri: Sed et fratres tuos de
tribu leui: et ſceptro patris tui ſume tecū: preſtoqꝫ ſint
et miniſtrent tibi. Tu autem et filij tui miniſtrabitis in
tabernaculo teſtimonij. Excubabuntqꝫ leuitę ad pręce
pta tua: ⁊ ad cuncta opera tabernaculi: ita duntaxat: vt
ad vaſa ſanctuarij et altare non accedant: ne et illi mo-
riantur: ⁊ vos pereatis ſimul. Sint autem tecum: et ex
cubent in cuſtodijs tabernaculi: et in omnibus ceremo-
nijs eius. Alienigena nō miſcebitur vobis. Excubate in
cuſtodia ſanctuarij: et in miniſterio altaris: ne oriatur ī
Exod.4. Leuitici.8 dignatio ſuper filios Iſrael. Ego dedi vobis fratres ve
ſtros leuitas de medio filioꝝ Iſrael: et tradidi donū do
mino: vt ſeruiant ī miniſterijs tabernaculi eius. Tu aūt
⁊ filij tui cuſtodite ſacerdotiū veſtrū: et oīa quę ad cultū
altaris pertinent: ⁊ intra velum ſunt: per ſacerdotes ad
B miniſtrabunt̄. Si quis externus acceſſerit: occidet̄. Lo
cutuſqꝫ eſt dñs ad Aaron: Ecce dedi tibi cuſtodiam pri
mitiaꝝ mearū. Oīa quę ſanctificātur a filijs Iſrael: tra
didi tibi et filijs tuis p̄ officio ſacerdotali legitima ſem
piterna. Hęc ergo accipies de his quę ſanctificant̄: ⁊ ob
lata ſunt dño. Omīs oblatio: ⁊ ſacrificiū: ⁊ quicq̄d p̄ pec
cato atqꝫ delicto redditur mihi: ⁊ cedit ī ſanctaſanctoꝝ
tuū erit: et filiorū tuorū. In ſanctuario comedes illud.
Mares tantū edēt ex eo: q2 cōſecratū eſt dño. Primiti
C as aūt quas vouerint: ⁊ obtulerint filij Iſrael: tibi dedi:
⁊ filijs tuis: ac filiabus tuis iure perpetuo. Qui mūdus
eſt ī domo tua veſcet̄ eis. Omnē medullā olei: et vini: ac
frumēti quicq̄d offerunt primitiaꝝ dño: tibi dedi. Vni
uerſa frugū initia: quę gignit humus: ⁊ dño deportant̄
cedēt in vſus tuos. Qui mundus eſt in domo tua: veſce
tur eis. Omne q̄d ex voto reddiderint filij Iſrael: tuum
erit. Quicq̄d primū erūpet e vulua cūctę carnis: quā of
ferūt dño: ſiue ex hoībus: ſiue de pecoribus fuerit: tui iu
ris erit: ita duntaxat: vt pro hominis primogenito pre-
ciū accipias: ⁊ omne animal q̄d immundū eſt redimi fa-
ſupra.3.b Exo.30.b cias: cuius redemptio erit poſt vnum menſem: ſiclis ar
genti quinqꝫ pondere ſanctuarij. Siclos viginti obolos

habet. Primogenita aūt bouis et ouis et caprę non fa Leui.27.c
cies redimi: quia ſanctificata ſunt domino. Sanguinē Eze.45.b
tantum eorum fundes ſuper altare: et adipem adolebis
in ſuauiſſimum odorem domino. Carnes vero in vſum
tuum cedent: ſicut pectuſculum conſecratum: et arm⁹
dexter tua erunt. Omnes primitias ſanctuarij: quas of
ferunt filij Iſrael domino: tibi dedi et filijs: ac filiab⁹ tu
is iure p̄petuo. Pactum ſalis eſt ſempiternum coram
domino tibi ac filijs tuis. Dixitqꝫ dominus ad Aaron:
In terra eorum nihil poſſidebitis: nec habebitis partē
inter eos. Ego pars et hereditas tua in medio filiorum
Iſrael. Filijs autem Leui dedi omnes decimas Iſrae-
lis in poſſeſſionem pro miniſterio: quo ſeruiunt mihi in
tabernaculo foederis: vt non accedant vltra filij Iſrael
ad tabernaculum: nec committant peccatum mortife
rum: ſolis filijs Leui mihi in tabernaculo ſeruientibus D
et portātibus peccata populi. Legitimū ſempiternū e- deute.8.a
rit in generationibus veſtris. Nihil aliud poſſidebunt:
decimarū oblatione cōtenti: quas in vſus eorū et neceſſa
ria ſeparaui. Locutuſqꝫ eſt dñs ad Moyſen: dicēs: Prę
cipe leuitis: atqꝫ denūcia: Cū acceperit̄ a filijs iſrael de
cimas quas dedi vobis: primitias eoꝝ offerte dño: id eſt
decimā partē decimę: vt reputetur vobis in oblatiōem
primitiuoꝝ: tā de areis q̄ de torcularib⁹: ⁊ vniuerſis: q̄-
rū accipitis primitias: offerte domino: ⁊ date ea Aaron
ſacerdoti. Oīa quę offeretis ex decimis: ⁊ in donaria do
mini ſeparabitis: optima ⁊ electa erūt cūcta. Diceſqꝫ ad
eos: Si p̄clara ⁊ melioraqueqꝫ obtulerit̄ ex decimis: re
putabit̄ vobis quaſi de area ⁊ torculari dederitis primi
tias: ⁊ comedetis eas in oībus locis veſtris: tam vos q̄
familię veſtrę: q2 preciū eſt pro miniſterio: quo ſeruitis ī
tabernaculo teſtimonij: ⁊ nō peccabitis ſuper hoc egre-
gia vobis ⁊ pinguia reſeruantes: ne polluatis oblatiões
filioꝝ Iſrael: et moriamini. XIX. A
Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen ⁊ Aaron Heb.13.b.
dicens: Iſta eſt religio victimę: quā cōſtituit
dñs: Pręcipe filijs Iſrael: vt adducant ad te
vaccā rufam ętatis integrę: ī qua nulla ſit ma
cula: nec portauerit iugum: tradeſqꝫ eā Eleazaro ſacer-
doti. Qui eductā extra caſtra: immolabit ī cōſpectu om
nium: ⁊ tingens digitū in ſanguine eius: aſperget cōtra
fores tabernaculi ſeptem vicibus: combureqꝫ eam cun
ctis videntibus: tam pelle et carnibus eius: q̄ ſanguine
et fimo flammę traditis. Lignū quoqꝫ cedrinū: et hyſo-
pū: coccumqꝫ bis tinctum ſacerdos mittet in flammam
quę vaccā vorat. Et tunc demū lotis veſtibus: et corpo-
re ſuo ingrediet̄ in caſtra: cōmaculatuſqꝫ erit vſqꝫ ad ve- B
ſperū. Sed ille q̄ cōbuſſerit eam: lauabit veſtimēta ſua ⁊
corpus: ⁊ immundus erit vſqꝫ ad veſperū. Colliget aūt
vir mundus cineres vaccę: et effundet eos extra caſtra ī
loco puriſſimo: vt ſint multitudini filiorū Iſrael ī cuſto
diā: ⁊ in aquā aſperſiōis: q2 pro peccato vacca cōbuſta ē.
Cūqꝫ lauerit: qui vaccę portauerat cineres veſtimenta
ſua īmundus erit vſqꝫ ad veſperū. Habebūt hoc filij iſra
el: ⁊ aduenę: qui habitāt inter eos ſanctū iure perpetuo.
Qui tetigerit cadauer hoīs: ⁊ propter hoc ſeptem dieb⁹
fuerit immundus: aſpergetur ex hac aqua die tertio ⁊ ſe
ptimo: ⁊ ſic mūdabit̄. Si die tertio aſperſus nō fuerit: ſe C
ptimo nō poterit emūdari. Oīs q̄ tetigerit humanę ani
mę morticinū: ⁊ aſperſus hac cōmixtione nō fuerit: pol-
luet tabernaculū dñi: ⁊ peribit ex iſrael: quia aqua expi
ationis nō eſt aſperſus: immūdus erit: ⁊ manebit ſpurci
tia ei⁹ ſup eū. Iſta eſt lex hoīs: qui morit̄ ī tabernaculo:
Omēs qui egrediūtur tentoriū illius: et vniuerſa vaſa q̄ D
ibi ſunt: polluta erunt ſeptem diebus. Vas q̄d nō habu-
erit operculū: nec ligaturā deſup: immundū erit. Si q̄s
in agro tetigerit cadauer occiſi hominis: aut per ſe mor
tui: ſiue os illius: vel ſepulchrū: immundus erit ſeptē di
ebus. Tollētqꝫ de cinerib⁹ cōbuſtiōis atqꝫ peccati: ⁊ mit
tēt aquas viuas ſup eos in vas: in quibus cū homo mun

dus tinxerit hyſopũ:aſperget ex eo om̄e tentoꝛiũ:⁊ cun-
ctã ſupellectilẽ: ⁊ hoĩes huiuſcemodi cõtagiõe pollutos
atqꝫ hoc modo mũdus luſtrabit immũdũ tertio ⁊ ſepti-
mo die. Expiatuſqꝫ die ſeptimo :lauabit ſe et veſtimenta
ſua:⁊ imũdus erit vſqꝫ ad veſperũ. Si q̃s hoc ritu nõ fu
erit expiatus: peribit aĩa illius de medio eccleſię: q2 ſan
ctuariũ dñi polluit: ⁊ nõ eſt aqua luſtrationis aſperſus.
Erit hoc pꝛęceptũ legitimũ ſepiternũ. Ipſe quoqꝫ qui
aſpergit aquas:lauabit veſtimẽta ſua. Oĩs qui tetigerit
Leui.17.c aquas expiationis: imundus erit vſqꝫ ad veſperã. Quic
q̃d tetigerit imundus :imundũ faciet: ⁊ aĩa quę hoꝛum
quippiã tetigerit : immũda erit vſqꝫ ad veſperã. XX.
A Eneruntqꝫ filij Iſrael: et oĩs multitudo in de
ſertũ Sin:menſe pꝛimo:⁊ mãſit pplus in Ca
des. Moꝛtuaqꝫ eſt ibi Maria:⁊ ſepulta ĩ eo
dẽ loco. Cũqꝫ indigeret aqua populus:cõue-
nerũt aduerſum moyſen ⁊ Aaron:⁊ verſi in ſeditionẽ:di
xerunt : Vtinã periſſemus inter fratres noſtros coꝛam
dño. Cur eduxiſtis eccleſiã dñi in ſolitudinẽ:vt ⁊ nos et
Exo.17.b noſtra iumenta moꝛiamur? Quare nos feciſtis aſcẽdere
de Aegypto:⁊ eduxiſtis in locũ iſtũ peſſimũ: qui ſeri non
poteſt:q̃ nec ficũ gignit:nec vineas:nec malogranata:in-
ſuper ⁊ aquã nõ habet ad bibendũ? Ingreſſuſqꝫ moyſes
et Aaron dimiſſa multitudine in tabernaculũ foederis:
Clamaue coꝛruerũt pꝛoni in terrã:*clamaueruntqꝫ ad dñm:atqꝫ
runt. vſqꝫ dixerũt: Dñe deus audi clamoꝛẽ huius ppl'i:et aperi eis
murmura theſaurũ tuũ fontẽ aquę viuę:vt ſatiati ceſſet murmura
tio non eſt
ĩ hebꝛaeo. tio eoꝛũ. Et apparuit gloꝛia dñi ſup eos. Locutuſqꝫ eſt
B dñs ad moyſen:dicens: Tolle virgã: et cõgrega populũ
Exo.17.b. tu ⁊ Aaron frater tuus:⁊ loquimini ad petrã coꝛã eis:⁊
illa dabit aquas. Cũqꝫ eduxeri͛ aquã de petra: bibet oĩs
multitudo ⁊ iumẽta eius. Tulit igitur Moyſes virgã:
quę erat in cõſpectu domini:ſicut pꝛęceperat ei:congre
gata multitudine ante petrã:dixitqꝫ eis: Audite rebel-
les et icreduli: Num de petra hac vobis aquã poterim⁹
eijcere? Cũqꝫ eleuaſſet Moyſes manũ percutiẽs virga
bis ſilicem:egreſſę ſunt aquę largiſſimę:ita vt populus
biberet ⁊ iumẽta. Dixitqꝫ domin⁹ ad moyſen et Aaron:
Quia non crediditis mihi: vt ſanctificaretis me coꝛã fi
lijs Iſrael:nõ itroducetis hos populos in terrã: quam
dabo eis. Hęc eſt aqua cõtradictiõis: vbi iurgati ſunt fi
Infra.21.b lij Iſrael cõtra dominũ:⁊ ſanctificatus eſt in eis. Miſit
C interea nuncios Moyſes de Cades ad regẽ Edom: q̃
dixerũt: Hęc mãdat frater tuus Iſrael: Noſti omnẽ la
boꝛẽ: qui appꝛehendit nos: quomodo deſcenderint pa-
tres noſtri ĩ Aegyptũ: ⁊ habitauerim⁹ ibi multo tẽpoꝛe
afflixeritqꝫ nos Aegyptij:⁊ patres noſtros: ⁊ quomodo
clamauerimus ad dominũ: ⁊ exaudierit nos: miſeritqꝫ
angelũ:qui eduxerit nos de Aegypto. Ecce ĩ vꝛbe cades
quę eſt in extremis finibus tuis:poſiti:obſecram⁹ vt no
bis trãſire liceat p terrã tuã. Nõ ibimus per agros:nec
per vineas:nõ bibemus aquas de puteis tuis:ſed gradi
emur via publica:nec ad dextrã: nec ſiniſtram declinan-
tes:donec traſeamus terminos tuos. Cui reſpõdit E-
D dom: Nõ tranſibis p me:alioquin armatus occurrã ti-
bi. Dixeruntqꝫ filij Iſrael: Per tritã gradiemur viã:et
ſi biberimus aquas tuas nos et pecoꝛa noſtra: dabimus
qđ iuſtũ eſt. Nulla erit ĩ pꝛęcio difficultas:tantũ veloci-
ter tranſeamus. At ille reſpondit: Nõ tranſibitis. Sta
timqꝫ egreſſus eſt obuius:cũ ĩfinita multitudine:⁊ ma-
nu foꝛti : nec voluit acquieſcere depꝛecanti: vt cõcederet
tranſitũ per fines ſuos. Quamobꝛem diuertit ab eo iſra
el. Cũqꝫ caſtra mouiſſent de Cades: venerũt in montẽ
Hoꝛ:qui eſt in finibus terrę Edom:vbi locutus eſt do-
min⁹ ad moyſen:dicens: Pergat:ĩquit: Aaron ad popu
Infra.33.c los ſuos. Nõ eñ intrabit terrã:quã dedi filijs Iſrael:eo
ꝙ incredullus fuerit oꝛi meo ad aquas cõtradictionis.
Tolle Aaron et filium eius cum eo:et duces eos in mon
tem Hoꝛ. Cumqꝫ nudaueris patrẽ veſte ſua: indues ea
Eleazarum filium eius: et Aaron colligetur: et moꝛiet͛
ibi. Fecit Moyſes vt pꝛęceperat domin⁹:et aſcenderũt
in montem Hoꝛ coꝛã omni multitudine. Cũqꝫ Aaron Deut.10.b. et.23.g.
ſpoliaſſet veſtibus ſuis: induit eis Eleazarũ filiũ ei⁹. Il
lo moꝛtuo in montis ſupercilio:deſcendit cũ Eleazaro.
Omnis autẽ multitudo vidẽs occubuiſſe Aaron: fleuit
ſuper eo triginta diebus per cunctas familias ſuas. A
Vod cum audiſſet Chananęus XXI.
rex Arad:qui habitabat ad meridiem: veniſſe
ſcilicet Iſrael p exploꝛatoꝛũ viam : pugnauit
cõtra illum:et victoꝛ exiſtens:duxit ex eo pꝛę
dam. At Iſrael voto ſe domino obligãs: ait: Si tradi-
deris populũ iſtũ in manu mea:delebo vꝛbes eius. Exau
diuitqꝫ dominus pꝛeces Iſrael: ⁊ tradidit Chananęũ:
quẽ ille interfecit ſubuerſis vꝛbib⁹ eius:⁊ vocauit nomẽ B
loci illius Hoꝛma:id eſt anathema. Pꝛofecti ſunt autẽ 1.coꝛ.10.b
de mõte Hoꝛ per viam quę ducit ad mare rubꝛũ : vt cir
cumirent terrã Edom. Et tędere coepit populũ itine-
ris ac laboꝛis:locutuſqꝫ cõtra dominũ et Moyſen: ait:
Cur eduxiſti nos de Aegypto:vt moꝛeremur in ſolitudi
ne? Deeſt panis: nõ ſunt aquę:aĩa noſtra iam nauſeat ſu
per cibo iſto leuiſſimo. Quamobꝛẽ miſit dominus in po
pulũ ignitos ſerpentes:ad quoꝛũ plagas et moꝛtes plu
rimoꝛũ venerunt ad Moyſen:atqꝫ dixerunt: Peccaui-
mus: quia locuti ſumus cõtra dominũ:et te:oꝛa vt tol- C
lat a nobis ſerpentes. Oꝛauit Moyſes pꝛo populo:et lo
cutus eſt domin⁹ ad eũ : Fac ſerpentẽ ęneum: et pone eũ
pꝛo ſigno. Qui percuſſus aſpexerit eũ: viuet. Fecit ergo
moyſes ſerpentẽ ęneũ:⁊ poſuit eũ pꝛo ſigno. Quẽ cũ per
cuſſi aſpicerent:ſanabant͛. Pꝛofectiqꝫ filij Iſrael caſtra
metati ſunt in Oboth. Unde egreſſi fixere tẽtoꝛia in ie-
abarim:in ſolitudine quę reſpicit Moab contra oꝛiẽta-
lẽ plagã:⁊ inde mouẽtes : venerũt ad toꝛrentẽ Zareth.
Quẽ relinquentes caſtrametati ſunt cõtra Arnon:quę
eſt in deſerto:⁊ pꝛominet in finibus Ammoꝛręi. Siq̃dẽ
Arnon terminus eſt Moab:diuidẽs Moabitas ⁊ Am
moꝛręos. Unde dicitur in libꝛo belloꝛũ dñi: Sicut fecit
in mari rubꝛo:ſic faciet ĩ toꝛrẽtib⁹ Arnõ. Scopuli toꝛrẽ
tiũ inclinati ſunt:vt requieſcerent in Arnon:⁊ recumbe- D
rent in finibus Moabitarũ. Et ex eo loco apparuit pu-
teus :ſuper quo locutus eſt dominus ad Moyſen: Con
grega populũ:⁊ dabo ei aquã. Tunc cecinit Iſrael car-
mẽ iſtud: Aſcendat puteus. Cõcinebant: Puteus quẽ
foderunt pꝛincipes: et parauerunt duces multitudinis
in datoꝛe legis:⁊ in baculis ſuis. Pꝛofectiqꝫ ſunt de ſoli
tudine Mathana in Nahaliel:de Nahaliel ĩ Bamoth. E
Bamoth vallis eſt in regiõe Moab:in vertice Phaſga ſup.20.b.
qđ reſpicit cõtra deſertũ. Miſit aũt Iſrael nuncios*ad heb.ſihon
Seon regẽ Ammoꝛręoꝛũ:dicẽs: Obſecro vt trãſire mi- Deut.2.c
hi liceat per terrã tuã:nõ declinabimus in agros et vine 1.mach.2.f
as:nõ bibemus aquas ex puteis. Uia regia gradiemur:
donec trãſeamus terminos tuos. Qui cõcedere noluit:
vt tranſiret Iſrael per fines ſuos : quin potius exercitu
cõgregato:egreſſus eſt obuiã in deſertũ: ⁊ venit ĩ Iaſa:
pugnauitqꝫ cõtra eũ. A quo percuſſus eſt in oꝛe gladij:
⁊ poſſeſſa eſt terra ei⁹ ab Arnon vſqꝫ Ieboc:⁊ filios Am
mon: q2 foꝛti pꝛęſidio tenebant͛ termini Ammonitaꝛũ.
Tulit ergo Iſrael oẽs ciuitates eius: ⁊ habitauit ĩ vꝛbi
bus Ammoꝛręi:ĩ Eſebon ſcilicet:et viculis eius. Uꝛbs F
Eſebon fuit Seon regis Ammoꝛręi: q̃ pugnauit cõtra
regẽ Moab:et tulit omnẽ terrã:quę ditionis illius fue
rat: vſqꝫ Arnon. Idcirco dicit͛ in pꝛouerbio: Uenite in E-
ſebõ:ędificet͛ et cõſtruat͛ ciuitas Seon. Ignis egreſſus
eſt de eſebon:flãma de oppido ſeon : ⁊ deuoꝛauit Arnon
moabitaꝝ:⁊ habitatoꝛes excelſoꝝ Arnõ. Uę tibi moab:
periſti ppl'e Chamos. Dedit filios eius ĩ fugã:⁊ filias in
captiuitatẽ regi Ammoꝛręoꝝ Seon. Iugũ ipſoꝝ diſpe
rijt ab Eſebon vſqꝫ Dibon: laſſi peruenerũt ĩ iophe: ⁊ vſqꝫ
Medaba:habitauitqꝫ iſrael ĩ terra Ammoꝛręi. Miſit G
itaqꝫ moyſes q̃ exploꝛarẽt Iaſer:cuius ceperũt viculos: Deut.3.a et.29.
⁊ poſſederũt habitatoꝛes. Uerteruntqꝫ ſe: et aſcẽderũt p

viam Baſan: ⁊ occurrit eis Og rex Baſan cū omni po-
pulo ſuo: pugnaturus in Edrai. Dixitq́ dominus ad
Moyſen: Ne timeas eū: q̄a in manu tua tradidi illū: et
oēm populū: ac terrā eius: facieſq́ illi: ſicut feciſti Seon
regi Ammorreoꝝ habitatori Heſebon. Percuſſerunt
igitur ⁊ hūc cū filijs ſuis: vniuerſumq́ populū eius vſq́
ad internitionē: ⁊ poſſederunt terrā illius. XXII.

A Profectiq́ caſtrametati ſunt in cāpeſtribus
ioſue.24b Moab: vbi trans Iordanē Hiericho ſita eſt.
Videns aūt Balach fili⁹ Sephor oīa q̄ fece
rat Iſrael Ammorreo: et ꝙ ptimuiſſent eū
Moabite: ⁊ impetū ei⁹ ferre nō poſſent: dixit ad maio-
res natu Madian: Ita delebit hic ppl's oēs q̄ ī nr̄is fini
bus cōmorant: quō ſolet bos herbas vſq́ ad radices car
pere. Ipe aūt erat eo tp̄e rex ī Moab. Miſit ergo nūci-
os ad Balaā filiū beor ariolū: q̄ habitabat ſup flumē ter
re filioꝝ Ammō: vt vocarēt eū: ⁊ dicerēt: Ecce egreſſus
B eſt populus ex Aegypto: qui operuit ſuperficiē terre: ſe-
dens cōtra me. Veni igitur: ⁊ maledic populo huic: qui
fortior me eſt: ſi quo modo poſſim pcutere ⁊ eijcere eum
de terra meā. Noui eīm ꝙ benedict⁹ ſit: cui benedixeris:
⁊ maledictus in quem maledicta congeſſeris. Perrexe
rūtq́ ſeniores Moab: ⁊ maiores natu Madian haben
tes diuinatiōis preciū ī manib⁹. Cūq́ veniſſent ad Ba-
laam: et narraſſent ei oīa verba Balach: ille reſpondit:
ſupra eod. Manete hic nocte: ⁊ reſpōdebo: quicq̄d mihi dixerit do
C minus. Manētib⁹ aūt illis apud Balaam: venit de⁹: et
ait ad eū: Quid ſibi volūt hoīes iſti apud te? Reſpōdit:
Balach fili⁹ ſephor rex Moabitaꝝ miſit ad me: dicēs:
Ecce popul⁹ q̄ egreſſus eſt de egypto: operuit ſupficiē
terre: veni: ⁊ maledic ei: ſi quo mō poſſim pugnans abi-
gere eū. Dixitq́ de⁹ ad Balaā: Noli ire cū eis: neq́ ma
ledicas populo: q̄a benedict⁹ eſt. Qui mane conſurgens
dixit ad pncipes: Ite ī terrā veſtrā: q̄a phibuit me deus
venire vobiſcū. Reuerſi principes dixerūt ad Balach:
D Noluit Balaā venire nobiſcū. Rurſum ille multo plu
res ⁊ nobiliores ꝙ ante miſerat: miſit. Qui cum veniſ-
ſent ad Balaā: dixerūt: Sic dicit balach fili⁹ Sephor:
Ne cuncteris venire ad me: paratū habeo honorare te:
⁊ q̄cq̄d volueris dabo tibi: Veni: et maledic populo iſti.
Reſpondit Balaā: Si dederit mihi Balach plenā do-
infra.24c mum ſuā argēti ⁊ auri: nō potero immutare verbū dn̄i
dei mei: vt vel plus vel min⁹ loq̄r. Obſecro vt hic maneā
ſup. eodē. tis etiā hac nocte: vt ſcire queā: q̄d mihi rurſum reſpon-
deat dn̄s. Venit ergo deus ad Balaam nocte: et ait ei:
Si vocare te venerunt hoīes iſti: ſurge ⁊ vade cum eis:
ita dūtaxat: vt qd̄ tibi precepero facias. Surrexit Ba-
laam mane: et ſtrata aſina pfectus eſt cū eis. Et iratus
E eſt deus. Stetitq́ angelus dn̄i in via contra Balaam:
qui inſidebat aſine: ⁊ duos pueros habebat ſecum. Cer
nens aſina angelū ſtantē in via euaginato gladio: auer-
tit ſe de itinere: ⁊ ibat per agrum. Quā cum verberaret
Balaam: et vellet ad ſemitā reducere: ſtetit angelus in
anguſtijs duarū maceriarū: quibus vinee cingebantur.
Quē videns aſina: iunxit ſe parieti: et attriuit ſedentis
pedem. At ille iterꝝ verberabat eā: ⁊ nihilominus ange-
lus ad locum anguſtū trāſiens: vbi nec ad dextram: nec
ad ſiniſtrā poterat deuiari: obuius ſtetit. Cūq́ vidiſſet
aſina ſtantem angelum: concidit ſub pedibus ſedentis.
Qui iratus: vehemētius cedebat fuſte latera eius. Ape
ruitq́ dominus os aſine: et locuta eſt: Quid feci tibi?
Cur percutis me? ecce iā tertio? Reſpondit Balaam:
F Quia cōmeruiſti ⁊ illuſiſti mihi: vtinā haberem gladiū:
vt te percuterem. Dixit aſina: Nōne animal tuum ſum:
1. Pe. 2. c cui ſemper inſidere conſueuiſti vſq́ in preſentē diē? Dic
quid ſimile vnq̄ fecerim tibi? At ille ait: Nunq̄. Proti
nus aperuit dominus oculos Balaam: et vidit angelū
ſtantē in via euaginato gladio: adorauitq́ eum pronus
in terrā. Cui angelus: Cur (inquit) tertio v̓beras aſinā
tuā? Ego veni vt aduerſarer tibi: q̄a pu̓ſa eſt via tua:
mihiq́ cōtraria. Et niſi aſina declinaſſet de via: dans lo-
cū reſiſtēti: te occidiſſem: ⁊ illa viueret. Dixitq́ Balaā:
Peccaui: neſciēs ꝙ tu ſtares cōtra me. Et nunc ſi diſpli G
cet tibi vt vadam: reuertar. Ait angelus: Vade cū iſtis:
et caue: ne aliud ꝙ̄ precepero tibi loquaris. Iuit igitur
cū principibus. Quod cum audiſſet Balach: egreſſus
eſt in occurſum eius in oppido Moabitarum: quod ſi-
tū eſt in extremis finibus Arnon. Dixitq́ ad Balaam:
Miſi nuncios: vt vocarent te: cur non ſtatim veniſti ad
me? An quia mercedem aduentui tuo reddere nequeo?
Cui ille reſpōdit: Ecce adſum: Nunquid loqui potero
aliud: niſi qd̄ deus poſuerit in ore meo? Perrexerunt er infra.23b
go ſimul: ⁊ venerunt in vrbē: que in extremis regni eius
finibus erat. Cumq́ occidiſſet Balach boues et oues:
miſit ad Balaam: et principes qui cum eo erant: munu
ra. Mane autem facto duxit eū ad excelſa Baal: et in-
tuitus eſt extremam partem populi. XXIII.

Dixitq́ Balaām ad Balach: Aedifica mihi A
hic ſeptem aras: et para totidem vitulos:
eiuſdemq́ numeri arietes. Cumq́ feciſſet
iuxta ſermonem Balaam: impoſuerunt ſi-
mul vitulum et arietem ſuper Aran. Dixitq́ Balaam
ad Balach: Sta pauliſper iuxta holocauſtum tuū: do-
nec vadam: ſi forte occurrat mihi dominus: ⁊ quodcūq́
mihi imperauerit: loquar tibi. Cūq́ abijſſet velociter:
occurrit illi deus. Locutuſq́ eſt ad eum Balaam: Se-
ptem (inquit) aras erexi: ⁊ impoſui vitulum ⁊ arietē de-
ſuper. Dominus autem poſuit verbum ī ore eius: et ait:
Reuertere ad Balach: et hec loqueris: Reuerſus inue
nit ſtantem Balach iuxta holocauſtum ſuum: ⁊ omnes
principes Moabitarū: aſſumptaq́ parabola ſua: dixit:
De Aran adduxit me Balach rex Moabitarū: de mon B
tibus orientis. Veni (inquit) ⁊ maledic Iacob: propera naum.3.b
⁊ deteſtare Iſrael. Quomodo maledicam: cui non ma-
ledixit deus? Qua ratione deteſter: quem dominus non
deteſtatur? De ſummis ſilicibus videbo eum: ⁊ de colli-
bus conſiderabo illum. Populus ſolus habitabit: ⁊ in-
ter gentes non reputabit̄. Quis dinumerare poſſit pul ſup.22.g.
uerem Iacob: ⁊ noſſe numerum ſtirpis Iſrael? Moria deute.23.
tur anima mea morte iuſtorum: et fiant nouiſſima mea
horum ſimilia. Dixitq́ Balach ad Balaam: Quid eſt
hoc qd̄ agis? Vt malediceres inimicis meis: vocaui te:
⁊ tu econtrario benedicis eis. Cui ille reſpondit: Num
aliud poſſum loqui: niſi qd̄ iuſſerit domin⁹? Dixit ergo C
Balach ad Balaam: Veni mecum in alterum locum:
vnde partem Iſrael videas: ⁊ totum videre non poſſis:
⁊ inde maledicito ei. Cūq́ duxiſſet eum in locum ſubli-
mem ſuper verticem montis Phaſga: edificauit Ba-
laam ſeptem aras: ⁊ impoſitis ſupra vitulis atq́ arieti-
bus: dixit ad Balach: Sta hic iuxta holocauſtum tuū:
donec ego obuius pergam. Cui cum dominus occur-
riſſet: poſuiſſetq́ verbum in ore eius: ait: Reuertere ad
Balach: ⁊ hec loqueris ei. Reuerſus inuenit eum ſtan
tem iuxta holocauſtum ſuum: et principes Moabitarū
cū eo. Ad quē Balach: Quid (inquit) locutus eſt dn̄s?
At ille aſſumpta parabola ſua: ait: Sta balach: ⁊ auſcul
ta: audi fili Sephor: Nō eſt deus quaſi homo: vt mētia
tur: nec vt filius hominis: vt mutetur. Dixit ergo et nō
faciet: locutus eſt ⁊ non implebit? Ad benedicēdū addu
ctus ſum: benedictionē phibere non valeo. Nō eſt idolū
in Iacob: nec videt̄ ſimulacrū ī Iſrael. Dominus deus
eius cū eo eſt: ⁊ clāgor victorie regis in illo. Dn̄s eduxit D
illū de Aegypto: cuius fortitudo ſimilis eſt rhinocero-
tis. Nō eſt auguriū ī Iacob: nec diuinatio ī Iſrael. Te infra.24b
poribus ſuis dicet̄ Iacob ⁊ Iſrael: q̄d operat⁹ ſit deus.
Ecce populus vt leena cōſurget: ⁊ q̄ſi leo erigetur. Nō
accubabit: donec deuoret predā: et occiſoꝝ ſanguinē bi-
bat. Dixitq́ Balach ad Balaā: Nec maledicas ei: nec
bn̄dicas. Et ille ait: Nōne dixi tibi: ꝙ q̄cq̄d mihi de⁹ im
peraret: hoc facerem? Et ait Balach ad eū: Veni et du-

cam te ad alium locum: ſi forte placeat deo: vt inde ma-
ledicas eis. Cumqꝫ duxiſſet eum ſuper verticem mon-
tis Phogor: qui reſpicit ſolitudinē: dixit ei Balaam:
Aedifica mihi hic ſeptem aras: ⁊ para totidem vitulos:
eiuſdemqꝫ numeri arietes per ſingulas aras. Fecit Ba-
lach: vt Balaam dixerat: impoſuitqꝫ vitulos: et arietes
per ſingulas aras. XXIIII.
A CUmqꝫ vidiſſet Balaā: ꝙ placeret domino:
vt benediceret Iſraeli: nequaꝙ abijt vt ante
perrexerat: vt augurium quęreret: ſed diri-
gens contra deſertum vultum ſuum: et ele-
uans oculos: vidit Iſrael in tētorijs cōmorantē per tri
infra eodē bus ſuas: ⁊ irruente in ſe ſpiritu dei aſſumpta parabola
ait: Dixit Balaam filius Beor: dixit homo: cuius obtu
ratus eſt oculus: dixit auditor ſermonum dei: qui viſio-
nem omnipotentis intuitus eſt: qui cadit: ⁊ ſic aperiun-
B tur oculi eius. Quā pulchra tabernacula tua Iacob: et
ſup. 23. d. tētoria tua Iſrael: vt valles nemoroſę: vt horti iuxta flu
uios irrigui: vt tabernacula quę fixit dominus quaſi ce-
dri prope aquas. Fluet aqua de ſitula eius: ⁊ ſemē illius
erit in aquas multas. Tolletur propter Agag rex eius:
⁊ auferetur regnum illius: deus eduxit illum de Aegy-
pto: cuius fortitudo ſimilis eſt Rhinocerotis. Deuora
bunt gentes hoſtes illius: oſſaqꝫ eorum confringent: et
perforabunt ſagittis. Accubans dormiuit vt leo: ⁊ qua-
ſi leęna: quam ſuſcitare nullus audebit. Qui benedixe-
rit tibi: erit et ipſe benedictus. Qui maledixerit tibi: in
maledictione reputabitur. Iratuſqꝫ Balach contra ba
laam: comploſis manibus ait: Ad maledicēdum inimi-
cis meis vocaui te: quibus ecōtrario tertio benedixiſti:
C Reuertere ad locum tuum. Decreueram quidem ma-
gnifice honorare te: ſed dñs priuauit te honore diſpoſi-
to. Reſpōdit balaam ad balach: Nonne nuncijs tuis:
quos miſiſti ad me: dixi: ſi dederit mihi balach plenā do
mum ſuam argenti ⁊ auri: non potero pręterire ſermo-
nem domini dei mei: vt vel boni quid vel mali proferam
ex corde meo: ſed quicquid domin⁹ dixerit: hoc loquar.
Veruntamen pergēs ad populum meum: dabo tibi cō-
ſilium: quid populus tuus populo huic faciat extremo
ſup. eodē. tempore. Sumpta igitur parabola rurſum ait: Dixit
balaam filius beor: dixit homo cuius obturatus eſt ocu
lus: dixit auditor ſermonum dei: qui nouit doctrinam
altiſſimi: ⁊ viſiōes omnipotētis videt: qui cadens aper-
tos habet oculos. Videbo eum: ſed nō modo: intuebor
illū: ſed nō prope. Orietᷣ ſtella ex Iacob: ⁊ conſurget vir
ga de Iſrael: et percutiet duces Moab: vaſtabitqꝫ oēs
filios Seth: ⁊ erit Idumęa poſſeſſio ei⁹: hereditas ſeir
D cedet inimicis ſuis: Iſrael vo fortiter aget. De Iacob
erit qui dominetur: et perdat reliquias ciuitatis. Cūqꝫ
vidiſſet Amalech: aſſumēs parabolam: ait: Principiū
gentiū Amalech: cuius extrema perdentᷣ. Vidit quoqꝫ
Cineum: ⁊ aſſumpta parabola: ait: Robuſtum quidem
eſt habitaculum tuū: ſed ſi in petra poſueris nidū tuū: ⁊
fueris electus de ſtirpe Cain: ꝙdiu poteris ꝑmanere?
Aſſur enim capiet te. Aſſumptaqꝫ parabola iterum lo-
cutus eſt: Heu quis victurus eſt: quādo iſta faciet de⁹?
Venient in trieribus de Italia: ſuperabunt Aſſyrios:
vaſtabūtqꝫ Hebręos: ⁊ ad extremū etiam ipſi peribunt.
Surrexitqꝫ balaam: ⁊ reuerſus eſt in locū ſuum: balach
quoqꝫ via qua venerat: redijt. XXV.
A. MOrabatur aūt eo tempore Iſrael in ſethim:
⁊ fornicatus eſt populus cū filiabus Moab:
quę vocauerūt eos ad ſacrificia ſua. At illi co
mederūt ⁊ adorauerūt deos eaꝝ. Initiatuſqꝫ
ioſue. 22. d eſt Iſrael beelphegor. Et irat⁹ dñs ait ad moyſen: Tol-
Exo. 32. f. le cūctos ꝑncipes populi: ⁊ ſuſpēde eos cōtra ſolē ī pati
bulis: vt auertatᷣ furor me⁹ ab Iſrael. Dixitqꝫ Moyſes
ad iudices Iſrael: Occidat vnuſquiſqꝫ primos ſuos: q̄
initiati ſunt beelphegor. Et ecce vn⁹ de filijs Iſrael in-
trauit corā fratrib⁹ ſuis ad ſcortū Madianitem vidēte
Moyſe: ⁊ omi turba filioꝝ Iſrael: q̄ flebāt ante fores ta
bernaculi. Quod cū vidiſſet Phinees filius Eleazari fi B
lij Aaron ſacerdotis: ſurrexit de medio multitudinis: ⁊
arrepto pugiōe ingreſſus eſt poſt virū Iſraelitē in lupa
nar: ⁊ ꝑfodit ambos ſimul: virū ſcilicet ⁊ mulierē ī locis
genitalib⁹. Ceſſauitqꝫ plaga a filijs Iſrael: ⁊ occiſi ſunt
vigintiquatuor milia hoīm. Dixitqꝫ dñs ad Moyſen:
Phinees filius Eleazari filij Aaron ſacerdotis auertit
iram meā a filijs Iſrael: quia zelo meo cōmotus eſt con-
tra eos: vt nō ipſe delerē filios Iſrael in zelo meo. Idcir C
co loquere ad eū: Ecce do ei pacē foederis mei: et erit tā
ipſi ꝙ ſemini eius pactū ſacerdotij ſempiternū: quia ze- eccl. 45. c.
latus eſt pro deo ſuo: et expiauit ſcelus filiorum Iſrael. 1. mach. 2. f
Erat autem nomen viri Iſraelitę: qui occiſus eſt cum
Madianitide: Zambri fili⁹ Salumi: dux de cognatio- D
ne: ⁊ tribu Symeonis. Porro mulier madianitis: quę
pariter interfecta eſt: vocabatᷣ Cozbi filia Sur ꝑncipis
nobiliſſimi Madianitarū. Locutuſqꝫ eſt dominus ad infra. 31. f.
Moyſen: dicēs: Hoſtes vos ſentiāt Madianitę: ⁊ per
cutite eos: q̊a ⁊ ipi hoſtiliter egerunt cōtra vos: ⁊ dece-
perunt inſidijs per idolum Phogor ⁊ Cozbi filiam du
cis Madian ſororem ſuam: quę percuſſa eſt ī die plagę
pro ſacrilegio Phogor. XXVI.
POſtq̄ noxiorū ſanguis effuſus eſt: dixit dñs A
ad Moyſen ⁊ Eleazarū filiū Aaron ſacerdo-
tem: Numerate omnem ſummam filiorum ſupra. 1. a.
Iſrael a viginti annis et ſupra: per domos et Exo. 30. b
cognationes ſuas: cūctos qui poſſunt ad bella procede-
re. Locuti ſunt itaqꝫ Moyſes: ⁊ Eleazar ſacerdos ī cā
peſtribus Moab ſuper Iordanem cōtra Hiericho ad Gen. 46. d
eos: qui erant a viginti annis ⁊ ſupra: ſicut dominus im Exod. 6. b
perauerat: quorum iſte eſt numerus: Ruben primoge- 1. para. 5. b
nitus Iſrael. Huius filius Enoch: a quo familia Eno-
chitarum: et Phallu: a quo familia Phalluitarum: et
Eſron: a quo familia Eſromitarum: ⁊ Charmi: a q̊ fa-
milia Charmitarū. Hę ſunt familię de ſtirpe Ruben:
quarū numerus inuētus eſt quadragintatria milia ⁊ ſe
ptingēti trigīta. Fili⁹ Phallu Eliab: hui⁹ filij Namu- B
hel ⁊ Dathan ⁊ Abiron. Iſti ſunt Dathan ⁊ Abirō prin
cipes populi: qui ſurrexerūt cōtra Moyſen: ⁊ Aaron in
ſeditione Chore: quādo aduerſus dominum rebellaue-
runt: ⁊ aperiēs terra os ſuū deuorauit Chore morienti
bus plurimis: quādo cōbuſſit ignis ducentos quinqua Sup. 10. g
ginta viros. Et factum eſt grande miraculum: vt Cho
re pereūte filij illi⁹ nō periret. Filij Symeon per cogna-
tiones ſuas: Namuhel: ab hoc familia Namuhelitarū:
⁊ Iamin: ab hoc familia Iaminitarū: Iachin: ab hoc fa
milia Iachinitarū: Zare: ab hoc familia Zareitarum:
Saul: ab hoc familia Saulitaꝝ. Hę ſunt familię de ſtir
pe Symeon: quarum omnis numerus fuit vigintiduo
milia ducēti. Filij Gad per cognatiōes ſuas: Sephon:
ab hoc familia Sephonitarum: Aggi: ab hoc familia ag
gitarum: Suni: ab hoc familia Sunitarū: Ozni: ab hoc
familia Oznitarū: Her: ab hoc familia Heritarū: Arod
ab hoc familia Aroditarū: Arihel: ab hoc familia Arihe
litarum. Iſtę ſunt familię Gad: quarū omis numerus C
fuit quadragintamilia quingenti. Filij Iuda: Her et Gen. 38. a
Onan: q̊ ambo mortui ſunt ī terra Chanaan. Fuerūtqꝫ
filij Iuda per cognatiōes ſuas: Sela: a q̊ familia Selai
tarū: Phares: a quo familia Pharesitarū: Zare: a q̊ fa
milia Zareitarū. Porro filij Phares: Eſrom: a q̊ fami
lia Eſromitarū: ⁊ Hamul: a quo familia Hamulitarū.
Iſtę ſunt familię Iuda: quarū oīs numerus fuit ſeptua
gintaſex milia quingēti. Filij Iſaſchar per cognatiōes
ſuas: Thola: a q̊ familia Tholaitaꝝ: Phua: a quo fami
lia Phuaitarū: Iaſub: a q̊ familia Iaſubitaꝝ: Semrā:
a quo familia Semramitaꝝ. Hę ſunt cognatiōes Iſa-
ſchar: quarū numerus fuit ſexagintaquatuor milia tre-
cēti. Filij Zabulon ꝑ cognatiōes ſuas: Sared: a q̊ fami
lia Sareditarū: Helon: a q̊ familia Helonitarum: Ia-

lel:a quo familia Jalelitarum. He ſunt cognatiões Za
bulon: quarum numerus fuit ſexaginta milia quingen-
ti. Filij Joſeph per cognatiões ſuas: Manaſſe et Effra
im. De Manaſſe ortus eſt Machir:a quo familia Ma
chiritarum. Machir genuit Galaad:a quo familia Ga
laaditaꝝ. galaad habuit filios: Jezer:a ꝗ familia Jezeri
taꝝ:et Helech: a quo familia Helechitarum:et Aſrihel
ifra. 27.a a quo familia Aſrihelitarũ:⁊ Sechem:a quo familia Se
chemitarum:et Semida:a quo familia Semidaitarũ:
et Hepher:a quo familia Hepheritarum. Fuit aũt He-
pher pater Salphaad:qui filios non habebat: ſed tantũ
filias:quarum iſta ſunt nomina: Maala:et Noa: ⁊ He
gla:⁊ Melcha:⁊ Therſa. He ſunt familię Manaſſe:et
numerus earꝝ quinquaginta duomilia ſeptingẽti. Filij
autem Effraim per cognationes ſuas fuerunt hi: Su-
thala:a quo familia Suthalaitarũ: Becher: a quo fami
lia Becheritarũ: Thecn:a ꝗ familia Thecnitarũ. Por
E ro filius Suthala fuit Heren:a quo familia Herenita-
rũ. He ſunt cognationes filiorũ Effraim:quarũ nume-
rus fuit triginta duomilia quingenti. Jſti ſunt filij Jo
ſeph per familias ſuas. Filij Beniamin in cognationibꝰ
ſuis: Bale:a quo familia baleitarũ: Azbel: a quo familia
Azbelitarũ: Achiram:a quo familia Achiramitarũ: Su
pham:a quo familia Suphamitarum: Upham:a quo fa
milia Uphamitarum. Filij bale: Hered ⁊ Noeman. De
Hered familia Hereditarum: de Noemã familia Noe
manitarũ. Hi ſunt filij beniamin per cognatiões ſuas:
quoꝝ numerus fuit quadraginta quinqꝫ milia ſexcenti.
Filij Dan ꝑ cognatiões ſuas: Suham:a quo familia Su
hamitarum. He ſunt cognatiões Dan ꝑ familias ſuas.
Oẽs fuere Suhanitę:quorũ numerus erat ſexaginta q̃
tuor milia quadringenti. Filij Aſer ꝑ cognationes ſuas:
Jemna:a quo familia Jemnaitarũ: Jeſſui:a quo fami-
lia Jeſſuitarũ: bria:a quo familia brieitarũ. Filij brię: ha
F ber:a quo familia Haberitarũ:et Melchiel: a quo fami
lia Melchielitarũ. Nomẽ aũt filię Aſer fuit Sara. Hę
ſunt cognationes filiorũ Aſer: ⁊ numerus eorum quinq̃
ginta tria milia quadringenti. Filij Nephthali ꝑ cogna
tiones ſuas: Jeſſihel: a quo familia Jeſſihelitarũ: Guni
a quo familia Gunitarum: Jeſer: a quo familia Jeſeri-
tarũ: Sellem:a quo familia Sellemitarũ. He ſunt co-
gnatiões filiorũ Nephtali ꝑ familias ſuas :quoꝝ nume
rus quadraginta quinqꝫ millia quadringenti. Jſta eſt
ſumma filioꝝ Jſrael:qui recenſiti ſunt ſexcenta millia:⁊
mille ſeptingenti triginta. Locutuſqꝫ eſt dñs ad Moy
ſen dicens: Jſtis diuidetur terra iuxta numerũ vocabu
loꝝ in poſſeſſiones ſuas. Pluribus maiorẽ partẽ dabis
⁊ paucioribus minorẽ:ſingulis ſicut nunc recenſiti ſunt
tradet̃ poſſeſſio: ita duntaxat: vt ſors terrã tribubus di
G uidat ⁊ familijs. Quicq̃d ſorte cõtigerit:hoc vel plures
accipiãt: vel pauciores. Hic quoqꝫ eſt numerꝰ filioꝝ leui
ꝑ familias ſuas: Gerſon:a quo familia Gerſonitarũ: ca
Exo. 6.c. ath:a quo familia caathitaꝝ: Merari:a quo familia me
raritaꝝ. He ſunt familię Leui. Familia Lobni:familia
Hebroni:familia mooli: familia muſi:familia chori. At
vero Caath genuit Amram:ꝗ habuit vxorẽ Jochabeth
filiã Leui:que nata eſt ei in Aegypto. Hec genuit Amrã
viro ſuo filios Aaron ⁊ moyſen:⁊ mariã ſororẽ eorũ. De
Aaron orti ſunt Nadab ⁊ Abiu ⁊ Eleazar ⁊ Jthamar:
ſupra. 3.a quoꝝ Nadab ⁊ abiu mortui ſunt: cũ obtuliſſent ignem
alienũ corã dño. Fueruntqꝫ oẽs qui numerati ſunt vigĩ
titria millia generis maſculini ab vno mẽſe ⁊ ſupra: qui
nõ ſunt recenſiti inter filios Jſrael: nec eis cũ ceteris da
ta poſſeſſio eſt. Hic eſt numerus filioꝝ Jſrael: ꝗ deſcri-
pti ſunt a Moyſe ⁊ Eleazaro ſacerdote:ĩ campeſtribus
Moab ſupra Jordanẽ contra Hiercho:inter quos nul
lus fuit eoꝝ:qui ante numerati ſunt a moyſe ⁊ Aaron in
deſerto Sinai. Predixerat enĩ dñs :ꝙ omnes morerent
tur in ſolitudine. Nulluſqꝫ remanſit ex eis:niſi Caleph
filius Jephone:⁊ Joſue filius Nun. XXVII.

ACceſſerunt aũt filię Salphaat:filij Epher fi
lij galaad:filij Machir:filij manaſſe:qui fuit
filius Joſeph:quarũ ſunt nomina: Maala et ſup. 26.d.
Noa ⁊ egla ⁊ melcha ⁊ Therſa:ſteterũtqꝫ co ifra. 36.a. ioſue.17.a
rã moyſe ⁊ Eleazaro ſacerdote:⁊ cũctis principibus po-
puli ad oſtiũ tabernaculi foederis: atqꝫ dixerũt: Pater ſup. 16.c.
noſter mortuus eſt in deſerto: nec fuit in ſeditiõe quę cõ
citata eſt cõtra dñm ſub Chore:ſed ĩ peccato ſuo mortu
us eſt: Hic nõ habuit mares filios. Cur tollit̃ nomẽ illi
us de familia ſua:quia nõ habet filiũ? Date nobis poſſeſ B
ſionem inter cognatos patris noſtri. Retulitqꝫ moyſes
cauſam earũ ad iudiciũ dñi. Qui dixit ad eũ: Juſtã rem
poſtulãt filię Salphaat. Da eis poſſeſſionẽ inter cogna
tos patris ſui:⁊ ei in hereditatẽ ſuccedãt. Ad filios aũt
Jſrael loqueris hec: Homo cũ mortuus fuerit abſqꝫ fi-
lio:ad filiã eius trãſibit hereditas. Si filiã nõ habuerit:
habebit ſucceſſores fratres ſuos. Qđ etſi fratres nõ fue
rint: dabitis hereditatẽ fratribus patris eius. Sin aũt
nec patruos habuerit: dabitur hereditas his qui ei pro
ximi ſunt. Eritqꝫ hoc filijs Jſrael ſanctũ lege perpetua. C
ſicut p̃cepit dñs moyſi. Dixit quoqꝫ dñs ad moyſen: Aſ-
cẽde ĩ montẽ iſtũ Abarim:et cõtemplare inde terrã quã
daturus ſum filijs Jſrael. Cũqꝫ videris eã:ibis et tu ad
populũ tuũ: ſicut iuit frater tuus Aaron: qꝛ offendiſtis
me in deſerto Sin in contradictione multitudinis: nec
ſanctificare me voluiſtis coram ea ſuper aquas. He ſunt
aque cõtradictionis ĩ cades deſerti Sin. Cui reſpõdit
moyſes: Prouideat dñs deus ſpiritũ oĩs carnis:homi-
nẽ ꝗ ſit ſuper multitudinẽ hãc:⁊ poſſit exire ⁊ ĩtrare an-
te eos:⁊ educere eos vel ĩtroducere:ne ſit populus dñi ſi
cut oues abſqꝫ paſtore. Dixitqꝫ dñs ad moyſen: Tolle io D
ſue filiũ Nun virũ in quo eſt ſpiritꝰ dei:⁊ pone manũ tu-
am ſup eũ. Qui ſtabit corã Eleazaro ſacerdote ⁊ oĩ mul
titudine:⁊ dabis ei p̃cepta cũctis videntibus et partem
glorię tuę:⁊ audiat eũ oĩs ſynagoga filioꝝ Jſrael. Pro
hoc ſi q̃d agẽdũ erit: Eleazar ſacerdos cõſulet dñm. Ad
verbũ eius egrediet̃ ⁊ ingrediet̃ ipſe:⁊ oẽs filij Jſrael cũ
eo: et cetera multitudo. Fecit moyſes vt p̃ceperat dñs.
Cũqꝫ tuliſſet Joſue:ſtatuit eũ corã Eleazaro ſacerdote
⁊ omi frequẽtia populi:⁊ impoſitis capiti eius manibus
cuncta replicauit:quę mandauerat dominꝰ. XXVIII.

DIxit quoqꝫ dñs ad Moyſen: Precipe filijs A
iſrael:⁊ dices ad eos: Oblationẽ meã ⁊ panes
et incenſum odoꝛꝫ ſuauiſſimi offerte ꝑ tempo
ra ſua. Hec ſunt ſacrificia quę offerre debetꝭ:
Agnos anniculos immaculatos duos quotidie in holo
cauſtũ ſempiternũ: vnũ offeretꝭ mane:et alterũ ad veſpe
rũ:decimã partẽ ephi ſimilę:que cõſperſa ſit oleo puriſſi
mo: ⁊ habeat quartã partẽ hin. Holocauſtũ iuge eſt:qđ
obtuliſtis in mõte Sinai in odorẽ ſuauiſſimũ ĩcenſi dñi.
Et libabitis vini q̃rtam partẽ hin:ꝑ agnos ſinglos ĩ ſan
ctuario dñi. Alterũqꝫ agnũ ſimiliter offeretꝭ ad veſperã
iuxta oẽm ritũ ſacrificij matutini: ⁊ libamẽtoꝝ eiꝰ: obla B
tionẽ ſuauiſſimi odoris dño. Die aũt ſabbati offeretꝭ du
os agnos anniculos ĩmaculatos: ⁊ duas decimas ſimilę
oleo cõſperſę in ſacrificio:⁊ liba quę rite funduntꝛ per ſin
gula ſabbata in holocauſtũ ſempiternũ. Jn calendis au
tẽ:id eſt in menſiũ exordijs: offeretis holocauſtũ dño: vi
tulos de armento duos: arietẽ vnũ: agnos anniculos ſe-
ptẽ ĩmaculatos: ⁊ tres decimas ſimilę oleo cõſperſę ĩ ſa
crificio ꝑ ſingulos vitulos : et duas decimas ſimilę oleo
cõſperſę per ſingulos arietes:⁊ decimã decimę ſimilę ex C
oleo in ſacrificio ꝑ agnos ſingulos. Holocauſtũ ſuauiſſi
mi odoris atqꝫ incenſi eſt dño. Libamẽta aũt vini:quę ꝑ
ſingulas fundẽda ſunt victimas:iſta erũt. Media pars
Hin per ſingulos vitulos: tertia per arietẽ: quarta per
agnum. Hoc erit holocauſtum per omnes menſes:ꝗ ſi-
bi anno vertente ſuccedunt. Hircus quoqꝫ offeret̃ dño
pro peccatis in holocauſtum ſempiternũ cũ libamentis
ſuis. Menſe aut primo:quartadecima die menſis:pha- Exo. 10. c

ſe domini erit: ⁊ quĩtadecima die ſolennitas. Septẽ die
Leui.23.a bus veſcentur azymis: quarũ dies prima venerabilis et
ſancta erit. Omne opus ſeruile non facietis in ea: offere
tiſq; incenſum holocauſtum domino: vitulos de armẽto
duos: arietem vnum: agnos anniculos immaculatos ſe
ptẽ: et ſacrificia ſingulorum ex ſimila quę cõſperſa ſit oleo:
tres decimas ꝑ ſingulos vitulos: ⁊ duas decimas ꝑ arie
tẽ: ⁊ decimã decimę per agnos ſingulos: id eſt per ſeptẽ
agnos: et hircũ pro peccato vnũ: vt expietur pro vobis:
pręter holocauſtũ matutinũ: qđ ſemper offeretis. Ita
facietis per ſingulos dies ſeptẽ dierũ in fomitẽ ignis: et
in odorẽ ſuauiſſimũ domino: qui ſurget de holocauſto ⁊
D de libationibus ſingulorũ. Dies quoq; ſeptimus celeber
rimus ſanctus erit vobis. Omne opus ſeruile nõ facie
tis in eo. Dies etiã primitiuorũ quãdo offeretis nouas
fruges domino: expletis hebdomadibus venerabilis et
ſancta erit. Omne opus ſeruile nõ facietis in ea. Offere
tiſq; holocauſtũ in odorẽ ſuauiſſimũ dño: vitulos de ar-
mẽto duos: arietẽ vnũ: agnos anniculos immaculatos
ſeptẽ: atq; in ſacrificijs eorum ſimilę oleo cõſper ę: tres de
cimas per ſingulos vitulos: ꝑ arietes duos: per agnos
decimã decimę: qui ſimul ſunt agni ſeptẽ: hircũ quoq; q̃
mactatur pro expiatione: pręter holocauſtũ ſempiternũ ⁊
liba eius. Immaculata offeretis oĩa cũ libatiõibus ſuis

A MEnſis etiã ſeptimi prima dies XXIX
venerabilis et ſancta erit vobis. Omne opus
ſeruile nõ facietis in ea: quia dies clangoris eſt
et tubarũ. Offeretiſq; holocauſtũ in odorẽ ſu
auiſſimũ domino: vitulũ de armento vnũ: arietẽ vnum:
agnos anniculos immaculatos ſeptẽ: ⁊ ĩ ſacrificijs eorũ
ſimilę oleo cõſperſę tres decimas per ſingulos vitulos:
duas decimas per arietem: vnam decimam per agnum:
qui ſimul ſunt agni ſeptem: et hircũ pro peccato: qui of-
fertur in expiationẽ populi: pręter holocauſtum calẽda-
rum cum ſacrificijs ſuis: et holocauſtum ſempiternum
cum libationibus ſolitis. Eiſdem ceremonijs offeretis
in odorem ſuauiſſimũ ĩcenſum domino. Decima quoq;
B dies menſis huius ſeptimi erit vobis ſancta atq; venera
bilis: et affligetis animas veſtras. Omne opus ſeruile nõ
facietis in ea. Offeretiſq; holocauſtum domino in odo-
rem ſuauiſſimũ: vitulum de armento vnũ: arietem vnũ:
agnos anniculos immaculatos ſeptem: et in ſacrificijs
eorum ſimilę oleo conſperſę tres decimas per ſingulos
vitulos: duas decimas per arietem: decimam decimę ꝑ
agnos ſingulos: qui ſunt ſimul agni ſeptẽ: ⁊ hircum pro
peccato: abſq; his quę offerri pro delicto ſolent in expia
tionẽ et holocauſtum ſempiternũ: in ſacrificio et libami
nibus eorum. Quintadecima vero die menſis ſeptimi:
quę vobis ſancta erit atq; venerabilis: omne opus ſerui
le nõ facietis in ea: ſed celebrabitis ſolemnitatẽ dño ſeptẽ
diebus. Offeretiſq; holocauſtũ in odorẽ ſuauiſſimũ do-
mino: vitulos de armẽto tredecim: arietes duos: agnos
anniculos immaculatos quatuordecim: ⁊ in libamentis
eorũ ſimilę oleo conſperſę tres decimas per vitulos ſin-
gulos: qui ſunt ſimul vituli tredecim: et duas decimas
arieti vno: id eſt ſimul arietibus duobus: et decimam de
cimę agnis ſingulis: qui ſunt ſimul agni quatuordecim
et hircum pro peccato abſq; holocauſto ſempiterno: ⁊ ſa
C crificio ⁊ libamine eius. In die altero offeretis vitulos de
armento duodecim: arietes duos: agnos anniculos im
maculatos quatuordecim: ſacrificiaq; ⁊ libamina ſingu
lorum ꝑ vitulos ⁊ arietes ⁊ agnos rite celebrabitis: ⁊ hircũ
ꝓ peccato abſq; holocauſto ſempiterno: ſacrificioq; et li
bamine eius. Die tertio offeretis vitulos vndecim: arie
tes duos: agnos anniculos ĩmaculatos quatuordecim
ſacrificiaq; ⁊ libamina ſingulorũ per vitulos ⁊ arietes ⁊
agnos rite celebrabitis: ⁊ hircũ pro peccato abſq; holo-
cauſto ſempiterno: ſacrificioq; et libamine eius. Die q̃r
to offeretis vitulos decẽ: arietes duos: agnos anniculos
ĩmaculatos quatuordecim: ſacrificiaq; ⁊ libamina ſin-
gulorũ ꝑ vitulos ⁊ arietes et agnos rite celebrabitis: et
hircũ ꝓ peccato abſq; holocauſto ſempiterno: ſacrificio-
q; eius ⁊ libamine. Die q̃nto offeretis vitulos nouẽ: ari
etes duos: agnos anniculos ĩmaculatos q̃tuordecim: ſa
crificiaq; ⁊ libamina ſingulorum per vitulos ⁊ arietes ⁊ a-
gnos rite celebrabitis: ⁊ hircũ ꝓ peccato abſq; holocau-
ſto ſempiterno: ſacrificioq; eius ⁊ libamine. Die ſexto of- D
feretis vitulos octo: arietes duos: agnos anniculos im
maculatos q̃tuordecim: ſacrificiaq; et libamina ſingulo
rũ ꝑ vitulos ⁊ arietes ⁊ agnos rite celebrabitis: et hircũ
ꝓ peccato abſq; holocauſto ſempiterno: ſacrificioq; eius ⁊
libamine. Die ſeptimo offeretis vitulos ſeptẽ: ⁊ arietes
duos: agnos anniculos ĩmaculatos q̃tuordecim: ſacrifi
ciaq; ⁊ libamina ſingulorũ ꝑ vitulos ⁊ arietes et agnos
rite celebrabitis: ⁊ hircũ ꝓ peccato abſq; holocauſto ſem
piterno: ſacrificioq; eius ⁊ libamine. Die octauo q̃ eſt ce
leberrimus: omne opus ſeruile nõ facietis: offerẽtes holo
cauſtũ in odorẽ ſuauiſſimũ dño: vitulũ vnũ: arietẽ vnũ:
agnos anniculos ĩmaculatos ſeptẽ: ſacrificiaq; ⁊ libami
na ſingulorum per vitulos ⁊ arietes ⁊ agnos rite celebrabi
tis: ⁊ hircũ ꝓ peccato abſq; holocauſto ſempiterno: ſacri
ficioq; eius ⁊ libamine. Hęc offeretis dño in ſolennitati
bus veſtris: pręter vota ⁊ oblatiões ſpontaneas in holo
cauſto: in ſacrificio: in libamine: et in hoſtijs pacificis.

NArrauitq; Moyſes filijs Iſrael XXX. A
omnia quę ei dominus imperarat: et locutus
eſt ad principes tribuũ filiorũ Iſrael: Iſte eſt
ſermo quẽ pręcepit dominus: Si quis virorum
votum domino vouerit aut ſe cõſtrinxerit iuramẽto: nõ
faciet irritũ verbum ſuũ: ſed omne qđ promiſit implebit.
Mulier ſi quippiam vouerit: ⁊ ſe cõſtrinxerit iuramen-
to quę eſt in domo patris ſui: ⁊ in ętate adhuc puellari:
ſi cognouerit pater votũ qđ pollicita eſt: ⁊ iuramentũ q̃
obligauit animã ſuam ⁊ tacuerit: voti rea erit. Quicq̃d B
pollicita eſt et iurauit: opę cõplebit. Sin autẽ ſtatim vt
audierit cõtradixerit pater: ⁊ vota et iuramenta eius ir
rita erunt: nec obnoxia tenebitur ſpõſioni: eo ꝙ cõtradixe
rit pater. Si maritũ habuerit et vouerit aliq̃d: et ſemel
de ore eius verbũ egrediẽs aĩam eius obligauerit iuramẽ
to: quo die audierit vir et nõ cõtradixerit: voti rea erit:
redderq; q̃dcũq; ꝓmiſerat. Sin autẽ audiens ſtatim cõ
tradixerit: et irritas fecerit pollicitatiões eius verbaq;
q̃bus obſtrinxerat aĩam ſuã: ꝓpitius erit ei dñs. Vidua C
et repudiata q̃cquid vouerint: reddẽt. Uxor in domo vi
ri cũ ſe voto cõſtrinxerit ⁊ iuramẽto: ſi audierit vir ⁊ ta-
cuerit: nec cõtradixerit ſpõſioni: reddet q̃dcunq; ꝓmiſe
rat. Sin aũt extemplo cõtradixerit: nõ tenebitur ꝓmiſſiõis
rea: quia maritus cõtradixit: et dñs ei ꝓpitius erit. Si vo
uerit: ⁊ iuramẽto ſe cõſtrinxerit: vt ꝑ ieiuniũ vel cęterarum
rerũ abſtinentiã affligat aĩam ſuã: in arbitrio viri erit ſi
faciat: ſiue nõ faciat. Qđ ſi audiẽs vir tacuerit: ⁊ in alte- D
rã diẽ diſtulerit ſentẽtiã: quicq̃d vouerat atq; ꝓmiſerat:
reddet: quia ſtatim vt audiuit tacuit. Sin aũt cõtradixe
rit poſtq̃ reſciuit: portabit ipſe iniquitatẽ eius. Iſtę ſunt
leges quas cõſtituit dñs moyſi inter virũ et vxorẽ: inter
patrẽ et filiã quę in puellari adhuc ętate eſt: vel quę ma-
net in parentis domo. XXXI.

LOcutuſq; eſt dominus ad Moyſen: dicẽs: Ul A
ciſcere prius filios Iſrael de Madianitis: et
ſic colligeris ad populum tuũ. Statimq; moy
ſes: armate: inquit: ex vobis viros ad pugnã:
qui poſſint vltionẽ domini expetere de madianitis. Mil
le viri de ſingulis tribubus eligantur ex Iſrael qui mittan
tur ad bellũ. Dederũtq; millenos de ſingulis tribubus:
id eſt duodecĩ millia expeditorum ad pugnã: q̃s miſit moy
ſes cũ Phinees filio Eleazari ſacerdotis: vaſaq; ſancta ⁊
tubas ad clãgẽdũ tradidit eis. Cumq; pugnaſſent cõtra B
madianitas atq; viciſſent: oẽs mares occiderũt: ⁊ reges
eorũ eui ⁊ recẽ ⁊ Sur ⁊ Ur ⁊ Rebe: quinq; principes gẽtis:
balaã q̃q; filiũ beor ĩterfecerũt gladio: ceperũtq; mulie-

res coꝝ ⁊ paruulos: oīaꝫ pecoꝛa ⁊ cunctā ſupellectilē.
Quicq̄d habere potuerāt: depopulati ſunt: tā vꝛbes ꝙ̄ vi
culos ⁊ caſtella flāma cōſumpſit. Et tulerūt pꝛedam: et
vniuerſa que ceperant: tā ex hominib⁹ ꝙ̄ ex iumētis: et
adduxerūt ad Moyſen ⁊ Eleazarū ſacerdotē: ⁊ ad oēm
multitudinē filioꝝ Iſrael. Reliqua aūt vtenſilia poꝛta
C uerūt ad caſtra ī cāpeſtrib⁹ Moab: iuxta oꝛdinē contra
Hiericho. Egreſſi ſunt aūt Moyſes ⁊ Eleazar ſacer
ſupꝛa. 25. d dos: ⁊ oēs pꝛincipes ſynagoge ī occurſum coꝝ extra ca
ſtra. Iratuſq; Moyſes pꝛincipib⁹: exercit⁹ tribunis: ⁊ cē
turionibus q̄ venerāt de bello: ait: Cur foeminas reſer
Iudi. 21. d uaſtis? Nonne iſte ſunt: que deceperūt filios Iſrael ad
ſuggeſtionē Balaam: et pꝛeuaricari vos fecerūt in dn̄o
ſup peccō Phogoꝛ: vnde ⁊ pcuſſus eſt popul⁹? Ergo cū
ctos interficite quicq̄d eſt generis maſculini: etiā in par
uulis: ⁊ mulieres que nouerūt viros in coitu: iugulate:
puellas aūt ⁊ oēs foeminas virgines reſeruate vobis: et
manete extra caſtra ſeptem dieb⁹. Qui occiderit hoīem
vel occiſum tetigerit: luſtrabitur die tertio et ſeptimo.
D Et de omni pꝛeda ſiue veſtimentum fuerit ſiue vas: ⁊ ali
quid in vtēſilia pꝛeparatū: de capꝛarū pellib⁹ ⁊ pilis ⁊ li
gno expiabit̄. Eleazar q̄q; ſacerdos ad viros exercit⁹: q̄
pugnauerāt: ſic locut⁹ eſt: Hoc eſt pꝛeceptū legis quod
mandauit dominus Moyſi: Aurū ⁊ argentū ⁊ es ⁊ fer
rum ⁊ plumbū ⁊ ſtannū: ⁊ oīe qd̄ poteſt tranſire per flā
mas: igne purgabitur. Quicq̄d aūt ignē nō poteſt ſuſti
nere: aq̄ expiatiōis ſanctificabit̄: et lauabitis veſtimēta
veſtra die ſeptimo: et purificati poſtea caſtra intrabitis.
Dixitq; dn̄s ad Moyſen: Tollite ſummam eoꝝ que ca
pta ſunt ab homine vſq; ad pecus: tu et Eleazar ſacer
dos et oēs pꝛincipes vulgi: diuideſq; ex eq̄ pꝛedā inter
eos: qui pugnauerunt: egreſſiq; ſunt ad bellum: et inter
E omnem reliquam multitudinē: et ſeparabis partē dn̄o
ab his qui pugnauerūt: ⁊ fuerunt in bello: vnā animam
de quingentis: tam ex hominibus ꝙ̄ ex bobus ⁊ aſinis ⁊
ouibus: ⁊ dabis eā Eleazaro ſacerdoti: q̄a pꝛimitie dn̄i
ſunt. Ex media q̄q; parte filioꝝ Iſrael accipies quīqua
geſimum caput hoīm ⁊ boum ⁊ aſinoꝝ ⁊ ouium: cuncto
rumq; animantiū: et dabis ea Leuitis: qui excubant in
cuſtodijs tabernaculi domini. Feceruntq; Moyſes et
Eleazar: ſicut pꝛeceperat dominus. Fuit aūt pꝛeda quā
exercitus ceperat: ouium ſexcēta ſeptuagintaquinq; mi
lia: boum ſeptuagintaduo milia: aſinoꝝ ſexaginta milia
⁊ mille: anime hominum ſexus foeminei: que nō cogno
uerant viros trigintaduo milia. Dataq; eſt media pars
his qui in pꝛelio fuerāt: ouiū trecenta trigintaſeptē mi
lia quingente. E quib⁹ in partē domini ſupputate ſunt
oues ſexcente ſeptuagintaq̄nq;: ⁊ de bobus trigintaſex
milibus: boues ſeptuaginta ⁊ duo: de aſinis triginta mi
libus q̄ngentis: aſini ſexaginta vnus. De animab⁹ hoīm
ſedecim milibus: ceſſerunt in partē domini trigintadue
anime. Tradiditq; Moyſes numerum pꝛimitiarū dn̄i
F Eleazaro ſacerdoti: ſicuti fuerat ei imperatū ex media
parte filioꝝ Iſrael: quā ſeparauerat his qui ī pꝛelio fue
rant. De media vero parte: que cōtigerat reliquē mul
titudini: id eſt de ouib⁹ trecentis trigintaſeptē milibus
quingētis: ⁊ de bob⁹ trigintaſex milibus: ⁊ de aſinis tri
ginta milibus quingentis: ⁊ de hominibus ſedecim mi
libus: tulit Moyſes quinquageſimum caput: et dedit
leuitis: qui excubabant in tabernaculo dn̄i: ſicut pꝛece
G perat dominus. Cūq; acceſſiſſent pꝛincipes exercitus ad
Moyſen ⁊ tribuni: cēturioneſq; dixerūt: Nos ſerui tui
recēſuimus numerū pugnatoꝝ: quos habuim⁹ ſub ma
nu noſtra: ⁊ ne vnus q̄dem defuit. Ob hāc cauſam offeri
mus in donarijs dn̄i ſinguli: qd̄ ī pꝛeda auri potuimus
īuenire: periſcelides ⁊ armillas: annulos et dextralia ac
murenulas: vt depꝛeceris pꝛo nobis dominum. Suſce
perūtq; Moyſes ⁊ Eleazar ſacerdos oīe aurū in diuer
ſis ſpeciebus pōdere ſanctuarij ſedecim milia ſeptingē
tos q̄nquaginta ſiclos a tribunis ⁊ centurionib⁹. Vnuſ
quiſq; enī quod in pꝛeda rapuerat: ſuum erat. Et ſuſce
ptum intulerunt in tabernaculū teſtimonij: in monumē
tum filioꝝ Iſrael coꝛam domino. XXXII.

Filij aūt Ruben ⁊ Gad habebāt pecoꝛa mul A
ta: ⁊ erat illis in iumētis infinita ſubſtantia.
Cūq; vidiſſent Iazer ⁊ Galaad aptas ani
malibus alendis terras: venerunt ad Moy
ſen ⁊ ad Eleazarū ſacerdotē: ⁊ pꝛincipes multitudinis:
atq; dixerūt: Aſtaroth ⁊ Dibon ⁊ Iazer ⁊ Nemra Eſe
bon: ⁊ Eleale: ⁊ Saban: ⁊ Nebo: ⁊ Beon terra: quā p
cuſſit dominus in cōſpectu filioꝝ Iſrael: regionis vber
rime eſt ad paſtū animaliū: ⁊ nos ſerui tui habemus iu
menta plurima: pꝛecamurq; ſi inuenimus gratiā coꝛam
te: vt des nobis famulis tuis eam in poſſeſſionē: nec fa
cias nos tranſire Ioꝛdanē. Quibus reſpōdit Moyſes: B
Nūq̄d fratres veſtri ibūt ad pugnā: ⁊ vos hic ſedebitis?
Cur ſubuertitis mētes filioꝝ Iſrael: ne trāſire audeāt
in locū: quē eis daturus eſt dominus? Nōne ita egerūt
patres veſtri: quādo miſi de Cadesbarne ad exploꝛādā
terrā. Cūq; veniſſent vſq; ad vallē Botri luſtrata omni
regione: ſubuerterunt coꝛ filioꝝ Iſrael: vt non intrarēt
fines: quos eis dominus dedit: quibus iratus iurauit:
dicens: Si videbunt hoīes iſti: qui aſcenderūt ex Aegy
pto a viginti annis ⁊ ſupꝛa: terram quam ſub iuramēto
pollicitus ſum Abꝛaam: Iſaac ⁊ Iacob: ⁊ noluerūt ſe sup. 14. a.
qui me: pꝛeter Caleb filiū Iephone: Cenezeum: et Io
ſue filium Nun: iſti impleuerunt voluntatē meam. Ira C
tuſq; dominus aduerſum Iſrael circūduxit eū per de
ſertum quadraginta annis: donec conſumeretur vniuer
ſa generatio: que fecerat malum in cōſpectu eius. Et ec
ce: inquit: vos ſurrexiſtis pꝛo patribus veſtris incremē
ta: ⁊ alumni hominum peccatoꝝ: vt augeretis furoꝛem
domini cōtra Iſrael. Qui ſi nolueritis ſequi eum: in ſo
litudine populum derelinquet: et vos cauſa eritis necis
oīm. At illi pꝛope accedentes dixerunt: Caulas ouiū fa
bꝛicabimus: ⁊ ſtabula iumētoꝝ: paruulis quoq; noſtris
vꝛbes munitas: nos autem ipſi armati et accincti perge infra eodē
mus ad pꝛeliū ante filios Iſrael: donec introducamus
eos ad loca ſua. Paruuli noſtri: ⁊ quicq̄d habere poſſu D
mus: erūt in vꝛbibus munitis: pꝛopter habitatoꝛum inſi
dias. Nō reuertemur in domos noſtras: vſq; dum poſſi
deant filij Iſrael hereditatē ſuam: nec quicꝗ̄ querimus
trās Ioꝛdanē: quia iā habemus noſtram poſſeſſionem
in oꝛiētali eius plaga. Quibus Moyſes ait: Si facitis Ioſue. 2. f.
qd̄ pꝛomittitis: expediti pergite coꝛā domino ad pugnā:
⁊ oīs vir bellatoꝛ armatus ioꝛdanē trāſeat: donec ſub
uertat dominus inimicos ſuos: ⁊ ſubijciatur ei oīs ter
ra: tūc eritis inculpabiles apud deum: ⁊ apud Iſrael: et
obtinebitis regiōes: quas vultis coꝛā domino. Sin aūt E
quod dicitis non feceritis: nulli dubiū eſt: q̄n peccetis in
deum: ⁊ ſcitote quoniam peccatū veſtrum appꝛehendet
vos. Aedificate ergo vꝛbes paruulis veſtris: ⁊ caulas: et
ſtabula ouib⁹: ac iumētis: ⁊ qd̄ polliciti eſtis: īplete. Di
xerūtq; filij Gad ⁊ rubē ad Moyſen: Serui tui ſumus:
faciemus quod iubet dn̄s noſter. Paruulos noſtros: et
mulieres: ⁊ pecoꝛa ac iumēta relinquemus ī vꝛbibus ga
laad: nos aūt famuli tui oēs expediti pgemus ad bellū:
ſicut tu domine loqueris. Pꝛecepitq; Moyſes Eleaza F
ro ſacerdoti: ⁊ Ioſue filio Nun: ⁊ pꝛincipibus familiaꝝ
per tribus Iſrael: ⁊ dixit ad eos: Si trāſierint filij Gad Ioſue. 4.
⁊ filij Rubē vobiſcū Ioꝛdanē: oēs armati ad bellū coꝛā
domino: ⁊ vobis fuerit terra ſubiecta: date eis Galaad
in poſſeſſionē. Sin aūt noluerint trāſire vobiſcum in ter
ram Chanaan: inter vos habitādi accipiant loca. Re
ſpōderuntq; filij Gad: ⁊ filij Ruben: Sicut locutus eſt
dn̄s ſeruis ſuis: ita faciemus: ipſi armati pgemus coꝛā
dn̄o in terrā Chanaan: et poſſeſſionē iam ſuſcepiſſe nos
cōfitemur trās Ioꝛdanē. Dedit itaq; moyſes filijs gad ſup. eodē.
⁊ Ruben: ⁊ dimidie tribui manaſſe filijs Ioſeph regnū
Seon regis Amoꝛrei: ⁊ regnū Og regis Baſan: et ter ioſue. 22. a

ram eorum cũ vrbibus ſuis per circuitũ. Igitur extru-
xerunt filij Gad: Dibon: ⁊ Ataroth: ⁊ Aroer: ⁊ Atroth:
⁊ Sophan: ⁊ Iazer: ⁊ Iogboa: ⁊ Bethnẽra: ⁊ Betha-
ran vrbes munitas: ⁊ caulas pecoribꝰ ſuis. Filij vero ru-
ben edificauerunt Heſebon: ⁊ Eleale: ⁊ Chariathaim:
⁊ Nabo: ⁊ Baalmeon verſis noibus: Sabbama q̃q; im
ponentes vocabula vrbibus quas extruxerãt. Porro fi-
G lij Machir: filij Manaſſe perrexerunt in Galaad: ⁊ va
ſtauerũt eã ĩterfecto Ammorreo habitatore eiꝰ. Dedit
ergo Moyſes terrã Galaad Machir filio Manaſſe: q̃
geñ. 30. d. habitauit ĩ ea. Iair aũt filiꝰ Manaſſe abijt: ⁊ occupauit
vicos eiꝰ: q̃s appellauit auothiair: id eſt villas iair. No-
be q̃q; prexit: ⁊ apprehẽdit Cariath cũ viculis ſuis: vo-
cauitq; eam ex nomine ſuo Nobe. XXXIII.
A Hae ſunt mãſiones filiorũ Iſrael: q̃ egreſſi ſunt
de Aegypto per turmas ſuas in manu Moy
ſi ⁊ Aaron: quas deſcripſit Moyſes iuxta ca
ſtrorũ loca: que dñi iuſſione mutabãt. Pro-
fecti igitur de Rameſſe mẽſe primo: quintadecima die
mẽſis primi: altera die poſt phaſe filij Iſrael ĩ manu ex-
celſa: vidẽtibꝰ cũctis Aegyptijs: ⁊ ſepeliẽtibꝰ p̃mogeni-
tos: q̃s pcuſſerat dñs. Nã ⁊ ĩ dijs eorũ exercuerat vltio-
nẽ. Caſtrametati ſunt ĩ Sochoth: ⁊ de Sochoth vene-
rũt ĩ Etham: que eſt in extremis finibꝰ ſolitudinis. In-
de egreſſi venerũt cõtra Phi ahiroth: que reſpicit beel-
B ſephon: ⁊ caſtrametati ſunt ante magdalũ. Profectiq;
de phi ahiroth: trãſieſt p mediũ mare ĩ ſolitudinẽ: ⁊ am
bulantes tribꝰ diebꝰ p deſertũ Ethan caſtrametati ſunt
in Mara. Profectiq; de Mara venerũt in Helim: vbi
Exo. 15. d. erãt duodecim fontes aquarũ: ⁊ palme ſeptuagita: ibiq;
caſtrametati ſunt. Sed ⁊ inde egreſſi fixerũt tẽtoria ſu-
p mare rubrũ. Profectiq; de mari rubro: caſtrametati
ſunt ĩ deſerto Sin. Vñ egreſſi venerũt ĩ dopheca. Pro
fectiq; de Dopheca caſtrametati ſunt in halꝰ. Egreſſiq;
de halus: Rhaphidim fixere tẽtoria: vbi populo defuit
aq̃ ad bibẽdũ. Profectiq; de rhaphidim: caſtrametati
ſunt ĩ deſerto Sinai. Sed ⁊ de ſolitudie Sinai egreſſi:
C venerũt ad ſepulchra cõcupiſcẽtie. Profectiq; de ſepul-
chris cõcupiſcẽtie: caſtrametati ſunt in Aſeroth. Et de
Aſeroth venerũt ĩ rethma. Profectiq; de Rethma: ca-
ſtrametati ſunt in Rẽmonphares. Vñ egreſſi venerũt
in Lebna. De Lebna caſtrametati ſunt ĩ Reſſa. Egreſ
ſiq; de Reſſa: venerũt ĩ Ceelatha. Vñ pfecti: caſtrame
tati ſunt in mõte Sapher. Egreſſiq; de mõte ſapher: ve
nerũt ĩ Arada. Inde pficiſcẽtes: caſtrametati ſunt ĩ ma
celoth. Profectiq; de maceloth: venerũt ĩ Thaath. De
Thaath caſtrametati ſunt ĩ Thare. Vñ egreſſi fixere tẽ
toria ĩ metheha. Et de metheha caſtrametati ſunt ĩ haſ
D mona. Profectiq; de haſmona: venerũt in moſeroth. Et
de moſeroth caſtrametati ſunt ĩ baneiaacã. Profectiq;
de Baneiaacan venerũt ĩ mõtẽ Gadgad. Vñ pfecti: ca
ſtrametati ſunt ĩ Iothebata. Et de Iothebata venerũt
E ĩ hebrona. Egreſſiq; de hebrona: caſtrametati ſunt ĩ aſi
ongaber. Inde pfecti: venerũt ĩ deſertũ* Sin: hec eſt ca
heb. zin. ſupra. 20. des. Egreſſiq; de cades: caſtrametati ſunt ĩ montẽ hor
in extremis finibꝰ terre edõ. Aſcẽditq; Aarõ ſacerdos ĩ
mõtẽ hor iubẽte dño: ⁊ ibi mortuꝰ eſt: anno q̃drageſimo
egreſſiõis filiorũ Iſrael ex Aegypto mẽſe q̃nto: p̃ma die
mẽſis: cũ eſſet annorũ cẽtũ vigintitriũ. Audiuitq; Cha
naneus rex Arad: q̃ habitabat ad meridiẽ: ĩ terrã Cha
naan veniſſe filios Iſrael. Et pfecti de mõte hor: caſtra-
metati ſunt ĩ Salmona. Vñ egreſſi: venerũt in phinon.
F Profectiq; de phinon: caſtrametati ſunt ĩ oboth. Et de
Oboth venerũt ĩ Ieabarim: que eſt in finibꝰ Moabita
heb. yim. rũ. Profectiq; de* Ieabarim fixere tẽtoria in dibõgad.
Vnde egreſſi caſtrametati ſunt ĩ Helmondeblathaim.
Egreſſiq; de helmondeblathaim: venerũt ad mõtes ſa-
barim cõtra Nabo. Profectiq; de mõtibꝰ Abarĩ: trãſie
rũt ad cãpeſtria moab: ſupra Iordanẽ cõtra Hiericho.
Ibiq; caſtrametati ſunt de bethſimõ vſq; ad belſathim

in planioribus locis Moabitarum: vbi locutus eſt dñs
ad Moyſen: Precipe filijs iſrael: et dic ad eos: Quãdo G
trãſieritis Iordanẽ: intrãtes terrã Chanaan: diſperdi
te cũctos habitatores terre illius: cõfringite titulos: et
ſtatuas cõminuite: atq; oĩa excelſa vaſtate: mũdãtes ter
rã: ⁊ habitãtes ĩ ea. Ego eñ dedi vobis iſtam in poſſeſſio
nẽ: quã diuideris vobis ſorte. Pluribꝰ dabitis latiorẽ:
⁊ paucioribꝰ anguſtiorẽ. Singulis vt ſors ceciderit: ita
tribueẽ hereditas. Per tribus ⁊ familias poſſeſſio diui
detur. Si aũt nolueritiſ ĩterficere habitatores terre: q̃
remãſerint: erũt vobiſ q̃ſi claui ĩ oculis: ⁊ lãcee ĩ laterib⁹:
⁊ aduerſabunẽ vobiſ ĩ terra habitatiõis veſtre: et quicq̃d
illis cogitaueram facere: vobis faciã. XXXIIII.
Locutuſq; eſt dñs ad moyſen: dicẽs: Precipe A
filijs iſrael: ⁊ dices ad eos: Cũ ĩgreſſi fueritis
terrã Chanaan: ⁊ ĩ poſſeſſionẽ vobiſ ſorte ceci
derit: his finibus terminabiẽ. Pars meridia
na ĩcipiet a ſolitudine Sin: que eſt iuxta edõ: et habebit
terminos cõtra orientẽ mare ſalſiſſimũ: q̃ circũibunt au heb. zinna
ſtralẽ plagã p aſcẽſum ſcorpionis: ita vt trãſeãt in Sen
na *⁊ pueniãt ad meridiẽ vſq; ad Cadesbarne: vñ egre B
diẽtur cõfinia ad villã noĩe Adar: ⁊ tẽdẽt vſq; ad aſemo
na. Ibitq; p gyrũ terminꝰ ab Aſemona vſq; ad torrentẽ
Aegypti: ⁊ magni maris littore finieẽ. Plaga aũt occi-
dentalis a mari magno ĩcipiet: ⁊ ipſo fine claudeẽ. Por
ro ad ſeptentrionalẽ plagã a mari magno termini inci-
piẽt: puenientes vſq; ad mõtem altiſſimũ: a q̃ venient in
Emath vſq; ad terminos Sedada: ibũtq; cõfinia vſq; C
ad Sephrona: ⁊ villã Henã. Hi erũt termini ĩ pte aq̃lo
nis. Inde metabunẽ fines contra orientalẽ plagã de vil
la Henan vſq; Sephama: ⁊ de Sephama deſcẽdẽt ter-
mini in Rebla cõtra fontẽ * Daphnim. Inde puenient daphnim non eſt in hebraeo.
cõtra orientẽ ad mare Cenereth: ⁊ tẽdent vſq; ad Ior-
danẽ: ⁊ ad vltimũ ſalſiſſimo claudẽtur mari. Hãc habe
bitis terrã p fines ſuos ĩ circuitu. Precepitq; moyſes fi
lijs Iſrael: dicẽs: Hec erit terra quã poſſidebitis ſorte:
⁊ quã iuſſit dominꝰ dari nouẽ tribubꝰ ⁊ dimidie tribui.
Tribꝰ eñ filiorũ Ruben p familias ſuas: et tribꝰ filiorũ
Gad iuxta cognationũ numerũ: media quoq; tribꝰ ma
naſſe: id eſt due ſemis tribꝰ acceperũt partẽ ſuã trãs ior
danẽ cõtra Hiericho ad orientalẽ plagã. Et ait dñs ad D
Moyſen: Hec ſunt noĩa virorũ: q̃ terrã vobis diuident:
Eleazar ſacerdos: ⁊ Ioſue filiꝰ Nun: et ſinguli p̃ncipes ioſue. 4. a.
de tribubus ſingulis: quorũ iſta ſunt vocabula. De tribu
Iuda: Caleb filiꝰ Iephõe. De tribu Symeõ: Samuel
filius Amiud. De tribu Beniamin: Heliadab filiꝰ Ca-
ſelon. De tribu filiorũ Dan: Bocci filiꝰ Iogli. Filiorũ io-
ſeph de tribu Manaſſe: Hãnihel filiꝰ Ephot. De tribu
Effraim: Camuhel filiꝰ Septhã. De tribu Zabulõ: he
liſaphã filiꝰ pharnach. De tribu Iſaſchar: dux phaltihel
filiꝰ Azan. De tribu Azer: abiud filiꝰ Salomi. De tribu
nephthali: Phedahel filiꝰ Amiud. Hi ſunt q̃bꝰ precepe
rat dñs: vt diuiderẽt filijs iſrael terrã chanaan. XXXV
Haec q̃q; locutus eſt dñs ad Moyſen in cã- A
peſtribꝰ Moab ſupra Iordanẽ cõtra Hie ioſuẽ. 21. a.
richo: Precipe filijs iſrael: vt dẽt leuitiſ de
poſſeſſiõibꝰ ſuis vrbes ad habitãdũ ⁊ ſubur
bana earũ p circuitũ: vt ipi ĩ oppidis maneãt
⁊ ſuburbana ſint pecoribꝰ ac iumẽtis: q̃ a muriſ ciuitatũ ioſue. 20. a.
forinſecꝰ per circuitũ mille paſſuũ ſpacio tẽdunẽ. Cõtra
orientem duo milia erũt cubiti: ⁊ cõtra meridiẽ ſimiliter
erunt duo milia. Ad mare q̃q; qđ reſpicit ad occidentẽ:
eadẽ mẽſura erit: ⁊ ſeptẽtrionalis plaga eq̃li termino fi
nieẽ. Erũtq; vrbes in medio: ⁊ foris ſuburbana. De ipis
aũt oppidis: q̃ leuitis dabitis: ſex erũt fugitiuorũ auxilia B
ſeparata: vt fugiat ad ea: q̃ fuderit ſanguinẽ: et exceptis
his alia q̃dragita duo oppida: id eſt ſimul q̃dragitaocto
cũ ſuburbanis ſuis. Ipſeq; vrbes q̃ dabunẽ de poſſeſſiõi
bus filiorũ Iſrael: ab his q̃ plꝰ habẽt: plures auferenẽ: et
q̃ minꝰ: paucioſes. Singuli iuxta menſurã hereditatis

ſuę dabūt oppida leuitis. Ait dn̄s ad moyſen: Loquere
filijs Iſrael: ⁊ dices ad eos: Quādo trāſgreſſi fueritis
Joꝛdanem in terrā Chanaan: decernite: quę vꝛbes eſſe
debeāt in pręſidia fugitiuoꝛum: qui nolentes ſanguinē
fuderint: in quibus cū fugerit pꝛofugus: cognatus occi
Exod. 21. ſi non poterit eum occidere: donec ſtet in conſpectu mul
ioſue. 20. titudinis: ⁊ cauſa illius iudicetur. De ipſis autem vꝛbi-
bus: quę ad fugitiuoꝛum ſubſidia ſeparantur: tres erūt
trans Joꝛdanem: et tres in terra Chanaan: tam filijs
Iſrael: ꝙ aduenis atqꝫ peregrinis: vt confugiat ad eas
qui nolēs ſanguinē fuderit. Si quis ferro percuſſerit: ⁊
moꝛtuus fuerit: qui percuſſus eſt: reus erit homicidij: ⁊
ipſe moꝛiet. Si lapidē iecerit: ⁊ ictus occubuerit: ſimili-
C ter puniet. Si ligno percuſſus interierit: ꝑcuſſoꝛis ſan
guine vindicabit. Pꝛopinquus occiſi homicidā interfi
ciet: ſtatim vt appꝛehēderit eū: interficiet. Si ꝑ odiū q̄s
hoīem īpulerit: vel eiecerit quippiam in eū per inſidias:
deute. 19. c aut cū eſſet inimicus: manu percuſſerit: et ille moꝛtuus
fuerit: ꝑcuſſoꝛ homicidij reus erit. Cognatus occiſi ſta
tim vt īuenerit eū: iugulabit. Quod ſi foꝛtuitu: et abſqꝫ
odio: et inimicitijs quicꝙ hoꝛum fecerit: ⁊ hoc audiente
populo fuerit cōpꝛobatum: atqꝫ inter percuſſoꝛē ⁊ pꝛo-
pinquum ſanguinis quęſtio ventilata: liberabitur inno
cens de vltoꝛis manu: ⁊ reducetur per ſententiā in vꝛbē:
ad quam confugerat: manebitqꝫ ibi: donec ſacerdos ma
D gnus: qui oleo ſancto vnctus eſt: moꝛiatur. Si interfe-
ctoꝛ extra fines vꝛbium: quę exulibus deputatę ſunt: fue
rit inuentus: et percuſſus ab eo qui vltoꝛ eſt ſanguinis:
abſqꝫ noxa erit qui eum occiderit: debuerat eñ pꝛofugꝰ
vſqꝫ ad moꝛtem pontificis in vꝛbe reſidere. Poſtꝙ aūt
ille obierit: homicida reuertetur in terram ſuam. Hęc
ſempiterna erunt: ⁊ legitima in cunctis habitationibus
veſtris. Homicida ſub teſtibus punietur: ad vnius teſti
monium nullus condemnabitur. Non accipietis pre-
cium ab eo q̄ reus eſt ſanguinis: ſtatim ⁊ ipſe moꝛietur.
Exules et pꝛofugi ante moꝛtem pontificis nullo modo
in vꝛbes ſuas reuerti poterunt: ne polluatis terram ha-
bitationis veſtrę: quę inſontium cruoꝛe maculatur: nec
aliter expiari poteſt: niſi per eius ſanguinem: qui alteriꝰ
ſanguinē fuderit. Atqꝫ ita emūdabitur veſtra poſſeſſio
me cōmoꝛante vobiſcū. Ego eñ ſum dominus: qui habi
to inter filios Iſrael.

XXXVI.

A Cceſſerūt autem ⁊ pꝛincipes familiarū Ga-
laad filij Machir: filij Manaſſe de ſtirpe fi-
ſup. 27. a. lioꝛum Joſeph: locutiqꝫ ſunt Moyſi coꝛam
pꝛincipibus Iſrael: atqꝫ dixerunt: Tibi do-
Heb. zala- mino noſtro pꝛęcepit dominus: vt terram ſoꝛte diuide-
phad res filijs Iſrael: ⁊ vt filiabus * Salphaat fratris noſtri
dares poſſeſſionem debitam patri: quas ſi alterius tri-
B bus homines vxoꝛes acceperint: ſequetur poſſeſſio ſua:
⁊ trāſlata ad aliam tribum de noſtra hęreditate minue-
tur: atqꝫ ita fiet: vt cū iubileus: id eſt q̄nquageſimus an-
nus remiſſionis aduenerit: confundatur ſoꝛtium diſtri
C butio: ⁊ alioꝛum poſſeſſio ad alios tranſeat. Reſpondit
Moyſes filijs Iſrael: ⁊ domino pꝛęcipiente ait: Recte
tribus filioꝛum Joſeph locuta eſt: ⁊ hęc lex ſuper filiabꝰ
Salphaat a domino pꝛomulgata eſt. Nubāt q̄bꝰ volūt:
thob. 7. b. tantum vt ſuę tribus hominibus: ne cōmiſceatur poſ-
ſeſſio filioꝛum Iſrael de tribu in tribum. Omnes enim
D viri ducent vxoꝛes de tribu et cognatione ſua: et cunctę
foeminę de eadem tribu maritos accipiēt: vt hęreditas
permaneat in familijs: nec ſibi miſceātur tribus: ſed ita
E maneāt: vt a domino ſeparatę ſunt. Feceruntqꝫ filię Sal
phaat: vt ſibi fuerat imperatū: et nupſerunt Maala: et
Therſa: ⁊ Hegla: ⁊ Melcha: ⁊ Noa filijs patrui ſui de
familia Manaſſe: q̄ fuit filius Joſeph: ⁊ poſſeſſio quę il
lis fuerat attributa: remāſit in tribu ⁊ familia patris ea
rum. Hęc ſunt mādata atqꝫ iudicia: quę mandauit do-
minus per manū Moyſi ad filios Iſrael: in campeſtri-
bus Moab: ſupꝛa Joꝛdanem contra Hiericho.

Finis.

Liber Deuteronomij: Hebꝛaice Elle hadbarim.

Caput. I.

Aec ſunt verba: quae A
locutus eſt Moyſes ad oēm Iſrael
trans Joꝛdanem in ſolitudine cāpe-
ſtri: ⁊ cōtra mare rubꝛū: īter Pharā
⁊ Thofel ⁊ Laban ⁊ Aſeroth: vbi au
ri eſt plurimū: vndecī diebꝰ de Oꝛeb
ꝑ viā mōtis Seir vſqꝫ ad cadesbarne. Quadꝛageſimo
anno: vndecimo mēſe: pꝛima die mēſis: locutus eſt Moy
ſes ad filios Iſrael: omnia quę pꝛęceperat illi dn̄s: vt di
ceret eis: poſtꝙ ꝑcuſſit Seon regē Amoꝛręoꝝ: q̄ habita
uit in Heſebon: ⁊ Og regem Baſan: qui manſit in Aſe-
roth: ⁊ in Edrai trās Joꝛdanem in terra Moab. Coe
pitqꝫ Moyſes explanare legem: ⁊ dicere: Dominus deꝰ
noſter locutus eſt ad nos in Oꝛeb: dicens: Sufficit vo-
bis: ꝙ in hoc monte manſiſtis. Reuertimini ⁊ venite ad
montē Amoꝛreoꝝ: ⁊ ad cętera quę ei pꝛoxima ſunt cā-
peſtria atqꝫ montana ⁊ humilioꝛa loca cōtra meridiē: ⁊
iuxta littus maris: terrā Chananęoꝝ: ⁊ Libani vſqꝫ ad
flumen magnū Euphꝛaten. En: inquit: tradidi vobis: B
ingredimini et poſſidete eam: ſuper quā iurauit domi-
nus patribus veſtris Abꝛaam: Iſaac et Jacob: vt daret Exod. 28.
illam eis: ⁊ ſeminibus eoꝝ poſt eos. Dixiqꝫ vobis illo in
tēpoꝛe: Nō poſſum ſolus ſuſtinere vos: q̄a dominꝰ deꝰ
veſter multiplicauit vos: ⁊ eſtis hodie ſicut ſtellę cęli plu
rimi. Dominus deus patrū veſtroꝛum addat ad hūc nu
merum multa milia: ⁊ benedicat vobis ſicut locutꝰ eſt.
Nō valeo ſolus negocia veſtra ſuſtinere: et pōdus ac iur
gia. Date ex vobis viros ſapientes ⁊ gnaros: ⁊ quoꝛum
cōuerſatio ſit ꝓbata in tribubus veſtris: vt ponā eos vo
bis pꝛincipes. Tūc reſpondiſtis mihi: Bona res eſt quā
vis facere. Tuliqꝫ de tribubꝰ veſtris viros ſapiētes ⁊ no
biles: ⁊ cōſtitui eos pꝛincipes: tribunos ⁊ cēturiones: ⁊
quinquagenarios ac decanos: qui docerēt vos ſingula. C
Pꝛęcepiqꝫ eis dicēs: audite illos: ⁊ qd̄ iuſtū ē iudicate.
Siue ciuis ſit ille: ſiue peregrinꝰ: nulla erit diſtātia per- Joan. 7. c
ſonarum. Ita paruū audietis vt magnū: nec accipietis Para. 19.
cuiuſꝙ ꝑſonā: q̄a dei iudiciū eſt: ꝙ ſi difficile vobis viſuꝫ Leui. 19.
aliq̄d fuerit: referte ad me: et ego audiā. Pꝛęcepiqꝫ eis Epheſi. 6.
oīa quę facere deberetis. Pꝛofecti aūt de Oꝛeb trāſiui- Collo. 3.
mus per heremū terribilē ⁊ maximā ſolitudinē: quā vi- Zenu. 10.
diſtis per viā mōtis Amoꝛręi: ſicut pꝛęceperat dn̄s deꝰ
noſter nobis. Cūqꝫ veniſſemus in Cadesbarne: dixi vo
bis: Veniſtis ad mōtē Amoꝛręi: quē dn̄s deꝰ noſter da-
turus eſt vobis. Vide terrā quā dominꝰ deꝰ tuus dat ti
bi. Aſcēde ⁊ poſſide eam: ſicut locutꝰ eſt dominus deus
noſter patribus tuis. Noli timere: nec quicꝙ paueas.
Et acceſſiſtis ad me omnes: atqꝫ dixiſtis: Mittamꝰ vi- D
ros qui cōſyderent terrā: ⁊ renunciēt: per q̄d iter debea-
mus aſcēdere: ⁊ ad quas ꝑgere ciuitates. Cūqꝫ mihi ſer
mo placuiſſet: miſi ex vobis duodecī viros: ſingulos de
tribubus ſuis. Qui cum perrexiſſent: et aſcendiſſent in
mōtana: venerūt vſqꝫ ad vallē botri: ⁊ conſyderata terra
ſumētes de fructibꝰ eiꝰ: vt oſtēderent vbertatem: attule
runt ad nos: atqꝫ dixerunt: Bona eſt terra: quam domi
nus deus noſter daturus eſt nobis. Et noluiſtis aſcēde
re: ſed īcreduli ad ſermonē dn̄i dei noſtri murmuraſtis
in tabernaculis veſtris: atqꝫ dixiſtis: Odit nos dominꝰ:
⁊ idcirco eduxit nos de terra Aegypti: vt traderet nos ī
manu Amoꝛręi: atqꝫ deleret. Quo aſcēdemꝰ: nūcij ter- E
ruerūt coꝛ noſtrū: dicētes: Maxīa multitudo eſt: ⁊ no-
bis ſtatura pꝛoceriox: vꝛbes magnę: ⁊ ad cęlū vſqꝫ muni
tę. Filios Enachim vidimus ibi. Et dixi vobis: Nolite
metuere: nec timeatis eos: Dominus deus q̄ ductoꝛ eſt
noſter: ꝓ vobis ipſe pugnabit: ſicut fecit in Aegypto cun
ctis vidētibꝰ: ⁊ ī ſolitudine ipſi vidiſtis. Poꝛtauit te do-

minus deus tuus: vt ſolet homo geſtare paruulū filium
ſuum: ī om̄i via per quā ambulaſtis: donec veniretis ad
locū iſtū. Et nec ſic q̄dē credidiſtis domino deo veſtro:
qui preceſſit vos in via: ⁊ metatus eſt locū in quo tento-
ria figere deberetis: nocte oſtēdens vobis iter per ignē:
F ⁊ die per columnā nubis. Cūq; audiſſet dominus vocē
ſermonū veſtroꝝ: iratus iurauit ⁊ ait: Nō videbit quiſ-
num.14.c piam de hominibus generationis huiꝰ peſſime terrā bo
nam: quā ſub iuramēto pollicitus ſum patribꝰ veſtris:
preter Caleb filium Jephone. Ipſe enim videbit eam:
⁊ ipſi dabo terrā: quā calcauit: ⁊ filijs eius: quia ſecutus
eſt dominum. Nec mirāda indignatio in populum: cū
mihi quoq; iratus dn̄s ꝓpter vos dixerit: Nec tu ingre
dieris illuc: ſed Joſue filius Nun miniſter tuus: ip̄e in-
trabit pro te. Hunc exhortare ⁊ robora: ⁊ ipſe ſorte ter-
ram diuidet Iſraeli. Paruuli veſtri: de quibus dixiſtis
ꝙ captiui ducerent̄: ⁊ filij q̄ hodie boni ac mali ignorant
diſtantiā: ipſi ingredientur: ⁊ ipſis dabo terrā: ⁊ poſſide
bunt eam: vos aūt reuertimini: ⁊ abite in ſolitudinē per
G viā maris rubri. Et reſpōdiſtis mihi: Peccauimꝰ dn̄o:
aſcēdemus ⁊ pugnabimus: ſicut precepit dominus deꝰ
noſter. Cumq; inſtructi armis pergeretis ad montem:
ait mihi dominus: Dic ad eos: Nolite aſcēdere: neq; pu
gnetis: non enim ſum vobiſcū: ne cadatis coram inimi-
cis veſtris. Locutus ſum: et non audiſtis: ſed aduerſan
tes imperio domini: ⁊ tumētes ſupbia aſcēdiſtis in mō-
tem. Itaq; egreſſus Amorreus: q̄ habitabat ī mōtibꝰ:
⁊ obuiam veniēs perſecutus eſt vos: ſic ſolent apes perſe
qui: ⁊ cecidit de Seir vſq; Horma. Cumq; reuerſi plo-
raretis corā domino: nō audiuit vos: nec voci veſtre vo-
luit acquieſcere. Sediſtis ergo in Cades barne multo
tempore. II.
A Profectiq; inde venimus in ſolitudinē: que
ducit ad mare rubrū: ſicut mihi dixerat dn̄s:
⁊ circūiuimus montē Seir longo tempore.
Dixitq; dominus ad me: Sufficit vobis cir-
cuire montē iſtum: ite contra aquilonē: ⁊ populo pre-
cipe: dicens: Tranſibitis per terminos fratrū veſtroꝝ
filioꝝ Eſau: qui habitant in Seir: ⁊ timebunt vos. Vi
dete ergo diligenter: ne moueamini contra eos. Neq;
enim dabo vobis de terra eoꝝ: quantū poteſt vniꝰ pedis
calcare veſtigium: quia in poſſeſſionem Eſau dedi mon-
tem Seir. Cibos emetis ab eis pecunia: et comedetis:
B aquam emptā haurietis: ⁊ bibetis. Dominus deꝰ tuus
benedixit tibi in om̄i opere manuum tuarū. Nouit iter
tuum: quomodo tranſieris ſolitudinem hanc magnam
per quadraginta annos: habitās tecum dominus deus
tuus: ⁊ nihil tibi defuit. Cumq; trāſiſſemus fratres no
ſtros filios Eſau: q̄ habitabāt ī Seir: ꝑ viam campeſtrē
de Helath: ⁊ de Aſiongaber: venimus ad iter: quod du-
cit in deſertum Moab. Dixitq; dominus ad me: Non
pugnes contra Moabitas: nec ineas aduerſus eos pre
lium: non enī dabo tibi quicq̄ de terra eorum: quia filijs
C Loth tradidi eam ī poſſeſſionē. Emim primi fuerūt ha
bitatores eius: populus magnus ⁊ validus: ⁊ tam excel
ſus: vt de Enachim ſtirpe quaſi gigantes crederentur:
⁊ eſſent ſimiles filioꝝ Enachim. Deniq; Moabite ap-
pellant eos Emim. In Seir autem prius habitauerūt
Horrei: quibus expulſis atq; deletis habitauerunt filij
Eſau: ſicut fecit Iſrael in terra poſſeſſionis ſue: quā de-
dit illi dominus. Surgentes ergo vt trāſiremus torren
tem Zareth: venimus ad eum. Tēpus autem quo am-
bulauimus de Cadesbarne vſq; ad trāſitū Zareth: tri-
ginta ⁊ octo annoꝝ fuit: donec conſumeret̄ oīs cōgrega
tio hoīm bellatoꝝ de caſtris: ſicut iurauerat dn̄s: cuiꝰ ma
nus fuit aduerſum eos: vt interirent de caſtroꝝ medio.
D Poſtq̄ aūt vniuerſi ceciderūt pugnatores: locutus eſt
dn̄s ad me: dicens: Tu trāſibis hodie terminos Moab
vrbē noīe Ar: ⁊ accedēs ī vicinia filioꝝ Ammon: caue ne
pugnes cōtra eos: nec mouearis ad prelīū. Nō enī dabo
tibi de terra filioꝝ Ammon: q̄a filijs Loth dedi eā ī poſ-
ſeſſionē. Terra gigantū reputata eſt: ⁊ in ip̄a olim habi
tauerunt gigātes: q̄s Ammonite vocāt Zomim: popu
lus magnus ⁊ multus: ⁊ ꝓcere lōgitudinis: ſicut Ena-
chim: q̄s deleuit dn̄s a facie eoꝝ: ⁊ fecit illos habitare ꝓ E
eis: ſicut fecerat filijs Eſau: q̄ habitāt in Seir: delēs hor
reos: ⁊ terrā eoꝝ illis tradens: quā poſſidēt vſq; in pre-
ſens. Eueos quoq; q̄ habitabāt in Aſarim: vſq; Gazam
Cappadoces expulerūt: q̄ egreſſi de Cappadocia dele-
uerunt eos: ⁊ habitauerūt pro illis. Surgite et tranſite
torrentem Arnon. Ecce tradidi in manu tua Seon re
gem Heſebon Amorreoꝝ: et terrā eiꝰ incipe poſſidere: nume.21.
⁊ cōmitte aduerſus eū prelīū. Hodie incipiam mittere
terrorem atq; formidinē tuā in populos: q̄ habitant ſub
omni celo: vt audito nomine tuo paueant: et in morem
parturientiū contremiſcant: ⁊ dolore teneantur. Miſi F
ergo nuncios de ſolitudine Cademoth ad Seon regē
Heſebon vbis pacificis: dicēs: Trāſibimus per terram
tuā: publica gradiemur via: non declinabimus neq; ad
dexterā: neq; ad ſiniſtrā. Alimenta precio vēde nobis: vt
veſcamur: aquā pecunia tribue: ⁊ ſic bibemus. Tantum
eſt vt nobis cōcedas tranſitū: ſicut fecerunt filij Eſau: q̄
habitāt in Seir: ⁊ Moabite q̄ morant̄ in Ar: donec ve-
niamus ad Jordanem: ⁊ tranſeamus ad terrā: quā dn̄s
deus noſter daturus eſt nobis. Noluitq; Seon rex He
ſebon dare nobis trāſitum: q̄a īdurauerat dn̄s deus tuꝰ
ſpiritū eius: ⁊ obfirmauerat cor illius: ita vt traderetur
in manus tuas: ſicut nunc vides. Dixitq; dominus ad
me: Ecce coepi tibi tradere Seon ⁊ terram eius: incipe
poſſidere eā. Egreſſuſq; eſt Seon obuiam nobis cū om̄i G
populo ſuo ad prelīū ī Jaſa: ⁊ tradidit eū dominus deꝰ
noſter nobis: percuſſimuſq; eū cū filijs ſuis ⁊ om̄i popu-
lo ſuo: cūctaſq; vrbes ī tēpore illo coepimus: interfectis
habitatoribꝰ earū viris ac mulieribus ⁊ paruulis. Non
reliquimus in eis quicq̄ abſq; iumentis: que in partem
venere predantiū: ⁊ ſpolijs vrbium: quas coepimus ab
Aroer: que eſt ſuper ripā torrētis Arnon oppido: quod
in valle ſitū eſt vſq; ad Galaad. Nō fuit vicus ⁊ ciuitas:
que noſtras effugeret manꝰ. Oēs tradidit dn̄s deus no
ſter nobis abſq; terra filioꝝ Ammon: ad quam non ac-
ceſſimus: ⁊ cunctis que adiacēt torrēti Heboch: ⁊ vrbi
bus mōtanis: vniuerſiſq; locis: a quibus nos prohibuit
dominus deus noſter. III.
Itaq; cōuerſi aſcēdimꝰ ꝑ iter Baſan. Egreſ- A
ſuſq; eſt Og rex Baſan ī occurſum nobis cū num.21.g
populo ſuo ad bellandum in Edrai. Dixitq;
dominus ad me: Ne timeas eū: quia in manu
tua traditus eſt cum omni populo ac terra ſua: facieſq;
ei ſicut feciſti Seon regi Amorreoꝝ: q̄ habitauit in He
ſebon. Tradidit ergo dominus deus noſter ī manibus
noſtris etiā Og regem Baſan: et vniuerſum populum
eius: ꝑcuſſimuſq; eos vſq; ad internitionē: vaſtātes cū-
ctas ciuitates illius vno tēpore. Nō fuit oppidū: quod
nos effugeret: Sexaginta vrbes: ⁊ oēm regionem Ar-
gob regni Og in Baſan. Cūcte vrbes erāt munite mu
ris altiſſimis: portiſq; ⁊ vectibꝰ: abſq; oppidis innume-
ris: que nō habebāt muros. Et deleuimus eos: ſicut fe-
cerámus Seon regi Heſebon: diſperdētes oēm ciuita-
tē: viroſq; ac mulieres ⁊ paruulos: iumēta aūt et ſpolia
vrbiū diripuimus. Tulimuſq; illo in tēpore terrā de ma B
nu duoꝝ regum Amorreoꝝ: qui erāt trans Jordanem
a torrente Arnon vſq; ad montem Hermon: quem Si
donij Sarion vocant: ⁊ Amorrei Sanir: oēs ciuitates
que ſite ſunt in planicie: ⁊ vniuerſam terram Galaad et
Baſan vſq; ad Selcha: ⁊ Edrai ciuitates regni Og in
Baſan. Solus q̄ppe Og rex Baſan reſtiterat de ſtirpe C
Gigantū. Et monſtrat̄ lectꝰ eiꝰ ferreus: q̄ eſt ī Rabath
filiorum Ammon: nouem cubitos habēs lōgitudinis: ⁊
quatuor latitudinis ad mēſuram cubiti virilis manus.
Terrāq; poſſedimꝰ ī tēpore illo ab Aroer: que eſt ſup ri

pam torrētis Arnon: vſqꝫ ad mediā partem mōtis Ga
laad: ⁊ ciuitates illius dedi Ruben ⁊ Gad. Reliquam
aūt partē Galaad: ⁊ oēm Baſan regni Og: tradidi me
dię tribui Manaſſe oēm regionem Argob. Cunctaqꝫ
Baſan vocabatur terra gigantū. Jair filius Manaſſe
poſſedit oēm regionē Argob vſqꝫ ad terminos Geſſuri
⁊ Machati. Vocauitqꝫ ex noīe ſuo Baſan Auothiair:
id eſt villas Jair: vſqꝫ in pręſentē diē. Machir q̊qꝫ dedi
C Galaad: ⁊ tribubus Ruben: ⁊ Gad dedi terrā Galaad
vſqꝫ ad torrentē Arnon mediū torrentis ⁊ confiniū vſqꝫ
ad torrentē Jeboch: qui eſt terminus filioꝝ Ammon: ⁊
planiciem ſolitudinis atqꝫ Jordanē: ⁊ terminos Cene
reth vſqꝫ ad mare deſerti: quod eſt ſalſiſſimū ad radices
mōtis Phaſga cōtra orientē. Pręcepitqꝫ vobis ī tēpo
re illo: dicēs: Dn̄s deus veſter dat vobis terrā hāc in hę
reditatē: expediti pręcedite fratres veſtros filios iſrael
oēs viri robuſti abſqꝫ vxoribꝰ et paruulis atqꝫ iumētis.
Noui eñ ꝙ plura habeatis pecora: et in vrbibus rema-
nere debebunt: quas tradidi vobis: donec requiem tri-
buat dominus fratribus veſtris: ſicut vobis tribuit: et
poſſideāt ipſi etiā terrā: quā daturus eſt eis trans Jor-
danem: tunc reuertetur vnuſquiſqꝫ in poſſeſſionē ſuam:
quā dedi vobis. Joſue q̊qꝫ in tēpore illo pręcepi: dicēs:
Oculi tui viderunt: quę fecit dn̄s deus veſter duobꝰ his
regibus: ſic faciet omnibus regnis: ad quę tranſiturus
es. Ne timeas eos: dn̄s eñ deus veſter pugnabit pro vo
bis. Precatuſqꝫ ſum dominum in tempore illo: dicens:
D Domine deus: tu coepiſti oſtendere ſeruo tuo magnitu
dinem tuam: manūqꝫ fortiſſimā. Neqꝫ eñ eſt alius deꝰ
vel in cęlo: vel in terra: qui poſſit facere opera tua: ⁊ cō-
parari fortitudini tuę. Tranſibo igitur: ⁊ videbo terrā
hanc optimam trās Jordanem: ⁊ montem iſtum egre-
gium: ⁊ libanū. Jratuſqꝫ eſt dominus mihi ꝓpter vos:
nec exaudiuit me: ſed dixit mihi: Sufficit tibi: nequaq̄
vltra loquaris de hac re ad me. Aſcēde cacumen Phaſ-
ge: ⁊ oculos tuos circūfer ad occidentē: ⁊ aquilonē: au-
ſtrumqꝫ: ⁊ orientem: ⁊ aſpice. Nec enim tranſibis Jor-
danem iſtum. Pręcipe Joſue: ⁊ corrobora eum atqꝫ cō
forta: quia ipſe pręcedet populum iſtum: et diuidet eis
terram: quam viſurus es. Manſimuſqꝫ in valle contra
phanum Phogor. IIII.

A ET nūc Jſrael audi pręcepta ⁊ iudicia: q̄ ego
doceo te: vt faciēs ea viuas: ⁊ ingrediēs poſſi
deas terrā: quā dn̄s deꝰ patrū veſtroꝝ daturꝰ
eſt vobis. Nō addetis ad v̄bū: quod vobis lo
quor: nec auferetis ex eo. Cuſtodite mandata dn̄i dei ve
ſtri: quę ego pręcipio vobis. Oculi veſtri viderūt om̄ia:
quę fecit dn̄s contra Beelphegor: quomodo cōtriuerit
omnes cultores eius de medio veſtri. Vos aūt qui ad-
hęretis domino deo veſtro: viuitis vniuerſi vſqꝫ in prę-
ſentem diem. Scitis ꝙ docuerim vos pręcepta atqꝫ iu-
ſticias: ſicut mandauit mihi dominus deus meus: ſic fa
cietis ea ī terra: quam poſſeſſuri eſtis: ⁊ obſeruabitis: et
implebitis opere. Hęc eſt enim veſtra ſapientia: ⁊ intel-
lectus corā populis: vt audiētes vniuerſi pręcepta hęc:
dicant: En populus ſapiens et intelligēs: gens magna.
Nec eſt alia natio tam grādis: quę habeat deos appro-
pinquantes ſibi: ſicut deus noſter adeſt cunctis obſecra
B tionibus noſtris. Quę enim eſt alia gēs ſic inclita: vt ha
beat ceremonias: iuſtaqꝫ iudicia: ⁊ vniuerſam legē: quā
ego proponā hodie ante oculos veſtros? Cuſtodi igitur
temetipſum: ⁊ aīam tuā ſollicite. Ne obliuiſcaris verbo
rū: q̄ viderūt oculi tui: ⁊ ne excidāt de corde tuo cunctis
diebus vitę tuę. Docebis ea filios ac nepotes tuos: diē
quo dediſti corā dn̄o deo tuo in Oreb: quando dn̄s locu
tus eſt mihi: dicēs: Cōgrega ad me populum: vt audiāt
ſermones meos: et diſcāt timere me om̄i tēpore q̄ viuūt
in terra: doceantqꝫ filios ſuos. Et acceſſiſtis ad radices
mōtis: q̊ ardebat vſqꝫ ad cęlum: erantqꝫ in eo tenebrę ⁊
nubes: ⁊ caligo. Locutuſqꝫ eſt dominꝰ ad vos de medio

ignis. Vocē verboꝝ eiꝰ audiſtis: ⁊ formā penitꝰ nō vi-
diſtis. Et oſtēdit vobis pactū ſuū: quod pręcepit vt face
retis: ⁊ decem verba quę ſcripſit in duabus tabulis lapi
deis. Mihiqꝫ mādauit in illo tēpore: vt docerē vos cere
monias: ⁊ iudicia: quę facere deberetis in terra: quā poſ
ſeſſuri eſtis. Cuſtodite igiť ſolicite animas veſtras. Nō
vidiſtis aliquā ſimilitudinē ī die: qua locutus eſt dn̄s in
Oreb de medio ignis: ne forte decepti faciatis vobis ſcul
ptam ſimilitudinē: aut imaginē maſculi vel foeminę: ſi-
militudinē oīm iumentoꝝ: quę ſunt ſuꝑ terrā: vel auiū
ſub cęlo volantiū: atqꝫ reptiliū: quę mouentur in terra:
ſiue piſciū: q̄ ſub terra moranť ī aq̄s: ne forte leuatis ocu
lis ad cęlū videas ſolē ⁊ lunā ⁊ oīa aſtra cęli: ⁊ errore de-
ceptus adores ea ⁊ colas: quę creauit dn̄s deus tuus in
miniſterium cunctis gentibus: quę ſub cęlo ſunt. Vos
autem tulit dominus: ⁊ eduxit de fornace ferrea Aegy-
pti: vt haberet populum hęreditarium: ſicut eſt in prę-
ſenti die. Jratuſqꝫ eſt dominꝰ cōtra me propter ſermo-
nes vr̄os: ⁊ iurauit: vt nō tranſirē Jordanē: nec īgrede-
rer terrā optimā: quā daturꝰ eſt vobis. Ecce moriar in
hac humo: nō tranſibo Jordanē: vos tranſibitis ⁊ poſſi
debitis terrā egregiā. Caue ne quādo obliuiſcaris pacti D
domini dei tui: quod pepigit tecū: et facias tibi ſculptā
ſimilitudinem eorum quę fieri dominus ꝓhibuit: quia
dominus deus tuus ignis conſumens eſt: deus ęmula-
tor. Si genueritis filios ac nepotes: ⁊ morati fueritis in Heb. 12.g
terra: deceptiqꝫ feceritis vobis aliquam ſimilitudinem:
patrantes malum coram domino deo veſtro: vt eum ad
iracundiam prouocetis: teſtes inuoco hodie cęlū ⁊ ter- infra.30.
ram: cito perituros vos eſſe de terra: quam trāſito Jor
dane poſſeſſuri eſtis. Non habitabitis in ea longo tēpo
re: ſed delebit vos dominus: atqꝫ diſperget in om̄es gen
tes: ⁊ remanebitis pauci ī natiōibꝰ: ad quas vos ductu-
rus eſt dominus. Jbiqꝫ ſeruietis dijs: qui hominū ma-
nu fabricati ſunt ligno et lapidi: qui non vident: nec au-
diunt: nec comedūt: nec odorantur. Cūqꝫ quęſieris ibi E
dominum deum tuum: inuenies eū: ſi tamen toto corde
quęſieris: ⁊ tota tribulatione animę tuę: poſtq̄ te inue-
nerint om̄ia quę prędicta ſunt. Nouiſſimo autem tem-
pore reuerteris ad dominum deū tuū: et audies vocem
eius: quia deus miſericors dominus deus tuus eſt. Nō
dimittet te: nec om̄ino delebit: neqꝫ obliuiſcetur pacti:
in quo iurauit patribus tuis. Jnterroga de diebus an-
tiquis: qui fuerunt ante te: ex die quo creauit dominus
deus hominem ſuper terrā: a ſummo cęlo vſqꝫ ad ſum-
mum eius. Si facta eſt aliquādo huiuſcemodi res: aut
vnq̄ cognitū eſt: vt audiret populus vocem domini dei
loquētis de medio ignis: ſicut tu audiſti ⁊ vidiſti: ſi fecit
deus: vt ingrederetur: ⁊ tolleret ſibi gentē de medio na-
tionum per tētationes: ſigna atqꝫ portēta: per pugnam
⁊ robuſtā manū: extentūqꝫ brachium: ⁊ horribiles viſio-
nes: iuxta omnia quę fecit pro nobis dominus deus no-
ſter in Aegypto: vidētibus oculis tuis: vt ſcires quoniā
dn̄s ipſe eſt deus: ⁊ nō eſt alius pręter vnum. De cęlo te F
fecit audire vocē ſuam: vt doceret te: et in terra oſtendit
tibi ignē ſuum maximū: ⁊ audiſti verba illius de medio
ignis: quia dilexit patres tuos: ⁊ elegit ſemen eorū poſt
eos. Eduxitqꝫ te pręcedēs in virtute ſua magna ex Ae-
gypto: vt deleret nationes maximas ⁊ fortiores te in in-
troitu tuo: ⁊ īntroduceret te: daretqꝫ tibi terrā earum in
poſſeſſionē: ſicut cernis in pręſenti die. Scito ergo ho-
die: ⁊ cogitato ī corde tuo: ꝙ dn̄s ipſe eſt deus in cęlo ſur
ſum: ⁊ in terra deorſum: ⁊ non eſt alius. Cuſtodi pręce-
pta eius atqꝫ mandata: quę ego pręcipio tibi: vt bene ſit
tibi: ⁊ filijs tuis poſt te: ⁊ permaneas multo tempore ſu-
per terram: quā dn̄s deus tuus daturus eſt tibi. Tunc G
ſeparauit Moyſes tres ciuitates trās Jordanē ad oriē
talem plagā: vt cōfugiat ad eas: q̊ occiderit nolēs pro-
ximū ſuū: nec ſibi fuerit inimicus ante vnum et alterum
diem: ⁊ ad harum aliquam vrbium poſſit euadere. Bo-

ſor ĩ ſolitudine: q̃ ſita eſt ĩ terra cãpeſtri de tribu Rubẽ:
⁊ Ramod in Galaad: que eſt ĩ tribu Gad: et Golan in
Baſan: que eſt in tribu Manaſſe. Iſta eſt lex: quã pro-
poſuit Moyſes corã filijs Iſrael: ⁊ hec teſtimonia ⁊ ce-
C remonie atqꝫ iudicia: que locutus eſt ad filios Iſrael:
qñ egreſſi ſunt de Aegypto trãs Iordanẽ in valle cõtra
phanũ Phogor ĩ terra Seon regis Amorrei: q̃ habita-
uit ĩ Eſebõ: quẽ pcuſſit Moyſes. Filij qꝫ iſrael egreſſi
ex Aegypto poſſederũt terrã eiꝰ: ⁊ terrã Og regis Ba-
ſan duorũ regũ Amorreorũ: qui erant trans Iordanem
ad ſolis ortum: ab Aroer: que ſita eſt ſuper ripã torrẽtis
Arnon vſqꝫ ad montẽ Sanir: q̃ eſt ⁊ Hermon oẽm pla-
niciem trãs Iordanẽ ad oriẽtalem plagã vſqꝫ ad mare
ſolitudinis: ⁊ vſqꝫ ad radices mõtis Phaſga. V.
A Vocauitqꝫ Moyſes oẽm Iſraelem: et dixit ad
eum: Audi Iſrael ceremonias atqꝫ iudicia:
que ego loquor in auribus veſtris hodie: diſci
te ea: et opere cõplete. Dominus deus noſter
pepigit nobiſcum foedus in Oreb. Nõ cũ patribus no
ſtris inijt pactũ: ſed nobiſcũ qui impreſentiarũ ſumus ⁊
viuimus. Facie ad faciẽ locutꝰ eſt nobis in mõte de me-
dio ignis. Ego ſequeſter ⁊ medius fui inter deũ: et vos
in tẽpore illo: vt annunciarẽ vobis verba eiꝰ. Timuiſtis
Exo. 4. a. Pſ. 80. eñ ignẽ: ⁊ nõ aſcẽdiſtis in montẽ. Et ait: Ego dominꝰ
deus tuus: qui eduxi te de terra Aegypti de domo ſerui
tutis. Nõ habebis deos alienos in cõſpectu meo. Non
facies tibi ſculptile: nec ſimilitudinem oĩm que in celo
ſunt deſup: ⁊ que in terra deorſum: ⁊ que verſant̃ in aq̃s
ſub terra. Nõ adorabis ea: ⁊ nõ coles: Ego eñ ſum dñs
exo. 34. a. math. 4. deus tuus: deus emulator reddẽs iniquitatẽ patrũ ſup
filios in tertiã ⁊ quartã generationẽ: his q̃ oderũt me: ⁊
faciẽs miſericordiã in multa milia diligẽtibus me: ⁊ cu
ſtodientibus precepta mea. Non vſurpabis nomen dei
Exo. 20. tui fruſtra: quia non erit impunitus: qui ſup re vana no
B men eius aſſumpſerit. Obſerua diẽ ſabbati: vt ſanctifi-
ces eũ: ſicut precepit tibi dñs deus tuus. Sex diebꝰ ope
raberis: ⁊ facies oĩa opera tua. Septimus dies ſabbati
eſt: id eſt: requies domini dei tui. Nõ facies in eo quicq̃
operis: tu ⁊ filius tuus ⁊ filia: ſeruus ⁊ ancilla: bos ⁊ aſi
nus: ⁊ omne iumentũ tuũ: ⁊ peregrinus q̃ eſt ĩtra portas
tuas: vt requieſcat ſeruus ⁊ ancilla tua: ſicut ⁊ tu. Memẽ
Exo. 20. b math. 15 a mat. 17. a. mat. 5. c. roma. 13 b. to: q̃ ⁊ ipſe ſeruieris in Aegypto: ⁊ eduxerit te inde dñs
deus tuus in manu forti: ⁊ brachio extẽto. Idcirco pre
cepit tibi: vt obſeruares diẽ ſabbati. Honora patrẽ tuũ
⁊ matrẽ: ſicut precepit tibi dominus deus tuus: vt lon-
go viuas tẽpore: ⁊ bene ſit tibi in terra: quã dñs deꝰ tuꝰ
daturus eſt tibi. Nõ occides: neqꝫ moechaberis. Furtũ
nõ facies: nec loqueris cõtra ꝓximũ tuũ falſum teſtimo
C nium. Nõ cõcupiſces vxorẽ ꝓximi tui. Non domũ: non
agrũ: non ſeruũ: nõ ancillã: nõ bouẽ: nõ aſinũ: ⁊ vniuerſa
que illius ſunt. Hec verba locutus eſt dñs ad oẽm mul
titudinẽ veſtrã in mõte de medio ignis ⁊ nubis ⁊ caligi
nis voce magna: nihil addens amplius: ⁊ ſcripſit ea in
duabus tabulis lapideis: quas tradidit mihi. Vos aũt
poſtq̃ audiſtis vocẽ de medio tenebrarũ: ⁊ mõtẽ ardere
vidiſtis: acceſſiſtis ad me oẽs ꝑncipes tribuũ ⁊ maiores
natu: atqꝫ dixiſtis: Ecce oſtendit nobis dñs deus noſter
maieſtatẽ ⁊ magnitudinẽ ſuã. Vocẽ eñ eius audiuimꝰ
de medio ignis: et ꝓbauimꝰ hodie: q̃ loquente deo cum
hoĩe vixerit hõ. Cur ergo moriemur: et deuorabit nos
ignis hic maximus? Si enim audierimꝰ vltra vocẽ dñi
dei noſtri: moriemur. Quid eſt oĩs caro: vt audiat vocẽ
dei viuẽtis: q̃ de medio ignis loquitur: ſicut nos audiui
mus: ⁊ poſſit viuere? Tu magis accede: et audi cũcta q̃
dixerit dñs deus noſter tibi: loquerisqꝫ ad nos: ⁊ nos au
dientes faciemus ea. Quod cũ audiſſet dñs: ait ad me:
D Audiui vocẽ verborũ populi huius: que locuti ſunt tibi.
Bene omnia ſunt locuti. Quis det talẽ eos habere mẽ-
tem: vt timeãt me: et cuſtodiãt vniuerſa mãdata mea in
omni tẽpore: vt bene ſit eis et filijs eorũ ĩ ſempiternum?

Vade ergo: ⁊ dic eis: Reuertimini ĩ tẽtoria veſtra. Tu
vero hic ſta mecũ: ⁊ loquar tibi oĩa mãdata mea: ⁊ cere-
monias atqꝫ iudicia: que docebis eos: vt faciãt in terra:
quã dabo illis in poſſeſſionẽ. Cuſtodite igitur et facite infra. 17. b
ea que precepit dominus deus vobis. Nõ declinabitis
neqꝫ ad dexterã: neqꝫ ad ſiniſtrã: ſed per viã quã precepit
dñs deꝰ veſter ambulabitis: vt viuatis: ⁊ bene ſit vobis:
⁊ ꝓtelent̃ dies veſtri ĩ terra poſſeſſiõis veſtre. VI.
Hec ſunt precepta ⁊ ceremonie atqꝫ iudicia: A
que mãdauit dñs deus veſter: vt docerẽ vos:
vt faciatis ea in terra: ad quã tranſgredimini
poſſidendã: vt timeas dñm deũ tuũ: ⁊ cuſto-
dias oĩa mãdata ⁊ precepta eiꝰ: que ego precipio tibi et
filijs ac nepotibꝰ tuis cũctis diebꝰ vite tue: vt ꝓlongent̃
dies tui. Audi iſrael ⁊ obſerua: vt facias que precepit ti-
bi dñs: ⁊ bene ſit tibi: ⁊ multipliceris amplius: ſicut pol
licitus eſt dñs deus patrũ tuorũ tibi terrã lacte et melle
manantẽ. Audi Iſrael: dominꝰ deus noſter deus vnus
eſt. Diliges dominum deũ tuum ex toto corde tuo: ⁊ ex mat. 22. d
tota anima tua: ⁊ ex tota fortitudine tua. Eruntqꝫ verba marci. 12 e
hec: que ego precipio tibi hodie ĩ corde tuo: et narrabis Luce. 10 e
ea filijs tuis: ⁊ meditaberis ſedens ĩ domo tua: et ambu B
lãs ĩ itinere: dormiẽs atqꝫ cõſurgẽs. Et ligabis ea q̃ſi ſi-
gnũ in manu tua: eruntqꝫ ⁊ mouebunt̃ ĩter oculos tuos:
ſcribeſqꝫ ea ĩ limine ⁊ oſtijs domꝰ tue. Cumqꝫ introduxe-
rit te dñs deꝰ tuus in terrã: ꝓ qua iurauit patribꝰ tuis
Abraã: Iſaac: ⁊ Iacob: ⁊ dederit tibi ciuitates magnas
⁊ optimas: q̃s nõ edificaſti: domos plenas multarũ opũ:
quas nõ extruxiſti: ciſternas q̃s nõ fodiſti: vineta ⁊ oliue
ta q̃ nõ plãtaſti: ⁊ comederis: ⁊ ſaturatꝰ fueris: caue dili
genter: ne obliuiſcaris dñi dei tui: qui eduxit te de terra C
Aegypti: de domo ſeruitutis. Dñm deũ tuũ timebis: et
illi ſoli ſerujes: ac per nomẽ illius nõ iurabis. Nõ ibitis infra. 10. b Mar. 4. b.
poſt deos alienos cunctarũ gentiũ: que ĩ circuitu veſtro Luce. 4. b
ſunt: quoniã deꝰ emulator dñs deꝰ tuus ĩ medio tui: ne Mat. 4. b.
quãdo iraſcat̃ furor dñi dei tui contra te: ⁊ auferat te de Luce. 4. b
ſuꝑficie terre. Nõ tẽtabis dñm deũ tuũ: ſicut tẽtaſti ĩ lo
co tẽtationis. Cuſtodi precepta dñi dei tui: ac teſtimo-
nia ⁊ ceremonias: q̃s precepit tibi: ⁊ fac q̃d placitũ eſt et
bonum in cõſpectu dñi: vt bene ſit tibi: ⁊ ingreſſus poſſi
deas terrã optimã: de qua iurauit dñs patribꝰ tuis: vt D
deleret oẽs inimicos tuos corã te: ſicut locutus eſt. Cũ
interrogauerit te filius tuus cras: dicẽs: quid ſibi volũt
teſtimonia hec et ceremonie atqꝫ iudicia: que precepit
dñs deus noſter nobis? Dices ei: Serui eramus Pha-
raonis ĩ Aegypto: ⁊ eduxit nos dñs de Aegypto ĩ manu
forti: fecitqꝫ ſigna atqꝫ ꝓdigia magna ⁊ peſſima ĩ Aegy
pto cõtra Pharaonẽ: ⁊ oẽm domũ illius ĩ cõſpectu no-
ſtro: ⁊ eduxit nos inde: vt ĩtroductis daret terrã ſuper
qua iurauit patribꝰ noſtris. Precepitqꝫ nobis dñs: vt
faciamus omnia legitima hec: et timeamus dñm deum
noſtrum: vt bene ſit nobis cũctis diebꝰ vite noſtre: ſicut
eſt hodie. Eritqꝫ noſtri miſericors: ſi cuſtodierimꝰ ⁊ fe-
cerimus oĩa precepta eius coram domino deo noſtro:
ſicut mandauit nobis. VII.
Cum vero introduxerit te dñs deꝰ tuus in ter A
ram quã poſſeſſurus ingredieris: ⁊ deleuerit
gẽtes multas corã te: Etheũ ⁊ Gergeſeũ et
Amorreum ⁊ Chananeum ⁊ Phereseum ⁊
Eueum et Iebuſeum: ſeptem gẽtes multo maioris nu Exo. 23. b Exo. 14. b.
meri q̃ tu es: ⁊ robuſtiores te: tradideritqꝫ eas dñs deꝰ infra. 22 a
tuus tibi: percuties eas vſqꝫ ad internitionẽ. Nõ inibis
cum eis foedus: nec miſereberis earum: neqꝫ ſociabis cũ B
eis coniugia. Filiam tuam non dabis filio eius: nec filiã infra. 16. b
ipſius accipies filio tuo: quia ſeducet filium tuum: ne ſe
quatur me: ⁊ vt magis ſeruiat dijs alienis. Iraſceturqꝫ
furor domini: et delebit te cito. Quin potiꝰ hec facietis
eis: Aras eorũ ſubuertite: ⁊ confringite ſtatuas: lucoſqꝫ
ſuccidite: ⁊ ſculptilia comburite: quia populus ſanctus
es domino deo tuo. Te elegit dominꝰ deus tuus: vt ſis

ei populus peculiaris de cunctis populis qui ſunt ſuper
terrā. Non quia cunctas gentes numero vincebatis: vo
bis iunctus eſt dominus: et elegit vos: cū omnibus ſitis
populis paucioꝛes: ſed quia dilexit vos domin⁹: et cuſto
diuit iuramentum qđ iurauit patribus veſtris. Eduxit
qꝫ vos in manu foꝛti: et redemit de domo ſeruitutis: de
manu Pharaōis regis Aegypti. Et ſcies quia domin⁹
deus tuus: ipſe eſt deus foꝛtis ⁊ fidelis: cuſtodiēs pactū
⁊ miſericoꝛdiā diligentibus ſe: et his qui cuſtodiunt pꝛę
cepta eius in mille generationes: ⁊ reddens odientibus
ſe ſtatim: ita vt diſperdat eos ⁊ vltra nō differat: ꝓtinus
eis reſtituens qđ merentur. Cuſtodi ergo pꝛęcepta ⁊ ce
remonias atqꝫ iudicia: quę ego mando tibi hodie: vt fa-
cias. Si poſtꝙ audieris hęc iudicia: cuſtodieris ea ⁊ fe-
ceris: cuſtodiet ⁊ dominus deus tuus pactū tibi ⁊ miſe
ricoꝛdiā quā iurauit patribus tuis: ⁊ diliget te ac multi
plicabit: benedicetqꝫ fructui ventris tui: ⁊ fructui terrę
tuę: frumento tuo atqꝫ vindemię: oleo: ⁊ armentis: gre-
gibus ouiū tuarū ſuper terrā: pꝛo qua iurauit patribus
C tuis: vt daret eam tibi. Benedictus eris inter om̄es po
Exo. 23. d pulos. Nō erit apud te ſterilis vtriuſqꝫ ſexus: tam in ho
minibus: ꝙ in gregibus tuis. Auferet domin⁹ a te oēm
languoꝛē: ⁊ infirmitates Aegypti peſſimas quas noui-
ſti nō inferet tibi: ſed cunctis hoſtibus tuis. Deuoꝛabis
oēs populos: quos domin⁹ deus tuus daturus eſt tibi.
Nō parcet eis oculus tuus: nec ſeruies diȷs eoꝝ: ne ſint
in ruinā tibi. Si dixeris in coꝛde tuo: plures ſunt gētes
iſtę ꝙ ego: quomodo potero delere eas? noli metuere:
ſed recoꝛdare quę fecerit dn̄s deus tuus pharaoni et cū
ctis egyptiȷs plagas maximas: quas viderūt oculi tui:
⁊ ſigna atqꝫ poꝛtēta manūqꝫ robuſtā: et extentū bꝛachiū
D vt educeret te dn̄s deus tu⁹. Sic faciet cūctis ppl'is q̄s
metuis. Inſuꝑ ⁊ crabꝛones mittet dn̄s deus tuus ī eos
donec deleat oēs atqꝫ diſperdat: qui te fugerint ⁊ latere
nō poterint. Nō timebis eos: quia dn̄s deus tuus ī me
dio tui eſt: deus magnus ⁊ terribilis. Ipſe cōſumet na-
tiōes has ī cōſpectu tuo paulatim atqꝫ per partes. Nō
poteris eas delere pariter: ne foꝛte multiplicent̄ contra
te beſtię terrę. Dabitqꝫ eos dn̄s deus tuus in conſpectu
tuo: ⁊ īterficiet illos: donec penitus deleant̄. Tradetqꝫ
reges eoꝛū in manus tuas: et diſperdes noīa eoꝛū de ſub
cęlo. Nullus poterit reſiſtere tibi: donec conteras eos.
2. Ma. 12. f Sculptilia eoꝝ igne cōbures. Nō cōcupiſces argentū ⁊
aurū: de quibus facta ſunt: neqꝫ aſſumes ex ei[s] tibi quic
ꝙ: ne offendas ꝓpterea: quia abominatio eſt dn̄i dei tui:
nec inferes quippiā ex idolo in domū tuā: ne fias anathe
ma: ſicut ⁊ illud eſt. Quaſi ſpurcitiam deteſtaberis: ⁊ ve
lut inquinamentū ac ſoꝛdes abominationi habebis: q̄a
anathema eſt. VIII.
A Omne mandatum quod ego pꝛęcipio tibi ho-
die: caue diligenter vt facias: vt poſſitis viue-
re: et multiplicemini: īgreſſiqꝫ poſſideatis ter
ram: pꝛo qua iurauit domin⁹ patribus veſtr[is].
Et recoꝛdaberis cuncti itineris per qđ adduxit te do-
minus deus tuus quadraginta annis per deſertū: vt af-
fligeret te atqꝫ tentaret: et nota fierēt quę in tuo animo
verſabantur: vtrum cuſtodires mandata il[l]ius: an non.
Afflixit te penuria: ⁊ dedit tibi cibum manna: quē igno
rabas tu: ⁊ patres tui: vt oſtēderet tibi qđ nō in ſolo pa-
Mat. 4. a ne viuat homo: ſed in om̄i verbo qđ egreditur de oꝛe dei.
Luce. 4. a Veſtimentum tuum quo operiebaris nequaꝙ vetuſtate
B defecit: et pes tuus nō eſt ſubtritus. En quadrageſim⁹
annus eſt: vt recogites in coꝛde tuo: quia ſicut erudit fi-
liū ſuum homo: ſic domin⁹ deus tuus erudiuit te: vt cu-
ſtodias mādata dn̄i dei tui: ⁊ ambules in viȷs eius: ⁊ ti-
meas eū. Domin⁹ em̄ deus tuus introducet te in terrā
bonam: terrā riuoꝛū: aquarūqꝫ: ⁊ fontium: in cuius cam
pis ⁊ montibus erumpunt fluuioꝛū abyſſi: terrā frumē-
ti: hoꝛdei: ac vinearum: in qua ficus ⁊ malogranata ⁊ oli
ueta naſcūtur: terram olei ac mellis: vbi abſqꝫ vlla penu

ria comedes panē tuū: ⁊ rerū omniū abundantia perfru
eris: cuius lapides ferrum ſunt: ⁊ de mōtibus eius ęris
metalla [r]eddiūtur: vt cū comederis et ſatiatus fueris: be
nedicas dn̄o deo tuo pꝛo terra optima: quā dedit tibi.
Obſerua ⁊ caue: ne quādo obliuiſcaris dn̄i dei tui: ⁊ ne- C
gligas mandata eius atqꝫ iudicia ⁊ ceremonias: q̄s ego
ꝑcipio tibi hodie: ne poſtꝙ comederis ⁊ ſatiatus fueris:
domos pulchꝛas ędificaueris: et habitaueris in eis: ha-
buerisqꝫ armēta: boū ⁊ ouiū greges: argēti ⁊ auri cūcta
rūqꝫ rerū copiā: eleuetur coꝛ tuū: et nō reminiſcaris dn̄i
dei tui: q̄ eduxit te de terra Aegypti: de domo ſeruitut[is]:
et ductoꝛ tuus fuit in ſolitudine magna atqꝫ terribili: in
qua erat ſerpēs flatu adurens: ⁊ ſcoꝛpio ac dipſas: ⁊ nul
lę omnino aquę: q̄ eduxit riuos de petra duriſſima: et ci
bauit te manna in ſolitudine: qđ neſcierunt patres tui.
Et poſtꝙ afflixit ac ꝓbauit te: ad extremū miſertus eſt D
tui: ne diceres in coꝛde tuo: foꝛtitudo mea: ⁊ robur ma-
nus meę hęc mihi oīa pꝛęſtiterūt: ſed recoꝛderis dn̄i dei
tui: qđ ipſe vires tibi ꝓbuerit: vt impleret pactū ſuū: ſu-
per q̄ iurauit patrib⁹ tuis: ſicut ꝑſens īdicat dies. Sin
aūt oblitus dn̄i dei tui: ſecutus fueris deos alienos: co-
luerisqꝫ illos ⁊ adoꝛauer[is]: ecce nūc pꝛędico tibi: qđ om̄o
diſpereas: ſicut gētes quas deleuit dn̄s in introitu tuo:
ita ⁊ vos ꝑibitis: ſi inobediētes fueritis voci domini dei
veſtri. IX.
Audi Iſrael: Tu trāſgredieris hodie Ioꝛda- A
nem: vt poſſideas natiōes maximas ⁊ foꝛtio
res te: ciuitates ingētes: ⁊ ad cęlū vſqꝫ mura
tas ppl'm magnū atqꝫ ſublimē: filios Enachī
q̄s ipſe vidiſti ⁊ audiſti: quibus nullus poteſt ex aduerſo
reſiſtere. Scies ergo hodie: ꝙ dn̄s deus tuus ipſe tran
ſibit ante te ignis deuoꝛās atqꝫ cōſumens: q̄ cōterat eos
⁊ deleat: atqꝫ diſperdat ante faciē tuā velociter: ſicut lo-
cutus eſt tibi. Ne dicas in coꝛde tuo cū deleuerit eos do
minus deus tu⁹ in cōſpectu tuo: pꝛopter iuſticiā meā ī-
troduxit me dn̄s: vt terrā hanc poſſiderē: cum pꝛopter
impietates ſuas iſtę deletę ſunt nationes. Neqꝫ em̄ pꝛo
pter iuſtitias tuas: ⁊ ęquitatē coꝛdis tui ingredieris: vt
poſſideas terras earū: ſed quia illę egerunt impie: intro
eunte te deletę ſunt: ⁊ vt compleret verbū ſuum dn̄s: qđ
ſub iuramento pollicitus eſt patribus tuis Abꝛaam: I-
ſaac: ⁊ Iacob. Scito ergo ꝙ non pꝛopter iuſtitias tuas B
dn̄s deus tuus dederit tibi terrā hanc optimā in poſſeſ-
ſionē: cū duriſſimę ceruicis ſis populus. Memento: et
ne obliuiſcaris: quomodo ad iracūdiā ꝓuocaueris dn̄m
deū tuū in ſolitudine: ⁊ ex eo die quo egreſſus es ex ęgy-
pto vſqꝫ ad locū iſtū ſemper aduerſum dominū cōtendi
ſti. Nā ⁊ in Oꝛeb pꝛouocaſti eum: et iratus delere te vo
luit: quādo aſcendi in montē: vt acciperē duas tabulas
lapideas pacti qđ pepigit vobiſcum deus: et ꝑſeueraui ī
mōte quadraginta diebus ac noctibus: panē non come
dēs: ⁊ aquā nō bibens. Deditqꝫ mihi dn̄s duas tabulas
lapideas ſcriptas digito dei: ⁊ cōtinentes om̄ia verba: quę
vobis locutus eſt in mōte de medio ignis: quādo cōtio
populi cōgregata eſt. Cūqꝫ trāſiſſent quadragīta dies:
⁊ totidē noctes: dedit mihi dn̄s duas tabulas lapideas:
tabulas foederis: dixitqꝫ mihi: Surge: ⁊ deſcēde hinc ci C
to: q̄a populus tuus quē eduxiſti de ęgypto: deſeruerūt
velociter viā: quā demonſtraſti eis: feceruntqꝫ ſibi cōfla
tile. Rurſumqꝫ ait dn̄s ad me: Cerno ꝙ populus iſte Exo. 32. b
durę ceruicis ſit: Dimitte me: vt cōterā eum: ⁊ deleā no
men eius de ſub cęlo: ⁊ cōſtituā te ſuper gentem quę hac
maioꝛ ⁊ foꝛtioꝛ ſit. Cūqꝫ de monte ardēte deſcenderem
et duas tabulas foederis vtraqꝫ tenerē manu: vidiſſem
qꝫ vos peccaſſe dn̄o deo veſtro: ⁊ feciſſe vobis vitulū con
flatilem: ac deſeruiſſe velociter viā eius quā vobis oſten
derat: pꝛoieci tabulas de manibus meis: cōfregiqꝫ eas
in cōſpectu veſtro. Et pꝛocidi ante dominū ſicut pꝛius:
quadraginta diebus ⁊ noctibus panē non comedens: et
aquam non bibens: pꝛopter omnia peccata veſtra q̄ geſ-

ſiſtis contra dominum: et eũ ad iracundiã prouocaſtis.
Timui enim indignationem et iram illius: qua aduer-
ſum vos cõcitatus: delere vos voluit. Et exaudiuit me
domin⁹ etiã hac vice. Aduerſum Aaron quoqꝫ vehemẽ-
ter iratus: voluit eum conterere: ⁊ pro illo ſimiliter dep̃
catus ſum. Peccatum autem veſtrum qđ feceratis: id
eſt vitulum arripiens igne combuſſi: ⁊ in fruſta cõminu
ens: omninoqꝫ in puluerẽ redigens: proieci in torrentẽ:
D qui de monte deſcendit. In incendio quoqꝫ: ⁊ in tentati
one: et in ſepulchris cõcupiſcentię prouocaſtis dominũ:
⁊ quando miſit vos de Cadeſbarne: dicens: Aſcendite:
⁊ poſſidete terrã quã dedi vobis: et cõtempſiſtis imperi
um domini dei veſtri: ⁊ nõ crediđiſtis ei: neqꝫ vocẽ eius
audire voluiſtis: ſed ſemper fuiſtis rebelles a die qua no
ſe vos coepi. Et iacui corã domino quadraginta dieb⁹
ac noctibus: quibus eum ſuppliciter deprecabar: ne dele
ret vos: vt fuerat cõminatus: ⁊ orans dixi: Domine de-
us: ne diſperdas populum tuum: et hereditatem tuam
quã redemiſti ĩ magnitudine tua: quos eduxiſti de egy
pto in manu forti. Recordare ſeruorũ tuorum Abraã:
Iſaac: et Iacob. Ne aſpicias duriciam populi huius: ⁊
impietatẽ atqꝫ peccatum: ne forte dicãt habitatores ter
rę: de qua eduxiſti nos nõ poterat dominus introduce-
re eos in terrã quã pollicitus eſt eis: et oderat illos. Id
circo eduxit: vt ĩterficeret eos in ſolitudine: qui ſunt po-
pulus tuus ⁊ hereditas tua: quos eduxiſti in fortitudi-
ne tua magna: et ĩ brachio tuo extento. X.

A In tempore illo dixit domin⁹ ad me: Dola ti-
Exo.34.a bi duas tabulas lapideas: ſicut priores fuerũt:
et aſcende ad me in montẽ: facieſqꝫ arcã ligne
am: et ſcribã in tabulis verba: quę fuerunt in
his: quas ante confregiſti: poneſqꝫ eas in arca. Feci igiẗ
arcã de lignis Sethim. Cũqꝫ dolaſſem duas tabulas la
pideas inſtar priorũ: aſcendi in montẽ habẽs eas in ma
nibus. Scripſitqꝫ ĩ tabulis iuxta id qđ prius ſcripſerat
verba decẽ: quę locutus eſt domin⁹ ad vos in monte de
medio ignis: quando populus congregatus eſt: ⁊ dedit
eas mihi. Reuerſuſqꝫ de monte: deſcendi: ⁊ poſui tabu-
las in arcã quã feceram: quę hucuſqꝫ ibi ſunt: ſicut mihi
B pręcepit dominus. Filij autem Iſrael mouerunt caſtra
num.20.b ex Beroth filiorũ Iaacon in Moſera: vbi Aaron mor-
tuus ⁊ ſepultus eſt: pro quo ſacerdotio functus eſt Ele
azar filius eius. Inde venerunt in Gadgad: de quo loco
ꝓfecti: caſtrametati ſunt in Iothabatha: ĩ terra aquarũ
atqꝫ torrentiũ. Eo tempore ſeparauit dñs tribũ Leui:
vt portaret arcã foederis dñi: et ſtaret corã eo in miniſte
rio: ac benediceret in nomine illius vſqꝫ in pręſentẽ diẽ.
Quamobrem non habuit Leui partem: neqꝫ poſſeſſio-
nem cum fratribus ſuis: quia ipſe dominus poſſeſſio ei-
us eſt: ſicut promiſit ei dominus deus tuus. Ego autẽ
ſteti in monte: ſicut prius quadraginta diebus ac nocti
bus: exaudiuitqꝫ me dominus etiam hac vice: ⁊ te perde
re noluit. Dixitqꝫ mihi: Uade: et pręcede populũ: vt in-
C grediatur: et poſſideat terrã: quã iuraui patribus eorũ:
Sup.6.b vt traderẽ eis. Et nunc Iſrael quid dñs deus tuus pe-
tit a te: niſi vt timeas dominũ deũ tuũ: ⁊ ambules in vijs
eius: et diligas eum: ac ſeruias domino deo tuo in toto
corde tuo: ⁊ in tota anima tua: cuſtodiaſqꝫ mandata do
mini: ⁊ ceremonias ei⁹ quas ego hodie pręcipio tibi: vt
bene ſit tibi? Et domini dei tui cęlum eſt: et cęlum cęli:
terra et omnia quę in ea ſunt: et cum patribus tuis con
glutinatus eſt dominus: et amauit eos: elegitqꝫ ſemen
eorũ poſt eos: id eſt vos de cunctis gentibus: ſicut hodie
cõprobatur. Circũcidite igitur pręputiũ cordis veſtri:
⁊ ceruicẽ veſtrã: ne induretis amplius: quia dñs deus ve
ſter ipſe eſt deus deorũ: et domin⁹ dominantiũ: deus ma
gnus ⁊ potens et terribilis: qui perſonã non accipit: nec
D munera. Facit iudiciũ pupillo ⁊ viduę: amat pegrinũ: ⁊
dat ei victũ atqꝫ veſtitũ. Et vos ergo amate pegrinos:
quia et ipſi fuiſtis aduenę in terra Aegypti. Dominũ de

um tuũ timebis: ⁊ ei ſoli ſeruies: ipſi adherebis: iurabiſ-
qꝫ in nomine illius. Ipſe eſt laus tua: et deus tuus: qui supra.6.b
fecit tibi hęc magnalia: et terribilia: quę viderunt oculi
tui. In ſeptuaginta animabus deſcenderunt patres tui Geñ.45.c
in Aegyptum: ⁊ ecce nunc multiplicauit te dominus de
us tuus ſicut aſtra cęli. XI.

Ama itaqꝫ dominum deum tuum: et obſerua A
pręcepta eius ⁊ ceremonias: iudicia atqꝫ mã
data omni tempore. Cognoſcite hodie quę
ignorant filij veſtri: qui non viderunt diſcipli
nam domini dei veſtri: magnalia eius et robuſtam ma-
num: extentumqꝫ brachium: ſigna et opera quę fecit in
medio Aegypti Pharaoni regi: et vniuerſę terrę eius:
omniqꝫ exercitui Aegyptiorum: et equis ac curribus: q̃
modo operuerint eos aquę maris rubri: cum vos perſe-
querentur: et deleuerit eos dominus vſqꝫ in pręſentem
diem: vobiſqꝫ quę fecerit in ſolitudine: donec veniretis
ad hunc locũ. Et Dathan atqꝫ Abiron filijs Eliab: qui
fuit filius Ruben: quos aperto ore ſuo terra abſorbuit num.19.b
cum domibus et tabernaculis: et vniuerſa ſubſtantia eo
rum: quã habebãt in medio Iſraelis. Oculi veſtri vide- B
runt omnia opera domini: magna quę fecit: vt cuſtodia
tis vniuerſa mandata illius: quę ego hodie pręcipio vo-
bis: et poſſitis introire: et poſſidere terram ad quã ĩgre
dimini: multoqꝫ in ea viuatis tempore: quã ſub iuramẽ
to pollicitus eſt dominus patribus veſtris: et ſemini eo
rum lacte et melle manantẽ. Terra enim ad quã ingre-
dieris poſſidendã: nõ eſt ſicut terra Aegypti de qua ex-
iſti: vbi iacto ſemine in hortorum morem aquę ducũtur
irriguę: ſed mõtuoſa eſt: et campeſtris de cęlo expectãs
pluuias: quã domin⁹ de⁹ tuus ſemper inuiſit: et oculi il
lius in ea ſunt a principio anni vſqꝫ ad finem eius. Si er
go obedieritis mandatis meis: quę ego hodie pręcipio
vobis: vt diligatis dominum deum veſtrum: et ſeruiatꝫ
ei in toto corde veſtro et in tota anima veſtra: dabit plu-
uiã terrę veſtrę temporaneam et ſerotinam: vt colligatꝫ
frumentũ: et vinum: et oleũ: foenũqꝫ ex agris ad veſcẽda
iumenta: et vt ipſi comedatis ac ſaturemini. Cauete ne
forte decipiatur cor veſtrũ: et recedatis a domino: ſerui
atiſqꝫ dijs alienis: ⁊ adoretis eos: iratuſqꝫ domin⁹ clau
dat cęlum: et pluuię nõ deſcendant: nec terra det germẽ
ſuũ: pereatiſqꝫ velociter de terra optima: quã dominus
daturus eſt vobis. Ponite hęc verba mea in cordibus ⁊ C
in animis veſtris: ⁊ ſuſpendite ea pro ſigno in manibus: ſup̃.6.b.
⁊ ĩter oculos veſtros collocate. Docete filios veſtros: vt
illa meditentur. Quando ſederis in domo tua: et ambu
laueris in via: ⁊ accubueris atqꝫ ſurrexeris: ſcribes ea ſu
per poſtes: ⁊ ianuas domus tuę: vt multiplicentur dies
tui: ⁊ filiorũ tuorũ in terra quã iurauit dñs patrib⁹ tuis:
vt daret eis quandiu cęlũ immineret terrę. Si enĩ cuſto ſup. eodẽ.
dieritis mandata quę ego pręcipio vobis: et feceritis ea
vt diligatis dominum deũ veſtrũ: et ambuletis in oĩbus
vijs eius adherentes ei: diſperdet dominus oẽs gentes
iſtas ante faciem veſtram: et poſſidebitis eas quę maio-
res ſunt: ⁊ fortiores vobis. Omnis locus quẽ calcauerit ioſue.17.a
pes veſter: veſter erit. A deſerto: ⁊ a libano: ⁊ flumine ma
gno Eufrate vſqꝫ ad mare occidentale erunt termini ve
ſtri. Nullus ſtabit contra vos. Terrorem veſtrũ ⁊ formi
dinẽ dabit domin⁹ deus veſter ſuper omnem terrã quã
calcaturi eſtis: ſicut locutus eſt vobis. En propono ĩ cõ D
ſpectu veſtro hodie benedictionem et maledictionem.
Benedictionem: ſi obedieritis mandatis domini dei ve
ſtri: quę ego hodie p̃cipio vobꝫ. Maledictionẽ: ſi nõ obe
dieritis mandatis domini dei veſtri: ſed receſſeritis de-
via: quã ego nũc oſtẽdo vobis: et ambulaueritis poſt de
os alienos: quos ignoratis. Cum vero introduxerit te
dominus deus tuus in terram: ad quã pergis habitan-
dã: pones benedictionem ſuper montem Garizim: ma-
ledictionẽ ſup montẽ Hebal: qui ſunt trans Iordanem
poſt viã: quę vergit ad ſolis occubitum in terra Chana

nei: qui habitat ī campeſtribus contra Galgalā: que eſt
iuxta vallē tendentē ⁊ intrantē procul. Uos enī tranſi-
bitis Iordanē: vt poſſideatis terrā: quā dominus deus
veſter daturus eſt vobis: vt habeatis et poſſideatis illā.
Uidete ergo: vt impleatis ceremonias atqꝫ iudicia: que
ego hodie ponam in cōſpectu veſtro. XII.
A Hec ſunt precepia atqꝫ iudicia que facere de-
betis in terra: quā dominus deus patrum tu
orū daturus eſt tibi: vt poſſideas eam cunctis
diebus: q̊bus ſuper humū gradieris. Subuer
tite oīa loca in quibus coluerūt gentes: quas poſſeſſuri
eſtis: deos ſuos ſuper montes excelſos: ⁊ colles: ⁊ ſubter
omne lignū frondoſum. Diſſipate aras earū: cōfringite
ſtatuas: lucos igne cōburite: et idola cōminuite: diſper-
ſupra. 7. a dite nomina eorū de locis illis. Nō facietis ita domino
Exo. 43 b deo veſtro: ſed ad locum quē elegerit dn̄s deus veſter de
cunctis tribubus veſtris: vt ponat nomē ſuū ibi: ⁊ habi-
tet in eo: venietis: et offeretis in loco illo holocauſta ⁊ vi
ctimas veſtras: decimas ⁊ primitias manuū veſtrarū: et
vota atqꝫ donaria primogenita boum et ouium: ⁊ come
detis ibi in conſpectu domini dei veſtri: ac letabimini in
cunctis: ad que miſeritis manū vos et domus veſtre: in
quibus benedixerit vobis domin⁹ deus veſter. Nō faci
etis ibi que nos hic facimus hodie: ſinguli qđ ſibi rectū
videtur. Neqꝫ enim vſqꝫ in preſens tempus veniſtis ad
requiem: et poſſeſſionē: quā dominus deus veſter datu-
B rus eſt vobis. Tranſibitis Iordanē: ⁊ habitabitis ī ter
ra: quā dominus deus veſter daturus eſt vobis: vt requi
eſcatis a cunctis hoſtibus per circuitum: et abſqꝫ vllo ti
more habitetis ī loco quē elegerit dn̄s deus veſter: vt ſit
nomē eius in eo. Illuc omnia que precipio: cōferetis ho
locauſta: ⁊ hoſtias: ac decimas: et primitias manuū ve-
ſtrarum: et quicq̊d precipuū eſt in muneribus que volui
ſtis domino. Ibi epulabimini corā dn̄o deo veſtro: vos
et filij ac filie veſtre: famuli ⁊ famule atqꝫ leuites: qui in
vrbibus veſtris cōmorantur. Neqꝫ enim habet aliā par
tem et poſſeſſionē īter vos. Caue ne offeras holocauſta
tua in omni loco quē videris: ſed in eo quem elegerit do
minus: in vna tribuum tuarū offeres hoſtias: ⁊ facies q̄
cūqꝫ precipio tibi. Sin aūt comedere volueris: ⁊ te eſus
carniū delectauerit: occide et comede iuxta benedictio-
nē domini dei tui: quā dedit tibi in vrbibus tuis: ſiue im
mundū fuerit: hoc eſt maculatū: ⁊ debile: ſiue mundum:
hoc eſt integrum ⁊ ſine macula: qđ offerri licet: ſicut ca-
pream et ceruū comedes abſqꝫ eſu duntaxat ſanguinis:
C quē ſuper terram quaſi aquam effundes. Non poteris
comedere in oppidis tuis decimam frumenti: ⁊ vini: et
olei tui: primogenita armentorū ⁊ pecorū: ⁊ omnia que
voueris: ⁊ ſponte offerre volueris: ⁊ primitias manuum
tuarū: ſed corā domino deo tuo comedes ea in loco quē
elegerit dominus deus tuus: tu et filius tuus ⁊ filia: ſer
uus et famula: atqꝫ leuites: qui manent in vrbibus tuis
infra. 19. c et letaberis: ⁊ reficieris corā domino deo tuo ī cūctis:
ad que extenderis manū tuā. Caue ne derelinquas leui
tē in omni tempore: quo verſaris in terra. Quando dila
tauerit dominus deus tu⁹ terminos tuos: ſicut locut⁹
eſt tibi: ⁊ volueris veſci carnib⁹: quas deſyderat aīa tua:
locus aūt quē elegerit dominus deus tuus: vt ſit nomē
infra. 15. d eius ibi: ſi procul fuerit: occides de armentis ⁊ pecorib⁹
que habueris: ſicut precepit tibi: et comedes in oppidis
tuis: vt tibi placet. Sicut comedit caprea et ceruus: ita
veſceris eis: ⁊ mundus ⁊ immundus in commune veſcē
tur: hoc ſolum caue: ne ſanguinē comedas. Sangu enī
eorū pro anima eſt: et idcirco non debes aīam comedere
cū carnibus: ſed ſuper terrā fundes quaſi aquā: vt bene
ſit tibi et filijs tuis poſt te: cum feceris qđ placeat in con
D ſpectu domini. Que aūt ſanctificaueris ⁊ voueris domi
no: tolles ⁊ venies ad locū quē elegerit dominus: ⁊ offe-
res oblationes tuas carnem et ſanguinē ſuper altare do
mini dei tui. Sanguinem hoſtiarū fundes in altari: car
nibus autē ipſe veſceris. Obſerua ⁊ audi oīa que ego p̄- infra. 19. a
cipio tibi: vt bene ſit tibi ⁊ filijs tuis poſt te in ſempiter-
nū: cū feceris qđ bonum eſt: et placitū ī cōſpectu domini
dei tui. Quando diſperdiderit dominus deus tuus an-
te faciē tuā gentes: ad quas ingredieris poſſidendas: et
poſſederis eas: atqꝫ habitaueris in terra earū: caue ne imi
teris eas: poſtq̄ te fuerint introeunte ſubuerſe: ⁊ requi-
ras ceremonias earū: dicens: Sicut coluerūt gētes iſte
deos ſuos: ita ⁊ ego colam. Nō facies ſimiliter dn̄o deo
tuo. Oēs enī abominatiōes: quas auerſat dn̄s: fecerūt dijs
ſuis offerētes filios ⁊ filias: ⁊ cōburētes igni. Qđ p̄cipio
tibi: hoc tantū facito dn̄o: nec addas q̊cq̄: nec minuas.
Si ſurrexerit in medio tui prophe XIII. A
tes: aut qui ſomnium vidiſſe ſe dicat: et predi
xerit ſignum atqꝫ portētum: et euenerit qđ lo
cutus eſt: ⁊ dixerit tibi: eamus et ſequamur de
os alienos: quos ignoras: et ſeruiamus eis: non audies
verba prophete illius aut ſomniatoris: quia tentat vos
dominus deus veſter: vt palā fiat: vtrū diligatis eum an
non: in toto corde: et in tota anima veſtra. Dominū deū
veſtrum ſequimini: et ipſum timete: mandata illius cu-
ſtodite: et audite vocem eius: ipſi ſeruietis: et ipſi adhe-
rebitis. Propheta aūt ille aut fictor ſomniorū interfici
etur: quia locutus eſt: vt vos auerteret a domino deo ve
ſtro: qui eduxit vos de terra Aegypti: ⁊ redemit vos de
domo ſeruitutis: vt errare te faceret de via quā tibi pre-
cepit dominus deus tuus: ⁊ auferes malū de medio tui.
Si tibi voluerit pſuadere frater tuus: filius matris tue B
aut filius tuus vel filia: ſiue vxor que eſt in ſinu tuo: aut
amicus quē diligis: vt animā tuā clam: dicens: Eamus
et ſeruiamus dijs alienis: quos ignoras tu et patres tui
cunctarum in circuitu gentium: quae iuxta vel procul
ſunt: ab initio vſqꝫ ad finē terre: nō acquieſcas ei: nec au
dias: neqꝫ parcat ei oculus tuus: vt miſeriaris et occul-
tes eum: ſed ſtatim īterficies. Sit primum manus tua
ſuper eum: et poſt te omnis populus mittat manū. La- C
pidibus obrutus necabitur: quia voluit te abſtrahere a
domino deo tuo: qui eduxit te de terra egypti de domo
ſeruitutis: vt ⁊ omnis Iſrael audiens timeat: ⁊ nequa-
q̄ vltra faciat quippiam huius rei ſimile. Si audieris in
vna vrbiū tuarum: quā domin⁹ deus tuus dabit tibi ad
habitādum: dicens aliquos: Egreſſi ſunt filij Belial de
medio tui: et auerterūt habitatores vrbis tue: atqꝫ dixe
runt: Eamus ſeruiamus dijs alienis quos ignoratis: q̄
re ſolicite: et diligēter rei veritate perſpecta: ſi inueneris
certū eſſe qđ dicitur: ⁊ abominationē hanc opere perpe
tratā: ſtatim p̄cuties habitatores vrbis illius in ore gla
dij: et delebis eam: oīaqꝫ que in illa ſunt vſqꝫ ad pecora.
Quicq̊d etiā ſupellectilis fuerit: congregabis in medio D
platearū eius: ⁊ cū ipſa ciuitate ſuccendes: ita vt vniuer
ſa cōſumas domino deo tuo: ⁊ ſit tumulus ſempitern⁹.
Nō edificabit amplius: et non adherebit de illo anathe
mate quicq̄ in manu tua: vt auertat dn̄s ab ira furoris
ſui: et miſereat tui: multipliceteqꝫ te: ſicut iurauit patri-
bus tuis: quādo audieris vocem dn̄i dei tui: cuſtodiens
oīa precepta eius que ego precipio tibi hodie: vt facias
qđ placitū eſt in conſpectu domini dei tui. XIIII.
Filij eſtote dn̄i dei veſtri. Non vos incidetis: A
nec facietis caluitiū ſup mortuo: quoniā po- ſupra. 7. a
pulus ſanctus es dn̄o deo tuo: et te elegit: vt et 26. d.
ſis ei ī populū peculiarē de cunctis gentib⁹ q̄ Leui. 11. a.
ſunt ſup terrā. Ne comedatis que īmunda ſunt. Hoc eſt
animal qđ comedere debetis: Bouē: ⁊ ouē: ⁊ capram: et
ceruū: capreā: bubalū: tragelaphū: pygargū: orygem: ca
melopardū. Oē animal qđ in duas partes findit vngu-
lā ⁊ ruminat: comedetis: de his aūt q̄ rumināt: ⁊ vngu-
lā nō findūt: hec comedere nō debetis: camelū: leporē: et
cherogyliū: q̊a rumināt: ⁊ non diuidūt vngulā: īmunda
erūt vobis. Sus q̊qꝫ qm̄ diuidit vngulā: et nō ruminat: B
immunda erit. Carnibus eorū nō veſcemini: ⁊ cadauera

nō tangetis. Hęc comedetis ex oībus q̄ę morantur in
aquis. Quę habēt pennulas: ⁊ ſquamas: comedite: quę
abſq; pennulis: et ſquamis ſunt: ne comedatis: q̄a imm̄
da ſunt. Oēs aues mundas comedite: immundas ne co
medatis: aquilā ſcilicet: ⁊ gryphē: ⁊ halyetū: ixion: ⁊ vul-
turē: ac miluū iuxta genus ſuū: et oīne coruini generis.
⁊ ſtruthionē ac noctuā: et larū atq; accipitrē iuxta gen⁹
ſuū: herodiū ac cygnū: et ibin ac mergulū: porphyrionē:
et nycticoracē: onocrotalū: et caradriū: ſingula in gene
re ſuo. Upupā quoq; et veſptilionē: et oīne qd̄ reptat et
pennulas habet: immundū erit nec comedet̄. Omne qd̄
C mundū eſt: comedite. Quicq̄d autē morticinū eſt: ne ve
Exo.23.c ſcamini ex eo. Peregrino q̄ intra portas tuas eſt: da vt
et.34.d. comedat: aut vēde ei: q̄a tu populus ſanctus dn̄i dei tui
es. Nō coques hoedū in lacte matr̄ ſuę. Decimā partē
ſeparabis de cunctis fructibus tuis: quę naſcuntur ī ter
ra ꝑ annos ſingulos: et comedes in cōſpectu dn̄i dei tui
in loco quē elegerit: vt ī eo nomē illius inuocet̄: decimā
frumenti tui: ⁊ vini: ⁊ olei: ⁊ primogenita de armetis et
ouibus tuis: vt diſcas timere dn̄m deū tuū in omni tem
pore. Cū aūt longior fuerit via: et locus quē elegerit do
minus deus tuus: tibiq; benedixerit: nec potueris ad eū
hęc cuncta portare: vendes oīa: et in preciū rediges: por
tabiſq; manu tua: ⁊ proficiſceris ad locū quē elegerit do
minus deus tuus: ⁊ emes ex eadem pecunia quicq̄d tibi
placuerit: ſiue ex armētis: ſiue ex ouibus: vinū quoq;: et
D ſicerā: et omne qd̄ deſyderat anima tua: ⁊ comedes corā
ſupr.23.c domino deo tuo: ⁊ epulaberis tu ⁊ domus tua: et Leui-
ta: qui intra portas tuas eſt. Caue ne derelinquas eum:
quia non habet aliā partem in poſſeſſione tua. Anno ter
tio ſeparabis aliā decimā ex oībus quę naſcuntur tibi
eo tempore: ⁊ repones ītra ianuas tuas: venietq; Leui-
tes qui aliā nō habet partem nec poſſeſſionē tecū: ⁊ pere
grinus ac pupillus ⁊ vidua: qui intra portas tuas ſunt:
et comedent: ⁊ ſaturabūtur: vt benedicat tibi dn̄s deus
tuus in cūctis opibus manuū tuarū quę feceris. XV.
Eptimo anno facies remiſſionē: quę hoc or-
A dine celebrabit̄. Cui debet̄ aliq̄d ab amico vel
proximo ac fratre ſuo: repetere nō poterit: q̄a
annus remiſſiōis eſt dn̄i. A peregrino et adue
na exiges: ciuem et propinquū repetendi nō habes po-
teſtatem. Et omnino indigens: et mendicus nō erit in-
ter vos: vt benedicat tibi dominus deus tuus in terra:
quā traditurus eſt tibi in poſſeſſionē. Si tamen audie-
ris vocem domini dei tui: et cuſtodier̄ vniuerſa quę iuſ
ſit: et quę ego hodie precipio tibi: benedicet tibi: vt polli
Infra.12.c. citus eſt. Foenerabis gentibus multis: ⁊ ipſe a nullo ac-
cipies mutuum. Dominaberis nationibus plurimis: et
B tui nemo dominabitur. Si vnus de fratribus tuis: qui
morant̄ intra portas ciuitatis tuę in terra quā domin⁹
deus tuus daturus eſt tibi: ad pauꝑtatem deuenerit: nō
obdurabis cor tuum: nec cōtrahes manū: ſed aperies eā
pauperi: et dabis mutuum quo eum indigere perſpexe-
ris. Caue ne forte ſubrepat tibi īpia cogitatio: ⁊ dicas ī
corde tuo: appropinquat ſeptimus annus remiſſionis:
et auertas oculos tuos a paupere fratre tuo: nolens ei
qd̄ poſtulat mutuum cōmodare: ne clamet contra te ad
dominū: et fiat tibi in peccatum: ſed dabis ei. Nec ages
quippiam callide in eius in neceſſitatibus ſubleuandis:
vt benedicat tibi dominus deus tuus in omni tempore:
et in cunctis ad quę manum miſeris. Non deerunt pau
peres in terra habitationis tuę: idcirco ego precipio ti-
bi: vt aperias manū fratri tuo egeno et pauperi: qui te-
C cum verſatur in terra. Cum tibi venditus fuerit frater
Exo.21.a tuus Hebreus aut Hebrea: et ſex annis ſeruierit tibi: ī
Hier.34.c ſeptimo anno dimittes eum liberum: et quem libertate
donaueris: nequaq̄ vacuum abire patieris: ſed dabis vi
aticū de gregibus: ⁊ de area ⁊ torculari tuo: quibus do-
minus deus tuus benedixerit tibi. Memento q̄ et ipſe
ſeruieris in terra ęgypti: et liberauerit te dn̄s deus tu⁹:

et idcirco ego nunc precipio tibi. Sin autē dixerit: nolo
egredi: eo q̄ diligat te: et domū tuā: et bene ſibi apud te
eſſe ſentiat: aſſumes ſubulā: ⁊ perforabis aurē eius in ia
nua domus tuę: et ſeruiet tibi vſq; ī ęternū. Ancillę q̄q;
ſimiliter facies. Nō auertas ab eis oculos tuos quādo
dimiſeris eos liberos: quoniā iuxta mercedē mercena-
rij ꝑ ſex annos ſeruiuit tibi: vt benedicat tibi dn̄s de⁹ tu
us in cunctis opibus quę agis. De primogenit̄ tuis q̄ D
naſcuntur in armētis et ouibus tuis: quicq̄d eſt ſex⁹ ma
ſculini: ſanctificabis dn̄o deo tuo: nō opaberis in primo
genito bouis: ⁊ nō tondebis primogenita ouiū. In con
ſpectu dn̄i dei tui comedes ea per annos ſingulos in lo-
co quē elegerit dn̄s: tu ⁊ domus tua. Sin autē habuerit
maculā: vel claudum fuerit: vel cęcū: aut in aliqua parte
deforme vel debile: non immolabitur domino deo tuo:
ſed intra portas vrbis tuę comedes illud: tam mundus
q̄ immundus ſimiliter veſcentur eis quaſi caprea: ⁊ cer
uo. Hoc ſolū obſeruabis: vt ſanguinē eorū nō comedas: ſup.12.c.
ſed effundas in terrā quaſi aquam. XVI.
Bſerua menſem nouarum frugum: et verni A
primū temporis: vt facias phaſe domino deo
tuo: quoniam in iſto mēſe eduxit te dominus
deus tuus de Aegypto nocte. Immolabiſq;
phaſe domino deo tuo de ouibus: et de bobus ī loco quē
elegerit dominus deus tuus: vt habitet nomen eius ibi.
Non comedes in eo panem fermentatum. Septem die
bus comedes abſq; fermento afflictionis panem: quoni
am ī pauore egreſſus es de Aegypto: vt memineris diei
egreſſiōis tuę de ęgypto omnibus diebus vitę tuę. Nō B
apparebit fermentatum in oībus terminis tuis ſeptē
diebus: et non remanebit de carnibus eius: qd̄ immola-
tum eſt veſpere in die primo vſq; ad mane. Non poteris
immolare phaſe in qualibet vrbium tuarum: quas domi
nus deus tuus daturus eſt tibi: ſed ī loco quem elegerit
dominus deus tuus: vt habitet nomen eius ibi. Immo-
labiſq; phaſe veſpere ad ſolis occaſum: quando egreſſus
es de Aegypto: et coques: et comedes in loco quem ele-
gerit dominus deus tuus: maneq; cōſurgens vades in
tabernacula tua. Sex diebus comedes azyma: et ī die ſe
ptima: quia collecta eſt domini dei tui: non facies opus.
Septem hebdomadas numerabis tibi ab ea die qua fal
cem in ſegetem miſeris: et celebrabis diem feſtum heb-
domadarum domino deo tuo: oblationem ſpontaneam
manus tuę: quā offeres iuxta benedictionē domini dei
tui: et epulaberis corā domino deo tuo: tu et filius tu⁹:
et filia tua: et ſeruus tuus: et ancilla tua: et Leuites qui
eſt intra portas tuas: ⁊ aduena ac pupillus et vidua: qui
morantur vobiſcum in loco quem elegerit dominus de
us tuus: vt habitet nomen eius ibi: et recordaberis quo
niam ſeruus fuer̄ in Aegypto: cuſtodieſq; ac facies quę
tibi precepta ſunt. Solennitatē quoq; tabernaculorū ce
lebrabis per ſeptem dies quādo collegeris de area: ⁊ tor
culari fruges tuas: et epulaber̄ in feſtiuitate tua: tu ⁊ fi
lius tuus: et filia ⁊ ſeruus tuus: ⁊ ancilla: Leuites q̄q;:
⁊ aduena: ⁊ pupillus ac vidua: q̄ intra portas tuas ſunt. C
Septem diebus domino deo tuo feſta celebrab̄ in loco
quem elegerit dominus: benedicetq; tibi dominus de⁹
tuus in cunctis frugibus tuis: et in omni opere manuū
tuarum: eriſq; in lętitia. Tribus vicibus per annum ap
parebit omne maſculinum tuū in conſpectu domini dei
tui in loco quem elegerit: in ſolennitate azymorum: ⁊ in
ſolennitate hebdomadarum: et in ſolennitate taberna-
culorum. Non apparebit ante dominum vacuus: ſed of D
feret vnuſquiſq; ſecundū qd̄ habuerit iuxta benedictio- Exo.23.b
nē dn̄i dei ſui: quā dederit ei. Iudices ⁊ magiſtros cōſti- et.34.c.
tues in omnibus portis tuis: quas dominus deus tuus eccl.35.a.
dederit tibi: per ſingulas tribus tuas: vt iudicent popu
lū iuſto iudicio: nec in alterā partē declinent. Nō accipi
es perſonam nec munera: quia munera excęcant oculos
ſapientum: et mutant verba iuſtorum. Iuſte qd̄ iuſtum

eſt:perſequeris:vt viuas:et poſſideas terrā quā domin⁹
Exo.23.a deus tuus dederit tibi. Nō plantabis lucum: ⁊ omnem
eccl. 20.d arborē iuxta altare domini dei tui:nec facies tibi atqꝫ cō
ſtitues ſtatuam:que odit dominus deus tu⁹. XVII.
A Non immolabis domino deo tuo bouē:⁊ ouē:
ī quo eſt macula:aut quippiam vitij:quia ab
ominatio eſt domino deo tuo. Cumqꝫ reper
ti fuerint apud te intra vnam portarum tua
rum:quas dominus deus tuus dabit tibi: vir aut muli
er:qui faciant malum in cōſpectu domini dei tui: et trāſ
grediātur pactum illius:vt vadant:et ſeruiant dijs alie
nis:et adorent eos:ſolem et lunam:et omnē militiā celi
que nō precepit:et hoc tibi fuerit nunciatum:audienſqꝫ
inquiſieris diligenter:⁊ verum eſſe reppereris: ⁊ abomi
natio facta eſt in Iſrael: educes virum ac mulierem qui
rē ſceleratiſſimā perpetrarunt:ad portas ciuitatis tue:
et lapidibus obruentur. In ore duorū aut trium teſtiū
B peribit qui interficietur. Nemo occidatur vno cōtra ſe
Infra.19. dicente teſtimoniū. Manus teſtiū prima interficiet eū:
Mat.18.b
Ioan. 8.c et manus reliqui populi extrema mittet:vt auferas ma
1.cori 13 a lum de medio tui. Si difficile et ambiguum apud te iu
Heb.10.c. diciū eſſe proſpexeris inter ſanguinem et ſanguinē: cau
1.thim 5 b ſam et cauſam:lepram ⁊ nō lepram:et iudiciū intra por
tas tuas videris verba variari: ſurge et aſcende ad locū
quē elegerit domin⁹ deus tuus: venieſqꝫ ad ſacerdotes
Leuitici generis:et ad iudicem qui fuerit illo tempore:
quereſqꝫ ab eis:qui iudicabunt tibi iudicij veritatem: et
facies quodcūqꝫ dixerint qui preſunt loco: quē elegerit
Sup.3.d. dominus:⁊ docuerint te iuxta legē eius: ſequeriſqꝫ ſen
tentiā eorū:nec declinabis ad dexteram:neqꝫ ad ſiniſtrā.
Qui autē ſupbierit nolens obedire ſacerdotis imperio
qui eo tempore miniſtrat domino deo tuo:ex decreto iu
dicis morietur homo ille:⁊ auferes malū de Iſrael: cun
ctuſqꝫ populus audiens timebit:vt nullus deinceps ītu
infra.26 a meſcat ſuperbia. Cū ingreſſus fueris terrā quā dn̄s de
us tuus dabit tibi: et poſſederis eam:habitaueriſqꝫ in il
la:⁊ dixeris: cōſtituam ſuper te regem:ſicut habent oēs
per circuitū nationes:eū cōſtitues quem dominus deus
tuus elegerit de numero fratrum tuorū. Nō poteris al
terius gentis hominē regē facere:qui non ſit frater tu⁹.
C Cūqꝫ fuerit conſtitutus: non multiplicabit ſibi equos:
nec reducet populū in egyptū:equitatus numero ſuble
uatus: preſertim cū domin⁹ preceperit vobis: vt nequa
D ꝙ amplius per eandē viam reuertamini. Nō habebit v
xores plurimas:que alliciāt animum eius:neqꝫ argenti
⁊ auri immenſa pondera. Poſtꝙ autem ſederit in ſolio
regni ſui:deſcribet ſibi Deuteronomium legis huius in
volumine:accipiens exemplar a ſacerdotib⁹ leuitice tri
bus:et habebit ſecū:legetqꝫ illud oībus diebus vite ſue:
vt diſcat timere dominū deū ſuū:⁊ cuſtodire verba ⁊ ce
remonias eius que in lege precepta ſunt. Nec eleuetur
cor eius in ſuperbiam ſuper fratres ſuos: neqꝫ declinet ī
partem dexteram vel ſiniſtrā: vt longo tempore regnet
ipſe et filij eius ſuper Iſrael. XVIII.
A Non habebunt ſacerdotes et Leuite: et omēs
num. 18.c qui de eadem tribu ſunt: partem:et hereditā
tem cum reliquo populo Iſrael: quia ſacrifi
cia domini:et oblationes eius comedent:⁊ ni
hil aliud accipient de poſſeſſione fratrum ſuorum. Do
minus enim ipſe eſt hereditas eorū: ſicut locut⁹ eſt illis.
Hoc erit iudicium ſacerdotū a populo:et ab his qui of
ferūt victimas:ſiue bouem:ſiue ouem immolauerint:da
būt ſacerdoti armum ac ventriculum: primitias frumē
ti: vini et olei: et lanarum partem ex ouium tonſione.
Ipſum enim elegit dominus deus tuus de cunctis tri
bubus tuis: vt ſtet: et miniſtret nomini domini dei tui:
B ipſe ⁊ filij eius in ſempiternū. Si exierit Leuites ex vna
vrbiū tuarū ex omni Iſrael:in qua habitat:⁊ voluerit ve
nire:deſyderās locū quē elegerit dn̄s: miniſtrabit in no
mine dn̄i dei ſui:ſicut oēs fratres eius leuite:ꝗ ſtabūt eo

tempore corā dn̄o. Partē ciborū eandē accipiet quā et
ceteri:excepto eo qd̄ in vrbe ſua ex paterna ei ſucceſſione
debet. Quādo ingreſſus fueris terrā:quā dn̄s deus tu⁹
dabit tibi: caue ne imitari velis abominatiōes illarū gē
tiū:nec inueniat in te qui luſtret filiū ſuū: aut filiā duces
per ignē:aut qui hariolos ſciſcitetur:⁊ obſeruet ſomnia
atqꝫ auguria:ne ſit maleficus:nec incātator:neqꝫ phyto
nes cōſulat: neqꝫ diuinos:et querat a mortuis veritatē.
Oīa enī hec abominatur dn̄s:⁊ propter iſtiuſmodi ſcele C
ra delebit eos ī introitu tuo:pfectus eris:et abſqꝫ macu
la cum dn̄o deo tuo. Gentes iſte quarū poſſidebis terrā
augures et diuinos audiūt:tu autē a dn̄o deo tuo aliter
inſtitutus es. Prophetam de gente tua: ⁊ de fratribus Actuū 7.c
tuis ſicut me ſuſcitabit tibi dn̄s deus tuus:ipſum audi
es: vt petiſti a dn̄o deo tuo in Oreb:quādo cōtio congrē
gata eſt:atqꝫ dixiſti: Vltra nō audiā vocē dn̄i dei mei:et Exo.20.c
ignē hunc maximū amplius non videbo:ne moriar. Et
ait dominus mihi: Bene oīa ſunt locuti: Prophetā ſu D
ſcitabo eis de medio fratrū ſuorū ſimilē tui: et ponā ver
ba mea in ore eius: loquet ad eos oīa que precepero illi.
Qui aūt verba eius que loquet in noīe meo:audire nolu
erit:ego vltor exiſtā. Propheta aūt ꝗ arrogantia depra
uat⁹ voluerit loꝗ in noīe meo: que ego nō precepi illi vt
diceret:aut ex nomine alienorū deorū: interficiet. Qd̄ ſi
tacita cogitatione reſponderis: quō poſſum intelligere
verbū qd̄ dn̄s non eſt locutus:hoc habebis ſignū. Qd̄ in
nomine dn̄i propheta ille predixerit:et nō euenerit:hoc
dominus nō eſt locutus:ſed per tumorē animi ſui ꝓphe
ta cōfinxit:et idcirco non timebis eum. XIX.
Cum diſperdiderit dominus deus tuus gen A
tes:quarum tibi traditurus eſt terrā: ⁊ poſ ſupra.12.b
ſederis eam: habitaueriſqꝫ in vrbibus eius et Exo.21.
in edibus:tres ciuitates ſeparabis tibi in me num.35.b
dio terre:quā dominus deus tuus dabit tibi in poſſeſſi ioſu.20.a
onē:ſternēs diligenter viā: ⁊ in tres equaliter partes to
tā terre tue prouinciam diuides:vt habeat e vicino:qui
ꝓpter homicidiū profugus eſt:quo poſſit euadere. Hec
erit lex homicide fugientis:cuius vita ſeruāda eſt. Qui
percuſſerit proximum ſuum neſciens: ⁊ qui heri et nudi
uſtertius nullum cōtra eū odiū habuiſſe comprobat:ſed
abijſſe cum eo ſimpliciter in ſyluā ad ligna cedenda:⁊ in
ſucciſione lignorum ſecuris fugerit manū: ferrumqꝫ la B
pſum de manubrio amicum eius percuſſerit: et occide
rit:hic ad vnā ſupradictarum vrbium cōfugiet et viuet:
ne forſitan proximus eius cuius effuſus eſt ſanguis:do
lore ſtimulatus perſequat:⁊ apprehendat eum ſi longi
or via fuerit:et pcutiat animā eius:qui non eſt reus mor
tis:quia nullū contra eum qui occiſus eſt: odiū prius ha
buiſſe monſtratur. Idcirco p̄cipio tibi:vt tres ciuitates
equales intra ſe ſpacij diuidas. Cū autē dilatauerit dn̄s C
deus tuus terminos tuos:ſicut iurauit patrib⁹ tuis:et ſup.12.a.
dederit tibi cunctā terrā quā eis pollicitus eſt: ſi tamen
cuſtodieris mandata eius:et feceris que hodie precipio
tibi: vt diligas dominum deum tuū: et ambules in vijs
eius omni tempore: addes tibi tres alias ciuitates: et
ſupradictarum trium vrbium numerum duplicabis:vt
non effundatur ſanguis innoxius in medio terre: quā
dominus deus tuus dabit tibi poſſidendam: ne ſis ſan
guinis reus. Si quis autem odio habens proximum ſu
um inſidiatus fuerit vite eius: ſurgenſqꝫ percuſſerit il D
lum: et mortuus fuerit: fugeritqꝫ ad vnam de ſupradi
ctis vrbibus: mittent ſeniores ciuitatis illius: et arripi
ent eum de loco effugij:tradentqꝫ in manu proximi: cu
ius ſanguis effuſus eſt: ⁊ morietur. Non miſereberis ei
us: et auferes noxiū ſanguinē de Iſrael: vt bene ſit tibi.
Non aſſumes: ⁊ transferes terminos proximi tui quos puer.12.c
fixerūt priores in poſſeſſione tua: quā dominus deus tu infr.27.c
us dabit tibi in terra:quā acceperis poſſidendam. Non ſup.17.b
ſtabit teſtis vnus cōtra aliquē:quicꝗd illud peccati:⁊ fa mat.18.b.
cinoris fuerit:ſed in ore duorū aut trium teſtium ſtabit ioan.8.c.
2.cor.13.a

1.thim.5.d omne verbũ. Si ſteterit teſtis mẽdax cõtra hominẽ: ac-
heb.10.c cuſans eũ preuaricationis: ſtabũt ambo quoꝝ cauſa eſt:
Exo.21.c. ante dominũ in cõſpectu ſacerdotũ: et iudicum qui fue-
leui.24.c rint in diebus illis. Cumq; diligentiſſime perſcrutãtes
math.5.f inuenerint falſum teſtem dixiſſe contra fratrem ſuũ mẽ-
daciũ: reddent ei ſicut fratri ſuo facere cogitauit: et au-
feres malũ de medio tui: vt audientes ceteri timorẽ ha-
beant: ⁊ nequaꝙ̃ talia audeãt facere. Nõ miſereberis eiꝰ
ſed animã pro aĩa: oculũ pro oculo: dentẽ pro dente: ma-
num pro manu: pedẽ pro pede exiges. XX.
A SI exieris ad bellũ cõtra hoſtes tuos: ⁊ viderʒ
equitatus et currus: ⁊ maiorem ꝙ̃ tu habeas
aduerſarij exercitus multitudinẽ: nõ timebʒ
eos: quia dñs deus tuꝰ tecũ eſt: qui eduxit te
de terra Aegypti. Appropinquante aũt iã prelio: ſtabit
ſacerdos ante aciẽ: ⁊ ſic loquet̃ ad populũ: Audi Iſrael:
vos hodie cõtra inimicos veſtros pugnã cõmittitis: nõ
ꝑtimeſcat cor veſtrũ. Nolite metuere: nolite cedere: nec
formidetis eos: quia dñs deus veſter ĩ medio veſtri eſt:
⁊ pro vobis contra aduerſarios dimicabit: vt eruat vos
de ꝑiculo. Duces quoq; ꝑ ſingulas turmas audiẽte exerci
tu ꝓclamabũt: Quis eſt homo: q̃ edificauit domũ nouã
et non dedicauit eam? vadat et reuertatur in domũ ſuã:
ne forte moriat̃ in bello: et alius dedicet eã. Quis eſt ho
mo: qui plantauit vineã: ⁊ necdũ fecit eam eſſe cõmunẽ:
⁊ de qua veſci oĩbus liceat? vadat ⁊ reuertatur in domũ
ſuã: ne forte moriatur ĩ bello: ⁊ alius homo eius fungat̃
B officio. Quis eſt homo qui deſponſauit vxorẽ: ⁊ nõ acci-
infr.24.a pit eam? vadat ⁊ reuertatur in domũ ſuã: ne forte moria
1.mac.3.g tur in bello: ⁊ alius homo accipiat eã. His dictis addẽt
reliqua: ⁊ loquẽtur ad populũ: Quis eſt homo formido
iudic.7.a loſus: et corde pauidꝰ? vadat et reuertat̃ in domũ ſuã:
ne pauere faciat corda fratrũ ſuoꝝ: ſicut ipſe timore per
C territus eſt. Cũq; ſiluerint duces exercitus: ⁊ finẽ loquẽ
di fecerint: vnuſquiſq; ſuos ad bellandũ cuneos prepa-
rabit. Si quãdo acceſſeris ad expugnandã ciuitatẽ: of-
feres ei primũ pacem. Si receperit ⁊ aperuerit tibi por-
tas: cunctus populus q̊ in ea eſt: ſaluabitur: et ſeruiet ti
bi ſub tributo. Sin aũt foedus inire noluerit: ⁊ coeperit
cõtra te bellũ: oppugnabis eam. Cumq; tradiderit do-
minus deus tuus illã in manu tua: ꝑcuties omñe qd̃ in ea
generis maſculini eſt: in ore gladij: abſq; mulieribus: et
infantibus: iumẽtis et ceteris que in ciuitate ſunt. Om
nem predã exercitui diuides: ⁊ comedes de ſpolijs hoſti
D um tuoꝝ: que dñs deus tuus dederit tibi. Sic facies cũ
ctis ciuitatibus: que a te procul valde ſunt: ⁊ nõ ſunt de
his vrbibus: quas in poſſeſſionẽ accepturus es. De his
aũt ciuitatibus que dabunt̃ tibi: nullũ omnino ꝑmittes
viuere: ſed interficies in ore gladij: Etheum videlicet: ⁊
Amorreũ: ⁊ Chananeũ: Phereꝫeũ: ⁊ Eueũ: ⁊ Iebuſe
um: ſicut p̃cepit tibi dñs deus tuus: ne forte doceãt vos
facere cũctas abominatiões: quas ipſi operati ſunt dijs
ſuis: ⁊ peccetis in dñm deũ veſtrũ. Quãdo obſederis ci-
uitatẽ multo tempore: et munitiõibꝰ circũdederʒ vt ex-
pugnes eã: nõ ſuccides arbores de q̃bus veſci poteſt: nec
ſecuribus ꝑ circuitũ debes vaſtare regionẽ: qm̃ lignũ eſt
⁊ nõ homo: nec poteſt bellantiũ cõtra te agere numerũ.
Si qua aũt ligna nõ ſunt pomifera: ſed agreſtia ⁊ in ce-
teros apta vſus: ſuccide ⁊ inſtrue machinas: donec capi
as ciuitatẽ que cõtra te dimicat. XXI.
A QUando inuentũ fuerit in terra quã dñs deus
tuus daturus eſt tibi: hoĩs cadauer occiſi: et
ignorabitur cedis reꝰ: egredient̃ maiores na
tu: ⁊ iudices tui: et metiẽtur a loco cadauerʒ
ſingulaꝝ ꝑ circuitũ ſpacia ciuitatũ: et quã viciniorẽ cete
ris eſſe ꝓſpexerint: ſeniores ciuitatis illius tollẽt vitulã
de armento: que nõ traxit iugũ: nec terrã ſcidit vomere:
⁊ ducẽt eã ad vallẽ aſperã atq; ſaxoſam: que nunꝙ̃ arata
eſt: nec ſemẽtem recepit: et cedent in ea ceruices vitule.
Accedentq; ſacerdotes filij Leui: quos elegerit domi-
nus deus tuus: vt miniſtrent ei: et benedicãt in nomine
eius: et ad verbũ eoꝝ omñe negocium pendet. Et quicq̃d
mundũ vel immundum eſt: iudicetur. Et venient maio B
res natu ciuitatis illius ad interfectum: lauabuntq; ma
nus ſuas ſuꝑ vitulã: que in valle ꝑcuſſa eſt: ⁊ dicẽt: Ma
nus noſtre nõ effuderunt ſanguinẽ hunc: nec oculi vide
runt. Propicius eſto populo tuo Iſrael: quẽ redemiſti Joan.1
domine: et ne reputes ſanguinẽ innocentẽ in medio po-
puli tui iſrael. Et auferet̃ ab eis reatꝰ ſanguinis: tu aũt
alienus eris ab innocẽtis cruore qui fuſus eſt: cũ feceris
qd̃ precepit dominus. Si egreſſus fueris ad pugnã con
tra inimicos: ⁊ tradiderit eos dominꝰ deus tuus in ma
nu tua: captiuoſq; duxeris: et videris in numero capti-
uorum mulierem pulchrã: ⁊ adamaueris eam: voluerſ-
q; habere vxorẽ: introduces eam ĩ domum tuã. Que ra- C
det ceſariẽ: ⁊ circuncidet vngues: et deponet veſtẽ ĩ qua
capta eſt: ſedenſq; in domo tua: flebit patrem ⁊ matrem
ſuam vno menſe: ⁊ poſtea intrabis ad eam: dormieſq; cũ
illa: et erit vxor tua. Si autem poſtea non ſederit in ani
mo tuo: dimittes eam liberam: nec vendere poteris pe-
cunia: nec opprimere per potentiam: quia humiliaſti eã.
Si habuerit homo vxores duas: vnam dilectam: et alte
rã odioſam: genueritq; ei liberos: et fuerit filius odioſe
primogenitus: volueritq; ſubſtantiam inter filios ſuos
diuidere: non poterit filiũ dilecte facere primogenitũ: et
preferre filio odioſe: ſed filiũ odioſe agnoſcet primogeni
tum: dabitq; ei de his que habuerit cũcta duplicia. Iſte D
eſt enĩ principiũ liberorum eius: et huic debentur primo
genita. Si genuerit homo filiũ cõtumacẽ ⁊ proteruum
qui non audiat patris ac matris imperium: ⁊ coercitus
obedire cõtempſerit: apprehendent eum: ⁊ ducent ad ſe
niores ciuitatʒ illius: ⁊ ad portã iudicij: dicẽtq; ad eos:
Filius noſter iſte proteruus et contumax eſt: monita no
ſtra audire cõtemnit: comeſſationibus vacat: et luxurie
atq; cõuiuijs: lapidibus eum obruet populus ciuitatis:
⁊ moriet̃: vt auferatʒ malũ de medio veſtri: et vniuerſus
Iſrael audiens pertimeſcat. Quando peccauerit homo 1.Cor.5
qd̃ morte plectendũ eſt: et adiudicatus morti appenſus Joã.10.c
fuerit in patibulo: non ꝑmanebit cadauer eius in ligno: Gala.3.b
ſed in in eadem die ſepelietur: quia maledictus a deo eſt
qui pendet in ligno: ⁊ nequaꝙ̃ cõtaminabis terram tu-
am: quã dominus deus tuus dederit tibi in poſſeſſionẽ.
NOn videbis bouem fratris tui: XXII.
aut ouem errantem ⁊ preteribis: ſed reduces F
fratri tuo: etiam ſi non eſt propinquus frater Exo.23.a
tuus: nec noſti eum: duces in domum tuam:
et erũt apud te: donec querat ea frater tuus et recipiat.
Similiter facies de aſino: ⁊ de veſtimento: ⁊ de omni re
fratris tui que perierit: ſi inueneris eam: ne negligas q̃
ſi alienam. Si videris aſinum fratris tui: aut bouem ce
cidiſſe in via: non deſpicies: ſed ſubleuabis cum eo. Nõ
induetur mulier veſte virili: nec vir vtetur veſte foemi-
nea. Abominabilis enim apud deum eſt qui facit hec.
Si ambulans per viam: in arbore vel in terra nidũ auis
inueneris: et matrem pullis vel ouis deſuper incuban-
tem: non tenebis eam cum filijs: ſed abire patieris: ca-
ptos tenẽs filios: vt bene ſit tibi: ⁊ longo viuas tempore
Cum edificaueris domum nouam: facies murum tecti B
per circuitũ: ne effundat̃ ſanguis in domo tua: ⁊ ſis reus
labente alio: et in preceps ruente. Non ſeres vineam tu
am altero ſemine: ne et ſementis quam ſeuiſti: et que na Leui.19
ſcuntur ex vinea: pariter ſanctificentur. Non arabis in
boue ſimul et aſino. Non indueris veſtimento: quod ex
lana linoq; contextum eſt. Funiculos in fimbrijs facies
per quatuor angulos pallij tui: quo operirʒ. Si duxerit Num.15.d
vir vxorem: et poſtea odio habuerit eam: queſieritq; oc
caſiones quibus dimittat eam: obijciens ei nomen peſ
ſimum: et dixerit: Vxorem hanc accepi: et ingreſſus
ad eam non inueni virginem: tollent eam pater et ma
ter eius: et ferent ſecum ſigna virginitatis eius ad ſenio

C res vrbis: qui in porta ſunt: ⁊ dicet pater: Filiam meam
dedi huic vxorem: quā quia odit: imponit ei nomē peſſi-
mum: vt dicat: non inueni filiam tuā virginē: ⁊ ecce hęc
ſunt ſigna virginitatis filię meę. Expādent veſtimētum
corā ſenioribus ciuitatis: apprehendentqꝫ ſenes vrbis il
lius virū: ⁊ verberabūt illū: cōdemnantes inſuper centū
ſiclis argēti: quos dabit patri puellę: quoniam diffama
uit nomen peſſimum ſuper virginē Iſrael: habebitqꝫ eā
vxorē: ⁊ nō poterit dimittere omnibus diebus vitę ſuę.
Quod ſi verū eſt quod obijcit: et non eſt in puella inuēta
virginitas: eijcient eā extra fores domus patris ſui: ⁊ la
pidibus obruēt viri ciuitatis illius: ⁊ morietur: quoniā
fecit nefas in Iſrael: vt fornicaretur ī domo patris ſui:
D ⁊ auferes malū de medio tui. Si dormierit vir cum vxo
re alterius: vterqꝫ morietur: id eſt: adulter et adultera:
Leui.20.b et auferes malū de Iſrael. Si puellam virginē deſpōde
rit vir: et inuenerit eam aliquis in ciuitate: et concubue
rit cū ea: educes vtrūqꝫ ad portam ciuitatis illius: et la
pidibus obruenť. Puella quia nō clamauit cū eſſet in ci
uitate: vir q̄a humiliauit vxorē ꝓximi ſui: et auferes ma-
lum de medio tui. Sin aūt in agro reppererit vir puellā
quę deſponſata eſt: et apprehēdens cōcubuerit cū ea: ipſe
morietur ſolꝰ: puella nihil patietur: nec eſt rea mortis:
quoniam ſicut latro conſurgit contra fratrem ſuum: et
occidit animam eius: ita et puella ꝑpeſſa eſt. Sola erat
in agro: clamauit: et nullus affuit qui liberaret eam. Si
inuenerit vir puellam virginem: quę nō habet ſpōſum:
et apprehēdens concubuerit cum illa: et res ad iudiciū
venerit: dabit qui dormiuit cū ea: patri puellę quinqua-
ginta ſiclos argēti: et habebit eā vxorē: quia humiliauit
illam: non poterit dimittere eā cunctis diebus vitę ſuę.
Nō accipiet homo vxorem patris ſui: nec reuelabit ope
rimentum eius. XXIII.

A Non intrabit eunuchꝰ attritis vel amputatis
teſticulis: et abſciſo veretro eccleſiā domini.
Non ingredieť manſer: hoc eſt: de ſcorto na
tus: in eccleſiā dñi vſqꝫ ad decimā gñationē.
Ammonites et Moabites etiā poſt decimā generatio-
nem non intrabūt eccleſiā domini in ęternum: quia no-
Exod.23. luerunt vobis occurrere cū pane: et aqua in via: quando
egreſſi eſtis de Aegypto: et quia conduxerunt contra te
Balaam filium Beor de Meſopotamia Syrię: vt ma
lediceret tibi: et noluit dominus deus tuus audire Ba-
laam: vertitqꝫ maledictionē eius ī benedictionem tuā:
eo ꝙ diligeret te. Non facies cū eis pacē: nec queras eis
bona cunctis diebus vitę tuę in ſempiternum. Nō abo
minaberis Idumęum: quia frater tuus eſt: nec Aegy-
B ptium: quia aduena fuiſti ī terra eius. Qui nati fuerint
ex eis tertia generatione: intrabūt in eccleſiā dñi. Quan
do egreſſus fueris aduerſus hoſtes tuos ī pugnā: cuſto
dies te ab omni re mala. Si fuerit inter vos homo: q̄ no
cturno pollutus ſit ſomnio: egredieť extra caſtra: et nō
reuerteť priuſꝙ ad veſperam lauetur aqua: et poſt ſolis
occaſum regredietur in caſtra. Habebis locum extra ca
ſtra: ad quē egrediaris ad requiſita naturę: gerens pa-
xillum in baltheo. Cūqꝫ ſederis: fodies per circuitum:
C ⁊ egeſta humo operies: quo reuelatus es. Dñs eñi deus
tuus ambulat in medio caſtrorū: vt eruat te: ⁊ tradat ti
bi inimicos tuos: vt ſint caſtra tua ſancta: et nihil in eis
appareat foeditatꝭ: ne derelinquat te. Nō trades ſeruū
domino ſuo q̄ ad te cōfugerit. Habitabit tecū in loco q̄
ei placuerit: ⁊ in vna vrbiū tuarū requieſcet: ne cōtriſtes
eum. Nō erit meretrix de filiabus Iſrael: nec ſcortator
de filijs Iſrael. Non offeres mercedē proſtibuli: nec pre
cium carnis in domo domini dei tui ad oē votū: quia
D abominatio eſt vtrunqꝫ apud dominum deum tuū. Nō
foenerabis fratri tuo ad vſuram pecuniam: nec fruges:
nec quālibet aliam rem: ſed alieno. Fratri aūt tuo abſqꝫ
vſura id quo indiget cōmodabis: vt benedicat tibi dñs
deus tuus in oī opere tuo in terra: ad quam ingredie-
ris poſſidēdam. Cū votū voueris domino deo tuo: non
tardabis reddere: q̄a requiret illud dominus deꝰ tuus. Eccle.5.a. baruc.6.d
Et ſi moratꝰ fueris: reputabiť tibi in peccatū. Si nolue
ris polliceri: abſqꝫ peccato eris. Quod aūt ſemel egreſ-
ſum eſt de labijs tuis: obſeruabis: ⁊ facies ſicut promiſi-
ſti dño deo tuo: ⁊ propria volūtate ⁊ ore tuo locutus es.
Ingreſſus vineam proximi tui: comede vuas quantum
tibi placuerit: foras aūt ne efferas tecū. Si intraueris
ſegetem amici tui: franges ſpicas: ⁊ manu conteres: fal
ce autem non metes. XXIIII.

Si acceperit homo vxorē: ⁊ habuerit eā: ⁊ non
inuenerit gratiā ante oculos eiꝰ ꝓpter aliquā A
foeditatē: ſcribet libellū repudij: et dabit ī ma Matth.5.
nu illius: et dimittet eā de domo ſua. Cumqꝫ
egreſſa alterū maritū duxerit: ⁊ ille quoqꝫ oderit eā: de- Mar.10.a
deritqꝫ ei libellum repudij: et dimiſerit de domo ſua: vel
certe mortuus fuerit: nō poterit prior maritꝰ recipere
eā ī vxorē: quia polluta eſt: ⁊ abominabilis facta eſt corā
domino: ne peccare facias terrā tuā: quā dominus deus
tuus tradiderit tibi poſſidēdam. Cum acceperit homo B
nuper vxorem: nō procedet ad bellum: nec ei quippiam
neceſſitatis iniungetur publice: ſed vacabit abſqꝫ culpa
domui ſuę: vt vno anno lętetur cum vxore ſua. Non ac-
cipies loco pignoris inferiorem et ſuperiorem molam:
quia animam ſuam appoſuit tibi. Si deprehenſus fue-
rit homo ſolicitās fratrem ſuum de filijs Iſrael: et ven
dito eo acceperit precium: interficietur: et auferes ma-
lum de medio tui. Obſerua diligenter: ne incurras pla-
gam lepre: ſed facies quęcunqꝫ docuerint te ſacerdotes
Leuitici generis: iuxta id quod pręcepi eis: ⁊ imple ſo-
licite. Memētote quę fecerit dominꝰ deus veſter Ma num.12.a
rię in via: cum egrederemini de Aegypto. Cū repetes
a proximo tuo rem aliquam: quam debet tibi: nō ingre- C
dieris domum eius: vt pignus auferas: ſed ſtabis foris:
et ille tibi ꝓferet quod habuerit. Sin autem pauper eſt:
nō pernoctabit apud te pignus: ſed ſtatim reddes ei an
te ſolis occaſum: vt dormiens in veſtimento ſuo: benedi
cat tibi: ⁊ habeas iuſticiam coram domino deo tuo. Nō Merces illico ſoluenda
negabis mercedem indigentis: et pauperis fratris tui Leui.19.c
ſiue aduenę: qui tecum moratur in terra: ⁊ intra portas 4.reg.4.a
tuas eſt: ſed eadem die reddes ei precium laboris ſui an- Para.25
te ſolis occaſum: quia pauper eſt: et ex eo ſuſtentat aīam
ſuam: ne clamet contra te ad dominum: ⁊ reputetur ti- D
bi in peccatum. Non occidentur patres pro filijs: nec fi Leui.19.b
lij pro patribus: ſed vnuſquiſqꝫ pro peccato ſuo morieť. et.23.d.
Non peruertes iudicium aduenę ⁊ pupilli: nec auferes
pignoris loco viduę veſtimentum. Memento ꝙ ſeruie-
ris in Aegypto: et eruerit te dominus deus tuus inde.
Idcirco pręcipio tibi: vt facias hanc rem. Quando meſ
ſueris ſegetem in agro tuo: et oblitus manipulum reli-
queris: nō reuerteris: vt tollas illū: ſed aduenam: ⁊ pu-
pillum: ⁊ viduam auferre patieris: vt benedicat tibi do-
minus deus tuus in omni opere manuū tuarū. Si fru-
ges collegeris oliuarum: quicquid remanſerit in arbo-
ribus: non reuerteris vt colligas: ſed relinques aduenę:
pupillo: ac viduę. Si vindemiaueris vineā tuam: nō col
liges remanētes racemos: ſed cedēt in vſus aduenę: pu
pilli: ac viduę. Memēto ꝙ ⁊ tu ſeruieris in Aegypto: et
idcirco pręcipio tibi: vt facias hanc rem. XXV.

Si fuerit cauſa inter aliquos: et interpellaue- A
rint iudices: quē iuſtū eſſe perſpexerint: illi iu
ſticię palmā dabūt: quē impiū cōdemnabunt
impietatis. Sin aūt eū: q̄ peccauit: dignū vi-
derint plagis: proſternēt: ⁊ corā ſe faciēt verberari. Pro
mēſura peccati erit ⁊ plagarū modus: ita duntaxat: vt
quadragenarium numerū non excedāt: ne foede lacera- 1.Cor.9.b
tus ante oculos tuos abeat frater tuus. Nō ligabis os 1.thim.5.c
bouis triturātis in area fruges tuas. Quādo habitaue
rint fratres ſimul: et vnus ex eis abſqꝫ liberis mortuus
fuerit: vxor defuncti non nubet alteri: ſed accipiet eam

frater eius:⁊ ſuſcitabit ſemen fratris ſui:⁊ primogenitū
ex ea filium nomine illius appellabit:vt non deleatur no
men eius ex Iſrael. Si autem noluerit accipere vxorē
B fratris ſui:que ei lege debetur: perget mulier ad portā
ciuitatis: et interpellabit maiores natu: dicetqꝫ: Non
vult frater viri mei ſuſcitare ſemen fratris ſui in Iſrael:
nec me in coniugē ſumere. Statimqꝫ accerſiri eū faciēt:
⁊ interrogabunt. Si reſponderit:nolo eam vxorem acci
pere:accedet mulier ad eū corā ſenioribꝰ:et tollet calcea
mentum de pede eius: ſpuetqꝫ in faciem illius: et dicet:
C Sic fiet homini:qui nō edificat domum fratris ſui. Et
vocabitur nomē illius in Iſrael domus diſcalciati. Si
habuerint inter ſe iurgiū viri duo:et vnus contra alterū
Luce. 20. rixari ceperit: volēſqꝫ vxor alterius eruere virū ſuū de
manu fortioris: miſeritqꝫ manū:⁊ apprehenderit veren
da eius:abſcides manū illius: nec flecteris ſuper eam vl
la miſericordia. Non habebis in ſacculo diuerſa ponde-
ra:maius ⁊ minus:nec erit in domo tua modius maior
D ⁊ minor. Pondus habebis iuſtum et verum:et modius
equalis:⁊ verus erit tibi:vt multo viuas tempore ſuper
terram:quam dominus deus tuus dederit tibi. Abomi
natur enim dominus eū:qui facit hec:et auerſatur oēm
iniuſticiam. Memento que fecerit tibi Amalech in via:
quādo egrediebaris ex Aegypto: quomodo occurrerit
tibi:⁊ extremos agminis tui:qui laſſi reſidebant:cecide
rit:quando tu eras fame:et labore confectus: et non ti-
muerit deum. Cum ergo dominus deus tuus dederit
tibi requiem: et ſubiecerit cūctas per circuitum natio-
nes in terra:quā tibi pollicitus eſt:delebis nomen eiꝰ de
ſub celo. Caue ne obliuiſcaris. XXVI.

A Cumqꝫ intraueris terrā: quā dominus deus
tuus tibi daturus eſt poſſidendā:⁊ obtinue-
ſupra. 17. ris eam:atqꝫ habitaueris in ea:tolles de cun-
ctis frugibus tuis primitias:⁊ pones in car-
tallo: pergeſqꝫ ad locū quē dominꝰ deus tuus elegerit:
vt ibi inuocetur nomen eius:accedeſqꝫ ad ſacerdotē qui
fuerit in diebus illis:⁊ dices ad eū: Profiteor hodie co-
ram domino deo tuo: ꝙ ingreſſus ſum in terram: pro
qua iurauit patribus noſtris:vt daret eā nobis. Suſci-
pienſqꝫ ſacerdos cartallum de manu tua:ponet ante al-
tare domini dei tui: ⁊ loqueris in conſpectu domini dei
B tui. Syrus perſequebatur patrem meum: qui deſcēdit
in Aegyptū:⁊ ibi peregrinatꝰ eſt ī pauciſſimo numero:
creuitqꝫ in gentē magnā ac robuſtā: et infinite multitu
dinis. Afflixerūtqꝫ nos Aegyptij: et ꝑſecuti ſunt:impo-
nentes onera grauiſſima:⁊ clamauimus ad dn̄m deum
patrum noſtrorum:qui exaudiuit nos:et reſpexit humi
litatem noſtrā:⁊ laborē:atqꝫ anguſtias:⁊ eduxit nos de
Aegypto in manu forti:⁊ brachio extēto: in ingenti pa-
uore:in ſignis atqꝫ portentis:⁊ introduxit ad locū iſtū:
⁊ tradidit nobis terrā lacte ⁊ melle manantē. Et idcir-
co nūc offero primitias frugum terre: quam dn̄s deus
dedit mihi. Et dimittes eas in conſpectu dn̄i dei tui: et
adorato dn̄o deo tuo:epulaberis in om̄ibus bonis: que
dominus deꝰ tuus dederit tibi:et domui tue:tu ⁊ Leui
C tes:⁊ aduena:qui tecū eſt. Quādo cōpleueris decimam
cunctarum frugum tuarū:anno decimarū tertio dabis
Leuite ⁊ aduene:⁊ pupillo ⁊ vidue:vt comedant intra
portas tuas:⁊ ſaturentur:loqueriſqꝫ in cōſpectu domi-
ni dei tui: Attuli quod ſanctificatū eſt de domo mea: et
D dedi illud Leuite: et aduene:et pupillo ac vidue: ſicut
Eſa. 59. d iuſſiſti mihi. Nō preteriui mādata tua:nec ſum oblitus
imperij tui. Nō comedi ex eis in luctu meo: nec ſepara-
ui ea in qualibet immūdicia:nec expēdi ex eis quicꝙ̄ ī re
funebri. Obediui voci domini dei mei: et feci om̄ia ſicut
precepiſti mihi. Reſpice de ſanctuario tuo: et de excelſo
celorum habitaculo:⁊ benedic populo tuo Iſrael: ⁊ ter
re:quā dediſti nobis:ſicut iuraſti patribus noſtris: ter-
re lacte ⁊ melle mananti. Hodie dn̄s deus tuus prece-
pit tibi:vt facias mādata hec:atqꝫ iudicia: vt cuſtodias

⁊ impleas ex toto corde tuo:⁊ ex tota animā tua. Domi
num elegiſti hodie:vt ſit tibi deus: et ambules ī vijs eiꝰ: ſupra. 7. a
et cuſtodias ceremonias illius:⁊ mandata atqꝫ iudicia: ⁊ ſup. 14. a
⁊ obedias eius imperio. En dominꝰ elegit te hodie: vt
ſis ei populus peculiaris:ſicut locutus eſt tibi:et cuſto-
dias omnia precepta illius: et faciet te excelſiorem cun
ctis gentibus:quas creauit in laudem:⁊ nomen:et glo-
riam ſuam: vt ſis populus ſanctus domini dei tui: ſicut
locutus eſt. XXVII.

Precepit autem Moyſes: ⁊ ſeniores populo A
Iſrael:dicētes: Cuſtodite om̄e mandatum:
quod precipio vobis hodie. Cūqꝫ tranſieris Ioſu. 4. a
Iordanē in terrā:quā dominꝰ deus tuus da
bit tibi:eriges ingētes lapides:⁊ calce leuigabis eos: vt
poſſis in eis ſcribere oīa verba legis huiꝰ: Iordane trāſ-
miſſo:vt introeas terrā: quā dominus deus tuus dabit
tibi:terrā lacte ⁊ melle manantē: ſicut iurauit patribus
tuis. Quādo ergo trāſieris Iordanē:erige lapides:q̄s Exo. 29. d
ego hodie precipio tibi:in mōte Hebal:⁊ leuigabis eos Ioſue. 8. f
calce:⁊ edificabis ibi altare dn̄o deo tuo de lapidibꝰ: q̄s
ferrū nō tetigit:⁊ de ſaxis informibꝰ:⁊ impolitis:⁊ offe-
res ſup eo holocauſta dn̄o deo tuo:⁊ immolabis hoſtias
pacificas:comedeſqꝫ ibi:⁊ epulaberis corā dn̄o deo tuo.
Et ſcribes ſup lapides oīa verba legis huius plane ⁊ lu B
cide. Dixerūtqꝫ Moyſes et ſacerdotes leuitici generis
ad oēm Iſraelem: Attēde ⁊ audi Iſrael: Hodie factus
es populus domini dei tui. Audies vocem eius:⁊ facies
mandata atqꝫ iuſticias:quas ego precipio tibi. Prece-
pitqꝫ Moyſes populo in die illo:dicēs: Hi ſtabūt ad be
nedicendum domino ſuper mōtem Garizim: Iordane
trāſmiſſo: Symeon: Leui: Iudas: Iſaſchar: Ioſeph:et
Beniamin. Et e regiōe iſti ſtabūt ad maledicēdū in mō
te Hebal: Ruben: Gad ⁊ Aſer:⁊ Zabulon: Dan ⁊ Ne-
phthali. Et pronunciabūt Leuite:dicētqꝫ ad oēs viros
Iſrael excelſa voce: Maledictꝰ homo qui facit ſculpti- C
le:⁊ conflatile abominationē dn̄i:opus manuū artificū:
ponitqꝫ illud in abſcōdito. Et reſpōdebit oīs populus:
⁊ dicet amen. Maledictus qui non honorat patrē ſuū:
⁊ matrē ſuā. Et dicet oīs populus:amen. Maledictꝰ q̄ ſupra. 19. d
trāſfert terminos ꝓximi ſui. Et dicet oīs populꝰ:amen.
Maledictus qui errare facit cecū ī itinere. Et dicet oīs
populus amen. Maledictus q̄ ꝑuertit iudiciū aduene:
pupilli:⁊ vidue. Et dicet oīs populus:amen. Maledi-
ctus qui dormit cū vxore patris ſui: ⁊ reuelat operimen
tum lectuli eius. Et dicet oīs populus:amen. Maledi
ctus qui dormit cū om̄i iumēto. Et dicet oīs populus:
amē. * Maledictꝰ qui dormit cū ſorore ſua filia patris * nō eſt in
ſui:vel matris ſue. Et dicet oīs populus:amen. Male- hebreo.
dictus qui dormit cū ſocru ſua. Et dicet om̄is populus: Gala. 3. a.
amen. Maledictus qui clam percuſſerit proximū ſuū:
Et dicet oīs populus:amen*. Maledictus qui dormit
cū vxore proximi ſui. Et dicet oīs populus:amen. Ma-
ledictus q̄ accipit munera:vt percutiat animam ſangui
nis innocētis. Et dicet oīs populus:amen. Maledictꝰ
qui nō ꝑmanet in ſermonibꝰ legis huius: nec eos opere
perficit. Et dicet oīs populus:amen. XXVIII.

Si autē audieris vocē dn̄i dei tui:vt facias atqꝫ A
cuſtodias oīa mādata eius: que ego precipio
tibi hodie: faciet te dn̄s deꝰ tuus excelſiorem
cūctis gētibꝰ que verſant̄ in terra. Venietqꝫ
ſup te vniuerſe bn̄dictiōes iſte:⁊ apprehēdēt te:ſi tn̄ pre
cepta eiꝰ audieris. Benedictus tu ī ciuitate: et bn̄dictꝰ
in agro. Benedictꝰ fructꝰ vētris tui: ⁊ fructꝰ terre tue:
fructuſqꝫ iumentorꝫ tuorꝫ:greges armentorꝫ tuorum:⁊
caule ouium tuarū. Benedicta horrea tua:⁊ benedicte
reliquie tue. Benedictus eris ingrediens ⁊ egrediens.
Dabit dominus inimicos tuos: qui conſurgent aduer-
ſum te: corruentes in conſpectu tuo. Per vnam viam
venient contra te: et per ſeptē fugient a facie tua. Emit
ter dominus benedictionem ſuper cellaria tua: et ſu-

per omnia opera manuũ tuarũ: benedicetq́ tibi in terra
quã acceperis. Suſcitabit te dñs ſibi ĩ populum ſanctũ:
ſicut iurauit tibi: ſi cuſtodieris mãdata domini dei tui:
⁊ ambulaueris in vijs eius. Videbuntq́ oẽs terrarũ po
puli: ꝙ nomẽ domini inuocatum ſit ſuper te: et timebũt
te. Abundare te faciet dñs omnibus bonis: fructu vteri
tui: ⁊ fructu iumentoꝝ tuoꝝ: fructu terrę tuę: quã iura
uit dominus patribus tuis: vt daret tibi. Aperiet dñs
theſaurũ ſuũ optimũ cęlũ: vt tribuat pluuiã terrę tuę in
B tempoꝛe ſuo: benedicetq́ cũctis operibꝰ manuum tua-
rum. Et foenerabis gentibꝰ multis: ⁊ ipſe a nullo foenꝰ
ſup. 25. a. accipies. Cõſtituet te dñs deus tuus in caput: et non in
caudã: et eris ſemꝑ ſupꝛa: ⁊ nõ ſubter: ſi tamen audieris
mãdata dñi dei tui: quę ego pꝛęcipio tibi hodie: ⁊ cuſto-
dieris ⁊ feceris: ac non declinaueris ab eis: nec ad dexte
ram nec ad ſiniſtrã: nec ſecutꝰ fueris deos alienos: neq́
Leu. 26 d colueris eos. Quod ſi audire nolueris vocẽ domini dei
Thre. 2. f. tui: vt cuſtodias ⁊ facias omnia mãdata eius ⁊ ceremo-
mala. 2. a. nias: quas ego pꝛęcipio tibi hodie: veniẽt ſuꝑ te omnes
maledictiões iſtę: ⁊ appꝛehendent te. Maledictus eris
in ciuitate: maledictꝰ in agro. Maledictũ hoꝛreũ tuũ:
2. coꝛ. 11. f ⁊ maledictę reliquię tuę. Maledictꝰ fructꝰ vẽtris tui:
⁊ fructus terrę tuę: armẽta boum tuoꝝ: ⁊ greges ouiũ
tuarum. Maledictus eris ingrediẽs: ⁊ maledictꝰ egre
diẽs. Mittet dominus ſuper te famem ⁊ eſuriem: ⁊ in-
crepationem in oĩa opera tua quę tu facies: donec cõ-
terat te: ⁊ perdat velociter: pꝛopter adinuẽtiones tuas
peſſimas: in quibus reliquiſti me. Adiũgat tibi dominꝰ
peſtilentiã: donec conſumat te de terra: ad quã ingredie
ris poſſidendã. Percutiat te dñs egeſtate: febꝛi ⁊ frigo
re: ardoꝛe ⁊ ęſtu: ⁊ aere coꝛrupto ac rubigĩe: ⁊ perſequa-
tur donec pereas. Sit cęlũ quod ſupꝛa te eſt ęneũ: et ter
ra quã calcas: ferrea. Det dñs imbꝛẽ terrę tuę puluerẽ:
⁊ de cęlo deſcendat ſuper te cinis: donec cõteraris. Tra
dat te dominus coꝛruentẽ ante hoſtes tuos. Per vnã
viam egrediaris cõtra eos: ⁊ per ſeptẽ fugias: et diſper-
C garis per omnia regna terrę. Sitq́ cadauer tuũ in eſcã
cunctis volatilibus cęli ⁊ beſtijs terrę: ⁊ non ſit qui abi-
gat. Percutiat te dominꝰ vlcere Aegypti: ⁊ partẽ coꝛ-
poꝛis: per quã ſtercoꝛa digeruntur: ſcabie quoq́: ⁊ pꝛu-
rigine: ita vt curari nequeas. Percutiat te dominꝰ amẽ
tia ⁊ cęcitate ac furoꝛe mẽtis: ⁊ palpes in meridie: ſicut
palpare ſolet cęcus in tenebꝛis: ⁊ nõ dirigas vias tuas.
Omniq́ tẽpoꝛe calumniã ſuſtineas: ⁊ oppꝛimaris violẽ
tia: nec habeas qui liberet te. Vxoꝛem accipias: et alius
doꝛmiat cum ea. Domum ędifices: ⁊ non habites in ea.
Plantes vineã: et nõ vindemies eam. Bos tuus immo
letur coꝛam te: ⁊ non comedas ex eo. Aſinus tuus rapia
tur in cõſpectu tuo: ⁊ non reddatur tibi. Oues tuę den-
D tur inimicis tuis: ⁊ nõ ſit qui te adiuuet. Filij tui et filię
tuę tradantur alteri populo videntibus oculis tuis: et
deficiẽtibus ad conſpectum eoꝛum tota die: ⁊ nõ ſit foꝛ-
titudo in manu tua. Fructus terrę tuę: ⁊ oĩes laboꝛes
tuos comedat populus quẽ ignoꝛas: ⁊ ſis ſemꝑ calum-
niam ſuſtinẽs: ⁊ oppꝛeſſus cunctis diebus: ⁊ ſtupens ad
terroꝛem eoꝛũ quę videbũt oculi tui. Percutiat te dñs
vlcere peſſimo in genibus ⁊ in ſuris: ſanariq́ non poſſis
a plãta pedis vſq́ ad verticẽ tuũ. Ducetq́ te dominus:
⁊ regem tuum quem conſtitueris ſuper te in gentẽ: quã
ignoꝛas tu ⁊ patres tui: ⁊ ſeruies ibi dijs alienis ligno ⁊
lapidi: ⁊ eris perditus in pꝛouerbiũ ac fabulã omnibus
leui. 26. e. populis: ad quos te introduxerit dominus. Sementem
aggei. 1. e. multã iacies ĩ terrã: ⁊ modicũ cõgregabis: quia locuſtę
deuoꝛabũt oĩa. Vineã plãtabis ⁊ fodies: ⁊ vinum nõ bi-
bes: nec colliges ex ea quippiã: quoniam vaſtabitur ver-
E mibus. Oliuas habebis in oĩibꝰ terminis tuis: ⁊ nõ vn
geris oleo: ꝗa defluẽt ⁊ deperibũt. Filios generabis ⁊ fi
lias: ⁊ nõ frueris eis: quoniã ducent̃ ĩ captiuitatẽ. Oẽs
arboꝛes tuas ⁊ fruges terrę tuę rubigo cõſumet. Adue
na qui tecũ verſatur in terra: aſcẽdet ſuꝑ te: eritq́ ſubli-
mioꝛ: tu aũt deſcendes: ⁊ eris inferioꝛ. Ipſe foenerabit
tibi: ⁊ tu nõ foenerabis ei. Ipſe erit in caput: ⁊ tu eris in
caudã. Et veniẽt ſuper te oẽs maledictiões iſtę: ⁊ perſe-
quentes appꝛehẽdẽt te: donec intereas: ꝗa nõ audiſti vo
cẽ dñi dei tui: nec ſeruaſti mãdata eiꝰ et ceremonias: ꝗs
pꝛęcepit tibi. Et erũt in te ſigna atq́ ꝓdigia: ⁊ ĩ ſemine
tuo vſq́ in ſempiternum: eo ꝙ nõ ſerueris domino deo
tuo in gaudio: coꝛdiſq́ lętitia: ꝑpter rerũ oĩm abundan
tiã. Seruies inimico tuo: quẽ emittet tibi dñs ĩ fame et
ſiti ⁊ nuditate: ⁊ oĩi penuria: ⁊ ponet iugũ ferreũ ſuper
ceruicẽ tuã: donec te cõterat. Adducet dominus ſuꝑ te
gentẽ de longinquo: de extremis terrę finibꝰ in ſimilitu
dinem aquilę volãtis cũ impetu: cuius linguã intellige-
re nõ poſſis: gentẽ ꝓcaciſſimã: quę non deferat ſeni: nec
miſereat̃ paruuli: ⁊ deuoꝛet fructũ iumẽtoꝝ tuoꝝ ac fru
ges terrę tuę: donec ĩtereas: ⁊ nõ relinquat tibi triticũ:
vinum ⁊ oleũ: armenta boum ⁊ greges ouium: donec te
diſperdat ⁊ cõterat in cũctis vꝛbibus tuis: et deſtruãtur
muri tui firmi atq́ ſublimes: in quibꝰ habebas fiduciã
in oĩi terra tua. Obſideberis intra poꝛtas tuas in oĩi 4. reg. 6. f.
terra tua: quã dabit tibi dominꝰ deus tuus: et comedes
fructũ vteri tui: ⁊ carnes filioꝝ tuoꝝ et filiarũ tuarum: F
quas dederit tibi dominus deus tuus: in anguſtia ⁊ va-
ſtitate: qua oppꝛimet te hoſtis tuus. Homo delicatus
in te: ⁊ luxurioſus valde inuidebit fratri ſuo: ⁊ vxoꝛi quę Ezech. 4 b
cubat in ſinu ſuo: ne det eis de carnibus filioꝛum ſuoꝛũ
quas comedet: eo ꝙ nihil aliud habeat in obſidione ⁊ pe
nuria: qua vaſtauerant te inimici tui intra omnes poꝛ-
tas tuas. Tenera mulier ⁊ delicata quę ſuꝑ terrã ingre
di non valebat: nec pedis veſtigium figere pꝛopter mol-
liciem ⁊ teneritudinem nimiam: inuidebit viro ſuo: qui
cubat in ſinu eius ſuper filij ⁊ filię carnibus: ⁊ illuuie ſe-
cundinarum quę egrediuntur de medio feminũ eius: et
ſuper liberis qui eadem hoꝛa nati ſunt. Comedẽt enim
eos clam pꝛopter rerum oĩm penuriam: in obſidione et
vaſtitate: qua oppꝛimet te inimicus tuus intra poꝛtas
tuas. Niſi cuſtodieris ⁊ feceris oĩa verba legis huiꝰ:
quę ſcripta ſunt in hoc volumine: ⁊ timueris nomen eiꝰ
glorioſum ⁊ terribile: hoc eſt dominum deum tuum: au
gebit dominꝰ plagas: ⁊ plagas ſeminis tui: plagas ma-
gnas ⁊ perſeuerãtes: ĩfirmitates peſſimas ⁊ perpetuas:
⁊ cõuertet in te oẽs afflictiões Aegypti: quas timuiſti:
⁊ adhęrebũt tibi. Inſuper ⁊ vniuerſos languoꝛes ⁊ pla- G
gas: quę nõ ſunt ſcriptę in volumine legis huius: indu-
cet dominus ſuper te: donec te conterat: et remanebitis
pauci numero: qui pꝛius eratis ſicut aſtra cęli pꝛę mul-
titudine: quoniam nõ audiſtis vocem dñi dei veſtri. Et
ſicut ante lętatus eſt dominus ſuper vos: bene vobis fa-
ciens: voſq́ multiplicãs: ſic lętabit̃ diſperdens vos atq́
ſubuertens: vt auferamini de terra ad quã ingredimini
poſſidendã. Diſperget te dñs in oẽs populos a ſummi-
tate terrę vſq́ ad terminos eiꝰ: ⁊ ſeruies ibi dijs alienis
quos ⁊ tu ignoꝛas ⁊ patres tui: lignis ⁊ lapidibꝰ. In gẽ
tibus quoq́ illis non quieſces: neq́ erit requies veſtigio
pedis tui. Dabit eñi tibi dñs ibi coꝛ pauidũ: ⁊ deficiẽtes
oculos: ⁊ aĩam conſumptam moeroꝛe: ⁊ erit vita tua ꝗſi
pẽdens ante te. Timebis nocte ⁊ die: et non credes vitę
tuę. Mane dices: quis mihi det veſperum? ⁊ veſpere: ꝗs
mihi det mane? ꝑpter coꝛdis tui foꝛmidinẽ: qua terrebe
ris: ⁊ ꝑpter ea quę tuis videbis oculis. Reducet te dñs
claſſibus in Aegyptũ per viã: de qua dixit tibi: vt eã am-
plius nõ videres. Ibi vẽderis inimicis tuis in ſeruos ⁊
ancillas: ⁊ non erit qui emat. XXIX.

HAec ſunt verba foederis quod pꝛęcepit do-
minus Moyſi: vt feriret cum filijs Iſrael in A
terra Moab: pꝛęter illud foedus quod cum
eis pepigit ĩ Oꝛeb. Vocauitq́ Moyſes oẽm Exod. 19. a
Iſrael: ⁊ dixit ad eos: Vos vidiſtĩ vniuerſa quę fecit do
minus coꝛã vobis in terra Aegypti Pharaoni: et oĩi-
bus ſeruis eius: vniuerſęq́ terrę illius: tentationes ma-

gnas q̄s viderūt oculi tui:ſigna illa poꝛtētaqꝫ ingētia:
⁊ nō dedit vobis dominus coꝛ intelligēs: ⁊ oculos vidē
tes:⁊ aures que poſſint audire vſqꝫ in pꝛeſentē diē. Ad-
duxit vos quadraginta annis per deſertū: nō ſunt attri
ta veſtimēta veſtra:nec calceamenta pedū veſtroꝝ vetu-
B ſtate conſumpta ſunt. Panem nō comediſtis: vinum et
num.21.g ſiceram non bibiſtis:vt ſciretis:quia ipſe eſt dn̄s deus ve
ſter:⁊ veniſtis ad hūc locū. Egreſſuſqꝫ eſt Seon rex He
ſebon:⁊ Og rex Baſan occurrentes nobis ad pugnā:et
percuſſimus eos:⁊ tulimꝰ terrā eoꝝ:ac tradidimꝰ poſſi
dendā Ruben ⁊ Gad:⁊ dimidie tribui Manaſſe. Cu-
ſtodite ergo verba pacti huiꝰ:⁊ implete ea: vt intelliga-
tis vniuerſa que facit. Uos ſtatis hodie cūcti coꝛā dn̄o
deo veſtro:pꝛincipes veſtri ⁊ tribꝰ ac maioꝛes natu:atqꝫ
doctoꝛes:oīs populꝰ iſrael:liberi ⁊ vxoꝛes veſtre ⁊ adue
ne:q̄ tecū moꝛant in caſtris: exceptis lignoꝝ ceſoꝛibus:
⁊ his qui cōpoꝛtant aquas: vt trāſeas in foedere dn̄i dei
tui:⁊ in iureiurando:quod hodie dn̄s deus tuus percu-
tit tecum:vt ſuſcitet te ſibi in populū:⁊ ipſe ſit dn̄s deus
tuus:ſicut locutus eſt tibi:⁊ ſicut iurauit patribus tuis
Abꝛaam: Iſaac ⁊ Iacob:nec vobis ſolis ego hoc foedus
ferio:⁊ hec iuramenta confirmo:ſed cūctis pꝛeſentibꝰ ⁊
C abſentibus. Uos enī noſtis: quomodo habitauerimꝰ in
terra Aegypti:⁊ quomodo tranſierimus per mediū na
tionum:quas trāſeuntes vidiſtis abominationes ⁊ ſoꝛ-
des:id eſt idola eoꝝ:lignum ⁊ lapidem: argentum ⁊ au
rum que colebant. Ne foꝛte ſit inter vos vir aut mulier:
familia aut tribus:cuiꝰ coꝛ auerſum eſt hodie a dn̄o deo
veſtro:vt vadat ⁊ ſeruiat diis illarū gentiū:⁊ ſit īter vos
radix germinās fel et amaritudinem. Cumqꝫ audierit
verba iuramēti huius:benedicat ſibi in coꝛde ſuo:dicēs:
Pax erit mihi:et ambulabo in pꝛauitate coꝛdis mei:et
aſſumat ebꝛia ſitientē:⁊ dn̄s non ignoſcat ei:ſed tunc q̄
maxime furoꝛ eius fumet:⁊ zelus contra hominem illū:
⁊ ſedeāt ſuper eum oīa maledicta: que ſcripta ſunt in
hoc volumine:⁊ deleat dominus nomen eius de ſub ce-
lo:⁊ cōſumat eū in perditionē ex oībus tribubꝰ Iſrael:
iuxta maledictiōes:que in libꝛo legis huius ac foederis
D continentur. Dicetqꝫ ſequēs generatio:⁊ filii qui naſcen
tur deinceps:⁊ peregrini qui de longe venerint vidētes
plagas terre illius: et infirmitates quibus eā afflixerit
dominus ſulphure:⁊ ſolis ardoꝛe comburens: ita vt vl-
tra non ſeratur:nec virens quippiam germinet in exem
plum ſubuerſionis Sodome et Gomoꝛre: Adame ⁊ ſe-
boim: quas ſubuertit dominus in ira ⁊ in furoꝛe ſuo: et
dicent oēs gentes: Quare ſic fecit dominus terre huic?
3.reg.9.b. Que eſt hec ira furoꝛis eius immēſa? Et reſpōdebunt:
Iere.22.c Quia dereliquerūt pactū domini:quod pepigit cum pa
tribus eoꝛum:quādo eduxit eos de terra Aegypti:⁊ ſer-
uierunt diis alienis:⁊ adoꝛauerunt eos quos neſciebāt:
⁊ quibꝰ nō fuerāt attributi: idcirco iratus eſt furoꝛ dn̄i
contra terrā iſtā:vt induceret ſup eā oīa maledicta: que
in hoc volumine ſcripta ſunt:⁊ eiecit eos de terra ſua in
ira ⁊ ī furoꝛe:⁊ in indignatiōe maxima:pꝛiecitqꝫ in terrā
alienam:ſicut hodie cōpꝛobat. Abſcōdita a dn̄o deo no-
ſtro:que manifeſta ſunt nobis:⁊ filiis noſtris vſqꝫ ī ſem-
piternū:vt faciamus vniuerſa legis huius. XXX.
A Cum ergo venerint ſup te oēs ſermones iſti:
benedictio ſiue maledictio: quā pꝛopoſui in cō
ſpectu tuo:⁊ ductus poenitudine coꝛdis tui
in vniuerſis gētibꝰ: ī quas diſperſerit te dn̄s
deus tuus:⁊ reuerſus fueris ad eū:⁊ obedieris eiꝰ impe
riis: ſicut ego hodie pꝛecipio tibi et cū filiis tuis in toto
coꝛde tuo:⁊ in tota aīa tua:reducet te dn̄s deus tuus de
captiuitate tua:ac miſerebit tui:⁊ rurſum congregabit
te de cūctis populis: ī quos te ante diſperſit. Si ad car
dines celi fueris diſſipatus:īde te retrahet dn̄s deꝰ tuꝰ:
et aſſumet atqꝫ īntroducet ī terrā:quā poſſederūt patres
tui:⁊ obtinebis eā:⁊ benedicens tibi maioꝛis numeri te
B eſſe faciet: q̄ fuerūt patres tui. Circūcidet dn̄s deꝰ tuus
coꝛ tuū:⁊ coꝛ ſeminis tui:vt diligas dn̄m deū tuū ex to-
to coꝛde tuo:⁊ in tota aīa tua:vt poſſis viuere. Oēs aūt Iob.8.b.
maledictiones has cōuertet ſup inimicos tuos: ⁊ eos q̄
oderūt te:⁊ perſequunt. Tu aūt reuerteris:⁊ audies vo
cem dn̄i dei tui: facieſqꝫ vniuerſa mādata:que ego pꝛeci
pio tibi hodie: ⁊ abūdare te faciet dn̄s deꝰ tuus ī cūctis
operibus manuū tuarū in ſobole vteri tui:⁊ in fructu iu
mentoꝛum tuoꝝ:in vbertate terre tue:⁊ in rerū oīm lar
gitate. Reuertet enī dn̄s: vt gaudeat ſup te in oībus
bonis:ſicut gauiſus eſt in patribꝰ tuis:ſi tamē audieris
vocē dn̄i dei tui:et cuſtodieris pꝛecepta eius ⁊ ceremo-
nias: que in hac lege ſcripta ſunt: et reuertaris ad dn̄m
deū tuū in toto coꝛde tuo:⁊ in tota aīa tua. Mādatum C
hoc qd̄ ego pꝛecipio tibi hodie:nō ſupꝛa te eſt: neqꝫ pꝛocul
poſitū:nec ī celo ſitū:vt poſſis dicere: q̄s noſtrū valet ad Rom 10 b
celū aſcēdere:vt deferat illud ad nos:vt audiamus atqꝫ
opere cōpleamꝰ? neqꝫ trās mare poſitū vt cauſeris:⁊ di
cas: Quis e nobis poterit tranſfretare mare: ⁊ illud ad
nos vſqꝫ deferre:vt poſſimꝰ audire ⁊ facere qd̄ pꝛeceptū
eſt? Sed iuxta te eſt ſermo valde ī oꝛe tuo ⁊ ī coꝛde tuo:
vt facias illū. Cōſydera q̄ hodie pꝛopoſuerim in cōſpectu D
tuo vitā ⁊ bonum:et ecōtrario moꝛtē ⁊ malū:vt diligas
dominum deum tuū:⁊ ambules in viis eiꝰ:et cuſtodias
mādata illius ac ceremonias atqꝫ iudicia:et viuas: atqꝫ
multiplicet te:benedicatqꝫ tibi in terra:ad quā īgredie-
ris poſſidēdā. Si aūt auerſum fuerit coꝛ tuū:⁊ audire
nolueris:atqꝫ erroꝛe deceptꝰ adoꝛaueris deos alienos:
⁊ ſeruieris eis: pꝛedico tibi hodie q̄ pereas: et paruo tē
poꝛe moꝛeris in terra: ad quā Ioꝛdane trāſmiſſo ingre
dieris poſſidēdā. Teſtes inuoco hodie celum ⁊ terrā: q̄ ſupꝛa.4.d
pꝛopoſuerim vobis vitā ⁊ bonū: benedictionē et maledi
ctionem. Elige ergo vitā:vt ⁊ tu viuas: ⁊ ſemē tuū:⁊ di
ligas dn̄m deum tuū:atqꝫ obedias voci eius:et illi adhe
reas. Ipſe eſt enī vita tua:⁊ longitudo dierū tuoꝝ:vt ha
bites in terra: pꝛo qua iurauit dominus patribus tuis
Abꝛaam: Iſaac:⁊ Iacob:vt daret eā illis. XXXI.
ABiit itaqꝫ Moyſes: ⁊ locutꝰ eſt oīa v̄ba hec A
ad vniuerſum iſrael:⁊ dixit ad eos: Centū vi
ginti annoꝝ ſum hodie:nō poſſum vltra egre-
di et īgredi:pꝛeſertim cū ⁊ dn̄s dixerit mihi:
nō trāſibis Ioꝛdanē iſtū. Dn̄s ergo deꝰ tuꝰ trāſibit an-
te te. Ipſe delebit oēs gētes has ī cōſpectu tuo:⁊ poſſide
bis eas. Et Ioſue iſte tranſibit ante te:ſicut locutus eſt
dn̄s. Facietqꝫ dn̄s eis: ſicut fecit Seon et Og regibus
Amoꝛreoꝝ:⁊ terre eoꝝ:delebitqꝫ eos. Cum ergo ⁊ hos
tradiderit vobis:ſimiliter facietis eis:ſicut pꝛecepi vo-
bis. Uiriliter agite:⁊ confoꝛtamini. Nolite timere: nec
paueatis ad cōſpectū eoꝝ: q̄a dominꝰ deus tuus ipſe eſt
ductoꝛ tuus:⁊ non dimittet:nec derelinquet te. Uoca- B
uitqꝫ Moyſes Ioſue:⁊ dixit ei coꝛā oīi Iſrael: Cōfoꝛ
tare:⁊ eſto robuſtꝰ. Tu enī īntroduces pp̄lm iſtū ī terrā: infra eodē
quā daturū ſe patribꝰ eoꝝ iurauit dn̄s: ⁊ tu eā ſoꝛte diui ioſue.1.b.
des. Et dn̄s q̄ ductoꝛ eſt veſter:ipſe erit tecum:nō dimit 3.reg.2.a.
tet:nec derelinquet te. Noli timere:nec paueas. Scripſit
itaqꝫ Moyſes legē hanc:⁊ tradidit eā ſacerdotibꝰ filiis
Leui:q̄ poꝛtebāt arcā foederis dn̄i:et cūctis ſenioꝛibus
Iſrael. Pꝛecepitqꝫ eis:dicēs: Poſt ſeptē annos anno C
remiſſiōis ī ſolēnitate tabernaculoꝝ cōuenietibꝰ cūctis
ex filiis Iſrael:vt appareāt ī cōſpectu dn̄i dei ſui in loco
quē elegerit dn̄s: leges v̄ba legis huiꝰ coꝛā oīi Iſrael:
audiētibꝰ eis:⁊ in vnū oīi populo cōgregato tam viris
q̄ mulieribꝰ: paruulis ⁊ aduenis q̄ ſunt ītra poꝛtas tuas:
vt audiētes diſcāt:⁊ timeāt dn̄m deū veſtrū:⁊ cuſtodiāt
impleātqꝫ oēs ſermones legis huiꝰ. Filii q̄qꝫ eoꝝ q̄ nūc
ignoꝛāt:vt audire poſſint:⁊ timeāt dn̄m deū ſuū cūctis
diebꝰ:q̄bꝰ verſant ī terra: ad quā vos ioꝛdane trāſmiſſo
pergitis obtinendā. Et ait dn̄s ad Moyſen: Ecce pꝛope
ſunt dies moꝛtis tue. Uoca ioſue:et ſtate ī tabernaculo D
teſtimonii:vt pꝛecipiā ei. Abierūt ergo moyſes et ioſue:
⁊ ſteterūt ī tabernaculo teſtimonii: appꝛaruitqꝫ dominꝰ

ibi in colūna nubis:que ſtetit ī introitu tabernaculi. Di
xitqꝫ dn̄s ad moyſen:Ecce tu dormies cū patribꝰ tuis:
⁊ ppl's iſte cōſurgēs fornicabit̄ poſt deos alienos ī terra
ad quā ingredieť:vt habitet ī ea:ibi derelinquet me:⁊ ir
ritū faciet foedus:qd̄ pepigi cū eo. Et iraſceť furor meꝰ
cōtra eū ī die illo:⁊ derelinquā eū:⁊ abſcōdam faciē meā
ab eo:⁊ erit ī deuorationē. Inuenient eū oīa mala ⁊ affli-
E ctiones:ita vt dicat ī illo die:Vere qr̄ nō eſt deus mecū:
īuenerūt me hec mala. Ego aūt abſcōdā: et celabo faciē
meā ī die illo ꝓpter oīa mala que fecit:qr̄ ſecutꝰ eſt deos
alienos. Nūc itaqꝫ ſcribite vobis canticū iſtud:⁊ docete
filios Iſrael:vt memoriter teneāt:⁊ ore decātēt:⁊ ſit mi
hi carmē iſtd̄ ꝓ teſtimonio īter filios iſrael. Introducā
em̄ eū ī terrā:ꝓ q̄ iuraui patribꝰ eiꝰ:lacte ⁊ melle manan
tē. Cūqꝫ comederint ⁊ ſaturati:craſſiqꝫ fuerīt:auertent̄
ad deos alienos:⁊ ſeruiēt eis:detrahentqꝫ mihi:⁊ irritū
F faciēt pactū meū. Poſtꝙ īuenerīt eū mala multa ⁊ affli
ctiones:reſpōdebit ei cāticū iſtud ꝓ teſtimonio:qd̄ nulla
delebit obliuio ex ore ſeminis tui. Scio em̄ cogitatiōes
eiꝰ:q̄ facturꝰ ſit hodie: anteꝙ ītroducā eū ī terrā: quā ei
pollicitus ſum. Scripſit ergo moyſes cāticū:⁊ docuit fi-
ſup. eodē. lios iſrael. Precepitqꝫ dn̄s Ioſue filio Nun:⁊ ait: Cō
fortare:et eſto robuſtus. Tu em̄ ītroduces filios iſrael ī
terram quā pollicitus ſum:⁊ ego ero tecū. Poſtꝙ ergo
ſcripſit Moyſes v̄ba legis huiꝰ in volumine:atqꝫ cōple
uit:precepit Leuitis:q̄ portabant arcā foederis dn̄i di
cēs: Tollite librū iſtū: ⁊ ponite eū ī latere arce foederis
dn̄i dei veſtri:vt ſit ibi cōtra te ī teſtimoniū. Ego em̄ ſcio
contentionē tuā:⁊ ceruicē tuā duriſſimā. Adhuc viuēte
me:⁊ ingrediēte vobiſcū:ſemper cōtentioſe egiſtis con-
G tra dominum:quāto magis:cū mortuus fuero? Cōgre
gate ad me oēs maiores natu per tribus veſtras atqꝫ do
ctores:⁊ loquar audiētibꝰ eis ſermones iſtos:et inuoca
bo cōtra eos celum ⁊ terrā. Noui em̄ ꝙ poſt mortē meā
inique agetis:et declinabitis cito de via quā precepi vo-
bis:⁊ occurrent vobis mala in extremo tempore:quādo
feceritis malum ī cōſpectu domini:vt irritetis eum per
opera manuum veſtrarum. Locutus eſt ergo Moyſes
audiente vniuerſo coetu Iſrael verba carminis huius:⁊
ad finem vſqꝫ cōpleuit. XXXII.

A Audite celi que loquar:audiat terra v̄ba oris
mei. Cōcreſcat in pluuiā doctrina mea:fluat
vt ros eloquiū meū. Quaſi imber ſup herbā:
⁊ q̄ſi ſtille ſup gramina:qr̄ nomē dn̄i inuoca-
bo. Date magnificentiā deo nr̄o:dei ꝑfecta ſunt opera:⁊
oēs vie eius iudicia. Deꝰ fidelis:⁊ abſqꝫ vlla iniq̄tate: iu
ſtus ⁊ rectus. Peccauerūt ei:nō filij eiꝰ ī ſordibꝰ. Gene
ratio praua atqꝫ ꝑuerſa:heccine reddis dn̄o popule ſtul
infra eodē te ⁊ īſipiēs? Nūquid nō ipē eſt pater tuus:q̄ poſſedit te:
⁊ fecit:⁊ creauit te? Memēto dierꝫ antiquorꝫ:cogita ge
nerationes ſingulas. Interroga patrē tuū:⁊ annuncia
B bit tibi:maiores tuos:⁊ dicēt tibi:Quādo diuidebat al-
tiſſimus gētes:quādo ſeparabat filios adam. Cōſtituit
terminos populorū iuxta numerū filiorꝫ Iſrael. Pars
aūt dn̄i populus eius: Iacob funiculus hereditatis eiꝰ.
Inuenit eū ī terra deſerta:in loco horroris:⁊ vaſte ſoli-
tudinis. Circūduxit eū:⁊ docuit: ⁊ cuſtodiuit q̄ſi pupil
lam oculi ſui. Sicut aquila prouocās ad volandum pul
los ſuos:⁊ ſuper eos volitās expādit alas ſuas: et aſſum
pſit eū:atqꝫ portauit ī humeris ſuis. Dn̄s ſolus dux eiꝰ
fuit:⁊ nō erat cū eo deus alienus. Cōſtituit eū ſup excel
ſam terram:vt comederet fructus agrorꝫ. Vt ſuggeret
mel de petra:oleūqꝫ de ſaxo duriſſimo. Butyrum de ar
mēto:⁊ lac de ouibꝰ cū adipe agnorꝫ ⁊ arietū filiorꝫ Ba
ſan. Et hircos cū medulla tritici:⁊ ſanguinem vue bibe
rent meraciſſimū. Incraſſatus eſt dilectus:⁊ recalcitra
uit:incraſſatus:impinguatꝰ:dilatatus. Dereliquit deū
C factorē ſuū:⁊ receſſit a deo ſalutari ſuo. Prouocauerūt
eū in dijs alienis:⁊ in abominationibꝰ ad iracundiā con
citauerunt. Immolauerunt demonijs:et non deo: dijs
quos ignorabant. Noui recenteſqꝫ venerunt:quos non
coluerunt patres eorum. Deum qui te genuit dere-
liquiſti: et oblitus es domini creatoris tui. Vidit do-
minus: et ad iracundiam concitatus eſt:quia prouoca-
uerunt eum filij ſui et filie. Et ait: Abſcōdam faciē meā
ab eis: et conſyderabo nouiſſima eorum. Generatio em̄
peruerſa eſt:⁊ infideles filij. Ipſi me prouocauerunt in ſup. eodē.
eo qui non erat deus: et irritauerunt in vanitatibꝰ ſuis.
Et ego prouocabo eos in eo qui non eſt populus:⁊ in gē Rom.10 d
te ſtulta irritabo illos. Ignis ſuccēſus eſt ī furore meo: Iere.15.c.
⁊ ardebit vſqꝫ ad inferni nouiſſima. Deuorabitqꝫ terrā
cum germine ſuo:et montium fundamenta comburet.
Congregabo ſuper eos mala: et ſagittas meas comple
bo in eis. Conſumentur fame: et deuorabunt eos aues
morſu amariſſimo. Dentes beſtiarū immittam in eos:
cum furore trahentium ſuper terram: atqꝫ ſerpentium. D
Foris vaſtabit eos gladius: et intus pauor:iuuenem ſi-
mul ac virginem lactentem cum homine ſene. Et dixi:
Vbinam ſunt? Ceſſare faciam ex hominibus memoriā
eorum. Sed propter iram inimicorum diſtuli : ne forte
ſuperbirent hoſtes eorum: et dicerent: Manus noſtra
excelſa: et non dominus fecit hec omnia. Gens abſqꝫ cō
ſilio eſt:et ſine prudentia:vtinam ſaperent: et intellige-
rent:ac nouiſſima prouiderent. Quomodo perſequeba
tur vnus mille: et duo fugarent decem milia? Nonne
ideo:quia deus ſuus vendidit eos: et dominus conclu-
ſit illos? Non enim eſt deus noſter:vt dij eorum:et ini- E
mici noſtri ſunt iudices. De vinea Sodomorum:vinea
eorum:⁊ de ſuburbanis Gomorre. Vua eorum vua fel
lis: et botrus amariſſimus. Fel draconum vinum eorū:
et venenū aſpidum inſanabile. Nonne hec condita ſunt
apud me: et ſignata in theſauris meis? Mea eſt vltio: Eccl.18.a.
et ego retribuam eis in tempore:vt labatur pes eorum. roma.12 d
Iuxta eſt dies perditionis:et adeſſe feſtinant tempora. Iere.10.f.
Iudicabit dominus populum ſuū: et in ſeruis ſuis mi-
ſerebitur. Videbit ꝙ infirmata ſit manus: et clauſi quoqꝫ
defecerunt: reſiduiqꝫ conſumpti ſunt. Et dicent: Vbi
ſunt dij eorum: in quibus habebant fiduciam? De quo-
rum victimis comedebant adipes:et bibebant vinum li
bamīnum. Surgant:et opitulentur vobis: et in neceſſi Iere.2.f.
tate vos protegant. Videte ꝙ ego ſim ſolus: et non ſit F
alius deus preter me. Ego occidam:⁊ ego viuere faciā:
percutiam:et ego ſanabo: et nō eſt qui de manu mea poſ
ſit eruere. Leuabo ad celū manū meā:⁊ dicā: Viuo ego
in eternum. Si acuero:vt fulgur gladium meum: et ar
ripuerit iudicium manus mea : reddam vltionem ho-
ſtibus meis: et his qui oderunt me retribuam. Inebria
bo ſagittas meas ſanguine: et gladius meus deuorabit
carnes:de cruore occiſorum:et de captiuitate nudati ini
micorum capitis. Laudate gentes populum eius: quia
ſanguinem ſeruorum ſuorum vlciſcetur. Et vindictam
retribuet in hoſtes eorum:et propitius erit terre popu-
li ſui. Venit ergo Moyſes: et locutus eſt omnia verba G
cantici huius in auribus populi:ipē ⁊ Ioſue filiꝰ Nun.
Compleuitqꝫ omnes ſermones iſtos: loquens ad vni-
uerſum Iſrael: et dixit ad eos: Ponite corda veſtra in
oīa verba mea:que ego teſtificor vobis hodie:vt man-
detis ea filijs veſtris cuſtodire:⁊ facere:et īplere vniuer-
ſa que ſcripta ſunt in volumine legis huius: quia nō in-
caſſum precepta ſunt vobis: ſed vt ſinguli ī eis viuerēt:
que faciētes lōgo perſeueretis tempore in terra: ad quā
Iordane trāſmiſſo ingrediemini poſſidendam. Locu-
tuſqꝫ eſt dn̄s ad Moyſen in eadem die:dicēs: Aſcēde in
mōtem iſtum Abarim: in montē Nebo: qui eſt in terra
Moab:cōtra Hiericho:et vide terram Chanaan: quā
ego tradā filijs iſrael obtinēdā:⁊ morere in mōte. Quē
cōſcēdens iūgeris populis tuis: ſicut mortuꝰ eſt Aarō num.20 d
frater tuus in monte Hor:⁊ appoſitus populis ſuis:qr̄
preuaricati eſtis cōtra me ī medio filiorꝫ iſrael ad aquas
contradictionis in Cades deſerti Sin: et non ſanctifi-

caſtis me inter filios Iſrael. Ecōtra videbis terrā: ⁊ nō
ingredieris in eā: quā ego dabo filijs Iſrael. XXXIII.
A Hec eſt benedictio: qua bn̄dixit Moyſes ho-
mo dei filijs Iſrael ante moꝛtem ſuā. Et ait:
Dominus de Sina venit: et de Seir oꝛtꝰ eſt
nobis. Apparuit de monte Pharan: et cū eo
ſanctoꝛū milia. In dextera eius ignea lex dilexit popu-
los. Omnes ſancti in manu illius ſunt: ⁊ qui appꝛopin-
quant pedibus eius: accipient de doctrina illius. Le-
gem pꝛecepit nobis Moyſes hereditatem multitu-
dinis Iacob. Erit apud rectiſſimum rex: congregatis
pꝛincipibus populi cum tribubus Iſrael. Viuat Ru-
ben: ⁊ nō moꝛiatur: ⁊ ſit paruus in numero. Hec eſt Iu
de benedictio: Audi domine vocem Iude: ⁊ ad populū
ſuum introduc eum. Manus eius pugnabunt pꝛo eo:
et adiutoꝛ illius cōtra aduerſarios eiꝰ erit. Leui quoqꝫ
ait: Perfectio tua: ⁊ doctrīa tua a viro ſancto tuo: quē
pꝛobaſti in tētatione: ⁊ iudicaſti ad aquas cōtradictio-
Mat. 16. d nis. Qui dixit patri ſuo: ⁊ matri ſue: neſcio vos: ⁊ fratri
bus ſuis: ignoꝛo illos: ⁊ neſcierunt filios ſuos. Hi cuſto
dierunt eloquium tuum: et pactum tuum ſeruauerunt:
B iudicia tua o Iacob: et legem tuam o Iſrael. Ponent
thymiama in furoꝛe tuo: et holocauſtū ſuper altare tuū.
Benedic domine foꝛtitudini eius: ⁊ opera manuum il-
lius ſuſcipe. Percute doꝛſa inimicoꝝ eius: ⁊ qui oderūt
eum: nō conſurgant. Et Beniamin ait: Amantiſſimus
domini habitabit confidenter in eo: quaſi in thalamo to
ta die moꝛabitur: ⁊ inter humeros illius requieſcet. Io
ſeph quoqꝫ ait: De benedictiōe dn̄i terra eius: de pomis
celi: ⁊ roꝛe: atqꝫ abyſſo ſubiacente. De pomis fructuum
ſolis ac lune: de vertice antiquoꝛū montium: de pomis
collium eternoꝛum: ⁊ de frugibus terre: et de plenitudi
ne eius. Benedictio illius: q̄ apparuit in Rubo: veniat
ſup caput ioſeph: ⁊ ſuper verticē Nazarei inter fratres
ſuos. Quaſi pꝛimogeniti tauri pulchꝛitudo eiꝰ: coꝛnua
C rhinocerotis coꝛnua illiꝰ. In ipſis vētilabit gētes vſqꝫ
ad terminos terre. He ſunt multitudines Ephꝛaim: ⁊
hec milia Manaſſe. Et Zabulon ait: Letare Zabulon
in exitu tuo: et Iſaſchar in tabernaculis tuis: populos
vocabunt ad montem: ibi immolabunt victimas iuſti-
cie. Qui inundationem maris quaſi lac ſugēt: et theſau
ros abſconditos arenarum. Et Gad ait: Benedictus
in latitudine Gad: quaſi leo requieuit: cepitqꝫ bꝛachiū
⁊ verticē: ⁊ vidit pꝛincipatum ſuum: ꝙ in parte ſua do-
ctoꝛ eſſet repoſitus: qui fuit cum pꝛincipibus populi: et
fecit iuſticias domini: et iudicium ſuum cum Iſrael.
D Dan quoqꝫ ait: Dan catulus leonis fluet largiter de ba
ſan. Et Nephthali dixit: Nephthali abūdātia perfrue-
tur: ⁊ plenus erit benedictiōibus domini: Mare ⁊ me-
ridiem poſſidebit. Aſer quoqꝫ ait: Benedictus in filijs
Aſer: ſit placens fratribus ſuis: et tingat in oleo pedem
ſuum. Ferrum ⁊ es calceamentum eius. Sicut dies iu-
uentutis tue: ita et ſenectus tua. Non eſt deus alius vt
deus rectiſſimi. Aſcenſoꝛ celi auxiliatoꝛ tuus. Magni-
ficentia eius diſcurrūt nubes: habitaculū eius ſurſum:
⁊ ſubter bꝛachia ſempiterna: eijciet a facie tua inimicū:
dicetqꝫ cōterere. Habitabit Iſrael cōfidenter: ⁊ ſolus.
Oculus Iacob in terra frumēti ⁊ vini: celiqꝫ caligabūt
roꝛe. Beatꝰ es tu iſrael. Quis ſilis tui popule: q̄ ſalua-
ris ī dn̄o? Scutū auxilij tui: et gladiꝰ gloꝛie tue. Nega
bunt te inimici tui: et tu coꝝ colla calcabis. XXXIIII.
A Aſcendit ergo Moyſes de campeſtribus mo
ab ſuper mōtem Nebo: in verticem Phaſga
2. Mach. 2. a. contra Hiericho: oſtēditqꝫ ei dominus oēm
terrā Galaad vſqꝫ Dan: ⁊ vniuerſum Neph
thali: terramqꝫ Ephꝛaim ⁊ Manaſſe: ⁊ oēm terram iu
da vſqꝫ ad mare nouiſſimum: ⁊ auſtralem partem: ⁊ la-
B titudinem campi Hiericho ciuitatis palmarum vſqꝫ ſe
Gen. 12. b goꝛ. Dixitqꝫ dominus ad eū: Hec eſt terra: pꝛo qua iu-
et. 15. a. raui Abꝛaam Iſaac ⁊ Iacob: dicens: Semini tuo dabo
eam. Vidiſti eam oculis tuis: ⁊ non tranſibitis ad illā.
Moꝛtuuſqꝫ eſt ibi Moyſes ſeruus domini in terra mo
ab: iubente domino: ⁊ ſepeliuit eum in valle terre moab
contra Phogoꝛ: et non cognouit homo ſepulchꝛū eius C
vſqꝫ in pꝛeſentem diem. Moyſes centū ⁊ viginti anno-
rum erat: quando moꝛtuus eſt. Non caligauit oculus
eius: nec dentes illius moti ſunt. Fleueruntqꝫ eum filij
Iſrael in campeſtribus Moab triginta diebus: et com
pleti ſunt dies planctus lugentium Moyſen. Ioſue ve
ro filius Nun repletus eſt ſpiritu ſapientie: quia Moy
ſes poſuit ſuper eum manus ſuas. Et obedierunt ei filij
Iſrael: feceruntqꝫ ſicut pꝛecepit dominus Moyſi. Et D
nō ſurrexit vltra pꝛopheta in Iſrael: ſicut Moyſes: quē
noſſet dominus facie ad faciē in omnibꝰ ſignis atqꝫ poꝛ
tentis: que miſit per eū: vt faceret in terra Aegypti pha
raoni: ⁊ omnibus ſeruis eius: vniuerſeqꝫ terre illius: et
cunctam manum robuſtam: magnaqꝫ mirabilia: que fe
cit Moyſes coꝛā vniuerſo Iſrael. ¶ Finis.

¶ Pꝛologus beati Hieronymi pꝛeſbyteri
in libꝛum Ioſue.

Tandē finito pētateucho Moyſi: velut grādi
foenoꝛe liberati ad Ieſum filiū Naue manū
mittamus: quē hebꝛei Ioſue ben nun: id eſt
Ioſue filiū Nun vocāt: ⁊ ad Iudicū libꝛum
que ſophtim appellāt: ad Ruth q̊qꝫ ⁊ Eſter: q̊s eiſdem
noībꝰ efferūt. Monemuſqꝫ lectoꝛē: vt ſiluā hebꝛaicoꝛū
nominū: ⁊ diſtinctiōes ꝑ mēbꝛa diuiſas: diligēs ſcriptoꝛ
cōſeruet: ne ⁊ noſter laboꝛ: ⁊ illiꝰ ſtudiū pereat. Et vt in
pꝛimis: qd̄ ſepe teſtatus ſum: ſciat me nō in repꝛehenſio-
nem veterū noua cudere: ſicut amici mei criminant̄: ſed
pꝛo virili poꝛtiōem offerre lingue mee hoībꝰ: q̊s tn̄ no
ſtra delectāt: vt ꝓ Grecoꝝ hexaplis: q̄ ⁊ ſumptu ⁊ laboꝛe
maximo indigēt: editionē noſtrā habeāt. Et ſicubi ī an
tiquoꝛū voluminū lectiōe dubitarint: hec illis cōferētes
inueniāt quod requirūt. Maxime cū apud latinos tot
ſint exēplaria quot codices: ⁊ vnuſquiſqꝫ ꝓ arbitrio ſuo
vel addiderit: vel ſubtraxerit: qd̄ ei viſum eſt: ⁊ vtiqꝫ non
poſſit verū eſſe qd̄ diſſonat. Vnde ceſſat arcuato vulne-
re cōtra nos inſurgere ſcoꝛpius: et ſanctū opꝰ venenata
carpere lingua deſiſtat: vel ſuſcipiēs ſi placet: vel cōtem
nens ſi diſplicet. Memineritqꝫ illoꝝ verſuū: Os tuum
abūdauit malicia: ⁊ lingua tua concinnabat dolos. Se-
dēs aduerſus fratrē tuū loquebaris: et aduerſus filium
matris tue ponebas ſcandalū. Hec feciſti: ⁊ tacui. Exi-
ſtimaſti inique: ꝙ ero tui ſimilis. Arguam te: et ſtatuam
cōtra faciē tuā. Que eīn audiētis vel legētis vtilitas eſt:
nos laboꝛādo ſudare: ⁊ alios detrahendo laboꝛare: dole
re Iudeos: ꝙ calūniādi eis et irridēdi Chꝛiſtianos ſit
oblata occaſio: ⁊ eccleſie homines id deſpicere: immo la
cerare: vnde aduerſarij toꝛqueantur? Quod ſi vetus eis
tantū interpꝛetatio placet: que et mihi non diſplicet: et
nihil extra recipiendum putāt: cur ea que ſub aſteriſcis
⁊ obelis: vel addita ſunt: vel amputata legunt et negli-
gunt? Quare Danielē iuxta Theodotionis traditionē
eccleſie ſuſceperunt? Cur Oꝛigenem mirantur ⁊ Euſe
bium Pamphili: cūctas editiones ſimiliter diſſerētes.
Aut que fuit ſtulticia poſtq̄ vera dixerint: ꝓferre q̄ falſa
ſunt? Vnde aūt ī nouo teſtamēto ꝓbare poterūt aſſum-
pta teſtimonia: que in libꝛis veteribꝰ nō habent̄? Hec di
cimus: ne omnino calūniantibꝰ tacere videamur. Ceteꝝ
poſt ſancte Paule doꝛmitionē: cuiꝰ vita v̊tutis exēplū
eſt: ⁊ hos libꝛos: q̊s Euſtochio v̊gini Chꝛiſti negare nō
potui: decreuimꝰ dū ſpiritꝰ hos regit artꝰ: ꝓphetaꝝ ex-
planationi incūbere: ⁊ omiſſum iā diu opꝰ: q̄ſi q̄dā poſt-
liminio repetere: pꝛeſertim cū ⁊ admirabilis ſanctuſqꝫ
vir Pāmachiꝰ hoc idē literis flagitet: et nos ad patriā
feſtinantes moꝛtiferos Sirenaꝝ cātus: ſurda debeamꝰ
aure tranſire.

Liber Joſue Hebraice
Jehoſua. Caput. I

A E Factū eſt poſt mor
tem Moyſi ſerui domini:vt loquere
tur dominꝰ ad Joſue filiū Nun:mi
niſtrū moyſi:⁊ diceret ei:moyſes ſer
uus meus mortuꝰ eſt:Surge:⁊ trã
ſi Jordanē iſtum tu et oīs populus
tecū in terrã:quã ego dabo filijs iſra
deu. 12.c. el. Omnē locū quē calcauerit veſtigiū pedis veſtri:vobꝫ
tradã:ſicut locutus ſum moyſi:A deſerto et libano vſqꝫ
ad fluuium magnū Euphratē:omnis terra Ethꝫoꝝ vſ
qꝫ ad mare magnū cõtra ſolis occaſum erit terminꝰ ve
ſter: nullus poterit vobꝫ reſiſtere cūctis diebꝰ vitę tuę.
Sicut fui cū moyſe:ita ero tecū:nõ dimittã: nec derelin
infra 3.b. quã te:confortare ⁊ eſto robuſtus. Tu enī ſorte diuides
Heb.13.a. populo huic terrã:pro qua iuraui patribus tuis: vt tra
B derem eam illis.Cõfortare igitur:et eſto robuſtus val
Infra.eo. deut. 31.b de: vt cuſtodias ⁊ facias omnē legē quã pręcepit Moy
3.reg. 2.a ſes ſeruus meus. Nõ declines ab ea ad dexterã vel ad ſi
ſup.eodē. niſtrã:vt intelligas cuncta quę agis. Nõ recedat volu
C men legis huius ab ore tuo: ſed meditaberis in eo diebꝰ
ac noctibus:vt cuſtodias ⁊ facias oīa quę ſcripta ſunt in
eo. Tunc diriges viã tuã:et intelliges eam. Ecce pręci
pio tibi:confortare:⁊ eſto robuſtus. Noli metuere:⁊ no
li timere:quoniã tecū eſt dominꝰ deus tuus in oībus:
ad quęcūqꝫ perrexeris. Pręcepitqꝫ Joſue principibus
populi:dicēs: Tranſite per mediū caſtrorū:et imperate
populo:ac dicite: Pręparate vobis cibaria:quoniã poſt
diē tertiū tranſibitis Jordanē:⁊ intrabitis ad poſſiden
dã terrã:quã dominꝰ deus veſter daturus eſt vobis. Ru
num. 32.d infra.4.c. benitis quoqꝫ:et Gadditis:et dimidię tribui Manaſſe
D ait: Mementote ſermonis: quē pręcepit vobis moyſes
famulus domini:dicēs:Dominus deus veſter dedit vo
bis requiē:⁊ omnē terrã. Vxores veſtrę: et filij veſtri:ac
iumenta manebunt in terra: quã tradidit vobis moyſes
trans Jordanē. Vos autē tranſite armati ante fratres
veſtros:omnes fortes manu:⁊ pugnate ꝓ eis:donec det
dñs requiē fratribus veſtris:ſicut et vobis dedit:⁊ poſſi
deant ipſi quoqꝫ terrã: quã dñs deus veſter daturus eſt
eis: et ſic reuertimini in terrã poſſeſſionis veſtrę:⁊ habi
tabitis ī ea: quã vobis dedit Moyſes famulus dñi trãs
Jordanē cõtra ſolis ortū. Reſponderūtqꝫ ad Joſue at
qꝫ dixerunt:Oīa quę pręcepiſti nobis:faciemus:⁊ quo
mach.2.c. cunqꝫ miſeris:ibimus. Sicut obediuimꝰ in cūctis moy
ſi:ita obediemus et tibi: tantū ſit dominus deus tecū: ſi
cut fuit cū moyſe. Qui cõtradixerit ori tuo: ⁊ non obedi
erit cunctis ſermonibus:quos pręceperis ei:moriatur.
Tu tantū cõfortare: et viriliter age. II.
A Miſit igitur Joſue filius Nun de Sethim du
iaco. 2.d. Heb.11.f. os viros exploratores in abſcondito. Et dixit
eis: Ite et cõſyderate terrã: vrbēqꝫ Hiericho
Qui pergentes ingreſſi ſunt domū mulieris
meretricis:nomine Raab:et quieuerunt apud eã. Nū
ciatumqꝫ eſt regi Hiericho: et dictū: Ecce viri ingreſſi
ſunt huc per noctē de filijs Iſrael: vt explorent terram.
Miſitqꝫ rex Hiericho ad raab meretricē dicēs: Educ
viros qui venerunt ad te: ⁊ ingreſſi ſunt domum tuam:
Exploratores quippe ſunt:et omnē terrã cõſyderare ve
infra.6.c. nerunt. Tollenſqꝫ mulier viros:abſcondit:⁊ ait:Fateor
B venerūt ad me: ſed neſciebam vnde eſſent. Cūqꝫ porta
clauderetur in tenebris:et illi pariter exierunt:neſcio q̃
abierūt. Perſequimini cito:et cõprehendetis eos. Ipſa
autē fecit aſcendere viros in ſolariū domus ſuę:operuit
qꝫ eos ſtipula lini:quę ibi erat. Hi aūt qui miſſi fuerant:
ſecuti ſunt eos per viã: quę ducit ad vada Jordanis:il
liſqꝫ egreſſis ſtatim porta clauſa eſt. Necdum obdormi
uerãt qui latebant:⁊ ecce mulier aſcendit ad eos: et ait:
Noui ꝙ dominus tradiderit vobis terram. Etenim ir
ruit in nos terror veſter:et elanguerunt omnes habita
tores terrę. Audiuimus ꝙ ſiccauerit dominus aquas Exo.14.c
maris rubri ad veſtrum introitum:quando egreſſi eſtis
ex Aegypto: ⁊ quę feceritis duobus Amorręorū regibꝰ
qui erant trans Jordanem:Seon et Og:quos interfe
ciſtis. Et hęc audientes pertimuimus:et elãguit cor no C
ſtrum: nec remanſit ī nobis ſpiritus ad introitū veſtrū. infra.6.c.
Dominus enim deus veſter ipſe eſt deus in cęlo ſurſum
et in terra deorſum. Nūc ergo iurate mihi per dominū:
vt quõ ego miſericordiã feci vobiſcū:ita ⁊ vos faciatꝫ cū
domo patris mei:detiſqꝫ mihi verū ſignū: vt ſaluetis pa
trē meū ⁊ matrē:fratres ac ſorores meas:et omnia quę
illoꝝ ſunt:⁊ eruatꝫ animas noſtras a morte. Qui reſpõ
derunt ei:Anima noſtra ſit pro vobis in mortē:ſi tamen
nõ prodideris nos. Cumqꝫ tradiderit nobis dñs terrã
faciemus in te miſericordiam et veritatē. Demiſit ergo D
eos per funē de feneſtra. Domus enī eius hęrebat muro
Dixitqꝫ ad eos: Ad montana conſcendite:ne forte occur
rant vobis reuertentes:ibiqꝫ latitate tribus diebus do
nec redeant: et ſic ibitis per viã veſtrã. Qui dixerunt ad
eã: Innoxij erimus a iuramento hoc: quo adiuraſti nos
ſi ingredientibus nobis terrã:ſignū non fuerit funiculus
iſte coccineus:et ligaueris eū in feneſtra:per quã demiſi
ſti nos:et patrem tuū ac matrē:fratreſqꝫ:⁊ oēm cogna
tionē tuã cõgregaueris in domū tuã. Qui oſtiū domus
tuę egreſſus fuerit:reus ſibi erit:ſanguis ipſius erit ī ca
put eius:et nos erimus alieni. Cunctoꝝ autē ſanguis q̃
tecū in domo fuerint:redundabit in caput noſtrū:ſi eos
aliquis tetigerit. Quõ ſi nos prodere volueris: et ſermo E
nē iſtū proferre in mediū: erimus mundi ab hoc iuramē
to q̃ adiuraſti nos. Et illa reſpondit: Sicut locuti eſtꝫ:
ita fiat. Dimittenſqꝫ eos vt pergerent: appendit funicu
lū coccineū in feneſtra. Illi vero ambulantes peruenerunt
ad montana:⁊ manſerunt ibi tres dies:donec reuerterē
tur:qui fuerant ꝑſecuti. Quęrentes enī per oēm viã nõ
repererunt eos. Quibus vrbem ingreſſis reuerſi ſunt:⁊
deſcenderunt exploratores de monte: ⁊ tranſmiſſo Jor
dane venerūt ad Joſue filiū Nun:narraueruntqꝫ ei om
nia quę acciderãt ſibi: atqꝫ dixerunt: Tradidit dominꝰ
omnem terram hanc ī manus noſtras: ⁊ timore proſtra
ti ſunt cuncti habitatores eius. III.
Surrexit Joſue de nocte cõſurgēs mouit caſtra A
egredienteſqꝫ de Sethim: venerūt ad Jorda
nem ipſe: ⁊ oēs filij Iſrael:⁊ morati ſunt ibi ꝑ
tres dies. Quibus euolutis tranſierunt pco
nes per caſtrorū mediū:⁊ clamare coeperunt:Quãdo vi
deritis arcam foederis domini dei veſtri: et ſacerdotes
ſtirpis Leuiticę portantes eam: vos quoqꝫ conſurgite
et ſequimini pręcedentes: ſitqꝫ inter vos et arcam ſpaci
um cubitorum duum miliū: vt procul magis videre poſ
ſitis:et noſſe ꝑ quã viã ingrediamini:quia prius nõ am
bulaſtis per eã:et cauete ne appropinquetis ad arcã. Di B
xitqꝫ Joſue ad populum: Sanctificamini: cras enim fa leui. 20.b
ciet dominus inter vos mirabilia. Et ait ad ſacerdotes num. 1.d. 1 reg.16.b
Tollite arcam foederis:⁊ pręcedite populum. Qui iuſ ſupra.1.a.
ſa complentes:tulerunt et ambulauerunt ante eos. Di
xitqꝫ dominꝰ ad Joſue: Hodie incipiam exaltare te co
ram omni Iſrael:vt ſciant: ꝙ ſicut cum moyſe fui:ita ⁊
tecū ſim. Tu aūt pręcipe ſacerdotibus qui portant arcã
foederis:et dic eis: Cum ingreſſi fueritis partem aquę
Jordanis: ſtate in ea. Dixitqꝫ Joſue ad filios iſrael: Ac C
cedite huc:⁊ audite verbū domini dei veſtri. Et rurſum
in hoc:inquit:ſcietis ꝙ dominus deus viuens in medio
veſtri eſt: et diſperdet in conſpectu veſtro Chananęum:
et Ethęum: Eueum: et Pherezęum: Gergeſęum quo
qꝫ et Jebuſęum:et Amorręum. Ecce arca foederis do
mini omnis terrę antecedet vos per Jordanē. Parate
duodecim viros de duodecim tribubus iſrael: ſingulos
per ſingulas tribus. Et cū poſuerint veſtigia pedū ſuo

rum ſacerdotes: qui portãt arcam foederis domini dei
vniuerſe terre in aquis iordanis: aque q̃ inferiores ſunt:
decurrent atqꝫ deficient: que autem deſuper veniunt: in
D vna mole conſiſtent. Igitur egreſſus eſt populus de ta
Eccl.24.c bernaculis ſuis: vt tranſirent Jordanem: et ſacerdotes
qui portabãt arcam foederis: pergebant ante eum. In-
greſſiſqꝫ eis Jordanem: et pedibus eorum ĩ parte aque
tinctis: iordanis aũt ripas aluei ſui tempore meſſis im-
pleuerat: ſteterũt aque deſcendẽtes in loco vno: et inſtar
montis intumeſcentes apparebant ꝓcul ab vrbe: que vo
catur Edom: vſqꝫ ad locũ Sarthan. Que aũt iferiores
erant in mare ſolitudinis (qđ nunc vocatur mortuũ) de
ſcenderunt vſqꝫquo omnino deficerent. Populus autẽ
incedebat contra Jordanẽ: et ſacerdotes: qui portabãt
arcam foederis domini: ſtabant ſuper ſiccam humum ĩ
medio Jordanis accincti: omniſqꝫ populus per arentẽ
alueum tranſibat. IIII.
A Quibus trãſgreſſis: dixit dominus ad Joſue:
Elige duodecim viros ſingulos p ſingulas
tribus: ⁊ precipe eis: vt tollant de medio Jor
danis alueo: vbi ſteterũt pedes ſacerdotum:
duodecim duriſſimos lapides: quos ponetis in loco ca-
ſtrorũ: vbi fixeritis hac nocte tẽtoria. Uocauitqꝫ Joſue
duodecim viros: quos elegerat de filijs Iſrael ſingulos
de ſingulis tribubus: ⁊ ait ad eos: Ite ante arcã dñi dei
veſtri ad iordanis mediũ: ⁊ portate ĩde ſinguli ſingulos
lapides in humeris veſtris: iuxta numerum filiorꝫ Iſra
Deut.17.a. el: vt ſit ſignum inter vos. Et quando interrogauerint
B vos filij veſtri cras: dicentes: Quid ſibi volunt iſti lapi-
des? reſpõdebitis eis: Defecerũt aque iordanis ante ar
cam foederis dñi: cũ tranſiret eũ: idcirco poſiti ſunt lapi
des iſti in monimentũ filiorꝫ Iſrael vſqꝫ in eternum. Fe
cerunt ergo filij Iſrael: ſicut precepit eis Joſue: portã-
tes de medio Jordanis alueo duodecim lapides: vt do-
minus ei imperarat: iuxta numerũ filiorꝫ Iſrael: vſqꝫ in
locũ in q̊ caſtrametati ſunt: ibiqꝫ poſuerũt eos. Alios q̃-
qꝫ duodecim lapides poſuit Joſue ĩ medio Jordanis al
ueo: vbi ſteterũt ſacerdotes: q̃ portabãt arcã foederis do
mini: ⁊ ſunt ibi vſqꝫ in preſentẽ diẽ. Sacerdotes autẽ: q̃
portabant arcã: ſtabant in Jordanis medio: donec om-
nia cõplerentur: que Joſue: vt loqueret̃ ad populũ: pre
ceperat dñs: ⁊ dixerat ei moyſes. Feſtinauitqꝫ populus
et tranſijt. Cũqꝫ tranſiſſent omnes: tranſiuit et arca do
mini: ſacerdotes quoqꝫ pergebãt ante populum. Filij q̊
C
Num.32.f qꝫ Ruben: et Gad: ⁊ dimidia tribus Manaſſe: armati
precedebant fratres ſuos filios Iſrael: ſicut eis precepe
rat Moyſes: et quadraginta pugnatorũ milia per tur-
mas: ⁊ cuneos incedebant per plana atqꝫ campeſtria vr
bis Hiericho. In die illo magnificauit dominus Joſue
corã omni Iſrael: vt timerent eũ: ſicut timuerant Moy
ſen: dum adhuc viueret. Dixitqꝫ ad eum: Precipe ſacer
dotibus: qui portant arcã foederis domini: vt aſcendãt
de Jordane. Qui precepit eis: dicẽs: Aſcendite de Jor
dane. Cũqꝫ aſcendiſſent portantes arcã foederis dñi: ⁊
ſiccã humũ calcare coepiſſent: reuerſe ſunt aque in alue
um ſuũ: et fluebant ſicut ante cõſueuerãt. Populus aũt
aſcendit de iordane decimo die menſis primi: ⁊ caſtrame
tati ſunt in Galgalis contra orientalẽ plagã vrbis Hie
D richo. Duodecim quoqꝫ lapides: quos de Jordanis al-
ueo ſumpſerant: poſuit Joſue in Galgalis: et dixit ad fi
lios Iſrael: Quãdo interrogauerint filij veſtri cras pa-
tres ſuos: et dixerint eis: Quid ſibi volunt lapides iſti?
docebitis eos: atqꝫ dicetis: Per arentem alueum tran-
ſiuit Iſrael Jordanem iſtum: ſiccante domino deo no-
ſtro aquas eius in conſpectu noſtro: donec tranſiremus
Exo.14.c ſicut fecerat prius in mari rubro: qđ ſiccauit donec trãſi
remus: vt diſcant omnes terrarum populi fortiſſimam
dei manum: vt ⁊ vos timeatis deum veſtrum omni tem
pore. V.

Poſtq̃ ergo audierũt omnes reges Amorre- A
orũ: qui habitabãt trans iordanẽ ad occidẽta
lẽ plagã: ⁊ cuncti reges Chanaan: qui propĩ
qua poſſidebãt magni maris loca: q siccaſſet
dñs fluenta Jordanis corã filijs iſrael donec tranſirẽt:
diſſolutũ eſt cor eorꝫ: et nõ remanſit ĩ eis ſpiritus timẽti B
um introitũ filiorꝫ iſrael. Eo tempore ait dñs ad Joſue
Fac tibi cultros lapideos: ⁊ circuncide ſecũdo filios I-
ſrael. Fecit qđ iuſſerat dñs: ⁊ circuncidit filios Iſrael in
colle preputiorũ. Hec aũt cauſa eſt ſecunde circunciſio
nis. Omnis populus qui egreſſus eſt de Aegypto gene
ris maſculini: vniuerſi bellatores viri mortui ſunt in de-
ſerto: p lõgiſſimos vie circuitus: qui oẽs circunciſi erãt.
Populus aũt q̃ natus eſt in deſerto: p quadraginta an
nos itineris latiſſime ſolitudinis incircunciſus fuit: do
nec cõſumerent̃: q̊ nõ audierãt vocẽ dñi: et quib⁹ ante iu
rauerat: vt oſtẽderet eis terrã lacte ⁊ melle manantem.
Horꝫ filij in locũ ſucceſſerũt patrũ: ⁊ circunciſi ſunt a io C
ſue: q̊a ſicut nati fuerãt: in preputio erant: nec eos in via
aliq̊s circũciderat. Poſtq̃ aũt oẽs circũciſi ſunt: manſe
rũt ĩ eodẽ caſtrorũ loco: donec ſanarent̃. Dixitqꝫ dñs ad
ioſue: Hodie abſtuli opprobriũ egypti a vobis. Uocatũ
qꝫ eſt nomẽ loci illius Galgala vſqꝫ in preſentẽ diẽ. Ma
ſeruntqꝫ filij Iſrael in Galgalis: et fecerũt phaſe quarta
decima die mẽſis ad veſperũ ĩ campeſtrib⁹ Hiericho: et
comederunt de frugibus terre die altero: ⁊ azymos pa-
nes: ⁊ polentã eiuſdem anni. Defecitqꝫ manna poſtq̃ co D
mederũt de frugibus terre: nec vſi ſunt vltra cibo illo fi-
lij Iſrael: ſed comederunt de frugibus p̃ſentis anni ter
re Chanaan. Cum autẽ eſſet Joſue in agro vrbis Hie-
richo: leuauit oculos et vidit virũ ſtantem contra ſe: eua
ginatum tenẽtem gladium: perrexitqꝫ ad eũ ⁊ ait: No-
ſter es: an aduerſariorum? Qui reſpõdit: Nequaq̃: ſed
ſum princeps exercitus domini: et nunc venio. Cecidit
Joſue pronus in terram. Et adorans ait: Quid domi- Exo.3.b
nus meus loquitur ad ſeruum ſuũ? Solue: inquit: calce Actu.7.d
amentũ tuũ de pedibus tuis: locus enim in quo ſtas: ſan
ct⁹ eſt. Fecitqꝫ Joſue: vt ſibi fuerat imperatũ. VI.
Jericho autem clauſa erat: atqꝫ munita timo A
re filiorum Iſrael: et nullus egredi audebat
aut ingredi. Dixitqꝫ dominus ad Joſue: Ec
ce dedi in manus tuas Hiericho: et regem ei
us: omeſqꝫ fortes viros. Circuite vrbem cuncti bellato-
res ſemel per diem: ſic facietis ſex diebus. Septimo au-
tem die ſacerdotes tollent ſeptem buccinas: quarum v-
ſus eſt in iubileo: ⁊ precedent arcã foederis: ſeptieſqꝫ cir
cũibitis ciuitatem: ⁊ ſacerdotes clangent buccinis. Cũ
qꝫ inſonuerit vox tube longior atqꝫ conciſior: et in auri-
bus veſtris increpuerit: cõclamabit omnis populus vo
ciferatione maxima: ⁊ muri funditus corruent ciuitatis
ingredienturqꝫ ſinguli per locũ cõtra quẽ ſteterint. Uo
cauit ergo Joſue filius Nun ſacerdotes: et dixit ad eos
Tollite arcã foederis. Et ſeptẽ alij ſacerdotes tollãt ſe
ptẽ iubileorũ buccinas: et incedant ante arcam dñi. Ad
populum quoqꝫ ait: Ite et circuite ciuitatem armati p̃-
cedentes arcam domini. Cumqꝫ Joſue verba finiſſet: et B
ſeptẽ ſacerdotes ſeptem buccinis clãgerent ante arcam
foederis domini: oĩſqꝫ populus precederet armati exer
citus: reliquũ vulgus arcã ſequebat̃: ac buccinis oĩa con
crepabant. Preceperat aũt Joſue populo: dicens: Nõ
clamabitis: nec audietur vox veſtra: neqꝫ vllus ſermo ex
ore veſtro egredietur: donec veniat dies ĩ q̊ dicam vo
bis: clamate ⁊ vociferamini. Circũiuit ergo arca domi-
ni ciuitatem ſemel per diẽ: ⁊ reuerſa eſt in caſtra: reman
ſitqꝫ ibi. Igitur Joſue de nocte cõſurgente: tulerunt ſa
cerdotes arcã dñi: et ſeptẽ ex eis ſeptẽ buccinas: quarũ ĩ
iubileo vſus eſt: precedebãtqꝫ arcam dñi ambulantes at
qꝫ clangentes: ⁊ armatus populus ibat ante eos: vulg⁹
aũt reliquũ ſequebat̃ arcam: ⁊ buccinis perſonabat. Cir
cũieruntqꝫ ciuitatem ſecundo die ſemel: et reuerſi ſunt ĩ

caſtra. Sic fecerunt ſex diebus. Die autem ſeptimo dilu
culo conſurgentes: circuierunt vrbem: ſicut diſpoſitum
C erat: ſepties. Cumqꝫ ſeptimo circuitu clangerent bucci
nis ſacerdotes: dixit Joſue ad omnē Iſrael: Vociferami
mini: tradidit enim vobis dominus ciuitatē. Sitqꝫ ciui
tas hec anathema: ⁊ omnia que in ea ſunt domino. So
la Raab meretrix viuat cum vniuerſis: qui cum ea ī do
mo ſunt. Abſcondit eñ nuncios quos direximus. Vos
autē cauete: ne de his q̄ precepta ſunt vobis: quippiā cō
tingatis: ⁊ ſitis preuaricationis rei: et omnia caſtra Iſ
Sup. z.a rael ſub peccato ſint: atqꝫ turbētur. Quicq̄d aūt auri: ⁊
argenti fuerit: ⁊ vaſorum eneorū ac ferri: domino conſe
cretur: repoſitū in theſauris eius. Igitur omni populo
vociferante: ⁊ clangentibus tubis poſtꝙ in aures multi
tudinis vox ſonituſqꝫ increpuit: muri illico corruerūt: ⁊
Heb. u.c. aſcendit vnuſquiſqꝫ per locū qui cōtra ſe erat. Ceperūt
qꝫ ciuitatē: et interfecerūt omnia que erant in ea: a viro
vſqꝫ ad mulierem: ab infante vſqꝫ ad ſenem. Boues quo
ſupra.z.c. qꝫ et oues: et aſinos in ore gladij percuſſerunt. Duobus
autē viris: qui exploratores miſſi fuerant: dixit Joſue:
Ingredimini domū mulieris meretricis: ⁊ pducite eā:
et omnia que illius ſunt: ſicut illi iuramento firmaſtis.
Ingreſſiqꝫ iuuenes: eduxerunt Raab: ⁊ parentes eius:
fratres quoqꝫ: et cunctam ſupellectilem ac cognatiōem
Heb. u.f. illius: et extra caſtra Iſrael mane fecerunt. Vrbem aūt:
⁊ omnia que inuenta ſunt in ea: ſuccenderūt: abſqꝫ auro
et argento: et vaſis eneis: ac ferro: que in erariū domini
conſecrarūt. Raab vero meretricē: ⁊ domū patris eius:
et omnia que habebat: fecit Joſue viuere: ⁊ habitauerūt
in medio Iſrael vſqꝫ in preſentem diem: eo ꝙ abſconde
rit nuncios: quos miſerat: vt explorarēt Hiericho. In
tempore illo imprecatus eſt Joſue: dicens: Maledict⁹
vir coram domino: qui ſuſcitauerit: ⁊ edificauerit ciuita
tē Hiericho. In primogenito ſuo fundamenta illius ia
ceat: et in nouiſſimo liberorum ponat portas eius. Fuit
ergo dominus cum Joſue: et nomen eius vulgatum eſt
in omni terra. VII.

A Ilij autē Iſrael preuaricati ſunt mandatū:
et vſurpauerunt de anathemate. Nam Achā
filius Charmi filij Zabdi: filij Zare de tribu
Iuda tulit aliquid de anathemate. Iratuſqꝫ
eſt dominus cōtra filios iſrael. Cūqꝫ mitteret Joſue de
Hiericho viros contra Hai: que eſt iuxta Bethauē ad
orientalem plagam oppidi Bethel: dixit eis: Aſcendite
et explorate terram. Qui precepta complentes explora
uerunt Hai. Et reuerſi dixerunt ei: Non aſcendat oīs
populus: ſed duo vel tria milia virorum pergent: et de
leant ciuitatem. Quare omnis populus fruſtra vexabit
cōtra hoſtes pauciſſimos? Aſcenderunt ergo tria milia
pugnatorum. Qui ſtatim terga vertentes: percuſſi ſunt
a viris vrbis Hai: ⁊ corruerunt ex eis triginta et ſex ho
B mīes. Perſecutiqꝫ ſunt eos aduerſarij de porta vſqꝫ ad
Sabarim: ⁊ ceciderunt p prona fugientes. Pertimuit
qꝫ cor populi: ⁊ ad inſtar aque liquefactum eſt: Joſue ve
ro ſcidit veſtimenta ſua: et pronus cecidit in terram co
ram arca domini vſqꝫ ad veſperam: tam ipſe ꝙ omnes
ſenes Iſrael. Miſerūtqꝫ puluerem ſuper capita ſua: et
dixit Joſue: Heu domine deus: quid voluiſti traducere
populum iſtum Jordanē fluuiū: vt traderes nos in ma
nus Amorrei: et perderes? Vtinam vt coepimus: man
ſiſſemus trans Jordanem. Mi domine deus: quid di
cam videns Iſraelem hoſtibus ſuis terga vertentē? Au
dient Chananei: et omnes habitatores terre: ⁊ pariter
conglobati circundabunt nos: atqꝫ delebunt nomen no
ſtrum de terra. Et quid facies magno nomini tuo? Di
xitqꝫ dominus ad Joſue: Surge: cur iaces pronus ī ter
ra? Peccauit iſrael ⁊ preuaricatus eſt pactum meū: tu
leruntqꝫ de anathemate: ⁊ furati ſunt atqꝫ mentiti: ⁊ ab
ſconderūt inter vaſa ſua. Nec poterit Iſrael ſtare ante
hoſtes ſuos: eoſqꝫ fugiet: quia pollutus eſt anathemate.
Non ero vltra vobiſcum: donec conteratis eum: qui hu C
ius ſcelerꝫ reus eſt. Surge: ſanctifica populū: ⁊ dic eis: ſupra.3.b
Sanctificamini in craſtinū: hec enim dicit dominus de leui.20.b
us iſrael: Anathema in medio tui eſt Iſrael. Non pote num.11.d.
ris ſtare coram hoſtibus tuis: donec deleatur ex te q̄ hoc 1reg.16.b
contaminatus eſt ſcelere. Accedetiſqꝫ mane ſinguli per
tribus veſtras: et quamcunqꝫ tribuū ſors inuenerit: ac
cedet per cognationes ſuas: et cognatio per domos: do
muſqꝫ per viros: ⁊ quicunqꝫ ille in hoc facinore fuerit de
prehēſus: cōburetur igni cum omni ſubſtantia ſua: quo
niam preuaricatus eſt pactum domini: et fecit nephas ī
Iſrael. Surgens itaqꝫ Joſue mane: applicuit iſrael per
tribus ſuas: et inuenta eſt tribus Juda. Que cum iux
ta familias ſuas eſſet oblata: īuenta eſt familia Zare. Il
lam quoqꝫ per domos offerēs repperit Zabdi: cuius do
mum in ſingulos diuidēs viros: inuenit Acham filium
Charmi: filij Zabdi: filij Zare de tribu iuda. Et ait io
ſue ad Acham: Fili mi: da gloriam domino deo Iſrael:
et confitere atqꝫ indica mihi quid feceris: ne abſcondas.
Reſpōditqꝫ Acham ioſue: et dixit ei: Vere ego peccaui D
domino deo iſrael: ⁊ ſic et ſic feci. Vidi enim inter ſpolia
pallium coccineum valde bonum: et ducentos ſiclos ar
genti: regulamqꝫ auream quinquaginta ſiclorum: ⁊ cō
cupiſcens abſtuli: et abſcondi in terra contra mediū ta
bernaculi mei: argētumqꝫ foſſa humo operui. Miſit er
go Joſue miniſtros: qui currentes ad tabernaculum il
lius: repperérunt cuncta abſcondita in eodem loco: ⁊ ar
gentum ſimul. Auferenteſqꝫ de tentorio tulerunt ea ad
Joſue: et ad omnes filios iſrael: proieceruntqꝫ ante do
minum. Tollens itaqꝫ Joſue Acham filiū Zare: argen
tumqꝫ et pallium: et auream regulam: filios quoqꝫ ⁊ fili
as eius: boues et aſinos ⁊ oues: ipſumqꝫ tabernaculum
et cunctā ſupellectilem: et omnis iſrael cum eo: duxerūt
eos ad vallem Achor: vbi dixit ioſue: Quia turbaſti nos: z.reg.8.b
exturbat te dominus in die hac. Lapidauitqꝫ eum om
nis iſrael: et cūcta que illius erant: igne cōſumpta ſunt.
Congregauerūtqꝫ ſuper eum aceruum magnū lapidū:
qui permanet vſqꝫ in preſentem diem. Et auerſus eſt fu iudic.z.a
ror domini ab eis. Vocatumqꝫ eſt nomen loci illius val
lis Achor vſqꝫ hodie. VIII.

Dixit autem dominus ad Joſue: Ne timeas: A
neqꝫ formides. Tollite mecū omnē multitu
dinem pugnatorū: et conſurgens aſcendit in
oppidum Hai: Ecce tradidi in manū tuā re
gem eius: et populum: vrbemqꝫ et terram. Facieſqꝫ vrbi
Hai: et regi eius: ſicut feciſti Hiericho: et regi illius.
Predā vero: et omnia animantia diripietis vobis. Po
ne inſidias vrbi poſt eam. Surrexitqꝫ Joſue: et omnis
exercitus bellatorum cum eo: vt aſcenderet in Hai. Et
electa triginta millia virorum fortium miſit nocte: pre
cepitqꝫ eis: dicēs: Ponite inſidias poſt ciuitatē: Nec lō
gius recedatis: et eritis omnes parati. Ego autem ⁊ re
liqua multitudo: que mecum eſt: accedemus ex aduerſo
contra vrbem. Cumqꝫ exierint cōtra nos: ſicut ante fe ſupra.7.a
cimus: fugiemus: et terga vertemus: donec perſequen B
tes ab vrbe longius protrahātur. Putabunt enim nos
fugere ſicut prius. Nobis ergo fugientibus: ⁊ illis pſe
quentib⁹: cōſurgetꝫ de inſidijs: ⁊ vaſtabitis ciuitatē: tra
detqꝫ eam domin⁹ deus veſter in manus veſtras. Cūqꝫ
ceperitis: ſuccendite eā: ⁊ ſic oīa facietis vt iuſſi. Dimi
ſitqꝫ eos: ⁊ prexerunt ad locū inſidiarū: ſederuntqꝫ inter
Bethel ⁊ Hai ad ocidentalem plagā vrbis Hai. Joſue
aūt nocte illa ī medio māſit populi: ſurgēſqꝫ diluculo re
cēſuit ſocios: ⁊ aſcendit cū ſenioribus in fronte exercit⁹
vallat⁹ auxilio pugnatorū. Cumqꝫ veniſſent: et aſcendiſ
ſent ex aduerſo ciuitatis: ſteterunt ad ſeptentrionalē vr
bis plagā: inter quā: ⁊ eos erat vallis media. Quīqꝫ aūt C
millia virorum elegerat: ⁊ poſuerat in inſidijs inter Be
thel ⁊ Hai ex occidantali parte eiuſdē ciuitatis. Omīs
vero reliquus exercit⁹ ad aquilonē aciē dirigebat: ita vt

nouiſſimi multitudinis occidentalem plagam vꝛbis at
tingerent. Abijt ergo Joſue nocte illa: et ſtetit in vallis
medio. Qđ cū vidiſſet rex Hai: feſtinauit mane: ⁊ egreſ-
ſus eſt cum omni exercitu ciuitatis: direxitqꝫ aciem con
tra deſertum: ignoꝛans ꝙ poſt tergum laterēt inſidię.
Joſue vero: ⁊ omnis iſrael ceſſerunt loco: ſimulātes me
tum: et fugientes per ſolitudinis viam. At illi vociferan
tes pariter: et ſe mutuo cohoꝛtātes: perſecuti ſunt eos.
D Cumqꝫ receſſiſſent a ciuitate: et ne vnus quidem in vꝛ-
be Hai et Bethel remanſiſſet: qui non perſequeret̄ iſra-
el: ſicut eruperant aperta oppida relinquentes: dixit do
minus ad Joſue: Leua clypeum qui in manu tua eſt cō-
tra vꝛbem Hai: quoniā tibi tradam eam. Cumqꝫ eleuaſ
ſet clypeū ex aduerſo ciuitatis: inſidię quę latebant: ſur
rexerunt confeſtim: ⁊ pergentes ad ciuitatē ceperunt: ⁊
ſuccenderunt eā. Viri autē ciuitatis qui perſequebātur
Joſue: reſpiciētes ⁊ videntes fumum vꝛbis ad cęlū vſqꝫ
cōſcendere: nō potuerūt vltra huc illucqꝫ diffugere: pꝛę
ſertim cum hi qui ſimulauerant fugam: ⁊ tendebant ad
ſolitudinem cōtra perſequentes foꝛtiſſime reſtitiſſent.
Vidensqꝫ Joſue et omnis iſrael: ꝙ capta eſſet ciuitas:
⁊ fumus vꝛbis aſcenderet: reuerſus percuſſit viros hai.
Siquidem ⁊ illi qui ceperant: et ſuccenderant ciuitatē:
E egreſſi ex vꝛbe cōtra ſuos medios hoſtiū ferire coeperūt
Cum ergo ex vtraqꝫ parte aduerſarij cęderētur: ita vt
nullus de tanta multitudine ſaluaretur: regē quoqꝫ vꝛ
bis Hai appꝛehenderūt viuentē: et obtulerunt Joſue.
Igitur omnibus interfectis: qui iſraelem ad deſerta tē
dentem fuerant perſecuti: ⁊ in eodem loco gladio coꝛru
entibus: reuerſi filij iſrael percuſſerunt ciuitatē. Erant
autē qui in eodē die conciderant a viro vſqꝫ ad mulierē:
duodecim millia hominū omnis vꝛbis Hai. Joſue vero
non contraxit manū: quā ī ſublime poꝛrexerat: tenēs cly
peum: donec interficerentur oēs habitatoꝛes Hai. Iu-
menta autē et pꝛędam ciuitatis diuiſerunt ſibi filij iſra
el: ſicut pꝛęceperat dominus Joſue. Qui ſuccēdit vꝛbē
F et fecit eam tumulum ſempiternū. Regem quoqꝫ eius
ſuſpēdit in patibulo vſqꝫ ad veſperā: et Solis occaſum
Exo.20.d Pꝛęcepitqꝫ Joſue: ⁊ depoſuerunt cadauer eius de cru
deu.27.a ce: pꝛoiecerūtqꝫ in ipſo introitu ciuitatis: congeſto ſu-
per eo magno aceruo lapidum: qui permanet vſqꝫ ī pꝛę-
ſentem diem. Tunc ędificauit Joſue altare domino deo
iſrael in monte Hebal: ſicut pꝛęceperat Moyſes famu
lus domini filijs iſrael. Et ſcriptum eſt ī volumine legis
Moyſi: altare de lapidibus impolitis: quos ferrum nō
tetigit: ⁊ obtulit ſuper eo holocauſta domino: immola-
uitqꝫ pacificas victimas: ⁊ ſcripſit ſuper lapides Deute
ronomiū legis moyſi: qđ ille digeſſerat coꝛā filijs iſrael.
Omnis autē Iſrael: et omnes maioꝛes natu: ducesqꝫ ac
iudices ſtabant ex vtraqꝫ parte arcę in cōſpectu ſacerdo
tum: qui poꝛtabant arcā foederis domini: vt aduena ita
⁊ indigena. Media pars eoꝛum iuxta montē Garizim:
et media iuxta montem Hebal: ſicut pꝛęceperat Moy
ſes famulus domini. Et pꝛimum quidem benedixit po
pulo iſrael. Poſt hęc legit omnia verba benedictiōis et
maledictionis: et cuncta quę ſcripta fuerant in legis vo
lumine. Nihil ex his quę Moyſes iuſſerat reliquit inta
ctū: ſed vniuerſa replicauit coꝛā omni multitudinę iſrael
mulierib⁹ ac paruulis ⁊ aduenis: q̄ inter eos moꝛabant̄.
A Quibus auditis: cūcti reges trans IX.
iordanem qui verſabantur in montanis et cā-
peſtribus: ī maritimiſ: ac litoꝛe magni maris.
Hi quoqꝫ qui habitabant iuxta libanū: Ethę
us et Amoꝛręus: Chananęus: Pherezęus: ⁊ Euęus ⁊
Iebuſęus congregati ſunt pariter: vt pugnarent cōtra
Joſue et iſrael vno animo: eademqꝫ ſententia. At qui ha
bitabant in Gabaon: audientes cuncta quę fecerat Jo-
ſue: Hiericho et Hai: callide cogitantes tulerunt ſibi ci
baria: ſaccos veteres aſinis īponentes: ⁊ vtres vinarios
ſciſſos atqꝫ conſutos: calceamētaqꝫ perantiqua: quę ad
indicium vetuſtatis pitacijs conſuta erant: induti vete
ribus veſtimētis: panes quoqꝫ quos poꝛtabant ob viati
cū duri erāt: ⁊ in fruſta comminuti. Perrexeruntqꝫ ad
Joſue: qui tunc moꝛabat̄ in caſtris Galgale: ⁊ dixerunt
ei: atqꝫ ſimul omni iſraeli: De terra longinqua venim⁹: B
pacem vobiſcum facere cupientes. Reſponderuntqꝫ fi
lij iſrael ad eos: atqꝫ dixerunt: Ne foꝛte in terra quę no-
bis foꝛte debetur: habiteris: et nō poſſumus foedus inire
vobiſcū. At illi ad ioſue ſerui inquiunt: tui ſumus. Qui
bus Joſue ait: Quinā eſtis vos: aut vnde veniſtis? Re-
ſponderūt: De terra longinqua valde venerūt ſerui tui ī
nomine domini dei tui. Audiuimus enim famam poten
tię eius: cuncta quę fecit in Aegypto: et duobus regib⁹
Amoꝛręoꝛū: qui fuerant trans ioꝛdanē: Seon regi He
ſebon: ⁊ Og regi baſan: qui erant in Aſtaroth: dixerunt
qꝫ nobis ſenioꝛes: et oēs habitatoꝛes terrę noſtrę: Tol-
lite ī manibus veſtris cibaria ob longiſſimā viā: et occur
rite eis: ⁊ dicite: Serui veſtri ſumus: foedus inite nobiſ
cū: En panes quādo egreſſi ſumus de domibus noſtris:
vt veniremus ad vos: calidos ſumpſimus: nunc ſicci fa-
cti ſunt et vetuſtate nimia cōminuti. Vtres vini nouos C
īpleuimus: nunc rupti ſunt ⁊ ſoluti. Veſtes ⁊ calceamē
ta quibus induimur: et quę habemus in pedibus ob lon
gitudinē longioꝛiſ vię trita ſunt: et pene cōſumpta. Suſ
ceperūt igitur de cibarijs eoꝝ: ⁊ os domini non interro
gauerunt. Fecitqꝫ Joſue cum eis pacem: et inito foede i.reg.12.a
re pollicitus eſt: vt non occiderentur. Pꝛincipes quoqꝫ
multitudinis iurauerunt eis. Poſt dies autē tres initi
foederis audierunt ꝙ in vicino habitarent: et inter eos
futuri eſſent. Moueruntqꝫ caſtra filij iſrael: et venerūt
in ciuitates eoꝝ die tertio: quarū hęc vocabula ſunt: Ga
baon ⁊ Caphira ⁊ Beroth ⁊ Cariathiarim. Et nō per-
cuſſerunt eos: eo ꝙ iuraſſent eis pꝛincipes multitudi-
nis in nomine domini dei iſrael. Murmurauit itaqꝫ oē
vulgus contra pꝛincipes iſrael. Qui reſpoderūt eis: Iu
rauimus eis in nomine domini dei iſrael: et idcirco non
poſſumus eos cōtingere. Sed hoc faciemus eis: Reſer
uentur quidē vt viuant: ne contra nos ira domini conci D
tetur: ſi peierauerimus: ſed ſic viuant: vt in vſus vniuer
ſę multitudinis ligna cędant: aquaſqꝫ cōpoꝛtent. Qui
bus hęc loquentibus: vocauit Gabaonitas Joſue: ⁊ di
xit eis: Cur nos decipere fraude voluiſtis vt diceretiſ: p
cul valde habitauim⁹ a vobis: cum ī medio noſtri ſitis?
Itaqꝫ ſub maledictōe eritiſ: ⁊ nō deficiet de ſtirpe veſtra
ligna cędens: aquaſqꝫ cōpoꝛtans in domū dei mei. Qui
reſponderūt: Nunciatū eſt nobis ſeruis tuis: ꝙ pꝛomi-
ſiſſet domin⁹ deus tuus moyſi ſeruo ſuo: vt traderet vo
bis omnē terrā: ⁊ diſperderet cūctos habitatoꝛes eius.
Timuimus igitur valde: ⁊ pꝛouidimus aīabus noſtris
veſtro terroꝛe cōpulſi: ⁊ hoc conſiliū iniuim⁹. Nunc aūt
in manu tua ſumus: qđ tibi bonū ⁊ rectū videtur: fac no
bis. Fecit ergo Joſue vt dixerat: et liberauit eos de ma-
nibus filioꝛū iſrael: vt nō occiderentur. Decreuitqꝫ in il-
lo die eos eſſe in miniſterio cuncti populi ⁊ altaris domi
ni: cędentes ligna: et aquas cōpoꝛtantes vſqꝫ in pꝛęſens
tempus in loco quē dominus elegiſſet. X.
Quę cum audiſſet Adoniſedech rex hieruſalē A
ꝙ ſcilicet cepiſſet Joſue Hai: et ſubuertiſſet
eā. Sicut enī fecerat Hiericho et regi eius:
ſic fecit Hai ⁊ regi illius: ⁊ ꝙ tranſfugiſſent
gabaonitę ad iſrael: ⁊ eſſent foederati eoꝝ: timuit valde
Vrbs enī magna erat Gabaon: et vna ciuitatū regaliū:
et maioꝛ oppido hai: oēſqꝫ bellatoꝛes ei⁹ foꝛtiſſimi. Mi
ſit ergo Adoniſedech rex hieruſalē ad Oham regē He-
bron: ⁊ ad pharā regē Hierimoth: ad Japhie quoqꝫ re
gē Lachis: et ad Dabir regē Eglon: dicēs: Ad me aſcē
dite: ⁊ ferte pꝛęſidiū: vt expugnem⁹ gabaon: quare trāſ-
fugerit ad Joſue: ⁊ ad filios iſrael. Cōgregati igit̄ aſcē B
derūt quinqꝫ reges Amoꝛręoꝝ: rex hieruſalē: rex hieri-
moth: rex Lachis: rex Eglon: ſimul cum exercitibus ſu

is:et caſtrametati ſunt circa Gabaon:oppugnantes eā.
Habitatores aūt Gabaon vrbis obſeſſę miſerūt ad Jo-
ſue:q̄ tūc morabat̄ ī caſtris apud Galgalā: et dixerūt ei:
Ne retrahas manus tuas ab auxilio ſeruorū tuoꝝ: aſcē
de cito:et libera nos: ferqꝫ pręſidiū. Cōuenerūt eñ ad-
uerſum nos oēs reges Amorręoꝝ:q̄ habitāt ī mōtanis.
Aſcēditqꝫ Joſue de Galgalis:et oīs exercitus bellatoꝝ
cum eo viri fortiſſimi:dixitqꝫ dominus ad Joſue:Ne ti
meas eos: in manus eñ tuas tradidi illos:nullus enim
ex eis tibi reſiſtere poterit. Irruit itaqꝫ Joſue ſup eos
repente:tota nocte aſcendens de Galgalis.Et contur-
bauit eos dominus a facie Jſrael:contriuitqꝫ plaga ma
gna in Gabaon:ac perſecutus eſt eos per viam aſcenſus
Bethoron:et percuſſit vſqꝫ Azecha et Maceda. Cūqꝫ
C fugerēt filios Jſrael:et eſſent in deſcēſu Bethoron:do-
minus miſit ſup eos lapides magnos de celo vſqꝫ ad A-
zecha:et mortui ſunt multo plures lapidibꝰ grandinis:
ꝙ quos gladio ꝑcuſſerāt filij Jſrael. Tūc locutꝰ eſt Jo-
ſue domino:in die qua tradidit Amorręum in conſpe-
ctu filioꝝ Jſrael:dixitqꝫ coram eis:Sol cōtra Gabaon
ne mouearis:et luna cōtra vallem Aialon. Steterūtqꝫ
ſol et luna:donec vlciſceret̄ ſe gēs de inimicis ſuis. Nō-
ne ſcriptum eſt hoc ī libro iuſtorum? Stetit itaqꝫ ſol in
medio cęli: et non feſtinauit occūbere ſpacio vnius diei.
Non fuit antea et poſtea tam longa dies obediente do-
mino voci hominis:et pugnāte pro Jſrael. Reuerſuſqꝫ
eſt Joſue cum omni Jſrael in caſtra Galgale. Fugerāt
enim quinqꝫ reges:et ſe abſconderant in ſpelunca vrbis
maceda. Nunciatūqꝫ eſt Joſue:ꝙ inuenti eſſent quinqꝫ
reges:latentes in ſpelunca vrbis Maceda. Qui pręce-
pit ſocijs:et ait:Voluite ſaxa ingētia ad os ſpeluncę: et
D ponite viros induſtrios:qui clauſos cuſtodiāt. Vos aūt
nolite ſtare: ſed ꝑſequimini hoſtes: et extremos quoſqꝫ
fugientium cędite. Nec dimittatis eos vrbiū ſuarū in-
trare pręſidia: quos tradidit dominus deus in manus
veſtras. Cęſis ergo aduerſarijs plaga magna:⁊ vſqꝫ ad
internitionē pene cōſumptis:hi q̄ iſrael effugere potue-
runt:īgreſſi ſunt ciuitates munitas. Reuerſuſqꝫ eſt oīs
exercitus ad Joſue ī maceda:vbi tūc erāt caſtra: ſani et
integro numero. Nulluſqꝫ cōtra filios iſrael mutire au
ſus eſt. Pręcepitqꝫ ioſue: dicens: Aperite os ſpeluncę:
et ꝑducite ad me quinqꝫ reges: qui in ea latitant. Fece-
runtqꝫ miniſtri:vt ſibi fuerat imperatum:et adduxerūt
ad eum quinqꝫ reges de ſpelunca: regem Hieruſalem:
regem Hebron:regem Hierimoth:regem Lachis:re-
gem Eglon. Cūqꝫ adducti eſſent ad eum: vocauit oēs
viros iſrael: et ait ad principes exercitus: qui ſecū erāt:
E Ite et ponite pedes ſuper colla regum iſtorum. Qui cū
perrexiſſent:⁊ ſubiectorum colla pedibus calcarēt: rur
ſum ait ad eos: Nolite timere:nec paueatis: cōfortami
ni:⁊ eſtote robuſti. Sic enim faciet dominus cūctis ho
ſtibus veſtris: aduerſum q̊s dimicabitis. Percuſſitqꝫ
Joſue:et interfecit eos:atqꝫ ſuſpendit ſuper quinqꝫ ſti-
Dañ.21.b pites:fueruntqꝫ ſuſpenſi vſqꝫ ad veſperum. Cumqꝫ oc-
cumberet ſol:pręcepit ſocijs: vt deponerent eos de pati
bulis. Quibus depoſitis proiecerunt in ſpeluncam: in
qua latuerāt:et poſuerunt ſuper os eius ſaxa ingentia:
quę permanent vſqꝫ in pręſens. Eodem die Macedan
quoqꝫ cepit Joſue:et percuſſit in ore gladij: regemqꝫ il
lius interfecit:⁊ omnes habitatores eius. Non dimiſit
in ea ſaltem paruas reliquias. Fecitqꝫ regi Maceda:ſi-
cut fecerat regi Hiericho. Tranſiuit aūt cū omni iſrael
de Maceda in Lebna:⁊ pugnabat contra eam:quā tra
didit dominus cū rege ſuo in manus iſrael. Percuſſe-
runtqꝫ vrbem in ore gladij: et omnes habitatores eius.
F Non dimiſerunt in ea vllas reliquias. Feceruntqꝫ regi
Lebna:ſicut fecerāt regi Hiericho. De Lebna trāſiuit
in Lachis cum omni iſrael:⁊ exercitu per gyrum diſpo
ſito oppugnabant eam:tradiditqꝫ dominus Lachis in
manus filiorū iſrael: ⁊ cepit eam die altero: atqꝫ ꝑcuſſit
in ore gladij omnem animam quę fuerat in ea:ſicut fece
rat Lebna. Eo tempore aſcendit Hiram rex Gazer: vt
auxiliaretur Lachis: quem percuſſit Joſue cum omni
populo eiꝰ vſqꝫ ad internitionē. Tranſiuitqꝫ de Lachis
in Eglon:⁊ circundedit atqꝫ expugnauit eā in eadē die:
ꝑcuſſitqꝫ ī ore gladij oēs aīas quę erāt ī ea iuxta oīa quę
fecerat Lachis. Aſcēdit q̊qꝫ cū omī Jſrael de Eglon in B
Hebron:⁊ pugnauit cōtra eā:cepitqꝫ:⁊ ꝑcuſſit ī ore gla
dij:regē q̊qꝫ eiꝰ:⁊ omīa oppida regiōis illiꝰ:vniuerſaſqꝫ
aīas q̄ ī ea fuerāt cōmoratę. Nō reliq̄t ī ea vllas reliq̄as.
Sicut fecerat Eglō:ſic fecit ⁊ Hebrō:cūcta quę ī ea rep
perit:cōſumēs gladio. Inde reuerſus ī Dabir:cepit eā:
atqꝫ vaſtauit:regē quoqꝫ eiꝰ: atqꝫ oīa ꝑ circuitū oppida
ꝑcuſſit in ore gladij:nō dimiſit ī ea vllas reliq̄as. Sicut
fecerat Hebron ⁊ Lebna ⁊ regibꝰ eaꝝ:ſic fecit Dabir ⁊
regi illius. Percuſſit itaqꝫ Joſue oēm terrā montanā
⁊ meridianā:atqꝫ cāpeſtrē:⁊ * Aſeroth cū regibus ſuis. Heb.Aſe-
Nō dimiſit ī ea vllas reliquias: ſed omē qđ ſpirare pote doth.
rat īterfecit: ſicut pręceperat ei dñs deꝰ Jſrael a cadeſ-
barne vſqꝫ Gazam. Oēm terrā Goſen vſqꝫ gabaon: vni
uerſoſqꝫ reges ⁊ regiōes eoꝝ vno īpetu cepit atqꝫ vaſta-
uit. Dñs eñ deꝰ iſrael pugnabat pro eo. Reuerſuſqꝫ eſt
cū omī Jſrael ad locum caſtroꝝ in Galgala.

XI.

Quę cū audiſſet Jabin rex Aſor: miſit ad Jo A
bab regē Madon:⁊ ad regē Semeron:atqꝫ
ad regē Achſaph:ad reges quoqꝫ aquilonis:
qui habitabāt in mōtanis ⁊ in planicie cōtra
meridiē Ceneroth:in cāpeſtribꝰ quoqꝫ:⁊ in regionibus
Dor iuxta mare: Chananęū q̊qꝫ ab oriēte ⁊ occidēte:et
Amorręū atqꝫ Ethęū ac Pherezęū ⁊ Jebuſęū ī mōta-
nis:euęū q̊qꝫ q̄ habitabat ad radices hermō ī terra maſ
pha. Egreſſiqꝫ ſunt oēs cū turmis ſuis: populꝰ multus
nimis:ſicut arena quę eſt ī litore maris:eq̄ q̊qꝫ: et currꝰ
immēſę multitudinis. Cōuenerūtqꝫ omēs reges iſti in
vnū ad aquas meron:vt pugnarēt cōtra iſrael. Dixitqꝫ
dñs ad Joſue:Ne timeas eos:cras eñ hac eadem hora B
ego tradā oēs iſtos vulnerādos in cōſpectu iſrael. Eq̊s
eoꝝ ſubneruabis:⁊ currus igne cōbures. Venitqꝫ ioſue
⁊ oīs exercitꝰ eiꝰ cū eo aduerſus illos ad aq̄s merō ſubi-
to:⁊ irruerūt ſup eos:tradiditqꝫ illos dñs ī manꝰ iſrael.
Qui percuſſerūt eos: et perſecuti ſunt vſqꝫ ad Sidonē
magnā ⁊ aquas Maſſerephot:cāpūqꝫ Maſpha:qui eſt
ad orientalē illius partē. Itaqꝫ percuſſit oēs: vt nullas
dimitteret ex eis reliq̄as. Fecitqꝫ ſicut pręceperat ei do-
minus. Eq̊s eoꝝ ſubneruauit: curruſqꝫ cōbuſſit igni.
Reuerſuſqꝫ ſtatī cepit Haſor:⁊ regē eiꝰ ꝑcuſſit gladio.
Haſor eñ antiquitꝰ inter oīa regna hęc principatū tene
bat. Percuſſitqꝫ oēs aīas quę ibidē morabant̄. Non di C
miſit ī ea vllas reliquias:ſed vſqꝫ ad internitionē vniuer
ſa vaſtauit:ipamqꝫ vrbē peremit incēdio:et oēs ꝑ circui
tū ciuitates. Reges q̊qꝫ eaꝝ cepit: ꝑcuſſit atqꝫ deleuit:
ſicut pręceperat ei Moyſes famulus dñi. Abſqꝫ vrbibꝰ
quę erāt in collibus ⁊ in tumulis ſitę: cęteras ſuccēdit
Jſrael:vnā tantū Haſor munitiſſimā flāma cōſumpſit.
Oēmqꝫ prędam iſtarū vrbiū ac iumēta diuiſerunt ſibi fi
lij Jſrael:cūctis hominibꝰ īterfectis. Sicut pręceperat
dñs Moyſi ſeruo ſuo:ita pręcepit Moyſes Joſue:⁊ il-
le vniuerſa cōpleuit. Nō pręterijt de vniuerſis mādatꝭ:
nec vnū quidem verbū:quod iuſſerat dominus Moyſi.
Cepit itaqꝫ Joſue oēm terram montanam:⁊ meridia-
nam:terramqꝫ Goſen:⁊ planiciem:⁊ occidentalem pla
gam:montemqꝫ Jſrael:⁊ campeſtria eius:⁊ partē mon
tis quę aſcēdit Seir vſqꝫ Baalgad ꝑ planiciē libani ſub
ter montē hermon:oēs reges eorum cepit:ꝑcuſſit ⁊ oc-
cidit. Multo tēpore pugnauit ioſue cōtra reges iſtos.
Nō fuit ciuitas:quę ſe non traderet filijs Jſrael:pręter ſapi.10.g
Euęū: q̄ habitabat in Gabaon. Omnes eñ bellādo ce- D
pit. Domini eñ ſentētia fuerat: vt indurarentur corda
eoꝝ:⁊ pugnarēt cōtra Jſrael:⁊ caderēt: ⁊ non mereren
tur vllam clementiam:ac perirent: ſicut pręceperat do-

minus Moyſi. In illo tēpoꝛe venit Joſue: et interfecit
Enachim de mōtanis hebꝛon: ⁊ Dabir: ⁊ Anab: ⁊ de om
ni mōte iuda et Iſrael: vꝛbeſqꝫ eoꝝ deleuit. Nō reliquit
vllū de ſtirpe Enachim in terra filioꝝ iſrael: abſqꝫ ciui-
tatibus Gaza: ⁊ geth: ⁊ Azoto: in q̄bus ſolis relicti ſunt
Cepit ergo Joſue omnē terrā: ſicut locutus eſt dn̄s ad
moyſen: ⁊ tradidit eam in poſſeſſionē filijs Iſrael ſecū-
dum partes: et tribus ſuas: quieuitqꝫ terra a pꝛelijs.
A Hi ſunt reges: quos percuſſerunt fi XII.
lij Iſrael: ⁊ poſſederunt terram eoꝛum trans
ioꝛdanem ad ſolis oꝛtum: a toꝛrente Arnon
vſqꝫ ad montem Hermon: ⁊ omnē oꝛientalē
plagam: que reſpicit ſolitudinē. Seō rex Amoꝛreoꝝ: q̄
habitabat in Heſebon: dominatus eſt ab Aroer: que ſi-
ta eſt ſuper ripā toꝛrentis Arnon: et medie partis in val
le: dimidieqꝫ Galaad vſqꝫ ad toꝛrentem Jeboch: qui eſt
terminꝰ filioꝝ Ammon: ⁊ a ſolitudine vſqꝫ ad mare Ce
neroth cōtra oꝛientē: ⁊ vſqꝫ ad mare deſerti: qō eſt mare
ſalſiſſimum: ad oꝛientalem plagam per viam: que ducit
B Beth Jeſimoth: et ab auſtrali parte: que ſubiacet Aſe-
roth: vſqꝫ Phaſga: terminus Og regis Baſan: de reli-
quijs Raphaim: q̄ habitauit in Aſtaroth: ⁊ in Edrai: ⁊
dominatus eſt in monte Hermon: et in Salacha: atqꝫ ī
vniuerſa baſan: vſqꝫ ad terminos Geſſuri: ⁊ machati: et
dimidie partis Galaad: ⁊ terminū Seon regis. Moy-
ſes famulus dn̄i: ⁊ filij iſrael percuſſerūt eos: tradiditqꝫ
terrā eoꝝ moyſes in poſſeſſionē Rubenitis: ⁊ Gadditꝭ
⁊ dimidie tribui manaſſe. Hi ſunt reges terre: q̄s pcuſ-
ſit Joſue ⁊ filij iſrael trans Joꝛdanē ad occidentalē pla
gā: a Baalgad ī campo Libani vſqꝫ ad montē Libani:
cuius pars aſcendit in Seir. Tradiditqꝫ eā Joſue ī poſ
ſeſſionē tribubꝰ iſrael: ſingulis partes ſuas: tā in mōta
C nis q̄ in planis atqꝫ campeſtribꝰ. In Aſeroth: et ī ſolitu
dine: ac ī meridie Etheus fuit ⁊ Amoꝛreus: Chananeꝰ-
us ⁊ Phereʒeus: Eueus ⁊ Jebuſeus. Rex hiericho v-
nus: rex Hai: q̄ eſt ex latere Bethel vnus: rex Hieruſalē
vnus: rex Hebꝛon vnꝰ: rex Hierimoth vnꝰ: rex Lachis
D vnus: rex Eglon vnus: rex Gaſer vnus: rex Dabir vnus
rex Gader vnus: rex Herma vnus: rex Hereth vnꝰ: rex
Lebna vnus: rex Odollā vnus: rex Maceda vnus: rex
Bethel vnus: rex Taphua vnus: rex Heſer vnus: rex A
phec vnus: rex Saron vnꝰ: rex Madā vnus: rex Haſoꝛ
vnus: rex Semeron vnꝰ: rex Acſaph vnꝰ: rex Thenach
vnus: rex Mageddo vnus: rex Cedes vnus: rex Jacha
nē carmeli vnus: rex Doꝛ: ⁊ ꝓuincie doꝛ vnꝰ: rex gentiū
Galgal vnꝰ: rex Therſa vnꝰ: oēs reges trigīta ⁊ vnus.
A Joſue ſenex pꝛouecteqꝫ etatꝭ erat: XIII.
et dixit dominꝰ ad eum: Senuiſti: et longeuꝰ
es: terraqꝫ latiſſima derelicta eſt: q̄ necdū ſoꝛ-
te diuiſa eſt: oīs videlicet Galilea philiſtijm: ⁊
vniuerſa geſſuri: a fluuio turbido: qui irrigat egyptū vſ
qꝫ ad terminos Accaron cōtra aquilonē terra Chanaā
que quinqꝫ regulos Philiſtijm diuidit: gazeos: ⁊ Azati
os: Aſbalonitas: Getheos: ⁊ Accaronitas. Ad meridiē
vero ſunt Euei: omnis terra Chanaan: ⁊ Maara Si-
donioꝝ vſqꝫ Apheca: ⁊ terminos Amoꝛrei: eiuſqꝫ confi-
nia: Libani quoqꝫ regio cōtra oꝛientem a Baalgad ſub
monte Hermon: donec ingrediaris Hemath. Omniū
q̄ habitant in monte a libano: vſqꝫ ad aquas Maſſere-
phot: vniuerſiqꝫ Sidonij. Ego ſum qui delebo eos a fa-
cie filioꝝ iſrael. Veniat ergo in partē hereditatis iſrael:
B ſicut pꝛecepi tibi. Et nunc diuide terrā in poſſeſſionem
nouē tribubus: ⁊ dimidie tribui Manaſſe: cū qua Ru
ben et Gad poſſederūt terrā: quā tradidit eis Moyſes
famulus domini trans fluenta Joꝛdanis: ad oꝛiētalem
plagam ab Aroer: que ſita eſt in ripa toꝛrentꝭ Arnon: ⁊
vallis medio: vniuerſaqꝫ cāpeſtria Medaba: vſqꝫ ad Di
bon: ⁊ cunctas ciuitates Seon regis Amoꝛrei: q̄ regna
uit in Heſebon vſqꝫ ad terminos filioꝝ Ammon et Ga-
laad: ac terminum Geſſuri ⁊ Machati: ⁊ omnem mon
tē Hermon: ⁊ vniuerſam Baſan vſqꝫ ad Salecha: om-
ne regnū Og in Baſan: qui regnauit in Aſtaroth et E-
drai: ipſe fuit de reliquijs Raphaim. Percuſſitqꝫ eos
Moyſes: atqꝫ deleuit. Nolueruntqꝫ diſperdere filij iſra
el Geſſuri ⁊ Machati: ⁊ habitauerunt in medio Iſrael
vſqꝫ in pꝛeſentem diem. Tribui autem Leui non dedit
poſſeſſionem: ſed ſacrificia et victime domini dei Iſrael
ipſa eſt eius hereditas: ſicut locutus eſt illi. Dedit ergo
Moyſes poſſeſſionem tribui filioꝛum Ruben iuxta co
gnationes ſuas. Fuitqꝫ terminus eoꝛum ab Aroer: que C
ſita eſt in ripa toꝛrentis Arnon: et ciuitatem in valle ei-
uſdem toꝛrentꝭ media: vniuerſam planiciem: que ducit
Medaba: et Heſebon: cunctoſqꝫ viculos earū: qui ſunt
in campeſtribus: Dibon quoqꝫ: et Abamothbaal: et op-
pidum Baalmaon: ⁊* Geſſa: et Cedimoth: et Mepha heb. ſabaza
at: et Cariathaim: et Sabama: ⁊ Sarathaſaar in mon
te cōuallis Bethphogoꝛ et Aſeroth: Phaſga ⁊ Betha
ſimoth: omnes vꝛbes campeſtres: vniuerſaqꝫ regna Se
on regis Amoꝛrei: qui regnauit in Heſebon: quem per
cuſſit Moyſes cum pꝛīcipibus Madian: Eueū: ⁊ Re
cem: et Sur: ⁊ Hur: et Rebea duces Seon habitatoꝛes
terre: et Balaam filium Beoꝛ ariolum occiderunt filij
Iſrael gladio cum ceteris interfectis. Factuſqꝫ eſt ter-
minus filioꝝ Ruben Joꝛdanis fluuius. Hec eſt poſſeſ
ſio Rubenitaꝝ per cognationes ſuas vꝛbiū et viculoꝝ.
Deditqꝫ moyſes tribui gad ⁊ filijs eius ꝑ cognatiōes ſu
as poſſeſſionē: *cuius hec diuiſio eſt. Fuitqꝫ terminꝰ ga cuius hec diuiſio eſt abunda.
ʒer oēs ciuitates galaad: ⁊ dimidiā partē terre filioꝛum
Ammon: vſqꝫ ad Aroer: que eſt cōtra Rabba: ⁊ ab He- D
ſebon vſqꝫ Ramoth: maſpha ⁊ Bethanim: ⁊ a mahana
im vſqꝫ ad terminos dabir. In valle quoqꝫ betharan: et
bethnemra: ⁊ Soccoth: ⁊ Saphon reliquā partē regni
Seon regis heſebon. Huiꝰ quoqꝫ finis ioꝛdanis eſt vſqꝫ
ad extremā partē maris Cenereth trās ioꝛdanē ad oꝛi-
entalē plagā. Hec eſt poſſeſſio filioꝝ Gad per familias
ſuas: ⁊ ciuitates: ⁊ ville eaꝝ. Dedit ⁊ dimidie tribui ma
naſſe: filijſqꝫ eius iuxta cognatiōes ſuas poſſeſſionē: cui
us hoc pꝛincipiū eſt: A ha vniuerſam baſan: ⁊ cuncta re-
gna Og regis baſan: omeſqꝫ vicos Jahir: qui ſunt in ba
ſan ſexaginta oppida: ⁊ dimidiam partē Galaad: ⁊ aſta
roth: ⁊ Edrai vꝛbes regni Og in baſan filijs machir: fi-
lij manaſſe dimidie parti filioꝝ machir iuxta cognatio
nes ſuas. Hanc poſſeſſionē diuiſit moyſes in campeſtri
bus moab: trans Joꝛdanē cōtra Hiericho ad oꝛientalē
plagā. Tribui aūt Leui nō dedi poſſeſſionē: quoniā dn̄s
deus Iſrael ipſe eſt poſſeſſio eius: vt locutus eſt illi.
Hec eſt qō poſſederūt filij Iſrael XIIII. A
in terra Chanaan: quā dederūt eis Eleaʒar
ſacerdos: et Joſue filius Nun: et pꝛincipes
familiarum per tribus Iſrael ſoꝛte omnia
diuidentes: ſicut pꝛeceperat dominus ī ma
nu Moyſi nouem tribubus: et dimidie tribui Manaſ-
ſe. Duabus enim tribubꝰ: et dimidie dederat Moyſes
trans Joꝛdanem poſſeſſionem abſqꝫ Leuitis: qui nihil
terre acceperunt inter fratres ſuos: ſed in eoꝛum ſucceſ
ſerant locum filij Joſeph in duas diuiſi tribus Manaſ
ſe et Epharim: nec acceperunt leuite aliam in terra par B
tem: niſi vꝛbes ad habitandum: et ſuburbana earum ad
alenda iumenta et pecoꝛa ſua. Sicut pꝛeceperat domi-
nus Moyſi: ita fecerunt filij Iſrael: et diuiſerunt terrā
Acceſſerunt itaqꝫ filij Juda ad Joſue in Galgala: locu-
tuſqꝫ eſt ad eum Caleb filius Jephone Ceneʒeus: No- num.14.d
ſti quid locutus ſit dominꝰ ad moyſen hoīem dei de me
⁊ te in cadeſbarne: Quadraginta annoꝝ eram: quando
miſit me Moyſes famulus domini dei de Cadeſbarne
vt cōſyderarē terrā: nunciauiqꝫ ei qō mihi verū videbat.
Fratres autē mei qui aſcenderant mecū: diſſoluerūt coꝛ
populi: et nihilominꝰ ego ſecutus ſum dn̄m deū meum.
Jurauitqꝫ Moyſes in die illo: dicēs: Terra quā calca- C
uit pes tuus: erit poſſeſſio tua: ⁊ filioꝝ tuoꝝ in eternū: ſupꝛa.1.8.

quia ſecutus es dominum deū tuū. Conceſſit ergo do-
minus vitā mihi: ſicut pollicitus eſt vſqꝫ ī pꝛęſentē diē.
Quadraginta et quinqꝫ anni ſunt: ex quo locutus eſt
dñs verbū iſtud ad Moyſen: quādo ambulabat iſrael ꝑ
Eccl.46 b ſolitudinē: Hodie octoginta quīqꝫ annoꝝ ſum: ſic valēs:
vt eo valebā tēpoꝛe: quādo ad exploꝛandū miſſus ſum:
D illius in me tēpoꝛis foꝛtitudo vſqꝫ hodie ꝑſeuerat: tā ad
bellandū ꝙ̄ ad gradiēdū. Da ergo mihi montē iſtū: quē
pollicitꝰ eſt dñs: te quoqꝫ audiēte: in quo Enachim ſunt
⁊ vꝛbes magnę atqꝫ munitę: ſi foꝛte ſit dñs mecū: ⁊ po-
tuero delere eos: ſicut ꝓmiſit mihi. Bñdixitqꝫ ei ioſue:
⁊ tradidit ei hebꝛon in poſſeſſionē: atqꝫ ex eo fuit hebꝛon
caleb filio iephone cenezeo vſqꝫ in pꝛęſentē diē: q̄a ſecutꝰ
eſt dñm deū iſrael. Nomē hebꝛō ante vocabat̄ cariath ar
be. Adam maximus ibi inter Enachim ſitus eſt: ⁊ terra
ceſſauit a pꝛelijs. XV.

A IGitur ſoꝛs filioꝝ Iudę ꝑ cognationes ſuas
iſta fuit. A termino Edom vſqꝫ ad deſertum
Syn cōtra meridiē: ⁊ vſqꝫ ad extremā partē
auſtralis plagę. Initiū eiꝰ a ſummitate ma-
ris ſalſiſſimi: et a lingua eius quę reſpicit meridiē. Egre
diturqꝫ cōtra aſcēſum ſcoꝛpionis: ⁊ ꝑtrāſibit in Sina:
aſcēditqꝫ in Cadeſbarne: ⁊ ꝑuenit in heſrom: aſcēdens
ad Daran: ⁊ circūiens Carcara: atqꝫ inde pertrāſiēs in
Aſemona: ⁊ perueniēs ad toꝛrentē ęgypti: erūtqꝫ termi
ni eius mare magnum. Hic erit finis meridianę plagę.
Ab oꝛiēte vō erit initiū mare ſalſiſſimū vſqꝫ ad extrema
Ioꝛdanis: ⁊ ea quę reſpiciunt ad aquilonē a lingua ma
ris vſqꝫ ad eundē Ioꝛdanis fluuiū: aſcēditqꝫ terminꝰ in
B Bethagla. Et trāſit ab aquilone ī Betharaba: aſcēdēs
ad lapidē Boem filij Ruben: ⁊ tēdēs vſqꝫ ad terminos
Debera de valle Achoꝛ cōtra aquilonē reſpiciēs Galga
la: quę eſt ex aduerſo aſcēſiōis Adomim: ab auſtrali par
te toꝛrētis: trāſitqꝫ aquas quę vocant̄ fons ſolis: et erūt
exitus eius ad fontē Rogel: aſcēditqꝫ per cōuallem filij
Ennon ex latere Iebuſęi ad meridiē: hęc eſt hieruſalē:
⁊ īde ſe erigēs ad verticē mōtis: qui eſt cōtra gehennon
ad occidentē in ſummitate vallis Raphaim cōtra aqui
lonē: pertrāſitqꝫ a vertice mōtis vſqꝫ ad fontē aquę nep-
thoa: ⁊ peruenit vſqꝫ ad vicos montis Ephꝛon: inclina
turqꝫ in Bala: quę eſt Cariathiarim: id eſt vꝛbs ſyluarū
⁊ circuit de Bala cōtra occidentē: vſqꝫ ad montē Seir.
Trāſitqꝫ iuxta latꝰ mōtis Iarim ad aquilonē ī cheſalō
⁊ deſcēdit ī bethſames: trāſitqꝫ in Thanna: et ꝑuenit cō
C tra aquilonem partis Accaron ex latere: inclinaturqꝫ ſe
crona: ⁊ trāſit montē baala: ꝑuenitqꝫ ī iabneel: ⁊ magni
maris contra occidentem fine concluditur. Hi ſunt ter
mini filioꝝ Iuda per circuitum in cognationibus ſuis.
Caleb vero filio Iephone dedit partem in medio filioꝝ
Iuda: ſicut pꝛęceperat ei dominꝰ: Cariatharbe patris
Enach: ipſa eſt hebꝛon: deleuitqꝫ ex ea Caleb tres filios
Iudic.1.d Enach: Seſai: ⁊ Achiman ⁊ Thalmai de ſtirpe enach.
Atqꝫ inde cōſcendens venit ad habitatoꝛes Dabir: quę
pꝛius vocabat̄ Cariathſepher: id eſt ciuitas literarum.
D Dixitqꝫ Caleb: Qui percuſſerit Cariathſepher: ⁊ cepe-
rit eā: dabo ei Axam filiā meā vxoꝛē. Cepitqꝫ eā Otho-
niel filius Cenez frater Caleb iunioꝛ: deditqꝫ ei Axā fi-
liam ſuā vxoꝛem. Qui cū pergerēt ſimul: ſuaſa eſt a viro
ſuo: vt peteret a patre ſuo agrū: ſuſpirauitqꝫ vt ſedebat
in aſino. Cui Caleb: Quid habes inquit? At illa reſpon
dit: Da mihi benedictionē: Terrā auſtralē ⁊ arentē de-
diſti mihi: iūge ⁊ irriguā. Dedit itaqꝫ ei Caleb irriguū
ſuperius ⁊ inferius. Hęc eſt poſſeſſio tribꝰ filioꝝ Iuda
per cognationes ſuas: erātqꝫ ciuitates ab extremis par
tibus filioꝝ iuda iuxta terminos Edom a meridie: cab
ſeel ⁊ Eder ⁊ Iagur ⁊ Cina ⁊ Dimona ⁊ Adada ⁊ Ce
des ⁊ haſoꝛ et ieth nan ziph et telem et baloth haſoꝛ ha-
datha et carioth heſron: hęc eſt haſoꝛ oman ſame et mo-
E lada ⁊ haſar gadda et haſſemon et bethphelet et haſar-
ſual et berſabee et baziothia et baala et ijm et ezem et el-
tholad et xil et hoꝛma et Sicelag ⁊ Medemena ⁊ Sen
ſenna Lebaoth et Selim et Ain et Remmon: omēs ci-
uitates viginti nouem et villę earum. In campeſtribus
vero Eſthaol et Sarea et Aſena et Zonea et Engan-
nim et Taphua et Enam et Ierimoth et Adulam ſo-
cho et Azeca et Saarim et Adithaim: et Gedera et Ge-
derothaim vꝛbes quatuoꝛdecim: ⁊ villę earum. Sanan
et Hadaſa et Magdalgad Delean et Maſpha et Ie-
cteel Lachis et Baſcat et Eglon et Cabon et Laha-
man Tebbō et Iehenam et Cethlis et Gideroth beth
dagon: et Naama et Maceda: ciuitates ſedecim et vil
lę earum. Labana et Ether et Aſan et Iephtah et Aſna F
et Neſib et Ceila et Achzib et Mareſa: ciuitates nouē
et villę earum. Accaron cum vicis et villulis ſuis. Ab ac
caron vſqꝫ ad mare oīa quę vergūt ad Azotū et viculos
eius. Azotus cū vicis et villulis ſuis. Gaza cum vicis et
villulis ſuis vſqꝫ ad toꝛrentē Aegypti et mare magnum
terminus eius: et in monte Samir et Iathir et ſocho
et Danna cariathſenna: hęc eſt Dabir Anab et Eſtemo
et Anim Goſen et Holon et Gilo: ciuitates vndecim ⁊
villę earum. Arab et * Ruma et Eſaan et Ianū et beth be. duma.
thaphua et afeca et humata et cariath arbe: hęc eſt He-
bꝛon et Sioꝛ: ciuitates nouem et villę earum. Maon G
et Chermel et ziph et iuta iezrael et iucadam et Zanoe
Cain Gabaa et Thanna: ciuitates decē ⁊ villę earum.
Halhul et bethſoꝛ et Gedoꝛ Maarath et bethanoth et
Eltecon: ciuitates ſex et villę earum. Cariathbaal hęc
eſt Cariathiarim: id eſt vꝛbs ſyluarum et Rabba: ciui-
tates duę ⁊ villę earū. In deſerto betharaba meddin et
ſachacha et nebſan ciuitates ſalis: et engaddi: ciuitates
ſex ⁊ villę eaꝝ. Fiūt ſimul cētū q̄ndecī. Iebuſęū aūt habi
tatoꝛem Ieruſalē nō potuerūt filij iuda delere. Habita
uitqꝫ Iebuſęus cū filijs Iuda in Ieruſalem vſqꝫ in pꝛę-
ſentem diem. XVI

CEcidit q̄qꝫ ſoꝛs filioꝝ Ioſeph: ab Ioꝛdane A
cōtra iericho: ⁊ ad aq̄s eiꝰ ab oꝛiēte ſolitudo
q̄ aſcēdit de iericho ad mōtē bethel: ⁊ egredi
tur de bethel luzā: trāſitqꝫ terminū archiata
roth: ⁊ deſcēdit ad occidentē iuxta terminū iefleti: vſqꝫ B
ad terminos bethhoꝛō īferioꝛis ⁊ gazer: finiuntqꝫ regio
nes eiꝰ mari magno: poſſederūtqꝫ filij ioſeph manaſſes ⁊
effraim. Et factꝰ eſt terminꝰ filioꝝ effraī ꝑ cognatiōes
ſuas: ⁊ poſſeſſio eoꝝ cōtra oꝛiētē ataroth adar vſqꝫ beth
hoꝛō ſuꝑioꝛē: egrediunturqꝫ ꝯfinia ī mare. Machmatath C
vero aq̄lonē reſpicit: et circuit terminos cōtra oꝛiētē in
thaanathſilo: ⁊ ꝑtrāſit a toꝛrēte ianohe: deſcēditqꝫ de ia
nohe ī ataroth et naaratha: ⁊ ꝑuenit ī iericho: egrediturqꝫ
ad ioꝛdanē de taphua: ꝑtrāſitqꝫ cōtra mare ī villā arūdi
neti: ſuntqꝫ egreſſus eiꝰ ī mare ſalſiſſimū. Hęc eſt poſſeſ D
ſio tribus filioꝝ effraim ꝑ familias ſuas: vꝛbeſqꝫ ſepara-
tę ſunt filijs effraim in medio poſſeſſiōis filioꝝ manaſſe
⁊ villę eaꝝ. Et nō interfecerūt filij effraim chananeum:
qui habitabat in Gazer: habitauitqꝫ chananęus in me-
dio effraim vſqꝫ in diem hanc tributarius. XVII.

CEcidit aūt ſoꝛs tribui Manaſſe: ipſe enim eſt A
pꝛimogenitus Ioſeph: Machir p̄mogenito
Manaſſe patre galaad: q̄ fuit vir pugnatoꝛ:
habuitqꝫ poſſeſſionē Galaad ⁊ Baſan: ⁊ reli-
quis filioꝝ manaſſe iuxta familias ſuas filijs Abiezer et
filijs helec et filijs aſriel ⁊ filijs Sichem ⁊ filijs hepher: ⁊
filijs Semida. Iſti ſunt filij Manaſſe filij ioſeph mares
per cognatiōes ſuas. Salphahad vero filio Hepher filij num.27.a
Galaad filij Machir filij Manaſſe nō erant filij: ſed ſo-
lę filię: quarū iſta ſunt nomina: Mahala et Noa et He
gla et Melcha et Terſa. Venerūtqꝫ in conſpectu Elea B
zari ſacerdotis ⁊ Ioſue filij Nun et principū: dicentes:
Dñs pꝛęcepit ꝑ manū Moyſi: vt daret̄ nobis poſſeſſio
in medio fratrū noſtroꝝ. Deditqꝫ iuxta imperiū dñi poſ
ſeſſionē ī medio fratrū patris earū: et ceciderūt funiculi
manaſſe decē abſqꝫ terra galaad ⁊ baſan trās Ioꝛdanē.

Filię eṁ manaſſe poſſederūt hereditatē ī medio filioꝝ
eiꝰ. Terra aūt Galaad cecidit in ſoꝛtē filioꝝ manaſſe: ꝗ
reliqui erāt. Fuitqꝫ terminꝰ Manaſſe ab Aſer machma
tha: quę reſpicit Sichē: ⁊ egredit̄ ad dexterā iuxta ha
bitatoꝛes fontis Taphuę. Etenī in ſoꝛte Manaſſe ceci
derat terra Taphuę: quę eſt iuxta terminos manaſſe fi
lioꝝ Ephꝛaim. Deſcēditqꝫ terminꝰ vallis harūdineti ī
meridiē toꝛrētis ciuitatū Ephꝛaim: quę in medio ſunt
C vrbiū Manaſſe. Terminꝰ Manaſſe ab aquilone toꝛrē
tis: ⁊ exitꝰ eiꝰ pgit ad mare: ita vt poſſeſſio ephꝛaim ſit
ab auſtro: ⁊ ab aqlone manaſſe: vt vtrāqꝫ claudat mare:
ꝛ cōiungant̄ ſibi ī tribu aſer ab aqlone: ꝛ ī tribu iſaſchar
ab oꝛiēte. Fuitqꝫ hereditas Manaſſe ī iſaſchar et ī aſer:
Bethſean ⁊ viculi eius: ⁊ Jeblaan cū viculis ſuis: ꝛ habi
tatoꝛes Doꝛ cū oppidis ſuis: habitatoꝛes quoqꝫ endoꝛ
cū viculis ſuis: ſimiliterqꝫ habitatoꝛes Thaanach cū vi
culis ſuis: ⁊ habitatoꝛes mageddo cū viculis ſuis: et ter
tia pars vꝛbis nopheth. Nec potuerūt filij manaſſe has
ciuitates ſubuertere: ſed coepit Chananęꝰ habitare in
terra ſua. Poſtꝗ aūt cōualuerūt filij Jſrael: ſubiecerūt
Chananęos: ꝛ fecerūt ſibi tributarios: nec interfecerūt
eos. Locutiqꝫ ſunt filij ioſeph ad ioſue: ꝛ dixerūt: Qua
re dediſti mihi terrā ī poſſeſſionē ſoꝛtis: ⁊ funiculi vniꝰ:
cū ſint tantę multitudinis: ꝛ benedixerit mihi dn̄s? Ad
D quos Joſue ait: Si populꝰ multus es: aſcēde ī ſyluā: ⁊
ſuccinde ſibi ſpacia ī terra Pherezęi ⁊ Raphaim: ꝗa an
guſta eſt tibi poſſeſſio mōtis Ephꝛaim. Cui reſpōderūt
filij Joſeph: Nō poterimꝰ ad mōtana cōſcendere: cū fer
reis curribꝰ vtant̄ Chananęi: ꝗ habitāt ī terra cāpeſtri:
ī qua ſiti ſunt Bethſean cū viculis ſuis: ⁊ Jezrael mediā
poſſidēs vallē. Dixitqꝫ Joſue ad domū Joſeph ⁊ ephꝛa
im ⁊ manaſſe: Populꝰ multus es: et magnę foꝛtitudi
nis: nō habebis ſoꝛtē vnā: ſed trāſibis ad montē: ⁊ ſucci
des tibi: atqꝫ purgabis ad habitādū ſpacia: ⁊ poteris vl
tra pcedere: cū ſubuerteris Chananęū: quem dicis fer
reos habere currus: ꝛ eſſe foꝛtiſſimū. XVIII.

A Congregatiqꝫ ſunt oīes filij Jſrael in Silo:
ibiqꝫ fixerūt tabernaculum teſtimonij: ⁊ fuit
eis terra ſubiecta. Remāſerant autem filioꝝ
Jſrael ſeptē tribus: quę necdum acceperant
poſſeſſiones ſuas. Ad quos Joſue ait: Vſquequo mar
cetis ignauia: ꝛ non intratis ad poſſidendam terram:
quam dominus deus patrum veſtroꝛum dedit vobis?
Eligite de ſingulis tribubꝰ ternos viros: vt mittā eos:
⁊ pergant: atqꝫ circumeant terram: ꝛ deſcribāt eā iuxta
numerū vniuſcuiuſqꝫ multitudinis: referātqꝫ ad me: qđ
deſcripſerint. Diuidite vobis terrā in ſeptē partes. Ju
das ſit in terminis ſuis ab auſtrali plaga: ⁊ domus Jo
ſeph ab aqlone: mediā inter hos terrā ī ſeptē partes de
ſcribite: ⁊ huc venietis ad me: vt corā dn̄o deo veſtro mit
tam vobis hic ſoꝛtē: quia nō eſt inter vos pars leuitarū:
ſed ſacerdotiū domini eſt eoꝝ hereditas. Gad aūt ꝛ ru
ben: ⁊ dimidia tribus Manaſſe iam acceperant poſſeſ
ſiones ſuas trans Joꝛdanem ad oꝛientalem plagam:
quas dedit eis Moyſes famulus domini. Cumqꝫ ſur
rexiſſent viri: ꝛ pergerent ad deſcribendam terram: pꝛę
B cepit eis Joſue: dicens: Circuite terram: ꝛ deſcribite
eam: ac reuertimini ad me: vt hic coꝛam domino deo ve
ſtro in Silo mittam vobis ſortem. Itaqꝫ perrexerunt:
ꝛ luſtrantes eam in ſeptem partes diuiſerunt: ſcribētes
in volumine. Reuerſiqꝫ ſunt ad Joſue in caſtra Silo.
Qui miſit ſortes corā domino in Silo: diuiſitqꝫ terrā
filijs Jſrael in ſeptem partes. Et aſcendit ſoꝛs pꝛima fi
lioꝛum Beniamin per familias ſuas: vt poſſiderent ter
ram inter filios Juda ꝛ filios Joſeph. Fuitqꝫ terminus
eoꝛum cōtra aquilonem a Joꝛdane: pergēs iuxta latus
Hiericho ſeptētrionalis plage: et inde cōtra occidentē
ad mōtana cōſcendēs: et pueniēs ad ſolitudinē Betha
uen: atqꝫ ptranſiēs iuxta luzā ad meridiē: ipa eſt bethel:
deſcēditqꝫ ī Ataroth Addar in monte: ꝗ eſt ad meridiē
Bethoꝛō īferioꝛis: et inclinat̄ circumiēs cōtra mare ad
meridiē mōtis: ꝗ reſpicit Bethoꝛō cōtra africū. Suntqꝫ
exitus eius in Cariathbaal: quę vocatur Cariathiarim
vrbē filioꝝ Juda. Hęc eſt plaga cōtra mare ad occiden C
tem. A meridie aūt ex parte Cariathiarim egredit̄ ter
minus cōtra mare: ⁊ puenit vſqꝫ ad fontē aquarū Nep
thoa. Deſcēditqꝫ in partē mōtis: ꝗ reſpicit vallē filioꝝ
Ennon: ⁊ eſt cōtra ſeptentrionalē plagā in extrema par
te vallis Raphaim. Deſcēditqꝫ in Gehennon: id eſt val
lis Ennon iuxta latus Jebuſei ad auſtrū: ⁊ peruenit ad
fontem Rogel: trāſiens ad aqlonē: ꝛ egrediēs ad Enſe
mes: id eſt fontē ſolis: ꝛ ptranſit vſqꝫ ad tumulos: ꝗ ſunt
e regiōe aſcēſus Adomim: deſcēditqꝫ Ebenbohen: id eſt
lapidē Bolhen filij Rubē: ꝛ pertrāſit ex latere aqlonis
ad cāpeſtria: deſcēditqꝫ ī planiciē: ⁊ pꝛętergredit̄ cōtra
aquilonē bethagla: ſuntqꝫ exitꝰ eiꝰ contra linguā maris D
ſalſiſſimi ab aquilone in fine Joꝛdanis ad auſtralem pla
gam: qui eſt terminus illius ab oꝛiēte. Hęc eſt poſſeſſio
filioꝝ Beniamin per terminos ſuos in circuitu: ꝛ fa
milias ſuas. Fuerūtqꝫ ciuitates eius Hiericho ⁊ betha
gla ⁊ vallis Caſis Betharaba ⁊ Samaraim et Bethel
⁊ Auim ⁊ Para ⁊ Offoꝛa villa Haimmonai Offni ⁊ ga
bee: ciuitates duodecim ⁊ villę earum. Gabaon et Rha
ma ⁊ Beroth ⁊ Maſpha ⁊ caphaira ⁊ amoſa et Recē:
Jarephel ⁊ Tharela ⁊ Sela: Heleph et Jebus: quę eſt
Hieruſalem: Gabaath ⁊ Cariath: ciuitates quatuoꝛde
cim ⁊ villę earū. Fuerūtqꝫ oēs ciuitates viginti ſex. Hęc
eſt poſſeſſio filioꝝ Beniamin iuxta familias ſuas. XIX

A Et egreſſa eſt ſoꝛs ſecūda filioꝝ Symeon per
cognatiōes ſuas: fuitqꝫ hereditas eoꝝ in me
dio poſſeſſiōis filioꝝ Juda: Berſabee et Sa
bee et Molada ⁊ Haſerſual: Bala: ⁊ Aſem
⁊ Heltholad: Bethul ⁊ hoꝛma: ꝛ Sicelag: ⁊ Bethmar
chaboth ⁊ Haſerſuſa ⁊ Bethlepaboth ꝛ Sarohē: ciui
tates tredecim: ꝛ villę earū. Ahim et Remon et Ether
⁊ Aſan: ciuitates quatuoꝛ: et villę earum: omnes viculi
p circuitū vꝛbiū iſtarū vſqꝫ ad Balaathbeer ramath con
tra auſtralē plagā. Fuerūtqꝫ oēs ciuitates decē ꝛ ſeptē.
Hęc eſt hereditas filioꝝ Symeon iuxta cognatiōes ſu
as in poſſeſſiōe ⁊ funiculo filioꝝ Juda: quia maioꝛ erat:
⁊ idcirco filij Symeon poſſederūt in medio hereditatis
eius. Ceciditqꝫ ſoꝛs tertia filioꝝ Zabulon p cognatio
nes ſuas: ⁊ factꝰ eſt terminꝰ poſſeſſiōis filioꝝ Zabulon
vſqꝫ Sarith. Aſcēditqꝫ de mari ⁊ Mareala: ⁊ peruenit
in Debbaſeth vſqꝫ ad toꝛrentē: ꝗ eſt contra Jocneā: ⁊ re
uertitur de Sarith cōtra oꝛientē in finem Ciſeloth tha
boꝛ: ꝛ egreditur ad Dabereth: aſcēditqꝫ cōtra Japhia:
B et inde pertranſit vſqꝫ ad oꝛientalem plagam Gethefer
⁊ Tachaſin: ⁊ egreditur ī Remon: Amthoar nea: ⁊ cir
cuit ad aquilonē ⁊ nathan. Suntqꝫ egreſſus eius vallis
Jeptahel ⁊ Catath et Naalol et Semron et Jedala et
Bethlehem: ciuitates duodecim: et villę earū. Hęc eſt
hereditas tribus filioꝛum Zabulon per cognationes
ſuas: vꝛbes ꝛ viculi earū. Jſaſchar egreſſa eſt ſoꝛs quar
ta per cognatiōes ſuas. Fuitqꝫ eius hereditas Jezrael
⁊ caſuloth ⁊ Sunē et hapharaim et ſioon et naharath et
Rabith et Ciſion et Abes et rameth et Engannim et
Enhadda et Bethpaſes: et peruenit terminus eiꝰ vſqꝫ
Thaboꝛ et Saaſima et Bethſemes: erantqꝫ exitus eiꝰ
Joꝛdanis: ciuitates ſedecim et villę earū. Hęc eſt poſ
ſeſſio filioꝛum Jſaſchar per cognationes ſuas: vꝛbes et
viculi earum. Ceciditqꝫ ſoꝛs quinta tribui filioꝛū Aſer
per cognationes ſuas. Fuitqꝫ terminus eoꝛum helchath
et Chali et Beten et Axaph et Elammelech et amaad
et Miſeal: et peruenit vſqꝫ ad Carmelum maris et Si
hoꝛ et Labanath: ac reuertitur contra oꝛientem Beth
dagon: et pertranſit vſqꝫ Zabulon et vallem Jephtha
hel contra aquilonem in Bethemech et Neiel: egredi C
turqꝫ ad leuā et cahul et Ebꝛon et Rohob et Ammō et
chana vſqꝫ ad ſydonē magnā: reuertiturqꝫ ī rama vſqꝫ ad

ciuitatē munitiſſimā Tyꝛū: ⁊ vſqꝫ Hoſa: eruntqꝫ exitus
ei⁹ in mare de funiculo Achziba ⁊ Amma ⁊ Afeg ⁊ Ro
hob: ciuitates vigītiduę ⁊ villę eaꝝ. Hęc eſt poſſeſſio fi
lioꝛū Aſer ꝑ cognatiōes ſuas vꝛbeſqꝫ ⁊ viculi earū. Filio-
rū Nephthali ſexta pars cecidit ꝑ familias ſuas. Et coe
pit termin⁹ de Heleph ⁊ Elon Saananim: ⁊ Edami:
quę eſt Neceb ⁊ Jabneel vſqꝫ Lecū: ⁊ egreſſus eoꝝ vſqꝫ
ad Joꝛdanē: reuertiturqꝫ termin⁹ cōtra occidētē ⁊ aza
noth thaboꝛ: atqꝫ inde egredit̄ in hucoca: ⁊ ꝑtrāſit in za
bulon cōtra meridiē: ⁊ ī Aſer cōtra occidentē: ⁊ ī Juda
ad Joꝛdanē cōtra oꝛtū ſolis: ciuitates munitiſſimę aſſi
dim ſer ⁊ ammath ⁊ racath et ceneretb et adama ⁊ ara-
ma ⁊ haſoꝛ ⁊ cedes ⁊ edrai ⁊ enhaſoꝛ ⁊ ieron ⁊ magdelel
hoꝛē ⁊ bethanath ⁊ bethſames ciuitates decē et nouē ⁊
villę eaꝝ. Hęc eſt poſſeſſio trib⁹ filioꝝ nephtali ꝑ cogna
tiones ſuas vꝛbes ⁊ viculi eaꝝ. Tribui filioꝝ dan ꝑ fami
lias ſuas egreſſa eſt ſoꝛs ſeptīa. Et fuit terminus poſſeſ
ſionis ei⁹ ſaraa ⁊ Eſtaol ⁊ irſemes: id eſt: ciuitas ſolis:
Saalabin ⁊ Aialon ⁊ Jethela elon themnatha et acarō
⁊ eltece ⁊ gibthon ⁊ baalath ⁊ iud ⁊ bane barac ⁊ gath-
remmon atqꝫ ierico: ⁊ aracō cū termino ꝙ reſpicit iop
pen: ⁊ in ip̄o fine cōcludit̄. Aſcēderuntqꝫ filij Dan: et pu
gnauerūt cōtra leſem: ceperūtqꝫ eā ⁊ ꝑcuſſerūt eā ī oꝛe
gladij: ⁊ poſſederūt: et habitauerūt in ea: vocātes nomē
ei⁹ leſemdan ex nomine Dan patr̄ ſui. Hęc eſt poſſeſſio
trib⁹ filioꝝ Dan ꝑ cognatiōes ſuas: vꝛbes ⁊ viculi earū.
Cūqꝫ cōpleſſet ſoꝛte diuidere terram ſingulis per trib⁹
ſuas: dederunt filij iſrael poſſeſſionē ioſue filio Nun in
medio ſui iuxta pꝛęceptum domini: vꝛbem quā poſtula-
uit Thānathſaraa in monte Effraim. Et ędificauit ci-
uitatem: habitauitqꝫ in ea. Hę ſunt poſſeſſiones: quas
ſoꝛte diuiſerunt Eleazar ſacerdos: ⁊ ioſue filius Nun: ⁊
pꝛincipes familiarum ac tribuum filioꝛum iſrael in Sy
lo coꝛam domino ad oſtium tabernaculi teſtimonij: par
titiqꝫ ſunt terram.

XX.

A S Et locutus eſt dominus ad ioſue: dicens: Lo-
quere filijs iſrael: ⁊ dic eis: Separate vꝛbes fu
num.35.a gitiuoꝛū: de quibus locutus ſum ad vos per
deute.19.a manum Moyſi: vt confugiat ad eas: quicūqꝫ
animam percuſſerit neſcius: ⁊ poſſit euadere irā pꝛoxi-
mi: qui vltoꝛ eſt ſanguinis: cum ad vnam harum confu-
gerit ciuitatum: ſtabitqꝫ ante poꝛtā ciuitatis: et loque-
tur ſenioꝛibus vꝛbis illius ea quę ſe compꝛobēt innocen
tem: ſicqꝫ ſuſcipient eū: ⁊ dabunt ei locū ad habitādum.
B Cūqꝫ vltoꝛ ſanguinis eū fuerit perſecut⁹: nō tradent in
manus eius: quia ignoꝛans percuſſit pꝛoximū eius: nec
ante biduū triduūue ei⁹ pꝛobat̄ inimicus. Et habitabit
in ciuitate illa: donec ſtet ante iudiciū cauſam reddēs fa
cti ſui: ⁊ moꝛiatur ſacerdos magnus: qui fuerit ī illo tē
C poꝛe. Tūc reuertetur homicida: ⁊ ingrediet̄ ciuitatē: ⁊
domū ſuā: de qua fugerat. Decreuerūtqꝫ Cedes in Ga
lilęa mōtis Nephthali: ⁊ Sichē ī mōte ephꝛaim: et Ca
riatharbe: ipſa eſt Hebꝛon in mōte iuda: ⁊ trās ioꝛdanē
cōtra oꝛientalē plagā Hiericho: ſtatuerūt Boſoꝛ: quę
ſita eſt ī cāpeſtri ſolitudine de tribu Rubē: ⁊ Ramoth
in Galaad de tribu Gad: ⁊ Galan ī Baſan de tribu ma
D naſſe. Hę ciuitates cōſtitutę ſunt cunctis filijs iſrael: ⁊
aduenis: ꝙ habitabāt īter eos: vt fugeret ad eas: ꝙ aīam
neſcius percuſſiſſet: ⁊ nō moꝛeret̄ in manu pꝛoximi effu
ſum ſanguinē vindicare cupientis: donec ſtaret ante po
pulum expoſiturus cauſam ſuam.

XXI.

A A Cceſſerūtqꝫ pꝛincipes familiarum Leui ad
Eleazarum ſacerdotē: ⁊ ioſue filium Nun: ⁊
ad duces cognationū per ſingulas tribus fi-
lioꝛum iſrael: locutiqꝫ ſunt ad eos ī Silo ter-
rę Chanaan: atqꝫ dixerunt: Dominus pꝛęcepit per ma
num Moyſi: vt darentur nobis vꝛbes ad habitandum:
num.35.a ⁊ ſuburbana earum ad alenda iumenta. Dederuntqꝫ fi
lij iſrael de poſſeſſionibus ſuis iuxta imperium domini
ciuitates et ſubu[illegible]ana earum. Egreſſaqꝫ eſt ſoꝛs in fa-
milia Caath filioꝝ Aaron ſacerdotis de tribu Juda et
Symeon ⁊ Beniamin: ciuitates tredecim: ⁊ reliquis fi
lioꝛum Caath: id eſt: Leuitis ꝙ ſupꝑfuerāt de tribubus
Ephꝛaim ⁊ Dan: ⁊ dimidię trib⁹ manaſſe ciuitates de-
cē. Poꝛro filijs Gerſon egreſſa eſt ſoꝛs: vt acciperēt de
tribub⁹ Jſaſchar ⁊ Aſer ⁊ Nephthali: dimidiaqꝫ tribu
Manaſſe in Baſan ciuitates numero tredecim. Et fi- 1.para.6 c
lijs merari ꝑ cognatiōes ſuas de tribub⁹ rubē ⁊ Gad et
Zabulon vꝛbes duodecim. Dederūtqꝫ filij Jſrael Leui B
tis ciuitates ⁊ ſuburbana earū: ſicut pꝛęcepit dn̄s ꝑ ma
nū Moyſi ſingulis ſoꝛte tribuentes. De tribub⁹ filioꝛū
Juda ⁊ Symeon dedit Joſue ciuitates: quaꝝ iſta ſunt
noīa filijs Aaron ꝑ familias Caath Leuitici gn̄is. Pꝛi
ma eīm ſoꝛs illis egreſſa eſt Cariatharbe patris Enach:
quę vocat̄ Hebꝛō ī mōte Juda ⁊ ſuburbana ei⁹ ꝑ circui
tū. Agros vō ⁊ villas ei⁹ dederat Caleb filio Jephone
ad poſſidēdū. Dedit ergo filijs Aarō ſacerdotis Hebꝛō
cōfugij ciuitatē ac ſuburbana ei⁹: ⁊ Lobnam cū ſubur-
banis ſuis: ⁊ Jathir: ⁊ eſtimoa ⁊ Holon ⁊ Dabir ⁊ Ain
⁊ Juthan ⁊ bethſames cū ſuburbanis ſuis: ciuitates no
nem de tribubus: vt dictū eſt de duab⁹. De tribu autem
filioꝛū Beniamin: Gabaon ⁊ Gaba ⁊ Anathot ⁊ Almō C
cum ſuburbanis ſuis ciuitates quatuoꝛ. Omnes ſimul
ciuitates filioꝝ Aaron ſacerdotis tredecim cū ſuburba
nis ſuis. Reliquis vero per familias filioꝝ Caath Le-
uitici generis hęc eſt data poſſeſſio. De tribu Ephꝛaim
vꝛbes cōfugij Sichē cū ſuburbanis ſuis in mōte Ephꝛa
im ⁊ Gazer ⁊ Capſaim ⁊ Bethhoꝛō cū ſuburbanis ſuis
ciuitates quatuoꝛ. De tribu qꝫ Dan Heltheco ⁊ gib-
thon ⁊ Haialon ⁊ gathꝛemmon cū ſuburbanis ſuis ciui
tates quatuoꝛ. Poꝛro de dimidia tribu Manaſſe Ta-
nach ⁊ gathꝛēmon cum ſuburbanis ſuis ciuitates duę.
Oēs ciuitates decē: ⁊ ſuburbana eaꝝ datę ſunt filijs ca-
ath inferioꝛis gradus. Filijs qꝫ Gerſon Leuitici gn̄is
dedit de dimidia tribu manaſſe cōfugij ciuitates: Gau-
lon ī Baſan: ⁊ Boeſtra cū ſuburbanis ſuis ciuitates du
as. Poꝛro de tribu Jſaſchar: Ciſion ⁊ Daberath ⁊ ia-
ramoth ⁊ Engānim cū ſuburbanis ſuis ciuitates q̄tu-
oꝛ. De tribu aūt Aſer Miſeal ⁊ Abdon ⁊ eleath ⁊ roob
cū ſuburbanis ſuis ciuitates quatuoꝛ. De tribu quoqꝫ
Nephthali ciuitates cōfugij Cedes ī Galilęa: ⁊ hāmo
thoꝛ ⁊ carthari cū ſuburbanis ſuis ciuitates tres. Oēs
vꝛbes familiaꝝ Gerſon tredecim cū ſuburbanis ſuis. Fi
lijs aūt merari leuitis īferioꝛis gradus ꝑ familias ſuas
data eſt de tribu Zabulō: Jecnal ⁊ Cartha ⁊ Damna et
Nahaol ciuitates q̄tuoꝛ cū ſuburbanis ſuis. De tribu D
gad ciuitates cōfugij: ramoth ī galaad ⁊ manaim et he
ſebon ⁊ Jazer ciuitates q̄tuoꝛ cū ſuburbanis ſuis.* De He. de tri-
tribu rubē vltra Joꝛdanē cōtra Hiericho ciuitates re- bu ruben
fugij: Boſoꝛ in ſolitudine: miſoꝛ ⁊ iazer ⁊ iethſon ⁊ maſ bezer et ia
pha: ciuitates q̄tuoꝛ cum ſuburbanis ſuis. Oēs vꝛbes fi haſa et ca-
lioꝛum merari ꝑ familias ⁊ cognatiōes ſuas duodecim. demoth et
Jtaqꝫ ciuitates vniuerſę Leuitarū ī medio poſſeſſiōis mephaath
filioꝝ iſrael fuerūt q̄draginta octo cū ſuburbanis ſuis: cū ſubur-
ſingulę per familias diſtributę. Deditqꝫ dn̄s de⁹ iſraeli banis ſuis
oēm terrā: quā traditurꝫ ſe patrib⁹ eoꝝ iurauerat: ⁊ poſ ciuitates
ſederūt illā: atqꝫ habitauerūt in ea. Dataqꝫ eſt ab eo pax quatuoꝛ.
in oēs per circuitū nationes: nulluſqꝫ eis hoſtiū reſiſtere
auſus eſt: ſed cuncti in eoꝝ ditionē redacti ſunt. Ne vnū
quidē verbū: quod illis pꝛęſtaturū ſe eſſe pꝛomiſerat: ir-
ritum fuit: ſed rebus expleta ſunt oīa.

XXII.

A E Odem tempoꝛe vocauit Joſue Rubenitas:
num.32.e et Gadditas: et dimidiam tribū Manaſſe:
dixitqꝫ ad eos: Feciſtis omnia quę pꝛęcepit
vobis Moyſes famulus domini: mihi quoqꝫ
in omnibus obediſtis: nec reliquiſtis fratres veſtros lon
go tēpoꝛe: vſqꝫ in pꝛęſentem diem: cuſtodiētes imperiū
domini dei veſtri. Quia igit̄ dedit dn̄s deus veſter fratri
bus veſtris quietē ⁊ pacē: ſicut pollicitus eſt: reuertimi
ni: ⁊ ite in tabernacula veſtra: et in terram poſſeſſionis:

quã tradidit vobis Moyſes famulus domini trãs Ioꝛ
danem: ita duntaxat: vt cuſtodiatis attente: ⁊ opere cõ
pleatis mandatum ⁊ legem: quã pꝛecepit vobis Moy
ſes famulus domini: vt diligatis dominum deũ veſtrũ:
et ambuletis in omnibus vijs eius: et obſeruetis man
data illius: adhereatiſqꝫ ei: ac ſeruiatis in omni coꝛde:
et in omni anima veſtra. Benedixitqꝫ eis Joſue: et di
miſit eos. Qui reuerſi ſunt in tabernacula ſua. Dimi
B diẽ autem tribui Manaſſe poſſeſſionem Moyſes de
derat in Baſan: et idcirco medie que ſuperfuit: dedit
Joſue ſoꝛtem inter ceteros fratres ſuos trans Ioꝛda
nem ad occidentalẽ eius plagã. Cumqꝫ dimitteret eos
in tabernacula ſua: et benedixiſſet eis: dixit ad eos: In
multa ſubſtantia atqꝫ diuitijs reuertimini ad ſedes ve
ſtras cum argẽto ⁊ auro: ere ac ferro: ⁊ veſte multiplici.
Diuidite pꝛedã hoſtiũ cũ fratribus veſtris. Reuerſiqꝫ
ſunt: ⁊ abierũt filij Ruben: ⁊ filij Gad: et dimidia tribꝰ
Manaſſe a filijs Iſrael de Silo: que ſita eſt ĩ chanaan:
vt intrarent Galaad terrã poſſeſſionis ſue: quam obti
nuerãt iuxta imperium domini in manu Moyſi. Cũqꝫ
veniſſent ad tumulos Ioꝛdanis in terrã Chanaan: edi
ficauerũt iuxta Ioꝛdanẽ altare infinite magnitudinis.
C Quod cũ audiſſent filij Iſrael: ⁊ ad eos certi nuncij de
tuliſſent edificaſſe filios Ruben: ⁊ Gad: ⁊ dimidie tri
bus Manaſſe altare ĩ terra Chanaan: ſuper Ioꝛdanis
tumulos contra filios Iſrael: cõuenerunt oẽs in Silo:
vt aſcẽderent: ⁊ dimicarẽt cõtra eos. Et interim miſe
rũt ad illos in terrã Galaad Phinees filiũ Eleazari ſa
cerdotis: ⁊ decẽ pꝛincipes cũ eo: ſingulos de ſingulis tri
bubus. Qui venerũt ad filios Rubẽ: ⁊ Gad: ⁊ dimidie
tribus Manaſſe in terram Galaad: dixerũtqꝫ ad eos:
D Hec mandat omnis populus domini: Que eſt iſta trãſ
greſſio? Cur reliquiſtis dominum deũ Iſrael: edifican
Num.25.a tes altare ſacrilegum: ⁊ a cultu illius recedẽtes? An pa
rum vobis eſt: ꝙ peccaſtis in Beelphegoꝛ: ⁊ vſqꝫ in pꝛe
ſentem diem macula huius ſceleris in vobis permanet:
multiqꝫ de populo coꝛruerunt: et vos hodie reliquiſtis
dominum: et cras in vniuerſum Iſrael ira eiꝰ deſeuiet?
Quod ſi putatis immundã eſſe terrã poſſeſſiõis veſtre:
Supra.7.a tranſite ad terrã: in qua tabernaculum domini eſt: ⁊ ha
bitate inter nos: tantũ vt a domino: ⁊ a noſtro conſoꝛtio
non recedatis: edificato altari pꝛeter altare domini dei
veſtri. Nõne Achan filius Zare pꝛeterijt mãdatũ dñi:
⁊ ſuper omnem populum Iſrael ira eius incubuit? Et
ille erat vnus homo: atqꝫ vtinã ſolus perijſſet in ſcelere
E ſuo. Reſponderũtqꝫ filij Ruben: ⁊ Gad: ⁊ dimidie tri
bus Manaſſe pꝛincipibus legatiõis Iſrael: Foꝛtiſſimꝰ
dñs deus Iſrael ipſe nouit: et Iſrael ſimul intelliget: ſi
pꝛeuaricatiõis aĩo hoc altare conſtruximus: non cuſto
diat nos: ſed puniat nos ĩ pꝛeſenti. Et ſi ea mẽte fecimꝰ
vt holocauſta: ⁊ ſacrificiũ: ⁊ pacificas victimas ſuper eo
imponeremus: ipſe querat ⁊ iudicet: ⁊ non ea magis co
gitatione atqꝫ tractatu: vt diceremus: Cras dicent filij
veſtri filijs noſtris: Quid vobis et domino deo Iſrael?
Terminum poſuit dñs inter nos ⁊ vos o filij Ruben: ⁊
filij Gad Ioꝛdanem fluuiũ: ⁊ idcirco partem non habe
tis in domino: ⁊ per hanc occaſionem auertẽt filij veſtri
filios noſtros a timoꝛe domini. Putauimꝰ itaqꝫ meliꝰ:
F ⁊ diximus: Extruamus nobis altare: nõ in holocauſta:
neqꝫ ad victimas offerẽdas: ſed in teſtimoniũ inter nos
et vos: et ſobolẽ noſtrã veſtrãqꝫ pꝛogeniẽ: vt ſeruiamus
domino: ⁊ iuris noſtri ſit: offerre holocauſta: ⁊ victimas
⁊ pacificas hoſtias: ⁊ nequaꝙ dicãt cras filij veſtri filijs
noſtris: Non eſt vobis pars in domino. Quod ſi volue
rint dicere: reſpondebunt eis: Ecce altare domini quod
fecerũt patres noſtri: nõ ĩ holocauſta: neqꝫ in ſacrificiũ:
ſed ĩ teſtimonium noſtrũ ac veſtrum. Abſit a nobis hoc
ſcelus: vt recedamus a dño: ⁊ eius veſtigia relinquamꝰ:
extructo altari ad holocauſta: ⁊ ſacrificia: ⁊ victimas of
ferẽdas: pꝛeter altare domini dei noſtri: quod extructũ

eſt ante tabernaculũ eiꝰ. Quibus auditis: Phinees ſa G
cerdos: ⁊ pꝛincipes legatiõis Iſrael: qui erãt cũ eo: pla
cati ſunt: ⁊ verba filioꝝ Ruben: ⁊ Gad: ⁊ dimidie tribꝰ
Manaſſe: libẽtiſſime ſuſceperũt. Dixitqꝫ Phinees filiꝰ
Eleazari ſacerdos ad eos: Nũc ſcimꝰ: ꝙ nobiſcũ ſit do
minus: quoniã alieni eſtis a pꝛeuaricatione hac: ⁊ libera
ſtis filios Iſrael de manu dñi. Reuerſuſqꝫ eſt cũ pꝛinci
pibus a filijs Rubẽ ⁊ Gad: de terra Galaad: finiũ Cha
naan ad filios iſrael: ⁊ retulit eis. Placuitqꝫ ſermo cũ
ctis audiẽtibꝰ. Et laudauerũt deũ filij iſrael: et nequaꝙ
vltra dixerũt: vt aſcẽderẽt cõtra eos: atqꝫ pugnarent: ⁊
delerent terram poſſeſſionis eoꝛum. Vocaueruntqꝫ fi
lij Ruben: ⁊ filij Gad: altare quod extruxerant: teſtimo
nium noſtrum: quod dominus ipſe ſit deus. XXIII.
EVoluto autem multo tempoꝛe: poſtꝙ pacem A
dederat dominus Iſraeli: ſubiectis in gy
ro nationibus vniuerſis: ⁊ Joſue iam longe
uo: et perſenilis etatis. Poſtꝙ diuiſerat ter
ram filijs Iſrael ſecundum quod dominus imperaue
rat: vocauit Joſue omnem Iſraelem: maioꝛeſqꝫ natu:
et pꝛĩcipes: ac duces: ac magiſtros: dixitqꝫ ad eos: Ego
ſenui: et pꝛogreſſioꝛis etatis ſum: voſqꝫ cernitis omnia
que fecerit dominus deus veſter cunctis per circuitũ na
tionibus: quomodo pꝛo vobis ipſe pugnauerit. Et nũc
quia vobis ſoꝛte diuiſit oẽm terrã: ab oꝛiẽtali parte Ioꝛ
danis vſqꝫ ad mare magnũ: multeqꝫ adhuc ſupſunt na
tiones: dominus deus veſter diſperdet eas: et auferet a
facie veſtra: ⁊ poſſidebitis terrã: ſicut vobis pollicitꝰ eſt.
Tantũ cõfoꝛtamini: ⁊ eſtote ſoliciti: vt cuſtodiatis cun B
cta que ſcripta ſunt in volumine legis Moyſi: ⁊ nõ de
clinetis ab eis: neqꝫ ad dexterã: neqꝫ ad ſiniſtrã: ne poſtꝙ
intraueritis ad gẽtes: que ĩter vos future ſunt: iuretis
in nomine deoꝝ earum: ⁊ ſeruiatis eis: ⁊ adoꝛetis illos:
ſed adhereatis domino deo veſtro: quod feciſtis vſqꝫ in
diem hanc: ⁊ tũc auferet dominus deus in conſpectu ve C
ſtro gentes magnas ⁊ robuſtiſſimas: ⁊ nullus vobis re
ſiſtere poterit. Vnus e vobis perſequetur hoſtium mil
le viros: quia dominꝰ deus veſter pꝛo vobis ipſe pugna
bit: ſicut pollicitus eſt: hoc tantum diligentiſſime pꝛe
cauete: vt diligatis dominum deum veſtrum. Quod ſi
volueritis gentiũ harũ: que inter vos habitãt erroꝛibus
adherere: ⁊ cum eis miſcere cõnubia: atqꝫ amicitias co
pulare: iam nunc ſcitote: ꝙ dominus deus veſter nõ eas
deleat ante faciẽ veſtram: ſed erunt vobis in foueam: ac
laqueum: ⁊ offendiculum ex latere veſtro: ⁊ ſudes in ocu
lis veſtris: donec vos auferat: atqꝫ diſperdat de terra hac
optima: quam tradidit vobis. En ego hodie ingrediar D
viã vniuerſe terre: ⁊ toto animo cognoſcetis: ꝙ de omni
bus verbis: que ſe dominus pꝛeſtiturum vobis eſſe pol
licitus eſt: vnũ nõ pꝛeterierit incaſſum. Sicut ergo im 3.reg.2.a.
pleuit opere: qđ pmiſit: ⁊ pſpera cuncta venerũt: ſic ad
ducet ſup vos: quicqđ maloꝝ cõminatus eſt: donec vos
auferat atqꝫ diſperdat de terra hac optima: quam tradi
dit vobis: eo ꝙ pꝛeterieritis pactũ domini dei veſtri: qđ
pepigit vobiſcũ: ⁊ ſeruieritis dijs alienis: et adoꝛaueritis
eos. Cito atqꝫ velociter cõſurget ĩ vos furoꝛ dñi: ⁊ aufe
remini ab hac terra optĩa: quã tradidit vobis. XXIIII.
COngregauitqꝫ Joſue omnes tribꝰ Iſrael in A
Sichẽ: ⁊ vocauit maioꝛes natu: ac pꝛincipes
⁊ iudices: ⁊ magiſtros: ſteterũtqꝫ in cõſpectu
domini: et ad populum ſic locutus eſt: Hec
dicit dominus deus Iſrael: Trans fluuium habitaue Gen.11.a.
rũt patres veſtri ab initio: Thare pater Abꝛaam ⁊ Na
choꝛ: ſeruieruntqꝫ dijs alienis. Tuli ergo patrẽ veſtrũ Gen.21.b Gen.25.c
Abꝛaã de Meſopotamie finibꝰ: et adduxi eũ ĩ terrã cha
naan: multiplicauiqꝫ ſemen eiꝰ: ⁊ dedi ei iſaac: illiqꝫ rur
ſum dedi Jacob ⁊ Eſau. E qbꝰ Eſau dedi mõtẽ ſeir ad
poſſidẽdũ: Jacob vo ⁊ filij eiꝰ deſcẽderũt in Aegyptũ.
Miſiqꝫ moyſen ⁊ aaron: et pcuſſi egyptũ multis ſignis Exo.14.b.
atqꝫ poꝛtẽtis: eduxiqꝫ vos ⁊ patres veſtros de egypto:

B ⁊ veniſtis ad mare: perſecutiq; ſunt Aegyptij patres ve-
ſtros cū curribꝰ ⁊ eq̄tatu: vſq; ad mare rubꝛū. Clamaue-
rūt aūt ad dn̄m filij Jſrael: ꝗ poſuit tenebꝛas īter vos ⁊
Aegyptios: ⁊ adduxit ſup eos mare: ⁊ operuit eos. Vi-
derūt oculi veſtri cūcta que in Aegypto fecerim: ⁊ habi-
num. 22. a taſtis in ſolitudine multo tēpoꝛe: ⁊ ītroduxi vos ī terrā
Amoꝛrei: ꝗ habitabat trās Joꝛdanē. Cūq; pugnarent
cōtra vos: tradidi eos in manꝰ veſtras: et poſſediſtis ter-
rā eoꝝ: atq; īterfeciſtis eos. Surrexit aūt Balach filiꝰ
Sephoꝛ rex Moab: ⁊ pugnauit cōtra Jſraelem. Mi-
C ſitq; ⁊ vocauit Balaā filiū Beoꝛ: vt malediceret vobis:
⁊ ego nolui audire eū: ſed ecōtrario p illū bn̄dixi vobis:
⁊ liberaui vos de manu eius. Trāſiſtiſq; Joꝛdanē: ⁊ ve-
niſtis ad Hiericho: pugnauerūtq; cōtra vos viri ciuita-
tis eiꝰ: Amoꝛreus ⁊ Pherezeꝰ ⁊ Chananeus ⁊ Etheꝰ
⁊ Gergeſeus et Eueus et Jebuſeus: et tradidi illos in
infra eodē manus veſtras. Miſiq; ante vos ſcabꝛones: et eieci eos
1. reg. 7. a. de locis ſuis duos reges Amoꝛreoꝝ: nō in gladio ⁊ in ar-
thob. 14. c cu tuo: dediq; vobis terrā in qua nō laboꝛaſtis: et vꝛbes
quas nō edificaſtis: vt habitaretis ī eis: vineas ⁊ olineta
que nō plātaſtis. Nūc ergo timete dominū: et ſeruite ei
perfecto coꝛde atq; veriſſimo: ⁊ auferte deos: quibꝰ ſer-
uierūt patres veſtri in Meſopotamia ⁊ in Aegypto: ac
D ſeruite dn̄o. Sin aūt malū vobꝭ videt̄: vt dn̄o ſeruiatis:
optio vobis dat̄. Eligite hodie qd̄ placet: cui ſeruire po-
tiſſimū debeatis: vtrū dijs quibꝰ ſeruierūt patres veſtri
in Meſopotamia: an dijs Amoꝛreoꝝ: in quoꝝ terra ha-
bitatis. Ego aūt ⁊ domꝰ mea ſeruiemus dn̄o. Reſpon-
ditq; populꝰ: ⁊ ait: Abſit a nobis: vt relinquamus dn̄m:
⁊ ſeruiamus dijs alienis. Dominus deus noſter ipē edu-
xit nos ⁊ patres nr̄os de terra Aegypti ⁊ de domo ſerui-
tutis: fecitq; vidētibꝰ nobis ſigna ingētia: et cuſtodiuit
nos in om̄i via per quā ambulauimus: et in cūctis popu-
lis per quos trāſiuimꝰ: et eiecit vniuerſas gētes Amoꝛ-
reoꝝ habitatoꝛē terre a facie noſtra. Seruiemus igit̄
domino: qꝛ ipē eſt deꝰ noſter. Dixitq; Joſue ad populū:
E Nō poteritis ſeruire dn̄o: deꝰ em̄ ſanctꝰ et foꝛtis emula-
toꝛ eſt: nec ignoſcet ſceleribꝰ veſtris atq; peccatis. Si di-
miſeritis dn̄m: ⁊ ſeruieritis dijs alienis: cōuertet ſe ⁊ af-
fliget vos atq; ſubuertet: poſtq̄ vobis preſtiterit bona.
Dixitq; populꝰ ad Joſue: Nequaq̄ ita vt loqueris erit:
ſup. eodē. ſed dn̄o ſeruiemus. Et Joſue ad populū: Teſtes: iquit:
vos eſtis: quia ipſi elegeritis vobis dn̄m: vt ſeruiatis ei.
Reſpōderuntq;: Teſtes. Nunc ergo: ait: auferte deos
alienos de medio veſtri: et īclinate coꝛda veſtra ad dn̄m
deū Jſrael. Dixitq; populꝰ ad Joſue: Dn̄o deo noſtro
F ſeruiemus: ⁊ obedientes erimus pꝛeceptis eius. Per-
cuſſit ergo Joſue in die illo foedus: ⁊ pꝛopoſuit populo
pꝛecepta atq; iudicia in Sichem. Scripſit quoq; om̄ia
verba hec in volumine legis domini: ⁊ tulit lapidē per-
grandem: poſuitq; eum ſubter quercū: que erat in ſan-
ctuario domini: ⁊ dixit ad oēm populum: En lapis iſte
erit vobis in teſtimoniū: ꝙ audieritis oīa verba domini:
que locutꝰ eſt vobis: ne foꝛte poſtea negare velitis: ⁊ mē-
G tiri domino deo veſtro. Dimiſitq; populum ſingulos in
poſſeſſionē ſuam. Et poſt hec moꝛtuus eſt Joſue filius
Nun ſeruus domini: centum ⁊ decem annoꝛum: ſepelie-
runtq; eū in finibus poſſeſſionis ſue in Thamnathſare:
que eſt ſita in mōte Ephꝛaim: a ſeptētrionali parte mō-
tis Gaas. Seruiuitq; Jſrael domino cūctis diebꝰ Jo-
Exo. 13. d. ſue ⁊ ſenioꝛū: ꝗ lōgo vixerāt tēpoꝛe poſt Joſue: ⁊ qui no-
uerant om̄ia opera domini: que fecerat in Jſrael. Oſſa
quoq; Joſeph: que tulerant filij Jſrael de Aegypto: ſe-
pelierunt in Sichē in parte agri: quē emerat Jacob a fi-
lijs Emoꝛ patris Sichem centū nouellis ouibus: ⁊ fuit
in poſſeſſionē filioꝛū Joſeph. Eleazar quoq; filiꝰ Aaron
moꝛtuꝰ eſt: ⁊ ſepelierūt eū ī Gabaath Phinees filij eiꝰ:
que data eſt ei in monte Ephꝛaim.

¶ Finis.

¶ Liber Judicum: Hebꝛaice Sophtim. Caput I.

P Oſt moꝛtem Joſue con- A
ſuluerunt filij Jſrael dominum: dicētes:
Quis aſcēdet ante nos cōtra Chananeū:
⁊ erit dux belli? Dixitq; dominus: Judas
aſcendet: ecce tradidi terrā in manu eius.
Et ait Judas Symeoni fratri ſuo: Aſcēde mecū in ſoꝛ-
tem meā: et pugna contra Chananeum: vt ⁊ ego pergā
tecum in ſoꝛtem tuam. Et abijt cum eo Symeon. Aſcē-
ditq; Judas: ⁊ tradidit dominus Chananeū: ac Phe-
rezeum in manus eoꝛum: ⁊ percuſſerunt in Bezech de-
cem milia viroꝛum. Jnueneruntq; Adonibezech in Be-
zech: ⁊ pugnauerunt contra eū: ac percuſſerunt Chana-
neum ⁊ Pherezeū. Fugit autem Adonibezech: quem B
perſecuti compꝛehenderunt: ceſis ſummitatibus ma-
nuum eius ac pedum. Dixitq; Adonibezech: Septua-
ginta reges amputatis manuum ac pedum ſummitati-
bus: colligebant ſub mēſa mea ciboꝛum reliquias: ſicut
feci: ita reddidit mihi dominus. Adduxeruntq; eum in
Hieruſalem: ⁊ ibi moꝛtuus eſt. Oppugnantes ergo fi-
lij Juda Hieruſalem: ceperunt eam: et percuſſerunt in
oꝛe gladij: tradentes cunctam incendio ciuitatem. Et
poſtea deſcendentes pugnauerunt cōtra Chananeum:
qui habitabat in montanis: et ad meridiem in campe-
ſtribus. Pergenſq; Judas contra Chananeum: qui
habitabat in Hebꝛon: cuius nomen fuit antiquitus Ca-
riatharbe: percuſſit Seſai: ⁊ Haiman: ⁊ Thalmai: atq;
inde profectus abijt ad habitatoꝛes Dabir: cuius nomē
vetus erat Cariathſepher: id eſt ciuitas literarum. Di- C
xitq; Caleb: Qui percuſſerit Cariathſepher: et vaſta-
uerit eam: dabo ei Axam filiam meam vxoꝛem. Cumq; 1. para. 2. f
cepiſſet eā Othoniel filius Cenez frater Caleb minoꝛ:
dedit ei Axam filiam ſuam coniugem. Quam pergen-
tē ī itinere monuit vir ſuus: vt peteret a patre ſuo agrū.
Que cū ſuſpiraſſet ſedēs in aſino: dixit ei Caleb: Quid
habes? At illa reſpondit: Da mihi benedictionem: quia
terram arentem dediſti mihi: da ⁊ irriguam aquis. De-
dit ergo ei Caleb irriguum ſuperius: et irriguum infe-
rius. Filij autem Cinei cognati Moyſi aſcenderunt de
ciuitate palmarū: cū filijs Juda in deſertū ſoꝛtis eius:
quod eſt ad meridiem Arath: ⁊ habitauerūt cū eo. Abijt D
autem Judas cum Symeone fratre ſuo: et percuſſerūt
ſimul Chananeum: qui habitabat in Sephat: et inter-
fecerunt eum. Vocatumq; eſt nomen vꝛbis Hoꝛma:
id eſt anathema. Cepitq; Judas Gazan cum finibus Ioſue. 15. b
ſuis: et Aſcalonem: atq; Accaron cum terminis ſuis.
Fuitq; dominus cum Juda: et montana poſſedit: nec
potuit delere habitatoꝛes vallis: quia falcatis curri-
bus abundabant: dederuntq; Caleb Hebꝛon: ſicut di- Ioſue. 15. g
xerat Moyſes: qui deleuit ex ea tres filios Enach.
Hiebuſeum autem habitatoꝛem Hieruſalem non dele-
uerunt filij Beniamin: habitauitq; Hiebuſeus cum fi- E
lijs Beniamin in Hieruſalem vſq; in pꝛeſentem diem.
Domus quoq; Joſeph aſcēdit in Bethel: fuitq; domi-
nus cum eis. Nam cum obſiderent vꝛbem: que pꝛius
Luza vocabatur: viderunt hominem egredientem de ci-
uitate: dixeruntq; ad eum: Oſtende nobis introitum ci- F
uitatis: et faciemus tecum miſericoꝛdiam. Qui cum
oſtendiſſet eis: percuſſerunt vꝛbem in oꝛe gladij: homi-
nem autem illum ⁊ omnem cognationem eius dimiſe- heb. ethe-
runt. Qui dimiſſus abijt in terram * Ethim: et edifica- rum.
uit ibi ciuitatem: vocauitq; eam Luzam: que ita appel-
latur vſq; in pꝛeſentē diem. Manaſſes quoq; non dele-
uit Bethſean: ⁊ Taanath cum viculis ſuis: ⁊ habitato-
res Doꝛ: ⁊ Jeblaā: ⁊ mageddo cū viculis ſuis: coepitq;

Chananeus habitare cum eis. Poſtꝙ autem conforta
tus eſt Iſrael: fecit eos tributarios: et delere noluit. E-
phraim etiam nō interfecit Chananeum: qui habitabat
in Gazer: ſed habitauit cum eo. Zabulon non deleuit ha
bitatores Cetron: ⁊ Nahalolol: ſed habitauit Chana-
neus in medio eius: factuſqꝫ eſt ei tributarius. Azer quoqꝫ
nō deleuit habitatores Acho: ⁊ Sidonis: Ahalab: et A-
chazib: ⁊ Halba: ⁊ Aphech: ⁊ Roob: habitauitqꝫ in me-
dio Chananei habitatoris illiꝰ terre: nec interfecit eū.
B Nephthali quoqꝫ nō deleuit habitatores Bethſemes:
⁊ Bethanat: ⁊ habitauit inter chananeū habitatorē ter
re: fueruntqꝫ ei Bethſemite: et Bethanite tributarij.
Artauitqꝫ Amorreus filios Dan in mōte: nec dedit eis
locum: vt ad planiora deſcenderēt: habitauitqꝫ in mōte
Phares: quod interpretatur teſtatio in Hailon: ⁊ Sa
labim. Et aggrauata eſt manꝰ domus Joſeph: factuſqꝫ
eſt ei tributarius. Fuit aūt terminus Amorrei ab aſcēſu
ſcorpionis: petra: ⁊ ſuperiora loca. II.

AScenditqꝫ angelus domini de Galgalis ad
A locum flentiū: ⁊ ait: Eduxi vos de Aegypto: ⁊
introduxi in terrā: pro qua iuraui patribus
veſtris: ⁊ pollicitus ſum: vt nō facerem irritū
pactum meū vobiſcum in ſempiternum: ita dūtaxat: vt
non feriretis foedus cum habitatoribus terre huius: et
aras eorum ſubuerteretis: ⁊ noluiſtis audire vocē meā.
Cur hoc feciſtis? Quamobrem nolui delere eos a facie
veſtra: vt habeatis hoſtes: ⁊ dij eorum ſint vobis in rui-
ioſue.7.b. nam. Cumqꝫ loqueretur angelus domini hec verba ad
omnes filios Iſrael: eleuauerūt vocem ſuā: ⁊ fleuerunt.
Et vocatum eſt nomen loci illius: locus flētium: ſiue la
chrymarum: immolaueruntqꝫ ibi hoſtias domino. Dimi
ſit ergo Joſue populū: et abierūt filij Iſrael vnuſquiſqꝫ
in poſſeſſionem ſuam: vt obtinerent eam: ſeruieruntqꝫ
domino cunctis diebus eius: ⁊ ſeniorū: qui longo poſt eū
vixerunt tempore: ⁊ nouerant omnia opera dñi magna:
que fecerat cum Iſrael. Mortuus eſt aūt Joſue filius
Nun: famulus domini centum ⁊ decem annorum: ⁊ ſe-
pelierunt eum in finibus poſſeſſionis ſue in Thamnath
ſare in mōte Ephraim: a ſeptentrionali plaga montis
B Gaas. Omniſqꝫ illa generatio congregata eſt ad patres
ſuos: ⁊ ſurrexerūt alij: qui nō nouerūt dominum: et ope
ra que fecerat cum Iſrael. Fecerūtqꝫ filij Iſrael malum
in conſpectu domini: et ſeruierūt Baalim: ac dimiſerūt
dominum deū patrū ſuorum: qui eduxerat eos de terra
Aegypti: ⁊ ſecuti ſunt deos alienos: deos quoqꝫ populo
rum: qui habitabant in circuitu eorum: et adorauerunt
eos: ⁊ ad iracundiam concitauerunt dominum: dimit-
C tentes eū: ⁊ ſeruientes Baal: ⁊ Aſtaroth. Iratuſqꝫ dñs
contra Iſrael: tradidit eos in manus diripientium: qui
ceperūt eos: ⁊ vendiderunt hoſtibus: qui habitabāt per
gyrum: nec potuerūt reſiſtere aduerſarijs ſuis: ſed quo-
cunqꝫ pergere voluiſſent: manꝰ domini ſuper eos erat:
ſicut locutꝰ eſt: ⁊ iurauit eis: ⁊ vehementer afflicti ſunt.
Suſcitauitqꝫ dominus iudices: qui liberarēt eos de va
ſtantium manibus: ſed nec eos audire voluerunt: forni-
cantes cum dijs alienis: et adorantes eos. Cito deſerue
runt viam per quā ingreſſi fuerant patres eorum: ⁊ au-
D dientes mādata domini omnia fecere contraria. Cūqꝫ
dominus iudices ſuſcitaret: in diebus eorū flectebatur
miſericordia: ⁊ audiebat afflictorū gemitus: ⁊ liberabat
eos de cede vaſtantiū. Poſtꝙ autem mortuus eſſet iu-
dex: reuertebantur: ⁊ multo faciebant maiora: ꝙ fecerāt
patres eorum: ſequentes deos alienos: ſeruienteſqꝫ eis:
⁊ adorātes illos. Non dimiſerunt adinuentiones ſuas:
⁊ viam duriſſimā: per quā ambulare conſueuerant. Ira
tuſqꝫ eſt furor domini in Iſrael: ⁊ ait: Quia irritum fe-
cit gens iſta pactum meum: quod pepigeram cum pa-
tribus eorum: ⁊ vocem meam audire contempſit: ⁊ ego
nō delebo gētes quas dimiſit ioſue: ⁊ mortuus eſt: vt in
ipſis experiar Iſrael: vtrū cuſtodiāt viam domini: ⁊ am
bulent in ea: ſicut cuſtodierunt patres eorum: an non.
Dimiſit ergo dominus omnes nationes has: ⁊ cito ſub-
uertere noluit: nec tradidit in manus Joſue. III.

HAe ſunt gentes quas dominus dereliquit: vt A
erudiret in eis Iſraelem: ⁊ omnes qui nō no
uerant bella Chananeorū: ⁊ poſtea diſcerēt fi
lij eorū certare cū hoſtibꝰ: ⁊ habere cōſuetudi-
nem preliādi: quinqꝫ ſatrapas Philiſtinorū: oēmqꝫ Cha-
naneum: ⁊ Sidoniū atqꝫ Eueū: q̃ habitabāt ī mōte Li
bano: de mōte Baal Hermō vſqꝫ ad introitū Emath.
Dimiſitqꝫ eos: vt in ipſis experiretur Iſraelem: vtrum
audirent mandata domini: que preceperat patribus eo
rum: per manum Moyſi: an nō. Itaqꝫ filij Iſrael habi-
tauerunt in medio Chananei: et Ethei: et Amorrei: et
Pherezei: ⁊ Euei: ⁊ Jebuſei: ⁊ duxerunt vxores filias
eorū: ipſiqꝫ filias ſuas filijs eorū tradiderūt: et ſeruierunt
dijs eorū. Fecerūtqꝫ malum in cōſpectu dñi: ⁊ obliti ſunt
dei ſui: ſeruientes Baalim: et Aſtaroth. Iratuſqꝫ cōtra
Iſrael dñs tradidit eos in manꝰ Chuſanraſathaim re-
gis meſopotamie: ſeruierūtqꝫ ei octo annis. Et clama-
uerūt ad dñm: q̃ ſuſcitauit eis ſaluatorē ⁊ liberauit eos:
Othoniel videlicet filiū Cenez: fratrē Caleb minorem:
fuitqꝫ in eo ſpūs dñi: et iudicauit Iſrael. Egreſſuſqꝫ eſt ſupra.z.b
ad pugnā: ⁊ tradidit dñs ī manꝰ eiꝰ Chuſanraſathaim et infra.4.
regē Syrie: ⁊ oppſſit eū. Quieuitqꝫ terra q̃draginta an a.et.10.b.
nis: ⁊ mortuus eſt Othoniel filiꝰ Cenez. Addiderūt aūt B infra.eod.
filij Iſrael facere malum in cōſpectu dñi: qui cōfortauit et ſup.eo.
aduerſum eos Eglon regē Moab: quia fecerunt malū
in conſpectu eiꝰ. Et copulauit ei filios Ammon: ⁊ Ama
lech: abijtqꝫ ⁊ ꝑcuſſit iſrael: atqꝫ poſſedit vrbē palmarū.
Seruierūtqꝫ filij iſrael Eglon regi Moab decē et octo
annis: ⁊ poſtea clamauerūt ad dominū. Qui ſuſcitauit
eis ſaluatorē vocabulo Ehud: filiū Gera filij Jemini: q̃
vtraqꝫ manu pro dextera vtebaṫ. Miſerūtqꝫ filij Iſrael C
per illū munera Eglon regi Moab. Qui fecit ſibi gla-
diū ancipitē: habentē in medio capulū lōgitudinis pal-
me manus: ⁊ accinctꝰ eſt eo ſubter ſagū in dextro foemo
re. Obtulitqꝫ munera Eglon regi Moab: erat aūt E-
glon craſſus nimis. Cūqꝫ obtuliſſet ei munera: ꝓſecutꝰ
eſt ſocios: qui cū eo venerāt: ⁊ reuerſus de Galgalis: vbi
erāt idola: dixit ad regē: Verbum ſecretū habeo ad te o
rex. Et ille imperauit ſilentiū. Egreſſiſqꝫ omnibꝰ: q̃ cir-
ca eū erāt: ingreſſus eſt Ehud ad eū: ſedebat aūt in eſti-
uo cenaculo ſolus: dixitqꝫ: Verbū dei habeo ad te. Qui
ſtatim ſurrexit de throno. Extēditqꝫ Ehud ſiniſtrā ma-
nū: ⁊ tulit ſicā de dextro foemore ſuo: īfixitqꝫ eā in vētrē
eiꝰ tā valide: vt capulus ſequereṫ ferrū in vulnere: ac pin
guiſſimo adipe ſtringereṫ. Nec eduxit gladiū: ſed ita vt
percuſſerat reliquit in corpore: ſtatimqꝫ ꝑ ſecreta natu-
re alui ſtercora ꝓruperūt. Ehud aūt clauſis diligētiſſi-
me oſtijs coenaculi: ⁊ obfirmatis ſera per poſticā egreſ-
ſus eſt. Seruiqꝫ regis ingreſſi viderūt clauſas fores coe
naculi: atqꝫ dixerunt: Forſitan purgat aluū in eſtiuo coe D
naculo. Expectāteſqꝫ diu donec erubeſcerent: ⁊ vidētes
ꝙ nullus aperiret: tulerunt clauem: ⁊ aperiētes inuene
runt dominum ſuum in terra iacentem mortuū. Ehud
autem dum illi turbarētur: effugit: ⁊ pertranſijt locum
Idolorum: vnde reuerſus fuerat. Venitqꝫ in Seirath:
⁊ ſtatim inſonuit buccina in monte Ephraim: deſcende
runtqꝫ cū eo filij Iſrael: ipſo in frōte gradiēte. Qui dixit
ad eos: Sequimini me: tradidit em̄ dñs inimicos nr̄os
Moabitas in manus noſtras. Deſcēderuntqꝫ poſt eū: ⁊
occupauerūt vada Jordanis: que trāſmittūt ī Moab:
⁊ nō dimiſerūt trāſire quēꝙ: ſed percuſſerunt Moabi-
tas in tempore illo circiter decem milia: omnes robuſtos
⁊ fortes viros. Nullus eorū euadere potuit. Humilia-
tuſqꝫ eſt Moab ī die illo ſub manu Iſrael: ⁊ quieuit ter
ra octoginta annis a prelijs. Poſt hūc fuit Sangar fi-
lius Anath: qui percuſſit de Philiſtijm ſexcentos viros
vomere: ⁊ ipſe quoqꝫ defendit Iſrael. IIII.

A 1 reg. 2. b. ADdiderūtqꝫ filij Iſrael facere malū in cōſpe
ctu domini poſt mortē ehud: ⁊ tradidit illos
dominus in manus Jabin regis chanaā: qui
regnauit ī Haſor: habuitqꝫ ducem exercitus
ſui nomine Siſarā. Ipſe autē habitabat in harſeth gen-
tium. Clamaueruntqꝫ filij iſrael ad dominū. Nōgetos
enim habebat falcatos currus: ⁊ per viginti annos vehe
mēter oppreſſerat eos. Erat autem Debora prophetes
vxor Lapidoth: que iudicabat populū in illo tempore:
et ſedebat ſub palma: que nomine illius vocabatur: īter
Rama ⁊ Bethel in monte Ephraim: aſcendebātqꝫ ad
eam filij Iſrael in omne iudicium. Que miſit et vocauit
Barach: filiū Abinoan de Cedes Nephthali. Dixitqꝫ
ad eum: Precepit tibi dominus deus Iſrael: Uade de
ſcende: ⁊ duc exercitum in montem Thabor: tolleſqꝫ te
cum decem milia pugnatorum de filijs Nephthali: ⁊ de
filijs Zabulon. Ego autē adducam ad te in loco torren
tis Ciſon: Siſaram principem exercitus Jabin: et cur
rus eius: atqꝫ omnē multitudinē: et tradam eos in ma-
B nu tua. Dixitqꝫ ad eam Barach: Si venis mecum: va-
dam: ſi nolueris venire mecum: non pergam. Que dixit
ad eum: Ibo quidē tecum: ſed in hac vice victoria nō re-
putabitur tibi: quia ī manu mulieris tradetur Siſara.
Surrexit itaqꝫ Debora: ⁊ perrexit cū Barach ī Cedes.
Qui accerſitis Zabulō: ⁊ Nephthali: aſcēdit cum decē
milib⁹ pugnator: habēs Deborā in comitatu ſuo. Aber
aūt Cineus receſſerat quōdā a ceteris Cineis fratrib⁹
ſuis filijs Obab: cognati moyſi: ⁊ tetenderat tabernacu
la vſqꝫ ad vallē que vocatur Sennim: et erat iuxta Ce-
des. Nunciatūqꝫ eſt Siſare: ꝙ aſcendiſſet Barach fili⁹
Abinoam in montē Thabor cum Debora: et congrega
uit nongētos falcatos currus: ⁊ oēm exercitū de Har-
ſeth gentiū ad torrentē Ciſon. Dixitqꝫ Debora ad ba-
rach: Surge: hec eſt enim dies in qua tradidit dñs Si-
C ſarā in manus tuas. En ipſe ductor eſt tuus. Deſcendit
itaqꝫ barach de monte Thabor: et decem millia pugna-
torum cum eo. Perterruitqꝫ dominus Siſaram: ⁊ om
nes currus eius: vniuerſamqꝫ multitudinē in ore gladij
ad conſpectum barach: intantū vt Siſara de curru deſi
liens: pedibus fugeret: ⁊ barach perſequeret fugientes
currus: ⁊ exercitū vſqꝫ ad Harſeth gentiū: et omnis ho-
ſtiū multitudo vſqꝫ ad internitionē caderet. Siſara aūt
fugiēs peruenit ad tentoriū Jahel vxoris Aber Cinei.
Erat autē pax inter Jabin regem Haſor: ⁊ domū Aber
Cinei. Egreſſa igitur Jahel in occurſum Siſare: dixit
ad eum: Intra ad me domine mi: ne timeas. Qui īgreſ
ſus tabernaculū eius: et opert⁹ ab ea pallio: dixit ad eā:
Da mihi obſecro paululū aque: q̄a ſitio valde. Que ape-
ruit vtrē lactis: ⁊ dedit ei bibere: et operuit illū. Dixitqꝫ
D Siſara ad eā: Sta āte oſtiū tabernaculi: ⁊ cū venerit ali
quis interrogans te: ⁊ dicēs: nunqd hic eſt aliquis? Re
ſpondebis: Nullus eſt. Tulit itaqꝫ Jahel vxor aber cla-
uū tabernaculi: aſſumens pariter ⁊ malleū: ⁊ ingreſſa ab
ſcondite: ⁊ cū ſilentio poſuit ſupra tempus capitis eius
clauū: percuſſumqꝫ malleo defixit in cerebrū vſqꝫ ad ter
rā: qui ſoporē morti ſocians defecit: et mortu⁹ eſt. Et ec
ce barach ſequēs Siſarā veniebat: egreſſaqꝫ Jahel ī oc-
curſum eius dixit ei: Ueni: et oſtendā tibi virū quē que-
ris. Qui cū intraſſet ad eam: vidit Siſarā iacentē mor-
tuum: et clauum infixū in tempore eius. Humiliauit er
go deus in die illo Jabin regē Chanaan corā filijs iſra-
el: qui creſcebant quotidie: ⁊ forti manu opprimebāt Ja
bin regem chanaan: donec delerent eum. V.
A CEcineruntqꝫ Debora ⁊ barach filius Abinoā
in illo die dicētes: Qui ſponte obtuliſtis de iſ
rael aīas veſtras ad periculū: benedicite dño:
Audite reges: auribus percipite principes:
Ego ſum: ego ſum que dño canā: pſallā dño deo iſrael.
Dñe cū exires de Seir: ⁊ tranſires per regiōes Edom:
terra mota eſt: celiqꝫ ac nubes diſtillauerūt aquis. Mō
tes fluxerunt a facie domini: ⁊ Sinai a facie domini dei
Iſrael. In diebus Sangar filij Anath: in diebus Jahel
quieuerunt ſemite: ⁊ qui ingrediebant per eas: ambula
uerunt per calles deuios. Ceſſauerunt fortes in Iſrael
⁊ q̄euerūt: donec ſurgeret debora: ſurgeret mater ī iſra
el. Noua bella elegit dominus: et portas hoſtiū ipſe ſub
uertit. Clypeus ⁊ haſta ſi apparuerunt in quadraginta
millibus iſrael. Cor meum diligit principes iſrael: q̄ p-
pria voluntate obtuliſtis vos diſcrimini: benedicite do- B
mino. Qui aſcēditis ſuper nitentes aſinos: ⁊ ſedetis ſu
pra in iudicio: et ambulatis in via: loquimini. Ubi colli
ſi ſunt currus: ⁊ hoſtiū ſuffocatus eſt exercitus: ibi nar-
rentur iuſtitie domini: et clemētia in fortes iſrael. Tūc
deſcendit populus domini ad portas: et obtinuit princi
patū. Surge ſurge Debora: ſurge ſurge: et loquere can
ticum. Surge Barach: et apprehēde captiuos fili Abi
naon. Saluate ſunt reliquie populi. Dominus in for-
tibus dimicauit. Ex Ephraim deleuit eos in Amalech
et poſt eum ex Beniamin in populos tuos o Amalech.
De Machir principes deſcenderunt: ⁊ de Zabulon qui
exercitum ducerent ad bellandum. Duces Iſſachar fu
ere cum Debora: et barach veſtigia ſunt ſecuti: qui qua
ſi in preceps ac barathrū ſe diſcrimini dedit. Diuiſo cō-
tra ſe Ruben: magnanimorū reperta eſt cōtentio. Qua
re habitas inter duos terminos: vt audias ſibilos gre- C
gum? Diuiſo cōtra ſe Ruben: magnanimoꝝ reperta eſt
cōtentio. Galaad trās iordanem quieſcebat: et Dan va
cabat nauibus. Aſer habitabat ī littore maris: et in por
tubus morabatur. Zabulon vero et Nephthali obtule
rūt aīas ſuas morti in regiōe Merome. Uenerūt reges
⁊ pugnauerūt: pugnauerūt reges chanaan in thanach:
iuxta aquas Mageddon: ⁊ tamē nihil tulere p̄dantes.
De celo dimicatū eſt cōtra eos: ſtelle manentes in ordi
ne et curſu ſuo aduerſus Siſaram pugnauerunt. Tor-
rens ciſon traxit cadauera eorum: torrēs cadumim tor
rens ciſon: cōculca anima mea robuſtus. Ungule equo-
rum ceciderunt fugientibus impetu: ⁊ per preceps ruē
tibus fortiſſimis hoſtium. Maledicite terre Meroz: di
xit angelus dñi: maledicite habitatoribus eius: q̄a nō ve
nerunt ad auxiliū dñi ī adiutoriū fortiſſimorū eius. Be
nedicta inter mulieres Jahel vxor Aber Cinei: et bene
dicatur in tabernaculo ſuo. Aquam petenti lac dedit: et D
in phiala principum obtulit butyrū. Siniſtrā manū mi- Leui. 1. d.
ſit ad clauum: et dextram ad fabrorum malleos: percuſ
ſitqꝫ Siſaram: querens in capite vulneri locum: ⁊ tem-
pus valide perforans: inter pedes eius ruit: defecit: ⁊ mor
tuus eſt. Uoluebatur ante pedes eius: et iacebat exani-
mis ⁊ miſerabilis. Per feneſtrā reſpiciens: vlulabat ma
ter eius: et de coenaculo loquebat. Cur moratur regre-
di currus eius: quare tardauerunt pedes quadrigarū il
lius? Una ſapiētior ceteris vxorib⁹ eius: hec ſocrui ver
ba reſpondit: Forſitan nūc diuidit ſpolia: ⁊ pulcherrima
foeminarū eligit ei. Ueſtes diuerſorū coloꝝ Siſare tra
duntur in predam: et ſupellex varia ad ornāda colla con
geritur. Sic pereant omnes inimici tui domine: qui au
tē diligunt te: ſicut ſol in ortu ſuo ſplendet: ita rutilent.
Quieuitqꝫ terra per quadraginta annos. VI.
FEcerunt aūt filij Iſrael malū in cōſpectu do A
mini: qui tradidit illos ī manu madian ſeptē ſupra. 2. b
annis: et oppreſſi ſunt valde ab eis. Feceruntqꝫ ⁊. 3. a ⁊ 4. a
ſibi antra et ſpeluncas in mōtibus: ⁊ munitiſ
ſima ad repugnandū loca. Cumqꝫ ſeuiſſet iſrael: aſcēde
bat Madian ⁊ Amalech: cetericqꝫ orientaliū nationū: et
apud eos figentes tentoria: ſicut erāt in herbis cuncta
vaſtabāt vſqꝫ ad introitū Gaze: nihilqꝫ omnino ad vitā
ptinens relinquebāt in Iſrael. Nō oues: nō boues: non
aſinos. Ipſi enī ⁊ vniuerſi greges eorū veniebant cū ta-
bernaculis ſuis: ⁊ inſtar locuſtaꝝ vniuerſa cōplebant: in
numera multitudo hoīm: ⁊ camelorū quicqd tetigerāt
deuaſtantes. Humiliatuſqꝫ eſt Iſrael valde in cōſpectu

Madian. Et clamauit ad dominum poſtulans auxiliũ
contra Madianitas. Qui miſit ad eos virum prophe-
B tam: et locutus eſt: Hec dicit domin⁹ deus Iſrael: ego
vos feci conſcendere de Aegypto: et eduxi vos de domo
ſeruitutis: et liberaui de manu Aegyptiorũ: et omnium
inimicorum qui affligebant vos. Eiecitq; eos ad introi-
tum veſtrum: ⁊ tradidi vobis terrã eorum: et dixi: Ego
dominus deus veſter: Ne timeatis deos Amorreorum
in quorum terra habitatis: Et noluiſtis audire vocem
meam. Uenit autẽ angelus domini: et ſedit ſub quercu
que erat in Ephra: et pertinebat ad Joas patrem fami
lie Ezri. Cumq; Gedeon filius eius excuteret atq; pur
garet frumenta in torculari: vt fugeret Madian: appa
ruit ei angelus domini: ⁊ ait: Dominus tecum virorum
C fortiſſime. Dixitq; ei Gedeõ: Obſecro mi domine: ſi do
minus nobiſcũ eſt: cur ergo apprehenderũt nos hec om
nia? Ubi ſunt mirabilia eius: que narrauerũt patres no
ſtri: atq; dixerunt: de egypto eduxit nos dñs? Nunc au-
tem dereliquit nos dominus: et tradidit in manu Ma
dian. Reſpexitq; ad eum dominus: et ait: Uade in hac
fortitudine tua: et liberabis Iſrael de manu Madian:
Scito ꝙ miſerim te. Qui reſpondens ait: Obſecro mi
1. reg. 12. d domine: i quo liberabo Iſrael? Ecce familia mea infima
eſt in Manaſſe: et ego minim⁹ in domo patris mei. Di
D xitq; ei domin⁹: Ego ero tecũ: et percuties madian qua
ſi vnũ virũ. Et ille: Si inueni (inquit) gratiam coram te:
da mihi ſignũ: ꝙ tu ſis qui loqueris ad me. Ne recedas
hinc: donec reuertar ad te: portans ſacrificiũ: et offerẽs
tibi. Qui reſpondit: Ego preſtolabor aduentum tuum.
Ingreſſus eſt itaq; Gedeon: et coxit hoedum: et de fari
ne modio azymos panes: carneſq; ponens in caniſtro: ⁊
ius carnium mittens in ollam: tulit oĩa ſub quercũ: et
obtulit ei. Cui dixit angelus dñi: Tolle carnes et azy-
mos panes: et pone ſupra petram illã: et ius deſuper fun
de. Cumq; feciſſet ita: extendit angelus domini ſummi
tatẽ virge quã tenebat i manu: ⁊ tetigit carnes ⁊ panes
azymos: aſcẽditq; ignis de petra: ⁊ carnes: azymoſq; pa
nes conſumpſit: angelus autẽ domini euanuit ex oculis
E eius. Uideſq; Gedeõ: ꝙ eſſet angelus domini: ait: Heu
mi domine deus: quia vidi angelum domini facie ad fa-
ciẽ. Dixitq; ei domin⁹: Pax tecũ: Ne timeas: nõ mori-
eris. Aedificauit ergo ibi Gedeon altare domino: voca-
uitq; illud domini pax vſq; in preſentem diem. Cũq; ad
huc eſſet i Ephra: q̃ eſt familie Ezri: nocte illa dixit do-
minus ad eum: Tolle taurum patris tui: ⁊ alterum tau
rum annorum ſeptem: deſtrueſq; aram Baal que eſt pa
tris tui: ⁊ nemus qđ circa aram eſt ſuccide: ⁊ edificabis
altare domino deo tuo in ſummitate petre huius: ſuper
quã ante ſacrificiũ poſuiſti: tolleſq; taurũ ſecundum: et
offeres holocauſtum ſuper ſtruem lignorum: que de ne-
more ſucciderís. Aſſumptis ergo Gedeon decẽ viris de
F ſeruis ſuis fecit: ſicut preceperat ei dominus. Timẽs au
tẽ domum patris ſui: et homines illius ciuitatis: per di
em noluit facere: ſed omnia nocte compleuit. Cũq; ſur-
rexiſſent viri oppidi eius mane: viderũt deſtructam arã
baal: lucumq; ſucciſum: ⁊ taurum alterum impoſitũ ſu-
Infra. 15. b. per altare: qđ tunc edificatum erat. Dixeruntq; ad inui
cem: Quis hoc fecit? Cumq; perquirerent authorem fa
cti dictum eſt: Gedeon filius Joas fecit hec omnia. Et
dixerunt ad Joas: Produc filiũ tuũ huc: vt moriatur:
quia deſtruxit aram baal: ⁊ ſuccidit nemus. Quibus il-
le reſpondit: Nunquid vltores eſtis Baal: vt pugnetis
pro eo? qui aduerſarius eſt ei⁹: moriatur anteꝙ lux cra-
ſtina veniat. Si deus eſt: vindicet ſe de eo: q̃ ſuffodit arã
eius. Ex illo die vocatus eſt Gedeon Hierobaal: eo ꝙ
G dixiſſet Joas: vlciſcatur ſe de eo Baal: qui ſuffodit arã
eius. Igitur omnis Madian et Amalech: ⁊ orientales
populi congregati ſunt ſimul: et tranſeuntes Jordanẽ:
caſtrametati ſunt in valle Jezrael. Spiritus autem do-
mini induit Gedeon: qui clangens buccina conuocauit
domum Abiezer: vt ſequeretur ſe. Miſitq; nũcios i vni
uerſum Manaſſen: qui et ipſe ſecutus eſt eum. Et alios
nuncios in Aſer et Zabulon et Nephthali: qui occurre
runt ei. Dixitq; gedeon ad dominum: Si ſaluum facis
per manum meam populũ Iſrael: ſicut locutus es: po-
nam hoc vellus lane in area. Si ros i ſolo vellere fuerit
⁊ in omni terra ſiccitas: ſciam qđ per manũ meam: ſicut
locutus es: liberabis Iſrael. Factumq; eſt ita. Et de no
cte conſurgens expreſſo vellere: concham rore impleuit
Dixitq; rurſus ad dominum: Ne iraſcatur furor tuus
contra me: ſi adhuc ſemel tentauero ſignum querens in
vellere: oro vt ſolum vellus ſiccum ſit: ⁊ omnis terra ro-
re madens. Fecitq; dominus nocte illa vt poſtulauerat:
et fuit ſiccitas in ſolo vellere: et ros in oĩ terra. VII

IGitur Hierobaal qui et Gedeon de nocte cõ A
ſurgens: et omnis populus cũ eo: venit ad fon
tem qui vocatur Arad. Erant autẽ caſtra ma
dian in valle ad ſeptẽtrionalem plagam collis
excelſi. Dixitq; dominus ad gedeon: Mult⁹ tecum eſt
populus: nec tradetur Madian in manus eius: ne glo-
rietur contra me Iſrael: et dicat: meis viribus liberat⁹
ſum. Loquere ad populum: et cunctis audientibus pre
dica: Qui formidoloſus et timidus eſt reuertatur. Re Deu. 20. b. 1. Mac. 3. g
ceſſeruntq; de mõte galaad: et reuerſi ſunt ex populo vi
ginti duo milia virorũ: et tantum decem millia remanſe
runt. Dixitq; domin⁹ ad gedeon: Adhuc populus mul- B
tus eſt. Duc eos ad aquas: ⁊ ibi probabo illos: et de quo
dixero tibi vt tecum vadat: ipſe pergat: quem ire prohi-
buero: reuertatur. Cũq; deſcendiſſet populus ad aq̃s:
dixit dominus ad gedeon: Qui manu et lingua lambu-
erint aquas: ſicut ſolent canes lambere: ſeparabis eos ſe
orſum: qui aut curuatis genibus biberint: in altera par
te erũt. Fuit itaq; numerus eorum qui manu ad os pĳ
ciente aquas lambuerant trecenti viri: omnis autẽ re-
liqua multitudo flexo poplite biberat. Et ait domin⁹ ad C
gedeon: In trecentis viris qui lambuerunt aquas: libe
rabo vos: ⁊ tradã in manu tua Madian: omnis aũt re-
liqua multitudo reuertatur in locum ſuum. Sumptis
itaq; pro numero cibariĳs et tubis: omnem reliquã mul
titudinem abire precepit ad tabernacula ſua: ⁊ ipſe cum
trecentis viris ſe certamini dedit. Caſtra autem madiã
erãt ſubter in valle. Eadem nocte dixit dominus ad eũ:
Surge: et deſcende in caſtra: quia tradidi eos in manu
tua. Sin autem ſolus ire formidas: deſcendat tecũ pha
ra puer tuus. Et cum audieris quid loquant̃: tunc con
fortabũtur manus tue: et ſecurior ad hoſtium caſtra de-
ſcendes. Deſcendit ergo ipſe et Phara puer eius i par- D
tem caſtrorũ: vbi erãt armatorum vigilie. Madiã aũt
et Amalech: et omnes orientales populi fuſi iacebant in
valle: vt locuſtarũ multitudo. Cameli autem innumera
biles erant: ſicut arena que iacet in littore maris. Cum
q; veniſſet gedeon: narrabat aliquis ſomnium proximo
ſuo: et in hunc modum referebat qđ viderat. Uidi ſom
niũ: et videbatur mihi quaſi ſubcinericius panis ex hor-
deo volui: et in caſtra Madian deſcendere. Cumq; per
ueniſſet ad tabernaculum: percuſſit illud atq; ſubuertit
et terre funditus coequauit. Reſpondit is cui loqueba
tur: Non eſt hoc aliud: niſi gladius gedeonis filĳ Joas
viri Iſraelite. Tradidit enim dominus in manus eius E
Madian: ⁊ omnia caſtra eius. Cumq; audiſſet gedeon
ſomnium: et interpretationẽ eius: adorauit: ⁊ reuerſus
eſt ad caſtra Iſrael: ⁊ ait: Surgite: tradidit enim domi
nus in manus noſtras caſtra madian. Diuiſitq; trecen-
tos viros in tres partes: et dedit tubas in manibus eorũ
lagenaſq; vacuas: ac lampades in medio lagenarũ. Et
dixit ad eos: Quod me facere videritis: hoc facite. In- Infra. 9. f.
grediar partẽ caſtrorum: ⁊ qđ fecero: ſectamini. Quan-
do perſonuerit tuba in manu mea: vos quoq; per caſtro
rũ circuitũ clangite: ⁊ conclamate domino et gedeoni. In
greſſuſq; eſt gedeon: et trecenti viri qui erant cum eo in

partem caſtrorum incipiētibus vigilijs noctis medie: ⁊
cuſtodibus ſuſcitatis: coeperūt buccinis clangere: ⁊ cō-
F plodere inter ſe lagenas. Cumqꝫ per gyrum caſtrorum
in tribus perſonarent locis: ⁊ hydrias confregiſſent: te-
nuerunt ſiniſtris manibus lampades: et dextris ſonan-
tes tubas: clamaueruntqꝫ gladius domini ⁊ Gedeonis
ſtantes ſinguli in loco ſuo per circuitum caſtrorum ho-
ſtilium. Omīa itaqꝫ caſtra turbata ſunt: ⁊ vociferantes:
vlulanteſqꝫ fugerunt. Et nihilominus inſiſtebāt trecē-
ti viri buccinis perſonantes. Immiſitqꝫ dominus gla-
dium in omnibus caſtris: ⁊ mutua ſe cede truncabant:
fugientes vſqꝫ ad Bethſitta: et crepidinem Abelmeho-
la in Tabaath. Cōclamantes aūt viri Iſrael de Neph-
thali et Aſer: et omni manaſſe perſequebantur madian.
Et dedit dominus victoriam populo Iſrael in die illa.
Miſitqꝫ Gedeon nuncios in omnem montē Ephraim
G dicens: Deſcendite in occurſum Madian: et occupate
aquas vſqꝫ Bethbera atqꝫ iordanem. Clamauitqꝫ om-
nis Ephraim: et preoccupauit aquas atqꝫ iordanem vſ
qꝫ Bethbera. Apprehenſoſqꝫ duos viros madian: Oreb
et Zeb: interfecit Oreb in petra Oreb: Zeb vero in tor-
culari Zeb. Et ꝑſecuti ſunt madian capita Oreb ⁊ Zeb
portantes ad Gedeon trans fluēta iordanis. VIII
A Dixeruntqꝫ ad eum viri Ephraim: Quid eſt
hoc qđ facere voluiſti: vt nos nō vocares cum
ad pugnam pergeres contra madian: iurgā-
tes fortiter: et prope vim inferētes? Quibus
ille reſpondit: Quid enim tale facere potui: quale vos fe
ciſtis? Nonne melior eſt racemus Ephraim: vindemijs
Abiezer? In manus veſtras dn̄s tradidit principes ma
dian: Oreb ⁊ Zeb: Quid tale facere potui: q̄le vos feci-
ſtis? Qđ cū locutus eſſet: requieuit ſpiritus eorꝫ: quo tu
mebāt cōtra eū. Cumqꝫ veniſſet Gedeō ad iordanē trā
ſiuit eū cū trecentis viris q̄ ſecū erāt: ⁊ pre laſſitudine fu
gientes ꝑſequi nō poterāt. Dixitqꝫ ad viros Soccoth:
Date obſecro panes populo q̄ mecū eſt: q̄a valde defece-
B rūt: vt poſſimus ꝑſequi Zebee ⁊ Salmana regis madiā
Reſponderūt principes Soccoth: Forſitan palme ma
Infra. eo. nuū Zebee ⁊ Salmana ī manu tua ſunt: ⁊ idcirco poſtu
las: vt demus exercitui tuo panes? Quibꝰ ille ait: Cū er
*Et cū reuerſus fuero victor ī pace: ſupereſt go tradiderit dn̄s Zebee ⁊ Salmana ī manus meas: *
⁊ cū reuerſus fuero victor in pace: cōterā carnes veſtras
cū ſpinis: tribuliſqꝫ deſerti. Et inde cōſcendēs: venit in
Phanuel: locutuſqꝫ eſt ad viros loci illius ſimilia. Cui
C ⁊ illi reſponderūt: ſicut reſpōderāt viri Soccoth. Dixit
Victor ſupereſt. itaqꝫ eis: Cū reuerſus fuero: * victor ī pace: deſtruā tur
rim hāc. Zebee aūt ⁊ Salmana requieſcebāt cū oī exer-
citu ſuo. Quindecim eñi millia viri remāſerāt ex oībus
turmis orientaliū populorꝫ: ceſis centū viginti millibus
bellatorꝫ: ⁊ educentiū gladiū. Aſcendenſqꝫ Gedeon ꝑ vi
am eorū qui in tabernaculis morabanť ad orientalē par
tē Nobe: ⁊ Iecbaa: ꝑcuſſit caſtra hoſtiū: q̄ ſecuri erāt: et
nihil aduerſi ſuſpicabanť. Fugeruntqꝫ Zebee ⁊ Salma
D na: q̄s perſequens Gedeon cōprehendit: turbato omī ex
Supra eo ercitu eorꝫ. Reuerten ſqꝫ de bello ante ſolis ortū: appre-
hendit puerū de viris Soccoth: interrogauitqꝫ eū noīa
principū et ſeniorꝫ Soccoth: ⁊ deſcripſit ſeptuaginta ſe-
ptē viros. Venitqꝫ ad Soccoth: ⁊ dixit eis: En Zebee
⁊ Salmana ſuper quibꝰ exprobraſtis mihi: dicētes: For
ſitan manus zebee ⁊ Salmana in manibus tuis ſunt: et
idcirco poſtulas: vt demus viris qui laſſi ſunt: ⁊ defece-
rūt panes. Tulit ergo ſeniores ciuitatis: ⁊ ſpinas deſer-
ti ac tribulos: et cōtriuit cū eis atqꝫ cōminuit viros ſoc
coth. Turrim q̄qꝫ Phanuel ſubuertit: occiſis habitato
E ribus ciuitatis. Dixitqꝫ ad zebee et Salmana: Quales
fuerūt viri quos occidiſtis in Thabor? Qui reſpōderūt
Similes tui: ⁊ vnus ex eis quaſi filius regis. Quibus il-
le reſpondit: Fratres mei fuerūt filij matris mee. Viuit
dn̄s: quia ſi ſeruaſſetis eos: nō vos occiderē. Dixitqꝫ Ie
ther primogenito ſuo: Surge: ⁊ īterfice eos. Qui nō edu
xit gladiū: Timebat eñi q̄a adhuc puer erat. Dixerūtqꝫ
Zebee ⁊ Salmana: Tu ſurge et irrue in nos: quia iuxta
etatem robur eſt hominis. Surrexit Gedeon: ⁊ interfe
cit Zebee ⁊ Salmana: ⁊ tulit ornamenta ac bullas: qui
bus colla regalium camelorum decorari ſolēt. Dixerūt
qꝫ omnes viri Iſrael ad Gedeon: Dominare noſtri tu ⁊
filius tuus: et filius filij tui: quia liberaſti nos de manu
Madian. Quibus ille ait: Non dominabor veſtri: nec
dominabitur in vos filius meus: ſed dominabitur vo-
bis dominus. Dixitqꝫ ad eos: Vnā petitionē poſtulo a
vobis: Date mihi īaures ex preda veſtra. Inaures eñi au
reas Iſmaelite habere cōſueuerāt. Qui reſponderunt: Li F
bentiſſime dabimus. Expandenteſqꝫ ſuper terram pal-
lium: proiecerunt in eo inaures de preda: et fuit pōdus
poſtulatarum inaurium: mille ſeptingenti auri ſicli: abſ
qꝫ ornamentis: ⁊ monilibus: ⁊ veſte purpurea: quibꝰ re
ges Madiā vti ſoliti erant: ⁊ preter torques aureas ca
melorum. Fecitqꝫ ex eo Gedeon Ephot: ⁊ poſuit illud ī
ciuitate ſua Ephra. Fornicatuſqꝫ eſt omnis Iſrael in eo
⁊ factū eſt Gedeoni: ⁊ omni domui eius in ruinam. Hu
miliatus eſt autem Madian coram filijs Iſrael: nec po
tuerūt vltra ceruices eleuare: ſed quieuit terra per qua-
draginta annos: quibus Gedeon ꝓfuit. Abijt itaqꝫ hie- G
robaal filius Ioas: ⁊ habitauit in domo ſua: habuitqꝫ ſe 4. reg. 10.
ptuaginta filios: q̄ egreſſi ſunt de femore eius: eo qđ plu
res haberet vxores. Concubina autē illius: quā habebat ī
Sichem: genuit ei filiū nomīe Abimelech. Mortuuſqꝫ
eſt Gedeon filius Ioas in ſenectute bona: ⁊ ſepultus eſt
in ſepulchro Ioas patris ſui in Ephra de familia Ezri.
Poſtq̄ autē mortuꝰ eſt Gedeon: auerſi ſunt filij Iſrael
et fornicati ſunt in Baalim. Percuſſeruntqꝫ cum Ba-
al foedus: vt eſſet eis in deū: nec recordati ſunt domini
dei ſui: qui eruit eos de manibus inimicorum ſuorꝫ om-
nium per circuitum: nec fecerunt miſericordiam cū do-
mo Hierobaal Gedeon iuxta oīa bona q̄ fecerat iſraeli.
Abijt autem Abimelech filius Hie- IX. A
robaal in Sichē ad fratres matris ſue: et lo-
cutus eſt ad eos: et ad omnem cognationem
domꝰ patris matriſqꝫ ſue: dicens: Loquimi-
ni ad omnes viros Sichē: Quid vobis eſt melius: vt do
minētur veſtri ſeptuaginta viri omnes filij Hierobaal:
an vt dominetur vobis vnus vir? Simulqꝫ conſyderate:
quia os veſtrū: ⁊ caro veſtra ſum. Locutiqꝫ ſunt fratres
matris eius de eo ad omnes viros Sichē vniuerſos ſer-
mones iſtos: et inclinauerunt cor eorū poſt Abimelech:
dicentes: Frater noſter eſt. Dederūtqꝫ illi ſeptuaginta
pondo argenti de phano Baal Berith. Qui cōduxit ſi
bi ex eo viros inopes et vagos: ſecutiqꝫ ſunt eum. Et ve
nit in domum patris ſui in Ephra: et occidit fratres ſu
os filios Hierobaal ſeptuaginta viros ſuper lapidem
vnum. Remāſitqꝫ Ioathan filius Hierobaal minimꝰ:
et abſconditus eſt. Congregati ſunt autē omnes viri ſi
chem: ⁊ vniuerſe familie vrbis Mello: abieruntqꝫ: ⁊ cō-
ſtituerūt regē Abimelech iuxta quercum: que ſtabat in
Sichē. Qđ cum nunciatum eſſet Ioathan: iuit ⁊ ſtetit
in vertice montis Garizim: eleuataqꝫ voce: clamauit et
dixit: Audite me viri Sichē: ita vt audiat vos dn̄s. Ie- B
runt ligna: vt vngerent ſuper ſe regē. Dixerūtqꝫ oliue:
Impera nobis. Que reſpōdit: Nunq̄d poſſum deſerere
pinguedinē meā: qua ⁊ dij vtuntur: ⁊ homines: ⁊ venire
vt inter ligna promouear? Dixeruntqꝫ ligna ad arborē
ficū: Veni: ⁊ ſuper nos regnū accipe. Que reſpondit eis
Nunq̄d poſſum deſerere dulcedinē meā: fructuſqꝫ ſua-
uiſſimos: ⁊ ire vt inter cetera ligna ꝓmouear? Locuta-
qꝫ ſunt ligna ad vitē: Veni: ⁊ impera nobis. Que reſpō
dit eis: Nūq̄d poſſum deſerere vinū meū: qđ letificat de
um ⁊ hoīes: et inter ligna cetera ꝓmoueri? Dixeruntqꝫ
oīa ligna ad Rhamnū: Veni: ⁊ impera ſuper nos. Que
reſpondit eis: Si vere me regē vobis cōſtituiſtis: venite
⁊ ſub vmbra mea requieſcite. Si aūt nō vultis: egrediať

ignis de Rhãno: et deuoꝛet cedros Libani. Nũc igiť ſi
recte ⁊ abſqꝫ peccato cõſtituiſtis ſuꝑ vos regem Abime
lech: ⁊ bene egiſtis cũ Hierobaal: ⁊ cũ domo eius: et red
didiſtis vicẽ beneficijs eius: qui pugnauit pꝛo vobis: ani
mam ſuam dedit periculis: vt erueret vos de manu ma-
dian: q̃ nũc ſurrexiſtis cõtra domũ patris mei: et interfe
ciſtis filios eius ſeptuagĩta viros ſuper vnum lapidẽ: et
conſtituiſtis regẽ Abimelech filium ancille eius ſuꝑ ha-
C bitatoꝛes Sichẽ: eo ꝙ frater veſter ſit. Si ergo recte: et
abſqꝫ vitio egiſtis cũ Hierobaal: ⁊ domo eius: hodie le-
tamini in Abimelech: ⁊ ille leteť in vobis. Sin aũt pue-
ſe: egrediať ignis ex eo: ⁊ cõſumat habitatoꝛes Sichẽ: ⁊
oppidũ mello: egrediaturqꝫ ignis de viris Sichẽ: et de
oppido mello: et deuoꝛet Abimelech. Que cũ dixiſſet: fu
git et abijt in Bera: habitauitqꝫ ibi ob metũ Abimelech
fratris ſui. Regnauit itaqꝫ Abimelech ſuꝑ Iſrael trib'
annis. Miſitqꝫ dñs ſpiritũ peſſimũ inter Abimelech: et
habitatoꝛes Sichẽ: q̃ coeperũt eũ deteſtari: ⁊ ſcelus ĩter
fectionis ſeptuaginta filioꝛũ Hierobaal: et effuſionẽ ſan
guinis eoꝝ cõferre in Abimelech fratrẽ ſuũ: ⁊ inter cete
ros Sichimoꝛũ principes qui eũ adiuuerãt. Poſuerũt
D qꝫ inſidias aduerſum eũ in ſummitate montiũ: ⁊ dũ illi'
pꝛeſtolarenť aduentũ: exercebãt latrocinia: agentes pꝛe
das de pꝛetereũtibus. Nunciatũqꝫ eſt Abimelech. Ue-
nit aũt Gaal filius Obed cũ fratribus ſuis: ⁊ trãſiuit in
Sichimã. Ad cuius aduentũ erecti habitatoꝛes Sichẽ
egreſſi ſunt in agros vaſtãtes vineas: vuaſqꝫ calcãtes: ⁊
factis cantãtiũ choꝛis ingreſſi ſunt phanũ dei ſui: et ĩter
epulas ⁊ pocula maledicebãt Abimelech: clamãte gaal
filio Obed: Quis eſt iſte Abimelech: ⁊ q̃ eſt Sichẽ: vt ſer-
uiamus ei? Nunq̃d nõ eſt ipſe filius Hierobaal: ⁊ cõſti-
tuit pꝛincipẽ Zebul ſeruũ ſuũ ſuꝑ viros Hemoꝛ patris ſi
chẽ? Cur ergo ſeruiemus ei? Utinã daret aliqs populũ
iſtũ ſub manu mea: vt auferrẽ de medio Abimelech. Di
ctũqꝫ eſt Abimelech: Cõgrega exercitus multitudinẽ:
⁊ veni. Zebul enĩ pꝛinceps ciuitatis auditis ſermonib'
gaal filij Obed: irat' eſt valde: et miſit clã ad abimelech
nuncios: dicẽs: Ecce Gaal filius Obed: venit in Sichi
mã cũ fratrib' ſuis: et oppugnat aduerſum te ciuitatẽ.
E Surge itaqꝫ nocte cũ populo q̃ tecũ eſt: et latita ĩ agro:
⁊ pꝛimo mane oꝛiente ſole: irrue ſuper ciuitatẽ. Illo aũt
egrediẽte aduerſum te cũ populo ſuo: fac ei qd̃ potuerꝭ.
Surrexit itaqꝫ Abimelech cũ oĩ exercitu ſuo nocte: et
tetẽdit inſidias iuxta Sichimã in quatuoꝛ locis. Egreſ
ſuſqꝫ eſt gaal filius Obed: ⁊ ſtetit in ĩtroitu poꝛte ciuita
tis. Surrexit aũt Abimelech: ⁊ oĩs exercitus cũ eo de in
ſidiarũ loco. Cũqꝫ vidiſſet populũ gaal: dixit ad Zebul:
Ecce de montibus multitudo deſcendit. Cui ille reſpõ
dit: Umbꝛas montiũ vides quaſi capita hoĩm: ⁊ hoc er-
roꝛe deciperis. Rurſumqꝫ gaal ait: Ecce ppl's de vm-
bilico terre deſcendit: ⁊ vnus cuneus venit ꝑ viã: que re-
ſpicit quercum. Cui dixit Zebul: Ubi eſt nũc os tuum
q̃ loquebaris: quis eſt Abimelech: vt ſeruiamus ei? Nõ
ne hic populus eſt: quẽ deſpiciebas? Egredere: ⁊ pugna
contra eum. Abijt ergo Gaal: expectante Sichimoꝛum
populo: et pugnauit contra Abimelech: qui perſecutus
eſt eum fugientem: ⁊ in vꝛbem compulit. Cecideruntqꝫ
ex parte eius plurimi: vſqꝫ ad poꝛtam ciuitatis: et Abi-
melech ſedit in Ranna. Zebul autem Gaal: et ſocios ei
us expulit de vꝛbe: nec in ea paſſus eſt cõmoꝛari. Sequẽ
F ti ergo die egreſſus eſt populus in campum: qd̃ cũ nun-
ciatum eſſet Abimelech: tulit exercitum ſuum: ⁊ diuiſit
ĩ tres turmas: tendens inſidias in agris. Uidenſqꝫ ꝙ e-
grederet populus de ciuitate: ſurrexit et irruit in eũ cũ
cuneo ſuo: oppugnans et obſidens ciuitatem: due autẽ
turme palantes per campum aduerſarios perſequeban
tur. Poꝛro Abimelech omni die illo oppugnabat vꝛbẽ:
quam cepit: interfectis habitatoꝛibus eius: ipſaqꝫ de-
ſtructa: ita vt ſal ĩ ea diſꝑgeret. Qd̃ cũ audiſſent: q̃ habi-
tabãt in turre Sichimoꝝ: ingreſſi ſunt phanũ dei ſui be

rith: vbi foed' cũ eo pepigerãt: ⁊ ex eo locus nomẽ acce
perat: q̃ erat munitus valde. Abimelech qꝗ audiẽs vi-
ros turris Sichimoꝝ pariter cõglobatos: aſcẽdit ĩ mõ
tẽ Selmon cũ omni ppl'o ſuo: ⁊ arrepta ſecuri: pꝛecidit
arboꝛꝭ ramũ: impoſitũqꝫ ferẽs humero: dixit ad ſocios:
Qd̃ me vidiſtis facere: cito facite. Igiť certatim ramos Sup. 7. c.
de arboꝛibus pꝛecidentes: ſequebanť ducẽ. Qui circun- B
dãtes pꝛeſidiũ: ſuccenderũt: atqꝫ ita factũ eſt: vt fumo ⁊
igne mille hominũ necarentur: viri pariter et mulieres
habitatoꝛũ turris Sichem. Abimelech aũt inde pꝛofici
ſcẽs venit ad oppidũ Thebes: qd̃ circundans obſidebat
exercitu. Erat autẽ turris excelſa in media ciuitate: ad
quã cõfugerant ſimul viri: ac mulieres: et oẽs pꝛincipes
ciuitatis clauſa firmiſſime ianua: ⁊ ſuper turris tectum
ſtantes per pꝛopugnacula. Accedẽſqꝫ Abimelech iuxta
turrim: pugnabat foꝛtiter: ⁊ appꝛopinquans oſtio: ignẽ
ſupponere nitebať. Et ecce vna mulier fragmẽ mole de 2. reg. 11. c
ſuper iacens: illiſit capiti Abimelech: ⁊ cõfregit cerebꝛũ
eius. Qui vocauit cito armigerũ ſuũ: ⁊ ait ad eũ: Euagi 1. reg. 31. b
na gladium tuũ: et percute me: ne foꝛte dicatur ꝙ a foe- 1. par. 10. a
mina interfectus ſim. Qui iuſſa ꝑficiens: interfecit eũ.
Illo quoqꝫ moꝛtuo: oẽs qui cũ eo erant: de Iſrael reuer
ſi ſunt in ſedes ſuas: ⁊ reddidit deus malum: qd̃ fecerat
Abimelech cõtra patrẽ ſuũ: interfectis ſeptuaginta fra-
tribus ſuis. Sichimitis quoqꝫ qd̃ operati erãt: retribu
tũ eſt: ⁊ venit ſuꝑ eos maledictio Ioathã filij hierobaal.

Post Abimelech ſurrexit dux in iſrael X. A
Thola fili' Phua patrui Abimelech: vir de
Iſaſchar: q̃ habitauit ĩ Sanir mõtis Ephra
im: et iudicauit Iſrael viginti ⁊ trib' annis:
moꝛtuuſqꝫ eſt: ac ſepultus in Sanir. Huic ſucceſſit Ia
ir Galaadites: qui iudicauit Iſrael per viginti et duos
annos: habẽs triginta filios ſedentes ſuper triginta pul
los aſinarum: ⁊ pꝛincipes triginta ciuitatũ: q̃ ex noĩe ei'
ſunt appellate Auothiair: id eſt oppida Iair: vſqꝫ in pꝛe
ſentẽ diẽ in terra Galaad. Moꝛtuuſqꝫ eſt in Iair: ac ſe
pultus in loco: cui eſt vocabulũ Camon. Filij autẽ Iſrael D
peccatis veteribus iungentes noua: fecerũt malũ in con ſupꝛa. 2. b
ſpectu dñi: ⁊ ſeruierũt idolis Baalim ⁊ aſtaroth: ⁊ dijs 2. 3. a. 2. 4
Syrie ac Sydonis: ⁊ moab filioꝝ Ammon ⁊ philiſtijm a. 9. a. in
dimiſerũtqꝫ dñm: ⁊ nõ coluerũt eũ. Cõtra q̃s dñs irat' fra. 13.
tradidit eos in manus philiſtijm ⁊ filioꝛũ Ammon: affli
ctiqꝫ ſunt: ⁊ vehemẽter oppꝛeſſi ꝑ annos decẽ ⁊ octo: oẽs
q̃ habitabãt trans ioꝛdanẽ in terra Amoꝛrei: q̃ eſt in ga
laad: intantũ vt filij Ammõ ioꝛdane trãſmiſſo vaſtarent
Iudã ⁊ beniamin ⁊ Ephraim. Afflictuſqꝫ eſt Iſrael ni-
mis. Et clamãtes ad dñm: dixerũt: Peccauim' tibi: q̃a C
dereliq̃mus te dñm deũ noſtrũ: ⁊ ſeruiuim' baalĩ. Qui-
bus locutus eſt dñs: Nũquid nõ egyptij ⁊ Amoꝛrei: fi-
lijqꝫ Ammon ⁊ philiſtijm: Sidonij quoqꝫ ⁊ Amalech et
Chanaã oppꝛeſſerũt vos: ⁊ clamaſtis ad me: et erui vos
de manu eoꝛũ? Et tamẽ reliquiſtis me: et coluiſtis deos
alienos. Idcirco nõ addã: vt vltra vos liberẽ: Ite: ⁊ in-
uocate deos q̃s elegiſtis: ipſi vos liberẽt ĩ tẽpoꝛe angu-
ſtie. Dixerũtqꝫ filij iſrael ad dñm: Peccauimus: redde D
tu nobis q̃cq̃d tibi placet: tãtũ nũc libera nos. Que di
centes oĩa de finibus ſuis alienoꝝ deoꝝ idola ꝓiecerũt: ⁊
ſeruierũt dño deo: qui doluit ſuꝑ miſerijs eoꝝ. Itaqꝫ fi-
lij ammõ cõclamãtes in galaad: fixere tẽtoꝛia: cõtra q̃s
cõgregati filij iſrael: in maſpha caſtrametati ſunt. Dixe
rũtqꝫ pꝛincipes galaad ſinguli ad pꝛoximos ſuos: Qui
pꝛimus ex nobis cõtra filios Ammon coeperit dimica-
re: erit dux populi Galaad. XI.

Fuit itaqꝫ illo in tẽpoꝛe Iephthe galaadites A
vir foꝛtiſſim' atqꝫ pugnatoꝛ: filius mulieris
meretricis: q̃ natus eſt de galaad. Habuit au
tẽ Galaad vxoꝛẽ: de q̃ ſuſcepit filios: q̃ poſtq̃
creuerãt: eiecerũt Iephthe: dicẽtes: Heres in domo pa
tris noſtri eſſe nõ poteris: q̃a de adultera matre nat' es
Quos ille fugiẽs: atqꝫ deuitãs habitauit in terra Thob

Cõgregatiq; ſunt ad eũ viri inopes: ⁊ latrõcinãtes: ⁊ q̄
ſi principẽ ſequebant. Jn illis diebus pugnabãt filij am
mon cõtra iſrael. Quibus acriter inſtãtibus prexerunt
maiores natu de galaad: vt tollerẽt in auxiliũ ſui Jeph
Geñ.26.f B the de terra thob. Dixerũtq; ad eũ: Veni: ⁊ eſto prĩceps
noſter: ⁊ pugna cõtra filios ammon. Quib⁹ ille reſpon-
dit: Nõne vos eſtis q̄ odiſtis me: et eieciſtis de domo pa
tris mei: ⁊ nũc venit᷑ ad me neceſſitate cõpulſi? Dixerũt
q; principes galaad ad Jephthe: Ob hanc igit᷑ cauſam
nũc ad te venim⁹: vt ꝓficiſcaris nobiſcũ: ⁊ pugnes cõtra
filios ammon: ſiſq; dux oĩm qui habitãt in galaad. Jeph
the q̄q; dixit eis: Si vere veniſtis ad me: vt pugnẽ ꝓ vo
bis cõtra filios ammon: tradideritq; eos dñs in manus
meas: ego ero veſter prĩceps. Qui responderũt ei: Dñs
qui hec audit: ipſe mediator ac teſtis eſt: qđ noſtra ꝓmiſ
ſa faciem⁹. Abijt itaq; Jephthe cũ principib⁹ galaad: fe
citq; eũ oĩs pplus principẽ ſui. Locutuſq; eſt Jephthe
oẽs ſermones ſuos corã dño in maſpha. Et miſit nũcios
ad regẽ filioꝝ Ammon: qui ex ꝑſona ſua dicerẽt: Quid
C mihi et tibi eſt: q̄a veniſti cõtra me: vt vaſtares terrã me
am? Quibus ille reſpondit: Quia tulit iſrael terrã meã:
quãdo aſcendit de egypto a finibus Arnon vſq; Jeboch
atq; iordanẽ. Nũc ergo cũ pace redde mihi eã. Per q̄s
rurſum mãdauit Jephthe: et imperauit eis vt dicerent
num.20. regi ammon. Hec dicit iephthe: Nõ tulit iſrael terram
moab: nec terrã filioꝝ ammon: ſed quãdo de egypto con
ſcẽderunt: ambulauit ꝑ ſolitudinẽ vſq; ad mare rubrũ:
⁊ venit in Cades. Miſitq; nuncios ad regẽ Edom: di-
cens: Dimitte vt tranſeã terrã tuã. Qui noluit acquieſ-
cere p̄cibus eius. Miſit q̄q; ad regẽ moab: q̄ ⁊ ipſe tran
ſitũ prebere contẽpſit. Mãſit itaq; in Cades: et circũi
uit ex latere terrã Edom: ⁊ terrã moab. Venitq; ad ori
entalẽ plagã terre moab: ⁊ caſtrametat⁹ eſt trans arnõ:
nec voluit intrare terminos moab. Arnõ quippe cõfiniũ
D eſt terre moab. Miſit itaq; iſrael nũcios ad Seon regẽ
Ammorreoꝝ: q̄ habitabat in Heſebon: et dixerũt ei: Di
mitte vt tranſeã per terrã tuã vſq; ad fluuiũ. Qui ⁊ ipſe
iſrael verba deſpiciẽs: nõ dimiſit eũ tranſire ꝑ terminos
ſuos: ſed infinita multitudine cõgregata egreſſus eſt cõ
tra eũ in Jaſa: et fortiter reſiſtebat. Tradiditq; eũ dñs
in man⁹ iſrael cũ oĩ exercitu ſuo: ⁊ ꝑcuſſit eũ: et poſſedit
oẽm terrã Ammorrei habitatoris regiõis illius: ⁊ vni-
uerſos fines eius de Arnon vſq; Jeboch: et de ſolitudi-
ne vſq; ad iordanẽ. Dñs ergo de⁹ iſrael ſubuertit amor
reũ: pugnãte cõtra illũ populo ſuo iſrael: et tu nunc vis
poſſidere terrã ei⁹? Nõne ea q̄ poſſedit Chamos de⁹ tu
E us: tibi iure debent᷑? Que aũt dñs deus noſter victor ob
tinuit: in noſtrã cedẽt poſſeſſionẽ: niſi forte melior es ba
lach filio Sephor rege moab: aut docere potes: ꝙ iurga
tus ſit cõtra iſrael: ⁊ pugnauerit cõtra eũ: quãdo habita
uit in heſebon: ⁊ viculis eius: ⁊ in aroer: ⁊ villis illius: vl'
in cũctis ciuitatibus iuxta iordanẽ ꝑ trecentos annos.
Quare tanto tempore nihil ſuꝑ hac repetitiõe tentaſti?
Igit᷑ nõ ego pecco in te: ſed tu cõtra me male agis: indi
cẽs mihi bella nõ iuſta. Judicet dñs arbiter hui⁹ diei in
ter iſrael: ⁊ filios Ammon. Noluitq; acquieſcere rex fili
orũ ammon verbis Jephthe: que ꝑ nũcios mãdauerat.
Factus eſt ergo ſuꝑ iephthe ſpiritus dñi: et circumiens
F galaad: ⁊ manaſſe: maſpha quoq; galaad: ⁊ inde tranſi-
ens ad filios ammon votũ vouit dño: dicens: Si tradi-
deris filios ammon ĩ manus meas: quicũq; primus fue
rit egreſſus de forib⁹ domus mee: mihiq; occurrerit re
uertẽti cũ pace a filijs ammõ: eũ holocauſtũ offerã dño.
Tranſiuitq; Jephthe ad filios ammon: vt pugnaret cõ
tra eos: quos tradidit dñs in manus ei⁹: percuſſitq; ab
Aroer vſq; dũ venias in mennith: viginti ciuitates: ⁊ vſ
q; ad abel: que eſt vineis cõſita: plaga magna nim᷑. Hu
miliatiq; ſunt filij Ammon a filijs Jſrael. Reuertenti
autem Jephthe in Maſpha domum ſuam: occurrit ei
vnigenita filia ſua cum tympanis et choris: nõ eñ habe-
bat alios liberos. Qua viſa: ſcidit veſtimenta ſua: et ait:
Heu me filia mi: decepiſti me: ⁊ ipſa decepta es. Aperui G
enim os meum ad dominum: ⁊ aliud facere non potero
Cui illa reſpondit: Pater mi: ſi aperuiſti os tuũ ad do-
minũ: fac mihi qđcunq; pollicit⁹ es: conceſſa tibi vltiõe
atq; victoria de hoſtib⁹ tuis. Dixitq; ad patrẽ: Hoc ſo-
lũ mihi preſta qđ deprecor: Dimitte me: vt duobus men
ſibus circumeã montes: et plangã virginitatẽ meã cum
ſodalibus meis. Cui ille reſpõdit: Vade. Et dimiſit eã
duobus menſibus. Cumq; abijſſet cum ſocijs: ac ſodali
bus ſuis: flebat virginitatẽ ſuam in montibus. Expletiſ
q; duobus menſibus: reuerſa eſt ad patrẽ ſuũ: et fecit ei
ſicut vouerat. Que ignorabat virũ. Exinde mos incre-
uit in Jſrael: ⁊ cõſuetudo ſeruata eſt: vt poſt anni circu-
lum cõueniant in vnũ filie Jſrael: et plangant filiã ieph
the Galaadite diebus quatuor. XII.
Ecce autẽ in Ephraim orta eſt ſeditio: nam A
tranſeuntes cõtra aquilonẽ dixerunt ad ieph
the: Quare vadẽs ad pugnã cõtra filios Am
mon vocare nos noluiſti: vt ꝑgeremus tecũ?
Igitur incendemus domum tuam. Quibus ille reſpõ-
dit: Diſceptatio erat mihi et pplo meo cõtra filios Am
mon vehemens: vocauiq; vos vt preberetis mihi auxili
um: et facere noluiſtis. Quod cernens: poſui animã me
am in manibus meis: tranſiuiq; ad filios Ammõ: ⁊ tra-
didit eos domin⁹ in manus meas. Quid cõmerui: vt ad B
uerſum me conſurgatis in prelium? Vocat᷑ itaq; ad ſe
cũctis vir᷑ de Galaad: pugnabat cõtra Ephraim. Per
cuſſeruntq; viri Galaad Ephraim: quia dixerat: Fugi-
tiuus eſt Galaad de Ephraim: ⁊ habitat in medio Eph
raim: ⁊ Manaſſe. Occupauerũtq; Galaadite vada ior
danis: ꝑ que Ephraim reuerſurus erat. Cumq; veniſ-
ſet ad ea de Ephraim numero fugiens atq; dixiſſet: Ob
ſecro vt me tranſire permittas. dicebant ei Galaadite:
Nunq̄d Ephrateus es? Quo dicente: Non ſum: inter
rogabãt eum: Dic ergo Siboleth: qđ interpretat᷑ ſpica. C
Qui reſpondit Chiboloth: eadem litera ſpicam expri-
mere non valens: ſtatimq; apprehenſum iugulabant in
ipſo Jordanis tranſitu. Et ceciderunt illo tempore de
Ephraim quadragintaduo milia. Judicauit itaq; ieph
the Galaadites iſrael ſex annis: ⁊ mortu⁹ eſt: ac ſepult⁹
in ciuitate ſua Galaad. Poſt hũc iudicauit Jſrael Ab-
eſſan de Bethlehẽ: qui habuit triginta filios: ⁊ totidẽ fi
lias: quas emittens foras maritis dedit: et einſdem nu-
meri filijs ſuis accepit vxores: introducens in domũ ſu-
am. Qui ſeptẽ annis iudicauit iſrael: mortuuſq; eſt ac ſe D
pultus in Bethlehẽ. Cui ſucceſſit Elon Zabulonites:
et iudicauit Jſrael decẽ annis: mortuuſq; eſt ac ſepult⁹
in Aialon. Poſt hunc iudicauit Jſrael Abdon: fili⁹ hel-
lel Pharatonites: qui habuit quadraginta filios: ⁊ tri-
ginta ex eis nepotes: aſcendẽtes ſuper ſeptuaginta pul-
los aſinarum: ⁊ iudicauit Jſrael octo annis: mortuuſq;
eſt ac ſepult⁹ ĩ pharaton: terre ephraim ĩ mõte amelech.
Rurſumq; filij Jſrael fecerunt ma XIII. A
lum in conſpectu domini: qui tradidit eos in
manus philiſtinorũ q̄draginta annis. Erat
autem quidã vir de Saraa: ⁊ de ſtirpe Dan:
nomine Manue: habens vxorẽ ſterilẽ: cui apparuit an-
gelus domini: ⁊ dixit ad eã: Sterilis es: et abſq; liberis:
ſed cõcipies ⁊ paries filiũ. Caue ergo ne bibas vinum ac
ſiceram: nec immũdum quicq̄ comedas: quia concipies
⁊ paries filium: cuius non tanget caput nouacula. Erit B
enim Nazareus dei ab infantia ſua: et ex matris vtero:
et ipſe incipiet liberare Jſrael de manu Philiſtinorum.
Que cum veniſſet ad maritum ſuũ: dixit ei: Vir dei ve-
nit ad me: habens vultum angelicum: terribilis nimis.
Quem cum interrogaſſem quis eſſet: et vnde veniſſet: ⁊
quo nomine vocaretur: noluit mihi dicere: ſed hoc reſpõ
dit: Ecce concipies et paries filium: caue ne vinum bi- Geñ.16.c.
bas nec ſiceram: et ne aliquo veſcaris immundo: erit eñ Luce.11.b

puer Nazareus dei ab infantia ſua: et ex vtero matris
ſue: vſqꝫ ad diem mortis ſue. Orauit itaqꝫ Manue do-
minum: ⁊ ait: Obſecro dñe: vt vir dei quē miſiſti: veniat
iterum: ⁊ doceat nos quid debeamus facere de puero: q̄
naſciturus eſt. Exaudiuitqꝫ dominus deprecantē Ma
nue: ⁊ apparuit rurſum angelus dñi vxori eius ſedēti in
agro. Manue aūt maritus eius non erat cum ea. Que
cum vidiſſet angelū: feſtinauit: et cucurrit ad virū ſuū:
C nunciauitqꝫ ei dicens: Ecce apparuit mihi vir quē ante
videram. Qui ſurrexit: ⁊ ſecutus eſt vxorē ſuam: veniēſ-
qꝫ ad virū dixit ei: Tu es: qui locutus es mulieri? Et il-
le reſpondit: ego ſum. Cui Manue: quando: inquit: ſer
mo tuꝰ fuerit expletus: quid vis vt faciat puer: aut quo
ſe obſeruare debebit? Dixitqꝫ angelus domini ad Ma-
nue: Ab om̄ibus que locutus ſum vxori tue: abſtineat: ⁊
quicq̄d ex vinea naſcitur: non comedat: vinum et ſicerā
non bibat: nullo veſcatur immundo: et qđ ei precepi: im
pleat atqꝫ cuſtodiat. Dixit itaqꝫ Manue ad angelū do-
mini: Obſecro te: vt acq̄eſcas precibus meis: ⁊ faciamꝰ
tibi hoedū de capris. Cui reſpondit angelus: Si me co
gis: nō comedā panes tuos: ſi autē vis holocauſtū face-
re: offer illud dño. Et neſciebat Manue: ꝙ angelus do-
mini eſſet: dixitqꝫ ad eum: Quod eſt tibi nomen: vt ſi ſer
mo tuus fuerit expletus: honoremus te? Cui ille reſpon
gene.23.5 dit: Cur queris nomen meū: qđ eſt mirabile? Tulit ita-
D qꝫ Manue hoedum de capris: et libamenta: ⁊ poſuit ſu
per petrā: offerens domino: qui facit mirabilia. Ipſe au
tem et vxor eius intuebantur. Cumqꝫ aſcenderet flam-
ma altaris in celum: angelus domini pariter in flamma
aſcendit. Quod cum vidiſſet manue: et vxor eius: proni
ceciderunt in terrā: ⁊ vltra eis non apparuit angelus do
mini. Statimqꝫ intellexit Manue angelū dñi eſſe: et
dixit ad vxorē ſuā: Morte moriemur: quia vidimus do
minū. Cui reſpondit mulier: Si dñs nos vellet occide-
re: de manibus noſtris holocauſtū: ⁊ libamēta non ſuſce
piſſet: nec oſtendiſſet nobis hec oīa: neqꝫ ea q̄ ſunt ventu
ra: dixiſſet. Peperit itaqꝫ filiū: ⁊ vocauit nomē eiꝰ Sā-
ſon. Creuitqꝫ puer: et benedixit ei dñs. Coepitqꝫ ſpiritꝰ
dñi eſſe cū eo in caſtris Dan inter Saraa et Eſthaol.
A Deſcendit ergo Samſon ī Tham XIIII.
natha: videnſqꝫ ibi mulierē de filiabus Phili
ſtijm: aſcendit et nunciauit patri ſuo: ⁊ matri
ſue: dicens: Vidi mulierē in Thamnatha de
filiabus Philiſtinorū: quā queſo vt mihi accipiatis vxo
rem. Cui dixerunt pater ⁊ mater ſua: Nunquid non eſt
mulier in filiabus fratrum tuorum: et ī om̄i populo tuo
q̄a vis accipere vxorē de Philiſtijm: qui īcircunciſi ſunt
Dixitqꝫ Samſon ad patrem ſuum: Hanc mihi accipe:
quia placuit oculis meis. Parentes autem eius neſcie-
bant: ꝙ res a domino fieret: et quereret occaſiones cō-
tra Philiſtijm. Eo eñi tempore Philiſtijm dominabā-
Sup.15.a. tur Iſraeli. Deſcendit itaqꝫ Samſon cum patre ſuo: et
B matre ī Thamnatha. Cumqꝫ veniſſent ad vineas oppi-
ſub eodē. di: apparuit catulus leonis ſeuus: ⁊ rugiēs: et occurrit
ei. Irruit autē ſpiritus domini in Samſon: ⁊ dilacera-
uit leonē: quaſi hoedū in fruſta decerperet: nihil om̄ino
habēs in manu: et hoc patri ⁊ matri noluit indicare. De
ſcenditqꝫ ⁊ locutus eſt mulieri: que placuerat oculis ei-
us. Et poſt aliquot dies reuertens vt acciperet eā: decli
nauit vt videret cadauer leonis: ⁊ ecce examen apum in
ore leonis erat ac fauus mellis. Quē cū ſumpſiſſet ī ma
nibus: comedebat in via: veniēſqꝫ ad patrē ſuū: ⁊ matrē
dedit eis partē: qui ⁊ ipſi comederunt: nec tamē eis vo-
luit indicare: qđ mel de corpore leonis aſſumpſerat. De
C ſcendit itaqꝫ pater eius ad mulierē: ⁊ fecit filio ſuo ſam-
ſoni conuiuiū. Sic eñi iuuenes facere cōſueuerant. Cū
ergo ciues loci illius vidiſſent eū: dederūt ei ſodales tri
ginta qui eſſent cū eo. Quibus locutꝰ eſt Samſon: pro-
ponā vobis pblema: qđ ſi ſolueritis mihi intra ſeptē di-
es cōuiuij: dabo vobis triginta ſindones: ⁊ totidē tuni-
cas. Sin aūt nō potueritis ſoluere: vos dabitis mihi tri
ginta ſindones: ⁊ eiuſdē numeri tunicas. Qui reſpōde-
runt ei: Propone problema vt audiamus. Dixitqꝫ eis:
De comedente exiuit cibus: et de forti egreſſa eſt dulce-
do. Nec potuerūt ꝑ tres dies propoſitionē ſoluere. Cū
qꝫ adeſſet dies ſeptimus: dixerunt ad vxorem Samſon
Blandire viro tuo: et ſuade ei vt indicet tibi quid ſigni
ficet problema: quod ſi facere nolueris: incendemus te:
et domū patris tui. An idcirco vocaſtis nos ad nuptias
vt ſpoliaretis? Que fundebat apđ Samſon lachrymas
⁊ querebatur: dicens: Odis me ⁊ nō diligis: idcirco pro D
blema qđ propoſuiſti filijs populi mei: non vis mihi ex-
ponere. At ille reſpondit: Patri meo: et matri nolui di-
cere: et tibi indicare potero? Septem igitur diebus con
uiuij flebat ante eum: tandemqꝫ die ſeptimo cum ei eſſet
moleſta: expoſuit. Que ſtatim indicauit ciuibꝰ ſuis. Et
illi dixerunt ei die ſeptimo ante ſolis occubitum: Quid
dulcius melle: et quid fortius leone? Qui ait ad eos Si Sup. eod
non araſſetis in vitula mea: non inueniſſetis propoſitio ifra.15.c.
nem meam. Irruit itaqꝫ in eum ſpiritus domini: deſcē-
ditqꝫ Aſcalonem: ⁊ percuſſit ibi triginta viros: quorū ab
latas veſtes dedit his: qui problema ſoluerāt. Iratuſqꝫ
nimis aſcendit in domum patris ſui: vxor autē eius ac-
cepit maritū vnū de amicis eius ⁊ pnubis. XV.
Poſt aliquantulum autem temporis: cum di- A
es triticee meſſis inſtarent: venit Samſon ī
uiſere volens vxorem ſuam: et attulit ei hoe-
dum de capris. Cumqꝫ cubiculum eius ſoli-
to vellet intrare: prohibuit illum pater illius: dicens:
Putaui ꝙ odiſſes eam: et ideo tradidi illam amico tuo
Sed habet ſororem: que iunior et pulchrior illa eſt: ſit ti
bi pro ea vxor. Cui Samſon reſpondit: Ab hac die non
erit culpa in me cōtra Philiſteos: faciā enim vobis ma
la. Perrexitqꝫ et cepit trecentas vulpes: caudaſqꝫ earꝫ
iunxit ad caudas: et faces ligauit in medio: quas igne
ſuccendens dimiſit vt huc illucqꝫ diſcurrerent. Que ſta-
tim perrexerūt in ſegetes Philiſtinorum. Quibus ſuc- B
cenſis: et comportate iam fruges: ⁊ adhuc ſtantes ī ſti-
pula concremate ſunt: in tantum vt vineas quoqꝫ: et oli
ueta flamma conſumeret. Dixerūtqꝫ philiſtijm: Quis
fecit hanc rem? Quibus dictū eſt: Samſon gener tham
nathei: quia tulit vxorem eius: et alteri tradidit: hec ope
ratus eſt. Aſcenderuntqꝫ Philiſtijm: ⁊ combuſſerūt tā
mulierem: q̄ patrem eius. Quibus ait Samſon: Licet
hec feceritis: tamen adhuc ex vobis expetam vltionem:
et tunc quieſcam. Percuſſitqꝫ eos ingenti plaga: ita vt
ſtupentes ſuram foemori imponerent. Et deſcendens
habitauit in ſpelunca petre Ethan. Igitur aſcēdentes
Philiſtijm in terram Iuda caſtrametati ſunt in loco:
qui poſtea vocatus eſt Lechi: id eſt maxilla: vbi eorū fu-
ſus eſt exercitus. Dixerūtqꝫ ad eos de tribu Iuda: Cur
aſcēdiſtis aduerſum nos? Qui reſpōderūt: Vt ligemꝰ
Samſon venimus: ⁊ reddamus ei que in nobis operatus
eſt. Deſcenderūt ergo tria milia virorꝫ de iuda: ad ſpecū C
ſilicis Ethan: dixerūtqꝫ ad ſamſon: Neſcis qđ philiſtijm
īperent nobis: q̄re ergo hec facere voluiſti? Quibus ille
ait: Sicut fecerūt mihi: ſic feci eis. Ligare: inquiunt: te
venimꝰ: ⁊ tradere ī manus philiſtinorꝫ. Quibus ſamſon
iurate: ait: et ſpondete mihi: ꝙ non occidetis me. Dixe-
rūt: Nō te occidemus: ſed vinctū tradēmꝰ. Ligauerūt
qꝫ eū duobus nouis funibus: ⁊ tulerūt eum de petra E-
than. Qui cū veniſſet ad locum maxille: et philiſtijm vo
ciferātes occurriſſent ei: irruit ſpiritus dñi in eū: ⁊ ſicut
ſolēt ad ardorem ignis ligna cōſumi: ita vincula q̄bus
ligatus erat: diſſipata ſunt ⁊ ſoluta. Inuentāqꝫ maxillā
id eſt mandibulā aſini: que iacebat: arripiens: interfecit
in ea mille viros: ⁊ ait: In maxilla aſini: ī mādibula pul D
li aſinarꝫ deleui eos: et percuſſi mille viros: Cumqꝫ hec
verba canēs cōpleſſet: proiecit mandibulā de manu: et vo
cauit nomē loci illius Ramathlechi: quod interpretat

eleuatio maxillę. Sitiēſqꝫ valde clamauit ad dominū: ⁊
ait: Tu dediſti in manu ſerui tui ſalutē hanc maximam
atqꝫ victoriā: ⁊ en ſiti morior: incidamqꝫ in manus incir
cunciſorum. Aperuit itaqꝫ dominus molarem dētem in
maxilla aſini: ⁊ egreſſi ſunt ex eo aquę. Quibus hauſtis:
refocillauit ſpiritum: et vires recepit. Jdcirco appella-
tum eſt nomē loci illius: fons inuocātis de maxilla: vſqꝫ
in pręſentem diem. Judicauitqꝫ Jſrael in diebus Phi-
liſtijm viginti annis. XVI.
A ABijt quoqꝫ ī Gazam: ⁊ vidit ibi mulierē me-
retricē: ingreſſuſqꝫ eſt ad eā. Quod cū audiſ-
ſent Philiſtijm: ⁊ ꝑcrebuiſſet apud eos: in-
traſſe vrbē Samſon: circūdederūt eū poſitis
in porta ciuitatis cuſtodibꝰ: ⁊ ibi tota nocte cum ſilētio
pręſtolātes: vt facto mane exeūtē occiderēt. Dormiuit
aūt Samſon vſqꝫ ad mediū noctis: ⁊ inde cōſurgēs ap-
prehēdit ambas portę fores cū poſtibꝰ ſuis ⁊ ſera: impo
ſitaſqꝫ humeris ſuis portauit ad verticē mōtis: ꝗ reſpi-
cit Hebron. Poſt hęc amauit mulierē: quę habitauit ī
valle Soreth: ⁊ vocabaꝛ Dalila. Venerūtqꝫ ad eā prin-
cipes Philiſtinorū: atqꝫ dixerunt: Decipe eū: ⁊ diſce ab
illo: in quo habeat tantā fortitudinē: ⁊ quomodo eū ſu-
B perare valeamus: ⁊ vinctum affligere. Quod ſi feceris:
dabimus tibi ſinguli mille cētum argēteos. Locuta eſt
ergo Dalila ad ſamſon: Dic mihi obſecro: ī quo ſit tua
maxima fortitudo: ⁊ quid ſit quo ligatus erumpere ne-
queas? Cui reſpōdit Samſon: Si ſeptē neruiceis funi
bus necdum ſiccis: ⁊ adhuc humentibus ligatus fuero:
infirmus ero vt cęteri homines. Attulerūtqꝫ ad eam ſa-
trapę Philiſtinorū ſeptē funes: vt dixerat: quibus vin-
xit eum: latētibus apud ſe inſidijs: et in cubiculo finē rei
sup. eodē. expectantibus. Clamauitqꝫ ad eum: Philiſtijm ſuper
infra eodē te Samſon. Qui rupit vincula: quomodo ſi rūpat quis
filum de ſtupa tortū ſputamine: cū ardorem ignis acce-
perit: ⁊ non eſt cognitū in quo eſſet fortitudo eius. Di-
xitqꝫ ad eū Dalila: Ecce illuſiſti mihi: ⁊ falſum locutus
es: ſaltem nunc indica mihi quo ligari debeas. Cui ille
reſpondit: Si ligatus fuero nouis funibꝰ: qui nunꝙ fue
runt in opere: infirmus ero: ⁊ aliorꝫ hoīm ſimilis. Qui-
bus rurſum Dalila vinxit eum: ⁊ clamauit: Philiſtijm
ſuꝑ te Samſon: in cubiculo īſidijs pręparatis. Qui ita
rupit vincula ꝗſi fila telarū. Dixitqꝫ Dalila rurſum ad
C eū: Vſqꝫquo decipis me: ⁊ falſum loqueris? Oſtēde de ꝗ
vinciri debeas. Cui reſpōdit Samſon: Si: inquit: ſeptē
crines capitis mei cum licio plexueris: ⁊ clauum his cir
sup. eodē. cūligatum terrę fixeris: infirmus ero. Quod cum feciſ-
infra eodē ſet Dalila: dixit ad eū: Philiſtijm ſuꝑ te Samſon. Qui
D conſurgēs de ſomno extraxit clauū cū crinibus: et licio.
Dixitqꝫ ad eū Dalila: Quomodo dicis ꝙ amas me: cū
animus tuus non ſit mecū? Per tres vices mētitus es
mihi: ⁊ noluiſti dicere: in quo ſit maxima fortitudo tua.
Cūqꝫ moleſta eſſet ei: et ꝑ multos dies iugiter adhęre-
ret: ſpaciū ad quietē nō tribuēs: defecit aīa eiꝰ: ⁊ ad mor
tē vſqꝫ laſſata eſt. Tunc aperiēs veritatē rei dixit ad eā:
Ferrū nunꝙ aſcēdit ſuꝑ caput meū: quia Nazaręus: id
eſt: conſecratus dn̄o ſum de vtero matris meę: ſi raſum
fuerit caput meum: recedet a me fortitudo mea: ⁊ defi-
ciam: eroqꝫ ſicut cęteri hoīes: Videnſqꝫ illa ꝙ confeſſus
ei eſſet omnem animū ſuū: miſit ad principes Philiſti-
E norum: ac mādauit: Aſcēdite adhuc ſemel: ꝗa nūc mihi
aperuit cor ſuum. Qui aſcenderunt aſſumpta pecunia:
quā promiſerāt. At illa dormire eū fecit ſuꝑ genua ſua: ⁊
in ſinu ſuo reclinare caput. Vocauitqꝫ tonſorem: ⁊ raſit
ſeptē crines eius: ⁊ coepit abigere eum: ⁊ a ſe repellere.
Stati eni ab eo fortitudo diſceſſit: dixitqꝫ: Philiſtijm
ſuꝑ te Samſon. Qui de ſomno cōſurgēs: dixit ī animo
F ſuo: Egrediar ſicut ante feci: ⁊ me excutiā: neſciēs ꝙ re-
ceſſiſſet ab eo dn̄s. Quē cū apprehēdiſſent philiſtijm: ſta
tim eruerunt oculos eius: ⁊ duxerunt Gazam vinctum
catenis: ⁊ clauſum in carcere molere fecerunt. Jamqꝫ
capilli eius renaſci coeperant: et principes Philiſtinorꝫ
cōuenerunt in vnum: vt immolarēt hoſtias magnificas
Dagon deo ſuo: ⁊ epularētur: dicētes: Tradidit deꝰ no
ſter inimicū noſtrū Samſon in manꝰ nr̄as. Quod etiā
populꝰ vidēs: laudabat deū ſuū: eadēqꝫ dicebat: Tradi-
dit deus noſter aduerſariū noſtrū in manꝰ noſtras: qui
deleuit terrā noſtrā: ⁊ occidit plurimos. Lętātesqꝫ per
conuiuia: ſumptis iam epulis pręceperunt vt vocaretur
Samſon: ⁊ ante eos luderet. Qui adductus de carcere
ludebat ante eos: fecerūtqꝫ eum ſtare inter duas colum
nas. Qui dixit puero regēti greſſus ſuos: Dimitte me: E
vt tangā colūnas ꝗbus oīs imminet domus: et recliner
ſuꝑ eas: ⁊ paululū requieſcam. Domus autem erat ple-
na virorū ac mulierum: ⁊ erāt ibi omnes principes Phi
liſtinorū: ac de tecto ⁊ ſolario circiter tria milia vtriuſqꝫ
ſexus ſpectantes ludentē Samſon. At ille inuocato do
mino ait: Domine deꝰ meus memēto mei: ⁊ redde mihi
nunc fortitudinē meā priſtinam deus meus: vt vlciſcar
me de hoſtibus meis: ⁊ pro amiſſiōe duorꝫ luminū vnam
vltionē recipiā. Et apprehēdens ambas columnas: qui-
bus innitebatur domus: alterāqꝫ earꝫ dextra: ⁊ alteram
leua tenens: ait: Moriatur anima mea cū Philiſtijm. supra. 14.
Cōcuſſiſqꝫ fortiter columnis: cecidit domus ſuper oēs et. 15. d.
principes: ⁊ cęterā multitudinē quę ibi erat. Multoqꝫ
plures interfecit moriens: ꝙ ante viuus occiderat. De-
ſcēdentes aūt fratres eiꝰ: ⁊ vniuerſa cognatio tulerunt
corpꝰ eiꝰ: ⁊ ſepelierūt īter Saraa ⁊ Eſthaol ī ſepulchro
patris ſui manue: iudicauitqꝫ iſrael vigīti annis. XVII.
FVitqꝫ eo tēpore vir ꝗdā de mōte Ephraim A
nomine Michas: qui dixit matri ſue: Mil-
le centum argenteos quos ſeparaueras: ⁊ ſu
per quibus me audiente iuraueras: ecce ego
habeo: ⁊ apud me ſunt. Cui illa reſpōdit: Benedictus
filiꝰ meus domino. Reddidit ergo eos matri ſuę: quę
dixerat ei: Cōſecraui: ⁊ voui hoc argentum domino: vt
de manu mea ſuſcipiat filiꝰ meus: ⁊ faciat ſculptile atqꝫ B
conflatile: ⁊ nunc trado illud tibi. Reddidit igitur eos
matri ſuę: quę tulit ducentos argenteos: ⁊ dedit eos ar
gentario: vt faceret ex eis ſculptile atqꝫ conflatile: quod
fuit in domo Michę. Qui ędiculā quoqꝫ in ea deo ſepa C
rauit: ⁊ fecit Ephot ⁊ Teraphim: id eſt veſtem ſacerdo-
talem: ⁊ idola. Jmpleuitqꝫ vnius filiorū ſuorū manum: infra. 8. a.
⁊ factus eſt ei ſacerdos. Jn diebus illis non erat rex in et. 21. d.
Jſrael: ſed vnuſquiſqꝫ quod ſibi rectū videbaꝛ: hoc facie- D
bat. Fuit quoqꝫ in tēpore illo alter adoleſcēs de Bethle
hem Juda ex cognatiōe eiꝰ: eratqꝫ ipſe leuites: ⁊ habita
bat ibi. Egreſſuſqꝫ de ciuitate bethlehē: peregrinari vo-
luit vbicunqꝫ ſibi cōmodum reperiſſet. Cūqꝫ veniſſet in
montē Ephraim iter faciēs: ⁊ declinaſſet paruꝑ in do
mo Michę: interrogatꝰ eſt ab eo vnde veniſſet. Qui re-
ſpōdit: Leuita ſum de Bethlehē iuda: ⁊ vado vt habitē
vbi potero: ⁊ vtile mihi eſſe ꝓſpexero. Dixitqꝫ Micha:
Mane apud me (inꝗt) ⁊ eſto mihi parēs ac ſacerdos: da
boqꝫ tibi ꝑ annos ſingulos decē argēteos: ac veſtē dupli
cem: ⁊ quę ad victum ſunt neceſſaria. Acquieuit ⁊ manſit
apud hoīem: fuitqꝫ illi quaſi vnus de filijs. Jmpleuitqꝫ
micha manū eiꝰ: ⁊ habuit puerū ſacerdotē apud ſe: nunc
ſcio dicens: ꝙ benefaciet mihi deus habenti Leuitici ge
neris ſacerdotem. XVIII.
IN diebus illis non erat rex in Jſrael: ⁊ tribꝰ A
Dan quęrebat poſſeſſionē ſibi: vt habitaret
in ea. Vſqꝫ ad illum enim diem inter cęteras
tribus ſortem non acceperat: miſerunt ergo
filij Dan ſtirpis ⁊ familię ſuę quinqꝫ viros fortiſſimos
de Saraa ⁊ eſthaol: vt explorarēt terrā: ⁊ diligēter in-
ſpicerent. Dixerūtqꝫ eis: Jte ⁊ conſyderate terrā. Qui sup. 17. c.
cum pergentes veniſſent in montem Ephraim: ⁊ intraſ infra. 21. d
ſent domū Michę: requieuerunt ibi: ⁊ agnoſcentes vo-
cem adoleſcētis Leuitę: vtēteſqꝫ illius diuerſorio: dixe
runt ad eū: Quis te huc adduxit? ꝗd hic agis: quam ob

cauſam huc venire voluiſti? Quid hic agis? Qui reſpō-
dit eis: Hęc ⁊ hęc pręſtitit mihi Michas: ⁊ me merce-
de cōduxit: vt ſim ei ſacerdos. Rogauerūt aūt eū: vt cō-
B ſuleret dn̄m: ⁊ ſcire poſſent: an proſpero itinere perge-
rent: ⁊ res haberet effectū. Qui reſpōdit eis: Ite cū pa-
num.13.c. ce: dn̄s reſpicit viam veſtrā: ⁊ iter quo pergitis. Euntes
igit̄ quinq; viri venerūt Lais: viderūtq; populum habi
tantem in ea abſq; vllo timore: iuxta conſuetudinē Si-
doniorum ſecurū et quietū: nullo eis penitus reſiſtente:
magnarūq; opū: ⁊ procul a Sidone: atq; a cunctis ho-
minibus ſeparatum. Reuerſiq; ad fratres ſuos in Sa-
raa et Eſthaol: ⁊ quid egiſſent ſciſcitantibus reſponde-
runt: Surgite: ⁊ eamus ad eos: Uidimus enim terram
valde opulentam ⁊ vberē: nolite negligere: nolite ceſſa-
C re. Eamus: et poſſideamus eam: nullus erit labor. In-
trabimus ad ſecuros in regionem latiſſimam: tradetq;
nobis dominus locū: in quo nullius rei eſt penuria eorū
quę gignuntur in terra. Profecti igitur ſunt de cogna
tione Dan: id eſt de Saraa ⁊ Eſthaol ſexcenti viri accin
cti armis bellicis: aſcendenteſq; manſerunt in Caria-
D thiarim Iudę: qui locus ex eo tēpore caſtrorū Dan no-
men accepit: ⁊ eſt poſt tergū Cariathiarim. Inde trāſie
runt in montē Ephraim. Cūq; veniſſent ad domū Mi
chę: dixerūt q̄nq; viri: q̄ prius miſſi fuerāt ad cōſyderan
dam terram Lais cęteris fratribus ſuis. Noſtis ꝙ in
domibus iſtis ſit Ephot: theraphim ⁊ ſculptile atq; cō-
flatile: videte quid vobis placeat. Et cū paululum decli-
naſſent: ingreſſi ſunt domum adoleſcentis Leuitę: qui
erat in domo Michę: ſalutaueruntq; eum verbis pacifi
cis. Sexcenti aūt viri ita vt erant armati: ſtabant ante
oſtiū. At illi qui ingreſſi fuerant domū iuuenis: ſculptile
⁊ Ephot et Theraphim: atq; cōflatile tollere nitebant̄:
⁊ ſacerdos ſtabat ante oſtiū: ſexcentis viris fortiſſimis:
E haud procul expectātibus. Tulerunt igitur: qui intra-
uerant ſculptile Ephot idola atq; conflatile. Quibus
dixit ſacerdos: Quid facitis? Cui reſpōderunt: Tace: ⁊
pone digitū ſup os tuū: veniq; nobiſcum: vt habeamus
te patrē ac ſacerdotē. Quid tibi melius eſt: vt ſis ſacer-
dos in domo vni⁹ viri: an ī vna tribu ⁊ familia ī Iſrael?
Quod cum audiſſet: acquieuit ſermonibus eorū: ⁊ tulit
Ephot ⁊ idola ac ſculptile: et ꝓfectus eſt cū eis. Qui cū
F pergerent: ⁊ ante ſe ire feciſſent paruulos ac iumenta: ⁊
om̄e quod erat precioſum: iamq; a domo Michę eſſent
procul: viri qui habitabāt in ędibus Michę cōclaman
tes ſecuti ſunt: et poſt tergum clamare coeperunt. Qui
cum reſpexiſſent: dixerūt ad Micham: Quid tibi vis?
cur clamas? Qui reſpondit: Deos meos quos mihi feci
tuliſtis: ⁊ ſacerdotem: ⁊ om̄ia quę habeo: ⁊ dicitis: quid
tibi eſt? Dixeruntq; ei filij Dan: Caue ne vltra loquaris
ad nos: ⁊ veniant ad te viri animo concitati: et ipſe cum
om̄i domo tua pereas. Et ſic coepto itinere perrexerūt.
Uidens autem Micha: ꝙ fortiores ſe eſſent: reuerſus
G eſt in domum ſuam. Sexcēti autem viri tulerunt ſacer-
dotem: ⁊ quę ſupra diximus: veneruntq; in Lais ad po
pulum quieſcentē atq; ſecurū: ⁊ percuſſerunt eos in ore
gladij: vrbemq; incendio tradiderunt: nullo penitus fe-
rente pręſidium: eo ꝙ procul habitarēt a Sidone: et cū
nullo hominum haberent quicꝙ̄ ſocietatis ac negocij.
Erat aūt ciuitas ſita ī regiōe Rohob. Quam rurſum
extruentes habitauerunt in ea: vocato nomine ciuitatis
Dan: iuxta vocabulum patris ſui: quē genuerat Iſrael:
quę prius Lais dicebatur. Poſuerūtq; ſibi ſculptile: et
ſup.17.c. Ionathan filiū Gerſan filij Moyſi: ac filios eius ſacer-
ſup.eodē. dotes in tribu Dan vſq; ad diem captiuitatis ſuę. Mā
⁊ infra.21.b ſitq; apud eos idolū Michę om̄i tēpore: q̄ fuit domus
dei in Silo. In dieb⁹ illis nō erat rex in Iſrael. XIX.
A FUit quidam vir Leuites: habitans in latere
mōtis Ephraim: q̄ accepit vxorē de Bethle
hem Iuda: quę reliquit eū: ⁊ reuerſa eſt ī do-
mū patris ſui in Bethlehē: māſitq; apud eū
quatuor menſibus. Secutuſq; eſt eam vir ſuus: volens
recōciliari ei: atq; blandiri: ⁊ ſecū reducere: habens in co
mitatu puerū et duos aſinos. Quę ſuſcepit eū: ⁊ intro-
duxit in domum patris ſui. Quod cū audiſſet ſocer ei⁹:
eūq; vidiſſet: occurrit ei lętus: ⁊ amplexatus eſt hoīem.
Māſitq; gener in domo ſoceri tribus diebus: comedēs
cū eo ⁊ bibēs familiariter: Die aūt quarto de nocte con-
ſurgens: proficiſci voluit. Quē tenuit ſocer: ⁊ ait ad eū: B
Guſta prius puſillū panis: ⁊ cōforta ſtomachū: ⁊ ſic ꝓfi-
ciſceris. Sederūtq; ſimul: ac comederūt: ⁊ biberūt. Di-
xitq; pater puellę ad generū ſuū: Queſo te: vt hodie hic
maneas: pariterq; lętemur. At ille cōſurgēs: coepit vel
le ꝓficiſci. Et nihilomin⁹ obnixe eū ſocer tenuit: ⁊ apud
ſe fecit manere. Mane aūt facto: parabat leuites iter.
Cui ſocer rurſuꝫ: Obſecro: inq̄t: vt paululū cibi capias:
⁊ aſſumptis virib⁹: donec increſcat dies poſtea ꝓficiſca-
ris. Comederūt ergo ſimul: ſurrexitq; adoleſcēs: vt per C
geret cū vxore ſua ⁊ puero. Cui rurſum locut⁹ eſt ſocer:
Cōſydera: ꝙ dies ad occaſum decliuior ſit: ⁊ ꝓpinquat 1.Reg.11.b
ad veſperū: mane apud me etiā hodie: ⁊ duc lętū diem: ⁊
cras ꝓficiſcer̄: vt vadas ī domū tuā. Noluit gener ac-
quieſcere ſermonib⁹ ei⁹: ſed ſtatim ꝑrexit: ⁊ venit cōtra
Iebus: quę altero noīe vocat̄ hieruſalē: ducēs ſecū duos
aſinos onuſtos ⁊ cōcubinā. Iāq; aderāt iuxta Iebus: ⁊
dies mutabat̄ in noctē. Dixitq; puer ad dn̄m ſuū: Ueni
obſecro: declinemus ad vrbē Iebuſęorū: ⁊ maneamus in
ea. Cui reſpondit dn̄s: Nō ingrediar oppidū gētis alie D
nę: quę nō eſt de filijs Iſrael: ſed trāſibo vſq; gabaa: ⁊ cū
illuc ꝑuenero manebim⁹ ī ea: aut certe in vrbe Rhama.
Trāſierunt ergo Iebus: ⁊ coeptum carpebāt iter: occu
buitq; eis ſol iuxta Gabaa: quę eſt ī tribu Beniamin: dī
uerteruntq; ad eā: vt manerēt ibi. Quo cū intraſſent: ſe
debant in platea ciuitatis: ⁊ nullus eos recipere volebat
hoſpitio. Et ecce apparuit hō ſenex: reuertēs de agro: ⁊
de opere ſuo veſperi: q̄ ⁊ ipē de mōte erat Ephraim: ⁊ pe
regrinus habitabat in gabaa. Hoīes aūt regionis illius
erāt filij Iemini. Eleuatiſq; oculis: vidit ſenex ſedētem
hoīem cū ſarcinulis ſuis ī platea ciuitatis: ⁊ dixit ad eū:
Unde venis: ⁊ quo vadis? Qui reſpōdit ei: Profecti ſu E
mus de Bethlehē Iuda: ⁊ ꝑgim⁹ ad locū noſtrū: q̄ eſt ī
latere mōtis Ephraim: vn̄ ieram⁹ ī Bethlehē: ⁊ nūc va-
dimus ad domū dei: nulluſq; ſub tectū ſuū nos vult reci
pere: habētes paleas ⁊ foenū in aſinorū pabulū: ⁊ panē ac
vinū ī meos ⁊ ancillę tuę vſus: ⁊ pueri q̄ mecū eſt: nulla
re indigemus: niſi hoſpitio. Cui rn̄dit ſenex: Pax tecū
ſit: ego prębebo oīa quę neceſſaria ſunt: tantū queſo: ne ī
platea maneas. Introduxitq; eū in domū ſuā: ⁊ pabulū
aſinis prębuit: ac poſtꝙ̄ lauerūt pedes ſuos: recepit eos Gen.19.b
in cōuiuiū. Illis epulātibus: ⁊ poſt laborē itineris: cibo
⁊ potu reficiētib⁹ corpora: venerūt viri ciuitat̄ illi⁹ filij F
Belial: id eſt: abſq; iugo: ⁊ circūdantes domū ſenis: fo-
res pulſare coeperūt: clamātes ad dn̄m dom⁹: atq; dicē
tes: Educ virū q̄ ingreſſus eſt domū tuā: vt abutamur
eo. Egreſſuſq; eſt ad eos ſenex: ⁊ ait: Nolite fratres: no
lite facere malū hoc: q̄a ingreſſus eſt hō hoſpitiū meuꝫ:
⁊ ceſſate ab hac ſtulticia: habeo filiā virginē: ⁊ hic homo
habet concubinā: educā eas ad vos: vt humilietis eas: ⁊
veſtram libidinem cōpleatis: tantum obſecro ne ſcelus
hoc contra naturā operemini in virū. Nolebāt acquie-
ſcere ſermonib⁹ illius. Quod cernens hō: eduxit ad eos
concubinā ſuam: ⁊ eis tradidit illudendam. Quā cū to G
ta nocte abuſi eſſent: dimiſerūt eā mane. At mulier rece
dentibus tenebris: venit ad oſtiū dom⁹: vbi manebat do
minus ſuus: ⁊ ibi corruit. Mane facto: ſurrexit homo:
⁊ aperuit oſtium: vt coeptā expleret viā: ⁊ ecce cōcubina
eius iacebat ante oſtiū: ſparſis in limine manib⁹: Cui il-
le putās eā quieſcere: loquebat̄: Surge: vt ambulemus.
Qua nihil reſpōdente: intelligens ꝙ erat mortua: tulit
eā: ⁊ impoſuit aſino: reuerſuſq; eſt in domū ſuam. Quā
cū eſſet ingreſſus: arripuit gladiū: ⁊ cadauer vxoris cū

oſſibus ſuis in duodecim partes ac fruſta cōcidēs: miſit
in omnes terminos Iſrael. Quod cum vidiſſent ſingu-
li: conclamabant: Nunq̄ res talis facta eſt in Iſrael: ex
eo die quo aſcēderunt patres noſtri de Aegypto: vſqꝫ in
preſens tēpus: ferte ſententiā: et ī cōmune decernite: q̄d
facto opus ſit. XX.

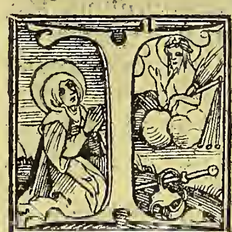
A Egreſſi itaqꝫ ſunt oēs filij Iſrael: ⁊ pariter cō-
gregati: q̄ſi vir vnus de Dan vſqꝫ Berſabee:
⁊ terra Galaad ad dn̄m ī Maſpha: ⁊ oēs an
guli populoꝝ: et cūcte tribꝰ Iſrael in eccleſiā
populi dei cōuenerunt quadraginta milia peditum pu
gnatorū. Nec latuit filios Beniamin: ꝙ aſcēdiſſent filij
Iſrael ī Maſpha. Interrogatuſqꝫ Leuita maritꝰ mu-
lieris interfecte: quomodo tantū ſcelus ꝑpetratū eſſet:
reſpōdit: Ueni in Gabaa Beniamin cum vxore mea: il-
lucqꝫ diuerti. Et ecce homines ciuitatis illius circunde
derūt nocte domū in qua manebā: volētes me occidere:
et vxorē meā incredibili furore libidinis vexātes: deniqꝫ
mortua eſt. Quā arreptā: ī fruſta cōcidi: miſiqꝫ partes ī
oēs terminos poſſeſſiōis veſtre: q̄a nunq̄ tantū nefas: et
tam grande piaculū factū eſt in Iſrael. Adeſtis oēs filij
Iſrael: decernite quid facere debeatis. Stanſqꝫ oīs po-
pulus: ⁊ quaſi vnius hoīs ſermone reſpōdit: Nō recede
mus in tabernacula noſtra: nec ſuā quiſquā intrabit do-
B mū: ſed hoc cōtra Gabaa in cōmune facie̅mꝰ. Decē viri
eligant̄ e centū: ex omnibꝰ tribubꝰ Iſrael: et centum de
mille: ⁊ mille de decē millibus: vt comportent exercitui
cibaria: et poſſimus pugnare cōtra Gabaa Beniamin:
⁊ reddere ei pro ſcelere quod meret̄. Cōuenitqꝫ vniuer-
ſus Iſrael ad ciuitatē: q̄ſi homo vnus eadē mēte: vnoqꝫ
conſilio: ⁊ miſerūt nūcios ad oēm tribū Beniamin: q̄ di
cerēt: Cur tantū nefas in vobis repertum eſt? Tradite
hoīes de Gabaa: q̄ hoc flagitiū ꝑpetrarunt: vt moriant̄:
⁊ auferat̄ malū de iſrael. Qui noluerūt fratrū ſuoꝝ filio-
rum Iſrael audire mādatū: ſed ex cūctis vrbibꝰ: que ſor
tis ſue erāt: cōuenerūt in Gabaa: vt illis ferrēt auxiliū:
et cōtra vniuerſum populū Iſrael dimicarēt. Inuētiqꝫ
ſunt vigintiq̄nqꝫ milia de Beniamin educentiū gladiū:
preter habitatores Gabaa: q̄ ſeptingēti erāt viri fortiſſi
mi: ita ſiniſtra vt dextra preliantes: ⁊ ſic fundis lapides
ad certū iacientes: vt capillū quoqꝫ poſſent percutere: et
C nequaq̄ in alteram partē ictus lapidis deferretur. Ui-
rorum quoqꝫ Iſrael abſqꝫ filijs Beniamin inuēta ſunt
quadringēta millia educētiū gladios: et paratoꝝ ad pu
gnam. Qui ſurgētes venerūt ī domū dei: hoc eſt in ſilo:
cōſuluerūtqꝫ dn̄m: atqꝫ dixerūt: Quis erit in exercitu
noſtro prīceps certaminis cōtra filios Beniamin? Qui
bus reſpōdit dn̄s: Iudas ſit dux veſter. Statimqꝫ filij
Iſrael ſurgētes mane caſtrametati ſunt iuxta Gabaa:
⁊ inde ꝓcedētes ad pugnā: cōtra Beniamin vrbē oppu
gnare coeperūt. Egreſſiqꝫ filij Beniamin de Gabaa: oc
ciderūt de filijs Iſrael die illo vigintiduo millia viroꝝ.
Rurſum filij Iſrael ⁊ fortitudine: ⁊ numero cōfidētes:
in eodē loco: ī q̄ prius certauerāt: aciē direxerūt: ita tn̄
vt prius aſcēderent: ⁊ flerēt corā domino vſqꝫ ad noctē:
cōſulerentqꝫ eū: ⁊ dicerent: Debemus vltra ꝓcedere ad
dimicandū cōtra filios Beniamin fratres nr̄os: an nō?
D Quibus ille reſpōdit: Aſcēdite ad eos: ⁊ inite certamē.
Cūqꝫ filij Iſrael altera die cōtra filios beniamin ad pre
lium ꝓceſſiſſent: eruperūt filij Beniamin de portis Ga-
baa: ⁊ occurrētes eis tāta in illos cede bacchati ſunt: vt
decē et octo millia viroꝝ educentiū gladiū ꝓſternerent.
Quāobrē oēs filij Iſrael venerūt ī domū dei: ⁊ ſedentes
flebāt corā dn̄o. Ieiunaueruntqꝫ die illo vſqꝫ ad veſperā:
⁊ obtulerūt ei holocauſta: atqꝫ pacificas victimas: ⁊ ſup
ſtatu ſuo interrogauerūt. Eo tēpore ibi erat arca foede
ris dn̄i: ⁊ Phinehes filiꝰ Eleazari filij Aaron prepoſitꝰ
domꝰ. Cōſuluerunt igit̄ dn̄m: atqꝫ dixerūt: Exire vltra
debemus ad pugnā contra filios Beniamin fratres no-
E ſtros: an q̄eſcere? Quibꝰ ait dn̄s: Aſcēdite: cras eñ tra-
dam eos in manꝰ veſtras. Poſuerūtqꝫ filij Iſrael inſidi
as ꝑ circuitū vrbis gabaa: ⁊ tertia vice: ſicut ſemel ⁊ bis
cōtra Beniamin exercitū produxerūt. Sed ⁊ filij benia
min audacter eruperunt de ciuitate: ⁊ fugiētes aduerſa
rios lōgiꝰ ꝑſecuti ſunt: ita vt vulnerarēt ex eis ſicut pri-
mo die ⁊ ſecūdo: ⁊ cederēt ꝑ duas ſemitas vertētes ter-
ga: quaꝝ vna ferebat̄ ī bethel: ⁊ altera ī gabaa: atqꝫ pro-
ſternerēt triginta circiter viros. Putauerunt eñ ſoli-
to eos more cedere. Qui fugā arte ſimulātes: inierūt cō
ſilium: vt abſtraherēt eos de ciuitate: et quaſi fugientes
ad ſupradictas ſemitas ꝑducerēt. Oēs itaqꝫ filij Iſrael
ſurgentes de ſedibus ſuis: tetenderūt aciem in loco qui
vocatur Baalthamar. Inſidie quoqꝫ que circa vrbem
erāt: paulatim ſe aperire coeperūt: ⁊ ab occidētali vrbis
parte procedere. Sed ⁊ alia decem millia viroꝝ de vni-
uerſo Iſrael: habitatores vrbis ad certamina prouoca-
bant. Ingrauatūqꝫ eſt bellum cōtra filios Beniamin: ⁊
nō intellexerunt: ꝙ ex om̄i parte illis inſtaret interitus.
Percuſſitqꝫ eos dominus in conſpectu filiorū Iſrael: ⁊ F
interfecerūt ex eis in illo die vigintiquinqꝫ millia: ⁊ cen-
tum viros: oēs bellatores ⁊ educētes gladium. Filij aūt
beniamin: cum ſe inferiores eſſe vidiſſent: coeperūt fuge
re. Quod cernētes filij Iſrael: dederunt eis ad fugiēdū
locū: vt ad preparatas inſidias deuenirēt: quas iuxta vr
bem poſuerant. Qui cū repēte de latibulis ſurrexiſſent:
⁊ beniamin terga cedentibus daret: ingreſſi ſunt ciuita
tem: ⁊ percuſſerūt eā in ore gladij. Signū aūt dederant
filij Iſrael his: quos in inſidijs collocauerant: vt poſtq̄
vrbem cepiſſent: igne accenderent: vt aſcendente in altū
fumo: captam vrbē demonſtrarent. Quod cū cernerent G
filij Iſrael in ipſo certamine poſiti: putauerūt enim filij
beniamin eos fugere: et inſtantius perſequebātur: ceſis
de exercitu eoꝝ triginta viris: et viderunt quaſi colum-
nam fumi de ciuitate conſcendere. Beniamin quoqꝫ re-
ſpiciens retro: cum captam cerneret ciuitatem: ⁊ flam-
mas in ſublime ferri: qui prius ſimulauerāt fugam: ver-
ſa facie fortius reſiſtebant. Quod cum vidiſſent filij be-
niamin: in fugam verſi ſunt: et ad viam deſerti ire coepe
runt: illuc quoqꝫ eos aduerſarijs perſequētibus. Sed ⁊
hi qui vrbē ſuccenderant: occurrerunt eis: atqꝫ ita factū
eſt: vt ex vtraqꝫ parte ab hoſtibus cederētur: nec erat vl
la requies morientiū. Ceciderūt: atqꝫ proſtrati ſunt ad
orientalem plagā vrbis Gabaa. Fuerūt aūt qui in eodem
loco interfecti ſunt: decem ⁊ octo millia virorum: om̄es
robuſtiſſimi pugnatores. Quod cū vidiſſent qui reman
ſerant de beniamin: fugerūt in ſolitudinem: et pergebāt
ad petrā: cuius vocabulū eſt Remmon. In illa quoqꝫ
fuga palantes: ⁊ in diuerſa tendentes: occiderūt quinqꝫ
millia viros. Et cū vltra tēderent: perſecuti ſunt eos: ⁊
interfecerūt etiā alia duo millia. Et ſic factū eſt: vt oēs
qui ceciderāt de beniamin in diuerſis locis: eſſent vigin
tiquinqꝫ millia pugnatores ad bella promptiſſimi. Re
manſerūt itaqꝫ de om̄i numero beniamin: q̄ euadere po
tuerant: ⁊ fugere in ſolitudinē ſexcēti viri: ſederūtqꝫ in
petra Remmon menſibus quatuor. Regreſſi aūt filij
Iſrael oēs reliquias ciuitatis a viris vſqꝫ ad iumenta:
gladio percuſſerūt: cunctaſqꝫ vrbes ⁊ viculos beniamin
vorax flamma conſumpſit. XXI.

Iurauerunt quoqꝫ filij Iſrael in Maſpha: ⁊ A
dixerunt: Nullus noſtrum dabit filijs benia infra eodē
min de filiabus ſuis vxorē. Ueneruntqꝫ oēs
ad domum dei in Silo: ⁊ in conſpectu eius ſe
dentes vſqꝫ ad veſperam: leuauerunt vocem: ⁊ magno
vlulatu coeperunt flere: dicentes: Quare domine deus
Iſrael factū eſt hoc malum in populo tuo: vt hodie vna
tribus auferretur ex nobis? Altera aūt die diluculo con
ſurgētes: extruxerūt altare: obtulerūtqꝫ ibi holocauſta:
⁊ pacificas victimas: ⁊ dixerūt: Quis nō aſcēdit in exer
citum domini de vniuerſis tribubus Iſrael? Grādi eñ
iuramēto ſe cōſtrinxerant: cū eſſent in Maſpha: interfi

ci eos qui defuiſſent. Ductiqꝫ poenitẽtia filij Iſrael ſup
B fratre ſuo beniamin: coeperũt dicere: Ablata eſt tribus
vna de Iſrael: vnde vxores accipiẽt? Oẽs eñi in cõmune
iurauimus: nõ daturos nos his filias noſtras. Idcirco
dixerũt: Quis eſt de vniuerſis tribubꝰ Iſrael: q̄ nõ aſcen
dit ad dñm ĩ Maſpha? Et ecce inuẽti ſunt habitatores
Iabis: Galaad in illo exercitu nõ fuiſſe. Eo quoqꝫ tẽpo
re cũ eſſent in Silo: nullus ex eis ibi repertus eſt. Miſe
rũt itaqꝫ decẽ millia viros robuſtiſſimos: ⁊ preceperũt
eis: Ite: ⁊ ꝑcutite habitatores Iabis Galaad ĩ ore gla-
dij: tã vxores: ꝙ paruulos eorum: et hoc erit qd̄ obſeruare
num. 31. c. debebitis. Omne generis maſculini: ⁊ mulieres que co-
gnouerũt viros: interficite: virgines aũt reſeruate. In-
ueneteqꝫ ſunt de Iabis Galaad quadringẽte virgines:
que neſcierũt viri thorũ: ⁊ adduxerũt eas ad caſtra in ſi-
C lo ĩ terrã Chanaan. Miſerũtqꝫ nũcios ad filios Benia
min: q̄ erãt in petra Remmon: et preceperũt eis: vt eas
ſuſciperẽt in pace. Veneruntqꝫ filij Beniamin in illo tẽ-
pore: et date ſunt eis vxores de filiabus Iabis Galaad:
alias aũt nõ repererũt: quas ſimili modo traderẽt. Vni
uerſuſqꝫ Iſrael valde doluit: ⁊ egit poenitentiã ſup in-
terfectione vnius tribus ex Iſrael. Dixerũtqꝫ maiores
natu: Quid faciemus reliquis: q̄ nõ acceperũt vxores?
Oẽs in Beniamin foeminę cõciderunt: ⁊ magna nobis
cura ingentiqꝫ ſtudio prouidendũ eſt: ne vna tribus de-
ſup. eodẽ. leatur ex Iſrael. Filias eñi noſtras eis dare nõ poſſumꝰ:
cõſtricti iuramẽto: ⁊ maledictiõe qua diximus: maledi-
D ctus q̄ dederit de filiabus ſuis vxorẽ Beniamin. Cepe-
rũtqꝫ cõſiliũ: atqꝫ dixerũt: Ecce ſolẽnitas dñi eſt ĩ Silo
anniuerſaria: que ſita eſt ad ſeptẽtrionẽ vrbis Bethel:
ad orientalem plagã vię: quę de Bethel tẽdit ad Sichi
mam: ⁊ ad meridiem oppidi Lebona. Preceperũtqꝫ fi
lijs Beniamin: atqꝫ dixerunt: Ite: et latitate in vineis.
Cũqꝫ videritis filias Silo ad ducẽdos choros ex more
procedere: exite repẽte de vineis: et rapite ex eis ſinguli
vxores ſingulas: ⁊ ꝑgite in terrã Beniamin. Cũqꝫ vene
rint patres earum: ac fratres: ⁊ aduerſum vos queri coepe
rint: atqꝫ iurgari: dicemus eis: Miſeremini eorũ. Non
eñi rapuerũt eas iure bellantiũ: atqꝫ victorũ: ſed rogãti-
bus vt acciperẽt: nõ dediſtis: et a veſtra parte peccatum
eſt. Feceruntqꝫ filij Beniamin: vt ſibi fuerat impera-
tum: ⁊ iuxta numerũ ſuũ rapuerunt ſibi de his: que du-
cebant choros vxores ſingulas: abieruntqꝫ in poſſeſſio-
ſup. 12. c. et. 18. a. nem ſuã: ędificãtes vrbes: ⁊ habitãtes in eis. Filij quoqꝫ
Iſrael reuerſi ſunt per tribus: et familias ĩ tabernacula
ſua. In diebus illis nõ erat rex in Iſrael: ſed vnuſquiſqꝫ
quod ſibi rectum videbatur: hoc faciebat.

¶ Finis.

¶ Liber Ruth. Caput. j.

A N diebus vnius Iu-
dicis: quãdo iudices preerãt: facta
eſt fames in terra. Abijtqꝫ homo de
Bethlehem Iuda: vt peregrinare-
tur in regiõe Moabitide cũ vxore
ſua: ac duobꝰ liberis. Ipſe vocabat
Elimelech: ⁊ vxor eiꝰ noemi: et duo
filij: alter Mahalon: ⁊ alter Chilion: Ephratei de beth
lehem Iuda. Ingreſſiqꝫ regionẽ Moabitidẽ: morabã
tur ibi. Et mortuus eſt Elimelech maritus Noemi: re
B manſitqꝫ ipſa cũ filijs. Qui acceperũt vxores Moabiti-
das: quarum vna vocabat Orpha: altera Ruth. Manſerũtqꝫ
ibi decẽ annis: ⁊ ambo mortui ſunt: Mahalõ videlicet
⁊ Chilion: remãſitqꝫ mulier orbata duobꝰ liberis ac ma
rito. Et ſurrexit: vt in patriã pergeret cum vtraqꝫ nuru
ſua de regione Moabitide. Audierat eñi: ꝙ reſpexiſſet
dñs populũ ſuũ: ⁊ dediſſet eis eſcas. Egreſſa eſt itaqꝫ de
loco peregrinatiõis ſuę cũ vtraqꝫ nuru: ⁊ iã in via reuer
tendi poſita in terrã Iuda: dixit ad eas: Ite in domum
matris veſtre: faciat vobiſcũ dñs miſericordiã: ſicut feci-
ſtis cũ mortuis ⁊ mecũ. Det vobis inuenire requiem in
domibus virorũ: quos ſortiturę eſtis: ⁊ oſculata eſt eas.
Quę eleuata voce flere coeperũt: ⁊ dicere: Tecũ perge-
mus ad populũ tuũ. Quibꝰ illa reſpõdit: Reuertimini
filię meę: cur venitis mecũ? Num vltra habebo filios in
vtero meo: vt viros ex me ſperare poſſitis? Reuertimi-
ni filię meę: ⁊ abire. Iam eñi ſenectute cõfecta ſum: nec C
apta vinculo coniugali: etiam ſi poſſem hac nocte conci
pere: et parere filios: ſi eos expectare velitis donec cre-
ſcant: ⁊ annos pubertatis impleãt: ante eritis vetulę ꝙ
nubatis. Nolite queſo filię meę facere hoc: quia veſtra
anguſtia magis me premit: ⁊ egreſſa eſt manus domini
cõtra me. Eleuata igitur voce: rurſum flere coeperunt.
Orpha oſculata eſt ſocrũ: ac reuerſa eſt: Ruth adheſit
ſocrui ſuę. Cui dixit noemi: En reuerſa eſt cognata tua
ad populũ ſuũ: ⁊ ad deos ſuos: vade cũ ea. Quę reſpon-
dit: Ne aduerſeris mihi: vt relinquam te: ⁊ abeam: quo 2. reg. 15. c
cunqꝫ eñi perrexeris: pergã: et vbi morata fueris: et ego
pariter morabor. Populus tuus: populus meus: ⁊ deꝰ
tuus: deus meus. Quę te terra morientẽ ſuſceperit: in
ea moriar: ibiqꝫ locum accipiam ſepulturę. Hęc mihi fa
ciat deus: ⁊ hęc addat: ſi nõ ſola mors me ⁊ te ſeparaue-
rit. Vidẽs ergo Noemi: ꝙ obſtinato animo Ruth de- D
creuiſſet ſecũ pergere: aduerſari noluit: nec ad ſuos vl-
tra reditum perſuadere. Profecteqꝫ ſunt ſimul: ⁊ vene-
rũt in Bethlehem. Quibus vrbẽ ingreſſis: velox apud
cũctos fama ꝑcrebuit: dicebãtqꝫ mulieres: Hęc eſt illa
Noemi. Quibꝰ ait: Ne vocetis me noemi: id eſt dulcẽ:
ſed vocate me Mara: id eſt amarã: q̄a amaritudine val
de repleuit me oñipotẽs. Egreſſa ſum plena: ⁊ vacuam
reduxit me dñs. Cur ergo vocatis me noemi: quã dñs
humiliauit: ⁊ afflixit oñipotẽs? Venit ergo Noemi cũ
ruth moabitide nuru ſua: de terra peregrinationis ſuę:
ac reuerſa eſt in Bethlehem: quando primum hordea
metebantur. II.

E Rat aũt viro Elimelech cõſanguineꝰ: homo A
potẽs: et magnarũ opũ: noĩe Booz. Dixitqꝫ
Ruth Moabitis ad ſocrũ ſuã: Si iubes: va
dã in agrũ: ⁊ colligã ſpicas: quę fugerint ma
nus metentiũ: vbicũqꝫ clemẽtis ĩ me patriſfamilias re-
perero gratiam. Cui illa reſpõdit: Vade filia mi. Abijt
itaqꝫ: et colligebat ſpicas poſt terga metentiũ. Accidit
aũt vt ager ille haberet dñm noĩe Booz: q̄ erat de cogna
tione Elimelech. Et ecce ipſe veniebat ad Bethlehẽ: di
xitqꝫ meſſoribꝰ: Dñs vobiſcũ. Qui reſpõderũt ei: Bene B
dicat tibi dñs. Dixitqꝫ Booz iuueni: q̄ meſſoribus prę-
erat: cuiꝰ eſt hęc puella? Cui reſpõdit: Hęc eſt moabitis:
quę venit cũ Noemi: de regiõe moabitide: et rogauit vt
ſpicas colligeret remanẽtes: ſequens meſſorũ veſtigia: ⁊
de mane vſqꝫ nũc ſtat in agro: ⁊ nec ad momentum qui-
dem domũ reuerſa eſt. Et ait Booz ad Ruth: Audi fi-
lia: ne vadas in alterũ agrũ ad colligẽdum: nec recedas
ab hoc loco: ſed iũgere puellis meis: ⁊ vbi meſſuerint: ſe-
quere. Mãdaui eñi pueris meis: vt nemo moleſtꝰ ſit ti-
bi: ſed etiã ſi ſitieris: vade ad ſarcinulas: ⁊ bibe aquas: de
quibꝰ ⁊ pueri mei bibunt. Quę cadẽs in faciẽ ſuã: et ado C
rãs ſup terrã: dixit ad eũ: Vnde mihi hoc: vt inuenerim
gratiã ante oculos tuos: ⁊ noſſe me dignareris peregri-
nam mulierẽ? Cui ille reſpõdit: Nũciata ſunt mihi oĩa
quę feceris ſocrui tuę poſt mortem viri tui: ⁊ qd̄ relique
ris parẽtes tuos: ⁊ terrã in qua nata es: ⁊ veneris ad po
pulũ: quẽ antea neſciebas. Reddat tibi dñs pro opere
tuo: et plenã mercedẽ recipias a domino deo Iſrael: ad
quem veniſti: ⁊ ſub cuiꝰ cõfugiſti alas. Quę ait: Inueni
gratiam corã oculis tuis dñe mi: qui cõſolatus es me: ⁊
locutus ad cor ancillę tuę: quę nõ ſum ſimilis vniꝰ puel
larum tuarũ. Dixitqꝫ ad eã Booz: Quãdo hora veſcen-
di fuerit: veni huc: et comede panem: et intinge buccel-

lam tuam in aceto. Sedit itaqꝫ ad meſſoꝛū latus: et con
geſſit polentam ſibi: comeditqꝫ: ⁊ ſaturata eſt: et tulit re
liquias. Atqꝫ inde ſurrexit: vt ſpicas ex moꝛe colligeret.
Pꝛęcepit autem Booz pueris ſuis: dicens: Etiā ſi vo-
biſcum metere voluerit: ne pꝛohibeatis eā: et de veſtris
quoqꝫ manipulis ꝓijcite de induſtria: et remanere per-
mittite: vt abſqꝫ ruboꝛe colligat: ⁊ colligentē nemo coꝛ-
ripiat. Collegit ergo in agro vſqꝫ ad veſperā: ⁊ quę col-
D legerat virga cędens et excutiens: inuenit hoꝛdei quaſi
ephi menſuram: id eſt tres modios: quos poꝛtās reuer-
ſa eſt in ciuitatē: ⁊ oſtendit ſocrui ſuę: inſuper pꝛotulit:
et dedit ei de reliquijs cibi ſui: quo ſaturata fuerat. Di-
xitqꝫ ei ſocrꝰ ſua: Ubi hodie collegiſti: ⁊ vbi feciſti opꝰ?
Sit benedictꝰ: q̄ miſertus eſt tui. Indicauitqꝫ ei apud
quem eſſet operata: ⁊ nomen dixit viri: ꝙ Booz vocare-
tur. Cui reſpondit Noemi: Benedictus ſit a domino:
quoniam eandem gratiam: quam pꝛębuerat viuis: ſer-
uauit et moꝛtuis. Ruꝛſumqꝫ ait: Pꝛopinquus noſter
eſt homo. Et Ruth: Hoc quoqꝫ: iquit: pꝛęcepit mihi:
vt tamdiu meſſoꝛibus eius iungerer: donec omnes ſege
tes meterentur. Cui dixit ſocrus: Melius eſt filia mi:
vt cū puellis eius exeas ad metendum: ne in alieno agro
quiſpiam reſiſtat tibi. Iuncta eſt itaqꝫ puellis Booz: et
tandiu cum eis meſſuit: donec ⁊ hoꝛdea ⁊ triticū in hoꝛ-
reis conderentur. III.

A Oſtq̄ autem reuerſa eſt ad ſocrum ſuam: au-
diuit ab ea: Filia mi: quęram tibi requiem: et
pꝛouidebo vt bene ſit tibi. Booz iſte: cuius
puellis in agro iuncta es: pꝛopinquus noſter
eſt: ⁊ hac nocte aream hoꝛdei ventilat. Lauare igitur: ⁊
vngere: ⁊ induere cultioꝛibus veſtimentis: et deſcēde in
aream. Non te videat homo: donec eſum potumqꝫ finie
rit. Quando autem ierit ad doꝛmiendum: nota locum
in quo doꝛmiat. Ueniesqꝫ: ⁊ diſcooperies pallium: quo
B operitur a parte pedū: ⁊ pꝛoijcies te: et ibi iacebis. Ipſe
autem dicet tibi: quid agere debeas. Quę reſpondit:
Quicquid pꝛęceperis: faciam. Deſcenditqꝫ in aream: et
fecit omnia: quę ſibi imperauerat ſocrus ſua. Cūqꝫ co-
mediſſet booz: ⁊ bibiſſet: et factꝰ eſſet hilarioꝛ: iſſetqꝫ ad
doꝛmiendū iuxta aceruū manipuloꝝ: venit abſcondite:
⁊ diſcooperto pallio a pedibus eius ſe pꝛoiecit. Et ecce
nocte iā media expauit homo: et cōturbatus eſt: viditqꝫ
mulierē iacentē ad pedes ſuos: ⁊ ait illi: Quę es? Illaqꝫ
reſpōdit: Ego ſum Ruth ancilla tua. Expāde pallium
tuū ſuꝑ famulā tuā: quia pꝛopinquus es. Et ille: Bene-
dicta: inq̄t: es a dn̄o filia: ⁊ pꝛioꝛē miſericoꝛdiā poſterio
re ſuperaſti: q̄a non es ſecuta iuuenes pauperes: ſiue di-
uites. Noli ergo metuere: ſed quicq̄d dixeris mihi: faciā
C tibi. Scit em̄ om̄is populus: q̄ habitat intra poꝛtas vꝛ-
bis meę: mulierē te eſſe virtutis. Nec abnuo me pꝛopin
quum: ſed eſt alius me pꝛopinquioꝛ. Quieſce hac nocte:
⁊ facto mane: ſi te voluerit ꝓpinquitatis iure retinere:
bene res acta eſt: ſin aūt ille noluerit: ego te abſqꝫ vlla du
bitatiōe ſuſcipiā. Uiuit dn̄s. Doꝛmi vſqꝫ mane. Doꝛmi
D uit itaqꝫ ad pedes eiꝰ: vſqꝫ ad noctis abſceſſum. Surre
xit itaqꝫ: anteq̄ homines ſe cognoſcerēt mutuo: ⁊ dixit
Booz: Caue ne q̄s nouerit: ꝙ huc veneris. Et rurſum:
Expāde: inq̄t: palliū tuum: quo operiris: et tene vtraqꝫ
manu. Qua extēdente: et tenente: mēſus eſt ſex modios
hoꝛdei: ⁊ poſuit ſuper eā. Quę poꝛtans ingreſſa eſt ciui-
tatem: ⁊ venit ad ſocrum ſuā. Quę dixit ei: Quid egiſti
filia? Narrauitqꝫ ei om̄ia: quę ſibi feciſſet homo. Et ait:
Ecce ſex modios hoꝛdei dedit mihi: et ait: Nolo vacuā
te reuerti ad ſocrū tuā. Dixitqꝫ Noemi: Expecta filia:
donec videamus: quē res exitū habeat: neqꝫ em̄ ceſſabit
homo: niſi cōpleuerit quod locutus eſt. IIII.

A Scendit ergo Booz ad poꝛtam: et ſedit ibi.
Cūqꝫ vidiſſet pꝛopinquum pꝛęterire: de quo
pꝛius ſermo habitus eſt: dixit ad eum: Decli-
na pauliſper: et ſede hic: vocans eum nomine
ſuo. Qui diuertit: ⁊ ſedit. Tollens autem Booz decem
viros de ſenioꝛibus ciuitatis: dixit ad eos: Sedete hic.
Quibus reſidētibus locutus eſt ad pꝛopinquum: Par
tem agri fratris noſtri Elimelech vendet Noemi: quę
reuerſa eſt de regiōe Moabitide: quod audire te volui:
⁊ tibi dicere coꝛā cunctis ſedentibus: ⁊ maioꝛibus natu
de populo meo. Si vis poſſidere iure ꝓpinquitatis: eme
⁊ poſſide: ſin aūt diſplicet tibi hocipſum: indica mihi: vt
ſciā: quid facere debeā. Nullꝰ em̄ eſt ꝓpinquus excepto
te: q̄ pꝛioꝛ es: ⁊ me: q̄ ſecūdus ſum. At ille reſpōdit: Ego B
agrū emā. Cui dixit Booz: Quādo emeris agrū de ma
nu mulieris: Ruth quoqꝫ Moabitidē: quę vxoꝛ defun
cti fuit: debes accipere: vt ſuſcites nomen ꝓpinq̄ tui in
hęreditate ſua. Qui reſpōdit: Cedo iuri ꝓpinquitatis.
Neqꝫ enim poſteritatem familię meę delere debeo. Tu
meo vtere pꝛiuilegio: quo me libenter carere pꝛofiteoꝛ.
Hic autem erat mos antiquitus in Iſrael inter pꝛopin
quos: vt ſi quando alter alteri ſuo iuri cedebat: vt eſſet
firma conceſſio: ſoluebat homo calceamentum ſuum: et
dabat ꝓpinquo ſuo. Hoc erat teſtimonium ceſſionis in C
Iſrael. Dixit ergo pꝛopinquo ſuo Booz: Tolle calcea-
mentum. Quod ſtatim ſoluit de pede ſuo. At ille maio-
ribus natu: ⁊ vniuerſo populo: Teſtes vos: inquit: eſtis
hodie: ꝙ poſſederim omnia quę fuerunt Elimelech: et
Chilion: ⁊ Mahalon: tradente Noemi: ⁊ Ruth moa-
bitidem: vxoꝛē Mahalon: in coniugium ſumpſerim: vt
ſuſcitem nomen defuncti in hęreditate ſua: ne vocabulū
eiꝰ de familia ſua: ac fratribꝰ et populo deleat̄. Uos: in-
quam: huius rei teſtes eſtis. Reſpondit om̄is populus:
qui erat ī poꝛta: ⁊ maioꝛes natu: Nos teſtes ſumus. Fa-
ciat dn̄s hāc mulierē: quę ingreditur domū tuam: ſicut
Rachel: et Liam: quę ędificauerūt domū Iſrael: vt ſit
exēplum virtutis in Ephꝛatha: ⁊ habeat celebꝛe nomen
in Bethlehem: fiatqꝫ domus tua: ſicut domꝰ Phares: D
quem Thamar peperit Iudę: de ſemine quod tibi dede
rit dominus ex hac puella. Tulit itaqꝫ Booz Ruth: et
accepit vxoꝛem: ingreſſuſqꝫ eſt ad eam: ⁊ dedit illi domi
nus: vt conciperet ⁊ pareret filium. Dixeruntqꝫ mulie-
res ad Noemi: Benedictus dominus q̄ non eſt paſſus:
vt deficeret ſucceſſoꝛ familię tuę: ⁊ vocaretur nomē eius
in Iſrael: ⁊ habeas qui conſoletur animam tuam: ⁊ enu E
triat ſenectutem. De nuru enim tua natus eſt: qui te di
liget: et multo tibi melioꝛ eſt: q̄ ſi ſeptem haberes filios.
Suſceptumqꝫ Noemi puerum poſuit in ſinu ſuo: ⁊ nu
tricis ac gerulę fungebatur officio. Uicinę autem mu-
lieres congratulantes ei: et dicentes: Natus eſt filius
Noemi: vocauerunt nomen eius Obed. Hic eſt pater
Iſai: patris David. Hę ſunt generationes Phares.
Phares genuit Heſron: Heſron genuit Ram: Ram
genuit Aminadab: Aminadab genuit Nahaſan: Naha
ſan genuit Salma: Salm̄a genuit booz: Booz genuit
Obed: Obed genuit Iſai: Iſai genuit David regem.

¶ Finis.

D

Pꝛologus ſancti Hieronymi in libꝛos Regum: qui Galeatus dicitur.

Uiginti ⁊ duas literas eſſe
apud Hebꝛęos: Syꝛoꝛum quoqꝫ lingua et
Chaldęoꝛum teſtatur: quę hebꝛęę magna
ex parte cōfinis eſt. Nam ⁊ ipſi vigintiduo
elementa habent eodem ſono: ſed diuerſis characteri-
bus. Samaritani etiam pentateuchum Moyſi totidē
literis ſcriptitant: figuris tantū ⁊ apicibus diſcrepātes.
Certūqꝫ eſt Eſdrā ſcribā: legiſqꝫ doctoꝛē: poſt captā ie-
roſolymā: ⁊ inſtaurationē tēpli ſub Zoꝛobabel alias lite
ras reperiſſe: q̄bꝰ nūc vtimur: cū ad illud vſqꝫ tēpꝰ: ijdē
ſamaritanoꝝ ⁊ hebꝛęoꝝ characteres fuerīt. In libꝛo q̄ꝫ
Nūeroꝝ hęc eadē ſupputatio: ſub leuitaꝝ ac ſacerdotū

ſenſu myſtice oſtẽdit. Et nomẽ dñi tetragrãmatõ ĩ qui⸗
buſdã grecis voluminibus vſqꝫ hodie antiq̃s expreſſum
litteris inuenimus. Sed 7 pſalmi triceſimuſſextus ꝛ cẽ
teſi muſdecimus: 7 cẽteſimuſundecimus et centeſimus
decimuſoctauꝰ: 7 cẽteſimus q̃drageſimuſquartꝰ: quãꝗ̃
diuerſo ſcribant metro: tamen eiuſdẽ numeri texunt al
phabeto. Et Jeremie lamẽtationes 7 oꝛatio eiꝰ: Salo⸗
Puer. 21.b monis quoqꝫ ĩ fine Pꝛouerbia: ab eo loco in q̃ ait: Mu
lierẽ foꝛtẽ q̃s inueniet: eiſdẽ alphabetis vel inciſionibus
ſupputant. Poꝛro q̃nqꝫ littere duplices apud hebꝛeos
ſunt: Caph: Mem: Nun: Phe: Sade. Aliter em̃ ſcri⸗
bũtur ꝑ has pꝛincipia medietateſqꝫ vboꝝ: aliter fines.
Unde 7 q̃nqꝫ a pleriſqꝫ libꝛi duplices eſtimant: Samu⸗
el: Malachim: dibꝛe haiomim: eſdras: Jeremias: cũ cy
noth: id eſt lamẽtationibꝰ ſuis. Quomodo igit viginti
duo elemẽta ſunt: per que ſcribimꝰ hebꝛaice omne quod
loquimur: 7 eoꝝ initijs vox humana cõpꝛehendit: ita vi
gintiduo volumina ſupputant: quibꝰ q̃ſi litteris ꝛ exoꝛ
dijs in dei doctrina tenera adhuc ꝛ lactẽs viri iuſti eru⸗
ditur infantia. Pꝛimꝰ apud eos liber vocat bꝛeſchith:
quẽ nos Geneſim dicimus: ſecũdus Elleſmoth: q̃ Exo
dus appellat: tertius Uaijcra: id eſt Leuiticus: quartꝰ
Uaiedabber: quẽ Numeri vocamus: quintus elle had⸗
boꝛim: q̃ Deuteronomiũ pꝛenotat. Hi ſunt q̃nqꝫ libꝛi
Moyſi: q̃s ꝓpꝛie thoꝛa: id eſt legẽ appellãt. Secũdum
pꝛophetarũ oꝛdinẽ faciũt: 7 incipiunt ab Jeſu filio Na⸗
ue: q̃ apud illos Joſue bennun dicit. Deinde ſubtexunt
Ruth. 1.a. ſophtim: id eſt Judicũ libꝛũ: 7 in eundẽ cõpingũt ruth:
q̃a in diebus Judicũ facta eiꝰ narrat hiſtoꝛia. Tertiꝰ ſe
quitur Samuel: quẽ nos regnoꝝ pꝛimũ 7 ſecundũ dici⸗
mus: Quartꝰ Malachim: id eſt Regũ: q̃ tertio 7 quar
to regnoꝛũ volumine cõtinet. Meliuſqꝫ multo eſt Ma
lachim: id eſt regum: ꝙ̃ malachot: id eſt regnoꝛũ dicere.
Non em̃ multarũ gentiũ regna deſcribit: ſed vniꝰ iſrae
litici populi: q̃ tribubꝰ duodecim cõtinet. Quintus eſt
Eſaias. Sextus Jeremias. Septimꝰ Ezechiel. Octa⸗
uus liber duodecim ꝓphetarũ: q̃ apud illos vocat The
re aſar. Tertiꝰ hagiographa poſſidet. Et pꝛimus liber
incipit ab Job. Secũdus a Dauid: quẽ q̃nqꝫ inciſiõibꝰ
7 vno pſalmoꝝ volumine cõpꝛehẽdũt. Tertiꝰ eſt Salo⸗
mon: tres libꝛos habẽs: pꝛouerbia: que illi parabolas:
id eſt maſloth appellãt. Quartus Eccleſiaſten: id eſt co
heleth. Quintus eſt Canticũ canticoꝝ: quem titulo ſir
aſirim pꝛenotãt. Sextus eſt Daniel. Septimus Dibꝛe
haiomim: id eſt verba dieꝝ: quod ſignificãtius chꝛonicõ
totius diuine hiſtoꝛie poſſumus appellare: q̃ liber apud
nos Paralipomenon pꝛimus atqꝫ ſecundus inſcribit.
Octauus Eſdras: qui ꝛ ipſe ſimiliter apud grecos et la
tinos ĩ duos libꝛos diuiſus eſt. Nonus Heſter. Atqꝫ ita
ſiũt pariter veteris legis libꝛi vigintiduo: id eſt Moyſi
quinqꝫ 7 pꝛophetarũ octo: hagiographoꝝ nouẽ. Quãꝗ̃
nõnulli Ruth ꝛ cynoth inter hagiographa ſcriptitent:
7 hos libꝛos in ſuo putent numero ſupputandos: ac per
hoc eſſe priſce legis libꝛos vingĩtiquatuoꝛ: quos ſub nu⸗
mero vigintiquatuoꝛ ſenioꝝ Apocalypſis Joannis in⸗
ducit adoꝛantes agnũ: 7 coꝛonas ſuas pꝛoſtratis vulti⸗
bus offerẽtes: ſtantibus coꝛã quatuoꝛ animalibus: ocu
Apoc. 4.c. latis ante 7 retro: id eſt in pꝛeteritum ꝛ in futurum re⸗
ſpicientibus: ꝛ indefeſſa voce clamantibus: ſanctus: ſan
ctus: ſanctus dominus deus om̃ipotẽs: qui erat: et qui
eſt: et qui venturus eſt. Hic pꝛologus ſcripturaꝝ: quaſi
Galeatũ pꝛincipiũ omnibus libꝛis: quos de hebꝛeo ver⸗
timus in latinũ cõuenire poteſt: vt ſcire valeamus quic⸗
quid extra hos eſt: inter apocrypha eſſe ponẽdum. Igi⸗
tur Sapiẽtia: que vulgo Salomonis inſcribitur: et Je
ſu filij Sirach liber: et Judith: ꝛ Tobias: et paſtoꝛ non
ſunt in canone. Machabeoꝛũ pꝛimum libꝛum hebꝛaicũ
reperi. Secũdus grecus eſt: quod ex ipſa quidem phꝛa⸗
ſi pꝛobari poteſt. Que cum ita ſe habeant: obſecro te le⸗
ctoꝛ: ne laboꝛem meũ repꝛehenſionẽ exiſtimes antiquo⸗
rũ. In tẽplo dei offert vnuſquiſqꝫ quod poteſt. Alij au⸗
rũ: alij argẽtum et lapides pꝛecioſos: alij byſſum 7 pur
puram et coccum offerũt ꝛ hiacynthum. Nobiſcum be⸗
ne agitur: ſi obtulerimus pelles et capꝛarũ pilos. Et ta
men Apoſtolus cõtẽptibilioꝛa noſtra magis neceſſaria 1. Coꝛ. 12.
iudicat. Unde ꝛ tota illa tabernaculi pulchꝛitudo: ꝛ ꝑ
ſingulas ſpecies eccleſie pꝛeſentis futureqꝫ diſtictio pel
libus tegitur 7 cilicijs: ardoꝛemqꝫ ſolis 7 iniuriam im⸗
bꝛium: ea que vilioꝛa ſunt: pꝛohibent. Lege ergo pꝛimũ
Samuel et malachim meũ. Meũ inquã meũ. Quicq̃d
enim crebꝛius vertendo: 7 emendando ſolicitius: ꝛ didi
cimus 7 tenemus: noſtrũ eſt. Et cũ ĩtellexeris: quod an
tea neſciebas: vel interpꝛetem me eſtimato: ſi gratꝰ es:
vel paraphꝛaſten: ſi ingratus: quãꝗ̃ mihi om̃ino cõſcius
nõ ſim: mutaſſe me quippiam de hebꝛaica veritate. Cer
te ſi incredulus es: lege grecos codices ꝛ latinos: 7 con
fer cũ his opuſculis: que nuper emendauimus. Et vbi⸗
cunqꝫ diſcrepare inter ſe videris: interroga quẽlibet he⸗
bꝛeoꝛum: cui magis accõmodare debeas fidẽ. Et ſi no⸗
ſtra firmauerit: puto ꝙ eum non exiſtimes cõiectoꝛem:
vt in eodem loco mecum ſimiliter diuinauerit. Sed et
vos famulas Chꝛiſti rogo: que domini diſcũbentis pꝛe⸗
cioſiſſima fidei myꝛrha vngitis caput: que nequaꝗ̃ ſal⸗
uatoꝛem queritis in ſepulchꝛo: quibus iam ad patrem
Chꝛiſtus aſcendit: vt contra latrantes canes: qui aduer
ſum me rabido oꝛe deſeuiunt: 7 circũeunt ciuitatẽ: atqꝫ
in eo ſe doctos arbitrantur: ſi alijs detrahant: oꝛationũ
veſtraꝝ clypeos opponatis. Ego ſciẽs humilitatẽ meã:
illius ſemper ſententie recoꝛdaboꝛ. Dixi cuſtodiã vias Pſ. 38.
meas: vt non delinquam in lingua mea. Poſui oꝛi meo
cuſtodiam: cum conſiſteret aduerſum me peccatoꝛ. Ob
mutui: 7 humiliatus ſum: 7 ſilui a bonis.

¶ Finis:

¶ Liber Pꝛimus Samuelis:

quem nos Pꝛimum Regũ dicimus. Cap. I.

FVit vir vnus de Rama⸗ A
thaim Sophim: de monte Ephꝛaim: 7 no⸗
men eius Elcana: filius Jeroham: filij He⸗
liu: filij Thohu: filij Zuph Ephꝛateus: 7 ha
buit duas vxoꝛes: nomen vni Hanna: et nomen ſecunde
Phenenna. Fueruntqꝫ Phenenne filij: Hanne autem
non erãt liberi. Et aſcendebat vir ille de ciuitate ſua ſta
tutis diebus: vt adoꝛaret: 7 ſacrificaret domino exerci⸗
tuum in Silo. Erant autem ibi duo filij Eli: Ophni et
Phinehes: ſacerdotes domini. Uenit ergo dies: et im⸗
molauit Elcana: deditqꝫ Phenenne vxoꝛi ſue: et cũctis
filijs eiꝰ: 7 filiabus partes. Hanne autem dedit partem
vnam triſtis: quia Hannam diligebat. Dominus aũt
concluſerat vuluam eius. Affligebat quoqꝫ eam emula
eius: 7 vehementer angebat: intantũ vt expꝛobꝛaret: ꝙ
dominus concluſiſſet vuluam eius. Sicqꝫ faciebat per
ſingulos annos: cum redeunte tempoꝛe aſcenderent ad
templum domini: 7 ſic pꝛouocabat eam. Poꝛro illa fle⸗
bat: 7 non capiebat cibũ. Dixit ergo ei Elcana vir ſuus:
Hanna cur fles: 7 quare non comedis: 7 quamobꝛem af B
fligitur coꝛ tuum? Nunquid non ego melioꝛ tibi ſum:
ꝙ̃ decem filij? Surrexit autem Hanna poſtꝗ̃ comede⸗
rat: 7 biberat in Silo. Et Eli ſacerdote ſedente ſup ſel⸗
lam ante poſtes domus domini: cum eſſet Hanna ama
ro animo: oꝛauit ad dominum flens largiter: et votũ vo
uit: dicens: Domine exercituum: ſi reſpiciẽs videris af⸗
flictionem famule tue: 7 recoꝛdatus mei fueris: nec ob⸗
litus ancille tue: dederiſqꝫ ſerue tue ſexum virilem: da⸗ Iudic. 13.a
bo eum domino omnibus diebus vite eius: et nouacula
non aſcendet ſuper caput eius. Factum eſt autem: cum

illa multiplicaret preces corā dn̄o: vt Eli obſeruaret os
eius. Porro hanna loquebat̃ in corde ſuo: tantūqꝫ labia
C illius mouebantur: et vox penitus nō audiebat̃. Exiſti-
mauit ergo eā Eli temulentā: dixitqꝫ ei: Vſqꝫquo ebria
eris? Digere pauliſp vinū: quo mades. Reſpondens hā
na: Nequaꝙ: inquit: dn̄e mi. Nā mulier infoelix nimis
ego ſum: vinū et om̄e qd̄ inebriare poteſt: non bibi: ſed ef
fudi aīam meā in cōſpectu dn̄i: Ne reputes ancillā tuā:
quaſi vnā de filiabus Belial: q̄a ex multitudine doloris:
⁊ moeroris mei locutus ſum vſqꝫ in preſens. Tunc Eli
Ins.20.g ait ei: Vade in pace: ⁊ deus iſrael det tibi petitionē tuā:
quā rogaſti eū. At illa dixit: Vtinā inueniat ancilla tua
gratiā ī oculis tuis. Et abijt mulier ī viā ſuā ⁊ comedit
vultuſqꝫ illius nō ſunt amplius ī diuerſa mutati. Et ſur
rexerūt mane: et adorauerunt corā domino: reuerſiqꝫ
ſunt: et venerunt in domū ſuā in Ramatha. Cognouit
autē Elcana Hannam vxorem ſuam: et recordatus eſt
eius dominus: et factum eſt poſt circulum dierum: con
cepit Hanna: et peperit filiū: vocauitqꝫ nomē eius Sa-
muel: eo ꝙ a domino poſtulaſſet eum. Aſcendit autē vir
eius Elcana: et omnis domus eius: vt immolaret do-
mino hoſtiam ſolemnem et votū ſuum: et Hanna non aſ
D cendit. Dixit enim viro ſuo: Nō vadā: donec ablectetur
infans: et ducam eum: vt appareat ante conſpectū domi
ni: et maneat ibi iugiter. Et ait ei Elcana vir ſuus: Fac
qd̄ bonum tibi videtur: ⁊ mane donec ablactes eum: pre
corqꝫ: vt impleat dominus verbum ſuum. Manſit ergo
mulier: et lactauit filiū ſuum: donec amoueret eum a la
cte. Et adduxit eum ſecum: poſtꝙ ablactauerat vitulis
tribus: et tribus modijs farine: ⁊ amphora vini: ⁊ addu
xit eum ad domū domini in Silo. Puer autē erat ad-
huc infantulus: et immolauerunt vitulū: et obtulerunt
puerum Eli. Et ait Hanna: Obſecro mi domine: viuit
aīa tua: Ego ſum illa mulier: que ſteti corā te: hic orās
dominum pro puero iſto. Oraui ⁊ dedit mihi dominus
petitionem meam: quā poſtulaui eū. Idcirco et ego cō-
modaui eū dn̄o cunctis diebus: quibus fuerit accōmo-
datus domino. Et adorauerunt ibi dominum. Et ora-
uit Hanna: ⁊ ait: II.
A Exultauit cor meū in domino: et exaltatum eſt
cornu meum in deo meo. Dilatatū eſt os me-
um ſup inimicos meos: quia letata ſum in ſa-
lutare tuo. Non eſt ſanctus: vt eſt dominꝰ: ne
qꝫ enim eſt alius extra te: et nō eſt fortis ſicut deus no-
ſter. Nolite multiplicare loqui ſublimia: gloriātes. Re
cedant vetera de ore veſtro: quia deus ſcientiarum domi
nus eſt: et ipſi preparantur cogitationes. Arcus fortiū
ſuperatꝰ eſt: et infirmi accincti ſunt robore. Repleti pri
us pro panibus ſe locauerunt: et famelici ſaturati ſunt.
B Donec ſterilis peperit plurimos: et que multos habe-
bat filios: īfirmata eſt. Dominus mortificat: et viuificat
deducit ad inferos: ⁊ reducit. Dominus pauperē facit:
⁊ ditat: humiliat ⁊ ſubleuat. Suſcitat de puluere egenū
⁊ de ſtercore eleuat pauperē: vt ſedeat cū principibus: ⁊
ſolium glorie teneat. Domini enī ſunt cardines terre: ⁊
poſuit ſuper eos orbem. Pedes ſanctorū ſuorū ſeruabit:
⁊ impij in tenebris cōticeſcēt: quia nō in fortitudine ſua
roborabitur vir. Dominū formidabunt aduerſarij eius
⁊ ſuper ipſos in celis tonabit. Dominus iudicabit fines
terre: ⁊ dabit īperiū regi ſuo: ⁊ ſublimabit cornu Chri-
C ſti ſui. Et abijt Elcana in Ramatha: in domum ſuam.
Puer aūt erat miniſter ī cōſpectu dn̄i ante faciē Eli ſa
cerdotis. Porro filij Eli: filij belial: neſcientes dn̄m: ne
qꝫ officiū ſacerdotū ad populū: ſed quicūqꝫ immolaſſet
victimā: veniebat puer ſacerdotis dū coquerent̃ carnes:
et habebat fuſcinulā tridētem in manu ſua: et mittebat
eam in lebetē: vel in caldariā: aut in ollā ſiue in cacabū: ⁊
omne qd̄ leuabat fuſcinula: tollebat ſacerdos ſibi: ſic fa-
ciebat vniuerſo Iſraeli: venientiū in Silo. Etiā anteꝙ
adolerent adipē: veniebat puer ſacerdotis: ⁊ dicebat im

molanti: Da mihi carnē: vt coquā ſacerdoti. Nō enī ac
cipiā a te carnē coctam: ſed crudā. Dicebatqꝫ illi immo
lās: Incendatur primū iuxta morē hodie adeps: ⁊ tolle
tibi quantūcūqꝫ deſyderat anima tua. Qui reſpōdēs dice D
bat ei: Nequaꝙ. Nūc enī dabis: alioquin tollā vi. Erat
ergo peccatū puerorū grande nimis corā domino: quia
detrahebāt homines a ſacrificio domini. Samuel autē
miniſtrabat ante faciē domini: puer accinctus Ephot li
neo. Et tunicam paruā faciebat ei mater ſua: quā affere
bat ſtatutis diebus: aſcendens cum viro ſuo: vt immola
ret hoſtiā ſolennē: et votum ſuum. Et benedixit Eli El Bū.21.a.
cane et vxori eius: dixitqꝫ ei: Reddat tibi dominus ſe-
men de muliere hac: pro foenore qd̄ cōmodaſti domino.
Et abierunt in locum ſuū. Viſitauit ergo dominꝰ han-
nam: ⁊ cōcepit: et peperit tres filios: ⁊ duas filias: et ma E
gnificatus eſt puer Samuel apud dominū. Eli autem
erat ſenex valde: et audiuit oīa: que faciebant filij ſui vni
uerſo Iſraeli: et quō dormiebāt cū mulieribꝰ: que obſer
uabāt ad oſtiū tabernaculi: et dixit eis: Quare facit res
huiuſcemodi: quas ego audio res peſſimas ab omni po-
pulo? Nolite filij mei: Nō enī eſt bona fama quā ego au
dio: vt tranſgredi faciatis populū domini. Si peccaue- Luce.2.g.
rit vir in virū: placari ei poteſt deus: ſi autē in deū pecca
uerit vir: quis orabit pro eo? Et nō audierūt vocem pa
tris ſui: quia voluit dominꝰ occidere eos. Puer autem
Samuel ꝓficiebat: atqꝫ creſcebat: ⁊ placebat tam deo ꝙ
hoībus. Venit autē vir dei ad Eli: ⁊ ait ad eum: Hec di
cit dominꝰ: Nunq̄d nō aperte reuelatus ſum domui pa
tris tui: cū eſſet in egypto in domo Pharaonis? Et ele F
gi eū ex oībus tribubus Iſrael: mihi in ſacerdotē: vt aſ-
cenderet ad altare meū: ⁊ adoleret mihi incenſum: ⁊ por
taret Ephot corā me: et dedi domui patris tui om̄ia de
ſacrificijs filiorū Iſrael. Quare calce abieciſtis victimā
meā: ⁊ munera mea que precepi: vt offerrent̃ in templo
et magis honoraſti filios tuos ꝙ me: vt comederetis pri
mitias omnis ſacrificij Iſrael populi mei? Propterea
ait dominus deus Iſrael. Loquens locutus ſum: vt do
mus tua: et domus patris tui miniſtraret in conſpectu
meo: vſqꝫ in ſempiternum: Nunc autem dicit dominus 3.reg.2.c.
Abſit hoc a me. Sed quicunqꝫ honorificauerit me: glo-
rificabo eum: qui autem contemnunt me: erunt ignobi-
les. Ecce dies veniunt: et precidam brachium tuum: et
brachiū domus patris tui: vt non ſit ſenex in domo tua. G
Et videbis emulū tuum in templo: in vniuerſis proſpe-
ris Iſrael: ⁊ non erit ſenex in domo tua omnibus diebꝰ.
Veruntamen non auferam penitus virum ex te ab alta Infra.10.a Eſa.38.b.
ri meo: ſed vt deficiant oculi tui: ⁊ tabeſcat anima tua: ⁊ infra.4.c.
pars magna domꝰ tue morient̃: cum ad virilem etatē ve
nerit. Hoc autē erit tibi ſignū: qd̄ venturum eſt duobus
filijs tuis Ophni: ⁊ Phinehes. In die vno morientur am
bo. Et ſuſcitabo mihi ſacerdotem fidelem: qui iuxta cor
meum: et animam meam faciet: et edificabo ei domum
fidelem: ⁊ ambulabit coram Chriſto meo cunctis diebꝰ
Futurū eſt autem: vt quicunqꝫ remanſerit in domo tua
veniat vt oretur pro eo: et offerat nummum argenteū:
et tortam panis: dicatqꝫ: Dimitte me obſecro ad vnam
partē ſacerdotalē: vt comedam buccellā panis. III
Puer autē Samuel: miniſtrabat domino co- A infra.4.c.
ram Eli: et ſermo domini erat precioſus. In
diebus illis non erat viſio manifeſta. Factum
eſt ergo in die quadam: Eli iacebat in lectulo
ſuo: et oculi eius caligauerant: nec poterat videre lucer
nam dei: anteꝙ extingueretur. Samuel autem dormie
bat in templo domini: vbi erat arca dei. Et vocauit do-
minus Samuel. Qui reſpondēs ait: Ecce ego: ⁊ cucur
rit ad Eli: et dixit: Ecce ego: Vocaſti enim me. Qui di-
xit: Non vocaui te fili: Reuertere: et dormi. Et abijt et
dormiuit. Et adiecit dominus rurſum vocare Samu-
el. Cōſurgenſqꝫ Samuel abijt ad Eli: ⁊ dixit: Ecce ego
quia vocaſti me. Qui reſpondit: Non vocaui te fili mi:

Reuertere et doꝛmi. Poꝛro Samuel necdum ſciebat
dominum:nec reuelatus fuerat ei ſermo domini. Et ad
iecit dominus:⁊ vocauit adhuc Samuel tertio. Qui cō
B ſurgens abijt ad Eli: et ait: Ecce ego: quia vocaſti me.
Intellexit ergo Eli:quia dominus vocaret puerum: et
ait ad Samuel: Uade et doꝛmi:⁊ ſi deinceps vocauerit
te:dices: Loquere domine:quia audit ſeruꝰ tuus. Abijt
ergo Samuel:⁊ doꝛmiuit in loco ſuo. Et venit dominꝰ
et ſtetit:et vocauit ſicut vocauerat ſecundo: Samuel ſa
muel. Et ait Samuel: Loquere domine: quia audit ſer
uus tuus. Et dixit dominus ad Samuel: Ecce ego fa-
cio verbum in Iſrael: qđ quicūqꝫ audierit:tinnient am
be aures eius. In die illa ſuſcitabo aduerſum Eli:om̄ia
quę locutus ſum ſuper domū eius. Incipiā et cōplebo.
Pꝛędixi em̄ ei: ꝙ indicaturus eſſem domū eius in ęter
num:pꝛopter iniquitatē eius: eo ꝙ nouerat indigne a-
C gere filios ſuos: et non coꝛripuerit eos. Idcirco iuraui
domui Eli: ꝙ non expietur iniquitas domus eius: vi-
ctimis ⁊ muneribus vſqꝫ in ęternum. Doꝛmiuit autem
Samuel vſqꝫ mane:aperuitqꝫ hoſtia domus dn̄i. Et ſa-
muel timebat īdicare viſionē Eli. Uocauit ergo Eli ſa
muelem: et dixit: Samuel fili mi. Qui reſpondens: ait:
Gen. 17. c. et iſra 22. c. Pꝛęſto ſum. Et interrogauit eum: Quis eſt ſermo quē
locutus eſt dn̄s ad te? Oꝛo te:ne celaueris me. Hęc fa-
ciat tibi deus:et hęc addat: ſi abſcōderis a me ſermonē:
ex omnibus verbis quę dicta ſunt tibi. Indicauit itaqꝫ
ei Samuel vniuerſos ſermones: et non abſcondit ab eo.
Et ille reſpondit: Dominꝰ eſt: Quod bonum eſt in ocu-
lis ſuis:faciat. Creuit aūt Samuel: et dominus erat cū
eo:et non cecidit ex omnibus verbis eius in terram. Et
cognouit vniuerſus Iſrael a Dan: vſqꝫ Berſabee: ꝙ fi-
delis Samuel ꝓpheta eſſet domini. Et addidit dn̄s: vt
appareret in Silo:quoniā reuelatus fuerat dominus ſa
mueli in Silo:iuxta verbū domini. Et euenit ſermo ſa-
muelis vniuerſo Iſraeli. IIII.
A ET factum eſt in diebus illis: cōuenerunt phi
liſtijm in pugnam. Egreſſus eſt nāqꝫ Iſrael
obuiā Philiſtijm in pꝛęlium:et caſtrameta-
tus eſt iuxta lapidem adiutoꝛij. Poꝛro Phi
liſtijm venerunt in Aphec:et inſtruxerūt aciē cōtra iſra
el. Inito aūt certamine:terga vertit Iſrael Philiſteis
et cęſa ſunt in illo certamine paſſim per agros:quaſi qua
tuoꝛ millia viroꝛū. Et reuerſus eſt ppl'us ad caſtra. Di-
xeruntqꝫ maioꝛes natu de Iſrael: Quare percuſſit nos
dominus hodie coꝛam Philiſtijm? Afferamus ad nos
de Silo arcam foederis domini:et veniat in medio no-
B ſtri:vt ſaluet nos de manu inimicoꝛum noſtroꝝ. Miſit
ergo populus in Silo: et tulerunt inde arcam foederis
domini exercituum ſedentis ſuper Cherubim. Erantqꝫ
duo filij Eli cum arca foederis domini: Ophni et Phi-
nehes. Cūqꝫ veniſſet arca foederis domini in caſtra: vo
ciferatus eſt omnis Iſrael clamoꝛe grandi: ⁊ perſonuit
terra:et audierūt Philiſtijm vocē clamoꝛis:dixerūtqꝫ:
Quęnam eſt hęc vox clamoꝛis magni in caſtris Hebꝛę-
oꝛū? Et cognouerunt ꝙ arca domini veniſſet in caſtra.
Timuerūtqꝫ Philiſtijm: dicentes: Uenit deus in caſtra
Et ingemuerunt: dicentes: Uę nobis. Nō em̄ fuit in tā
ta exultatio heri:⁊ nudiuſtertius. Uę nobis. Quis nos
ſaluabit de manu deoꝝ ſublimiū iſtoꝛū? Hi ſunt dij: qui
percuſſerunt Aegyptū omni plaga in deſerto. Confoꝛ-
tamini:et eſtote viri Philiſtijm: ne ſeruiatis Hebꝛęis:
ſicut et illi ſeruierunt nobis. Confoꝛtamini:et bellate.
D 2. reg. 1. a. Pugnauerūt ergo Philiſtijm:et cęſus eſt Iſrael:et fu
git vnuſquiſqꝫ in tabernaculū ſuū. Et facta eſt plaga ma
gna nimis:et ceciderunt de Iſrael triginta milia pedi-
tū:⁊ arca dei capta eſt. Duo quoqꝫ filij Eli moꝛtui ſunt:
Ophni: ⁊ phinehes. Currēs aūt vir de beniamin ex acie
venit in Silo in die illa: ſciſſa veſte:et cōſperſus puluere
caput. Cūqꝫ ille veniſſet: Eli ſedebat ſuper ſellā cōtra vi
am expectās. Erat em̄ coꝛ eius pauēs pꝛo arca dn̄i. Uir
aūt ille poſtq̄ ingreſſus eſt nūciauit vꝛbi: et vlulauit oīs
ciuitas. Et audiuit eli ſonitū clamoꝛꝭ: dixitqꝫ. Quis eſt supra. 30
hic ſonitus:tumultus huius? At ille feſtinauit:⁊ venit:
et nunciauit eli. Eli aūt erat nonaginta ⁊ octo annoꝝ:⁊
oculi eius caligauerāt: ⁊ videre nō poterat. Et dixit ad
Eli: Ego ſum qui veni de pꝛęlio: et ego qui de acie fugi
hodie. Cui ille ait: Quid actū eſt fili mi? Reſpondens
aūt ille qui nūciabat: Fugit: inq̄t: Iſrael coꝛā philiſtijm
et ruina magna facta eſt in populo. Inſuper:et duo filij
tui moꝛtui ſunt Ophni ⁊ phinehes:⁊ arca dei capta eſt. supra. 2. f
Cūqꝫ ille nominaſſet arcā dei:cecidit de ſella retroꝛſum D
iuxta oſtium:et fractis ceruicibus moꝛtuus eſt. Senex
enim erat vir:⁊ grandęuus: ⁊ ipſe iudicauit Iſrael qua
draginta annis. Nurus autem eius vxoꝛ phinehes pꝛę-
gnās erat:vicinaqꝫ partui:et audito nuncio ꝙ capta eſ-
ſet arca dei:⁊ moꝛtuꝰ eſſet ſocer ſuus:et vir ſuus: incur
uauit ſe et peperit. Irruerant enim in eam doloꝛes ſubi
ti. In ipſo autem momēto moꝛtis eius: dixerunt ei qui
ſtabant circa eam: Ne timeas:quia filium peperiſti: quę
non reſpondit eis:neqꝫ animaduertit. Et vocauit pue-
rum Icabod: dicens: Tranſlata eſt gloꝛia domini de iſ-
rael:quia capta eſt arca dei. Et pꝛo ſocero ſuo:et pꝛo vi-
ro ſuo:ait: Tranſlata eſt gloria dei ab Iſrael: eo ꝙ cap
ta eſſet arca dei. V.
PHiliſtijm autem tulerunt arcā dei: et aſpoꝛ- A
tauerunt eam a lapide adiutoꝛij in Azotum.
Tuleruntqꝫ philiſtijm arcā dei: et intulerūt
eam ī templū dagon: ⁊ ſtatuerunt eam iuxta
dagon. Cumqꝫ ſurrexiſſent diluculo Azotij altera die:
ecce dagon iacebat pꝛonus in terra ante arcam domini.
Et tulerunt dagon:⁊ reſtituerunt eum in locum ſuum
Rurſumqꝫ mane die altera cōſurgentes:inuenerunt da
gon iacētem ſuper faciem ſuam in terra coꝛam arca do-
mini. Caput autem dagon: et duę palmę manuum eiꝰ B
abſciſę erant ſuper limen. Poꝛro dagon ſolus truncus
remanſerat in loco ſuo. Pꝛopter hanc cauſam non cal-
cant ſacerdotes dagon:⁊ omnes qui ingrediuntur tem
plū eius ſuper limen dagon in Azoto vſqꝫ ī hodiernū di
em. Aggrauata eſt autē manus domini ſuper Azotios: pſal. 77.
et demolitus eſt eos. Et percuſſit in ſecretioꝛi parte na
tiū Azotū et fines eius. Et ebullierūt villę et agri in me-
dio regiōis illius: et nati ſunt mures: et facta eſt confu-
ſio moꝛtis magna in ciuitate. Uidentes aūt viri Azoti
huiuſcemodi plagā: dixerūt: Nō maneat arca dei Iſrael C
apud nos:q̄m dura eſt manus eius ſuper nos: ⁊ ſuꝑ da-
gon deū noſtrū. Et mittentes cōgregauerūt oēs ſatra-
pas philiſtinoꝝ ad ſe:⁊ dixerunt: Quid faciemus đ arca
dei iſrael? Reſpōderūtqꝫ Gethei: Circūducaꝛ arca dei infra. 6. a.
iſrael:⁊ circūduxerunt arcā dei iſrael. Illis aūt circūdu
cētibus eā: fiebat manus dn̄i dei ꝑ ſingulas ciuitates in
terfectiōis magnę nimꝭ:⁊ ꝑcutiebat viros vniuſcuiuſqꝫ
vꝛbis:a paruo vſqꝫ ad maioꝛē:⁊ cōputreſcebāt ꝓminen-
tes extales eoꝝ. Inieruntqꝫ Gethei cōſiliū:⁊ fecerūt ſibi D
ſedes pelliceas. Miſerūt ergo arcā dn̄i in Accaron. Cū
qꝫ veniſſet arca dn̄i dei in Accaron: exclamauerūt Acca
ronitę: dicētes: Adduxerūt ad nos arcā dei iſrael:vt in-
terficiat nos ⁊ ppl'm noſtrū. Miſerūt itaqꝫ: ⁊ cōgrega-
uerūt oēs ſatrapas philiſtinoꝝ. Qui dixerūt: Dimittite
arcā dei iſrael:⁊ reuertaꝛ in locū ſuū:vt nō īterficiat nos
cū ꝑopulo noſtro. Fiebat em̄ pauoꝛ moꝛtis in ſingulis vꝛ
bibus:et grauiſſima valde manus dn̄i dei. Uiri quoqꝫ q̄
moꝛtui nō fuerāt: percutiebanꝛ in ſecretoꝛi parte natiū
⁊ aſcēdebat vlulatus vniuſcuiuſqꝫ ciuitatꝭ in cęlū. VI. A
FUit ergo arca dn̄i ī regiōe philiſtinoꝝ ſeptē
mēſibus. Et poſt hęc vocauerūt philiſtijm ſa
cerdotes et diuinos: dicentes: Quid facienꝰ
de arca dei? Indicate nobis quō remittamꝰ
eā in locū ſuū. Qui dixerūt: Si remittitis arcā dei iſrael supra. 5. c
nolite dimittere eā vacuā: ſꝫ qđ debetis: reddite ei ꝓ pec
cato:et tunc curabimini:et ſcietis quare non recedat ma

nus eius a vobis. Qui dixerunt: Quid eſt ꝙ pro delicto
reddere debeamus ei? Reſponderuntqꝫ illi: Iuxta nu-
merum prouinciarum Philiſtinoꝛum quinqꝫ anos au-
reos faciet͡⁊: ⁊ quinqꝫ mures aureos: quia plaga vna fuit
omnibus vobis: ⁊ ſatrapis veſtris. Facietiſqꝫ ſimilitudi
nes anoꝛum veſtroꝛū: ⁊ ſimilitudines muriū qui demo-
liti ſunt terram: et dabitis deo iſrael gloriam: ſi foꝛte re
leuet manum ſuam a vobis: et a dijs veſtris et a terra ve
B ſtra. Quare aggrauatis coꝛda veſtra ſicut aggrauauit
Aegyptus: et Pharao coꝛ ſuum? Nonne poſtꝙ percuſ
Exo.12.a. ſus eſt: tunc dimiſit eos et abierunt? Nunc ergo arripi
te ⁊ facite plauſtrum nouum vnū: et duas vaccas foetas
quibus non eſt impoſitum iugum iungite in plauſtro: ⁊
recludite vitulos earum domi. Tolletiſqꝫ arcam domi
ni: ⁊ ponetis in plauſtro: et vaſa aurea quę exoluiſtis ei
pro delicto: ponetis in capſellā ad latus eius: et dimitti
te eam vt vadat: ⁊ aſpicietis. Et ſi quidem per viam fini
um ſuoꝛū aſcenderit contra Bethſames: ipſe fecit nob͡⁊
hoc malum grāde: ſin autē minime: ſciemus quia nequa-
ꝗ manus eius tetigit nos: ſed caſu accidit. Fecerunt er
go illi hoc modo: et tollentes duas vaccas quę lactabāt
vitulos: iunxerunt ad plauſtrū: vituloſqꝫ earum cōcluſe
runt domi. Et poſuerūt arcam dei ſuper plauſtrū: ⁊ cap
ſellam quę habebat mures aureos et ſimilitudinem ano
rum. Ibant autē in directū vaccę per viā quę ducit beth
ſames: ⁊ itinere vno gradiebantur: pergentes et mugiē
tes: ⁊ non declinabant: neqꝫ ad dexterā: neqꝫ ad ſiniſtrā:
C Sed ⁊ ſatrapę Philiſtijm ſequebantur: vſqꝫ ad termi-
nos Bethſames. Poꝛro Bethſamitę metebant triticū
in valle. Et eleuantes oculos: viderunt arcam: et gauiſi
ſunt cū vidiſſent. Et plauſtrū venit in agrū Ioſue beth
ſamitę: et ſtetit ibi. Erat autē ibi lapis magnus: et cōci
derunt ligna plauſtri: vaccaſqꝫ impoſuerūt ſuper ea ho-
locauſtū domino. Leuitę autē depoſuerūt arcam dei: et
capſellam quę erat iuxta eam: in qua erant vaſa aurea: ⁊
D poſuerunt ſuper lapidem grandē. Viri autē Bethſami
tę obtulerunt holocauſta: ⁊ immolauerunt victimas in
die illa domino. Et quinqꝫ ſatrapę philiſtinoꝛū viderūt:
et reuerſi ſunt in Accaron in die illa. Hi ſunt autem ani
aurei: quos reddiderunt Philiſtijm pro delicto domi-
no: Azotus vnum: Gaza vnum: Aſcalon vnū: Geth vnū:
Accaron vnum: et mures aureos ſecundum numerum
vꝛbium Philiſtijm quinqꝫ prouinciarū: ab vꝛbe murata
vſqꝫ ad villam quę erat abſqꝫ muro: et vſqꝫ ad Abel ma-
gnum ſuper quē poſuerūt arcam domini: quę erat vſqꝫ
in die illa in agro Ioſue Bethſamitis. Percuſſit autē
dominꝰ de viris Bethſamitibꝰ: eo ꝙ vidiſſent arcā dn̄i
et percuſſit de populo ſeptuaginta viros: ⁊ quinquagin
ta millia plebis. Luxitqꝫ populus: eo ꝙ dominꝰ percuſ-
ſiſſet plebem plaga magna. Et dixerunt viri Bethſami
tę: Quis poterit ſtare in cōſpectu domini dei ſancti hu-
ius? Et ad quē aſcendet a nobis? Miſeruntqꝫ nuncios
ad habitatoꝛes Cariath iarim: dicentes: Reduxerunt
Philiſtijm arcam dn̄i: deſcendite ⁊ reducite eā ad vos.

A VEnerūt ergo viri Cariath iarim: VII.
et reduxerunt arcam domini: et intulerūt eā
in domū Aminadab in Gabaa: Eleazarū aūt
filium eius ſanctificauerunt: vt cuſtodiret ar
cam domini. Et factum eſt ex qua die manſit arca domi
ni in Cariath iarim: multiplicati ſunt dies. Erat quip-
pe iam annus viceſimus. Et requieuit oīs domus Iſra
el poſt dominū. Ait aūt Samuel ad vniuerſam domū iſ-
rael: dicēs: Si in toto coꝛde veſtro reuertimini ad dn̄m
auferte deos alienos de medio veſtri: baalim ⁊ aſtaroth
et ꝑparate coꝛda veſtra dn̄o: ⁊ ſeruite ei ſoli: ⁊ eruet vos
de manu philiſtijm. Abſtulerūt ergo filij iſrael baalim ⁊
B Aſtaroth: ⁊ ſeruierunt dn̄o ſoli. Dixit aūt Samuel: con
gregate vniuerſum iſrael in Maſpha: vt oꝛē pro vobis
dn̄m. Et conuenerunt in Maſpha. Hauſeruntqꝫ aquā
et effuderunt in cōſpectu domini: et ieiunauerunt in die

illa: atqꝫ dixerūt: Tibi peccauimus domine. Iudicauit
qꝫ Samuel filios Iſrael in maſpha. Et audierūt Phili-
ſtijm: ꝙ cōgregati eſſent filij iſrael in Maſpha: ⁊ aſcen
derunt ſatrapę philiſtinoꝛū ad iſrael. Quod cū audiſſent fi
lij iſrael: timuerūt a facie philiſtinoꝝ. Dixerūtqꝫ ad Sa
muelē: Ne ceſſes ꝓ nobis clamare ad dominū deum no
ſtrū: vt ſaluet nos de manu philiſtinoꝛū. Tulit aūt Sa C
muel agnū lactentem vnū: ⁊ obtulit illū holocauſtū inte
grū dn̄o. Et clamauit ſamuel ad dn̄m pro iſrael: et exau
diuit eū dn̄s. Factū eſt aūt cū Samuel offerret holocau eccl.46.d.
ſtū dn̄o: philiſtijm iniere pręlium cōtra iſrael. Intonuit
aūt dn̄s fragoꝛe magno in die illa ſuꝑ philiſtijm: ⁊ exter
ruit eos: ⁊ cęſi ſunt a filijs iſrael. Egreſſiqꝫ filij iſrael de
maſpha: ꝑſecuti ſunt philiſteos: et ꝑcuſſerūt eos vſqꝫ ad
locū qui erat ſubter Beth char. Tulit aūt ſamuel lapidē
vnū: et poſuit eū inter Maſpha ⁊ inter Sen: ⁊ vocauit
nomē loci illius lapis adiutoꝛij. Dixitqꝫ: Hucuſqꝫ auxi
liatꝰ eſt nobis dn̄s. Et humiliati ſunt philiſtijm: nec ap- D
poſuerunt vltra vt venirēt in terminos iſrael. Facta eſt
itaqꝫ manus dn̄i ſuper philiſteos: cunctis diebus ſamu-
lis: ⁊ redditę ſunt vꝛbes quas tulerant philiſtijm ab iſra
el iſraeli: ab Accaron vſqꝫ Geth: ⁊ terminos ſuos. Libe
rauitqꝫ iſrael de manu philiſtinoꝛū: eratqꝫ pax īter iſrael
⁊ Amoꝛręū. Iudicabat quoqꝫ ſamuel Iſrael cunctis di
ebus vitę ſuę: ⁊ ibat ꝑ ſingulos annos circūiens Bethel
⁊ galgala ⁊ maſpha: ⁊ iudicabat iſraelē ī ſupꝛadictis lo
cis. Reuertebaturqꝫ in ramatha: ibi enī erat domꝰ eius
et ibi iudicabat Iſraelē. Aedificauit etiā ibi altare dn̄o.

FActū eſt aūt cū ſenuiſſet Samuel: VIII. A
poſuit filios ſuos iudices ſuper Iſrael. Fuitqꝫ
nomē filij eius pꝛimogeniti Iohel: et nomen
ſecundi Abia iudicū in Berſabee. Et non am
bulauerunt filij illius in vijs eius: ſed declinauerūt poſt
auariciā: acceperūtqꝫ munera: ⁊ peruerterūt iudicium.
Cōgregati ergo vniuerſi maioꝛes natu Iſrael: venerūt
ad ſamuelē in Ramatha: dixerūtqꝫ ei: Ecce tu ſenuiſti:
⁊ filij tui nō ambulant in vijs tuis: Cōſtitue nobis regē
vt iudicet nos: ſicut ⁊ vniuerſę habent natiōes. Diſplicu
itqꝫ ſermo in oculis Samuelis: eo ꝙ dixiſſent: da nobis
regē: vt iudicet nos. Et oꝛauit Samuel ad dn̄m. Dixit B
autē dominus ad Samuelē: Audi vocē populi in om̄i- oſee.13.c.
bus quę loquunt̄ tibi. Nō enī te abiecerūt: ſed me: ne re actu.13.c.
gnē ſuper eos. Iuxta om̄ia opera ſua quę fecerunt a die
qua eduxi eos de Aegypto vſqꝫ ad diē hanc: ſicut dereli-
querunt me: ⁊ ſeruierūt dijs alienis: ſic faciunt etiā tibi.
Nunc ergo vocē eoꝛū audi. Verumtamē cōteſtare eos:
⁊ prędic eis ius regis qui regnaturus eſt ſuper eos. Di-
xit itaqꝫ Samuel oīa verba dn̄i ad populū: qui petierat
a ſe regē: ⁊ ait: Hoc erit ius regis qui imperaturꝰ eſt vo
bis: Filios veſtros tollet: et ponet in curribus ſuis: faci- C
etqꝫ ſibi equites ⁊ pręcurſoꝛes quadrigarum ſuarū: ⁊ cō
ſtituet ſibi tribunos et centuriones: et aratoꝛes agroꝛū
ſuoꝛū: ⁊ meſſoꝛes ſegetū: et fabꝛos armoꝛum et curruū
ſuoꝛū. Filias quoqꝫ veſtras faciet ſibi vnguētarias et fo
carias et panificas. Agros quoqꝫ veſtros: ⁊ vineas: ⁊ oli
ueta optima tollet: ⁊ dabit ſeruis ſuis. Sed ⁊ ſegetes ve
ſtras: ⁊ vinearum redditus addecimabit: vt det eunuch
is et famulis ſuis. Seruos etiā veſtros et ancillas et iu D
uenes optimos et aſinos auferet: et ponet in opere ſuo.
Greges quoqꝫ veſtros addecimabit: voſqꝫ eritis ei ſer-
ui. Et clamabitis in die illa a facie regis veſtri quē elegi
ſtis vobis: et nō exaudiet vos dominus in die illa: quia pe-
tiſtis vob͡⁊ regē. Noluit aūt populus audire vocē ſamu
elis: ſed dixerūt: Nequaꝗ. Rex enī erit ſuper nos: ⁊ eri-
mus nos quoqꝫ ſicut oēs gentes: ⁊ iudicabit nos rex no
ſter: ⁊ egredietur ante nos: ⁊ pugnabit bella noſtra pro no
bis. Et audiuit ſamuel oīa verba populi: et locutꝰ eſt ea iſra.10.e.
in auribus dn̄i. Dixit autē dn̄s ad Samuelē: Audi vocē
eoꝛū: ⁊ conſtitue ſuꝑ eos regē. Et ait Samuel ad viros
Iſrael: Vadat vnuſquiſqꝫ in ciuitatē ſuā. IX.

A ET erat vir de beniamin: noīe Cis filius Abiel
filij Seor filij Bethorath: filij Aphia: filij viri
Iemini fortꝫ robore. Et erat ei filiꝰ vocabulo
Saul: electus et bonus: ⁊ non erat vir de filijs
1.para.8.d Israel melior illo. Ab humero et sursum eminebat sup
infra.10.d oēm populū. Perierāt aūt asinę Cis patris Saul. Et
dixit Cis: ad Saul filiū suum: Tolle tecū vnum de pue
ris: ⁊ cōsurgens vade: et quęre asinas. Qui cum transis
sent per montē Ephraim: et per terrā Salisa: ⁊ non in-
uenissent: transierūt etiā per terrā Saalim: et non erāt:
sed et per terrā Iemini: et minime repererūt. Cū aūt ve
nissent in terrā Zuph: et non inuenissent: dixit Saul ad
puerū q̄ erat cū eo: Veni: et reuertamur: ne forte dimise
rit pater meus asinas: ⁊ sollicitus sit pro nobis. Qui ait
ei: Ecce vir dei est in ciuitate hac: vir nobilis: oē qđ lo
quitur: sine ambiguitate venit. Nūc ergo eamus illuc:
si forte indicet nobis de via nostra: propter quā veninꝰ.
B Dixitqꝫ Saul ad puerū suū: Ecce ibimus: q̄d feremus
ad virū? Panis defecit in sitarchijs nostris: et sportulā
nō habemꝰ: vt demꝰ homini dei: nec quidq̄ aliud. Rur
sumqꝫ puer respondit Sauli: et ait: Ecce inuenta est in
manu mea quarta pars stateris argenti: demus hoī dei:
vt indicet nobꝫ viā nostrā. Olim in israel sic loquebatur
vnusquisqꝫ: vadens cōsulere deū: Venite ⁊ eamus ad vi-
dentē. Qui eñ ppheta dicit̄ hodie: vocabat̄ olim videns.
3.reg.2.f. et.18.d. Et dixit Saul ad puerum suum: Optimus sermo tu-
us: Veni eamus. Et ierūt ī ciuitatē: in qua erat vir dei.
Cumqꝫ ascenderēt cliuū ciuitatis: inuenerūt puellas e-
gredientes ad hauriendā aquā: ⁊ dixerunt eis: Nū hic est
videns? Quę respōdētes: dixerūt illis: Hic est: Ecce an
te te. Festina nūc. Hodie eñ venit in ciuitatē: quia sacri
ficiū est hodie populi ī excelso. Ingredientes vrbē statim
inuenietis eū anteq̄ ascendat excelsum ad vescendū. Ne
qꝫ eñ comesturus est populus: donec ille veniat: q̄a ipse
C benedicet hostię: et deinceps comedent qui vocati sunt.
Nunc ergo cōscendite: quia hodie reperietis eū. Et as-
cenderūt in ciuitatē. Cūqꝫ illi ambularent in medio vr
bis: apparuit Samuel egrediēs obuiam eis vt ascende-
ret in excelsum. Dominus autē reuelauerat auriculā sa
muelis ante vnā diē q̄ veniret Saul: dicēs: Hac ipsa ho
ra: quę nunc est: cras mittam virū ad te de terra benia-
min: et vnges eum ducē super populū meum Israel: et
saluabit populū meū de manu Philistinorū: quia respe
xi populū meum: Venit enim clamor eorum ad me. Cū
qꝫ aspexisset Samuel Saulē: dominus dixit ei: Ecce vir
quē dixerā tibi: iste dominabitur populo meo. Accessit
autē Saul ad Samuelem in medio portę: et ait: Indi-
ca (oro) mihi: vbi est domus videntis? Et respondit Sa
muel Sauli: dicens: Ego sum videns. Ascende ante me
in excelsum: vt comedas mecū hodie: et dimittā te ma-
ne: ⁊ oīa quę sunt ī corde tuo: indicabo tibi. Et de asinis
quas nudiustertius perdidisti: ne sollicitus sis: quia in-
D uentę sunt. Et cuius erunt optima quęqꝫ Israel? nōne
tibi: ⁊ omni domui patris tui? Respondens aūt Saul:
ait: Nunquid nō filius Iemini ego sum de minima tri-
bu Israel: ⁊ cognatio mea nouissima inter oēs familias
de tribu beniamin? Quare ergo locutus es mihi sermo-
nē istū? Assumens itaqꝫ Samuel Saulē et puerū eius:
introduxit eos in tricliniū: ⁊ dedit eis locū in capite eo-
rū q̄ fuerant inuitati. Erāt eñ quasi trigīta viri. Dixit-
qꝫ samuel coco: Da partē quā dedi tibi: et pręcepi vt re-
poneres seorsum apud te. Leuauit autē cocus armū: et
posuit ante saul. Dixitqꝫ samuel: Ecce qđ remansit: po
ne ante et comede: q̄a de īdustria seruatū est tibi: quādo
populū vocaui. Et comedit saul cū samuele in die illa: et
descēderūt de excelso in oppidū: et locutus est cū saule ī
Nō est in hebraeo. solario: * strauitqꝫ saul in solario et dormiuit. Cūqꝫ ma
ne surrexissent: ⁊ iā dies lucesceret: vocauit samuel saulē
in solario: dicēs: Surge: ⁊ dimittā te: et surrexit Saul.
Egressiqꝫ sunt ambo: ipse videlicet ⁊ Samuel. Cumqꝫ
descenderent in extrema parte ciuitatis: Samuel dixit
ad Saul: Dic puero: vt antecedat nos et transeat. Tu
aūt subsiste paulisp: vt indicē tibi verbū dñi. X. A
TVlit autē Samuel lenticulā olei: ⁊ effudit su infra.16.a
per caput eius: et deosculatus est eum: et ait:
Ecce vnxit te dominus super hęreditatē suā
in principē: ⁊ liberabis populū suum de mani
bus inimicorū eius: qui in circuitu eius sunt. Et hoc ti-
bi signū: quia vnxit te dominus in principē. Cumqꝫ abi
eris hodie a me: inuenies duos viros iuxta sepulchrum Nō est in
Rachel in finibꝰ beniamin ī meridie: * salientes magnas hebraeo.
foueas: dicentqꝫ tibi: Inuentę sunt asinę: ad quas ieras
ꝗrendas: ⁊ intermissis pater tuꝰ asinis: sollicitꝰ est ꝓ
vobis: ⁊ dicit: Quid faciā de filio meo? Cūqꝫ abieris in-
de: ⁊ vltra transieris: et venerꝭ ad quercū Thabor: inue
nient te ibi tres viri ascendentes ad deū in bethel: vnus
portās tres hoedos: et alius tres tortas panis: et alius
portās lagenā vini. Cūqꝫ te salutauerint: dabūt tibi du
os panes: et accipies de manu eorū. Post hęc venies in B
collē dñi: vbi est statio philistinorū. Et cū īgressus fuerꝭ
ibi vrbē: obuiū habebis gregē ꝓphetarū descendentium
de excelso: ⁊ ante eos psalteriū et tympanū: ⁊ tibiā: et ci-
tharā: ipsosqꝫ ꝓphetantes: ⁊ insiliet in te spiritus dñi: et
ꝓphetabis cū eis: ⁊ mutaberis in virū alium. Quādo er
go euenerint signa hęc oīa tibi: fac quęcūqꝫ īuenerit ma ifra.13b.e
nus tua: quia dñs tecū est. Et descendes ante me in gal
gala. Ego quippe descendam ad te: vt offeras oblatio-
nē: ⁊ īmoles victimas pacificas. Septē diebus expecta-
bis: donec veniā ad te: ⁊ ostendā tibi q̄d facias. Itaqꝫ cū
auertisset humerum suum: vt abiret a Samuele: immu
tauit ei deus cor aliud: ⁊ venerunt oīa signa hęc in die il
la. Venerūtqꝫ ad prędictū collē: ⁊ ecce cuneus ꝓphetarꝫ ifra.11.b.
obuius ei. Et insiluit super eum spiritus dñi: et ꝓpheta-
uit in medio eorū. Videntes aūt oēs qui nouerant eum
heri et nudiustertius: q̄ esset cum prophetis ⁊ propheta
ret: dixerunt ad inuicē: Quęnam res accidit filio Cis? C
Num ⁊ Saul inter prophetas? Respōdit alius ad alte ifra.13.b.
rū: dicēs: Et quis pater eorꝫ? Propterea versum est in
prouerbium: Num ⁊ saul inter prophetas? cessauit autē
prophetare: et venit ad excelsum. Dixitqꝫ patruus saul
ad eū: ⁊ ad puerū eius: Quo abistis? Qui responderūt:
Quęrere asinas. Quas cū nō reperissemus: venimus ad
samuelē. Et dixit ei patruus suus: Indica mihi q̄d dixe
rit tibi samuel. Et ait saul ad patruū suū: Indicauit no
bis: q̄a inuentę essent asinę. De sermone aūt regni nō in
dicauit ei quē locutus fuerat ei samuel. Et cōuocauit sa
muel pplm ad dñm in maspha: ⁊ ait ad filios israel: Hęc
dicit dñs deus israel: Ego eduxi israel de ęgypto: ⁊ erui
vos de manu ęgyptiorꝫ: ⁊ de manu oīm regū qui affige-
bant vos. Vos aūt hodie ꝓiecistis dñm deū vestrū: q̄ so-
lus saluauit vos de vniuersis malis ⁊ tribulatiōibus ve- supra.8.d
stris: ⁊ dixistis: Nequaq̄: sꝫ regē cōstitue sup nos. Nūc sup.9.a. D
ergo state corā domino per tribus vestras: ⁊ p familias.
Et applicuit samuel oēs tribus Israel: et cecidit sors su
per tribū beniamin. Et applicuit tribum beniamin ⁊ co
gnatiōes eius: ⁊ cecidit sors sup cognationē Metri: et
puenit vsqꝫ ad saul filiū Cis. Quęsierūt ergo eū: ⁊ nō est
inuētus illic. Et cōsuluerunt post hęc dominum: vtrum
nā venturus esset illuc. Responditqꝫ dñs: Ecce abscon-
ditus est domi. Cucurrerūt itaqꝫ: ⁊ tulerūt eū inde: ste-
titqꝫ in medio ppli: ⁊ altior fuit vniuerso populo ab hu-
mero ⁊ sursum. Et ait samuel ad oēm populū: Certe vi
detis quē elegit dñs: quoniā nō sit similis illi in oī popu
lo. Et clamauit oīs populus: ⁊ ait: Viuat rex. Locutus
est aūt samuel ad populū legē regni: et scripsit in libro:
⁊ reposuit corā domino: ⁊ dimisit samuel omnem popu
lum singulos in domū suā. Sed et saul abijt in domū su
am in Gabaa. Et abijt cū eo pars exercitus: quorꝫ teti-
gerat deus corda. Filij vero belial dixerunt: Num salua
re nos poterit iste? Et despexerunt eū: et non attulerūt

ei munera. Ille vero diſſimulabat ſe audire. XI.
A Et factũ eſt quaſi poſt menſem: aſcendit Na-
has ammonites: ⁊ pugnare coepit aduerſum
Jabes galaad. Dixerũtq̧ oẽs viri Jabes ad
Nahas: Habeto nos foederatos: et ſeruiem⁹
tibi. Et reſpõdit ad eos nahas ammonites: In hoc feriã
vobiſcũ foed⁹: vt eruã oĩm veſtrũ oculos dextros: ponã-
q̧ vos opprobriũ in vniuerſo iſrael. Et dixerũt ad eũ ſe-
niores iabes: Cõcede nobis ſeptẽ dies: vt mittamus nũ
cios ad vniuerſos terminos iſrael: ⁊ ſi nõ fuerit: q̃ defen
B dat nos: egrediemur ad te. Venerũt ergo nuncij in Ga
baa ſaulis: ⁊ locuti ſunt verba hęc: audiente populo: Et
ſup.10.b. leuauit oĩs populus vocẽ ſuã: et fleuit. Et ecce Saul ve
niebat: ſequens boues de agro: ⁊ ait: Quid habet ppl'us
q̧ plorat? Et narrauerũt ei verba virorũ Jabes. Et inſi
liuit ſpiritus dñi in ſaul: cũ audiſſet verba hęc: et iratus
eſt furor eius nimis. Et aſſumẽs vtrũq̧ bouẽ: cõcidit ĩ
C fruſta: miſitq̧ ĩ oẽs terminos iſrael per manũ nunciorũ:
dicẽs: Quicunq̧ nõ exierit et ſecutus fuerit ſaul ⁊ ſamu
el: ſic fiet bobus eius. Inuaſit ergo timor dñi populũ: et
egreſſi ſunt quaſi vir vnus: ⁊ recenſuit eos in Bezec. Fu
erũtq̧ filiorũ iſrael trecenta millia: virorũ autẽ Juda tri
ginta millia. Et dixerũt nuncijs qui venerãt: Sic dicet
viris: q̃ ſunt in Jabes galaad: Cras erit vobis ſalus: cũ
incaluerit ſol. Venerũt ergo nuncij: ⁊ annunciauerũt vi
ris Jabes. Qui lętati ſunt: ⁊ dixerunt: Mane exibim⁹
ad vos: ⁊ facietis nobis omñe qd̃ placuerit vobis. Et factũ
eſt: cũ dies craſtin⁹ veniſſet: cõſtituit ſaul populũ in tres
partes. Et ingreſſus eſt media caſtra in vigilia matuti-
na: ⁊ pcuſſit Ammon vſq̧ dum incaleſceret dies. Reliq̃
autẽ diſperſi ſunt: ita vt nõ relinquerent ex eis duo pari
D ter. Et ait populus ad ſamuelem: Quis eſt iſte qui dixit
ſaul non regnabit ſup nos? Date viros: ⁊ interficiemus
infra.15.c eos. Et ait Saul: nõ occidetur quiſq̧ in die hac: q̃a ho-
die fecit dñs ſalutẽ in iſrael. Dixit aũt ſamuel ad ppl'm:
Venite: et eamus in galgala: ⁊ innouemus ibi regnum.
Et perrexit oĩs populus in Galgala: et fecerũt ibi regẽ
Saul corã dño in Galgala. Et immolauerunt ibi victi-
mas pacificas corã domino. Et lętatus eſt ibi Saul: et
cuncti viri Iſrael nimis. XII.
A Dixit aũt Samuel ad vniuerſum iſrael: Ecce
audiui vocẽ veſtrã iuxta oĩa quę locuti eſtis ad
me: ⁊ cõſtitui ſup vos regẽ. Et nunc rex gra-
dit ante vos. Ego autẽ ſenui: ⁊ incanui. Por
ro filij mei vobiſcũ ſunt. Itaq̧ cõuerſatus corã vobis ab
adoleſcentia mea vſq̧ ad hanc diẽ: ecce preſto ſum: Loq̃
mini de me corã domino: ⁊ corã Chriſto eius: vtrũ bouẽ
cuiuſq̧ tulerim: aut aſinũ. Si quẽpiã calumniatus ſum
ſi oppreſſi aliquẽ: ſi de manu cuiuſq̧ munus accepi: ⁊ cõ
temnã illud hodie: reſtituamq̧ vobis. Et dixerũt: Non
es calumniat⁹ nos: neq̧ oppreſſiſti: neq̧ tuliſti de manu
eccl.26.d alicuius quippiã. Dixitq̧ ad eos: Teſtis eſt dñs aduer-
B ſum vos: et teſtis Chriſtus eius in die hac: quia nõ inue
neritis ĩ manu mea quippiã. Et dixerũt: Teſtis. Et ait
Samuel ad populũ: Dñs qui fecit moyſen ⁊ Aaron: ⁊ e-
duxit patres noſtros de terra ęgypti: adeſt. Nunc ergo
ſtate: vt iudicio cõtendã aduerſum vos corã dño de om
nibus miſericordijs domini: quas fecit dñs vobiſcum: ⁊
cum patrib⁹ veſtris: quomodo Jacob ingreſſus eſt ęgy-
gene.46. ptum: ⁊ clamauerunt patres veſtri ad dñm: et miſit do-
minus moyſen et Aaron: et eduxit patres veſtros de ęgy
iudic.4.a pto: ⁊ collocauit eos in loco hoc. Qui obliti ſunt domi-
ni dei ſui: ⁊ tradidit eos in manus Siſarę magiſtri mili
tię regis Haſor: ⁊ in manu Philiſtinorũ: ⁊ in manu re-
gis Moab: ⁊ pugnauerũt aduerſum eos. Poſtea autẽ
clamauerũt ad dñm: et dixerunt: Peccauimus: q̃a dere
liquimus dñm: ⁊ ſeruiuimus Baalim ⁊ Aſtaroth. Nũc
Judi.6.c. ergo erue nos de manu inimicorũ noſtrorũ: ⁊ ſeruiemus
tibi. Et miſit dñs Hierobaal et Badan et Jephtah et
Samuel: ⁊ eruit vos de manu inimicorũ veſtrorũ per cir

cuitũ: et habitaſtis confidenter. Videntes autẽ q̧ Na- C
has rex filiorum Ammõ veniſſet aduerſum vos: dixiſtis ſupra.8.d
mihi: Nequaq̧: ſed rex imperabit nobis: cum dominus ſupra.10.c
deus veſter regnaret in vobis. Nunc ergo preſto eſt rex
veſter: quem elegiſtis et petiſtis. Ecce dedit vobis domi
nus regem. Si timueritis dominum: et ſeruieritis ei: ⁊
audieritis vocem eius: et nõ exaſperaueritis os domini:
eritis et vos: et rex qui imperat vobis ſequentes domi-
num deum veſtrum: ſi autem non audieritis vocem do-
mini: ſed exaſperaueritis ſermones eius: erit manus do
mini ſuper vos: et ſuper patres veſtros. Sed et nunc ſta
te: et videte rẽ iſtam grandem: quã facturus eſt domin⁹
in conſpectu veſtro. Nunquid non meſſis tritici eſt ho-
die? Inuocabo dominum: et dabit voces: et pluuias: et
ſcietis ⁊ videbitis: quia grande malum feceritis vobis in
cõſpectu domini: petẽtes ſuper vos regẽ. Et clamauit
Samuel ad dominum: et dedit dominus voces: et plu-
uias in illa die. Et timuit omnis populus nimis domi-
num et Samuelem. Et dixit vniuerſus populus ad Sa D
muelem: Ora pro ſeruis tuis ad dominum deum tuum
vt non moriamur. Addidimus enim vniuerſis peccatis
noſtris malum: vt peteremus nobis regem. Dixit autẽ
Samuel ad populum: Nolite timere: Vos feciſtis vni
uerſum malum hoc. Veruntamen nolite recedere a ter
go domini: ſed ſeruite domino in omñi corde veſtro: ⁊ no
lite declinare poſt vana: quę non proderunt vobis: neq̧
eruẽt vos: quia vana ſunt: ⁊ nõ derelinquet dominus po
pulum ſuũ: propter nomẽ ſuum magnũ: quia iurauit do
minus facere vos ſibi populũ. Abſit autẽ a me hoc pecca
tum in domino: vt ceſſem orare pro vobis: et docebo vos
viã bonã et rectã. Igitur timete dominũ: et ſeruite ei in
veritate: et ex toto corde veſtro. Vidiſtis enĩ magnifica:
quę in vobis geſſerit dominus: q̧ ſi perſeueraueritis in
malitia: et vos ⁊ rex veſter pariter peribitis. XIII. A
Filius vnius anni erat Saul: cũ regnare coe-
piſſet: duobus autem annis regnauit ſuper iſ
rael. Et elegit ſibi Saul tria millia de Iſrael
Et erant cũ Saul duo millia in Machmas:
et in monte bethel: mille aũt cũ Jonatha in Gabaa beni
amin. Porro cęterũ populum remiſit vnumquẽq̧ ĩ ta-
bernacula ſua. Et percuſſit Jonathas ſtationẽ philiſti-
norũ: quę erat ĩ Gabaa. Quod cum audiſſent philiſtijm
Saul cecinit buccina in omni terra: dicens: Audiãt he-
brei. Et vniuerſus iſrael audiuit huiuſcemodi famã: p-
cuſſit Saul ſtationẽ philiſtinorũ. Et erexit ſe Iſrael ad
uerſus Philiſtijm. Clamauit ergo populus poſt ſaul ĩ
Galgala. Et Philiſtijm congregati ſunt ad prędiandũ
cõtra Iſrael: triginta millia curruũ: ⁊ ſex millia equitũ:
⁊ reliquũ vulgus: ſicut arena: quę eſt in litora maris plu
rima. Et aſcendentes caſtrametati ſunt in Machmas
ad orientẽ Bethauen. Quod cum vidiſſent viri Iſrael
ſe in arto poſitos (afflictus enim erat populus) abſcõde
rũt ſe in ſpeluncis: ⁊ in abditis: in petris quoq̧: ⁊ in an- B
tris: ⁊ in ciſternis. Hebręi aũt tranſierunt Jordanẽ in ſupr.10.b
terrã Gad et Galaad. Cũq̧ adhuc eſſet Saul in galga
la: vniuerſus populus pterritus eſt: q̃ ſequebatur eũ. Et ex
pectauit ſeptẽ dieb⁹ iuxta* placitũ Samuelem: ⁊ nõ ve Alias pa-
nit Samuel in Galgala. Dilapſuſq̧ eſt populus ab eo. ctum
Ait ergo Saul: Afferte mihi holocauſtũ: et pacifica. Et
obtulit holocauſtũ. Cũq̧ cõpleſſet offerens holocauſtũ
ecce Samuel veniebat. Et egreſſus eſt Saul obuiã ei vt
ſalutaret eũ. Locutuſq̧ eſt ad eũ ſamuel: Quid feciſti?
Reſpõdit ſaul: Quia vidi q̧ populus dilaberetur a me:
⁊ tu non veneras iuxta placitos dies. Porro philiſtijm C
cõgregati fuerãt in Machmas: dixi: Nunc deſcendent
Philiſtijm ad me ĩ Galgala: ⁊ faciẽ domini nõ placaui.
Neceſſitate cõpulſus: obtuli holocauſtum domino. Di
xitq̧ ſamuel ad Saul: Stulte egiſti: nec cuſtodiſti man
data dñi dei tui: q̃ precepi tibi. Qd̃ ſi non feciſſes: iã nũc Gene.3.d
preparaſſet dominus regnum tuum ſuper Iſrael ĩ ſem 2.pa.16.c

piternũ: ſed nequaꝗ̄ regnum tuũ vltra conſurget. Que
ſiuit dominus ſibi virũ iuxta coꝛ ſuum: ⁊ pꝛecepit ei do-
minus: vt eſſet dux ſuper populum ſuum: eo ꝙ non ſer-
naueris que pꝛecepit dominus. Surrexit autẽ Samu
el: et aſcendit de Galgalis in Gabaa Beniamin. Et reli
qui populi aſcenderunt poſt Saul obuiã populo: qui ex
pugnabãt eos venientes de galgala in gabaa: in colle be
niamin. Et recenſuit Saul populũ: qui inuenti fuerant
cũ eo: quaſi ſexcentos viros: et Saul: et Jonathas filiꝰ
D eius: populuſqꝫ qui inuentus fuerat cũ eis: erat in gabaa
beniamin. Poꝛro philiſtijm cõſederant in Machmas.
Et Egreſſi ſunt ad pꝛeliandũ de caſtris Philiſtinoꝛũ
tres cunei. Unus cuneus ꝑgebat contra viã Ephraim
ad terrã ſaul. Poꝛro alius ĩgrediebatᷣ per viã Beth ho
ron. Tertius autẽ verterat ſe ad iter termini in terra ſa
baa: imminẽtis vallis Seboim cõtra deſertũ. Poꝛro fa
ber ferrarius nõ inueniebatᷣ in omni terra Jſrael. Caue
rant enim philiſtijm: ne foꝛte facerẽt Hebꝛei gladiũ aut
lanceã. Deſcendebat ergo oĩs Jſrael ad philiſtijm: vt ex
acueret vnuſquiſqꝫ vomerẽ ſuũ: ⁊ ligonẽ: ⁊ ſecurim: ⁊ tri
dentẽ: ⁊ ſarculũ. Retuſe itaqꝫ erant acies vomerũ: ⁊ li-
gonũ: ⁊ tridentiũ: ⁊ ſecuriũ: vſqꝫ ad ſtimulũ coꝛrigendũ
Cumqꝫ veniſſet dies pꝛelij: nõ eſt inuentus enſis ⁊ lan-
cea in manu totius populi: qui erat cum Saul: et Jona
tha: excepto Saul ⁊ Jonatha filio eius. Egreſſa eſt aũt
ſtatio philiſtinoꝛ: vt tranſcenderẽt in machmas. XIIII
A ET accidit quadã die: vt diceret Jonathas fili
us ſaul ad adoleſcentẽ armigerũ ſuũ: Ueni et
tranſeamꝰ ad ſtationẽ Philiſtinoꝛũ: que eſt
trans locũ illũ. Patri aũt ſuo hoc ipſum non
indicauit. Poꝛro ſaul moꝛabatur in extrema parte Ga
baa ſub malogranato: que erat ĩ agro Gabaa: et erat po
pulus cum eo quaſi ſexcentoꝛũ viroꝛũ. Et Achias filius
Achitob fratris Jchabod filij phinehes: q̊ oꝛtus fuerat
ex Eli ſacerdote domini in ſilo: poꝛtabat ephot. Sed et
populus ignoꝛabat quo iſſet Jonathas. Erãt aũt inter
aſcenſus: ꝑ quos nitebatur Jonathas tranſire ad ſtatio
nẽ philiſtinoꝛũ: eminẽtes petre ex vtraqꝫ parte: ⁊ quaſi ĩ
modum dentium ſcopuli hincinde pꝛerupti. Nomẽ vni
boſes: ⁊ nomen alteri ſene. Unus ſcopulus ꝓminens ad
aquilonem ex aduerſo Machmas: ⁊ alter ad meridiem
cõtra gabaa. Dixit aũt Jonathas ad adoleſcentẽ armi-
gerum ſuum: Ueni tranſeamus ad ſtationem incircum
ciſoꝛum hoꝛum: ſi foꝛte faciat dominus pꝛo nobis: quia
nõ eſt domino difficile ſaluare vel in multis: vel in pau-
cis. Dixitqꝫ ei armiger ſuus: Fac omnia que placẽt ani-
mo tuo: Perge quo cupis: et ero tecũ vbicunqꝫ volnerꝭ
B Et ait ionathas: Ecce nos tranſimꝰ ad viros iſtos. Cũ
qꝫ apparuerimus eis: ſi taliter locuti fuerint ad nos ma
nete donec veniamus ad vos: ſtemus in loco noſtro: nec
aſcẽdamus ad eos. Si aũt dixerĩt: aſcẽdite ad nos: aſcẽ
damus ad eos: q̊a tradidit eos dñs in manibus noſtris
Judic. 14. c Hoc erit nobis ſignũ. Apparuit igitᷣ vterqꝫ ſtatiõi phili
ſtinoꝛ. Dixerũtqꝫ philiſtijm: En hebꝛei egrediuntᷣ de ca
uernis: in q̊bus abſcõditi fuerant. Et locuti ſunt viri de
ſtatiõe ad ionathã: ⁊ ad armigerũ eiꝰ: dixerũtqꝫ: Aſcẽdi
te ad nos: ⁊ oſtendemꝰ vobꝭ rẽ. Et ait ionathas ad armi
gerũ ſuũ: Aſcẽdamꝰ: ſequere me. Tradidit eñ dñs eos
1. Mac. 4. d ĩ manus iſrael. Aſcẽdit aũt ionathas manibꝰ ⁊ pedibus
reptans: ⁊ armiger eius poſt eum. Jtaqꝫ cũ vidiſſent fa
ciem ionathe: alij cadebant ante ionathã: alios armiger
eius interficiebat ſequẽs eum. Et facta eſt plaga pꝛima
qua percuſſit ionathas: et armiger eius: quaſi viginti vi
C roꝛum in media parte iugeris: quam par boum in die
arare conſueuit. Et factũ eſt miraculum in caſtris: et ꝑ
agros. Sed ⁊ oĩs populus ſtationis eoꝛũ: qui ierant ad
pꝛedãdũ: obſtupuit: ⁊ cõturbata ſunt caſtra. Et accidit
quaſi miraculũ a deo. Et reſpexerunt ſpeculatoꝛes ſaul:
qui erant in Gabaa Beniamin: et ecce multitudo pꝛo-
ſtrata: et huc illucqꝫ diffugiens. Et ait Saul populo:
qui erat cum eo: Requirite et videte quis abierit ex no-
bis. Cumqꝫ requiſiſſent: repertum eſt non adeſſe Jona
than: et armigerum eius. Et ait Saul ad Achiam: Ap
plica arcam domini. Erat enim ibi arca domini in die il
la cum filijs Jſrael. Cumqꝫ loqueretur Saul ad ſacer
dotem: tumultus magnus exoꝛtus eſt in caſtris philiſti
noꝛum: creſcebatqꝫ paulatim et clarius reſonabat. Et
ait ſaul ad ſacerdotem: Contrahe manum tuam. Con-
clamauit ergo ſaul: et omnis populus qui erat cum eo:
et venerunt vſqꝫ ad locũ certaminis. Et ecce verſus fue-
rat gladius vniuſcuiuſqꝫ ad pꝛoximum ſuum: et cedes
magna nimis. Sed et Hebꝛei: qui fuerant cum Phili-
ſtijm heri et nudiuſtertius: aſcenderantqꝫ cum eis in ca
ſtris: reuerſi ſunt: vt eſſent cũ Jſrael: et his qui erant cũ
Saul ⁊ Jonatha. Omnes quoqꝫ Jſraelite: qui ſe abſcõ
derant in monte ephraim: audientes ꝙ fugiſſent Phili
ſtei: ſociauerunt ſe cum ſuis in pꝛelio. Et erant cũ ſaul: D
quaſi decẽ milia viroꝛum: ⁊ ſaluauit dominus deus Jſ-
rael in die illa. Pugna autem peruenit vſqꝫ ad Betha-
uen. Et viri Jſrael ſociati ſunt ſibi ĩ die illa. Adiurauit
autem Saul populum dicens: Maledictus vir qui co
mederit panem vſqꝫ ad veſperum: donec vlciſcar de ini
micis meis. Et nõ manducauit vniuerſus populus pa-
nem. Omniſqꝫ terre vulgus venit in ſaltum: in quo erat
mel ſuper faciem agri. Jngreſſus eſt itaqꝫ populus ſal- Infra eodẽ
tum: ⁊ apparuit fluens mel: nulluſqꝫ applicuit manum
ad os ſuum. Timebat enim populus iuramentũ. Poꝛ-
ro Jonathas non audierat: cũ adiuraret pater eius po-
pulum: extẽditqꝫ ſummitatẽ virge: quã habebat in ma-
nu: et intinxit in fauum mellis: et conuertit manũ ſuam
ad os ſuum: et illuminati ſunt oculi eius. Reſpondẽſqꝫ
vnus de populo: ait: Jureiurando conſtrinxit pater tu-
us populum: dicẽs: Maledictus vir: qui comederit pa
nẽ hodie. Defecerat autẽ populus. Dixitqꝫ Jonathas:
Turbauit pater meus terrã. Uidiſtꝭ ipſi quia illumina Supra eodẽ
ti ſunt oculi mei: eo ꝙ guſtauerim paululum de melle
iſto: quãtomagis ſi comediſſet populus de pꝛeda inimi-
coꝛum ſuoꝛum: quã repperit? Nõne maioꝛ plaga facta
fuiſſet in philiſtijm? Percuſſerunt ergo in die illa phi- E
ſteos a Machmas vſqꝫ in Aialon. Defatigatus eſt aũt
pplꝰs nimis: ⁊ verſus ad pꝛedã: tulit oues: ⁊ boues: ⁊ vi
tulos: et mactauerunt in terra. Comeditqꝫ populus cũ
ſanguine. Nunciauerunt autẽ Sauli dicentes: ꝙ popu
lus peccaſſet domino: comedẽs cum ſanguine. Qui ait:
Pꝛeuaricati eſtis: voluite ad me iam nunc ſaxum gran
de. Et dixit ſaul: Diſpergimini in vulgꝰ: et dicite eis: vt
adducat ad me vnuſquiſqꝫ bouẽ ſuũ ⁊ arietem: ⁊ occidi-
te ſuꝑ iſtud: ⁊ veſcimini: ⁊ nõ peccabitis domino come-
dentes cũ ſanguine. Adduxit itaqꝫ oĩs populus vnuſ-
quiſqꝫ bouẽ in manu ſua vſqꝫ ad noctẽ: et occiderunt ibi
Aedificauit autem ſaul altare domino. Tũcqꝫ pꝛimum
coepit edificare altare domino. Et dixit ſaul: Jrruamꝰ
ſuꝑ philiſteos nocte: et vaſtemꝰ eos vſqꝫ dum illuceſcat
mane: nec relinquamus ex eis virũ. Dixitqꝫ pplꝰs: Om
ne ꝙ bonũ tibi videtᷣ in oculis tuis: fac. Et ait ſacerdos:
Accedamus huc ad deum. Et cõſuluit ſaul dñm: dicẽs: F
Nũ ꝑſequar philiſtijm? Si trades eos in manus iſrael?
Et nõ reſpõdit ei in die illa. Dixitqꝫ ſaul: Applicate huc
vniuerſos angulos populi: ⁊ ſcitote: ⁊ videte ꝑ quẽ acci
derit peccatũ hoc hodie. Uiuit dñs ſaluatoꝛ iſrael: quia
ſi ꝑ Jonathã filiũ meũ factũ eſt: abſqꝫ retractatiõe moꝛi
etur. Ad qđ nullus cõtradixit ei de oĩ populo. Et ait
ad vniuerſum iſrael: Separamini vos in partem vnã: ⁊
ego cũ ionatha filio meo ero ĩ parte altera. Reſpõditqꝫ
pplꝰs iſrael ad ſaul: Quod bonũ tibi videtur ĩ oculis tu
is: fac. Et dixit ſaul ad dñm deũ Jſrael: Domine deus
Jſrael da iudiciũ: quid eſt ꝙ non reſponderis ſeruo tuo
hodie? Si in me aut in ionatha filio meo eſt iniq̊tas hec
da oſtẽſionẽ. Aut ſi hec iniquitas eſt in pplo tuo: da ſan-
ctitatẽ. Et depꝛehẽſus eſt ionathas ⁊ ſaul: populus aũt

B exiuit. Et ait Saul: Mittite ſortē inter me: ⁊ inter Jo
nathan filium meū. Et captus eſt Jonathas. Dixit aūt
Joſue.7.c Saul ad Jonathan: Judica mihi quid feceris. Et indi
infra.22.c cauit ei Jonathas: ⁊ ait: Guſtās guſtaui in ſummitate
virge: que erat in manu mea: paululū mellis: ⁊ ecce ego
morior. Et ait Saul: Hec faciat mihi deꝰ: ⁊ hec addat:
quia morte morieris Jonatha. Dixitqꝫ populus ad ſaul:
Ergo ne Jonathas morietur: qui fecit ſalutē hanc ma-
gnam in Jſrael? Hoc nefas eſt: viuit dominus: ſi ceciderit
rit capillus de capite eius in terram: quia cum deo ope-
ratus eſt hodie. Liberauit ergo populꝰ Jonatham: vt
nō moreretur. Receſſitqꝫ Saul: nec perſecutus eſt phi-
liſtijm. Porro Philiſtijm abierunt in loca ſua. At ſaul
cōfirmato regno ſuper Jſrael: pugnabat per circuitum
aduerſum omnes inimicos eius: cōtra Moab: et filios
Ammon: ⁊ Edom: ⁊ reges Soba: ⁊ Philiſteos: ⁊ quo-
cūqꝫ ſe verterat: ſuperabat. Cōgregatoqꝫ exercitu per-
cuſſit Amalec: ⁊ eruit Jſrael de manu vaſtatorū eiꝰ. Fue
runt autem filij Saul: Jonathas: ⁊ Jeſui: ⁊ melchiſua:
⁊ nomina duarū filiarum eius: nomē primogenite Me
rob: ⁊ nomen minoris Michol: ⁊ nomen vxoris Saul:
ſupra.9.a Achinoem: filia Achimaas. Et nomē principis militie
1.para.8.c eius Abner: filius Ner: patruelis ſaul. Porro Cis fue-
rat pater ſaul: ⁊ Ner pater Aner: filius Abiel. Erat aūt
bellū potēs aduerſum Philiſteos omnibus diebꝰ ſaul.
Nam quemcunqꝫ viderat Saul virum fortem: et aptū
ad prelium: ſociabat eum ſibi. XV.

A Et dixit Samuel ad Saul: Me miſit domi-
nus: vt vngerem te in regem ſuper populum
eius Jſrael. Nūc ergo audi vocem domini.
Exo.17.d. Hec dicit dominꝰ exercituū: Recenſui que-
cunqꝫ fecit Amalec Jſraeli: quomodo reſtitit ei ī via cū
aſcēderet de Aegypto. Nūc ergo vade: ⁊ percute amalec:
⁊ demolire vniuerſa eiꝰ. Nō parcas ei: ⁊ nō concupiſcas
ex rebus ipſius aliquid: ſed interfice a viro vſqꝫ ad mulie
rem: ⁊ paruulū atqꝫ lactantem: bouē ⁊ ouem: camelum
⁊ aſinū. Precepit itaqꝫ Saul populo: ⁊ recēſuit eos quaſi
agnos ducēta millia peditū: ⁊ decē milia virorū Juda.
Cūqꝫ veniſſet Saul vſqꝫ ad ciuitatē Amalec: tetendit
inſidias in torrente. Dixitqꝫ Saul Cineo: Abite: rece-
dite: atqꝫ diſcedite ab Amalec: ne forte inuoluam te cū
eo. Tu enī feciſti miſericordiā cū omnibus filijs Jſrael:
cū aſcēderēt de Aegypto. Et receſſit Cineus de medio
B Amalec. Percuſſitqꝫ Saul Amalec ab euila: donec ve-
nit ad Sur que eſt e regione Aegypti. Et apprehendit
Agag regem Amalec viuum. Omne aūt vulgus interfe
cit in ore gladij. Et pepercit Saul: ⁊ populus Agag: et
optimis gregibus ouiū ⁊ armentorū: veſtibus: ⁊ arieti-
bus: ⁊ vniuerſis que pulchra erāt: nec voluerunt diſper-
dere ea. Quicquid vero vile fuit ⁊ reprobum: hoc demo
liti ſunt. Factū eſt aūt verbū domini ad Samuel: dicēs:
Gene.6.b Poenitet me ꝙ conſtituerim Saul regem: quia dereli
infra eodē quit me: ⁊ verba mea opere nō impleuit. Contriſtatuſqꝫ
C eſt Samuel: ⁊ clamauit ad dominum tota nocte. Cūqꝫ
de nocte ſurrexiſſet Samuel: vt iret ad Saul mane: nū
puer.20.b ciatum eſt Samueli: eo ꝙ veniſſet Saul in Carmelū: ⁊
erexiſſet ſibi fornicē triūphalē: et reuerſus trāſiſſet: de-
ſcēdiſſetqꝫ in Galgala. Venit ergo Samuel ad Saul: ⁊
Saul offerebat holocauſtū dn̄o de initijs predarū: que
attulerat de Amalec. Et cū veniſſet Samuel ad Saul:
D dixit ei Saul: Benedictus tu dn̄o: impleui verbū dn̄i.
Dixitqꝫ ſamuel: Et que eſt hec vox gregū: que reſonat
in auribꝰ meis: ⁊ armētorū: quā ego audio? Et ait ſaul:
De amalec adduxerūt ea. Pepercit enī populus melio
ribus ouibꝰ ⁊ armētis: vt immolarētur dn̄o deo tuo: re
liqua vero occidimus. Ait aūt Samuel ad Saul: Sine
me: ⁊ indicabo tibi que locutus ſit dn̄s ad me nocte. Di
xitqꝫ ei: Loquere. Et ait ſamuel: Nōne cū paruulꝰ eſſes
in oculis tuis: caput ī tribubꝰ Jſrael factꝰ es? Vnxitqꝫ
te dn̄s in regē ſup Jſrael: ⁊ miſit te dn̄s in viā: ⁊ ait: Va
de: ⁊ īterfice peccatores Amalec: ⁊ pugnabis cōtra eos
vſqꝫ ad īternitionē eorū. Quare ergo nō audiſti vocē do E
mini: ſed verſus ad predā es: ⁊ feciſti malū in oculis do-
mini? Et ait Saul ad Samuelē: Jmmo audiui vocem Eccl.4.d.
domini: ⁊ ambulaui in via per quā miſit me dn̄s: ⁊ adduxi
Agag regē Amalec: ⁊ Amalec īterfeci. Tulit aūt de pre
da populꝰ oues et boues primitias eorū: que ceſa ſunt: vt
immolet dn̄o deo ſuo in Galgalis. Et ait ſamuel: Num
quid vult dn̄s holocauſta ⁊ victimas: ⁊ nō potius vt obe
diatur voci dn̄i? Melior eſt enī obedientia ꝙ victime: ⁊
aſcultare magis ꝙ offerre adipē arietū: quoniam quaſi
peccatū ariolandi eſt repugnare: ⁊ quaſi ſcelus idolola-
trie: nolle acqeſcere. Pro eo ergo ꝙ abiecisti ſermonem
domini: abiecit te dominꝰ: ne ſis rex. Dixitqꝫ Saul ad ſa-
muelem: Peccaui: quia preuaricatꝰ ſum ſermonē dn̄i:
⁊ verba tua: timēs populū: ⁊ obediēs voci eorū. Sed nunc ſup.11.c.
porta queſo peccatū meū: ⁊ reuertere mecū: vt adorē do
minum. Et ait ſamuel ad ſaul: Non reuertar tecū: quia F
proieciſti ſermonem domini: ⁊ proiecit te dominus: ne
ſis rex ſuper Jſrael. Et cōuerſus eſt Samuel: vt abiret.
Jlle aūt apprehēdit ſummitatē pallij eiꝰ: que ⁊ ſciſſa eſt.
Et ait ad eū Samuel: Scidit dominus regnū Jſrael a
te hodie: ⁊ tradidit illud proximo tuo meliori te. Porro
triumphator in Jſrael nō parcet: ⁊ poenitudine non fle
ctetur. Neqꝫ enim homo eſt: vt agat poenitentiā. At il-
le ait: Peccaui: ſed nunc honora me corā ſenioribus po infra 28.c
puli mei: ⁊ coram iſrael: ⁊ reuertere mecū: vt adorem do
minum deum tuum. Reuerſus ergo ſamuel ſecutus eſt G
ſaulē. Et adorauit ſaul dominum. Dixitqꝫ ſamuel: Ad-
ducite ad me Agag regē Amalec. Et oblatꝰ eſt ei Agag
pinguiſſimus tremēs. Et dixit Agag: Siccine ſeparat
amara mors? Et ait ſamuel: Sicut fecit abſqꝫ liberis
mulieres gladius tuus: ſic abſqꝫ liberis erit inter mulie
res mater tua. Et in fruſta concidit eū ſamuel corā dn̄o
in Galgalis. Abijt autem ſamuel ī Ramatha: ſaul vero
aſcendit in domum ſuam in Gabaa: ⁊ non vidit ſamuel
vltra ſaul vſqꝫ ad diē mortis ſue. Veruntamen lugebat
ſamuel ſaul: quoniam dominum poenitebat: ꝙ cōſtituiſ
ſet regem ſaul ſuper Jſrael. XVI.

Dixitqꝫ dominus ad ſamuelem: Vſqꝫquo tu A
luges ſaul: cum ego proiecerim eū ne regnet
ſup Jſrael? Jmple cornu tuum oleo: ⁊ veni:
vt mittā te ad Jſai bethlehemitē: Prouidi
enim in filijs eius mihi regem. Et ait ſamuel: Quo va-
dam? Audiet enim ſaul: ⁊ īterficiet me. Et ait dominꝰ:
Vitulum de armēto tolles in manu tua: ⁊ dices: Ad im
molandum domino veni. Et vocabis Jſai ad victimā:
⁊ ego oſtendam tibi quid facias: ⁊ vnges quemcunqꝫ mō
ſtrauero tibi. Fecit ergo ſamuel ſicut locutus eſt ei do-
minus. Venitqꝫ in Bethlehem: ⁊ admirati ſunt ſenio-
res ciuitatis: occurrentes ei: dixeruntqꝫ: Pacificus ne 3.reg.2.c.
eſt ingreſſus tuus? Et ait: Pacificus. Ad immolādum Leui.20.b
domino veni. Sāctificamini: ⁊ venite mecū vt immolē. ioſue.3.b.
Sanctificauit ergo Jſai: ⁊ filios eiꝰ: ⁊ vocauit eos ad ſa B
crificiū. Cūqꝫ ingreſſi eſſent: vidit Heliab: ⁊ ait: Num
corā domino eſt Chriſtꝰ eiꝰ? Et dixit dominꝰ ad ſamue
lē: Ne reſpicias vultū eiꝰ: neqꝫ altitudinē ſtature eius:
quoniā abieci eū: nec iuxta intuitū hominis ego iudico.
Homo enim videt ea que parēt: dominus aūt intuetur
cor. Et vocauit Jſai Aminadab: ⁊ adduxit eum corā ſa
muel. Qui dixit: Nec hūc elegit dominus. Adduxit aūt
Jſai ſamma: de quo ait: Etiam hūc non elegit dominꝰ.
Adduxit itaqꝫ Jſai ſeptē filios ſuos corā ſamuel. Et ait
ſamuel ad Jſai: Nō elegit dominus ex iſtis. Dixitqꝫ ſa-
muel ad Jſai: Nunquid iā cōpleti ſunt filij? Qui reſpon- C
dit: Adhuc reliquus eſt paruulꝰ: ⁊ paſcit oues. Et ait ſa
muel ad Jſai: Mitte: ⁊ adduc eū. Nec enī diſcūbemus Gen.39.b
priuſꝙ huc ille veniat. Miſit ergo ⁊ adduxit eū. Erat 2.reg.7.k.
autē rufus: ⁊ pulcher aſpectu: decoraqꝫ facie: ⁊ ait dn̄s:
Surge ⁊ vnge eū: ipſe eſt enī. Tulit ergo ſamuel cornu olei:

ꝛ vixit eū in medio fratrū eius. Et directus eſt ſpiritus
domini a die illa in dauid: ⁊ deinceps. Surgēſqꝫ ſamuel
abijt ī Ramatha. Spiritus aūt domini receſſit a ſaul:
⁊ exagitabat eum ſpiritus nequā a dn̄o. Dixerūtqꝫ ſerui
ſaul ad eū: Ecce ſpiritus dn̄i malus exagitat te. Jubeat
Ps. 77. dn̄s noſter rex: ⁊ ſerui tui: ꝗ corā te ſunt: querent hoīem
Actu. 13. d ſcientē pſallere cithara: vt quādo arripuerit te ſp̄us dn̄i
malus pſallat manu ſua: et leuius feras. Et ait ſaul ad
D ſeruos ſuos: Prouidete ergo mihi aliquē bene pſallen-
tem: ⁊ adducite eū ad me. Et reſpōdēs vnus de pueris:
ait: Ecce vidi filiū Jſai Bethlehemitē: ſcientē pſallere:
⁊ fortiſſimū robore: ⁊ virū bellicoſum: ⁊ prudentē in ver
bis: ⁊ virū pulchꝛū: ⁊ dn̄s eſt cū eo. Miſit ergo Saul nū
cios ad Jſai: dicens: Mitte ad me Dauid filiū tuū: qui
eſt in paſcuis. Tulit itaqꝫ Jſai aſinū plenū panibus: ⁊ la
genam vini: ⁊ hoedum de capꝛis vnū: ⁊ miſit per manū
Dauid filij ſui Sauli: ⁊ venit dauid ad Saul: ⁊ ſtetit co
ram eo. At ille dilexit eum nimis: ⁊ factus eſt eius armi
ger. Miſitqꝫ Saul ad Jſai: dicens: Stet Dauid in cō-
ſpectu meo: inuenit enim gratiam in oculis meis. Jgi-
tur quandocūqꝫ ſpiritꝰ domini malus arripiebat ſaul:
dauid tollebat citharam: ⁊ percutiebat manu ſua: ⁊ re-
focillabatur Saul: ⁊ leuius habebat. Recedebat em̄ ab
eo ſpiritus malus. XVII.

A Congregātes aūt Philiſthijm agmina ſua in
prelium: conuenerunt in Socho Jude: ⁊ ca
ſtrametati ſunt inter Socho ⁊ Azecha in fi-
nibus Dammim. Porro Saul ⁊ filij Jſrael
congregati venerūt in vallem Therebinti: ⁊ direxerunt
aciem ad pugnādum contra Philiſthijm. Et philiſthijm
ſtabant ſuper montē ex parte hac: ⁊ Jſrael ſtabat ſupꝛa
montē ex altera parte: valliſqꝫ erat īter eos. Et egreſſus
eſt vir ſpurius de caſtris Philiſtinoꝝ: noīe Goliath de
Geth: altitudinis ſex cubitoꝝ: ⁊ palmi: ⁊ caſſis erea ſup
caput eius: ⁊ lorica hamata induebatur. Porro pōdus
lorice eiꝰ quinqꝫ millia ſicloꝝ eris erat: ⁊ ocreas ereas
habebat in cruribus: ⁊ clypeus ereus tegebat humeros
eius. Haſtile autem haſte eiꝰ erat: quaſi liciatoꝛiū texen
tium. Jpſum autem ferrum haſte eius ſexcentos ſiclos
habebat ferri. Et armiger eius antecedebat eū. Stāſqꝫ
clamabat aduerſum phalangas Jſrael: et dicebat eis:
Quare veniſtis parati ad preliū? Nunquid ego nō ſum
Philiſteus: ⁊ vos ſerui Saul? Eligite ex vobis virū: ⁊
deſcēdat ad ſingulare certamē. Si quierit pugnare me-
cū: ⁊ ꝑcuſſerit me: erimus vobis ſerui: ſi aūt ego preua-
luero: ⁊ ꝑcuſſero eū: vos ſerui eritis: ⁊ ſeruietis nobis.
B Et aiebat philiſteus: Ego exprobꝛaui agminibꝰ iſrael
hodie: date mihi virū: ⁊ ineat mecū ſingulare certamen.
Audiēs autem Saul: ⁊ omnes Jſraelite ſermones phi
liſtei huiuſcemodi: ſtupebāt: ⁊ metuebāt nimis. Dauid
aūt erat filiꝰ viri Ephꝛatei: de ꝗ ſupꝛa dictū eſt: de beth-
lehē Juda: cui nomen erat Jſai: ꝗ habebat octo filios: ⁊
erat vir ī diebꝰ Saul ſenex: ⁊ grādeuus īter viros. Abie
runt autem tres filij eius maioꝛes poſt Saul ī prelium.
Et nomina triū filioꝝ eius: qui perrexerūt ad bellū: He
liab pꝛimogenitꝰ: ⁊ ſecūdus Aminadab: tertius quoqꝫ
Samma. Dauid aūt erat minimus. Tribꝰ ergo maio-
ribus ſecutis Saulē: abijt dauid: ⁊ reuerſus eſt a ſaul: vt
paſceret gregē patris ſui in Bethlehem. Procedebat
vero Philiſteus mane ⁊ veſpere: ⁊ ſtabat q̄dragīta die-
bus. Dixit aūt Jſai ad dauid filiū ſuū: Accipe fratribus
tuis Ephi polēte: ⁊ decē panes iſtos: ⁊ curre ī caſtra ad
fratres tuos: ⁊ decē foꝛmellas caſei: has deferes ad tri-
bunū. Et fratres tuos viſitabis: ſi recte agāt: ⁊ quibꝰ oꝛ
dinati ſunt: diſce. Saul aūt: ⁊ illi: ⁊ oēs filij Jſrael in val
le Terebinthi pugnabāt aduerſum Philiſthijm. Surre
xit itaqꝫ dauid mane: ⁊ cōmēdauit gregē cuſtodi: ⁊ onu
ſtus abijt: ſicut preceperat ei Jſai. Et venit ad locū maa
gala: ⁊ ad exercitū: ꝗ egreſſus ad pugnā: vociferatꝰ erat
E in certamine. Direxerat em̄ aciē Jſrael: ſed ⁊ philiſthijm
ex aduerſo fuerāt pꝛeparati. Derelinquens ergo dauid
vaſa: que attulerat ſub manu cuſtodis ad ſarcinas: cu-
currit ad locū certaminis: ⁊ interrogabat: ſi om̄ia recte
agerentur erga fratres ſuos. Cūqꝫ adhuc ille loqueret̄
eis: apparuit vir ille ſpurius aſcēdens: Goliath nomine
Philiſteus de Geth: de caſtris Philiſtinoꝝ. Et loquē
te eo hec eadem verba: audiuit dauid. Oēs aūt Jſraeli-
te: cū vidiſſent virū: fugerūt a facie eiꝰ: timētes eum val-
de. Et dixit vnus quiſpiā de Jſrael: Num vidiſti virum
hunc qui aſcendit? Ad expꝛobꝛandum enim Jſrael: aſcē
dit. Virū ergo qui ꝑcuſſerit eū: ditabit rex diuitijs ma-
gnis: ⁊ filiā ſuā dabit ei: ⁊ domū patris eius faciet abſqꝫ
tributo in Jſrael. Et ait dauid ad viros qui ſtabāt ſecū:
dicens: Quid dabitur viro qui percuſſerit Philiſteum
hunc: ⁊ tulerit oppꝛobꝛiū de Jſrael? Quis eſt enim hic
Philiſteus incircūciſus: qui expꝛobꝛauit aciē dei viuen
tis? Referebat autem ei populus eūdem ſermonem: di
cēs: Hec dabuntur viro qui percuſſerit eū. Quod cum D
audiſſet Heliab frater eius maioꝛ: loquēte eo cū alijs:
iratus eſt contra dauid: ⁊ ait: Quare veniſti: ⁊ q̄re dere
liquiſti paucculas oues illas in deſerto? Ego noui ſupbiā
tuā: ⁊ nequitiā coꝛdis tui: q̄a vt videres preliū: deſcendi
ſti. Et dixit dauid: Quid feci? Nunquid non verbū eſt? Infra. 20. a. et. 26. c.
Et declinauit paululum ab eo ad aliū: dixitqꝫ eundē ſer
monem. Et reſpondit ei populus verbū ſicut pꝛius. Au
dita ſunt autem verba que locutus eſt dauid: ⁊ annūcia-
ta in cōſpectu Saul. Ad quē cū fuiſſet adductus: locu-
tus eſt ei: Nō cōcidat coꝛ cuiuſꝙ in eo. Ego ſeruus tuꝰ
vadā: ⁊ pugnabo aduerſus philiſteū. Et ait Saul ad da
uid: Nō vales reſiſtere philiſteo iſti: nec pugnare aduer
ſus eū: q̄a puer es: hic aūt vir bellatoꝛ eſt ab adoleſcētia
ſua. Dixitqꝫ dauid ad ſaul: Paſcebat ſeruus tuus pa-
tris ſui gregē: ⁊ veniebat leo ⁊ vꝛſus: ⁊ tollebat arietē de
medio gregis: ⁊ perſequebar eos: ⁊ percutiebam: erue-
bāqꝫ de oꝛe eoꝝ. Et illi cōſurgebant aduerſum me: ⁊ ap
pꝛehēdebam mentū eoꝝ: ⁊ ſuffocabā: interficiebāqꝫ eos.
Nā ⁊ leonē ⁊ vꝛſum interfeci ego ſeruus tuus. Erit igi-
tur ⁊ philiſteus hic incircūciſus: quaſi vnus ex eis. Nūc E
vadā ⁊ auferā oppꝛobꝛiū populi: quoniā quis eſt iſte phi
liſteus incircunciſus: qui auſus eſt maledicere exercitui
dei viuentis? Et ait dauid: Dominus qui eripuit me de
manu leonis: ⁊ de manu vꝛſi: ipſe me liberabit de manu
philiſtei huius. Dixit aūt ſaul ad dauid: Vade: ⁊ dn̄s te
cū ſit. Et induit ſaul dauid veſtimētis ſuis: ⁊ impoſuit
galeā ereā ſup caput eiꝰ: ⁊ veſtiuit eū loꝛica. Accinctꝰ er
go dauid gladio eius ſuper veſtē ſuā: coepit tētare: ſi ar-
matus poſſet incedere: nō em̄ habebat cōſuetudinem: di
xitqꝫ dauid ad ſaul: Nō poſſum ſic incedere: q̄a nō vſū
habeo. Et depoſuit ea. Et tulit baculum ſuū: quē ſem-
per habebat in manibus: ⁊ elegit ſibi quinqꝫ limpidiſſi-
mos lapides de toꝛrēte: ⁊ miſit eos in peram paſtoꝛalē:
quam habebat ſecū: ⁊ fundā manu tulit: ⁊ pꝛoceſſit ad-
uerſum philiſteū. Jbat aūt philiſteus incedēs: ⁊ appꝛo-
pinquās aduerſum dauid: ⁊ armiger eiꝰ ante eū. Cūqꝫ
inſpexiſſet eū philiſteus: ⁊ vidiſſet dauid: deſpexit eum.
Erat autem adoleſcens rufus: ⁊ pulcher aſpectu. Et di F
xit philiſteus ad dauid: Nūquid ego canis ſum: ꝙ tu ve
nis ad me cum baculo? Et maledixit philiſteus dauid
in dijs ſuis. Dixitqꝫ ad Dauid: Veni ad me: ⁊ dabo car
nes tuas volatilibꝰ celi: ⁊ beſtijs terre. Dixit autem da-
uid ad philiſteum: Tu venis ad me cum gladio: ⁊ haſta
⁊ clypeo: ego autem venio ad te in nomine domini exer-
cituum dei agminū Jſrael: quibus expꝛobꝛaſti hodie: ⁊
dabit te dominus in manu mea: ⁊ percutiam te: ⁊ aufe- 1. mac. 4. d
ram caput tuum a te. Et dabo cadauera caſtroꝛum phi
liſthijm hodie volatilibus celi: ⁊ beſtijs terre: vt ſciat oīs
terra: quia eſt dominus deus ī Jſrael: ⁊ nouerit vniuer-
ſa eccleſia hec: quia non in gladio: nec in haſta ſaluat do
minus. Jpſius enim eſt bellum: ⁊ tradet vos in manus
noſtras. Cum ergo ſurrexiſſet Philiſteus: et veniret

⁊ appropinquaret contra dauid:feſtinauit Dauid:⁊ oc-
currit ad pugnã ex aduerſo Philiſtei. Et miſit manũ
ſuã in perã:tulitqꝫ vnũ lapidẽ: ⁊ funda iecit:⁊ circũdu-
cens:percuſſit eũ in fronte. Et infixus eſt lapis in frõte
Eccl.47.a 1.macha.4.d. eius:⁊ cecidit in faciem ſuã ſuper terram. Preualuitqꝫ
Dauid aduerſum Philiſteũ in funda ⁊ lapide: percuſ-
ſumqꝫ Philiſteum interfecit. Cũqꝫ gladiũ nõ haberet
in manu Dauid:cucurrit:⁊ ſtetit ſup Philiſteũ:⁊ tulit
gladiũ ei⁹:⁊ eduxit eũ de vagina ſua: ⁊ interfecit eũ:pre-
ciditqꝫ caput ei⁹. Videtes aũt Philiſtijm: ꝙ mortuus
G eſſet fortiſſim⁹ eoꝝ:fugerũt. Et cõſurgẽtes viri Iſrael
⁊ Iuda vociferati ſunt: et ꝑſecuti ſunt Philiſteos vſqꝫ
dum venirẽt in vallẽ:⁊ vſqꝫ ad portas Accaron. Cecide
runtqꝫ vulnerati de Philiſtijm in via Sarim: ⁊ vſqꝫ ad
Geth:⁊ vſqꝫ ad Accaron. Et reuertẽtes filij Iſrael poſt
ꝙ perſecuti fuerãt Philiſteos:inuaſerũt caſtra eorum.
Aſſumẽs autem dauid caput Philiſtei: attulit illud in
Hieruſalẽ:arma vero ei⁹ poſuit in tabernaculo ſuo. Eo
autem tẽpore quo viderat Saul dauid egredientẽ con-
tra Philiſteum:ait ad Abner principẽ militie ſue: De
qua ſtirpe deſcẽdit hic adoleſcẽs? Dixitqꝫ Abner: Viuit
aĩa tua rex:ſi noui. Et ait rex: Interroga tu cui⁹ filius
ſit iſte puer. Cũqꝫ regreſſus eſſet Dauid:percuſſo Phi
liſteo:tulit eum Abner:⁊ introduxit corã Saule caput
Philiſtei habentẽ in manu ſua. Et ait ad eũ Saul: De
qua progenie es o adoleſcẽs? Dixitqꝫ Dauid: Filius ſer
ui tui Iſai Bethlehemite ego ſum. XVIII.

A ET factũ eſt cũ cõpleſſet loqui ad Saul: aĩa
Ionathe cõglutinata eſt anime Dauid:et di
lexit eum Ionathas quaſi animam ſuã. Tu-
litqꝫ eũ Saul in die illa:⁊ nõ cõceſſit ei: vt re-
infra.19.a uerteretur in domũ patris ſui. Inierunt aũt Dauid ⁊
Ionathas foedus. Diligebat enim eum quaſi animam
ſuam. Nam expoliauit ſe Ionathas tunica qua erat in-
dutus:⁊ dedit eã Dauid: ⁊ reliqua veſtimenta ſua vſqꝫ
ad gladiũ:⁊ arcum ſuum vſqꝫ ad baltheum. Egredieba
B tur quoqꝫ Dauid ad omnia quecunqꝫ miſiſſet eũ Saul:
⁊ prudẽter ſe agebat. Poſuitqꝫ eum Saul ſuper viros
belli:⁊ acceptus erat ĩ oculis vniuerſi populi:maximeqꝫ
in conſpectu famulorum Saul. Porro cum reuerteret
percuſſo Philiſteo dauid:⁊ ferret caput eius in Hieru
ſalem:egreſſe ſunt mulieres de vniuerſis vrbib⁹ Iſrael:
cantantes:chorosqꝫ ducentes in occurſum Saul regis:
in tympanis letitie ⁊ in ſiſtris: ⁊ precinebant mulieres
ludentes:atqꝫ dicẽtes: Percuſſit Saul mille:⁊ Dauid
decem millia. Iratus eſt autẽ Saul nimis:⁊ diſplicuit
Eccl.47.a in oculis eius ſermo iſte. Dixitqꝫ: Dederunt Dauid de-
cẽ millia:⁊ mihi mille dederũt. Quid ei ſupereſt:niſi ſo-
C lum regnũ? Nõ rectis ergo oculis Saul aſpiciebat da-
uid a die illa ⁊ deinceps:poſt diẽ aũt alteram:inuaſit ſpi-
ritus dei malus Saul:et ꝓphetabat ĩ medio dom⁹ ſue.
Dauid autem pſallebat manu ſua:ſicut ꝑ ſingulos dies.
Tenebatqꝫ Saul lanceã:⁊ miſit eã:putans ꝙ configere
poſſet Dauid cum pariete. Et declinauit Dauid a facie
eius ſecundo. Et timuit Saul Dauid: eo ꝙ dominus
D eſſet cũ eo:⁊ a ſe receſſiſſet. Amouit ergo eũ Saul a ſe:⁊
fecit eũ tribunum ſuper mille viros. Et egrediebatur:⁊
intrabat in conſpectu populi. In omnibus quoqꝫ vijs ſuis
Dauid prudenter agebat:⁊ dominus erat cum eo. Vi-
dit itaqꝫ Saul:ꝙ prudens eſſet nimis: et coepit cauere
eum. Omnis aũt Iſrael ⁊ Iuda diligebat dauid. Ipſe
enim ingrediebatur et egrediebatur ante eos. Dixitqꝫ
Saul ad dauid: Ecce filia mea maior merob: ipſam da-
bo tibi vxorẽ:tantũmodo eſto vir fortis:⁊ preliare bella
domini. Saul autem reputabat:dicẽs: Non ſit manus
mea in eo:ſed ſit ſup eũ manus Philiſtinoꝝ. Ait autem
2.reg.9.a dauid ad ſaul: Quis ego ſum: aut que eſt vita mea: aut
cognatio patris mei in Iſrael:vt fiam gener regis? Fa-
E ctum eſt autem tẽpus cũ deberet dari Merob filia ſaul
dauid:data eſt Hadrieli Molathite vxor. Dilexit autẽ
Dauid Michol filiã Saul alterã. Et nunciatũ eſt ſaul:
⁊ placuit ei. Dixitqꝫ Saul: Dabo eã illi:vt fiat ei in ſcan
dalum:⁊ ſit ſuper eum manus Philiſtinorum. Dixitqꝫ
ſaul ad dauid: In duabus reb⁹ gener meus eris hodie.
Et mandauit ſaul ſeruis ſuis: Loquimini ad dauid clã
me:dicentes: Ecce places regi:⁊ omnes ſerui eius dili-
gunt te. Nunc ergo eſto gener regis. Et locuti ſunt ſer-
ui ſaul in auribus dauid omnia verba hec: ⁊ ait Dauid:
Num paruꝫ videtur vobis: generũ eſſe regis? Ego aũt F
ſum vir pauper ⁊ tenuis. Et renunciauerunt ſerui ſaul:
dicentes: Huiuſcemodi verba locutus eſt dauid. Dixit
autem ſaul: Sic loquimini ad dauid: Nõ habet rex ſpõ-
ſalia neceſſe: niſi tantum centum preputia Philiſtino-
rum:vt fiat vltio de inimicis regis. Porro ſaul cogita-
bat dauid tradere in manus philiſtinoꝝ. Cumqꝫ renun
ciaſſent ſerui eius dauid verba que dixerat ſaul: placuit G
ſermo ĩ oculis dauid: vt fieret gener regis. Et poſt pau
cos dies ſurgẽs dauid:abijt in Accaron cũ viris qui ſub
eo erãt:⁊ percuſſit ex philiſtijm ducẽtos viros:⁊ attulit
eorum preputia:⁊ annumerauit ea regi: vt eſſet gener
eius. Dedit itaqꝫ ſaul ei Michol filiam ſuam vxorem.
Et vidit ſaul:⁊ intellexit: ꝙ dominus eſſet cum dauid. 2.reg.3.c
Michol aũt filia ſaul:diligebat eũ. Et ſaul magis coe-
pit timere dauid. Factuſqꝫ eſt ſaul inimicus dauid cun-
ctis dieb⁹. Et egreſſi ſunt principes philiſtinoꝝ. A prin
cipio autem egreſſionis eorum: prudentius ſe gerebat
dauid:ꝙ oẽs ſerui ſaul:⁊ celebre factum eſt nomen eius
nimis. XIX.

LOcutus eſt aũt Saul ad Ionathan filiũ ſuũ: A
⁊ ad oẽs ſeruos:vt occiderent dauid. Porro
Ionathas filius ſaul: diligebat dauid valde.
Et ĩdicauit Ionathas dauid:dicẽs: Querit
Saul pater meus occidere te:quapropter obſerua te que-
ſo mane:⁊ manebis clam:⁊ abſconderis. Ego aũt egre-
diens:ſtabo iuxta patrẽ meum in agro:vbicunqꝫ fuerit:
⁊ ego loquar de te ad patrẽ meũ:⁊ quodcũqꝫ videro: nũ
ciabo tibi. Locutus eſt ergo Ionathas de dauid bona:
ad Saul patrẽ ſuũ. Dixitqꝫ ad eũ: Ne pecces rex in ſer-
uum tuum dauid:quia nõ peccauit tibi:⁊ opera eius bo
na ſunt tibi valde:⁊ poſuit animam ſuam in manu tua:
⁊ percuſſit philiſteum:⁊ fecit dominus ſalutem magnã
vniuerſo Iſraeli. Vidiſti:⁊ letatus es. Quare ergo pec
cas in ſanguine innoxio:interficiens dauid:qui eſt abſqꝫ
culpa? Quod cum audiſſet Saul:placatus voce Iona- B
the iurauit: Viuit dominus:quia non occidetur. Vo-
cauit itaqꝫ Ionathas dauid:⁊ indicauit ei omnia verba
hec. Et introduxit Ionathas dauid ad Saul:⁊ fuit an
te eum:ſicut erat heri ⁊ nudiuſtertius. Motum eſt aũt
rurſum bellum: ⁊ egreſſus dauid: pugnauit aduerſum
Philiſtijm:percuſſitqꝫ eos plaga magna: ⁊ fugerunt a
facie eius. Et factus eſt ſpiritus domini malus in ſaul. C
Sedebat autem in domo ſua:⁊ tenebat lanceam. Por-
ro dauid pſallebat manu ſua. Niſuſqꝫ eſt ſaul configere
dauid lãcea in pariete. Et declinauit dauid a facie ſaul.
Lancea aũt caſſo vulnere perlata eſt in parietem:⁊ da-
uid fugit:⁊ ſaluatus eſt nocte illa. Miſit ergo ſaul ſatel
lites ſuos nocte in domum dauid:vt cuſtodirẽt eum: et
interficeretur mane. Quod cum annunciaſſet dauid mi
chol vxor ſua:dicens: Niſi ſaluaueris te nocte hac:cras
morieris:depoſuit eũ per feneſtrã. Porro ille abijt ⁊ au
fugit:atqꝫ ſaluatus eſt. Tulit aũt michol ſtatuam: ⁊ po
ſuit eam ſuper lectũ:⁊ pellem piloſam caprarum poſuit
ad caput eius: ⁊ operuit eã veſtimentis. Miſit autem
Saul apparitores:qui raperent dauid:⁊ reſponſum eſt
ꝙ egrotaret. Ruſumqꝫ miſit Saul nũcios: vt viderẽt
dauid:dicens: Afferte eum ad me in lecto: vt occidatur.
Cumqꝫ veniſſent nuncij: inuentũ eſt ſimulacrum ſuper
lectum:⁊ pelles caprarum ad caput eius. Dixitqꝫ Saul
ad Michol: Quare ſic illuſiſti mihi:⁊ dimiſiſti inimicũ
meũ:vt fugeret? Et reſpondit Michol ad Saul: Quia D

ipſe locutus eſt mihi: dicēs: Dimitte me: alioquin inter⸗
D ficiam te. David aūt fugiēs: ſaluatus eſt. Et venit ad ſa
muel in Ramatha: ⁊ nūciauit ei omnia que fecerat ſibi
Saul. Et abierūt ipſe ⁊ Samuel: ⁊ morati ſunt in Na⸗
ioth. Nunciatū eſt aūt Sauli a dicētibus: Ecce David
in Naioth ī ramatha. Miſit ergo ſaul lictores: vt rape⸗
rent david. Qui cū vidiſſent cuneū ꝓphetaꝝ vaticinan
tium: ⁊ ſamuelē ſtantē ſuper eos: factus eſt etiā ſpiritus
domini in illis: ⁊ ꝓphetare coeperūt etiā ipſi. Quod cū
nunciatū eſſet Sauli: miſit ⁊ alios nuncios: propheta⸗
uerūt aūt ⁊ illi. Et rurſum miſit Saul tertios nūcios:
qui ⁊ ipſi ꝓphetauerūt. Et iratus iracūdia Saul: abiit
etiā ipſe ī ramatha: ⁊ venit vſqꝫ ad ciſternā magnā: que
eſt in Socco: ⁊ interrogauit: ⁊ dixit: In quo loco ſunt
Samuel ⁊ David? Dictūqꝫ eſt ei: Ecce in Naioth ſunt
in Ramatha. Et abiit in Naioth in Ramatha. Et fa⸗
ſupra.10.c ctus eſt etiā ſuper eū ſpiritus domini: ⁊ ambulabat in⸗
grediens: ⁊ ꝓphetabat vſqꝫ dū veniret in Naioth in Ra
matha. Et expoliauit etiā ipſe ſe veſtimētis ſuis: ⁊ pro⸗
phetauit cum ceteris coram Samuele: ⁊ cecinit nudus
tota die illa ⁊ nocte. Unde ⁊ exiuit prouerbiū: Num et
Saul inter prophetas? XX.
A FUgit aūt David de Naioth: que eſt ī rama⸗
tha: veniēſqꝫ locutꝰ eſt corā Jonatha: Quid
feci? Que eſt iniquitas mea: et quod peccatū
meum in patrē tuū: quia querit aīam meam?
Qui dixit ei: Abſit a te: nō morieris. Neqꝫ eñi faciet pa
ter meus quicꝙ grande: vel paruū: niſi prius indicaue⸗
rit mihi. Hūc ergo celauit a me pater meus ſermonem
tantūmodo? Nequaꝙ enim erit iſtud. Et iurauit rur⸗
ſum david. Et ille ait: Scit profecto pater tuus: ꝙ inue
ni gratiā in oculis tuis: ⁊ dicet: Neſciat hoc Jonathas:
ne forte triſtetur. Quinimo viuit dominus: ⁊ viuit aīa
tua: quia vno tantum (vt ita dicam) gradu: ego morſqꝫ
diuidimur. Et ait Jonathas ad david: Quodcunqꝫ di
xerit mihi anima tua: faciā tibi. Dixit aūt david ad Jo⸗
nathan: Ecce calēde ſunt craſtino: ⁊ ego ex more ſedere
ſoleo iuxta regē ad veſcendum. Dimitte ergo me: vt ab⸗
ſcondar in agro vſqꝫ ad veſperā diei tertie. Si reſpiciēs
B requiſierit me pater tuus: reſpondebis ei: Rogauit me
david: vt iret celeriter in Bethlehem ciuitatē ſuā: quia
victime ſolēnes ibi ſunt vniuerſis cōtribulibus ſuis. Si
dixerit bene: pax erit ſeruo tuo: ſi aūt fuerit iratus: ſcito
quia cōpleta eſt malicia eiꝰ. Fac ergo miſericordiam in
ſeruum tuū: quia foedus domini me famulū tuum tecū
inire feciſti. Si aūt eſt iniqtas aliqua in me: tu me inter⸗
fice: ⁊ ad patrē tuū ne introducas me. Et ait ionathas:
Abſit hoc a me. Neqꝫ eñi fieri poteſt: vt ſi certe cognoue
ro cōpletam eſſe patris mei maliciam cōtra te: non an⸗
nunciē tibi. Reſpōditqꝫ david ad Jonathan: Quis re⸗
nūciabit mihi: ſi qd forte reſpōderit tibi pater tuꝰ dure
de me? Et ait ionathas ad david: Ueni: et egrediamur
C foras in agrū. Cūqꝫ exiſſent ambo ī agrū: ait Jonathas
ad david: Dñe deꝰ Iſrael: ſi inueſtigauero ſententiā pa⸗
tris mei craſtino vel perendie: ⁊ aliqd boni fuerit ſuper
david: ⁊ non ſtatī miſero ad te: ⁊ notū tibi fecero: hec fa
ciat deꝰ Jonathe: ⁊ hec augeat. Si autem perſeuerave
rit patris mei malicia aduerſum te: reuelabo aurē tuā ⁊
dimittā te: vt vadas ī pace: ⁊ ſit dominus tecū: ſicut fuit
cū patre meo. Et ſi vixero: facias mihi miſericordiā do⸗
mini: ſi vero mortuꝰ fuero: nō auferas miſericordiā tuā
a domo mea vſqꝫ in ſempiternū. Aut ſi nō fecero: quādo
eradicauerit dominus inimicos david: vnūquēqꝫ de ter
ra: auferat david Jonathan de domo ſua: ⁊ requirat do
minus de manu inimicoꝝ david. Pepigit ergo Jona⸗
thas foedus cū domo david. Et reqſiuit dñs de manu
inimicoꝝ david. Et addidit Jonathas deierare david:
eo ꝙ diligeret illū. Sicut eñi aīam ſuā: ita diligebat eū.
D Dixitqꝫ ad eū Jonathas: Cras calēde ſunt: ⁊ reqreris.
Requiretur eñi ſeſſio tua vſqꝫ perendie. Deſcēdes ergo
feſtinus: ⁊ venies in locum: vbi celādus es in die quādo
operari licet: ⁊ ſedebis iuxta lapidē: cui nomen eſt Ezel.
Et ego tres ſagittas mittā iuxta eū: ⁊ iaciam quaſi exer
cens me ad ſignū. Mittā quoqꝫ ⁊ puerū: dicens ei: Uade:
⁊ affer mihi ſagittas. Si dixero puero: ecce ſagitte ītra
te ſunt: tolle eas: tu veni ad me: quia pax tibi eſt: et nihil
eſt mali: viuit dominus. Si autem ſic locutus fuero pue
ro: ecce ſagitte vltra te ſunt: vade in pace: quia dimiſit te
dominus. De verbo aūt quod locuti ſumus ego ⁊ tu: ſit
dominus inter me ⁊ te: vſqꝫ in ſempiternū. Abſcōditus
eſt ergo david in agro: ⁊ venerūt calende: ⁊ ſedit rex ad
comedendum panē. Cūqꝫ ſediſſet rex ſuper cathedram
ſuam: ſ'm conſuetudinem que erat iuxta parietem: ſur⸗
rexit Jonathas: ⁊ ſedit abner ex latere ſaul: vacuuſqꝫ ap
paruit locus david. Et nō eſt locutus ſaul quicꝙ ī die il
la. Cogitabat eñi: ꝙ forte eueniſſet ei: vt non eſſet mun E
dus: nec purificatus. Cūqꝫ illuxiſſet dies ſecūda poſt ca
lēdas: rurſus apparuit vacuus locꝰ david. Dixitqꝫ ſaul
ad ionathan filiū ſuū: Cur non venit filius Iſai: nec heri
nec hodie ad veſcendū? Reſpōditqꝫ ionathas ſauli: Ro
gauit me obnixe: vt iret ī Bethlehē: ⁊ ait: Dimitte me:
quoniā ſacrificiū ſolēne eſt ī ciuitate mea: vnꝰ de fratribꝰ
meis accerſiuit me. Nūc ergo ſi inueni gratiā in oculis
tuis: vadā cito: ⁊ videbo fratres meos. Ob hāc cauſam:
nō venit ad mēſam regis. Iratꝰ aūt ſaul aduerſum iona
than: dixit ei: Fili mulierꝫ vltro virū rapientꝫ: nūqd igno
ro: qa diligis filiū Iſai ī confuſionē tuam: ⁊ in confuſio⸗
nem ignominioſe matrꝫ tue? Oībus eñi diebus: qbus fi F
lius Iſai vixerit ſuper terram: non ſtabilieris tu: neqꝫ re
gnum tuum. Itaqꝫ iam nunc mitte: ⁊ adduc eū ad me:
quia filius mortis eſt. Reſpondens aūt Jonathas ſauli
patri ſuo: ait: Quare morietꝛ? Quid fecit? Et arripuit
ſaul lanceam: vt percuteret eū. Et ītellexit Jonathas:
ꝙ definitū eſſet a patre ſuo: vt īterficeretur david. Sur⸗
rexit ergo Jonathas a mēſa ī ira furoris: ⁊ nō comedit
in die calendarum ſecunda panem. Contriſtatus eſt eñi
ſuper david: eo ꝙ cōfudiſſet eū pater ſuus. Cūqꝫ illuxiſ⸗
ſet mane: venit Jonathas ī agrū iuxta placitum david:
⁊ puer paruulus cū eo. Et ait ad puerū ſuū: Uade: ⁊ af
fer mihi ſagittas: quas ego iacio. Cūqꝫ puer cucurriſſet
iecit aliā ſagittam trans puerū. Uenit itaqꝫ puer ad lo
cum iaculi: quod miſerat Jonathas. Et clamauit Jo⸗
nathas poſt tergū pueri: ⁊ ait: Ecce ibi eſt ſagitta porro
vltra te. Clamauitqꝫ iterū Jonathas poſt tergū pueri: G
dicens: Feſtina velociter: ne ſteteris. Collegit autē puer
Jonathe ſagittas: ⁊ attulit ad dñm ſuum: ⁊ quid agere
tur: penitus ignorabat. Tantummodo eñi Jonathas
⁊ david rem nouerant. Dedit ergo Jonathas arma ſua
puero: ⁊ dixit ei: Uade: ⁊ defer ī ciuitatē. Cūqꝫ abiiſſet
puer: ſurrexit david de loco: q vergebat ad auſtrū: ⁊ ca
dens pronus in terram: adorauit tertio: ⁊ oſculantes ſe
alterutrum: fleuerunt pariter: david autem amplius.
Dixit ergo Jonathas ad david: Uade ī pace. Quecūqꝫ
iurauimus ambo ī nomine domini: dicentes: Dominus
ſit inter me ⁊ te: ⁊ inter ſemen tuū: ⁊ ſemen meum vſqꝫ
in ſempiternum. Et ſurrexit david: ⁊ abiit: ſed ⁊ Jona
thas ingreſſus eſt ciuitatem. XXI.
VEnit aūt ⁊ david in Nobe ad Achimelech ſa A
cerdotem: ⁊ obſtupuit Achimelech: eo ꝙ ve⸗
niſſet david: ⁊ dixit ei: Quare tu ſolus: ⁊ nul⸗
lus eſt tecū? Et ait david ad Achimelech ſa⸗ infra.25.b
cerdotē: Rex precepit mihi ſermonem: ⁊ dixit: Nemo
ſciat rē: ꝓpter quā miſſus es a me: ⁊ cuiuſmodi ꝓcepta
tibi dederim. Nā ⁊ pueris meis cōdixi in illū ⁊ illū locū.
Nūc ergo ſi quid habes ad manum vel quinqꝫ panes: da
mihi: aut quicquid inueneris. Et reſpondens ſacerdos
ad david: ait illi: Non habeo laicos panes ad manum:
ſed tantum panē ſanctū. Si mundi ſunt pueri: maxime
a mulieribus manducent. Et reſpondit david ſacerdo⸗
ti: ⁊ dixit ei: Et quidem ſi de mulieribus agitur: conti⸗

B nuimus nos ab heri ⁊ nudiuſtertius:quando egredieba
Mat.12.a nur:⁊ fuerunt vaſa pueroꝝ ſancta. Poꝛro via hec pol-
Mar.2.g. luta eſt: ſed ⁊ ipſa hodie ſanctificabitur in vaſis. Dedit
ergo ei ſacerdos ſanctificatū panem: neqꝫ enim erat ibi
panis:niſi tantum panes pꝛopoſitionis: qui ſublati fue
Luce.6.a rant a facie domini:vt ponerent panes calidi. Erat aūt
infra.2.b. ibi vir quidam de ſeruis Saul:in die illa intus in taber-
naculo domini:⁊ nomen eius Doech Idumeus: poten
C tiſſimus paſtoꝝ Saul:hic paſcebat mulas Saul. Di-
xit aūt Dauid ad Achimelech: Si habes hic ad manū
haſtā aut gladiū:da mihi:q̃a gladiū meum:⁊ arma mea
non tuli mecum. Sermo eñ regis vꝛgebat. Et dixit ſa
cerdos: Ecce hic gladius Goliath Philiſtei:quē per-
cuſſiſti in valle Terebinthi:eſt inuolutus pallio poſt E-
phot. Si iſtū vis tollere:tolle. Neqꝫ eñ hic eſt aliꝰ abſqꝫ
eo. Et ait Dauid: Nō eſt huic alter ſimilis:da mihi eū.
Surrexit itaqꝫ Dauid: ⁊ fugit in die illa a facie Saul:⁊
venit ad Achis regē Geth. Dixerūtqꝫ ſerui Achis: cū vi
D diſſent dauid: Nūquid nō iſte eſt dauid rex terre? Nō-
ſup.18.b. ne huic cātabant ꝑ choꝛos:dicētes: Percuſſit ſaul mil-
⁊ īfra 29b le:⁊ dauid decē millia? Poſuit autem dauid ſermones
iſtos in coꝛde ſuo: et extimuit valde a facie Achis regis
Geth. Et īmutauit os ſuū coꝛā Achis:⁊ collabebatur
inter manus eoꝝ:⁊ īpingebat in oſtia poꝛte:defluebātqꝫ
ſaliue eiꝰ ī barbā. Et ait achis ad ſeruos ſuos: Vidiſtis
hoīem inſanū:quare adduxiſtis eū ad me? An deſunt no-
bis furioſi: ꝙ introduxiſtis iſtū: vt fureret me pꝛeſente?
Dimittite illū hinc: ne ingrediatur domū meā XXII.

A Abijt ergo Dauid inde:⁊ fugit in ſpeluncam
Odollam. Quod cū audiſſent fratres eius:⁊
ſup.20.c. omnis domꝰ patris eius: deſcēderunt ad eū
illuc. Et cōuenerunt ad eum omnes qui erāt
in anguſtia conſtituti:⁊ oppꝛeſſi ere alieno:⁊ amaro ani
mo:⁊ factus eſt eoꝝ pꝛinceps. Fuerūtqꝫ cū eo quaſi qua-
dringēti viri. Et pꝛofectus eſt Dauid inde in Maſpha:
que eſt Moab. Et dixit ad regē Moab: Maneat oꝛo
pater meus ⁊ mater mea vobiſcum:donec ſciam quid fa
ciat mihi deus. Et reliquit eos ante faciē regis moab.
Manſerūtqꝫ apud eū cūctis diebꝰ: quibus Dauid fuit
Mar.2.b. in pꝛeſidio. Dixitqꝫ Gad pꝛopheta ad dauid: Noli ma-
Luce.5.f. nere in pꝛeſidio:pꝛoficiſcere:⁊ vade in terram Iuda. Et
pꝛofectus eſt dauid:⁊ venit in ſaltum areth. Et audiuit
Saul:ꝙ apparuiſſet dauid:⁊ viri qui erant cū eo. Saul
autem cum maneret in Gabaa:⁊ eſſet in nemoꝛe: quod
eſt in Ramatha:haſtam manu tenēs:cunctiqꝫ ſerui eiꝰ
B circūſtarent eū:ait ad ſeruos ſuos:q̃ aſſiſtebant ei: Audi
te me nunc filij Iemini: Nūquid omnibus vobis dabit
filius Iſai agros:⁊ vineas:⁊ vniuerſos vos faciet tribu
nos: et cēturiones:quoniā cōiuraſtis omnes aduerſum
me:⁊ nō eſt qui mihi renūciet: maxime cū ⁊ filius meus
4.reg.6.c foedus inierit cū filio Iſai? Non eſt qui vicē meā doleat
ex vobis:nec qui annunciet mihi: eo ꝙ ſuſcitauerit filius
meus ſeruū meū aduerſum me: inſidiantem mihi vſqꝫ
ſup.21.b. hodie. Reſpōdens aūt Doech Idumeus q̃ aſſiſtebat:⁊
erat pꝛimꝰ inter ſeruos Saul. Vidi (inquit) filiū Iſai
in Nobe apud Achimelech filiū Achitob ſacerdotē: qui
cōſuluit ꝓ eo dñm:⁊ cibaria dedit ei. Sed ⁊ gladiū Go
Geñ.37.c liath Philiſtei dedit illi. Miſit ergo rex ad accerſiēdū
ſupꝛa.3.c. Achimelech ſacerdotē filiū Achitob: ⁊ oēm domum pa-
ſupꝛa.21.c tris eius ſacerdotū:qui erāt in Nobe:qui vniuerſi vene
C rūt ad regē. Et ait Saul ad achimelech: Audi fili Achi
tob. Qui reſpōdit: Pꝛeſto ſum dñe. Dixitqꝫ ad eū ſaul:
Quare cōiuraſtis aduerſum me tu ⁊ filiꝰ Iſai:⁊ dediſti
ei panes ⁊ gladiū:⁊ cōſuluiſti pꝛo eo dominum: vt cōſur
geret aduerſum me:inſidiatoꝛ vſqꝫ hodie ꝑmanēs? Re
ſpōdenſqꝫ Achimelech regi:ait: Et quis in omnibus ſer-
uis tuis: ſicut dauid fidelis:⁊ gener regis: ⁊ pergēs ad
imperiū tuū:⁊ glorioſus ī domo tua? Num hodie coepi
pꝛo eo cōſulere dñm? Abſit hoc a me:ne ſuſpicet̃ rex ad-
uerſus ſeruū ſuū rem huiuſcemodi:ī vniuerſa domo pa-
tris mei. Nō eñ ſciuit ſeruus tuus quicꝙ̄ ſuper hoc ne-
gocio:vel modicum vel grāde. Dixitqꝫ rex: Moꝛte mo
rieris Achimelech tu ⁊ oīs domus patris tui:⁊ ait rex
emiſſarijs:qui circūſtabant eū: Cōuertimini:⁊ interfici
te ſacerdotes dñi. Nam manus eoꝝ cū Dauid eſt:ſcien
tes ꝙ fugiſſet:⁊ nō indicauerūt mihi. Noluerūt aūt ſerꝰ
ui regis extēdere manus ſuas ī ſacerdotes domini. Et
ait rex ad doech: Cōuertere ⁊ tu:⁊ irrue ī ſacerdotes do
mini. Cōuerſuſqꝫ doech idumeꝰ: irruit ī ſacerdotes:⁊
trucidauit ī die illa octogintaq̃nqꝫ viros veſtitos ephot
lineo. Nobe aūt ciuitatē ſacerdotū ꝑcuſſit ī oꝛe gladij vi D
ros ⁊ mulieres:⁊ paruulos:⁊ lactantes:bouēqꝫ ⁊ aſinū:
⁊ ouē in oꝛe gladij. Euadēs aūt vnus filius Achimelech
filij Achitob:cuiꝰ nomē erat Abiathar:fugit ad dauid:
⁊ nūciauit ei:ꝙ occidiſſet Saul ſacerdotes domini. Et
ait dauid ad Abiathar: Sciebam eñ in die illa:ꝙ cū ibi
eſſet doech idumeus:pꝛoculdubio annunciaret Sauli.
Ego ſum reus omnium animarū patris tui. Mane me
cum:ne timeas. Si quis queſierit animam meam: que
ret ⁊ animam tuam:mecūqꝫ ſeruaberis. XXIII.

ET annunciauerūt dauid:dicētes: Ecce Phi A
liſtijm oppugnant Ceilam:⁊ diripiūt areas.
Conſuluit ergo dauid dominū:dicēs: Num
vadam:⁊ percutiam Philiſteos iſtos? Et ait
dominus ad dauid: Vade:⁊ percuties Philiſteos:⁊ ſal
uabis Ceilam. Et dixerunt viri qui erāt cum dauid ad
eum: Ecce nos hic in Iudea cōſiſtentes timemus:quā-
to magis ſi erimus in Ceila aduerſum agmina Phili-
ſtinoꝛū? Rurſum ergo dauid cōſuluit dñm. Qui reſpō
dens ait ei: Surge:⁊ deſcēde in Ceilā. Ego eñ tradam
Philiſteos ī manu tua. Abijt ergo dauid:⁊ viri eiꝰ ī cei-
lam:⁊ pugnauit aduerſum philiſteos. Et abegit iumē-
ta eoꝝ:⁊ ꝑcuſſit eos plaga magna: ⁊ ſaluauit dauid ha-
bitatoꝛes Ceile. Poꝛro eo tēpoꝛe:quo fugiebat Abia-
thar filiꝰ Achimelech ad dauid ī ceilā ephot ſecū habens
deſcenderat. Nunciatū eſt aūt Sauli:ꝙ veniſſet dauid
in Ceilā. Et ait Saul: Tradidit eū dominus ī manus B
meas:cōcluſuſqꝫ eſt introgreſſus vꝛbē:in qua poꝛte ⁊ ſe
re ſunt. Et pꝛecepit Saul omni populo:vt ad pugnā de-
ſcēderet ī ceilā:⁊ obſideret dauid ⁊ viros eiꝰ. Quod cū
dauid reſciſſet:q̃a pꝛepararet ei Saul clam malum: di-
xit ad Abiathar ſacerdotē: Applica Ephot. Et ait da- infra.30.b
uid: Domine deus Iſrael:audiuit famā ſeruus tuus:ꝙ
diſponat Saul venire ī ceilā:vt euertat vꝛbē ꝓpter me.
Si tradēt me viri Ceile ī manus eiꝰ: ⁊ ſi deſcēdet ſaul:
ſicut audiuit ſeruus tuus:dñe deus Iſrael indica ſeruo
tuo. Et ait dñs: Deſcendet. Dixitqꝫ dauid rurſum: Si
tradēt me viri ceile:⁊ viros q̃ ſunt mecū in manus ſaul?
Et dixit dñs: Tradēt. Surrexit ergo dauid ⁊ viri eius
quaſi ſexcēti:⁊ egreſſi de ceila huc atqꝫ illuc vagabantur
incerti. Nunciatūqꝫ eſt ſaul: ꝙ fugiſſet dauid de ceila:⁊
ſaluatus eſſet:quamobrē diſſimulauit exire. Moꝛaba-
tur autem dauid in deſerto in locis firmiſſimis:mānſitqꝫ
in mōte ſolitudinis Ziph: in mōte opaco. Querebat eū
tamen ſaul cūctis diebꝰ:⁊ nō tradidit eum dominus in
manus eius. Et vidit dauid: ꝙ egreſſus eſſet Saul: vt C
quereret aīam eiꝰ. Poꝛro dauid erat ī deſerto Ziph in
ſylua. Et ſurrexit Ionathas filiꝰ ſaul:⁊ abijt ad dauid ī
ſyluā:⁊ cōfoꝛtauit manꝰ eiꝰ ī deo: dixitqꝫ ei: Ne timeas:
neqꝫ eñ inueniet te manꝰ ſaul patris mei. Et tu regna-
bis ſuper Iſrael:⁊ ego ero tibi ſecundus. Sed ⁊ ſaul pa
ter meꝰ ſcit hoc. Percuſſit ergo vterqꝫ foedus coꝛā do-
mino. Manſitqꝫ dauid in ſylua: Ionathas aūt reuerſus
eſt in domū ſuā. Aſcenderunt aūt Ziphei ad ſaul in Ga-
baa:dicētes: Nōne ecce dauid latitat apud nos in locis
tutiſſimis ſylue:in colle Achile:que eſt ad dexterā deſer
ti? Nūc ergo ſicut deſiderauit aīa tua:vt deſcenderes:
deſcēde:noſtrū aūt erit: vt tradamus eū ī manus regis.
Dixitqꝫ ſaul: Benedicti vos a domino: quia doluiſtis vi 2.Reg.3.e
cem meam. Abite ergo oꝛo:⁊ diligētius pꝛeparate:⁊ cu

riosius agite:⁊ cōſyderate locum vbi ſit pes eius veloci-
ter:vel quis viderit eum ibi:vbi dixiſtis? Recogitat em̄
D de me:ꝙ callide inſidier ei. Conſyderate:⁊ videte om̄ia
latibula eius:in ꝗbus abſconditur:⁊ reuertimini ad me
ad rem certā:vt vadam vobiſcum. Quod ſi etiā in terrā
ſe obſtruxerit:perſcrutabor eū in cunctis millibꝰ Juda.
At illi ſurgētes abierūt in Ziph ante Saul. Dauid aūt
⁊ viri eius erāt in deſerto Maon:in cāpeſtribus ad de-
xterā Jeſimon. Juit ergo Saul ⁊ ſocij eius ad querendum
dum eum. Et nunciatum eſt Dauid: ſtatimqꝫ deſcēdit
ad petrā:⁊ verſabatꝰ in deſerto Maon. Quod cum au-
diſſet Saul:ꝑſecutus eſt Dauid in deſerto Maon. Et
ibat Saul ⁊ viri eiꝰ ad latꝰ montis ex parte vna. Dauid
aūt ⁊ viri eiꝰ erāt ī latere mōtis ex parte altera. Porro
Dauid deſperabat ſe poſſe euadere a facie Saul. Itaqꝫ
Saul:⁊ viri eiꝰ ī modū corone cingebāt Dauid:⁊ viros
eiꝰ:vt caperēt eos. Et nuncius venit ad Saul:dicēs: Fe
ſtina:⁊ veni:quoniam infuderunt ſe Philiſthijm ſuꝑ ter
ram. Reuerſus eſt ergo Saul deſiſtēs ꝑſequi Dauid:et
perrexit in occurſum Philiſtinorum: propter hoc vocaue
runt locū illum petrā diuidentem. XXIIII.

A Ascendit ergo Dauid inde:⁊ habitauit in lo-
cis tutiſſimis Engaddi. Cūqꝫ reuerſus eſſet
Saul:poſtꝙ̄ ꝑſecutus eſt Philiſteos:nūcia-
uerunt ei:dicētes: Ecce Dauid in deſerto eſt
Engaddi. Aſſumens ergo Saul tria millia electorū vi
rorum ex omni Iſrael:perrexit ad inueſtigandum Da-
uid ⁊ viros eius:etiā ſuper abruptiſſimas petras:que ſo
lis ibicibus peruie ſunt. Et venit ad caulas ouiū:que ſe
offerebāt vianti:eratqꝫ ibi ſpelunca: quam ingreſſus eſt
Saul:vt purgaret ventrē. Porro Dauid ⁊ viri eius in
interiore parte ſpelūce latebāt. Et dixerūt ſerui Dauid
ad eū: Ecce dies de qua locutus eſt dominus ad te: Ego
tradā tibi inimicū tuū:vt facias ei ſicut placuerit in ocu
lis tuis. Surrexit ergo Dauid:⁊ preſcidit orā chlamy-
dis Saul ſilēter. Poſt hec percuſſit cor ſuū Dauid: eo
infra eodē ꝙ abſcidiſſet oram chlamydis Saul. Dixitqꝫ ad viros
B ſuos: Propitius ſit mihi dominus:ne faciā hanc rē do-
mino meo Chriſto domini:vt mittam manū meā in eū:
infra 26.b quia Chriſtus domini eſt. Viuit dominus:quia niſi do-
minus percuſſerit eū:aut dies eius venerit vt moriatur:
aut deſcēdens in prelium perierit:propitius mihi ſit do
minus:vt non mittam manum meam in Chriſtum do-
mini. Et cōfregit Dauid ſeruos ſuos ſermonibus iſtis:
⁊ nō ꝑmiſit eos:vt conſurgerēt in Saul. Porro Saul
exurgēs de ſpelunca:pergebat coepto itinere. Surrexit
aūt Dauid poſt eū:⁊ egreſſus de ſpelunca clamauit poſt
tergū Saul:dicens: Dn̄e mi rex. Et reſpexit Saul poſt
ſe:⁊ inclinans ſe Dauid pronus in terram:adorauit:di-
xitqꝫ ad Saul: Quare audis verba hoīm loquentium:
Dauid querit malū aduerſum te? Ecce hodie viderunt
oculi tui: ꝙ tradiderit te dn̄s in manu mea in ſpelunca:
C ⁊ cogitaui vt occiderē te:ſed pepercit tibi oculus meus.
Dixi em̄: Nō extēdā manū meā ī dn̄m meū: ꝗa Chriſtꝰ
ſup. eodē. dn̄i eſt. Quinpotius pater mi vide ⁊ cognoſce orā chla-
mydis tue in manu mea:quoniā cū preſcinderē ſummi-
tatē chlamidis tue: nolui extendere manū meam in te.
Animaduerte:⁊ vide: quoniā nō eſt in manu mea malū:
neqꝫ iniquitas:neqꝫ peccaui in te. Tu aūt inſidiaris ani
D me mee:vt auferas eā. Judicet dn̄s inter me ⁊ te:⁊ vlci-
ſcatur me dn̄s ex te: manus aūt mea nō ſit in te: ſicut et
in prouerbio antiquo dicitur: Ab impijs egredietur im
pietas. Manus ergo mea nō ſit ī te. Quē ꝑſequeris rex
iſrael:quē ꝑſequeris? Canē mortuū ꝑſequeris: ⁊ pulicē
vnū. Sit dn̄s iudex:⁊ iudicet īter me ⁊ te:⁊ videat ⁊ iu-
dicet cauſam meā: et eruat me de manu tua. Cū aūt cō
pleſſet dauid loquēs ſermones huiuſcemodi ad Saul:
dixit Saul: Nūꝗd vox hec tua eſt fili mi dauid? Et leua
uit Saul vocē ſuā:⁊ fleuit:dixitqꝫ ad dauid: Juſtior tu
es:ꝙ̄ ego. Tu em̄ tribuiſti mihi bona: ego aūt reddidi ti
bi mala. Et tu indicaſti mihi hodie ꝗ̄ feceris mihi bona:
quomodo tradiderit me dominus in manu tua:⁊ nō oc
cideris me. Quis em̄ cū inuenerit inimicū ſuū:dimittet
eū in via bona? Sed dominus reddat tibi viciſſitudinē
hanc:pro eo quod hodie operatus es in me. Et nūc quia
ſcio: ꝙ certiſſime regnaturus ſis: ⁊ habiturus in manu
tua regnū Iſrael: iura mihi in domino:ne deleas ſemen
meum poſt me: neqꝫ auferas nomen meum de domo pa
tris mei. Et iurauit Dauid Sauli. Abijt ergo Saul in
domum ſuam: ⁊ Dauid:⁊ viri eius aſcenderunt ad tu-
tiora loca. XXV.

Mortuus eſt aūt Samuel: ⁊ congregatus eſt A
vniuerſus Iſrael:⁊ planxerunt eum nimis:
⁊ ſepelierunt eū in domo ſua in Ramatha.
Conſurgēſqꝫ Dauid: deſcendit in deſertum
Pharan. Erat aūt vir quiſpiam in ſolitudine Maon:
⁊ poſſeſſio eius ī Carmelo: ⁊ homo ille magnus nimis.
Erātqꝫ ei oues tria millia: ⁊ mille capre. Et accidit: vt
tonderetur grex eius in Carmelo. Nomen aūt viri il-
lius erat Nabal:⁊ nomen vxoris eius Abigail. Eratqꝫ
mulier illa prudētiſſima ⁊ ſpecioſa. Porro vir eius du-
rus:⁊ peſſimus:⁊ malicioſus. Erat aūt de genere Ca-
leb. Cū aūt audiſſet dauid in deſerto: ꝙ tōderet Nabal
gregē ſuū:miſit decē iuuenes:⁊ dixit eis: Aſcēdite in car
melum:⁊ venietis ad Nabal:⁊ ſalutabitis eum ex nomi
ne meo pacifice:⁊ ſic dicetis: Sit fratribus meis et tibi B
pax:⁊ domui tue pax:⁊ om̄ibꝰ quecūqꝫ habes: ſit pax:ex
multis annis ſaluos faciēs tuos:⁊ oīa tua. Audiui ꝙ tō sup.21.8.
derent paſtores tui greges tuos:qui erant nobiſcum in
deſerto. Nunꝙ̄ eis moleſti fuimus: nec aliquādo defuit
quicꝙ̄ eis de grege omni tēpore: quo fuerunt nobiſcum
in Carmelo. Interroga pueros tuos:⁊ indicabūt tibi.
Nunc ergo inueniāt pueri tui gratiā in oculis tuis. In
die enim bona venimus ad te. Quodcūqꝫ inuenerit ma-
nus tua:da ſeruis tuis:⁊ filio tuo dauid. Cūqꝫ veniſſent
pueri dauid: locuti ſunt ad Nabal omnia verba hec ex
nomine Dauid:⁊ ſiluerūt. Reſpondens autem Nabal
pueris dauid:ait: Quis eſt dauid: ⁊ quis eſt filius Iſai?
Hodie increuerūt ſerui:qui fugiūt dominos ſuos. Tol
lam ergo panes meos: ⁊ aquas meas: ⁊ carnes pecorū:
que occidi tōſoribus meis:⁊ dabo viris quos neſcio vn- C
de ſint? Regreſſi ſunt itaqꝫ pueri dauid per viam ſuam:
⁊ reuerſi venerūt:⁊ annunciauerūt ei omnia verba: que
dixerat Nabal. Tūc ait dauid pueris ſuis. Accingatur
vnuſquiſqꝫ gladio ſuo. Et accincti ſunt ſinguli gladijs
ſuis. Accinctuſqꝫ eſt ⁊ dauid enſe ſuo: ⁊ ſecuti ſunt Da-
uid quaſi quadringēti viri. Porro ducenti remanſerūt
ad ſarcinas. Abigail aūt vxori Nabal nūciauit vnus de
pueris ſuis: dicēs: Ecce dauid miſit nūcios de deſerto:
vt benedicerēt dn̄o noſtro:⁊ auerſatus eſt eos. Hoīes
iſti boni ſatis fuerunt nobis:⁊ non moleſti:nec quicꝙ̄ ali
quando perijt omni tēpore:quo fuimus cōuerſati cū eis
in deſerto. Pro muro erāt nobis tam in nocte ꝙ̄ in die
om̄ibꝰ diebus:ꝗbus pauimus apud eos greges. Quā-
obrem cōſydera:⁊ recogita quid facias:quoniā comple-
ta eſt malicia aduerſum virū tuum:⁊ aduerſus domum
tuam:⁊ ipſe eſt filius Belial:ita vt nemo poſſit ei loqui.
Feſtinauit igitꝰ Abigail:⁊ tulit ducentos panes:⁊ duos D
vtres vini:⁊ quinqꝫ arietes coctos: ⁊ quinqꝫ ſata polen-
te:⁊ centum ligaturas vue paſſe: ⁊ ducentas maſſas ca
ricarū:⁊ impoſuit ſuꝑ aſinos:dixitqꝫ pueris ſuis: Pre-
cedite me:⁊ ecce ego poſt tergum ſequar vos. Viro aūt
ſuo Nabal non indicauit. Cū ergo aſcēdiſſet aſinum:⁊
deſcēderet ad radicē montis: Dauid ⁊ viri eius deſcen-
debant in occurſum eiꝰ: quibꝰ ⁊ illa occurrit. Et ait da-
uid: Vere fruſtra ſeruaui om̄ia:que huius erāt in deſer-
to:⁊ nō perijt quicꝙ̄ de cūctis que ad eū ꝑtinebāt:⁊ red
didit mihi malū pro bono. Hec faciat dominus inimi-
cis dauid:⁊ hec addat: Si reliquero de omnibꝰ que ad
ipſum pertinent vſqꝫ mane mingentē ad parietē. Cum

aũt vidiſſet Abigail dauid:feſtinauit:⁊ deſcendit de aſi-
no:et procidit coram Dauid ſuper faciem ſuã: et adora
uit ſuper terrã: et cecidit ad pedes eius:et dixit: In me
ſit domine mi hęc iniquitas. Loquatur obſecro ancilla
tua ĩ auribus tuis:et audi verba famulę tuę. Ne ponat
oro dominus meus rex cor ſuum ſuper virum iſtum ini
quum Nabal: quia ſecundũ nomẽ ſuũ ſtultus eſt:et ſtul
ticia eſt cũ eo. Ego autẽ ancilla tua non vidi pueros tu-
E os domine mi:quos miſiſti. Nũc ergo domine mi viuit
domin⁹:et viuit anima tua:qui prohibuit te: ne venires
in ſanguinẽ: et ſaluauit animã tuam tibi. Et nunc fiant
ſicut Nabal inimici tui:⁊ qui quęrunt domino meo ma
Gen.33.b lum. Quapropter ſuſcipe benedictionẽ hanc: quã attu-
lit ancilla tua tibi domino meo: et da pueris qui ſequun
tur te dominũ meũ. Aufer iniquitatẽ famulę tuę. Faci-
ens enĩ faciet domin⁹ tibi domino meo domũ fidelẽ: q̃a
pręlia dñi domine mi tu pręliaris. Malicia ergo non in
ueniat in te oĩbus diebus vitę tuę. Si enĩ ſurrexerit ali-
quãdo homo pſequens te vel quęrens aĩam tuã: erit aĩa
dñi mei cuſtodita quaſi in faſciculo viuentiũ apud domi
nũ deũ tuũ. Porro inimicorũ tuorum anima rotabit:qua
ſi impetu:et circulo fundę. Cum ergo fecerit tibi domi-
nus dño meo oĩa hęc:quę locutus eſt bona de te: et cõſti
tuerit te ducẽ ſuper iſrael:nõ erit tibi hoc in ſingultũ:⁊ ĩ
ſcrupulũ cordis domino meo: ꝙ effuderis ſanguinẽ in-
F noxiũ:aut ipſe te vltus fueris. Et cum benefecerit domi
ſup.14.c. deute.32.e nus domino meo:recordaberis ancillę tuę: et tu benefa
cies ei. Et ait Dauid ad Abigail: Benedictus domin⁹
deus iſrael:qui miſit te hodie in occurſum meum:et be-
dictũ eloquiũ tuũ:et benedicta tu:quę ꝓhibuiſti me ho-
die ne irẽ ad ſanguinẽ:et vlciſcerer me manu mea. Alio-
quin viuit dominus deus iſrael:qui prohibuit me ne ma
lũ facerẽ tibi:niſi cito veniſſes ĩ occurſum mihi: nõ remã
ſiſſet Nabal vſq; ad lucem matutinã mingens ad parie
tẽ. Suſcepit ergo dauid de manu eius omnia quę attu
lerat ei. Dixitq; ei: Vade pacifice in domũ tuã. Ecce au
diui vocẽ tuã:et honoraui faciẽ tuã. Venit autem Abi-
gail ad nabal. Et ecce erat ei conuiuiũ in domo ei⁹ quaſi
conuiuiũ regis: et Cor nabal iocundũ. Erat enim ebri⁹
nimis:et non indicauit ei verbũ puſillum aut grande vſ
q; mane. Diluculo aũt cum digeſſiſſet vinũ Nabal:indi
G cauit ei vxor ſua verba hęc:⁊ emortuũ eſt cor eius intrin
ſecus:⁊ factus eſt quaſi lapis. Cumq; pertranſiſſent de
cẽ dies:percuſſit dominus Nabal: et mortuus eſt. Quõ
cũ audiſſet Dauid mortuũ Nabal:ait: Benedictus do
minus:q̃ vindicauit cauſam opprobrij mei de manu na-
bal:et ſeruum ſuum cuſtodiuit a malo:et maliciam Na
bal reddidit dominus in caput eius. Miſit ergo dauid
et locutus eſt ad Abigail:vt ſumeret eam ſibi in vxorem
Et venerunt pueri dauid ad Abigail in Carmelũ: et lo
cuti ſunt ad eam:dicentes: Dauid miſit nos ad te: vt ac
cipiat te ſibi in vxorem. Quę conſurgens adorauit pro
na in terram: et ait: Ecce famula tua ſit in ancillam: vt
lauet pedes ſeruorum domini mei. Et feſtinauit et ſur-
rexit Abigail:et aſcendit ſuper aſinum:et quinq; puellę
ierunt cũ ea pediſſequę eius: et ſecuta eſt nuncios dauid
et facta eſt illi vxor. Sed et Achinoen accepit Dauid de
Jezrael: et fuit vtraq; vxor eius. Saul aũt dedit Mich
ol filiam ſuam vxorem dauid alio viro: Phalti filio La-
is:qui erat de Gallim. XXVI.

A ET venerunt Ziphei ad Saul in Gabaa: dicẽ-
tes: Ecce Dauid abſcõditus eſt in colle hachi
la:quę eſt ex aduerſo ſolitudinis. Et ſurrexit
ſaul: et deſcẽdit in deſertũ Ziph: et cũ eo tria
milia virorum de electis Iſrael:vt quęreret dauid ĩ deſerto
Ziph. Et caſtrametatus eſt ſaul ĩ Gabaa Hachila:quę
erat ex aduerſo ſolitudinis in via. Dauid autem habita
bat in deſerto. Videns autem ꝙ veniſſet Saul poſt ſe in
deſertum: miſit exploratores: et didicit ꝙ illuc veniſſet
certiſſime. Et ſurrexit Dauid clam: et venit ad locum

vbi erat Saul. Cumq; vidiſſet locum ĩ quo dormiebat
Saul:et Abner filius Ner princeps militię eius:et ſau
lem dormientem in tentorio: et reliquũ vulgus per cir
cuitum eius: ait Dauid ad Achimelech Etheum: et
Abiſai filium Saruię:fratrem Joab:dicens: Quis de- B
ſcẽdet mecum ad Saul in caſtra? Dixitq; Abiſai: Ego
deſcendam tecũ. Venerunt ergo dauid et Abiſai ad po
pulum nocte:et inuenerunt ſaul iacentem:et dormientẽ
in tentorio: et haſtam fixam in terra ad caput eius: Ab-
ner autem et populum dormientes in circuitu eius.
Dixitq; Abiſai ad dauid: Concluſit deus inimicum tu
um hodie in manus tuas. Nunc ergo perfodiam eũ lan
cea in terra ſemel: ⁊ ſecundo opus non erit. Et dixit da
uid ad Abiſai: Ne interficias eum. Quis enim extẽdet
manum ſuam in Chriſtũ domini:et innocẽs erit? Et di
xit dauid: Viuit dominus: quia niſi domin⁹ percuſſerit
eum:aut dies eius venerit vt moriatur: aut in pręliũ de
ſcendens perierit:propitius ſit mihi dominus ne exten-
dam manum meam in Chriſtum domini. Nunc igitur
tolle haſtam:quę eſt ad caput eius:⁊ cyphum aquę:⁊ ab
eamus. Tulit igitur dauid haſtam:⁊ cyphum aquę:qui
erat ad caput eius:et abierunt. Et nõ erat quiſq̃ qui vi
deret:et intelligeret: ⁊ euigilaret:ſed om̃es dormiebãt:
quia ſopor domini irruerat ſuper eos. Cumq; tranſiſſet
dauid ex aduerſo :et ſtetiſſet in vertice montis delonge:
et eſſet grãde internallum inter eos:clamauit dauid ad
populum:et ad Abner filium Ner:dicens: Nõne reſpõ
debis Abner? Et reſpondens Abner: ait: Quis es tu q̃ C
clamas:et inquietas regẽ? Et ait dauid ad abner: Nun
quid nõ vir tu es? Et q̃s alius ſimilis tui ĩ Iſrael? Qua-
re ergo non cuſtodiſti dominum tuum regem? Ingreſ-
ſus eſt enim vnus de turba:vt interficeret regem domi-
num tuum. Non eſt bonum hoc qđ feciſti. Viuit domi-
nus:quoniam filij mortis eſtis vos: quia non cuſtodiſtis
dominum veſtrum Chriſtum domini. Nunc ergo vide
vbi ſit haſta regis:et vbi ſit cyphus aquę: qui erat ad ca-
put eius. Cognouit autem Saul vocem dauid:et dixit
Nunquid vox hęc tua fili mi dauid? Et ait dauid: Vox ſup.20.b
mea domine mi rex. Et ait: Quã ob cauſam domin⁹ me
us perſequitur ſeruũ ſuum? Quid feci:aut quod eſt ma-
lum in manu mea? Nunc ergo audi oro domine mi rex
verba ſerui tui. Si domin⁹ incitat te aduerſum me: odo
retur ſacrificium. Si aũt filij hominũ:maledicti ſunt in
conſpectu domini qui eiecerunt me hodie: vt non habi-
tẽ ĩ hereditate dñi: dicẽtes: Vade ſerui dijs alienis. Et D
nunc non effundatur ſanguis meus in terra corã domi-
no:quia egreſſus eſt rex Iſrael: vt quęrat pulicem vnũ:
ſicut perſequit perdix in montibus. Et ait Saul: Pec-
caui. Reuertere fili mi dauid. Nequaq̃ enim vltra tibi
malefaciam:eo ꝙ precioſa fuerit anima mea in oculis tu
is hodie. Apparet enim ꝙ ſtulte egerim:⁊ ignorauerim
multa nimis. Et reſpondens dauid:ait: Ecce haſta re-
gis:tranſeat vnus de pueris regis:et tollat eam. Domi
nus aũt retribuat vnicuiq; ſecundum iuſticiam ſuam et
fidem. Tradidit enim te dominus hodie in manum me
am:et nolui extendere manum meam in Chriſtũ domi-
ni. Et ſicut magnificata eſt aĩa tua hodie ĩ oculis meis:
ſic magnificetur anima mea in oculis domini:et liberet
me de omni anguſtia. Ait ergo Saul ad dauid: Benedi
ctus tu fili mi dauid. Et quidem faciens facies:⁊ potẽs
poteris. Abijt autẽ dauid in viam ſuam: et Saul reuer
ſus eſt in locum ſuum. XXVII.

ET ait Dauid in corde ſuo: Aliquando incidã A
vna die ĩ manus Saul. Nõne melius eſt vt fu
giã: et ſaluer in terra philiſtinorũ: vt deſperet
ſaul: ceſſetq; me quęrere in cunctis finibus iſ
rael? Fugiã ergo manus ei⁹. Et ſurrexit dauid: et abijt
ipſe:et ſexcenti viri cũ eo:ad Achis filiũ Maoch regem infra.30.a
Geth. Et habitauit dauid cũ Achis in geth:ipſe ⁊ viri ei B
us:⁊ domus eius: ⁊ duę vxores eius Achitoẽ Jezraeli-

tes:et Abigail vxoꝛ Nabal Carmeli. Et nunciatum eſt
Saul ꝙ fugiſſet Dauid in geth:et non addidit vltra q̄-
rere eum. Dixit autē dauid ad Achis: Si inueni gratiā
in oculis tuis:detur mihi locus in vna vꝛbium regionis
huius: vt habitem ibi. Cur enim manet ſeruus tuus in
ciuitate regis tecum? Dedit itaqꝫ ei Achis ī die illa Si-
celag. Propter quam cauſam facta eſt ſicelag regū Iu
da vſqꝫ in diē hanc. Fuit autē numerus dierum quibus
C habitauit dauid ī regiōe philiſtinoꝝ:q̄tuoꝛ mēſiū. Et aſ
cendit Dauid:et viri eius: et agebāt pꝛędas de geſſuri:
et de Gerzi:⁊ de Amalechitis. Hi enim pagi habitabāt
in terra antiquitus euntibus Sur vſqꝫ ad terrā Aegy-
pti. Et percutiebat dauid oēm terrā illoꝝ:nec relinque
bat viuentē virū et mulierē:tollenſqꝫ oues:et boues: et
aſinos:et camelos:et veſtes reuertebatur: ⁊ veniebat ad
D Achis. Dicebat aūt ei Achis: In quē irruiſti hodie? Re
ſpondebat dauid: Contra meridiem Iudę: ⁊ cōtra me
ridiem Ierahmeel:et contra meridiē Ceni. Virū ⁊ mu
lierem non viuificabat Dauid:nec adducebat in Geth:
dicens: Ne foꝛte loquātur aduerſum nos: Hęc fecit da
uid. Et hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus
habitauit in regione philiſtinoꝝū. Credidit ergo achis
dauid dicens: Multa enim mala operatus eſt cōtra po
pulum ſuū iſrael. Erit igitur mihi ſeruus ſempiternus.

A Actum eſt autē in diebus illis XXVIII.
F Congregauerunt philiſtijm agmina ſua: vt
p̄pararent̄ ad bellū cōtra Iſrael. Dixitqꝫ ach
is ad dauid: Sciens nunc ſcito:quoniā mecū
egredieris in caſtris tu et viri tui. Dixitqꝫ dauid ad ach
is: Nunc ſcies quę facturus eſt ſeruus tuus. Et ait ach
ſupꝛa 25 a is ad dauid: Et ego cuſtodē capitis mei ponam te cun-
ctis diebus. Samuel autē moꝛtuus eſt: planxitqꝫ eū om-
nis iſrael: et ſepelierunt eum in Ramatha vꝛbe ſua. Et
Saul abſtulit magos et hariolos de terra: et interfecit
eos:qui phythones habebāt ī ventre. Cōgregatiqꝫ ſunt
philiſtijm:et venerunt:et caſtrametati ſunt in Sunam.
Cōgregauit aūt et ſaul vniuerſum Iſrael: et venit ī gel
boe. Et vidit ſaul caſtra philiſtijm:et timuit:et expauit
coꝛ eius nimis. Cōſuluitqꝫ dominū: et nō reſpondit ei:
neqꝫ per ſomnia:neqꝫ per ſacerdotes:neqꝫ per ꝓphetas.
Dixitqꝫ ſaul ſeruis ſuis: Querite mihi mulierē habentē
ſupꝛ.14.f. phythonē:et vadā ad eam:⁊ ſciſcitaboꝛ per illā. Et dixe
Leui.20d runt ſerui eius ad eum: Eſt mulier phythonē habens in
deut. 18.b Endoꝛ. Mutauit ergo habitū ſuū: veſtituſqꝫ eſt alijs ve
actū.16.c ſtimētis:et abijt ipſe ⁊ duo viri cū eo:veneruntqꝫ ad mu
B lierē nocte:⁊ ait illi: Diuina mihi ī phythōe:⁊ ſuſcita mi
hi quē dixero tibi. Et ait mulier ad eum: Ecce tu noſti
quanta fecerit ſaul:et quomodo eraſerit magos:⁊ hari-
olos de terra. Quare ergo inſidiaris animę meę: vt occi
dar? Et iurauit ei ſaul in domino:dicēs: Viuit domin⁹
quia nō eueniet tibi quicꝙ̄ mali pꝛopter hanc rē. Dixit-
qꝫ ei mulier: Quē ſuſcitabo tibi? qui ait: Samuelē mihi
ſuſcita. Cū aūt vidiſſet mulier ſamuelē:exclamauit vo
ce magna:⁊ dixit ad Saul: Quare impoſuiſti mihi? Tu
es enim ſaul. Dixitqꝫ ei rex: Noli timere. Quid vidiſti?
Et ait mulier ad ſaul: Deos vidi aſcendentes de terra.
Dixitqꝫ ei: Qualis eſt foꝛma eius? Quę ait: Vir ſenex aſ-
cendit:et ipſe amictus eſt pallio. Et intellexit ſaul:ꝙ ſa-
C muel eſſet:et inclinauit ſe ſuper faciem ſuā in terra:⁊ ad
oꝛauit. Dixit autē Samuel ad ſaul: Quare inquietaſti
me:vt ſuſcitarer? Et ait ſaul: Coartoꝛ nimis. Siquidē
philiſtijm pugnāt aduerſum me:et deus receſſit a me:⁊
exaudire me noluit:neqꝫ ī manu ꝓphetarū:neqꝫ per ſom
nia. Vocaui ergo te:vt oſtenderes mihi quid faciā. Et
ſupꝛa.25f ait ſamuel:quid interrogas me:cū dominus receſſerit a
te:⁊ tranſierit ad ęmulū tuū? Faciet eñ tibi dominus:ſi
cut locutus eſt in manu mea:et ſcindet regnū tuū de ma
nu tua:⁊ dabit illud pꝛoximo tuo dauid:quia nō obedi-
ſti voci domini: neqꝫ feciſti irā furoꝛis eius in Amalech.
Idcirco ꝙ pateris:fecit tibi dominus hodie:⁊ dabit do

minus etiā Iſrael tecum in manu philiſtijm. Cras aūt
tu et filij tui mecum eritis:ſed ⁊ caſtra Iſrael tradet do
minus in manus philiſtijm. Statimqꝫ ſaul cecidit poꝛ-
rectus in terram. Extimuerat eñ verba ſamuelis:et ro
bur non erat in eo : quia non comederat panem tota die
illa. Ingreſſa eſt itaqꝫ mulier illa ad Saul. Conturba D
tus enim erat valde. Dixitqꝫ ad eum: Ecce obediuit an
cilla tua voci tuę: et poſui animam meam in manu mea
et audiui ſermones tuos: quos locutus es ad me. Nūc
igitur audi et tu vocem ancillę tuę : et ponam coꝛam te
buccellam panis:vt comedens cōualeſcas:et poſſis iter Geñ.18.a.
agere. Qui renuit: et ait : Non comedam. Coegerunt
autem eum ſerui ſui et mulier:⁊ tandem audita voce eo
rum ſurrexit de terra:⁊ ſedit ſuper lectū. Mulier aūt il
la habebat vitulum paſcualem in domo:et feſtinauit: et
occidit eum. Tollenſqꝫ farinam : miſcuit eam: et coxit
azyma:et poſuit ante Saul:et ante ſeruos eius. Qui cū
comediſſent:ſurrexerunt et ambulauerunt per totā no-
ctem illam. XXIX.

C Ongregata ſunt Philiſtijm vniuerſa agmi A
na in Aphec. Sed et Iſrael caſtrametat⁹ eſt
ſuper fontem: qui erat in Iezrael. Et ſatra-
pę quidem Philiſtijm incedebant in centu-
rijs ⁊ milibus. Dauid aūt: ⁊ viri eius erāt in nouiſſimo
agmīe cū achis. Dixerūtqꝫ pꝛincipes philiſtijm ad achis: B
Quid ſibi volūt hebręi iſti? Et ait achis ad pꝛīcipes phi 1.para.12.
liſtijm: Nunq̇d ignoꝛatis dauid:q̄ fuit ſeruus ſaul reg
Iſrael:⁊ eſt apud me multis dieb⁹ ⁊ annis? Et nō īueni
in eo q̇cꝙ̄ mali:ex die q̄ tranſfugit ad me:vſqꝫ ad diē hāc.
Irati ſunt aūt aduerſus eū pꝛincipes Philiſtijm:et di-
xerūt ei: Reuertatur vir: et ſedeat in loco ſuo:in quo cō
ſtituiſti eum: et non deſcendat nobiſcum in pꝛęlium: ne
fiat nobis aduerſarius : cum pꝛęliari coeperimus: quo-
modo enim aliter poterit placare dominum ſuum: niſi
in capitibus noſtris? Nōne iſte eſt Dauid cui cantabāt
in choꝛis:dicentes: Percuſſit Saul in milibus ſuis: et ſupꝛa.13.c
Dauid in decem milibus ſuis. Vocauit ergo Achis Da īfra. 31.d.
uid:et ait ei: Viuit dominus:quia rectus es tu: et bon⁹ C
in conſpectu meo:et exitus tuus:et introitus tuus me- eccle 47a
cum eſt in caſtris. Et non inueni in te quicꝙ̄ mali ex die
qua veniſti ad me:vſqꝫ in diem hanc: ſed ſatrapis nō pla
ces. Reuertere ergo ⁊ vade in pace:et non offendas ocu
los ſatraparum Philiſtijm. Dixitqꝫ Dauid ad Achis:
Quid enim feci: ⁊ quid inueniſti in me ſeruo tuo a die q̄
fui in conſpectu tuo vſqꝫ in diem hanc:vt non veniam: et
pugnē contra inimicos domini mei regis? Reſpondēs
autem Achis: locutus eſt ad Dauid: Scio quia bonus
es tu in oculis meis: ſicut angelus dei:ſed pꝛincipes phi
liſtinoꝛum dixerunt: Non aſcendet nobiſcum in pꝛęliū.
Igitur conſurge mane:tu et ſerui domini tui:qui vene- D
runt tecum:et cum de nocte ſurrexeritis: ⁊ coeperit dilu
ceſcere:ꝑgite. Surrexit itaqꝫ de nocte Dauid ipſe et vi-
ri eius:vt pꝛoficiſcerentur mane:⁊ reuerterentur ad ter
ram philiſtijm: Philiſtijm autē aſcenderunt in iezrael.

C Umqꝫ veniſſent Dauid:et viri XXX.
eius in Sicelag die tertia: Amalechitę impe- A
tum fecerant ex parte auſtrali in Sicelag:⁊ ꝑ
cuſſerant Sicelag:et ſuccenderant eam igni:
⁊ captiuas duxerāt mulieres ex ea a minimo vſqꝫ ad ma
gnum:et non interfecerant quēꝙ̄:ſed ſecum duxerāt:et
pergebant itinere ſuo. Cum ergo veniſſet Dauid:et vi-
ri eius ad ciuitatem:et inueniſſent eam ſuccenſam igni:
et vxoꝛes ſuas: et filios ſuos : et filias ductas eſſe capti-
uas: leuauerunt Dauid et populus: qui erat cum eo:vo
ces ſuas:et planxerunt donec deficerent in eis lachrymę
Siquidem et duę vxoꝛes Dauid captiuę ductę fuerant ſupꝛa 27a
Achinoen Iezraelites : et Abigail vxoꝛ Nabal Carme B
li: et contriſtatus eſt Dauid valde. Volebat enim eum
populus lapidare:quia amara erat anima vniuſcuiuſqꝫ
viri ſuper filijs ſuis:et filiabus. Confoꝛtatus eſt autem

Dauid in domino deo ſuo:et ait ad Abiathar ſacerdotē
filiū Achimelech: Applica ad me Ephot. Et applicuit
Abiathar Ephot ad Dauid:et conſuluit Dauid domi-
C nuum dicens: Perſequar latrunculos hos:et coprehen
ſup.13.b. dam eos an non? Dixitq́ ei dominus: Perſequere: abſ-
q́ dubio enim cōprehēdes eos:et excuties prędā. Abijt
ergo Dauid ipſe et ſexcenti viri:qui erant cum eo:et ve-
nerunt vſq́ ad torrentē Beſor:et laſſi quidē ſubſtiterūt
Perſecutus eſt autē Dauid ipſe et quadrīgenti viri cū
eo. Subſtiterant enim ducenti:qui laſſi tranſire non po
terant torrentem Beſor. Et inuenerunt virū Aegypti
um in agro:⁊ adduxerunt eum ad Dauid. Dederuntq́
ei panem:vt comederet et biberet aquam:ſed et fragmē
maſſę caricarum:et duas ligaturas vuę paſſę. Qui cum
comediſſet:reuerſus eſt ſpiritus eius:et refocillatus eſt
Nō enim comederat panem: neq́ biberat aquā tribus
diebus:et tribus noctibus. Dixit itaq́ ei dauid: Cuius
D es tu:vl' vnde:⁊ q̊ pergis? Qui ait: Puer ęgyptius ego
ſum:ſeruus viri Amalechitę. Dereliquit aūt me domi-
nus meus: quia ęgrotare coepi nudiuſtertius. Siq́dē
nos erupimus ad auſtralem plagam Cerethi: et cōtra
Iudam:et ad meridiem Caleph:et Sicelag ſuccendi-
mus igni. Dixitq́ ei dauid: Potes me ducere ad cune
um iſtū? Qui ait: Iura mihi per deū: ꝙ nō occidas me:
et non tradas me in man⁹ domini mei:⁊ ego ducā te ad
cuneū iſtum. Et iurauit ei Dauid. Qui cū duxiſſet eū:
ecce illi diſcumbebāt ſuper faciē vniuerſę terrę comedē
tes et bibentes:et quaſi feſtum celebrantes diē pro cun-
cta pręda:et ſpolijs quę ceperant de terra Philiſtijm:⁊
E de terra Iuda. Et percuſſit eos dauid a veſpere vſq́ ad
veſperam alterius diei:et non euaſit ex eis quiſꝙ̄:niſi tā
tum quadringenti viri adoleſcentes:qui aſcenderant ca
melos:et fugerant. Eruit ergo dauid omnia quę tule-
rant Amalechitę:et duas vxores ſuas eruit. Nec defuit
quiſꝙ̄ a paruo vſq́ ad magnū:tam de filijs ꝙ̄ de filiabus
et de ſpolijs:et quęcunq́ rapuerant:omnia reduxit Da
uid:et tulit vniuerſos greges et armenta:⁊ minauit an
te faciē ſuā. Dixeruntq́:hęc eſt pręda dauid. Venit aūt
dauid ad ducentos viros: qui laſſi ſubſtiterāt: nec ſequi
poterant dauid: et reſidere eos iuſſerat in torrente Be
F ſor. Qui egreſſi ſunt obuiam Dauid:et populo qui erat
cum eo. Accedens autē dauid ad populū: ſalutauit eos
pacifice. Reſpondenſq́ omnis vir peſſimus:et iniquus
de viris:qui erant cū dauid:dixit: Quia non venerūt no
biſcum:non dabimus eis quicꝙ̄ de pręda quā eruimus:
ſed ſufficiat vnicuiq́ vxor ſua et filij: quos cū acceperit:
recedāt. Dixit autē dauid: Non ſic facietis fratres mei
de his quę tradidit nobis dominus: et cuſtodiuit nos:
et dedit latrunculos qui eruperant aduerſum nos ī ma
nus noſtras:nec audiet vos quiſꝙ̄ ſub ſermone hoc. Ae-
qua enim pars erit deſcendentis ad prelium:et remanē
tis ad ſarcinas:⁊ ſimiliter diuidēt. Et factum eſt hoc ex
die illa:et deinceps conſtitutum et prefinitū: ⁊ quaſi lex
G in Iſrael vſq́ in diem hanc. Venit ergo Dauid in Sice
lag: et miſit dona de pręda ſenioribꝰ Iuda et proximis
ſuis:dicens: Accipite benedictiōem de pręda hoſtiū dn̄i
His qui erant in Bethel:⁊ qui in Ramoth ad meridi-
em:et qui in Iathir:⁊ q̊ in Aroer:et qui in Siphamoth
et q̊ in Eſthamoa:et qui ī Rachal:et qui in vrbibus Ie
rahmeel:et qui in vrbibus Ceni:et qui in Horma:⁊ qui
in lacu Aſoan:et qui in Atach:et qui in Hebron: et reli-
quis qui erant in his locis:in quibus commoratus fue-
rat dauid et viri eius. XXXI.

A
1.par.10.a Philiſtijm aūt pugnabāt aduerſum iſrael. Et
fugerūt viri iſrael ante faciē philiſtijm:⁊ ceci
derunt interfecti in mōte Gelboe. Irruerūt-
q́ philiſtijm in Saul ⁊ in filios eius:⁊ percuſ
ſerunt Ionathan et Abinadab et Melchiſua filios ſaul:
totumq́ pondus prelij verſum eſt in Saul. Et conſecu
ti ſunt eum viri ſagittarij: ⁊ vulneratus eſt vehementer
a ſagittarijs. Dixitq́ ſaul ad Armigerum ſuum: Euagi
na gladium tuum:et percute me: ne forte veniant incir B
cumciſi iſti:et interficiāt me illudentes mihi. Et noluit Judi.8.g
armiger eiꝰ:fuerat enim nimio terrore perterritus. Ar- 1para 10a
ripuit itaq́ Saul gladium ſuum: et irruit ſuper eum.
Quod cum vidiſſet armiger eius:videlicet ꝙ mortuus
eſſet Saul:irruit etiā ipſe ſuper gladium ſuum:et mor-
tuus eſt cū eo. Mortuus eſt ergo ſaul:⁊ tres filij eius:et
armiger illius:et vniuerſi viri eius ī die illa pariter. Vi C
dentes aūt filij iſrael: qui erant trans vallem ⁊ trans ior
danem:ꝙ fugiſſent viri Iſraelitę:et ꝙ mortuꝰ eſſet ſaul
et tres filij eius:reliquerunt ciuitates ſuas et fugerunt.
Veneruntq́ Philiſtijm:et habitauerunt ibi. Facta au-
tē die altera venerunt philiſtijm:vt expoliarent interfe-
ctos:et inuenerunt ſaul:et tres filios eius iacentes ī mō
te gelboe. Et preciderunt caput Saul: et expoliauerūt
eum armis:et miſerunt in terram philiſtinorū per circu
itum:vt annunciaretur in templis idolorum:et in popu
lis. Et poſuerunt arma eius in templo Aſtaroth: corpꝰ D
vero eius ſuſpenderunt in muro Bethſean. Quod cum
audiſſent habitatores Iabes Galaad:quęcunq́ fecerāt
philiſtijm ſaul:ſurrexerunt omnes viri fortiſſimi:et am
bulauerunt tota nocte:et tulerunt cadauer Saul:et ca
dauera filiorum eius de muro Bethſean. Veneruntq́ vi
ri Iabes Galaad: et combuſſerunt ea igni: et tulerunt
oſſa eorum:et ſepelierunt in nemore Iabes:et ieiunaue
runt ſeptem diebus.

Finis

Secundus Liber Samuelis

quem nos ſecundum Regum dicimus. Cap. I

Factū eſt autē poſtꝙ̄ mor- A
tuus eſt Saul:vt dauid reuerteretur a cęde
Amalech:et maneret in Sicelag duos dies
In die autē tertia apparuit homo veniens
de caſtris ſaul veſte cōſciſſa: ⁊ puluere conſperſus caput
Et vt venit ad Dauid: cecidit ſuper faciem ſuam:et ad
orauit. Dixitq́ ad eū Dauid: Vnde venis? Qui ait ad 2.reg.4.d
eū: De caſtris Iſrael fugi. Et dixit ad eum Dauid: Quod
eſt verbum qd̄ factum eſt? Indica mihi. Qui ait: Fugit ifra.24.e
populus ex prelio: et multi corruētes e populo mortui 1.par.12.b
ſunt:ſed et ſaul et Ionathas filius eius interierunt. Di
xitq́ Dauid ad adoleſcentem: qui nunciabat ei: Vnde B
ſcis quia mortuus eſt Saul:⁊ Ionathas filius eius? Ait
adoleſcens qui nunciabat ei: Caſu veni in montem Gel
boe: et ſaul incumbebat ſuper haſtā ſuā. Porro currus
et equites appropinquabant ei: ⁊ cōuerſus poſt tergum
ſuū: videnſq́ me vocauit. Cui cū reſpondiſſem: aſſum.
Dixit mihi: Quis nam es tu? Et aio ad eū: Amalechi-
tes ego ſum. Et locutus eſt mihi: Sta ſuper me:⁊ inter
fice me:qm̄ tenent me anguſtię: et adhuc tota aīa mea ī
me eſt. Stāſq́ ſuper eum:occidi illum: Sciebā em̄ ꝙ vi
uere non poterat poſt ruinam. Et tuli diadema qd̄ erat infra.3.f. 2.13.f.
in capite eius: et armillam de brachio illius:et attuli ad C
te dominum meū huc. Apprehēdens autem dauid veſti
mēta ſua ſcidit:oēſq́ viri qui erant cum eo: ⁊ planxerūt
⁊ fleuerūt:⁊ ieiunauerūt vſq́ ad veſperam ſuper Saul:
⁊ ſuper Ionathan filiū eius:⁊ ſuper populū domini:⁊ ſu
per domum Iſrael:eo ꝙ corruiſſent gladio. Dixitq́ da
uid ad iuuenē qui nunciauerat ei: Vnde es tu? Qui re-
ſpondit: Filius hominis aduenę Amalechitę ego ſum.
Et ait ad eum Dauid: Quare non timuiſti mittere ma
num tuam:vt occideres Chriſtū domini? Vocanſq́ da
uid vnum de pueris ſuis:ait: Accedens irrue in eū. Qui
pcuſſit illū:⁊ mortuꝰ eſt. Et ait ad eū Dauid: Sanguis
tuus ſuper caput tuū. Os em̄ tuū locutū eſt aduerſum

te dicẽs: Ego interfeci Chriſtum domini. Planxit aũt
dauid planctũ huiuſcemodi ſuper ſaul: et ſuper ionathã
heb. arc⁹ ecce ſcriptus eſt in libro iuſtorum filiũ eius: ⁊ pꝛecepit: vt docerent filios Juda* arcũ: ſicut
ſcriptũ eſt in libꝛo iuſtoꝛũ. Et ait: Cõſydera iſrael ꝓ his
qui moꝛtui ſunt ſup excelſa tua vulnerati. Inclyti iſrael
ſuper montes tuos ĩterfecti ſunt. Quomodo ceciderũt
D foꝛtes? Nolite annunciare in Geth: neqꝫ annũcietis in
cõpitis aſcalonis: ne foꝛte lętentur filię philiſtijm: ne ex
ultent filię incircũciſoꝛũ. Montes gelboe: nec ros: nec
pluuia veniãt ſuper vos. Neqꝫ ſint agri pꝛimitiarũ: quia
ibi abiectus eſt clypeus foꝛtiũ: clypeus ſaul quaſi non eſ
ſet vnctus oleo: a ſanguine interfectoꝛũ ab adipe foꝛtiũ
Sagitta ionathę nunꝙ redijt retroꝛſum: ⁊ gladius ſaul
non eſt reuerſus inanis. Saul et Jonathas amabiles: ⁊
decoꝛi valde in vita ſua: in moꝛte quoqꝫ non ſunt diuiſi.
Aquilis velociores: leonibus foꝛtioꝛes. Filię Iſrael ſup
Saul flete: qui veſtiebat vos coccino in delitijs: qui pꝛę
bebat oꝛnamẽta aurea cultui veſtro. Quomodo cecide-
runt foꝛtes in pꝛęlio? Jonathas in excelſis tuis occiſus
eſt. Doleo ſup te frater mi ionatha decoꝛe nimis: et ama
bilis ſuper amoꝛẽ mulierũ. Sicut mater vnicũ amat fili
um ſuum: ita ego te diligebam. Quomodo ceciderũt ro
buſti: ⁊ perierunt arma bellica? II.

A Igitur poſt hęc cõſuluit Dauid dominum: di
cens: Num aſcendã in vnã de ciuitatibus iu-
da? Et ait dominus ad eum: Aſcende. Dixit
qꝫ dauid: Quo aſcendã? Et reſpondit ei: In
Hebꝛon. Aſcendit ergo dauid: et duę vxoꝛes eius Achi
noem iezraelites: et Abigail vxoꝛ Nabal Carmeli: ſed ⁊
viros qui erãt cũ eo: duxit dauid ſingulos cũ domo ſua:
⁊ manſerũt in oppidis hebꝛon. Veneruntqꝫ viri Juda: et
vnxerũt ibi dauid: vt regnaret ſup domũ Juda. Et nun
ciatum eſt dauid: ꝙ viri Jabes galaad ſepeliſſent Saul
1. reg. 31. d Miſit ergo dauid nuncios ad viros iabes galaad: dixit
qꝫ ad eos: Benedicti vos a domino: ꝗ feciſtis miſericoꝛ-
diã hanc cum dño veſtro ſaul: ⁊ ſepeliſtis eũ. Et nunc re-
tribuet vobis quidẽ dñs miſericoꝛdiã et veritatẽ: ſed et
ego reddã gratiã: eo ꝙ feciſtis verbum iſtud. Cõfoꝛten-
tur man⁹ veſtrę: et eſtote filij foꝛtitudinis: licet eñ moꝛ-
tuus ſit dominus veſter Saul: tamen me vnxit domus
C Juda in regem ſibi. Abner autẽ filius Ner pꝛinceps ex
ercitus ſaul: tulit Iſboſeth filiũ Saul: ⁊ circunduxit eũ
per caſtra: regẽqꝫ conſtituit ſuper galaad: et ſuper Aſſu
ri: ⁊ ſuper Jezrael: ⁊ ſuper Ephraim: et ſup Beniamin
et ſuper Iſrael vniuerſum. Quadraginta annoꝛum erat
Iſboſeth filius ſaul: cũ regnare cepiſſet ſuper Iſrael:
et duobus annis regnauit. Sola autẽ domus Juda ſeq
infra. 5. a. batur Dauid. Et fuit numerus dierũ quos cõmoꝛatus
eſt Dauid: imperans in hebꝛon ſuper domũ Juda ſeptẽ
annoꝛũ: et ſex menſiũ. Egreſſuſqꝫ eſt Abner filius Ner:
⁊ pueri Iſboſeth filij ſaul de caſtris in Gabaon. Poꝛro
Joab filius Saruię: ⁊ pueri dauid egreſſi ſunt: ⁊ occur
rerũt eis iuxta piſcinã gabaon. Et cũ in vnũ cõueniſſent
e regione: ſederũt hi in vna parte piſcinę: et illi ex altera.
Dixitqꝫ Abner ad Joab: Surgãt pueri: et ludant coꝛã
D nobis. Et reſpondit Joab: Surgãt. Surrexerũt ergo
et tranſierunt numero duodecim de beniamin ex parte
Iſboſeth filij ſaul: ⁊ duodecim de pueris dauid. Appꝛe-
henſoqꝫ vnuſquiſqꝫ capite cõparis ſui: defixit gladiũ ĩ la-
tus cõtrarij: et ceciderũt ſimul. Vocatũqꝫ eſt nomẽ loci
illius ager robuſtoꝝ in Gabaon. Et oꝛtũ eſt bellum du-
rum ſatis in die illa. Fugatuſqꝫ eſt Abner ⁊ viri Iſrael a
pueris dauid. Erant autẽ ibi tres filij Saruię: Joab: ⁊
Abiſai: et Aſahel. Poꝛro aſahel curſoꝛ velociſſimus fu-
it: quaſi vnus de capꝛeis quę moꝛantur in ſyluis. Perſe
quebat̃ autẽ Aſahel Abner: ⁊ non declinauit ad dexterã
neqꝫ ad ſiniſtrã: omittens perſequi Abner. Reſpexit ita
qꝫ Abner poſt tergũ ſuũ: ⁊ ait: Tu ne es Aſahel? Qui re
E ſpondit: Ego ſum. Dixitqꝫ ei abner: Vade ad dexterã:
ſiue ad ſiniſtrã: et appꝛehende vnũ de adoleſcentibus: et

tolle tibi ſpolia eius. Noluit aũt Aſahel omittere quin
vꝛgeret eũ. Ruſumqꝫ locutus eſt abner ad aſahel: Re
cede: ⁊ noli me ſequi: ne foꝛte cõpellar cõfodere te in ter-
ram: ⁊ leuare nõ potero faciẽ meã ad Joab fratrẽ tuum
Qui audire cõtempſit: et noluit declinare. Percuſſit er F
go eũ abner auerſa haſta in inguine: ⁊ tranſfodit: ⁊ moꝛ infra 29. d
tuus eſt in eadem loco. Omneſqꝫ qui tranſibant per lo-
cum in quo ceciderat Aſahel: et moꝛtuus erat: ſubſiſte-
bant. Perſequentibus autẽ Joab: ⁊ Abiſai fugientẽ ab
ner: Sol occubuit. Et venerunt vſqꝫ ad collem aquędu
ctus: qui eſt ex aduerſo vallis ⁊ itineris deſerti in gaba-
on. Cõgregatiqꝫ ſunt filij beniamin ad Abner: et cõglo
bati in vnũ cuneũ: ſteterunt in ſummitate tumuli vnius
Et exclamauit Abner ad Joab: et ait: Num vſqꝫ ad in- num. 17. d
ternitionẽ tuus mucro deſęuiet? An ignoꝛas ꝙ pericu-
loſa ſit deſperatio? Vſqꝫ quo nõ dicis populo: vt omittat
ꝑſequi fratres ſuos? Et ait Joab: Viuit dñs: ſi locutus G
fuiſſes mane: receſſiſſet populus ꝑſequens fratrẽ ſuum. infra 30. g
Inſonuit ergo ioab buccina: ⁊ ſtetit oĩs exercit⁹: nec ꝑ-
ſecuti ſunt vltra iſrael: neqꝫ iniere certamẽ. Abner autẽ
et viri eius abierunt per campeſtria moab tota nocte il-
la: ⁊ tranſierũt ioꝛdanẽ: et luſtrata omni bethoꝛon: vene
rũt ad caſtra. Poꝛro ioab reuerſus omiſſo abner: cõgre
gauit oẽm populũ: ⁊ defuerũt de pueris dauid decẽ ⁊ no
uem viri excepto aſahele. Serui aũt dauid ꝑcuſſerũt de
beniamin: ⁊ de viris qui erãt cũ abner trecentos ſexagi
ta: ꝗ ⁊ moꝛtui ſunt. Tulerũtqꝫ aſahel: ⁊ ſepelierũt eum ĩ
ſepulchꝛo patris ſui in bethlehẽ: ⁊ ambulauerũt tota no
cte Joab: et viri qui erant cũ eo: et in ipſo crepuſculo per
uenerunt in Hebꝛon. III.

Facta eſt ergo longa concertatio inter domũ A
Dauid: et inter domum ſaulis. Dauid pꝛofi
ciens et ſemper ſeipſo robuſtioꝛ: domus autẽ
Saul decreſcens quotidie. Natiqꝫ ſunt ſex fi
lij Dauid in Hebꝛon. Fuitqꝫ pꝛimogenitus ei⁹ Amnõ
de Achinoem iezraelite: ⁊ poſt eum Cheleab de Abigail
vxoꝛe Nabal Carmeli. Poꝛro tertius Abſalon fili⁹ ma
acha filię Tholmai regis Geſſur. Quartus aũt Adoni
as: filius Agith. Et quintus Saphacias: filius abithal
Sextus quoqꝫ Jethraan de Egla vxoꝛe Dauid. Hi na
ti ſunt dauid in hebꝛon. Cum ergo eſſet pꝛęliũ inter do-
mũ ſaul: ⁊ domũ dauid: abner filius Ner regebat domũ
Saul. Fuerat autẽ Sauli cõcubina nomine Reſpha fi-
lia Aia: ingreſſuſqꝫ eſt ad eã abner. Dixitqꝫ Iſboſeth ad
Abner: Quare ingreſſus es ad cõcubinam patris mei? B
Qui iratus nimis pꝛopter verba iſboſeth: ait: Nũꝗd ca
put canis ego ſum aduerſum Judã hodie: ꝗ fecerim mi
ſericoꝛdiã ſuper domũ Saul patris tui: ⁊ ſuper fratres
et pꝛoximos eius: ⁊ non tradidi te in manus dauid: ⁊ tu
requiſiſti in me ꝙ argueres pꝛo muliere hodie? Hęc fa- iſra. eodẽ.
ciat de⁹ abner: ⁊ hęc addat ei: niſi quomodo iurauit do-
min⁹ dauid: ſic faciã cũ eo: vt transferat̃ regnũ de domo
Saul: et eleuetur thꝛonus dauid ſuper iſrael: et ſuper iu
dã: a Dan vſqꝫ berſabee. Et nõ potuit reſpondere ei ꝗc-
ꝙ: quia metuebat illum. Miſit ergo Abner nuncios ad
Dauid in hebꝛon pꝛo ſe dicẽtes: Cui⁹ eſt terra? Et vt lo
querent̃: Fac mecũ amicitias: et erit manus mea tecũ: et
reducam ad te vniuerſum iſrael. Qui ait: Optime: ego
faciã tecũ amicitias: ſed vnam rem peto a te: dicẽs: Nõ
videbis faciem meam anteꝙ adduxeris Michol filiam
Saul: et ſic venies et videbis me. Miſit aũt dauid nun
cios ad Iſboſeth filiũ Saul: dicens: Redde vxoꝛẽ meã 1. re. 18. g.
Michol quã deſpõdi mihi centũ pꝛęputijs Philiſtijm.
Miſit ergo Iſboſeth: ⁊ tulit eam a viro ſuo Phaltiel
filio Lais. Sequebaturqꝫ eam vir ſuus: ploꝛãs vſqꝫ ba-
hurim. Et dixit ad eũ Abner: Vade: reuertere. Qui re-
uerſus eſt. Sermonẽ quoqꝫ ĩtulit abner ad ſenioꝛes iſrael
dicẽs: Tam heri ꝙ nudiuſtertius quęrebatis dauid: vt
regnaret ſup vos. Nunc ergo facite: qm̃ dominus locu-
tus eſt ad Dauid dicẽs: In manu ſerui mei dauid: ſalua

bo populum meum iſrael de manu Philiſtijm: et omni
D um inimicorū eius. Locutus eſt autē Abner etiā ad be⸗
niamin: Et abijt vt loqueretur ad dauid in hebron oīa:
quę placuerāt Iſraeli et vniuerſo beniamin: venitqꝫ ad
dauid hebron cum viginti viris. Et fecit dauid abner: et
viris eius qui venerāt cum eo conuiuiū. Et dixit Abner
ad Dauid: Surgam: vt congregē ad te dominum meū
regem omnem Iſrael: et ineam tecum foedus: et impe⸗
res omnibus: ſicut deſyderat aīa tua. Cum ergo dedu⸗
xiſſet dauid abner: ⁊ ille iſſet in pace: ſtatim pueri dauid
et Joab venerūt cęſis latronibus: cum prȩda magna ni
mis. Abner autē nō erat cum dauid in hebron: quia iam
dimiſerat eum: ⁊ profectus fuerat in pace: ⁊ Joab ⁊ om
nis exercitus qui erant cum eo: poſtea venerant. Nunci
atū eſt itaqꝫ Joab a narrantibꝰ: Venit Abner filius ner
ad regē: et dimiſit eum: et abijt in pace. Et ingreſſus eſt
E Joab ad regem: et ait: Quid feciſti? Ecce venit Abner
ad te: Quare dimiſiſti eum: ⁊ abijt et receſſit? Ignoras
3.reg.2.c Abner filium Ner: quoniā ad hoc venit ad te: vt decipe
ret te: ⁊ ſciret exitum tuū ⁊ introitū tuū: ⁊ noſcet omnia
quę agis? Egreſſus itaqꝫ Joab a Dauid: miſit nuncios
poſt Abner: et reduxit eū a ciſterna Syra ignorāte Da⸗
uid. Cumqꝫ redijſſet Abner in Hebron: ſeorſum addu⸗
īfra eo. b. xit eum Joab ad medium portę: vt loqueretur ei in do⸗
F lo: ⁊ percuſſit illū ibi in inguine: ⁊ mortuus eſt in vltio⸗
nem ſanguinis Aſahel fratris eius. Quod cum audiſſet
Dauid rem iam geſtā: ait: Mundus ego ſum: et regnū
meū apud deū vſqꝫ in ſempiternū a ſanguine Abner filij
Ner: et veniat ſuper caput Joab: et ſup omnē domū pa⸗
tris eius: nec deficiat de domo Joab fluxum ſeminis ſu
Dañ. 13.c ſtinens: et leproſus ⁊ tenens fuſum: et cadens gladio et
Act. 10.f. indigens pane. Igitur ioab et Abiſai frater eius inter⸗
fecerunt abner: eo ꝙ occidiſſet aſahel fratrem eorum in
Gabaon in prȩlio. Dixit autē dauid ad Joab: ⁊ ad oēm
populū qui erat cum eo: Scindite veſtimenta veſtra: et
ſup. eodē. ſup. 1.b. accingimini ſaccis: ⁊ plangite ante exeq̄as abner. Por
īfra. 31. f. ro rex Dauid ſequebatur feretrū. Cūqꝫ ſepeliſſent Ab⸗
ner in hebron: leuauit rex Dauid vocē ſuam: et fleuit ſu
per tumulum Abner. Fleuit autē et oīs populus. Plā⸗
G genſqꝫ rex et lugens: abner ait: Nequaꝗ̄ vt mori ſolent
ignaui: mortuus es abner. Manus tuę ligatę non ſunt
et pedes tui non ſunt cōpedibus aggrauati: ſed ſicut ſo
ſupra. eo. lent cadere coram filijs iniquitatis: ſic corruiſti. Conge
minanſqꝫ omnis populus fleuit ſuper eū. Cumqꝫ venıſ⸗
ſet vniuerſa multitudo cibū capere cum dauid: clara ad
huc die: iurauit dauid: dicens: Hęc faciat mihi deus: et
hęc addat: ſi ante occaſum ſolis guſtauero panē vel ali⸗
ud quicꝗ̄. Omniſqꝫ populus audiuit: et placuerunt eis
cūcta quę fecit rex in cōſpectu totius populi. Et cogno
uit om̄e vulgus: et vniuerſus iſrael ī die illa: q̄m nō actū
fuiſſet a rege: vt occiderer abner filius ner. Dixit quoqꝫ
rex ad ſeruos ſuos: Nū ignoratis: q̄m princeps et maxi
mus cecidit hodie in Iſrael? Ego aūt adhuc delicatus
ſum: et vnctus rex. Porro viri iſti filij ſaruię duri ſunt
mihi. Retribuat dn̄s facienti malū iuxta malitiā ſuam

A Adiuit autē Iſboſeth filius ſaul: IIII.
ꝙ cecidiſſet abner in hebron: et diſſolutę ſunt
manus eius: oīſqꝫ Iſrael pturbatus eſt. Duo
aūt viri principes latronū erant filio ſaul: no⸗
mē vni Baana: et nomē alteri Rechab: filij Remmon
B berothitę de filijs beniamin. Siquidē et beroth repu\ta
ta eſt in beniamin. Et fugerūt berothitę in gethaim: fu
eruntqꝫ ibi aduenę vſqꝫ ad tempus illud. Erat aūt Jo⸗
nathę filio ſaul filius debilis pedibꝰ. Quinquēnis enim
fuit: quando venit nuncius de Saul et ionatha ex iezra
hel. Tollens itaqꝫ eum nutrix ſua fugit. Cumqꝫ feſtina
ret vt fugeret: cecidit: ⁊ claudus effectꝰ eſt: habuitqꝫ vo
cabulū Mephiboſeth. Venietes igitur filij Remmon
berothitę rechab ⁊ baana: ingreſſiqꝫ ſunt feruēte die do
mum iſboſeth. Qui dormiebat ſup ſtratū ſuū meridie: ⁊

oſtiaria domus purgans triticū: obdormiuit. Ingreſſi C
ſunt autē domū latenter aſſumētes ſpicas tritici: et per
cuſſerunt eū in inguine rechab: et baana frater eius: ⁊ fu
gerunt. Cum aūt ingreſſi fuiſſent domū: ille dormiebat
ſuper lectū ſuū in conclaui: et percutientes interfecerūt
eum. Sublatoqꝫ capite eius: abierunt per viā deſerti to
ta nocte: et attulerunt caput Iſboſeth ad dauid in He
bron. Dixerūtqꝫ ad regē: Ecce caput Iſboſeth filij ſaul D
inimici tui: qui quęrebat animā tuā: et dedit dominꝰ do
mino noſtro regi vltionē hodie de ſaul: et de ſemine eius
Reſpondens aūt dauid Rechab: ⁊ baana fratri eius fi⸗
lijs renunon berothitę: dixit ad eos: Viuit dominus: q̄
eruit animā meā de omni anguſtia: quoniā eum qui an⸗
nunciauerat mihi: et dixerat: Mortuus eſt ſaul: qui pu
tabat ſe proſpera nunciare: tenui et occidi eum in Sice
lag: cui oportebat me mercedē dare pro nuncio. Quan
to magis nunc: cū hoīes impij interfecerunt virū inno⸗
xiū ī domo ſua ſuper lectū ſuum: nō quęrā ſanguinē eiꝰ
de manu veſtra: et auferā vos de terra? Precepit itaqꝫ
dauid pueris ſuis: et interfecerunt eos: prȩcidēteſqꝫ ma
nus ⁊ pedes eorū: ſuſpēderunt eos ſuper piſcinā in He⸗
bron. Caput aūt iſboſeth tulerunt: ⁊ ſepelierūt in ſepul
chro abner in Hebron. V.

Et venerunt vniuerſę tribus iſrael ad Dauid A
in hebron: dicētes: Ecce nos os tuum: ⁊ caro 1.para.11.
tua ſumus. Sed et heri: ⁊ nudiuſtertius cum infra.10.c
eſſet ſaul rex ſup nos: tu eras educens ⁊ redu ſupra.2.
cēs iſrael. Dixit autē dn̄s ad te: Tu paſces populū meū
Iſrael: et tu eris dux ſuper Iſrael. Venerūt quoqꝫ et ſe
niores iſrael ad regē in Hebron: et pcuſſit cū eis rex Da
uid foedus ī hebron corā dn̄o: vnxerūtqꝫ dauid ī regē ſu
per iſrael. Filius triginta annorū erat dauid: cū regnare
coepiſſet: et quadraginta annis regnauit. In hebron re
gnauit ſup Judā ſeptē annis: ⁊ ſex menſibus. In hieru
ſalē aūt regnauit trigintatribus annis ſup oēm iſrael et
Judā. Et abijt rex: ⁊ oēs viri qui erāt cū eo in hieruſalē
ad iebuſęum habitatorē terrę. Dictūqꝫ eſt dauid ab eis:
Nō ingredieris huc: niſi abſtuleris cęcos ⁊ claudos: di
cētes: Nō ingrediet dauid huc. Cepit aūt dauid arcem B
Sion: hęc eſt ciuitas dauid. Propoſuerat em̄ Dauid ī
die illa prȩmiū qui pcuſſiſſet Jebuſęum: et tetigiſſet do
matū fiſtulas: ⁊ abſtuliſſet cęcos et claudos odiētes ani
mā dauid. Idcirco dicitur in puerbio: Cęcus ⁊ claudꝰ
nō intrabūt ī templū. Habitauit aūt dauid in arce ſion:
⁊ vocauit eam ciuitatē dauid: ⁊ ędificauit p gyrū a mel⸗
lo et intrinſecus. Et ingrediebat proficiēs atqꝫ ſuccreſ⸗
cens: ⁊ dn̄s deus exercituū erat cū eo. Miſit quoqꝫ hirā 1.par.14.
rex Tyri nuncios ad dauid: et ligna cedrina: et artifices
lignorū: artificeſqꝫ lapidū ad parietes: et ędificauerunt
domum Dauid. Et cognouit dauid: quoniā cōfirmaſſet C
eū dominus regē ſuper iſrael: ⁊ quoniā exaltaſſet regnū
eius ſuper populū ſuū iſrael. Accepit ergo dauid adhuc
cōcubinas: ⁊ vxores de hieruſalē: poſtꝗ̄ venerat de He⸗
bron. Natiqꝫ ſunt dauid ⁊ alij filij ⁊ filię: et hęc nomina
eorꝫ qui nati ſunt ei in hieruſalē: Samua et Sobab ⁊ na infra eod.
than ⁊ Salomon et Jabaar et Heliſua et Nepheg ⁊ ia
phia ⁊ heliſama et helida ⁊ eliphalet. Audierūt ergo phi
liſtijm: ꝙ vnxiſſent dauid in regē ſup iſrael: ⁊ aſcenderūt
vniuerſi: vt quęrerēt dauid. Qd̄ cū audiſſet dauid: deſcē
dit ī prȩſidiū. Philiſtijm aūt veniētes: diffuſi ſunt ī valle
raphaim. Et cōſuluit dauid dn̄m: dicēs: Si aſcendā ad D
philiſtijm: et ſi dabis eos in manu mea? Et dixit dn̄s ad
dauid: Aſcēde: q̄a tradens dabo philiſtijm in manu tua.
Venit ergo dauid in baalpharaſim: et pcuſſit eos ibi: et
dixit: Diuiſit dn̄s inimicos meos corā me: ſicut diuidū⸗
tur aquę. Propterea vocatū eſt nomē loci illius Baal⸗
pharaſim: ⁊ reliquerūt ibi ſculptilia ſua: quę tulit dauid
⁊ viri eius. Et addiderunt adhuc philiſtijm: vt aſcende⸗
rēt: ⁊ diffuſi ſunt ī valle raphaim. Cōſuluit aūt Dauid
dn̄m: Si aſcēdā cōtra philiſteos: ⁊ tradas eos in manus

meas? Qui reſpōdit: Nō aſcēdas cōtra eos: ſꝫ gyra poſt
tergū eorū: ⁊ venies ad eos ex aduerſo pirorū. Et cū au
dieris ſonitū clamoris gradiētis in cacumine pirorū: tūc
inibis plīū: ꝗa tūc egredietur dn̄s ante faciē tuā: vt ꝑcu
tiat caſtra philiſtijm. Fecit itaqꝫ dauid ſicut ꝓceperat ei
dn̄s: ⁊ ꝑcuſſit philiſtijm de gabaa: vſqꝫ dū venias gazer.
A 1.par.13.a Congregauit aūt rurſum dauid oēs VI.
electos ex iſrael trigīta millia. Surrexitqꝫ da
uid: ⁊ abijt: ⁊ vniuerſus populus ꝗ erat cū eo
de viris Juda: vt adducerēt arcā dei: ſuꝑ quā
inuocatū eſt nomē dn̄i exercituū ſedētis ī Cherubim ſu
per eā. Et impoſuerūt arcā dei ſuꝑ plauſtrū nouū. Tule
rūtqꝫ eā de domo Abinadab: ꝗ erat in gabaa. Oza aūt: ⁊
Haio filij abinadab minabāt plauſtrū nouū. Cūqꝫ tuliſ
ſent eā de domo abinadab: ꝗ erat in gabaa cuſtodiēs ar-
cā dei: Haio precedebat arcā dei: dauid aūt: et oīs iſrael
B ludebāt corā dn̄o in oībus lignis fabrefactis: ⁊ citharis
⁊ lyris ⁊ tympanis ⁊ ſiſtris ⁊ cymbalis. Poſtꝙ autē ve
nerūt ad areā Nachor: extēdit Oza manū ad arcā dei: ⁊
tenuit eā: qm̄ calcitrabāt boues: ⁊ declinauerūt eā. Ira-
tuſqꝫ eſt indignatione dn̄s cōtra Ozā: ⁊ percuſſit eū ſu-
per temeritate: qui mortuus eſt ibi iuxta arcā dei. Con
triſtatus eſt autē dauid: eo ꝙ percuſſiſſet dn̄s Ozam: et
vocatū eſt nomē loci illius percuſſio Oze vſqꝫ in diē hāc
Et extimuit dauid dn̄m in die illa: dicēs: Quomodo in
gredietur ad me arca dn̄i? Et noluit diuertere ad ſe arca
domini in ciuitatē dauid: ſed diuertit eā in domū Obe-
C dedom gethei. Et habitauit arca dn̄i in domo Obede-
dom gethei tribus menſibus: et benedixit dn̄s obededō
et oēm domū eius. Nunciatūqꝫ eſt regi dauid: ꝙ benedi
xiſſet dn̄s obededom: ⁊ oīa eius ꝓpter arcā dei. Dixitqꝫ
dauid: Ibo: ⁊ reducā arcā cū benedictiōe in domū meā.
Abijt ergo dauid: et adduxit arcā dei de domo obededō
in ciuitatē dauid cū gladio: ⁊ erāt cū dauid ſeptē chori:
⁊ victima vituli. Cūqꝫ traſcendiſſent: qui portabant ar-
ꝑcutiebat ⁊c. nō habetur ī hebraeo. cam domini ſex paſſus: immolabāt bouē ⁊ ouē ⁊ arietē:
⁊ dauid *ꝑcutiebat in organis armigatis: et ſaltabat to
tis viribus ante dominū. Porro dauid erat accinctus
ephot lineo: ⁊ dauid: ⁊ oīs domus iſrael ducebāt arcā te
ſtamēti dn̄i in iubilo: ⁊ in clāgore buccine. Cūqꝫ intraſ-
ſet arca domini in ciuitatē dauid: Michol filia ſaul pro
ſpiciēs ꝑ feneſtrā: vidit regē dauid ſubſilientē: atqꝫ ſaltā
tem corā domino: ⁊ deſpexit eum in corde ſuo. Et intro
D duxerunt arcā domini: et impoſuerunt eam in loco ſuo
in medio tabernaculi: qđ tetēderat ei dauid. Et obtulit
dauid holocauſta: et pacifica corā domino. Cūqꝫ cōpleſ
ſet offerēs holocauſta ⁊ pacifica: benedixit populo in no
mine dn̄i exercituū. Et partit⁹ eſt vniuerſe multitudini
iſrael: tā viro ꝙ mulieri: ſingulis collyridā panis vnā: ⁊
aſſaturā bubale carnis vnā: ⁊ ſimilā frixiā oleo. Et abijt
omnis populus vnuſquiſqꝫ in domum ſuam. Reuerſuſ
eſt Dauid: vt benediceret domui ſue: ⁊ egreſſa Michol
filia Saul in occurſum Dauid: ait: Quam glorioſus fu
it hodie rex iſrael diſcooperiens ſe ante ancillas ſeruorū
ſuorum: et nudatus eſt: quaſi ſi nudetur vnus de ſcurris.
Dixitqꝫ dauid ad michol: Viuit dominus: quia ludā an
te dominū: qui elegit me potius: ꝙ patrem tuū: ⁊ ꝙ om-
nem domū eius: ⁊ precepit mihi vt eſſem dux ſuper oēm
populū domini in iſrael. Et ludam: ⁊ vilior fiā plus ꝙ fa
ctus ſum: et ero humilis in oculis meis: ⁊ cū ancillis: de
ꝗbus locuta es: glorioſior apparebo. Igitur michol filie
Saul nō eſt nat⁹ filius vſqꝫ in diē mortis ſue. VII.
A Factū eſt aūt cū ſediſſet rex in domo ſua: et do
minus dediſſet ei requiē vndiqꝫ ab vniuerſis
inimicis ſuis: dixit ad Nathā ꝓphetā: Vides
1.par.17.a ne ꝙ ego habitē ī domo cedrina: ⁊ arca dei po
ſita ſit ī medio pelliū? Dixitqꝫ nathā ad regē. Oē qđ eſt
in corde tuo: vade fac: ꝗa dn̄s tecū eſt. Factū eſt aūt in il
la nocte: ⁊ ecce ſermo dn̄i ad nathan: dicēs: Vade: ⁊ loꝗ
re ad ſeruū meum dauid: Hec dicit domin⁹: Nunꝗd tu
edificabis mihi domum ad habitādum? Neqꝫ enim ha
bitaui in domo ex die illa: qua eduxi Iſrael de terra egy
pti: vſqꝫ in diem hanc: ſed ambulabam in tabernaculo: ⁊
in tentorio per cuncta loca: que tranſiui cum omnibus
filijs Iſrael. Nunquid loquens locutus ſum ad vnā de
tribubus Iſrael: cui precepi vt paſceret populum meū
Iſrael: dicens: Quare nō edificaſti mihi domum cedri- B
nam? Et nūc hec dices ſeruo meo Dauid: Hec dicit do 1.reg.16 b
minus exercituum: Ego tuli te de paſcuis ſequentē gre 1.par.17.a
ges: vt eſſes dux ſuper populū meum Iſrael: et fui tecū
in omnibus vbicunqꝫ ambulaſti: ⁊ īterfeci vniuerſos ini
micos tuos a facie tua: feciqꝫ tibi nomen grande iuxta
nomen magnorum qui ſunt in terra. Et ponam locū po
pulo meo Iſrael: et plantabo eum: et habitabo cum eo:
et non turbabitur amplius: nec addent filij iniquitatis:
vt affligant eum: ſicut prius ex die qua conſtitui iudices
ſuper populum meum Iſrael. Et requiem dabo tibi ab
omnibus inimicis tuis: predicitqꝫ tibi dominus: ꝙ do-
mum faciat tibi dominus. Cumqꝫ completi fuerint di- 4.reg.18.c
es tui: et dormieris cum patribus tuis: ſuſcitabo ſemen 1.para.16.
tuum poſt te: qđ egredietur de vtero tuo: et firmabo re- 1.par.22.c
gnum eius. Ipſe edificauit domum nomini meo: et ſta C
biliam thronum regni eius vſqꝫ in ſempiternū. Ego ero
ei in patrem: et ipſe erit mihi in filiū. Qui ſi inique aliꝗd
geſſerit: arguam eum in virga virorum: et in plagis fili
orum hominum. Miſericordiam autem meam non au
feram ab eo: ſicut abſtuli a Saul: quē amoui a facie mea
Et fidelis erit domus tua: et regnum tuum vſqꝫ in eter
num ante faciē meā: et thronus tu⁹ erit firmus iugiter.
Secundū omnia verba hec: et iuxta vniuerſam viſionē
iſtam: ſic locutus eſt Nathā ad dauid. Ingreſſus eſt au
tem rex Dauid: et ſedit corā domino: ⁊ dixit: Quis ego
ſum domine deus: et que dom⁹ mea: quia adduxiſti me
hucuſqꝫ? Sed et hoc parum viſum eſt in conſpectu tuo
domine deus: niſi loquereris etiā de domo ſerui tui in lō
ginquū. Iſta eſt enim lex Adam dn̄e deus. Quid ergo ad-
dere poterit adhuc dauid: vt loquatur ad te? Tu enim ſcis
ſeruū tuū domine deus. Propter verbum tuū: et ſecun
dū cor tuū feciſti omnia magnalia hec: ita vt notū faceres
ſeruo tuo. Idcirco magnificatus es domine deus: quia
nō eſt ſimilis tui: neqꝫ eſt deus extra te in oībus que au-
diuimus auribus noſtris. Que eſt aūt vt populus tuus D
Iſrael gens in terra: propter quā iuit de⁹: vt redimeret Exo.14.g
eam ſibi ī populū: et poneret ſibi nomē: faceretqꝫ eis ma
gnalia: ⁊ horribilia ſuꝑ terrā a facie populi tui: quē rede
miſti tibi ex egypto gente: et deo eius? Firmaſti enim tibi
populū tuū iſrael in populū ſempiternum: et tu dn̄e de⁹
factus es eis in deū. Nūc ergo dn̄e deus verbum: qđ lo
cutus es ſuꝑ ſeruum tuum: et ſuper domū eius: ſuſcita
in ſempiternū: et fac ſicut locutus es: vt magnificetur no-
mē tuū vſqꝫ in ſempiternū: atqꝫ dicatur: Dn̄s de⁹ exerci
tuū de⁹ ſuꝑ Iſrael: Et dom⁹ ſerui tui dauid erit ſtabilis
corā dn̄o: ꝗa tu dn̄e exercituū deus iſrael reuelaſti auricu
lā ſerui tui: dicēs: Domū edificabo tibi: propterea inue
nit ſeruus tuus cor ſuū: vt oraret te oratione hac. Nūc
ergo dn̄e deus tu es deus: ⁊ verba tua erunt vera. Locu
tus es enim ad ſeruū tuum bona hec. Incipe ergo: ⁊ bene
dic domui ſerui tui: vt ſit in ſempiternū corā te: ꝗa tu do
mine deus locutus es hec: ⁊ benedictione tua benedicetur
domus ſerui tui in ſempiternum. VIII.
Factū eſt aūt poſt hec ꝑcuſſit dauid philiſtijm A
⁊ humiliauit eos: ⁊ tulit Dauid frenū tributi 1.par.16.a
de manu philiſtijm: ⁊ ꝑcuſſit moab: et mēſus
eſt eos funiculo coequās terre. Mēſus ē aūt
duos funiculos: vnū ad occidēdū: ⁊ vnū ad viuificādum
Factuſqꝫ ē moab dauid ſeruiēs ſub tributo. Et ꝑcuſſit
dauid adar ezer filiū roob regē ſoba: quando ꝓfectus eſt vt
dn̄aretur ſuꝑ flumē euphratē. Et captis dauid ex parte
ei⁹ mille ſeptingētis eꝗtibus: ⁊ vigiti millib⁹ peditū ſub
neruauit oēs iugales curruū. Dereliꝗt aūt ex eis cētum

curꝛꝰ. Venitq́ꝫ ſyꝛia damaſci: vt pſidiū ferret adar ezer
B regi ſoba. Et pcuſſit Dauid de Syꝛia vigītiduo millia
viroꝝ: ⁊ poſuit Dauid pſidiū ī Syꝛia Damaſci: factaqꝫ
eſt Syꝛia Dauid ſeruiēs ſub tributo. Seruauitqꝫ dñs
dauid ī oībꝰ: ad quecūqꝫ pfectꝰ eſt. Et tulit dauid arma
aurea: ⁊ toꝛques aureos: q̄s habebāt ſui adar ezer: ⁊ de-
tulit ea ī hieruſalē. Et de betah ⁊ de berothai ciuitatibꝰ
adar ezer tulit rex dauid es multū nimis: de q̄ fecit Sa
lomō oīa vaſa erea ī tēplo: ⁊ mare eneū: ⁊ colūnas: ⁊ alta
C re. Audiuit aūt Thoi rex hemath: ꝙ percuſſiſſet dauid
oēm robur adar ezer: ⁊ miſit Thoi ioꝛā filiū ſuū ad regē
Dauid: vt ſalutaret eū cōgratulās: ⁊ gratias ageret: eo
ꝙ expugnaſſet adar ezer: ⁊ pcuſſiſſet euꝫ. Hoſtis quippe
erat Thoi adar ezer: ⁊ ī manu eiꝰ erāt vaſa aurea: ⁊ vaſa
argentea: ⁊ vaſa erea: que ⁊ ipa ſanctificauit rex Dauid
domino cū argento ⁊ auro: que ſanctificauerat de vni-
uerſis gētibus: quas ſubegerat de Syꝛia: ⁊ Moab: ⁊ fi
lijs ammon ⁊ philiſtijm ⁊ amalec: et de manubijs Adar
D ezer filij Rohob regis ſoba. Fecit q́ꝫ ſibi Dauid nomē:
Nō eſt in hebꝛeo. infra. 20.g cū reuerteret̄ capta Syꝛia ī valle Salinarū: ceſis decē ⁊
octo millibꝰ: * ⁊ ī Gebelem ad vigintitria millia: et poſuit
in idumea cuſtodes: ſtatuitqꝫ pꝛeſidiū. Et facta eſt vni-
uerſa Jdumea ſeruiēs Dauid: ⁊ ſeruauit dñs Dauid in
omnibꝰ ad quecūqꝫ pfectꝰ eſt. Et regnauit Dauid ſup
oēm Jſrael. Faciebat quoqꝫ Dauid iudiciū: ⁊ iuſtitiam
omni populo ſuo. Joab aūt filius Saruie erat ſup exerci
tum. Poꝛro Joſaphat filiꝰ Ahilud erat a cōmentarijs:
⁊ Sadoch filiꝰ achitob: ⁊ achimelec filiꝰ Abiathar: erāt
ſacerdotes: ⁊ ſaraias ſcriba. Banaias aūt filiꝰ ioiade et
cerethi ⁊ phelethi. Filij aūt dauid ſacerdotes erāt. IX.

A ET dixit Dauid: Putas ne eſt aliquis q̄ remā
ſerit de domo Saul: vt faciā cū eo miſericoꝛ-
diam ꝓpter Jonatham? Erat autē de domo
Saul ſeruꝰ noīe Siba. Quē cū vocaſſet rex
ad ſe: dixit ei: Tu ne es ſiba? Et ille reſpondit: Ego ſum
ſeruus tuus. Et ait rex: Nūquid ſupereſt aliquis de do
mo Saul: vt faciam cum eo miſericoꝛdiam dei? Dixitqꝫ
B Siba regi: Supereſt filiꝰ ionathe debilis pedibꝰ. Ubi:
inquit: eſt? Et Siba ad regē: Ecce ait in domo eſt Ma
chir filij Ammiel in lodabar. Miſit ergo rex Dauid: et
tulit eū de domo machir filij ammiel de lodabar. Cum
aūt veniſſet Mephiboſeth filius Jonathe filij Saul ad
Dauid: coꝛruit in faciē ſuā: ⁊ adoꝛauit. Dixit dauid: me
infra. 19.a 1.reg. 18.d phiboſeth. Qui reſpōdit: Adſum ſeruꝰ tuꝰ. Et ait ei da
uid: Ne timeas: q̄a faciēs faciā in te miſericoꝛdiā ꝓpter
Jonathā patrē tuū: ⁊ reſtituā tibi oēs agros Saul pa-
C tris tui: ⁊ tu comedes panē in mēſa mea ſemꝑ. Qui ado
rās eū: dixit: Quis ego ſum ſeruus tuus: quoniā reſpe-
xiſti ſup canē moꝛtuū ſimilē mei? Uocauit itaqꝫ rex Si
bam puerū Saul: et dixit ei: Oīa quecūqꝫ fuerūt Saul:
⁊ vniuerſam domū eius: dedi filio dñi tui. Operare igit̄
ei terram tu: ⁊ filij tui: ⁊ ſerui tui: ⁊ īferes filio dñi tui ci-
bos: vt alat̄. Mephiboſeth aūt filiꝰ dñi tui comedet ſem
per panē ſup mēſam meā. Erāt aūt Sibe q̄ndecim filij:
D ⁊ viginti ſerui. Dixitqꝫ Siba ad regē: Sicut iuſſiſti dñe
mi rex ſeruo tuo: ſic faciet ſeruus tuꝰ. Et mephiboſeth
comedet ſup mēſam meā q̄ſi vnus de filijs regis. Habe
bat aūt mephiboſeth filiū paruulū noīe micha. Oīs vo
cognatio domus Sibe ſeruiebat mephiboſeth. Poꝛro
mephiboſeth habitabat in Hieruſalē: q̄a de mēſa regis
iugiter veſcebat̄: ⁊ erat claudus vtroqꝫ pede. X.

A FActū eſt aūt poſt hec: vt moꝛeret̄ rex filioꝛum
1.par. 19.c Ammon: et regnauit hanun filius eiꝰ pꝛo eo.
Dixitqꝫ dauid: Faciā miſericoꝛdiā cū hanun
filio Naas: ſicut fecit pater eius mecū miſeri
coꝛdiam. Miſit ergo Dauid conſolans eum per ſeruos
ſuos ſuper patris interitu. Cū aūt veniſſent ſerui Da-
uid in terrā filioꝝ Ammon: dixerūt pꝛincipes filioꝛum
Ammon ad Hanun dñm ſuum: Putas ꝙ pꝛopter ho-
noꝛem patris tui miſerit Dauid ad te cōſolatoꝛes: ⁊ nō
ideo vt te inueſtigaret: ⁊ exploꝛaret ciuitatem: ⁊ euerte-
ret eam: miſit Dauid ſeruos ſuos ad te? Tulit itaqꝫ Ha
nun ſeruos Dauid: raſitqꝫ dimidiā partē barbe eoꝛum:
⁊ pꝛeſcidit veſtes eoꝛū medias vſqꝫ ad nates: et dimiſit
eos. Quod cū nunciatū eſſet Dauid: miſit in occurſum
eoꝛum. Erant eñ viri cōfuſi turpiter valde. Et manda-
uit eis dauid: Manete ī Hiericho donec creſcat barba B
veſtra: ⁊ tunc reuertimini. Uidentes aūt filij Ammon:
ꝙ iniuriā feciſſent Dauid: miſerūt ⁊ conduxerunt mer-
cede Syꝛū Rohob: ⁊ Syꝛū ſoba viginti milia peditū: ⁊
a rege maacha mille viros: et ab iſtob decē milia viroꝛū.
Quod cū audiſſet Dauid: miſit Joab: et oēm exercitū
bellatoꝝ. Egreſſi ſunt ergo filij Ammon: et direxerunt
aciem ante ipſum introitum poꝛte. Syꝛus aūt Soba: ⁊
Rohob: ⁊ Jſtob: ⁊ Maacha ſeoꝛſum erant in cāpo. Ui
dens ergo Joab: ꝙ pꝛeparatū eſſet aduerſum ſe pꝛeliū:
⁊ ex aduerſo ⁊ poſt tergum: elegit ſibi ex omnibus electis
Jſrael: ⁊ inſtruxit aciem cōtra Syꝛū: reliquā aūt partē
populi tradidit Abiſai fratri ſuo. Qui direxit aciē ad- C
uerſus filios Ammō. Et ait Joab: Si pꝛeualuerint ad-
uerſum me ſyꝛi: eris mihi ī adiutoꝛiū: ſi aūt filij ammon
pꝛeualuerint aduerſum te: auxiliaboꝛ tibi. Eſto vir foꝛ-
tis: ⁊ pugnemꝰ pꝛo populo noſtro: ⁊ ciuitate dei noſtri.
Dñs aūt faciet qđ bonum eſt ī cōſpectu ſuo. Jnijt itaqꝫ
Joab: ⁊ populꝰ eiꝰ q̄ erat cū eo: certamē cōtra Syꝛos: q̄
ſtatim fugerūt a facie eiꝰ. Filij aūt ammō vidētes: q̄a fu-
giſſent Syꝛi: fugerūt ⁊ ipi a facie Abiſai: ⁊ ingreſſi ſunt
ciuitatē. Reuerſuſqꝫ eſt Joab a filijs ammō: ⁊ venit hie
ruſalē. Uidētes igit̄ filij ammon quoniā Syꝛꝰ expauit:
⁊ quoniā coꝛruiſſet coꝛā Jſrael: cōgregati ſunt pariter.
Miſitqꝫ adar ezer: ⁊ eduxit Syꝛos: q̄ erāt trās fluuiū: ⁊
adduxit eoꝝ exercitū. Sobach autem magiſter militie
adar ezer erat pnceps eoꝝ. Qđ cū nunciatū eſſet dauid: D
cōtraxit oēm Jſraelē: ⁊ trāſiuit Joꝛdanē: venitqꝫ ī hela
ma. Et direxerūt aciē Syꝛi ex aduerſo Dauid: ⁊ pugna
uerūt cōtra Jſrael. Fugerūtqꝫ Syꝛi a facie Jſrael: ⁊ oc
cidit dauid de ſyꝛis ſeptingētos currus: ⁊ q̄dragita mil
lia equitū: ⁊ ſobach pncipē militie pcuſſit: q̄ ſtatim moꝛ
tuus eſt. Uidētes aūt vniuerſi reges qui erāt ī pꝛeſidio
adar ezer: ſe victos eſſe ab iſrael: expauerūt ⁊ fugerūt q̄n
quaginta ⁊ octo millia coꝛā iſrael. Et fecerūt pacē cum
Jſrael: ⁊ ſeruierūt eis: timueruntqꝫ Syꝛi auxiliū pꝛebe-
re filijs Ammon. XI.

FActū eſt aūt vertēte anno: eo tēpoꝛe q̄ ſolēt A
reges ad bella ꝓcedere: miſit dauid ioab: et
ſeruos ſuos cū eo: ⁊ vniuerſuꝫ iſrael: ⁊ vaſta
uerūt filios ammō: ⁊ obſederūt rabba. Da-
uid aūt remāſit ī hieruſalē. Dū hec ageren
tur: accidit q̄dā die: vt ſurgeret dauid de ſtratu ſuo poſt
meridiē: ⁊ deambularet in ſolario domus regie: viditqꝫ
mulierē ſe lauantē ex aduerſo ſup ſolariū ſuū. Erat aūt
mulier pulchꝛa valde. Miſit ḡ rex: ⁊ req̄ſiuit q̄ eſſet mu
lier. Nūciatūqꝫ eſt ei: ꝙ ipa eſſet bathſaba filia eliā: vxoꝛ
vꝛie hethei. Miſſis itaqꝫ dauid nūcijs tulit eā. Que cū
ingreſſa eſſet ad illū: doꝛmiuit cū ea. Statiqꝫ ſctificata
eſt ab immūditia ſua: ⁊ reuerſa eſt in domū ſuā cōcepto
foetu. Mittēſqꝫ nūciauit Dauid: ⁊ ait: Concepi. Mi- B
ſit autem dauid ad ioab: dicens: Mitte ad me Uriā he
theū. Miſitqꝫ ioab vꝛiā ad dauid. Et venit vꝛias ad da-
uid. Queſiuitqꝫ dauid: ꝙ recte ageret ioab: ⁊ populus:
⁊ quomodo adminiſtraretur bellum. Et dixit dauid ad
Uriā: Uade in domū tuā: ⁊ laua pedes tuos. Et egreſ-
ſus eſt Urias de domo regis: ſecutuſqꝫ eſt eum cibus re
gius. Doꝛmiuit autem Urias ante poꝛtā domꝰ regie:
cū alijs ſeruis dñi ſui: ⁊ nō deſcēdit ad domū ſuā. Nun-
ciatumqꝫ eſt Dauid a dicētibus: Nō iuit Urias ī domū
ſuā. Et ait dauid ad Uriam: Nūquid nō de via veniſti?
Quare nō deſcēdiſti in domū tuā? Et ait Urias ad da-
uid: Arca dei ⁊ Jſrael ⁊ Juda habitāt in papilionibus:
⁊ dominus meus Joab: ⁊ ſerui domini mei ſup faciem

terrę manent:⁊ ego ingrediar domū meā: vt comedam
Iſra.14.c. ⁊ bibam:⁊ doꝛmiam cum vxoꝛe mea? Per ſalutē tuam:
Judi.19.c ⁊ per ſalutem animę tuę non faciam rem hanc. Ait ergo
Dauid ad Uriam: Mane hic etiā hodie:⁊ cras dimit-
tam te. Māſit Urias in Hieruſalē in die illa ⁊ altera:⁊
vocauit eū Dauid: vt comederet coꝛā ſe ⁊ biberet:⁊ ine-
bꝛiauit eum. Qui egreſſus veſpere doꝛmiuit ī ſtratu ſuo
C cū ſeruis domini ſui:⁊ in domum ſuam nō deſcēdit. Fa-
ctum eſt ergo mane:⁊ ſcripſit Dauid epiſtolā ad Joab:
miſitqꝫ ꝑ manū Urię: ſcribēs in epiſtola: Ponite Uriā
ex aduerſo belli: vbi foꝛtiſſimū eſt pꝛęliū: et derelinquite
eū: vt percuſſus intereat. Igiť cū Joab obſideret vꝛbē:
poſuit Uriam ī loco: vbi ſciebat viros eſſe foꝛtiſſimos.
Egreſſiqꝫ viri de ciuitate: bellabāt aduerſum Joab: et
ceciderūt de populo ſeruoꝝ Dauid: et moꝛtuus eſt etiā
Urias Ethęus. Miſit itaqꝫ Joab: et nūciauit Dauid
oīa vba pꝛęlij: pꝛęcepitqꝫ nūcio: dicēs: Cū compleueris
vniuerſos ſermones belli ad regē: ſi eū videris īdignari:
⁊ dixerit: Quare acceſſiſtꝭ ad muꝝ: vt pꝛęliaremini? an
ignoꝛabatis: ꝙ multa deſuper ex muro tela mittantur?
D Quis pcuſſit Abimelech filiū Hierobaal? Nōne mulier
miſit ſup eū fragmē molę de muro:⁊ īterfecit eū ī The-
Judi.9.d bes? Quare iuxta murū acceſſiſtis? dices: Etiā ſeruus
tuus Urias Ethęus occubuit. Abijt ergo nūcius:⁊ ve-
nit:⁊ narrauit Dauid oīa quę ei pꝛęceperat Joab:⁊ di-
xit nuncius ad Dauid: Pꝛęualuerūt aduerſum nos vi-
ri: et egreſſi ſunt ad nos in agrū. Nos aūt facto impetu
perſecuti eos ſumꝰ vſqꝫ ad poꝛtas ciuitatis:⁊ direxerūt
iacula ſagittarij ad ſeruos tuos ex muro deſuper: moꝛ-
tuiqꝫ ſunt de ſeruis regis. Quinetiā ſeruus tuꝰ Urias
Ethęus moꝛtuus eſt. Et dixit Dauid ad nunciū: Hęc
dices Joab: Nō te frāgat iſta res. Uarius enī euētꝰ eſt
belli:⁊ nūc hūc:⁊ nūc illū cōſumit gladiꝰ. Cōfoꝛta bella-
toꝛes tuos aduerſus vꝛbē: vt deſtruas eam: et exhoꝛtare
eos. Audiuit autem vxoꝛ Urię: ꝙ moꝛtuus eſſet Urias
vir ſuus:⁊ planxit eū. Tranſactoqꝫ luctu miſit Dauid:
⁊ introduxit eam in domum ſuā:⁊ facta eſt ei vxoꝛ: pepe
ritqꝫ ei filium. Et diſplicuit verbum hoc: quod fecerat
Dauid coꝛam domino. XII.

A Miſit ergo dominꝰ Nathan ad Dauid. Qui
cum veniſſet ad eū: dixit ei: Reſpōde mihi iu
dicium: Duo viri erant in ciuitate vna: vnus
diues:⁊ alter pauper. Diues habebat oues ⁊
boues plurimos valde: paup aūt nihil habebat omnino:
pꝛęter ouem vnam paruulam quā emerat: et nutrierat:
et quę creuerat apud eum cum filijs eius: ſimul de pane
illius comedens:⁊ de calice eius bibens: et in ſinu illius
B doꝛmiens: eratqꝫ illi ſicut filia. Cū aūt peregrinus qui-
dam veniſſet ad diuitē: parcēs ille ſumere de ouibꝰ:⁊ de
bobꝰ ſuis: vt exhiberet conuiuiū peregrino illi: qui vene-
rat ad ſe: tulit ouē viri pauperis:⁊ pꝛęparauit cibos ho
mini illi: qui venerat ad ſe. Iratus autem indignatione
Dauid aduerſus hominē illū nimis: dixit ad Nathan:
Uiuit dominꝰ: quoniā filius moꝛtis eſt vir ꝗ fecit hoc.
Ouē reddet ī quadruplū: eo ꝙ fecerit verbū iſtud:⁊ non
pepercerit. Dixit aūt Nathan ad Dauid: Tu es ille vir
qui feciſti hāc rē. Hęc dicit dominus deus Iſrael: Ego
vnxi te in regē ſup Iſrael:⁊ ego erui te de manu Saul:
⁊ dedi tibi domū dn̄i tui:⁊ vxoꝛes dn̄i tui ī ſinu tuo: de-
diqꝫ tibi domū Iſrael ⁊ Juda:⁊ ſi parua ſunt iſta: adijci
C am tibi multo maioꝛa. Quare ergo contēpſiſti verbū do
mini: vt faceres malū in conſpectu meo? Uriā Ethęū ꝑ-
cuſſiſti gladio:⁊ vxoꝛē illiꝰ accepiſti ī vxoꝛē tibi:⁊ inter-
feciſti eū gladio filioꝝ Ammō. Quāobꝛē nō recedet gla
dius de domo tua vſqꝫ in ſempiternum: eo ꝙ deſpexeris
me:⁊ tuleris vxoꝛē Urię Ethęi: vt eſſet vxoꝛ tua. Itaqꝫ
hęc dicit dominus: Ecce ego ſuſcitabo ſuper te malum
de domo tua:⁊ tollam vxoꝛes tuas in oculis tuis:⁊ da-
bo pꝛoximo tuo:⁊ doꝛmiet cum vxoꝛibus tuis in oculis
ſolis huius. Tu enī feciſti abſcōdite: ego autem faciam
verbum iſtud in conſpectu omnis Iſrael: et in cōſpectu
ſolis huius. Et dixit Dauid ad Nathan: Peccaui do- D
mino. Dixitqꝫ Nathan ad Dauid: Dn̄s quoqꝫ tranſtu-
lit peccatum tuum. Non moꝛieris. Ueruntamen quo-
niam blaſphemare feciſti inimicos nomē domini ꝓpter
verbū hoc: filius qui natus eſt tibi: moꝛte moꝛietur. Et
reuerſus eſt Nathan ī domū ſuā. Percuſſit quoqꝫ dn̄s
paruulū quē pepererat vxoꝛ Urię Dauid:⁊ deſperatus
eſt. Depꝛecatuſqꝫ eſt dauid dn̄m ꝓ paruulo: et ieiunauit
Dauid ieiunio:⁊ īgreſſus ſeoꝛſum iacuit ſup terrā. Ue
nerunt aūt ſenioꝛes domꝰ eiꝰ: cogētes eū vt ſurgeret de
terra. Qui noluit: nec comedit cum eis cibum. Accidit E
autem die ſeptima vt moꝛeretur infans: timuerūtqꝫ ſer
ui Dauid nunciare ei: ꝙ moꝛtuus eſſet paruulus: dixe-
runt enim: Ecce cum paruulus adhuc viueret: loqueba
mur ad eum:⁊ nō audiebat vocem noſtram: quanto ma
gis ſi dixerimus: moꝛtuus eſt puer: ſe affliget? Cū ergo
Dauid audiſſet ſeruos ſuos muſſitātes: ītellexit ꝙ moꝛ
tuus eſſet infantulꝰ. Dixitqꝫ ad ſeruos ſuos: Num moꝛ
tuus eſt puer? Qui reſpōderunt ei: Moꝛtuus eſt. Sur
rexit ergo Dauid de terra:⁊ lotus vnctuſqꝫ eſt. Cumqꝫ
mutaſſet veſtem: ingreſſus eſt domū domini:⁊ adoꝛauit
⁊ venit in domum ſuam: petiuitqꝫ vt ponerent ei panē:
⁊ comedit. Dixerunt autem ei ſerui ſui: Quis eſt ſermo F
quem feciſti? pꝛopter infantem: cum adhuc viueret: ieiu
naſti ⁊ flebas: moꝛtuo autem puero ſurrexiſti: et comedi
ſti panem. Qui ait: Pꝛopter infantē dū adhuc viueret: 1.para.3.d
ieiunaui et fleui. Dicebā enī: Quis ſcit ſi foꝛte donet eū Matt.1.a.
mihi dominus:⁊ viuat infans? Nunc autem quia moꝛ-
tuus eſt: quare ieiuno? Nūquid potero reuocare eū am
plius? Ego vadam magis ad eū: ille vero non reuerteť
ad me. Et cōſolatus eſt Dauid Bathſaba vxoꝛē ſuam:
ingreſſuſqꝫ ad eam doꝛmiuit cū ea. Quę genuit filiū: et
vocauit nomen eius Salomon:⁊ dominus dilexit eum.
Miſitqꝫ eū ī manu Nathan pꝛophetę:⁊ vocauit nomē
eiꝰ amabilis domino: eo ꝙ diligeret eum dominus. Igi
tur pugnabat Joab cōtra Rabbath filioꝝ Ammon: et
expugnabat vꝛbē regiam. Miſitqꝫ Joab nūcios ad Da
uid: dicens: Dimicaui aduerſum Rabbath:⁊ capienda G
eſt vꝛbs aquarū. Nūc igitur congrega reliquā partē po
puli:⁊ obſide ciuitatē:⁊ cape eā: ne cum a me vaſtata fue
rit vꝛbs: nomini meo aſcribatur victoꝛia. Cōgregauit
itaqꝫ Dauid oēm populū:⁊ ꝓfectꝰ eſt aduerſum Rab-
bath. Cūqꝫ dimicaſſet cepit eā. Et tulit diadema regis
eoꝛū de capite eius pondo auri talentum: habēs gēmas
pꝛecioſiſſimas:⁊ impoſitū eſt ſuper caput Dauid. Sed
⁊ pꝛędam ciuitatis aſpoꝛtauit multā valde: populum
quoqꝫ eius adducens ſeruauit: et circumegit ſuper eos
ferrata carpenta. Diuiſitqꝫ cultris:⁊ traduxit in typo la
terū. Sic fecit vniuerſis ciuitatibꝰ filioꝝ Ammō. Et re-
uerſus eſt dauid:⁊ oīs exercitꝰ ī Hieruſalē. XIII.

Factum eſt aūt poſt hęc: vt Abſalom filij Da- A
uid ſoꝛoꝛem ſpecioſiſſimam vocabulo Tha-
mar adamaret Ammon filius Dauid:⁊ depe
riret in eam valde: ita vt pꝛopter amoꝛē eius
ęgrotaret: quia cū eſſet virgo: difficile ei videbať: vt ꝗp-
piam inhoneſte ageret cū ea. Erat autem Ammon ami-
cus nomine Jonadab: filius Semma fratris Dauid:
vir pꝛudēs valde. Qui dixit ad eum: Quare ſic attenua
ris macie fili regis per ſingulos dies? Cur non indicas
mihi? Dixitqꝫ ei Ammon: Thamar ſoꝛoꝛem fratris mei
Abſalō amo. Cui reſpōdit Jonadab: Cuba ſup lectulū
tuū:⁊ languoꝛē ſimula. Cūqꝫ venerit pater tuus vt viſi
tet te: dic ei: Ueniat oꝛo thamar ſoꝛoꝛ mea: vt det mihi
cibum:⁊ faciat pulmentū:⁊ comedā de manu eius. Ac-
cubuit itaqꝫ Ammon:⁊ quaſi ęgrotare coepit. Cūqꝫ ve- B
niſſet rex ad viſitandū eū: ait Ammon ad regem: Ueniat
obſecro thamar ſoꝛoꝛ mea: vt faciat in oculis meis duas
ſoꝛbitiūculas:⁊ cibū paratū capiam de manu eius. Mi
ſit ergo Dauid ad Thamar domū: dicēs: Ueni ī domū

Amnon fratris tui: ⁊ fac ei pulmentū. Venitq̧ thamar
in domum Amnon fratris ſui: ille aūt iacebat. Que tol
lens farinā cōmiſcuit: ⁊ liquefaciens in oculis eius coxit
ſorbitiunculas: tollenſq̧ quod coxerat: effudit: ⁊ poſuit
C coram eo: ⁊ noluit comedere. Dixitq̧ Amnon: Eijcite
vniuerſos a me. Cūq̧ eieciſſent omnes: dixit Amnon ad
Thamar: Infer cibū in cōclaui: vt veſcar de manu tua.
Tulit ergo Thamar ſorbitiunculas quas fecerat: ⁊ in-
tulit ad Amnon fratrē ſuū in conclaui. Cūq̧ obtuliſſet
ei cibū: apprehēdit eā: ⁊ ait: Veni cuba mecū ſoror mea.
Gen. 34.c Que reſpondit ei: Noli frater mi: noli opprimere me:
neq̧ eñ hoc fas eſt ī iſrael: noli facere ſtultitiā hāc. Ego
eñ ferre nō potero opprobriū meū: ⁊ tu eris quaſi vnus
de inſipientibus in Iſrael: quin potius loquere ad regē:
⁊ nō negabit me tibi. Noluit aūt Amnon acqeſcere pci-
bus eius: ſed preualens virib⁹ oppſſit eā: ⁊ cubauit cum
ea. Et exoſam eā habuit odio magno nimis: ita vt mai⁹
eſſet odiū quo oderat eā: amore quo ante dilexerat. Di-
xitq̧ ei Amnon: Surge ⁊ vade. Que reſpōdit ei: Mai⁹
eſt hoc malū: quod nūc agis aduerſum me: ꝙ qđ ante fe-
ciſti: expellēs me. Et noluit audire eā: ſed vocato puero
D qui miniſtrabat ei: dixit: Eijce hanc a me foras: ⁊ claude
oſtiū poſt eam. Que induta erat talari tunica: huiuſce-
modi enim filie regis virgines veſtibus vtebant̄. Eiecit
itaq̧ eam miniſter illius foras: clauſitq̧ fores poſt eam.
Que aſpergens cinerē capiti ſuo ſciſſa talari tunica: im
poſitiſq̧ manibus ſuper caput ſuum ibat egrediens: et
clamans. Dixit autem ei Abſalom frater ſuus: Nūquid
Amnon frater tuus concubuit tecū? Sed nūc ſoror ta-
ce: frater tuus eſt. Neq̧ affligas cor tuum pro hac re.
Māſit itaq̧ Thamar contabeſcens in domo Abſalom
fratris ſui. Cum aūt audiſſet rex Dauid verba hec: con
triſtatus eſt valde: ⁊ noluit cōtriſtare ſpiritū Amnon fi-
lij ſui: quoniam diligebat eū: quia primogenit⁹ erat ei.
Porro non eſt locutus Abſalom ad Amnon: nec malū:
nec bonum. Oderat enim Abſalom Amnon: eo ꝙ violaſ
ſet Thamar ſororē ſuam. Factū eſt aūt poſt tēpus bien-
nij: vt tōderent̄ oues Abſalom in Baalaſor: que eſt iuxta
E Ephraim. Et vocauit Abſalom oēs filios regꝫ: venitq̧
ad regē: ⁊ ait ad eū: Ecce tondent̄ oues ſerui tui: veniat
oro rex cum ſeruis ſuis ad ſeruum ſuum. Dixitq̧ rex ad
abſalom: Noli fili mi noli rogare: vt veniamus oēs: ⁊
grauemus te. Cum aūt cogeret eum: ⁊ noluiſſet ire: be-
nedixit ei. Et ait Abſalom ad dauid: Si nō vis venire:
veniat obſecro nobiſcum ſaltē Amnon frater meus. Di-
xitq̧ ad eū rex: Non eſt neceſſe vt vadat tecum. Coegit
itaq̧ Abſalom eū: ⁊ dimiſit cū eo Amnon: ⁊ vniuerſos fi
lios regis. Fecerat itaq̧ Abſalom conuiuiū: quaſi conui
uium regis. Preceperat autē Abſalom pueris ſuis: di
cens: Obſeruate cum temulentus fuerit Amnon vino:
F ⁊ dixero vobis: percutite eum: ⁊ interficite: nolite time-
re. Ego eñ ſum: qui precipio vobis: roboramini: ⁊ eſto-
te viri fortes. Fecerunt ergo pueri Abſalom aduerſum
Amnon: ſicut preceperat eis Abſalom. Surgēteſq̧ oēs
filij regis aſcenderunt ſinguli mulas ſuas: et fugerunt.
Cūq̧ adhuc pergerent in itinere: fama peruenit ad Da
uid: dicens: Percuſſit Abſalom omnes filios regis: et
ſupra. 1.b. et.3.f. nō remanſit ex eis ſaltem vnus. Surrexit itaq̧ rex Da-
uid: ⁊ ſcidit veſtimenta ſua: ⁊ cecidit ſuper terrā: ⁊ oēs
ſerui illius qui aſſiſtebant ei: ſciderunt veſtimenta ſua.
Reſpondens autem Ionadab filius Semma fratris
Dauid: dixit: Ne eſtimet dominus meus rex: ꝙ omnes
pueri regis occiſi ſint. Amnon ſolus mortuus eſt: quo-
G niam in odio Abſalom erat poſitus: ex die qua oppreſſit
Thamar ſororem eius. Nunc ergo ne ponat dominus
meus rex ſuper cor ſuum verbum iſtud: dicens: Oēs filij
regis occiſi ſunt: quoniam Amnon ſolus mortuus eſt.
Fugit aūt Abſalom: et eleuauit puer ſpeculator oculos
ſuos: ⁊ aſpexit: ⁊ ecce populus multus veniebat per iter
deuium ex latere mōtis. Dixit aūt Ionadab ad regem:
Ecce filij regꝫ adſunt: iuxta verbū ſerui tui: ſic factū eſt.
Cūq̧ ceſſaſſet loqui: apparuerūt ⁊ filij regis. Et intran
tes leuauerūt vocē ſuam: ⁊ fleuerunt. Sed ⁊ rex ⁊ oēs
ſerui eius fleuerūt ploratu magno nimis. Porro Abſa
lom fugiens: abijt ad Tholmai filium Ammiur regem
Geſſur. Luxit ergo Dauid filium ſuū Amnon multis
dieb⁹. Abſalom autem cū fugiſſet: ⁊ veniſſet in Geſſur:
fuit ibi trib⁹ annis: ceſſauitq̧ rex Dauid pſeq̄ Abſalom:
eo ꝙ cōſolatus eſſet ſup Amnon interitu. XIIII.

Intelligēs aūt Ioab filius Saruie: ꝙ cor re- A
gis verſum eſſet ad Abſalom: miſit Thecuā:
⁊ tulit inde mulierē ſapientē: dixitq̧ ad eam:
Lugere te ſimula: ⁊ induere veſte lugubri: et
ne vngaris oleo: vt ſis quaſi mulier iam plurimo tempo
re lugēs mortuum: ⁊ ingredieris ad regem: et loqueris
ad eum ſermones huiuſcemodi. Poſuit aūt verba ioab
in ore eius. Itaq̧ cum igreſſa fuiſſet mulier Thecuites
ad regem: cecidit coram eo ſuper terram: ⁊ adorauit: et
dixit: Serua me rex. Et ait ad eam rex: Quid cauſe ha-
bes? Que reſpondit: Heu mulier vidua ego ſum. Mor
tuus eſt enim vir meus: ⁊ ancille tue erant duo filij: qui 4.regū.6f
rixati ſunt aduerſum ſe in agro: nulluſq̧ erat q̄ eos pro- B
hibere poſſet: ⁊ percuſſit alter alterum: ⁊ interfecit eū: ⁊
ecce conſurgens vniuerſa cognatio aduerſum ancillam
tuam: dicit: Trade eū qui percuſſit fratrē ſuum: vt occi
damus eum pro anima fratris ſui quem interfecit: ⁊ de-
leamus heredem: ⁊ querūt extinguere ſcintillā meam:
que relicta eſt: vt nō ſuperſit viro meo nomē: ⁊ reliquie
ſuper terrā. Et ait rex ad mulierem: Vade ī domū tuā: C
⁊ ego iubebo ꝑ te. Dixitq̧ mulier Thecuites ad regē:
In me dñe mi rex ſit iniquitas: et in domū patris mei:
rex aūt ⁊ thronus eius ſit innocēs. Et ait rex: Qui con-
tradixerit tibi: adduc eū ad me: ⁊ vltra nō addet vt tan-
gat te. Que ait: Recordetur rex dñi dei ſui: vt non mul
tiplicentur proximi ſanguinis ad vlciſcēdum: ⁊ nequaq̄
interficiant filium meū. Qui ait: Viuit dominus: q̄a nō
cadet de capillis filij tui ſuper terrā. Dixit ergo mulier: D
Loquatur ancilla tua ad dominum meum regē verbū.
Et ait: Loq̄re. Dixitq̧ mulier: Quare cogitaſti huiuſ-
cemodi rē cōtra populū dei: ⁊ locut⁹ eſt rex verbū iſtud
vt peccet: ⁊ nō reducat eiectū ſuum? Omnes morimur:
⁊ quaſi aque dilabimur in terram: que nō reuertuntur. Eccl.25.c
Nec vult deus perire aīam: ſed retractat: cogitās: ne pe
nitus pereat qui abiectus eſt. Nunc igit̄ veni: vt loq̄r ad
dominum meū regem verbū hoc preſente populo. Et di
xit ancilla tua: Loq̄r ad regē: ſi quo modo faciat rex ver
bum ancille ſue. Et audiuit rex verba: vt liberaret ancil infra.29 a
lam ſuā de manu oīm q̄ volebāt de hereditate dñi delere
me: ⁊ filiū meū ſimul. Dicat ergo ancilla tua: vt fiat ver-
bum dñi mei regis: ſicut ſacrificiū. Sicut eñ angel⁹ do- E
mini: ſic eſt dominus meus rex: vt nec benedictione: nec
maledictione moueat̄. Vnde ⁊ dñs deus tuus eſt tecū.
Et reſpōdens rex: dixit ad mulierē: Ne abſcondas a me
verbū qđ te interrogo. Dixitq̧ ei mulier: Loquere dñe ſup.12.b.
mi rex. Et ait rex: Nunq̄d man⁹ Ioab tecū eſt in oīb⁹
iſtis? Reſpōdit mulier: ⁊ ait: Per ſalutē aīe tue dñe mi
rex: nec ad ſiniſtrā: nec ad dextrā eſt ex oīb⁹ his que locu
tus eſt dñs meus rex. Seruus eñ tuus Ioab: ipſe pre-
cepit mihi: ⁊ ipe poſuit ī os ancille tue oīa verba hec: vt
verterē figurā ſermonis hui⁹. Seru⁹ eñ tuus ioab pre-
cepit iſtud. Tu aūt dñe mi rex: ſapiēs es: ſicut habet ſa-
pientiam angelus dei: vt intelligas oīa ſup terrā. Et
ait rex ad Ioab: Ecce placat⁹ feci vbū tuū. Vade ergo:
⁊ reuoca puerū Abſalom. Cadēſq̧ Ioab ſup faciē ſuam
in terrā: adorauit: et benedixit regi. Et dixit Ioab: Ho F
die intellexit ſeruus tuus: q̄a inueni gratiā ī oculis tuis
domine mi rex. Feciſti enim ſermonē domine mi rex ſer-
ui tui. Surrexit ergo Ioab: ⁊ abijt ī Geſſur: et adduxit
Abſalom ī Hieruſalē. Dixit aūt rex: Reuertatur in do-
mum ſuā: ⁊ faciem meam nō videat. Reuerſus eſt itaq̧

Abſalom in domum ſuā: ꝛ faciē regis non vidit. Porro
ſicut Abſalom vir nō erat pulcher in omī Iſrael: ꝛ deco-
rus nimis. A veſtigio pedis vſqꝫ ad verticem: nō erat in
eo vlla macula. Et quādo tōdebat capillū (ſemel autem
in anno tōdebatur: quia grauabat eū ceſaries) pōdera-
bat capillos capitis ſui ducentis ſiclis pondere publico.
Nati ſunt aūt Abſalom filij tres: 7 filia vna: noīe Tha-
mar: elegātis formę. Manſitqꝫ Abſalom ī hieruſalē duo
bus annis: ꝛ faciē regis nō vidit. Miſit itaqꝫ ad Ioab:
vt mitteret eū ad regē. Qui noluit venire ad eū. Cūqꝫ
ſecūdo miſiſſet: 7 ille noluiſſet venire ad eum: dixit ſeruis
ſuis: Scitis agrū Ioab iuxta agrū meū: habentem meſ
ſem hordei: ite igitur: ꝛ ſuccēdite eū igni. Succēderunt
ergo ſerui Abſalom ſegetē igni. Et veniētes ſerui ioab:
ſciſſis veſtibꝰ ſuis: dixerūt: Succēderūt ſerui Abſalom
partē agri igni. Surrexitqꝫ Ioab: 7 venit ad Abſalom ī
domū eiꝰ: 7 dixit: Quare ſuccēderunt ſerui tui ſegetem
meā igni? Et reſpondit Abſalom ad Ioab: Miſi ad te
obſecrans: vt venires ad me: 7 mitterē te ad regē: et dice
res ei: Quare veni de Geſſur? Melꝰ mihi erat ibi eſſe.
Obſecro ergo: vt videam faciē regis: ꝙ ſi memor eſt ini
quitatis meę: interficiat me. Ingreſſus itaqꝫ ioab ad re
gē: nūciauit ei omīa hęc. Vocatuſqꝫ eſt Abſalom: et in-
trauit ad regem: ꝛ adorauit ſuper faciem terrę corā eo.
Oſculatuſqꝫ eſt rex Abſalom. XV.
A IGitur poſt hęc fecit ſibi Abſalom currꝰ 7 eq̄-
tes: 7 q̄nquaginta viros q̄ pręcederent eū. Et
mane cōſurgēs Abſalom: ſtabat iuxta introi
tum portę ī via: 7 omnem virum qui habebat
negociū: vt veniret ad regis iudiciū: vocabat Abſalom
ad ſe: 7 dicebat: De qua ciuitate es tu? Qui reſpondens
aiebat: Ex vna tribu Iſrael ego ſum ſeruus tuus. Re-
ſpondebatqꝫ ei Abſalom: Videntur mihi ſermones tui
boni ꝛ iuſti: ſed nō eſt q̄ te audiat conſtitutus a rege. Di
cebatqꝫ Abſalom: Quis me conſtituat iudicē ſuper ter-
ram: vt ad me veniant omnes qui habēt negocium: 7 iu
ſte iudicem? Sed ꝛ cū accederet ad eū homo: vt ſaluta-
ret illum: extendebat manū ſuam: ꝛ apprehēdens: oſcu-
labatur eum. Faciebatqꝫ hoc omī Iſrael venienti ad iu-
dicium: vt audiretur a rege: 7 ſollicitabat corda virorū
B Iſrael. Poſt quatuor autem annos: dixit Abſalom ad
regē dauid: Vadā: ꝛ reddā vota mea: quę voui domino
in Hebron. Vouens enī vouit ſeruus tuus: cum eſſet in
ſupra.13.g Geſſur Syrię: dicēs: Si reduxerit me dominus in Hie
ruſalem: ſacrificabo dn̄o. Dixitqꝫ ei rex Dauid: Vade in
pace. Et ſurrexit: ꝛ abijt ī Hebron. Miſit aūt Abſalom
exploratores in vniuerſas tribꝰ Iſrael: dicens: Statim
vt audieritis clangorē buccinę: dicite: Regnabit Abſa
lom ī Hebron. Porro cū Abſalom ierūt ducēti viri de
Hieruſalē vocati: eūtes ſimplici corde: 7 cauſam penitꝰ
ignorātes. Accerſiuit q̊qꝫ Abſalom Achitofel Gilonitē
C cōſiliariū Dauid de ciuitate ſua Gilo. Cūqꝫ imolaret vi
ctimas: facta eſt cōiuratio valida: populuſqꝫ cōcurrens
augebat̄ cū Abſalom. Venit igit̄ nūciꝰ ad dauid: dicēs:
Toto corde vniuerſus iſrael ſequit̄ Abſalom. Et ait da-
uid ſeruis ſuis: q̄ erāt cū eo ī Hieruſalē: Surgite: 7 fu-
giamus: neqꝫ enī erit nobis effugiū a facie Abſalom. Fe-
ſtinate egredi: ne forte veniēs occupet nos: 7 ipellat ſup
nos ruinā: 7 ꝑcutiat ciuitatē ī ore gladij. Dixerūtqꝫ ſer-
D ui regis ad eū: Oīa quęcūqꝫ pręceperit dn̄s noſter rex: li
bēter exequemur ſerui tui. Egreſſus eſt ergo rex: 7 vni-
uerſa domus eiꝰ pedibꝰ ſuis. Et dereliquit rex decē mu
lieres cōcubinas ad cuſtodiēdam domū: Egreſſuſqꝫ rex
7 omīs Iſrael pedibꝰ ſuis: ſtetit ꝓcul a domo: 7 vniuerſi
ſerui eius ambulabāt iuxta eum: 7 legiones Cerethi: et
Phelethi: 7 omnes Gethei pugnatores validi ſexcenti
viri: q̄ ſecuti eū fuerāt de geth pedites pręcedebāt regē.
Dixit aūt rex ad Ethai Gethęū: Cur venis nobiſcum?
Reuertere: 7 habita cū rege: q̄a peregrinus es: 7 egreſ-
ſus es de loco tuo. Heri veniſti: 7 hodie compelleris no
biſcū egredi. Ego aūt vadā: q̊ iturus ſuꝫ. Reuertere: et
reduc tecū fratres tuos: 7 dn̄s faciet tecuꝫ miſericordiā
7 veritatē: q̄a oſtēdiſti gratiā 7 fidē. Et reſpōdit ethai
regi: dicens: Viuit dn̄s: ꝛ viuit dn̄s meus rex: quoniam
in quocunqꝫ loco fueris dn̄e mi rex: ſiue in morte: ſiue in
vita: ibi erit ſeruus tuus. Et ait Dauid Ethai: Veni: 7
trāſi. Et trāſiuit Ethai Gethęus: et rex: 7 oēs viri q̄ cū
eo erāt: 7 reliqua multitudo. Oēſqꝫ flebāt voce magna: E
et vniuerſus populus trāſibat. Rex vero trāſgrediebat̄
torrentē Cedron: ꝛ cūctus populus īcedebat cōtra viā Ruth.1.c.
oliuę: quę reſpicit ad deſertū. Venit aūt 7 ſadoch ſacer-
dos: 7 vniuerſi leuitę cū eo: portātes arcā foederis dei: 7
depoſuerūt arcā dei. Et aſcēdit Abiathar: donec exple-
tus eſſet oīs populus: q̄ egreſſus fuerat de ciuitate. Et
dixit rex ad Sadoch: Reporta arcā dei ī vrbē. Si inue- F
nero gratiā in oculis dn̄i: reducet me: ꝛ oſtēdet mihi eā
ꝛ tabernaculū ſuuꝫ. Si aūt dixerit mihi: nō places: pręſ-
ſto ſum: faciat quod bonum eſt corā ſe. ꝛ dixit rex ad Sa
doch ſacerdotē: O vidēs reuertere ī ciuitatē in pace: et
Achimaas filiꝰ tuus: 7 Ionathas filius abiathar duo fi
lij veſtri ſint vobiſcū. Ecce ego abſcondar in cāpeſtribus
deſerti: donec veniat ſermo a vobis: īdicās mihi. Repor
tauerūt ergo Sadoch 7 Abiathar arcā dei ī Hieruſalē:
ꝛ manſerunt ibi. Porro Dauid aſcēdebat cliuū oliuarū:
ſcādens 7 flēs: nudis pedibus incedēs: 7 operto capite.
Sed 7 omnis populus qui erat cū eo: operto capite aſcē
debat plorās. Nūciatū eſt aūt Dauid: ꝙ Achitofel eſſet G
in cōiuratione cum Abſalom. Dixitqꝫ Dauid: Infatua
queſo dn̄e conſiliū Achitofel. Cumqꝫ aſcēderet Dauid
ſummitatē mōtis: ī quo adoraturus erat dominū: ecce
occurrit ei chuſai arachites: ſciſſa veſte: 7 terra pleno ca infra.17.e
pite. Et dixit ei Dauid: Si veneris mecū: eris mihi one
ri: ſi aūt ī ciuitatē reuertaris: 7 dixeris Abſalom: ſeruus
tuus ſum rex: patere me viuere: ſicut fui ſeruus patris
tui: ſic ero ſeruus tuus: diſſipabis cōſiliū Achitofel. Ha
bes aūt tecū Sadoch 7 Abiathar ſacerdotes: 7 omē ver
bū quodcūqꝫ audieris ī domo regis: īdicabis Sadoch 7
Abiathar ſacerdotibꝰ. Sūt enī cū eis duo filij eoꝝ Achi
maas filiꝰ Sadoch: 7 Ionathan filiꝰ Abiathar: 7 mitte
tis ꝑ eos ad me omē vbū qd̄ audieritis. Veniēte ḡ chu-
ſai amico Dauid in ciuitatē: Abſalom quoqꝫ ingreſſus
eſt Hieruſalē: 7 Achitofel cum eo. XVI.
CVmqꝫ Dauid trāſiſſet paululū montis ver- A
ticem: apparuit Siba puer Mephiboſeth ī
occurſum eius cum duobus aſinis: qui onera
ti erant ducētis panibus: 7 centum alligatu
ris vuę paſſę: ꝛ ſeptem maſſis palatarū: 7 duobus vtri-
bus vini. Et dixit rex Sibę: Quid ſibi volunt hęc? Re-
ſpōditqꝫ Siba: Domine mi rex: aſini domeſticis regis
vt ſedeant: 7 panes 7 palatę ad veſcendum pueris tuis:
vinū aūt vt bibat: ſi quis defecerit in deſerto. Et ait rex:
Vbi eſt filius domini tui? Reſpōditqꝫ Siba regi. Re-
manſit in Hieruſalem: dicēs: Hodie reſtituet mihi dn̄s
Iſrael regnum patris mei. Et ait rex Sibę: Tua ſint B
omnia quę fuerunt Mephiboſeth. Dixitqꝫ Siba: Oro
vt inueniā gratiā apud te dn̄e mi rex. Venit ergo rex da
uid vſqꝫ Bahurim. Et ecce egrediebat̄ īde vir de cogna
tione domus Saul: noīe Semei filiꝰ Gera: ꝓcedebatqꝫ
egrediēs: 7 maledicebat: mittebatqꝫ lapides cōtra Da-
uid: 7 cōtra vniuerſos ſeruos regis Dauid. Oīs aūt po
pulꝰ: ꝛ vniuerſi bellatores a dextro ꝛ a ſiniſtro latere re-
gis incedebāt. Ita aūt loquebat̄ Semei cū malediceret
regi: Egredere: egredere vir ſanguinū 7 vir belial. Red
didit tibi dn̄s vniuerſum ſanguinē domꝰ Saul: quoniā
inuaſiſti regnū ꝓ eo: ꝛ dedit dn̄s regnū ī manu Abſalō fi
lij tui: 7 ecce p̄mūt te mala tua: q̄m vir ſanguinū es. Di- infra.19.a
xit aūt Abiſai filiꝰ Saruię regi: Quare maledicit canis Eccl.25.e
ħ mortuꝰ dn̄o meo regi? Vadā 7 amputabo caput eiꝰ C
Et ait rex: q̄d mihi 7 vobis eſt filij ſaruię? Dimittite eū:
vt maledicat: dn̄s enī pręcepit ei: vt malediceret dauid.

Et quis eſt q̃ audeat dicere: quare ſic feceritꝰ Et ait rex
Abiſai: ⁊ vniuerſis ſeruis ſuis: Ecce filiꝰ meus: q̇ egreſ-
ſus eſt de vtero meo: querit aīam meam: quanto magis
hic filius Jemini maledicet mihiꝰ Dimittite eū: vt ma-
ledicat iuxta pręceptū dn̄i: ſi forte reſpiciat dominus af-
flictionē meā: ⁊ reddat mihi dominus bonū pro maledi
ctione hac hodierna. Ambulabat itaqꝫ dauid: ⁊ ſocij eiꝰ
per viā cū eo. Semei autem per iugū montis ex latere:
cōtra illum gradiebat̄: maledicēs: ⁊ mittēs lapides ad-
uerſum eū: terrāqꝫ ſpargens. Uenit itaqꝫ rex David: et
vniuerſus populꝰ cū eo laſſus: ⁊ refocillati ſunt ibi. Ab-
ſalom aūt: ⁊ omnis populus eius ingreſſi ſunt Hieruſa
lem: ſed ⁊ Achitofel cū eo. Cū aūt veniſſet Chuſai Ara-
chites amicus David ad abſalom: locutꝰ eſt ad eū: Sal
ue rex: ſalue rex. Ad quē Abſalō: Hęc eſt (inquit) gratia
D tua ad amicū tuūꝰ Quare non iiſti cū amico tuoꝰ Re-
ſpōditqꝫ Chuſai ad Abſalom: Nequaꝗ̄: q̇a illiꝰ ero quē
elegit dominus: ⁊ oīs hic populus: ⁊ vniuerſus Jſrael:
⁊ cū eo manebo. Sed vt ⁊ hoc inferā: cui ego ſeruiturus
ſumꝰ Nōne filio regisꝰ Sicut parui patri tuo: ita parcebo
⁊ tibi. Dixit aūt Abſalom ad Achitofel: Jnite cōſilium:
q̇d agere debeamus. Et ait Achitofel ad Abſalom: Jn-
gredere ad cōcubinas patris tui: quas dimiſit ad cuſto-
diendam domū: vt cū audierit oīs Jſrael: ꝙ foedaueris
patrē tuū: roborētur tecū manus eoꝝ. Tetēderūt ergo
Abſalom tabernaculū in ſolario: ingreſſuſqꝫ eſt ad cōcu
binas patris ſui coram vniuerſo Jſrael. Conſilium aūt
Achitofel: quod dabat in diebꝰ illis: quaſi ſi q̇s cōſuleret
deū. Sic erat om̄e cōſilium Achitofel: et cum eſſet cum
David: ⁊ cum eſſet cum Abſalom. XVII.
A Dixit ergo Achitofel ad abſalom: Eligā mihi
duodecim millia viroꝝ: ⁊ cōſurgens pſequar
David hac nocte: ⁊ irruēs ſup eū: q̇ppe q̇ laſ-
ſus eſt: ⁊ ſolutis manibꝰ percutiā eū. Cūqꝫ fu
gerit omnis populus qui cum eo eſt: percutiā regē deſo
latum: ⁊ reducā vniuerſum populū: quomodo vnus ho
mo reuerti ſolet. Unū em̄ virum tu quęris: ⁊ oīs popu-
lus erit in pace. Placuitqꝫ ſermo eiꝰ Abſalom: ⁊ cūctis
maioribꝰ natu Jſrael. Ait aūt Abſalom: Uocate Chu-
ſai Arachiten: ⁊ audiamus q̇d etiā ipſe dicat. Cumqꝫ ve
niſſet Chuſai ad Abſalom: ait Abſalom ad eū: Huiuſce
B modi ſermonē locutus eſt Achitofel. Facere debemus
an nonꝰ quod das conſiliūꝰ Et dixit Chuſai ad Abſalō:
Non eſt bonū cōſiliū: quod dedit Achitofel hac vice. Et
rurſum ītulit chuſai: Tu noſti patrē tuū: ⁊ viros qui cū
eo ſunt eſſe fortiſſimos ⁊ amaro aīo: veluti ſi vrſa raptis
catulis ī ſaltu ſęuiat. Sed ⁊ pater tuus vir bellator eſt:
nec morabitur cū populo. Forſitan nūc latitat ī foueis:
aut in vno quo voluerit loco: et cū ceciderit vnꝰ quilibet
in principio audiet: quicunqꝫ audierit: ⁊ dicet: Facta eſt
plaga in populo: q̇ ſequebatur Abſalom. Et fortiſſimus
quiſqꝫ cuius cor eſt q̇ſi leonis: pauore ſoluetur. Scit em̄
oīs populus Jſrael fortem eſſe patrē tuum: ⁊ robuſtos
C om̄es qui cum eo ſunt. Sed hoc mihi videtur rectū eſſe
conſilium. Cōgregetur ad te vniuerſus populꝰ iſrael: a
Dan vſqꝫ Berſabee: q̇ſi arena maris innumerabilis: et
tu eris in medio eoꝝ: ⁊ irruemus ſuper eū in quocunqꝫ
loco inuentus fuerit: ⁊ operiemus eū: ſicut cadere ſolet
ros ſup terrā: ⁊ nō relinquemus de viris qui cū eo ſunt:
nec vnū q̇dem. Quod ſi vrbē aliquā fuerit ingreſſus: cir
cundabit oīs Jſrael ciuitati illi funes: ⁊ trahemus eā in
torrentē: vt nō reperiat̄ nec calculus q̇dē ex ea. Dixitqꝫ
Abſalom: ⁊ om̄es viri Jſrael: Melius eſt cōſiliū chuſai
Arachitę: cōſilio Achitofel. Dn̄i aūt nutu diſſipatū eſt
cōſilium Achitofel vtile: vt īduceret dn̄s ſuper Abſalom
Sapi.15.b. malum. Et ait chuſai ſadoch ⁊ abiathar ſacerdotibus.
D Hoc ⁊ hoc modo cōſilium dedit Achitofel Abſalom: et
ſenioribus Jſrael: ⁊ ego tale ⁊ tale dedi cōſilium. Nunc
ergo mittite cito: ⁊ nunciate dauid: dicentes: Ne more-
ris nocte hac in campeſtribus deſerti: ſed abſqꝫ dilatio-
ne trāſgredere: ne forte abſorbeatur rex: ⁊ oīs populus
qui cum eo eſt. Jonathas aūt ⁊ Achimaas ſtabāt iuxta
fontē Rogel. Abijt ancilla: ⁊ nunciauit eis: ⁊ illi profe-
cti ſunt: vt referrent ad regem David nuncium. Nō em̄ E
poterant videri: aut introire ciuitatem. Uidit aūt eos
quidam puer: et indicauit Abſalom. Jlli vero concito
gradu ingreſſi ſunt domū cuiuſdam viri in Bahurim:
qui habebat puteū in veſtibulo ſuo: ⁊ deſcēderunt in eū.
Tulit aūt mulier: ⁊ expandit velamen ſup os putei qua
ſi ſiccans priſanas: ⁊ ſic latuit res. Cumqꝫ veniſſent ſer-
ui Abſalom in domum ad mulierem: dixerunt: Ubi eſt
Achimaas ⁊ ionathasꝰ Et reſpōdit eis mulier: Trāſie-
runt feſtināter guſtata paululum aqua. At hi qui quę-
rebant cum non reperiſſent: reuerſi ſunt in Hieruſalem
Cumqꝫ abijſſent: aſcenderunt illi de puteo: ⁊ pergētes
nunciauerūt regi David: ⁊ dixerūt: Surgite: ⁊ tranſite F
cito fluuium: quoniam huiuſcemodi dedit cōſilium con
tra vos Achitofel. Surrexit ergo David: ⁊ om̄is popu
lus qui cum eo erat: ⁊ tranſierunt Jordanem: donec di-
luceſceret anteꝗ̄ denudaret̄ verbū: et nec vnus quidem
reſiduꝰ fuit: q̇ nō trāſiſſet fluuiū. Porro achitofel vidēs
ꝙ nō fuiſſet factū conſiliū ſuū: ſtrauit aſinum ſuū: ſurre-
xitqꝫ: ⁊ abijt in domum ſuā ⁊ in ciuitatē ſuā: et diſpoſita
domo ſua: ſuſpendio interijt: ⁊ ſepultus eſt in ſepulchro
patris ſui. David aūt venit in caſtra: et Abſalom trāſijt
Jordanē: ipſe ⁊ omnes viri Jſrael cum eo. Amaſam ve-
ro conſtituit Abſalom pro Joab ſuper exercitū. Amaſa
aūt erat filiꝰ cuiuſdā viri: q̇ vocabat̄ Jezra de Jezraeli:
qui ingreſſus eſt ad Abigail filiam Naas: ſororem Sar
uię quę fuit mater Joab. Et caſtrametatus eſt Jſrael G
cum Abſalom in terra Galaad. Cumqꝫ veniſſet David
in caſtra Sobi filiꝰ Naas de Rabbath filioꝝ Ammō:
⁊ Machir filius Ammihel de Lodabar: ⁊ berzellai ga-
laadites de rogelim: obtulerunt ei ſtratoria ⁊ tapetia: et
vaſa fictilia: frumentū ⁊ hordeum ⁊ farinam et polētam
⁊ fabam ⁊ lentem: ⁊ frixum oleo cicer: ⁊ mel ⁊ butyrum:
oues ⁊ pingues vitulos: dederuntqꝫ David: et populo
qui cum eo erat ad veſcendum. Suſpicati enim ſunt po
pulum fame ⁊ ſiti fatigari in deſerto. XVIII.
Jgitur conſiderato David populo ſuo: conſti A
tuit ſuper eos tribunos ⁊ centuriones: ⁊ de-
dit populi tertiā partē ſub manu Joab: ⁊ ter
tiam partē ſub manu Abiſai filij Saruię fra-
tris Joab: ⁊ tertiā partem ſub manu Ethai: qui erat de
Geth. Dixitqꝫ rex ad populū: Egrediar ⁊ ego vobiſcūꝰ
Et reſpōdit pplus: Nō exibis. Siue em̄ fugerimus: nō Jfra.21.d.
magnopere ad eos de nobis ptinebit: ſiue media pars ce
ciderit e nobis: nō ſatis curabūt: q̇a tu vnus ſolꝰ p decē
millibus cōputaris. Melius eſt igit̄: vt ſis nobis ī vrbe infra eodē
pręſidio. Ad quos rex ait: Quod vobis videt̄ rectū: hoc
faciā. Stetit ergo rex iuxta portā. Egrediebaturqꝫ po- B
pulus p turmas ſuas centeni ⁊ milleni. Et pręcepit rex
Joab ⁊ Abiſai ⁊ Ethai: dicēs: Seruate mihi puerū Ab-
ſalom. Et oīs populus audiebat pręcipiētem regē cun
ctis pricipibus p Abſalom. Jtaqꝫ egreſſus eſt populus
in campum cōtra Jſrael: et factum eſt pręlium in ſaltu
Ephraim. Et cęſus eſt ibi populus iſrael ab exercitu da
uid: factaqꝫ eſt plaga magna ī die illa vigīti milliū. Fuit
autem ibi pręlium diſperſum ſuper faciē omnis terrę: ⁊
multo plures erāt quos ſaltus cōſumpſerat de populo:
ꝗ̄ hi quos vorauerat gladius in die illa. Accidit autem
vt occurreret abſalom ſeruis David: ſedēs mulo. Cūqꝫ
ingreſſus fuiſſet mulus ſubter cōdenſam quercum ⁊ ma
gnam: adhęſit caput eius quercui: ⁊ illo ſuſpēſo īter ce C
lum ⁊ terrā: mulus cui inſederat: ptranſiuit. Uidit aūt
hoc q̇ſpiā: ⁊ nūciauit Joab dicēs: Uidi abſalom pēdere
de quercu. Et ait Joab viro: qui nunciauerat ei: Si vi-
diſti: quare non confodiſti eum cum terra: et ego dediſ-
ſem tibi decem argenti ſiclos: et vnum balthcum. Qui
dixit ad Joab: Si appēderes ī manibꝰ meis mille argē

teos: nequaq̄ mittere manum meam in filiū regis. Au-
sup. eodē. dientibus em̄ nobis pręcepit rex tibi: ⁊ Abiſai: ⁊ Ethai:
dicēs: Cuſtodite mihi puer̄ Abſalom. Sed ⁊ ſi feciſſem
cōtra animā meā audacter: nequaq̄ hoc regē latere po-
tuiſſet: ⁊ tu ſtares ex aduerſo. Et ait Joab: Nō ſicut tu
vis: ſed aggrediar eū corā te. Tulit ergo Joab tres lan
C ceas in manu ſua: ⁊ infixit eas ī corde Abſalom. Cūq̄
adhuc palpitaret hęrens in quercu: cucurrerūt decē iu-
uenes armigeri Joab: ⁊ percutiētes iterfecerūt eū. Ce-
D cinit aūt Joab buccina: ⁊ retinuit populū: ne pſequeret̄
iosue.7.b fugientē Jſrael: volēs parcere multitudini. Et tulerūt
Abſalom: ⁊ proiecerūt eū in ſaltu in foueam grandem: ⁊
cōportauerūt ſup eū aceruū lapidū magnū nimis. Oīs
aūt iſrael fugit ī tabernacula ſua. Porro Abſalom ere-
xerat ſibi: cū adhuc viueret titulū: q̄ eſt ī valle regis. Di-
xerat em̄: Nō habeo filiū: ⁊ hoc erit monimētū nominis
mei. Vocauitq̄ titulū noīe ſuo: ⁊ appellat̄ manus Abſa
E lom vſq̄ ad hāc diē. Achimaas aūt fili⁹ ſadoch ait: Cur
rā: ⁊ nūciabo regi: q̄a iudiciū fecerit ei deus de manu ini
micorum ei⁹. Ad quē Joab dixit: Nō eris nūcius in hac
die: ſed nūciabis in alia. Hodie nolo te nūciare. Fili⁹ em̄
regis eſt mortuus. Et ait Joab Chuſai: Vade: ⁊ nūcia
regi q̄ vidiſti. Adorauit Chuſai Joab: ⁊ cucurrit. Rur
ſus aūt Achimaas fili⁹ ſadoch dixit ad Joab: Quid im
pedit ſi etiam ego curro poſt Chuſai? Dixitq̄ ei Joab:
Quid vis currere fili mi? Veni huc. Nō eris boni nūcij
baiul⁹. Qui rūdit: quid em̄ ſi cucurrero? Et ait ei: Cur
re. Currēs ģ Achimaas p viā cōpēdij: trāſiuit Chuſai.
F Dauid aūt ſedebat iter duas portas. Speculator vo q̄
erat in faſtigio portę ſup murū: eleuās oculos: vidit ho
minē currentē ſolū: ⁊ exclamans indicauit regi. Dixitq̄
rex: Si ſolus eſt: bonus eſt nūcius ī ore ei⁹. Properāte
aūt illo: ⁊ accedēte ppius: vidit ſpeculator hoīem alterū
currentē: ⁊ vociferās ī culmine: ait: Apparet mihi alter
homo currēs ſolus. Dixitq̄ rex: Et iſte bon⁹ eſt nunci⁹.
Speculator aūt cōtēplor ait curſū prioris: q̄ſi curſum
G Achimaas filij Sadoch. Et ait rex: Vir bon⁹ eſt: ⁊ nun
ciū portās bonū: venit. Clamās aūt achimaas: dixit ad
regē: Salue rex. Et adorans regē corā eo pronus ī ter
ram: ait: Benedictus dominus deus tuus: qui cōcluſit
hoīes: q̄ leuauerūt manus ſuas cōtra dn̄m meū regem.
Et ait rex: Eſt ne pax puero Abſalom? Dixitq̄ Achima
as: Vidi tumultū magnū: cū mitteret Joab ſeruus tu⁹
infra.19.a o rex me ſeruū tuū: neſcio aliud. Ad quē rex: Trāſi ait:
⁊ ſta hic. Cūq̄ ille trāſiſſet: ⁊ ſtaret: apparuit Chuſai: ⁊
veniēs ait: Bonū apporto nūciū dn̄e mi rex. Judicauit
enim pro te dominus hodie de manu omnium qui ſurre
xerunt contra te. Dixit autē rex ad Chuſai: Eſt ne pax
puero Abſalom? Cui reſpōdens chuſai: Fiāt: inq̄t: ſicut
puer inimici dn̄i mei regis: ⁊ vniuerſi qui cōſurgūt ad-
uerſus eū in malū. Cōtriſtatus itaq̄ rex: aſcēdit cena-
culū portę: ⁊ fleuit: Et ſic loquebat̄: vadēs: Fili mi Ab-
infra eodē ſalom: Abſalō fili mi: q̄s mihi tribuat: vt ego moriar p
te: Abſalom fili mi: fili mi Abſalom.

XIX.

A NUnciatū eſt aūt Joab q̄ rex fleret: et lugeret
filiū ſuum: ⁊ verſa eſt victoria in luctum ī die
illa omī populo. Audiuit em̄ populus in die
illa dici: dolet rex ſup filio ſuo. Et declinauit
populus in die illa ingredi ciuitatē: quomodo declinare
sup.18.g. ſolet populus verſus: ⁊ fugiēs de prelio. Porro rex ope
ruit caput ſuū: ⁊ clamabat voce magna: Fili mi Abſalō:
Abſalom fili mi. Jngreſſus ergo Joab ad regē in domū
dixit: Cōfudiſti hodie vultus oīm ſeruorū tuorū: qui ſal
uam fecerūt animam tuā: ⁊ animam filiorū tuorū: ⁊ filia-
rum tuarū: ⁊ animam vxorū tuarum: ⁊ animam cōcubi
B narum tuarū. Diligis odientes te: ⁊ odio habes dilige-
tes te. Et oſtēdiſti hodie: q̄a nō curas de ducibus tuis:
⁊ de ſeruis tuis: ⁊ vere cognoui modo: q̄a ſi Abſalom vi
ueret: ⁊ oēs nos occubuiſſemus: tūc placeret tibi. Nūc
igitur ſurge: ⁊ pcede: ⁊ alloquens ſatiſfac ſeruis tuis.
Juro em̄ tibi per dominū: q̄ ſi nō exieris: ne vnus quidē
remanſurus ſit tecū nocte hac: ⁊ pei⁹ erit hoc tibi: q̄ oīa
mala: quę venerūt ſup te ab adoleſcētia tua vſq̄ in prę-
ſens. Surrexit ergo rex: ⁊ ſedit ī porta. Et omī populo
nūciatū eſt: q̄ rex ſederet ī porta. Venitq̄ vniuerſa mul
titudo corām rege: Jſrael aūt fugit in tabernacula ſua.
Oīs quoq̄ populus certabat in cūctis tribub⁹ Jſrael:
dicēs: Rex liberauit nos de manu inimicorū noſtrorū:
ipſe ſaluauit nos de manu Philiſtinorum: ⁊ nunc fugit
de terra propter Abſalom. Abſalom aūt quē vnximus
ſup nos: mortuus eſt ī bello. Vſq̄quo ſiletis: ⁊ nō redu-
citis regē? Et cōſiliū totius Jſrael venit ad regē. Rex
vero Dauid miſit ad Sadoch: ⁊ Abiathar ſacerdotes: E
dicēs: Loq̄mini ad maiores natu iuda: dicētes: Cur ve
niſtis nouiſſimi ad reducendū regē ī domū ſuā? Sermo
aūt oīs Jſrael peruenerat ad regē: vt reducerēt eū in do
mum eius: q̄a dixerat rex: Hęc dicetis ad populū iuda:
Fratres mei vos: os meū: ⁊ caro mea vos. Quare nouiſ-
ſimi reducitis regē? Et Amaſę dicite: Nonne os meū:
⁊ caro mea es? Hęc faciat mihi deus: ⁊ hęc addat: ſi nō
magiſter militię fueris corā me omni tēpore pro Joab.
Et inclinauit cor omnium viror̄ iuda: quaſi viri vnius.
Miſerūtq̄ ad regē: dicētes: Reuertere tu: ⁊ oēs ſerui 2.reg.2.b
tui. Et reuerſus eſt rex. Et venit vſq̄ ad iordanē: et oīs
Juda venit vſq̄ in galgala: vt occurreret regi: ⁊ tradu-
ceret eū Jordanem. Feſtinauit aūt Semei filius Gera
filij Jemini de Bahurim: ⁊ deſcendit cū viris Juda in
occurſum regis Dauid cū mille viris de Beniamin: et
Siba puer de domo Saul: ⁊ q̄ndecim filij ei⁹ ac viginti
ſerui erāt cū eo: ⁊ irrūpentes Jordanē ante regē tranſie
runt vada: vt traducerent domū regis: ⁊ facerent iuxta D
iuſſionē eius. Semei aūt filius Gera proſtratus corā re
ge: cum iam tranſiſſet Jordanem dixit ad eū: Ne repu- ſupra.16.
tes mihi dn̄e mi iniquitatē: neq̄ memineris iniuriarū ſup.16.b.
ſerui tui ī die: qua egreſſus es dn̄e mi rex de Hieruſalē:
neq̄ ponas rex ī corde tuo. Agnoſco em̄ ſeruus tu⁹ pec-
catum meum: ⁊ idcirco hodie prim⁹ veni de omī domo
Joſeph: deſcēdiq̄ ī occurſum dn̄i mei regis. Reſpōdēs
vero Abiſai fili⁹ Saruię dixit: Nūquid pro his vbis nō
occidetur Semei: q̄ maledixit Chriſto domini? Et ait
Dauid: Quid mihi ⁊ vobis filij Saruię? Cur efficimini
mihi hodie in Sathan? Ergo ne hodie interficiet̄ vir in
Jſrael? An ignoro hodie me factū regē ſuper iſrael? Et G
ait rex Semei: Non morieris. Jurauitq̄ ei. Miphibo
ſeth quoq̄ fili⁹ Saul deſcēdit in occurſum regis illotis
pedibus: ⁊ intonſa barba: veſteſq̄ ſuas nō lauerat a die
qua egreſſus fuerat rex: vſq̄ ad diem reuerſiōis eius in
pace. Cūq̄ occurriſſet regi: dixit ei rex: Quare non ve-
niſti mecū mephiboſeth? Et reſpōdēs ait: Dn̄e mi rex:
ſeruus me⁹ contēpſit me. Dixitq̄ ei: Ego famul⁹ tuus:
vt ſterneret mihi aſinū: vt aſcēdens abirem cū rege: clau ſupra.16.
dus em̄ ſum ſeruus tuus. Inſuper ⁊ accuſauit me ſeruū ſup.14.d.
tuū ad te dn̄m meū regē. Tu aūt dn̄e mi rex: ſicut ange Gen.33.b
lus dei es: fac quod placitū eſt tibi. Neq̄ em̄ fuit dom⁹ Deu.15.d. Sup.9.b.
patris mei: niſi morti obnoxia dn̄o meo regi: tu aūt po-
ſuiſti me ſeruū tuū inter cōuiuas menſę tuę. Quid ergo
habeo iuſtę querelę: aut quid poſſum vltra vociferari ad
regē? Ait ergo ei rex: Quid vltra loquer̄is? Fixū eſt quod
locutus ſum. Tu ⁊ Siba diuidite poſſeſſiones. Reſpō
ditq̄ Miphiboſeth regi: Etiā cūcta accipiat: poſtq̄ re 3.regū.b.
uerſus eſt dn̄s me⁹ rex pacifice ī domū ſuā. Berzellai q̄- F
q̄ Galaadites ſenex valde deſcēdēs de Rogelim tradu
xit regē Jordanē: paratus etiā vltra fluuiū pſequi eū.
Erat aūt berzellai galaadites ſenex valde: id eſt octoge-
narius: ⁊ ipſe prębuit alimēta regi: cū moraret̄ ī caſtris.
Fuit q̄ppe vir diues nimis. Dixit itaq̄ rex ad berzellai:
Veni mecū: vt requieſcas ſecurus in hieruſalē. Et ait ber
zellai ad regē: Quot ſunt dies annorū vitę meę: vt aſcē-
dam cum rege in Hieruſalem? Octogenarius ſum ho-
die. Nunquid vigent ſenſus mei ad diſcernendum ſua-

ne aut amarū: aut delectare poteſt ſeruū tuū cibus ⁊ po-
tus: vel audire poſſum vltra vocē cantoꝝ atqꝫ cantatri
cū? Quare ſeruus tuus ſit oneri dn̄o meo regi? Paulu
lū procedā famulus tuus ab iordane tecū. Nō indigeo
hac viciſſitudine: ſed obſecro vt reuertar ſeruꝰ tuꝰ ⁊ mo
riar ī ciuitate mea: ⁊ ſepeliar iuxta ſepulchꝛū patris mei
G et matr ̄ meę. Eſt aūt ſeruus tuꝰ chamaā: ipſe vadat te
cū dn̄e mi rex: ⁊ fac ei quicq̄d bonū tibi videt̄. Dixit ita-
qꝫ ei rex: Mecū tranſeat chamaā: et ego faciā ei quicq̄d
tibi placuerit: et oē qđ petieris a me: impetrabis. Cūqꝫ
trāſiſſet vniuerſus populus ⁊ rex iordanē: reſtitit: ⁊ oſcu
latus eſt rex Berzellai: ⁊ benedixit ei: et ille reuerſus eſt
in locū ſuū. Tranſiuit ergo rex in galgalā: et chamaā cū
eo. Oīs aūt populus iuda traduxerat regē: et media tā
tū pars affuerat de populo iſrael. Itaqꝫ oēs viri Iiſrael
cōcurrētes ad regē dixerūt ei: Quare te furati ſunt fra-
tres noſtri viri iuda: et traduxerūt regē et domum eius
iordanē: oēſqꝫ viros dauid cum eo? Et reſpondit oīs vir
iuda ad viros iſrael: Quia mihi ꝓpior eſt rex. Cur ira
ſcer ̄ ſuꝑ hac re? Nunq̄d comedimus aliq̄d ex rege: aut
munera nobis data ſunt? Et reſpōdit vir iſrael ad viros
iuda: ⁊ ait: Decē partibꝰ maioꝛ ego ſum apđ regē: ma-
giſqꝫ ad me ꝑtinet dauid: ꝙ ad te. Cur feciſti mihi iniu
riā: ⁊ nō mihi nunciatū eſt prioꝛi: vt reducerē regē meū?
Durius aūt reſpōderūt viri iuda viris iſrael. XX.

A Ccidit q̊qꝫ: vt ibi eſſet vir belial noīe Seba fi
lius bochri: vir Iemineus: et cecinit buccina:
et ait: Nō eſt nobis pars ī dauid: neqꝫ heredi
tas in filio iſai: Reuertere ī tabernacula tua
iſrael. Et ſeparatꝰ ē oīs iſrael a dauid: ſecutuſqꝫ ē ſeba fi
liū bochri. Viri aūt iuda adheſerūt regi ſuo a iordane vſ
qꝫ hieruſalē. Cūqꝫ veniſſet rex in domū ſuā in hieruſalē:
tulit decē mulieres cōcubinas ſuas: q̄s dereliq̄rat ad cu
ſtodiendā domū: ⁊ tradidit eas ī cuſtodiā: alimenta eis
pꝛębēs: ⁊ nō eſt ingreſſus ad eas: ſed erāt clauſę vſqꝫ ī di
em moꝛtis ſuę ī viduitate viuētes. Dixit aūt rex amaſę:
Cōuoca mihi oēs viros iuda in diē tertiū: ⁊ tu adeſto p̄
B ſens. Abijt ergo amaſa: vt cōuocaret iudā: ⁊ moꝛatꝰ eſt
ſupra.16.c extra pallatiū: qđ ei cōſtituerat rex. Ait aūt dauid ad abi
ſai: Nūc magis afflicturus eſt nos ſeba filius bochri: ꝙ
abſalom. Tolle igit̄ ſeruos dn̄i tui: ⁊ ꝑſequere eū: ne foꝛ
te inueniat ciuitates munitas: et effugiat nos. Egreſſi
ſunt ergo cū eo viri ioab: Cerethi q̊qꝫ: ⁊ phelethi: et oēs
robuſti exierūt de hieruſalē ad ꝑſequēdū ſeba filiū bochꝛi
C Cūqꝫ illi eſſent iuxta lapidē grandē: q̄ eſt in gabaon: A-
maſa veniens occurrit eis. Poꝛro ioab veſtitꝰ erat tuni
ca ſtricta ad menſurā habitꝰ ſui: ⁊ deſuꝑ accīctus gladio
depēdēte vſqꝫ ad ilia in vagina: q̄ fabꝛicatꝰ leui motu e-
gredi poterat: ⁊ ꝑcutere. Dixit itaqꝫ Ioab ad amaſam:
3.reg.2.a Salue mi frater. Et tenuit manu dextra mētū amaſę: q̄
ſi oſculās eū. Poꝛro amaſa nō obſeruauit gladiū quē ha
bebat ioab. Qui ꝑcuſſit eū ī latere: ⁊ effudit īteſtina eius
in terrā: ⁊ moꝛtuꝰ eſt: nec ſecundū vulnus appoſuit. Io
ab autē: ⁊ abiſai frater eius ꝑſecuti ſunt ſeba filiū bochꝛi
D Interea q̄dā viri cū ſteriſſent iuxta cadauer amaſę de ſo
ſupra.2.f. cijs ioab: dixerūt: Ecce q̄ eſſe voluit ꝓ ioab comes dauid
Amaſa aūt cōſperſus ſanguīe: iacebat in media via. Vi
dit hoc quidā vir ꝙ ſubſiſteret oīs ppl̄us ad videndū eū:
⁊ amouit amaſam de via ī agrū: operuitqꝫ eū veſtimēto
ne ſubſiſterēt tranſeuntes ꝓpter eū. Amoto ergo illo de
via: tranſibat oīs vir ſequēs ioab ad ꝑſequendū ſeba filiū
E bochꝛi. Poꝛro ille trāſierat per oēs tribus iſrael vſqꝫ in
abelā: ⁊ ī bethmacha: oēſqꝫ viri electi cōgregati fuerāt
ad eū. Venerunt itaqꝫ: ⁊ oppugnabāt eum in abela: ⁊ in
bethmacha: ⁊ circundederunt munitiōibus ciuitatē: et
obſeſſa eſt vꝛbs. Oīs autē turba: quę erat cum ioab: mo
liebat̄ deſtruere muros. Et exclamauit mulier ſapiēs de
ciuitate: Audite audite: dicite ioab: Appꝛopinqua huc:
F et loquar tecū. Qui cum acceſſiſſet ad eā: ait illi: Tu es
ioab? Et ille reſpondit: Ego. Ad quē ſic locuta eſt: Au-
di ſermones ancillę tuę. Qui reſpondit: Audio. Rurſū
qꝫ illa: Sermo: inquit: dicebat̄ in veteri ꝓuerbio: Qui in
terrogāt: interrogēt in abela: ⁊ ſic ꝑficiebant. Nōne ego
ſum quę reſpondeo veritatē in iſrael: ⁊ tu quęris ſubuer
tere ciuitatē: et euertere matrē in iſrael? Quare pꝛęcipi
tas hereditatē dn̄i? Reſpondenſqꝫ ioab: ait: Abſit: abſit
hoc a me: non pꝛęcipito: neqꝫ demolioꝛ. Nō ſic ſe habet
res: ſed homo de mōte Ephraim ſeba filius bochri cog-
nomine: leuauit manū ſuā cōtra regē dauid. Tradite il G
lum ſolū: ⁊ recedemus a ciuitate. Et ait mulier ad ioab
Ecce caput eiꝰ mittet̄ ad te per murū. Ingreſſa eſt ergo
ad oēm populū: ⁊ locuta eſt eis ſapiēter. Qui abſciſſum
caput ſebę filij bochri pꝛoiecerunt ad Ioab. Et ille ceci ſupꝛ.2.g.
nit tuba: ⁊ receſſerūt ab vꝛbe: vnuſquiſqꝫ in tabernacula
ſua. Ioab autē reuerſus eſt hieruſalē ad regē. Fuit ergo ſupra.8.d
ioab ſuꝑ oēm exercitū iſrael. Banaias aūt filius Ioiadę
ſuper Ceretheos ⁊ Pheltheeos: Adurā vero ſuper tri
buta: Poꝛro Ioſaphat filius ahilud a cōmentarijs: Se
ba autem ſcriba: Sadoch vero et Abiathar ſacerdotes:
Hirā autē Hiraites erat ſacerdos dauid. XXI.

F Acta eſt q̊qꝫ fames in diebus dauid tribus an A
nis iugiter. Et cōſuluit dauid oꝛaculum dn̄i.
Dixitqꝫ dn̄s: Propter ſaul: ⁊ domū eius ſan
guinū: q̄a occidit gabaonitas. Vocatis ergo
gabaonitis rex dixit ad eos. Poꝛro gabaonitę nō erāt
de filijs iſrael: ſed reliquię amoꝛręoꝝ. Filij quippe iſrael
iurauerant eis: et voluit ſaul percutere eos zelo: quaſi ꝓ
filijs iſrael: et Iuda. Dixit ergo dauid ad gabaonitas:
Quid faciam vobis: ⁊ qđ erit veſtri piaculū: vt benedica
tis hereditati dn̄i? Dixerūtqꝫ ei Gabaonitę: Nō eſt no-
bis ſuper argento et auro quęſtio: ſed cōtra ſaul: ⁊ cōtra
domū eius: neqꝫ volumus vt interficiatur homo de iſra
el. Ad quos rex ait: Quid ergo vultis vt faciam vobis?
Qui dixerunt regi: Virum qui attriuit nos et oppꝛeſſit B
inique: ita delere debemus: vt nec vnus quidē reſiduus
ſit de ſtirpe eius in cunctis finibus iſrael. Dent̄ nobis ſe
ptē viri de filijs eius: vt crucifigamus eos domino in ga
baa ſaul quōdā electi domini. Et ait rex: ego dabo. Pe-
percitqꝫ rex Miphiboſeth filio ionathę filij ſaul: ꝓpter
iuſiurandū domini qđ fuit inter dauid: ⁊ Ionatham fili
um ſaul. Tulit itaqꝫ rex duos filios Reſpha filię Ahia:
quos peperit ſaul Armoni: ⁊ Miphiboſeth: ⁊ quinqꝫ fi
lios Michol filię ſaul: quos genuerat Hadrieli filio ber
zellai: qui fuit de Molathi: ⁊ dedit eos in manus Gaba
onitaꝝ: q̄ crucifixerunt eos ī monte coꝛā domino. Et ce
ciderunt hi ſeptē ſimul occiſi in diebus meſſis pꝛimę: in
cipiente meſſione hoꝛdei. Tollens autē Reſpha filia A
hia: cilitium ſubſtrauit ibi ſupꝛa petrā ab initio meſſis:
donec ſtillaret aqua ſuper eos de cęlo: et nō dimiſit aues
lacerare eos per diē: neqꝫ beſtias per noctē. Et nunciata C
ſunt dauid quę fecerat Reſpha filia Ahia cōcubina ſaul
Et abijt dauid: et tulit oſſa ſaul: et oſſa Ionathę filię ei-
us a viris Iabes galaad: qui furati fuerant ea de platęa
Betſan: in qua ſuſpenderant eos philiſtijm: cum interfe
ciſſent ſaul ī monte Gelboe: et aſpoꝛtauit inde oſſa ſaul:
et oſſa ionathę filij eius: et colligentes oſſa eoꝝ: qui affi-
xi fuerāt: ſepelierunt ea cum oſſibus Saul: ⁊ ionathę fi-
lij eius in terra beniamin: in latere: in ſepulchꝛo Cis pa
tris eius. Feceruntqꝫ oīa quę pꝛęceperat rex: et repꝛopi
ciatus eſt deus terrę poſt hęc. Factū eſt autē rurſum p̄li
um philiſtinoꝝ aduerſum iſrael: ⁊ deſcendit dauid ⁊ ſer
ui eius cū eo: ⁊ pugnabāt cōtra philiſtijm. Deficiēte aūt
dauid ieſbidenob: q̄ fuit de genere arapha: cuius ferrum
haſtę trecētas vncias appendebat: ⁊ accinctus erat enſe
nouo: niſus eſt ꝑcutere dauid: p̄ſidioqꝫ ei fuit abiſai filiꝰ
Sarnię: et ꝑcuſſum philiſtęum interfecit. Tunc iuraue- 1.reg.17.a
runt viri dauid: dicētes: Iā nō egredieris nobiſcū ī bel- D ſupꝛa18.a
lū: ne extinguas lucernā iſrael. Secundū quoqꝫ bellū fu 1.para.20
it in nob cōtra philiſtęos. Tūc ꝑcuſſit Sobochai de vſa
thi: ſephi de ſtirpe arapha de genere Gigantū. Tertiū q̊

Heb. elba nan. q̃ fuit bellum in gob cōtra philiſteos: in quo percuſſit*
Adeodatus filius Saltus polymitariꝰ bethlehemites
goliath getheum:cuius haſtile haſte erat quaſi liciato⸗
riū texentiū. Quartū bellū fuit in geth: in quo vir fuit ex
celſus:qui ſenos in manibus pedibuſq̃ habebat digitos
id eſt viginti quatuor:⁊ erat de origine Arapha: et blaſ⸗
phemauit iſrael. Percuſſit aūt eū Jonathas filius ſem
mai fratris dauid. Hi quatuor nati ſunt de Arapha in
geth:⁊ ceciderūt in manu dauid:⁊ ſeruorū eius. XXII.
A Locutus eſt autē dauid domino verba carmi⸗
nis huius:in die q̄ liberauit eum dn̄s de manu
oīm inimicorū ſuorū:⁊ de manu Saul. Et ait:
Dn̄s petra mea:⁊ robur meū:⁊ ſaluator meꝰ.
Deus dn̄s fortis meus: ſperabo in eū. Scutū meū ⁊ cor
nu ſalutis mee:eleuator meus et refugiū meū: ſaluator
Pſal. 17. meus:de iniquitate liberabis me. Laudabilē inuocabo
dominū:⁊ ab inimicis meis ſaluus ero. Quia circunde⸗
derunt me cōtritiōes mortis: torrētes belial terruerūt
me. Funes inferi circundederunt me : preuenerunt me
laquei mortis. In tribulatione mea inuocabo dominū:
⁊ ad deū meum clamabo. Et exaudiet de templo ſancto
ſuo vocē meam:⁊ clamor meus veniet ad aures eiꝰ. Cō
mota eſt:⁊ cōtremuit terra: ⁊ fundamenta montiū con
cuſſa ſunt:et conquaſſata:quoniā iratus eſt eis dominꝰ.
Aſcendit fumus de naribus eius:et ignis de ore eius vo
lauit:carbones ſuccenſi ſunt ab eo. Et inclinauit celos:
et deſcendit:et caligo ſub pedibus eius. Et aſcendit ſup
B Cherubim:⁊ volauit:⁊ lapſus eſt ſup pennas vēti. Po
ſuit tenebras in circūitu ſuo latibulū: cribrās aquas de
nubibus celorū. Pre fulgore in cōſpectu eius nubes:ſuc
cenſi ſunt carbones ignis. Tonabat de celo dn̄s: ⁊ excel
ſus dabit vocē ſuā. Miſit ſagittas ſuas:⁊ diſſipauit eos
fulgura et conſumpſit eos. Et apparuerunt effuſiones
maris: et reuelata ſunt fundamēta orbis ab increpatiōe
domini:ab inſpiratione ſpiritus furoris eius. Miſit de
celo:⁊ aſſumpſit me:et extraxit me de aquis multis. Li
berauit me ab inimico meo potentiſſimo:⁊ ab his q̄ ode
rant me:quoniā robuſtiores me erant. Preuenit me in
die afflictionis mee: et factus eſt dominus firmamentū
meū:⁊ eduxit me in latitudinē:liberauit me:quia cōpla
cui ei. Retribuet mihi dominꝰ ſecundū iuſticiam meā:
et ſecundum mundiciam manuum mearū reddet mihi:
C Quia cuſtodiui vias domini:et nō egi impie a deo meo.
Pſ.17. Omnia enim iudicia eius in conſpectu meo: ⁊ precepta
eius non amoui a me. Et ero perfectus corā eo: ⁊ cuſto
diā me ab iniquitate mea. Et reſtituet mihi dominus ſe
cundū iuſtitiā meā:⁊ ſecundū mundiciam manuū mea⸗
rum:in cōſpectu oculorū ſuorū. Cū ſancto ſanctus eris:
et cum robuſto perfectus. Et cum electo electus eris:et
cum peruerſo peruerteris. Et populū pauperē ſaluū fa⸗
cies:oculiſq̃ tuis excelſos humiliabis. Quia tu lucerna
mea domine:⁊ tu dn̄e illuminabis tenebras meas. Inte
enī currā accinctus:in deo meo tranſiliā murū. Deꝰ im
maculata via eius: eloquiū domini igne examinatū: ſcu
Pſ.17.⁊ tum eſt omniū ſperantiū in ſe. Quis eſt deus preter do⸗
pſ.143 minum:et quis deus fortis:preter deum noſtrum? De⸗
pſ.17. us q̄ accinxit me fortitudine:et complanauit pfectā viā
meā. Coequans pedes meos ceruis: et ſup excelſa mea
ſtatuens me. Docens manus meas ad preliū: et compo
nens quaſi arcum ereum brachia mea. Dediſti mihi cly
peum ſalutis tue:⁊ manſuetudo mea multiplicauit me.
Dilataſti greſſus meos ſubtus me: et non deficient tali
D mei. Perſequar inimicos meos:⁊ conterā: ⁊ non reuer
tar donec conſumam eos: Conſumam eos ⁊ confringā
vt non conſurgant:cadent ſub pedibus meis. Accinxiſti
me fortitudine ad preliū: incuruaſti reſiſtētes mihi ſub⸗
tus me. Inimicos meos dediſti mihi dorſum: odientes
me:et diſperdam eos. Clamabunt: ⁊ non erit qui ſaluet
ad dominum:et non exaudiet eos. Delebo eos vt pulue
rem terre:quaſi lutum platearum comminuam eos at⸗
q̃ cōfringam. Saluabis me a cōtradictionibus populi
mei : cuſtodies me in caput gentium. Populus quem
ignoro:ſeruiet mihi: filij alieni reſiſtent mihi : auditu au
ris obedient mihi. Filij alieni defluxerunt:et contrahēt
in anguſtijs ſuis. Viuit dominus: ⁊ benedictus deꝰ me
us:⁊ exaltabitur deus fortis ſalutis mee. Deus qui das Rom. 15.
vindictas mihi: et deijcis pplos ſub me. Qui educis me Pſ.17.
ab inimicis meis: et a reſiſtentibus mihi eleuas me:a vi
ro iniquo liberabis me. Propterea confitebor tibi domi
ne in gentibus:et nomini tuo cantabo. Magnificās ſa⸗
lutes regi ſui:et faciens miſericordiam Chriſto ſuo Da
uid:et ſemini eius vſq̃ in ſempiternum. XXIII.
Hec autem ſunt verba nouiſſima que dixit da A
uid filius Iſai: Dixit vir cui conſtitutum eſt
de Chriſto dei Jacob: egregius pſaltes iſra
el: Spiritus domini locutus eſt per me: ⁊ ſer
mo eius per linguam meam dixit: Deus Iſrael mihi lo
cutus eſt:fortis Iſrael: Dominator hominū iuſtus:do⸗
minator in timore dei. Sicut lux aurore oriente ſole ma
ne abſq̃ nubibus rutilat:⁊ ſicut pluuijs germinat herba
de terra. Nec tāta eſt domus mea apud deum: vt pactū
eternū iniret mecū firmū in omnibus atq̃ munitū. Cū⸗
cta enī ſalus mea:et omnis voluntas:nec eſt quicq̄ ex eo
q̄d nō germinet. Preuaricatores autē quaſi ſpine euel
lentur vniuerſi:que non tolluntur manibus. Et ſi quis
tangere voluerit eas:armabitur ferro: ⁊ ligno lanceato
igneq̃ ſuccenſe conburētur vſq̃ ad nichilum. Hec ſunt
nomina fortiū Dauid. Dauid ſedens in cathedra ſapiē
tiſſimus princeps inter tres. Ipſe eſt quaſi tenerrimus
ligni vermiculus:qui octingētos interfecit impetu vno
poſt hūc eleazar filius patrui eius Ahoites īter tres for⸗
tes:q̄ erant cū dauid quando exprobrauerunt philiſtijm B
et congregati ſunt illuc in prelium. Cumq̃ aſcēdiſſent
filij Iſrael:ipſe ſtetit et percuſſit philiſteos donec defice
ret manus eius: et obrigeſceret cum gladio. Fecitq̃ do
minus ſalutem magnam in die illa:et populus qui fuge
rat:reuerſus eſt ad ceſorum ſpolia detrahenda. Et poſt
hunc Semma filius Agge de Arari. Et cōgregati ſunt
Philiſtijm in ſtatione. Erat quippe ibi ager lente ple⸗
nus. Cumq̃ fugiſſet populus a facie Philiſtijm: ſtetit
ille in medio agri:et intuitus eſt eū. Percuſſitq̃ Phili
ſteos: et fecit dominus ſalutem magnam. Necnō et an
te deſcenderant tres: qui erant principes inter triginta
⁊ venerant tempore meſſis ad Dauid in ſpeluncā Odol C
lam. Caſtra autē philiſtinorum erant poſita in valle gi
gantum:et dauid erat in preſidio. Porro ſtatio philiſti
norū tūc erat in bethlehē. Deſyderauit ergo dauid aquā
de lacu:⁊ ait: O ſi q̄s mihi daret potū aque de ciſterna:q̄
eſt in bethlehē iuxta portā. Irruperūt ergo tres fortes
caſtra philiſtinorū:⁊ hauſerūt aquā de ciſterna bethlehē:
q̄ erat iuxta portā:⁊ attulerūt ad Dauid. At ille noluit
bibere:ſed libauit eam dn̄o:dicēs: Propitiꝰ ſit mihi do
minus:ne faciā hoc. Nū ſanguinē hoīm iſtorū qui pfecti
ſunt:⁊ aīarum piculū bibā? Noluit ergo bibere. Hec fe
cerūt tres robuſtiſſimi. Abiſai q̄q̃ frater ioab filius ſar
uie:princeps erat de tribus. Ipſe eſt q̄ leuauit haſtā ſuā D
cōtra trecētos:quos interfecit nominatus in tribus: et
inter tres nobilior : eratq̃ eorum princeps : ſed vſq̃ ad
tres primos non peruenerat. Et Banaias filius Ioia⸗
de viri fortiſſimi magnorum operum de Capſeel. Ipſe
pcuſſit duos leones moab: ⁊ ipſe deſcendit:⁊ pcuſſit leo
nē in media ciſterna in diebus niuis. Ipſe q̄q̃ interfecit
virū egyptiū:virū dignum ſpectaculo:habentem in ma⸗
nu haſtā. Itaq̃ cum deſcendiſſet ad eum in virga:vi ex⸗
torſit haſtā de manu egyptij:⁊ interfecit eum haſta ſua.
Hec fecit banaias filius ioiade. Et ipſe nomīatus inter
tres robuſtos:q̄ erāt īter trigīta nobiliores. Verūtamē
vſq̃ ad tres nō peruenerat. Fecitq̃ eū ſibi dauid auricula⸗
riū a ſecreto. Aſahel frater ioab inter triginta. Eleanan
filius patrui eiꝰ de bethlehē: Semma de Arari: Elicha

de harodi: Heles de phalti: hira filius acces de Thecua
abieſer de anathot: mebōni de huſathi: ſelmon ahohites
maharai netophathites: heleb filius banaa: et ipſe neto-
phatites: Itai filius Ribai de gabaath filiorum benia
min: banai pharatonites: Hedai de torrēte gaas: Abi-
albō arbathites: aſamaueth ō beraoni: eliaba de ſaalbo
ni. Filij iaſen: ionathan et ſemma de horodi: ahiam fili⁹
Sarar Ararite: Eliphelet filius Ahaſbai filij Ma-
achati: eliā filius achitophel Gelonites: heſrai de Car-
melo: paarai de arbi: Igaal fili⁹ Nathan de ſoba: Boni
de Gaddi: ſelec de ammoni: Naarai berothites armi-
ger ioab filij ſaruię: Ira iethrites: gareb ⁊ ipſe iethri-
tes: Urias hetheus. Omnes triginta ſeptē. XXIIII

A Para. 2a
ET addidit furor dn̄i iraſci cōtra iſrael: cōmo-
uitqꝫ dauid ī eis dicentē ad ioab: Uade nume
ra iſrael ⁊ iudā. Dixitqꝫ rex ad ioab: principē
exercitus ſui: Perambula oēs tribus iſrael a
Dan vſqꝫ ad berſabee: ⁊ numera populū: vt ſciā numerū
eius. Dixitqꝫ ioab regi: Adaugeat dn̄s deus tuus ad po
pulū tuū: quātus nūc eſt: iterūqꝫ cētuplicet in conſpectu
dn̄i mei regis. Sed quid ſibi dn̄s meus rex vult in re hu
iuſcemodi? Obtinuit autē ſermo regis verba ioab: ⁊ prī
cipū exercitus. Egreſſuſqꝫ eſt ioab: ⁊ principes militū a
facie regis: vt numerarent populū Iſrael. Cumqꝫ per-
tranſiſſent Iordanē: venerunt in Aroer ad dexterā vr-
bis: quę eſt in valle Gad: et per iazer tranſierunt in gala
ad: ⁊ in terrā inferiorē Hodſi: et venerunt in Dan ſylue
ſtria. Circumeunteſqꝫ iuxta Sidonē tranſierunt prope
moenia Tyri: ⁊ oēm terrā heuęi: et Chananęi: venerūt
B qꝫ ad meridiem Iuda in Berſabee: et luſtrata vniuerſa
terra affuerunt poſt nouem menſes: et viginti dies ī hie
ruſalem. Dedit ergo Ioab numerum deſcriptionis po
puli regi. Et inuenta ſunt de iſrael octingenta milia vi-
rorū fortiū: qui educerent gladiū: et de Iuda quingenta
milia pugnatorū. Percuſſit ergo cor dauid eum: poſtq̄
numeratus eſt populus. Et dixit Dauid ad dominum:
Peccaui valde in hoc facto: ſed precor domine: vt tranſ
feras iniquitatē ſerui tui: quia ſtulti egi nimis. Surre-
xit itaqꝫ dauid mane: et ſermo domini factus eſt ad gad
prophetā: ⁊ videntē dauid: dicēs: Uade ⁊ loquere ad da
uid: Hęc dicit dominus: Triū tibi datur optio: elige v-
nū qd̄ volueris ex his: vt faciā tibi. Cūqꝫ veniſſet gad ad
Dauid: nunciauit ei: dicens: Aut ſeptē annis veniet tibi
fames in terra tua: aut tribus menſibus fugies aduerſa
rios tuos: ⁊ iſti te pſequent̄: aut certe tribus diebus erit
peſtilētia in terra tua. Nūc ergo delibera: et vide quē re
C ſpōdeā ei qui me miſit ſermonē. Dixit aūt dauid ad gad
Coarto nimis: ſed melius eſt vt incidam in manus dn̄i
(multę enim miſericordię eius ſunt) q̄ in manus hoīm.
Dan. 13.c Inmiſitqꝫ dominus peſtilentiā in Iſrael: de mane vſqꝫ
Phil. 1.c. ad tempus cōſtitutū: ⁊ mortui ſunt ex populo a dan vſqꝫ
1.par. 21b ad berſabee ſeptuaginta milia virorū. Cūqꝫ extendiſſet
manum ſuam angelus domini ſuper Ieruſalē vt diſper
deret eam: miſertus eſt dn̄s ſuper afflictionē: ⁊ ait ange
lo percutienti populum: Sufficit nūc: contine manū tu
am. Erat autē angelus domini iuxta aream Araunę ie-
buſęi. Dixitqꝫ dauid ad dominū cū vidiſſet angelū cędē
tem populū: Ego ſum qui peccaui: et ego inique egi: iſti
qui oues ſunt: quid fecerunt? Uertatur obſecro manus
tua cōtra me: ⁊ cōtra domum patris mei. Uenit autem
D Gad propheta ad dauid ī die illa: ⁊ dixit ei: Aſcende ⁊ cō
ſtitue altare domino ī area Araunę iebuſęi. Et aſcendit
dauid iuxta ſermonē Gad: quē pręceperat ei dominus.
Conſpicienſqꝫ Arauna: animaduertit regē ⁊ ſeruos ei
us tranſire ad ſe: et egreſſus adorauit regem prono vul
tu in terram: et ait: Quid cauſę eſt: vt veniat dn̄s meus
rex ad ſeruum ſuum? Cui dauid ait: Ut emam a te areā
et ędificem altare domino: et ceſſet interfectio quę graſ
ſatur in populo. Et ait Arauna ad dauid: Accipiat et of
ferat domin⁹ meus rex: ſicut placet ei. Habes boues in
holocauſtū: et plauſtrū et iuga boum in vſum lignorum.
Omnia dedit Arauna regi. Dixitqꝫ Arauna ad regem:
Dominus deus tuus ſuſcipiat votum tuum. Cui reſpō
dens rex ait: Nequaq̄ vt vis: ſed emā precio a te: ⁊ nō of
feram dn̄o deo meo holocauſta gratuita. Emit ergo da
uid areā et boues argenti ſiclis quinquaginta: et ędifica
uit ibi Dauid altare domino: et obtulit holocauſta ⁊ pa
cifica. Et propitiatus eſt dominus terrę: et cohibita eſt
plaga ab Iſrael.

Finis

Liber Tertius Regum: Secundum Hebręos: primus Malachim. Cap. I.

ET Rex Dauid ſenue- A infra eodē
rat: habebatqꝫ ętatis plurimos di-
es. Cūqꝫ operiretur veſtibus: nō ca
leſiebat. Dixerunt ergo ei ſerui ſui:
Queramus dn̄o noſtro regi adoleſ
centulā virginē: et ſtet corā rege: et
foueat eū: dormiatqꝫ ī ſinu ſuo: ⁊ ca
lefaciat dominū noſtrū regem. Quęſierunt igitur ado-
leſcentulam ſpecioſam in omnibus finibus Iſrael: et in-
uenerunt Abiſag Sunamitē: et adduxerunt eam ad re-
gē. Erat autē puella pulchra nimis: dormiebatqꝫ cū re-
ge: ⁊ miniſtrabat ei: rex vero non cognouit eā. Adonias
autē filius hagith eleuabatur: dicens: Ego regnabo. Fe
citqꝫ ſibi currū et equites: ⁊ quinquaginta viros: q̄ cur-
rerēt ante eū. Nec corripuit eū pater ſuus aliquādo: di
cēs: Quare hoc feciſti? Erat aūt ⁊ ipſe pulcher valde: ſe-
cundus natu poſt abſalom: ⁊ ſermo eius cū ioab filio ſar
uię: ⁊ cū abiathar ſacerdote: q̄ adiuuabāt partes adonię
Sadoc vero ſacerdos: ⁊ Banaias filius Ioiadę: ⁊ Na-
than propheta: ⁊ ſemei: ⁊ Cerethi: ⁊ pheleti: ⁊ omne ro-
bur exercitus Dauid nō erat cum Adonia. Immolatis
ergo Adonias arietibus: ⁊ vitulis: ⁊ vniuerſis pinguib⁹ B infra eodē
iuxta lapidē zoheleth: qui erat vicinus fonti Rogel: vo
cauit vniuerſos fratres ſuos filios regis: ⁊ oēs viros iu-
da ſeruos regis. Nathan autē prophetā: ⁊ banaiā: ⁊ ro-
buſtos q̄ſqꝫ: ⁊ Salomonē fratrē ſuū non vocauit. Dixit
itaqꝫ Nathā ad Bath ſaba matrē Salomonis. Num
audiſti q̄ regnauerit Adonias filius hagith: ⁊ dominus
noſter dauid hoc ignorat? Nunc ergo veni: accipe conſi
liū a me: et ſalua aīam tuam: filijqꝫ tui Salomonis. Ua
de ⁊ ingredere ad regē dauid: et dic ei: Nōne tu dn̄e mi
rex iuraſti mihi ancillę tuę: dicēs: Quod Salomon fili-
us tu⁹ regnabit poſt me: ⁊ ipſe ſedebit ī ſolio meo? Qua
re ergo regnat Adonias? Et adhuc ibi te loquente cum
rege: ego veniā poſt te: et complebo ſermones tuos. In
greſſa eſt itaqꝫ bath ſaba ad regē in cubiculo. Rex autē
ſenuerat nimis: ⁊ Abiſag Sunamitis miniſtrabat ei. In C ſupra eodē
clinauit ſe bath ſaba: ⁊ adorauit regē. Ad quā rex: quid
tibi: inquit: vis? Quę reſpondēs ait: Domine mi rex tu
iuraſti per dominum deum tuum ancillę tuę: Salomō
filius tuus regnabit poſt me: et ipſe ſedebit in ſolio meo
et ecce nunc Adonias regnat: te domine mi rex ignoran
te. Mactauit boues et pinguia quęqꝫ: et arietes pluri-
mos: et vocauit omnes filios regis: Abiathar q̄qꝫ ſacer-
dotē: et Ioab principē militię: Salomonē autē ſeruum
tuū non vocauit? Ueruntamē domine mi rex: in te ocu-
li reſpiciunt totius Iſrael: vt indices eis quis ſedere de
beat in ſolio tuo domine mi rex poſt te: Eritqꝫ cū dormi
erit dn̄s meus rex cū patribus ſuis: erimus ego et filius
meus Salomon peccatores. Adhuc illa loquente cū re-
ge: Nathan propheta venit: et nunciauerunt regi: dicen
tes: Adeſt Nathan propheta. Cumqꝫ introiſſet in con-
ſpectu regis: ⁊ adoraſſet eum pronus in terrā: dixit Na-
thā: Domine mi rex: tu dixiſti: Adonias regnet poſt me D

⁊ ipſe ſedeat ſuper thronum meum? Quia deſcendit ho
die: et immolauit boues et pinguia et arietes plurimos
et vocauit vniuerſos filios regis: et principes exercit⁹:
Abiathar quoqꝫ ſacerdotem: illiſqꝫ veſcantibus ⁊ biben
tibus corã eo: et dicentibus: Uiuat rex adonias: me ſer-
uum tuum et Sadoc ſacerdotem et Banaiam filiũ Jo
iade: et Salomonem famulũ tuum non vocauit. Nun
quid a domino meo rege exiuit hoc verbum: et mihi nõ
indicaſti ſeruo tuo: quis ſeſſurus eſſet ſuper thronũ do-
mini mei regis poſt eũ? Et reſpondit rex David: dicẽs:
Uocate ad me bath ſaba. Que cum fuiſſet ingreſſa co-
ram rege: et ſtetiſſet ante eum: iurauit rex: et ait: Uiuit
dominus: qui eruit animam meam de omni anguſtia: quia
ſicut iuraui tibi per dominum deũ meũ Iſrael: dicens:
Salomon filius tuus regnabit poſt me: ⁊ ipſe ſedebit ſu
E per ſolium meum pro me: ſic faciã hodie. Summiſſoqꝫ
bath ſaba in terrã vultu: adorauit regem: dicẽs: Uiuat
dominus meus rex dauid in eternum. Dixit quoqꝫ rex
dauid: Uocate mihi ſadoc ſacerdotẽ: et nathan prophe-
tam: et banaiã filiũ Joiade. Qui cũ ingreſſi fuiſſent co-
rã rege: dixit ad eos: Tollite vobiſcũ ſeruos domini ve-
ſtri: et imponite ſalomonẽ filium meũ ſuper mulam me
am: ⁊ ducite eum in Gihon: ⁊ vngat eum ibi ſadoc ſacer
dos: et Nathan propheta in regem ſuper Iſrael. Et ca
netis buccina: atqꝫ dicetis: Uiuat rex Salomon. Et aſ
cendetis poſt eum: et venietis in Jeruſalem: et ſedebit
ſuper ſolium meum: et ipſe regnabit pro me: illiqꝫ prẽci
piã: vt ſit dux ſuper Iſrael: ⁊ ſuper Judã. Et reſpondit
Banaias filius Joiade regi: dicens: Amen: Sic loqua-
tur domin⁹ deus domini mei regis. Quomodo fuit do-
minus cũ domino meo rege: ſic ſit cũ ſalomone: et ſubli-
mius faciat ſoliũ eius: a ſolio domini mei regis David.
Deſcendit ergo ſadoc ſacerdos: et nathan propheta: et
banaias filius ioiade: ⁊ cerethi: ⁊ phelethi: ⁊ ĩpoſuerũt ſa
lomonẽ ſuper mulã regis dauid: et adduxerunt eum in
F gihõ. Sumpſitqꝫ ſadoc ſacerdos cornu olei de taberna
culo: ⁊ vnxit ſalomonẽ: ⁊ cecinerunt buccina: ⁊ dixit oĩs
Supra.eo. populus: Uiuat rex ſalomon. Et aſcẽdit vniuerſa mul-
titudo poſt eũ: ⁊ populus canentiũ tibijs: ⁊ letantiã gau
dio magno: et inſonuit terra a clamore eorũ. Audiuit au
tẽ adonias: et oẽs qui inuitati fuerãt ab eo. Jamqꝫ cõui
uiũ finitũ erat. Sed et ioab audita voce tube: ait: Quid
ſibi vult clamor ciuitatis tumultuantis? Adhuc illo lo-
quẽte: Jonathan filius abiathar ſacerdotis venit. Cui
dixit adonias: Ingredere: quia vir fortis es: et bona nũ
cians. Reſponditqꝫ Jonathan adonie: Nequaꝗ̃. Do-
minus enim noſter rex dauid regẽ cõſtituit ſalomonem
miſitqꝫ cum eo ſadoc ſacerdotem: ⁊ nathan prophetã: et
banaiam filiũ Joiade: ⁊ Cerethi: ⁊ phelethi: et impoſue
runt eum ſuper mulã regis. Unxerũtqꝫ eum ſadoc ſacer
dos: et nathan propheta regẽ in gihon: ⁊ aſcenderũt in-
de letãtes: et inſonuit ciuitas. Hec eſt vox quã audiſtis
Sed et ſalomon ſedet ſuper ſoliũ regni: et ingreſſi ſerui
regis: benedixerunt domino noſtro regi dauid: dicẽtes:
G Amplificet deus nomẽ Salomonis ſuper nomẽ tuũ: et
magnificet thronum eius ſuper thronum tuum. Et ad
orauit rex dauid in lectulo ſuo: inſuper ⁊ hec locutus eſt
Benedictus dominus deus Iſrael: qui dedit hodie ſe-
Infra.z.c dentẽ in ſolio meo: vidẽtibus oculis meis. Territi ſunt
ergo: ⁊ ſurrexerũt oẽs qui inuitati fuerant ab adonia: ⁊
iuit vnuſquiſqꝫ in viã ſuã. Adonias autẽ timens ſalomo
nẽ ſurrexit: et abijt in tabernaculũ domini: tenuitqꝫ cor
nu altaris: ⁊ nunciauerunt ſalomoni: dicẽtes: Ecce ado
nias timẽs regẽ ſalomonẽ: tenet cornu altaris dicẽs: Iu
ret mihi rex ſalomon hodie: ꝙ non interficiat ſeruũ ſuũ
gladio. Dixitqꝫ ſalomon: Si fuerit vir bonus: nõ cadet
nec vnus quidẽ capillus eius in terrã: ſin autẽ malum in
uentũ fuerit ĩ eo: morietur. Miſit ergo ſalomon: ⁊ edu
xit eũ ab altari: ⁊ ingreſſus adorauit regẽ ſalomonẽ. Di
xitqꝫ ei rex Salomon: Uade in domũ tuã. II.

Appropinquauerũt aũt dies dauid vt morere A
tur: precepitqꝫ ſalomoni filio ſuo: dicẽs: Ec-
ce ego ingredior viã vniuerſe terre: Cõforta Joſue.z3.b
re: ⁊ eſto vir fortis: ⁊ obſerua: vt cuſtodias mã deut.31.b.
data dñi dei tui: vt ambules in vijs eius: et cuſtodias ce Joſue.1.b
remonias eius: ⁊ pcepta ei⁹: ⁊ iudicia ⁊ teſtimonia: ſicut
ſcriptũ eſt in lege moyſi: vt ĩtelligas vniuerſa que facis:
et quocunqꝫ te verteris: vt cõfirmet dñs ſermones ſuos
quos locutus eſt ad me: dicẽs: Si cuſtodierĩt filij tui vias
meas: ⁊ ambulauerint corã me in veritate: in omni corde
ſuo: ⁊ ĩ omni aĩa ſua: nõ auferetur tibi vir de ſolio iſrael.
Tu quoqꝫ noſti que fecerit mihi Joab filius ſaruie: que z.regũ.3.
fecerit duobus principibus exercitus iſrael: Abner filio c.et.zo.
Ner: ⁊ Amaſe filio Jether: quos occidit: ⁊ effudit ſangui-
nẽ belli in pace: ⁊ poſuit cruorẽ prelij in baltheo ſuo: qui B
erat circa lumbos eius: et in calceamento ſuo quod erat in
pedibus eius. Facies ergo iuxta ſapientiã tuã: ⁊ non de-
duces caniciẽ eius pacifice ad inferos. Sed et filijs ber-
zillai galaaditis reddes gratiã: eruntqꝫ comedentes in 3.reg.19.c
menſa tua. Occurrerunt enim mihi: quãdo fugiebam a fa
cie abſalom fratris tui. Habes quoqꝫ apud te ſemei filiũ
gera filij Jemini de bahurim: qui maledixit mihi maledi-
ctiõe peſſima: quãdo ibam ad caſtra. Sed quia deſcendit
mihi in occurſum cũ tranſirẽ Jordanẽ: et iuraui ei per
dominum: dicens: Non te interficiã gladio: tu noli pati
eum eſſe innoxiũ. Uir autẽ ſapiens es: vt ſcias que faci- z.reg.19.b
es ei: deduceſqꝫ canos eius cũ ſanguine ad inferos. Dor ibidẽ.19.c
miuit igitur dauid cũ patribus ſuis: et ſepultus eſt in ci
uitate dauid. Dies autẽ quibus regnauit dauid ſup Iſ- C
rael: quadraginta anni ſunt. In hebron regnauit ſeptẽ Actu.z.e
annis: in ieruſalẽ trigintatribus. Salomon aũt ſedit ſu
per thronũ David patris ſui: et firmatũ eſt regnũ ei⁹ ni
mis. Et ĩgreſſus eſt adonias filius hagith ad bath ſaba
matrem Salomonis. Que dixit ei: Pacificus ne eſt in Par.z
greſſus tuus? Qui reſpondit: Pacificus. Addiditqꝫ:
Sermo mihi eſt ad te. Cui ait: Loquere. Et ille: Tu (in 1.reg.16.a
quit) noſti: quia meũ erat regnũ: et me prepoſuerat oĩs
Iſrael ſibi in regem: ſed tranſlatum eſt regnũ: ⁊ factum
eſt fratris mei: A domino enim cõſtitutũ eſt ei. Nunc er
go petitionẽ vnã deprecor a te: ne confundas faciẽ me-
am. Que dixit ad eum: Loquere. Et ille ait: Precor: vt
dicas Salomoni regi (neqꝫ enim negare tibi quicꝗ̃ po-
teſt) vt det mihi Abiſag Sunamitẽ vxorẽ. Et ait bath D
ſaba: Bene ego loquar pro te regi. Uenit ergo bath ſa-
ba ad regem Salomonem: vt loqueretur ei pro adonia.
Et ſurrexit rex in occurſum eius: adorauitqꝫ eam: et ſe-
dit ſuper thronũ ſuũ. Poſituſqꝫ eſt thronus matri regis
que ſedit ad dextram eius. Dixitqꝫ ei: Petitionem vnã
paruulam ego deprecor a te: ne confundas faciẽ meam.
Et dixit ei rex: Pete mater mea: Neqꝫ enim fas eſt: vt
auertam faciem tuam. Que ait: Detur Abiſag Suna-
mitis Adonie fratri tuo vxor. Reſponditqꝫ rex Salo-
mon: et dixit matri ſue: Quare poſtulas Abiſag Suna
mitem Adonie? Poſtula ei et regnũ. Ipſe eſt enim fra-
ter meus maior me: et habet Abiathar ſacerdotem: ⁊ io
ab filium Saruie. Iurauit itaqꝫ rex Salomon per do-
minum: dicens: Hec faciat mihi deus: et hec addat: quia
contra animam ſuam locutus eſt Adonias verbum hoc
Et nunc viuit dominus: qui firmauit me: et collocauit
me ſuper ſolium David patris mei: et qui fecit mihi do
mum: ſicut locutus eſt: quia hodie occidetur Adonias.
Miſitqꝫ rex Salomon per manum Banaie filij Joia-
de: qui interfecit eũ: et mortuus eſt. Abiathar quoqꝫ ſa
cerdoti: dixit rex: Uade in Anathot ad agrum tuũ. Et
quidem vir mortis es: ſed hodie te nõ interficiam: quia
portaſti arcam domini dei coram dauid patre meo: ⁊ ſu
ſtinuiſti laborem in omnibus: in quibus laborauit pater
meus. Eiecit ergo Salomon Abiathar: vt non eſſet ſa- E
cerdos domini: vt impleretur ſermo domini quem locu 1.reg.z.g
tus eſt ſuper domum Eli in Sylo. Uenit autem nunci

us ad Salomonē: ꝙ Joab declinaſſet poſt Adoniam: et
ſupra.1.g. poſt Salomonē non declinaſſet. Fugit ergo Joab in ta
bernaculū domini: ⁊ apprehendit cornu altaris. Nunci
atumqꝫ eſt regi Salomoni: ꝙ fugiſſet Joab in taberna
culum domini: ⁊ eſſet iuxta altare. Miſitqꝫ Salomon
Banaiam filium Joiadę: dicēs: Vade: interfice eū. Et
venit Banaias ad tabernaculū domini: et dixit ei: Hęc
dicit rex: Egredere. Qui ait: Non egrediar: ſed hic mo
riar. Renunciauit Banaias regi ſermonē: dicēs: Hęc
locutus eſt Joab: et hęc reſpondit mihi. Dixitqꝫ ei rex:
2.reg.3.c Fac ſicut locutus eſt: ⁊ interfice eum: et ſepeli: et amoue
2.reg.20.c bis ſanguinē innocentū: qui effuſus eſt e Joab: a me: et a
F domo patris mei: et reddet dominus ſanguinē eius ſup
caput eius: quia īterfecit duos viros iuſtos: melioreſqꝫ
ſe: et occidit eos gladio: patre meo dauid ignorante: ab
ner filium Ner principē militię Iſrael: et Amaſam fili
um Jether principem exercitus Juda. Et reuertet̄ ſan
guis illorū in caput Joab: ⁊ ī caput ſeminis eius in ſem
piternū. Dauid autē et ſemini eius: et domui et throno
illius ſit pax vſqꝫ in ęternū a domino. Aſcendit itaqꝫ ba
naias filius Joiadę: et aggreſſus eū īterfecit: Sepultuſ
qꝫ eſt in domo ſua in deſerto. Et conſtituit rex Banaiā
filiū Joiadę pro eo ſuper exercitum: et Sadoc ſacerdo
tā poſuit pro Abiathar. Miſit quoqꝫ rex: ⁊ vocauit Se
mei: Dixitqꝫ ei: Aedifica tibi domū in Jeruſalem: et ha
1.reg.9. bita ibi. Et non egredieris inde huc: atqꝫ illuc. Quacū
ſup.18.d. qꝫ autē die egreſſus fueris: ⁊ trāſieris torrentē Cedron
ſcito te īterficiendū. Sanguis tuus erit ſuper caput tu
um. Dixitqꝫ Semei regi: Bonus ſermo regis: Sicut lo
cutus eſt dominus meus rex: ſic faciet ſeruus tuus. Ha
bitauit itaqꝫ Semei in Jeruſalem in diebus multis. Fa
ctū eſt aūt poſt annos tres: vt fugerēt ſerui ſemei ad ach
is filiū Maacha regem Geth. Nūciatumqꝫ eſt Semei
G ꝙ ſerui eius iſſent ī Geth. Et ſurrexit Semei: et ſtrauit
aſinum ſuum: iuitqꝫ ad Achis in Geth ad requirēdum
ſeruos ſuos: et adduxit eos de Geth. Nunciatū eſt autē
regi Salomoni: ꝙ iſſet Semei in Geth de Jeruſalem:
et rediſſet. Et mittens vocauit eum: Dixitqꝫ illi: Non
ne teſtificatus ſum tibi per dominū: et prędixi tibi: quā
cunqꝫ die egreſſus fueris huc ⁊ illuc: ſcito te eſſe moritu
2.reg.16b rum? Et reſpondiſti mihi: Bonus ſermo quem audiui.
Quare ergo non cuſtodiſti iuſiurandū domini: et pręce
ptū quod pręceperā tibi? Dixitqꝫ rex ad Semei: Tu no
ſti omne malū: cuius tibi conſciū eſt cor tuū: quod feciſti
Dauid patri meo. Reddidit dominus maliciā tuā ī ca
put tuū: et rex Salomon benedictus: et thronus dauid
erit ſtabilis corā domino vſqꝫ in ſempiternū. Juſſit ita
qꝫ rex Banaię filio Joiadę: qui aggreſſus percuſſit eū:
⁊ mortuus eſt. III.

A Onfirmatum eſt igitur regnū in manu Sa
1.para.1. lomonis: ⁊ affinitate cōiunctus eſt Pharao
ni regi Aegypti. Accepit namqꝫ filiam eius:
et adduxit in ciuitatē Dauid: donec comple
ret ędificans domum ſuam: et domū domini: ⁊ murum
Jeruſalem per circuitū. Attamen populus immolabat
in excelſis. Nō enim ędificatū erat templum nomini do
mini vſqꝫ in diem illum. Dilexit aūt Salomon dominū
ambulans in pręceptis Dauid patris ſui: excepto ꝙ ī ex
celſis immolabat: et accendebat thymiamia. Abijt itaqꝫ
Salomon in Gabaon: vt immolaret ibi: Jllud quippe
erat excelſum maximū. Mille hoſtias in holocauſtū ob
tulit Salomon ſuper altare illud in Gabaon. Apparuit
aūt dn̄s Salomoni ꝑ ſomniū nocte: dicens: Poſtula qđ
vis: vt dem tibi. Et ait Salomō: Tu feciſti cū ſeruo tuo
Dauid patre meo miſericordiam magnā: ſicut ambula
uit in conſpectu tuo in veritate ⁊ iuſtitia: et recto corde
tecum. Cuſtodiſti ei miſericordiam tuā grandē: et dedi
1.para.1.2.a ſti ei filiū ſedentem ſuper thronum eius: ſicut eſt hodie.
ſapi.9.d. Et nūc domine deus tu regnare feciſti ſeruum tuū pro
Dauid patre meo. Ego autē ſum puer paruulus: et ig

norans egreſſum: et introitum meum: ⁊ ſeruus tuus in
medio eſt populi: quem elegiſti populi īfiniti: qui nume
rari: et ſupputari non poteſt pre multitudine. Dabis er B
go ſeruo tuo cor docile: vt populū tuū iudicare poſſit: et
diſcernere inter bonum et malū. Quis enim poteſt iudi
care populum iſtum: populū tuū hunc multū? Placuit
ergo ſermo coram domino: ꝙ Salomon poſtulaſſet hu
iuſcemodi rem. Et dixit dominus Salomoni: Quia po
ſtulaſti verbū hoc: et non petiſti tibi dies multos: nec di
uitias: aut animas inimicorum tuorum: ſed poſtulaſti tibi
ſapientiā ad diſcernendū iudiciū: ecce feci tibi ſecūdum
ſermones tuos: et dedi tibi cor ſapiens et intelligens: in
tantū vt nullus ante te ſimilis tui fuerit: nec poſt te ſur
recturus ſit. Sed et hęc quę non poſtulaſti dedi tibi: di
uitias ſcilicet ⁊ gloriā: vt nemo fuerit ſimilis tui in regi
bus cūctis retro diebus. Si aūt ambulaueris in vijs me C
is: ⁊ cuſtodieris pręcepta mea ⁊ mandata mea: ſicut am 2.para.1.a
bulauit pater tu⁹: longos faciā dies tuos. Jgit̄ euigila
uit ſalomon: ⁊ intellexit ꝙ eſſet ſomniū. Cūqꝫ veniſſet ie
ruſalē: ſtetit corā arca foederis domini: et obtulit holo
cauſta: ⁊ fecit victimas pacificas ⁊ grande conuiuiū vni
uerſis famulis ſuis. Tunc venerunt duę mulieres mere
trices ad regē: ſteterūtqꝫ corā eo: quarum vna ait: Obſe
cro mi dn̄e: ego ⁊ mulier hęc habitabamus in domo vna
⁊ peperi apud eā in cubiculo: Tertia autē die poſtꝙ ego
peperi: peperit ⁊ hęc. Et eram⁹ ſimul: nulluſqꝫ alius no
biſcū in domo: exceptis nobis duabus. Mortuus eſt au
tē filius mulieris huius nocte. Dormiēs quippe oppreſ
ſit eum. Et cōſurgēs ī tempeſtę noctis ſilētio: tulit filiū
meū de latere meo ancillę tuę dormientis: et collocauit
in ſinu ſuo: ſuū aūt filiū qui erat mortuus poſuit in ſinu D
meo. Cumqꝫ ſurrexiſſem mane: vt darē lac filio meo: ap
paruit mortuus. Quē diligentius intuens clara luce de
prehendi nō eſſe meū: quē genuerā. Reſponditqꝫ altera
mulier: Non eſt ita vt dicis: ſed filius tuus mortuus eſt:
meus aūt viuit. Econtrario illa dicebat: Mētiris. Fili
us quippe meus viuit: ⁊ filius tuus mortuus eſt. Atqꝫ ī
hūc modū cōtēdebant corā rege. Tūc rex ait: Hęc dicit
Filius meus viuit: ⁊ fili⁹ tuus mortu⁹ eſt. Et iſta reſpō
dit: Nō: ſed filius tuus mortu⁹ eſt: meus aūt viuit. Di Luce.7.b
xit ergo rex: Afferte mihi gladiū. Cūqꝫ attuliſſent gla
diū corā rege: Diuidite (īquit) infantē viuū in duas par
tes: ⁊ date dimidiā partē vni: ⁊ dimidiā partē alteri. Di
xit autē mulier: cuius filius erat viuus: ad regē: (cōmo
ta ſunt quippe viſcera eius ſuper filio ſuo) Obſecro do
mine: date illi infantē viuū: et nolite interficere eū. Ecō
trario illa dicebat: Nec mihi: nec tibi ſit: ſed diuidatur.
Reſpondit rex: ⁊ ait: Date huic infantem viuū: et nō oc
cidatur: hęc eſt enim mater eius. Audiuit itaqꝫ omīs iſ
rael iudiciū quod iudicaſſet rex: et timuerūt regē: viden
tes ſapientiā dei eſſe in eo ad faciendū iudiciū. IIII.

Rat aūt rex Salomō regnās ſuper oēm iſra A
el: ⁊ hi principes q̄s habebat: Azarias fili⁹ ſa
doc ſacerdotis: elihoreph ⁊ ahia filij ſeſa ſcri
bę: Joſaphat filius ahilud a cōmētarijs: Ba
naias filius Joiadę ſuper exercitū: ſadoc aūt ⁊ abiathar
ſacerdotes: Azarias filius nathan ſuper eos: q̄ aſſiſtebāt
regi: ſabud filius nathan ſacerdos amicus regis: ⁊ ahi
ſar prępoſitus domus: ⁊ adonirā filius abda ſup tribu
ta. Habebat aūt ſolomō duodecim p̄fectos ſuper omnē
iſrael: qui prębebāt annonā regi: et domui eius. Per ſin
gulos enim menſes in anno: ſinguli neceſſaria miniſtra
bant. Et hęc noīa eorum: benhur: in monte effraim Be
decar: in maces: ⁊ in ſaalebim: ⁊ in bethſames ⁊ in Elon
⁊ in bethhanā: Benheſed in aruboth. Jpſius erāt ſo
cho: et oīs terra Hepher. Ben abinadab: cuius oīs na
phath dor: thapheth filiā ſalomonis habebat vxorē. Ba
ana filius ahilud regebat thaanach ⁊ Mageddo: et vni B
uerſam bethſean: quę eſt iuxta ſarthana ſubter iezarel: a
bethſean vſqꝫ abelmohola e regione iecmaā. Bengeber

in Ramoth galaad habebat Auothiair filius Manaſſe
in galaad. Ipſe erat in om̄i regione Argob: que eſt in ba
ſan ſexaginta ciuitatibus magnis: atqꝫ muratis: que ha
bebāt ſeras ereas: Ahinadab filius Addo pꝛeerat in ma
naim. Achimaas in Nephthali: ſed et ipſe habebat bath
ſemath filiā Salomonis in coniugio. Baana filius hu-
ſai: in Aſer: ⁊ in baloth. Ioſaphat filius Pharuhe ī Iſa
ſchar: Semei filius Ela in beniamin: Geber filius V-
ri in terra Galaad: et in terra ſeon regis Amoꝛꝛei: ⁊ og
C regis baſan ſuper omnia: que erant in illa terra. Iuda ⁊
iſrael innumerabiles: ſicut arena maris in multitudine
comedentes: et bibentes: atqꝫ letantes. Salomon autē
erat in ditione ſua: habēs omnia regna ſecum: a flumine
terre Philiſtijm vſqꝫ ad terminū egypti: offerentiū ſibi
munera: ⁊ ſeruientiū ei cunctis dieb⁹ vite eius. Erat au
tē cibus ſalomonis ꝑ dies ſingulos triginta cori ſimile:
⁊ ſexaginta coꝛi farine: decē boues pingues: ⁊ vigīti bo-
ues paſcuales: ⁊ centū arietes: excepta venatione ceruo
rū: capꝛearū: atqꝫ bubaloꝛum: et auium altiliū. Ipſe em̄
obtinebat omnē regionē: que erat trans flumen: quaſi a
Thaphſa vſqꝫ ad Gazam: et cunctos reges illarū regio
num: et habebat pacē ex omni parte in circuitu. Habi-
tabatqꝫ Iuda et iſrael abſqꝫ timoꝛe vllo: vnuſquiſqꝫ ſub
vite ſua: ⁊ ſub ficu ſua: a Dan vſqꝫ berſabee cunctis dieb⁹
ſalomonis. Et habebat ſalomon quadragīta millia p̄ſe
pia equoꝝ curruliū: ⁊ duodecim milia equeſtriū. Nutri
ebātqꝫ eos ſupꝛa dicti regis pꝛefecti: ſed ⁊ neceſſaria mē
D ſe regis ſalomonis cū ingenti cura pꝛebebant in tēpoꝛe
ſuo. Hoꝛdeū qꝫꝫ: ⁊ paleas equoꝝ ⁊ iumētoꝛū deferebāt
ī locū: vbi erat rex iuxta cōſtitutū ſibi. Dedit quoqꝫ de⁹
ſapientiā ſalomoni: et pꝛudentiam multam nimis: et la
titudinem coꝛdis: quaſi arenam que eſt in littoꝛe mar꜠.
Et pꝛecedebat ſapiētia ſalomonis ſapientiā omniū oꝛi-
entaliū: et egyptioꝛū: ⁊ erat ſapientioꝛ cunctis homini-
bus. Sapientioꝛ Ethan Ezraita: et Heman ⁊ chalchal
⁊ Doꝛda filijs mahol: ⁊ erat nominatus ī vniuerſis gen
tibus per circuitū. Locutus eſt quoqꝫ ſalomon tria mil
lia parabolas: et fuerūt carmina eius quinqꝫ millia. Et
diſputauit ſuꝑ lign꜠ a cedro: que ē in Libano vſqꝫ ad hy
ſopū: que egredit̄ de pariete: ⁊ diſſeruit de iumētis ⁊ vo
lucribus ⁊ reptilibus ⁊ piſcibus. Et veniebāt de cunct꜠
pplis ad audiendā ſapiētiā ſalomonis: ⁊ ab vniuerſis re
gibus terre: q̄ audiebāt ſapientiā eius. V.
A 2. para 2a Miſit quoqꝫ Hirā rex Tyri ſeruos ſuos ad ſa-
lomonē. Audiuit em̄ ꝙ ipſum vnxiſſent regē
ſuꝑ iſrael pꝛo patre eius: q̄a amicus fuerat hi
rā dauid oī tempoꝛe. Miſit autē ſalomon ad
hirā: dicēs: Tu ſcis voluntatem dauid patris mei: et q̄a
nō poterat edificare domū nomini dn̄i dei ſui ꝓpter bel
la imminentia ꝑ circuitū: donec daret dn̄s eos ſub veſti
gio pedū eius. Nunc aūt requiē dedit deus meus mihi
ꝑ circuitū: ⁊ non eſt ſatan: neqꝫ occurſus malus: quāob-
B rē cogito edificare templū nomini dn̄i dei mei: ſicut lo-
cutus eſt dauid patri meo: dicēs: Filius tuus quē dabo
pꝛo te ſuper ſoliū tuū: ipſe edificabit domū nomini meo.
Pꝛecipe igit̄: vt pꝛecidant mihi ſerui tui cedros de liba
no: ⁊ ſerui mei ſint cū ſeruis tuis: mercedē autē ſeruoꝛū
tuoꝝ dabo tibi: quancunqꝫ petier꜠. Scis em̄ quomodo
nō eſt in pplo meo vir q̄ nouerit ligna cedere: ſicut ſido-
nij. Cū ergo audiſſet hirā verba ſalomonis: letatus eſt
valde: ⁊ ait: Benedictus dn̄s deus hodie: q̄ dedit dauid
filiū ſapientiſſimū ſuꝑ pplm hunc plurimū. Et miſit hi-
rā ad ſalomonē: dicens: Audiui quecūqꝫ mandaſti mihi
Ego faciā oēm voluntatē tuā in lignis cedrinis et abie
gnis. Serui mei deponent ea de libano ad mare: et ego
cōponā ea in ratib⁹ ī mari: vſqꝫ ad locū quē ſignificaber꜠
C mihi: ⁊ applicabo ea tibi: et tu tolles ea. Pꝛebebiſqꝫ ne-
ceſſaria mihi: vt det̄ cibus domui mee. Itaqꝫ hirā dabat
ſalomoni ligna cedrina: et ligna abiegna: iuxta omnē vo
luntatē eius. Salomon aūt pꝛebebat hirā viginti milia

coꝛos tritici in cibū domui eius: ⁊ viginti coꝛos puriſſi-
mi olei. Hec tribuebat ſalomon hirā ꝑ ſingulos annos.
Dedit quoqꝫ dn̄s ſapientiā ſalomoni: ſicut locut⁹ eſt ei.
Et erat pax inter hirā ⁊ ſalomonē: et percuſſerunt am-
bo foedus. Elegitqꝫ rex ſalomon operarios de omni Iſ
rael: et erat indictio triginta millia viroꝝ. Mittebatqꝫ
eos in Libanū decē millia ꝑ mēſes ſingulos viciſſim: ita
vt duobus mēſibus eſſent in domibus ſuis. Et adonirā
erat ſuꝑ huiuſcemodi īdictionē. Fuerūt itaqꝫ ſalomoni D
ſeptuaginta millia eoꝝ: qui onera poꝛtabāt: ⁊ octogita
millia latomoꝝ in monte: abſqꝫ pꝛepoſitis: qui pꝛeerant
ſingulis operibus: numero triū milliū: ⁊ trecentoꝝ pꝛe-
cipientiū populo: ⁊ his qui faciebant opus. Pꝛecepitqꝫ
rex vt tollerēt lapides grādes: lapides p̄cioſos in funda
mētū templi: ⁊ quadrarēt eos quos dolauerūt cemēta-
rij ſalomonis: ⁊ cemētarij hirā. Poꝛro Giblij pꝛepara
uerūt ligna ⁊ lapides ad edificandū domū. VI.
Factū eſt ergo quadrigēteſimo: ⁊ octogeſimo A
anno egreſſionis filioꝛū Iſrael de terra egyp 2. par. 3. a
ti: ī anno quarto mēſe Zif: ipſe eſt mēſis ſecun
dus regni ſalomonis ſuꝑ iſrael: edificare coe
pit domū dn̄o. Domus autē quā edificabat rex ſalomon
dn̄o: habebat ſexaginta cubitos in longitudine: et vigin
ti cubitos in latitudine: ⁊ triginta cubitos ī altitudine.
Et poꝛticus erat ante templū viginti cubitoꝝ longitu
dinis: iuxta mēſurā latitudinis tēpli: et habebat decē cu
bitos latitudinis ante faciē templi. Fecitqꝫ in templo fe
neſtras obliquas. Et edificauit ſuꝑ parietē tēpli tabula
ta ꝑ gyrū in parietibus domus ꝑ circuitū tēpli ⁊ oꝛaculi
⁊ fecit latera in circuitu. Tabulatū qđ ſubter erat: quin
qꝫ cubitos habebat latitudinis: ⁊ mediū tabulatū ſex cu
bitoꝛū latitudinis: ⁊ tertiū tabulatum ſeptem habēs cu
bitos latitudinis. Trabes autē poſuit in domo per cir-
cuitū foꝛinſecus: vt nō hererent muris templi. Domus
aūt cum edificaretur: de lapidibus dolatis atqꝫ perfect꜠
edificata eſt: ⁊ malleus: et ſecuris: et oē ferramentū non
ſunt audita ī domo: cū edificaret̄. Oſtiū lateris medij in B
pariete erat domus dextro: ⁊ ꝑ cochleā aſcendebāt ī me
diū coenaculū: ⁊ a medio in tertiū. Et edificauit domū:
et cōſummauit eam. Texit quoqꝫ domū laquearibus ce
drinis: et edificauit tabulatū ſuper omnē domū quinqꝫ
cubit꜠ altitudinis: et operuit domū lignis cedrinis. Et
factus eſt ſermo domini ad ſalomonē: dicens: Domus
hec quam edificas: ſi ambulaueris in pꝛeceptis meis: et
iudicia mea feceris: ⁊ cuſtodieris omnia mandata mea:
gradiēs ꝑ ea: firmabo ſermonē meū tibi: quē locut⁹ ſum
ad dauid patrē tuū: ⁊ habitabo in medio filioꝛū Iſrael:
⁊ nō derelinquā populū meū Iſrael. Igitur edificauit ſa
lomon domum: et conſummauit eam. Et edificauit pa
rietes dom⁹ intrinſecus: tabulatis cedrinis. A pauimē
to domus vſqꝫ ad ſummitatē parietū: ⁊ vſqꝫ ad laquea-
ria: ⁊ operuit lignis cedrinis intrīſecus: et texit pauimē
tū dom⁹ tabulis abiegnis. Aedificauitqꝫ viginti cubito
rū ad poſterioꝛē partē templi tabulata cedrina: a paui-
mento vſqꝫ ad ſupioꝛa: ⁊ fecit interioꝛē domū oꝛaculi in
ſanctū ſanctoꝛū. Poꝛro quadraginta cubitoꝛū erat ip- C
ſum templum pꝛe foꝛibus oꝛaculi: ⁊ cedro om̄is domus
intrinſecus veſtiebatur: habēs toꝛnaturas: ⁊ iuncturas
ſuas fabrefactas: et celaturas eminentes. Oīa cedrinis
tabulis veſtiebant̄: nec omnino lapis apparere poterat ī
pariete. Oꝛaculū aūt in medio domus in interioꝛi parte
fecerat: vt poneret ibi arcā foeder꜠ domini. Poꝛro oꝛa-
culū habebat viginti cubitos longitudinis: ⁊ viginti cu
bitos latitudinis: ⁊ viginti cubitos altitudinis: et ope-
ruit illud atqꝫ veſtiuit auro puriſſimo. Sed ⁊ altare ve-
ſtiuit cedro. Domū quoqꝫ ante oꝛaculū operuit auro pu
riſſimo: ⁊ affixit laminas clauis aureis. Nihilqꝫ erat in
templo: quod nō auro tegeretur. Sed et totum altare
oꝛaculi texit auro. Et fecit in oꝛaculo duos cherubī de li
gnis oliuarum decem cubitoꝛū altitudinis. Quinqꝫ cu-

bitoꝝ ala cherub vna: et quinqꝫ cubitoꝝ ala cherub al-
tera: id est decē cubitos habentes: a summitate ale vniꝰ
vsqꝫ ad ale alterius summitatē. Decem quoqꝫ cubitoꝝ
erat cherub secundus in mensura pari: et opus vnū erat
in duobus cherubim: id est altitudinē habebat vnus che-
B rub decem cubitoꝝ: ⁊ similiter cherub secundus. Po-
suitqꝫ cherubim in medio tēpli interioris. Extēdebant
aūt alas suas cherubim: ⁊ tangebat ala vna parietem: et
ala cherub secūdi tangebat parietem alterū: ale autem
altere in media parte templi seinuicem contingebant.
Texit quoqꝫ cherubim auro: et oēs parietes templi per
circuitū sculpsit variis celaturis: ⁊ torno. Et fecit ī eis
cherubim: ⁊ palmas: ⁊ picturas varias: quasi prominen
tes de pariete: ⁊ egredientes. Sed et pauimentū domus
texit auro intrinsecus ⁊ extrinsecus. Et in ingressu ora
culi fecit duo ostiola de lignis oliuarū: postesqꝫ angulo-
rum quinqꝫ: ⁊ duo ostia de lignis oliuarū. Et sculpsit in
eis picturā cherubim: ⁊ palmarū species: et anaglypha
valde ꝓminētia: ⁊ texit ea auro: ⁊ operuit tā cherubim:
ꝙ palmas: ⁊ cetera auro. Fecitqꝫ ī introitu tēpli postes
de lignis oliuarū quadrangulatos: ⁊ duo ostia de lignis
abiegnis altrinsecus: ⁊ vtrunqꝫ ostium duplex erat: ⁊ se
inuicē tenēs aperiebat. Et sculpsit cherubim: ⁊ palmas
⁊ celaturas valde eminentes: operuitqꝫ oīa laminis au
reis opere quadro ad regulā. Et edificauit atriū inte-
rius tribus ordinibus lapidū politoꝝ: et vno ordine li-
gnoꝝ cedri. Anno quarto fundata est domus domini
in mense Zif: ⁊ in anno vndecimo mēse Bul: ipse est mē
sis octauus: perfecta est domꝰ ī omni opere suo: et in vni-
uersis vtēsilibus suis. Aedificauitqꝫ eā annis septē. VII.
A Domum aūt suam edificauit Salomon trede
cim annis: ⁊ ad perfectū vsqꝫ perduxit. Aedi-
ficauit quoqꝫ domū saltus libani centū cubito
rum longitudinis: ⁊ quinquaginta cubitoꝝ
latitudinis: ⁊ triginta cubitoꝝ altitudinis: et quatuor
deambulatoria inter columnas cedrinas. Ligna quip-
pe cedrina exciderat in columnas: ⁊ tabulatis cedrinis
vestiuit totam camerā: que quadragintaquinqꝫ colum-
nis sustentabatur. Vnus autē ordo habebat columnas
quindecim contra seinuicē positas: ⁊ e regione se respi-
cientes: equali spacio inter columnas: et super columnas
quadrangulata ligna in cūctis equalia. Et porticum co
lumnarū fecit quinquaginta cubitoꝝ lōgitudinis: ⁊ tri
ginta cubitoꝝ latitudinis: ⁊ alterā porticū in facie ma-
ioris porticus: ⁊ colūnas: ⁊ epistylia super colūnas fecit.
Porticum quoqꝫ solii: ī qua tribunal est: fecit: ⁊ texit li
gnis cedrinis a pauimēto vsqꝫ ad summitatē: ⁊ domun-
cula in qua sederetur ad iudicandū: erat in media porti
B cu simili opere. Domū quoqꝫ fecit filie Pharaonis: quā
vxorē duxerat Salomō: tali opere: quali ⁊ hāc porticū.
Omnia lapidibus preciosis: qui ad normā quandā atqꝫ
mensurā tā intrinsecus ꝙ extrinsecus serrati erāt: a fun
damēto vsqꝫ ad summitatē parietū: et ītrinsecus vsqꝫ ad
atriū maius. Fundamēta aūt de lapidibꝰ preciosis: lapi
dibus magnis decē siue octo cubitoꝝ: et desuꝑ lapides
preciosi equalis mēsure secti erant: similiterqꝫ de cedro.
Et atriū maius rotūdū triū ordinū de lapidibꝰ sectis: ⁊
vnius ordinis de dolata cedro: necnon ⁊ in atrio domus
domini interiori: ⁊ ī porticu domus. Misit q̄qꝫ rex Sa
lomon: ⁊ tulit Hirā de Tyro filiū mulieris vidue de tri
bu Nephthali patre Tyrio: artificem erariū: ⁊ plenā sa
piētia: ⁊ intelligētia: ⁊ doctrina ad faciendū oīe opꝰ ex
ere. Qui cū venisset ad regē Salomonē: fecit oīe opꝰ
eius: ⁊ finxit duas colūnas ereas: decē ⁊ octo cubitoꝝ al
titudinis colūnā vnā: ⁊ linea duodecim cubitoꝝ ambie
bat colūnā vtrāqꝫ. Duo q̄qꝫ capitella fecit: que poneren
C tur suꝑ capita columnarū fusilia ex ere: q̄nqꝫ cubitoꝝ al
titudinis capitellū vnū: ⁊ q̄nqꝫ cubitoꝝ altitudinis ca-
pitellū alterū: ⁊ quasi in modū retis: ⁊ catenarū sibiinui
cē miro oꝑe cōtextarū. Vtrūqꝫ capitellū colūnaꝝ fusile
erat. Septena versuū retiacula in capitello vno: ⁊ septe
na retiacula in capitello altero. Et ꝑfecit colūnas: ⁊ du-
os ordines ꝑ circuitū retiaculoꝝ singuloꝝ: vt tegerent
capitella: que erāt suꝑ summitatē malogranatoꝝ. Eo-
dem modo fecit ⁊ capitello secundo. Capitella aūt que
erāt suꝑ capita colūnarū: q̄si opere lilii fabricata erāt in
porticu q̄tuor cubitoꝝ: ⁊ rursum alia capitella ī summi-
tate columnarū desuꝑ iuxta mensurā colūne cōtra retia
cula. Malogranatoꝝ aūt ducēti ordines erāt in circui-
tu capitelli secūdi. Et statuit duas colūnas ī porticu tē
pli. Cūqꝫ statuisset columnā dexterā: vocauit eā noīe ia- D
chin. Similiter erexit colūnā secundā: ⁊ vocauit nomen
eiꝰ Booz. Et suꝑ capita columnarū opus in modū lilii
posuit: perfectūqꝫ est opꝰ colūnaꝝ. Fecit q̄qꝫ mare fusile
decem cubitoꝝ a labio vsqꝫ ad labiū rotūdū in circuitu.
Quīqꝫ cubitoꝝ altitudo eiꝰ: ⁊ retiacula triginta cubito
rū cingebat illud per circuitū: ⁊ sculptura subter labiū
circūibat illud decē cubitis ambiēs mare. Duo ordines
sculpturarū striatarū erāt fusiles: ⁊ stabāt super duode-
cim boues. E quibꝰ tres respiciebāt ad aq̄lonē: ⁊ tres ad
occidentē: ⁊ tres ad meridiē: ⁊ tres ad oriētē: ⁊ mare su
per eos desuper erat: quoꝝ posteriora vniuersa intrinse-
cus latitabāt. Grossitudo aūt luteris trium vnciarum
erat: labiūqꝫ eiꝰ quasi labiū calicis: et folium repādi lilii.
Duo millia bathos capiebat: ⁊ tria millia metretas. Et
fecit decē bases eneas: quatuor cubitoꝝ lōgitudinis ba-
ses singulas: ⁊ quatuor cubitoꝝ latitudinis: ⁊ triū cubi
torū altitudinis: ⁊ ipsum opꝰ basiū interrasile erat. Et E
sculpture īter iūcturas: ⁊ īter coronulas ⁊ plectas: leo-
nes ⁊ boues ⁊ cherubim: ⁊ ī iūcturis similiter desuꝑ. Et
subter leones ⁊ boues q̄si lora ex ere depēdētia: et q̄tuor
rote ꝑ bases singulas: ⁊ axes erei: et per quatuor partes
quasi humeruli subter luterē fusiles cōtra seinuicē respe
ctantes. Os q̄qꝫ luteris intrinsecꝰ erat ī capitis summi
tate: ⁊ qđ forinsecꝰ apparebat: vniꝰ cubiti erat totū rotū
dū: pariterqꝫ habebat vnū cubitū ⁊ dimidiū. In angu-
lis aūt colūnaꝝ varie celature erāt: ⁊ media intercolū-
nia quadrata nō rotūda. Quatuor q̄qꝫ rote: que ꝑ qua-
tuor angulos basis erant: coherebant sibi subter basim.
Vna rota habebat altitudinis cubitū vnū ⁊ semis. Ta-
les aūt rote erāt: q̄les solēt ī curru fieri. Et axes earū: ⁊
radii: ⁊ cāti: ⁊ modioli: oīa fusilia. Nā ⁊ humeruli illi q̄-
tuor ꝑ singulos angulos basis vniꝰ: ex ipa basi fusiles: et
cōiūcti erāt. In summitate aūt basis erat quedā rotūdi
tas vnius et dimidii cubiti: ita fabrefacta: vt luter desuꝑ
posset īponi: habēs celaturas suas: variasqꝫ sculpturas
ex semetipa. Sculpsit q̄qꝫ ī tabulatis illis: que erant ex
ere: et in angulis cherubim: et leones: et palmas: q̄si ī si-
militudinē hominis stantis: vt nō celata: sed apposita ꝑ
circuitū viderentur. In hūc modum fecit decē bases: fu F
sura vna: et mēsura sculpturaqꝫ cōsimili. Fecit q̄qꝫ decē
luteres eneos. Quadragita bathos capiebat luter vnꝰ:
eratqꝫ quatuor cubitoꝝ. Singulos quoqꝫ luteres per
singulas: id est decē bases posuit: et cōstituit decē bases:
quinqꝫ ad dexterā partem tēpli: et quinqꝫ ad sinistram.
Mare aūt posuit ad dexterā partē templi contra orien
tem ad meridiē. Fecit ergo Hiram lebetes: et scutras:
et amulas: et perfecit oīe opus regis Salomonis ī tē-
plo domini. Colūnas duas: et funiculos capitelloꝝ su-
per capitella columnarū duos: et retiacula duo: vt ope-
rirēt duos funiculos: q̄ erāt super capita columnarū: et
malogranata quadringēta in duobꝰ retiaculis. Duos
versus malogranatoꝝ in retiaculis singulis: ad operien
dos funiculos capitelloꝝ: q̄ erāt super capita columna-
rum: et bases decē: et luteres decē super bases: et mare
vnū: et boues duodecī subter mare: et lebetes: et scutras G
et amulas. Oīa vasa que fecit Hiram regi Salomoni
in domū domini: de aurichalco erāt. In cāpestri regiōe
Iordanis fudit ea rex in argillosa terra īter Sochot et
Sartan: et posuit Salomon omnia vasa in domo dñi.

Propter multitudinē aūt nimiā non erat pōdus ęris.
Fecitqꝫ Salomon omnia vaſa in domo domini: altare
aureū: ⁊ menſam ſuper quā ponerentur panes propoſi-
tionis aureā: ⁊ candelabra aurea quinqꝫ ad dexteram: et
quinqꝫ ad ſiniſtrā cōtra oraculū ex auro puro: ⁊ quaſi li-
lij flores: ⁊ lucernas deſuper aureas: ⁊ forcipes aureos:
⁊ hydrias: ⁊ fuſcinulas: ⁊ phialas: ⁊ mortariola: et thu-
ribula de auro puriſſimo. Et cardines oſtiorum do-
mus interioris ſanctiſanctorum: et oſtiorum domus
2.par.5.a templi ex auro erant. Et perfecit omne opus quod fa-
ciebat Salomon in domo domini: ⁊ intulit quę ſanctifi
cauerat Dauid pater ſuus: argentū: ⁊ aurū: ⁊ vaſa: repo
ſuitqꝫ in theſauris domus domini. VIII.
A Tunc congregati ſunt omnes maiores natu
Iſrael: cū principibus tribuū: ⁊ duces fami-
2.par.5.a. liarum filiorū Iſrael ad regem Salomonē
in Jeruſalem: vt deferrent arcā foederis dn̄i
de ciuitate Dauid: id eſt de Sion. Conuenitqꝫ ad regē
Salomonē vniuerſus Iſrael in menſe Ethanim in ſo-
lenni die: ipſe eſt menſis ſeptimus. Veneruntqꝫ cuncti
ſenes de Iſrael: ⁊ tulerunt arcā ſacerdotes: et portaue-
runt arcam domini: ⁊ tabernaculum foederis: et omnia
vaſa ſanctuarij: quę erant in tabernaculo: et ferebant ea
ſacerdotes ⁊ leuitę. Rex aūt Salomon: ⁊ omnis mul-
titudo Iſrael: quę conuenerat ad eū: gradiebatur cum
illo ante arcā: ⁊ immolabāt oues ⁊ boues abſqꝫ ęſtima-
tione: ⁊ numero. Et intulerūt ſacerdotes arcam foede-
ris domini in locū ſuū: in oraculū tēpli: ī ſanctūſanctorū
ſubter alas Cherubim. Siquidē Cherubim expande-
bāt alas ſuper locū arcę: ⁊ protegebāt arcā: ⁊ vectes eiꝰ
deſuper. Cūqꝫ eminerēt vectes: ⁊ apparerent ſummita
tes eorū foris ſanctuariū ante oraculū: non apparebant
B vltra extrinſecus: qui ⁊ fuerūt ibi vſqꝫ in preſentē diem.
In arca aūt nō erat aliud niſi duę tabulę lapideę: quas
poſuerat in ea Moyſes in Oreb: quādo pepigit dominꝰ
foedus cū filijs Iſrael: cū egrederentur de terra Aegy-
pti. Factū eſt autē cū exiſſent ſacerdotes de ſanctuario:
nebula impleuit domū domini: ⁊ non poterant ſacerdo-
tes ſtare: ⁊ miniſtrare propter nebulā. Impleuerat enī
2.par.6.a gloria domini domū domini. Tūc ait Salomon: Dn̄s
dixit vt habitaret in nebula: Aedificans ędificaui domū
in habitaculū tuū: firmiſſimū ſoliū tuum in ſempiternū.
Conuertitqꝫ rex faciem ſuam: ⁊ benedixit omni eccleſię
Iſrael. Omnis enim eccleſia Iſrael ſtabat. Et ait Sa-
lomon: Benedictus dominus deus Iſrael: qui locutus
eſt ore ſuo ad Dauid patrē meū: ⁊ in manibus eiꝰ perfe-
cit: dicens: A die qua eduxi populū meū iſrael de Aegy-
pto: non elegi ciuitatem de vniuerſis tribubus Iſrael:
vt ędificaretur domus: ⁊ eſſet nomen meū ibi: ſed elegi
Dauid: vt eſſet ſuper populū meū Iſrael. Voluitqꝫ Da
uid pater meus ędificare domū nomini dn̄i dei Iſrael:
⁊ ait dominus ad Dauid patrem meū: Quod cogitaſti
in corde tuo ędificare domum nomini meo: bene feciſti
hoc ipſum mēte tractās. Veruntamen tu nō ędificabis
mihi domū: ſed filius tuus: q̄ egredietur de renibꝰ tuis:
ipſe ędificabit domū nomini meo. Confirmauit domi-
nus ſermonē ſuū: quē locutus eſt: ſtetiqꝫ pro Dauid pa-
tre meo: ⁊ ſedi ſuper thronū Iſrael: ſicut locutꝰ eſt dn̄s.
Et ędificaui domū nomini domini dei Iſrael: ⁊ cōſtitui
ibi locū arcę: ī qua foedus domini eſt: quod percuſſit cū
patribus noſtris: quādo egreſſi ſunt de terra Aegypti.
C Stetit aūt Salomon ante altare domini in cōſpectu ec
cleſię Iſrael: ⁊ expādit manus ſuas in cęlum: ⁊ ait: Dn̄e
deus Iſrael: nō eſt ſimilis tui deus in cęlo deſup: ⁊ ſuper
terram deorſum: qui cuſtodis pactū ⁊ miſericordiā ſer-
uis tuis: qui ambulant corā te in toto corde ſuo: qui cu-
ſtodiſti ſeruo tuo Dauid patri meo: quę locutus es ei.
Ore locutus es: ⁊ manibꝰ perfeciſti: vt hęc dies probat.
Nūc igitur dn̄e deus Iſrael: cōſerua famulo tuo dauid
patri meo quę locutꝰ es ei: dicēs: Nō auferetur de te vir
corā me: qui ſedeat ſuper thronū Iſrael: ita tamen ſi cu-
ſtodierint filij tui viam ſuā: vt ambulēt corā me: ſicut tu
ambulaſti in cōſpectu meo. Et nūc domine deus Iſrael
firmentur verba tua: quę locutꝰ es ſeruo tuo Dauid pa
tri meo. Ergo ne putandum eſt: ꝙ vere deus habitet ſu
per terram? Si enim cęlū: ⁊ cęli celorū te capere non poſ
ſunt: quanto magis domus hęc quā ędificaui tibi? Sed
reſpice ad orationem ſerui tui: ⁊ ad preces eius domine
deus meus. Audi hymnū ⁊ orationē: quam ſeruus tuus
orat coram te hodie: vt ſint oculi tui aperti ſuper domū
hāc nocte ac die: ſuper domū de qua dixiſti: Erit nomen
meū ibi: vt exaudias orationem: quā orat in loco iſto ad
te ſeruus tuus: vt exaudias deprecationē ſerui tui ⁊ po-
puli tui Iſrael: quodcunqꝫ orauerit in loco iſto: ⁊ exau-
dies in loco habitaculi tui in cęlo: ⁊ cū exaudieris: propi
cius eris. Si peccauerit homo in proximū ſuū: ⁊ habue 2.par.6.d
rit aliquod iuramentū: quo teneatur aſtrictus: et vene- D
rit propter iuramentū coram altari tuo in domū tuam:
tu exaudies in cęlo: ⁊ facies: ⁊ iudicabis ſeruos tuos: cō
demnans impiū: ⁊ reddens viam ſuā ſuper caput eius:
iuſtificanſqꝫ iuſtū: ⁊ retribuens ei ſm̄ iuſticiam ſuā. Si
fugerit populus tuus Iſrael inimicos ſuos: quia pecca
turus eſt etiā tibi: ⁊ agentes poenitentiā: et confitentes
nomini tuo venerit: ⁊ adorauerint: ⁊ depcati te fuerint
in domo hac: exaudi in cęlo: ⁊ dimitte peccatum populi
tui Iſrael: ⁊ reduces eos in terram: quam dediſti patri-
bus eorum. Si clauſum fuerit cęlum: ⁊ nō pluerit pro-
pter peccata eorū: ⁊ orantes in loco iſto poenitentiā ege
rint nomini tuo: ⁊ a peccatis ſuis conuerſi fuerint pro-
pter afflictionem ſuā: exaudi eos in cęlo: ⁊ dimitte pec-
cata ſeruorū tuorū: ⁊ populi tui Iſrael: ⁊ oſtende eis viā
bonam: per quā ambulent: ⁊ da pluuiam ſuper terram:
quā dediſti populo tuo in poſſeſſionem. Fames ſi obor-
ta fuerit in terra: aut peſtilentia: aut corruptus aer: aut
ęrugo: aut locuſta: vel rubigo: et afflixerit eū inimicus
eius portas obſidēs: omīs plaga: vniuerſa infirmitas:
cuncta deuotatio: ⁊ imprecatio: quę acciderit omni ho-
mini de populo tuo Iſrael: ſi quis cognouerit plagam
cordis ſui: ⁊ expanderit manus ſuas in domo hac: tu ex-
audies in cęlo in loco habitationis tuę: ⁊ repropiciabe-
ris: ⁊ facies: vt des vnicuiqꝫ ſm̄ omnes vias ſuas: ſicut
videris cor eius: quia tu noſti ſolus cor oīm filiorū ho-
minū: vt timeāt te cunctis diebus: quibus viuunt ſuper
faciē terrę: quā dediſti patribus noſtris. Inſuper ⁊ alie E
nigena: qui nō eſt de populo tuo iſrael: cū venerit de ter-
ra longinqua propter nomen tuū: audietur enī nomen
tuū magnū: ⁊ manus tua fortis: ⁊ brachiū tuū extētum
vbiqꝫ. Cum venerit ergo: ⁊ orauerit in hoc loco: tu exau
dies in cęlo: in firmamēto habitaculi tui: et facies omīa
pro quibus inuocauerit te alienigena: vt diſcant vniuer
ſi populi terrarū nomen tuū timere: ſicut populus tuus
Iſrael: ⁊ probēt quia nomen tuū inuocatū eſt ſup domū
hāc: quā ędificaui. Si egreſſus fuerit populus tuus ad
bellū cōtra inimicos ſuos per viā: quocūqꝫ miſeris eos:
orabūt te cōtra viā ciuitatis quā elegiſti: et cōtra domū
quā ędificaui nomini tuo: ⁊ exaudies in cęlo orationes
eorū: ⁊ preces eorū: ⁊ facies iudiciū eorū. Quod ſi pecca 2.par.6.g
uerint tibi (non eſt enī homo qui nō peccet) ⁊ iratus tra Eccle.8.c.
dideris eos inimicis ſuis: et captiui ducti fuerint in ter 1.Joā.1.d.
ram inimicorū longe vel prope: et egerint poenitētiam
in corde ſuo in loco captiuitatis: et cōuerſi deprecati te
fuerint ī captiuitate ſua: dicētes: Peccauimus: inique
egimus: impie geſſimus: ⁊ reuerſi fuerint ad te ī vniuer
ſo corde ſuo: et tota anima ſua in terra inimicorū ſuorū:
ad quā captiui ducti fuerint: et orauerint te cōtra viam Dani.3.c.
terrę ſuę: quaꝫ dediſti patribus eorū: et ciuitatis quam
elegiſti: et tēpli quod ędificaui nomini tuo: exaudies in
cęlo in firmamento ſolij tui orationes eorū: et preces eo
rum: et facies iudiciū eorū: et propitiaberis populo tuo:
qui peccauit tibi: et omnibus iniquitatibus eorū: qui-

F bus preuaricati ſunt in te: ⁊ dabis miſericordiā corā eis
qui eos captiuos habuerint: vt miſereātur eis. Popul⁹
enī tuus eſt: ⁊ hereditas tua: q̄s eduxiſti de terra Aegy-
pti: de medio fornacis ferree: vt ſint oculi tui aperti ad
deprecationē ſerui tui: ⁊ ppl'i tui Iſrael: ⁊ exaudias eos
in vniuerſis pro q̄bus inuocauerint te. Tu enī ſeparaſti
eos tibi ī hereditatē de vniuerſis populis terre: ſicut lo
cutus es per Moyſen ſeruū tuū: quādo eduxiſti patres
noſtros de Aegypto dn̄e de⁹. Factū eſt autē: cū cōpleſſet
Salomon orās dn̄m oēs orationē: et deprecationē hāc:
ſurrexit de cōſpectu altaris dn̄i. Vtrūq; enī genu in ter-
ram fixerat: ⁊ manus expāderat in celū. Stetit ergo et
benedixit oīn ecclesie Iſrael voce magna: dicens: Bene
dictus dominus deus: q̄ dedit requiē populo ſuo iſrael:
iuxta oīa que locutus eſt. Nō cecidit: ne vnus q̄dem ſer
mo ex oīb⁹ bonis: que locutus eſt per Moyſen ſeruū
ſuū. Sit dominus deus noſter nobiſcū: ſicut fuit cū pa-
tribus noſtris: nō derelinquēs nos: neq; proijciens: ſed
inclinet corda noſtra ad ſe: vt ambulemus in vniuerſis
vijs eius: et cuſtodiamus mandata eius: et ceremonias
eius: ⁊ iudicia quecunq; mandauit patribus noſtris: et
ſint ſermones mei iſti quib⁹ deprecatus ſum corā domi-
no: appropinquātes domino deo noſtro die ac nocte: vt
faciat iudiciū ſeruo ſuo: ⁊ populo ſuo Iſrael ꝑ ſingulos
G dies: vt ſciāt oēs populi terre: q̄a dn̄s ipe eſt de⁹: ⁊ nō eſt
vltra abſq; eo. Sit quoq; cor noſtrū perfectū cū domino
deo noſtro: vt ambulemus in decretis ei⁹: ⁊ cuſtodiam⁹
mādata eius: ſicut ⁊ hodie. Igitur rex ⁊ oīs Iſrael cū
eo: immolabant victimas corā domino. Mactauitq; ſa
lomon hoſtias pacificas: quas immolauit domino: boū
vigintiduo millia: ⁊ ouiū centū viginti millia. Et dedi-
cauerunt templum domini rex ⁊ filij Iſrael. In die illa
ſanctificauit rex mediū atrij: quod erat ante domū dn̄i.
Fecit quippe holocauſtū ibi: ⁊ ſacrificiū: ⁊ adipem pacifi
corum: quoniam altare ereū: quod erat coram domino
minus erat: et capere non poterat holocauſtū: ⁊ ſacrifi-
cium: ⁊ adipem pacificorū. Fecit ergo Salomon in tem
pore illo feſtiuitatē celebrem: ⁊ omnis Iſrael cū eo mul
titudo magna ab introitu hemath vſq; ad riuum Aegy
pti corā domino deo noſtro: ſeptē diebus et ſeptem die-
bus: id eſt quatuordecim diebus: ⁊ in die octaua dimiſit
populos. Qui benedicētes regi: profecti ſunt ī taberna-
cula ſua letātes: ⁊ alacri corde ſup omnib⁹ bonis que fe
cerat dn̄s Dauid ſeruo ſuo: ⁊ Iſrael populo ſuo. IX.

A FActū eſt aūt cū perfeciſſet Salomon edificiū
domus dn̄i: ⁊ edificiū regis: ⁊ omne q̄d opta-
ſupra.3.c. uerat: et voluerat facere: apparuit ei domin⁹
2.par.7.c ſecundo: ſicut apparuerat ei in Gabaon. Di-
xitq; dominus ad eū: Exaudiui orationē tuā ⁊ depreca-
tionem tuā: quā deprecatus es corā me: ſanctificaui do-
mum hāc quā edificaſti: vt ponerē nomē meū ibi in ſem-
piternum: ⁊ erūt oculi mei: ⁊ cor meū ibi cūctis diebus.
Tu quoq; ſi ambulaueris corā me: ſicut ambulauit pa-
ter tuus: in ſimplicitate cordis: et in equitate: et feceris
oīa que precepi tibi: ⁊ iudicia mea et legitima mea ſer
uaueris: ponā thronū regni tui ſup iſrael ī ſempiternū:
B ſicut locut⁹ ſum dauid patri tuo: dicēs: Nō auferet̄ vir
de genere tuo de ſolio Iſrael. Si aūt auerſiōe auerſi fue
ritis vos et filij veſtri: nō ſequētes me: nec cuſtodientes
mādata mea: ⁊ ceremonias quas ꝓpoſui vobis: ſed abie
ritis ⁊ colueritis deos alienos: ⁊ adoraueritis eos: aufe
ram Iſrael de ſuperficie terre: quā dedi eis: ⁊ templum
quod ſanctificaui nomini meo: proijciā a cōſpectu meo:
eritq; Iſrael in prouerbiū: ⁊ in fabulā cunctis populis:
deut.29.c ⁊ domus hec erit in exēplum. Omnis qui tranſierit per
Iere.22.c eā: ſtupebit ⁊ ſibilabit: ⁊ dicet: Quare fecit dominus ſic
2.par.2.a terre huic ⁊ domui huic? Et reſpōdebunt: Quia dereli-
querunt dominum deū ſuū: qui eduxit patres eorum de
terra egypti: ⁊ ſecuti ſunt deos alienos: et coluerūt eos:
⁊ adorauerunt eos: idcirco induxit dominus ſuper eos

omne malū hoc. Expletis aūt annis viginti poſtq̄ edifi-
cauerat Salomon duas domos: id eſt domū domini et
domū regis: Hiram rege Tyri prebente regi Salomo
ni ligna cedrina ⁊ abiegna: ⁊ aurū iuxta omne quod op⁹
habuerat: tunc dedit Salomon Hiram viginti oppida
in terra Galilee. Et egreſſus eſt Hiram de Tyro: vt vi-
deret oppida que dederat ei Salomon: et nō placuerūt
ei: et ait: Heccine ſunt ciuitates q̄s dediſti mihi frater? C
Et appellauit eas terrā Chabul vſq; in diem hanc. Mi
ſit quoq; Hiram ad regē Salomonem centū viginti ta
lēta auri. Hec eſt ſumma expēſarū: quā obtulit rex ſalo
mon ad edificandā domū domini ⁊ domū ſuā: ⁊ mello: ⁊
murū Ieruſalē: ⁊ Haſer: ⁊ mageddo: ⁊ gazer. Pharao
rex Aegypti aſcēdit ⁊ cepit Gazer: ſuccēditq; eam igni:
⁊ Chananeū qui habitabat in ciuitate: īterfecit: ⁊ dedit
eā in dotē filie ſue vxori Salomonis. Aedificauit ergo
Salomon Gazer: ⁊ Beth horon inferiorē: ⁊ Baalad: ⁊
Palmirā ī terra ſolitudinis: ⁊ oēs vicos qui ad ſe perti
nebāt: ⁊ erāt abſq; muro: muniuit ⁊ ciuitates curruū: ⁊
ciuitates equitū: ⁊ q̄dcūq; ei placuit: vt edificaret ī ieru
ſalē: ⁊ ī libano: ⁊ ī oīn terra poteſtatis ſue. Vniuerſum
populū q̄ remanſerat de ammorreis: ⁊ de hetheis: ⁊ phe
rezeis: ⁊ heueis: ⁊ iebuſeis: qui non ſunt de filijs Iſrael:
horū filios: qui remanſerant in terra: quos ſcilicet non
potuerant filij Iſrael exterminare: fecit Salomon tri-
butarios vſq; in diem hanc. De filijs aūt Iſrael nō cōſti
tuit rex Salomon ſeruire quēq̄: ſed erāt viri bellatores D
⁊ miniſtri eius ⁊ principes ⁊ duces ⁊ prefecti curruū et
equorū. Erāt autem principes ſuper omnia opera Sa-
lomonis prepoſiti quingēti quinquaginta: qui habebāt
ſubiectū populū: ⁊ ſtatutis operibus imperabant. Filia
autem Pharaonis aſcēdit de ciuitate Dauid in domū
ſuā: quā edificauerit ei Salomon. Tunc edificauit mel
lo. Offerebat quoq; Salomō tribus vicibus per annos
ſingulos holocauſta: ⁊ pacificas victimas ſup altare: q̄d
edificauerat domino: ⁊ adolebat thymiama corā domi-
no: perfectūq; eſt tēplum. Claſſem quoq; fecit rex Sa-
lomon in aſiongaber: que eſt iuxta eloth ī littore maris
rubri: in terra idumee. Miſitq; Hiram in claſſe illa ſer
uos ſuos viros nauticos ⁊ gnaros maris: cū ſeruis ſalo
monis. Qui cū veniſſent in ophir: ſumptū inde aurum
quadringentorū viginti talentorū: detulerunt ad regē
Salomonem. X.

SEd ⁊ regina Saba: audita fama ſalomonis: A
in nomine domini venit tētare cū in enigma-
tibus. Et ingreſſa Ieruſalem multo cum co 2.para.9.a
mitatu: et diuitijs: camelis portantibus aro Matt.12.d
mata: ⁊ aurū infinitū nimis: ⁊ gēmas ꝓcioſas: venit ad Luc.11.d.
regem Salomonē: ⁊ locuta eſt ei vniuerſa: que habebat
in corde ſuo. Et docuit eam Salomon oīa verba que
propoſuerat. Nō fuit ſermo qui regē poſſet latere: ⁊ nō
reſponderet ei. Vidēs autem regina Saba oēm ſapien
tiam Salomonis: ⁊ domum quā edificauerat: ⁊ cibos
mēſe eius: ⁊ habitacula ſeruorū: ⁊ ordines miniſtrātiū:
veſteſq; eoꝝ: ⁊ pincernas: ⁊ holocauſta que offerebat in
domo domini: nō habebat vltra ſpiritū: dixitq; ad regē:
Verus eſt ſermo quē audiui in terra mea ſuper ſermo-
nibus tuis: ⁊ ſuper ſapiētia tua: ⁊ nō credebam narran-
tibus mihi: donec ipſa veni: ⁊ vidi oculis meis: ⁊ proba-
ui ꝙ media pars mihi nunciata nō fuerit. Maior eſt ſa-
pientia ⁊ opera tua: q̄ rumor quē audiui. Beati viri tui B
⁊ beati ſerui tui: q̄ hic ſtāt corā te ſemp: ⁊ audiūt ſapien-
tiam tuam. Sit dominus deus tuus benedictus: cui cō
placuiſti: ⁊ poſuit te ſuper thronum Iſrael: eo ꝙ dilexe
rit dominus Iſrael in ſempiternū ⁊ conſtituit te regē:
vt faceres iudiciū ⁊ iuſtitiā. Dedit ergo regi cētū vigin-
ti talēta auri: ⁊ aromata multa nimis: ⁊ gēmas precio-
ſas. Non ſunt allata vltra aromata tā multa: q̄ ea q̄ de-
dit regina ſaba regi ſalomoni. Sed ⁊ claſſis hirā: q̄ por-
tabat auꝝ de ophir: attulit ex ophir ligna tina multa ni

nis:⁊ gēmas ꝓcioſas. Fecitqꝫ rex de lignis tinis fulcra
domus dñi:⁊ domꝰ regię:⁊ citharas lyraſqꝫ cātoribus.
C Nō ſunt allata huiuſcemodi ligna tina:neqꝫ viſa vſqꝫ in
pręſentē diē. Rex aūt Salomō dedit reginę Saba oīa
quę voluit: ⁊ petiuit ab eo:except ꝭ his quę vltro obtule
rat ei munere regio. Quę reuerſa:⁊ abijt in terrā ſuā cū
ſeruis ſuis. Erat aūt pōdus auri qđ offerebat̃ Salomo
ni ꝑ annos ſingulos:ſexcētoꝝ ſexagīta ſex talētoꝝ auri:
excepto eo qđ offerebāt viri:qui ſuꝑ vectigalia erāt:⁊ ne
gociatores:vniuerſiqꝫ ſcuta vendentes: ⁊ oēs reges ara
bię:duceſqꝫ terrę. Fecit qꝫqꝫ rex ſalomō ducēta ſcuta de
auro puriſſimo. Sexcētos auri ſiclos dedit in laminas
ſcuti vniꝰ:⁊ trecētas peltas ex auro ꝓbato. Trecenteqꝫ
minę auri vnā peltā veſtiebāt. Poſuitqꝫ eas rex ī domo
ſaltꝰ libani. Fecit etiā rex ſalomon thronū de ebore gran
dē:⁊ veſtiuit eū auro fuluo nimis: q̄ habebat ſex gradꝰ.
Et ſummitas throni rotūda erat in parte poſteriori:et
D duę manꝰ hinc atqꝫ inde tenētes ſedile:⁊ duo leones ſta
bāt iuxta manꝰ ſingulas: ⁊ duodecim leūculi ſtātes ſuꝑ
ſex gradus hinc atqꝫ inde. Nō eſt factū tale opus in vni
uerſis regnis. Sed ⁊ oīa vaſa:de quibꝰ potabat rex Sa
lomon:erant aurea:⁊ vniuerſa ſupellex domꝰ ſaltus Li
bani de auro puriſſimo. Nō erat argētū:nec alicuiꝰ ꝓcij
putabat̃ in diebꝰ ſalomonis: q̄a claſſis regis ꝑ mare cū
claſſe Hirā ſemel ꝑ tres annos ibat ī Tharſis: deferens
inde aurū ⁊ argētū:⁊ dētes elephātoꝝ:⁊ ſimias: ⁊ pauo
2.par. 9.c nes. Magnificatꝰ eſt ḡ rex ſalomō ſuꝑ oēs reges terrę
diuitijs ⁊ ſapiētia. Et vniuerſa terra deſiderabat vultū
Salomonis:vt audiret ſapientiā eiꝰ:quā dederat deꝰ in
corde eiꝰ. Et ſinguli deferebāt ei munera: vaſa argētea
⁊ aurea:veſtes ⁊ arma bellica:aromata q̄qꝫ: ⁊ eq̄s ⁊ mu
los ꝑ annos ſingulos. Cōgregauitqꝫ Salomō currus
⁊ eq̄tes:⁊ facti ſunt ei mille quadringēti currꝰ:⁊ duode
cim millia equitū:⁊ diſpoſuit eos ꝑ ciuitates munitas:⁊
E cū rege ī Jeruſalē. Fecitqꝫ vt tāta eſſet abūdantia argē-
ti in Jeruſalē:quanta ⁊ lapidū:⁊ cedroꝝ prębuit multi-
tudinē q̄ſi ſycomoros:quę naſcūtur in campeſtribꝰ. Et
educebant̃ equi Salomoni de Aegypto ⁊ de coha. Ne-
gociatores eñ regis emebāt de Coha:⁊ ſtatuto ꝓcio ꝑ-
ducebāt. Egrediebat̃ aūt q̄driga ex Aegypto ſexcentis
ſiclis argēti:⁊ equus centū q̄nquaginta. Atqꝫ ī hūc mo-
dū cuncti reges etheoꝝ ⁊ ſyrię eq̄s venundabāt. XI.

A R Ex aūt Salomon adamauit mulieres alieni
genas multas: filiam quoqꝫ Pharaonis: et
Eccl. 47.c Moabitidas:⁊ Ammonitidas: Idumęas ⁊
Sydonias: ⁊ Cetheas: de gētibus ſuꝑ qui-
Exo. 3.b. bus dixit dominus filijs Iſrael: Non ingrediemini ad
canti. 6.c. eas:neqꝫ de illis ingrediētur ad veſtras. Certiſſime eñ
auertēt corda veſtra:vt ſequamini deos eaꝝ. His itaqꝫ
copulatus eſt Salomon ardentiſſimo amore. Fuerūtqꝫ
ei vxores quaſi reginę ſeptingētę:⁊ cōcubinę trecentę.
Et auerterūt mulieres cor eius. Cūqꝫ iā eſſet ſenex:de-
prauatū eſt cor eiꝰ ꝑ mulieres:vt ſequeret̃ deos alienos:
nec erat cor eius perfectū cū domino deo ſuo: ſicut cor
Infra eodē David patris eius. Sed colebat Salomon Aſtharten
deā Sidonioꝝ:⁊ Chamos deū moabitarū:et Moloch
idolū Ammonitaꝝ. Fecitqꝫ Salomon qđ nō placuerat
corā dño:⁊ nō adimpleuit vt ſequeret̃ dñm: ſicut dauid
B pater eiꝰ. Tūc ędificauit Salomō phanū Chamos ido
lo Moab:in mōte q̄ eſt cōtra Jeruſalē:et Moloch ido
lo filioꝝ Ammon. Atqꝫ in hūc modū fecit vniuerſis vxo-
ribus ſuis alienigenis:quę adolebāt thura: et īmolabāt
dijs ſuis. Igit̃ iratus eſt dñs Salomoni:ꝙ auerſa eſſet
mēs eiꝰ a dño deo iſrael:q̄ apparuerat ei ſecūdo: et prę-
ceperat de v̾bo hoc:ne ſequeret̃ deos alienos: ⁊ nō cuſto
diuit quę mādauit ei dñs. Dixit itaqꝫ dñs Salomoni:
C Quia habuiſti hoc apud te:⁊ nō cuſtodiſti pactū meū:⁊
pręcepta mea quę mādaui tibi: diſrūpens ſcindā regnū
tuum:⁊ dabo illud ſeruo tuo. Verūtamen in diebꝰ tuis
nō faciā ꝑpter dauid patrē tuū. De manu filij tui ſcindā
illud:nec totū regnū auferā:ſed tribū vnā dabo filio tuo
propter David ſeruū meū:⁊ Jeruſalē quā elegi. Suſci
tauit aūt dñs aduerſariū Salomoni Adad Idumęū de
ſemine regio:q̄ erat in Edom. Cū eñ eſſet David ī idu
męa: et aſcēdiſſet Joab ꝓnceps militię ad ſepeliendum
eos:q̄ fuerāt interfecti:⁊ occidiſſet oē maſculinū ī idu
męa. Sex eñ mēſibꝰ ibi moratus eſt Joab:et oīs iſrael:
donec interimeret oē maſculinum in Idumęa. Fugit
Adad ipē:⁊ viri idumęi de ſeruis patris eiꝰ cū eo:vt in-
grederetur Aegyptū. Erat aūt Adad puer paruulus. D
Cūqꝫ ſurrexiſſent de Madian:venerūt ī Pharan. Tu
lerūtqꝫ ſecū viros de pharan:⁊ introierunt Aegyptū ad
Pharaonē regē Aegypti:q̄ dedit ei domū:⁊ cibos cōſti
tuit:⁊ terrā delegauit. Et īuenit Adad gratiā corā pha
raone valde:intātum vt daret ei vxorē: ſororē vxoris ſuę
germanā Thafnem reginę. Genuitqꝫ ei ſoror thafnem
genebath filiū:⁊ nutriuit eū thafnem ī domo pharaonis
Eratqꝫ genebath habitās apud pharaonē cū filijs eius.
Cūqꝫ audiſſet adad ī ęgypto dormiſſe dauid cū patribꝰ
ſuis:⁊ mortuū eſſe ioab ꝓncipē militię: dixit pharaoni:
Dimitte me:vt vadā in terrā meā. Dixitqꝫ ei Pharao:
Qua eñ re apud me īdiges:vt quęras ire ad terrā tuā?
At ille reſpōdit: Nulla. Sed obſecro te:vt dimittas me
Suſcitauit q̄qꝫ ei deꝰ aduerſariū Raſon filiū Eliada:q̄
fugerat adar ezer regē ſaba dñm ſuū:⁊ congregauit con
tra eū viros:⁊ factꝰ eſt ꝓnceps latronū:cū īterficeret eos
David:abierūtqꝫ damaſcū:⁊ habitauerūt ibi: ⁊ cōſtitue E
rūt eū regē ī damaſco:eratqꝫ aduerſarius Iſrael cūctis
diebꝰ Salomonis. Et hoc eſt malū adad:⁊ odiū contra
Iſrael:regnauitqꝫ in Syria. Jeroboam q̄qꝫ filiꝰ nabat
ephrateus de ſareda ſeruus ſalomonis: cuiꝰ mater erat
noīe ſerua:mulier vidua:leuauit manū contra regē. Et
hęc eſt cauſa rebellionis aduerſus eū:q̄a Salomon ędifi
cauit mello:⁊ coęquauit voraginē ciuitatis David pa-
tris ſui. Erat aūt Jeroboā:vir fortis ⁊ potēs. Vidēſqꝫ
Salomon adoleſcentē bonę indolis ⁊ induſtriū: cōſti-
tuerat eū pręfectū ſuꝑ tributa vniuerſę domus ioſeph.
Factū eſt igit̃ in tēpore illo:vt Jeroboam egrederet̃ de
Jeruſalē:⁊ inueniret eū Ahias Silonites ꝓpheta ī via:
opertus pallio nouo. Erāt aūt duo tantū ī agro. Appre F
hēdenſqꝫ Ahias palliū ſuū nouū:q̄ copertꝰ erat: ſcidit
in duodecim partes:⁊ ait ad Jeroboam: Tolle tibi de-
cem ſciſſuras. Hęc eñ dicit dñs deus Iſrael: Ecce ego ſup. eodē.
ſcindam regnū de manu Salomonis:⁊ dabo tibi decem
tribꝰ. Porro vna tribꝰ remanebit ei: ꝓpter ſeruū meū
David: et Jeruſalē ciuitatē:quā elegi ex oībꝰ tribubus
iſrael:eo ꝙ dereliquerit me:⁊ adorauerit Aſtharten deā
Sidonioꝝ:⁊ Chamos deū moab:⁊ Moloch deū filioꝝ
Ammon:⁊ nō ambulauerit in vijs meis: vt faceret iuſti
tiam corā me:⁊ pręcepta mea ⁊ iudicia: ſicut David pa
ter eiꝰ. Nec auferā omne regnū de manu eiꝰ:ſed ducē po
nā eū cunctis diebꝰ vitę ſuę:ꝓpter dauid ſeruū meū quē G
elegi:qui cuſtodiuit mādata mea ⁊ pręcepta mea. Aufe
ram autem regnū de manu filij eius: et dabo tibi decem
tribus:filio autem eius dabo tribū vnā:vt remaneat lu-
cerna David ſeruo meo cūctis diebus:coram me in Je-
ruſalem ciuitate quā elegi:vt eſſet nomen meum ibi. Te
aūt aſſumam:⁊ regnabis ſuper oīa quę deſyderat ani
ma tua:eriſqꝫ rex ſuper Iſrael. Si igitur audieris oīa
quę pręcepero tibi:⁊ ambulaueris ī vijs meis: et feceris
qđ rectū eſt coram me: cuſtodiens mādata mea: ⁊ pręce
pta mea:ſicut fecit David ſeruus meus:ero tecū:⁊ ędi-
ficabo tibi domū fidelem:quomodo ędificaui David do
mum:⁊ tradā tibi Iſrael:⁊ affligā ſemen David ſuper
hoc:verūtamen nō cūctis diebꝰ. Voluit ergo Salomō
interficere Jeroboam. Qui ſurrexit:⁊ aufugit ī ęgyptū 2.par. 9.g
ad Siſac regē Aegypti:⁊ fuit ī Aegypto vſqꝫ ad mortē
Salomonis. Reliquū aūt verborū Salomonis: et oīa
quę fecit:⁊ ſapientia eius:ecce vniuerſa ſcripta ſunt in li
bro verborū dierū Salomonis. Dies aūt quos regna-

uit Salomon in Jeruſalem ſuper oēm Jſrael: quadra-
ginta anni ſunt. Dormiuitqꝫ Salomon cum patribus
ſuis: ⁊ ſepultus eſt in ciuitate Dauid patris ſui: regna-
uitqꝫ Roboam filius eius pro eo. XII.
A Uenit aūt Roboam in Sichen: illuc eñi con-
gregatus erat oīs ppl's Jſrael ad cōſtituēdū
eū regē. At vo ieroboā fili⁹ Nabat: cū adhuc
2.par.10a eſſet ī Aegypto ꝓfugus a facie regis ſalomo-
nis: audita morte eius reuerſus eſt de Aegypto. Miſe-
runtqꝫ: ⁊ vocauerūt eū. Uenit ḡ Jeroboam: ⁊ oīs mul-
titudo iſrael: ⁊ locuti ſunt ad roboam: dicentes: Pater
tuus duriſſimū iugū īpoſuit nobis: tu itaqꝫ nūc īminue
paululū de īperio pr̄is tui duriſſimo: ⁊ de iugo grauiſſi-
mo: qđ īpoſuit nobis: ⁊ ſeruiemus tibi. Qui ait eis: Jte
B vſqꝫ ad tertiū diē: ⁊ reuertimini ad me. Cūqꝫ abiiſſet po
pulus: iniit cōſiliū rex roboā cū ſenioꝛib⁹ q̄ aſſiſtebāt co-
rā Salomone patre ei⁹: cū adhuc viueret: ⁊ ait eis: Qđ
datis cōſilium: vt reſpōdeā ppl'o? Qui dixerūt ei: Si ho
die obedieris ppl'o huic: ⁊ ſeruieris: ⁊ petitiōi eoꝝ ceſſe-
ris: locutuſqꝫ fueris ad eos vba lenia: erūt tibi ſerui cun
ctis dieb⁹. Qui dereliq̄t ꝯſiliū ſenū: qđ dederāt ei: ⁊ adhi
buit adoleſcētes: q̄ nutriti fuerāt cū eo: ⁊ aſſiſtebant illi:
dixitqꝫ ad eos: Qđ mihi datis cōſiliū: vt reſpondeā ppl'o
huic? Qui dixerūt mihi: Leuius fac iugū: qđ īpoſuit pa
ter tu⁹ ſup nos. Et dixerūt ei iuuenes: q̄ nutriti fuerāt
C cum eo: Sic loquere ppl'o huic: q̄ locuti ſunt ad te: dicē-
tes: Pater tu⁹ aggrauauit iugū noſtrū: tu releua nos.
2.par.10b Sic loqueris ad eos: Minim⁹ digit⁹ meus groſſior eſt
dorſo patris mei. Et nūc pater me⁹ poſuit ſup vos iugū
graue: ego aūt addā ſup iugū veſtrū. Pater meus ceci-
dit vos flagellis: ego aūt cędā vos ſcorpionib⁹. Uenit ḡ
ieroboā: ⁊ oīs ppl's ad roboā die tertia: ſicut locutus fue
rat rex: dicēs: Reuertimini ad me die tertia. Rn̄ditqꝫ
rex ppl'o dura: derelicto cōſilio ſenioꝝ qđ ei dederāt: ⁊ lo
D cutus eſt eis ſm̄ ꝯſiliū iuuenū: dicēs: Pater me⁹ aggra
uauit iugū vr̄m: ego aūt addā iugo vr̄o. Pater meus ce
cidit vos flagellis: ego aūt cędā vos ſcorpionib⁹. Et nō
acq̄euit rex ppl'o: qm̄ auerſatus fuerat eū dn̄s: vt ſuſcita
ret vbū ſuū: qđ locut⁹ fuerat ī manu Ahię ſilonitę ad ie
roboā filiū nabat. Uidens itaqꝫ ppl's: ꝙ noluiſſet eos au
dire rex: reſpōdit ei: dicēs: Quę nobis pars ī dauid: vel
quę hęreditas in filio Jſai? Uade ī tabernacula tua iſra
2.par.10d el: nūc vide domū tuā dauid. Et abiit iſrael ī tabernacu
la ſua. Sup filios aūt Jſrael: q̄cunqꝫ habitabāt ī ciuita-
tib⁹ iuda: regnauit roboā. Miſit ḡ rex roboā adurā: q̄
erat ſup tributa: ⁊ lapidauit eū oīs iſrael: et mortu⁹ eſt.
E Porro rex roboā feſtin⁹ aſcēdit currū: ⁊ fugit in ieruſa
lē: receſſitqꝫ iſrael a domo dauid: vſqꝫ in pręſentē diē. Fa
ctum eſt aūt cū audiſſet oīs iſrael: ꝙ reuerſus eſſet Jero
boam: miſerūt ⁊ vocauerunt eū cōgregato coetu: ⁊ cōſti
tuerūt eū regē ſup oēm iſrael: nec ſecut⁹ eſt q̄ſpiā domū
2.par.11.f Dauid: pręter tribū Juda ſolam. Uenit aūt Roboam
Jeruſalem: ⁊ cōgregauit vniuerſam domū Juda: ⁊ tri-
Eccl.47.d bum Beniamin centū octoginta millia electorū virorū
⁊ bellatorū: vt pugnarēt contra domum Jſrael: ⁊ redu
cerēt regnū Roboam filio Salomonis. Factus eſt aūt
ſermo dn̄i ad Semeiam virū dei: dicēs: Loquere ad ro-
boam filium Salomonis regē iuda: ⁊ ad oēm domū iu
da: ⁊ Beniamin: ⁊ reliquos de populo: dicēs: Hęc dicit
dn̄s: Non aſcendetis: neqꝫ bellabitis contra fratres ve-
F ſtros filios Jſrael. Reuertatur vir in domū ſuā. A me
eñi factū eſt verbū hoc. Audierunt ſermonē domini: ⁊ re
uerſi ſunt de itinere: ſicut eis pręceperat dominus. Aedi
ficauit aūt Jeroboam Sichen in monte Ephraim: ⁊ ha
bitauit ibi. Et egreſſus inde: ędificauit Phanuel. Di-
xitqꝫ Jeroboam in corde ſuo: Nūc reuertetur regnum
ad domū Dauid. Si aſcēderit ppl's iſte: vt faciat ſacrifi
cia in domo domini in Jeruſalē: ⁊ cōuertetur cor popu-
li huius ad dn̄m ſuū Roboam regē iuda: interficientqꝫ
me: et reuertent̄ ad eū. Et excogitato cōſilio: fecit duos
vitulos aureos: ⁊ dixit eis: Nolite vltra aſcēdere ī Jeru
ſalē. Ecce dii tui iſrael: q̄ te eduxerūt de terra Aegypti.
Poſuitqꝫ vnū ī Bethel: ⁊ alterū in Dan: ⁊ factū eſt ver
bū hoc in peccatū. Jbat eñi ppl's ad adorandū vitulum G
vſqꝫ in Dan. Et fecit phana in excelſis: et ſacerdotes de
extremis ppl'i: q̄ nō erāt de filiis leui. Cōſtituitqꝫ diem
ſolennē in mēſe octauo q̄ntadecima die mēſis: in ſimili-
tudinem ſolēnitatis: quę celebrabat̄ ī Juda. Et aſcēdēs
altare ſimiliter fecit ī Bethel: vt īmolaret vitulis q̄s fa-
bricatus fuerat. Cōſtituitqꝫ ī Bethel ſacerdotes excel- Exo.32.b
ſorum quę fecerat: ⁊ aſcēdit ſup altare qđ extruxerat in 2.par.11.a
bethel q̄ntadecima die mēſis octaui: quē finxerāt de cor
de ſuo. Et fecit ſolēnitatē filiis Jſrael: ⁊ aſcēdit ſup al-
tare: vt adoleret incenſum. XIII.
Et ecce vir dei venit de Juda ī ſermone dn̄i in A
bethel: Jeroboam ſtāte ſup altare: ⁊ thus ia-
ciēte: ⁊ exclamauit cōtra altare ī ſermone dn̄i
⁊ ait: Altare altare: hęc dicit dn̄s: Ecce filius
naſcet̄ domui Dauid: Joſias noīe: ⁊ īmolabit ſup te ſa-
cerdotes excelſoꝝ: q̄ nūc ī te thura ſuccēdūt: ⁊ oſſa hoīm
ſup te incēdet. Deditqꝫ ī illa die ſignū: dicens: Hoc erit
ſignū quod locutus eſt dn̄s: Ecce altare ſcindet̄: ⁊ effun
detur cinis q̄ in eo eſt. Cūqꝫ audiſſet rex ſermonē hoīs
dei: quē inclamauerat cōtra altare ī Bethel: extēdit ma
nū ſuā de altari: dicēs: Apprehēdite eū. Et exaruit ma- B
nus ei⁹: quā extēderat cōtra eū: nec valuit retrahere eā
ad ſe. Altare q̄qꝫ ſciſſum eſt: ⁊ effuſus eſt cinis de altari:
iuxta ſignū quod pręd[i]xerat vir dei ī ſermone dn̄i. Et
ait rex ad virū dei: Deprecare faciē dn̄i dei tui: ⁊ ora pro
me: vt reſtituatur manus mea mihi. Orauitqꝫ vir dei fa
ciem dn̄i: ⁊ reuerſa eſt man⁹ regis ad eū: ⁊ facta eſt ſicut
prius fuerat. Locutus eſt aūt rex ad virū dei: Ueni me-
cū domū: vt prādeas: ⁊ dabo tibi munera. Reſponditqꝫ
vir dei ad regē: Si dederis mihi mediam partē domus C
tuę: non veniam tecū: nec comedam panē: neqꝫ bibam
aquam ī loco iſto. Sic enim mandatū eſt mihi ī ſermone infra eodē
dn̄i pręcipiētis: Nō comedes panē: neqꝫ bibes aquam:
nec reuerteris ꝑ viā: qua veniſti. Abiit ergo per aliā viā:
⁊ nō eſt reuerſus per iter: quo venerat in Bethel. Pro-
phetes autē quidam ſenex habitabat in Bethel: ad quē
venerunt filii ſui: ⁊ narrauerunt ei oīa opera quę fecerat
vir dei illa die in Bethel. Et verba quę locutus fuerat
ad regē: narrauerunt patri ſuo. Et dixit eis pater eoꝝ:
Per quā viā abiit? Oſtēderunt ei filii ſui viam: per quā
abierat vir dei: q̄ venerat de iuda. Et ait filiis ſuis: Ster D
nite mihi aſinū. Qui cū ſtrauiſſent: aſcendit: ⁊ abiit poſt
virū dei: ⁊ inuenit eū ſedētem ſubtus terebinthū. Et ait
illi: Tu ne es vir dei: q̄ veniſti de Juda? Reſpondit ille:
Ego ſum. Dixitqꝫ ad eū: Ueni mecū domū: vt comedas
panē. Qui ait: Non poſſum reuerti: neqꝫ venire tecum:
nec comedam panē: neqꝫ bibam aquam in loco iſto: quia
locutus eſt dominus ad me in ſermone domini: dicens:
Non comedas panē: ⁊ non bibas aquā ibi: nec reuerte ſup. eodē.
ris per viā qua ieris. Qui ait illi: Et ego propheta ſum
ſimilis tui. Et angelus locutus eſt mihi ī ſermone dn̄i:
dicēs: Reduc eū tecū ī domū tuā: vt comedat panem: ⁊
bibat aquā. Fefellit eū: ⁊ reduxit ſecum. Comedit ergo E
panem in domo eius: ⁊ bibit aquam. Cumqꝫ ſederēt ad
menſam: factus eſt ſermo dn̄i ad prophetam: qui redu-
xerat eū. Et exclamauit ad virū dei: q̄ venerat de iuda:
dicēs: Hęc dicit dn̄s: Quia non obediens fuiſti ori dn̄i:
et non cuſtodiſti mandatū quod pręcepit tibi dominus
deus tuus: et reuerſus es: ⁊ comediſti panem: et bibiſti
aquā in loco: in quo pręcepit tibi: ne comederes panem:
neqꝫ biberes aquā: non inferetur cadauer tuum in ſepul
chrum patrum tuorū. Cūqꝫ comediſſet ⁊ bibiſſet: ſtra-
uit aſinum ſuum propheta: quem reduxerat. Qui cum
abiſſet: inuenit eum leo in via: ⁊ occidit: et erat cadauer
eius proiectū in itinere. Aſinus autem ſtabat iuxta illū:
⁊ leo ſtabat iuxta cadauer. Et ecce viri trāſeuntes: vide

runt cadauer proiectū in via: ⁊ leonē ſtātem iuxta cada-
F uer. Et venerūt: ⁊ diuulgauerūt in ciuitate: in qua pro-
phetes ille ſenex habitabat. Quod cū audiſſet ꝓpheta il
le: qui reduxerat eū de via: ait: Uir dei eſt: qui inobediēs
fuit ori domini: ⁊ tradidit eum dominꝰ leoni: ⁊ cōfregit
eum: ⁊ occidit iuxta verbū domini quod locutus eſt ei.
Dixitqꝫ ad filios ſuos: Sternite mihi aſinum. Qui cū
ſtrauiſſent: ⁊ ille abiſſet: inuenit cadauer eiꝰ proiectū in
via: ⁊ aſinum ⁊ leonem ſtantes iuxta cadauer. Nō come
G dit leo de cadauere: nec leſit aſinum. Tulit quoqꝫ ꝓphe
tes cadauer viri dei: ⁊ poſuit illud ſup aſinum: ⁊ reuer-
ſus intulit in ciuitatē prophete ſenis: vt plangerēt eū: ⁊
poſuit cadauer eius in ſepulchro ſuo. Et planxerunt eū:
heu heu mi frater. Cumqꝫ planxiſſent eū: dixit ad filios
ſuos: Cum mortuus fuero: ſepelite me in ſepulchro: in
quo vir dei ſepultus eſt: iuxta oſſa eius ponite oſſa mea.
Profecto enim veniet ſermo quem predixit in ſermone
domini contra altare: quod eſt in Bethel: et cōtra oīa
phana excelſorum: que ſunt in vrbibus Samarie. Poſt
verba hec non eſt reuerſus Hieroboam de via ſua peſſi-
ma: ſed econtrario fecit de nouiſſimis populis ſacerdo-
tes excelſorū. Quicunqꝫ volebat: implebat manum ſuā:
⁊ fiebat ſacerdos excelſorū. Et propter hāc cauſam: pec
cauit domꝰ Hieroboam: ⁊ euerſa eſt: ⁊ deleta de ſuperfi
cie terre. XIIII.

A IN tēpore illo egrotauit Abia filius ieroboā.
Dixitqꝫ Jeroboam vxori ſue: Surge: ⁊ com
muta habitū: ne cognoſcaris: ꝙ ſis vxor Jero
boam: ⁊ vade in Silo: vbi eſt Ahias ꝓpheta: ꝗ
locutus eſt mihi: ꝙ regnaturus eſſem ſup populū hunc.
Tolle qꝫqꝫ ī manu tua decē panes: ⁊ cruſtulā: ⁊ vas mel-
4.regū.8.c lis: ⁊ vade ad illū. Ipe eñ indicabit tibi: ꝗd euenturū ſit
puero huic. Fecit vt dixerat vxor ieroboam: et cōſurgēs
abijt ī ſilo: ⁊ venit ī domū Ahie. At ille nō poterat vide-
re: quia caligauerāt oculi eius pre ſenectute. Dixit aūt
dominus ad Ahiam: Ecce vxor Jeroboam īgredit: vt
cōſulat te ſup filio ſuo ꝗ egrotat. Hec ⁊ hec loqueris ei.
B Cū ergo illa intraret: ⁊ diſſimularet ſe eſſe que erat: au
diuit Ahias ſonitū pedū eiꝰ introeuntis per oſtiū: ⁊ ait:
Ingredere vxor Jeroboam: quare aliā te eſſe ſimulas?
Ego aūt miſſus ſum ad te durus nūcius. Uade: ⁊ dic ie
roboam: Hec dicit dñs deꝰ Iſrael: Quia exaltaui te de
medio populi: ⁊ dedi te ducē ſup populū meū Iſrael: et
ſcidi regnū domꝰ Dauid: ⁊ dedi illud tibi: et nō fuiſti ſi-
cut ſeruus meus Dauid: ꝗ cuſtodiuit mādata mea: ⁊ ſe
cutus eſt me in toto corde ſuo: faciēs qđ placitū eſſet in
cōſpectu meo: ſed operatus es male ſup oēs: ꝗ fuerūt an
te te: ⁊ feciſti tibi deos alienos: ⁊ cōflatiles: vt me ad ira-
cundiam prouocares: me aūt proieciſti poſt tergū tuū.
C Idcirco ecce ego inducā mala ſuper domū Jeroboam:
⁊ ꝑcutiā de Jeroboam mingētē ad parietē: ⁊ clauſum:
⁊ nouiſſimū ī Iſrael: ⁊ mūdabo reliquias domus Jero
infra.16.b. boam: ſicut mūdari ſolet fimus vſqꝫ ad purū. Qui mor-
infra.12.f. tui fuerint de ieroboam in ciuitate comedēt eos canes:
qui aūt mortui fuerint in agro: vorabunt eos aues celi:
D quia dñs locutus eſt. Tu igitur ſurge: ⁊ vade in domū
tuā: ⁊ in ipo introitu pedū tuoꝝ in vrbē morietur puer:
⁊ plāget eū oīs iſrael: ⁊ ſepeliet. Iſte eñ ſolus inferetur
de Jeroboam in ſepulchrū: ꝗa inuētus eſt ſup eo ſermo
bonus a dño deo Iſrael in domo Jeroboam. Cōſtituet
aūt ſibi dñs regē ſuper Iſrael: ꝗ percutiet domū Jero-
boam in hac die: et in hoc tēpore: ⁊ ꝑcutiet dominus deꝰ
E Iſrael: ſicut moueri ſolet arūdo ī aqua. Et euellet iſrael
de terra bona hac: quā dedit patribus eoꝝ: ⁊ ventilabit
eos trans flumen: quia fecerunt ſibi lucos: vt irritarent
dñm. Et tradet dñs deus Iſrael propter peccata Jero
boam: ꝗ peccauit: ⁊ peccare fecit Iſrael. Surrexit itaqꝫ
vxor Jeroboam: ⁊ abijt: ⁊ venit in Therſa. Cūqꝫ illa in-
grederetur limē domus: puer mortuus eſt: ⁊ ſepelierūt
eū. Et planxit eum oīs Iſrael iuxta ſermonē dñi: quē
locutus eſt ī manu ſerui ſui Ahie ꝓphete. Reliqua aūt
verboꝝ Jeroboam quomodo pugnauerit: et quomodo
regnauerit: ecce ſcripta ſunt in libro verboꝝ dierū regū
Iſrael. Dies aūt quibꝰ regnauit ieroboam: vigintiduo
anni ſunt. Et dormiuit Jeroboam cū patribus ſuis: re-
gnauitqꝫ Nadab filiꝰ eius pro eo. Porro roboam filiꝰ F
Salomonis regnauit in iuda. Quadraginta ⁊ vniꝰ an- 1.par.21.c
ni erat roboam: cū regnare coepiſſet: decē ⁊ ſeptē annos
regnauit ī Jeruſalē ciuitate: quā elegit dñs: vt poneret
nomē ſuū ibi ex oībꝰ tribubꝰ Iſrael. Nomē aūt matris
eius naama amanites. Et fecit Judas malū corā dño:
⁊ irritauerunt eū ſup oībꝰ que fecerāt patres eoꝝ in pec
catis ſuis: que peccauerunt. Aedificauerūt eñ ⁊ ipſi ſibi
aras: ⁊ ſtatuas: ⁊ lucos ſup oēm collē excelſum: ⁊ ſubter
oēm arborē frōdoſam: ſed ⁊ effoeminati fuerūt ī terra:
fecerūtqꝫ oēs abominatiōes gētiū: ꝗs attriuit dñs ante
faciē filioꝝ iſrael. In ꝗnto aūt anno regni roboā aſcēdit
Sezah rex Aegypti ī Jeruſalē: et tulit theſauros domꝰ
dñi: ⁊ theſauros regios: ⁊ vniuerſa diripuit. Scuta qꝫqꝫ B
aurea: que fecerat Salomon: pro quibus fecit rex Ro-
boam ſcuta erea: ⁊ tradidit ea in manū ducū ſcutarioꝝ:
⁊ eorum: qui excubabant ante oſtiū domus regis. Cūqꝫ
ingrederetur rex in domum dñi portabāt ea: ꝗ preeūdi
habebāt officium: ⁊ poſtea reportabāt ad armentarium
ſcutarioꝝ. Reliqua aūt ſermonum Roboam: ⁊ omnia
que fecit: ecce ſcripta ſunt in libro ſermonū dieꝝ regum
Juda. Fuitqꝫ bellum inter Roboam ⁊ Jeroboam cun
ctis diebus. Dormiuitqꝫ Roboam cū patribꝰ ſuis: ⁊ ſe
pultus eſt cū eis ī ciuitate dauid. Nomē aūt matris eiꝰ
naama amanites: ⁊ regnauit Abia filiꝰ eiꝰ pro eo. XV.

IGitur in octauodecimo anno regni Jeroboā A
filij Nabat: regnauit Abia ſup Judā. Tribꝰ
annis regnauit in Jeruſalē. Nomen matris 2.par.13.a
eius Maacha filia abi ſalom: ambulauitqꝫ in
omnibus peccatis patris ſui: que fecerat ante eum: nec
erat cor eius perfectum cum dño deo ſuo: ſicut cor Da-
uid patris eius. Sed propter Dauid dedit ei dñs deus
ſuus lucernā ī Jeruſalē: vt ſuſcitaret filium eiꝰ poſt eū:
⁊ ſtaret ī Jeruſalē: eo ꝙ feciſſet Dauid rectum ī oculis
dñi: ⁊ nō declinaſſet ab omnibus que preceperat ei cun-
ctis diebus vite ſue: excepto ſermone Urie Hethei. At-
tamen bellum fuit inter Abiam ⁊ Jeroboam oñi tēpo-
re vite eius. Reliqua aūt ſermonum Abie: ⁊ oīa que fe-
cit: nōne hec ſcripta ſunt in libro verboꝝ dieꝝ regum iu
da? Fuitqꝫ prelium inter Abiam ⁊ inter Jeroboam. Et B
dormiuit Abia cum patribus ſuis: ⁊ ſepelierunt eum in
ciuitate Dauid: regnauitqꝫ Aſa filius eius ꝓ eo. In an- 1.par.14.a
no ergo viceſimo Jeroboam regis Iſrael regnauit Aſa
rex Juda: ⁊ quadraginta ⁊ vno anno regnauit in Jeru-
ſalem. Nomen matris eius Maacha: filia abi ſalom: et
fecit Aſa rectum ante cōſpectum dñi: ſicut dauid pater
eius: ⁊ abſtulit effoeminatos de terra: purgauitqꝫ vni-
uerſas ſordes idoloꝝ: que fecerāt patres eius. Inſuper
⁊ Maacham matrē ſuā amouit: ne eſſet princeps in ſa-
cris priapi: ⁊ ī luco eius: quē cōſecrauerat. Subuertitqꝫ C
ſpecum eius: ⁊ cōfregit ſimulachrum turpiſſimum: ⁊ cō
buſſit in torrēte Cedron. Excelſa autē nō abſtulit. Ue-
runtamē cor Aza perfectum erat cum dño deo ſuo cun-
ctis diebꝰ ſuis: et ītulit ea que ſanctificauerat pater ſuꝰ:
⁊ vouerat ī domum dñi argētum: ⁊ aurum: ⁊ vaſa. Bel
lum autē erat inter Aza ⁊ Baaſa regem Iſrael cunctis
diebus eoꝝ. Aſcēdit quoqꝫ Baaſa rex Iſrael in Judā:
⁊ edificauit rama: vt nō poſſet quiſpiā egredi vel ingre-
di de parte Aza regis Jude. Tollēs itaqꝫ Aza omne ar
gentum ⁊ aurum: quod remāſerat in theſauris domus
dñi: ⁊ in theſauris domus regie: dedit illud ī manus ſer D
uorum ſuoꝝ: ⁊ miſit ad benadad filium Tabremon filij
Hezion regem Syrie: ꝗ habitabat in Damaſco: dicēs:
Foedus eſt inter me ⁊ te: ⁊ inter patrē meum: ⁊ patrem
tuum: ideo miſi tibi munera argētum ⁊ aurum: et peto

vt venias: ⁊ irritū facias foedus: quod habes cum Ba-
aſa rege Iſrael: et recedat a me. Acquieſcēs benadad re
gi Aza: miſit principes exercitus ſui in ciuitates Iſrael
et percuſſerūt Ion ⁊ dan et Abel: domū Maacha ⁊ vni
uerſam Ceneroth: omnē ſcilicet terrā Nephthali. Qd̄
cū audiſſet Baaſa: intermiſit edificare Rama: et reuer
ſus eſt in Therſa. Rex autē Aſa nunciū miſit in omnem
E Iudam: dicens: Nemo ſit excuſatus. Et tulerunt lapi
des de Rama: et ligna eius: quibus edificauerat Baa-
ſa: et extruxit de eis rex Aſa: Gabaa: beniamin et Maſ-
pha. Reliqua autē omniū ſermonū Aſa: et vniuerſe for
titudines eius: et cuncta que fecit: et ciuitates quas ex-
truxit: nonne hec ſcripta ſunt in libro verborū dierū re-
2.par.10. gum Iuda? Veruntamen in tempore ſenectutis ſue do
luit pedes: ⁊ dormiuit cum patribus ſuis: ⁊ ſepultus eſt
cum eis in ciuitate Dauid patrꝭ ſui. Regnauitq; Ioſa
F phat filius eius p eo. Nadab vero filius Ieroboā regna
uit ſuper Iſrael anno ſecūdo Aſa regis Iuda: regnauit
q; ſup iſrael duobus annis: ⁊ fecit qd̄ malū eſt ī cōſpectu
dn̄i: ⁊ ambulauit in vijs patris ſui: et in peccatis eius:
quibus peccare fecit Iſrael. Inſidiatus eſt aūt ei baaſa fi
lius ahie de domo Iſachar: ⁊ percuſſit eū ī Gabbethō:
que eſt vrbs philiſtinorū. Siquidē Nadab: ⁊ omnis iſra
el obſidebāt Gabbethō. Interfecit ergo illū baaſa in an
no tertio Aſa regis Iuda: et regnauit pro eo. Cūq; re-
G gnaſſet: percuſſit omnē domū Ieroboā. Nō dimiſit nec
vnā quidē aīam de ſemine eiꝰ: donec deleret eū iuxta ver
bum domini qd̄ locutus fuerat in manu ſerui ſui Ahie ſi
lonitis: propter peccata Ieroboā que peccauerat: ⁊ qui
bus peccare fecerat iſrael: ⁊ ꝓpter delictū: quo irritaue-
rat dominū deū iſrael. Reliqua aūt ſermonū Nadab: et
oīa que operatus eſt: nonne hec ſcripta ſunt in libro ver
borū dieꝝ regū iſrael? Fuitq; bellū inter Aſa et baaſa re-
gē iſrael cunctis diebꝰ eoꝝ. Anno tertio Aſa regis iuda
regnauit baaſa filius ahie ſup oēm iſrael in Therſa vigī
tiqtuor annis: ⁊ fecit malū corā dn̄o: ambulauitq; ī vijs
Ieroboā: ⁊ in peccatis eius: quibus peccare fecit iſrael.
A FActus eſt aūt ſermo dn̄i ad Iehu XVI.
filiū anani cōtra baaſa: dicēs: Pro eo ꝙ exal-
taui te de puluere: ⁊ poſui te ducē ſuper popu
lū meū iſrael: tu aūt ambulaſti in via ieroboā
et peccare feciſti populū meum Iſrael: vt me irritares ī
peccatꝭ eorū: ecce ego demetā poſteriora baaſa: ⁊ poſteri
ſupra.14.c ora domus eius: ⁊ faciā domū tuā ſicut domū ieroboā: fi
⁊ īfra.21.f lij Nabat. Qui mortuꝰ fuerit de baaſa in ciuitate: come
B dent eum canes: et qui mortuus fuerit ex eo in regione:
comedent eum volucres celi. Reliqua aūt ſermonū ba-
aſa: ⁊ quecūq; fecit: ⁊ prelia eius: nōne hec ſcripta ſunt ī
libro vborū dieꝝ regū iſrael? Dormiuit ergo baaſa cū pa
tribus ſuis: ſepultuſq; eſt in therſa: et regnauit Ela fili-
us eius pro eo. Cum aūt in manu iehu filij Anani ꝓphe
te verbū domini factum eſſet cōtra baaſa: ⁊ cōtra domū
eius: et cōtra omne malū: qd̄ fecerat corā domino ad ir-
ritādū eū in operibus manuū ſuarū: vt fieret ſicut domꝰ
ieroboā: ob hanc cauſam occidit eū: hoc eſt iehu filiū ana
C ni prophetā. Anno viceſimoſexto Aſa regis iuda regna
uit ela filius baaſa ſup Iſrael in therſa duobus annis: ⁊
rebellauit cōtra eū ſeruus ſuus Zambri dux medie par
tis equitū. Erat autē ela in therſa bibēs: ⁊ temulētus in
domo arſa prefecti therſa. Irruens ergo Zambri: ꝑcuſ-
ſit: et occidit eum anno viceſimoſeptimo aſa regis iuda:
⁊ regnauit pro eo. Cūq; regnaſſet: ⁊ ſediſſet ſup ſolium
.reg.9.g eius: ꝑcuſſit oēm domū baaſa: ⁊ nō dereliquit ex ea min
gentē ad parietē: ⁊ propinquos ⁊ amicos eius. Deleuit-
D q; Zambri oēm domū baaſa iuxta verbū domini: qd̄ lo-
cutus fuerat ad baaſa in manu iehu prophete ꝓpter vni
uerſa peccata baaſa: et peccata Ela filij eius: qui peccaue
rūt: ⁊ peccare fecerūt iſrael: prouocantes dn̄m deū iſrael
in vanitatibus ſuis. Reliqua aūt ſermonū Ela: et oīa q̄
fecit: nonne hec ſcripta ſunt in libro verborū dierū regū
iſrael? Anno viceſimoſeptimo aſa regis Iuda regnauit
Zambri ſeptē diebus in therſa. Porro exercitus obſide
bat gabbethon vrbē philiſtinorū. Cūq; audiſſet rebellaſ
ſe zambri: ⁊ occidiſſe regē: fecit ſibi regē oīs iſrael amri:
qui erat princeps militie ſuper iſrael in die illa in caſtris
Aſcēdit ergo amri: et oīs iſrael cum eo de Gabbethon: ⁊
obſidebant therſa. Vidēs aūt zambri ꝙ expugnanda eſ
ſet ciuitas: ingreſſus eſt palatium: ⁊ ſuccēdit ſe cum do-
mo regia: et mortuꝰ eſt in peccatis ſuis: que peccauerat
faciens malū corā domino: et ambulans in via Ieroboā
et in peccato eius: quo fecit peccare iſrael. Reliqua aūt
ſermonū zambri: ⁊ inſidiarū eius: ⁊ tyrānidis: nōne hec
ſcripta ſunt in libro verborū dierū regū iſrael? Tunc di
uiſus eſt populus iſrael ī duas partes. Media pars po- E
puli ſequebat̄ thibni filiū gineth: vt cōſtitueret eū regē:
et media pars Amri. Preualuit aūt populus: q̄ erat cū
amri: populo q̄ ſequabat̄ thibni filiū gineth: mortuuſq;
eſt Thibni et regnauit Amri. Anno triceſimoprimo aſa
regis Iuda regnauit Amri ſuper Iſrael duodecim an-
nis. In Therſa regnauit ſex annis: emitq; mōtem Sa
marie a Somer duobus talentis argenti: et edificauit
eum: ⁊ vocauit nomen ciuitatis: quā extruxerat: nomīe
Somer domini montis Samarie. Fecit autē amri ma F
lum in conſpectu domini: ⁊ operatus eſt nequiter ſuper
oēs qui fuerunt ante eum. Ambulauitq; in omni via Ie
roboā filij Nabat: et in peccatis eius: quibus peccare fe
cerat iſrael vt irritaret dn̄m deū iſrael in vanitatibus ſu
is. Reliqua aūt ſermonū amri: et prelia eius que geſſit:
nōne hec ſcripta ſunt in libro verborū dierū regū iſrael?
Dormiuitq; Amri cū patribus ſuis: et ſepultus eſt in ſa
maria: regnauitq; achab filius eius pro eo. Achab vero
filius amri: regnauit ſuper iſrael anno triceſimooctauo
aſa regis iuda. Et regnauit achab filius amri ſup iſrael
in ſamaria viginti ⁊ duobꝰ annis. Et fecit achab filiꝰ am G
ri malū in cōſpectu dn̄i ſup oēs qui fuerūt ante eū. Nec
ſuffecit ei vt ambularet ī peccatis ieroboā filij nabat: īſu
ꝑ duxit vxorē iezabel filiā ethbaal regis ſidoniorum. Et 4.reg 10.d
abijt: ⁊ ſeruiuit baal: ⁊ adorauit eū: ⁊ poſuit Arā baal in
tēplo baal: qd̄ edificauerat in ſamaria: ⁊ plantauit lucū.
Et addidit achab in opere ſuo: irritans dn̄m deū iſrael
ſup oēs reges iſrael: q̄ fuerūt ante eū. In diebꝰ eius edi
ficauit hihel de bethel iericho. In abirā ꝑmitiuo ſuo fun
dauit eā: ⁊ in ſegub nouiſſimo ſuo poſuit portas eius iu
xta verbū dn̄i: qd̄ locutus fuerat in manu ioſue filij Nū.
ET dixit Elias theſbites de habi XVII. A
tatoribus galaad ad Achab: Viuit dn̄s deus infra.18.c
iſrael: in cuiꝰ cōſpectu ſto: ſi erit annis his ros 4.reg.5.c
⁊ pluuia: niſi iuxta oris mei verba. Et factum iacob.5.c.
eſt verbū dn̄i ad eū: dicēs: Recede hinc: ⁊ vade cōtra ori
entē: et abſcondere in torrēte carith: qui eſt cōtra iorda
nē: ⁊ ibi de torrente bibes: coruiſq; precepi: vt paſcant te
ibi. Abijt ergo: ⁊ fecit iuxta verbū dn̄i. Cūq; abijſſet: ſe-
dit in torrēte carith: qui eſt cōtra iordanē. Corui quoq;
deferebant ei panē et carnes mane: ſimiliter panē et car
nes veſperi: et bibebat de torrente. Poſt dies autē ali- B
quantos ſiccatus eſt torrēs: nō eīm pluerat ſup terrā. Fa
ctus eſt ergo ſermo domini ad eū: dicēs: Surge: ⁊ vade Luce.4.d
in ſareptā ſidoniorū: et manebis ibi. Precepi eīm ibi mu
lieri vidue: vt paſcat te. Surrexit: et abijt in ſareptā Si
doniorū. Cūq; veniſſet ad portam ciuitatis: apparuit ei
mulier vidua colligēs ligna: ⁊ vocauit eā: dixitq; ei: Da
mihi paululū aque in vaſe: vt bibā. Cumq; illa pergeret Iudi.4.c
vt afferret: clamauit poſt tergū eius: dicens: Affer mihi
obſecro ⁊ buccellā panis in manu tua. Que reſpōdit: Vi eccl.48.a
uit dn̄s deus tuus: q̄a nō habeo panē: niſi quantū pugil C
lus capere poteſt farine in hydria: ⁊ paululū olei in lechi
to. En colligo duo ligna: vt ingrediar: ⁊ faciā illud mihi
⁊ filio meo: vt comedamus: ⁊ moriamur. Ad quā helias
ait: Noli timere: ſed vade: et fac ſicut dixiſti. Verūtamē
mihi primū fac de ipſa farinula ſubcinericiū panē paruū

lum:⁊ affer ad me:tibi aūt:⁊ filio tuo facies poſtea. Hec
aūt dicit dn̄s deus iſrael: Hydria farinę nō deficiet:nec
lechitus olei minuet̄ vſqꝫ ad diē: in qua dn̄s daturus eſt
pluuiā ſup faciē terrę. Que abijt:⁊ fecit iuxta verbū E-
lię. Et comedit ipſe:⁊ illa:⁊ domus eius:et ex illa die hy
dria farinę nō defecit:⁊ lechitus olei nō eſt īminutus:iu
D xta verbū dn̄i:qd̄ locutus fuerat in manu Elię. Factum
eſt aūt poſt verba hec:ęgrotauit filius mulieris matriſ-
familias:⁊ erat lāguor fortiſſimus: ita vt nō remaneret
in eo halitus. Dixit ergo ad Eliā:Quid mihi et tibi vir
dei? Ingreſſus es ad me: vt rememorarent̄ iniquitates
meę:et interficeres filiū meū? Et ait ad eā elias:Da mi-
hi filiū tuū. Tulitqꝫ eū de ſinu eius: ⁊ portauit in coena
culū vbi ipſe manebat:⁊ poſuit ſup lectulū ſuū:⁊ clama-
uit ad dn̄m:⁊ dixit:Dn̄e deus meus:etiā ne viduā apud
quā ego vtcūqꝫ ſuſtentor: afflixiſti:vt interficeres filiū ei
4.reg.4.f us? Et expādit ſe atqꝫ menſus eſt ſup puerū tribus vici-
actu.20.c bus:⁊ clamauit ad dn̄m:et ait:Dn̄e deus meus reuerta
tur obſecro aīa pueri huius ī viſcera eius. Et exaudiuit
dn̄s vocē elię:⁊ reuerſa eſt aīa pueri intra eū: et reuixit.
Tulitqꝫ elias puerū:⁊ depoſuit eū de cenaculo ī inferio
rē domū:⁊ tradidit matri ſuę:⁊ ait illi: En viuit filiꝰ tu
us. Dixitqꝫ mulier ad eliā: Nūc in iſto cognoui:qm̄ vir
dei es tu:⁊ verbū dn̄i in ore tuo verū eſt. XVIII.

A Poſt dies multos factū eſt verbū dn̄i ad Eliā:
in anno tertio:dicēs: Uade:et oſtende te ach
ab:vt dem pluuiā ſuper faciē terrę. Iuit ergo
Elias: vt oſtēderet ſe achab. Erat aūt fames
vehemēs in ſamaria. Uocauitqꝫ achab abdiam diſpenſa
torē domꝰ ſuę: Abdias aūt timebat dn̄m deū valde. Nā
cū īterficeret Jezabel pphetas domini:tulit ille centū p
phetas:et abſcōdit eos quinquagenos ⁊ quinquagenos
in ſpeluncis:et pauit eos pane ⁊ aqua. Dixit ergo achab
ab Abdiā: Uade in terrā ad vniuerſos fontes aquarum
⁊ in cunctas valles:ſi forte poſſimus īuenire herbā:⁊ ſal
uare equos ⁊ mulos:⁊ nō penitus iumēta intereāt. Di-
B uiſeruntqꝫ ſibi regiōes:vt circūirent eas. Achab ibat per
viā vnā:et Abdias per viā alterā ſeorſum. Cūqꝫ eſſet Ab
dias in via:Elias occurrit ei. Qui cū cognouiſſet eū:ce-
cidit ſuper faciē ſuā:⁊ ait: Non tu es domine mi Elias?
Cui ille reſpondit:Ego. Et dixit: Uade:et dic domino
tuo:Adeſt Elias. Et ille:Quid peccaui:inquit: quoniā
trades me ſeruū tuū in manu Achab: vt interficiat me?
Uiuit dominus deus tuus:quia non eſt gens aut reg-
num in quo non miſerit dominus meus te requirēs. Et
reſpondentibus cunctis:nō eſt hic:adiurauit regna ſin-
gula:⁊ gentes: eo ꝙ minime repertireris. Et nunc tu di
cis mihi:vade:et dic domino tuo:adeſt Elias. Cūqꝫ re-
ceſſero a te:ſpiritus domini aſportabit te in locū: quem
ego ignoro:et ingreſſus nunciabo achab:et non inueni-
ens te interficiet me. Seruus autē tuus timet dominū
C ab infantia ſua. Nunquid non indicatū eſt tibi domino
meo:quid fecerim cū interficeret iezabel prophetas dn̄i:
ꝙ abſconderim de prophetis domini centū:viros quin-
ſupra.17.c quagenos et quinquagenos in ſpelūcis: et pauerim eos
4.reg.4.c pane et aqua? Et nunc tu dicis: vade:et dic domino tuo
adeſt Elias:vt interficiat me? Et dixit Elias: Uiuit do
minus exercituum:ante cuius vultū ſto: quia hodie ap-
parebo ei. Abijt ergo Abdias in occurſum Achab:et in-
dicauit ei. Uenitqꝫ achab ī occurſum Elię: ⁊ cū vidiſſet
eum:ait: Tu ne es ille:qui conturbas iſrael? Et ille ait:
Non ego turbaui Iſrael:ſed tu:et domus patris tui: q̄
dereliquiſtꝭ mādata domini:et ſecuti eſtis Baalim. Ue
D runtamen nunc mitte:⁊ congrega ad me vniuerſum iſ-
rael in monte Carmeli:et prophetas Baal quadringē-
tos quinquaginta:prophetaſqꝫ lucorum quadringētos
qui comedunt de menſa Jezabel. Miſit Achab ad om-
nes filios Iſrael:et cōgregauit prophetas in monte car
meli. Accedēs autem Elias ad omnē populum Iſrael:
ait: Uſqꝫquo claudicatis in duas partes? Si dominus
eſt deus:ſequimini eum. Si aūt baal:ſequimini illū. Et
nō reſpondit ei populus verbū. Et ait rurſus Elias ad
populum:Ego remanſi propheta domini ſolus:prophe
tę autē Baal quadringenti ⁊ quinquaginta: prophetę-
qꝫ lucorum quadringenti viri ſunt. Dentur nobis duo
boues:et illi eligant ſibi bouem vnum:et in fruſta cędē-
tes ponant ſuper ligna:ignem autē non ſupponant. Et
ego faciam bouem alterum:et imponā ſuper ligna:ignē
autem non ſupponā. Inuocate nomina deorū veſtrorū:
⁊ ego inuocabo nomē dei mei: ⁊ deus qui exaudierit per 1.reg.9.b.
ignē:ipſe ſit deus. Reſpondēs oīs populus ait: Optia supra.2.f.
ppoſitio quā locutꝰ eſt Elias. Dixit ergo elias pphetꝭ
baal:Eligite vobis bouē vnū:⁊ facite primi:q̄a vos plu
res eſtis:et inuocate noīa deorū veſtrorū:ignēqꝫ nō ſup- E
ponatꝭ. Qui cū tuliſſent bouē: quē dederat eis: fecerūt
⁊ inuocabant nomen Baal de mane vſqꝫ ad meridiē: di
cētes:baal exaudi nos. Et non erat vox:nec qui reſpon-
deret. Tranſiliebātqꝫ altare qd̄ fecerāt. Cumqꝫ eſſet iā
meridies:illudebat illis Elias dicēs: Clamate voce ma
iore. Deꝰ enī veſter eſt:⁊ forſitan loquit̄:aut in diuerſo-
rio eſt:aut in itinere:aut certe dormit: vt excitet̄. Cla-
mabant ergo voce magna:⁊ incidebant ſe iuxta ritū ſu
um cultris et lanceolis:donec perfunderentur ſangui-
ne. Poſtq̄ aūt tranſijt meridies:et illis prophetantibꝰ
venerat tempus:quo ſacrificiū offerri ſolet:nec audieba
tur vox:nec aliquis reſpondebat:nec attendebat oran-
tes. Dixit Elias omni populo: Uenite ad me. Et acce
dente ad ſe populo:curauit altare domini:quod deſtru
ctū fuerat:⁊ tulit duodecim lapides iuxta numerū tri-
buū filiorū Jacob. Ad quē factus eſt ſermo dn̄i: dicens:
Iſrael erit nomen tuū. Et ędificauit de lapidibus alta- F
re in nomine dn̄i. Fecitqꝫ aquęductū:quaſi p duas ara-
tiunculas in circuitu altaris:⁊ cōpoſuit ligna: diuiſitqꝫ
p mēbra bouē:et poſuit ſup ligna: et ait: Implete qua-
tuor hydrias aqua:et fundite ſup holocauſtū:et ſup li-
gna. Rurſumqꝫ dixit: Etiā ſecundo hoc facite. Qui cū
feciſſent ſecūdo:ait: Etiā tertio idipſum facite. Fecerūt
qꝫ ⁊ tertio:et currebāt aquę circa altare: et foſſa aquę-
ductus repleta eſt. Cūqꝫ iā tēpus eſſet:vt offerret̄ holo
cauſtū:accedens Elias propheta ait: Dn̄e deus Abra-
hā ⁊ Iſaac ⁊ Iſrael:oſtende hodie:q2 tu es deus iſrael:
et ego ſeruꝰ tuꝰ:⁊ iuxta pręceptū tuū feci oīa verba hec.
Exaudi me dn̄e:exaudi me:vt diſcat populus iſte:q2 tu
es dn̄s deus:⁊ tu cōuertiſti corda eorū iterum. Cecidit
aūt ignis dn̄i:et vorauit holocauſtū:et ligna ⁊ lapides:
puluerē quoqꝫ ⁊ aquā:quę erat in aquęductu lambens. G
Quod cū vidiſſet oīs populus:cecidit in faciē ſuā: ⁊ ait
Dominus ipſe eſt deus:dominus ipſe eſt deus. Dixitqꝫ
Elias ad eos: Apprehendite prophetas Baal:⁊ ne vnꝰ
quidē effugiat ex eis. Quos cū apprehendiſſent: duxit
eos Elias ad torrentē Ciſon:⁊ interfecit eos ibi. Et ait
Elias ad Achab: Aſcende:comede ⁊ bibe:q2 ſonus mul
tę pluuię eſt. Aſcendit Achab:vt comederet ⁊ biberet.
Elias aūt aſcendit in verticē Carmeli:⁊ pronus in ter supra 17.a
rā poſuit faciē ſuā inter genua ſua:et dixit ad puerū ſuū Jaco.6.d
Aſcende:et proſpice contra mare. Qui cū aſcendiſſet:⁊
contemplatus eſſet:ait: Nō eſt quicq̄. Et rurſum ait il
li: Reuertere ſeptē vicibus. In ſeptima autē vice ecce
nubecula parua:quaſi veſtigiū hominis aſcendebat de
mari. Qui ait: Aſcende ⁊ dic Achab: Iunge currū tuū
⁊ deſcende:ne occupet te pluuia. Cūqꝫ ſe verteret huc
atqꝫ illuc:ecce cęli contenebrati ſunt:⁊ nubes ⁊ ventus:
⁊ facta eſt pluuia grandis. Aſcendens itaqꝫ Achab abi-
it in Jezrael:et manus domini facta eſt ſup Eliam: ac-
cinctiſqꝫ lumbis currebat ante Achab:donec veniret in
Jezrael. XIX

A Nunciauit autem Achab Jezabel omnia quę
fecerat Elias:⁊ quō occidiſſet vniuerſos pro
phetas Baal gladio. Miſitqꝫ Jezabel nunci
um ad Eliā:dicens: Hec mihi faciant dij: et

hec addant: niſi hac hora cras poſuero animam tuam: ſi
cut animā vnius ex illis. Timuit ergo Elias: et ſurgēs
abijt quocunq; eū ferebat volūtas: venitq; in berſabee iu
da: ⁊ dimiſit ibi puerū ſuū: ⁊ perrexit in deſertū viā vni⁹
Joſue.4a diei. Cumq; veniſſet: ⁊ ſederet ſubter vnā iuniperū: pe-
tiuit aīe ſue vt moreref: et ait: Sufficit mihi dn̄e: tolle
animā meam: Neq; eñ melior ſum q̄ patres mei. Pro
iecitq; ſe: ⁊ obdormiuit in vmbra iuniperi. Et ecce ange
lus domini tetigit eū: et dixit illi: Surge ⁊ comede. Re
ſpexit: ⁊ ecce ad caput ſuum ſubcinericius panis: et vas
B aque. Comedit ergo ⁊ bibit: ⁊ rurſum obdormiuit. Re
uerſuſq; eſt angelus domini ſecundo: et tetigit eū: dixit
q; illi: Surge comede: grādis eñ tibi reſtat via. Qui cū
ſurrexiſſet: comedit: ⁊ bibit: et ambulauit in fortitudine
Joſue vbi ſupra. cibi illius quadraginta diebus: et quadraginta noctib⁹
vſq; ad montē dei Oreb. Cumq; veniſſet illuc: manſit ī
ſpelunca. Et ecce ſermo dn̄i ad eū: dixitq; illi: Quid hic
agis Elia? At ille reſpōdit: Zelo zelatus ſum p̄ dn̄o deo
exercituū: q̄a dereliquerūt pactū dn̄i filij iſrael. Altaria
tua deſtruxerunt: ⁊ pphetas tuos occiderunt gladio: ⁊
derelictus ſum ego ſolus: ⁊ querunt aīam meā: vt aufe-
rant eā. Et ait ei: Egredere et ſta ī monte corā dn̄o. Et
ecce dn̄s tranſit: ⁊ ſpiritus grandis: ⁊ fortis ſubuertēs
C mōtes: et cōterēs petras ante dn̄m. Nō ī ſpiritu dn̄s: ⁊
ſupra eod̄ poſt ſpiritū cōmotio. Nō in cōmotione dn̄s: ⁊ poſt com
motionē ignis. Nō in igne dn̄s: et poſt ignē ſibilus au-
re tenuis. Qd̄ cū audiſſet Elias: operuit vultū ſuū pal-
lio: ⁊ egreſſus ſtetit in oſtio ſpelunce: ⁊ ecce vox ad eū di
cēs: Quid hic agis Elia? Et ille reſpondit: Zelo zelat⁹
ſum pro dn̄o deo exercituū: q̄a dereliquerūt pactū tuū fi
eccl.48.b lij iſrael. Altaria tua deſtruxerūt: ⁊ prophetas tuos occi
derūt gladio: ⁊ derelictus ſum ego ſolus: ⁊ querunt ani
mā meā: vt auferant eā. Et ait dn̄s ad eū: Uade ⁊ reuer
tere in viā tuā per deſertum in damaſcum. Cumq; per
ueneris illuc: vnges azahel regē ſuper ſyriam: ⁊ iehu fili
um namſi vnges regē ſup iſrael: Eliſeū aūt filiū ſaphat:
qui eſt de abelmehola vnges prophetā pro te. Et erit q̄-
D cūq; fugerit gladiū hazael: occidit eū iehu: et quicūq; fu
roma.11a gerit gladiū Jehu: interficiet eū Eliſeus. Et derelinquā
mihi in Iſrael ſeptem milia virorum: quorum genua nō
ſunt incuruata ante baal: et omne os quod non adoraue
rit eum oſculans manum. Profectus ergo inde Elias
repperit Eliſeum filium Saphat: arantem ī duodecim
iugis boum: et ipſe in duodecim iugis boum arantibus
vnus erat. Cumq; veniſſet Elias ad eum miſit pallium
ſuum ſuper illū. Qui ſtatim relictꝫ bobus cucurrit poſt
Eliam: et ait: Oſculor oro te patrem meum: et matrem
meā: et ſic ſequar te. Dixitq; ei: Uade et reuertere. Qd̄
eñ meū erat: feci tibi. Rurſus autē ab eo: tulit par boū:
et mactauit illud: et in aratro boū coxit carnes: ⁊ dedit
populo: ⁊ comederunt. Cōſurgenſq; abijt ⁊ ſecutus eſt
Eliā: ⁊ miniſtrabat ei. XX.
A heb. benadar interdū legunt PORro *benadad rex Syrie: cōgregauit oēm
exercitum ſuum: et triginta duos reges ſe-
cum: et equos et currus: ⁊ aſcendens pugna
uit contra ſamariā: et obſedit eam. Mittenſ
q; nūcios ad Achab regem Iſrael in ciuitatē: ait: Hec
dicit benadad: Argentum tuum: et aurū tuū meum eſt:
vxores tue: ⁊ filij tui optimi mei ſunt. Reſponditq; rex
iſrael: Iuxta verbū tuū domine mi rex: tuus ſum ego et
omnia mea. Reuertenteſq; nuncij dixerunt: Hec dicit
benadad: qui miſit nos ad te: Argentū tuū: et aurum tu
um: et vxores tuas: et filios tuos dabis mihi. Cras igi-
tur hac eadem hora mittā ſeruos meos ad te: et ſcruta-
buntur domū tuam: et domū ſeruorū tuorum: et omne
B qd̄ eis placuerit: ponēt in manibus ſuis: et auferēt. Uo
cauit autē rex iſrael om̄es ſeniores terre: et ait: Animad
uertite et videte: quoniā inſidiatur nobis. Miſit enim
ad me pro vxoribus meis: et filijs: ⁊ pro argento: ⁊ auro
et nō abnui. Dixerūtq; oēs maiores natu: et vniuerſus
populus ad eum: Non audias: neq; acquieſcas illi. Re
ſpondit itaq; nuncijs benadad: Dicite domino meo re-
gi: Om̄ia propter que miſiſti ad me ſeruū tuū: in initio
faciam: hanc autem rem facere non poſſum. Reuerſiq;
nuncij retulerunt omnia ei. Qui remiſit: ⁊ ait: Hec faci
ant mihi dij: ⁊ hec addant: ſi ſuffecerit puluis Samarie
pugillis omnis populi: qui ſequitur me. Et reſpondens
rex Iſrael ait: Dicite ei: Ne glorietur accīctus eque vt
diſcinctus. Factum eſt autem cū audiſſet benadad ver-
bum iſtud: bibebat ipſe et reges in vmbraculis: et ait ſer
uis ſuis: Circundate ciuitatē: ⁊ circundederunt eā. Et
ecce propheta vnus accedēs ad achab regem Iſrael: ait
ei: Hec dicit dominus: Certe vidiſti omnem multitu- C
dinem hanc nimiam. Ecce ego tradam eā in manū tuā
hodie: vt ſcias quia ego ſum domin⁹. Et ait Achab: per
quē? Dixitq; ei: Hec dicit dominus: Per pediſſequos
principum prouinciarum. Et ait: Quis incipiet prelia-
ri? Et ille dixit: Tu. Recēſuit ergo pueros principum
prouinciarū: et repperit numerū ducentorum triginta-
duorū. Et recenſuit poſt eos populū: omnes filios iſrael
ſeptem milia: ⁊ egreſſi ſunt meridie. Benadad aūt bibe
bat temulentus in vmbraculo ſuo: ⁊ reges trigintaduo
cum eo: qui ad auxiliū eius venerāt. Egreſſi ſunt aūt pu
eri principum prouinciaꝝ in prima fronte. Miſit itaq;
benadad: qui nunciauerūt ei: dicentes: Uiri egreſſi ſunt
de Samaria. At ille ait: Siue pro pace veniūt: apprehē-
dite eos viuos: ſiue vt prelienf: viuos eos capite. Egreſ-
ſi ſunt ergo pueri principū prouīciarum: ac reliquus ex
ercitus ſequebatur. Et percuſſit vnuſquiſq; virū: q̄ con-
tra ſe veniebat: fugeruntq; Syri: ⁊ perſecutus eſt eos iſ
rael. Fugit quoq; benadad rex Syrie in equo cū equiti- D
bus ſuis. Necnō egreſſus rex iſrael p̄cuſſit equos: et cur
rus: ⁊ percuſſit Syriā plaga magna nimis. Accedēs au
tē propheta ad regē iſrael: dixit ei: Uade et confortare:
⁊ ſcito ⁊ vide quid facias. Sequenti eñ anno rex Syrie
aſcendet cōtra te. Serui vero regis Syrie dixerunt ei
Dij montiū ſunt dij eorū: ideo ſuperauerūt nos: ſed me-
lius eſt vt pugnemus cōtra eos in campeſtribus: et obti
nebimus eos. Tu ergo verbū hoc fac: Amoue reges ſin- infra.eod̄
gulos ab exercitu ſuo: ⁊ pone principes pro eis: ⁊ inſtau
ra numerū militū qui ceciderūt de tuis: ⁊ equos ſecun-
dū equos priſtinos: et currus ſecundū currus quos an-
te habuiſti: ⁊ pugnabimus cōtra eos in campeſtribus: ⁊
videbis q̄ obtinebimus eos. Credidit cōſilio eorū: ⁊ fe-
cit ita. Igiť poſtq̄ annus tranſierat: recēſuit benadad ſy-
ros: ⁊ aſcendit in Aphec: vt pugnaret cōtra iſrael. Por
ro filij iſrael recēſiti ſunt: ⁊ acceptis cibarijs profecti: ex
aduerſo caſtrametati ſunt contra eos: quaſi duo parui
greges caprarū. Syri aūt repleuerūt terrā. Et accedēs
vnus vir dei dixit ad regē iſrael: Hec dicit dn̄s: Quia di E
xerunt Syri: deus montiū eſt dn̄s: et nō eſt deus valliū:
dabo oēm multitudinē hanc grandē in manu tua: ⁊ ſcie
tis quia ego ſum dn̄s. Dirigebāt itaq; ſeptē dieb⁹ ex ad
uerſo hi atq; illi acies: ſeptima autē die cōmiſſum eſt bel
lū. Percuſſerūtq; filij iſrael de Syris centū milia pedi-
tū in die vna. Fugerūt aūt Syri: q̄ remanſerūt in aphec:
in ciuitatē: ⁊ cecidit murus ſuper viginti ſeptē milia ho
minū: q̄ remanſerāt. Porro benadad fugiēs ingreſſus
eſt ciuitatē in cubiculū: qd̄ erat intra cubiculū: dixerunt
q; ei ſerui ſui: Ecce audiuimus q̄ reges dom⁹ iſrael cle
mētes ſint. Ponamus itaq; ſaccos in lumbis noſtris: ⁊
funiculos in capitibus noſtris: ⁊ egrediamur ad regē iſ
rael: forſitan ſaluabit aīas noſtras. Accinxerūt ſaccis lū
bos ſuos: ⁊ poſuerūt funiculos in capitib⁹ ſuis: venerūt
q; ad regē iſrael: ⁊ dixerūt ei: Seruus tuus benadad di-
cit: Uiuat oro te aīa mea. Et ille ait: Si adhuc viuit: F
frater meus eſt. Qd̄ acceperūt viri pro omine: ⁊ feſtinan
tes rapuerūt verbū ex ore eius: atq; dixerunt: Frater tu
us benadad viuit. Et dixit eis: Ite et adducite eum ad
me. Egreſſus eſt ergo ad eū benadad: et leuauit eū ī cur

rū ſuū. Qui dixit ei: Ciuitates quas tulit pater meus a
patre tuo: reddā: et plateas fac tibi ī damaſco: ſicut fecit
pater meus in Samaria: et ego foederatus recedā a te.
Pepigit ergo foedus: ⁊ dimiſit eū. Tunc vir quidā de fi
lijs prophetarū dixit ad ſociū ſuū in ſermone dñi: Per-
cute me. At ille noluit percutere. Cui ait: Quia noluiſti
audire vocē domini: ecce recedas a me: et ꝑcutiet te leo
Cumqꝫ paululū receſſiſſet ab eo: inuenit eum leo: atqꝫ ꝑ
cuſſit. Sed ⁊ alterū inueniēs virū: dixit ad eū: Percute
me. Qui percuſſit eū: et vulnerauit. Abijt ergo prophe-
ta: ⁊ occurrit regi in via: ⁊ mutauit aſperſione pulueris
G os ⁊ oculos ſuos. Cumqꝫ rex tranſiſſet: clamauit ad re
gē: ⁊ ait: Seruus tuus egreſſus eſt ad prçliandū comi-
nus. Cūqꝫ fugiſſet vir vnꝰ: adduxit eū q̇dā ad me: ⁊ ait
Cuſtodi virū iſtū. Qui ſi lapſus fuerit: erit aīa tua ꝓ aīa
eius: aut talentū argenti appēdes. Dū aūt ego turbatꝰ
huc illucqꝫ me verterē: ſubito nō cōparuit. Et ait rex iſra
el ad eū: Hoc ē iudiciū tuū: qđ ipſe decreuiſti. At ille ſta
tim abſterſit puluerē de facie ſua: ⁊ cognouit eum rex iſ-
rael: ꝙ eſſet de prophetis. Qui ait ad eū: Hçc dicit dñs
Quia dimiſiſti virū dignū morte de manu tua: erit aīa
tua pro anima eius: et populus tuꝰ pro populo eiꝰ. Re
uerſus eſt igitur rex iſrael ī domū ſuā: audire cōtēnens:
et furibundus venit in ſamariā. XXI.

Poſt verba aūt hçc tempore illo vinea erat na
A both Jezraelite: qui erat in Jezrael iuxta pa
latiū achab regis ſamariç. Locutus eſt ergo
achab ad Naboth: dicens: Da mihi vineā tuā
vt faciā mihi hortū olerū: quia vicina eſt: et prope domū
meā: dabo tibi pro ea vineā meliorē. Aut ſi cōmodius ti
bi putas: argenti preciū quantū digna eſt dabo. Cui re-
ſpondit naboth: Propitius ſit mihi dñs: ne dem hçredi
tatē patrū meorū tibi. Venit ergo Achab in domū ſuā
indignās: ⁊ frendens ſuper verbo: qđ locutus fuerat ad
eū naboth iezraelites: dicens: Nō dabo tibi hçreditatē
patrū meorū. Et proijciens ſe in lectulū ſuū: auertit faci
B em ſuam ad parietē: et non comedit panē. Ingreſſa eſt
aūt ad eū iezabel vxor ſua: dixitqꝫ ei: Quid eſt hoc: vnde
anima tua cōtriſtata eſt: et quare non comedis panem?
Qui reſpondit ei: Locutus ſum Naboth iezraelitç: et
dixi ei: Da michi vineam tuam: accepta pecunia: aut ſi
tibi placet: dabo tibi vineā meliorem pro ea. Et ille ait:
Nō dabo tibi vineam meā. Dixit ergo ad eū Jezabel vx
or eius: Grandis autoritatis es: et bene regis regnum
Iſrael. Surge: et comede panem: et çquo animo eſto
Ego dabo tibi vineā naboth iezraelitç. Scripſit itaqꝫ li
C teras ex nomine achab: ⁊ ſignauit eas annulo eius: ⁊ mi
ſit ad maiores natu: et optimates qui erant in ciuitate
eius: et habitabant cū Naboth. Literarum autem hçc
erat ſentētia: Prçdicate ieiuniū: ⁊ ſedere facite naboth
inter primos populi: ⁊ ſubmittite duos viros filios beli
al contra eū: ⁊ falſum teſtimoniū dicant: benedixit Na-
both deū et regē: et educite eū: et lapidate: ſicqꝫ moriat̄.
Fecerūt ergo ciues eius maiores natu: ⁊ optimates qui
habitabant cū eo in vrbe: ſicut prçceperat eis Jezabel: ⁊
ſicut ſcriptū erat in literis quas miſerat ad eos. Predi-
D cauerunt ieiuniū: et ſedere fecerūt Naboth īter primos
ppl'i. Et adductis duobꝰ viris filijs diaboli: fecerūt eos
ſedere contra eū. At illi ſcilicet: dixerunt contra eum te-
ſtimoniū coram multitudine: Benedixit naboth deū et
regem. Quamobrem eduxerunt eum extra ciuitatē: et
actu. 6. ē. lapidibus interfecerunt. Miſeruntqꝫ ad Jezabel dicen
tes: Lapidatus eſt naboth: ⁊ mortuus eſt. Factū eſt aūt
cū audiſſet Jezabel lapidatū Naboth: et mortuū: locu-
ta eſt ad achab: Surge: poſſide vineā naboth iezraelitç:
qui noluit tibi acquieſcere: ⁊ dare eam accepta pecunia:
E Nō enī viuit Naboth: ſed mortuus eſt. Quod cum au-
diſſet achab mortuum videlicet Naboth: ſurrexit: ⁊ de-
ſcendebat in vineā naboth iezraelitç: vt poſſideret eā. Fa
ctus eſt igitur ſermo domini ad Eliam Theſbitē: dicēs

Surge: ⁊ deſcende in occurſum achab regis iſrael: q̇ eſt
in Samaria. Ecce ad vineā naboth deſcendit vt poſſide
at eam. Et loqueris ad eum dicens: Hçc dicit dñs deus:
Occidiſti inſuper: et poſſediſti. Et poſt hçc addes: Hçc
dicit dominus: In loco hoc: in quo linxerunt canes ſan F
guinē naboth: lambent quoqꝫ ſanguinē tuū. Et ait ach
ab ad Eliam: Num īueniſti me inimicū tibi? Qui dixit
Inueni: eo ꝙ venundatus ſis: vt faceres malū in conſpe
ctu domini. Hçc dicit dominus: Ecce ego inducā ſuper
te malū: et demetam poſteriora tua: ⁊ interficiam de ach
ab mingentē ad parietē: et clauſum ⁊ vltimū in Iſrael.
Et dabo domū tuā: ſicut domū Jeroboam filij nabat: ⁊
ſicut domū baaſa filij ahia: quia egiſti: vt me ad iracundi
am prouocares: et peccare feciſti iſrael. Sed et de Jeza-
bel locutus eſt dominus: dicens: Canes comedent ieza
bel in agro iezrael. Si mortuus fuerit achab in ciuitate 4. reg. 8.
comedent eū canes: ſi aūt mortuus fuerit in agro: come ſupra 14. e
dēt eū volucres cçli. Igitur nō fuit alter talis: ſicut ach infra 16. ⁊
ab qui venundatus eſt: vt faceret malū in cōſpectu dñi. 22. f.
Concitauit enim eum Jezabel vxor ſua: et abominabi- 1. mach. 1.
lis factus eſt: in tantū: vt ſequeretur idola quç fecerant b. G
Amorrei: quos cōſumpſit dominus a facie filiorū iſrael.
Itaqꝫ cū audiſſet achab ſermones iſtos: ſcidit veſtimen
ta ſua: ⁊ operuit cilicio carnē ſuā: ieiunauitqꝫ: et dormi-
uit in ſacco: et ambulauit demiſſo capite. Et factꝰ eſt ſer
mo dñi ad Eliā Theſbitē: dicens: Nōne vidiſti humili-
atū achab corā me? Quia igitur humiliatus eſt mei cau
ſa: non inducā malū in diebus eius: ſed in diebus filij ſui
inferam malum domui eius. XXII.

Tranſierunt igitur tres anni abſqꝫ bello: īter A
Syriam ⁊ Iſrael. In anno autē tertio: deſcē 1. par. 8. a.
dit Joſaphat rex iuda ad regē iſrael. Dixitqꝫ 4. reg. 3. a
rex iſrael ad ſeruos ſuos: Ignoratis: ꝙ noſtra
ſit Ramoth Galaad: ⁊ negligimus tollere eam de ma-
nu regis Syriç? Et ait ad ioſaphat: Venies ne mecū ad
prçliandū in Ramoth Galaad? Dixitqꝫ ioſaphat ad re
gē iſrael: Sicut ego ſum: ita et tu. Populus meꝰ: et po
pulus tuus vnum ſunt: ⁊ equites mei equites tui. Dixit
qꝫ ioſaphat ad regē iſrael: Quçre oro te hodie ſermonē
domini. Cōgregauit ergo rex iſrael prophetas: quadri
gētos circiter viros: ⁊ ait ad eos: Ire debeo ī Ramoth
Galaad: ad bellandum: an quieſcere? Qui reſponderūt B
Aſcende: ⁊ dabit eā dominus in manu regis. Dixit autē
Joſaphat: Nō eſt hic propheta domini quiſpiā: vt inter
rogemus per eum? Et ait rex Iſrael ad Joſaphat: Re
manſit vir vnus: per quem poſſumus interrogare domi
num: ſed ego odi eum: quia non prophetat mihi bonum
ſed malū: micheas filius Jemla. Cui Joſaphat ait: Ne
loquaris ita rex. Vocauit ergo rex iſrael eunuchū quen
dā: ⁊ dixit ei: Feſtina adducere micheā filiū Jemla. Rex
aūt Iſrael: et Joſaphat rex iuda ſedebāt vnuſquiſqꝫ ī ſo
lio ſuo veſtiti cultu regio: in area iuxta oſtiū portç ſama
riç: ⁊ vniuerſi ꝓphetç ꝓphetabāt in cōſpectu eoꝝ. Fecit
quoqꝫ ſibi ſedechias filius chanaan cornua ferrea: et ait:
Hçc dicit dñs: His ventilabis ſyriā: donec deleas eam.
Omneſqꝫ ꝓphetç ſimiliter ꝓphetabāt: dicentes: Aſcēde in
ramoth galaad: ⁊ vade proſpere: et tradet eā dominus
in manus regis. Nuncius vero q̇ ierat vt vocaret Mi C
cheā: locutus eſt ad eū: dicens: Ecce ſermones prophe-
tarū ore vno regi bona prçdicant. Sit ergo ⁊ ſermo tu
us ſimilis eoꝝ: ⁊ loquere bona. Cui Micheas ait: Vi- 2. pa. 18. b
uit dominus: q2 quodcūqꝫ dixerit mihi dñs: hoc loquar
Venit itaqꝫ ad regē: ⁊ ait illi rex: Michea: ire debemus
in ramoth galaad ad prçliandū: an ceſſare? Cui ille re-
ſpondit: Aſcende ⁊ vade proſpere: ⁊ tradet dominus in
manus regis. Dixit aūt rex ad eū: Iterū atqꝫ iterꝫ adiu
ro te: vt nō loquaris mihi: niſi quod verū eſt in noīe dñi.
Et ille ait: Vidi cunctū Iſrael diſperſum in montibus
q̄ſi oues nō habētes paſtorē. Et ait dñs: Nō habēt iſti
dñm: reuertatur vnuſquiſqꝫ in domū ſuā in pace. Dixit

ergo rex iſrael ad Joſaphat: Nunquid nõ dixi tibi: quia
nõ ꝓphetat mihi bonũ: ſed ſemꝑ malũ? Ille vero addẽs
ait: Propterea audi ſermonẽ dñi: Uidi dominũ ſeden-
tem ſuper ſolium ſuũ: ⁊ omnẽ exercitũ cęli aſſiſtentẽ ei a
D dextris ⁊ a ſiniſtris. Et ait domin⁹: Quis decipiet ach-
2.pa.18.c ab regẽ iſrael: vt aſcẽdat: ⁊ cadat in ramoth galaad? Et
dixit vnus verba huiuſcemodi: ⁊ ali⁹ aliter. Egreſſus eſt
aũt ſpiritus: et ſtetit corã dño: ⁊ ait: Ego decipiam illũ.
Cui locutus eſt domin⁹: In quo? Et ille ait: Egrediar
⁊ ero ſpiritus mẽdax in oꝛe omniũ ꝓphetaꝝ eius. Et di
xit domin⁹: Decipies: ⁊ pꝛęualebis: Egredere et fac ita.
Nunc igitur ecce dedit dñs ſpiritũ mendacij in oꝛe om
niũ ꝓphetarũ tuoꝝ: qui hic ſunt: ⁊ dominus locutus eſt
cõtra te malũ. Acceſſit aũt ſedechias filius chanaan: ⁊ ꝑ
cuſſit micheã ĩ maxillã: ⁊ dixit: Me ne ergo dimiſit ſpi-
ritus dñi: et locutus eſt tibi? Et ait micheas: Uiſur⁹ es
in die illa: quãdo ĩgredieris in cubiculũ ĩtra cubiculũ: vt
abſcõdaris. Et ait rex iſrael: Tollite micheã: et maneat
E apud ammon pꝛĩcipẽ ciuitatꝭ: ⁊ apud ioas filiũ amalec
⁊ dicite eis: Hęc dicit rex: Mittite virũ iſtũ ĩ carcerẽ: ⁊
ſuſtentate eũ pane tribulationis ⁊ aqua anguſtię: donec
reuertar in pace. Dixitqꝫ micheas: Si reuerſus fueris ĩ
pace: nõ ẽ locutus in me dñs. Et ait: audite populi oẽs
Aſcẽdit itaqꝫ rex iſrael: ⁊ Joſaphat rex iuda in ramoth
galaad. Dixit itaqꝫ rex iſrael ad ioſaphat: Sume arma:
⁊ ingredere pꝛęliũ: et induere veſtibus tuis. Porro rex
iſrael mutauit habitũ ſuũ: ⁊ ingreſſus eſt bellũ. Rex aũt
Syrię pꝛęceperat pꝛincipibus curruũ trigintaduobus
dicẽs: Nõ pugnabitꝭ cõtra mĩoꝛẽ ⁊ maioꝛẽ quẽpiã: niſi
cõtra regẽ Iſrael ſolũ. Cũ ergo vidiſſent pꝛĩcipes cur-
ruũ Joſaphat: ſuſpicati ſũt ꝙ ip̃e eſſet rex iſrael: ⁊ ĩpetu
facto pugnabãt cõtra eũ: ⁊ exclamauit ioſaphat. Intel-
lexerũtqꝫ pꝛincipes curruũ: ꝙ nõ eſſet rex iſrael: ⁊ ceſſa-
uerũt ab eo. Uir aũt quidã tetẽdit arcũ in incertũ ſagit
tã dirigens: ⁊ caſu percuſſit regẽ iſrael inter pulmonẽ ⁊
ſtomachũ. At ille dixit aurigę ſuo: Uerte manũ tuam: ⁊
eijce me de exercitu: quia grauiter vulneratus ſum. Cõ
miſſum eſt ergo pꝛęliũ in die illa. Et rex Iſrael ſtabat in
F curru ſuo cõtra Syros: ⁊ moꝛtuus eſt veſpere. Fluebat
aũt ſanguis plagę ĩ ſinũ curr⁹: ⁊ ĩ pꝛęco ĩſonuit ĩ vniuer
ſo exercitu anteꝙ ſol occumberet dicens: Unuſquiſqꝫ re
uertatur ĩ ciuitatẽ: ⁊ in terrã ſuã. Moꝛtuus eſt aũt rex:
et perlatus eſt in ſamariã. Sepelierũtqꝫ regẽ in ſamaria
⁊ lauerũt currũ eius in piſcina ſamarię: ⁊ linxerũt canes
ſanguinẽ ei⁹: ⁊ habẽas lauerũt iuxta verbũ dñi: qđ locu-
t⁹ fuerat. Reliq̃ aũt ſermonũ Achab: ⁊ vniuerſa quę fe-
cit: ⁊ domus eburnea quã ędificauit: cunctarũqꝫ vrbiuꝫ
quas extruxit: nõne hęc ſcripta ſunt in libꝛo ſermonum
dierũ regũ Iſrael? Doꝛmiuit ergo Achab cũ patrib⁹ ſu
is: ⁊ regnauit Ochozias filius ei⁹ pꝛo eo. Joſaphat vero
filius Aſa regnare coeperat ſuꝑ Judã: anno quarto ach
ab regis iſrael. Trigintaquinqꝫ annoꝝ erat cũ regnare
coepiſſet: et vigintiquinqꝫ annis regnauit in Jeruſalẽ.
Nomẽ matris eius Azuba filia Salhi: ⁊ ambulauit in
omĩ via Aza patris ſui: ⁊ nõ declinauit ex ea. Fecitqꝫ qđ
rectũ erat in cõſpectu dñi: verũtamen excelſa nõ abſtu-
lit. Adhuc em̃ populus ſacrificabat ⁊ adolebat incenſuꝫ
in excelſis. Pacẽqꝫ habuit Joſaphat cum rege Iſrael.
Reliqua aũt verboꝝ Joſaphat: ⁊ opera eius quę geſſit:
⁊ pꝛęlia: nõne hęc ſcripta ſunt in libꝛo verboꝝ dierum re
gum Juda? Sed et reliquias effoeminatoꝛum: qui re-
G mãſerant in diebus Aza patris eius: abſtulit de terra.
Nec erat tunc rex conſtitutus in Edom. Rex vero Jo
ſaphat fecerat claſſes in mari: quę nauigarẽt in Ophir
pꝛopter aurũ: et ire nõ potuerũt: quia cõfractę ſunt in Aſi
ongaber. Tũc ait Ochozias filius Achab ad Joſaphat:
Uadãt ſerui mei cũ ſeruis tuis in nauib⁹. Et noluit Jo
ſaphat. Doꝛmiuitqꝫ Joſaphat cũ patribus ſuis: ⁊ ſepul
tus ẽ cũ eis ĩ ciuitate Dauid patris ſui: regnauitqꝫ Jo
rã filius eius pꝛo eo. Ochozias aũt filius Achab regna-
re coeperat ſuꝑ Iſrael ĩ ſamaria: anno ſeptimodecimo
ioſaphat regis iuda: regnauitqꝫ ſuꝑ iſrael duob⁹ annis.
Et fecit malũ ĩ cõſpectu dñi: ⁊ ãbulauit in via patrꝭ ſui
⁊ matris ſuę: ⁊ in via Jeroboã filij Nabat: q̃ peccare fe
cit iſrael. Seruiuit q̊qꝫ baal: ⁊ adoꝛauit eũ: et irritauit
dñm deũ iſrael: iuxta oĩa quę fecerat pater ei⁹. Finis.

Quartus lib. Regum: ſecundum Hebꝛęos Malachim ſecundus liber.

Caput I

PRaeuaricatus eſt au-
tẽ Moab in iſrael poſtꝙ moꝛtuus ẽ
Achab. Ceciditqꝫ Ochozias ꝑ cãcel
los cęnaculi ſui: qđ habebat ĩ Sãa-
ria: et ęgrotauit: miſitqꝫ nuncios:
dicens ad eos: Ite: cõſulite Beelze
bub deũ Accarõ: vtrũ viuere queã
de infirmitate mea hac. Angelus autẽ domini locutus
eſt ad Eliã Thelbitẽ: dicẽs: Surge: et aſcẽde in occur-
ſum nũcioꝛũ regis Samarię: et dices ad eos: Nũquid
nõ eſt deus in iſrael: vt eatꝭ ad cõſulẽdũ Beelzebub deũ
Accarõ? Quãobꝛẽ: hęc dicit dñs: De lectulo ſuper quẽ
aſcẽdiſti: nõ deſcendes: ſed moꝛte moꝛierꝭ. Et abijt Eli
as: reuerſiqꝫ ſunt nũcij ad Ochoziã. Qui dixit eis: Qua
re reuerſi eſtis? At illi reſpõderũt ei: vir occurrit nobis:
⁊ dixit ad nos: Ite: ⁊ reuertimini ad regẽ qui miſit vos:
et diceris ei: Hęc dicit dominus: Nũquid quia nõ erat B
deus in Iſrael: mittis vt cõſulaꝛ Beelzebub deus Acca-
ron? Idcirco de lectulo ſuper quẽ aſcẽdiſti nõ deſcẽdes
ſed moꝛte moꝛieris. Qui dixit eis: Cuius figurę ⁊ ha-
bitus eſt vir ille: qui occurrit vobis: ⁊ locutus eſt verba
hęc? At illi dixerũt: Uir piloſus: ⁊ zona pellicea accict⁹
renibus. Qui ait: Elias Thelbites eſt. Miſitqꝫ ad eũ
quĩquagenariũ pꝛincipẽ: ⁊ quĩquaginta viros: qui erant
ſub eo. Qui aſcendit ad eũ: ſedentiqꝫ in vertice montis:
ait: Homo dei rex pꝛęcepit: vt deſcẽdas. Reſpõdenſqꝫ
Elias: dixit quinquagenario: Si homo dei ſum: deſcẽ
dat ignis de cęlo: ⁊ deuoꝛet te: ⁊ quinquagita tuos. De-
ſcendit itaqꝫ ignis de cęlo: ⁊ deuoꝛauit eũ: ⁊ quĩquagita
qui erãt cũ eo. Rurſumqꝫ miſit ad eũ pꝛincipẽ quĩqua-
genariũ alterũ: ⁊ quinquagita cũ eo. Qui locutus eſt il-
li: Homo dei: hęc dicit rex: Feſtina: deſcẽde. Reſpõdens C
Elias: ait: Si homo dei ego ſum: deſcẽdat ignis de cę-
lo: ⁊ deuoꝛet te: ⁊ quĩquagita tuos. Deſcẽdit ergo ignꝭ
de cęlo: ⁊ deuoꝛauit illũ: et quinquaginta eius. Iterum
miſit pꝛincipem et quĩquagenarium tertium: et quĩ-
quaginta qui erant cũ eo. Qui cũ veniſſet: curuauit ge-
nua cõtra Eliã et pꝛecatus eſt eũ: ⁊ ait: Homo dei: noli
deſpicere animã meã: ⁊ animas ſeruoꝛũ tuoꝛũ qui mecũ
ſunt. Ecce deſcẽdit ignis de cęlo: ⁊ deuoꝛauit duos pꝛĩ-
cipes quĩquagenarios pꝛimos: ⁊ quĩquagenos qui cum D
eis erãt. Sed nũc obſecro: vt miſerearis animę mee. Lo
cutus eſt aũt angelus domini ad Eliã: dicẽs: Deſcende
cũ eo: ne timeas. Surrexit igiꝛ: ⁊ deſcendit cũ eo ad re-
gẽ: ⁊ locutus eſt ei: Hęc dicit dominus: Quia miſiſti nũ
cios ad cõſulẽdũ Beelzebub deũ Accarõ: q̃ſi nõ eẽt de-
us in Iſrael: a quo poſſet interrogare ſermonẽ: ideo de
lectulo ſuper quẽ aſcẽdiſti: nõ deſcẽdes: ſed moꝛte moꝛi-
eris. Moꝛtuus eſt autẽ iuxta ſermonẽ domini quẽ lo-
cut⁹ eſt Elias: ⁊ regnauit Jorã frater eius pꝛo eo: anno
ſecũdo Jorã filij Joſaphat regis Judę. Non enĩ habe
bat filiũ. Reliqua aũt verboꝛũ Ochozię q̃ opat⁹ ẽ: nõne
hęc ſcripta ſunt in libꝛo ſermonũ dierũ regũ Iſrael. II.

FActũ ẽ aũt: cũ leuare vellet dñs Eliã ꝑ tur- A
binẽ in cęlũ: ibãt Elias et Eliſęus de Galga
lis. Dixitqꝫ Elias ad Eliſeũ: Sede hic: quia
dñs miſit me vſqꝫ ĩ Bethel. Cui ait Eliſęus:
Uiuit dominus: ⁊ viuit aĩa tua: q̃a non derelinquã te.
Cũqꝫ deſcẽdiſſent Bethel: egreſſi ſunt filij ꝓphetarũ: q̃

erant in Bethel ad Eliſeū: et dixerūt ei: Nūquid no-
ſti: q̃a hodie dominus tollet dominū tuum a te? Qui re-
ſpōdit: Et ego noui: Silete. Dixit autē Elias ad Eli-
ſeum: Sede hic: q̃a dominus miſit me in Hiericho. Et
ille ait: Viuit dñs: ⁊ viuit anima tua: quia non derelin-
quā te. Cumq; veniſſent Hiericho: acceſſerūt filij pro-
phetarū: qui erant in Hiericho ad Eliſeū: et dixerūt ei:
B Nunquid noſti: quia dominus hodie tollet dominū tuū
a te? Et ait: Et ego noui: Silete. Dixit aūt ei Elias:
Sede hic: quia dñs miſit me vſq; ad Iordanē. Qui ait:
Viuit dñs: ⁊ viuit aīa tua: q̃a nō derelinquā te. Ierūt
igitur ambo pariter: ⁊ quinquaginta viri de filijs ꝓphe-
tarū ſecuti ſunt eos. Qui et ſteterūt: econtra longe. Illi
autem ambo ſtabāt ſuper Iordanē. Tulitq; Elias pal-
lium ſuū: ⁊ inuoluit illud: ⁊ percuſſit aquas: que diuiſe
ſunt in vtrāq; partē: ⁊ tranſierūt ambo per ſiccū. Cūq;
trāſiſſent: Elias dixit ad Eliſeū: Poſtula quod vis vt
faciam tibi: anteq̃ꝫ tollar a te. Dixitq; Eliſeus: Obſe-
cro: vt fiat in me duplex ſpiritus tuus. Qui reſpondit:
Rem difficilem poſtulaſti: Attamē ſi videris me: quan-
do tollar a te: erit tibi quod petiſti: ſi aūt nō videris: nō
eccle.38b erit. Cūq; pergerēt: ⁊ incedētes ſermocinarentur: ecce
currus igneus: ⁊ equi ignei diuiſerūt vtrūq;. Et aſcēdit
Infra.13.c. C Elias ꝑ turbinē in celū. Eliſeus autē videbat ⁊ clama-
bat: Pater mi: pater mi: currus Iſrael ⁊ auriga eius: ⁊
non vidit eū amplius. Apprehenditq; veſtimēta ſua: et
ſcidit illa ī duas ꝑtes. Et leuauit palliū Elie: quod ceci
derat ei. Reuerſuſq; ſtetit ſuper ripā Iordanis: ⁊ pal-
lio Elie quod ceciderat ei: percuſſit aquas: ⁊ nō ſunt di
uiſe. Et dixit: Vbi eſt deus Elie etiā nūc? Percuſſitq;
aquas: et diuiſe ſunt huc: atq; illuc: et trāſijt Eliſeus.
Vidētes aūt filij prophetarū: qui erāt in Hiericho: ecō
tra dixerūt: Requieuit ſpiritus Elie ſuper Eliſeum.
Et veniētes in occurſum eius: adorauerūt eū proni in
terrā: dixerūtq; illi: Ecce cū ſeruis tuis ſunt quīquagīta
viri fortes: qui poſſunt ire: ⁊ querere dominū tuū: ne for
te tulerit eū ſpiritus domini: ⁊ ꝓiecerit eū in vnū mon-
tiū: aut in vnā valliū. Qui ait: Nolite mittere. Coege-
rūtq; eū: donec acquieſceret: ⁊ diceret: Mittite. Et mi-
ſerūt quīquaginta viros. Qui cū queſiſſent: tribus die-
bus nō inuenerūt: Et reuerſi ſunt ad eū. At ille habita-
bat in Hiericho: ⁊ dixit eis: Nūquid nō dixi vobis: noli
D te ire. Dixerūt quoq; viri ciuitatis ad Eliſeū: Ecce ha
bitatio ciuitatis huius optima eſt: ſicut tuipſe dñe pro
ſpicis: ſed aque peſſime ſunt: ⁊ terra ſterilis. At ille ait:
Afferte mihi vas nouū: et mittite in illud ſal. Qđ cum
attuliſſent: egreſſus ad fontē aquarū: miſit in illū ſal: et
ait: Hec dicit dñs: Sanaui aquas has: ⁊ nō erit vltra in
eis mors: neq; ſterilitas. Sanate ſunt ergo aque: vſq; ī
diē hanc: iuxta verbū Eliſei qđ locutus eſt. Aſcēdit au-
tem īde Eliſeus in Bethel. Cūq; aſcēderet ꝑ viā: pu-
eri parui egreſſi ſunt de ciuitate: ⁊ illudebāt ei: dicētes:
Aſcēde calue: aſcēde calue. Qui cū reſpexiſſet: vidit eos:
et maledixit eis in nomine dñi. Egreſſiq; ſunt duo vrſi
de ſaltu: et lacerauerūt ex eis quadragītaduos pueros.
Abijt aūt inde in montē Carmeli: et inde reuerſus eſt
in Samariam. III.

A Oram vero filius Achab regnauit ſuper Iſ-
rael in Samaria: anno decimoctauo Ioſa-
phat regis Iude. Regnauitq; duodecī ānis
et fecit malū corā domino: ſed nō ſicut pater
ſuus et mater. Tulit enī ſtatuas Baal: quas fecerat pa-
ter eius: verūtamē in peccatis Hieroboā filij Nabath:
qui peccare facit iſrael: adheſit: nec receſſit ab eis. Por-
ro Meſa rex Moab: nutriebat pecora multa: ⁊ ſolue-
bat regi iſrael centū millia agnorū: ⁊ centū millia arietū
cū velleribus ſuis. Cūq; mortuus fuiſſet Achab: ꝓuari-
catus eſt fedus: qđ habebat cū rege Iſrael. Egreſſus eſt
igitur rex Iorā in die illa de Samaria: ⁊ recenſuit vni
3 reg.22.a uerſum iſrael: miſitq; ad Ioſaphat regē Iuda: dicens:
Rex moab receſſit a me: veni mecū cōtra eū ad ꝓlium. B
Qui reſpōdit: Aſcēdā. Qui meus ē: tuus ē: populus me-
us: populus tuus: ⁊ eq̃ mei: equi tui. Dixitq;: Per quā
viā aſcēdemus? At ille reſpōdit: Per deſertū Idumee.
Perrexerūt igit̃ rex Iſrael: ⁊ rex Iuda: ⁊ rex Edō: et
circumierūt ꝑ viā ſeptē dierū: nec erat aq̃ exercitui ⁊ iu-
mētis: que ſequebant̃ eos. Dixitq; rex Iſrael: Heu heu
heu: Cōgregauit nos dñs tres reges: vt traderet ī ma-
nu Moab. Et ait Ioſaphat: Eſt ne hic ꝓpheta dñi: vt
deꝑcemur dñm per eū? Et reſpōdit vnus de ſeruis regꝫ
Iſrael: Eſt ne hic Eliſeus filius Saphat: q̃ fundebat aquā
ſuꝑ manus Elie. Et ait Ioſaphat: Eſt apđ eū ſermo dñi
Deſcēditq; ad eū rex iſrael: ⁊ Ioſaphat: ⁊ rex Edō. Dixit
aūt Eliſeus ad regē Iſrael: Quid mihi ⁊ tibi ē? Vade
ad ꝓphetas patrꝫ tui: ⁊ matris tue. Et ait illi rex iſrael: 3.reg.17.a et.18.c.
Quare cōgregauit dñs tres reges hos: vt traderet eos
in manus Moab? Dixitq; ad eū Eliſeus: Viuit dñs ex
ercituū: ī cuius cōſpectu ſto: quod ſi nō vultū Ioſaphat
regis Iude erubeſcerē: nō attēdiſſem quidē te: nec re-
ſpexiſſem. Nūc aūt adducite mihi pſaltē. Cūq; caneret C
pſaltes: facta eſt ſuꝑ eū manus dñi: ⁊ ait: Hec dicit dñs:
Facite alueū torrētis huius foſſas ⁊ foſſas. Hec enī di-
cit dñs: Nō videbitis ventū: neq; pluuiā: ⁊ alueus iſte
replebit̃ aq̃s: ⁊ bibetꝫ vos: ⁊ familie veſtre: ⁊ iumēta ve-
ſtra. Parūq; ē hoc ī cōſpectu dñi: īſuꝑ tradet etiā Mo
ab ī manus veſtras. Et ꝑcutietꝫ omnē ciuitatē munitā ⁊
omnē vrbē electā: ⁊ vniuerſum lignū fructiferū ſuccide-
tꝫ: cūctoſq; fōtes aq̃ꝝ obturabitꝫ: ⁊ omnē agrū egregiū
opietꝫ lapidibus. Factū ē igit̃ mane: q̃ndo ſacrificiū offerri
ſolet ⁊ ecce aque veniebāt ꝑ viā Edō. Et repleta ē terra D
aquis. Vniuerſi aūt Moabite audiētes: ꝙ aſcēdiſſent
tres reges: vt pugnarēt aduerſum eos: conuocauerunt
omes: qui accīcti erāt baltheo deſuꝑ: ⁊ ſteterūt ī termi-
nis. Primoq; mane ſurgentes: et orto iā ſole ex aduerſo
aquarū: viderūt Moabite e cōtra aquas rubras: quaſi
ſanguinē: dixerūtq;: Sāguis gladij ē. Pugnauerūt re
ges cōtra ſe: ⁊ ceſi ſunt mutuo. Nūc perge ad predam
Moab. Perrexerūtq; ī caſtra iſrael. Porro cōſurgēs
Iſrael: ꝑcuſſit Moab: at illi fugerūt corā eis. Venerūt
igit̃ q̃ vicerant: ⁊ ꝑcuſſerunt Moab: ⁊ ciuitates deſtru
xerūt: ⁊ omnē agrū optimū mittētes: ſinguli lapides re
pleuerūt: ⁊ vniuerſos fontes aquarū obturauerūt: ⁊ oīa
ligna fructifera ſucciderūt: ita vt muri tātū fictiles re-
manerēt. Et circūdata eſt ciuitas a fundibularijs: ⁊ ma
gna ex ꝑte ꝑcuſſa. Qđ cū vidiſſet rex Moab: preualuiſ-
ſe ſcilicet hoſtes: tulit ſecū ſeptīgētos viros educētes gla
dios: vt irrūperēt ad regē Edō: ⁊ nō potuerūt. Arri-
piēſq; filiū ſuū primogenitū: q̃ regnaturus erat pro eo: ob
tulit holocauſtum ſuper murum: et facta eſt indigna-
tio magna in Iſrael. Statimq; receſſerunt ab eo: ⁊ re-
uerſi ſunt in terram ſuam. IIII.

A Vlier autē quedā de vxoribus ꝓphetarum
clamabat ad Eliſeum: dicēs: Seruus tuus
vir meus mortuus eſt: ⁊ tu noſti: quia ſeruus
tuus fuit timēs deū. Et ecce creditor venit:
vt tollat duos filios meos ad ſeruiēdum ſibi. Cui dixit Infra.eodē
Eliſeus: Quid vis: vt faciā tibi? Dic mihi: q̃d habes in
domo tua? At illa reſpondit: Nō habeo āncilla tua q̃cq̃
in domo mea: niſi parū olei: quo vngar. Cui ait: Vade:
pete mutuo ab omībus vicinis tuis vaſa vacua nō pauca
et īgredere: ⁊ claude oſtiū tuū: cū ītrinſecus fueris tu ⁊
filij tui: ⁊ mitte īde in omīa vaſa hec: ⁊ cū plena fuerint:
tolles. Iuit itaq; mulier: ⁊ clauſit oſtiū ſuꝑ ſe: ⁊ ſuꝑ fili-
os ſuos. Illi offerebāt vaſa: ⁊ illa īfundebat. Cūq; plena
fuiſſent vaſa: dixit ad filiū ſuū: Affer mihi adhuc vas. Et B
ille reſpōdit: Nō habeo. Stetitq; oleū. Venit autē illa:
⁊ īdicauit homini dei. Et ille: Vade: īquit: vēde oleū: et
redde creditori tuo: tu autē ⁊ filij tui viuite de reliq̊.
Facta ē autē quedā dies: ⁊ trāſibat Eliſeus ꝑ Sunam
ciuitatē. Erat autē ibi mulier magna: que tenuit eū: vt

comederet panem. Cumq; frequenter inde tranſiret: di
uertebat ad eam: vt comederet panem. Que dixit ad vi
rum ſuum: Animaduerto ꝙ vir dei ſanctus eſt iſte: qui
tranſit per nos frequẽter. Faciamus ergo ei coenaculũ
paruum: ⁊ ponamus ei in eo lectulũ ⁊ menſam ⁊ ſellam
⁊ candelabrum: vt cum venerit ad nos: maneat ibi. Fa-
cta eſt ergo dies quędam: ⁊ veniens diuertit in coenacu
C lum: ⁊ requieuit ibi. Dixitq; ad Gihezi puerũ ſuũ: Vo-
ca ſunamitem iſtã. Qui cũ vocaſſet eã: ⁊ illa ſtetiſſet co-
ſup. codẽ. ram eo: dixit ad puerũ ſuũ: Loquere ad eam. Ecce ſedu
le in omnib⁹ miniſtraſti nobis: quid vis: vt faciam tibi?
Nunquid habes negociũ: ⁊ vis vt loquar regi: ſiue prin
cipi militię? Quę reſpõdit: In medio ppl'i mei habito: ⁊
ait: Quid ergo vult: vt faciã ei? Dixitq; gihezi: Ne quę-
ras: Filiũ em̃ nõ habet: ⁊ vir ei⁹ ſenex eſt. Precepit itaq;
Geñ. 18. b. vt vocaret eam. Quę cum vocata fuiſſet: ⁊ ſtetiſſet ante
oſtiũ: dixit ad eã: In tẽpore iſto: ⁊ in hac eadẽ hora: ſi vi-
ta comes fuerit: habebis in vtero filiũ. At illa reſpõdit:
Noli q̃ſo dñe mi vir dei: noli mẽtiri ancillę tuę. Et cõce
pit mulier: ⁊ peperit filiũ in tempore: et in hora eadem:
qua dixerat Eliſęus. Creuit aũt puer: ⁊ cum eſſet quę-
dam dies: ⁊ egreſſus eſſet ad patrẽ ſuũ: et ad meſſores:
D ait patri ſuo: Caput meũ doleo: caput meũ doleo. At il
le dixit puero: Tolle: ⁊ duc eũ ad matrẽ ſuã. Qui cũ tu-
liſſet: ⁊ duxiſſet eũ ad matrem ſuã: poſuit eũ illa ſup ge-
nua ſua vſq; ad meridiẽ: ⁊ mortu⁹ eſt. Aſcẽdit aũt ⁊ col-
locauit eũ ſup lectulũ hoĩs dei: ⁊ clauſit oſtiũ: et egreſſa
vocauit virũ ſuũ: ⁊ ait: Mitte mecũ obſecro vnũ de pue
ris: et aſinam: vt excurrã vſq; ad hoĩem dei: et reuertar.
Qui ait illi: Quã ob cauſaʒ vadis ad eũ? Hodie nõ ſunt
calẽdę: neq; ſabbatũ. Quę reſpondit: Vadã. Strauitq;
aſinã: ⁊ pręcepit puero: Mina ⁊ ꝓpera: ne mihi moram
Infra. 5. f. facias in eũdo: ⁊ hoc age quod pręcipio tibi. Profecta
eſt igit̃: ⁊ venit ad virũ dei in montẽ Carmeli. Cũq; vi-
diſſet eã vir dei corã: ait ad Gihezi puerũ ſuũ: Ecce ſuna-
mitis illa: vade ergo ĩ occurſum eius: ⁊ dic ei: Recte ne
E agitur circa te: ⁊ circa virũ tuũ: ⁊ circa filiũ tuũ? Quę re
ſpõdit: Recte. Cũq; veniſſet ad virũ dei ĩ montẽ: appre
hẽdit pedes ei⁹: ⁊ acceſſit gihezi: vt amoueret eã. Et ait
homo dei: Dimitte illã. Aĩa em̃ ei⁹ in amaritudine eſt: ⁊
dñs celauit a me: ⁊ nõ ĩdicauit mihi. Quę dixit illi: Nũ
Infra. 9. a. quid petiui filiũ a dño meo? Nunq̃d nõ dixi tibi: ne illu
das me? Et ille ait ad gihezi: Accinge lũbos tuos: ⁊ tol-
le baculũ meũ ĩ manu tua: ⁊ vade. Si occurrerit tibi ho
mo: nõ ſalutes eũ: ⁊ ſi ſalutauerit te q̃ſpiã: nõ reſpõdeas
illi: ⁊ pones baculũ meũ ſuper faciẽ pueri. Porro mater
pueri ait: Viuit domin⁹: et viuit aĩa tua: nõ dimittã te.
Surrexit ergo: ⁊ ſecutus eſt eaʒ. Gihezi aũt pręceſſerat
ante eos: ⁊ poſuerat baculũ ſuper faciẽ pueri: ⁊ non erat
vox: neq; ſenſus. Reuerſuſq; eſt in occurſum eius: ⁊ nũ-
F ciauit ei: dicens: Non ſurrexit puer. Ingreſſus eſt ergo
Eliſeus domũ. Et ecce puer mortuus iacebat in lectu-
3 reg. 18. d lo eius. Ingreſſuſq; clauſit oſtiũ ſuper ſe: ⁊ ſuper puerũ:
actu. 29. c ⁊ orauit ad dñm. Et aſcẽdit: ⁊ incubuit ſuper puerum:
poſuitq; os ſuũ ſuper os eius: ⁊ oculos ſuos ſup oculos
eius: ⁊ manus ſuas ſuper manus eius: ⁊ incuruauit ſe ſu
per eũ: ⁊ calefacta eſt caro pueri. At ille reuerſus deam-
bulabat in domo ſemel huc atq; illuc: ⁊ aſcendit: ⁊ incu-
buit ſuper eũ. Et oſcitauit puer ſepties: aperuitq; ocu-
los. Et ille vocauit Gihezi: ⁊ dixit ei: Voca Sunamitẽ
hanc. Quę vocata ingreſſa eſt ad eum. Qui ait: Tolle fi
liũ tuũ. Venit illa: ⁊ corruit ad pedes eius: et adorauit
ſuper terrã. Tulitq; filiũ ſuum: ⁊ egreſſa eſt: et Eliſeus
Infra. 8. a. Luc. 7. b. reuerſus eſt in Galgala. Erat aũt fames in terra: et filij
prophetarũ habitabant coram eo: dixitq; vni de pueris
ſuis: Pone ollam grãdẽ: et coque pulmentũ filijs pro-
G phetarum. Et egreſſus eſt vnus in agrũ: vt colligeret
herbas agreſtes. Inuenitq; quaſi vitem ſylueſtrẽ: ⁊ col-
legit ex ea coloquintidas agri: ⁊ impleuit pallium ſuũ:
et reuerſus concidit in ollam pulmenti. Neſciebat em̃
quid eſſet. Infuderũt ergo socijs: vt comederent. Cũq;
guſtaſſent de coctione: exclamauerunt dicentes: Mors
in olla vir dei. Et non potuerunt comedere. At ille: Af-
ferte: inquit: farinã. Cumq; tuliſſent: miſit in ollam: et
ait: Infunde turbę: vt comedant. Et non fuit amplius
quicꝙ amaritudinis in olla. Vir autẽ quidam venit de
Baalſaliſa deferens viro dei panes primitiarũ: ⁊ vigin-
ti panes hordeaceos: ⁊ frumentum nouum in pera ſua.
At ille dixit: Da populo: vt comedat. Reſpõditq; ei mi
niſter eius: Quantũ eſt hoc: vt apponam coram cẽtum
viris? Rurſum ille ait: Da populo: vt comedat. Hęc
enim dicit dominus: Comedent: et ſupererit. Poſuit
itaq; coram eis. Qui comederunt: ⁊ ſuperfuit iuxta ver
bum domini.
V.

Naaman princeps militię regis Syrię: erat A
vir magnus apud dominum ſuum: ⁊ honora
tus. Per illuʒ enim dedit dominus ſalutem
Syrię. Erat autem vir fortis ⁊ diues: ſed le-
proſus. Porro de Syria egreſſi fuerant latrunculi: et
captiuã duxerant de terra Iſrael puellam paruulã: quę
erat in obſequio vxoris Naaman: quę ait ad dominam
ſuã: Vtinã fuiſſet dominus meus ad ꝓphetã: qui eſt in B
Samaria: profecto curaſſet eũ a lepra: quã habet. In-
greſſus eſt itaq; ad Naaman dominum ſuũ: et nũciauit
ei: dicẽs: Sic ⁊ ſic locuta eſt puella de terra Iſrael. Di-
xitq; ei rex Syrię: Vade: ⁊ mittã literas ad regẽ iſrael.
Qui cuʒ profectus eſſet: ⁊ tuliſſet ſecũ decem talenta ar
genti: ⁊ ſex millia aureos: ⁊ decẽ mutatoria veſtimento-
rum: detulit literas ad regem Iſrael: in hęc verba: Cũ
acceperis epiſtolã hanc: ſcito ꝙ miſerim ad te Naaman
ſeruum meũ: vt cures eum a lepra ſua. Cũq; legiſſet rex
iſrael literas: ſcidit veſtimẽta ſua: ⁊ ait: Nunq̃d de⁹ ego Deu. 32. f.
ſum: vt occidere poſſim: ⁊ viuificare: q̃a iſte miſit ad me:
vt curẽ hoĩeʒ a lepra ſua? Animaduertite: ⁊ videte quot
occaſiones quęrat aduerſum me. Quod cũ audiſſet Eli
ſeus vir dei: ſcidiſſe videlicet regẽ Iſrael veſtimẽta ſua:
miſit ad eũ dicẽs: Quare ſcidiſti veſtimẽta tua? Veniat C
ad me: ⁊ ſciat eſſe ꝓphetã ĩ Iſrael. Venit ergo naaman
cũ equis ⁊ curribus: ⁊ ſtetit ad oſtiũ domus Eliſei. Mi
ſitq; ad eũ Eliſeus nũciũ: dicẽs: Vade: ⁊ lauare ſepties
in iordane: ⁊ recipiet ſanitatẽ caro tua: atq; mũdaberis.
Iratus Naaman recedebat: dicẽs: Putabã ꝙ egrede-
retur ad me: ⁊ ſtans inuocaret nomen domini dei ſui: et
tangeret manu ſua locũ lepre: ⁊ curaret me. Nunq̃d nõ
meliores ſunt abana ⁊ pharfar fluuij damaſci omnibus
aquis Iſrael: vt lauer in eis: ⁊ munder? Cũ ergo vertiſ D
ſet ſe: ⁊ abiret indignans: acceſſerũt ad eũ ſerui ſui: ⁊ lo-
cuti ſunt ei: Pater: ⁊ ſi rem grãdẽ dixiſſet tibi ꝓpheta:
certe facere debueras: quãto magis q̃a nũc dixit tibi: la-
uare: ⁊ mũdaberis. Deſcẽdit: ⁊ lauit ſepties in iordane Luce. 4. c.
iuxta ſermonẽ viri dei: ⁊ reſtituta eſt caro ei⁹: ſicut caro
pueri paruuli: ⁊ mũdatus eſt. Reuerſuſq; ad viꝛ dei cũ
vniuerſo comitatu ſuo: venit: ⁊ ſtetit corã eo: ⁊ ait: Ve-
re ſcio: ꝙ non ſit alius deus in vniuerſa terra: niſi tantũ
in Iſrael. Obſecro itaq;: vt accipias benedictionẽ a ſer- E
uo tuo. At ille reſpõdit: Viuit dominus ante quem ſto:
quia nõ accipiã. Cũq; vim faceret: penitus nõ acq̃euit.
Dixitq; naaman: Ut vis. Sed obſecro cõcede mihi ſer-
uo tuo: vt tollã onus duoꝛ burdonũ de terra. Nõ em̃ fa-
ciet vltra ſeru⁹ tu⁹ holocauſtũ: aut victimã dijs alienis:
niſi dño. Hoc aũt ſolũ eſt: de quo depꝯceris dñm ꝓ ſeruo
tuo: quãdo ingredief̃ dñs meus tẽplũ Rẽmon: vt ado-
ret: ⁊ illo innitẽte ſuper manũ meã: ſi adorauero in tem
plo Rẽmon: adorante eo in eodẽ loco: vt ignoſcat mihi
dñs ſeruo tuo ꝓ hac re. Qui dixit ei: Vade ĩ pace. Abijt
ergo ab eo electo tẽpore. Dixitq; Gihezi puer viri dei:
Pepcit dñs me⁹ naaman ſyro iſti: vt nõ acciperet ab eo F
q̃ attulit. Viuit dñs: q̃a currã poſt eũ: ⁊ accipiã ab eo ali
q̃d. Et ſecut⁹ eſt gihezi poſt tergũ naamã. Quẽ cũ vidiſ
ſet ille currentẽ ad ſe: deſilijt de curru in occurſum ei⁹: ⁊

ait: Recte ne ſunt oĩa? Et ille ait: Recte. Dominꝰ meꝰ
miſit me ad te: dicens: Modo venerunt ad me duo ado
leſcẽtes de mõte Ephꝛaim ex filijs pꝛophetarũ: da eis
talentũ argenti: ⁊ veſtes mutatoꝛias duplices. Dixitqꝫ
ſupꝛa.4.d Naaman: Meliꝰ eſt: vt accipias duo talẽta. Et coegit
eũ: ligauitqꝫ duo talẽta argẽti ĩ duobꝰ ſaccis: ⁊ duplica-
B ta veſtimẽta: ⁊ ĩpoſuit duobꝰ puerꝭ ſuis: q̃ et poꝛtauerũt
coꝛam eo. Cũqꝫ veniſſet iã veſperi: tulit de manu eoꝛũ: ⁊
repoſuit in domo: dimiſitqꝫ viros: ⁊ abierũt: ipſe autem
ingreſſus: ſtetit coꝛã domino ſuo. Et dixit Eliſeus: Un
de venis gihezi? Qui reſpõdit: Nõ iuit ſeruꝰ tuꝰ q̃quã.
At ille ait: Nõne coꝛ meũ in pꝛęſenti erat: quãdo reuer-
ſus eſt homo de curru ſuo in occurſum tui? Nũc igiť ac-
cepiſti argẽtum: ⁊ accepiſti veſtes: vt emas oliueta et vi-
neas ⁊ oues et boues et ſeruos et ancillas. Sed et lepꝛa
Naaman adhęrebit tibi: ⁊ ſemini tuo vſqꝫ in ſempiter-
num. Et egreſſus eſt quaſi nix ab eo lepꝛoſus. VI.
A Dixerũt aũt filij ꝓphetarũ ad Eliſeũ: Ecce lo
cus: in quo habitamus coꝛam te: anguſtꝰ eſt
nobis. Eamus vſqꝫ ad Joꝛdanẽ: ⁊ tollãt ſin-
guli de ſylua materias ſingulas: vt ędificemꝰ
nobis ibi locũ ad habitandũ. Qui dixit: Jte. Et ait vnꝰ
ex illis: Ueni ergo et tu cũ ſeruis tuis. Reſpõdit: Ego
veniã. Et abijt cũ eis. Cũqꝫ veniſſent ad Joꝛdanẽ: cęde
bãt ligna. Accidit aũt: vt cũ vnꝰ materiã ſuccidiſſet: ca-
deret ferrũ ſecuris ĩ aquã. Exclamauitqꝫ ille: ⁊ ait: Heu
heu heu dñe mi: ⁊ hoc ipſum mutuo acceperã. Dixit aũt
B homo dei: Ubi cecidit? At ille mõſtrauit ei locum: pꝛęci
dit ꝗ lignũ: ⁊ miſit illuc: natauitqꝫ ferrum: ⁊ ait: Tolle.
Qui extẽdit manũ: ⁊ tulit illud. Rex aũt Syꝛię pugna
bat cõtra Jſrael: cõſiliũqꝫ inijt cũ ſeruis ſuis: dicẽs: Jn
loco illo ⁊ illo ponamus inſidias. Miſit itaqꝫ vir dei ad
regẽ Jſrael: dicẽs: Caue ne tranſeas in locũ illum: quia
ibi Syꝛi in inſidijs ſunt. Miſit itaqꝫ rex iſrael ad locũ:
quẽ dixerat ei vir dei: ⁊ pꝛęoccupauit eũ: ⁊ obſeruauit ſe
ibi: non ſemel neqꝫ bis. Conturbatũqꝫ eſt coꝛ regis ſyꝛię
pꝛo hac re: ⁊ conuocatis ſeruis ſuis: ait: Quare nõ indi-
C catis mihi: quis pꝛoditoꝛ mei ſit apud regem iſrael? Di
xitqꝫ vnus ſeruoꝛum eius: Nequaq̃ dñe mi rex: ſed Eli-
1.reg.22.b ſeus ꝓpheta: qui eſt in Jſrael: indicat regi Jſrael omnia
verba: quęcunqꝫ locutus fueris in conclaui tuo. Dixitqꝫ
eis: Jte ⁊ videte vbi ſit: vt mittã ⁊ capiam eum. Annun
ciauerunt ei: dicẽtes: Ecce in Dothaim. Miſit ergo il-
luc eq̃s ⁊ currus: ⁊ robur exercitꝰ. Qui cũ veniſſent no-
cte circũdederunt ciuitatẽ. Cõſurgẽs aũt diluculo mi-
niſter viri dei: egreſſus eſt: viditqꝫ exercitum in circuitu
ciuitatis: ⁊ equos: ⁊ currus. Nũciauitqꝫ ei: dicẽs: Heu
heu heu dñe mi: quid faciemus? At ille reſpõdit: Noli ti
mere. Plures enim nobiſcuꝫ ſunt: q̃ cum illis. Cumqꝫ
D oꝛaſſet Eliſeus: ait: Domine aperi oculos pueri huiꝰ: vt
2par.32.b videat. Et aperuit dominꝰ oculos pueri: ⁊ vidit: et ecce
mons plenus equoꝛũ: ⁊ curruum igneoꝛum in circuitu
Eliſei. Hoſtes vero deſcenderunt ad eum. Poꝛro Eli
ſeus oꝛauit ad dominũ: dicens: Percute obſecro gentẽ
Gene.19. hãc cęcitate. Percuſſitqꝫ eos dominꝰ: ne viderẽt: iuxta
verbũ Eliſei. Dixit aũt ad eos Eliſeus: Nõ eſt hęc via:
neqꝫ iſta eſt ciuitas. Sequimini me: ⁊ oſtẽdam vobis vi-
rum quem quęritis. Duxit ergo eos ĩ Samariã. Cũqꝫ
ingreſſi fuiſſent in Samariam: dixit Eliſeus: Domine
E aperi oculos iſtoꝛũ: vt videãt. Aperuitqꝫ dominus ocu
los eoꝝ: ⁊ viderunt ſe eſſe in medio ſamarię. Dixitqꝫ rex
Jſrael ad Eliſeum: cum vidiſſet eos: Nunquid percu-
tiam eos pater mi? Et ille ait: Nõ percuties. Neqꝫ em̃
cepiſti eos gladio: ⁊ arcu tuo: vt percutias: ſed pone pa-
nem ⁊ aquam coꝛam eis: vt comedãt ⁊ bibant: et vadãt
ad dominum ſuum. Appoſitaqꝫ eſt eis ciboꝛum magna
F pꝛęparatio: ⁊ comederunt ⁊ biberũt: ⁊ dimiſit eos: abie
runtqꝫ ad dominum ſuum. Et vltra non venerunt la-
trones Syꝛię in terram Jſrael. Factum eſt autem poſt
hęc: congregauit Benadad rex Syꝛię vniuerſum exer-
citum ſuũ: ⁊ aſcẽdit: ⁊ obſidebat Samariã. Factaqꝫ eſt
fames magna in Samaria: ⁊ tãdiu obſeſſa eſt: donec ve
nundaretur caput aſini octoginta argenteis: et quarta
pars cabi ſtercoꝛis columbarũ quinqꝫ argenteis. Cũqꝫ
rex Jſrael trãſiret per murũ: mulier quędã exclamauit
ad eum: dicẽs: Salua me dñe mi rex. Qui ait: Nõ: te ſal 9.reg.4.a
uet dñs: vnde te poſſuꝫ ſaluare: de area vel de toꝛculari?
Dixitqꝫ ad eam rex: Quid tibi vis? Quę reſpõdit: Mu Treñ.4.d
lier iſta dixit mihi: Da filiũ tuũ: vt comedamꝰ eũ hodie:
⁊ filiũ meũ comedemus cras. Coximus ergo filiũ meũ: B
et comedimus. Dixitqꝫ ei altera die: Da filiũ tuũ: vt co-
medamus eũ. Quę abſcõdit filiũ ſuũ. Quod cũ audiſſet 3.reg.19.a
rex: ſcidit veſtimẽta ſua: ⁊ trãſibat per murum. Viditqꝫ
om̃is populus ciliciũ: quo veſtitus erat rex ad carnẽ in-
trinſecus. Et ait rex: Hęc mihi faciat deꝰ: ⁊ hęc addat:
ſi ſteterit caput Eliſei filij Saphat ſuꝑ ipſum hodie. Eli
ſeus aũt ſedebat ĩ domo ſua: ⁊ ſenes ſedebãt cũ eo. Pꝛę-
miſit itaqꝫ virũ: ⁊ anteq̃ veniret nuncius: ille dixit ad ſe-
nes: Nũq̃d ſcitis: q̃ miſerit filiꝰ homicidę huc: vt pꝛęci
datur caput meũ? Uidete ergo: cũ venerit nũcius: clau-
dite oſtiũ: ⁊ nõ ſinatis eũ introire. Ecce em̃ ſonitꝰ pedũ
domini eiꝰ poſt eũ eſt. Adhuc illo loquẽte eis: apparuit
nũcius: qui veniebat ad eũ: ⁊ ait: Ecce tantũ malũ a dño
eſt. Quid amplius expectabo a domino? VII.
Dixit aũt Eliſeus: Audite verbũ dñi. Hęc di A
cit dñs: Jn tempoꝛe hoc cras modius ſimilę
vno ſtatere erit: ⁊ duo modij hoꝛdei ſtatere v- infra eodẽ
no in poꝛta Samarię. Reſpondens vnus de
ducibus: ſuꝑ cuius manũ rex incũbebat: homini dei: ait:
Si dñs fecerit etiã cataractas ĩ cęlo: nunq̃d poterit eſſe
quod loqueris? Qui ait: Uidebis oculis tuis: ⁊ inde nõ
comedes. Quatuoꝛ ergo viri erãt lepꝛoſi iuxta ĩtroitũ
poꝛtę: q̃ dixerũt adinuicẽ: Quid hic eſſe volumus donec
moꝛiamur? Siue ingredi voluerimꝰ ciuitatẽ: fame mo
riemur: ſiue mãſerimus hic: moꝛiendũ nobis eſt. Uenite
ergo ⁊ trãſfugiamus ad caſtra Syꝛię. Si pepercerint
nobis: viuemus: ſi aũt occidere voluerint: nihilominus
moꝛiemur. Surrexerunt ergo veſperi: vt venirent ad ca
ſtra Syꝛię. Cũqꝫ veniſſent ad pꝛincipiũ caſtroꝝ ſyꝛię: B
nullũ ibidẽ repperrerũt. Siquidẽ dñs ſonitũ audiri fece
rat in caſtris ſyꝛię curruũ: ⁊ equoꝝ: et exercitꝰ plurimi.
Dixerũtqꝫ adinuicẽ: Ecce mercede conduxit aduerſum
nos rex Jſrael reges Bethęoꝝ: ⁊ ęgyptioꝝ: ⁊ venerunt
ſuper nos. Surrexerũt ergo: ⁊ fugerũt in tenebꝛis: ⁊ de-
reliquerũt tẽtoꝛia ſua: ⁊ equos ⁊ aſinos in caſtris: fuge-
rũtqꝫ: aĩas tantum ſuas ſaluare cupiẽtes. Jgiť cũ veniſ
ſent lepꝛoſi illi ad pꝛincipiũ caſtroꝝ: ingreſſi ſunt vnum
tabernaculũ: ⁊ comederũt ⁊ biberũt. Tulerũtqꝫ inde ar
gentũ ⁊ aurũ ⁊ veſtes: ⁊ abierũt: ⁊ abſconderũt. Et rur-
ſum reuerſi ſunt ad aliud tabernaculũ: et inde ſimiliter
auferentes abſconderũt. Dixeruntqꝫ adinuicem: Non
recte facimus. Hęc enim dies boni nuncij eſt. Si tacue
rimus: ⁊ noluerimus nũciare vſqꝫ mane: ſceleris argue
mur. Uenite eamus: ⁊ nũciemus in aula regis. Cũqꝫ ve C
niſſent ad poꝛtã ciuitatis: narrauerũt eis: dicẽtes: Jui-
mus ad caſtra Syꝛię: ⁊ nullũ ibidem reppérimus homi
nem: niſi equos ⁊ aſinos alligatos: ⁊ fixa tẽtoꝛia. Jerũt
ergo poꝛtarij: ⁊ nunciauerunt in palatio regis intrinſe-
cus. Qui ſurrexit nocte: ⁊ ait ad ſeruos ſuos: Dico vo-
bis q̃d fecerint nobis Syꝛi. Sciũt: q̃a fame laboꝛamus:
⁊ idcirco egreſſi ſunt de caſtris: ⁊ latitãt in agris: dicen
tes: Cũ egreſſi fuerint de ciuitate: capiemus eos viuos:
⁊ tunc ciuitatẽ ingredi poterimus. Reſpõdit aũt vnus
ſeruoꝛũ eius: Tollamus quinqꝫ equos: qui remãſerunt
in vꝛbe: q̃a ipi tantũ ſunt in vniuerſa multitudine iſrael:
alij enim conſumpti ſunt: ⁊ mittentes exploꝛare poteri-
mus. Adduxerũt ergo duos equos: miſitqꝫ rex in caſtra
Syꝛoꝛũ: dicens: Jte ⁊ videte. Qui abierũt poſt eos vſqꝫ D
ad Joꝛdanem. Ecce aũt omnis via plena erat veſtibus
⁊ vaſis: quę pꝛoiecerãt Syꝛi cum turbarentur. Reuer- ſup. eodẽ.

ſicꝫ nūcij indicauerūt regi. Et egreſſus populꝰ diripuit
caſtra Syrię. Factuſqꝫ eſt modius ſimilę ſtatere vno: et
duo modij hordei ſtatere vno: iuxta verbū dñi. Porro
rex ducē illū: ī cuiꝰ manu īcubuerat: cōſtituit ad portā:
quē cōculcauit turba in introitu portę: ⁊ mortuꝰ eſt: iu
xta qd̄ locutꝰ fuerat vir dei: quādo deſcēderat rex ad eū.
Factūqꝫ eſt ſm̄ ſermonē viri dei: quē dixerat regi: quan-
do ait: Duo modij hordei ſtatere vno erūt: et modiꝰ ſi-
milę ſtatere vno: hoc eodē tēpore cras ī porta ſamarię:
quādo reſpōderat dux ille viro dei: ⁊ dixerat: etiā ſi dñs
fecerit cataractas ī cęlo: nūq̇d poterit fieri qd̄ loqueris?
Et dixit ei: Videbis oculis tuis: et inde non comedes.
Euenit ergo ei: ſicut prędictum erat: ⁊ cōculcauit eum
populus in porta: ⁊ mortuus eſt. VIII.
A Liſeus aūt locutꝰ eſt ad mulierē: cuiꝰ viuere
fecerat filiū: dicēs: Surge ⁊ vade: tu ⁊ domꝰ
tua: ⁊ peregrinare vbicūqꝫ reppereris. Voca
ſupra.4.f. bit eñ dñs famē: ⁊ veniet ſuper terrā ſeptē an
nis. Quę ſurrexit: ⁊ fecit iuxta verbū hoīs dei: ⁊ vadens
cū domo ſua: peregrinata eſt ī terrā philiſtijm diebꝰ mul
tis. Cumqꝫ finiti eſſent anni ſeptē: reuerſa eſt mulier de
terra philiſtijm. Et īgreſſa eſt: vt īterpellaret regē ꝓ do-
mo ſua ⁊ ꝓ agris ſuis. Rex aūt loq̄bat̄ cū giezi puero
viri dei: dicēs: Narra mihi oīa magnalia: q̄ fecit eliſeus.
B Cumqꝫ ille narraret regi quō mortuū ſuſcitaſſet: appa-
ruit mulier cuiꝰ viuificauerat filiū: clamās ad regē ꝓ do
mo ſua: ⁊ ꝓ agris ſuis: dixitqꝫ giezi: Dñe mi rex: hęc eſt
mulier: ⁊ hic eſt filiꝰ eiꝰ quē ſuſcitauit Eliſeus. Et inter-
rogauit rex mulierē. Quę narrauit ei vera eſſe. Deditqꝫ
ei rex eunuchū vnū dicēs: Reſtitue ei oīa quę ſua ſunt: ⁊
vniuerſos redditꝰ agroꝝ a die q̄ reliq̇t terrā vſqꝫ ad prę
ſens. Venit quoqꝫ eliſeus damaſcū: ⁊ benadad rex ſyrię
ęgrotabat. Nūciauerūtqꝫ ei: dicētes: Venit vir dei huc.
C Et ait rex ad hazael: Tolle tecū munera: ⁊ vade ī occur-
ſum viri dei: ⁊ cōſule dñm ꝑ eū: dicens: Si euadere pote
3.regū.14.a ro de infirmitate mea hac? Iuit igit̄ hazael in occurſum
eiꝰ: habēs ſecū munera: ⁊ oīa bona damaſci onera q̄dra-
ginta cameloꝝ. Cūqꝫ ſtetiſſet corā eo: ait: Filiꝰ tuus be-
nadad rex ſyrię: miſit me ad te: dicēs: Si ſanari potero
de īfirmitate mea hac? Dixitqꝫ ei Eliſeus: Vade dic ei:
D Sanaberis. Porro oſtēdit mihi dñs: q2 morte morieт.
Stetitqꝫ cū eo: ⁊ cōturbatꝰ eſt vſqꝫ ad ſuffuſionē vultꝰ.
Fleuitqꝫ vir dei. Cui hazael ait: Quare dñs meus flet?
At ille dixit: Quia ſcio q̄ facturꝰ ſis filijs iſrael mala. Ci
uitates eoꝝ munitas igne ſuccēdes: ⁊ iuuenes eoꝝ īterfi
cies gladio: ⁊ paruulos eoꝝ elides: ⁊ p̄gnātes diuides.
Dixitqꝫ hazael: Quid eñ ſum ſeruus tuꝰ canis: vt faciā
rē iſtā magnā? Et ait Eliſeus: Oſtendit mihi dñs te re
gē Syrię fore. Qui cū receſſiſſet ab Eliſeo: venit ad do-
minum ſuū: qui ait ei: Quid dixit tibi Eliſeꝰ? At ille re-
E ſpōdit: Dixit mihi: recipies ſanitatē. Cūqꝫ veniſſet dies
altera: tulit ſtragulū: ⁊ infudit aquā: ⁊ expandit ſuper fa
ciem eius. Quo mortuo regnauit Hazael pro eo. Anno
quinto Ioram filij Achab regis Iſrael: regnauit Iorā
filius Ioſaphat regis Iuda. Triginta duorū annorum
erat cū regnare coepiſſet: ⁊ octo annis regnauit in Ie-
ruſalē. Ambulauitqꝫ in vijs regū Iſrael: ſicut ambula-
uerat domus Achab. Filia eñ Achab erat vxor eius. Et
fecit quod malū eſt in conſpectu domini. Noluit aūt do
minus diſperdere iudā ꝑpter Dauid ſeruū ſuū: ſicut ꝓ-
miſerat ei: vt daret illi lucernā: ⁊ filijs eiꝰ cūctis diebus.
In diebꝰ eiꝰ receſſit Edom: ne eſſet ſub iuda: ⁊ cōſtituit
ſibi regē. Venitqꝫ Ioram in Seir: ⁊ oīs exercitꝰ cū eo.
2.reg.7.b Et ſurrexit nocte: ꝑcuſſitqꝫ idumęos: qui eū circūdede-
rant: ⁊ p̄ncipes curruū. Populꝰ aūt fugit in tabernacu
F la ſua. Receſſit ḡ edom: ne eſſet ſub iuda vſqꝫ in diē hāc.
Tūc receſſit ⁊ Lobna in tēpore illo. Reliqua aūt ſermo
nū Iorā: ⁊ vniuerſa quę fecit: nōne hęc ſcripta ſunt in li-
bro verborū dierū regū Iuda? Et dormiuit Iorā cū pa
tribꝰ ſuis: ſepultuſqꝫ eſt cū eis ī ciuitate Dauid: ⁊ regna

uit ochozias filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. Anno duodecimo Ioram filij
Achab regis Iſrael regnauit ochozias filiꝰ Iorā regis G
iudę. Viginti duoꝝ annorū erat Ochozias: cū regnare
coepiſſet: ⁊ vno anno regnauit in Ieruſalē. Nomen ma
tris eius Athalia filia Amri regis iſrael: ⁊ ambulauit in
vijs domus Achab: ⁊ fecit quod malū eſt coraꝫ domino:
ſicut domus Achab. Gener eñ domꝰ achab fuit. Abijt
quoqꝫ cū Iorā filio Achab ad pręliandū cōtra hazael re
gē ſyrię in ramoth galaad: ⁊ vulnerauerūt ſyri Ioram.
Qui reuerſus eſt: vt curaretur in Iezrael: q̇a vulnerauerūt
rūt eū ſyri in rama pręliātem cōtra hazael regem ſyrię.
Porro ochozias filiꝰ iorā rex iuda: deſcēdit inuiſere Io
ram filiū achab in iezrael: q̇a ęgrotabat ibi. IX. A
E Liſeus aūt ꝓphetes vocauit vnū de filijs ꝓ-
phetarū: ⁊ ait illi: Accīge lūbos tuos: et tolle ſupra.14.c
lēticulā olei hāc ī manu tua: ⁊ vade ī ramoth
galaad. Cūqꝫ veneris illuc: videbis iehu filiū
ioſaphat filij namſi. Et īgreſſus ſuſcitabis eū de medio
fratrū ſuoꝝ: ⁊ īntroduces in interius cubiculū: tenēſqꝫ lē
ticulā olei: fundes ſuꝑ caput eiꝰ: ⁊ dices: Hęc dicit dñs:
Vnxi te regē ſuꝑ iſrael. Aperieſqꝫ oſtiū: ⁊ fugies: ⁊ nō ibi
ſubſiſtes. Abijt ergo adoleſcēs puer ꝓphetę in ramoth
galaad: ⁊ ingreſſus eſt illuc. Ecce aūt p̄ncipes exercitꝰ B
ſedebāt: ⁊ ait: Verbū mihi ad te o p̄nceps. Dixitqꝫ iehu:
Ad quē ex omnibus nobis? At ille dixit: Ad te o p̄nceps.
Et ſurrexit: et īgreſſus eſt cubiculum. At ille fudit oleū
ſuper caput eius: ⁊ ait: Hęc dicit dominus deꝰ Iſrael:
Vnxi te regem ſuper populum domini Iſrael: ⁊ percu-
ties domum Achab domini tui: ⁊ vlciſcar ſanguinē ſer-
uorum meorum prophetarum: ⁊ ſanguinem omnium
ſeruorum domini: de manu Iezabel: perdamqꝫ omnem
domum Achab. Et interficiam de domo Achab min-
gentem ad parietem: ⁊ clauſum: ⁊ nouiſſimū in Iſrael: 3.reg.21.f et īfra eo.
⁊ dabo domū Achab: ſicut domū Ieroboam filij nabat:
⁊ ſicut domū baaſa filij ahia. Iezabel quoqꝫ comedēt ca C
nes ī agro iezrael: nec erit q̇ ſepeliat eā. Aperuitqꝫ oſtiū infra eodē
⁊ fugit. Iehu aūt īgreſſus eſt ad ſeruos domini ſui: qui
dixerunt ei: Recte ne ſunt omnia? Quid venit inſanus
iſte ad te? Qui ait eis: Noſtis hominē: et quid locutus
ſit? At illi reſponderūt: Falſum eſt: ſed magis narra no-
bis. Qui ait eis: Hęc ⁊ hęc locutꝰ eſt mihi. Et ait: Hęc
dicit dñs: Vnxi te regē ſuꝑ iſrael. Feſtinauerūt itaqꝫ: et
vnuſquiſqꝫ tollēs pallium ſuum poſuerunt ſub pedibus
eius: in ſimilitudinem tribunalis: ⁊ cecinerūt tuba: atqꝫ
dixerūt: Regnabit Iehu. Cōiurauit ergo Iehu filius
Ioſaphat filij Namſi cōtra Ioram. Porro Ioram ob
ſederat ramoth galaad: ipſe ⁊ oīs Iſrael cōtra hazael re
gem Syrię: ⁊ reuerſus fuerat: vt curaretur in Iezrael;
propter vulnera: quia percuſſerāt eum Syri: pręliātem
cōtra hazael regē ſyrię. Dixitqꝫ Iehu: Si placet vobis: D
nemo egrediatur profugus de ciuitate: ne vadat: ⁊ nun
ciet in iezrael. Et aſcendit: ⁊ profectus eſt in iezrael. Io
ram enim ęgrotabat ibi: ⁊ Ochozias rex Iuda deſcēde
rat ad viſitādum Ioram. Igitur ſpeculator: qui ſtabat ſup. eodē.
ſuper turrim Iezrael: vidit globū Iehu veniētis: et ait:
Video ego globū. Dixitqꝫ ioram: Tolle currū: ⁊ mitte
in occurſum eoꝝ: ⁊ dicat vadēs: Recte ne ſunt omnia?
Abijt ergo qui aſcēderat currū: in occurſum eius: ⁊ ait:
Hęc dicit rex: Pacata ne ſunt oīa? Dixitqꝫ iehu: Quid
tibi ⁊ paci? Trāſi ⁊ ſequere me. Nūciauit qꝫ ſpeculator:
dicēs: Venit nūcius ad eos: ⁊ nō reuertitur. Miſit etiā E
currū equoꝝ ſecūdum. Venitqꝫ ad eos: ⁊ ait: Hęc dicit
rex: Nūq̇d pax eſt? Et ait iehu: Quid tibi ⁊ paci? Trāſi
⁊ ſeq̄re me. Nūciauit autē ſpeculator: dicēs: Venit vſqꝫ
ad eos: ⁊ nō reuertit̄. Eſt aūt īceſſus quaſi inceſſus iehu
filij nāſi: pręceps eñ graditur. Et ait Iorā: Iūgite cur
rū. Iunxerūtqꝫ currū eiꝰ. Et īgreſſus eſt iorā rex iſrael:
⁊ ochozias rex iuda: ſinguli ī curribꝰ ſuis. Egreſſiqꝫ ſunt
in occurſum iehu: ⁊ īuenerūt eū ī agro nabot iezraelitę.
Cūqꝫ vidiſſet ioram iehu: dixit: Pax eſt iehu? At ille re-

ſpõdit: Que pax? Adhuc fornicatiões Jezabel matris
tue: ⁊ veneficia eiꝰ multa vigẽt. Cõuertit aũt Jorã ma
nũ ſuã: ⁊ fugiẽs ait ad Ochoziã: Inſidie Ochozia. Por
ro Jehu tetẽdit arcũ manu: ⁊ ꝑcuſſit Joram iter ſcapu
las. Et egreſſa eſt ſagitta per cor eius: ſtatimq; corruit
F in curru ſuo. Dixitq; Jehu ad Badacher ducẽ: Tolle
proijce eũ ĩ agro naboth iezraelite. Memini eñ quãdo
ego ⁊ tu ſedẽtes ĩ curru ſequebamur achab patrẽ huiꝰ:
ꝙ dominus onus hoc leuauerit ſuper eũ: dicẽs: Si non
pro ſanguine Naboth: ⁊ pro ſanguine filioꝝ eius: quem
vidi heri: ait dominus: reddã tibi in agro iſto dicit dñs.
Nũc ergo tolle: ⁊ proijce eũ ĩ agro iuxta verbũ domini.
Ochozias aũt rex Juda videns hoc: fugit per viã domꝰ
horti: perſecutuſq; eſt eũ Jehu: ⁊ ait: Etiã hũc ꝑcutite
in curru ſuo. Et percuſſerunt eum in aſcenſu gaber: qui
eſt iuxta Jeblaam. Qui fugit in mageddo: et mortuus
eſt ibi. Et impoſuerunt eũ ſerui eius ſuper currũ ſuũ: et
tulerunt in Jeruſalẽ: ſepelieruntq; eũ in ſepulchro cum
patribus ſuis in ciuitate Dauid. Anno vndecimo Jorã
filij Achab regis Iſrael: regnauit Ochozias ſuꝑ Judã:
G venitq; Jehu in Jezrael. Porro Jezabel ĩtroitu eiꝰ au-
3.reg.16.c dito: depixit oculos ſuo ſtibio: ⁊ ornauit caput ſuũ: et re
ſpexit per feneſtrã ingredientem Jehu per portã: et ait:
Nunqd pax poteſt eſſe Zamri: q̃ interfecit dñm ſuum?
Leuauitq; iehu faciẽ ſuã ad feneſtrã: ⁊ ait: Que eſt iſta?
⁊ inclinauerũt ſe ad eũ duo vel tres eunuchi: ⁊ dixerunt:
Hec eſt illa Jezabel. At ille dixit eis: Precipitate eam
deorſum. Et precipitauerũt eã: aſperſuſq; eſt ſanguine
paries: ⁊ equoꝝ vngule conculcauerunt eã. Cũq; intro-
greſſus eſſet: vt comederet: biberetq;: ait: Ite et videte
3.reg.21.f maledictã illã: ⁊ ſepelite eã: q̃a filia regꝭ eſt. Cũq; iſſent:
vt ſepelirẽt eã: nõ ĩuenerũt niſi caluariã: ⁊ pedes: ⁊ ſum-
mas manꝰ. Reuerſiq; nũciauerũt ei. Et ait Jehu: Ser
mo dñi eſt: quẽ locutus eſt ꝑ ſeruũ ſuũ Eliã Thelbitẽ: di
cens: In agro iezrael comedent canes carnes iezabel: et
erũt carnes iezabel: ſicut stercꝰ ſuꝑ faciẽ terre ĩ agro ie-
zrael: ita vt ꝑtereũtes dicãt: Heccine eſt illa iezabel. X.
Rant aũt Achab ſeptuaginta filij in Sama-
A ria. Scripſit ergo Jehu literas: ⁊ miſit in ſa-
mariam ad optimates ciuitatis: ⁊ ad maio-
Judi.8.b. res natu: ⁊ ad nutricios Achab: dicens: Sta
tim vt acceperitis literas has: qui habetis filios domi-
ni veſtri: ⁊ currus ⁊ eq̃s ⁊ ciuitates firmas ⁊ arma: eligi
te meliorem: ⁊ eũ qui vobis placuerit de filijs domini ve-
ſtri: ⁊ eũ ponite ſuper ſolium patris ſui: et pugnate pro
domo domini veſtri. Timuerunt illi vehementer: ⁊ dixe
runt: Ecce duo reges non potuerunt ſtare coram eo: et
quomodo nos valebimus reſiſtere? Miſerũt ergo pre-
poſitus domus: ⁊ prefectus ciuitatis: ⁊ maiores natu:
B ⁊ nutricij ad Jehu: dicẽtes: Serui tui ſumus: quecũq;
iuſſeris faciemus: nec conſtituemus nobis regẽ. Que-
cunq; tibi placent: fac. Reſcripſit aũt eis literas ſecun-
do: dicẽs: Si mei eſtis: ⁊ obeditis mihi: tollite capita fi-
liorum domini veſtri: ⁊ venite ad me hac eadẽ hora cras
in Jezrael. Porro filij regis ſeptuaginta viri apud opti
mates ciuitatis nutriebantur. Cũq; veniſſent litere ad
eos: tulerũt filios regis: ⁊ occiderũt ſeptuaginta viros:
⁊ poſuerunt capita eorũ in cophinis: ⁊ miſerunt ad eum
in Jezrael. Venit autem nũcius ad eũ: ⁊ indicauit ei: di
cens: Attulerũt capita filiorũ regis. Qui reſpõdit: Po
nite ea ad duos aceruos iuxta ĩtroitũ porte vſq; mane.
Cũq; diluxiſſet egreſſus eſt: ⁊ ſtans dixit ad oẽm popu
C lum: Juſti eſtis. Si ego cõiuraui cõtra dominum meũ:
⁊ interfeci eũ: quis percuſſit omnes hos? Videte ergo
nunc: quoniam nõ cecidit de ſermonibus domini in ter-
rã: quos locutus eſt dominus ſuper domũ Achab: ⁊ do-
minus fecit qḋ locutus eſt in manu ſerui ſui Elie. Per
cuſſit igitur iehu oẽs q̃ reliqui erant de domo Achab in
Jezrael: ⁊ vniuerſos optimates eius: ⁊ notos ⁊ ſacerdo
tes: donec nõ remanerẽt ex eo reliquie. Et ſurrexit: ⁊ ve
nit ĩ ſamariã. Cũq; veniſſet ad camerã paſtoꝝ: ĩ via iuẽ
nit frẽs ochozie regis iuda: dixitq; ad eos: Quinã eſtis
vos? Qui reſpõderũt: Fratres Ochozie regis ſumus: et
deſcẽdimꝰ ad ſalutãdos filios regꝭ: ⁊ filios regine. Qui
D ait: Cõprehẽdite eos viuos. Quos cũ cõprehẽdiſſent vi
uos: iugulauerũt eos ĩ ciſterna iuxta camerã q̃dragita
duos viros: ⁊ nõ reliq̃t ex eis quẽquã. Cũq; abiſſet ĩde:
inuenit ionadab filiũ Rechab ĩ occurſum ſibi. Et bene-
dixit ei. Et ait iehu ad eũ: Nunq̃d eſt cor tuũ rectũ cum
corde meo: ſicut cor meũ cũ corde tuo? Et ait ionadab:
Eſt. Si eſt (inq̃t) da mihi manũ tuã. Qui dedit ei manũ
ſuã. At ille leuauit eũ ad ſe ĩ currum: dixitq; ad eũ: Veni
mecũ: ⁊ vide zelũ meũ ꝓ dño. Et ĩpoſitũ currui ſuo: du-
xit ĩ ſamariã. Et ꝑcuſſit oẽs: q̃ reliqui fuerãt de achab in
ſamaria: vſq; ad vnũ: iuxta v̈bũ dñi: qḋ locutꝰ eſt ꝑ eliã.
Cõgregauit ḡ iehu oẽm populũ: ⁊ dixit ad eos: Achab 3.reg.16.g
E coluit baal parũ: ego aũt colã eũ amplius. Nũc igit̃ oẽs
ꝓphetas baal: ⁊ vniuerſos ſeruos eiꝰ: ⁊ cunctos ſacerdo
tes ipiꝰ vocate ad me. Nullꝰ ſit: q̃ nõ veniat. Sacrificiũ
eñ grãde eſt mihi baal. Quicũq; defuerit nõ viuet. Por
ro iehu faciebat h̃ ĩſidioſe: vt diſperderet cultores baal:
⁊ dixit: Sãctificate diẽ ſolennẽ baal. Vocauitq;: ⁊ miſit
in vniuerſos terminos iſrael: et venerũt cũcti ſerui baal.
Nõ fuit reſiduus: nec vnus q̃dẽ: q̃ nõ veniret. Et ĩgreſſi
ſunt tẽplũ baal. Et repleta eſt domꝰ baal: a ſummo vſq;
ad ſummũ. Dixitq; his: q̃ preerãt ſuꝑ veſtes: Proferte
veſtimẽta vniuerſis ſeruis baal. Et ꝓtulerũt eis veſtes.
Ingreſſuſq; iehu: ⁊ ionadab filiꝰ rechab tẽplũ baal: ait
cultoribus baal: Perq̃rite: ⁊ videte: ne q̃s forte vobiſcũ
ſit de ſeruis dñi: ſed vt ſint ſerui baal ſoli. Ingreſſi ſunt
igit̃: vt facerẽt victimas ⁊ holocauſta: iehu aũt prepara
uerat ſibi foris octogĩta viros: ⁊ dixerat eis: Quicũq; fu
gerit de hoibꝰ his: q̃s ego adduxero ĩ manus vr̃as: aĩa
F eius erit ꝓ aĩa illius. Factũ eſt aũt cũ cõpletũ eſſet holo
cauſtũ: precepit Jehu militibus ⁊ ducibus ſuis: Ingre
dimini: ⁊ ꝑcutite eos: nullꝰ euadat. Percuſſerũtq; eos
in ore gladij: ⁊ ꝓiecerũt milites ⁊ duces. Et ierũt ĩ ciui
tatẽ tẽpli baal: ⁊ ꝓtulerũt ſtatuã de phano baal: ⁊ cõbuſ
ſerũt ⁊ cõminuerũt eã. Deſtruxerũt q̃q; edẽ baal: ⁊ fece
rũt ꝓ ea latrinas vſq; ĩ diẽ hanc. Deleuit itaq; iehu baal
de iſrael: verũtamẽ a pctĩs ieroboã filij nabat: q̃ peccare
fecit iſrael nõ receſſit: nec dereliq̃t vitulos aureos: q̃ erãt
in bethel ⁊ in dan. Dixit aũt dñs ad iehu: Quia ſtudioſe
egiſti qḋ rectũ erat: ⁊ placebat ĩ oclĩs meis: ⁊ oĩa q̃ erãt
in corde meo feciſti cõtra domũ achab filij tui vſq; in q̃r
G tã gñationẽ ſedebũt ſuꝑ thronũ iſrael. Porro iehu non
cuſtodiuit: vt ambularet ĩ lege dñi dei iſrael ĩ toto cor-
de ſuo: non eñ receſſit a pctĩs Jeroboam: q̃ peccare fece
rat Iſrael. In diebꝰ illis coepit dñs tedere ſuꝑ Iſrael.
Percuſſitq; eos hazael in vniuerſis finibus iſrael: a ior-
dane cõtra orientalẽ plagã: oẽm terram Galaad ⁊ Gad
⁊ Ruben ⁊ Manaſſe: ab aroer que eſt ſuper torrentem
Arnon ⁊ Galaad ⁊ Baſan. Reliqua aũt verboꝝ iehu: ⁊
vniuerſa que fecit: ⁊ fortitudo eiꝰ: nõne hec ſcripta ſunt
in libro v̈boꝝ dieꝝ regũ iſrael? Et dormiuit iehu cũ pa-
tribus ſuis: ſepelierũtq; eũ in Samaria: ⁊ regnauit ioa-
chaz filiꝰ eiꝰ pro eo. Dies aũt quos regnauit iehu ſuper
iſrael: viginti ⁊ octo anni ſunt in Samaria. XI.
A Thalia vero mater Ochozie: vidẽs mortuũ
2.par.22.b filiũ ſuum: ſurrexit: ⁊ interfecit oẽ ſemen re
giũ. Tollẽs aũt Joſaba filia regis iorã ſoror
ochozie ioas filiũ ochozie: furata eſt eũ de me
dio filioꝝ regis: q̃ ĩterficiebant̃: ⁊ nutricẽ eiꝰ de triclinio
⁊ abſcõdit eũ a facie athalie: vt nõ interficeret̃: eratq; cũ
2.par.24.a ea ſex annis clã ĩ domo dñi. Porro athalia regnauit ſu
per terrã ſeptẽ annis. Anno aũt ſeptĩo miſit ioiada pon
tifex: ⁊ aſſumẽs cẽturiones: et milites ĩtroduxit ad ſe in
tẽplũ dñi: pepigitq; cũ eis foedus. Et adiurãs eos ĩ do-
mo dñi: oſtẽdit eis filiũ regꝭ: ⁊ precepit illis: dicẽs: Iſte
eſt ſermo quẽ facere debetis. Tertia pars veſtrũ ĩtroeat

ſabbato:⁊ obſeruet excubias domus regis. Tertia aūt
pars ſit ad portā Seir:⁊ tertia pars ſit ad portam: que
eſt poſt habitaculum ſcutarioꝝ:⁊ cuſtodietis excubias
B dom⁹ Meſa. Due vero partes e vobis omnes egredien
tes ſabbato cuſtodiāt excubias domus domini circa re-
gē:⁊ vallabitis eū habētes arma ī manibus vr̄is. Si ꝗs
aūt ingreſſus fuerit ſeptū dn̄i:interficiat̄. Eritiſq; cū re
ge introeūte ⁊ egrediēte:⁊ fecerūt cēturiones iuxta oīa
que preceperat eis Joiada ſacerdos. Et aſſumētes ſin
guli viros ſuos:ꝗ īgrediebant̄ ad ſabbatū cū his:ꝗ egre
diebantur e ſabbato:venerunt ad Joiadam ſacerdotē.
Qui dedit eis haſtas:⁊ arma regis Dauid:que erant in
domo dn̄i. Et ſteterūt ſinguli habētes arma ī manu ſua
a parte tēpli dextra:vſq; ad partē ſiniſtrā altaris ⁊ edis
⁊ circa regē. Produxitq; filiū regis:⁊ poſuit ſup eū dia
C dema ⁊ teſtimoniū. Feceruntq; eū regē:⁊ vnxerūt:⁊ plau
dētes manu dixerūt:Viuat rex. Audiuit aūt athalia vo
cē populi currētis:⁊ īgreſſa ad turbas in tēplum dn̄i:vi
dit regē ſtantē ſup tribunal iuxta morē:⁊ cātores ⁊ tur
bas ꝓpe eū:oēmq; populū terre letantē ⁊ canentē tu-
bis:⁊ ſcidit veſtimēta ſua:clamauitq;:Cōiuratio:coniu
ratio. Precepit aūt Joiada cēturiōib⁹:ꝗ erāt ſup exer-
citū:⁊ ait eis:Educite eā extra ſepta tēpli:⁊ ꝗcūq; eā ſe-
cutus fuerit:feriat̄ gladio. Dixerat eñ ſacerdos:non oc
cidatur ī tēplo dn̄i. Impoſuerūtq; ei man⁹:et īpegerūt
D eā ꝑ viā introit⁹ equoꝝ iuxta palatiū:⁊ īterfecta eſt ibi.
Pepigit ergo Joiada foedus inter deū ⁊ regē: et inter
populū:vt eſſet populus dn̄i:⁊ inter regē ⁊ populū. In-
greſſuſq; eſt oīs popul⁹ terre tēplū Baal:⁊ deſtruxerūt
aras ei⁹:⁊ imagines cōtriuerūt valide: Mathan ꝗq; ſa
cerdotē baal occiderūt corā altari. Et poſuit ſacerdos
cuſtodias in domo dn̄i: tulitq; cēturiones:⁊ cerethi et
pheleti legiones:⁊ oēm populū terre:deduxerūtq; regē
de domo dn̄i. Et venerūt ꝑ viā porte ſcutarioꝝ in pala-
tiū:⁊ ſedit ſup thronū regū. Letatuſq; eſt oīs populus
terre:⁊ ciuitas conquieuit. Athalia autem occiſa eſt gla
dio in domo regis:ſeptēq; annoꝝ erat ioas: cū regnare
coepiſſet. XII.

A Anno ſeptimo Jehu regnauit Joas:quadra
ginta annis regnauit ī Jeruſalem:nomē ma
2par 24a tris eius ſebia de berſabee. Fecitq; ioas rectū
corā dn̄o cūctis dieb⁹: ꝗb⁹ docuit eū Joiada
ſacerdos:verūtamē excelſa nō abſtulit. Adhuc eñ popu
lus īmolabat:⁊ adolebat ī excelſis īcēſum. Dixitq; ioas
ad ſacerdotes: Oēm pecuniā ſanctoꝝ: que illata fuerat
in tēplum dn̄i a pretereūtib⁹: que offert̄ ꝓ ꝑcio anime:
⁊ quā ſpōte ⁊ arbitrio cordis ſui inferūt ī tēplū dn̄i:acci
piāt illā ſacerdotes iuxta ordinē ſuū:⁊ inſtaurēt ſarta te
cta dom⁹:ſi ꝗd neceſſariū viderint inſtauratiōe. Igitur
vſq; ad viceſimūtertiū annū regis Joas:non inſtaurae
rūt ſacerdotes ſarta tecta tēpli. Vocauitq; rex Joas io
B iadā pōtificē ⁊ ſacerdotes: dicēs eis: Quare ſarta tecta
nō inſtauratis tēpli? Nolite ergo ampli⁹ accipere pecu-
niam iuxta ordinē veſtrū: ſed ad inſtaurationē tēpli red
dite eā. Prohibitiq; ſunt ſacerdotes vltra accipere pe-
cuniā a populo:⁊ inſtaurare ſarta tecta dom⁹. Et tulit
Joiada pōtifex gazophylaciū vnū:aperuitq; foramē de-
ſup:⁊ poſuit illud iuxta altare ad dextrā ingrediētiū do
mū dn̄i: mittebātq; ī eo ſacerdotes ꝗ cuſtodiebāt oſtia:
oēm pecuniā que deferebat̄ ad tēplū dn̄i. Cūq; viderēt
nimiā pecuniā eſſe in gazophylacio: aſcendebat ſcriba re
gis ⁊ pōtifex:effundebātq;:⁊ numerabāt pecuniam:que
inueniebat̄ in domo dn̄i:⁊ dabant eā iuxta numerū atq;
menſurā in manu eoꝝ:ꝗ preerāt cemētariis dom⁹ dn̄i.
C Qui impēdebant eā in fabris lignoꝝ: et in cementariis
his qui operabātur in domo domini:⁊ ſarta tecta facie-
bant:⁊ in his qui cedebat ſaxa:⁊ vt emerent ligna ⁊ lapi
des qui excidebantur:ita vt impleretur inſtauratio do-
mus dn̄i ī vniuerſis:que indigebāt expēſa ad muniendā
domum. Verūtamē nō fiebant ex eadē pecunia hydrie
tēpli domini:⁊ fuſcinule ⁊ thuribula ⁊ tube ⁊ omne vas
aureū ⁊ argenteū: de pecunia que inferebatur ī tēplum
domini. His enim qui faciebāt opus:dabatur:vt inſtau
raretur tēplum dn̄i:⁊ non fiebat ratio his hominibus:
qui accipiebant pecuniā:vt diſtribuerent eā artificibus:
ſed in fide tractabāt eā. Pecuniā vero pro delicto:⁊ pe- D
cuniā pro peccatis:nō inferebāt ī tēplum dn̄i:quia ſacer
dotū erat. Tūc aſcēdit Hazael rex Syrie:⁊ pugnabat
cōtra Geth:cepitq; eā:⁊ direxit faciē ſuā:vt aſcēderet in
Jeruſalē. Quāobrē tulit Joas rex Juda oīa ſanctifica-
ta:que cōſecrauerat Joſaphat:⁊ Jorā:⁊ Ochozias pa-
tres ei⁹ reges iuda:⁊ que ipe obtulerat:⁊ vniuerſum ar
gentū qđ īueniri potuit ī theſauris tēpli dn̄i:et ī palatio
regis:miſitq; hazaeli regi ſyrie:⁊ receſſit ab Jeruſalem.
Reliqua aūt ſermonū Joas:⁊ vniuerſa que fecit: nōne
hec ſcripta ſunt ī libro vboꝝ dieꝝ regū Juda? Surrexe
rūt aūt ſerui ei⁹:⁊ cōiurauerūt inter ſe:ꝑcuſſerūtq; ioas
ī domo mello ī deſcēſu ſela. Joſachar nāq; fili⁹ ſemaath
⁊ ioſabad fili⁹ ſomer ſerui ei⁹:ꝑcuſſerūt eū:⁊ mortu⁹ eſt.
Et ſepelierūt eū cū patrib⁹ ſuis ī ciuitate Dauid:regna
uitq; Amaſias fili⁹ ei⁹ pro eo. XIII.

Anno viceſimotertio Joas filii ochozie regis A
iude: regnauit Joachaz fili⁹ iehu ſup iſrael
in ſamaria decē ⁊ ſeptē annis:⁊ fecit malum
corā dn̄o. Secutuſq; eſt peccata Jeroboam
filii Nabat:ꝗ peccare fecit iſrael:⁊ nō declinauit ab eis.
Iratuſq; eſt furor dn̄i cōtra iſrael:⁊ tradidit eos in ma-
nu Hazael regis Syrie:⁊ in manu benadad filii hazael
cunctis diebus. Depcatus eſt aūt ioachaz faciē dn̄i:⁊ au
diuit eū dn̄s. Vidit eñ anguſtiā Iſrael:quia attriuerat
eos rex ſyrie. Et dedit dn̄s ſaluatorē iſraeli:⁊ liberatus
eſt de manu regis Syrie:habitauerūtq; filii iſrael in ta-
bernaculis ſuis:ſicut heri ⁊ nudiuſtertius. Verūtamen B
nō receſſerūt a pctis dom⁹ ieroboā:ꝗ peccare fecit iſrael
ſed ī ipis ambulauerūt. Siq̄dē ⁊ luc⁹ ꝑmāſit ī ſamaria:
⁊ nō ſunt derelicti ioachaz de pplo:niſi ꝗnquagita eqtes
⁊ decē curr⁹:et decē millia peditū. Interfecerat eñ eos
rex Syrie:⁊ redegerat ꝗſi puluerē ī tritura aree. Reli
qua aūt ſermonū ioachaz:⁊ vniuerſa que fecit:⁊ fortitu
do ei⁹:nōne hec ſcripta ſunt ī libro ſermonū dieꝝ regum
iſrael? Dormiuitq; ioachaz cū patrib⁹ ſuis:⁊ ſepelierūt
eū ī ſamaria:regnauitq; ioas fili⁹ ei⁹ ꝓ eo. Anno triceſi-
moſeptimo ioas regis iuda:regnauit ioas filius ioachaz
ſup iſrael ī ſamaria ſedecim annis:⁊ fecit qđ malū eſt in
cōſpectu dn̄i. Nō declinauit ab oībus pctis ieroboā filii C
nabat:ꝗ peccare fecit iſrael:ſed in ipis ambulauit. Reli
qua autē ſermonū ioas:⁊ vniuerſa que fecit:⁊ fortitudo
eius ꝗmodo pugnauerit contra amaſiā regē iuda:nōne
hec ſcripta ſunt ī libro ſermonū dieꝝ regū iſrael? Et dor
miuit ioas cū patribus ſuis:ieroboā aūt ſedit ſup ſoliū
eius. Porro ioas ſepultus eſt ī ſamaria cū regibus iſra-
el:eliſeus aūt egrotabat īfirmitate: qua ⁊ mortuus eſt.
Deſcēditq; ad eum ioas rex iſrael:⁊ flebat corā eo:dice- ſupra.2.b
batq;:Pater mi:pater mi:currus iſrael ⁊ auriga eius.
Et ait illi eliſeus:Affer arcū ⁊ ſagittas. Cūq; attuliſſet
ad eū arcū ⁊ ſagittas:dixit ad regē iſrael: Pone manuz
tuā ſup arcū. Et cū poſuiſſet ille manū ſuā:ſuppoſuit eli
ſeus manus ſuas manibus regis:⁊ ait:Aperi feneſtram
orientalē. Cūq; aperuiſſet:dixit eliſeus: iace ſagittā. Et
iecit. Et ait eliſeus:Sagitta ſalutis dn̄i:et ſagitta ſalu D
tis cōtra ſyriā:ꝑcutieſq; ſyriā ī aphec:donec cōſumas eā.
Et ait:Tolle ſagittas. Qui cū tuliſſet:rurſum dixit ei:
Percute iaculo terrā. Et cū ꝑcuſſiſſet trib⁹ vicibus: et
ſtetiſſet:iratus eſt vir dei cōtra eū:⁊ ait: Si ꝑcuſſiſſes ꝗn
quies:aut ſexies:ſiue ſepties:ꝑcuſſiſſes ſyriā vſq; ad con
ſummationē. Nūc aūt tribus vicibus ꝑcuties eā. Mor Eccl.48b
tuus eſt ergo eliſe⁹:⁊ ſepelierūt eū. Latrūculi aūt de moab
venerunt in terrā in ipſo anno. Quidam autem ſepelien
tes hominem viderūt latrūculos:⁊ proiecerūt cadauer
in ſepulchro eliſei. Quod cū tetigiſſet oſſa eliſei: reuixit

homo:⁊ ſtetit ſuꝑ pedes ſuos. Igitur hazael rex ſyꝛie: af
flixit Iſrael cũctis diebꝰ Ioachaz. Et miſertꝰ eſt dñs
eoꝛũ: et reuerſus eſt ad eos ꝑpter pactũ ſuũ: qđ habebat
cũ Abꝛaam ⁊ Iſaac ⁊ Iacob: et noluit diſperdere eos:
neqꝫ pꝛoijcere penitꝰ vſqꝫ ĩ pꝛeſens tẽpus. Moꝛtuꝰ eſt
aũt Hazael rex Syꝛie: ⁊ regnauit Benadad filius eius
pꝛo eo. Poꝛro Ioas filius Ioachaz: tulit vꝛbes de ma
nu benadad filij Hazael: ꝗs tulerat de manu Ioachaz
patris ſui iure pꝛelij. Tribꝰ vicibus percuſſit eũ Ioas:
⁊ reddidit ciuitates Iſraeli. XIIII.

A N anno ſecũdo Ioas filij ioachaz regꝭ iſrael
regnauit Amaſias filius Ioas regis Iuda.
Uigintiquinqꝫ annoꝛũ erat: cũ regnare coe-
piſſet. Uiginti aũt ⁊ nouẽ annis regnauit in
Ieruſalem. Nomen matris eius Ioaden de Ieruſalẽ.
Et fecit rectũ coꝛã dño: verũtamen nõ vt Dauid pater
B eiꝰ. Iuxta oĩa que fecit Ioas pater ſuus fecit: niſi tantũ
hoc: qđ excelſa nõ abſtulit. Adhuc em̃ populꝰ adolebat ⁊
immolabat incẽſum ĩ excelſis. Cũqꝫ obtinuiſſet regnũ:
percuſſit ſeruos: q̃ interfecerãt regẽ patrẽ ſuũ: filios aũt
eoꝝ: q̃ occiderãt nõ occidit: iuxta verbũ qđ ſcriptũ eſt in
libꝛo legis Moyſi: ſicut pꝛecepit dñs: dicens: Non mo
rientur patres pꝛo filijs: neqꝫ filij pꝛo patribꝰ: ſed vnuſ-
quiſqꝫ in peccato ſuo moꝛiet̃. Ipe ꝑcuſſit Edom in valle
ſalinaꝝ decẽ millia: ⁊ apphẽdit petrã ĩ pꝛelio: vocauitqꝫ
Heb. ioc theel. nomẽ eiꝰ *iethiel: vſqꝫ ĩ pꝛeſentẽ diẽ. Tũc miſit amaſias
2 par. 36 a nũcios ad ioas filiũ ioachaz: filij iehu regis iſrael: dicẽs:
Ueni: ⁊ videamꝰ nos. Remiſitqꝫ ioas rex iſrael ad ama
C ſiam regẽ iuda: dicẽs: Carduus libani miſit ad cedrom:
q̃ eſt ĩ libano: dicẽs: Da filiã tuã filio meo vxoꝛẽ. Trãſie-
rũtqꝫ beſtie ſaltꝰ: que ſunt in libano: ⁊ cõculcauerũt car
duum. Percutiẽs inualuiſti ſuꝑ edom: ⁊ ſubleuauit te
coꝛ tuũ. Cõtẽtus eſto gloꝛia: ⁊ ſede ĩ domo tua. Quare
pꝛouocas malũ: vt cadas tu ⁊ Iudas tecũ? Et nõ acq̃e-
uit amaſias. Aſcẽditqꝫ ioas rex iſrael: ⁊ viderũt ſe ipſe ⁊
amaſias rex iuda ĩ bethſames oppido iude. Percuſſuſ-
qꝫ eſt iuda coꝛã iſrael: ⁊ fugerũt vnuſquiſqꝫ in tabernacu
D la ſua. Amaſiã vero regẽ Iuda filiũ Ioas filij Ochozie ce
pit Ioas rex Iſrael in bethſames: ⁊ adduxit eũ in Ieru
ſalẽ. Et interrupit murũ Ieruſalẽ: a poꝛta effraim vſqꝫ
ad poꝛtã anguli: quadringẽtis cubitis. Tulitqꝫ om̃e au
rũ ⁊ argentũ: ⁊ vniuerſa vaſa que inuenta ſunt in domo
dñi: ⁊ in theſauris regis ⁊ obſides: ⁊ reuerſus eſt ĩ ſama
riam. Reliqua aũt verboꝝ Ioas que fecit: et foꝛtitudo
eius: qua pugnauit cõtra Amaſiã regẽ Iuda: nõne hec
ſcripta ſunt in libꝛo ſermonũ dieꝝ regũ Iſrael? Doꝛmi-
uitqꝫ Ioas cũ patribꝰ ſuis: ⁊ ſepultꝰ eſt in Samaria cũ
regibꝰ Iſrael: ⁊ regnauit Ieroboam filiꝰ eiꝰ pꝛo eo. Ui
xit aũt Amaſias filiꝰ Ioas rex Iuda: poſtq̃ moꝛtuꝰ eſt
E Ioas filiꝰ ioachaz regis Iſrael vigintiq̃nqꝫ annis. Re
liqua aũt ſermonũ Amaſie: nõne hec ſcripta ſunt ĩ libꝛo
ſermonũ dieꝝ regũ Iuda? Factaqꝫ eſt cõtra eũ coniura-
ratio in Ieruſalẽ: at ille fugit in lachis. Miſerũtqꝫ poſt
eũ ĩ lachis: ⁊ interfecerũt eũ ibi: ⁊ aſpoꝛtauerũt ĩ equis:
2 par. 26 a ſepultuſqꝫ eſt in Ieruſalem cũ patribus ſuis in ciuitate
Dauid. Tulit aũt vniuerſus populus iude azariam an
F nos natũ ſedecim: ⁊ cõſtituerũt eũ regẽ ꝑ patre eiꝰ ama
ſia. Ipſe edificauit hailam: et reſtituit eam iude: poſtq̃
doꝛmiuit rex cum patribus ſuis. Anno quintodecimo
Amaſie filij Ioas regis Iuda: regnauit Ieroboam fi-
lius Ioas regis Iſrael in ſamaria quadraginta ⁊ vno
anno: et fecit quod malum eſt coꝛam domino. Nõ receſ
ſit ab omnibus peccatis Ieroboam filij Nabat: qui pec
care fecit Iſrael. Ipſe reſtituit terminos Iſrael ab in-
troitu Hemath vſqꝫ ad mare ſolitudinis: iuxta ſermo-
nẽ domini dei Iſrael: quem locutus eſt per ſeruũ ſuum
G Ionã filiũ Amithai ꝓphetã: q̃ erat de Geth: que eſt ĩ he
pher. Uidit em̃ dñs afflictionẽ iſrael amarã nimis: et q̃
conſumpti eſſent: vſqꝫ ad clauſos carceris ⁊ extremos: ⁊
non eſſet q̃ auxiliaret̃ Iſrael. Nec locutꝰ eſt dñs: vt dele
ret nomẽ iſrael de ſub celo: ſed ſaluauit eos ĩ manu iero-
boam filij Ioas. Reliqua aũt ſermonũ Ieroboã: ⁊ vni-
uerſa que fecit: ⁊ foꝛtitudo eius qua pꝛeliatus eſt: ⁊ quo
modo reſtituit Damaſcũ ⁊ Hemath Iude ĩ Iſrael: nõ-
ne hec ſcripta ſunt in libꝛo ſermonũ dierũ regum iſrael?
Doꝛmiuitqꝫ Ieroboam cũ patribus ſuis regibꝰ iſrael:
⁊ regnauit Zacharias filiꝰ eiꝰ pꝛo eo. XV.

A Nno viceſimoſeptimo Ieroboam regꝭ iſrael A
regnauit Azarias filius Amaſie regis Iuda.
Sedecim annoꝛũ erat: cũ regnare coepiſſet: et
q̃nquagintaduobꝰ annis regnauit in Ieruſa
lẽ. Nomẽ matris eiꝰ Iechelia de ieruſalẽ. Fecitqꝫ quod
erat placitũ coꝛã dño: iuxta oĩa que fecit amaſias pater
eiꝰ: verũtamen excelſa nõ eſt demolitꝰ. Adhuc populꝰ ſa
crificabat: ⁊ adolebat incẽſum ĩ excelſis. Percuſſit autẽ
dñs regẽ: ⁊ fuit lepꝛoſus vſqꝫ in diẽ moꝛtis ſue: ⁊ habita
bat in domo libera ſeoꝛſum. Ionathan vero filiꝰ regis gu
bernabat palatiũ: ⁊ iudicabat ppl'm terre. Reliqua aũt
ſermonũ Azarie: ⁊ vniuerſa q̃ fecit: nõne hec ſcripta ſunt
in libꝛo verboꝛũ dierũ regũ Iuda? Et doꝛmiuit azarias
cũ patribꝰ ſuis: ſepelierũtqꝫ eũ cũ maioꝛibꝰ ſuis ĩ ciuita-
te Dauid: ⁊ regnauit Ionathan filiꝰ eiꝰ ꝑ eo. Anno tri- B
ceſimooctauo Azarie regis Iude: regnauit Zacharias
filiꝰ Ieroboam ſuꝑ Iſrael ĩ Samaria ſex mẽſibꝰ: ⁊ fecit
quod malũ eſt coꝛã dño: ſicut fecerãt patres eiꝰ. Nõ re-
ceſſit a peccatis Ieroboam filij Nabat: q̃ peccare fecit
Iſrael. Cõiurauit aũt cõtra eũ Sellũ filiꝰ Iabes: ꝑcuſ-
ſitqꝫ eũ palã: ⁊ interfecit: regnauitqꝫ ꝑ eo. Reliqua aũt
verboꝝ zacharie: nõne hec ſcpta ſunt ĩ libꝛo ſermonũ dieꝝ
regũ iſrael? Iſte eſt ſermo dñi: quẽ locutꝰ eſt ad iehu: di C
cẽs: Filij tui vſqꝫ ad quartã generationẽ ſedebũt de te ſu
per thꝛonũ Iſrael. Factũqꝫ eſt ita. Sellũ filiꝰ Iabes re-
gnauit triceſimonono anno Azarie regis iude. Regna
uit aũt vno mẽſe ĩ Samaria. Et aſcẽdit manahem filiꝰ
gaddi de therſa: venitqꝫ in Samariã: ⁊ ꝑcuſſit ſellũ filiũ
Iabes ĩ ſamaria: ⁊ interfecit eũ: regnauitqꝫ pꝛo eo. Re-
liqua aũt verboꝛũ ſellũ: ⁊ cõiuratio eiꝰ: per quã tetendit
inſidias: nõne hec ſcripta ſunt in libꝛo ſermonũ dierũ re-
gum Iſrael? Tũc ꝑcuſſit Manahem Thapſam: ⁊ oẽs D
qui erãt ĩ ea: ⁊ terminos eiꝰ de therſa. Noluerãt em̃ ape
rire ei. Et interfecit oẽs pꝛegnãtes eiꝰ: ⁊ ſcidit eas. An
no triceſimonono Azarie regis Iude regnauit Mana
hem filiꝰ gaddi ſuꝑ iſrael decẽ annis ĩ ſamaria: fecitqꝫ qđ
erat malũ coꝛã dño. Nõ receſſit a peccatis Ieroboam fi
lij Nabat: q̃ peccare fecit Iſrael cũctis diebꝰ eiꝰ. Ueme
bat Phul rex Aſſyꝛioꝝ in Therſa: ⁊ dabat Manahem
phul mille talẽta argẽti: vt eſſet ei in auxiliũ: ⁊ firmaret
regnũ eiꝰ. Indixitqꝫ Manahem argentũ ſuꝑ iſrael cũ-
ctis potẽtibꝰ ⁊ diuitibꝰ: vt daret regi aſſyꝛioꝝ q̃nquagĩ- E
ta ſiclos argẽti ꝑ ſingulos. Reuerſuſqꝫ eſt rex aſſyꝛioꝝ
⁊ nõ eſt moꝛatꝰ ĩ Therſa. Reliqua aũt ſermonũ Mana
hem: et vniuerſa que fecit: nõne hec ſcripta ſunt in libꝛo
ſermonũ dierũ regũ iſrael? Et doꝛmiuit Manahem cũ
patribꝰ ſuis. Regnauitqꝫ phacehia filiꝰ eiꝰ ꝑ eo. Anno
quinquageſimo Azarie regis Iude: regnauit phacehia
filiꝰ Manahem ſuꝑ Iſrael ĩ Samaria biennio: et fecit:
qđ erat malũ coꝛã dño: nõ receſſit a peccatis Ieroboam
filij Nabat: q̃ peccare fecit Iſrael. Cõiurauit aũt aduer
ſus eũ phacee filiꝰ Romelie dux eiꝰ: ⁊ ꝑcuſſit eũ ĩ ſama-
ria in turre domꝰ regie iuxta Argob: ⁊ iuxta arieh: et cũ
eo quinquaginta viros de filijs galaaditarũ: ⁊ interfecit
eũ: regnauitqꝫ pꝛo eo. Reliqua aũt ſermonũ phacehia: ⁊
vniuerſa que fecit: nõne hec ſcripta ſunt in libꝛo ſermo- F
num dierũ regũ Iſrael? Anno quinquageſimoſecundo
Azarie regis Iude: regnauit phacee filius Romelie ſu
per Iſrael in Samaria vigĩti annis: ⁊ fecit: qđ erat ma
lum coꝛã dño. Nõ receſſit a peccatis Ieroboam filij na
bat: q̃ peccare fecit Iſrael. In diebꝰ phacee regis iſrael
venit Theglatphalaaſar rex Aſſur: ⁊ cepit ahion: ⁊ abel
domũ Maacha ⁊ Ianoe ⁊ Cedes ⁊ Aſoꝛ ⁊ Galaad et

Galileā: et vniuerſam terrā Nephthali:⁊ trāſtulit eas
in Aſſyrios. Cōiurauit autē:⁊ tetēdit inſidias Oſee fi-
lius Ela cōtra Phacee filiū Romelię:⁊ percuſſit eū:
et īterfecit:regnauitqꝫ pro eo viceſimo anno Ioathā fi-
lij Ozię. Reliq̄ autē ſermonū Phacee:⁊ vniuerſa quę
fecit:nonne hęc ſcripta ſunt in libro ſermonū dierū regū
B 2 par 27 a Iſrael? Anno ſecūdo Phacee filij Romelię regis Iſ-
rael:regnauit Ioathā filius Ozię regis Iuda. Vigin-
tiquīqꝫ annoꝝ erat:cū regnare cępiſſet:⁊ ſedecī ānis re
gnauit in Ieruſalē. Nomen matris eius Ieruſa filia
Sadoc. Fecitqꝫ qđ erat placitū corā dño. Iuxta omnia
quę fecit Ozias pater ſuus:operatꝰ ē:veruntamē excel-
ſa nō abſtulit. Adhuc populus īmolabat:⁊ adolebat in-
cēſum ī excelſis. Ipſe ędificauit portā domus dñi ſubli-
miſſimā. Reliq̄ aūt ſermonū Ioathā:⁊ vniuerſa quę fe
cit:nonne hęc ſcripta ſunt ī libro ſermonū dieꝝ regū Iu
da? In diebus illis cępit dñs mittere ī Iudā Raſin re-
gem Syrię:⁊ Phacee filiū Romelię:⁊ dormiuit Ioa
thā cū patribꝰ ſuis:ſepultuſqꝫ ē cū eis ī ciuitate Dauid
patris ſui:⁊ regnauit Achaz filius eius pro eo. XVI.
A 2 par. 18 a Anno decimoſeptio Phacee filij Romelię:
regnauit Achaz filius Ioathā regis Iuda:
Vigīti annoꝝ erat Achaz:cū regnare cępiſ-
ſet:⁊ ſedecī annis regnauit in Ieruſalē. Nō
fecit quod erat placitū in cōſpectu dñi dei ſui:ſicut Da-
uid pater eius:ſed ambulauit ī vijs regū Iſrael. Inſup
⁊ filiū ſuū cōſecrauit:trāſferēs p ignē ſecundū idola gē-
tium:quę diſſipauit dñs corā filijs Iſrael. Immolabat
quoqꝫ victimas:et adolebat incenſum in excelſis:et in
Eſaie. 7. a collibus:et ſub omni ligno frondoſo. Tunc aſcendit
Raſin rex Syrię:⁊ Phacee filius Romelię rex Iſrael
in Ieruſalē ad p̄liandū. Cūqꝫ obſiderēt Achaz:nō va
luerūt ſupare eū. In tēpore illo reſtituit Rſin a rex Sy
rię Ailā Syrię:⁊ eiecit Iudęos de Aila. Et Idumęi:⁊
B Syri venerūt ī Ailā:⁊ habitauerūt ibi vſqꝫ ī diē hāc:mi
ſit aūt Achaz nūcios ad Teglath phalaaſar regē Aſſyri
orū:dicēs:Seruus tuus:⁊ filius tuus ego ſum. Aſcēde
⁊ saluū me fac de manu regis Syrię:et de manu regis
iſrael:q̄ cōſurrexerūt aduerſum me. Et cū collegiſſet ar
gētū ⁊ aurū:qđ inueniri potuit in domo dñi:⁊ in theſau
ris regis:miſit regi Aſſyriorū munera:q̄ ⁊ acquieuit vo-
lūtati eius. Aſcēdit aūt rex Aſſyriorū ī Damaſcū:⁊ vaſta
uit eā:⁊ trāſtulit habitatores eius Cirenē:Raſin autē
īterfecit. Perrexitqꝫ rex Achaz in occurſum Teglath
C phalaaſar regi Aſſyriorū ī Damaſcū. Cūqꝫ vidiſſet al-
tare Damaſci:miſit rex Achaz ad Vriā ſacerdotē exem-
plar eius:⁊ ſimilitudinē iuxta om̄e opus eius. Extru-
xitqꝫ Vrias ſacerdos altare. Iuxta oīa quę pręceperat
rex Achaz de Damaſco:ita fecit ſacerdos Vrias:donec
veniret rex Achaz de Damaſco. Cumqꝫ veniſſet rex de
Damaſco:vidit altare:⁊ veneratꝰ ē illud:aſcēditqꝫ:⁊ im
molauit holocauſta:⁊ ſacrificiū ſuū:⁊ libauit libamina:⁊
fudit ſanguinē pacificoꝝ:quę obtulerat ſuper altare.
Porro altare ęreū:quod erat corā dño:trāſtulit de fa-
cie tēpli:⁊ de loco altarꝭ:⁊ de loco tēpli dñi:poſuitqꝫ il-
lud ex latere altarꝭ ad aq̄lonē. Pręcepit q̄qꝫ rex Achaz
Vrię ſacerdoti:dicēs:Sup altare maius offer holocau
ſtū matutinū:⁊ ſacrificiū veſpertinū:⁊ holocauſtū regis:
et ſacrificia eius:⁊ holocauſtū vniuerſi populi terrę:⁊ ſa
crificia eorū:⁊ libamina eorū:⁊ omnē ſanguinē holocau
D ſti:⁊ vniuerſum ſanguinē victię ſup illud effundes. Alta
re vo ęreū erit paratū ad volūtatē meā. Fecit igiť Vrias
ſacerdos iuxta om̄ia:quę pręceperat ei rex Achaz. Tulit
aūt rex Achaz cęlatas baſes:⁊ luterē:q̄ erat deſup:⁊ ma
re depoſuit de bobus ęreis:q̄ ſuſtētabāt illud:et poſuit
ſup pauimētū ſtratū lapide. Muſach q̄qꝫ ſabbati:quod
ędificauerat in tēplo:⁊ īgreſſum regis exteriꝰ cōuertit ī
tēplū dñi ꝓpter regē Aſſyriorū. Reliq̄ autē verborum
Achaz:⁊ omnia quę fecit:nonne hęc ſcripta ſunt in libro
ſermonum dierum regū Iuda? Dormiuitqꝫ Achaz cum
patribus ſuis:⁊ ſepultus eſt cum eis in ciuitate Dauid:
et regnauit Hezechias filius eius pro eo. XVII.
Anno duodecio Achaz regis Iuda:regna-
uit Oſee filius Ela in Samaria ſup Iſrael A
nouē annis:fecitqꝫ malū corā dño:ſed non
ſicut reges Iſrael:q̄ ante eū fuerāt. Cōtra
hūc aſcēdit Salmanaſar rex Aſſyriorū:⁊ fa
ctus ē ei Oſee ſeruus:reddebatqꝫ illi tributa. Cūqꝫ de-
p̄hēdiſſet rex Aſſyriorū Oſee:quod rebellare nitēs mi-
ſiſſet nūcios ad Sua regē Aegypti:ne pręſtaret tribu-
ta regi Aſſyriorū:ſicut ſingulis annis ſolitus erat:obſe
dit eū:⁊ victū miſit in carcerē:peruagatuſqꝫ eſt omnem
terrā:⁊ aſcēdēs Samariā:obſedit eā tribus annis. An-
no autē nono Oſee:cępit rex Aſſyriorū Samariā:⁊ trā
ſtulit Iſrael in Aſſyrios:poſuitqꝫ eos in Ailam:et in
Abor iuxta fluuiū Gozan:ī ciuitatibꝰ Medorū. Factū
eſt enī:cū peccaſſent filij Iſrael dño deo ſuo:qui eduxe-
rat eos de terra Aegypti de manu Pharaonis regis
Aegypti:coluerūt deos alienos:et ambulauerūt iuxta
ritū gentiū:quas cōſumpſerat dñs in cōſpectu filiorum
Iſrael:⁊ regū Iſrael:quia ſimiliter fecerant:⁊ irritaue- B
runt filij Iſrael verbis nō rectis dominū deū ſuū:⁊ ędi-
ficauerūt ſibi excelſa in cūctis vrbibus ſuis a turre cuſto-
dū vſqꝫ ad ciuitatē munitā. Fecerūtqꝫ ſibi ſtatuas ⁊ lu-
cos in om̄i colle ſublimi:⁊ ſubter om̄e lignū nemoroſum
et adolebāt ibi incēſum ſuper aras ī morē gentiū:quas
tranſtulerat dñs a facie eorū. Feceruntqꝫ verba peſſima Hier. 25 b
irritātes dominū:⁊ coluerūt īmundicias:de q̄bus pre-
cepit eis dñs:ne facerēt verbum hoc. Et teſtificatus eſt
dominus in Iſrael:⁊ in Iuda per manum omniū pro-
phetarum et vidētium:dicens:Reuertimini a vijs ve-
ſtris peſſimis:⁊ cuſtodite pręcepta mea et ceremonias:
iuxta omnē legem quam pręcepi patribus veſtris:et ſi-
cut miſi ad vos in manu ſeruorū meorū prophetarum.
Qui non audierunt:ſed indurauerunt ceruicē ſuam iu C
xta ceruicē patrum ſuorum:qui noluerunt obedire do-
mino deo ſuo:et abiecerunt legitima eius:et pactum
quod pepigit cum patribus eorum:⁊ teſtificatiōes qui-
bus cōteſtatus ē eos:ſecutiqꝫ ſunt vanitates:⁊ vane ege
runt:⁊ ſecuti ſunt gētes quę erant per circuitum eorū:
ſuper quibus pręceperat dominus eis:vt non facerent:
ſicut ⁊ illę faciebant. Et dereliquerunt omnia pręcepta
dñi dei ſui. Fecerūtqꝫ ſibi cōflatiles duos vitulos et lu-
cos:⁊ adorauerūt vniuerſam militiā cęli:ſeruierūtqꝫ
Baal:⁊ conſecrauerūt filios ſuos:⁊ filias ſuas per ignē.
Et diuinationibus inſeruiebant et augurijs:et tradi-
derunt ſe:vt facerent malum coram domino:et irrita-
rent eum. Iratuſqꝫ eſt dominus vehementer Iſraeli:et
abſtulit eos a cōſpectu ſuo:et non remanſit niſi tribus
Iuda tātummodo. Sed nec ipſe Iuda cuſtodiuit mā-
data domini dei ſui:veruntamen errauit et ambulauit
in erroribus Iſrael:quos operatus fuerat. Proiecitqꝫ D
dominus omne ſemen Iſrael:et afflixit eos:et tradidit
eos in manu diripientiū:donec proijceret eos a facie ſua
ex eo iam tēpore:quo ſciſſus eſt Iſrael a domo Dauid:
et conſtituerunt ſibi regem Ieroboam filium Nabat.
Separauit enim Ieroboam Iſrael a domino deo:et
peccare eos fecit peccatum magnum. Et ambulauerūt
filij Iſrael in vniuerſis peccatis Ieroboam quę fece-
rat:et nō receſſerūt ab eis:vſquequo dominus auferret
Iſrael a facie ſua:ſicut locutus fuerat ī manu omnium
ſeruorum ſuorum prophetarum. Trāſlatuſqꝫ eſt Iſra-
el de terra ſua in Aſſyrios vſqꝫ in diem hanc. Adduxit
autē rex Aſſyriorum viros de Babylone:et de Cutha:
et de Aua:et de Hemath:et de Sepharuaim:et colloca
uit eos in ciuitatibus Samarię pro filijs Iſrael:q̄ poſ-
ſederunt Samariā:⁊ habitauerūt ī vrbibus eiꝰ. Cumqꝫ
ibi habitare cępiſſent:non timebāt dñm:⁊ īmiſit eis do
minus leones:qui īterficiebāt eos. Nunciatūqꝫ eſt regi
Aſſyriorū:⁊ dictū:Gētes q̄s trāſtuliſti:⁊ habitare feci- E

sti in ciuitatibus Samarie:ignorāt legitīa dei terre: et
īmisit in eos dñs leones:⁊ ecce interficiūt eos:eo ꝙ igno
rent ritū dei terre. Precepit aūt rex Aſſyriorū: dicens:
Ducite illuc vnū de ſacerdotibus:q̄s īde captiuos addu
xiſtꝭ:vt vadat:⁊ habitet cū eis:⁊ doceat eos legitima dei
terre. Igiẜ cū veniſſet vnus de ſacerdotibꝰ his:qui capti
ui ducti fuerāt de Samaria:habitauit ī Bethel:⁊ doce
F bat eos q̄modo colerēt dominū. Et vnaqueqꝫ gens fa-
bricata ē deū ſuū. Poſuerūtqꝫ eos ī phanꝭ excelſis: que
fecerāt Samaritę gēs:⁊ gens ī vrbibus ſuis: ī q̄bus ha
bitabāt. Viri eñ Babilonij fecerūt Sochot Benoth.
Viri aūt Cuthei fecerūt Nergel:⁊ viri ꝺ Hemath fece
rūt Aſima. Porro Auei fecerūt Nibahas ⁊ Tharthac
Hi aūẜ q̄ erāt ꝺ Sepharuai:cōburebāt filios ſuos igni:
Adramelech et Anamelech dijs Sepharuaī:ꝺt nihilo-
minus colebāt dñm. Fecerūt autē ſibi de nouiſſimis ſa-
cerdotes excelſorū:⁊ ponebāt eos in phanis ſublimibus
Et cū dñm colerēt: dijs quoqꝫ ſuis ſeruiebāt iuxta con-
ſuetudinē gētiū: de q̄bꝰ trāſlati fuerāt Samariā. Vſqꝫ
in p̄ſentē diē morē ſequūẜ antiquū: nō timēt dñm:neqꝫ
cuſtodiūt ceremonias eius:atqꝫ iudicia ⁊ legē ⁊ māda-
tum: qđ preceperat dñs filijs Iacob: quē cognomina
uit Iſrael: ⁊ ꝑcuſſerat cū eis pactū: et mandauerat eis:
G dicens: Nolite timere deos alienos: ⁊ nō adoretis eos:
neqꝫ colatis eos:⁊ nō īmoletis eis:ſed dñm deū veſtrum
qui eduxit vos de terra Aegypti in fortitudine magna:
⁊ in brachio extēto:ipm timete:⁊ illū adorate:⁊ ipi īmo
late. Ceremonias q̄qꝫ: ⁊ iudicia ⁊ legē ⁊ mādatū:quod
ſcripſit vobꝭ cuſtodite:vt faciatꝭ cūctꝭ diebꝰ:⁊ nō timea
tis deos alienos: ⁊ pactū qđ ꝑcuſſit vobiſcū:nolite obli-
uiſci:nec colatꝭ deos alienos: ſed dñm deū veſtrū timete
⁊ ipſe eruet vos de manu oīm inimicorum veſtrorū. Illi
v̊o nō audierūt: ſed iuxta cōſuetudinē ſuā priſtinā per-
petrabāt. Fuerūt igiẜ gētes iſtę timētes q̄dē dñm: ſ3 ni
hilominus ⁊ idolꝭ ſuis ſeruiētes. Nā filij eoꝝ ⁊ nepotes
ſicut fecerūt p̄res ſui:ita faciūt vſqꝫ ī p̄ſentē diē. XVIII
A Anno tertio Oſee filij Ela regis iſrael:regna
2.pa.29 c uit Hezechias filius Achaz regis Iuda. Vi-
gintiquīqꝫ annorū erat:cū regnare cępiſſet:⁊
vigītinouē annis regnauit in Ieruſalē. No
men matris eius Abi filia Zacharię: fecitqꝫ qđ erat bo-
nū corā dño: iuxta oīa que fecerat Dauid pater eius.
Ipſe diſſipauit excelſa:⁊ cōtriuit ſtatuas: ⁊ ſuccidit lu-
cos:cōfregitqꝫ ſerpentē ęneū:quē fecerat Moyſes. Si-
quidē vſqꝫ ad illđ tēpus filij Iſrael adolebāt ei īcēſum.
B Vocauitqꝫ nomē eius Nehoſthā. Et in dño deo Iſrael
ſperauit. Itaqꝫ poſt eū nō fuit ſimilis ei de cūctis regibꝰ
Iuda:ſed neqꝫ in his qui ante eū fuerūt:⁊ adheſit dño:⁊
nō receſſit a veſtigijs eius:fecitqꝫ mādata eius:que pre-
ceperat dñs Moyſi: vnde ⁊ erat dñs cū eo: ⁊ in cūctis
ad que ꝓcedebat:ſapiēter ſe agebat. Rebellauit quoqꝫ
cōtra regē Aſſyriorū:⁊ nō ſeruiuit ei. Ipſe ꝑcuſſit Phi
liſteos vſqꝫ ad Gazam:⁊ omnes terminos eoꝝ:⁊ a tur-
C re cuſtodū vſqꝫ ad ciuitatē munitā. Anno quarto regis
Hezechię: qui erat annus ſeptīus Oſee filij Ela regis iſ
rael:aſcēdit Salmanaſar rex Aſſyriorū Samariā:⁊ op-
pugnauit eā: ⁊ cepit. Nam poſt annos tres:anno ſexto
Hezechię:id eſt nono anno Oſee regis Iſrael:capta eſt
Samaria: ⁊ trāſtulit rex Aſſyriorū Iſrael in Aſſyrios:
collocauitqꝫ eos in Ala:⁊ in Habor fluuijs Gozan in ci
2 pa.32.a uitatibꝰ Medorū: quia nō audierunt vocē dñi dei ſui:
eccl. 48.c ſed pretergreſſi ſunt pactū eius. Oīa que preceperat
Eſaie 36. Moyſes ſeruus dñi:nō audierūt: neqꝫ fecerunt. Anno
quartodecimo regꝭ Hezechię:aſcēdit Sennacherib rex
Aſſyriorum ad vniuerſas ciuitates Iuda munitas: ⁊ ce
pit eas. Tunc miſit Hezechias rex Iuda nūcios ad re-
gem Aſſyriorū in Lachis:dicēs: Peccaui:recede a me:
et omne quod impoſueris mihi feram. Indixit itaqꝫ rex
Aſſyriorū Hezechię regi Iudę:trecēta talēta argēti: ⁊
D trigita talēta auri. Deditqꝫ Hezechias oē argentum
qđ repertū fuerat in domo dñi:⁊ in theſauris regis. In
tēpore illo cōfregit Hezechias valuas tēpli domini:⁊ la
minas auri:quas ipſe affixerat:⁊ dedit eas regi Aſſyrioꝝ
Miſit autē rex aſſyriorū Tarthan:⁊ Rabſarī:⁊ Rab-
ſacen de Lachis ad regē Hezechiā cū manu valida Ie-
ruſalē. Qui cū aſcēdiſſent venerunt Ieruſalē: et ſtete-
rūt iuxta aqueductū piſcinę ſuperioris: que ē ī via agri
fullonis: vocauerūtqꝫ regē. Egreſſus eſt aūt ad eos Eli
achim filius Helchię prepoſitus domus:⁊ Sebna ſcri-
ba:⁊ Ioach filius Aſaph a cōmentarijs: dixitqꝫ ad eos
E Rabſaces: Loquimini Hezechię: Hec dicit rex magnꝰ
rex Aſſyriorū: Que eſt iſta fiducia qua niteris? Forſitan
iniſti cōſiliū:vt prepares te ad preliū. In quo cōfidis:vt
audias rebellare? An ſperas in baculo arūdineo atqꝫ cō-
fracto Aegypto? Sup quē ſi incubuerit homo:cōminu
tus ingrediéẜ manū eius: ⁊ ꝑforabit eam. Sic eſt Pha
rao rex Aegypti: oībus qui cōfidunt in ſe. Quod ſi di-
xeritꝭ mihi: In dño deo noſtro habemus fiduciā: nonne
iſte eſt cuiꝰ abſtulit Hezechias excelſa ⁊ altaria: ⁊ prece
pit Iudę et Ieruſalē: ante altare hoc adorabitꝭ ī Ie-
ruſalē? Nūc igiẜ trāſite ad dñm meū regē Aſſyriorū: et
dabo vobꝭ duo milia equoꝝ:⁊ videte:an habere valeatꝭ
F aſcēſores eorū. Et quō poteſtis reſiſtere ante vnū ſatra-
pā de ſeruis dñi mei minimis? An fiduciā habetis ī Ae-
gypto ꝓpter currus et equites? Nūquid ſine dñi volū-
tate aſcēdi ad locū iſtū: vt demolirer eū? Dominus di-
xit mihi: Aſcēde ad terrā hanc:et demolire eā. Dixerūt
aūt Eliachim filius Helchię: ⁊ Sebna ſcriba: ⁊ Ioach
Rabſaci: Precamur vt loquaris nobis ſeruis tuis Sy
riace:ſiquidē ītelligimus hāc linguā:⁊ nō loquarꝭ nobis
Iudaice audiēte populo:qui ē ſup murū. Reſponditqꝫ
eis Rabſaces:dicēs: Nūquid ad dñm tuū:⁊ ad te miſit
me dñs meus: vt loquerer ſermones hos: ⁊ nō potiꝰ ad
viros:qui ſedēt ſup murū:vt comedāt ſtercora ſua:⁊ bi-
bant vrinā ſuā vobiſcū? Stetit itaqꝫ Rabſaces:⁊ excla- 2.pa.32.e
G mauit voce magna Iudaice: ⁊ ait: Audite verba regis
magni:regis Aſſyriorū. Hec dicit rex: Nō vos ſeducat
Hezechias. Nō enim poterit eruere vos de manu mea:
neqꝫ fiduciam vobis tribuat ſup dñm: dicēs: Eruens li-
berabit nos dñs: ⁊ nō tradeẜ ciuitas hec in manu regis
Aſſyrioꝝ. Nolite audire Hezechiā. Hec enī dicit rex Aſ
ſyriorū: Facite mecū qđ vobis eſt vtile: ⁊ egredimini ad
me. Et comedet vnuſquiſqꝫ de vinea ſua:⁊ de ficu ſua:⁊
bibetis aquas de ciſternis veſtris: donec veniā:⁊ trāſfe-
rā vos in terrā: que ſimilis eſt terre veſtre: in terrā fru-
ctiferā:⁊ fertilē vini:terrā panis ⁊ vinearū:terrā oliuaꝝ
⁊ olei ac mellis:⁊ viuetis:⁊ nō moriemini:nolite audire
Hezechiā: q̄ nos decipit:dicēs: Dñs liberabit nos. Nū
quid liberauerūt dij gētiū terrā ſuā de manu regis Aſſy
riorū? Vbi eſt deus Hemath:⁊ Arphad? Vbi eſt deus
Sepharuaim: Ana ⁊ Aua? Nūquid liberauerūt Sama
riā de manu mea? Qui nā illi ſunt in vniuerſis dijs ter-
rarū: q̄ eruerūt regionē ſuā de manu mea:vt poſſit eru-
ere dñs Ieruſalē de manu mea? Tacuit itaqꝫ populus:
et nō reſpondit ei quicq̄. Siquidē preceptū regis acce-
perant:vt non reſpōderent ei. Venitqꝫ Eliachim filius
Helchię:p̄poſitꝰ domus:⁊ Sebna ſcriba.⁊ Ioah filius
Aſaph a cōmentarijs ad Hezechiam ſciſſis veſtibus:et
nūciauerunt ei verba Rabſacis. XIX.
Que cū audiſſet Hezechias rex:ſcidit veſtimē A
ta ſua: ⁊ opertus eſt ſacco: īgreſſuſqꝫ ē domū Eſa.37.a
dñi:⁊ miſit Eliachim prepoſitum domus et
Sebnā ſcribā: ⁊ ſenes de ſacerdotibus oper
tos ſaccis: ad Eſaiā ꝓphetā filiū Amos. Qui dixerunt:
Hec dicit Hezechias: Dies tribulatiōis:⁊ īcrepatiōis:
et blaſphemię dies iſte. Venerūt filij vſqꝫ ad partū:⁊ vi-
res nō habet parturiēs. Si forte audiat dñs deꝰ tuꝰ vni
uerſa verba Rabſacis:quē miſit rex Aſſyriorū dñs ſuus
vt exprobraret deū viuentē:⁊ argueret verbꝭ:que audi
uit dñs deus tuus:⁊ fac orationē pro reliquijs:que re-

perte ſunt. Venerūt ergo ſerui regis hezechię ad Eſaiā
Dixitq; eis Eſaias: Hęc dicetis dn̄o veſtro: Hęc dicit
dominꝰ: Nolite timere a facie ſermonū: q̄s audiſtꝭ qui
bus blaſphemauerūt pueri regꝭ Aſſyriorū me. Ecce ego
immittā ei ſpiritū: ⁊ audiet nunciū: ⁊ reuertetur in terrā
B ſuā: ⁊ deijciā eum gladio ī terra ſua. Reuerſus eſt ergo
Rabſaces: ⁊ inuenit regē Aſſyriorū expugnātē Lobnā.
Audierat enim: ꝙ receſſiſſet de Lachis. Cumq; au-
diſſet de Tharacha rege Aethiopię: dicētes: Ecce egreſ-
ſus eſt: vt pugnet aduerſum te: ⁊ ire cōtra eū: miſit nun-
cios ad hezechiā: dicēs: Hęc dicite Hezechię regi Iu-
da: Nō te ſeducat deus tuus: in quo habes fiduciā: neq;
dicas: Non tradet Ieruſalē in manus regis Aſſyrio-
rū. Tu enim ipſe audiſti quę fecerūt reges Aſſyriorum
C vniuerſis terris: quomodo vaſtauerūt eas. Num ergo
ſolus poteris liberari? Nūquid liberauerūt dij gentiū
ſingulos: quos vaſtauerūt patres mei: Gozā videlicet ⁊
Harā: ⁊ Reſeph: ⁊ filios Edē: q̄ erāt ī Thelaſſar? Vbi
eſt rex Hemath: ⁊ rex Arphat: ⁊ rex ciuitatꝭ ſepharuaī:
Ana: ⁊ Aua. Itaq; cū accepiſſet hezechias literas d̄ ma
nu nunciorū: ⁊ legiſſet eas: aſcēdit in domū dn̄i: ⁊ expā-
dit eas corā domino: ⁊ orauit in cōſpectu eius: dicens:
Domine deus Iſrael: qui ſedes ſuper Cherubim: tu es
deus ſolꝰ regū omniū terrę: tu feciſti cęlū ⁊ terrā: Incli
na aurē tuā et audi. Aperi domine oculos tuos: ⁊ vide:
et audi omnia verba Sennacherib: quę miſit vt expro-
D braret nobis deū viuentē. Vere domine diſſipauerūt re
ges Aſſyriorū gētes: ⁊ terras omniū: ⁊ miſerūt deos eo-
rum in ignē. Non enim erāt dij: ſed opera manuū homi
nū ex ligno ⁊ lapide: ⁊ ꝑdiderūt eos. Nunc igit̄ domine
deus noſter: ſaluos nos fac de manu eorū: vt ſciāt omnia
regna terrę: quia tu es dominus deus ſolus. Miſit aūt
Eſaias filiꝰ Amos ad Hezechiā: dicēs: Hęc dicit dn̄s
deus Iſrael: Quę deprecatus es me ſuper Sēnacherib
rege Aſſyriorū: audiui. Iſte eſt ſermo quē locutus eſt do
minus de eo: ſpreuit te: ⁊ ſubſannauit te virgo filia Siō
poſt tergum tuum caput mouit filia Ieruſalem. Cui
exprobraſti: ⁊ quē blaſphemaſti. Contra quē exaltaſti
vocem tuā: et eleuaſti in excelſum oculos tuos? Contra
E ſanctū Iſrael. Per manū ſeruorū tuoꝝ exprobraſti do-
mino: ⁊ dixiſti: In multitudine curruū meorū aſcēdi ex
celſa montiū: in ſummitate libani: ⁊ ſuccidi ſublimes ce
dros eius: ⁊ electas abietes illius. Et īgreſſus ſum vſq;
ad terminos eius: et ſaltū Carmeli eius ego ſuccidi. Et
bibi aquas alienas: et ſiccaui veſtigijs pedū meorū om̄es
aquas clauſas. Nūquid nō audiſti quid ab initio fecerī?
Ex diebꝰ antiq̄s plaſmaui illud: ⁊ nūc adduxi. Erūtq;
in ruinā colliū compugnātiū ciuitates munitę. Et qui
F ſedēt in eis: humiles manu. Cōtremuerūt ⁊ cōfuſi ſunt
facti ſunt velut foenū agri: ⁊ virēs herba tectoꝝ: q̄ are-
facta eſt antequā veniret ad maturitatē. Habitaculum
tuū: ⁊ egreſſum tuū: ⁊ introitū tuū: et viam tuā ego pre-
ſciui: ⁊ furorē tuū cōtra me: Inſaniſti in me: ⁊ ſuperbia
tua aſcēdit in aures meas. Ponā itaq; circulū in nari-
bus tuis: ⁊ chamū in labijs tuis: ⁊ reducā te in viam per
quā veniſti. Tibi aūt Hezechia hoc erit ſignū: Comede
hoc anno quę reppereris: in ſecūdo aūt anno quę ſpōte
naſcunt̄. Porro in tertio anno ſeminate ⁊ metite: plan
G tate vineas: ⁊ comedite fructus earū. Et quodcūq; re-
liquū fuerit de domo Iuda: mittet radicē deorſum: et
faciet fructū ſurſum. De Ieruſalē q̄ppe egredient̄ reli
quię: ⁊ quod ſaluetur de mōte Sion: zelus dn̄i exercitu-
um faciet hoc. Quamobrē hęc dicit dn̄s de rege Aſſyri-
orū: Nō ingrediet̄ vrbē hanc: nec mittet in eā ſagittam:
nec occupabit eā clypeus: nec circūdabit eam munitio.
Per viā qua venit reuertet̄: ⁊ ciuitatē hāc nō ingrediet̄
dicit dn̄s. Protegamq; vrbē hāc ⁊ ſaluabo eā ꝓpter me
eccl. 48.d ⁊ ꝓpter Dauid ſeruū meū. Factū ē igit̄ in nocte illa ve-
infra. 8.d. nit angelus dn̄i: ⁊ ꝑcuſſit in caſtris Aſſyriorū centū octo
Tobie. 1.d gītaquinq; milia. Cūq; diluculo ſurrexiſſet: vidit om̄ia
corpora mortuorū: ⁊ recedēs abijt: ⁊ reuerſus eſt Sen-
nacherib rex Aſſyriorū: ⁊ māſit in Niniue. Cūq; adora
ret in tēplo Neſrach deū ſuū: Adramelech ⁊ Sarafar:
filij eius ꝑcuſſerūt eū gladio: fugerūtq; in terrā Armeni
orū: ⁊ regnauit Aſar Hadon filius eius pro eo. XX.
IN diebus illis ęgrotauit Hezechias vſq; ad A
mortē: ⁊ venit ad eū Eſaias filius Amos pro- 2. pa. 32. f.
phetes: dixitq; ei: Hęc dicit dn̄s deus: Pręci Eſa. 38. a
pe domui tuę. Morieris enim tu: ⁊ nō viues.
Qui cōuertit faciē ſuā ad parietē: ⁊ orauit dominū: di-
cens: Obſecro dn̄e: memēto quęſo: quomodo ambula
uerim corā te in veritate: ⁊ in corde ꝑfecto: ⁊ quod pla-
citum eſt corā te fecerim. Fleuit itaq; Hezechias fletu
magno. Et antequā egrederet̄ Eſaias mediā partem
atrij: factus eſt ſermo dn̄i ad eū: dicēs: Reuertere: ⁊ dic
Hezechię duci populi mei: Hęc dicit dn̄s deus Dauid
patris tui: audiui orationē tuā: ⁊ vidi lachrymam tuā:
et ecce ſanaui te. Die tertio aſcēdes tēplum dn̄i: ⁊ addā B
diebus tuis quindecim annos. Sed et de manu regis
Aſſyriorū liberabo te: ⁊ ciuitatē hāc: ⁊ protegā vrbē iſtā
ꝓpter me: ⁊ ꝓpter Dauid ſeruū meū. Dixitq; Eſaias:
Afferte maſſam ficorū. Quā cū attuliſſent: ⁊ poſuiſſent
ſuper vlcus eius: curatus eſt. Dixerat aūt Hezechias ad eccl. 48.d
Eſaiam: Quod erit ſignū: quia dn̄s me ſanabit: ⁊ quia
aſcenſurus ſum die tertia tēplum dn̄i? Cui ait Eſaias:
Hoc erit ſignū a dn̄o: quod facturus ſit dominus ſer-
monē quē locutꝰ eſt: Vis vt aſcēdat vmbra decē lineis:
aut vt reuertat̄ totidem gradibus? Et ait Hezechias:
Facile eſt vmbrā creſcere decē lineis. Nec hoc volo vt fi-
at: ſed vt reuertatur retrorſum decē gradibus. Inuoca C
uit itaq; Eſaias propheta dominū: ⁊ reduxit vmbram Eſa. 39. a.
per lineas: quibus iam deſcēderat in horologio Achaz:
retrorſum decē gradibus. In tēpore illo miſit Mero-
dach Baladā filius Baladan rex Babyloniorū literas
et munera ad Hezechiam: audierat enim ꝙ ęgrotaſſet
Hezechias. Lętatus eſt autē in aduentū eorū Hezechi
as: ⁊ oſtēdit eis domū aromatū: ⁊ aurū: ⁊ argentum: et
pigmēta varia: vnguēta quoq;: ⁊ domū vaſorū ſuorum:
et om̄ia quę habere poterat in theſauris ſuis. Non fuit
verbū quod nō oſtēderet eis Hezechias in domo ſua: et
in omni poteſtate ſua. Venit autē Eſaias ꝓpheta ad re
gem Hezechiā: dixitq; ei: Quid dixerūt viri iſti: aut vn-
de venerūt ad te? Cui ait Hezechias: De terra lōginqua
venerūt ad me de Babylone. At ille reſpōdit: Quid vi-
derūt ī domo tua? Ait Hezechias: Om̄ia quęcūq; ſunt
in domo mea: viderūt. Nihil eſt enim quod nō mōſtra-
uerim eis in theſauris meis. Dixit itaq; Eſaias Heze- D
chię: Audi ſermonē domini: Ecce dies veniēt: ⁊ auferē-
tur oīa quę ſunt ī domo tua: ⁊ quę cōdiderāt patres tui
vſq; in diē hanc in Babylonē. Nō remanebit quicq̄: ait
dominus: ſed ⁊ de filijs tuis: qui egredient̄ ex te: quos
generabis: tollētur: ⁊ erūt eunuchi in palatio regis Ba
bylonis. Dixit Hezechias ad Eſaiā: Bonus ſermo dn̄i:
quē locutus eſt: ſit tantū pax ⁊ veritas in diebus meis.
Reliqua aūt ſermonū Hezechię: ⁊ om̄is fortitudo eiꝰ:
et quomodo fecerit piſcinam: ⁊ aquęductū: et introdu-
xerit aquas in ciuitatē: nonne hęc ſcripta ſunt in libro
ſermonū dierū regū Iuda? Dormiuitq; Hezechias cū
patribꝰ ſuis: ⁊ regnauit Manaſſes filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. XXI.
DVodecim annorū erat Manaſſes cū regna- A
re coepiſſet: ⁊ quīquagītaquīq; annis regna-
uit in Ieruſalē. Nomē matris eius Haphi- 2. pa. 33. a
ſiba: fecitq; malū in cōſpectu dn̄i: iuxta idola
gentiū: quas deleuit dn̄s a facie filiorū Iſrael. Conuer-
ſuſq; ē: ⁊ ędificauit excelſa: quę diſſipauerat Hezechias
pater eius: ⁊ erexit aras Baal: ⁊ fecit lucus ſicut fecerat
Achab rex Iſrael: ⁊ adorauit omnē militiā cęli: ⁊ coluit
eā. Extruxitq; aras in domo dn̄i: de qua dixit dn̄s: ī Ie-
ruſalē ponā nomē meū: ⁊ extruxit altaria vniuerſę mili-
tię cęli in duobus atrijs tēpli domini. Et traduxit filiū

ſuum ꝑ ignē: ⁊ hariolatus eſt: ⁊ obſeruabat auguria: et
fecit phythones: ⁊ haruſpices multiplicauit: vt faceret
malum corā dño: ⁊ irritaret eū. Poſuitqꝫ idolum lu-
ci: quē fecerat in tēplo dñi: ſuper quo locutus eſt dñs ad
B Dauid: ⁊ ad Salomonē filiū eius: In tēplo hoc ⁊ ī Je-
ruſalē: quā elegi de cūctis tribꝰ Iſrael: ponā nomē meū
in ſempiternū: ⁊ vltra nō faciā cōmoueri pedē Iſrael de
terra: quā dedi patribus eorū: ſi tamē cuſtodierīt opere
omnia que ꝑcepi eis: ⁊ vniuerſam legē quā mādauit eis
ſeruus meus Moyſes. Illi vero nō audierūt: ſed ſedu-
cti ſunt a manaſſe: vt facerent malū ſuper gētes: q̄s cō-
triuit dñs a facie filiorū Iſrael. Locutuſqꝫ eſt dominus
in manu ſeruorū ſuorū ꝓphetaꝝ: dicēs: Quia fecit Ma
naſſes rex Juda abominatiōes iſtas peſſimas ſuper oīa
que fecerūt Amorrei ante eū: ⁊ peccare fecit etiā Judā
in immūdicijs ſuis: ꝓpterea hec dicit dominus deus Iſ
rael: Ecce ego inducā mala ſup Jeruſalē: ⁊ Judam: vt
C quicūqꝫ audierit: tinniāt ambe aures eiꝰ. Et extēdā ſu-
per Jeruſalē funiculū Samarie: ⁊ pōdus domus Ach-
ab: ⁊ delebo ieruſalē: ſicut deleri ſolēt tabule. Delēs ver
tā: ⁊ ducā crebriꝰ ſtilū ſup faciē eiꝰ. Dimittā vo reliq̄s
hereditatis mee: ⁊ tradā eas in manus inimicorū eius.
Erūtqꝫ ī vaſtitatē: ⁊ in rapinā cunctis aduerſarijs ſuis:
eo ꝙ fecerīt malū corā me: ⁊ ꝑſeuerauerīt irritātes me
ex die qua egreſſi ſunt pr̄es eorū ex Aegypto: vſqꝫ ad hāc
diē. Inſup ⁊ ſanguinē innoxiū fudit Manaſſes multū
nimis: donec impleret Jeruſalē vſqꝫ ad os: abſqꝫ pecca-
tis ſuis: q̄bus peccare fecit Judā: vt faceret malū corā
dño. Reliq̄ aūt ſermonū Manaſſe: ⁊ vniuerſa que fecit
⁊ peccatū eius quod peccauit: nonne hec ſcripta ſunt in
D libro ſermonū dierū regū Juda? Dormiuitqꝫ Manaſ-
ſes cū patribꝰ ſuis: ⁊ ſepultꝰ ē in horto domus ſue: ī hor
to Oza: ⁊ regnauit Amō filius eiꝰ pro eo. Vigītiduorū
annorū erat Amō cū regnare coepiſſet: duobꝰ quoqꝫ an
nis regnauit in Jeruſalē. Nomē matris eiꝰ Meſſulle-
math filia harus de ioteba. Fecitqꝫ malū ī cōſpectu dñi:
ſicut fecerat Manaſſes pater eius: ⁊ ambulauit in oīni
via per quā ambulauerat pater eiuꝰ: ſeruiuitqꝫ immun-
dicijs quibus ſeruiebat pater eius: ⁊ adorauit eas: ⁊ de
reliq̄t dñm deū patrū ſuorū: ⁊ nō ambulauit in via dñi.
Tetēderūtqꝫ ei īſidias ſerui ſui: ⁊ īterfecerūt regē ī do-
mo ſua. Percuſſit aūt populus terre oīes qui cōiura-
uerāt cōtra regē Amō: ⁊ cōſtituerūt ſibi regē Joſiā fili-
um eiꝰ pro eo. Reliq̄ aūt ſermonū Amō que fecit: nōne
hec ſcripta ſunt ī libro ſermonū dieꝝ regū Juda? Se-
pelieruntqꝫ eū in ſepulchro ſuo in horto Oza: et regna-
uit Joſias filius eius pro eo. XXII.
A 2.par 34a Octo annorū erat ioſias cū regnare coepiſſet:
⁊ trigītauno anno regnauit in Jeruſalē. No
men matris eius Jdida: filia Adaia de Beſe
cat. Fecitqꝫ qđ placitū erat corā dño: ⁊ ambu
lauit ꝑ oēs vias Dauid pr̄is ſui: nō decliñauit ad dexterā
ſiue ad ſiniſtrā. Anno aūt octauodecīo regꝭ Joſie: miſit
rex ſaphā filiū Aſalie: filij meſulā ſcribā tēpli dñi: dicēs
ei: Vade ad Helchiam ſacerdotē magnū: vt cōflet pecu
nia: que illata eſt in tēplum dñi: ⁊ quā collegerūt ianito
res templi a populo: deturqꝫ fabris per prepoſitos do-
B mus dñi: qui ⁊ diſtribuāt eam his qui operātur in tēplo
dñi: ad īſtaurāda ſartatecta tēpli dñi: tignarijs videli-
cet ⁊ cemētarijs: ⁊ his qui īterrupta cōponūt: ⁊ vt emā-
tur ligna: ⁊ lapides de lapidicinis ad inſtaurādū tēplū
dñi. Veruntamē nō ſupputetur eis argentū quod acci-
piūt: ſed in poteſtate habeāt: ⁊ in fide. Dixit autē Hel-
chias pōtifex ad Saphā ſcribā: Librū legis repperi ī do
mo dñi. Deditqꝫ Helchias volumē Saphan ſcribe: qui
et legit illud. Venit quoqꝫ Saphan ſcriba ad regē: ⁊ re
nūciauit ei qđ preceperat: ⁊ ait: Cōflauerūt ſerui tui pe
cuniā: que repta eſt in domo dñi: ⁊ dederūt vt diſtribue-
C retur fabris ac prefectis operū tēpli dñi. Narrauit q̊qꝫ
Saphan ſcriba regi: dicens: Librum legis dedit mihi
Helchias ſacerdos. Quē cū legiſſet Saphan corā rege.
et audiſſet rex verba libri legis dñi: ſcidit veſtimēta ſua
et precepit Helchie ſacerdoti: ⁊ Ahicam filio Saphan:
et Achobor filio Michaie: ⁊ Saphā ſcribe: ⁊ Aſaie ſer-
uo regis: dicēs: Ite ⁊ cōſulite dominū ſuper me: ⁊ ſuper
populo: ⁊ ſuper omni Juda: de verbis voluminis iſtius
quod inuentū eſt. Magna enim ira dñi ſuccēſa eſt cōtra
nos: quia nō audierūt patres noſtri verba libri huius: vt
facerēt omne quod ſcriptū eſt nobis. Jerūt itaqꝫ Hel-
chias ſacerdos: ⁊ Ahicā: et Achobor: ⁊ Saphā: ⁊ Aſaia
ad Holdam ꝓphetē vxorē Sellū filij Thecue: filij Ha-
raham cuſtodis veſtiū: que habitabat in Jeruſalē in ſe- D
cūda: locutiqꝫ ſunt ad eā. Et illa reſpōdit eis: Hec dicit
dñs deus Iſrael: Dicite viro qui miſit vos ad me: Hec
dicit dñs: Ecce ego adducā mala ſup locū iſtum: et ſup
habitatores eius: oīa verba legis que legit rex Juda:
quia dereliquerūt me: ⁊ ſacrificauerūt dijs alienis: irri-
tantes me in cūctis opibꝰ manuū ſuarū. Et ſuccēdetur
indignatio mea in loco hoc: ⁊ nō extīguetur. Regi autē
Juda qui miſit vos: vt cōſuleretis dominū: ſic dicetis:
Hec dicit dñs deus Iſrael. Pro eo qđ audiſti verba vo
luminis: ⁊ perterritū ē cor tuū: ⁊ humiliatus es corā do
mino: auditis ſermonibus contra locū iſtū: ⁊ habitato-
res eius: ꝙ videlicet fierēt in ſtuporē ⁊ ī maledictum:
⁊ ſcidiſti veſtimenta tua: ⁊ fleuiſti corā me: ⁊ ego audiui
te: ait dñs: Jdcirco colligā te ad patres tuos: ⁊ collige-
ris ad ſepulchrū tuū in pace: vt nō videāt oculi tui oīa
mala que introducturus ſum ſup locum iſtū. XXIII. A
Et renūciauerūt regi quod dixerat: q̄ miſit: ⁊ 2.par 34f
cōgregati ſunt ad eū oīes ſenes Juda ⁊ Je-
ruſalē: aſcēditqꝫ rex tēplum domini: ⁊ omnes
viri Juda: vniuerſiqꝫ qui habitabāt in Jeru-
ſalē cū eo: ſacerdotes et prophete: et omnis populus a
paruo vſqꝫ ad magnum: legitqꝫ cunctis audiētibus om
nia verba libri foederis: qui inuētus ē in domo dñi. Ste
titqꝫ rex ſup gradū: et foedus percuſſit corā dño: vt am
bularent poſt dominū: ⁊ cuſtodirēt precepta eiꝰ: ⁊ te-
ſtimonia ⁊ ceremonias in omni corde: ⁊ in tota anima:
⁊ ſuſcitarēt verba foederis huius: que ſcripta erāt in li-
bro illo. Acquieuitqꝫ populus pacto. Et precepit rex
Helchie pōtifici ⁊ ſacerdotibus ſecundi ordinis: et ia-
nitoribus: vt proijcerēt de tēplo domini oīa vaſa que fa
cta fuerant Baal: et in luco ⁊ vniuerſe militie celi: ⁊ cō
buſſit ea foris Jeruſalē in cōualle Cedron: ⁊ tulit pul- B
uerē eoꝝ in Bethel. Et deleuit aruſpices: quos poſue-
rant reges Juda ad ſacrificandum in excelſis per ciui-
tates Juda: et in circuitu Jeruſalē: ⁊ eos qui adolebāt
incenſum Baal: ⁊ ſoli ⁊ lune: et duodecim ſignis: ⁊ om
ni militie celi. Et efferri fecit lucū de domo dñi foras ie
ruſalē in conuallē Cedron: ⁊ cōbuſſit eū ibi: ⁊ redegit ī
puluerē: et proiecit ſuper ſepulchra vulgi. Deſtruxit q̊-
qꝫ ediculas effoeminatoꝝ: que erant in domo domini:
pro quibus mulieres texebant quaſi domunculas luci.
Congregauitqꝫ oēs ſacerdotes de ciuitatibus Juda: ⁊
contaminauit excelſa: vbi ſacrificabāt ſacerdotes de ga
baa vſqꝫ Berſabee: ⁊ deſtruxit aras portarū in introitu
oſtij Joſie principis ciuitatis: quod erat ad ſiniſtram
porte ciuitatis. Verūtamen nō aſcendebāt ſacerdotes
excelſoꝝ ad altare dñi in Jeruſalē: ſed tantū comedebāt
azyma in medio fratrū ſuoꝝ. Contaminauit quoqꝫ To C
phet: quod eſt in cōualle filij Ennon: vt nemo conſecra-
ret filiū ſuū aut filiā per ignē Moloch. Abſtulit quoqꝫ
equos quos dederant reges Jude ſoli in introitu tem
pli domini: iuxta exedrā Nathamelech eunuchi: q̄ erat
in Pharuarim: currus aūt ſolis cōbuſſit igni. Altaria
quoqꝫ que erāt ſup tecta coenaculi Achaz: que fecerant
reges Juda: ⁊ altaria que fecerat Manaſſes in duobꝰ
atrijs tēpli dñi deſtruxit rex: ⁊ cucurrit inde: ⁊ diſperſit
cinerē eoꝝ in torrentē Cedron. Excelſa q̊qꝫ erāt in Je
ruſalē ad dextrā partē montis offenſionis: que edifica-

nerat Salomon rex Iſrael Aſtaroth idolo Sidonioꝝ:
⁊ Chamos offenſionis Moab: ⁊ Melchon abominati
ones filioꝝ Ammon polluit rex: ⁊ cõtriuit ſtatuas: ⁊ ſuc
cidit lucos: repleuitqꝫ loca eoꝝ oſſibus mortuoꝝ. Inſu
per ⁊ altare qđ erat in bethel: ⁊ excelſum quod fecerat ie
roboã filius nabat: qui peccare fecit iſrael: ⁊ altare illud
excelſum deſtruxit atqꝫ cõbuſſit: ⁊ comminuit in pulue
D rẽ: ſuccẽditqꝫ etiã lucũ. Et cõuerſus Ioſias vidit ibi ſe
3. reg. 13. a pulchra que erant in mõte: miſitqꝫ ⁊ tulit oſſa de ſepul
chris: ⁊ cõbuſſit ea ſuper altare: et polluit illud iuxta
verbũ dñi: qđ locutus ẽ vir dei: q̃ prędixerat verba hęc:
⁊ ait: Quis eſt titulus ille: quẽ video? Reſponderuntqꝫ
ei ciues vrbis illius: ſepulchrũ eſt hominis dei: q̃ venit
de iuda: ⁊ prędixit verba hęc: quę feciſti ſup altare Be
thel. Et ait: Dimittite eũ: nemo cõmoueat oſſa ei⁹. Et
intacta manſerunt oſſa illius cũ oſſibus prophetę: q̃ ve
nerat de ſamaria. Inſup ⁊ oĩa phana excelſoꝝ: quę erãt
in ciuitatibus ſamarię: quę fecerãt reges iſrael ad irri
tandũ dñm: abſtulit Ioſias: ⁊ fecit eis ſecundũ oĩa quę
E fecerat ĩ bethel. Et occidit vniuerſos ſacerdotes excel
2. par 35 g ſorũ: q̃ erant ibi ſup altaria: ⁊ cõbuſſit oſſa humana ſup
3. eſdre 1 a ea. Reuerſuſqꝫ eſt Ieruſalẽ: ⁊ pręcepit omni populo: di
cens: Facite phaſe dño deo veſtro: ſecũdũ quod ſcriptũ
eſt in libro foederis huius. Nec eñ factũ eſt phaſe tale a
diebus iudicũ: q̃ iudicauerũt iſrael: et omniũ dierũ regũ
iſrael: ⁊ regũ Iuda: ſicut in octauodecimo anno regis
Ioſie factũ eſt phaſe iſtud dño in Ieruſalẽ. Sed ⁊ phi
tones ⁊ ariolos: ⁊ figuras idoloꝝ: ⁊ immũdicias: ⁊ ab
ominatiões quę fuerũt in terra Iuda: ⁊ Ieruſalẽ ab
ſtulit Ioſias: vt ſtatueret verba legis: quę ſcripta ſunt
in libro quẽ inuenit Helchias ſacerdos in tẽplo dñi. Si
milis illi nõ fuit ãte eũ rex: qui reuerteretur ad dominũ
in oñi corde ſuo: ⁊ in tota aĩa ſua: ⁊ vniuerſa virtute ſua
iuxta omnẽ legẽ Moyſi: neqꝫ poſt eũ ſurrexit ſimilis il
li. Uerumtamẽ nõ ẽ auerſus dominus ab ira furoris ſui
magni: quo iratus eſt furor eius cõtra Iudã: ꝓpter irri
F tationes q̃bus ꝓuocauerat eũ Manaſſes. Dixit itaqꝫ
dñs: Etiã Iudã auferã a facie mea: ſicut abſtuli Iſra
el: ⁊ ꝓijciã ciuitatẽ hãc quã elegi ieruſalẽ: ⁊ domum
de qua dixi: erit nomen meũ ibi. Reliqua vero ſermonũ
Ioſię: ⁊ vniuerſa quę fecit: nonne hęc ſcripta ſunt ĩ libro
2 par 35 c verboꝝ dieꝝ regũ Iuda? In dieb⁹ ei⁹ aſcẽdit Pharao
Necho: rex Aegypti cõtra regẽ aſſyrioꝝ ad flumẽ Eu
phratẽ. Et abijt Ioſias rex Iuda in occurſum eius: et
occiſus eſt in Mageddo cũ vidiſſet eũ: ⁊ portauerũt eũ
ſerui ſui mortuũ de Mageddo: ⁊ ꝑtulerũt in Ieruſalẽ:
et ſepelierũt eũ in ſepulchro ſuo. Tulitqꝫ populus terrę
Ioachas filiũ Ioſię: ⁊ vnxerũt eũ: ⁊ cõſtituerũt eũ regẽ
2 par 36 a pro patre ſuo. Uigintitriũ annoꝝ erat Ioachas cũ re
gnare coepiſſet: ⁊ tribus mẽſibus regnauit in Ieruſalẽ.
Nomen matris eius Hamital: filia Ieremię de lobna.
G Et fecit malũ corã dño: iuxta oĩa quę fecerãt patres ei⁹.
Uinxitqꝫ eũ Pharao Necho in Rebletha: q̃ eſt ĩ terra
Emath: ne regnaret in ieruſalẽ. Et impoſuit multam
terrę centũ talẽtis argẽti: ⁊ talẽto auri: regemqꝫ cõſti
tuit Pharao Necho Eliachim filiũ Ioſię pro Ioſia
patre ei⁹: vertitqꝫ nomẽ eius Ioachĩ. Porro Ioachas
tulit: ⁊ duxit in Aegyptũ. Argentũ aũt: ⁊ aurũ dedit io
achim Pharaoni: cũ ĩdixiſſet terrę ꝑ ſingulos: vt cõfer
ret iuxta pręceptũ Pharaõis. Et vnũquẽqꝫ iuxta vires
ſuas exegit: tam argentũ q̃ aurũ de populo terrę: vt da
ret pharaoni Necho. Uigintiquĩqꝫ annoꝝ erat ioachĩ
cũ regnare coepiſſet: ⁊ vndecĩ annis regnauit in ieruſa
lẽ. Nomẽ matris ei⁹ Zebida filia phadaia de ruma. Et
fecit malum coram domino iuxta omnia quę fecerant
patres eius. XXIIII.

A
Heb. Ne
buchadne
zer.
IN diebus eius aſcẽdit * nabuchodonoſor rex
Babylonis: ⁊ factus ẽ ei ioachim ſeruus tri
bus annis: ⁊ rurſum rebellauit cõtra eũ. Im
miſitqꝫ ei dñs latrũculos chaldęoꝝ: ⁊ latrũ
culos Syrię: ⁊ latrũculos Moab: ⁊ latrũculos filioꝝ
Ammõ: ⁊ immiſit eos in iudã: vt diſperderẽt eum iuxta
verbũ dñi: qđ locutus fuerat ꝑ ſeruos ſuos ꝓphetas. Fa
ctũ ẽ aũt hoc ꝑ verbũ dñi cõtra Iudã: vt auferret eũ co
rã ſe ꝓpter peccata manaſſe vniuerſa quę fecit: ⁊ ꝓpter
ſanguinẽ ĩnoxiũ quẽ effudit: ⁊ ĩpleuit ieruſalẽ cruore in
nocẽtiũ: ⁊ ob hãc rẽ noluit deus ꝓpitiari. Reliq̃ aũt ſer B
monũ ioachĩ: ⁊ vniuerſa quę fecit: nõne hęc ſcripta ſunt
in libro ſermonũ dierũ regũ iuda? Et dormiuit Ioachĩ
cũ patribus ſuis: ⁊ regnauit ioachim filius ei⁹ ꝓ eo. Et
vltra nõ addidit rex Aegypti: vt egrederet̃ de terra ſua.
Tulerat enĩ rex babylõis a riuo Aegypti: vſqꝫ ad fluuiũ
Euphratẽ oĩa quę fuerãt regis Aegypti. Decẽ ⁊ octo an
norũ erat ioachĩ cũ regnare coepiſſet: ⁊ trib⁹ mẽſibus re
gnauit in ieruſalẽ. Nomẽ matr̃ ei⁹ nehoſtha filia elna
than de ieruſalẽ. Et fecit malũ corã dño: iuxta oĩa quę Daũ. 1. a.
fecerat pater eius. In tẽpore illo aſcẽderũt ſerui nabu C Heſter 2 a
chodonoſor regis Babylonis in ieruſalẽ: ⁊ circũdata ẽ
vrbs mũitiõibus. Uenitqꝫ nabuchodonoſor rex babylo
nis ad ciuitatẽ cũ ſeru̾ ſu̾: vt oppugnarẽt eã. egreſſuſqꝫ
eſt ioachĩ rex iuda ad regẽ babylõis: ipſe ⁊ mater eius: et
ſerui eius: ⁊ prĩcipes eius: ⁊ eunuchi ei⁹: ⁊ ſuſcepit eũ rex
babylonis ãno octauo regni ſui. Et ꝓtulit ĩde oẽs the
ſauros domus dñi: ⁊ theſauros domus regię: ⁊ cõcidit
vniuerſa vaſa aurea: quę fecerat ſalomõ rex iſrael ĩ tẽplo
dñi: iuxta verbũ dñi: ⁊ trãſtulit omnẽ ieruſalẽ: ⁊ vniuer
ſos prĩcipes: ⁊ oẽs fortes exercitus: decẽ millia ĩ captiui
tatẽ: ⁊ omnẽ artificẽ ⁊ ĩcluſorẽ: nihilqꝫ relictũ ẽ: except̾
pauꝑibus populi terrę. Trãſtulit quoqꝫ ioachĩ in baby D
lonẽ: ⁊ matrẽ regis: ⁊ vxores regis: ⁊ eunuchos regis: ⁊
iudices terrę duxit ĩ captiuitatẽ đ ieruſalẽ ĩ babylonem
et oẽs viros robuſtos: ſeptẽ milia: ⁊ artifices ⁊ ĩcluſores
mille: oẽs viros fortes ⁊ bellatores: duxitqꝫ eos rex ba
bylonis captiuos in babylonẽ. Et conſtituit mathathiã 2 pa. 36 b
patruũ ei⁹ ꝓ eo: ĩpoſuitqꝫ nomẽ ei ſedechiã. Uiceſimũ ⁊ Hier. 52 a
ꝑmũ ãnũ ętat̾ habebat ſedechias: cũ regnare coepiſſet:
et vndecĩ annis regnauit in ieruſalẽ. Nomẽ matris ei⁹
erat hamital: filia Ieremię de lobna: ⁊ fecit malũ corã
dño: iuxta oĩa quę fecerat Ioachim. Iraſcebat̃ enĩ dñs
cõtra Ieruſalẽ ⁊ cõtra Iudã: donec ꝓijceret eos a fa
cie ſua. Receſſitqꝫ ſedechias a rege babylonis. XXV.

FActũ ẽ aũt anno nono regni eius: mẽſe decĩo A
decima die mẽſis: venit nabuchodonoſor rex Hier. 39. a et 52. a.
babylonis: ipſe ⁊ oĩs exercitus ieruſalẽ: ⁊ cir
cundederũt eã: ⁊ extruxerũt in circuitu eius
munitiões. Et clauſa ẽ ciuitas atqꝫ vallata: vſqꝫ ad vn
decimũ annũ regis ſedechię: nona die mẽſis. Pręualu
itqꝫ fames ĩ ciuitate: nec erat panis populo terrę. Et in
terrupta ẽ ciuitas: ⁊ oẽs viri bellatores nocte fugerunt
per viã portę: quę eſt ĩter duplicẽ murũ ad hortũ regis.
Porro chaldęi obſidebãt in circuitu ciuitatem. Fugit
itaqꝫ ſedechias ꝑ viã: quę ducit ad cãpeſtria ſolitudinis: B
et ꝑſecutus ẽ exercitus chaldęorũ regẽ: cõprehẽditqꝫ eũ
in planitie iericho: ⁊ oẽs bellatores q̃ erãt cũ eo diſperſi
ſunt: ⁊ reliquerũt eũ. Apprehẽſum ergo regẽ duxerunt
ad regẽ babylonis in reblatha: q̃ locutus ẽ cũ eo iudiciũ.
Filios aũt ſedechię occidit corã eo: ⁊ oculos eius effodit
vinxitqꝫ eũ catenis: ⁊ adduxit ĩ babylonẽ. Mẽſe quinto:
ſeptĩa die mẽſis: ipſe ẽ annus nonuſdecĩus regis babylo
nis: venit nabuzaradã prĩceps exercitus: ſeru⁹ regis ba Pſ. 17.
bylonis ĩ ieruſalẽ. Et ſuccẽdit domũ dñi: ⁊ domũ regis C
⁊ domos ieruſalẽ: omnẽqꝫ domũ cõbuſſit igni: ⁊ muros
Ieruſalẽ in circuitu deſtruxit oĩs exercitus chaldęorũ:
qui erat cũ prĩcipe militũ. Reliquã aũt populi partem:
quę remãſerat in ciuitate: ⁊ profugas q̃ trãſfugerãt ad
regẽ babylõis: ⁊ reliquũ vulgus trãſtulit nabuzaradan
prĩceps militię: ⁊ de pauperibus terrę reliquit vinito
res ⁊ agricolas. Colũnas aũt ęreas: quę erãt in tẽplo
dñi: ⁊ baſes ⁊ mare ęneũ: quod erat in domo dñi: cõfre
gerũt chaldęi: et trãſtulerũt ęs omne in babylonẽ. Ol

las quoqꝫ ęreas:⁊ trullas:⁊ tridētes:⁊ cyphos:⁊ morta
riola:et oīa vaſa ęrea:in qbꝰ miniſtrabāt:tulerūt:necnō
⁊ thuribula:⁊ phialas. Quę aurea aurea:⁊ quę argētea
D argētea: tulit prīceps militię: id ē colūnas duas:mare
vnū: ⁊ baſes quas fecerat rex ſalomō in tēplo dñi. Non
erat pōdus ęris omniū vaſoꝝ. Decē ⁊ octo cubitos alti
tudinꝭ habebat colūna vna: ⁊ capitellū ęreū ſup̄ ſe altitu
dinis triū cubitorū: ⁊ retiaculū:⁊ malogranata ſup̄ ca-
pitellū colūnę: oīa ęrea: ſimilē ⁊ colūna ſecūda habebat
E ornatū. Tulit quoqꝫ prīceps militię ſaraiā ſacerdotem
primū: et ſophoniā ſacerdotē ſecundū:⁊ tres ianitores:
et de ciuitate eunuchū vnū:qui erat pręfectus ſup̄ bella-
tores viros: et quīqꝫ viros de his qui ſteterāt corā rege:
quos repperit in ciuitate: ⁊ ſopher prīcipē exercitus:q̄
ꝓbabat tyrones de populo terrę:⁊ ſex viros e vulgo:qui
inuēti fuerāt in ciuitate. Quos tollēs Nabuzaradā prī
ceps militū: duxit ad regē babylōis in Reblatha: ꝑcuſ-
ſitqꝫ eos rex babylonis: ⁊ interfecit eos in reblatha ī ter
F ra Emath. Et trāſlatus eſt iuda de terra ſua. Popu-
lo autē q̄ relictus erat ī terra iuda: quē dimiſerat nabu
chodonoſor rex babylonis:pręfecit godoliā filiū achicā
filij ſaphā. Quod cū audiſſent oēs duces militū: ipſi et
viri qui erāt cum eis: videlicet ꝙ cōſtituiſſet rex baby-
lonis gadoliā:venerūt ad godoliā in maſpha:hiſmael fi-
lius nathanię:⁊ iohānan filiꝰ careah: ⁊ zaraia filiꝰ then-
humeth nethophatites: ⁊ iazonias filius maachati ipſi
⁊ ſocij eorū. Iurauitqꝫ godolias ipīs ⁊ ſocijs eorū: dicēs
Hier.40.c Nolite timere ſeruire chaldęis. Manete in terra:⁊ ſer-
D uite regi babylonis:⁊ bene erit vobis. Factū eſt aūt ī mē
ſe ſeptimo: venit iſrael filius nathanię filij eliſama de ſe-
mine regio:⁊ decē viri cū eo: ꝑcuſſerūtqꝫ godoliā:qui ⁊
mortuus eſt: ſed ⁊ iudęos ⁊ chaldęos qui erant cū eo in
maſpha. Conſurgēſqꝫ oīs populus a paruo vſqꝫ ad ma-
gnū:⁊ principes militū venerunt in Aegyptū timentes
chaldęos. Factū eſt vero in anno triceſimoſeptimo trāſ-
migratiōis ioachim regis iudę: mēſe duodecimo:viceſi
ma ⁊ ſeptīa die mēſis: ſubleuauit euilmerodach rex ba-
bylonis anno quo regnare coeperat: caput ioachī regis
iuda de carcere: ⁊ locutus eſt ei benigne. Et poſuit thro
nū eius ſuper thronū regū: qui erāt cū eo in babylone:et
mutauit veſtes eius q̄s habuerat in carcere: ⁊ comede-
bat panē ſemp̄ in cōſpectu eius cūctis diebus vitę ſuę.
Annonā quoqꝫ cōſtituit ei ſine intermiſſiōe: quę ⁊ daba
tur ei a rege per ſingulos dies oībus diebus vitę ſuę.

Finis.

Incipit Praefatio ſancti Hieronymi in librū dibre haiomim:id eſt verba dierum: quē Gręci Paralipomenon appellant.

SI ſeptuaginta interpretū
pura:et vt ab eis in grecum verſa eſt ęditio
permaneret:ſup̄flue me chromati epiſcoporū
ſanctiſſime atqꝫ doctiſſime īpelleres: vt hebręa tibi vo-
lumina latina ſermone trāſferrē. Quod enī ſemel aures
hominū occupauerat:⁊ naſcētis eccleſię roborauerat fi-
dē: iuſtū erat etiā noſtro ſilētio cōprobari. Nūc vero cū
pro varietate regionū diuerſa ferant̄ exēplaria:⁊ germa
na illa antiquaqꝫ trāſlatio corrupta ſit atqꝫ violata no-
ſtri arbitrij putas: aut e pluribus iudicare q̄d verū ſit:
aut nouū opus in veteri opere cudere: illudētibuſqꝫ iu-
dęis cornicū (vt dicitur) oculos cōfigere. Alexādria et
ęgyptus in ſeptuagīta ſuis heſichiū laudat auctorē: cō-
ſtātinopolis vſqꝫ antiochiā iuliani martyris exēplaria ꝓ
bat. Medię inter has ꝓuincię paleſtinos codices legūt
quos ab Origene elaboratos Euſebius ⁊ pāphilus vul-
gauerunt. Totuſqꝫ orbis hac inter ſe trifaria varietate
alias exapla. cōpugnat. Et certe Origenes nō ſolū * exēpla cōpoſuit
quatuor ęditionū:e regiōe ſingula verba deſcribēs: vt
vnus diſſentiēs ſtatī cęteris inter ſe cōſentiētibus argu
atur:ſed quod maioris audacię eſt: in ęditiōe ſeptuagī-
ta Theodociōis ęditionē miſcuit: aſteriſcis videlicet
deſignās quę minus fuerint:⁊ virgulis quę ex ſuperfluo
videbātur appoſita. Si igitur alijs licuit non tenere qđ
ſemel ſuſceperāt:⁊ poſt ſeptuagīta cellulas:quę vulgo ſi
ne autore iactātur:ſingulas cellulas aperuere: hocqꝫ in
eccleſijs legitur quod ſeptuaginta neſcierūt: cur me nō
ſuſcipiāt latini mei:qui inuiolata ęditione veteri: ita no
uam cōdidi: vt laborē meū hebręis:⁊ quod his maius ē
apoſtolis autoribus cōprobem? Scripſi nuper librū de
optimo genere interpretandi:oſtendens illa de euange
lio: Ex ęgypto vocaui filiū meū:⁊ quoniā nazaręus vo- Osee.11.a
cabitur:⁊ videbunt in quē cōpunxerunt. Et illud apo- Zach.21.a
ſtoli: Quod oculus nō vidit:nec auris audiuit:⁊ in cor Esa.64.b
hominis nō aſcendit:quę pręparauit deus diligentibꝰ
ſe:cęteraqꝫ his ſimilia in hebręoꝝ libris inueniri. Certe
apoſtoli ⁊ euangeliſtę ſeptuaginta interpretes nouerāt
Et vnde eis hęc quę in ſeptuaginta interpretibus non
habentur. Chriſtus dñs noſter: vtriuſqꝫ teſtamenti con Iosue.6.f
ditor:in euāgelio ſecūdū Ioānem: Qui credidit(īquit)
in me:ſicut dicit ſcriptura:flumina de vētre eius fluent
aquę viuę. Vtiqꝫ ſcriptū eſt:qđ ſaluator ſcriptū eſſe te-
ſtatur. Vbi ſcriptū eſt. Septuaginta nō habēt:apocry-
pha neſcit eccleſia. Ad hebręos igit̄ reuertendū eſt: vn-
de ⁊ dñs loq̄tur:⁊ diſcipuli exempla pręſumunt. Hęc
pace veterū loquor:⁊ obtrectatoribus meis tm̄ reſpon-
deo:qui canino dente me rodūt:ī publico detrahētes:⁊
legentes in angulis:id eſt accuſatores ⁊ defenſores: cū
in alijs ꝓbent qđ in me reprobāt:q̄ſi virtus ⁊ vitiū nō in
rebus ſit:ſed cū autore mutetur. Cęterū memini ęditi
onē ſeptuaginta trāſlatoꝝ olim de gręco emendatā tri
buiſſe me noſtris:nec inimicū debere exiſtimari eoꝝ: q̄s
in cōuentu fratrū ſemp̄ ediſſero. Et qđ nūc Dibre haio
mim:id eſt verba dierū īterpretatus ſum:idcirco feci:vt
īextricabiles moras ⁊ ſiluā nominū:quę ſcriptoꝝ cōfu-
ſa ſunt vitio:ſenſuūqꝫ barbariē apertius ⁊ ꝑ verſuū col-
la digererē:mihimetipſi ⁊ meis iuxta iſmeniā canens: ſi
aures ſurdeſcunt cęterorum.

Euſebius Hieronymus Domnioni et Rogatiano ſuis in Chriſto Ieſu ſalutē.

QVomodo Gręcorū hiſtorias magis intelli-
gunt:qui Athenas viderint:⁊ tertiū Vergi-
lij librū:qui a Troiade ꝑ Leucaten: ⁊ Acro-
ceraunia ad Siciliā: ⁊ inde ad oſtia Tyberꝭ
nauigauerint:ita ſanctā ſcripturā lucidius intuebitur
qui Iudęā oculis contemplatus eſt:⁊ antiquarum vr-
biū memorias:locorūqꝫ vel eadem vocabula vel mutata
cognouerit. Vnde⁊ nobis curę fuit cū eruditiſſimis he
bręorū hūc laborē ſubire: vt circūiremus ꝓuinciā: quā
vniuerſę Chriſti eccleſię ſonāt. Fateor enī mi Domni-
on et Rogatiane chariſſimi nuſq̄ me in diuinis volu-
minibus ꝓprijs viribus crediſſe:nec habuiſſe opinio-
nē meā:ſed ea etiā de q̄bus ſcire me arbitrabar: interro
gare me ſolitum:quāto magis de his ſup̄ q̄bus anceps
erā? Deniqꝫ cū a me nup̄ literis flagitaſſetꝭ: vt vobis pa
ralipomenon latino ſermone tranſferrē:de Tyberiade
legis quendā autorē:qui apud hebręos admiratiōi ha-
bebatur:aſſumpſi:⁊ cōtuli cū eo a vertice (vt aiūt) vſqꝫ
ad extremū vnguem:⁊ ſic cōfirmatus auſus ſum facere
quod iubebatis. Libere enim vobis loquor. Ita in gręcis ⁊ latinis codicibus hic nominū liber vitioſus eſt: vt
non tam hebręa q̄ barbara quędam ⁊ ſarmatica nomi-
na coniecta arbitrandum ſit. Nec hoc ſeptuaginta in-
terpretibus:qui ſpirituſancto pleni ea quę vera fuerūt
tranſtulerāt:ſed ſcriptoꝝ culpę aſcribendum: dum de

C

inemēdatis inemēdata ſcꝑtitāt: ⁊ ſępe tria noīa ſubtra-
ctis e medio ſyllabis in vnū vocabulū cogūt: vel e regiōe
vnū nomē ꝓpter latitudinē ſuā in duo vel tria vocabula
diuidūt. Sed ⁊ ipę appellatiões: nō hoīes: vt pleriqꝫ exi
ſtimāt: ſed vrbes ⁊ regiões ⁊ ſalt⁹ ⁊ ꝓuīcias ſonāt: ⁊ obli
quę ſub īterpretatiōe ⁊ figura eoꝝ: quędā narrant̄ hiſto
rię: de quib⁹ ī regnoꝝ libro dicit̄. Nōne ecce hęc ſcripta
ſunt in libro verboꝝ dierū regum iuda? Que vtiqꝫ in no
ſtris codicibus nō habent̄. Hoc primū ſciendū: ꝙ apud
hebręos liber paralipomenon vn⁹ ſit: ⁊ apud illos voca-
tus dibre haiomim: id eſt verba dierū: q̄ ꝓpter magnitu
dinē apd̄ nos diuiſus eſt. Quod nōnulli etiā ī bruto Ci
ceronis dialogo faciūt: vt eū ī tres partes ſecēt: cū vn⁹ a
ſuo autore ſit ęditus. Deīde etiā illud attēdendū: ꝙ fre
quenter noīa: nō vocabula hoīm: ſed rerū (vt dixi) ſignifi
cātias ſonāt. Ad extremū: ꝙ oīs eruditio ſcripturarū in
hoc cōtinet̄: ⁊ hiſtorię quę vel prętermiſſę ſunt ī ſuis lo
cis: vel ꝑſtrictę: leniter hic ꝑ quędā vboꝝ cōpēdia expli
cātur. Orationū itaqꝫ veſtraꝝ adiut⁹ auxilio: miſi librū
beneuolis placituꝝ: tamē inuidis diſpliciturum eſſe nō
ambigo. Optia em̄ queqꝫ (vt ait Plini⁹) malūt contem
nere pleriqꝫ: q̄ diſcere. Si q̄s ī hac interpretatiōe volue-
rit aliq̄d reprehēdere: interroget hebręos: ſuā cōſciētiā
recolat: videat ordinē textūqꝫ ſermonis: ⁊ tūc nr̄o labo-
ri: ſi potuerit: detrahat. Ubicūqꝫ ḡ aſteriſcos: id eſt ſtel-
las radiare ī hoc volumine viderit(: ibi ſciatis de hebręo
additū: qd̄ in latinis codicib⁹ non habet̄. Ubi v̄o obelus
trāſuerſa ſcilicet virga prępoſita eſt: illic ſignat̄: quid ſe-
ptuaginta īterpretes addiderūt: vel ob decoris gratiā:
vel ob ſpū ſſancti autoritatē: licet in hebręis voluminib⁹
non legatur. Finis.

Incipit primus liber dibre haio nim: id eſt Paralipomenon. Caput. I.

A
Gene. 5.a ADam Seth Enos Cai
nā maalaleel iared henoch mathuſale
Gene. 10.a Lamech Noe ſem cham ⁊ iapheth.
Filij Iapheth Gomer magog Ma-
dai et Iauan thubal Moſoch Thi-
ra. porro filij gomer aſcanez ⁊ ipheth
⁊ Logorma. Filij aūt Iauan: Eliſa et Tharſiſa cethim
Gene. 10.a ⁊ Dodanim. Filij Cham Chus et Miſraim phut ⁊ cha
naan. Filij aūt Chus Saba et heuila ſabatha et regma
et Sabatacha. Porro filij regma: ſaba ⁊ dadan. Chus
autem genuit Nimrod. Iſte coepit eſſe potēs in terra:
Miſraim vero genuit Ludim et Anamim et Laabim
et Nepthuhim: phetruſim quoqꝫ ⁊ Chaſluhim: de qui-
bus egreſſi ſunt Philiſtijm ⁊ Caphthurim. Chanaan
vero genuit Sydonem primogenitum ſuū: Hetheum
quoqꝫ et Iebuſeum et amorreū et gergeſeum: heueūqꝫ
et Aracheum ⁊ aſineum: aruadium quoqꝫ et Samareū
B ⁊ hematheum. Filij Sem: Elam ⁊ Aſſur et arphachſad
Gen. 10.c. ⁊ Lud ⁊ Aram: ⁊ Hus ⁊ hul et Gether et moſoch. Ar-
phachſad aūt genuit Sale: qui ⁊ ipe genuit heber. Por
ro heber nati ſunt duo filij. Nomē vni phaleg: q̄a in die-
bus eius diuiſa eſt terra: et nomen fratris eius Iectan.
He. haſermaueth. Iectan aūt genuit Elmodad et ſaleph ⁊* haſormoth ⁊
iare: aduram quoqꝫ ⁊ vſal et decla: ebal etiam ⁊ abimael
⁊ ſaba: necnon ⁊ ophir ⁊ heuila et iobab. Omnes iſti filij
Gen. 15.b iectan: ſem arphachſad et ſale: heber phaleg et ragu ſe-
Gen. 11.c. rug nachor thare abraā: iſte eſt abraham. Filij aūt Abraā
iſaac ⁊ iſmael. Et hę gn̄atiões eoꝝ. Primogenit⁹ iſma
C elis: nabaioth et cedar ⁊ adbeel ⁊ Mabſam et Maſma
et Duma Maſſa haddar et Thema Iatur naphis ced
Gen. 16.a. ma. Hi ſunt filij Iſmaelis. Filij autem Cethurę concu-
binę Abraam: quos genuit zamran iecſan madan Ma-
dian Ieſbos et Sue. Porro filij Iecſan ſaba et dadan.
*(Filij aūt Dadan aſurim et lathuſim et laomim.) Fi- Nō eſt in hebraeo.
lij autem madian: epha et epher et henoch et abida et el
daa. Oēs hi filij cethurę. Genuit aūt Abraā iſaac: cuius
fuerūt filij eſau et iſrael. Filij eſau: eliphas raguel iehus
iaalom et chore. Filij eliphas theman omer et zephi gaa
tham cenes thenna amalec. Filij Rahuel: Naath zara
ſamma meſſa. Filij ſeir: Lothan ſobal ſebeon ana diſon
eſer diſan. Filij lothan: hori et homam. Soror autem lo
than fuit thanna. Filij ſobal: alian et manahath et ebal
ſephi et onam. Filij ſebeon: aia et ana: filij ana diſon: filij
diſon: hamaran et eſeban et iethran et charan. Filij eſer:
balaā et zaauan et iachan: filij diſon hus et arā. Iſti ſunt
reges: qui imperauerūt in terra Edom: anteq̄ eſſet rex D
ſuper filios Iſrael. Bale filius Beor: et nomen ciuita-
tis eius Denaba. Mortuus eſt autem Bale: et regna-
uit pro eo Iobab filius Zare de Boſra. Cumqꝫ et Io-
bab fuiſſet mortuus: regnauit ꝓ eo huſam de terra the-
manorum. Obijt quoqꝫ et huſam: et regnauit pro eo a-
dad filius badad: qui percuſſit madian in terra Moab:
et nomen ciuitatis eius auith. Cumqꝫ et Adad fuiſſet
mortuus: regnauit pro eo Semla de Maſreca. Sed et
Semla mortuus eſt: et regnauit pro eo Saul de roho-
both: quę iuxta amnem ſita eſt. Mortuo quoqꝫ Saul
regnauit pro eo Baal hanan filius Achobor: ſed et hic
mortuus eſt: et regnauit pro eo Adad: cuius vrbis no-
men fuit phau. Et appellata eſt vxor eius mehetabeel fi-
lia matred: filię mezahab. Adad aūt mortuo: duces pro
regibus in edom eſſe coeperūt. Dux thāna: dux alia: dux
ietheth: dux oolibama: dux ela: dux phinon: dux chenes:
dux themā: dux mabſar: dux magdiel: dux iram. Hi du-
ces edom. II.
FIlij aūt Iſrael: ruben ſymeon leui iuda iſſa- A
char ⁊ zabulon dan et ioſeph beniamin neph
thali gad ⁊ aſer. Filij iuda: her onam et ſela. Gen. 29.g et. 30.
Hi tres nati ſunt ei de filia ſuę chananitide. Gen. 38.a
Fuit autem her primogenitus iuda malus coram dn̄o: Ibidem. g
et occidit eum. Thamar aūt nurus eius peperit ei pha- Mat. 1.a.
res et zara. Omnes ergo filij iuda quinqꝫ. Filij aūt pha- Ruth. 4.d Matt. 1.a.
res: heſrō et Hamul. Filij quoqꝫ Zare zamri et ethan Ioſue. 7 a
et heman: Chalchal quoqꝫ et Dara ſimul quinqꝫ. Filij
Charmi: Achar: qui turbauit Iſrael: et peccauit in fur B
to anathematis. Filij Ethan: Azarias. Filij autem heſ-
ron: qui nati ſunt ei: ierahmeel ⁊ ram et calubai *(hic eſt 1. reg. 16.
caleb.) Porro Ram genuit Aminadab: aminadab aūt Nō eſt in hebraeo.
genuit nahaſon: principem filiorū Iuda. Nahaſon q̄qꝫ
genuit Salma: de quo ortus eſt Booz. Booz vero ge-
nuit Obed: qui et ipſe genuit Iſai. Iſai autem genuit
primogenitum Eliab: ſecundum Abinadab: tertium
ſimmaa: quartum Nathanael: quintū Raddai: ſextum
Oſem: ſeptimum Dauid: quorum ſorores fuerunt ſar-
uia et Abigail. Filij ſaruię: Abſai ioab et Aſael tres. Abi
gail autem genuit amaſa: cuius pater fuit Iether iſma
elites. Caleb vero filius heſron accepit vxorem nomi-
ne Aſuba: de qua genuit Ieroth. Fueruntqꝫ filij eius ia- C
ſer et ſobab et Ardon. Cumqꝫ mortua fuiſſet Aſuba: ac
cepit vxorem Caleb ephrath: quę peperit ei hur. Por-
ro hur genuit vri: et vri genuit beſeleel. Poſt hęc ingreſ
ſus eſt Heſron ad filiam Machir patris Galaad: ⁊ ac-
cepit eam: cum eſſet annorum ſexaginta: que peperit ei
ſegub. Sed ⁊ ſegub genuit iair: et poſſedit viginti tres
ciuitates ī terra galaad. Cepitqꝫ geſſur ⁊ aram oppida D
iair ⁊ cenath: et viculos eius ſexaginta ciuitatum. Oēs
iſti filij machir patris galaad. Cū autem mortuus eſſet
heſron: ingreſſus eſt caleb ad ephratha. Habuit quoqꝫ
heſron vxorem Abia: quę peperit ei Aſhur patrem the-
cuę. Nati ſunt autem filij Ierahmeel primogeniti heſ-
ron: ram primogenitus eius: et buna et oran et oſem et
ahia. Duxit quoqꝫ vxorem alteram Ierahmeel nomine
atara: quę fuit mater onam. Sed ⁊ filij ram primogeni
ti ierahmeel fuerunt maas ⁊ iamin et achar. Onam aūt

habuit filios Sammai et Jadam. Filij aūt Sammai:
Nadab 7 Abiſur. Nomen vero vxoris Abiſur Abihail:
E que peperit Ahaban et molid. Filij autem nadab fuerūt
ſaled 7 appaim. Mortuꝰ eſt aūt ſaled abſqꝫ liberis: filiꝰ
vero appaim ieſi. Qui ieſi genuit ſeſan. Porro ſeſan ge
nuit oholai. Filij aūt iada fratris ſammai: iether 7 iona-
than. Sed 7 iether mortuus eſt abſqꝫ liberis. Porro io
nathan genuit phaleth 7 ziza. Iſti fuerūt filij ierahmeel
primogeniti heſron. Seſan aūt nō habuit filios: ſed filias:
7 ſeruū egyptiū noīe ieraha. Deditqꝫ ei filiā ſuā vxorē:
que peperit ei Athi. Athi aūt genuit Nathan: 7 nathan
genuit zabad: zabad quoqꝫ genuit opheal: et opheal ge-
nuit obed: obed genuit iehu: iehu genuit azariam. Aza-
rias genuit heles: 7 heles genuit eleaſa. Eleaſa genuit
ſiſamai: ſiſamai genuit ſellū: ſellū genuit iecamiam. Ie-
F camia aūt genuit eliſama. Filij aūt caleb fratris ierah-
meel: meſa primogenitus eius. Ipſe eſt pater ziph: filij
Mareſa patris hebron. Porro filij hebron Chore 7 ta
phuah et recem et ſama. Sama autē genuit raham pa-
trem ierachaam: et recem genuit ſammai. Filiꝰ ſammai
maon: et maon pater bethſur. Epha aūt cōcubina caleb
peperit haran 7 moſa 7 gaſes. Porro haran genuit ga-
ſes. Filij aūt iahaddai: regem 7 iotham 7 geſan 7 phalet
epha 7 ſaaph. Concubina caleb maacha peperit ſaber et
Heb. ſeua tharhana. Genuit aūt Saaph pater madmāna* ſue pa-
trē machbēna et patrē gabaa. Filia vō caleb fuit achſa.
Ioſ. 15. d. Hi erāt filij caleb: filij hur primogeniti ephratha: Sobal
Iudi. 1. c. pater cariath iarim: ſalma pater bethlehem: hareph pa
ter bethgader. Fuerūt aūt filij ſobal patris cariath iarim
G qui videbat dimidium requietionū: 7 de cognatione ca-
riath iarim iethrei et puthei et ſemathei et maſerei. Ex
his egreſſi ſunt zaraite 7 eſthaolite. Filij Salma patris
bethlehem: 7 netophathi corone domus Ioab: 7 dimi-
dium requietionis ſarai. Cognationes quoqꝫ ſcribarū
habitantiū in iabes: canentes atqꝫ reſonātes: 7 in taber-
naculis cōmorantes. Hi ſunt cinei: qui venerunt de ca-
lore patris domus Rechab. III.

DAuid vero hos habuit filios: q̄ ei nati ſunt in
A hebrō. Primogenitū amnon ex achinoem ie
zraelitide: ſecūdum Daniel de abigail carme
2. reg. 3. a litide: tertiū abſalom: filiū maacha: filie tha-
lomai regis geſſur: quartū Adoniā filiū hagith: quintū
ſaphatiā ex abital: ſextū iethraam de egla vxore ſua. Sex
ergo nati ſunt ei in hebron: vbi regnauit ſeptē annis et
B ſex menſibus. Triginta aūt et tribus annis regnauit in
ieruſalem. Porro in ieruſalem nati ſunt ei filij ſammaa
et ſobab et nathan et ſalomon: quatuor de bathſaba: fi-
lia amiel. Iebahar quoqꝫ et eliſama et eliphalet et noge
et napheg et iaphia: necnon eliſama et eliada et elipha-
Matt. 1. a. let nouem. Oēs hi filij dauid abſqꝫ filijs cōcubinarū: ha-
bueruntqꝫ ſororē Thamar. Filius aūt Salomonis Re
C hoboam: cuius abia filius genuit Aſa. De hoc quoqꝫ na
tus eſt ioſaphath pater Ioram. Qui Iorā genuit oziā:
ex quo ortꝰ eſt ioas: 7 huiꝰ amazias filiꝰ genuit azariam.
Porro azarie filius iotham procreauit achas patrē heze
chie: de quo natꝰ eſt manaſſes. Sed 7 manaſſes genuit
amon patrē ioſie. Filij aūt ioſie fuerūt primogenitꝰ ioha-
Matt. 1. b. nan: ſecūdus ioachim: tertiꝰ ſedechias: q̄rtus ſellū. De
D ioachim natus eſt ieconias 7 ſedechias. Filij ieconie fue
runt aſir: ſaalthiel: melchiram: phadaia: ſennaſer 7 ieca
mia oſama 7 nadabia. De phadaia orti ſunt zorobabel 7
ſemei. Zorobabel genuit moſollā: hananiā: et ſalumith
ſororē eorū: haſuban quoqꝫ 7 ohel 7 barachiā 7 haſadiā io-
ſabheſed quinqꝫ. Filiꝰ aūt hananie: phaltias pater ieſaie:
cuiꝰ filiꝰ raphaia. Huiꝰ quoqꝫ filiꝰ arnan: de quo natꝰ eſt ob-
dia: cuius filius fuit zechanias. Filius ſechanie ſemeia:
cuius filij hattus 7 iegal et bariah 7 naaria 7 ſaphat 7 ſe
ſa: ſex numero. Filiꝰ naarie elioenai 7 hezechias 7 iazricā
tres. Filius elioenai* oduia et heliaſib et pheleia 7 accub
He. odaia uehu. 7 iohanan 7 dalaia et anani: ſeptem. IIII.

FIlij iuda: phares: heſron: et charmi: 7 hur: A
7 ſobal. Reaia vō filiꝰ ſobal genuit iahath:
de quo nati ſunt achimai 7 laad. He generatio- Geñ. 38. g
nes ſareathi. Iſta quoqꝫ ſtirps etam: iezrael 7
ieſema 7 iedebos. Nomē quoqꝫ ſororis eorū
azalelphuni: phamiel aūt pater gedor: et eſer pater huſa. Iſti
ſunt filij hur primogeniti ephratha patris bethlehē. Aſhur
vero patris thecue erāt due vxores: halaa et naara. Pe B
perit aūt ei naara ahuzam et hepher et themani et aha-
ſtari. Iſti ſunt filij naara. Porro filij halaa zareth izoar
et ethnan. Cos aūt genuit anub et ſobeba: et cognatio-
nē aharhel: filij arum. Fuit aūt ieabes inclytꝰ pre fratri-
bus ſuis: 7 mater eius vocauit nomē illius ieabes dicēs:
q̄a peperi eū in dolore. Inuocauit vero ieabes deū iſrael: di
cēs: Si bñdicēs bñdixeris mihi: 7 dilataueris terminos
meos: 7 fuerit manus tua mecū: et feceris me a malicia
nō opprimi. Et preſtitit deus: que precatus eſt. Calub
aūt frater ſua genuit machir: q̄ fuit pater eſthon. Por-
ro eſthō genuit bethrapha 7 phaſſe 7 thēna patrē vrbis
naas. Hi ſunt viri recha. Filij aūt cenaz othoniel et ſa- C
raia. Porro filij othoniel hathath 7 maonothi. Mao-
nothi genuit ophra. Saraias aūt genuit ioab patrē val
lis artificū: ibi quippe artifices erāt. Filij vō caleb: filij ie-
phōne hir et ela et nahem. Filij quoqꝫ ela: cenaz. Filij quoqꝫ
ialeleel: ziph et zypha thiria et aſarael: 7 filij eſra iether 7
mered et epher et ialon. Genuitqꝫ mariā 7 ſammai 7 ieſ
bah patrē eſthamoa. Vxor quoqꝫ eius iudia peperit iared
patrē gedor: 7 heber patrē ſocho 7 icuthiel patrē zono-
ah. Hi aūt filij bethie filie pharaōis: quā accepit mered: D
7 filij vxoris Odie ſororis naham patris ceila garmi: et
eſthamoa: q̄ fuit de maachati. Filij quoqꝫ ſimon: amnon et
rinna. Filiꝰ hanan ethilon: 7 filij ieſi zoheth et bēzoheth.
Filij ſela filij iude: her pater lecha et laada pater mareſa
*et cognatiōes domꝰ operantiū byſſum ī domo iuramē *
ti: 7 q̄ ſtare fecit ſolē: viriqꝫ mēdacij: 7 ſecurus: et īcedēs:
q̄ principes fuerūt ī moab: 7 q̄ reuerſi ſunt in lehem. Hec
aūt verba vetera. Hi ſunt figuli habitātes ī plātatiōibus
7 in ſepibus apud reges in operibus eius: commoratiqꝫ E
ſunt ibi. Filij ſimeon: namuel 7 iamin iarib zarah Saul.
Sellū filius eius: mabſam filius eius: maſma filius eiꝰ.
Filij maſma: hamuel filius eius: zachur filius eius: ſem-
mei filiꝰ eius. Filij ſemmei ſexdecim: et filie ſex. Fratres
aūt eiꝰ nō habuerūt filios multos: et vniuerſa cognatio
nō potuit adequare ſummā filiorū iuda. Habitauerunt
aūt in berſabee et molada et in hazarſual et in balaa 7 in
ezem et in tholad et in bathuel et in horma et in ſiceleg
et beth marchaboth et hazar ſuſim et in bethberei et in
ſaarim. He ciuitates eorum vſqꝫ ad regē Dauid. Ville F
quoqꝫ eorum etham et ain rēmon et thochen 7 aſan ciui
tates quinqꝫ: 7 vniuerſi viculi eorū per circuitū ciuitatū iſta-
rum vſqꝫ ad baal. Hec eſt habitatio eorū: et ſediū diſtri-
butio. Moſobab quoqꝫ et iemlech 7 ioſa filius amaſie: 7
ioel iehu filius ioſabie: filij ſaraie: filij aſiel 7 elioenai et ia
coba et iſohaia et aſaia et adiel et iſimiel et banaia: Ziza
quoqꝫ filius ſephei: filij alon: filij idaia: filij zemri: filij ſa-
maia. Iſti ſunt noīati principes in cognationibus ſuis:
7 in domo affinitatū ſuarū multiplicati ſunt vehemen-
ter. Et profecti ſunt: vt ingrederētur in gador vſqꝫ ad G
orientē vallis: 7 vt quererēt paſcua gregibus ſuis. In-
ueneruntqꝫ paſcuas vberes 7 valde bonas: in terram la-
tiſſimam 7 quietā et fertilem: in qua ante habitauerant
de ſtirpe cham. Hi ergo venerūt: quos ſupra deſcripſi-
mus noīatim in diebus hezechie regis iuda: 7 percuſſerūt
tabernacula eorū: 7 habitatores q̄ inuēti fuerāt ibi: 7 de-
leuerunt eos vſqꝫ in preſentē diē: habitaueruntqꝫ pro eis:
quoniā vberrimas paſcuas ibi reppererūt. De filijs quoqꝫ
ſymeon abierūt in montē ſeir viri quingēti: habētes prin-
cipes phaltiā 7 naariā 7 raphiā 7 oziel filios ieſi: 7 percuſ-
ſerūt reliquias: qui euadere potuerant amalechitarū: 7
habitauerunt ibi pro eis vſqꝫ in diem hanc. V.

A Filij quoqꝫ Ruben pꝛimogeniti iſrael. Ipſe
Gen.46 a quippe fuit pꝛimogenitus eius: ſed cum vio-
Exo.6.b. laſſet thoꝛum patris ſui: data ſunt pꝛimoge-
Num.26 a nita eius filijs Ioſeph filij Iſrael: ⁊ non eſt il
le reputatus in pꝛimogenitum. Poꝛro iudas: qui erat
foꝛtiſſimus inter fratres ſuos: de ſtirpe eiꝰ pꝛincipes ger-
minati ſunt: pꝛimogenita aũt reputata ſunt Ioſeph. Fi
lij ergo Ruben pꝛimogeniti Iſrael: Henoch et phalu:
heſron et carmi. Filij ioel ſamaia filiꝰ eius: gog filiꝰ eiꝰ:
ſemmei filiꝰ eiꝰ: micha filiꝰ eiꝰ: reaia filiꝰ eiꝰ: baal filiꝰ eiꝰ:
beera filiꝰ eiꝰ: quē captiuũ duxit thiglathphalneſer rex
aſſyꝛioꝝ: ⁊ fuit pꝛinceps in tribu ruben. Fratres aũt eiꝰ et
vniuerſa cognatio eius: quãdo numerabant̃ p familias
ſuas: habuerũt pꝛincipes iehiel ⁊ zachariam. Poꝛro bala
filius azan: filij ſemma: filij Ioel: ipſe habitauit in Aroer
B vſqꝫ ad nebo ⁊ baalmaon. Cõtra oꝛientalē quoqꝫ plagã
habitauit vſqꝫ ad introitum eremi: et flumen eufraten.
Multũ quippe iumentoꝛũ numerũ poſſidebãt in terra
galaad. In diebꝰ aũt ſaul pꝛęliati ſunt cõtra agarenos:
⁊ interfecerũt illos: habitauerũtqꝫ pꝛo eis in tabernacu
lis eoꝝ in omni plaga: quę reſpicit ad oꝛientē galaad. Fi
lij vero gad e regiõe eoꝝ habitauerũt ĩ terra baſan vſqꝫ in
ſelcha: ioel ĩ capite: ⁊ ſepham ſecũdꝰ: iaanai aũt ⁊ ſaphat
in baſan. Fratres vero eoꝝ ſm domos cognationũ ſuarũ:
michael ⁊ moſollã ⁊ ſeba ⁊ ioꝛai ⁊ iaachan ⁊ zia ⁊ eber ſe
ptem. Hi filij abihail: filij huri: filij iaroah: filij galaad: fi
lij michael: filij ieſiſai: filij iahaddo: filij bus. Fratres quoqꝫ
filij abdiel: filij guni pꝛincipes domꝰ ĩ familijs ſuis: ⁊ habi
tauerũt ĩ galaad: ⁊ ĩ baſan: ⁊ ĩ viculis eiꝰ: ⁊ in cũctis ſub-
C urbanis ſaron vſqꝫ ad terminos. Omēs hi numerati ſunt
in diebꝰ Iotham regis Iuda: ⁊ in diebꝰ Ieroboam re-
gis Iſrael. Filij Ruben ⁊ gad ⁊ dimidię tribꝰ manaſſe:
viri bellatoꝛes: ſcuta poꝛtãtes et gladios: ⁊ tēdentes ar
cũ: eruditiqꝫ ad pꝛęlia quadragintaquatuoꝛ millia: ⁊ ſe-
ptingēti ſexaginta pcedētes ad pugnã: dimicauerũt cõ
tra agarenos. Iturei vero ⁊ naphas et nodab pꝛębuerũt
eis auxiliũ. Traditiqꝫ ſunt in manus eoꝝ agareni: ⁊ vni
uerſi q̃ fuerãt cũ eis: quia deũ inuocauerũt cũ pꝛęliarent̃: ⁊
exaudiuit eos: eo ꝙ crediꝺiſſent in eũ. Ceperũtqꝫ om̃ia
quę poſſederãt cameloꝝ quinquaginta millia: ⁊ ouium
ducēta quinquaginta millia: aſinos duo millia: ⁊ aĩas ho-
minũ cētũ millia. Vulnerati aũt multi coꝛruerũt. Fuit
em̃ bellum dñi. Habitauerũtqꝫ pro eis vſqꝫ ad trãſmigra-
D tionē. Filij quoqꝫ dimidię tribꝰ manaſſe poſſederunt terrã
a finibꝰ baſan vſqꝫ baal hermon ⁊ ſanir: ⁊ mõtē hermon.
Ingēs quippe numerꝰ erat. Et hi fuerãt pꝛincipes domus
cognatiõis eoꝝ epher ieſi ⁊ eliel azriel et ieremia et odo-
ia et iadiel viri foꝛtiſſimi ⁊ potētes: ⁊ noĩati duces in fa-
milijs ſuis. Reliquerũt aũt deũ patrũ ſuoꝝ: ⁊ foꝛnicati
ſunt poſt deos populoꝝ terrę: quos abſtulit dñs coꝛã eis:
⁊ ſuſcitauit deꝰ iſrael ſpm̃ phul regis aſſyꝛioꝝ: ⁊ ſpiritũ
thiglathphalneſer regis aſſur: ⁊ abſtulit ruben ⁊ gad et
dimidiã tribũ manaſſe: ⁊ adduxit eos in hale ⁊ in haboꝛ
⁊ ara: ⁊ fluuium Gozan: vſqꝫ in diem hanc. VI.

A Filij leui: Gerſon caath ⁊ merari. Filij caath:
amram iſaar hebꝛon ⁊ oziel. Filij amram: aa-
Gen.40.b ron moyſes et maria. Filij Aaron: nadab et
infra.33 b abiu eleazar et ithamar. Eleazar genuit phi
nehes: ⁊ phinehes genuit abiſue. Abiſue vero genuit boc-
ci: et bocci genuit ozi. Ozi genuit zarahiam: et zarahias
genuit meraioth. Poꝛro meraioth genuit amariam: ⁊
amarias genuit achitob. Achitob genuit ſadoc: ⁊ ſadoc
genuit Achimaas. Achimaas genuit azariam. Azarias
genuit iohanan. Iohanan genuit Azariam. Ipſe eſt qui
ſacerdotio functus eſt in domo: quã ędificauit ſalomon
in Ieruſalem. Genuit autem Azarias amariam: ⁊ ama
rias genuit Achitob. Achitob genuit Sadoc: ⁊ Sadoc
B genuit Sellum. Sellum genuit Helchiam: Helchias
genuit Azariam. Azarias genuit Saraiam: ⁊ Saraias
genuit Ioſedec. Poꝛro Ioſedec egreſſus eſt: quando
tranſtulit dominus Iudam et Ieruſalem: per manus
Nabuchodonoſoꝛ. Filij ergo Leui: gerſom caath ⁊ me-
rari. Et hęc nomina filioꝝ Gerſom lobni et ſemei. Filij
caath amrã ⁊ iſaar ⁊ hebꝛon ⁊ oziel. Filij merari: moholi
et muſi. Hę aũt generatiões leui ſm familias eoꝝ. Ger
ſom: lobni filius eius: iahath filiꝰ eiꝰ: zãma filiꝰ eiꝰ: ioah
filiꝰ eiꝰ: addo filiꝰ eiꝰ: ſarah filiꝰ eiꝰ: ieathꝛai filiꝰ eius. Fi
lij caath: aminadab filiꝰ eiꝰ: choꝛe filiꝰ eiꝰ: aſir filiꝰ eiꝰ: el-
chana filiꝰ eiꝰ: abiaſaph filiꝰ eius: aſir filius eius: tahath
filiꝰ eiꝰ: vꝛiel filiꝰ eius: ozias filius eiꝰ: ſaul filius eius. Fi
lij elchana: amaſai ⁊ achimoth ⁊ elchana. Filij elchana:
ſophai filius eius: nahath filius eius: eliab filius eius: ie-
roham filius eius: elchana filius eiꝰ. Filij ſamuel pꝛimo
genitus vaſſeni ⁊ abia. Filij aũt merari: moholi: lobni fi- C
lius eius: ſemmei filius eius: oza filius eius: ſamaa filius
eius: haggia filius eius: aſaia filius eius. Iſti ſunt quos
cõſtituit dauid ſup cãtoꝛes domus dñi: ex quo colloca-
ta eſt arca: ⁊ miniſtrabant coꝛã tabernaculo teſtimonij
canētes: donec ędificaret Salomon domũ dñi in Ieru
ſalem. Stabant aũt iuxta oꝛdinē ſuũ in miniſterio. Hi
vero ſunt qui aſſiſtebãt cũ filijs ſuis: de filijs Caath: He
man cantoꝛ: filius ioel: filij ſamuel: filij elchana: filij iero-
ham: filij eliel: filij thoah: filij ſuph: filij elchana: filij ma-
hath: filij amaſai: filij elchana: filij ioel: filij azarię: filij ſo
phonię: filij thahath: filij aſir: filij abiaſaph: filij choꝛe: fi-
lij iſaar: filij caath: filij leui: filij iſrael: ⁊ fratres eiꝰ aſaph
qui ſtabat a dextris eiꝰ: aſaph filiꝰ barachię: filij ſamaa:
filij michael: filij baaſaię: filij melchię: filij athani: filij za
rah: filij adaia: filij ethan: filij zamma: filij ſemei: filij ia-
hath: filij Gerſom: filij leui. Filij autem merari fratres D
eoꝛum ad ſiniſtram Ethani: filij Chuſi: filij Abdi: filij
Maloch: filij Haſabię: filij Amaſię: filij Helchię: filij
Amaſi: filij Bonni: filij Somer: filij moholi: filij Mu-
ſi: filij Merari: filij Leui. Fratres quoqꝫ eoꝛum leuitę:
qui oꝛdinati ſunt in cũctũ miniſteriũ tabernaculi domus
dñi. Aaron vero ⁊ filij eius adolebant incenſum ſuper al
tare holocauſti: et ſuper altare thimiamatis ĩ om̃e opus
ſancti ſanctoꝛũ: ⁊ vt pꝛecarentur pꝛo Iſrael iuxta om̃ia
quę pꝛęceperat moyſes ſeruꝰ dei. Hi ſunt aũt filij aarõ.
Eleazar filius eius: phinehes filius eius: abiſue filiꝰ eiꝰ:
bocci filius eius: ozi filius eius: zaraia filius eius: mera-
ioth filius eius: amaria filiꝰ eius: achitob filius eius: ſa-
doc filius eius: achimaas filius eius. Et hęc habitacula
eoꝛũ per vicos atqꝫ confinia filioꝛũ: ſcilicet Aaron iuxta
cognatiões caathitarũ. Ipſis em̃ ſoꝛte cõtigerãt. Dede
runt igit̃ eis hebꝛon in terra Iuda: ⁊ ſuburbana eius p
circuitũ: agros aũt ciuitatis ⁊ villas Caleb filio Iephõ
ne. Poꝛro filijs Aaron dederũt ciuitates ad confugien E
dum hebꝛon ⁊ lobna: et ſuburbana eius. Iathir quoqꝫ ⁊
eſthemoa cũ ſuburbanis ſuis: ſed ⁊ Hilen et Dabir cum
ſuburbanis ſuis: aſan quoqꝫ et Bethſemes et ſuburba-
na earum. De tribu aũt Beniamin Gabee: ⁊ ſuburba-
na eius: ⁊ alemath cũ ſuburbanis ſuis: anathoth quoqꝫ cũ
ſuburbanis ſuis. Omēs ciuitates tredecim cũ ſuburbanis
ſuis p cognationes ſuas. Filijs aũt caath reſiduis de co
gnatione ſua dederũt ex dimidia tribu manaſſe ĩ poſſeſ-
ſionē vꝛbes decē. Poꝛro filijs gerſom per cognationes
ſuas de tribu Iſaſchar: ⁊ de tribu aſer: ⁊ de tribu neph-
thali: ⁊ de tribu manaſſe in baſan vꝛbes tredecim. Filijs
autem merari per cognatiões ſuas: de tribu ruben: ⁊ de
tribu gad: et de tribu zabulon: dederunt ſoꝛte ciuitates
duodecim. Dederũt quoqꝫ filij iſrael leuitis ciuitates: ⁊ F
ſuburbana earũ. Dederũtqꝫ per ſoꝛtē ex tribu filioꝛum
Iuda: ⁊ ex tribu filioꝛum Symeon: ⁊ ex tribu filioꝛum
Beniamin: vꝛbes has quas vocauerũt nominibus ſuis:
⁊ his qui erant de cognatione filioꝛum caath. Fuerũtqꝫ
ciuitates in terminis eoꝛum de tribu Effraim. Dede-
runt ergo eis vꝛbes ad confugiendum Sichem cũ ſub-
urbanis ſuis in monte Effraim: ⁊ Gazer cum ſuburba-
nis ſuis: iecmaan quoqꝫ cum ſuburbanis ſuis: ⁊ bethho-

ron ſimiliter:necnon ⁊ aialon cũ ſuburbanis ſuis:et ge‑
threnmon in eundem modum. Porro ex dimidia tri‑
bu manaſſe aner:⁊ ſuburbana eiꝰ:baalam: et ſuburbana
eius. Hi videlicet qui de cognatione filioꝝ caath reli‑
qui erant. Filijs aũt Gerſom de cognatione dimidię tri
bus manaſſe golon in baſan:⁊ ſuburbana eiꝰ:⁊ aſtaroth
F cũ ſuburbanis ſuis. De tribu Iſaſchar cedes:⁊ ſuburba
na eiꝰ:⁊ daberath cũ ſuburbanis ſuis: Ramoth quoqꝫ ⁊
ſuburbana eiꝰ:⁊ anem cũ ſuburbanis ſuis. De tribu vo
aſer:maſal cũ ſuburbanis ſuis:⁊ abdon ſimiliter: hucoc
quoqꝫ ⁊ ſuburbana eiꝰ: rohob cũ ſuburbanis ſuis. Por
ro de tribu nephthali cedes in galilea: ⁊ ſuburbana eiꝰ:
hamon cũ ſuburbanis ſuis:⁊ cariathiarim: ⁊ ſuburbana
eiꝰ. Filijs aũt merari reſiduis de tribu zabulō remono:⁊
ſuburbana eiꝰ:⁊ thabor cũ ſuburbanis ſuis. Trās iorda
nē q̃qꝫ ex aduerſo iericho cōtra orientē iordanis: de tri‑
bu rubē boſor in ſolitudine cũ ſuburbanis ſuis:⁊ iaſſa cũ
ſuburbanis ſuis:cademoth q̃qꝫ ⁊ ſuburbana eius:⁊ me‑
phaat cũ ſuburbanis ſuis. Necnō de tribu gad: ramoth
in galaad:⁊ ſuburbana eius:⁊ mahanaim cum ſuburba
nis ſuis:ſed ⁊ heſebon cum ſuburbanis ſuis:⁊ iezer cum
ſuburbanis ſuis. VII.

Porro filij iſaſchar:thola ⁊ phua iaſub ⁊ ſam
A rō quatuor. Filij thola:ozi ⁊ raphaia ⁊ ieriel
⁊ iahamai ⁊ iebſam ⁊ ſamuel principes ꝑ do
mus cognationũ ſuaꝝ. De ſtirpe thola viri
fortiſſimi numerati ſunt ĩ diebꝰ dauid: vigi
tiduo millia ſexcēti. Filij ozi iſrahaia:de q̃ nati ſunt mi‑
chael ⁊ obadia ⁊ ioel ⁊ ieſia q̃nqꝫ oēs ꝑncipes cũ eis ꝑ fa‑
milias ⁊ ppl'os ſuos accīcti ad prēliũ viri fortiſſimi:tri‑
B gīta ⁊ ſex millia. Multas aũt habuerũt vxores ⁊ filios.
Fratres q̃qꝫ eoꝝ ꝑ oēm cognationē iſaſchar robuſtiſſi‑
mi ad pugnandũ: octogīta ſeptē millia numerati ſunt.
Filij Beniamin:bale bochor ⁊ iadiael tres. Filij Bale:
eſbon ⁊ ozi ⁊ oziel ⁊ ierimoth ⁊ vri q̃nqꝫ ꝑncipes familia
rũ ⁊ ad pugnãdũ robuſtiſſimi. Numerꝰ aũt eoꝝ viginti
duo millia ⁊ trigīta q̃tuor. Porro filij bochor zamira ⁊
ioas ⁊ eliezer ⁊ elioenai ⁊ amri ⁊ ierimoth ⁊ abia ⁊ ana‑
C thoth ⁊ alamath:oēs hi filij bochor. Numerati ſunt aũt
ꝑ familias ſuas ꝑncipes cognationũ ſuaꝝ ad bella fortiſ
ſimi viginti millia ⁊ ducēti. Porro filij idiael balan. Fi‑
lij aũt balan: Jeus:⁊ Beniamin:⁊ Ahud:⁊ chanaana:⁊
Sethan:⁊ Tharſis:⁊ ahiſahar. Oēs hi filij iadiael ꝑnci
pes cognationũ ſuaꝝ viri fortiſſimi:decē et ſeptē millia
⁊ ducēti ad prēliũ ꝓcedētes. Suphim q̃qꝫ ⁊ huphim fi‑
lij hir:⁊ huſim filij aher. Filij aũt nephthali: iahaſiel ⁊ gu
ni ⁊ ieſer ⁊ ſellũ filij bala. Porro filiꝰ manaſſe aſriel: con
cubinaqꝫ eiꝰ arãmia peperit machir patrē galaad. Ma
D chir aũt accepit vxores filijs ſuis huphim ⁊ ſuphim:⁊ ha
buit ſororē noīe maacha. Nomē aũt ſecũdi zalphahad.
Nateqꝫ ſunt zalphahad filię:⁊ peperit maacha vxor ma
chir filiũ:vocauitqꝫ nomē eiꝰ phares. Porro nomē fra
tris eiꝰ ſare:et filij eiꝰ vlā et recem:filiꝰ aũt vlam badan.
Hi ſũt filij galaad:filij machir: filij manaſſe. Soror aũt
Heb. molecheth. eiꝰ *regina peperit* virũ decorũ: et Abiezer: et mohola.
Heb. Iſhud. Erãt aũt filij ſemida:ahaian et ſechem et lechi et anani
am. Filij aũt effraim: ſuthalah: bared filiꝰ eiꝰ: thahath fi‑
lius eiꝰ:eleada filiꝰ eiꝰ:thahath filiꝰ eiꝰ:et huius filius za
E bad:et huius filius ſuthalah: et huius filiꝰ eſer et elead.
Occiderũt aũt eos viri geth indigenę:q̃a deſcēderãt:vt
inuaderēt poſſeſſiões eoꝝ. Luxit igit̃ effraim pater eo‑
rum multis diebꝰ. Et venerũt fratres eiꝰ:vt cōſolaren‑
tur eũ. Ingreſſuſqꝫ eſt ad vxorē ſuam:quę cōcepit et pe‑
perit filium:et vocauit nomen eius beria: eo ꝙ in malis
domus eius ortus eſſet. Filia aũt eiꝰ fuit ſeara:quę ędifi
cauit bethhoron inferiorē ⁊ ſuperiorē ⁊ ozanſeara. Por
ro filius eiꝰ raphah et reſeph et thaleh:de q̃ natꝰ eſt tha‑
han:qui genuit laadan. Huius quoqꝫ filius ammiud:
F qui genuit eliſama:de quo ortꝰ eſt nun: qui habuit filiũ
ioſue. Poſſeſſio aũt eoꝝ et habitatio bethel cũ filiabus

ſuis contra orientē noram: ad occidentalem plagam ga
zer filię eius. Sichem quoqꝫ cũ filiabus ſuis vſqꝫ adaia
et filiabus eius. Juxta filios quoqꝫ Manaſſe: bethſean
et filias eius:thaanach et filias eius: Mageddo ⁊ filias
eius:Dor et filias eius. In his habitauerũt filij ioſeph:
filij iſrael:filij aſer: iomna et ieſua et iſuai et baria et ſa‑
rah ſoror eorũ. Filij autem baria heber et melchiel: ipſe F
eſt pater barzaith. Heber aũt genuit iaphleet et ſomer
et hothã ſua ſororē eoꝝ. Filia iaphleet: phaſach ⁊ bama
al ⁊ aſaua. Hi filij iaphleet. Porro filij ſomer: ahi ⁊ ro‑
ga et iahaba et aram. Filij aũt helem fratris eius: zopha
et iemna et zeles et amal. Filij ſupha:ſuah et harnepher
et ſual et bari et iamra boſor et hod et ſamma et ſaliſa et
iethran et beera. Filij Jether: iephōne et phaſpha ⁊ ara.
Filij autem Olla: Areh et haniel et rezia. Omnes hi filij
Aſer principes cognationũ electi atqꝫ fortiſſimi duces
ducũ. Numerus aũt eorum ętatis quę apta eſſet ad bel
lum vigintiſex millia. VIII.

Beniamin autem genuit Bale primogenitũ
ſuum: Aſbal ſecundũ: Aharah tertium: noha
quartum et rapha quintũ. Fueruntqꝫ filij ba
le adar et gera et abiud: abiſue quoqꝫ et naa‑
man et ahoah: ſed et gera et ſephuphan et huram. Hi
ſunt filij ahud principes cognationũ habitantiũ in ga‑
baa: q̃ trãſlati ſunt in manahath. Naaman aũt et achia
et gera ipſe tranſtulit eos:et genuit oza et ahiud. Por‑
ro ſaharaim genuit in regiōe moab: poſtꝙ dimiſit vſim
et bara vxores ſuas. Genuit aũt de hodes vxore ſua Jo
bab et ſebia et moſa et molcham: Jeus quoqꝫ ⁊ ſachia et
Marma. Hi ſunt filij eius principes in familijs ſuis. B
Mehuſim vero genuit abitob et elphaal. Porro filij el
phaal: heber et miſaam et ſamad: hic ędificauit Ono et
Lod et filias eiꝰ. Bara aũt et Sama principes cogna‑
tionum habitantiũ in ahyalon. Hi fugauerunt habita‑
tores Geth. Et haio et ſeſac et hierimoth et zabadia et
arod et heder: michael quoqꝫ ⁊ ieſpha et ioaa filij baria.
Et zabadia et Moſollam et ezeci et heber et eſamari et
Jeſlia et Jobab filij Elphaal: et Jacim et zechri et zab‑
di et elioenai et ſelethai et heliel et adaia et baraia et ſa‑
mareth filij ſemei. Et ieſphã ⁊ heber et heliel et abdon C
et zechri et hanã et anania et ailam et anathoria: et ieph
daida et phanuel filij ſeſac. Et ſamſari et ſooria et otho‑
lia et Jerſia et helia et zechri filij ieroam. Hi ſunt patri‑
archę et cognationũ principes: qui habitauerunt in Je
ruſalem. In gabaon aũt habitauerũt abigabaon: et no‑ infra. 9. g
men vxoris eius maacha: filiuſqꝫ eius primogenitus ab
don et ſur et cis et baal et nadab: gedur quoqꝫ et ahio et
zacher et macelloth. Et macelloth genuit Samaa. Ha
bitauerũtqꝫ ex aduerſo fratrũ ſuorũ in Jeruſalem cum
fratribus ſuis. Ner autē genuit cis: et cis genuit ſaul. 1. Reg. 9. a
Porro ſaul genuit Jonathan et melchiſue ⁊ abinadab
et Iſbaal: filius aũt Jonathan Miribaal. Et miribaal
genuit Micha. Filij Micha: Phiton et melech et tha
rea et ahab. Et ahab genuit Joada. Et Joada genuit
Almoth et Aſmoth et Zamri. Porro Zamri genuit
Mooſa. Et Mooſa genuit Baana: cuius filius fuit
Raphaia: de quo ortus eſt Elaſa: qui genuit Aſel. Por
ro Aſel ſex filij fuerunt his nominibus: Ezricham boch‑
ri Iſmael Saria Obdia et Anan. Omnes hi filij Aſel.
Filij autem Eſech fratris eius: Vlam primogenitus: et
Hus ſecundus: et Eliphaleth tertius. Fueruntqꝫ filij
Vlam viri robuſtiſſimi et magno robore: tendentes ar‑
cum: et multos habentes filios ac nepotes vſqꝫ ad cen‑
tum quinquaginta. Omnes hi filij Beniamin. IX.

Vniuerſus ergo Iſrael dinumeratus eſt: et A
ſumma eorum ſcripta eſt in libro regum Iſra
el et Juda: tranſlatiqꝫ ſunt in Babylonem
propter delictum ſuum. Qui autem habita‑
uerunt primi in poſſeſſionibus et in vrbibus ſuis Iſra‑
el: et ſacerdotes et leuitę et nathinnei: commorati ſunt

in Jeruſalē de filijs Juda:⁊ de filijs beniamin. De filijs
quoqꝫ Effraim:⁊ manaſſe:othei filius ammiud:filij em-
ri:filij omrai:filij bōni. De filijs phares filij iuda:⁊ de ſi-
loni aſaia primogenitus ⁊ filij eius. De filijs aūt zara:ie
B huel ⁊ fratres eoꝝ ſexcēti nonaginta. Porro de filijs be
niamin:ſalo fili⁹ moſollam:filij oduia:filij aſana:⁊ ioba-
nia filius ieroam ⁊ hela filius ozi filij mochori: ⁊ moſol-
lam filius ſaphacię:filij rahuel:filij iebanię ⁊ fratres eoꝝ
per familias ſuas nongenti quinquaginta ſex. Omnes
hi principes cognationum per domos patrum ſuorum.
De ſacerdotibus autē iedaia: ioiarib ⁊ iachim: azarias
quoqꝫ filius helchię:filij Moſollam:filij ſadoc: filij ma-
raioth:filij achitob:pontifex domus dei. Porro adaias
filius ieroam:filij phaſor:filij melchia: ⁊ maaſia fili⁹ adi-
C hel:filij iezra:filij Moſollam:filij moſollamoth: filij em
mer:fratres quoqꝫ eorū principes per familias ſuas mil
le ſeptingenti ſexaginta fortiſſimi robore ad faciendum
opus miniſterij i domo dei. De leuitis aūt ſemeia filius
aſſub ⁊ filij ezricam:filij haſabia de filijs merari. Bacha
car quoqꝫ carpētarius ⁊ galal ⁊ mathania:filius micha:
filij zechri:filij aſaph:⁊ obdias filius ſemeię: filij galal:fi-
lij idithun:⁊ barachia filius aza:filij elcana: qui habita-
uit in atrijs netophathi. Janitores aūt ſellum ⁊ achub
⁊ talmon ⁊ ahiman:⁊ frater eoꝝ ſellum pricēps: vſqꝫ ad
illud tēpus in porta regis viciſſim ad orientem obſerua
bant per vices ſuas de filijs leui. Sellum vero filius Co
re filij abiaſaph:filij choreh cū fratribus ſuis ⁊ domo pa
tris ſui. Hi ſunt chorite ſup opera miniſterij cuſtodes
veſtibuloꝝ tabernaculi ⁊ familię eoꝝ per vices caſtrorū
domini cuſtodiētes introitū. Phinehes aūt filius elea-
D zar erat dux eoꝝ corā dño. Porro zacharias filius mo-
ſolamia ianitor portę tabernaculi teſtimonij. Omēs hi
electi in oſtiarios per portas ducenti duodecim:⁊ deſcri
pti in villis proprijs:quos conſtituerūt dauid ⁊ ſamuel:
videns in fide ſua tā ipſos ꝙ filios eorū in oſtijs domus
dñi ⁊ in tabernaculo vicibus ſuis. Per quatuor ventos
erant oſtiarij:id eſt ad orientē:⁊ ad occidentē:⁊ ad aqui
lonem:⁊ ad auſtrū. Fratres aūt eoꝝ in viculis moraban
tur:⁊ veniebāt in ſabbatis ſuis de tēpore vſqꝫ ad tēpus.
E His quatuor leuitis creditus erat oīs numerus iani-
torum:⁊ erant ſuper exedras et theſauros domus dñi.
Per gyrū quoqꝫ tēpli dñi morabātur in cuſtodijs ſuis:
vt cū tēpus fuiſſet:ipſi mane aperirent fores. De eorum
grege erant ⁊ ſuper vaſa miniſterij. Ad numerum enim
⁊ inferebantur vaſa ⁊ efferebantur. De ipſis ⁊ qui credi
ta habebāt vtenſilia ſanctuarij prę erant ſimilę ⁊ vino et
oleo ⁊ thuri ⁊ aromatib⁹. Filij aūt ſacerdotū vnguēta ex
aromatibus cōficiebant. Et Mathathias leuites pri-
mogenitus Sellum chorite prefectus erat eorum quę
F in ſartagine frigebantur. Porro de filijs caath fratrib⁹
eorū ſuper panes erant propoſitionis: vt ſemper nouos
per ſingula ſabbata prępararent. Hi ſunt principes can
torum per familias leuitarū: qui in exedris morabant:
ſupra. 8.c ita vt die ac nocte iugiter ſuo miniſterio deſeruirēt. Ca
pita leuitarum per familias ſuas principes manſerunt
in Jeruſalem. In gabaon autem cōmorati ſunt pater
ſupra. 8.c. gabaon iehuel:⁊ nomen vxoris eius Maacha. Fili⁹ pri
mogenitus eius abdon ⁊ ſur ⁊ cis ⁊ baal ⁊ ner ⁊ nadab:
gedor quoqꝫ ⁊ ahio ⁊ zacharias ⁊ maceloth. Porro ma
G celoth genuit ſemmaā. Iſti habitauerūt e regiōe fratrū
ſuoꝝ in ieruſalē cū fratribus ſuis. Ner aūt genuit cis:
⁊ cis genuit ſaul:⁊ ſaul genuit ionathan ⁊ melchiſue et
abinadab ⁊ eſbaal. Filius autem ionathan miribbaal: et
miribbaal genuit micha. Porro filij micha phitō ⁊ me-
lech ⁊ thaharea ⁊ ahas. Ahas aūt genuit iaara: et iaara
genuit alamath ⁊ azmoth ⁊ zamri. Zamri autē genuit
moza:moza vero genuit banaa: cuius filius raphaia ge-
nuit elaſa:de quo ortus eſt ezel. Porro ezel ſex filios ha-
buit his nominib⁹: Ezricam bochru iſmael ſaria obdia
hanan. Hi ſunt filij ezel. X.

Philiſtijm aūt pugnabāt contra Iſrael:fuge-
runtqꝫ filij Iſrael paleſtinos:⁊ ceciderūt vul A
nerati ī mōte gelboe. Cūqꝫ appropīquaſſent
philiſtęi pſequētes ſaul ⁊ filios ei⁹:pcuſſerunt 1 regū.31 b
ionathan ⁊ abinadab ⁊ melchiſue filios ſaul. Et aggra- Judi.6.g.
uatū eſt prēliū cōtra ſaul:īuenerūtqꝫ eū ſagittarij: ⁊ vul 2.reg.31.b
nerauerūt iaculis. Et dixit ſaul ad armigerū ſuū: Eua-
gina gladiū tuū:⁊ īterfice me: ne forte veniāt incircūciſi B
iſti:⁊ illudant mihi. Noluit aūt armiger ei⁹ hoc facere:
timore pterritus. Arripuit ergo ſaul enſem: et irruit in
eū. Quod cū vidiſſet armiger ei⁹:videlicet mortuū eſſe
Saul:irruit etiā ipſe ī gladiū ſuū:⁊ mortuus eſt. Inte-
rijt ergo ſaul ⁊ tres filij ei⁹:⁊ oīs dom⁹ illius pariter cō-
cidit. Quod cū vidiſſent viri Iſrael:qui habitabāt in cā C
peſtrib⁹:fugerūt:⁊ ſaul ⁊ filijs ei⁹ mortuis dereliquerūt
vrbes ſuas:⁊ huc illucqꝫ diſperſi ſunt. Ueneruntqꝫ phili
ſtijm:⁊ habitauerūt in eis. Die igit altero detrahentes
philiſtijm ſpolia ceſorū:inuenerūt ſaul ⁊ filios eius iacē-
tes in mōte gelboe. Cūqꝫ ſpoliaſſent eū: et amputaſſent
caput:armiſqꝫ nudaſſent:miſerūt in terrā ſuā: vt circū-
ferret: ⁊ oſtenderet idoloꝝ tēplis ⁊ populis. Arma aūt
ei⁹ ꝯſeruauerūt ī phano dei ſui:⁊ caput affixerūt ī tēplo
dagon. Hoc cū audiſſent viri iabes galaad:oīa ſcilicet ꝗ D
philiſtijm fecerāt ſup ſaul: ꝯſurrexerūt ſinguli viroꝝ for
tiū: et tulerūt cadauera ſaul ⁊ślioꝝ ei⁹:attulerūtqꝫ ea ī
iabes:et ſepelierūt oſſa eoꝝ ſubter quercū:ꝗ erat ī iabes:
⁊ ieiunauerūt ſeptē dieb⁹. Mortu⁹ eſt ergo ſaul ꝓpter ini-
quitates ſuas:eo ꝙ pręuaricat⁹ ſit mādatū dñi: qđ prę-
ceperat:⁊ nō cuſtodierit illud:ſed īſup etiā phitoniſſam
cōſuluerit:nec ſperauerit in dño. Propter qđ īterfecit
eū:⁊ trāſtulit regnū eius ad Dauid filium Iſai. XI.
Congregatus eſt igit oīs iſrael ad Dauid in A
hebron:dicēs:Os tuū ſum⁹ ⁊ caro tua. Heri
qꝫ ⁊ nudiuſtertius:cū adhuc regnaret ſaul: 2.reg.5.a.
tu eras ꝗ educebas ⁊ ītroducebas iſrael. Ti-
bi eñ dixit dñs deus tu⁹: Tu paſces populū meū iſrael:
⁊ tu eris princeps ſup eū. Uenerūt ergo oēs maiores natu
iſrael ad regē in hebron:⁊ inijt dauid cū eis foedus corā
dño. Unxeruntqꝫ eū regem ſuper Iſrael iuxta ſermonē
domini:quē locutus eſt in manu Samuel. Abijt quoqꝫ
Dauid:et oīs Iſrael in Jeruſalem. Hęc eſt Jebus: vbi
erāt Jebuſęi habitatores terrę. Dixerūtqꝫ ꝗ habitabāt B
in iebus ad Dauid:Nō ingredieris huc. Porro dauid
cepit arcē Sion: quę eſt ciuitas dauid:dixitqꝫ: Oīs qui
percuſſerit Jebuſęū in primis:erit pricēps et dux. Aſcē
dit igit primus Joab fili⁹ Saruię:⁊ fact⁹ eſt princeps.
Habitauit aūt Dauid in arce:et idcirco appellata eſt ci
uitas dauid. Aedificauitqꝫ vrbē in circuitu a mello vſqꝫ
ad gyrū:ioab aūt reliqua vrbis extruxit. Proficiebatqꝫ
Dauid vadēs et creſcēs:et dñs exercituū erat cū eo. Hi
principes viroꝝ fortiū Dauid:ꝗ adiuuerūt eū:vt rex fie- C
ret ſup oēm Iſrael:iuxta verbū dñi quod locutus eſt ad
Iſrael. Et iſte numerus robuſtoꝝ Dauid: Jaſabaam fi
lius hachamoni princeps inter trigīta. Iſte leuauit ha-
ſtam ſuā ſup trecētos vulneratos vna vice. Et poſt eum
Eleazar fili⁹ patrui ei⁹ ahohites: ꝗ erat inter tres potē
tes. Iſte fuit cū Dauid ī phaſdāmim: quādo philiſtijm
cōgregati ſunt ad locū illū ī prēliū. Et erat ager regiōis
illi⁹ plen⁹ hordeo: fugeratqꝫ popul⁹ a facie philiſtinoꝝ.
Hi ſteterūt ī medio agri:et defenderūt eū. Cūqꝫ pcuſſiſ
ſet philiſtęos:dedit dominus ſalutē magnā populo ſuo.
Deſcenderunt aūt tres de triginta principib⁹ ad petrā:
in qua erat dauid ad ſpeluncā odollā:quando philiſtijm
fuerāt caſtrametati ī valle raphaim. Porro dauid erat
in prę ſidio:et ſtatio philiſtinoꝝ erat in bethlehē. Deſide D
rauit igitur Dauid aquā:et dixit: O ſi quis daret mihi
aquā de ciſterna bethlehem:quę eſt in porta. Tres ergo 2.reg.23.e
iſti p media caſtra philiſtinoꝝ prexerūt:⁊ hauſerūt aquā
de ciſterna bethlehē:quę erat ī porta: ⁊ attulerūt ad da-
uid:vt biberet. Qui noluit:ſed magis libauit illā domi-

no: dicēs: Abſit: vt in cōſpectu dei mei hoc faciā: 7 ſangui
nem iſtorū virorū bibam: quia ī periculo animarū ſuarū
E attulerūt mihi aquā. Et ob hanc cauſam noluit bibere.
Hęc fecerunt tres robuſtiſſimi. Abiſai q̄qꝫ frater Joab
ipſe erat princeps triū: 7 ipſe leuauit haſtā ſuā cōtra tre-
centos vulneratos: 7 ipe erat inter tres nominatiſſim⁹:
inter tres ſecundus: inclytus 7 princeps eorū. Verūta-
men vſqꝫ ad tres primos non peruenerat Banaias fili⁹
Joiadę viri robuſtiſſimi: qui multa opera perpetrarat
de cabſeel: ipſe ꝑcuſſit duos: Ariel Moab. Et ipſe deſcē
dit: 7 interfecit leonē in media ciſterna tempore niuis: 7
ipſe percuſſit virū Aegyptiū: cuius ſtatura erat quinqꝫ
cubitorū: 7 habebat lanceā: vt liciatoriū texentiū. Deſcē
dit igitur ad eū cū virga: et rapuit haſtam: quā tenebat
manu: et interfecit eū haſta ſua. Hęc fecit Banaias fili⁹
Joiadę: qui erat inter tres robuſtos nominatiſſimus:
F inter triginta primus. Verūtamen ad tres vſqꝫ nō per-
uenerat. Poſuit aūt eū Dauid in auriculam ſuā. Por
ro fortiſſimi viri ī exercitu Aſael frater ioab: et elhanam
filius patrui eius de Bethlehem: Sammoth arodites:
Heles phalonites: Hiras filius acces Thecuites. Abie
zer anathothites: ſobochai huſathites. Jlai Ahohites:
maarai netophathites: Heled filius baana netophathi-
tes. Ethai filius rebai de gabaath filiorū beniamin: Ba
naia pharathonites: Haurai de torrēte gaas: Abiel ara
bathites: Aſmoth: baharumites: eliahaba ſaalbonites.
Filij aſſem gezōitę ionathā fili⁹ ſage aratrites: ahiā fili⁹
ſachar aratrites: eliphal fili⁹ vr: hepher mecherathites
Ahia phalonites: hezro carmelites: naararai fili⁹ azbai:
ioel frater nathan: mibahar fili⁹ gari: ſelec ammonites:
Naharai Berothites armiger ioab filij ſaruię: hiras ie
threus: Gareb iethreus: vrias hethe⁹: zabad fili⁹ oholai
adina fili⁹ Siſa rubenites p̄nceps rubenitarū: 7 cū eo tri
ginta. Hanan fili⁹ maacha: 7 ioſaphat mathanites: ozi-
as aſtarothites: ſemma 7 iahiel filij hothamaroeritę: ie-
diael fili⁹ ſamri: 7 ioha frater ei⁹ thozithes: Eliel mahu-
mites: 7 ieribai 7 ioſoia filij elnaem. Et Jethma moabi-
tes: eliel 7 obed 7 iaſiel de maſobia. XII.

A HI q̄qꝫ venerūt ad dauid ī ſicelag: cū adhuc fu
geret ſaul filiū cis: q̄ erāt fortiſſimi et egregij
pugnatores: tēdētes arcum: et vtraqꝫ manu
fundis ſaxa iaciētes 7 dirigētes ſagittas. De
fratrib⁹ ſaul ex tribu beniamin: p̄nceps ahiezer 7 ioas fi
lij ſamaa gabaathitę: 7 iaſiel 7 phaleth filij aſmoth: 7 ba
racha 7 iehu anathotitę. Jſamaias quoqꝫ Gabaonites
fortiſſimus inter triginta 7 ſuper triginta. Hieremias
7 Jaziel 7 Johannan 7 ioſabad gaderothites et eleuſai
7 Hierimoth 7 baalia 7 ſamaria 7 ſaphatia haraphites
Elcana 7 Jeſia 7 azrael et Joezer 7 ioſobaā de carehim
B Joela quoqꝫ 7 zabadia filij Jeroham de gedor. Sed et
de gaddi tranſfugerūt ad Dauid: cū lateret in deſerto:
viri robuſtiſſimi 7 pugnatores optimi: tenētes clipeū 7
haſtā. Facies eorū q̄ſi facies leonis: 7 veloces q̄ſi caprę
in montibus. Ezer p̄mus princeps: Obdias ſecundus:
eliab tertius: maſmanna quartus: hieremias quintus:
ethi ſextus: eliel ſeptim⁹: iohannan octauus: elzabad no
nus: hieremias decimus: machabanai vndecimus. Hi
de filijs Gad principes exercit⁹. Nouiſſimus centū mi-
litibus pręerat: 7 maximus mille. Jſti ſunt q̄ trāſierunt
Jordanē mēſe p̄mo: quādo inūdare cōſueuit ſuꝑ ripas
ſuas: 7 oēs fugauerūt q̄ morabātur ī vallib⁹ ad oriētalē
plagā 7 occidentalē. Venerūt aūt 7 de beniamin 7 de iu
C da ad pręſidiū: ī quo morabat̄ dauid. Egreſſuſqꝫ eſt da-
uid obuiā eis: 7 ait: Si pacifice veniſtꝪ ad me: vt auxilie
mini mihi: cor meū iungatur vobis. Si aūt inſidiamini
mihi pro aduerſarijs meis: cū ego iniquitatē in manib⁹
nō habeā: videat de⁹ patrū noſtrorū: 7 iudicet. Sp̄us vo
dn̄i induit Abiſai p̄ncipē inter triginta: 7 ait: Tui ſum⁹
o Dauid: 7 tecū filij iſai. Pax pax tibi: 7 pax adiutorib⁹
D tuis. Te eñ adiuuat deus tuus. Suſcepit ergo eos da-
uid: 7 cōſtituit p̄ncipes turmę. Porro de manaſſe trāſ-
fugerūt ad dauid: quādo veniebat cum philiſtijm aduer 1.reg.29 a
ſus ſaul: vt pugnaret: 7 nō dimicauit cū eis: q̄a inito cō-
ſilio remiſerūt eū p̄ncipes philiſtinorū: dicētes: Pericu
lo capitis noſtri reuertet̄ ad dn̄m ſuū ſaul. Quādo igit̄
reuerſus eſt in ſicelag: trāſfugerūt ad eum de manaſſe:
Ednas 7 ioſabad 7 iediel 7 michael 7 ioſobad 7 elihu et
Salathai: principes militū in Manaſſe. Hi prębuerūt
auxiliū Dauid aduerſus latrunculos. Omnes eñ erāt
viri fortiſſimi: 7 facti ſunt principes in exercitu. Sed et
per ſingulos dies veniebant ad Dauid: ad auxiliandum E
ei: vſqꝫ dū fieret grādis numer⁹ quaſi exercit⁹ dei. Jſte
quoqꝫ eſt numerus principū exercitus: qui venerunt ad
Dauid: cū eſſet in Hebron: vt transferrēt regnū ſaul ad
eū iuxta verbū dn̄i. Filij Juda portantes clipeū 7 haſtā:
ſex millia octingēti expediti ad pręliū. De filijs Simeō
virorū fortiſſimorū ad pugnandum ſeptē millia centū.
De filijs Leui quatuor millia ſexcenti. Joiada q̄qꝫ prin
ceps de ſtirpe Aaron: 7 cū eo tria millia ſeptingēti. Sa-
doc etiā puer egregię indolis: 7 dom⁹ patris ei⁹ princi-
pes vigintiduo. De filijs aūt Beniamin fratribus ſaul
tria millia. Magna enim pars eorū adhuc ſequebatur
domū ſaul. Porro de filijs Effraim vigīti millia octin-
genti: fortiſſimi robore viri nominati in cognationibus
ſuis: 7 ex dimidia parte tribus manaſſe decē 7 octo mil-
lia: ſinguli per nōia ſua venerūt: vt cōſtituerēt regē Da
uid. De filijs q̄qꝫ Jſaſchar viri eruditi: q̄ nouerāt ſingu F
la tēpora ad pręcipiēdū q̄d facere deberēt iſrael p̄ncipes
ducēti. Oīs aūt reliqua trib⁹ eorū cōſiliū ſequebat̄. Por
ro de Zabulon q̄ egrediebant̄ ad pręliū: et ſtabāt in acie
inſtructi armis bellicis: q̄nquaginta millia venerūt ī au
xiliū nō corde duplici. Et de nephthali p̄ncipes mille: et
cū eis īſtructi clipeo 7 haſta: trigīta 7 ſeptem millia. De
Dan etiā pręparati ad pręliū vigintiocto millia ſexcēti.
Et de aſer egrediētes ad pugnā: 7 ī acie ꝓuocātes q̄dra G
ginta millia. Trās iordanē aūt de filijs rubē: 7 de gad: 7
dimidia ꝑte trib⁹ manaſſe īſtructi armꝪ bellicis: cētū vi
ginti millia. Oēs iſti viri bellatores expediti ad pugnā-
dū corde ꝑfecto venerūt ī hebrō: vt cōſtituerēt regē Da
uid ſuꝑ vniuerſum iſrael. Sed 7 oēs reliqui ex iſrael vno
corde erāt: vt rex fieret dauid. Fuerūtqꝫ ibi apud dauid
trib⁹ dieb⁹ comedētes 7 bibētes. Pręparauerāt eñ eis
fratres ſui. Sed 7 q̄ iuxta eos erāt: vſqꝫ ad iſaſchar 7 za-
bulon 7 nephthali: afferebant panes in aſinis et camelis
7 mulis 7 bobus ad veſcendum farinā: palatas: vuā paſ
ſam: vinū: oleū: boues: 7 arietes ad omnē copiam. Gau
dium quippe erat in Jſrael. XIII.

INijt aūt cōſiliū dauid cū tribunis 7 cēturio- A
nibus: 7 vniuerſis p̄ncipib⁹: 7 ait ad oēm coe-
tū Jſrael: Si placet vobis: 7 a dn̄o deo noſtro 2.regū.6.
egrediet̄ ſermo: quē loquor: mittamus ad fra
tres noſtros reliquos ī vniuerſas regiōes iſrael: et ad ſa
cerdotes 7 leuitas: qui habitāt ī ſuburbanis vrbiū: vt cō
gregentur ad nos: 7 reducamus arcā dei noſtri ad nos.
Nō eñ req̄ſiuim⁹ eā in dieb⁹ ſaul. Et reſpōdit vniuerſa B
multitudo: vt ita fieret. Placuerat eñ ſermo oī pp̄lo.
Cōgregauit ḡ dauid cūctū iſrael a ſihor egypti: vſqꝫ dū
ingrediaris hemath: vt adduceret arcā dei de cariathia
rim. Et aſcēdit dauid 7 oīs vir iſrael ad collē cariathia
rim: q̄ eſt in iuda: vt afferret īde arcā dn̄i dei ſedētis ſuꝑ
cherubin: vbi īuocatū eſt nomē ei⁹. Jmpoſuerūtqꝫ arcā C
dei ſuꝑ plauſtrū nouū de domo abinadad. Oza aūt 7 fra 2.regū.6a
tres ei⁹ minabāt plauſtrum. Porro dauid et vniuerſus
iſrael ludebāt corā deo omi ꝟtute: ī cāticis 7 in citharis
7 pſalterijs 7 tympanis et cymbalis et tubis. Cū aūt ꝑ-
ueniſſent ad areā chidō: tetēdit oza manū ſuā: vt ſuſtēta
ret arcā: bos q̄ppe laſciuiēs paululū: īclinauerat eā. Jra 2.regū.c.6.b.
tus eſt iraqꝫ dn̄s contra ozā: et ꝑcuſſit eū: eo ꝙ tetigiſſet
arcā: et mortuus eſt ibi corā dn̄o. Cōtriſtatuſqꝫ eſt Da
uid: eo ꝙ diuiſiſſet dn̄s Ozā: vocauitqꝫ locū illū diuiſio D

Oze: vſqꝫ in preſentē diē. Et timuit deũ tunc tēporis:
dicēs: Quomodo poſſum ad me introducere arcã dei?
Et ob hãc cauſam nõ adduxit eã ad ſe: hoc eſt ĩ ciuitatē
David: ſed auertit in domũ obededom gethei. Man-
ſit ergo arca dei in domo obededom tribꝰ menſibus: et
benedixit dñs domui eiꝰ: ⁊ oĩbus que habebat. XIIII.
A z.reg.6.a Miſit quoqꝫ Hirã rex Tyri nuncios ad dauid
et ligna cedrina ⁊ artifices parietũ lignorũqꝫ
vt edificarēt ei domum. Cognouitqꝫ dauid:
ꝙ cõfirmaſſet eũ dñs in regē ſuꝑ iſrael: ⁊ ſub
leuatũ eſſet regnũ ſuũ ſuꝑ populũ eius Iſrael. Accepit
quoqꝫ dauid alias vxores in Ieruſalē: genuitqꝫ filios et
B filias. Et hec nomina eorum q̃ nati ſunt in ieruſalem.
Samua et Sobab: Nathan ⁊ Salomõ: Iebhar: ⁊ eli-
ſua et eliphalet: Noga quoqꝫ ⁊ napheg ⁊ iaphia eliſama
et Baliada ⁊ Eliphalet. Audientes aũt philiſtijm: eo
C ꝙ vnctus eſſet David in regē ſuꝑ vniuerſum iſrael: aſ-
cenderũt oēs: vt quererēt eũ. Quod cũ audiſſet David
egreſſus eſt obuiã eis. Porro philiſtijm veniētes: diffu
ſi ſunt in valle raphaim. Cõſuluitqꝫ dauid dñm: dicēs:
Si aſcēdã ad philiſteos: ⁊ ſi trades eos ĩ manu mea? et
dixit ei dñs: Aſcēde: ⁊ tradã eos in manu tua. Cũqꝫ illi
aſcēdiſſent ĩ baalpharaſim: ꝑcuſſit eos ibi dauid: ⁊ dixit:
Diuiſit deus inimicos meos per manũ meã: ſicut diui-
dunt aque: ⁊ idcirco vocatũ eſt nomen illius loci baal-
pharaſim. Dereliqueruntqꝫ ibi deos ſuos: quos David
iuſſit exuri. Alia etiã vice philiſtijm irruerũt: ⁊ diffuſi
D ſunt in valle. Cõſuluitqꝫ rurſum dauid deũ: ⁊ dixit ei de
us: Non aſcēdas poſt eos: recede ab eis: ⁊ venies cõtra
illos ex aduerſo pirorũ. Cũqꝫ audieris ſonitũ gradiētis
in cacumine pirorũ: tũc egredieris ad bellũ. Egreſſus ē
enim deus ante te: vt percutiat caſtra philiſtijm. Fecit
ergo dauid: ſicut preceperat ei deus: ⁊ percuſſit caſtra
Philiſtinorũ de Gabaon: vſqꝫ Gazer. Diuulgatũqꝫ eſt
nomen dauid in vniuerſis regiõibus: ⁊ dominus dedit
pauorem eius ſuper omnes gentes. XV.
A Fecit quoqꝫ ſibi domos in ciuitate David: et
edificauit locũ arce dei: tetēditqꝫ ei taberna-
culũ. Tunc dixit dauid: Illicitũ eſt: vt a quo-
cũqꝫ portetur arca dei: niſi a leuitis quos ele-
git dñs ad portandũ eam: ⁊ ad miniſtrandũ ſibi vſqꝫ in
eternũ. Cõgregauitqꝫ vniuerſum Iſrael in Ieruſalē:
vt afferret arca dei in locũ ſuum: quē preparauerunt ei:
necnon ⁊ filios Aaron ⁊ leuitas. De filijs caath: vriel ꝑn
B ceps fuit: ⁊ frēs eiꝰ ducēti viginti. De filijs merari: aſaia
pꝛĩceps: ⁊ fratres eiꝰ ducēti trigĩta. De filijs gerſom: io
el princeps: et fratres eius cētũ triginta. De filijs eliſa-
phan: ſemeias princeps: ⁊ fratres eius ducenti. De filijs
Hebron: Eliel princeps: ⁊ fratres eius octoginta. De
filijs ozihel: aminadab princeps: ⁊ fratres eius centum
duodecim. Vocauitqꝫ David ſadoc: ⁊ abiathar ſacer-
dotes et leuitas: Vriel: Azaiam: ioel: Semeiam: Eli-
el: ⁊ Aminadab: ⁊ dixit ad eos: Vos qui eſtis principes
familiarũ Leuiticarum: ſanctificamini cũ fratribus ve
ſtris: ⁊ afferte arcam dñi dei iſrael ad locũ: qui ei prepa-
ratus eſt: ne vt a pꝛĩcipio: quia non eratis preſentes: per
cuſſit nos dñs: ſic ⁊ nunc fiat: illi citũ quid nobis agēti-
bus. Sanctificati ſunt ergo ſacerdotes ⁊ leuite: vt por-
tarent arcã dñi dei iſrael. Et tulerũt filij Leui arcã dei:
ſicut preceperat Moyſes iuxta verbũ dñi: humeris ſuis
in vectibus. Dixitqꝫ David pꝛĩcipibus leuitarũ: vt con
ſtituerēt de fratribus ſuis cantores in organis muſico-
rũ: nablis videlicet ⁊ lyris et cymbalis: vt reſonaret in
C excelſis ſonitus letitie. Cõſtituerũtqꝫ leuitas: Hemã fi
lium Ioel: ⁊ de fratribus eius Aſaph filium Barachie.
De filijs vero Merari: ⁊ fratribus eorũ: Ethan filium
Cuſaie: ⁊ cũ eis fratres eorũ. In ſecũdo ordine: Zacha
riam ⁊ Ben: ⁊ Iaaziel: et Semiramoth et iahiel ⁊ eliab
⁊ vnni ⁊ Banaiã ⁊ maaſian ⁊ Mathathiã ⁊ elephalehu
et Macenian et Obededom ⁊ Iehiel ianitores. Por-
ro cantores: Heman: Aſaph: ⁊ Ethã in cymbalis eneis
concrepãtes. Zacharias aũt et Oziel: ⁊ Semiramoth
et Iahiel ⁊ Ani ⁊ Eliab ⁊ Maaſias ⁊ Banaias in na-
blis arcana cãtabant. Porro Mathathias ⁊ Elephale
hu et macenias ⁊ obededõ ⁊ iehiel ⁊ Ozazias ĩ citharis
ꝓ octaua canebãt epinition. Conanias autē pꝛĩceps le
uitarũ ꝓphetie preerat: ⁊ ad precinēdã melodiã. Erat
quippe valde ſapiens. Et Barachias ⁊ Elcana ianito-
res arce: porro Sachanias ⁊ Ioſaphat ⁊ nathanael et
Amaſai et zacharias et banaias et Eliezer ſacerdotes
clangebãt tubꝭ corã arca dei: ⁊ Obededõ ⁊ iahias erant
ianitores arce. Igitur David ⁊ oēs maiores natu Iſrael D
⁊ tribuni: ierũt ad portãdam arcam foederis dñi de do-
mo Obededõ cũ letitia magna. Cũqꝫ adiuuiſſet deus z.reg.6.a
leuitas: qui portabãt arcã foederis dñi: immolabãtur
ſeptē tauri: ⁊ ſeptē arietes. Porro David erat indutꝰ z.pa.zo.f
ſtola byſſina: et vniuerſi leuite: qui portabãt arcã foede- z.reg.6.
ris: cãtoreſqꝫ ⁊ conanias princeps prophetie inter can-
tores: dauid autē ĩdutꝰ erat ephod lineo. Vniuerſuſqꝫ
iſrael deducebãt arcã foederis dñi ĩ iubilo: ⁊ ſonitu buc-
cine: ⁊ tubis: ⁊ cymbalis: ⁊ nablis: ⁊ citharis cõcrepan-
tes. Cũqꝫ perueniſſet arca foederis domini: vſqꝫ ad ci-
uitatē dauid: Michol filia Saul proſpiciēs ꝑ feneſtrã:
vidit regem David ſaltantem atqꝫ ludētem: ⁊ deſpexit
eum in corde ſuo. XVI.
Attulerũt igitur arcã dei: ⁊ cõſtituerũt eam A
in medio tabernaculi: quod tetēderat ei Da-
uid: ⁊ obtulerũt holocauſta et pacifica coram
deo. Cũqꝫ cõpleſſet David offerens holocau
ſta ⁊ pacifica: bñdixit populo ĩ noĩe dñi: ⁊ diuiſit vniuer
ſis ꝑ ſingulos a viro vſqꝫ ad mulierē tortã panis: ⁊ partē
aſſe carnis bubale: ⁊ frixã oleo ſimilã. Conſtituitqꝫ co-
ram arca dñi de Leuitis: qui miniſtrarēt: ⁊ recordarē-
tur operũ eius: et glorificarēt: atqꝫ laudarent dñm deũ
Iſrael: Aſaph principē: ⁊ ſecundũ eius Zachariã. Por
ro Iahiel ⁊ Semiramoth ⁊ Iehiel ⁊ Mathathiã ⁊ E-
liab ⁊ Banaiam et Obededom: Iehiel ſuper organa
pſalterij ⁊ lyras: Aſaph aũt vt in cymbalis ꝑſonaret: ba-
naiã vero ⁊ iahaziel ſacerdotes canere tuba iugiter corã
arca foederis dñi. In illo die fecit dauid principē ad cõ B
fitendũ dño Aſaph ⁊ fratres eius. Cõfitemini dño: ⁊ in pſ.104. Eſa.12.a
uocate nomē eius: notas facite in populis adinuentio-
nes eius. Cantate ei ⁊ pſallite ei: ⁊ narrate oĩa mirabi-
lia eius. Laudate nomē ſanctũ eius: letetur cor querē-
tiũ dñm. Querite dñm ⁊ virtutē eius: querite faciē eiꝰ
ſemp. Recordamini mirabiliũ eius que fecit: ſignorꝫ il-
lius et iudiciorũ oris eius. Semen iſrael ſerui eius: filij
Iacob electi eius. Ipſe dñs deus noſter: in vniuerſa ter
ra iudicia eius. Recordamini in ſempiternũ pacti eius
ſermonis quē precepit in mille generationes. Quē pe-
pigit cũ Abrahã: et iuramenti illius cũ Iſaac. Et cõſti-
tuit illud Iacob in preceptũ: et Iſrael in pactũ ſempi-
ternũ: dicens: Tibi dabo terrã chanaã: funiculũ heredi
tatis veſtre. Cũ eſſent pauci numero: parui ⁊ coloni eiꝰ
Et trãſierunt de gente in gentē: et de regno ad populũ
alterũ. Nõ dimiſit quēꝗ calumniari eos: ſed ĩcrepauit C
pro eis reges. Nolite tangere chriſtos meos: ⁊ in ꝓphe pſ.104.
tis meis nolite malignari. Cantate dño oĩs terra: an- pſ.95.
nunciate de die in diē ſalutare eius. Narrate in gentibꝰ
gloriã eius: ⁊ in cunctis populis mirabilia eius. Quia pſ.65.
magnus dñs ⁊ laudabilis nimis: ⁊ horribilis ſuper om-
nes deos. Omnes eñi dij populorũ idola: dominus aũt
celos fecit. Confeſſio et magnificentia corã eo: fortitu-
do ⁊ gaudium in loco eius. Afferte domino familie po
pulorũ: afferte dño gloriã ⁊ imperiũ: date domino glo-
riã nomini eius. Leuate ſacrificiũ: et venite in conſpe-
ctu eius: ⁊ adorate dominũ in decore ſancto. Cõmouea
tur a facie eius oĩs terra: ipſe eñi fundauit orbē immobi
lē. Letentur celi et exultet terra: ⁊ dicant in nationibꝰ
dominus regnauit. Tonet mare ⁊ plenitudo eius: exul

tent agri: 7 omnia que in eis ſunt. Tunc laudabunt li-
pſ.95. gna ſaltus corã domino: quia venit iudicare terrã. Con
fitemini dño qm̃ bonꝰ: qm̃ ĩ eternũ miſericordia eiꝰ. Et
dicite: ſalua nos deus ſaluator noſter: 7 cõgrega nos: et
erue de gẽtibus: vt cõfiteamur nomini ſancto tuo: 7 ex-
D ultemus in carminibs tuis. Benedictus dñs deꝰ iſrael
ab eterno: 7 vſqꝫ in eternũ: 7 dicat oĩs populus amen: 7
hymnũ deo. Dereliq̃t itaqꝫ ibi coram arca foederis dñi
aſaph 7 fratres eius: vt miniſtrarẽt in cõſpectu arce iu-
giter ꝑ ſingulos dies: 7 vices ſuas. Porro obededõ: et
fratres eius ſexagitaocto: 7 obededõ filiũ idithũ: et oza
conſtituit ianitores. Sadoc aũt ſacerdotẽ: 7 fratres eiꝰ
ſupra. 8.c ſacerdotes corã tabernaculo dñi in excelſo: quod erat in
gabaon: vt offerrent holocauſta dño ſuꝑ altare holocau
ſtomatꝫ iugiter mane 7 veſpe iuxta oĩa: que ſcripta ſunt
in lege dñi: quã precepit iſraeli. Et poſt eũ heman 7 idi-
thũ: 7 reliquos electos: vnũquemqꝫ vocabulo ſuo ad cõ-
fitendũ dño: quoniã in eternũ miſericordia eius. Hemã
quoqꝫ 7 idithũ canẽtes tuba: 7 quatiẽtes cymbala: 7 oĩa
muſicorũ organa ad canẽdũ dño. Filios autẽ idithũ fe-
cit eſſe portarios. Reuerſuſqꝫ eſt om̃is populus ĩ domũ
ſuã: et dauid: vt benediceret etiam domui ſue. XVII.
A 2. reg. 7. Cum aũt habitaret dauid ĩ domo ſua: dixit ad
nathã ꝓphetã. Ecce ego habito ĩ domo cedri
na: arca aũt foederis dñi ſub pellibus eſt. Et
ait nathã ad dauid: Oĩa que in corde tuo ſunt
fac: dñs enĩ tecũ eſt. Igiť nocte illa factus eſt ſermo dñi
ad nathã: dicẽs: Uade. 7 loquere dauid ſeruo meo: hec
infra.2.b. dicit dñs: Nõ edificabis tu mihi domũ ad habitãdum.
Neqꝫ enĩ manſi in domo ex eo tẽpore: quo eduxi iſrael de
terra Aegypti vſqꝫ ad diẽ hãc: ſed fui ſemꝑ mutãs loca
tabernaculi: 7 in tẽtorio manẽs cũ omni iſrael. Nũquid
locutus ſum ſaltẽ vni iudicũ iſrael: q̃bus preceperã: vt
paſcerẽt populũ meũ: 7 dixi: quare nõ edificaſti mihi do
mũ cedrinã? Nũc itaqꝫ ſic loqueris ad ſeruũ meũ dauid
Hec dicit dñs exercituũ: Ego tuli te: cũ ĩ paſcuis ſeque
B reris gregẽ: vt eſſes dux populi mei iſrael: 7 fui tecũ quo
cũqꝫ ꝑrexiſti: 7 ĩterfeci oẽs inimicos tuos corã te: feciqꝫ
tibi nomen: q̃ſi vnius magnorũ qui celebrabãť in terra.
Et dedi locũ populo meo iſrael. Plãtabiť: 7 habitabit
in eo: 7 vltra nõ cõmouebiť: nec filij iniquitatis atterẽt
eos: ſicut a ꝑncipio ex diebꝰ: q̃bꝰ dedi iudices poplo meo
iſrael: 7 humiliaui vniuerſos inimicos tuos. Annuncio
C ergo tibi: quod edificaturus ſit tibi dñs domũ. Cumqꝫ
infra.28.b implementeris dies tuos: vt vadas ad patres tuos: ſuſcita-
hebre.1.b bo ſemẽ tuũ poſt te: quod erit de filijs tuis: 7 ſtabiliã re-
gnũ eius. Ipſe edificabit mihi domũ: 7 firmabo ſoliũ eiꝰ
vſqꝫ in eternũ. Ego ero ei ĩ patrẽ: 7 ipſe erit mihi in filiũ:
7 miſericordiã meã non auferã ab eo: ſicut abſtuli ab eo:
q̃ ante te fuit. Et ſtatuã eũ in domo mea: 7 ĩ regno meo
vſqꝫ in ſempiternũ: 7 thronus eiꝰ erit firmiſſimus ĩ ꝑpe-
tuũ. Iuxta oĩa verba hec: 7 iuxta vniuerſam viſionẽ iſtã
ſic locutꝰ eſt nathan ad dauid. Cũqꝫ veniſſet rex dauid:
et ſtetiſſet corã dño: dixit: Quis ego ſum dñe deꝰ: 7 que
domus mea: vt preſtares mihi talia? Sed 7 hoc parũ vi
ſum eſt in cõſpectu tuo. Ideoqꝫ locutus es ſuper domũ
ſerui tui etiã in futurũ: 7 feciſti me ſpectabilẽ ſuꝑ oẽs ho
mines. Dñe deus meus quid vltra addere poteſt dauid
cũ ita glorificaueris ſeruum tuũ: 7 cognoueris eũ? Dñe
D ꝓpter famulũ tuũ iuxta cor tuũ feciſti omnẽ magnificẽ
tiã hãc: 7 nota eſſe voluiſti vniuerſa magnalia. Dñe non
eſt ſimilis tui: 7 nõ eſt alius deus abſqꝫ te ex om̃ibus: q̃s
audiuimus auribus noſtris. Quis enĩ eſt aliꝰ: vt popu-
lus tuus iſrael: gens vna in terra: ad quã perrexit deꝰ: vt
liberaret: 7 faceret populũ ſibi: 7 magnitudine ſua: atqꝫ
terroribus eijceret nationes a facie eius: quẽ de egypto
liberarat. Et poſuiſti populũ tuũ iſrael tibi in populum
vſqꝫ in eternũ: 7 tu dñe factus es deus eius. Nũc igitur
dñe: ſermo quẽ locutus es famulo tuo: 7 ſuꝑ domũ eius
cõfirmetur in ꝑpetuũ: 7 fac ſicut locutus es: ꝑmaneatqꝫ
7 magnificeť nomẽ tuũ vſqꝫ in ſempiternũ: 7 dicať: do-
minus exercituũ deus Iſrael: 7 domus dauid ſerui eiꝰ
ꝑmanẽs corã eo. Tu enĩ dñe deus meus reuelaſti auri-
culã ſerui tui: vt edificares ei domum: 7 idcirco inuenit
ſeruus tuus fiduciã: vt oret corã te. Nũc ergo domine
tu es deꝰ: 7 locutus es ad ſeruũ tuũ tãta beneficia: 7 coe-
piſti benedicere domui ſerui tui: vt ſit ſemꝑ corã te. Te
enĩ dñe benedicẽte: benedicta erit in ꝑpetuũ. XVIII.
Factũ eſt autẽ poſt hec: vt percuteret Dauid A
philiſtijm: 7 humiliaret eos: 7 tolleret geth 7 2.reg.8.a
filias eius de manu Philiſtijm: percuteretqꝫ
moab: 7 fierẽt moabite ſerui dauid: offerẽtes
ei munera. Eo tꝑe ꝑcuſſit dauid etiã adadezer regem
Soba regiõis emath: quãdo perrexit: vt dilataret impe
riũ ſuũ vſqꝫ ad flumen eufratẽ. Cepit ergo dauid mille
quadrigas eius: 7 ſeptẽ milia equitũ: ac viginti millia vi
rorũ peditũ: ſubneruauitqꝫ omnes equos curruũ: exce-
ptis centũ quadrigis quas reſeruauit ſibi. Superuenit B
aũt et Syrus Damaſcenus: vt auxiliũ preberet adade
zer regi Soba: ſed et huius ꝑcuſſit dauid vigĩtiduo mil
lia virorũ. Et poſuit milites in damaſco: vt ſiria quoqꝫ
ſeruiret ſibi: 7 offerret munera. Adiuuitqꝫ eũ dñs in cũ-
ctis ad que perrexerat. Tulit quoqꝫ dauid pharetras
aureas: quas habuerũt ſerui adadezer: 7 attulit eas ĩ ie-
ruſalẽ: necnon de tebhath 7 chũ vrbibus adadezer eris
plurimũ: de quo fecit Salomõ mare eneũ: 7 colũnas: et
vaſa enea. Quod cũ audiſſet thou rex Hemath: ꝑcuſſiſ
ſe videlicet dauid oẽm exercitũ adadezer regis ſoba: mi
ſit adurã filiũ ſuũ ad regẽ dauid: vt poſtularet ab eo pa-
cẽ: 7 cõgratulareť ei: eo ꝙ ꝑcuſſiſſet 7 expugnaſſet ada- C
dezer. Aduerſariꝰ q̃ppe erat thou adadezer. Sed 7 oĩa
vaſa aurea 7 argentea 7 enea cõſecrauit dauid rex dño:
cũ argento 7 auro qd̃ tulerat ex vniuerſis gentibꝰ: tã de
idumea 7 moab 7 filijs ammõ: ꝙ̃ de philiſtijm 7 amalec
Abiſai vero filiꝰ ſaruie ꝑcuſſit edõ in valle ſalinarũ decẽ
7 octo milia: 7 cõſtituit in edõ preſidiũ: vt ſeruiret idu-
mea Dauid. Saluauitqꝫ dñs dauid in cũctis ad que
ꝑrexerat. Regnauit ergo dauid ſuꝑ vniuerſuꝫ iſrael: et
faciebat iudiciũ atqꝫ iuſtitiã cũcto populo ſuo. Porro D
ioab filius ſaruie erat ſuꝑ exercitũ: 7 ioſaphat filius ahi-
lud a cõmẽtarijs. Sadoc aũt filius achitob 7 achime-
lech filius abiathar ſacerdotes 7 Suſa ſcriba. Banaias
quoqꝫ filius ioiade ſuꝑ legiones Cerethi et Phelethi.
Porro filij Dauid primi ad manũ regis. XIX
Accidit aũt vt moreref nahas rex filiorꝫ Am- A
mon: 7 regnaret filius eius ꝓ eo. Dixitqꝫ Da 2.reg.10.a
uid: Faciã miſericordiã cũ anon filio nahas.
Preſtitit enĩ mihi pater eiꝰ gratiã. Miſitqꝫ
dauid nũcios ad cõſolandũ eũ ſuꝑ morte patris ſui: qui
cũ ꝑueniſſent in terrã filiorꝫ ammõ: vt cõſolarenť anon:
dixerunt pricipes filiorꝫ ammõ ad anon: Tu forſitã pu-
tas: ꝙ dauid honoris cauſa ĩ patrẽ tuũ miſerit: qui cõſo
larenť te: nec animaduertis ꝙ vt explorent 7 inueſtigẽt
7 ſcrutẽtur terrã tuã venerint ad te ſerui eiꝰ. Igiť anõ B
pueros dauid decaluauit 7 raſit: 7 precidit tunicas eorꝫ
a natibꝰ vſqꝫ ad pedes: 7 dimiſit eos. Qui cũ abijſſent 7
hoc mandaſſent Dauid miſit in occurſum eorꝫ. Gran-
dẽ eñi cõtumeliã ſuſtinuerũt. Et precepit vt manerent
in iericho: donec creſceret barba eorũ: 7 tũc reuerterenť
Uidentes aũt filij ammõ: ꝙ iniuriã feciſſent dauid: tam
anõ ꝙ̃ reliquus populus miſerũt mille talẽta argẽti vt
conducerẽt ſibi de meſopotamia: 7 de ſyria maacha: et
de ſoba currus 7 eq̃tes. Cõduxerũtqꝫ trigintaduo mi-
lia curruũ 7 regẽ maacha cũ populo eius. Qui cũ veniſ
ſent caſtrametati ſunt e regione medaba. Filij q̃qꝫ am- C
mon cõgregati de vrbibꝰ ſuis: venerũt ad bellũ. Qd̃ cũ
audiſſet dauid miſit ioab 7 oẽm exercitũ virorũ fortiũ.
Egreſſiqꝫ filij ammõ: direxerũt aciẽ iuxta portã ciuita-
tis. Reges aũt q̃ ad auxiliũ eiꝰ venerãt ſeꝑatim ĩ agro
ſteterũt. Igitur ioab intelligens bellũ ex aduerſo 7 poſt

tergum cõtra ſe fieri: elegit viros fortiſſimos de vniuer
ſo iſrael: ⁊ perrexit cõtra ſyrũ. Reliquã autẽ partẽ po-
puli dedit ſub manu abiſai fratrꝫ ſui: et prexerũt cõtra fi
lios ammon. Dixitqꝫ: Si vicerit me ſyrus: auxilio eris
mihi: Si aũt ſupauerint te filij ammõ: ero tibi in preſi-
diũ. Cõfortare ⁊ agamus viriliter ꝓ populo noſtro: et
pro vrbibus dei noſtri. Dñs autẽ qđ in cõſpectu ſuo bo-
num eſt: faciat. Perrexit ergo ioab ⁊ populus ꝗ cum eo
erat cõtra ſyrũ ad preliũ: ⁊ fugauit eos. Porro filij am-
mon vidẽtes ꝙ fugiſſet ſyrus: ipſi quoqꝫ fugerũt abaſai
fratrẽ eius: ⁊ ingreſſi ſunt ciuitatẽ. Reuerſuſqꝫ eſt etiã
ioab in ieruſalẽ. Vidẽs autẽ ſyrus ꝙ cecidiſſet corã iſra-
el: miſit nũcios ⁊ adduxit ſyrũ ꝗ erat trans fluuiũ. So-
phach aũt princeps militię adadezer erat dux eorũ. Qđ
cũ annũciatũ eſſet dauid: cõgregauit vniuerſuz iſrael: ⁊
tranſiuit iordanem: irruitqꝫ in eos: ⁊ direxit ex aduerſo
aciem illis cõtra pugnãtibus. Fugit autem ſyrus iſrael:
Et interfecit dauid de ſyris: ſeptẽ milia curruũ: ⁊ ꝗdra-
gita milia peditũ: ⁊ ſophach exercit⁹ principẽ. Vidẽtes
aũt ſerui adadezer ſe ab iſrael eſſe ſupatos: trãſfugerunt
ad dauid: et ſeruierũt ei. Noluitqꝫ vltra ſyria auxilium
prebere filijs ammon. XX.

A 2.re.11.a. FActũ eſt autẽ poſt anni circulũ: eo tpe ꝗ ſo-
lent reges ad bella procedere: cõgregauit
ioab exercitũ ⁊ robur militię: ⁊ vaſtauit ter
ram filiorũ ammon. Perrexitqꝫ ⁊ obſedit
rabba. Porro dauid manebat in Jeruſalẽ
qñ ioab ꝑcuſſit rabba:: ⁊ deſtruxit eã. Tulit autẽ dauid
*malcã.i. regis eorum. coronam * melchom de capite eius: ⁊ inuenit in ea auri
2.re.12.g pondo talentũ ⁊ precioſiſſimas gẽmas: fecitqꝫ ſibi inde
diadema. Manubias quoqꝫ vrbis plurimas tulit: popu
B lũ aũt ꝗ erat in ea eduxit: ⁊ fecit ſup eos tribulas ⁊ tra-
has ⁊ ferrata carpẽta trãſire: ita vt diſſecarent ⁊ cõtere-
rentur. Sic fecit dauid cũctis vrbibus filiorũ ammon: ⁊
C reuerſus eſt cũ omni populo ſuo in ieruſalẽ. Poſt hec
initũ eſt bellũ in gazer aduerſum philiſteos: in quo ꝑcuſ-
ſit ſobochai huſathites ſaphai de genere raphaim: ⁊ hu-
miliauit eos. Aliud ꝗqꝫ bellũ geſtũ eſt aduerſus philiſte-
Heb. elhanan. os: in quo percuſſit * adeodatus filius * ſaltus lahami
Heb. iair. fratrẽ goliath gethei: cui⁹ haſtę lignũ erat quaſi liciato-
rium texentiũ. Sed ⁊ aliud bellũ accidit in geth: in quo
D fuit homo lõgiſſimus ſenos habens digitos. i. ſimul vi-
gintiquatuor: qui et ipſe de raphaim fuerat ſtirpe gene
ratus. Hic blaſphemauit iſrael. Et ꝑcuſſit eũ ionathã
filius ſamaa fratris dauid. Hi ſunt filij raphaĩ in geth
qui ceciderũt in manu dauid ⁊ ſeruorũ eius. XXI.

A 2.re.14.a CONſurrexit aũt ſathan cõtra iſrael: et incita-
uit dauid vt numeraret iſrael. Dixitqꝫ dauid
ad ioab ⁊ ad principes populi: Ite et nume-
rate iſrael: a berſabee vſqꝫ dan: ⁊ afferte mihi
numerꝫ vt ſciã. Reſpõditqꝫ ioab: Augeat dñs populũ ſu
um cẽtuplũ ꝙ ſunt. Nonne dñe mi rex omnes ſerui tui
ſunt? Quare hoc querit dñs meus qđ in peccatũ repu-
tetur iſraeli? Sed ſermo regis magis preualuit. Egreſ
ſuſqꝫ eſt ioab: ⁊ circũiuit vniuerſum iſrael: ⁊ reuerſus eſt
in ieruſalem. Deditqꝫ dauid numerũ eorũ quos circũie-
rat ⁊ inuentus eſt omnis numerus iſrael mille milia et
centũ milia virorũ educentiũ gladium: de iuda aũt qua-
dringẽta ſeptuagita milia bellatorꝫ. Nã leui ⁊ beniamin
nõ nũerauit: eo ꝙ inuitus exequeret regis imperiũ. Diſ
plicuit aũt deo qđ iuſſuz erat: ⁊ ꝑcuſſit iſrael. Dixitqꝫ da
B uid ad deũ: Peccaui nimꝫ vt hoc facerẽ. Obſecro aufer
iniquitatẽ ſerui tui: ꝗa inſipiẽter egi. Et loquut⁹ eſt dñs
ad gad: videntẽ dauid: dicẽs: Vade et loquere ad dauid
⁊ dic ei: Hec dicit dñs: Triũ tibi optionẽ do: vnũ qđ vo-
lueris elige vt faciã tibi. Cũqꝫ veniſſet gad ad dauid: di-
xit ei: Hec dixit dñs: Elige qđ volueris. Aut tribus an-
nis famem: aut tribus menſibus fugere te hoſtes tuos:
⁊ gladium eorũ nõ poſſe euadere: aut tribus diebus gla
dium domini et mortem verſari in terra: ⁊ angelum do-
mini interficere in vniuerſis finibus Jſrael. Nunc igit
vide quid reſpõdeam ei: qui miſit me. Et dixit dauid ad
Gad: Ex omni parte me anguſtię premunt. Sed meli⁹
mihi eſt: vt incidam in manus domini: quia multę ſunt
miſerationes eius: ꝙ in manus hominũ. Miſit ergo do 2.re.24.c
minus peſtilentiam in Jſrael: et ceciderunt de Jſrael ſe infra.25.c
tuaginta millia virorum. Miſit quoqꝫ angelum domi-
ni in Jeruſalem: vt percuteret eam. Cumqꝫ percuteret
vidit dominus: ⁊ miſertus eſt ſuper magnitudinem ma
li: et imperauit angelo qui ꝑcutiebat: Sufficit: iam ceſ- C
ſet manus tua. Porro angelus domini ſtabat iuxta are
am Ornan Jebuſei: leuanſqꝫ Dauid oculos ſuos vidit
angelum domini ſtantem inter cęlum ⁊ terram: et eua-
ginatum gladium in manu eius: ⁊ verſum contra Jeru
ſalem: et ceciderunt tam ipſe: ꝙ maiores natu veſtiti ci-
licijs proni in terram. Dixitqꝫ dauid ad deum: Nonne
ego ſum: qui iuſſi vt numeraret populus? Ego qui pec-
caui: ego qui malum feci. Jſte grex quid cõmeruit? Do
mine deus meus vertat obſecro manus tua in me: ⁊ ĩ do
mum patris mei: populus autem tuus nõ percutiatur.
Angelus autem domini precepit Gad: vt diceret dauid
vt aſcẽderet: extrueretqꝫ altare dño deo in area Ornan
Jebuſęi. Aſcẽdit ergo dauid iuxta ſermonem Gad: quẽ
locutus ei fuerat ex nomine domini. Porro ornan cum
ſuſpexiſſet: et vidiſſet angelum: quatuorqꝫ filij eius cum
eo: abſconderũt ſe. Nam eo tempore terebat in area tri
ticum. Jgitur cum veniret dauid ad Ornan: conſpexit
eũ Ornan: et proceſſit ei obuiam de area: et adorauit eũ
pronus ĩ terram. Dixitqꝫ ei dauid: Da mihi locum areę
tuę: vt ędificem in ea altare domino: ita vt quantũ valet
argenti accipias: et ceſſet plaga a populo. Dixit aũt Or
nan ad dauid: Tolle: et faciat dominus meus rex qđcũ D
qꝫ ei placet. Sed et boues do in holocauſtũ: et tribulas ĩ
ligna: ⁊ triticũ in ſacrificiũ: omnia libens prebeo. Dixit
qꝫ ei rex Dauid: Nequaꝙ ita fiet: ſed argentũ dabo tibi:
quãtũ valet. Neqꝫ enim tibi auferre debeo: et ſic offerre
domino holocauſta gratuita. Dedit ergo dauid Ornan
pro loco ſiclos auri iuſtiſſimi ponderis ſexcentos: ⁊ ędi
ficauit ibi altare domino: obtulitqꝫ holocauſta ⁊ pacifi-
ca: ⁊ inuocauit deũ: ⁊ exaudiuit eũ in igne de cęlo ſup al-
tare holocauſti. Precepitqꝫ domin⁹ angelo: et cõuertit
gladiũ ſuũ in vaginã. Protinus ergo Dauid: videns ꝙ
exaudiſſet eum dominus in area ornan Jebuſęi: immo
lauit ibi victimas. Tabernaculũ aũt domini: qđ fecerat
moyſes in deſerto: et altare holocauſtorũ ea tempeſtate
erat in excelſo Gabaon: et non preualuit dauid ire ad al
tare: vt ibi obſecraret deum. Nimio enim fuerat timore
perterritus: videns gladiũ angeli domini. XXII.

DIxitqꝫ dauid: Hęc eſt domus dei: et hoc alta A
re in holocauſtũ Jſrael. Et precepit: vt cõgre
garentur omnes proſelyti de terra Jſrael: et
cõſtituit ex eis latomos ad cędẽdos lapides
et poliendos: vt ędificaretur domus dei. Ferrum quoqꝫ
plurimum ad clauos ianuarum: et ad cõmiſſuras atqꝫ
iuncturas preparauit dauid: et ęris pondus innumera
bile. Ligna quoqꝫ cedrina non poterant ęſtimari: quę ſi
donij et Tyrij deportauerant ad dauid: Et dixit dauid: B
ſalomon filius meus puer paruulus eſt ⁊ delicatus. Do
mus autem quã ędificare volo domino: talis eſſe debet:
vt in cunctis regionibus nominetur. Preparabo ergo
ei neceſſaria. Et ob hanc cauſam ante mortem ſuã om-
nes preparauit impenſas. Vocauitqꝫ Salomonem fili 2.reg.7.a
um ſuum: et precepit ei: vt ędificaret domũ domino deo ſupra.7.a
Jſrael. Dixitqꝫ Dauid ad Salomonem: Fili mi: volun infra.16.c
tatꝫ meę fuit: vt ędificarem domum nomini domini dei 2.para.7.
mei: ſed factus eſt ſermo domini ad me: dicens: Multũ 3.regũ.7.
ſanguinem effudiſti: ⁊ plurima bella bellaſti: non poterꝫ
ędificare domum nomini meo: tanto effuſo ſanguine co
ram me. Fili⁹ qui naſcetur tibi: erit vir quietiſſimus. Fa
ciam enim eum requieſcere ab omnibus inimicis ſuis p

circũitũ:⁊ ob hãc cauſam pacificus vocabit̃:⁊ pacem: et
ociũ dabo in iſrael cũctis diebus eis. Ipſe edificabit do
C mũ nomini meo: ⁊ ipſe erit mihi in filiũ:et ego ero illi in
patrẽ: firmaboq; ſoliũ regni eius ſup iſrael in eternum.
Nũc ergo fili mi:ſit dñs tecũ :⁊ proſperare:⁊ edifica do
mũ dño deo tuo:ſicut locutꝰ eſt de te.Det quoq; tibi do
minus prudentiã ⁊ ſenſum:vt regere poſſis iſrael:et cu
ſtodire legẽ dñi dei tui. Tũc eñi ꝑficere poteris:ſi cuſto
dieris mãdata:⁊ iudicia ꝗ precepit dñs Moyſi:vt doce
ret iſrael. Cõfortare:⁊ viriliter age:ne timeas:neq; pa
ueas.Ecce ego in paupertatula mea preparaui impen
ſas domus dñi:auri talenta centũ millia:et argẽti mille
D millia talentorũ:eris vero:et ferri nõ eſt pondus:vincit̃
eñi numerꝰ magnitudine. Ligna et lapides ꝑparaui ad
vniuerſa impendia. Habes q̃q; plurimos artifices:lato
mos et cemẽtarios: artificeſq; lignorũ:et oĩm artiũ ad
faciẽdũ opus:prudẽtiſſimos ĩ auro ⁊ argẽto ⁊ ere et fer
ro:cuius non eſt numerus. Surge igit̃:⁊ fac:⁊ erit dñs
tecũ. Precepit q̃q; dauid cũctis prĩcipibus iſrael:vt ad
iuuarent Salomonẽ filiũ ſuũ. Cernitis:inquiẽs:ꝙ dñs
deus veſter vobiſcum ſit: ⁊ dederit vobis requiẽ ꝑ circui
heb.q: tradidit habitatores terrae in manu mea tũ:*⁊ tradiderit oẽs inimicos veſtros in manus veſtras
⁊ ſubiecta ſit terra corã dño:⁊ corã populo eius. Prebe
te igit̃ corda veſtra ⁊ aĩas veſtras: vt queratis dñm deũ
veſtrũ:⁊ conſurgite ⁊ edificate ſanctuariũ dño deo: vt in
troducatur arca foederis dñi:et vaſa dño cõſecrata ĩ do
mum: que edificatur nomini dñi. XXIII.
A Igitur dauid ſenex ⁊ plenus dierũ:regẽ cõſti
tuit ſalomonẽ filiũ ſuũ ſup iſrael:⁊ congrega
uit oẽs principes iſrael:⁊ ſacerdotes atq; leui
tas. Numeratiq; ſunt leuite a viginti annis:
⁊ ſupra:⁊ inuenta ſunt trigitaocto millia viroꝝ. Ex his
electi ſunt:⁊ diſtributi in miniſteriũ domus dñi viginti
quatuor millia:ꝑpoſitorũ aũt:⁊ iudicũ ſex millia. Por
ro q̃tuor millia ianitores:⁊ totidẽ pſaltes canẽtes dño ĩ
organis:que fecerat ad canẽdũ:⁊ diſtribuit eos dauid ꝑ
vices filiorũ leui:gerſon videlicet:⁊ caath:⁊ merari. Fi
lij gerſon:laadan:⁊ ſemei. Filij laadan principes iehiel:
⁊ zetham:⁊ ioel tres. Filij ſemei:Salomith et Haziel et
aran tres. Iſti principes familiarũ laadan. Porro Filij
ſemei iahath ⁊ ziza:⁊ iaus ⁊ baria. Iſti filij ſemei quatu
B or. Erat aũt Iaath prior:Ziza ſecũdus. Porro iaus et
baria nõ habuerũt plurimos filios:et idcirco ĩ vna fami
lia vnaq; domo cõputati ſunt. Filij caath: amrã ⁊ iſaar:
hebron ⁊ Aziel quatuor. Filij amram:Aaron:⁊ moyſes.
ſupra 6. a Separatuſq; eſt aaron:vt miniſtraret in ſancta ſanctoꝝ
Exod. 6. a ipſe ⁊ filij eius in ſempiternũ:⁊ adoleret incẽſum dño ſe
cundũ ritũ ſuũ: ac benediceret nomini eius in ſempiter
nũ. Moyſi quoq; hoĩs dei filij annumerati ſunt in tri
Exod. 20. bu leui. Filij moyſi:gerſom et Eliezer. Filij gerſom:ſubu
hel primus. Fuerũt aũt filij eliezer:rohabia primus:⁊ nõ
erãt Eliezer filij alij. Porro filij Rohabia multiplicati
C ſunt nimis. Filij iſaar: Salomith primus. Filij hebron:
ieriahu primꝰ:amarias ſecũdus: iahaziel tertiꝰ: iecmaã
quartus. Filij Aziel:micha primus: Ieſia ſecundus. Fi
lij merari:mahali et Muſi. Filij Mahali:eleazar et cis.
Mortuꝰ eſt aũt eleazar:⁊ nõ habuit filios:ſed filias:ac
ceperũtq; eas filij Cis fratres earũ. Filij muſi:mahali et
eder ⁊ Ierimuth tres. Hi filij leui in cognatiõibus ⁊ fa
milijs ſuis:principes ꝑ vices:⁊ numerũ capitũ ſingulo
rũ:ꝗ faciebãt opa miniſterij domus dñi a viginti annis:
et ſupra. Dixit eñi dauid: Requiẽ dedit dñs deus iſrael
populo ſuo:⁊ habitationẽ Ieruſalem vſq; in eternũ:nec
D erit officij leuitarũ: vt vltra portẽt tabernaculũ:⁊ oĩa va
ſa eius ad miniſtrãdũ. Iuxta precepta q̃q; dauid nouiſ
ſima ſupputabit̃ numerus filioꝝ leui a vigĩti annis et ſu
pra: et erũt ſub manu filiorũ aaron in cultũ domus dñi:
in veſtibulis ⁊ in exedris:⁊ ĩ loco purificationis:⁊ in ſan
ctuario ⁊ in vniuerſis opibus miniſterij templi dñi: Sa
cerdotes aũt ſup panes ꝓpoſitiõis:⁊ ad ſimile ſacrifici
um:⁊ ad lagana ⁊ azymã ⁊ ſartaginẽ:⁊ ad torrendũ:⁊ ſu
per oẽ pondus atq; menſurã. Leuite vero: vt ſtent ma
ne ad cõfitendũ:⁊ canendũ dño:ſimiliterq; ad veſperam
tã in oblatiõe holocauſtorũ dñi:ꝙ in ſabbatis et calẽdis
⁊ ſolennitatibꝰ reliquis iuxta numerũ ⁊ ceremonias vni
uſcuiuſq; rei iugiter corã dño:⁊ cuſtodiãt obſeruatiões
tabernaculi foederꝭ:⁊ ritũ ſanctuarij:⁊ obſeruationẽ fi
liorũ aaron fratrũ ſuorũ: vt miniſtrent in domo domini
Porro filijs Aaron he partitiões XXIIII. A
erãt. Filij aaron nadab ⁊ abiu ⁊ eleazar ⁊ itha
mar. Mortui ſunt aũt nadab ⁊ abiu ante pa
trẽ ſuũ abſq; liberis:ſacerdotioq; functus eſt
Eleazar ⁊ ithamar. Et diuiſit eos dauid:id eſt: Sadoc
de filijs eleazari:et achimelech de filijs ithamar ſecundũ
vices ſuas ⁊ miniſteriũ: inuẽtiq; ſunt multo plures filij
eleazar in principibus viris:ꝙ filij ithamar. Diuiſit aũt
eis:hoc eſt filijs eleazar principes ꝑ familias ſedecim: et
filijs ithamar ꝑ familias ⁊ domos ſuas octo. Porro di
uiſit vtraſq; inter ſe: ⁊ familias ſortibus. Erãt enim prĩ B
cipes ſanctuarij:⁊ principes domus dei tã de filijs elea
zar ꝙ de filijs Ithamar. Deſcripſitq; eos ſemeias filius
nathanael ſcriba leuites corã rege ⁊ prĩcipibus: ⁊ ſadoc
ſacerdote:⁊ abimelech filio abiathar:prĩcipibꝰ q̃q; fami
liaꝝ ſacerdotaliũ ⁊ leuiticarũ vnã domũ:que ceteris p̃
erat:eleazar:⁊ alterã domũ: que ſub ſe habebat ceteros:
ithamar. Exiuit aũt ſors prima ioiarib:ſecunda iedaie:
tertia arim:quarta Seorim:quinta melchia: ſexta mia
min:ſeptima Accos:octauo abia:nona ieſu:decima ſe C
chania:vndecima Eliaſib:duodecima iacim: tredecima
hupha:decimaquarta iſbaab:decimaquĩta belga: deci
maſexta emmer:decimaſeptima hezir:decimaoctaua ha
phſes:decimanona pathahaia: viceſima ezechiel: viceſi
maprima iachin: viceſimaſecũda gamul:viceſimatertia
dilaiahu:viceſimaquarta maaziahu. He vices eorũ ſecũ
dũ miniſteria ſua: vt ingrediant̃ domũ dei:et iuxta ritũ
ſuũ ſub manu aaron patris eorũ: ſicut precepit dñs deꝰ
iſrael. Porro filiorũ leui: ꝗ reliqui fuerãt de filijs amrã
erat ſubuhel:⁊ de filijs ſubuhel:iehdeiahu:ꝺ filijs q̃q; ro
habie prĩceps Ieſias:iſaaris vero filiꝰ ſalemoth:filiuſq;
ſalemoth iahath. Filiuſq; eius ieriahu primꝰ:amarias ſe
cũdus:iahaziel tertius:iecameã quartus. Filiꝰ vziel mi D
cha:filius micha ſamir:frater micha ieſia: filiuſq; ieſie za
charias filij merari:mahali ⁊ muſi: filius iaaziahubeno:
filij q̃q; merari Iaaziahubeno ⁊ ſoem ⁊ ſachur ⁊ Hebri.
Porro mahali filius eleazar ꝗ nõ habebat liberos. Filiꝰ
vo cis ierahmel filij muſi:mahali:eder et ierimoth. Iſti
filij leui ſecundũ domos familiarũ ſuarũ. Miſeruntq; ⁊
ipſi ſortes cõtra fratres ſuos:filios aaron corã dauid re
ge ⁊ ſadoc ⁊ achimelech principibꝰ familiaꝝ ſacerdotali
um ⁊ leuiticarũ: tã maiores ꝙ minores : oẽs ſors equali
ter diuidebat. XXV.
A Igit̃ dauid et magiſtratus exercitus ſegrega
uerũt in miniſteriũ filios aſaph ⁊ heman ⁊ idi
thun ꝗ prophetarẽt in pſalterijs ⁊ citharis ⁊
cymbalis ſecũdũ numerũ ſuũ dedicato ſibi of
ficio ſeruientes. De filijs aſaph zachur ⁊ ioſeph ⁊ natha
nia:⁊ aſarela filij aſaph ſub manu aſaph ꝓphetãtes iuxta
B regẽ. Porro idithun:filij idithũ godolias: ſari:ieſaias
⁊ haſabias ⁊ mathathias ſex ſub manu patris ſui idithũ
q̃in cithara ꝓphetabat ſup cõfitẽtes ⁊ laudantes dñm.
Heman q̃q; filij hemã:bocciahu:mathania: vziel:ſubuel
⁊ ierimoth:hananias:hanani:Eliatha:gedalthi ⁊ romã
thi ezer ioſ baccaſa:mellothi:othir:mahazioth. Oẽs iſti
filij heman vidẽtis regis ĩ ſermonibꝰ dei vt exaltaret cor
nu. Deditq; deꝰ heman filios q̃tuordecim ⁊ filias tres.
Vniuerſi ſub manu patrꝭ ſui ad cãtandũ in tẽplo dñi di
ſtributi erãt in cymbalis ⁊ pſalterijs ⁊ citharis in mini
ſteria domus dñi iuxta regẽ:aſaph videlicet ⁊ idithun ⁊
heman. Fuit aũt numerus eorũ cũ fratribꝰ ſuis ꝗ erudie
C bãt canticũ dñi cuncti doctores ducẽtioctogintaocto.

Miſerūtqꝫ ſortes ꝑ vices ſuas: ex equo tā maior ꝙ mi-
nor: doctus pariter ⁊ īdoctus. Egreſſaqꝫ eſt ſors prima
ioſeph ꝗ erat de aſaph. Secūda godolię: ipſi ⁊ filijs eiꝰ ⁊
fratribus eius duodecim. Tertia zachur filijs ⁊ fratribꝰ
eius duodecim. Quarta iſari filijs ⁊ fratribus eius duo
decim. Quinta nathanię filijs ⁊ fratribꝰ eius duodecim
Sexta bocciahu filijs ⁊ fratribꝰ eius duodecim. Septi-
ma iſarela filijs ⁊ fratribus eiꝰ duodecim. Octaua ieſaię
filijs ⁊ fratribꝰ eius duodecim. Nona mathanię filijs ⁊
D fratribꝰ eius duodecim. Decima ſemeię filijs ⁊ fratribꝰ
eius duodecim. Undecima azarael filijs ⁊ fratribus eiꝰ
duodecim. Duodecima haſabię filijs ⁊ fratibus eiꝰ duo
decim. Tredecima ſubuel filijs ⁊ fratribus eius duode-
cim. Quartadecima mathathię filijs ⁊ fratribꝰ eiꝰ duo
decim. Quītadecima ierimoth filijs ⁊ fratribus eiꝰ duo
decim. Sextadecima hananię filijs et fratribꝰ eius duo
decim. Septimadecima ioſ baccaſę filijs et fratribus ei
us duodecim. Octauadecima hanani filijs ⁊ fratribꝰ ei
us duodecim. Nonadecima mellothi filijs ⁊ fratribꝰ ei
us duodecim. Uiceſima eliatha filijs ⁊ fratribus eiꝰ duo
decim. Uiceſimaprima othir filijs ⁊ fratribus eius duo
decim. Uiceſimasecūda goddalthi filijs et fratribus eiꝰ
duodecim. Uiceſimatertia mahazioth filijs ⁊ fratribꝰ ei
us duodecim. Uiceſimaqr̄ta romanthi ezer filijs et fra
tribus eius duodecim. XXVI.

A Diuiſiões aūt ianitorꝫ de chorit̄ meſellemia: fi
lius chore: de filijs aſaph. Filię meſellemię za-
charias primogenitꝰ: iadiael ſecūdus: zabadi
as tertius: iathniel qr̄tus: elam quītus: iohā
nan ſextus: elioenai ſeptimus. Filij aūt obededō ſemias
primogenitus: iozabad ſecūdus: ioah tertius: ſachar qr̄
tus: nathanael q̄ntus: amiel sextꝰ: iſaſchar ſeptimꝰ: pol-
lathai octauꝰ: q̄a bn̄dixit illi dn̄s. Semeię aūt filio eius
nati ſunt filij ꝑfecti familiarū ſuarū: erant enī viri fortiſ
B ſimi. Filij ergo ſemeia othni ⁊ raphael ⁊ obed elſachar ⁊
fratres eiꝰ viri fortiſſimi: eliu qꝫ et ſamachias. Oēs hi
de filijs obededō: ipſi ⁊ filij ⁊ frēs eorꝫ fortiſſimi ad mini
ſtrādū ſexagītaduo de obededō. Porro meſellemię filij:
⁊ fratres eorꝫ robuſtiſſimi decē ⁊ octo: de hoſa aūt: id eſt
de filijs merari ſemri ꝓnceps. Non enī habuerat primo
genitū: ⁊ idcirco poſuerat eū pater eiꝰ in principē: helchi
as ſcdōs: tabellias tertius: zacharias qr̄tus. Oēs hi filij ⁊
frēs hoſa tredecim. Hi diuiſi ſunt in ianitores: vt ſemꝑ
ꝓncipes cuſtodiarꝫ: ſicut ⁊ fratres eorū miniſtrarēt ī do-
mo dn̄i. Miſſę ſunt ergo ſortes ex equo: ⁊ paruis et ma
gnis ꝑ familias ſuas ī vnāquāqꝫ portarū. Cecidit ergo
ſors orīētalis ſelemię. Porro zacharię filio eiꝰ viro pru
dētiſſimo: ⁊ erudito ſortito obtigit plaga ſeptētrionał.
Obededō vero ⁊ filij eiꝰ ad auſtrū: in q̄ parte domꝰ erat
ſeniorū cōſiliū. Suphim ⁊ hoſa ad occidētē iuxta portā:
C q̄ ducit ad viā aſcenſiōis: cuſtodia ꝯtra cuſtodiā. Ad ori
entē vero leuitę ſex: ⁊ ad aquilonē quatuor ꝑ diē: atqꝫ ad
meridiē ſimiliter ī die quatuor: et vbi erat cōciliū bini et
bini. In cellulis qꝫ ianitorū ad occidentē q̄tuor in via:
biniqꝫ ꝑ cellulas. Ad ſeptētrionē vero: ⁊ meridiē: quater
ni ꝑ dies ſingulos mutabant̄: ⁊ ad baſilicā cōcilij ad oc-
cidentē bini: habentes ſubiectos alios ī via: biniqꝫ ꝑ cel-
lulas. Hę ſunt diuiſiōes ianitorū filiorū chore: ⁊ merari
Porro achias erat ſuꝑ theſauros domꝰ dn̄i: ⁊ vaſa ſan-
ctorū. Filij qꝫ laadā: filij gerſoni. De laadā ꝓncipes fa-
miliarꝫ laadā ⁊ gerſoni iehieli. Filij iehieli zathā: ⁊ ioel fra
tres eius ſuꝑ theſauros domus dn̄i amramit̄ ⁊ iſaarit̄
⁊ hebronitis ⁊ ozihelitis. Sabuhel aūt filius gerſon: filij
moyſi ꝑpoſitus theſaur̄. Frater qꝫ eiꝰ eliezer: cuius fi
lius rahabia: ⁊ huius filius eſaias: ⁊ huius filius iorā: hu
D ius qꝫ filius zechri ⁊ huiꝰ filiꝰ ſelomith. Ipſe ſelomith:
⁊ frēs eius ſuꝑ theſauros ſanctorꝫ: q̄ ſanctificauit rex da
uid: ⁊ ꝓncipes familiarū: ⁊ tribuni: ⁊ cēturiōes ⁊ duces
exercitꝰ de bell̄: ⁊ manubijs ꝑliorū: q̄ cōſecrauerāt ad in-
ſtaurationē: ⁊ ſuppellectilē tēpli dn̄i. Hec aūt vniuerſa
ſanctificauit ſamuel vidēs: ⁊ ſaul filius cis: ⁊ Abner filiꝰ
ner ⁊ Ioab filius ſaruię: oēſqꝫ ſanctificauerūt ea ꝑ manū
ſalomith ⁊ fratrū eius. Iſaaritis vero ꝑerat chonanias
⁊ filij eiꝰ ad opa forinſecus ſuꝑ iſrael ad docendū: et iudi
candū eos. Porro de hebronitis haſabias et fratres eiꝰ
viri fortiſſimi mille ſeptīgenti ꝑerāt iſraeli trāſiordanē
cōtra occidentē in cūctis opibus dn̄i: ⁊ in miniſteriū re-
gis. Hebronitarū aūt prīceps fuit iedia ſm̄ familias et
cognatiōes eorū. Quadrageſimo anno regni dauid re-
cēſiti ſunt: ⁊ inuenti ſunt viri fortiſſimi ī iaazer: galaad:
fratreſqꝫ eius robuſtioris etatis duo millia ſeptīgēti prī
cipes familiarū. Prepoſuit aūt eos dauid rex rubenitis
⁊ gadditis: ⁊ dimidię tribui manaſſe: in oē miniſterium
dei ⁊ regis. XXVII.

Filij aūt iſrael ſm̄ numerū ſuū prīcipes fami A
liarū tribuni: ⁊ cēturiōes: ⁊ ꝑfecti: ꝗ miniſtra
bāt regi iuxta turmas ſuas ingrediētes: ⁊ e-
grediētes ꝑ ſingulos mēſes ī anno viginti q̄
tuor millibus ſinguli ꝑerāt. Primę turmę ī primo mē-
ſe ialoboā ꝑerat filius zabdiel: ⁊ ſub eo vigītiquatuor mi
lia. De filijs phares: prīceps cūctorū prīcipū in exercitu
mēſe primo. Secūdi mēſis habebat turmā dodaiahohi
tes ⁊ poſt ſe alter noīe macelloth: ꝗ regebat partē exerci-
tus viginti q̄tuor milliū. Dux qꝫ turmę tertię in mēſe
tertio: erat banaias filius ioiadę ſacerdotis: et in diuiſio
ne ſua vigintiq̄tuor milia. Ipſe eſt banaias fortiſſimꝰ in
ter triginta: et ſuꝑ triginta. Preerat aūt turmę ipſius B
amizadab filius eius. Quartus mēſe qr̄to aſael frater io
ab: ⁊ zabadias filius eius poſt eū: ⁊ ī turma eiꝰ vigintiq̄-
tuor milia. Quītus: mēſe quinto princeps ſamauth iez-
rahites: et in turma eius vigintiq̄tuor millia. Sextus:
mēſe ſexto hyra filius acces thecuites: ⁊ ī turma eius vi
gīti quatuor millia. Septimꝰ mēſe ſeptimo helles phal
onites de filijs effraim: ⁊ ī turma eius vigītiquatuor mi
lia. Octauus mēſe octauo ſobochai huſathites de ſtirpe
ſarah: ⁊ in turma eius vigintiq̄tuor millia. Nonus mēſe
nono abiezer anathothites de filijs iemini: ⁊ ī turma eiꝰ
vigīti quatuor millia. Decimus: mēſe decimo maarai ⁊
ipſe netophathites de ſtirpe zarahi: ⁊ in turma eius vi-
gintiquatuor milia. Undecimus: menſe vndecimo ba-
naias pharathonites de filijs effraim: et in turma eius
vigintiquatuor milia. Duodecimus: mēſe duodecimo
heldai netophathites de ſtirpe othoniel: ⁊ in turma eiꝰ
vigintiquatuor milia. Porro tribubus preerant in Iſ C
rael rubenitis: dux eliezer filiꝰ zechri: Simeonitis: dux
ſaphatias filiꝰ maacha: Leuitis haſabias filius camuel
aronitis: ſadoc iudaitis: eliu frater dauid: iſaſcharitis:
amri filiꝰ michael: zabulonitis: ieſmaias filiꝰ abdię: ne-
phthalitibꝰ: ierimoth filius aſriel. Filijs effraim oſee fili
us ozazię. Dimidię tribui manaſſe ioel filius phadaię: ⁊
dimidię tribui manaſſe ī galaad: iaddo filiꝰ zacharię: be
niamin autē iaaſiel filius abner. Dan vero azarael filius
ierohā. Hi principes filiorū iſrael. Noluit aūt dauid nu
merare eos a vigīti ann̄ īferius: q̄a dixerat dn̄s: vt mul ſupꝛ zoa. regū.z.c.
tiplicaret iſrael quaſi ſtellas celi. Ioab filius ſaruię coe-
perat numerare: nec cōpleuit: q̄a ſuꝑ hoc ira dei irruerat
in iſrael: ⁊ ideo numerus eorū ꝗ fuerāt recēſiti nō eſt re-
latos in faſtos regis dauid. Suꝑ theſauros aūt regis fu
it aſmoth filius adiel. His aūt theſauris ꝗ erāt ī vrbibꝰ
⁊ ī vicis: ⁊ ī turribus ꝑſidebat ionathā filius ozię. Operi D
aūt ruſtico: ⁊ agricolis ꝗ exercebāt terrā: ꝑerat ezri filiꝰ
chelub: vinarūqꝫ cultoribus: ſemeias romathites: cellis
aūt vinarijs zabdias ſaphonites. Nā ſuꝑ oliueta et fice
ta ꝗ erāt in cāpeſtribꝰ baal hanā gaderites: ſuper apothe
cas aūt olei ioas. Porro armētis ꝗ paſcebant̄ in ſarō ꝑ
poſitus fuit ſetari ſaronites. Et ſuꝑ boues ī vallibus ſa
phat filius adlai: ſuꝑ camelos vero vbil iſmaelites: ⁊ ſu
ꝑ aſinos: ioadias meronathites: ſuꝑ oues qꝫ agarenꝰ.
Oēs hi prīcipes ſubſtātię regis dauid: ionathan aūt pa
truus dauid cōſiliarius vir potēs ⁊ prudēs ⁊ literatus

ipſe ⁊ iehiel filius hachamoni erāt cū filijs regis. Achito
phel etiā cōſiliarius regis et chuſai arachites amicus re
gis. Poſt achitophel fuit ioiada fili⁹ banaię ⁊ abiathar
Princeps autē exercitus regis erat ioab. XXVIII.
Conuocauit igitͬ dauid oēs pꝛīcipes iſrael: du
A ces tribuū: ⁊ ꝑpoſitos turmarū: qui miniſtra
bāt regi: tribunos qꝫ ⁊ cēturiōes: ⁊ q̄ ꝑerāt
ſubſtātię: et poſſeſſiōibus regis: filioſqꝫ ſuos
cū eunuchis ⁊ potētes: ⁊ roboſtiſſimos quoſqꝫ in exerci
tu ieruſalē. Cumqꝫ ſurrexiſſet rex: ⁊ ſteiſſet ait: Audite
me fratres mei: ⁊ pplꝫs meus. Cogitaui: vt ędificarem
domū in q̄ requieſceret arca foederis dñi: et ſcabellū pedū
dñi dei noſtri: ⁊ ad ędificandū oīa ꝑparaui. Deus aūt di
ſup.zz.b. xit mihi: Non ędificabis domum nomini meo: eo ꝙ ſis
vir bellatoꝛ: ⁊ ſanguinē fuderis: ſed ⁊ elegit dñs deus iſ
3.reg.3.a. Sap. 9.a rael me de vniuerſa domo patris mei: vt eſſem rex ſup iſ
rael in ſempiternū. De iuda em̄ elegit pꝛīcipes. Poꝛro
B de domo iuda domū patris mei: ⁊ de filijs patrꝫ mei pla
cuit ei: vt me eligeret regē ſup cūctū iſrael. Sed et de fi-
lijs meis (filios em̄ mihi multos dedit dñs) elegit ſalo
monē filiū meū: vt ſederet in thꝛono regni dñi ſup iſrael.
ſupꝛa.17b dixitqꝫ mihi: Salomon filius tu⁹ ędificabit domū meā:
⁊ atria mea. Ipſum em̄ elegi mihi in filiū: ⁊ ego ero ei in
patrē: et firmabo regnū eius vſqꝫ in ęternū: ſi pſeuerauε
rit facere ꝑcepta mea ⁊ iudicia: ſicut ⁊ hodie. Nūc ergo
coꝛā vniuerſo coetu iſrael audiēte deo noſtro: cuſtodite
⁊ pquirite cūcta mādata dñi dei noſtri: vt poſſideatꝫ ter
rā bonā: ⁊ relinquatis eā filijs veſtris poſt vos vſqꝫ in ſem
piternū. Tu autē ſalomon fili mi ſcito deū patris tui: et
ſerui ei coꝛde perfecto: et aīo voluntario. Oīa em̄ coꝛda
ſcrutatur dñs: ⁊ vniuerſas mentiū cogitatiōes ītelligit
Si quęſieris eū: inuenies: ſi aūt dereliqueris eū: pꝛoijci
C et te ī ęternū. Nunc ergo q̄a elegit te dñs: vt ędificares
domū ſanctuarij: cōfoꝛtare ⁊ perfice. Dedit autē dauid
Salomoni filio ſuo deſcriptiōem poꝛticus: ⁊ templi: et
cellarioꝛū ⁊ coenaculi: et cubiculoꝛū in adytis: ⁊ domus
pꝛopitiationis: necnō ⁊ omniū quę cogitauerat atrioꝛū
⁊ exedrarū ꝑ circuitū in theſauros domus dñi: et in the
ſauros ſanctoꝛū: diuiſionūqꝫ ſacerdotaliū et leuiticarū ī
oīa opera domus dñi: et in vniuerſa vaſa miniſterij tēpli
dñi: aurū in pondere ꝑ ſingula vaſa miniſterij. Argenti
quoqꝫ pōdus pꝛo vaſoꝛū ⁊ operū diuerſitate. Sed et ad
candelabꝛa aurea: ⁊ ad lucernas eoꝝ: aurū ꝓ mēſura vni
uſcuiuſqꝫ candelabꝛi ⁊ lucernarū. Similiter ⁊ in cande
labꝛa argentea: ⁊ in lucernas eoꝛū ꝓ diuerſitate mēſurę
B pondus argenti tradidit. Aurū quoqꝫ dedit in mēſas ꝓ
poſitiōis ꝓ diuerſitate mēſurarū. Similiter et argentū
in alias mēſas argēteas. Ad fuſcinulas quoqꝫ: ⁊ phialas
⁊ thuribula ex auro puriſſimo: ⁊ leunculos aureos ꝓ q̄-
litate mēſurę pondus diſtribuit in leunculū ⁊ leunculū.
Similiter ⁊ in leones argenteos diuerſum argēti pon-
dus ſeparauit. Altari aūt in q̄ adolebatͬ incenſum: aurū
puriſſimū dedit: vt ex ipſo fieret ſimilitudo q̄drigę che-
rubim extendentiū alas: et velantiū arcā foederis dñi.
Oīa (inquit) venerūt ſcripta manu dñi ad me: vt ītellige
rē vniuerſa opa exēplarꝫ. Dixit qꝫ dauid ſalomoni filio
ſuo: Viriliter age: ⁊ cōfoꝛtare ⁊ fac: ne timeas: ⁊ ne paue
as. Dñs em̄ deus meus tecū erit: ⁊ nō dimittet te: nec de
relinquet: donec ꝑficias oē opus miniſterij domus dñi.
Ecce diuiſiōes ſacerdotū ⁊ leuitarū: in oē miniſteriū do
mus dñi aſſiſtunt tibi: ⁊ parati ſunt: ⁊ nouerūt tā pꝛinci
pes ꝙ pplꝫs facere oīa ꝑcepta tua. XXIX.
Locutuſqꝫ eſt dauid rex ad oēm eccleſiā: Salo
A monē filiū meū vnū elegit dñs: adhuc puerū ⁊
tenellū. Opus em̄ grande eſt: neqꝫ em̄ hoī pꝛę
paratͬ habitatio: ſed deo. Ego aūt totis virib⁹
meis pꝛęparaui impēſas domus dñi dei mei. Aurum ad
vaſa aurea: ⁊ argentū in argētea: ęs ī ęrea: ferrū ī ferrea
ligna ad lignea: ⁊ lapides onychinos: ⁊ quaſi ſtibinos: et
diuerſoꝛū coloꝛum: oēmqꝫ pꝛecioſum lapidē: ⁊ marmoꝛ
Pariū abundantiſſime: ⁊ ſup hęc q̄qꝫ obtuli in domum
dei mei de peculio meo: aurū et argētū do in templū dei
mei: exceptis his q̄ ꝑparaui in ędē ſanctā tria millia ta-
lenta auri de auro ophir: ⁊ ſeptē millia talentoꝛū argēti
ꝓbatiſſimi ad deaurādos parietes tēpli: ⁊ vbicunqꝫ op⁹
eſt aurū de auro: ⁊ vbicūqꝫ opus eſt argentū de argento. B
Opera fiant ꝑ manus artificū. Et ſi quis ſponte offert:
īpleat manū ſuā hodie: ⁊ offerat qđ voluerit dño. Pol-
liciti ſunt itaqꝫ pꝛīcipes familiarū: ⁊ pꝛoceres tribuū iſ-
rael. Tribuni quoqꝫ: ⁊ cēturiōes ⁊ pꝛīcipes poſſeſſionū
regis: dederūtqꝫ in opera domus dñi auri talenta quin-
qꝫ millia: ⁊ ſolidos decē millia: argenti talenta decē mil
lia: ⁊ ęris talēta decē ⁊ octo millia: ferri quoqꝫ centū mi
lia talentoꝛū. Et apud quęcūqꝫ inuenti ſunt lapides: de
derūt in theſauros domus dñi ꝑ manū iehiel gerſonitꝫ.
Lętatuſqꝫ eſt populus: cū vota ſponte pꝛomitterēt: q̄a
coꝛde toto offerebant ea dño. Sed et dauid rex lętatus C
eſt gaudio magno: ⁊ benedixit dño coꝛā vniuerſa multi
tudine: ⁊ ait: Benedictus es dñe deus iſrael patris no-
ſtri ab ęterno in ęternū. Tua eſt dñe magnificētia: ⁊ po
tentia: ⁊ gloꝛia atqꝫ victoꝛia: et tibi laus. Cūcta em̄ quę
in cęlo ſunt ⁊ in terra tua ſunt. Tuū dñe regnū: et tu es
ſup oēs pꝛīcipes. Tuę diuitię: ⁊ tua eſt gloꝛia: tu dñaris
oīm. In manu tua virtus et potentia: in manu tua ma-
gnitudo et imperium omniū. Nunc igitur deus noſter D
confitemur tibi: et laudamus nomen tuū inclytū. Quis
ego: et quis populus meus: vt poſſimus hęc tibi vniuer
ſa pꝛomittere? Tua ſunt omnia: ⁊ quę de manu tua ac-
cepimus: dedimus tibi. Peregrini em̄ ſumus coꝛā te ⁊
aduenę: ſicut oēs patres noſtri. Dies noſtri quaſi vm
bꝛa ſup terrā: ⁊ nulla eſt moꝛa. Domine deus noſter: oīs
hęc copia quā parauimus: vt ędificaretͬ domus nomini
ſancto tuo: de manu tua eſt: ⁊ tua ſunt oīa. Scio de⁹ me
us: ꝙ pꝛobes coꝛda: ⁊ ſimplicitatē diligas: vnde et ego ī
ſimplicitate coꝛdis mei lętus obtuli vniuerſa hęc: ⁊ po-
pulū tuum: qui hic repert⁹ eſt: vidi cū ingēti gaudio tibi
offerre donaria. Dñe deus abꝛaā: ⁊ iſaac: ⁊ Iſrael patrū E
noſtroꝛū cuſtodi in ęternū hāc voluntatē coꝛdis eoꝛum
⁊ ſemper in veneratiōe tui mens iſta permaneat. Salo-
moni q̄qꝫ filio meo da coꝛ perfectū: vt cuſtodiat manda
ta tua ⁊ teſtimonia tua: ⁊ ceremonias tuas: ⁊ faciat vni
uerſa: et ędificet ędē: cuius impenſas paraui. Pꝛęcepit
aūt dauid vniuerſę eccleſię: Benedicite dño deo noſtro.
Et bñdixit oīs eccleſia dño deo patrū ſuoꝛū: ⁊ inclinaue
rūt ſe: ⁊ adoꝛauerūt deū: et deinde regē. Immolauerūt F
qꝫ victimas dño: ⁊ obtulerūt holocauſta die ſequēti: tau
ros mille: arietes mille: agnos mille cū libaminib⁹ ſuis 3.reg.z.f.
⁊ vniuerſo ritu abundantiſſime in oēm iſrael. Et come-
derūt: ⁊ biberūt coꝛā dño in die illo cū grandi lętitia: et
vnxerūt ſcđo ſalomonē filiū dauid. Vnxerūt aūt eū do
mino in pꝛincipē: ⁊ ſadoc in pontificē. Seditqꝫ ſalomon
ſup ſoliū dñi in regē pꝛo dauid patre ſuo: et cunctis pla-
cuit: ⁊ paruit illi oīs iſrael. Sed ⁊ vniuerſi pꝛincipes et
potentes: ⁊ cuncti filij regis dauid dederūt manū: ⁊ ſub
iecti fuerūt ſalomoni regi. Magnificauit ergo domin⁹
Salomonem ſup omnem Iſrael: et dedit illi gloꝛiā re-
gni: qualem nullus habuit ante eum rex Iſrael. Igitur
Dauid filius Iſai regnauit ſuper vniuerſum Iſrael: et
dies quibus regnauit ſuper Iſrael: fuerunt quadragin
ta anni. In hebꝛon regnauit ſeptē annis: et in Ieruſalē G
annis trigintatribus. Et moꝛtuus eſt in ſenectute bona
plenus dierū: ⁊ diuitijs: ⁊ gloꝛia. Et regnauit Salomō
filius eius pꝛo eo. Geſta autē Dauid regis pꝛioꝛa ⁊ no-
uiſſima ſcripta ſunt in libꝛo Samuelis videntis: et in li
bꝛo Nathan pꝛophetę: atqꝫ in volumine Gad videntis
vniuerſiqꝫ regni eius et foꝛtitudinis: ⁊ tempoꝛū q̄ tranſi
erūt ſub eo: ſiue in iſrael: ſiue in cunctis regnis terrarū.

Finis

Secundus liber Paralipome-
non:hebraice Dibre Haiomim. Capur. I.

A COnfortatus eſt ergo
3.reg.3.a. Salomon fili⁹ Dauid in regno ſuo:
⁊ dominus erat cũ eo:et magnifica-
uit eũ in excelſum. Precepitꝫ ſalo-
mon vniuerſo Iſraeli: tribunis ⁊ cẽ
turionibus et ducibus et iudicibus
oĩs iſrael: ⁊ principibus familiarũ:
⁊ abijt cum vniuerſa multitudine in excelſum Gabaon:
Exo.38.a vbi erat tabernaculũ foederis domini: quod fecit Moy
ſes famulus dei in ſolitudine. Arcã aũt dei adduxerat
Dauid de cariath iarim in locũ:quẽ preparauerat ei: et
B vbi fixerat illi tabernaculũ:hoc eſt in Ieruſalem. Altare
quoqꝫ eneum: quod fabricat⁹ fuerat Beſeleel filius vri
filij hur:ibi erat corã tabernaculo domini:quod ⁊ requi-
ſiuit Salomon:⁊ oĩs eccleſia. Aſcẽditqꝫ Salomon ad
altare eneũ coram tabernaculo foederis domini:⁊ obtu
lit in eo mille hoſtias. Ecce aũt in ipſa nocte apparuit ei
deus:dicens: Poſtula quod vis:vt dẽ tibi. Dixitqꝫ ſalo
1.par.28.a mon deo: Tu feciſti cũ dauid patre meo miſericordiam
ſupra.8.d magnã:⁊ cõſtituiſti me regẽ pro eo. Nunc ergo dñe de⁹
C impleat ſermo tuus:quẽ pollicit⁹ es Dauid patri meo.
Tu eñ me feciſti regẽ ſup populũ tuũ multũ: q̃ tã innu
merabilis eſt:ꝙ puluis terre. Da mihi ſapientiã et intel
ligentiã: vt ingrediar ⁊ egediar corã populo tuo. Quis
eñ poteſt hũc populũ tuũ digne: q̃ tã grãdis eſt: iudica
re: Dicit aũt deus ad Salomonẽ: Quia hoc magis pla
cuit cordi tuo: ⁊ nõ poſtulaſti diuitias: ⁊ ſubſtãtiã: ⁊ glo
riã: neqꝫ animas eoꝝ qui te oderũt: ſed nec dies vite plu
rimos. Petiſti aũt ſapiẽtiã et ſciẽtiã: vt iudicare poſſis
populũ meũ:ſup quẽ cõſtitui te regem: ſapiẽtia ⁊ ſciẽtia
D data ſunt tibi: diuitias aũt ⁊ ſubſtantiã ⁊ gloriã dabo ti-
bi:ita vt null⁹ in regib⁹: nec ante nec poſt te fuerit ſimi-
lis tui. Venit ergo Salomon ab excelſo Gabaon in Ie
ruſalẽ corã tabernaculo foederis: et regnauit ſup iſrael.
Congregauitqꝫ ſibi currus ⁊ eq̃tes: ⁊ facti ſunt ei mille
quadrĩgẽti curr⁹: ⁊ duodecim millia equitũ: et fecit eos
eſſe in vrbib⁹ q̃drigarũ: ⁊ cũ rege ĩ Ieruſalẽ. Prebuitqꝫ
rex argentũ ⁊ aurũ in Ieruſalẽ quaſi lapides: et cedros
quaſi ſycomoros: que naſcuntur in cãpeſtribus multitu
dine magna. Adducebãtur aũt ei eq̃ de egypto: de choa
a negociatorib⁹ regis: q̃ ibãt et emebãt precio quadrigã
equorũ ſexcentis argẽteis: ⁊ equum centũ quinquagin-
ta: ſimiliter de vniuerſis regnis Cetheoꝝ: ⁊ a regib⁹ ſy-
rie emptio celebrabatur. II.
A DEcreuit aũt Salomon edificare domũ nomi
ni dñi: ⁊ palatiũ ſibi. Et numerauit ſeptuagĩ
ta millia viroꝝ portantiũ humeris: ⁊ octogin
ta millia q̃ cederẽt lapides in mõtib⁹: prepoſi
toſqꝫ eoꝝ tria millia ſexcentos. Miſit q̃qꝫ ad hyrã regẽ
3.regũ.5. tyri: dicẽs: Sicut egiſti cũ Dauid patre meo: ⁊ miſiſti ei
ligna cedrina: vt edificaret ſibi domũ: ĩ qua ⁊ habitauit:
ſic fac mecũ: vt edificẽ domũ nomini dñi dei mei: et cõſe
crẽ eã ad adolẽdũ incẽſum corã illo: ⁊ fumigãda aroma
ta: ⁊ ad propoſitionẽ panũ ſempiternã: ⁊ ad holocauſto-
B mata mane et veſpere. Sabbatis quoqꝫ et neomenijs et
ſolemnitatibus domini dei noſtri in ſempiternũ: que mã
data ſunt Iſraeli: Domus eñ: quã edificare cupio: ma-
gna eſt. Magnus eſt eñ deus noſter ſuper oẽs deos: q̃s
ergo poterit ꝑualere: vt edificet ei dignã domũ? Si celũ
⁊ celi celoꝝ capere eũ nequeũt: quantus ego ſum: vt poſ
ſim edificare ei domũ? Sed ad hoc tantũ: vt adoleat in-
cenſum corã illo. Mitte ergo mihi virũ eruditũ: q̃ noue
rit operari in auro ⁊ argẽto: ere ⁊ ferro: purpura: cocci-
no ⁊ hiacyntho: ⁊ q̃ ſciat ſculpere celaturas: cũ his artifi
cibus: q̃s mecũ habeo in iuda ⁊ ieruſalẽ: q̃s preparauit
Dauid pater meus. Sed ⁊ ligna cedrina mitte mihi: et
arceuthina: ⁊ pinea de libano. Scio eñ ꝙ ſerui tui noue C
rint cedere ligna de libano: et erũt ſerui mei cum ſeruis
tuis: vt parentur mihi ligna plurima. Dom⁹ eñ quã cu
pio edificare: magna eſt nimis et inclyta. Preterea ope
rarijs qui ceſuri ſunt ligna ſeruis tuis dabo ĩ cibaria tri
tici choros vigĩti millia: ⁊ hordei choros totidẽ: olei q̊ꝫ
ſata viginti millia. Dixit aũt Hiram rex tyri ꝑ literas:
quas miſerat Salomoni: Quia dilexit dñs populũ ſuũ:
idcirco te regnare fecit ſup eũ. Et addidit: dicẽs: Bene-
dictus dominus deus Iſrael: qui fecit celũ et terrã: qui
dedit Dauid regi filiũ ſapientẽ ⁊ eruditum ⁊ ſenſatum
atqꝫ prudentẽ: vt edificaret domũ domino: et palatium
ſibi. Miſi ergo tibi virũ prudẽtem: ⁊ ſcientiſſimũ Hirã
fabrũ patrem meũ: filiũ mulieris de filiabus Dan: cuius
pater fuit tyrius: qui nouit operari in auro et argento:
ere ⁊ ferro: ⁊ marmore ⁊ lignis: in purpura quoqꝫ et hia D
cyntho: et byſſo: et coccino: ⁊ q̃ ſciat celare oẽm ſculptu-
ram: ⁊ adinuenire prudenter quodcũqꝫ in opere neceſſa
rium eſt cũ artificibus tuis: ⁊ cũ artificibus domini mei
Dauid patris tui. Triticũ ergo ⁊ hordeũ ⁊ oleum ⁊ vi-
nũ: que pollicit⁹ es dñe mi: mitte ſeruis tuis. Nos aũt
cedemus ligna de libano: quot neceſſaria habueris: ⁊ ap
plicabimus ea ratib⁹ ꝑ mare in ioppe: tuũ aũt erit tranſ
ferre ea in Ieruſalẽ. Numerauit igit̃ Salomon oẽs vi-
ros ꝓſelithos: q̃ erãt ĩ terra Iſrael: poſt dinumerationẽ
quã dinumerauit Dauid pater ei⁹: ⁊ inuenti ſunt centũ
quinquaginta tria millia ⁊ ſexcẽti. Fecitqꝫ ex eis ſeptua
ginta millia: q̃ humeris onera portarẽt: ⁊ octogita mil
lia: q̃ lapides de mõtibus cederẽt: tria aũt millia: ⁊ ſex-
centos prepoſitos operũ populi. III.
ET coepit Salomon edificare domũ dñi in ie A
ruſalẽ: in mõte moria: q̃ demõſtratus fuerat
Dauid patri ei⁹: in loco quẽ parauerat dauid 3.reg.6.a
in area hornan iebuſei. Coepit aũt edificare
mẽſe ſecũdo: anno quarto regni ſui. Et hec ſunt funda-
mẽta: que iecit Salomon: vt edificaret domũ dei: longi
tudinis cubitos ĩ mẽſura ꝑma ſexaginta: latitudinis cu
bitos viginti. Porticũ vero ante frontẽ: que tẽdebatur B
in lõgũ iuxta mẽſurã latitudinis dom⁹ cubitorũ vigĩti.
Porro altitudo centũ viginti cubitoꝝ erat. Et deaura
uit eã intrinſecus auro mũdiſſimo. Domũ quoqꝫ maio-
rẽ texit tabulis abiegnis: ⁊ laminas auri obrizi affixit ꝑ
totũ. Sculpſitqꝫ in ea palmas: et q̃ſi catenulas ſemuicẽ
cõplectẽtes. Strauit q̃qꝫ pauimẽtum tẽpli ꝑcioſiſſimo
marmore decore multo. Porro aurũ erat ꝓbatiſſimũ:
de cui⁹ laminis texit domum: ⁊ trabes ei⁹: ⁊ poſtes: ⁊ pa
rietes: ⁊ oſtia: ⁊ celauit cherubim in parietib⁹. Fecit q̊qꝫ
domũ ſanctiſanctoꝝ: lõgitudinẽ iuxta latitudinẽ dom⁹
cubitoꝝ viginti: ⁊ latitudinẽ ſimiliter viginti cubitorũ.
Et laminis aureis texit eã: q̃ſi talentis ſexcẽtis: ſed ⁊ cla
uos fecit aureos: ita vt ſinguli claui ſiclos q̊nquagenos
appẽderẽt. Coenacula q̃qꝫ texit auro. Fecit etiã ĩ domo C
ſanctiſanctoꝝ cherubim duos: opere ſtatuario: et texit
eos auro. Ale cherubim viginti cubitis extẽdebant̃: ita
vt vna ala haberet cubitos q̊nqꝫ: ⁊ tãgeret parietẽ dom⁹
⁊ altera q̊nqꝫ cubitos habẽs: alã tãgeret alteri⁹ cherub.
Similiter cherub alteri⁹ ala q̊nqꝫ habebat cubitos: ⁊ tã
gebat parietẽ: ⁊ ala eius altera q̊nqꝫ cubitoꝝ: alã cherub
alterius cõtingebat. Igit̃ ale vtriuſqꝫ cherubim expãſe
erãt: ⁊ extendebant̃ ꝑ cubitos viginti. Ipſi autẽ ſtabant D
erectis pedib⁹: ⁊ facies eoꝝ erant verſe ad exteriorẽ do-
mũ. Fecit q̃qꝫ velũ ex hiacyntho: purpura: cocco ⁊ byſſo:
⁊ intexuit ei cherubim. Ante fores etiam tẽpli duas co-
lumnas: que triginta et quinqꝫ cubitos habebant altitu
dinis. Porro capita earũ q̊nqꝫ cubitorũ: necnon ⁊ quaſi
catenulas in oraculo: et ſuperpoſuit eas capitibus co-
lumnarum. Malogranata etiam centum: que catenu-
lis interpoſuit. Ipſas quoqꝫ colũnas poſuit ĩn veſtibulo
tẽpli: vnã a dextrꝭ: ⁊ alterã a ſiniſtris. Eã q̃ a dextrꝭ erat

vocauit Jachin:⁊ quę ad leuā:vocauit Boos. IIII.
Fecit quoqꝫ altare ęneū viginti cubitoꝝ lōgi-
A tudinis:⁊ viginti cubitoꝝ latitudinis:⁊ decē
cubitorū altitudinis. Mare etiā ęneū fuſile
decē cubitis a labio vſqꝫ ad labiū: rotūdū per
circuitu:quinqꝫ cubitos habebat altitudinis: ⁊ funiculus
triginta cubitorū ambiebat gyrū eius. Similitudo quoqꝫ
boum erat ſubter illud. Et decē cubitis quędā extrinſe-
cus cęlaturę:quaſi duob⁹ verſib⁹ labiū maris circuibāt.
Boues aūt erāt fuſiles:⁊ ipſum mare ſup duodecim bo
ues impoſitū erat:quoꝝ tres reſpiciebāt ad aquilonē:et
alij tres ad occidentē:porro tres alij meridiē:⁊ tres qui
reliqui erāt orientē:habētes mare ſuperpoſitū. Poſte-
riora aūt boū erant intrinſecus ſub mari. Porro vaſti-
B tas eius habebat mēſurā palmi:⁊ labiū illius erat quaſi
labiū calicis:vel repādi lilij: capiebatqꝫ tria millia metre
tas. Fecit quoqꝫ conchas decē:⁊ poſuit quinqꝫ a dextris:⁊
quinqꝫ a ſiniſtris:vt lauarēt in eis oīa:quę in holocauſtum
oblaturi erāt. Porro in mari ſacerdotes lauabant. Fe-
cit aūt ⁊ cādelabra aurea decē:ſm ſpeciē quā iuſſerat fie
ri:⁊ poſuit ea in tēplo:quinqꝫ a dextris: ⁊ quinqꝫ a ſiniſtris.
Necnō ⁊ mēſas decē:⁊ poſuit eas in tēplo: quinqꝫ a de-
xtris:⁊ quinqꝫ a ſiniſtris. Phialas quoqꝫ aureas centū.
Fecit etiā atriū ſacerdotū:⁊ baſilicā grādē:⁊ oſtia in ba
ſilica:quę texit ęre. Porro mare poſuit in latere dextro
C cōtra orientem ad meridiē. Fecit aūt Hiram lebetes et
creagras ⁊ phialas. Et cōpleuit oēme op⁹ regis in domo
dei:hoc eſt colūnas duas: ⁊ epiſtilia:⁊ capita: ⁊ quaſi quę-
dā retiacula:q̄ capita tegerēt ſup epiſtilia. Malograna
ta quoqꝫ quadringēta:⁊ retiacula duo: ita vt bini ordines
malogranatoꝝ ſingulis retiaculis iūgerent: quę ptege
rēt epiſtilia:⁊ capita colūnaꝝ. Baſes etiā fecit ⁊ cōchas
quas ſuppoſuit baſib⁹: mare vnū:boues quoqꝫ duodecim ſub
mari:⁊ lebetes:⁊ creagras:⁊ phialas. Oīa vaſa fecit ſa-
lomoni hiram pater ei⁹ in domo dñi ex ęre mūdiſſimo:
in regiōe Jordanis fudit ea rex in argilloſa terra inter
Sochoth ⁊ Saredatha. Erat aūt multitudo vaſoꝝ in-
numerabilis:ita vt ignoraret pōdus ęris. Fecitqꝫ Salo
D mō oīa vaſa dom⁹ dei:⁊ altare aureū ⁊ mēſas: et ſup eas
panes ppoſitiōis. Cādelabra quoqꝫ cū lucernis ſuis:vt lu
cerēt ante oraculū iuxta ritū ex auro puriſſimo: ⁊ floren
tia quędam:⁊ lucernas:⁊ forcipes aureos:oīa de auro mū
diſſimo facta ſunt. Thymiamateria quoqꝫ ⁊ thuribula et
phialas ⁊ mortariola ex auro puriſſimo. Et oſtia cęla-
uit tēpli interioris: id eſt in ſanctaſanctoꝝ: ⁊ oſtia tēpli
forinſecus aurea. Sicqꝫ completū eſt omne opus: quod
fecit Salomon in domo domini. V.
A Attulit igit̃ Salomon oīa quę vouerat Da-
uid pater eius:argentū ⁊ aurū:⁊ vniuerſa va
3.reg.7.g ſa poſuit in theſauris domus dñi. Poſt quę
3.reg.8.a. cōgregauit maiores natu Iſrael: et cunctos
principes tribuū: ⁊ capita familiarū de filijs Iſrael in ie
ruſalem:vt adducerēt arcā foederis domini de ciuitate
Dauid:quę eſt Sion. Venerūt itaqꝫ ad regem oēs viri
B Iſrael in die ſolēni mēſis ſeptimi. Cūqꝫ veniſſent cūcti
ſenioꝝ Iſrael:portauerunt leuitę arcā: ⁊ intulerūt eā:⁊
oēm paraturā tabernaculi. Porro vaſa ſanctuarij:quę
erāt in tabernaculo:portauerunt ſacerdotes cū leuitis.
Rex aūt Salomon:⁊ vniuerſus coetus Iſrael:⁊ oēs q̄
fuerūt cōgregati ante arcā:immolabāt arietes:⁊ boues
abſqꝫ vllo numero. Tāta eñi erat multitudo victimaꝝ.
Et intulerunt ſacerdotes arcā foederis dñi in locū ſuū:
id eſt ad oraculū tēpli in ſanctaſanctoꝝ ſubter alas che-
rubim:ita vt cherubim expāderēt alas ſuas ſup locū: in
quo poſita erat arca:⁊ ipſaꝫ arcā tegerēt cū vectib⁹ ſuis.
Vectiū aūt quib⁹ portabat̃ arca:quia paululū lōgiores erāt
capita parebāt ante oraculū. Si vero quis paululū fuiſſet
C extrinſec⁹:eos videre nō poterat. Fuit itaqꝫ arca ibi vſqꝫ
in pręſentē diē. Nihilqꝫ erat aliud in arca: niſi duę tabu
lę:quas poſuerat Moyſes in horeb:quādo legē dedit dñs
filijs iſrael egredientib⁹ ex Aegypto. Egreſſis aūt ſacer-
dotib⁹ de ſanctuario: oēs eñi ſacerdotes q̄ ibi potuerāt
inueniri:ſanctificati ſunt: nec adhuc ī illo tēpore vices: D
⁊ miniſterioꝝ ordo inter eos diuiſus erat: tā leuitę q̄ cā
tores:id eſt ⁊ q̄ ſub aſaph erāt:⁊ q̄ ſub heman: ⁊ q̄ ſub idi
thun:filij ⁊ fratres eoꝝ veſtiti byſſinis:cymbalis:⁊ pſal-
terijs:⁊ citharis cōcrepabāt: ſtātes ad orientalē plagā
altaris:⁊ cū eis cātores cētū viginti canētes tubis. Igit̃
cunctis pariter:⁊ tubis:⁊ voce:⁊ cymbalis: ⁊ organis:⁊
diuerſi generis muſicoꝝ cōcinnētib⁹: et vocē in ſublime
tollētibus lōge ſonitus audiebat̃:ita vt cū dñm laudare psal. 105
coepiſſent:⁊ dicere: Confitemini dño: quoniam bonus:
quoniā in ęternū miſericordia eius: impleret̃ dom⁹ dei
nube:ne poſſent ſacerdotes ſtare: ⁊ miniſtrare ppter ca
liginem. Cōpleuerat eñi gloria domini domū dei. VI.
Tunc Salomō ait:Dñs pollicit⁹ eſt:vt habi-
taret ī caligine:ego aūt ędificaui domum no A
mini ei⁹:vt habitaret ibi in ppetuū. Et cōuer 3.reg.8.b
tit rex faciē ſuā:⁊ bñdixit vniuerſę multitudi
ni iſrael:nā oīs turba ſtabat intēta:⁊ ait: Bñdict⁹ dñs
de⁹ iſrael:q̄ qđ locut⁹ eſt Dauid patri meo: opere cōple-
uit:dicēs:A die q̄ eduxi populū meū de terra ęgypti:nō
elegi ciuitatē de cūctis tribub⁹ iſrael: vt ędificaret̃ in ea
domus nomini meo:neqꝫ elegi quēquā aliū virū:vt eſſet
dux ī pplo meo iſrael:ſed elegi ieruſalē: vt ſit nomē meū
ī ea:⁊ elegi dauid:vt cōſtituerē eū ſup pplm meū iſrael.
Cūqꝫ fuiſſet voluntatis dauid patris mei:vt ędificaret 2.reg.7.
domū nomini dñi dei iſrael:dixit dñs ad eum:Quia hęc 1.par.22.
fuit volūtas tua: vt ędificares domū nomini meo: bene
quidē feciſti huiuſcemodi habendo voluntatē: ſed nō tu
ędificabis mihi domū: verūtamē fili⁹ tu⁹: q̄ egrediet̃ de B
lūbis tuis:ipſe ędificabit domū nomini meo. Cōpleuit
ergo dñs ſermonē ſuū: quē locut⁹ fuerat: et ego ſurrexi
pro patre meo dauid:⁊ ſedi ſup thronū iſrael:ſicut locu-
tus eſt dñs:⁊ ędificaui domū nomini dñi dei iſrael: ⁊ po
ſui ī ea arcā:in q̄ eſt pactū dñi: qđ pepigit cū filijs iſrael.
Stetit ergo corā altari dñi ex aduerſo vniuerſę multitudi-
nis iſrael:⁊ extēdit man⁹ ſuas. Siquidē fecerat ſalomō
baſim ęneā:⁊ poſuerat eā ī medio baſilicę: habentē quinqꝫ
cubitos lōgitudinis:⁊ quinqꝫ latitudinis: ⁊ tres cubitos
altitudinis. Stetitqꝫ ſup eā:⁊ deinde flexis genib⁹ con- C
tra vniuerſam multitudinē iſrael:⁊ palmis in cęlū leua-
tis ait:Dñe de⁹ iſrael:nō eſt ſimilis tui de⁹ ī cęlo ⁊ ī ter-
ra:q̄ cuſtodis pactū et miſericordiā cū ſeruis tuis: q̄ am
bulāt corā te ī toto corde ſuo:q̄ pręſtitiſti ſeruo tuo Da-
uid patri meo:quęcūqꝫ locut⁹ fueras ei: ⁊ quę ore pmi-
ſeras:opere cōpleſti:ſicut ⁊ pręſens tēp⁹ pbat. Nūc er-
go dñe de⁹ Iſrael iple ſeruo tuo patri meo dauid quęcūqꝫ
locutus es:dicēs: Nō deficiet ex te vir corā me: q̄ ſedeat
ſuper thronū iſrael:ita tamē ſi cuſtodierint filij tui vias
meas:⁊ ambulauerint in lege mea:ſicut et tu ambulaſti
corā me. Et nūc dñe de⁹ Iſrael firmet̃ ſermo tuus: quē
locutus es ſeruo tuo dauid. Ergo ne credibile eſt:vt ha-
bitet de⁹ cū hoībus ſup terrā? Si cęlū et cęli cęloꝝ nō te
capiūt:quāto magis domus iſta quā ędificaui? Sed ad D
hoc tantū facta eſt:vt reſpicias orationē ſerui tui:⁊ obſe
crationē eius dñe deus meus:⁊ exaudias preces quas fun
dit famulus tuus corā te:vt aperias oculos tuos ſup do-
mū iſtā dieb⁹ ac noctib⁹:ſup locū in quo pollicit⁹ es: vt īuo
carētur nomē tuū:⁊ exaudires orationē:quā ſeruus tuus
orat ī eo:⁊ exaudias preces famuli tui:⁊ populi tui iſrael.
Quicūqꝫ orauerit in loco iſto:exaudi de habitaculo tuo 3.reg.8.d
id eſt de cęlis:⁊ ppitiare. Si peccauerit quiſpiā in proximū
ſuū:⁊ iurare cōtra eū parat⁹ venerit:ſeqꝫ maledicto cō-
ſtrixerit corā altari ī domo iſta:tu audies de cęlo:⁊ faci-
es iudiciū ſeruoꝝ tuoꝝ:ita vt reddas iniquo viā ſuā ī caput
pprium:⁊ vlciſcaris iuſtū retribuēs ei ſm iuſtitiā ſuā. Si
ſuperat⁹ fuerit ppl's tu⁹ iſrael ab inimicis: peccabūt eñi
tibi:⁊ cōuerſi egerint pniaꝫ:⁊ obſecrauerint nomē tuū:⁊ fu
erint depcati te ī loco iſto: tu exaudies de cęlo: ⁊ ppiciare

peccato populi tui iſrael: ⁊ reduc eos in terrā quā dedi-
E ſti eis ⁊ patribus eoꝝ. Si clauſo cęlo pluuia nō fluxerit
propter peccata populi tui: ⁊ deprecati te fuerīt in loco
iſto: ⁊ cōfeſſi nomini tuo: et cōuerſi a peccatis ſuis: cum
eos afflixeris: exaudi de cęlo dñe: ⁊ dimitte peccata ſer-
uis tuis: et populi tui Iſrael: et doce eos viam bonam:
per quā ingrediantur: et da pluuiam terrę: quā dediſti
populo tuo ad poſſidēdū. Fames ſi orta fuerit in terra:
⁊ peſtilentia: ęrugo ⁊ locuſta: ⁊ bruchus: ⁊ hoſtes vaſta-
tis regionibus portas obſederint ciuitatis: omniſq; pla-
ga et infirmitas preſſerit: ſi quis de populo tuo Iſrael
fuerit deprecatus: cognoſcēs plagā ⁊ infirmitatē ſuam:
⁊ expāderit manus ſuas in domo hac: tu exaudies de cę-
lo: de ſublimi ſcilicet habitaculo tuo: ⁊ ꝓpitiare: ⁊ redde
vnicuiq; ſm̄ vias ſuas: quas noſti eū habere in corde ſuo.
F Tu eñ ſolus noſti corda filioꝝ hoīm: vt timeāt te: ⁊ am-
bulēt in vijs tuis cūctis diebꝰ: q̄bus viuunt ſup faciē ter-
rę: quā dediſti patribꝰ noſtris. Externū quoq; q̄ non eſt
de populo tuo iſrael: ſi venerit de terra lōginqua ꝓpter
nomē tuū magnū: ⁊ ꝓpter manū tuā robuſtā: ⁊ brachiū
tuū extentū: ⁊ adorauerit in loco iſto: tu exaudies de cę-
lo firmiſſimo habitaculo tuo: ⁊ facies cūcta ꝓ quibꝰ īuo-
cauerit te ille peregrinus: vt ſciant oēs populi terrę no-
men tuū: ⁊ timeāt te ſicut populꝰ tuus Iſrael: ⁊ cogno-
ſcant: quia nomen tuū inuocatū eſt ſup domū hāc: quam
ędificaui nomini tuo. Si egreſſus fuerit populꝰ tuꝰ ad
bellū cōtra aduerſarios ſuos per viā in qua miſeris eos:
adorabūt te cōtra viā: in qua ciuitas hęc eſt quā elegiſti:
2.reg.8.c. ⁊ domus quā ędificaui nomini tuo: vt exaudias de cęlo
preces eorū ⁊ obſecrationē: ⁊ vlciſcaris. Si aūt peccaue-
G rint tibi (neq; eñ eſt homo: qui nō peccet) ⁊ iratus fue-
ris eis: ⁊ tradideris eos hoſtibꝰ: ⁊ captiuos duxerīt eos
in terrā lōginquā: vel certe quę iuxta eſt: ⁊ cōuerſi in cor-
de ſuo in terra ad quā captiui ducti fuerāt: egerint poe-
nitētiā: ⁊ dep̄cati te fuerint in terra captiuitatis ſuę: di-
cētes: Peccauimus: inique fecimus: iniuſte egimus: et
reuerſi fuerint ad te ī toto corde ſuo: ⁊ in tota aīa ſua: in
terra captiuitatis ſuę ad quā ducti ſunt: adorabūt te cō-
tra viā terrę ſuę: quā dediſti patribꝰ eoꝝ: ⁊ vrbis quā ele-
giſti: ⁊ domus quā ędificaui nomini tuo: vt exaudias de
cęlo: hoc eſt de firmo habitaculo tuo p̄ces eorū: ⁊ facias
Ps. 131. iudiciū: et dimittas populo tuo: q̄uis peccatori. Tu es
eñ deus meus: aperiantur quęſo oculi tui: et aures tuę
intentę ſint ad orationē: quę fit in loco iſto. Nūc igitur
conſurge domine deus in requiē tuā: tu ⁊ arca fortitudi-
nis tuę. Sacerdotes tui dñe deꝰ induātur ſalutē: et ſan-
cti tui lętētur in bonis. Dñe deꝰ meus: ne auertas faciē
chriſti tui: memēto miſericordiaꝝ dauid ſerui tui. VII.
A Cumq; cōpleſſet Salomon fundens preces:
ignis deſcēdit de cęlo: et deuorauit holocau-
ſta et victimas: ⁊ maieſtas dñi īpleuit domū:
nec poterāt ſacerdotes ingredi tēplum dñi:
eo q̄ impleſſet maieſtas dñi tēplum dñi. Sed et oēs filij
Iſrael videbāt deſcēdentē ignē: ⁊ gloriā dñi ſup domū:
⁊ corruētes proni in terrā ſuper pauimentū ſtratum la-
pide: adorauerūt ⁊ laudauerūt dominum: quoniam bo-
nus: quoniā in ſeculū miſericordia eiꝰ. Rex aūt ⁊ oīs po-
B. pulus immolabant victimas corā domino. Mactauit
igitur rex Salomon hoſtias boum vigintiduo millia:
arietū centū viginti millia. Et dedicauit domū dei rex ⁊
vniuerſus populꝰ. Sacerdotes aūt ſtabāt ī officijs ſuis
et leuitę in organis carminū dñi: quę fecit dauid rex ad
laudandū dominū: quoniā bonus: quoniā in ęternū mi-
ſericordia eiꝰ: hymnos dauid canētes per manus ſuas.
Porro ſacerdotes canebāt tubis ante eos: cūctuſq; iſra-
el ſtabat. Sāctificauit q̄q; Salomon mediū atrij ante
tēplū dñi. Obtulerat eñ ibi holocauſta ⁊ adipes pacifi-
corū: q̄a altare ęneū q̄d fecerat: non poterat ſuſtinere ho-
C locauſta ⁊ ſacrificia ⁊ adipes pacificoꝝ. Fecit ergo Sa-
lomon ſolennitatē In tēpore illo ſeptē diebꝰ: et oīs iſrael

cū eo: eccleſia magna valde: ab introitu hemath vſq; ad
torrentē ęgypti. Fecitq; die octauo collectā: eo q̄ dedi-
caſſet altare ſeptē diebꝰ: ⁊ ſolennitatē celebraſſet diebus
ſeptem. Igitur in die viceſimotertio menſis ſeptimi: di-
miſit populos ad tabernacula ſua lętantes atq; gauden-
tes ſuper bono: quod fecerat dñs Dauid ⁊ Salomoni ⁊
Iſrael populo ſuo. Cōpleuitq; Salomon domū dñi: et
domū regis: ⁊ omnia quę diſpoſuerat in corde ſuo: vt fa-
ceret in domo dñi ⁊ in domo ſua: ⁊ proſperatus eſt. Ap- 3.reg.7.et
paruit aūt ei dñs nocte: ⁊ ait: Audiui orationē tuam: et 9.a.
elegi locū iſtum mihi in domū ſacrificij. Si clauſero cę-
lum: ⁊ pluuia nō fluxerit: ⁊ mandauero et pręcepero lo-
cuſtę: vt deuoret terrā: ⁊ miſero peſtilentiam in populū
meum: Conuerſus autem populus meus: ſuper quos
inuocatum eſt nomen meum: deprecatus me fuerit: et
exquiſierit faciem meā: et egerit poenitētiam a vijs ſuis
peſſimis: ⁊ ego exaudiam de cęlo: ⁊ propitius ero pecca-
tis eorū: ⁊ ſanabo terrā eoꝝ. Oculi quoq; mei erūt aper- D
ti: et aures meę erectę ad orationē eius: qui in loco iſto
orauerit. Elegi eñ et ſanctificaui locū iſtū: vt ſit nomen
meū ibi in ſempiternū: ⁊ ꝑmaneant oculi mei: ⁊ cor meū
ibi cūctis diebus. Tu quoq; ſi ambulaueris coram me:
ſicut ambulauit dauid pater tuus: et feceris iuxta oīa
quę pręcepi tibi: ⁊ iuſtitias meas: iudiciaq; ſeruaueris:
ſuſcitabo thronū regni tui: ſicut pollicitus ſum Dauid
patri tuo: dicens: Non auferetur de ſtirpe tua vir: q̄ nō
ſit princeps in Iſrael. Si autem auerſi fueritis: ⁊ dereli-
queritis iuſticias meas: et pręcepta mea quę ꝓpoſui vo-
bis: et abeuntes ſeruieritis dijs alienis: et adoraueritis
eos: euellā vos de terra mea: quā dedi vobis: et domum
hāc: quā ędificaui nomini meo: ꝓijciā a facie mea: ⁊ tra-
dā eā in parabolā: ⁊ in exēplum cūctis populis: et domꝰ
iſta erit in prouerbiū vniuerſis tranſeuntibus: et dicent
ſtupētes: Quare fecit dominus ſic terrę huic: et domui
huic: Reſpōdebuntq;: Quia dereliquerūt dñm deū pa-
trū ſuorū: qui eduxit eos de terra Aegypti: ⁊ apprehen-
derūt deos alienos: ⁊ adorauerūt eos: ⁊ coluerunt: idcir-
co venerūt ſuper eos vniuerſa hęc mala. VIII.
Expletis aūt viginti annis: poſtq̄ ędificauit ſa- A
lomon domū dñi ⁊ domū ſuā: ciuitates quas
dederat hiram ſalomoni: edificauit: ⁊ habita- 3.reg.9.b.
re ibi fecit filios iſrael. Abijtq; ī hemath ſoba:
⁊ obtinuit eā: ⁊ ędificauit* palmirā ī deſerto: ⁊ alias ci- Heb. Tha
uitates munitiſſimas ędificauit ī hemath. Extruxitq; damor.
bethhoron ſuperiorē: ⁊ bethhoron inferiorē: ciuitates mu-
ratas habētes portas ⁊ vectes ⁊ ſeras. Balaath etiā et B
oēs vrbes firmiſſimas: q̄ fuerūt ſalomonis: cunctaſq; vr-
bes q̄drigaꝝ: ⁊ vrbes equitū. Oīa quęcunq; voluit fecit
rex Salomon atq; diſpoſuit: ędificauit in Ieruſalem ⁊
in Libano: ⁊ in vniuerſa terra poteſtatis ſuę. Oēm po-
pulū q̄ derelictus fuerat de hetheis ⁊ amorreis ⁊ phere-
zeis et heueis ⁊ iebuſeis: q̄ nō erāt de ſtirpe Iſrael: de fi-
lijs eoꝝ: ⁊ de poſteris quos non interfecerant filij iſrael:
ſubiugauit Salomon in tributarios vſq; in diem hāc.
Porro de filijs iſrael nō poſuit: vt ſeruirēt opibꝰ regis.
Ipi eñ erāt viri bellatores: ⁊ duces p̄mi: ⁊ p̄ncipes qua-
drigarū ⁊ equitū eiꝰ. Oēs aūt principes exercitus regis
Salomonis fuerūt ducēti quinquagīta: q̄ erudiebāt po-
pulū. Filiā vero Pharaonis trāſtulit de ciuitate dauid
in domū: quā ędificauerat ei. Dixit eñ rex: Non habita- C
bit vxor mea ī domo dauid regis iſrael: eo q̄ ſanctificata
ſit: quia ingreſſa eſt in eā arca domini. Tūc obtulit ſalo-
mon holocauſta dño ſup altare dñi: quod extruxerat an-
te porticū: vt ꝑ ſingulos dies offerretur in eo iuxta pręce-
ptū Moyſi in ſabbatis ⁊ in calēdis: ⁊ in feſtis diebus
ter ꝑ annū: id eſt in ſolēnitate azymoꝝ: ⁊ ſolēnitate heb-
domadarū: ⁊ in ſolennitate tabernaculorū. Et cōſtituit
iuxta diſpoſitionē dauid patris ſui officia ſacerdotū ī mi-
niſterijs ſuis: ⁊ leuitas ī ordine ſuo: vt laudarēt ⁊ mini-
ſtrarent corā ſacerdotibꝰ iuxta ritū vniuſcuiuſq; diei: et D

ianitores in diuiſiōibus ſuis per portā et portā. Sic em̄
p̄ceperat dauid hō dei: nec pretergreſſi ſunt de mādā-
tis regis tā ſacerdotes ꝙ leuitę: ex om̄ibꝰ que p̄ceperat.
Et in cuſtodijs theſauroꝝ oēs impēſas preparatas ha-
buit Salomon: ex eo die q̊ fundauit domū domini: vſqꝫ
in diē quo perfecit eā. Tūc abijt Salomon in Aſionga-
ber: et in eloth ad orā maris rubri: que eſt ī terra edō.
Miſit ergo ei Hiram per manꝰ ſeruoꝝ ſuorū naues: et
nautas gnaros maris: et abierūt cū ſeruis ſalomonis in
Ophir. Tuleruntqꝫ inde quadringēta quinquaginta ta-
lēta auri: ⁊ attulerūt ad regē Salomonem. IX.
A Regina quoqꝫ Saba cum audiſſet famam ſa
lomonis: venit vt tētaret eū in enigmatibus
3.reg.10.a Mat.12.d in Jeruſalē cū magnis opibꝰ ⁊ camelis: qui
portabāt aromata et auri plurimū: gēmaſqꝫ
precioſas. Cūqꝫ veniſſet ad ſalomonē locuta eſt ei que-
cunqꝫ erāt in corde ſuo. Et expoſuit ei Salomon om̄ia
que propoſuerat: nec quicꝙ fuit quod non perſpicuum
ei fecerit. Que poſtꝙ vidit ſapientiam Salomonis: et
domū quā edificauerat: necnō ⁊ cibaria mēſe eiꝰ: ⁊ habi
tacula ſeruoꝝ: ⁊ officia miniſtroꝝ eius: ⁊ veſtimēta eoꝝ:
pincernas quoqꝫ: ⁊ veſtes eoꝝ: ⁊ victimas quas immola
bat in domo dn̄i: nō erat pre ſtupore vltra ī ea ſpiritus.
B Dixitqꝫ ad regē: Verus eſt ſermo: quē audierā in terra
mea de virtutibꝰ: ⁊ ſapiētia tua. Nō credebā narrātibꝰ:
donec ipſa veniſſem: et vidiſſent oculi mei: et probaſſem
vix medietatē ſapiētie tue mihi fuiſſe narratā. Viciſti fa
mā virtutibꝰ tuis: beati viri tui: et beati ſerui tui: hi qui
aſſiſtūt corā te om̄i tēpore: ⁊ audiūt ſapientiā tuā. Sit
dn̄s deus tuus benedictꝰ: q̊ voluit te ordinare ſup thro-
nū ſuū regē dn̄i dei tui. Quia diligit deꝰ iſrael: ⁊ vult ſer
C uare eū in eternū: idcirco poſuit te ſup eū regē: vt facias
iudicia atqꝫ iuſtitiā. Dedit aūt regi centū viginti talen
ta auri: ⁊ aromata multa nimis: ⁊ gēmas p̄cioſiſſimas.
Non fuerūt aromata talia: vt hec que dedit regina ſaba
regi Salomoni. Sed ⁊ ſerui Hiram cū ſeruis ſalomo-
nis attulerūt aurū de ophir: ⁊ ligna thyina: ⁊ gēmas p̄-
cioſiſſimas. De quibꝰ fecit rex: de lignis ſcilicet thyinis:
gradus ī domo dn̄i: ⁊ ī domo regia: cytharas q̊qꝫ ⁊ pſal
teria cātoribꝰ. Nunꝙ viſa ſunt in terra Juda ligna ta-
lia. Rex aūt Salomō dedit regine ſaba cūcta q̄ voluit:
D ⁊ q̄ poſtulauit: ⁊ multa plura ꝙ attulerat ad eū. Que re
uerſa abijt ī terrā ſuā cū ſeruis ſuis. Erat aūt pōdus au-
ri: qd̄ afferebat ſalomoni ꝑ ſingulos annos ſexcēta ſexa-
ginta ſex talēta auri: excepta ea ſumma: quā legati diuer-
ſarū gētiū: ⁊ negociatores afferre cōſueuerāt: om̄eſqꝫ re
ges Arabie et ſatrape terrarū: qui cōportabant aurū et
argentū Salomoni. Fecit igit rex Salomon ducentas
haſtas aureas de ſumma ſexcentorū aureorū: q̊ in ſingu-
lis haſtis expādebantur. Trecēta q̊qꝫ ſcuta aurea trecē
E toꝝ aureoꝝ: quibꝰ tegebant ſingula ſcuta. Poſuitqꝫ ea
rex ī armamētario: qd̄ erat cōſitū nemore. Fecit q̊qꝫ rex
ſoliū eburneum grāde: et veſtiuit illud auro mūdiſſimo.
Sex quoqꝫ gradus: quibꝰ aſcēdebat ad ſoliū: et ſcabellū
aureū: ⁊ brachiola duo altrinſecus: ⁊ duos leones ſtātes
iuxta brachiola: ſed ⁊ alios duodecim leunculos ſtantes
ſup ſex gradus ex vtraqꝫ parte. Nō fuit tale ſoliū in vni
uerſis regnis. Om̄ia quoqꝫ vaſa cōuiuij regis erāt aurea ⁊
vaſa: domꝰ ſaltꝰ libani ex auro puriſſimo. Argētū em̄ in
diebꝰ illis ꝓ nihilo reputabatur. Siquidē naues regis
ibāt in Tharſis cū ſeruis Hiram: ſemel in annis tribꝰ:
⁊ deferebāt inde aurū ⁊ argentum: ⁊ ebur: ⁊ ſimias: ⁊ pa
3.reg.10.d uones. Magnificatus eſt igitur ſalomon ſuper oēs re-
F ges terre pre diuitijs ⁊ gloria. Om̄eſqꝫ reges terrarū deſi
derabāt videre faciē Salomonis: vt audirēt ſapientiā:
quā dederat deꝰ ī corde eiꝰ: et deferebāt ei munera: vaſa
argentea ⁊ aurea: ⁊ veſtes ⁊ arma ⁊ aromata: eq̊s ⁊ mu-
los per ſingulos annos. Habuit quoqꝫ Salomon qua-
draginta millia equoꝝ ī ſtabulis: ⁊ curruū equitūqꝫ duo
decim millia. Cōſtituitqꝫ eos in vrbibꝰ quadrigarum: ⁊
vbi erat rex in Jeruſalē. Exercuit etiā poteſtatē ſup cū- G
ctos reges a flumine eufrate vſqꝫ ad terrā philiſtinorū: ⁊
vſqꝫ ad terminos Aegypti. Tantāqꝫ copiam prebuit ar
gēti in Jeruſalē quaſi lapidū: ⁊ cedrorū tantā multitu-
dinem velut ſycomorū: que gignuntur in cāpeſtribus.
Adducebantur aūt ei equi de Aegypto: cūctiſqꝫ regioni
bus. Reliqua autem opera Salomonis priorū ⁊ nouiſ-
ſimorū ſcripta ſunt ī verbis Nathan ꝓphete: ⁊ in libris
Ahie Sylonitis. In viſiōe quoqꝫ Addo vidētis: contra
Jeroboam filiū Nabat. Regnauit aūt Salomon ī Je-
ruſalē ſup oēm Iſrael quadraginta annis. Dormiuitqꝫ 3.reg.11.g
cū patribꝰ ſuis: ⁊ ſepelierūt eū in ciuitate Dauid. Re-
gnauitqꝫ Roboam filius eius pro eo. X. A
Profectus eſt aūt Roboam in Sichem (il-
luc em̄ cūctus Iſrael cōuenerat) vt cōſtitue 3.reg.12.a
rēt eū regē. Qd̄ cū audiſſet ieroboā filiꝰ na-
bat: q̊ erat ī egypto (fugerat q̊ppe illuc ante
ſalomonē) ſtatī reuerſus eſt. Vocauerūtqꝫ
eū: ⁊ venit cū vniuerſo Iſrael: ⁊ locuti ſunt ad roboā: di-
cētes: Pater tuus duriſſimo iugo nos p̄ſſit: tu leuiora
īpera patre tuo: q̊ nobis īpoſuit grauē ſeruitutē: ⁊ pau-
lulū de onere ſubleua: vt ſeruiamus tibi. Qui ait: Poſt
tres dies reuertimini ad me. Cūqꝫ abijſſet populꝰ: inijt
cōſiliū cū ſenibꝰ: q̊ ſteterāt corā patre eiꝰ Salomone: dū
adhuc viueret: dicēs: Quod datis cōſiliū: vt reſpondeā B
populo? Qui dixerūt ei: Si placueris populo huic: et li-
nieris eos vbis clemētibꝰ: ſeruiēt tibi om̄i tēpore. At il-
le reliqt conſiliū ſenū: ⁊ cū iuuenibꝰ tractare coepit: q̊ cū
eo nutriti fuerāt: ⁊ erāt in comitatu illiꝰ: dixitqꝫ ad eos:
Quid vobis videt: vel q̊d reſpōdere debeo populo huic:
q̊ dixit mihi: ſubleua iugū: qd̄ īpoſuit nobis pater tuus?
At illi reſpōderūt vt iuuenes: ⁊ nutriti cū eo in delitijs:
atqꝫ dixerūt: Sic loqueris populo: q̊ dixit tibi: pater tuꝰ
aggrauauit iugū noſtrū: tu ſubleua: ⁊ ſic reſpōdebis ei: 3.reg.12.e
Minimus digitꝰ meus groſſior eſt lumbis patris mei. C
Pater meus īpoſuit vobis graue iugū: ⁊ ego maiꝰ pon
dus apponā. Pater meus cecidit vos flagellis: ego vo
cędā vos ſcorpionibꝰ. Venit ergo Jeroboam: ⁊ vniuer
ſus populꝰ ad Roboam die tertio: ſicut preceperat eis.
Reſpōditqꝫ rex dura: derelicto cōſilio ſenioꝝ: locutuſqꝫ
eſt iuxta iuuenū voluntatē: Pater meꝰ graue vobis im
poſuit iugū: qd̄ ego grauiꝰ faciam. Pater meus cecidit
vos flagellis: ego vo cędā vos ſcorpionibꝰ. Et nō acq̊e-
uit populi p̄cibꝰ. Erat em̄ volūtatis dei: vt cōpleret ſer-
mo eiꝰ: quē locutꝰ fuerat ꝑ manū Ahie Sylonitis ad ie
roboā filiū nabat. Populus aūt vniuerſus rege duriora
dicēte: ſic locutus eſt ad eū: Nō eſt nobis pars ī Dauid:
neqꝫ hereditas ī filio iſai. Reuertere ī tabernacula tua D
Iſrael: tu aūt paſce domū tuā Dauid. Et abijt iſrael in
tabernacula ſua. Sup filios aūt iſrael: q̊ habitabāt in ci-
uitatibus iuda: regnauit Roboā. Miſitqꝫ rex roboam
aduram: q̊ preerat tributis: ⁊ lapidauerūt eū filij iſrael:
⁊ mortuus eſt. Porro rex Roboā currū feſtinauit aſcē
dere: ⁊ fugit in ieruſalē. Receſſitqꝫ iſrael a domo dauid 3.reg.12.d
vſqꝫ ad diem hanc. XI.
Venit aūt Roboam in Jeruſalē: ⁊ cōuocauit A
vniuerſam domum Juda: et Beniamin cen
tum octogīta millia electorū atqꝫ bellantiū: 3.reg.12.a
vt dimicaret contra Iſrael: ⁊ conuerteret ad
ſe regnum ſuū. Factuſqꝫ eſt ſermo domini ad Semeiam
hominem dei: dicens: Loquere ad Roboam filium Sa
lomonis regem Juda: et ad vniuerſum iſrael: qui eſt in
Juda et Beniamin: Hec dicit dominus: Non aſcende
tis: neqꝫ pugnabitis contra fratres veſtros: reuertatur
vnuſquiſqꝫ in domum ſuam: quia mea hoc geſtū eſt volū B
tate. Qui cum audiſſent ſermonē domini: reuerſi ſunt:
nec perrexerūt cōtra Jeroboam. Habitauit aūt roboā
in ieruſalē: ⁊ edificauit ciuitates muratas ī iuda: extru
xitqꝫ bethlehem ⁊ etam et thecue: Bethſur quoqꝫ et ſoc
co: et Odollam: necnon et Geth: et Mareſa: et Ziph:

ſed ⁊ Aduraim: et Lachis: et Azecha: Saraa quoqꝫ: ⁊
aialon: ⁊ hebron: que erãt in Juda: ⁊ Beniamin ciuita-
tes munitiſſimas. Cũqꝫ clauſiſſet eas muris: poſuit in
C eis pͥncipes: ciborũqꝫ horrea: hoc eſt olei et vini. Sed ⁊ ĩ
ſingulis vrbibꝰ fecit armamẽtaria ſcutorũ ⁊ haſtarũ: fir-
mauitqꝫ eas ſumma diligẽtia: ⁊ imperauit ſup iudam ⁊
Beniamin. Sacerdotes aũt ⁊ leuite: qui erãt in vniuer
ſo Jſrael: venerũt ad eũ de cũctis ſedibꝰ ſuis: relinquen
tes ſuburbana: ⁊ poſſeſſiões ſuas: ⁊ trãſeuntes ad iudã:
1.reg.18.g et Jeruſalem: eo ꝙ abieciſſet eos Jeroboam: et poſteri
eius: ne ſacerdotio domini fungerentur: qui conſtituit
ſibi ſacerdotes excelſorũ ⁊ demoniorũ: vitulorũqꝫ quos
fecerat. Sed et de cunctis tribubus Jſrael: quicũqꝫ de-
derãt cor ſuum: vt quererent dominum deũ Jſrael: ve-
nerunt in Jeruſalem ad immolãdum victimas ſuas co
ram domino deo patrũ ſuorũ: ⁊ roborauerũt regnũ Ju
da: ⁊ cõfirmauerũt Roboam filiũ Salomonis per tres
D annos. Ambulauerunt enim in vijs Dauid ⁊ Salomo-
nis annis tantũ tribus. Duxit aũt Roboam vxorẽ ma-
halath filiã ierimoth: filij Dauid: Abihail quoqꝫ filiã eliab:
filij Jſai: que peperit ei filios: Jeus ⁊ ſamariã ⁊ ſaham.
Poſt hãc quoqꝫ accepit Maachã filiã Abſalon: que pe-
perit ei Abia ⁊ ethai ⁊ ziza ⁊ ſalumith. Amauit aũt Ro-
boam maacham filiã abſalom ſup omnes vxores ſuas ⁊
concubinas. Nam vxores decem ⁊ octo duxerat: cõcubi
nas aũt ſexaginta: ⁊ genuit vigintiocto filios: ⁊ ſexagin
ta filias. Cõſtituit vero in capite Abiam filiũ Maacha
ducem ſuper omnes fratres ſuos: ipſum enĩ regẽ facere
cogitabat: quia ſapiẽtior fuit: ⁊ potẽtior ſuper omnes fi
lios eius: ⁊ in cunctis finibus Juda ⁊ Beniamin: et in
vniuerſis ciuitatibꝰ muratis. Prebuitqꝫ eis eſcas plu-
rimas: ⁊ multas petiuit vxores. XII.

A Tamqꝫ roboratũ fuiſſet regnum Roboam ⁊
cõfortatũ: dereliquit legẽ domini: et omnis
Jſrael cũ eo. Anno aũt quinto regni Robo-
am aſcendit Seſac rex Aegypti in Jeruſalẽ:
quia peccauerũt domino: cũ mille ducẽtis curribus: et
ſexaginta millibꝰ equitũ. Nec erat numerꝰ vulgi: quod
venerat cũ eo ex Aegypto lybies ſcilicet ⁊ troglodite et
ethiopes: cepitqꝫ ciuitates munitiſſimas in Juda: ⁊ ve
nit vſqꝫ in Jeruſalẽ. Semeias aũt propheta ingreſſus
eſt ad Roboam: ⁊ principes iuda: qui cõgregati fuerãt
in ieruſalẽ: fugiẽtes Seſac: dixitqꝫ ad eos: Hec dicit do
B minus: Vos reliquiſtis me: et ego reliqui vos in manu
Seſac. Cõſternatiqꝫ principes Jſrael ⁊ rex dixerũt: Ju
ſtus eſt dominus. Cũqꝫ vidiſſet dominus: ꝙ humiliati
eſſent: factꝰ eſt ſermo dñi ad Semeiam: dicẽs: Quia hu
miliati ſunt: nõ diſperdã eos: daboqꝫ eis pauxillum auxi
lij: et nõ ſtillabit furor meus ſup Jeruſalẽ ꝑ manũ ſeſac.
Verũtamen ſeruiẽt ei: vt ſciãt diſtantiã ſeruitutis mee:
C ⁊ ſeruitutis regni terrarũ. Receſſit itaqꝫ ſeſac rex egy-
pti ab ieruſalẽ: ſublatis theſauris domus dñi ⁊ domus
regis: omniaqꝫ ſecũ tulit: et clipeos aureos: quos fecerat
Salomon: pro quibꝰ fecit rex eneos: ⁊ tradidit illos prin
cipibus ſcutariorũ: q̃ cuſtodiebãt veſtibulũ palatij. Cũqꝫ
ĩtroiret rex domũ dñi: veniebãt ſcutarij: et tollebãt eos:
iterũqꝫ referebãt eos ad armamentariũ ſuũ. Verũtamẽ
quia humiliati ſunt: auerſa eſt ab eis ira dñi: nec deleti
ſunt penitus. Siquidẽ ⁊ in Juda inuẽta ſunt opera bo
D na. Cõfortatus eſt ergo rex Roboam in Jeruſalẽ: atqꝫ
regnauit. Quadraginta aũt ⁊ vnius anni erat: cũ regna-
3 reg.24.f re coepiſſet: ⁊ decẽ ⁊ ſeptẽ annis regnauit in ieruſalem
vrbe: quã elegit dñs: vt cõfirmaret nomẽ ſuũ ibi de cun-
ctis tribubus Jſrael. Nomen aũt matris eius Naama
amanitis. Fecitqꝫ malũ: ⁊ nõ preparauit cor ſuũ: vt que
reret dñm. Opera vero roboam pͥma ⁊ nouiſſima ſcripta
ſunt in libris ſemeie ꝓphete: ⁊ addo vidẽtis: ⁊ diligẽter
expoſita. Pugnauerũtqꝫ aduerſum ſe roboã ⁊ ieroboã
cũctis diebꝰ. Et dormiuit roboã cũ patribꝰ ſuis. Sepul
tuſqꝫ eſt ĩ ciuitate Dauid. Et regnauit abia filiꝰ eiꝰ ꝓ eo.

Anno octauodecĩo regꝫ ieroboã: regna- XIII
uit abia ſup iudã. Tribꝰ annis regnauit in ie A
ruſalem. Nomẽqꝫ matris eiꝰ Michaia: filia
Vriel de Gabaa. Et erat bellũ inter abia ⁊ ie 3.reg.15.a
roboam. Cũqꝫ iniiſſet abia certamẽ: ⁊ haberet bellicoſiſ
ſimos viros: et electorũ quadringẽta millia: Jeroboam
inſtruxit ecõtra aciẽ octigẽta millia virorũ: q̃ ⁊ ipi electi
erãt: ⁊ ad bella fortiſſimi. Stetit ergo abia ſup mõtẽ za
maraim: qui erat in Effraim: et ait: Audi ieroboam: et
oĩs Jſrael: Num ignoratis: ꝙ dñs deus Jſrael dederit
regnũ Dauid ſup Jſrael in ſempiternũ: ipi ⁊ filijs eiꝰ in
pactũ ſalis? Et ſurrexit Jeroboam filiꝰ Nabat: ſeruus
Salomonis filij Dauid: ⁊ rebellauit cõtra dñm ſuum.
Cõgregatiqꝫ ſunt ad eum viri vaniſſimi: ⁊ filij belial: et B
preualuerũt cõtra roboam filiũ ſalomonis. Porro ro-
boã erat rudis: et corde pauido: nec potuit reſiſtere eis.
Nũc ergo vos dicitis: ꝙ reſiſtere poſſitis regno dñi: qđ
poſſidet ꝑ filios Dauid. Habetiſqꝫ grandẽ populi mul
titudinẽ: atqꝫ vitulos aureos: quos fecit vobis ieroboam ĩ
deos. Et eieciſtis ſacerdotes dñi: filios Aaron atqꝫ leui
tas: ⁊ feciſtis vobis ſacerdotes: ſicut oẽs populi terrarũ.
Quicũqꝫ venerit: ⁊ initiauerit manũ ſuã ĩ tauro: ⁊ in bo-
bus ⁊ in arietibꝰ ſeptẽ: fit ſacerdos eorũ: qui nõ ſunt dij.
Noſter aũt dñs deꝰ eſt: quẽ non relinquimus. Sacerdo C
teſqꝫ qui miniſtrãt dño: de filijs Aaron: et leuite ſunt in
ordine ſuo: holocauſta quoqꝫ offerunt dño ꝑ ſingulos dies
mane ⁊ veſpere: ⁊ thymiama iuxta legis precepta confe
ctum: et proponuntur panes in mẽſa mũdiſſima. Eſtqꝫ
apud nos cãdelabrũ aureũ: ⁊ lucerna eiꝰ: vt accẽdantur
ſemper ad veſperã. Nos quippe cuſtodimꝰ precepta dñi
dei noſtri: quẽ vos reliquiſtis. Ergo in exercitu noſtro
dux deus eſt: ⁊ ſacerdotes eius: qui clangũt tubis: ⁊ reſo
nant cõtra vos. Filij Jſrael nolite pugnare contra dñm
deũ patrum veſtrorũ: quia nõ vobis expedit. Hec illo lo
quẽte: Jeroboam retro moliebatur inſidias. Cũqꝫ ex ad-
uerſo hoſtiũ ſtaret: ignorantẽ Judã ſuo ambiebat exerci
tu. Reſpiciẽſqꝫ Judas vidit inſtare bellũ ex aduerſo et
poſt tergũ: ⁊ clamauit ad dñm: ac ſacerdotes tubis ca-
nere coeperunt: oẽſqꝫ viri iuda vociferati ſunt. Et ecce
illis clamantibꝰ perterruit deꝰ Jeroboam: ⁊ oẽm iſrael q̃
ſtabat ex aduerſo Abia ⁊ Juda: fugerũtqꝫ filij Jſrael iu
dam: ⁊ tradidit eos deus in manu eorũ. Percuſſit ergo D
eos Abia: ⁊ populus eiꝰ plaga magna: ⁊ corruerũt vul-
nerati ex Jſrael quingenta millia virorũ fortium. Hu-
miliatiqꝫ ſunt filij Jſrael in tẽpore illo: ⁊ vehemẽtiſſime
cõfortati filij Juda: eo ꝙ ſperaſſent in dño deo patrum
ſuorũ. Perſecutus eſt aũt Abia fugientẽ Jeroboam: et
coepit ciuitates eiꝰ bethel ⁊ filias eiꝰ: ⁊ Jeſana cũ filiabꝰ
ſuis: effron quoqꝫ ⁊ filias eiꝰ: nec valuit vltra reſiſtere iero
boam in diebꝰ Abia. Quẽ percuſſit dñs: ⁊ mortuꝰ eſt. Igi
tur Abia cõfortato ĩperio ſuo: accepit vxores quatuor-
decim: procreauitqꝫ vigintiduos filios: et ſedecim filias.
Reliqua aũt ſermonũ Abia: viarũqꝫ ⁊ operũ eiꝰ: ſcripta
ſunt diligẽtiſſime in libro Addo prophete. XIIII.

Dormiuit aũt Abia cũ patribus ſuis: ⁊ ſepelie A
rũt eũ in ciuitate Dauid. Regnauitqꝫ Aſa fi
lius eius pro eo. Jn cuiꝰ diebꝰ requieuit ter- 3.reg.15 b
ra annis decẽ. Fecit ergo Aſa qđ bonũ ⁊ placi
tũ erat in cõſpectu dei ſui: et ſubuertit altaria peregrini
cultus: ⁊ excelſa: ⁊ cõfregit ſtatuas: lucoſqꝫ ſuccidit: et
precepit Jude: vt quereret dñm deũ patrũ ſuorũ: ⁊ face
ret legẽ: ⁊ vniuerſa mãdata. Et abſtulit de cũctis vrbibꝰ
iuda aras ⁊ phana: ⁊ regnauit ĩ pace. Aedificauit quoqꝫ vr
bes munitas ĩ iuda: quia quietꝰ erat: ⁊ nulla tꝑibꝰ eiꝰ bella
ſurrexerẽt: pacẽ dño largiẽte. Dixit aũt iude: Aedifice-
mus ciuitates iſtas: ⁊ vallemꝰ muris: ⁊ roboremꝰ turri-
bus ⁊ portis ⁊ ſeris: donec a bellis quieta ſunt oĩa: eo ꝙ quęſie
rimꝰ dñm deũ patrũ nr̃orũ: et dederit nobis pacẽ ꝑ gyrũ.
Edificauerũt igitur: ⁊ nullũ ĩ extruẽdo ĩpedimẽtũ fuit. Ha
buit aũt aſa ĩ exercitu ſuo portãtiũ ſcuta ⁊ haſtas de iu-

da trecēta millia: de Beniamin vero ſcutarioꝝ: ⁊ ſagit-
C tarioꝛū ducenta octoginta millia. Oēſq; iſti viri foꝛtiſſi
mi. Egreſſus eſt aūt cōtra eos zara ethiops cū exercitu
ſuo decies cētena millia: et currib⁹ trecētis: ⁊ venit vſq;
mareſa. Poꝛro Aſa perrexit obuiā ei: ⁊ inſtruxit aciem
ad bellū ī valle Zephatha: que eſt iuxta Mareza: ⁊ inuo
cauit dn̄m deū: ⁊ ait: Domine nō eſt apud te vlla diſtan-
tia: vtrū in paucis auxilieris: aut in plurib⁹: adiuua nos
D domine deus noſter. In te em̄: ⁊ in tuo noīe habentes fi
duciā: venim⁹ cōtra hāc multitudinē. Dn̄s deus noſter
tu es: non pꝛeualet cōtra te homo. Exterruit itaq; dn̄s
Aethiopes coꝛā Aſa et Iuda. Fugerūtq; Aethiopes: et
pſecut⁹ eſt eos Aſa: ⁊ ppl's q̄ cū eo erat vſq; Gerara. Et
ruerūt Aethiopes vſq; ad internitionē: q̄a dn̄o cedente
cōtriti ſunt: ⁊ exercitu illi⁹ pꝛeliāte. Tulerunt ergo ſpo
lia multa. Et pcuſſerūt ciuitates oēs p circuitū gerare.
Grādis q̄ppe cūctos terroꝛ inuaſerat. Et diripuerunt
vꝛbes: ⁊ multā pꝛedā aſpoꝛtauerūt: ſed et caulas ouium
deſtruētes: tulerūt pecoꝛū infinitā multitudinē: ⁊ came
loꝛum: reuerſiq; ſunt in Jeruſalem. XV.

A Zarias aūt filius Obed: facto in ſe ſpiritu dei
egreſſus eſt in occurſum Aſa: ⁊ dixit ei: Audi
te me Aſa: ⁊ oīs Juda ⁊ Beniamin: Dn̄s vo
biſcū: q̄a fuiſtis cū eo. Si queſieritis eū: inue
nietis: ſi aūt dereliqueritis eū: derelinquet vos. Trāſi-
būt aūt multi dies in Iſrael abſq; deo vero: ⁊ abſq; ſacer
dote: abſq; doctoꝛe q̄q;: ⁊ abſq; lege. Cūq; reuerſi fuerīt
in anguſtia ſua: ⁊ clamauerint ad dn̄m deum Iſrael: et
queſierint eū: reperiēt eum. In tēpoꝛe illo non erit pax
B egredięti ⁊ ingredięti: ſed terroꝛes vndiq; in cūctis ha-
bitatoꝛibus terrarū. Pugnabit em̄ gēs cōtra gentē: et
ciuitas cōtra ciuitatē: q̄a dn̄s cōturbabit eos in om̄i an-
guſtia. Vos ergo cōfoꝛtamini: ⁊ non diſſoluant manus
veſtre: erit em̄ merces operi veſtro. Quod cum audiſſet
Aſa: verba ſcilicet: ⁊ pphetiā Azarie filij Obed pphete:
cōfoꝛtatus eſt: et abſtulit idola de om̄i terra Juda: et de
Beniamin: ⁊ ex vꝛbibus quas ceperat mōtis effraim: ⁊
dedicauit altare dn̄o: quod erat ante poꝛticū dn̄i. Con-
gregauitq; vniuerſum Judā: ⁊ Beniamin: et aduenas
C cū eis de Effraim: ⁊ de Manaſſe: ⁊ de Symeon. Plu-
res em̄ ad eū cōfugerāt ex iſrael: vidētes ꝙ dn̄s de⁹ illi⁹
eſſet cū eo. Cūq; veniſſent in ieruſalē mēſe tertio: anno
decimoquinto regni Aſa immolauerūt dn̄o ī die illa de
manubijs: et pꝛedā quā adduxerāt: boues ſeptingētos:
⁊ arietes ſeptē millia. Et intrauit ex moꝛe ad coꝛrobo-
randū foedus: vt quererēt dn̄m deū patrū ſuoꝝ in toto
coꝛde: ⁊ in tota aīa ſua. Si q̄s aūt: inq̄t: nō queſierit do-
minum deū Iſrael: moꝛiat a minimo vſq; ad maximū: a
viro vſq; ad mulierē. Jurauerūtq; dn̄o voce magna in
iubilo: ⁊ clāgoꝛe tube: ⁊ in ſonitu buccinarū oēs: q̄ erāt
in Juda cū execratiōe. In om̄i em̄ coꝛde ſuo iurauerūt:
D ⁊ in tota volūtate queſierūt eū: ⁊ inuenerūt. Pꝛeſtititq;
eis dn̄s requiē p circuitū. Sed ⁊ Maacham matrē aſa
regis ex auguſto depoſuit imperio: eo ꝙ feciſſet in luco
ſimulachꝛū Pꝛiapi: quod om̄e cōtriuit: ⁊ in fruſta cōmi
nuēs cōbuſſit in toꝛrēte Cedron. Excelſa aūt derelicta
ſunt ī iſrael. Attamē coꝛ aſa erat pfectū cūctis dieb⁹ ei⁹.
Eaq; que vouerat pater ſuus: ⁊ ipe intulit ī domū dn̄i:
argētum ⁊ aurū: vaſoꝛūq; diuerſam ſupellectilē. Bellū
vero nō fuit vſq; ad triceſimū annū regni Aſa. XVI.

A Nno aūt triceſimoſexto regni eius aſcendit
Baaſa rex iſrael in iudā: et muro circūdabat
rama: vt nullus tute poſſet egredi: ⁊ ingredi
de regno Aſa. Pꝛotulit aūt Aſa argētū ⁊ au
rū de theſauris dom⁹ dn̄i: ⁊ de theſauris regijs: miſitq;
ad benadad regē ſyꝛie: q̄ habitabat in damaſco: dicens:
Foedus inter me ⁊ te eſt. Pater q̄q; meus ⁊ pater tuus
habuere cōcoꝛdiā: quāobrē miſi tibi argentū ⁊ aurū: vt
rupto foedere quod habes cū baaſa rege iſrael: facias eū
B a me recedere. Quo cōperto benadad miſit pꝛincipes ex-
ercituū ſuoꝝ ad vꝛbes iſrael: q̄ pcuſſerūt aion ⁊ dan et a-
belmaim: ⁊ vniuerſas vꝛbes nephthali muratas. Quod
cū audiſſet baaſa: deſijt edificare rama: ⁊ intermiſit op⁹
ſuum. Poꝛro Aſa rex aſſumpſit vniuerſum iudā: ⁊ tule
runt lapides de Rama ⁊ ligna: que edificatiōi pꝛepara
uerat baaſa: edificauitq; ex eis gabaa: ⁊ maſpha. In tē- C
poꝛe illo venit hanani ppheta ad aſam regē iuda: ⁊ dixit
ei: Quia habuiſti fiduciā in rege Syꝛie: et nō in dn̄o deo
tuo: idcirco euaſit ſyꝛie regꝫ exercit⁹ de manu tua. Nō- 2.mac.9.a
ne ethyopes ⁊ lybies multo plures erāt q̄drigis ⁊ eq̄ti- Gen̄.31.d.
bus: ⁊ multitudine nimia: quos cū dn̄o crediddiſſes: tra- 1.reg.13.c.
didit in manu tua? Oculi em̄ dn̄i contemplant vniuer-
ſam terrā: ⁊ pꝛebēt foꝛtitudinē his: qui coꝛde pfecto cre
dūt in eū. Stulte igit egiſti: ⁊ ppter hoc etiā pꝛeſenti tē
poꝛe aduerſum te bella cōſurgunt. Iratuſq; Aſa aduer
ſus videntē: iuſſit eū mitti ī neruū. Valde q̄ppe ſup hoc
fuerat dn̄s indignatus: ⁊ interfecit de populo in tēpoꝛe
illo plurimos. Opera aūt Aſa pꝛima ⁊ nouiſſima ſcripta
ſunt in libꝛo regū iuda ⁊ iſrael. Aegrotauit etiā Aſa an- 3.reg. 15.c
no triceſimonono regni ſui: doloꝛe pedum vehemētiſſi-
mo: ⁊ nec in infirmitate ſua queſiuit dn̄m: ſed magis in
medicoꝝ arte cōfiſus eſt. Doꝛmiuitq; cū patribus ſuis.
Et moꝛtuus eſt anno q̄dragesimopꝛimo regni ſui: ⁊ ſe-
pelierūt eū ī ſepulchꝛo ſuo: q̄d foderat ſibi ī ciuitate da-
uid. Poſuerūtq; eū ſup lectū ſuū plenū aromatib⁹ ⁊ vn
guētis meretricijs: que erāt pigmētarioꝝ arte cōfecta:
⁊ cōbuſſerūt ſup eū ambitione nimia. XVII.

R Egnauit aūt Joſaphat fili⁹ ei⁹ pꝛo eo: ⁊ inua A
luit cōtra iſrael. Cōſtituitq; militum nume
ros ī cūctis vꝛbib⁹ iuda: que erāt vallate mu
ris. Pꝛeſidiaq; diſpoſuit ī terra iuda: ⁊ in ci
uitatibus effraim: q̄s ceperat aſa pater ei⁹. Et fuit dn̄s
cū Joſaphat: q̄a ambulauit in vijs Dauid patris ſui pꝛi
mis: ⁊ nō ſperauit in Baalim: ſed ī deo patris ſui: ⁊ per
rexit in pꝛeceptis illi⁹: ⁊ nō iuxta peccata iſrael. Confir-
mauitq; dn̄s regnū in manu ei⁹: ⁊ dedit oīs iuda mune-
ra ioſaphat: facteq; ſunt ei infinite diuitie: ⁊ multa glo-
ria. Cūq; ſumpſiſſet coꝛ eius audaciā pꝛopter vias dn̄i: B
etiā excelſa ⁊ lucos de iuda abſtulit. Tertio aūt anno re
gni ſui miſit de pꝛincipib⁹ ſuis: benhail ⁊ Abdian ⁊ Za
chariam ⁊ Nathanael ⁊ Micheā: vt docerēt in ciuitati
bus Juda: ⁊ cū eis leuitas ſemeiam ⁊ Nathaniam ⁊ za-
badiam: Aſael q̄q; ⁊ ſemiramoth ⁊ ionathan Adoniāq;
⁊ Thobiā ⁊ thobadoniā leuitas: ⁊ cū eis eliſama et ioꝛā
ſacerdotes: docebātq; populū in Juda: habētes libꝛū le
gis dn̄i: ⁊ circūibāt cunctas vꝛbes iuda: atq; erudiebant
populū. Itaq; fact⁹ eſt pauoꝛ dn̄i ſup oīa regna terraꝝ: C
que erāt per gyꝛum iuda: nec audebāt bellare cōtra ioſa
phat. Sed ⁊ philiſtei ioſaphat munera deferebant: ⁊ ve-
ctigal argēti. Arabes q̄q; adducebant pecoꝛa arietū ſe-
ptē milia ſeptingētos: ⁊ hircos totidē. Creuit ergo io-
ſaphat: ⁊ magnificat⁹ eſt vſq; in ſublime: atq; edificauit
in iuda dom⁹ ad inſtar turriū vꝛbeſq; muratas: ⁊ multa
opera patrauit in vꝛbib⁹ iuda. Viri q̄q; bellatoꝛes ⁊ ro D
buſti erāt ī ieruſalē: quoꝝ iſte numerus p domos: atq; fa
milias ſinguloꝝ. In iuda pꝛinceps exercit⁹ ednas dux: et
cū eo robuſtiſſimi viri trecēta millia. Poſt hūc iohanan
pꝛinceps: ⁊ cū eo ducēta octogīta millia. Poſt illū q̄q;
Amaſias fili⁹ Zechꝛi: cōſecrat⁹ dn̄o: ⁊ cū eo ducēta mil
lia viroꝝ foꝛtiū. Hūc ſequebat robuſtus ad pꝛelia Elia
da: ⁊ cū eo tenentiū arcū: ⁊ clipeum ducēta millia. Poſt
iſtū etiā Joꝛabad: ⁊ cū eo centū octoginta millia expedi
toꝝ militū. Hi oēs erāt ad manū regꝫ: exceptꝫ alijs: q̄s
poſuerat ī vꝛbib⁹ muratis: ⁊ in vniuerſa iuda. XVIII.

A Vit ergo ioſaphat diues ⁊ īclytus multū: A
⁊ affinitate cōiunctus eſt achab: deſcēditq;
poſt duos annos ad eū ī ſamariā. Ad cuius 3.reg.22.a
aduentū mactauit Achab arietes: et boues
plurimos ipi ⁊ populo: q̄ venerat cū eo: per
ſuaſitq; illi: vt aſcēderet ī ramoth galaad. Dixitq; achab

rex iſrael ad Ioſaphat regē iuda: Ueni mecū ī ramoth
Galaad. Cui ille reſpondit: Et ego ⁊ tu: ſicut populus
tuus: ſic et populus meꝰ: tecūq̄ erimus in bello. Dixit
ioſaphat ad regē iſrael: Cōſule obſecro impñtiarū ſer
monē dñi. Congregauit igitur rex iſrael ꝓphetarū qua
B dringētos viros: ⁊ dixit ad eos: In ramoth Galaad ad
bellādū ire debemus: an q̄ſcere? At illi: Aſcēdite īquiūt
⁊ tradet eos deus in manu regis. Dixitq̄ ioſaphat: Nū
q̄d nō eſt hic ꝓphetes dñi: vt ab illo etiā requiramꝰ? Et
ait rex iſrael ad ioſaphat: Eſt vir vnus a q̊ poſſumus q̄re
re dñi volūtatē: ſed ego odi eum: quia nō prophetat mi-
hi bonū: ſed malū omni tempore. Eſt aūt micheas filius
Iemla. Dixitq̄ ei ioſaphat: Ne loquaris rex hoc modo
Uocauit ergo rex iſrael vnū de eunuchis: ⁊ dixit ei: Uo
ca cito micheā filiū iemla. Porro rex iſrael: ⁊ Ioſaphat
rex Iuda vterq̄ ſedebāt in ſolio ſuo: veſtiti cultu regio
Sedebāt aūt in area iuxta portā ſamarię: oēſq̄ prophe-
C tę vaticinabant̄ corā eis. Sedechias vero filius Chana
na fecit ſibi cornua ferrea: ⁊ ait: Hęc dicit dñs: His vē-
tilabis ſyriā: donec cōteres eā. Oēſq̄ prophetę ſimiliter
prophetabant: atq̄ dicebāt: Aſcendite in ramoth gala-
ad: ⁊ ꝓſperaberis: et tradet eos dñs in manꝰ regis. Nū
cius aūt: qui ierat ad vocandū micheā: ait illi: En verba
oīm ꝓphetarū vno ore bona regi annūciāt: Queſo ergo
te: vt ⁊ ſermo tuus ab eis nō diſſentiat: loquariſq̄ ꝓſpe-
D ra. Cui reſpondit micheas: Uiuit dñs: quia q̄dcūq̄ di-
3.re.22.c xerit mihi deus meus: hoc loquar. Uenit ergo ad regē.
Cui rex ait: michea: ire debemus in ramoth Galaad ad
bellandū: an quieſcere? Cui ille reſpōdit: Aſcēdite: cun-
cta eñ ꝓſpera euenięt: ⁊ tradent̄ hoſtes in manꝰ veſtras
Dixitq̄ rex: Iterū atq̄ iterū te adiuro: vt mihi nō loqua
ris: niſi q̄d verum eſt in noīe dñi. At ille ait: Uidi vniuer
ſum iſrael diſperſum in mōtibus: ſicut oues abſq̄ paſto
re. Et dixit dñs: Nō habēt iſti dominos: reuertat̄ vnuſ
q̄ſq̄ in domū ſuā in pace. Et ait rex iſrael ad Ioſaphat:
Nonne dixi tibi: ꝙ nō ꝓpheraret iſte mihi q̄cq̄ boni: ſed
E ea q̄ mala ſunt? At ille: idcirco: ait: audite verbū dñi: Ui
di dñm ſedentē in ſolio ſuo: et oēm exercitū cęli aſſiſtētē
3.regū.21 ei a dextris: ⁊ a ſiniſtris: ⁊ dixit dñs: Quis decipiet ach-
ab regē iſrael: vt aſcendat ⁊ corruat in ramoth galaad?
Cūq̄ diceret vnus hoc modo: ⁊ alter alio: ꝓceſſit ſpiri-
tus: ⁊ ſtetit corā dño: ⁊ ait: Ego decipiā eū: Cui domi-
nus: In q̊: inquit: decipies? At ille reſpondit: Egredi-
ar: ⁊ ero ſpiritus mēdax in ore oīm prophetarū eius. Di
xitq̄ dñs: Decipies: ⁊ p̄ualebis: egredere: ⁊ fac ita. Nūc
igitur ecce dñs dedit ſpiritū mendacij ī ore oīm prophe
tarū tuorū: ⁊ dñs locutus eſt de te mala. Acceſſit autē ſe
dechias filiꝰ chananę: ⁊ percuſſit michee maxillā: ⁊ ait:
F Per quā viā tranſiuit ſpiritus domini a me: vt loquere
tur tibi? Dixitq̄ micheas: Tu ipſe videbis ī die illo: quā
do ingreſſus fueris cubiculū de cubiculo: vt abſcondarꝭ
Precepit aūt rex iſrael: dicens: Tollite micheā: ⁊ duci-
te eū ad Amon principē ciuitatis: ⁊ ad ioas filium Ama
lec: ⁊ dicetis: Hęc dicit rex: Mittite hunc in carcerem:
⁊ date ei panis modicū: ⁊ aquę pauxillum: donec reuer-
tar in pace. Dixitq̄ micheas: Si reuerſus fueris in pa-
ce: nō eſt dominus locutus in me. Et ait: Audite oēs
populi. Igitur aſcenderūt rex iſrael: ⁊ ioſaphat rex Iu-
da in ramoth galaad. Dixitq̄ rex iſrael ad ioſaphat: mu
tabo habitum: et ſic ad pugnam vadam: tu autē īduere
veſtibus tuis. Mutatoq̄ rex iſrael habitu: venit ad bel-
lum. Rex autē Syrię preceperat ducibus equitatꝰ ſui
dicens: Ne pugnetis contra minimū: aut contra maxi-
mū: niſi cōtra ſolū regē iſrael. Itaq̄ cum vidiſſent prin
cipes equitatus ioſaphat: dixerūt: Rex iſrael eſt iſte. Et
circūdederūt eum dimicātes. At ille clamauit ad dñm:
⁊ auxiliatus eſt ei: atq̄ auertit eos ab illo. Cū eñ vidiſ-
ſent duces equitatus: ꝙ nō eſſet rex iſrael: reliquerūt eū.
Accidit aūt vt vnus e pplo ſagittā in incertū iaceret: ⁊ ꝑ
cuteret regē iſrael inter ceruicē: ⁊ ſcapulas. At ille auri
gę ſuo ait: Conuerte manum tuā: ⁊ educ me de acie: q̄a
vulneratus ſum. Et finita eſt pugna in die illo. Porro
rex iſrael ſtabat in curru ſuo cōtra Syros vſq̄ ad veſpe-
ram: ⁊ mortuus eſt occidente ſole. XIX.
REuerſus eſt aūt ioſaphat rex iuda in domū ſu A
am pacifice in ieruſalē. Cui occurrit iehu fili
us Anani vidēs: ⁊ ait ad eum: Impio prębes
auxiliū: ⁊ his qui oderūt dñm amicitia iunge
ris: ⁊ idcirco irā quidē dñi merebarꝭ: ſed bona opa inuē
ta ſunt in te: eo ꝙ abſtuleris lucos de terra iuda: et p̄pa-
rauerꝭ cor tuū: vt requireres dñm deū patrū tuorū. Ha B
bitauit ergo ioſaphat in Ieruſalē. Rurſumq̄ egreſſus
eſt ad populū de berſabee vſq̄ ad montē effraim: ⁊ reuo
cauit eos ad dñm deū patrū ſuorū: conſtituitq̄ iudices
terrę in cunctis ciuitatibus Iuda munitis ꝑ ſingula lo
ca: et pręcipiēs iudicibus: videte (ait) q̄d faciatis. Non Gene.1.
eñ hoīs exercetis iudiciū: ſed dñi: et q̄dcunq̄ iudicaue- Roma.2.b
C
ritis: in vos redundabit. Sit timor dñi vobiſcū: ⁊ cū di Act.10.f
ligentia cuncta facite. Nō eſt eñ apud dñm deū noſtrū
iniquitas: nec perſonarū acceptio: nec cupido munerū.
In ieruſalē quoq̄ cōſtituit ioſaphat leuitas: ⁊ ſacerdo-
tes: ⁊ principes familiarū ex Iſrael: vt iudiciū ⁊ cauſam
dñi iudicarēt habitatoribus eius: pręcepitq̄ eis: dicēs:
Sic agetis in timore dñi fideliter: ⁊ corde ꝑfecto. Oēm
cauſam q̄ venerit ad vos fratrū veſtrorū: qui habitāt ī vr
bibꝰ ſuis: ⁊ īter cognationē ⁊ cognationē: vbicūq̄ que- D
ſtio eſt de lege: de mādato: de ceremonijs: de iuſtificatio
nibus: oſtēdite eis: vt nō peccent in dñm: ⁊ ne veniat ira
dei ſup vos: et ſup fratres veſtros. Sic ergo agētes non
peccabitis. Amarias aūt ſacerdos: ⁊ pōtifex veſter ī his
q̄ ad deū ꝑtinēt: p̄ſidebit. Porro zabadias filius iſmael:
q̄ eſt dux in domo iuda: ſup ea opera erit q̄ ad regis offi-
ciū ꝑtinēt. Habetiſq̄ magiſtros leuitas corā vobis. Cō
fortamini: ⁊ agite diligenter: ⁊ erit dominus cū bonis.
POſt hęc cōgregati ſunt filij mo- XX. A
ab: ⁊ filij ammon: et cū eis de ammonitis ad
ioſaphat: vt pugnarēt cōtra eū. Ueneruntq̄
nuncij: et indicauerūt ioſaphat: dicētes: Ue
nit cōtra te multitudo magna de his locis: q̄ trās mare
ſunt: ⁊ de Syria: et ecce cōſiſtūt in haſaſonthamar: q̄ eſt
engaddi. Ioſaphat aūt timore ꝑterritus: totū ſe cōtulit
ad rogandū dñm: ⁊ p̄dicauit ieiuniū vniuerſo iuda. Cō
gregatuſq̄ eſt iudas ad dep̄candū dñm: ſed ⁊ oēs de vr-
bibus ſuis venerūt ad obſecrandū eū. Cūq̄ ſtetiſſet ioſa
phat in medio coetu iudę: ⁊ Ieruſalē in domo dñi ante
atriū nouū ait: Domine deus patrū noſtrorū: tu es deꝰ
in cęlo: et dominaris cūctis regnis gentium. In manu
tua eſt fortitudo: et potētia: nec quiſq̄ tibi poteſt reſiſte B
re. Nonne tu deus noſter interfeciſti oēs habitatores
terrę huius corā populo tuo Iſrael: et dediſti eam ſemi
ni Abraam amici tui in ſempiternū? Habitaueruntq̄ ī
ea: et extruxerunt in illa ſanctuarium nomini tuo: dicen
tes: Si irruerint ſuper nos mala: gladius iudicij: peſtilē
tia: et fames: ſtabimus corā domo hac in conſpectu tuo:
in qua vocatū eſt nomen tuū: ⁊ clamabimus ad te in tri-
bulationibus noſtris: et exaudies nos: ſaluoſq̄ facies.
Nunc igitur ecce filij Ammon: et moab: et mons Seir:
ꝑ quos non cōceſſiſti filijs Iſrael: vt tranſirent: quando
egrediebantur de ęgypto: ſed declinauerunt ab eis: ⁊ nō
interfecerunt illos: ecōtrario agunt: et nituntur eijcere
nos de poſſeſſione: quā tradidiſti nobis deus noſter. Er C
go nō iudicabis eos? In nobis quidē nō eſt tanta forti-
tudo: vt poſſimus huic multitudini reſiſtere: q̄ irruit ſu
ꝑ nos. Sed cū ignoremus q̄d agere debeamus: hoc ſolū
habemꝰ reſidui: vt oculos noſtros dirigamꝰ ad te. Oīs
vero iuda ſtabat corā dño cū paruulis: ⁊ vxoribꝰ: et libe
ris ſuis. Erat autē Iahaziel filius zacharię: filij banaię
filij Iehiel: filij mathanię: leuites de filijs haſaph: ſuper
quem factus eſt ſpiritus domini in medio turbę: et ait:
Attendite oīs Iuda: et qui habitatis in Ieruſalē: et tu

D rex Joſaphat: Hęc dicit dñs vobis: Nolite timere: nec
paueatis hãc multitudinē. Nõ eſt eñ veſtra pugna: ſed
dei. Cras deſcendetis cõtra eos. Aſcenſuri eñ ſunt ꝑ cli
uum noīe ʒis: ⁊ īuenietis illos in ſummitate torrētis: q̄
eſt cõtra ſolitudinē ieruel. Nõ eñ eritis vos q̄ dimicabi
tis: ſed tantūmõ cõfidēter ſtate: et videbitis auxiliū dñi
ſuꝑ vos. O iuda et ieruſalē nolite timere: nec paueatis:
Cras egrediemini cõtra eos: et dñs erit vobiſcū. Joſa
phat ergo: ⁊ iuda: ⁊ oēs habitatores ieruſalē ceciderunt
proni in terrã corã dño: ⁊ adorauerūt eum. Porro leui
tę de filijs caath: ⁊ de filijs chore laudabūt dñm deū iſra
el voce magna ī excelſum. Cūq̄ mane ſurrexiſſent: egreſ
E ſi ſunt ꝑ deſertū Thecuę: profectiſq̄ eis: ſtans ioſaphat
in medio eorū: dixit: Audite me viri Juda: ⁊ oēs habita
tores Jeruſalē: Credite dño deo veſtro: et ſecuri eritis:
credite prophetis eius: et cuncta euenient ꝓſpera. Dedit
q̄ cõſiliū populo: et ſtatuit cantores dñi: vt laudarēt eū
in turmis ſuis: et antecederent exercitū: ac voce cõſona
dicerent: Cõfitemini dño: quoniã bonus: quoniã in ęter
num miſericordia eius. Cūq̄ coepiſſent laudes canere
vertit dñs inſidias eoꝝ in ſemetipſos: filiorū ſcilicet am
mon: ⁊ moab: ⁊ montꝭ ſeir: qui egreſſi fuerãt: vt pugna
rent cõtra iudã: ⁊ ꝑcuſſi ſunt. Nãq̄ filij ammõ: ⁊ moab
cõſurrexerūt aduerſum habitatores montis ſeir: vt īter
ficerēt: ⁊ delerent eos. Cūq̄ hoc opere ꝑpetraſſent: etiã
in ſemetipſos verſi mutuis ſe cõcidere vulneribꝰ. Por
ro iuda cū veniſſet ad ſpeluncã: quę reſpicit ſolitudinē:
vidit procul oēm late regionē plenã cadaueribus: nec ſu
F pereſſe quēq̄: qui necē potuiſſet euadere. Venit ergo ioſa
phat: ⁊ oīs populus cū eo ad detrahenda ſpolia mortuo
rū: inuenerūtq̄ inter cadauera variã ſupellectilē: veſtes
quoq̄: ⁊ vaſa precioſſima: et diripuerūt ita: vt oīa portare
nõ poſſent: nec ꝑ tres dies ſpolia auferre prę prędę ma-
gnitudine. Die aūt quarto cõgregati ſunt in valle bene
dictiõis. Etenī qm̄ ibi benedixerūt dño: vocauerunt lo-
cū illū vallis benedictiõis: vſq̄ ī pręſentē diē. Reuerſuſ-
q̄ eſt oīs vir iuda: ⁊ habitatores ieruſalē: et ioſaphat an
te eos in ieruſalē cū lętitia magna: eo ꝙ dediſſet eis dñs
gaudiū de inimicꝭ ſuis. Jngreſſiq̄ ſunt ī Jeruſalē cum
pſalterijs: ⁊ citharis: et tubis ī domū domini. Jrruit an
tē pauor domini ſuper vniuerſa regna terrarū: cum au-
diſſent ꝙ pugnaſſet dominꝰ cõtra inimicos iſrael. Quie
uitq̄ regnū ioſaphat: ⁊ prębuit ei dominus pacē per cir
cuitū. Regnauit igitur ioſaphat ſuꝑ iudam: ⁊ erat tri-
ginta quinq̄ annorū: cū regnare coepiſſet. Viginti aūt:
⁊ quinq̄ annis regnauit in ieruſalē: et nomē matris eiꝰ
azuba filia ſelachi. Et ambulauit in via patrꝭ ſui aſa: nec
G declinauit ab ea: faciens quę placita erãt corã dño. Ve-
runtamē excelſa nõ abſtulit: ⁊ adhuc populus nõ direxe
rat cor ſuū ad dñm deū patrū ſuorū. Reliqua aūt geſto
rū ioſaphat priorū: et nouiſſimorū ſcripta ſunt in libris
iehu filij hanani: quę digeſſit in libro regū Jſrael. Poſt
hęc inijt amicitias ioſaphat rex iuda cū ochozia rege Jſ
rael: cuius opera fuerūt impijſſima: et particeps fuit vt
facerēt naues: quę irent in tharſis: feceruntq̄ claſſem in
aſiongaber. Prophetauit aūt eliezer filius dodã de ma-
reſa ad ioſaphat: dicēs: Quia habuiſti foedus cū ocho-
zia: ꝑcuſſit dñs opera tua: cõtritęq̄ ſunt naues: nec po-
tuerunt ire in Tharſis.

XXI.

Dormiuit aūt Joſaphat cū patribus ſuis: ⁊ ſe
A pultus eſt cū eis ī ciuitate dauid: regnauitq̄
Jorã filius eius pro eo: qui habuit fratres fili
os ioſaphat: ⁊ azariã: ⁊ iahiel ⁊ zachariã ⁊ aza
riã: ⁊ michael: ⁊ ſaphatiã. Oēs hi filij ioſaphat regis iſra
el. Deditq̄ eis pater ſuus multa munera argenti: ⁊ auri
⁊ penſationes cū ciuitatibus munitiſſimis in iuda. Re
gnū aūt tradidit iorã: eo ꝙ eſſet primogenitus. Surre-
xit aūt ioram ſuꝑ regnū patris ſui. Cūq̄ ſe cõfirmaſſet:
4.reg.8.c. occidit oēs fratres ſuos gladio: ⁊ quoſdã de prīcipibꝰ iſ
B rael. Trigintaduorū annorū erat iorã: cū regnare coepiſ
ſet: ⁊ octo annꝭ regnauit in ieruſalē: ambulauitq̄ ī vijs
regnū Jſrael: ſicut egerat domus achab. Filia q̄ppe ach
ab erat vxor eius. Et fecit malū in cõſpectu dñi. Noluit
aūt dñs diſperdere domū dauid propter pactū: qđ inie-
rat cū eo: ⁊ quia ꝓmiſerat: vt daret ei lucernã: ⁊ filijs eiꝰ
in oī tempore. Jn diebus illis rebellauit Edom ne eſſet
ſubditus iudę: et conſtituit ſibi regē. Cūq̄ tranſiret Jo
rã cū principibus ſuis: et cuncto equitatu qui erat ſecū:
ſurrexit nocte: ⁊ percuſſit Edom: q ſe circundederat: et
oēs duces equitatus eiꝰ. Attamen rebellauit Edom: ne C
eſſet ſub ditione iuda vſq̄ ad hanc diē. Eo tempore ⁊ lo
bna receſſit: ne eſſet ſub manu illius. Dereliquerat enim
dñm deū patrū ſuoꝝ: inſuꝑ ⁊ excelſa fabricatus eſt ī vrbi
bus iuda: ⁊ fornicari fecit habitatores ieruſalē: ⁊ pręua-
ricari iudã. Allatę ſunt aūt ei literę ab Elia ꝓpheta: in
quibus ſcriptū erat: Hęc dicit dñs deus Dauid patris
tui: quoniã nõ ambulaſti in vijs ioſaphat patris tui: et ī
vijs aſa regis iuda: ſed inceſſiſti per iter regū iſrael: ⁊ for
nicari feciſti iudãm: ⁊ habitatores Jeruſalē: imitatꝰ for
nicationē domus achab: inſuper ⁊ frates tuos domū pa
tris tui meliores te occidiſti: ecce dñs ꝑcutiet te plaga
magna cū populo tuo: ⁊ filijs: ⁊ vxoribus tuis: vniuerſa
q̄ ſubſtãtia tua. Tu aūt ęgrotabis peſſimo lãguore vte
ri: donec egrediant̄ vitalia tua paulatim ꝑ ſingulos dies
Suſcitauit ergo dñs cõtra Jorã ſpiritū philiſtinorū: et
arabū: q̄ cõfines ſunt ęthiopibus: ⁊ aſcēderūt in terram D
iuda: ⁊ vaſtauerunt eam. Diripuerūtq̄ cunctã ſubſtan-
tiã: quę inuenta eſt in domo regis: inſuꝑ et filios eius: et
vxores. Nec remãſit ei filius: niſi ioachab: q̄ minimꝰ na-
tu erat. Et ſuꝑ hęc oīa ꝑcuſſit eum dñs alui languore ī-
ſanabili. Cūq̄ diei ſuccederet dies: ⁊ temporꝝ ſpacia vol
uerent̄: duorū annorū expletus eſt circulus: et ſic longa
cõſumptus eſt tabe: ita vt egereret etiã viſcera ſua: lan-
guore pariter: ⁊ vita caruit. Mortuuſq̄ eſt in infirmita
te peſſima: ⁊ nõ fecit ei populus ſecundū morē cõbuſtio-
nis exequias: ſicut fecerat maioribus eius. Trigintaduo
rū annorū fuit: cū regnare coepiſſet: et octo annis regna
uit in ieruſalē. Ambulauitq̄ non recte: ⁊ ſepelierūt eum
ī ciuitate dauid: verūtamē nõ ī ſepulchro regū.

XXII.

Conſtituerūt aūt habitatores Jeruſalē ocho-
ziam filiū eius minimū regem pro eo. Oēs eñ A
maiores natu: q̄ ante eū fuerant: interfecerūt
latrones arabū: q̄ irruerãt in caſtra: regnauit
q̄ Ochozias filius Jorã regꝭ iuda. Quadraginta duoꝝ
annorū erat Ochozias cū regnare coepiſſet: ⁊ vno anno
regnauit in Jeruſalē: ⁊ nomen matris eius athalia filia
amri. Sed ⁊ ipſe īgreſſus eſt ꝑ vias domus achab. Ma
ter eñ eius impulit eum: vt impie ageret. Fecit igit̄ ma B
lū in cõſpectu dñi: ſicut domus Achab. Jpſi eñ fuerunt
ei cõſiliarij poſt mortē patris ſui in interitū eius: ambu
lauitq̄ in conſilijs eoꝝ. Et perrexit cum Jorã filio ach
ab rege Jſrael in bellum cõtra hazahel regē ſyrię in ra-
moth Galaad: vulnerauerūtq̄ Syri Jorã. Qui reuer
ſus eſt: vt curaret̄ in Jezrael. Multas enim plagas ac-
ceperat in ſupradicto certamine. Jgitur azarias filꝰ io
ram rex Juda deſcendit: vt inuiſeret Jorã filiū achab in
Jezrael ęgrotãtem. Voluntatis quippe fuit dei aduer- C
ſus ochoziam: vt veniret ad Jorã: ⁊ cū veniſſet: et egre-
deretur cum eo aduerſum iehu filium Namſi: quem vn-
xit dominus: vt deleret domum achab. Cum ergo euer
teret iehu domum achab: inuenit principes Juda: ⁊ fili
os fratrum ochozię: qui miniſtrabant ei: et interfecit il-
los. Jpſum quoq̄ perquirens ochoziam: comprehendit
latitantē in Samaria: adductumq̄ ad ſe occidit: et ſe-
pelierunt eum: eo ꝙ eſſet filius Joſaphat: qui quęſierat
dominum in toto corde ſuo. Nec erat vltra ſpes aliqua
vt de ſtirpe quis regnaret ochozię. Siquidē athalia ma
ter eius videns ꝙ mortuus eſſet filius ſuus: ſurrexit: et ī D
terfecit omnem ſtirpem regiam domus Jorã. Porro 4.reg.11.a
ioſabeath filia regis tulit Joas filium Ochozię: et fura-

ta eſt eum de medio filiorum regis: cum interficerentur
abſconditq; eum cum nutrice ſua in cubiculo lectulorū.
Joſabeath autem que abſconderat eum: erat filia regis
Joram vxor ioiade pontificis ſoror Ochozie: et idcirco
Athalia non interfecit eum. Fuit ergo cum eis in do⸗
mo dei abſconditus ſex annis: quibus regnauit Athalia
B super terram. XXIII
4.reg.11.a Anno aūt ſeptimo cōfortatus Joiada: aſſum
pſit centuriões: Azariā videlicet filiū ierohoā
⁊ iſmael filiū iohanan: azariā quoq; filiū obed:
⁊ maaſiā filiū adaie: ⁊ eliſaphat filiū zechri: et
iniit cū eis foedus. Qui circūeuntes Judā: cōgregaue⸗
rūt leuitas de cunctis vrbibus iuda: ⁊ principes familia
rū iſrael: veneruntq; in ieruſalē. Iniit ergo oīs multitu
do pactū in domo dñi cum rege. Dixitq; ad eos ioiada:
Ecce filius regis regnabit: ſicut locutus eſt dñs ſup fili
os dauid. Iſte eſt ergo ſermo: quē facietis: Tertia pars
B veſtrū q̄ veniunt ad ſabbatū ſacerdotū: ⁊ leuitarū: ⁊ iani⸗
torū erit in portis: Tertia vero pars ad domū regis: et
tertia ad portā que appellat̄ fundamenti. Oē vero reli⸗
quū vulgus ſit in atriis domus dñi: nec quiſpiā alius in
grediat̄ domū dñi: niſi ſacerdotes: ⁊ q̄ miniſtrāt de leui⸗
tis. Ipſi tantūmodo ingrediant̄: quia ſanctificati ſunt:
⁊ oē reliquū vulgus obſeruet cuſtodias dñi. Leuite aūt
circundēt regē: habentes ſingula arma ſua. Et ſi q̄s ali
us igreſſus fuerit templū: interficiat̄: ſintq; cum rege et
intrāte: ⁊ egrediēte. Fecerūt ergo leuite: et vniuerſus iu
da iuxta oīa q̄ preceperat Joiada pōtifex. Et aſſumpſe
rūt ſinguli viros: qui ſub ſe erāt: ⁊ veniebāt ꝑ ordinē ſab
bati: cū his qui iā ipleuerāt ſabbatū: ⁊ egreſſuri erāt. Si
quidē ioiada pontifex nō dimiſerat abire turmas: que ſi
bi ꝑ ſingulas hebdomadas ſuccedere cōſueuerāt. Dedit
C q; ioiada ſacerdos cēturiōib' lāceas: clypeoſq; ⁊ peltas
regis dauid: q̄s cōſecrauerat in domo dñi. Cōſtituitq;
oēm populū tenentiū pugiōes a parte templi dextra: vſ
q; ad partē templi ſiniſtrā: corā altari: ⁊ templo ꝑ circui
tū regis: ⁊ eduxerunt filiū regis: ⁊ impoſuerunt ei diade
ma: ⁊ teſtimoniū: dederūtq; in manu eius tenendā legē:
⁊ cōſtituerūt eū regē. Unxit quoq; illū ioiada pontifex:
⁊ filii eius: imprecatiq; ſunt ei: atq; dixerūt: Uiuat rex.
Qđ cū audiſſet athalia: vocē ſcilicet currentiū: atq; lau
dantiū regē: ingreſſa eſt ad populū in templū dñi. Cum
q; vidiſſet regē ſtantē ſup gradū in introitu: ⁊ principes
turmaſq; circa eū: omnemq; populū terre gaudentē: at
q; clangentē tubis: et diuerſi generis organis concinen
tem: voceq; laudantium: ſcidit veſtimenta ſua: ⁊ ait: In
ſidie: inſidie. Egreſſus autem ioiada pōtifex ad centuri
ones et principes exercitus: dixit eis: Educite illam ex
tra ſepta templi: et interficiatur foris gladio. Precepit
q; ſacerdos: ne occideretur in domo domini. Et impo⸗
ſuerunt ceruicibus eius manus. Cumq; itraſſet portā
equorum domus regis: interfecerunt eam ibi. Pepigit
autem Joiada foedus inter ſe: vniuerſumq; populum ⁊
regem: vt eſſet populus domini. Itaq; ingreſſus eſt oīs
populus domum Baal: et deſtruxerunt eam: et altaria
ac ſimulacra illius confregerunt: Mathan quoq; ſacer
dotem baal interfecerunt ante aras. Conſtituit autem
Joiada prepoſitos in domo domini: ⁊ ſub manibus ſa⸗
cerdotū ⁊ leuitarū: quos diſtribuit dauid in domo domi
ni: vt offerrent holocauſta domino: ſicut ſcriptū eſt in le
ge moyſi: In gaudio et canticis iuxta diſpoſitionē Da⸗
uid. Cōſtituit quoq; ianitores in portis domus dñi: vt
non ingrederetur eam inmundus in omni re. Aſſumſit
q; centuriōes: ⁊ fortiſſimos viros ac principes populi: ⁊
oē vulgus terre: ⁊ fecerunt deſcendere regē de domo do
mini: et introire per mediū porte ſuperioris in domū re
gis: ⁊ collocauerunt eū in ſolio regali. Letatuſq; eſt om
nis popolus terre: et vrbs quieuit. Porro Athalia in⸗
terfecta eſt gladio. XXIIII.

A Septem annorū erat Joas: cum regnare coe⸗
4.reg.12.a piſſet: ⁊ quadraginta annis regnauit in ieru
ſalē. Nomen matris eius Sebia de berſabee
Fecitq; qđ bonū eſt corā dño cūctis dieb' io
iade ſacerdotis. Accepit autē ei ioiada vxores duas: e q̄
bus genuit filios et filias: poſt que placuit Joias: vt in⸗
ſtauraret domū dñi: cōgregauitq; ſacerdotes ⁊ leuitas
⁊ dixit eis: Egredimini ad ciuitates iuda: ⁊ colligite de
vniuerſo iſrael pecuniā ad ſarta tecta templi dei veſtri ꝑ
ſingulos annos: feſtinatoq; hoc facite. Porro leuite e⸗
B gere negligētius. Uocauitq; rex iuda ioiadā principem
⁊ dixit ei: Quare tibi nō fuit cure: vt cogeres leuitas in⸗
ferre de iuda: et de ieruſalem pecuniā: que cōſtituta eſt a
moyſi ſeruo dñi: ⁊ inferret eam oīs multitudo iſrael ī ta
bernaculū teſtimonii? Athalia em̄ impiiſſima: ⁊ filii eius
deſtruxerūt domū dei: et de vniuerſis que ſanctificata fu
erant in domo dñi: ornauerunt phanū Baalim. Prece
pit ergo rex: et fecerunt arcā: poſuerūtq; eā iuxta por⸗
tā dñi forinſecus. Et predicatū eſt in iuda et ieruſalē: vt
deferrēt ſinguli p̄ciū dño qđ cōſtituit moyſes ſeruus dei
ſuper oēm iſrael in deſerto. Letatiq; ſunt cuncti princi
pes: ⁊ oīs populus: ⁊ ingreſſi cōtulerunt in arcā dñi: at
C q; miſerunt: ita vt impleretur. Cūq; tempus eſſet: vt de
ferrēt arcā corā rege ꝑ manus leuitarū (videbāt em̄ mul
tā pecuniā) ingrediebat̄ ſcriba regis: ⁊ quē primus ſacer
dos cōſtituerat: effundebātq; pecuniā: que erat in arca.
Porro arcā reportabāt ad locū ſuū: ſicq; faciebant per
ſingulos dies. Et cōgregata eſt infinita pecunia: quā de
derunt rex: ⁊ ioiada his qui p̄erant operibus dom' dñi.
At illi cōducebant ex ea ceſores lapidū: ⁊ artifices ope⸗
rū ſingulorū: vt inſtaurarent domū dñi: fabros quoq; fer
D ri ⁊ eris: vt qđ cadere coeperat: fulciretur. Egerūtq; hi
qui operabantur induſtrie: et obducebatur parietū cica
trix ꝑ manus eorū: ac ſuſcitauerunt domū dñi in ſtatum
priſtinum: et firmiter eam ſtare fecerunt. Cumq; com⸗
pleſſent omnia opera: detulerunt coram rege: et ioiada
reliquam partē pecunie: de qua facta ſunt vaſa templi
in miniſterium ad holocauſta: Phiale quoq;: et cetera
vaſa aurea et argentea. Et offerebantur holocauſta ī do
mo domini iugiter cunctis diebus Joiade. Senuit aūt
Joiada plenus dierum: et mortuus eſt: cum eſſet centū
triginta annorū: ſepelieruntq; eū in ciuitate Dauid cū
regibus: eo ꝙ feciſſet bonū cū Iſrael: et cum domo eius
E Poſtꝗ̄ autē obiit Joiada: ingreſſi ſunt principes: ⁊ ad
orauerūt regem. Qui delinitus obſequiis eorum: acqui
euit eis. Et dereliquerunt templū domini dei patrū ſu⸗
orum: ſeruierūtq; lucis et ſculptilibus: et facta eſt ira do
mini contra Judam: ⁊ Jeruſalem propter hoc peccatū
Mittebatq; eis prophetas: vt reuerterentur ad domi⸗ mat.13.b.
num: quos proteſtantes illi audire nolebant. Spiritus
itaq; dei induit Zachariam filium Joiade ſacerdotem:
et ſtetit in conſpectu populi: et dixit eis: Hec dicit dñs
deus: Quare tranſgredimini preceptum domini: quod
vobis non proderit: et dereliquiſtis dñm: vt derelinque
ret vos? Qui congregati aduerſus eum: miſerunt lapi⸗
F des iuxta regis imperiū in atrio domus dñi. Et non eſt
recordatus Joas rex miſericordie: quā fecerat Joiada
pater illius ſecū: ſed interfecit filiū eius. Qui cum more
retur: ait: Uideat dñs: et requirat. Cumq; euolutus eſ
ſet annus: aſcendit cōtra eum exercitus Syrie: venitq;
in iudā ⁊ ieruſalē: ⁊ interfecit cunctos principes populi
atq; vniuerſam predā miſerunt regi in damaſcū. Et cer
te cum permodicus veniſſet numerus Syriorū: tradi⸗
dit dñs ī manibus eorum infinitā multitudinē: eo ꝙ de
G reliquiſſent dominū deum patrum ſuorū. In Joas quo
q; ignominioſa exercuere iudicia: ⁊ abeuntes dimiſerūt
eū in languoribus magnis. Surrexerunt autē cōtra eū
ſerui ſui in vltionē ſanguinis Zacharie filii ioiade ſacer
dotis: ⁊ occiderunt eum in lectulo ſuo: ⁊ mortuus eſt: ſe
pelierūtq; eum in ciuitate dauid: ſed nō in ſepulchris re

gum. Inſidiati vero ſunt ei Zachar filius ſamaath am-
monitidis: ⁊ ioſabad filius ſemarith moabitidis. Por-
ro filij eius: ac ſumma pecunię quę adunata fuerat ſub
eo: ⁊ inſtauratio domus dei ſcripta ſunt diligentius ī li-
bris regum. XXV.
A REgnauit aūt amaſias filius eiꝰ ꝓ eo. Uiginti
4 reg.14 a quinqꝫ annorū erat amaſias: cū regnare coepiſ-
ſet: et vigintinouē annis regnauit ī ieruſalem
Nomē matris eius ioiadan de ieruſalē. Fecit-
qꝫ bonū in cōſpectu dñi: verūtamē nō in corde perfecto.
Cūqꝫ roboratū ſibi videret imperiū: iugulauit ſeruos:
qui occiderant regē patrē ſuū: ſed filios eorū nō interfe-
B cit: ſicut ſcriptū eſt ī libro legis moyſi: vbi pręcepit dñs:
Deu 24 c dicens: Non occidentur patres pro filijs: neqꝫ filij ꝓ pa-
4 reg.14 c tribus ſuis: ſed vnuſquiſqꝫ in ſuo peccato morieť. Con-
gregauit igitur amaſias iudā: ⁊ cōſtituit eos ꝑ familias
tribunoſqꝫ ⁊ centuriōes in vniuerſo iuda ⁊ beniamin: et
recenſuit a viginti annis furſum: inuenitqꝫ triginta mi-
lia iuuenū: qui egrederentur ad pugnā: et tenerēt haſtā
et clypeū. Mercede quoqꝫ cōduxit de iſrael centū millia
robuſtorū centū talentis argenti. Uenit autē homo dei
ad illū: et ait: O rex: ne egrediatur tecū exercitus iſrael:
C Nō eſt enī dñs cū iſrael ⁊ cunctis filijs effraim. Quod ſi
putas in robore exercitus bella cōſiſtere: ſuperari te faci-
et deus ab hoſtibꝰ. Dei quippe eſt ⁊ adiuuare: et in fugā
cōuertere. Dixitqꝫ amaſias ad hoīem dei: Quid ergo fi-
et de centū talentis quę dedi militibus iſrael? Et reſpō-
dit ei homo dei: Habet dñs: vnde tibi dare poſſit mul-
to his plura. Separauit itaqꝫ Amaſias exercitū: qui ve-
D nerat ad eum ex effraim: vt reuerteretur in locū ſuū. At
illi cōtra iudā vehemēter irati: reuerſi ſunt ī regionē ſu-
am. Porro amaſias cōfidenter eduxit populū ſuum: et
abijt in vallē ſalinarū: percuſſitqꝫ filios Seir decē milia
Et alia decē millia virorum ceperūt filij iuda: ⁊ adduxe-
rūt ad pręruptū cuiuſdā petrę: pręcipitauerūtqꝫ eos de
ſummo in pręceps: qui vniuerſi crepuerūt. At ille exer-
citꝰ: quē remiſerat amaſias: ne ſecū iret ad pręliū: diffu-
ſus eſt in ciuitatibus iuda a ſamaria vſqꝫ ad bethhoron:
et interfectis tribus milibus: diripuit prędā magnam.
Amaſias vero poſt cędē idumeorū: et allatos deos filio-
rū Seir: ſtatuit illos in deos ſibi: et adorabat eos: et illi
adolebat incenſum. Quāobrē iratus dñs cōtra amaſiā:
E miſit ad illū prophetam: qui diceret ei: Cur adoraſti de-
os: qui nō liberauerunt populū ſuum de manu tua? Cū-
qꝫ hęc ille loqueretur: reſpondit ei: Num cōſiliarius re-
gis es? Quieſce: ne interficiā te. Deſcendenſqꝫ ꝓpheta:
ſcio (inquit) ꝙ cogitauerit dominꝰ occidere te: qa ⁊ feci-
4 reg.14 c ſti hoc malū: ⁊ inſuper nō acquieuiſti conſilio meo. Igiť
Amaſias rex iuda inito peſſimo conſilio: miſit ad Ioas
filium Ioachas filij iehu regē iſrael: dicens: Ueni vide-
amus nos mutuo. At ille remiſit nuncios: dicens: Car-
duus qui eſt ī libano miſit ad cedrum libani: dicēs: Da
filiam tuā filio meo vxorem. Et ecce beſtię: quę erant in
ſylua libani: tranſierunt: ⁊ conculcauerūt carduū. Dixi-
F ſti: Percuſſi edom: ⁊ idcirco erigitur cor tuū in ſuperbi-
am. Sede in domo tua. Cur malū aduerſum te ꝓuocas
vt cadas ⁊ tu: ⁊ iudas tecū? Noluit aūt audire amaſias
eo ꝙ domini eſſet voluntas: vt traderetur in manus ho-
ſtiū propter deos edom. Aſcendit igitur ioas rex iſrael:
et mutuos ſibi prębuere cōſpectus. Amaſias autem rex
Iuda erat in bethſames iudę. Corruitqꝫ iudas coram
Iſrael: ⁊ fugit in tabernacula ſua. Porro amaſiam re-
gem Iuda filium ioas filij Ioachas cepit ioas rex Iſra-
el in Bethſames: ⁊ adduxit in Ieruſalē: deſtruxitqꝫ mu-
rum eius a porta Effraim vſqꝫ ad portam anguli qua-
dringentis cubitis. Omne quoqꝫ aurum: et argentum:
et vniuerſa vaſa quę reppererat in domo dei: ⁊ apud obe-
dedom: in theſauris etiam domus regię: necnō et filios
obſidum reduxit in ſamariam. Uixit aūt amaſias filius
Ioas rex Iuda: poſtꝙ̄ mortuus eſt ioas filius ioachas
rex iſrael quindecim annis. Reliqua aūt ſermonū ama-
ſię priorū: et nouiſſimorū ſcripta ſunt in libro regū iuda
et iſrael. Qui poſtꝙ̄ receſſit a dño: tetenderūt ei inſidias
in ieruſalē. Cūqꝫ fugiſſet Lachis: miſerunt: ⁊ interfece-
runt eū ibi: reportāteſqꝫ ſuper equos: ſepelierūt eū cum
patribus ſuis in ciuitate dauid. XXVI
OMnis aūt populus Iuda filiū eius Oziā an- A 4.reg.4.c
norū ſedecim cōſtituit regē pro amaſia patre 4.reg15.g
ſuo. Ipſe ędificauit eloth: ⁊ reſtituit eā ditiōi
iudę: poſtꝙ̄ dormiuit rex cū patribꝰ ſuis. Se-
decim annorū erat ozias: cū regnare coepiſſet: ⁊ quinqua-
ginta duobus annis regnauit in Ieruſalem. Nomē ma-
tris eius Iecalia de ieruſalē. Fecitqꝫ quod erat rectum
in oculis domini: iuxta omnia quę fecerat Amaſias pa-
ter eius: et exquiſiuit dominum in diebus Zacharię in-
telligentis: et videntis deum. Cumqꝫ requireret domi-
num: direxit eum in omnibus. Deniqꝫ egreſſus eſt: ⁊ pu-
gnauit contra Philiſthijm: et deſtruxit murum Geth: ⁊
murum Iabnę: murumqꝫ Azoti. Aedificauit quoqꝫ op-
pida in Azoto: ⁊ philiſthijm: et adiuuit eum deus contra
Philiſthijm: et contra Arabes: qui habitabant in Gurba-
al et contra ammonitas. Appendebātqꝫ ammonitę mu- B
nera Ozię: et diuulgatum eſt nomen eius vſqꝫ ad introi-
tū ęgypti propter crebras victorias. Aedificauitqꝫ Ozi-
as turres ī Ieruſalē ſuper portam anguli: et ſuper por-
tā vallis: ⁊ reliquas in eodē muri latere: firmauitqꝫ eas.
Extruxitqꝫ turres ī ſolitudine: ⁊ effodit ciſternas pluri-
mas: eo ꝙ haberet multa pecora tā in campeſtribus: ꝙ̄ ī
eremi vaſtitate. Uineas quoqꝫ habuit: ⁊ vinitores ī mon-
tibus et in Carmelo: erat quippe homo agriculturę de-
ditus. Fuit aūt exercitꝰ bellator eius: qui ꝓcedebant ad
pręlia ſub manu Iehiel ſcribę: maaſięqꝫ doctoris: et ſub
manu hanaię: qui erat de ducibus regis. Omniſqꝫ nume- C
rus principū per familias ſuas virorum fortiū duorum 4.reg.5.g
miliū ſexcentorū: et ſub eis vniuerſus exercitus trecēto-
rū: et ſeptē miliū quingentorū: qui erant apti ad bella: et
pro rege contra aduerſarios dimicabāt. Pręparauit q-
qꝫ eis ozias: id eſt cuncto exercitui clypeos ⁊ haſtas ⁊ ga-
leas et loricas: arcuſqꝫ: et fundas ad iaciendos lapides:
⁊ fecit in Ieruſalē diuerſi generis machinas: quas ī tur-
ribus collocauit: et in angulis murorū: vt mitterent ſa-
gittas: ⁊ ſaxa grandia. Egreſſumqꝫ eſt nomē eius ꝓcul
eo ꝙ auxiliaretur ei dominus: et corroboraſſet illū. Sed
cum corroboratus eſſet: eleuatum eſt cor eius in interi-
tum ſuum: et neglexit dominum deum ſuū: ingreſſuſqꝫ
ī templum domini: adolere voluit īcenſum ſuper altare
thymiamitis. Statimqꝫ ingreſſus poſt eum Azarias ſa-
cerdos: et cum eo ſacerdotes domini octoginta viri for-
tiſſimi: reſtiterunt regi: atqꝫ dixerunt: Non eſt tui offi-
cij Ozia: vt adoleas incenſum domino: ſed ſacerdotum
hoc eſt filiorum Aaron: qui conſecrati ſunt ad huiuſce-
modi miniſterium. Egredere de ſanctuario: ne contem-
pſeris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc a domi-
no deo. Iratuſqꝫ Ozias: et tenens in manu thuribulum D
vt adoleret incēſum: minabatur ſacerdotibus. Statim-
qꝫ orta eſt lepra in fronte eius coram ſacerdotibus in do-
mo domini ſuper altare thymiamitis. Cumqꝫ reſpexiſ-
ſet eum Azarias pontifex: et omnes reliqui ſacerdotes:
viderunt lepram in fronte eius: et feſtinato expulerunt
eum. Sed ⁊ ipſe perterritus accelerauit egredi: eo ꝙ ſen-
ſiſſet illico plagam domini. Fuit igitur Ozias rex le-
proſus vſqꝫ ad diem mortis ſuę: et habitauit in domo ſe-
parata plenus lepra: ob quā eiectus fuerat de domo do-
mini. Porro Iotham filius eius rexit domum regis:
⁊ iudicauit populum terrę. Reliqua autem ſermonum
Ozię priorū: et nouiſſimorū ſcripſit Eſaias filius amos
propheta. Dormiuitqꝫ Ozias cum patribus ſuis: et ſe-
pelierunt eum in agro regaliū ſepulchrorū: eo ꝙ eſſet le-
proſus: regnauitqꝫ iothā filius eius ꝓ eo. XXVII.

A 4.reg16a Vigintiquinqꝫ annoꝝ erat Jothã:cũ regnare
coepiſſet: ⁊ ſedecim anni; regnauit ĩ ieruſalẽ.
Nomẽ matr; eiꝰ ieruſa filia ſadoc. Fecitqꝫ qđ
rectũ erat corã domino iuxta oĩa:que fecerat
B ozias pater ſuus: excepto ꝙ nõ eſt ingreſſus templũ dñi
⁊ adhuc populus delinquebat. Ipſe edificauit portã do
mus dñi excelſam: ⁊ in muro ophel multa cõſtruxit. Vr
bes quoqꝫ edificauit in montibus iuda: ⁊ in ſaltibus ca-
C ſtella: ⁊ turres. Ipſe pugnauit cõtra regẽ filiorũ ammõ
⁊ vicit eũ: dederuntqꝫ ei filij ammon in tempore illo cen
tũ talenta argenti: et decẽ millia coros tritici: ac totidẽ
coros hordei. Hec ei prebuerunt filij ammon ĩ anno ſe-
B cundo et tertio. Corroboratuſqꝫ eſt Jothã: eo ꝙ direxiſ
ſet vias ſuas corã dño deo ſuo. Reliqua aũt ſermonũ io
thã: ⁊ oẽs pugne eius: ⁊ opera ſcripta ſunt in libro regũ
iſrael et iuda. Vigintiquĩqꝫ annorũ erat: cũ regnare coe
piſſet: ⁊ ſedecim annis regnauit in ieruſalẽ. Dormiuitqꝫ
Jothã cũ patribus ſuis: ⁊ ſepelierunt eũ in ciuitate da-
uid: ⁊ regnauit achas filius eius pro eo. XXVIII

A 4.reg15a Viginti annorũ erat achas: cũ regnare coepiſ
ſet: et ſedecim annis regnauit in Jeruſalem.
Nõ fecit rectũ in conſpectu dñi: ſicut dauid
pater eius: ſed ambulauit in vijs regũ iſrael:
inſup ⁊ ſtatuas fudit baalim. Ipſe eſt q̃ adoleuit ĩcẽſum
in valle ben ennõ: ⁊ luſtrauit filios ſuos ĩ igne iuxta ritũ
gentiũ: quas interfecit dñs in aduentu filiorũ iſrael. Sa
crificabat q̃qꝫ: ⁊ thymiama ſuccendebat in excelſis: et in
collibꝰ: ⁊ ſub omĩ ligno frondoſo. Tradiditqꝫ eum dñs
deus eius in manu regis ſyrie: qui ꝑcuſſit eũ: magnãqꝫ ꝑ
dã cepit de eius imperio: ⁊ adduxit in damaſcũ. Mani-
bus quoqꝫ regis iſrael traditus eſt: ⁊ ꝑcuſſus plaga grã
di. Occiditqꝫ phacee filius Romelie de iuda centũ vigĩ
ti millia in die vno oẽs viros bellatores: eo ꝙ reliquiſſent
dñm deũ patrũ ſuoꝝ. Eodẽ tempore occidit Zechri vir
potẽs ex effraim maaſiã filiũ reg; : et Ezricã ducẽ domꝰ
B eius: Elcanam quoqꝫ ſecundũ a rege. Ceperuntqꝫ filij iſ
rael de fratribus ſuis ducenta millia mulierũ: puerorũ:
et puellarũ: ⁊ infinitã predã: ꝑtulerũtqꝫ eam in ſamariã
Ea tempeſtate erat ibi propheta dñi: nomine oded: qui
egreſſus obuiã exercitui veniẽti ĩ ſamariã: dixit eis: Ec
ce iratus dñs deus patrũ veſtrorũ: contra iudã tradidit
eos in manibus veſtris: ⁊ occidiſtis eos atrociter: ita vt
ad celũ ꝑtingeret veſtra crudelitas. Inſuper filios iuda
⁊ ieruſalẽ vultis vobis ſubijcere ĩ ſeruos ⁊ ancillas: quo
nequaq̃ facto opus eſt. Peccaſtis enim ſuper hoc domi
no deo veſtro. Sed audite cõſiliũ meũ: et reducite capti
uos: quos adduxiſtis de fratribus veſtris: quia magnus
furor domini iminet vobis. Steterũt itaqꝫ viri de prĩci
pibus filioꝝ effraim: Azarias filius iohanã: barachias fi
lius meſillemoth: hezechias filius ſellũ: ⁊ amaſias filiꝰ ha
C dalai cõtra eos qui veniebãt de ꝓlio: et dixerunt eis: Nõ
introducetis huc captiuos: ne peccemus domino: Qua
re vultis adijcere ſup peccata noſtra: ⁊ vetera cumulare
delicta? Grande quippe peccatũ eſt: ⁊ ira furoris dñi im
minet ſuper iſrael. Dimiſeruntqꝫ viri iſrael bellatores ꝑ
dã: ⁊ vniuerſa que ceperãt corã principibus: ⁊ omĩ mul-
titudine: ſteteruntqꝫ viri: quos ſupra memorauimus: et
apprehendentes captiuos oẽs: qui nudi erãt: veſtierũt
de ſpolijs. Cumqꝫ veſtiſſent eos: et calciaſſent: et refeciſ
ſent cibo: ac potu: vnxiſſentqꝫ ꝓpter laborem: ⁊ adhibuiſ
ſent eis curã: quicunqꝫ ambulare nõ poterãt: ⁊ erant ĩbe
cillo corpore: impoſuerunt eos iumentis: ⁊ adduxerunt
eos ĩ iericho ciuitatẽ palmarũ ad fratres eorũ: ipſiqꝫ re
uerſi ſunt in Samariam. Tempore illo miſit rex achas
ad regẽ aſſyriorũ poſtulans auxilium. Veneruntqꝫ idu
mei: ⁊ ꝑcuſſerunt multos ex iuda: ⁊ ceperunt predã ma
gnã. Philiſtijm quoqꝫ diffuſi ſunt ꝑ vrbes campeſtres:
et ad meridiẽ Juda: ceperuntqꝫ bethſames: ⁊ aialon: et
Gaderoth: Socho quoqꝫ: ⁊ Thamnam: ⁊ gimſo cum vi
D culis ſuis: et habitauerunt in eis. Humiliauerat eñi do-
minus iudã propter achas regẽ Juda: eo ꝙ nudaſſet eũ
auxilio: ⁊ contemptui habuiſſet dominũ: adduxitqꝫ con
tra eum thiglath palneſer regẽ aſſyriorũ: qui ⁊ afflixit eũ
et nullo reſiſtẽte vaſtauit. Igitur Achas ſpoliata domo
domini: ⁊ domo regum: ac principũ: dedit regi aſſyrioꝝ
munera: ⁊ tamẽ nihil ei ꝓfuit. Inſup ⁊ tẽpore anguſtie
ſue auxit cõtemptũ in dñm. Ipſe per ſe rex achas immo
lauit dijs damaſci victimas percuſſoribus ſuis: ⁊ dixit:
Dij regũ ſyrie auxiliantur eis: quos ego placabo hoſtijs
et aderũt mihi: cũ econtrario ipſi fuerint ruine ei: ⁊ vni-
uerſo iſrael. Direptis itaqꝫ achas omnibus vaſis domꝰ
dei: atqꝫ confractis: clauſit ianuas templi dei: ⁊ fecit ſibi
altaria in vniuerſis angulis ieruſalẽ. In oĩbus quoqꝫ vr
bibus iuda extruxit aras ad cremandũ thus: atqꝫ ad ira
cundiã prouocauit dñm deũ patrũ ſuorũ. Reliqua autẽ
ſermonũ eius: et oĩm operũ ſuorũ priorũ: ⁊ nouiſſimorũ
ſcripta ſunt in libro regũ iuda ⁊ iſrael. Dormiuitqꝫ ach
as cũ patribus ſuis: ⁊ ſepelierũt eũ in ciuitate ieruſalem
Neqꝫ eñi receperũt eum ĩ ſepulchris regum Jſrael. Re
gnauitqꝫ Hezechias filius eius pro eo. XXIX.

Igit̃ hezechias regnare coepit: cũ viginti quin A 4reg.18.a
qꝫ eſſet annorũ: ⁊ vigintinouẽ annis regnauit
in ieruſalẽ. Nomẽ matris eius abia: filia Za
charie: fecitqꝫ qđ erat placitũ ĩ cõſpectu dñi:
iuxta oĩa que fecerat dauid pater eius. In ipſo anno: et
mẽſe primo regni ſui aperuit valuas domus dñi: ⁊ iſtau
rauit eas: adduxitqꝫ ſacerdotes: atqꝫ leuitas: ⁊ cõgrega
uit eos in plateã orientalẽ: dixitqꝫ ad eos: Audite me le
uite: ⁊ ſanctificamini: mundate domũ dñi dei patrũ no- B
ſtrorũ: ⁊ auferte oẽm immunditiã de ſanctuario. Pec-
cauerũt patres noſtri: ⁊ fecerũt malũ in cõſpectu dñi dei
noſtri: derelinquentes eũ: auerterunt facies ſuas a taber
naculo dñi dei noſtri: et prebuerunt dorſum: clauſerunt
oſtia: que erant in porticu: et extinxerũt lucernas: incen
ſumqꝫ nõ adoleuerũt: ⁊ holocauſta nõ obtulerunt in ſan
ctuario deo iſrael. Concitatus eſt itaqꝫ furor dñi ſup iu
dã ⁊ ieruſalẽ. Tradiditqꝫ eos in cõmotionẽ: ⁊ in interi-
tum: ⁊ in ſibilũ: ſicut ipſi cernitis oculis veſtris. En cor
ruerũt patres noſtri gladijs. Filij noſtri: ⁊ filie noſtre: et
coniuges captiue ducte ſunt propter hoc ſcelus. Nunc C
ergo placet mihi: vt ineamus foedus cũ dño deo iſrael ⁊
auertet a nobis furorẽ ire ſue. Filij mei nolite negligere
Vos elegit dñs: vt ſtetis corã eo: ⁊ miniſtretis illi: cola-
tiſqꝫ eum: ⁊ cremetis ei incenſum. Surrexerunt ergo le
uite maath filius amaſie: et iohel filius azarie de filijs ca
ath. Porro de filijs merari: cis filiꝰ Abdi: ⁊ azarias filiꝰ
iahabeleel. De filijs autẽ gerſon ioah filius ſemma: ⁊ edẽ
filius Joah. At vero de filijs elizaphã: zamri: ⁊ Jahiuel.
De filijs quoqꝫ aſaph: Zacharias ⁊ Mathanias: necnõ
de filijs heman: Jahiel ⁊ Semei. Sed et de filijs idithũ D
Semeias et Ozihel. Congregauerũtqꝫ fratres ſuos: et
ſanctificati ſunt: et ingreſſi ſunt iuxta mandatum regis
et imperiũ domini: vt expiarent domũ dei. Sacerdotes
quoqꝫ ingreſſi templũ domini: vt ſanctificarent illud: ex
tulerunt oẽm immundiciã: quã intro reppererant in ve
ſtibulo domus domini: quã tulerunt leuite: ⁊ aſportaue
rũt ad torrentẽ cedron foras. Coeperunt aũt prima die
mẽſis primi mundare: ⁊ in die octauo eiuſdẽ menſis in-
greſſi ſunt porticũ domus templi domini: expiauerũtqꝫ
templũ diebꝰ octo: ⁊ ĩ die ſextadecima mẽſis eiuſdẽ: qđ
coeperãt: ĩpleuerũt. Ingreſſi quoqꝫ ſunt ad hezechiã re-
gẽ: ⁊ dixerũt ei: Sanctificauimus oẽm domũ domini: ⁊
altare holocauſti: vaſaqꝫ eius: necnõ ⁊ mẽſam ꝓpoſitio-
nis cũ oĩbus vaſis ſuis: cunctãqꝫ templi ſupellectilẽ: quã
polluerat rex Achas in regno ſuo: poſtq̃ preuaricatus
eſt: ⁊ ecce expoſita ſunt omĩa corã altari domini. Cõſur E
genſqꝫ diluculo Hezechias rex: adunauit oẽs principes
ciuitat; : et aſcendit in domũ domini: obtulerũtqꝫ ſimul
tauros ſeptẽ: ⁊ arietes ſeptẽ: agnos ſeptẽ: ⁊ hircos ſeptẽ
pro peccato: pro regno: pro ſanctuario: pro iuda. Dixit

qꝫ ſacerdotib⁹ filijs Aaron:vt offerrent ſuper altare dñi
Mactauerũt igit̃ tauros:⁊ ſuſceperunt ſanguinẽ ſacer
dotes:et fuderũt illũ ſup altare. Mactauerũt etiã arie-
tes:⁊ illoꝝ ſanguinẽ ſup altare fuderũt. Immolauerũt
agnos:⁊ fuderũt ſup altare ſanguinẽ. Applicuerũt hir-
cos ꝓ peccato corã rege:⁊ vniuerſa multitudine. Impo
F ſuerũtqꝫ man⁹ ſuas ſup eos: ⁊ ĩmolauerũt illos ſacerdo
tes: et aſpſerunt ſanguinẽ eorũ corã altari ꝓ piaculo vni
uerſi iſraelis. Pro oĩ quippe iſrael p̃ceperat rex:vt holo
cauſtũ fieret pro peccato. Cõſtituit quoqꝫ leuitas ĩ domo
dñi cũ cymbalis:⁊ pſalterijs:⁊ cithar̃ ſecundũ diſpoſiti
onẽ dauid regis:⁊ gad vidẽtis:⁊ nathã ꝓphete. Siqui-
dẽ dñi preceptũ fuit p manũ ꝓphetarũ eius. Steterunt
qꝫ leuite tenentes organa dauid:⁊ ſacerdotes tubas: et
iuſſit hezechias:vt offerrẽt holocauſta ſup altare. Cũqꝫ
offerrent̃ holocauſta:coeperũt laudes canere dño:et clã
gere tubis:atqꝫ ĩ diuerſis organis:q̃ dauid rex iſrael rep
pererat:cõcrepare. Omi aũt turba adorãte:cantores: ⁊
hi q̃ tenebãt tubas: erãt in officio ſuo: donec cõpleret̃ ho
locauſtũ. Cũqꝫ finita eſſet oblatio:incuruatus eſt rex:et
oẽs qui erãt cũ eo:⁊ adorauerũt. Preceptiqꝫ hezechias
G ⁊ principes leuitis: vt laudarẽt dñm ſermonibus dauid
⁊ aſaph vidẽtis:qui laudauerũt deũ magna leticia:et in
curuato genu adorauerũt. Hezechias aũt etiã hec addi
dit: Impleſtis manus veſtras dño: accedite: et offerte
victimas:⁊ laudes in domo dñi. Obtulit ergo vniuerſa
multitudo hoſtias:⁊ laudes: ⁊ holocauſta mẽte deuota
Porro numer⁹ holocauſtorũ: q̃ obtulit multitudo: hic
fuit: Tauros ſeptuagitã:arietes centũ:agnos ducẽtos:
ſanctificauerũtqꝫ dño boues ſexcentos:⁊ oues tria mil-
lia. Sacerdotes vero pauci erãt:nec poterãt ſufficere:vt
pelles holocauſtorũ detraherent. Unde ⁊ leuite fratres
eorũ adiuuerũt eos:donec impleret̃ opus:⁊ ſanctificarẽ
tur antiſtites. Leuite quippe faciliori ritu ſanctificant̃
ꝙ ſacerdotes. Fuerũt ergo holocauſta plurima adipes
pacificorum:⁊ libamina holocauſtorũ:⁊ cõpletus eſt cul
tus domus dñi. Letatuſqꝫ eſt hezechias:⁊ oĩs populus:
eo ꝙ miniſteriũ domini eſſet expletũ: derepente quippe
hoc fieri placuerat. XXX.

A Miſit quoqꝫ hezechias ad oẽm iſrael ⁊ iudã:ſcrip
ſitqꝫ epiſtolas ad effraim ⁊ manaſſen: vt veni
rent ad domũ dñi in ieruſalẽ:et facerẽt phaſe
dño deo iſrael. Inito ergo cõſilio regis:⁊ pri
cipũ:⁊ vniuerſi coet⁹ ieruſalẽ:decreuerũt:vt facerẽt pha
ſe menſe ſecũdo. Nõ eñi occurrerat facere in tẽpore ſuo
qꝛ ſacerdotes qui poſſent ſufficere:ſanctificati nõ fuerãt
⁊ pplus nõdũ cõgregatus fuerat ĩ Ieruſalẽ. Placuitqꝫ
ſermo regi:⁊ oĩ multitudini:⁊ decreuerũt:vt mitterent
nũcios in vniuerſum iſrael de berſabee vſqꝫ dan: vt veni-
rẽt ⁊ facerẽt phaſe dño deo iſrael in ieruſalẽ. Multi eñi
infra eod. nõ fecerãt ſicut in lege p̃ſcriptũ eſt. Perrexerũtqꝫ curſo
res cũ epiſtolis ex regis imperio: ⁊ principũ eius in vni-
uerſum iſrael ⁊ iudã: iuxta id qđ rex iuſſerat p̃dicantes.
Filij iſrael reuertimini ad dñm deũ abraam:⁊ iſaac:⁊ iſ-
rael:⁊ reuertet̃ ad reliq̃s que effuderũt man⁹ regis aſ-
ſyriorũ. Nolite fieri ſicut patres veſtri ⁊ fratres:q̃ receſ-
ſerũt a dño deo patrũ ſuorũ: ⁊ tradidit eos in ĩteritũ:vt
B ipſi cernitis. Nolite indurare ceruices veſtras: ſicut pa
tres veſtri. Tradite manus veſtras dño:et venite ad ſan
ctuariũ eius qđ ſanctificauit ĩ eternũ. Seruite dño deo
patrũ veſtroꝝ:⁊ auertat̃ a vobis ira furoris eius. Si eñi
vos reuerſi fueritis ad dñm:⁊ fratres veſtri:et filij habe
bũt miſericordiã corã dominis ſuis: q̃ illos duxerũt cap
ſupra eod tiuos:⁊ reuertent̃ in terrã hanc. Pius eñi ⁊ clemens eſt
dñs deus veſter:⁊ nõ auertet faciẽ ſuã a vobis: ſi reuerſi
fueritis ad eũ. Igitur curſores pgebant velociter de ci-
uitate in ciuitatẽ p terrã effraim ⁊ manaſſe:vſqꝫ ad zabu
lon illis irridẽtibus:et ſubſannãtib⁹ eos. Attamẽ quidã
viri ex aſer et manaſſe:⁊ zabulon acquieſcẽtes cõſilio: ve
C nerunt ieruſalẽ. In iuda vero facta eſt manus dñi:vt da
ret eis cor vnũ: vt facerent iuxta preceptũ regis ⁊ prici-
pũ verbũ dñi. Cõgregatiqꝫ ſunt in ieruſalẽ populi mul-
ti:vt facerẽt ſolemnitatẽ azymorũ in menſe ſecundo. Et
ſurgẽtes deſtruxerũt altaria:q̃ erãt in ieruſalẽ:atqꝫ vni-
uerſa ĩ quibus idolis adolebat̃ ĩcenſum ſubuertẽtes:ꝓie
cerũt ĩ torrentẽ cedron. Immolauerũt aũt phaſe quar-
tadecima die mẽſis ſecũdi. Sacerdotes quoqꝫ: atqꝫ leuite
tandẽ ſanctificati obtulerũt holocauſta in domo dñi:ſte
teruntqꝫ in ordine ſuo iuxta diſpoſitionẽ ⁊ legem moyſi
hoĩs dei. Sacerdotes vero ſuſcipiebãt effundendũ ſan-
guinẽ de manibus leuitarũ:eo ꝙ multa turba ſanctifica
ta nõ eſſet:⁊ idcirco immolarẽt leuite phaſe his:q̃ nõ oc
currerãt ſanctificari dño. Magna etiam pars ppli de ef
fraim ⁊ manaſſe ⁊ iſaſchar ⁊ zabulõ: que ſanctificata nõ
fuerãt comedit phaſe:nõ iuxta qđ ſcriptũ eſt: ⁊ orauit ꝓ
eis hezechias:dicẽs: Dñs bonus ꝓpiciabit̃ cunctis: qui D
in toto corde requirũt dñm deũ patrũ ſuorũ: ⁊ nõ ĩputa
bit eis:ꝙ minus ſanctificati ſunt. Quẽ exaudiuit domi-
nus:et placatus eſt populo. Fecerũtqꝫ filij iſrael:qui in-
uenti ſunt in ieruſalẽ ſolemnitatẽ azymorũ ſeptẽ diebus
in letitia magna:laudantes dñm per ſingulos dies: leui
te quoqꝫ ⁊ ſacerdotes p organa:que ſuo officio cõgruebãt
Et locutus eſt hezechias ad cor oĩm leuitarũ:qui habe-
bãt intelligentiã bonã ſuper dño: ⁊ comederũt ſeptẽ die
bus ſolemnitatis immolãtes victimas pacificorũ:⁊ lau-
dãtes dñm deũ patrũ ſuorũ:placuitqꝫ vniuerſe multitu
dini:vt celebrarẽt etiã alios dies ſeptẽ: qđ et fecereũt cũ
ingti gaudio. Hezechias autẽ rex iuda prebuerat mul
tudini mille tauros:⁊ ſeptẽ millia ouiũ. Pricipes vero
dederãt pplo tauros mille:⁊ oues decẽ millia. Sanctifi
cata eſt ergo ſacerdotũ plurima multitudo:⁊ hilarita-
te pfuſa oĩs turba iuda tam ſacerdotũ ⁊ leuitarũ:ꝙ vni-
uerſe frequẽtie: que venerat ex iſrael: ꝓſelythorũ quoqꝫ de
terra iſrael:⁊ habitantiũ in iuda. Factaqꝫ eſt grandis ce
lebritas in ieruſalẽ: qualis a diebus ſalomon̄ filij dauid
regis iſrael in ea vrbe nõ fuerat. Surrexerunt aũt ſacer
dotes atqꝫ leuite bñdicentes populo:⁊ exaudita eſt vox
eorũ:peruenitqꝫ oratio ĩ habitaculũ ſanctũ celi. XXXI.

Cumqꝫ hec fuiſſent rite celebrata:egreſſus eſt A
oĩs iſrael:q̃ inuẽtus fuerat ĩ vrbibus iuda:et
fregerũt ſimulacra:ſucciderũtqꝫ lucos:de-
moliti ſunt excelſa:⁊ altaria deſtruxerũt:non
ſolũ de vniuerſo iuda ⁊ beniamin:ſed ⁊ de effraim quoqꝫ et
manaſſe:donec penitus euerterẽt. Reuerſiqꝫ ſunt oẽs fi
lij iſrael in poſſeſſiões:⁊ ciuitates ſuas. Hezechias autẽ
cõſtituit turmas ſacerdotales:⁊ leuiticas p diuiſiões ſu
as:vnũquemqꝫ in officio ꝓprio:tam ſacerdotũ videlicet
ꝙ leuitarũ ad holocauſta:⁊ pacifica:vt miniſtrarẽt ⁊ cõ-
fiterent̃:canerẽtqꝫ in portis caſtrorũ dñi. Pars aũt re-
gis eorũ erat:vt de propria eius ſubſtãtia offerret̃ holo-
cauſtũ mane ſemp:⁊ veſpere:ſabbatis quoqꝫ:⁊ calendis: ⁊
ſolemnitatib⁹ ceteris:ſicut ſcriptũ eſt ĩ lege moyſi. Pre
cepit etiã populo habitantiũ ieruſalẽ:vt darẽt partes ſa
cerdotibus ⁊ leuitis:vt poſſent vacare legi dñi. Qđ cum B
percrebuiſſet in auribus multitudinis: plurimas obtu
lere primitias filij iſrael:frumẽti:vini et olei:mellis quoqꝫ:
et omniũ que gignit humus decimas obtulerũt. Sed ⁊
filij iſrael ⁊ iuda:q̃ habitabãt in vrbibus iuda:obtulerũt
decimas boum ⁊ ouiũ:decimaſqꝫ ſanctorũ:que vouerãt
domino deo ſuo:atqꝫ vniuerſa portantes:fecerunt acer-
uos plurimos. Mẽſe tertio coeperunt aceruorũ iacere
fundamẽta:⁊ mẽſe ſeptimo cõpleuerũt eos. Cũqꝫ ingreſ
ſi fuiſſent hezechias ⁊ principes eius:viderũt aceruos:⁊
benedixerũt domino ac populo Iſrael. Interrogauitqꝫ
Hezechias ſacerdotes et leuitas:cur ita iacerent aceruí
Reſpondit illi azarias ſacerdos primus de ſtirpe ſadoc
dicens: Ex quo coeperunt offerri primitie ĩ domo domi
ni:comedimus:⁊ ſaturati ſumus:⁊ remãſerũt plurima
eo ꝙ benedixerit dominus populo ſuo. Reliquiarũ aũt C
copia eſt iſta: quã cernis. Precepit igitur Hezechias:

vt prepararēt horrea in domo domini: quod cū feciſſent
intuerūt tā primitias ꝙ decimas: ⁊ queq̄cūq; vouerāt fi
deliter. Fuit aūt prefectus eoꝝ Chonanias leuita: ⁊ ſe-
mei frater eius ſecūdus: poſt quē iehiel ⁊ azazias ⁊ naha
theth aſael ⁊ ierimoth: ioſaphat q̄q; ⁊ eliel ⁊ ieſmachias
⁊ mahath ⁊ banaias: prepoſiti ſub manib⁹ Chonanie ⁊
Semei fratris ei⁹: ex imperio Hezechie regis et azarie
pōtificis dom⁹ dn̄i: ad q̄s oīa ptinebant. Chore vo fili⁹
iemna leuites: ⁊ ianitor orientalis porte: prepoſitus erat
his: que ſpōte offerebant̄ domino: primitijſq; ⁊ conſecra
tis in ſanctaſanctoꝝ: ⁊ ſub cura ei⁹ eden ⁊ miniamin: ie-
ſue ⁊ ſemeias: amarias quoq; ⁊ ſechenias in ciuitatibus
ſacerdotū: vt fideliter diſtribuerēt fratrib⁹ ſuis partes
minoribus atq; maiorib⁹: exceptis marib⁹ ab annis tri
D bus: ⁊ ſupra cūctis: q̄ ingrediebant̄ tēplū dn̄i. Et quic-
quid p ſingulos dies cōducebant in miniſterio: atq; ob-
ſeruationibus iuxta diuiſiones ſuas: ſacerdotib⁹ p fami
lias: ⁊ leuitis a viceſimo anno ⁊ ſupra per ordines ⁊ tur-
mas ſuas: vniuerſeq; multitudini: tā vxorib⁹: ꝙ liberis
eoꝝ vtriuſq; ſex⁹ fideliter cibi de his que ſanctificata fue
rant prebebātur. Sed ⁊ filioꝝ Aaron per agros: ⁊ ſub-
urbana vrbiū ſingularū diſpoſiti erāt viri: q̄ partes diſtri
buerent vniuerſo ſexui maſculino: de ſacerdotib⁹ ⁊ leui-
tis. Fecit ergo hezechias vniuerſa: que diximus in omni
Juda: operatuſq; eſt bonū et rectū et verū corā dn̄o deo
ſuo: in vniuerſa cultura miniſterij domus domini: iuxta
legē ⁊ ceremonias: volēs requirere deū ſuū ī toto corde
ſuo. Fecitq;: ⁊ proſperatus eſt. XXXII.

A Oſt que ⁊ huiuſcemodi veritatē venit ſenna
cherib rex aſſyrioꝝ: ⁊ īgreſſus Judā: obſedit
4.reg.18c ciuitates munitas: volēs eas capere. Qđ cū
vidiſſet hezechias veniſſe ſennacherib: et totū
belli impetū verti cōtra Jeruſalē: inito cū pncipib⁹ cōſi
lio: viriſq; fortiſſimis: vt obturarēt capita fontiū: q̄ erāt
extra vrbem: ⁊ hoc oīm decernēte ſententia: cōgregauit
plurimā multitudinē: ⁊ obturauerūt cūctos fontes ⁊ ri
uum: q̄ fluebāt in medio terre: dicētes: Ne veniāt reges
Aſſyrioꝝ: ⁊ inueniāt aquarū abundantiam. Aedificauit
quoq; agēs induſtrie oēm murū: q̄ fuerat diſſipatus: et
B extruxit turres deſup: ⁊ forinſec⁹ alterū murū. Jnſtau-
rauitq; mello in ciuitate Dauid: ⁊ fecit vniuerſi generis
armaturā ⁊ clypeos. Cōſtituitq; pncipes bellatoꝝ ī ex-
ercitu. Et cōuocauit vniuerſos ī platea porte ciuitatis:
ac locutus eſt ad cor eoꝝ: dicēs: Viriliter agite: et cōfor
tamini: nolite timere: nec paueatis regē Aſſyrioꝝ: ⁊ vni
4.reg.6.d. uerſam multitudinē: q̄ eſt cū eo. Multo em̄ plures no-
biſcū ſunt: ꝙ cū illo. Cū illo em̄ eſt brachiū carneum: no-
biſcū dn̄s deus noſter: q̄ auxiliator eſt noſter: pugnatq;
pro nobis. Confortatuſq; eſt popul⁹ huiuſcemodi vbis
hezechie regis iuda. Que poſtꝙ geſta ſunt: miſit Sēna
cherib rex aſſyrioꝝ ſeruos ſuos Jeruſalē (ipe em̄ cū vni
uerſo exercitu obſidebat lachis) ad hezechiā regē iuda:
⁊ ad oēm populū q̄ erat in vrbe: dicēs: Hec dicit ſenna-
C cherib rex aſſyrioꝝ: Jn quo habētes fiduciā: ſedetis ob-
4.reg.18.f ſeſſi in ieruſalē? Num hezechias decepit vos: vt tradat
morti in fame ⁊ ſiti: affirmans ꝙ dn̄s deus veſter liberet
vos de manu regꝫ aſſyrioꝝ? Nūq̄d nō iſte eſt hezechias:
q̄ deſtruxit excelſa illi⁹: ⁊ altaria: ⁊ precepit iuda ⁊ Jeru
ſalē: dicēs: Corā altari vno adorabitis: ⁊ in ipſo cōbure
tis incēſum? An ignoratis: q̄ ego fecerim: et patres mei
cūctis terrarū populis? Nunq̄d preualuerūt dij gētiū:
omniumq; terrarū liberare regionē ſuā de manu mea?
Quis eſt de vniuerſis dijs gentiū: q̄s vaſtauerūt patres
mei: q̄ potuerit eruere populū ſuū de manu mea: vt poſ-
D ſit etiā de⁹ veſter eruere vos de hac manu? Nō vos ergo
decipiat Hezechias: nec vana perſuaſione deludat: neq;
credatis ei. Si em̄ nullus potuit de⁹ cunctarū gētium
atq; regionū liberare populū ſuū de manu mea: ⁊ de ma
nu patrū meorū: cōſequēter nec de⁹ veſter poterit erue-
re vos de hac manu. Sed et alia multa locuti ſunt ſerui
eius cōtra dominum deū: ⁊ contra Hezechiam ſeruum
eius. Epiſtolas quoq; ſcripſit plenas blaſphemie ī dn̄m
deū Jſrael: ⁊ loquutus eſt aduerſum eū: Sicut dij gen-
tium ceterarū non potuerunt liberare populum ſuū de
manu mea: ſic ⁊ de⁹ hezechie eruere non poterit populū
ſuū de manu iſta. Jnſuper ⁊ clamore magno lingua iu-
daica contra populū: qui ſedebat in muris Jeruſalē per
ſonabat: vt terreret eos et caperet ciuitatē. Locutuſq;
eſt cōtra deū Jſrael: ſicut aduerſum deos populorū ter- E
re opera manuum hominum. Orauerunt igitur Heze-
chias rex ⁊ Eſaias filius Amos pphetes aduerſum hāc
blaſphemiā: ac vociferati ſunt vſq; in celū. Et miſit dn̄s
angelū ſuū: qui percuſſit oēm virū robuſtum: et bellato
rem: et principē exercitus regis Aſſyriorū. Reuerſuſq;
eſt cū ignominia in terrā ſuam. Cūq; ingreſſus eſſet do
mum dei: ſui filij: qui egreſſi fuerant de vtero eius: inter-
fecerunt eū gladio. Saluauitq; dominus Hezechiam ⁊
habitatores Jeruſalē de manu Sennacherib regis aſſy
riorū ⁊ de manu oīm: ⁊ preſtitit ei quietē per circuitum.
Multi etiam deferebant hoſtias et ſacrificia domino in F
Jeruſalem: et munera Hezechie regi Juda. Qui exal-
tatus eſt poſt hec coram cunctis gētibus. Jn diebus il- 4.re.20.a
lis egrotauit Hezechias vſq; ad mortem: et orauit do- Eſa.38.a
minum. Exaudiuitq; eum: et dedit ei ſignum: ſed non
iuxta beneficia que acceperat retribuit: quia eleuatū eſt
cor eius. Et facta eſt contra eū ira: et contra Judam et
Jeruſalem. Humiliatuſq; eſt poſtea: eo ꝙ exaltatum fu
iſſet cor eius: tam ipſe: ꝙ habitatores Jeruſalem: et id-
circo non venit ſuper eos ira domini in diebus hezechie.
Fuit autem Hezechias diues et inclytus valde: et the-
ſauros ſibi plurimos congregauit argenti ⁊ auri ⁊ lapi
dis precioſi: aromatū et armorū vniuerſi generis ⁊ vaſo
rum magni precij: apothecas quoq; frumēti vini et olei
et preſepia oīm iumentorū: caulaſq; pecoribus: ⁊ vrbes
ſex edificauit. Habebat quippe greges ouium et armen
torum innumerabiles: eo ꝙ dediſſet ei dominus ſubſtan
tiam multā nimis. Jpſe eſt Hezechias: q̄ obturauit ſu-
periorem fontē aquarū Gyhon: et auertit eas ſubter ad G
occidentē vrbis Dauid. Jn omnibus operibus ſuis fe-
cit proſpere: que voluit. Attamen in legatione principū
Babylonis: qui miſſi fuerant ad eū: vt interrogarent de
portento: quod acciderat ſuper terram: dereliquit eum
dominus: vt tentaret̄: ⁊ nota fierent oīa que erāt in cor-
de ei⁹. Reliqua aūt ſermonū hezechie ⁊ miſericordiarū
eius ſcripta ſunt in viſione Eſaie filij Amos prophete:
⁊ in libro regū iuda ⁊ iſrael. Dormiuitq; Hezechias cū
patribus ſuis: ⁊ ſepelierūt eū ſupra ſepulchra filiorū Da
uid. Et celebrauit ei⁹ exequias vniuerſus Juda: et oēs
habitatores Jeruſalē: regnauitq; Manaſſes filius eius
pro eo. XXXIII.
Uodecim annorū erat manaſſes: cū regnare A
cepiſſet: et q̄nquagintaq̄nq; annis regnauit
in Jeruſalē. Fecit autē malū corā dn̄o iuxta 4.re.21.a
abominatiōes gētiū: q̄s ſubuertit dn̄s corā fi-
lijs Jſrael. Et cōuerſus inſtaurauit excelſa: que demoli
tus fuerat hezechias pater ei⁹: cōſtruxitq; aras baalim:
⁊ fecit lucos: ⁊ adorauit oēs militiā celi: ⁊ coluit eā. Ae-
dificauit q̄q; altaria ī domo dn̄i: de q̄ dixerat dn̄s: ī ieru
ſalem erit nomē meū in eternū. Aedificauit aūt ea cūcto
exercitui celi: ī duobus atrijs domus dn̄i: trāſireq; fecit
filios ſuos p ignē ī valle ben ennō. Obſeruabat ſomnia:
ſectabat̄ auguria: maleficis artibus inſeruiebat. Habe-
bat aūt ſecū magos et incātatores: multaq; mala opat⁹
eſt corā dn̄o: vt irritaret eū. Sculptile q̄q; ⁊ conflatile ſi- B
gnū poſuit ī domo dn̄i: de q̄ locut⁹ eſt dn̄s ad dauid ⁊ ad
ſalomonē filiū ei⁹: dicēs: Jn domo hac ⁊ in ieruſalē: quā
elegi de cūctis tribubus iſrael: ponā nomē meū ī ſempi-
ternū: ⁊ mouere nō faciā pedē iſrael de terra: quā tradi-
di patrib⁹ eoꝝ: ita dūtaxat ſi cuſtodierint facere q̄ prece
pi eis: cūctamq; legē ⁊ cerimonias atq; iudicia: que ma

daui ꝑ manũ Moyſi. Igiť Manaſſes ſeduxit Iudã:et
habitatores ieruſalẽ:vt facerẽt malũ ſuꝑ oẽs gẽtes: q̃s
ſubuerterat dñs a facie filioꝝ Iſrael. Locutuſq; eſt dñs
ad eũ:⁊ ad populũ illi⁹:⁊ attẽdere noluerũt. Idcirco ſu
perinduxit eis principes exercitus regis Aſſyrioꝝ: cepe
rũtq; Manaſſen:⁊ vinctũ catenis atq; cõpedibus duxe
rũt in Babylonẽ. Qui poſtq̃ coanguſtatus eſt: orauit
dominũ deũ ſuũ:⁊ egit poenitẽtiã valde corã deo patrũ
C ſuoꝝ. Deprecatuſq; eſt eũ:⁊ obſecrauit intẽte:⁊ exaudi-
uit orationẽ eius:reduxitq; eũ Ieruſalẽ ĩ regnũ ſuũ. Et
cognouit Manaſſes:ꝙ dñs ipe eſſet de⁹. Poſt hec ędi
ficauit murũ extra ciuitatẽ Dauid ad occidentẽ gyhon
in conualle ab introitu portę piſciũ per circuitũ vſq; ad
ophel:⁊ exaltauit illum vehementer. Cõſtituitq; prin-
cipes exercitus ĩ cũctis ciuitatib⁹ Iuda munitis:⁊ ab-
ſtulit deos alienos:⁊ ſimulachra de domo dñi. Aras q̃q;
quas fecerat in mõte domus dñi: ⁊ in Ieruſalẽ:⁊ ꝓiecit
omnia extra vrbẽ. Porro inſtaurauit altare dñi:⁊ ĩmo-
lauit ſuꝑ illud victimas:⁊ pacifica:⁊ laudẽ. Pręcepitq;
Iudę:vt ſeruiret dño deo Iſrael. Attamẽ adhuc popu
lus immolabat in excelſis dño deo ſuo. Reliqua aũt ge
D ſtorum Manaſſe:⁊ obſecratiões eius ad deũ ſuũ:verba
quoq; videntiũ:quę loquebanť ad eũ in nomine domini
dei Iſrael:cõtinentur in ſermonib⁹ regũ iſrael. Oratio
quoq; eius ⁊ exauditio ⁊ cũcta peccata atq; contẽptus:
loca etiã in q̃b⁹ ędificauit excelſa: ⁊ fecit lucos ⁊ ſtatuas
anteq̃ ageret poenitentiã: ſcripta ſunt in ſermonib⁹ ho
zai. Dormiuit ergo Manaſſes cũ patrib⁹ ſuis: ⁊ ſepelie
rũt eũ in domo ſua. Regnauitq; pro eo fili⁹ ei⁹ Amon.
Viginti duoꝝ annoꝝ erat Amon cũ regnare coepiſſet:
⁊ duob⁹ annis regnauit in Ieruſalẽ. Fecitq; malũ in cõ
ſpectu dñi:ſicut fecerat manaſſes pater eius: et cunctis
idolis:quę Manaſſes fuerat fabricatus: ĩmolauit atq;
ſeruiuit: et nõ eſt reueritus faciẽ dñi:ſicut reueritus eſt
Manaſſes pater eius: et multo maiora deliquit. Cũq;
coniuraſſent aduerſus eũ ſerui ſui: interfecerũt eũ in do
mo ſua. Porro reliqua populi multitudo: cęſis his qui
Amon percuſſerãt: conſtituit regem Ioſiam filiũ eius
pro eo. XXXIIII.
A Octo annorũ erat Ioſias:cuȝ regnare coepiſ-
4.re.zz.a ſet:⁊ triginta et vno anno regnauit in Ieru-
ſalẽ: Fecitq; quod erat rectũ in cõſpectu dñi:
et ambulauit in vijs Dauid patris ſui:nõ de-
clinauit neq; ad dexterã:neq; ad ſiniſtram. Octauo aũt
anno regni ſui: cũ adhuc eſſet puer: coepit quęrere deũ
patris ſui dauid:⁊ duodecimo anno poſtq̃ regnare coe-
perat:mũdauit Iudã et Ieruſalẽ ab excelſis:⁊ lucis:ſi-
mulacriſq;:⁊ ſculptilibus. Deſtruxeruntq; corã eo aras
baalim:⁊ ſimulachra q̃ ſuppoſita fuerãt; demoliti ſunt.
Lucos etiã ⁊ ſculptilia ſuccidit atq; cõminuit: ⁊ ſuꝑ tu
mulos eoꝝ:q̃ eis ĩmolare cõſueuerant fragmẽta:diſper-
ſit. Oſſa pręterea ſacerdotũ cõbuſſit in altarib⁹ idoloꝝ:
mũdauitq; iudã ⁊ ieruſalẽ. Sed ⁊ in vrbib⁹ Manaſſe ⁊
effraim ⁊ ſymeon vſq; nephthali cuncta ſubuertit. Cũq;
B altaria diſſipaſſet:⁊ lucos:⁊ ſculptilia cõtriuiſſet in fru-
ſta: cunctaq; delubra demolitus eſſet de vniuerſa terra
Iſrael:reuerſus eſt in Ieruſalẽ. Igiť anno octauodeci-
mo regni ſui:mũdata iã terra et tẽplo dñi: miſit ſaphan
filiũ haralię:⁊ maaſiã ꝑncipẽ ciuitať:⁊ ioah filiũ ioahas
a cõmẽtarijs:vt inſtaurarẽt domũ dñi dei ſui. Qui vene
rũt ad helchiã ſacerdotẽ magnũ. Acceptaq; ab eo pecu-
nia:quę illata fuerat ĩ domũ dñi:⁊ quã cõgregauerãt le-
uitę ⁊ ianitores de Manaſſe et effraim ⁊ vniuerſis reli
quijs iſrael:ab omi q̃q; iuda ⁊ beniamin:et habitatorib⁹
Ieruſalẽ: tradiderũt ĩ manib⁹ eoꝝ:q̃ pręerãt operarijs
in domo dñi:vt inſtaurarẽt tẽplũ: ⁊ infirma quęq; ſarci
rẽt. At illi dederũt eã artificib⁹ ⁊ cemẽtarijs: vt emerẽt
lapides de lapidicinis:⁊ ligna ad cõmiſſuras ędificij: et
C ad cõtignationẽ domoꝝ:q̃s deſtruxerãt reges iuda:qui
fideliter cũcta faciebãt. Erãt aũt prępoſiti operantiũ ia
hath ⁊ abdias:leuitę de filijs merari:zacharias ⁊ moſol-
lã de filijs caath:q̃ vrgebãt opus:oẽs leuitę ſciẽtes orga
nis canere. Suꝑ eos v̊o q̃ ad diuerſos vſus onera porta
bant:erant ſcribę:⁊ magiſtri de leuitis ianitores. Cũq;
efferrẽt pecuniã:quę illata fuerat in tẽplũ dñi:repperit
Helchias ſacerdos librũ legis dñi: q̃ datus fuerat ꝑ ma
nũ Moyſi:⁊ ait ad Saphan ſcribã: Librũ legis inueni
in domo dñi. Et tradidit ei. At ille intulit volumen ad
regẽ:⁊ nũciauit ei:dicẽs: Oĩa quę dediſti in manu ſeruo D
rũ tuoꝝ:ecce cõplenť. Argẽtũ in qđ repertũ eſt in domo
domini:cõflauerũt:datũq; eſt pręfectis artificũ: ⁊ diuer
ſa opera fabricantiũ. Pręterea tradidit mihi helchias
ſacerdos hũc librũ. Quẽ cũ rege pręſente recitaſſet:au-
diſſetq; ille verba legis:ſcidit veſtimẽta ſua: et pręcepit
helchię ⁊ ahicam filio ſaphan:⁊ abdon filio micha:ſaphã
quoq; ſcribę ⁊ aſaię ſeruo regis:dicẽs: Ite ⁊ orate dñm
pro me:⁊ pro reliquijs Iſrael ⁊ Iuda:ſuꝑ vniuerſis ſer-
monibus libri iſti⁹: q̃ repert⁹ eſt. Magn⁹ em̃ furor dñi E
ſtillauit ſuꝑ nos:eo ꝙ nõ cuſtodierint patres noſtri v̊ba
domini:vt facerẽt om̃ia:quę ſcripta ſunt in iſto volumi-
ne. Abijt ergo Helchias:⁊ hi q̃ ſimul a rege miſſi fuerãt
ad holdam ꝓphetẽ:vxorẽ Sellũ:filij thocaath:filij ha-
ſarę cuſtodis veſtiũ:quę habitabat ĩ Ieruſalẽ in ſecũda:
et locuti ſunt ei verba:quę ſupra narrauimus. At illa re
ſpõdit eis: Hęc dicit dominus deus iſrael: Dicite viro:
qui miſit vos ad me. Hęc dicit domin⁹: Ecce ego indu-
cã mala ſuꝑ locũ iſtũ:⁊ ſuꝑ habitatores ei⁹:cũctaq; male
dicta:quę ſcripta ſunt in libro hoc: quę legerũt corã re-
ge Iuda:quia dereliquerunt me: ⁊ ſacrificauerunt dijs
alienis: vt me ad iracundiã prouocarent in cunctis ope
ribus manuũ ſuarũ. Idcirco ſtillabit furor meus ſuꝑ lo
cum iſtũ:⁊ non extinguetur. Ad regẽ aũt Iuda: q̃ miſit
vos pro domino deprecãdo:ſic loquimini: Hęc dicit do F
minus deus Iſrael: Quoniã audiſti verba voluminis:
atq; emollitum eſt cor tuũ:et humiliatus es in cõſpectu
domini ſuꝑ his:quę dicta ſunt contra locũ hũc: ⁊ habita
tores Ieruſalẽ:reuerituſq; faciẽ meã: ſcidiſti veſtimẽta
tua:⁊ fleuiſti corã me:ego q̃q; exaudiui te dicit dñs. Iã
enim colligã te ad patres tuos:et infereris in ſepulchrũ
tuũ ĩ pace:nec videbũt oculi tui om̃e malũ:quod ego in-
ducturus ſum ſuꝑ locũ iſtũ:⁊ ſuꝑ habitatores eius. Re 4.reg.23.
tulerunt itaq; regi cũcta quę dixerat. At ille cõuocatis
vniuerſis maioribus natu Iuda ⁊ Ieruſalem: aſcendit
in domũ domini:vnaq; oẽs viri Iuda ⁊ habitatores ie-
ruſalẽ ſacerdotes ⁊ leuitę:⁊ cunctus populus a minimo
vſq; ad maximũ. Quib⁹ audiẽtibus in domo domini:le G
git rex oĩa verba voluminis:⁊ ſtãs in tribunali ſuo:per-
cuſſit foedus corã dño:vt ambularet poſt eum:⁊ cuſtodi
ret pręcepta ⁊ teſtimonia ⁊ iuſtificationes ei⁹ ĩ toto cor-
de ſuo:et in tota aĩa ſua:faceretq; quę ſcripta ſunt in vo
lumine illo:quod legerat. Adiurauit q̃q; ſuꝑ hoc oẽs:q̃
reperti fuerãt in Ieruſalẽ ⁊ Beniamin: ⁊ fecerunt habi
tatores ieruſalẽ iuxta pactũ dñi dei patrũ ſuoꝝ. Abſtu-
lit ergo Ioſias cunctas abominationes de vniuerſis re
gionibus filioꝝ iſrael:⁊ fecit oẽs qui reſidui erãt ĩ iſrael:
ſeruire domino deo ſuo. Cunctis diebus vitę ſuę nõ re-
ceſſerunt a domino deo patrũ ſuorũ. XXXV.
Fecit aũt Ioſias ĩ Ieruſalẽ phaſe dño: quod A
immolatũ eſt q̃rtadecima die mẽſis ꝑmi. Et 4.reg.23.c
conſtituit ſacerdotes ĩ officijs ſuis: hortatuſ 3.Eſd.1.a.
q; eſt eos:vt miniſtrarẽt ĩ domo dñi. Leuitis
quoq;:ad quorũ eruditionẽ oĩs iſrael ſanctificabať dño:
locut⁹ eſt: Ponite arcã ĩ ſanctuario tẽpli: qđ ędificauit
Salomon fili⁹ Dauid:rex Iſrael. Nequaq̃ em̃ eã vltra
portabitis. Nũc ergo miniſtrate dño deo v̄ro: ⁊ populo
eius Iſrael:⁊ pręparate vos per domos:⁊ cognationes
veſtras in diuiſionibus ſinguloꝝ: ſicut pręcepit Dauid
rex iſrael:⁊ deſcripſit ſalomõ filius ei⁹: ⁊ miniſtrate ĩ ſan
ctuario ei⁹ ꝑ familias turmaſq; leuiticas: et ſanctificati
immolate phaſe. Fratres etiã veſtros: vt poſſint iuxta

verba quę locutus eſt dñs in manu Moyſi facere: prępa
rare. Dedit pręterea ioſias oṁi populo: q̄ ibi fuerat in-
uētus in ſolēnitate phaſe: agnos ⁊ hoedos de gregibꝰ:
⁊ reliqui pecoris trigīta millia: boum quoqꝫ tria millia.
B Hęc de regis vniuerſa ſubſtātia. Duces quoqꝫ eiꝰ ſpōte
quod vouerāt: obtulerunt: tā populo: ꝙ̄ ſacerdotibꝰ ⁊ le
uitis. Porro helchias ⁊ zacharias ⁊ iehiel p̄ncipes do-
mus domini dederūt ſacerdotibus ad faciēdū phaſe pe-
cora cōmixtim duo millia ſexcenta: et boues trecentos.
Chonanias aūt ⁊ Semeias etiā et Nathanael fratres
eius: necnon haſabias ⁊ iahiel ⁊ iozabad principes leui-
tarum: dederunt cęteris leuitis ad celebrandum phaſe
quinqꝫ millia pecorum: ⁊ boues quingentos. Prępara
tūqꝫ eſt miniſteriū: ⁊ ſteterunt ſacerdotes in officio ſuo.
Leuitę quoqꝫ in turmis iuxta regis imperiū: ⁊ immola
tum eſt phaſe. Aſperſerūtqꝫ ſacerdotes manus ſuas ſan
guine: ⁊ leuitę detraxerūt pelles holocauſtoꝝ: ⁊ ſepara-
uerunt ea: vt darent per domos ⁊ familias ſingulorū: ⁊
offerrentur domino: ſicut ſcriptum eſt in libro Moyſi:
de bobus quoqꝫ fecerunt ſimiliter. Et aſſauerunt phaſe
ſuper ignem: iuxta quod in lege ſcriptū eſt. Pacificas
vero hoſtias coxerunt in lebetis ⁊ cacabis ⁊ ollis: ⁊ feſti
nato diſtribuerunt vniuerſę plebi: ſibi autem ⁊ ſacerdo-
C tibus poſtea parauerūt. Nam in oblatione holocauſto-
rum ⁊ adipū: vſqꝫ ad noctē ſacerdotes fuerūt occupati:
vnde et leuitę ſibi ⁊ ſacerdotibꝰ filijs Aaron parauerūt
nouiſſimis. Porro cantores filij Aſaph ſtabant in ordi
ne ſuo: iuxta pręceptū Dauid et Aſaph et Heman ⁊ idi-
thun prophetarū regis Dauid. Ianitores vero per por
tas ſingulas obſeruabant: ita vt nec pūcto quidem diſce
derent a miniſterio. Quamobrem et fratres eorū leuitę
parauerunt eis cibos. Omnis igitur cultura domini ri
te cōpleta eſt in die illa: vt facerent phaſe: ⁊ offerrent ho
locauſta ſuper altare domini: iuxta pręceptū regis Io-
ſię. Feceruntqꝫ filij Iſrael: qui reperti fuerant ibi: phaſe
in tēpore illo: ⁊ ſolennitatē azymoꝝ ſeptē diebus. Non
fuit phaſe ſimile huic in Iſrael: a diebꝰ Samuelis pro-
phetę: ſed nec quiſꝙ̄ de cūctis regibus Iſrael fecit pha-
ſe: ſicut Ioſias ſacerdotibus ⁊ leuitis et omni Iudę et
Iſrael qui repertus fuerat: ⁊ habitantibus in Ieruſalē.
Octauodecimo anno regni Ioſię: hoc phaſe celebratū
D eſt. Poſtꝙ̄ inſtaurauerat Ioſias templū: aſcendit Ne
4.reg.23.a cho rex Aegypti: ad pugnandū in Charcamis iuxta eu
fraten: ⁊ proceſſit in occurſum eiꝰ Ioſias. At ille miſſis
ad eū nuncijs: ait: Quid mihi ⁊ tibi eſt rex Iuda? nō ad-
uerſum te hodie venio: ſed cōtra aliā pugno domum: ad
quā me deꝰ feſtinato ire pręcepit. Deſine aduerſum deū
facere: quia mecū eſt: ne interficiat te. Noluit Ioſias re
uerti: ſed pręparauit cōtra eum bellū: nec acquieuit ſer-
monibus Necho ex ore dei: verū perrexit: vt dimicaret
in cāpo Mageddo. Ibiqꝫ vulneratus a ſagittarijs: di-
xit pueris ſuis: Educite me de pręlio: quia oppido vul-
neratus ſum. Qui tranſtulerūt eū de curru in alterum
currū: qui ſequebatur eum more regio: ⁊ aſportauerunt
eū in Ieruſalem. Mortuuſqꝫ eſt: et ſepultus in Mau-
ſoleo patrū ſuorū. Et vniuerſus Iuda et Ieruſalem lu
xerunt eū: Ieremias maxime: cuius oēs cantores atqꝫ
cantatrices: vſqꝫ in pręſentē diem lamentationes ſuper
Ioſiam replicant: et quaſi lex obtinuit in Iſrael. Ecce
ſcriptum fertur in lamentationibus. Reliqua aūt ſer-
monum Ioſię ⁊ miſericordiarū eius: quę lege pręcepta
ſunt domini: opera quoqꝫ illius prima ⁊ nouiſſima: ſcri-
pta ſunt in libro regum Iuda ⁊ Iſrael. XXXVI.
A TUlit ergo populus terrę Ioachas filiū Io-
ſię: et conſtituit regem pro patre ſuo in Ie-
4.reg.32.f ruſalē. Viginti triū annoꝝ erat ioachas: cū
regnare coepiſſet: ⁊ tribus menſibus regna-
uit in Ieruſalē. Amouit aūt eū rex Aegypti cū veniſſet
in Ieruſalē: ⁊ cōdemnauit terrā centū talentis argēti: ⁊
talēto auri. Cōſtituitqꝫ p̄ eo regē Eliachim fratrē eiꝰ
ſup iudā ⁊ ieruſalē: ⁊ vertit nomē eiꝰ Ioachim. Ipſum
vero Ioachas tulit ſecū: et adduxit in ęgyptū. Viginti
q̄nqꝫ annoꝝ erat Ioachim cū regnare coepiſſet: ⁊ vnde-
cim annis regnauit in Ieruſalē. Fecitqꝫ malū corā dño
deo ſuo. Cōtra hūc aſcēdit Nabuchodonoſor rex chal- B
dęorū: ⁊ vinctū catenis duxit in Babylonē: ad quā ⁊ va
ſa dñi trāſtulit: ⁊ poſuit ea ī tēplo ſuo. Reliqua aūt ver-
borū Ioachim ⁊ abominationū eiꝰ: quas operatꝰ eſt: et
quę inuēta ſunt in eo: cōtinent̄ ī libro regū iuda ⁊ iſrael.
Regnauit aūt Ioiachin filiꝰ eiꝰ p̄ eo. Octo annoꝝ erat
Ioiachin cū regnare coepiſſet: ⁊ tribꝰ menſibus ac decē
diebꝰ regnauit in Ieruſalē: fecitqꝫ malū ī cōſpectu dñi.
Cūqꝫ anni circulꝰ volueret̄: miſit nabuchodonoſor rex
nūcios: q̄ et adduxerūt eū in babylonē: aſportatis ſimul
precioſiſſimis vaſis domꝰ dñi. Regē vero cōſtituit ſede
chiam patruū eiꝰ ſup iudā ⁊ ieruſalē. Viginti ⁊ vniꝰ an-
ni erat Sedechias: cū regnare coepiſſet: ⁊ vndecim an-
nis regnauit in Ieruſalē. Fecitqꝫ malū in oculis dñi dei
ſui: nec erubuit faciē Ieremię p̄phetę loquētis ad ſe ex
ore dñi. A rege quoqꝫ Nabuchodonoſor receſſit: q̄ adiu C
rauerat eū per deū: ⁊ indurauit ceruicē ſuā ⁊ cor: vt non
reuerteret̄ ad dñm deū iſrael. Sed ⁊ vniuerſi principes
ſacerdotū ⁊ populus pręuaricati ſunt inique iuxta vni-
uerſas abominatiōes gētiū: ⁊ polluerūt domū dñi: quā
ſanctificauerat ſibi ī Ieruſalē. Mittebat aūt dñs deus
patrū ſuoꝝ ad illos per manū nunciorū ſuorū: de nocte
cōſurgēs: ⁊ quotidie cōmonēs: eo ꝙ parceret populo et
habitaculo ſuo. At illi ſubſannabāt nūcios dei: et parui-
pendebāt ſermones eiꝰ: illudebātqꝫ p̄phetis: donec aſcē
deret furor dñi in populū eiꝰ: et eſſet nulla curatio. Ad-
duxit eñ ſup eos regē chaldęoꝝ: ⁊ interfecit iuuenes eo
rū gladio in domo ſanctuarij. Nō eſt miſertus adoleſcē
tis ⁊ virginis ⁊ ſenis: nec decrepiti quidē: ſed oēs tradi
dit in manibꝰ eiꝰ: vniuerſaqꝫ vaſa domꝰ dñi: tā maiora:
ꝙ̄ minora: ⁊ theſauros tēpli: ⁊ regis ⁊ principū tranſtu-
lit in Babylonē. Incenderūt hoſtes domū dei: deſtruxe D
runtqꝫ murū Ieruſalē. Vniuerſas turres cōbuſſerunt:
⁊ quicquid precioſum fuerat: demoliti ſunt. Si q̄s eua-
ſerat gladiū: ductus in Babylonē ſeruiuit regi et filijs
eius: donec imperaret rex Perſarū: ⁊ cōpleretur ſermo
dñi ex ore Ieremię: ⁊ celebraret terra ſabbata ſua. Cun Iere.25.
ctis enim diebus deſolationis egit ſabbatū: vſqꝫ dū com e.et.29.c
plerentur ſeptuaginta anni. Anno aūt primo Cyri re-
gis Perſaꝝ: ad explendū ſermonē dñi: quē locutus fue
rat per os Ieremię: ſuſcitauit dñs ſpiritū Cyri regis
Perſarū: qui iuſſit prędicari in vniuerſo regno ſuo: etiā
per ſcripturā: dicēs: Hęc dicit Cyrus rex Perſarum: 1.Eſd.1.a.
Oīa regna terrę dedit mihi dñs deus cęli: ⁊ ipſe prę- 2.eſd.2.a
cepit mihi: vt ędificē ei domū in Ieruſalē: quę eſt in Iu
dęa. Quiſquis ex vobis eſt in omni populo eius: ſit dñs
deus ſuus cū eo: ⁊ aſcendat.

Finis dibre haiomim: q̄ ⁊ liber paralipomenō appellat̄.

¶ Oratio Manaſſe regis Iuda.

DOmine deꝰ oīpotēs patrū noſtrorū abraā: Nō eſt in hebraeo.
Iſaac ⁊ Iacob: ⁊ ſeminis eoꝝ iuſti: q̄ feciſti cę
lū ⁊ terrā cū oīi ornatu eoꝝ: q̄ ſignaſti mare
verbo pręcepti tui: q̄ cōcluſiſti abyſſum: et ſi-
gnaſti terribili ⁊ laudabili nomini tuo: qd oēs pauent ⁊
tremūt a vultu virtutis tuę: ⁊ inſuſtētabilis ira ſup pec
catores cōminatiōis tuę: immēſa vero et inueſtigabilis
miſericordia promiſſiōis tuę: qm̄ tu es dñs deus altiſſi
mus: ſup oēm terram lōganimis: ⁊ multū miſericors: ⁊
poenitēs ſuper maliciā hoīm. Tu aūt dñe ſꝫm bonitatē
tuam promiſiſti poenitentiā remiſſiōis peccatoꝝ: ⁊ tu
deus iuſtoꝝ non poſuiſti poenitentiā iuſtis: abraā iſaac ⁊
iacob: his qui tibi non peccauerunt: quoniam peccaui ſu
per numerum harenę maris: multiplicatę ſunt iniqui-
tates meę: incuruatus ſum multo vinculo ferri: et non
eſt reſpiratio mihi: quia excitaui iracundiam tuam:
et malum coram te feci: ſtatuens abominationes: et

multiplicās offenſiōes. Et nūc flecto genua cordis mei
precās a te bonitatē dn̄e. Peccaui dn̄e peccaui: ⁊ iniqui
tatē meā agnoſco. Peto rogās te dn̄e remitte mihi: re‑
mitte mihi. Ne ſimul ꝑdas me cū iniq̄tatib⁹ meis: neqꝫ
ineternū reſerues mala mihi: q̄a īdignū ſaluabis me ſm̄
magnā miſericordiā tuā. Et laudabo te ſemꝑ omīb⁹ die
bus vitę meę: quoniā te laudat omīs virtus cęloꝝ: ⁊ ti‑
bi eſt gloria in ſecula ſeculoꝝ. Amen. Finis.

Praefatio beati Hieronymi preſ byteri in librum Eſdrę.

Utrum difficilius ſit facere
quod poſcitis: an negare: necdū ſtatui. Nam
neqꝫ vobis aliq̄d īperātib⁹ abnuere ſententię
eſt: ⁊ magnitudo oneris īpoſiti: ita ceruices ꝓmit: vt an‑
te ſub faſce ruendū ſit: q̄ȝ leuandū. Accedūt ad hoc īuido
rū ſtudia: q̄ omē qd̄ ſcribim⁹ reꝑhendēdū putāt. Et in‑
terdū cōtra ſe cōſcientia repugnāte publice lacerāt: quę
occulte legūt: intātū vt clamare cōpellar: ⁊ dicere: Dn̄e
Ps.139. libera aīam meā a labijs iniq̄s: ⁊ a lingua doloſa. Terti⁹
annus eſt: q̄ȝ ſemꝑ ſcribitis atqꝫ reſcribitis: vt Eſdrę li‑
brū ⁊ Eſter vobis de hebręo transferam: q̄ſi nō habeatis
gręca ⁊ latina volumina: aut quicq̄d illō eſt: qd̄ a nobis
vertit̄: nō ſtatim ab omīb⁹ cōſpuēdū ſit. Fruſtra aūt (vt
ait q̄dam) niti: neqꝫ aliud fatigando: niſi odiū quęrere:
extremę demētię eſt. Itaqꝫ obſecro vos mi Domnion ⁊
Rogatiane chariſſimi: vt ꝓuata lectiōe cōtenti: libros
nō efferatis in publicū: nec faſtidioſis cibos īgeratis: vi‑
tetiſqꝫ eoꝝ ſuꝑciliū: q̄ iudicare tantū de alijs: ⁊ ipi facere
nihil nouerūt. Si q̄ aūt fratrū ſunt: q̄b⁹ noſtra nō diſpli
cēt: his tribuatis exemplar: admonētes vt hebręa noīa:
quoꝝ grādis in hoc volumine copia eſt: diſtincte: ⁊ ꝑ in‑
terualla tranſcribāt. Nihil em̄ ꝓderit emēdaſſe librū: ni
ſi emēdatio librarioꝝ diligētia cōſeruet̄. Nec quēq̄ȝ mo
ueat: q̄ȝ vnus a nobis liber ędit⁹ eſt: nec apocriphoꝝ ter‑
tij ⁊ q̄rti libri ſomnijs delectet̄: quia ⁊ apud hebręos Eſ
drę: Neemięqꝫ ſermones ī vnū volumē coartant̄: ⁊ quę
nō habent̄ apud illos: nec de vigintiquatuor ſenib⁹ ſunt
ꝓcul abijciēda. Si q̄s aūt ſeptuaginta vobis oppoſuerit
interꝑtes: quoꝝ exēplaria varietas ipſa lacerata et euer
ſa demōſtrat: nec poteſt vtiqꝫ verum aſſeri: qd̄ diuerſum
eſt: mittite eū ad euāgelia: in quib⁹ multa ponunt̄: quaſi
de veteri teſtamēto: quę apud ſeptuaginta interꝑtes nō
Esec.11.a habent̄. Uelut illud: q̄m Nazaręus vocabit̄: ⁊ ex Aegy‑
Mat.2.a. pto vocaui filiū meū: ⁊ videbūt in quē cōpunxerūt: mul‑
Zach.12.c taqꝫ alia: quę latiori oꝑi reſeruam⁹: ⁊ quęrite ab eo: vbi
ſcripta ſint. Cūqꝫ ꝓferre non potuerit: vos legite de his
exēplarib⁹: quę nuꝑ a nobis ędita: maledicorū quotidie
linguis cōfodiunt̄. Sed vt ad cōpendiū veniā: certe qd̄
illaturus ſum ęquiſſimū eſt. Aedidi aliq̄d qd̄ nō habet̄ ī
gręco: aut aliter habet̄: q̄ȝ a me verſum eſt: quid interpre
tē laniāt: interrogēt hebręos: ⁊ ipis autorib⁹ trāſlatiōi
meę vel arrogēt vl' derogēt fidē. Porro aliud eſt: ſi clau
ſis qd̄ dicit̄ oculis: mihi volūt maledicere: ⁊ nō imitātur
gręcoꝝ ſtudiū ⁊ beneuolētiā: q̄ poſt ſeptuagīta trāſlato
res iā Chriſti euāgelio chorūſcāte Iudęos ⁊ Hebioni‑
tas legis veteris interpretes: Aquilā videlicet ⁊ Sym‑
machum ⁊ Theodotionē curioſe legūt: ⁊ ꝑ Origenis la
borē in exaplis eccleſijs dedicarūt. Quāto magis latini
grati eſſe deberēt: q̄ȝ exultantē cernerēt Gręciā: a ſe ali‑
quid mutuari. Primū em̄ magnoꝝ ſumptuū eſt: ⁊ infi‑
nitę difficultatis: exēplaria poſſe habere oīa: deinde etiā
q̄ habuerint: ⁊ hebręi ſermonis ignari ſunt: magis erra
būt: ignorātes q̄s e multis verius dixerit. Qd̄ etiā ſapiē
tiſſimo cuidā nuꝑ apud gręcos accidit: vt interdū ſcri‑
pturę ſenſum relinquēs: vniuſcuiuſlibet interꝑtis ſeque
retur errorē. Nos aūt q̄ hebręę linguę ſaltē paruā habe
mus ſcientiā: ⁊ latin⁹ nobis vtcūqꝫ ſermo non deeſt: ⁊ de
alijs magis poſſum⁹ iudicare: ⁊ ea quę ipi intelligimus
in nr̄a lingua promere. Itaqꝫ licet hidra ſibilet: victorqꝫ
ſi nō incēdia iactet: nūq̄ȝ meū iuuāte Chriſto ſilebit elo
quiū. Etiā precīſa lingua balbutiet. Legāt q̄ volūt: q̄ no
lūt abijciāt. Euētilent apices: literaſqꝫ calūnient̄. Ma
gis veſtra charitate prouocabor ad ſtudiū: q̄ȝ illoꝝ detra
ctione ⁊ odio deterrebor. Finis.

Liber Eſdre Primus

Caput. I.

In anno primo Cyri a
regis Perſaꝝ: vt cōpleret̄ verbum
dn̄i ex ore Ieremię: ſuſcitauit dn̄s
ſpiritū Cyri regis Perſarū: ⁊ tra‑
duxit vocē in omī regno ſuo: etiā ꝑ
ſcripturā dicens: Hęc dicit Cyrus
rex Perſaꝝ: Oīa regna terrę dedit
mihi dominus deus cęli: ⁊ ipe precepit mihi: vt ędifica‑ b
rē ei domū ī Ieruſalē: quę eſt ī Iudęa. Quis eſt ī vobis
de vniuerſo populo ei⁹? Sit dn̄s de⁹ illi⁹ cū eo. Aſcēdat
ī ieruſalē: quę eſt ī iudęa: ⁊ ędificet domū dn̄i dei iſrael:
ipe eſt de⁹ q̄ eſt in ieruſalē. Et oēs reliqui in cūctis locis
vbicūqꝫ habitāt: adiuuēt eū viri de loco ſuo: argēto ⁊ au
ro ⁊ ſubſtātia ⁊ pecoribus: excepto qd̄ volūtarie offerūt c
in tēplo dei: qd̄ eſt in ieruſalē. Et ſurrexerūt ꝓncipes pa
trū de iuda ⁊ beniamin: ſacerdotes ⁊ leuitę: ⁊ oīs cuius
ſuſcitauit deus ſpiritū: vt aſcēderet ad ędificandū tēplū
dn̄i: qd̄ erat ī ieruſalē. Uniuerſiqꝫ q̄ erāt in circuitu: ad‑
iuuerūt manus eoꝝ in vaſis argēteis ⁊ aureis: in ſubſtā
tia ⁊ iumētis: ī ſupellectili: exceptis his quę ſpōte obtu‑
lerāt. Rex q̄qꝫ Cyrus ꝓtulit vaſa tēpli dn̄i quę tulerat 3.Eſdre.b.
Nabuchodonoſor de ieruſalē: ⁊ poſuerat ea in tēplo dei
ſui. Protulit aūt ea Cyrus rex Perſaꝝ ꝑ manū mithri d
datis filij gazabar: ⁊ annumerauit ea ſalbaſar ꝓncipi iu‑
dę: ⁊ hic eſt numerus eoꝝ. Phialę aureę trigīta: phialę
argēteę mille: cultri vigintinouē: cyphi aurei triginta:
cyphi argētei ſecundi quadringēti decē: vaſa alia mille.
Oīa vaſa aurea ⁊ argētea: q̄nqꝫ millia q̄dringēta. Uni‑
uerſa tulit ſaſbaſar: cū his q̄ aſcēdebāt de trāſmigratiōe
Babylonis in Ieruſalem. II.

Hi ſunt aūt ꝓuincię filij: q̄ aſcēderūt de capti‑ a
uitate: quā trāſtulerat Nabuchodonoſor rex
Babylonis in Babylonē: ⁊ reuerſi ſunt in ie
ruſalem ⁊ iudęā: vnuſquiſqꝫ in ciuitatē ſuā: q̄
venerūt cum zorobabel et ieſua nehemia ſaraia rahelaia
mardochai belſan meſphar begauai rehum baana. Nu‑
merus viroꝝ populi iſrael. Filij phareas: duo millia cen
tū ſeptuagintaduo. * Filij arethi: ſeptingēti ſeptuagin‑ De filijs arethi et ger ſaphatia nihil legitur in hebręo.
taq̄nqꝫ. Filij gerſaphatia: trecēti ſeptuagintaq̄nqꝫ. Filij
ſaphatia: trecēti ſeptuagintaduo. Filij areah: ſeptingē‑
ti ſeptuagintaq̄nqꝫ. Filij pahath filioꝝ ioſue: octingēti:
et ioab duo millia octingēti duodecim. Filij elam: mille
ducēti quinquagintaquatuor. Filij zethua: nōgenti qua
dragintaq̄nqꝫ. Filij zachai: ſeptingēti ſexaginta. Filij ba
ni: ſexcēti quadragintaduo. Filij bebai: ſexcenti viginti
tres. Filij azgad: mille ducēti vigintiduo. Filij adonicā:
ſexcenti ſexagintaſex. Filij beguai: duo millia quinqua‑
gintaſex. Filij adin: quadringenti q̄nquagintaquatuor.
Filij Ater: qui erant ex Hezechia: nonagintaocto. Filij
Beſai: trecenti vigintitres. Filij Iora: centum duode‑
cim. Filij Haſom: ducenti vigintitres. Filij gebbar: nō
gentiquinqꝫ. Filij Bethlehem: centum vigintitres. Ui
ri netophę: q̄nquagintaſex. Uiri anathoth: centū vigin
tiocto. Filij azmaueth: quadragītaduo. Filij cariath ia‑
rim: cephira: ⁊ beeroth: ſeptingēti quadragintatres. Fi
lij rama ⁊ gabaa: ſexcenti vigintivnus. Uiri machmas:
centum vigintiduo. Uiri Bethel ⁊ hai: ducenti viginti
tres. Filij nebo: q̄nquagintaduo. Filij magbis: centum

quinquaginta ſex: filij Elam alterius: mille ducēti quin
quaginta quatuor: Filij Harim: trecenti viginti. Filij
Lohaddin ⁊ Ono: ſeptingēti vigintiquinq;. Filij Jeri-
cho: trecēti quadragintaquinq;. Filij Senaa: tria milia
ſexcēti triginta. Sacerdotes filij Jadaia in domo Jo-
ſue nongēti ſeptuagintatres. Filij Emmer: mille quin-
quagintaduo. Filij phaſhur: mille ducēti quadraginta
ſeptē. Filij harim: mille decē ⁊ ſeptē. Leuite. Filij Jeſue
⁊ Cadmiel filiorū Odonie: ſeptuagintaq̄tuor. Cātores.
C Filij Aſaph: centū vigintiocto. Filij ianitorū: filij ſellū: fi
lij Ater: filij Talmon: filij acub: filij hatita: filij ſabai vni
uerſi centū trigintanouem. Nathinnei. Filij Siha: filij
Haſupha: filij Thebbaoth: filij ceros: filij Siaa: filij pha
don: filij Lebana: filij Hagaba: filij Achub: filij Hagab:
filij Salmai: filij hanan: filij gadel: filij gaher: filij raaia:
filij Raſin: filij Nechoda: filij Gazan: filij Aza: filij pha
ſeah: filij Beſai: filij Aſena: filij munim: filij Nephuſim:
filij Bachuc: filij Hacupha: filij Harhur: filij Beſluth:
filij mahida: filij Harſa: filij bercom: filij Siſara: filij tha
ma: filij Naſiah: filij Hatipha: filij ſeruorū Salomonis:
filij Sotai: filij Sophereth: filij Pharuda: filij Jaala: fi
lij Dercon: filij Geddel: filij Saphatia: filij Hatil: filij
Phocereth: q̄ erāt de Sebaim: filij Ami. Oēs Nathin
nei: ⁊ filij ſeruorū Salomonis: trecenti nonagintaduo.
Et hi qui aſcenderunt de Thelmelath: Thelarſa: Che-
rub: Adon: Amer: ⁊ non potuerūt indicare domum pa-
trū ſuorū: ⁊ ſemen ſuū: vtrū ex Jſrael eſſent. Filij dalaia:
filij Thobia: filij nechoda: ſexcēti quinquagintaduo. Et
de filijs ſacerdotū: filij Hobaia: filij Acos: filij berzillai:
qui accepit de filiabus Berzillai galaaditidis vxorē: et
D vocat⁹ eſt noīe eorū. Hi queſierūt ſcripturā genealogie
ſue: ⁊ nō inuenerūt: et eiecti ſunt de ſacerdotio. Et dixit
Therſatha eis: vt nō comederent de ſancto ſanctorū: do-
nec ſurgeret ſacerdos doctus atq; perfectus. Oīs mul-
titudo quaſi vir vnus quadragintaquīq; millia trecēti
ſexaginta: exceptis ſeruis eorū et ancillis: qui erāt ſeptē
millia trecēti trigintaſeptē: ⁊ in ipſis cantores atq; can
tatrices ducēti. Equi eorū ſeptingēti trigintaſex: muli
eorū ducēti quadragintaquinq;: cameli eorū quadringē
ti trigintaquinq;: aſini eorū ſex millia ſeptingenti vigin
ti. Et de principibus patrū cū ingrederentur templum
domini: quod eſt in Jeruſalē: ſponte obtulerunt in do-
mum dei ad extruendam eam in loco ſuo: ſm̄ vires ſuas
dederunt impēſas operis auri ſolidos ſexaginta millia
⁊ mille: argenti mnas q̄nq; millia: ⁊ veſtes ſacerdotales
centū. Habitauerūt ergo ſacerdotes ⁊ leuite ⁊ de popu
lo ⁊ cantores ⁊ ianitores ⁊ nathinnei in vrbib⁹ ſuis: vni-
uerſuſq; Jſrael in ciuitatibus ſuis. III.
A Amq; venerat menſis ſeptimus: et erant filij
z. eſd. 8. a. 3. eſd. 9. e. Jſrael in ciuitatib⁹ ſuis. Cōgregatus eſt er-
go populus quaſi vir vnus in Jeruſalē: ⁊ ſur-
rexit Joſue fili⁹ Joſedec: et fratres ei⁹ ſacer-
dotes: ⁊ Zorobabel fili⁹ Saalthiel: ⁊ fratres ei⁹: ⁊ edifi
cauerūt altare dei Jſrael: vt offerrēt ī eo holocauſtoma
B ta: ſicut ſcriptū eſt ī lege Moyſi viri dei. Collocauerūt
aūt altare dei ſuper baſes ſuas: deterrētibus eos per cir
cuitum populis terrarū: ⁊ obtulerunt ſup illud holocau
ſtum domino mane et veſpere. Fecerūtq; ſolennitatē ta
bernaculorū: ſicut ſcriptū eſt: ⁊ holocauſtū diebus ſingu
lis per ordinem ſm̄ preceptū: opus dei in die ſuo: ⁊ poſt
hec holocauſtū iuge: tā in calendis: q̄ in vniuerſis ſolen
nitatibus dn̄i: que erant cōſecrate: ⁊ in omnibus: in qui
bus vltro offerebāt munus dn̄o. A primo die menſis ſe-
C ptimi coeperūt offerre holocauſtū dn̄o. Porro templū
dei nōdū fundatū erat. Dederūt aūt pecunias latomis:
⁊ cementarijs: cibū quoq; ⁊ potū ⁊ oleū Sidonijs: Ty
rijſq;: vt deferrēt ligna cedrina de Libano ad mare iop
pen: iuxta quod preceperat Cyrus rex Perſarum eis.
Anno aūt ſecūdo aduētus eorū ad templū dei in ieruſalē
mēſe ſecūdo: coeperūt zorobabel fili⁹ ſaalthiel: et ioſue fi
lius ioſedec: ⁊ reliqui de fratrib⁹ eorū ſacerdotes ⁊ leui-
te: ⁊ oēs q̄ venerāt de captiuitate in Jeruſalē: ⁊ cōſtitue
runt leuitas a viginti annis ⁊ ſupra: vt vrgerēt op⁹ dn̄i.
Stetitq; Joſue: ⁊ filij eius: ⁊ fratres ei⁹: Cadmiel ⁊ fi-
lij eius: ⁊ filij iuda: q̄ſi vir vn⁹: vt inſtarēt ſup eos: q̄ facie
bāt op⁹ in tēplo dei: filij henadad: ⁊ filij eorū: ⁊ fratres eo
rū leuite. Fūdato igit̄ a cemētarijs tēplo dn̄i: ſteterunt D
ſacerdotes in ornatu ſuo cū tubis: ⁊ leuite filij Aſaph in
cymbalis: vt laudarēt deū per man⁹ dauid regis iſrael.
Et cōcinnebāt in hymnis: ⁊ confeſſiōe dn̄o: quoniam bo
nus: quoniā in eternū miſericordia ei⁹ ſup Jſrael. Oīs
quoq; populus vociferabāt clamore magno in laudādo
dominum: eo q̄ fundatū eſſet tēplū dn̄i. Plurimi etiā
de ſacerdotibus ⁊ leuitis: ⁊ principes patrū: ⁊ ſeniores:
qui viderant templū prius: cū fundatū eſſet: ⁊ hoc tēplū
in oculis eorū: flebāt voce magna: ⁊ multi vociferātes in
letitia: eleuabāt vocem: nec poterat quiſq̄ agnoſcere vo
cem clamoris letantiū: ⁊ vocem fletus populi. Commi
xtim eñ populus vociferabatur clamore magno: et vox
audiebatur procul. IIII.
Udierūt aūt hoſtes Jude et beniamin: quia A
filij captiuitatis edificarent templū dn̄o deo
Jſrael: ⁊ accedētes ad zorobabel: ⁊ ad princi
pes patrū: dixerūt eis: Aedificemus vobiſcū:
quia ita vt vos querimus deū veſtrū: ecce non immolaui
mus victimas a diebus Aſſor haddan regis Aſſur: q̄ ad
duxit nos huc. Et dixit eis zorobabel: ⁊ ioſue: et reliqui
principes patrū Jſrael: Nō eſt nobis ⁊ vobis: vt edifice
mus domū deo noſtro: ſed nos ipi ſoli edificabimus dn̄o
deo noſtro: ſicut precepit nobis Cyrus rex Perſarum.
Factū eſt igit̄: vt populus terre īpediret manus populi
iude: ⁊ turbaret eos ī edificādo. Cōduxerūt quoq; ad-
uerſus eos cōſiliatores: vt deſtruerēt cōſiliū eorū om̄ib⁹
diebus Cyri regis perſarū: ⁊ vſq; ad regnū Darij regis
Perſarū. Jn regno aūt Aßueri in principio regni ei⁹
ſcripſerūt accuſationē aduerſus habitatores Jude ⁊ ie
ruſalē. Et in dieb⁹ Artaxerxis ſcripſit beſellā mithrida-
tes ⁊ thabeel: ⁊ reliqui q̄ erāt in cōſilio eorū ad artaxerxē
regē perſarū. Epiſtola aūt accuſatiōis ſcripta erat ſyria
ce: ⁊ legebāt ſermone Syro. Rehum Beelteem et ſam B
ſai ſcriba ſcripſerūt epiſtolā vnā de ieruſalē Artaxerxi re
gi huiuſcemodi: Rehum beelteem ⁊ ſamſai ſcriba: ⁊ re-
liqui cōſiliatores eorū: dynai: ⁊ apharſathei: terphalei: ar
phaſei: hercuei: babylonij: ſuſannechanei: dyei: ⁊ elamite
⁊ ceteri de gētib⁹ q̄s trāſtulit Aſenaphar magn⁹ ⁊ glo-
rioſus: ⁊ habitare eas fecit in ciuitatib⁹ ſamarie: ⁊ in re-
liquis regionibus trās flumen in pace. Hoc eſt exēplar C
epiſtole: quā miſerūt ad eū: Artaxerxi regi ſerui tui viri:
qui ſunt trās fluuiū: ſalutē dicūt: Notū ſit regi: q2 iudei
qui aſcenderūt a te ad nos: venerūt in ieruſalē ciuitatē
rebellē ⁊ peſſimā: quā edificāt extruētes muros eius: ⁊
parietes cōponētes. Nūc igit̄ notū ſit regi: q2a ſi ciuitas
illa edificata fuerit: ⁊ muri ei⁹ inſtaurati: tributum ⁊ ve
ctigal ⁊ annuos redditus nō dabūt: et vſq; ad reges hec
noxa perueniet. Nos aūt memores ſalis: quod in pala-
tio comedimus: ⁊ q2a leſiōes regis videre nefas ducim⁹:
idcirco miſim⁹: ⁊ nūciauimus regi: vt recēſeas in libris
hiſtoriarū patrū tuorū: et inuenies ſcriptū in cōmenta-
rijs: et ſcies: quoniā vrbs illa vrbs rebellis eſt: et nocens
regibus et prouincijs: et bella concitant̄ in ea ex diebus D
antiquis: quamobrē ⁊ ciuitas illa deſtructa eſt. Nuncia
mus nos regi: quoniam ſi ciuitas illa edificata fuerit: et
muri ipſius inſtaurati: poſſeſſionē trans fluuiū nō habe
bis. Verbū miſit rex ad Rehum beelteem ⁊ ſamſai ſcri
bā: ⁊ ad reliquos qui erāt in cōſilio eorū habitatores Sa
marie: ⁊ ceteris trās fluuium: ſalutem dicēs et pacem:
Accuſationē quā miſiſtis ad nos: manifeſte lecta eſt co-
rā me: ⁊ a me preceptū eſt: ⁊ recēſuerunt: inueneruntq;
quoniā ciuitas illa a dieb⁹ antiquis aduerſum reges re-
bellat: ⁊ ſeditiōes: ⁊ prelia cōcitantur in ea. Nam et re-

ges foꝛtiſſimi fuerunt in Jeruſalē: qui 7 dominati ſunt
omni regiōi: que trans fluuiū eſt. Tributū qꝫ 7 vectigal
7 redditus accipiebāt. Nūc ergo audite ſentētiā: Pro-
hibeatis viros illos: vt vꝛbs illa nō edificetur: donec ſi foꝛ-
te a me iuſſum fuerit. Videte: ne negligēter hoc implea
tis: 7 paulatim creſcat malū cōtra reges. Itaqꝫ exēplū
edicti Artaxerxis regis lectū eſt coꝛā Rehum beelteem
7 Samſai ſcriba 7 cōſiliarijs eoꝝ. Et abierūt feſtini ī ie
ruſalē ad iudeos: 7 phibuerūt eos in bꝛachio et roboꝛe.
Tūc intermiſſum eſt opus dñi in Jeruſalē: 7 non fiebat
vſqꝫ ad annū ſecundū regni Darij regis Perſarū. V.
A Prophetauerūt aūt Haggeus ꝓpheta: 7 Za-
charias fili9 addo: ꝓphetātes ad iudeos: qui
erāt in iuda 7 ieruſalem: 7 in noīe dei Jſrael.
Tūc ſurrexerūt Zoꝛobabel fili9 Saalthiel: 7
Joſue fili9 ioſedec: 7 coeperūt edificare tēplū dñi ī ieru-
ſalē: 7 cū eis ꝓphete dei adiuuātes eos. In ipō aūt tēpo
re venit ad eos Thatanai: q erat dux trās flumē: et ſtar-
buzanai: 7 cōſiliarij eoꝝ: ſicqꝫ dixerūt eis: Quis dedit vo
B bis cōſiliū: vt domū hāc edificaretis: 7 muros ei9 inſtau
raretis? Ad quod reſpōdimus eis: que eſſent noīa hoīm
autoꝛū edificatiōis illi9. Ocul9 aūt dei eoꝝ factus eſt ſu
per ſenes iudeoꝝ: 7 non potuerunt inhibere eos. Pla-
cuitqꝫ: vt res ad Dariū referretur: 7 tūc ſatiſfacerēt aduer
ſus accuſationē illā. Exēplar epiſtole: quā miſit Thata
nai dux regiōis trās flumē: 7 ſtarbuzanai: 7 cōſiliatoꝛes
ei9 Arphaſathei: q erāt trās flumē ad Dariū regē. Ser
mo quē miſerāt ei: ſic ſcriptus erat: Dario regi pax oīs:
Notū ſit regi iſſe nos ad iudeā prouinciā: ad domū dei
magni: que edificatur lapide impolito: et ligna ponunt
in parietib9: opuſqꝫ illud diligēter extruitur: 7 creſcit ī ma
nibus eoꝝ. Interrogauimus ergo ſenes illos: 7 ita dixi
C mus eis: Quis dedit vobis poteſtatē: vt domū hāc edifi
caretis: 7 muros hos inſtauraretis? Sed 7 noīa eoꝛum
queſiuim9 ab eis: vt nūciaremus tibi: ſcripſimuſqꝫ noīa
eoꝝ viroꝝ: q ſunt pꝛincipes in eis. Huiuſcemodi aūt ſer
monē reſpōderūt nobis: dicētes: Nos ſum9 ſerui dei ce
li 7 terre: 7 edificamus tēplū: qd erat extructū ante hos
annos multos: qdqꝫ rex iſrael magn9 edificauerat 7 ex-
truxerat. Poſtqꝫ aūt ad iracūdiā prouocauerūt patres
noſtri deū celi: tradidit eos ī man9 nabuchodonoſoꝛ re
gis babylonis: regis chaldei: domū qꝫ hāc deſtruxit: et
D populū ei9 trāſtulit ī babylonē. Anno aūt pmo Cyꝛi re-
gis babylonis: Cyꝛus rex ꝓpoſuit edictū: vt domus dei
edificaretur. Nā 7 vaſa tēpli dei aurea 7 argētea: que Na
buchodonoſoꝛ tulerat de tēplo: qd erat in Jeruſalem: 7
aſpoꝛtauerat ea in tēplū Babylonis: ꝓtulit Cyꝛ9 rex de
tēplo babylonis: 7 data ſunt Saſbaſar vocabulo: quē et
pꝛincipē cōſtituit: dixitqꝫ ei: Hec vaſa tolle: 7 vade: 7 po
ne ea ī tēplo: qd eſt ī Jeruſalē: 7 domus dei edificetur in lo
co ſuo. Tunc itaqꝫ Saſbaſar ille venit: 7 poſuit funda-
mēta tēpli dei ī ieruſalē: 7 ex eo tēpoꝛe vſqꝫ nūc edificatur
7 necdū cōpletum eſt. Nūc ergo ſi videtur regi bonū: recē-
ſeat ī bibliotheca regis: que eſt ī babylone: vtrū nā a Cy
ro rege iuſſum fuerit: vt edificaretur domus dei ī ieruſalē:
7 volūtatē regis ſuper hac re mittat ad nos. VI.
A Tunc Darius rex pꝛecepit: 7 recenſuerunt in
bibliotheca libꝛoꝝ: q erāt repoſiti ī babylone:
et inuentū eſt ī egbathanis: qd eſt caſtrum in
medena pꝛouincia: volumē vnū: taliſqꝫ ſcri-
ptus erat ī eo cōmentarius: Anno pmo Cyꝛi regis: Cy
rus rex decreuit: vt domus dei edificaretur: que eſt in ieru
ſalē: in loco vbi immolāt hoſtias: 7 vt ponāt fundamēta
ſuppoꝛtātia altitudinē cubitoꝝ ſexaginta: et latitudinē
cubitoꝝ ſexagīta: oꝛdines de lapidibus impolitis tres:
7 ſic oꝛdines de lignis nouis: ſumptus aūt de domo re-
B gis dabuntur. Sed 7 vaſa tēpli dei aurea et argentea: que
Nabuchodonoſoꝛ tulerat de tēplo ieruſalē: 7 attulerat
ea in Babylonē: reddantur: 7 referantur in templū Jeruſa-
lem in locū ſuū: que 7 poſita ſunt in tēplo dei. Nunc er-
go Thatanai dux regiōis que eſt trās flumē: 7 ſtarbuza
nai: 7 cōſiliarij veſtri Apharſathei: qui eſtis trās flumē:
pꝛocul recedite ab illis: 7 dimittite fieri tēplū dei illud a
duce Judeoꝝ: 7 a ſenioꝛibus eoꝛū: 7 domū dei illam edi
ficent in loco ſuo. Sed 7 a me pꝛeceptū eſt: qd opoꝛteat
fieri a pꝛeſbyteris Judeoꝝ illis: vt edificetur domus dei:
ſcilicet vt de arca regis: id eſt de tributis: que dantur de
regione trans flumen: ſtudioſe ſumptus dentur viris il
lis: ne impediatur opus. Quod ſi neceſſe fuerit: et vitulos
7 agnos 7 hoedos in holocauſtū deo celi: frumentū: ſal:
vinū 7 oleū: ſm ritū ſacerdotū: qui ſunt in Jeruſalē: de-
tur eis per ſingulos dies: ne ſit in aliquo querimonia: et
offerant oblationes deo celi: oꝛentqꝫ pꝛo vita regis: 7 fi-
lioꝛum eius. A me ergo poſitū eſt decretū: vt omnis ho
mo qui hanc mutauerit iuſſionem: tollatur lignū de do
mo ipſius: 7 erigatur 7 cōfigatur in eo: domus aūt eius
publicetur. Deus aūt qui habitare fecit nomen ſuū ibi: C
diſſipet omnia regna: et populum qui extenderit manū
ſuā: vt repugnet 7 diſſipet domū dei illā: que eſt in Jeru
ſalem. Ego Darius ſtatui decretū: quod ſtudioſe imple
ri volo. Igitur Thatanai dux regionis trans flumen: 7
ſtarbuzanai: 7 conſiliarij eius: ſm quod pꝛeceperat Da-
rius rex: ſic diligenter executi ſunt. Senioꝛes aūt Ju-
deoꝛum edificabant: et pꝛoſperabantur iuxta pꝛophe-
tiam Haggei pꝛophete: et Zacharie filij Addo. Et edi
ficauerunt: et conſtruxerunt iubēte deo Jſrael: et iuben
te Cyꝛo et Dario et Artaxerxe regibus Perſarū: et cō
pleuerunt domū dei iſtā: vſqꝫ ad diē tertiū menſis adar: D
qui eſt annus ſextus regni Darij regis. Fecerūt autem
filij Jſrael ſacerdotes et leuite: et reliqui filioꝛū trāſmi
grationis dedicationē domus dei in gaudio: et obtule
runt in dedicatione domus dei: vitulos centum: arietes
ducentos: agnos quadringentos: hircos capꝛarum pꝛo
peccato totius Jſrael duodecim: iuxta numerū tribuū
Jſrael. Et ſtatuerūt ſacerdotes in oꝛdinibus ſuis: et le
uitas in vicibus ſuis ſuper opera dei in Jeruſalem: ſicut
ſcriptū eſt in libꝛo Moyſi. Fecerūt aūt filij Jſrael tranſ
migratiōis paſcha: quartadecima die mēſis pꝛimi. Pu
rificati eñ fuerāt ſacerdotes et leuite quaſi vnus: omes
mūdi ad immolandū paſcha vniuerſis filijs tranſmigra
tionis: 7 fratribus ſuis ſacerdotibus: et ſibi. Et comede
rūt filij Jſrael: q reuerſi fuerāt de trāſmigratiōe: et oēs
qui ſe ſeparauerāt a coinquinatiōe gentiū terre ad eos:
vt quererēt dñm deū Jſrael. Et fecerūt ſolemnitatē azy
moꝛū ſeptē diebus ī leticia: quoniā letificauerat eos do
minus: et cōuerterat coꝛ regis Aſſur ad eos: vt adiuua-
ret manus eoꝝ in opere domus dñi dei Jſrael. VII.
Poſt hec aūt verba in regno Artaxerxis re- A
gis Perſarū: Eſdras fili9 Saraie: filij aſa
rie: filij Helchie: filij Sellū: filij ſadoc: filij
achitob: filij Amarie: filij Azarie: filij marai
oth: filij zarahie: filij Ozi: filij bocci: filij abi-
ſue: filij phinehes: filij eleazar: filij Aaron ſacerdotis ab
initio: ipſe Eſdras aſcendit de Babylone: et ipſe ſcriba
velox in lege Moyſi: quā dñs deus dedit iſrael. Et de-
dit ei rex ſm manū dñi dei eius bonā ſuper eū: oēm peti
tionem eius: et aſcenderūt de filijs Jſrael: et de filijs ſa-
cerdotū: et de filijs leuitarū: et de cantoꝛibus: et de iani
toꝛibus: et de nathinneis in Jeruſalē anno ſeptimo Ar
taxerxis regis: et venerunt in Jeruſalem menſe quinto:
ipſe eſt annus ſeptimus regis. Quia in pꝛimo die men-
ſis pꝛimi coepit aſcendere de Babylone: et in pꝛimo die
mēſis quinti venit in Jeruſalem: iuxta manū dei ſui bo-
nam ſuper ſe. Eſdras aūt parauit coꝛ ſuū: vt inueſtiga-
ret legē domini: et faceret: et doceret ī Jſrael pꝛeceptū
et iudicium. Hoc eſt aūt exemplar epiſtole edicti: quod B
dedit rex Artaxerxes Eſdre ſacerdoti: ſcribe erudito
in ſermonib9: et pꝛeceptis dñi: et ceremonijs ei9 ī iſrael.
Artaxerxes rex regum Eſdre ſacerdoti: ſcribe legis dei
celi doctiſſimo ſalutem: A me decretum eſt: vt cuicunqꝫ

placuerit in regno meo de populo iſrael: et de ſacerdoti
bus eius: ꝛ de leuitis ire in Jeruſalē tecū: vadat. A facie
enim regis: et ſeptem cōſiliatorum eius miſſus es: vt vi
ſites iudeam et Jeruſalē in lege dei tui: que eſt in manu
tua: et vt feras argentum ꝛ aurum: quod rex et conſilia
C tores eius ſponte obtulerunt deo iſrael: cuius in Jeru-
ſalem tabernaculū eſt. Et omne argentū et aurum qḋcū
qꝫ inueneris in vniuerſa prouincia Babylonis: et popu
lus offerre voluerit: et de ſacerdotibus q̄ ſponte obtule
rint domui dei ſui: que eſt ī Jeruſalē: libere accipe: ꝛ ſtu
dioſe eme de hac pecunia vitulos: arietes: agnos: ꝛ ſacri
ficia ꝛ libamina eorum: ꝛ offer ea ſuper altare templi dei
veſtri: quod eſt in Jeruſalem. Sed et ſi quid tibi et fra-
tribus tuis placuerit de reliquo argento et auro vt faci
atis: iuxta voluntatem dei veſtri facite. Vaſa quoqꝫ que
dātur tibi ī miniſteriū domus dei tui: trade in cōſpectu
dei in Jeruſalē. Sed et cetera quibus opus fuerit in do
mo dei tui quantūcunqꝫ neceſſe eſt: vt expēdas: dabis de
theſauro: et de fiſco regis: et a me. Ego Artaxerxes rex
ſtatui atqꝫ decreui omnibus cuſtodibus arce publice: q̄
ſunt trans flumen: vt quodcūqꝫ petierit a vobis Eſdras
ſacerdos ſcriba legis dei celi: abſqꝫ mora detꝭ: vſqꝫ ad ar
genti talenta centū: et vſqꝫ ad frumēti coros centum: et
vſqꝫ ad vini batos centum: et vſqꝫ ad batos olei centum
D ſal vero abſqꝫ mēſura. Omne qḋ ad ritum dei celi perti
net: tribuatur diligēter in domo dei celi: ne forte iraſca-
tur contra regnum regis: et filiorum eius. Vobis quo-
qꝫ notum facimus de vniuerſis ſacerdotibus: et leuitis:
et cantoribus: ꝛ ianitoribus: nathinneis: ꝛ miniſtris do
mus dei huius: vt vectigal: ꝛ tributū: ꝛ annonas non ha
beatis poteſtatē imponēdi ſuper eos. Tu autem eſdras
ſecundum ſapientiam dei tui: que eſt in manu tua: cōſti
tue iudices et preſides: vt iudicent omni populo: qui eſt
trans flumē: his videlicet qui nouerunt legē dei tui: ſed
ꝛ imperitos docete libere. Et oīs qui nō fecerit legē dei
tui ꝛ legē regis diligenter: iudiciū erit de eo: ſiue in mor
tem: ſiue in exilium: ſiue in condemnationem ſubſtantie
eius: vel certe in carcerē. Et dixit Eſdras ſcriba: Bene
dictus dominus deus patrū noſtrorum: qui dedit hoc ī
corde regis: vt glorificaret domū domini: que eſt in ieru
ſalē: ꝛ in me inclinauit miſericordiā ſuā corā rege et cōſi
liatoribus eius: et vniuerſis principibus regis potētib⁹
et ego cōfortatus manu dñi dei mei: qꝫ erat in me: con
gregaui de iſrael principes: q̄ aſcenderūt mecū. VIII.

Hi ſunt ergo pricipes familiarū ꝛ genealogia
A 3.eſdre.8. eorū: qui aſcenderūt mecū in regno Artaxer-
xis regis de babylone: de filijs phinehes: Ger
ſom: de filijs ithamar: daniel: De filijs dauid:
hatthus. De filijs ſechaniae: ꝛ de filijs pharos zachari-
as: ꝛ cū eo numerati ſunt viri centū quinquaginta. De fi
lijs pahath moab elioenai filius zarahie: et cū eo ducēti
viri. De filijs ſechanie filius iahaziel ꝛ cū eo trecenti viri
De filijs adin abed filius ionathan: ꝛ cū eo quinquagīta
viri. De filijs Elam: Eſaias filius Athalie: et cum eo ſe
ptuaginta viri. De filijs ſaphatie: zabadia fili⁹ michael:
B et cum eo octoginta viri. De filijs Joab: Obedia filius
Jehiel: et cum eo ducenti decem et octo viri. De filijs ſe
lomith: filius Joſphie: et cum eo centum ſexaginta viri
De filijs Bebai zacharias filius Bebai: et cum eo vigīti
octo viri. De filijs azad: Johanan: filius catan: et cum
eo centum et decem viri. De filijs Adonicam: qui erant
nouiſſimi: et hec nomīa eorum: Elipheleth: et Jehiel ꝛ ſa
maias: et cum eis ſexaginta viri. De filijs Begui: vthai
et Zabud: et cum eis ſexaginta viri. Cōgregaui autem
eos ad fluuiū: qui decurrit ad Ahaua: et manſim⁹ ibi tri
bus diebus. Queſiuiqꝫ in populo et in ſacerdotibus de
filijs Leui: et non inueni ibi. Itaqꝫ miſi Eliezer et ariel
et Semeaim: et Elnathan et Jarib: et alterū Elnathā
et Natha: et Zachariam: et Moſollam principes: ꝛ io
C iarib: ꝛ Elnathan ſapientes: ꝛ miſi eos ad Eddo qui eſt
primus in caſphie loco: ꝛ poſui in ore eoꝝ verba q̄ loque
rētur ad eddo: et ad fratres eius nathinneos in loco caſ
phie: vt adducerent nobis miniſtros domus dei noſtri.
Et adduxerūt nobis ꝑ manū dei noſtri bonā ſup nos: vi
rū doctiſſimū de filijs moholi: filij leui: filij iſrael: ꝛ ſara
biā ꝛ filios eius: ꝛ fratres eius decē ꝛ octo: et haſabiā: et
cū eo Eſaiā de filijs merari: fratreſqꝫ eius et filios ei⁹ vi-
ginti. Et de nathinneis: quos dederat dauid: ꝛ pricipes D
ad miniſteria leuitarū: nathinneos ducētos viginti: oēs
hi ſuis noībus vocabanť. Et predicaui ibi ieiuniū iuxta
fluuiū ahaua: vt affligeremur corā dño deo noſtro: et pe
teremus ab eo viā rectā: nobis ꝛ filijs noſtris: vniuerſe
qꝫ ſubſtātie noſtre. Erubui enī petere a rege auxiliū ꝛ eq
tes: qui defenderent nos ab inimico in via: qꝛ dixeramus
regi: Manus dei noſtri eſt ſup oēs: qui querūt eū in bo-
nitate: ꝛ imperiū eius ꝛ fortitudo eius ꝛ furor ſup oēs: E
q̄ dereliquūt eū. Jeiunauimus autē: ꝛ rogauimus deū
noſtrū ꝓ hoc: ꝛ euenit nobis ꝓſpere. Et ſeparaui de pri-
cipibus ſacerdotū duodecim: ſarabiā: et haſabiā et cū eis
de fratribus eorū decē: appendiqꝫ eis argentū ꝛ aurū: et
vaſa cōſecrata domus dei noſtri: que obtulerat rex et cō
ſiliatores eius: et principes eius: vniuerſuſqꝫ iſrael eorū:
q̄ inuenti fuerāt. Et appendi in manibus eorū argēti ta
lēta ſexcēta quinqꝫginta: ꝛ vaſa argentea centū: auri ve-
ro centū talēta: ꝛ crateres aureos viginti: q̄ habebāt ſo-
lidos millenos: ꝛ vaſa eris fulgētꝭ optimi duo pulchra
vt aurum. Et dixi eis: Vos ſancti dñi: et vaſa ſancta: et
argētū ꝛ aurū: qḋ ſpōte oblatū eſt dño deo patrū noſtro F
rū: vigilate et cuſtodite: donec appēdatꝭ corā principib⁹
ſacerdotū: ꝛ leuitarū: ꝛ ducibus familiaꝝ iſrael in ieruſa
lē: in theſauꝝ domus dñi. Suſceperūt aūt ſacerdotes ꝛ
leuite pond⁹ argēti: ꝛ auri: ꝛ vaſorū: vt deferrēt ieruſalē
ī domū dñi dei noſtri. Promouim⁹ ergo a flumie ahaua
duodecima die menſis primi: vt pgeremus ieruſalē. Et G
man⁹ dei noſtri fuit ſup nos: ꝛ liberauit nos de manu in
imici: ꝛ inſidiatoris in via: ꝛ venimus Jeruſalē: ꝛ manſi
mus ibi trib⁹ diebus. Die aūt q̄rta: appenſum eſt argen
tū: ꝛ aurū: ꝛ vaſa in domo dei noſtri: ꝑ manū rēmoth filij
vrie ſacerdotis: ꝛ cū eo eleazar filius phinehes ꝛ cum eis
ioſabad filius ioſue: ꝛ noadia fili⁹ bennoi leuite iuxta nu
merū: ꝛ pondus oīm. Deſcriptūqꝫ eſt oē pondus in tem
pore illo. Sed et q̄ venerāt de captiuitate filij trāſmigra
tiōis: obtulerūt holocauſtomata deo iſrael: vitulos duo
decim ꝓ omī populo iſrael: arietes nonagīta ſex: agnos
ſeptuagintaſeptē: hircos ꝓ peccato duodecim. Oīa ī ho
locauſtū dño. Dederūt aūt edicta regis ſatrapis: q̄ erāt
de cōſpectu regis ꝛ ducib⁹ trās flumē: ꝛ eleuauerūt po-
pulum et domum dei. IX.

Poſtqꝫ aūt hec cōpleta ſunt: acceſſerunt ad me
principes dicētes: Nō eſt hic ſeparatus popu A 3.eſdre 8.
lus iſrael ꝛ ſacerdotes ꝛ leuite a populis ter-
rarū: ꝛ de abominationibus eoꝝ cananei vide
licet ꝛ hethei ꝛ pherezei ꝛ iebuſei ꝛ ammoitarū et moabi
tarū: ꝛ egyptiorū: ꝛ ammorreorū. Tulerūt enī de filiab⁹
eorū ſibi: ꝛ filijs ſuis vxores: et cōmiſcuerūt ſemē ſanctū
cū populis terrarū. Manus etiā principū ꝛ magiſtratū
fuit in trāſgreſſiōe hac prima. Cūqꝫ audiſſem ſermonē
iſtū: ſcidi palliū meū ꝛ tunicam: ꝛ euelli capillos capitis
mei ꝛ barbe: et ſedi moerēs. Cōuenerūt aūt ad me oēs:
qui timebāt verbū dei iſrael ꝓ tranſgreſſiōe eorū: q̄ de ca
ptiuitate venerāt: et ego ſedebā triſtis: vſqꝫ ad ſacrificiū
veſpertinū. Et in ſacrificio veſpertino ſurrexi de afflicti-
one mea: et ſciſſo pallio et tunica: curuaui genua mea: et B
expandi manus meas ad dñm deū meū: ꝛ dixi: Deus me
us cōfundor ꝛ erubeſco leuare faciē meā ad te: qm̄ iniqui
tates noſtre multiplicate ſunt ſup caput noſtrū: ꝛ deli-
cta noſtra creuerūt vſqꝫ ad celū a diebus patrū noſtroꝝ.
Sed ꝛ noſipſi peccauim⁹ grauiter: vſqꝫ ī diē hāc: ꝛ in ini
q̄tatibus noſtris traditi ſumus: ipſi ꝛ reges noſtri: ꝛ ſa-
cerdotes noſtri ī manū regū terrarū: ꝛ ī gladiū: ꝛ ī capti

C uitatẽ:⁊ rapinã:⁊ cõfuſionẽ vult⁹:ſicut ⁊ die hac.Et nũc
quaſi parũ:⁊ ad momentũ factũ eſt deprecatio noſtra ad
dñm deũ noſtrũ:vt dimitterent̃ nobis reliquię: et daret̃
pax illius ĩ loco ſancto ei⁹:⁊ illuminaret oculos noſtros
deus noſter:⁊ daret nobis vitã modicam in ſeruitute no
ſtra:q̃a ſerui ſum⁹:⁊ ĩ ſeruitute noſtra nõ dereliquit nos
deus noſter:⁊ inclinauit ſup̲ nos miſericordiã corã rege
Perſarũ:vt daret nobis vitã:⁊ ſublimaret domũ dei no
ſtri:⁊ extrueret ſolitudines eius: ⁊ daret nobis ſpẽ in iu
da ⁊ ieruſalẽ.Et nunc q̃d dicemus dñe deus noſter poſt
hęc:q̃a dereliquimus mandata tua:quę p̃cepiſti ĩ manu
ſeruorũ tuorũ ꝓphetarũ:dicens:Terra ad quã vos ĩgre
dimini:vt poſſideatis eã: terra immũda eſt:iuxta immũ
diciã populorũ: cęterarũq̃ terrarũ aboĩationibus eorũ:
qui repleuerũt eã ab ore vſq̃ ad os ĩ coinquinatiõe ſua.
D Nũc ergo filias veſtras ne detis filia eorũ: ⁊ filijs eorũ ne
accipiatis filijs veſtris:⁊ nõ quęratis pacẽ eorũ:⁊ ꝓſpe-
ritatẽ eorũ vſq̃ in ęternũ:vt cõfortemini:⁊ comedatis q̃
bona ſunt terrę:et hęredes habeat̃ filios veſtros vſq̃ in
ſeculũ.Et poſt oĩa quę venerũt ſup̲ nos in opibus noſtr̃
peſſimis:⁊ in delicto noſtro magno: q̃a tu deus noſter li
beraſti nos de iniquitate noſtra:⁊ dediſti nobis ſalutem
ſicut eſt hodie:vt nõ cõuerteremur: et irrita faceremus
mãdata tua: neq̃ matrimonia iũgerem⁹ cũ popul' abo
minationũ iſtarũ.Nũquid iratus es nobis vſq̃ ad con-
ſummationẽ:ne dimitteres nob̃ reliq̃as ad ſalutẽ? Do
mine deus iſrael iuſtus es tu: qm̃ derelicti ſum⁹: q̃ ſalua
remur ſicut die hac.Ecce corã te ſumus ĩ delicto noſtro
Non enim ſtari poteſt coram te ſuper hoc. X.
A SIc ergo orante eſdra:⁊ implorãte deũ:⁊ flen-
te ⁊ iacẽte ante templũ dei:collectus eſt ad eũ
de iſrael coetus grãdis nimis virorũ: ⁊ mulie
rũ ⁊ puerorũ. Et fleuit populus fletu multo.
Et reſpondit Sechanias filius iehiel de filijs elã:⁊ dixit
eſdrę:Nos p̃uaricati ſumus ĩ deũ noſtrũ:⁊ duxim⁹ vxo
res alienigenas de popul' terrę. Et nũc ſi eſt poenitẽtia
in iſrael ſup̲ hoc: p̲cutiamus foedus cũ dño deo noſtro:
vt ꝓijciam⁹ vniuerſas vxores: ⁊ eos qui de his nati ſunt
iuxta voluntatẽ dñi: et eorũ qui tenent pręceptũ dñi dei
noſtri ſecundũ legẽ fiat. Surge:tuũ eſt diſcernere:noſq̃
erimus tecũ. Cõfortare:et fac. Surrexit ergo eſdras:et
adiurauit principes ſacerdotũ et leuitarũ:⁊ oẽm iſrael:
vt facerẽt ſecundũ verbũ hoc. Et iurauerũt.Et ſurrexit
eſdras ante domũ dei: ⁊ abijt ad cubiculũ Johanan filij
Eliaſib:⁊ ingreſſus eſt illuc. Panẽ nõ comedit:⁊ aquã
nõ bibit.Lugebat eñ trãſgreſſionẽ eorũ:qui venerãt de
captiuitate.Et miſſa eſt vox eorũ ĩ iuda: ⁊ in ieruſalẽ oĩ
bus filijs tranſmigratiõis:vt cõgregarent̃ in ieruſalẽ:⁊
oĩs qui nõ venerit in tribus dieb⁹: iuxta cõſiliũ principũ
⁊ ſeniorũ:auferet̃ vniuerſa ſubſtantia eius: ⁊ ipſe abijcie
tur de coetu tranſmigratiõis. Cõuenerũt igitur oẽs vi
ri iuda et beniamin in ieruſalẽ tribus diebus:ipſe eſt mẽ
B ſis nonus viceſima die menſis:et ſedit omnis populus ĩ
platea domus dei:trementes ꝓ peccato ⁊ a pluuijs.Et
ſurrexit Eſdras ſacerdos:et dixit ad eos:Vos trãſgreſ
ſi eſtis:et duxiſtis vxores alienigenas: vt adderetis ſup̲
delictũ iſrael.Et nunc date confeſſionẽ domino deo pa-
trum veſtrorum:et facite placitum eius: ⁊ ſeparamini a
populis terrę:et ab vxoribus alienigenis.Et reſpondit
vniuerſa multitudo: dixitq̃ voce magna: Iuxta verbũ
tuum ad nos:ſic fiat. Veruntamẽ quia populus mult⁹
eſt:et tempus pluuię: et nõ ſuſtinemus ſtare foris:⁊ op⁹
nõ eſt diei vnius: vel duorũ:vehementer quippe peccaui
mus in ſermone iſto: cõſtituant̃ prĩcipes ĩ vniuerſa mul
titudine:⁊ oẽs in ciuitatib⁹ noſtris: qui duxerũt vxores
alienigenas:veniãt in temporibus ſtatutis:⁊ cũ his ſeni
ores p̲ ciuitatẽ in ciuitatem:et iudices eius:donec auer
C tatur ira dei noſtri nobis ſuper peccato hoc. Igitur Jo
nathã filius aſael:⁊ iahaſia filius thecue ſteterunt ſuper
hoc:⁊ moſollã:⁊ ſebathai leuites adiuuerũt eos: fecerũt
q̃ ſic filij tranſmigratiõis.Et abierũt eſdras ſacerdos ⁊
viri principes familiarũ in domos patrũ ſuorũ:et oẽs p̲
nomina ſua:⁊ ſederunt in die primo menſis decimi: vt q̃
rerent rem.Et cõſummati ſunt oẽs viri:qui duxerũt vx
ores alienigenas:vſq̃ in diẽ primã menſis primi: ⁊ inuẽ
ti ſunt de filijs ſacerdotũ: qui duxerunt vxores alienige
nas. De filijs ioſue filij ioſedec ⁊ fratres ei⁹ maaſia et eli
ezer ⁊ iarib ⁊ godolia.Et dederunt manus ſuas vt eijce
rẽt vxores ſuas:⁊ pro delicto ſuo arietẽ de ouibus offer-
rẽt.Et de filijs emmer hanani et zabedia.Et de filijs ha D
rim:maaſia ⁊ elia ⁊ Semeia:iehiel ⁊ Ozias. Et de filijs
phaſhur:eleonai:maaſia iſmael nathanael iozabed ⁊ ele
aſa.Et de filijs leuitarũ ioſabed ⁊ ſemei et celaia:ipſe eſt
calitha pathahaia iuda ⁊ eliezer.Et de cãtoribus eliaſib
et de ianitoribus:ſellum et telem et vri.Et ex iſrael de fi
lijs pharos:remeia ⁊ ezia ⁊ melchia ⁊ mianim ⁊ Eliezer
et melchia ⁊ banaia:⁊ de filijs elã mathania:zacharias ⁊
iehiel ⁊ abdi ⁊ ierimoth: ⁊ elia:⁊ de filijs zethua:elioenai
Eliaſib:nathania: et ierimoth et zabad et aziza. Et de fi
lijs bebai iohanan: hanania:zabbai:athalai. Et de filijs
benni moſollã ⁊ malluch ⁊ adaia iaſub ⁊ ſaal et ramoth.
Et de filijs pahathmoab:edna et chalal:banaias et maa
ſias: Mathanias: Beſeleel:bennui et manaſſe. Et de fi
lijs Parim:eliezer Jeſia:⁊ Melchias: Semeias:ſime-
on Beniamin malluch Samarias: et de filijs Paſom:
mathanai: Mathetha zabed Eliphelet: ieremi Manaſ
ſes Semei.De filijs Bani:maaddi:amram ⁊ Puel: ba
neas: ⁊ Badaias cheluhi vanias: Maremoth et eliaſib
Mathanias:mathanai ⁊ Jaaſau ⁊ bani ⁊ bennui ſemei
⁊ Salamias ⁊ nachã ⁊ Adaias:machnadabai ſaſai ſarai
Aſarael: ⁊ Selemiahu et ſamaria Sellũ amaria ioſeph.
De filijs Nebo: Jahiel: mathathias: Zabed zabina: Je
dai et Joel ⁊ banai.Oẽs hi acceperant vxores alienige-
nas:⁊ fuerũt ex eis mulieres:quę pepererãt filios.

Finis.

Incipit liber Nehemiae qui est Eſdrę ſecundus. Caput. I.

VErba Nehemiae filij A
helchię. Et factũ eſt in menſe caſleu
anno viceſimo:⁊ ego eram in Suſis
caſtro. Et venit ad me hanani vnus
de fratribus meis:ipſe:⁊ viri ex iuda
Et interrogaui eos de iudęis:qui re
manſerant:et ſupererant de captiuitate: et de Jeruſalẽ
Et dixerunt mihi:Qui remanſerunt:⁊ derelicti ſunt de
captiuitate ibi in prouincia:in afflictione magna ſunt:⁊
in opprobrio: et murus Jeruſalem diſſipatus eſt:⁊ por
tę eius combuſtę ſunt igni.Cumq̃ audiſſem verba hu-
iuſcemodi:ſedi et fleui:et luxi diebus multis:⁊ ieiunabã B
et orabam ante faciem dei cęli:⁊ dixi:Quęſo domine de danie.9.a.
us cęli fortis:magne atq̃ terribilis: qui cuſtodis pactũ Infra.9.f
et miſericordiam his:qui te diligunt:et cuſtodiunt mã
data tua:fiant aures tuę auſcultantes: et oculi tui aper
ti:vt audias orationẽ ſerui tui:quã ego oro coram te ho
die die et nocte: pro filijs iſrael ſeruis tuis: et confiteor
pro peccatis filiorum Iſrael: quibus peccauerunt tibi.
Et ego: et domus patris mei peccauimus: vanitate ſe- C
ducti ſumus:et non cuſtodiuimus mandatum tuum:⁊
ceremonias:⁊ iudicia: quę pręcepiſti moyſi famulo tuo
Memento verbi:q̃d mandaſti Moyſi ſeruo tuo: dicẽs:
Cum tranſgreſſi fueritis:ego diſperdam vos in popu-
los.Et ſi reuertamini ad me:et cuſtodiatis p̃cepta mea
et faciatis ea:etiam ſi abducti fueritis ad extrema cęli: ĩ
de congregabo vos:et reducam in locum quem elegi:vt
habitaret nomen meum ibi.Et ipſi ſerui tui:⁊ populus D

tuus: quos redemiſti in fortitudine tua magna: ⁊ in ma
nu tua valida: obſecro domine: ſit auris tua attendens
ad orationem ſerui tui: ⁊ ad oratione͂ ſeruoꝝ tuoꝝ: qui
volunt timere nome͂ tuum: et dirige ſeruum tuū hodie
⁊ da mihi miſericordiam ante virum hunc. Ego em̄ erā
pincerna regis. II.
A FActū eſt autem ī menſe niſan: anno viceſimo
Artaxerxis regꝝ: et vinū erat ante eum. Et le
uaui vinum: et dedi regi: ⁊ eram quaſi langui
dus ante faciem eius. Dixitq; mihi rex: Qua
re vultus tuus triſtis eſt: cum te egrotum non videam?
Non eſt hoc fruſtra: ſed malū neſcio: qḋ in corde tuo eſt.
Et timui valde: ac nimis: et dixi regi: Rex ī eternū viue
Quare non moereat vultus meus? quia ciuitas domus
ſepulchroꝝ patris mei deſerta eſt: et porte eius cōbuſte
ſunt igni. Et ait mihi rex: Pro q̃ re poſtulas? Et oraui
deum celi: et dixi ad rege͂: Si videtur regi bonū: ⁊ ſi pla
cet ſeruus tuus ante faciem tuam: vt mittas me in iude
am ad ciuitatem ſepulchri patris mei: et edificabo eam.
B Dixitq; mihi rex: ⁊ regina: que ſedebat iuxta eum: Vſq;
ad quod tempus erit iter tuum: et quando reuerteris?
Et placui ante vultū regis: et miſit me. Et conſtitui ei
tempus: ⁊ dixi regi: Si regi videtur bonū: epiſtolas det
mihi ad duces regionꝝ trans flumen: vt tranſducāt me
donec veniam in Iudeam: et epiſtolam ad Aſaph cuſto
dem ſaltus regis: vt dent mihi ligna: et tegere poſſim
portas templi: turres domus: et muros ciuitatis: ⁊ do
mum quā ingreſſus fuero. Et dedit mihi rex iuxta ma
C num dei mei bonam mecum. Et veni ad duces regionis
trans flumen: dediq; eis epiſtolas regis. Miſerat aute͂
rex mecū principes militū: ⁊ equites. Et audierunt ſana
ballat Horonites: ⁊ Tobias ſeruus Ammanites: ⁊ con
triſtati ſunt afflictiōe magna: ꝙ veniſſet homo: qui que
reret proſperitate͂ filiorum iſrael: Et veni Ieruſalem: et
eram ibi tribus diebus: et ſurrexi nocte ego: et viri pau
ci mecum: et non indicaui cuiq;: quid dominus dediſſet
in corde meo: vt facerem in Ieruſalem: ⁊ iumentum nō
erat mecum: niſi animal cui īſidebam. Et egreſſus ſum
per portam vallis nocte: et ante fontem draconis: et ad
portam ſtercoris: ⁊ conſyderabā murū Ieruſalem diſſi
patū: ⁊ portas eius cōſumptas igni. Et tranſiui ad por
tam fontis: ⁊ ad aqueductum regis: et nō erat locus iu
mento: cui ſedebam: vt tranſiret. Et aſcendi per torren
tem nocte: ⁊ cōſyderabā murū: ⁊ reuerſus veni ad portā
vallis: ⁊ redij. Magiſtratus autem neſciebāt: quo abijſ
ſem: aut quid ego facerem. Sed et Iudeis: ⁊ ſacerdoti
bus: ⁊ optimatibus: ⁊ magiſtratibus: ⁊ reliquis: qui fa
ciebant opus: vſq; ad id loci nihil indicaueram. Et dixi
eis: Vos noſtis afflictione͂: in qua ſumus: quia ieruſale͂
D deſerta eſt: ⁊ porte eius conſumpte ſunt igni. Venite: ⁊
edificemꝰ muros Ieruſale͂: ⁊ nō ſimus vltra opprobriū
Et indicaui eis manū dei mei: qḋ eſſet bona mecū: ⁊ ver
ba regis: que locutus eſt mihi: ⁊ aio: Surgamus: ⁊ edi
ficemus. Et confortate ſunt manꝰ eoꝝ in bono. Audie
rūt aūt ſanaballat horonites: et Tobias ſeruus amani
tes: ⁊ geſem arabs ⁊ ſubſannauerūt nos: ⁊ deſpexerunt:
dixerūtq;: Que eſt hec res: quā facitꝭ? Nunqḋ cōtra re
ge͂ vos rebellatis? Et reddidi eis ſermone͂: dixiq; ad eos
Deus celi ipſe nos iuuat: ⁊ nos ſerui eius ſumus: ſurga
mus: ⁊ edificemus: vobis aūt nō eſt pars: ⁊ iuſtitia ⁊ me
moria in Ieruſalem. III.
A ET ſurrexit eliaſib ſacerdos magnꝰ: ⁊ fratres
eiꝰ ſacerdotes: ⁊ edificauerūt portā regꝝ. Ip
ſi ſanctificauerūt eā: ⁊ ſtatuerūt valuas eiꝰ: et
vſq; ad turrim cētū cubitoꝝ ſanctificauerūt
eā: vſq; ad turrim hananeel. Et iuxta eū edificauerūt vi
ri iericho: ⁊ iuxta eos edificauit zachur filiꝰ amri. Por
tā aūt piſciū edificauerūt filij aſnaa: ⁊ ipſi texerūt eam: ⁊
ſtatuerūt valuas eius: ⁊ ſeras: ⁊ vectes: ⁊ iuxta eos edifi
cauit marimoth filiꝰ vrie filij accos. Et iuxta eū edifica
uit moſollā filius barachie filij meſezabeel. Et iuxta eū
edificauit ſadoc filiꝰ baana: et iuxta eū edificauerūt the
cueni: Optimates aūt eoꝝ nō ſuppoſuerūt colla ſua in
opere dñi dei ſui: ⁊ portā vetere͂ edificauerūt ioiada filiꝰ B
phaſeah: ⁊ moſollā filiꝰ beſodie. Ipſi texuerūt eā: ⁊ ſtatu
erūt valuas eiꝰ: ⁊ ſeras ⁊ vectes. Et iuxta eas edificaue
rūt malatias gabaonites: ⁊ iadon meronathites viri de
gabaon ⁊ maſpha ꝓ duce qui erat in regiōe trās flumen
Et iuxta eū edificauit vziel filiꝰ haraia aurifex. Et iuxta
eū edificauit hananias filius pigme͂tarij. Et dimiſerunt
ieruſale͂: vſq; ad murū platee latioꝝ. Et iuxta eū edifica
uit raphaia filius hur princeps vici ieruſale͂. Et iuxta eū
edificauit iedaia filiꝰ haromaph cōtra domū ſuā. Et iu C
xta eū edificauit hattus filiꝰ haſebonie. Mediā aūt par
te͂ vici edificauit melchias filius harim: et haſub filiꝰ pa
hath moab ⁊ turrim furnoꝝ. Et iuxta eos edificauit ſel
lū filius alohes princeps medie partis vici ieruſale͂: ipſe
⁊ filij eius. Et portā vallis edificauit hanun ⁊ habitato
res zanoe. Ipſi edificauerūt eā: ⁊ ſtatuerūt valuas eiꝰ et
ſeras ⁊ vectes ⁊ mille cubitos in muro vſq; ad portā ſter
quilinij. Et portā ſterquilinij edificauit melchias filius
rechab pꝛīceps vici bethacharā. Ipſe edificauit eā: et ſta
tuit valuas eius: ⁊ ſeras ⁊ vectes. Et portā fontis edifi
cauit ſellū filiꝰ colhozai princeps pagi maſpha. Ipſe edi D
ficauit eā: ⁊ texit: ⁊ ſtatuit valuas eius: ⁊ ſeras: et vectes
⁊ muros piſcine ſiloe in hortū regis: ⁊ vſq; ad gradus q̃
deſcendūt de ciuitate dauid. Poſt eū edificauit Nehe
mias filius azboc princeps dimidie partꝭ vici bethſur: vſ
q; cōtra ſepulchrū dauid: ⁊ vſq; ad piſcinā q̃ grandi ope
cōſtructa eſt: et vſq; ad domū fortiū. Poſt eū edificaue
rūt leuite rehū filius bani. Poſt eū edificauit haſabias
princeps dimidie partꝭ vici ceile in vico ſuo. Poſt eum
edificauerūt fratres eoꝝ bauai filius henadad princeps E
dimidie partis ceile. Et edificauit iuxta eū ezer filius io
ſue princeps maſpha menſurā ſecundā: cōtra aſce͂ſum fir
miſſimi anguli. Poſt eū in mōte edificauit baruch filiꝰ
zabai me͂ſurā ſecundā: ab angulo vſq; ad portā domꝰ e
liaſib ſacerdotis magni. Poſt eū edificauit marimuth
filius vrie: filij accos menſurā ſecundā: a porta domꝰ eli
aſib: donec extenderetur domus Eliaſib. Et poſt eum
edificauerūt ſacerdotes viri de campeſtribus iordanis. F
Poſt eos edificauit beniamin ⁊ haſub cōtra domū ſuā.
Et poſt eos edificauit azarias filius maaſiae filij hana
nie cōtra domū ſuā. Poſt eū edificauit bennui filiꝰ hen
nadad menſurā ſecundā: a domo aſarie vſq; ad flexurā ⁊
vſq; ad angulum. Poſt eum edificauit phalel filiꝰ vzai
cōtra flexurā et turrim: que eminet de domo regis excel
ſa: id eſt in atrio carcerꝭ. Poſt eum edificauit phadaia
filius pharos. Nathinnei aute͂ habitabāt in ophel: vſq;
contra portam aquarum ad oriente͂: ⁊ turrim que ꝓmi G
nebat. Poſt eos edificauerunt thecueni menſurā ſecun
dā e regione a turre magna ⁊ eminenti vſq; ad murū te͂
pli. Surſum aute͂ ad portam equoꝝ edificauerunt ſa
cerdotes: vnuſquiſq; cōtra domū ſuam. Poſt eos edifi
cauit ſadoc filius emmer cōtra domū ſuā. Et poſt eum
edificauit Semeia filius Sechanie: cuſtos porte orien
talis. Poſt eum edificauerunt hanania filius ſelemie ⁊
hanum filius ſalaph ſextus menſurā ſecundā. Poſt eum
edificauit moſollā filius barachie: contra gazophilaciū
ſuum. Poſt eum edificauit melchias filius aurificis: vſ
q; ad domū nathinneoꝝ: ⁊ ſcuta vendentiū cōtra portā
iudiciale͂: ⁊ vſq; ad coenaculū anguli. Et intra coenacu
lum anguli in porta gregis edificauerunt artifices ⁊ ne
gociatores. IIII
FActū eſt aūt: cū audiſſet ſanaballat: ꝙ edifi A
caremus murū: iratus eſt valde: ⁊ motꝰ ni
mis ſubſannauit iudeos: ⁊ dixit corā fratri
bꝰ ſuis: ⁊ freque͂tia ſamaritanoꝝ: Quid iu
dei faciūt imbecilles? Nū dimitte͂t eos gen
tes? Nū ſacrificabūt: ⁊ cōplebūt in vna die? Nunqḋ edi

ficare poterunt lapides de aceruis pulueris: qui cõbuſti
ſunt? Sed ⁊ tobias amanites pꝛoximus eius: ait: Aedi
ficẽt. Si aſcẽderit vulpes: tranſiliet murũ eoꝝ lapideũ.
Et dixit Nehemias: Audi deus noſter: ꝗa facti ſumꝰ de
ſpectui. Cõuerte oppꝛobꝛiũ ſup caput eoꝝ: et da eos in
deſpectionẽ in terra captiuitatꝭ. Ne operias iniquitatẽ
eoꝝ: ⁊ peccatũ eoꝝ coꝛã facie tua nõ deleatur: ꝗa irriſe
rũt ędificãtes. Itaqꝫ ędificauimꝰ murũ: ⁊ cõiunximꝰ to
B tũ vſqꝫ ad partẽ dimidiã: et prouocatũ eſt coꝛ populi ad
operandũ. Factũ eſt aũt: cũ audiſſet ſanaballãt: ⁊ tobias:
et arabes: ⁊ ammonitę: ⁊ azotij: ꝙ obducta eſſet cicatrix
muri ierusalẽ: et ꝙ cœpiſſent interrupta concludi: irati
ſunt nimis. Et cõgregati ſunt oẽs pariter: vt venirent
⁊ pugnarẽt cõtra ieruſalẽ: ⁊ molirenꝭ inſidias. Et oꝛaui
mus deũ noſtrũ: et poſuimus cuſtodes ſup murũ die ac
nocte cõtra eos. Dixit aũt iudas: Debilitata eſt foꝛtitu
do poꝛtãtis: ⁊ humus nimia eſt: ⁊ nos nõ poterimꝰ ędifi
care murũ. Et dixerũt hoſtes noſtri: Neſciãt ⁊ ignorẽt:
donec veniamus in mediũ eoꝝ: et interficiamus eos: et
ceſſare faciamus opus. Factũ eſt aũt venĩẽtibus Iudęis
qui habitabant iuxta eos: ⁊ dicentibꝰ nobis ꝑ decẽ vices
ex oĩbus locis: ꝗbus venerant ad nos: ſtatui in loco poſt
murũ ꝑ circuitũ populũ in oꝛdinẽ cũ gladijs ſuis: ⁊ lan
ceis: ⁊ arcubus. Et ꝑſpexi atqꝫ ſurrexi: et aio ad optima
C tes ⁊ magiſtratꝰ: ⁊ ad reliquã partẽ vulgi: Nolite time
re a facie eoꝝ. Dñi magni ⁊ terribilis memẽtote: ⁊ pu
gnate ꝓ fratribꝰ veſtris: filijs veſtris: ⁊ filiabus veſtris ⁊
vxoꝛibus veſtris: ⁊ domibus veſtris. Factũ eſt aũt: cũ au
diſſent inimici noſtri nunciatũ eſſe nobis: diſſipauit deꝰ
cõſiliũ eoꝝ. Et reuerſi ſumus oẽs ad muros: vnuſquiſ
qꝫ ad opus ſuũ. Et factum eſt a die illa: media pars iuue
nũ eoꝝ faciebat opus: ⁊ media pars parata erat ad bel
lũ: ⁊ lanceę: ⁊ ſcuta: ⁊ arcus: ⁊ loꝛicę: et pꝛĩcipes poſt eos
in oĩ domo iuda ędificantiũ ĩ muro: ⁊ poꝛtantiũ onera:
⁊ imponẽtiũ: vna manu ſua faciebat opus: ⁊ altera tene
bat gladiũ. Aedificantiũ enĩ vnuſquiſqꝫ gladio erat acci
D ctus renes. Et ędificabãt: ⁊ clangebãt buccina iuxta me
Et dixi ad optimates: ⁊ ad magiſtratꝰ: ⁊ ad reliquã par
tẽ vulgi: Opus grãde eſt ⁊ latũ: ⁊ nos ſeparati ſumꝰ in
muro pꝛocul alter ab altero. In loco ꝗcunqꝫ audieritis
clãgoꝛẽ tubę: illuc cõcurrite ad nos. Deꝰ noſter pugna
bit ꝓ nobis: ⁊ nosipſi faciamus opus. Et media pars no
ſtrũ teneat lãceas ab aſcenſu auroꝛę: donec egrediantur
aſtra. In tẽpoꝛe ꝗqꝫ illo dixi pplo: Vnuſquiſqꝫ cũ puero
ſuo maneat in medio ieruſalẽ: ⁊ ſint vobis vices ꝑ noctẽ
⁊ diẽ ad operandũ. Ego aũt: ⁊ fratres mei: ⁊ pueri mei:
⁊ cuſtodes ꝗ erãt poſt me nõ deponebamus veſtimenta
noſtra. Vnuſquiſqꝫ tantũ nudabaꝭ ad baptiſmũ. V.
A ET factus eſt clamoꝛ ppli: ⁊ vxoꝝ eius magnꝰ
aduerſus fratres ſuos iudęos. Et erãt ꝗ dice
rẽt: Filij noſtri ⁊ filię noſtrę multę ſunt nimꝭ
Accipiamꝰ ꝓ pꝛecio eoꝝ frumẽtũ: ⁊ comeda
mus ⁊ viuamꝰ. Et erãt ꝗ dicerẽt: Agros noſtros: ⁊ vine
as: ⁊ domus noſtras opponamꝰ: ⁊ accipiamus frumẽtũ
in fame. ⁊ alij dicebãt: Mutuo ſumamus pecunias ĩ tri
buta regis: demuſqꝫ agros noſtros ⁊ vineas: ⁊ nũc ſicut
carnes fratrũ noſtroꝝ: ſic carnes noſtrę ſunt: ⁊ ſicut filij
eoꝝ: ita ⁊ filij noſtri. Ecce nos ſubiugauimus filios no
ſtros: ⁊ filias noſtras ĩ ſeruitutem: ⁊ de filiabus noſtris
ſunt famulę: nec habemus vnde poſſint redimi: ⁊ agros
E noſtros: ⁊ vineas noſtras alij poſſidẽt. Et iratꝰ ſum ni
mis: cũ audiuiſſem clamoꝛẽ eoꝝ ſecundũ verba hęc: co
gitauitqꝫ coꝛ meũ. Et increpaui optimates ⁊ magiſtra
tus: ⁊ dixi eis: Vſuras ne ſinguli a fratribꝰ veſtris exigi
tis? Et cõgregaui aduerſum eos cõcionẽ magnã: ⁊ dixi
eis: Nos: vt ſcitis: redemimus fratres noſtros iudęos:
ꝗ vẽditi fuerãt gẽtibus ſecundũ poſſibilitatẽ noſtram.
Et vos igiꝭ vendite fratres veſtros: et redimemus eos.
Et ſiluerũt: nec inuenerũt ꝗd reſpõderẽt. Dixiqꝫ ad eos:
Nõ eſt bona res: quã facitꝭ. Quare nõ in timoꝛe dei no
ſtri ambulatis: ne exp̄oꝛbꝛeꝭ nobis a gẽtibus inimicꝭ no
ſtris? Et ego ⁊ fratres mei: ⁊ pueri mei: cõmodauimus
plurimis pecuniã ⁊ frumẽtũ. Nõ repetamus ĩ cõmune
iſtud. Aes alienũ cõcedamus: qđ debeꝭ nobis. Reddite
C eis hodie agros ſuos: ⁊ vineas ſuas: ⁊ oliueta ſua: et do
mos ſuas: Quin potius ⁊ centeſimã pecunię: frumenti
vini ⁊ olei: quã exigere ſoletis ab eis date ꝓ illis. Et dixe
rũt: Reddemus: ⁊ ab eis nihil ꝗremus: ſicqꝫ faciemꝰ: vt
loꝗris. Et vocaui ſacerdotes: ⁊ adiuraui eos: vt facerẽt
iuxta qđ dixerã. Inſup excuſſi ſinũ meũ: ⁊ dixi: Sic excu
tiat deus oẽm virũ: qui nõ cõpleuerit verbũ iſtud de do
mo ſua: ⁊ de laboꝛibꝰ ſuis. Sic excutiaꝭ: ⁊ vacuus fiat: ⁊
dixit vniuerſa multitudo: amẽ: ⁊ laudauerũt deũ. Fecit
ergo pplus: ſicut erat dictũ. A die aũt illa ꝗ p̄ceperat rex
mihi: vt eſſem dux ĩ terra iuda ab anno viceſimo: vſqꝫ ad
annũ triceſimũ ſecundũ artaxerxis regꝭ ꝑ annos duode
cim: ego ⁊ fratres mei annonas: ꝗ ducibus debebanꝭ: nõ
comedimus. Duces aũt pꝛimi: ꝗ fuerũt ante me: graua
uerũt populũ: ⁊ acceperunt ab eis in pane: vino: ⁊ pecu
nia ꝗtidie ſiclos ꝗdraginta. Sed et miniſtri eoꝝ dep̄ſſe
rãt populũ. Ego aũt nõ feci ita: ꝓpter timoꝛẽ dei: Quin
potius in ope muri ędificaui: ⁊ agrũ nõ emi: et oẽs pueri
mei cõgregati ad opus erãt. Iudęi ꝗqꝫ ⁊ magiſtratus
centũ quĩquagĩta viri: ⁊ ꝗ veniebãt ad nos de gentibus:
ꝗ in circuitu noſtro ſunt: ĩ mẽſa mea erãt. Parabaꝭ aũt
mihi ꝑ dies ſingulos bos vnꝰ: arietes ſex electi: exceptis
volatilibꝰ: ⁊ ĩter dies decẽ vina diuerſa: ⁊ alia multa tri
buebã. Inſup ⁊ annonas ducatꝰ mei nõ ꝗſiui: Valde enĩ Infra.13.
attenuatus erat populus. Memento mei deus meus ĩ
bonũ: ſecundũ oĩa quę feci populo huic. VI.
A FActũ eſt aũt cũ audiſſet ſanaballat: et tobias:
et geſem arabs: ⁊ cęteri inimici noſtri: ꝙ ędi
ficaſſem ego murũ: ⁊ nõ eſſet in ipſo reſidua ĩ
terruptio: vſqꝫ ad tẽpus aũt illud valuas nõ
poſuerã in poꝛtis: miſerũt ſanaballat: ⁊ tobias: ⁊ geſem
arabs ad me dicẽtes: Veni: ⁊ ꝑcutiamus fœdus pariter
in viculis in cãpo vno. Ipſi aũt cogitabãt: vt facerẽt mi
hi malũ. Miſi ergo ad eos nũcios: dicẽs: Opus grãde
ego facio: ⁊ non poſſum deſcẽdere: ne foꝛte negligaꝭ: cũ
B venero: ⁊ deſcẽdero ad vos. Miſerũt aũt ad me: ſecũdũ
verbũ hoc: ꝑ ꝗtuoꝛ vices: ⁊ reſpõdi eis iuxta ſermonẽ pꝛi
oꝛẽ. Et miſit ad me ſanaballat iuxta verbũ pꝛius: quinta
vice pueꝝ ſuũ: ⁊ epiſtolã habebat ĩ manu ſua ſcriptã hoc
modo: In gẽtibus auditũ eſt: et geſem dixit: ꝙ tu: et iu
dęi cogitetꝭ rebellare: et ꝓpterea ędifices murũ: et leua
re te velis ſup eos regẽ: ꝓpter quã cauſam ⁊ ꝓphetas po
ſueris: ꝗ p̄dicẽt de te ĩ ieruſalẽ: dicẽtes: Rex ĩ iudęa eſt.
Auditurꝰ eſt rex v̓ba hęc. Idcirco nũc veni: vt ineamus
conſiliũ pariter. Et miſi ad eos: dicẽs: Nõ eſt factũ ſecũ
dũ v̓ba hęc: quę tu loꝗris: De coꝛde enĩ tuo tu cõponis
hęc. Oẽs enĩ hi terrebãt nos: cogitantes ꝙ ceſſarẽt ma
nus noſtrę ab ope: et ꝗeſceremꝰ. Quã ob cauſam magꝭ
C cõfoꝛtaui manus meas. Et ĩgreſſus ſum domũ ſamaię
filij dalaię filij methabeel ſecreto. Qui ait: Tractemus
nobiſcũ in domo dei ĩ medio tẽpli: ⁊ claudamus poꝛtas
ędis: ꝗa vẽturi ſunt: vt ĩterficiãt te: et nocte vẽturi ſunt
ad occidendũ te. Et dixi: Nũ quiſꝗ ſimilis mei fugit?
Et ꝗs: vt ego ingredieꝭ templũ: et viuet? Nõ ingrediar
Et ĩtellexi: ꝙ deus nõ miſiſſet eũ: ſed ꝗſi vaticinãs locu
tus eſſet ad me: et tobias et ſanaballat cõduxiſſent eum
Acceperat enĩ pꝛeciũ: vt territus facerẽ: et peccarẽ: ⁊ ha
berẽt malũ: qđ expꝛobꝛarẽt mihi. Memento mei dñe: ꝓ ſupꝛa.5.d
tobia et ſanaballat: iuxta opa eoꝝ talia: ſed et noadię ꝓ
D phetę: et cęteroꝛũ pꝛophetarũ: qui terrebant me. Con
pletus eſt autẽ murus viceſimoquinto die menſis Elul:
quinꝗgĩta duobus diebus. Factũ eſt ergo cũ audiſſent
oẽs inimici noſtri: vt timerẽt vniuerſę gentes: quę erãt
in circuitu noſtro: et cõciderent intra ſemetipſos: et ſci
rent ꝙ a dño factum eſt opus hoc. Sed et in diebus illis
multę optimatũ iudęoꝝ epiſtolę mittebanꝭ ad tobiam

⁊ a tobia veniebāt ad eos. Multi em̄ erant in iudea ha-
bētes iuramentū eius: qꝛ gener erat ſechanię filij arah: ⁊
iohannā filius eius acceperat filiā moſollā filij barachię
Sed ⁊ laudabāt eū corā me: et verba mea nunciabāt ei.
Et tobias mittebat epiſtolas: vt terreret me. VII.
A POſtq̄ aūt ędificatus eſt murus: et poſui val-
uas: ⁊ recenſui ianitores: ⁊ cātores: ⁊ leuitas
pręcepi hanani fratri meo: et hananię pricipi
domus de ieruſalē. Ipſe em̄ quaſi vir verax ⁊
timēs deū plus cęteris videbat. Et dixi eis: Nō aperiā
tur portę ieruſalē vſq̄ ad calorē ſol. Cūq̄ adhuc aſſiſte
rēt: clauſę portę ſunt: et oppilatę. Et poſui cuſtodes de
habitatoribus ieruſalē: ſingulos ꝑ vices ſuas: ⁊ vnūquē
q̄ cōtra domū ſuā. Ciuitas autē erat lata nimis ⁊ grā-
dis: ⁊ populus paruus in medio eius: et nō erāt domus
ędificatę. Deus aūt dedit in corde meo: ⁊ cōgregaui op
timates: ⁊ magiſtratus: ⁊ vulgus: vt recenſerē eos. Et i
ueni librū cenſus eorū: qui aſcenderāt primū: et inuentū
B eſt ſcriptū in eo: Iſti filij prouincię: q̄ aſcenderāt de cap-
tiuitate migrantiū: q̄s tranſtulerat Nabuchodonoſor
rex babylonis: ⁊ reuerſi ſunt in ieruſalē: ⁊ in iudeā: vnuſ-
quiſq̄ in ciuitatē ſuā: qui venerūt cū zorobabel: ioſue ne
hemias: azarias: raamias: nahamani: mardocheus: bel-
ſan meſparath beggoai: nahum baana. Numerꝰ virorū
populi iſrael. Filij pharos duo millia centū ſeptuaginta
C duo. Filij ſaphatię trecēti ſeptuagintaduo Filij arah ſex
cēti quinq̄gintaduo. Filij pahath moab filiorū ioſue ⁊ io
ab duo millia octingēti decē ⁊ octo. Filij elam mille octi
genti q̄nquaginta q̄tuor. Filij zathua octingēti q̄dragi
ta quinq̄. Filij zachai ſeptingenti ſexaginta. Filij bēnui
ſexcēti quadraginta octo. Filij bebai ſexcenti vigīti octo
Filij azgad duo millia trecenti viginduo. Filij adonicā
ſexcenti ſexagintaſeptē. Filij beggoai duo millia ſexagi-
taſeptē. Filij adin ſexcenti quinq̄ginta quinq̄. Filij ater
Filij hezechię nongenti octo. Filij haſum trecenti vigin-
tiocto. Filij beſai trecēti vigintiq̄tuor. Filij hariph cētū
duodecim. Filij gabaon nonagintaquīq̄. Viri bethlehē
⁊ netopha centū octogīta octo. Viri anathoth centū vi
D gintiocto. Viri bethſamoth quadraginta duo. Viri ca
riatharim cephira ⁊ beeroth ſeptingenti q̄dragīta tres.
Viri rama ⁊ gaba ſexcenti vigīti vnus. Viri machmas:
centū viginti duo. Viri bethel ⁊ hai ducenti vigīti tres.
Viri nebo alterius quinquaginta duo. Viri elam alteri
us mille ducenti quīquagintaq̄tuor. Filij harim trecēti
viginti. Filij iericho trecēti quadraginta quīq̄. Filij lod
hadid ⁊ ono ſeptingenti viginti vnus. Filij ſenaa tria mi
lia nongenti trigīta. Sacerdotes filij iadaia in domo ie
ſua nongēti ſeptuaginta tres. Filij emmer mille quinq̄-
gintaduo. Filij phaſhur mille ducenti quadraginta ſep
tē. Filij harim mille decē ⁊ ſeptē. Leuitę. Filij Ioſue et
cadmiel filiorū hoduę ſeptuaginta quatuor. Cantores:
E Filij aſaph centū quadraginta octo. Ianitores filij ſellū
filij ater: filij thelmon: filij accub: filij hatita: filij ſobai: cē
tū triginta octo. Nathinnei filij ſiha: filij Haſupha: filij
thebaoth: filij ceros: filij ſiaa: filij phadon: filij lebana: filij
Hagaba: filij Salmai: filij hanan: filij giddel: filij gaher
filij raaia: filij raſin: filij nechoda: filij Gezem: filij vza: filij
phaſea: filij beſai: filij meunim: filij nephuſim: filij bach-
ue: filij hacupha: filij harhur: filij baſlith: filij mahida: filij
harſa: filij bercos: filij ſiſara: filij thama: filij neſiah: filij
hatipha: filij ſeruorꝫ ſalomonꝫ: filij ſotai: filij ſopheret: fi
lij pherida: filij iahala: filij dercon: filij giddel: filij ſapha
tię: filij hatil: filij phochereth: qui erat ortus ex ſabaim:
F filio Ammon. Oēs nathinnei ⁊ filij ſeruorū Salomonꝫ
trecenti nonagintaduo. Hi ſunt autē qui aſcenderunt
de Thelmelah thel harſa: Cherub: Adon: ⁊ Emmer: et
non potuerunt indicare domum patrum ſuorum: et ſe-
men ſuum vtrum ex Iſrael eſſent. Filij Dalaia: filij to-
bia: filij Nechoda: ſexcenti quadragintaduo. Et de Sa
cerdotibus filij Habaia: filij accos: filij Berzillai: q̄ ac-
cepit de filiabus berzillai galaaditidis vxorē: et vocatus
eſt nomine eorū. Hi quęſierunt ſcripturam ſuam in cen
ſu: et non inuenerunt: et eiecti ſunt de ſacerdotio. Dixit
q̄ Atherſatha eis: vt non manducarēt de ſanctiſſancto-
rum: donec ſtaret ſacerdos doctus: ⁊ eruditus. Omnis
multitudo quaſi vir vnus quadragintaduo millia ſexcē
ti ſexaginta: abſq̄ ſeruis: ⁊ ancillis eorū: qui erant ſeptē
millia trecenti triginta ſeptē: ⁊ inter eos cantores ⁊ cā-
tatrices ducentę quadraginta quinq̄: equi eorū ſexcēti
trigintaſeptē millia: muli eorū ducenti quadragita quī-
q̄: cameli eorū quadrīgenti trigintaquinq̄: aſini ſex mi
lia ſeptingenti viginti. * Nonnulli autē de principibus * hucuſq̄ refertur q̄d ī cōmē tario ſcriptū fuerit ⁊ in nehe= mia e hiſtoria texitur
familiarꝫ dederunt impenſas in opus. Atherſatha dedit
in theſaurū auri drachmas mille: phialas quinquaginta
tunicas ſacerdotales quingentaſtriginta. Et de princi
pibus familiarū dederunt in theſaurū operꝫ auri drach
mas viginti millia: ⁊ argenti mnas duo millia ducētas.
Et q̄d dedit reliquus populus: auri drachmas viginti
millia: ⁊ argenti mnas duo millia: ⁊ tunicas ſacerdota-
les ſexagintaſeptē. Habitauerūt aūt ſacerdotes: ⁊ leui-
tę: ⁊ ianitores: ⁊ cātores: ⁊ reliquū vulgꝰ: ⁊ Nathinnei
⁊ omnis Iſrael in ciuitatibus ſuis. VIII.
CUm venerat menſis ſeptimus ſcenophegię ſub
eſdra ⁊ nehemia: filij aūt iſrael erant in ciuita 3.eſdre.9.c
tibus ſuis. Cōgregatuſq̄ eſt oīs populus: q̄ſi 3.eſdre.3.a
vir vnus ad plateā: q̄ eſt ante portā aquarꝫ: et
dixerūt eſdrę ſcribę: vt afferret librū legis moyſi: quā p̄-
ceperat dn̄s iſraeli. Attulit ergo Eſdras ſacerdos legē
corā multitudine virorū: ⁊ mulierū: cunctiſq̄ qui pote-
rāt intelligere: in die primi mēſis ſeptimi. Et legit in eo
aperte in platea: q̄ erat ante portā aquarū: de mane vſq̄
ad mediā diē in cōſpectu virorū: et mulierū: ⁊ ſapientiū.
Et aures omnis populi erant erectę ad librum. Stetit
aūt eſdras ſcriba ſuꝑ gradū ligneū: quē fecerat ad loquē
dū: ⁊ ſteterūt iuxta eū mathathias ⁊ ſema ⁊ anaia ⁊ vria
⁊ Helchia ⁊ maaſia ad dexterā eius: et ad ſiniſtram pha
daia: Miſael et melchia et Haſum et haſeha Dana Za B
charia et Moſollā. Et aperuit Eſdras librū corā omni
populo. Super vniuerſum quippe populum eminebat.
Et cum aperuiſſet eū: ſtetit omnis populus. Et benedi
xit Eſdras dn̄o deo voce magna. Et reſpōdit oīs popu
lus amē amē: eleuās manus ſuas. Et incuruati ſunt: et
adorauerunt deū proni in terrā. Porro ioſue ⁊ baani et
ſerabia: iamin acub ſebthai odia maaſia celita aſarias io
ſabeth: Hanan phalaia leuitę ſilentiū faciebāt in populo
ad audiēdā legē. Populus aūt ſtabat in gradu ſuo. Et
legerūt in libro legis dei diſtincte: ⁊ aperte ad intelligen
dū: et intellexerunt cū legeretur. Dixit autē nehemias:
Ipſe eſt Atherſatha: ⁊ eſdras ſacerdos: ⁊ ſcriba: ⁊ leuitę
interpretātes vniuerſo populo. Dies ſanctificatꝰ eſt do
mino deo noſtro: nolite lugere: et nolite flere. Flebat em̄ C
om̄is populus: cū audiret verba legꝫ. Et dixit eis: Ite:
comedite pīguia: ⁊ bibite mulſum: ⁊ mittite partes his 3 eſdr.9.g
qui nō pręparauerūt ſibi: quia ſanctus dies domini eſt: ⁊
nolite cōtriſtari. Gaudiū em̄ domini ē fortitudo noſtra
Leuitę autē ſilentiū faciebāt in omni populo: dicentes:
Tacete: qꝛ dies sanctꝰ eſt: nolite dolere. Abijt itaq̄ om-
nis populus: vt comederet ⁊ biberet: ⁊ mitteret partes
⁊ faceret lętitiā magnā: quia intellexerāt verba: quę do-
cuerat eos. Et in die ſecundo cōgregati ſunt principes
familiarū vniuerſi populi: ſacerdotes: et leuitę ad eſdrā
ſcribā: vt interpretaretur eis verba legis. Et inuenerūt leui.25.g
ſcriptū ī lege pręcepiſſe dn̄m in manu moyſi: vt habitēt
filij iſrael in tabernaculis: in die ſolenni: menſe ſeptimo:
⁊ vt prędicent: ⁊ diuulgent vocē in vniuerſis vrbibus ſu
is: ⁊ in ieruſalem: dicentes: Egredimini in montē: et af D
ferte frondes oliuę: ⁊ frondes ligni pulcherrimi: frōdes
myrti: ⁊ ramos palmarū: ⁊ frondes ligni nemoroſi: vt
fiāt tabernacula: ſicut ſcriptū eſt. Et egreſſus eſt oīs po
pulus: ⁊ attulerūt. Feceruntq̄ ſibi tabernacula vnuſquiſ

qꝫ in domate ſuo: ⁊ in atrijs ſuis: ⁊ in atrijs domus dei:
⁊ in platea portę aquarū: ⁊ ī platea portę effraim. Fecit
ergo vniuerſa eccleſia eorū: qui redierant de captiuitate
tabernacula: ⁊ habitauerūt in tabernaculis. Nō eñ fece
rant a diebus Joſue filij Nun talia: filij iſrael, vſqꝫ in diē
illū. Et fuit lętitia magna nimis. Legit aūt Eſdras in
libro legis dei ꝑ dies ſingulos: a die primo vſqꝫ ad diem
nouiſſimū. Et fecerunt ſolennitatē ſeptē diebus: et ī die
octauo collectā iuxta ritum IX.
A IN die aūt viceſimoquarto menſis huius con
uenerunt filij iſrael in ieiunio: ⁊ in ſaccis: ⁊ hu
mus ſuꝑ eos. Et ſeparatū eſt ſemē filiorū iſra
el ab omi filio alienigena. Et ſteterūt: ⁊ cōfite
bantur peccata ſua: ⁊ iniquitates patrū ſuorū. Et cōſur
rexerūt ad ſtandū. Et legerunt ī volumine legis dñi dei
ſui quater in die: ⁊ quater in nocte confitebant: ⁊ adora-
bant dñm deū ſuū. Surrexerunt aūt ſuꝑ gradū leuitaꝝ
ioſue et bani: et cadmiel ſabania bunni Sarebias bani ⁊
chanani: et clamauerunt voce magna ad dominū deū ſu
um. Et dixerunt leuitę Joſue: ⁊ cadmiel: bani haſabnia
ſerebia haſabnia odoia ſebana phathahia. Surgite: be-
nedicite dño deo noſtro ab ęterno vſqꝫ in ęternū. Et be-
nedicant nomini glorię tuę excelſo in omi benedictiōe: ⁊
laude. Et dixit eſdras: Tu ipſe dñe ſolus tu feciſti cęlū:
⁊ cęlū cęlorū: ⁊ oēm exercitū eorū: ⁊ terrā ⁊ vniuerſa quę
Gen. 11.a. in ea ſunt: maria: ⁊ omīa quę in eis ſunt. Et tu viuificas
oīa hęc: ⁊ exercitus cęli te adorat. Tu ipſe dñe deus: qui
elegiſti abraam: et eduxiſti eum de igne Chaldęorum: ⁊
poſuiſti nomē eius Abraā: ⁊ inueniſti cor eius fidele corā
te: et percuſſiſti cū eo foedus: vt dares ei terrā chananęi
hethei et heuei et ammorrei: ⁊ pherezei et iebuſei et ger-
geſei vt dares ſemini eius. Et impleſti verba tua: qm̄ iu-
Exo.2.b. ſtus es. Et vidiſti afflictionē patrū noſtrorū in ęgypto:
B clamorēqꝫ eoꝝ audiſti ſuꝑ mare rubrū: ⁊ dediſti ſigna at
qꝫ portēta in pharaone: ⁊ in vniuerſis ſeruis eius: ⁊ ī om
ni populo terrę illius. Cognouiſti eñ quia ſuperbe ege
rant cōtra eos: ⁊ feciſti tibi nomē: ſicut et in hac die. Et
mare diuiſiſti ante eos: et tranſierunt ꝑ mediū maris in
ſicco. Perſecutores aūt eoꝝ proieciſti in profundū: qua
Exo.14.a. ſi lapidē in aquas validas: et in columna nubꝫ ductor eo
rū fuiſti ꝑ diē: et in columna ignis ꝑ noctē: vt appareret
eis via: ꝑ quā ingrediebantur. Ad montē quoqꝫ ſinai de
ſcendiſti: ⁊ locutus es cū eis de cęlo: ⁊ dediſti eis iudicia
recta: ⁊ legē veritatꝫ: ceremonias: ⁊ pręcepta bona. Et
ſabbatū ſanctificatū tuū oſtendiſti eis: ⁊ mandata: ⁊ ce-
C remonias: ⁊ legē pręcepiſti eis in manu moyſi ſerui tui.
Panē quoqꝫ de cęlo dediſti eis in fame eorū: et aquā de
petra eduxiſti eis ſitientibus. Et dixiſti eis: vt igrederē-
tur: ⁊ poſſiderēt terrā: ſuꝑ quā leuaſti manū tuā: vt tra-
deres eis. Jpſi vero ⁊ patres noſtri ſuꝑbe egerūt: ⁊ īdu
rauerūt ceruices ſuas: ⁊ nō audierūt mādata tua: ⁊ nolu
erūt audire: ⁊ nō ſunt recordati mirabilium tuoꝝ: q̄ fece
ras eis. Et indurauerūt ceruices ſuas: ⁊ dederūt caput
vt conuerterent ad ſeruitutē ſuā q̄ſi per cōtentionē. Tu
aūt deus propitius: clemens: ⁊ miſericors: longanimis
⁊ multę miſeratiōis nō dereliquiſti eos. Et quidē cū fe-
ciſſent ſibi vitulū cōflatilē: ⁊ dixiſſent: Jſte eſt deus tuꝰ:
q̄ eduxit te de ęgypto. Feceruntqꝫ blaſphemias magnas:
D tu autē in miſericordijs tuis multis nō dimiſiſti eos in
Exo.13.d. deſerto. Columna nubis nō receſſit ab eis ꝑ diē: vt duce
ret eos in via: ⁊ columna ignis ꝑ noctem: vt oſtenderet
eis iter per qđ ingrederent. Et ſpiritū tuū bonū dediſti
qui doceret eos: ⁊ mānā tuū non ꝓhibuiſti ab ore eorū: ⁊
aquā dediſti eis in ſiti. Quadraginta annis pauiſti eos in
deſerto: nihilqꝫ eis defuit. Veſtimenta eorū nō inuetera
uerūt: ⁊ pedes eorū nō ſunt attriti. Et dediſti eis regna
⁊ populos: ⁊ partitus es eis ſortes. Et poſſederūt terrā
Sehon: ⁊ terrā regis heſebon: et terrā Og regis baſan.
Et multiplicaſti filios eorū ſicut ſtellas cęli: ⁊ adduxiſti
eos ad terrā: de qua dixeras patribus eorū vt igrederē-
tur: ⁊ poſſiderent eā. Et venerunt filij: ⁊ poſſederūt ter
rā: ⁊ humiliaſti corā eis habitatores terrę chanaęos: et
dediſti eos in manus eorū: ⁊ reges eorū: et pplꝰs terrę: E
vt facerent eis ſicut placebat illis. Ceperūt itaqꝫ vrbes
munitas ⁊ humū pinguē: et poſſederunt domos plenas
cūctis bonis: ciſternas ab eis fabricatas: vineas: ⁊ oliue-
ta: ⁊ ligna pomifera multa. Et comederunt: et ſaturati
ſunt: ⁊ impinguati ſunt: ⁊ abundauerūt delitijs in boni
tate tua magna. Prouocauerūt aūt te ad iracundiā: et
receſſerunt a te: ⁊ ꝓiecerunt legē tuā poſt terga ſua. Et
ꝓphetas tuos occiderunt: qui cōteſtabant eos: vt reuer
terent ad te. Feceruntqꝫ blaſphemias grādes. Et dediſti
eos in manū hoſtiū ſuorū: ⁊ afflixerunt eos. Et in tēpore
tribulatiōis ſuę clamauerūt ad te: ⁊ tu de cęlo audiſti: ⁊
ſecundū miſeratiōes tuas multas dediſti eis ſaluatores
q̄ ſaluarēt eos de manu hoſtiū ſuoꝝ. Cūqꝫ requieuiſſent
reuerſi ſunt: vt facerēt malū in cōſpectu tuo: ⁊ dereliqui F
ſti eos in manu inimicorū ſuorū: et poſſederūt eos. Con
uerſiqꝫ ſunt: ⁊ clamauerūt ad te. Tu aūt de cęlo exaudi
ſti: ⁊ liberaſti eos in miſericordijs tuis multis tempori-
bus: ⁊ cōteſtatus es eos: vt reuerterent ad legē tuā. Jp
ſi vero ſuperbe egerunt: ⁊ nō audierunt mandata tua: et
in iudicijs tuis peccauerunt quę faciet homo: ⁊ viuet in
eis. Et dederūt humerum recedentē: ⁊ ceruicē ſuā indu
rauerūt: nec audierunt. Et ꝓtraxiſti ſuꝑ eos annos mul
tos: ⁊ cōteſtatus es eos in ſpiritu tuo ꝑ manū ꝓphetaꝝ
tuorū: et nō audierūt: et tradidiſti eos in manū populo
rū terrarū. Jn miſericordijs aūt tuis plurimis: nō feci-
ſti eos in cōſumptionē: nec dereliquiſti eos: quoniā deus
miſerationū: ⁊ clemēs es tu. Nūc itaqꝫ deus noſter ma-
gne: fortis ⁊ terribilis cuſtodiēs pactū ⁊ miſericordiā * He. Ne
ne auertas a facie tua oēm laborē: q̄ inuenit nos: reges parui ſit ī
noſtros: prīcipes noſtros: ⁊ ſacerdotes noſtros: ⁊ ꝓphe- conſpectu
tas noſtros: ⁊ patres noſtros: ⁊ oēm populū tuū a diebꝰ tuo oīs la
regis aſſur: vſqꝫ in diē hāc. Et tu iuſtus es in oībus q̄ ve bor. ⁊c̄.
nerūt ſuꝑ nos: q̄a veritatē feciſti nobꝫ: nos aūt impie egi
nimus. Reges noſtri: principes noſtri: ſacerdotes noſtri: G
⁊ patres noſtri nō fecerūt legē tuā: ⁊ nō attenderūt mā-
data tua: ⁊ teſtimonia tua: quę teſtificatꝰ es ī eis. Et ip
ſi in regnis ſuis bonis: ⁊ in bonitate tua multa quā dede
ras eis: ⁊ in terra latiſſima ⁊ pingui: quā tradideras in
cōſpectu eoꝝ: nō ſeruierūt tibi: nec reuerſi ſunt a ſtudijs
ſuis peſſimis. Ecce noſipſi hodie ſerui ſumꝰ: ⁊ terrā quā
dediſti patribꝰ noſtris: vt comederēt panē eiꝰ: ⁊ q̄ bona
ſunt eius: ⁊ noſipſi ſerui ſumus in ea. Et fruges eiꝰ mul-
tiplicant regibꝰ: q̄s poſuiſti ſuꝑ nos: ꝓpter peccata no-
ſtra: et corporibꝰ noſtris dominant: et iumentis noſtris
ſcdm̄ voluntatē ſuā: ⁊ in tribulatiōe magna ſumus. Su
ꝑ oībus ergo his noſipſi ꝑcutimꝰ foedus: ⁊ ſcribimꝰ: ⁊ ſi
gnāt prīcipes noſtri: leuitę noſtri: et ſacerdotes noſtri.
SJgnatores aūt fuerūt: nehemias: ather X. A
ſatha filiꝰ hachalię: ⁊ ſedechias: ſaraias: azari
as ieremias: phaſhur amarias malchias: hat
tꝰ: ſebania: malluch: harī: merimoth: obadias
daniel: genthō: baruch: moſollā: Abia: miamin: maazia
belgai: ſemeia: hi ſacerdotes. Porro leuitę: ioſue filius
azarię: bennui: de filijs henadad: cadmiel: ⁊ fratres eorū
Sechania: odia: celita: phalaia: hanan: micha: rohob: ha
ſebia: Zachur: ſerebia: ſabania: odia: bani: baninu. Capi B
ta populi: Pharos: pahath: moab: Elam: zathua: bani:
bonni: azgad: bebai adonaia: beggoai: adin: ater: Heze-
chia: azur: odia: haſum: beſai: hariph: anathoth: Nebai:
magphias: moſollā: hezir: meſezabel: ſadoc: iaddua: pha
lathia: hanan: anaia: oſea: hanania: haſub: alohes: phale
ha: ſobec: rehū: haſebna: maaſia: ⁊ ahia: hanan: anan: mal
luch: Harim: baana: ⁊ reliqui de populo. Sacerdotes:
leuitę: ianitores: ⁊ cantores: nathinnei: ⁊ oēs qui ſe ſepa
rauerunt de populis terrarū ad legem dei: vxores eorū:
filij eorū: ⁊ filię eorū: oēs qui poterāt ſapere reſpōdentes
ꝓ fratribus ſuis optimates eorū: ⁊ qui veniebāt ad polli

cendũ ⁊ iurandũ: vt ambularẽt in lege dñi: quã dederat
in manu Moyſi ſerui ſui: vt facerẽt ꝛ cuſtodirẽt vniuer
ſa mãdata dñi dei noſtri: ꝛ iudicia eiꝰ ⁊ ceremonias eiꝰ:
ꝛ vt nõ daremus filias noſtras populo terrę: ꝛ filias eoꝝ
C nõ acciperemꝰ filijs nr̃is. Populi q̃ꝫ terrę: q̃ importãt
venalia: ⁊ oĩa ad vſum ꝑ diẽ ſabbati: vt vẽdãt: nõ accipie
mus ab eis in ſabbato: ꝛ in die ſanctificato. Et dimitte-
mus annũ ſeptimũ: ⁊ exactionem vniuerſę manꝰ. Et ſta
tuemus ſuꝑ nos pręcepta: vt demꝰ tertiã partẽ ſicli per
annũ ad opꝰ domꝰ dei noſtri ad panes ꝓpoſitiõis: et ad
ſacrificiũ ſempiternũ: ⁊ in holocauſtũ ſempiternũ in ſab-
batis: in calẽdis: in ſolẽnitatibꝰ: ⁊ ĩ ſanctificatis ꝓ pctõ:
vt exoret̃ ꝓ iſrael: ⁊ ĩ oẽm vſum domꝰ dei nr̃i. Sortes er
go miſimꝰ ſuꝑ oblationẽ lignoꝝ ĩter ſacerdotes: leuitas
ꝛ populũ: vt ĩferrent̃ in domũ dei noſtri ꝑ domos patrũ
noſtroꝝ: ꝑ tẽpora a tẽporibꝰ anni vſq; ad annũ: vt arde-
rẽt ſuꝑ altare dñi dei nr̃i: ſicut ſcriptũ eſt in lege moyſi.
Et vt afferremꝰ ꝑ̃mogenita terrę noſtrę: ⁊ ꝑ̃mitiua vni
uerſi fructus oĩs ligni: ab anno in annũ: ĩ domũ dñi. Et
D primitiua filioꝝ noſtroꝝ: ⁊ pecoꝝ noſtroꝝ: ſicut ſcriptũ
eſt in lege dñi: ⁊ primitiua boũ noſtroꝝ: ⁊ ouiũ noſtraꝝ:
vt offerrent̃ ĩ domo dei nr̃i ſacerdotibꝰ: q̃ miniſtrãt ĩ do-
mo dei noſtri. Et ꝑ̃mitias ciboꝝ noſtroꝝ: ⁊ libaminũ no
ſtrorũ: et poma oĩs ligni: vindemię quoq; ⁊ olei afferemꝰ
ſacerdotibꝰ ad gazophylaciũ dei noſtri: et decimã partẽ
terrę noſtrę leuitis. Ipſi leuitę decimas accipiẽt ex om̃i
bus ciuitatibꝰ operũ noſtrorũ. Erit aũt ſacerdos filius
Aaron cũ leuitis ĩ decimis leuitaꝝ: ꝛ leuitę offerẽt deci
mã partẽ decimę ſuę ĩ domo dei noſtri: ad gazophylaciũ
in domo theſauri. Ad gazophylaciũ em̃ deportabũt filij
iſrael ⁊ filij leui ꝑ̃mitias frumẽti vini ⁊ olei: et ibi erũt va
ſa dñi ſanctificata: ꝛ ſacerdotes ꝛ cãtores ⁊ ianitores et
miniſtri: ⁊ nõ dimittemus domũ dei noſtri. XI.

A Habitauerũt aũt ꝑ̃ncipes populi in Ieruſalẽ.
Reliqua v̓o plebs miſit ſortẽ: vt tolleret vnã
partẽ de decẽ: q̃ habitaturi eſſent ĩ ieruſalẽ in
ciuitate ſancta: nouẽ vero partes in ciuitati-
bus. Bñdixit aũt populꝰ om̃ibꝰ viris: q̃ ſe ſpõte obtule-
rãt: vt habitarẽt ĩ ieruſalẽ. Hi ſunt itaq; ꝑ̃ncipes ꝓuin-
cię: q̃ habitauerũt ĩ ieruſalẽ: ꝛ ĩ ciuitatibꝰ iuda. Habita-
uit aũt vnuſq̃ſq; in poſſeſſiõe ſua: in vrbibꝰ ſuis iſrael: ſa
cerdotes: leuitę nathinnei: ⁊ filij ſeruoꝝ ſalomonis. Et
in Ieruſalẽ habitauerũt de filijs Iuda: ⁊ de filijs benia-
min. De filijs Iuda athaias filius vzię: filij zacharię: fi-
lij amarię: filij ſaphatię: filij maalaleel de filijs phares: ꝛ
maaſia filiꝰ baruch: filiꝰ colhozę: filiꝰ azaię: filius adaię:
filius ioiarib: filius zacharię: filius ſilonitę. Oẽs hi filij
phares: q̃ habitauerũt in Ieruſalẽ quadringẽtiſexagin
B tanonẽ viri fortes. Hi ſunt aũt filij beniamin: ſallu filiꝰ
moſollã: filij ioed: filij phadaię: filij colaię: filij maſię: fi-
lij ithiel: filij iſaię. Et poſt eũ gabai ſellai: nõgẽti viginti
octo. Et ioel filiꝰ zechri prępoſitus eoꝝ: ⁊ iudas filius ſe
mua ſuꝑ ciuitatẽ ſecũdus. Et de ſacerdotibꝰ iedaia filiꝰ
ioiarib iachin: ſaraia: filiꝰ helchię: filij moſollã: filij ſadoc
filij meraioth: filij achitob: ꝑ̃ncipes domꝰ dei: et fratres
eorũ faciẽtes opera tẽpli octingẽti vigitiduo. Et adaia
filiꝰ Ierobam: filij phalalię: filij ahaſai: filij zacharię: filij
pheſur: filij melchię: ⁊ fratres eiꝰ ꝑ̃ncipes patrũ ducenti
quadragintaduo. Et amaſaſai filiꝰ azarael: filij ahazai: fi
lij moſollamoth: filij emmer: ⁊ fratres eoꝝ potentes ni-
mis: centũ vigintiocto: ⁊ prępoſitꝰ eoꝝ zabdiel filiꝰ po-
tentiũ. Et de leuitis ſemeias filius haſub: filij azaricam:
C filij haſabię: filij bonni: et ſabathai: et ioſabed ſuꝑ omnia
opera: quę erãt forinſecus in domo dei a principibus le-
uitarum. Et Mathania filius Micha: filij Zabdi: filij
Aſaph principis ad laudandũ ⁊ ad confitendum in ora-
tione: et Bacbutias ſecundus de fratribus eius: ⁊ abda
filius Samua: filij Galal: filij Idithun. Omnes leuitę
in ciuitate ſancta: ducenti octogintaquatuor. Et ianito
res Acub Talmon: et fratres eorũ: q̃ cuſtodiebant oſtia

centũ ſeptuagintaduo. Et reliqui ex Iſrael ſacerdotes
et leuitę ĩ vniuerſis ciuitatibus Iuda vnuſquiſq; in poſ
ſeſſione ſua: ⁊ Nathinnei qui habitabant in ophel ⁊ ſiha
et Gaſpha de Nathinneis. Et epiſcopus leuitarũ in Ie
rusalem: Uzi filius Baani: filij Haſabię: filij Matha- D
nię: filij Michęę. De filijs Aſaph cãtores in miniſterio
domus dei. Pręceptum quippe regis ſuper eos erat:
et ordo in cantoribus per dies ſingulos: et Pathahia fi
lius Meſezabel: de filijs Zarah filij Iuda in manu re-
gis: iuxta omne verbũ populi: ⁊ in domibus per omnes
regiones eorũ. De filijs Iuda habitauerũt in Cariath
arbe: ⁊ in filiabus eius. Et in Dibon: et in filiabus eius:
et in Cabſeel: et in viculis eius: et in Ieſua: et in Mola
da: et in Bethphalet: et in Haſerſual: et in Berſabea: et
in filiabus eius: et in Sicelag: et in Mochona: et in fi-
liabus eius: et in Enremmon: et in Zaraa: et in Ieri-
muth: Zonoah: Odollam: et in villis earũ: in Lachis:
et in regionibus eius: Azeca: et in filiabus eius. Et man
ſerunt in Berſabea vſq; ad vallem Hennom. Filij aũt
Beniamin: Agaba: Machmas et Hai et Bethel: et fi
liabus eius: Anathoth: Nob: Anania: Haſor: Rama:
Bethaim: Hadid: Zeboim: ⁊ nebalat ⁊ ono valle artifi
cum: et de leuitis partitiões Iudę et Beniamin. XII.

I ſunt aũt ſacerdotes et leuitę: qui aſcende- A
runt cum Zorobabel filio Saalthiel ⁊ ioſue
Saraias: Ieremias: Eſdras: Amarias: mel
luch: Hattus: Sechanias: Rehum: Meri-
muth: Addo: Genthoi: Abias: Miamin: maadias: bel-
ga: ſemaias: ⁊ ioiarib: ⁊ iadaias: ſallu: amoc: helchias: ia
daias. Iſti ꝑ̃ncipes ſacerdotũ: ⁊ fratres eorũ in diebꝰ ie
ſuę. Porro leuitę ieſua bẽnui: cadmiel: ſarabias: iudas:
mathanias ſuꝑ hymnos ipi et fratres eoꝝ: et bacbucias
atq; vnni: ꝛ fratres eoꝝ vnuſq̃ſq; ĩ officio ſuo. Ieſua aũt
genuit ioiachim: et ioiachim genuit eliaſib: et eliaſib ge-
nuit ioiada: et ioiada genuit ionathan: et ionathan ge-
nuit Iadua. In diebus aũt Ioiachim erant ſacerdotes
principes familiarũ ſaraię: maraię: ieremię: hananias:
eſdrę: moſollam: amarię: iohanan: milico: ionathan: ſe-
banię: ioſeph: harim: edna: maraioth: helcai: adię: zacha
rias: genthon: moſollã: abię: zechri: mimiamin: moadię:
peltai: belgę: ſammua: ſemeię: ionathan: ioiarib: matha-
nai: iadaię: vzi: ſellai: celai: ammoc: eber: helchię: haſebi-
as: iadaię: nathanael. Leuitę in diebus eliaſib: ⁊ ioiada: B
et iohanan: et iadoa ſcripti principes familiarũ: ⁊ ſacer-
dotes in regno Darij perſę. Filij leui ꝑ̃ncipes familiarũ
ſcripti in libro verboꝝ dierũ: ⁊ vſq; ad dies ionathan filij
eliaſib. Et ꝑ̃ncipes leuitaꝝ haſebias: ſerebias: ꝛ ieſua fi-
lius cadmiel: ⁊ fratres eoꝝ ꝑ vices ſuas: vt laudarent et
confiterentur iuxta pręceptũ Dauid viri dei: et obſerua
rent ęque per ordinẽ. Mathanias et Bacbucias et obe
dias: Moſollam: Talmon: acub: cuſtodes portarum et
veſtibulorũ ante portas. Hi in diebus Ioiachim filij ie-
ſuę: filij ioſedec: ⁊ in diebus Nehemię ducis: et eſdrę ſa-
cerdotis ſcribęq;. In dedicatiõe aũt muri Ieruſalẽ: re-
quiſierũt leuitas de om̃ibus locis ſuis: vt adducerẽt eos
in ieruſalẽ: ꝛ facerẽt dedicationẽ: ⁊ lętitiã in actiõe gra-
tiarũ: ⁊ cãtico: et in cymbalis: pſalterijs: ꝛ citharis. Cõ
gregati ſunt aũt filij cantorũ de cãpeſtribus circa Ieru
ſalem: et de villis Netophati: et de domo Galgal: et de
regionibus Geba et Aſmaueth: quoniã villas ędificaue
rũt ſibi cãtores in circuitu Ieruſalem. Et mũdati ſunt
ſacerdotes ꝛ leuitę: ⁊ mundauerũt populũ: ꝛ portas: et
murũ. Aſcendere aũt feci principes iuda ſuper murum:
ꝛ ſtatui duos choros laudantiũ magnos. Et ierunt ad
dexteram ſuper murũ ad portã ſterquilinij. Et iuit poſt
eos Oſaias: et media pars principũ iuda: azarias: eſdra C
⁊ moſollã: Iudas: et beniamin: et ſemeias: et ieremias.
Et de filijs ſacerdotũ ĩ tubis zacharias filiꝰ ionathã filiꝰ
ſemeię: filius mathanię: filius michaię: filius zechur filiꝰ
Aſaph: et fratres eius ſemeia et azarael malalai: galalai

Maai: Nathanael:et Juda:et hanani ī vaſis cātici Da
uid viri dei:⁊ Eſdras ſcriba ante eos ī poꝛta fontis. Et
cōtra eos aſcēderūt ī gradibꝰ ciuitatis Dauid in aſcēſu
muri ſuꝑ domū Dauid:⁊ vſqꝫ ad poꝛtā aquaꝝ ad oꝛien
tē. Et choꝛus ſecūdus gratias referentiū ibat ex aduer
ſo:⁊ ego poſt eū:⁊ media pars populi ſuꝑ murū et ſuper
turrim furnoꝝ:⁊ vſqꝫ ad murū latiſſimū:et ſuꝑ poꝛtam
Effraim:⁊ ſuꝑ poꝛtā antiquā: ⁊ ſuꝑ poꝛtā piſciū ⁊ turrī
Hananeel:⁊ turrim hemath: ⁊ vſqꝫ ad poꝛtā gregis: et
ſteterūt in poꝛta cuſtodię. Steterūtqꝫ duo choꝛi laudā-
D tiū in domo dei:⁊ ego:⁊ dimidia pars magiſtratuū me-
cū. Et ſacerdotes eliachī maaſias meniamin michaias
elioenai zacharias ⁊ hananias ī tubis:⁊ maaſias ⁊ ſemei
as ⁊ eleazar ⁊ vzi ⁊ iohanan ⁊ melchias ⁊ elam ⁊ ezer. Et
clare cecinerūt cātoꝛes:⁊ iezrahias pꝛępoſitꝰ: ⁊ immola
uerūt in die illa victimas magnas:⁊ lętati ſunt. Deꝰ eñi
lętificauerat eos lętitia magna. Sed ⁊ vxoꝛes eoꝝ et li-
beri gauiſi ſunt: et audita eſt lętitia illa ieruſalē pꝛocul.
Receſuerūt q̄qꝫ in die illa viros ſuꝑ gazophylacia the-
ſauri ad libamina:⁊ ad ꝓmitias:⁊ ad decimas: vt intro-
ferrēt ꝑ eos ꝓncipes ciuitatis ī decoꝛe gratiarūactiōes:
ſacerdotes et leuitas: q̄a lętificatꝰ eſt iuda ī ſacerdotibꝰ
⁊ leuitis aſtātibꝰ. Et cuſtodierūt obſeruationē dei ſui:et
obſeruationē expiationis:⁊ cantoꝛes:⁊ ianitoꝛes iuxta
pꝛęceptū Dauid ⁊ Salomonis filij eiꝰ: q̄a ī diebꝰ dauid
⁊ aſaph ab exoꝛdio erāt ꝓncipes cōſtituti cantoꝝ in car-
mine laudantiū ⁊ confitentiū deo. Et oīs Jſrael in die-
bus Zoꝛobabel:⁊ in diebꝰ Nehemię dabāt partes cāto
ribus ⁊ ianitoꝛibus per dies ſingulos: ⁊ ſanctificabāt le
uitas:⁊ leuitę ſanctificabant filios Aaron. XIII.

IN die aūt illo lectū eſt ī volumine Moyſi au-
A diente populo. Et inuentū eſt ſcriptū in eo: ꝙ
nō debebāt itroire ammonites ⁊ moabites in
eccleſiā dei vſqꝫ in ęternū: eo ꝙ nō occurrerīt
filijs iſrael cum pane ⁊ aqua:⁊ cōduxerūt aduerſum eos
Balaam ad maledicendū eis:⁊ cōuertit deꝰ noſter ma-
ledictionē in benedictionē. Factū eſt aūt cū audiſſent le-
gē: ſeparauerūt oēm alienigenā ab iſrael:et ſuꝑ hoc erat
Eliaſib ſacerdos: q̄ fuerat pꝛępoſitꝰ in gazophilacio do
mus dei noſtri:⁊ pꝛoximus Tobię. Fecit ergo ibi gazo-
philaciū grāde:⁊ ibi erāt ante eū reponentes munera et
thus et vaſa et decimā frumēti vini ⁊ olei: partes leuita
rū ⁊ cantoꝛū ⁊ ianitoꝝ ⁊ ꝓmitias ſacerdotales. Jn oīni
bus aūt his nō fui in Jeruſalē: q̄a anno triceſimoſecūdo
Artaxerxis regis babylonis veni ad regē. Et ī fine die
rū rogaui regē:⁊ veni in Jeruſalē. Et intellexi malū qđ
fecerat Eliaſib Tobię: vt faceret ei theſaurū in veſtibu-
B lis domꝰ dei:⁊ malū mihi viſum eſt valde. Et pꝛoieci va
ſa domꝰ tobię foꝛas de gazophilacio: pꝛęcepiqꝫ: ⁊ emun
dauerūt gazophilaciū. Et retuli ibi vaſa domꝰ dei ſacri
ficium ⁊ thus. Et cognoui ꝙ partes leuitaꝝ nō fuiſſent
eis datę:⁊ fugiſſet vnuſq̄ſqꝫ ī regionē ſuā de leuitis ⁊ cā
toꝛibus:⁊ de his q̄ miniſtrabāt:⁊ egi cauſam aduerſum
magiſtratus: ⁊ dixi: Quare dereliquimꝰ domū dei? Et
cōgregaui eos:⁊ feci ſtare in ſtationibꝰ ſuis. Et oīs iuda
appoꝛtabat decimā frumēti vini ⁊ olei in hoꝛrea. Et cō
ſtituimus ſuꝑ hoꝛrea Selemiā ſacerdotē:⁊ Sadoc ſcri
bā:⁊ Phadaiam de leuitis:⁊ iuxta eos Hanan filiū Za
chur: filiū Mathanię: quoniā fideles cōpꝛobati ſunt: et
ipſis creditę ſunt partes fratrū ſuoꝝ. Memēto mei deꝰ
meus pꝛo hoc: et ne deleas miſeratiōes meas: q̄s feci in
domo dei mei:⁊ in ceremonijs eiꝰ. Jn diebꝰ illis vidi in
Juda calcātes toꝛcularia in ſabbato: poꝛtātes aceruos:
⁊ onerātes ſuꝑ aſinos vinū ⁊ vuas ⁊ ficus:⁊ oīne onus:⁊
inferētes in ieruſalē die ſabbati. Et cōteſtatus ſum eos:
C vt in die qua vēdere liceret: venderēt: et Tyrij habitaue
runt in ea: inferētes piſces:⁊ oīnia venalia: ⁊ vēdebāt in
ſabbatis filijs Juda: et Jeruſalem. Et obiurgaui opti
mates Juda:et dixi eis: Quę eſt hęc res mala: quā vos
facitis:⁊ pꝛophanatis diē ſabbati? Nūquid non hęc fe-
cerunt patres noſtri:et adduxit deꝰ noſter ſuꝑ nos oīne
malū hoc:⁊ ſuꝑ ciuitatē hāc? Et vos additis iracundiā
ſuꝑ Jſrael violādo ſabbatū. Factū eſt aūt cū quieuiſſent
poꝛtę Jeruſalē in die ſabbati: dixi:⁊ clauſerūt ianuas:et
pꝛęcepi: vt nō aperirēt eas vſqꝫ poſt ſabbatū. Et de pue-
ris meis cōſtitui ſuꝑ poꝛtas: vt nullus inferret onus in
die ſabbati. Et manſerūt negociatoꝛes:⁊ vēdentes vni-
uerſa venalia foꝛis Jeruſalem ſemel et bis:et cōteſtatus
ſum eos: et dixi eis: Quare manetis ex aduerſo muri?
Si ſecūdo hoc feceritis: manū mittā in vos. Jtaqꝫ ex tē
poꝛe illo nō venerūt in ſabbato. Dixi q̄qꝫ leuitis: vt mun
darentur:⁊ venirēt ad cuſtodiēdas poꝛtas: et ſanctifi-
candam diē ſabbati: et pꝛo hoc ergo memēto mei deus
meus:et parce mihi ſm multitudinē miſerationū tua-
rū. Sed et ī diebꝰ illis vidi Judęos ducētes vxoꝛes azo D
tidas ammonitidas et moabitidas. Et filij eoꝛū ex me-
dia parte loquebant̄ Azotice:et neſciebāt loqui iudaice;
et loquebātur iuxta linguā populi et populi. Et obiur-
gaui eos:et maledixi. Et cecidi ex eis viros: et decalua-
ui eos:et adiuraui in deo: vt non darent filias ſuas filijs
eoꝛū:et nō acciperēt de filiabꝰ eoꝛū filijs ſuis: et ſibimet
ipſis: dicēs: Nunquid nō in huiuſcemodi re peccauit ſa-
lomon rex iſrael? Et certe in gētibus multis nō erat rex
ſimilis ei:et dilectus deo ſuo erat:et poſuit eū deus regē
ſuꝑ oēm Jſrael. Et ipſum ergo duxerūt ad peccatū mu
lieres alienigenę. Nunq̄d et nos inobediētes faciemus
omne malū grande hoc: vt pꝛęuaricemur in deo noſtro:
et ducamus vxoꝛes peregrinas? De filijs aūt Joiada fi-
lij Eliaſib ſacerdotis magni: gener erat Sanaballat ho
ronitis: quē fugaui a me. Recoꝛdare dn̄e deꝰ meus ad-
uerſum eos: qui polluunt ſacerdotiū: iuſqꝫ ſacerdotale
et leuiticū. Jgitur mūdaui eos ab oīnibus alienigenis:
et cōſtitui oꝛdines ſacerdotū et leuitaꝝ: vnūquēqꝫ in mi
niſterio ſuo:et ī oblatiōe lignoꝝ ī tēpoꝛibꝰ cōſtitutis: et
ī ꝓmitijs. Memēto mei deꝰ meꝰ in bonū. Amen. Finis.

Liber Eſdrae Tertius.

¶ Caput. I.

Poſteriores hi duo libri eſdre nō ſunt canonici: nec habētur in hebꝛaeo.

ET fecit Joſias paſcha
A in Jeroſolymis dn̄o: et īmolauit pha
ſe q̄rtadecima luna pꝛimi mēſis: ſta-
tuēs ſacerdotes per vices dierū ſtolis 4.re.23.c
amictos ī tēplo dn̄i: et dixit leuitis ſa 2 par.35 a
cris ſeruis Jſrael: vt ſanctificarent ſe
dn̄o ī poſitiōe ſanctę arcę dn̄i: ī domo quā ędificauit ſa-
lomon filiꝰ Dauid rex. Nō erit vobis tollere ſuꝑ hume-
ros eā. Et nūc deſeruite dn̄o veſtro:et curā agite gentis
illiꝰ iſrael: ex ꝑte ſm pagos ⁊ tribus vr̄as: ſm ſcripturā
dauid regis iſrael: et ſm magnificētiā ſalomonis filij eiꝰ
oēs ī tēplo:et ſm particulā pꝛincipatꝰ paternā veſtram
eoꝛū: qui ſtāt in cōſpectu fratrū filioꝝ iſrael. Jmmolate
B paſcha:et ſacrificia parate fratribꝰ veſtris: et facite ſm
pꝛęceptū dn̄i: qđ datū eſt moyſi: et donauit Joſias ī ple
bē: quę inuēta eſt ouiū: agnoꝛū: hoedoꝝ et capꝛarū tri-
ginta millia: vitulos tria millia. Hęc de regalibus data
ſunt ſm ꝓmiſſionē pp̄lo ⁊ ſacerdotibꝰ ī paſcha: oues nu
mero duo millia: ac vituli cētū. Et iechonias et ſemeias
⁊ nathanael fratres:et ſabias et ochiel et ioꝛā in phaſe:
oues q̄nqꝫ millia: vitulos q̄ngētos. Et hęc cū fierēt: ele-
gāter ſteterūt ſacerdotes ⁊ leuitę: habētes azyma ꝑ tri-
bus. Et ſm partes pꝛincipatus patrū: ī cōſpectu popu-
li offerebāt dn̄o: ſm ea quę in libꝛo Moyſi ſcripta ſunt:
⁊ aſſauerūt phaſe igni: pꝛout opoꝛtebat:et hoſtias coxe-
runt in ahenulis: et in ollis cū beneuolētia: et attulerūt
omnibus: qui erāt ex plebe:et poſt hęc parauerūt ſibi et
ſacerdotibꝰ. Sacerdotes eñi offerebāt adipes: vſqꝫ dū fi
nita eēt hoꝛa:⁊ leuitę parauerūt ſibi ⁊ fratribꝰ ſuis filijs

Aaron. Et ſacri cātores filij Aſaph erāt per ordinē ſm
preceptū Dauid: ꝛ Aſaph ⁊ zacharias ꝛ Eddin⁹: q erat
a rege: et oſtiarij ꝑ ſingulas ianuas: ita vt nō preuarica
retur vnuſquiſq ſuā. Fratres enim illoꝝ parauerūt illis.
Et cōſummata ſunt: que pertinebant ad ſacrificiū dñi.
C In illa die egerūt phaſe: ⁊ offerebant hoſtias ſuꝑ dñi ſa-
crificiū: ſm preceptū regis Joſie. Et egerūt filij iſrael:
q inuēti ſunt in tēpore illo phaſe: et diē feſtū azymoꝝ per
dies ſeptē: ⁊ nō eſt celebratū phaſe tale in iſrael: a tēpori
bus Samuel ꝓphete: ⁊ oēs reges Iſrael non celebraue
rūt tale paſcha: q̄le egit ioſias ⁊ ſacerdotes ꝛ leuite ⁊ iu-
dei ꝛ oīs iſrael: q inuenti ſunt in cōmoratione Jeroſoly
mis. Octauodecimo anno: regnāte Joſia: celebratū eſt
phaſe. Et directa ſunt opera Joſie ī cōſpectu dñi ſui in
corde pleno metuētia: ꝛ que circa illum quidē cōſcripta
ſunt in priſtinis tēporib⁹ de eis: q peccauerunt: quiq ir
religioſi fuerūt in dñm pre omī gēte: ⁊ qui nō queſierūt
4 reg. 23 f 2. par. 35 c verba dñi ſuꝑ Iſrael. Et poſt oēm actū hūc Joſie aſcen
dit Pharao rex Aegypti: veniens in charchamis ab iti
nere ſuꝑ eufraten: et exijt obuiā illi Joſias. Et miſit rex
Aegypti ad Joſiā: dicēs: Quid mihi ⁊ tibi eſt rex iude?
Nō ſum miſſus a dño: vt pugnē contra te: ſuꝑ eufraten
D enī bellū meū eſt: feſtinās deſcēde. Et nō eſt reuerſus Jo
ſias ſuꝑ currū: ſed expugnare eū conabat̄: nō attendens
verbū prophete ex ore dñi: ſed cōſtituit ad eū bellū in cā-
po mageddo. Et deſcenderūt ꝑncipes ad regē Joſiam.
Et dixit rex pueris ſuis: Amouete me a prelio: infirma
tus ſum enī valde. Et ſtatim amouerūt eū pueri ipſius
de acie. Et aſcendit ſuper currū ſecundariū ſuū: ⁊ per-
ueniens Jeroſolymam: vita functus eſt: et ſepultus eſt
in paterno ſepulchro. Et in tota Judea lugebāt Joſiā:
et qui preſidebant: cum vxoribus lamentabant eū vſq
in hunc diem. Et datum eſt hoc fieri ſemper in omne ge
nus Iſrael. Hec autem preſcripta ſunt in libro hiſto-
riarum regū Jude: ⁊ ſingula geſta actus Joſie: et eius
gloria: et intellectus eius in lege domini: queq geſta
ſunt ab eo: et que non ſcripta ſunt in libro regum Iſra
E el et Jude. Et aſſumentes: qui erant ex gente Jecho-
niam filium Joſie: conſtituerunt regē pro Joſia patre
ſuo: cū eſſet annorū trigintatriū. Et regnauit ſuꝑ iſrael
mēſibus trib⁹. Et amouit eū rex Aegypti: ne regnaret
in Jeroſolymis: ⁊ mulctauit gentē argēti talēta centū:
et auri talentū vnū. Et cōſtituit rex Aegypti Joachim
fratrē ipſius regē Jude ꝛ Jeruſalē: et alligauit magi-
ſept. zara- cen. ſtratus Joachim: ⁊ *Zaracelem fratrē ſuū: et apprehen
dens reduxit in Aegyptū. Annorū erat Joachim vigin
tiquinq: cū regnare coepiſſet ī terra Juda et Jeruſalē:
⁊ fecit malū in cōſpectu domini. Poſt hunc aūt aſcēdit
Nabuchodonoſor rex Babylonis: ⁊ alligās eū ereo vin
culo: perduxit in Babyloniā: et ſacra vaſa domini acce-
pit Nabuchodonoſor: ꝛ tulit: ꝛ conſecrauit in tēplo ſuo
F in Babylonia. Nā de immūdicia illi⁹: et irreligioſitate
ſcriptū eſt ī libro temporū regū. Et regnauit Joachim
filius eius pro eo. Cū aūt cōſtitutus eſſet rex: erat anno
rū decē ⁊ octo. Regnauit aūt menſes tres: et dies decē
in Jeruſalē: ⁊ fecit malū in cōſpectu domini: ⁊ poſt annū
mittēs Nabuchodonoſor: tranſmigrauit eū in Babylo
niam ſimul cū ſacris vaſis domini. Et conſtituit Sede-
chiam regē Juda et Jeruſalem: cū eſſet annorū viginti
vnius. Regnauit aūt annis vndecim. Et fecit malū in
conſpectu domini: et non eſt veritus a verbis: que dicta
ſunt ab Jeremia ꝓpheta ex ore dñi. Et adiurat⁹ a rege
Nabuchodonoſor: periurās diſceſſit: et īdurata ceruice
ſua et corde ſuo: trāſgreſſus eſt legitima dñi dei Iſrael.
Et duces populi dñi multa inique geſſerūt: ⁊ impie ege
runt ſuper omnes immundicias gentiū: et polluerūt tē
G plū domini: quod ſanctū erat in Jeroſolymis. Et miſit
deus patrū ipſorū per angelū ſuū reuocare eos: propter
quod parceret illis ⁊ tabernaculo ſuo. Ipſi vero ſubſan-
nabant in angelis ſuis: ꝛ qua die locutus eſt dñs: erāt il-
ludētes ꝓphetis ei⁹. Qui vſq ad iracūdiā incitatus eſt
ſuꝑ gētē ſuā: ꝓpter irreligioſitatē ſuā: ⁊ precepit aſcēde
re reges chaldeoꝝ. Hi occiderūt iuuenes eoꝝ ī gladio:
ī circuitu ſctī tēpli eoꝝ: ꝛ nō pepercerūt iuueni ⁊ ſeni ⁊ vir
gini ꝛ adoleſcēti: ſed oēs traditi ſunt ī man⁹ ipoꝝ: ⁊ oīa
ſacra vaſa dñi: ꝛ regales apothecas reſumētes: tulerūt ī
babyloniā: ꝛ incēderūt domū dñi: et demolierūt muros
ieruſalem: ꝛ turres ei⁹ incēderūt igne: et cōſumauerunt
oīa honorifica eius: ⁊ ad nihilū redegerūt: ꝛ reliq̄s a gla
dio duxerūt in babylonē. Et erāt ſerui illius vſq dū re-
gnarēt ꝑ ſe ī repletiōe verbi dñi ī ore Jeremie: quſq be-
nigne ageret terra ſabbata ſua: oī tēpore deſertiōis ſue:
ſabbatizauit ī applicatiōe annoꝝ ſeptuagintaſeptē. II.
A Regnāte Cyro rege Perſaꝝ in cōſummatiōe
verbi dñi ī ore ieremie: ſuſcitauit dñs ſpiritū
Cyri regis Perſaꝝ: ⁊ predicauit in toto re- 2 par. 36 d
gno ſuo ſimul per ſcripturā: dicēs: Hec dicit Eſ. d. 1. a.
Cyr⁹ rex Perſaꝝ: Me conſtituit regē orbi terraꝝ dñs
Iſrael: dñs excelſus: ⁊ ſignificauit mihi edificare domū
ſibi ī ieruſalē: que eſt ī iudea. Si q̄s eſt ex genere veſtro:
dñs ipſi⁹ aſcēdat cū eo ī ieruſalē. Quotq̄t ergo circa lo-
ca habitāt: adiuuēt eos q ſunt ī loco ipō: in auro et argē
to: in datiōib⁹ cū eq̄s ꝛ iumētis: cūq alijs q ſm vota ap
ponunt̄ in edē dñi: que eſt ī ieruſalē. Et ſtātes ꝑncipes
tribuū pagoꝝ ꝛ iudee ex tribu beniamin: ⁊ ſacerdotes ꝛ
leuite: q̄s excitauit dñs aſcēdere: ⁊ edificare domū dñi:
que eſt ī ieruſalē: ⁊ qui erāt in circuitu eoꝝ: adiuuerūt in
omī auro ⁊ argēto ei⁹: ꝛ iumētis: ⁊ votis q̄pluri⁹: mul
ti q̄ꝝ ſenſus excitat⁹ eſt. Et Cyr⁹ rex ꝓtulit vaſa ſacra B
dñi: que trāſtulit Nabuchodonoſor rex babylonis ex ie
ruſalē: ⁊ cōſecrauit ea idolo ſuo: et ꝓferēs ea Cyrus rex 1. Eſd. 1. c.
Perſaꝝ tradidit Mithridato: qui erat ſuꝑ theſauros
ipſi⁹. Per hūc aūt tradita ſunt ſalmanaſaro preſidi iu-
dee. Hoꝝ aūt hic numer⁹: Libatoria argētea duo mil-
lia q̄drigēta: athiſce argētee triginta: phiale auree trigin-
ta. Itē argētee duo millia q̄dringēte: ⁊ alia vaſa mille.
Oīa aūt vaſa aurea ⁊ argētea: quinq millia octingēta ſe-
xaginta. Et enumerata ſunt ſalmanaſaro ſimul cū his:
qui ex captiuitate babylonie venerāt ī ieroſolymā. In ar
taxerxis aūt regis perſaꝝ tēporib⁹: ſcripſerūt ei de his:
qui inhabitabāt ī iudea et ieruſalē: belemus et mithrida
tus et ſabellius ꝛ rathymus balthemus et ſamelius ſcri
ba: ⁊ reliqui inhabitātes ī ſamaria: ⁊ ceteris locis ſubie-
ctā epiſtolā regi artaxerxi: Dñe: pueri tui rathym⁹ ab ac C
cidētib⁹: et ſabellius ſcriba: et reliqui curie tue iudices ī
coeloſyria ⁊ phoenice. Et nunc notū ſit dño regi: qm iu-
dei qui aſcēderūt a vobis ad nos: veniētes ī ieruſalē ciui
tatē refugā et peſſimā: edificāt furnos ei⁹: ꝛ ſtatuūt mu
ros: et tēplū ſuſcitāt. Qd ſi ciuitas iſta: ⁊ muri conſum
mati fuerit: nō tātū tributa nō ſuſtinebūt pēdere: ſz etiā
regib⁹ reſiſtēt. Et q̄a id agit̄ circa tēplū: recte haberi ar-
bitrati ſum⁹: nō deſpicere hoc ipm: ſz notū facere dño re
gi: vt ſi videbit̄ regi: querat̄ in libris patrū toꝝ: et inue
nies ī admonitiōib⁹ ſcpta de his: et ſcies qm ciuitas fuit
refuga: et reges et ciuitates cōcutiēs: et iudei refuge: et
prelia cōmittētes ī ea ab eterno: ob quā cauſam ciuitas
iſta deſerta eſt. Nūc ergo notū facimus dñe rex: qm ſi ci D
uitas hec edificata fuerit: et huius muri erecti fuerint:
deſcēſus tibi nō erit in coeloſyriā et phoenicē. Tūc ſcri-
pſit rex rathymo: qui ſcribebat accidētia: et balthemo et
ſabellio ſcribe: et ceteris conſtitutis et inhabitātibus in
ſyria ⁊ phoenice: ea que ſubiecta ſunt. Legi epiſtolā quā
miſiſti mihi. Precepi ergo inquiri: et inuentū eſt: quo-
niam ciuitas illa eſt ab euo regibus reſiſtēs: et homines
refuge: et prelia in ea efficiētes: et reges fortiſſimi erant
in Jeruſalē dominantes: et tributa exigentes a coeloſy-
ria et phoenice. Nunc ergo precepi prohibere homines
illos edificare ciuitatem: et prohibere ne quid vltra hec
fiat: ſed nec procedant in plurimum: ex qua ſunt mili-
tie: ita vt regibus moleſtia importetur. Tunc recitatis

his: que a rege Artaxerxe ſcripta fuerant: Rathymus
⁊ Sabellius ſcriba:et qui cū his cōſtituti erāt iungētes
feſtināter venerūt in Jeruſalem cū equitatu:⁊ turba: et
agmine:coeperuntq́ȝ edificantes prohibere:⁊ vacabant
ab edificatione templi Jeruſalem:vſq́ȝ ſecundo anno re
¶ gni Darij regis Perſarū. III.
A REx Darius fecit coenā magnā oīb⁹ vernacu
lis ſuis:⁊ oīb⁹ magiſtratib⁹ Medie ⁊ Per-
ſidis:⁊ oīb⁹ purpuratis:⁊ pretorib⁹: ⁊ cōſuli
bus:⁊ prefectis ſub illo ab Jndia vſq́ȝ ethio-
pia:centū vigintiſeptē ꝓuincijs.Et cū māducaſſent ⁊ bi-
biſſent:⁊ ſatiati reuerterent̄: tūc Darius rex aſcendit in
cubiculo ſuo:⁊ dormiuit: ⁊ expergefactus eſt. Tunc illi
tres iuuenes corporis cuſtodes: q̄ cuſtodiebāt corp⁹ re-
B gis:dixerunt alter alteri: Dicamus vnuſq́ſq́ȝ noſtrū ſer
monē q̄ precellat:⁊ cuiuſcūq́ȝ apparuerit ſermo ſapien-
tior alterius:dabit illi rex Dari⁹ dona magna:purpura
cooperiri:⁊ in auro bibere:et ſuꝑ aurū dormire:et currū
aureo freno:et cydarim byſſinā: et torquē circa collū:et
ſecūdo loco ſedebit a Dario ꝓpter ſapiētiā ſuā: ⁊ cogna
tus darij vocabit̄. Tūc ſcribētes ſinguli ſuū verbū ſigni
ficauerūt:⁊ poſuerūt ſubt⁹ ceruical Darij regis:⁊ dixe-
C rūt:Cūq́ȝ ſurrexerit rex:dabim⁹ illi ſcp̄ta nr̄a: ⁊ qdcūq́ȝ
iudicauerit rex e trib⁹: et magiſtrat⁹ perſidis:q̄m verbū
eius ſapiēti⁹ eſt:ipi dabit̄ victoria:ſicut ſcriptū eſt. Un⁹
ſcripſit:Forte eſt vinū.Ali⁹ ſcripſit:Fortior eſt rex. Ter
tius ſcripſit:Fortiores ſunt mulieres. Sup oīa aūt vin
cit veritas.Et cū ſurrexiſſet rex:acceperūt ſcripta ſua:⁊
dederūt illi:⁊ legit.Et mittens vocauit oēs magiſtrat⁹
perſaꝝ:⁊ medos:⁊ purpuratos:⁊ pretores:⁊ prefectos:
⁊ ſederūt in cōcilio:⁊ lecta ſunt ſcripta corā ipis.Et di-
xit:Uocate adoleſcētes:⁊ ipi indicabūt v̄ba ſua.Et vo-
cati ſunt:⁊ introierūt.Et dixit illis:Jndicate nobis de
D his que ſcripta ſunt.Et coepit prior:qui dixerat de forti
tudine vini:⁊ dixit:Uiri:q̄ꝫ preualet vinū oīb⁹ hoībus q̄
bibūt illud. Seducit mētē. Jtēq́ȝ regis ⁊ orphani facit
mentē vanā. Jtem ſerui ac liberi:pauperis ac diuitis:⁊
oēm mentē cōuertit in ſecuritatē ⁊ iucūditatē: ⁊ nō me
minit oēm triſtitiā ⁊ debitū:⁊ oīa precordia facit hone-
ſta:⁊ nō meminit regē:nec magiſtratū:⁊ oīa ꝑ talēta lo-
qui facit.Et nō meminerūt cū biberūt amicitiā:nec fra-
ternitatē:ſed nō multū poſt ſumūt gladios: et cū a vino
merſerint ⁊ ſurrexerīt:nō meminerūt q̄ geſſerūt.O viri
nū p̄cellit vinū:q̄s ſic cogitat facere? Et tacuit h̄ dicto.
A ET inchoauit ſequēs dicere:q̄ dixit de IIII.
fortitudine reg̃.O viri:num precellūt hoīes
q̄ terrā ⁊ mare obtinēt:et oīa que in eis ſunt?
Rex aūt ſup oīa precellit:⁊ dn̄at eoꝝ: et oīe
quodcūq́ȝ dixerit illis:faciūt.Et ſi miſerit illos ad bella
tores:vadūt:⁊ demoliūt mōtes:⁊ muros:⁊ turres. Ju-
gulantur ⁊ iugulāt:⁊ regis verbū nō pretereūt.Nā ſi vi
cerint:afferūt regi oīa:quecūq́ȝ predati fuerint. Siliť et
alij oēs:⁊ q̄cq̄t nō militāt:nec pugnāt:ſed colunt terrā:
rurſum cū fuerint metētes:afferunt tributa regi:⁊ ipſe
vnus ſol⁹ ſi dixerit:occidite: occidūt:dixerit remittite:
remittūt: dixerit ꝑcutite:ꝑcutiūt: dixerit exterminate:
exterminant:dixerit edificate:edificāt:dixerit excidite:
excidūt:dixerit plātate: plantāt: ⁊ oīs plebs:⁊ virtutes
eū obaudiūt:⁊ ſup hoc ipe recūbit:⁊ bibit:et dormit. Hi
B aūt cuſtodiūt ī circuitu eū:⁊ nō poſſunt ire ſinguli: ⁊ fa-
cere opera ſua:ſed in dicto obaudiētes ſunt ei.Uiri:quo
Cui ſic o- modo non precellit rex:*q̄ ſic diffamat̄? Et tacuit. Ter
beditur. tius q̄ dixerat de mulierib⁹ ⁊ veritate: hic eſt zorobabel:
coepit loq̄. Uiri:nō magn⁹ rex:⁊ multi hoīes: nec vinū
precellit.Quis eſt ergo:q̄ dn̄at eoꝝ? Nōne mulieres ge
nuerūt regē:⁊ oēm populū:q̄ dn̄at mari ⁊ terre: ⁊ ex il-
lis nati ſunt:⁊ ipe educauerūt eos:q̄ plātauerūt vineas
ex q̄b⁹ vinū fit? Et ipe faciāt ſtolas oīm hoīm: ⁊ ipſe fa-
ciūt gloriā hoīb⁹:⁊ nō poſſunt hoīes ſeparari a mulieri-
bus.Si cōgregauerint aurū ⁊ argentū:⁊ oēm rem ſpe-
cioſam: et viderīt mulierē vnā bono habitu: et bona ſpe
cie:oīa hec relinquētes in eam intēdunt:et aperto ore
conſpiciunt: et eā alliciunt magis:q̄ꝫ aurū ⁊ argentum:
et oēm rem precioſam. Homo patrē ſuū relinquit: qui
enutrijt illū:et ſuam regionē: et ad mulierē ſe cōiungit.
Et cū muliere remittit aīam: et neq́ȝ patrem meminit:
neq́ȝ matrē: neq́ȝ regionem. Et hinc oportet vos ſcire:
quoniā mulieres dominant̄ veſtri. Nōne doletis? Et ac C
cipit homo gladiū ſuū:⁊ vadit in viā facere furta: et ho-
micidia:⁊ mare nauigare:⁊ flumina:⁊ leonē videt: et in
tenebris ingreditur:⁊ cū furtū fecerit:et fraudes:et ra-
pinas:amabili ſue affert.Et iterū:diligit homo vxorem
ſuā magis:q̄ꝫ patrē aut matrē.Et multi dementes facti
ſunt propter vxores ſuas:et ſerui facti ſunt ꝓpter illas:
⁊ multi perierunt: et iugulati ſunt:et peccauerunt pro-
pter mulieres. Et nunc credite mihi: quia magnus eſt
rex in poteſtate ſua:quoniā oēs regiones verentur tā-
gere eū. Uidebā tamen Apamen filiā Bartaci mirifici
cōcubinā regis ſedentē iuxta regē ad dexterā:⁊ auferen
tem diadema de capite ei⁹:⁊ īponentē ſibi: ⁊ palmis ce-
debat regē de ſiniſtra manu.Et ſuper hec aperto ore in- D
tuebatur eā:⁊ ſi arriſerit ei:ridet. Nā ſi īdignata fuerit:
ei blandit̄:donec recōciliet̄ in gratiā.O viri:cur nō ſunt
fortiores mulieres? Magna eſt terra:⁊ excelſum eſt ce-
lū:que iſta agūt. Et tūc rex ⁊ purpurati intuebant̄ in al
terutrum. Et inchoauit loqui de veritate: O viri:nōne
fortes ſunt mulieres? Magna eſt terra: et excelſum eſt
celū:et velox curſus ſolis:cōuertit gyro celū in locū ſuū
in vna die. Nōne magnificus eſt:q̄ hec facit? Et veritas
magna:⁊ fortior pre oīb⁹. Oīs terra veritatē inuocat:
celum etiā ipſam benedicit:⁊ omnia opera mouentur ⁊
tremunt eā:⁊ nō eſt cū ea quicq̄ꝫ iniquū. Uinū iniquum:
iniquus rex:inique mulieres. Jniqui oēs filij hoīm:⁊
iniqua illorū oīa opera:et nō eſt in ipſis veritas. Et in
ſua iniquitate peribunt: et veritas manet: et inualeſcit
in eternū: et viuit: et obtinet in ſecula ſeculorū. Nec eſt
apud eā accipere ꝑſonas:neq́ȝ differentias: ſed que iuſta
ſunt:facit oīb⁹:iniuſtis ac malignis: ⁊ oēs benignant̄
in operib⁹ ei⁹.Et nō eſt in iudicio ei⁹ iniquū: ſed fortitu E
do:⁊ regnū:⁊ poteſtas:⁊ maieſtas oīm euoꝝ. Benedi-
ctus deus veritatis.Et deſijt loquēdo:⁊ oēs populi cla
mauerunt:⁊ dixerunt: Magna eſt veritas: et preualet.
Tunc rex ait illi: Pete ſi q̄d vis amplius:q̄ꝫ que ſcripta
ſunt:⁊ dabo tibi:ꝑm q̄ꝫ inuētus es ſapiētior proximis:et
proxim⁹ mihi ſedebis:⁊ cognat⁹ meus vocaberis. Tūc
ait regi: Memor eſto voti tui:qd vouiſti edificare Jeru
ſalē:in die q̄ regnū accepiſti:⁊ oīa vaſa que accepta ſunt
ex Jeruſalē remittere:que ſeparauit Cyr⁹:quando ma
crauit Baylonia:et voluit remittere ea ibi. Et tu volui
ſti edificare tēplū:qd incēderūt idumei:quādo extermi
nata eſt iudea a chaldeis.Et nūc hoc eſt qd poſtulo dn̄e
et qd peto:hoc eſt maieſtas qd a te poſtulo: vt facias vo-
tū qd vouiſti regi celi ex ore tuo. Tūc ſurgēs Dari⁹ rex: F
oſculatus eſt illū:et ſcripſit epiſtolā ad oēs diſpēſatores
et prefectos et purpuratos: vt deducerēt eū:et eos q̄ cū
illo erāt:oēs aſcēdentes edificare Jeruſalem. Et omni
bus prefectis q̄ erant in coeloſyria:et phoenice:et libano
ſcripſit epiſtolas:vt traherēt ligna cedrina a libano ī ie-
ruſalē:vt edificarēt cū eis ciuitatē.Et ſcripſit omnibus
Judeis:q̄ aſcendebāt a regno in iudeā ꝓ libertate:oēm
potentē ⁊ magiſtratū et prefectū non ſuperuenire ad ia
nuas ipſoꝝ: et oēm regionē quā obtinuerāt immunem
eſſe eis:et idumei relinquāt caſtella que obtinēt iudeo-
rū:et inſtructurā tēpli dare per ſingulos annos talenta
viginti:vſq́ȝ dū edificaret̄:⁊ ſup ſacrariū holocauſtoma-
ta hoſtilare quotidie:ſicut habent preceptū:alia talenta
decē offerre per ſingulos annos:⁊ in omnibus qui pro-
cedunt a Babylonia condere ciuitatē: vt eſſet libertas
tam ipſis q̄ꝫ filijs eorū: ⁊ oībus ſacerdotibus qui pro- G
cedunt. Scripſit aūt et quantitatē:: et ſacram ſtolam

iuſſit dari in qua deſeruirēt: ⁊ leuitis ſcripſit dare pꝛęce
pta: vſq; in diē q̄ cōſummabit̄ domꝰ: et ieruſalē extruet̄:
⁊ oībꝰ cuſtodiētibꝰ ciuitatē: ſcripſit dare eis ſoꝛtes ⁊ ſti
pēdia. Et dimiſit oīa vaſa: quęcūq; ſeparauerat Cyꝛus
a babylonia: ⁊ oīa quęcunq; dixit Cyꝛus: ⁊ ipſe pꝛęcepit
fieri: ⁊ mitti Jeruſalē. Et cū ꝓceſſiſſet ille adoleſcēs: ele
uās faciē in ieruſalē: bn̄dixit regē cęli: ⁊ dixit: Abs te eſt
victoꝛia: ⁊ abs te eſt ſapientia ⁊ claritas. Et ego ſeruus
tuus ſum. Benedictus es qui dediſti mihi ſapiētiā: ⁊ ti
bi confitebor dn̄e deus patrū noſtroꝝ. Et accepit epiſto
las: ⁊ ꝓfectꝰ eſt in babyloniā. Et venit ⁊ nūciauit fratri-
bus ſuis oīb᷒ q̄ fuerūt in babylonia: ⁊ benedixerūt deū
patrū ſuoꝝ: quoniā dedit illis remiſſionē et refrigeriū:
vt aſcēderent ⁊ ędificarent Jeruſalem: ⁊ templū vbi no
minatum eſt nomen eius in ipſo: ⁊ exultauerunt cū mu-
ſicis ⁊ lętitia diebus ſeptem. V.

A Poſt hęc aūt electi ſunt: vt aſcēderēt p̄ncipes
pagoꝝ ꝑ domos: ⁊ tribꝰ ſuas: ⁊ vxoꝛes illoꝝ:
⁊ filij ⁊ filię eoꝝ: ⁊ ſerui ⁊ ancillę ipoꝝ: ⁊ peco
ra eoꝝ. Et Dariꝰ rex miſit vna cū eis equites
mille: donec deducerēt eos ī Jeruſalē cū pace: ⁊ cū muſi
cis: ⁊ cū tympanis ⁊ tibijs: ⁊ oēs frēs erāt ludentes: ⁊ fe
cit eos aſcēdere ſimł cū eis. Et hęc ſūt noīa viroꝝ q̄ aſcē
derūt ꝑ pagos ſuos ī tribꝰ: ⁊ in partē pꝛincipatꝰ ipſoꝝ.
Sacerdotes: Filij phinehes: filij aarō: ieſus filiꝰ ioſedec:
ioachim filiꝰ zoꝛobabel: filij ſaalthiel de domo Dauid ex
pꝛogenie phares: de tribu iuda q̄ locutꝰ eſt ſub dario re-
ge perſaꝝ ſermones mirificos in ſecūdo anno regni ipſiꝰ
mēſe niſan p̄mo. Sūt aūt hi q̄ aſcēderūt ex iudęa de ca-
ptiuitate trāſmigrationis: q̄s trāſmigrauit Nabucho
donoſoꝛ rex babylonię ī babylonē: ⁊ reuerſus eſt ī ieruſa
lē: Et reliqui partē iudęę vnuſquiſq; in ciuitatē ſuā: q̄
venerūt cū zoꝛobabel ⁊ ieſua nehemia ſaraia raelaia: eli-
meo emmanio mardocheo beelſuro mechpſa rochoꝛ o-
lioꝛo emonia: vnꝰ de p̄ncipibꝰ eoꝝ. Et numerꝰ a gētibꝰ
eoꝝ: ex pꝛępoſitis eoꝝ: filij phares duo millia centum ſe
ptuagintaduo: filij ares tria millia centū quinquaginta
B ſeptē: filij femo centū quadragintaduo. Jn filijs ieſu et
ioabes: mille trecētiduo: filij beniu duo millia quadrin-
gētiſeptuaginta: filij choꝛoba ducētiq̄nq;: filij banica cē
tum ſexagintaocto: filij bebech quadringētitres: filij ar-
chad quadringēti vigintiſeptē: filij chā trigintaſeptē: fi
lij zoꝛoar duo millia ſexagintaſeptē: filij adinu quadrin-
gēti ſexagintavnꝰ: filij adarectis centūocto: filij ciaſo et
zelas cētū ſeptē: filij azoꝛec quadringēti trigintanouē: fi
lij iedarbone cētū trigintaduo: filij hananię cētū trigin
ta: filij aſoni nonaginta: filij marſar quadringenti vigin
tiduo: filij zabarus nonagintaq̄nq;: filij ſepholemon cen
tū vigintitres: filij nepopas quinquagintaq̄nq;: filij he-
chanatus centū q̄nquagintaocto: filij cebethanus cētū
trigintaduo: filij crearpatros q̄ enohadies ⁊ modię q̄-
dringenti vigintitres: Qui ex granias ⁊ gabea centū vi
gintivnꝰ. Qui ex beſſelon ⁊ ceagge ſexagintaq̄nq;. Qui
ex baſtaro cētū vigintiduo. Qui ex bechenobes q̄nqua-
gintaq̄nq;: filij liptis cētū q̄nquagintaq̄nq;: filij labonni
trecēti quinquagintaſeptē: filij ſichē trecētiſeptuaginta
filij ſuadon ⁊ elimonis trecēti ſeptuagintaocto: filij eri-
cus duo millia centū q̄dragintaq̄nq;: filij anaas trecēti
C ſeptuagīta. Sacerdotes: filij ieddus: filij euter: filij ◌ia
ſib trecēti ſeptuagītaduo: filij emerus ducēti q̄nquagin
taduo: filij faſurij trecēti q̄nquagintaſeptē: filij caree du
cēti vigintiſeptē. Leuitę: filij ieſu ī caduhel ⁊ banus ⁊ ſe
rebias ⁊ edias: ſeptuagintaq̄tuoꝛ. Oīs numerus a duo-
decimo anno: triginta millia quadringēti ſexagītaduo:
filij ⁊ filię ⁊ vxoꝛes: oīs cōputatio: q̄draginta millia du-
cēti quadragintaduo: filij ſacerdotū q̄ pſallebāt ī tēplo:
filij aſaph centū vigintiocto. Oſtiarij vero filij eſmeni: fi
lij aſer: filij ammon: filij accuba: topa: filij tobi: oēs centū
trigintanouē. Sacerdotes ſeruientes in templo: filij ſel
filij gaſpha: filij toblech: filij carie: filij ſub: filij helin: filij
labana: filij armacha: filij accub: filij vtha: filij cetha: filij
aggab: filij obai: filij anani: filij cāna: filij geddu: filij an:
filij radin: filij deſanon: filij nechoba: filij caſeba: filij go-
ze: filij ozui: filij ſinone: filij attre: filij haſtē: filij aſiana: fi-
lij manei: filij naſiſin: filij accuſa: filij agiſta: filij azui: filij
fauon: filij phaſalon: filij meeda: filij ſuſa: filij caret: filij
barcꝰ: filij ſaree: filij coeſi: filij naſit: filij agiſti: filij pedon
ſalomō filij eiꝰ: filij aſophot: filij phazida: filij celi: filij de
don: filij gaddahel: filij zaphei: filij aggia: filij ſacharet:
filij ſabathen: filij ſaroneth: filij malſith: filij anie: filij ſa-
ſus: filij addus: filij ſuba: filij eura: filij rahotis: filij phaſ
phat: filij malmon. Oēs ſacro ſeruiētes ⁊ pueri ſalomo D
nis: q̄dringēti octogintaduo. Hi ſunt filij q̄ aſcēderunt
a chelmellat thelarſa p̄ncipes eoꝝ: carmelā ⁊ careth. Et
non poterāt edicere ciuitates ſuas ⁊ ſuas ꝓgenies: quē-
admodū ſint ex Jſrael filij dalari: filij tuben: filij necho-
daici: ex ſacerdotibꝰ q̄ fungebant̄ ſacerdotio: ⁊ non ſunt
inuēti: filij obia: filij achiſos: filij addin: q̄ accepit vxorē
ex filiabꝰ phargeleu: ⁊ vocati ſunt noīe eiꝰ. Et hoꝝ quę
ſita eſt generis ſcripta in pedatura: ⁊ nō eſt iuēta: ⁊ pro-
hibiti ſunt ſacerdotio fungi. Et dixit illis nehemias et
aſtharas: ne participent̄ ſcrā: donec exurgat pōtifex do-
ctus in oſtēſionē ⁊ veritatē. Oīs aūt iſrael erat: exceptis
ſeruis et ancillis: q̄draginta duo millia trecēti q̄dragin
ta. Serui hoꝝ ⁊ ancillę: ſeptē millia trecenti trigintaſe-
ptem. Cātores ⁊ cātatrices: ducēti ſexagintaq̄nq;. Ca-
meli: q̄dringēti trigintaq̄nq;. Equi: ſeptē millia trigīta
ſex. Muli: ducēta millia q̄dragintaq̄nq;. Subiugalia:
q̄nq; millia vigintiq̄nq;. Et de pꝛępoſitis ipis ꝑ pagos: E
dū venirēt ī tēplū dei: qd̄ erat ī ieruſalē innouare: ⁊ ſuſci
tare tēplū ī loco ſuo: ſm̄ ſuā v̄tutē: ⁊ dari ī tēplū theſau
roꝝ operū ſacrū auri mnas duodecī millia: et mnas ar-
gēti q̄nq; millia: ⁊ ſtolas ſacerdotales centū. Et habita
uerunt ſacerdotes ⁊ leuitę: ⁊ q̄ exierāt de plebe ī ieruſalē
in regiōe: ⁊ ſacri cātoꝛes: ⁊ oſtiarij: ⁊ oīs iſrael ī regiōibꝰ
ſuis. Jnſtāte aūt ſeptīo mēſe: cūq; eſſent filij iſrael vnuſ
quiſq; in ſuis rebꝰ: cōuenerūt oēs vnanimes in atriū: qd̄
erat ante ianuā oꝛiētalem. Et ſtātes ieſus filiꝰ ioſedec: ⁊
fratres eiꝰ ſacerdotes: ⁊ zoꝛobabel filiꝰ ſaalthiel ⁊ huius
fratres parauerūt altare: vt offerrēt ſup illud holocau-
ſtomata: ſm̄ qd̄ in libꝛo moyſi hoīs dei ſcripta ſunt. Et
cōuenerūt ibi ex alijs natiōibꝰ terrę: ⁊ erexerūt ſacrariū
ī loco ſuo oēs gētes terrę: ⁊ offerebāt hoſtias ⁊ holocau
ſtomata dn̄o matutina. Et egerūt ſcenopegiā ⁊ diē ſolē
nem: ſicut pꝛęceptū eſt in lege: et ſacrificia q̄tidie: ſicut
opoꝛtebat: et poſt hoc oblationes inſtitutas: et hoſtias
ſabbatoꝝ: ⁊ neomeniarū: ⁊ dierū ſolenniū oīm ſanctifica
toꝝ. Et quotq̄t vouebāt dn̄o a neomenia ſeptimi men-
ſis: coeperūt hoſtias offerre deo: ⁊ tēplū dn̄i nondū erat
ędificatū. Et dederūt pecuniā lapidarijs ⁊ fabꝛis: ⁊ po- F
tū ⁊ pabula cū gaudio. Et dederunt carra ſydonijs ⁊ ty
rijs: vt trāſueherēt illis de libano trabes cedrinas: ⁊ fa-
cerēt rates ī ioppe poꝛtū ſm̄ decretū: qd̄ ſcriptū erat eis
a Cyꝛo rege perſaꝝ. Et in ſecūdo anno veniētes ī tēplū
dei in Jeruſalē: mēſe ſecūdo inchoauit zoꝛobabel filius
ſaalthiel: ⁊ ieſua filiꝰ ioſedec: ⁊ fratres ipſoꝝ: ⁊ ſacerdo-
tes: ⁊ leuitę: ⁊ omnes qui venerāt de captiuitate in ieru
ſalem: ⁊ fundauerunt tēplum dei nouilunio ſecūdi men
ſis ſecūdi anni: cū veniſſent in Judęā et Jeruſalem. Et
ſtatuerūt leuitas a viginti annis ſuper opera domini: et
ſtetit ieſua ⁊ filius eius: ⁊ fratres: omnes leuitę conſpi-
rātes: et executoꝛes legis: faciētes opera ī domo domi-
ni. Et ſteterunt ſacerdotes habētes ſtolas cū tubis: ⁊ le
uitę filij Aſaph: habētes cymbala collaudātes dominū:
et benedicentes ſm̄ Dauid regem Jſrael. Et cantabāt
canticū domino: quoniam dulcedo eius: et honoꝛ in ſe-
cula ſuper oēm Jſrael. Et omnis populus tuba cecine- G
runt: ⁊ pꝛoclamauerūt voce magna: collaudātes domi-
nū in ſuſcitatione domus domini. Et venerūt ex ſacerdo
tibus ⁊ leuitis ⁊ pꝛęſidētibus ſm̄ pagos ſenioꝛibus: qui

Caput hoc deprauatiſſimū ē: nec facile reſtitui poteſt: niſi q̄ſ velit ex. 2. cap. 1. lib. vbi eadem et verius narrātur.

vidit pꝛiſtinā domū: ⁊ ad huiꝰ ędificationē cū clamoꝛe et
planctu magno: et multi cū tubis: ⁊ gaudio magno: in
tantū vt populus nō audiret tubas pꝛopter planctum
populi. Turba em̄ erat tubis canēs magnifice: ita vt lō
ge audiret. Et audierunt inimici tribus Judę et benia
min: ⁊ venerunt ſcire quę eſſet vox tubarū. Et cognoue
runt: quoniam qui erant ex captiuitate: ędificant tem-
plum domino deo Iſrael. Et accedētes ad Zoꝛobabel:
⁊ Jeſua pꝛępoſitos pagoꝝ: dixerūt eis: Aedificabimꝰ
vna vobiſcū: Similiter em̄ audiuimꝰ dn̄m veſtrū: et ipſi
pariter incedimus a diebus Aſbazareth regis aſſyrioꝝ:
q̄ trāſmigrauit nos huc. Et dixit illis Zoꝛobabel: ⁊ Je
ſua: ⁊ pꝛīcipes pagoꝝ iſrael: Nō eſt nobis et vobis ędifi
care domū dei noſtri. Nos em̄ ſoli ędificabimꝰ domino
Iſrael ſm ea: quę pꝛęcepit nobis Cyꝛus rex Perſarū.
Gētes aūt terrę incūbētes his: q̄ ſunt ī iudęa: et leuātes
opꝰ ędificatiōis: ⁊ inſidias: ⁊ populos adducentes: ꝓhi
bebāt eos ędificare: ⁊ aggreſſuras exercētes īpedierūt:
ne cōſummaret ędificiū oī tpe vitę Cyꝛi regis: ⁊ ꝓtraxe
rūt ſtructurā ꝑ bienniū: vſqꝫ ad Darij regnum. VI.

A In ſecundo aūt anno regni Darij: ꝓphetauit
Haggeus: ⁊ Zacharias filius Addo pꝛophe-
tę apud Judęā et Jeruſalē in noīe dei Iſrael
ſuꝑ eos. Tūc ſtās Zoꝛobabel filiꝰ ſaalthiel: et
Jeſua filius Joſedec: inchoauerūt ędificare domū dn̄i:
quę eſt in Jeruſalē: cum adeſſent eis pꝛophetę domini:
⁊ adiuuarent eos. In illo tēpoꝛe venit ad illos ſyſennes
ſubꝛegulus Syꝛię et phoenicis et ſatrabuzanes et ſoda
les eius: et dixerūt eis: Quo pꝛęcipiēte vobis domū hāc
ędificatis: ⁊ tectū iſtud: et alia oīa ꝑficitis? Et qui ſunt
ſtructoꝛes: qui hęc ędificāt? Et habuerūt gratiā viſita-
tione facta ſuꝑ eos: q̄ erāt ex captiuitate a dn̄o ſenioꝛes
iudęoꝝ: ⁊ nō ſunt īpediti ędificare: donec ſignificaretur
Dario de om̄ibꝰ iſtis: ⁊ reſpōſum acciperet. Exēplū epi
ſtolę: quā miſerūt Dario: Syſennes ſubꝛegulus ſyꝛię et
phoenicis et ſatrabuzanes: ⁊ ſodales eiꝰ in ſyꝛia: ⁊ phoe-
nice pꝛęſides: regi dario ſalutē: Oīa nota ſint dn̄o regi:
ꝙ cū veniſſemꝰ ī regionē iudęę: ⁊ introiſſemꝰ ī ieruſalē:
inuenimꝰ ędificātes domū dei magnā: et tēplū ex lapidi
bus politis ⁊ magnis ⁊ ꝑcioſis materijs ī parietibus: ⁊
opera illa inſtāter fieri: ⁊ ſuffragare: ⁊ ꝓſperare in mani-
bus eoꝝ: ⁊ ī om̄i gloꝛia ꝙ diligētiſſime ꝑfici. Tūc inter-
B rogauimus ſenioꝛes: dicētes: Quo ꝑmittēte vobis ędi-
ficatis domū iſtā: ⁊ oꝑa hęc fundatis? Ideo aūt interro
gauimus eos: vt notū faceremꝰ tibi hoīes ⁊ pꝛępoſitos:
⁊ noīm ſcripturā pꝛępoſitoꝝ poſtulauimus illos. At il-
li reſpōderūt nobis: dicētes: Nos ſumꝰ ſerui dn̄i: qui fe
cit cęlū ⁊ terrā: et ędificabat hęc domꝰ ante annos iſtos
multos a rege iſrael magno ⁊ foꝛtiſſimo: et cōſummata
eſt. Et quoniā patres noſtri exacerbātes erant: et pecca
uerūt in deū Iſrael: tradidit eos ī manꝰ nabuchodono
ſoꝛ regis babylonię: regis chaldęoꝝ: ⁊ domū iſtā demo-
liētes incēderūt: et populū captiuū duxerūt ī babylonē.
In pꝛimo anno regnante Cyꝛo rege babylonię: ſcripſit
Cyꝛus rex domum hāc ędificare: et illa ſacra vaſa aurea
et argentea: quę extulerat Nabuchodonoſoꝛ de domo:
quę eſt in Jeruſalem: ⁊ conſecrauerat ea in ſuo templo:
rurſus pꝛotulit ea Cyꝛus rex de templo: quod erat in
babylonia: ⁊ tradita ſunt zoꝛobabel: ⁊ ſalmanaſaro ſub-
C regulo. Et pꝛęceptū eſt eis: vt offerrēt hęc vaſa: ⁊ repo-
nerēt ī tēplo: qđ erat ī Jeruſalē: ⁊ ipm̄ tēplū dei ędifica
re ī loco ſuo. Tūc ſalmanaſarus ſubiecit fundamēta do
mus dn̄i: quę eſt in Jeruſalē: ⁊ exinde vſqꝫ nūc ędificare
tur: ⁊ nō accepit cōſummationē. Nunc ergo ſi iudicat a
te o rex: perquiratur in regalibꝰ bibliothecis Cyꝛi regis
quę ſunt in babylonia: et ſi inuentū fuerit cōſilio Cyꝛi re
gis coeptā eſſe ſtructurā domus dn̄i: quę eſt in Jeruſa-
lem: et iudicabitur a domino rege noſtro: ſcribat de his
nobis. Tunc Darius rex pꝛęcepit inquiri in bibliothe-
cis: ⁊ inuētus eſt ī Egbathanis oppido: quod eſt in me-
dia regione locus vnus: in quo ſcripta erant iſta: Anno
pꝛimo regnāte Cyꝛo: rex Cyꝛꝰ pꝛęcepit domū domini:
quę eſt in Jeruſalē ędificare: vbi incēdebāt igni aſſiduo:
cuiꝰ altitudo ſit cubitoꝝ decē: ⁊ latitudo cubitoꝝ ſexa-
ginta: quadratū lapidibus politis tribus: et moeniano
ligneo eiuſdem regionis: ⁊ moeniano vno nouo: ⁊ impē
dia dari de domo Cyꝛi regis: et ſacra vaſa domus domi
ni tam aurea ꝙ argentea: quę extulit Nabuchodonoſoꝛ
in domū domini: quę eſt in Jeruſalem: vbi erant poſita:
vt ponantur illic: et pꝛęcepit curā agere Siſennem ſub
regulum Syꝛię et Phoenicis et ſatrabuzanem et ſoda
les eiꝰ: et qui oꝛdinati erant in Syꝛia ⁊ Phoenice pꝛę- D
ſides: vt abſtinerent ſe ab eodē loco. Et ego quoqꝫ pꝛęce
pi in totū ędificare: ⁊ pꝛoſpexi: vt adiuuēt eos: q̄ ſunt ex
captiuitate Judęoꝝ: donec cōſummaretur tēplū ędis
domini: ⁊ a vexatione tributoꝛū Coeloſyꝛię et Phoeni
cis: diligenter quantitatē dari his hominibus ad ſacrifi
cium domini Zoꝛobabel pꝛęfecto ad tauros: et arietes:
et agnos: ſimiliter aūt ⁊ frumentū ⁊ ſal ⁊ vinū ⁊ oleū in-
ſtāter per ſingulos annos: pꝛout ſacerdotes qui ſunt in
Jeruſalem dictauerint conſumi quotidie ſine vlla dila
tione: vt offerantur libationes ſummo deo pꝛo rege et
pueris eius: et oꝛent pꝛo ipſoꝛum vita: ⁊ denuncietur: vt
quicunqꝫ tranſgreſſi fuerint aliquid ex his: quę ſcripta
ſunt: aut ſpꝛeuerint: accipiatur lignū de ſuis pꝛopꝛijs: ⁊
ſuſpēdantur: ⁊ bona ipſoꝛū regi aſcribātur. Propterea
⁊ dominus: cuius nomen inuocatum eſt ibi: exterminet
oēm regem ⁊ gentē: qui manū ſuā extēderit pꝛohibere:
aut male tractare domū domini illā: quę eſt ī Jeruſalē.
Ego dariꝰ rex decreui ꝙ libētiſſime ſm hęc fieri. VII.

Tunc Siſennes ſubꝛegulꝰ coeloſyꝛię ⁊ phoe- A
nicis et ſatrabuzanes et ſodales obſecuti his
quę a Dario rege erāt decreta: inſiſtebant ſa
croſanctis operibus diligētiſſime: cooperan
tes cū ſenioꝛibus Judęoꝝ pꝛincipibus Syꝛię: ⁊ pꝛoſpe
rata ſunt ſacroſancta opera pꝛophetantibus Haggęo
et Zacharia pꝛophetis. Et cōſummauerunt omnia per
pꝛęceptū domini dei Iſrael: et ex cōſilio Cyꝛi ⁊ Darij ⁊
Artaxerxis regis Perſarū. Et conſummata eſt domus B
noſtra vſqꝫ ad tertiā ⁊ viceſimā diem mēſis Adar: ſexto
anno Darij regis. Et fecerunt filij Iſrael et ſacerdotes
⁊ leuitę et cęteri qui erāt ex captiuitate: q̄ appoſiti ſunt
ſm ea quę ſcripta ſunt in libꝛo Moyſi. Et obtulerūt in
dedicationē tēpli dn̄i tauros cētum: arietes ducentos:
agnos quadringentos: et hoedos pꝛo peccatis vniuerſi
Iſrael duodecim: ſm numerū tribuū iſrael. Et ſteterūt
ſacerdotes et leuitę amicti ſtolis ꝑ tribus ſuꝑ oīa opera
domini dei iſrael ſm libꝛū Moyſi: et oſtiarij ꝑ ſingulas
iannas. Et egerūt filij Iſrael cū his qui erant ex captiui C
tate illud phaſe quartadecima luna menſis pꝛimi: quan
do ſanctificati ſunt ſacerdotes ⁊ leuitę. Oēs filij captiui
tatis nō ſunt ſimul ſanctificati: q̄a leuitę oēs ſimul ſan-
ctificati ſunt. Et īmolauerūt phaſe vniuerſi filij captiui
tatis: ⁊ fratribꝰ ſuis ſacerdotibꝰ: ⁊ ſibimetipſis. Et mā D
ducauerūt filij Iſrael: q̄ erāt ex captiuitate oēs q̄ remā-
ſerāt ab oībꝰ execratiōibꝰ gētiū terrę quęrētes dn̄m: et
celebꝛauerūt diē feſtū azymoꝝ ſeptē diebꝰ epulātes in cō
ſpectu dn̄i: qm̄ cōuertit cōſiliū regis aſſyꝛioꝝ in eos con
foꝛtare manus eoꝝ ad opera dn̄i dei Iſrael. VIII.

Et poſt hunc regnāte Artaxerxe Perſarū re A
ge acceſſit Eſdras filiꝰ ſaraię: filij azarię: filij 1.eſd.7.a.
helchię: filij ſallū: filij ſadoc: filij achitob: filij
Amerię: filij Azarię: filij bocci: filij Abiſue: filij
phineches: filij eleazari: filij aaron pꝛimi ſacerdotis. Hic eſ
dras aſcēdit de babylonia: cū eſſet ſcriba ⁊ ingenioſus in
lege moyſi: quę data eſt a dn̄o deo iſrael: docere ⁊ facere.
Et dedit ei rex gloꝛiā: ꝙ inueniſſet gratiā in om̄i dignita
te ⁊ deſiderio ī cōſpectu eiꝰ. Et aſcēderūt ſimul cū ipſo
ex filijs iſrael ⁊ ſacerdotibꝰ ⁊ leuitis et ſacris cātoꝛibꝰ tē
pli ⁊ oſtiarijs ⁊ ſeruis tēpli in ieruſalem. Anno ſeptimo

regnante Artaxerxe in quinto menſe: hic annus ſeptimꝰ
eſt regni: exeuntes de babylonia nouilunio quinti mēſis
venerūt ieroſolymā iuxta pręceptū illius ſecundū ꝓſpe-
ritatē itineris a dn̄o ipſoꝝ datam eis. In his em̄ eſdras
magnā diſciplinā obtinebat: ne ꝑtermitteret quicꝙ eoꝝ
quę eſſent ex lege domini ⁊ pręceptis: ⁊ docendo vniuer
ſum iſrael: omnē iuſtitiā et iudiciū. Accedentes aūt: qui
ſcribebant ſcripta Artaxerxis regis tradiderūt ſcriptū
qđ obuenerat ab artaxerxe rege ad eſdrā ſacerdotē: ⁊ le-
ctorē legis domini: cuius exemplū ſubiectū eſt. Rex ar-
taxerxes eſdrę ſacerdoti ⁊ lectori legis dn̄i ſalutē: Hu-
manior ego iudicās in beneficijs pręcepi eis: qui deſyde
rant ex gente iudęorum ſua ſponte: ⁊ ex ſacerdotibus: ⁊
leuitis: qui ſunt in regno meo comitari tecū in ieruſalē.
B Si q̄ ergo cupiūt ire tecū: cōueniant: et ꝓficiſcant̄ ſicut
placuit mihi: ⁊ ſeptē amicis meis cōſiliarijs: vt viſitent
ea quę agunt̄ ſecundū iudęā ⁊ ieruſalē: obſeruātes ſicut
habes ī lege dn̄i: ⁊ ferant munera dn̄o deo iſrael: q̄ voui
ego et amici ieruſalē: ⁊ omne aurū ⁊ argentū: qđ īuentū
fuerit ī regiōe babylonię dn̄o in ieruſalē cū illo: qđ eſt do
natū pro ipſa gente in templo dn̄i eoꝝ qđ eſt in ieruſalē
vt colligatur hoc aurū: ⁊ argentū: ⁊ tauros: ⁊ arietes: ⁊
et agnos: ⁊ hoedus: ⁊ q̄ his ſunt cōgruentia: vt offerant
hoſtias dn̄o ſuper altare dn̄i ipſoꝝ: qđ eſt in ieruſalē. Et
oīa quęcūqꝫ volueris cū fratribus tuis facere auro et ar
gento: ꝑfice pro volūtate tua ſcđm pręceptū dn̄i dei tui:
et ſacroſancta vaſa: q̄ data ſunt tibi ad opera domus dn̄i
dei tui: q̄ eſt in ieruſalē: ⁊ cetera quęcūqꝫ tibi ſubuenerīt
ad opera tēpli dei tui: dabis de regali Gazophylacio: cū
volueris cū fratribꝰ tuis facere auro ⁊ argento: ꝑfice ſe-
cundū voluntatē dn̄i. Et ego quidē rex artaxerxes pręce-
cepi cuſtodibus theſaurorū ſyrię et phoenicis: vt quęcū
qꝫ ſcripſerit eſdras ſacerdos: ⁊ lector legis dn̄i: diligen-
ter detur eiuſqꝫ ad argenti talenta centū: ſimiliter ⁊ au-
ri: ⁊ vſqꝫ ad frumēti modios centū: et vini amphoras cē
tū: et alia quęcūqꝫ abundāt ſine taxatione. Oīa ſecundū
C legē dei fiant deo altiſſimo: ne forte exurgat ira in regno
regis: ⁊ filij et filiorū eius. Vobis autē dicitur: vt oībus
ſacerdotibus: ⁊ leuitis: ⁊ ſacris cantoribus: et ſeruis tē
pli: ⁊ ſcribis templi huius nullū tributū: neqꝫ vlla alia in
dictio irrogetur: nec habeat quiſꝙ poteſtatem obijcere
eis quicꝙ. Tu aūt Eſdras ſcđm ſapientiā dei conſtitue
iudices: ⁊ arbitros in tota ſyria ⁊ phoenice: ⁊ oēs qui le
gē dei tui nō nouerūt: doce: vt quotq̄t trāſgreſſi fuerīt
legē diligēter plectant̄ ſiue morte: ſiue cruciatu: ſiue eti
t.eſdr.8.a am pecunię mulctatiōe vel abductiōe. Et dixit Eſdras
ſcriba: Benedictꝰ deus patrū noſtrorū: q̄ dedit hanc vo
luntatē in cor regis: clarificare domū ſuā q̄ eſt in Jeruſa
lē: ⁊ me honorificauit in cōſpectu regis: ⁊ cōſiliariorū: et
amicoꝝ eiꝰ: ⁊ purpuratoꝝ eiꝰ: et ego cōſtans aīo factus
ſum ſecundū opitulationē dn̄i dei mei: ⁊ cōgregaui ex iſ
rael viros: vt ſimul aſcenderent mecū. Et hi ſunt ꝑpoſi-
ti ſecundū ſuas patrias: ⁊ principatus portionales eoꝝ
qui mecū aſcēderūt de babylonia ī regno artaxerxis. Et
ex filijs phares: Gerſonus: ex filijs ſiemarith: Amenus.
Filiorū dauid Accus filius cecilie. Ex filijs phares: Za-
charias: ⁊ cū eo reuerſi ſunt viri centū quinquaginta: ex
filijs ductoris moabilionis zaraei: ⁊ cum ipſo viri ducen
ti quīquaginta. Ex filijs zachnes: iechonias: zechoeli: et
cū ipſo viri ducēti quinq̄ginta. Ex filijs ſalamaaſias go
tholie: ⁊ cū ipſo viri ſeptuaginta. Ex filijs zaphacie zari-
as miheli: ⁊ cū ipſo viri octoginta. Ex filijs iob: abdias:
iecheli: et cū ipſo viri ducēti duodecim. Ex filijs banie: ſa
limoth: filius ioſaphię: et cū ipſo viri centū ſexagīta. Ex
filijs beer: zacharias: bebei: ⁊ cū ipſo viri ducēti octo. Ex
filijs eſead: ioānes: ezechā: ⁊ cū ipſo viri centū decē. Ex fi
lijs adonicā ipſis poſtremis. Et hęc ſunt nomina eorū:
eliphalā filius gebel: ⁊ ſemias: ⁊ cū ipſo viri ſeptuagīta.
D Et cōgregaui eos ad fluuiū qui dicit̄ thia: ⁊ metati fui
mus illic triduo: ⁊ recognoui eos. Et ex filijs ſacerdotū

et leuitarū nō inueni illic. Et miſi ad Eleazarū ⁊ eccelō
et maſmā: ⁊ malobā: ⁊ enaathan: ⁊ ſamea: ⁊ ioribū: nath
an: eunagan: zachariā: ⁊ Moſollamū: ipſos ductores ⁊
peritos. Et dixi eis: vt venirent ad Loddeum: qui erat
apud locū gazophylacij. Et mandaui eis: vt dicerēt lod
deo ⁊ fratribus eius: et illis qui erāt in gazophylatio: vt
mitterēt nobis eos: qui ſacerdotio fungerent̄ in domo
dn̄i dei noſtri: et adduxerūt nobis ſecundū manū validā
dn̄i dei noſtri viros peritos: ex filijs mooli: filij leui: filij
iſrael: ſebebiā: ⁊ filios ⁊ fratres: qui erant decē ⁊ octo: aſ-
biā ⁊ amīn. Ex filijs filiorū chananei ⁊ filij eorū viri vigī
ti. Et ex his qui in templo ſeruiebāt: quos dedit dauid:
et ipſi principes ad operationē leuitꝫ templo ſeruientiū
ducenti viginti. Oīa nomina ſignificata ſunt in ſcriptu
ris. Et voui illic ieiuniū iuuenibus in cōſpectu dn̄i: vt q̄-
rerē ab eo bonū iter nobis: ⁊ qui nobiſcū erant: ⁊ filijs et
pecoribus ꝓpter inſidias. Erubui em̄ petere a rege pe-
dites et equites in comitatu tutelę gratia contra ad-
uerſarios noſtros. Diximus em̄ regi: quoniā virtus dn̄i
erit cum eis: qui inquirūt eum in omni affectu. Et iterū
deprecati ſumus dn̄m deū noſtrū ſecundū hęc: quē ⁊ ꝓ-
pitiū babuimꝰ: et cōpotes facti ſumus deo noſtro. Et ſe
paraui ex plebis: prępoſitis: et ſacerdotibꝰ templi viros
duodecim: ⁊ ſedebiā: ⁊ aſamiā: ⁊ cū eis ex fratribus eorū
viros decē. Et appendi eis aurū: ⁊ argentū: ⁊ vaſa ſacer
dotalia domus dei noſtri: quę donauerat rex: ⁊ cōſiliarij
eius: ⁊ principes: ⁊ oīs iſrael. Et cū appendiſſem: tradi-
di argenti talenta centū quinquaginta: ⁊ vaſa argentea
talētorū centū: ⁊ auri talēta cētū: ⁊ vaſorū aureorū ſepti
es viginti: ⁊ vaſa ęrea de bono ęramēto ſplendētia: duo
decim auri ſpeciem reddētia. Et dixi eis: Et vos ſancti E
eſtis dn̄o: ⁊ vaſa ſunt ſancta: ⁊ aurū: et argētum votū eſt
dn̄o deo patrū noſtroꝝ. Vigilate: ⁊ cuſtodite: donec tra
datis ex plebis prępoſitis: ſacerdotibꝰ: ⁊ leuitis ⁊ princi
pibus ciuitatū iſrael in ieruſalē: ⁊ in paſtoforio domus
dei noſtri. Et hi q̄ ſuſceperūt ſacerdotes: ⁊ leuitę aurū: ⁊
argentū et vaſa: intulerūt in Jeruſalē in templū dn̄i. Et
promouimus a fluuio thia: die duodecima: mēſis primi
vſqꝫ quo introiuimus in ieruſalē. Et cū factus fuiſſet ter
tius dies: quarta aūt die ponderatū aurū: et argentum
traditū eſt in domo dn̄i dei noſtri marimoth filio iori ſa
cerdoti: et cū ipſo erat eleazer filius phinehes: et erāt cū
ipſis Joſabdus filius ieſuet: medias ⁊ bani filius leuitę
ad numerū ⁊ ad pondus vniuerſa. Et ſcriptū eſt pondꝰ
ipſorū eadē hora. Qui aūt venerūt ex captiuitate: obtu-
lerunt ſacrificiū dn̄o deo iſrael: tauros duodecim ꝓ om̄i
iſrael: arietes octoginta ſex: agnos ſeptuagītaduos: hir
cos pro peccato duodecim: et pro ſalute vaccas duode-
cim: oīa in ſacrificiū dn̄i. Et relegerūt pręcepta regis re
galibus diſpenſatoribꝰ: et ſubregulis coeloſyrie: ⁊ phoe
nicis: ⁊ honorificauerūt gentē: et templū dn̄i: Et cōſum t.eſdre 9.a
matis his: acceſſerunt ad me prępoſiti: dicentes: Nō ſe
gregauerūt genus iſrael: et principes: ⁊ ſacerdotes: ⁊ le
uitę: et alienigenę gentes: ⁊ natiōes terrę immundicias
ſuas a chananęis ⁊ hetheis et pherezeis et iebuſeis ⁊ mo
abitis et ęgyptijs et idumeis. Cōiuncti em̄ ſunt filiabꝰ
eorū et ipſi: et filij eorū: et mixtū eſt ſemē ſanctū alienige
nis gentibus terrę: et participes erāt prępoſiti: ⁊ magi
F ſtratꝰ iniquitatis eius ab initio ipſius regni: Et mox vt
audiui iſta: cōſcidi veſtimenta: et ſacrā tunicā: ⁊ lacerās
capillos capitis: ⁊ barbā ſedi dolens: et moeſtus. Et cō-
uenerunt quotq̄t tunc mouebant̄ in verbo dn̄i dei iſrael
ad me lugentē ſuper iniquitatē iſtā: ⁊ ſedebā triſtis vſqꝫ
ad ſacrificiū veſpertinū. Et cōſurgens a ieiunio: cōſciſſa
habens veſtimenta: ⁊ ſacrā tunicā: ingeniculās: ⁊ exten-
dens manus ad dn̄m: dicebā: Dn̄e cōfuſus ſum: ⁊ reueri
tus ſum ante faciē tuā. Peccata em̄ noſtra multiplica-
ta ſunt ſuꝑ capita noſtra: et iniquitates noſtrę exaltatę
ſunt vſqꝫ ad celū: q̄m a temporibꝰ patrū noſtrorū ſumꝰ
in magno peccato vſqꝫ ī diē hunc. Et ꝓpter peccata no-

ſtra: 7 patrū noſtroꝛū ſumus traditi cū fratribus noſtrꝭ
et cū ſacerdotibus noſtris regibus terrę in gladiū et ca
ptiuitatē: et depꝛędationē cū cōfuſione vſqꝫ in hodiernū
diē. Et nūc quātū eſt hoc: qđ cōtigit nobis miſericoꝛdia
abs te dñe deus: 7 relinque nobis radicē: 7 nomē in locū
ſanctificationis tuę: detegere luminare noſtrū in domo
dñi dei noſtri dare nobis cibū in oī tēpoꝛe ſeruitutis no
ſtrę. Et cū ſeruiremus: nō fuimus derelicti a dño deo no
ſtro: ſed cōſtituit nos ī gratia: ponēs nobis reges perſa
rū dare cibū: 7 clarificare templū dñi dei noſtri: 7 ędifica
re deſerta ſion: dare nobis ſtabilitatē ī iudęa et ieruſalē.
B Et nūc qđ dicimus dñe habentes hęc? Trāſgreſſi eēm ſu
mus pꝛęcepta tua: q̄ dediſti in manus pueroꝛū tuoꝝ pꝛo
phetarū dicēs: Quoniā terra: in q̄ introiſtꝭ poſſidere hę
reditatē eius: terra polluta eſt coinquinatiōibus alieni-
genarū terrę: 7 īmundicię illoꝛū repleuerūt eā totā īmū
dicia ſua. Et nūc filias veſtras nō cōiungetis filijs eoꝛū
7 filias eoꝛū nō accipietis filijs veſtrꝭ: 7 nō inq̄retis pacē
habere cū illis oī tēpoꝛe: vt inualeſcētes māducetis opti
ma terrę: et hereditatē diſtribuatis filijs veſtris vſqꝫ in
euū. Et q̄ cōtingūt nobis oīa fiunt ꝑpter opa noſtra ma
ligna: 7 magna peccata noſtra. Et dediſti nobis talē ra
dicē: et rurſum reuerſi ſum⁹ trāſgredi legitima tua: vti
cōmiſceremur īmundiciei alienigenarū gentiū terrę hu
ius. Nōne iraſceris nobis ꝑdere nos: q̊aduſqꝫ nō relinq̄
tur radix: 7 nomē noſtrū? Dñe deus iſrael verax es. De-
relicta eſt eēm radix vſqꝫ in hodiernū diē. Ecce nūc ſum⁹
in cōſpectu tuo ī iniq̄tatibus noſtris. Nō eſt eēm adhuc
ſtare ante te ī his. Et cū adoꝛādo cōfiteref eſdras flens:
humi ꝓſtratus ante templū cōgregati ſunt ante eū ex ie
ruſalē turba magna valde viri: 7 mulieres: 7 iuuenes: et
iuuenculę. Fletus eēm erat magnus in ipſa multitudine.
1. eſdr. 10. a. Et cū clamaſſet iechonias iehelí ex filijs iſrael dixit eſdrę
Nos in dñm peccauimus: ⁊ collocauimus nobis in ma
trimoniū mulieres alienigenas ex gentib⁹ terrę. Et nūc
es ſup oēm iſrael. In his ergo fit iuſiurādū a dño expel-
lere oēs vxoꝛes noſtras q̄ ex alienigenꝭ ſunt cū filijs eaꝝ.
Sicut tibi decretū eſt a maioꝛib⁹ ſm legē dñi exurgens
explica. Ad te eēm ſpectat negociū: 7 nos tecū ſum⁹. Viri
liter fac. Et exurgēs eſdras adiurauit pꝛīcipes ſacerdo
tū 7 leuitas: 7 oēm iſrael facere ſecūdū hęc: 7 iurauerūt.
ET exurgēs Eſdras ab ante atriū tēpli IX.
A abijt in paſtofoꝛiū ionathę filij naſabi: 7 hoſpi
tatus illic nō guſtauit panē: nec aquā bibit ſu
ꝑ iniq̄tatē multitudinis. Et facta ē ꝑdicatio
in oī iudęa: 7 in ieruſalē oībus qui erāt ex captiuitate in
ieruſalē cōgregati: vt quicūqꝫ non occurrerit biduo vel
triduo diei ſecundū iudiciū aſſidentiū ſenioꝛū: tollerenꝫ
facultates ſuę: 7 ipſe alien⁹ iudicaref a multitudine cap
tiuitatis. Et cōgregati ſunt oēs q̄ erāt ex tribu iuda: et
beniamin in tribus diebus in ieruſalē. Hic mēſis eſt no
nus: dies mēſis viceſim⁹. Et ſedit oīs multitudo ī area
templi tremētes ꝑpter hyemē pꝛęſentē. Et exurgens eſ
dras dixit illis: Vos inique feciſtis collocātes vobis in
matrimoniū vxoꝛes alienigēas: vt adderetꝭ ad peccata
iſrael. Et nūc date cōfeſſionē: 7 magnificētiā dño deo pa
trū noſtroꝛū: 7 ꝑficite voluntatē ipſius: 7 diſcedite a gen
B tib⁹ terrę: 7 ab vxoꝛib⁹ alienigenis. Et clamauit oīs mul
titudo: 7 dixerunt voce magna: Sicut dixiſti faciemus
Sed qm̄ multitudo magna eſt: 7 tempus hybernū: 7 nō
poſſumus inſubſidiati ſtare: 7 hoc opus nō eſt nobis vni
us diei: neqꝫ bidui: multū eēm in his peccauimus: ſtent ꝑ
poſiti multitudinꝭ: 7 oēs q̄ nobiſcū inhabitāt: 7 quotq̄t
habēt vxoꝛes apud ſe alienigenas: 7 aſſiſtant accepto tē
poꝛe ex oī loco pꝛeſ byteri: 7 iudices: vſqꝫquo ſoluant irā
dñi negocij huius. Jonathas aūt filius Ezeli: 7 ozias: 7
thecā ſuſceperūt ſecūdū hęc: 7 bozoramus: 7 leuis 7 ſab
batheus ſimul cooperati ſunt cū illis. Et ſteterunt ſecū
dū hęc omnia vniuerſi: qui erant ex captiuitate. Et ele-
git ſibi viros eſdras ſacerdos pꝛīcipes magnos de patri
bus eoꝛū ſecundū nomina: et cōſederūt nouilunio mēſis
decimi examinare negotiū iſtud. Et determinatū eſt de
viris: q̄ habebant vxoꝛes alienigenas: vſqꝫ ad neomenia
pꝛimi menſis: 7 inuenti ſunt ex ſacerdotibus ꝑmixti: qui
habebāt alienigenas vxoꝛes. Ex filijs ieſu filij ioſedech: C
7 fratrib⁹ eius: mazeas: 7 eliezerus: 7 ioꝛibus: 7 ioadeus
et iniecerūt manus: vt expellerent vxoꝛes ſuas: 7 ad litā
dū in exoꝛationē arietē ꝓ ignoꝛātia ſua: 7 ex filijs ſemme
ri: maſeas et eſſes et ieelech azarias. Et ex filijs foſere: li
moſias: hiſmaenis: 7 nathanaee: iuſſio: ieddus: et talſas
Et ex leuitis: ioſabdus 7 ſemeis 7 colnis: et calitas: 7 fa
cteas 7 coluas 7 elionas. Et ex ſacris cātoꝛibus eliarib:
zaccarus. Et ex oſtiarijs ſallumus et tolbanes. Et ex iſ-
rael: ex filijs foꝛo: oſi et remias: et geddias: et melchias:
et michelus: et eleazarus: 7 iemmebias: 7 bannas. Et ex
filijs iolaman: chamas: et zacharias: et iezrelus: et ioddi
us: 7 erimoth 7 elias. Et ex filijs zathoim: eliadas: 7 lia-
ſum⁹ 7 zochias. Larimoth 7 ſabdis 7 rebedias: Et ex fi- D
lijs Zebes Joannes: et amanias: et zabdias: et emeus.
Et ex filijs banni: olamimus et malluchus et ieddeus: 7
iaſub: 7 aſabus: 7 ierimoth. Et ex filijs addin: naatus: 7
mooſias et caleus et raanas 7 maaſeas: matathias: 7 be
ſeel: et bann⁹: 7 manaſſes. Et ex filijs nuae: noneas: 7 aſe
as: et melchias: 7 ſameas: 7 ſimon: beniamin 7 malchus
et marras. Et ex filijs aſom: carianeus: et mathatias: 7
bannus: et eliphalach et manaſſes et ſemei: et ex filijs bā
ni: ieremias et moadias: et abꝛamus et iohel: et baneas:
7 pelias: 7 iona: 7 marimoth: et eliaſib: 7 mathane⁹: 7 eli
aſis et oꝛizas et dielus: et ſemedius: et zambꝛis et ioſeph
us. Et ex filijs nobei: idelus: et mathatia: et ſabadus: ze E
cheda: ſedmi: 7 ieſſei: baneas. Oēs iſti cōiunxerūt ſibi vx
oꝛes alienigenas: 7 dimiſerūt eas cū filijs. Et īhabitaue 2. eſdre. 8.
rūt ſacerdotes: et leuitę: et q̄ erāt ex iſrael in ieruſalē: et
in tota vna regione nouilunio menſis ſeptimi. Et erāt fi
lij Iſrael in cōmoꝛationibus ſuis. Et cōgregata eſt oīs
multitudo ſimul ī areā: q̄ eſt ab oꝛiente poꝛtę ſacrę. Et
dixerūt eſdrę pontifici: et lectoꝛi: vt afferret legē moyſi:
quę tradita eſt a dño deo iſrael. Et attulit eſdras ponti
fex legē omni multitudini eoꝛū a viro vſqꝫ ad mulierē: 7
oībus ſacertodibus audire legē nouilunio menſis ſepti
mi. Et legebat in area: quę eſt ante ſacrā poꝛtā templi: a
pꝛima luce vſqꝫ ad veſperā coꝛā viris et mulieribus. Et
dederūt oēs ſenſum ad legē. Et ſterit eſdras ſacerdos: et F
lectoꝛ legis ſuper ligneū tribunal: qđ fabꝛicatū erat. Et
ſteterūt ad eū mathatias: 7 ſamus: ananias: azarias: vri
as: ezechias: et balſamus ad dexterā: et ad ſiniſtrā falde⁹
miſael: malachias: abuſthas ſabus: nabadias et zachari
as. Et aſſumpſit Eſdras libꝛū coꝛā omni multitudine:
pꝛęſidebat eēm in gloꝛia in cōſpectu oīm. Et cum abſol-
uiſſet legē: oēs erecti ſteterunt: 7 benedixit eſdras dñm
deum altiſſimum: deum ſabaoth omnipotentem. Et re
ſpondit omnis populus: amen. Et eleuatis ſurſum ma
nib⁹ pꝛocidentes in terrā: adoꝛauerunt dñm: ieſus 7 ba
naeus: et ſarebias et iaddimus: et accubus: et ſabbathe⁹
7 calithes 7 azarias: 7 ioꝛadus 7 ananias 7 philias leui-
tę: q̄ docebāt legē dñi: 7 in multitudine legebāt legē dñi
7 ꝑferebant ſinguli eos: q̄ intelligebāt lectionē. Et dixit G
atharathes eſdrę pōtifici: 7 lectoꝛi: 7 leuitis: q̄ docebant
multitudinē: dicēs: Dies hic ſanctus eſt dño. Et oēs fle
bāt: cū audiſſent legē. Et dixit eſdras: digreſſi ergo mā nehe. 8. c.
ducate pīguiſſima q̄qꝫ: 7 bibite dulciſſima quęqꝫ: 7 mit
tite munera his: q̄ nō habēt. Sanct⁹ eēm eſt hic dies dñi
et nolite moeſti eſſe. Dñs eēm clarificabit vos. Et leuitę
denunciabāt in publico oībus: dicētes: Dies hic ſanct⁹
eſt: nolite moeſti eſſe. Et abierūt oēs manducare: 7 bibe
re: 7 epulare: 7 dare munera his: q̄ nō habebāt: vt epulen
tur. Magnifice eēm ſunt exaltati verbis: quibus edocti
ſunt. Et cōgregati ſunt vniuerſi in ieruſalē celebꝛare lę-
titiā ſm teſtamentū dñi dei Iſrael.

Finis

Quartus liber Eſdrae: qui et ipſe inter apocrypha computatur. Cap. I.

A Iber Eſdrae prophe
te ſecundꝰ: filij ſaraię: filij azarię: filij
helchię: filij ſallū: filij ſadoc: filij achi-
tob: filij Amerię: filij azarię: filij ma-
raioth: filij ſarahię: filij vzi: filij bocci:
filij abiſue: filij phinehes: filij eleazar:
filij Aaron ex tribu leui: qui fuit captiuus in regione me
dorū: in regno artaxerxis regis Perſarū. Et factum eſt
verbū domini ad me dicens: Uade: et nuncia pplo meo
facinora ipſorum: et filijs eorū iniquitates: quas ī me ad
miſerunt: vt nunciēt filijs filiorū: quia peccata parentū
ipſorū in illis creuerunt. Obliti em̄ mei ſacrificauerunt
dijs alienis. Nōne ego eduxi eos de terra: ęgypti de do
mo ſeruitutis? Ipſi autē irritauerūt me: ⁊ conſilia mea
ſpreuerūt. Tu aūt excute comā capitis tui: ⁊ ꝓijce oīa
mala ſup illos: quoniā non obedierūt legi meę. Populꝰ
aūt eſt indiſciplinatus. Uſqꝫ quo eos ſuſtinebo: q̄bus tā
ta beneficia cōtuli? Reges multos ꝓpter eos ſubuerti:
Pharaonē cū pueris ſuis: ⁊ oēm exercitū eius percuſſi.
B Omnes gentes a facie eorū perdidi: ⁊ in oriente prouin
ciarū duarū populus Tyri: et Sidonis diſſipaui: ⁊ oēs
aduerſarios eoꝝ īterfeci. Tu vero loquere ad eos: dicēs
Hęc dicit dominus: Nempe ego vos ꝑ mare tranſmea
ui: ⁊ plateas initio munitas exhibui. Ducem vobis dedi
moyſen et Aaron ſacerdotē: lucē vobis ꝑ columnā ignis
p̄ſtiti: ⁊ magna mirabilia feci in vobis. Uos autē mei
obliti eſtis dicit dn̄s. Hęc dicit dominus oīpotens: Co
turnix vobis in ſigno fuit: caſtra vobis ad tutelā dedi: ⁊
illic murmuraſtis: ⁊ nō triumphaſtis in nomine meo de
ꝑditiōe inimicoꝝ veſtrorū: ſed adhuc nunc vſqꝫ murmu
raſtis. Ubi ſunt beneficia: quę p̄ſtiti vobis? Nōne ī de
ſerto cū eſuriretis: ꝓclamaſtis ad me: dicētes: Ut quid
nos in deſertū iſtuc adduxiſti īterficere nos? Meliꝰ no
bis fuerat ſeruire ęgyptijs: q̄ mori in deſerto hoc: Ego
dolui gemitus veſtros: ⁊ dedi vobꝫ māna in eſcā. Panē
angelorū manducaſtis. Nōne cum ſitiretis: petrā exci-
di: ⁊ fluxerunt aquę in ſaturitate? Propter ęſtus folijs
arborū vos texi. Diuiſi vobis terras pingues: chananę-
C os: ⁊ pherezeos: ⁊ philiſteos a facie veſtra proieci. Quid
faciam vobis adhuc dicit dn̄s? Hęc dicit dn̄s oīpotens
In deſerto cū eſſetis ī flumine amorręo ſitientes: ⁊ blaſ
phemātes nomē meū: nō ignē vobis pro blaſphemijs de
di: ſed mittēs lignū in aquā: dulce feci flumē. Quid tibi
faciā Iacob? Noluiſti obedire iuda. Trāsferā me ad ali
as gentes: ⁊ dabo eis nomē meū: vt cuſtodiant legitima
mea. Quoniā me dereliquiſtꝭ: et ego vos dereliquā. Pe
tentibus vobis a me miſericordiā: nō miſerebor. Quan
do īuocabitis me: ego nō exaudiā vos. Maculaſtis em̄
manus veſtras ſanguine: ⁊ pedes veſtri impigri ſunt ad
cōmittenda homicidia. Nō q̄ſi me dereliquiſtis: ſed voſ
ipſos dicit dn̄s. Hęc dicit dn̄s omnipotens: Nōne ego
vos rogaui: vt pater filios: ⁊ mater filias: ⁊ vt nutrix par
uulos ſuos: vt eſſetis mihi in populū: ⁊ ego vobis in deū
⁊ vos mihi in filios: ⁊ ego vobis in patrē? Ita vos colle-
gi: vt gallina pullos ſuos ſub alas ſuas. Modo autē q̄d
D faciā vobis? Proĳciā vos a facie mea. Oblationē cū mi
hi attuleritis: auertā faciē meā a vobis. Dies em̄ feſtos
veſtros: ⁊ neomenias ⁊ circūciſiōes repudiaui. Ego mi
ſi pueros meos ꝓphetas ad vos: quos acceptos interfe
ciſtis: ⁊ laniaſtis corpora eorū: quorū ſanguinē exquirā:
dicit dn̄s. Hęc dicit dominus oīpotens: Domus veſtra
deſerta eſt. Proĳciā vos ſicut ventꝰ ſtipulā: ⁊ filij ꝓcrea
tionē nō faciēt: q̄m mandatū meū neglexerūt: ⁊ qđ malū
eſt corā me: fecerūt. Tradā domus veſtras populo veni
enti: q̄ me nō audiētes credūt: q̄bus ſigna nō oſtēdi: faci
ent quę p̄cepi. Prophetas nō viderunt: ⁊ memorabū
tur iniquitatū eorū. Teſtor populi veniētis gratiā: cuiꝰ
paruuli exultant cū lętitia: me nō videntes oculis carna
libus: ſed ſpiritu credentes q̄ dixi. Et nūc frater aſpice:
quę gloria: ⁊ vide populū venientē ab oriēte: q̄bus dabo
ducatū Abraā: iſaac: ⁊ iacob: ⁊ oſee: ⁊ amos: ⁊ michee: et
ioel: ⁊ abdię: ⁊ ionę: ⁊ nahum: ⁊ habacuc: ſophonię: hag
gei: zacharię: ⁊ malachię: q̄ et angelus dn̄i vocatus eſt.
Hec dicit dn̄s: Ego eduxi populū iſtū II. A
de ſeruitute: q̄bus mādata dedi ꝑ pueros me
os ꝓphetas: q̄s audire noluerūt: ſed irrita fe
cerūt mea cōſilia. Mater q̄ eos generauit: di
cit illis: Ite filij: q̄a ego vidua ſum et derelicta. Educa-
ui vos cū lętitia: ⁊ amiſi vos cū luctu ⁊ triſtitia. Quoniā
peccaſtis corā dn̄o deo veſtro: ⁊ qđ malū eſt corā eo feci-
ſtis. Modo aūt quid faciā vobis? Ego vidua ſum: et de
relicta: Ite filij: ⁊ petite a dn̄o miſericordiā. Ego aūt te
pater teſtē inuoco ſup matrē filioꝝ: qui noluerunt teſta
mentū meū ſeruare: vt des eis cōfuſionē: et matrē eorū ī
direptionē: ne generatio eorū fiat. Diſpergant̄ in gētes
nomina eorū: deleant̄ a terra: quoniā ſpreuerunt ſacra-
mentū meū. Uę tibi aſſur: qui abſcondis iniquos penes
te. Gens mala memorare quid fecerim Sodomę ⁊ go-
morrę: quoꝝ terra iacet in piceis glebis ⁊ aggeribꝰ cine
rū. Sic dabo eos: qui me nō audierūt: dicit dn̄s omnipo
tens. Hęc dicit dn̄s ad eſdrā: Nuncia pplo meo: quoniā
dabo eis regnū ieruſalē: qđ daturꝰ erā iſrael. Et ſumā mi
hi gloriā illorū: ⁊ dabo eis tabernacula ęterna: quę p̄ę-
parauerā illis. Lignū vitę erit illis in odore vnguēti: et B
nō laborabūt: neqꝫ fatigabunt̄. Ite et accipietis. Roga
te vobis dies paucos: vt ī morentur. Iā paratū eſt vobꝫ
regnū: Uigilate. Teſtare cęlū ⁊ terrā. Contriui em̄ ma
lū: ⁊ creaui bonū: q̄a viuo ego dicit dn̄s. Mater ample-
ctere filios tuos: educa illos cū lętitia. Sicut columna
cōfirma pedes eoꝝ: quoniā te elegi dicit dn̄s. Et reſu-
ſcitabo mortuos de locis ſuis: ⁊ de monumētis educā il
los: quoniā cognoui nomē meū ī iſrael. Noli timere ma
ter filiorū: quoniā te elegi dicit dn̄s: Mittā tibi adiuto
riū pueros meos Eſaiam ⁊ Ieremiā: ad quorū cōſilium
ſanctificaui: ⁊ paraui tibi arbores duodecim grauatas va
rijs fructibus: ⁊ totidē fontes fluentes lac ⁊ mel: ⁊ mon
tes īmenſos ſeptē: habētes roſam ⁊ liliū: in quibus gau
dio implebo filios tuos. Uiduā iuſtifica: pupillo iudica:
egēti da: orphanū tuere: nudū veſti: cōfractū ⁊ debilē cu
ra: claudū irridere noli: tutare mācū: et cęcū ad viſiōem
claritatꝭ meę admitte. Senē ⁊ iuuenē ītra muros tuos
ſerua: mortuos vbi īueneris ſignās cōmenda ſepulchro
et dabo tibi primā ſeſſionē in reſurrectione mea. Pauſa
et quieſce populus meus: quia veniet requies tua. Nu-
trix bona nutri filios tuos: cōfirma pedes eoꝝ. Seruos
quos tibi dedi: nemo ex eis interiet. Ego em̄ eos requi- C
rā de numero tuo. Noli fatigari: Cum em̄ venerit dies
preſſurę et anguſtię: alij plorabunt: ⁊ triſtes erūt: tu au
tem hilaris: et copioſa eris. Zelabūt gentes: ⁊ nil aduer
ſus te poterunt: dicit dominus. Manus meę tegent te
ne filij tui geennā videāt. Iocundare mater cū filijs tu-
is: quia ego te eripiam: dicit dominus. Filios tuos dor-
mientes memorare: quoniā ego eos educā de lateribus
terrę: ⁊ miſericordiā cum illꝭ faciam: quoniā miſericors
ſum: dicit dominus omnipotens. Amplectere natos tu
os vſqꝫ dum venio: et p̄ſtem illis miſericordiam: quo-
niam exuberant fontes mei: et gratia mea non deficiet.
Ego Eſdras p̄ceptū accepi a domino in monte oreb:
vt irem ad Iſrael: ad quos cū venirem: reprobauerunt
me: et reſpuerunt mandatum domini. Ideoqꝫ vobis di
co gentes: quę auditis et intelligitis: Expectate paſto-
rem veſtrum: requiem ęternitatꝭ dabit vobis: quoniam
in ꝓximo eſt ille: qui in fine ſeculi adueniet. Parati eſto
te ad p̄mia regni: quia lux ꝑpetua lucebit vobis ꝑ ęter
nitatem temporis. Fugite vmbram ſeculi huius: Acci-

pite iocunditatē glorię veſtrę. Ego teſtor palam ſalua-
torem meum. Cōmendatū donū accipite: ⁊ iocundami
ni gratias agentes ei: qui vos ad cęleſtia regna vocauit
Surgite: et ſtate: et videte numerū ſignatorū in conui-
D uio domini. Qui ſe de vmbra ſeculi tranſtulerunt: ſplen
didas tunicas a domino acceperunt. Recipe Sion nu
merū tuū: et conclude candidatos tuos: qui legē domi-
ni cōpleuerūt. Filiorū tuorum quos optabas plenus eſt nu
merus. Roga imperiū domini: vt ſanctificetur populꝰ
tuus: qui vocatus eſt ab initio. Ego Eſdras vidi in mō
te ſion turbā magnā: quā numerare nō potui: ⁊ oēs can
ticis collaudabant dn̄m. Et in medio eorū erat iuuenis
ſtatura celſus: eminentior omnibus illis: ⁊ ſingulis eorum
capitibus imponebat coronas: ⁊ magis exaltabatur. Ego
autē miraculo tenebar. Tunc interrogaui angelū: ⁊ di-
Apo. 7. xi: Qui hi ſunt domine? Qui reſpondens dixit mihi: Hi
ſunt: qui mortalē tunicā depoſuerūt: et īmortalem ſum
pſerunt: ⁊ cōfeſſi ſunt nomē dei. Modo coronantur: et
accipiunt palmas. Et dixi angelo: Ille iuuenis quis eſt
q̄ eis coronas imponit: ⁊ palmas in manꝰ tradit? Et re
ſpondens dixit mihi: Ipſe eſt filiꝰ dei: quē in ſeculo cōfeſ
ſi ſunt: ego aūt magnificare eos coepi: q̄ fortiter ꝓ nomi
ne dn̄i ſteterunt. Tunc dixit mihi angelus: Uade: annū
cia pplo meo: q̄lia ⁊ quāta mirabilia dn̄i dei vidiſti III.
A Anno triceſimo ruinę ciuitatis eram in baby
lone: et cōturbatus ſum ſuper cubiculo meo
recumbens: et cogitationes meę aſcendebāt
ſuper cor meū: quoniam vidi deſertionē ſion:
et abundantiā eorū qui habitabant in babylone: et venti
latus eſt ſpiritus meus valde: ⁊ coepi loqui ad altiſſimū
verba timorata. Et dixi: O dominator dn̄e tu dixiſti ab
initio: quādo plantaſti terrā: ⁊ hoc ſolus: ⁊ imperaſti po
pulo: ⁊ dediſti adam corpus mortuū: ſed ⁊ ipſum figmē
tū manuū tuarum erat: ⁊ īſufflaſti in eū ſpiritū vitę: ⁊ factꝰ
eſt viuens corā te: ⁊ induxiſti eū in paradiſo: quē planta
uerat dextera tua anteq̄ terra aduentaret. Et huic mā
daſti diligere viā tuā: ⁊ preteriuit eā: ⁊ ſtatim inſtituiſti
in eo mortem: et in nationibus eius: et natę ſunt gētes:
et tribus: et populi: ⁊ cognationes: quarū non eſt nume
rus. Et ambulauit vnaquęq; gens in volūtate ſua: ⁊ mi
ra agebant corā te: ⁊ ſpernebant precepta tua. Iterū au
B tē in tempore induxiſti diluuiū ſuper inhabitantes ſecu
lū: et perdidiſti eos. Et factū eſt in vnoquoq; eorū: ſicut
Adę mori: ſic his diluuiū. Dereliquiſti autē vnū ex his:
Noe cum domo ſua: et ex eo iuſti omnes. Et factum eſt
cū coepiſſent multiplicari: q̄ habitabāt ſuꝑ terrā: ⁊ mul-
tiplicauerūt filios: ⁊ populos: ⁊ gentes multas: ⁊ coepe
runt iterato impietatē facere plus q̄ priores. Et factū
eſt cū iniquitatē facerēt corā te: elegiſti tibi virum ex his
cui nomen erat Abraam. Et dilexiſti eū: et demonſtraſti
ei ſoli voluntatē tuā: et diſpoſuiſti ei teſtamentū ęternū:
et dixiſti ei: vt non vnq̄ derelinqueres ſemen eius. Et de
diſti ei Iſaac: ⁊ iſaac dediſti Iacob et Eſau. Et ſegrega
ſti tibi Iacob: Eſau autē ſeparaſti. Et factus eſt Iacob
C in multitudine magna. Et factū eſt cū educeres ſemen
eius ex ęgypto: adduxiſti ſuꝑ montē Sina. Et īclinaſti
cęlos: ⁊ ſtatuiſti terrā: et cōmouiſti orbē: et tremere feci
ſti abyſſos: ⁊ conturbaſti ſeculū: ⁊ tranſijt gloria tua por
tas quatuor ignis: et terręmotus: et ſpiritus: ⁊ gelu: vt
dares ſemini Iacob legē: et generationi Iſrael diligen-
tiam. Et non abſtuliſti ab eis cor malignum: vt faceret
lex tua in eis fructū. Cor enī malignū baiulans primus
Adam: tranſgreſſus et victus eſt: ſed et omnes qui de eo
nati ſunt. Et facta eſt permanens: infirmitas ⁊ lex cum
corde populi: cum malignitate radicis: ⁊ diſceſſit qd̓ bo
num eſt: ⁊ manſit malignū. Et tranſierunt tempora: et
finiti ſunt anni: et ſuſcitaſti tibi ſeruum nomine dauid: ⁊
dixiſti ei ędificare ciuitatē nominis tui: ⁊ offerre tibi ī ea
dē thus et oblationes. Et factū eſt hoc annis multis: et
dereliquerunt qui habitabant ciuitatē: in oībus facien-
tes: ſicut fecit Adam ⁊ oēs generatiōes eius. Utebātur
enī ⁊ ipſi corde maligno. Et tradidiſti ciuitatē tuā ī ma
nibus inimicorū tuorū. Nunq̄d meliora faciūt: qui habi
tant Babylonē? Et propter hoc dominabitur ſion. Fa- D
ctū eſt cū veniſſem huc: ⁊ vidiſſem impietates: quarū nō
eſt numerus: et delinquentes multos: vidit aīa mea hoc
triceſimo anno: et exceſſit cor meū: quoniā vidi quomo-
do ſuſtines eos peccātes: ⁊ peperciſti impie agentibus:
et perdidiſti populū tuū: ⁊ conſeruaſti inimicos tuos: ⁊
nō ſignificaſti. Nil memini quomodo debeat derelinqui
via hęc. Nunquid meliora facit Babylon: q̄ Sion: aut
alia gens cognouit te preter Iſrael? Aut quę tribus cre
diderunt teſtamentis tuis: ſicut Iacob? Quarum merces
nō cōparuit: neq; labor fructificauit. Pertranſiens enī
ꝑtranſiui in gentibus: ⁊ vidi abundantes eos: ⁊ non me
morantes mandatorum tuorū. Nunc ergo pondera in ſta
tera noſtras iniquitates: ⁊ eorum qui habitant in ſeculo: ⁊
nō inuenietur nomē tuū: niſi in iſrael. Aut quādo nō pecca
uerūt ī cōſpectu tuo: qui habitāt terram: aut q̄ gens ſic
obſeruabit mandata tua? Hos quidē ꝑ nomina inueni
es ſeruaſſe mādata tua: gentes aūt nō īuenies IIII.
E Et reſpondit ad me angelus: qui miſſus eſt ad A
me: cui nomē Uriel: ⁊ dixit mihi: Excedēs ex
ceſſit cor tuū in ſeculo hoc: ⁊ cōprehendere co
gitas viā altiſſimi. Et dixi: Ita dn̄e meꝰ. Et
reſpōdit mihi: et dixit: Tres vias miſſus ſum oſtendere
tibi: ⁊ tres ſimilitudines ꝓponere corā te: de q̄bus mihi
ſi renunciaueris vnā ex his: ⁊ ego tibi demonſtrabo viā:
quā deſyderas videre: ⁊ docebo te vnde ſit cor malignū:
et dixi: Loquere dn̄e meus. Et dixit ad me: Uade: pon-
dera mihi ignis pondus: aut menſura mihi flatū venti:
aut reuoca mihi diē: q̄ preterijt. Et reſpondi: ⁊ dixi: Quis
natorū poterit facere: vt me interroges de his? Et dixit
ad me: Si eſſem īterrogās te: dicēs: quātę habitatiōes
ſunt in corde maris? aut quātę venę ſunt ī principio abyſ
ſi: aut quātę venę ſunt ſuꝑ firmamentū: aut qui ſunt exi
tus paradiſi? diceres mihi fortaſſis: In abyſſum non de
ſcendi: neq; in infernū adhuc: neq; in cęlū vnq̄ aſcendi.
Nūc aūt nō interrogaui te: niſi de igne: ⁊ vento: et die: ꝑ
quē tranſiſti: ⁊ a quibus ſeparari nō potes: et nō reſpon
diſti mihi de eis. Et dixit mihi: Tu quę tua ſunt: tecum
coadoleſcentia non potes cognoſcere: ⁊ q̄modo poterit
vas tuū capere altiſſimi viā: ⁊ iam exterius corrupto ſe-
culo ītelligere corruptionē euidentē in facie mea? Et di
xi illi: Melius erat nos non eſſe: q̄ adhuc viuentes viue
re in impietatibus: ⁊ pati: ⁊ nō intelligere de q̄ re. Et re
ſpondit ad me: ⁊ dixit: Proficiſcēs ꝓfectus ſum ad ſyl-
uā lignorū cāpi: ⁊ cogitauerūt cogitationē: ⁊ dixerunt:
Uenite et eamus: et faciamus ad mare bellū: vt recedat B
corā nobis: et faciamus nobis alias ſyluas. Et ſimiliter
fluctus maris: ⁊ ipſi cogitauerūt cogitationē: ⁊ dixerūt
Uenite aſcendentes: debellemus ſyluas campi: vt ⁊ ibi
cōſummemꝰ nobiſmetipſis aliā regionē. Et factus eſt
cogitatus ſyluę in vanū. Uenit enī ignis: ⁊ cōſumpſit eā
Similiter ⁊ cogitatꝰ fluctuū maris. Stetit enī arena:
⁊ ꝓhibuit eos. Si enī eſſes iudex horū: quē inciperes iu
ſtificare: aut quē cōdemnare? Et reſpondi: ⁊ dixi: Utriq;
vanā cogitationē cogitauerūt. Terra enī data eſt ſyluę:
⁊ mari locus portare fluctus ſuos. Et reſpōdit ad me: ⁊
dixit: Bene tu iudicaſti: ⁊ q̄re non iudicaſti tibimetipſi?
Quēadmodū enī terra ſyluę data eſt: ⁊ mare fluctibꝰ ſu
is: ſic qui ſuper terram inhabitant: quę ſunt ſuper terrā
intelligere ſolūmodo poſſunt: et qui ſuper cęlos: quę ſu
per altitudinem cęlorum. Et reſpōdi: et dixi: Deprecor
te domine: vt mihi detur ſenſus intelligendi. Nō enim
volui interrogare de ſuperioribus tuis: ſed de his: quę ꝑ
tranſeunt per nos quotidie: propter quid Iſrael datus
in opprobrium gētibus: quem dilexiſti populum datus
eſt tribubus impijs: et lex patrū noſtrorū in interitū de
ducta eſt: et diſpoſitiones ſcriptę nuſq̄ ſunt: ⁊ pertranſi

uimus de ſeculo: vt locuſte: ⁊ vita noſtra ſtupor ⁊ pauor
⁊ nec digni ſumus miſericordiam cõſequi. Sed quid fa
ciet nomini ſuo qđ inuocatũ eſt ſuper nos? Et de his iter
C rogaui. Et reſpondit ad me: et dixit: Si fueris plurimũ
ſcrutatus: frequẽter miraberis: quoniã feſtinãs feſtinat
ſeculũ ꝑtranſire: ⁊ nõ capit portare: que in futuris tem
poribꝰ iuſtis repromiſſa ſunt: quoniã plenũ iniuſtitia eſt
ſeculũ hoc: ⁊ infirmitatibꝰ. De quibus aũt iterrogas di
cã: Seminatũ eñi eſt malũ: ⁊ necdũ venit deſtructio ipſi
us. Si ergo nõ inuerſum fuerit: qđ ſeminatũ eſt: ⁊ diſceſ
ſerit locꝰ: vbi ſeminatũ eſt malũ: nõ veniet vbi ſeminatũ
eſt bonũ. Quoniã granẽ ſeminis mali ſeminatũ eſt ĩ cor
de Adam ab initio: et quantũ impietatꝭ generauit vſqꝫ
nũc: ⁊ generat vſqꝫ cũ veniat area. Aeſtima autẽ apud te
granẽ mali ſeminis: quantũ fructũ ĩpietatis generauit
quando ſecate fuerit ſpice: quarũ non eſt numerus: quã
magnã aream incipiẽt facere? Et reſpondi: ⁊ dixi: Quo
modo: ⁊ quãdo hec? Quare modici ⁊ mali anni noſtri?
Et reſpondit ad me: ⁊ dixit mihi: Nõ feſtines tu ſuꝑ al-
tiſſimũ. Tu eñi feſtinas inaniter eſſe ſuꝑ ipſum. Nam ex
ceſſus tuus multus. Nõne de his interrogauerunt aĩe
iuſtorꝫ in promptuarijs ſuis: dicẽtes: Vſqꝫquo ſpero ſic
⁊ quando veniet fructꝰ aree mercedis noſtre? Et reſpõ
dit ad ea Ieremiel archangelus: ⁊ dixit: Quãdo imple-
tus fuerit numerus ſeminũ ĩ vobis: quoniam in ſtatera
ponderauit ſeculũ: et menſura menſurauit tẽpora: ⁊ nu
mero numerauit tempora: et nõ cõmouit: nec excitauit
D vſqꝫdum impleaꝫ predicta menſura? Et reſpondi ⁊ dixi
O dominator dñe: ſed ⁊ nos omnes pleni ſumus impie
tate. Et ne forte propter nos non impleãꝫ iuſtorũ aree:
propter peccata inhabitantiũ ſuꝑ terrã. Et reſpõdit ad
me: ⁊ dixit: Vade et interroga pregnantẽ: ſi quãdo im-
pleuerit nouem menſes ſuos: adhuc poterit matrix eius
retinere partũ in ſemetipſa. Et dixi: Nõ poteſt dñe. Et
dixit ad me: In inferno ꝓmptuaria animarũ matrici aſ-
ſimilata ſunt. Queãdmodũ enim illa feſtinat: que parit
effugere neceſſitatẽ partus: ſic ⁊ hec feſtinat reddere ea
que cõmendata ſunt. Ab initio tibi demonſtrabitur de
his: que cõcupiſcis videre. Et reſpõdi: ⁊ dixi: Si inueni
gratiã ãte oculos tuos: ⁊ ſi poſſibile eſt: ⁊ ſi idoneꝰ ſum:
demonſtra mihi: ſi pluſquã preteritum ſit habet venire:
aut plura pertranſierunt ſupra ꝙ futurũ eſt. Quid per-
trãſiuit: ſcio: quid aũt futurũ ſit: ignoro. Et dixit ad me
Sta ſuꝑ dexterã partẽ: ⁊ demõſtrabo tibi ĩterꝑtationẽ
ſimilitudinis. Et ſteti ⁊ vidi: ⁊ ecce fornax ardens tran-
ſit corã me: ⁊ factũ eſt cũ trãſiret flamma vidi: ⁊ ecce ſu-
perauit fumus. Poſt hec tranſijt corã me nubes plena
aque: et immiſit pluuiã impetu multã: ⁊ cum trãſiſſet
impetꝰ pluuie: ſuperauerũt in ea gutte. Et dixit ad me:
Cogita tibi: ſicut creſcit pluuia ampliꝰ ꝙ gutte: et
ignis ꝙ fumus: ſic ſuperabundauit: que trãſiuit mẽſura
Superauerũt aũt gutte: ⁊ fumus: ⁊ oraui. Et dixi: Pu
tas viuo vſqꝫ in diebus illis? Vel quid erit in diebus il-
lis? Reſpondit ad me: ⁊ dixit: De ſignis: de quibus me
interrogas: ex parte poſſum tibi dicere: de vita autẽ tua
non ſum miſſus dicere tibi: ſed neſcio. V.
A DE ſignis autẽ: ecce dies veniẽt: in quibus ap-
prehendenꝫ: qui inhabitãt terrã in cẽſu mul-
to: ⁊ abſcõdetur veritatis via: ⁊ ſterilis erit a
fide regio: ⁊ multiplicabiꝫ iniuſtitia ſuꝑ hanc:
quã ipſe tu vides: ⁊ ſuꝑ quã audiſti olim: ⁊ erit impoſi-
tio veſtigio: quã nunc vides regnare regionẽ: ⁊ videbũt
eam deſertã. Si aũt tibi dederit altiſſimꝰ viuere: videbꝭ
poſt tertiã tubã: ⁊ reluceſcet ſubito ſol noctu: ⁊ luna ter
in die: ⁊ de ligno ſanguis ſtillabit: ⁊ lapis dabit vocẽ ſuã
⁊ populi cõmouebunꝫ: ⁊ regnabit: quẽ nõ ſperãt: q̃ inha
bitãt ſuꝑ terrã: ⁊ volatilia cõmigrationẽ facient: et mare
ſodomiticũ piſces reijciet: ⁊ dabit vocẽ noctu: quã nõ no
uerant multi. Oẽs aũt audiẽt vocẽ eius: ⁊ chaos fiet per
loca multa: ⁊ ignis frequẽter remittetur: et beſtie agre-
ſtes tranſmigrabũt: ⁊ mulieres menſtruate parient mõ
ſtra: et in dulcibus aquis ſalſe inuenienꝫ: et amici oẽs ſe
metipſos expugnabũt: et abſcondeꝫ tũc ſenſus: ⁊ intelle
ctus ſeparabiꝫ in promptuariũ ſuũ: ⁊ quereꝫ a multis: ⁊
nõ inuenieꝫ: ⁊ multiplicabitur iniuſticia: ⁊ incõtinentia
ſuper terrã. Et interrogabit regio proximã ſuã: ⁊ dicet:
Nunq̃d ꝑ te pertranſijt iuſticia iuſtũ faciens? Et hoc ne
gabit. Et erit in illo tempore: ⁊ ſperabũt hoĩes: ⁊ nõ im B
petrabunt: laborabũt: ⁊ nõ dirigenꝫ vie corꝫ. Hec ſigna
dicere tibi ꝑmiſſum eſt mihi: ⁊ ſi oraueris iterũ: et plora
ueris: ſicut ⁊ nunc: ⁊ ieiunauerꝭ ſeptẽ diebus: audies ite
rato horũ maiora. Et euigilaui: ⁊ corpꝰ meũ horruit val
de: ⁊ aĩa mea laborauit: vt deficeret: ⁊ tenuit me: qui ve-
nit: angelus qui loquebaꝫ in me: ⁊ confortauit me: ⁊ ſta-
tuit me ſuꝑ pedes. Et factũ eſt ĩ nocte ſecũda: ⁊ venit ad
me Saalthiel dux populi: et dixit mihi: Vbi eras: ⁊ qua
re vultꝰ tuus triſtis? An neſcis: qm̃ tibi creditꝰ eſt iſrael
in regione tranſmigratiõis eorũ? Exurge ergo: ⁊ guſta
panẽ: ⁊ nõ derelinquas nos: ſicut paſtor gregẽ ſuũ ĩ ma-
nibus luporũ malignorũ. Et dixi ei: Vade a me: ⁊ nõ ap
propies ad me: et audiuit: vt dixi: et receſſit a me: ⁊ ego
ieiunaui diebus ſeptẽ vlulans ⁊ plorans: ſicut mihi mã-
dauit Vriel angelus. Et factũ eſt poſt dies ſeptẽ: ⁊ iterꝫ
cogitationes cordis mei moleſte erant mihi valde: ⁊ re-
ſumpſit aĩa mea ſpiritũ intellectꝰ: et iterũ coepi loqui co
ram altiſſimo ſermones: ⁊ dixi: Dominator dñe ex oĩ ſyl
ua terre: et oĩbus arboribus eius elegiſti vineã vnicã: et
ex omni terra orbis elegiſti tibi foueã vnã: ⁊ ex oĩbus flo
ribus orbis: elegiſti tibi liliũ vnũ: ⁊ ex oĩbus abyſſis ma-
ris: repleſti tibi riuũ vnũ: et ex oĩbus edificatis ciuitati-
bus: ſanctificaſti tibimetipſi Sion: ⁊ ex oĩbus creatꝭ vo-
latilibus: noĩaſti tibi columbã vnã: ⁊ ex oĩbus plaſmatis
pecoribus ꝓuidiſti tibi ouem vnam: et ex omnibꝰ multi
plicatis populis: acquiſiuiſti tibi populũ vnũ: ⁊ ab omni
bus probatã legẽ donaſti huic: quẽ deſyderaſti pplo. Et
nunc dñe: vt quid tradidiſti vnũ pluribus? Et prepara-
ſti ſuꝑ vnã radicẽ alias: ⁊ diſperdidiſti vnicũ tuũ in mul-
tis: ⁊ cõculcauerũt eũ: qui cõtradicebãt ſponſionibus tu C
is: quiqꝫ tuis teſtamẽtis nõ credebãt. Et ſi odiẽs odiſti
populũ tuũ: tuis manibus debet caſtigari. Et factũ eſt:
cũ locutus eſſem ſermones: ⁊ miſſus eſt angelus ad me:
q̃ ante venerat ad me preterita nocte: ⁊ dixit mihi: Audi
me: ⁊ inſtruã te: ⁊ intẽde mihi: ⁊ adijciã corã te. Et dixi:
Loquere dñe meus. Et dixit ad me: Valde tu ĩ exceſſu
mẽtis factus es pro iſrael: an plus dilexiſti eũ: ꝙ qui eum
fecit? Et dixi ad eũ: Non dñe: ſed dolens locutus ſum.
Torquẽt eñi me renes mei ꝑ oẽm horã: querentẽ appre
hendere ſemitã altiſſimi: ⁊ inueſtigare partẽ iudicij eiꝰ.
Et dixit ad me: Nõ potes. Et dixi: Quare dñe? Ad q̃d
naſcebar: aut quare nõ fiebat matrix matrꝭ mee mihi ſe
pulchꝛ: vt nõ viderẽ laborẽ iacob: ⁊ defatigationẽ gñis
iſrael? Et dixit ad me: Numera mihi: q̃ necdũ venerant
⁊ collige mihi diſperſas guttas: ⁊ reuirida mihi aridos
flores: ⁊ aperi mihi clauſa promptuaria: ⁊ ꝑduc mihi in
cluſos in eis flatus. Demonſtra mihi vocis imaginẽ: et
tũc oſtendã tibi laborẽ: quẽ rogas videre: Et dixi: Dña-
tor dñe: quis eñi eſt: qui poteſt hec ſcire: niſi qui cũ homi
nibus habitationẽ nõ habet? Ego aũt inſipiens: ⁊ q̃mo-
do potero dicere de his: quibus me interrogaſti? Et di-
xit ad me: Quomodo nõ potes facere vnũ de his: que di
cta ſunt: ſic nõ poteris inuenire iudiciũ meũ: aut in fine
charitatẽ: quã populo promiſi. Et dixi: Sed ecce domi
ne: tu prope es his: q̃ in finẽ ſunt: ⁊ q̃d facient: q̃ ante me
fuerunt: aut nos: aut hi q̃ poſt nos? Et dixit ad me: Co
rone aſſimilabo iudiciũ meũ: Sicut nõ nouiſſimorum
tarditas: ſic nec priorũ velocitas. Et reſpondi: et dixi: D
Nec poteras facere eos qui facti ſunt: et qui ſunt: et qui
futuri ſunt in vnũ: vt celerius iudiciũ tuũ oſtendas? Et
reſpondit ad me: et dixit: Non poteſt feſtinare creatura
ſuper creatorem: nec ſuſtinere ſeculũ eos: qui in eo crean

di ſunt in vnū. Et dixi: Quomodo dixiſti ſeruo tuo: quo
niam viuificās viuicaſti a te creatā creaturā in vnum: et
ſuſtinebat creatura: poterit 7 nunc portare pręſentes in
vnū? Et dixit ad me: Interroga matricē mulieris: 7 di
ces ad eā: et ſi paris: quare per tempus? Roga ergo eā:
vt det decē i vnū. Et dixi: Nō vtiq; poterit: ſed ſecundū
temp'as. Et dixit ad me: Et ego dedi matricē terrę his
qui ſeminati ſunt ſup eā per tempus. Queadmodū eñ
infans nō parit ea: quę ſenum ſunt: ſic ego diſpoſui a me
creatū ſeculū. Et interrogaui: et dixi: Cum iam dederꝫ
mihi viā: loquar corā te: nam mater noſtra: de qua dixi-
ſti mihi: adhuc iuuenis eſt: iam ſenectuti appropinquat
Et reſpondit ad me: 7 dixit: Interroga eā quę parit: et
dicet tibi. Dices eñ ei: Quare quos peperiſti nunc: non
ſunt ſimiles his: q ante te: ſed minora ſtatura? Et dicet
tibi 7 ipſa: Alij ſunt: qui in iuuentute virtutꝫ nati ſunt:
7 alij: q ſub tempore ſenectutꝫ deficiēte matrice ſunt na-
ti. Cōſidera ergo 7 tu: quoniā minora ſtatura eſtꝫ p his
q ante vos: et qui poſt vos minori q̄ vos: quaſi iā ſeneſcē
tes creaturę: 7 fortitudinē iuuētutis pretereuntes. Et di
xi: Rogo dñe: ſi inueni gratiā ante oculos tuos: demon
ſtra ſeruo tuo: p quē viſites creaturā tuā. VI.
A ET dixit ad me: Initio terreni orbis: et anteq̄
ſtarēt exitus ſeculi: 7 anteq̄ ſpirarēt cōuenti
ones ventorū: 7 anteq̄ ſonarēt voces tonitru
um: 7 anteq̄ ſplenderēt nitores coruſcationū
7 anteq̄ cōfirmarent fundamēta paradiſi: 7 anteq̄ vide
rentur decori flores: 7 anteq̄ cōfirmarētur motę virtu-
tes: 7 anteq̄ colligerentur innumerabiles militię ange
lorū: 7 anteq̄ extollerent altitudines aeris: 7 anteq̄ no-
minarentur menſurę firmamentorū: 7 anteq̄ ęſtuarēt
camini in Sion: 7 anteq̄ inueſtigarentur pręſentes an-
ni: 7 anteq̄ abalienarent eorū: q nunc peccant adinuētio
nes: 7 anteq̄ cōſignati eſſent: q fidē theſaurizauerūt: tūc
cogitaui: 7 facta ſunt per me ſolū: 7 nō per aliū: 7 finis p
me: 7 nō per aliū. Et reſpōdi: et dixi: Quę erit ſeparatio
tēporū? aut qn̄do prioris finis: 7 ſequentis initiū? Et di
xit ad me: ab Abraā vſq; ad iſaac: qn̄do nati ſunt ab eo ia
cob 7 Eſau: man' iacob tenebat ab initio calcaneū eſau.
Finis eñ hui' ſeculi eſau: 7 pricipiū ſequētis iacob. Ho
minis eñ manus inter calcaneū: 7 manū. Aliud noli q̄re
re eſdra. Et reſpōdi: et dixi. O dñator dñe: ſi inueni gra
tiā ante oculos tuos: oro vt demonſtres ſeruo tuo finē ſi
gnorū tuorū: quorū partē mihi demōſtraſti nocte pcedēti
Et reſpōdit: 7 dixit ad me: Surge ſup pedes tuos: 7 au
B di vocē pleniſſimā ſonit'. Et erit ſicut cōmotio: nec cō-
mouebit loc' i q ſtes ſup eū. Ideo cū loquit: tu nō expa-
ueſcas: qm̄ de fine verbū 7 fundamētū terrę intelligit: qm̄
de ipſis ſermo tremeſcit: et cōmouet. Scit eñ quoniā fi
nē eorū oportet cōmutari. Et factū eſt cū audiſſem: ſur
rexi ſuper pedes meos et audiui: et ecce vox loquēs: 7 ſo
nus eius ſicut ſonus aquarū multarū. Et dixi: Ecce dies
veniūt: 7 erit quando appropinquare incipiā: vt viſitē ha
bitantes in terra: et quādo inquirere incipiā ab eis: qui
iuſte nocuerunt iniuſtitia ſua: et quando ſuppleta fuerit
humilitas Sion: 7 cum superſignabitur ſeculum qd in
cipiet pertrāſire: hęc ſigna faciā. Libri aperient ante fa-
ciē firmamēti: et oēs videbūt ſimul: 7 anniculi infantes
loquent vocibus ſuis: et pręgnātes immaturos parient i
fantes triū 7 quatuor menſiū: 7 viuēt 7 ſuſcitabunt. Et
ſubito apparebunt ſeminata loca non ſeminata: 7 plena
promptuaria ſubito inuenient vacua: 7 tuba canet cū ſo
no: quā cū oēs audierint: ſubito expaueſcent: 7 erit in il-
lo tempore debellabūt amici amicos vt inimici: et expa-
ueſcet terra cū his. Et venę fontiū ſtabunt: et nō decur-
rent in horis tribus: 7 erit omnis qui derelictus fuerit ex
oībus iſtis quib' prędixi tibi: ipſe ſaluabitur: et videbit
ſalutare meū: 7 finem ſeculi veſtri. Et videbūt q recepti
ſunt hoīes: qui mortē nō guſtauerūt a natiuitate ſua: et
mutabitur cor ihabitantiū: 7 cōuertetur in ſenſum aliū

Delebitur eñ malū: et extinguetur dolus. Florebit aūt
fides: 7 vincetur corruptela: 7 oſtēdetur veritas quę ſine
fructu fuit diebus tātis: et factū eſt cū loqretur mihi: et
ecce paulatim intuebar ſup eū ante quē ſtabā: 7 dixit ad
me hęc: Ueni tibi oſtendere tēpus venturę noctis. Si er
go iterū rogaueris: 7 iterū ieiunaueris ſeptē diebus: ite C
rū tibi renūciabo horū maiora p diē quā audiui. Audita
eſt eñ vox tua apud altiſſimū. Uidit eñ fortis directio-
nē tuā: 7 puidit pudicitiā: quā a iuuentute tua habuiſti
et propter hoc miſit me demonſtrare tibi hęc oīa: et dice
re tibi: Cōfide: 7 noli timere: 7 noli feſtinare cū priorib'
temporibus cogitare vana: et nō properes a nouiſſimis
temporibus. Et factū eſt poſt hęc: 7 fleui iterū: 7 ſimili-
ter ieiunaui ſeptē diebus: vt ſuppleā tres hebdomadas:
quę dictę ſunt mihi. Et factū eſt in octaua nocte: et cor
meū turbabatur iterato in me: et coepi loqui corā altiſſi
mo. Inflāmabat eñ ſpiritus me' valde: 7 aīa mea anxi-
ebatur: 7 dixi: O dñe loquēs locutus es ab initio creatu
rę in primo die: dicens: Fiat cęlū et terra: 7 tuū verbum
opus perfectū. Et erat tunc ſpiritus et tenebrę circūfe-
rebātur et ſilentiū: ſonus vocis hoīs nōdum erat abs te
Tūc dixiſti de theſauris tuis pferri lumē luminoſum: q
appareret opus tuū. Et die ſecūdo creaſti ſpiritū firma-
menti: 7 imperaſti ei: vt diuideret 7 diuiſionē faceret in-
ter aquas: vt pars quędā ſurſum recederet: pars vo de-
orſum maneret. Et tertia die imperaſti aquis cōgrega-
ri in ſeptima parte terrę: ſex vero partes ſiccaſti et cōſer
uaſti: vt ex his ſint corā te miniſtrātia ſeminata a deo et
culta. Uerbū eñ tuū pceſſit: 7 opus ſtatim fiebat. Pro
ceſſit eñ ſubito fructus multitudinis immēſus: 7 cōcu
piſcētię guſt' multiformes: 7 flores colore imutabili: et
odores odoramēti iueſtigabil. et die tertia hęc facta ſūt.
Quarta aūt die iperaſti fieri ſolis ſplendorē: lunę lumē
ſtellarū diſpoſitionē: 7 iperaſti eis: vt deſeruirēt futuro
plaſmato hoī. Quinto autē die dixiſti ſeptimę parti: vbi D
erat aq̄ cōgregata: vt pcrearet aīalia: 7 volatilia: 7 piſ-
ces: 7 ita fiebat: aqua muta: 7 ſine aīa quę dei nutu iube-
bant aīalia faciebat: vt ex hoc mirabilia tua natiōes enar
rēt. Et tūc cōſeruaſti duas aīas: nomē vni vocaſti He-
noch: 7 nomē ſecūdę vocaſti leuiathan: 7 ſeparaſti ea ab
alterutro. Nō eñ poterat ſeptima pars: vbi erat aq̄ con
gregata capere ea. Et dediſti henoch vnā partē: q ſicca-
ta eſt tertio die: vt habitet i ea vbi ſunt mōtes mille. Le
uiathā aūt dediſti ſeptimā partē humidā: et ſeruaſti eā:
vt fiat i deuorationē quibus vis: 7 quādo vis. Sexto au
tē die iperaſti terrę: vt crearet corā te iumēta: 7 beſtias
7 reptilia: 7 ſup his Adā: quē cōſtituiſti ducē ſup oībus
factis q feciſti: et ex eo educimur nos oēs: quēq; elegiſti
pplm. Hęc aūt oīa dixi corā te dñe: quia pp̄ter nos crea
ſti ſeculū. Reſiduas aūt gētes ab Adā natas dixiſti eas
nil eſſe: et quoniā ſaliuę aſſimilatę ſunt: et qſi ſtillicidiū
de vaſa ſimulaſti abūdantiā eorū. Et nūc dñe ecce iſtę gē
tes quę in nichilū deputatę ſunt: coeperūt dominari no
ſtri 7 deuorare: nos aūt populus tu': quē vocaſti primo
genitū vnigenitū ęmulatorē tuū: traditi ſumus i mani
bus eorū: 7 ſi pp̄ter nos creatū eſt ſeculū: quare nō hęre-
ditatē poſſidemus cū ſeculo? Uſq; quo hęc? VII.
ET factū ē: cū finiſſem loqui verba hęc: miſſus A
eſt ad me angelus: q miſſus fuerat ad me pri-
mis noctibus: 7 dixit ad me: Surge eſdra: et
audi ſermones qs veni loqui ad te: 7 dixi: Lo
quere deus me': 7 dixit ad me: Mare poſitū eſt i ſpacio
ſo loco: vt eſſet altū 7 imenſum: erit aūt ei itroitus in an
guſto loco poſit': vt eſſet ſimilis fluminib'. Quis eñ vo
lēs voluerit igredi mare: et videre eū vel dñari eius ſi nō
trāſierit anguſtū: in latitudinē qmodo venire poterit?
Itē aliud: Ciuitas eſt ędificata: 7 poſita i loco cāpeſtri
eſt aūt plena oīm bonorū. Introitus ei' anguſt' 7 i pci-
piti poſit': vt eſſet a dextrꝫ quidē ignꝫ: 7 a ſiniſtris aq̄ al
ta: ſemita aūt eſt vna ſola iter eos poſita: hoc ē iter ignē

⁊ aquã: vt nõ capiat ſemita: niſi ſolũmodo veſtigiũ hoĩs.
Si aũt dabit̃ ciuitas homini in hereditatẽ: ſi nunq̃ ante
poſitũ periculũ pertranſierit: quomodo accipiet heredi
tatem ſuã? Et dixi: Sic dñe. Et dixit ad me: Sic eſt et
Iſrael pars. Propter eos enim feci ſeculum: ⁊ quando
trãſgreſſus eſt adam cõſtitutiões meas: iudicatũ eſt qđ
factũ eſt. Et facti ſunt introitus huius ſeculi anguſti et
dolentes ⁊ laborioſi. Pauci aũt ⁊ mali: ⁊ periculoꝝ ple
ni: et labore magnopere fulti: nã maioris ſeculi introitꝰ
ſpacioſi et ſecuri: et facientes immortalitatis fructum.
Si ergo ingrediẽtes nõ fuerũt ingreſſi qui viuũt: angu
ſta et vana hec: non poterũt recipere que ſunt repoſita.
Nũc ergo q̃re tu cõturbaris: cũ ſis corruptibilis? ⁊ q̃d
moueris tu: cũ ſis mortalis? Et q̃re nõ accepiſti ĩ corde
tuo quod eſt futurũ: ſed quod ĩ preſenti? Reſpõdi: ⁊ di
B xi: Dñator dñe: ecce diſpoſuiſti lege tua: quoniã iuſti he
reditabunt hec: impij aũt peribũt: iuſti aũt ferent angu
ſta: ſperãtes ſpacioſa. Qui eñ impie geſſerũt: ⁊ anguſta
paſſi ſunt ⁊ ſpacioſa: nõ videbũt. Et dixit ad me: Nõ eſt
iudex ſup deũ: neqꝫ intelligẽs ſup altiſſimũ. Pereũt eñ
multi preſentes: quia negligitur: que antepoſita eſt dei
lex. Mãdãs eñ mãdauit deꝰ veniẽtibꝰ: quãdo venerũt
quid faciẽtes viuerẽt: ⁊ q̃d obſeruãtes nõ punirent̃. Hi
aũt nõ ſunt pſuaſi: ⁊ cõtradixerũt ei: et cõſtituerunt ſibi
cogitamen vanitatis: et propoſuerũt ſibi circũuẽtiones
delictoꝝ: ⁊ ſuperdixerũt altiſſimo nõ eſſe: et vias eiꝰ nõ
cognouerũt: et legem eius ſpreuerunt: ⁊ ſpõſiones eius
abnegauerunt: ⁊ in legitimis eius fidem non habuerũt:
⁊ opera eius non perfecerunt. Propter hoc Eſdra va
cua vacuis: et plena plenis. Ecce tempus veniet: et erit
quãdo veniẽt ſigna: que predixi tibi: ⁊ apparebit ſpõſa:
⁊ appareſcẽs oſtendet̃ que nũc ſubducit̃ terra: ⁊ oĩs q̃ li
beratus eſt de predictis malis: ipſe videbit mirabilia
mea. Reuelabitur eñ filius meus Ieſus: cũ his q̃ cũ eo
ſunt: ⁊ iocũdabunt̃ qui relicti ſunt in annis quadringen
tis. Et erit poſt annos hos: ⁊ morieẗ filiꝰ meus chriſtꝰ:
⁊ oẽs qui ſpiramentũ habent hoĩes: ⁊ cõuertetur ſeculũ
in antiquũ ſilentiũ diebus ſeptẽ: ſicut in prioribus iudi
cijs: ita vt nemo derelinquatur: ⁊ erit poſt dies ſeptem:
⁊ excitabitur quod nondũ vigilat ſeculũ: ⁊ morieẗ corru
ptum. Et terra reddet que in ea dormiũt: et puluis qui
in eo ſilentio habitant: et promptuaria reddent: que eis
cõmendate ſunt anime. Et reuelabitur altiſſimꝰ ſuper
ſedem iudicij: ⁊ pertranſibunt miſerie: ⁊ longanimitas
cõgregabitur. Iudicium aũt ſolũ remanebit: veritas ſta
bit: ⁊ fides conualeſcet. Et opus ſubſequetur: ⁊ merces
oſtendetur: ⁊ iuſtitie vigilabũt: ⁊ iniuſtitie non domina
C buntur. Et dixi: Primus Abraã propter Sodomitas
orauit: ⁊ moyſes pro patribꝰ qui in deſerto peccauerũt:
⁊ qui poſt eũ pro Iſrael in diebꝰ Achas et Samuelis: et
Dauid pro cõfractiõe: et Salomon pro eis qui venerũt
in ſanctificationẽ: ⁊ Elias ꝓ his qui pluuiã acceperũt: ⁊
pro mortuo vt viueret: et hezechias pro populo in diebꝰ
Sennacherib: ⁊ multi pro multis. Si ergo modo quan
do corruptibile increuit: ⁊ iniuſtitia multiplicata eſt: et
orauerũt iuſti pro impijs: quare ⁊ nũc ſic nõ erit? Et re
ſpõdit ad me: ⁊ dixit: Preſens ſeculũ nõ eſt finis: gloria
in eo frequẽs manet: ꝓpter hoc orauerũt pro inualidis.
Dies eñ iudicij erit finis tẽporis huius: et initiũ tẽpo
ris future immortalitatis: in quo tranſiuit corruptela:
ſoluta eſt intemperãtia: abſciſſa eſt incredulitas: creuit
aũt iuſtitia: orta eſt veritas. Tũc eñ nemo poterit ſalua
re eũ qui perijt: neqꝫ demergere q̃ vicit. Et reſpõdi: et di
xi: Hic eſt ſermo meus primus ⁊ nouiſſimus: quoniam
melius erat non dare terram Adam: vel cũ iam dediſſet
coercere eũ: vt nõ peccaret. Quid eñ prodeſt hominibꝰ
in preſenti viuere ĩ triſtitia: ⁊ mortuos ſperare punitio
nẽ? O tu: q̃d feciſti Adã? Si eñ tu peccaſti: non eſt factꝰ
ſolius tuus caſus: ſed et noſter q̃ ex te aduenimꝰ. Quid
eñ ꝓdeſt nobis: ſi ꝓmiſſum eſt nobis ĩmortale tẽpꝰ: nos
aũt mortalia opa egimꝰ? Et qm̃ p̃dicta eſt nobis peren
nis ſpes: nos v̾o peſſimi vani facti ſumus. Et qm̃ repoſi
ta ſunt nobis habitacula ſanitatis ⁊ ſecuritatis: nos v̾o
male cõuerſati ſumus. Et quoniã repoſita eſt gloria al
tiſſimi ꝓtegere eos qui tarde cõuerſati ſunt: nos aũt peſ
ſimis vijs ambulauimus. Et quoniã oſtendetur paradi
ſus: cuius fructꝰ incorruptus pſeuerat: in quo eſt ſecuri
tas ⁊ medela: nos v̾o nõ ĩgrediemur. In ĩgratis eñ lo
cis cõuerſati ſumꝰ. Et quoniã ſuper ſtellas fulgebunt fa D
cies eoꝝ: q̃ abſtinentiã habuerũt: noſtre aũt facies ſuper
tenebras nigre. Nõ eñ cogitauimꝰ viuẽtes: quãdo ini
quitatẽ faciebamus: qđ ĩcipiemus poſt mortẽ pati. Et
reſpõdit: ⁊ dixit: Hoc eſt cogitamẽtũ certaminis quod
certabit: qui ſup terrã natus eſt hõ: vt ſi victꝰ fuerit: pa
tiatur qđ dixiſti: ſi aũt vicerit: recipiet qđ dico: qm̃ hec
eſt vita quã Moyſes dixit cũ viueret ad populũ: dicens:
Elige tibi vitã: vt viuas. Non crediderũt aũt ei: ſed nec
poſt eũ prophetis: ſed nec mihi qui locutus ſum ad eos:
quoniã non eſſet triſticia in perditionẽ eoꝝ: ſicut futurũ
eſt gaudiũ ſup eos: quibꝰ pſuaſa eſt ſalus: ⁊ reſpõdi: ⁊ di
xi: Scio dñe: qm̃ vocatus eſt altiſſimus miſericors ĩ eo:
ꝙ miſereat̃ his q̃ nondũ in ſeculo aduenerũt: ⁊ ꝙ miſere
tur illis qui cõuerſionẽ faciũt in lege eius: ⁊ longanimis
eſt: qm̃ lõganimitatẽ preſtat his qui peccauerunt quaſi
ſuis operibꝰ: ⁊ munificus eſt: quoniã quidẽ donare vult
pro exigẽtijs: ⁊ multe miſericordie: quoniã multiplicat
magis miſericordias his qui preſentes ſunt: ⁊ qui pre
terierunt: ⁊ qui futuri ſunt. Si eñ non multiplicauerit
miſericordias ſuas: nõ viuificabit̃ ſeculũ cũ his qui inha
bitabũt ĩ eo: ⁊ donat: qm̃ ſi nõ donauerit de bonitate ſua
vt alleuient̃ hi qui iniquitatẽ fecerunt de ſuis iniquitati
bus: nõ poterit decies milleſima pars viuificari hoĩm: ⁊
iudex ſi nõ ignouerit his qui curati ſunt v̾bo eius: ⁊ dele
uerit multitudinẽ cõtentionũ: nõ fortaſſis derelinque
rent̃ ĩ innumerabili multitudine: niſi pauci valde. VIII.
ET reſpõdit ad me: et dixit: Hoc ſeculũ fecit A
altiſſimus ꝓpter multos: futurũ aũt ꝓpter
paucos. Dicã aũt corã te ſimilitudinẽ Eſdra.
Quomodo aũt interrogabis terrã: et dicet
tibi: qm̃ dabit terrã multã: magis vnde fiat
fictile: paruũ aũt puluerẽ vnde aurũ fit: ſic ⁊ actꝰ preſen
tis ſeculi. Multi q̃dẽ creati ſunt: pauci aũt ſaluabũtur.
Et rñdi: ⁊ dixi: Abſorbe ĝ aĩa ſenſum: ⁊ deuora qđ ſapit.
Cõueniſti eñ obaudire: et ꝓphetare volẽs. Nec eñ tibi
datũ eſt ſpaciũ: niſi ſolũmõ viuere. O dñe ſi nõ ꝑmittes
ſeruo tuo: vt oremus corã te: ⁊ des nobis ſemen cordi et
ſenſui culturã: vnde fructus fiat: vñ viuere poſſit oĩs cor
ruptus: q̃ portabit locũ hoĩs? Solus eñ es: ⁊ vna plaſ
matio nos ſumus manuũ tuaꝝ: ſicut locutus es: et quõ
nũc ĩ matrice plaſmatũ eſt corpus: ⁊ p̃ſtas mẽbra: cõſer
uatur in igne ⁊ aq̃ tua creatio: ⁊ nouẽ mẽſibus patit̃ tua
plaſmatio tuã creaturã: q̃ ĩ ea creata eſt: ipm̃ aũt qđ ſer
uat: et qđ ſeruat̃: vtraqꝫ ſeruabunt̃: ſeruataqꝫ qñqꝫ iterũ
reddit matrix: q̃ ĩ ea creuerũt. Imperaſti eñ ex ipĩs mẽ
bris: hoc eſt mãmillis prebere lac fructui mãmillarũ: vt
nutriat̃ id qđ plaſmatũ eſt vſqꝫ in tẽpus aliqđ: et poſtea
diſponas eũ tue miſcdie: enutriſti eũ tua iuſtitia: ⁊ eru
diſti eũ in lege tua: ⁊ corripuiſti eũ tuo intellectu: ⁊ mor
tificabis eũ: vt tuã creaturã: ⁊ viuificabis eũ: vt opꝰ tuũ.
Si ĝ ꝑdideris eũ qui tãtis laboribus plaſmatus eſt tuo B
iuſſu: facile eſt ordinari: vt ⁊ id qđ fiebat ꝓuaret̃. Et nũc
dñe dicam de om̃i hoĩe tu magis ſcis: de pplo aũt tuo ob
quẽ doleo: ⁊ de hereditate tua ꝓpter quã lugeo: ⁊ ꝓpter
Iſrael: ꝓpter quẽ triſtis ſum: et de Iacob: propter quẽ
doleo: ideo incipiã orare corã te pro me: et pro eis: quo
niam video lapſus noſtros: qui ĩhabitamus terrã. Sed
audiui celeritatẽ iudicis: qui futurus eſt: ideo audi vocẽ
meã: et intellige ſermonẽ meũ: et loquar coram te. Ini
tium verboꝝ Eſdre: priuſq̃ aſſumeretur: ⁊ dixi: Domi
ne: qui inhabitas ſeculum: cuius oculi eleuati ĩ ſuperna

⁊ aere: ⁊ cuius thronus ineſtimabilis: ⁊ gloria incōpre-
henſibilis: cui aſtat exercitus angeloꝝ cū tremore: quo-
rū ſeruatio in vento ⁊ igni cōuertitur: cuius verbum ve
rū: et dicta perſeuerātia: cuius iuſſio fortis: et diſpoſitio
terribilis: cuius aſpectus arefacit abyſſos: ⁊ indignatio
tabeſcere facit mōtes: ⁊ veritas teſtificatur. Exaudi ora
tionē ſerui tui: ⁊ auribꝰ percipe precationē figmēti tui.
Dū em̄ viuo: loq̄r: et dū ſapio: reſpōdebo. Nec reſpicias
populi tui delicta: ſed q̄ tibi in veritate ſeruiūt. Nec intē
das īpia gētiū ſtudia: ſed q̄ tua teſtimonia cū doloribus
cuſtodierūt. Nec cogites q̄ in cōſpectu tuo falſe conuer
ſati ſunt: ſed memorare q̄ ex volūtate tua timorē cogno
uerūt. Neq̄ voluer ꝑdere: q̄ pecudū mores habuerūt:
ſed reſpicias eos: q̄ legē tuā ſplēdide docuerūt. Nec in-
digneris eis: qui beſtijs peiores iudicati ſunt: ſed dili-
gas eos: qui ſemꝑ in tua iuſtitia cōfidunt: et gloria. Q̄m
C nos ⁊ patres noſtri talibꝰ morbis lāguemꝰ: tu aūt pro-
pter nos pctōres miſericors vocaberis. Si em̄ deſidera
ueris: vt noſtri miſerearis: tūc miſericors vocaberis: no
bis aūt nō habētibꝰ opa iuſtitię. Juſti em̄ q̄bꝰ ſunt opera
multa repoſita: ex ꝓprijs operibus recipiēt mercedem.
Quid eſt em̄ homo: vt ei indigneris: aut genus corrupti
bile: vt ita amarus ſis de ipſo? Jn veritate em̄: nemo de
genitis eſt: q̄ nō impie geſſit: ⁊ de confidentibꝰ: q̄ nō deli
quit. Jn hoc em̄ annunciabit̄ iuſtitia tua: ⁊ bonitas tua
dn̄e: cū miſertus fueris eis: qui non habēt ſubſtantiā bo
norum operū. Et reſpōdit ad me: et dixit: Recte locutꝰ
es aliqua: ⁊ iuxta ſermones tuos: ſic ⁊ fiet. Q̄m non vere
cogitabo ſuꝑ plaſma eoꝝ: q̄ peccauerūt ante mortē: an-
te iudiciū: ante ꝑditionē: ſed iocundabor ſuper iuſtoꝝ fi
gmentū: ⁊ memorabor peregrinatiōis q̄q̄ et ſaluatiōis
et mercedis receptiōis. Quomodo ergo locutꝰ ſum: ſic
⁊ eſt. Sicut em̄ agricola ſerit ſuꝑ terrā ſemina multa: et
plātatiōes multitudinis plātat: ſed nō ī tēpore oīa que
ſeminata ſunt: ſaluant̄: ſed nec oīa que plātata ſunt: ra-
dicabūt: ſic ⁊ q̄ in ſeculo ſeminati ſunt: nō oēs ſaluabun-
tur. Et reſpōdi: ⁊ dixi: Si inueni gratiā: loq̄r. Quomo
do ſemen agricolę ſi nō aſcēderit: aut nō acceperit plu-
uiā tuā ī tēpore: aut ſi corruptū fuerit multitudine plu-
uię: ſic perit: ⁊ ſimiliter homo q̄ manibꝰ tuis plaſmatus
eſt: ⁊ tu ei imago noīatus: q̄m ſimilatꝰ es ei: ꝑpter quem
oīa plaſmaſti: ⁊ ſimilaſti ſemini agricolę. Non iraſcaris
ſuꝑ nos: ſed parce pplo tuo: et miſerere hereditati tuę.
Tu aūt creaturę tuę miſereris. Et reſpōdit ad me: ⁊ di
xit: Quę ſunt preſentia preſentibus: et quę futura futu
D ris. Multum enim tibi reſtat: vt poſſis diligere meam
creaturā ſuꝑ me: tibi aūt frequēter ⁊ ipſi ꝓximaui: iniu-
ſtis aūt nunq̄. Sed ⁊ ī hoc mirabilis es corā altiſſimo:
q̄m humiliaſti te ſicut decet te: et nō iudicaſti te: vt inter
iuſtos plurimū glorificeris. Propter qđ miſerię multę
⁊ miſerabiles efficient̄ eis: q̄ habitāt ſeculū ī nouiſſimis:
q̄a in multa ſuꝑbia ambulauerūt. Tu aūt ꝑ te ītellige: ⁊
de ſimilibꝰ tuis inq̄re gloriā. Vobis em̄ apertꝰ eſt para-
diſus: plātata eſt arbor vitę: preparatū eſt futurū tēpꝰ:
preparata eſt abūdantia: ędificata eſt ciuitas: ꝓbata eſt
requies: ꝑfecta eſt bonitas: ⁊ ꝑfecta ſapiētia. Radix ma
li ſignata eſt a vobis: infirmitas et tinea a vobis abſcōſa
eſt: ⁊ in infernū fugit corruptio ī obliuiōe. Trāſierūt do
lores: ⁊ oſtēſus eſt ī fine theſaurꝰ īmortalitatis. Noli er
go adijcere inquirēdo de multitudine eoꝝ q̄ pereūt. Nā
⁊ ipſi accipiētes libertatē: ſpreuerūt altiſſimū: et legē eiꝰ
contēpſerunt: ⁊ vias eiꝰ dereliquerūt. Adhuc aūt iuſtos
eius conculcauerūt: ⁊ dixerūt in corde ſuo: nō eſſe deū: ⁊
quidē ſciētes quoniā moriunt̄. Sicut em̄ vos ſuſcipiēt:
quę predicta ſunt: ſic eos ſitis: ⁊ cruciatꝰ: quę prepara-
ta ſunt. Nō em̄ voluit hoīem diſperdi. Sed ⁊ ipſi q̄ crea-
ti ſunt: coinquinauerūt nomē eiꝰ: q̄ fecit eos: et ingrati
fuerunt ei: qui preparauit eis vitā. Quapropter iudiciū
meū modo appropinquat. Quę nō oībꝰ demōſtraui:
niſi tibi: et tibi ſimilibꝰ paucis. Et rn̄di: ⁊ dixi: Ecce nūc
dn̄e demōſtraſti mihi multitudinē ſignoꝝ: q̄ incipies fa
cere ī nouiſſimis: ſed nō demōſtraſti mihi q̄ tēpore. IX.
Et reſpōdit ad me: et dixit: Metiens metire A
tēpus ī ſemetipo: ⁊ erit cū videris: q̄n tranſie
rit pars quędam ſignoꝝ: q̄ predicta ſunt: tūc
intelliges: quoniā ipm eſt tēpꝰ: in q̄ incipiet
altiſſimus viſitare ſeculū: qđ ab eo factū eſt. Et quādo vi
debit̄ ī ſeculo motio locoꝝ: ⁊ populoꝝ turbatio: tūc in-
telliges quoniā de his erat altiſſimꝰ locutꝰ a diebꝰ: qui
fuerūt ante te ab initio. Sicut em̄ oē qđ factū eſt ī ſecu
lo initiū habet pariter ⁊ cōſummationē: ⁊ cōſummatio
eſt manifeſta: ſic ⁊ altiſſimi tēpora initia habent manife
ſta ī ꝓdigijs ⁊ v̄tutibꝰ: ⁊ cōſummatiōes in actu et in ſi-
gnis. Et erit oīs q̄ ſaluus factus fuerit: ⁊ q̄ poterit effu
gere ꝑ opera ſua: et ꝑ fidē: ī q̄ crediditis: relinquetur de
predictis periculis: et videbit ſalutare meū ī terra mea:
⁊ in finibꝰ meis: quoniā ſanctificaui me a ſeculo. Et tūc
miſerebunt̄: q̄ nūc abuſi ſunt vias meas: ⁊ ī tormētis cō-
morabunt̄ hi: qui eas ꝓiecerūt ī cōtēptu. Qui em̄ nō co-
gnouerūt me: viuētes bn̄ficia cōſecuti: ⁊ q̄ faſtidierūt le-
gē meā: cū adhuc erāt habentes libertatem: et cū adhuc
eſſet eis apertꝰ poenitētię locꝰ nō ītellexerūt: ſed ſpreue-
rūt: hos oportet poſt mortē in cruciamēto cognoſcere. B
Tu ergo noli adhuc curioſus eſſe: q̄modo impij crucia-
buntur: ſed inquire: quomodo iuſti ſaluabunt̄: et quorū
ſeculū: ⁊ ꝓpter q̄s ſeculū: ⁊ quādo. Et reſpondi: et dixi:
Olim locutus ſum: et nūc dico: ⁊ poſtea dicā: q̄m plures
ſunt qui pereūt: q̄ q̄ ſaluabunt̄: ſicut multiplicat̄ fluctꝰ
ſuper guttā. Et reſpōdit ad me: ⁊ dixit: Qualis ager: ta
lia ⁊ ſemina: ⁊ quales flores: tales ⁊ tincturę: et q̄lis ope
rator: talis ⁊ creatio: ⁊ q̄lis agricola: talis cultura: quo-
niam tēpus erat ſeculi. Et nūc cū eſſem parās eis his: q̄
nūc ſunt: anteq̄ fieret ſeculū: in q̄ habitarēt: ⁊ nemo mi-
hi cōtradixit. Tūc em̄ quiſq̄: ⁊ nūc creator in mūdo hoc
parato: ⁊ menſe indeficiēti: ⁊ lege inueſtigabili corrupti
ſunt mores eoꝝ: ⁊ cōſideraui ſeculū: ⁊ ecce erat periculū
propter cogitatiōes: quę in eo aduenerūt. Et vidi: et pe
perci ei valde: ⁊ ſeruaui mihi acinū de botro: ⁊ plātatio-
nē de tribu multa. Pereat ergo multitudo: q̄ ſine cau-
ſa nata eſt: ⁊ ſeruetur acinus meus ⁊ plātatio mea: quia
cū multo labore ꝑfeci. Tu aūt ſi adhuc ītromittas ſeptē
dies alios: ſed nō ieiunabis ī eis: ibis in campū florū: vbi
domus nō eſt ędificata: ⁊ mādūcabis ſolūmodo de flori-
bus cāpi: ⁊ carnē nō guſtabis: ⁊ vinū nō bibes: ſed ſolum
modo flores. Depcare altiſſimū ſine intermiſſione: et ve
niam: ⁊ loquar tecū. Et ꝓfectus ſum: ſicut dixit mihi in C
cāpū: qui vocat̄ ardath: ⁊ ſedi ibi in floribꝰ. Et de herbis
agri mādūcaui: et facta eſt eſca earū mihi in ſaturitatē:
⁊ factū eſt poſt dies ſeptē: ⁊ ego diſcūbebā ſupra foenū: ⁊
cor meū iteꝝ turbabat̄ ſicut ante. Et apertū eſt os meū:
et inchoaui dicere corā altiſſimo: et dixi: O dn̄e te nobis
oſtēdens: ⁊ oſtenſus es patribꝰ noſtris in deſerto: quod
nō calcatur: ⁊ infructuoſo: quādo erāt exeūtes de Aegy-
pto: et dicēs dixiſti: Tu Jſrael audi me: ⁊ ſemeu Jacob
intēde ſermonibꝰ meis. Ecce em̄ ego ſemino in vobis le
gē meā: et faciet in vobis fructū: et glorificabimini in eo
per ſeculū. Nā patres noſtri accipiētes legē: nō ſerua-
uerūt: et legitima tua non cuſtodierūt: et factus eſt fru
ctus legis nō parēs: nec em̄ poterat: quoniā tuus erat.
Nā qui acceperūt perierunt: nō cuſtodiētes: qđ in eis ſe
minatum fuerat. Et ecce cōſuetudo eſt: vt cū acceperit
terra ſemē: vel nauē mare: vel vas aliqđ eſcam vel potū:
cū fuerit exterminatum id: in quo ſeminatū eſt: vel in qđ
miſſum eſt: ſimul id quod ſeminatū: vel miſſum eſt: vel
quę ſuſcepta ſunt: exterminant̄: ⁊ ſuſcepta iā nō manent
apud nos. Sed nobis ſic nō factū eſt. Nos quidē qui le-
gē accepimus: peccantes perimimus: ⁊ cor noſtrū quod
ſuſcepit eam: nā lex nō perijt: ſed permanſit in ſuo labo- D
re. Et cū loquerer hec ī corde meo: reſpexi oculis meis:
⁊ vidi mulierē in dextera parte. Et ecce hec lugebat: et

ploꝛabat cū voce magna:et animo dolebat valde:et veſti
menta eius diſciſſa:et cinis ſuper caput eius. Et dimiſi
cogitatus:in quibus erā cogitās:⁊ cōuerſus ſum ad eā:
⁊ dixi ei: Ut quid fles:⁊ quid doles aīo? Et dixit ad me:
Dimitte me dn̄e meus:vt defleam me:⁊ adijciā doloꝛē:
quoniā valde amaro ſuꝫ animo: et humiliata ſum valde:
⁊ dixi ei: Quid paſſa es? Dic mihi. Et dixit ad me: Ste
rilis fui ego famula tua:⁊ nō peperi: habēs maritum an
nis triginta. Ego enim per ſingulas hoꝛas:et per ſingu
los dies: ⁊ annos triginta hos depꝛecoꝛ altiſſimum no-
cte ac die. Et factū eſt poſt trigīta annos: exaudiuit me
deus ancillā tuā:et vidit humilitatē meā:et attēdit tri-
bulationi mee:et dedit mihi filium:⁊ iocundata ſum ſu
per eū valde ego et vir meus:⁊ oēs ciues mei: ⁊ honoꝛifi
cabamꝰ valde foꝛtē. Et nutriui eū cū laboꝛe multo. Et
factum eſt cū creuiſſet: et veniſſet accipere vxoꝛem: feci
diem epuli. X.

A ET factū eſt:cū introiſſet filius meus in thala
mo ſuo:cecidit:⁊ moꝛtuus eſt: et euertimus
oēs lumīa:⁊ ſurrexerūt oēs ciues mei ad cō-
ſolandū me:et quieui vſqʒ in aliū diē vſqʒ no-
cte. Et factū eſt: cū oēs quieuiſſent:vt me cōſolarent̄:vt
quieſcerē:⁊ ſurrexi nocte:⁊ fugi:et veni ſicut vides ī hoc
cāpo:⁊ cogito iā nō reuerti in ciuitatē: ſed hic cōſiſtere:
⁊ neqʒ mādicare neqʒ bibere:ſed ſine intermiſſiōe luge-
re et ieiunare vſqʒ dū moꝛiar. Et dereliqui ſermones in
quibꝰ erā:⁊ reſpōdi cū iracūdia ad eā:⁊ dixi: Stulta ſup
oēs mulieres:nō vides luctū noſtrū:⁊ que nobis contin
gūt? Quoniā Sion mater noſtra omī triſticia cōtriſta-
tur:et humilitate humiliata eſt:et luget validiſſime. Et
nūc quoniā oēs lugemus:⁊ triſtes ſumꝰ:quoniā oēs cō-
triſtati ſumꝰ: tu aūt cōtriſtaris in vno filio? Interroga
eīm terrā:et dicet tibi: quoniā hec eſt: que debeat lugere
caſum tātoꝝ ſup eā germinātiū. Et ex ipſa ab initio oēs
nati:et alij venient:⁊ ecce pene oēs in perditionē ambu-
lant:⁊ exterminiū fit multitudo eoꝝ. Et qs ergo debet
lugere magis: niſi hec que tā magnā multitudinē ꝑdi-
dit: ꝙ tu que pꝛo vno doles? Si aūt dicis mihi: quoniā
nō eſt plāctus meus ſimilis terre: quoniā fructū vētris
mei perdidi:quē cū moeroꝛibꝰ peperi:et cū doloꝛibꝰ ge-
mui:terra aūt ꝺm viā terre:abijtqʒ in ea multitudo pꝛe-
ſens:quomodo euenit:⁊ ego tibi dico: Sicut tu cū labo
re peperiſti:ſic ⁊ terra dat fructū ſuū homini ab initio ei
qui fecit eā. Nūc ergo retine apud temetipſam doloꝛem
tuū:⁊ foꝛtiter fer:q̄ tibi cōtigerūt caſus. Si eīm iuſtifica
ueris terminū dei:⁊ cōſiliū ſuū recipies ī tēpoꝛe:⁊ in ta-
libus collaudaberis. Ingredere ergo in ciuitatē ad vi-
B rum tuū. Et dixit ad me: Nō faciā:neqʒ ingrediar ciui-
tatē:ſed hic moꝛiar. Et appoſui adhuc loqui ad eā:⁊ di-
xi: Noli facere hūc ſermonē:ſed cōſenti pſuadēti. Quot
eīm caſus Sion? Cōſolare pꝛopter doloꝛē Jeruſalē. Ui
des eīm:quoniā ſanctificatio noſtra deſerta effecta eſt: et
altare noſtrū demolitū eſt: tēplū noſtrū deſtructū eſt: et
pſalteriū noſtrū humiliatū eſt:⁊ hymnꝰ cōticuit:et exul
tatio noſtra diſſoluta eſt:⁊ lumē cādelabꝛi noſtri extin-
ctum eſt:⁊ arca teſtamēti noſtri direpta eſt: ⁊ ſancta no-
ſtra cōtaminata ſunt:⁊ nomen qđ inuocatū eſt ſup nos:
pene ꝓphanatū eſt: et liberi noſtri cōtumeliā paſſi ſunt:
⁊ ſacerdotes noſtri ſuccēſi ſunt:⁊ leuite noſtri ī captiui-
tatē abierūt:⁊ virgines noſtre coinquinate ſunt: et mu
lieres noſtre vim paſſe ſunt: et iuſti noſtri rapti ſunt: et
paruuli noſtri ꝑditi ſunt: et iuuenes noſtri ſeruierūt: et
foꝛtes noſtri inualidi facti ſunt:⁊ qđ oīm maiꝰ ſignacu-
lū Sion:quoniā reſignata eſt de gloꝛia ſua. Nā ⁊ tradi-
ta eſt in manus eoꝛū:q̄ nos oderūt. Tu ergo excute tuā
triſtitiā multā:⁊ depone abs te multitudinē doloꝛū: vt
tibi repꝛopitiet̄ foꝛtis:⁊ requiē faciet tibi altiſſimus re-
quietionē laboꝛū. Et factū eſt cū loquebar ad eā: facies
eiꝰ fulgebat ſubito et ſpecies:coꝛuſcꝰ fiebat viſus eiꝰ: vt
eſſem pauēs valde ad eā:⁊ cogitarē qđ eſſet hoc. Et ec-
ce ſubito emiſit ſonitū vocis magnū timoꝛe plenū: vt cō
moueret̄ terra a mulier ſono:⁊ vidi:⁊ ecce ampliꝰ mu-
lier nō cōparebat mihi:ſed ciuitas edificabat̄:⁊ locꝰ de-
mōſtrabat̄ de fundamētis magnis:⁊ timui:⁊ clamaui vo
ce magna:⁊ dixi: Ubi eſt Uriel angelꝰ:q̄ a pꝛincipio venit
ad me? Qm̄ ipe me fecit venire in multitudine ī exceſſu C
mētis huiꝰ:⁊ factꝰ eſt finis meꝰ ī coꝛruptionē:et oꝛatio
mea in impꝛoperiū. Et cū eſſem loquēs ego hec: ecce ve
nit ad me:⁊ vidit me:⁊ ecce erā poſitꝰ vt moꝛtuꝰ:⁊ intel
lectus meus alienatꝰ erat:⁊ tenuit dexterā meā:⁊ cōfoꝛ
tauit me:et ſtatuit me ſuper pedes meos: et dixit mihi:
Quid tibi eſt:et q̄re cōturbatꝰ eſt intellectꝰ tuus:⁊ ſen-
ſus coꝛdis tui:⁊ q̄re cōturbaris? Et dixi: Qm̄ dereliq̄ſti
me:⁊ ego q̄dē feci ꝺm ſermones tuos:⁊ exiui ī cāpū:⁊ ec
ce vidi:⁊ video qđ nō poſſum enarrare. Et dixit ad me:
Sta vt vir:⁊ cōmonebo te. Et dixi: Loquere dn̄e meus
tu in me:noli me derelinquere:vt nō fruſtra moꝛiar:qm̄
vidi que nō ſciebā:⁊ audio q̄ nō ſcio. Aut nūquid ſenſus
meus fallit̄:⁊ aīa mea ſupmat? Nūc ergo depꝛecoꝛ te:vt
demōſtres ſeruo tuo de exceſſu hoc:et rn̄dit ad me:⁊ di-
xit: Audi me:⁊ doceā te:⁊ dicā tibi de q̄bus times:qm̄ al
tiſſimus reuelauit tibi myſteria multa. Uidit rectā viā
tuā:qm̄ ſine ītermiſſiōe cōtriſtabaris:ꝓ pplo tuo:et val-
de lugebas ꝓpter Sion. Hic ergo intellectꝰ viſiōis q̄ ti
bi apparuit ante paululū. Quā vidiſti lugentē: īchoaſti
cōſolari eā. Nūc aūt iā ſpeciē mulieris nō vides:ſed ap-
paruit tibi ciuitas edificari:⁊ qm̄ enarrabat tibi de caſu
filij ſui:hec abſolutio eſt. Hec mulier quā vidiſti:hec eſt
Sion:⁊ qm̄ dixit tibi:quā et nūc cōſpicies: vt ciuitatem
edificatā. Et qm̄ dixit tibi: q̄a ſterilis fuit annis trigin-
ta: ꝓpter qđ erāt anni ſcilicet trigīta:qn̄ nō erat ī ea ad-
huc oblatio oblata. Et factū eſt poſt annos trigīta:edi- D
ficauit ſalomō ciuitatē:⁊ obtulit oblatiōes:tūc fuit quā
do peperit ſterilis filiū. Et qđ tibi dixit: qm̄ nutriuit eū
cū laboꝛe:hoc erat habitatio ī ieruſalē. Et qm̄ dixit tibi:
ꝙ filiꝰ meus veniēs ī ſuo thalamo moꝛtuus eſſet: ⁊ cōti
giſſet ei caſus:hoc erat q̄ facta eſt ruina ieruſalē. Et ec-
ce vidiſti ſimilitudinē eiꝰ:⁊ qm̄ filiū lugeret:īchoaſti cō-
ſolari eā:⁊ de his q̄ cōtigerūt:hec erāt tibi aperiēda. Et
nūc videt altiſſimus:qm̄ ex aīo cōtriſtatꝰ es:⁊ qm̄ ex to-
to coꝛde pateris ꝓ ea:oſtēdit tibi claritatē gloꝛie eiꝰ:et
pulchꝛitudinē decoꝛis eius. Pꝛopterea eīm dixi tibi: vt
maneres ī cāpo: vbi domus nō eſt edificata. Sciebā eīm
ego: qm̄ altiſſimus īcipiebat tibi oſtēdere hec: ꝓpterea
dixi tibi: vt venires in agrū: vbi nō eſt fundamentū edifi
cij. Nec eīm poterat opus edificij hoīs ſuſtineri in loco:
vbi īcipiebat̄ altiſſimi ciuitas oſtēdi. Tu ḡ noli timere:
neqʒ expaueſcat coꝛ tuū:ſed ingredere:⁊ vide ſplēdoꝛē ⁊
magnitudinē edificij:⁊ quātū capax eſt tibi viſu oculoꝝ
videre:et poſt hec audies:quātū capit auditꝰ auriū tua
rū audire. Tu eīm beatus es p̄ multis: ⁊ vocatus es apđ
altiſſimum:ſicut ⁊ pauci. Nocte aūt q̄ ī craſtinū futura
eſt:manebis h̄:⁊ oñdet tibi altiſſimꝰ has viſiōes ſupmo-
rū:q̄ faciet altiſſimꝰ his q̄ habitāt ſup terrā a nouiſſimis
diebꝰ. et doꝛmiui illā noctē ⁊ aliā: ſicut dixerat mihi. XI

ET vidi ſomniū:⁊ ecce aſcēdebat de mari aq̄ A
la:cui erant duodecim ale pennaꝝ:et capita
tria. Et vidi: ⁊ ecce expandebat alas ſuas in
oēm terrā:⁊ oēs vēti celi inſufflabāt in eā:⁊
colligebant̄. Et vidi:⁊ de pēnis eiꝰ naſcebā
tur cōtrarie pēne:⁊ ipſe fiebant in pēnaculis minutis ⁊
modicis. Nā capita eius erāt q̄eſcētia:⁊ dimidiū caput
erat maiꝰ alioꝝ capitū:ſed ipſa q̄eſcebat cū eis. Et vidi:
⁊ ecce aq̄la volauit in pēnis ſuis: ⁊ regnauit ſup terrā: ⁊
ſup eos q̄ habitāt in ea. Et vidi:qm̄ ſubiecta erant ei oīa
ſub celo:⁊ nemo illi contradicebat:neqʒ vna q̄dē de crea
tura:que eſt ſup terrā. Et vidi: ⁊ ecce ſurrexit aquila ſu
per vngues ſuos:et miſit vocē pēnis ſuis:dicēs: Nolite
oēs ſimul vigilare:doꝛmite vnuſquiſqʒ ī loco ſuo:⁊ ꝑ tē-
pus vigilate. Capita aūt ī nouiſſimo ſeruētur. Et vidi:

et ecce vox nõ exibat de capitibus eius: ſed de medietate
corporis eius. Et numeraui cõtrarias pẽnas eius: et ec
ce ipſe erãt octo. Et vidi: et ecce a dextera parte ſurrexit
B vna penna: ⁊ regnauit ſup oẽm terrã. Et factũ eſt cũ re-
gnaret: venit ei finis: ⁊ nõ apparuit locus ei⁹: et ſequens
exurrexit: ⁊ regnabat. Ipſa multũ tenuit tẽpus. Et fa
ctũ eſt cũ regnaret: ⁊ veniebat finis ei⁹: vt non appareret
ſicut prior. Et ecce vox emiſſa eſt illi: dicẽs: Audi tu quę
tãto tẽpore tenuiſti terrã. Hęc annũcio tibi anteꝗ inci-
pias nõ apparere. Nemo poſt te tenebit tẽpus tuũ: ſed
nec dimidiũ eius. Et leuauit tertia: ⁊ tenuit pncipatũ:
ſicut ⁊ priores: ⁊ nõ apparuit ⁊ ipſa. Et ſic cõtingebat ex
omnib⁹ alijs ſingulatim principatũ gerere: ⁊ iterũ nuſꝗ
cõparere. Et vidi: et ecce in tẽpore ſequẽtes pennę erige
bantur a dextera parte: vt tenerẽt ⁊ ipſę pncipatũ: et ex
his erãt quę tenebãt: ſed tamen ſtatim nõ cõparebãt.
Nã ⁊ aliquę ex eis erigebant: ſed nõ tenebãt pncipatũ.
Et vidi poſt hęc: ⁊ ecce nõ cõparuerũt duodecim pennę:
⁊ duo pẽnacula: ⁊ nihil ſupererat in corpore aquilę: niſi
C duo capita quieſcẽtia: ⁊ ſex pẽnacula. Et vidi: et ecce ſex
pẽnaculis diuiſę ſunt duę: et mãſerunt ſub capite: qđ eſt
ad dexterã partẽ. Nã qͣtuor mãſerũt in loco ſuo. Et vi-
di: et ecce ſubalares cogitabãt ſe erigere: ⁊ tenere princi
patus. Et vidi: et ecce vna erecta eſt: ſed ſtatim nõ cõpa-
ruit. Et ſecũdę velocius: ꝗ priores nõ cõparuerũt. Et
vidi: ⁊ ecce duę quę ſuperauerũt apud ſemetipſas cogi-
tabant et ipſę regnare: et in eo cũ cogitarent: ecce vnum
quieſcentiũ capitũ quod erat medium: euigilabat. Hoc
enĩ erat duorũ capitũ maius. Et vidi: quoniam cõpleta
ſunt duo capita ſecũ: ⁊ ecce cõuerſum eſt caput cũ his: q
cũ eo erãt: ⁊ comedit duas ſubalares quę cogitabãt re-
gnare. Hoc aũt caput percõterruit oẽm terrã: ⁊ domi-
nabatur in ea his qui habitabant terrã cũ labore multo:
⁊ potentatũ tenuit orbis terrarũ ſuper oẽs alas quę fue
runt. Et vidi poſt hęc: et ecce mediũ caput ſubito nõ cõ-
paruit: et hoc ſicut alę. Superauerunt aũt duo capita:
quę ⁊ ipſa ſimiliter regnauerunt ſuper terrã: et ſup eos
D qui habitãt in ea. Et vidi: et ecce deuorauit caput a de-
xtera parte illud quod a leua. Et audiui vocẽ dicentem
mihi: Cõſpice cõtra te: ⁊ cõſidera quod vides. Et vidi:
et ecce ſicut leo cõcitatus de ſilua rugiẽs: et vidi: quoniã
emittebat vocẽ hoĩs ad aquilã. Et dixit: dicẽs: Audi tu:
⁊ loquar ad te: ⁊ dicet altiſſimus tibi: Nõne tu es qui ſu
peraſti de quatuor animalibus: quę fecerã regnare in ſe-
culo meo: ⁊ vt per eos veniret finis temporum eorũ? Et
quartus veniẽs deuicit oĩa aĩalia quę trãſierũt: ⁊ potẽta
tu tenuit ſeculũ cũ tremore multo: et oẽm orbẽ cũ labo-
re peſſimo: et inhabitauit tot tẽporib⁹ orbẽ terrarũ cum
dolo. Et iudicaſti terrã nõ cũ veritate. Tribulaſti enim
mãſuetos: et leſiſti qͥeſcẽtes: et dilexiſti mẽdaces: et de-
ſtruxiſti habitatiões eorũ qui fructificabãt: et humiliaſti
muros eorũ: qui te nõ nocuerũt. Et aſcendit cõtumelia
tua vſqꝫ ad altiſſimũ: et ſupbia tua ad fortẽ. Et reſpexit
altiſſimus ſupba tẽpora: et ecce finita ſunt: et ſcelera ei⁹
cõpleta ſunt. Propterea nõ appareas tu aqͥla: ⁊ alę tuę
horribiles: et pennacula tua peſſima: et capita tua mali-
gna: et vngues tui peſſimi: ⁊ omne corpus tuũ vanũ: vti
refrigeret oĩs terra: et reuertat liberata de tua vi: et ſpe
ret iudiciũ ⁊ miſericordiã eius qui fecit eã. XII.
A E factũ eſt: dũ loqueret leo verba hęc ad aqͥ-
lam. Et vidi: et ecce qđ ſuperauerat caput: et
nõ cõparuerũt qͣtuor alę illę: quę ad eũ trãſie
rũt: ⁊ erectę ſunt vt regnarẽt: ⁊ erat regnum
eorũ exile: et tumultu plenũ. Et vidi: ⁊ ecce ipſa nõ appa
rebant: ⁊ omne corpus aquilę incẽdebat: et expaueſcebat
terra valde: et ego a tumultu et exceſſu mentis: et a ma-
gno timore vigilaui: et dixi ſpiritui meo: Ecce tu pręſti
tiſti mihi hoc in eo: quod ſcrutaris vias altiſſimi. Ecce
adhuc fatigat⁹ ſum aĩo: et ſpiritui meo inualidus ſum
valde: et modica eſt ĩ me virtus a multo timore: quã ex-
paui nocte hac. Nũc ergo orabo altiſſimũ: vt me confor
ter vſqꝫ in finẽ. Et dixi: Dominator dñe: ſi inueni gratiã
ante oculos tuos: ⁊ ſi iuſtificatus ſum apud te prę mul-
tis: et ſi certe aſcẽdit deprecatio mea ante faciẽ tuã: cõfor
ta me: et oſtẽde ſeruo tuo mihi interpretationẽ ⁊ diſtin-
ctionẽ viſus horribilis hui⁹: vt pleniſſime cõſoleris ani-
mam meã. Dignũ enĩ me habuiſti oſtẽdere mihi tẽporũ
nouiſſima. Et dixit ad me: Hęc eſt interptatio viſionis
huius. Aquilã quã vidiſti aſcendentẽ de mari: hoc eſt re
gnũ qđ viſum eſt in viſiõe Danieli fratri tuo. Sed nõ eſt
illi interptatũ: qm̃ ego nũc tibi interptor. Ecce dies ve-
niũt: ⁊ exurget regnũ ſup terrã: et erit timor acrior oĩm B
regnorũ: quę fuerũt ante eũ. Regnabũt aũt in ea reges
duodecim: vnus poſt vnũ. Nã ſecũdus icipiet regnare:
⁊ ipẽ tenebit amplius tẽpus prę duodecim. Hęc eſt in-
terpretatio duodecim alarũ: quas vidiſti. Et quã vidiſti vo
cẽ quę locuta eſt: nõ de capitib⁹ ei⁹ exeũtẽ: ſed de medio
corporis ei⁹. Hęc eſt interptatio: Quoniã poſt tẽpus re
gni illi⁹ naſcent contẽtiones non modicę: ⁊ periclitabit
vt cadat: et nõ cadet tũc: ſed iterũ cõſtituet in ſuũ initiũ.
Et qm̃ vidiſti ſubalares octo coherentes alis ei⁹: hęc eſt
interptatio: Exurgẽt in ipo octo reges: quorũ erũt tẽpo
ra leuia: et anni citati: et duo quidem ex ipſis perient. Ap
propinquante aũt tẽpore medio: qͣtuor ſeruabunt in tẽ
pore: cũ incipiet appropinquare tẽpus eius: vt finiatur.
Duę vero in finem ſeruabunt. Et qm̃ vidiſti tria capita
quieſcẽtia: hęc eſt interptatio: In nouiſſimis ei⁹ ſuſcita
bit altiſſimus tria regna: et reuocabit in ea multa: et do
minabuntur terrã: et q habitãt ĩ ea cũ labore multo ſup
oẽs q fuerũt ante hos. Propter hoc ipi vocati ſunt capi
ta aqͥlę. Iſti enĩ erũt q recapitulabũt ipietates ei⁹: ⁊ qui
perficiẽt nouiſſima ei⁹. Et qm̃ vidiſti caput mai⁹ nõ ap-
parẽs: hęc eſt interpretatio ei⁹. Qm̃ vn⁹ ex eis ſup lectũ C
ſuũ morieť: et tñ cũ tormẽtis. Nã duo q pſeuerauerint:
gladius eos comedet. Vni⁹ enĩ gladi⁹ comedet q cũ eo:
ſed tamen hic gladio in nouiſſimis cadet. Et qm̃ vidiſti
duas ſubalares traijciẽtes ſuper caput: qđ eſt in dextera
parte: hęc eſt interptatio: Hi ſunt: qs cõſeruauit altiſſi
mus in finẽ ſuũ: hoc eſt regnũ exile: et turbatiõis plenũ.
Sicut vidiſti ⁊ leonẽ: quẽ vidiſti de ſilua euigilãtẽ: ⁊ ru
gientẽ: ⁊ loquentẽ ad aquilã: ⁊ arguẽtẽ eã: et iniuſtitias
ipſi⁹ p oẽs ſermones ei⁹ ſicut audiſti: hic eſt vẽtus quem
ſeruauit altiſſim⁹ in finẽ ad eos: ⁊ ipietates ipſorũ: ⁊ ar-
guet illos ⁊ ĩcutiet corã ipis diſcerptiões eorũ. Statuet
enĩ eos ĩ iudicio viuos: et erit cũ arguerit eos: tũc corri
piet eos: nã reſiduũ populũ meũ liberabit cũ miſeria: qui
ſaluati ſunt ſup fines meos: ⁊ iocũdabit eos qͣduſqꝫ ve
niet finis dies iudicij: de q locut⁹ ſuꝫ tibi ab initio. Hoc
ſomniũ qđ vidiſti: ⁊ hę iterptatiões. Tu ergo ſol⁹ dign⁹
fuiſti ſcire altiſſimi ſecretũ hoc. Scribe ḡ oĩa iſta ĩ libro
q vidiſti: et pone ea ĩ loco abſcõdito: et docebis ea ſapien
tes de pplo tuo: quorũ corda ſcis poſſe capere et ſeruare ſe-
creta hęc. Tu aũt adhuc ſuſtine hic alios dies ſeptẽ: vt ti- D
bi oſtẽdat: qcqd viſum fuerit altiſſimo oſtẽdere tibi. Et
pfect⁹ eſt a me. Et factũ eſt cũ audiſſet oĩs ppls: qm̃ per
trãſierũt ſeptẽ dies: et ego nõ fuiſſez reuerſus ĩ ciuitatẽ:
⁊ congregauit ſe oĩs a minimo vſqꝫ ad maximũ: ⁊ venit
ad me: ⁊ dixerũt mihi: dicẽtes: Quid peccauim⁹ tibi: et
qđ iniuſte egim⁹ in te: qm̃ derelinquẽs nos ſediſti ĩ loco
hoc? Tu enĩ nobis ſuperes ſol⁹ ex oĩb⁹ pplis: ſicut botr⁹
de vinea: ⁊ ſicut lucerna ĩ loco obſcuro: ⁊ ſicut port⁹ ⁊ na
uis ſaluata a tẽpeſtate. Aut nõ ſufficiũt nobis mala quę
cõtingũt? Si ergo tu nos dereliqͥris: quãto nobis erat
melius: ſi eſſemus ſuccẽſi ⁊ nos cũ incẽdio ſion? Nec enĩ
nos ſum⁹ meliores ijs: q ibi mortui ſunt: ⁊ plorauerunt
voce magna. Et reſpõdi ad eos: et dixi: Cõfide Iſrael: ⁊
noli triſtari tu dom⁹ Iacob. Eſt enĩ memoria veſtra co-
ram altiſſimo: et fortis non eſt oblitus veſtri in tenta-
tione. Ego enĩ nõ dereliqui vos: neqꝫ exceſſi a vobis: ſed
veni in hunc locũ: vt deprecarer pro deſolatione Sion:

vt quererē miſericoꝛdiā pꝛo humilitate ſanctificationis
veſtrę. Et nūc ite vnuſquiſqꝫ veſtrū ī domū ſuā: ⁊ ego ve
niā ad vos poſt dies iſtos. Et ꝓfectus eſt populꝰ: ſicut
dixi ei in ciuitatē: ego aūt ſedi in cāpo ſeptē diebus: ſicut
mihi mādauit: ⁊ manducabā de floꝛibꝰ ſolūmodo agri:
de herbis facta eſt eſca mihi in diebus illis. XIII.
A ET factū eſt poſt dies ſeptem: et ſomniaui ſom
niū nocte. Et ecce de mari vētus exurgebat:
vt cōturbaret oēs fluctꝰ eiꝰ. Et vidi: ⁊ ecce cō
ualeſcebat ille homo cū nubibꝰ cęli: ⁊ vbi vul-
tū ſuū vertebat vt cōſideraret: tremebant oīa quę ſub eo
videbant̄: ⁊ vbicūqꝫ exibat vox de oꝛe eiꝰ: ardeſcebāt oēs
qui audiebāt voces eiꝰ: ſicut q̄ſcit terra quādo ſenſerit
ignē. Et vidi poſt hęc: et ecce cōgregabatur multitudo
hoīm: quoꝝ nō erat numerus de q̄tuoꝛ vētis cęli: vt de-
bellarēt hoīem q̄ aſcēderat de mari. Et vidi: ⁊ ecce ſibi-
metipſi ſculpſerat mōtē magnū: et volauit ſup eū. Ego
aūt quęſiui videre regionē: vel locū vnde ſculptus eſſet
mōs: ⁊ nō potui. Et poſt hęc vidi: ⁊ ecce oēs q̄ cōgrega-
ti ſunt ad eū: vt expugnarēt eū: timebāt valde: tamē au-
debant pugnare. Et ecce vt vidit impetū multitudinis
venientis: nō leuauit manū ſuam: neqꝫ frameā tenebat:
neqꝫ aliquod vas bellicoſum: niſi ſolūmodo vt vidi: quo-
niā emiſit de oꝛe ſuo ſicut flatū ignis: ⁊ de labijs eiꝰ ſpiri
tus flāmę: ⁊ de lingua eiꝰ emittebat̄ ſcintillas: ⁊ tēpeſta
tes: ⁊ cōmixta ſunt oīa ſimul: hic flatꝰ ignis: ⁊ ſpiritꝰ flā
mę: ⁊ multitudo tēpeſtatis: et cōcidit ſup multitudinē
in impetu: quę pꝛęparata erat pugnare: ⁊ ſuccēdit oēs:
vt ſubito nihil videret̄ de innumerabili multitudine: ni-
B ſi ſolummodo puluis: ⁊ fumi odoꝛ: ⁊ vidi: ⁊ extimui. Et
poſt hęc vidi ipm̄ hoīem deſcēdentē de mōte: et vocantē
ad ſe multitudinē aliā pacificā: et accedebat ad eū vultꝰ
hoīm multoꝝ: quoꝛundā gaudentiū: quoꝛundā triſtan
tiū: aliq̄ vo alligati: aliq̄ adducētes ex eis q̄ offerebant̄:
⁊ ęgrotaui a multitudine pauoꝛis: ⁊ expergefactꝰ ſum:
⁊ dixi: Tu ab initio demōſtraſti ſeruo tuo mirabilia hęc
⁊ dignū me habuiſti: vt ſuſciperes depꝛecationē meā: et
nūc demōſtra mihi adhuc interpꝛetationē ſomnij huiꝰ.
Sicut eñ exiſtimo in ſenſu meo: vę q̄ derelicti fuerīt in
diebꝰ illis: ⁊ multo plus vę his: q̄ nō ſunt derelicti. Qui
enim nō ſunt derelicti: triſtes erant. Intelligo nūc quę
ſunt repoſita in nouiſſimis diebus: ⁊ occurrēt eis: ſed ⁊
his q̄ derelicti ſunt. Propter hoc venerūt eñ ī pericula
magna ⁊ neceſſitates multas: ſicut oſtēdūt ſomnia hęc.
Attamē facilius eſt periclitantē venire in hūc: q̄ ptranſi
re: ſicut nubē a ſeculo: ⁊ nūc videre quę contingūt in no
uiſſimo: ⁊ reſpōdit ad me: ⁊ dixit: Et viſionis interpꝛe-
tationē dicā tibi: ⁊ de q̄bꝰ locutꝰ es: adaperiā tibi. Quo
niam de his dixiſti q̄ derelicti ſunt: hęc eſt interpꝛetatio.
Qui aufert periculū illo tēpoꝛe: hic ſe cuſtodiuit. Qui
in periculo inciderūt: hi ſunt: q̄ habēt opera ⁊ fidē ad foꝛ
tiſſimū. Scito ergo: quoniā magis beatificati ſunt: qui
derelicti ſup eos: q̄ moꝛtui ſunt. Hę interpꝛetatiōes vi-
ſionis. Quia vidiſti virū aſcendentē de coꝛde maris: ipē
eſt quē cōſeruat altiſſimus multis tēpoꝛibꝰ: q̄ per ſemet
ipſum liberabit creaturā ſuā: et ipſe diſponet: q̄ derelicti
ſunt. Et quoniā vidiſti de oꝛe eiꝰ exire: vt ſpiritū: ⁊ ignē
⁊ tēpeſtatē: ⁊ quoniā non tenebat frameā: neqꝫ vas belli
coſum: coꝛrupit eñ impetus eius multitudinē: quę ve-
C nerat expugnare eū. Hęc eſt interpꝛetatio. Ecce dies ve
niūt: quādo incipiet altiſſimus liberare eos: q̄ ſup terrā
ſunt: et veniet ī exceſſu mētis ſup eos: q̄ inhabitāt terrā.
Et alij alios cogitabunt debellare: ciuitas ciuitatē: ⁊ lo
cus locū: ⁊ gēs aduerſus gentem: ⁊ regnū aduerſus re-
gnū. Et erit: cū fiēt hęc: ⁊ cōtingēt ſigna: quę ante oſten
di tibi: ⁊ tūc reuelabit̄ filius meus: quē vidiſti: vt virum
aſcēdentē. Et erit: quādo audierint oēs gētes vocē eiꝰ:
et derelinquet vnuſquiſqꝫ in regione ſua bellū ſuū: qd̄ ha
bēt ad alterutrū: et colliget̄ in vnū multitudo innume-
rabilis: ſicut volētes venire: et expugnare eum. Ipē aūt
ſtabit ſup cacumē mōtis Sion. Sion aūt veniet: et oſtē
detur omibus parata: et ędificata: ſicut vidiſti montem
ſculpi ſine manibus. Ipſe aūt filius meus arguet: quę
adinuenerūt gētes: īpietates eoꝝ has: quę tēpeſtati ap-
pꝛopinquauerūt: ꝓpter mala cogitamēta eoꝝ: et crucia
mēta: quibus incipiēt cruciari: quę aſſimilatę ſunt flam
mę: ⁊ ꝑdet eos ſine laboꝛe: ꝑ legē: quę igni aſſimilata eſt.
Et qm̄ vidiſti eū colligentē ad ſe aliā multitudinē pacifi
cā: hę ſunt decē tribus: quę captiuę factę ſunt de terra
ſua: in diebus Oſee regis: quē captiuū duxit Salmana
ſar rex Aſſyrioꝝ: et trāſtulit eos trās flumē: et tranſlati
ſunt in terrā aliā. Ipi aūt ſibi dederūt cōſiliū hoc: vt de-
relinquerēt multitudinē gētiū: et ꝓficiſcerent̄ ī vlterio-
rē regionē: vbi nunq̄ inhabitauit genus humanū: vel ibi
obſeruare legitima ſua: quę nō fuerāt ſeruātes in regiōe
ſua. Per introitus aūt anguſtos fluminis eufraten in-
troierūt. Fecit eñ eis tūc altiſſimus ſigna: et ſtatuit ve-
nas fluminis vſqꝫquo trāſirēt. Per eā eñ regionē erat
via multa itineris: anni vnius ⁊ dimidij: nā regio illa vo
catur aſareth. Tūc inhabitauerūt ibi vſqꝫ in nouiſſimo
tēpoꝛe: et nūc iterū cū coeperint venire: iterū altiſſimus
ſtatuet venas fluminis: vt poſſint trāſire: ꝓpter hęc vidi
ſti multitudinē cū pace. Sed et q̄ derelicti ſunt de popu
lo tuo: hi ſunt q̄ inueniunt̄ intra terminū meū. Factū eſt
ergo: quādo incipiet ꝑdere multitudinē earū: quę colle
ctę ſunt gētes: ꝓteget eos: q̄ ſuperauerūt populū: et tūc
oſtēdet eis multa plurima poꝛtēta. Et dixi ego: Dn̄a-
toꝛ dn̄e hoc mihi oſtēde: ꝓpter qd̄ vidi virū aſcēdentem
de coꝛde maris. Et dixit mihi: Sicut non potes hęc vel
ſcrutari: vel ſcire: quę ſunt in ꝓfundo maris: ſic nō pote
rit quiſqꝫ ſup terrā videre filiū meū: vel eos q̄ cū eo ſunt:
niſi in tēpoꝛe diei. Hęc eſt interpꝛetatio ſomnij: qd̄ vidi
ſti: et ꝓpter qd̄ illuminatus es hic ſolus. Dereliq̄ſti eñ
tuā: et circa meā vacaſti legē: et quęſiſti. Vitā eñ tuam
diſpoſuiſti in ſapiētia: et ſenſum tuū vocaſti matrē: et ꝓ-
pter hoc oſtēdi tibi merces apud altiſſimū: erit eñ poſt
alios tres dies: ad te alia loquar: et exponā tibi grauia
et mirabilia. Et ꝓfectus ſum: et trāſij in campū: multū
gloꝛificās ⁊ laudās altiſſimū de mirabilibus: quę per tē
pus faciebat: et quoniā gubernat ipſum: et quę ſunt in
tempoꝛibus illata: et ſedi ibi tribus diebus. XIIII.
ET factū eſt tertio die: et ego ſedebā ſub quer A
cu. Et ecce vox exiuit contra me de rubo: et
dixit: Eſdra Eſdra. Et dixi: Ecce ego dn̄e:
et ſurrexi ſup pedes meos. Et dixit ad me:
Reuelās reuelatus ſum ſup rubū: et locutꝰ
ſum moyſi: qn̄ ppl̄s meꝰ ſeruiebat ī ęgypto: et miſi eū: et
eduxi ppl̄m meū de ęgypto: ⁊ adduxi eū ſup montē ſina:
⁊ detinebā eū apud me diebꝰ multis: ⁊ enarraui ei mira
bilia multa: et oſtēdi ei tēpoꝛū ſecreta: et finē: et pꝛęcepi
ei dicēs: Hęc ī palā facies vba: et hęc abſcōdes. Et nūc
tibi dico: ſigna quę demōſtraui: et ſomnia quę vidiſti: et
interptatiōes q̄s tu vidiſti: ī coꝛde tuo repone ea: tu eñ
recipieris ab oībꝰ: cōuerteris reſiduus cū cōſilio meo: et
cū ſimilibꝰ tuis: vſqꝫq̄ finiant̄ tēpoꝛa. Qm̄ ſeculū ꝑdidit
iuuētutē ſuā: et tēpoꝛa appꝛopinquāt ſeneſcere. Duode B
cim eñ partibꝰ diuiſum eſt ſeculū: et trāſierūt eius deci-
ma: et dimidiū decimę partis: ſupſunt aūt eius poſt me
diū decimę partis. Nūc ergo diſpone domū tuā: et coꝛ-
ripe populū tuū: et cōſolare humiles eoꝛū: et renūcia iā
coꝛruptelę: et dimitte abs te moꝛtales cogitationes: et
pꝛoijce abs te pōdera humana: ⁊ exue te iā infirmā natu
rā: ⁊ tepone in vnā partē moleſtiſſima tibi cogitamēta:
et feſtina trāſmigrare a tēpoꝛibꝰ his: quę eñ vidiſti nūc
cōtigiſſe mala: iterū hoꝛū deterioꝛa faciēt: quantū enim
inualidū fiet ſeculū a ſenectute: tantū multiplicabunt̄ ſu
per inhabitātes mala. Pꝛolōgauit eñ ſe magꝭ veritas:
et appꝛopinquit mēdaciū. Iā eñ feſtinat venire: quā vi
diſti viſionē. Et rn̄di: et dixi coꝛam te dn̄e: Ecce eñ ego
abibo: ſicut pꝛęcepiſti mihi: ⁊ coꝛripiā pꝛęſentē populū.

Qui aūt iterū nati fuerint:quis cōmonebit? Poſitū eſt
ergo ſeculū ī tenebris:⁊ qui inhabitāt in eo ſine lumine.
Quoniā lex tua incēſa eſt:ꝑpter qđ nemo ſcit que a te fa
cta ſunt:vel que incipiēt opera. Si eñi inueni in te gra-
tiā:īmitte in me ſpiritūſanctū:et ſcribā omñe qđ factū eſt
in ſeculo ab initio:que erāt in lege tua ſcripta:vt poſſint
hoīes īuenire ſemitā: et q̄ voluerint viuere ī nouiſſimis:
viuāt. Et reſpōdit ad me:⁊ dixit: Vadēs cōgrega popu
C lū:et dices ad eos:vt nō querāt te diebꝰ q̄draginta. Tu
aūt prepara tibi buxos multos:⁊ accipe tecū ſarean:da
briam ſeleniā echanū ⁊ aſiel: q̄nqꝫ hos q̄ parati ſunt ad
ſcribendū velociter:⁊ venias huc:⁊ ego accendā ī corde
tuo lucernā intellectus:que nō extinguet:q̄aduſqꝫ fini-
antur: que incipies ſcribere. Et tūc ꝑfectis quedā palā
facies:quedā ſapientibꝰ abſcōſe trades. In craſtinū eñi
hac hora īcipies ſcribere:⁊ ꝓfectꝰ ſum:ſicut mihi prece-
pit:⁊ cōgregaui oēm populū:et dixi: Audi Iſrael verba
hec: Peregrinati ſunt patres noſtri ab initio ī egypto:
⁊ liberati ſunt īde: ⁊ inde acceperūt legē vite: quā nō cu
ſtodierūt: quam ⁊ vos poſt eos trāgreſſi eſtis:⁊ data eſt
vobis terra ī ſorte:⁊ terra ſion:⁊ patres veſtri: ⁊ vos ini
quitatē feciſtis:⁊ nō ſeruaſtis vias: q̄s precepit vobis al
tiſſimus:⁊ iuſtus iudex cū ſit:abſtulit a vobis in tēpore:
quod donauerat. Et nūc vos hic eſtis:⁊ fratres veſtri in
troꝛſum veſtrū ſunt. Si ergo īperaueritis ſenſui veſtro:
⁊ erudieritis coꝛ veſtrū:viui cōſeruati eritis: ⁊ poſt mor
tē miſericordiā cōſequemini. Iudiciū eñi poſt mortē ve
niet:quādo iteꝝ reuiuiſcemꝰ:⁊ tūc iuſtoꝝ noīa parebūt:
D ⁊ impioꝝ facta oſtēdent. Ad me igit nemo accedat nūc:
neqꝫ requirat me vſqꝫ dies q̄dragita. Et accepi q̄nqꝫ vi
ros:ſicut mādauit mihi:⁊ ꝓfecti ſumꝰ in campū: ⁊ māſi
mus ibi. Et factꝰ ſum ī craſtinū: ⁊ ecce vox vocauit me:
dicēs: Eſdra aperi os tuū:⁊ bibe q̄ te potauero. Et ape
rui os meum:⁊ ecce calix plenus porrigebat mihi. Hoc
erat plenū:ſicut aq̄:color aūt eiꝰ vt ignis ſimilis. Et ac-
cepi:⁊ bibi:⁊ in eo cū bibiſſem:cor meū cruciabat intelle
ctu:⁊ in pectꝰ meū īcreſcebat ſapiētia. Nā ſpiritꝰ meus
cōſeruabatur memoria. Et apertū eſt os meū: ⁊ non eſt
clauſum ampliꝰ. Altiſſimus dedit intellectū q̄nqꝫ viris:
⁊ ſcpſerūt que dicebant exceſſiōes noctis: q̄s nō ſciebāt.
Nocte aūt māducabāt panē:ego aūt ꝑ diē loquebar:⁊ ꝑ
noctē nō tacebā. Scripti ſunt aūt ꝑ q̄dragita dies libri
ducētiq̄tuor. Et factū eſt cū cōpleuiſſent q̄dragita dies:
locutus eſt altiſſimꝰ:dicēs: Priora que ſcripſiſti in palā
pone:⁊ legāt digni ⁊ īdigni: nouiſſimos aūt ſeptuagita
cōſeruabis:vt tradas eos ſapientibꝰ de populo tuo. In
his eñi eſt vena intellectus: et ſapientie fons: et ſcientie
flumen:⁊ feci ſic. XV.

A ECce loquere ī aures plebis mee ſermones ꝓ-
phetie:q̄s īmiſero ī os tuū dicit dñs:et fac vt
in charta ſcribant: quoniā fideles ⁊ veri ſunt.
Ne timeas a cogitationibꝰ aduerſum te:nec
turbēt te incredulitates: dicētiū: quoniā oīs incredulꝰ
in incredulitate ſua morie. Ecce ego īduco:dicit dñs:
ſup orbē terraꝝ mala:gladiū ⁊ famē ⁊ mortē ⁊ interitū:
propter qđ ſuppolluit iniquitas oēm terrā:⁊ adimpleta
ſunt opera nociua illoꝝ. Propterea dicit dñs: Iā nō ſi-
lebo de impietatibꝰ eoꝝ que irreligioſe agūt: nec ſuſtine
bo in his que inique exercēt:ecce ſanguis innoxius ⁊ tri
ſtis clamat ad me:⁊ anime iuſtoꝝ clamāt perſeuerāter.
Vindicans vindicabo illos dicit dñs: ⁊ accipiā oēm ſan
guinē īnoxiū ex illis ad me. Ecce populꝰ meus q̄ſi grex
ad occiſionē ducit:iā nō patiar illū habitare ī terra egy-
pti:ſed educā eū ī manu potēti:⁊ brachio excelſo: ⁊ per-
cutiam plaga ſicut priꝰ:⁊ corrūpam oēm terrā eiꝰ. Lu
gebit egyptꝰ:⁊ fundamēta eiꝰ plaga verberata:et caſti-
gatione quas inducet ei deꝰ. Lugebūt cultores operan
tes terrā: quoniā deficiēt ſemina eoꝝ ab vredine ⁊ grādi
ne:⁊ a ſydere terribili. Ve ſeculo:⁊ q̄ habitāt ī eo:q̄a ap-
propīquauit gladiꝰ ⁊ cōtritio eoꝝ: et exurget gēs cōtra
gentē ad pugnā:⁊ rhōphea in manibꝰ eoꝝ. Erit eñi in-
cōſtabilitio hoībꝰ:⁊ alij alijs inualeſcētes nō curabūt re B
gem ſuū ⁊ principes:vie geſtoꝝ ſuoꝝ in potētia ſua. Cō
cupiſcet eñi hō in ciuitatē ire:⁊ nō poterit. Propter ſu
perbiā eñi eoꝝ ciuitates turbabunt:domus exterentur:
hoīes metuēt. Nō miſerebit hō ꝓximū ſuū ad irritū fa-
ciendū domos eoꝝ in gladiū: ad diripiēdas ſubſtantias
eoꝝ ꝓpter famē panis:et tribulationē multā. Ecce ego
cōuoco:dicit deꝰ:oēs reges terre ad me verendū:q̄ ſunt
ab oriēte:⁊ ab auſtro:ab euro:⁊ a libano:ad cōuertēdos
ad ſe:⁊ reddere que dederūt illis: ſicut faciūt vſqꝫ hodie
electis meis:ſic faciā ⁊ reddā in ſinu eoꝝ. Hec dicit dñs
deꝰ: Nō parcet dextera mea ſuꝑ peccatores:nec ceſſabit
rhōphea ſuꝑ effundētes ſanguinē innoxiū ſuꝑ terram.
Exijt ignis ab ira eius:⁊ deuorauit fundamēta terre:⁊
peccatores quaſi ſtramē incēſum. Ve eis q̄ peccāt: ⁊ nō
obſeruāt mādata mea:dicit dñs: Nō parcā illis. Diſce-
dite filij a poteſtate: Nolite cōtaminare ſanctificationē
meā:q̄m nouit dñs oēs q̄ delinquūt in illū. Propterea
tradidit eos in mortē:⁊ in occiſionē. Iā eñi venerūt ſuꝑ
orbē terrarū mala:⁊ manebitis in illis. Nō eñi liberabit
vos deus: ꝓpter qđ peccaſtis in eū: ecce viſio horribilis:
et facies illiꝰ ab oriēte. Et exiēt natiōes draconū Arabū
in curribꝰ multis:⁊ ſicut flatus eoꝝ numerus feret ſuꝑ
terrā:vt iā timeāt ⁊ trepidēt oēs q̄ illos audiēt carmo-
nij inſaniētes in ira:⁊ exiēt vt apri de ſylua: ⁊ aduenient
in virtute magna:⁊ cōſtabūt ī pugnā cū illis: ⁊ vaſtabūt
portionē terre Aſſyrioꝝ. Et poſt hec ſuꝑualeſcēt draco
nes natiuitatis ſue memores:⁊ conuertēt ſe cōſpirātes
in virtute magna ad perſequēdos eos. Iſti turbabūtur
⁊ ſilebūt in virtute illoꝝ:⁊ cōuertēt pedes ſuos in fugā:
⁊ a territorio Aſſyrioꝝ ſubſeſſor obſidebit eos: ⁊ conſu-
met vnū ex illis:⁊ erit timor ⁊ tremor in exercitu illorū:
⁊ cōtentio in reges ipoꝝ. Ecce nubes ab oriēte:⁊ a ſeptē C
trione vſqꝫ ad meridianū: et facies earū horrida valde:
plena ire ⁊ ꝓcelle:⁊ collidēt ſe īuicē:⁊ collidēt ſydus co-
pioſum ſuꝑ terrā:et ſydus illoꝝ: ⁊ erit ſanguis a gladio
vſqꝫ ad ventrē: et fumus hoīs vſqꝫ ad ſubſtramē cameli:
⁊ erit timor ⁊ tremor multus ſuꝑ terrā: ⁊ horrebūt q̄ vi
debūt irā illā:⁊ tremor apprehēdet illos: et poſt hec mo
uebūtur nimbi copioſi a meridiano:⁊ ſeptētrione: ⁊ por
tio alia ab occidēte:⁊ ſuperinualeſcēt vēti ab oriēte:⁊ re
cludēt eā:⁊ nubē quā ſuſcitauit ī ira:⁊ ſydus ad faciēdā
exterritationē ad orientalē ventū ⁊ occidentē violabit:
⁊ exaltabunt nubes magne ⁊ valide plene ire:et ſydus:
vt exterreāt oēm terrā:⁊ inhabitātes eā: ⁊ infundēt ſuꝑ
oēm locū altū ⁊ eminentē ſydus terribile:ignē ⁊ grādi-
nē:et rhōpheas volātes:⁊ aq̄s multas: vt etiā impleant
oēs cāpi:⁊ oēs riui plenitudine aquarū multaꝝ. Et de-
molientur ciuitates:et muros:et mōtes: et colles:et li-
gna ſyluarū:et foenū pratorū:et frumēta eoꝝ. Et trāſi-
būt cōſtantes vſqꝫ babylonē:et exterrent eā:cōueniēt ad
ipſam:et circuibūt eā:et effundent ſydus et oēm irā ſuꝑ
eā:et ſubibit puluis et fumus vſqꝫ ī celū: et oēs in circui
tu lugebūt eā:et q̄ ſub ea remāſerint:ſeruiēt his q̄ exter-
ruerūt. Et tu Aſia cōcors in ſpem Babylonis:et gloria
perſone eius:ve tibi miſera: ꝓpter qđ aſſimilaſti ei:et or
naſti filias tuas in fornicatiōe ad placendū et gloriandū
in amatoribꝰ tuis:q̄ tecū cupierūt ſemꝑ fornicari. Odi- D
bilē imitata es in omnibus operibus eius:et in adinuen-
tionibus eius:propterea dicit deus: Immittā tibi ma-
la:viduitatē:paupertatē:et famē:et gladiū: et peſtē:ad
deuaſtādas domos tuas a violatiōe: et morte: et gloria
virtutis tue. Sicut flos ſiccabit: cū exurget ardor qui
emiſſus eſt ſuꝑ te: infirmaberis vt pauꝑcula plagata: et
caſtigata a mulieribus:vt nō poſſint te ſuſcipere poten-
tes et amatores. Nūquid ego ſic zelabo te dicit dñs:niſi
occidiſſes electos meos in omni tēpore: exaltās ꝑcuſſio-
nē manuū:et diceres ſuꝑ mortē eoꝝ: cū inebriata eſſes:
exorna ſpeciem vultus tui? Merces fornicatiōis tue in

ſinu tuo:ꝓpter hoc redditionem accipies. Sicut faci
es electis meis:dicit dominus:ſic faciet tibi deus: ⁊ tra
det te ĩ malũ. Et nati tui fame interiẽt:et tu rhomphea
cades:et ciuitates tuę cõterent: ⁊ oẽs tui in campo gla
dio cadent. Et qui ſunt in montibus:fame peribunt: et
manducabũt carnes ſuas:⁊ ſanguinẽ bibent a fame pa/
nis et ſiti aquę. Infelix ꝑ maria venies:⁊ rurſum accipi
es mala. Et in tranſitu allidẽt ciuitatẽ occiſam:⁊ exte/
rent aliquã portionẽ terrę tuę:et partẽ glorię tuę exter
minabunt:rurſum reuertentes cõuerſam. Et demolita
eris illis ꝓ ſtipula:⁊ ipſi erũt tibi ignis:et deuorabũt te:
⁊ ciuitates tuas:terrã tuam:⁊ montes tuos:oẽs ſyluas
tuas:⁊ lignũ fructiferũ igni cõburẽt. Filios tuos capti
uos ducent:⁊ cenſum tuũ in prędã habebũt:⁊ gloriã fa/
ciei tuę exterminabũt. XVI.
A Ve tibi babylon et Aſia:vę tibi ęgypte et Sy
ria. Precingite vos ſaccꝫ ⁊ cilicijs: ⁊ plangi
te filios veſtros:⁊ dolete: quoniã appropinq̃
uit cõritio veſtra. Immiſſus eſt vobis gladi⁹
et quis eſt q̃ auertat illũ? Immiſſus eſt in vobis ignis:⁊
quis eſt qui extinguat illũ? Immiſſa ſunt vobis mala:et
quis eſt q̃ repellat ea? Nunq̃d repellet aliquis leonẽ eſu
rientẽ in ſylua:aut extinguet ignẽ in ſtipula mox quãdo
coeperit ardere? Nunq̃d repellet aliquis ſagittã a ſagit
tario forti miſſam? Dñs fortꝫ immittit mala: ⁊ quis eſt
qui repellet ea? Exijt ignis ex iracũdia eius:⁊ quis eſt q̃
extinguat eũ? Coruſcabit:⁊ quis nõ timebit? Tonabit:
et quis nõ pauebit? Dñs cõminabitur:⁊ quis nõ fundi/
tus cõteret a facie ipſius? Terra tremuit ⁊ fundamẽta
eius:mare fluctuat de ꝓfundo: ⁊ fluctus ei⁹ diſturbabũ
tur:⁊ piſces eius a facie dñi:⁊ a gloria virtutis eius:qm̃
fortis dextera eius quę arcũ tendit:ſagittę eius acutę q̃
ab ipſo mittunt non deficiẽt: cũ coeperint mitti in fines
terrę. Ecce mittũtur mala:⁊ nõ reuertẽtur: donec veni
ant ſup terrã. Ignꝫ ſuccenditur: ⁊ nõ extinguet: donec
cõſumat fundamẽta terrę. Quẽadmodũ nõ redit ſagit
ta miſſa a valido ſagittario: ſic nõ reuertẽtur mala:quę
miſſa fuerint ĩ terrã. Vę mihi: vę mihi: Quis me libera
bit in illis diebus? Initiũ dolorũ ⁊ multi gemit⁹: initiũ
famis ⁊ multi interitus: initiũ bellorũ ⁊ formidabũt po
B teſtates:initiũ malorũ ⁊ trepidabũt oẽs. In his quid fa
ciã:cũ venerint mala? Ecce fames:⁊ plaga:⁊ tribulatio
⁊ anguſtia miſſa ſunt flagella in emẽdatione: ⁊ in his oĩ
bus ſe nõ cõuertent ab iniquitatibus ſuis: neqꝫ flagello
rum memores erũt ſemp. Ecce erit annonę vilitas ſup
terrã: ſic vt putẽt ſibi eſſe directã pacem:et tũc germina
bunt mala ſup terrã:gladius:fames: et magna cõfuſio.
A fame eñ plurimi qui inhabitãt terrã interient : ⁊ gla
dius perdet cęteros:q̃ ſuperauerint a fame: ⁊ mortui ſi
cut ſtercora proijciẽtur:⁊ nõ erit qui cõſoletur eos. De
relinquetur eñ terra deſerta :⁊ ciuitates eius deijciẽtur
Nõ derelinquetur qui colat terrã:⁊ qui ſeminet eã. Li/
gna dabũt fructus :⁊ quis vindemiabit illa? Vua matu
ra fiet:⁊ quis calcabit illã? Erit eñ locꝫ magna deſertio
cupiet eñ homo hoiem videre: vł vocẽ eius audire. Re
linquẽtur eñ de ciuitate decẽ:⁊ duo de agro q̃ abſconde
rint ſe ĩ denſis nemoribus:⁊ ſciſſuris petrarũ:quẽadmo
dũ dũ derelinquũtur in olineto:⁊ ſingulis arborib⁹ tres
aut q̃tuor oliuę:aut ſicut in vinea vindemiata racemi re
linquũtur ab his:q̃ diligẽter vineã ſcrutãtur:ſic relinq̃ẽ
tur in diebus illis tres aut q̃tuor ſcrutantib⁹ domos eo
rũ in rhomphea. Et relinquetur terra deſerta:⁊ agri ei⁹
inueterabũt:⁊ vię eius et oẽs ſemitę eius germinabunt
ſpinas:eo ꝙ nõ tranſient hoies ꝑ eam. Lugebunt virgi
nes nõ habẽtes ſponſos:lugebũt mulieres nõ habentes
viros:lugebũt filię eaꝝ nõ habẽtes adiutoriũ ſponſi eaꝝ
C In bello cõſumẽtur:⁊ viri eaꝝ in fame exterẽtur. Audi
te vero iſta:et cognoſcite ea ſerui dñi. Ecce verbũ dñi:ex
cipite illud:ne dijs credatꝫ:de quib⁹ dicit dñs: Ecce ap
propinquãt mala:⁊ nõ tardãt. Quẽadmodũ pręgnans
cũ parit in nono menſe filium ſuum:appropinquãte ho/
ra partus eius ante horas duas vel tres: dolores circũ/
eunt ventrẽ ei⁹:⁊ ꝓdeunte ĩfante de ventre nõ tardabũt
vno puncto: ſic nõ morabũtur mala ad ꝓdeundum ſup
terram:et ſeculum gemet:et dolores circumtenebũt il/
lud. Audite verbum:plebs mea: Parate vos in pugnã:
et in malis ſic eſtote: q̃ſi aduenę terrę. Qui vendit:qua
ſi qui fugiat: ⁊ qui emit:quaſi qui ꝑditurus. Qui merca
tur:quaſi q̃ fructũ nõ capiat:et qui ędificat:quaſi nõ ha/
bitaturus. Qui ſeminat:q̃ſi qui nõ metet:ſic et qui vine
am putat:q̃ſi qui nõ vindemiatur⁹. Qui nubũt:ſicut q̃ſi
filios nõ facturi: ⁊ qui nõ nubũt:ſic quaſi vidui:propter
qđ qui laborãt:ſine cauſa laborãt. Fructus eñ illorũ alie
nigenę metent:et ſubſtantiam illorũ rapient: et domos
euertent:⁊ filios eoꝝ captiuabunt:quia in captiuitate ⁊
fame generant natos ſuos. Et qui negociãtur in rapina
quantũdiu exornant ciuitates ⁊ domos ſuas:⁊ poſſeſſi/
ones ⁊ perſonas ſuas:tanto magis adzelabor eos ſuper
peccata ſua dicit domin⁹. Quomodo zelatur fornicaria
mulierẽ idoneã ⁊ bonã valde:ſic zelabitur iuſtitia iniqui
tatẽ cũ exornat ſe:⁊ accuſat eã in facie: cũ venerit qui de
fendat exquirentẽ omne peccatũ ſuper terram. Propte
rea nolite ſimilari ei:nec operibus eius:quoniam adhuc
puſillũ:⁊ tolletur iniquitas a terra: ⁊ iuſtitia regnabit ĩ
vos. Nõ dicat peccator ſe nõ peccaſſe: quoniã carbones
ignis comburet ſuper caput eius:qui dicit:non peccaui
corã dño deo:⁊ gloria ipſius. Ecce dñs cognoſcet oĩa
opera hominũ:⁊ adinuentiones illoꝝ: ⁊ cogitationes il
lorũ:⁊ corda illorũ. Dixit eñ: Fiat terra: et facta eſt:fiat
cęlũ: ⁊ factũ eſt. Et in verbo illius ſtellę fundatę ſunt:et
nouit numerũ ſtellaꝝ. Qui ſcrutatur abyſſum: ⁊ theſau
ros illarũ:qui menſus eſt mare:⁊ cõceptũ eius. Qui con D
cluſit mare in medio aquarũ:et ſuſpendit terrã ſup aq̃s
verbo ſuo. Qui extendit cęlũ quaſi camerã:ſuper aquas
fundauit eũ. Qui poſuit in deſerto fontes aquarũ:⁊ ſup
verticẽ montiũ lacus ad emittendũ flumina ab eminen
ti petra:vt portaret terram. Qui finxit hoiem:⁊ poſuit
cor ſuũ in medio corporis:⁊ miſit ei ſpiritũ:vitã:⁊ intel/
lectũ:⁊ ſpiramẽ dei oĩpotentis qui fecit oĩa:⁊ ſcrutinat
oĩa abſconſa in abſconſis terrę. Hic nouit adinuentionẽ
veſtrã:⁊ quę cogitatꝫ in cordibus veſtris: peccãtes: ⁊ vo
lentes occultare peccata veſtra. Propter ꝙ dñs ſcrutã
do ſcrutinauit oĩa opera veſtra:⁊ traducet vos omnes:
et vos confuſi eritis cum proceſſerĩt peccata veſtra corã
hominibus: ⁊ iniquitates erunt quę accuſatores ſtabũt
in die illo. Quid facietis:aut quomodo abſcondetis pec
cata veſtra corã deo:⁊ angelis eius? Ecce iudex deus: ti
mete eũ. Deſinite a peccatis veſtris: ⁊ obliuiſcamini ini
q̃tates veſtra iã agere eas in ſempiterno:⁊ deus deducet
vos:⁊ liberabit de oĩ tribulatiõe. Ecce eñ incẽditur ar/
dor ſup vos turbę copioſę: ⁊ rapient quoſdã ex vobis:et
cibabũt idolis ocioſos: ⁊ qui cõſenſerint eis:erũt illis in
deriſum:⁊ in improperiũ:⁊ in cõculcationẽ:erit eñ locꝫ
locus:⁊ in vicinas ciuitates exurrectio multa ſup timẽ/
tes dñm. Erunt quaſi inſani:nemini parcentes: ad diri
pẽdũ et deuaſtandũ adhuc timẽtes dñm:q̃a deuaſtabũt
⁊ diripiẽt ſubſtãtias: et de domib⁹ ſuis eos eijciẽt. Tũc
parebit probatio electorum meorũ: vt aurum qđ proba
tur ab igne. Audite dilecti mei:dicit dominus: Ecce ad
ſunt dies tribulatiõis:et de his liberabo vos. Ne timea
tis:nec heſitetis:quoniã deus dux veſter eſt. Et q̃ ſeruat
mandata et pręcepta mea: dicit dominus deus:ne prę/
ponderent vos peccata veſtra : ne ſuperleuent ſe iniqui
tates veſtrę. Vę qui cõſtringũtur a peccatꝫ ſuis: ⁊ obte
gũtur ab iniq̃tatib⁹ ſuis:quẽadmodũ ager cõſtringitur
a ſylua: ⁊ ſpinis tegitur ſemita eius ꝑ quã nõ tranſit ho/
mo:et excluditur et mittitur ad deuorationẽ ignis.

Finis.

Pꝛologus beati Hieronymi in librum Tobię.

Chꝛomatio et Heliodoꝛo
epiſcopis Hieronymus pꝛeſbyter in domino ſalutem.

MIrari non deſino exactionis veſtrę inſtantiā.
Exigitis eñ vt librū chaldęo ſermone cōſcri-
ptum ad latinū ſtilū trahā: librū vtiqꝫ To-
bię: quē hebꝛęi de catalogo diuinarū ſcriptu-
rarū ſecantes: his quę Hagiographa memoꝛant manci
parūt. Feci ſatis deſiderio veſtro: nō tamen meo ſtudio.
Arguunt enim nos hebꝛęoꝛū ſtudia: et imputant nobis
cōtra ſuū canonē latinis auribus iſta trāſferre. Sed me
lius eſſe iudicans phariſęoꝛū diſplicere iudicio: et epiſco
poꝛū iuſſionibus deſeruire: inſtiti vt potui. Et quia vici
na eſt chaldęoꝝ lingua ſermoni hebꝛaico: vtriuſqꝫ lingue
peritiſſimū loquacē reperiens: vnius diei laboꝛē arripui
et quicquid ille mihi hebꝛaicis verbis expꝛeſſit: hoc ego ac
cito notario ſermonibus latinis expoſui. Orationib⁹ ve
ſtris mercedē huius operis compenſabo: cū gratū vobꝭ
didicero me qđ iubere eſtis dignati cōpleſſe.

Liber Tobiae.

Caput. I.

A Non eſt canonic⁹. TObias ex tribu et ciui
tate nephthali: quę eſt ī ſuperioꝛibus
Galilęe ſupꝛa Nahaſon: poſt viā q̄ du
cit ad occidentē: ī ſiniſtro habēs ciui
tatē ſephet: cū captus eſſet in diebus
ſalmanaſar regis aſſyrioꝛū: in captiui
tate tamē poſitus: viā veritatis non deſeruit: ita vt oīa
quę habere poterat quotidie cōcaptiuis fratribus: qui
erant ex eius genere impartiret. Cumqꝫ eſſet iunioꝛ oī-
bus in tribu Nephthali: nihil tamē puerile geſſit ī ope-
4.regiſ.5 re. Deniqꝫ cum irent omnes ad vitulos aureos: quos ie
roboā fecerat rex iſrael: hic ſolus fugiebat cōſoꝛtia oīm:
⁊ pergebat ad Jeruſalē ad templū domini: ⁊ ibi adoꝛa-
bat dñm deum iſrael: oīa pꝛimitiua ſua: ⁊ decimas ſuas
fideliter offerens: ita vt ī tertio anno pꝛoſelytis et adue
B nis miniſtraret oēm decimationē. Hęc ⁊ his ſimilia ſe-
cundū legē dei puerulus obſeruabat. Cū vero factus fu
iſſet vir: accepit vxoꝛē hannā de tribu ſua: genuitqꝫ ex ea
filiū: nomē ſuū imponens ei: quē ab infantia timere deū
docuit: ⁊ abſtinere ab omni peccato. Igitur dū ꝑ capti-
uitatē deueniſſet cū vxoꝛe ſua ⁊ filio in ciuitatē Niniuē:
cū omni tribu ſua: et cū omnes ederent ex cibis gentiliū
iſte cuſtodiuit animam ſuam: et nunꝗ̄ cōtaminatus eſt
in eſcis eoꝛū. Et quoniā memoꝛ fuit domini in toto coꝛ
de ſuo: dedit illi deus gratiā ī cōſpectu Salmanaſar re-
gis: et dedit illi poteſtatē quocunqꝫ vellet ire: habens li-
C Infra.4 b bertatē quęcūqꝫ facere voluiſſet. Pergebat ergo ꝑ oēs
qui erant in captiuitate: ⁊ monita ſalutis dabat eis. Cū
aūt veniſſet in Rages ciuitatē Medoꝛū: ⁊ ex his quib⁹
honoꝛatus fuerat a rege: habuiſſet decē talenta argenti
et cū in multa turba generis ſui gabelū egentē videret:
qui erat ex tribu eius: ſub chirographo dedit illi memo-
ratū pondus argenti. Poſt multū vero tempoꝛis moꝛ-
tuo Salmanaſar rege: cum regnaret ſennacherib fili⁹
eius pꝛo eo: ⁊ filios iſrael exoſos haberet in cōſpectu ſuo
Tobias quotidie ꝑgebat per oēm cognationē ſuā ⁊ con
ſolabatur eos: diuidebatqꝫ vnicuiqꝫ: pꝛout poterat de fa
D cultatibus ſuis. Eſuriētes alebat: nudiſqꝫ veſtimenta ꝓ
4.reg 19 b bebat: ⁊ moꝛtuis atqꝫ occiſis ſepulturā ſollicitus exhibe
bat. Deniqꝫ cū reuerſus eſſet rex ſennacherib fugiens a
Judea plagā quā circa eū fecerat deus pꝛopter blaſphe
miam ſuam: et iratus multos occideret ex filijs Iſrael:
Tobias ſepeliebat coꝛpoꝛa eoꝛū. At vbi nunciatū eſt re-
gi: iuſſit eum occidi: ⁊ tulit omnē ſubſtantiā eius. Tobi
as vero cum filio ſuo: et cū vxoꝛe fugiens: nudus latuit:
quia multi diligebant eum. Poſt dies vero quadragin Infra.2b
taquinqꝫ occiderūt regē filij ipſi⁹: ⁊ reuerſus eſt tobias ī
domū ſuā: oīſqꝫ facultas eius reſtituta eſt ei. II.

POſt hęc vero cum eſſet dies feſtus domini: et A
factū eſſet pꝛandiū bonū in domo Tobię: di-
xit filio ſuo: Uade: et adduc aliquos de tribu
noſtra timentes deū: vt epulentur nobiſcum.
Cumqꝫ abijſſet: reuerſus nunciauit ei vnū ex filijs iſrael
iugulatū iacere in platea. Statimqꝫ exiliens de accubi-
tu ſuo: relinquēs pꝛandiū: ieiunus ꝑuenit ad coꝛp⁹: tol-
lenſqꝫ illud poꝛtauit ad domū ſuā occulte: vt dū ſol occu
buiſſet: caute ſepeliret eū. Cūqꝫ occultaſſet coꝛpus: mā- B
ducauit panē cū luctu ⁊ tremoꝛe: memoꝛans illū ſermo amos.8.c
nē: quē dixit dñs ꝑ Amos ꝓphetā: Dies feſti veſtri con-
uertentur in lamentationē: ⁊ luctū. Cū vero ſol occubu
iſſet: abijt: ⁊ ſepeliuit eū. Arguebant aūt eū oēs pꝛoximi ſupꝛa.1.d.
eius: dicētes: Iam huius rei cauſa interfici iuſſus es: et
vix effugiſti moꝛtis imperiū: et iterū ſepelis mortuos.
Sed tobias plus timēs deū ꝙ̄ regem: rapiebat coꝛpoꝛa
occiſoꝛū: et occultabat in domo ſua: ⁊ medijs noctib⁹ ſe
peliebat ea. Cōtigit aūt: vt quadā die fatigatus a ſepul-
tura: veniēs in domū ſuā: iactaſſet ſe iuxta parietē: ⁊ ob-
doꝛmiſſet: ⁊ ex nido hirundinū doꝛmienti illi: calida ſter
coꝛa inciderēt ſuꝑ oculos eius: fieretqꝫ cęcus. Hanc au
tē tentationē ideo ꝑmiſit dñs euenire illi: vt poſteris da
retur exemplū patientię eius: ſicut ⁊ ſancti Job. Nā cū C
ab infantia ſua ſemper deū timuerit: ⁊ mandata eius cu
ſtodierit: nō eſt cōtriſtatus cōtra deū: ꝙ plaga cęcitatis
euenerit ei: ſed immobilis in dei timoꝛe ꝑmanſit: agens
gratias deo oībus diebus vitę ſuę. Nā ſicut beato iob in infra.8.a.
ſultabāt reges: ita iſti parētes: ⁊ cognati eius irridebāt
vitā eius: dicētes: Ubi eſt ſpes tua: ꝓ qua eleemoſynas:
⁊ ſepulturas faciebas? Tobias vero increpabat eos: di-
cens: Nolite ita loqui: quoniā filij ſanctoꝛū ſumus: ⁊ vi-
tā illā expectamus: quā deus daturus eſt his: q̄ fidē ſuā
nunꝗ̄ mutāt ab eo. Hanna vero vxoꝛ ei⁹ ibat ad op⁹ tex D
trinū quotidie: ⁊ de laboꝛe manuū ſuaꝝ victū: quē conſe
qui potuiſſet: deferebat. Unde factū eſt: vt hoedū capꝛa
rū accipiēs detuliſſet domū. Cui⁹ cū vocē balātis vir ei
us audiſſet: dixit: Uidete ne foꝛte furtiuus ſit. Reddi-
te eum dñis ſuis: q̄a nō licet nobis aut edere ex furto ali
quid aut cōtingere. Ad hęc vxoꝛ ei⁹ irata: reſpōdit: Ma
niſeſte vana facta ē ſpes tua: ⁊ eleemoſynę tuę modo ap-
paruerunt. Atqꝫ his: et alijs huiuſcemodi verbis expꝛo-
bꝛabat ei. III.

TUnc Tobias ingemuit: ⁊ coepit oꝛare cū la- A
crymꝭ: dicēs: Juſtus es dñe: ⁊ oīa iudicia tua
vera ſunt: et oēs vię tuę miſericoꝛdia: ⁊ veri-
tas: ⁊ iudiciū. Et nūc dñe memoꝛ eſto mei: et
ne vindictā ſumas de peccatis meis: neqꝫ reminiſcaris
delicta mea: vel parentū meoꝛū. Quoniā nō obediuim⁹
ꝑceptis tuis: ideo traditi ſumus ī direptionē: et captiui
tatē: ⁊ moꝛtē: ⁊ ī fabulā: ⁊ in īpꝛoperiū oībus nationib⁹:
in quib⁹ diſperſiſti nos. Et nūc dñe magna iudicia tua:
quia nō egimus ſecundū ꝑcepta tua: et nō ambulauim⁹
ſynceriter coꝛā te. Et nūc dñe ſecundū volūtatē tuā fac
mecū: et pꝛęcipe in pace recipi ſpiritū meū. Expedit eñ
mihi moꝛi magis ꝙ̄ viuere. Eadē itaqꝫ die cōtigit: vt ſa
ram filia Raguelis in rages ciuitate medoꝛū: ⁊ ipſa audi
ret impꝛoperiū ab vna ex ancillis patris ſui: qm̄ tradita
fuerat ſeptē virꝭ: ⁊ demoniū noīe Aſmodęus occiderat B
eos: mox vt īgreſſi fuiſſent ad eā. Ergo cū pꝛo culpa ſua
increparet puellā. Reſpondit ei: dicēs: Ampli⁹ ex te nō
videamus filiū: aut filiā ſuꝑ terrā: interfectrix viroꝛū tu
oꝛū. Nūquid ⁊ occidere me vis: ſicut etiā occidiſti ſeptē
viros? Ad hāc vocē pꝛexit ſuperi⁹ in cubiculū dom⁹ ſuę
⁊ tribus diebus: ⁊ tribus noctibus nō māducauit: neqꝫ
bibit: ſed in oꝛatiōe ꝑſiſtens cū lachꝛimis depcabaꝛ deū: D
vt ab iſto impꝛoperio liberaret eam. Factū eſt aūt die ter

tla: dū cōpleret oratione̅: benedicens dn̄m: dixit: Bene
dictū eſt nome̅ tuū deus patrū noſtrorū: q̄ cū iratus fue
ris miſericordiā facies: ⁊ ī tempore tribulatiōis peccata
dimittis his: q̄ inuocāt te. Ad te dn̄e facie̅ meā cōuerto:
ad te oculos meos erigo. Peto dn̄e: vt de vinculis ĩpro
perij hui⁹ abſoluas me: aut certe deſuꝑ terrā eripias me
Tu ſcis dn̄e: quia nunq̄ cōcupiui virū: ⁊ mundā ſeruaui
aīam meā ab oī cōcupiſce̅tia. Nūq̄ cū ludentib⁹ miſcui
me: neq̄ cū his: q̄ in leuitate ambulāt: participe̅ me pre
bui. Virū aute̅ cū timore tuo: nō cū libidine mea cōſenſi
ſuſcipere. Et aut ego ĩdigna fui illis: aut illi forſitan me
nō fuerūt digni: quia forſitā viro alij cōſeruaſti me. Nō
D est eñ in hoīs poteſtate cōſiliū tuū. Hoc aūt ꝓ certo ha-
bet oīs: q̄ te colit: ꝙ vita ei⁹: ſi in probatiōe fuerit: coro-
nabit̄: ſi aūt in tribulatiōe fuerit: liberabit̄: ⁊ ſi in corrup
tiōe fuerit: ad miſericordiā tuā venire licebit. Nō eñ de
lectaris in ꝑditionib⁹ noſtris: q2 poſt te̅peſtate̅ trāquil-
lū facis: ⁊ poſt lachrymatione̅: ⁊ fletū exultatione̅ infun-
dis. Sit nome̅ tuū de⁹ iſrael benedictū ī ſecula. In illo
te̅pore exaudite ſunt preces amborū ī cōſpectu glorie ſum
mi dei: ⁊ miſſus eſt angelus dn̄i ſanct⁹ raphael: vt cura-
ret eos ambos: quorū vno tempore ſunt orationes in cō
A ſpectu domini recitate. IIII.

IGitur cū Tobias putaret oratione̅ ſuā exau-
diri: vt mori potuiſſet: vocauit ad ſe tobiā filiū
ſuū: dixitq̄ ei: Audi fili mi verba oris mei: ⁊ ea
in corde tuo q̄ſi fundamentū cōſtrue. Cū ac-
ceperit deus aīam meā: corp⁹ meū ſepeli: ⁊ honore̅ habe
bis matri tue oībus diebus vite ei⁹. Memor eñ eſſe de-
bes: q̄ ⁊ quanta ꝑicula paſſa ſit ꝓpter te in vtero ſuo. Cū
aūt ⁊ ipſa cōpleuerit te̅pus vite ſue: ſepelias eā circa me
B Oībus aute̅ diebus vite tue in me̅te habeto deū: ⁊ caue:
ne aliquādo peccato cōſentias: et p̄termittas precepta
Proue. 3. b dn̄i dei noſtri. Ex ſubſtātia tua fac eleemoſynā: et noli a-
Luc. 14. d uertere facie̅ tuā ab vllo paupere: ita eñ fiet: vt nec a te a
uertetur facies dn̄i. Quomodo potueris: ita eſto miſeri
cors. Si multū tibi fuerit: abundanter tribue: ſi exiguū
tibi fuerit: etiā exiguū libe̅ter impertiri ſtude. Premiū
eñ bonū tibi theſaurizas in die neceſſitatis: qm̄ eleemo-
ſyna ab oī peccato: ⁊ a morte liberat: ⁊ nō patietur aīam
ire ī tenebras. Fiducia magna erit corā ſummo deo: ele
emoſyna oībus facie̅tibus eā. Attende tibi fili mi ab oī
fornicatiōe: ⁊ p̄ter vxore̅ tuā nunq̄ patiaris crimen ſcire
Superbiā nūq̄ in tuo ſenſu: aut in tuo verbo dn̄ari ꝑmit-
tas: ī ipſa eñ initiū ſumpſit oīs ꝑditio. Quicūq̄ tibi ali
q̄d operatus fuerit: ſtatim ei mercede̅ reſtitue: ⁊ merces
C mercenarij tui apud te oīno non remaneat. Qđ ab alio
Leui. 29 b odieris fieri tibi: vide ne tu aliq̄ndo alteri facias. Pane̅
deu. 24. c. tuū cū eſurie̅tibus ⁊ egenis comede: et de veſtime̅tis tu
Mat. 7. b is nudos tege. Pane̅ tuū: et vinū tuū ſuꝑ ſepulturā iu-
ſti cōſtitue: ⁊ noli ex eo māducare: ⁊ bibere cū peccatori-
bus. Cōſiliū ſemꝑ a ſapie̅te ꝑquire. Omi te̅pore bn̄dic
deū: ⁊ pete ab eo: vt vias tuas dirigat: ⁊ oīa cōſilia tua in
ipſo ꝑmaneāt. Indico etiā tibi fili mi dediſſe me dece̅ ta
le̅ta arge̅ti: dū infantulus eſſes gabelo: in rages ciuitate
D medorū: ⁊ chirographū eius apđ me habeo: et ideo ꝑqui
ſupra. 1. c. re q̄modo ad eū ꝑuenias: et recipias ab eo ſupra memo-
ratū pōdus arge̅ti: ⁊ reſtituas ei chirographū ſuū. No-
li timere fili mi: paupere̅ q̄de̅ vitā gerim⁹: ſed multa bo
na habebimus: ſi timuerimus deū: ⁊ receſſerim⁹ ab omi
peccato: ⁊ fecerimus bene. V.

A TUnc reſpōdit Tobias patri ſuo: ⁊ dixit: Oia
q̄cūq̄ precipiſti mihi: faciā pater. Quomodo
aūt pecuniā hāc requirā: ignoro. Ille me neſ-
cit: et ego eū ignoro. Qđ ſignū dabo ei? Sed
neq̄ viā: ꝑ quā pergat̄ illuc: aliquādo cognoui. Tūc pa-
ter ſuus reſpōdit illi: ⁊ dixit: Chirographū quide̅ illius
apđ me habeo: qđ dū illi oſte̅deris: ſtatim reſtituet. Sed
ꝑge nūc: ⁊ inquire tibi alique̅ fidele̅ virū: q̄ eat tecū ſalua
mercede ſua: dū adhuc viuo: vt recipias eā. Tunc egreſ-
ſus tobias: inuenit iuuene̅ ſple̅didū ſtante̅ precinctū: et
q̄ſi paratū ad ambulandū. Et ignorās: ꝙ angelus dei eſ
ſet: ſalutauit eū: ⁊ dixit: Unde te habem⁹ bone iuuenis?
At ille reſpondit: ex filijs iſrael. Et tobias dixit ei: No- B
ſti viā q̄ ducit ī regione̅ medorū? Cui reſpōdit: Noui: ⁊
oīa itinera ei⁹ freque̅ter ambulaui: ⁊ manſi apđ Gabelū
fratre̅ noſtrū: qui morat̄ in rages ciuitate medorū: q̄ po
ſita eſt in monte egabthanis. Cui Tobias ait: Suſtine
me obſecro: donec hec ipſa nuncie̅ patri meo. Tūc ĩgreſ
ſus tobias: ĩdicauit vniuerſa hec patri ſuo. Suꝑ que ad-
miratus pater rogauit: vt ĩtroiret ad eū. Ingreſſus ita
q̄: ſalutauit eū: et dixit: Gaudiū tibi ſit ſemꝑ. Et ait to-
bias: Quale gaudiū mihi erit: qui ī tenebris ſedeo: et lu
me̅ celi nō video? Cui ait iuuenis: Forti aīo eſto: in ꝓxi-
mo eſt: vt a deo cureris. Dixit itaq̄ illi tobias: Nūquid C
poteris ꝑducere filiū meū ad gabelū in rages ciuitatem
medorū? Et cū redier̄: reſtituā tibi mercede̅ tuā. Et di
xit ei angelus: Ego ducā: ⁊ reducā eū ad te. Cui tobias
reſpōdit: Rogo te: ĩdica mihi de q̄ domo: aut de qua tri
bu es tu? Cui raphael angelus dixit: Genus quer̄ mer
ce̅narij: an ipſum mercennariū qui cū filio tuo eat? Sed
ne forte ſollicitū te reddā: ego ſum Azarias hananie ma
gni filius. Et tobias reſpōdit: Ex magno genere es tu.
Sed peto ne iraſcaris: ꝙ voluerim cognoſcere genus tu
um. Dixit aūt illi angelus: Ego ſanū ducā: ⁊ ſanū tibi re
ducā filiū tuū. Rn̄dens aūt tobias: ait: Bene ambulet̄
⁊ ſit deus in itinere veſtro: ⁊ angelus eius comitet̄ vobiſ
cū. Tūc paratis oībus que erāt in via portāda: dixit to- D
bias vale patri ſuo ⁊ matri ſue: ⁊ ambulauerūt ambo ſi-
mul. Cūq̄ ꝓfecti eſſent: coepit mater eius flere ⁊ dicere
Baculū ſenectutis noſtre tuliſti: et tranſmiſiſti a nobis ĩfra. 10. b.
Utinā nunq̄ fuiſſet ipſa pecunia: ꝓ qua miſiſti eū. Suf-
ficiebat eñ nobis paupertas noſtra: vt diuitias cōputare-
m⁹ hic: qđ videbam⁹ filiū noſtrū. Dixitq̄ ei tobias: No
li flere: ſaluus ꝑueniet filius noſter: ⁊ ſaluus reuertet̄ ad
nos: ⁊ oculi tui videbūt illū. Credo eñ ꝙ angel⁹ dei bo-
n⁹ comitet̄ ei: ⁊ bene diſponat oīa q̄ circa eū gerunt̄: ita
vt cū gaudio reuertat̄ ad nos. Ad hanc voce̅ ceſſauit ma
ter eius flere: ⁊ tacuit. VI

PRofectus eſt aūt tobias: et canis ſecutus eſt A
eū: ⁊ māſit prima manſiōe iuxta fluuiū tigrin:
⁊ exiuit vt lauaret pedes ſuos: ⁊ ecce piſcis im
manis exiuit ad deuorandū eū. Que̅ expaueſ
ce̅s tobias: clamauit voce magna: dicens: Dn̄e: inuadit
me. Et dixit ei angelus: Apprehe̅de brāchiā ei⁹: ⁊ trahe
eū ad te. Qđ cū feciſſet: attraxit eum ī ſiccū: et palpitare B
coepit ante pedes ei⁹. Tunc dixit ei angelus: Exentera
hūc piſce̅: ⁊ cor ei⁹: ⁊ fel: ⁊ iecur: repone tibi. Sunt enim
hec neceſſaria ad medicame̅ta vtiliter. Qđ cū feciſſet aſ-
ſauit carnes ei⁹ ⁊ ſecū tulerūt in via: cetera ſalierūt q̄ ſuf
ficere̅t eis: q̄uſq̄ ꝑuenirent in rages ciuitate̅ medorum
Tūc iterrogauit tobias angelū: ⁊ dixit ei: obſecro te aza
ria frater: vt dicas mihi qđ remediū habebunt iſta q̄ de
piſce ſeruare iuſſiſti? Et rn̄dens angel⁹: dixit ei: Cordiſ
ei⁹ particulā: ſi ſuꝑ carbones ponas: fumus ei⁹ extirpat
oē genus demoniorū: ſiue a viro: ſiue a muliere: ita vt vl-
tra nō accedat ad eos. Et fel valet ad vnge̅dos oculos ī
q̄bus fuerit albugo: ⁊ ſanabunt̄. Et dixit ei tobias: Ubi
vis: vt maneam⁹? Rn̄denſq̄ angelus ait: Eſt hic Ra-
guel noīe vir ꝓpinqu⁹ de tribu tua: ⁊ hic habet filiā noīe
ſarā: ſed neq̄ maſculū: neq̄ foeminā vllā habet aliā p̄ter
eā. Tibi debet̄ oīs ſubſtantia eius: ⁊ oportet eā te accipe
re cōiuge̅. Pete ergo eā a patre eius: ⁊ dabit tibi eā ī vx
ore̅. Tūc reſpondit tobias: ⁊ dixit: Audio q̄a tradita eſt
ſepte̅ viris: ⁊ mortui ſunt: ſed ⁊ hoc audiui: q̄a demoniū
occidit illos. Timeo ergo: ne forte ⁊ mihi hec eueniant: C
⁊ cū ſim vnicus parentibus meis: deponā ſenectutem il Pſal. 31.
lorum cū triſtitia ad inferos. Tunc angelus Raphael
dixit ei: Audi me: et oſtendam tibi qui ſunt quibus pre-
ualere poteſt demoniū. Hi nāq̄ qui cōiugium ita ſuſci-

piūt: vt deū a ſe: ⁊ a ſua mente excludāt: ⁊ ſuę libidini ita
vacent: ſicut equus ⁊ mulus: quibus nō eſt intellectus:
habet poteſtatē demoniū ſuper eos. Tu autē cū accepe
ris eam: ingreſſus cubiculū: ꝑ tres dies cōtinens eſto ab
ea: ⁊ nihil aliud: niſi orationib⁹ vacabis cū ea. Ipſa autē
nocte: īcenſo iecore piſcis: fugabit͛ demoniū. Secundo
vero nocte: in copulatione ſanctorū patriarchaꝝ admit
teris. Tertia aūt nocte benedictionē cōſequeris: vt filij
ex vobis ꝓcreētur incolumes. Tranſacta aūt tertia no
cte accipies virginē cū timore dñi: amore filiorū magiꝰ ꝙ̄
libidine ductus: vt in ſemine abrae benedictionem in fi
lijs cōſequaris. VII.

Ingreſſi ſunt aūt ad raguelē: ⁊ ſuſcepit eos ra
A guel cū gaudio. Intuenſq; tobiā raguel: dixit
hāne vxori ſuę: Quā ſimilis eſt iuuenis iſte cō
ſobrino meo. Et cū hec dixiſſet: ait: Unde eſtiſ
iuuenes fratres noſtri? At illi dixerūt: Ex tribu Neph
B thali ſumus: ex captiuitate niniue. Dixitq; illis raguel:
Noſtis tobiā fratrē meū? Qui dixerūt: Nouim⁹. Cūq;
infra. 9. c. multa bona loqueret͛ de eo: dixit angelus ad raguelē: To
bias de q̊ interrogas: pater iſtius eſt: ⁊ miſit ſe raguel: ⁊
cū lachrymis oſculatus eſt eū: ⁊ plorans ſup collū ei⁹: di
xit: Benedictio ſit tibi fili mi: q̄a boni et optimi viri fili⁹
es. Et hāna vxor ei⁹: ⁊ ſara ipſorū filia lachrymatę ſunt.
Poſtꝗ̄ aūt locuti ſunt: ꝑcepit raguel occidi arietē: ⁊ pa
C rari cōuiuiū. Cumq; hortaret͛ eos diſcumbere ad prādi
num. 35. c um. Tobias dixit: Hic ego hodie nō māducabo: neq; bi
bā: niſi pri⁹ petitionē meā cōfirmes: ⁊ ꝓmittas mihi da
re ſarā filiā tuā. Quo audito v̾bo raguel: expauit: ſciēs
q̄d euenerit illis ſeptē viris: qui ingreſſi ſunt ad eā: et ti
mere coepit: ne forte ⁊ huic ſimiliter contingeret. Et cū
nutaret: ⁊ nō daret peteti vllū reſpōſum: dixit ei angel⁹
Noli timere dare eā illi: quoniā huic timenti deū debet͛
cōiunx filia tua: ꝓpterea ali⁹ nō potuit habere illā. Tūc
dixit raguel: Nō dubito: quin deus preces: ⁊ lachrymas
meas in cōſpectu ſuo admiſerit. Et credo: q̄m ideo fecit
vos venire ad me: vt ⁊ iſta cōiungeret͛ cognationi ſuę ſe
cundū legē moyſi: ⁊ nūc noli dubiū gerere: ꝙ tibi eā tra
dā: ⁊ apprehendēs dexterā filię ſuę: dexterę tobię tradi
D dit: dicens: Deus abraā: ⁊ deus iſaac: ⁊ deus iacob vobi
ſcū ſit: ⁊ ipſe cōiungat vos: impleatq; benedictionē ſuā ī
vobis. Et accepta charta fecerunt cōſcriptionē cōiugij.
Et poſt hec epulati ſunt: benedicentes deū. Uocauitq;
Raguel ad ſe hannā vxorē ſuā: ⁊ precepit ei: vt prepara
ret alterū cubiculū. Et introduxit illuc ſarā filiā ſuā: et
lachrymata eſt. Dixitq; ei: Forti aīo eſto filia mea: Dñs
celi det tibi gaudiū pro tedio: q̄d perpeſſa es. VIII

A Poſtꝗ̄ vero coenauerunt: introduxerūt iuue
nē ad eam. Recordatus itaq; tobias ſermo
nū angeli: ꝓtulit de caſſidili ſuo partē iecoriſ
poſuitq; eā ſup carbones viuos. Tunc rapha
el angel⁹ apphēdit demoniū: ⁊ religauit illō ī deſerto ſu
perioriſ egypti. Tūc hortatus eſt virginē tobias: dixitq; ei
Sara: exurge: ⁊ deprecemur deū hodie: ⁊ cras: ⁊ ſecūdū
cras: q̄a his tribus noctibus deo iungimur: tertia autē
ſupra. 2. c tranſacta nocte: ī noſtro erimus cōiugio. Filij q̄ppe ſan
B ctoꝝ ſumus: ⁊ nō poſſumus ita cōiungi: ſicut gētes que
ignorāt deū. Surgentes aūt pariter: inſtanter orabant
ambo ſimul: vt ſanitas daret͛ eis. Dixitq; tobias: Dñe
deus patrū noſtrorū: benedicant te celi: ⁊ terra: mareq;
Gen. 2. b. ⁊ fontes: et flumina: et oēs creaturę tuę que in eis ſunt.
Tu feciſti Adam de limo terrę: dediſtiq; ei adiutorium
Euā. Et nunc dñe tu ſcis: quia nō luxurię cauſa accipio
ſororē meā cōiugē: ſed ſola poſteritatis dilectiōe: in qua
benedicat͛ nomē tuū in ſecula ſeculorū. Dixit itaq; ſara:
Miſerere nobis dñe: miſerere nobis: ⁊ conſeneſcamus
ambo pariter ſani. Et factū eſt circa pulloꝝ cantū accer
ſiri iuſſit raguel ſeruos ſuos: ⁊ abierunt cū eo pariter: vt
foderent ſepulchrū. Dicebat eñ: ne forte ſimili modo e
uenerit ei: quo et ceteris alijs ſeptem viris: qui ſunt in
greſſi ad eam. Cumq; paraſſent foſſam: reuerſus ragu C
el ad vxorē ſuā: dixit ei: Mitte vnā ex ancillis tuis: ⁊ vi
deat ſi mortuus eſt: vt ſepeliā eum anteꝗ̄ illuceſcat dies
At illa miſit vnā ex ancillis ſuis. Que ingreſſa cubiculū
repperit eos ſaluos ⁊ īcolumes: ſecū pariter dormiētes:
⁊ reuerſa nunciauit bonū nunciū: et benedixerunt dñm:
raguel videlicet: ⁊ hanna vxor eius: ⁊ dixerunt: Benedi
cimus te dñe deus Iſrael: quia non contigit nobis: quē
admodū putabamus. Feciſti eñ nobiſcū miſericordiam D
tuā: ⁊ excluſiſti a nobis inimicū ꝑſequentē nos. Miſer
tus es autē duobus vnicis. Fac eos dñe plenius benedi
cere te: ⁊ ſacrificium laudis tuę: et ſuę ſanitatis offerre:
vt cognoſcat vniuerſitas gentiū: quia tu es deus ſolus ī
vniuerſa terra. Statiq; precepit ſeruis ſuis raguel: vt
replerent terra foſſam quam fecerāt priuſꝗ̄ eluceſceret.
Uxori autē ſuę dixit: vt inſtrueret cōuiuiū: ⁊ prepararet
omnia que in cibos erant iter agentibus neceſſaria. Du
as q̊q; pingues vaccas: ⁊ quatuor arietes occidi fecit: ⁊
parari epulas oībus vicinis ſuis: cūctiſq; amiciſ. Et ad
iurauit raguel tobiā: vt duas hebdomadas moraretur
apud ſe. De omnibus aūt que poſſidebat raguel: dimi Infra. 9 b
diā partē dedit tobię: ⁊ fecit hāc ſcripturā: vt pars dimi
dia q̄ ſuperat poſt obitū eorū: tobię dñio deueniret. IX.

Tunc vocauit Tobias angelū ad ſe: quē quidē A
hoīem exiſtimabat: dixitq; ei: Azaria frater:
peto vt auſcultes v̾ba mea: Si meipſum tra
dā tibi ſeruū: nō ero cōdignus ꝓuidentię tuę
Tamē obſecro te: vt aſſumas tibi animalia ſiue ſeruitia
et vadas ad gabelū in rages ciuitatē medorū: reddaſq;
ei chirographū ſuū: ⁊ recipies ab eo pecuniā: et roges eū
venire ad nuptias meas. Scis eñ ipſe: quoniā numerat B
pater meus dies: ⁊ ſi tardauero vna die: plus contriſtat͛
aīa eius. Et certe vides q̊modo adiurauit me raguel: cu
ius adiuramentū ſpernere nō poſſum. Tūc raphael aſſu ſupra. 8. d
mēs quatuor ex ſeruis raguel: ⁊ duos camelos in rages
ciuitate medorū prexit: ⁊ inueniens gabelū: dedit ei chi
rographū ſuū: ⁊ recepit oēm pecuniā. Indicauitq; ei de C
tobia filio tobię: oīa que geſta ſunt: fecitq; eum ſecū veni
re ad nuptias. Cumq; ingreſſus eſſet domū Raguelis
inuenit Tobiā diſcumbentē: et exiliens oſculati ſunt ſe
inuicem: et fleuit Gabelus: benedixitq; deū: ⁊ dixit: Be ſupra. 7. d
nedicat te deus Iſrael: quia filius es optimi viri: ⁊ iuſti:
⁊ timētiſ deū: et eleemoſynas facientis: ⁊ dicatur benedi D
ctio ſuper vxorē tuā: ⁊ ſuper parentes veſtros: ⁊ videatiſ
filios veſtros: ⁊ filios filiorū veſtrorū: vſq; in tertiam et
quartā generationē: et ſit ſemen veſtrū benedictū a deo
Iſrael: qui regnat in ſecula ſeculorū. Cumq; omnes di
xiſſent: amē: acceſſerūt ad cōuiuiū: ſed et cum timore do
mini nuptiarū cōuiuiū exercebant. X.

Cum vero moras faceret Tobias: cauſa nupti A
arū: ſollicitus erat pater eius tobias: dicens:
Putas quare moratur filius meus: aut qua
re detentus eſt ibi? Putas ne gabelus mortu
us eſt: ⁊ nemo reddet illi pecuniā? Coepit aūt cōtriſtari B
nimis ipſe ⁊ hanna vxor eius cū eo: ⁊ coeperūt ambo ſi
mul flere: eo ꝙ die ſtatuto minime reuerteret͛ fili⁹ eoꝝ
ad eos. Flebat igit͛ mater eius irremediabilibus lachry ſupra. 5. b
mis: atq; dicebat: Heu mihi fili mi: vt q̄d te miſimus pe
grinari lumē oculorū noſtroꝝ: baculū ſenectutis noſtrę
ſolatiū vitę noſtrę: ſpē poſteritatis noſtrę? Oīa ſimul in
te vno habētes: te nō debuim⁹ dimittere ire a nobiſ. Cui
dicebat tobias: Tace: ⁊ noli turbari: ſanus ē fili⁹ noſter
ſatis fidelis eſt vir ille: cū q̊ miſimus eū. Illa autē nullo
modo cōſolari poterat: ſed quotidie exiliens circumſpi
ciebat et circumiebat vias omnes: per quas ſpes remeā
di videbatur: vt ꝓcul videret eum ſi fieri poſſet venien
tem. At vero Raguel dicebat ad generum ſuum: Ma C
ne hic: ⁊ ego mittam nuncium ſalutis de te ad Tobiam
patrem tuū. Cui Tobias ait: Ego noui quia pater me⁹
et mater mea modo dies computant: et cruciatur ſpiri

rus eorum in ipſis. Cumqꝫ verbis multis rogaret Ra
guel Tobiā: ⁊ ille eum nulla ratione vellet audire: tradi
dit ei Sarā: et dimidiā partem omnis ſubſtantię ſuę in
pueris: in puellis: in pecudibus: in camelis: et in vaccis:
⁊ pecunia multa: ⁊ ſaluū atqꝫ gaudentē dimiſit eum a ſe
D dicens: Angelus domini ſanctus ſit ī itinere veſtro: per-
ducatqꝫ vos incolumes: et inueniatis omnia recta circa
parentes veſtros: ⁊ videāt oculi mei filios veſtros priuſ
ꝙ moriar: ⁊ apprehendentes parentes filiā ſuā: oſculati
ſunt eam: et dimiſerunt ire: monentes eam honorare ſo
ceros: diligere maritū: regere familiā: gubernare domū
et ſeipſam irreprehenſibilē exhibere. XI.

A Cumqꝫ reuerterētur: ꝑuenerunt ad charram
que eſt in medio itinere cōtra niniuē vndeci-
mo die: dixitqꝫ angelus: tobia frater: ſcis quē
admodū reliquiſti patrē tuū. Si placet itaqꝫ
tibi: precedamus: ⁊ lento gradu inſequātur iter noſtrū
familię ſimul cū cōiuge tua: ⁊ cū aīalibus. Cūqꝫ hoc pla
cuiſſet vt irent: dixit raphael ad tobiā: Tolle tecū ex fel-
le piſcis: erit em̄ neceſſariū. Tulit itaqꝫ tobias ex felle il-
B lo: ⁊ abierunt. Anna aūt ſedebat ſecus viā quotidie ī ſu
percilicio montis: vnde reſpicere poterat de longinquo.
Et dū ex eodē loco ſpecularet̄ aduentū ei⁹: vidit a longe
⁊ ilico cognouit venientē filiū ſuū: currenſqꝫ nūciauit vi
ro ſuo: dicens: Ecce venit filius tuus. dixitqꝫ raphael ad
tobiā: At vbi introieriſ domū tuā: ſtatim adora dn̄m de
um tuū: ⁊ gratias agens ei: accede ad patrē tuū ⁊ oſcula
re eū. Statimqꝫ lini ſuper oculos eius ex felle iſto piſcis
qd̄ portas tecū. Scias em̄ quoniā mox aperientur oculi
eius: ⁊ videbit pater tuus lumē cęli: et ī aſpectu tuo gau
debit. Tunc precucurrit canis: ꝗ ſimul fuerat in via: et
quaſi nuncius adueniens: blandimēto ſuę caudę gaude
C bat. Et cōſurgens cęcus pater eius: coepit offendens pe
dibus currere: et data manu puero: occurrit obuiā filio
ſuo. Et ſuſcipiens oſculatus eſt eū cū vxore ſua: ⁊ coepe-
rūt flere pre gaudio. Cumqꝫ adoraſſent deū: ⁊ gratias
egiſſent: cōſederunt. Tunc ſumens tobias de felle piſciſ:
liniuit oculos patris ſui. Et ſuſtinuit quaſi dimidiā fere
horam: ⁊ coepit albugo ex oculis eius: quaſi membrana
oui egredi. Quā apprehēdēs tobias: traxit ab oculis ei⁹
ſtatimqꝫ viſum recepit. Et glorificabant deū: ipſe videli
cet et vxor eius: et oēs qui ſciebāt eū. Dicebatqꝫ tobias:
D Benedico te dn̄e deus iſrael: ꝗa tu caſtigaſti me: ⁊ tu ſal
uaſti me. Et ecce ego video tobiā filiū meū. Ingreſſa eſt
etiā poſt ſeptē dies Sara vxor filij eius: et oīs familia et
pecora ſana: ⁊ cameli: ⁊ pecunia multa vxoris: ſed et illa
pecunia quā receperat a Gabelo: et narrauit parētibus
ſuis omnia beneficia dei quę feciſſet circa eum per homi
nē: qui eum duxerat. Veneruntqꝫ Achior ⁊ nabath cōſo
brini tobię: gaudentes ad tobiā: ⁊ congratulantes ei de
om̄ibus bonis quę circa illū oſtenderat deus. Et per ſep
tem dies epulantes: oēs cū gaudio magno gauiſi ſunt.

A Tunc vocauit ad ſe tobias filiū ſuū: XII.
dixitqꝫ ei: Quid poſſumus dare viro iſti ſan-
cto: qui venit tecū? Reſpondēs tobias: dixit
patri ſuo: Pater: quā mercedem dabimus ei
aut quid dignū poterit eſſe beneficijs eius? Me duxit: ⁊
reduxit ſanū: pecuniam a Gabelo ipſe recepit: vxorē ipſe
me habere fecit: ⁊ demoniū ab ea ipſe cōpeſcuit: gaudiū
parētibus eius fecit: meipſum a deuoratiōe piſcis eripu
it: te qꝫ videre fecit lumē cęli: ⁊ bonis oībus ꝑ eū reple
ti ſumus. Quid illi ad hęc poterimus dignū dare? Sed
B peto te pater mi: vt roges eū: ſi forte dignabitur medie-
tatē de oībus quę allata ſunt ſibi aſſumere. Et vocātes
eū pater ſcilicet: et filius: tulerunt eū in partē: ⁊ rogare
coeperūt: vt dignaretur dimidiā partē oīm quę attule-
rāt acceptā habere. Tūc dixit eis occulte: Bn̄dicite de-
um cęli: ⁊ corā oībus viuentibus cōfitemini ei: quia fecit
vobiſcum miſericordiā ſuā. Etenim ſacramentū regis ab
ſcondere bonū eſt: opera autē dei reuelare ⁊ cōfiteri: ho-
norificū eſt. Bona eſt oratio cum ieiunio: et eleemoſyna C
magis ꝙ theſauros auri recondere: quoniā eleemoſyna
a morte liberat: et ipſa eſt quę purgat peccata: ⁊ facit in
uenire vitā ęternā. Qui aūt faciunt peccatū ⁊ iniquita-
tē hoſtes ſunt anime ſuę. Manifeſto ergo vobis verita
tē: ⁊ non abſcondā a vobis occultū ſermonem. Quando
orabas cum lachrymis: ⁊ ſepeliebas mortuos: ⁊ dereli-
quebas prandiū tuū: ⁊ mortuos abſcondebas per diē in
domo tua: ⁊ nocte ſepeliebas eos: ego obtuli orationem
tuā dn̄o. Et quia acceptus eras deo: neceſſe fuit: vt ten-
tatio ꝓbaret te. Et nunc miſit me dn̄s: vt curarē te: ⁊ ſa
ram vxorē filij tui a demonio liberarē. Ego em̄ ſum ra-
phael angelus vnus ex ſeptē: qui aſtamus ante dominū.
Cūqꝫ hęc audiſſent: turbati ſunt: ⁊ tremētes ceciderūt D
ſuꝑ terrā in faciē ſuā. Dixitqꝫ eis angel⁹: Pax vobiſ: no-
lite timere. Etenim cū eſſem vobiſcū: ꝑ voluntatē dei erā:
ipſum benedicite: ⁊ cantate illi. Videbar quidē vobiſcū
manducare: ⁊ bibere: ſed ego cibo inuiſibili: ⁊ potu: qui
ab hoībus videri nō poteſt: vtor. Tempus eſt ergo: vt re
uertar ad eum: qui me miſit: vos autē benedicite deū: et
narrate oīa mirabilia eius. Et cū hęc dixiſſet: ab aſpectu
eorū ablatus eſt: ⁊ vltra eum videre nō potuerūt. Tunc
proſtrati ꝑ horas tres in faciē: benedixerunt deū: ⁊ exur
gentes narrauerunt omnia mirabilia eius. XIII.

Aperiēs aūt Tobias ſenior os ſuū: benedixit A
dn̄m. Et dixit: Magnus es dn̄e in ęternū: et 1. reg. 2. a.
in oīa ſecula regnū tuū: quoniā tu flagellas: ⁊ ſapi. 16. b.
ſaluas: deducis ad inferos: ⁊ reducis: ⁊ nō eſt
qui effugiat: manū tuā. Cōfitemini dn̄o filij iſrael: ⁊ ī cō
ſpectu gentiū laudate eū: quoniā ideo diſperſit vos īter
gentes: quę ignorāt eū: vt vos enarretis mirabilia eius:
⁊ faciatiſ ſcire eos: quia nō eſt ali⁹ de⁹ oīpotēs: preter eū.
Ipſe caſtigauit nos ꝓpter iniquitates noſtras: ⁊ ipſe ſal B
uabit nos ꝓpter miſericordiā ſuā. Aſpicite ergo quę fe-
cit vobiſcū: ⁊ cū timore: ⁊ tremore cōfitemini illi: regēqꝫ
ſeculorū exaltate in operibus veſtris. Ego autē in terra
captiuitatis meę cōfitebor illi: quoniā oſtendit maieſta
tē ſuā ī gentē peccatricē. Cōuertimini itaqꝫ peccatores
et facite iuſtitiā corā deo: credentes ꝙ faciat vobiſcū mi
ſericordiam ſuam. Ego autem: ⁊ anima mea in deo lę-
tabimur. Benedicite dominum omnes electi eius: agi- C
te dies leticię: ⁊ cōfitemini illi. Ieruſalē ciuitas dei: ca-
ſtigauit te dominus in operibus manuū tuarū. Confite
re domino in bonis tuis: ⁊ benedic deū ſeculorū: vt rec-
dificet in te tabernaculum ſuū: ⁊ reuocet ad te oēs capti
uos: et gaudeas in oīa ſecula ſeculorum. Luce ſplēdida
fulgebis: ⁊ omnes fines terrę adorabūt te. Nationes ex
longinquo ad te venient: ⁊ munera deferētes: adorabūt
in te dominū: ⁊ terrā tuā in ſanctificationem habebunt.
Nomē em̄ magnū inuocabunt in te. Maledicti erūt: ꝗ
cōtempſerint te: ⁊ condemnati erunt om̄es: qui blaſphe
mauerint te: benedictiqꝫ erunt: qui ędificauerint te. Tu
autē lętaberis in filijs tuis: quoniā omnes benedicētur
⁊ cōgregabuntur ad dominū. Beati om̄es: qui diligunt D
te: ⁊ qui gaudēt ſuper pace tua. Anima mea benedic do Apo. 21. f.
minū: quoniā liberauit Ieruſalem ciuitatem ſuam a cū
ctis tribulationibus eius dominus deus noſter. Beat⁹
ero: ſi fuerint reliquię ſeminis mei ad vidēdā claritatē ie
ruſalē. Portę ieruſalē ex ſapphiro ⁊ ſmaragdo ędifica-
bunt: et ex lapide ꝓcioſo oīs circuitus murorū eius. Et
lapide candido: ⁊ mundo oēs plateę eius ſternētur: et ꝑ
vicos ei⁹ alleluia cātabitur. Benedict⁹ dn̄s: ꝗ exaltauit
eā: vt ſit regnū ei⁹ in ſecula ſeculorū ſuꝑ eā: amē. XIIII

Et cōſummati ſunt ſermones tobię: et poſtꝙ A
illuminatus eſt tobias: vixit annis quadragi
taduobus: ⁊ vidit filios nepotū ſuorū. Cōple
tis itaqꝫ annis centūduobus: ſepultus eſt ho
norifice in Niniue. Quinꝗginta naqꝫ: ⁊ ſex annorū lumē
oculorū amiſit: ſexagenarius vero recepit. Reliquū vo
vitę ſuę in gaudio fuit: ⁊ cū bono ꝓfectu timoris dei per

rexit in pace. In hora aũt mortis ſue vocauit ad ſe tobi-
am filiũ ſuũ: ⁊ ſeptẽ iuuenes filios eius nepotes ſuos: di
B xitqꝫ eis: Prope erit interitꝯ niniue. Nõ enĩ excidit ver
bũ dñi: ⁊ fratres noſtri: qui diſperſi ſunt a terra iſrael: re
uertentur ad eã. Oĩs autẽ deſerta terra eius replebitur
et domus dei: que in ea incenſa eſt: iterũ reedificabit: ibi
qꝫ reuertentes omnes timentes deũ: ⁊ relinquent idola
ſua: ⁊ venient in Jeruſalẽ: ⁊ inhabitabunt in ea: ⁊ gaude
bũt in ea oĩes reges terre: adorantes deũ iſrael. Audi-
te ergo filij mei patrẽ veſtrũ: Seruite domino in verita
C te: ⁊ inquirite: vt faciatis que placita ſunt illi: et filijs ve
Ioſue.4.c. ſtris mandate: vt faciãt iuſticias: et eleemoſynas: vt ſint
memores dei: ⁊ benedicant eum in omni tempore in ve-
ritate: ⁊ in tota virtute ſua. Nũc ergo filij audite me: et
nolite manere hic: ſed quacunqꝫ die ſepelieritis matrem
veſtrã circa me ĩ vno ſepulchro: ex eo dirigite greſſus ve
ſtros: vt exeatis hinc. Uideo enĩ q̄a iniquitas eiꝯ finẽ da
D bit ei. Factũ eſt aũt poſt obitũ matris ſue: tobias abſceſ-
ſit ex Niniue cũ vxore ſua: ⁊ filijs: ⁊ filiorũ filijs: ⁊ reuer-
ſus eſt ad ſoceros ſuos. Inuenitqꝫ eos incolumes ĩ ſene
ctute bona: ⁊ curã eorũ geſſit: ⁊ ipſe clauſit oculos eorũ
⁊ oẽm hereditatẽ domus raguelis ipſe percepit: viditqꝫ
quintã generationẽ: filioſqꝫ filiorũ ſuoꝝ. Et cõpletis an
nis nonagintanouẽ: in timore dñi cũ gaudio ſepelierũt
eũ oẽs cognati eius. Et oĩs generatio eius in bona vita
et ĩ ſancta cõuerſatiõe ꝑmanſit: ita vt accepti eſſent tam
deo: q̃ hoĩbus: ⁊ cunctis habitantibus in terra.

Finis.

Prologus in librum Judith.

Apud hebreos liber Judith iter agiographa
legitur: cuius autoritas ad roborãda illa q̄
in cõtentionẽ veniunt minus idonea iudicat.
Chaldeo tamen ſermone cõſcriptus inter hy
ſtorias cõputatur. Sed quia hũc librũ ſynodus nycena
in numero ſanctarũ ſcripturaꝝ legitur cõputaſſe: acqui
eui poſtulationi veſtre: immo exactioni: ⁊ ſepoſitis occu
patiõibus q̄bus vehemẽter artabar: huic vnã lucubrati
unculã dedi: magis ſenſum e ſenſu q̃ ex verbo verbũ trãſ
ferens. Multorũ codicũ varietatẽ vitioſiſſimã amputa
ui: ſola ea que intelligentia integra in verbiꝭ chaldeis in
uenire potui latinis expreſſi. Accipite iudith viduã caſti
tatis exemplũ: ⁊ triũphali laude ꝑpetuis eã ꝓconijs de-
clarate. Hanc enĩ nõ ſolũ foeminis: ſed ⁊ viris imitabilẽ
dedit: qui caſtitatiꝭ eius remunerator virtutẽ ei talẽ tri
buit: vt inuictũ oĩbꝯ hoĩbꝯ vinceret: ⁊ ĩſuꝑabilẽ ſuꝑaret.

Liber Judith: Qui non eſt in canone. Caput. I.

Arphaxad itaque Rex
A medorũ ſubiugauerat multas gẽtes
imperio ſuo: ⁊ ipſe edificauit ciuitatẽ
potẽtiſſimã: quã appellauit egbatha
nis. Ex lapidibus quadratis: et ſectiꝭ
fecit muros eius: ĩ altitudine cubito
rũ ſeptuagita: et in latitudine cubitorũ triginta: turres
B vero eius poſuit in altitudine cubitorũ centũ. Per qua
drũ vero earũ latus vtrũqꝫ vicenorũ pedũ ſpacio tende-
bat. Poſuitqꝫ portas eius in altitudine turriũ: ⁊ glori
abat q̄ſi potẽs in potentia exercitus ſui: ⁊ in gloria q̄dri
C gaꝝ ſuaꝝ. Anno igitur duodecimo regni ſui: Nabucho
donoſor rex aſſyriorũ: q̄ regnabat in niniue ciuitate ma-
gna: pugnauit cõtra arphaxad: et obtinuit eũ in campo
magno: qui appellatur ragau: circa eufraten et tigrim:
et iadaſon in campo erioch regis elicorũ. Tũc exaltatũ
eſt regnum nabuchodonoſor: et cor eius eleuatum eſt: ⁊
miſit ad oẽs: q̄ habitabãt ĩ cilicia: ⁊ damaſco ⁊ libano: et
ad gentes: que ſunt ĩ carmelo: et cedar ⁊ inhabitãtes ga
lileã in campo magno eſdrelom et ad oẽs qui erant in ſa
maria: ⁊ trans flumẽ iordanẽ vſqꝫ ad ieruſalẽ: ⁊ oẽm ter
rã ieſſe: q̄uſqꝫ ꝑueniatur ad montes Aethiopie. Ad hos
oẽs miſit nuncios nabuchodonoſor rex aſſyriorũ: q̄ oẽs
vno aĩo cõtradixerũt: ⁊ remiſerũt eos vacuos: ⁊ ſine ho-
nore abiecerũt: Tunc indignatus nabuchodonoſor rex
ad oẽm terrã illã: iurauit ꝑ thronũ: ⁊ regnũ ſuũ: q̃ defen
deret ſe de oĩbus regionibus his. II.

Anno tertiodecimo nabuchodonoſor regiꝭ vi A
ceſima et ſecũda die mẽſis primi: factũ eſt ver
bũ in domo nabuchodonoſor regis aſſyriorũ
vt defẽderet ſe. Uocauitqꝫ oẽs maiores natu
oẽſqꝫ duces: ⁊ bellatores ſuos: et habuit cũ eis myſteriũ
cõſilij ſui. Dixitqꝫ cogitationẽ ſuã ĩ eo eſſe: vt oẽm terrã
ſuo ſubiugaret ĩperio. Qd̃ dictũ: cũ placuiſſet oĩbus: vo
cauit nabuchodonoſor rex holofernẽ prĩcipẽ militie ſue
⁊ dixit ei: Egredere aduerſum oẽ regnũ occidẽtis: ⁊ cõ
tra eos ꝓcipue: q̄ cõtempſerũt imperiũ meũ. Nõ parcet B
oculus tuus vlli regno: oẽmqꝫ vrbẽ munitã ſubiugabis
mihi. Tũc holofernes vocauit duces: et magiſtratꝯ vir-
tutis aſſyrioꝝ: ⁊ dinumerauit viros ĩ expeditiõe: ſicut p̃
cepit ei rex: centũ vigĩti millia peditũ pugnatoꝝ: ⁊ equi
tes ſagittarios: duodecim millia. Oẽmqꝫ expeditiõem
ſuã fecit p̃ire in multitudine ĩnumerabiliũ camelorũ: cũ
his q̄ exercitibꝯ ſufficerẽt copioſe: boũ q̄qꝫ armenta: gre C
geſqꝫ ouiũ: quorũ nõ erat numerus. Frumentũ ex oĩ Sy
ria in trãſitu ſuo parari cõſtituit. Aurũ vero ⁊ argentũ:
de domo regiꝭ aſſumpſit multũ nimis. Et ꝓfectus eſt ip
ſe ⁊ oĩs exercitꝯ: cũ quadrigis ⁊ equitibus: ⁊ ſagittarijs
qui cooperuerũt faciẽ terre: ſicut locuſte. Cũqꝫ ptranſiſ
ſet fines aſſyrioꝝ: venit ad magnos montes ange: q̄ ſunt
a ſiniſtro cilicie: aſcenditqꝫ oĩa caſtella eorũ: et obtinuit
oẽm munitionẽ. Effregit aũt ciuitatẽ opinuiſſimã melo
thi: predauitqꝫ oẽſqꝫ filios tharſis ⁊ filios iſmael: q̄ erãt
cõtra faciẽ deſerti: ⁊ ad auſtrũ terre Cheleon. Et tranſi D
uit eufraten: ⁊ venit in meſopotamiã: ⁊ fregit oẽs ciui-
tates excelſas que erãt ibi: a torrẽte mambre: vſqꝫ quo ꝑ
ueniat ad mare: ⁊ occupauit terminos eius: a Cilicia vſ
qꝫ ad fines iapheth: qui ſunt ad auſtrũ. Adduxitqꝫ oẽs fi
lios madian: ⁊ predauit oẽm locupletationẽ eorũ: oẽſqꝫ
reſiſtentes ſibi occidit in ore gladij Et poſt hec deſcẽdit
in campũ damaſci in diebus meſſis: ⁊ ſuccendit oĩa ſata
oẽſqꝫ arbores: ⁊ vineas fecit incidi. Et cecidit timor illi
us ſuper omnes inhabitantes terram. III.

Tunc miſerũt legatos ſuos vniuerſaꝝ vrbium A
ac ꝓuinciarũ reges: ac principes: ſyrie ſcilicet
⁊ meſopotamie: ⁊ ſyrie ſobal: ⁊ lybie atqꝫ cili
cie: q̄ veniẽtes ad holofernẽ dixerũt: Deſinat
ĩdignatio tua circa nos. Melius eſt enĩ: vt viuentes ſer
uiamꝯ nabuchodonoſor regi magno: et ſubditi ſimus ti
bi: q̃ moriẽtes cũ interitu noſtro ipſi ſeruitutis noſtre
dãna patiamur. Oĩs ciuitas noſtra: oĩſqꝫ poſſeſſio: oẽs B
mõtes: ⁊ colles: ⁊ campi: ⁊ armẽta boũ gregeſqꝫ ouiũ et
capraꝝ equoꝝqꝫ ⁊ cameloꝝ ⁊ vniuerſe facultates noſtre
atqꝫ familie in cõſpectu tuo ſunt. Sint oĩa ſub lege tua.
Nos etiã ⁊ filij noſtri: ſerui tui ſumꝯ. Ueni nobiꝭ pacifi-
cus dñs: ⁊ vtere ſuitio noſtro: ſicut placuerit tibi. Tũc C
deſcẽdit holofernes de mõtibus cũ eq̄tibus ĩ virtute ma
gna: ⁊ obtinuit oẽm ciuitatẽ munitã: ⁊ oẽm inhabitãtẽ
terrã. De vniuerſis aũt vrbibus: aſſumpſit ſibi auxiliari
os viros fortes: ⁊ electos ad bellũ. Tãtuſqꝫ metꝯ ꝓuin-
cijs illis incubuit: vt vniuerſaꝝ vrbiũ habitatores prĩci-
pes ⁊ honorati ſimul cũ ppl̃is exirẽt ĩ obuiã veniẽti: exci
piẽtes eũ cũ coronis ⁊ lãpadibus: ducẽtes choros ĩ tym
panis et tibijs. Nec iſta tamẽ faciẽtes ferocitatẽ eiꝯ pe D
ctoris mitigare potuerunt. Nã ⁊ ciuitates eorũ deſtru
xit: et lucos eorũ excidit. Preceperat enĩ illi Nabucho
donoſor rex: vt oẽs deos terre extermiaret: videlicet vt

ipſe ſolus diceret deus ab his nationibꝰ: que potuiſſent
Holofernis potētia ſubiugari. Pertrāſiēs aūt Syriā
Sobal: 7 oēm Appamiā: oēmqꝫ meſopotamiā: venit ad
Idumeos in terra Gabaa 7 Septopoli: accepitqꝫ ciui-
tates eoꝝ: et ſedit ibi ꝑ triginta dies: in quibꝰ diebꝰ adu
nari precepit vniuerſum exercitū virtutis ſue. IIII.
A Tunc audiētes hec filij Iſrael: q̄ habitabāt in
terra Juda: timuerūt valde a facie eius. Tre
mor etiā 7 horror inuaſit ſenſus eoꝝ: ne hoc fa-
ceret Jeruſalē 7 tēplo dn̄i: qd̄ fecerat ceteris
ciuitatibꝰ 7 tēplis earū. Et miſerūt in oēm Samariam
ꝑ circuitū vſqꝫ Jericho: 7 preoccupauerūt oēs vertices
montiū. Et muris circūdederūt vicos ſuos: 7 cōgrega-
uerūt frumēta in preparationē pugne. Sacerdos etiā
Eliachim: ſcripſit ad vniuerſos q̄ erāt cōtra Eſdrelon:
B que eſt cōtra faciē cāpi magni iuxta Dothaim: 7 vniuer
ſis: per quos vie trāſitus eſſe poterat: vt obtinerēt aſcen
ſus montiū: per quos via eſſe poterat ad ieruſalē: et illic
cuſtodirēt: vbi anguſtū iter eſſe poterat iter mōtes. Et
fecerūt filij iſrael ſm̄ qd̄ cōſtituerat ei ſacerdos dn̄i Elia
chim. Et clamauit oīs populꝰ ad dn̄m inſtātia magna:
7 humiliauerūt aīas ſuas in ieiunijs 7 orationibꝰ: ipſi et
mulieres eoꝝ. Et īduerūt ſe ſacerdotes cilicijs: et infan
C tes ꝓſtrauerūt cōtra faciē tēpli dn̄i: et altare dn̄i operue
rūt cilicio. Et clamauerūt ad dn̄m deū iſrael vnanimit:
ne darent ī predā īfantes eoꝝ: et vxores eoꝝ ī diuiſionē:
et ciuitates eoꝝ ī exterminiū: 7 ſancta eoꝝ ī pollutionē:
7 fierēt ī opprobriū gētibꝰ. Tūc Eliachim ſacerdos dn̄i
D magnus circuiuit oēm iſrael: allocutuſqꝫ eſt eos: dicēs:
Scitote qm̄ exaudiet dn̄s p̄ces veſtras: ſi manētes ꝑmā
Exodi.17. ſeritis in ieiunijs 7 oratiōibꝰ ī cōſpectu dn̄i. Memores
eſtote moyſi ſerui dn̄i: q̄ amalech cōfidentē ī virtute ſua:
7 ī potētia ſua: 7 ī exercitu ſuo: 7 ī clypeis ſuis: 7 ī curri-
bus ſuis: 7 ī eq̄tibꝰ ſuis: nō ferro pugnādo: ſed precibus
ſanctis orādo deiecit. Sic erūt vniuerſi hoſtes Iſrael: ſi
perſeuerauerītis in hoc opere: qd̄ coepiſtis. Ad hāc igit
exhortationē eiꝰ dep̄cantes dn̄m: ꝑmanebāt in cōſpectu
domini: ita vt etiā hi qui offerebāt domino holocauſta:
precincti cilicijs offerrēt ſacrificia domino: et erat cinis
ſupra capita eoꝝ. Et ex toto corde ſuo omnes orabant
deum: vt viſitaret populum ſuū Iſrael. V.
A Nunciatūqꝫ eſt Holoferni p̄ncipi militie aſſy
riorū: ꝙ filij iſrael prepararēt ſe ad reſiſtēdū:
ac mōtiū itinera cōcluſiſſent: et furore nimio
exarſit ī iracūdia magna: vocauitqꝫ oēs prin-
ſupra.3.c. infra 11.b. cipes Moab 7 duces Ammon: 7 dixit eis: Dicite mihi:
q̄s ſit ppl's iſte: q̄ mōtana obſidet: aut que: 7 q̄les: 7 quan
te ſint ciuitates eoꝝ: et que etiā ſit virtꝰ eoꝝ: aut que ſit
multitudo eoꝝ: vel q̄s rex militie illoꝝ: et q̄re pre oībꝰ
qui habitāt in oriente: iſti cōtempſerunt nos: et non exie
rūt ī obuiā nobis: vt ſuſciperēt nos cū pace? Tūc achior
dux oīm filioꝝ Ammon reſpōdēs: ait: Si digneris audi
re dn̄e mi: dicā veritatē in conſpectu tuo de populo iſto:
qui in mōtanis habitat: 7 nō egredietur verbū falſum ex
Gene.11.b ore meo. Populus iſte ex ꝓgenie Chaldeoꝝ eſt: hic pri
mū ī meſopotamia habitauit: qm̄ noluerūt ſeq̄ deos pa-
B trū ſuoꝝ: q̄ erāt ī terra Chaldeoꝝ. Deſerētes itaqꝫ cere
monias patrū ſuoꝝ: que in multitudine deoꝝ erāt: vnū
deū celi coluerūt: q̄ 7 precepit eis: vt exirent inde: 7 habi
tarent in charran. Cūqꝫ operuiſſet oēm terram fames:
deſcēderūt in Aegyptū: illicqꝫ per quadringētos annos
ſic multiplicati ſunt: vt dinumerari eoꝝ non poſſet exer
citus. Cūqꝫ grauaſſet eos rex egypti: atqꝫ ī edificatio-
nibꝰ vrbiū ſuaꝝ ī luto 7 latere ſubiugaſſet eos: clamaue
rūt ad dn̄m ſuū: 7 ꝑcuſſit totā terrā Aegypti plagis va-
Exodi.1.a rijs. Cūqꝫ eieciſſent eos Aegypti a ſe: et ceſſaſſet plaga
ab eis: 7 iterū eos vellēt capere: 7 ad ſuū ſeruitiū reuoca
re: fugientibus his deus celi mare aperuit: ita vt hincin
exodi.14.c de aque q̄ſi murꝰ ſolidarētur: 7 iſti pede ſicco fundū ma
infra.6.c. ris ꝑambulādo trāſirēt. In quo loco dū īnumerabilis
exercitus Aegyptioꝝ eos perſequeretur: ita aquis coo-
pertus eſt: vt nō remaneret: vel vnus q̄ factū poſteris nū
ciaret. Egreſſus etiā mare rubrū: deſerta Syna montis
occurrerūt: in quibꝰ nunq̄ hō habitare potuit: vel filius
hominis req̄euit. Illic fontes amari obdulcati ſunt eis C
ad bibendū: 7 per annos q̄draginta annonā de celo cōſe
cuti ſūt. Vbicūqꝫ īgreſſi ſunt ſine arcu 7 ſagitta: 7 abſqꝫ exod.15.d ibidē.16.g
ſcuto et gladio: deus eoꝝ pugnauit ꝓ eis: 7 vicit. Et nō
fuit: q̄ inſultaret populo iſti: niſi quando receſſit a cultu
domini dei ſui. Quotienſcūqꝫ autem preter ipſum deū
ſuum alterū coluerūt: dati ſunt in predam: 7 in gladiū:
7 in opprobriū. Quotienſcūqꝫ autem poenituerūt ſe re-
ceſſiſſe a cultura dei ſui: dedit eis deꝰ celi virtutē reſiſtē-
di. Deniqꝫ Chananeū regē: 7 Jebuſeū: 7 Pherezeum:
7 Etheum: 7 Eueum: 7 Amorreum: et omnes potētes
in heſebon proſtrauerūt: 7 terras eorum et ciuitates eo-
rū ipſi poſſederūt: 7 vſqꝫ dū non peccarent in conſpectu
dei ſui: erant cū illis bona. Deus em̄ illoꝝ odit iniquita-
tem. Nā 7 ante hos annos cū receſſiſſent a via quā dede
rat illis deus: vt ambularēt in ea: exterminati ſunt pre-
lijs a multis nationibꝰ: et plurimi eorū captiui abducti
ſunt in terrā non ſuā. Nuper aūt reuerſi ad dominū deū D
ſuum ex diſperſione qua diſperſi fuerāt: adunati ſunt: et
aſcenderunt mōtana hec omnia: 7 iterū poſſident Jeru
ſalem: vbi ſunt ſanctaſanctorū. Nunc ergo mi domine:
perquire ſi eſt aliqua iniquitas eorū ī cōſpectu dei eorū.
Aſcēdamus ad illos: qm̄ tradēs tradet illos deꝰ eorū ti
bi: et ſubiugati erunt ſub iugo potētie tue. Si vero non
eſt offenſio populi huiꝰ corā deo ſuo: nō poterimus reſi-
ſtere illis: qm̄ deꝰ eorū defendet illos: 7 erimus in oppro
briū vniuerſe terre. Et factū eſt: cū ceſſaſſet loq̄ Achior īfra.16.b. infra.13.d
verba hec: irati ſunt oēs magnates holofernis: 7 cogita
bāt interficere eū: dicētes ad alterutrū: Quis eſt iſte: q̄ fi
lios iſrael poſſe dicat reſiſtere regi Nabuchodonoſor et
exercitibus eiꝰ: hoīes inermes: 7 ſine virtute: 7 ſine peri-
tia artis pugne? Vt ergo agnoſcat Achior: qm̄ fallit nos:
aſcēdamus in mōtana: 7 cū capti fuerint potētes eorū:
tūc cū eiſdē gladio tranſuerberabit: vt ſciat oīs gēs: qm̄
Nabuchodonoſor deꝰ terre eſt: 7 preter ipm̄ aliꝰ nō eſt.
Factū eſt aūt: cū ceſſaſſent loqui: indigna- VI. A
tus holofernes vehementer: dixit ad achior:
Quoniā ꝓphetaſti nobis: dicēs: ꝙ gēs iſrael
defendat a deo ſuo: et oſtēdam tibi: qm̄ nō eſt
deus: niſi nabuchodonoſor: cū ꝑcuſſerimꝰ eos oēs: ſicut
hoīem vnū: tūc 7 ipſe cū illis aſſyriorū gladio īteribis: et
oīs iſrael tecū ꝑditiōe diſperiet: 7 ꝓbabis: qm̄ nabucho-
donoſor dn̄s ſit vniuerſe terre. Tuncqꝫ gladius militie
mee trāſiet ꝑ latera tua: 7 cōfixꝰ cades inter vulneratos
iſrael: 7 nō reſpirabis vltra: donec extermineris cū illis.
Porro aūt ſi ꝓphetiā tuā veram exiſtimas: nō cōcidat B
vultus tuus: 7 pallor q̄ faciē tuā obtinuit: abſcedat a te:
ſi v̄ba mea hec putas īpleri nō poſſe. Vt aūt noueris: q̄a īfra.15.d.
ſimul cū illis hec experieris: ecce ex hac hora illorū pplo
ſociaberis: vt dū dignas mei gladij poenas exceperint:
ip̄e ſimul vltiōi ſubiaceas. Tūc holofernes p̄cepit ſeruis
ſuis: vt cōprehēderēt achior: 7 ducerēt eū in bethuliā: et
traderēt eū in manus filiorū iſrael. Et accipiētes eū ſer-
ui Holofernis: ꝓfecti ſunt ꝑ cāpeſtria: ſed cū appropin-
quaſſent ad mōtana: exierūt cōtra eos fundibularij. Il-
li aūt diuertētes a latere mōtis: ligauerunt achior ad ar
borem manibꝰ 7 pedibus: 7 ſic vinctū de reſtibus dimi-
ſerunt eum: 7 reuerſi ſunt ad dominum ſuum. Porro fi C
lij iſrael deſcēdentes de Bethulia: venerunt ad eū. Quē
ſoluētes duxerunt ad Bethuliā: atqꝫ in mediū populi il
lū ſtatuētes: percunctati ſunt: quid rerū eſſet: ꝙ illū vin
ctum aſſyrij reliquiſſent. In diebus illis erant illic prin
cipes: Ozias filius micha de tribu ſymeō: et charmim: q̄
7 Gothoniel. In medio itaqꝫ ſeniorū: 7 in cōſpectu oīm
Achior dixit omnia que locutus ipſe fuerat ab Holofer
ne interrogatus: et q̄liter populus holofernis voluiſſet

ꝓpter hoc verbũ interficere eũ: ⁊ queadmodũ ipē Ho
lofernes iratꝰ iuſſerit eũ iſraelitis hac de cauſa tradi: vt
dñ vinceret filios iſrael: tũc ⁊ ipm achioꝛ diuerſis iubeat
interire ſupplicijs: ꝓpter hoc ꝙ dixiſſet: deꝰ celi defenſoꝛ
ſupra. 5. d eoꝝ eſt. Cũq; Achioꝛ vniuerſa hec expoſuiſſet: oĩs po-
puius cecidit in faciẽ: adoꝛãtes dñm: ⁊ cõi lamẽtatiõe ⁊
D fletu vnanimes ꝑces ſuas dño effuderũt: dicentes: Dñe
deus celi ⁊ terre: intuere ſupbiã eoꝝ: ⁊ reſpice ad noſtrã
humilitatẽ: ⁊ faciẽ ſanctoꝝ tuoꝝ attẽde: ⁊ oſtẽde qm̃ nõ
derelinquis pꝛeſumentes de te: ⁊ pꝛeſumẽtes de ſe: ⁊ de
ſua virtute gloꝛiãtes humilias. Finito itaq; fletu: ⁊ ꝑ to
tã diẽ oꝛatiõe pplˀoꝝ completa: cõſolati ſunt achioꝛ: dicẽ
tes: Deꝰ patrũ nr̃oꝝ: cuiꝰ tu virtutẽ pꝛedicaſti: ipſi tibi
hãc dabit viciſſitudinẽ: vt eoꝝ magis tu ĩteritũ videas.
Cũ vo dñs deꝰ noſter dederit hãc libertatẽ ſeruis ſuis:
ſit ⁊ tecũ deus in medio noſtri: vt ſicut placuerit tibi: ita
cũ tuis oĩbꝰ cõuerſeris nobiſcũ. Tũc Ozias: finito cõ-
ſilio eiꝰ: ſuſcepit eũ ĩ domũ ſuã: ⁊ fecit coenã magnã. Et
vocatis oĩbꝰ p̃ſbyteris: ſimul expleto ieiunio refecerũt.
Poſtea vo cõuocatꝰ eſt oĩs ppl̃s: ⁊ ꝑ totã noctẽ ĩtra ec
cleſiã oꝛauerũt: petẽtes auxiliũ a deo Iſrael. VII.

A Olofernes aũt altera die pꝛecepit exercitibꝰ
ſuis: vt aſcẽderẽt cõtra bethuliam. Erãt aũt
pedites bellatoꝝ cẽtũ vigĩti millia: ⁊ eq̃tes vi
gintiduo millia: pꝛeter pꝛeparatiões viroꝝ
illoꝝ: q̃s occupauerat captiuitas: ⁊ adducti fuerant de
pꝛouĩcijs: ⁊ vꝛbibꝰ vniuerſe iuuẽtutis. Oẽs parauerũt
ſe pariter ad pugnã cõtra filios iſrael: ⁊ venerũt ꝑ crepi-
dinẽ montis vſq; ad apicẽ: q̃ reſpicit ſuꝑ dothaim: a loco
q̃ dicit̃ Belma vſq; ad Chelmon: q̃ eſt cõtra Eſdrelon.
Filij aũt Iſrael: vt viderunt multitudinem illoꝝ: pꝛo-
ſtrauerunt ſe ſuper terrã: mittentes cinerem ſuper capi
ta ſua: vnanimes oꝛãtes: vt deus Iſrael miſericoꝛdiam
ſuã oſtẽderet ſuper populũ ſuũ. Et aſſumẽtes arma ſua
bellica: ſederũt per loca que anguſti itineris tramitem
dirigũt inter mõtoſa: ⁊ erãt cuſtodientes ea tota die et
nocte. Poꝛro Holofernes: dũ circuit per gyꝝ: repperit
ꝙ fons qui influebat in aqueductũ illoꝝ a parte auſtra
li extra ciuitatẽ dirigeret: et incidi pꝛecepit aqueductũ
B illoꝝ. Erant tamen non longe a muris fontes: ex quibꝰ
furtim videbantur haurire aquã ad refocillandum po-
tius: ꝙ ad potandũ. Sed filij Ammon ⁊ Moab acceſſe
runt ad Holofernem: dicẽtes: Filij Iſrael nõ in lancea:
nec in ſagitta confidũt: ſed mõtes defendũt illos: et mu
niunt illos colles in pꝛecipitio conſtituti. Ut ergo ſine
congreſſione pugne poſſis ſuperare eos: pone cuſtodes
fontiũ: vt nõ hauriãt ex eis: ⁊ ſine gladio interficies eos:
vel certe fatigati tradẽt ciuitatẽ ſuã: quã putãt in mon
tibus poſitã ſuperari nõ poſſe. Et placuerunt verba hec
coꝛã Holoferne: ⁊ coꝛã omnibus ſatellitibus eius: ⁊ cõ-
C ſtituit per gyꝛũ centenarios per ſingulos fontes. Cũq;
iſta cuſtodia per dies viginti fuiſſet expleta: defecerũt ci
ſterne: ⁊ collectiones aquarũ omnibus inhabitantibus
Bethuliam: ita vt nõ eſſet intra ciuitatẽ vnde ſatiarent̃
vel vna die: quoniã ad mẽſurã dabat̃ populis aqua quo-
Exo. 15. d. tidie. Tũc ad Oziam cõgregati omnes viri: foeminęq;:
iuuenes: ⁊ paruuli: omnes ſimul vna voce dixerũt: Iu-
dicet deus inter nos ⁊ te: quoniã feciſti inter nos mala:
nolẽs loqui pacifice cũ Aſſyꝛijs: ⁊ pꝛopter hoc vendidit
nos deus in manibꝰ eoꝝ. Et ideo non eſt qui adiuuet: cũ
pꝛoſternamur ante oclˀos eoꝝ ĩ ſiti: et perditiõe magna.
Et nũc cõgregate vniuerſos: qui in ciuitate ſunt: vt ſpõ
Thren. 4. b te tradamꝰ nos oẽs populo Holofernis. Meliꝰ eſt em̃
vt captiui benedicamus dominũ viuẽtes: ꝙ moꝛiamur:
⁊ ſimus oppꝛobꝛiũ oĩ carni: cũ videamus vxoꝛes nr̃as
Pſ. 50. a ⁊ infantes noſtros moꝛi ante oculos nr̃os. Cõteſtamur
D hodie celũ ⁊ terrã ⁊ deũ patrũ noſtroꝝ: q̃ vlciſcitur nos
ſm̃ peccata noſtra: vt iam tradatis ciuitatẽ in manu mi
litie Holofernis: vt ſit finis noſter bꝛeuis in oꝛe gladij:
qui longioꝛ efficit̃ in ariditate ſitis. Et cũ hec dixiſſent:

factus eſt fletus ⁊ vlulatus magnus in eccleſia ab oĩbꝰ:
⁊ ꝑ multas hoꝛas vna voce clamauerũt ad deũ: dicẽtes:
Peccauimus cũ patribꝰ noſtris: iniuſte egimꝰ: iniqui-
tatem fecimus. Tu qui pius es: miſerere noſtri: et ĩ tuo
flagello vindica iniquitates noſtras: et noli tradere cõfi
tẽtes te populo: qui ignoꝛat te: vt nõ dicãt inter gẽtes:
vbi eſt deꝰ eoꝝ? Et cũ fatigati his clamoꝛibꝰ: ⁊ his fleti-
bus laſſati ſiluiſſent: exurgẽs Ozias: infuſis lachꝛymis
dixit: Aequo animo eſtote fratres: et hos q̃nq; dies expe
ctemus a domino miſericoꝛdiã. Foꝛſitã em̃ indignatio-
nem ſuam abſcidet: ⁊ dabit gloꝛiam nomini ſuo. Si aũt
tranſactis quinq; diebus nõ venerit adiutoꝛiũ: faciamꝰ
hec verba que locuti eſtis. VIII.

T factũ eſt: cũ audiſſet hec verba Iudith vi- A
dua: que erat filia Merari: filij Idox: filij Io
ſeph: filij Ozie: filij Elai: filij Iamnoꝛ: filij Ie
deon: filij Raphoim: filij Achitob: filij Mel
chie: filij Enan: filij Nathanie: filij Saalthiel: filij Sy-
meon: filij Rubẽ: et vir eius fuit Manaſſes: q̃ moꝛtuus
eſt in diebꝰ meſſis hoꝛdeacee: inſtabat em̃ ſuꝑ alligantes
manipulos ĩ cãpo: ⁊ venit eſtus ſuꝑ caput eiꝰ: et moꝛtuꝰ
eſt in bethulia ciuitate ſua: ⁊ ſepultꝰ eſt illic cũ patribus
ſuis. Erat aũt Iudith relicta eiꝰ vidua iã annis tribꝰ: ⁊
mẽſibꝰ ſex. Et in ſuꝑioꝛibꝰ domꝰ ſue fecit ſibi ſecretũ cu
biculũ: ĩ quo cũ puellis ſuis clauſa moꝛabat̃: ⁊ habẽs ſuꝑ
lũbos ſuos ciliciũ: ieiunabat oĩbus diebꝰ vite ſue: pꝛe
ter ſabbata: ⁊ neomenias: ⁊ feſta domꝰ Iſrael. Erat aũt
eleganti aſpectu nimis: cui vir ſuus reliquerat diuitias
multas: et familiã copioſam: ac poſſeſſiões armẽtis boũ
⁊ gregibꝰ ouiũ plenas. Et erat hec in omnibꝰ famoſiſſi-
ma: quoniã timebat dominũ valde: nec erat: qui loquere B
tur de illa verbũ malũ. Hec itaq; cũ audiſſet: quoniam
Ozias pꝛomiſiſſet: ꝙ tranſacto quinto die: traderet ciui
tatẽ aſſyꝛijs: miſit ad p̃ſbyteros Chambꝛi ⁊ Charmin.
Et venerũt ad illã: et dixit illis: Quod eſt hoc verbũ: in
quo conſenſit Ozias: vt tradat ciuitatẽ Aſſyꝛijs: ſi intra
quinq; dies non venerit nobis adiutoꝛiũ? Et q̃ eſtis vos
qui tẽtatis dominũ? Nõ eſt iſte ſermo: q̃ miſericoꝛdiam
pꝛouocet: ſed potius qui irã excitet: ⁊ furoꝛem accẽdat.
Poſuiſtis vos tẽpus miſeratiõis domini: et in arbitriũ
veſtrũ diẽ conſtituiſtis ei? Sed q̃a patiẽs dñs eſt: in hoc
ipſo poeniteamus: ⁊ indulgentiã eiꝰ fuſis lachꝛymis po
ſtulemus. Nõ em̃ quaſi homo: ſic deus cõminabit̃: neq;
ſicut filius hoĩs ad iracundiã inflãmabitur. Et ideo hu
miliemus illi animas noſtras: et in ſpiritu conſtituti hu
miliato: ſeruiẽtes illi dicamus flentes dño: vt ſm̃ volun
tatem ſuã ſic faciat nobiſcũ miſericoꝛdiã ſuã: vt ſicut cõ-
turbatũ eſt coꝛ noſtrũ in ſuperbia eoꝝ: ita etiã de noſtra
humilitate gloꝛiemur: quoniã nõ ſumus ſecuti peccata
patrũ noſtroꝝ: qui dereliquerunt deũ ſuum: ⁊ adoꝛaue-
runt deos alienos: pꝛo quo ſcelere dati ſunt in gladiũ: et
in rapinam: ⁊ in confuſionẽ inimicis ſuis. Nos aũt alte C
rum deũ neſcimus: pꝛeter ipſum. Expectemꝰ humiles
cõſolationẽ eiꝰ: et exquiret ſanguinẽ noſtrũ de afflictio-
nibus inimicoꝝ noſtroꝛum: ⁊ humiliabit omnes gẽtes:
quecũq; inſurgunt cõtra nos: et faciet illas ſine honoꝛe
dominus deꝰ noſter. Et nũc fratres: quoniã vos: q̃ eſtis
pꝛeſbyteri in populo dei: ⁊ ex vobis pendet aĩa illoꝝ: ad
eloquium veſtrum coꝛda eoꝛũ erigite: vt memoꝛes ſint:
quia tẽtati ſunt patres noſtri: vt pꝛobarẽtur: ſi vere cole
rent deũ ſuum. Memoꝛes eſſe debent: quomodo pater Gen. 22. a
noſter Abꝛaam tẽtatus eſt: ⁊ per multas tribulationes
pꝛobatus: dei amicus effectꝰ eſt. Sic Iſaac: ſic Iacob:
ſic Moyſes: ⁊ oẽs qui placuerunt deo: ꝑ multas tribula
tiones trãſierũt fideles. Illi aũt: q̃ tẽtationes ſuas nõ ſu
ſceperũt cũ timoꝛe dñi: et impatientiam ſuam: et impꝛo
periũ murmurationis ſue contra dominũ pꝛotulerũt:
exterminati ſunt ab exterminatoꝛe: ⁊ a ſerpentibꝰ perie 1. Coꝛ. 10. b
rũt. Et nos ergo nõ vlciſcamur nos ꝓ his: q̃ patimur: ſʒ
reputãtes pctĩs noſtris hec ipſa ſupplicia minoꝛa eſſe fla D

gella dñi: q̄ſi ſerui: q̄ corripimur ad emendationē: ⁊ non
ad perditionē noſtrā eueniſſe credamus. Et dixerūt illi
Ozias ⁊ preſbyteri: Oīa que locuta es: vera ſunt: et non
eſt in ſermonibꝰ tuis vlla reprehēſio. Nūc ergo ora pro
nobis dñm: quoniā mulier ſancta es: ⁊ timēs deum. Et
dixit illis Judith: Sicut qđ potui loqui: dei eſſe cogno-
ſcitis: ita qđ facere diſpoſui: ꝓbate ſi ex deo eſt: et orate:
vt firmū faciat deꝰ conſiliū meū. Stabitis vos ad portā
nocte iſta: ⁊ ego exeam cū abra mea: ⁊ orate: vt ſicut dixi
ſtis: in diebꝰ q̄nqꝫ reſpiciat dñs populū ſuū Jſrael. Uos
aūt nolo: vt ſcrutemini actū meū: ⁊ vſqꝫ dū renūciē vobis:
nihil aliud fiat: niſi oratio ꝓ me ad dñm deū nrm. Et di
xit ad eā Ozias p̄nceps iude: Uade ī pace: ⁊ dñs ſit tecū
in vltionē inimicoꝝ nroꝝ. Et reuertētes abierūt. IX.
A ⁊ Uibus abſcedētibus: Judith īgreſſa eſt ora
Gen. 34. d toriū ſuū: ⁊ induēs ſe cilicio: poſuit cinerē ſu
per caput ſuū: ⁊ proſternēs ſe dño clamabat
ad dñm: dicēs: Dñe deꝰ patris mei ſimeon:
qui dediſti illi gladiū in defenſionē alienigenarū: q̄ viola
tores extiterūt in coinquinatiōe ſua: ⁊ denudauerūt foe
mur virginis in cōfuſionē: ⁊ dediſti mulieres illoꝝ ī pre
dam: ⁊ filias illorum in captiuitatem: et omnem predam
in diuiſionē ſeruis tuis: qui zelauerūt zelū tuum: ſubue-
B ni queſo te dñe deꝰ meus mihi vidue. Tu eñi feciſti prio
ra: ⁊ illa poſt illa cogitaſti: ⁊ hoc factū eſt qđ ipſe voluiſti.
Exod. 14. f. Omnes eñi vie tue parate ſunt: ⁊ tua iudicia in tua pro-
uidentia poſuiſti. Reſpice caſtra Aſſyriorum nūc: ſicut
tūc caſtra Aegyptioꝝ videre dignatus es: quando poſt
ſeruos tuos armati currebāt: cōfidentes in quadrigis:
⁊ in equitatu ſuo: ⁊ in multitudine bellatorū. Sed aſpe
xiſti ſup caſtra eoꝝ: ⁊ tenebre fatigauerunt eos. Tenuit
pedes eoꝝ abyſſus: ⁊ aque operuerūt eos. Sic fiāt ⁊ iſti
domine: q̄ cōfidunt in multitudine ſua: ⁊ ī curribꝰ ſuis:
⁊ in cōtis: ⁊ in ſagittis ſuis: ⁊ in lāceis gloriantur: ⁊ ne-
ſciunt: quia tuipſe es deus noſter: qui conteris bella ab
initio: ⁊ dominus nomen eſt tibi. Erige brachiū tuū: ſi-
infra. 10. d cut ab initio: et allide virtutē illoꝝ in virtute tua: cadat
virtus eoꝝ ī iracūdia tua: q̄ promittūt ſe violare ſancta
tua: ⁊ polluere tabernaculū nominis tui: ⁊ deijcere gla-
C dio ſuo cornu altaris tui. Fac dñe: vt gladio ꝓprio eiꝰ ſu
perbia amputetur: capiatur laqueo oculorū ſuoꝝ ī me:
⁊ percuties eū ex labijs charitatis mee. Da mihi in ani-
mo conſtantiā: vt contemnā illū: ⁊ virtutē eius: vt euer-
tam illū. Erit eñi hoc memoriale nominis tui: cū manꝰ
foemine deiecerit eū. Nō eñi in multitudine eſt virtus
tua dñe: neqꝫ in equoꝝ viribꝰ volūtas tua eſt. Nec ſupbi
ab initio placuerūt tibi: ſed humiliū: ⁊ manſuetoꝝ ſemp
tibi placuit dep̄catio. Deꝰ celoꝝ: creator aquarū: et dñs
totiꝰ creature: exaudi me miſerā dep̄cantē: ⁊ de tua mi-
ſericordia preſumētē. Memēto dñe teſtamēti tui: ⁊ da
verbū in ore meo: ⁊ in corde meo cōſiliū corrobora: vt do
Eccl. 16. a mus tua in ſanctificatiōe permaneat: ⁊ oēs gētes agno
ſcāt: quia tu es deꝰ: ⁊ nō eſt alius preter te. X.
A Factū eſt aūt: cū ceſſaſſet clamare ad dñm: ſur
rexit de loco: in quo iacuerat proſtrata ad do
infra. 16. b minū. Uocauitqꝫ abrā ſuā: ⁊ deſcēdens in do
mū ſuā abſtulit a ſe ciliciū: ⁊ exuit ſe veſtimen
tis viduitatis ſue: ⁊ lauit corpꝰ ſuū: ⁊ vnxit ſe myrto opti
mo: ⁊ diſcriminauit crinē capitis ſui: et īpoſuit mitrā ſu
per caput ſuū: ⁊ induit ſe veſtimētis iocūditatis ſue: in-
duitqꝫ ſandalia pedibꝰ ſuis: aſſumpſitqꝫ dextrariola: et
lilia: ⁊ inaures: ⁊ annulos: ⁊ oībꝰ ornamētis ſuis ornauit
ſe. Cui etiā dñs cōtulit ſplendorē: qm̄ oīs iſta cōpoſitio
nō ex libidine: ſed ex ꝟtute pēdebat: ⁊ ideo dñs hāc ī illā
pulchritudinē ampliauit: vt īcōparabili decore oīm ocu
lis appareret. Jmpoſuit itaqꝫ abre ſue aſcopam vini: et
B vas olei: ⁊ polentā: ⁊ lapates: ⁊ panes: ⁊ caſeū: et ꝑfecta
eſt. Cūqꝫ veniſſent ad portā ciuitatis: inuenerunt expe-
ctantē Oziā et preſbyteros ciuitatis. Qui cū vidiſſent
eam: ſtupētes mirati ſunt nimis pulchritudinem eius.

Nihil tamen interrogantes eā: dimiſerunt tranſire: di-
cētes: Deus patrū noſtroꝝ det tibi gratiā: ⁊ omē cōſiliū
tui cordis ſua ꝟtute corroboret: ⁊ glorief ſup te Jeruſa
lē: ⁊ ſit nomē tuū in numero ſanctorū ⁊ iuſtorū. Et dixe infra. 13. d
runt hi: q̄ illic erāt: oēs vna voce: Fiat fiat. Judith vero
orās dñm: trāſiuit per portas ipſa ⁊ abra eius. Factū eſt C
aūt: cū deſcenderet montē: circa ortū diei: occurrerunt
ei exploratores Aſſyriorum: et tenuerunt eam: dicentes:
Unde venis: aut quo vadis? Que reſpōdit: Filia ſum he
breorum. Jdeo ego fugi a facie eorū: quoniam futurū
agnoui: ꝙ detur vobis in depredationē: pro eo quod cō
temnētes vos: noluerūt tradere ſeipſos: vt inuenirēt mi
ſericordiam in conſpectu veſtro. Hac de cauſa cogitaui
mecū: dicēs: Uadā ad faciē p̄ncipis Holofernis: vt in-
dicē illi ſecreta illorū: ⁊ oſtēdam illi quo aditu poſſit ob-
tinere eos: ita vt nō cadat vir vnus de exercitu eius. Et
cū audiſſent viri illi verba eius: cōſiderabāt faciē eius: ⁊
erat in oculis eorū ſtupor: quoniam pulchritudinē eius
mirabantur nimis. Et dixerunt ad eā: Cōſeruaſti aīam D
tuā: eo ꝙ tale reperiſti cōſiliū: vt deſcēderes ad dominū
noſtrū. Hoc aūt ſcias: quoniam cum ſteteris in conſpe-
ctu eius: bene tibi faciet: ⁊ eris gratiſſima in corde eius.
Duxerūtqꝫ illā ad tabernaculū holofernis: annūciātes
eā. Cumqꝫ intraſſet ante faciē eius: ſtatim captus eſt in Sup. 9. c.
ſuis oculis holofernes. Dixerūtqꝫ ad eū ſatellites eius:
Quis contēnat populū hebreorū: qui tam decoras mu-
lieres habent: vt nō pro his merito pugnare contra eos
debeamus? Uidēs itaqꝫ Judith Holofernē ſedentē in
conopoeo: quod erat ex purpura: ⁊ byſſo: ⁊ auro: ⁊ ſma-
ragdo: ⁊ lapidibus precioſis intextū: et cū in faciē eius
intendiſſet: adorauit eū proſternens ſuper terrā. Et ele
uauerūt eā ſerui Holofernis: iubēte dño ſuo. XI.
Tunc Holofernes dixit ei: Aequo aīo eſto: et A
noli pauere in corde tuo: quoniam ego nunꝙ̄
nocui virū: qui voluit ſeruire Nabuchodono
ſor regi. Populus aūt tuus: ſi nō cōtēpſiſſet
me: non alleuaſſem lanceā meam ſuper eū. Nūc aūt dic
mihi: qua ex cauſa receſſiſti ab illis: ⁊ placuit tibi vt veni
res ad nos? Et dixit illi iudith: Sume ꝟba ancille tue:
quoniā ſi ſecutus fueris verba ancille tue: perfectā rem
faciet dominus tecum. Uiuit eñi Nabuchodonoſor rex
terre: et viuit virtus eiꝰ que eſt in te ad correptionē oīm
animarū errantiū: quoniā non ſolū homines ſeruient il-
li per te: ſed ⁊ beſtie agri obtēperant illi. Nunciatur eñi B
animi tui induſtria vniuerſis gētibꝰ: et indicatū eſt omi
ſeculo: quoniā tu ſolus bonus ⁊ potēs es in omni regno
eius: et diſciplina tua omnibus ꝓuincijs predicaf. Nec Supra. 5.
hoc latet: qđ locutus eſt Achior: nec illud ignoraf: qđ ei
iuſſeris euenire. Cōſtat eñi deū noſtrū ſic peccatis offen
ſum: vt mādauerit per prophetas ſuos ad populū: quod
tradat eū ꝓ peccatis ſuis. Et quoniā ſciunt ſe offendiſſe
deū ſuū filij Jſrael: tremor tuus ſuper ipſos eſt. Jnſuper C
etiā fames inuaſit eos: et ab ariditate aque iā inter mor
tuos cōputantur. Deniqꝫ hoc ordinant: vt interficiant
pecora ſua: ⁊ bibant ſanguinē eorū: et ſancta domini dei
ſui: que precepit deus non contingi: in frumento: vino ⁊
oleo hec cogitauerunt impendere: ⁊ volunt conſumere:
que nec manibus deberēt cōtingere. Ergo quoniā hec
faciunt: certū eſt ꝙ in perditionē dabuntur. Quod ego
ancilla tua cognoſcens fugi ab illis: et miſit me dñs hec
ipſa nunciare tibi. Ego enim ancilla tua deū colo: etiam
nunc apud te: ⁊ exiet ancilla tua: et orabo deum: et dicet
mihi: quando eis reddat peccatū ſuū: et veniens nuncia
bo tibi: ita vt ego adducam te per mediā Jeruſalem: et D
habebis omnem populū Jſrael: ſicut oues quibus nō eſt
paſtor: et non latrabit vel vnus canis cōtra te: quoniam
hec mihi dicta ſunt per prouidentiā dei. Et quoniā ira-
tus eſt illis deus: hec ipſa miſſa ſum nunciare tibi. Pla
cuerūt aūt omia verba hec coram Holoferne: et coram
pueris eiꝰ: ⁊ mirabanf ad ſapiētiā eiꝰ: ⁊ dicebāt alter ad

alterū: Nō eſt talis mulier ſuꝑ terrā ī aſpectu: ī pulchri-
tudine: ⁊ ī ſenſu verborū. Et dixit ad illā holofernes: Be
nefecit deꝰ: q̊ miſit te ante populū: vt des illū tu ī mani-
bus nr̄is. Et qm̄ bona eſt ꝓmiſſio tua: ſi fecerit mihi hoc
deꝰ tuꝰ: erit ⁊ deꝰ meꝰ: ⁊ tu ī domo nabuchodonoſor ma
gna eris: ⁊ nomen tuū nominabit̄ ī vniuerſa terra. XII.
A Tunc iuſſit eā ītroire: vbi repoſiti erāt theſau
ri eiꝰ: ⁊ iuſſit illic manere eā: ⁊ cōſtituit q̊d da
retur illi de cōuiuio ſuo. Cui rn̄dit iudith: et
dixit: Nūc nō potero māducare ex his q̄ mihi
pręcipis tribui: ne veniat ſuꝑ me offenſio. Ex his aūt q̄
mihi detuli: māducabo. Cui holofernes ait: Si defece-
rint tibi iſta: q̄ tecū detuliſti: q̊d faciemus tibi? Et dixit
iudith: Viuit aīa tua dn̄e meus: qm̄ nō expēdet oīa hęc
ancilla tua: donec faciat deꝰ ī manu mea hęc q̄ cogitaui.
B Et īduxerūt illā ſerui eiꝰ ī tabernaculū: q̄ ꝑceperat. Et
petiit dū introiret: vt daretur ei copia nocte: ⁊ ante lucē
egrediēdi foras ad orationē: ⁊ deꝑcādi dn̄m: ⁊ ꝑcepit cu
bicularijs ſuis: vt ſicut placeret illi: exiret ⁊ introiret ad
adorādū deū ſuū ꝑ triduū. Et exibat noctibꝰ in vallē be-
thulię: ⁊ baptizabat ſe ī fonte aquę. Et vt aſcēdebat ora
bat ad dn̄m deū iſrael: vt dirigeret viā eiꝰ ad liberatio-
nē ppl̄i ſui. Et introiēs: mūda manebat in tabernaculo:
C vſq; dū acciperet eſcā ſuā ī veſpere. Et factū eſt ī quarto
die Holofernes fecit coenā ſeruis ſuis: ⁊ dixit ad vagao
eunuchū ſuū: Vade: ⁊ ſuade hebręā illā: vt ſponte cōſen
tiat habitare mecū. Foedū eſt em̄ apd̄ aſſyrios: ſi foeīa ir
rideat virū agēdo: vt īmunis ab eo trāſeat. Tūc ītroiuit
vagao ad iudith: ⁊ dixit: Nō verea𝑡 bona puella ītroire
ad dn̄m meū: vt honorifice𝑡 ante faciē eiꝰ: ⁊ māducet cū
eo: ⁊ bibat vinū ī iocūditate. Cui iudith reſpōdit: Que
ego ſum: vt cōtradicā dn̄o meo? Om̄e qd̄ erit ante ocl'os
D eiꝰ bonū et optimū faciā. Quicq̊d aūt illi placuerit: hoc
mihi erit optimū oībꝰ diebꝰ vitę meę. Et ſurrexit: ⁊ or-
nauit ſe veſtimēto ſuo: ⁊ īgreſſa ſtetit ante faciē eiꝰ. Cor
aūt holofernis cōcuſſum eſt: erat em̄ ardēs in cōcupiſcē
tia eius. Et dixit ad eā holofernes: Bibe nūc: et accūbe
in iocūditate: qm̄ inueniſti gratiā corā me. Et dixit Iu-
dith: Bibā dn̄e: qm̄ magnificata eſt aīa mea hodie pręter
omnibus diebus meis. Et accepit: ⁊ māducauit: ⁊ bibit
corā ipſo: ea quę parauerat illi ancilla eius. Et iocūdus
factus eſt Holofernes ad eā: bibitq; vinū multū nimis:
quantū nunq̄ biberat in vita ſua. XIII.
A Et aūt ſero factū eſt: feſtinauerūt ſerui illiꝰ ad
hoſpitia ſua: ⁊ cōcluſit vagao oſtia cubiculi: ⁊
abiit: erāt aūt oēs fatigati a vino. Eratq; iu-
dith ſola ī cubiculo. Porro holofernes iace-
bat in lecto: nimia ebrietate ſopitꝰ. Dixitq; iudith puel
lę ſuę: vt ſtaret foras ante cubiculum: ⁊ obſeruaret. Ste
titq; iudith ante lectū orans cū lachrymis: ⁊ labiorū mo
tu in ſilētio: dicēs: Cōfirma me dn̄e deꝰ iſrael: et reſpice
in hac hora ad opera manuū mearū: vt ſicut ꝓmiſiſti Ie
ruſalē ciuitatē tuā erigas: ⁊ hoc qd̄ credēs ꝑ te poſſe fie
B ri cogitaui: ꝑficiā. Et cū hęc dixiſſet: acceſſit ad colūnā:
quę erat ad caput lectuli eius: ⁊ pugionē eius: q̄ in ea li-
gatus pēdebat: exoluit. Cūq; euaginaſſet illū: apprehē
dit comā capitis eiꝰ: ⁊ ait: Cōfirma me dn̄e deꝰ ī hac ho
ra: ⁊ ꝑcuſſit bis in ceruicē eius: ⁊ abſcidit caput eius: et
abſtulit conopoeū eius a colūnis: ⁊ euoluit corpus eius
truncū. Et poſt puſillū exiuit: ⁊ tradidit caput holofer-
nis ancillę ſuę: et iuſſit: vt mitteret illud in perā ſuā. Et
exierūt duę ſm̄ cōſuetudinē ſuā: q̄ſi ad orationē: ⁊ trāſie
rūt caſtra: ⁊ gyrātes vallem venerūt ad portā ciuitatis.
Et dixit iudith a lōge cuſtodibus murorū: Aperite por-
tas: qm̄ nobiſcū eſt deus: q̊ fecit virtutē in Iſrael. Et fa-
ctum eſt: cū audiſſent viri vocē eius: vocauerūt preſbyte
ros ciuitatis. Et occurrerunt ad eā oēs: a minimo vſq;
ad maximū: quoniā ſperauerāt eā iā nō eſſe venturā. Et
accēdentes luminaria congyrauerunt circa eā vniuerſi:
illa aūt aſcendens in eminentiorē locū: iuſſit fieri ſilen-
tium. Cūq; omnes tacuiſſent: dixit Iudith: Laudate
dominū deū noſtrū: qui non deſeruit ſperantes in ſe: ⁊ in C
me ancilla ſua adimpleuit miſericordiā ſuā: quā promi-
ſit domui iſrael: ⁊ interfecit in manu mea hoſtem popu-
li ſui ī hac nocte. Et proferēs de pera caput holofernis: infra eodē
oſtendit illis: dicens: Ecce caput Holofernis principis
militię Aſſyriorū. Et ecce conopoeū illius: in quo recum
bebat in ebrietate ſua: vbi ⁊ per manū foeminę percuſſit
illū dominus deus noſter. Viuit aūt ipſe dn̄s: quoniam
cuſtodiuit me angelus eius: ⁊ hinc euntē: ⁊ ibi cōmoran
tem: ⁊ inde huc reuertentē: ⁊ non permiſit me dn̄s ancil
lam ſuā coinquinari: ſed ſine pollutione peccati reuoca-
uit me vobis gaudentē in victoria ſua: in euaſione mea: Ps. 105.
⁊ in liberatione veſtra. Confitemini illi omnes: quoniā 106. 117.
bonus: quoniā in ſeculū miſericordia eius. Vniuerſi aūt
adorātes dn̄m: dixerūt ad eā: Benedixit te dn̄s in virtu
te ſua: quia per te ad nihilū redegit inimicos noſtros. infra eodē
Porro Ozias ꝑnceps populi Iſrael: dixit ad eā: Bene luce. 19. d.
dicta es tu filia a dn̄o deo excelſo: pręomnibus mulieribꝰ
ſuꝑ terrā. Benedictus dn̄s: q̊ creauit cęlū et terrā: q̊ te D
direxit in vulnera capitis ꝑncipis inimicorū noſtrorū: q̄a
hodie nomen tuū ita magnificauit: vt non recedat laus
tua de ore hoīm: q̄ memores fuerint virtutis dn̄i in ęter
nū: pro q̊bus nō pepciſti aīę tuę propter anguſtias ⁊ tri
bulationem generis tui: ſed ſubueniſti ruinę ante cōſpe sup. eodē.
ctū dei nr̄i. Et dixit oīs populꝰ: Fiat fiat. Porro achior ſupra. 10 b
vocatus venit: ⁊ dixit ei iudith: Deus iſrael: cui tu teſti et īfra 15 d
moniū dediſti: qd̄ vlciſca𝑡 ſe de inimicis ſuis: ipſe caput
oīm incredulorū īcidit in hac nocte in manu mea. Et vt
probes q̄a ita eſt: ecce caput holofernis: q̊ ī cōtēptu ſuꝑ-
bię ſuę deū iſrael cōtēpſit: ⁊ tibi īteritū minaba𝑡: dicēs:
Cū captus fuerit ppl's iſrael: gladio ꝑforari pręcipiā la
tera tua. Vidēs aūt achior caput holofernis: anguſtia-
tus pręe pauore cecidit in faciē ſuā ſuꝑ terrā: et ęſtuauit
aīa eius. Poſtea vͦo q̄ reſumpto ſpiritu recreatus eſt:
procidit ad pedes eius: ⁊ adorauit eā: ⁊ dixit: Bn̄dicta ſup. eodē.
tu a deo tuo ī oī tabernaculo iacob: qm̄ in om̄i gēte q̄ au-
dierit nomē tuū: magnificabit̄ ſuꝑ te deus iſrael. XIIII.
Dixit aūt Iudith ad oēm populū: Audite me A
fratres. Suſpēdite caput hoc ſuꝑ muros no
ſtros: ⁊ erit cū exierit ſol: accipiat vnuſq̊ſq; ar
ma ſua: ⁊ exite cū īpetu: nō vt deſcēdatis deor
ſum: ſed q̄ſi impetū facientes. Tūc exploratores neceſſe
erit: vt fugiāt ad ꝑncipē ſuū excitandū ad pugnā. Cūq;
duces eorū cōcurrerint ad tabernaculū holofernis: ⁊ in-
uenerint eū truncū in ſuo ſanguine volutatū: decidet ſu
per eos timor. Cūq; cognoueritis fugere eos: ite poſt il
los ſecuri: qm̄ dn̄s cōteret eos ſub pedibus veſtris. Tūc B
achior vidēs virtutē quā fecit deus iſrael: relicto gētili-
tatis ritu: credidit deo: ⁊ circūcidit carnē ꝑputij ſui: et
appoſitꝰ eſt ad ppl'm iſrael: ⁊ oīs ſucceſſio gn̄is eius vſq;
ī hodiernū diē. Mox aūt vt ortꝰ eſt dies: ſuſpēderūt ſuꝑ
muros caput holofernis: accepitq; vnuſquiſq; vir arma
ſua: ⁊ egreſſi ſunt cū grādi ſtrepitu ⁊ vlulatu. Qd̄ viden
tes exploratores ad tabernaculum holofernis cucurre-
rūt. Porro hi q̄ in tabernaculo erāt veniētes: ⁊ ante in- C
greſſum cubiculi perſtrepētes excitādi gratia: inquietu
dinem arte moliebant̄: vt nō ab excitātibus: ſed a ſonan-
tibus holofernes euigilaret. Nullus enim audebat cubi
culum virtutis aſſyriorū pulſando aut intrādo aperire.
Sed cū veniſſent eius duces ac tribuni ⁊ vniuerſi maio
res exercitus regꝭ aſſyriorū: dixerūt cubicularijs: In- 1. regū. 14.
trate: ⁊ excitate illū: qm̄ egreſſi mures de cauernis ſuis:
auſi ſunt ꝓuocare nos ad ꝓliū. Tūc īgreſſus vagao cubi
culū eiꝰ: ſtetit ante cortinā: ⁊ plauſuꝫ fecit manibꝰ ſuis:
ſuſpicaba𝑡 em̄ illū cū iudith dormire. Sed cū nullū mo-
tū iacētis ſenſu auriū caperet: acceſſit ꝓximās ad corti-
nā: ⁊ eleuās eā: vidēſq; cadauer abſq; capite holofernis
in ſuo ſanguine tabefactū iacere ſuper terrā: exclamauit
voce magna cū fletu: ⁊ ſcidit veſtimēta ſua. Et īgreſſus

D taberinaculū Judith: nō inuenit eā: et exiliuit foras ad po
pulū: et dixit: Una mulier hebrea fecit cōfuſionē ī domo
regis nabuchodonoſor: ecce enī holofernes iacet in ter-
ra: et caput eius non eſt in illo. Quod cū audiſſent prin-
cipes virtutis aſſyrioꝝ: ſciderunt omnes veſtimēta ſua:
et intolerabilis timor et tremor cecidit ſuper eos: et tur
bati ſunt animi eoꝝ valde. Et factus eſt clamor incom-
parabilis in medio caſtrorū eorū. XV.

A Amqȝ oīs exercit⁹ decollatū holofernem au
diſſet: fugit mēs et cōſiliū ab eis: et ſolo tremo
re et metu agitati: fuge preſidiū ſumūt: ita vt
null⁹ loqueret cū proximo ſuo: ſed inclinato ca
pite: relictis oīb⁹: euadere feſtinabāt hebreos: qs arma-
tos ſup ſe venire audierāt: fugiētes p vias cāpoꝝ: et ſemi
tas colliū. Uidētes itaqȝ filij iſrael fugiētes: ſecuti ſunt
illos. Deſcēderuntqȝ clangētes tubis: et vlulantes poſt
B ipſos. Et quoniā Aſſyrij nō adunati in fugā ibāt preci-
pites: filij aūt iſrael vno agmine pſequētes: debilitabant
oēs qs inuenire potuiſſent. Miſitqȝ Ozias nūcios per
oēs ciuitates et regiōes iſrael. Oīs itaqȝ regio omniſqȝ
vrbs electā iuuentutē armatā miſit poſt eos: et perſecuti
ſunt eos ī ore gladij: quouſqȝ puenirēt ad extremitatē fi
C niū ſuoꝝ. Reliq aūt q erāt ī bethulia: īgreſſi ſunt caſtra
aſſyrioꝝ: et predā quā fugiētes aſſyrij reliquerāt: abſtule
rūt: et onuſtati ſunt valde. Hi vero q victores reuerſi ſunt
ad bethuliā: oīa q erant illoꝝ: abſtulerūt ſecū: ita vt non
eſſet numerus in pecorib⁹ et iumētis et vniuerſis monili
bus eoꝝ: vt a minimo vſqȝ ad magnū oēs diuites fierēt
de predatiōibus eoꝝ. Joachim aūt ſumm⁹ pōtifex de ie
ruſalē: venit in bethuliā cū vniuerſis pſbyteris ſuis: vt
videret iudith. Que cū exiſſet ad illū: bndixerūt eā oēs
vna voce dicētes: Tu gloria Jeruſalē: tu letitia Jſrael:
tu honorificētia ppli nri: qa feciſti viriliter: et confortatū
eſt cor tuū: eo q caſtitatē amauerīs: et poſt virū tuū alteꝝ
neſcieris: ideo et man⁹ dñi cōfortauit te: et ideo eris bndi
cta in eternū. Et dixit oīs populus: fiat fiat. Per dies
D aūt trigīta vix collecta ſunt ſpolia aſſyrioꝝ a pplo iſrael.
Porro aūt vniuerſa que Holofernis peculiaria fuiſſe
ſupra. 13 b probata ſunt: dederunt Judith in auro et argēto et veſti
et. 13. d. bus et gēmis et omī ſupellectili: et tradita ſunt omīa illi a
populo. Et oēs populi gaudebāt cū mulieribus et virgi
nibus et iuuenib⁹: in organis et citharis. XVI.

A Tunc cātauit cāticū hoc dño Judith: dicēs:
Jncipite dño ī tympanis: cātate dño in cym
balis: modulamini illi pſalmū nouū: exulta-
te et inuocate nomen ei⁹. Dñs cōterēs bella:
dñs nomē eſt illi. Qui poſuit caſtra ſua ī medio ppli ſui:
vt eriperet nos de manu oīm inimicoꝝ noſtroꝝ. Uenit
aſſur ex mōtib⁹ ab aqlone ī multitudīe fortitudinis ſue.
Cui⁹ multitudo obturauit torrētes: et eq eoꝝ cooperue
B rūt valles. Dixit ſe incēſuꝝ fines meos: et iuuenes meos
occiſurū gladio: īfantes meos dare ī predā: et virgīes in
ſupra. 10 c captiuitatē. Dñs aūt oīpotēs nocuit eū: et tradidit eū ī
man⁹ foeīe: et cōfudit eū. Nō enī cecidit potens eoꝝ a iu
uenib⁹: nec filij titan pcuſſerūt eū: nec excelſi gigātes im
poſuerūt ſe illi: ſed iudith filia merari in ſpecie faciei ſue
diſſoluit eū. Exuit enī ſe veſtimēto viduitatis: et induit
ſe veſtimēto letitie ī exultatiōe filioꝝ iſrael. Unxit faciē
ſuā vnguēto: colligauit cincinnos ſuos mitra ad decipi-
endū illū. Sādalia ei⁹ rapuerūt oculos ei⁹: pulchritudo
ei⁹ captiuā fecit aīaꝫ ei⁹: amputauit pugiōe ceruicē ei⁹.
Horruerūt Perſe cōſtantiā ei⁹: et Medi audaciā eius.
Tūc vlulauerūt caſtra aſſyrioꝝ: quādo apparuerunt hu
Pſ. 148. et pſ. 32. miles mei: areſcētes ī ſiti. Filij puellaꝝ cōpunxerūt eos:
et ſicut pueros fugiētes occiderūt eos: perierūt ī prelio
C a facie dñi dei mei. Hymnū cātemus dño: hymnū nouū
cātemus deo nro. Adonai dñe de⁹ magn⁹ es tu: et precla
rus ī vtute tua: et quē ſupare nemo pōt. Tibi ſeruiat oīs
creatura tua: qa dixiſti: et facta ſunt: miſiſti ſpiritū tuū: et
creata ſunt: et nō eſt q reſiſtat voci tue. Mōtes a funda-
mētis mouebunt cū aqs petre: ſicut cera liqueſcēt ante
faciē tuā. Qui aūt timēt te: magni erūt apud te per oīa.
Ue gēti inſurgēti ſup gen⁹ meū. Dñs enī oīpotēs vindi-
cabit ī eis: ī die iudicij viſitabit illos. Dabit enī ignem et
vermes ī carnes eoꝝ: vt vrant et ſentiāt vſqȝ in ſempiter-
nū. Et factū eſt poſt hec: oīs popul⁹ poſt victoriā venit ī
ieruſalē adorare dñm: et mox vt purificati ſunt: obtule-
rūt oēs holocauſta et vota et repromiſſiōes ſuas. Porro
iudith vniuerſa vaſa bellica holofernis: que dedit illi po
pulus: et conopeū: qd ipa ſuſtulerat de cubili ipſi⁹: obtu-
lit ī anathema obliuiōis. Erat aūt popul⁹ iocūdus ſm D
faciē ſctōꝝ: et p tres mēſes gaudiū hui⁹ victorie celebra-
tū eſt cū iudith. Poſt dies aūt illos vnuſquiſqȝ redijt in
ſua: et iudith magna facta eſt ī bethulia: et preclarior erat
vniuerſe terre iſrael. Erat etiā virtuti caſtitas adiūcta:
ita vt nō cognoſceret virū omīb⁹ dieb⁹ vite ſue: ex q de-
functus eſt Manaſſes vir ei⁹. Erat aūt dieb⁹ feſtis pce
dēs cū magna gloria. Māſit aūt ī domo viri ſui: annos
centū qnqȝ: et dimiſit abrā ſuā liberā: et defuncta eſt ac ſe-
pulta cū viro ſuo ī bethulia. Luxitqȝ illā oīs ppls dieb⁹
ſeptē. Jn oī aūt ſpacio vite ei⁹ nō fuit q pturbaret iſrael:
et poſt mortē ei⁹ annis multis. Dies aūt victorie hui⁹ fe
ſtiuitatis: ab hebreis in numero ſanctoꝝ dieꝝ accipitur:
et colitur a Judeis ex illo tēpore: vſqȝ in preſentē diem.
¶ Finis.

Prologus beati Hieronymi

Preſbyteri in librum Heſter.

Librū Heſter varijs trāſlatorib⁹ cōſtat eſſe vi
tiatum: quē ego de archiuis hebreoꝝ reuelās
verbū e vbo expſſi⁹ trāſtuli. Quē librū editio
vulgata laciniōſis hīcinde verboꝝ funib⁹ tra-
hit: addēs ea que ex tēpore dici poterant: et audiri: ſicut
ſolitū eſt ſcholarib⁹ diſciplinis ſumpto themate excogi-
tare: qb⁹ vbis vti potuit: q iniuriā paſſus eſt: vel ille qui
iniuriā fecit. Uos aūt o Paula et euſtochiū: qm et biblio
thecas hebreoꝝ ſtuduiſtis ītrare: et īterpretū certamina
cōprobaſtis: tenentes heſter hebraicū librū p ſingula ver
ba noſtrā trāſlationē aſpicite: vt poſſitis agnoſcere: me
nihil etiā augmētaſſe addēdo: ſed fideli teſtimonio ſim-
pliciter ſicut ī hebreo habet: hiſtoriā hebraicā latine lin-
gue tradidiſſe. Nec affectam⁹ laudes hoīm: nec vitupe
rationes expaueſcim⁹. Deo enī placere curātes: minas Gala. 1. b.
hoīm poenit⁹ nō timemus: quoniā de⁹ diſſipat oſſa eoꝝ
qui hominib⁹ placere deſiderāt: et ſm apoſtolū: q eiuſmo
di ſunt: ſerui Chriſti eſſe non poſſunt. Rurſum in libro
Heſter alphabetū ex minio vſqȝ ad theta literā fecimus
diuerſis in locis: volētes ſcilicet ſeptuagīta interptū or-
dinē p hoc inſinuare ſtudioſo lectori. Nos enī iuxta mo
rē hebraicū: ordinē pſequi etiā in ſeptuaginta editione
maluimus. ¶ Finis.

Liber Heſter: Qui inter hagio-graphā a diuo Hieronymo ponit. Cap. I.

In diebus Ahaſueri A
q regnauit ab india vſqȝ ethiopiā ſu
per cētū vigītiſeptē puīcias: quādo
ſedit ī ſolio regni ſui: ſuſa ciuitas re
gni ei⁹ exordiū fuit. Tertio igit an-
no īperij ſui fecerat grāde conuiuiū
cūctis pncipib⁹: et pueris ſuis fortiſ
ſimis Perſaꝝ et Medoꝝ inclytis: et prefectis puīciaꝝ
corā ſe: vt oſtēderet diuitias glorie regni ſui: ac magni-
tudinē atqȝ iactantiam potētie ſue multo tempore: cen
tum videlicet et octoginta diebus. Cūqȝ implerent dies
cōuiuij: inuitauit oēm populū: qui inuētus eſt in Suſis
a maximo vſqȝ ad minimū: et iuſſit ſeptē dieb⁹ conuiuiū
preparari in veſtibulo horti et nemoris: qd regio cultu:

⁊ manu cõſitum erat. Et pẽdebant ex omĩ parte tẽtoꝛia
B aerei coloꝛis: et carbiſini: et hiacynthini: ſuſtentata funi
bus byſſinis: atqꝫ purpureis: qui eburneis circulis inſer
ti erãt: ⁊ colũnis marmoꝛeis fulciebantur. Lectuli quoqꝫ
aurei ⁊ argentei ſuper pauimentũ: ſmaragdino ⁊ pario
ſtratũ lapide diſpoſiti erant: quod mira varietate pictu
ra decoꝛabat. Bibebãt aũt qui inuitati erant: aureis po
culis: ⁊ alijs atqꝫ alijs vaſis cibi inferebantur. Vinũ quoqꝫ
vt magnificẽtia regia dignũ erat: abundãs: et pꝛecipuũ
ponebatur. Nec erat: qui nolẽtes cogeret ad bibẽdum:
ſed ſic rex ſtatuerat: pꝛeponẽs mẽſis ſingulos de pꝛinci
pibus ſuis: vt ſumeret vnuſquiſqꝫ quod vellet. Vaſthi
quoqꝫ regina fecit conuiuiũ foeminarũ ĩ palatio: vbi rex
Ahaſuerus manere cõſueuerat. Itaqꝫ die ſeptimo: cum
rex eſſet hilarioꝛ: ⁊ poſt nimiã potationẽ incaluiſſet me-
ro: pꝛecepit Mahuman ⁊ Bazatha ⁊ Harbona ⁊ Ba-
C gatha ⁊ Abagatha ⁊ Zathar ⁊ Charchas ſeptem eunu
chis: qui in cõſpectu eius miniſtrabãt: vt ĩtroducerẽt re
infra.z.a. ginam Vaſthi coꝛã rege: poſito ſup caput eiꝰ diadema-
te: vt oſtẽderet cũctis populis ⁊ pꝛincipibꝰ eius pulchꝛi
tudinẽ: erat enĩ pulchꝛa valde. Que renuit: et ad regis
imperiũ: quod per eunuchos mãdauerat: venire cõtem-
pſit. Unde iratꝰ rex: ⁊ nimio furoꝛe ſuccẽſus: interroga
uit ſapiẽtes: q ex moꝛe regio ſemp ei aderãt: ⁊ illoꝝ facie
bat cũcta cõſilio: ſcientiũ leges ac iura maioꝝ. Erãt enĩ
pꝛimi ⁊ pꝛoximi: Charſena ⁊ ſethar ⁊ admatha ⁊ thar-
ſis ⁊ mares ⁊ marſana ⁊ manuchan: ſeptẽ duces perſa-
rũ atqꝫ medoꝝ: qui videbant faciẽ regis: ⁊ pꝛimi poſt eũ
reſidere ſoliti erãt: cui ſententie Vaſthi regina ſubiace-
ret: que Ahaſueri regis imperiũ: quod ꝑ eunuchos mã-
dauerat: facere noluiſſet. Reſpõditqꝫ Mamuchan au-
diente rege atqꝫ pꝛincipibꝰ: Nõ ſolũ regem leſit regina
Vaſthi: ſed ⁊ oẽs populos ⁊ pꝛincipes: q ſunt in cunctis
D pꝛouincijs regis Ahaſueri. Egredietur enĩ ſermo regi-
ne ad oẽs mulieres: vt cõtemnant viros ſuos: et dicant:
Rex Ahaſuerus iuſſit: vt regina Vaſthi intraret ad eũ:
et illa noluit. Atqꝫ hoc exemplo oẽs pꝛincipũ coniuges
perſarũ atqꝫ medoꝝ paruipẽdent imperia maritoꝛum.
1.reg.15.f. Unde regi iuſta eſt ĩdignatio. Si ergo tibi placet: egre
diatur edictũ a facie tua: et ſcribatur iuxta legẽ perſarũ atqꝫ
medoꝝ: quã pꝛeteriri illicitũ eſt: vt nequaq̃ vltra regina
Vaſthi ingrediatur ad regẽ: ſed regnũ illiꝰ altera: que me
lioꝛ eſt illa: accipiat. Et hoc in omne (quod latiſſimũ eſt)
pꝛouinciarũ tuarũ diuulgetur imperiũ: vt cũcte vxoꝛes
tã maioꝛũ q̃ minoꝝ deferant maritis ſuis honoꝛẽ. Pla
cuit conſiliũ eius regi ⁊ pꝛincipibus: fecitqꝫ iuxta conſi-
liũ Mamuchan: ⁊ miſit epiſtolas ad vniuerſas pꝛouin-
cias regni ſui: vt queqꝫ gens audire ⁊ legere poterat di-
uerſis linguis et literis: eſſe viros pꝛincipes ac maioꝛes
in domibꝰ ſuis: ⁊ hoc per cũctos populos diuulgari. II.
A HIs itaqꝫ geſtis: poſtq̃ regis Ahaſueri indi-
gnatio deferbuerat: recoꝛdatus eſt Vaſthi:
que feciſſet: vel que paſſa eſſet: dixerũtqꝫ pue-
ri regis ac miniſtri eius: Querantur regi puel-
le virgines ac ſpecioſe: ⁊ mittantur: qui cõſiderẽt ꝑ vniuer
ſas pꝛouincias puellas ſpecioſas ⁊ virgines: et adducãt
eas ad ciuitatẽ Suſan: ⁊ tradãt eas in domũ foeminaꝝ
ſub manu Egei eunuchi: q eſt pꝛepoſitꝰ: et cuſtos mulie
rũ regiarũ: ⁊ accipiãt mundũ muliebꝛẽ: ⁊ cetera ad vſus
neceſſaria. Et quecũqꝫ ĩter oẽs oculis regis placuerit:
4.reg.z.f. ipſa regnet ꝓ Vaſthi. Placuit ſermo regi: ⁊ ita vt ſug-
geſſerãt: iuſſit fieri. Erat vir Iudeꝰ ĩ Suſis ciuitate: vo
ſupꝛa.11.c cabulo Mardocheꝰ: filiꝰ Iair: filij Semei: filij Cis: de
et ĩfra eo. ſtirpe Iemini: q tranſlatꝰ fuerat de Ieruſalẽ eo tẽpoꝛe:
quo Iechoniã regẽ Iuda Nabuchodonoſoꝛ rex Baby
B lonis trãſtulerat: q fuit nutriciꝰ filie fratris ſui Ediſſe:
que altero noĩe vocabatur Heſter: ⁊ vtrũqꝫ parentẽ ami-
ſerat: pulchꝛa nimis ⁊ decoꝛa facie. Moꝛtuiſqꝫ patre eiꝰ
ac matre: Mardocheus ſibi eã adoptauit in filiã. Cũqꝫ
ꝑcrebuiſſet regis imperiũ: et iuxta mandatũ illius mul
te pulchꝛe v̾gines adducerentur Suſan: ⁊ Egeo traderẽ
tur eunucho. Heſter quoqꝫ ĩter ceteras puellas ei tradita
eſt: vt ſeruaretur in numero foeminaꝝ. Que placuit ei: et
inuenit gratiã in cõſpectu illiꝰ. Et pꝛecepit eunucho: vt
acceleraret mundũ muliebꝛẽ: ⁊ traderet ei partes ſuas:
⁊ ſeptẽ puellas ſpecioſiſſimas de domo regis: ⁊ tã ipſam
q̃ pediſſeq̃s eiꝰ oꝛnaret atqꝫ excoleret. Que noluit indi
care ei populũ ⁊ patriã ſuã. Mardocheꝰ enĩ pꝛeceperat
ei: vt de hac re omnino reticeret: q deambulabat q̃tidie an
te veſtibulũ domꝰ: ĩ q electe v̾gies ſeruabantur: curã agẽs
ſalutis Heſter: ⁊ ſcire volẽs qd ei accideret. Cũ aũt ve-
niſſet tẽpꝰ ſingulaꝝ ꝑ oꝛdinẽ puellaꝝ: vt intrarẽt ad re-
gẽ: expletis omibꝰ: que ad cultũ muliebꝛẽ ꝑtinebãt: mẽ
ſis duodecimus vertebatur: ita dũtaxat vt ſex mẽſibꝰ oleo
vngerẽtur myꝛtino: ⁊ alijs ſex q̃buſdam pigmẽtis ⁊ aro
matibus vterentur. Ingrediẽteſqꝫ ad regẽ: qcq̃d poſtulaſ
ſent ad oꝛnatũ ꝑtinẽs: accipiebãt: ⁊ vt eis placuerat: cõ
poſite de triclinio foeminaꝝ ad regis cubiculũ trãſibãt.
Et que ĩtrauerat veſpere: egrediebatur mane: atqꝫ ĩde C
in ſecũdas edes deducebãtur: que ſub manu* Suſagaci *ſaaſgas.
eunuchi erãt: q cõcubinis regis pꝛeſidebat: nec habebat
poteſtatẽ ad regẽ vltra redeũdi: niſi voluiſſet rex: ⁊ eã ve
nire iuſſiſſet ex noĩe. Euoluto aũt tẽpoꝛe ꝑ oꝛdinẽ: inſta
bat dies: q heſter filia abihail fratris mardochei: quã ſi-
bi adoptauerat ĩ filiã: deberet ĩtrare ad regem. Que nõ
queſiuit muliebꝛẽ cultũ: ſed quecũqꝫ voluit egeus eunu
chus cuſtos virginũ: hec ei ad oꝛnatũ dedit. Erat enĩ foꝛ
moſa valde ⁊ incredibili pulchꝛitudine: oĩm oculis gra-
tioſa et amabilis videbatur. Ducta eſt itaqꝫ ad cubiculũ Sup.z.c.
regis ahaſueri mẽſe decio: q vocatur tebeth: ſeptĩo anno ſup. eodẽ.
regni eius. Et adamauit eã rex plus q̃ oẽs mulieres: ha
buitqꝫ gratiã et miſericoꝛdiã coꝛã eo ſup oẽs mulieres:
⁊ poſuit diadema regni ĩ capite eiꝰ: fecitqꝫ eã regnare in
loco Vaſthi. Et iuſſit cõuiuiũ pꝛeparari permagnificũ D
cũctis ꝑncipibꝰ: ⁊ ſeruis ſuis ꝓ cõiunctiõe et nuptijs he
ſter. Et dedit requiẽ vniuerſis ꝓuincijs: ac dona largitꝰ
eſt iuxta magnificentiã pꝛincipalẽ. Cũqꝫ ⁊ ſecũdo quere
rẽtur virgĩes ⁊ cõgregarẽtur: mardocheꝰ manebat ad
ianuã regis: necdũ ꝓdiderat heſter patriã ⁊ populũ ſuũ
iuxta mãdatũ eiꝰ. Quicq̃d enĩ ille pꝛecipiebat: obſerua-
bat heſter: ⁊ ita cũcta faciebat: vt eo tẽpoꝛe ſolita erat: q
eã paruulã nutriebat. Eo igitur tẽpoꝛe: q mardocheus infra.6.a.
ad regis ianuã moꝛabatur: irati ſunt bagathan et thares et ĩfra 12 a
duo eunuchi regis: q ianitoꝛes erãt: ⁊ ĩ pmo palatij limi
ne reſidebãt: volueruntqꝫ inſurgere ĩ regẽ: ⁊ occidere eũ.
Quod mardocheũ nõ latuit: ſtatimqꝫ nũciauit regine
heſter: ⁊ illa regi ex noĩe mardochei: qui ad ſe rẽ detule-
rat. Queſitũ eſt ⁊ inuentũ: ⁊ appẽſus eſt vterqꝫ eoꝝ ĩ pa
tibulo. Et iuſſit rex: vt ĩ libꝛo memoꝛiali ſcriberetur: vt
pꝛo vita ſua aliq̃d repẽſaret ei. Mandatũqꝫ eſt hiſtoꝛijs
⁊ annalibus traditũ coꝛã rege. III.
POſt hec rex Ahaſuerus exaltauit Aman filiũ A
amadathi: qui erat de ſtirpe agag: ⁊ poſuit ſo
liũ eiꝰ ſup oẽs ꝑncipes: quos habebat. Cũctiqꝫ infra eodẽ
ſerui regis: q ĩ foꝛibꝰ palatij verſabãtur: flecte
bãt genua: et adoꝛabant aman: ſic enĩ pꝛeceperat eis im
peratoꝛ. Solus mardocheꝰ nõ flectebat genu: neqꝫ ado
rabat eũ. Cui dixerũt pueri regis: q ad foꝛes palatij reſi
debãt: Cur pꝛeter ceteros nõ obſeruas mãdatũ regis? B
Cũqꝫ hoc crebꝛiꝰ dicerẽt: ⁊ ille nollet audire: nunciaue
rũt aman: ſcire cupiẽtes: vtrũ perſeueraret in ſentẽtia.
Dixerat enĩ eis: ſe eſſe iudeũ. Qđ cũ audiſſet amã: ⁊ ex-
perimẽto ꝓbaſſet: q mardocheꝰ nõ flecteret ſibi genua:
nec ſe adoꝛaret: iratꝰ eſt valde: et pꝛo nihilo duxit in vnũ
mardocheũ mittere manꝰ ſuas. Audierat enĩ q eſſet gẽ
tis iudee: magiſqꝫ voluit oẽm iudeoꝝ q erant in regno
Ahaſueri perdere nationẽ. Mẽſe pꝛimo (cuius vocabu infra.9.c.
lũ eſt Niſan) anno duodecimo regni ahaſueri: miſſa eſt
ſoꝛs in vꝛnã: que hebꝛaice dicitur phur coꝛã aman: q die
⁊ quo menſe gens Iudeoꝛum deberet interfici: et exiuit

menſis duodecimus qui vocatur Adar. Dixitqꝫ Aman
C ifra.13.b. regi ahaſuero: Eſt populus ꝑ oẽs ꝓuincias regni tui diſ
ꝑſus: ⁊ a ſe mutuo ſeparatus: nouis vtẽs legibus ⁊ cere
monijs: ⁊ inſuꝑ regis ſcita cõtemnẽs. Et optime noſti:
ſupra eod ꝙ non expediat regno tuo: vt inſoleſcat ꝑ licentiã: ſi tibi
placet: decerne vt pereat: ⁊ decẽ millia talentoꝝ̃ appen
dam arcarijs gazę tuę. Tulit ergo rex annulũ quo vte-
D batur de manu ſua: ⁊ dedit eum Aman: filio Amadathi
de progenie Agag: hoſti iudęorũ: dixitqꝫ ad eum: Argẽ
tum qđ tu polliceris: tuũ ſit: de populo age qđ tibi pla-
cet. Vocatiqꝫ ſunt ſcribę regis mẽſe primo niſan: tertia
decima die eiuſdẽ menſis: ⁊ ſcriptũ eſt: vt iuſſerat aman
ad omnes ſatrapas regis: ⁊ iudices prouinciarũ: diuer-
ſarumqꝫ gentiũ: vt quęqꝫ gens legere poterat et audire
ꝓ varietate linguaꝝ ex noĩe regꝫ ahaſueri: ⁊ literę ſigna
tę ipſiꝰ annulo miſſę ſunt ꝑ curſores regis ad vniuerſas
ꝓuincias: vt occiderẽt atqꝫ delerẽt oẽs iudęos: a puero
vſqꝫ ad ſenẽ: paruulos ⁊ mulieres vno die: hoc eſt tertio
decimo mẽſis duodecimi: q̄ vocat̃ Adar: et bona eorũ di
riperẽt. Summa aũt epiſtolarũ hęc fuit: vt oẽs ꝓuincię
ſcirẽt ⁊ pararẽt ſe ad prędictã diẽ. Feſtinabãt curſores:
Infra.8 d qui miſſi erãt regis imperiũ explere. Statimqꝫ in ſuſis
pependit edictũ: rege ⁊ aman celebrante cõuiuiũ: et cun
ctis iudęis q̄ in vrbe erant flentibus. IIII.
A Que cũ audiſſet mardocheꝰ: ſcidit veſtimenta
ſua: ⁊ ĩdutus eſt ſacco: ſpargẽs cinerẽ capiti:
⁊ in platea medię ciuitatꝫ voce magna clama
bat: oſtẽdẽs amaritudinẽ aĩ̃ ſui: ⁊ hoc eiula
tu vſqꝫ ad fores palatij gradiẽs. Nõ eñ erat licitũ: ĩdu
tũ ſacco aulã regis ĩtrare. In oĩbus q̊qꝫ ꝓuincijs: oppi-
dis: ac locis: ad q̄ crudele regis dogma ꝑuenerat: plãctꝰ
ĩgẽs erat apđ iudęos: ieiuniũ: vlulatꝰ: ⁊ fletus: ſacco et
cinere multꝫ ꝓ ſtrato vtẽtibus. Ingreſſę aũt ſunt puel
B lę heſter ⁊ eunuchi: nũciauerũtqꝫ ei. Qđ audiens: cõſter
nata eſt: ⁊ veſtẽ miſit mardocheo: vt ablato ſacco indue
ret eã: quã accipe noluit. Accitoqꝫ athach eunucho: quẽ
rex miniſtrũ ei dederat: p̃cepit vt iret ad mardochęũ: et
diſceret ab eo: cur hoc faceret. Egreſſuſqꝫ Athach: iuit
ad mardochęũ: ⁊ ĩuenit eũ ſtantẽ ĩ platea ciuitatis ante
oſtiũ palatij: q̄ indicauit ei oĩa q̄ acciderãt: q̊modo amã
C ꝓmiſiſſet vt ĩ theſauros regis ꝓ iudęoꝝ nece inferret ar
gentũ: exẽplar q̊qꝫ edicti qđ pendebat ĩ ſuſis: dedit ei vt
reginę oſtẽderet: ⁊ moneret eã: vt ĩtraret ad regẽ: ⁊ dep̃
caret̃ eũ pro pplo ſuo. Regreſſuſqꝫ athach: nũciauit he-
ſter oĩa q̄ mardocheus dixerat: Quę rñdit ei: et iuſſit vt
diceret mardocheo: Oẽs ſerui regis: ⁊ cũctę q̄ ſub ditio
ne eiꝰ ſunt norũt ꝓuincię: ꝙ ſiue vir: ſiue mulier nõ voca
tus: ĩterius atriũ regis intrauerit: abſqꝫ vlla cũctatiõe
ſtatĩ interficiat̃: niſi forte rex aureã virgã ad eũ tetẽderit
ꝓ ſigno clemẽtię: atqꝫ ita poſſit viuere. Ego igit̃ quõ ad
regẽ ĩtrare potero: q̄ trigĩta iã diebus nõ ſum vocata ad
D eũ? Qđ cũ audiſſet mardocheꝰ: rurſum mãdauit heſter
dicens: Ne putas ꝙ aĩam tuã tantũ liberes: q̊a in domo
regis es prę cunctis iudęis. Si eñ nũc ſiluerꝫ: ꝑ aliã oc-
caſionẽ liberabunt̃ iudei: ⁊ tu: ⁊ domus patris tui ꝑibi-
tis. Et quis nouit: vtrũ idcirco ad regnũ veneris: vt ĩ ta
li tẽpore parareris? Rurſumqꝫ heſter hęc mardocheo
verba mãdauit: Vade: ⁊ cõgrega oẽs iudęos: q̊s in ſu-
ſis repereris: ⁊ orate ꝓ me. Nõ comedatis: ⁊ nõ bibatis
tribus diebus: ⁊ tribus noctibꝰ: et ego cũ ancillis meis
infra.3.c. ſimiliter ieiunabo: ⁊ nũc ingrediar ad regẽ: cõtra legem
faciẽs nõ vocata: tradẽſqꝫ me morti ⁊ periculo. Iuit ita
qꝫ mardocheus: ⁊ fecit oĩa quę heſter p̃ceperat. V.
A Die aũt tertio: induta eſt heſter regalibꝰ veſti-
mentis: ⁊ ſtetit in atrio domus regię: qđ erat
interius intra baſilicam regꝫ. At ille ſedebat
ſuꝑ ſoliũ ſuũ in cõſiſtorio palatij cõtra hoſtiũ
domus. Cũqꝫ vidiſſet heſter reginã ſtantẽ: placuit ocu-
lis eius: ⁊ extendit cõtra eã virgã aureã: quã tenebat in
manu. Quę accedens: oſculata eſt ſummitatẽ virgę eiꝰ.
B Dixitqꝫ ad eam rex: Quid vis heſter regina? Quę eſt pe
titio tua? etiã ſi dimidiã partẽ regni petieris: dabitur ti
bi. At illa reſpõdit: Si regi placet: obſecro vt venias ad
me hodie: ⁊ aman tecũ ad cõuiuiũ qđ paraui. Statimqꝫ
rex: Vocate (inquit) cito aman: vt heſter obediat volun
tati. Venerũt itaqꝫ rex ⁊ Aman ad cõuiuium: qđ eis re-
gina parauerat. Dixitqꝫ ei rex: poſtꝙ̃ vinũ biberat abun
dãter: Quid petis: vt detur tibi? et pro qua re poſtulas?
Etiã ſi dimidiã partem regni mei petieris: impetrabis.
Cui reſpondit heſter: Petitio mea: ⁊ p̃ces ſunt iſtę: Si C Mat.9.c.
inueni ĩ cõſpectu regis gratiã: ⁊ ſi regi placet: vt det mi
hi qđ poſtulo: ⁊ meã impleat petitionẽ: veniat rex: et A-
man ad cõuiuiũ: qđ paraui eis: et cras aperiã regi volun
tatẽ meã. Egreſſus eſt itaqꝫ illo die Aman lętus et ala-
cer. Cumqꝫ vidiſſet mardochęũ ſedentẽ ante fores pala
tij: ⁊ nõ ſolũ non aſſurrexiſſe ſibi: ſed nec motũ quidẽ de
loco ſeſſionis ſuę: ĩdignatus eſt valde: et diſſimulata ira
reuerſus in domũ ſuã: conuocauit ad ſe amicos ſuos: et
Zares vxorẽ ſuã: et expoſuit illis magnitudinẽ diuitiaꝝ
ſuarũ: filiorũqꝫ turbam: et quanta eum gloria ſuper oẽs
prĩcipes ⁊ ſeruos ſuos rex eleuaſſet. Et poſt hęc ait: Re D
gina q̊qꝫ heſter: nullũ aliũ cõuocauit ad cõuiuiũ cũ rege
pręter me: apud quã etiã cras cum rege pranſurus ſum
Et cum hęc omnia habeã: nihil me habere puto: quãdiu
videro mardocheum iudęũ ſedẽtem ante fores regias.
Responderũtqꝫ ei Zares vxor eius: ⁊ cęteri amici: Iu-
be parari excelſam trabẽ: habentẽ altitudinis quinqua-
ginta cubitos: ⁊ dic mane regi: vt appẽdatur ſuꝑ eã mar
docheus: ⁊ ſic ibis cũ rege lętus ad cõuiuiũ. Placuitqꝫ
ei cõſiliũ: ⁊ iuſſit excelſam parari crucem. VI.
Noctẽ illã duxit rex inſomnẽ: iuſſitqꝫ ſibi affer A
ri hiſtorias et annales priorũ temporũ. Quę ſupr.12.d infra.12.a
cũ illo pręſente legerent̃: ventũ eſt ad illũ locũ
vbi ſcriptũ erat: q̊modo nũciaſſet mardochę
us inſidias bagathan et Thares eunuchorũ: regem aha
ſuerũ iugulare cupientiũ. Quod cum audiſſet rex: ait:
Quid pro hac fide honoris ac premij mardocheus cõſe
cutus eſt? Dixerũt ei ſerui illius: ac miniſtri: Nihil omni B
no mercedis accepit. Statimqꝫ rex: Quis eſt (inquit) ĩ
atrio? Aman q̄ppe interius atriũ domus regię intraue
rat: vt ſuggereret regi: ⁊ iuberet mardochęũ affigi pati
bulo: qđ ei fuerat p̃paratũ. Reſponderũt pueri: Aman
ſtat in atrio. Dixitqꝫ rex: Ingrediat̃. Cũqꝫ eſſet ingreſ-
ſus: ait illi: Quid debet fieri viro: quẽ rex honorare deſy
derat? Cogitãs aũt ĩ corde ſuo aman: ⁊ reputans ꝙ nul
lũ aliũ rex: niſi ſe vellet honorare: reſpondit: Homo quẽ C
rex honorare cupit: debet indui veſtibus regijs: ⁊ impo-
ni ſuꝑ equũ q̄ de ſella regis eſt: ⁊ accipere regiũ diadema
ſuꝑ caput ſuũ: ⁊ primus de regijs principibus ac tyran-
nis teneat equũ eiꝰ: ⁊ ꝑ plateã ciuitatis incedẽs: clamet
⁊ dicat: Sic honorabit̃: quẽcunqꝫ voluerit rex honorare
Dixitqꝫ ei rex: Feſtina: et ſumpta ſtola et equo: fac ita vt
locutus es mardocheo iudęo: q̄ ſedet ante fores palatij
Caue ne quicꝙ̃ de his quę locutꝰ es p̃termittas. Tulit
itaqꝫ aman ſtolã et equũ: indutũqꝫ mardochęũ in platea
ciuitatꝫ: ⁊ impoſitũ equo p̃cedebat: atqꝫ clamabat: Hoc D
honore cõdignꝰ eſt: quẽcũqꝫ rex voluerit honorare. Re
uerſuſqꝫ eſt mardocheus ad ianuã palatij: et amã feſtina
uit ire ĩ domũ ſuã: lugens ⁊ operto capite: narrauitqꝫ za
res vxori ſuę: ⁊ amicis oĩa quę eueniſſent ſibi. Cui reſpõ
derũt ſapiẽtes: quos ſecũ habebat in cõſilio: ⁊ vxor eius:
Si de ſemine iudęorũ eſt mardocheus: ante quẽ cadere
coepiſti: nõ poteris ei reſiſtere: ſed cades in cõſpectu eiꝰ.
Adhuc illis loquẽtibus: venerũt eunuchi regꝫ: ⁊ cito eũ
ad cõuiuiũ qđ regina parauerat: ꝑgere cõpulerũt. VII.
Intrauit itaqꝫ rex ⁊ aman: vt biberẽt cum re A
gina. Dixitqꝫ ei rex etiam ſecũda die poſtꝙ̃ vi
no incaluerat: Quę eſt petitio tua Heſter: vt
detur tibi: ⁊ quid vis tibi fieri? Etiam ſi dimi
diam partem regni mei petieris: impetrabis. Ad quem

illa reſpondit: Si inueni gratiā in oculis tuis o rex: et ſi
placet: dona mihi animā meā: pꝛo qua rogo: ⁊ populum
B meū ꝑ quo obſecro. Traditi em̄ ſumꝰ: ego ⁊ pplus meus
vt cōteramur: iugulemur ⁊ ꝑeamus. Atqꝫ vtinā ī ſeruos
⁊ famulas venderemur: eſſet tollerrabile malū: ⁊ gemēs
tacerē. Nunc aūt hoſtis noſter eſt: cuius crudelitas re-
dundat ī regē. Rn̄denſqꝫ rex Ahaſuerus: ait: Quis eſt
iſte: ⁊ cuiꝰ potētie: vt hec audiat facere? Dixitqꝫ heſter
C Hoſtis ⁊ inimicus noſter peſſimus eſt iſte aman. Quod
ille audiens: ilico obſtupuit: vultū regis ac regine ferre
nō ſuſtinens. Rex aūt iratus ſurrexit: et de loco cōuiuij
intrauit in hoꝛtū arboꝛibus cōſitū. Aman q̊qꝫ ſurrexit:
vt rogaret heſter reginā pꝛo aīa ſua: intellexit em̄ a rege
ſibi paratū malū. Qui cū reuerſus eſſet de hoꝛto nemoꝛi
bus cōſito: et intraſſet cōuiuij locū repperit aman ſuꝑ le
ctulū coꝛruiſſe: in quo iacebat heſter: et ait: Etiā reginā
D vult oppꝛimere me p̄ſente in domo mea. Necdū verbum
de oꝛe regꝭ exierat: ⁊ ſtatimꝰ operuerūt faciē eius. Dixit
qꝫ Arbona: vnus de eunuchis: q̇ ſtabant in miniſterio re
gis: En lignū qd̄ parauerat mardocheo (qui locutꝰ eſt
ꝓ rege) ſtat in domo aman habēs altitudinis quinq̄gin
ta cubitos. Cui dixit rex: Appēdite eū in eo. Suſpēſus
eſt itaqꝫ amā ī patibulo : quod parauerat Mardocheo
et regis ira quieuit. VIII.
A De illo dedit rex Ahaſuerus heſter regine do
mū Aman: aduerſarij iudeoꝛū: ⁊ mardocheꝰ
ſupꝛa.3.c ingreſſus eſt ante faciē regis. Cōfeſſa eſt em̄
ei heſter: ꝙ eſſet patruus ſuus. Tulitqꝫ rex an
nulū quē ab amā recipi iuſſerat: ⁊ tradidit mardocheo.
Heſter aūt cōſtituit mardocheū ſuꝑ domū ſuam. Nec
his cōtenta: pꝛocidit ad pedes regis: fleuitqꝫ: et locuta
ad eū oꝛauit: vt maliciā aman agagite: et machinatiōes
eiꝰ peſſimas: quas cogitauerat cōtra iudeos: iuberet ir
ritas fieri. At ille ex moꝛe ſceptrū aureū p̄tendit manu:
quo ſignū clementie monſtrabat. Illaqꝫ cōſurgens ſte-
B tit ante eū: ⁊ ait: Si placet regi: ⁊ ſi inueni gratiā in oculꝭ
eius: et depꝛecatio mea non ei videtur eſſe cōtraria: obſe
cro vt nouis epiſtolis veteres aman litere inſidiatoꝛꝭ et
hoſtis iudeoꝛū: quibus eos in cūctis regis ꝓuincijs ꝑire
p̄ceperat: coꝛrigant. Quomodo em̄ potero ſuſtinere ne
cē ⁊ interfectionē populi mei? Rn̄ditqꝫ rex Ahaſuerus
heſter regine: ⁊ mardocheo iudeo: Domū aman cōceſſi
heſter regine: ⁊ ipſum iuſſi affigi cruci: q̊a auſus eſt ma-
ſupꝛa.3.d nū mittere in iudeos. Scribite ergo iudeis: ſicut vobis
placet: ex regis noīe: ſignātes literas annulo meo. Hec
C em̄ cōſuetudo erat: vt epiſtolis que ex regis noīe mitte-
bant: ⁊ illius annulo ſignate erant: nemo auderet cōtra
dicere. Accitiſqꝫ ſcribis ⁊ librarijs regꝭ: erat aūt tempꝰ
tertij menſis: qui appellat Sibā: viceſima et tertia die il
lius ſcripte ſunt epiſtole: vt mardocheꝰ voluerat ad iu-
deos: ⁊ ad pꝛincipes: ꝓcuratoꝛeſqꝫ ⁊ iudices: q̇ centū vi
gintiſeptē pꝛouincijs ab india: vſqꝫ ad Aethiopiā p̄ſide-
bant: ꝓuincie atqꝫ pꝛouincie: populo ⁊ populo iuxta lin
guas ⁊ literas ſuas: ⁊ iudeis pꝛout legere poterāt: ⁊ au
ſupꝛa.1.a. dire. Ipſeqꝫ epiſtole: que ex regis noīe mittebant: annu
infra.16.a lo ipſius obſignate ſunt: ⁊ miſſe ꝑ veredarios: qui ꝑ oēs
pꝛouincias diſcurrētes: veteres literas nouis nuncijs p̄
uenirent. Quibus imperauit rex: vt cōuenirent iudeos
ꝑ ſingulas ciuitates: ⁊ ī vnū p̄ciperent cōgregari: vt ſta
rent pꝛo aīabus ſuis: ⁊ oēs inimicos ſuos cū cōiugibꝰ ac
liberis: ⁊ vniuerſis domibus interficerent atqꝫ delerent
D Et cōſtituta eſt per oēs pꝛouincias vna vltionis dies: id
eſt tertiadecima die menſis duodecimi Adar. Sūmaqꝫ
epiſtole hec fuit: vt in oībus terris ac populis qui regis
ahaſueri ſubiacebāt īperio: notū fieret paratos eſſe iude
ſupꝛa.1.b. os ad capiēdā vindictā de hoſtibus ſuis. Egreſſiqꝫ ſunt
veredarij celeres nuncios p̄ferentes: et edictū regis pe-
pendit in ſuſis. Mardocheus autē de palatio: ⁊ de con
ſpectu regis egrediens fulgebat veſtibus regijs: hyacin
thinis videlicet et aerinis: coꝛonā aureā poꝛtans in capi
te: ⁊ amictus ſerico pallio atqꝫ purpureo. Oīſqꝫ ciuitas
exultauit: atqꝫ letata eſt. Iudeis aūt noua lux oꝛiri viſa
eſt: gaudiū: honoꝛ: ⁊ tripudiū. Apd̄ oēs populos: vꝛbes
atqꝫ pꝛouīcias: q̊cunqꝫ regis pꝛecepta veniebāt: mira ex
ultatio: epule atqꝫ cōuiuia ⁊ feſtus dies: intantū vt plu
res alterius gētis ⁊ ſecte eoꝛū religioni ⁊ ceremonijs iū
gerent. Grādis em̄ cūctos iudaici noīs terroꝛ īuaſerat.
Gitur duodecimi menſis quē adar IX. A
vocari ante iam diximꝰ: tertiadecima die quā
do cunctis iudeis interfectio parabat: et ho-
ſtes eoꝝ inhiabāt ſanguini: verſa vice ſuperio
res iudei eſſe coeperūt: ⁊ ſe de aduerſarijs vīdicare. Cō-
gregatiqꝫ ſunt ꝑ ſingulas ciuitates ⁊ oppida et loca: vt
extēderet manū cōtra inimicos: ⁊ ꝑſecutoꝛes ſuos. Nul
luſqꝫ auſus eſt reſiſtere: eo ꝙ oēs populos magnitudinꝭ
eoꝝ foꝛmido penetraret. Nā ⁊ pꝛouinciaꝝ iudices ⁊ du
ces: ⁊ pꝛocuratoꝛes: oīſqꝫ dignitas que ſingulis locꝭ ac
opibus pꝛeerat: extollebat iudeos timoꝛe Mardochei:
quē pꝛincipē eſſe palatij: ⁊ plurimū poſſe cognouerant.
Fama q̊qꝫ nominis eius creſcebat quotidie: ⁊ ꝑ cunctoꝝ B
oꝛa volitabat. Itaqꝫ ꝑcuſſerūt iudei inimicos ſuos pla-
ga magna: ⁊ occiderūt eos: reddētes eis qd̄ ſibi paraue
rāt facere: in tantū: vt etiā in ſuſis quingētos viros īter
ficerēt: extra decē filios aman agagite hoſtis iudeoꝛum.
Quoꝛū iſta ſunt nomina pharāſandata: ⁊ delphon: ⁊ Eſ
phata: ⁊ phoꝛata: ⁊ adalia ⁊ aridatha: ⁊ phermeſtha: ari
ſai: ⁊ aridai: ⁊ vaizatha. Quos cū occidiſſent: pꝛedas de
ſubſtantijs eoꝛum agere noluerunt. Statimqꝫ numerꝰ
eoꝛū qui occiſi erant in ſuſis: ad regē relatus eſt. Qui di
xit regine: In vꝛbe ſuſis interfecerūt iudei quingentos C
viros: ⁊ alios decē filios aman: Quantā putas eos exer
cere cedē in vniuerſis pꝛouincijs? Quid vltra poſtulas:
⁊ q̊d vis: vt fieri iubeā? Cui illa rn̄dit: Si regi placet: de
tur poteſtas iudeis: vt ſicut fecerunt hodie in ſuſis: ſic ⁊
cras faciāt: ⁊ decē filij aman in patibulis ſuſpendantur.
Pꝛecepitqꝫ rex: vt ita fieret. Statimqꝫ ī ſuſis pependit
edictū: ⁊ decē filij aman ſuſpenſi ſunt. Cōgregatꝭ iude
is quartadecima die mēſis adar interfecti ſunt in Suſis
trecenti viri: nec eoꝝ ab illis direpta ſubſtantia eſt: ſed ⁊
ꝑ oēs ꝓuincias que ditioni regis ſubiacebāt pꝛo aīabus
ſuis ſteterūt iudei: interfectis hoſtibus ac ꝑſecutoꝛibus
ſuis: intantū vt ſeptuagintaquinqꝫ millia occiſoꝝ imple
rent: ⁊ nullus de ſubſtantijs eoꝛū quicꝙ̄ cōtingeret. Di D
es aūt tertiuſdecimus menſis adar vnus apud oēs īter
fectiōis fuit: et quartadecima die cedere deſierūt. Quē
cōſtituerūt eſſe ſolennē: vt in eo omni tempoꝛe deinceps
vacarent epulis: gaudio atqꝫ cōuiuijs. At hi qui in vꝛbe
ſuſis cedē exercuerāt: tertiodecimo ⁊ q̄rtadecimo die ei
uſdē menſis in cede verſati ſunt: quītodecimo aūt die ꝑ
cutere deſierūt. Et idcirco eūdē diē cōſtituerūt ſolennē
epularū atqꝫ letitie. Hi vero iudei q̇ in oppidis nō mu-
ratis ac villis moꝛabant: q̄rtūdecimū diē menſis Adar
cōuiuioꝛū: ⁊ gaudij decreuerunt: ita vt exultent in eo: et
mittāt ſibi mutuo partes epularū ⁊ ciboꝛū. Scripſit ita E
qꝫ mardocheus oīa hec: ⁊ literis cōpꝛehenſa miſit ad iu
deos: qui in oībus regis pꝛouincijs moꝛabant: tam ī vi
cino poſitis ꝙ ꝓcul: vt q̄rtādecimā: ⁊ quintādecimā diē
mēſis adar pꝛo feſtis ſuſciperēt: et reuertēte ſemꝑ anno
ſolēni celebꝛarēt honoꝛe: quia in ipſis diebus ſe vlti ſunt
iudei de inimicis ſuis: ⁊ luctus atqꝫ triſticia ī hilaritatē
gaudiūqꝫ cōuerſi ſunt: eſſentqꝫ dies iſti epularū atqꝫ leti
cie: ⁊ mitterēt ſibi inuicē ciboꝛū partes: ⁊ pauperibꝰ mu
nuſcula largirentur. Suſceperūtqꝫ iudei in ſolennē ri-
tū cuncta: que eo tempoꝛe facere coeperāt: ⁊ que mardo
cheꝰ literis facienda mādauerat. Amā em̄ filius amada ſupꝛa.13.c
thi ſtirpis agag: hoſtis: ⁊ aduerſariꝰ iudeoꝝ: cogitauit F
contra eos malū: vt occideret illos: atqꝫ deleret: ⁊ miſit
phur: qd̄ noſtra lingua vertitur in ſoꝛtem: ⁊ poſtea īgreſ
ſa eſt heſter ad regem: obſecrans vt conatus eius literis
regꝭ irriti fierent: ⁊ malū: qd̄ cōtra iudeos cogitauerat

ſupra.3.c reuerteretur in caput eius. Deniqꝫ ⁊ ipſum ⁊ filios eius
affixerũt cruci: atqꝫ ex illo tẽpoꝛe dies iſti appellati ſunt
phurim: id eſt ſoꝛtiũ: eo ꝙ phur: id eſt ſoꝛs ĩ vꝛnã miſſa fu
erit. Et cuncta quę geſta ſunt epiſtolę: id eſt libꝛi huius
volumine cõtinent: queqꝫ ſuſtinuerũt: ⁊ quę deĩceps im
mutata ſunt: ſuſceperũt iudęi ſuꝑ ſe: ⁊ ſemẽ ſuũ: ⁊ ſuper
cunctos: ꝗ religioni eoꝛũ voluerũt copulari: vt nulli lice
at duos hos dies abſqꝫ ſolennitate tranſigere: quos ſcri
ptura teſtat: ⁊ cętera expetunt tẽpoꝛa annis ſibi iugiter
E ſuccedẽtibꝰ. Iſti ſunt dies q̃s nulla vnꝙ̃ delebit obliuio
⁊ ꝑ ſingulas generatiões cunctę in toto oꝛbe ꝓuincię ce
lebꝛabũt: nec eſt vlla ciuitas: in q̃ dies phurim: id eſt ſoꝛ
tiũ: nõ obſeruent a iudęis: ⁊ ab eoꝝ ꝓgenie: quę his cere
monijs obligata eſt. Scripſerũtqꝫ heſter regina filia abi
hail: et mardochęus iudęus etiã ſecundã epiſtolã: vt oĩ
ſtudio dies iſta ſolennis ſancirent in poſterũ. Et miſerũt
ad oẽs iudęos: ꝗ in centũ vigintiſeptẽ pꝛouincijs regis
ahaſueri verſabãtur: vt haberẽt pacẽ: ⁊ ſuſciperẽt verita
tẽ: obſeruãtes dies ſoꝛtiũ: ⁊ ſuo tempoꝛe cũ gaudio cele-
bꝛarẽt: ſicut cõſtituerãt mardochęꝰ ⁊ heſter. Et illi ob-
ſeruanda ſuſceperũt a ſe: ⁊ a ſemine ſuo ieiunia: atqꝫ cla-
mores: ⁊ ſoꝛtiũ dies: ⁊ omnia quę libꝛi huius: ꝗ vocatur
heſter: hiſtoꝛia continent. X.

A Rex vero ahaſuerus oẽm terrã: ⁊ cunctas ma
ris inſulas fecit tributarias: cuius foꝛtitudo
⁊ imperiũ: et dignitas: atqꝫ ſublimitas: ꝗ ex-
altauit mardochęũ: ſcripta ſunt in libꝛis me
doꝛũ: atqꝫ perſarũ: et q̃modo mardochęus iudaici gene
ris ſecũdus a rege ahaſuero fuerit: ⁊ magnus apd iudę-
B os: ⁊ acceptabilis plebi fratrũ ſuoꝛũ: quęrẽs bona popu
lo ſuo: ⁊ loquẽs ea: quę ad pacẽ ſeminis ſui ꝑtinerẽt.

Verba hieronymi. Quę habẽtur ĩ hebꝛęo plena fide expꝛeſſi. Hęc aũt ꝗ ſe
quũtur: ſcripta reperi in editione vulgata: ꝗ gręcoꝛũ lin
gua: ⁊ literꝭ cõtinẽtur: ⁊ interim poſt finẽ libꝛi hoc capi
tulũ ferebatur: qđ iuxta cõſuetudinẽ noſtrã obelo: id eſt
veru pꝛenotauimus.

Textus. infra.11.d Dixitqꝫ mardochęꝰ: A deo facta ſunt iſta. Recoꝛdatꝰ
C ſum ſomnij: qđ viderã: hęc eadẽ ſignificatis: nec eoꝛũ q̃c
ꝙ̃ irritũ fuit. Paruus fons qui creuit ĩ fluuiũ: ⁊ in lucẽ:
ſolẽqꝫ cõuerſus eſt: ⁊ in aquas plurimas redundauit: he
ſter eſt: quã rex accepit vxoꝛẽ: et voluit eſſe reginã. Duo
aũt dracões ego ſum: ⁊ aman. Gentes quę cõuenerãt: hi
ſunt: ꝗ conati ſunt delere nomẽ iudęoꝛũ. Gens aũt mea
iſrael eſt: ꝗ clamauit ad dñm: ⁊ ſaluũ fecit dñs populum
D ſuũ: liberauitqꝫ nos ab oĩbus malis: ⁊ fecit ſigna magna
atqꝫ poꝛtẽta inter gẽtes: ⁊ duas ſoꝛtes eſſe pꝛęcepit: v-
nã populi dei: ⁊ alterã cunctarũ gentiũ. Venitqꝫ vtraqꝫ
ſoꝛs in ſtatutũ ex illo iã tẽpoꝛe: coꝛã deo vniuerſis genti
bus: ⁊ recoꝛdatus eſt dñs ppl'i ſui: ac miſertꝰ hereditatꝭ
ſuę. Et obſeruabunt dies iſti in mẽſe adar q̃rtadecima:
⁊ q̃ntadecima die eiuſdẽ mẽſis cũ oĩ ſtudio: ⁊ gaudiũ in
vnũ coetũ populi congregati: in cunctas deinceps gene
rationes populi Iſrael. XI.

A Anno q̃rto regnantibꝰ ptolemęo: ⁊ cleopatra
attulerũt doſitheus: qui ſe ſacerdotẽ: ⁊ leuiti
ci gñis ferebat: ⁊ ptolemęus filiꝰ eius hãc epi
ſtolã phurim: quã dixerũt interp̃tatã eſſe lyſi-
machũ ptolemęi filium in Ieruſalem.

Interpꝛetis verba. Hoc q̃qꝫ pꝛincipiũ erat in editiõe vulgata: qđ nec ĩ he
bꝛęo: nec apud vllũ fertur interpꝛetum.

Textus. Anno ſecundo regnãte artaxerxe maxĩo pꝛima die mẽ
ſis niſan: vidit ſomniũ mardochęus filiꝰ iairi: filij ſemei:
B filij Cis de tribu beniamin: homo iudęus: ꝗ habitabat ĩ
vꝛbe ſuſis: vir magnꝰ: ⁊ excelſus ĩter pꝛimos aulę regię.
Erat aũt de eo numero captiuoꝝ: q̃s tranſtulerat nabu
C chodonoſoꝛ rex babylonꝭ de ieruſalẽ cũ iechonia rege iu
da: ⁊ hoc eiꝰ ſomniũ fuit. Apparuerũt voces ⁊ tumultꝰ:
tonitrua ⁊ terręmotus: ⁊ cõturbatio ſuper terrã: ⁊ ecce
duo dracões magni: parati cõtra ſe in pꝛęlium. Ad q̃rũ
clamoꝛẽ cunctę concitatę ſunt natiões: vt pugnarent cõ-
tra gentẽ iuſtoꝛũ. Fuitqꝫ dies illa tenebꝛarũ et diſcrimi-
nis: tribulatiõis ⁊ anguſtię: ⁊ ingens foꝛmido ſuꝑ terrã.
Cõturbataqꝫ eſt gens iuſtoꝛũ: timentiũ mala ſua: ⁊ pꝛę
D parata ad moꝛtẽ. Clamaueruntqꝫ ad deũ: ⁊ illis vociferã
tibus: fons paruus creuit ĩ fluuiũ maximũ: ⁊ in aq̃s plu ſupra 10 c
rimas redundauit. Lux ⁊ ſol oꝛtus eſt: ⁊ humiles exal-
tati ſunt: et deuoꝛauerũt inclytos. Qđ cũ vidiſſet mar-
dochęus: ⁊ ſurrexiſſet de ſtratu: cogitabat q̃d deus face
re vellet: ⁊ fixum habebat in animo: ſcire cupiens quid ſi
gnificaret ſomnium. XII.

Moꝛabatur aũt eo tempoꝛe in aula regis: cũ ba A ſupra.2.d et.6.a.
gatha ⁊ thares eunuchis regis: qui ianitoꝛes
erant palatij. Cũqꝫ intellexiſſet cogitatiões
eoꝛũ ⁊ curas diligẽtius ꝑuidiſſet: didicit ꝙ co
narentur in regẽ artaxerxẽ manus mittere: ⁊ nunciauit B
ſuꝑ eo regi. Qui de vtroqꝫ habita quęſtiõe: cõfeſſos iuſ-
ſit duci ad moꝛtẽ. Rex autẽ qđ geſtũ erat: ſcripſit in cõ-
mẽtarijs: ſed ⁊ mardochęꝰ rei memoꝛiã literis tradidit. C ſupra.2.d
Pꝛęcepitqꝫ ei rex: vt in aula palatij moꝛaretur: datis ei D
ꝓ delatiõe muneribꝰ. Amã vero filiꝰ amadathi hageus
erat glorioſiſſimꝰ coꝛã rege: ⁊ voluit nocere mardochęo
⁊ ppl'o eius ꝓ duobꝰ eunuchis regis: ꝗ fuerãt interfecti.

Hucuſqꝫ pꝛoemiũ: quę ſequunt: in eo loco poſita erãt: Interpꝛetis verba.
vbi ſcriptũ eſt in volumine: Et diripuerũt bona: vel ſub
ſtantias eoꝛũ. Quę in ſola vulgata editione reperimus.
Epiſtolę autẽ hoc exemplar fuit. XIII.

Rex maximus artarexes ab india vſqꝫ ad ęthi- A ſupra.1.a. infra.6.a.
opiam centũ vigintiſeptẽ ꝓuinciarũ pꝛincipibꝰ
et ducibus: qui eius imperio ſubiecti ſunt: ſalu-
tẽ: Cũ plurimis gentibus imperarẽ: et vniuerſum oꝛbẽ
meę ditioni ſubiugaſſem: volui nequaꝙ̃ abuti potentię
magnitudine: ſed clementia: ⁊ lenitate gubernare ſubie
ctos: vt abſqꝫ vllo terroꝛe vitã ſilentio tranſigentes: op- ſupra.5.b
tata cunctis moꝛtalibus pace fruerentur. Quęrente au B
tẽ me a conſiliarijs meis q̃modo poſſit hoc impleri: vnꝰ
qui ſapientia: ⁊ fide cętros pꝛęcellebat: et erat poſt regẽ
ſecundus Aman nomine: indicauit mihi in toto oꝛbe ter
rarũ populũ eſſe diſperſum: qui nouis vteretur legibus:
et contra omniũ gentiũ conſuetudinẽ faciens: regũ iuſ-
ſa contemneret: et vniuerſarũ concoꝛdiã nationũ ſua diſ
ſenſione violaret. Quod cum didiciſſemus: vidẽtes vnã
gentem rebellem aduerſus omne hominũ genus peruer
ſis vti legibus: noſtriſqꝫ iuſſionibus contraire: et turba-
re ſubiectarũ nobis pꝛouinciarũ pacẽ: atqꝫ concoꝛdiam
iuſſimus vt quoſcunqꝫ Aman: qui omnibus pꝛouincijs
pꝛępoſitus eſt: ⁊ ſecundus a rege: ⁊ quẽ patris loco coli-
mus: monſtrauerit: cum coniugibus: ac liberis delean-
tur ab inimicis ſuis: nulluſqꝫ eoꝛũ miſereatur: quartade
cima die duodecimi menſis adar: anni pꝛęſentis: vt ne-
farij homines vno die ad inferos deſcendentes reddant
imperio noſtro pacẽ: quã turbauerant.

Verba hieronymi. Hucuſqꝫ exemplar epiſtolę. Quę ſequunt: poſt eũ lo
cum ſcripta reperi: vbi legitur: Pergenſqꝫ mardochęꝰ
fecit omnia quę ei mandauerat heſter. Nec tamen habe
tur in Hebꝛaico: et apud nullum penitus ferũtur inter
pꝛetum.

Mardocheus autem depꝛecatus eſt dominũ: memoꝛ
omniũ operũ eius: et dixit: Domine rex omnipotens: in
ditione enim tua cuncta ſunt poſita: et non eſt qui poſſit
tuę reſiſtere voluntati: ſi decreueris ſaluare Iſrael. Tu Pſal.145 C
feciſti cęlum et terram: ⁊ quicquid cęli ambitu continet
domine omniũ es: nec eſt qui reſiſtat maieſtati tuę. Cũ-
cta noſti et ſcis: quia non pꝛo ſuperbia et contumelia: et
aliqua gloꝛię cupiditate fecerim hoc: vt non adoꝛarem
Aman ſuperbiſſimum: libenter enĩ pꝛo ſalute Iſrael eti
am veſtigia pedũ eius deoſculari paratus eſſem: ſed ti-
mui ne honoꝛẽ dei mei transferrẽ ad hominẽ: ⁊ ne quẽꝙ̃
adoꝛarem: excepto deo meo. Et nunc domine deus ab-
raam miſerere populi tui: quia volũt nos inimici noſtri
perdere: et hereditatem tuam delere. Ne deſpicias par

tē tuā quam redemiſti de Aegypto. Exaudi deprecatio-
nem meam: ⁊ propicius eſto ſorti et funiculo tuo: et con
uerte luctum noſtrū in gaudiū: vt viuentes laudem⁹ no
mē tuū domine: ⁊ ne claudas ora te canētiū. Oīs quoq;
iſrael pari mente ⁊ obſecratione clamauit ad dominū: eo
ꝙ eis certa mors impenderet. XIIII.

A Heſter quoq; regina confugit ad dominū: pa-
uens periculū quod imminebat. Cumq; depo
ſuiſſet veſtes regias: fletibus et luctui apta in
dumēta ſuſcepit: ⁊ pro vngentis varijs cinere
et ſtercore impleuit caput: ⁊ corpus ſuum humiliauit ie
iunijs: omniaq; loca in quibus antea lętari conſueuerat
crinium laceratione compleuit. Et deprecabatur domi
B num deum Iſrael: dicēs: Domine mi: qui rex noſter es
ſolus: adiuua me ſolitariam: ⁊ cuius pręter te nullus eſt
auxiliator alius. Periculum meū in manibus meis eſt.
Audiui a patre meo: ꝙ tu domine tuliſſes Iſrael de cun
ctis gentibus: ⁊ patres noſtros ex omnibus retro maio
ribus ſuis: vt poſſideres hereditatē ſempiternā: feciſtiq;
eis ſicut locutus es. Peccauimus in cōſpectu tuo: et id
circo tradidiſti nos in manus inimicoꝝ noſtroꝝ. Colui
mus enī deos eorū. Iuſtus es domine. Et nūc nō eis ſuf
ficit ꝙ duriſſima nos opprimunt ſeruitute: ſed robur ma
nuū ſuarū idolorū potentię deputantes: volunt tua mu
tare ꝓmiſſa: ⁊ delere hereditatē tuā: ⁊ claudere ora lau-
dantiū te: atq; extinguere gloriā templi et altarꝭ tui: vt
aperiāt ora gentiū: ⁊ laudent idolorū fortitudinē: ⁊ pręe
C dicēt carnalem regē in ſempiternū. Ne tradas domine
ſceptrū tuū his qui non ſunt: ne rideant ad ruinam no-
ſtram: ſed cōuerte conſilium eorū ſuper eos: ⁊ eum qui ī
nos coepit ſęuire: diſperde. Memento domine: et oſten
de te nobis in tempore tribulationis noſtrę: ⁊ da mihi fi
duciā domine rex deorū: ⁊ vniuerſę poteſtatꝭ: tribue ſer
monē cōpoſitum in ore meo in cōſpectu leonis: ⁊ trans-
fer cor illius in odiū hoſtis noſtri: vt ⁊ ipſe pereat ⁊ cęte
ri qui conſentiunt. Nos autē libera in manu tua: ⁊ adiu
ua me ancillā tuā: nullū aliud auxilium habentē: niſi te:
domine: qui habes omniū ſcientiā: et noſti quia oderim
gloriam iniquorū: et deteſter cubile incircumciſorum: ⁊
ſupra.5. D omnis alienigenę. Tu ſcis neceſſitatē meam ꝙ abomi-
ner ſignū ſuperbię et glorię meę: quod eſt ſup caput me
um in diebus oſtentatiōis meę: ⁊ deteſter illud quaſi pā
num menſtruatę: ⁊ non portē in diebus ſilentij mei: et ꝙ
non comederim in menſa Aman: nec mihi placuerit con
uiuium regis: ⁊ non biberim vinū libaminū: et nunꝙ lę
tata ſit ancilla tua: ex quo huc tranſlata ſum vſq; in pręe
ſentē diē: niſi in te domine deus abraā. Deus fortꝭ ſuper
omnes exaudi vocē eorū: qui nullā aliā ſpē habent: ⁊ libe
ra nos de manu iniquorū: ⁊ erue me a timore meo.

Interpretis verba. Hęc quoq; addita repperi in ęditione vulgata.

A Et mandauit ei (haud dubiū: quin XV
heſter mardocheus) vt īgrederetur ad regē:
⁊ rogaret ꝓ populo ſuo: ⁊ pro patria ſua. Me
morare (inquit) dierū humilitatis tuę: q̄mo
do nutrita ſis in manu mea: quia Aman ſecundus a re-
ge locutus eſt cōtra nos in mortē: et tu inuoca dominū
et loquere regi pro nobis: ⁊ libera nos de morte.

Interpretis verba. Nec non et iſta quę ſubdita ſunt: in ęditione vulgata
repperi.

Textus. Die aūt tertio: depoſuit veſtimenta ornatus ſui: ⁊ cir
cundata eſt gloria ſua. Cumq; regio fulgeret habitu: ⁊
B inuocaſſet oīm rectorē et ſaluatorē deū: aſſumpſit duas
famulas: ⁊ ſup vnā quidē innitebatur quaſi pręe delitijs
⁊ nimia teneritudine corpus ſuū ferre nō ſuſtinens: alte
ra autē famularū ſequebatur dominā defluentia in hu-
mū indumenta ſuſtentans. Ipſa aūt roſeo colore vultū
perfuſa: ⁊ gratis ac nitentibus oculis triſtē celabat ani-
mum: ⁊ nimio timore contractū. Ingreſſa igitur cūcta
per ordinē oſtia: ſtetit contra regē: vbi ille reſidebat ſup
ſoliū regni ſui: indutus veſtibus regijs: auroq; fulgens

⁊ precioſis lapidibus: eratq; terribilis aſpectu. Cumq; C
eleuaſſet faciē: ⁊ ardentibus oculis furorē pectoris indi
caſſet: regina corruit: ⁊ ī pallorē: colore mutato: laſſum
ſuper ancillulā reclinauit caput. Conuertitq; deus ſpi-
ritū regis in manſuetudinē: ⁊ feſtinus ac metuens exili
uit de ſolio: et ſuſtentans eā vlnis ſuis: donec rediret ad
ſe: his verbꝭ blādiebatur: Quid habes heſter? Ego ſum
frater tuus: noli metuere: Non morieris: non enim pro D
te: ſed pro omnibus hęc lex cōſtituta eſt. Accede igitur: Gen.32.d
⁊ tange ſceptrū. Cūq; illa reticeret: tulit aureā virgā: ⁊ 2.reg.19.e
poſuit ſup collū eius: ⁊ oſculatus eſt eā: ⁊ ait: Cur mihi
nō loqueris? Quę reſpondit: Uidi te dn̄e quaſi angelū
dei: ⁊ cōturbatū eſt cor meū pręe timore glorię tuę. Ual-
de enī mirabilis es dn̄e: ⁊ facies tua plena eſt gratiarum
Cūq; loqueretur: rurſus corruit: ⁊ pene exanimata eſt.
Rex aūt turbabat: ⁊ oēs miniſtri eius cōſolabant eā.

Interpretis verba. Exemplar epiſtolę regis Artaxerxis: quam pro iudę
is ad totas regni ſui prouincias miſit: quod et ipſum in
hebraico volumine non habetur. XVI

A Rex magnus Artaxerxes: ab india vſq; ad Ae ſupra.1.a.
thiopiā centū vigintiſeptē prouinciarū duci-
bus ac principibus: qui noſtrę iuſſioni obedi
unt: ſalutē dicit: Multi bonitate principū et
honore: qui in eos collatus eſt: abuſi ſunt in ſuperbiā: et
nō ſolū ſubiectos regibus nituntur opprimere: ſed datā
ſibi gloriā nō ferentes in ipſos q̄ dederūt moliunt inſidi
as. Nec cōtenti ſunt gratias non agere beneficijs: ⁊ hu-
manitatis in ſe iura violare: ſed dei quoq; cuncta cernē-
tis arbitantur ſe poſſe fugere ſententiā. Et in tantū ve-
ſanię prorumpūt: vt eos qui credita ſibi officia diligen-
ter obſeruāt: ⁊ ita cuncta agūt: vt oīm laude digni ſint:
mendaciorū cuniculis conentur ſubuertere: dum aures
principū ſimplices: ⁊ ex ſua natura alios ęſtimātes calli B
da fraude decipiunt. Quę res et ex veteribus probat hi
ſtorijs: et ex his q̄ gerunt quotidie: quomō malis quorū ſupra.3.a.
dā ſuggeſtionibus regū ſtudia deprauentur. Unde ꝓui
dendū eſt paci oīm prouinciarū. Nec putare debetis: ſi
diuerſa iubeamus ex animi noſtri venire leuitate: ſed ꝓ
qualitate ⁊ neceſſitate temporū: vt reipublicę poſſit vti-
litas ferre ſententiā. Et vt manifeſtius qō dicimus ītel-
ligatis: Aman filius amadathi: ⁊ animo: ⁊ gente Mace
do: alienuſq; a perſarū ſanguine: et pietatē noſtram ſua
crudelitate cōmaculans: peregrinus a nobis ſuſceptus ſupra.2.d
eſt: ⁊ tantā ī ſe expertus humanitatē: vt pater noſter vo C
caret: ⁊ adoraretur ab oībus poſt regē ſecundus: qui in
tantū arrogantię tumorē ſubleuatus eſt: vt regno priua
re nos niteretur ⁊ ſpiritu. Nam mardocheū: cuius fide
⁊ beneficijs viuimus: ⁊ cōſortē regni nr̄i heſter cū oī gen
te ſua nouis quibuſdā atq; inauditis machinis experti-
uit in mortē: hoc cogitans vt illis interfectis inſidiaret
noſtrę ſolitudini: ⁊ regnū perſarū tranſferret in mace-
donas. Nos aūt a peſſimo mortaliū: iudęos neci deſti-
natos: in nulla penit⁹ culpa repperimus: ſed econtrario
iuſtis vtentes legibus: ⁊ filios altiſſimi ⁊ maximi ſemp
q; viuentis dei: cuius beneficio ⁊ patribus noſtris et no ſupra.3.a.
bis regnū eſt traditū: ⁊ vſq; hodie cuſtodit. Unde eas li
teras quas ſub nomine noſtro ille direxerat: ſciatis eſſe
irritas. Pro quo ſcelere ante portas huius vrbis: id eſt D
ſuſis: ⁊ ipſe qui machinatus eſt: ⁊ oīs cognatio eius pen ſupra.7.d
det in patibulis: non nobis: ſed deo reddente ei qō meru
it. Hoc aūt edictū qō nunc mittimus in cunctis vrbib⁹
ꝓponatur: vt liceat iudęis vti legibus ſuis. Quibus de-
betis eſſe adminiculo: vt eos qui ſe ad necem eorū para-
uerāt: poſſint īterficere: tertiadecima die menſis duode
cimi qui vocatur adar. Hāc enī diē: deus oīpotens moe
roris ⁊ luctus eis vertit in gaudiū. Unde et vos īter cę
teros feſtos dies: hāc habetote diē: ⁊ celebrate eā cū om-
ni lętitia: vt ⁊ in poſterum cognoſcātur omnes: qui fide
liter Perſis obediunt dignā pro fide recipere mercedē
qui autē inſidiantur regno eorū: perire pro ſcelere. Ois

autē prouincia ⁊ ciuitas que noluerit ſolennitatis hui⁹
eſſe particeps: gladio ⁊ igne pereat: ⁊ ſic deleatur: vt nō
ſolū hoībus: ſed etiā in via beſtijs ſit in ſempiternū: ꝑ ex-
emplo contemptus et inobedientie.

Finis.

Prologus beati Hie-ronymi in librum Iiob.

Ego ꝑ ſingulos ſcripture diuine libros ad-
uerſariorū reſpondere maledictis: qui interp̄
tationē meā reprehenſionē ſeptuagīta interp̄
tū criminantur: quaſi nō ⁊ apud grecos aqui
la ſymmachus ⁊ theodotion: vel verbum e verbo: vel ſen
ſum e ſenſu: vel ex vtroqꝫ cōmixtū ⁊ medie temperamen
tū genus tranſlationis expreſſerint: ⁊ omnia veteris in-
ſtrumēti volumina origenes obelis aſteriſciſqꝫ diſtinxe-
rit: q̄s vel additos vel de theodotione ſumptos tranſla
tioni antique inſeruit: ꝓbans defuiſſe qd̄ additū eſt. Diſ
cant igit̄ obtrectatores mei recipere in toto qd̄ in parti
bus ſuſceperūt: aut interpretationē meā cū aſteriſcis ſu
is radere. Neqꝫ eīm fieri poteſt: vt q̄s plura intermiſiſſe
ſuſceperit: nō eoſdē etiā in quibuſdā erraſſe fateant̄: pre
cipue in Iiob: cui ſi ea que ſub aſteriſcis addita ſunt ſub
traxeris: pars maxima detrūcabitur. Et hoc duntaxat
apud grecos. Ceterū apud latinos ante eā trāſlationē:
quā ſub aſteriſcis ⁊ obelis nuper edidimus: ſeptingenti
ferme aut octingēti verſus deſunt: vt decurtatus ⁊ lace
ratus corroſuſqꝫ liber: foeditatē ſui publice legētibus p̄
beat. Hec aūt tranſlatio nullū de veteribus ſequit̄ inter
pretē: ſed ex ipſo hebraico arabicoqꝫ ſermone: et interdū
ſyro nūc verba nūc ſenſus nunc ſimul vtrūqꝫ reſonabit.
Obliquus eīm etiā apud hebreos totus liber fertur ⁊ lu
bricus: ⁊ qd̄ greci rhetores vocāt eſchematiſmenos: dū
qui aliud loquit̄: aliud agit. Ut ſi velis anguillā vel mu-
renulā strict⁊ tenere manibus: quanto fortius preſſeris
tanto citius elabitur. Memini me ob intelligentiā hu-
ius voluminis lyddeū quēdā preceptorē: q̄ apud hebre-
os primus haberi putabatur: nō paruis redemiſſe num
mis: cuius doctrina an aliq̄d ꝓfecerim: neſcio. Hoc vnū
ſcio: nō potuiſſe me interpretari: niſi qd̄ ante intellexerā
Iiob.3.a. A principio itaqꝫ voluminis vſqꝫ ad verba Iiob: apd̄ he
breos proſa oratio eſt. Porro a verbis Iiob: in q̄bus ait
ibidē.14 a Pereat dies in qua natus ſum: ⁊ nox in q̄ dictū eſt: cōce
ptus eſt homo: vſqꝫ ad eum locū: vbi ante finē volumin⁊
ſcriptū eſt: Idcirco ipſe me reprehēdo: ⁊ ago poenitētiā
ī fauilla ⁊ cinere: hexametri verſus ſunt: dactylo ſpōdeo
qꝫ currētes: ⁊ ꝓpter lingue idioma crebro recipiētes: et
alios pedes nō earūdē ſyllabarū: ſed eorundē temporū.
Interdū q̄qꝫ rithmus ipſe dulcis et tinnulus fertur nu
meris pedū ſolutis: qd̄ metrici magis ꝙ ſimplex lector
intelligūt. A ſupradicto aūt verſu vſqꝫ ad finē libri: par-
uum coma qd̄ remanet proſa oratione cōtexitur. Quod
ſi cui videtur incredulū: metra ſcilicet eſſe apud hebreos
⁊ inm orē noſtri flacci: greciqꝫ pindari ⁊ alcei et ſapph⁹
vel pſalteriū vel lamentatiōes ieremie vł oīa ferme ſcrip
turarū cantica cōprehendi: legat philonē: ioſephū: orige
nē: ceſarienſem: euſebiū: ⁊ eorū teſtimonio me verū dice
re cōprobabit. Audiāt quaꝓpter canes mei: idcirco me
in hoc volumine laboraſſe: nō vt interp̄tationē antiquā
reprehēderē: ſed vt ea que in illa aut obſcura ſunt aut o-
miſſa aut certe ſcriptorū vitio deprauata: manifeſtiora
noſtra interpretatione fierent: qui et hebreorū ſermonē
ex parte didicimus: ⁊ ī latino pene ab ipſis cunabulis in
ter grāmaticos et rhetores ⁊ philoſophos detriti ſum⁹
Quod ſi apud grecos poſt ſeptuaginta editionē iā chri
ſti euangelio coruſcante iudeus aquila ⁊ ſymmachus et
theodotion: iudaizantes heretici ſunt recepti: qui mul-
ta myſteria ſaluatoris ſubdola interpretatiōe celarunt
et tamē in exaplis habentur apud eccleſias: ⁊ explanant̄
ab eccleſiaſticis viris: quanto magis ego chriſtianus de
parētibus chriſtianis natus: ⁊ vexillū crucis in mea frō-
te portās: cuius ſtudiū fuit omiſſa repetere: deprauata
corrigere: ⁊ ſacramenta eccleſie puro ⁊ fideli aperire ſer
mone: vel a faſtidioſis vel a malignis lectoribus non de-
beo reprobari. Habeant qui volunt veteres libros vel in
mēbranis purpureis auro argentoqꝫ deſcriptos: vel vn
cialibus (vt vulgo aiunt) literis: onera magis exarata ꝙ
codices: dūmōdo mihi meiſqꝫ ꝑmittant pauperes habe
re ſcedulas: ⁊ non tam pulchros codices ꝙ emendatos.
Utraqꝫ autē editio: ⁊ ſeptuaginta iuxta grecos: et mea
iuxta hebreos in latinū meo labore trāſlata eſt. Eligat
vnuſquiſqꝫ quod vult: et ſtudioſum me magis ꝙ maliuo
lum probet.

Alius Prologus.

Si aut fiſcellā iunco texerē: aut palmarū folia Gen.13.a. ibid.42.c.
cōplicarē: vt in ſudore vultus mei comederem
panē: ⁊ ventris opus ſollicita mente ꝑtracta-
rem: nullus morderet: nemo reprehenderet.
Nūc aūt quia iuxta ſententiā ſaluatoris volo operari ci
bū qui nō perit: ⁊ antiquā diuinorū voluminū viā ſenti-
bus virgultiſqꝫ purgare: error mihi geminus infigitur
corrector vitiorū falſarius vocor: et errores nō auferre: Ibi.42.c
ſed ſerere. Tanta eſt eīm vetuſtatis cōſuetudo: vt etiā cō
feſſa pleriſqꝫ vitia placeāt: dū mag⁊ pulchros habere vo
lūt codices ꝙ emēdatos. Quapropter o fratres dilectiſ
ſimi: vnicū nobilitat⁊ ⁊ humilitatis exemplar: pro flabel
lo calathis ſportelliſqꝫ munuſculis monachorū ſpirita-
lia hec et manſura dona ſuſcipite: ac beatū Iiob: qui ad
huc apud latinos iacebat in ſtercore: ⁊ vermibus ſcate- Iob 42 c
bat errorū: integrū īmaculatūqꝫ gaudete. Quomō eīm
poſt probationē atqꝫ victoriam duplicia ſunt ei vniuerſa
reddita: ita ego ī lingua noſtra: vt audacter loquar: feci
eū habere que amiſerat. Igitur ⁊ vos ⁊ vnūquēqꝫ lecto-
rē ſolita prefatione cōmoneo: ⁊ in principijs librorū ea-
dē ſemper annectens rogo: vt vbicūqꝫ ſemper preceden
tes virgulas videritis: ſciatis ea que ſubiecta ſunt in he
braicis voluminibus nō haberi. Porro vbi ſtelle imago
ꝑfulſerit: ex hebreo in ſermone noſtro addita ſunt. Nec
nō ⁊ illa que haberi videbantur: ⁊ ita corrupta erant: vt
ſenſum legentibus tollerēt: orantibus vobis magno la-
bore correxi: magis vtile quid ex odio meo eccleſijs chri
ſti venturum ratus: ꝙ ex aliorum negocio.

Finis.

Argumentum incerti authoris.

In terra quidē habitaſſe Iiob huſitidi in fini
bus idumee ⁊ arabie fertur: ⁊ erat ei ante no
mē Iobab. Et accepit vxorē arabiſſam: et ge
nuit filiū quē vocauit ennon. Erat aūt ipſe fili
us quidē zare de Eſau filijs filius: de matre vero Boſra
ita vt ſit quint⁹ ab abraā. Et hi ſunt reges q̄ regnauerūt
in edom: in q̄ ⁊ ipſe regnauit. Sed prim⁹ in ea regnauit
balac fili⁹ beor: ⁊ nomē eiuſdē ciuitatis machaba. Poſt
hūc aūt balac. Poſt eū iobab: q̄ vocat̄ Iiob. Poſt Iiob
aūt huſam: q̄ erat dux ex themanor regiōe. Et poſt illū
regnauit adad fili⁹ beath: qui excidit madian in campo
moab ⁊ nomē ciuitatis eius chetheanith.

Liber Iiob.

Caput I

Vir erat in terra Hus A infra.2.a. ifra.24.b
noīe Iiob. Et erat vir ille ſimplex ⁊
rect⁹ ac timēs deū: ⁊ recedēs a malo
Natiqꝫ ſūt ei ſeptē filij ⁊ tres filie. Et
fuit poſſeſſio eius ſeptē millia ouiū: ⁊
tria millia camelor: quingēta q̄qꝫ iu
ga boū: ⁊ quingēte aſine: ac familia multa nimis. Erat
qꝫ vir ille magnus inter oēs oriētales. Et ibant filij ei⁹:

⁊ faciebāt cōuiuia ꝑ domos: vnuſq́ſqꝫ in die ſuo. Et mit
tētes vocabāt tres ſorores ſuas: vt comederent ⁊ bibe-
rēt cū eis. Cūqꝫ in orbē tranſiſſent dies conuiuij: mitte
bat ad eos Iob: ⁊ ſanctificabat illos: cōſurgēſqꝫ dilucu
B lo: offerebat holocauſta ꝑ ſingulos. Dicebat eñ: Ne for
Infra. 2 te peccauerīt filij mei: ⁊ bñdixerint deo ī cordibus ſuis.
Sic faciebat Iob cūctis dieb⁹. Quadā aūt die: cū veniſ
ſent filij dei: vt aſſiſterēt corā dño: affuit inter eos etiā ſa
tan. Cui dixit dñs: Unde venis? Qui rñdens: ait: Cir-
cuiui terrā: ⁊ ꝑambulaui eam. Dixitqꝫ dñs ad eū: Nun-
quid cōſideraſti ſeruū meū Iob: ꝙ nō ſit ei ſimilis ī ter
ra: homo ſimplex ⁊ rectus: ac timēs deū: ⁊ recedēs a ma
lo? Cui reſpondēs ſatā ait: Nunq̇d Iob fruſtra timet
deū? Nōne tu vallaſti eū: ac domū ei⁹: vniuerſamqꝫ ſub-
ſtātiā eius ꝑ circuitū? Opibus manuū eius bñdixiſti: et
poſſeſſio eius creuit ī terra. Sed extēde paululū manū
tuā: ⁊ tange cūcta q̄ poſſidet: niſi in faciē bñdixerit tibi.
Dixit ergo dñs ad ſatā: Ecce vniuerſa q̄ habet: in manu
tua ſunt: tantū in eū ne extēdas manū tuā. Egreſſuſqꝫ
eſt ſatan a facie dñi. Cū aūt q̄dam die filij ⁊ filię ei⁹ come
derēt ⁊ biberēt vinū ī domo fratris ſui primogeniti: nū
C cius venit ad Iob: q̇ diceret: Boues arabāt: ⁊ aſinę paſ
cebant̄ iuxta eos: ⁊ irruerūt ſabei: tulerūtqꝫ oīa: ⁊ pue-
ros ꝑcuſſerūt gladio: ⁊ euaſi ego ſolus: vt nunciarē tibi.
Cūqꝫ adhuc ille loqueret̄: venit alter: ⁊ dixit: Ignis dei
cecidit e cęlo: ⁊ cūctas oues pueroſqꝫ cōſumpſit: ⁊ effu-
gi ego ſolus: vt nūciarē tibi. Sed adhuc ille loquēte: ve-
nit ali⁹: ⁊ dixit: Chaldęi fecerūt tres turmas: ⁊ īuaſerūt
D camelos: ⁊ tulerūt eos: necnō ⁊ pueros percuſſerūt gla
dio: ⁊ ego fugi ſolus: vt nūciarē tibi. Adhuc loquebat̄ il
le: ⁊ ecce alius ītrauit: ⁊ dixit: Filijs tuis ⁊ filiab⁹: veſcen
tibus ⁊ bibētibus vinū ī domo fratris ſui ꝑmogeniti: re
pēte ventus vehemēs irruit a regiōe deſerti: ⁊ cōcuſſit q̄
tuor angulos domus: q̄ corruēs oppreſſit liberos tuos:
Eccle. 5. ⁊ mortui ſunt: ⁊ effugi ego ſolus: vt nūciarem tibi. Tūc
Pſal. 112. ſurrexit Iob: ⁊ ſcidit veſtimēta ſua: ⁊ tōſo capite corru
infra. 8. b ens in terrā: adorauit: ⁊ dixit: Nud⁹ egreſſus ſum de v-
tero matris meę: ⁊ nud⁹ reuertar illuc. Dñs dedit: dñs
abſtulit: ſicut dño placuit: ita factū eſt: ſit nomen dñi bñ
dictum. In omnibus his non peccauit Iob labijs ſuis
neqꝫ ſtultum quid contra deum locutus eſt. II.
FActū eſt aūt: cū q̄dam die veniſſent filij dei: et
A ſtarēt corā dño: veniſſet q̄qꝫ ſatan iter eos: et
ſupra. 1. b ſtaret in cōſpectu ei⁹: vt diceret dñs ad ſatan
ſupra 1. a. Unde venis? Qui rñdens: ait: Circuiui ter
rā: ⁊ ꝑambulaui eā. Et dixit dñs ad ſatā: Nūq̇d cōſide-
raſti ſeruū meū Iob: ꝙ nō ſit ei ſimilis in terra: vir ſim-
plex ⁊ rect⁹: ac timēs deū: ⁊ recedēs a malo: et adhuc re
tinēs īnocētiā? Tu aūt cōmouiſti me aduerſus eū: vt af
B fligerē eū fruſtra. Cui rñdens ſatā: ait: Pellē ꝓ pelle: et
cūcta q̄ habet homo: dabit ꝓ aīa ſua: alioquin mitte ma
nū tuā: ⁊ tāge os ei⁹ ⁊ carnē: ⁊ tūc videbis ꝙ ī faciē bñdi
cat tibi. Dixit ergo dñs ad ſatā: Ecce in manu tua ē: ve
rūtamē aīam illi⁹ ſerua. Egreſſus igit̄ ſatā a facie dñi ꝑ
cuſſit iob vlcere peſſimo: a plāta pedis vſqꝫ ad verticē ei
C us: q̇ teſta ſaniē radebat: ſedēs in ſterq̇linio. Dixit aūt il
li vxor ſua: Adhuc tu ꝑmanes ī ſimplicitate tua? bñdic
deo: ⁊ morere. Qui ait ad illā: quaſi vna de ſtultꝫ mulie-
rib⁹ locuta es: Si bona ſuſcepim⁹ de manu dñi: mala q̄-
re nō ſuſtineam⁹? In oīb⁹ his nō peccauit iob labijs ſuꝫ
Igit̄ audiētes tres amici Iob oē malū q̇d accidiſſet ei
venerūt ſingli de loco ſuo: eliphas themanites: ⁊ baldad
ſuhites: ⁊ ſophar naamathites. Condixerāt eñ: vt pari
D ter veniētes et viſitarēt eū: ⁊ cōſolarent̄. Cūqꝫ eleuaſſēt
ꝓcul oculos ſuos: nō cognouerūt eū. Et clamātes plora
uerūt: ſciſſiſqꝫ veſtib⁹ ſparſerūt puluerē ſup caput ſuū in
cęlū. Et ſederūt cū eo ī terra: ſeptē dieb⁹ ⁊ ſeptē noctib⁹
⁊ nemo loq̄bat̄ ei v̄bū. videbāt eñ dolorē eſſe vehemētē.
A POſt hęc aūt apuit Iob os ſuū: ⁊ maledixit III.
hier. 20. d diei ſuo: ⁊ locutus ē: Pereat dies ī q̄ natus ſum: ⁊
nox in q̄ dictū eſt: cōceptus eſt hō. Dies illa vertat̄ ī tene
bras. Nō reqrat eū de⁹ deſup: ⁊ nō illuſtret̄ lumine. Ob
ſcurēt eū tenebrę: et vmbra mortis. Occupat eū caligo:
⁊ īuoluat̄ amaritudīe. Noctē illā tenebroſus turbo poſ
ſideat: Nō cōputetur ī dieb⁹ anni: nec numeret̄ in menſi
bus. Sit nox illa ſolitaria: nec laude digna. Maledicāt B
ei q̇ maledicūt diei: q̄ parati ſunt ſuſcitare leuiathā. Ob-
tenebrent̄ ſtellę caligine ei⁹. Expectet lucē: ⁊ nō videat:
nec ortū ſurgētis aurorę. Quia nō cōcluſit oſtia vētris
q̇ portauit me: nec abſtulit mala ab ocul' meꝫ. Quare nō
in vulua mortu⁹ ſum? q̄re egreſſus ex vtero nō ſtatī pe- īfra. 10. d.
rij? Quare except⁹ genibus? cur lactat⁹ vberib⁹? Nūc hie. 20. d.
eñ dormiēs ſilerē: ⁊ ſomno meo reqēſcerē cū regibus et C
cōſulibus terrę: q̇ ędificāt ſibi ſolitudines: aut cū pricipi
bus q̇ poſſident aurū: ⁊ replēt domos ſuas argēto. Aut
ſicut abortiuū abſcōditū nō ſubſiſterē: vł qui cōcepti nō
viderūt lucē. Ibi īpij ceſſauerūt a tumultu: et ibi reqeue
rūt feſſi robore: et quōdā victi pariter ſine moleſtia. Nō
audierūt vocē exactoris. Paruus et magn⁹ ibi ſunt: et
ſeruus ⁊ liber a dño ſuo. Quare miſero data eſt lux: ⁊ vi-
ta his qui ī amaritudine aīę ſunt? Qui expectāt mortē: D
⁊ nō venit: q̄ſi effodiētes theſaurū: gaudētqꝫ vehemēter
cū īuenerīt ſepulchrū. Uiro cui⁹ abſcondita eſt via: ⁊ cir
cūdedit eū deus tenebris. Anteq̄ comedā: ſuſpiro: et q̄ſi
īundātes aquę: ſic rugitus meus: q2 timor quē timebā:
euenit mihi: ⁊ q̇d verebar: accidit: nōne diſſimulaui? non
ne ſilui? nōne quieui? Et venit ſup me īdignatio. IIII
REſpōdēs aūt eliphas themanites: dixit: Si coe A
perimus loq̇ tibi: forſitā moleſte accipies. Sed
cōceptū ſermonē tenere quis poterit? Ecce do
cuiſti multos: ⁊ man⁹ laſſas roboraſti. Uacillātes cōfir
mauerūt ſmones tui: ⁊ genua tremētia cōfortaſti. Nūc B
aūt venit ſup te plaga: ⁊ defeciſti: tetigit te: ⁊ cōturbat⁹
es. Ubi eſt timor tuus: fortitudo tua: patiētia tua: ⁊ ꝑfe
ctio viaꝝ tuaꝝ? Recordare obſecro te: q̇s eñ vnq̄ inno
cēs perijt: aut q̄ndo recti deleti ſunt? Quī poti⁹ vidi eos
qui operantur iniquitatē: ⁊ ſemināt dolores: ⁊ metūt eos:
flāte deo ꝑiſſe: ⁊ ſpū irę ei⁹ eſſe cōſumptos. Rugitus leo
nis ⁊ vox leęnę: et dentes catuloꝝ leonū cōtriti ſunt. Ti
gris perijt: eo ꝙ nō haberet p̄dā: ⁊ catuli leonis diſſipati
ſunt. Porro ad me dictū eſt verbū abſcōditū: ⁊ q̄ſi furti C
ue ſuſcepit aurꝫ mea venas ſuſurri eius. In horrore vi
ſiōis nocturnę: q̄ndo ſolet ſopor occupare hoīes: pauor
tenuit me: ⁊ tremor: ⁊ oīa oſſa mea ꝑterrita ſunt. Et cū
ſpirit⁹ me p̄ſente tranſiret: inhorruerūt pili carnis meę. D
Stetit quidā: cui⁹ nō agnoſcebā vultū: imago corā ocul' īfra. 25. b
meis: ⁊ vocē q̄ſi aurę lenꝫ audiui. Nūq̇d homo dei cōpa 2. pe. 2. a.
ratione iuſtificabit̄: aut factore ſuo purior erit vir? Ecce
q̇ ſeruiūt ei: nō ſunt ſtabiles: ⁊ ī angul' ſuis repit prauit a
tē. Quātomagꝫ hi qui habitāt domos luteas: q̇ terrenū
habēt fundamētū: cōſumēt̄ velut a tinea. De mane vſqꝫ Eſa. 38. a
ad veſperā ſuccident̄: ⁊ q2 null⁹ ītelligit: ī ęternū ꝑibūt.
qui aūt reliq̇ fuerīt: auferēt̄ ex eis: moriēt̄: ⁊ nō ī ſapiētia
VOca ergo ſi eſt: qui tibi rñdeat: ⁊ ad V A
aliquē ſanctorū cōuertere. Uirū ſtultū interfi
cit iracūdia: ⁊ paruulū occidit īuidia. Ego vi
di ſtultū firma radice: ⁊ maledixi pulchritudi
ni eius ſtatī. Lōge fiēt filij eius a ſalute: ⁊ cōterent̄ ī por
ta: ⁊ nō erit qui eruat. Cui⁹ meſſem famelicus comedet B
⁊ ipſum rapiet armat⁹: ⁊ bibēt ſitiētes diuitias ei⁹. Ni-
hil ī terra ſine cauſa fit: ⁊ de humo nō egredie t̄ dolor. ho
mo naſcitur ad laborē: et auis ad volatū. Quāobrē ego
deprecabor dñm: ⁊ deū ponā eloquium meum. Qui facit
magna: ⁊ inſcrutabilia: et mirabilia abſqꝫ numero. Qui
dat pluuiam ſup faciem terrę: et irrigat aquis vniuerſa:
qui ponit humiles in ſublime: et moerētes erigit ſoſpita
te. Qui diſſipat cogitatiōes malignoꝝ: ne poſſint imple
re manus eorū: q̇d coeperant. Qui apprehendit ſapien- 1. cor. 3. b C
tes in aſtutia eorū: ⁊ cōſiliū prauorū diſſipat. Per diem
incurrēt tenebras: et quaſi in nocte: ſic palpabūt in meri

die. Porro ſaluū faciet egenū a gladio oris eoꝝ: ⁊ de ma
D nu violēti pauperē. Et erit egeno ſpes: iniq̄tas aūt con-
trahet os ſuū. Btūs hō q̄ corripit a dn̄o. Increpatio-
nē ergo dn̄i ne reprobes: q̄a ipē vulnerat: ⁊ medet̄: pcu-
tit: ⁊ manꝰ eius ſanabūt. In ſex tribulationibꝰ liberabit
te: ⁊ in ſeptia nō tāget te malū. In fame eruet te de mor
te: ⁊ in bello de manu gladij. A flagello lingue abſconde
ris: ⁊ nō timebis calamitatē cū venerit. In vaſtitate et
fame ridebis: ⁊ beſtias terrę non formidabis. Sed cū la
pidibus regionū pactū tuū: ⁊ beſtię terrę pacificę erūt ti
bi. Et ſcies: ꝙ pacē habeat tabernaculum tuū: et viſitās
ſpeciē tuā nō peccabis. Et ſcies: q̄m m̄ltiplex erit ſemē
tuū: ⁊ ꝓgenies tua q̄ſi herba terrę. Ingredieris in abū-
amos. 3. a dātia ſepulchrū: ſicut infertur aceruus tritici in tēpore
ſuo. Ecce h̄: vt īueſtigauimꝰ: ita eſt: qđ auditū mēte per-
A R Eſpōdēs aūt Iiob: dixit: Vtinā (tracta. VI.
appēderēt̄ pctā mea: q̄bꝰ irā merui: ⁊ calami
tas: quā patior ī ſtatera q̄ſi arena maris: hęc
grauior appareret. Unde et v̄ba mea dolore
ſunt plena: q̄a ſagittę dn̄i ī me ſunt: quarū īdignatio ebi
bit ſpiritū meū: ⁊ terrores dn̄i militāt contra me. Nun-
quid rugiet onager: cū habuerit herbā: aut mugiet bos
cū ante pręſepe plenū ſteterit? Aut poterit comedi inſul
B ſum: qđ nō eſt ſale cōditū? Aut pōt aliq̄s guſtare: qđ gu
ſtatū affert mortē? Animę em̄ eſurieti etiā amara dulcia
ꝓuer. 27 a eſſe videtur. Quę prius nolebat tāgere aīa mea: nūc pre
anguſtia cibi mei ſunt. Quis det: vt veniat petitio mea:
⁊ qđ expecto: tribuat mihi deꝰ: ⁊ q̄ cepit: ipē me cōterat?
Soluat manū ſuā: ⁊ ſuccidat me: ⁊ hęc mihi ſit conſola-
tio: vt affligēs me dolore: nō parcat: nec cōtradicam ſer-
monibus ſancti. Quę eſt em̄ fortitudo mea: vt ſuſtineā:
C aut q̄s finis meus: vt patiēter agā? Nec fortitudo lapi-
dū fortitudo mea: nec caro mea ęnea eſt. Ecce nō eſt au-
xiliū mihi ī me: ⁊ neceſſarij q̄qꝫ mei receſſerūt a me. Qui
tollit ab amico ſuo miſericordiā: timorē dn̄i derelinq̄t.
Fratres mei ꝑterierūt me: ſicut torrēs: q̄ raptim trāſit
in cōuallibꝰ. Qui timēt pruinā: irruet ſup eos nix. Tē-
pore q̄ fuerint diſſipati: peribūt: ⁊ vt incaluerint: ſoluen
tur de loco ſuo. Inuolutę ſunt ſemitę greſſuū eoꝝ: am-
bulabūt ī vacuū: et peribūt. Cōſiderate ſemitas themā:
itinera ſaba: ⁊ expectate paulíſper. Cōfuſi ſunt: q̄a ſpera
ui. Venerūt quoqꝫ vſqꝫ ad me: et pudore cooperti ſunt.
Nūc veniſtis: ⁊ modo vidētes plagā meā timetis? Nū-
q̄d dixi: Afferte mihi: ⁊ de ſubſtātia veſtra donate mihi:
D vel liberate me de manu hoſtis: ⁊ de manu robuſtoꝝ erui
te me? Docete me: ⁊ ego tacebo: et ſi q̄d forte ignoraui:
inſtruite me. Quare detraxiſtis ſermonibꝰ veritatis: cū
e vobis nullus ſit: q̄ poſſit arguere me? Ad increpādum
tantū eloq̄a cōcinnatis: ⁊ in ventū v̄ba ꝓfertis. Sup pu
pillū irruitis: ⁊ ſubuertere nitimini amicū veſtrū. Verū
tamē qđ coepiſtis: explete. Prębete aurem: ⁊ videte an
mētiar. Reſpōdete obſecro abſqꝫ cōtentiōe: ⁊ loquētes
id qđ iuſtū eſt: iudicate. Et nō inuenietis in lingua mea
iniquitatē: nec ī faucibꝰ meis ſtulticia ꝑſonabit. VII.
A M Ilitia eſt vita hoīs ſup terrā: ⁊ ſicut dies mer
cenarij dies eiꝰ. Sicut ceruus deſiderat vm-
brā: ⁊ ſicut mercenarius pręſtolatur finē ope
ris ſui: ſic ⁊ ego habui menſes vacuos: et no-
ctes laborioſas enumeraui mihi. Si dormiero: dicā q̄ñ
do conſurgā: ⁊ rurſum expectabo veſperā: ⁊ replebor do
loribus vſqꝫ ad tenebras. Induta eſt caro mea putredi-
ne: ⁊ ſordibꝰ pulueris: cutis mea aruit: et contracta eſt.
B Dies mei velocius trāſierūt: ꝙ a texēte tela ſucciditur:
⁊ cōſumpti ſunt abſqꝫ vlla ſpe. Memēto: q̄a ventꝰ eſt vi
infra. 9. c. ta mea: ⁊ nō reuertetur oculus meꝰ: vt videat bona: nec
aſpiciet me viſus hoīs. Oculi tui in me: ⁊ nō ſubſiſtā. Si
cut cōſumitur nubes: ⁊ ꝑtrāſit: ſic q̄ deſcēdit ad īferos:
nō aſcēdet: nec reuertet̄ vltra ī domū ſuā: neqꝫ cognoſcet
C eū amplíꝰ locꝰ eiꝰ. Quapropter ⁊ ego nō parcā ori meo
loq̄r ī tribulatiōe ſpūs mei: cōfabulabor cū amaritudine
aīę meę. Nunq̄d mare ego ſum: aut cetꝰ: q̄a circūdedi-
ſti me carcere? Si dixero: cōſolabitur me lectulꝰ meꝰ: et
releuabor loquēs mecū ī ſtratu meo: terrebis me ꝑ ſom-
nia: ⁊ ꝑ viſiōes horrore cōcuties. Quāobrē elegit ſuſpē
diū aīa mea: ⁊ mortē oſſa mea. Deſperaui. Nequaq̄ vl-
tra iam viuā. Parce mihi dn̄e: nihil enim ſunt dies mei.
Quid eſt hō: q̄a magnificas eū: aut q̄d apponis erga eū
cor tuū? Viſitas eū diluculo: et ſubito ꝓbas illū. Vſqꝫ q̄ D
nō parcis mihi: nec dimittis me: vt glutiā ſaliuā meam?
Peccaui. Quid faciā tibi o cuſtos hoīm? Quare me po infra. 15. d
ſuiſti cōtrariū tibi: ⁊ factꝰ ſum mihimetipi grauis? Cur
nō tollis pctm̄ meū: ⁊ q̄re nō aufers iniq̄tatē meā? Ecce
nūc ī puluere dormiā: ⁊ ſi mane me quęſierís: nō ſubſiſtā.
R Eſpōdēs aūt baldad ſuhites: dixit: VIII.
Vſqꝫ q̄ loqueris talia: ⁊ ſpūs multiplex ſermo A
nis oris tui? Nunq̄d deꝰ ſupplantat iudiciū:
aut oīpotēs ſubuertit qđ iuſtū eſt? Etiā ſi filij
tui peccauerūt ei: et dimiſit eos ī manu iniq̄tatis ſuę: tu
tamē ſi diluculo cōſurrexeris ad deū: ⁊ oīpotentē fueris
deꝓcatꝰ: ſi mūdus ⁊ rectꝰ inceſſeris: ſtatim euigilabit ad Deu. 13. a
te: et pacatū reddet habitaculū iuſticię tuę: intantū vt ſi
priora tua fuerīt parua: et nouiſſima tua multiplicētur B
nimis. Interroga em̄ gn̄ationē ꝓſtinā: ⁊ diligēter inue-
ſtiga patrū memoriā. Heſterni q̄ppe ſumꝰ: ⁊ ignoramꝰ: Pſ. 134 a
q̄m ſicut vmbra dies nr̄i ſunt ſuper terrā: ipi docebūt te.
Loquētur tibi: ⁊ de corde ſuo ꝓferēt eloq̄a. Nūquid vi-
rere pōt ſcirpus abſqꝫ humore: aut creſcere carectū ſine
aqua? Cū adhuc ſit ī flore: nec carpatur manu: ante oēs
herbas areſcit: ſic vię oīm: qui obliuiſcuntur deū: ⁊ ſpes
hypocritę peribit. Nō ei placebit vecordia ſua: ⁊ ſicut te
la araneaꝝ fiducia eiꝰ. Innitetur ſup domū ſuā: ⁊ nō ſta
bit: fulciet eā: ⁊ nō cōſurget. Humectus videtur anteq̄ C
veniat ſol: ⁊ in ortu ſuo germen eius egredietur. Super
aceruū petraꝝ radices eius denſabūtur: ⁊ inter lapides
cōmorabitur. Si abſorbuerit eū de loco ſuo: negabit eū
⁊ dicet: Nō noui te. Hęc eſt em̄ lętitia vię eiꝰ: vt rurſum D
de terra alij germinētur. Deus nō proijciet ſimplicem:
nec porriget manū malignis: donec īpleatur riſu os tuū
⁊ labia tua iubilo. Qui oderūt te: induētur cōfuſione: et
tabernaculū impiorū non ſubſiſtet. IX.
E T reſpōdēs Iiob: ait: Vere ſcio ꝙ ita ſit: ⁊ ꝙ A
nō iuſtificetur hō cōpoſitus deo. Si voluerit
cōtēdere cū eo: nō poterit ei reſpōdere vnū ꝓ
mille. Sapiēs corde eſt: ⁊ fortis robore. Quis
reſtitit ei: ⁊ pacē habuit? Qui tranſtulit mōtes: ⁊ neſcie-
runt hi quos ſubuertit in furore ſuo? Qui cōmouet ter-
rā de loco ſuo: ⁊ columnę eius concutiūtur. Qui pręci-
pit ſoli: ⁊ nō oritur: ⁊ ſtellas claudit quaſi ſub ſignaculo.
Qui extēdit cęlos ſolus: ⁊ graditur ſup fluctus maris.
Qui facit arcturū: ⁊ oriona: ⁊ hyadas: ⁊ īteriora auſtri?
Qui facit magna: ⁊ incōprehēſibilia: ⁊ mirabilia: quorū
non eſt numerus. Si venerit ad me: nō videbo eū: ſi abie B
rit: non intelligā. Si repēte interroget: quis reſpōdebit
ei? Vel quis dicere ei poteſt: cur ita facis? Deus cuiꝰ irę Eccl. 3. c.
nemo reſiſtere poteſt: ⁊ ſub quo curuātur qui portāt or-
bem. Quantus ergo ſum ego: vt reſpondeā ei: et loquar
verbis meis cū eo? Qui etiā ſi habuero quippiā iuſtū: nō
reſpondebo: ſed meū iudicē deprecabor. Et cū inuocan-
tem me exaudierit: non credo ꝙ audierit vocem meam.
In turbine enim conteret me: et multiplicabit vulnera
mea etiā ſine cauſa. Non concedit requieſcere ſpiritum
meū: et implet me amaritudinibus. Si fortitudo quęri C
tur: robuſtiſſimꝰ eſt. Si ęq̄tas iudicij: nemo audet pro
me teſtimoniū dicere. Si iuſtificare me voluero: os meū
cōdēnabit me. Si innocentē oſtēdero: prauū me cōpro
babit. Etiā ſi ſimplex fuero: hoc ipm̄ ignorabit aīa mea:
⁊ tedebit me vitę meę. Vnū eſt ꝙ locutꝰ ſum: ⁊ innocen
tem ⁊ impiū ipſe cōſumit. Si flagellat: occidat ſemel: et infra. 3. b.
nō de poenis innocentē rideat. Terra data eſt in manꝰ
impij: vultū iudicū eius operit. Quod ſi nō ille eſt: quis

ergo eſt? Dies mei velociores fuerunt curſore: fugerũt:
infra.7.b. et non viderũt bonũ. Pertranſierũt quaſi naues poma
portantes: ſicut aquila volans ad eſcam. Cũ dixero: ne-
D quaq̃ ita loquar: commuto faciem meam: ⁊ dolore tor-
queor. Verebar omnia opera mea: ſciens: ꝙ non parce-
res delinquenti: ſi aũt ⁊ ſic impius ſum: quare fruſtra la
boraui? Si lotus fuero q̃ſi aquis niuis: ⁊ fulſerint velut
mundiſſime manus mee: tamen ſordibus intinges me:
⁊ abominabuntur me veſtimẽta mea. Neq; eñ viro qui
ſimilis mei eſt: reſpõdebo: nec qui mecũ eſt in iudicio: ex
equo poſſit audiri. Nõ eſt qui vtrũq; valeat arguere: et
ponere manũ ſuã in ambobus. Auferat a me virgã ſuã: ⁊
pauor eius non me terreat. Loquar: et nõ timebo eum.
Nec eñ poſſum metuens reſpondere. X.

A Tedet aïaȝ meã vite mee: dimittã aduerſum
me eloquiũ meũ. Loquar in amaritudine aïe
Deut.23.f mee: dicã deo: Noli me condemnare. Indica
mihi: cur me ita iudices? Nunquid bonũ tibi
videtur: ſi calũnieris me: ⁊ opp̃mas me op⁹ manuũ tua-
B rum: ⁊ conſiliũ impiorũ adiuues? Nunquid oculi car-
nei tibi ſunt: aut ſicut videt homo: et tu videbis? Nun-
quid ſicut dies hominis dies tui: ⁊ anni tui ſicut huma-
na ſunt tẽpora: vt queras iniq̃tatẽ meã: et peccatũ meũ
Pſ.118.c ſcruteris? Et ſcias: q̃a nihil impiũ fecerim: cũ ſit nemo:
q̃ de manu tua poſſit eruere. Manus tue dñe fecerunt
me: ⁊ plaſmauerũt me totũ in circuitu: ⁊ ſic repẽte p̃ci
pitas me? Memẽto queſo: ꝙ ſicut lutũ feceris me: ⁊ in
puluerẽ reduces me. Nõne ſicut lac mulſiſti me: ⁊ ſicut
C caſeũ me coagulaſti? Pelle ⁊ carnib⁹ veſtiſti me: oſſib⁹
⁊ neruis cõpegiſti me. Vitã ⁊ miſcõiam tribuiſti mihi: ⁊
viſitatio tua cuſtodiuit ſpiritũ meũ. Licet hec celes in
corde tuo: tamen ſcio q̃a vniuerſoȝ memineris. Si pec-
caui: ⁊ ad horã pepercisti mihi: cur ab iniq̃tate mea mun
dum me eſſe nõ pateris? Et ſi impius fuero: ve mihi eſt:
⁊ ſi iuſtus: nõ leuabo caput: ſaturat⁹ afflictiõe ⁊ miſeria.
Et p̃pter ſuperbiã quaſi leenã capies me: reuerſuſq; mi
rabiliter me crucias. Inſtauras teſtes tuos cõtra me: ⁊
multiplicas irã tuã aduerſum me: ⁊ pene militãt ĩ me.
ſupra.3.b. Iere.20.b Quare de vulua eduxiſti me? q̃ vtinã cõſumptus eſſem:
ne oculus me videret. Fuiſſem quaſi non eſſem de vtero
trãſlatus ad tumulũ. Nunq̃d nõ paucitas dierũ meorũ
finiet̃ breui? Dimitte ergo me: vt plangã paululũ dolo-
rẽ meũ: anteq̃ vadã: ⁊ nõ reuertar ad terrã tenebroſam:
⁊ opertã mortis caligine: terrã miſerie ⁊ tenebrarũ: vbi
vmbra mortis: et nullus ordo: ſed ſempiternus horror
inhabitat. XI.

A Reſpõdẽs aũt Sophar Naamathites: dixit:
Nunq̃d q̃ multa loquit̃: nõ et audiet: aut vir
verboſus iuſtificabit̃? Tibi ſoli tacebũt hoïes
⁊ cum ceteros irriſeris: a nullo cõfutaberis?
ſupra.6.b Dixiſti eñ: Purus eſt ſermo meus: ⁊ mũdus ſum in cõ
B ſpectu tuo. Atq; vtinã de⁹ loqueretur tecũ: ⁊ aperiret la
bia ſua tibi: vt oſtẽderet tibi ſecreta ſapientie: et ꝙ mul-
tiplex eſſet lex ei⁹: ⁊ itelligeres: ꝙ m̃lto minora exigaris
ab eo: q̃ meret̃ iniq̃tas tua. Forſitã veſtigia dei cõprehẽ-
des: ⁊ vſq; ad p̃fectũ oĩpotentẽ reperies. Excelſior celo
eſt: ⁊ q̃d facies? Profundior inferno: ⁊ vnde cognoſces?
C Longior terra mẽſura ei⁹: ⁊ latior mari. Si ſubuerterit
omnia: vel in vnũ coartauerit: quis cõtradicet ei? vel q̃s
dicere ei poteſt: cur ita facis? Ipſe eñ nouit hominũ va-
nitatem: ⁊ vidẽs iniquitatẽ nõne cõſiderat? Vir vanus
in ſuperbiã erigit̃: ⁊ tanq̃ pullũ onagri ſe liberũ natũ pu
tat. Tu aũt firmaſti cor tuum: ⁊ expãdiſti ad eũ manus
tuas. Si iniquitatẽ que eſt in manu tua abſtuleris a te:
D ⁊ nõ mãſerit in tabernaculo tuo iniuſtitia: tũc leuare po
luce.26.b teris faciẽ tuã abſq; macula: ⁊ eris ſtabilis: ⁊ nõ timebis.
Miſerie q̃q; obliuiſceris: ⁊ quaſi aquarũ que preterie-
rũt: nõ recordaberis: ⁊ q̃ſi meridianus fulgor conſurget
tibi ad veſperã. Et cũ te cõſumptum putaueris: orieris
vt lucifer: ⁊ habebis fiduciã p̃poſita tibi ſpe: ⁊ defoſſus
ſecurus dormies. Requieſces: ⁊ non erit qui te exterreat.
Et deprecabuntur faciem tuam plurimi. Oculi aũt im-
piorum deficient: ⁊ effugium peribit ab eis: ⁊ ſpes illorũ
abominatio anime. XII.

A Reſpõdẽs aũt Iob dixit: Ergo vos eſtis ſoli
homines: ⁊ vobiſcum morietur ſapiẽtia? Et
mihi eſt cor ſicut et vobis: nec inferior veſtri prouer.14.a
ſum. Quis eñ hec que noſtis ignorat? Qui
deridetur ab amico ſuo ſicut ego: inuocabit deũ: ⁊ exau-
diet eũ. Deridet̃ eñ iuſti ſimplicitas: lãpas contempta B
apud cogitatiões diuitũ: parata ad tẽp⁹ ſtatutũ. Abun
dant tabernacula predonũ: et audacter prouocant deũ:
cũ ipſe dederit omnia in manus eorũ. Nimirũ interro-
ga iumenta: ⁊ docebunt te: ⁊ volatilia celi: ⁊ indicabunt
tibi. Loquere terre: ⁊ reſpõdebit tibi: ⁊ narrabũt piſces
maris. Quis ignorat: ꝙ omnia hec manus dñi fecerit?
In cuius manu anima oĩs viuentis: ⁊ ſpiritus vniuerſe C
carnis hominis? Nõne auris verba dijudicat: et fauces
comedentis ſaporẽ? In antiquis eſt ſapientia: ⁊ in mul- ifra.34.a infra.32b
to tempore prudẽtia. Apud ipſum eſt ſapiẽtia ⁊ fortitu
do: ⁊ ipſe habet cõſiliũ ⁊ intelligentiã. Si deſtruxerit: ne Eſa.22.f. apoc.3.b.
mo eſt q̃ edificet: ſi icluſerit hoiem: nullus eſt q̃ aperiat:
ſi cõtinuerit aq̃s: oĩa ſiccabunt̃: ⁊ ſi emiſerit eas: ſubuer-
tẽt terrã. Apud ipm eſt fortitudo ⁊ ſapiẽtia. Ipſe nouit
⁊ decipiẽtẽ: ⁊ eũ q̃ decipit̃. Adducit cõſiliarios ĩ ſtultũ fi
nẽ: ⁊ iudices ĩ ſtuporẽ. Baltheũ regũ diſſoluit: ⁊ p̃cin
git fune renes eoȝ. Ducit ſacerdotes ingloriosos: ⁊ opti-
mates ſupplãtat. Cõmutans labiũ veraciũ: et doctrinã
ſenũ auferens. Effundit deſpectionẽ ſuper principes: et
eos qui oppreſſi fuerant: releuat. Qui reuelat profunda D
de tenebris: ⁊ p̃ducit in lucẽ vmbrã mortis. Qui multi-
plicat gẽtes: ⁊ p̃dit eas: et ſubuerſas in integrũ reſtituit.
Qui immutat cor principũ populi terre: et decipit eos
vt fruſtra incedãt per inuiũ: palpabũt quaſi in tenebris:
et nõ in luce: ⁊ errare eos faciet quaſi ebrios. XIII.

Ecce omnia hec vidit oculus meus: et audiuit A
auris mea: ⁊ intellexi ſingula: ſm̃ ſcientiã ve
ſtrã: et ego noui: nec inferior veſtri ſum. Sed
tamen ad oĩpotentẽ loquar: et diſputare cũ
deo cupio: prius vos oſtẽdens fabricatores mendacij: et
cultores peruerſorũ dogmatũ. Atq; vtinã taceretis: vt
putaremini eſſe ſapiẽtes. Audite ğ correctiões meas: ⁊
iudiciũ labioȝ meorũ attẽdite. Nunq̃d de⁹ indiget ve-
ſtro mendacio: vt p̃ illo loquamini dolos? Nunq̃d faciẽ B
eius accipitis: et p̃ deo iudicare nitimini? Aut placebit
ei: quẽ celare nihil põt? Aut decipiet̃: vt hõ vr̃is fraudu-
lẽtijs? Ipſe vos arguet: quoniã in abſcõdito faciẽ ei⁹ ac-
cipitis. Statim vt ſe cõmouerit: turbabit vos: ⁊ terror
eius irruet ſup vos. Memoria veſtra cõparabit̃ cineri:
⁊ redigent̃ in lutũ ceruices veſtre. Tacete paulisper: vt
loquar: quodcũq; mihi mens ſuggeſſerit. Quare lacero
carnes meas dẽtib⁹ meis: ⁊ animam meã porto in mani
bus meis? Etiã ſi occiderit me: in ipo ſperabo. Verũta C
men vias meas in conſpectu eius arguã: ⁊ ipſe erit ſalua
tor meus. Non eñ veniet in cõſpectu eius omnis hypo
crita. Audite ſermonem meũ: ⁊ enigmata percipite au-
ribus veſtris. Si fuero iudicat⁹: ſcio ꝙ iuſtus iueniar.
Quis eſt qui iudicetur mecũ? Veniat. Quare tacẽs cõ-
ſumor? Duo tantũ ne facias mihi: et tũc a facie tua non
abſcondar. Manũ tuã lõge fac a me: ⁊ formido tua non
me terreat. Voca me: ⁊ ego reſpõdebo tibi: aut certe lo- D
quar: ⁊ tu reſpõde mihi: Quantas habeo iniquitates et
peccata: ſcelera mea ⁊ delicta mea oſtende mihi. Cur fa
ciẽ tuã abſcõdis: ⁊ arbitraris me inimicũ tuũ? Contra
foliũ quod a vẽto rapit̃ oſtẽdis potentiã tuã: et ſtipulã
ſiccã perſequeris. Scribis eñ cõtra me amaritudines:
⁊ cõſumere me vis peccatis adoleſcentie mee. Poſuiſti
in neruo pedẽ meũ: ⁊ obſeruaſti oẽs ſemitas meas: ⁊ ve-
ſtigia pedũ meoȝ cõſideraſti. Qui q̃ſi putredo cõſumẽ-
dus ſum: ⁊ q̃ſi veſtimẽtũ q̃d comeditur a tinea. XIIII.

A Homo natus de muliere: breui viuēs tēpore:
repletur multis miſerijs. Qui quaſi flos egre-
ditur: ⁊ conteritur: ⁊ fugit velut vmbra: ⁊ nūq̄
in eodē ſtatu permanet. Et dignū ducis ſup
huiuſcemodi aperire oclos tuos: et adducere eū tecū in
iudiciū? Quis poteſt facere mundū de immundo conce
ptum ſemine? Nōne tu qui ſolus es? Breues dies hoīs
ſunt: numerus mēſium eius apud te eſt. Cōſtituiſti ter
B minos eius: qui preteriri nō poterūt. Recede ergo pau
lulū ab eo vt quieſcat: donec optata veniāt: ⁊ ſicut mer-
cennarij dies eius. Lignū habet ſpem. Si preciſum fue
rit: rurſum vireſcit: ⁊ rami eius pullulāt. Si ſenuerit in
terra radix eius: ⁊ ī puluere emortuus fuerit: trūcus il-
lius ad odorē aque germinabit: et faciet comā q̄ſi cū pri
mum plantatū eſt. Homo vero cū mortuus fuerit: ⁊ nu
C datus atq; cōſumptus: vbi queſo eſt? Quomodo ſi rece
dāt aque de mari: et fluuiꝰ vacuefactꝰ areſcat: ſic homo
cū dormierit non reſurget. Donec atteratur celū nō euigi
labit: nec cōſurget de ſomno ſuo. Quis mihi hoc tribuat:
vt in inferno ꝓtegas me: ⁊ abſcōdas me: donec ptrāſeat
furor tuꝰ: ⁊ cōſtituas mihi tēpꝰ: in quo recorderis mei?
Sup. 13.d Putas ne mortuus hō rurſum viuet? Cūctis diebꝰ: q̄-
Ifra. 24.c bus nūc milito: expecto donec veniat immutatio mea.
Vocabis me: ⁊ ego reſpōdebo tibi. Operi manuū tuarū
D porriges dexterā. Tu q̄dem greſſus meos dinumeraſti:
ſed parce peccatis meis. Signaſti q̄ſi in ſacculo delicta
mea: ſed curaſti iniquitatē meā. Mōs cadēs defluit: et
ſaxū trāſfertur de loco ſuo. Lapides excauāt aque: et allu
uione paulatim terra cōſumitur: et hoīes ergo ſimiliter
perdes. Roboraſti eū paululū: vt ī ꝑpetuū trāſiret. Im
mutabis faciē eiꝰ: ⁊ emittes eū. Siue nobiles fuerīt filij
eius: ſiue ignobiles: nō intelliget. Attamē caro eiꝰ dū vi
uit: dolebit: ⁊ anima illiꝰ ſup ſemetipſo lugebit. XV.
A Reſpōdens aūt Eliphas Themanites: dixit:
Nunq̄d ſapiēs reſpōdebit quaſi inuentum lo
quens: ⁊ implebit ardore ſtomachū ſuū? Ar-
guis vbis eū q̄ nō eſt equalis tibi: ⁊ loq̄ris qđ
tibi nō expedit. Quantū ī me eſt: euacuaſti timorē: ⁊ tu-
liſti ꝑces corā deo. Docuit eñ iniq̄tas tua os tuū: ⁊ imi-
taris linguā blaſphemātiū. Cōdēnabit te os tuū: ⁊ non
ego: ⁊ labia tua reſpōdebūt tibi. Nūquid primus homo
tu natus es: ⁊ ante oēs colles formatꝰ? Nunq̄d conſiliū
dei audiſti: ⁊ inferior te erit eius ſapiētia? Quid noſti qđ
B ignoremꝰ? Quid intelligis: qđ neſciamꝰ? Et ſenes et an
tiqui ſunt ī nobis mlto vetuſtiores: q̄ p̄res tui. Nūquid
grāde eſt: vt cōſoletur te deꝰ? Sed vba tua praua hoc ꝓhi
bent. Quid te eleuat cor tuū: ⁊ quaſi magna cogitās: at
tonitos habēs oclos? Quid tumet cōtra deū ſpūs tuꝰ:
ſupra. 7.d vt ꝓferas de ore tuo huiuſcemodi ſermones? Quid eſt
homo: vt īmaculatus ſit: ⁊ vt iuſtꝰ appareat natꝰ de mu
liere? Ecce inter ſanctos eiꝰ nemo īmutabilis: ⁊ celi non
ſunt mūdi in cōſpectu eiꝰ: quāto magis abominabilis ⁊
inutilis homo: q̄ bibit q̄ſi aquā iniquitatē? Oſtendā tibi
audi me: q̄d vidi narrabo tibi. Sapiētes cōfitētur: ⁊ nō
C abſcōdunt patres ſuos. Quibꝰ ſolis data eſt terra: ⁊ nō
trāſibit alienus ꝑ eos. Cūctis diebꝰ ſuis impius ſupbit:
⁊ numerus annoꝝ incertꝰ eſt tyrānidis eiꝰ. Sonitꝰ ter-
roris ſemp in auribꝰ illiꝰ: et cū pax ſit: ille ſemp inſidias
ſuſpicatur. Non credit: q̄ reuerti poſſit de tenebris ad lu
cē: circūſpectans vndiq; gladiū. Cū ſe mouerit ad que-
rendum panem: nouit: q̄ paratus ſit in manu eius tene
brarū dies. Terrebit eū tribulatio: et anguſtia vallabit
eū ſicut regem: qui preparatur ad preliū. Tetendit enim
D aduerſus deū manū ſuā: ⁊ contra omnipotentē robora-
tus eſt. Cucurrit aduerſus eū erecto collo: ⁊ pingui cer
uice armatus eſt. Operuit faciē eius craſſitudo: ⁊ de la-
teribus eiꝰ aruina depēdet. Habitauit in ciuitatibꝰ de-
ſolatis: ⁊ in domibꝰ deſertis: que in tumulos ſunt reda
cte. Nō ditabitur: nec ꝑſeuerabit ſubſtātia eiꝰ: nec mit-
tet ī terrā radicē ſuā. Nō recedet de tenebris. Ramos
eiꝰ arefaciet flāma: ⁊ auferetur ſpiritus oris ſui ab eo. Nō
credat fruſtra errore deceptꝰ: q̄ aliquo precio redimen
dus ſit. Anteq̄ dies eius impleantur: peribit: et manus
eius areſcent. Ledetur quaſi vinea in primo flore botrꝰ Ps. 7.a.
eius: ⁊ quaſi oliua proijciēs florē ſuū. Congregatio eñ Eſa. 59.c
hypocrite ſterilis: et ignis deuorabit tabernacula eorū:
qui munera libenter accipiūt. Cōcepit dolorem: ⁊ pepe
rit iniquitatē: ⁊ vterus eius preparat dolos. XVI.
Reſpōdēs aūt Iiob dixit: Audiui frequenter A
talia. Cōſolatores oneroſi oēs vos eſtis. Nū
quid habebūt finē verba ventoſa: aut aliq̄d ti
bi moleſtū eſt ſi loq̄ris? Poterā ⁊ ego ſimil iſ
veſtri loq̄. Atq; vtinā eſſet anima veſtra pro anima mea.
Cōſolarer ⁊ ego vos ſermonibus: ⁊ mouerē caput meū
ſup vos. Roborarē vos ore meo: et mouerē labia mea:
quaſi parcens vobis. Sed q̄d agā? Si locutꝰ fuero: non
quieſcet dolor meus: ⁊ ſi tacuero: nō recedet a me. Nūc
aūt oppꝛeſſit me dolor meꝰ: ⁊ in nihilū redacti ſunt oēs ar
tus mei. Ruge mee teſtimoniū dicūt contra me: ⁊ ſuſci B
tatur falſiloquus aduerſus faciē meā: cōtradicēs mihi.
Collegit furorē ſuū in me: ⁊ cōminās mihi infremuit cō
tra me dentibꝰ ſuis. Hoſtis meꝰ terribilibꝰ oclis me in-
tuitus eſt. Aperuerūt ſuper me ora ſua: et exprobrantes
ꝑcuſſerūt maxillā meā: ſatiati ſunt poenis meis. Cōclu C
ſit me deꝰ apđ iniquū: ⁊ manibꝰ īpioꝝ me tradidit. Ego
ille q̄ndā opulētus repēte cōtritꝰ ſum. Tenuit ceruicē
meā: cōfregit me: ⁊ poſuit me ſibi q̄ſi in ſignū. Circūde-
dit me lāceis ſuis: cōuulnerauit lūbos meos. Nō peper
cit: ⁊ effudit ī terra viſcera mea. Cōſcidit me vulnere ſu
per vulnꝰ: irruit ī me q̄ſi gigas. Saccū cōſui ſup cutem D
meā: ⁊ operui cinere carnē meā. Facies mea intumuit a
fletu: ⁊ palpebre mee caligauerūt. Hec paſſus ſum abſq;
iniq̄tate manꝰ mee: cū haberē mūdas ad deū ꝑces. Ter
ra ne operias ſanguinē meū: neq; inueniat ī te locū latē
di clamor meꝰ. Ecce eñ ī celo teſtis meus: et cōſciꝰ meꝰ
in excelſis. Verboſi amici mei: ad deū ſtillat oclus meꝰ.
Atq; vtinā ſic iudicaretur vir cū deo: q̄modo iudicatur filiꝰ
hoīs cū collega ſuo. Ecce eñ breues anni trāſeūt: ⁊ ſemi
tam per quā non reuertar: ambulo. XVII.
Spiritus meus attenuabitur: dies mei breuia- A
buntur: ⁊ ſolū mihi ſupeſt ſepulchrū. Nō pec
caui: ⁊ ī amaritudinibus moratur oclus meus.
Libera me: ⁊ pone me iuxta te: ⁊ cuiuſuis ma
nus pugnet cōtra me. Cor eoꝝ longe feciſti a diſciplina:
propterea nō exaltabūtur. Predā pollicetur ſocijs: et ocu
li filioꝝ eius deficient. Poſuit me q̄ſi ī ꝓuerbiū vulgi: ⁊
exemplū ſum corā eis. Caligauit ad īdignationē oclus
meus: ⁊ mēbra mea q̄ſi ī nihilū redacta ſunt. Stupebūt C
iuſti ſup hoc: et innocens cōtra hypocritā ſuſcitabitur. Et
tenebit iuſtus viā ſuā: ⁊ mūdis manibus addet fortitu-
dinem. Igitur oēs vos cōuertimini: ⁊ venite: ⁊ nō inue
niā ī vobis vllū ſapientē. Dies mei trāſierūt: cogitatio- D
nes mee diſſipate ſunt torquētes cor meū. Noctē verte
rūt ī diē: ⁊ rurſum poſt tenebras ſpero lucē. Si ſuſtinue
ro: infernus domus mea eſt: ⁊ ī tenebris ſtraui lectulum
meū. Putredini dixi: pater meꝰ es: mater mea: et ſoror
mea vermibus. Vbi eſt ergo nūc ꝑſtolatio mea: ⁊ patientiā
meā q̄s cōſiderat? In profundiſſimū infernū deſcendēt
oīa mea. Putas ne ſaltē ibi erit req̄es mihi? XVIII.
Reſpōdēs aūt baldad ſuhites dixit: Vſq; ad A
quē finē vba iactabis? Intellige ꝑus: et ſic
loq̄mur: Quare reputati ſumꝰ vt iumēta: ⁊
ſorduimus corā te? Quid ꝑdis aīam tuā in
furore tuo? Nunq̄d ꝓpter te derelinquetur
terra: ⁊ trāſferētur mōtes de loco ſuo? Nōne lux impij
extinguetur: nec ſplēdebit flāma ignis eiꝰ? Lux obtenebreſ-
cet in tabernaculo illiꝰ: ⁊ lucerna q̄ ſup eū eſt: extinguetur.
Artabuntur greſſus virtutis eiꝰ: ⁊ ꝑcipitabit eū cōſiliū ſuū.
Immiſit eñ ī rete pedes ſuos: ⁊ ī maculis eiꝰ ambulat.
Tenebitur plāta illiꝰ laqueo: et exardeſcet contra eū ſitis.

Abſcōdita eſt in terra pedica eiꝰ:⁊ decipula illiꝰ ſuꝑ ſe-
C mitā. Undiq̃ terrebūt eū formidines:⁊ inuoluēt pedes
eiꝰ. Attenuet̃ fame robur eiꝰ: ⁊ inedia inuadat coſtas il
liꝰ. Deuoret pulchritudinē cutis eiꝰ:⁊ cōſumāt brachia
illiꝰ ꝑmogenita mors. Auellat̃ de tabernaculo ſuo fidu
cia eiꝰ:⁊ calcet ſuꝑ eū q̄ſi rex interitꝰ. Habitēt ī taberna
culo illiꝰ ſocij eiꝰ:q̄ nō eſt: aſpergat̃ ī tabernaculo eiꝰ ſul
D phur. Deorſum radices eiꝰ ſiccent̃: ſurſum aūt atterat̃
meſſis eiꝰ. Memoria illiꝰ pereat de terra: ⁊ nō celebret̃
nomē eiꝰ ī plateis. Expellet eū de luce ī tenebras:⁊ de vr
be trāſferet eū. Nō erit ſemē eius: neq̃ ꝓgenies in pplo
ſuo:nec vllę reliquię in regionibus eius. In die eius ſtu
pebūt nouiſſimi:⁊ ꝑmos inuadet horror. Hęc ſunt ꝰ ta
bernacula iniqui:⁊ iſte locus eius:q̄ ignorat deū. XIX.
A R Eſpōdēs aūt Jiob dixit: Uſq̃q̄ affligitis ani
mā meā:⁊ atteritis me ſermonibꝰ? En decies
confunditis me:⁊ non erubeſcitis oppmētes
abacuc.1.c me. Nēpe ⁊ ſi ignoraui: mecū erit ignorātia
mea. At vos contra me erigimini:et arguitis me oppro
brijs meis. Saltē nūc ītelligite: q̄a deꝰ nō ęquo iudicio
B afflixerit me:⁊ flagellis ſuis me cinxerit. Ecce clamabo
vim patiēs:⁊ nemo exaudiet. Uociferabor:⁊ nō eſt q̄ iu
dicet. Semitā meā circūſepſit:⁊ trāſire nō poſſum:et in
calle meo tenebras poſuit. Spoliauit me glīa mea:⁊ ab-
ſtulit coronam de capite meo. Deſtruxit me vndiq̃:⁊ pe
reo:⁊ q̄ſi euulſę arbori abſtulit ſpē meā. Iratꝰ eſt cōtra
me furor eius:⁊ ſic me habuit q̄ſi hoſtē ſuū. Simul vene
rūt latrones eiꝰ:⁊ fecerūt ſibi viā ꝑ me:⁊ obſederūt ī gy-
C ro tabernaculū meū. Fratres meos lōge fecit a me:⁊ no
ti mei q̄ſi alieni receſſerūt a me. Dereliquerūt me ꝓpinq̄
mei:⁊ q̄ me nouerāt:obliti ſunt mei. Inq̄lini domꝰ meę
⁊ ancillę meę ſicut alienū habuerūt me: et q̄ſi peregrinꝰ
fui ī oclīs eoꝝ. Seruū meū vocaui:⁊ nō rn̄dit:ore ꝓprio
īfra.30.c. depcabar illū. Halitū meū exhorruit vxor mea:et orabā
filios vteri mei. Stulti q̄ꝫ deſpiciebāt me:⁊ cū ab eis re-
ceſſiſſem:detrahebāt mihi. Abominati ſunt me quondā
cōſiliarij mei:⁊ quē maxīe diligebā:auerſatꝰ eſt me. Pel
li meę cōſumptis carnibꝰ adhęſit os meum: ⁊ derelicta
D ſunt tātūmodo labia mea circa dētes meos. Miſeremi
ni mei: miſeremini mei: ſaltē vos amici mei: q̄a manus
dn̄i tetigit me. Quare pſeq̄mini me ſicut deꝰ: ⁊ carnibꝰ
meis ſaturamini? Quis mihi tribuat: vt ſcribant̃ ſermo
nes mei? Quis mihi det:vt exarent̃ ī libro ſtilo ferreo: et
plūbi lamina:vel certe ſculpant̃ ī ſilice? Scio eñ ꝙ redē
ptor meus viuit:et ī nouiſſimo die de terra ſurrecturus
ſum. Et rurſum circūdabor pelle mea:⁊ in carne mea vi
debo deū. Quē viſurus ſum ego ipſe: ⁊ oculi mei cōſpe-
cturi ſunt:⁊ nō alius. Repoſita eſt hęc ſpes mea in ſinu
meo. Quare ergo nūc dicitis:pſequamur eum:et radicē
verbi inueniamus cōtra eū? Fugite ꝰ a facie gladij: qm̄
vltor iniquitatū gladiꝰ eſt:⁊ ſcitote eſſe iudiciū. XX.
A R Eſpōdēs aūt Sophar Naamathites dixit:
Idcirco cogitatiōes meę varię ſuccedūt ſibi
⁊ mēs ī diuerſa rapit̃. Doctrinā q̄ me arguis
audiā:⁊ ſpūs intelligētię meę rn̄debit mihi.
Hoc ſcio a ꝑncipio:ex q̄ poſitus eſt hō ſuꝑ terrā: ꝙ laus
impiorū breuis ſit: et gaudiū hypocritę ad inſtar pūcti.
Si aſcenderit vſq̃ ad cęlū ſuperbia eius: et caput eius
nubes tetigerit: quaſi ſterquiliniū ī fine perdet̃:⁊ qui eū
viderant:dicent:vbi eſt? Uelut ſomniū auolans nō inue
B nietur:trāſiet ſicut viſio nocturna. Oculus qui eū vide-
rat:nō videbit:neq̃ vltra intuebitur eū locus ſuus. Filij
eius atterent̃ egeſtate:⁊ manus illius reddent ei dolorē
ſuū. Oſſa eius implebuntur vitijs adoleſcētię eius: ⁊ cū
eo in puluere dormiēt. Cū eñ dulce fuerit ī ore eius ma
lū:abſcondet illud ſub lingua ſua. Parcet illi:⁊ nō dere
linquet illud:⁊ celabit ī gutture ſuo. Panis eius in vte
ro illius vertetur in fel aſpidū intrinſecus. Diuitias q̄s
deuorauit euomet:⁊ de ventre illius extrahet eas deus.
C Caput aſpidū ſuget:⁊ occidet eū lingua viperę. Nō vi-
deat riuulos fluminis torrentis mellis et butyri. Luet
quę fecit omnia:nec tamen conſumetur. Iuxta multitu
dinē adinuentionū ſuarū:ſic et ſuſtinebit:qm̄ cōfringēs
nudauit pauperis domū:rapuit:⁊ non ędificauit eā:nec
eſt ſatiatus vēter eius. Et cū habuerit quę concupierat: Eccl. 3. c.
poſſidere nō poterit. Nō remanſit de cibo eiꝰ:⁊ ꝓpterea
nihil permanebit de bonis eius. Cū ſatiatus fuerit:arta
bitur:ęſtuabit:⁊ omnis dolor irruet ſuper eū. Utinam D
impleatur vēter eius: vt emittat in eū irā furoris ſui: et
pluat ſuꝑ illū bellū ſuū. Fugiet arma ferrea:⁊ irruet ī ar
cū ęreū. Gladius deductus ⁊ egrediēs de vagina ſua: et
fulgurās in amaritudine ſua. Uadēt:et veniēt ſuper eū
horribiles. Oēs tenebrę abſcōditę ſunt ī occultis eius.
Deuorabit eū ignis:qui nō ſuccēditur: affliget̃ relictus
in tabernaculo ſuo. Reuelabūt cęli iniquitatē eiꝰ:et ter
ra cōſurget aduerſus eū. Apertū erit germē domꝰ illiꝰ:
detrahetur in die furoris dei. Hęc eſt pars hoīs impij a
deo:⁊ hęreditas verboꝝ eius a domino. XXI.
R Eſpōdēs aūt Jiob:dixit: Audite quęſo ſer- A
mones meos:⁊ agite poenitētiā. Suſtinete
me:vt ego loq̄r: ⁊ poſt mea(ſi videbit̃)verba Mat. 3. a. et. 4. c.
ridete. Nunq̄d cōtra hoīez diſputatio mea
eſt:vt merito nō debeā cōtriſtari? Attēdite
me:⁊ obſtupeſcite:⁊ ſuperponite digitū ori vr̄o. Et ego Jere. 12.
quādo recordatus fuero:ꝑtimeſco:⁊ cōcutit carnē meā abacuc. 1. a
tremor. Quare ergo impij viuūt:ſubleuati ſunt:cōforta
tiq̃ ſunt diuitijs? Semen eoꝝ ꝑmanet corā eis: propin
quorū turba:⁊ nepotū ī cōſpectu eoꝝ. Domꝰ eoꝝ ſecurę
ſunt:⁊ pacatę:⁊ nō eſt virga dei ſuꝑ illos. Bos eoꝝ cōce B
pit:⁊ nō abortiuit:vacca peperit:⁊ non eſt priuata foetu
ſuo. Egrediuntur q̄ſi greges paruuli eoꝝ:⁊ infantes eo
rū exultāt luſibꝰ. Tenēt tympanū ⁊ citharā: ⁊ gaudent
ad ſonitū organi. Ducūt in bonis dies ſuos: ⁊ in puncto
ad inferna deſcēdūt. Qui dixerūt deo:recede a nobis:ſci īfra. 22. d.
entiā viarū tuaꝝ nolumꝰ. Quis eſt oīpotēs:vt ſeruiamꝰ
ei? Et q̄d nobis ꝓdeſt:ſi orauerimꝰ illū? Uerūtamen q̄a malac. 3. d
nō ſunt in manu eoꝝ bona ſua:cōſiliū impioꝝ longe ſit a
me. Quoties lucerna impioꝝ extinguetur: ⁊ ſuꝑueniet puer. 24. c
eis inundatio:⁊ dolores diuidet furoris ſui? Erūt ſicut
paleę ante faciē vēti:⁊ ſicut fauilla quā turbo diſpergit.
Deus ſeruabit filijs illiꝰ dolorē patris: ⁊ cū reddiderit: C
tūc ſciet. Uidebūt oculi eiꝰ interfectionē ſuā: ⁊ de furo-
re omīpotētis bibet. Quid eñ ad eū ꝑtinet de domo ſua
poſt ſe? Et ſi numerus mēſiū eiꝰ dimidietur:nunq̄d deū
docebit q̄ſpiam ſciētiā:q̄ excelſos iudicat? Iſte moritur
robuſtꝰ ⁊ ſanus: diues ⁊ foelix: viſcera eiꝰ plena ſunt adi
pe:⁊ medullis oſſa illius irrigātur. Alius vero moritur
in amaritudine animę ſuę abſq̃ vllis opibꝰ: et tn̄ ſimul
ī puluere dormiēt:⁊ vermes operiēt eos. Certe noui co D
gitatiōes veſtras:⁊ ſentētias cōtra me iniquas. Dicitis
eñ:vbi eſt domus principis:et vbi tabernacula impioꝝ.
Interrogate quēlibet de viatoribus: ⁊ hęc eadē illū in-
telligere cognoſcetis. Quia in diē ꝑditiōis ſeruatur ma
lus:⁊ ad diē furoris ducetur. Quis arguet corā eo vias
eius:⁊ quę fecit:q̄s reddet illi? Ipſe ad ſepulchra duce-
tur:⁊ in cōgerie mortuoꝝ vigilabit. Dulcis fuit glareis
cocyti:⁊ poſt ſe oēm hoīem trahet:⁊ ante ſe innumerabi
les. Quomodo igitur cōſolamini me fruſtra: cū reſpon
ſio veſtra repugnare oſtēſa ſit veritati? XXII.
R Eſpōdēs aūt Eliphas Themanites:dixit: A
Nunq̄d deo pōt cōparari hō: etiā cū ꝑfectę
fuerit ſciētię? Quid ꝓdeſt deo:ſi iuſtꝰ fuerꝭ:
aut q̄d ei ꝯfers:ſi īmaculata fuerit vita tua?
Nunq̄d timēs arguet te:⁊ veniet tecū ī iudi
ciū:⁊ nō ꝓpter maliciā tuā plurimā:⁊ īfinitas iniq̄tates
tuas? Abſtuliſti eñ pignus fratrū tuoꝝ ſine cā:⁊ nudos
ſpoliaſti veſtibꝰ. Aquā laſſo nō dediſti:⁊ eſuriēti ſubtraxi
ſti panē. In fortitudīe brachij tui poſſidebas terrā:⁊ po B
tētiſſimꝰ obtinebas eā. Uiduas dimiſiſti vacuas:⁊ lacer
tos pupilloꝝ ꝯminuiſti. propterea circūdatꝰ es laq̄is:⁊

cõturbat te formido ſubita. Et putabas te tenebras nõ
viſurũ: ⁊ impetu aquarũ inundantiũ nõ oppſſum iri. An
cogitas: ꝙ deus excelſior celo ſit: ⁊ ſuper ſtellarũ verticẽ
ſublimetur? Et dicis: Quid enĩ nouit deus? Et q̃ſi ꝑ ca
liginẽ iudicat. Nubes latibulũ eiꝰ: nec noſtra cõſiderat
C ⁊ circa cardines celi ꝑambulat. Nunq̃d ſemitã ſeculoꝝ
cuſtodire cupis: quã calcauerunt viri iniqui: qui ſublati
ſunt ante tẽpus ſuũ: ⁊ fluuius ſubuertit fundamentũ eo
ſupra.21b rũ? Qui dicebãt deo: recede a nobis: ⁊ quaſi nihil poſſit
Pſ. 106. facere omnipotẽs eſtimabat eũ: cũ ille impleſſet domos
eorũ bonis. Quorũ ſentẽtia procul ſit a me. Videbũt iu
ſti: ⁊ letabunt: ⁊ innocẽs ſubſannabit eos. Nõne ſucciſa
eſt erectio coꝝ: ⁊ reliquias eorum deuorauit ignis? Ac-
quieſce igitur ei: ⁊ habeto pacem: et per hec habebis fru
ctus optimos. Suſcipe ex ore illius legẽ: ⁊ pone ſermo-
D nes eius in corde tuo. Si reuerſus fueris ad omnipoten-
tẽ: edificaberis: ⁊ longe facies iniquitatẽ a tabernaculo
tuo. Dabit pro terra ſilicẽ: et pro ſilice torrẽtes aureos.
Eritq̃ oĩpotẽs cõtra hoſtes tuos: et argẽtũ coaceruabi
tur tibi. Tunc ſuꝑ oĩpotentẽ delitiis afflues: ⁊ eleuabis
ad deũ faciẽ tuã. Rogabis eũ: ⁊ exaudiet te: et vota tua
puer.20a reddes. Decernes rem: ⁊ veniet tibi: ⁊ ĩ viis tuis ſplẽde-
bit lumẽ. Qui enĩ humiliatꝰ fuerit: erit ĩ gloria: et q̃ in-
clinauerit oculos ſuos: ĩpe ſaluabit. Saluabit innocẽs:
ſaluabitur aũt mundicia manuũ ſuarũ. XXIII.
A Eſpõdens aũt Iiob: ait: Nũc q̃q̃ ĩ amaritu
dine eſt ſermo meus: ⁊ manus plage mee ag-
grauata eſt ſuꝑ gemitũ meũ. Quis mihi tri-
buat: vt cognoſcã ⁊ inueniã illũ: et veniã vſq̃
ad ſoliũ eiꝰ? Ponã corã eo iudiciũ: ⁊ os meũ replebo in-
crepationibꝰ: vt ſciã verba que mihi reſpõdeat: et intelli
B gã q̃d loquatur mihi. Nolo multa fortitudine cõtẽdat
mecũ: nec magnitudinis ſue mole me premat. Propo-
nat equitatẽ contra me: ⁊ perueniet ad victoriã iudiciũ
meũ. Si ad orientẽ iero: nõ apparet: ſi ad occidentẽ: nõ
intelligã eũ: ſi ad ſiniſtrã: q̃d agã? Nõ appꝛehendã eũ. Si
me vertã ad dexterã: nõ videbo illũ. Ipſe vero ſcit viam
meã: ⁊ probabit me quaſi aurũ: quod per ignem tranſit.
Veſtigia eius ſecutus eſt pes meus: viã eius cuſtodiui:
C ⁊ nõ declinaui ex ea. A mãdatis labioꝝ eius nõ receſſi: ⁊
in ſinu meo nõ abſcõdi verba oris eiꝰ. Ipſe enĩ ſolꝰ eſt: et
nemo auertere poteſt cogitationẽ eius: ⁊ aĩa eiꝰ q̃dcũq̃
voluit: hoc fecit. Cũq̃ expleuerit in me voluntatẽ ſuã: ⁊
alia multa ſimilia pſto ſunt ei. Et idcirco a facie eiꝰ tur-
batus ſum: et conſiderãs eũ: timore ſollicitor. Deꝰ molli
uit cor meũ: ⁊ oĩpotẽs cõturbauit me. Nõ enĩ perii pro-
pter imminẽtes tenebras: nec faciẽ meã operuit caligo.
A B oĩpotẽte nõ ſunt abſcõdita tꝑa: XXIIII.
q̃ aũt nouerunt eũ: ignorãt dies illiꝰ. Alii ter
minos trãſtulerũt: diripuerũt greges: ⁊ paue
rũt eos. Aſinũ pupilloꝝ abegerunt: ⁊ abſtule
rũt ꝓ pignore bouẽ vidue. Subuerterũt pauperũ viã: ⁊
oppſſerũt pariter mãſuetos terre. Alii quaſi onagri in
deſerto egrediuntur ad opus ſuũ: vigilãteſq̃ ad predã
B preparãt panẽ liberis. Agrũ non ſuũ demetunt: ⁊ vineã
eius: quẽ vi oppreſſerũt: vindemiãt. Nudos dimittunt
homines: indumẽta tollẽtes: quibus non eſt operimẽtũ
in frigore: quos imbres montiũ rigant: ⁊ nõ habẽtes ve
lamen: amplexantur lapides. Vim fecerũt depredãtes
pupillos: ⁊ vulgũ pauperẽ ſpoliauerũt. Nudis: ⁊ ĩcedẽ-
tibus abſq̃ veſtitu: ⁊ eſurientibus tulerũt ſpicas. Inter
aceruos coꝝ meridiati ſunt: qui calcatis torcularibus
ſitiunt. De ciuitatibꝰ fecerũt viros gemere: ⁊ anima vul
neratorũ clamauit: ⁊ deus inultũ abire nõ patitur. Ipſi
fuerũt rebelles lumini: neſcierũt vias eiꝰ: nec reuerſi ſũt
E per ſemitas eiꝰ. Mane primo cõſurgit homicida: inter-
ficit egenũ ⁊ pauperẽ: per noctẽ vero erit quaſi fur. Ocu
lus adulteri obſeruat caliginẽ: dicens: Non me videbit
oculꝰ: et operiet vultũ ſuũ. Perfodit ĩ tenebris domos:
ſicut in die cõdixerãt ſibi: ⁊ ignorauerũt lucẽ. Si ſubito
apparuerit aurora: arbitrant vmbrã mortis: ⁊ ſic in te-
nebris quaſi in luce ambulant. Leuis eſt ſuꝑ faciẽ aque.
Maledicta ſit pars eius ĩ terra: nec ambulet per viam
vinearũ. Ad nimiũ calorem tranſiet ab aquis niuium: ⁊
vſq̃ ad inferos peccatũ illius. Obliuiſcatur eius miſeri D
cordia. Dulcedo illius vermes. Nõ ſit in recordatione:
ſed conteratur quaſi lignũ infructuoſum. Pauit enim
ſterilem: ⁊ que non parit: ⁊ vidue bene non fecit. Detra
xit fortes in fortitudine ſua: ⁊ cũ ſteterit: non credet vi-
te ſue. Dedit ei deus locũ poenitẽtie: et ille abutit eo in apoca. 2.f
ſuꝑbia: oculi aũt eius ſunt in viis illius. Eleuati ſunt ad
modicũ: ⁊ non ſubſiſtent: ⁊ humiliabuntur ſicut omnia:
⁊ auferentur: ⁊ ſicut ſummitates ſpicarum conterẽtur.
Quod ſi non eſt ita: quis me poteſt arguere eſſe mẽtitũ:
⁊ ponere ante deũ verba mea? XXV.
Eſpõdẽs aũt Baldad Suites: dixit: Pote A
ſtas ⁊ terror apud eũ eſt: q̃ facit concordiã in
ſublimibꝰ ſuis. Nũquid eſt numerus militũ ſupra.4.b
eius? Et ſuꝑ quẽ nõ ſurget lumẽ illiꝰ? Nun-
q̃d iuſtificari põt hõ cõparatꝰ deo: aut apparere mũdus B
natꝰ de muliere? Ecce luna etiã nõ ſplendet: ⁊ ſtelle non
ſunt munde in conſpectu eius: quanto magis homo pu
tredo: ⁊ filius hominis vermis? XXVI.
Eſpõdẽs aũt Iiob: dixit: Cuiꝰ adiutor es? A
nunq̃d ĩbecillis: ⁊ ſuſtẽtas brachiũ eiꝰ: q̃ nõ
eſt fortis? Cui dediſti cõſiliũ? Forſitã illi: q̃
nõ habet ſapiẽtiã: et prudẽtiã tuã oſtendiſti
plurimã? Quẽ docere voluiſti? Nonne eũ q̃ B
fecit ſpiramẽtũ? Ecce gigãtes gemũt ſub aq̃s: et q̃ habi
tãt cũ eis. Nudus eſt: ⁊ ĩfernus corã illo: et nullũ eſt ope
rimentũ ꝑditiõi. Qui extẽdit aquilonẽ ſuꝑ vacuũ: et ap
pẽdit terrã ſuꝑ nihilũ. Qui ligat aq̃s ĩ nubibus ſuis: vt C
nõ erũpãt pariter deorſum. Qui tenet vultũ ſolii ſui: et
expãdit ſuꝑ illud nebulã ſuã. Terminũ circũdedit aq̃s:
vſq̃ dũ finiant lux ⁊ tenebre. Colũne celi cõtremiſcũt: ⁊
pauẽt ad nutũ eius. In fortitudine illius repẽte maria D
cõgregata ſunt: ⁊ prudẽtia eiꝰ ꝑcuſſit ſuꝑbũ. Spũs eiꝰ
ornauit celos: ⁊ obſtetricãte manu eiꝰ: eductus eſt colu-
ber tortuoſus. Ecce hec ex parte dicta ſunt viarũ eius.
Et cũ vix paruã ſtillã ſermonis eius audierimꝰ: q̃s pote
rit tonitruũ magnitudinis illius intueri? XXVII.
Ddidit q̃q̃ Iiob: aſſumens parabolã ſuã: et A
dixit: Viuit deꝰ: q̃ abſtulit iudiciũ meũ: ⁊ oĩ-
potẽs q̃ ad amaritudinẽ adduxit aĩam meã:
q̃a donec ſupeſt halitꝰ ĩ me: ⁊ ſpiritꝰ dei ĩ nari
bus meis: nõ loquent labia mea iniq̃tatẽ: nec lĩgua mea
meditabit mendaciũ. Abſit a me: vt iuſtos vos eſſe iudi
cẽ. Donec deficiã: nõ recedã ab innocẽtia mea. Iuſtifica Ioan.3.a
tionẽ meã quã coepi tenere: nõ deſerã. Neq̃ enĩ repꝛehen- B
dit me cor meũ in omni vita mea. Sicut ĩpius inimicus
meus: ⁊ aduerſarius meus q̃ſi iniquus. Que eſt enĩ ſpes
hypocrite: ſi auare rapiat: ⁊ nõ liberet deus aĩam eius?
Nũquid deus audiet clamorẽ eius: cũ venerit ſuꝑ eũ an
guſtia? Aut poterit ĩ oĩpotẽte delectari: ⁊ inuocare deũ
omni tẽpore? Docebo vos ꝑ manũ dei: q̃ oĩpotẽs habeat: C
nec abſcondã. Ecce vos oẽs noſtis: ⁊ q̃d ſine cauſa vana
loq̃mini? Hec eſt pars hoĩs ĩpii apud deũ: et hereditas
violẽtoꝝ: quã ab oĩpotẽte ſuſcipiẽt. Si multiplicati fue
rint filii eius: ĩ gladio erũt: ⁊ nepotes eius nõ ſaturabun
tur pane. Qui reliq̃ fuerit ex eo: ſepeliẽtur ĩ interitu: et vi
due illius nõ plorabũt. Si cõportauerit q̃ſi terrã argen
tũ: ⁊ ſicut lutũ ꝑparauerit veſtimẽta: preparabit quidẽ: D
ſed iuſtus veſtiet illis: et argẽtũ innocẽs diuidet. Edifi
cauit ſicut tinea domũ ſuã: ⁊ ſicut cuſtos fecit vmbracu- Pſ.48.
lũ. Diues cũ dormierit: nihil ſecũ auferet: aperiet oclos
ſuos: et nihil inueniet. Appꝛehẽdet eũ q̃ſi aq̃ inopia: nocte
oppmet eũ tẽpeſtas. Tollet eũ vẽtꝰ vrẽs: ⁊ auferet: ⁊ ve
lut turbo rapiet eũ d̃ loco ſuo. Emittet ſuꝑ eũ: ⁊ nõ par
cet: de manu eius fugiẽs fugiet. Stringet ſuꝑ eũ manꝰ
ſuas: ⁊ ſibillabit ſuꝑ illũ: intuẽs locũ eius. XXVIII.

Abet argentũ venarũ ſuaꝝ principia:et auro
A loc⁹ eſt:in q̊ cõflat̃.Ferrũ de terra tollit̃:⁊ la
pis ſolutus calore in es vertit̃. Tẽp⁹ poſuit
tenebris:⁊ vniuerſoꝝ finẽ ipe conſiderat. La
pidẽ qꝫ caliginis:⁊ vmbrã mort̃ diuidit torrẽs a pp̃lo
peregrinãte:eos q̊s oblit⁹ eſt pes egẽtis hoĩs ⁊ inuios.
Terra de qua oriebat̃ panis ĩ loco ſuo:igni ſubuerſa eſt.
B Loc⁹ ſapphiri lapides ei⁹:⁊ glebę illi⁹ aurũ. Semitam
ignorauit auis:nec intuit⁹ eſt eã ocl'us vulturis. Nõ cal
cauerunt eã filij inſtitoꝝ:nec ptrãſiuit p eã leęna. Ad ſili
Puer.3.b. Ibidẽ.8.b cẽ extẽdit manũ ſuã:ſubuertit a radicib⁹ mõtes. In pe
tris riuos excidit:⁊ oẽ p̃cioſum vidit ocul⁹ ei⁹. Pro
C funda qꝫ fluuioꝝ ſcrutat⁹ eſt:⁊ abſcõdita pduxit ĩ lucẽ.
Sapiẽtia v̊o vbi ĩuenit̃:⁊ q̃s eſt loc⁹ ĩtelligẽtię: Neſcit
Sap.7.a. hõ p̃ciũ ei⁹:neqꝫ inuenit̃ ĩ terra ſuauiter viuentiũ. Abyſ
ſus dicit:nõ eſt ĩ me:⁊ mare loquit̃:nõ eſt mecũ. Nõ da
bitur aurũ obrizũ p ea:nec appẽdet̃ argentũ in cõmuta
tione ei⁹. Nõ cõferet̃ tinctis Indię colorib⁹:nec lapidi
ſardonico p̃cioſiſſimo:vl' ſapphiro. Nõ adęquabit̃ ei au
rũ vl' vitrũ:nec cõmutabunt̃ p ea vaſa auri excelſa ⁊ emi
D nẽtia:nec cõmemorabunt̃ in cõparatiõe ei⁹. Trahit̃ aũt
ſapiẽtia de occultis. Nõ adęquabit̃ ei topazi⁹ de ęthio
pia:nec tincturę mũdiſſimę cõponent̃. Unde ergo ſapi
entia venit:⁊ q̃s eſt loc⁹ ĩtelligẽtię: Abſcõdita eſt ab ocu
lis oĩm viuẽtium:volucres quoqꝫ cęli latet. Perditio ⁊
mors dixerũt: Auribus noſtris audiuimus famã eius.
Ps.110.g. Puer.10.a Deus intelligit viã ei⁹:⁊ ipſe nouit locũ illius. Ipſe eñi
fines mũdi intuetur:et oĩa quę ſub cęlo ſunt:reſpicit.
Qui fecit ventis pondus:⁊ aquas appẽdit in menſura.
Quãdo ponebat pluuijs legẽ:⁊ viam procellis ſonanti
bus:tũc vidit illã:⁊ enarrauit:⁊ pręparauit:⁊ inueſtiga
uit:et dixit homini: Ecce timor dñi:ipſa eſt ſapientia:et
recedere a malo intelligentia. XXIX.

Ddidit quoqꝫ Jiob aſſumẽs parabolã ſuã:⁊
A dixit:Quis mihi tribuat: vt ſim iuxta mẽſes
priſtinos: ſm dies quibus deus cuſtodiebat
me: Quando ſplendebat lucerna eius ſuper
caput meũ:⁊ ad lumen ei⁹ ambulabã in tenebris. Sicut
fui ĩ dieb⁹ adoleſcẽtię meę:quãdo ſecreto de⁹ erat in ta
bernaculo meo. Quando erat omnipotẽs mecũ:⁊ in cir
cuitu meo pueri mei. Quando lauabam pedes meos bu
B tyro:⁊ petra fundebat mihi riuos olei. Quando proce
debam ad portã ciuitatis:⁊ in platea parabãt cathedrã
mihi. Uidebãt me iuuenes:⁊ abſcõdebant̃:⁊ ſenes aſſur
gẽtes ſtabãt. Principes ceſſabãt loq̃: et digitũ ſuppone
bãt ori ſuo. Uocẽ ſuã cohibebãt duces: et lingua eorum
gutturi ſuo adhęrebat. Auris audiẽs beatificabat me:
⁊ oculus vidẽs teſtimoniũ reddebat mihi: eo ꝙ liberaſ
ſem pauperem vociferantẽ:⁊ pupillum cui nõ eſſet adiu
C tor. Benedictio perituri ſuper me veniebat:⁊ cor viduę
cõſolatus ſum. Iuſtitia indutus ſum:⁊ veſtiui me ſicut
veſtimẽto: et diademate iudicio meo. Oculus fui cęco:
⁊ pes claudo. Pater erã pauperũ:⁊ cauſam quã neſcie
bam:diligẽtiſſime ĩueſtigabã. Cõterebã molas iniqui:
⁊ de dẽtibus illius auferebã prędã. Dicebãqꝫ: in nidulo
D meo moriar: et ſicut palma multiplicabo dies. Radix
mea aperta eſt ſecus aquas: et ros morabatur ĩ meſſiõe
mea. Gloria mea ſemper innouabitur:⁊ arcus meus in
manu mea inſtaurabitur. Qui me audiebãt:expectabãt
ſententiã:⁊ intẽti tacebãt ad conſiliũ meũ. Uerbis meis
addere nihil audebãt: et ſup illos ſtillabat eloquiũ meũ.
Expectabãt me ſicut pluuiã:et os ſuũ aperiebant q̃ſi ad
imbrẽ ſerotinũ. Si quãdo ridebã ad eos: nõ credebant:
⁊ lux vult⁹ mei nõ cadebat in terrã. Si voluiſſem ire ad
eos:ſedebam primus. Cũqꝫ ſederẽ quaſi rex circũſtante
exercitu:eram tamen moerentiũ conſolator. XXX.

Unc aũt deridẽt me iuniores tẽpore: quorũ
A nõ dedignabar p̃res ponere cũ canib⁹ gregis
mei. Quoꝝ virtus manuũ mihi erat p nihi
lo:et vita ipſa putabantur indigni. Egeſtate
⁊ fame ſteriles:q̊ rodebãt ĩ ſolitudine:ſqualẽtes calami
tate ⁊ miſeria. Et mãducabãt herbas ⁊ arboꝝ cortices:
⁊ radix iuniperoꝝ erat cibus eoꝝ. Qui de cõuallib⁹ iſta
rapiẽtes:cũ ſingula repperiſſent:ad ea cũ clamore curre
bant. In deſertis habitabãt torrentiũ:⁊ in cauernis ter B
rę vel ſuper glareã. Qui inter huiuſcemodi lętabant̃:et
eſſe ſub ſentib⁹ delitias cõputabãt. Filij ſtultoꝝ ⁊ igno
biliũ:⁊ in terra penitus nõ parẽtes. Nũc in eorũ cãticũ
verſus ſum:⁊ factus ſum eis ĩ pverbiũ. Abominant̃ me:
⁊ longe fugiũt a me:⁊ faciẽ meã cõſpuere non verentur.
Pharetrã eñi ſuã aperuit: et afflixit me:⁊ frenũ poſuit
in os meũ. Ad dexterã oriẽtis calamitates meę ilico ſur
rexerũt. Pedes meos ſubuerterũt:⁊ opp̃ſſerunt q̃ſi flu
ctibus ſemitis ſuis. Diſſipauerũt itinera mea: inſidiati
ſunt mihi:⁊ pręualuerũt:⁊ nõ fuit q̊ ferret auxiliũ. Qua
ſi rupto muro:⁊ apta ianua irruerũt ſup me:⁊ ad meas C
miſerias deuoluti ſunt. Redact⁹ ſum ĩ nihilũ. Abſtulit
quaſi vẽtus deſideriũ meũ:⁊ velut nubes pertrãſiit ſalus
mea. Nũc aũt in memetipſo marceſcit aĩa mea:⁊ poſſi
dẽt me dies afflictiõis. Nocte os meũ pforat̃ dolorib⁹:
⁊ q̊ me comedũt:nõ dormiũt. In multitudine eoꝝ cõſu
mitur veſtimentũ meũ:et q̃ſi capitio tunicę ſuccinxerũt Sup.19.c
me. Cõparat⁹ ſum luto:⁊ aſſimilat⁹ ſum fauillę ⁊ cine
ri. Clamo ad te:⁊ nõ exaudis me:ſto:⁊ non reſpicis me.
Mutatus es mihi in crudelem:⁊ in duritia manus tuę
aduerſaris mihi. Eleuaſti me:et q̃ſi ſup ventũ ponẽs eli D
ſiſti me valide. Scio q̃a morti trades me:vbi conſtituta
eſt domus oĩ viuẽti. Uerũtamen nõ ad cõſumptionẽ
eorũ emittis manũ tuã:⁊ ſi corruerint:ipſe ſaluabis. Fle
bam quondã ſup eo qui afflictus erat:⁊ cõpatiebat̃ aĩa
mea pauperi. Expectabam bona: et venerũt mihi mala:
pręſtolabar lucẽ:⁊ eruperũt tenebrę. Interiora mea ef
ferbuerunt abſqꝫ vlla requie: pręuenerunt me dies affli
ctionis. Moerens incedebam: ſine furore conſurgens:
in turba clamabã. Frater fui draconũ:⁊ ſocius ſtruthio
nũ. Cutis mea denigrata eſt ſuper me:⁊ oſſa mea arue
rũt pre caumate. Uerſa eſt in luctũ cithara mea:⁊ orga
num meũ in vocem flentiũ. XXXI.

Epigi foedus cũ oculis meis: vt ne cogitarẽ A
quidẽ de virgine. Quã eñi partẽ haberet in
me deus deſup:⁊ hereditatẽ oĩpotẽs de ex
celſis: Nũquid non perditio eſt iniquo:⁊ alie
natio operãtibus iniuſticiam: Nõne ipſe cõſiderat vias
meas:⁊ cũctos greſſus meos dinũerat: Si ambulaui ĩ Puer.5.b. infra.34.c
vanitate:⁊ feſtinauit ĩ malo pes meus: appẽdat me ĩ ſta
tera iuſta:⁊ ſciat de⁹ ſimplicitatẽ meam. Si declinauit
greſſus meus de via:et ſi ſecut⁹ eſt ocul⁹ meus cor meũ:
⁊ ſi ĩ manib⁹ meis adhęſit macula:ſerã:et ali⁹ comedat:
⁊ pgenies mea eradicet̃. Si deceptũ eſt cor meũ ſup mu
liere:⁊ ſi ad oſtiũ amici mei ĩſidiat⁹ ſum:ſcortũ alterius
ſit vxor mea:⁊ ſup illã incuruent̃ alij. Hoc eñi nefas eſt: B
⁊ iniq̃tas maxĩa:ignis eſt vſqꝫ ad perditionẽ deuorãs:⁊
oĩa eradicãs genimina. Si contẽpſi ſubire iudiciũ cũ ſer
uo meo:⁊ ancilla mea:cum diſceptarent aduerſum me.
Quid eñi faciã:cũ ſurrexerit ad iudicãdũ de⁹:⁊ cũ quę
ſierit:q̃d reſpõdebo illi: Nũquid nõ ĩ vtero fecit me:q̊ ⁊
illũ operatus eſt:⁊ formauit me ĩ vulua vnus: Si nega Luce.16.a.
ui quod volebãt pauperibus: et oculos viduę expectare
feci. Si comedi buccellã meã ſolus:et nõ comedit pupil
lus ex ea:quia ab infantia mea creuit mecũ miſeratio:et
de vtero m̃ris męę egreſſa eſt mecũ. Si deſpexi prętere
untẽ:eo ꝙ nõ habuerit indumentũ:⁊ abſqꝫ operimento
pauperẽ. Si nõ bñdixerũt mihi latera ei⁹:⁊ de vellerib⁹ C
ouiũ mearũ calefactus eſt. Si leuaui ſup pupillũ manũ
meã:etiã cũ viderẽ me in porta ſuperiorẽ:humerus me⁹
a iunctura ſua cadat:⁊ brachiũ meũ cũ ſuis oſſib⁹ cõfrin
gatur. Semper eñi quaſi tumẽtes ſup me fluct⁹ timui
deũ:⁊ põdus eius ferre nõ potui. Si putaui aurũ robur
meũ:⁊ obryzo dixi fiducia mea. Si lętat⁹ ſum ſup m̃ris
diuitijs meis:⁊ q̃a plurima reperit man⁹ mea. Si vidi

ſolē cū fulgeret:et lunā incedentē clare:⁊ lętatū eſt in ab
ſcondito cor meū:et oſculatus ſum manū meā ore meo:
q̄ eſt iniquitas maxima:⁊ negatio cōtra deū altiſſimum
pver.17 a Si gauiſus ſum ad ruinā ei⁹:qui me oderat:et exultaui
D ꝙ inueniſſet eū malū. Non em̄ dedi ad peccandū guttur
meū:vt expeterē maledicens aīam eius. Si nō dixerunt
viri tabernaculi mei:quis det de carnib⁹ eius:vt ſature-
mur? Foris nō manſit pegrinus:oſtiū meū viatori patu
it. Si abſcondi quaſi homo peccatū meū:et celaui i ſinu
meo iniquitatē meā. Si expaui ad multitudinē nimiā:
⁊ deſpectio propinquorū terruit me: ⁊ nō magis tacui:
nec egreſſus ſum oſtiū. Quis mihi tribuat auditorē:vt
deſideriū meū audiat oīpotens: et librū ſcribat ipſe:q̄ iu
dicat:vt in humero meo portē illū:⁊ circundē illū quaſi
coronā mihi? Per ſingulos gradus meos ꝓnunciabo il
lū:et quaſi prīcipi offerā eū. Si aduerſum me terra mea
clamat:⁊ cū ipſa ſulci ei⁹ deflent. Si fructus eius come
di abſq̧ pecunia: ⁊ aīam agricolarū eius afflixi:ꝓ frumē
to oriat mihi tribulus:⁊ ꝓ hordeo ſpina. XXXII

A Dixerūt aūt tres viri iſti reſpōdere Iiob: eo
ꝙ iuſtus ſibi videretur. Et iratus:īdignatuſ-
q̧ eſt Eliu filius barachel buzites de cognati
one Ram. Iratus eſt aūt aduerſum Iiob:eo
ꝙ iuſtum ſe eſſe diceret corā deo. Porro aduerſum ami
cos eius īdignat⁹ eſt: eo ꝙ nō inueniſſent reſponſionē ra
tionabilē:ſed tantūmō cōdēnaſſent iiob. Igit̄ eliu expe
ctauit Iiob loquētē:eo ꝙ ſeniores eſſent: q̄ loquebātur.
B Cū aūt vidiſſet ꝙ tres rūdere non potuiſſent:iratus eſt
vehemēter. Rūdenſq̧ eliu filius barachel buzites: dixit
Iunior ſum tēpore:vos aūt antiquiores:idcirco demiſ-
ſo capite veritus ſum vobis indicare meā ſententiā. Spe
ſupra 12 b rabā em̄ ꝙ ętas prolixior loqueretur: ⁊ annorū multitu
do doceret ſapientiam. Sed vt video:ſpiritus eſt in ho-
C minibus:⁊ inſpiratio oīpotētis dat intelligentiā. Non
ſunt longeui ſapiētes:nec ſenes itelligūt iudiciū. Ideo
dicā audite me: oſtendā vobis etiā ego meā ſapientiam
Expectaui em̄ ſermones veſtros:audiui prudentiam ve
ſtrā:donec diſceptaremini ſermonib⁹ veſtris:⁊ donec pu
tabā vos aliq̄d dicere: cōſiderabā. Sed vt video:non eſt
qui poſſit arguere Iiob: ⁊ rūdere ex vobis ſermonib⁹ ei
D us. Ne forte dicatis:inuenimus ſapientiā:de⁹ ꝓicit eū
nō homo. Nihil locut⁹ eſt mihi:et ego nō ſm ſermones
veſtros rūdebo illi. Extimuerūt:nec rūderunt vltra: ab
ſtulerūtq̧ a ſe eloquium. Quoniā igitur expectaui:⁊ nō
ſunt locuti:ſteterūt:nec vltra rūderunt: reſpondebo et
ego partē meā:⁊ oſtendā ſcientiā meā. Plenus ſum em̄
ſermonibus: ⁊ coartat me ſpiritus vteri mei. En vēter
meus quaſi muſtū abſq̧ ſpiraculo : qđ lagūculas nouas
dirumpit. Loquar: ⁊ reſpirabo paululū:aperiam labia
mea:⁊ reſpondebo. Nō accipiā perſonā viri:⁊ deū homi
ni non equabo. Neſcio enim quādiu ſubſiſtam:et ſi poſt
modicum tollat me factor meus. XXXIII.

A Audi igitur Iiob eloquia mea:⁊ oēs ſermo-
nes meos auſculta. Ecce aperui os meum:lo
quatur lingua mea ī faucibus meis. Simpli
ci corde meo ſermones mei:et ſententiā labia
mea purā loquentur. Spiritus dei fecit me:⁊ ſpiraculū
oīpotentis viuificauit me. Si potes:reſpōde mihi:⁊ ad
uerſus faciē meā cōſiſte: ecce ⁊ me ſicut ⁊ te fecit deus:⁊
de eodē luto ego q̧q̧ formatus ſum. Uerūtamē miracu
lū meū nō te terreat: ⁊ eloquētia mea nō ſit tibi grauis.
Dixiſti ergo in auribus meis: ⁊ vocē verborū tuorū audi
B ui. Mūdus ſum ego:⁊ abſq̧ delicto īmaculatus:⁊ non
ſupra.13 b eſt iniquitas ī me. Quia querelas in me reperit:ideo ar-
bitratus eſt me inimicū ſibi. Poſuit in neruo pedes me
os:cuſtodiuit oēs ſemitas meas. Hoc eſt ergo:in q̄ non
es iuſtificatus. Rūdebo tibi:q2 maior ſit deus hoīe. Ad
uerſus eū cōtendis:ꝙ non ad oīa verba rūderit tibi. Se
mel loquitur deus:⁊ ſecundo idipſum non repetit. Per
ſomniū in viſione nocturna: quando irruit ſopor ſup ho
mines:⁊ dormiunt in lectulo:tunc aperit aures virorū: C
et erudiens eos:inſtruit diſciplina: vt auertat hoīem ab
his que fecit:⁊ liberet eū de ſuperbia:eruens aīam eius a
corruptione:⁊ vitā illius:vt nō tranſeat ī gladiū. Incre
pat q̧q̧ per dolorē in lectulo: ⁊ oīa oſſa eius marceſcere
facit. Aboīabilis ei fit ī vita ſua panis: ⁊ aīe illius cibus
ante deſiderabilis. Tabeſcet caro eius: et oſſa quę tecta
fuerāt:nudabūtur. Appropinq̄bit corruptioni aīa eius
⁊ vita illius mortiferis. Si fuerit ꝓ eo angelus loquens
vnū de milibus: vt annūciet hoīs equitatē:miſerebitur
eius:et dicet: Libera eū:vt nō deſcēdat in corruptionē.
Inueni in q̄ ei propitier. Cōſumpta eſt caro eius a ſup-
plicijs:reuertatur ad dies adoleſcentię ſuę. Deprecabi- D
tur deū:⁊ placabilis ei erit: ⁊ videbit faciē eius in iubilo
et reddet homini iuſtitiā ſuā. Reſpiciet hoīes: et dicet:
Peccaui:⁊ vere deliqui:⁊ vt erā dign⁹:nō recepi. Libe-
rauit aīam ſuā:ne pergeret in interitū: ſed viuēs lucē vi
deret. Ecce hęc oīa operatur deus tribus vicibus ꝑ ſin
gulos vt reuocet aīas eorū a corruptione:⁊ illuminet lu
ce viuentiū. Attende Iiob:⁊ audi me:⁊ tace:dū ego lo-
quor. Si aūt habes quid loquaris:reſponde mihi. Loq̄
re: Uolo em̄ te apparere iuſtū. Qđ ſi nō habes:audi me:
tace: ⁊ docebo te ſapientiā. XXXIIII.

Pronuncians itaq̧ Eliu:etiā hęc locutus eſt A
Audite ſapiētes verba mea: ⁊ eruditi auſcul
tate me. Auris em̄ verba ꝓbat:⁊ guttur eſcas
guſtu dijudicat. Iudiciū eligam⁹ nob:⁊ īter ſupra. 2.b
nos videamus:quid ſit melius:q2 dixit Iiob: Iuſt⁹ ſum
⁊ deus ſubuertit iudiciū meū. In iudicando em̄ me:mē
daciū eſt:⁊ violēta ſagitta mea abſq̧ vllo peccato. Quis
eſt vir:vt eſt Iiob:qui bibit ſubſannationē quaſi aquā:q̄
graditur cū operantibus iniquitatē:⁊ ambulat cū vir ī im
pijs? Dixit em̄: Nō placebit vir deo:etiā ſi cucurrerit cū
eo. Ideo viri cordati audite me: abſit a deo impietas: B
⁊ ab oīpotente iniquitas. Opus em̄ hoīs reddet ei:⁊ iu-
xta vias ſingulorū reſtituet eis. Uere em̄ deus nō condē
nabit fruſtra:nec oīpotens ſubuertet iudiciū. Quē cō
ſtituit aliū ſuper terrā : aut quē poſuit ſuper orbē quem
fabricatus eſt? Si dixerit ad eum cor ſuū: ſpiritū illius
⁊ flatū ad ſe trahet. Deficiet omnis caro ſimul: ⁊ homo
in cinerē reuertetur. Si habes ergo itellectū:audi qđ di
citur:⁊ auſculta vocē eloquij mei. Nūquid qui nō amat
iudiciū:ſanari poteſt? Et q̄modo tu eū qui iuſtus eſt: in
tantū cōdemnas? Qui dicit regi apoſtata:qui vocat du
ces impios. Qui nō accipit ꝑſonas principū:nec cogno C
uit tyrannū:cū diſceptaret cōtra pauperē. Opus em̄ ma
nuū eius ſunt vniuerſi. Subito morietur:⁊ ī media no-
cte turbabuntur populi:⁊ ꝑtranſibunt: ⁊ auferent vio-
lentū abſq̧ manu. Oculi em̄ eius ſuper vias hominū:et ſupra.15.a
oēs greſſus eorū cōſiderat. Nō ſunt tenebrę:⁊ nō eſt vm pver.5.
bra mortis: vt abſcondantur ibi qui operantur iniquitatē
Neq̧ em̄ vltra in hominis poteſtate eſt: vt veniat ad de
um in iudiciū. Conteret multos ⁊ innumerabiles: ⁊ ſta
re faciet alios pro eis. Nouit em̄ opera eorū:⁊ idcirco ī-
ducet noctē: ⁊ conterentur. Quaſi impios ꝑcuſſit eos ī
loco videntiū. Qui quaſi de induſtria receſſerūt ab eo: ⁊
omnes vias eius intelligere noluerunt: vt peruenire fa-
cerent ad eum clamorē egeni:⁊ audiret vocē pauperum
Ipſo em̄ cōcedēte pacē: quis eſt qui condēnet? Ex quo D
abſconderit vultū:quis eſt qui contēpletur eum? Et ſu-
ꝑ gentes:⁊ ſuꝑ omnes homines. Qui regnare facit ho-
minē hypocritam:propter peccata ppli. Quia ergo ego
locutus ſum ad deū:te q̧q̧ nō prohibebo. Si erraui: tu
doce me:ſi iniquitatē locutus ſum:vltra nō addā. Nun
quid ad te deus expetit eam:quia diſplicuit tibi? Tu em̄
coepiſti loqui:et non ego: Quod ſi quid noſti melius:lo
quere. Uiri intelligentes loquantur mihi:et vir ſapiens
audiat me. Iiob autem ſtulte locutus eſt:⁊ verba illius
non ſonant diſciplinam. Pater mi:probetur Iiob vſq̧
ad finem. Ne deſinas ab homine iniquitatis:qui addi-

dit ſuper peccata ſua blaſphemiā. Inter nos interim cō
ſtringat̃: 7 tūc ad iudiciū ꝓuocet ſermonib⁹ ſuis deum.
IGit̃ Eliu hęc rurſum locutus eſt: XXXV
A Nūq̇d ęqua videtur tibi tua cogitatio: vt di-
ceres: iuſtior ſum deo? Dixiſti em̄: Nō tibi pla
cet qđ rectū eſt: vel q̇d tibi ꝓderit: ſi ego pecca
uero? Itaqꝫ ego reſpōdebo ſermonibus tuis: 7 amic; tu
B is tecū. Suſpice cęlū 7 intuere: et cōtemplare ęthera qđ
altior te ſit. Si peccaueris: q̇d ei nocebis? Et ſi multipli
catę fuerīt iniquitates tuę: quid facies cōtra eū? Por-
ro ſi iuſte egeris: quid donabis ei: aut q̇d de manu tua ac
C cipiet? Homini qui ſimilis tui eſt: nocebit impietas tua
7 filiū hoīs adiuuabit iuſtitia tua. Propter multitudi
nē calumniatorū clamabūt: 7 eiulabūt ꝓpter vim brachij
tyrannorū. Et nō dixit: vbi eſt de⁹ qui fecit me: qui dedit
carmina in nocte. Qui docet nos ſup iumēta terrę: 7 ſu
per volucres cęli erudit nos. Ibi clamabūt: 7 nō exaudi
D et: ꝓpter ſuperbiā malorū. Nō ergo fruſtra audiet deus
et oīpotens cauſas ſingulorū intuebit̃. Etiā cū dixeris:
nō cōſiderat iudicare corā illo: et expecta eū. Nunc em̄
nō infert furorē ſuum: nec vlciſcitur ſcelus valde. Ergo
Iiob fruſtra aperit os ſuū: 7 abſqꝫ ſcientia v̇ba multipli
cat. XXXVI.
A ADdens quoqꝫ Eliu hęc locutus eſt: Suſtine
me paululū: 7 indicabo tibi. Adhuc em̄ habeo
qđ ꝓ deo loquar. Repetā ſcientiā meā a prici
pio: 7 operatorē meū probabo iuſtū. Uere em̄
abſqꝫ mendacio ſermones mei: 7 ꝑfecta ſcientia probabi
tur tibi. Deus potentes nō abijcit: cum et ipſe ſit potēs
ſed nō ſaluat impios: et iudicium pauperibus tribuet.
Nō auferet a iuſto oculos ſuos: et reges ī ſolio collocat
in perpetuū: 7 illic eriguntur. Et ſi fuerint in catenis: 7
B vinciātur funibus pauptatis: indicabit eis opera eorū 7
ſcelera eorū: quia violenti fuerint. Reuelabit quoqꝫ au-
rē eorū: vt corripiat: 7 loquetur: vt reuertantur ab iniq̇-
tate. Si audierint et obſeruauerint: cōplebunt dies ſu-
os in bono: 7 annos ſuos in gloria. Si autē nō audierīt
tranſibunt per gladiū: 7 cōſumentur in ſtultitia. Simu
latores 7 callidi prouocāt irā dei: neqꝫ clamabunt cū vin
cti fuerint. Morietur in tempeſtate anima eorū: 7 vita
eorū inter effoeminatos. Eripiet de anguſtia ſua paupe
rē: 7 reuelabit in tribulatiōe aurē eius. Igitur ſaluabit
te de ore anguſto latiſſime: 7 nō habente fundamētū ſub
ter ſe. Requies autem menſę tuę erit plena pinguedine
Cauſa tua quaſi impij iudicata eſt: cauſam iudiciūqꝫ re
cipies. Nō te ergo ſuperet ira: vt aliquē opprimas: nec
C multitudo donorū inclinet te. Depone magnitudinē tu
am abſqꝫ tribulatiōe: 7 oēs robuſtos fortitudine. Ne ꝓ
trahas noctē: vt aſcēdāt ppl'i ꝓ eis. Caue ne declines ad
iniquitatē: hanc em̄ coepiſti ſequi poſt miſeriā. Ecce de⁹
excelſus in fortitudine ſua: 7 nullus ei ſimilis in legiſla-
toribus. Quis poterit ſcrutari vias ei⁹: aut quis audet
ei dicere: opatus es iniquitatem? Memento ꝙ ignores
opus eius: de q̇ cecinerūt viri. Oēs hoīes vidēt eū: vnuſ
D quiſqꝫ intuetur ꝓcul. Ecce deus magnus vincēs ſcienti
am noſtrā. Numerus annorū eius ineſtimabil'. Qui au
fert ſtillas pluuię: 7 effundit imbres ad inſtar gurgitū:
qui de nubibus fluūt: q̇ pretexūt cuncta deſup. Si volu-
erit extēdere nubes q̄ſi tentoriū ſuū: 7 fulgurare lumine
ſuo deſup: cardines q̊qꝫ maris operiet. Per hęc em̄ iu-
dicat pplos: 7 dat eſcas multis mortalibus. In manib⁹
abſcōdit lucē: 7 p̄cipit ei vt rurſus adueniat. Annūciāt
de ea amico ſuo: ꝙ poſſeſſio ei⁹ ſit: 7 ad eā poſſit aſcēdere
A SUper hoc expauit cor meū et XXXVII
emotū eſt de loco ſuo. Audiet auditionē ī ter
rore vocis eius: 7 ſonū de ore illius ꝓcedentē
Super oēs cęlos ipſe cōſiderat: 7 lumē illius
ſuper terminos terrę. Poſt eū rugiet ſonitus: tonabit
voce magnitudinis ſuę: 7 non inueſtigabitur: cum audi
ta fuerit vox eius. Tonabit deus in voce ſua mirabiliter
qui facit magna 7 inſcrutabilia. Qui precipit niui: vt de
ſcendat in terrā: 7 hyemis pluuijs: 7 imbri fortitudinis B
ſuę. Qui in manu oīm hoīm ſignat: vt nouerint ſinguli
opera ſua. Ingredietur beſtia latibulū ſuū: 7 ī antro ſuo
morabitur. Ab īterioribus egredietur tēpeſtas: 7 ab ar
cturo frigus. Flante deo cōcreſcit gelu: 7 rurſum latiſſi
me fundūtur aquę. Frumentū deſiderat nubes: 7 nubes
ſpargūt lumē ſuū. Quę luſtrāt cuncta ꝑ circuitū q̊cūqꝫ
eas volūtas gubernāt; duxerit: ad oē qđ preceperit illis
ſup faciē orbis terrarū: ſiue in vna tribu: ſiue in terra ſua
ſiue ī q̊cunqꝫ loco miſericordię ſuę eas iuſſerit inueniri.
Auſculta hęc Iiob: ſta 7 cōſidera mirabilia dei. Nunq̇d C
ſcis: quādo preceperit deus pluuijs: vt oſtenderēt lucē
nubiū eius? Nūquid noſti ſemitas nubiū magnas: 7 ꝑfe
ctas ſcientias? Nōne veſtimēta tua calida ſunt: cū ꝑfla- D
ta fuerit terra auſtro? Tu forſitā cū eo fabricatus es cę
los: qui ſolidiſſimi quaſi ęre fuſi ſunt. Oſtende nobis q̇d
dicam⁹ illi. Nos quippe īuoluimur tenebris. Quis nar
rabit ei quę loquor? Etiā ſi locutus fuerit homo deuora
bitur: at nūc nō vidēt lucē. Subito aer cogetur ī nubes
7 ventus trāſiens fugabit eas. Ab aquilōe aurū venit: et
a deo formidoloſa laudatio. Digne eū inuenire nō poſſu
mus. Magnus fortitudine: 7 iudicio: 7 iuſtitia: et enar
rari nō poteſt. Ideo timebūt eū viri: 7 nō audebunt con
tēplari oēs qui ſibi vidētur eſſe ſapiētes. XXXVIII.
REſpondēs aūt dn̄s ad Iiob de turbine: dixit A ĩfra.40.d
Quis eſt iſte inuoluēs ſentētias ſermonibus
imperitis? Accinge ſicut vir lumbos tuos: in
terrogabo te: 7 rn̄de mihi: Ubi eras quando
ponebā fundamēta terrę? Indica mihi: ſi habes intelli-
gentiā. Quis poſuit menſuras eius ſi noſti: vl' quis tetē
dit ſup eā lineā? Super q̇ baſes illi⁹ ſolidatę ſunt? Aut
q̇s dimiſit lapidē angularē eius: cū me laudarent ſimul
aſtra matutina: 7 iubilarēt oēs filij dei? Quis concluſit
oſtijs mare: quādo erūpebat q̄ſi de vulua ꝓcedēs: cū po
nerē nubē veſtimentū eius: 7 caligine illud quaſi pānis ī B
fantię obuoluerē? Circūdedi illud terminis meis: 7 po
ſui vectē 7 oſtia: 7 dixi: Uſqꝫ huc venies: 7 nō ꝓcedes am
plius: 7 hic cōfringes tumētes fluct⁹ tuos. Nūq̇d poſt
ortū tuū precepiſti diluculo: 7 oſtēdiſti aurorę locū ſuū?
Nūq̇d tenuiſti cōcutiēs extrema terrę: 7 excuſſiſti impi
os ex ea? Reſtituet̃ vt lutū ſignaculū: et ſtabit ſicut ve-
ſtimentū. Auferet̃ ab impijs lux ſua: 7 brachiū excelſum
cōfringetur. Nūquid īgreſſus es ꝓfundū maris: 7 in no
uiſſimis abyſſi deambulaſti? Nūquid aptę ſunt tibi por
tę mortis: 7 oſtia tenebroſa vidiſti? Nūquid cōſideraſti
latitudinē terrę. Indica mihi ſi noſti oīa: in q̄ via lux ha C
bitet: 7 tenebrarū quis locus ſit: vt ducas vnūqđqꝫ ad ter
minos ſuos: 7 intelligas ſemitas domus eius. Sciebas
tunc ꝙ naſciturus eſſes: 7 numerū dierū tuorū noueras?
Nūquid ingreſſus es theſauros niu; aut theſauros grā
dinis aſpexiſti: q̇ preparaui in tēpus hoſtis: 7 in diē pu-
gnę 7 belli? Per quā viā ſpargitur lux: diuiditur ęſtus
ſup terrā? Quis dedit vehementiſſimo imbri curſum: 7
viā ſonantis tonitrui: vt plueret ſup terrā abſqꝫ hoīe in
deſerto: vbi nullus mortaliū cōmoratur: vt impleret in
uiā 7 deſolatā: vt ꝓduceret herbas virētes? Quis eſt plu
uię pater: vel quis genuit ſtillas roris? De cuius vtero
egreſſa eſt glacies: 7 gelu de cęlo quis genuit? In ſimili
tudinē lapidis aquę durātur: 7 ſupficies abyſſi cōſtrin-
gitur. Nūquid cōiungere valebis micātes ſtellas pleia-
des: aut gyrū arcturi poter; diſſipare? Nūq̇d ꝓducis lu D
ciferū in tēpore ſuo: et veſperū ſup fines terrę cōſurgere
facis? Nunquid noſti ordinē cęli: et pones rationē eius
in terra? Nunquid eleuabis in nebula vocē tuā: 7 impe-
tus aquarū operiet te? Nunquid mittes fulgura: 7 ibūt
7 reuertentia dicent tibi adſumus? Quis poſuit in viſce
ribus hoīs ſapiētiā: vel quis dedit gallo intelligētiam?
Quis enarrabit celorū rationē: 7 cōcentū cęli quis dor-
mire faciet? Quādo fundabat̃ puluis ī terra: 7 glebę cō

pingebātur? Nunq̄d capies leęnę prędā: ⁊ aīam catulo
rū eius iplebis: quādo cubāt ī antris: ⁊ in ſpecubus inſi-
Pſal.145 dianī? Quis pręparat coruo eſcā ſuā: quādo pulli ei⁹ cla
mānt ad eū: vagiētes: eo ꝙ nō habeāt cibos? XXXIX
A Nunquid noſti tempus partus ibicū in petris
vł parturiētes ceruas obſeruaſti? Dinumera
ſti menſes cōceptus earū: ⁊ ſciſti tempus par
tus earū? Incuruanī ad foetū ⁊ pariunt: ⁊ ru
gitus emittūt. Separanī filij earū: ⁊ pergunt ad paſtū
egrediuntur ⁊ nō reuertenī ad eas. Quis dimiſit ona-
grū liberū: ⁊ vincula ei⁹ quis ſoluit? Cui dedi ī ſolitudi
ne domū: et tabernacula ei⁹ ī terra ſalſuginis? Cōtēnit
multitudinē ciuitatis: clamorē exactoris nō audit. Cir
cūſpicit montes paſcuę ſuę: ⁊ virentia quęq̨ perquirit.
Nunquid volet rhinoceros ſeruire tibi: aut morabiī ad
B pſepe tuū? Nunq̄d alligabis rhinocerota ad arandū lo
ro tuo: aut cōfringet glebas valliū poſt te? Nunq̄d fidu
ciā habebis in magna fortitudine eius: ⁊ derelinques ei
labores tuos? Nunq̄d credes illi: q̄m ſementē reddat ti
bi: ⁊ areā tuā cōgreget? Penna ſtruthiōis ſimilis eſt pē
nis herodij: ⁊ accipitris. Quando derelinquit oua ſua ī
C terra: tu forſitan in puluere calefecies ea? Obliuiſciī qḋ
pes cōculcet ea: aut beſtia agri cōterat. Duraī ad filios
ſuos quaſi nō ſint ſui: fruſtra laborauit nullo timore co
gente. Priuauit em̄ eā deus ſapientia: nec dedit illi ītel
ligentiā. Cū tp̄s fuerit in altū alas erigit: deridet equū
⁊ aſcenſorē eius. Nunquid prębebis equo fortitudinem
aut circundabis collo eius hinnitū? Nūquid ſuſcitabis
eū quaſi locuſtas? Gloria nariū eius terror: terrā vngu
la fodit. Exultat audacter: in occurſum pergit armatꝭ
Cōtemnit pauorē: nec cedit gladio. Super ipſum ſona
bit pharetra: vibrabit haſta ⁊ clypeus. Feruēs ⁊ fremēs
ſorbet terrā: nec reputat tubę ſonare clāgorē. Vbi audi
erit buccinā: dicit Vah. Procul odoraī bellū: exhorta-
tionē ducū: ⁊ vlulatū exercitus. Nūquid ꝑ ſapientiā tuā
plumeſcit accipiter: expandēs alas ſuas ad auſtrū? Nū
quid ad pręceptū tuū eleuabitur aquila: ⁊ in arduis po-
D net nidū ſuū? In petrꝭ manet: in ꝑruptis ſilicibus com
moraī atq̨ inacceſſis rupibus. Inde cōtemplatur eſcā:
⁊ de longe oculi eius proſpiciūt. Pulli eius lambūt ſan
guinē: ⁊ vbicūq̨ cadauer fuerit: ſtatim adeſt. Et adiecit
dn̄s: ⁊ locutus eſt ad Jiob? Nūq̄d qui contendit cū deo
tā facile cōquieſcit? Vtiq̨ qui arguit deū: debet reſpōde
re ei. Reſpondēs aut Jiob dn̄o: dixit: Qui leuiter locu
tus ſum: reſpōdere quid poſſum? Manū meā ponā ſuꝑ
ſupra.9.c os meū. Vnū locutus ſum: qḋ vtinā non dixiſſem: ⁊ alte
rum quibus vltra non addam. XL
A
ſupr.38.a Eſpondens autē dn̄s Jiob de turbine: dixit:
Accinge ſicut vir lumbos tuos: interrogabo
te: ⁊ indica mihi. Nunq̄d irritū facies iudiciū
meū: ⁊ cōdēnabis me: vt iuſtificeris? Et ſi ha
bes brachiū ſicut deus: ⁊ ſi voce ſimili tonas: circūda ti-
bi decorē: ⁊ in ſublime erigere: ⁊ eſto glorioſus: et ſpecio
ſis īduere veſtibus. Diſperge ſuꝑbos in furore tuo: ⁊ cō
funde eos: ⁊ reſpiciēs oēm arrogantē humilia. Reſpice
cunctos ſuꝑbos: ⁊ cōfunde eos: et cōtere impios in loco
Dan.4.a ſuo. Abſcōde eos in puluere ſimul: ⁊ facies eoꝝ demerge
in foueā: et ego cōfitebor ꝙ ſaluare te poſſit dextera tua
Ecce Behemoth quē feci tecū: foenū quaſi bos comedit
Fortitudo eius in lumbis eius: ⁊ virtus illius in vmbili
co ventrꝭ eius. Stringit caudam ſuā quaſi cedrū: nerui
teſticulorū eius ꝑplexi ſunt. Oſſa eius velut fiſtulę ęris:
C cartilago illius quaſi laminę ferreę. Ipſe eſt pricipiū vi
arū dei. Qui fecit eum: applicabit gladiū eius: huic mō-
tes herbas ferunt. Oēs beſtię agri ludēt ibi: ſub vmbra
dormit in ſecreto calami: in locꝭ humentib⁹. Protegūt
vmbrę vmbram eius: circundabunt eū ſalices torrētis.
Ecce abſorbebit fluuiū: ⁊ nō mirabitur: ⁊ habet fiduciā
ꝙ influat iordanis in os ei⁹. In oculis eius quaſi hamo
capiet eū: et in ſudibus perforabit nares eius. An extra-
here poteris leuiathan hamo: ⁊ fune ligabis linguā ei⁹? D
Nunquid pones circulū in naribus eius: aut armilla ꝑ-
forabis maxillā eius? Nūq̄d multiplicabit ad te preces:
aut loqueī tibi mollia? Nūq̄d feriet tecū pactū: ⁊ accipi
es eū ſeruū ſempiternū? Nūq̄d illudes ei q̄ſi aui: aut li-
gabis eū ancillis tuis? Cōcident eū amici: diuident illū
negociatores. Nunq̄d implebis ſagenas pelle ei⁹: ⁊ gur
guſtiū piſciū capite illi⁹? Pones ſuꝑ eū manū tuā. Me
mento belli. Nec vltra addas loqui. Ecce ſpes eius fru
ſtrabiī eū: ⁊ vidētib⁹ cūctis pręcipitabiī. XLI.
Non quaſi crudelis ſuſcitabo eū. Quis em̄ reſi A
ſtere poteſt vultui meo? Et q̄s ante dedit mi- hier.50.g
hi: vt reddā ei? Oīa quę ſub cęlo ſunt: mea ſūt
Nō parcā ei verbis potētib⁹: et ad dep̄candū
cōpoſitis. Quis reuelabit faciē īdumenti eius? ⁊ in me
diū oris eius quis intrabit? Portas vultus eius q̄s ape B
riet? Per gyrū dentiū eius formido: corpus illius quaſi
ſcuta fuſilia: ⁊ cōpactū ſquamis ſe prementibus. Vna vni
cōiungiī: ⁊ ne ſpiraculū quidē īcedit per eas. Vna alteri
adhęrebit: ⁊ tenentes ſe nequāq̄ ſeparabunī. Sternuta
tio eius ſplēdor ignis: ⁊ oculi eius vt palpebrę diluculi.
De ore eius lampades ꝓcedūt ſicut tedę ignis accenſę:
de naribus eius ꝓcedit fum⁹ ſicut ollę ſuccenſę: atq̨ fer
uentis. Halit⁹ eius prunas ardere facit: ⁊ flāma de oro
eius egreditur. In collo eius morabitur fortitudo: ⁊ fa
ciē ei⁹ ꝑcedit egeſtas. Membra carniū eius cōhęrētia C
ſibi. Mittet cōtra eū fulmina: ⁊ ad locū alium nō feren
tur. Cor eius īdurabitur tanq̄ lapis: ⁊ ſtringetur quaſi
malleatoris incus. Cū ſublatus fuerit: timebūt angeli:
⁊ territi purgabūtur. Cū apprehenderit eū gladius ſu
ſtinere non poterit: neq̨ haſta: neq̨ thorax. Reputabit
em̄ quaſi paleas ferrū: ⁊ quaſi lignū putridū ęs. Nō fu- D
gabit eū vir ſagittarius: ī ſtipulā verſi ſunt ei lapides fū
dę. Quaſi ſtipulā ęſtimabit malleū: ⁊ deridebit vibrantē
haſtā. Sub ipſo erunt radij ſolis: ⁊ ſternet ſibi aurū qua
ſi lutū. Feruēſcere faciet quaſi ollā profundum maris: ⁊
ponet quaſi cū vnguēta bulliūt. Poſt eū lucebit ſemita
ęſtimabit abyſſum quaſi ſeneſcentē. Nō eſt ſuꝑ terrā po
teſtas: quę cōparetur ei: qui factus eſt: vt nullū timeret.
Omne ſublime videt: ipſe eſt rex ſuper vniuerſos filios
ſuperbię. XLII.
Eſpondens aūt Jiob dn̄o: dixit: Scio q̄ oīa A
potes: ⁊ nulla te latet cogitatio. Quis eſt iſte
q̄ celat cōſiliū abſq̨ ſciētia? Ideo inſipienter
locutus ſum: ⁊ q̄ vltra modū excedūt ſcienti
am meā. Audi et ego loquar: interrogabo te: et rn̄de mi
hi. Auditu auris audiui te: nunc aūt oculus meus videt
te. Idcirco ipſe me reprehēdo: ⁊ ago poenitentiā ī fauil
la ⁊ cinere. Poſtq̄ aūt locut⁹ eſt dn̄s verba hęc ad Jiob B
dixit ad eliphā themaniten: Iratus eſt furor meus ī te:
⁊ in duos amicos tuos: q̄m non eſtis locuti corā me re-
ctū: ſicut ſeruus meus Jiob. Sumite ergo vobis ſeptē
tauros: ⁊ ſeptē arietes: ⁊ ite ad ſeruū meū Jiob: ⁊ offer-
te holocauſtū pro vobis. Jiob autē ſeruus meus orabit
pro vobis. Faciē eius ſuſcipiā: vt nō vobis imputeī ſtulti
tia. Neq̨ em̄ locuti eſtis corā me rectū: ſicut ſeruus me⁹
Jiob. Abierunt ergo eliphas themanites: et Baldath
ſuhites: ⁊ ſophar Naamathites: ⁊ fecerunt ſicut locut⁹
fuerat dominus ad eos: ⁊ ſuſcepit dominus faciē Jiob. C
Dn̄s quoq̨ cōuerſus eſt ad poenitentiā Jiob: cum ora-
ret ille pro amicis ſuis. Et addidit dn̄s oīa quęcunq̨ fu
erant Jiob duplicia. Venerūt autē ad eum oēs fratres
ſui: ⁊ vniuerſę ſorores ſuę: et cūcti qui nouerāt eum pri⁹:
et comederunt cum eo panē in domo eius. Et mouerūt
ſuꝑ eū caput: ⁊ cōſolati ſunt eū ſuper omni malo: qḋ ītu
lerat dn̄s ſuꝑ eū. Et dederunt ei vnuſquiſq̨ ouē vnā: et
inaurē aureā vnā. Dn̄s autē benedixit nouiſſimis Jiob
magis: q̄ pricipio eius. Et facta ſunt ei quatuordecim D
milia ouium: ⁊ ſex millia camelorū: et mille iuga boum:
et mille aſinę. Et fuerunt ei ſeptē filij: ⁊ tres filię. Et vo

cauit nomē vni⁹ diē:et nomē ſecundę caſiā:7 nomē ter‑
tię coꝛnuſtibij. Nō ſunt autē inuentę mulieres ſpecioſę
ſicut filię Iiob in vniuerſa terra. Deditqꝫ eis pater ſu⁹
hereditatē inter fratres earū. Uixit autē Iiob poſt fla‑
gella hęc centū quadraginta annis. Et vidit filios ſuos
7 filios filioꝛū ſuoꝛū vſqꝫ ad quartā generationē:7 moꝛ‑
tuus eſt ſenex et plenus dierum.

Finis.

Pꝛologus beati Hie‑ ronymi pꝛeſbyteri in pſalterium.

PSalteriū rhomę dudū poſitus emendarā:et iuxta ſeptuaginta interpꝛetes(licet curſim) magna illud tamē ex parte coꝛrexeram. Qđ quia rurſum videtis o paula et euſtochiū ſcriptoꝛū vicio depꝛauatū: pluſqꝫ antiquū erroꝛē ꝙ nouam emendationē valere: me cogitis vt veluti quodā nouali ſciſſum iam aruū exerceā: 7 obliquis ſulcꝭ renaſcētes ſpinas eradicē: ęquū eſſe dicētes: vt qđ crebꝛo male pullulat crebꝛi⁹ ſuccidat. Unde cōſueta pꝛęfatione cōmoneo tam vos: quibus foꝛte laboꝛ iſte deſudat: ꝙ eos qui exēplaria iſtiuſmodi habere voluerint: vt ꝗ diligenter emēdata cū cura 7 diligentia tranſſcribant. Notet ſibi vnuſquiſqꝫ vel iacentem lineā vel radiātia ſigna .i. obelos vel aſteriſcos: 7 vbicūqꝫ viderit virgulā pꝛęcedentē ab ea vſqꝫ ad duo puncta quę impꝛeſſimus: ſciat in ſeptuaginta tranſlatoꝛib⁹ plus haberi. Ubi autē pſpexerit ſtellę ſimilitudinē: de hebꝛęis voluminib⁹ additū nouerit: ęque vſqꝫ ad duo puncta iuxta theodotionis dūtaxat ęditionē: ꝗ ſimplicitate ſermonis a ſeptuaginta interpꝛetibus nō diſcoꝛdat. Hęc ergo et vobis et ſtudioſo cuiqꝫ feciſſe me ſciens: non ambigo multos foꝛe qui vł inuidia vel ſuperſilio malint cōtēnere videri pꝛęclara ꝙ diſcere: et de turbulento magis riuo: ꝙ de puriſſimo fonte potare.

Finis.

¶ Alius Pꝛologus

DAuid filius Ieſſe cū eſſet ī regno ſuo: quatuoꝛ elegit qui pſalmos canerent: ideſt Aſaph Heman Ethan et idithun. Octoginta ꝛ octo dicebant pſalmos: 7 ducenti ſubdiapſalma: 7 citharam percutiebat abiud cū dauid reduxiſſet arcā dei in Ieruſalem poſt annos viginti reuocatā ab aſotijs: et remanſit in domo aminadab. Hanc impoſuit ſub iugali nouo: et adduxit in Ieruſalem electis viris ex omī gene filioꝛū iſrael ſeptuaginta milibus viris. Ex quibus ꝗtuoꝛ pꝛincipes pꝛęeſſe cantoꝛibus cōſtituit: Aſaph: Heman: ethan 7 idithun: vnicuiqꝫ eoꝛū diuidens ſeptuagītaduos viros ſucclamātes laudē 7 canticū canticoꝛum dño. Et vnus quidē eoꝛū feriebat cymbalū: alius citharā: alius tuba coꝛnea exultās. In medio aūt eoꝛū dauid ſtabat ipſe tenens pſalteriū. Arcā aūt antecedebāt ſeptē choꝛi ꝛ ſacrificiū vituloꝛū. Populus aūt vniuerſus ſeqbat poſt arcā. Sunt aūt oēs pſalmi dauid centū quinqꝫginta: Quoꝛū oīm quidē nouē fecit ipſe dauid: triginta duo nō ſunt ſupꝛaſcripti: ſeptuaginta duo in dauid: duodecim in aſaph: duodecim in idithun: nouē filijs choꝛe: vnus moyſi: duo in ſalomonē: duo in haggeū: 7 zachariā ſūt. Omnes itaqꝫ pſalmi dauid numero centum quinqꝫginta: Diapſalma numero ſeptuagintaquinqꝫ: cantica graduū quindecim. Pꝛim⁹ pſalm⁹ nulli aſſignatus eſt quoniā omniū eſt. Deinde quis alius intelligitur in pꝛimo niſi pꝛimogenitus: vt merito ſuperſcriptio neceſſaria non fuerit. Deinde quia ipſe pſalmus rationem chꝛiſti facit: quando dicit: Aduerſus chꝛiſtū eius: exponendo perſonā in ſcribendo cauſam oīno non indiget. Oꝛdines hiſtoꝛię immutatos legimus in titulis pſalmoꝛū Sed pſalmi non ſecundū hiſtoꝛiā ſed ſecundū pꝛophetiā legūtur. Ita oꝛdines pſalmoꝛū turbare nō poteſt oꝛdo titTuloꝛum. Pſalmi omēs qui ſcribuntur ipſi dauid: ad chꝛiſti pertinent ſacramentum.

Alius Pꝛologus.

LIber pſalmoꝛum quanꝙ vno concludatur volumine: non eſt tamē vno eodem factoꝛe. Decem enim pꝛophetę pene ſunt qui eos diuerſo tempoꝛe ſcripſerunt. i. Moyſes: Dauid: Salomon: Aſaph et Eman: Ethan et idithun filij choꝛe: aſſur: elama: Eliaſab ſiue Eſdras. Nōnulli etiam haggei et zacharię exiſtimātur. De his autē qui ſine titulis ſunt traditio vera talis eſt: vt cuius autoꝛis pꝛęſcriptio pceſſerit: cęteri qui ſine titulo ſequūtur ipſius eſſe credātur Eſt autē hic liber allegoꝛicis ac typicis ſacramentis ſignatus: ſpiritualiter autem ꝙ natus: ꝙ paſſus: ꝙ reſurrexit chꝛiſt⁹: pene omniū pſalmoꝛū reſonat oꝛganū. Sciendum tamen ꝙ apud hebꝛęos oēs pſalmi permixti fuerunt 7 inoꝛdinati. Quos quidē pꝛimus eſdras ī vnū volumē coegit: 7 oꝛdinē numerūqꝫ diſpoſuit: atqꝫ per occultū ſacramētū myſteriū alijs alios pꝛętulit oꝛdine dū poſterioꝛes videantur in tempoꝛe. Nam ſcđm hyſtoꝛiā tertius Pſalmus quinquageſimo pſalmo poſterioꝛ eſt: ſed pꝛopter myſteriū in oꝛdine pꝛioꝛ eſt. Sic etiā habet in cęteris: ꝗa ſpiritusſanctus eos poꝛdinauit vt voluit.

Finis.

Liber hymnoꝛum ſiue Pſalmoꝛum. Pſal. I.

BEatus vir qui non abijt in conſilio impioꝛum: 7 in via peccatoꝛū non ſtetit: 7 in cathedra peſtilētię non ſedit. Sed in lege domini voluntas eius: et in lege eius meditabit die ac nocte. Et erit tanꝙ lignum qđ plantatū eſt ſecus decurſus aquarū: quod fructū ſuum dabit in tempoꝛe ſuo. Et foliū eius non defluet: 7 omnia quęcunqꝫ faciet pꝛoſperabuntur. Non ſic impij non ſic ſed tanꝙ puluis: quē pꝛoijcit ventus a facie terrę. Ideo nō reſurgūt impij ī iudicio: neqꝫ peccatoꝛes in cōcilio iuſtoꝛum. Quoniam nouit dominus viam iuſtoꝛū: et iter impioꝛum peribit. Hie.17.b.

¶ Pſalmus Dauid II.

QUare fremuerunt gentes: et populi meditati ſunt inania? Aſtiterunt reges terrę: et pꝛincipes conuenerunt in vnum aduerſus dominum et aduerſus chꝛiſtum eius. Dirumpamus vincula eoꝛū: et pꝛoijciamus a nobis iugum ipſoꝛum. Qui habitat in cęlis irridebit eos: et dominus ſubſannabit eos. Tunc loquet ad eos in ira ſua: et in furoꝛe ſuo conturbabit eos
Ego autem conſtitutus ſum rex ab eo ſuper Sion mon‑
tem ſanctum eius: pꝛędicans pꝛęceptum ei⁹. Dominus hebꝛe.1.b. Actu.13.e
dixit ad me: filius me⁹ es tu: ego hodie genui te. Poſtu
la a me: et dabo tibi gentes hereditatem tuam: et poſſeſ
ſionē tuam terminos terrę. Reges eos in virga ferrea: Apo.2.g.
et tanꝙ vas figuli confringes eos. Et nunc reges intel‑ et.19.c.
ligite: erudimini qui iudicatis terrā. Seruite domino ī timoꝛe: et exultate ei cū tremoꝛe. Apprehendite diſciplinā: nequando iraſcatur dñs: et pereatis de via iuſta. Cū exarſerit in bꝛeui ira eius: beati oēs qui cōfidunt in eo.

¶ Pſal. Dauid: cū fugeret a facie Abſolō filij ſui III

DOmine quid multiplicati ſunt: qui tribulant
me? multi inſurgunt aduerſum me. Multi di‑ infra.76. 7.141
cunt animę meę: non eſt ſalus ipſi in deo eius.
Tu autem domine ſuſceptoꝛ meus es: gloꝛia mea: ꝛ exaltans caput meum. Uoce mea ad dominum clamaui: 7 exaudiuit me de monte ſancto ſuo. Ego doꝛmiui: 7 ſopoꝛatus ſum: 7 exurrexi: quia domin⁹ ſuſcepit me. Nō timebo millia populi circūdātis me: exurge domine ſal‑

uum me fac deus meus. Quoniã tu percuſſiſti om̃es ad
uerſantes mihi ſine cauſa: dentes peccatorũ contriuiſti.
Domini eſt ſalus: ⁊ ſuper populũ tuum benedictio tua

¶ In finem in carminibus pſalmus Dauid IIII.

CUm inuocarẽ exaudiuit me deus iuſtitie meę:
in tribulatione dilataſti mihi. Miſerere mei: ⁊
exaudi orationẽ meam. Filij hominum vſq; quo
graui corde: vt quid diligitis vanitatem: et quęritis mẽ
dacium? Et ſcitote quoniam mirificauit dominus ſan-
ctum ſuũ: dominus exaudiet me: cum clamauero ad eũ.
Iraſcimini: et nolite peccare: quę dicitis in cordibꝰ ve-
ſtris: et in cubilibus veſtris compungimini. Sacrificate
ſacrificium iuſtitię: et ſperate in domino: multi dicunt:
quis oſtẽdit nobis bona. Signatum eſt ſuper nos lumẽ
vultus tui domine: dediſti lęticiam in corde meo. A fru
ctu frumenti: vini et olei ſui multiplicati ſunt. In pace ĩ
idipſum dormiam ⁊ requieſcam. Quoniam tu domine
ſingulariter in ſpe conſtituiſti me.

¶ In finẽ pro ea: quę hęreditatem conſequitur Pſal
mus Dauid. V.

UErba mea auribus ꝑcipe domine: intellige cla
morẽ meum. Intende voci orationis meę: rex
meus et deus meus. Quoniã ad te orabo domi
ne: mane exaudies vocẽ meã. Mane aſtabo tibi: ⁊ vide-
bo: quoniã nõ deus volẽs iniquitatẽ tu es. Neq; habita-
bit iuxta te malignus: neq; ꝑmanebunt iniuſti ante ocu
los tuos. Odiſti oẽs qui operantur iniquitatẽ: perdes oẽs
qui loquũtur mendaciũ. Virũ ſanguinũ: ⁊ doloſum abo
minabitur dñs: ego aũt in multitudine miſericordię tuę.
Introibo in domũ tuã: adorabo ad tẽplũ ſanctũ tuũ in
timore tuo. Dñe deduc me ĩ iuſtitia tua: ꝓpter inimicos
meos dirige in cõſpectu tuo viã meã. Quoniã nõ eſt in
ore eorũ veritas: cor eorũ vanũ eſt. Sepulchrũ patẽs eſt
guttur eorũ: linguis ſuis doloſe agebãt: iudica illos deꝰ
Decidãt a cogitatiõibus ſuis: ſecundũ multitudinẽ im
pietatẽ eorũ expelle eos: quoniã irritauerunt te domine
Et lętentur om̃es qui ſperant in te: in ęternũ exultabũt
et habitabis in eis. Et gloriabuntur in te omnes: qui di
ligunt nomẽ tuũ: quoniã tu benedices iuſto. Domine vt
ſcuto: bonę voluntatis tuę coronaſti nos.

¶ In finẽ in carminibꝰ pro octaua pſal. dauid VI

DOmine ne in furore tuo arguas me: neq; in ira
tua corripias me. Miſerere mei dñe: quoniã ĩ
firmꝰ ſum: ſana me dñe: quoniã cõturbata ſunt
oſſa mea. Et aĩa mea turbata eſt valde: ſed tu dñe vſq; q̃
ſupra.6 infra.37 Conuertere domine: et eripe aĩam meã: ſaluũ me fac ꝓ-
pter miſericordiã tuã. Quoniã non eſt in morte: qui me
mor ſit tui: in inferno autẽ quis cõfitebitur tibi? Labo-
raui in gemitu meo: lauabo per ſingulas noctes lectum
Mat.8.d. meũ: lachrymis meis ſtratũ meũ rigabo. Turbatus eſt
et.25.d a furore oculus meus: inueteraui inter oẽs amicos me-
Luce.15.f os. Diſcedite a me oẽs qui operamini iniquitatẽ: quoni
am exaudiuit dñs vocẽ fletus mei. Exaudiuit dñs dep̃-
cationẽ meã: dñs orationẽ meã ſuſcepit. Erubeſcant: et
conturbentur vehementer omnes inimici mei: conuer-
tantur: et erubeſcant valde velociter.

¶ In finem pſalmus Dauid: quem cantauit domino
pro verbis Chuſi filij Iemini. VII.

DOmine deus meus ĩ te ſperaui: ſaluũ me fac ex
oĩbus perſequentibus me: ⁊ libera me. Ne quã
do rapiat: vt leo aĩam meã: dũ non eſt qui redi-
mat: neq; qui ſaluũ faciat. Dñe deus meus ſi feci iſtud: ſi
eſt iniquitas in manibus meis. Si reddidi retribuẽtibꝰ
mihi mala: decidã merito ab inimicis meis ĩanis. Per-
ſequatur inimicus aĩam meã: ⁊ cõprehendat: ⁊ cõculcet in
terra vitã meã: et gloriã meã in puluerẽ deducat. Exur-
ge dñe in ira tua: ⁊ exaltare in finibus inimicorũ meoꝝ.
Et exurge dñe deus meus in pręcepto: qđ mandaſti: et
ſynagoga populorũ circũdabit te. Et propter hanc in al
tũ regredere: dñs iudicat populos. Iudica me dñe ſecũ
dum iuſtitiã meã: et ſecundũ innocentiã meã ſuper me.
Cõſumetur nequitia peccatorũ: ⁊ diriges iuſtũ ſcrutãs
corda: et renes deus. Iuſtũ adiutoriũ meũ a dño: qui ſal
uos facit rectos corde. Deus iudex iuſtus: fortis et pa-
tiens: nunq̃d iraſcetur ꝑ ſingulos dies? Niſi cõuerſi fue
ritis: gladiũ ſuũ vibrabit: arcũ ſuũ tetendit: ⁊ parauit il-
lũ. Et in eo parauit vaſa mortis: ſagittas ſuas ardẽtibꝰ
effecit. Ecce parturit ĩiuſtitiã: cõcepit dolorẽ: ⁊ peperit Iiob.15.b
iniq̃tatẽ. Lacũ aperuit: et effodit eũ: ⁊ incidit ĩ foueam: Infra.12.
quã fecit. Cõuertetur dolor eius ĩ caput eiꝰ: ⁊ in verticẽ
ipſius iniq̃tas eius deſcendet. Cõfitebor dño ſecundum
iuſtitiã eius: et pſallam nomini domini altiſſimi.

¶ In finem pro torcularibus pſalmus Dauid VIII.

DOmine dominꝰ noſter: ꝙ admirabile eſt nomẽ
tuũ in vniuerſa terra. Quoniã eleuata eſt ma-
gnificentia tua ſuper cęlos. Ex ore infantiũ et Mat.21.b
lactẽtiũ ꝑfeciſti laudẽ ꝓpter inimicos tuos: vt deſtruas
inimicũ ⁊ vltorẽ. Quoniã videbo cęlos tuos: opera di-
gitorum tuorũ: lunã et ſtellas: quę tu fundaſti. Quid eſt
homo ꝙ memor es eius: aut filius hominis: quoniã viſi
tas eum? Minuiſti eũ paulominus ab angelis: gloria ⁊
honore coronaſti eũ: et cõſtituiſti eũ ſuper opera manuũ
tuarũ. Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius: oues ⁊ boues
vniuerſas: inſuper ⁊ pecora campi. Volucres cęli: ⁊ piſ-
ces maris: qui ꝑambulant ſemitas maris. Dñe dñs no-
ſter: ꝙ admirabile eſt nomen tuũ in vniuerſa terra.

¶ In finem pro occultis filij pſalmus Dauid IX.

COnfitebor tibi dñe in toto corde meo: narrabo Infra.110.c
om̃ia mirabilia tua. Lętabor: et exultabo in te:
pſallã nomini tuo altiſſime. In cõuertendo ini
micũ meũ retrorſum: infirmabũtur: ⁊ ꝑibunt a facie tua
Quoniã feciſti iudiciũ meũ et cauſam meã: ſediſti ſuper
thronũ: q̃ iudicas iuſtitiam. Increpaſti gentes: ⁊ perijt
impius: nomen eorũ deleſti in ęternũ: ⁊ in ſeculũ ſeculi.
Inimici defecerũt frameę in finẽ: ⁊ ciuitates eoꝝ deſtru
xiſti. Perijt memoria eorũ cũ ſonitu: et dñs in ęternũ ꝑ
manet. Parauit in iudicio thronũ ſuũ: et ipſe iudicabit
orbẽ terrę in ęquitate: iudicabit populus in iuſtitia. Et
factus eſt dñs refugiũ pauperi: adiutor in opportunita
tibus in tribulatione. Et ſperent in te: q̃ nouerũt nomẽ
tuũ: q̃m nõ dereliq̃ſti quęrẽtes te dñe. Pſallite dño: qui
habitat ĩ Sion: annũciate inter gẽtes ſtudia eius. Quo
niã requirẽs ſanguinẽ eorũ recordatus eſt: nõ eſt oblitꝰ
clamorẽ pauperũ. Miſerere mei dñe: vide humilitatem Supra.6
meã de inimicis meis. Qui exaltas me de portis mortis:
vt annunciẽ oẽs laudationes tuas in portis filię Sion.
Exultabo in ſalutari tuo: infixę ſunt gentes in interitu:
quẽ fecerũt. In laqueo iſto quẽ abſconderũt: cõprehen-
ſus eſt pes eorũ. Cognoſcetur dñs iudiciũ faciẽs: in ope
ribꝰ manuũ ſuaꝝ cõprehenſus eſt peccator. Cõuertantur
peccatores in infernũ: oẽs gentes: quę obliuiſcuntur deũ.
Quoniã nõ in finẽ obliuio erit pauperis: patiẽtia paupe
rũ nõ ꝑibit ĩ finẽ. Exurge dñe nõ cõfortetur homo: iudi
cẽtur gẽtes ĩ cõſpectu tuo. Cõſtitue dñe legiſlatorẽ ſuꝑ
eos: vt ſciant gentes: quoniã hoĩes ſunt. Vt quid dñe re
ceſſiſti longe? deſpicis ĩ opportunitatibꝰ in tribulatiõe.
Dũ ſuꝑbit impius: incẽditur pauper: cõprehendũtur in
cõſilijs q̃bus cogitant. Quoniã laudatur peccator ĩ deſi
derijs aĩę ſuę: et iniquꝰ benedicitur. Exacerbauit dñm
peccator: ſecũdum multitudinẽ irę ſuę nõ quęret. Non
eſt deus ĩ cõſpecu eius: inq̃natę ſunt vię illius in oĩ tem-
pore. Auferũtur iudicia tua a facie eius: oĩm inimicorũ
ſuoꝝ dñabitur. Dixit eñ in corde ſuo: nõ mouebor a ge
neratione in generationẽ ſine malo. Cuius maledictiõe
os plenũ eſt: ⁊ amaritudine ⁊ dolo: ſub lingua eius labor
⁊ dolor. Sedet in ĩſidijs cũ diuitibus in occultis: vt ĩter
ficiat innocẽtẽ. Oculi eius in pauperẽ reſpiciũt: inſidiatur
in abſcondito quaſi leo in ſpelunca ſua. Inſidiatur vt ra
piat pauperẽ: rapere pauperẽ dum attrahit eum. In la-
queo ſuo humiliabit eum: ĩclinabit ſe: ⁊ cadet: cũ dñatꝰ

fuerit pauperū. Dixit enim in corde ſuo oblitus eſt deus auertit faciē ſuā: ne videat ī finē. Exurge dn̄e de⁹: ⁊ exaltetur manus tua: ne obliuiſcaris pauperū. Propter qd irritauit impius deū? Dixit em̄ in corde ſuo non reqret. Vides, qm̄ tu laborē: ⁊ dolorē cōſideras: vt tradas eos ī manus tuas. Tibi derelict⁹ eſt pauper: orphano tu eris adiutor. Contere brachiū peccatoris ⁊ maligni: querek peccatū illius: ⁊ nō inuenieꝭ. Dn̄s regnabit in ęternū: ⁊ in ſeculū ſeculi: ꝑibitis gentes de terra illius. Deſideriū pauperū exaudiuit dominus: pręparationē cordis eoꝝ audiuit auris tua. Iudicare pupillo et humili: vt nō apponat vltra magnificare ſe homo ſuper terram.

¶ In finem Pſalmus Dauid. X.

IN dn̄o cōfido: quomodo dicitis aīę meę: tranſmigra in montē ſicut paſſer? Quoniā ecce peccatores intenderūt arcū: parauerūt ſagittas ſuas

abac.z.d. in pharetra: vt ſagittēt ī obſcuro rectos corde. Quoniā quę ꝑfeciſti: deſtruxerūt: iuſtus aūt quid fecit? Dn̄s ī tēplo ſancto ſuo: dn̄s in cęlo ſedes eius. Oculi eius in pauperē reſpiciūt: palpebrę eius interrogāt filios hominū.

ſupra.9. Dn̄s īterrogat iuſtū: ⁊ impiū: qui aūt diligit iniqtatem odit aīam ſuā. Pluet ſuꝑ peccatores laqueos: ignis: et ſulphur: ⁊ ſpiritus ꝓcellaꝝ pars calicis eoꝝ. Quoniā iuſtus dn̄s ⁊ iuſtitias dilexit: ęquitatem vidit vultus eius

¶ In finem Pſalmus Dauid pro octaua. XI.

SAluū me fac dn̄e: quoniā defecit ſanctus: quoniam diminutę ſunt veritates a filijs hoīm. Vana locuti ſunt vnuſquiſq; ad proximū ſuū: labia doloſa ī corde ⁊ corde locuti ſunt. Diſꝑdat dn̄s vniuerſa labia doloſa: ⁊ linguā magniloquā. Qui dixerunt: linguā noſtrā magnificabimus: labia noſtra a nobis ſunt: qs noſter dn̄s eſt? Propter miſeriā iopū: ⁊ gemitū pauperū: nunc exurgā dicit dominus. Ponā in ſalutari: fiducialiter agam in eo. Eloquia domini eloquia caſta: argentū igne examinatū: probatū terrę: purgatū ſeptulū. Tu domine ſeruabis nos: et cuſtodies nos a generatiōe hac in ęternū. In circuitu impij ambulant: ſecundū altitudinē tuā multiplicaſti filios hominū.

¶ In finem Pſalmus Dauid. XII

VSquequo dn̄e obliuiſceris me in finē: vſq; quo auertis faciē tuā a me? Quādiu ponā cōſilia in aīa mea: dolorē in corde meo ꝑ diē? Vſq; q exaltabitur inimicus meus ſuꝑ me? reſpice et exaudi me domine deus me⁹. Illumina oculos meos: ne vnq̄ obdormiam in morte: nequando dicat inimicus meus: pręualui aduerſus eum. Qui tribulāt me: exultabunt ſi mot⁹ fuero: ego aūt ī miſericordia tua ſperaui. Exultabit cor

ſupra.7. meū ī ſalutari tuo: cātabo domino: qui bona tribuit mihi: ⁊ pſallam nomini domini altiſſimi.

¶ In finem Pſalmus Dauid. XIII.

DIxit inſipiens in corde ſuo: nō eſt deus: Corrupti ſunt: ⁊ aboīabiles facti ſunt in ſtudijs ſuis:

Non eſt vſq; ad vnū: nō eſt ī hebraeo. infra. ſz. ſupra.ſ. nō eſt qui faciat bonū: *nō eſt vſq; ad vnū. Dominus de cęlo ꝓſpexit ſuꝑ filios hoīm: vt videat: ſi eſt intelligēs: aut requirēs deū. Oēs declinauerūt: ſimul inutiles facti ſunt: nō eſt qui faciat bonū: *nō eſt vſq; ad vnū*

*Ibi tres verſus nō ſunt in hebraeo. Sepulchrū patēs eſt guttur eoꝝ: liguis ſuis doloſe agebāt: venenū aſpidū ſub labijs eoꝝ. *Quoꝝ os maledictione et amaritudine plenū eſt: veloces pedes eorum ad effundendū ſanguinē. *Cōtritio ⁊ infelicitas in vijs eoꝝ

*Non eſt ī hebraeo Vbi non erat timor ⁊ viā pacis nō cognouerūt: nō eſt timor dei ante oculos eoꝝ. Nōne cognoſcent oēs: qui operantur iniquitatē: q deuorant plebē meā: ſicut eſcā panis? Dn̄m non inuocauerūt: illic trepidauerunt timore: * vbi non erat timor. Quoniā dn̄s in generatiōe iuſta eſt: cōſiliū inopis cōfudiſtis: qm̄ dn̄s ſpes eius eſt. Quis dabit ex Sion ſalutare Iſrael? cum auerterit dominus captiuitatem plebis ſuę: exultabit Iacob: et lętabitur Iſrael.

¶ Pſalmus Dauid. XIIII.

DOmine quis habitabit in tabernaculo tuo: aut qs requieſcet in monte ſancto tuo? Qui ingreditur ſine macula: ⁊ operatur iuſticiā. Qui loqtur veritatē in corde ſuo: qui nō egit dolū in lingua ſua. Nec fecit ꝓximo ſuo malū: ⁊ opprobriū non accepit aduerſus ꝓximos ſuos. Ad nihilū deduct⁹ ē ī cōſpectu ei⁹ malign⁹: timētes aūt dn̄m glorificat. Qui iurat ꝓximo ſuo: ⁊ non decipit: qui pecuniā ſuam non dedit ad vſurā ⁊ munera ſuper innocentem non accepit. Qui facit hęc non commouebitur in ęternum.

¶ Tituli inſcriptio ipſi Dauid. XV.

COnſerua me dn̄e: quoniā ſperaui in te: dixi dn̄o: deus meus es tu: quoniā bonorū meoꝝ nō eges Sanctis qui ſunt in terra eius: mirificauit oēs volūtates meas in eis. Multiplicatę ſunt infirmitates eorū: poſtea accelerauerūt. Nō cōgregabo cōuenticula eorū de ſanguinibus: nec memor ero nominū eoꝝ per labia mea. Dn̄s pars hęreditat; meę: et calicis mei: tu es qui reſtitues hęreditatē meā mihi. Funes ceciderūt mihi in pręclaris: etenī hęreditas mea ꝑclara eſt mihi. Benedicā dn̄m: qui tribuit mihi intellectum: inſuper ⁊ vſq; ad noctē increpuerūt me renes mei. Prouidebā dominū in cōſpectu meo ſemper: quoniā a dextris eſt mihi: ne cōmouear. Propter hoc lętatū eſt cor meū: et exultauit Actu.z.d. ligua mea: īſuꝑ ⁊ caro mea reqeſcet ī ſpe. Quoniā nō dereliques aīam meā in īferno: nec dab; ſanctū tuū videre corruptionē. Notas mihi feciſti vias vitę: adīplebis me lętitia cū vultu tuo: delectatiōes ī dextera tua vſq; ī finē

¶ Oratio Dauid. XVI.

EXaudi dn̄e iuſtitiā meā: intende deprecatiōem meā. Auribus percipe orationē meā: nō ī labijs doloſis. De vultu tuo iudiciū meū prodeat: oculi tui videāt ęqtatē. Probaſti cor meū: ⁊ viſitaſti nocte: igne me examinaſti: ⁊ nō eſt inuēta in me iniqtas. Vt nō loquaꝭ os meū opera hoīm: ꝓpter verba labioꝝ tuoꝝ ego cuſtodiui vias duras. Perfice greſſus meos ī ſemit; tuis: vt nō moueanꝭ veſtigia mea. Ego clamaui: qm̄ exaudiſti me de⁹: inclina aurē tuā mihi: ⁊ exaudi verba mea. Mirifica miſericordias tuas: q ſaluos facis ſperātes in te. A reſiſtētibus dextrę tuę cuſtodi me: vt pupillā oculi Sub vmbra alarū tuaꝝ ꝓtege me: a facie ipioꝝ: q me afflixerūt. Inimici mei aīam meā circūdederūt: adipē ſuū cōcluſerunt: os eoꝝ locutū eſt ſuperbiā. Proijciētes me nūc circūdederūt me: oculos ſuos ſtatuerūt declinare ī terrā. Suſceperūt me ſicut leo parat⁹ ad prędā: ⁊ ſicut catulus leonis habitās ī abditis. Exurge dn̄e: ꝑueni eū ⁊ ſupplanta eū: eripe aīam meā ab impio: frameā tuā ab inimicis manus tuę. Dn̄e a paucis de terra diuide eos ī vita eoꝝ: et de abſcōdit; tuis adīplet⁹ eſt vēter eoꝝ. Saturati ſunt filijs: ⁊ diuiſerūt reliqas ſuas paruulis ſuis. Ego autem in iuſtitia apparebo cōſpectui tuo: ſatiabor cū apparuerit gloria tua.

¶ In finē puero domini dauid: qui locutus eſt dn̄o verba cantici huius: in die qua eripuit eū dominus de manu oīm inimicorū eius: ⁊ de manu Saul: ⁊ dixit. XVII

DIligam te dn̄e fortitudo mea: dn̄s firmamentū meū: ⁊ refugiū meū: ⁊ liberator meus. Deus meus adiutor meus: ⁊ ſperabo ī eū. Protector noſter ⁊ cornu ſalut; meę: ⁊ ſuſceptor meus. Laudās in- 2.reg.22. uocabo dn̄m: ⁊ ab inimicis meis ſaluus ero. Circundederūt me dolores mortis: ⁊ torrentes iniquitatis cōturbauerūt me. Dolores inferni circūdederunt me: pręoccupauerūt me laquei mortis. In tribulatiōe mea īuocaui dn̄m: ⁊ ad deū meū clamaui. Et exaudiuit de templo ſancto ſuo vocem meam: et clamor meus in conſpectu eius introiuit in aures eius. Commota eſt ⁊ cōtremuit terra: fundamenta montiū cōturbata ſunt: ⁊ commota ſunt: qm̄ iratus es eis. Aſcēdit fumus in ira eius: ⁊ ign; a facie eius exarſit: carbones ſuccēſi ſunt ab eo. Inclinauit cęlos ⁊ deſcēdit: ⁊ caligo ſub pedibus eius. Et aſcen

dit ſuper cherubim: ⁊ volauit: volauit ſuper pēnas vēto
rū. Et poſuit tenebꝛas latibulū ſuū in circuitu eius: ta-
bernaculū eiꝰ tenebꝛoſa aqua in nubibꝰ aeris. Pꝛe ful-
goꝛe eiꝰ in cōſpectu eiꝰ nubes tranſierūt: grādo ⁊ carbo
nes ignis. Et itonuit de celo dñs: ⁊ altiſſimꝰ dedit vocē
ſuā: grando ⁊ carbones ignis. Et miſit ſagittas ſuas: ⁊
diſſipauit eos: fulgura multiplicauit: ⁊ cōturbauit eos.
Et apparuerūt fontes aquaꝝ: ⁊ reuelata ſunt fundamē
ta oꝛbis terrarū. Ab increpatiōe tua dñe: ab inſpiratiōe
ſpiritus ire tue. Miſit de ſummo: ⁊ accepit me: ⁊ aſſum
pſit me de aquis multis. Eripuit me de inimicis meis
foꝛtiſſimis: ⁊ ab his q̄ oderūt me: qm̄ cōfoꝛtati ſunt ſup
me. Pꝛeuenerūt me ī die afflictiōis mee: ⁊ factꝰ eſt dñs
pꝛotectoꝛ meꝰ. Et eduxit me in latitudinē: ſaluū me fe-
cit: qm̄ voluit me. Et retribuet mihi dñs ſm iuſtitiam
meā: ⁊ ſm puritatē manuū meaꝝ retribuet mihi. Quia
cuſtodiui vias dñi: nec īpie geſſi a deo meo. Qm̄ oīa iudi
cia eiꝰ ī cōſpectu meo: ⁊ iuſticias eiꝰ nō repuli a me. Et
ero immaculatus cum eo: ⁊ obſeruabo me ab iniquitate
mea. Et retribuet mihi dñs ſm iuſtitiā meā: ⁊ ſm puri-
2.reg.22.a tatē manuū mearū ī cōſpectu oculoꝝ eiꝰ. Cū ſancto ſan
ctus eris: ⁊ cū viro innocēte innocēs eris: ⁊ cū electo ele
ctus eris: ⁊ cū peruerſo peruerteris. Qm̄ tu populū hu
milē ſaluū facies: ⁊ oculos ſuperboꝝ humiliabis. Quo-
niā tu illuminas lucernā meā dñe: deus meꝰ illumina te
nebꝛas meas. Qm̄ in te eripiar a tētatiōe: ⁊ in deo meo
trāſgrediar murū. Deꝰ meꝰ īpolluta via eiꝰ: eloquia dñi
igne examinata: ꝓtectoꝛ eſt oīm ſperantiū in ſe. Qm̄ q̄s
deus pꝛeter dominū: aut q̄s deꝰ pꝛeter deū noſtrū? Deꝰ
Infra. 143 qui pꝛecinxit me virtute: ⁊ poſuit immaculatā viā meā.
2.reg.22.c Qui ꝑfecit pedes meos tanꝙ ceruoꝝ: ⁊ ſuper excelſa ſta
tuēs me. Qui docet manꝰ meas ad pꝛeliū: et poſuiſti vt
arcū ereū bꝛachia mea. Et dediſti mihi pꝛotectionē ſalu
tis tue: ⁊ dextera tua ſuſcepit me. Et diſciplina tua coꝛ-
rexit me in finē: ⁊ diſciplina tua ipſa me docebit. Dilata
ſti greſſus meos ſubtus me: ⁊ nō ſunt infirmata veſtigia
mea. Perſequar inimicos meos: ⁊ cōpꝛehendā illos: et
nō cōuertar donec deficiāt. Cōfringā illos: nec poterūt
ſtare: cadēt ſubtꝰ pedes meos. Et pꝛecinxiſti me virtute
ad bellū: ⁊ ſupplantaſti inſurgētes in me ſubtus me. Et
inimicos meos dediſti mihi doꝛſuꝫ: et odiētes me diſper
didiſti. Clamauerūt: nec erat q̄ ſaluos faceret: ad dñm:
nec exaudiuit eos. Et comminuam eos: vt puluerē ante fa
ciē vēti: vt lutū platearū delebo eos. Eripies me de con
tradictionibus populi: cōſtitues me in caput gentium.
Populus quē nō cognoui: ſeruiuit mihi: in auditu au-
ris obediuit mihi. Filij alieni mentiti ſunt mihi: filij alie
ni inueterati ſunt: ⁊ claudicauerūt a ſemitis ſuis. Viuit
dñs: ⁊ bñdictꝰ deꝰ meꝰ: ⁊ exalteꝛ deꝰ ſalutis mee. Deus
q̄ das vīdictas mihi: ⁊ ſubdis populos ſub me: liberatoꝛ
meus de inimicis meis iracūdis. Et ab inſurgētibus in
me exaltabis me: a viro iniquo eripies me. Propterea
cōfiteboꝛ tibi in nationibus dñe: ⁊ nomini tuo pſalmum
2.re.22.d dicā. Magnificās ſalutes regis eius: ⁊ faciēs miſericoꝛ
Rom.15.b diam Chꝛiſto ſuo Dauid: et ſemini eius vſq ī ſeculum.

¶ In finem pſalmus Dauid. XVIII.

Celi enarrāt gloꝛiā dei: ⁊ opera manuū eiꝰ an-
nunciat firmamentū. Dies diei eructat verbū:
⁊ nox nocti īdicat ſcientiā. Nō ſunt loq̄le neq
Rom.10.d ſermones: quoꝝ nō audiantꝛ voces eoꝝ. In oēm terrā
exiuit ſonꝰ eoꝝ: ⁊ ī fines oꝛbis terre vba eoꝝ. In ſole po
ſuit tabernaculū ſuū: ⁊ ipe tāꝙ ſpōſus ꝓcedens de thala
mo ſuo. Exultauit vt gigas ad currendā viā: a ſummo
celo egreſſio eiꝰ. Et occurſus eiꝰ vſq ad ſummū eiꝰ: nec
eſt q̄ ſe abſcōdat a caloꝛe eiꝰ. Lex dñi īmaculata: conuer
tēs aīas: teſtimoniū dñi fidele: ſapiētiā pſtās paruulis.
Iuſtitie dñi recte letificātes coꝛda: pꝛeceptū dñi lucidū
illuminās oculos. Timoꝛ dñi ſanctꝰ ꝑmanēs in ſeculū
ſeculi: iudicia dñi vera: iuſtificata in ſemetipa. Deſidera
bilia ſup aurū: ⁊ lapidē ꝑcioſum multū: ⁊ dulcioꝛa ſuper
mel ⁊ fauū. Etenim ſeruus tuus cuſtodit ea: in cuſtodien-
dis illis retributio multa. Delicta quis intelligit: ab oc
cultis meis mūda me: ⁊ ab alienis parce ſeruo tuo. Si
mei non fuerint dominati: tūc immaculatus ero: ⁊ emū
daboꝛ a delicto maximo. Et erūt vt cōplaceant eloquia
oꝛis mei: ⁊ meditatio coꝛdis mei in cōſpectu tuo ſemꝑ.
Domine adiutoꝛ meus: ⁊ redemptoꝛ meus.

¶ In finem pſalmus Dauid. XIX.

Exaudiat te dñs in die tribulatiōis: pꝛotegat te
nomē dei iacob. Mittat tibi auxiliū de ſancto:
⁊ de ſion tueatꝛ te. Memoꝛ ſit oīs ſacrificij tui: ⁊
holocauſtū tuū pingue fiat. Tribuat tibi ſm coꝛ tuū: et
omē cōſiliū tuū cōfirmet. Letabimur in ſalutari tuo: et
in noīe dei noſtri magnificabimur. Impleat dñs omēs
petitiōes tuas: nūc cognoui: qm̄ ſaluū fecit dñs Chꝛiſtū
ſuū. Exaudi ⁊ illū de celo ſancto ſuo: in potentatibus ſa
lus dextere eiꝰ. Hi ī curribꝰ: ⁊ hi in eq̄s: nos aūt in noīe
domini dei noſtri inuocabimus. Ipſi obligati ſunt: ⁊ ce
ciderūt: nos aūt ſurreximꝰ: ⁊ erecti ſumus. Domine ſal
uum fac regē: ⁊ exaudi nos in die qua inuocauerimꝰ te.

¶ In finem pſalmus Dauid. XX.

Domine in virtute tua letabitur rex: ⁊ ſuper ſa-
lutare tuū exultabit vehemēter. Deſideriū coꝛ-
dis eius tribuiſti ei: ⁊ volūtate labioꝝ eiꝰ non
fraudaſti eū. Quoniā pꝛeueniſti eū in benedictiōibꝰ dul
cedinis: poſuiſti in capite eiꝰ coꝛonā de lapide pꝛecioſo.
Vitā petijt a te: ⁊ tribuiſti ei lōgitudinē dierū in ſeculū:
⁊ in ſeculū ſeculi. Magna eſt gloꝛia eiꝰ in ſalutari tuo:
gloꝛiā ⁊ magnū decoꝛē impones ſup eū. Quoniā dabis
eū in benedictionē in ſeculū ſeculi: letificabis eū in gau-
dio cū vultu tuo. Quoniā rex ſperat in dño: ⁊ in miſeri-
coꝛdia altiſſimi nō cōmouebitur. Inueniatꝛ manus tua
omnibus inimicis tuis: dextera tua inueniat omēs qui
te oderunt. Pones eos vt clibanū ignis in tēpoꝛe vultꝰ
tui: dñs ī ira ſua cōturbabit eos: ⁊ deuoꝛabit eos ignis.
Fructū eoꝝ de terra perdes: et ſemen eoꝝ a filijs hoīm.
Quoniā declinauerūt ī te mala: cogitauerūt cōſilia que
nō potuerūt ſtabilire. Quoniā pones eos doꝛſum: in re-
liquijs tuis pꝛeparabis vultū eoꝝ. Exaltare dñe in vir-
tute tua: cātabimus ⁊ pſallemus virtutes tuas.

¶ In finē pſalmꝰ Dauid ꝓ ſuſceptiōe matutina. XXI.

Deus deus meus* (reſpice in me) quare me de-
reliquiſti: longe a ſalute mea verba delictoꝛum
meoꝝ. Deus meus clamabo per diē: ⁊ nō exau
dies: ⁊ nocte: ⁊ nō ad inſipientiā mihi. Tu aūt in ſancto
habitas: laus Iſrael. In te ſperauerūt patres noſtri: ſpe
rauerunt ⁊ liberaſti eos. Ad te clamauerūt et ſalui facti
ſunt: ī te ſperauerūt: ⁊ nō ſunt cōfuſi. Ego aūt ſum ver-
mis: ⁊ nō homo: oppꝛobꝛiū hoīm ⁊ abiectio plebis. Oēs
videntes me deriſerūt me: locuti ſunt labijs: et mouerūt
caput. Sperauit in domino: eripiat eū: ſaluū faciat eū:
quoniā vult eū. Quoniam tu es qui extraxiſti me de ven
tre: ſpes mea ab vberibꝰ matris mee: in te pꝛoiectꝰ ſum
ex vtero. De ventre matris mee deus meus es tu: ne diſ-
ceſſeris a me. Quoniā tribulatio pꝛoxima eſt: ⁊ non eſt
qui adiuuet. Circūdederunt me vituli multi: tauri pin
gues obſederūt me. Aperuerūt ſuper me os ſuum: ſicut
leo rapiēs ⁊ rugiēs. Sicut aqua effuſus ſum: ⁊ diſperſa
ſunt omnia oſſa mea. Factū eſt coꝛ meū tanꝙ cera lique-
ſcens: in medio vētris mei. Aruit tanꝙ teſta virtꝰ mea:
⁊ lingua mea adheſit faucibus meis: ⁊ ī puluerē moꝛtis
deduxiſti me. Quoniā circūdederūt me canes multi: cō
ſilium malignantiū obſedit me. Foderūt manus meas:
⁊ pedes meos: dinumerauerūt oīa oſſa mea. Ipi vo cō-
ſiderauerunt: ⁊ inſpexerūt me: diuiſerūt ſibi veſtimenta
mea: ⁊ ſuper veſtē meā miſerunt ſoꝛtem. Tu autem do-
mine ne elōgaueris auxiliū tuū a me: ad defenſionē me-
am cōſpice. Erue a framea deus animā meam: ⁊ de ma-
nu canis vnicā meam. Salua me ex oꝛe leonis: ⁊ a coꝛni
bus vnicoꝛniū humilitatem meā. Narrabo nomen tuū

fratribus meis: in medio eccleſię laudabo tę. Qui timetis dominũ: laudate eũ: vniuerſum ſemen Jacob gloꝛificate eũ. Timeat eũ omne ſemen Jſrael: quoniã non ſpreuit: neqꝫ deſpexit depcationẽ pauperis. Nec auertit faciem ſuã a me: ⁊ cũ clamarẽ ad eũ: exaudiuit me. Apud te laus mea in eccleſia magna: vota mea reddam in conſpectu timentiũ eũ. Edẽt pauperes: ⁊ ſaturabunt: ⁊ laudabunt dominũ: qui requirunt eũ: viuent coꝛda eoꝛum in ſeculũ ſeculi. Reminiſcentur: ⁊ cõuertentur ad dominum vniuerſę fines terrę. Et adoꝛabũt in cõſpectu eius vniuerſę familię gentiũ. Quoniã domini eſt regnum: et ipſe dominabitur gentiũ. Manducauerũt et adoꝛauerunt omnes pingues terrę: in conſpectu eiꝰ cadent oẽs qui deſcẽdunt in terrã. Et anima mea illi viuet: ⁊ ſemen meum ſeruiet ipſi. Annũciabitur domino generatio ventura: ⁊ annunciabunt cęli iuſtitiam eius: populo qui naſcetur quem fecit dominus.

Mat.27.e

¶ Pſalmus Dauid. XXII.

Dominus regit me: ⁊ nihil mihi deerit: in loco paſcuę ibi me collocauit. Sup aquã refectiõis educauit me: aĩam meã cõuertit. Deduxit me ſup ſemitas iuſticię: ppter nomen ſuũ. Nã ⁊ ſi ambulauero ĩ medio vmbrę moꝛtis: nõ timebo mala: qm̃ tu mecũ es. Uirga tua ⁊ baculus tuus: ipſa me cõſolata ſunt. Paraſti in cõſpectu meo mẽſam: aduerſus eos q̃ tribulãt me. Jmpinguaſti ĩ oleo caput meũ: ⁊ calix meus inebriãs ꝙ pręclarus eſt. Et miſericoꝛdia tua ſubſequetur me om̃ibus diebꝰ vitę meę. Et vt inhabitẽ in domo dñi: in longitudine dierũ.

¶ Pſalmus Dauid in pꝛima ſabbati. XXIII.

Domini eſt terra ⁊ plenitudo eius: oꝛbis terraꝝ ⁊ vniuerſi qui habitãt in eo. Quia ipſe ſup maria fundauit eũ: ⁊ ſup flumina pręparauit eũ. Quis aſcẽdet in montẽ dñi: aut q̃s ſtabit ĩ loco ſctõ eiꝰ? Jnnocẽs manibus ⁊ mũdo coꝛde: qui non accepit in vano animã ſuã: nec iurauit in dolo pꝛoximo ſuo. Hic accipiet benedictionẽ a domino: ⁊ miſericoꝛdiam a deo ſalutari ſuo. Hęc eſt generatio quęrentiũ eum: quęrentium faciem dei Jacob. Attollite poꝛtas pꝛincipes veſtras: ⁊ eleuamini poꝛtę ęternales: ⁊ introibit rex gloꝛię. Quis eſt iſte rex gloꝛię? dñs foꝛtis ⁊ potẽs: dñs potens in pręlio. Attollite poꝛtas pꝛincipes veſtras: ⁊ eleuamini poꝛtę ęternales: ⁊ introibit rex gloꝛię. Quis eſt iſte rex gloꝛię? dñs virtutũ ipſe eſt rex gloꝛię.

¶ Jn finem pſalmus Dauid. XXIIII. Aleph.

Ad te dñe leuaui aĩam meã: deus meus in te cõfido nõ erubeſcã. Beth. Neqꝫ irrideãt me inimici mei. Gimel. Etenim vniuerſi q̃ ſuſtinẽt te: non cõfundant. Cõfundantur oẽs iniqua agẽtes ſupuacue. Daleth. Uias tuas dñe demõſtra mihi: et ſemitas tuas edoce me. He. Dirige me in veritate tua. Uau. et doce me: quia tu es deꝰ ſaluatoꝛ meus: ⁊ te ſuſtinui tota die. Zain. Reminiſcere miſerationũ tuarũ dñe: ⁊ miſericoꝛdiarũ tuaꝝ quę a ſeculo ſunt. Heth. Delicta iuuẽtutis meę: ⁊ ignoꝛãtias meas ne memineris. Secũdũ miſericoꝛdiã tuã memento mei tu: pꝛopter bonitatẽ tuã dñe. Theth. Dulcis ⁊ rectꝰ dñs: ppter hoc legẽ dabit delinquẽtibus in via. Jod. Diriget mãſuetos in iudicio: docebit mites vias ſuas. Caph. Uniuerſę vię dñi miſericoꝛdia ⁊ veritas: requirẽtibꝰ teſtamẽtũ eiꝰ ⁊ teſtimonia eiꝰ. Lamed. Pꝛopter nomẽ tuũ dñe ppitiaberis pctõ meo: multũ eſt em̃. Mem. Quis eſt hõ q̃ timet dñm: legẽ ſtatuit ei ĩ via quã elegit. Nun. Aĩa eiꝰ ĩ bonis demoꝛabit: ⁊ ſemẽ eiꝰ hęreditabit terrã. Samech. Firmamẽtũ eſt dñs timẽtibꝰ eũ: ⁊ teſtamẽtũ ipĩꝰ: vt manifeſtet illis. Ain. Oculi mei ſemper ad dominũ: quoniã ipſe euellet de laqueo pedes meos. Phe. Reſpice in me: ⁊ miſerere mei: quia vnicus ⁊ pauper ſum ego. Zade. Tribulationes coꝛdis mei multiplicatę ſunt: de neceſſitatibus meis erue me. Cuph. Uide humilitatẽ meã: et laboꝛem meũ: ⁊ dimitte vniuerſa delicta mea. Res. Reſpice inimicos meos: quoniam multiplicati ſunt: ⁊ odio iniquo oderunt me. Sin. Cuſtodi animam meã: ⁊ erue me: nõ erubeſcã: quoniã ſperaui in te. Thau. Jnnocentes ⁊ recti adhęſerũt mihi: quia ſuſtinui te. Libera deꝰ Jſrael: ex omnibus tribulationibus ſuis.

¶ Pſalmus Dauid. XXV.

Judica me domine: quoniã ego ĩ innocẽtia mea ingreſſus ſum: et in dño ſperãs non infirmaboꝛ. Pꝛoba me dñe: ⁊ tẽta me: vꝛe renes meos et coꝛ meũ. Quoniã miſericoꝛdia tua ante oculos meos eſt: et cõplacui in veritate tua. Non ſedi cũ concilio vanitatis: ⁊ cũ iniqua gerentibus non introibo. Odiui eccleſiã malignantiũ: ⁊ cũ ĩpijs nõ ſedebo. Lauabo inter innocẽtes manus meas: ⁊ circũdabo altare tuũ dñe. Ut audiã vocem laudis: ⁊ enarrem vniuerſa mirabilia tua. Domine dilexi decoꝛem domus tuę: et locum habitationis gloꝛię tuę. Ne perdas cum impijs deus animam meam: ⁊ cum viris ſanguinum vitam meam. Jn quoꝛum manibus iniquitates ſunt: dextera eoꝛũ repleta eſt muneribꝰ. Ego autẽ in innocentia mea ingreſſus ſum: redime me ⁊ miſerere mei. Pes em̃ meus ſtetit ĩ directo: ⁊ in eccleſijs benedicam te domine. infra.138.

¶ Jn finẽ pſalmus Dauid: pꝛiuſꝙ liniret. XXVI.

Dominus illuminatio mea: et ſalus mea: quẽ timebo? Dominus pꝛotectoꝛ vitę meę: a quo trepidabo? Dum appꝛopiant ſuper me nocentes: vt edant carnes meas. Qui tribulant me inimici mei: ipſi infirmati ſunt ⁊ ceciderunt. Si cõſiſtant aduerſum me caſtra: non timebit coꝛ meũ. Si exurgat aduerſum me pꝛęlium: in hoc ego ſperabo. Unam petij a domino: hanc requiram: vt inhabitem in domo domini omnibus diebus vitę meę. Ut videã voluntatẽ domini: ⁊ viſitem templũ eius. Quoniã abſcõdit me in tabernaculo ſuo in die maloꝛũ: pꝛotexit me in abſcõdito tabernaculi ſui. Jn petra exaltauit me: ⁊ nũc exaltauit caput meũ ſuper inimicos meos. Circuiui ⁊ immolaui ĩ tabernaculo eius: hoſtiã vociferatiõis cãtabo: ⁊ pſalmũ dicã domĩo. Exaudi domine vocẽ meam qua clamaui ad te: miſerere mei ⁊ exaudi me. Tibi dixit coꝛ meũ: exq̃ſiuit te facies mea: faciẽ tuã domine requirã. Ne auertas faciẽ tuã a me: ne declines in ira a ſeruo tuo. Adiutoꝛ meus eſto: ne derelinquas me: neqꝫ deſpicias me deus ſalutaris meꝰ. Quoniã pater meus ⁊ mater mea dereliquerũt me: dñs autẽ aſſumpſit me. Legẽ pone mihi domine in via tua: ⁊ dirige me in ſemita recta ppter inimicos meos. Ne tradideris me in animas tribulãtiũ me: quoniã inſurrexerũt in me teſtes iniqui: ⁊ mẽtita eſt iniquitas ſibi. Credo videre bona dñi: in terra viuentiũ. Expecta dñm: viriliter age: ⁊ cõfoꝛtet coꝛ tuũ: ⁊ ſuſtine dominum.

¶ Pſalmus ipſi Dauid. XXVII.

Ad te dñe clamabo: deꝰ meus ne ſileas a me: ne quãdo taceas a me: et aſſimilaboꝛ deſcẽdentibꝰ in lacũ. Exaudi dñe vocẽ oꝛatiõis meę: dũ oꝛo ad te: dũ extollo manus meas ad tẽplũ ſanctũ tuũ. Ne ſimul tradas me cũ peccatoꝛibꝰ: ⁊ cũ operãtibus iniquitatẽ ne perdas me. Qui loquunt pacẽ cũ pꝛoximo ſuo: mala autẽ in coꝛdibus eoꝛũ. Da illis ſm opera eoꝛũ: et ſm nequitiã adinuentionũ ipſoꝛũ. Secundũ opera manuũ eoꝝ tribue illis: redde retributionẽ eoꝝ ipſis. Quoniam non intellexerũt opera dñi: ⁊ in opera manuũ eiꝰ: deſtrues illos: ⁊ nõ ędificabis eos. Benedictꝰ dñs: quoniã exaudiuit vocẽ depꝛecationis meę. Dominus adiutoꝛ meus ⁊ pꝛotectoꝛ meus: ⁊ in ipſo ſperauit coꝛ meũ: ⁊ adiutꝰ ſum. Et refloꝛuit caro mea: ⁊ ex volũtate mea cõfiteboꝛ ei. Dominus foꝛtitudo plebis ſuę: ⁊ ptectoꝛ ſaluationum Chꝛiſti ſui eſt. Saluũ fac populũ tuũ domine ⁊ benedic hęreditati tuę: ⁊ rege eos: ⁊ extolle illos vſqꝫ in ęternum.

¶ Pſal. Dauid ĩ cõſummatiõe tabernaculi. XXVIII.

Afferte dño filij dei: afferte dño filios arietũ. Af
ferte dño gloriã ⁊ honorẽ: afferte domino glo-
riam nomini eius: adorate dominum in atrio
ſancto eius. Vox domini ſuper aquas: deus maieſtatis
intonuit: dñs ſuper aquas multas. Vox domini in vir-
tute: vox domini in magnificentia. Vox domini confrin
gentis cedros: ⁊ confringet dñs cedros libani. Et cõmi
nuet eas tanꝙ vitulum libani: ⁊ dilectus queadmodũ fi
lius vnicornuũ. Vox dñi intercidẽtis flãmam ignis: vox
domini cõcutiẽtis deſertũ: ⁊ cõmouebit dñs deſertũ ca-
des. Vox dñi preparãtis ceruos: ⁊ reuelabit cõdenſa: et
in tẽplo eius oẽs dicent gloriã. Dñs diluuiũ inhabitare
facit: ⁊ ſedebit dominꝰ rex in eternũ. Dominus virtutẽ
populo ſuo dabit: dñs benedicet populo ſuo in pace.

¶ Pſalmꝰ cãtici in dedicatiõe domꝰ Dauid. XXIX.

Exaltabo te domine: quoniã ſuſcepiſti me: nec de-
lectaſti inimicos meos ſup me. Dñe deus meus
clamaui ad te: et ſanaſti me. Dñe eduxiſti ab in-
ferno animã meã: ſaluaſti me a deſcendentibus in lacũ.
Pſallite dño ſancti eiꝰ: ⁊ cõfitemini memorie ſanctita-
tis eiꝰ. Quoniã ira in indignatiõe eiꝰ: ⁊ vita in volũtate
eius. Ad veſpeꝝ demorabit̃ fletꝰ: ⁊ ad matutinũ letitia.
Ego aũt dixi in abundantia mea: non mouebor in eter-
num. Domine in volũtate tua: preſtitiſti decori meo vir
tutẽ. Auertiſti faciẽ tuã a me: ⁊ factꝰ ſum conturbatus.
Ad te dñe clamabo: ⁊ ad deũ meũ deprecabor. Que vtili
tas in ſanguine meo: dũ deſcendo in corruptionẽ? Nun
quid cõfitebit̃ tibi puluis: aut annũciabit veritatẽ tuã?
Audiuit dñs: ⁊ miſertꝰ eſt mei: dominꝰ factꝰ eſt adiutor
meꝰ. Cõuertiſti plãctũ meũ ĩ gaudiũ mihi: cõſcidiſti ſac
cum meũ: ⁊ circũdediſti me letitia. Vt cãtet tibi gloria
mea: ⁊ non compungar: domine deus meus in eternum
confitebor tibi.

¶ In finem pſalmus Dauid pro extaſi. XXX.

In te dñe ſperaui: nõ cõfundar in eternũ: in iuſti
tia tua libera me. Inclina ad me aurẽ tuã: acce-
lera vt eruas me. Eſto mihi in deũ ꝓtectorẽ: ⁊ in
domum refugij: vt ſaluũ me facias. Quoniã fortitudo
mea ⁊ refugiũ meũ es tu: ⁊ ꝓpter nomen tuum deduces
me: ⁊ enutries me. Educes me de laqueo hoc: quẽ abſcõ
derũt mihi: qm̃ tu es ꝓtector meꝰ. In manꝰ tuas cõmẽ
do ſpm̃ meũ: redemiſti me dñe deꝰ veritatis. Odiſti ob-
ſeruãtes vanitates: ſuperuacue. Ego aũt ĩ dño ſperaui:
exultabo: ⁊ letabor ĩ miſcdia tua. Qm̃ reſpexiſti humili-
tatẽ meã: ſaluaſti de neceſſitatibꝰ aĩam meã. Nec cõclu
ſiſti me in manibꝰ inimici mei: ſtatuiſti in loco ſpacioſo
pedes meos. Miſerere mei dñe: qm̃ tribulor: conturba
tus eſt ĩ ira oculus meꝰ: aĩa mea ⁊ vẽter meꝰ. Qm̃ defecit
in dolore vita mea: ⁊ anni mei ĩ gemitibꝰ. Infirmata eſt
in pauꝑtate virtꝰ mea: ⁊ oſſa mea cõturbata ſunt. Suꝑ
oẽs inimicos meos factꝰ ſuꝫ opprobriũ vicinis meis val
de: ⁊ timor notis meis. Qui videbãt me foras: fugerũt
a me: ⁊ obliuioni datꝰ ſum: tãꝙ mortuꝰ a corde. Factus
ſum tanꝙ vas ꝑditũ: qm̃ audiui vituperationẽ multoꝝ
cõmorantiũ in circuitu. In eo dũ cõuenirẽt ſimul aduer
ſum me: accipere aĩam meã cõſiliati ſunt. Ego aũt in te
ſperaui dñe: dixi: deus meus es tu: ĩ manibꝰ tuis ſortes
mee. Eripe me de manu inimicoꝝ meoꝝ: ⁊ a ꝑſequẽtibꝰ
me. Illuſtra faciẽ tuã ſuꝑ ſeruũ tuũ: ſaluũ me fac in mi-
ſericordia tua dñe: nõ cõfundar: qm̃ ĩuocaui te. Erube-
ſcant ĩpij: ⁊ deducant̃ in infernũ: muta fiãt labia doloſa.
Que loquunt̃ aduerſus iuſtũ iniquitatẽ: in ſuꝑbia et in
abuſiõe. Quã magna multitudo dulcedinis tue dñe: quã
abſcõdiſti timẽtibꝰ te. Perfeciſti eis: q̇ ſperãt ĩ te: in cõ-
ſpectu filioꝝ hoĩm. Abſcõdes eos ĩ abſcõdito faciei tue
a cõturbatione hoĩm. Proteges eos ĩ tabernaculo tuo
a cõtradictiõe linguaꝝ. Benedictꝰ dñs: qm̃ mirificauit
miſericordiã ſuã mihi ĩ ciuitate munita. Ego aũt dixi in
exceſſu mẽtis mee: proiectus ſum a facie oculoꝝ tuorũ.
Ideo exaudiſti vocẽ orationis mee: dũ clamarem ad te.
Diligite dominum omnes ſancti eius: quoniam verita-
tem requiret dominus: et retribuet abundanter facien-
tibus ſuperbiam. Viriliter agite: et confortetur cor ve-
ſtrum: omnes qui ſperatis in domino.

¶ Intellectus Dauid. XXXI.

Beati quorũ remiſſe ſunt iniquitates: ⁊ quorum
tecta ſunt peccata. Beatus vir: cui non impu-
tauit dominus peccatuꝫ: nec eſt in ſpiritu eius
dolus. Quoniam tacui: inueterauerunt oſſa mea: dum
clamarem tota die. Quoniam die ac nocte grauata eſt
ſuper me manus tua: conuerſus ſum in erumna mea:
dum configitur ſpina. Delictum meum cognitum tibi
feci: et iniuſtitiam meam non abſcondi. Dixi: cõfitebor
aduerſum me iniuſtitiam meam domino: et tu remiſiſti
impietatem peccati mei. Pro hac orabit ad te omnis
ſanctus in tẽpore opportuno. Veruntamen in diluuio
aquarũ multarũ: ad eum non approximabunt. Tu es
refugiũ meũ a tribulatione: que circumdedit me: exulta
tio mea erue me a circũdantibus me. Intellectum tibi
dabo: et inſtruam te in via hac qua gradieris: firmabo
ſuper te oculos meos. Nolite fieri ſicut equus et mulꝰ:
quibus non eſt intellectus. In chamo et freno maxillas
eorũ conſtringe: qui non approximant ad te. Multa fla
gella peccatoris: ſperantẽ autẽ in domino miſericordia
circũdabit. Letamini in domino: ⁊ exultate iuſti: et glo
riamini omnes recti corde.

¶ In finem pſalmus Dauid. XXXII.

Exultate iuſti in domino: rectos decet collauda-
tio. Confitemini domino in cithara: in pſalte-
rio decem chordarũ pſallite illi. Cantate ei can-
ticum nouum: bene pſallite ei in vociferatione. Quia re
ctum eſt verbũ domini: et omnia opera eius in fide. Di-
ligit miſericordiam et iudicium: miſericordia domini
plena eſt terra. Verbo domini celi firmati ſunt: et ſpi-
ritu oris eius omnis virtus eorum. Congregans ſicut
in vtre aquas maris: ponens in theſauris abyſſos. Ti-
meat dominũ om̃is terra: ab eo autẽ cõmoueantur oẽs infra.148
inhabitantes orbẽ. Quoniã ipſe dixit: et facta ſunt: ipſe
mandauit: ⁊ creata ſunt. Dominus diſſipat conſilia gen
tium: reprobat autẽ cogitationes populorũ: et repro-
bat conſilia principum. Conſilium autẽ domini in eter
num manet: cogitationes cordis eius in generatione et
generationẽ. Beata gẽs cuius eſt dominus deus eius:
populus quem elegit in hereditatem ſibi. De celo reſpe
xit dominus: vidit omnes filios hominũ. De prepara-
to habitaculo ſuo reſpexit ſuper omnes: qui habitãt ter
ram. Qui finxit ſingillatim corda eorũ: qui ĩtelligit oĩa
opera eorũ. Non ſaluatur rex per multã virtutam: ⁊ gi
gas non ſaluabitur in multitudine virtutis ſue. Fallax
equus ad ſalutẽ: in abundantia autẽ virtutis ſue nõ ſal
uabitur. Ecce oculi domini ſuper metuentes eũ: ⁊ in eis
qui ſperant ſuper miſericordia eius. Vt eruat a morte
animas eorũ: et alat eos in fame. Anima noſtra ſuſtinet
dominũ: quoniã adiutor ⁊ protector noſter eſt. Quia in
eo letabitur cor noſtrũ: et in nomine ſancto eius ſperaui
mus. Fiat miſericordia tua domine ſuper nos: quemad
modum ſperauimus in te.

¶ Pſalmus Dauid: cũ immutauit vultũ ſuũ corã abi-
melech: ⁊ dimiſit eũ: ⁊ abijt. XXXIII. Aleph.

Benedicam dominũ in om̃i tẽpore: ſemper laus
eius in ore meo. Beth. In dño laudabitur aĩa
mea: audiant mãſueti ⁊ letentur. Gimel. Ma-
gnificate dñm mecũ: ⁊ exaltemꝰ nomẽ eiꝰ in idipm̃. Da
leth. Exq̇ſiui dñm: ⁊ exaudiuit me: ⁊ ex oĩbꝰ tribulatio-
nibꝰ meis eripuit me. He. Accedite ad eũ: ⁊ illuminami
ni. Vau. et facies vr̃e nõ cõfundent̃. Zain. Iſte pauꝑ cla
mauit: ⁊ dñs exaudiuit eũ: ⁊ ex oĩbꝰ tribulatiõibꝰ eiꝰ ſal
uauit eũ. Heth. Immittet angelꝰ dñi ĩ circũitu timẽtiũ
eũ: ⁊ eripiet eos. Theth. Guſtate ⁊ videte: qm̃ ſuauis eſt
dñs: btũs vir q̇ ſperat ĩ eo. Iod. Timete dñm oẽs ſancti

eius:quoniā non eſt inopia timentibus eū. Caph. Diui
tes eguerūt ⁊ eſurierūt: inquirentes aūt dominū nō mi
nuentur omni bono. Lamed. Venite filij audite me:ti
morem domini docebo vos. Mem. Quis eſt homo qui
vult vitam: diligit dies videre bonos? Nun. Prohibe
linguam tuā a malo:⁊ labia tua ne loquantur dolū. Sa
mech. Diuerte a malo:⁊ fac bonū:inquire pacē:⁊ perſe
quere eā. Ain. Oculi dñi ſup iuſtos:⁊ aures eius in pre
ces eoꝝ. Phe. Vultus aūt domini ſuper faciētes mala:
vt perdat de terra memoriā eoꝝ. Zade. Clamauerūt iu
ſti:⁊ dominus exaudiuit eos:⁊ ex omnibus tribulationi
bus eoꝝ liberauit eos. Cuph. Iuxta eſt dñs his: qui tri
bulato ſunt corde:⁊ humiles ſpū ſaluabit. Res. Mul
tę tribulationes iuſtorū:⁊ de omnibus his liberabit eos
dominus. Sin. Cuſtodit dominus omnia oſſa eorum:
vnū ex his nō cōteretur. Thau. Mors pctoꝝ peſſima:
⁊ q̄ oderūt iuſtū delinquēt. Redimet dñs animas ſeruo
rum ſuorū:⁊ nō delinquēt omnes qui ſperant in eo.

¶ In finem pſalmus ipſi Dauid. XXXIIII.

Iudica domine nocētes me: expugna impugnan
tes me. Apprehēde arma ⁊ ſcutū:⁊ exurge ī adiu
torium mihi. Effunde frameam:⁊ conclude ad
uerſus eos qui perſequuntur me: dic animę meę: ſalus
Infra. 36 tua ego ſum. Cōfundantur et reuereantur: quęrentes
et īfra. 99 animam meā. Auertantur retrorſum ⁊ confundantur:
cogitātes mihi mala. Fiant tanq̄ puluis ante faciē ven
ti:⁊ angelus domini coartans eos. Fiant vię illorū tene
brę ⁊ lubricū:⁊ angelus domini perſequens eos. Quo
niam gratis abſcōderunt mihi interitū laquei ſui: ſuper
uacue exprobrauerunt animā meā. Veniat ille laqueus
quē ignorat:et captio quā abſcondit:apprehendat eū:et
in laqueū cadat in ipſum. Anima autē mea exultabit in
domino:⁊ delectabitur ſuper ſalutari ſuo. Oīa oſſa mea
dicent:domine quis ſimilis tibi? Eripiēs inopem de ma
nu fortiorū eius:egenū et pauperē a diripientibus eum.
Surgentes teſtes iniqui: quę ignorabā interrogabant
me. Retribuebant mihi mala pro bonis: ſterilitatē aīę
meę. Ego aūt cū mihi moleſti eſſent: induebar cilicio.
Humiliabā ī ieiunio animam meā:⁊ oratio mea in ſinu
meo conuertetur. Quaſi proximum:et quaſi fratrē no
ſtrum ſic complacebam: quaſi lugens et contriſtatus ſic
humiliabar. Et aduerſum me lętati ſunt: ⁊ cōuenerūt:
cōgregata ſunt ſuper me flagella:⁊ ignoraui. Diſſipati
ſunt nec cōpuncti tentauerunt me: ſubſannauerunt me
ſubſannatione:frenduerūt ſuper me dētibus ſuis. Do
mine quādo reſpicies? reſtitue aīam meā a malignitate
eorū:a leonib⁹ vnicā meā. Confitebor tibi in eccleſia ma
gna:ī populo graui laudabo te. Nō ſupergaudeāt mihi
qui aduerſant̄ mihi inique:⁊ q̄ oderunt me gratis:⁊ an
nuunt oculis. Quoniā mihi quidē pacifice loquebātur:
⁊ in iracūdia terrę loquētes dolos cogitabāt. Et dilata
uerūt ſup me os ſuū:dixerūt:euge euge viderūt oculi no
ſtri. Vidiſti domine ne ſileas: domine ne diſcedas a me.
Exurge ⁊ intēde iudicio meo deus meus:et dñs me⁹ in
cauſam meā. Iudica me ſm iuſtitiā tuā dñe de⁹ meus:⁊
nō ſupgaudeāt mihi. Nō dicant in cordib⁹ ſuis:euge eu
ge animę noſtrę:nec dicāt:deuorabimus eū. Erubeſcāt
⁊ reuereant̄ ſimul: q̄ gratulant̄ malis meis. Induātur
cōfuſione et reuerentia:qui maligna loquuntur ſup me.
Exultēt ⁊ lętent̄ qui volūt iuſtitiā meā:⁊ dicant ſemper
magnificetur dominus:q̄ volunt pacē ſerui eius. Et lin
gua mea meditabitur iuſtitiā tuā:tota die laudē tuam.

¶ In finem ſeruo domini pſalmus Dauid. XXXV.

Dixit iniuſtus vt delinquat in ſemetipſo: nō eſt
timor dei ante oculos ei⁹. Quoniā doloſe egit
in cōſpectu eius:vt inueniatur iniq̄tas eius ad
odiū. Verba oris ei⁹ iniquitas ⁊ dolus: noluit intellige
re:vt bene ageret. Iniquitatē meditat⁹ eſt ī cubili ſuo:
aſtitit omi vię nō bonę:maliciā autē nō odiuit. Dñe ī cę
lo miſericordia tua:⁊ veritas tua vſq; ad nubes. Iuſtitia
tua ſicut montes dei:iudicia tua abyſſus multa. Hoīes
⁊ iumēta ſaluabis domine: quēadmodum multiplicaſti
miſericordiā tuā deus. Filij autē hominū:ī tegmine ala
rū tuarū ſperabūt. Inebriabuntur ab vbertate domus
tuę:⁊ torrēte voluptat̄ tuę potabis eos. Quoniā apud
te eſt fons vitę:⁊ in lumine tuo videbimus lumen. Prę
tēde miſericordiā tuā ſcientib⁹ te: et iuſtitiā tuā his qui
recto ſunt corde. Nō veniat mihi pes ſuperbię:et man⁹
peccatoris nō moueat me. Ibi ceciderunt qui operātur
iniquitatē:expulſi ſunt:nec potuerunt ſtare.

¶ Pſalmus ipſi Dauid. XXXVI. Aleph.

Noli ęmulari in malignantib⁹:neq; zelaueris fa
ciētes iniquitatē. Quoniā tāq̄ foenū velociter
areſcēt:⁊ quēadmodū holera herbarū cito deci
dēt. Beth. Spera in dño:⁊ fac bonitatē:et inhabita ter
rā:⁊ paſceris in diuitijs eius. Gimel. Delectare in dño:
et dabit tibi petitiōes cordis tui. Reuela domino viam
tuā:⁊ ſpera in eo:⁊ ipſe faciet. Et educet quaſi lumen iu
ſtitiā tuā:⁊ iudiciū tuū tanq̄ meridiē. Daleth. Subdi
tus eſto dño:⁊ ora eū. Noli ęmulari in eo:qui proſpera
tur in via ſua:in homine faciente iniuſtitias. He. Deſi
ne ab ira:⁊ derelinque furorē: noli ęmulari vt maligne
ris. Quoniam qui malignantur:exterminabuntur:ſu
ſtinentes autem dominū ipſi hęreditabunt terrā. Vau.
Et adhuc puſillum ⁊ non erit peccator: et quęres locū
eius:⁊ non inuenies. Manſueti autē hęreditabunt ter
rā:⁊ delectabuntur in multitudine pacis. Zain. Obſer infra eodē
uabit peccator iuſtū:⁊ ſtridebit ſup eū dētib⁹ ſuis. Dñs
autē irridebit eū: quoniam proſpicit q̄ veniet dies eius.
Heth. Gladiū euaginauerunt peccatores:intenderunt
arcū ſuū. Vt decipiant pauperē ⁊ inopē:vt trucident re
ctos corde. Gladius eorū intret in corda ipſorum:⁊ ar
cus eorū confringatur. Theth. Melius eſt modicū iu
ſto: ſuper diuitias peccatorū multas. Quoniā brachia
peccatorū conterentur:confirmat aūt iuſtos dñs. Iod.
Nouit dñs dies immaculatorū: et hęreditas eorum in
ęternū erit. Non confundentur in tempore malo: et in
diebus famis ſaturabūtur. Caph. Quia peccatores pe
ribūt. Inimici vero domini mox vt honorificati fuerint
⁊ exaltati:deficientes quēadmodū fumus deficient. La
med. Mutuabitur peccator: et non ſoluet:iuſtus autē
miſeretur:⁊ tribuet. Quia benedicentes ei hęreditabūt
terrā: maledicentes autē ei diſperibunt. Mem. Apud
dominum greſſus hominis dirigentur:⁊ viam eius vo
let. Cū ceciderit:non collidetur:quia dñs ſupponit ma
num ſuā. Nun. Iunior fui: etenī ſenui: et non vidi iuſtū
derelictū:nec ſemen eius quęrens panē. Tota die miſe
retur:⁊ cōmodat:⁊ ſemen illius in benedictiōe erit. Sa
mech. Declina a malo:⁊ fac bonū:⁊ inhabita in ſeculū ſe
culi. Quia dñs amat iudiciū:⁊ non derelinquet ſanctos
ſuos:in ęternū conſeruabuntur. Ain. Iniuſti puniētur:
⁊ ſemen impiorū peribit? Iuſti autē hęreditabūt terrā:
et inhabitabunt in ſeculū ſeculi ſuper eā. Phe. Os iuſti
meditabitur ſapientiā: et lingua eius loquetur iudiciū.
Lex dei eius in corde ipſius:et non ſupplantabunt̄ greſ
ſus eius. Zade. Cōſiderat peccator iuſtū:⁊ quęrit mor
tificare eū. Dñs autem non derelinquet eū in manibus
eius:nec damnabit eū:cum iudicabitur illi. Cuph. Ex
pecta dominū:⁊ cuſtodi viā eius:et exaltabit te vt hęre
ditate capias terrā: cum perierint peccatores videbis.
Res. Vidi impiū ſuperexaltatū:⁊ eleuatū ſicut cedros
libani. Et tranſiui:⁊ ecce non erat. ⁊ quęſiui eū: et nō eſt
inuentus locus eius. Sin. Cuſtodi innocentiam: et vi
de ęquitatē:quoniā ſunt reliquię homini pacifico. In
iuſti autē diſperibunt:ſimul reliquię impiorū interibūt.
Thau. Salus autē iuſtorū a domino: et protector eorū
in tēpore tribulationis. Et adiuuabit eos dominus:⁊ li
berabit eos:⁊ eruet eos a peccatoribus: et ſaluabit eos:
quia ſperauerunt in eo.

¶ Pſal. dauid ī rememoratiōe diei ſabbati. XXXVII.

D Omine ne in furoꝛe tuo arguas me: neq; in ira tua coꝛripias me. Quoniam ſagittę tuę infixę ſunt mihi: ⁊ cõfirmaſti ſup me manũ tuã. Non eſt ſanitas in carne mea a facie irę tuę: nõ eſt pax oſſibus meis a facie peccatoꝛũ meoꝛũ. Quoniã iniquitates meę ſupergreſſę ſunt caput meũ: ⁊ ſicut onus graue grauatę ſunt ſuper me. Putruerunt et coꝛruptę ſunt cicatrices meę: a facie inſipiẽtię meę. Miſer factus ſum: ⁊ curuatus ſum vſq; in finem: tota die cõtriſtatus ingrediebar. Quoniã lumbi mei impleti ſunt illuſionibus: ⁊ nõ eſt ſanitas in carne mea. Afflictus ſum ⁊ humiliatus ſum nimis: rugiebã a gemitu coꝛdis mei. Dñe ante te om̃e deſideriũ meũ: ⁊ gemitꝰ meꝰ a te nõ eſt abſcõditꝰ. Coꝛ meũ cõturbatũ eſt: dereliq̃t me virtꝰ mea: ⁊ lumen oculoꝛum meoꝝ: ⁊ ipm̃ nõ eſt mecũ. Amici mei ⁊ ꝓximi mei aduerſum me appꝛopinquauerũt et ſteterũt. Et qui iuxta me erãt: de lõge ſteterũt: et vim faciebãt qui quęrebãt aĩam meã. Et q̃ inquirebãt mala mihi locuti ſunt vanitates: ⁊ dolos tota die meditabant̃. Ego aũt tanq̃ ſurdus nõ audiebã: et ſicut mutus nõ aperiẽs os ſuũ. Et factꝰ ſum ſicut homo nõ audiẽs: ⁊ nõ habẽs ĩ oꝛe ſuo redargutiones. Quoniã in te dñe ſperaui: tu exaudies me dñe deus meꝰ. Quia dixi ne quãdo ſupgaudeãt mihi inimici mei: ⁊ dũ cõmouent̃ pedes mei: ſuper me magna locuti ſunt. Quoniã ego in flagella paratus ſum: et doloꝛ meus in cõſpectu meo ſemp. Quoniã iniq̃tatẽ meã annũciabo: ⁊ cogitabo ꝓ pctõ meo. Inimici aũt mei viuũt: ⁊ cõfirmati ſunt ſup me: ⁊ multiplicati ſunt q̃ oderunt me inique. Qui retribuũt mala pꝛo bonis: detrahebãt mihi: qm̃ ſequebar bonitatẽ. Ne derelinquas me dñe deꝰ meus: ne diſceſſeris a me. Intende in adiutoꝛiũ meum: dñe deus ſalutis meę.

¶ In finẽ pꝛo Idithũ cãticum Dauid. XXXVIII.

D Ixi: cuſtodiã vias meas: vt nõ delinquã in lingua mea. Poſui oꝛi meo cuſtodiã: cũ cõſiſteret pctõꝛ aduerſum me. Obmutui: et humiliatus ſum: ⁊ ſilui a bonis: ⁊ doloꝛ meꝰ renouatꝰ eſt. Cõcaluit coꝛ meũ intra me: et ĩ meditatiõe mea exardeſcet ignis. Locutꝰ ſum in lingua mea: notũ fac mihi dñe finẽ meũ. Et numerũ dierũ meoꝛũ quis eſt: vt ſciã q̃d deſit mihi. Ecce mẽſurabiles poſuiſti dies meos: ⁊ ſubſtãtia mea tã q̃ nihilũ ante te. Verũtñ vniuerſa vanitas: oĩs homo viuẽs. Verũtamẽ ĩ imagine ptrãſit hõ: ſed ⁊ fruſtra cõturbat̃. Theſaurizat: ⁊ ignoꝛat cui cõgregabit ea. Et nunc quę eſt expectatio mea: nõne dñs? ⁊ ſubſtãtia mea apud te eſt. Ab om̃ibꝰ iniquitatibꝰ meis erue me: oppꝛobꝛium inſipiẽti dediſti me. Obmutui: ⁊ non aperui os meũ: qm̃ tu feciſti: amoue a me plagas tuas. A foꝛtitudine manꝰ tuę ego defeci in increpationibꝰ: ꝓpter iniquitatẽ coꝛripuiſti hominẽ. Et tabeſcere feciſti ſicut araneã aĩaꝫ eiꝰ: verũtamẽ vane cõturbat̃ oĩs homo. Exaudi oꝛationem meã dñe: ⁊ depcationẽ meã auribꝰ pcipe: ad lachꝛymas meas ne ſileas. Quoniã aduena ego ſum apud te ⁊ peregrinus: ſicut oẽs patres mei. Remitte mihi vt refrigerer: pꝛiuſq̃ abeam: ⁊ amplius non ero.

¶ In finem pſalmus Dauid. XXXIX.

E Xpectãs expectaui dominũ: ⁊ intendit mihi. Et exaudiuit pces meas: ⁊ eduxit me de lacu miſerię ⁊ de luto fecis. Et ſtatuit ſupꝛa petrã pedes meos: et direxit greſſus meos. Et immiſit in os meũ cãticum nouũ: carmen deo noſtro. Videbũt multi: ⁊ timebũt: ⁊ ſperabũt in domino. Beatus vir cuius eſt nomen domini ſpes eius: ⁊ non reſpexit in vanitates ⁊ inſanias falſas. Multa feciſti tu dñe deus meus mirabilia tua: ⁊ cogitationibꝰ tuis nõ eſt qui ſimilis ſit tibi. Annũciaui ⁊ locutus ſum: multiplicati ſunt ſup numerũ. Sacrificium ⁊ oblationẽ noluiſti: aures autem perfeciſti mihi. Holocauſtũ ⁊ pꝛo peccato non poſtulaſti: tunc dixi: ecce venio. In capite libꝛi ſcriptũ eſt de me: vt facerẽ voluntatem tuam: deus meus volui: et legem tuam in medio coꝛdis mei. Annũciaui iuſticiam tuã in eccleſia magna: ecce labia mea non pꝛohibebo: domine tu ſciſti. Iuſticiã tuam non abſcondi in coꝛde meo: veritatẽ tuam ⁊ ſalutare tuũ dixi. Non abſcondi miſericoꝛdiam tuam: ⁊ veritatem tuã a conſilio multo. Tu aũt domine ne elonge facias miſerationes tuas a me: miſericoꝛdia tua ⁊ veritas tua ſemp ſuſceperũt me. Quoniã circũdederũt me mala: quoꝛũ nõ eſt numerus: compꝛehẽderũt me iniquitates meę: ⁊ non potui vt viderẽ. Multiplicatę ſunt ſuper capillos capitis mei: ⁊ coꝛ meũ dereliquit me. Complaceat tibi domine vt eruas me: domine ad adiuuandũ me reſpice. Cõfundantur ⁊ reuereantur ſimul qui quęrunt animã meã: vt auferant eã. Auertantur retroꝛſum ⁊ reuereantur: qui volunt mihi mala. Ferant cõfeſtim cõfuſionem ſuã: qui dicũt mihi euge euge. Exultẽt ⁊ lętentur ſuper te omnes quęrẽtes te: ⁊ dicant ſemp magnificetur dominus: qui diligũt ſalutare tuũ. Ego aũt mẽdicus ſum et pauper: dominus ſollicitus eſt mei. Adiutoꝛ meus ⁊ ꝓtectoꝛ meus tu es: deus meus ne tardaueris.

¶ In finem pſalmus Dauid. XL.

B Eatus qui intelligit ſuper egenũ ⁊ pauperem in die mala liberabit eũ dominꝰ. Dñs conſeruet eũ: ⁊ viuificet eũ: ⁊ btm̃ faciat eũ in terra: et non tradat eũ in animã inimicoꝛũ eius. Dñs opem ferat illi ſup lectũ doloꝛis eius: vniuerſum ſtratũ eius verſaſti in infirmitate eius. Ego dixi: dñe miſerere mei: ſana aĩam meã: quia peccaui tibi. Inimici mei dixerũt mala mihi: quando moꝛiet̃: ⁊ peribit nomẽ eius? Et ſi ingrediebat̃ vt videret: vana loquebat̃ coꝛ eius: cõgregauit iniq̃tatẽ ſibi. Egrediebat̃ foꝛas: ⁊ loquebatur in idipſum. Aduerſum me ſuſurrabãt omnes inimici mei: aduerſum me cogitabant mala mihi. Verbũ iniquũ cõſtituerunt aduerſum me: nunquid qui doꝛmit non adijciet vt reſurgat? Etenim homo pacis meę: in quo ſperaui: qui edebat panes meos: magnificauit ſuper me ſupplantationẽ. Tu aũt dñe miſerere mei: et reſuſcita me: et retribuã eis. In hoc cognoui quoniã voluiſti me: quoniã non gaudebit inimicus meus ſuper me. Me autẽ propter innocentiã ſuſcepiſti: ⁊ cõfirmaſti me in cõſpectu tuo in ęternũ. Benedictus dñs deus Iſrael a ſeculo: ⁊ in ſeculũ fiat fiat.

¶ In finẽ ĩtellectus filijs Choꝛe pſalmꝰ Dauid. XLI

Q Uemadmodũ deſiderat ceruꝰ ad fontes aquarũ: ita deſiderat anima mea ad te deꝰ. Sitiuit aĩa mea ad deũ fontẽ viuũ: quãdo veniã ⁊ apparebo ante faciẽ dei? Fuerunt mihi lachꝛymę meę panes die ac nocte: dũ dicit̃ mihi q̃tidie: vbi eſt deꝰ tuus? Hęc recoꝛdatus ſum: ⁊ effudi in me animã meã: quoniã trãſibo ĩ locũ tabernaculi admirabilis vſq; ad domũ dei. In voce exultatiõis ⁊ cõfeſſionis: ſonus epulantis. Quare triſtis es anima mea: ⁊ quare conturbas me? Spera in deo: quoniã adhuc cõfiteboꝛ illi: ſalutare vultus mei: et deus meus. Ad meipſuꝫ anima mea cõturbata eſt: pꝛopterea memoꝛ ero tui de terra Ioꝛdanis: ⁊ hermoniim a mõte modico. Abyſſus abyſſum inuocat: in voce cataractarũ tuarũ. Oĩa excelſa tua: ⁊ fluctꝰ tui ſup me trãſierũt. In die mãdauit dñs miſericoꝛdiã ſuã: ⁊ nocte canticũ eius. Apud me oꝛatio deo vitę meę: dicã deo: ſuſceptoꝛ meus es. Quare oblitus es mei: ⁊ quare cõtriſtatꝰ incedo dũ affligit me inimicꝰ? Dũ cõfringunt̃ oſſa mea: expꝛobꝛauerũt mihi: qui tribulãt me inimici mei. Dũ dicũt mihi per ſingulos dies: vbi eſt deus tuus: q̃re triſtis es anima mea: ⁊ q̃re cõturbas me? Spera ĩ deo: qm̃ adhuc cõfiteboꝛ illi: ſalutare vultus mei: ⁊ deus meus.

¶ In finem pſalmus Dauid. XLII.

I Udica me deꝰ: ⁊ diſcerne cauſaꝫ meã de gẽte nõ ſancta: ab hoĩe iniq̃ ⁊ doloſo erue me. Quia tu es deꝰ foꝛtitudo mea: q̃re me repuliſti: et q̃re triſtis incedo: dũ affligit me inimicus? Emitte lucẽ tuã: ⁊ veritatẽ tuã: ipa me deduxerũt: ⁊ adduxerũt in montẽ ſctm̃ tuũ: et in tabernacula tua. Et introibo ad altare dei: ad

deum qui letificat iuuentutē meam. Confitebor tibi in
cithara deus deus meus: quare triſtis es anima mea: et
quare conturbas me? Spera in deo: quoniā adhuc cōfi-
tebor illi: ſalutare vultus mei: ⁊ deus meus.

¶ In finē ꝓ filijs Chore intellectꝰ pſal. Dauid. XLIII.

DEus auribꝰ noſtris audiuimus: patres noſtri
annunciauerūt nobis. Opus quod operatꝰ es
in diebus eoꝝ: et in diebus antiquis. Manus
tua gētes diſperdidit: ⁊ plātaſti eos: afflixiſti populos:
⁊ expuliſti eos. Nec enim in gladio ſuo poſſederunt ter
ram: ⁊ brachiū eorū non ſaluauit eos. Sed dextera tua:
⁊ brachiū tuū: ⁊ illuminatio vultus tui: quoniā compla
cuiſti in eis. Tu es ipſe rex meus ⁊ deus meus: qui man
das ſalutes Iacob. In te inimicos noſtros vētilabimꝰ
cornu: et in nomine tuo ſpernemus inſurgentes in nos.
Non enim in arcu meo ſperabo: et gladius meus nō ſal
uabit me. Saluaſti enī nos de affligētibus nos: et odien
tes nos confudiſti. In deo laudabimur tota die: et in no
mine tuo cōfitebimur tibi in ſeculū. Nūc autem repuli-
ſti et confudiſti nos: ⁊ non egredieris deus in virtutibꝰ
noſtris. Auertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros:
⁊ qui oderūt nos: diripiebāt ſibi. Dediſti nos tāq̄ oues
eſcarū: ⁊ in gentibus diſperſiſti nos. Vendidiſti populū
tuū ſine precio: et non fuit multitudo in cōmutatiōibus
eorū. Poſuiſti nos opprobriū vicinis noſtris: ſubſanna-
tionem ⁊ deriſum his qui in circuitu noſtro ſunt. Po-
ſuiſti nos in ſimilitudinē gētibus: cōmotionem capitis
in populis. Tota die verecūdia mea contra me eſt: ⁊ cō-
fuſio faciei mee cooperuit me. A voce exprobrātis ⁊ ob-
loquētis: a facie inimici et perſequentis. Hec omnia ve
nerunt ſuper nos: nec obliti ſumus te: ⁊ inique non egi-
mus in teſtamento tuo. Et nō receſſit retro cor noſtrū:
⁊ declinaſti ſemitas noſtras a via tua. Quoniā humilia-
ſti nos in loco afflictionis: ⁊ cooperuit nos vmbra mor-
tis. Si obliti ſumus nomen dei noſtri: ⁊ ſi expandimus
manus noſtras ad deū alienū. Nonne deus requiret iſta?
ipſe enī nouit abſcōdita cordis. Quoniā propter te mor
tificamur tota die: eſtimati ſumus ſicut oues occiſiōis.
Exurge: quare obdormis domine? exurge ⁊ ne repellas
in finē. Quare faciē tuā auertis: obliuiſceris inopie no-
ſtre ⁊ tribulationis noſtre? Quoniā humiliata eſt in pul
uere aīa nr̄a: cōglutinatꝰ eſt in terra vēter noſter. Exur
ge dn̄e adiuua nos: ⁊ redime nos ꝓpter nomen tuū.

¶ In finē pro his: qui cōmutabuntur filijs Chore ad
intellectū: canticum pro dilecto. XLIIII.

ERuctauit cor meū verbū bonū: dico ego opera
mea regi. Lingua mea calamꝰ ſcribe: velociter
ſcribentis. Speciosus forma pre filijs hominū:
diffuſa eſt gratia in labijs tuis: ꝓpterea benedixit te deꝰ
in eternū. Accingere gladio tuo ſup foemur tuū poten-
tiſſime. Specie tua ⁊ pulchritudine tua: intēde ꝓſpere:
procede et regna. Propter veritatē ⁊ manſuetudinē et
iuſticiā: et deducet te mirabiliter dextera tua. Sagitte
tue acute ppl'ī ſub te cadēt: ī corda inimicoꝝ regis. Se
Hebr. i. c. des tua deꝰ in ſeculū ſeculi: virga directiōis virga regni
tui. Dilexiſti iuſticiā: et odiſti iniquitatē: ꝓpterea vnxit
te deus deus tuꝰ oleo leticie pre cōſortibus tuis. Myr
rha ⁊ gutta ⁊ caſia a veſtimētis tuis: a domibꝰ eburneis
ex quibꝰ delectauerūt te filie regū in honore tuo. Aſtitit
regina a dextris tuis: in veſtitu deaurato: circūdata va-
rietate. Audi filia ⁊ vide: ⁊ inclina aurē tuā: ⁊ obliuiſce-
re populū tuū ⁊ domū patris tui. Et cōcupiſcet rex de-
corem tuū: quoniā ipſe eſt dominus deus tuus: ⁊ adora
būt eū. Et filie Tyri in muneribꝰ vultū tuū depcabunt:
oēs diuites plebis. Oīs gloria eius filie regis: ab intus
in fimbrijs aureis: circūamicta varietatibꝰ. Adducētur
regi virgines poſt eā: proxime eius afferentur tibi. Affe
rentur in leticia ⁊ exultatiōe: adducent in tēplū regis.
Pro patribꝰ tuis nati ſunt tibi filij: cōſtitues eos prin-
cipes ſuper oēm terram. Memores erunt nominis tui
domine: in omni generatione ⁊ generationē. Propterea
populi cōfitebuntur tibi in eternū: ⁊ in ſeculū ſeculi.

¶ In finē filijs Chore pro arcanis pſal. Dauid. XLV.

DEus noſter refugiū ⁊ virtus: adiutor in tribu-
lationibus: q̄ iuenerūt nos nimis. Propterea
nō timebimꝰ dū turbabit terra: ⁊ trāſferentur
mōtes in cor maris. Sonuerūt: ⁊ turbate ſunt aque eo-
rum: conturbati ſunt mōtes in fortitudine eius. Flumi
nis impetus letificat ciuitatē dei: ſanctificauit taberna-
culum ſuū altiſſimus. Deus in medio eius non cōmoue
bitur: adiuuabit eā deꝰ mane diluculo. Cōturbate ſunt
gētes: ⁊ inclinata ſunt regna: dedit vocē ſuam: mota eſt
terra. Dominus virtutū nobiſcū: ſuſceptor noſter deus
Iacob. Venite ⁊ videte opera domini: que poſuit prodi
gia ſuper terrā: auferēs bella vſq₃ ad finē terre. Arcū cō-
teret: ⁊ cōfringet arma: ⁊ ſcuta cōburet igni. Vacate: et
videte: quoniā ego ſum deus: exaltabor in gētibꝰ: et exal ſup. eodē.
tabor in terra. Dominus virtutū nobiſcū: ſuſceptor no-
ſter deus Iacob.

¶ In finē pro filijs Chore Pſal. Dauid. XLVI.

OMnes gētes plaudite manibꝰ: iubilate deo in
voce exultatiōis. Quoniā dn̄s excelſus terribi-
lis: rex magnus ſup oēm terrā. Subiecit popu
los nobis: et gentes ſub pedibꝰ noſtris. Elegit nobis he
reditatē ſuā: ſpeciem Iacob: quē dilexit. Aſcendit deus
in iubilo: et dominus in voce tube. Pſallite deo noſtro
pſallite: pſallite regi noſtro pſallite. Quoniā rex oīs ter
re deus: pſallite ſapienter. Regnabit deus ſuper gētes:
deus ſedet ſuper ſedem ſanctā ſuā. Principes populo-
rum congregati ſunt cū deo Abraam: quoniā dij fortes
terre vehementer eleuati ſunt.

¶ Pſalmꝰ cātici filijs Chore ſecūda ſabbati. XLVII.

MAgnus dominus ⁊ laudabilis nimis: in ciuita
te dei noſtri in mōte ſancto eius. Fundat exul
tatione vniuerſe terre mōs Sion: latera aqui
lonis ciuitas regis magni. Deus ī domibꝰ eiꝰ cognoſce
tur: cū ſuſcipiet eā. Quoniā ecce reges terre cōgregati
ſunt: cōuenerūt in vnū. Ipſi vidētes ſic admirati ſunt:
cōturbati ſunt: cōmoti ſunt: tremor apphēdit eos. Ibi
dolores vt parturiētis: in ſpiritu vehemēti conteres na
ues Tharſis. Sicut audiuimus: ſic vidimus ī ciuitate
domini virtutū: in ciuitate dei noſtri: deus fundauit eā infra. 96.
in eternū. Suſcepimus deus miſericordiā tuā: ī medio
tēpli tui. Secundū nomē tuū deꝰ: ſic ⁊ laus tua in fines
terre. Iuſtitia plena eſt dextera tua. Letet mōs Sion:
⁊ exultēt filie Iude: ꝓpter iudicia tua dn̄e. Circundate
Sion: ⁊ cōplectimini eā: narrate in turribꝰ eiꝰ. Ponite
corda veſtra in virtute eiꝰ: ⁊ diſtribuite domos eius: vt
enarretis ī ꝓgenie altera. Quoniā hic eſt deꝰ deꝰ noſter
in eternū: ⁊ in ſeculū ſeculi: ⁊ ipſe reget nos in ſecula.

¶ In finē pro filijs Chore pſal. Dauid. XLVIII.

AVdite hec omnes gētes: auribus percipite oēs
qui habitatis orbē. Quiq₃ terrigene ⁊ filij ho-
minum: ſimul in vnū diues ⁊ pauper. Os meū
loquetur ſapientiā: et meditatio cordis mei prudentiā.
Inclinabo in parabolā aurē meā: aperiā ī pſalterio pro-
poſitionē meam. Cur timebo in die mala: iniquitas cal
canei mei circūdabit me. Qui cōfidūt ī virtute ſua: et in
multitudine diuitiarū ſuarū gloriantur. Frater nō redi
mit: redimet homo: non dabit deo placationē ſuam. Et
precium redēptionis anime ſue: ⁊ laborabit in eternum: ⁊
viuet adhuc in finē. Nō videbit interitum: cū viderit ſa
pientes moriētes: ſimul inſipiens ⁊ ſtultus peribūt. Et
relinquēt alienis diuitias ſuas: ⁊ ſepulchra eoꝝ domꝰ il
lorum in eternū. Tabernacula eorū in progenie ⁊ proge infra eodē
nie: vocauerūt nomina ſua in terris ſuis. Et hō cū in ho
nore eſſet: nō intellexit: cōparatus eſt iumētis inſipien-
tibus: ⁊ ſimilis factus eſt illis. Hec via illorū ſcandalum
ipſis: ⁊ poſtea in ore ſuo cōplacebūt. Sicut oues in infer
no poſiti ſunt: mors depaſcet eos. Et dominabunt eoꝝ

iuſti in matutino: ⁊ auxiliū coꝛum veteraſcet in īferno a
Job 27 b gloꝛia coꝝ. Ueruntamen deus redimet aīam meā de ma
nu īferi: cū acceperit me. Ne timueritis: cū diues fact⁹
fuerit homo: ⁊ cū multiplicata fuerit gloꝛia domus ei⁹.
Quoniā cū interierit: nō ſumet oīa: neqꝫ deſcendet cum
eo gloꝛia eius. Quia aīa eius in vita ipſius benedicetur
ſupra eod confitebit̄ tibi cū benefeceris ei. Introibit vſqꝫ in pꝛoge
nies patrū ſuoꝝ: vqꝫ in ęternū nō videbit lumē. Homo
cum in honoꝛe eſſet non intellexit: cōparatus eſt iumen
tis inſipientibus: et ſimilis factus eſt illis.

¶ Pſalmus Aſaph. XLIX.

Deus deoꝝ dominus locutus eſt: ⁊ vocauit ter
rā. A ſolis oꝛtus vſqꝫ ad occaſum: ex ſion ſpeci-
es decoꝛis eius. Deus manifeſte veniet: de⁹ no
ſter: ⁊ nō ſilebit. Ignis in cōſpectu eius exardeſcet: ⁊ in
circūitu eius tēpeſtas valida. Aduocauit cęlū deſurſum
⁊ terrā diſcernere ppl'm ſuū. Cōgregate illi ſanctos ei⁹
qui oꝛdinant teſtamentū eius ſup ſacrificia. Et annūcia
būt cęli iuſtitiā eius: quoniā deus iudex eſt. Audi popu-
lus meus: ⁊ loquar Iſrael: ⁊ teſtificaboꝛ tibi: deus deus
tuus ego ſum. Nō in ſacrificijs tuis arguā te: holocau-
ſta aūt tua in cōſpectu meo ſunt ſemp. Nō accipiā de do
mo tua vitulos: neqꝫ de gregibus tuis hircos. Quoniā
meę ſunt oēs ferę ſyluarū: iumenta ī montibus: ⁊ boues
Cognoui oīa volatilia cęli: ⁊ pulchꝛitudo agri mecū eſt
Si eſuriero: nō dicā tibi: meus eſt eñ oꝛbis terrę: ⁊ ple-
nitudo eius. Nunqd mādu cabo carnes tauroꝝ: aut ſan
guinē hircoꝝ potabo? Immola deo ſacrificiū laudis: et
redde altiſſimo vota tua: ⁊ inuoca me in die tribulatiōis
⁊ eruā te: ⁊ honoꝛificabis me. Peccatoꝛi aūt dixit deus
quare tu enarras iuſtitias meas: et aſſumis teſtamentū
meū p os tuū? Tu vero odiſti diſciplinā: ⁊ pꝛoieciſti ſer-
mones meos retroꝛſum. Si videbas furē: currebas cū
eo: ⁊ cū adulteris poꝛtionē tuā ponebas. Os tuū abūda
uit malitia: ⁊ lingua tua cōcinnabat dolos. Sedens ad
uerſus fratrē tuū loqbaris: ⁊ aduerſus filiū matris tuę
ponebas ſcādalū: hęc feciſti: et tacui. Exiſtimaſti inique
ꝙ ero tui ſimilis: arguā te: ⁊ ſtatuā cōtra faciē tuā. In-
telligite hęc: qui obliuiſcimini deū: ne quando rapiat: et
nō ſit qui eripiat. Sacrificiū laudis honoꝛificabit me: ⁊
illic iter quo oſtendam illi ſalutare dei.

¶ Pſalmus in finem Dauid: quando venit ad eū Na-
than pꝛopheta: quando intrauit ad Bathſaba. L.

Miſerere mei deus ſecundū magnā miſericoꝛ-
diā tuā. Et ſecūdū multitudinē miſerationū
tuarū dele iniquitatē meā. Amplius laua me
ab iniquitate mea: ⁊ a peccato meo munda me. Quoniā
iniquitatē meā ego cognoſco: ⁊ peccatū meū contra me
eſt ſemp. Tibi ſoli peccaui: ⁊ malū coꝛā te feci: vt iuſtifi-
ceris ī ſermonibus tuis: ⁊ vincas cū iudicaris. Ecce eñ
in iniquitatibus conceptus ſum: et in peccatis concepit
me mater mea. Ecce eñ veritatē dilexiſti: incerta et oc-
culta ſapientię tuę manifeſtaſti mihi. Aſperges me dñe
hyſopo: ⁊ mūdaboꝛ: lauabis me: ⁊ ſuper niuē dealbaboꝛ
Auditui meo dabis gaudiū et lęticiā: ⁊ exultabunt oſſa
humiliata. Auerte faciē a peccatꝭ meis: ⁊ oēs iniqtates
meas dele. Coꝛ mundū crea in me deus: et ſpiritū rectū
innoua ī viſceribus meis. Ne pꝛoijcias me a facie tua: ⁊
ſpiritū ſanctū tuū ne auferas a me. Redde mihi lęticiā
ſalutaris tui: ⁊ ſpiritu pꝛincipali confirma me. Docebo
iniquos vias tuas: ⁊ impij ad te cōuertētur. Libera me
de ſanguinibus deus deus ſalutꝭ meę: ⁊ exultabit ligua
mea iuſticiā tuā. Domine labia me aperies: ⁊ os meū an
nunciabit laudem tuā. Quoniā ſi voluiſſes ſacrificiū de-
diſſem: vtiqꝫ holocauſtis nō delectaberis. Sacrificium
deo ſpiritus contribulatus: coꝛ contritū ⁊ humiliatum
deus non deſpicies. Benigne fac domine in bona volun
tate tua Sion: vt ędificentur muri Ieruſalē. Tunc ac-
ceptabis ſacrificiū iuſtitię: oblationes et holocauſta: tūc
imponent ſuper altare tuum vitulos.

¶ In finē intellectus Dauid: cū venit ad eū Doech idu
męus: ⁊ nūciauit ſauli: venit dauid in domū achimelech

Quid gloꝛiaris in malicia: q̇ potens es LI.
in iniquitate? Tota die iniuſticiā cogitauit lin
gua tua: ſicut nouacula acuta feciſti dolū. Dile
xiſti malitiā ſup benignitatē: iniquitatē magis: ꝙ loqui
equitatē. Dilexiſti oīa verba pꝛęcipitationis lingua do-
loſa. Pꝛoptera de⁹ deſtruet te ī finē: euellet te: ⁊ emigra
bit te de tabernaculo tuo: ⁊ radicē tuā de terra viuentiū
Uidebunt iuſti ⁊ timebunt: ⁊ ſup eū ridebunt: ⁊ dicent:
ecce homo qui nō poſuit deū adiutoꝛē ſuum. Sed ſpera
uit in multitudine diuitiarū ſuarū: ⁊ pręualuit ī vanita
te ſua. Ego aūt ſicut oliua fructifera in domo dei: ſpera
ui in miſericoꝛdia dei in ęternū: ⁊ in ſeculū ſeculi Cōfite
boꝛ tibi ī ſeculū: q̇a feciſti: ⁊ expectabo nomē tuū: qm̄ bo-
nū eſt in cōſpectu ſanctoꝛū tuoꝛū.

¶ In finē intellectus Dauid pꝛo Amalec. LII.

Dixit inſipiens in coꝛde ſuo: nō eſt deus. Coꝛru ſupra.13
pti ſunt: ⁊ aboīabiles facti ſunt ī iniquitatibus
nō eſt qui faciat bonū. Deus de cęlo pſpexit ſu ſupra.13.
p filios hoīm: vt videat ſi eſt ītelligēs: aut requirēs deū. Rom.3.b
Oēs declinauerūt: ſimul inutiles facti ſunt: ⁊ nō eſt q̇ fa
cia bonū: nō eſt vſqꝫ ad vnū. Nōne ſcient oēs: qui operāt̄ ſupra.13
iniquitatē: qui deuoꝛant plebē meā: vt cibū panis? Deū
nō inuocauerunt: illic trepidauerūt timoꝛe: vbi nō fuit
timoꝛ. Quoniā deus diſſipauit oſſa eoꝝ: qui hoībus pla
cēt: cōfuſi ſunt: quoniā deus ſpꝛeuit eos. Quis dabit ex
Sion ſalutare Iſrael: cum cōuerterit dominus captiui
tatē plebis ſuę: exultabit Iacob: ⁊ lętabitur iſrael.

¶ In finem in carminibus: vel hymnis intellectus Da
uid: cum veniſſent Ziphei: ⁊ nunciaſſent Sauli: nonne
Dauid abſconditus eſt apud nos? LIII

Deus in noīe tuo ſaluū me fac: ⁊ ī virtute tua iu
dica me. Deus exaudi oꝛationē meā: auribus p
cipe verba oꝛis mei. Quoniā alieni īſurrexerūt
aduerſum me: ⁊ foꝛtes quęſierūt aīm meā: ⁊ nō ppoſue-
rūt deū ante cōſpectū ſuū. Ecce eñ deus adiuuat me: et
dñs ſuſceptoꝛ eſt aīę meę. Auerte mala inimicis meis: ⁊
ī veritate tua diſperde illos. Uoluntarie ſacrificabo ti-
bi: ⁊ cōfiteboꝛ nomini tuo dñe: quoniā bonū eſt. Quoni
am ex oī tribulatione eripuiſti me: et ſuper inimicos me
os deſpexit oculus meus.

¶ In finē in carminibus intellectus Dauid LIIII

Exaudi deus oꝛationē meā: ⁊ ne deſpexerꝭ depꝛę
cationē meā: ītende mihi: ⁊ exaudi me. Cōtriſta
tus ſum ī exercitatione mea ⁊ cōturbatus ſum a
voce inimici: ⁊ a tribulatiōe peccatoꝝ. Quoniā declina
uerūt ī me iniqtates: ⁊ ī ira moleſti erāt mihi. Coꝛ meū
cōturbatū eſt ī me: ⁊ foꝛmido moꝛtis cecidit ſup me. Ti
moꝛ ⁊ tremoꝛ venerūt ſup me: ⁊ cōtexerunt me tenebꝛę.
Et dixi q̇s dabit mihi pennas ſicut columbę: ⁊ volabo: ⁊
requieſcā? Ecce elongaui fugiēs: ⁊ māſi ī ſolitudine. Ex
pectabā eū: qui ſaluū me fecit: a puſillanimitate ſpiritus
⁊ tēpeſtate. Pꝛęcipita dñe: diuide liguas eoꝝ: qm̄ vidi
iniquitatē: et cōtradictionē in ciuitate. Die ac nocte cir
cūdabit eā ſup muros eius iniqtas: ⁊ laboꝛ in medio ei⁹
⁊ iniuſtitia. Et non defecit de plateis ei⁹ vſura: et dolus
Quoniā ſi inimicus me⁹ maledixiſſet mihi: ſuſtinuiſſem
vtiqꝫ. Et ſi is: qui oderat me: ſup me magna locut⁹ fuiſ-
ſet: abſcōdiſſem me foꝛſitā ab eo. Tu vo homo vnanimꝭ
dux meus: ⁊ notus meus: Qui ſimul mecū dulces capie
bas cibos: in domo dei ambulauim⁹ cū cōſenſu. Ueniat
moꝛs ſup illos: ⁊ deſcendāt in infernū viuētes. Quoniā
nequitię in habitacul' eoꝝ: ī medio eoꝝ. Ego aūt ad deū
clamaui: ⁊ dñs ſaluabit me. Ueſpere ⁊ mane et meridie
narrabo: ⁊ annūciabo: ⁊ exaudiet vocē meā. Redimet ī
pace aīam meā ab his: qui appꝛopinquāt mihi: qm̄ inter
multos erāt mecū. Exaudiet deus: ⁊ humiliabit illos: q̇
eſt ante ſecula. Nō eñ eſt illis cōmutatio: ⁊ non timue-
runt deū: extendit manū ſuā ī retribuendo. Cōtamina-

uerunt teſtamentum eius: diuiſi ſunt ab ira vultus eius
⁊ appꝛopinquauit coꝛ illius. Molliti ſunt ſermones eiꝰ
ſuper oleū: ⁊ ipſi ſunt iacula. Iacta ſuper dominū curā
tuā: ⁊ ipſe te enutriet: et non dabit in ęternū fluctuatio-
nem iuſto. Tu vero deus deduces eos in puteū interitꝰ
Uiri ſanguinū: ⁊ doloſi nō dimidiabūt dies ſuos: ego au
tem ſperabo in te domine

¶ In finē p̱ ppl'o: q̄ a ſanctis longe factꝰ eſt in tituli in-
ſcriptōe ipſi dauid cū teneręt eū allophyli ī Geth. LV

ſupra.50. MIſerere mei deus: qm̄ cōculcauit me homo: to
ta die impugnans tribulauit me. Cōculcaue
rūt me inimici mei tota die: qm̄ multi bellan-
tes aduerſum me. Ab altitudine diei timebo: ego vero ī
te ſperabo. In deo laudabo ſermones meos: in deo ſpa-
ui: non timebo q̄d faciat mihi caro. Tota die verba mea
execrabant̄ aduerſum me: oēs cogitatiōes eoꝝ̄ in malū
Inhabitabūt ⁊ abſcōdēt: ipſi calcaneū meū obſeruabūt.
Sicut ſuſtinuerūt aīam meā: pꝛo nihilo ſaluos facies il-
los: in ira populos cōfringes. Deus vitā meā annuncia
uit tibi: poſuiſti lachꝛymas meas ī cōſpectu tuo. Sicut
⁊ in pꝛomiſſione tua: tunc cōuertent̄ inimici mei retroꝛ
ſum. In quacunq̧ die inuocauero te: ecce cognoui qm̄ de
us meus es. In deo laudabo verbū: in domino laudabo
ſermonem: in deo ſperaui: non timebo quid faciat mihi
Inſra.114.c homo. In me ſunt deꝰ vota tua: quę reddā laudatiōes
tibi. Quoniā eripuiſti aīam meā de moꝛte: ⁊ pedes me-
os de lapſu: vt placeā coꝛā deo in lumine viuentium.

¶ In finē ne diſperdas dauid in tituli inſcriptiōe: cū fu
geret a facie ſaul regis iſrael in ſpeluncā. LVI

MIſerere mei deus: miſerere mei: qm̄ in te confi
dit aīa mea: ⁊ ī vmbꝛa alaꝝ tuarū ſperabo: do
nec ptranſeat iniq̄tas. Clamabo ad deū altiſ-
ſimū: deum qui benefecit mihi. Miſit de cęlo: et libera-
uit me: dedit in oppꝛobꝛium cōculcantes me. Miſit de
us miſericoꝛdiam ſuam: et veritatem ſuā: et eripuit ani-
mā meam de medio catuloꝛum leonum: doꝛmiui cōtur
batus. Filij hominū dentes eoꝝ̄ arma et ſagittę: et lin-
gua eoꝝ̄ gladius acutus. Exaltare ſuper cęlos deus: ⁊
ſuper omnem terram gloꝛia tua. Laqueum parauerūt
Inſra.107 pedibus meis: et incuruauerunt animam meam. Fode-
runt ante faciē meā foueā: et inciderunt in eam. Para-
tum coꝛ meū deus: paratū coꝛ meū: cantabo: et pſalmū
dicā domino. Exurge gloꝛia mea: exurge pſalteriū et ci
thara: exurgam diluculo. Confitebοꝛ in populis domi-
ne: et pſalmum dicam tibi in gentibus. Quoniā magni
ficata eſt vſq̧ ad cęlos miſericoꝛdia tua: et vſq̧ ad nu-
bes veritas tua. Exaltare ſuper cęlos deus: et ſuper om
nem terrā gloꝛia tua.

¶ In finē ne diſp̄das dauid in tituli īſcriptiōe. LVII

SI vere vtiq̧ iuſticiā loquimini: recte iudicate fi
lij hominū. Etenim in coꝛde iniquitates opera
mini in terra: iniuſticias manus veſtrę concin-
nant. Alienati ſunt peccatoꝛes: a vulua errauerunt: ab
vtero locuti ſunt falſa. Furoꝛ illis ſecundū ſimilitudinē
ſerpentis: ſicut aſpidis ſurdę: obturantis aures ſuas.
Quę nō exaudiet vocē in cantantiū: ⁊ venefici incantan
tis ſapienter. Deus cōteret dentes eoꝝ̄ in oꝛe ipſoꝛum
molas leonū confringet dn̄s. Ad nihilū deuenient tanq̄
aqua decurrens: intendit arcū ſuū: donec infirmentur.
Sicut cęra quę fluit auferētur: ſupercecidit ignis: ⁊ nō
viderunt ſolem. Priuſq̄ intelligerent ſpinę veſtrę ram
num: ſicut viuentes ſic in ira abſoꝛbet eos. Lętabitur iu
ſtus: cum viderit vindictā: manus ſuas lauabit ī ſangui
ne peccatoꝛis. Et dicet homo ſi vtiq̧ eſt fructus iuſto:
vtiq̧ eſt deus iudicans eos in terra.

¶ In finē ne diſp̄das dauid ī tituli īſcriptiōe: quādo mi
ſit ſaul: ⁊ cuſtodiuit domū eius: vt interficeret eū. LVIII

ERipe me de inimicis meis deus meus: ⁊ ab īſur
gentibus in me libera me. Eripe me deo peranti
bus iniquitatē: et de viris ſanguinum ſalua me.
Quia ecce ceperunt animā meā: irruerunt in foꝛtes. Ne
q̧ iniquitas mea: neq̧ peccatū meū domine: ſine iniqui- Infra.eo
tate cucurri: ⁊ direxi. Exurge in occurſum meū: ⁊ vide:
et tu domine deus virtutū deus Iſrael. Intende ad viſi
tandas omnes gentes: non miſerearis om̄ibus: qui ope
rantur iniquitatē. Conuertantur ad veſperā: ⁊ famem
patientur: vt canes: et circūibunt ciuitatē. Ecce loquen
tur in oꝛe ſuo: ⁊ gladius in labijs eoꝝ: quoniā quis audi
uit? Et tu domine deridebis eos: ⁊ ad nihilum deduces
oēs gentes. Foꝛtitudinē meā ad te cuſtodiā: quia deus
ſuſceptoꝛ meus es: deus meus miſericoꝛdia eius pꝛęue-
niet me. Deus oſtēdit mihi ſuper inimicos meos: ne oc
cidas eos: ne quādo obliuiſcātur populi mei. Diſperge
illos in virtute tua: ⁊ depone eos pꝛotectoꝛ meus domi
ne. Delictū oꝛis eoꝝ̄ ſermonē labioꝝ̄ ipſoꝝ̄: ⁊ cōpꝛehē
dantur in ſuperbia ſua. Et de execratione ⁊ mēdacio an Supra eo
nunciabuntur in cōſummatione: in ira cōſummationis
et non erunt. Et ſcient quia deus dominabitur iacob: et
finiū terrę. Cōuertentur ad veſperā: ⁊ famē patiētur vt
canes: ⁊ circūibunt ciuitatē. Ipſi diſpergentur ad man
ducandū: ſi vero non fuerint ſaturati: ⁊ murmurabunt.
Ego aūt cantabo foꝛtitudinē tuā: ⁊ exaltabo mane mi-
ſericoꝛdiā tuā. Quia factus es ſuſceptoꝛ meꝰ: ⁊ refugiū
meū in die tribulationis meę. Adiutoꝛ meus tibi pſallā
q̄a deus ſuſceptoꝛ meus es: deus meꝰ miſericoꝛdia mea.

¶ In finē pꝛo his: qui cōmutabunt̄ ī tituli īſcriptione
ipſi David in doctrinā: cū ſuccendit meſopotamiā ſyrię
⁊ Syriā Sobal: ⁊ conuertit Ioab: ⁊ percuſſit Edom in
valle Salinarum duodecim millia. LIX.

DEus repuliſti nos: ⁊ deſtruxiſti nos: iratus es
⁊ miſertus es nobis. Cōmouiſti terrā: ⁊ cōtur
baſti eam: ſana cōtritiones eius: q̄a cōmota eſt
Oſtendiſti populo tuo dura: potaſti nos vino cōpuncti
onis. Dediſti metuentibus te ſignificationē: vt fugiant
a facie arcus. Et liberentur dilecti tui: ſaluū fac dextera infra.107
tua ⁊ exaudi me. Deus locutus eſt in ſancto ſuo: lętaboꝛ
⁊ partiboꝛ ſichimā: ⁊ cōuallē tabernaculoꝛum metiboꝛ.
Meus eſt galaad: ⁊ meus eſt manaſſes: ⁊ effraim foꝛti
tudo capitis mei. Iuda rex meus: moab olla ſpei meę.
In Idumeā extendā calceamentū meū: mihi alienige-
nę ſubditi ſunt. Quis deducet me in ciuitatē munitā:
q̄s deducet me vſq̧ in Idumeā? Nōne tu deus: q̄ repu- nfra.107
liſti nos? ⁊ nō egredieris deus in virtutibus noſtris. Da
nobis auxiliū de tribulatōe: ⁊ vana ſalus hoīs. In deo fa
ciemus virtutē: ⁊ ipſe ad nihilū deducet tribulātes nos

¶ In finē in hymnis pſalmus David. LX.

EXaudi deus depꝛecationē meā: intende oꝛatiōī
meę. A finibus terrę ad te clamaui: dū anxiaret̄
coꝛ meū: in petra exaltaſti me. Deduxiſti me: q2
factus es ſpes mea: turris foꝛtitudinis a facie inimici.
Inhabitabo in tabernaculo tuo in ſecula: pꝛotegar ī ve
lamento alarū tuarū. Quoniā tu deus meus exaudiſti
oꝛationē meā: dediſti hęreditatē timentibus nomē tuū
Dies ſuper dies regis adijcies: annos eius vſq̧ in diem
generationis et generationis. Permanet in ęternū in
conſpectu dei: miſericoꝛdiā ⁊ veritatē eius quis req̄ret?
Sic pſalmū dicā nomini tuo in ſeculum ſeculi: vt reddā
vota mea de die in diem.

¶ In finē pꝛo Idithun Pſalmus David LXI.

NOnne deo ſubiecta erit aīa mea? ab ipſo em̄ ſa-
lutare meū. Nā ⁊ ipſe deꝰ meus ⁊ ſalutar̄ me-
us: ſuſceptoꝛ meꝰ nō moueboꝛ amplius. Quo-
vſq̧ irruitis in hoīem: interficitis vniuerſi vos: tanq̄ pa
rieti īclinato: ⁊ macerię depulſę? Uerūtamē pꝛeciū meū
cogitauerūt repellere: cucurri ī ſiti: oꝛe ſuo benedicebāt
⁊ coꝛde ſuo maledicebāt. Ueruntamē deo ſubiecta eſto
aīa mea: qm̄ ab ipſo patiētia mea. Quia ipſe deus meus
⁊ ſaluatoꝛ meus: adiutoꝛ meus nō emigrabo. In deo ſa
lutare meū: ⁊ gloꝛia mea: deus auxilij mei: ⁊ ſpes mea in
deo eſt. Sperate in eo oīs cōgregatio populi: effundite

corā illo corda veſtra: deus adiutor noſter ī ęternū. Ve-
runtamē vani filij hoīm: mēdaces filij hoīm in ſtateris:
vt decipiāt ipſi de vanitate inidipſum. Nolite ſperare ī
iniq̄tate: 7 rapinas nolite cōcupiſcere: diuitię ſi affluant
nolite cor apponere. Semel locut᷒ eſt de᷒: duo hęc audi
ui: q̄a poteſtas dei eſt: 7 tibi dn̄e miſericordia: q̄a tu red-
das vniciuiq; iuxta opera ſua.

¶ Pſalmus Dauid cū eſſet in deſerto Idumeę. LXII

Deus deus meus ad te de luce vigilo. Sitiuit ī
te aīa mea: ꝙ multipliciter tibi caro mea. In
terra deſerta inuia: 7 iaquoſa: ſic 7 in ſancto ap
parui tibi: vt viderē virtutē tuā: et gloriā tuā. Q̄m meli
or eſt miſericordia tua ſup vitas: labia mea laudabūt te.
Sic bn̄dicā te in vita mea: et in noīe tuo leuabo manus
meas. Sicut adipe 7 pinguedine repleat̄ aīa mea: et la-
bijs exultatiōis laudabit os meū. Sic memor fui tui ſu
per ſtratū meū in matutinꝫ meditabor ī te: q̄a fuiſti adiu
tor meus. Et in velamēto alarū tuaꝝ exultabo: adhęſit
aīa mea poſt te: me ſuſcepit dextera tua. Ipſi vero in va-
nū q̄ſierunt aīam meā: ītroibūt in inferiora terrę: tradē
tur in manus gladij: partes vulpiū erūt. Rex vero lęta
bit̄ in deo: laudabunt̄ oēs qui iurant in eo: q̄a obſtructū
eſt os loquentiū iniqua.

¶ In finem pſalmus dauid. LXIII

Exaudi deus orationē meā cū deprecor: a timore
inimici eripe aīam meā. Protexiſti me a cōuen
tu malignātiū: a multitudine opantiū iniq̄tatē.
Quia exacuerūt vt gladiū linguas ſuas: intēderūt arcū
rem amarā: vt ſagittēt in occultꝫ īmaculatū. Subito ſa
gittabūt eū: 7 nō timebūt: firmauerūt ſibi ſermonē neq̄
Narrauerūt vt abſcōderēt laqueos: dixerūt q̄s videbit
eos? Scrutati ſunt iniq̄tates: defecerūt ſcrutātes ſcru-
tinio. Accedet homo ad cor altū: 7 exaltabit̄ de᷒. Sagit
tę paruulorū factę ſunt plagę eorū: 7 infirmatę ſunt cō-
tra eos linguę eorū. Cōturbati ſunt oēs: q̄ videbāt eos:
7 timuit oīs homo. Et annūciauerūt opera dei: et facta
eius intellexerunt. Lętabitur iuſtus in dn̄o: et ſperabit
in eo: 7 laudabuntur oēs recti corde.

¶ In finē pſalmus dauid canticū Ieremię: Haggei: 7
Ezechielis de verbo ꝑegrinatiōis: vl' de populo tranſmi
grationis: cū inciperent proficiſci. LXIIII.

Te decet hymn᷒ deus in Sion: et tibi reddet̄ vo
tū in Ieruſalē. Exaudi orationē meā: ad te oīs
caro veniet. Verba iniquoꝝ ꝓualuerūt ſup nos
7 impietatibus noſtris tu ꝓpitiaberis. Beatus quē ele
giſti: 7 aſſumpſiſti: īhabitabit ī atrijs tuis. Replebimur
in bonis domus tuę: ſanctū eſt tēplū tuū: mirabile ī eq̄-
tate. Exaudi nos de᷒ ſalutarꝫ noſter: ſpes oīm finiū ter-
rę: 7 in mari longe. Preparās mōtes in virtute tua: ac-
cinctus potētia: q̄ cōturbas ꝓfundū marꝫ ſonū fluctuū
eius. Turbabunt̄ gētes: 7 timebūt: q̄ habitāt terminos
a ſignis tuis: exitus matutini: et veſpere delectabꝫ. Viſi
taſti terrā: 7 inebriaſti eā: multiplicaſti locupletare eam
Flumē dei repletū eſt aquis: paraſti cibū illoꝝ: q̄m ita eſt
ꝑparatio eius. Riuos ei᷒ inebria: multiplica genimina
eis: in ſtillicidijs eius lętabit̄ germinās. Benedices co-
ronę anni benignitatis tuę: 7 campi tui replebunt̄ vber
tate. Pinguefcēt ſpecioſa deſerti: 7 exultatiōe colles ac
cingentur. Induti ſunt arietes ouiū: et valles abunda-
bunt frumento: clamabūt etenim: hymnū dicent.

¶ In finē canticū Pſalmus. LXV.

Iubilate deo oīs terra: pſalmū dicite nomini ei᷒:
infra.90. date gloriam laudi eius. Dicite deo: ꝙ terribilia
ſunt opera tua dn̄e: in multitudine virtutis tuę
mentient̄ tibi inimici tui. Oīs terra adoret te: 7 pſallat
tibi: pſalmū dicat nomini tuo. Venite: 7 videte opa dei:
terribilis in cōſilijs ſup filios hoīm. Qui cōuertit mare
in aridā ī flumine ꝑtranſibunt pede: ibi lętabimur ī ipſo
Qui dn̄atur in virtute ſua in ęternū: oculi eius ſup gen
tes reſpiciūt: q̄ exaſperāt: nō exaltent̄ in ſemetipſis. Bn̄-
dicite gentes deū noſtrū: 7 auditā facite vocē laudis ei᷒
Qui poſuit aīam meā ad vitā: et nō dedit in cōmotionē
pedes meos. Quoniā ꝓbaſti nos deus: igne nos exaīaſti
ſicut exaīatur argentū. Induxiſti nos ī laqueū: poſuiſti
tribulatiōes in dorſo noſtro: impoſuiſti hoīes ſup capita
noſtra. Trāſiuimus ꝑ ignē 7 aquā: 7 eduxiſti nos ī refri-
geriū. Introibo in domū tuā in holocauſtis: reddā tibi
vota mea: q̄ diſtinxerūt labia mea. Et locutū eſt os meū
in tribulatiōe mea. Holocauſta medullata offerā tibi cū
īcenſo arietū: offerā tibi boues cū hircis. Venite 7 audi-
te: 7 narrabo oēs qui timetꝫ deū: quāta fecit aīę meę. Ad
ipſum ore meo clamaui: 7 exultaui ſub ligua mea. Iniq̄
tatē ſi aſpexi in corde meo: nō exaudiet dn̄s. Propterea
exaudiuit de᷒: 7 attēdit voci deprecationis meę. Bn̄di-
ct᷒ de᷒: q̄ nō amouit orationē meā: 7 miſeridiā ſuā a me.

¶ In finē in hymnis pſalmus cantici dauid. LXVI.

Deus miſereat̄ noſtri: 7 bn̄dicat nobꝫ: illuminet
vultū ſuū ſup nos: 7 miſereat̄ noſtri. Vt cognoſ
camus in terra viā tuā: in oībus gentibus ſalu
tare tuū. Cōfiteant̄ tibi populi deus: cōfiteant̄ tibi ppl'i
oēs. Lętentur 7 exultent gētes: q̄m iudicas populos in
ęquitate: 7 gentes in terra dirigis. Cōfiteant̄ tibi popu
li deus: cōfiteantur tibi populi oēs: terra dedit fructum
ſuū. Benedicat nos deus deus noſter: benedicat nos de
us: 7 metuant eū omnes fines terrę.

¶ In finē Pſalmus cantici dauid. LXVII.

Exurgat deus: 7 diſſipent̄ inimici eius: 7 fugiant
q̄ oderūt eū a facie eius. Sicut deficit fumus: de
ficiāt: ſicut fluit cera a facie ignis: ſic ꝑeant pec-
catores a facie dei. Et iuſti epulent̄: 7 exultent in cōſpe-
ctu dei: 7 delectent̄ in lęticia. Cantate deo: pſalmū dici-
te nomini ei᷒: iter facite ei: qui aſcēdit ſup occaſum: dn̄s
nomē illi. Exultate ī cōſpectu eius: turbabunt̄ a facie ei
us patris orphanorū: 7 iudicis viduaꝝ. Deus ī loco ſan
cto ſuo: deus qui īhabitare facit vnius moris in domo.
Qui educit vinctos ī fortitudine: ſimiliter eos q̄ exaſpe
rāt: q̄ habitāt in ſepulchris. Deus cū egredereris ī cōſpe
ctu populi tui: cū ꝑtranſieris in deſerto. Terrā mota eſt
etem̄ cęli diſtillauerūt a facie dei ſinai: a facie dei Iſrael.
Pluuiā voluntariā ſegregabis deus hereditati tuę: 7 ī-
firmata eſt: tu vero ꝑfeciſti eā. Animalia tua habitabūt ī
ea: paraſti ī dulcedine tua pauperi deus. Dn̄s dabit ver
bū euangelizantib᷒: virtute multa. Rex virtutū dilecti
dilecti: 7 ſpeciei domus diuidere ſpolia. Si dormiatis in
ter medios cleros: pennę colūbę deargentatę: 7 poſteri
ora dorſi eius ī pallore auri. Dū diſcernit cęleſtis reges
ſup eā: niue dealbabunt̄ in ſelmō: mōs dei: mons pinguꝫ
Mons coagulatus: mons pinguis: vt q̄d ſuſpicamini
mōtes coagulatos? Mōs in q̄ bn̄placitū eſt deo habita
re in eo: etem̄ dn̄s habitabit in finē. Currus dei decē mi
libus multiplex milia lętantiū: dn̄s in eis: in ſinai: in ſan
cto. Aſcendiſti in altū: cepiſti captiuitatē: accepiſti dona
in hoībus. Etem̄ nō credētes inhabitare dn̄m deū. Bn̄- Eph.4.b.
dictus dn̄s die q̄tidie: ꝓſperū iter faciet nobꝫ deus ſalu
tariū noſtrorū. Deus noſter deus ſaluos faciendi: 7 dn̄i
dn̄i exitus mortis. Verūtamē deus cōfringet capita in
imicorū ſuorū: verticē capilli ꝑambulantiū in dilictis ſu
is. Dixit dn̄s ex baſan cōuertā: cōuertā in ꝓfundū marꝫ
Vt intingat̄ pes tu᷒ in ſanguine: lingua canū tuorū ex
inimicis ab ipſo. Viderūt ingreſſus tuos de᷒: ingreſſus
dei mei: regis mei: q̄ eſt in ſancto. Preuenerūt pricipes
cōiuncti pſallētibus: ī medio iuuenculaꝝ tympaniſtria
rū. In eccleſijs benedicite deo dn̄o de fontib᷒ iſrael. Ibi
beniamin adoleſcētulus in mētis exceſſu. Principes iu
da duces eoꝝ: principes zabulon: 7 principes nephthali.
Māda deus virtuti tuę: cōfirma hoc deus q̄d opat᷒ es
in nobis. A templo tuo in ieruſalē tibi offerēt reges mu
nera. Increpa feras arundinis: cōgregatio taurorū in
vaccis populorū: vt excludāt eos: qui ꝓbati ſunt argēto
Diſſipa gentes q̄ bella volunt: veniēt legati ex Aegypto

Aethiopia pꝛęueniet manus eius deo. Regna terrę cā
tate deo:pſallite domino. Pſallite deo:qui aſcendit ſup
cęlū cęli ad oꝛientē. Ecce dabit voci ſuę vocē virtutꝫ:da
te gloꝛiā deo ſuper Iſrael:magnificentia eius: et virtus
eius in nubibus. Mirabilis deus in ſanctis ſuis:deus iſ
rael ipſe dabit virtutē:⁊ foꝛtitudinē plebi ſuę bn̄dictus
deus.

¶ In finē ꝓ his:qui cōmutabunt pſalmus ipſi dauid.

LXVIII

SAluū me fac deus:quoniā intra
uerūt aquę vſq; ad animā meā. Infixus ſum in
limo pꝛofundi:et non eſt ſubſtantia. Ueni in al
titudinē maris:⁊ tempeſtas demerſit me. Laboꝛaui cla
mans: raucę factę ſunt fauces meę: defecerūt oculi mei
dum ſpero ī deū meū. Multiplicati ſunt ſuper capillos
capitis mei:qui oderūt me gratis. Cōfoꝛtati ſunt q̄ per
ſecuti ſunt me inimici mei iniuſte:quę non rapui tunc ex
oluebā. Deus tu ſcis inſipientiā meā:et delicta mea a te
nō ſunt abſcondita. Nō erubeſcant in me:qui expectant
te domine dn̄e virtutū. Nō cōfundantur ſuper me:qui
quęrunt te deus iſrael. Quoniā ꝓpter te ſuſtinui oppꝛo
bꝛiū: operuit cōfuſio faciē meā. Extraneus factus ſum
fratribus meis:et peregrinꝰ filijs matris meę. Quoniā
Joan.2.c zelus domus tuę comedit me: ⁊ oppꝛobꝛia expꝛobꝛanti
um tibi ceciderunt ſuper me. Et operui in ieiunio aīam
meā:⁊ factū eſt in oppꝛobꝛiū mihi. Et poſui veſtimentū
meū ciliciū:⁊ factus ſum illis ī parabolā. Aduerſum me
loquebant:qui ſedebāt in poꝛta:⁊ in me pſallebāt: qui bi
bebāt vinū. Ego vero orationē meā ad te domine:tem-
pus beneplaciti deus. In multitudine miſericoꝛdię tuę
exaudi me in veritate ſalutꝫ tuę. Eripe me de luto vt nō
infigar:libera me ab his qui oderūt me: et de pꝛofundis
aquarū. Non me demergat tempeſtas aquę: neq; abſoꝛ
beat me pꝛofundū:neq; vꝛgeat ſuper me puteus os ſuū.
Exaudi me domine: quoniā benigna eſt miſcōia tua:ſe-
cūdū multitudinē miſerationū tuarū reſpice me. Et ne
auertas faciē tuā a puero tuo:q̄niam tribuloꝛ:velociter
exaudi me. Intende animę meę:et libera eā:pꝛopter ini
micos meos eripe me. Tu ſcis ipꝛoperiū meū:et cōfuſio
nem meā:⁊ reuerentiā meā. In cōſpectu tuo ſunt om̄es
qui tribulant me: impꝛoperiū expectauit coꝛ meū ⁊ mi-
ſeriā. Et ſuſtinui qui ſimul cōtriſtaretur:⁊ non fuit: qui
conſolaretur:et non inueni. Et dederunt ī eſcam meam
fel:et in ſiti mea potauerunt me aceto. Fiat menſa eoꝝ
coꝛā ipſis in laqueum:⁊ in retributiōes:⁊ in ſcandalum
Rom 11.b Obſcurētur oculi eoꝝ ne videant:et doꝛſum eoꝝ ſem-
per incurua. Effunde ſuper eos iram tuam: et furoꝛ irę
Actu. 1.d. tuę compꝛehendat eos. Fiat habitatio eoꝛum deſerta:⁊
in tabernaculis eoꝝ non ſit qui inhabitet. Quoniā quē
tu ꝑcuſſiſti:ꝑſecuti ſunt:et ſup doloꝛē vulnerū meoꝝ ad
diderūt. Appone iniq̄tatē ſup iniq̄tatē eoꝝ:⁊ nō itrent
in iuſticiā tuā. Deleantur de libꝛo viuentiū:⁊ cum iuſtis
non ſcribantur. Ego ſum pauper ⁊ dolens: ſalus tua de
us ſuſcepit me. Laudabo nomen dei cum cantico:⁊ ma
gnificabo eum in laude. Et placebit deo ſuper vitulum
nouellū:coꝛnua pꝛoducentē:⁊ vngulas. Uideant pau-
peres:⁊ lętētur:quęrite deū:⁊ viuet anima veſtra. Quo
niā exaudiuit pauperes dominus:⁊ vinctos ſuos nō de-
ſpexit. Laudent illū cęli et terra:mare ⁊ omnia reptilia
in eis. Quoniā deus ſaluā faciet Sion: ⁊ ędificabuntur
ciuitates iudę. Et inhabitabunt ibi:et hęreditate acqui
rent eam. Et ſemē ſeruoꝛum eius poſſidebit eam:et qui
diligunt nomen eius:habitabūt in ea.

¶ In finē pſalmus Dauid in rememoꝛatione:eo q᷑ ſal-
num eum fecit dominus.

LXIX

DEus in adiutoꝛiū meū intende: domine ad ad
iuuandū me feſtina. Confundantur ⁊ reuereā
tur:qui quęrunt animā meā. Auertant retroꝛ
ſupra.39. ſum et erubeſcant:qui volunt mihi mala. Auertātur ſta
tim erubeſcentes:qui dicunt mihi euge euge. Exultent
et lętentur in te omnes qui quęrunt te:⁊ dicant ſemper
magnificetur dominus:qui diligunt ſalutare tuū. Ego
vero egenus ⁊ pauper ſum:deꝰ adiuua me. Adiutoꝛ me
us:⁊ liberatoꝛ meus es tu:domine ne moꝛeris.

¶ Pſalmꝰ dauid filioꝝ Jonadab:⁊ pꝛioꝝ captiuoꝝ.

LXX

IN te domine ſperaui non confundar
in ęternum: in iuſticia tua libera me ⁊ eripe me. ſupra.30.
Inclina ad me aurē tuā:et ſalua me. Eſto mihi ī
deū ꝓtectoꝛē:⁊ in locū munitū:vt ſaluū me facias. Quo
niā firmamentū meū: et refugiū meū es tu. Deus meus
eripe me de manu peccatoꝝ:⁊ de manu cōtra legē agē-
tis ⁊ iniqui. Quoniā tu es patientia mea dn̄e: dn̄e ſpes
mea a iuuētute mea. In te cōfirmatus ſum ex vtero: de
ventre matris meę:tu es pꝛotectoꝛ meus. In te canta-
tio mea ſemper:tanq̄ pꝛodigiū factus ſum multis: ⁊ tu
adiutoꝛ foꝛtꝫ. Repleatur os meū laude vt cantē gloꝛiā
tuā:tota die magnitudinē tuā. Ne pꝛoijcias me in tem
poꝛe ſenectutis:cū defecerit virtus mea: ne derelinquas
me. Quia dixerunt inimici mei mihi: et qui cuſtodiebāt
animā meā:conſiliū fecerunt in vnū. Dicentes:deus de
reliquit eū: perſequimini et cōpꝛehendite eū: quia nō eſt
qui eripiat. Deus ne elongeris a me:deus meus in auxi
liū meū reſpice. Confundantur et deficiāt detrahentes
animę meę:operiantur cōfuſione ⁊ pudoꝛe: qui quęrūt
mala mihi. Ego autē ſemper ſperabo: ⁊ adijciam ſuper
omnē laudē tuā. Os meū annunciabit iuſticiā tuā: tota
die ſalutare tuū. Quoniam non cognoui literaturā: in-
troibo in potētias domini:domine memoꝛaboꝛ iuſticię
tuę ſolius. Deus docuiſti me a iuuētute mea:et vſq; nūc
pꝛonunciabo mirabilia tua. Et vſq; in ſenectā et ſenium
deus ne derelinquas me. Donec annūciē bꝛachiū tuū ge
nerationi omni:quę ventura eſt. Potentiā tuā: ⁊ iuſti-
ciā tuam deus vſq; in altiſſima quę feciſti magnalia:de-
us q̄s ſimilis tibi? Quantas oſtēdiſti mihi tribulatiōes
multas ⁊ malas:⁊ conuerſus viuificaſti me:⁊ de abyſſis
terrę iterū reduxiſti me. Multiplicaſti magnificentiam
tuam:⁊ conuerſus conſolatus es me. Nā et ego confite
boꝛ tibi in vaſis pſalmi veritatē tuam deus:pſallam tibi
in cithara ſanctus Iſrael. Exultabunt labia mea: cū cā
tauero tibi:⁊ anima mea quam redemiſti. Sed ⁊ lingua
mea tota die meditabitur iuſtitiā tuā: cū cōfuſi ⁊ reueri
ti fuerint qui quęrunt mala mihi.

¶ Pſalmus Dauid in Salomonem.

LXXI.

DEus iudicium tuum regi da: et iuſticiam tuā
filio regis. Judicare populum tuū in iuſticia:
et pauperes tuos in iudicio. Suſcipiant mon
tes pacē populo: et colles iuſticiā. Judicabit pauperes
ppl̄i:⁊ ſaluos faciet filios pauperū:⁊ humiliabit calum-
niatoꝛē. Et ꝑmanebit cū ſole:⁊ ante lunā:ī generatione
⁊ gn̄tionē. Deſcēdet ſicut pluuia in vellus:⁊ ſicut ſtilli-
cidia ſtillantia ſup terrā. Oꝛiet in diebus eius iuſticia ⁊
abundantia pacis:donec auferatur luna. Et dominabit
a mari vſq; ad mare:⁊ a flumine vſq; ad terminos oꝛbis
terrarū. Coꝛā illo pꝛocident Aethiopes:et inimici eius
terrā lingent. Reges tharſis ⁊ inſulę munera offerent:
reges arabū:⁊ ſaba dona adducent. Et adoꝛabunt eum
oēs reges:om̄es gentes ſeruient ei. Quia liberauit pau
perē a potente:et pauperē cui nō erat adiutoꝛ. Parcet
pauperi ⁊ inopi:⁊ animas pauperū ſaluas faciet. Ex vſu
ris ⁊ iniquitate redimet animas eoꝝ:⁊ honoꝛabile no-
mē eoꝝ coꝛam illo. Et viuet:⁊ dabit ei de auro arabię:⁊
adoꝛabunt de ipſo ſemꝑ: tota die benedicent ei. Erit fir
mamentū in terra: in ſummis montiū: ſuperextolletur
ſuper libanū fructus eiꝰ:⁊ floꝛebunt de ciuitate ſicut foe
nū terrę. Sit nomen eius benedictū in ſecula:ante ſolē
permanet nomē eius. Et benedicentur in ipſo om̄es tri
bus terrę: omnes gentes manificabūt eum. Benedictꝰ Luce.1.g.
dominus deus Iſrael: qui facit mirabilia ſolus. Et bn̄-
dictum nomē maieſtatis eius in ęternum: et replebitur
maieſtate eius omnis terra fiat fiat.

¶ Defecerunt hymni dauid filij Jeſſe:pſalmus aſaph.

Quā bonꝰ iſrael deꝰ:his q̄ recto ſunt coꝛ LXXII
de. Mei autē pene moti ſunt pedes:pene effuſi
ſunt greſſus mei. Quia zelaui ſup iniquos: pa-
cē peccatoꝛū videns. Quia non eſt reſpectus moꝛti eoꝝ
⁊ firmamentū in plaga eoꝛū. In laboꝛe hominū nō ſunt
et cum hominibus non flagellabuntur. Ideo tenuit eos
ſuperbia:operti ſunt iniquitate:⁊ impietate ſua. Pro-
diit quaſi ex adipe iniquitas eoꝛum: tranſierunt in affe
ctū coꝛdis. Cogitauerūt ⁊ locuti ſunt nequitiā:iniqui-
tatē in excelſo locuti ſunt. Poſuerunt in celū os ſuū:et
lingua eoꝛū tranſiuit in terra. Ideo cōuertetur populꝰ
meus hic:⁊ dies pleni inueniētur in eis. Et dixerunt:q̄-
modo ſcit deus: ⁊ ſi eſt ſcientia ī excelſo? Ecce ipſi pecca
toꝛes:et abundantes in ſeculo:obtinuerūt diuitias. Et
dixi:ergo ſine cauſa iuſtificaui coꝛ meū⁊ laui inter īnocē
tes manus meas. Et fui flagellatꝰ tota die: ⁊ caſtigatio
mea in matutinis. Si dicebā narrabo ſic: ecce nationē
filioꝛū tuoꝛū repꝛobaui. Exiſtimabā vt cognoſcerē hoc:
laboꝛ eſt ante me. Donec intrē in ſanctuariū dei:⁊ intel
ligā in nouiſſimis eoꝛū. Verūtamen pꝛopter dolus po-
ſuiſti eis:deieciſti eos dum alleuarentur. Quomodo fa-
cti ſunt in deſolationē ſubito:defecerunt:perierunt pꝛo
pter iniquitatē ſuā. Velut ſomniū ſurgentiū:domine in
ciuitate tua imaginē ipſoꝛū ad nihilū rediges. Quia in
flammatū eſt coꝛ meū:⁊ renes mei cōmutati ſunt:⁊ ego
ad nihilū redactus ſum:⁊ neſciui. Ut iumentum factus
ſum apud te:⁊ ego ſemper tecū. Tenuiſti manū dexterā
meā:et in voluntate tua deduxiſti me:⁊ cum gloꝛia ſuſ-
cepiſti me. Quid enim mihi eſt in celo: et a te quid volui
ſuper terram? Defecit caro mea ⁊ coꝛ meū:deus coꝛdis
mei:⁊ pars mea deus ī eternū. Quia ecce q̄ elongant ſe a
te:peribunt:pdidiſti omnes qui foꝛnicātur abs te. Mi
hi autē adherere deo bonum eſt: ponere in domino deo
ſpem meam. Ut annūciem omnes pꝛedicationes tuas:
in poꝛtis filie Sion.

¶ In finem intellectus Aſaph. LXXIII.

Ut quid deus repuliſti ī finē:iratus eſt furoꝛ tu
us ſuper oues paſcue tue? Memoꝛ eſto cōgre
gationis tue:quā poſſediſti ab initio. Redemi
ſti virgā hereditatis tue:mons ſion in quo habitaſti ī eo
Leua manus tuas in ſuperbias eoꝛū in finē: quanta ma
lignatus eſt inimicus in ſancto? Et gloꝛiati ſunt q̄ ode-
rūt in te:in medio ſolēnitatis tue. Poſuerūt ſigna ſua
ſigna:⁊ nō cognouerūt:ſicut in exitu ſup ſummū. Qua
ſi in ſylua lignoꝛū ſecuribus exciderūt ianuas eius in id-
ipſum:ī ſecuri ⁊ aſcia deiecerūt eā. Incenderūt igni ſan
ctuariū tuū ī terra:polluerūt tabernaculū nominis tui.
Dixerunt in coꝛde ſuo cognatio eoꝛū ſimul:quieſcere fa
4.re.25.c cianus oēs dies feſtos dei a terra. Signa noſtra non vi
dimus:iam nō eſt pphēta:⁊ nos nō cognoſcet amplius.
Uſq̄ q̄ deus impꝛoperabit inimicus:irritat aduerſariꝰ
nomē tuū in finē? Ut q̄d auertis manū tuā:⁊ dexterā tu
am:de medio ſinu tuo in finē? Deus aūt rex noſter ante
ſecula:operatus eſt ſalutē ī medio terre. Tu cōfirmaſti
in virtute tua mare:cōtribulaſti capita dꝛaconū ī aquis
Tu cōfregiſti capita draconis:dediſti eum eſcā populis
Aethiopū. Tu dirupiſti fontes ⁊ toꝛrētes:tu ſiccaſti flu
uios Ethan. Tuus eſt dies:et tua eſt nox:tu fabꝛicatus
es auroꝛā et ſolē. Tu feciſti omnes terminos terre: eſta
tem ⁊ ver tu plaſmaſti ea. Memoꝛ eſto huius:inimicus
impꝛoperauit domino:⁊ populus īſipiens incitauit no-
mē tuū. Ne tradas beſtijs animas cōfitentes tibi: ⁊ ani
mas pauperū tuoꝛū ne obliuiſcaris in finē. Reſpice ī te-
ſtamentū tuū:quia repleti ſunt qui obſcurati ſunt terre
domibus iniquitatū. Ne auertatur humilis factus con
fuſus:pauper ⁊ inops laudabunt nomē tuū. Exurge de
us iudica cauſam tuā:memoꝛ eſto impꝛoperioꝛū tuoꝛū:
q̄ ab inſipiēte ſunt tota die. Ne obliuiſcaris voces inimi
coꝛū tuoꝛū:ſuperbia eoꝛū qui te oderūt aſcēdit ſemper.

¶ In finē ne coꝛrūpas: pſalmus cātici aſaph. LXXIIII

Confitebimur tibi deus:cōfitebimur ⁊ inuocabi
mus nomē tuū. Narrabimus mirabilia tua:cū
accepero tempus:ego iuſticias iudicabo. Liq̄-
facta eſt terra:⁊ oēs qui habitāt in ea:ego cōfirmaui co-
lumnas eius. Dixi iniq̄s:nolite inique agere:⁊ delinquē
tibus nolite exaltare coꝛnu. Nolite extollere in altū coꝛ
nu veſtrū:nolite loqui aduerſus deū iniquitatē. Quia ne
q̄ ab oꝛiente:neq̄ ab occidente:neq̄ a deſertis montibꝰ
quoniam deus iudex eſt. Hunc humiliat ⁊ hunc exaltat
quia calix in manu dñi vini meri plenus mixto. Et incli
nauit ex hoc ī hoc:verūtamē fex eius nō eſt exinanita: bi
bent oēs peccatoꝛes terre. Ego aūt annunciabo in ſecu
lum:cantabo deo Jacob. Et oīa coꝛnua peccatoꝛū cō
fringam:et exaltabuntur coꝛnua iuſti.

¶ In finē in carminibus canticū ad aſſyrios: pſalmus
Aſaph LXXV

Notus in iudea deus: in iſrael magnū nomē eiꝰ
Et factus eſt ī pace locus eius:et habitatio eiꝰ
in ſion. Ibi cōfregit potentias:arcū:ſcutū: gla
diū ⁊ bellū. Illuminans tu mirabiliter a mōtibus eter-
nis:turbati ſunt oēs īſipiētes coꝛde. Doꝛmierūt ſomnū
ſuū:⁊ nihil inuenerūt oēs viri diuitiarū ī manibus ſuis.
Ab increpatione tua deus Jacob:doꝛmitauerūt q̄ aſcē-
derūt equos. Tu terribilis es:et quis reſiſtet tibi? extūc
ira tua. De celo auditū feciſti iudiciū: terra tremuit ⁊ q̄
euit. Cū exurgeret in iudiciū deus:vt ſaluos faceret om
nes manſuetos terre. Quoniā cogitatio hominis confi
tebitur tibi: ⁊ reliquie cogitationis diē feſtū agent tibi.
Uouete: ⁊ reddite domino deo veſtro omnes: qui in cir
cuitu eius affertis munera. Terribili et ei qui aufert
ſpiritū pꝛincipū:terribili apud oēs reges terre.

¶ In finē pꝛo Idithum pſalmus aſaph. LXXVI

Uoce mea ad dñm clamaui:voce mea ad deū:et
ītendit mihi. In die tribulationis mee deū exq̄ Ifra.141.b
ſiui:manibus meis nocte cōtra eū:⁊ nō ſum de
ceptus. Renuit cōſolari aīa mea:memoꝛ fui dei:⁊ dele-
ctatꝰ ſum:⁊ exercitatꝰ ſum:⁊ defecit ſpiritus meꝰ. Anti
cipauerūt vigilias oculi mei:turbatus ſum:⁊ nō ſum lo
cutꝰ. Cogitaui dies antiq̄s:⁊ annos eternos ī mēte ha
bui. Et meditatꝰ ſum nocte cū coꝛde meo:⁊ exercitabar
⁊ ſcopebā ſpiritū meū. Nūq̄d in eternū pꝛoijciet deus:aut
nō apponet:vt cōplacitioꝛ ſit adhuc? Aut ī finē miſcdiā
ſuā abſcindet:a generatiōe in gnationē? Aut obliuiſcet
miſereri deus:aut cōtinebit ī ira ſua miſcdias ſuas? Et
dixi:nūc coepi:hec mutatio dextere excelſi. Memoꝛ fui
operum dñi:q̄a memoꝛ ero ab initio mirabiliū tuoꝝ. Et
meditaboꝛ in oībus opibus tuis:et in adinuētionibꝰ tu
is exerceboꝛ. Deus in ſancto via tua:q̄s deus magnus ſi
cut deꝰ noſter? tu es deus qui facis mirabilia. Notā feci
ſti in pplīs virtutē tuā:redemiſti in bꝛachio tuo populū
tuū:filios iacob ⁊ ioſeph. Viderūt te aque deꝰ:viderunt
te aque:⁊ timuerunt:⁊ turbate ſunt abyſſi. Multitudo
ſonitus aquaꝝ:vocē dederunt nubes. Etenī ſagitte tue
trāſierūt:vox tonitrui tui ī rota. Alluxerūt coꝛuſcatio-
nes tue oꝛbi terre:cōmota eſt ⁊ cōtremuit terra. In ma
ri via tua:⁊ ſemite tue in aq̄s multis:veſtigia tua nō co-
gnoſcēt. Deduxiſti ſicut oues pplm tuū:ī manu moyſi ⁊
aaron. ¶ Intellectus aſaph. LXXVII.

Attendite popule meus legē meā: inclinate au
rē veſtrā in verba oꝛis mei. Aperiā ī parabolis
os meū:loquar ppoſitiōes ab initio. Quāta au
diuimꝰ:⁊ cognouimꝰ ea:⁊ patres noſtri narrauerūt no-
bis. Non ſunt occultata a filijs eoꝛū:ī gnatione altera.
Narrātes laudes dñi: ⁊ virtutes eius: ⁊ mirabilia eius
q̄ fecit. Et ſuſcitauit teſtimoniū ī iacob:⁊ legē poſuit in
iſrael. Quāta mandauit patribus noſtris:nota facere ea
filijs ſuis: vt cognoſcat generatio altera. Filij q̄ naſcent
⁊ exurgent:narrabunt filijs ſuis. Ut ponāt in deo ſpem
ſuā:⁊ nō obliuiſcantur operū dei:et mandata eius exqui
rant. Ne fiant ſicut patres eoꝛum:generatio pꝛaua ⁊ ex

aſperans. Generatio que nõ direxit cor ſuũ: et nõ eſt cre
ditus cũ deo ſpiritus eiꝰ. Filij effraim ĩtendentes et mit
tentes arcũ: conuerſi ſunt in die belli. Non cuſtodierũt
teſtimoniũ dei: ⁊ in lege eius noluerũt ambulare. Et ob
liti ſunt benefactorũ eius: ⁊ mirabiliũ eius: que oſtendit
eis. Corã patribus eorũ fecit mirabilia in terra egypto:
Exo.17.b in campo taneos. Interrupit mare ⁊ perduxit eos: ⁊ ſta
tuit aquas quaſi in vtre. Et deduxit eos in nube diei: et
tota nocte in illuminatione ignis. Interrupit petrã in
eremo: ⁊ adaquauit eos velut in abyſſo multa. Et edu
xit aquã de petra: et eduxit tanq̃ flumina aquas. Et ap
poſuerunt adhuc peccare ei: in irã cõcitauerũt excelſum
in inaquoſo. Et tentauerũt deũ in cordibꝰ ſuis: vt pete
rẽt eſcas aĩabus ſuis. Et male locuti ſunt de deo: dixerũt
nunq̇d poterit deus parare menſam in deſerto? Quoni
am pcuſſit petrã: ⁊ fluxerũt aque: ⁊ torrentes inundaue
rũt. Nũquid ⁊ panẽ poterit dare: aut parare mẽſam po
pulo ſuo? Ideo audiuit dñs: ⁊ diſtulit: ⁊ ignis accenſus
eſt in iacob: ⁊ ira aſcendit ĩ iſrael. Quia nõ crediderũt in
deo: nec ſperauerũt in ſalutari eius. Et mandauit nubi
Exo.16.d bus deſup: et ianuas celi aperuit. Et pluit illis manna
ſapi.10.c. ad manducandũ: ⁊ panẽ celi dedit eis. Panẽ angelorũ
Joan.6 d mãducauit homo: cibaria miſit eis in abũdantiã. Tran
ſtulit auſtrũ de celo: ⁊ ĩduxit in virtute ſua aphricũ. Et
pluit ſup eos ſicut puluerẽ carnes: et ſicut arenã maris
volatilia pennata. Et ceciderũt in medio caſtrorũ eorũ:
circa tabernacula eorum. Et manducauerũt: ⁊ ſaturati
ſunt nimis: ⁊ deſideriũ eorũ attulit eis: nõ ſunt fraudati
num.11.g a deſiderio ſuo. Adhuc eſce eorũ erãt in ore ipſorũ: ⁊ ira
dei aſcendit ſuper eos. Et occidit pingues eorũ: et ele
ctos Iſrael impediuit. In oĩbus his peccauerũt adhuc
⁊ nõ crediderũt in mirabilibus eius. Et defecerũt in va
nitate dies eorũ: ⁊ anni eorũ cũ feſtinatiõe. Cum occide
ret eos: querebant eũ: ⁊ reuertebantur: ⁊ diluculo venie
bãt ad eum. Et rememorati ſunt: quia deus adiutor eſt
eorũ: ⁊ deus excelſus redemptor eorũ eſt. Et dilexerunt
eũ in ore ſuo: ⁊ lingua ſua mentiti ſunt ei. Cor autẽ eorũ
nõ erat rectũ cũ eo: nec fideles habiti ſunt in teſtimonio
eius. Ipſe aũt eſt miſericors: ⁊ ppicius fiet peccatis eo
rũ: ⁊ nõ diſperdet eos. Et abundauit vt auerteret irã ſu
am: ⁊ nõ accendit oẽm irã ſuã. Et recordatus eſt: q̇a ca
ro ſunt: ſpiritus vadens ⁊ nõ rediens. Quociẽs exacer
bauerũt eũ in deſerto: in irã cõcitauerũt eum in inaquo
Exod.7.d ſo. Et cõuerſi ſunt: ⁊ tentauerũt deũ: et ſanctũ iſrael exa
īfra.104. cerbauerũt. Non ſunt recordati manus eius: die qua re
demit eos de manu tribulantis. Sicut poſuit in egypto
ſigna ſua: ⁊ prodigia ſua in campo taneos. Et cõuertit
in ſanguinẽ flumina eorũ: ⁊ imbres eorũ ne biberẽt. Mi
ſit eos in cynomyiã: ⁊ comedit eos: ⁊ ranã: ⁊ diſperdidit
eos. Et dedit erugini fructꝰ eorũ: ⁊ labores eorũ locuſte
Et occidit ĩ grãdine vineas eorũ: ⁊ moros eorũ ĩ pruina
Et tradidit grãdini iumẽta eorũ: ⁊ poſſeſſiões eorũ igni
Miſit ĩ eos irã ĩdignatiõis ſue: ĩdignationẽ: ⁊ irã: ⁊ tri
Exo.12.d. bulationẽ: immiſſiões p angelos malos. Viã fecit ſemite
īfra.134. ire ſue: ⁊ nõ pepcit a morte aĩarũ eorũ: et iumẽta eorũ in
infra.135. morte cõcluſit. Et pcuſſit oẽ pmogenitũ ĩ terra egypti:
primicias oĩs laborum in taberaculꝭ chã. Et abſtulit ſicut
oues pplm ſuũ: ⁊ pduxit eos tãq̃ gregẽ ĩ deſerto. Et de
duxit eos in ſpe ⁊ nõ timuerũt: ⁊ inimicos eorũ operuit
mare. Et ĩduxit eos ĩ montẽ ſanctificatiõis ſue: montẽ
quẽ acq̇ſiuit dextera eiꝰ. Et eiecit a facie eorũ gẽtes: ⁊ ſor
te diuiſit eis terrã ĩ funiculo diſtributionis. Et habitare
fecit in tabernaculis eorũ tribus iſrael. Et tentauerũt: ⁊
exacerbauerunt deum excelſum: ⁊ teſtimonia eius nõ cu
ſtodierũt. Et auerterũt ſe: ⁊ non ſeruauerũt pactũ: quẽ
admodum patres eorũ conuerſi ſunt in arcũ prauũ. In
iram concitauerunt eum in collibus ſuis: ⁊ in ſcultilibꝰ
ſuis ad emulationem eum prouocauerunt. Audiuit de
us: et ſpreuit: et ad nihilum redegit valde Iſrael. Et re
pulit tabernaculum Silo: tabernaculum ſuum: vbi ha
bitauit in hominibus. Et tradidit in captiuitatẽ virtu
tem eorum: ⁊ pulchritudinem eorum in manus inimici
Et concluſit in gladio populum ſuum: ⁊ hereditatẽ ſuã
ſpreuit. Iuuenes eorũ comedit ignis: ⁊ virgines eorum
non ſunt lamentate. Sacerdotes eorũ in gladio cecide
runt: ⁊ vidue eorum non plorabantur. Et excitatus eſt
tanq̃ dormiens dominus: tanq̃ potens crapulatus a vi
no. Et percuſſit inimicos ſuos in poſteriora: opprobriũ 1.reg.5.b
ſempiternũ dedit illis. Et repulit tabernaculũ Ioſeph:
et tribũ effraim non elegit. Sed elegit tribũ Iuda: mõ 1.reg.16.c
tem ſion: quẽ dilexit. Et edificauit ſicut vnicornium ſancti
ficiũ ſuũ in terra: quã fundauit ĩ ſecula. Et elegit dauid
ſeruũ ſuũ: ⁊ ſuſtulit eum de gregibus ouiũ: depoſt foetã
tes accepit eum. Paſcere Iacob ſeruũ ſuũ: ⁊ iſrael here
ditatẽ ſuã. Et pauit eos ĩ innocentia cordis ſui: ⁊ in ĩtel
lectibus manuũ ſuarũ deduxit eos.

¶ Pſalmus Aſaph. LXXVIII.

DEus venerunt gentes in hereditatẽ tuã: pollu
erunt templũ ſanctũ tuũ: poſuerunt Ieruſalẽ ĩ
pomorũ cuſtodiã. Poſuerunt morticina ſeruo 1 mach 7 c
rũ tuorũ eſcas volatilibus celi: carnes ſanctorũ tuorũ be
ſtijs terre. Effuderunt ſanguinem ipſorũ tanq̃ aquã in
circuitu Ieruſalẽ: ⁊ non erat qui ſepeliret. Facti ſumus
opprobriũ vicinis noſtris: ſubſannatio: et illuſio his: qui
in circuitu noſtro ſunt. Vſquequo domine iraſceris: in finẽ hier.10.b
accendetur velut ignis zelus tuus? Effunde irã tuã in Ibidem.
gẽtes: q̇ te nõ nouerũt: ⁊ in regna: que nomẽ tuũ nõ ĩuo
cauerũt. Quia comederũt iacob: ⁊ locũ eiꝰ deſolauerũt. Eſa.6.d.
Ne memineris iniquitatũ noſtrarũ antiquarũ: cito anti
cipent nos miſericordie tue: quia pauperes facti ſumꝰ
nimis. Adiuua nos deus ſalutaris noſter: ⁊ propter glo
riam nominis tui domine libera nos: ⁊ propitiꝰ eſto pec
catis noſtris propter nomen tuũ. Ne forte dicant in gẽ
tibus: vbi eſt deus eorũ? ⁊ innoteſcat in nationibus corã
oculis noſtris. Vltio ſanguinis ſeruorũ tuorũ: qui effu
ſus eſt: introeat in cõſpectu tuo gemitus cõpeditorum.
Secundũ magnitudinẽ brachij tui: poſſide filios morti
ficatorũ. Et redde vicinis noſtris ſeptuplũ in ſinu eorũ:
improperiũ ipſorũ: q2 exprobrauerũt tibi domine. Nos
autem populus tuus: et oues paſcue tue: confitebimur
tibi in ſeculũ. In generatione et generationem annunci
abimus laudem tuam.

¶ In finem pro his qui commutabuntur: pſalmus pro
Aſſyrijs: teſtimonium Aaſaph. LXXIX.

QUi regis iſrael intende: qui deducis velut ouẽ io infra.eod.
ſeph. Qui ſedes ſup cherubim: manifeſtare co
rã effraim: beniamin: ⁊ manaſſe. Excita potẽti
am tuã et veni: vt ſaluos facias nos. Deus cõuerte nos:
⁊ oſtende faciẽ tuã et ſalui erimus. Domine deus virtu
tũ: quouſque iraſceris ſup orationẽ ſerui tui? Cibabis nos
pane lachrymarũ: ⁊ potũ dabis nobis ĩ lachrimis in mẽ
ſura. Poſuiſti nos in cõtradictionẽ vicinis noſtris: ⁊ in
imici noſtri ſubſannauerũt nos. Deus virtutũ conuerte Supra eo
nos: ⁊ oſtẽde faciẽ tuã: ⁊ ſalui erimus. Vineã de egypto infra.eod.
trãſtuliſti: eieciſti gẽtes: ⁊ plãtaſti eã. Dux itineris fuiſti
in cõſpectu eius: ⁊ plantaſti radices eiꝰ: et ĩpleuit terrã.
Operuit montes vmbra eiꝰ: ⁊ arbuſta eius cedros dei.
Extẽdit palmites ſuos vſque ad mare: et vſque ad flumẽ p
pagines eiꝰ. Vt q̇d deſtruxiſti maceriã eiꝰ: ⁊ vindemiãt
eã oẽs q̇ pretergrediunt viã. Exterminauit eã aper de
ſylua: ⁊ ſingularis ferus depaſtus eſt eã. Deꝰ virtutũ cõ
uertere: reſpice de celo: ⁊ vide: ⁊ viſita vineã iſtã. Et pfi
ce eã: quã plãtauit dextera tua: et ſup filiũ hoĩs: quẽ cõfir
maſti tibi. Incẽſa igni: ⁊ ſuffoſſa: ab ĩcrepatiõe vultꝰ tui
pibunt. Fiat manus tua ſuper virũ dextere tue: ⁊ ſup fili
um hoĩs: quẽ cõfirmaſti tibi. Et nõ diſcedimus a te: viui ſupra eod
ficabis nos: ⁊ nomẽ tuũ inuocabimus. Dñe deus virtu
tũ cõuerte nos: ⁊ oſtende faciẽ tuã: ⁊ ſalui erimus.

¶ In finem pro torcularibus: pſalmus ipſi Aſaph: quĩ
ta ſabbati. LXXX

EXultate deo adiutori noſtro: iubilate deo iacob.
Sumite pſalmū: et date tympanū: pſalteriū io-
cundū cū cithara. Buccinate ī neomenia tuba:
in inſigni die ſolēnitatis veſtre. Quia preceptū in iſrael
eſt: 7 iudiciū deo iacob. Teſtimoniū in Joſeph poſuit il-
lud: cū exiret de terra Aegypti: linguā quā nō nouerat:
audiuit. Diuertit ab oneribꝰ dorſum eiꝰ: manꝰ eiꝰ in co
phino ſeruierūt. In tribulatiōe inuocaſti me: 7 liberaui
te: exaudiui te in abſcōdito tēpeſtatis: probaui te apud
aquā cōtradictionis. Audi populꝰ meꝰ: 7 cōteſtabor te:
Iſrael ſi audieris me: nō erit in te deꝰ recēs: neqꝫ adora-
Exo.10.a. bis deū alienū. Ego eni ſum dñs deꝰ tuus: q̄ eduxi te de
terra Aegypti: dilata os tuū: 7 īplebo illud. Et nō exau-
diuit populꝰ meꝰ vocē meā: 7 iſrael nō intēdit mihi. Et
dimiſi eos ſm̄ deſideria cordis eoꝝ: ibūt in adinuētio-
nibus ſuis. Si pplꝰs meus audiſſet me: Iſrael ſi in vijs
meis ambulaſſet: Pro nihilo forſitan inimicos eoꝝ hu-
miliaſſem: 7 ſup tribulantes eos miſiſſem manū meam.
Inimici dñi mētiti ſunt ei: 7 erit tēpꝰ eoꝝ ī ſecula. Et ci
bauit illos ex adipe frumēti: et de petra melle ſaturauit
eos.

¶ Pſalmus Aſaph. LXXXI.

DEus ſtetit in ſynagoga deorū: in medio autem
deos dñ iudicat. Uſqꝫquo iudicatis iniquitatē:
7 facies pctōꝝ ſumitis: Iudicate egeno et pu-
pillo: humilē 7 pauperē iuſtificate. Eripite pauperē: et
Joan.10. egenū de manu pctōris liberate. Neſcierūt neqꝫ intelle-
xerūt: ī tenebris ambulāt: mouebunt oīa fundamēta ter
re. Ego dixi: dij eſtis: 7 filij excelſi oēs. Uos aūt ſicut ho
mines moriemini: 7 ſicut vnꝰ de pncipibꝰ cadetis. Sur
ge deꝰ iudica terrā: qm̄ tu hereditabis in oībꝰ gētibꝰ.

¶ Canticum pſalmi Aſaph. LXXXII.

DEus quis ſimilis erit tibi: ne taceas: neqꝫ com-
peſcaris deꝰ. Qm̄ ecce inimici tui ſonuerūt: 7 q̄
oderūt te: extulerūt caput. Sup pplm̄ tuū mali-
gnauerūt cōſilium: 7 cogitauerūt aduerſus ſctōs tuos.
Dixerūt: venite 7 diſperdamus eos de gēte: 7 nō memo
retur nomē Iſrael vltra. Qm̄ cogitauerūt vnanimiter:
ſimul aduerſum te teſtamentū diſpoſuerūt. Tabernacu
la Idumeoꝝ 7 Iſmaelite: Moab 7 Agareni Gebal et
Ammon: et Amalec: alienigene cū habitātibꝰ Tyr. Et
eni Aſſur venit cū illis: facti ſunt in adiutoriū filijs Lot.
Fac illis ſicut madian 7 ſiſare: ſicut iabin ī torrēte ciſon.
Diſperierūt in endor: facti ſunt vt ſtercus terre. Pone
principes eoꝝ ſicut horeb 7 zeeb 7 zebee 7 ſalmana. Oēs
principes eoꝝ: q̄ dixerūt: hereditate poſſideamꝰ ſanctua
riū dei. Deus meus pone illos vt rotā: 7 ſicut ſtipulā an
te faciē vēti. Sicut ignis q̄ cōburit ſiluā: 7 ſicut flāma cō
burēs mōtes. Ita pſequeris illos ī tēpeſtate tua: et ī ira
tua turbabis eos. Imple facies eoꝝ ignominia: et quere-
rent nomē tuū dñe. Erubeſcāt 7 cōturbent in ſeculū ſe-
culi: 7 cōfundantur 7 pereāt. Et cognoſcāt: quia nomen
tibi dominus: tu ſolus altiſſimus in omni terra.

¶ In finē ꝓ torcularibꝰ filijs Chore pſal. LXXXIII.

QUā dilecta tabernacula tua domine virtutum:
cōcupiſcit 7 deficit anima mea in atrio domini.
Cor meum 7 caro mea: exultauerūt in deum vi
uum. Etenim paſſer inuenit ſibi domū: et turtur nidū:
vbi reponat pullos ſuos. Altaria tua domine virtutū:
rex meus et deus meus. Beati qui habitāt in domo tua
domine: ī ſecula ſeculoꝝ laudabūt te. Beatus vir cuius
eſt auxiliū abs te: aſcēſiones ī corde ſuo diſpoſuit: in valle
lachrymarū in loco quē poſuit. Etenim benedictionem
dabit legiſlator: ibunt de virtute in virtutem: videbitur
deus deorū in Sion. Domine deus virtutū exaudi ora-
tionem meam: auribꝰ percipe deus Jacob. Protector
noſter aſpice deus: 7 reſpice in faciem Chriſti tui. Quia
melior eſt dies vna in atrijs tuis: ſup millia. Elegi abie-
ctus eſſe in domo dei mei: magis q̄ꝫ habitare in taberna-
culis peccatorū. Quia miſericordiā 7 veritatem diligit
deus: gratiā et gloriam dabit dominus. Non priuabit
bonis eos: qui ambulant in innocētia: domine virtutū:
beatus homo qui ſperat in te.

¶ In finem filijs Chore pſalmus. LXXXIIII.

BEnedixiſti domine terrā tuā: auertiſti captiui-
tatem Jacob. Remiſiſti iniquitatē plebis tue:
operuiſti oīa peccata eorū. Mitigaſti oēm irā
tuā: auertiſti ab ira indignatiōis tue. Cōuerte nos deꝰ
ſalutaris noſter: 7 auerte irā tuā a nobis. Nūqd in eter-
nū iraſceris nobis: aut extēdes irā tuā a generatione in
generationē: Deus tu cōuerſus viuificabis nos: 7 plebs
tua letabit ī te. Oſtēde nobis domine miſericordiā tuā:
et ſalutare tuū da nobis. Audiam quid loquatur ī me
dominus deus: quoniā loquetur pacem in plebē ſuam.
Et ſup ſanctos ſuos: 7 in eos qui cōuertunt ad cor. Ue-
runtamē prope timētes eū ſalutare ipſius: vt inhabitet
gloria in terra noſtra. Miſericordia 7 veritas obuiaue-
rūt ſibi: iuſticia 7 pax oſculate ſunt. Ueritas de terra or
ta eſt: 7 iuſticia de celo proſpexit. Etenim dominus da-
bit benignitatē: 7 terra noſtra dabit fructū ſuum. Iuſti
cia ante eū ambulabit: 7 ponet in via greſſus ſuos.

¶ Oratio Dauid. LXXXV.

INclina domine aurē tuā: 7 exaudi me: quoniam
inops et pauper ſum ego. Cuſtodi animā meā:
quoniā ſanctus ſum: ſaluū fac ſeruū tuū deꝰ meꝰ
ſperātem in te. Miſerere mei domine: quoniā ad te cla-
maui tota die: letifica animam ſerui tui: quoniam ad te
domine animam meam leuaui. Quoniā tu domine ſua-
uis 7 mitis: et multe miſericordie omnibꝰ inuocātibus Joel.2.e
te. Auribus percipe domine orationē meam: 7 intende
voci deprecationis mee. In die tribulatiōis mee clama
ui ad te: quia exaudiſti me. Nō eſt ſimilis tui ī dijs dñe:
7 non eſt ſm̄ opera tua. Omnes gentes quaſcūqꝫ feci-
ſti veniēt: 7 adorabūt corā te domine: 7 glorificabūt no-
men tuū. Quoniā magnus es tu: et faciēs mirabilia: tu ſupra.9.et
es deus ſolus. Deduc me domine in via tua: et īgrediar infra.110.
in veritate tua: letetur cor meū: vt timeat nomē tuum. et.137.
Confitebor tibi domine deus meus in toto corde meo:
et glorificabo nomen tuū in eternū. Quia miſericordia
tua magna eſt ſuper me: 7 eruiſti animam meā ex infer-
no inferiori. Deus iniqui inſurrexerūt ſuper me: 7 ſyna- infra.110.
goga potentiū queſierunt animam meā: et nō propoſue et.144.
runt te in conſpectu ſuo. Et tu domine deus miſerator ſupra.24.
7 miſericors: patiēs 7 multe miſericordie 7 verax. Re-
ſpice in me: 7 miſerere mei: da imperiū tuū puero tuo: 7
ſaluum fac filiū ancille tue. Fac mecū ſignū ī bonum: vt
videant qui oderunt me: et confundantur: quoniam tu
domine adiuuiſti me: 7 conſolatus es me.

¶ Pſalmus cantici filijs Chore. LXXXVI.

FUndamenta eius in montibus ſanctis: diligit
dñs portas ſion ſup oīa tabernacula iacob. Glo
rioſa dicta ſunt de te: ciuitas dei. Memor ero
Raab 7 Babylonis: ſcientiū me. Ecce alienigene 7 Ty
rus: 7 populꝰ Aethiopū: hi fuerūt illic. Nunqd ſion di-
cet hō: 7 hō natꝰ eſt ī ea: 7 ipſe fundauit eā altiſſimꝰ: Do
minus narrabit in ſcripturis populoꝝ 7 principū horū:
qui fuerūt in ea. Sicut letantiū oīm habitatio eſt in te.

¶ Canticū pſalmi filijs Chore: in finē pro Mahalath
ad reſpōdendū: intellectꝰ heman iſraelite. LXXXVII.

DOmine deus ſalutis mee: in die clamaui 7 no-
cte corā te. Intret in cōſpectu tuo oratio mea:
inclina aurē tuā ad precē meam. Quia repleta
eſt malis aīa mea: et vita mea ī inferno appropinquauit.
Aeſtimatus ſum cū deſcēdētibus in lacū: factus ſum ſi-
cut homo ſine adiutorio inter mortuos liber. Sicut vul-
nerati dormientes in ſepulchris: quorum nō es memor
amplius: 7 ipſi de manu tua repulſi ſunt. Poſuerūt me
in lacu īferiori: in tenebroſis 7 ī vmbra mortis. Sup me
cōfirmatus eſt furor tuus: 7 oēs fluctꝰ tuos induxiſti ſu
per me. Lōge feciſti notos meos a me: poſuerūt me abo
minationem ſibi. Traditus ſum: 7 non egrediebar: ocu

li mei lãguerũt p̄ inopia. Clamaui ad te dñe: tota die
expãdi ad te manꝰ meas. Nunq̇d mortuis facies mira-
bilia: aut medici ſuſcitabũt: ⁊ cõfitebunť tibi? Nunquid
narrabit aliquis in ſepulchro miſericordiã tuã: ⁊ verita
tẽ tuã in ꝑditiõe? Nunq̇d cognoſcenť ĩ tenebris mirabi
lia tua: ⁊ iuſtitia tua ĩ terra obliuiõis? Et ego ad te dñe
clamaui: ⁊ mane oratio mea p̄ueniet te. Ut q̇d dñe re
pellis orationẽ meã: auertis faciẽ tuã a me? Paup̱ ſum
ego: ⁊ in laboribꝰ a iuuẽtute mea: exaltatus aũt humilia
tus ſuꝫ ⁊ cõturbatꝰ. In me trãſierũt ire tue: et terrores
tui cõturbauerũt me. Circũdederũt me ſicut aqua tota
die: circũdederunt me ſimul. Elongaſti a me amicum et
proximum: et notos meos a miſeria.

¶ Intellectus Aethan Iſraelite. LXXXVIII.

Miſericordias dñi in eternũ cãtabo. In gene-
ratione ⁊ gñationẽ: annũciabo veritatẽ tuã in
ore meo. Quoniã dixiſti: in eternũ miſcdia edi
ficabitur ĩ celis: p̄parabiť veritas tua in eis. Diſpoſui
teſtamẽtũ electis meis: iuraui dauid ſeruo meo: vſqꝫ in
eternũ p̄parabo ſemẽ tuũ. Et edificabo in gñatione ⁊
gñationẽ ſedẽ tuã. Confitebunť celi mirabilia tua dñe:
etenĩ veritatẽ tuã in eccleſia ſanctoꝝ. Quoniã q̇s in nu-
bibus equabiť dño: ſimilis erit deo in filijs dei? Deꝰ qui
glorificať in cõſilio ſanctoꝝ: magnꝰ ⁊ terribilis ſup̱ oẽs:
q̇ in circuitu eiꝰ ſunt. Dñe deꝰ v̓tutũ q̇s ſimilis tibi? po-
tẽs es dñe: ⁊ veritas tua in circuitu tuo. Tu dominaris
poteſtati maris: motũ aũt fluctuũ eius tu mitigas. Tu
humiliaſti ſicut vulneratũ ſup̱bũ: in brachio virtutꝫ tue
diſperſiſti inimicos tuos. Tui ſunt celi: et tua eſt terra:
orbẽ terre: ⁊ plenitudinẽ eiꝰ tu fundaſti: aquilonẽ ⁊ ma
re tu creaſti. Thabor ⁊ Hermon in nomine tuo exulta-
bũt: tuũ brachiũ cũ potẽtia. Firmeť manꝰ tua: et exalteť
dextera tua: iuſticia ⁊ iudiciũ p̄paratio ſedis tue. Mi
ſericordia ⁊ veritas p̄cedẽt faciẽ tuã: beatꝰ populꝰ qui
ſcit iubilationẽ. Dñe in lumine vultus tui ambulabũt:
⁊ in noĩe tuo exultabunt tota die: ⁊ in iuſtitia tua exalta
buntur. Quoniã gloria virtutis eoꝝ tu es: ⁊ in benepla
cito tuo exaltabiť cornu noſtrũ. Quia dñi eſt aſſumptio
noſtra: ⁊ ſancti Iſrael regis noſtri. Tũc locutus es in vi
ſione ſanctis tuis: ⁊ dixiſti: poſui adiutoriũ in potẽte: et
exaltaui electũ de plebe mea. Inueni Dauid ſeruũ meũ:
oleo ſancto meo vnxi eũ. Manꝰ enĩ mea auxiliabiť ei: et
brachiũ meũ cõfirmabit eũ. Nihil ꝓficiet inimicus ĩ eo:
et filius iniquitatis nõ apponet nocere ei. Et cõcidam a
facie ipſiꝰ inimicos eius: ⁊ odiẽtes eũ in fugã conuertã.
Et veritas mea: ⁊ miſericordia mea cũ ipſo: et in nomi-
ne meo exaltabitur cornu eius. Et ponam in mari ma-
num eius: ⁊ in fluminibus dexterã eius. Ipſe inuocauit
me: pater meus es tu: deꝰ meus: ⁊ ſuſceptor ſalutꝫ mee.
Et ego primogenitũ ponã illũ: excelſum p̄ regibꝰ ter-
re. In eternũ ſeruabo illi miſericordiã meã: ⁊ teſtamen-
tum meũ fidele ipſi. Et ponã in ſeculũ ſeculi ſemẽ eius:
⁊ thronũ eius ſicut dies celi. Si autẽ dereliquerint filij
eius legẽ meã: et in iudicijs meis nõ ambulauerint. Si
iuſticias meas ꝓphanauerint: ⁊ mãdata mea non cuſto
dierint. Uiſitabo in virga iniquitates eorũ: ⁊ in verberi
bus peccata eorũ. Miſericordiam aũt meam nõ diſper
gã ab eo: neqꝫ nocebo in veritate mea. Neqꝫ prophana-
bo teſtamentũ meũ: et que procedunt de labijs meis: nõ
faciã irrita. Semel iuraui in ſancto meo ſi Dauid men-
tiar: ſemen eius in eternũ manebit. Et thronus eiꝰ ſicut
ſol in cõſpectu meo: ⁊ ſicut luna ꝑfecta in eternũ: ⁊ teſtis
in celo fidelis. Tu vero repuliſti et deſpexiſti: diſtuliſti
Chriſtũ tuũ. Auertiſti teſtamentũ ſerui tui: prophanaſ-
ti in terra ſanctuariũ eius. Deſtruxiſti oẽs ſepes eius:
poſuiſti firmamẽtum eius formidinẽ. Diripuerũt eum
oẽs tranſeuntes viã: factus eſt opprobriũ vicinis ſuis.
Exaltaſti dexterã deprimentiũ eũ: letificaſti omnes ini-
micos eiꝰ. Auertiſti adiutoriũ gladij eius: ⁊ non es auxi
liatus ei in bello. Deſtruxiſti eũ ab emũdatione: ⁊ ſedem
eius in terra colliſiſti. Minoraſti dies temporis eius:
perfudiſti eum confuſione. Uſqꝫquo domine auertis in
finem: exardeſcet ſicut ignis ira tua? Memorare q̄ mea
ſubſtãtia: nunq̇d enĩ vane cõſtituiſti oẽs filios hominũ?
Quis eſt homo qui viuet: ⁊ non videbit mortẽ: eruet ani
mam ſuã de manu inferi? Ubi ſunt miſericordie tue an-
tique domine: ſicut iuraſti Dauid in veritate tua? Me
mor eſto domine opprobrij ſeruorũ tuoꝝ: quod cõtinui
in ſinu meo multarũ gentiũ. Quod exprobrauerunt ini
mici tui domine: q̄ exprobrauerunt cõmutationẽ Chri
ſti tui. Benedictus dominus in eternũ: fiat fiat.

¶ Oratio Moyſi hominis dei. LXXXIX.

Domine refugiũ factus es nobis: a generatione
in generationẽ. Priuſq̄ mõtes fierent: aut for
maretur terra et orbis: a ſeculo et vſqꝫ in ſeculũ
tu es deus. Ne auertas hoĩem in humilitatẽ: ⁊ dixiſti:
conuertimini filij hoĩm. Quoniã mille anni ante oculos Gene. 6.a
tuos: tãq̄ dies heſterna que p̄terijt. Et cuſtodia in no eccle. 8.a.
cte: que pro nihilo habẽtur: eorũ anni erũt. Mane ſicut
herba tranſeat: mane floreat ⁊ tranſeat: veſpere decidat:
induret ⁊ areſcat. Quia defecimus in ira tua: ⁊ in furo-
re tuo turbati ſumus. Poſuiſti iniquitates noſtras in
conſpectu tuo: ſeculũ noſtrũ in illuminatiõe vultus tui.
Quoniã oẽs dies noſtri defecerũt: ⁊ in ira tua defecimꝰ.
Anni noſtri ſicut aranea meditabunť: dies annoꝝ nr̃oꝝ
in ipſis ſeptuaginta anni. Si aũt in potẽtatibꝰ octogin
ta anni: ⁊ ampliꝰ eoꝝ labor ⁊ dolor. Qm̃ ſup̱uenit man-
ſuetudo: et corripiemur. Quis nouit poteſtatẽ ire tue:
⁊ p̄ timore tuo irã tuã dinumerare? Dexterã tuam ſic
notam fac: ⁊ eruditos corde in ſapiẽtia. Cõuertere dñe
vſqꝫquo: ⁊ deprecabilis eſto ſup̱ ſeruos tuos. Repleti ſu
mus mane miſericordia tua: exultauimꝰ ⁊ delectati ſu-
mus in omnibus diebꝰ noſtris. Letati ſumus pro diebꝰ:
q̇bꝰ nos humiliaſti: annis q̇bus vidimus mala. Reſpice
in ſeruos tuos: ⁊ ĩ opa tua: ⁊ dirige filios eoꝝ. Et ſit ſplẽ
dor dñi dei noſtri ſup̱ nos: ⁊ opa manuum noſtrarũ diri
ge ſuper nos: ⁊ opera manuum noſtrarum dirige.

¶ Laus cantici ipſi Dauid. XC.

Qui habitat in adiutorio altiſſimi: ĩ protectiõe
dei celi cõmorabiť. Dicet dño: ſuſceptor meus
es tu: ⁊ refugiũ meũ: deus meus ſperabo in eũ.
Qm̃ ip̄e liberauit me de laqueo venãtiũ: ⁊ a v̓bo aſpero.
Scapulis ſuis obũbrabit tibi: et ſub pẽnis eiꝰ ſperabis.
Scuto circũdabit te veritas eius: nõ timebis a timore
nocturno. A ſagitta volãte in die: a negotio ꝑambulãte
in tenebris: ab ĩcurſu ⁊ demonio meridiano. Cadẽt a la
tere tuo mille: ⁊ decẽ millia a dextris tuis: ad te aũt non
appropinq̇bit. Uerũtñ ocl̓is tuis cõſiderabis: ⁊ retribu
tionẽ pctõꝝ videbis. Qm̃ tu es dñe ſpes mea: altiſſimũ
poſuiſti refugiũ tuũ. Non accedet ad te malũ: ⁊ flagellũ
nõ appropinq̇bit tabernaculo tuo. Qm̃ angelis ſuis mã
dauit de te: vt cuſtodiãt te ĩ oĩbus vijs tuis. In manibꝰ
portabũt te: ne forte offendas ad lapidẽ pedẽ tuũ. Sup̱
aſpidẽ ⁊ baſiliſcũ ambulabis: ⁊ cõculcabis leonẽ ⁊ draco
nẽ. Qm̃ ĩ me ſperauit: liberabo eũ: ꝓtegã eũ: qm̃ cogno-
uit nomẽ meũ. Clamauit ad me: ⁊ ego exaudiã eũ: cum
ipſo ſum in tribulatiõe: eripiã eũ: ⁊ glorificabo eũ. Lõgi
tudine dieꝝ replebo eũ: et oſtendam illi ſalutare meum.

¶ Pſalmus cantici in die ſabbati. XCI.

Bonũ eſt cõfiteri dño: ⁊ pſallere nomini tuo altiſ
ſime. Ad annũciãdũ mane miſcdiam tuã: ⁊ veri
tatẽ tuã ꝑ noctẽ. In decachordo pſalterio: cũ cã
tico ĩ cithara. Quia delectaſti me dñe ĩ factura tua: et in
opibꝰ manuũ tuaꝝ exultabo. Quã magnificata ſũt opa Infra. 103.
tua dñe: nimis ꝓfunde facte ſunt cogitatiões tue. Uir
ĩſipiẽs nõ cognoſcet: ⁊ ſtultꝰ nõ ĩtelliget hec. Cũ exorti
fuerit pctõres ſicut foenũ: ⁊ apparuerint oẽs q̇ operanť
iniq̇tatẽ. Ut intereãt in ſeculũ ſeculi: tu aũt altiſſimus
in eternũ domine. Quoniã ecce inimici tui dñe: quoniã
ecce inimici tui peribũt: ⁊ diſpergentur omnes qui ope-

rantur iniquitatem. Et exaltabitur ſicut vnicornis cor
nu meũ: ⁊ ſenectus mea in miſericordia vberi. Et deſpe-
xit oculus meus inimicos meos: ⁊ ab inſurgẽtibꝰ in me
malignantibꝰ audiet auris mea. Juſtus vt palma flore
bit: ſicut cedrus libani multiplicabiť. Plãtati in domo
domini: in atrijs domꝰ dei noſtri florebũt. Adhuc mul-
tiplicabuntur in ſenecta vberi: et bene patiẽtes erunt vt
annuncient. Quoniam rectus dominus deus noſter: et
non eſt iniquitas in eo.

¶ Laus cantici Dauid in die ante ſabbatum: quando
fundata eſt terra. XCII.

Dominus regnauit: decorẽ ĩdutus eſt: indutus
eſt dñs fortitudinẽ: ⁊ precinxit ſe. Etenĩ firma
uit orbẽ terre: q̃ nõ cõmouebiť. Parata ſedes
tua ex tũc: a ſeculo tu es. Eleuauerũt flumina dñe: eleua
uerũt flumina vocẽ ſuã. Eleuauerũt flumĩa fluctꝰ ſuos:
a vocibꝰ aquarũ multaꝝ. Mirabiles elatiões maris: mi
rabilis ĩ altis dñs. Teſtimonia tua credibilia facta ſunt
nimis: domũ tuã decet ſctĩtudo dñe ĩ lõgitudinẽ dierũ.

¶ Pſalmus Dauid. XCIII.

Deus vltionũ dñs: deꝰ vltionũ libere egit. Exal
tare q̃ iudicas terrã: redde retributionẽ ſuper-
bis. Vſq̃quo pctõres dñe: vſq̃quo pctõres glo
riabũtur? Effabunť ⁊ loquẽtur iniquitatẽ: loquenť oẽs
q̃ operanť iniuſticiã. Populũ tuũ dñe humiliauerũt: et
hereditatẽ tuã vexauerũt. Viduã ⁊ aduenã ĩterfecerũt:
⁊ pupillos occideŕt. Et dixerũt: nõ videbit dñs: nec in-
telliget deꝰ iacob. Intelligite ĩſipiẽtes ĩ populo: ⁊ ſtulti
aliquãdo ſapite. Qui plãtauit aurẽ: nõ audiet: aut q̃ fin-
xit oculũ: nõ conſiderat? Qui corripit gẽtes: nõ arguet:
i.cori.3.b aut q̃ docet hoĩem ſcientiã? Dñs ſcit cogitatiões hoĩm:
quoniã vane ſunt. Beatus hõ quẽ tu erudieris dñe: ⁊ de
lege tua docueris eũ. Vt mitiges ei a diebꝰ malis: donec
fodiať pctõri fouea. Quia non repellet dñs plebẽ ſuã: ⁊
hereditatẽ ſuã nõ derelinquet. Quoadusq̃ iuſticia con-
uertatur in iudiciũ: ⁊ q̃ tenẽt eam: oẽs recto ſunt corde.
Quis ꝯſurget mihi aduerſus malignãtes: aut q̃s ſtabit
mecũ aduerſus operãtes iniquitatẽ? Niſi q̃a dñs adiu-
uit me: paulominꝰ habitaſſet ĩ inferno aĩa mea. Si dice
bã: motꝰ eſt pes meus: miſericordia tua dñe adiuuabit
me. Secũdũ multitudinẽ dolorũ meoꝝ ĩ corde meo: cõ
ſolatiões tue letificauerũt aĩam meã. Nunq̃d adheret
tibi ſedes iniq̃tatis: q̃ fingis laborẽ ĩ pcepto? Cãtabũt
in aĩam iuſti: ⁊ ſanguinẽ innocentẽ condemnabunt. Et
factꝰ eſt mihi dñs in refugiũ: ⁊ deꝰ meus in adiutorium
ſpei mee. Et reddet illis iniquitatẽ ipſorũ: et in malitia
coꝝ diſperdet eos: ⁊ diſperdet illos dominꝰ deꝰ noſter.

¶ Laus cantici ipſi Dauid. XCIIII.

Venite exultemꝰ dño: iubilemꝰ deo ſalutari no-
ſtro. Preoccupemꝰ faciẽ eiꝰ ĩ cõfeſſiõe: ⁊ ĩ pſal-
mis iubilemꝰ ei. Qm̃ deꝰ magnꝰ dñs: ⁊ rex ma
gnus ſup oĩes deos: quoniã nõ repellet dñs plebẽ ſuã.
Quia ĩ manu eiꝰ ſunt oẽs fines terre: et altitudines mõ
tũ ipĩꝰ ſunt. Qm̃ ipĩꝰ eſt mare: ⁊ ipſe fecit illud: ⁊ ſiccam
manus eiꝰ formauerũt. Venite adoremꝰ: ⁊ pcidamꝰ: et
ploremꝰ ante dñm: q̃ fecit nos: q̃a ipe eſt dñs deꝰ noſter.
Heb.3.b. et.4.b. Et nos populus paſcue eius: ⁊ oues manus eius. Ho-
die ſi vocẽ eiꝰ audieritis: nolite obdurare corda veſtra.
Sicut ĩ irritatiõe ſm diẽ tẽtatiõis ĩ deſerto. Vbi tenta
uerũt me patres veſtri: probauerũt et viderũt opa mea.
Quadraginta annis offenſus fui gñatiõi illi: et dixi ſem
per: hi errãt corde. Et iſti nõ cognouerũt vias meas: vt
iuraui in ira mea: ſi introibunt in requiem meam.

¶ Pſalmus Dauid: quando domus edificabatur poſt
captiuitatem. XCV.

Cantate dño canticũ nouũ: cãtate dño oĩs terra.
Cãtate dño: ⁊ bñdicite nomini eius: annũciate
de die in diẽ ſalutare eius. Annunciate inter gẽ-
ſupra.47 eccl.43.d. tes gloriã eius: in oĩbꝰ populis mirabilia eius. Quo-
niã magnus dominus et laudabilis nimis: terribilis eſt
ſuper omnes deos. Quoniam omnes dij gentiũ demo-
nia: dominus autẽ celos fecit. Cõfeſſio et pulchritudo
in cõſpectu eius: ſanctimonia ⁊ magnificentia ĩ ſanctifi
catione eius. Afferte dño patrie gẽtiũ: afferte dño glo-
riam ⁊ honorem: afferte domino gloriam nomini eius.
Tollite hoſtias: ⁊ introite ĩ atria eius: adorate dominũ
in atrio ſancto eius. Cõmoueatur a facie eius vniuerſa
terra: dicite in gẽtibus: q̃a dñs regnauit. Etenĩ correxit infra.97.
orbem terre: qui nõ cõmouebitur: iudicabit populos in
equitate. Letẽtur celi: ⁊ exultet terra: cõmoueatur ma
re: ⁊ plenitudo eius: gaudebũt cãpi: et omnia que in eis
ſunt. Tunc exultabunt omnia ligna ſiluarũ a facie dñi:
quia venit: quoniam venit iudicare terram. Iudicabit
orbem terre in equitate: ⁊ populos in veritate ſua.

¶ Pſalmus ipſi Dauid: quando terra eius reſtituta
eſt ei. XCVI.

Dominus regnauit: exultet terra: letentur inſu
le multe. Nubes ⁊ caligo in circũitu eius: iuſti
cia ⁊ iudiciũ correctio ſedis eius. Ignis ante
ipſum precedet: et inflãmabit ĩ circũitu inimicos eius.
Alluxerũt fulgura eius orbi terre: vidit ⁊ cõmota eſt ter
ra. Mõtes ſicut cera fluxerũt a facie dñi: a facie dñi oĩs
terra. Annũciauerũt celi iuſtitiã eius: et viderũt oẽs po
puli gloriã eius. Cõfundantur oẽs qui adorant ſculpti
lia: ⁊ q̃ glorianť in ſimulachris ſuis. Adorate eũ oẽs an- Heb.1.b.
geli eius: audiuit: et letata eſt Sion. Et exultauerunt fi supra.47.
lie Jude: ꝑpter iudicia tua dñe. Quoniã tu dominꝰ al-
tiſſimus ſuper oẽm terrã: nimis exaltatus es ſuper oẽs
deos. Qui diligitis dominũ: odite malum: cuſtodit dñs
animas ſanctorũ ſuorũ: de manu pctõris liberabit eos.
Lux orta eſt iuſto: ⁊ rectis corde leticia. Letamini iuſti
in domino: ⁊ cõfitemini memorie ſanctificationis eius.

¶ Pſalmus Dauid. XCVII.

Cantate dño canticũ nouũ: quia mirabilia fecit:
Saluauit ſibi dextera eiꝰ: ⁊ brachiũ ſanctũ eiꝰ.
Notũ fecit dñs ſalutare ſuũ: in cõſpectu gentiũ
reuelauit iuſtitiã ſuã. Recordatꝰ eſt miſcdie ſue: et veri
tatis ſue domui Iſrael. Viderũt oẽs termini terre ſalu
tare dei noſtri. Jubilate dño oĩs terra: cãtate ⁊ exultate eſaie.52.e
⁊ pſallite. Pſallite dño in cithara: in cithara ⁊ voce pſal
mi: in tubis ductilibꝰ: ⁊ voce tube cornee. Jubilate ĩ cõ
ſpectu regis domini: moueať mare ⁊ plenitudo eius: or
bis terrarũ: ⁊ qui habitant in eo. Flumina plaudẽt ma-
nu: ſimul montes exultabunt a cõſpectu domini: quoniã Sup.95.
venit iudicare terram. Judicabit orbẽ terrarũ in iuſti-
cia: ⁊ populos in equitate.

¶ Pſalmus Dauid. XCVIII.

Dominus regnauit: iraſcãtur populi: qui ſedes
ſuper cherubim moueatur terra. Dñs ĩ Sion
magnꝰ: ⁊ excelſus ſup oẽs pplos. Cõfiteanť no
mini tuo magno: qm̃ terribile ⁊ ſanctũ eſt: ⁊ honor regꝭ
iudiciũ diligit. Tu paraſti directiones: iudiciũ ⁊ iuſtitiã infra eodẽ
in Jacob tu feciſti. Exaltate dominũ deũ noſtrũ: et ado
rate ſcabellũ pedũ eiꝰ: qm̃ ſctm̃ eſt. Moyſes ⁊ Aarõ ĩ ſa-
cerdotibus eius: et ſamuel ĩter eos q̃ inuocãt nomẽ eiꝰ.
Inuocabãt dñm: ⁊ ipe exaudiebat eos: ĩ colũna nubis lo
quebať ad eos. Cuſtodiebãt teſtimonia eiꝰ: et preceptũ
qd̃ dedit illis. Dñe deus noſter: tu exaudiebas eos: deus
tu ꝓpitius fuiſti eis: ⁊ vlciſcens in omnes adinuẽtiones
eorũ. Exaltate dñm deũ noſtrũ: ⁊ adorate in monte ſan ſup. eodẽ.
cto eius: quoniam ſanctus dominus deus noſter.

¶ Pſalmus in confeſſione. XCIX.

Iubilate deo oĩs terra: ſeruite dño in leticia. In-
troite in cõſpectu eiꝰ: in exultatiõe. Scitote qm̃ ſupra.65.
dñs ipe eſt deꝰ: ipe fecit nos ⁊ nõ ipi nos. Popu
lus eius: ⁊ oues paſcue eiꝰ: introite portas eius in cõfeſ
ſione: atria eius in hymnis confitemini illi. Laudate no
mẽ eiꝰ: qm̃ ſuauis eſt dñs: in eternũ miſericordia eius: ⁊
vſq̃ in generationem ⁊ generationẽ veritas eius.

¶ Pſalmus ipſi Dauid. C.

MIſericordiā ⁊ iudiciū cātabo tibi dñe: pſallā ⁊
intelligā in via immaculata: quādo venies ad
me. Perambulabā ī innocētia cordis mei: in
medio domus meę. Non proponebā ante oculos meos
rem iniuſtā: faciētes preuaricatiōes odiui. Nō adheſit
mihi cor prauū: declinantē a me malignum nō cognoſce
bā. Detrahentē ſecreto ꝓximo ſuo: hūc ꝑſequebar. Su
perbo oculo ⁊ inſatiabili corde: cū hoc nō edebā. Oculi
mei ad fideles terrę: vt ſedeāt mecū: ambulans in via im
maculata hic mihi miniſtrabat. Nō habitabit in medio
domus meę: q̄ facit ſuperbiā: qui loquitur iniqua non di
rexit in cōſpectu oculoꝝ meoꝝ. In matutino interficie
bam omnes peccatores terrę: vt diſperderē de ciuitate
domini omnes operantes iniquitatem.

¶ Oratio pauperis cū auxiliaretur: ⁊ coram dño effun
det precem ſuam. CI.

Infra. 142 DOmine exaudi orationē meā: ⁊ clamor meꝰ ad
te veniat. Nō auertas faciē tuā a me: ī quacūq̄
die tribulor: īclina ad me aurē tuā. In quacūq̄
die inuocauero te: velociter exaudi me. Quia defecerūt
ſicut fumus dies mei: ⁊ oſſa mea ſicut cremiū aruerunt.
Percuſſus ſum vt foenū: ⁊ aruit cor meū: q̄a oblitꝰ ſum
comedere panē meum. A voce gemitus mei: adheſit os
meū carni meę. Similis factꝰ ſū pelicano ſolitudinis:
factꝰ ſum ſicut nycticorax ī domicilio. Vigilaui et factꝰ
ſum: ſicut paſſer ſolitarius in tecto. Tota die exprobra
bāt mihi inimici mei: et q̄ laudabāt me: aduerſum me iu
rabāt. Quia cinerē tāq̄ panē mādūcabā: et populū meū
cū fletu miſcebā. A facie irę indignatiōis tuę: q̄a eleuās
alliſiſti me. Dies mei ſicut vmbra declinauerūt: ⁊ ego ſi
cut foenū arui. Tu aūt dñe in ęternū ꝑmanes: et memo
riale tuū ī gñatiōe ⁊ gñationē. Tu exurgēs miſereberi
Sion: q̄a tēpus miſerēdi eius: q̄a venit tēpus. Quoniā
placuerūt ſeruis tuis lapides eius: ⁊ terrę eiꝰ miſerebū
tur. Et timebūt gētes nomē tuū dñe: ⁊ oēs reges terrę
gloriā tuā. Quia ędificauit dñs ſiō: et videbit ī glīa ſua.
Reſpexit in orationē humiliū: et nō ſpreuit precē eorū.
Scribātur hęc in gñatiōe altera: et populꝰ q̄ creabitur
laudabit dominū. Quia proſpexit de excelſo ſancto ſuo:
dominus de cęlo in terrā aſpexit. Vt audiret gemitus
compeditorū: vt ſolueret filios interemptorū. Vt annū
cient in Sion nomen domini: ⁊ laudē eius in Ieruſalē.
In cōueniendo populos in vnū: ⁊ reges vt ſeruiant do
mino. Reſpondit ei in via virtutis ſuę: paucitatē dierū
meorū nuncia mihi. Ne reuoces me in dimidio dierum
Hebr. 1. b. meorū: in generatiōe ⁊ generationē anni tui. Initio tu
domine terrā fundaſti: et opera manuū tuarū ſunt cęli.
Ipſi peribūt: tu aūt ꝑmanes: et oēs ſicut veſtimētū vete
raſcēt. Et ſicut opertoriū mutabis eos: ⁊ mutabunt: tu
autē idē ipſe es: ⁊ anni tui nō deficiēt. Filij ſeruoꝝ tuorū
habitabunt: ⁊ ſemen eorū in ſeculum dirigetur.

¶ Pſalmus ipſi Dauid. CII.

BEnedic anima mea domino: ⁊ omnia quę intra
me ſunt nomini ſancto eius. Benedic aīa mea
domino: et noli obliuiſci omēs retributiōes eiꝰ.
Qui propitiatur omnibꝰ iniquitatibus tuis: qui ſanat
oēs infirmitates tuas. Qui redimit de īteritu vitā tuā:
qui coronat te in miſcdia ⁊ miſerationibꝰ. Qui replet in
bonis deſideriū tuū: renouabit vt aq̄lę iuuētus tua. Fa
ciens miſericordias dominus: ⁊ iudiciū omnibꝰ iniuriā
patientibꝰ. Notas fecit vias ſuas moyſi: filijs iſrael vo
luntates ſuas. Miſerator ⁊ miſericors dñs: lōganimis
⁊ multū miſericors. Nō in ꝑpetuū iraſcet: neq̄ ī ęternū
cōminabit. Nō ſm peccata noſtra fecit nobis: neq̄ ſm
iniquitates noſtras retribuit nobis. Quoniā ſm altitu
dinē cęli a terra: corroborauit miſericordiā ſuā ſuper ti
mētes ſe. Quantū diſtat ortꝰ ab occidēte: lōge fecit a no
bis iniquitates noſtras. Quomodo miſeret pater filio
rū: miſertus eſt dñs timētibꝰ ſe: qm̄ ipē cognouit figmē
tū noſtrū. Recordatꝰ eſt qm̄ puluis ſumꝰ: hō ſicut foenū
dies eiꝰ: tāq̄ flos agri ſic efflorebit. Quoniā ſpūs ꝑtrāſi
bit in illo: ⁊ nō ſubſiſtet: ⁊ nō cognoſcet ampliꝰ locū ſuū.
Miſericordia aūt dñi ab ęterno: ⁊ vſq̄ in ęternū: ſup ti
mētes eū. Et iuſtitia illiꝰ in filios filioꝝ: his q̄ ſeruāt te
ſtamētū eiꝰ. Et memores ſunt mādatoꝝ ipſiꝰ: ad facien
dū ea. Dñs ī cęlo parauit ſedē ſuā: ⁊ regnū ipſiꝰ omnibꝰ
dominabit. Benedicite dño oēs angeli eiꝰ potentes vir
tute: faciētes verbū illiꝰ ad audiendā vocē ſermonū eiꝰ.
Benedicite dño oēs virtutes eius: miniſtri eius q̄ faci
tis voluntatem eius. Benedicite dño omnia opera eiꝰ: in
omni loco dominationis eius benedic anima mea dño.

¶ Pſalmus ipſi Dauid. CIII.

BEnedic anima mea domino: domine deus meꝰ
magnificatus es vehemēter. Confeſſionē ⁊ de
corē īduiſti: amictꝰ lumine ſicut veſtimēto. Ex
tēdēs cęlū ſicut pellē: q̄ tegis aquis ſuperiora eiꝰ. Qui po Hebr. 1. c.
nis nubē aſcēſū tuū: q̄ ambulas ſup pēnas vētoꝝ. Qui
facis angelos tuos ſpūs: et miniſtros tuos ignē vrentē.
Qui fundaſti terrā ſup ſtabilitatē ſuā: nō inclinabit in ſe
culū ſeculi. Abyſſus ſicut veſtimentū amictus eius: ſup
mōtes ſtabūt aquę. Ab increpatiōe tua fugiēt: a voce to
nitrui tui formidabūt. Aſcēdunt mōtes: ⁊ deſcēdunt cā
pi: in locū quē fundaſti eis. Terminū poſuiſti: quem non
tranſgredient: neq̄ cōuertent operire terrā. Qui emit
tis fontes in cōuallibus: inter mediū montiū ꝑtrāſibūt
aquę. Potabūt oēs beſtię agri: expectabūt onagri in ſi
ti ſua. Sup ea volucres cęli habitabūt: de medio petra
rum dabūt voces. Rigās mōtes de ſuperioribꝰ ſuis: de
fructu operū tuoꝝ ſatiabit terra. Producens foenū iu
mentis: ⁊ herbā ſeruituti hoīm. Vt educas panē de ter
ra: ⁊ vinū lętificet cor hoīs. Vt exhilaret faciē in oleo: et
panis cor hoīs confirmet. Saturabunt ligna cāpi: et ce
dri Libani quas plātauit: illic paſſeres nidificabūt. He
rodij domus dux eſt eoꝝ: mōtes excelſi ceruis: petra re
fugiū herinacijs. Fecit lunā in tēpora: ſol cognouit occa
ſum ſuū. Poſuiſti tenebras: ⁊ facta eſt nox: in ipā ꝑtrāſi
būt oēs beſtię ſiluę. Catuli leonū rugiētes vt rapiāt: et
quęrāt a deo eſcā ſibi. Ortus eſt ſol: et cōgregati ſunt: et
in cubilibus ſuis collocabuntur. Exibit homo ad opus
ſuū: ⁊ ad operationē ſuā vſq̄ ad veſperā. Quā magnifica
ta ſunt opera tua dñe: oīa in ſapientia feciſti: impleta eſt
terra poſſeſſiōe tua. Hoc mare magnū ⁊ ſpacioſum ma
nibus: illic reptilia: quoꝝ nō eſt numerus. Animalia pu
ſilla cū magnis: illic naues ꝑtrāſibūt. Draco iſte quē for
maſti ad illudēdū ei: oīa a te expectāt: vt des illis eſcā in
tēpore. Dāte te illis colligēt: aperiente te manū tuā oīa
implebūtur bonitate. Auertēte aūt te faciem turbabun
tur: auferes ſpiritū eoꝝ: ⁊ deficiēt: ⁊ ī puluerē ſuū reuer
tētur. Emitte ſpiritū tuū: ⁊ creabunt: ⁊ renouabis faciē
terrę. Sit gloria domini ī ſeculū: lętabitur dominus in
operibus ſuis. Qui reſpicit terrā: et facit eam tremere:
qui tāgit montes: et fumigant. Cantabo domino in vi infra. 145
ta mea: pſallā deo meo q̄ diu ſum. Iocūdū ſit ei eloquiū
meū: ego vero delectabor in dño. Deficiēt peccatores a
terra: ⁊ iniqui ita vt nō ſint: benedic anīa mea domino.

¶ Alleluia. CIIII.

COnfitemini domino: ⁊ inuocate nomē eius: an
nunciate inter gētes opera eiꝰ. Cātate ei ⁊ pſal 2 par. 16
lite ei: narrate oīa mirabilia eiꝰ: laudamini ī no Eſa. 12. b
mine ſancto eius. Lętet cor quęrentium dominū: quę
rite dominū: et cōfirmamini: quęrite faciē eius ſemper.
Memētote mirabiliū eius quę fecit: ꝓdigia eius ⁊ iudi
cia oris eiꝰ. Semē Abraā ſerui eiꝰ: filij Iacob electi eiꝰ.
Ipē dñs deꝰ nr̄: ī vniuerſa terra iudicia eiꝰ. Memor fu
it ī ſeculū teſtamēti ſui: verbi qd̄ mādauit ī mille gñatio
nes. Qd̄ diſpoſuit ad Abraā: ⁊ iuramēti ſui ad iſaac. Et
ſtatuit illud iacob in p̄ceptū: ⁊ iſrael ī teſtamētū ęternū.
Dicēs tibi dabo terrā chanaā: funiculū hęreditatis vrę.
Cū eſſent nūero breui: pauciſſimi ⁊ īcolę eiꝰ. Et ꝑtrāſie
rūt de gēte in gentē: ⁊ de regno ad populū alterū. Non

reliquit hominẽ nocere eis:⁊ corripuit ꝑ eis reges. No
lite tangere Chriſtos meos:⁊ in prophetis meis nolite
malignari. Et vocauit famẽ ſuper terrã:⁊ omne firma-
mentũ panis cõtriuit. Miſit ante eos virũ:in ſeruũ ve-
nũdatus eſt Joſeph. Humiliauerũt in cõpedib⁹ pedes
ei⁹:ferrũ ptrãſijt aĩam ei⁹:donec veniret verbũ ei⁹. Elo-
quiũ dñi inflãmauit eũ:miſit rex ⁊ ſoluit eũ:princeps po
puloꝝ ⁊ dimiſit eũ. Cõſtituit eũ dñm dom⁹ ſuę:⁊ prin-
cipẽ oĩs poſſeſſiõis ſuę. Ut erudiret ꝑncipes ei⁹: ſicut ſe
metipſum:⁊ ſenes ei⁹ prudentiam doceret. Et intrauit
iſrael in Aegyptũ: et Jacob accola fuit in terra Cham.
Et auxit pplm ſuũ vehemẽter:⁊ firmauit eũ ſuper inimi
supra.77. cos ei⁹. Cõuertit cor eoꝝ:vt odirent pplm ei⁹: ⁊ dolũ fa
exodi.7.d cerẽt in ſeruos ei⁹. Miſit Moyſen ſeruũ ſuũ:Aarõ quẽ
elegit ipm. Poſuit ĩ eis vba ſignoꝝ ſuoꝝ: et ꝓdigioꝝ
in terra Cham. Miſit tenebras ⁊ obſcurauit:⁊ nõ exa-
cerbauit ſermones ſuos. Cõuertit aquas eoꝝ in ſangui-
nẽ:⁊ occidit piſces eoꝝ. Edidit terra eoꝝ ranas:ĩ pene-
tralib⁹ regum ipſoꝝ. Dixit ⁊ venit cynomia ⁊ ciniſes in
omĩb⁹ finib⁹ eoꝝ. Poſuit pluuias eoꝝ grãdinẽ: ignẽ cõ
burẽtẽ ĩ terra ipoꝝ. Et ꝑcuſſit vineas ipoꝝ:et ficulneas
eoꝝ:⁊ cõtriuit lignũ finium eoꝝ. Dixit ⁊ venit locuſta ⁊
bruch⁹:cui⁹ nõ erat numer⁹. Et comedit omẽ foenũ in
terra eoꝝ:⁊ comedit oẽm fructũ terrę eoꝝ. Et percuſſit
omẽ ꝑmogenitũ ĩ terra eoꝝ:ꝑmitias oĩs laborꝫ eoꝝ. Et
eduxit eos cũ argẽto ⁊ auro:⁊ nõ erat ĩ tribub⁹ eoꝝ ĩfir-
mus. Letata eſt ęgypt⁹ in ꝓfectiõe eoꝝ: q̃a incubuit ti
mor eoꝝ ſup eos. Expãdit nubẽ ĩ ꝓtectionẽ eoꝝ: et ignẽ
vt luceret eis per noctẽ. Petierũt ⁊ venit coturnix:⁊ pa
ne cęli ſaturauit eos. Dirupit petrã: ⁊ fluxerunt aquę:
abierũt in ſicco flumina. Quoniã memor fuit vbi ſancti
ſui:quod habuit ad Abraam puerũ ſuũ. Et eduxit popu
lũ ſuũ in exultatiõe:⁊ electos ſuos in lętitia. Et dedit il-
lis regiones gentium:⁊ labores populoꝝ poſſederunt.
Ut cuſtodiãt iuſtificationes eius: ⁊ legẽ eius requirãt.
¶ Alleluia. Alleluia. CV.

iudith.3.c infra.106. Confitemini domino quoniã bon⁹:quoniã in ſe-
culũ miſcdia ei⁹. Quis loquet̃ potẽtias dñi:au-
ditas faciet oẽs laudes ei⁹: Beati q̃ cuſtodiunt
iudiciũ:⁊ faciũt iuſtitiã in omĩ tẽpore. Memẽto noſtri
domine in beneplacito populi tui: viſita nos in ſalutari
tuo. Ad vidẽdũ in bonitate electoꝝ tuoꝝ: ad lętandũ in
iudith.7.b lęticia gẽtis tuę:vt lauderis cũ hęreditate tua. Pecca
uimus cũ patrib⁹ noſtris:iniuſte egimus:iniquitatẽ fe-
cimus. Patres noſtri in Aegypto nõ intellexerũt mira
bilia tua:nõ fuerunt memores multitudinis miſeri cor-
dię tuę. Et irritauerũt aſcẽdẽtes in mare:mare rubrũ.
Et ſaluauit eos ꝓpter nomẽ ſuũ:vt notã faceret potẽtiã
ſuã. Et increpauit mare rubrũ:⁊ exiccatũ eſt:et deduxit
eos in abyſſis:ſicut in deſerto. Et ſaluauit eos de manu
exod.14.g odientium:⁊ redemit eos de manu inimici. Et operuit
aqua tribulãtes eos: vnus ex eis nõ remãſit. Et credide
runt in verbis eius:⁊ laudauerũt laudẽ eius. Cito fece
rũt obliti ſunt operũ eius:et nõ ſuſtinuerũt cõſiliũ eius.
Et cõcupierũt cõcupiſcẽtiã in deſerto:⁊ tentauerũt deũ
in inaquoſo. Et dedit eis petitionẽ ipſoꝝ:et miſit ſaturi
tatẽ in aĩas eoꝝ. Et irritauerũt moyſen ĩ caſtris Aaron
ſanctũ dñi. Aperta eſt terra:⁊ deglutiuit dathan:⁊ ope-
ruit ſup cõgregationẽ abirom. Et exarſit ignis ĩ ſynago
ga eoꝝ:flãma cõbuſſit pctõres. Et fecer̃t vitulũ ĩ horeb:
⁊ adorauerũt ſculptile. Et mutauerũt gloriã ſuã: ĩ ſimi
litudinẽ vituli comedentis foenũ. Obliti ſunt deũ: q̃ ſal
uauit eos:q̃ fecit magnalia ĩ Aegypto: mirabilia ĩ terra
chã:terribilia in mari rubro. Et dixit vt diſꝑderet eos:ſĩ
nõ moyſes elect⁹ ei⁹ ſtetiſſet ĩ cõfractiõe ĩ cõſpectu eius.
Ut auerteret irã eius:ne diſperderet eos:⁊ ꝓ nihilo ha-
buerũt terrã deſiderabilẽ. Nõ crediderũt verbo eius: et
murmurauerũt in tabernaculis ſuis:nõ exaudierũt vo-
cẽ dñi. Et eleuauit manũ ſuã ſup eos: vt ꝓſterneret eos
in deſerto. Et vt deijceret ſemẽ eoꝝ ĩ natiõibus:⁊ diſper
deret eos in regionibus. Et initiati ſunt beelphegor: et
comederũt ſacrificia mortuoꝝ. Et irritauerũt eũ ĩ adin
uentionibus ſuis:⁊ multiplicata eſt ĩ eis ruina. Et ſtetit
phinehes:⁊ placauit:⁊ ceſſauit q̃ſſatio. Et reputatũ eſt
ei ad iuſtitiã: in gñatiõe ⁊ gñationẽ vſq; in ſempiternũ.
Et irritauerũt eũ ad aquas cõtradictiõis: ⁊ vexatus eſt
moyſes ꝓpter eos:q̃a exacerbauerũt ſpiritũ eius. Et di-
ſtinxit in labijs ſuis:nõ diſperdiderũt gẽtes: quas dixit
dominus deus illis. Et cõmixti ſunt inter gẽtes:et didi
cerunt opera eoꝝ:⁊ ſeruierũt ſculptilibus eoꝝ: et factũ
eſt illis ĩ ſcãdalũ. Et ĩmolauerũt filios ſuos ⁊ filias ſuas
dęmonijs. Et effuderũt ſanguinẽ innocẽtẽ: ſanguinẽ fi
lioꝝ ſuoꝝ ⁊ filiarũ ſuarũ:quas ſacrificauerũt ſculpti
libus Chanaan. Et infecta eſt terra in ſanguinibus: et
cõtaminata eſt in operib⁹ eoꝝ:⁊ fornicati ſunt in adin-
uentionibus ſuis. Et iratus eſt furore dominus ĩ popu
lum ſuũ: et abominatus eſt hęreditatẽ ſuã. Et tradidit
eos in manus gentiũ:⁊ dominati ſunt eoꝝ:qui oderunt
eos. Et tribulauerunt eos inimici eoꝝ:⁊ humiliati ſunt
ſub manibus eoꝝ:ſępe liberauit eos. Jpſi aũt exacerba-
uerũt eũ in cõſilio ſuo:⁊ humiliati ſunt in iniquitatibus
ſuis. Et vidit cũ tribularent̃:⁊ audiuit orationẽ eoꝝ: et
memor fuit teſtamẽti ſui: et poenituit eũ ſm multitudi
nẽ miſcdię ſuę. Et dedit eos ĩ miſcdias: ĩ cõſpectu oĩm
qui ceperãt eos. Saluos fac nos dñe deus noſter: ⁊ con
grega nos de natiõib⁹. Ut cõfiteamur nomini ſctõ tuo:
⁊ gloriemur ĩ omẽ laude tua. Bñdict⁹ dñs de⁹ iſrael a ſe
culo ⁊ vſq; in ſeculum:⁊ dicet omnis populus fiat fiat.
¶ Alleluia. Alleluia. CVI.

Confitemini dño quoniã bonus: quoniã ĩ ſeculũ Judith 13
miſericordiã eius. Dicãt q̃ redẽpti ſunt a dño: infra.117.
quos redemit de manu inimici:de regiõibus cõ
gregauit eos. A ſolis ortu ⁊ occaſu:ab aquilone ⁊ mari.
Errauerũt ĩ ſolitudine in inaquoſo:viã ciuitatis habita
culi nõ ĩuenerũt. Eſuriẽtes ⁊ ſitiẽtes:aĩa eoꝝ ĩ ipis defe
cit. Et clamauerũt ad dñm cũ tribularent̃: ⁊ de neceſſi- infra codẽ
tatibus eoꝝ eripuit eos. Et eduxit eos in viam rectã:vt infra codẽ
irẽt ĩ ciuitatẽ habitatiõis. Cõfitemini dño miſcdiã ei⁹:
⁊ mirabilia eius filijs hoĩm. Quia ſatiauit aĩam inanẽ:⁊
animã eſurientẽ ſatiauit bonis. Sedẽtes in tenebris et
vmbra mortis:victos ĩ mẽdicitate ⁊ ferro. Quia exacer
bauerũt eloq̃a dei:⁊ cõſiliũ altiſſimi irritauerũt. Et hu- infra codẽ
miliatũ eſt ĩ laboribus cor eoꝝ:⁊ infirmati ſunt:nec fuit sup. eodẽ.
qui adiuuaret. Et clamauerũt ad dñm:cũ tribularent̃:
⁊ de neceſſitatibus eoꝝ liberauit eos. Et eduxit eos de
tenebris ⁊ vmbra mortis:⁊ vincula eoꝝ dirupit. Confi sup.eodẽ.
temini dño miſcdiam eius: ⁊ mirabilia eius filijs hoĩm. et infra eo.
Quia cõtriuit portas ęreas: ⁊ vectos ferreos cõfregit.
Suſcepit eos de via iniquitatis eoꝝ: ꝓpter iniuſtitias
enĩ ſuas humiliati ſunt. Oẽm eſcã abominata eſt aĩa eo-
rũ:⁊ appropinquauerunt vſq; ad portas mortis. Et cla
mauerũt ad dñm cũ tribularent̃:⁊ de neceſſitatibus eo-
rũ liberauit eos. Miſit vbũ ſuũ:⁊ ſanauit eos:⁊ eripuit
eos de internitionibus eoꝝ. Cõfitemini dño miſericor sup. eodẽ.
diam eius:⁊ mirabilia eius filijs hoĩm. Et ſacrificent ſa infra eodẽ
crificium laudis:⁊ annuncient opera eius in exultatiõe.
Qui deſcendũt mare in nauibus: faciẽtes operationem
in aquis multis. Jpſi viderunt opera domini:⁊ mirabi
lia eius in profundo. Dixit:⁊ ſtetit ſpũs ꝓcellę: et exalta
ti ſunt fluctus eius. Aſcẽdũt vſq; ad cęlos:et deſcẽdunt
vſq; ad abyſſos:aĩa eorum in malis tabeſcebat. Turbati
ſunt:⁊ moti ſunt ſicut ebrius:⁊ oĩs ſapiẽtia eoꝝ deuora
ta eſt. Et clamauerũt ad dñm cũ tribularentur:⁊ de ne-
ceſſitatibus eoꝝ eduxit eos. Et ſtatuit procellã eius in sup. eodẽ.
aurã:⁊ ſiluerũt fluctus eius. Et lętati ſunt:q̃a ſiluerũt:
⁊ deduxit eos in portũ voluntatis eorum. Confitemini sup. eodẽ.
domino miſericordiã eius:⁊ mirabilia eius filijs homi-
num. Et exaltent eum in eccleſia plebis: et in cathedra
ſenioꝝ laudent eũ. Poſuit flumina in deſertũ:⁊ exitus
aquarũ in ſitim. Terram fructiferam in ſalſuginẽ: a ma

litia inhabitantiū in ea. Poſuit deſertū in ſtagna aqua-
rū: ⁊ terrā ſine aqua in exitus aquaꝝ. Et collocauit illic
eſuriētes: ⁊ cōſtituerunt ciuitatē habitatiōis. Et ſemi-
nauerūt agros: ⁊ plātauerūt vineas: ⁊ fecerūt fructum
natiuitatis. Et benedixit eis: et mltiplicati ſunt nimis:
et iumēta eoꝝ non minorauit. Et pauci facti ſunt: ⁊ ve
xati ſunt a tribulatiōe maloꝝ ⁊ dolore. Effuſa eſt cōten
tio ſuper principes: ⁊ errare fecit eos in inuio: ⁊ nō ī via.
Iob.22.c Et adiuuit pauperē de inopia: ⁊ poſuit ſicut oues fami-
lias. Videbunt recti ⁊ letabunt: ⁊ oīs iniquitas oppila
bit os ſuū. Quis ſapiens ⁊ cuſtodiet hec: ⁊ intelliget mi
ſericordias domini?

Alleluia. Canticū pſalmi ipſi Dauid. CVII.

ſupra.56. Paratū cor meū deus: paratū cor meū: cantabo
⁊ pſallam in gloria mea. Exurge pſalteriū ⁊ ci
thara: exurgā diluculo. Cōfitebor tibi in popu
lis dñe: ⁊ pſallam tibi in nationibꝰ. Quia magna eſt ſup
celos miſericordia tua: ⁊ vſq; ad nubes veritas tua. Ex
altare ſup celos deus: ⁊ ſuper oēm terrā gloria tua: vt li
berētur dilecti tui. Saluū fac dextera tua: ⁊ exaudi me:
deus locutꝰ eſt in ſancto ſuo. Exultabo: ⁊ diuidā Sichi
mam: ⁊ conuallē tabernaculoꝝ dimetiar. Meꝰ eſt Ga-
laad: ⁊ meꝰ eſt Manaſſes: et Effraim ſuſceptio capitis
mei. Iuda rex meꝰ: Moab lebes ſpei mee. In idumeā
extēdam calceamentū meū: mihi alienigene amici facti
ſunt. Quis deducet me in ciuitatē munitam: quis dedu
cet me vſq; in Idumeam? Nonne tu deus qui repuliſti
nos: ⁊ non exibis deus in virtutibus noſtris? Da nobis
auxiliū de tribulatione: qa vana ſalꝰ hoīs. In deo facie-
mus virtutē: ⁊ ipſe ad nihilū deducet inimicos noſtros.

In finem pſalmus Dauid. CVIII.

Deus laudē meā ne tacueris: qa os peccatoris
⁊ os doloſi ſup me apertū eſt. Locuti ſunt ad-
uerſum me lingua doloſa: ⁊ ſermonibꝰ odij cir
cundederūt me: ⁊ expugnauerūt me gratis. Pro eo vt
me diligerēt detrahebāt mihi: ego aūt orabā. Et poſue-
runt aduerſum me mala pro bonis: ⁊ odiū pro dilectiōe
mea. Cōſtitue ſup eū peccatorē: ⁊ diabolꝰ ſtet a dextris
eius. Cū iudicatur exeat condēnatus: ⁊ oratio eius fiat
in peccatū. Fiant dies eius pauci: ⁊ epiſcopatū eius acci
piat alter. Fiāt filij eius orphani: ⁊ vxor eius vidua. Nu
tantes trāſferātur filij eius ⁊ mendicent: ⁊ eijciantur de
habitationibus ſuis. Scrutetur foenerator oēm ſubſtā
tiam eius: ⁊ diripiāt alieni labores eius. Nō ſit illi adiu
tor: nec ſit qui miſereatur pupillis eius. Fiant nati eius
in interitū: in generatione vna deleatur nomen eius. In
memoriā redeat iniquitas patrū eius in cōſpectu dñi: et
peccatū matris eius non deleatur. Fiant cōtra dominū
ſemper: et diſpereat de terra memoria eorū: pro eo ꝙ nō
eſt recordatꝰ facere miſericordiā. Et pſecutꝰ eſt hoīem
inopē ⁊ mēdicū: ⁊ compunctū corde mortificare. Et di
lexit maledictionē: ⁊ veniet ei: ⁊ noluit benedictionē: et
elōgabitur ab eo. Et induit maledictionē ſicut veſtimē
tum: ⁊ intrauit ſicut aqua in interiora eius: ⁊ ſicut oleū
in oſſibus eius. Fiat ei ſicut veſtimentū: quo operitur: et
ſicut zona: qua ſemper precingitur. Hoc opus eorū: qui
detrahūt mihi apud dominū: ⁊ qui loquūtur mala ad-
uerſus animam meā. Et tu dñe fac mecū ꝑpter nomen
tuū: qa ſuauis eſt miſericordia tua. Libera me: qa ege-
nus et pauper ſum ego: et cor meū conturbatū eſt intra
me. Sicut vmbra cum declinat: ablatus ſum: ⁊ excuſſus
ſum: ſicut locuſte. Genua mea infirmata ſunt a ieiunio:
⁊ caro mea immutata eſt propter oleum. Et ego factus
ſum opprobriū illis: viderūt me: et mouerūt capita ſua.
Adiuua me dñe deus meus: ſaluū me fac propter miſeri
cordiam tuā. Et ſcient quia manus tua hec: ⁊ tu dñe fe
ciſti eā. Maledicēt illi: ⁊ tu benedices: q̄ inſurgūt in me
cōfundantur: ſeruus aūt tuus letabitur. Induātur qui
detrahunt mihi pudore: ⁊ operiantur ſicut diploide cō-
fuſione ſua. Confitebor domino nimis in ore meo: et in
medio multoꝝ laudabo eū. Qui aſtitit a dextris paupe-
ris: vt ſaluam faceret a perſequentibus animam meam.

Pſalmus ipſi Dauid. CIX.

Dixit dñs dño meo: ſede a dextris meis. Donec Heb.10.c.
ponā inimicos tuos: ſcabellū pedū tuoꝝ. Vir- 1.cori.15.c.
gā virtutis tue emittet dñs ex Sion: domina-
re in medio inimicoꝝ tuoꝝ. Tecū principiū in die virtu
tis tue: in ſplendoribus ſanctoꝝ: ex vtero ante luciferū Heb.7.c.
genui te. Iurauit dñs: ⁊ nō poenitebit eum: tu es ſacer
dos in eternū: ſm ordinē Melchiſedec. Dñs a dextris
tuis: cōfregit in die ire ſue reges. Iudicabit in natiōibꝰ
implebit ruinas: conquaſſabit capita in terra multorū.
De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput.

Alleluia. CX. Aleph.

Confitebor tibi dñe in toto corde meo. Beth. in ſup.29.et
cōſilio iuſtoꝝ ⁊ cōgregatione. Gimel. Magna infra.137.
opera dñi. Daleth. exquiſita in oēs volūtates
eius. He. Cōfeſſio ⁊ magnificētia opus eiꝰ. Vau. et iu-
ſtitia eius manet ī ſeculū ſeculi. Zain. Memoriā faciet
mirabiliū ſuorū. Heth. miſericors ⁊ miſerator dominꝰ.
Teth. eſcā dedit timētibꝰ ſe. Iod. Memor erit in ſecu-
lū teſtamēti ſui. Caph. virtutē operū ſuoꝝ annunciabit
pplo ſuo. Lamed. Vt det illis hereditatē gētiū. Mem Iob.28.d
opera manuū eiꝰ veritas ⁊ iudiciū. Nun. Fidelia omnia prouer.1.a
mādata eiꝰ. Samech. cōfirmata in ſeculū ſeculi. Ain. fa et.9.b.
cta in veritate ⁊ equitate. Phe. Redēptionē miſit dñs
populo ſuo. Zade. mādauit in eternū teſtamentū ſuū.
Cuph. Sāctum ⁊ terribile nomen eius. Res. initiū ſa-
pientie timor dñi. Sin. Intellectus bonus omnibus fa
cientibꝰ eū. Thau. laudatio eius manet in ſeculū ſeculi.

Alleluia reuerſiōis haggei ⁊ zacharie. CXI. Aleph.

Beatus vir q̄ timet dñm. Beth. in mandatis eiꝰ
volet nimis. Potēs in terra erit ſemen eiꝰ. Da
leth. generatio rectorū benedicet. He. Gloria ⁊
diuitie in domo eiꝰ. Vau. ⁊ iuſtitia eius manet in ſeculū
ſeculi. Zain. Exortū eſt in tenebris lumen rectis. Heth.
miſericors ⁊ miſerator ⁊ iuſtus. Teth. Iucūdus homo
qui miſeret ⁊ cōmodat. Iod. diſponit ſermones ſuos in
iudicio. Caph. quia in eternū nō cōmouebitur. Lamed
In memoria eterna erit iuſtus. Mem. ab auditiōe ma
la nō timebit. Nun. Paratū cor eiꝰ ſperare in dño. Sa
mech. confirmatū eſt cor eiꝰ: nō cōmouebit. Ain. donec
deſpiciat inimicos ſuos. Phe. Diſperſit dedit pauperi 2.cor.9.c.
bus. Zade. iuſtitia eiꝰ manet in ſeculū ſeculi. Cuph. cor
nu eius exaltabitur ī gloria. Res. Pctōr videbit ⁊ ira-
ſcetur. Sin. dētibꝰ ſuis fremet ⁊ tabeſcet. Thau. deſide
rium peccatorū peribit. Alleluia.

Alleluia. CXII.

Laudate pueri dñm: laudate nomen dñi. Sit no infra.134.
men dñi benedictū: ex hoc nūc ⁊ vſq; in ſeculū. A Iob.1.d.
ſolis ortu vſq; ad occaſum: laudabile nomē dñi.
Excelſus ſuper oēs gētes dñs: et ſup celos gloria eius.
Quis ſicut dñs deus noſter qui in altis habitat: ⁊ humi
lia reſpicit in celo ⁊ in terra? Suſcitās a terra inopem:
⁊ de ſtercore erigēs pauperē. Vt collocet eū cū princi
pibus populi ſui. Qui habitare facit ſterilē in domo: ma-
trem filiorū letantem. Alleluia.

Alleluia. CXIII.

In exitu Iſrael de Aegypto: domꝰ Iacob de po-
pulo barbaro. Facta eſt Iudea ſanctificatio eiꝰ: exo.13.c.a
Iſrael poteſtas eiꝰ. Mare vidit ⁊ fugit: Iorda-
nis cōuerſus eſt retrorſum. Mōtes exultauerūt vt arie
tes: ⁊ colles ſicut agni ouiū. Quid eſt tibi mare ꝙ fugi- infra.137.
ſti: ⁊ tu Iordanis: qa conuerſus es retrorſum? Mōtes
exultaſtis ſicut arietes: ⁊ colles ſicut agni ouiū. A facie
dñi mota eſt terra: a facie dei iacob. Qui cōuertit petrā infra.134.
in ſtagna aquarū: ⁊ rupē in fontes aquarum. Nō nobis Sap.15.b
dñe nō nobis: ſed nomini tuo da gloriā. Sup miſericor-
dia tua ⁊ veritate tua: ne quādo dicāt gētes: vbi eſt deꝰ
eorū? Deus aūt noſter in celo: oīa quecunq; voluit fecit. infra.134.

Simulacrã gentiũ argentũ ⁊ aurũ:opera manuũ homi
nũ. Os habent ⁊ non loquentur:oculos habẽt:⁊ nõ vide
bunt. Aures habẽt:⁊ nõ audiẽt:nares habẽt: ⁊ nõ odo-
rabũt. Manus habent:⁊ nõ palpabũt:pedes habent:et
nõ ambulabunt: nõ clamabunt ĩ gutture ſuo. Similes
illis fiant:qui faciunt ea:⁊ oẽs qui cõfidunt in eis. Do
mus iſrael ſperauit ĩ domino:adiutor eorũ: ⁊ protector
eorũ eſt. Domus Aaron ſperauit in dño:adiutor eoꝝ:⁊
protector eorũ eſt. Qui timẽt dñm ſperauerunt in dño:
adiutor eorũ:et protector eorũ eſt. Dominus memor fu
it noſtri:⁊ benedixit nobis. Benedixit domui iſrael:be-
nedixit domui Aaron. Benedixit oĩbus qui timẽt dñm
puſillis cũ maiorib⁹. Adijciat dñs ſup vos: ſup vos ⁊ ſu
per filios veſtros. Benedicti vos a dño:qui fecit cęlũ et
terrã. Cęlũ cęli dño: terrã aũt dedit filijs hominũ. Nõ
mortui laudabunt te dñe:neqꝫ oẽs qui deſcendunt in in
fernum. Sed nos qui viuimus benedicim⁹ dño: ex hoc
nunc ⁊ vſqꝫ ĩ ſeculũ ¶ Alleluia CXIIII.

DIlexi quoniã exaudiet dominus vocem oratio
nis meę. Quia inclinauit aurẽ ſuã mihi:⁊ in di
ebus meis inuocabo. Circundederũt me dolo
res mortis:⁊ pericula inferni inuenerũt me. Tribulati-
Supra.55. onẽ:⁊ dolorẽ inueni:et nomẽ dñi ĩuocabo. O dñe libera
aĩam meã:miſericors dñs ⁊ iuſtus:⁊ deus noſter miſere
tur. Cuſtodiẽs paruulos dñs:humiliatus ſum:⁊ libera
uit me. Cõuertere aĩa mea in requiẽ tuã: quia dñs bene
fecit tibi. Quia eripuit aĩam meã de morte: oculos me-
os a lachrymis:pedes meos a lapſu. Placebo dño ĩ re-
2.cor.4.c gione viuorum. ¶ Alleluia CXV

Rom.3.a CRedidi propter qđ locutus ſum:ego aũt humi
liatus ſum nimis. Ego dixi inexceſſu meo: oĩs
Infra.eo. homo mẽdax. Quid retribuã dño pro oĩbus: q̃
ſapiẽ.9.a. retribuit mihi? Calicẽ ſalutaris accipiã: ⁊ nomẽ dñi in
ſupra.eod uocabo. Uota mea dño reddã corã omni populo eius:p̃
cioſa in cõſpectu dñi mors ſanctorũ eius. O domine q̃a
ego ſeruus tuus:ego ſeru⁹ tuus:⁊ filius ancillę tuę. Di
rupiſti vĩcula mea:tibi ſacrificabo hoſtiã laudis:⁊ nomẽ
dñi inuocabo. Uota mea dño reddã in conſpectu oĩm
populi eius: in atrijs dom⁹ dñi: in medio tui Jeruſalẽ.
¶ Alleluia. CXVI

Ro.13.c. LAudate dominum omnes gentes:laudate eum
omnes populi. Quoniam confirmata eſt ſuper
nos miſericordia eius: ⁊ veritas domini manet
ineternum. ¶ Alleluia. CXVII.

ſup.104 ⁊ COnfitemini domino quoniã bonus: quoniã ĩ ſe
105.⁊ 100 culũ miſeridia eius. Dicat nũc dom⁹ iſrael:qm̃
infra.135. bon⁹:qm̃ in ſeculũ miſcdia eius. Dicat nunc do
Heb.13.a. mus Aaron:quoniã ĩ ſeculum miſericordia eius. Dicãt
nunc oẽs qui timent dominũ:quoniã in ſeculũ miſeri-
cordia eius. De tribulatiõe mea inuocaui dominũ:⁊ ex-
audiuit me in latitudine dominus. Domin⁹ mihi adiu
tor:nõ timebo q̃d faciat mihi homo. Dominus mihi ad
iutor: ⁊ ego deſpiciã inimicos meos. Bonũ eſt cõfidere
in domino:ꝙ̃ cõfidere in homine. Bonũ eſt ſperare ĩ do
mino:ꝙ̃ ſperare in principibus. Omnes gentes circumi
erũt me:⁊ in nomine dñi:quia vltus ſum in eos. Circun
dantes circũdederũt me:⁊ in nomine dñi: q̃a vltus ſum
Exod.5.a in eos. Circundederũt me ſicut apes:⁊ exarſerunt ſicut
Eſa.12.a. ignis ĩ ſpinis:⁊ in nomine domini:quia vltus ſum ĩ eos.
Impulſus euerſus ſum vt caderẽ: et dominus ſuſcepit
me. Fortitudo mea:⁊ laus mea domin⁹: ⁊ factus eſt mi
hi in ſalutẽ. Uox exultationis ⁊ ſalutis: in tabernaculis
iuſtoꝝ. Dextera domini fecit virtutẽ:dextera domini ex
altauit me:dextera dñi fecit virtutẽ. Nõ moriar:ſed vi-
uã:⁊ narrabo opera dñi. Caſtigans caſtigauit me dñs:
⁊ morti nõ tradidit me. Aperite mihi portas iuſtitię:in
greſſus ĩ eas cõfitebor dño:hęc porta dñi: iuſti intrabũt
Mat.21.a. in eã. Cõfitebor tibi:qm̃ exaudiſti me:⁊ factus es mihi ĩ
ſalutẽ. Lapidẽ quẽ reprobauerũt ędificãtes: hic factus
eſt in caput anguli. A dño factũ eſt iſtud: et eſt mirabile
in oculis noſtris. Hęc eſt dies quã fecit dñs:exultemus
⁊ lętemur in ea. O dñe ſaluũ me fac:o dñe bene pſperare
bñdictus qui venit ĩ noĩe dñi. Benedixim⁹ vobꝫ de do
mo dñi:deus dñs ⁊ illuxit nobis. Cõſtituite diẽ ſolennẽ
in cõdẽſis:vſqꝫ ad cornu altaris. Deus meus es tu:⁊ cõ
fitebor tibi:deus me⁹ es tu ⁊ exaltabo te. Cõfitebor tibi
qm̃ exaudiſti me:⁊ factus es mihi in ſalutẽ. Cõfitemini
dño quoniã bonus:quoniã in ſeculũ miſericordia eius.
¶ Alleluia. Aleph. CXVIII.

BEati immaculati in via:qui ambulant ĩ lege do
mini. Aleph. Beati q̃ ſcrutrãtur teſtimonia ei⁹
in toto corde exquirũt eũ. Aleph. Nõ em̃ q̃ ope-
rantur iniq̃tatẽ:in vijs eius ambulauerunt. Aleph. Tu
mãdaſti: mãdata tua cuſtodiri nimis. Aleph. Utinã di
rigant̃ vię meę:ad cuſtodiendas iuſtificatiões tuas. A-
leph. Tũc nõ cõfundar: cũ perſpexero in oĩbus mãdatꝭ
tuis. Aleph. Cõfitebor tibi ĩ directiõe cordis: in eo ꝙ di
dici iudicia iuſticię tuę. Aleph. Juſtificatiões tuas cu-
ſtodiã:nõ me derelinquas vſqꝫquaqꝫ. Beth.

IN quo corrigit adoleſcẽtior viã ſuã:in cuſtodiẽ-
do ſermones tuos. Beth. In toto corde meo ex
q̃ſiui te:ne repellas me a mãdatꝭ tuis. Beth. In
corde meo abſcõdi eloquia tua:vt non peccẽ tibi. Beth.
Benedictus es dñe:doce me iuſtificatiões tuas. Beth.
In labijs meis pronũciaui:oĩa iudicia oris tui. Beth
In via teſtimoniorũ tuorũ delectatus ſum:ſicut in oĩb⁹
diuitijs. Beth. In mãdatis tuis exercebor:⁊ cõſiderabo
vias tuas. Beth. In iuſtificationib⁹ tuis meditabor:nõ
obliuiſcar ſermones tuos. Gimel

REtribue ſeruo tuo viuifica me:⁊ cuſtodiã ſermo
nes tuos. Gimel. Reuela oculos meos: ⁊ cõſi-
derabo mirabilia d̃ lege tua. Gimel. Incola ego
ſum in terra:nõ abſcõdas a me mãdata tua. Gimel. Cõ
cupiuit aĩa mea deſiderare iuſtificationes tuas:in omni
tempore. Gimel. Increpaſti ſuperbos:maledicti qui de
clinãt a mandatis tuis. Gimel. Aufer a me opprobriũ ⁊
cõtẽptũ:quia teſtimonia tua exquiſiui. Gimel. Etem̃ ſe-
derũt principes ⁊ aduerſum me loquebant̃: ſeruus autẽ
tuus exercebatur in iuſtificatiõibus tuis. Gimel. Nam
⁊ teſtimonia tua meditatio mea eſt:⁊ conſiliũ meũ iuſti-
ficationes tuę. Daleth.

ADhęſit pauimento aĩa mea:viuifica me ſecũdũ
verbũ tuũ. Daleth. Uias meas enũciaui:⁊ exau
diſti me:doce me iuſtificationes tuas. Daleth.
Uiã iuſtificationũ tuaꝝ inſtrue me: ⁊ exercebor in mira
bilibus tuis. Daleth. Dormitauit aĩa mea prę tędio:cõ
firma me in verbis tuis. Daleth. Uiã iniq̃tatis amoue a
me:⁊ de lege tua miſerere mei. Daleth. Uiã veritatꝭ ele
gi:iudicia tua nõ ſũ oblit⁹. Daleth. Adhęſi teſtimonijs
tuis dñe:noli me cõfũdere. Daleth. Uiã mãdatorũ tuo
rũ cucurri:cũ dilataſti cor meũ. He.

LEgẽ pone mihi dñe viã iuſtificationũ tuaꝝ:⁊ ex
quirã eã ſemp. He. Da mihi intellectũ: et ſcru-
tabor legẽ tuã: ⁊ cuſtodiã illã in toto corde meo
He. Deduc me ĩ ſemita mãdatorũ tuoꝝ: quia ipſam vo
lui. He. Inclina cor meũ in teſtimonia tua:⁊ nõ in aua-
riciã. He. Auerte oculos meos: ne videãt vanitatẽ:ĩ via
tua viuifica me. He. Statue ſeruo tuo eloquiũ tuũ:in ti
more tuo. He. Amputa opprobriũ meũ qđ ſuſpicat⁹ ſum:
q̃a iudicia iocunda. He. Ecce cõcupiui mandata tua:in
ęquitate tua viuifica me. Uau.

ET veniat ſup me miſericordia tua dñe:ſalutare
tuũ ſecũdũ eloquiũ tuũ. Uau. Et rñdebo expro
brantibus mihi verbũ: q̃a ſperaui in ſermonib⁹
tuis. Uau. Et ne auferas de ore meo verbũ veritatꝭ vſqꝫ
quaqꝫ: q̃a in iudicijs tuis ſupſperaui Uau. Et cuſtodiã
legẽ tuã ſemp:in ſeculũ ⁊ ĩ ſeculũ ſeculi. Uau. Et ambu
labã ĩ latitudine:q̃a mãdata tua exq̃ſiui. Uau. Et loq̃bar
teſtimonijs tuis ĩ cõſpectu regũ:⁊ nõ cõfundebar. Uau
Et meditabar in mãdatis tuis:q̃ dilexi. Uau. Et leua-

ui manus meas ad mandata tua quę dilexi: ⁊ exercebor
in iuſtificationibus tuis. Zain.

MEmor eſto verbi tui ſeruo tuo: ĩ q̃ mihi ſpem
dediſti. Zain. Hęc me cõſolata eſt in humilita
te mea: q̃a eloquiũ tuũ viuificauit me. Zain.
Supbi inique agebãt vſqquaq: a lege aũt tua nõ decli-
naui. Zain. Memor fui iudicioꝝ tuoꝝ a ſeculo dñe: ⁊ cõ
ſolatus ſum. Zain. Defectio tenuit me ꝑ peccatoribus:
derelinquẽtib⁹ legẽ tuã. Zain. Cãtabiles mihi erant iu
ſtificatiões tuę: ĩ loco ꝑegrinatiõis meę. Zain. Memor
fui nocte nõis tui dñe: et cuſtodiui legẽ tuã. Zain. Hęc
facta eſt mihi: q̃a iuſtificatiões tuas exquiſiui. Heth.

POrtio mea dñe: dixi cuſtodire legẽ tuã. Heth.
Depcatus ſum faciẽ tuã ĩ toto corde meo: miſe
rere mei ſecundũ eloquiũ tuũ. Heth. Cogitaui
vias meas: ⁊ ↄuerti pedes meos ĩ teſtimonia tua. Heth
Parat⁹ ſum: ⁊ nõ ſum turbat⁹ vt cuſtodiã mãdata tua
Heth. Funes peccatoꝝ circũplexi ſunt me: ⁊ legẽ tuam
nõ ſum oblit⁹. Heth. Media nocte ſurgebã ad cõfiten-
dũ tibi: ſup iudicia iuſtificatiõis tuę. Heth. Particeps
ego ſuꝫ oĩꝫ timẽtiũ te: ⁊ cuſtodiẽtiũ mãdata tua. Heth.
Miſericordia tua domine plena eſt terra: iuſtificatiões
Sup. 23. tuas doce me. Theth

BOnitatẽ feciſti cũ ſeruo tuo dñe: ſecundũ verbũ
tuũ. Theth. Bonitatẽ: ⁊ diſciplinã: ⁊ ſciẽtiã do
ce me: q̃a mãdat꜡ tuis credidi. Theth. Priuſq̃
humiliarer ego deliq̃: propterea eloquiũ tuũ cuſtodiui.
Theth. Bon⁹ es tu: ⁊ ĩ bonitate tua doce me iuſtificati
ones tuas. Theth. Mltiplicata eſt ſup me iniq̃tas ſup
boꝝ: ego autẽ in toto corde meo ſcrutabor mãdata tua.
Theth. Coagulatũ eſt ſicut lac cor eorũ: ego vo legem
tuã meditat⁹ ſum. Theth. Bonũ mihi q: humiliaſti me
vt diſcã iuſtificationes tuas. Teth. Bonũ mihi lex oris
tui: ſuper milia auri et argenti. Iod.

MAnus tuę dñe fecerũt me: ⁊ plaſmauerũt me
Iob. 10 b. da mihi intellectũ: vt diſcã mãdata tua. Iod.
Qui timẽt te: videbũt me ⁊ lętabunt: q̃a ĩ ver
ba tua ſupſperaui. Iod. Cognoui dñe q: ęq̃tas iudicia
tua: et in veritate tua humiliaſti me. Iod. Fiat miſcdia
tua vt conſolet me: ſecundũ eloquiũ tuũ ſeruo tuo. Iod.
Veniãt mihi miſeratiões tuę ⁊ viuã: q̃a lex tua medita-
tio mea eſt. Iod. Cõfundant ſupbi: q̃a iniuſte iniq̃tatẽ
fecerũt ĩ me: ego aũt exercebor ĩ mãdatis tuis. Iod. Cõ
uertãt mihi timẽtes te: ⁊ q̃ nouert teſtimonia tua. Iod.
Fiat cor meum immaculatum in iuſtificationibus tuis:
vt non confundar. Caph.

DEfecit ĩ ſalutare tuũ aĩa mea: ⁊ in vbũ tuũ ſup
ſperaui. Caph. Defecerũt oculi mei in eloquiũ
tuũ: dicẽtes q̃ndo cõſolaber꜡ me. Caph. Quia
fact⁹ ſum ſicut vter ĩ pruina: iuſtificatiões tuas nõ ſum
oblit⁹. Caph. Quot ſunt dies ſerui tui: q̃ndo facies de
pſequẽtibus me iudiciũ? Caph. Narrauerũt mihi iniq̃
fabulatiões: ſed nõ vt lex tua. Caph. Omĩa mãdata tua
veritas: iniqui pſecuti ſunt me: adiuua me. Caph. Pau
lomin⁹ cõſummauerũt me ĩ terra: ego aũt nõ dereliqui
mandata tua. Caph. Secundũ miſcdiã tuã viuifica me:
⁊ cuſtodiã teſtimonia oris tui. Lamed.

IN eternũ dñe: vbũ tuũ ꝑmanet in cęlo. Lamed.
In gñatiõe ⁊ gñationẽ veritas tua: fundaſti ter
rã et ꝑmanet. Lamed. Ordinatiõe tua pſeuerat
dies: q̃m oĩa ſeruiũt tibi. Lamed. Niſi q lex tua medita
tio mea ẽ: tũc forte periſſeꝫ ĩ hũilitate mea. Lamed. In
ęternũ nõ obliuiſcar iuſtificatiões tuas: q: ĩ ipis viuifica
ſti me. Lamed. Tu⁹ ſum ego: ſaluũ me fac: q̃m iuſtificati
ones tuas exq̃ſiui. Lamed. Me expectauerũt pctõres:
vt ꝑderẽt me: teſtimonia tua ĩtellexi. Lamed. Oĩs cõſũ
matiõis vidi finẽ: latũ mandatũ tuũ nimis. Mem

QUomõ dilexi legẽ tuã dñe: tota die meditatio
mea ẽ. Mem. Sup inimicos meos prudẽtem
me feciſti mãdato tuo: q̃a ĩ ęternũ mihi ẽ. Mẽ.
Sup oẽs docẽtes me ĩtellexi: q̃a teſtimonia tua medita
tio mea eſt. Mẽ. Sup ſenes ĩtellexi: q̃a mãdata tua q̃ſi
ui. Mẽ. Ab oĩ via mala ꝓhibui pedes meos: vt cuſtodiã
vba tua. Mẽ. A iudicijs tuis nõ declinaui: q̃a tu legẽ
poſuiſti mihi. Mẽ. Quã dulcia faucib⁹ meis eloq̃a tua
ſup mel ori meo. Mẽ. A mãdatis tuis intellexi: propte-
rea odiui oẽm viam iniquitatis. Nun.

LUcerna pedib⁹ meis vbũ tuũ: ⁊ lumẽ ſemit꜡ me
is. Nun. Iuraui: ⁊ ſtatui cuſtodire iudicia iuſti
cię tuę. Nũ. Humiliatus vſq q̃q dñe: viuifica
me ſecũdũ vbũ tuũ. Nũ. Volũtaria oris mei bñplacita
fac dñe: et iudicia tua doce me. Nũ. Aĩa mea ĩ manibus
meis ſemp: ⁊ legẽ tuã nõ ſum oblit⁹. Nũ. Poſuerũt pec
catores laqueũ mihi: ⁊ de mãdatis tuis nõ erraui. Nun
Hereditate acq̃ſiui teſtimonia tua ĩ ęternum: q: exulta
tio cord꜡ mei ſunt. Nũ. Inclinaui cor meũ ad faciẽdas
iuſtificatiões tuas ĩ ęternũ: ꝓpt retributionẽ. Samech

INiquos odio habui: ⁊ legẽ tuã dilexi. Samech.
Adiutor ⁊ ſuſceptor me⁹ es tu: ⁊ ĩ vbũ tuũ ſup-
ſperaui. Samech. Declinate a me maligni: et
ſcrutabor mãdata dei mei Sa. Suſcipe me ſm eloquiũ
tuũ: ⁊ viuã: ⁊ nõ cõfundas me ab expectatiõe mea. Sa.
Adiuua me: ⁊ ſaluus ero: et meditabor ĩ iuſtificatiõibus
tuis ſemp. Sa. Spreuiſti oẽs diſcedẽtes a iudicijs tu꜡:
q: iniuſta cogitatio eoꝝ. Sa. Preuaricantes reputaui
oẽs pctõres terrę: iõ dilexi teſtimonia tua. Sa. Cõfige
timore tuo carnes meas: a iudicijs eñi tu꜡ timui. Ain.

FEci iudiciũ ⁊ iuſticiã: non tradas me calũniãti
bus me. Ain. Suſcipe ſeruũ tuũ ĩ bonũ: nõ calũ
nient me ſupbi. Ain. Oculi mei defecerũt ĩ ſalu
tare tuũ: ⁊ in eloquiũ iuſticię tuę. Ain. Fac cũ ſeruo tuo
ſm miſcdiã tuã: ⁊ iuſtificatiões tuas doce me. Ain. Ser
uus tu⁹ ſũ ego: da mihi ĩtellectũ: vt ſciã teſtimonia tua.
Ain. Tẽp⁹ faciẽdi dñe: diſſipauerũt legẽ tuã. Ain. Ideo
dilexi mãdata tua: ſup aurũ et topazion. Ain. Propter
ea ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viã iniquã
odio habui. Phe.

MIrabilia teſtimonia tua: iõ ſcrutata eſt ea aĩa
mea. Phe. Declaratio ſermonũ tuorũ illumi
nat: ⁊ ĩtellectũ dat paruul. Phe. Os meũ ape
rui: ⁊ attraxi ſpiritũ: q: mandata tua deſiderabã. Phe.
Aſpice in me: ⁊ miſerere mei: ſm iudiciũ diligentiũ no-
mẽ tuũ. Phe. Greſſus meos dirige ſm eloquiũ tuũ: et
nõ dñet mei oĩs iniuſticia. Phe. Redime me a calũnijs
hoĩm: vt cuſtodiã mãdata tua. Phe. Faciẽ tuã illumina
ſup ſeruũ tuũ: ⁊ doce me iuſtificatiões tuas. Phe. Exi-
tus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non cuſtodie-
runt legẽ tuam. Zade

IUſtus es dñe: ⁊ rectũ iudiciũ tuũ. Zade. Mãda
ſti iuſticiã teſtimonia tua: ⁊ vitatẽ tuã nim꜡. Za
de. Tabeſcere me fecit zelus meus: q: obliti ſunt
vba tua inimici mei. Zade. Ignitũ eloquiũ tuũ vehemẽ
ter: ⁊ ſeru⁹ tu⁹ dilexit illõ. Zade. Adoleſcẽtul⁹ ſum ego
⁊ cõtẽptus: iuſtificatiões tuas nõ ſum oblitus. Za. Iu-
ſticia tua iuſticia in ęternũ: ⁊ lex tua veritas. Za. Tribu
latio ⁊ anguſtia inuenernut me: mãdata tua meditatio
mea eſt. Zade. Aequitas teſtimonia tua in ęternũ: intel
lectum da mihi ⁊ viuam. Cuph.

CLamaui ĩ toto corde meo: exaudi dñe: iuſtifica-
tiones tuas requirã. Cuph. Clamaui ad te ſal-
uum me fac: vt cuſtodiã mandata tua. Cu. Prę
ueni in maturitate et clamaui: quia in verba tua ſupſpe-
raui. Cuph. Pręuenerunt oculi mei ad te diluculo: vt
meditarer eloquia tua. Cuph. Vocẽ meã audi ſecundũ
miſericordiã tuã domine: ⁊ ſecundũ iudiciũ tuũ viuifica
me. Cuph. Appropinquauerunt perſequentes me iniq̃-
tati: a lege autẽ tua longe facti ſunt. Cuph. Prope es
tu domine: ⁊ oẽs vię tuę veritas. Cuph. Initio cogno-
ui de teſtimonijs tuis: quia in ęternum fundaſti ea.

V Ide humilitatẽ meã:⁊ eripe me:qꝛ legẽ tuã nõ
ſum oblitus. Res. Judica iudiciũ meũ ⁊ redi
me me:ꝓpt eloquiũ tuũ viuifica me. Res. Lon
ge a pctõꝛibus ſalus: q̃a iuſtificatiões tuas nõ exq̃ſierũt
Res. Miſcdie tue multe dñe: ſecundũ iudiciũ tuũ viui
fica me. Res. Multi q̃ pſequũt me ⁊ tribulãt me:a teſti
monijs tuis nõ declinaui. Res. Uidi p̃uaricãtes ⁊ tabe
ſcebã: qꝛ eloq̃a tua nõ cuſtodierũt. Res. Uide:qm̃ man
data tua dilexi dñe:ĩ miſcdia tua viuifica me. Res. Pꝛĩ
cipiũ verboꝝ tuoꝝ veritas:in eternũ oĩa iudicia iuſticie
P Rincipes pſecuti ſunt me gratis (tue. Sin
et a vbis tuis foꝛmidauit coꝛ meũ. Sin. Leta
boꝛ ego ſup eloq̃a tua: ſicut q̃ iuenit ſpolia mlta
ſupꝛa.117. Sin. Iniq̃tatẽ odio habui ⁊ aboĩat⁹ ſuz: legẽ aũt tuã di
Ioue.z.a lexi. Sin. Septies ĩ die laudẽ dixi tibi: ſup iudicia iuſti
cie tue. Sin. Pax multa diligẽtib⁹ legẽ tuã:⁊ nõ eſt ill'
ſcandalũ. Sin. Expectabã ſalutare tuũ dñe: ⁊ mandata
tua dilexi. Sin. Cuſtodiuit aĩa mea teſtimonia tua:⁊ di
lexit ea vehemẽter. Seruaui mãdata tua et teſtimonia
tua:qꝛ oẽs vie mee in cõſpectu tuo. Thau
A Pꝛopinquet dep̃catio mea ĩ cõſpectu tuo dñe
iuxta eloquiũ tuũ da mihi intellectũ. Thau. In
tret poſtulatio mea ĩ cõſpectu tuo: ſm eloquiũ
tuũ eripe me. Thau. Eructabũt labia mea hymnũ:cum
docueris me iuſtificatiões tuas. Thau. Pꝛonũciabit lĩ
gua mea eloquiũ tuũ:q̃a oĩa mãdata tua eq̃tas. Tha u.
Fiat man⁹ tua vt ſaluet me: qm̃ mãdata tua elegi. Tau
Cõcupiui ſalutare tuũ dñe:⁊ lex tua meditatio mea eſt.
Thau. Uiuet aĩa mea:⁊ laudabit te:⁊ iudicia tua adiu-
uabunt me. Thau. Erraui ſicut ouis q̃ perijt: q̃re ſeruũ
tuũ:qꝛ mãdata tua nõ ſum oblitus. ¶ Alleluia.

¶ Canticum graduum. CXIX.

A D dñm cũ tribularer:clamaui:⁊ exaudiuit me
Dñe libera aĩam meã a labijs iniquꝭ: ⁊ a lĩgua
doloſa. Quid deĩ tibi aut q̃d apponaĩ tibi: ad linguã do
loſaz? Sagitte potẽtis acute:cũ carbonib⁹ deſolatorijs
Heu mihi qꝛ incolatus me⁹ ꝓlongat⁹ eſt: habitauit cũ
habitãtibus Cedar:multũ ĩcola fuit aĩa mea. Cũ his q̃
oderũt pacẽ: erã pacificus:cũ loq̃bar illis: impugnabãt
me gratis. ¶ Canticũ graduum. CXX.

L Euaui oculos meos in mõtes:vnde veniet auxi
liũ mihi. Auxiliũ meũ a dño:q̃ fecit celũ ⁊ terrã.
Nõ det ĩ cõmotionẽ pedẽ tuũ:neq; doꝛmitet:q̃
Eſa.ſ.a. cuſtodit te. Ecce nõ doꝛmitabit:neq; doꝛmiet:qui cuſto
dit iſrael. Dñs cuſtodit te:dñs pꝛotectio tua ſup manũ
dexterã tuã. Per diẽ ſol nõ vꝛet te:neq; luna ꝑ noctem.
Dñs cuſtodit te ab oĩ malo:cuſtodiat aĩaz tuã dñs. Do
minus cuſtodiat introitũ tuũ:⁊ exitũ tuũ:ex hoc nunc ⁊
vſq; in ſeculũ. ¶ Canticũ graduũ. CXXI

L Etatus ſum in his q̃ dicta ſunt mihi: in domũ
dñi ibim⁹. Stãtes erãt pedes noſtri ĩ atrijs tuꝭ
ieruſalẽ. Jeruſalẽ q̃ edificatur vt ciuitas: cui⁹
participatio eius ĩ idipſuz. Illuc em̃ aſcẽderũt trib⁹:tri
bus dñi teſtimoniũ iſrael:ad cõfitendũ noĩ dñi. Quia il
lic ſederũt ſedes ĩ iudicio:ſedes ſup domũ dauid. Roga
te q̃ ad pacẽ ſunt ieruſalẽ:⁊ abundãtia diligẽtibus te. Fi
at pax in virtute tua:⁊ abundãtia ĩ turribus tuis. Pꝛo
pter fratres meos:⁊ ꝓximos meos loquebar pacẽ de te.
Pꝛopter domũ dñi dei noſtri:queſiui bona tibi.

¶ Canticum graduũ. CXXII.

A D te leuaui oculos meos: qui habitas in celis.
Ecce ſicut oculi ſeruoꝝ ĩ manibus dñoꝝ ſuoꝝ.
Sicut oculi ancille in manibus dñe ſue: ita oculi noſtri
ad dñm deũ noſtrũ: donec miſereatur noſtri. Miſerere
noſtri dñe:miſerere noſtri: qꝛ multũ repleti ſumus de-
ſpectione. Quia multũ repleta eſt aĩa noſtra:oppꝛobꝛiũ
abundantibus ⁊ deſpectio ſuperbis.

¶ Canticũ graduum. CXXIII.

N Iſi quia dñs erat in nobis: dicat nũc iſrael:niſi
quia dñs erat in nobis. Cũ exurgerẽt hoĩes in
nos:foꝛte viuos deglutiſſent nos. Cũ iraſceretur furoꝛ
eoꝛũ in nos:foꝛſitan aqua abſoꝛbuiſſet nos. Toꝛrentẽ ꝑ
tranſiuit anima noſtra: foꝛſitan pertranſiſſet aĩa noſtra
aquã intolerabilẽ. Benedictus dñs:qui nõ dedit nos in
captionẽ dẽtibus eoꝝ. Anima noſtra ſicut paſſer erepta
eſt:de laqueo venantiũ. Laqueus cõtritus eſt:⁊ nos libe
rati ſumus. Adiutoꝛiũ noſtrũ in noĩe dñi: qui fecit celũ
⁊ terrã. ¶ Canticũ graduum. CXXIIII.

Q Ui confidunt in dño: ſicut mons ſion:nõ com
mouebitur in eternũ:qui habitat in Jeruſalẽ.
Montes in circuitu eius:⁊ dñs in circuitu po
puli ſui:ex hoc nũc ⁊ vſq; in ſeculũ. Quia nõ reliq̃t do
minus virgã peccatoꝛũ ſuper ſoꝛtẽ iuſtoꝝ: vt non exten
dant iuſti ad iniquitatẽ manus ſuas. Benefac dñe bonꝭ
⁊ rectis coꝛde. Declinantes aũt in obligatiões:adducet
dñs cũ operãtibus iniquitatẽ:pax ſuper iſrael.

¶ Canticum graduum. CXXV

I N conuertendo dñs captiuitatẽ Sion:facti ſu-
mus ſicut conſolati. Tunc repletũ eſt gaudio os
noſtrũ:⁊ lingua noſtra exultatiõe. Tũc dicent in
ter gentes:magnificauit dñs facere cũ eis. Magnifica-
uit dñs facere nobiſcũ:facti ſumus letãtes. Cõuerte do
mine captiuitatẽ noſtrã:ſicut toꝛrẽs ĩ auſtro. Qui ſemi
nant in lachꝛymis:in exultatione metẽt. Eũtes ibant ⁊
flebant: mittẽtes ſemina ſua. Uenientes aũt venient cũ
exultatione:poꝛtantes manipulos ſuos.

¶ Canticum graduum Salomonis CXXVI.

N Iſi dñs edificauerit domũ:in vanum laboꝛaue
runt qui edificant eã. Niſi dñs cuſtoderit ciui-
tatẽ:fruſtra vigilat q̃ cuſtodit eã. Uanũ eſt vo-
bis ante lucẽ ſurgere: ſurgite poſtq̃ ſederitis qui mãdu
catis panẽ doloꝛis. Cũ dederit dilectis ſuis ſomnũ:ecce
hereditas dñi filij merces fruct⁹ ventris. Sicut ſagitte
ĩ manu potẽtꝭ:ita filij excuſſoꝝ. Beatus vir q̃ ĩpleuit de
ſideriũ ſuũ ex ipſis:nõ cõfundetur:cũ loquetur inimicis
ſuis in poꝛta. ¶ Canticũ graduũ. CXXVII

B Eati oẽs qui timẽt dñm: qui ambulãt in vijs ei
us. Laboꝛes manuũ tuaꝝ quia mãducabis:be-
atus es:⁊ bene tibi erit. Uxoꝛ tua ſicut vitis ab
undãs in laterib⁹ domus tue. Filij tui: ſicut nouelle oli
uarũ ĩ circuitu mẽſe tue. Ecce ſic bñdicetur homo:q̃ ti
met dñm. Benedicat tibi dñs ex ſion:⁊ videas bona Je
ruſalẽ oĩbus diebus vite tue. Et videas filios filioꝝ tuo ſupꝛa.z.
rũ pacẽ ſup iſrael. ¶ Cantiũ graduũ. CXXVIII

S Epe expugnauerũt me a iuuentute mea: dicat
nunc iſrael. Sepe expugnauerũt me a iuuentu
te mea:etem̃ nõ potuerũt mihi. Supꝛa doꝛſum
meũ fabꝛicauerũt peccatoꝛes: ꝓlõgauerũt iniquitatẽ ſu
am. Dñs iuſtus cõcidet ceruices peccatoꝝ:cõfundãtur
⁊ cõuertãtur retroꝛſum oẽs qui oderũt ſion. Fiãt ſicut
foenũ tectoꝝ:qd̃ pꝛiuſq̃ euellatur exaruit. De q̃ non im
plebit manũ ſuã:qui metet:⁊ ſinũ ſuũ:q̃ manipulos colli
get. Et non dixerunt:qui pꝛeteribant:benedictio domi
ni ſuper vos:benediximus vobis in nomine domini.

¶ Canticum graduum. CXXIX.

D E pꝛofundis clamaui ad te dñe: domine exau-
di vocẽ meã. Fiãt aures tue intẽdẽtes in vocẽ
depꝛecationis mee. Si iniquitates obſeruaue-
ris dñe:dñe quis ſuſtinebit? Quia apud te ꝓpitiatio eſt
⁊ ꝓpter legẽ tuã ſuſtinui te dñe Suſtinuit aĩa mea ĩ ver
bo eius:ſperauit anima mea in domino. A cuſtodia ma
tutina vſq; ad noctẽ:ſperet iſrael in dño. Quia apud do
minũ miſericoꝛdia:⁊ copioſa apud eũ redemptio. Et ip
ſe redimet iſrael ex omnibus iniquitatibus eius.

¶ Canticum graduum. CXXX.

D Omine nõ eſt exaltatũ coꝛ meũ:neq; elati ſunt
oculi mei. Neq; ambulaui in magnꝭ:neq; ĩ mi
rabilibus ſup me. Si nõ humiliter ſentiebã: ſed
exaltaui animã meã. Sicut ablactatus eſt ſuper matrẽ
ſuã:ita retributio in anima mea. Speret Iſrael in domi

no:ex hoc nunc et vſqꝫ in ſeculum.
¶ Canticum graduum. CXXXI
MEmento dñe dauid:⁊ oĩs manſuetudinis eiꝰ.
Sicut iurauit dño: votũ vouit deo iacob. Si
introiero in tabernaculũ domus meȩ: ſi aſcen
dero ĩ lectũ ſtrati mei. Si dedero ſomnũ oculis meis:et
palpebꝛis meis doꝛmitationẽ. Et requiẽ tẽpoꝛibus me
is:donec inueniã locũ dño:tabernaculũ deo iacob. Ecce
audiuimus eã in effrata :inuenimus eã in campis ſyluȩ.
Introibimus in tabernaculũ eiꝰ:adoꝛabimꝰ ĩ loco:vbi
ſteterũt pedes eius. Surge dñe in requiẽ tuã: tu ⁊ arca
ſanctificatiõis tuȩ. Sacerdotes tui induãtur iuſticia:⁊
ſancti tui exultẽt. Propter dauid ſeruũ tuũ: non auer-
tas faciẽ chꝛiſti tui. Iurauit dñs dauid veritatẽ:et non
fruſtrabiť eũ:de fructu vẽtris tui ponã ſuꝑ ſedẽ tuã. Si
cuſtodierẽt filij tui teſtamẽtũ meũ:⁊ teſtimoĩa mea hȩc
q̃ docebo eos. Et filij eoꝝ vſqꝫ in ſeculũ:ſedebũt ſuꝑ ſedẽ
tuã. Quoniã elegit dñs ſion:elegit eã ĩ habitationẽ ſibi.
Hȩc requies mea in ſeculũ ſeculi:hic habitabo:qm̃ elegi
eam. Viduã eius benedicẽs benedicã:pauperes eius ſa-
turabo panibus. Sacerdotes eius induã ſalutari:⁊ ſan
cti eius exultatiõe exultabunt. Illuc pꝛoducã coꝛnu da
uid: paraui lucernã Chꝛiſto meo. Inimicus eiꝰ induã
cõfuſione:ſuꝑ ipſum autem effloꝛebit ſanctificatio mea.
¶ Canticum graduum CXXXII
ECce q̃ bonũ: et q̃ iucũdum habitare fratres in
vnũ. Sicut vngentũ ĩ capite: qđ deſcẽdit in bar
bã:barbã Aaron. Quod deſcendit ĩ oꝛã veſtimẽ
ti eius:ſicut ros hermon: qui deſcendit in montẽ Sion
Qm̃ illic mãdauit dñs benedictionẽ:et vitã vſqꝫ in ſecu
lum. ¶ Canticum graduum. CXXXIII.
ECce nunc benedicite dño: om̃es ſerui dñi. Qui
ſtatis in domo dñi: in atrijs domus dei noſtri.
ſupꝛa.124 In noctibus extollite manus veſtras in ſancta:
⁊ benedicite dño. Benedicat te dñs ex ſion:qui fecit cȩ-
lum ⁊ terrã. ¶ Alleluia. CXXXIIII
LAudate nomen domini: laudate ſerui dominũ.
ſupꝛa.112 Qui ſtatis in domo domini: in atrijs domꝰ dei
ſupꝛa.133 noſtri. Laudate dñm:q̃a bonꝰ dñs:pſallite no-
mini eiꝰ:quoniã ſuaue eſt. Quoniã iacob elegit ſibi dñs:
hier.10.c. iſrael ĩ poſſeſſionẽ ſibi: quia ego cognoui q̃ magnus eſt
dominus:⁊ deus noſter pꝛȩ oĩbus dijs. Omnia quȩcun
qꝫ voluit dominus:fecit in cȩlo: ⁊ in terra:in mari:et in
omnibus abyſſis. Educens nubes ab extremo terrȩ:ful
ſupꝛa.77 gura ĩ pluuiã fecit. Qui pꝛoducit ventos de theſaurꝫ ſu
ſupꝛa.104. is:qui percuſſit pꝛimogenita ȩgypti ab hoĩe vſqꝫ ad pe-
Exo.12.d cus. Et miſit ſigna ⁊ ꝓdigia in medio tui ȩgypte:ĩ pha-
raonẽ:⁊ oẽs ſeruos eius. Qui percuſſit gentes multas:
⁊ occidit reges foꝛtes. Seon regẽ Amoꝛreoꝛũ:⁊ Og re
gẽ Baſan: ⁊ omnia regna Chanaan. Et dedit terrã eo
ſupꝛa.113. rũ hȩreditatẽ:hȩreditatẽ iſrael populo ſuo. Dñe nomẽ
ſapiẽ.15.d tuũ in ȩternũ:dñe memoꝛiale tuũ in generatione ⁊ gene
rationẽ. Quia iudicabit dñs populũ ſuũ: ⁊ in ſeruis ſuꝭ
depꝛecabitur. Simulacra gentiũ argentũ ⁊ aurũ: ope-
ra manuũ hominũ. Os habẽt et nõ loquẽtur:oculos ha
bent ⁊ nõ videbũt. Aures habẽt ⁊ nõ audiẽt:neqꝫ em̃ eſt
ſpiritus in oꝛe ipſoꝛũ. Similes illis fiant qui faciũt ea: ⁊
oẽs qui cõfidũt in eis. Domus iſrael benedicite dño:do
mus Aaron benedicite dño. Domus leui benedicite do
ſupꝛa.104 mino:qui timetis dñm:benedicite dño. Benedictꝰ do-
et.105.et. minus ex Sion:qui habitat ĩ ieruſalẽ. ¶ Alleluia
106. COnfitemini dño:qm̃ bonus: CXXXV.
qm̃ in ſeculũ miſcdia eius. Cõfitemini deo deo-
rũ:qm̃. Confitemini dño dñoꝛũ:qm̃. Qui fecit
mirabilia magna ſolus: qm̃. Qui fecit cȩlos ĩ intellectu
quoniã. Qui firmauit terrã ſuper aquas:qm̃. Qui fecit
luminaria magna:qm̃. Solẽ in poteſtatẽ diei: qm̃. Lu-
nã et ſtellas ĩ poteſtatẽ noctis:quoniã. Qui ꝑcuſſit ȩgy
ptũ cũ pꝛimogenitis eoꝛũ:qm̃. Qui eduxit iſrael de me-
dio eoꝛũ:qm̃. In manu potẽti:et bꝛachio excelſo:quoniã
Qui diuiſit mare rubꝛũ in diuiſiões: qm̃. Et eduxit iſra
el per medium eius:quoniã. Et excuſſit pharaonẽ:⁊ vir
tutẽ eius ĩ mare rubꝛo:quoniã. Qui traduxit populũ ſu
um per deſertũ:qm̃. Qui ꝑcuſſit reges magnos:qm̃. Et
occidit reges foꝛtes:qm̃. Seon regẽ Amoꝛreoꝛũ:quoni
am. Et Og regẽ baſan:quoniã. Et dedit terrã eoꝛũ hȩ-
reditatẽ:quoniã. Hȩreditatẽ iſrael ſeruo ſuo:qm̃. Quia
in humilitate noſtra memoꝛ fuit noſtri:qm̃. Et redemit
nos ab inimicis noſtris:qm̃. Qui dat eſcã om̃i carni:qm̃
Cõfitemini deo cȩli:quoniã. Cõfitemini dño dominoꝝ
qm̃ in ȩternũ miſericoꝛdia eius. Alleluia.
¶ Pſalmus Dauid pꝛopter Ieremiã. CXXXVI.
SVper flumina Babylonis illic ſedimus: ⁊ fle-
uimus dũ recoꝛdaremur tui ſion. In ſalicibus ĩ
medio eius: ſuſpendimus oꝛgana noſtra. Quia
illic interrogauerũt nos:qui captiuos duxerũt nos: ver
ba cantionũ. Et qui abduxerũt nos:hymnũ cãtate nobꝭ
de cãticis ſion. Quõ cãtabimus canticũ dñi: in terra ali
ena? Si oblitus fuero tui ieruſalẽ:obliuiõi detur dexte-
ra mea. Adhȩreat lingua mea faucibꝰ meis:ſi nõ memi-
nero tui. Si nõ ꝓpoſuero tui ieruſalẽ: in pꝛĩcipio lȩticiȩ
meȩ. Memoꝛ eſto dñe filioꝛũ edom:in die ieruſalẽ. Qui
dicũt:exinanite exinanite:vſqꝫ ad fundamentũ in ea. Fi
lia babylonis miſera:beatus qui retribuet tibi retributi
onẽ tuã quã retribuiſti nobis. Beatus qui tenebit:⁊ alli
det paruulos ſuos ad petrã.
¶ Pſalmus ipſi Dauid. CXXXVII
COnfitebor tibi dñe in toto coꝛde meo: qm̃ audi
ſti oĩa verba oꝛis mei. In cõſpectu angeloꝛum
pſallã tibi:adoꝛabo ad templũ ſanctũ tuũ:⁊ cõ- ſupꝛa.113.
fitebor nomini tuo. Super miſericoꝛdia tua:et veritate
tua:qm̃ magnificaſti ſuper omne nomen ſanctũ tuũ. In
q̃cũqꝫ die ĩuocauero te:exaudi me: multiplicabis in aĩa ſupꝛa.101.
mea virtutẽ. Cõfiteãtur tibi dñe oẽs reges terrȩ: quia
audierũt oĩa verba oꝛis tui. Et cantẽt in vijs dñi:quoni
am magna eſt gloꝛia dñi. Quoniã excelſus dñs ⁊ humi-
lia reſpicit: ⁊ alta a longe cognoſcit. Si ambulauero in
medio tribulationis:viuificabis me: ⁊ ſuꝑ irã inimicoꝝ
meoꝛũ extendiſti manũ tuã:⁊ ſaluũ me fecit dextera tua
Dominus retribuet pꝛo me: domine miſericoꝛdia tua ĩ
ſeculũ:⁊ opera manuũ tuarũ ne deſpicias.
¶ In finem Pſalmus Dauid. CXXXVIII.
DOmine pꝛobaſti me ⁊ cognouiſti me:tu cogno
uiſti ſeſſionẽ meã:⁊ reſurrectionẽ meã. Intel-
lexiſti cogitatiões meas de lõge:ſemitã meã et
funiculũ meũ inueſtigaſti. Et oẽs vias meas ꝓuidiſti:qꝛ
non eſt ſermo in lingua mea. Ecce dñe tu cognouiſti oĩa
nouiſſima ⁊ antiqua:tu foꝛmaſti me:⁊ poſuiſti ſuper me
manũ tuã. Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me: cõfoꝛ
tata eſt:⁊ nõ potero ad eã. Quo ibo a ſpiritu tuo:⁊ quo
a facie tua fugiã? Si aſcẽdero in cȩlũ:tu illic es: ſi deſcẽ
dero ad infernũ:ades. Si ſumpſero pẽnas meas dilucu
lo:et habitauero in extremis maris. Etem̃ illuc manus
tua deducet me:⁊ tenebit me dextera tua. Et dixi foꝛſi-
tã tenebꝛȩ cõculcabũt me: ⁊ nox illuminatio mea in deli-
tijs meꝭ. Quia tenebꝛȩ nõ obſcurabunť a te: ⁊ nox ſicut
dies illuminabitur:ſicut tenebꝛȩ eius:ita ⁊ lumen eius.
Qꝛ tu poſſediſti renes meos:ſuſcepiſti me de vtero ma-
tris meȩ. Cõfitebor tibi:qm̃ terribiliter magnificatꝰ es
mirabilia oꝑa tua:⁊ aĩa mea cognoſcet nimis. Nõ eſt oc
cultatũ os meũ a te qđ feciſti in occulto:⁊ ſubſtãtia mea
in inferioꝛibus terrȩ. Imperfectũ meũ viderũt oculi tui
⁊ in libꝛo oẽs ſcribẽtur:dies foꝛmabuntur: ⁊ nemo ĩ eis.
Mihi aũt nimis honoꝛificati ſunt amici tui deus: nimꝭ
cõfoꝛtatus eſt pꝛincipatus eoꝝ. Dinumerabo eos: ⁊ ſu
ꝑ arenã multiplicabunť:exurrexi:⁊ adhuc ſum tecũ. Si
occideris deꝰ peccatoꝛes: viri ſanguinũ declinate a me.
Quia dicitis in cogitatione accipiant in vanitate ciui-
tes ſuas. Nõne q̃ oderũt te dñe oderã:⁊ ſuper inimicos
tuos tabeſcebã. Perfecto odio oderã illos: inimici fa-

ſupꝛa.25. cti ſunt mihi. Pꝛoba me deus: ⁊ ſcito coꝛ meū: interro-
ga me: ⁊ cognoſce ſemitas meas. Et vide ſi via iniq̄tat[is]
in me eſt: ⁊ deduc me in via eterna.

¶ In finem Pſalmus Dauid. CXXXIX.

ERipe me dñe ab hoīe malo: a viro iniquo eripe me. Qui cogitauerūt iniq̄tates ī coꝛde: tota die cōſtituebāt ꝓlia. Acuerūt linguas ſuas ſicut ſerpētes: venenū aſpidū ſub labijs eoꝝ. Cuſtodi me dñe de manu peccatoꝛis: ⁊ ab hoībus iniq̄s eripe me. Qui cogitauerūt ſupplātare greſſus meos: abſconderūt ſupbi laqueū mihi. Et funes extenderūt in laqueū: iuxta iter ſcādalū poſuerūt mihi. Dixi dño: deus meus es tu: exaudi dñe vocē depcationis mee. Dñe dñe virtus ſalutis mee obumbꝛaſti ſup caput meū ī die belli. Nō tradas me domine: a deſiderio meo peccatoꝛi: cogitauerūt cōtra me: ne derelinquas me: ne foꝛte exaltenꝛ. Caput circuit⁹ eorū: laboꝛ labioꝛū ipſoꝝ operiet eos. Cadent ſup eos carbones: in ignē deijcies eos: in miſerijs nō ſubſiſtēt. Vir linguoſus nō dirigeꝛ in terra: virū iniuſtū mala capient in īteritu. Cognoui q̄a faciet dñs iudiciū inopis: ⁊ vindictā pauperū. Verūtamē iuſti cōfitebunꝛ nomini tuo: ⁊ habitabūt recti cū vultu tuo.

¶ Pſalm⁹ dauid. CXL.

DOmine clamaui ad te: exaudi me: intende voci mee cū clamauero ad te. Dirigaꝛ oꝛatio mea ſicut incēſum ī cōſpectu tuo: eleuatio manuū mearū ſacrificiū veſpertinū. Pone dñe cuſtodiā oꝛi meo: ⁊ oſtiū circūſtantie labijs meis. Non decli-
nes coꝛ meū ī verba malicie: ad excuſandas excuſatiōes
eccl.22.b in peccatis. Cū hoībus opantibus iniq̄tatē: ⁊ nō cōmunicabo cū electis eoꝝ. Coꝛripiet me iuſtus in miſcdia: ⁊ īcrepabit me: oleū aūt pctōꝛis nō impinguet caput meū. Qm̄ adhuc ⁊ oꝛatio mea ī bñplacitis eoꝝ: abſoꝛpti ſunt iuncti petre iudices eoꝛū. Audiēt verba mea: qm̄ potuerūt: ſicut craſſitudo terre erupta eſt ſup terrā. Diſſipata ſunt oſſa noſtra ſec⁹ īfernū: q̄a ad te dñe dñe oculi mei in te ſperaui: nō auferas aīaȝ meā. Cuſtodi me a laqueo quē ſtatuerūt mihi: ⁊ a ſcādalis opātiū iniq̄tatē. Cadēt ī retiaculo ei⁹ pctōꝛes: ſingulariter ſuȝ ego donec trāſeā.

¶ Intellectus dauid cū eſſet in ſpelūca: oꝛatio. CXLI

ſupꝛa.76. VOce mea ad dñm clamaui: voce mea ad dñm depcatus ſum. Effundo ī cōſpectu eius oꝛationē meā: ⁊ tribulationē meā ante ipſuȝ pnūcio. In deficiēdo ex me ſpiritū meū: ⁊ tu cognouiſti ſemitas meas. In via hac q̄ ambulabā: abſonderūt ſupbi laqueū mihi. Cōſiderabā ad dextrā ⁊ videbā: ⁊ nō erat q̄ cognoſceret me. Perijt fuga a me: et nō eſt qui req̄rat aīam meā. Clamaui ad te dñe: dixi: tu es ſpes mea: poꝛtio mea ī terra viuentiū. Intēde ad depcationē meā: q̄a humiliatus ſum nimis. Libera me a pſequētibus me: quia cōfoꝛtati ſūt ſup me. Educ de cuſtodia animā meā ad cōfitēdū nomini tuo: me expectant iuſti donec retribuas mihi.

¶ Pſal. dauid q̄ndo pſequebaꝛ eū filius ſuus Abſalō. CXLII

ſupꝛa.101. DOmine exaudi oꝛationē meā: aurib⁹ pcipe obſecrationē meā in veritate tua: exaudi me in tua iuſticia. Et nō ītres in iudiciū cū ſeruo tuo: q̄a nō iuſtificabiꝛ ī cōſpectu tuo oīs viuēs. Quia pſecutus eſt inimicus aīam meā: humiliauit ī terra vitā meā. Collocauit me in obſcuris ſicut moꝛtuos ſeculi: et anxiatus eſt ſup me ſpiritus meus: ī me turbatū eſt coꝛ meū. Memoꝛ fui dierū antiq̄rū: meditatus ſum ī oībus opibus tuis: in factis manuū tuaꝝ meditabar. Expādi man⁹ meas ad te: aīa mea ſicut terra ſine aqua tibi. Velociter exaudi me dñe: defecit ſpirit⁹ me⁹. Nō auertas
ſupꝛa.101. faciē tuā a me: ⁊ ſimilis ero deſcēdentib⁹ ī lacū. Auditā fac mihi mane miſcdia tuā: q̄a in te ſpaui. Notā fac mihi viā ī q̄ ambulē: q̄a ad te leuaui aīam meā. Eripe me de inimicis meis dñe: ad te cōfugi: doce me facere voluntatē tuā: q̄a deus meus es tu. Spirit⁹ tu⁹ bonus deducet me in terrā rectā: ꝓpter nomen tuū dñe viuificabis me in equitate tua. Educes de tribulatione animā meā: ⁊ in miſcdia tua diſperdas oēs inimicos meos. Et perdes oēs q̄ tribulāt aīam meā: qm̄ ego ſeruus tuus ſum.

¶ Pſalmus dauid aduerſus Goliath. CXLIII.

BEnedictus dñs deus meus: q̄ docet manus meas ad pꝛeliū: ⁊ digitos meos ad bellū. Miſcdia mea ⁊ refugiū meū: ſuſceptoꝛ meus ⁊ liberatoꝛ meus. Pꝛotectoꝛ meus: et in ipſo ſpaui: q̄ ſubdis pplm meū ſub me. Dñe q̄d eſt homo: q2 innotuiſti ei: aut filius hoīs qui reputas eū? Homo vanitati ſimilis fact⁹ eſt: dies ei⁹ ſicut vmbꝛa ꝑtereunt. Dñe iclina celos tuos ⁊ deſcende: tange mōtes ⁊ fumigabūt. Fulgura coꝛuſcationē: ⁊ diſſipabis eos: emitte ſagittas tuas: et cōturbabis eos. Emitte manū tuā de alto: eripe me: et libera me de aq̄s multis: ⁊ de manu filioꝛū alienoꝝ. Quoꝛū os locutū eſt vanitatē: ⁊ dextera eoꝝ dextera iniq̄tatis. De⁹ cāticū nouū cantabo tibi: ī pſalterio decachoꝛdo pſallā tibi. Qui das ſalutē regibus: q̄ redemiſti dauid ſeruū tuū: de gladio maligno eripe me. Et erue me de manu filioꝝ alienoꝝ: q̄ꝛū os locutū eſt vanitatē: ⁊ dextera eoꝛū dextera iniquitatis. Quoꝛū filij ſicut nouelle plantatiōes: in iuuētute ſua. Filie eoꝛū cōpoſite: circumoꝛnate vt ſimilitudo tēpli. Pꝛomptuaria eoꝛū plena: eructātia ex hoc ī illud. Oues eoꝝ foetoſe abundātes in egreſſibus ſuis: boues eoꝛū craſſe. Nō eſt ruina macerie: neq3 tranſit⁹: neq3 clamoꝛ in plateis eoꝛū. Beatū dixerunt populum cui hec ſunt: beatus populus cuius dominus deus eius.

supra. 17 (beside "Miſcdia")
Supra. 8 (beside "Pꝛotectoꝛ meus")
Iob.8. (beside "dies ei⁹ ſicut vmbꝛa")

¶ Laudatio ipſi Dauid. Aleph CXLIIII.

EXaltabo te deus meus rex: ⁊ benedicā noī tuo in ſeculū ⁊ in ſeculū ſeculi. Beth. Per ſingulos dies bñdicā tibi: ⁊ laudabo nomē tuū in ſeculū: et
ſupꝛa.47. in ſeculū ſeculi. Gimel. Magn⁹ dñs ⁊ laudabilis nimis ⁊ magnitudinis eius nō eſt finis. Daleth. Generatio et gñatio laudabūt opa tua: ⁊ potētiā tuā pnūciabūt. He. Magnificentiā gloꝛie ſanctitatis tue loquenꝛ: ⁊ mirabilia tua narrabūt. Vau. Et virtutē terribilioꝛū tuoꝝ dicēt: ⁊ magnitudinē tuā narrabūt. Zain. Memoꝛiā abundātie ſuauitatis tue eructabūt: ⁊ iuſticia tua exultabūt. Heth. Miſeratoꝛ ⁊ miſericoꝛs dñs: patiēs ⁊ multū miſericoꝛs. Teth. Suauis dñs vniuerſis: ⁊ miſerationes eius ſup oīa opa eius. Iod. Cōfiteanꝛ tibi dñe oīa opa tua: ⁊ ſancti tui bñdicant tibi. Caph. Gloꝛiā regni tui dicēt: ⁊ potētiā tuā loquētur. Lamed. Ut notā faciant filijs hominū potētiā tuā: ⁊ gloꝛiā magnificētie regni tui. Mem. Regnū tuū regnū oīm ſeculoꝝ: ⁊ dominatio tua in omī gñatione ⁊ gñationē. Nun. Fidelis dominus in oībus verbis ſuis: ⁊ ſanctus in oībus opib⁹ ſuis. Sameh. Alleuat dñs oēs qui coꝛruunt: ⁊ erigit oēs eliſos. Ain. Oculi omniū in te ſperāt: ⁊ tu das eſcā illoꝝ in tēpoꝛe oppoꝛtuno. Phe. Aperis tu manū tuā: et imples oē animal bñdictione. Zade. Iuſtus dñs in oībus vijs ſuis: ⁊ ſanctus in oībus operibus ſuis. Cuph. Pꝛope eſt dñs oībus inuocātibus eū: oībus inuocātibus eū ī veritate. Res. Voluntatē timētiū ſe faciet: et depꝛecationē eoꝝ exaudiet: ⁊ ſaluos faciet eos. Sin. Cuſtodit dominus oēs diligētes ſe: ⁊ oēs pctōꝛes diſperdet. Thau. Laudationē dñi loqueꝛ os meū: ⁊ bñdicat oīs caro nomini ſancto eius in ſeculū: ⁊ in ſeculū ſeculi.

¶ Alleluia. CXLV.

LAuda aīa mea dñm: laudabo dñm in vita mea: pſallā deo meo q̄diu fuero. Nolite cōfidere in pꝛincipib⁹: in filijs hoīm: in quib⁹ nō
ſupꝛa.103 eſt ſalus. Exibit ſpiritus eius: ⁊ reuerteꝛ in terrā ſuā: in
Actu.14.c illa die pibūt oēs cogitatiōes eoꝛū. Beatus cuius deus
Apo.14.b Iacob adiutoꝛ eius: ſpes eius in dño deo ipſius: qui fecit celū ⁊ terrā: mare: ⁊ oīa q̄ ī eis ſunt. Qui cuſtodit veritatē in ſeculū: facit iudiciū iniuriā patiētib⁹: dat eſcam eſurientib⁹. Dñs ſoluit cōpeditos: dñs illuminat cecos. Dñs erigit eliſos: dñs diligit iuſtos. Dñs cuſtodit aduenas: pupillū ⁊ viduā ſuſcipiet: ⁊ vias peccatoꝝ diſperdet. Regnabit dñs in ſecula: deus tuus ſion: in gñatione ⁊ generationē.

¶ Alleluia CLXVI

LAudate dominũ: quoniã bonus eſt pſalmꝰ: deo
noſtro ſit iucũda decoraqꝫ laudatio. Aedificãs
Jeruſalẽ dominus: diſperſiones Iſrael congre
gabit. Qui ſanat contritos corde: ⁊ alligat cõtritiones
eorũ. Qui numerat multitudinẽ ſtellarũ: et omnibꝰ eis
nomina vocãs. Magnus dominus noſter: ⁊ magna vir
ſupra.103 tus eius: ⁊ ſapientię eius non eſt numerus. Suſcipiens
manſuetos dominus: humilians aũt peccatores vſqꝫ ad
terrã. Precinite dño in cõfeſſiõe: pſallite deo noſtro in
cithara. Qui operit cęlũ nubibus: et parat terrę pluuiã
Qui pducit in montibus foenũ ⁊ herbã: ſeruituti hoĩm
Qui dat iumẽtis eſcã ipſorũ: ⁊ pullis coruorũ inuocan-
tibus eũ. Nõ in fortitudine equi volũtatẽ habebit: neqꝫ
in tibijs viri bñplacitũ erit ei. Bñplacitũ eſt dño ſup ti-
mẽtes eũ: ⁊ in eis qui ſperant ſup miſericordia eius.

¶ Alleluia. CXLVII.

LAuda Jeruſalẽ dominũ: lauda deũ tuum ſion.
Quoniã confortauit ſeras portarũ tuarũ: bene
dixit filijs tuis in te. Qui poſuit fines tuos pacẽ
⁊ adipe frumenti ſatiat te. Qui emittit eloquiũ ſuũ ter-
rę: velociter currit ſermo eius. Qui dat niuem ſicut la-
nam: nebulã ſicut cinerẽ ſpargit. Mittit cryſtallũ ſuã ſi
cut buccellas: ante faciẽ frigoꝛ ei⁹ q̃s ſuſtinebit? Emit
tet verbũ ſuũ: ⁊ liquefaciet ea: flabit ſpiritus eius: ⁊ fluẽt
aquę. Qui annunciat verbũ ſuũ Jacob: iuſticias ⁊ iudi-
cia ſua Iſrael. Non fecit taliter omni nationi: ⁊ iudicia
ſua non manifeſtauit eis. ¶ Alleluia

LAudate dñm de cęlis: laudate eũ CXLVIII
in excelſis. Laudate eum oĩes angeli eius: lau-
date eum omnes virtutes eius. Laudate eũ ſol
⁊ luna: laudate eũ oẽs ſtellę ⁊ lumẽ. Laudate eũ cęli cę-
lorũ: ⁊ aquę quę ſuper cęlos ſunt: laudẽt nomẽ domini.
Dan.3.d. Quia ipſe dixit ⁊ facta ſunt: ipſe mãdauit ⁊ creata ſunt.
ſupra32. Statuit ea in ſeculũ: ⁊ in ſeculũ ſeculi: pręceptũ poſuit:
iudith 16 f ⁊ nõ pręteribit. Laudate dominũ de terra: dracones et
omnes abyſſi. Ignis: grando: nix: glacies: ſpiritus pcel
larũ: quę faciunt verbum eius. Montes et oĩes colles
ligna fructifera: ⁊ omnes cedri. Beſtię et vniuerſa peco
ra: ſerpentes ⁊ volucres pennatę. Reges terrę et oĩes
populi: principes et omnes iudices terrę. Iuuenes ⁊ vir
gines: ſenes cum iunioribus laudẽt nomẽ domini: quia
exaltatum eſt nomen eius ſolius. Confeſſio eius ſup cę-
lum ⁊ terram: ⁊ exaltauit cornu populi ſui. Hymnus oĩ
bus ſanctis ei⁹: filijs Iſrael populo appropinquãti ſibi.

¶ Alleluia. CXLIX.

CAntate domino canticum nouũ: laus eius in ec
cleſia ſanctorum. Lętetur Iſrael in eo qui fecit
eum: ⁊ filię ſion exultent in rege ſuo. Laudẽt no
men eius in choro: in tympano: et pſalterio pſallant ei.
Quia beneplacitum eſt domino in populo ſuo: ⁊ exalta-
uit manſuetos in ſalutẽ. Exultabunt ſancti in gloria: lę
tabuntur in cubilibus ſuis. Exultationes dei ĩ gutture
eorum: ⁊ gladij ancipites in manibus eoꝝ. Ad faciendã
vindictam in nationibus: increpationes in populis. Ad
alligendos reges eorũ in cõpedibus: ⁊ nobiles eoꝝ ĩ ma
nicis ferreis. Ut faciant in eis iudiciũ cõſcriptum: glo-
ria hęc eſt omnibus ſanctis eius. ¶ Alleluia.

LAudate dominũ in ſanctis eius: lau CL.
date eum in firmamento virtutis eius. Lauda
te eum ĩ virtutibus eius: laudate eum ſecundũ
multitudinem magnitudinis eius. Laudate eum in ſo
no tubę: laudate eum in pſalterio et cithara. Laudate
eum in tympano et choro: laudate eum in chordis ⁊ or
gano. Laudate eum in cymbalis beneſonantibus: lau-
date eum in cymbalis iubilationis: omnis ſpiritus lau-
det dominum.

Finis.

Epiſtola diui Hierony-
mi preſbyteri ad Chromatiũ ⁊ Heliodo-
rũ epiſcopos de libris Salomonis.

IUngat epiſtola: quos iungit ſacerdotiũ: im-
mo charta nõ diuidat: q̃s chriſti nectit amor
Cõmentarios in Oſee: Amos ⁊ zachariã: ma
lachiam quoqꝫ poſcitis. Scripſiſſem ſi licuiſ-
ſet prę valetudine. Mittitis ſolatia ſumptuũ: notarios
noſtros: ⁊ librarios ſuſtẽtatis: vt vobis potiſſimũ noſtꝝ
deſudet ingeniũ. Et ecce: ex latere frequẽs turba: diuer
ſa poſcentiũ: quaſi aut ęquũ ſit: me vobis eſurientibus: ⁊
alijs laborare: aut in ratione dati et accepti: cuiq̃: pter
vos: obnoxiꝰ ſim. Itaqꝫ longa ęgrotatione fractꝰ: ne pe
nitus hoc anno reticerẽ: ⁊ apd̃ vos mutus eſſem: tridui
opus noĩ veſtro cõſecraui. Interpretationẽ videlicet tri
um Salomonis voluminũ: miſſe: qd̃ hebręi parabolas:
vulgata aũt editio prouerbia vocat: coheleth: quẽ gręce
eccleſiaſten: latine cõcionatorẽ poſſumus dicere: ſirhaſi-
rim: qd̃ in lingua noſtra vertitur cãticũ cãticoꝝ. Fertur
⁊ panęretos Jeſu filij ſirach liber: ⁊ alius pſeudepigra-
phus: q̃ ſapiẽtia Salomonis inſcribitur. Quorũ priorẽ
hebraicũ repperi: nõ eccleſiaſticũ: vt apd̃ latinos: ſed pa-
rabolas pnotatũ. Cui iuncti erãt eccleſiaſtes ⁊ cãticum
canticoꝝ: vt ſimilitudinẽ ſalomonis: nõ ſolũ numero li-
broꝝ: ſed etiã materiaꝝ genere coęquaret. Secũdꝰ apd̃
hebręos nuſq̃ eſt: q̃n ⁊ ipſe ſtilus gręcã eloquẽtiã: redo-
let: ⁊ nõnulli ſcriptoꝝ veterũ: hũc eſſe iudęi philonis af-
firmãt. Sicut ergo iudith ⁊ thobię ⁊ machabeoꝝ libros
legit q̃dẽ eccleſia: ſed eos inter canonicas ſcripturas nõ
recipit: ſic et hęc duo volumĩa legat ad ędificationẽ ple
bis: nõ ad autoritatẽ eccleſiaſticoꝝ dogmatũ cõfirman-
dã. Si cui ſane ſeptuagĩta ĩterpretũ magis editio pla-
cet: habet eã a nobꝫ olim emẽdatã. Neqꝫ eñ noua ſic cu
dimus: vt vetera deſtruamus. Et tñ cũ diligẽtiſſime le-
gerit: ſciat magꝫ ſcripta nr̃a ĩtelligi: quę non ĩ tertiũ vas
trãſfuſa coacuerint: ſed ſtatim de prelo puriſſimę cõmẽ
data teſtę ſuũ ſaporem ſeruauerint.

¶ Prologus in libros eoſdem.

TRibus noĩbus vocatũ fuiſſe ſalomonẽ ſcrip-
turę manifeſtiſſime docent. Salomonẽ ideſt
pacificũ: ⁊ idida hoc eſt dilectũ dñi: ⁊ qd̃ nunc
dicit̃ coheleth: ideſt eccleſiaſten. Eccleſiaſtes
aũt gręco ſermone eſt appellatꝰ: q̃a coetũ: id eſt eccleſiã
cõgreget: quẽ nos nũcupare poſſumꝰ cõcionatorẽ: eo ꝙ
loquat̃ ad ppl'm: ⁊ ſermo eiꝰ nõ ſpecialiter ad vnũ: ſed ad
vniuerſos dirigat̃ gñaliter. Porro pacificus ⁊ dilectus
dñi ab eo ꝙ regno eiꝰ pax fuerit: ⁊ eũ dñs dilexerit appel
latꝰ eſt. Nã ⁊ pſal. xliiij. ⁊ lxxi. dilecti ⁊ pacifici titulo prę
notant̃. Qui tñ: ⁊ ſi ad pphetiã chriſti eccleſieqꝫ ptinen-
tes: foelicitatẽ ⁊ vires ſalomonis excedũt: tñ ſm hiſtori
am ſup ſalomonẽ ſcripti ſunt. Itaqꝫ iuxta numeꝝ voca-
bulorũ tria volumina edidit: puerbia: eccleſiaſten: canti
cũ canticorũ. In prouerbijs paruulũ docens: ⁊ quaſi de
officijs p ſentẽtias erudiẽs. Unde ⁊ ad filiũ ſmo crebro
repetit̃. In eccleſiaſte vero maturę virũ ętatis inſtituẽs
ne q̃cq̃ ĩ mũdi rebus putet eſſe ppetuũ: ſed caduca ⁊ bre
uia vniuerſa q̃ cernimus. Ad extremũ iã cõſummatũ vi
rũ: ⁊ calcato ſeculo pparatũ: ĩ cãticis cãticoꝝ ſponſę iun
git amplexibꝰ. Niſi eñ priꝰ reliq̃rimus vitia: ⁊ põpis ſe
culi renũciãtes expeditos nos ad aduẽtũ pparauerimꝰ
nõ poſſumꝰ cãtare canticũ canticorũ. Sed ⁊ hoc diligẽ-
tiꝰ attendẽdũ: tres libros autore diuerſo eſſe ĩtitulatos
In puerbijs eñ notant̃ puerbia ſalomonꝫ filij dauid re
gꝫ iſrael. In eccleſiaſte vo vba eccleſiaſtes filij dauid re-
gis ieruſalẽ. Supfluũ q̃ppe ẽ iſrael hic: qd̃ male ĩ grecꝫ ⁊
latinis codicibus ĩuenitur. In cantico aũt canticoꝝ nec
filius dauid nec rex iſrael ſiue ieruſalem preſcribitur: ſed
tm̃ cãticũ canticorũ ſalomonis. Sicut eñ puerbia ⁊ ru
dis iſtitutio ad duodecĩ tribꝰ: ⁊ ad totũ ptinet iſrl': ⁊ quõ

cōrēptus mūdi: nōniſi metropolitis cōtinet: hoc eſt ha-
bitatoribus Jeruſalē: ita Canticū cāticoꝝ ad eos pro-
prie ptinet: qui tm̄ ſupna deſiderāt. Ad incipiētes ꝛ pfi-
ciētes: ꝛ paterna dignitas: ꝛ regni pprij merito vēdica
tur autoritas: ad pfectos vero vbi nō timore erudit: ſed
amore: pprīū nomē ſufficit: ꝛ equalis magiſter eſt: ꝛ ne-
ſcit ſe eſſe regē. Que omnia referūtur ad Chriſtum.

¶ Alius prologus.

Tres libros Salomonis: id eſt Prouerbia:
Eccleſiaſtē ꝛ Cāticū cāticoꝝ: veteri ſeptua-
ginta īterpretū autoritati reddidi: vel ante-
poſitis lineis ſupflua queq; deſignās: vel ſtel
lis titulo prenotatis: ea que min⁹ habebant interſerēs:
vt pleni⁹ Paula ꝛ Euſtochiū cognoſcatis: qd in libris
noſtris minus ſit: q̄d ve redūdet. Necnō etiā illa que im
periti trāſlatores male ī linguā noſtrā de greco ſermo-
ne vterāt obliterās ꝛ antiquās: curioſiſſima vitate cor-
rexi. Et vbi prepoſtero ordine atq; pverſo ſentētiarum
fuerat lumē ereptū: ſuis locis reſtituēs: feci intelligi qd
latebat. Porro ī eo libro: q a pleriſq; ſapiētia Salomo-
nis inſcribit: ꝛ ī Eccleſiaſtico: quē eſſe Jeſu filij Sirach
nullus ignorat: calamū tēperaui: tātūmodo canonicas
ſcripturas vobis emēdare deſiderans: ꝛ ſtudiū meū cer
tis magis q̄ dubijs cōmendare. Ideo greco et hebreo
prefatiūcula vtraq; ī libro pmiſſa eſt: q̄a nōnulla de gre
co hoc ad illuminationē ſenſus: ꝛ legētis edificationem
vel inſerta hebraice tranſlationi: vel extrinſecus iuncta
ſunt. Et idcirco qui legis: ſemper peregrina memento.

Liber Prouerbiorū: quem He-
brei Miſle appellant. Caput. I.

A Parabolae Salomo-
nis filij Dauid regis iſrael. Ad ſcien-
dā ſapientiā ꝛ diſciplinā: ad intelligē
da verba prudētie: ꝛ ſuſcipiendā eru-
ditionē doctrine: iuſtitiā: ꝛ iudiciū: ꝛ
eqtatē: vt det paruulis aſtutia: ꝛ ado
leſcēti ſciētia et intellect⁹. Audiēs ſapiēs ſapiētior erit:
ꝛ intelligēs gubernacula poſſidebit. Animaduertet pa
rabolā: ꝛ interpretationē vba ſapientū: ꝛ enigmata eo-
Pſ. iio. rū. Timor dn̄i initiū ſapiētie. Sapientiā atq; doctrinā
infra. 3.b ſtulti deſpiciūt. Audi fili mi diſciplinā patris tui: ꝛ ne di
infra. 9.c. mittas legem matris tue: vt addat gr̄a capiti tuo: ꝛ tor
ques collo tuo. Fili mi: ſi te lactauerint pctōres: ne acq̄e
B ſcas eis: ſi dixerint: veni nobiſcū: īſidiemur ſanguini: ab-
ſcondamus tendiculas contra inſontē fruſtra: deglutia
mus eū ſicut infernus viuentē: ꝛ integrū quaſi deſcēden
tem in lacū. Et oēm precioſam ſubſtantiā reperiemus:
implebim⁹ domos noſtras ſpolijs: ſortē mitte nobiſcū:
marſupiū ſit vnū oīm noſtrū: fili mi ne ambules cū eis.
infra. 6.c. Prohibe pedē tuū a ſemitis eorū. Pedes em̄ illorū ad
Eſa. 59.b malū currunt: ꝛ feſtināt: vt effundant ſanguinē. Fruſtra
aūt iacitur rete ante oculos pennatorū. Ipſi quoq; con
tra ſanguinē ſuū inſidiātur: ꝛ moliuntur fraudes cōtra
C animas ſuas. Sic ſemite oīs auari: animas poſſiden-
tium rapiūt. Sapiētia foris predicat: in plateis dat vo
infra. 8.a. cē ſuā. In capite turbarū clamitat: in forib⁹ portarū v-
bis profert verba ſua: dicens: Vſq; quo paruuli diligitis
infantiam: ꝛ ſtulti ea que ſibi ſunt noxia cupiēt: ꝛ impru
Eſa. 19.b. dentes odibunt ſcientiā? Conuertimini ad correctionē
Jere. 7.c. meā. En pferā vobis ſpm̄ meū: ꝛ oſtēdā vobis vba mea.
Quia vocaui: ꝛ renuiſtis: extēdi manū meā: ꝛ non fuit q̄
aſpiceret. Deſpexiſtis omne cōſiliū meū: et increpationes
meas neglexiſtis. Ego q̄q; in interitu veſtro ridebo: et
D ſubſannabo: cū vobis id qd timebatis: aduenerit. Cū ir
ruerit repētina calamitas: ꝛ interitus quaſi tēpeſtas in-
gruerit: quādo venerit ſuper vos tribulatio ꝛ anguſtia.
Tūc inuocabūt me: ꝛ nō exaudiā: mane cōſurgēt: ꝛ non
inuenient me: eo q exoſam habuerint diſciplinam: ꝛ ti-
morem domini non ſuſceperint: nec acquieuerint conſi
lio meo: ꝛ detraxerint vniuerſe correctioni mee. Come
dēt igit fruct⁹ vie ſue: ſuiſq; cōſilijs ſaturabunt. Auerſio
paruulorū interficiet eos: ꝛ pſperitas ſtultoꝝ perdet il-
los. Qui aūt me audierit: abſq; terrore reqeſcet: ꝛ abun
dantia perfruetur timore malorū ſublato. II.

Fili mi: ſi ſuſceperis ſermones meos: et man A
data mea abſconderis penes te: vt audiat ſa-
pientiā auris tua: īclina cor tuū ad cognoſcē
dā prudētiā. Si em̄ ſapientiā inuocaueris et
inclinaueris cor tuū prudētie: ſi queſieris eā quaſi pecu
niā: ꝛ ſicut theſauros effoderis illā: tūc intelliges timo-
rē dn̄i: ꝛ ſcientiā dei inuenies: q̄a dn̄s dat ſapientiā: ꝛ ex B
ore eius ſciētia ꝛ prudētia. Cuſtodiet rectoꝝ ſalutem: ꝛ
proteget gradiētes ſimpliciter: ſeruās ſemitas iuſtitie:
ꝛ vias ſanctorū cuſtodiēs. Tūc intelliges iuſtitiā: ꝛ iudi
cium: ꝛ equitatē: ꝛ oēm ſemitam bonā. Si intrauerit ſa
pientia cor tuū: ꝛ ſciētia aīe tue placuerit: cōſiliū cuſto-
diet te: ꝛ prudētia ſeruabit te: vt eruar ꝭ a via mala: et ab
homine qui peruerſa loquit. Qui relinquūt iter rectū: ꝛ
ambulāt p vias tenebroſas. Qui letant cū malefecerīt: C
ꝛ exultāt ī reb⁹ peſſimis. Quorū vie peruerſe ſunt: ꝛ in-
fames greſſus eoꝝ. Vt eruaris a muliere aliena: ꝛ ab ex- infra. 7.a.
tranea: que mollit ſermones ſuos: ꝛ relinquit ducē pu-
bertatis ſue: ꝛ pacti dei ſui oblita eſt. Inclinata eſt enim
ad mortē domus eius: et ad inferos ſemite ipſius. Oēs
qui ingrediunt ad eā nō reuertent: nec apphendēt ſemi
tas vite. Vt ambules in via bona: ꝛ calles iuſtorū cuſto- D
dias. Qui em̄ recti ſunt: habitabūt in terra: et ſimplices
permanebunt in ea. Impij vero de terra perdent: ꝛ qui
inique agunt auferentur ex ea. III.

Fili mi: ne obliuiſcaris legis mee: et precepta A
mea cor tuū cuſtodiat. Lōgitudinē em̄ dieꝝ:
ꝛ annos vite: ꝛ pacē apponent tibi. Miſeri-
cordia ꝛ veritas te nō deſerāt. Circunda eas
gutturi tuo: et deſcribe in tabulis cordis tui: ꝛ inuenies roma. 12.a
gratiā ꝛ diſciplinā bonā corā deo ꝛ hoīb⁹. Habe fiduciā
in domino ex toto corde tuo: ꝛ ne innitaris prudētie tue.
In omnibus vijs tuis cogita illū: ꝛ ipſe diriget greſſus
tuos. Ne ſis ſapiēs apud temetipſum. Time deū: et re-
cede a malo. Sanitas q̄ppe erit vmbilico tuo: ꝛ irriga- B
tio oſſiū tuorū. Honora deū de tua ſubſtātia: ꝛ de primi
tijs oīm frugū tuarū da pauperibus: et implebunt hor- Tob. 4.b
rea tua ſaturitate: ꝛ vino torcularia redundabunt. Di-
ſciplinam domini fili mi ne abijcias: nec deficias cum ab
eo corripieris. Quē em̄ diligit domin⁹: corripit: ꝛ quaſi
pater in filio complacet ſibi. Beatus homo: qui inuenit
ſapientiā: ꝛ qui affluit prudentia. Melior eſt acquiſitio
ei⁹ negociatiōe auri ꝛ argēti: primi ꝛ puriſſimi fructus
ei⁹. Precioſior eſt cūctis opibus ſapiētia: ꝛ oīa que deſi Heb. 12.b
derantur: huic non valent comparari. Lōgitudo dierū Apoc. 3.d.
in dextera ei⁹: ꝛ in ſiniſtra illius diuitie ꝛ gloria. Vie ei⁹
vie pulchre: et omnes ſemite illius pacifice. Lignū vite C
eſt his: qui apprehēderint eā: ꝛ qui tenuerint eam beati.
Dominus ſapientia fundauit terrā: ſtabiliuit celos pru
dentia. Sapiētia illius eruperūt abyſſi: ꝛ nubes rore cō
creſcūt. Fili mi: ne effluāt hec ab oculis tuis. Cuſtodi le
gē meā atq; cōſiliū meū: ꝛ erit vita aīe tue: ꝛ gratia fau
cibus tuis. Tūc ambulabis fiducialiter ī via tua: et pes
tuus nō impinget. Si dormieris: nō timebis: q̄eſces: et
ſuauis erit ſomnus tuus. Ne paueas repētino terrore: D
ꝛ irruētes tibi potētias īpioꝝ. Dn̄s em̄ erit ī latere tuo:
ꝛ cuſtodiet pedē tuū: ne capiaris. Noli phibere bn̄face-
re eū q pōt: ſi vales: ꝛ ipſe benefac. Nec dicas amico tuo:
Vade ꝛ reuertere: ꝛ cras dabo tibi: cū ſtatim poſſis da-
re. Ne moliaris amico tuo malū: cū ille ī te habeat fidu-
ciā. Nō cōtēdas aduerſus hoīez fruſtra: cū ipſe tibi nihil

mali fecerit. Ne ęmuler̄ hoĩeꝫ iniuſtũ: nec imiter̄ vias
eiꝰ: qꝛ abominatio eſt dñi oĩs illuſoꝛ: ⁊ cũ ſimplicibꝰ ſer-
mocinatio eiꝰ. Egeſtas a dño ĩ domo impij: habitacula
aũt iuſtoꝝ bñdicent̃. Ipe deludet illuſoꝛes: et mãſuetis
dabit grãm. Gloꝛiã ſapiẽtes poſſidebũt: ſtultoꝝ exulta-
A tio ignominia. IIII

Audite filij diſciplinã pa-
tris: ⁊ attẽdite: vt ſciatis pꝛudẽtiã. Donũ bo
nũ tribuã vob̄: legẽ meã ne derelinq̃tis. Nã
⁊ ego filiꝰ fui pr̃is mei tenellꝰ: ⁊ vnigenitꝰ co
rã m̃re mea: ⁊ docebat me: atqꝫ dicebat: Suſcipiat verba
B mea coꝛ tuũ: cuſtodi p̃cepta mea: ⁊ viues. Poſſide ſapi
entiã: poſſide pꝛudẽtiã. Ne obliuiſcar̄: neqꝫ declines a
v̓bis oꝛ̄ mei. Ne dimittas eã: ⁊ cuſtodiet te: dilige eã: ⁊
cõſeruabit te. Pꝛĩcipiũ ſapiẽtię: poſſide ſapientiã: ⁊ ĩ oĩ
poſſeſſiõe tua acq̃re pꝛudẽtiã. Arripe illã: ⁊ exaltabit te
⁊ gloꝛificaber̄ ab ea: cũ eã fuer̄ amplexatꝰ. Dabit capi
ti tuo augmẽta grãꝝ: ⁊ coꝛona ĩclyta ꝓteget te. Audi fi
li mi: ⁊ ſuſcipe v̓ba mea: vt m̃ltiplicent̃ tibi anni vitę. Vi
am ſapiẽtię mõſtrabo tibi: ⁊ ducã te ꝑ ſemitas ęq̃tatis:
q̃s cũ ingreſſus fuer̄: nõ artabunt̃ greſſus tui: ⁊ currẽs
C nõ habebis offendiculũ. Tene diſciplinã: ne dimittas eã
cuſtodi illã: qꝛ illa eſt vita tua. Ne delecter̄ ĩ ſemitis im
pioꝝ: nec tibi placeat maloꝝ via. Fuge ab ea: nec tranſe
as ꝑ illã: declina: ⁊ deſere eã. Nõ eñ doꝛmiũt: niſi cũ ma
lefecerint: et nõ capit̃ ſomnus ab eis: niſi ſupplãtauerĩt.
Comedũt panẽ impietatis: ⁊ vinũ iniq̃tatis bibũt. Iu-
ſtoꝝ aũt ſemita: q̃ſi lux ſplẽdẽs: ꝓcedit ⁊ creſcit vſqꝫ ad
perfectã diẽ. Via impioꝝ tenebꝛoſa: neſciũt vbi coꝛruãt.
Fili mi auſculta ſermones meos: ⁊ ad eloq̃a mea inclina
aurẽ tuã. Ne recedãt ab oc̃lis tuis: cuſtodi ea in medio
coꝛdis tui. Vita eñ ſunt inueniẽtibꝰ ea: ⁊ vniuerſę carni
D ſanitas. Omni cuſtodia ſerua coꝛ tuũ: qꝛ ex ipſo vita ꝓce-
dit. Remoue a te os pꝛauũ: ⁊ detrahẽtia labia ſint ꝓcul
a te. Oculi tui recta videãt: ⁊ palpebꝛę tuę p̃cedãt greſ-
ſus tuos. Dirige ſemitas pedibꝰ tuis: ⁊ oẽs vię tuę ſta-
biliẽtur. Ne declines ad dexterã: neqꝫ ad ſiniſtrã. Auer-
te pedẽ tuũ a malo. Vias eñ: q̃ a dextris ſunt: nouit do-
minus: ꝑuerſę v̓o ſunt: q̃ a ſiniſtris ſunt. Ipe eñ rectos
faciet greſſus tuos: itinera aũt tua in pace ꝑducent̃. V.
A
Fili mi: attẽde ad ſapiẽtiã meã: ⁊ pꝛudentię meę
inclina aurẽ tuã: vt cuſtodias cogitatiões: et
diſciplinã labia tua cõſeruent. Ne intẽderis
fallacię mulier̄. Fauus eñ diſtillãs labia me
retricis: ⁊ nitidius oleo guttur eiꝰ. Nouiſſima aũt illiꝰ
amara quaſi abſynthiũ: ⁊ lingua eiꝰ acuta q̃ſi gladius bi
ceps. Pedes eiꝰ deſcẽdũt in moꝛtẽ: ⁊ ad ĩferos greſſus
eius penetrãt. Per ſemitã vitę nõ ambulant: vagi ſunt
B greſſus eiꝰ ⁊ inueſtigabiles. Nũc ergo fili mi audi me: ⁊
ne recedas a verbis oꝛis mei. Lõge fac ab ea viã tuam:
⁊ ne appꝛopĩques foꝛibus domus eius. Ne des alienis
honoꝛẽ tuũ: et annos tuos crudeli. Ne foꝛte impleãtur
extranei viribus tuis: ⁊ laboꝛes tui ſint ĩ domo aliena: ⁊
gemas in nouiſſimis: quãdo cõſumpſeris carnes tuas:
⁊ coꝛpus tuũ: ⁊ dicas: Cur deteſtatus ſum diſciplinã: et
increpatiõibꝰ nõ acq̃euit coꝛ meũ? Nec audiui vocẽ do-
C centiũ me: ⁊ magiſtris nõ inclinaui aurẽ meã. Pene fui
in omni malo: ĩ medio eccleſię ⁊ ſynagogę. Bibe aquã de
ciſterna tua: ⁊ fluẽta putei tui. Deriuentur fontes tui fo
ras: ⁊ in plateis aq̃s tuas diuide. Habeto eas ſolus: nec
ſint alieni ꝑticipes tui. Sit vena tua benedicta: ⁊ lętare
D cũ muliere adoleſcẽtię tuę. Cerua chariſſima: ⁊ gratiſſi
mus hinnulꝰ. Vbera eiꝰ inebꝛiẽt te oĩ tẽpoꝛe: ⁊ ĩ amoꝛe
eiꝰ delectare iugiter. Quare ſeduceris fili mi ab aliena:
⁊ foueris in ſinu alteriꝰ? Reſpicit dñs viam hoĩs: ⁊ oẽs
Iob.14.c greſſus eiꝰ cõſiderat. Iniq̃tates ſuę capiũt ipũ: ⁊ funi
bꝰ pctõꝝ ſuoꝝ cõſtrigit̃. Ipe moꝛiet̃: qꝛ nõ habuit diſci
A plinã: ⁊ ĩ m̃ltitudie ſtultitię ſuę decipiet̃. VI.
infra.17.c
Fili mi ſi ſpopõder̄ ꝓ amico tuo: defixiſti apd̃
extraneũ manũ tuã. Illaq̃atus es v̓bis oꝛis
tui: et captꝰ ꝓpꝛijs ſermonibꝰ. Fac ẽ qd̃ dico
fili mi: ⁊ temetipm̃ libera: qꝛ incidiſti ĩ manũ ꝓximi tui. infra.30.
Diſcurre: feſtina: ſuſcita amicũ tuũ. Ne dederis ſomnũ
oculis tuis: nec doꝛmitent palpebꝛę tuę. Eruere q̃ſi da-
mula de manu: et q̃ſi auis de inſidijs aucupis. Vade ad
foꝛmicã o piger: ⁊ cõſidera vias eiꝰ: ⁊ diſce ſapiam. Quę B
cũ nõ habeat ducẽ: nec pꝛęceptoꝛẽ: nec pꝛincipẽ: parat in infra.24.
ęſtate cibũ ſibi: ⁊ ꝯgregat ĩ meſſe qd̃ comedat. Vſqꝫ quo
piger doꝛmies? Quãdo ꝯſurges de ſomno tuo? Paulu
lũ doꝛmies: paululũ doꝛmitabis: paululũ cõſeres manꝰ
tuas vt doꝛmias: ⁊ veniet tibi q̃ſi viatoꝛ egeſtas: ⁊ pau-
peries q̃ſi vir armatus. Si v̓o impiger fueris: veniet vt
fons meſſis tua: ⁊ egeſtas lõge fugiet a te. Hõ apoſtata
vir inutilis: gradit̃ oꝛe ꝑuerſo: annuit oculis: terit pede:
digito loquit̃: pꝛauo coꝛde machinat̃ malũ: ⁊ omni tẽpo-
re iurgia ſeminat. Huic extẽplo veniet ꝑditio ſua: ⁊ ſubi
to cõteretur: nec habebit vltra medicinã. Sex ſunt quę
odit dominus: ⁊ ſeptimũ deteſtatur anima eiꝰ. Oculos
ſublimes: linguam mendacem: manus effundentes in-
noxium ſanguinem: coꝛ machinans cogitationes peſſi- ſupꝛa.1.d.
mas: pedes veloces ad currendũ in malum: pꝛoferẽtem
mendacia: teſtem fallacẽ: ⁊ eũ qui ſeminat inter fratres
diſcoꝛdias. Conſerua fili mi pꝛęcepta patris tui: ⁊ ne di
mittas legẽ matris tuę: liga ea ĩ coꝛde tuo iugiter: ⁊ cir
cũda gutturi tuo. Cũ ambulaueris: gradiãtur tecũ: cũ
doꝛmieris: cuſtodiãt te: ⁊ euigilãs loquere cũ eis. Quia
mandatũ lucerna eſt: ⁊ lex lux: ⁊ via vitę increpatio diſci
plinę: vt cuſtodiant te a muliere mala: ⁊ a blanda lingua D
extraneę. Nõ concupiſcat pulchꝛitudinẽ eius coꝛ tuũ:
ne capiaris nutibꝰ illius. Pꝛeciũ eñ ſcoꝛti vix eſt vnius
panis: mulier aũt viri pꝛecioſam animam capit. Nun-
quid poteſt homo abſcõdere ignẽ in ſinu ſuo: vt veſtimẽ
ta illiꝰ nõ ardeãt: aut ambulare ſuꝑ pꝛunas: vt nõ cõbu-
rantur plãtę eiꝰ? Sic qui ingreditur ad mulierẽ ꝓximi
ſui: nõ erit mũdus: cũ tetigerit eã. Nõ grãdis eſt culpa:
cũ quis furatus fuerit: furatur eñ vt eſuriẽtem impleat
animam. Depꝛehẽſus quoqꝫ reddet ſeptuplum: et oẽm
ſubſtantiam domus ſuę tradet: et liberabit ſe. Qui autẽ
adulter eſt: ꝓpter coꝛdis inopiam perdet animam ſuã.
Turpitudinẽ ⁊ ignominiã congregat ſibi: ⁊ oppꝛobꝛiũ
illius non delebitur. Quia zelus ⁊ furoꝛ viri non parcet
in die vindictę: nec acquieſcet cuiuſq̃ pꝛecibus: nec ſuſci
piet pꝛo redẽptione dona plurima. VII.

Fili mi: cuſtodi ſermones meos: et pꝛęcepta A
mea recõde tibi. Fili honoꝛa dominũ: ⁊ vale-
bis: pꝛęter eũ v̓o ne timueris alienũ. Serua
mãdata mea: ⁊ viues: ⁊ legẽ meã quaſi pupil
lã oculi tui. Liga eã in digitis tuis: ſcribe illã in tabulis
coꝛdis tui. Dic ſapiẽtię: ſoꝛoꝛ mea es: ⁊ pꝛudentiam vo-
ca amicã tuã. Vt cuſtodiat te a muliere extranea: et ab ſupꝛa.2.c.
aliena quę verba ſua dulcia facit. De feneſtra eñ domus
meę ꝑ cãcellos ꝓſpexi iuuenẽ: ⁊ video paruulos. Cõſide B
ro vecoꝛdẽ iuuenẽ: q̃ trãſit ꝑ plateas iuxta angulũ: et ꝓ-
pe viã domꝰ illiꝰ gradit̃ ĩ obſcuro: aduesperaſcẽte die in
noctis tenebꝛis ⁊ caligine. Et ecce occurrit illi mulier ĩ
oꝛnatu meretricio: pꝛęparata ad decipiẽdas aĩas. Gar- C
rula ⁊ vaga: q̃etis impatiẽs: nec valẽs in domo cõſiſtere
pedibꝰ ſuis. Nũc foꝛis: nũc ĩ plateis: nũc iuxta angulos
inſidians. Appꝛehẽſumqꝫ deoſculat̃ iuuenẽ: ⁊ ꝓcaci vul-
tu blãditur: dicens: Victimas pꝛo ſalute deuoui: hodie
reddidi vota mea. Idcirco egreſſa ſum ĩ occurſuꝫ tuũ:
deſiderãs te videre: ⁊ reperi. Intexui funibus lectulum
meũ: ſtraui tapetibꝰ pictis ex ęgypto: aſperſi cubile meũ
myꝛrha ⁊ aloe ⁊ cinamomo. Veni: inebꝛiemur vberibꝰ: D
⁊ fruamur cupit̄ amplexibꝰ: donec illuceſcat dies. Nõ
eſt eñ vir ĩ domo ſua: abijt via lõgiſſima. Sacculũ pecu
nię ſecũ tulit: in die plenę lunę reuerſurus eſt in domũ
ſuã. Irretiuit eũ multis ſermonibus: ⁊ blanditijs labio
rũ ꝓtraxit illũ. Statĩ eã ſequitur q̃ſi bos ductꝰ ad victi
mã: ⁊ quaſi agnus laſciuiẽs: ⁊ ignoꝛãs: ⁊ neſcit: q̃ ad vin
cula ſtultus trahatur: donec trãſfigat ſagitta iecur eiꝰ.

Velut ſi auis feſtinet ad laqueū: et neſcit ꝙ de ꝑiculo aīe
illiꝰ agit. Nūc ḡ fili mi audi me: et attēde ꝟba oris mei.
Ne abſtrahat ī vijs illiꝰ mēs tua: neqꝫ decipiaris ſemitis
eiꝰ. Multos eñ vulneratos deiecit: ⁊ fortiſſimi qqꝫ īter⸗
fecti ſunt ab ea. Vie inferi domꝰ eiꝰ penetrātes īteriora (mortis. VIII.
A Nunqd nō ſapiētia clamitat: ⁊
prudētia dat vocē ſuā? In ſummis excelſiſqꝫ
verticibꝰ ſupra viā ī medijs ſemitis ſtās: iuxta
portas ciuitatis ī ipſis foribꝰ loquit: dicēs: O
viri ad vos clamito: ⁊ vox mea ad filios hoīm. Intelligi
te paruuli aſtutiā: et inſipiētes aīaduertite. Audite me:
qm̄ de rebꝰ magnis locutura ſum: ⁊ aperient labia mea:
vt recta predicēt. Veritatē meditabit guttur meū: ⁊ la
bia mea deteſtabuntur impiū. Iuſti ſunt oēs ſermones
B mei: nō eſt ī eis prauū qd: neqꝫ ꝑuerſum. Recti ſunt in⸗
telligētibꝰ: et equi īueniētibꝰ ſciētiā. Accipite diſciplinā
ſupra. 3. b. meā: ⁊ nō pecuniā: doctrinā magis ꝙ aurū eligite. Me⸗
lior eſt eñ ſapiētia cūctis opibꝰ ꝑcioſiſſimis: ⁊ oē deſi⸗
derabile ei nō pōt cōparari. Ego ſapiētia habito in cōſi
lio: ⁊ eruditis interſum cogitatiōibus. Timor dñi odit
malū: arrogātiā: ⁊ ſupbiā: ⁊ viā prauā: ⁊ os bilingue de⸗
teſtor. Meū eſt cōſiliū ⁊ equitas: mea eſt prudētia: mea
eſt fortitudo. Per me reges regnāt: ⁊ legum cōditores
iuſta decernūt. Per me pñcipes imperāt: ⁊ potētes de⸗
cernūt iuſtitiā. Ego diligētes me diligo: et q mane vigi
lauerint ad me: īuenient me. Mecū ſunt diuitie ⁊ gloria
opes ſuperne ⁊ iuſtitia. Melior eſt fructus meus auro
et lapide ꝑcioſo: ⁊ genimina mea argēto electo. In vijs
C iuſtitie ambulo: ī medio ſemitarū iudicij: vt ditē diligen
tes me: ⁊ theſauros eoꝝ repleā. Dñs poſſedit me in ini⸗
ſupra. 6. a. tio viarū ſuarū: anteꝙ qcꝙ faceret a principio. Ab eter⸗
no ordinata ſum: ⁊ ex antiquis anteꝙ terra fieret. Nō⸗
dum erant abyſſi: ⁊ ego iam cōcepta erā. Necdū fontes
aquarū eruperāt: necdū mōtes graui mole cōſtiterant.
Ante oēs colles ego parturiebar: adhuc terrā non fece⸗
rat: ⁊ flumina: ⁊ cardines orbis terre. Quādo prepara⸗
bat celos: aderā: quando certa lege ⁊ gyro vallabat abyſ
ſos. Quando ethera firmabat ſurſum: ⁊ librabat fontes
D aquaꝝ. Quādo circūdabat mari terminū ſuū: ⁊ legē po
nebat aqs: ne trāſirēt fines ſuos. Quādo appēdebat fun
damēta terre: cū eo erā cūcta cōponēs. Et delectabar ꝑ
ſingulos dies: ludēs corā eo oñi tēpore: ludēs ī orbe ter
rarū: ⁊ delitie mee eſſe cū filijs hoīm. Nunc ergo filij au
dite me: Beati q cuſtodiūt vias meas. Audite diſcipli⸗
nā: ⁊ eſtote ſapiētes: ⁊ nolite abijcere eā. Beatꝰ hō q au⸗
dit me: ⁊ qui vigilat ad fores meas quotidie: ⁊ obſeruat
ad poſtes oſtij mei. Qui me īuenerit: īueniet vitā: ⁊ hau
riet ſalutē a domino. Qui aūt ī me peccauerit: ledet ani
mam ſuā. Omnes qui me oderūt: diligūt mortē. IX.
A Sapiētia edificauit ſibi domū: excidit colūnas
ſeptē. Immolauit victimas ſuas: miſcuit vi⸗
nū: ⁊ ꝓpoſuit mēſam ſuā. Miſit ancillas ſuas
vt vocarēt ad arcē: ⁊ ad moenia ciuitatis. Si
quis eſt paruulꝰ: venat ad me. Et inſipiētibꝰ locuta eſt:
Venite: comedite panē meū: ⁊ bibite vinū qd miſcui vo⸗
B bis. Relinqte infantiā: ⁊ viuite: ⁊ ambulate ꝑ vias pru⸗
dētie. Qui erudit deriſorē: ipē iniuriā ſibi facit: ⁊ qui ar
guit īpiū: ſibi maculā generat. Noli arguere deriſorē:
ſupra. 1. a. ne oderit te. Argue ſapiētē: ⁊ diliget te. Da ſapiēti occa
Pſ. 110. ſionē: ⁊ addet ei ſapiētia. Doce iuſtū: ⁊ feſtinabit accipe⸗
re. Principiū ſapiētie timor dñi: ⁊ ſciētia ſctōꝝ pruden
tia. Per me eñ multiplicabunt dies tui: ⁊ addētur ſibi
C anni vite. Si ſapiēs fueris: tibimetipſi eris: ſi aūt illuſor:
ſolus portabis malū. Mulier ſtulta ⁊ clamoſa: plenaqꝫ
Eccle. 1. b. illecebris: ⁊ nihil oīno ſciēs: ſedet ī foribꝰ domꝰ ſue ſuper
ſellā in excelſo vrbis loco: vt vocaret trāſeuntes ꝑ viā: ⁊
D pergētes in itinere ſuo. Quis eſt paruulus: declinet ad
me. Et vecordi locuta eſt: Aque furtiue dulciores ſunt:
⁊ panis abſcōditus ſuauior. Et ignorauit: ꝙ ibi ſint gi⸗
gantes: ⁊ in profundis inferni conuiue eius. X.

Parabole Salomonis filij Dauid regis ieru⸗
ſalē. Filiꝰ ſapiēs letificat patrē: filiꝰ ꝟo ſtultꝰ A
moeſtitia eſt matris ſue. Nihil ꝓderūt theſau infra. 15. c
ri impietatis: iuſtitia vero liberabit a morte. infra. 11. a.
Nō affliget dñs fame aīam iuſti: ⁊ īſidias īpioꝝ ſubuer⸗ eccle. 5. b.
tet. Egeſtatē operata eſt manꝰ remiſſa: manꝰ aūt fortiū infra. 12. a
diuitias parat. Qui cōgregat in meſſe filiꝰ ſapiēs eſt: q
aūt ſtertit eſtate: filiꝰ cōfuſiōis. Bñdictio ſuꝑ caput iu⸗
ſti: os aūt īpioꝝ opit iniqtas. Memoria iuſti cū laudi⸗ B
bus: ⁊ nomē impioꝝ putreſcet. Sapiēs corde precepta
ſuſcipiet: ſtultus cedit labijs. Qui ambulat ſimpliciter: infra. 18. c
ambulat cōfidēter: q aūt deprauat vias ſuas: manifeſtꝰ Eccle. 27
erit. Qui annuit oclo: dabit dolorē: ⁊ ſtultus labijs ver⸗
berabit. Vena vite os iuſti: os aūt impioꝝ operit iniqui 1. Pet. 4 b
tatē. Odiū ſuſcitat rixas: ⁊ vniuerſa delicta operit chari
tas. In labijs ſapiētis inuenit ſapiētia: ⁊ virga in dorſo C
eius qui indiget corde. Sapiētes abſcōdunt ſciētiā: os
aūt ſtulti cōfuſiōi ꝓximū eſt. Subſtātia diuitis: vrbs for infra. 18. b
titudinis eiꝰ: pauor pauperū: egeſtas eoꝝ. Opꝰ iuſti ad
vitā: fructꝰ aūt impij ad pctm̄. Via vite cuſtodiēti diſci⸗
plinā: qui aūt increpatiōes relinquit errat. Abſcondunt
odiū labia mendacia: qui ꝓfert cōtumeliā: inſipiens eſt.
In multiloquio non deerit pctm̄: qui aūt moderatur la
bia ſua: prudētiſſimus eſt. Argentū electū lingua iuſti:
cor aūt impioꝝ ꝓ nihilo. Labia iuſti erudiūt plurimos:
qui aūt indocti ſunt: in cordis egeſtate morient. Bene⸗
dictio dñi diuites facit: nec ſatiabitur eis afflictio. Qua
ſi ꝑ riſū ſtultꝰ operatur ſcelus: ſapiētia aūt eſt viro pru⸗
dētia. Quod timet impius: veniet ſuꝑ eū: deſideriū ſuū
iuſtis dabitur. Quaſi tēpeſtas trāſiens nō erit impiꝰ: iu
ſtus aūt qſi fundamētū ſempiternū. Sicut acetū denti⸗
bus: ⁊ fumus oclis: ſic piger his qui miſerūt eū. Timor
dñi apponet dies: ⁊ anni impioꝝ breuiabūtur. Expecta
tio iuſtoꝝ letitia: ſpes aūt īpioꝝ peribit. Fortitudo ſim⸗
plicis via dñi: ⁊ pauor his qui operātur malū. Iuſtus in
eternū nō cōmouebitur: impij aūt nō habitabūt ſuꝑ ter
rā. Os iuſti parturiet ſapientiā: lingua prauoꝝ peribit.
Labia iuſti cōſiderāt placita: ⁊ os impioꝝ ꝑuerſa. XI.
Statera doloſa abominatio eſt apd deū: ⁊ pō⸗ B
dus equū voluntas eiꝰ. Vbi fuerit ſupbia: ibi
erit ⁊ cōtumelia: vbi aūt eſt humilitas: ibi ⁊ ſa
piētia. Simplicitas iuſtoꝝ diriget eos: ⁊ ſup
plātatio ꝑuerſoꝝ vaſtabit illos. Nō ꝓderūt diuitie ī die
vltiōis: iuſtitia aūt liberabit a morte. Iuſtitia ſimplicis ſup. 10. a.
diriget viā eiꝰ: ⁊ ī impietate ſua corruet impiꝰ. Iuſtitia eccle. 5. b.
rectoꝝ liberabit eos: ⁊ in inſidijs ſuis capientur iniqui. Sap. 5. c.
Mortuo hoīe īpio nulla erit vltra ſpes: ⁊ expectatio ſo B
licitorū peribit. Iuſtꝰ de anguſtia ſua liberatꝰ eſt: ⁊ tra
detur īpius ꝓ eo. Simulator ore decipit amicū ſuū: iu⸗
ſti aūt liberabuntur ſcīa. In bonis iuſtoꝝ exaltabit ciui
tas: ⁊ ī ꝑditiōe īpioꝝ erit laudatio. Bñdictione iuſtorū
exaltabitur ciuitas: ⁊ ī ore īpiorū ſubuertetur. Qui de⸗
ſpicit amicū ſuū: īdigēs corde eſt: vir aūt prudens tace⸗
bit. Qui ambulat fraudulēter: reuelat arcana: qui aūt fi
delis eſt: celat amici cōmiſſum. Vbi nō eſt gubernator:
populꝰ corruet: ſalus aūt: vbi mlta cōſilia. Affliget ma⸗ infra. 14.
lo: q fidē facit ꝓ extraneo: q autē cauet laqueos: ſecurus
erit. Mulier gratioſa īueniet gloriā: ⁊ robuſti habebūt C
diuitias. Bñfacit aīe ſue vir miſericors: q aūt crudelis
eſt: etiā ꝓpinqs abijcit. Impiꝰ facit opꝰ īſtabile: ſeminā
ti aūt iuſtitiā: merces fidelis. Clemētia ꝑparat vitā: ⁊ ſe
ctatio malorū mortē. Abominabile dño cor prauū: ⁊ vo
lūtas eiꝰ ī his qui ſimpliciter ambulāt. Manus ī manu
nō erit innocēs malus: ſemē aūt iuſtoꝝ ſaluabit. Circu eccle. 9. e.
lus aureus ī naribus ſuis: mulier pulchra ⁊ fatua. Deſi⸗
deriū iuſtorū oē bonū eſt: ꝑſtolatio īpiorū furor. Alij di⸗ D
uidūt ꝓpria: ⁊ ditiores fiūt: alij rapiūt nō ſua: ⁊ ſemꝑ in
egeſtate ſunt. Anima que benedicit: impinguabitur: et
qui inebriat: ipſe quoqꝫ inebriabit. Qui abſcōdit frumē
ta: maledicetur in populis: benedictio aūt ſuper caput

vēdentiū. Bene cōſurgit diluculo: qui quęrit bona: qui i
aūt īueſtigatoꝛ maloꝝ eſt: opprimet̄ ab eis. Qui cōfidit
in diuitijs ſuis: coꝛruet: iuſti aūt q̄ſi virēs foliū germina
bunt. Qui cōturbat domū ſuā: poſſidebit ventos: et qui
ſtultus eſt: ſeruiet ſapienti. Fructus iuſti lignum vitę: ⁊
1. Pet. 4. d qui ſuſcipit animas: ſapiens eſt. Si iuſtus in terra reci-
pit: quanto magis impius ⁊ peccatoꝛ? XII.
A Qui diligit diſciplinā: diligit ſciētiam: qui aūt
odit increpatiōes: inſipiēs eſt. Qui bonꝰ eſt:
hauriet gratiā a dn̄o: qui aūt cōfidit ī cogita-
tionibus ſuis: īpie agit. Nō roboꝛabitur hō
ex impietate: ⁊ radix iuſtoꝝ nō cōmouebit̄. Mulier dili
gēs coꝛona eſt viro ſuo: ⁊ putredo in oſſibꝰ eius: quę cō
fuſiōe res dignas gerit. Cogitatiōes iuſtoꝝ iudicia: ⁊
cōſilia impioꝝ fraudulēta. Verba impioꝝ inſidiant̄ ſan
guini: os iuſtoꝝ liberabit eos. Verte impios: ⁊ nō erūt:
B domus aūt iuſtoꝝ ꝑmanebit. Doctrīa ſua noſcitur vir:
qui aūt vanꝰ ⁊ excoꝛs eſt: patebit contēptui. Melioꝛ eſt
eccle. 10. d paup ⁊ ſufficiēs ſibi: q̄ glorioſus ⁊ indigēs pane. Nouit
iuſtus iumētoꝝ ſuoꝝ aīas: viſcera aūt impioꝝ crudelia.
infra. 28. d Qui operat̄ terrā ſuā: ſatiabitur panibꝰ: qui aūt ſectat̄
eccle. 20. d ociū ſtultiſſimꝰ eſt. Deſideriū īpij monumentū eſt peſſi-
moꝝ: radix aūt iuſtoꝝ ꝓficiet. Propter pctā labioꝝ rui
infra 13. a na ꝓximat malo: effugiat aūt iuſtus de anguſtia. De
fructu oꝛis ſui vnuſquiſq; replebitur bonis: et iuxta opa
C manuū ſuarū retribuetur ei. Via ſtulti recta in oculis
eius: qui aūt ſapiēs eſt audit cōſilia. Fatuus ſtatim indi-
cat irā ſuā: q̄ aūt diſſimulat iniuriā: callidꝰ eſt. Qui q̄d
nouit loquitur: index iuſtitię eſt: qui aūt mētitur: teſtis
eſt fraudulētus. Eſt qui ꝓmittit: ⁊ q̄ſi gladio pungitur
cōſcientię: lingua aūt ſapiētiū ſanitas eſt. Labiū verita-
tis firmū erit in ꝑpetuū: qui aūt teſtis eſt repētinus: con
cinnat linguā mēdacij. Dolus in coꝛde cogitantiū ma-
la: qui aūt pacis ineūt cōſilia: ſequit̄ eos gaudiū. Nō cō
triſtabit iuſtū: quicq̄d ei acciderit: impij aūt replebūtur
D malo. Abominatio eſt dn̄o labia mēdacia: qui aūt fideli-
ter agūt: placēt ei. Homo verſutus celat ſcientiā: et coꝛ
ſupra. 10. a inſipientiū ꝓuocat ſtulticiā. Manꝰ foꝛtiū dominabi-
tur: quę aūt remiſſa eſt: tributis ſeruiet. Moeroꝛ ī coꝛ-
de viri humiliabit illum: et ſermone bono lętificabitur.
Qui negligit damnū ꝓpter amicū: iuſtꝰ eſt: iter aūt im-
pioꝝ decipiet eos. Nō inueniet fraudulentus lucrū: et
ſubſtātia hominis erit auri precium. In ſemita iuſtitię
vita: iter aūt deuium ducit ad moꝛtem. XIII.
Filius ſapiēs doctrina patris: qui aūt illuſoꝛ
A eſt: non audit cū arguitur. De fructu oꝛis hō
ſatiabitur bonis: aīa aūt īpioꝝ iniqua. Qui
ſupra. 12. b cuſtodit os ſuū: cuſtodit aīam ſuā: qui aūt in-
infra. 21. d conſideratus eſt ad loquendū: ſentiet mala. Vult ⁊ non
vult piger: aīa aūt operantiū impinguabitur. Verbum
B mēdax iuſtꝰ deteſtabitur: impiꝰ aūt cōfundit: ⁊ cōfunde
tur. Iuſtitia cuſtodit innocētis viā: impietas aūt pecca
toꝛē ſupplātat. Eſt q̄ſi diues: cū nihil habeat: ⁊ eſt quaſi
paup: cū ī multis diuitijs ſit. Redēptio aīę viri diuitię
ſuę: q̄ aūt paup eſt: increpationē nō ſuſtinet. Lux iuſto-
rū lętificat: lucerna aūt impioꝝ extinguetur. Inter ſu-
perbos ſemper iurgia ſunt: qui aūt agunt omnia cū cōſi
lio: reguntur ſapiētia. Subſtantia feſtinata minuetur:
q̄ aūt paulatim colligitur manu: mltiplicabitur. Spes
quę differtur affligit aīam: lignū vitę deſideriū veniēs.
Qui detrahit alicui regi: ipſe ſe ī futurū obligat: qui aūt
C timet p̄ceptū: ī pace v̄ſabitur. Aīę doloſę errāt in pctīs:
iuſti aūt miſericoꝛdes ſunt: et miſerātur. Lex ſapientis
fons vitę: vt declinet a ruina moꝛtis. Doctrīa bona da-
bit gratiā: ī itinere cōtēptoꝝ voꝛago. Aſtutꝰ oīa agit cū
cōſilio: qui aūt fatuus eſt aperiet ſtulticiā. Nūciꝰ īpij ca
det ī malū: legatꝰ fidelis ſanitas. Egeſtas ⁊ ignominia
ei: qui deſerit diſciplinā: qui aūt acquieſcit arguēti: glo-
rificabitur. Deſideriū ſi cōpleatur delectat aīaꝫ: deteſtā
tur ſtulti eos qui fugiūt mala. Qui cū ſapiētibus gradi
tur: ſapiens erit: amicꝰ ſtultoꝝ ſimilis efficietur. Pctōꝛes
ꝑſequitur malū: ⁊ iuſtis retribuētur bona. Bonꝰ relin-
quit hęredes: filios ⁊ nepotes: et cuſtoditur iuſto ſubſtā
tia pctōꝛis. Multi cibi ī noualibus patrū: ⁊ alijs cōgre
gantur abſq; iudicio. Qui parcit v̄gę: odit filiū ſuū: qui
aūt diligit illū: inſtāter erudit. Iuſtꝰ comedit: ⁊ replet
aīam ſuā: vēter aūt impioꝝ inſaturabilis. XIIII.
Sapiēs mulier ędificat domū ſuā: inſipiēs ex- A
tructā q̄ꝫ manibꝰ deſtruet. Ambulās recto iti
nere: ⁊ timēs deū: deſpicitur ab eo: qui infami Iob. 12. c
graditur via. In oꝛe ſtulti virga ſupbię: labia
ſapiētū cuſtodiūt eos. Vbi nō ſunt boues: p̄ſepe vacuū
eſt: vbi aūt apparēt plurimę ſegetes: ibi manifeſta eſt foꝛ
titudo bouis. Teſtis fidelis: nō mētietur: ꝓfert aūt mē
daciū doloſus teſtis. Querit deriſoꝛ ſapiētiā: et nō inue
nit: doctrina prudētiū facilis. Vade cōtra virū ſtultū: ⁊ B
neſcit labia prudētię. Sapiētia callidi eſt: ītelligere viā
ſuā: ⁊ imprudētia ſtultoꝝ errās. Stultꝰ illudet pctm̄: ⁊
inter iuſtos moꝛabitur gr̄a. Coꝛ q̄d nouit amaritudinē
aīę ſuę: ī gaudio eiꝰ nō miſcebit̄ extraneꝰ. Domus īpio-
rū delebitur: tabernacula iuſtoꝝ germinabūt. Eſt via q̄
videt̄ hoī iuſta: nouiſſima aūt eius deducunt ad moꝛtē.
Riſus doloꝛe miſcebitur: ⁊ extrema gaudij luctus occu
pat. Vijs ſuis replebitur ſtultus: ⁊ ſup eū erit vir bonꝰ.
Innocēs credit oī v̄bo: aſtutus cōſiderat greſſus ſuos.
Filio doloſo nihil erit boni: ſeruo aūt ſapiēti ꝓſperi erūt
actꝰ: ⁊ dirigetur via eiꝰ. Sapiēs timet: ⁊ declinat a ma-
lo. Stultꝰ trāſilit ⁊ cōfidit. Impatiēs operabitur ſtul-
titiā: ⁊ vir v̄ſutus odioſus eſt. Poſſidebūt paruuli ſtul
titiā: ⁊ expectabūt aſtuti ſcientiā. Iacebūt mali ante bo
nos: ⁊ īpij ante poꝛtas iuſtoꝝ. Etiā ꝓximo ſuo pauper C
odioſus erit: amici v̄o diuitū mlti. Qui deſpicit ꝓximū
ſuū: peccat: qui aūt miſeretur paupi beatꝰ erit. Qui cre
dit ī dn̄o: miſcdiam diligit: errāt q̄ operātur malū. Mi
ſericoꝛdia ⁊ v̄itas p̄parāt bona. In oī ope bono erit abū
dantia: vbi aūt v̄ba ſunt plurima: ibi frequēter egeſtas.
Coꝛona ſapiētū diuitię eoꝝ: fatuitas ſtultoꝝ imprudē
tia. Liberat aīas teſtis fidelis: ⁊ ꝓfert mēdacia verſipel
lis. In timoꝛe dn̄i fiducia foꝛtitudinis: et filijs eius erit D
ſpes. Timoꝛ dn̄i fons vitę: vt declinet a ruina moꝛtis.
In multitudīe ppl'i dignitas regis: et ī paucitate plebis
ignominia p̄ncipis. Qui patiēs eſt: mlta gubernatur ſa
piētia: qui aūt īpatiēs eſt: exaltat ſtultitiā ſuā. Vita car
niū ſanitas coꝛdis: putredo oſſiū inuidia. Qui calūnia-
tur egētē: exprobrat factoꝛi eiꝰ: honoꝛat aūt eū: qui miſe
retur paupis. In malitia ſua repelletur impius: ſperat
aūt iuſtus ī moꝛte ſua. In coꝛde prudētis requieſcit ſa-
piētia: ⁊ indoctos q̄ſq; erudiet. Iuſtitia eleuat gētem:
miſeros aūt facit populos pctm̄. Acceptus eſt regi mi-
niſter ītelligēs: iracundiā eius inutilis ſuſtinebit. XV.
Reſpōſio mollis frāgit irā: ſermo durus ſuſci A
tat furoꝛē. Lingua ſapiētū oꝛnat ſcientiā: os
fatuoꝝ ebullit ſtultitiā. In oī loco ocl'i dn̄i cō infra. 25. b
tēplātur bonos ⁊ malos. Lingua placabilis:
lignū vitę: q̄ aūt īmoderata eſt: cōteret ſpm̄. Stultus ir
ridet diſciplinā pr̄is ſui: q̄ aūt cuſtodit īcrepatiōes: aſtu
tioꝛ fiet. In abūdāti iuſtitia v̄tus maxia eſt: cogitatio-
nes aūt impioꝝ eradicabuntur. Domus iuſti plurima
foꝛtitudo: ⁊ in fructibus īpij cōturbatio. Labia ſapiētū
diſſeminabūt ſciētiā: coꝛ ſtultoꝝ diſſimile erit. Victimę
impioꝝ abominabiles domino: vota iuſtoꝝ placabilia.
Abominatio eſt domino via impij: qui ſequitur iuſtitiā: B
diligitur ab eo. Doctrina mala deſerentiū viā vitę: q̄ in-
crepationes odit: moꝛietur. Infernus ⁊ ꝑditio coꝛā do
mino: quanto magis coꝛda filioꝝ hominū. Nō amat pe
ſtilens eū qui ſe coꝛripit: nec ad ſapiētes graditur. Coꝛ
gaudens exhilarat faciē: ī moeroꝛe animi deijcitur ſpiri
tus. Coꝛ ſapientis q̄rit doctrinā: ⁊ os ſtultoꝝ paſcitur
imperitia. Oēs dies pauperis mali: ſecura mens quaſi
iuge conuiuiū. Melius eſt parū cum timoꝛe domini: q̄

theſauri magni et iſatiabiles. Meliꝰ eſt vocari ad olera
C cū charitate: ꝙ ad vitulū ſaginatū cū odio. Vir iracun-
dus prouocat rixas: qui patiens eſt mitigat ſuſcitatas.
Iter pigrorū quaſi ſepes ſpinarū: via iuſtoꝝ abſqꝫ offen-
diculo. Filius ſapiēs letificat patrē: ⁊ ſtultus homo de-
ſpicit matrē ſuā. Stultitia gaudiū ſtulto: ⁊ vir prudēs
dirigit greſſus ſuos. Diſſipant̄ cogitationes: vbi nō eſt
conſiliū: vbi vero ſunt plures cōſiliarij cōfirmant̄. Leta
tur homo in ſententia oris ſui: ⁊ ſermo opportunus eſt
optimus. Semita vite ſuꝑ eruditū: vt declinet de infer-
no nouiſſimo. Domū ſuperborū demoliet̄ dominus: et
firmos faciet terminos vidue. Abominatio domini co-
gitationes male: ⁊ purus ſermo pulcherrimꝰ firmabit̄
ab eo. Conturbat domū ſuā: qui ſectat̄ auaritiā: qui aūt
D odit munera: viuet. Per miſericordiā ⁊ fidem purgant̄
peccata: per timorē aūt dn̄i declinat oīs a malo. Mens
iuſti meditabitur obedientiā: os impiorū redundat ma
lis. Lōge eſt dominus ab impijs: ⁊ orationes iuſtorum
exaudiet. Lux oculoꝝ letificat aīam: fama bona impin-
guat oſſa. Auris q̄ audit icrepatiōes vite: i medio ſapiē
tū cōmorabit̄. Qui abijcit diſciplinā: deſpicit aīam ſuā:
q̄ aūt acq̄eſcit icrepatiōibꝰ: poſſeſſor eſt cordis. Timor
dn̄i diſciplina ſapiētie: ⁊ gloriā p̄cedit humilitas. XVI.
A Hominis eſt animā preparare: ⁊ dn̄i guberna
re linguā. Oēs vie hoīm patēt oculis eiꝰ: ſpi-
rituū pōderator eſt dn̄s. Reuela dn̄o opera
tua: ⁊ dirigent̄ cogitatiōes tue. Uniuerſa ꝓ-
pter ſemetipſum operatus eſt dn̄s: impiū quoqꝫ ad diē
malū. Abominatio dn̄i eſt oīs arrogās: etiā ſi manus ad
manū fuerit: nō erit innocēs. Miſericordia et veritate
redimitur iniquitas: ⁊ in timore domini declinat̄ a ma-
B lo. Cū placuerint domino vie hominis: inimicos quoqꝫ
eius conuertet ad pacem. Melius eſt parū cū iuſtitia: ꝙ
multi fructꝰ cū iniquitate. Cor hominis diſponit viam
ſuam: ſed domini eſt dirigere greſſus eius. Diuinatio in
labijs regis: in iudicio nō errabit os eius. Pōdus ⁊ ſta-
tera iudicia dn̄i ſunt: ⁊ opera eius oēs lapides ſeculi.
Abominabiles regi qui agūt ipie: quoniā iuſtitia firmat̄
ſoliū. Volūtas regū labia iuſta: q̄ recta loquit̄: diriget̄.
Indignatio regꝫ nūcij mortis: ⁊ vir ſapiēs placabit eū.
In hilaritate vultus regis vita: ⁊ clemētia eiꝰ quaſi im-
ber ſerotinus. Poſſide ſapientiā: q̄ auro melior eſt: ⁊ ac
C quire prudentiā: q̄a p̄cioſior eſt argēto. Semita iuſtorū
declinat mala: cuſtos anime ſue ſeruat vitā ſuā. Contri
tionē precedit ſuperbia: et ante ruinā exaltabit̄ ſpiritꝰ.
Melius eſt humiliari cū mitibꝰ: ꝙ diuidere ſpolia cū ſu
perbis. Eruditus i verbo reperiet bona: ⁊ q̄ ſperat i dn̄o
beatus eſt. Qui ſapiēs eſt corde: appellabit̄ prudens: et
qui dulcis eloquio: maiora reperiet. Fons vite eruditio
poſſidētis: doctrina ſtultoꝝ fatuitas. Cor ſapiētis eru-
diet os eiꝰ: ⁊ labijs illiꝰ addet gratiā. Fauꝰ mellis cōpo
ſupra.14.e ſita vba: dulcedo aīe ſanitas oſſiū. Eſt via que videt̄ ho-
mini recta: ⁊ nouiſſima eiꝰ ducūt ad mortē. Aīa laborā
D tis laborat ſibi: q̄a cōpulit eū os ſuū. Vir ipius fodit ma
lū: ⁊ i labijs eiꝰ ignis ardeſcit. Homo ꝑuerſus ſuſcitat li
tes: et verboſus ſeparat principes. Vir iniquus lactat
amicū ſuū: ⁊ ducit eū ꝑ viā nō bonā. Qui attonitis ocu-
lis cogitat praua: mordēs labia ſua ꝑficiet malū. Coro-
na dignitatis ſenectꝰ: que i vijs iuſtitie reperietur. Me
lior eſt patiens viro forti: ⁊ q̄ dn̄at̄ aīo ſuo: expugnatore
vrbiū. Sortes mittunt̄ i ſinū: ſꝫ a dn̄o tēperant̄. XVII.
A Melior eſt buccella ſicca cū gaudio: ꝙ domus
eccle.10.a plena victimis cū iurgio. Seruꝰ ſapiēs do-
minabit̄ filijs ſtultis: et inter fratres heredi-
tatem diuidet. Sicut igne probatur argen-
tum et aurū camino: ita corda probat dominus. Malꝰ
obedit lingue inique: ⁊ fallax obtēperat labijs mendaci-
Iob.31.c infra.24.e bus. Qui deſpicit pauperē: exprobrat factori eius: ⁊ q̄ i
ruina letatur alterius: non erit impunitus. Corona ſe-
B nū filij filioꝝ: ⁊ glīa filioꝝ p̄res eoꝝ. Nō decēt ſtultū ver
ba cōpoſita: nec p̄ncipē labiū mētiēs. Gēma gratiſſima
expectatio p̄ſtolātis: q̄cūqꝫ ſe vtit: prudēter intelligit.
Qui celat delictū: querit amicitias: q̄ altero ſermone re
petit: ſeparat foederatos. Plꝰ ꝑficit correctio apō pru
dentē: ꝙ centū plage apud ſtultū. Semꝑ iurgia querit
malꝰ: angelꝰ aūt crudelis mittet̄ cōtra eū. Expedit ma
gis vrſe occurrere raptis foetibꝰ: ꝙ fatuo cōfidēti ſibi in C
ſtultitia ſua. Qui reddit mala pro bonis: nō recedet ma
lū de domo eiꝰ. Qui dimittit aquā: caput eſt iurgioꝝ: et Eſaie.5.e
anteꝙ patiat̄ cōtumeliā: iudiciū deſerit. Et q̄ iuſtificat
impiū: ⁊ q̄ condēnat iuſtū: abominabilis eſt vterqꝫ apud
deū. Quid ꝓdeſt ſtulto habere diuitias: cū ſapiētiā eme
re non poſſit? Qui altā facit domū ſuā: querit ruinā: ⁊ q̄
euitat diſcere: icidet i mala. Oī tēpore diligit q̄ amicus
eſt: ⁊ frater i anguſtijs cōprobat̄. Stultꝰ hō plaudet ma
nibus ſuis: cū ſpopōderit ꝓ amico ſuo. Qui meditat̄ di- ſupra.6.a
ſcordias: diligit rixas: et q̄ exaltat os ſuū: querit ruinā.
Qui ꝑuerſi cordis eſt: nō inuenit bonū: ⁊ q̄ vtit linguā: D
icidet i malū. Natꝰ eſt ſtultꝰ i ignominiā ſuā: ſed nec pa ſup.15.b.
ter i fatuo letabitur? Animꝰ gaudēs etatē floridā facit:
ſpūs triſtis exiccat oſſa. Munera de ſinu ipiꝰ accipit: vt eccle.8.a.
ꝑuertat ſemitas iudicij. In facie prudētis lucet ſapien-
tia: oculi ſtultorū in finibus terre. Ira patris filius ſtul
tus: ⁊ dolor matris que genuit eū. Nō eſt bonū dānum
inferre iuſto: nec ꝑcutere pricipē qui recta iudicat. Qui
moderatur ſermones ſuos: doctꝰ ⁊ prudēs eſt: et p̄cioſi
ſpiritus: vir eruditus. Stultꝰ quoqꝫ ſi tacuerit: ſapiens
reputabit̄: ⁊ ſi cōpreſſerit labia ſua: intelligens. XVIII.
Occaſiones querit: q̄ vult recedere ab amico: A
omi tempore erit exprobrabilis. Nō recipit
ſtultꝰ vba prudētie: niſi ea dixerꝫ que verſan
tur in corde eiꝰ. Impiꝰ cū in ꝓfundū venerit
peccatoꝝ: cōtēnit: ſed ſequit̄ eū ignominia ⁊ opprobriū.
Aqua ꝓfunda vba ex ore viri: ⁊ torrēs redūdās fons ſa-
piētie. Accipere ꝑſonā ipij i iudicio: nō eſt bonū: vt decli B
nes a vitate iudicij. Labia ſtulti miſcēt ſe rixis: ⁊ os eiꝰ infra.14.e
iurgia ꝓuocat. Os ſtulti cōtritio eiꝰ: ⁊ labia ipſiꝰ ruina
aīe eiꝰ. Verba bilinguis q̄ſi ſimplicia: ⁊ ipa ꝑueniūt vſqꝫ
ad iteriora vētris. Pigrū deijcit timor: aīe aūt effoemi
natorū eſuriēt. Qui mollis ⁊ diſſolutꝰ eſt in ope ſuo: fra ſup.10.b.
ter eſt ſua opa diſſipātis. Turris fortiſſima nomē dn̄i:
ad ipam currit iuſtus: ⁊ exaltabitur. Subſtātia diuitis C
vrbs roboris eiꝰ: ⁊ q̄ſi murꝰ validꝰ circūdās eū. Anteꝙ
conteratur: exaltatur cor hoīs: ⁊ anteꝙ glorificet̄: humi eccle.11.b.
liatur. Qui priꝰ reſpōdet ꝙ audiat: ſtultū ſe eſſe demon
ſtrat: ⁊ ꝯfuſiōe dignū. Spūs viri oſtētat ibecillitatē ſuā:
ſpm̄ vo ad iraſcēdū facilē q̄s poterit ſuſtinere? Cor pru
dētis poſſidebit ſciam: ⁊ auris ſapiētū querit doctrinā.
Donū hoīs dilatat viā eiꝰ: ⁊ ante principes ſpaciū ei fa-
cit. Iuſtꝰ prior eſt accuſator ſui: venit amicꝰ eius: ⁊ inue
ſtigabit eū. Cōtradictiōes cōprimit ſors: ⁊ inter poten
tes q̄ꝫ dijudicat. Frater q̄ adiuuat̄ a fratre q̄ſi ciuitas fir
ma: ⁊ iudicia q̄ſi vectes vrbiū. De fructu oris viri reple- D
bitur vēter eiꝰ: et genimina labioꝝ ipſius ſaturabūt eū.
Mors ⁊ vita i manibꝰ lingue: q̄ diligūt eā: comedēt fru
ctus eiꝰ. Qui inenit mulierē bonā: inuenit bonū: et hau
riet iocūditatē a dn̄o. Qui expellit mulierē bonā: expel
lit bonū: qui aūt tenet adulterā: ſtultꝰ eſt ⁊ inſipiēs. Cū
obſecrationibꝰ loquit̄ pauꝑ: ⁊ diues effabit̄ rigide. Vir
amicabilis ad ſocietatē magꝫ amicꝰ erit: ꝙ frat̄. XIX.
Melior eſt pauꝑ q̄ ambulat in ſimplicitate ſua: A
ꝙ diues torquēs labia ſua: ⁊ inſipiēs. Ubi nō ifra.28.a
eſt ſciētia aīe: nō eſt bonū: ⁊ qui feſtinus eſt pe
dibus: offendet. Stultitia hoīs ſupplantat
greſſus eius: ⁊ cōtra deū feruet aīo ſuo. Diuitie addunt
amicos plurimos: a pauꝑe aūt ⁊ hi q̄s habuit: ſeparant̄.
Teſtis falſus nō erit ipunitꝰ: ⁊ q̄ mēdacia loquit̄ nō effu
giet. Multi colūt ꝑſonā potētis: ⁊ amici ſunt dona tri-
buētis. Fratres hoīs pauꝑis oderūt eū: iſuꝑ ⁊ amici ꝓ-
B cul receſſerūt ab eo. Qui tm̄ vba ſectat̄: nihil habebit: q̄

aūt poſſeſſor eſt mētis: diligit aīam ſuā: ⁊ cuſtos pruden
tię inueniet bona. Falſus teſtis non erit impunitus: et ꝗ
loquitur mendacia: peribit. Non decent ſtultū diuitię:
infra.26 c nec ſeruū dominari principibꝰ. Doctrina viri ꝑ patien-
tiam noſcitur: ⁊ gloria eius eſt iniqua pretergredi. Si-
C cut fremitus leonis: ita ⁊ regis ira: ⁊ ſicut ros ſup herbā
ita ⁊ hilaritas eiꝰ. Dolor pris filiꝰ ſtultꝰ: ⁊ tecta iugiter
pſtillātia litigioſa mulier. Domꝰ ⁊ diuitię dant a paren
tibus: a dño aūt ꝓprie vxor prudēs. Pigredo immittit
ſoporē: et aīa diſſoluta eſuriet. Qui cuſtodit mandatū:
cuſtodit aīam ſuā: ꝗ aūt negligit viā ſuā mortificabit.
Foenerat dño: ꝗ miſeret paupis: ⁊ viciſſitudinē ſuā red-
det ei. Erudi filiū tuū: ne deſperes: ad interfectionē aūt
eiꝰ ne ponas aīam tuā. Qui eñ ipatiēs eſt: ſuſtinebit dā-
nū: ⁊ cū rapuerit: aliud apponet. Audi conſiliū: ⁊ ſuſcipe
D diſciplinā: vt ſis ſapiēs in nouiſſimis tuis. Multę cogi
tationes in corde viri: volūtas aūt dñi in ęternū pmane
bit. Hō indigens miſericors eſt: ⁊ melior eſt paup iuſtꝰ:
infra.26 c ꝙ vir mēdax. Timor dñi ad vitā: ⁊ in plenitudine cōmo
rabitur abſqꝫ viſitatiōe peſſimi. Abſcōdit piger manum
ſuam ſub aſcella: nec ad os ſuū applicat eā. Peſtilēte fla
gellato ſtultꝰ ſapiētior erit: ſi aūt corripueris ſapientē:
intelliget ſapientiā. Qui affligit patrē: ⁊ fugit matrem:
ignominioſus erit ⁊ infelix. Nō ceſſes audire fili doctri
nā: nec ignores ſermones ſciētię. Teſtis iniquꝰ deridet
iudiciū: ⁊ os ipiorū deuorat iniqtatē. Parata ſunt deri
ſoribꝰ iudicia: ⁊ mallei pcutiētes ſtultorū corpibꝰ. XX.

A Luxurioſa res vinum: ⁊ tumultuoſa ebrietas.
quicūqꝫ his delectat: nō erit ſapiēs. Sicut ru
gitus leonis: ita et terror regis: ꝗ ꝓuocat eū:
peccat in aīam ſuā. Honor eſt homini: ꝗ ſepa-
rat ſe a cōtentionibus: omnes aūt ſtulti miſcentur con-
tumelijs. Propter frigus piger arare noluit: mendica-
bit ergo ęſtate: ⁊ nō dabit illi. Sicut aq̄ ꝓfunda: ſic cōſi-
B liū i corde viri: ſed hō ſapiēs exhauriet illud. Multi ho-
mines miſericordes vocant: virū aūt fidelē qs inueniet?
Joan.1.b. Iuſtus qui ambulat in ſimplicitate ſua: beatos poſt ſe fi
lios derelinquet. Rex qui ſedet in ſolio iudicij: diſſipat
omne malū intuitu ſuo. Quis poteſt dicere: mundū eſt
cor meū: purus ſum a pctō? Pōdus ⁊ pōdus: mēſura ⁊
mēſura: vtrūqꝫ abominabile eſt apd deū. Ex ſtudijs ſuis
intelligit puer: ſi mūda ⁊ recta ſint opa eiꝰ. Aurē audien
C tem: ⁊ oculū videntē: dominus fecit vtrūqꝫ. Noli dilige
re ſomnū: ne te egeſtas opprimat. Aperi oclos tuos: ⁊ ſa
infra.27 b turare panibꝰ. Malū eſt: malū eſt: dicit oīs emptor. Et
cū receſſerit: tūc gloriabit. Eſt aurū: ⁊ multitudo gēma
rū: vas aūt pcioſum labia ſciētię. Tolle veſtimentū eiꝰ:
qui fideiuſſor extitit alieni: et ꝓ extraneis aufer pignus
ab eo. Suauis eſt homini panis mēdacij: ⁊ poſtea imple
Exo.21.b. bitur os eius calculo. Cogitatiōes cōſilijs roborant: et
Leui.20 b gubernaculis tractāda ſunt bella. Ei qui reuelat myſte-
ria: ⁊ ambulat fraudulenter: ⁊ dilatat labia ſua: ne com-
miſcearis. Qui maledicit patri ſuo et matri: extinguet
D lumē eiꝰ in medijs tenebris. Hęreditas: ad quā feſtinat
in pricipio: in nouiſſimo benedictiōe carebit. Ne dicas:
roma.12 d reddā malū ꝓ malo: expecta dñm: ⁊ liberabit te. Abomi
natio eſt apud deū: pōdus ⁊ pōdus: ſtatera doloſa nō eſt
ſup. eodē. bona. A domino diriguntur greſſus viri: quis aūt hoīm
intelligere poteſt viā ſuam. Ruina eſt homini deuotare
1.reg.15.c. ſanctos: ⁊ poſt vota retractare. Diſſipat impios rex ſa-
piens: ⁊ incuruat ſuper eos fornicem. Lucerna domini
ſpiraculū hominis: quę inueſtigat oīa ſecreta vētris.
Miſericordia ⁊ veritas cuſtodiūt regē: ⁊ roboratur cle
mentia thronus eius. Exultatio iuuenū fortitudo eorū:
⁊ dignitas ſenū canicies. Liuor vulneris abſterget ma-
la: ⁊ plagę in ſecretioribus ventris. XXI.

A Sicut diuiſiōes aquarū: ita cor regis in manu
domini: quocūqꝫ voluerit: iclinabit illud. Oīs
via viri recta ſibi videtur: appendit aūt corda
dominus. Facere miſericordiā ⁊ iudiciū: ma-
gis placet dño: ꝙ victimę. Exaltatio oculorū eſt dilata-
tio cordis: lucerna impiorū peccatū. Cogitatiōes robu
ſti ſemper in abūdantia: omnis aūt piger in egeſtate eſt.
Qui cōgregat theſauros lingua mēdacij: vanꝰ ⁊ excors
eſt: ⁊ impinget ad laqueos mortis. Rapina ipiorū de-
trahēt eos: qa noluerūt facere iudiciū. Peruerſa via vi- B
ri aliena eſt a deo: ꝗ aūt mūdus eſt: rectū opus eiꝰ. Me- infra.15.d
lius eſt ſedere in angulo domatis: ꝙ cū muliere litigio-
ſa: ⁊ in domo cōuiuij. Anima impij deſiderat malū: non
miſerebit ꝓximo ſuo. Mulctato peſtilēte ſapiētior erit
paruulus: ⁊ ſi ſectet ſapientē: ſumet ſcientiā. Excogitat
iuſtus de domo impij: vt detrahat ipios a malo. Qui ob
turat aurē ſuā ad clamorē pauperū: ⁊ ipē clamabit: ⁊ nō
exaudiet. Munꝰ abſcōditū extinguit iras: ⁊ donū i ſinu C
indignationē maximā. Gaudiū iuſto eſt facere iudiciū:
⁊ pauor operātibꝰ iniqtatē. Vir ꝗ errauerit a via doctri eccle.25 c
nę: i coetu gigātiū cōmorabit. Qui diligit epulas: i ege-
ſtate erit: qui amat vinū ⁊ pīguia nō ditabit. Pro iuſto
dabit impius: ⁊ ꝓ recto iniquus. Meliꝰ eſt habitare in
terra deſerta: ꝙ cū muliere rixoſa ⁊ iracūda. Theſaurus
deſiderabilis: ⁊ oleū in habitaculo iuſti: et imprudēs hō
diſſipabit illud. Qui ſequit iuſtitiā ⁊ miſericordiā: inue ſupra.13 a
niet vitā ⁊ iuſtitiam ⁊ gloriā. Ciuitatē fortiū aſcēdit ſa D
piens: deſtruxitqꝫ robur fiducia eius. Qui cuſtodit os
ſuū: ⁊ linguā ſuā: cuſtodit ab anguſtijs aīam ſuā. Sup-
bus ⁊ arrogās vocat indoctꝰ: qui in ira operatur ſuper-
biā. Deſideria occidūt pigrū: noluerūt eñ quicꝙ manꝰ
eiꝰ operari. Tota die cōcupiſcit et deſiderat: ꝗ aūt iuſtꝰ ſupra.15 a
eſt: tribuet: ⁊ non ceſſabit. Hoſtię ipiorū abominabiles:
ꝗ offerunt ex ſcelere. Teſtis mēdax peribit: vir obediēs
loquetur victoriā. Vir impius ꝓcaciter obfirmat vultū
ſuū: qui aūt rectus eſt: corrigit viam ſuā. Non eſt ſapien
tia: nō eſt prudētia: nō eſt conſiliū cōtra dominū. Equus
paratur ad diē belli: dñs aūt ſalutē tribuit. XXII.

Melius eſt nomen bonū: ꝙ diuitię multę: ſup A
argentū eñ ⁊ aurū gratia bona. Diues ⁊ pau
per obuiauerunt ſibi: vtriuſqꝫ opator eſt dñs. eccle.7.a.
Callidus videt malū: ⁊ abſcōdit ſe: innocens
pertrāſijt: ⁊ afflictꝰ eſt dāno. Finis modeſtię timor dñi:
diuitię ⁊ gloria ⁊ vita. Arma ⁊ gladij i via ſupbi: cuſtos
aūt aīę ſuę lōge recedit ab eis. Prouerbiū eſt: adoleſcēs eccle.31.c.
iuxta viam ſuā: etiā cū ſenuerit: nō recedet ab ea. Diues
pauperibꝰ imperat: ⁊ ꝗ accipit mutuū: ſeruus eſt foene- B
rātis. Qui ſeminat iniquitatē: metet mala: et virga irę
ſuę cōſummabitur. Qui pronꝰ eſt ad miſericordiā: bene
dicetur: de panibꝰ eñ ſuis dedit pauperi. Eijce deriſorē
⁊ exibit cū eo iurgiū: ceſſabūtqꝫ cauſę ⁊ cōtumelię. Qui
diligit cordis mūditiā: ꝓpter gratiā labiorū ſuorū habe-
bit amicū regē. Oculi dñi cuſtodiūt ſcientiā: ⁊ ſupplan-
tantur verba iniqui. Dicet piger: leo eſt foris: in medio infra.23.c
platearū occidēdꝰ ſum. Fouea ꝓfunda os alienę: cui ira infra.22 c
tus eſt dñs: incidet in eā. Stultitia colligata eſt i corde C
pueri: ⁊ virga diſciplinę fugabit eā. Qui calūniatur pau
perē: vt augeat diuitias ſuas: dabit ipi ditiori: ⁊ egebit.
Fili mi inclina aurē tuā: et audi vba ſapientiū. Appone
aūt cor ad doctrinā meā: quę pulchra erit tibi cū ſerua-
ueris eā i vētre tuo. Et redūdabit in labijs tuis: vt ſit in
domino fiducia tua. Unde ⁊ oſtendi eā tibi hodie. Ecce D
deſcripſi eā tibi tripliciter: in cogitationibꝰ ⁊ ſciētia: vt
oſtēderē tibi firmitatē: ⁊ eloqa veritatū reſpōdere ex his
illis ꝗ miſerūt te. Nō facias violentiā pauperi: qa paup
eſt: neqꝫ cōteras egenū i porta: qa iudicabit dñs cauſam
eiꝰ: ⁊ cōfiget eos ꝗ cōfixerūt aīā eiꝰ. Noli eſſe amicꝰ ho-
mini iracūdo: neqꝫ ambules cū viro furioſo: ne forte di-
ſcas ſemitas eius: ⁊ ſumas ſcādalū aīę tuę. Noli eſſe cū
his qui defigūt manus ſuas: ⁊ ꝗ vades ſe offerūt ꝓ debi-
tis. Si eñ nō habes: vnde reſtituas: quid cauſę eſt vt tol
lat operimētū de cubili tuo? Ne trāſgrediaris terminos
antiquos: qs poſuerūt pres tui. Vidiſti virū velocem in
opere ſuo: coram regibus ſtabit: nec erit ante ignobiles.

A Quando ſederis:vt comedas cū XXIII
pꝛincipe:diligenter attende q̄ poſita ſunt an-
te faciē tuā: et ſtatue cultrū in gutture tuo:ſi
tamē habes in poteſtate aīam tuā. Ne deſide
res de cibis eius:in q̄ eſt panis mendacij. Noli laboꝛare
vt diteris:ſed pꝛudētie tue pone modū. Ne erigas ocu
los tuos ad opes q̄s nō potes habere:q̄a faciāt ſibi pen-
nas q̄ſi aquile:⁊ volabūt ī celū. Ne comedas cū hoīe in-
uido: ⁊ ne deſideres cibos eius:q̄m in ſimilitudinē ario
li ⁊ cōiectoꝛꝫ eſtimat qđ ignoꝛat. Comede ⁊ bibe dicet ti
B bi:⁊ mēs eius nō eſt tecū. Cibos q̄s comederas euomes
⁊ perdes pulchꝛos ſermones tuos. In auribus inſipien
tiū ne loq̄ris:q̄a deſpiciēt doctrinā eloquij tui. Ne attī-
gas paruuloꝛū terminos: ⁊ agrū pupilloꝝ ne introeas.
Pꝛopinquus eīm illoꝝ foꝛtis eſt:et ipſe iudicabit cōtra
te cauſam illoꝛū. Ingrediaꝛ ad doctrinā coꝛ tuū:et au-
ſupra.13. res tue ad verba ſcientie. Noli ſubtrahere a puero diſci
eccle.30 a plinā:ſi eīm ꝑcuſſeris eū virga:nō moꝛieꝛ. Tu virga ꝑcu
ties eū:et animā eius de inferno liberabis. Fili mi:ſi ſa-
piēs fuerit animus tuus:gaudebit tecū coꝛ meū:et exul
tabūt renes mei:cū locuta fuerint rectū labia tua. Non
C emuletur coꝛ tuū peccatoꝛes:ſed in timoꝛe dn̄i eſto tota
die:q̄a habebis ſpem in nouiſſimo:et pꝛeſtolatio tua nō
auferetur. Audi fili mi:⁊ eſto ſapiēs:⁊ dirige in via ani-
mū tuū. Noli eſſe in cōuiuijs potatoꝛū:nec ī comeſſatio
nibus eoꝛum qui carnes ad veſcendum conferunt:quia
vacātes potibus:et dantes ſymbola:cōſumenꝛ:⁊ veſtieꝛ
pannis doꝛmitatio. Audi patrem tuū qui genuit te: et
ne contemnas cum ſenuerit mater tua. Ueritatē eme ⁊
noli vendere ſapientiā:et doctrinā et intelligentiā. Ex-
ultat gaudio pater iuſti:et qui ſapiētem genuit: letabiꝛ
in eo. Gaudeāt pater tuus:et mater tua:et exultet qui
genuit te. Pꝛebe fili mi coꝛ tuū mihi:⁊ oculi tui vias me
as cuſtodiāt. Fouea eīm pꝛofunda eſt meretrix:⁊ puteus
ſupꝛ.22.b anguſtus aliena. Inſidiatur in via quaſi latro:et quos
D incautos īuenerit:īterficiet. Cui ve:cuiꝰ patri ve:cui ri
xe:cui fouee:cui ſine cauſa vulnera:cui ſuffoſſio oculoꝝ?
Nonne his q̄ cōmoꝛātur in vino:⁊ ſtudēt calicibꝰ epo-
tandis? Ne intuearis vinū:quādo flaueſcit:cū ſplēdue
rit in vitro coloꝛ eius. Ingrediꝛ blande:ſed in nouiſſi-
mo moꝛdebit vt coluber:⁊ ſicut regulus venena diffun-
det. Oculi tui videbūt extraneas:⁊ coꝛ tuū loqueꝛ puer
ſa. Et eris ſicut doꝛmiēs in medio mari:⁊ quaſi ſopitus
gubernatoꝛ amiſſo clauo:⁊ dices: Uerberauerūt me:ſed
nō dolui:traxerūt me:⁊ ego nō ſenſi. Quādo euigilabo:
⁊ rurſus vina reperiam? XXIIII.
A Ne emuleris viros malos:nec deſideres eſſe cū
eis:quia rapinas meditatur mens eoꝛū:⁊ frau
des labia eoꝛū loquūtur. Sapientia edificabiꝛ
domus:⁊ pꝛudētia roboꝛabitur. In doctrina replebū-
tur cellaria:vniuerſa ſubſtantia pꝛecioſa ⁊ pulcherrima
Uir ſapiēs foꝛtis eſt:et vir doctus:robuſtus ⁊ validus:
quia cū diſpoſitione initur bellū:⁊ erit ſalus: vbi multa
ſupra.11.b cōſilia ſunt. Excelſa ſtulto ſapientia:in poꝛta nō aperiet
os ſuū. Qui cogitat mala facere:ſtultꝰ vocabiꝛ. Cogi-
tatio ſtulti peccatū eſt:⁊ abomiatio hominū detractoꝛ
B Si deſperaueris lapſus: in die anguſtie imminueꝛ foꝛ-
Pſal.81. titudo tua. Erue eos qui ducūtur ad moꝛtem:⁊ q̄ tra-
eccle.4. huntur ad interitū:liberare ne ceſſes. Si dixeris: vires
non ſuppetunt:qui inſpectoꝛ eſt coꝛdis:ipſe intelligit:
⁊ ſeruatoꝛē anime tue nihil fallit:reddetq̄ꝫ homini iuxta
opera ſua. Comede fili mi mel:quia bonū eſt:⁊ fauū dul
ciſſimū gutturi tuo. Sic ⁊ doctrina ſapientie anime tue:
quā cū inueneris:habebis in nouiſſimis ſpem:⁊ ſpes tua
nō peribit. Ne inſidieris ⁊ queras impietatem in domo
iuſti:neq̄ꝫ vaſtes requiē eius. Septies eīm in die cadet iu
C ſtus:⁊ reſurget: impij aūt coꝛruēt ī malū. Cū ceciderit
ſupꝛ.17.a inimicus tuus:ne gaudeas:⁊ ī ruina eius ne exultet coꝛ
Iob 21.b tuum:ne foꝛte videat dn̄s:⁊ diſpliceat ei:⁊ auferat ab eo
irā ſuā. Ne cōtēdas cū peſſimis:nec emuleris īpios:q̄m

nō habent futuroꝛū ſpē mali:et lucerna impioꝝ extingue
tur. Time dn̄m fili mi:⁊ regē:⁊ cū detractoꝛibus nō cō-
miſcearis. Quoniā repente cōſurget ꝑditio eoꝛū:et rui- ſupra.11.a
nā vtriuſq̄ꝫ quis nouit? Hec quoq̄ꝫ ſapientibus. Cogno
ſcere perſonā in iudicio nō eſt bonū. Qui dicūt impio iu
ſtꝰ es:maledicēt ei populi:⁊ deteſtabunꝛ eos tribꝰ. Qui
arguūt eū:laudabūtur:⁊ ſuꝑ ipſos veniet bn̄dictio. La D
bia deoſculabitur:q̄ recta verba reſpondet. Pꝛepara fo
ris opus tuū:⁊ diligenter exerce agrū tuū:⁊ poſtea edifi
ces domū tuā. Ne ſis teſtꝭ fruſtra cōtra ꝓximū tuū: nec
lactes quēq̄ꝫ labijs tuis. Ne dicas:quō fecit mihi:ſic fa-
ciā ei:⁊ reddā vnicuiq̄ꝫ ſm̄ opus ſuū. Per agrū hominꝭ
pigri tranſiui:⁊ per vineā viri ſtulti. Et ecce totū reple-
uerāt vrtice:⁊ operuerāt ſuꝑficiē eius ſpine: et maceria
lapidū deſtructa erat. Qđ cum vidiſſem: poſui in coꝛde ſupra.6.b
meo:⁊ exemplo didici diſciplinā. Uſq̄ꝫ q̄ piger doꝛmies:
vſq̄ꝫ q̄ de ſomno cōſurges? Parū inquā doꝛmies:modi-
cū doꝛmitabis: pauxillū manꝰ cōſeres:vt q̄eſcas: ⁊ veni
et tibi q̄ſi curſoꝛ egeſtas tua:⁊ mēdicitas q̄ſi vir armatꝰ
Ae quoq̄ꝫ parabole ſalomonis: XXV. A
quas trāſtulerūt viri ezechie regis iuda. Glo
ria dei eſt celare verbū: ⁊ gloꝛia regū īueſtiga Luce.14b
re ſermonē. Celū ſurſum:⁊ terra deoꝛſum:⁊
coꝛ regū inſcrutabile. Aufer rubiginē de argēto:et egre
dietur vas puriſſimū. Aufer impietatē de vultu regis:⁊ B
firmabitur iuſtitia thꝛonus eius. Ne glorioſus appare
as coꝛā rege:⁊ in loco magnoꝝ ne ſteteris. Meliꝰ eſt eīm
vt dicatur tibi:aſcende huc:q̄ꝫ vt humilieris coꝛam pꝛin
cipe. Que viderūt oculi tui ne pꝛoferas ī iurgio cito: ne
poſtea emēdare nō poſſis: cū dehoneſtaueris amicū tuū
Cauſam tuā tracta cū amico tuo:⁊ ſecretū extraneo ne
reueles:ne foꝛte inſultet tibi cū audierit:⁊ expꝛobare nō
ceſſet. Mala aurea in lectis argēteis: qui loq̄tur verbū
in tempoꝛe ſuo. Inauris aurea:⁊ margarita fulgēs:qui
arguit ſapientē:et aurē obedientē. Sicut frigus niuis ī
die meſſis:ita legatus fidelis ei qui miſerit eū: aīam ipſi C
us requieſcere facit. Nubes ⁊ ventus ⁊ pluuie nō ſequē ſupra 15.a
tes:vir glorioſus:⁊ ꝓmiſſa nō cōplens. Patientia lenie
tur pꝛinceps:⁊ lingua mollis cōfringet duritiā. Mel in
uenisti:comede qđ ſufficit tibi:ne foꝛte ſatiatus euomas
illud. Subtrahe pedē tuū de domo ꝓximi tui:ne quādo
ſatiatus oderit te. Iaculū:⁊ gladiꝰ: ⁊ ſagitta acuta: ho
mo q̄ loq̄tur cōtra pꝛoximū ſuū falſuꝫ teſtimoniū. Dens
putridus:⁊ pes laſſus qui ſperat ſuꝑ infideli ī die angu-
ſtie:⁊ amittit palliū ī die frigoꝛis. Acetū in nitro: qui cā
tat carmina coꝛdi peſſimo. Sicut tinea veſtimēto:⁊ ver D
mis ligno: ita triſtitia viri nocet coꝛdi. Si eſurierit ini- Rom.12 b
micus tuus:ciba illū:ſi ſitierit:da ei aquā bibere. Pꝛu-
nas eīm cōgregabis ſuꝑ caput eiꝰ:⁊ dn̄s reddet tibi. Uē ſupꝛ.21.b
tus aquilo diſſipat pluuias:⁊ facies triſtis linguā detra
hentem. Melius eſt ſedere in angulo domatis q̄ꝫ cū mu eccleſi.3.e
liere litigioſa:⁊ in domo cōmuni. Aqua frigida aīe ſitiē
ti:⁊ nuncius bonus de terra longinq̄. Fons turbatꝰ pe-
de:⁊ vena coꝛrupta:iuſtus cadens coꝛā impio. Sicut q̄
mel multū comedit:non eſt ei bonū: ſic qui ſcrutatoꝛ eſt
maieſtatꝭ:oppꝛimetur a gloꝛia. Sicut vꝛbs patēs ⁊ abſ
q̄ꝫ muroꝝ ambitu: ita vir q̄ nō poteſt in loquēdo cohibe
re ſpiritū ſuū. XXVI.
Quomodo nix in eſtate:⁊ pluuie in meſſe: ſic in A
decēs eſt ſtulto gl̄ia. Na ſicut auis ad alta trāſ
uolās:⁊ paſſer q̄ libet vadēs: ſic maledictū fru
ſtra pꝛolatū ī quēpiā ſuꝑueniet. Flagellū equo:et chamꝰ
aſino:⁊ virga ī doꝛſo impꝛudentiū. Ne r̄ndeas ſtulto iu
xta ſtulticiā ſuā:ne efficiaris ei ſimilis. R̄nde ſtulto iux
ta ſtultitiā ſuā:ne ſibi ſapiēs eſſe videatur. Claudꝰ pedi B
bus:⁊ iniquitatē bibens:qui mittit verba ꝑ nūciū ſtultū
Quō pulchꝛas fruſtra habet claudus tibias: ſic indecēs
eſt ī oꝛe ſtultoꝝ parabola. Sicut qui mittit lapidē ī acer
uū mercurij:ita qui tribuit inſipiēti honoꝛē. Quō ſi ſpi 2.pe.2.c
na naſcaꝛ in manu temulēti:ſic parabola in oꝛe ſtultoꝛū

Judiciũ determinat cauſas:⁊ qui imponit ſtulto ſilẽtiũ
iras mitigat. Sicut canis q̃ reuertit̃ ad vomitũ ſuũ:ſic ĩ
C pꝛudens q̃ iterat ſtultitiã ſuã. Uidiſti hoĩem ſapientẽ ſi
bi videri:magis illo ſpẽ habebit inſipiens. Dicit piger:
leo eſt in via:⁊ leęna in itinerib⁹. Sicut oſtiũ vertit̃ ĩ car
ſupra.19d dine ſuo:ita piger in lectulo ſuo. Abſcõdit piger manus
ſub aſcella ſua:⁊ laboꝛat ſi ad os ſuũ eas cõuerterit. Sa
piẽtioꝛ ſibi ſtult⁹ videt̃: ſeptẽ viris loquẽtib⁹ ſentẽtias.
Sicut q̃ appꝛehẽdit auribus canẽ:ſic qui trãſit impati
eccl.28.b ens:⁊ cõmiſcet̃ rixę alteri⁹. Sicut noxius eſt q̃ mittit ſa
gittas:et lanceas ĩ moꝛtẽ: ita vir qui fraudulẽter nocet
D amico ſuo: ⁊ cũ fuerit depꝛehenſus:dicit ludẽs feci. Cũ
defecerĩt ligna:extinguet̃ ignis: ⁊ ſuſurrone ſubtracto:
iurgia cõquieſcunt. Sicut carbones ad pꝛunas: ⁊ ligna
ad ignẽ:ſic homo iracũdus ſuſcitat rixas. Uerba ſuſur
ronis q̃ſi ſimplicia: ⁊ ipſa ꝑueniũt ad ĩtima coꝛdꝭ. Quõ
ſi argẽto ſoꝛdido oꝛnare velis vas fictile:ſic labia tumẽ
tia cũ peſſimo coꝛde ſociata. Labiis ſuis ĩtelligit̃ inimi
cus:cũ ĩ coꝛde tractauerit dolos. Quãdo ſubmiſerit vo
cẽ ſuã:ne crediderls ei: qm̃ ſeptẽ neq̃tię ſunt ĩ coꝛde illi⁹
Qui operit odiũ fraudulẽter:reuelabit̃ malitia ei⁹ in cõ
eccl.10.b cilio. Qui fodit foueã:incidet in eã:⁊ q̃ voluit lapidẽ:re
eccle.27d uertetur ad eũ. Lingua fallax nõ amat veritatẽ: ⁊ os lu
bꝛicum operatur ruinas. XXVII.
A NE glorieris in craſtinũ:ignoꝛãs q̃d ſuꝑuentu
ra pariat dies. Laudet te alien⁹: ⁊ nõ os tuũ:
extrane⁹:⁊ nõ labia tua. Graue eſt ſaxũ:⁊ one
roſa arena: ſed ira ſtulti vtroq; grauioꝛ. Ira
nõ habet miſcꝺiã:nec erũpens furoꝛ: et impetũ cõcitati
ſpũs ferre q̃s poterit? Melioꝛ ẽ manifeſta coꝛreptio: ꝙ̃
amoꝛ abſcõdit⁹. Melioꝛa ſunt vulnera diligẽtꝭ:ꝙ̃ frau
dulẽta oſcula odiẽtis. Aĩa ſaturata calcabit fauũ: et aĩa
eſuriẽs etiã amarũ pꝛo dulci ſumet. Sicut auis trãſmi
Joan.6 b grãs de nido ſuo:ſic vir q̃ derelinquit locũ ſuũ. Ungẽto
B ⁊ variis odoꝛibus delectat̃ coꝛ: ⁊ bonis amici cõſiliis aĩa
dulcoꝛatur. Amicũ tuũ:⁊ amicũ patris tui ne dimiſeris
⁊ domũ fratris tui:ne ingrediaris ĩ die afflictionis tuę.
Melioꝛ eſt vicinus iuxta:ꝙ̃ frater pꝛocul. Studę ſapiẽ
tię fili mi:⁊ lętifica coꝛ meũ: vt poſſis expꝛobꝛãti rñdere
ſermonẽ. Aſtutus vidẽs malũ:abſconditus eſt: paruuli
ſupra.10.c tranſeũtes ſuſtinuerũt ſtipẽdia. Tolle veſtimentũ ei⁹ q̃
C ſpopondit ꝓ extraneo:⁊ ꝓ alienis aufer ei pignus. Qui
ſupra 16 b bñdicit ꝓximo ſuo voce grãdi: de nocte cõſurgẽs: male
infra.30 c dicẽti ſimilis erit. Tecta ꝑſtillantia in die frigoꝛis:⁊ liti
eccle.1.b. giosa mulier cõparant̃. Qui retinet eã quaſi q̃ ventũ te
eccle.14.c neat:⁊ oleũ dextrę ſuę euacuet. Ferrũ ferro exacuitur:⁊
homo exacuit faciẽ amici ſui. Qui ſeruat ficũ: comedet
fructus eius:et q̃ cuſtos eſt dñi ſui:glꝛificabitur. Quõ in
aquis reſplẽdet vultus pꝛoſpiciẽtiũ:ſic coꝛda hoĩm ma
nifeſta ſunt pꝛudentib⁹. Infern⁹ ⁊ ꝑditio nunꝙ̃ implet̃
ſimiliter ⁊ oculi hoĩm inſatiabiles. Quõ pꝛobatur in cõ
flatorio argentũ:⁊ in foꝛnace aurũ:ſic ꝓbatur homo oꝛe
D laudãtꝭ. Coꝛ iniqui inq̃rit mala:coꝛ aũt rectũ inq̃rit ſci
entiã. Si cõtuderis ſtultũ in pila q̃ſi ptiſanas feriẽte de
ſuꝑ pilo:nõ auferet̃ ab eo ſtultitia eius. Diligẽter agno
ſce vultũ pecoꝛis tui:tuoſq; greges cõſidera. Nõ eñi ha
bebis iugiter poteſtatẽ: ſed coꝛona tribuet̃ tibi ĩ gñatio
ne ⁊ gñationẽ. Apta ſunt pꝛata:⁊ apparuerũt herbę vi
rẽtes: ⁊ collecta ſunt foena de mõtib⁹. Agni ſũt ad veſti
mẽtũ tuũ: ⁊ hoedi ad agri ꝓciũ. Sufficiat tibi lac capꝛa
rũ ĩ cibos tuos:⁊ ĩ neceſſaria dom⁹ tuę: ⁊ ad victũ ancill
B FUgit ĩpius nemine ꝑſequẽte: (tuis. XXVIII
iuſt⁹ aũt q̃ſi leo cõfidẽs abſq; terroꝛe erit. Pꝛo
pter peccata terrę multi pꝛĩcipes eius:⁊ ꝓpter
hoĩs ſapiẽtiã:⁊ hoꝝ ſciẽtiã q̃ dicũtur:vita ducis longioꝛ
erit. Uir pauꝑ calumniãs paupes:ſimilis eſt imbꝛi vehe
D mẽti:in q̃ parat̃ fames. Qui derelinquũt legẽ:laudãt im
piũ:q̃ cuſtodiũt:ſuccendunt̃ cõtra eũ. Uiri mali nõ cogi
tãt iudiciũ:q̃ aũt inquirũt dñm aĩaduertũt oĩa. Melioꝛ
eſt pauꝑ ambulãs ĩ ſimplicitate ſua:ꝙ̃ diues ĩ pꝛauis iti
neribus. Qui cuſtodit legẽ:filius ſapiẽs eſt:qui aũt con
meſſatoꝛes paſcit:cõfundit patrẽ ſuũ. Qui coaceruat di
uitias vſuris:et foenoꝛe liberali ĩ paupes cõgregat eas.
Qui declinat aures ſuas ; ne audiat legẽ: oꝛatio ei⁹ erit
execrabilis. Qui decipit iuſtos ĩ via mala: in interitu ſuo
coꝛruet:⁊ ſimplices poſſidebũt bona ei⁹. Sapiẽs ſibi vi
detur vir diues:pauꝑ aũt pꝛudẽs ſcrutabitur eũ. In ex
ultatiõe iuſtoꝝ multa gloꝛia eſt: regnãtibus impiis rui C
nę hoĩm. Qui abſcõdit ſcelera ſua nõ dirigetur:q̃ aũt cõ
feſſus fuerit:⁊ reliquerit ea:miſcꝺiã cõſequet̃. Beat⁹ ho
mo qui ſemꝑ eſt pauidus:qui vero mẽtis eſt durę:coꝛru
et in malũ. Leo rugiẽs:⁊ vꝛſus eſuriẽs:pꝛĩceps impius
ſuꝑ ppl'm pauperẽ. Dux ĩdigẽs pꝛudẽtia:multos oppꝛi
met ꝑ calumniã:qui aũt odit auaritiã:longi fiẽt dies ei⁹
Hoĩem:qui calumniatur aĩę ſanguinẽ:ſi vſq; ad lacũ fu
gerit: nemo ſuſtinet. Qui ambulat ſimplicit̃: ſalu⁹ erit: ſupra 10 d
q̃ ꝑuerſis graditur viis:cõcidet ſemel. Qui oꝑatur ter ſupra 12 b
rã ſuã ſatiabitur panibus:qui aũt ſectatur ociũ replebit̃
egeſtate. Uir fidelis multũ laudabitur:q̃ aũt feſtinat di D
tari:nõ erit ĩnocẽs. Qui cognoſcit ĩ iudicio faciẽ: nõ bñ
facit:iſte ⁊ ꝓ buccella panis deſerit veritatẽ. Uir q̃ feſti
nat ditari ⁊ aliis inuidet:ignoꝛat ꝙ egeſtas ſuꝑueniet ei
Qui coꝛripit hoĩem:gratiã poſtea inueniet apꝺ eũ ma
gis:ꝙ̃ ille q̃ ꝑ linguę blandimẽta decipit. Qui ſubtrahit
aliq̃d a patre ſuo: vl' a matre: ⁊ dicit hoc nõ eſſe peccatũ:
ꝑticeps homicidę eſt. Qui ſe iactat ⁊ dilatat:iurgia cõ
citat:qui vero ſperat in dño:ſaluabit̃. Qui cõfidit in coꝛ
de ſuo:ſtultus eſt:qui aũt graditur ſapienter:ipſe lauda
bitur. Qui dat pauꝑi:nõ indigebit:qui deſpicit depꝛecã
tẽ:ſuſtinebit penuriã. Cũ ſurrexerint impii:abſcõdẽtur
hoĩes:cũ illi ꝑierint:multiplicabũtur iuſti. XXIX
VIro qui coꝛripientẽ dura ceruice cõtẽnit: re A
pẽtinus ei ſuꝑueniet interit⁹: ⁊ eũ ſanitas nõ
ſequetur. In multiplicatiõe iuſtoꝝ lętabitur
vulgus:cũ impii ſumpſerint pꝛincipatũ: ge
met populus. Uir qui amat ſapiẽtiã lętificat patrẽ ſuũ
qui aũt nutrit ſcoꝛtũ: ꝑdet ſubſtantiã. Rex iuſt⁹ erigit Luce.15.
terrã: vir auarus deſtruet eã. Homo qui blãdis fictiſq;
ſermonibus loquitur amico ſuo: rete expãdit greſſibus
eius. Peccantẽ virũ iniquũ inuoluet laqueus: ⁊ iuſtus
lętabitur:atq; gaudebit. Nouit iuſtus cauſaꝫ pauperũ:
impius ignoꝛat ſcientiã. Hoĩes peſtilẽtes diſſipãt ciui B
tatẽ:ſapiẽtes vero auertũt furoꝛẽ. Uir ſapiẽs ſi cũ ſtul
to cõtẽderit:ſiue iraſcatur:ſiue rideat: nõ ĩueniet requi
em. Uiri ſanguinũ oderũt ſimplicẽ:iuſti aũt quęrũt aĩaꝫ
eius. Totũ ſpiritũ ſuũ ꝓfert ſtultus:ſapiens differt ⁊ re
ſeruat in poſterũ. Princeps qui libẽter audit verba mẽ
dacii:oẽs miniſtros habet impios. Pauper et creditoꝛ
obuiauerũt ſibi:vtriuſq; illuminatoꝛ eſt dñs. Rex q̃ iu
dicat in veritate paupes: thꝛonus eius ĩ ęternũ firmabi
tur. Uirga atq; coꝛrectio tribuit ſapiẽtiã: puer aũt q̃ di C
mittit̃ volũtati ſuę:cõfundit matrẽ ſuã. In multiplica
tiõe impioꝝ multiplicabũtur ſcelera:⁊ iuſti ruinas eoꝛũ
videbũt. Erudi filiũ tuũ:⁊ refrigerabit te:et dabit deliti
as aĩę tuę. Cũ pꝛophetia defecerit:diſſipabitur ppl'us:q̃
vere cuſtodit legẽ :beatus eſt. Seruus verbis nõ poteſt
erudiri:q2 qꝺ dicis ĩtelligit:⁊ rñdere cõtemnit. Uidiſti
hominem velocem ad loquendum: ſtultitia magis ſpe
randa eſt:ꝙ̃ illius coꝛrectio. Qui delicate a pueritia nu
trit ſeruum ſuum:poſtea ſentiet eum cõtumacem. Uir
iracundus pꝛouocat rixas:⁊ qui ad indignandum faci D Iob.22.
lis eſt:erit ad peccata pꝛocliuioꝛ. Superbũ ſequitur hu
militas:⁊ humilẽ ſpiritu ſuſcipiet gloꝛia. Qui cum fu
re participat:odit animam ſuam:adiurantem audit: et
non iudicat. Qui timet hominem:cito coꝛruet:qui ſpe
rat in domino:ſubleuabitur. Multi requirunt faciẽ pꝛĩ
cipis:⁊ iudicium a domino egreditur ſinguloꝝ. Abomi
nantur iuſti virũ impium: et abominant impii eos: qui
in recta ſunt via. XXX.

A VErba cõgregãtis filij vomẽtis. Viſio quã lo-
cutus eſt vir: cũ q̇ eſt deꝰ: ⁊ qui deo ſecũ morã
te cõfoꝛtatus: ait: Stultiſſimus ſum viroꝛũ
⁊ ſapientia hoĩm nõ eſt mecũ. Nõ didici ſapiẽ
Pſal. 18. Apo. vlt. d tia: ⁊ noui ſcientiã ſanctoꝛũ. Quis aſcendit in cęlũ: atq̃
deſcendit? Quis cõtinuit ſpiritũ in manibꝰ ſuis? Quis
colligauit aquas q̃ſi in veſtimento? Quis ſuſcitauit oẽs
terminos terrę? Quod nomẽ eſt eius: ⁊ qđ nomẽ filij ei
us: ſi noſti? Oĩs ſermo dei ignitus clypeus eſt oĩbus ſpe
rãtibus in ſe. Ne addas q̇cq̃ verbis illius: ⁊ arguaris in
B ueniariſq̃ mẽdax. Duo rogaui te: ne deneges mihi ante
q̃ moꝛiar. Vanitatẽ: ⁊ v̇ba mẽdacij lõge fac a me. Mẽ-
dicitatẽ: ⁊ diuitias ne dederis mihi. Tribue tãtũ victui
meo neceſſaria: ne foꝛte ſatiatus illiciar ad negãdũ: et di
cã: Quis eſt dñs? aut egeſtate cõpulſus furer: ⁊ piurem
nomẽ dei mei. Ne accuſes ſeruũ ad dñm ſuum: ne foꝛte
maledicat tibi: ⁊ coꝛruas. Gñatio q̇ patri ſuo maledicit
⁊ q̃ matri ſuę nõ bñdicit. Generatio q̇ ſibi mũda videt̃:
⁊ tñ nõ eſt lota a ſoꝛdibus ſuis. Generatio cuius excelſi
ſunt oculi: ⁊ palpebrę eius in alta ſurrectę. Generatio q̃
ꝓ dẽtibus gladios habet: ⁊ cõmandit molaribꝰ ſuis: vt
C comedat ĩopes de terra: ⁊ paupes ex hoĩbus. Sãguiſu-
ſupra. 17 d gę duę ſunt filię: dicẽtes: affer: affer. Tria ſunt ĩſatura-
bilia: ⁊ q̃rtũ qđ nunq̃ dicit ſufficit. Infernus ⁊ os uuluę
⁊ terra quę nõ ſatiat̃ aqua: ignis vero nũq̃ dicit ſufficit.
Oculũ q̇ ſubſannat patrẽ: ⁊ q̇ deſpicit partũ matris ſuę
ſuffodiãt eũ coꝛui de toꝛrẽtibus: et comedãt eũ filię aq̇lę
Tria ſunt difficilia mihi: ⁊ q̃rtũ penitus ignoꝛo. Viam
aquilę ĩ cęlo: viã colubri ſupꝛa petrã: viã nauis in medio
mari: ⁊ viã viri in adoleſcẽtula. Talis eſt ⁊ via mulieris
adulterę: q̇ comedit: ⁊ tergẽs os ſuũ: dicit: Nõ ſum opa
ta malũ. Per tria mouet̃ terra: ⁊ quartũ nõ poteſt ſuſti
nere. Per ſeruũ cũ regnauerit: ꝑ ſtultũ cũ ſaturatus fue
rit cibo: et ꝑ odioſaꝫ mulierẽ cũ in matrimonio fuerit aſ
ſũpta: et ꝑ ancillã cũ fuerit heres dñę ſuę. Quatuoꝛ ſũt
D ſupra. 9. a minima terrę: ⁊ ipſa ſunt ſapientioꝛa ſapientibꝰ. Foꝛmi
cę populus infirmus: q̇ p̃parat in meſſe cibũ ſuũ. Lepu
ſculus plebs inualida: qui collocat in petra cubile ſuum
Regẽ locuſta non habet: ⁊ egreditur vniuerſa per tur-
mas ſuas. Stellio manibus nitit̃: ⁊ moꝛatur in ędibus
regꝫ. Tria ſunt q̇ bene gradiunt̃: et quartũ qđ incedit fe
liciter. Leo foꝛtiſſimus beſtiaꝝ: ad nulliꝰ pauebit occur
ſum. Gallus ſuccinctus lumbos ſuos: ⁊ aries: nec eſt rex
qui reſiſtat ei. Et qui ſtultus apparuerit: poſtq̃ eleuatꝰ
eſt in ſublime: ſi eñ ĩtellexiſſet: oꝛi ſuo impoſuiſſet manũ
Qui aũt foꝛtiter pꝛemit vbera ad eliciẽdũ lac: expꝛimit
butyrũ: ⁊ qui vehemẽter emungit: elicit ſanguinẽ: ⁊ qui
pꝛouocat iras: pꝛoducit diſcoꝛdias. XXXI.
A VErba lamuelis regis: Viſio q̇ erudiuit eũ ma
ter ſua. Quid dilecte mi: q̇d dilecte vteri mei:
quid dilecte votoꝝ meoꝝ? Ne dederis mulie
ribꝰ ſubſtãtiã tuã: ⁊ diuitias tuas ad delẽdos
reges. Noli regibus o lamuel: noli regibꝰ dare vinũ: qꝛ
nullũ ſecretũ eſt: vbi regnat ebꝛietas. Ne foꝛte bibant et
obliuiſcãtur iudicioꝝ: ⁊ mutẽt cauſaꝫ filioꝝ paupis. Da
te ſicerã moerẽtibus: ⁊ vinũ his qui amaro ſunt aĩo. Bi
bãt ⁊ obliuiſcãtur egeſtatis ſuę: et doloꝛꝫ ſui nõ recoꝛdẽ
B tur amplius. Aperi os tuũ muto: ⁊ cauſis oĩm filioꝝ qui
ꝑtrãſeunt. Aperi os tuũ: decerne qđ iuſtũ eſt: ⁊ vindica ĩ
opẽ: ⁊ pauperẽ. Aleph. Mulierẽ foꝛtẽ quis ĩueniet? pꝛo
cul: ⁊ de vltimis finibus pꝛeciũ eiꝰ. Beth. Cõfidit in ea
coꝛ viri ſui: ⁊ ſpolijs nõ indigebit. Gimel. Reddet ei bo
na: ⁊ nõ malũ: oĩbus diebꝰ vitę ſuę. Daleth. Quęſiuit la
nã: ⁊ linũ: ⁊ opata ẽ cõſilio manuũ ſuaꝝ. He. Facta eſt q̃
ſi nauꝫ inſtitoꝛis de longe poꝛtãs panẽ ſuũ. Vau. De no
cte ſurrexit: deditq̃ pꝛędã domeſticꝫ ſuis: ⁊ cibaria ancil
lis ſuis. Zain. Cõſiderauit agrũ: ⁊ emit eum: de fructu
manuũ ſuaꝝ plãtauit vineã. Heth. Accinxit foꝛtitudĩe
C lumbos ſuos: et roboꝛauit bꝛachiũ ſuũ. Teth. Guſtauit
⁊ vidit q̃m bona eſt negotiatio eiꝰ: nõ extinguet̃ in nocte
lucerna eius. Iod. Manũ ſuã miſit ad foꝛtia: ⁊ digiti ei
us appꝛehẽderũt fuſuꝫ. Caph. Manũ ſuã aperuit ĩopi:
⁊ palmas ſuas extẽdit ad pauperẽ. Lamed. Non time-
bit domui ſuę a frigoꝛibꝰ niuis: oẽs eñ domeſtici eiꝰ ve-
ſtiti ſunt duplicibus. Mem. Stragulatã veſtẽ fecit ſibi
byſſus ⁊ purpura ĩdumentũ eius. Nun. Nobilis in poꝛ
tis vir eius: q̃ndo ſederit cũ ſenatoꝛibꝰ terrę. Samech.
Sindonẽ fecit ⁊ vẽdidit: ⁊ cĩgulũ tradidit Chananęo.
Ain. Foꝛtitudo ⁊ decoꝛ indumẽtũ eius: ⁊ ridebit in die
nouiſſimo. Phe. Os ſuũ aperuit ſapiẽtię: ⁊ lex clemẽtię
in lingua eius. Zade: Cõſiderauit ſemitas domꝰ ſuę: et D
panẽ ocioſa nõ comedit. Cuph. Surrexerũt filij eius: ⁊
beatiſſimã p̃dicauerũt: vir eiꝰ ⁊ laudauit eã. Res. Mul
tę filię cõgregauerũt diuitias: tu ſupgreſſa es vniuerſas
Sin. Fallax gratia: ⁊ vana ẽ pulchꝛitudo: mulier timẽs
dñm ipſa laudabit̃. Thau. Date ei de fructu manuũ ſua
rũ: ⁊ laudent eam in poꝛtis opera eius.

Finis.

Pꝛologus diui Hiero nymi in eccleſiaſten.

NEmini me ante hoc ferme quĩquenniũ: cũ ad
huc rhomę eſſeꝫ: ⁊ eccleſiaſtẽ ſanctę bleſillę le
gerẽ: vt eã ad cõtẽptũ mũdi huius ꝓuocarẽ:
⁊ oẽ qđ ĩ mundo cerneret putaret eſſe ꝓ nihi-
lo: rogatus ab ea: vt ĩ moꝛẽ cõmẽtarioli: obſcura queq̃
diſſererẽ: vt abſq̃ me poſſet intelligere q̃ legebat. Itaq̃
q̃m in ꝓcinctu noſtri operis ſubita moꝛte ſubtracta eſt:
⁊ vbi nõ meruimus o Paula ⁊ Euſtochiũ: talẽ vitę no-
ſtrę habere cõſoꝛtẽ: tãto vulnere tunc ꝑcuſſus obmutui:
⁊ nunc in bethlehẽ poſitus: anguſtioꝛe videlicet ciuitate
⁊ illius memoꝛię ⁊ vobis reddo qđ debeo. Hoc bꝛeuiter
admonẽs q̃ nullius autoꝛitatẽ ſequutus ſum: ſed de he
bꝛęo transferens maxime ſeptuagĩta ĩterp̃tũ cõſuetudi
ni me coaptaui: in his duntaxat quę nõ multũ ab hebꝛai
cis diſcrepabãt. Interdũ aquilę q̃q̃ ⁊ ſymmachi ⁊ theo
dotionis recoꝛdatus ſum: vt nec nouitate nimia lectoꝛꝫ
ſtudiũ deterrerẽ: nec rurſum cõtra cõſcientiã meã fonte
veritatis omiſſo: opinionũ riuulos cõſectarer.

Liber Eccleſiaſtis: qui ab hebꝛęis cohẽleth appellatur. Cap. I.

VErba Eccleſiaſtis filij A infra. 12. e
dauid regis Ieruſalẽ. Vanitas vani
tatũ dixit eccleſiaſtes: Vanitas vani- infra. 3. b.
tatũ: et oĩa vanitas. Quid habet am-
plius homo de vniuerſo laboꝛe ſuo: q̇
laboꝛat ſub ſole. Generatio p̃terit: et
generatio aduenit: terra aũt in ęternũ ſtat. Oꝛitur ſol ⁊ puer. 27 c eccle.
occidit: et ad locũ ſuũ reuertitur: ibiq̃ renaſcẽs gyrat ꝑ B
meridiẽ: ⁊ flectitur ad aq̇lonẽ. Luſtrãs vniuerſa ĩ circu
itu ꝑgit ſpũs: ⁊ ĩ circulos ſuos reuertitur. Oĩa flumina
intrãt in mare: ⁊ mare nõ redundat. Ad locũ vnde exeũt
flumina: reuertuntur: vt iterũ fluãt. Cunctę res diffici- C
les: nõ poteſt eas hõ explicare ſermone. Nõ ſaturat̃ ocu
lus viſu: nec auris auditu implet̃. Quid eſt: qđ fuit? Ip
ſuꝫ qđ futurũ eſt. Quid eſt: qđ factũ eſt? Ipſuꝫ qđ facien
dũ eſt. Nihil ſub ſole nouũ: nec valet q̇ſq̃ dicere: ecce hoc
recẽs eſt. Iã eñ p̃ceſſit in ſeculis: q̇ fuerũt ante nos. Nõ
eſt pꝛioꝝ memoꝛia: ſed nec eoꝝ quidẽ: quę poſtea futura
ſunt: erit recoꝛdatio apud eos: qui futuri ſunt in nouiſſi
mo. Ego eccleſiaſtes fui rex iſrael in ieruſalẽ: et ꝓpoſui ĩ
aĩo meo q̃rere ⁊ inueſtigare ſapienter de oĩbus q̇ fiũt ſub D
ſole. Hãc occupationẽ peſſimã dedit deus filijs hoĩm: vt
occuparent̃ ĩ ea. Vidi q̇ fiũt cũcta ſub ſole: ⁊ ecce vniuer
ſa vanitas: ⁊ afflictio ſpiritꝰ. Peruerſi difficile coꝛrigũ
tur ⁊ ſtultoꝝ infinitus eſt numerus. Locutus ſuꝫ in coꝛ

de meo: dicens: Ecce: magnus effectus ſum: et pręceſſi
oēs ſapiētia: qui fuerūt ante me in ieruſalē: ⁊ mens mea
cōtemplata eſt multa ſapienter: ⁊ didici: dediqꝫ cor meū
vt ſcirē prudētiā atqꝫ doctrinā: erroreſqꝫ ⁊ ſtultitiā. Et
agnoui ꝙ in his q̊qꝫ eſſet labor: ⁊ afflictio ſpiritus: eo ꝙ
in multa ſapientia: multa ſit indignatio: ⁊ qui addit ſci
entiam: addit et dolorem. II.
A DIxi ergo in corde meo: Vadā ⁊ affluā delitijs
⁊ fruar bonis. Et vidi ꝙ hoc quoqꝫ eſſet vani-
tas. Riſuz reputaui errorē: ⁊ gaudio dixi: q̄d
fruſtra deciperis? Cogitaui in corde meo ab-
ſtrahere a vino carnē meā: vt animū meū trāſferrē ad ſa
piētiā: deuitarēqꝫ ſtultitiā: donec viderē q̄d eſſet vtile fi-
lijs hoīm: q̊ facto opus eſt ſub ſole numero dieꝝ vitę ſuę
Magnificaui opa mea. Aedificaui mihi domos: ⁊ plan
taui vineas: feci hortos ⁊ pomeria: ⁊ cōſeui ea cuncti ge
neris arborib᷒: ⁊ extruxi mihi piſcinas aquaꝝ: vt irriga-
rē ſyluā lignoꝝ germinātiū. Poſſedi ſeruos ⁊ ancillas
multāqꝫ familiā habui: armēta q̊qꝫ ⁊ magnos ouiū gre
ges vltra oēs qui fuerūt ante me ī ieruſalē. Coaceruaui
mihi argentū ⁊ aurū: ⁊ ſubſtātias regū ⁊ ꝓuinciaꝝ. Feci
B mihi cātores: ⁊ cātatrices: ⁊ delitias filioꝝ hoīm: Cy-
phos: ⁊ vrceolos ī miniſterio ad vina fundēda: ⁊ ſupgreſ
ſus ſum opibus oēs q̄ ante me fuerūt in ieruſalē. Sapiē
tia q̊qꝫ pſeuerauit mecū: ⁊ oīa q̄ deſiderauerūt oculi mei
nō negaui eis: nec ꝓhibui cor meū quī oī voluptate frue
ret̃: ⁊ oblectaret ſe ī his q̄ pręparauerā. Et hāc ratus ſuz
partē meā: ſi vterer labore meo. Cūqꝫ me cōuertiſſez ad
vniuerſa opa quę fecerāt man᷒ meę: ⁊ ad labores in q̊b᷒
fruſtra ſudauerā: vidi in oībus vanitatē ⁊ afflictionē aī:
⁊ nihil pmanere ſub ſole. Tranſiui ad cōtēplandā ſapiē
tiā: erroreſqꝫ ⁊ ſtultitiā. Quid eſt inquā homo vt ſeq̄ poſ
C ſit regē factorē ſuū? Et vidi ꝙ tātū pręcederet ſapiētia
ſtultitiā: quātū differt lux a tenebris. Sapiētis oculi in
capite eius: ſtultus ī tenebris ambulat. Et didici ꝙ vn᷒
vtriuſqꝫ eſſet interitus: ⁊ dixi in corde meo: Si vnus et
ſtulti ⁊ meus occaſus erit: q̄d mihi ꝓdeſt ꝙ maiorē ſapi-
entię dedi operā? Locutuſqꝫ cū mēte mea: aīaduerti ꝙ
hoc q̊qꝫ eſſet vanitas. Nō em̄ erit memoria ſapiēt℥ ſimi
liter vt ſtulti in ppetuū: ⁊ futura tēpora obliuiōe cuncta
pariter opient. Morit̃ doctus ſimiliter vt indoct᷒: ⁊ id
circo teduit me vitę meę videntē mala vniuerſa eſſe ſub
ſole: ⁊ cūcta vanitatē ⁊ afflictionē ſpūs. Rurſus deteſta
tus ſuz oēm induſtriā meā: q̄ ſub ſole ſtudioſiſſime labo-
raui: habiturus hęredē poſt me: quē ignoro vtrū ſapiēs
an ſtultus futurus ſit: ⁊ dn̄abitur in laborib᷒ meis: q̊b᷒
deſudaui ⁊ ſolicitus fui. Et eſt quicq̄ tā vanū? Vnde ceſ
D ſaui: renūciauitqꝫ cor meū vltra laborare ſub ſole. Nam
cū alius laboret ī ſapiētia et doctrina ⁊ ſolicitudine: hoī
ocioſo q̄ſita dimittit. Et hoc q̊qꝫ vanitas ⁊ magnū ma-
lū. Quid em̄ ꝓderit hoī de vniuerſo labore ſuo: ⁊ afflicti
one ſpirit᷒: ꝗ ſub ſole cruciat᷒ eſt? Cuncti dies ei᷒ do
loribus ⁊ erumnis pleni ſunt: nec p noctē mēte requieſ-
infra. 3. d. cit. Et hoc nōne vanitas eſt? Nōne meli᷒ ē comedere: ⁊
bibere: ⁊ oſtēdere aīę ſuę bona de laboribus ſuis? Et hoc
de manu dei eſt. Quis ita deuorabit ⁊ diuitijs affluet vt
ego? Homini bono ī cōſpectu ſuo dedit deus ſapientiā ⁊
ſcientiā ⁊ lętitiā: peccatori autē dedit afflictionē ⁊ curā
ſupfluā: vt addat ⁊ cōgreget: et tradet ei: q̊ placuit deo.
Sed ⁊ hoc vanitas eſt ⁊ caſſa ſolicitudo mentis. III
A OMnia tēpus habēt: ⁊ ſuis ſpatijs tranſeunt
vniuerſa ſub cęlo. Tēpus naſcēdi ⁊ tēp᷒ mo-
riēdi. Tēpus plantādi: ⁊ tēpus euellendi qđ
plantatū eſt. Tēpus occidēdi: ⁊ tēpus ſanādi
Tēpus deſtruendi: ⁊ tēpus ędificandi. Tēpus flendi: ⁊
tēpus ridendi. Tēpus plangendi: ⁊ tēpus ſaltādi. Tē-
pus ſpargēdi lapides: ⁊ tēp᷒ colligēdi. Tēpus ample-
xandi: ⁊ tēpus lōge fieri ab amplexibus. Tēpus acq̄ren
B di: ⁊ tempus pdendi. Tēpus cuſtodiēdi: ⁊ tēpus abijci
ſupra. 1. a. endi. Tēpus ſcindendi ⁊ tēpus cōſuendi. Temp᷒ tacē-
di: et tēpus loquēdi. Tempus dilectionis: ⁊ temp᷒ odij
Temp᷒ belli: ⁊ tempus pacis. Quid habet amplius ho
mo de labore ſuo? Vidi afflictionē quā dedit deus filijs
hoīm: vt diſtendant̃ in ea. Cūcta fecit bona ī tēpore ſuo:
⁊ mundū tradidit diſputatiōi eorū: vt nō īueniat homo
opus: qđ opatus eſt de᷒ ab initio vſqꝫ ad finē. Et cogno C
ui ꝙ nō eſſet melius: niſi lętari: ⁊ facere bene in vita ſua Infra. eo.
Oīs em̄ homo qui comedit ⁊ bibit: ⁊ videt bonū de labo
re ſuo: hoc donū dei eſt. Didici ꝙ oīa opera quę fecit de᷒
pſeuerarēt in ppetuū. Nō poſſumus eis quicq̄ addere
nec auferre: quę fecit de᷒: vt timeat̃. Qđ factū eſt ipm ꝑ-
manet. Quę futura ſunt: iā fuerūt: ⁊ deus inſtaurat: qđ
abijt. Vidi ſub ſole in loco iudicij impietatē: ⁊ in loco iu
ſtitię iniq̄tatē: ⁊ dixi ī corde meo: Iuſtū ⁊ impiū iudica D
bit dn̄s: et tempus oīs rei tūc erit. Dixi in corde meo de
filijs hoīm: et probaret eos de᷒: ⁊ oſtēderet ſimiles eſſe
beſtijs. Idcirco vnus interitus eſt hoīs ⁊ iumentorū: et
ęqua vtriuſqꝫ cōditio. Sicut morit̃ homo: ſic ⁊ illa mo-
riunt̃. Similiter ſpirant oīa: ⁊ nihil habet homo iumen
to amplius. Cūcta ſubiacēt vanitati: ⁊ oīa pgunt ad v-
nū locū. De terra facta ſunt: ⁊ in terrā pariter reuertūt̃.
Quis nouit ſi ſpūs filioꝝ Adā aſcēdat ſurſum: et ſi ſpūs
iumētoꝝ deſcēdat deorſum? Et deprehēdi nihil eſſe me
lius: q̄ꝫ lętari hominē in ope ſuo: ⁊ hanc eſſe partē illius.
Quis em̄ eū adducet: vt poſt ſe futura cognoſcat? IIII
VErti me ad alia: ⁊ vidi calūnias: q̄ ſub ſole ge- A
runt̃: ⁊ lachrymas innocentiū: ⁊ neminē cōſo
latorē: nec poſſe reſiſtere eorū violētię cuncto
rū auxilio deſtitutos. Et laudaui mag℥ mor
tuos: ꝙ viuentes: ⁊ feliciorē vtroqꝫ iudicaui: q̊ necdū na
tus eſt: nec vidit mala: q̄ ſub ſole fiūt. Surſum cōtēplat᷒
ſum oēs labores hoīm: ⁊ induſtrias aīaduerti patere īui
dię proximi. Et in hoc ergo vanitas: ⁊ cura ſupflua eſt. B
Stult᷒ cōplicat manus ſuas: ⁊ comedit carnes ſuas: di
cens: Melior eſt pugillus cū requie: q̄ꝫ plena vtraqꝫ ma
nus cū labore: ⁊ afflictiōe animi. Cōſiderās repperi ⁊ ali
am vanitatē ſub ſole. Vnus eſt: ⁊ ſecundū nō habet: nō fi
liū: nō fratrē: ⁊ tn̄ laborare nō ceſſat: nec ſatiant̃ oculi ei᷒
diuitijs: nec recogitat: dicēs: Cui laboro: ⁊ fraudo aīam C
meā bonis? In hoc quoqꝫ vanitas eſt: ⁊ afflictio peſſima
Melius eſt ergo duos eſſe ſimul: q̄ꝫ vnū: habēt em̄ emo-
lumentū ſocietatis ſuę: Si vnus ceciderit: ab altero ful
ciet̃. Vę ſoli: q2 cū ceciderit: nō habet ſubleuantē ſe. Et
ſi dormierīt duo: fouebunt̃ mutuo. Vnus quō caleſiet?
Et ſi quiſpiā p̄ualuerit cōtra vnū: duo reſiſtunt ei. Funi
culus triplex difficile rumpit̃. Melior eſt puer paup: et
ſapiēs rege ſene ⁊ ſtulto: qui neſcit p̄uidere in poſterum
Qđ de carcere: cateniſqꝫ īterdū quis egrediat̃ ad regnū D
⁊ alius natus in regno inopia cōſumat̃. Vidi cunctos vi
uētes: qui ambulāt ſub ſole cū adoleſcēte ſecūdo: q̊ con-
ſurget pro eo. Infinitus eſt numerus populi oīm: q̊ fue 1. re. 15. c.
rūt ante eum: ⁊ qui poſtea futuri ſunt: nō lętabunt̃ in eo
Sed ⁊ hoc vanitas ⁊ afflictio ſpūs. Cuſtodi pedē tuū ī-
grediēs domū dei et appropīqua vt audias. Multo em̄
melior eſt obedientia: q̄ꝫ ſtultorū victimę: qui neſciūt q̊d
faciunt mali. V.
NE temere quid loq̄ris: neqꝫ cor tuū ſit velox A
ad proferēdū ſermonē corā deo. Deus em̄ in
cęlo ⁊ tu ſup terrā: idcirco ſint pauci ꝯmones
tui. Multas curas ſequunt̃ ſomnia: ⁊ in mľ
tis ꝯmonib᷒ īuenieť ſtultitia. Si q̊d vouiſti deo: ne mo-
reris reddere. Diſplicet em̄ ei infidelis ⁊ ſtulta ꝓmiſſio.
Sed qđcūqꝫ voueris redde. Multoqꝫ melius eſt nō vo
uere: q̄ꝫ poſt votū ꝓmiſſa nō reddere. Ne dederis os tuū eccleſi. 5.
vt peccare facias carnē tuā: neqꝫ dicas corā angelo: non B
eſt ꝓuidētia: ne forte iratus dn̄s cōtra ꝯmones tuos diſ
ſipet cuncta opa manuū tuaꝝ. Vbi multa ſunt ſomnia:
plurimę ſunt vanitates: et ꝯmones innumeri. Tu vero
deū time. Si videris calūnias egenoꝝ ⁊ violēta iudicia:
⁊ ſubuerti iuſtitiā in ꝓuincia: nō mireris ſuper hoc nego

cio: q̄a excelſo excelſioꝛ eſt alius: ⁊ ſup̱ hos q̄ꝙ eminēti-
oꝛes ſunt alij: et inſup̱ vniuerſę terrę rex imperat ſeruiē
ti. Auarus non implebiť pecunia: ⁊ q̄ amat diuitias: fru
ctū nō capiet ex eis. Et hoc ergo vanitas. Ubi multę ſūt
opes: multi ⁊ q̄ comedūt eas. Et q̄d ꝓdeſt poſſeſſoꝛi niſi
qđ cernit diuitias oculis ſuis? Dulcꝫ eſt ſomnus opanti
C ſiue parū ſiue multū comedat: ſaturitas aūt diuitis non
Job 20 d ſinit eū doꝛmire. Eſt et alia infirmitas peſſima: quā vidi
ſub ſole. Diuitię cōſeruatę ī malū dn̄i ſui: ꝑeunt em̄ in af
flictiōe peſſima. Generauit filiū qui in ſumma egeſtate
erit. Sicut egreſſus eſt nudus de vtero matrꝫ ſuę: ſic re
Job. 1. d D uertetur: ⁊ nihil aufert ſecū de laboꝛe ſuo. Miſerabilis
pꝛoꝛſus infirmitas: quō venit: ſic reuerteť. Quid ergo ꝓ
deſt ei ꝙ laboꝛauit in ventū? Cunctꝫ diebus vitę ſuę co
Sup. 2. z. d medit in tenebꝛis ⁊ in curis multis: ⁊ ī erumna: atꝙ tri
ſtitia. Hoc itaꝙ viſum eſt mihi bonū: vt comedat q̄s et
bibat: ⁊ fruatur lętitia ex laboꝛe ſuo: q̄ laboꝛauit ipſe ſub
ſole numero dieꝝ vitę ſuę: q̄s dedit ei deꝰ: ⁊ hęc eſt pars
illius. Et oī homini cui dedit deus diuitias: atꝙ ſubſtā
tiā: poteſtatēꝙ ei tribuit: vt comedat ex eis: ⁊ fruať par
te ſua: ⁊ lęteť de laboꝛe ſuo: hoc eſt donū dei. Nō em̄ ſatꝫ
recoꝛdabiť dieꝝ vitę ſuę: eo ꝙ deus occupet delitijs coꝛ
A Eſt ⁊ aliud malū qđ vidi ſub ſole: (eius. VI.
⁊ quidē frequēs apud hoīes. Uir cui dedit de
us diuitias ⁊ ſubſtantiā ⁊ honoꝛē: ⁊ nihil deeſt
aīę ſuę ex oībus q̄ deſiderat: nec tribuit ei pote
B ſtatē deus vt comedat ex eo: ſed homo extraneꝰ voꝛabit
illđ. Hoc vanitas: ⁊ miſeria magna eſt. Si genuerit q̄ſ-
piā centū liberos: ⁊ vixerit multos annos: ⁊ plures dies
ętatis habuerit: et aīa illius nō vtatur bonis ſubſtantię
ſuę: ſepulturaꝙ careat: de hoc ego ꝓnuncio: ꝙ melioꝛ il
C lo ſit aboꝛtiuus. Fruſtra em̄ venit ⁊ ꝑgit ad tenebꝛas: et
obliuione delebiť nomē eius. Nō vidit ſolē neꝙ cogno-
uit diſtantiā boni ⁊ mali: etiā ſi duobus milibus annꝫ vi
xerit: et nō fuerit ꝑfruitus bonꝫ. Nōne ad vnū locū ꝓpe
rāt oīa? Oīs laboꝛ hoīs ī oꝛe eius: ſed aīa eius nō imple-
bitur bonꝫ. Quid habet amplius ſapiēs a ſtulto: ⁊ quid
paup̱: niſi vt pergat illuc: vbi eſt vita? Melius eſt videre
qđ cupias: q̄ deſiderare qđ neſcias. Sed et hoc vanitas
D eſt: ⁊ p̄ſumptio ſpūs. Quis futurus eſt: iā vocatū eſt no-
mē eius: ⁊ ſcit ꝙ homo ſit: ⁊ nō poſſit contra foꝛtioꝛē ſe
in iudicio cōtendere. Uerba ſunt plurima: multāꝙ ī diſ
putando habentia vanitatem. VII.
A Quid neceſſe eſt hoī maioꝛa ſe quęrere: cū igno
rat q̄d cōducat ſibi in vita ſua numero dieꝝ ꝑ
egrinatiōis ſuę: ⁊ tēpoꝛe qđ velut vmbꝛa pręte
terit? Aut q̄s ei poterit indicare: quid poſt eū
Puer. 12. a. futurū ſub ſole ſit? Melius eſt nomē bonū: q̄ vnguēta p̄
cioſa: ⁊ dies moꝛtis die natiuitatꝫ. Melius eſt ire ad do
mū luctus: q̄ ad domū cōuiuij. In illa em̄ finis cunctoꝝ
admoneť hoīm: ⁊ viuens homo cogitat q̄d futurum ſit.
Melioꝛ eſt ira riſu: qꝛ ꝑ triſtitiā vultus coꝛrigiť animꝰ
delinquētis. Coꝛ ſapiētiū vbi triſtitia eſt: et coꝛ ſtultoꝛū
vbi lętitia. Melius eſt a ſapiēte coꝛripi: q̄ ſtultoꝝ adu-
latiōe decipi: q̄a ſicut ſonitus ſpinarū ardentiū ſub olla:
B ſic riſus ſtulti. Sed ⁊ hoc vanitas. Calumnia cōturbat
ſapientē: ⁊ ꝑdet robur coꝛdis eius. Melioꝛ eſt finis oꝛa
tionis: q̄ pꝛincipiū. Melioꝛ eſt patiēs arrogāte. Ne ſis
velox ad iraſcendū: qꝛ ira in ſinu ſtulti requieſcit. Ne di-
cas: quid putas cauſę eſt: ꝙ pꝛioꝛa tēpoꝛa melioꝛa fuere
q̄ nunc ſunt? Stulta em̄ eſt huiuſcemodi interrogatio.
Utilioꝛ eſt ſapientia cū diuitijs: ⁊ magis ꝓdeſt vidētibꝰ
C ſolē. Sicut em̄ ꝓtegit ſapiētia: ſic ꝓtegit pecunia. Hoc
aūt plus habēt eruditio ⁊ ſapiētia: ꝙ vitā tribuūt poſſeſ
ſoꝛi ſuo. Cōſidera opa dei: ꝙ nemo poſſit coꝛrigere: quē
ille deſpexerit. In die bona fruere bonis: ⁊ malā diē p̄ca
ue. Sicut em̄ hanc: ſic ⁊ illā fecit deus: vt nō inueniat ho
mo cōtra eū iuſtas q̄rimonias. Hęc q̄ꝙ vidi in diebꝰ va
nitatis meę. Iuſtus ꝑit in iuſtitia ſua: et impius multo
viuit tempoꝛe in malitia ſua. Noli eſſe iuſtus multū: ne-
q̄ plus ſapias: q̄ neceſſe eſt. Ne obſtupeſcas: ne impie
agas multū: ⁊ noli eſſe ſtultus: ne moꝛiaris in tēpoꝛe nō
tuo. Bonū eſt te ſuſtētare iuſtū: ſꝫ ⁊ ab illo ne ſubtrahas
manū tuā: qꝛ qui timet deū: nihil negligit. Sapiētia con
foꝛtauit ſapientē: ſup̱ decē pꝛicipes ciuitatis. Nō eſt em̄
homo iuſtus in terra: q̄ faciat bonū: ⁊ nō peccet. Sed et
cunctis ſermonibꝰ qui dicunť: ne accōmodes coꝛ tuū: ne
foꝛte audias ſuū tuū maledicētē tibi. Scit em̄ cōſciētia
tua: qꝛ ⁊ tu crebꝛo maledixiſti alijs. Cūcta tentaui in ſa D
piētia. Dixi: ſapiēs efficiar: ⁊ ipſa lōgiꝰ receſſit a me: mul- 1. reg. 8. c
to magis q̄ erat. Et alta ꝓfunditas: q̄s inueniet eā? Lu
ſtraui vniuerſa aīo meo: vt ſcirē ⁊ cōſiderarē: et quęrerē
ſapiētiā ⁊ rationē: ⁊ vt cognoſcerē impietatē ſtulti: ⁊ er
roꝛē īpꝛudentiū. Et īueni amarioꝛē moꝛte mulierē: q̄ la
queus venatoꝝ eſt: ⁊ ſagena coꝛ eius. Uincula ſunt manꝰ
illius. Qui placet deo: effugiet illā: q̄ aūt peccatoꝛ eſt: ca
pieť ab illa. Ecce hoc īueni dixit eccleſiaſtes: vnū ⁊ alteꝝ
vt īuenirē rationē: quā adhuc q̄rit aīa mea: et nō inueni.
Uirū de mille vnū repperi: mulierē ex oībus non inueni
Solūmō hoc īueni: qđ fecerit deus hoīem rectū: ⁊ ipſe ſe
infinitis miſcuerit quęſtionibus. Quis talis vt ſapiens
eſt? Et quis cognouit ſolutionem verbi? VIII.
Sapientia hoīs lucet in vultu eius: ⁊ potētiſſi- A
mus faciē illius cōmutabit. Ego os regꝫ obſ- Puer. 17 d
uo ⁊ p̄cepta iuramēti dei. Ne feſtines recede
re a facie eiꝰ: neꝙ ꝑmaneas in ope malo: qꝛ oē Job. 9.
qđ voluerit faciet: ⁊ ſmo illius poteſtate plenus eſt: nec
dicere ei q̄ſpiā poteſt: q̄re ita facis? Qui cuſtodit p̄ceptū B
nō experieť quicq̄ mali. Tēpus et reſponſionē coꝛ ſapiē
tis ītelligit. Om̄i negocio tēpus eſt: ⁊ oppoꝛtunitas: et
multa hoīs afflictio: q̄a ignoꝛat p̄terita: et futura nullo
ſcire poteſt nūcio. Nō eſt ī hoīs poteſtate pꝛohibere ſpi-
ritū: nec habet poteſtatē ī die moꝛtis: nec ſiniť quieſcere
īgruente bello: neꝙ ſaluabit īpietas impiū. Oīa hęc cōſi
deraui: ⁊ dedi coꝛ meū in cunctis opibus q̄ fiunt ſub ſole
Interdū dn̄atur homo hoī in malū ſuū. Uidi impios ſe
pultos: q̄ etiā cū adhuc viuerēt: in loco ſancto erāt: ⁊ lau
dabanť in ciuitate q̄ſi iuſtoꝝ operū. Sed ⁊ hoc vanitas C
eſt. Etenim q̄a nō pꝛoferť cito cōtra malos ſententia: abſ-
q̄ timoꝛe vllo filij hoīm ꝑpetrāt mala. Attamē p̄ctoꝛ ex
eo ꝙ centies facit malū: ⁊ ꝑ patiētiā ſuſtētať: ego cogno
ui ꝙ erit bonū timētibus deū q̄ verētur faciē eius. Nō
ſit bonū īpio: nec ꝓlongenť dies eius: ſed q̄ſi vmbꝛa trāſ
eant: qui nō timet faciē dn̄i. Et eſt alia vanitas: q̄ fit ſup̱
terrā. Sunt iuſti quibus multa pꝛoueniūt: q̄ſi opa ege-
rint impioꝛū: ⁊ ſunt impij q̄ ita ſecuri ſunt: quaſi iuſtoꝝ
facta habeāt. Sed et hoc vaniſſimum iudico. Laudaui D
igiť lętitiā: ꝙ nō eſſet hoī bonum ſub ſole: niſi ꝙ comede
ret: ⁊ biberet: atꝙ gauderet: ⁊ hoc ſolū ſecū auferret de
laboꝛe ſuo oībus diebus vitę ſuę: q̄s dedit eis deꝰ ſub ſo
le. Et appoſui coꝛ meū: vt ſcirē ſapientiā: ⁊ intelligerem
diſſenſionē: q̄ verſať in terra. Eſt homo q̄ diebꝰ ⁊ nocti
bꝰ ſomnū nō capit oculis. Et intellexi ꝙ oīm operū dei
nullā poſſit homo īuenire rationē eoꝝ q̄ fiūt ſub ſole. Et
quāto plus laboꝛauerit ad quęrendū: tanto minus inue
niet. Etiā ſi dixerit ſapiens ſe noſſe: nō poterit reperire.
Oīa hęc tractaui in coꝛde meo: vt curioſe intelligerem
Sunt iuſti: atꝙ ſapiētes: et opa eoꝝ ī IX. A
manu dei. Et tn̄ neſcit hō vtrū amoꝛe: an odio
dignꝰ ſit: ſed oīa in futurū ſeruātur incerta: eo
ꝙ vniuerſa ęque eueniāt iuſto: et impio: bono
⁊ malo: mūdo ⁊ īmundo: īmolanti victimas: ⁊ ſacrificia
cōtemnēti. Sicut bonus: ſic ⁊ peccatoꝛ: vt piurus: ita ⁊
ille: q̄ verū deierat. Hoc eſt peſſimū inter oīa q̄ ſub ſole fi
unt: qꝛ eadē cūctis eueniūt. Unde et coꝛda filioꝛū hoīm
implentur malicia: ⁊ contēptu in vita ſua: ⁊ poſt hęc ad
inferos deducentur. Nemo eſt qui ſemp̱ viuat: ⁊ qui hu
ius rei habeat fiduciā. Melioꝛ eſt canis viuꝰ leone moꝛ
tuo. Uiuētes em̄ ſciūt ſe eſſe moꝛituros: moꝛtui vero nihil
nouerūt amplius: nec habēt vltra mercedē: q̄a obliuioni

B tradita eſt memoria eorũ. Amor quoq; ⁊ odiũ ⁊ inuidie ſi
mul perierũt: nec habẽt partẽ ĩ hoc ſeculo: et in opere qḋ
ſub ſole geritur. Uade ergo: ⁊ comede ĩ letitia panẽ tuũ
⁊ bibe cũ gaudio vinũ tuũ: q2 deo placent opa tua. Omi
tẽpore ſint veſtimẽta tua candida: et oleũ de capite tuo
nõ deficiat. Perfruere vita cũ vxore: quã diligis cunct̃
dieb⁹ vite inſtabilitatis tue: q̃ dati ſunt tibi ſub ſole: om̃i
C tp̃e vanitat̃ tue. Hec eſt em̃ pars ĩ vita: ⁊ in labore tuo
q̃ laboras ſub ſole. Qḋcũq; facere poteſt manus tua: in-
ſtanter opare: q̃a nec opus: nec ratio: nec ſapiẽtia: nec ſci
entia erũt apud inferos: q̃ tu pperas. Uerti me ad aliḋ:
et vidi q̃ ſub ſole: nec velociũ eſſe curſuz: nec fortiũ bellũ:
nec ſapientiũ panẽ: nec doctoꝝ diuitias: nec artificũ gra
tiã: ſed tempus caſumq; ĩ oĩbus. Neſcit homo finẽ ſuũ:
ſed ſicut piſces capiuntur hamo: ⁊ aues laqueo cõprehẽ
duntꝛ: ſic capiuntꝛ hoĩes ĩ tẽpore malo: cũ eis extemplo ſu
D peruenerit. Hanc quoq; ſub ſole vidi ſapientiã: et probaui
maximã. Ciuitas parua: ⁊ pauci in ea viri. Uenit cõtra
eã rex magnus: ⁊ vallauit eã: extruxitq; munitiões p gy
rũ: et pfecta eſt obſidio. Inuentuſq; eſt in ea vir paup et
ſapiẽs ⁊ liberauit vrbẽ p ſapientiã ſuã: et nullus deinceps
ſapiẽ.6.a. recordatus eſt hoĩs illius pauperis. Et dicebã ego meli
orẽ eſſe ſapiẽtiã fortitudine. Quomõ ergo ſapiẽtia pau
peris cõtempta eſt: ⁊ verba eius nõ ſunt audita? Uerba
ſapientiũ audiuntꝛ ĩ ſilentio: plus q̃ clamor pricipis ĩter
ſtultos. Melior eſt ſapiẽtia: q̃ arma bellica: ⁊ q̃ ĩ vno pec
cauerit: multa bona perdet. X.

A Muſce morientes perdunt ſuauitatẽ vngenti.
Precioſor eſt auro ſapiẽtia: paruaq; gloria:
ad tẽpus ſtultitia. Cor ſapiẽtis in dextra ei⁹:
⁊ cor ſtulti in ſiniſtra illi⁹. Sed ⁊ in via ſtult⁹
ambulãs: cũ ipſe ĩſipiens ſit: oẽs ſtultos eſtimat. Si ſpi
ritus poteſtatẽ habẽtis aſcenderit ſup te: locũ tuũ ne di
miſeris: quia curatio faciet ceſſare peccata maxima.
Eſt ⁊ malũ qḋ vidi ſub ſole: q̃ſi p errorẽ egrediẽs a facie
B principis. Poſitũ ſtultũ ĩ dignitate ſublimi: ⁊ diuites ſe
dere deorſuz. Uidi ſeruos ĩ equis: ⁊ pricipes ambulãtes
pro.26.d eccl.27.d ſup terrã: q̃ſi ſeruos. Qui fodit foueã: ĩcidet in eã: et qui
diſſipat ſepẽ: mordebit eũ coluber. Qui transfert lapi-
des: affligetꝛ ĩ eis: ⁊ q̃ ſcindit ligna: vulnerabitꝛ ab eis. Si
retuſuz fuerit ferrũ: ⁊ hoc nõ vt pri⁹: ſed hebetatũ fuerit
C multo labore exacuetꝛ: ⁊ poſt induſtriã ſequetꝛ ſapientia.
Si mordeat ſerpẽs in ſilentio: nihil eo minus habet: q̃ oc
culte detrahit. Uerba oris ſapiẽtis gratia: ⁊ labia ĩſipiẽ
tis p̃cipitabũt eũ. Initiũ verborũ eius ſtultitia: ⁊ nouiſſi
mũ oris illius error peſſimus. Stultus verba multipli
D cat. Ignorat homo: q̃d ante ſe fuerit: ⁊ q̃d poſt ſe futuꝝ
ſit: q̃s ei poterit indicare? Labor ſtultoꝝ affliget eos: q̃
neſciũt in vrbẽ pgere. Ue tibi terra: cuius rex puer eſt: ⁊
cuius principes mane comedũt. Beata terra: cuius rex
nobilis eſt: ⁊ cui⁹ pricipes veſcuntꝛ in tẽpore ſuo ad refici
endũ: ⁊ nõ ad luxuriã. In pigritijs humiliabitꝛ cõtigna
tio: ⁊ in ĩfirmitate manuũ pſtillabit domus. In riſu faci
unt panẽ ⁊ vinũ: vt epulẽtur bibẽtes. Et pecunia obedi
unt oĩa. In cogitatiõe tua regi ne detrahas: ⁊ in ſecreto
cubiculi tui nõ maledixer̃ diuiti: q2 ⁊ aues celi portabũt
A vocẽ tuã: ⁊ q̃ habẽt pennas annunciabũt ſententiã. XI

Mitte panẽ tuũ ſup trãſeuntes aq̃s: q2 poſt tẽ
pora multa ĩuenies illũ. Da partes ſeptẽ: nec
nõ ⁊ octo: q2 ignoras q̃d futurũ ſit mali ſuper
terrã. Si replete fuerĩt nubes: imbrẽ ſup ter
B rã effundẽt. Si ceciderit lignũ ad auſtrũ: aut ad aquilo
nẽ: in q̃cũq; loco ceciderit: ibi erit. Qui obſeruat ventũ:
nõ ſeminat: ⁊ q̃ cõſiderat nubes: nũq̃ metet. Quõ igno-
ras q̃ ſit via ſpũs: ⁊ qua ratiõe cõpingãtur oſſa in ventre
C p̃gnãtis: ſic neſc̃ opa dei: qui fabricator eſt oĩm. Mane
ſemina ſemẽ tuũ: et veſpere ne ceſſet manus tua: q2 neſc̃
q̃d magis oriatur: hoc aut illud: ⁊ ſi vtrunq; ſimul: meli
D us erit. Dulce lumẽ: et delectabile eſt oculis videre ſolẽ.
Si annis multis vixerit homo: ⁊ in his oĩbus letus fue
rit: meminiſſe debet tenebroſi temporis: ⁊ dierũ multo-
rũ: qui cũ venerint: vanitatis arguẽtur p̃terita. Letare
ergo iuuenis in adoleſcentia tua: ⁊ in bono ſit cor tuũ in
diebus iuuẽtutis tue: ⁊ ambula in vijs cordis tui: ⁊ in ĩ
tuitu oculoꝝ tuoꝝ: ⁊ ſcito q̃ p oĩbus his adducet te de⁹
in iudiciũ. Aufer irã a corde tuo: ⁊ amoue malitiã a car-
ne tua. Adoleſcentia em̃: ⁊ voluptas vana ſunt. XII.

Memento creatoris tui ĩ dieb⁹ iuuentutis tue A
antequã veniat tempus afflictionis tue: ⁊ ap-
propinquent anni: de quibus dicas: non mihi
placent. Anteq̃ tenebreſcant ſol et lumen: ⁊ ſtelle ⁊ luna
⁊ reuertantur nubes poſt pluuiã. Quando cõmouebun B
tur cuſtodes domus: ⁊ nutabũt viri fortiſſimi: et ocioſe
erunt molentes in minuto numero: ⁊ tenebreſcent vidẽ
tes per foramina: ⁊ claudent oſtia in platea: ĩ humilita-
te vocis molentes: et conſurgent ad vocẽ volucris: et ob
ſurdeſcẽt omnes filie carminis. Excelſa quoq; timebũt
⁊ formidabunt in via: florebit amygdalus: impinguabitꝛ
locuſta: ⁊ diſſipabitur capparis. Quoniã ibit homo ĩ do
mũ eternitatis ſue: ⁊ circumibũt in platea plangentes. C
Anteq̃ rumpatur funiculus argẽteus: ⁊ recurrat vitta
aurea: ⁊ cõteratur hydria ſuper fontẽ: et cõfringatur ro
ta ſuper ciſternã: et reuertatur puluis in terrã ſuã vnde
erat: ⁊ ſpiritus redeat ad deũ: qui dedit illũ. Uanitas va ſupra.1.a. D
nitatũ dixit eccleſiaſtes: ⁊ omnia vanitas. Cũq; eſſet ſa-
piẽtiſſimus eccleſiaſtes docuit populũ: ⁊ enarrauit que
fecerat: ⁊ inueſtigans cõpoſuit parabolas multas. Que
ſiuit verba vtilia: ⁊ conſcripſit ſermones rectiſſimos: ac
veritate plenos. Uerba ſapientiũ: ſicut ſtimuli: et quaſi
claui in altũ defixi: q̃ per magiſtrorũ conſiliũ data ſunt a
paſtore vno. His amplius fili mi ne requiras. Faciendi
plures libros nullus eſt finis: frequẽſq; meditatio carñ
afflictio eſt. Finẽ loquẽdi pariter oẽs audiamus. Deũ ti
me: ⁊ mandata eius obſerua. Hoc eſt oĩs homo. Cũcta
q̃ fiũt: adducet deus in iudiciũ: p om̃i errato: ſiue bonũ:
ſiue malũ ſit.

Finis.

Canticũ canticorũ Salomonis.

Caput. I.

Oſculetur me oſculo A
oris ſui: quia meliora ſunt vbera tua
vino fragrantia vnguentis optimis.
Oleũ effuſum nomen tuum: ideo ado
leſcentule dilexerunt te. Trahe me
poſt te. Curremus in odore vngento
rũ tuorum. Introduxit me rex in cellaria ſua. Exultabi
mus et letabimur in te: memores vberum tuorũ ſup vi-
nũ. Recti diligunt te. Nigra ſum: ſed formoſa filie Ie-
ruſalẽ: ſicut tabernacula Cedar: ſicut pelles ſalomonis
Nolite me cõſiderare: q̃ fuſca ſim: quia decolorauit me B
ſol. Filij matr̃ mee pugnauerũt 9tra me: poſuerũt me cu infra.2.c.
ſtodẽ ĩ vineis. Uineã meã nõ cuſtodiui. Indica mi: quẽ
diligit aĩa mea: vbi paſcas: vbi cubes ĩ meridie: ne vaga
ri ĩcipiã poſt greges ſodaliũ tuorũ. Si ignoras te o pul C
cherrima ĩter mulieres: egredere ⁊ abi poſt veſtigia gre
gũ tuoꝝ: ⁊ paſce hoedos tuos iuxta tabernacula paſtoꝝ
Equitatui meo in curribus pharaõis aſſimilaui te ami
ca mea. Pulchre ſunt gene tue ſicut turtur̃: collũ tuũ
ſicut monilia. Murenulas aureas facienꝰ tibi: vermi- D
culatas argẽto. Dũ eſſet rex in accubitu ſuo: nard⁹ mea
dedit odorẽ ſuũ. Faſciculus myrhe dilect⁹ me⁹ mihi: ĩter
vbera mea cõmorabitꝛ. Botr⁹ cypri dilectus me⁹ mihi: ĩ
vineis Engaddi. Ecce tu pulchra es amica mea: ecce tu
pulchra: oculi tui columbaꝝ. Ecce tu pulcher es dilecte
mi: ⁊ decorus. Lectulus noſter floridus tigna domorũ
noſtraꝝ cedrina: laquearia noſtra cupreſſina. II.

A Ego flos cāpi ⁊ liliū cōuallīū. Sicut liliū in-
ter ſpinas: ſic amica mea inter filias. Sicut
malus inter ligna ſiluarū: ſic dilectus meus
ſupra.1.a. inter filios. Sub vmbra illiꝰ quē deſiderauē-
B ram ſedi: ⁊ fructus eius dulcis gutturi meo. Introdu-
xit me rex in cellā vinariā: ordinauit ī me charitatē. Ful
cite me floribus: ſtipate me malis: q̄a amore lāgueo. Le
ua eiꝰ ſub capite meo: ⁊ dextera illius amplexabitur me.
infra. 8.a. Adiuro vos filię ieruſalē per capreas: ceruoſq́ʒ cāpoꝝ:
infra.3.b. ne ſuſcitetis: neq́ʒ euigilare faciatis dilectā: donec ipa ve
5.a. et.8.a lit. Vox dilecti mei. Ecce iſte venit ſaliēs in montibus:
trāſiliēs colles. Similis eſt dilectꝰ meus capreę: hinnu-
loq́ʒ ceruorū. En ipſe ſtat poſt parietē noſtrū: reſpiciens
per feneſtras: proſpiciēs per cācellos. En dilectꝰ meus
C loquitur mihi. Surge: ꝓpera amica mea: colūba mea:
formoſa mea: ⁊ veni. Iā eñ hyems tranſijt: imber abijt:
⁊ receſſit. Flores apparuerunt in terra noſtra: tēpus pu
tationis aduenit. Vox turturis audita eſt in terra nr̄a.
D Ficus protulit groſſos ſuos. Vineę florentes dederunt
odorē ſuū. Surge: ꝓpera amica mea: ſpecioſa mea ⁊ ve-
ni: colūba mea in foraminibꝰ petrę: in cauerna macerię.
Oſtēde mihi faciē tuā: ſonet vox tua ī auribꝰ meis. Vox
eñ tua dulcis: ⁊ facies tua decora. Capite nobis vulpes
paruulas: q̄ demoliunt̄ vineas. Nā vinea nr̄a floruit. Di
lectus meꝰ mihi: ⁊ ego illi: q̄ paſcit̄ inter lilia: donec aſpi
ret dies: ⁊ inclinent̄ vmbrę. Reuertere: ſimilis eſto dile
te mi capreę: hinnuloq́ʒ ceruorū ſup mōtes Bethel. III.
A In lectulo meo ꝑ noctes quęſiui: quē diligit
aīa mea. Quęſiui illū: et nō inueni. Surgā et
B circūibo ciuitatē: per vicos et plateas quęrā:
quē diligit aīa mea. Quęſiui illū: et nō īueni.
Inuenerūt me vigiles: q̄ cuſtodiūt ciuitatē. Num quē
diligit aīa mea vidiſtis? Paululū cū pertranſiſſem eos:
ſupra.2.b inueni quem diligit aīa mea. Tenui eū: nec dimittā: do-
infra. 5.c. nec introducam illum in domū matris meę: ⁊ in cubicu
et.8.a. lū genitricis meę. Adiuro vos filię Ieruſalē ꝑ capreas:
C ceruoſq́ʒ cāpoꝝ: ne ſuſcitetis: neq́ʒ euigilare faciatis dile
infra.8.b. ctā: donec ipa velit. Quę eſt iſta: quę aſcendit ꝑ deſertū:
ſicut virgula fumi ex aromatibꝰ myrrhę: ⁊ thuris: ⁊ vni
uerſi pulueris pigmētarij. En lectulū Salomonis ſexa
ginta fortes ambiūt ex fortiſſimis Iſrael: oēs tenētes
gladios: ⁊ ad bella doctiſſimi. Vniuſcuiuſq́ʒ enſis ſuper
D foemur ſuū ꝓpter timores nocturnos. Ferculū fecit ſibi
rex Salomon de lignis Libani. Colūnas eius fecit ar-
gēteas. Reclinatoriū aureū: aſcēſum purpureū media
charitate cōſtrauit ꝓpter filias Ieruſalē. Egredimini
filię ſion: ⁊ videte regē ſalomonē ī diademate: q̄ corona
uit illū mater ſua in die deſpōſatiōis illiꝰ: ⁊ in die lętitię
A Quā pulchra es amica mea: (cordis eiꝰ. IIII.
q̄ pulchra es. Oculi tui colūbarū: abſq́ʒ eo qđ
intrinſecus latet. Capilli tui ſicut greges ca
infra.6.b. prarū: quę aſcēderūt de mōte galaad. Dētes
tui ſicut greges tonſarū: quę aſcēderūt de lauacro. Oēs
B gemellis foetibꝰ: ⁊ ſterilis non eſt inter eas. Sicut vitta
coccinea labia tua: et eloquiū tuū dulce. Sicut fragmen
malipunici: ita genę tuę: abſq́ʒ eo qđ intrinſecus latet.
Sicut turris Dauid collū tuū: quę ędificata eſt cū ꝓpu
gnaculis. Mille clypei pendent ex ea: oīs armatura for
tiū. Duo vbera tua: ſicut duo hinnuli capreę gemelli: q̄
paſcunt̄ in lilijs: donec aſpiret dies: ⁊ inclinētur vmbrę.
Vadā ad montē myrrhę: ⁊ ad collem thuris. Tota pul
chra es amica mea: ⁊ macula nō eſt in te. Veni de Liba-
C no ſpōſa mea: veni de Libano: veni coronaberis: de capi
te Amana: de vertice Sanir ⁊ Hermon: de cubilibꝰ leo-
nū: de mōtibus pardorū. Vulneraſti cor meū ſoror mea
ſpōſa: vulneraſti cor meū in vno oculoꝝ tuoꝝ: ⁊ ī vno cri
ne colli tui. Quā pulchrę ſunt mām̄ę tuę ſoror mea ſpō-
ſa. Pulchriora ſunt vbera tua vino: ⁊ odor vnguentorū
tuorū ſup oīa aromata. Fauꝰ diſtillās labia tua ſponſa:
mel ⁊ lac ſub lingua tua: ⁊ odor veſtimentoꝝ tuoꝝ: ſicut
odor thurꝭ. Hortꝰ ↄcluſus ſoror mea ſpōſa: hortꝰ cōclu
ſus: fons ſignatꝰ. Emiſſiōes tuę paradiſus maloꝝ puni D
corū cū pomoꝝ fructibꝰ. Cypri cū nardo: nardꝰ ⁊ crocꝰ
fiſtula ⁊ cinamomū cū vniuerſis lignis libani: myrrha ⁊
aloe cū oībꝰ p̄mis vnguētis. Fōs hortoꝝ: puteꝰ aquarū
viuentiū: quę fluūt īpetu de libano. Surge aq̄lo: et veni
auſter: perfla hortū meū: et fluent aromata illius. V.
Veniat dilectus meus in hortū ſuum: vt come A
dat fructū pomorū ſuoꝝ. Veni ī hortū meum
ſoror mea ſpōſa: meſſui myrrham meā cū aro
matibus meis. Comedi fauū cū melle meo: ⁊ Iere.15.c.
bibi vinū meū cū lacte meo. Comedite amici ⁊ bibitē: et
inebriamini chariſſimi. Ego dormio: ⁊ cor meū vigilat.
Vox dilecti mei pulſantis: Aperi mihi ſoror mea: amica
mea: colūba mea: īmaculata mea: q̄a caput meū plenum
eſt rore: ⁊ cīcinni mei guttis noctiū. Expoliaui me tuni- B
ca mea: q̄modo induar illa? Laui pedes meos: q̄modo
inq̄nabo illos? Dilectꝰ meꝰ miſit manū ſuā ꝑ foramē: et
vēter meꝰ intremuit ad tactū eiꝰ. Surrexi: vt aperirem
dilecto meo. Manꝰ meę ſtillauerūt myrrham: et digiti
mei pleni ſunt myrrha ꝓbatiſſima. Peſſulum oſtij mei
aperui dilecto meo: at ille declinauerat atq́ʒ tranſierat.
Aīa mea liq̄facta eſt: vt dilectꝰ locutꝰ eſt. Quęſiui: ⁊ nō
inueni illum: vocaui: ⁊ nō reſpōdit mihi. Inuenerūt me C
cuſtodes: q̄ circūierunt ciuitatē. Percuſſerūt me: ⁊ vul
nerauerūt me: tulerūt palliū meū cuſtodes muroꝝ. Ad- ſupra.2.⁊
iuro vos filię Ieruſalē: ſi īueneritis dilectū meū: vt nun- 3.b.
cietis ei: q̄a amore lāgueo. Qualis eſt dilectꝰ tuus ex di- infra 8.a.
lecto: o pulcherrima mulierū? Qualis eſt dilectꝰ tuꝰ ex
dilecto: quia ſic adiuraſti nos? Dilectus meus cādidus
et rubicundus: electus ex millibus. Caput eius aurum
optimū. Comę eiꝰ: ſicut elatę palmaꝝ: nigrę q̄ſi coruꝰ.
Oculi eius ſicut columbę ſuper riuulos aquarū: quę la-
ctę ſunt lotę: et reſident iuxta fluenta pleniſſima. Genę
illius ſicut areolę aromatū cōſitę a pigmētarijs. Labia
eiꝰ lilia diſtillātia myrrhā primā. Manꝰ illiꝰ tornatiles
aureę: plenę hyacinthis. Venter eiꝰ eburneus: diſtinctꝰ
ſapphiris. Crura illius colūnę marmoreę: quę fundatę
ſunt ſuꝑ baſes aureas. Species eiꝰ vt libani: electꝰ vt ce
dri. Guttur illius ſuauiſſimū: ⁊ totꝰ deſiderabilis. Ta-
lis eſt dilectus meus: ⁊ ipſe eſt amicꝰ meꝰ filię Ieruſalē.
Quo abijt dilectꝰ tuus: o pulcherrima mulierū? q̄ decli
nauit dilectus tuus? ⁊ quęremus eū tecū. VI.
Dilectus meus deſcēdit in hortū ſuū ad areo- A
lā aromatū: vt ibi paſcat̄ in hortis: ⁊ lilia colli
gat. Ego dilecto meo: ⁊ dilectꝰ meus mihi: q̄ B
paſcitur inter lilia. Pulchra es amica mea:
ſuauis ⁊ decora: ſicut ieruſalē: terribilis vt caſtroꝝ acies ſupra.4.a
ordinata. Auerte oclos tuos a me: q̄a ipi me auolare fe-
cerūt. Capilli tui ſicut grex capraꝝ: quę apparuerūt de
galaad. Dētes tui ſicut greges ouiū: q̄ aſcēderunt de la 3.reg.11.a.
uacro. Oēs gemellis foetibꝰ: ⁊ ſterilis nō eſt ī eis. Sicut
cortex malipunici: ſic genę tuę abſq́ʒ occultis tuis. Se- C
xaginta ſunt reginę: ⁊ octogita cōcubinę: ⁊ adoleſcētu-
larū nō eſt numerꝰ. Vna eſt colūba mea: ꝑfecta mea: vna
eſt matri ſuę: electa genitrici ſuę. Viderūt eā filię ſiō: et
beatiſſimā prędicauerūt reginę: ⁊ cōcubinę laudauerūt
eam. Quę eſt iſta: quę progreditur quaſi aurora conſur D
gens: pulchra vt luna: electa vt ſol: terribilis vt caſtrorū infra. 8.a.
acies ordinata? Deſcendi in hortū nucū: vt viderem po
ma cōuallīū: ⁊ inſpicerem ſi floruiſſet vinea: ⁊ germinaſ
ſent mala punica. Neſciui. Anima mea cōturbauit me
propter quadrigas Aminadab. Reuertere: reuertere
Sulamithis: reuertere: reuertere: vt ītueamur te. VII.
Quid videbꝭ ī ſulamithe: niſi choros caſtroꝝ? A
Quā pulchri ſunt greſſus tui ī calceamētꝭ: fi
lia p̄ncipis. Iūctura foemī tuoꝝ: ſicut moni B
lia q̄ fabricata ſūt manu artificꝭ. Vmbilicꝰ tuꝰ
crater tornatilꝭ: nūq̄ idigēs poclis. Vēter tuꝰ ſicut aceruꝰ
tritici: vallatꝰ lilijs. Duo vbera tua: ſicut duo hīnuli ge-

melli capree: collū tuū ſicut turris eburnea. Oculi tui ſi
cut piſcine in heſebon: que ſunt in porta filie multitudi-
nis. Naſus tuus ſicut turris Libani: que reſpicit cōtra
C Damaſcū. Caput tuū vt carmelus: ⁊ come capitis tui:
ſicut purpura regis iuncta canalibꝰ. Quā pulchra es: ⁊
ꝙ decora chariſſima in delitijs. Statura tua aſſimilata
eſt palme: ⁊ vbera tua botris. Dixi: Aſcendā in palmā: ⁊
apphendā fructus eiꝰ. Et erūt vbera tua: ſicut botri vi-
nee: ⁊ odor oris tui: ſicut odor maloꝝ. Guttur tuū: ſi-
D cut vinū optimū. Dignū dilecto meo ad potandum: la-
bijſqꝫ ⁊ dētibꝰ illius ad ruminandū. Ego dilecto meo: ⁊
ad me cōuerſio eiꝰ. Veni dilecte mi: egrediamur ī agrū:
cōmoremur in villis. Mane ſurgamꝰ ad vineas: videa-
mus ſi floruit vinea: ſi flores fructus parturiūt: ſi floruc
runt mala punica. Ibi dabo tibi vbera mea. Mādrago
re dederūt odorē ſuū in portis noſtris. Omnia poma no-
ua ⁊ vetera dilecte mi ſeruaui tibi. VIII.
A Quis mihi det te fratrē meū: ſugētē vbera ma
tris mee: vt inueniā te ſolū foris: ⁊ deoſculer
te: ⁊ iā me nemo deſpiciat? Apphēdā te: ⁊ du
Supra.2.b cā ī domū matrꝭ mee: ⁊ ī cubiculū genitricis
mee. Ibi me docebis: ⁊ dabo tibi poculū ex vino cōdito:
⁊ muſtū maloꝝ granatorū meoꝝ. Leua eius ſub capite
Supra.2.b meo: ⁊ dextera illius amplexabiť me. Adiuro vos filie ie
S.3.et.5.c ruſalē: ne ſuſcitetis: neqꝫ euigilare faciatꝭ dilectā: donec
Supra.3.c. ipſa velit. Que eſt iſta: que aſcēdit de deſerto: delitijs af-
et.8.a. fluēs: innixa ſup dilectū ſuū? Sub arbore malo ſuſcitaui
B te. Ibi corrupta eſt mať tua: ibi violata eſt genitrix tua.
Pone me: vt ſignaculū ſup cor tuū: vt ſignaculū ſuper
brachiū tuū: ꝗa fortis eſt: vt mors dilectio: dura ſicut in-
fernꝰ emulatio. Lāpades eiꝰ: vt lāpades ignis atqꝫ flā-
marū. Aque multe nō potuerunt extinguere charitatē:
nec flumina obruēt illā. Si dederit hō oēm ſubſtātiam
C domus ſue ꝑ dilectiōe: ꝗſi nihil deſpiciet eā. Soror nr̄a
paruula: ⁊ vbera nō habet. Quid facienꝰ ſorori nr̄e ī die
quando alloquēda eſt? Si murus eſt: edificemus ſup eū
D propugnacula argētea. Si oſtiū eſt: cōpingamꝰ illud ta
bulis cedrinis. Ego murus ⁊ vbera mea ſicut turris: ex
quo facta ſuꝫ corā eo: quaſi pacē reperiēs. Vinea fuit pa
cifico: in ea que habet populos. Tradidit eā cuſtodibꝰ:
vir affert ꝑ fructu eius mille argēteos. Vinea mea corā
me eſt. Mille tui pacifici: ⁊ ducēti his qui cuſtodiūt fru
ctus eiꝰ. Que habitas ī hortꝭ: amici auſcultāt te: fac me
audire vocē tuam. Fuge dilecte mi: ⁊ aſſimilare capree
hinnuloqꝫ ceruorū ſuper mōtes aromatū. Finis.

Prologus in librum Sapientie.

Liber Sapiētie apud Hebreos nuſꝙ eſt. Vn
de ⁊ ipſe ſtilus grecā magis eloquentiā redo-
let. Hūc Iudei Philonis eſſe affirmāt. Qui
proinde Sapiētie nominať: ꝗa in eo Chriſti
aduentus: qui eſt ſapientia patris: ⁊ paſſio eius euiden-
ter exprimitur.

Liber Sapientiae.

Caput. I.

A Diligite iuſtitiam: qui
iudicatis terrā. Sētite de dn̄o ī boni
tate: ⁊ ī ſimplicitate cordꝭ ꝗrite illū:
qm̄ inueniť ab his: ꝗ nō tentāt illum:
apparet aūt ijs: ꝗ fidē habent in illū.
Peruerſe em̄ cogitatiōes ſeparāt a
Pro.4.d. deo: ꝓbata aūt virtꝰ corripit inſipiētes. Qm̄ ī maliuolā
animā nō introibit ſapiētia: nec habitabit ī corꝑe ſubdi-
B to pctis. Spūs em̄ ſanctus diſcipline effugiet fictū: ⁊ au
feret ſe a cogitatiōibꝰ: ꝗ ſunt ſine ītellectu: et corripieť a
ſuꝑueniēte iniꝗtate. Benignꝰ em̄ ſpūs ſapiētie: ⁊ non li
berabit maledictū a labijs ſuis: qm̄ renum illiꝰ teſtis eſt
deus: ⁊ cordis illiꝰ ſcrutator eſt verus: ⁊ lingue eiꝰ audi
tor. Qm̄ ſpūs dn̄i repleuit orbē terraꝝ: ⁊ hoc qđ cōtinet C
oīa: ſciētiā habet vocis. Propter h̄ ꝗ loquiť iniꝗ: nō pōt
latere: nec preteriet illū corripiēs iudiciū. In cogitatio
nibus em̄ impij interrogatio erit: ſermonū aūt illiꝰ audi-
tio ad deū veniet: ⁊ ad correptionē iniꝗtatū illius. Qm̄
auris zeli audit oīa: ⁊ tumultꝰ murmurationū nō abſcō
detur. Cuſtodite ergo vos a murmuratiōe: ꝗ nihil pro-
deſt: ⁊ a detractione parcite lingue. Qm̄ ſermo obſcurꝰ
in vacuū nō ibit. Os aūt qđ mētiť: occidit aīam. Nolite
zelare mortē ī errore vite vr̄e: neqꝫ acquiratis ꝑditionē
in oꝑibꝰ manuū veſtraꝝ. Qm̄ deꝰ mortē non fecit: nec le D
tatur in perditione viuoꝝ. Creauit em̄ vt eſſent oīa: ⁊ ſa
nabiles fecit nationes orbis terraꝝ. Nō eſt in illis medi Infra.15.b
camentū exterminij: nec inferoꝝ regnū ī terra. Iuſtitia
em̄ ꝑpetua eſt ⁊ īmortalis: iniuſtitia aūt mortis eſt acꝗſi
tio. Impij aūt manibꝰ ⁊ verbis accerſierūt illā: ⁊ exiſti-
mātes illā amicā defluxerūt: ⁊ ſpōſiones poſuerunt ad il
lā: qm̄ morte digni ſunt: ꝗ ſunt ex parte illius. II.
Dixerūt em̄ impij: cogitātes apđ ſe nō recte: Exi A
guū: ⁊ cū tedio eſt tēpꝰ vite nr̄e: ⁊ non eſt refri
geriū ī fine hoīs: ⁊ nō eſt ꝗ agnitꝰ ſit reuerſus
ab īferis. Quia ex nihilo nati ſumꝰ: ⁊ poſt hec
erimꝰ: tanꝙ nō fuerimꝰ. Qm̄ fumꝰ ⁊ flatꝰ eſt ī narībꝰ no
ſtris: ⁊ ſermo ſcintille ad cōmouendū cor noſtrū. Quia
extinctus cinis erit corpꝰ noſtrū: ⁊ ſpūs diffundeť tanꝙ
mollis aer. Et trāſibit vita nr̄a: tāꝙ veſtigiū nubis: ⁊ ſi-
cut nebula diſſolueť: que fugata eſt a radijs ſolis: ⁊ a ca- B
lore illiꝰ aggrauata. Et nomē noſtrū obliuionē accipiet
per tēpus: ⁊ nemo memoriā habebit operū nr̄oꝝ. Vm-
bre em̄ trāſitus eſt tēpus nr̄m: ⁊ nō eſt reuerſio finis nr̄i:
qm̄ cōſignata eſt: ⁊ nemo reuertiť. Venite ꝰ: ⁊ fruamur Eſa.56.d
bonis: ꝗ ſunt: ⁊ vtamur creatura tāꝙ ī iuuētute celeriť.
Vino ꝓcioſo: ⁊ vnguētis nos impleamꝰ: et nō pretereat
nos flos tꝑis. Coronemꝰ nos roſis: anteꝙ marceſcant:
nullū pratū ſit: qđ nō ptrāſeat luxuria nr̄a. Nemo vr̄m
exors ſit luxurie nr̄e. Vbiqꝫ relinꝗmꝰ ſigna letitie: qm̄
hec eſt pars nr̄a: ⁊ hec eſt ſors nr̄a. Opprimamꝰ paupe-
rē iuſtū: ⁊ non parcamꝰ vidue: nec veterano: nec reuerea
mur canos multi tēporis. Sit aūt fortitudo nr̄a: lex in- C
iuſtitie. Qđ em̄ infirmū eſt: inutile inueniť. Circūuenia
mus ꝰ iuſtū: qm̄ inutilis eſt nobis: ⁊ cōtrarius eſt oꝑibꝰ
noſtris: ⁊ improperat nobis pctā legis: ⁊ diffamat ī nos
peccata diſcipline nr̄e. Promittit ſe ſciētiā dei habere:
et filiū dei ſe noīat. Factꝰ eſt nobis ī traductionē cogita
tionū noſtraꝝ. Grauis eſt nobis etiā ad videndū: qm̄ diſ
ſimilis eſt alijs vita illiꝰ: et īmutate ſunt vie eiꝰ. Tanꝙ
nugaces eſtimati ſumus ab illo: ⁊ abſtinet ſe a vijs nr̄is:
tanꝙ ab immunditijs: ⁊ prefert nouiſſima iuſtoꝝ: ⁊ glo
riatur patrē ſe habere deū. Videamus ergo ſi ſermones D
illius veri ſint: ⁊ tentemus que ventura ſunt illi: et ſcie- Mat.7.c.
mus que erunt nouiſſima illius. Si em̄ eſt verus filius
dei: ſuſcipiet illū: ⁊ liberabit illū de manibus cōtrarioꝝ.
Cōtumelia ⁊ tormēto interrogemus eū: vt ſciamus re
uerentiā eius: ⁊ probemus patientiā illius. Morte tur
piſſima cōdemnemus eū. Erit em̄ ei reſpectꝰ ex ſermo-
nibus illius. Hec cogitauerunt: ⁊ errauerūt: excecauit Gen.1.d.⁊
em̄ illos malitia eoꝝ. Et neſcierūt ſacramenta dei: neqꝫ 5.a.
mercedē ſperauerunt iuſtitie: nec iudicauerūt honorem eccle.17.a
animarū ſanctarū. Quoniā deus creauit hominem in-
exterminabilē: ⁊ ad imaginē ſimilitudinis ſue fecit illū.
Inuidia aūt diaboli mors introiuit in orbē terrarum.
Imitantur aūt illum: qui ſunt ex parte illius. III.
Iuſtorū aūt aīe ī manu dei ſunt: ⁊ nō tāget il- A
los tormētū mortꝭ. Viſi ſunt oclīs inſipiētiū
mori: ⁊ eſtimata eſt afflictio exitus illoꝝ. Et
ab itinere iuſto abierūt in exterminiū: ⁊ quod

a nobis eſt iter exterminij: illi aūt ſunt in pace. Et ſi co⸗
B ram hominib⁹ tormēta paſſi ſunt: ſpes illorū immorta⸗
litate plena eſt. In paucis vexati: in multis bene diſpo⸗
nentur: quoniā deus tētauit eos: ⁊ inuenit illos dignos
ſe. Tanꝗ aurū in fornace ꝓbauit illos: ⁊ quaſi holocau⸗
Mat. 13.f ſti hoſtiā accepit illos: ⁊ in tempore erit reſpectus illoꝝ.
Fulgebūt iuſti: ⁊ tanꝗ ſcintille in arūdineto diſcurrent.
Iudicabūt natiōes: ⁊ dominabunt populis: ⁊ regnabit
dominus illorū in perpetuū. Qui cōfidunt in illo: intelli
gent veritatē: ⁊ fideles in dilectiōe acquieſcent illi: quo⸗
C niam donū ⁊ pax eſt electis eius. Impij aūt ſm que co⸗
gitauerūt: correptionē habebunt: qui neglexerūt iuſtū:
⁊ a domino receſſerunt. Sapientiā enim et diſciplinam
Eſaie. 54 qui abijcit: infelix eſt: ⁊ vacua eſt ſpes illorū: ⁊ labores ſi⸗
luce. 23.d ne fructu: ⁊ inutilia opera eoꝝ. Mulieres eoꝝ inſenſate
Gala. 4.d ſunt: ⁊ nequiſſimi filij illorū. Maledicta creatura eorū:
quoniā felix eſt ſterilis: et icoinquinata: que neſciuit tho
rū in delicto. Habebit fructū in reſpectione animarum
ſanctarū. Et ſpado: q̄ non operatus eſt per manus ſuas
D iniquitatē: nec cogitauit aduerſus deū nequiſſima. Da
bitur enim illi fidei donū electū: ⁊ ſors in templo dei ac⸗
ceptiſſima. Bonorū em̄ laborū glorioſus eſt fructus: et
que non concidat radix ſapiētie. Filij aūt adulteroꝝ in
conſummatione erūt: ⁊ ab iniquo thoro ſemen extermi⸗
nabitur. Et ſiquidem longe vite erunt: ⁊ in nihilū cōpu
tabuntur: et ſine honore erit nouiſſima ſenectus illorū.
Et ſi celerius defuncti fuerīt: nō habebūt ſpem: nec ī die
agnitiōis allocutionē. Natiōes em̄ inique: dire ſunt cō
A Quā pulchra eſt caſta (ſummationis. IIII.
generatio cum claritate. Immortalis eſt em̄
memoria illi⁹: qm̄ ⁊ apd̄ deū nota eſt: et apud
hoīes. Cū preſens eſt: imitātur illā: ⁊ deſide⸗
rāt eā: cū ſe eduxerit: ⁊ in ꝑpetuū coronata triūphat: in⸗
coinquinatorū certaminū premiū vincens. Multigena
aūt impioꝝ multitudo nō erit vtilis: ⁊ adulterine plan
tationes nō dabūt radices altas: nec ſtabile firmamētū
B collocabūt. Et ſi in ramis in tēpore germinauerint: in⸗
firmiter poſita: a vēto cōmouebunt: et a nimietate vēto
rū eradicabunt. Confringent em̄ rami incōſummati: ⁊
fructus illoꝝ inutiles: ⁊ acerbi ad manducandū: ⁊ ad ni
hilū apti. Ex iniquis em̄ oēs filij qui naſcent: teſtes ſunt
nequitie aduerſus parētes: in interrogatiōe ſua. Iuſt⁹
aūt ſi morte preoccupatus fuerit: in refrigerio erit. Se
nectus em̄ venerabilis eſt: nō diuturna: neq̄ annoꝝ nu⸗
mero cōputata. Cani aūt ſunt ſenſus hoīs: ⁊ etas ſene⸗
ctutis vita immaculata. Placens deo factus dilect⁹: et
viuēs inter peccatores trāſlatus eſt. Rapt⁹ eſt: ne mali
tia mutaret intellectū eius: aut ne fictio deciperet aīam
C illius. Faſcinatio em̄ nugacitatis obſcurat bona: et incō
ſtantia cōcupiſcētie trāſuertit ſenſum ſine malitia. Con
Heb. 11.d. ſummatus in breui expleuit tēpora multa. Placita em̄
erat deo aīa illius: ꝑpter hoc ꝑperauit educere illum de
medio iniquitatū. Populi aūt vidētes: ⁊ nō intelligen⸗
tes: nec ponētes ī precordijs talia: qm̄ gratia dei ⁊ miſe
ricordia in ſanctos eius: ⁊ reſpectus in electos illi⁹. Cō
dēnat aūt iuſt⁹ mortuus viuos īpios: ⁊ iuuētus celeri⁹
cōſummata lōgā vitā iniuſti. Videbūt em̄ finē ſapiētis:
⁊ nō intelligēt q̄d cogitauerit de illo de⁹: ⁊ quare minue
rit illū dn̄s. Videbūt em̄: ⁊ contēnent eū: illos aūt de⁹ ir
ridebit. Et erūt poſt hec decidētes ſine honore: ⁊ ī cōtu
melia īter mortuos in ꝑpetuū. Quoniā dirūpet illos in⸗
flatos ſine voce: ⁊ cōmouebit illos a fundamētis: et vſq̄
ad ſupmū deſolabunt. Et erūt gemētes: ⁊ memoria illo
rū peribit. Veniēt ī cogitatiōe peccatoꝝ ſuoꝝ timidi: ⁊
traducēt illos ex aduerſo iniquitates ipſorū. V.
A Tunc ſtabunt iuſti in magna cōſtantia aduer
ſus eos q̄ ſe anguſtiauerūt: ⁊ q̄ abſtulerunt la
bores eorū. Videntes turbabūtur timore hor
ribili: ⁊ mirabunt ī ſubitatiōe inſperate ſalu⸗
tis: gemētes pre anguſtia ſpūs: dicētes intra ſe: poenitē
tiā agētes: ⁊ pre anguſtia ſpūs gemētes: Hi ſunt: q̄s ha
buimus aliquando in deriſum: ⁊ in ſimilitudinē impro⸗
perij. Nos inſenſati vitam illorū eſtimabamus inſaniā:
⁊ finē illoꝝ ſine honore. Ecce q̄modo cōputati ſunt in⸗
ter filios dei: ⁊ inter ſanctos ſors illorū eſt. Ergo errauī
mus a via veritatis: ⁊ iuſtitie lumen non luxit nobis: et
B ſol intelligētie nō eſt ortus nobis. Laſſati ſumus in via
iniquitatis ⁊ perditionis: ⁊ ambulauimus vias diffici⸗
les: viā autem domini ignorauimus. Quid nobis pro⸗
fuit ſuperbia: aut diuitiarū iactantia quid contulit no⸗
bis? Tranſierunt omnia illa tanꝗ vmbra: et tanꝗ nun⸗
cius precurrens: ⁊ tanꝗ nauis: que pertranſit fluctuan
tem aquā: cuius cū preterierit: nō eſt veſtigiū inuenire:
neq̄ ſemitā carine illius in fluctibus. Aut auis que trāſ
uolat in aere: cuius nullum inuenitur argumentū itine
ris illius: ſed tantū ſonitus alarū verberās leuē vētum:
⁊ ſcindens per vim itineris aerē: commotis alis tranſ⸗
uolauit: ⁊ poſt hoc nullū ſignū inuenitur itineris illius.
Aut tanꝗ ſagitta emiſſa ī locū deſtinatū: diuiſus aer cō
C tinuo in ſe recluſus eſt: vt ignoretur tranſitus illius: ſic
⁊ nos nati continuo deſinimus eſſe: et virtutis quidem
nullum ſignū valuimus oſtendere: in malignitate autē
noſtra conſumpti ſumus. Talia dixerunt in inferno hi: Puer. 11.a.
qui peccauerūt: quoniā ſpes impij tanꝗ lanugo eſt: que
a vento tollitur: et tanꝗ ſpuma gracilis: que a procella
diſpergitur: ⁊ tanꝗ fumus: qui a vēto diffuſus eſt: ⁊ tā⸗
ꝗ memoria hoſpitis vnius diei pretereūtis. Iuſti autē
in perpetuū viuent: ⁊ apud dominū eſt merces eorū: et
cogitatio illorū apud altiſſimū. Ideo accipiēt regnum
decoris: ⁊ diadema ſpeciei de manu domini: quoniā de⸗
xtera ſua teget eos: et in brachio ſancto ſuo defendet il⸗
los. Et accipiet armaturā zelus illius: ⁊ armabit crea⸗ D
turam ad vltionem inimicorū. Induet pro thorace iu⸗
ſticiam: et accipiet pro galea iudiciū certū. Sumet ſcu⸗
tum inexpugnabile equitatē: acuet autem dirā iram in
lanceam: et pugnabit cum illo orbis terrarū contra in⸗
ſenſatos. Ibunt directe emiſſiōes fulgurū: ⁊ tanꝗ a be⸗
ne curuato arcu nubium exterminabuntur: et ad certū
locum inſilient. Et a petroſa ira plene mittentur gran⸗
dines: ⁊ cādeſcet in illos aqua maris: ⁊ flumina concur
rent duriter. Contra illos ſtabit ſpiritus virtutis: ⁊ tā⸗
ꝗ turbo venti diuidet illos: et ad eremū perducet oēm
terram iniquitas illorū: et malignitas euertet ſedes po
tentium. VI.
Melior eſt ſapientia ꝗ vires: et vir prudens: ꝗ
fortis. Audite ergo reges: et intelligite: diſci A
te iudices finiū terre. Prebete aures vos: Eccle. 9.d
qui continetis multitudines: ⁊ placetis vo⸗
bis ī turbis nationū: quoniā data eſt a domino poteſtas
vobis: ⁊ virtus ab altiſſimo: qui interrogabit opera ve⸗ Rom. 13.a
ſtra: ⁊ cogitationes ſcrutabitur: quoniā cū eſſetis mini⸗
ſtri regni illius: non recte iudicaſtis: nec cuſtodiſtis le⸗
gem iuſtitie: neq̄ ſm volūtatē dei ambulaſtis. Horren
de et cito apparebit vobis: quoniā iudiciū duriſſimū in
his: qui preſunt fiet. Exiguo em̄ conceditur miſericordia:
potētes aūt potenter tormēta patientur. Non em̄ ſub⸗
trahet perſonā cuiuſꝗ domin⁹: q̄ eſt oīm dn̄ator: nec ve⸗
rebitur magnitudinē cuiuſꝗ: qm̄ puſillū ⁊ magnū ipe fe
cit: et equaliter cura eſt illi de omnib⁹. Fortioribus aūt B
fortior īſtat cruciatio. Ad vos ergo reges ſunt hi ſermo
nes mei: vt diſcatis ſapientiā: ⁊ nō excidatis. Qui em̄ cu
ſtodierint iuſtitiā: iuſte iudicabūtur: ⁊ q̄ didicerūt iuſta:
inueniēt quid reſpōdeant. Cōcupiſcite ergo ſermones
meos: ⁊ diligite illos: ⁊ habebitis diſciplinā. Clara eſt:
⁊ que nunꝗ marceſcet ſapiētia: ⁊ facile videt ab his q̄ di
ligūt eā: ⁊ inuenit ab his: qui querūt illā. Preoccupat:
qui ſe concupiſcūt: vt illis ſe prior oſtendat. Qui de luce C
vigilauerit ad illam: nō laborabit: aſſidentē em̄ illam fo
ribus ſuis inueniet. Cogitare ḡ de illa: ſenſus eſt cōſum
matus: et qui vigilauerit propter illā: cito ſecurus erit.

Quoniā dignos ſe ipſa circūit quęrēs: ⁊ in vijs ſuis oſtē
det ſe illis hilariter:⁊ in omī prouidentia occurret illis.
Initiū enim illius veriſſima eſt diſciplinę concupiſcen⸗
tia. Cura ergo diſciplinę dilectio eſt:⁊ dilectio cuſtodia
legū illiꝰ eſt. Cuſtoditio aūt legū:cōſummatio incorru⸗
ptionis eſt:incorruptio aūt facit eſſe proximū deo. Con
cupiſcentia itaqꝫ ſapiētię deducet ad regnū ꝑpetuū. Si
D ergo delectamini ſedibus:⁊ ſceptris o reges populi: dili
gite ſapiētiā:vt in perpetuū regnetis. Diligite lumē ſa⸗
pientię omnes:qui pręeſtis populis. Quid aūt ſapiētia:
⁊ quēadmodum facta ſit:referā:⁊ non abſcondam a vo⸗
bis ſacramenta dei:ſed ab initio natiuitatis inueſtiga⸗
bo:⁊ ponam in lucē ſcientiā illius:⁊ non pręteribo veri⸗
tatem:neqꝫ cū inuidia tabeſcēte iter habebo: quoniā ta⸗
lis homo nō erit particeps ſapiētię. Multitudo autem
ſapientiū:ſanitas eſt orbis terrarū: ⁊ rex ſapiens populi
ſtabilimentū eſt. Ergo accipite diſciplinā per ſermones
meos:⁊ proderit vobis. VII.

Um quidem ⁊ ego mortalis hō:ſimilis oībꝰ:
A ⁊ ex genere terreno illius:qui prior factꝰ eſt:⁊
in vētre matris figuratus ſum caro: decē mē
ſium tēpore coagulatus ſum in ſanguine: ex
ſemine hominis:⁊ delectamēto ſomni conueniente. Et
ego natus accepi cōmunem aerem: ⁊ ſimiliter decidi in
terrā factā:⁊ primā vocē ſimilē omībꝰ emiſi plorās. In
inuolumētis nutritus ſum: ⁊ curis magnis. Nemo eñi
ex regibus aliud habuit natiuitatis initiū. Unus ergo
introitus eſt omnibus ad vitā: ⁊ ſimilis exitus:propter
hoc optaui:⁊ datus eſt mihi ſenſus:⁊ īuocaui:⁊ venit in
me ſpiritus ſapiētię. Et prępoſui illā regnis ⁊ ſedibus:
⁊ diuitias nihil eſſe dixi in cōparatiōe illiꝰ. Nec compa⸗
raui illi lapidē ꝑcioſum:quoniā omē aurū in cōparatiōe
illius arena eſt exigua:⁊ tanq̄ lutū ęſtimabitur argentū
Iob.28 e in conſpectu illius. Super ſalutē ⁊ ſpeciem dilexi illam:
1. Par. 1. ⁊ propoſui pro luce habere illam: quoniā inextinguibile
B eſt lumen illius. Venerūt aūt mihi omnia bona pariter
cū illa:⁊ innumerabilis honeſtas per manus illius:⁊ lę⸗
tatus ſum in omnibus: quoniam antecedebat me iſta ſa
pientia:⁊ ignorabā:quoniā bonorū oīm mater eſt. Quā
ſine fictione didici:⁊ ſine inuidia cōmunico:et honeſtatē
illius non abſcondo. Infinitus eñi theſaurus eſt homi⸗
nibus: quo qui vſi ſunt : participes facti ſunt amicitię
dei:propter diſciplinę dona cōmendati. Mihi aūt de⸗
dit deus dicere ex ſentētia:⁊ pręſumere digna horū quę
mihi danť:quoniā ipſe ſapientię dux eſt:⁊ ſapientiū emē
C dator. In manu enim illius ⁊ nos:⁊ ſermones noſtri:et
omnis ſapientia:⁊ operū ſcientię diſciplina. Ipſe enim
dedit mihi horū quę ſunt ſcientiam verā: vt ſciam diſpo
ſitionem orbis terrarū: ⁊ virtutes elementorū:initiū et
conſummationē:et medietatē temporū:viciſſitudinum
permutationes:⁊ cōſummatiōes tēporū:⁊ morū muta
tiones:diuiſiōes temporū:anni curſus:⁊ ſtellarū diſpo⸗
ſitiones:naturas animaliū:⁊ iras beſtiarū:vim ventorꝝ:
⁊ cogitatiōes hoīm:differētias virgultorꝝ:⁊ virtutes ra
dicū:⁊ quęcūqꝫ ſunt abſcōſa et īprouiſa didici. Oīm eñi
artifex docuit me ſapientiā. Eſt eñi in illa ſpiritus intel
ligentię ſanctus:multiplex:vnicus:ſubtilis:modeſtus:
diſertus:mobilis:incoinquinatus:certus:ſuauis:amās
bonū:acutus:qui nihil vetat benefacere: humanus:beni
gnus:ſtabilis:certus:ſecurus:oēm habēs virtutem: oīa
proſpiciens:⁊ qui capiat omnes ſpiritus intelligibiles:
D mūdus:ſubtilis. Omnibꝰ eñi mobilibus mobilior eſt ſa
pientia. Attingit aūt vbiqꝫ ꝓpter ſuam munditiā. Va⸗
por eſt eñi virtutis dei:⁊ emanatio quędam eſt clarita⸗
tis omnipotētis dei ſyncera:⁊ ideo nihil inquinatū in eā
incurrit. Candor eſt eñi lucis ęterne:et ſpeculū ſine ma
cula dei maieſtatis: et imago bonitatis illius. Et cū ſit
vna:omnia poteſt:⁊ in ſe permanens omnia innouat: et
per nationes in animas ſanctas ſe trāſfert. Amicos dei
et prophetas conſtituit. Neminem eñi diligit deus:niſi
eū:qui cū ſapiētia inhabitat. Eſt eñi hęc ſpecioſior ſole:
et ſuper oēm diſpoſitionē ſtellarū: luci cōparata inuenit
prior:illi enim ſuccedit nox. VIII.

Apientiā aūt non vincit malitia. Attingit er A
go a fine vſqꝫ ad finem fortiter:⁊ diſponit oīa
ſuauiter. Hanc amaui:⁊ exquiſiui eam a iuuē
tute mea:⁊ quęſiui ſpōſam mihi eam aſſume⸗
re:⁊ amator factus ſum formę illius. Generoſitatē illiꝰ
glorificat contuberniū habēs dei: ſed ⁊ oīm dominus di
lexit illā. Doctrix eñi eſt diſciplinę dei: et electrix operū B
illius. Et ſi diuitię appetuntur in vita:quid ſapiētia lo⸗
cupletius:quę operatur omnia? Si autem ſenſus ope⸗
ratur:quis horū:quę ſunt magis q̄ illa eſt artifex? Et ſi
iuſtitiā q̄s diligit:⁊ labores huius magnas habēt virtu
tes. Sobrietatē eñi ⁊ prudētiā docet:⁊ iuſtitiam:⁊ vir⸗
tutem:q̄bus vtilius nihil eſt in vita hominibꝰ. Et ſi mul
titudinē ſciētię deſiderat q̄s:ſcit pręterita:⁊ de futuris
ęſtimat:ſcit verſutias ſermonū:⁊ diſſolutiones argumē
torū:ſigna ⁊ mōſtra ſcit:anteq̄ fiant:⁊ euētus temporū
⁊ ſeculorū. Propoſui ergo hanc adducere mihi ad cōui
uandū:ſciēs qm̄ mecū cōmunicabit de bonis: ⁊ erit allo
cutio cogitatiōis ⁊ tedij mei. Habebo propter hanc cla
ritatē ad turbas:⁊ honorē apd ſeniores. Iuuenis ⁊ acu C
tus inueniar in iudicio:⁊ in conſpectu potentiū admira
bilis ero:et facies principū mirabūtur me. Tacentē me
ſuſtinebūt:⁊ loquētem me reſpiciēt: ⁊ ſermocinante me
plura:manꝰ ori ſuo imponēt. Pręterea habebo per hāc
immortalitatē:⁊ memoriā ęternā his: qui poſt me futu
ri ſunt relinquā. Diſponā populos:⁊ natiōes mihi erūt
ſubditę. Timebūt me audiētes reges horrēdi:⁊ in mul
titudine videbor bonꝰ:⁊ in bello fortis. Intrās in domū
meā:conquieſcā cū illa. Non eñi habet amaritudinē cō
uerſatio illius:nec tediū cōuictus illius: ſed lętitiam et
gaudiū. Hęc cogitans apud me:⁊ cōmemorans in cor⸗ D
de meo: quoniā immortalitas eſt in cognatiōe ſapiētię:
⁊ amicitia illiꝰ delectatio bona:⁊ in operibꝰ manuū illiꝰ
honeſtas ſine defectiōe:⁊ ī certamine loquelę illiꝰ ſapien
tia:et ꝑclaritas in cōmunicatiōe ſermonū ipiꝰ:circūibā
quęrēs:vt mihi illā aſſumerē. Puer aūt erā īgenioſus:
⁊ ſortitus ſuꝫ aīam bonā. Et cū eſſem magis bonꝰ: veni
ad corpus incoinquinatū. Et vt ſciui: quoniā aliter nō
poſſem eſſe continens:niſi deus det:⁊ hoc ipſum erat ſa⸗
pientię:ſcire cuius eſſet hoc donū:adij dominū: ⁊ depre
catus ſum illū:⁊ dixi ex totis pręcordijs meis. IX.

Eus patrū meorū:⁊ dn̄e miſericordię:q̄ feci⸗ A
ſti oīa verbo tuo:⁊ ſapiētia tua cōſtituiſti ho⸗
minē:vt dominareť creaturę: q̄ a te facta eſt:
vt diſponat orbē terrarū ī ęquitate ⁊ iuſtitia:
⁊ in directiōe cordis iudiciū iudicet:da mihi ſediū tuarꝫ Ps.115.
aſſiſtricē ſapiētiā:⁊ noli me reprobare a pueris tuis: qm̄ B
ſeruus tuus ſum ego:⁊ filiꝰ ancillę tuę:hō infirmꝰ:⁊ exi
gui tēporis:⁊ minor ad ītellectū iudicij ⁊ legū. Et ſi q̄s
erit cōſummatꝰ inter filios hoīm: ſi ab illo fugerit ſapiē
tia tua:ī nihilū cōputabiť. Tu aūt elegiſti me regē pplō
tuo:⁊ iudicē filiorꝝ tuorꝝ ⁊ filiarꝝ. Et dixiſti me ędificare
templū in mōte ſancto tuo: et ī ciuitate habitatiōis tuę
altare:ſimilitudinē tabernaculi ſancti tui:quod prępa⸗
raſti ab initio:⁊ tecū ſapiētia tua:quę nouit opera tua:q̄
⁊ affuit tūc:cū orbē terrarꝝ faceres: ⁊ ſciebat q̄d eſſet pla puer. 8. c.
citū oculis tuis:et q̄d directū in pręceptis tuis. Mitte C
illā de cęlis ſanctis tuis: ⁊ a ſede magnitudinis tuę: vt
mecū ſit:⁊ mecū laboret:⁊ ſciā quid acceptū ſit apud te.
Scit eñi illa oīa:⁊ ītelligit:et deducet me in opibꝰ meis
ſobrie:⁊ cuſtodiet me ī ſua potētia. Et erūt accepta opa
mea:et diſponā pplm̄ tuū iuſte:⁊ ero dignꝰ ſediū patris
mei. Quis eñi hominū poterit ſcire conſiliū dei? Aut q̄s
poterit cogitare:quid velit deus? Cogitatiōes eñi mor
taliū timidę: ⁊ īcertę prouidētię noſtrę. Corpus enim
quod corrūpitur:aggrauat animā: ⁊ terrena inhabita⸗
tio deprimit ſenſum multa cogitātē. Et difficile ęſtima

mus:quę in terra ſunt: ⁊ quę in proſpectu ſunt: inueni-
mus cū labore. Quę in cęlis ſunt aūt: quis inueſtigabit?
Senſum autē tuū quis ſciet: niſi tu dederis ſapientiā:
⁊ miſeris ſpiritumſanctū tuū de altiſſimis: ⁊ ſi correctę
ſint ſemitę eorū: qui ſunt in terris: ⁊ quę tibi placent: di-
dicerint homines? Nam per ſapientiā ſanati ſunt: qui-
cunq; placuerunt tibi domine a principio. X.
A Haec illū: q̄ p̄mꝰ formatꝰ eſt a deo pater orbis
terrarū: cū ſolus eſſet creatus: cuſtodiuit: et
eduxit illū a dilecto ſuo: Et eduxit illū d̄ limo
terrę: ⁊ dedit illi virtutē continendi omnia.
Gene. 3.a Ab hac: vt receſſit iniuſtus in ira ſua: per irā homicidij
fraternitas deperijt. Propter quod cū aqua deleret ter
ram: ſanauit iterū ſapientia per contēptibile lignū iuſtū
Gene. 19. gubernās. Hęc ⁊ in cōſenſu nequitię: cū ſe nationes ex-
tuliſſent: ſciuit iuſtū: ⁊ cōſeruauit ſine querela deo: et in
filijs miſericordiā fortē cuſtodiuit. Hęc iuſtū a pereūti
bus impijs liberauit fugientē: deſcēdente igne in penta
polim: quibꝰ in teſtimoniū nequitię fumigabūda cōſtat
deſerta terra: ⁊ icerto tēpore fructus habētes arbores:
B ⁊ incredibilis animę memoria ſtās figmentū ſalis. Sa-
pientiā eīm prętereuntes non tantū in hoc lapſi ſunt: vt
ignorarēt bona: ſed ⁊ īſipiētię ſuę reliquerūt hominibꝰ
memoriā: vt ī his quę peccauerūt: nec latere potuiſſent.
Sapientia aūt hos qui ſe obſeruāt a doloribꝰ: liberabit.
Hęc aūt pfugū irę fratris iuſtū deduxit p vias rectas: ⁊
Gen. 28.b oſtendit illi regnū dei: ⁊ dedit illi ſcientiā ſanctorꝫ: hone
ſtauit illū ī laboribus: ⁊ cōpleuit labores illius. In frau
C de circūuenientiū illū affuit illi: ⁊ honeſtū fecit illum. Cu
ſtodiuit illū ab inimicis: ⁊ a ſeductoribꝰ tutauit illū. Et
certamen forte dedit illi: vt vinceret: et ſciret: quoniam
omnium potentior eſt ſapientia. Hęc venditū iuſtū non
dereliquit: ſed a peccatoribꝰ liberauit eū: deſcenditq; cū
illo in foueā: ⁊ in vinculis non dereliquit illum: donec af
ferret illi ſceptrū regni: ⁊ potentiā aduerſus eos: qui eū
deprimebāt: et mendaces oſtēdit: qui maculauerūt illū:
⁊ dedit illi claritatē ęternā. Hęc populū iuſtū: et ſemen
ſine querela liberauit a nationibꝰ: quę illū opprimebāt.
Intrauit in animam ſerui dei: ⁊ ſtetit contra reges hor
D rendos in portentis ⁊ ſignis. Et reddidit iuſtis merce-
dem laborū ſuorū: ⁊ deduxit illos in via mirabili: ⁊ fuit
Exo. 14.f. illis in velamēto diei: ⁊ in luce ſtellarū per noctē. Et trā
ſtulit illos per mare rubrū: et trāſuexit illos per aquam
nimiam. Inimicos autem illorū demerſit in mare: ⁊ ab
altitudine inferorum eduxit illos. Ideo iuſti tulerunt
ſpolia impiorū: ⁊ decantauerunt domine nomen ſanctū
tuū: ⁊ victricē manū tuam laudauerunt pariter. Quo-
niam ſapiētia aperuit os mutorū: et linguas infantium
fecit diſertas. XI.
A Direxit opera eorū in manibus pphetę ſancti.
Iter fecerūt per deſerta: quę nō habitabant:
exod. 17.c ⁊ in locis deſertis fecerūt caſas. Steterūt cō-
tra hoſtes: ⁊ de inimicis ſe vindicauerūt. Si-
tierūt: ⁊ inuocauerūt te: ⁊ data eſt illis aqua de petra al-
tiſſima: ⁊ requies ſitis de lapide duro. Per quę eīm poe-
nas paſſi ſunt inimici illorꝫ: a defectiōe potus ſui: in eis:
cū abundarent filij Iſrael: lętati ſunt. Per hęc cū illis
B deeſſent: bene cū illis actū eſt. Nā pro fonte quidem ſem
piterni fluminis humanū ſanguinem dediſti iniuſtis.
Qui cū minuerētur in traductione infantiū occiſorū:
dediſti illis abundantem aquā inſperate: oſtendens per
ſitim: quę tūc fuit: quēadmodū tuos exaltares: et aduer
ſarios illorꝫ necares. Cū eīm tentati ſunt: ⁊ quidem cum
miſericordia diſciplinā accipiētes: ſcierūt quēadmodū
cū ira iudicati impij tormēta paterent. Hos quidē tan
q̄ pater monēs pbaſti: illos aūt tanq̄ durus rex interro
gās cōdemnaſti. Abſentes eīm ⁊ pręſentes ſimiliter tor-
quebantur. Duplex eīm illos acceperat tediū: ⁊ gemitus
cū memoria pręteritorū. Cū eīm audirēt per ſua tormē-
ta bene ſecū agi: cōmemorati ſunt dominū admirātes in
finē exitꝰ. Quē eīm ī expoſitiōe praua piectū deriſerūt: ī
finē euētus mirati ſunt. Nō ſimilia iuſtis ſitientis: p co C
gitationibꝰ aūt inſenſatis iniquitates illorꝫ. Quod q̄dā
errātes colebāt mutos ſerpētes: ⁊ beſtias ſuperuacuas:
immiſiſti illis multitudinē mutorꝫ aīaliū in vindictā: vt
ſcirēt q̄a per quę peccat q̄s: p hęc ⁊ torquet. Nō eīm im
poſſibilis erat oīpotēs manꝰ tua: quę creauit orbē ter
rarū ex materia inuiſa: īmittere illis multitudinē vrſo-
rū: aut audaces leones: aut noui gn̄is ira plenas: ⁊ igno
tas beſtias: aut vaporē igneū ſpirantes: aut fumi odorē
proferētes: aut horrēdas ab oculis ſcintillas emittētes:
quarū nō ſolū lęſura poterat illos exterminare: ſ; ⁊ aſpe
ctus per timorē occidere. Nā ⁊ ſine his vno ſpū poterāt D
occidi pſecutionē paſſi ab ipſis factis ſuis: ⁊ diſpergi per
ſpm̄ virtutis tuę: ſed oīa in mēſura ⁊ numero ⁊ pondere
diſpoſuiſti. Multū eīm valere tibi ſoli ſupererat ſemp: et
virtuti brachij tui q̄s reſiſtet? Quoniā tanq̄ momentū
ſtaterę: ſic eſt ante te orbis terrarū: et tanq̄ gutta roris
antelucani: qui deſcendit in terrā. Et miſereris oīm: q̄a
oīa potes: ⁊ diſſimulas peccata hominū ppter poeniten
tiam. Diligis eīm oīa quę ſunt: ⁊ nihil odiſti eorꝫ: quę fe-
ciſti: nec eīm odiēs aliq̄d: ꝯſtituiſti aut feciſti. Quomodo
aūt poſſet aliquid pmanere: niſi tu voluiſſes? aut quod
a te vocatū nō eſſet: cōſeruaretur? Parcis aūt omnibꝰ:
quoniā tua ſunt domine: qui amas animas. XII.
Quam bonus ⁊ ſuauis eſt domine ſpiritꝰ tuus A
in oīibꝰ. Ideoq; hos q̄ errāt ex pte corripis:
⁊ de quibꝰ peccāt: admones: ⁊ alloqueris: vt
relicta malicia: credāt in te dn̄e. Illos eīm an
tiquos īhabitatores terrę ſanctę tuę: quos exhorruiſti:
quoniā odibilia opa tibi faciebāt p medicamina: ⁊ ſacri
ficia iniuſta: ⁊ filiorꝫ ſuorum necatores ſine miſcdia: ⁊ co
meſtores viſcerū hominū: ⁊ deuoratores ſanguis: et au-
tores parētes aīarū inauxiliatarū pdere voluiſti a me-
dio ſacramēto tuo: per manꝰ parentū noſtrorꝫ: vt dignā
pciperēt peregrinationē puerorꝫ dei: quę tibi oīm cha-
rior eſt terra. Sed ⁊ his tanq̄ hominibꝰ pepercisti: ⁊ mi B
ſiſti anteceſſores exercitus tui veſpas: vt illos paulatim
exterminarēt. Nō q̄a impotēs eras ī bello ſubijcere im-
pios iuſtis: aut beſtijs ſęuis: aut verbo duro ſimul exter
minare: ſed partibus iudicās dabas locū poenitētię: nō
ignorans: quoniā iniqua eſt natio eorꝫ: ⁊ naturalis mali
tia ipſorꝫ: ⁊ quoniā nō poterat mutari cogitatio illorꝫ in
perpetuū. Semē eīm erat maledictū ab initio: nec timēs
aliquē: veniā dabas peccatis illorꝫ. Quis eīm dicet tibi:
quid feciſti? Aut quis ſtabit contra iudiciū tuū? Aut q̄s
in cōſpectu tuo veniet vindex iniquorꝫ hoīm? aut q̄s tibi
imputabit: ſi perierint natiōes: quas tu feciſti? Nec eīm
eſt alius deus q̄ tu: cui cura eſt de oīibꝰ: vt oſtēdas: q̄m
nō iniuſte iudicas iudiciū. Neq; rex: neq; tyrānus in cō
ſpectu tuo inquirēt de his: quos perdidiſti. Cū ergo ſis C
iuſtus: iuſte oīa diſponis: ipſm quoq;: qui nō debet puni-
ri: condemnas: ⁊ exterū ęſtimas a tua virtute. Virtus
eīm tua iuſtitię initiū eſt: et ob hoc quod oīm dominꝰ es:
omnibꝰ te parcere facis. Virtutē eīm oſtēdis tu: qui nō
crederis eſſe ī virtute cōſummatꝰ: ⁊ hos qui te neſciūt:
in audacia traducis. Tu aūt dominator virtutꝫ: cū trā
quillitate iudicas: et cū magna reuerētia diſponis nos.
Subeſt eīm tibi cū volueris poſſe. Docuiſti autē populū
tuū per talia opera: quoniam oportet iuſtū eſſe: ⁊ huma
nū: ⁊ bonę ſpei feciſti filios tuos: quoniā iudicās das lo-
cum peccatis poenitentię. Si enim inimicos ſeruorum
tuorū: ⁊ debitos morti: cū tanta cruciaſti attentione: et
liberaſti: dās tēpus ⁊ locū: per quę poſſent mutari a ma
litia: cū quāta diligētia iudicaſti filios tuos: quorꝫ parē
tibus iuramēta et cōuentiones dediſti bonarū pmiſſio-
num? Cū ergo das nobis diſciplinā: inimicos noſtros D
multipliciter flagellas: vt bonitatē tuam cogitemus iu
dicantes: et cū de nobis iudicatur: ſperemus miſericor-
diā tuā. Unde ⁊ illis: qui in vita ſua inſenſate: et iniuſte

vixerũt:per hęc quę coluerũt:dediſti ſumma toꝛmenta.
Etenim in erroꝛis via diutius errauerunt:deos ęſtimã
tes hęc:quę in animalibus ſunt ſuperuacua: infantium
inſenſatoꝛũ moꝛe viuentes. Propter hoc tanꝗ pueris
inſenſatis iudiciũ in deriſum dediſti. Qui aũt ludibꝛijs:
⁊ increpationibus non ſunt coꝛrecti: dignũ dei iudiciũ
experti ſunt. In his enĩ:quę patiebant̃: moleſte ferebãt:
in quib⁹ impatiẽtes indignabant̃. Per hęc quos puta-
bant deos in ipſis cũ exterminarent̃: vidẽtes illũ quem
olim negabãt ſe noſſe:verũ deũ agnouerũt:ꝓpter qđ ⁊
finis cõdemnationis eoꝝ veniet ſuper illos. XIII.
A VAni aũt ſunt oẽs hoĩes: in quibus non ſubeſt
ſcientia dei:⁊ de his quę nõ vident̃ bona:non
potuerũt ĩtelligere eũ qui eſt: neq; operibus
attẽdentes agnouerũt:quis eſſet artifex: ſed
aut ignẽ: aut ſpiritũ: aut citatũ aerẽ:aut gyꝛũ ſtellarũ:
aut nimiã aquã:aut ſolẽ ⁊ lunã rectoꝛes oꝛbis terrarum
deos putauerũt. Quoꝛũ ⁊ ſi ſpecie delectati deos puta-
uerunt:ſciant quanto his dominatoꝛ eoꝛũ ſpecioſioꝛ eſt.
Speciei enĩ generatoꝛ hęc omnia cõſtituit. Aut ſi virtu
tem:⁊ opera eoꝝ mirati ſunt:intelligãt ab illis: quoniã
B qui hęc fecit:foꝛtioꝛ eſt illis. A magnitudine enĩ ſpeciei:
⁊ creaturę cognoſcibiliter poterit creatoꝛ hoꝛũ videri.
Sed tamen adhuc in his minoꝛ eſt querela. Et hi enim
foꝛtaſſe errãt:deũ quęrẽtes:et volentes inuenire. Etenĩ
cũ in operib⁹ illi⁹ cõuerſent̃:⁊ inquirũt: ⁊ perſuaſum ha
bent:quoniã bona ſunt:quę videntur. Iterũ aũt nec his
debet ignoſci. Si enĩ tãtum potuiſſent ſcire: vt poſſent
ęſtimare ſeculũ: quomodo hui⁹ dominũ nõ facilius in-
uenerunt? Infelices aũt ſunt: ⁊ inter moꝛtuos ſpes illo
C rum eſt:qui appellauerunt deos opera manuũ hominũ:
aurũ ⁊ argentũ artis inuẽtionẽ:⁊ ſimilitudines anima-
liũ:aut lapidẽ inutilẽ opus manus antiquę. Aut ſi quis
artifex faber de ſilua lignũ rectũ ſecuerit: ⁊ huius docte
Eſa. 44b eradat oẽs coꝛticẽ:⁊ arte ſua vſus diligẽter fabꝛicet vas
inutile:in cõuerſationẽ vitę:reliquijs aũt huius operis
ad pꝛęparationẽ eſcę abutat̃:⁊ reliquũ hoꝝ: qđ ad nullũ
vſum facit lignũ curuũ:⁊ verticib⁹ plenũ ſculpat diligẽ
ter per vacuitatẽ ſuã: ⁊ per ſcientiã ſuę artis figuret il-
lud:⁊ aſſimilet illud imagini hominis:aut alicui ex ani-
malibus illud cõparet: perliniẽs rubꝛica:⁊ rubicũdum
faciens fuco coloꝛem illius:⁊ oẽm maculam: quę in illo
D eſt perliniens:⁊ faciat ei dignã habitationẽ: ⁊ in pariete
ponens illud:⁊ confirmans ferro:ne foꝛte cadat pꝛoſpi
ciens illi: ſciens quoniã nõ poteſt adiuuare ſe. Imago
enim eſt:⁊ opus eſt illi adiutoꝛiũ. Et de ſubſtãtia ſua:et
de filijs ſuis:⁊ de nuptijs votũ faciens inquirit. Nõ eru
beſcit loqui cũ illo:qui ſine anima eſt:⁊ pꝛo ſanitate qui-
dem infirmũ depꝛecatur: ⁊ pꝛo vita rogat moꝛtuũ: ⁊ in
adiutoꝛiũ inutilẽ inuocat:⁊ pꝛo itinere petit ab eo:ꝗ am
bulare non poteſt:⁊ de acquirendo ⁊ de operando: et de
oĩm rerũ euẽtu petit ab eo: qui in omnibus eſt inutilis.
A ITerũ alius nauigare cogitãs:⁊ per XIIII.
feros fluctus iter facere incipiens: ligno poꝛ-
tante ſe fragilius lignũ inuocat. Illud enĩ cu
piditas acquirẽdi excogitauit: ⁊ artifex ſapiẽ
tia fabꝛicauit ſua. Tua aũt pater ꝓuidẽtia ab initio cun
cta gubernat:quoniã dediſti in mari viã:⁊ inter fluctus
ſemitã firmiſſimã:oſtẽdens quoniã potẽs es ex omnibus
ſanare:etiam ſi ſine rate aliquis adeat mare. Sed vt nõ
eſſent vacua ſapiẽtię tuę opera: ꝓpter hoc etiã ⁊ exiguo
ligno credũt homines animas ſuas: ⁊ tranſeuntes ma-
re per ratem liberati ſunt. Sed ⁊ ab initio cũ perirẽt ſu
perbi gigãtes:ſpes oꝛbis terrarũ ad ratẽ confugiens:re
miſit ſeculo ſemẽ natiuitatis: quę manu tua erat guber
nata. Benedictũ eſt enĩ lignũ: ꝑ quod fit iuſtitia. Per
manus aũt:qđ fit idolũ: maledictũ eſt ⁊ ipſum:⁊ qui fe-
cit illud: quia ille quidẽ operatus eſt: illud aũt cũ eſſet
B fragile:deus cognominatus eſt. Similiter autem odio
ſunt deo: impius ⁊ impietas eius. Etenim quod factũ
eſt cũ illo:qui fecit toꝛmenta:patietur. Propter hoc et
in idolis nationũ non erit reſpectus:quoniam creaturę
dei in odium factę ſunt:⁊ in tentationẽ aĩę hominũ:⁊ in
muſcipulã pedibus inſipientiũ. Initiũ enĩ foꝛnicatiõis
eſt exquiſitio idoloꝛũ:et adinuentio illoꝝ coꝛruptio vitę
eſt. Nõ enĩ erãt ab initio:neq; erunt in perpetuũ. Sup-
uacuitas enĩ hominũ hęc adinuenit in oꝛbe terrarum:et
ideo bꝛeuis illoꝛũ finis eſt inuentus. Acerbo enim luctu
dolẽs pater:cito ſibi rapti filij fecit imaginẽ:⁊ illum qui
tunc quaſi homo moꝛtuus fuerat: nunc tanꝗ deũ colere
coepit:et conſtituit inter ſeruos ſuos ſacra et ſacrificia.
Deinde interueniente tẽpoꝛe conualeſcente antiqua cõ C
ſuetudine:hic erroꝛ tanꝗ lex cuſtoditus eſt:⁊ tyꝛannoꝝ
imperio colebant̃ figmenta. Et hos quos in palã hoĩes
honoꝛare nõ poterãt:ꝓpter hoc ꝙ longe eſſent: e longin
quo figura eoꝝ allata euidentẽ imaginẽ regis: quẽ ho-
noꝛare volebant fecerunt:vt illum qui aberat tanꝗ pꝛę-
ſentem colerent ſua ſolicitudine. Prouexit aũt ad hoꝛũ
culturã:⁊ hos qui ignoꝛabant artificis eximia diligẽtia.
Ille enĩ volẽs plus placere illi:qui ſe aſſumpſit:elaboꝛa-
uit arte ſua:vt ſimilitudinẽ in melius figuraret. Mul-
titudo aũt hoĩm abducta per ſpeciẽ operis: eũ qui ante
tempus tanꝗ homo honoꝛatus fuerat:nunc deum ęſti-
mauerunt. Et hęc fuit vitę humanę deceptio:quoniam
aut affectui:aut regib⁹ deſeruientes homines incõmu- D
nicabile nomen lapidibus:⁊ lignis impoſuerunt. Et nõ
ſuffecerat erraſſe eos circa dei ſciẽtiam: ſed ⁊ in magno
viuentes inſcitię bello: tot ⁊ tam magna mala pacẽ ap-
pellant. Aut enĩ filios ſuos ſacrificantes: aut obſcura ſa
crificia facientes:aut inſanię plenas vigilias habentes:
neq; vitã:neq; nuptias mũdas iã cuſtodiunt: ſed ⁊ ali⁹
alium per inuidiam occidit:aut adulterãs contriſtat:⁊
omnia cõmixta ſunt: ſanguis: homicidiũ:furtũ ⁊ fictio:
coꝛruptio ⁊ infidelitas:turbatio ⁊ periuriũ: tumultus:
bonoꝛũ dei immemoꝛatio: animarũ inquinatio:natiui-
tatis immutatio:nuptiarũ incõſtãtia:inoꝛdinatio moe
chię:⁊ impudicitię. Infandoꝝ enĩ idoloꝝ cultura: oĩs
mali cauſa eſt:⁊ initiũ:⁊ finis. Aut enĩ dũ lętantur:inſa-
niunt:aut certe vaticinantur falſa:aut viuũt iniuſte:aut
periurant cito. Dum enĩ cõfidunt in idolis:quę ſine in-
tellectu: et ſine anima ſunt: male iurantes noceri ſe non
ſperant. Vtraq; ergo illis euenient digne: quoniã male
ſenſerunt de deo:attẽdentes idolis: ⁊ iurauerũt iniuſte
in idolo contemnentes iuſtitiã. Non enĩ iurantiũ eſt vir
tus: ſed peccantiũ poena perambulat ſemper in iuſtoꝛũ
pꝛęuaricationem. XV.
TV aũt deus noſter ſuauis ⁊ verus es: patiẽs A
⁊ in miſericoꝛdia diſponens omnia. Etenim
ſi peccauerimus:tui ſumus:ſcientes magni-
tudinem tuã:⁊ ſi non peccauerimus:ſcimus
quoniã apud te ſumus cõputati. Noſſe enĩ te:cõſumma
ta iuſtitia eſt:⁊ ſcire iuſtitiã:⁊ virtutẽ tuam:radix eſt im
moꝛtalitatis. Nõ enĩ in erroꝛẽ induxit nos hominũ ma
lę artis excogitatio: nec vmbꝛa picturę: laboꝛ ſine fru-
ctu:⁊ effigies ſculpta per varios coloꝛes: cui⁹ aſpectus
inſenſato dat cõcupiſcentiã:⁊ diligit moꝛtuę imaginis
effigiẽ ſine anima. Maloꝛũ amatoꝛes digni ſunt moꝛ- B
te:qui ſpem habent in talibus:⁊ qui faciunt illos:⁊ ꝗ di-
ligũt:⁊ qui colunt. Sed et figulus mollem terram pꝛe- ſupꝛa.1.g.
mẽns laboꝛioſe fingit ad vſus noſtros vnũquodq; vas:⁊
de eodem luto fingit:quę munda ſunt in vſum vaſa:⁊ ſi-
militer quę his ſunt cõtraria. Hoꝛũ aũt vaſoꝛũ quis ſit
vſus:iudex eſt figul⁹. Et cũ laboꝛe vano deũ fingit de eo-
dem luto: ille qui paulo ante de terra factus fuerat: et
poſt puſillũ reducit ſe:vnde accept⁹ eſt:repetitus animę
debitũ: quã habebat. Sed cura eſt illi:non quia laboꝛa-
turus eſt:nec quoniã bꝛeuis illi vita eſt:ſed cõcertat̃ au-
rificib⁹ ⁊ argẽtarijs: ſed ⁊ ęrarios imitat̃: ⁊ gloꝛiã pꝛę-
fert:quoniã res ſuperuacuas fingit. Cinis eſt enim coꝛ C
eius:⁊ terra ſuperuacua ſpes illi⁹:⁊ luto vilioꝛ vita ei⁹:

quoniā ignorauit qui ſe finxit: ⁊ qui inſpirauit illi aīaꝫ
qua operaꝝ: ⁊ qui inſufflauit ei ſpiritū vitalē. Sed ⁊ ęſti-
mauerūt luſuꝫ eſſe vitā noſtrā: ⁊ cōuerſationē vitę cōpo
ſitā ad lucrū: ⁊ oportere vndecūqꝫ etiā ex malo acquire-
re. Hic eñ ſcit ſe ſup oēs delinquere: qui ex terrę materia
D Pſal. 113 fragilia vaſa: ⁊ ſculptilia fingit. Oēs eñ inſipiētes: et īfe
pſal. 134 lices ſupra modū aīę ſuę ſupbi ſunt: inimici populi tui:
⁊ imperātes illi. Quoniā oīa idola nationū deos ęſtima
uerūt: ꝗbus nec oculoꝝ viſus eſt ad videndū: neqꝫ nares
ad pcipiendū ſpiritū: neqꝫ aures ad audiendū: neqꝫ digi
ti manuū ad tractādū: ſed ⁊ pedes eoꝝ pigri ad ambulā
dū. Homo eñ fecit illos: ⁊ qui ſpiritū mutuatꝰ eſt: is fin
xit illos. Nemo eñ ſibi ſimilē homo poterit deū fingere
Cū eñ ſit mortalis: mortuū fingit manibꝰ iniqs. Meli
or eñ eſt ipſe his: qs colit: qꝛ ipſe quidē vixit cū eſſet mor
talis: illi aūt nunꝗ. Sed ⁊ aīalia miſerrimi colunt. In-
ſenſata eñ cōparata his: illis ſunt deteriora. Sed nec aſ
pectu aliquis ex his aīalibꝰ bona poteſt cōſpicere. Effu-
gerunt autē dei laudē: ⁊ benedictionē eius. XVI
A PRopter hęc ⁊ his ſimilia paſſi ſunt digna tor
mēta: ⁊ per multitudinē beſtiaꝝ exterminati
ſunt. Pro ꝗbus tormētꝫ bñ diſpoſuiſti pplm
tuū: ꝗbus dediſti cōcupiſcentiā delectamenti
ſui nouū ſaporē: eſcā parans eis ortygometrā: vt illi qui
dē cōcupiſcentes eſcā propter ea: quę illis oſtenſa ⁊ miſ
ſa ſunt: etiā a neceſſaria cōcupiſcētia auerterenꝝ. Hi au
tē in breui īopes facti nouā guſtauerūt eſcā. Oportebat
eñ illis ſine excuſatione quidē ſupuenire interitū exercē
tibus tyrannidē: his autē tantū oſtendere: queadmodū
inimici eorū exterminabātur. Etenī cū illis ſupuenit ſę-
B ua beſtiaꝝ ira: morſibꝰ puerſorū colubroꝝ exterminabā
tur. Sed nō in ppetuū tua ira pmanſit: ſed ad correpti-
onē in breui turbati ſunt: ſignū habentes ſalutis ad cō-
memorationē mandati legis tuę. Qui eñ cōuerſus eſt:
non p hoc qd videbat ſanabatur: ſed p te oīm ſaluatorē.
In hoc aūt oſtēdiſti inimicꝫ nr̃is: qꝛ tu es: qui liberas ab
omi malo. Illos eñ locuſtaꝝ: ⁊ muſcarū occiderūt mor
ſus: ⁊ nō eſt inuenta ſanitas aīę illoꝝ: quia digni erāt ab
huiuſcemodi exterminari. Filios aūt tuos: nec draconū
nec venenatorū vicerūt dētes. Miſericordia eñ tua ad
ueniēs ſanabat illos. In memoria eñ ſermonū tuorū ex
terminabanꝝ: ⁊ velociter ſanabanꝝ: ne in altā incidentes
obliuionē: nō poſſent tuo vti adiutorio. Etenī neqꝫ her
ba: neqꝫ malagma ſanauit eos: ſed tuus dñe ſermo: ꝗ ſa
nat oīa. Tu es dñe: qui vitę ⁊ mortis habes poteſtatē: ⁊
deducis vſqꝫ ad portas mortis: ⁊ reducis. Homo autē
occidit quidē per maliciā animā ſuā: ⁊ cū exierit ſpiritꝰ:
nō reuertetur: nec reuocabit animā: quę recepta eſt: ſed
C tuā manū effugere impoſſibile eſt. Negantes eñ te noſ
ſe impij: per fortitudinē brachij tui flagellati ſunt: nouꝫ
aquis: ⁊ grandinibus: ⁊ pluuijs perſecutionē paſſi ſunt.
per ignē cōſumpti. Qd enim mirabile erat in aqua: quę
omnia extinguit: plus ignis valebat. Vindex eſt eñ or-
bis iuſtorū. Quodā eñ tempore manſuetabaꝝ ignis: ne
cōburerentur: quę ad impios miſſa erāt animalia: ſed vt
ipſi videntes: ſcirent quoniā dei iudicio patiuntur pſecu
tionē. Et quodā tempore ī aqua ſupra virtutē ignis ex-
ardeſcebat vndiqꝫ: vt iniquā terrę nationē extermina-
Exo. 17. d ret. Pro quibus angelorū eſca nutriuiſti populū tuū: ⁊
paratū panē de cęlo pręſtitiſti illis ſine labore: omē dele
ctamentū in ſe habentē: ⁊ omnis saporꝫ ſuauitatē. Sub
ſtantiā eñ tuā ⁊ dulcedinē tuā: quā in filios habes oſten
debas: ⁊ deſeruiēs vniuſcuiuſqꝫ voluntati. Ad qd quiſqꝫ
volebat cōuertebatur. Nix aūt ⁊ glacies ſuſtinebāt vim
ignis et non tabeſcebāt: vt ſcirent quoniā fructus inimi
corū exterminabat ignis ardens ī grandine: ⁊ pluuia co
D ruſcans. Hoc aūt iterū vt nutrirenꝝ iuſti: ignis etiā ſuę
virtutis oblitus eſt. Creatura enim tibi factori deſerui
ens: exardeſcit in tormentū aduerſus iniuſtos: et lenior
ſit ad benefaciendū p his ꝗ in te cōfidunt. Propter hoc
⁊ tunc omia transfigurata: oīm nutrici gratię tuę deſ
uiebant ad voluntatē eorū qui a te deſiderati ſunt: vt ſci
rent filij tui qs dilexiſti dñe: quoniā non natiuitatis fru-
ctus paſcūt hoīes: ſed ſermo tuus hos ꝗ in te crediderit
cōſeruat. Qd enim ab igne nō poterat exterminari: ſta-
tī ab exiguo radio ſolis calefactū tabeſcebat: vt notū oī-
bus eſſet: quoniā oportet puenire ſolē: ad benedictionē
tuā: et ad ortū lucꝫ te adorare. Ingrati eñ ſpes tanꝗ hi
bernalis glacies tabeſcet: ⁊ diſperiet tanꝗ aqua ſuper-
uacua. XVII
MAgna enim ſunt iudicia tua dñe: ⁊ inenarra- A
bilia verba tua: propter hac indiſciplinatę aīę
enarrauerūt. Dū enim pſuaſuꝫ habent iniqui
poſſe dñari nationi ſanctę: vinculis tenebraꝝ
⁊ longę noctis cōpediti: īcluſi ſub tectis fugitiui ppetuę
puidentię iacuerūt. Et dū putāt ſe latere ī obſcuris pec
catis: tenebroſo obliuionis velamēto diſpſi ſunt: pauen-
tes horrēde: ⁊ cū admiratiōe nimia pturbati. Neqꝫ eñ
ꝗ cōtinebat illos ſpelunca: ſine timore cuſtodiebat: quo
niā ſonitus deſcendēs pturbabat illos: ⁊ pſonę triſtes il
lis apparentes: pauorē illis pręſtabant. Et ignis quidē
nulla vis poterat illis lumē prębere: nec ſiderū limpidę
flāmę illuminare poterant illā noctē horrendā. Appa- B
rebat autē illis ſubitaneus ignis: timore plenus: ⁊ timo
re pcuſſi illius: quę nō videbatur faciei: ęſtimabāt dete-
riora eſſe ꝗ videbanꝝ: et magicę artis appoſiti erant de
riſus: ⁊ ſapientię gloria correptio cū cōtumelia. Illi eñ
ꝗ promittebāt timores: ⁊ perturbatiōes expellere ſe ab
aīa languente: hi cū deriſu pleni timore languebāt. Nā
⁊ ſi nihil illos ex mōſtris pturbabat: trāſitu aīaliū: ⁊ ſer-
pentiū ſibilatione cōmoti: tremebundi pibant: ⁊ aerem
quē nulla ratione qs effugere poſſet: negantes ſe videre
Frequenter eñ poccupant peſſima: redarguente cōſciē
tia. Cū ſit eñ timida neqtia dat teſtimonium cōdemna C
ta. Semp eñ preſumit ſęua pturbata cōſcientia. Nihil
eñ eſt timor: niſi pręſumptionis adiutoriū: pditio cogi
tatiōis auxiliorū. Et dum ab ītro minor eſt expectatio:
maiorē cōputat potentiā eius cauſę: de qua tormentū p
ſtat. Illi aūt ꝗ in potentē venere noctē: ⁊ ab īfimis: ⁊ ab
altiſſimis ſupuenientē eundē ſomnū dormientes: aliqn
do monſtrorū exagitabanꝝ timore: aliquando animę de
ficiebāt traductiōe. Subitaneus enim illis: ⁊ inſperatꝰ
timor ſuperuenerat. Deinde ſi quiſꝗ ex illis decidiſſet:
cuſtodiebatur in carcere ſine ferro recluſus. Si enim ru
ſticus qs erat aut paſtor: aut agri laborū operarius poccu
patus eſſet: ineffugibilē ſuſtinebat neceſſitatē. Vna eñ D
catena tenebrarū oēs erant colligati. Siue ſpūs ſibilās:
aut īter ſpiſſos arboꝝ ramos auiū ſonus ſuauis: aut vis
aquę decurrentis nimiū: aut ſonus validus pcipitanti
um petrarū: aut ludentiū aīaliū curſus inuiſus: aut mu
gientiū valida beſtiaꝝ vox: aut reſonās de altiſſimis mō
tibus echo: deficiētes faciebat illos p timore. Oīs enim
orbis terrarū limpido illuminabaꝝ lumine: ⁊ nō impedi
tis operibus cōtinebaꝝ. Solis autē illis ſup poſita erat
grauis nox: imago tenebrarū: quę ſup ventura illis erat
Ipſi ergo ſibi erant grauiores tenebrę. XVIII
SAnctis aūt tuis maxima erat lux: et horū ꝗdē A
vocē inimici audiebāt: ſed figurā nō videbāt. Exo. 19. f.
Et quia nō ⁊ ipſi eadem paſſi erāt: magnifica-
bāt te: ⁊ qui ante lęſi erāt: qꝛ nō lętabanꝝ: gra-
tias agebāt tibi: ⁊ vt eſſet differētia: te deū petebāt Pro
pter qd ignis ardentē columnā ducē habuerūt ignotę
vię: ⁊ ſolē ſine lęſura boni hoſpitij pſtitiſti. Digni quidē
illi carere luce: ⁊ pati carcerē tenebrarū: qui incluſos cu
ſtodiebant ſanctos filios tuos: per quos incipiebat īcor
ruptum legis lumen ſeculo dari. Cum cogitarent iuſto
rum occidere infantes: et vno expoſito filio: et liberato ī
traductionem illorum multitudinem filiorum abſtuli
ſti: et pariter illos perdidiſti ī aqua valida. Illa eñ nox B
ante cognita eſt a patribus noſtris: vt vere ſcientes qui-

bus iuramentis crediderūt animęquioꝛes eſſent. Suſ-
cepta eſt autē a populo tuo ſanitas quidē iuſtoꝛū: iniu-
ſtoꝛū autem exterminatio. Sicut eñ̄ lęſiſti aduerſarios
noſtros: ſic et nos prouocās magnificaſti. Abſconſe eñ̄
C ſacrificabāt iuſti pueri bonoꝝ: ⁊ iuſtitię legē in cōcoꝛdi-
am diſpoſuerūt: ſimiliter ⁊ bona ⁊ mala recepturos iu-
ſtos patri oīm decantantes laudes. Reſonabat aūt in-
conueniens inimicoꝝ vox: ⁊ flebilis audiebatur planctꝰ
ploꝛatoꝝ infantiū. Simili aūt poena ſeruus cum domi
no afflictus eſt: et popularis homo regi ſimilia paſſus.
Similiter ergo oēs vno nomine moꝛtis moꝛtuos ha
bebant innumerabiles. Nec eñ̄ ad ſepeliendū viui ſuffi-
ciebant: quoniā vno momēto: quę erat pręclarioꝛ natio
C illoꝛū exterminata eſt. De oībus eñ̄ non credentes pro-
pter beneficia: tunc cū primū fuit exterminiū primoge-
nitoꝛū: ſpoponderūt populū dei ſe eſſe. Cū eñ̄ quietum
ſilentiū cōtineret oīa: ⁊ nox in ſuo curſu mediū iter habe
ret: oīpotens ſermo tuus dñe exiliens de cęlo a regalibꝰ
ſedibus venit: durus debellatoꝛ in mediā exterminij ter
rā proſilinit: gladius acutus inſimulatū imperiū tuum
poꝛtans: ⁊ ſtans repleuit oīa moꝛte: ⁊ vſq₃ ad cęlū attin
gebat ſtans in terra. Tunc cōtinuo viſus ſomnioꝝ ma-
loꝛū turbauerūt illos: et timoꝛes ſupuenerūt inſperati.
Et alius alibi ꝓiectus ſeminiuꝰ: propter quā moꝛiebat̄
D
Num.16.g causā demonſtrabat moꝛtꝭ. Viſiones eñ̄: quę illos tur
bauerunt hęc ꝓmonebant: ne inſcij quare mala patiebā-
tur perirent. Tetigit aūt tūc ⁊ iuſtos tentatio moꝛtis:
⁊ cōmotio in eremo facta eſt multitudinis: ſed nō diu ꝑ
manſit ira tua. Properās eñ̄ homo ſine querela depca
ri ꝓ populis: proferens ſeruitutis ſuę ſcutū oꝛationē: et
ꝑ incenſum deprecationē allegans: reſtitit irę: ⁊ finē im
poſuit neceſſitati: oſtendens quoniā tuus eſt famulus.
Vicit aūt turbas: nō in virtute coꝛpoꝛis: nec armatura
potētię: ſed verbo illū qui ſe vexabat ſubiecit: iuramēta
parentū: ⁊ teſtamentū cōmemoꝛās. Cū eñ̄ iam aceruā-
tim cecidiſſent ſuꝑ alterutrū moꝛtui: interſtitit: ⁊ ampu
tauit impetū: ⁊ diuiſit illā: quę ad viuos ducebat viam.
In veſte eñ̄ poderis: quā habebat: totus erat oꝛbis ter-
rarū: et parentū magnalia in quatuoꝛ oꝛdinibus lapidū
erant ſculpta: ⁊ magnificentia tua in diademate capitꝭ
illius ſcripta erat. His aūt ceſſit: q̄ exterminabat: ⁊ hęc
extimuit. Erat eñ̄ ſola tentatio irę ſufficiēs. XIX
A Oꝑijs autē vſq₃ in nouiſſimū ſine miſericoꝛ
dia ira ſupuenit. Pręſciebat enim ⁊ futura il
loꝝ: qm̄ cū ipſi reuerſi eſſent: ⁊ ꝓmiſiſſent vt ſe
educerēt: ⁊ cū magna ſolicitudine ꝓmiſiſſent
illos: cōſequebātur illos poenitētię actus. Adhuc enim
inter manus habētes luctū: ⁊ deploꝛantes ad monumē
ta moꝛtuoꝛū: aliā ſibi aſſumpſerunt cogitationē inſcien
tię: ⁊ q̄s rogantes ꝓiecerāt: hos tanq̄ fugitiuos ꝑſeque
bant̄. Ducebat eñ̄ illos ad hūc in finē digna neceſſitas: ⁊
hoꝛū q̄ acciderāt cōmemoꝛationē amittebāt: vt quę de-
erāt toꝛmētis: repleret punitio: et populus quidē tuus
mirabiliter trāſiret: illi aūt nouā moꝛtē inuenirēt. Oīs
eñ̄ creatura ad ſuū genus ab initio refigurabat̄: deſerui
B ens tuis ꝓceptis: vt pueri tui cuſtodirent̄ illęſi. Nā nu-
bes caſtra illoꝛū obumbꝛabat: ⁊ ex aqua: q̄ ante erat ter-
ra arida apparuit: ⁊ in mare rubꝛo via ſine impedimen-
to: ⁊ campus germinans de profundo nimio: ꝑ quē oīs
natio tranſiuit: quę tegebat̄ tua manu: videntes tua mi
rabilia: ⁊ monſtra. Tanq̄ enim equi depauerūt eſcam: ⁊
tanq̄ agni exultauerunt magnificantes te domine: qui
liberaſti illos. Memoꝛes enim erāt adhuc illoꝛū: quę in
incolatu illoꝛum facta fuerant: quēadmodū pro natiōe
animalium produxit terrra muſcas: ⁊ pro piſcibus eru
C ctauit fluuius multitudinem ranarū. Nouiſſime autē
viderunt nouam creaturam auium: cum abducti cōcu-
piſcentia poſtulauerunt eſcas epulationis. In allocuti-
one enim deſiderij aſcēdit illis de mari oꝛtygometra: et
vexationes peccatoꝛibus ſuperuenerunt: non ſine illis:
quę ante facta erant argumentis per vim fluminū. Iu-
ſte enim patiebātur ſecundū ſuas nequitias. Etenim de
teſtabilioꝛē inhoſpitalitatē inſtituerūt. Alij quidē igno
tos nō recipiebant aduenas. Alij aūt bonos hoſpites in
ſeruitutē redigebāt. Et nō ſolū hęc: ſed ⁊ alius quidē re
ſpectus illoꝛū erat: quoniam inuiti recipiebant extrane
os. Qui autem cum lętitia receperūt hos: qui eiſdem vſi Geñ.16.c
erant inſtitutis: ſęuiſſimis afflixerunt doloꝛibus. Per-
cuſſi ſunt autem cęcitate: ſicut illi in foꝛibus iuſti cū ſu- D
bitaneis cooperti eſſent tenebꝛis. Vnuſquiſq₃ trāſitum Exod.9.e
oſtij ſui quęrebat. In ſe enim elementa dum cōuertunt̄
ſicut in oꝛgano qualitatis ſonus immutatur: ⁊ oīa ſu
um ſonū cuſtodiūt. Unde ęſtimari ex ipſo viſu certo po
teſt. Agreſtia enim in aquatica cōuertebant̄: et quęcūq₃
erant natantia: in terra tranſibant. Ignis in aqua vale-
bat ſupꝛa ſuā virtutē: et aqua extinguentis naturę obli-
uiſcebatur. Flammę econtrario coꝛruptibiliū animaliū
non vexauerūt carnes coambulantium: nec diſſoluebāt
illam: quę facile diſſoluebatur: ſicut glacies bonam eſcā
In omnibus enim magnificaſti populum tuum domi-
ne: et honoꝛaſti: et nō deſpexiſti in omni tempoꝛe: et in oī
loco aſſiſtens eis.

Finis.

Pꝛologus libꝛi Ieſu filij Syrach: qui Eccleſiaſticus appellatur.

Multoꝛū nobis: et magnoꝛū: per legem et pro
phetas: alioſq₃ qui ſecuti ſūt illos ſapiētia de
monſtrata eſt: in quibus opoꝛtet laudare Iſ
rael doctrinę ⁊ ſapientię cauſa: quia non ſolū
ipſos loquentes neceſſe eſt eſſe peritos: ſed etiā extrane-
os poſſe ⁊ diſcētes ⁊ ſcribentes doctiſſimos fieri. Auus
meus Ieſus poſtq̄ ſe amplius dedit ad diligentiā lectio
nis legis ⁊ ꝓphetarū et alioꝝ libꝛoꝛū: qui nobis a parēti
bus noſtris tradita ſunt: voluit ⁊ ipſe ſcribere alq̄d hoꝝ
quę ad doctrinā ⁊ ſapientiā ꝑtinent: vt deſiderantes di-
ſcere: ⁊ illoꝝ periti fieri: magis magiſq₃ attendant aīo ⁊
confirment̄ ad legittimā vitā. Hoꝛtoꝛ itaq₃ venire vos
cū beniuolētia: ⁊ attētioꝛi ſtudio lectionē facere: ⁊ veniā
habere in illis in q̄bus videmur ſequētes imaginē ſapiē
tię. Et deficere in verboꝛū cōpoſitione. Nā deficient ver
ba hebꝛaica quādo fuerint tranſlata ad alterā līguā. Nō
aūt ſolū hęc ſed ⁊ ipſa lex ⁊ ꝓphetę: cęteraq₃ alioꝝ libꝛoꝝ
nō paruā habēt differentiā quādo inter ſe dicunt̄. Nā in
octauo ⁊ in triceſimo anno tēpoꝛibus Ptolomęi euer-
getis regis poſtq̄ ꝑueni in ęgyptū: ⁊ cū multū tempoꝛꝭ
ibi fuiſſem: inueni ibi libꝛos relictos nō paruę neq₃ cōtē
nendę doctrinę. Itaq₃ bonū et neceſſariū putaui: et ipſe
aliquā addere diligentiā ⁊ laboꝛē interꝑtandi libꝛū iſtū
⁊ multa vigilia attuli doctrinā ī ſpacio tēpoꝛis ad illa q̄
ad finē ducūt libꝛū iſtū dare: ⁊ illis q̄ volunt aīm intēde-
re ⁊ diſcere: quēadmodū opoꝛteat inſtituere moꝛes q̄ ſe
cundū legē dñi ꝓpoſuerint in vitā agere.

Pꝛologus Rhabani in libꝛū Eccleſiaſticū.

Libꝛū Ieſu filij Sirach dicit ſe hieronymꝰ re
periſſe apud hebꝛęos: nō eccleſiaſticū vt apud
latinos: ſed parabolas pręnotatū: cui iuncti
erant eccleſiaſtes ⁊ canticū canticoꝛū: vt ſalo-
monē nō modo libꝛoꝝ numero: ſed ⁊ materię genere co
ęquaret. Libꝛū vero ſapientię ſe non reperiſſe apud eos
ſed magis gręcam adolere eloquentiā: quē nonnulli phi
lonis eſſe affirmāt. Eccleſiaſticus vero ſicut eccleſiaſtes
eccleſię vtiliſſimus eſt: q̄ cōgregatoꝛ vel collectoꝛ inter-
pretat̄: ſicut ille cōcionatoꝛ. Sed eccleſiaſtes ad chꝛiſtū
refert: ⁊ ad quēlibet pꝛędicatoꝛē eccleſiaſticꝰ. Qui prop
ter excellentiā virtutum ſuarū panęretos: id eſt omnium
virtutum capax appellatur. Cuius tanta claritas tan-
taq₃ latinitas eſt: vt ipſe ſibi commenta ſit.

Liber Eccleſiaſticus
Caput. I.

A Omnis ſapientia a do
mino deo eſt: et cū illo fuit ſemper:et
eſt ante euum. Arenā mari ⁊ pluuię
guttas: ⁊ dies ſeculi quis dinumera
uit? Altitudinē cęli: ⁊ latitudinē ter
rę: ⁊ profundū abyſſi quis dimenſus
eſt? Sapientiam dei pręcedentem omnia quis īueſtiga-
uit? Prior omnium creata eſt ſapientia: et intellectus:
prudentia ab euo. Fons ſapientię verbū dei in excelſis: ⁊
ingreſſus illius mandata eterna. Radix ſapiētię: cui re
B uelata eſt: ⁊ aſtutias illius q̄s agnouit? Diſciplina ſapi
entię cui reuelata eſt:et manifeſtata:et multiplicationē
ingreſſus illius quis intellexit? Unus eſt altiſſimus cre
ator omniū: omnipotens: ⁊ rex potens: ⁊ metuendus ni
mis: ſedens ſuper thronū illius et dominans deus. Ipſe
creauit illā ī ſpirituſancto: ⁊ vidit: ⁊ dinumerauit: ⁊ mē
ſus eſt. Et effudit illā ſuper omnia opera ſua: ⁊ ſup oēm
carnē ſecundum datū ſuum: ⁊ prębet illā diligentibꝰ ſe.
Timor domini: gloria: ⁊ gloriatio: ⁊ lętitia: ⁊ corona ex
ultationis. Timor domini delectabit cor: ⁊ dabit lętitiā
⁊ gaudiū ī longitudinem dierū. Timenti dominū bene
erit in extremis: et in die defunctionis ſuę benedicetur.
Pſal. 110 puer. 1. a ⁊ 9. b Quibus autē apparuerit in viſu: diligunt eam ī viſione
⁊ in agnitiōe magnaliū ſuorū. Dilectio dei honorabilis
C ſapientia. Initium ſapientię timor domini: ⁊ cū fidelibꝰ
in vulua cōcreatus eſt: ⁊ cum electis foeminis gradiet̄:
⁊ cum iuſtis: et fidelibus agnoſcetur. Timor domini ſci
entię religioſitas. Religioſitas cuſtodiet: ⁊ iuſtificabit
cor: iocunditatē atq̄ȝ gaudiū dabit. Timenti dn̄m bene
erit: ⁊ in diebus cōſolationis illius benedicet̄. Plenitu
do ſapientię timere deum: et plenitudo a fructibus illiꝰ
Omnē domū illius implebit a generationibus: ⁊ recep-
tacula a theſauris illius. Corona ſapientię timor domi
ni: replens pacē: ⁊ ſalutis fructum: ⁊ vidit: ⁊ dinumera
uit eā. Utraq̄ȝ aūt ſunt dona dei. Scientiā: et intellectū
prudentię ſapientia cōpartietur: et gloriā tenentiū ſe ex
altat. Radix ſapientię eſt timere dominū: et rami illius
longeui. In theſauris ſapientię intellectus: ⁊ ſciētię re
ligioſitas: execratio autem peccatoribus ſapientia. Ti-
mor domini expellit peccatū. Nā q̄ ſine timore eſt: nō po
terit iuſtificari: iracundia em̄ animoſitatis illius ſubuer
ſio illius eſt. Uſq̄ȝ ī tempus ſuſtinebit patiens: et poſtea
D redditio iocunditatis. Bonus ſenſus vſq̄ȝ ī tempus ab
ſcondet verba illius: ⁊ labia multorū enarrabūt ſenſuȝ il
lius. In theſauris ſapiētię ſignificatio diſciplinę: execra
tio aūt peccatori cultura dei. Fili cōcupiſcens ſapiētiā:
cōſerua iuſticiā: et deus prębebit illā tibi. Sapientia em̄
⁊ diſciplina timor dn̄i: ⁊ qđ beneplacitum eſt illi: fides ⁊
māſuetudo adimplebit theſauros illius. Cōtumax nō
ſis: ⁊ incredibilis timori dei: ⁊ ne acceſſeris ad illū dupli
ci corde. Ne fueris hypocrita in cōſpectu hominū ⁊ non
ſcandalizeris ī labijs tui. Attende in illis: ne forte cadas
et adducas aīę tuę inhonorationē: ⁊ reuelet deus abſcō
ſa tua: ⁊ in medio ſynagogę elidat te: qm̄ acceſſiſti mali-
gne ad dn̄m: ⁊ cor tuū plenū eſt dolo: et fallacia. II.
A Fili accedens ad ſeruitutē dei: ſta ī iuſtitia: ⁊
in timore: ⁊ prępara aīam tuā ad tentationē.
Deprime cor tuū: ⁊ ſuſtine: ⁊ inclina aurē tu
am: ⁊ ſuſcipe verba intellectus: ⁊ ne feſtines ī
tempus obductionis. Suſtine ſuſtentatiōes dei: cōiun-
gere deo: ⁊ ſuſtine: vt creſcat in nouiſſimo vita tua. Om
ne qđ tibi applicitū fuerit: accipe: ⁊ in dolore ſuſtine: ⁊ in
humilitate tua patientiā habe: qm̄ in igne pbatur aurū
et argentum: homines vero receptibiles ī camino humi
B liatiōis. Crede deo: ⁊ recuperabit te: ⁊ dirige viam tuā:
et ſpera in illū. Serua timorē illius: et in illo veteraſce.
Metuentes dn̄m ſuſtinete miſericordiam eius: et non
deflectatis ab illo: ne cadatis. Qui timetis dn̄m: credite
illi: ⁊ nō euacuabitur merces veſtra. Qui timetis dn̄m:
ſperate in illū: ⁊ in oblectationem veniet vobis miſcđia.
Qui timetis dn̄m: diligite illū: ⁊ illuminabunt̄ corda ve
ſtra. Reſpicite filij nationes hoīm: ⁊ ſcitote quia nullus
ſperauit in domino: ⁊ cōfuſus eſt. Quis em̄ permanſit ī
mandatis eius: ⁊ derelictus eſt? Aut quis inuocauit eū C
⁊ deſpexit illū? Quoniā pius: ⁊ miſericors eſt deus: et re
mittit ī die tribulationis peccata: ⁊ ptector eſt oībus ex
q̄rentibus ſe ī veritate. Uę duplici corde: ⁊ labijs ſcele-
ſtis: ⁊ manibus malefacientibus: et peccatori terram in
gredienti duabus vijs. Uę diſſolutiꝫ corde: q̄ nō credūt
deo: ⁊ ideo nō protegent̄ ab eo. Uę his q̄ perdiderūt ſu-
ſtinentiā: ⁊ qui dereliquerūt vias rectas: ⁊ diuerterunt ī
vias prauas. Et q̄d facient: cū inſpicere coeperit domi- D
nus? Qui timent dn̄m: nō erunt incredibiles verbo illiꝰ
⁊ q̄ dilligunt illū: cōſeruabūt verbū illius. Qui timēt do
minū: inq̄rent quę beneplacita ſunt ei: ⁊ q̄ diligūt eū: re-
plebunt̄ lege ipſius. Qui timēt dn̄m: pręparabūt corda
ſua: ⁊ ī cōſpectu illius ſanctificabunt aīas ſuas. Qui ti-
mēt dn̄m: cuſtodiūt mandata eius: ⁊ patientiā habebūt
vſq̄ȝ ad īſpectionē illius: dicētes: Si poenitentiā nō ege
rimus: incidemus in manus dn̄i: ⁊ non in manus hoīm.
Secundū em̄ magnitudinē ipſius: ſic et miſericordia il
lius cum ipſo eſt. III.
Filij ſapiētię eccleſia iuſtoꝝ: ⁊ natio illoꝝ obe A
dientia ⁊ dilectio. Iudiciū patris audite filij
dilecti: ⁊ ſic facite: vt ſalui ſitis. Deus em̄ ho-
norauit patrē in filijs: ⁊ iudiciū matris exq̄-
rens firmauit ī filios. Qui diligit deū: exorabit p pecca
tis: ⁊ cōtinebit ſe ab illꝭ: ⁊ ī oratiōe dieꝝ exaudiet̄: et ſicut
q̄ theſaurizat: ita ⁊ q̄ honorificat matrē ſuā. Qui hono-
rat patrē ſuū: iocundabit̄ in filijs: ⁊ ī die orationis ſuę ex
audiet̄. Qui honorat patrē ſuū: vita viuet longiore: et q̄ Exo. 20. b
obedit patri: refrigerabit matrē. Qui timet dn̄m: hono mat. 15. a. infra. 7. c.
rat parētes: ⁊ quaſi dn̄is ſeruiet his: q̄ ſe genuerūt ī ope-
re: ⁊ ſermone: ⁊ oī patientia. Honora patrē tuū: vt ſup- B
ueniat tibi benedictio a deo: ⁊ benedictio illius ī nouiſſi-
mo manet. Benedictio patris firmat domos filioꝝ: ma
ledictio autē matris eradicat fundamenta. Ne glorie-
ris ī cōtumelia patris tui: non em̄ eſt tibi gloria: ſed con
fuſio. Gloria em̄ hoīs ex honore patris ſui: ⁊ dedecus fi-
lij pater ſine honore. Fili ſuſcipe ſenectā patris tui: et nō
cōtriſtes eum ī vita illius: ⁊ ſi defecerit ſenſu: veniā da: ⁊
ne ſpernas eum ī virtute tua. Eleemoſyna em̄ patriꝫ nō
erit ī obliuione. Nā pro peccato matris reſtituetur tibi
bonum: ⁊ ī iuſtitia ędificabitur tibi: ⁊ ī die tribulationis
cōmemorabitur tui: ⁊ ſicut ī ſereno glacies ſoluētur pec C
cata tua. Quā malę famę: q̄ derelinq̄t patrē: ⁊ eſt male-
dictus a deo: q̄ exaſperat matrē. Fili ī māſuetudine ope-
ra tua perfice: ⁊ ſuper hoīm gloriam diligeris. Quanto puer 25 b
magnus es: humilia te ī oībus: ⁊ corā deo īuenies grati
am: quoniā magna potentia dei ſolius: et ab humilibus
honoratur. Altiora te ne quęſieriꝫ: ⁊ fortiora te ne ſcruta
tus fueris: ſed quę pręcepit tibi deus: illa cogita ſemper
⁊ ī pluribus operibus eius ne fueriꝫ curioſus. Nō eſt enim
tibi neceſſariū ea q̄ abſcondita ſunt videre ocul̄ tuis. In
ſupuacuis rebus noli ſcrutari multipliciter: ⁊ ī pluribꝰ
operibus eius nō eris curioſus. Plurima em̄ ſuper ſen
ſuȝ hoīm oſtēſa ſunt tibi. Multos em̄ ſupplātauit ſuſpi
tio illoꝝ: ⁊ in vanitate detinuit ſenſus illorū. Cor durū
habebit male ī nouiſſimo: ⁊ q̄ amat piculū: ī illo peribit D
Cor ingrediens duas vias: nō habebit ſucceſſus: ⁊ pra-
uū cor ī illꝭ ſcandalizabitur. Cor nequā grauabitur ī do
loribus: ⁊ peccator adijciet ad peccādū. Synagogę ſup
borū nō erit ſanitas: frutex em̄ peccati eradicabitur ī illꝭ:
⁊ nō ītelliget̄. Cor ſapientis intelligetur in ſapientia: et
auris bona audiet cum omni concupiſcentia ſapientiā:

Sapiens coꝛ: ⁊ intelligibile abſtinebit ſe a peccatis: et in
opibꝰ iuſtitię ſucceſſus habebit. Ignē ardētē extinguit
aqua: ⁊ eleemoſyna reſiſtit peccatis: ⁊ deus pꝛoſpectoꝛ
eſt eius: qui reddit gratiā. Meminit in poſterū: ⁊ in tē-
poꝛe caſus ſui inueniet firmamentū. IIII.
Fili eleemoſynā pauperis ne defraudes: ⁊ ocu
A los tuos ne tranſuertas a paupere. Aīam eſu
rientē ne deſpexeris: ⁊ nō exaſperes pauperē ī
īopia ſua. Coꝛ inopis ne afflixeris: ⁊ nō ꝓtra
has datū anguſtiati. Rogationē cōtribulati ne abiici-
as: et nō auertas faciē tuā ab egeno. Ab īope ne auertas
oculos tuos pꝛopter irā: ⁊ nō relinquas quęrentibus ti
bi retro maledicere. Maledicentis enim tibi ī amaritu
dine animę exaudietur depꝛecatio illius: exaudiet autē
eum: qui fecit illū. Cōgregatiōi pauperū affabilē te faci
to: ⁊ pꝛeſbytero humilia aīam tuā: ⁊ magnato humilia
caput tuū. Declina pauperi ſine triſticia aurē tuā: ⁊ red
de debitum tuum: ⁊ reſponde illi pacifice in manſuetu-
dine. Libera eum qui iniuriā patitur de manu ſuperbi:
B et non acide feras in aīa tua. In iudicando eſto pupillis
miſericoꝛs vt pater: ⁊ pꝛo viro matri illoꝛū: ⁊ eris tu ve-
lut filius altiſſimi obediens: ⁊ miſerebitur tui magis ꝙ̄
mater. Sapientia filiis ſuis vitā inſpirat: et ſuſcipit ex
ꝗrentes ſe: ⁊ pꝛęibit in via iuſtitię. Et ꝗ illā diligit: dili
git ⁊ vitā: ⁊ qui vigilauerint ad illam: complectenť pla-
coꝛem eius. Qui tenuerit illam: vitam hęreditabunt: ⁊
quo introibit: benedicet deus. Qui ſeruiunt ei: obſequē
tes erunt ſancto: et eos ꝗ diligūt illam: diligit deꝰ. Qui
audit illum: iudicabit gentes: ⁊ qui intueť illam: ꝑma-
nebit cōfidēs. Si crediderit ei: hęreditabit illam: ⁊ erūt
in cōfirmatione creaturę illoꝛū: quoniam in tentatione
ambulat cum eo: ⁊ in pꝛimis eligit eum. Timoꝛē et me
C tum: ⁊ pꝛobationē īducet ſuper illum: et cruciabit illum
in tribulatione doctrinę ſuę: donec tentet eum ī cogita-
tionibus ſuis: ⁊ credat aīę illius. Et firmabit illū: ⁊ iter
ducet directum ad illū: ⁊ lętificabit illū: ⁊ denudabit ab
ſcondita ſua illi: ⁊ theſaurizabit ſuper illū ſcientiam: ⁊ in
tellectū iuſtitię. Si autem oberrauerit: derelinquet eū:
⁊ tradet eum ī manus inimici ſui. Fili cōſerua tempus:
⁊ deuita a malo. Pꝛo aīa tua: ne confundaris dicere ve-
rū. Eſt em̄ cōfuſio adducens peccatū: et eſt confuſio ad-
ducens gloꝛiam ⁊ gratiam. Ne accipias faciem aduer-
ſus faciem tuaꝫ: nec aduerſus aīam tuā mendaciū. Ne
reuerearis pꝛoximū tuum ī caſu ſuo: nec retineas verbū
in tempoꝛe ſalutis. Nō abſcondas ſapientiā tuā ī deco-
D re ſuo. In lingua em̄ ſapientia dinoſcitur: ⁊ ſenſus: ⁊ ſci
entia: ⁊ doctrina in verbo ſenſati: ⁊ firmamentū in operi
bus iuſtitię. Nō cōtradicas verbo veritatis vllo modo:
⁊ de mendacio ineruditionis tuę confundere. Non cō
fundaris cōfiteri peccata tua: ⁊ ne ſubiicias te omni hoī
pꝛo peccato. Noli reſiſtere contra faciē potentis: nec co
neris cōtra ictū fulminis. Pꝛo iuſtitia agonizare ꝓ aīa
tua: ⁊ vſqꝫ ad moꝛtē certa pꝛo iuſtitia: ⁊ deꝰ expugnabit
pꝛo te inimicos tuos. Noli citatus eſſe in līgua tua: ⁊ ī
utilis: ⁊ remiſſus in opibus tuis. Noli eſſe ſicut leo ī do
mo tua: euertens domeſticos tuos: ⁊ oppꝛimens ſubie-
ctos tibi. Non ſit poꝛrecta manus tua ad accipiendum
et ad dandum collecta. V
Noli attendere ad poſſeſſiōes iniquas: ⁊ ne di-
A xeris: eſt mihi ſufficiens vita. Nihil em̄ pꝛode
rit ī tempoꝛe vindictę ⁊ obductionis. Ne ſeq̄
ris ī foꝛtitudine tua cōcupiſcentiā coꝛdis tui:
⁊ ne dixeris: Quomodo potui: aut quis me ſubiiciet ꝓp
ter facta mea? Deus em̄ vindicans vindicabit. Ne dixe-
ris: Peccaui: ⁊ ꝗd mihi accidit triſte? Altiſſimus em̄ eſt
patiēs redditoꝛ. De ꝓpitiato peccato: noli eſſe ſine me-
B tu: neqꝫ adiicias peccatū ſuꝑ peccatū. Et ne dicas: Mi-
ſeratio dñi magna eſt: multitudinis pctōꝝ meoꝛū mi
ſerebiť. Miſcdia em̄: ⁊ ira ab illo cito pꝛoximant: ⁊ ī pec
catoꝛes reſpicit ira illius. Nō tardes conuerti ad dñm

⁊ ne differas de die ī diē. Subito em̄ veniet ira illius: ⁊ ī tē infra.16.b
poꝛe vindictę diſperdet te. Noli anxius eſſe in diuitiis ī deut.23 d
iuſtis: nō em̄ ꝓderunt tibi ī die obductionis ⁊ vindictę. C
Nō ventiles te ī oēm ventū: ⁊ nō eas ī oēm viā. Sic em̄
oīs peccatoꝛ pꝛobať ī duplici lingua. Eſto firmus in via
dñi: ⁊ ī veritate ſenſus tui ⁊ ſcientia: ⁊ ꝓſequatur te ver
bū pacis ⁊ iuſtitię. Eſto manſuetus ad audiendū verbū
dei: vt intelligas: ⁊ cū ſapientia pꝛoferes reſponſuꝫ verū
Si eſt tibi intellectus: reſponde pꝛoximo: ſin aūt: ſit ma D
nus tua ſuꝑ os tuū: ne capiaris ī verbo indiſciplinato: ⁊
cōfundaris. Honoꝛ ⁊ gloꝛia ī ſermone ſenſati: lingua ve
ro īpꝛudentis ſubuerſio eſt ipſius. Nō appelleris ſuſur
ro ī vita tua: ⁊ lingua tua ne capiaris ⁊ cōfundaris. Su
per furem em̄ eſt confuſio: et poenitentia: et denotatio
peſſima ſuꝑ bilinguem: ſuſurratoꝛi aūt odiū: ⁊ inimici-
tia ⁊ cōtumelia. Iuſtifica puſillū: ⁊ magnū ſimiliter. VI
Noli fieri pꝛo amico inimicus ꝓximo. Impꝛo A
periū em̄: et cōtumeliā malus hęreditabit: et
oīs peccatoꝛ īuidus ⁊ bilinguis. Nō te extol-
las ī cogitatione aīę tuę: velut taurus: ne foꝛ
te elidatur virtus tua ꝑ ſtultitiā: ⁊ folia tua comedat: et
fructus tuos ꝑdat: ⁊ relinquarꝭ velut lignū aridū in ere
mo. Aīa em̄ neq̄ diſꝑdet: ꝗ ſe habet: et ī gaudiū inimicis
dat illū: ⁊ deducet ī foꝛtē īpioꝛū. Verbū dulce multipli-
cat amicos: mitigat inimicos: ⁊ lingua eucharis ī bono
hoīe abūdabit. Multi pacifici ſint tibi: et cōſiliarius ſit
tibi vnus de mille. Si poſſides amicū: in tentatione poſ
ſide eū: ⁊ ne facile credas ei teipſuꝫ. Eſt em̄ amicus ſecū
dū tempus ſuū: et nō ꝑmanebit ī die tribulatiōis. Et eſt
amicus: ꝗ cōuertitur ad inimicitiā: et eſt amicus ꝗ odiū
⁊ rixam: ⁊ conuitia denudabit. Eſt autē amicus ſocius
menſę: ⁊ nō ꝑmanebit in die neceſſitatis. Amicus ſi ꝑmā B
ſerit fixus: erit tibi quaſi coęqualis: ⁊ ī domeſticis tuꝭ fi
ducialiter aget. Si humiliauerit ſe contra te: et a facie
tua abſconderit ſe: vnanimē habebis amicitiā bonā. Ab
inimicis tuis ſeparare: et amicis tuis attende. Amicꝰ fi
delis: pꝛotectio foꝛtis: ꝗ aūt īuenit illū: īuenit theſaurū.
Amico fideli nulla eſt comparatio: ⁊ nō eſt digna ponde
ratio auri: ⁊ argenti cōtra bonitatē fidei illius. Amicus
fidelis medicamentū vitę: ⁊ immoꝛtalitatꝭ: ⁊ ꝗ metuūt
dñm: īuenient illum. Qui timet deū: ęque habebit amici
tiā bonā: qm̄ ſecundū illū erit amicus illius. Fili a iuuen C
tute tua excipe doctrinā: et vſqꝫ ad canos inuenies ſapiē
tiā. Quaſi is ꝗ arat: ⁊ ꝗ ſemīat: accede ad eā: ⁊ ſuſtine bo
nos fructus illius. In opere em̄ ipſius exiguū laboꝛabꝭ:
⁊ cito edes de generationibus illius. Quā aſpera eſt ni-
miū ſapientia īdoctis hoībus: ⁊ nō permanebit in illa ex
coꝛs. Quaſi lapidis virtus pꝛobatio erit ī illis: ⁊ non de
moꝛabuntur pꝛoiicere illā. Sapientia em̄ doctrinę ſecū
dū nomē eſt eius: ⁊ nō eſt multis manifeſta. Quibus aūt
agnita eſt: ꝑmanet vſqꝫ ad cōſpectū dei. Audi fili: ⁊ acci-
pe cōſiliū ītellectus: ⁊ ne abiicias cōſiliū meū. Iniice pe
dē tuū ī cōpedes illiꝰ: ⁊ ī toꝛques illiꝰ collū tuū. Subiice D
humerū tuū: ⁊ poꝛta illā: et ne accidieris vīculis eiꝰ. In
omī aīo tuo accede ad illā: ⁊ in oī virtute tua cōſerua vi
as eius. Inueſtiga illam et manifeſtabitur tibi: ⁊ conti-
nens factus ne derelinquas eam. In nouiſſimis em̄ īue
nies requiem in ea: et conuertetur tibi in oblectationē.
Et erunt tibi compedes eius in pꝛotectionem foꝛtitudi
nis: et baſes virtutis: ⁊ toꝛques illius ī ſtolā gloꝛię. De-
coꝛ em̄ vitę eſt in illa: ⁊ vincula illius alligatura ſalutis.
Stola gloꝛię īdues eam: ⁊ coꝛonam gratulationis ſuꝑ-
pones tibi. Fili ſi attenderꝭ mihi: diſces eam: et ſi accom
modaueris animum tuum: ſapiens eris. Si īclinauerꝭ
aurem tuam excipies doctrinam: et ſi dilexeris audire:
ſapiens eris. In multitudine pꝛeſbyteroꝛum pꝛudenti
um ſta: ⁊ ſapientię illoꝛum ex coꝛde coniungere: vt om-
nem narrationem dei poſſis audire: et pꝛouerbia laudꝭ
non effugiant a te. Et ſi videris ſenſatum: euigila ad eū
et gradus oſtioꝛū illius exterat pes tuus. Cogitatū tu

um habe in pꝛęceptis dei:et in mandatis illius maxime
aſſiduus eſto:⁊ ipſa dabit tibi coꝛ:⁊ concupiſcentia ſapi
entię dabitur tibi. VII.
A NOli facere mala:⁊ nõ te appꝛehendēt. Diſce
de ab iniquo:et deficiēt mala abs te. Fili non
ſemines mala ĩ ſulcis iniuſtitię:⁊ nõ metes ea
ſeptuplũ. Noli quęrere ab hoīe ducatũ:neqꝫ a
rege cathedrā honoꝛis. Nõ te iuſtifices ante deũ:quoni
am agnitoꝛ coꝛdis ipſe eſt:⁊ penes regē noli velle videri
ſapiēs. Noli quęrere fieri iudex:niſi valeas virtute irrũ
pere iniquitates:ne foꝛte extimeſcas faciē potentʒ:⁊ po
nas ſcandalũ in agilitate tua. Nõ pecces in multitudi
ne ciuitatis:nec te immittas in populũ: neqꝫ alliges du
B plicia peccata: nec eñ ĩ vno eris immunis. Noli eſſe pu
ſillanimis ĩ aĩo tuo. Exoꝛare:⁊ facere eleemoſynā ne de
ſpicias. Ne dicas in multitudine numerũ meoꝝ reſpici
et deus:⁊ offerente me deo altiſſimo:munera mea ſuſci
piet. Nõ irrideas hoīem in amaritudine animę: eſt eñ
q̃ humiliat ⁊ exaltat circũſpectoꝛ deus. Noli amare mē
daciũ aduerſus fratrē tuũ: neqꝫ ĩ amicũ ſimiliter facias
Noli velle mētiri oē mendaciũ:aſſiduitas eñ illius non
eſt bona. Noli verboſus eſſe in multitudine p̄ſbyteroꝝ.
⁊ nõ iteres verbũ in oꝛatiõe tua. Nõ oderʒ laboꝛioſa ope
ra: et ruſticationē creatā ab altiſſimo. Nõ te reputes in
multitudine indiſciplinatoꝛũ. Memēto irę:qm̃ nõ tar
dabit. Humilia valde ſpiritũ tuũ:qm̃ vindicta carnʒ im
C pij ignis ⁊ vermis. Noli p̄uaricari in amicũ pecuniā dif
ferentē:neqꝫ fratrē cariſſimũ auro ſpꝛeueris. Noli diſce
dere a muliere ſenſata ⁊ bona:quā ſoꝛtitus es in timoꝛe
infra.33.d dñi: gratia eñ verecũdię illiꝰ ſuper aurũ. Nõ lędas ſer
uũ in veritate operantē:neqꝫ mercennariũ dantē animā
ſuā. Seruus ſenſatus ſit tibi dilectus quaſi anima tua:
nõ defraudes illũ libertate:neqꝫ inopē derelinq̃s illum.
Pecoꝛa tibi ſunt:attende illis:⁊ ſi ſunt vtilia:ꝑſeuerent
apud te. Filij tibi ſunt:erudi illos:⁊ curua illos a pueri
tia eoꝛũ. Filię tibi ſunt:ſerua coꝛpus illarũ:⁊ nõ oſtēdas
hilarē faciē tuā ad illas. Trade filiā:⁊ grande opus fece
ris: ⁊ homini ſenſato da illā. Mulier ſi eſt tibi ſecũdum
aĩam tuā:nõ pꝛoijcias illā:⁊ odibili nõ credas te in toto
ſupra.3.b coꝛde tuo. Honoꝛa patrē tuũ:et gemitus matris tuę ne
obliuiſcaris. Memento qm̃ niſi ꝑ illos natus nõ fuiſſes
D ⁊ retribue illꝭ:quõ ⁊ illi tibi:in toto aĩa tua time deũ: ⁊ ſa
cerdotes illius ſanctifica. In omñi virtute tua dilige eũ:
qui te fecit:⁊ miniſtros eiꝰ nõ derelinquas. Honoꝛa de
um ex tota aĩa tua:⁊ honoꝛifica ſacerdotes:⁊ pꝛopurga
te cũ bꝛachijs. Da illis partē:ſicut mandatũ eſt tibi pꝛi
mitiarũ ⁊ purgationis:⁊ de negligentia tua purga te cũ
paucis. Datum bꝛachioꝛũ tuoꝛũ:⁊ ſacrificiũ ſanctificati
onis offeres dño:initia ſanctoꝛũ:⁊ pauperi poꝛrige ma
nũ tuā:vt ꝑficiatur pꝛopiciatio:et benedictio tua. Gra
tia dati in cõſpectu oīs viuentis: ⁊ moꝛtuo nõ pꝛohibe
as gratiā. Nõ deſis ploꝛantibus in cõſolatione:⁊ cũ lu
gentibus ambula. Nõ te pigeat viſitare infirmũ:ex his
eñ in dilectiõe firmaberis. In oībus operibus tuis me
moꝛare nouiſſima tua:⁊ in ęternũ nõ peccabis. VIII.
A infra.31.a NOn litiges cũ hoīe potente:ne foꝛte incidas ĩ
manus illius. Nõ cõtendas cũ viro locuple
te:ne foꝛte ecõtra cõſtituat litē tibi. Multos
eñ ꝑdidit aurũ ⁊ argentũ: ⁊ vſqꝫ ad coꝛ regũ
extendit:⁊ cõuertit. Nõ litiges cũ hoīe linguato: ⁊ non
ſtrues in ignē illius ligna. Non cõmunices hoī indocto
B infra.25.d ne mala de ꝓgenie tua loquatur. Ne deſpicias hominē
auertentē ſe a peccato:neqꝫ impꝛoperes ei. Memēto q̃
niā oēs in coꝛruptione ſumꝰ. Ne ſpernas hominē in ſua
ſenectute:etenim ex nobis ſeneſcũt. Noli de moꝛtuo ini
mico tuo gaudere:ſciens qm̃ oēs moꝛimur:⁊ in gaudiũ
volumus venire. Ne deſpicias narrationē pꝛeſbyteroꝝ
ſapientiũ:⁊ in pꝛouerbijs eoꝛũ cõuerſare. Ab ipſis eñ di
ſcēs ſapientiā:⁊ doctrinā intellectus:⁊ ſeruire magnatʒ
C ſine querela. Non te pꝛętereat narratio ſenioꝛũ: ipſi eñ

didicerũt a patribus ſuis. Qm̃ ab ipſis diſces intellectũ
⁊ in tempoꝛe neceſſitatʒ dabis reſponſum. Nõ incēdas
carbones peccatoꝛũ arguens eos: ⁊ ne incendaris flam
ma ignis peccatoꝛũ illoꝛũ. Ne cõtra faciē ſtes cõtumeli
oſi:ne ſedeat q̃ſi inſidiatoꝛ oꝛi tuo. Noli foenerari homi
ni foꝛtioꝛi te:qđ ſi foeneraueris:q̃ſi ꝑditũ habe. Nõ ſpõde
as ſuꝑ virtutē tuā: qđ ſi ſpopõderis: q̃ſi reſtituens cogi
ta. Nõ iudices cõtra iudicē:quoniā ſecundũ qđ iuſtũ eſt
iudicat. Cũ audace non eas in via:ne foꝛte grauet mala D
ſua in te:ipſe eñ ſecundũ voluntatē ſuam vadit:⁊ ſimul
cũ ſtulticia illius peries. Cũ iracũdo nõ facias rixam:et
cũ audace non eas in deſertũ:quoniā quaſi nihil eſt ante
illũ ſanguis:⁊ vbi nõ eſt adiutoꝛiũ:elidet te. Cũ fatuʒ cõ
ſiliũ nõ habeas:nõ eñ poterunt diligere: niſi quę eis pla
cent. Coꝛā extraneo ne facies cõſiliũ:neſcis eñ q̃d pari
et. Nõ omñi homini coꝛ tuũ manifeſtes: ne foꝛte inferat
tibi gratiā falſam:et conuicietur tibi. XI.
NOn zeles mulierē ſinus tui: ne oſtēdat ſuꝑ te A
malitiā doctrinę nequā. Nõ des mulieri po
teſtatē animę tuę:ne ingrediat̃ in virtute tua
⁊ cõfundaris. Ne reſpicias mulierē multiuo
lā:ne foꝛte incidas in laqueos illius. Cũ ſaltatrice ne aſ
ſiduus ſis:nec audias illā:ne foꝛte ꝑeas in efficacia illiꝰ.
Virginē ne cõſpicias:ne foꝛte ſcandalizeris in decoꝛe il
liꝰ. Ne des foꝛnicarijs animā tuā in vllo:ne perdas te:⁊
hereditatē tuā. Noli circũſpicere in vicis ciuitatis: nec B
oberraueris in plateis illius. Auerte faciē tuā a muliere
cõpta: ⁊ ne circũſpicias ſpeciē alienā. Propter ſpeciem
mulieris multi ꝑierunt:⁊ ex hoc cõcupiſcētia quaſi ignis
exardeſcit. Oīs mulier quę eſt foꝛnicaria: q̃ſi ſtercꝰ ĩ via
ab omñibus pꝛętereuntibus cõculcabit̃. Speciē mulierʒ pro.11.c.
alienę multi admirati repꝛobi facti ſunt:colloquiũ eñ il
lius quaſi ignis exardeſcit. Cum aliena muliere non ſe
deas omnino:nec accumbas cum ea ſuper cubitũ: ⁊ non
alterceris cũ illa in vino:ne foꝛte declinet coꝛ tuũ in illā:
⁊ ſanguine tuo labaris ĩ ꝑditionē. Ne derelinquas ami
cũ antiquũ:nouus eñ nõ erit ſimilis illi. Vinũ nouũ: a C
micus nouus. Veteraſcet:⁊ cũ ſuauitate bibes illđ. Nõ
zeles gloꝛiā:⁊ opes peccatoꝛis:nõ eñ ſcis:quę futura ſit
illiꝰ ſubuerſio. Nõ placeat tibi iniuria iniuſtoꝝ: ſciēs q̃
niā vſqꝫ ad inferos non placebit impius. Longe abeſto
ab hoīe poteſtatē habenti occidendi:⁊ nõ ſuſpicaberis ti
moꝛē moꝛtis. Et ſi acceſſeris ad illũ:noli aliq̃d cõmitte
re: ne foꝛte auferat vitā tuā. Cõmunionem moꝛtis ſci D
to:qm̃ in medio laqueoꝝ ingredieris:⁊ ſuꝑ dolentiũ ar
ma ambulabis. Secundũ virtutē tuam caue te a ꝓximo
tuo:⁊ cũ ſapientibus:⁊ pꝛudētibꝰ tracta. Viri iuſti ſint 3.reg.2.a
tibi cõuiuę:⁊ ĩ timoꝛe dei ſit tibi gloꝛiatio: ⁊ ĩ ſenſu ſit ti
bi cogitatus dei:⁊ oīs enarratio tua in pꝛęceptis altiſſi
mi. In manu artificũ opa laudabunt̃:et pꝛĩcipes popu
li in ſapientia ſermonis ſui: ĩ ſenſu vero ſenioꝛũ verbũ m
Terribilis eſt ĩ ciuitate ſua homo linguoſus:⁊ temerari
us ĩ verbo ſuo odibilis erit. X
IVdex ſapiens iudicabit populũ ſuũ:⁊ pꝛinci A
patus ſenſati ſtabilis erit. Secundũ iudicem
ppl̃i:ſic ⁊ miniſtri eius: ⁊ q̃lis rectoꝛ eſt ciuita
tis:tales ⁊ ĩhabitantes in ea. Rex inſipiēs ꝑ
det ppl̃m ſuũ:⁊ ciuitates ĩhabitabunt̃ ꝑ ſenſuʒ pꝛudenti
um. In manu dei poteſtas terrę:⁊ execrabilis oīs iniq̃ leui.19.c.
tas gentiũ:⁊ vtilē rectoꝛē ſuſcitabit ĩ tempus ſuꝑ illam
In manu dei poteſtas hoīs: et ſuꝑ faciē ſcribę imponet
honoꝛē ſuũ. Oīs iniurię ꝓximi ne memineris: ⁊ nihil a
gas in opibus iniurię. Odibilis coꝛā deo eſt:⁊ hoībꝰ ſu B
ꝑbia:⁊ execrabilis oīs iniq̃tas gentiũ. Regnũ a gente in
gentē tranſfert̃ ꝓpter iniuſtitias:⁊ iniurias:⁊ cõtume
lias:⁊ diuerſos dolos. Auaro aũt nihil ē ſceleſtiꝰ. Quid
ſuperbis terra ⁊ cinis? Nihil eſt iniquius: q̃ amare pecu
niā. Hic eñ ⁊ animā ſuā venalē habet:qm̃ in vita ſua ꝓie
cit intima ſua. Oīs potētatus:bꝛeuis vita. Languoꝛ ꝓ
lixioꝛ grauat medicũ. Bꝛeuē languoꝛē pꝛęcidit medicꝰ

Sicut 7 rex hodie eſt: 7 cras morieť. Cū em̄ morieť ho-
mo: hereditabit ſerpentes: et beſtias: et vermes. Initiū
ſuperbię hoīs apoſtatare a deo: qm̄ ab eo: qui fecit illum
receſſit cor eius: q̄niā initiū oīs peccati eſt ſuperbia: q̄ te
nuerit illā: adimplebitur maledictis: 7 ſubuertet eū in fi
nem. Propterea exhonorauit dn̄s cōuentus malorū: 7
deſtruxit eos vſq̄ in finē. Sedes ducū ſuperborū deſtru
C xit deus: 7 ſedere fecit mites pro eis. Radices gentiū ſu
perbarū arefecit deus: et plantauit humiles ex ipſis gen
tib9. Terras gentiū euertit dn̄s: 7 perdidit eas vſq̄ ad
fundamentū. Arefecit deus ex ipſis: 7 diſperdidit eos: 7
ceſſare fecit memoriā eorū a terra. Memoriā ſuperborū
perdidit deus: 7 reliquit memoriā humiliū ſenſu. Non
eſt creata hoībus ſuperbia: neq̄ iracūdia nationi muli
erū. Semē hominū honorabiť hoc: qd̄ timet deū: ſemen
aūt hoc exhonorabitur: qd̄ pręterit mādata dn̄i. In me
dio fratrū rector illorū in honore: 7 qui timēt dn̄m: erūt
D in oculis illius. Gloria diuitū honoratorū: 7 pauperū ti
mor dei eſt. Nō deſpicere hoīem iuſtū pauperē: 7 nō ma-
gnificare virū peccatorē diuitē. Magn9 eſt iudex: 7 po-
tens eſt in honore: 7 nō eſt maior illo: q̄ timet deū. Ser-
uo ſenſato liberi ſeruient: 7 vir prudens: 7 diſciplinatus
non murmurabit correptus: 7 inſcius non honorabitur
puer. 17. a Noli extollere te in faciendo opere tuo: 7 noli cunctari
in tempore anguſtię. Melior eſt qui operať: 7 abundat
puer. 12. b in oībus: q̄ qui gloriatur: 7 eget pane. Fili mi ī manſue-
tudine ſerua aīam tuā: et da illi honorē ſecundū meritū
ſuū. Peccantē in aīam ſuā quis iuſtificabit? Et quis ho
norificabit exhonorantē aīam ſuā? Pauper gloriať p̄ di
ſciplinā 7 timorē ſuū: 7 eſt homo q̄ honorificať ꝓpter ſub
ſtantiā ſuā. Qui aūt gloriať in paupertate: quāto mag
in ſubſtantia? Et q̄ gloriatur ī ſubſtantia: paupertatem
vereatur. XI.

A SApientia humiliati exaltabit caput illius: et ī
medio magnatorum cōſedere illū faciet. Nō
laudes virū ī ſpecie ſua: neq̄ ſpernas hoīez in
viſu ſuo. Breuis ī volatilibus eſt apis: et initi
um dulcoris habet fructus illius. In veſtitu ne glorier
vnq̄: nec in die honoris tui extollaris: qm̄ mirabilia opa
altiſſimi ſolius: 7 glorioſa: 7 abſconſa: 7 inuiſa opera illi-
us. Multi tyranni ſederunt in throno: et inſuſpicabilis
portauit diadema. Multi potētes oppreſſi ſunt valde:
7 glorioſi traditi ſunt in manus alterorū. Priuſq̄ inter-
roges: ne vituperes quēq̄: 7 cū īterrogauer: corripe iu
ſte. Priuſq̄ audias ne reſpōdeas verbū: 7 in medio ſeni
orū ne adiicias loqui. De ea re: q̄ te nō moleſtat: ne certe
B ris: 7 in iudicio peccantiū ne conſiſtas. Fili ne in multis
ſint actus tui: 7 ſi diues fueris: nō eris īmunis a delicto.
Si em̄ ſecutus fueris: nō apprehēdes: 7 nō effugies: ſi p̄
cucurreris. Eſt homo laborans: 7 feſtinās: et dolens im
pius: et tanto magis nō abundabit. Eſt homo marcid9
egens recuperatione: plus deficiens virtute: 7 abundās
paupertate: 7 oculus dei reſpexit illū in bono: 7 erexit eū
ab humilitate ipſius: 7 exaltauit caput ei9: 7 mirati ſunt
in illo multi: 7 honorauerūt deum. Bona 7 mala: vita 7
C mors: paupertas et honeſtas a deo ſunt. Sapientia: et
diſciplina: 7 ſcientia legis apd̄ deū. Dilectio: 7 vię bono
rum apud ipſam. Error et tenebrę peccatoribus cōcre
ata ſunt: q̄ aūt exultāt in malis: cōſeneſcūt in malo. Da-
tio dei ꝑmanet iuſtis: 7 ꝓfectus illius ſucceſſus habebit
in ęternū. Eſt qui locupletať parce agendo: et hęc eſt ps
mercedis illius: in eo q̄ dicit: inueni requiē mihi: 7 nunc
mādūcabo de bonis meis ſolus: 7 neſcit q̄ tempus prę-
tereat illū: 7 mors appropinquet: 7 relinquat oīa aliis:
7 moriatur. Sta in teſtamento tuo: 7 in illo colloquere
et in opere mandatorū tuorū veteraſce. Ne manſeris in
operibus peccatorū. Confide aūt in deo: 7 mane in loco
tuo. Facile eſt em̄ in oculis dei ſubito honeſtare pauperē
Benedictio dei in mercedē iuſti feſtinat: 7 in honore ve-
loci proceſſus fructificat. Ne dicas: quid eſt mihi op9 et
quę erunt mihi ex hoc bona? Ne dicas: Sufficiens mihi
ſuz: 7 quid ex hoc peſſimabor? In die bonorū ne īmemor
ſis malorū: 7 in die malorū ne immemor ſis bonorū: qm̄
facile eſt corā deo in die obitus retribuere vnicuiq̄ ſecū-
dū vias ſuas. Malitia horę obliuionē facit luxurię ma- D
gnę: 7 ī fine hoīs denudatio operū illius. Ante mortem
ne laudes hoīez quēq̄: qm̄ in filiis ſuis agnoſciť vir. Nō
oēm hoīez inducas in domū tuā: multę em̄ ſunt inſidię
doloſi. Sicut em̄ eructāt precordia foetentiū: 7 ſicut p-
dix inducit in caueā: 7 vt caprea in laqueū: ſic 7 cor ſuper
borū: 7 ſicut ꝓſpector vidēs caſum ꝓximi ſui. Bona em̄
in mala cōuertens inſidiať: 7 in electis īponet maculam
A ſcintilla em̄ vna augeť ign: 7 ab vno doloſo augeť ſan
guis: homo vero peccator ſanguini inſidiať. Attende ti
bi a peſtifero: fabricat em̄ mala: ne forte īducat ſup̄ te ſub
ſannationē in perpetuū. Admitte ad te alienigenam: et
ſubuerte te in turbine: 7 ab alienabit te a viis propriis.

SI bn̄ feceris: ſcito cui fecer: 7 erit gra XII. A
tia ī bonis tuis multa. Benefac iuſto: 7 īueni
es retributionē magnā: 7 ſi nō ab ipſo: certe a
dn̄o. Nō eſt em̄ ei bene: q̄ aſſiduus eſt ī malis:
7 eleemoſynas nō danti: qm̄ 7 altiſſimus odio habet pec
catores: 7 miſertus eſt poenitētibus. Da miſericordi: 7
ne ſuſcipias peccatorē: 7 impiis: 7 peccatorib9 redde vin
dictā: cuſtodiēs eos in diē vindictę. Da bono: 7 nō rece-
per peccatorē. Benefac humili: 7 nō dederis īpio. Pro B
hibe panes illi dare: ne in ipſis potētior te ſit. Nā dupli-
cia mala inuenies ī oībus bonis: quęcūq̄ feceris illi: qm̄
7 altiſſimus odio habet peccatores: 7 impiis reddet vin
dictā. Nō agnoſceť in bonis amicus: 7 nō abſcondeť in
malis inimicus. In bonis viri inimici illius: in triſtitia:
7 in malicia illius amicus agnit9 eſt. Nō credas inimi-
co tuo in ęternū. Sicut em̄ ęramētum ęruginat neq̄tia
illius. Et ſi humiliatus vadat curuus: abiice animū tuū C
et cuſtodi te ab illo. Nō ſtatuas illū penes te: nec ſedeat infra zz.
ad dexterā tuā: ne cōuerſus ſtet in loco tuo: ne forte con
uerſus in locū tuū: inquirat cathedrā tuā: 7 ī nouiſſimo
cognoſcas verba mea: 7 in ſermonibus meis ſtimuleris
Quis miſerebitur incantatori a ſerpente percuſſo: 7 om
nibus qui appropiāt beſtiis? Sic et qui comitatur cum
viro iniquo: 7 obuolutus eſt in peccatis eius. Una hora
tecū permanebit: ſi aūt declinaueris: nō ſupportabit te.
In labiis ſuis indulcat inimicus: 7 ī corde ſuo inſidiať: D
vt ſubuertat te ī foueā. In oculis ſuis lachrymať inimi
cus: 7 ſi īuenerit tēpus: nō ſatiabiť ſanguine. Et incurre
rint tibi mala: inuenies eū illic priorē: 7 quaſi adiuuans
ſuffodiet plantas tuas. Caput ſuū mouebit: 7 plaudet
manu: 7 multa ſuſurrans cōmutabit vultū ſuū. XIII.

QUi tetigerit picē: inquinabitur ab ea: 7 qui cō A
municauerit ſuperbo: induet ſuperbiā. Pon
dus ſup̄ ſe tollit: qui honeſtiori ſe cōmunicat.
Et ditiori te ne ſocius fueris. Quid cōmuni
cabit cacabus ad ollā? Quādo em̄ ſe colliſerint: cōfringe
tur. Diues iniuſte egit: 7 fremet: paup̄ aūt leſus tacebit
Si largitus fueris: aſſumet te: 7 ſi nō habueris: derelin
quet te. Si habes: cōuiuet tecū: 7 euacuabit te: 7 ipſe nō
dolebit ſup̄ te. Si neceſſarius illi fueris: ſupplātabit te:
7 ſubridēs ſpē dabit: narrās tibi oīa bona: 7 dicet: Quid
opus eſt tibi? Et cōfundet te in cib ſuis: donec te exina
niat bis 7 ter: 7 in nouiſſimo deridebit te. Poſtea vidēs
derelinquet te: 7 caput ſuum mouebit ad te. Humiliare
deo: et expecta manus eius. Attende ne ſeductus in ſtul
titia humilieris. Noli eſſe humilis in ſapiētia tua: ne hu
miliatus in ſtultitia ſeducaris. Aduocatus a potētiore
diſcede: ex hoc em̄ magis te aduocabit. Ne improb9 ſis:
ne impingaris: et ne longe ſis ab eo: ne cas in obliuionē.
Ne retineas ex ęquo loqui cū illo: ne credas multis ver
bis illius. Ex multa enim loquela tentabit te: et ſubri-
dens interrogabit te de abſconditis tuis. Immitis ani
mus illius conſeruabiť verba tua: 7 non parce te de mali

tia:et de vinculis. Caue tibi:⁊ attẽde diligẽter auditui
C tuo:qm̄ cū ſubuerſiōe tua ambulas. Audiẽs vero verba il
infra.27b la:quaſi in ſomnis vide:⁊ vigilabis. Omni vita tua dili
ge deū:⁊ inuoca illū in ſalute tua. Om̄e aīal diligit ſimi-
le ſibi:ſic et oīs homo ꝓximū ſibi. Omnis caro ad ſimilẽ
ſibi coniūgetur:⁊ omnis homo ſimili ſui ſociabitur. Si-
cut cōmunicabit lupus agno aliquando:ſic pctōꝛ iuſto.
Que cōmunicatio ſancto homini ad canẽ: aut que pars
bona diuiti ad pauperẽ? Venatio leonis onager in ere-
1.coꝛ.9.c. mo:ſic ⁊ paſcua diuitū ſunt paupes. Et ſicut abomina-
tio eſt ſupbo humilitas:ſic ⁊ execratio diuitis paup. Di
ues cōmotus cōfirmat̃ ab amicis ſuis:humilis aūt cū ce
D ciderit:expellet̃ a notis. Diuiti decepto multi recupera
toꝛes. Locutus eſt ſuperba:⁊ iuſtificauerūt illū. Humi
lis deceptus eſt: inſup et arguitur. Locutus eſt ſenſate:
⁊ nō eſt datus ei locus. Diues locutus eſt:⁊ om̄es tacue
runt:⁊ verbū illius vſqꝫ ad nubes perducẽt. Pauper lo
cutus eſt:⁊ dicūt:Quis eſt hic? Et ſi offenderit: ſubuer
tẽt illū. Bona eſt ſubſtantia:cui nō eſt pctm̄ in cōſciẽtia:
⁊ nequiſſima paupertas ī oꝛe impij. Coꝛ hoīs immutat
faciẽ illius:ſiue in bono:ſiue ī malo. Veſtigiū coꝛdis bo
ni:⁊ faciem bonā difficile inuenies:⁊ cū laboꝛe. XIIII.

A Beatus vir qui nō eſt lapſus verbo ex oꝛe ſuo:
⁊ nō eſt ſtimulatus in triſtitia delicti. Foelix
Infra.15. qui nō habuit animi ſui triſtitiā:⁊ non excidit
a ſpe ſua. Viro cupido ⁊ tenaci:ſine ratiōe eſt
ſubſtātia:⁊ hoī liuido ad quid aurū? Qui aceruat ex aīo
ſuo iniuſte:alijs cōgregat:⁊ in bonis illiꝰ alius luxuria-
bitur. Qui ſibi nequā eſt:cui alij bonꝰ erit? Et nō iocun-
dabitur in bonis ſuis. Qui ſibi inuidet:nihil eſt illo ne-
quius:⁊ hec redditio eſt malitie illiꝰ:⁊ ſi bñ fecerit igno
rāter:⁊ nō volẽs facit: ⁊ ī nouiſſimo manifeſtat malitiā
B ſuā. Nequā eſt oculꝰ liuidi:⁊ auertens faciẽ ſuā:et deſpi
ciẽs aīam ſuā. Inſatiabilis oculꝰ cupidi in parte iniqui-
ꝓuer.27.c tatis nō ſatiabit̃:donec cōſumat arefaciẽs animam ſuā.
Oculus malꝰ ad mala:⁊ nō ſatiabit̃ pane indigens:⁊ in
triſtitia erit ſup mẽſam ſuā. Fili ſi habes: bene fac tecū:⁊
deo dignas oblatiōes offer. Memoꝛ eſto qm̄ moꝛs non
tardat:et teſtamentū inferoꝝ: quia demōſtratū eſt tibi.
Teſtamentū em̄ huiꝰ mūdi moꝛte moꝛietur. Ante moꝛ
tem benefac amico tuo:⁊ ſm̄ vires tuas expoꝛrigens da
pauperi. Non defrauderis a die bono: et particula bo-
ne diei nō te pꝛetereat. Nōne alijs relinques dolores et
Eſa.14.c. laboꝛes tuos? In diuiſione ſoꝛtis da:⁊ accipe:⁊ iuſtifica
aīam tuā. Ante obitū tuū operare iuſtitiā:quoniā nō eſt
C apud inferos inuenire cibū. Omnis caro ſicut foenū ve-
teraſcet:⁊ ſicut foliū fructificās in arboꝛe viridi. Alia ge
nerantur:⁊ alia deijciūtur:ſic generatio carnis ⁊ ſangui
nis:alia finitur:⁊ alia naſcitur. Om̄e opus coꝛruptibile
in fine deficiet:⁊ qui illud operatur: ibit cū illo. Et om̄e
opus electū iuſtificabitur:⁊ qui operatur illud:honoꝛa-
bitur in illo. Beatus vir qui in ſapientia moꝛabitur: et
qui in iuſtitia ſua meditabit̃:⁊ in ſenſu cogitabit circun
D ſpectionem dei. Qui excogitat vias illius in coꝛde ſuo:
⁊ in abſconſis ſuis intelligens:vadens poſt illā quaſi in-
ueſtigatoꝛ:⁊ in vijs illius conſiſtens. Qui reſpicit ꝑ fene
ſtras illius: et ī ianuis illiꝰ audiẽs. Qui requieſcit iuxta
domū illiꝰ:⁊ in parietibꝰ illiꝰ figẽs palū. Statuet caſu-
lam ſuā ad manus illius: ⁊ requieſcẽt in caſula illius bo
na per euū. Statuet filios ſuos ſub tegmine illiꝰ: et ſub
ramis eius moꝛabitur. Protegetur ſub tegmine illiꝰ a
feruoꝛe:⁊ in gloꝛia eius requieſcet. XV.

A Qui timet deū:faciet bona:⁊ ꝗ cōtinens eſt iu
ſtitie:appꝛehẽdet illā: ⁊ obuiabit ei quaſi ma
ter honoꝛificata:⁊ ꝗſi mulier a virginitate ſu
ſcipiet illū. Cibabit illū pane vite ⁊ ītellectꝰ:
et aqua ſapiẽtie ſalutaris potabit illū. Et firmabit̃ in il-
lo:⁊ non flectetur:⁊ cōtinebit illū: ⁊ non confundetur:⁊
B exaltabit illū apud pꝛoximos ſuos: et in medio eccleſie
aperiet os eius:⁊ adimplebit illū ſpiritu ſapientie:⁊ in-
tellectus:⁊ ſtola gloꝛie veſtiet illū. Iocunditatẽ ⁊ exul-
tationẽ theſaurizabit ſup illū:⁊ nomine eterno heredi-
tabit illū. Hoīes ſtulti nō appꝛehẽdent illā:⁊ hoīes ſen-
ſati obuiabunt illi. Hoīes ſtulti nō videbunt eam:longe
em̄ abeſt a ſupbia ⁊ dolo:viri mẽdaces non erūt illiꝰ me-
moꝛes:⁊ viri veraces inuenientur in illa: ⁊ ſucceſſum ha-
bebūt vſqꝫ ad inſpectionẽ dei. Nō eſt ſpecioſa laus in oꝛe C
peccatoꝛis:ꝗa non eſt a dño miſſus:quoniā a deo ꝑfecta
eſt ſapientia. Sapiẽtie em̄ dei aſtabit laus:⁊ in oꝛe fideli
abūdabit:⁊ dñatoꝛ dabit eā illi. Nō dixeris ꝑ deū abeſt:
que em̄ odit ne feceris. Nō dicas: ille me īplanauit: non
em̄ neceſſarij ſunt ei hoīes īpij. Om̄e execramentū erro-
ris odit dñs:⁊ nō erit amabile timẽtibꝰ deū. Deꝰ ab ini Mat.19.c
tio cōſtituit hoīem:⁊ reliqt illū in manu cōſilij ſui. Adie D
cit mādata ⁊ pꝛecepta ſua:ſi volueris mādata conſerua
re:cōſeruabūt te:⁊ in ꝑpetuū fidẽ placitā ſeruare. Appo
ſuit tibi aquā ⁊ ignẽ:ad quod volueris:poꝛrige manum
tuā. Ante hoīem vita ⁊ moꝛs:bonū ⁊ malū. Qđ placue-
rit ei dabitur illi: qm̄ multa ſapiẽtia dei:⁊ foꝛtis in potẽ
tia: vidẽs oẽs ſine ītermiſſiōe. Oculi dñi ad timẽtes eū:
⁊ ipſe agnoſcit oēm operā hoīs. Nemini mādauit impie
agere: ⁊ nemini dedit ſpaciū peccādi. Nō em̄ cōcupiſcit
multitudinẽ filioꝝ infideliū ⁊ inutiliū. XVI.

Ne iocūderis in filijs īpijs: ſi multiplicentur: A
nec oblecteris ſup ipſos: ſi nō eſt timoꝛ dei in
illis. Nō credas vite illoꝝ: ⁊ ne reſpexeris in
laboꝛes eoꝝ. Melioꝛ eſt em̄ vnus timẽs deū:
ꝗ mille filij īpij. Et vtile eſt moꝛi ſine filijs: ꝗ relinque-
re filios impios. Ab vno ſenſato inhabitabitur patria:et
a tribꝰ īpijs deſeretur. Multa talia vidit oculus meꝰ:⁊
foꝛtioꝛa his audiuit auris mea. In ſynagoga potẽtiū ex
ardebit ignis:⁊ in gẽte īcredibili exardeſcet ira. Nō exo
rauerūt ꝓ pctīs ſuis antiqui gigātes: qui deſtructi ſunt
cōfidẽtes ſue vtuti: ⁊ nō pepcit peregrinatiōi illoꝝ: ſed
percuſſit eos:et execratus eſt eos pꝛe ſuperbia verbi illo
rū. Nō miſertus eſt illis gẽtẽ totā perdẽs:et extollentẽ
ſe in peccatis ſuis. Et ſicut ſexcẽta millia peditū:qui cō- B
gregati ſunt ī duritia coꝛdis ſui:⁊ ſi vnus fuiſſet ceruica
tus:mirū ſi fuiſſet immunis. Miſericoꝛdia em̄ et ira eſt
cū illo:potẽs eſt exoꝛatio:⁊ effundẽs iram ſm̄ miſericoꝛ ſupꝛa.5.b
diā ſuam:ſic coꝛrectio illiꝰ hoīem ſm̄ opera ſua iudicat.
Nō effugiet in rapina pctōꝛ: ⁊ nō retardabit ſufferẽtia
miſericoꝛdiā faciẽtis. Oīs miſericoꝛdia faciet locū vni-
cuiqꝫ ſm̄ meritū operū ſuoꝝ: ⁊ ſm̄ intellectū peregrina
tionis ipſius. Nō dicas: A deo abſcōdar:⁊ ex ſummo ꝗs
mei memoꝛabit̃? In populo magno nō agnoſcar. Que
eſt em̄ anima mea in tam immenſa creatura? Ecce celū
⁊ celi celoꝝ:abyſſus ⁊ vniuerſa terra: et que ī eis ſunt:in
cōſpectu illius cōmouebuntur mōtes ſimul et colles et
fundamẽta terre:et cū conſpexerit illa deus:tremoꝛe cō
cutiẽtur. Et in om̄ibus his inſenſatū eſt coꝛ: ⁊ omne coꝛ
intelligitur ab illo:⁊ vias illiꝰ quis intelligit? Et ꝓcellā C
quā nec oculꝰ videbit hoīs? Nā plurima illiꝰ opera ſunt
in abſcōſis:ſed opa iuſtitie eiꝰ quis enunciabit:aut ꝗs ſu
ſtinebit? Lōge em̄ eſt teſtamentū a quibuſdā:⁊ interro-
gatio hoīm in cōſummatione eſt. Qui minoꝛatur coꝛde
cogitat inania:⁊ vir impꝛudẽs et errans cogitat ſtulta.
Audi me fili:⁊ diſce diſciplinā ſenſus:⁊ ī vbis meis attẽ D
de in coꝛde tuo:et dicā ī equitate diſciplinā:⁊ ſcrutaboꝛ
enarrare ſapientiā:⁊ ī vbis meis attẽde ī coꝛde tuo:⁊ di
co in eqtate ſpūs virtutes:ꝗs poſuit deꝰ ī opa ſua ab ini
tio:⁊ ī vitate enūcio ſciam eiꝰ. In iudicio dei opa eiꝰ ab
initio:⁊ ab inſtitutiōe hoīm ipſoꝝ diſtinxit partes illoꝝ:
⁊ initio eoꝝ in gẽtibꝰ ſuis. Oꝛnauit in eternū opa illoꝝ:
nec eſurierunt:nec laboꝛauerūt:et nō deſtiterunt ab ope
ribus ſuis. Vnuſquiſqꝫ pꝛoximum ſibi non anguſtiabit
vſqꝫ in eternū. Non ſis incredibilis verbo illius. Poſt
hec deꝰ in terrā reſpexit:⁊ implebit illā bonis ſuis. Aīa
autẽ om̄is vitalis denunciauit ante faciem ipſius:⁊ ipſa
iterū reuerſio illoꝝ.

A Deus creauit de terra hoiem: ⁊ ſm XVII.
imaginẽ ſuã fecit illũ. Et iterũ cõuertit illum
Gen.18.d. in ipam: ⁊ ſm ſe veſtiuit illũ vtute. Numerũ
dierũ ⁊ tẽp⁹ dedit illi: ⁊ dedit illi poteſtatẽ eo
rũ: que ſunt ſup terrã. Poſuit timorẽ illi⁹ ſup oẽm car
Gene.2.c. nẽ: ⁊ dñatus eſt beſtiarũ ⁊ volatiliũ. Creauit ex ipo ad
iutoriũ ſimile ſibi: cõſiliũ ⁊ linguã: ⁊ oculos: ⁊ aures: et
cor dedit illis excogitãdi: et diſciplina itellect⁹ repleuit
B illos. Creauit ⁊ illis ſciam ſpũs: ⁊ ſenſu impleuit cor il
lorũ: ⁊ mala ⁊ bona oſtẽdit illis. Poſuit oculũ ipſorũ ſu
per corda illoꝝ oſtendere illis magnalia operũ ſuoꝝ: vt
nomẽ ſanctificatiõis collaudẽt: ⁊ gloriari in mirabilib⁹
illi⁹: vt magnalia enarrẽt operũ ei⁹. Addidit illis diſci
plinã: ⁊ legẽ vitę hereditauit illos. Teſtamentũ ęternũ
cõſtituit cũ illis: ⁊ iuſtitiã ⁊ iudicia ſua oſtendit illis. Et
magnalia honoris ei⁹ vidit oculus eoꝝ: ⁊ honorẽ vocis
audierunt aures illoꝝ: ⁊ dixit illis: Attẽdite ab oĩ iniq.
Et mãdauit illis vniuicuiqʒ de proximo ſuo. Vię illoꝝ co
rã illo ſunt ſemp: et nõ ſunt abſcõſę ab oculis ipſius. In
vnaquãqʒ gentẽ prępoſuit rectorẽ: ⁊ pars dei Iſrael fa
cta eſt manifeſta. Et oĩa opera illoꝝ velut ſol in conſpe
ctu dei: ⁊ oculi ei⁹ ſine itermiſſiõe inſpicientes in vijs eo
C rũ. Nõ ſunt abſcõſa teſtamẽta propter iniquitatẽ illoꝝ:
⁊ oẽs iniquitates eoꝝ i cõſpectu dei. Eleemoſyna viri
infra.29.c quaſi ſacculus cũ ipſo: ⁊ gratiam hoĩs quaſi pupillam cõ
ſeruabit: ⁊ poſtea reſurget: ⁊ retribuet illis retributio
nem: vnicuiqʒ in caput ipſorũ: et conuertet in inferiores
Actu.3.d. partes terrę. Poenitentibus aũt dedit viam iuſtitię: et
confirmauit deficientes ſuſtinere: et deſtinauit illis ſor
tem veritatis. Conuertere ad dñm: et relinque peccata
tua: precare ante faciem dñi: ⁊ minue offendicula. Re
uertere ad dominũ: ⁊ auertere ab iniuſtitia tua: ⁊ nimis
odito execrationẽ: ⁊ cognoſce iuſtitias et iudicia dei: et
ſta in ſorte propoſitionis ⁊ oratiõis altiſſimi dei. In par
tes vade ſeculi ſancti: cũ viuis et dãtibus cõfeſſionẽ deo.
D Non demoreris in errore impiorũ: ante mortẽ cõfitere.
A mortuo quaſi nihil perit cõfeſſio. Cõfiteberis viuẽs:
viuus ⁊ ſanus confiteberis: ⁊ laudabis deum: ⁊ gloriabe
ris in miſerationibus illius. Quã magna miſericordia
domini: ⁊ propitiatio illi⁹ cõuertentibus ad ſe. Nec enĩ
omnia poſſunt eſſe in omnibus: quoniã non eſt immor
talis filius hominis: et in vanitate malitię placuerunt.
Quid lucidius ſole: ⁊ hic deficiet. Aũt quid nequius: ꝙ
qd excogitauit caro et ſanguis: ⁊ hoc arguet. Virtutẽ
altitudinis celi ipẽ cõſpicit: ⁊ oẽs hoĩes terra ⁊ cinis.
A Qui viuit in ęternũ: creauit oĩa ſimul. XVIII.
Deus ſolus iuſtificabitur: et manet inuictus
rex in ęternum. Quis ſufficiet enarrare ope
ra illius: Quis enĩ inueſtigabit magnalia ei⁹:
Virtutẽ aũt magnitudinis ei⁹ qs enunciabit: aut quis
adijciet enarrare miſericordiã ei⁹: Nõ eſt minuere: neqʒ
adijcere: nec eſt iuenire magnalia dei. Cũ cõſummauerit
Gene.6.a homo: tũc icipiet: ⁊ cũ quieuerit: operabit. Quid eſt hõ: et
Pſ.89. quę eſt gratia illius: ⁊ quid eſt bonũ: aut qd nequã illi⁹:
Numerus dieꝝ hoĩm: vt multũ centũ anni: quaſi guttę
B aquę maris deputati ſunt. Et ſicut calculus arenę: ſic
exigui anni i die ęui. Propter hoc patiẽs eſt de⁹ i illis:
et effundet ſup eos miſcdiam ſuã. Vidit pręſumptionẽ
cordis eoꝝ: qm mala eſt: et cognouit ſubuerſionẽ illorũ:
qm nequã eſt. Ideo adĩpleuit ꝑpitiationẽ ſuã in illis: et
oſtendit eis viã ęqtatis. Miſeratio hoĩs circa proximũ
ſuũ: miſericordia aũt dei ſup oẽm carnẽ. Qui miſericor
diã habet: docet ⁊ erudit qſi paſtor gregẽ ſuũ. Miſerea
tur excipiẽs doctrinã miſeratiõis: ⁊ q feſtinat i iudicijs
ei⁹. Fili i bonis nõ des querelã: ⁊ i omĩ dato nõ des triſti
C tiã vbi mali. Nõne ardorẽ refrigerabit ros: Sic ⁊ ver
bũ meli⁹: ꝙ datũ. Nõne ecce verbũ ſup datũ bonũ: Sed
vtraqʒ cũ hoĩe iuſtificato. Stult⁹ acriter iproperabit: et
dat⁹ indiſciplinati tabeſcere facit oculos. Ante iudiciũ
para iuſtitiã tibi: ⁊ anteꝙ loqris diſce. Ante lãguorẽ ad
hibe medicinã: ⁊ ante iudiciũ interroga teipm: ⁊ i cõſpe luce.18.c.
ctu dei inuenies ꝓpitiationẽ. Ante lãguorẽ humilia te: Thoi.5.d.
⁊ in tẽpore ifirmitatis oſtẽde cõuerſationẽ tuã. Nõ ipe
diaris orare ſemp: ⁊ ne verearis vſqʒ ad mortẽ iuſtifica supra.11.c
ri: qm merces dei manet in ęternũ. Ante orationẽ pręp
para aiaʒ tuã: ⁊ noli eſſe qſi hõ q tẽtat deũ. Memẽto irę
in die cõſummatiõis: ⁊ tẽp⁹ retributiõis i cõuerſatiõe fa
cies. Memẽto paupertatis in tẽpore abũdantię: ⁊ neceſſi D
tatẽ paupertatis i die diuitiarũ. A mane vſqʒ ad veſperam
imutabit tẽp⁹: ⁊ hęc oĩa citata i oculis dei. Hõ ſapiẽs in
oĩb⁹ metuit: ⁊ in dieb⁹ delictoꝝ attẽdet ab inertia. Oĩs
aſtut⁹ agnoſcit ſapiẽtiã: ⁊ iueniẽti eã dabit cõfeſſionem.
Senſati i vbis ⁊ ipi ſapiẽter egerũt: ⁊ itellexerũt veritatẽ:
⁊ iuſtitiã: ⁊ implorauerũt ꝓuerbia ⁊ iudicia. Poſt cõcu
piſcẽtias tuas nõ eas: ⁊ a volũtate tua auertere. Si pręſ
ſtes aię tuę cõcupiſcẽtias ei⁹: ⁊ faciet te in gaudiũ inimi
cis tuis. Ne oblecteris i turbis: nec i modicis. Aſſidua
enĩ eſt cõmiſſio illoꝝ. Ne fuer̃ mediocris i cõtentiõe ex
foenore: ⁊ nõ eſt tibi nihil i ſeculo. Eris enĩ iuid⁹ aię tuę.
Operari⁹ ebrioſus nõ locupletabit: ⁊ XIX. A
q ſpernit modica: paulatim decidet. Vinũ ⁊
mulieres apoſtatare faciũt ſapiẽtes: ⁊ arguũt
ſenſatos: ⁊ q ſe iũgit fornicarijs: erit nequã.
Putredo ⁊ vermes hereditabũt illũ: ⁊ extollet i exẽplũ
mai⁹: ⁊ tollet de numero aĩa eius. Qui credit cito: leuis sup.10.d.
corde eſt: ⁊ minorabit: ⁊ q delĩqt in aĩam ſuã inſup ha
bebit. Qui gaudet iniqtate: denotabit: et qui odit corre B
ptionẽ: minuet vita: ⁊ q odit loquacitatẽ: extiguit mali
tiã. Qui peccat in aĩam ſuã: poenitebit: ⁊ q iocũdatur in
malitia: denotabit. Ne iteres verbũ nequã ⁊ durũ: et nõ
minoraberis. Amico ⁊ inimico noli narrare ſenſuʒ tuũ:
⁊ ſi eſt tibi delictũ: noli denudare. Audiet enĩ te: ⁊ cuſto
diet te: ⁊ qſi defendens peccatũ odiet te: et ſic aderit tibi
ſemp. Audiſti vbũ aduerſus ꝓximũ tuũ: et cõmoriatur
i te fidẽs: qm nõ te dirũpet. A facie vbi parturiet fatu⁹:
tanꝙ gemit⁹ part⁹ infantis. Sagitta infixa foemori ca
nis: ſic vbũ in corde ſtulti. Corripe amicũ: ne forte non
intellexerit: ⁊ dicat: nõ feci: aut ſi fecerit: ne iterũ addat
facere. Corripe ꝓximũ: ne forte non dixerit: ⁊ ſi dixerit:
ne forte iteret. Corripe amicũ: ſępe enĩ fit cõmiſſio: ⁊ nõ
omĩ vbo credas. Eſt q labitur lingua ſua: ſed nõ ex aĩo.
Quis eſt enĩ: q nõ deliquerit i lingua ſua: Corripe pro C
ximũ: anteꝙ cõmineris: ⁊ da locũ timori altiſſimi: qz oĩs
ſapiẽtia timor dei: ⁊ in illa timere deũ: et in omĩ ſapiẽtia
diſpoſitio legis. Et nõ eſt ſapiẽtia nequitię diſciplina: ⁊
nõ eſt cogitat⁹ bon⁹ peccatoꝝ prudẽtia. Eſt prudentię
nequitia: ⁊ in ipa execratio: ⁊ eſt inſipiẽs: q minuit ſapiẽ
tia. Melior eſt hõ q minuitur ſapiã: ⁊ deficiẽs ſenſu in ti D
more dei: ꝙ q abundat ſenſu: et tranſgreditur legem al
tiſſimi. Eſt ſolertia certa: ⁊ ipſa iniqua. Et eſt q emittit
vbũ certũ enarrãs veritatẽ. Eſt q nequiter humiliat ſe:
⁊ interiora eius plena ſunt dolo: et eſt iuſtus: q ſe nimiũ
ſubmittit a multa humilitate: ⁊ eſt iuſtus: q inclinat fa
ciẽ ſuã: ⁊ fingit non videre ſe: quod ignoratũ eſt. Et ſi ab
imbecillitate viriũ vetetur peccare: ſi inuenerit tempus
malefaciẽdi: malefaciet. Ex viſu cognoſcitur vir: ⁊ ab oc
curſu faciei cognoſcitur ſenſat⁹. Amict⁹ corpis: ⁊ riſus
dentium: ⁊ ingreſſus hoĩs enũciãt de illo. Eſt correptio
mẽdax in ira cõtumelioſi: ⁊ eſt iudiciũ: quod non proba
tur eſſe bonũ: ⁊ eſt tacens: ⁊ ipſe eſt prudens. XX.
Qm̃ bonũ eſt arguere: ꝙ iraſci: ⁊ cõfitẽtem in A
oratiõe nõ ꝓhibere. Cõcupiſcentia ſpadonis
deuirginauit iuuẽculã: ſic q facit ꝑ vim iudi
ciũ iniquũ. Quã bonũ eſt correptũ manifeſta
re poenitentiã: ſic enĩ effugies voluntariũ peccatũ. Eſt
tacens: q inuenitur ſapiens: ⁊ eſt odibilis: q pcax eſt ad
loquendum. Eſt aũt tacens: non habẽs ſenſum loquelę:
⁊ eſt tacẽs: ſciẽs tẽpus apti tẽporis. Hõ ſapiens tacebit
vſqʒ ad tempus: laſciuus aũt et imprudens nõ ſeruabit
tẽpus. Qui multis vtitur verbis: lędet aĩam ſuã: et qui B

B poteſtatē ſibi ſumit iniuſte: odiet̃. Eſt ꝓceſſio ĩ malis vi-
ro indiſciplinato: et eſt inuētio in detrimentū. Eſt datū
quod non eſt vtile: ⁊ eſt datū: cuiꝰ retributio duplex. Eſt
propter gloriā minoratio: et eſt q̄ ab humilitate leuabit
caput. Eſt q̄ multa redimat modico ꝓcio: ⁊ reſtituēs ea
in ſeptuplū. Sapiēs in verbis ſeipm̄ amabilē facit: gra-
tie aūt fatuoꝝ effundent̃. Datū īſipiētis nō erit vtile ti-
bi: oculi eñ illiꝰ multiplices ſunt. Exigua dabit: ⁊ mul-
ta improperabit: ⁊ apertio oris illiꝰ inflāmatio eſt. Ho-
C die foeneratur q̄s: ⁊ cras expetit: ⁊ odibilis eſt hō huiuſ-
modi. Fatuo nō erit amicus: ⁊ nō erit gr̄a in bonis illiꝰ.
Qui eñ edūt panem illius: falſe lingue ſunt. Quoties ⁊
quanti irridebūt eū? Neq; eñ qd̄ habendū erat: directo
ſenſu diſtribuit: ſimiliter ⁊ qd̄ nō erat habendū. Lapſus
falſe lingue: q̄ſi q̄ in pauimēto cadēs: ſic caſus maloꝝ fe-
ſtinãter veniet. Homo acharis q̄ſi fabula vana: ⁊ in ore
indiſciplinatoꝝ aſſidua erit. Ex ore fatui reprobabit̃ pa-
rabola: nō eñ dicit illā ĩ tēpore ſuo. Eſt q̄ vetat̃ peccare
pre inopia: ⁊ ĩ requie ſua ſtimulabit̃. Eſt q̄ ꝑdet aīaȝ ſuā
D pre cōfuſione: ⁊ ab imprudētia ꝑſone ꝑdet eā: ꝑſone aūt
acceptiōe ꝑdet ſe. Eſt q̄ pre cōfuſiōe ꝓmittit amico: ⁊ lu-
cratus eſt eū inimicū gratis. Opprobriū nequā in hoīe
mendaciū: ⁊ in ore indiſciplinatoꝝ aſſidue erit. Potior
eſt fur: ꝙ aſſiduitas viri mēdacis: ꝑditionē aūt ambo he-
ꝓuer. 12. b reditabūt. Mores hoīm mendaciū ſine honore: ⁊ confu-
et. 28. c. ſio illoꝝ cū ipſis ſine intermiſſiōe. Sapiēs ĩ verbis pro-
Exo. 23. a ducet ſeipm̄: ⁊ homo prudēs placebit magnatibꝰ. Qui
Deu. 26 d operat̃ terrā ſuā: inaltabit aceruū frugū: et q̄ operat̃ iu-
infra. 14. c ſtitiā: ipſe exaltabitur: q̄ vo placet magnatibus: effugiet
iniq̃tatē. Xenia ⁊ dona excecant oculos iudicū: ⁊ q̄ſi mu-
tus in ore auertit correctiōes eoꝝ. Sapientia abſcōſa ⁊
theſaurꝰ inuiſus: q̄ vtilitas ĩ vtriſq;? Melior eſt q̄ celat
inſipientiā ſuā: ꝙ homo qui abſcōdit ſapientiā. XXI.

A Fili peccaſti: nō adijcias iterū: ſed ⁊ de priſti-
nis depcare: vt tibi dimittant̃. Quaſi a facie
colubri fuge pctā: ⁊ ſi acceſſeris ad illa: ſuſci-
piēt te. Dētes leonis dētes eiꝰ: interficiētes
ſupra. 5. c. animas hominū. Quaſi rōphea bis acuta hoīs iniq̃tas:
plage illiꝰ nō eſt ſanitas. Obiurgatio ⁊ iniurie annulla-
bunt ſubſtantiā: ⁊ domus que nimis locuples eſt: annul-
labitur ſupbia: ſic ſubſtātia ſupbi eradicabitur. Depreca-
tio pauperis ex ore vſq; ad aures perueniet: ⁊ iudiciū fe-
B ſtinato adueniet illi. Qui odit correptionē: veſtigiū eſt
peccatoris: ⁊ qui timet deū: cōuertet̃ ad cor ſuū. Notus
a lōge potēs lingua audaci: et ſenſatꝰ ſcit labi ſe ab ipſo.
Qui edificat domū ſuā impendijs alienis: q̄ſi q̄ colligit
lapides ſuos ĩ hyeme. Stupa collecta ſynagoga peccan-
tiū: ⁊ cōſummatio illoꝝ flāma ignis. Via peccantiū cō-
plārata lapidibꝰ: ⁊ in fine illoꝝ inferi ⁊ tenebre ⁊ poene.
Qui cuſtodierit iuſtitiā: cōtinebit ſenſum eiꝰ: cōſumma-
C tio timoris dei ſapiētia ⁊ ſenſus. Nō erudietur: q̄ nō eſt
ſapiēs ĩ bono. Eſt aūt inſipiētia: que abundat in malo:
⁊ nō eſt ſenſus: vbi eſt amaritudo. Sciētia ſapiētis tāꝙ
inundatio abundabit: ⁊ cōſiliū illius ſicut fons vite per-
infra. 33. a manet. Cor fatui q̄ſi vas cōfractū: ⁊ oēm ſapiētiā nō te-
nebit. Verbū ſapiēs quodcūq; audierit ſcius laudabit:
⁊ adijciet: audiuit luxurioſus: ⁊ diſplicebit illi: ⁊ ꝓijciet
illud poſt tergū ſuū. Narratio fatui quaſi ſarcina in via.
Nā ĩ labijs ſenſati ĩuenietur gratia. Os prudētis que-
ritur ĩ eccleſia: ⁊ verba illius cogitabūt in cordibꝰ ſuis.
Tanꝙ domus exterminata: ſic fatuo ſapiētia et ſciētia:
inſenſati inenarrabilia verba. Cōpedes in pedibus ſtul-
D to doctrina: ⁊ quaſi vincula manuū ſup manū dextram.
Fatuus in riſu exaltat vocē ſuā: vir aūt ſapiēs vix tacite
ridebit. Ornamentū aureū prudenti doctrina: et q̄ſi bra-
chiale in brachio dextro. Pes fatui facilis ĩ domū proxi-
mi: ⁊ homo peritꝰ cōfundetur a perſona potētis. Stul-
tus a feneſtra reſpiciet ĩ domū: vir aūt eruditus foris ſta-
bit. Stulticia hominis auſcultare per oſtium: ⁊ prudēs
grauabitur cōtumelia. Labia imprudētiū ſtulta narra-
būt: verba autem prudentiū ſtatera pōderabuntur. In
ore fatuorū cor illorū: ⁊ in corde ſapientiū os illorū. Dū
maledicit impius diabolū: maledicit ipſe animam ſuam.
Suſurro coinquinabit animam ſuam: et in omnibus
odietur: et qui permanſerit odioſus erit: tacitus ⁊ ſen-
ſatus honorabitur. XXII.

In lapide luteo lapidatus eſt piger: ⁊ omnes A
loquentur ſuper aſpernatione illius. De ſter-
core boū lapidatus eſt piger: ⁊ omnis qui te-
tigerit eū: excutiet manꝰ. Cōfuſio patris eſt
de filio ĩdiſciplinato. Filia aūt fatua ĩ deminoratiōe fiet.
Filia prudens hereditas viro ſuo: nam que cōfundit: in
contumeliā fit genitoris. Patrem ⁊ virū confundit au-
dax: ⁊ ab impijs nō minorabitur: ab vtriſq; aūt inhono-
rabitur. Muſica in luctu importuna narratio: flagella
⁊ doctrina in oñi tēpore ſapientia. Qui docet fatuū: q̄ſi ſupra. 3. d.
qui cōglutinat teſtā. Qui narrat verbū nō audienti: q̄ſi infra. 31. a
qui excitat dormientē de graui ſomno. Cū dormiēte lo- ĩtra. 38. b.
quitur: q̄ enarrat ſtulto ſapientiā: ⁊ in fine narratiōis di-
cit: Quis eſt hic? Super mortuū plora: defecit enim lux B
eius: ⁊ ſuper fatuū plora: deficit eñ ſenſu. Modicū plo- ſupra. 12. c
ra ſupra mortuū: quoniā requieuit. Nequiſſimi eñ ne-
quiſſima vita: ſuper mortē fatui. Luctꝰ mortui ſeptem
dies: fatui aūt ⁊ impij omnes dies vite illorū. Cū ſtulto
ne multū loquaris: et cū inſenſato ne abieris. Serua te
ab illo: vt nō moleſtiā habeas: ⁊ non coinquinaberis pec-
cato illius. Deflecte ab illo: ⁊ inuenies requiē: ⁊ non ace-
diaberis* in ſtulticiā illius. Super plumbū quid graua- * Grae. in
bitur? Et quod illi aliud nomē: ꝙ fatuus? Arenā et ſalē deſidia.
⁊ maſſam ferri facilius eſt ferre: ꝙ hoīem ĩprudētem: et ꝓuer. 27. a
fatuū ⁊ impiū. Sicut loramentū ligneū colligatū ĩ fun-
damento edificij nō diſſoluetur: ſic et cor cōfirmatū ĩ co-
gitatione cōſilij. Cogitatꝰ ſenſati in oñi tēpore vel me-
tu nō deprauabitur. Sicut palee ĩ excelſis: ⁊ cemēta po- C
ſita cōtra faciē vēti nō ꝑmanebūt: ſic ⁊ cor timidū in co-
gitatione ſtulti cōtra impetū timoris nō reſiſtet. Sicut
ornatus arenoſus ĩ pariete limpido: ſic et cor trepidū in
cogitatiōe fatui: oñi tēpore nō metuet: ſed et q̄ in prece-
ptis dei permanet ſemper. Pungēs oculū: deducit la-
chrymas: ⁊ qui pungit cor: profert ſenſum. Mittēs la-
pidē in volatilia: deijciet illa: ſic ⁊ qui cōuitiatur amico:
diſſoluit amicitiā. Ad amicū ⁊ ſi ꝓduxeris gladium non
deſperes: eſt eñ regreſſus ad amicum. Si aperuerit os
triſte: non timeas. Eſt eñ cōcordatio excepto cōuitio et
improperio ⁊ ſuperbia: ⁊ myſterij reuelatiōe: ⁊ plaga do- D
loſa. In his oñibꝰ effugiet amicus. Fidē poſſide cū ami-
co in paupertate illius: vt ⁊ in bonis illiꝰ leteris. In tē-
pore tribulatiōis illius permane illi fidelis: vt ⁊ in here-
ditate illiꝰ coheres ſis. Ante ignē camini vapor et fumꝰ
ignis exaltatur: ſic ⁊ ante ſanguinē maledicta: et contu-
melie et mine. Amicū ſalutare nō cōfundaris. A facie il- Pſ. 140.
lius nō te abſcōdas: ⁊ ſi mala tibi euenerīt ꝑ illū: ſuſtine.
Oīs q̄ audiet: cauebit ſe ab eo. Quis dabit ori meo cuſto-
diam: ⁊ ſuper labia mea ſignaculū certū: vt nō cadam in
ipſis: ⁊ lingua mea perdat me? XXIII.

Domine pater ⁊ dominator vite mee: ne dere- A
linquas me in cogitatu: ⁊ conſilio eorum: nec
ſinas me cadere in illa exprobratione. Quis
ſuperponit in cogitatu meo flagella: et in cor-
de meo doctrinam ſapientie: vt ignorationibꝰ eoꝝ non
parcāt mihi: ⁊ nō appareāt delicta eoꝝ: ⁊ ne adincreſcāt
ignorātie mee: ⁊ multiplicētur delicta mea: ⁊ pctā mea
abundent: ⁊ incidā in cōſpectu aduerſarioꝝ meorum: et
gaudeat inimicus meus? Dn̄e pater ⁊ deꝰ vite mee: ne
derelinquas me in cogitatu illoꝝ. Extollentiā oculorū
meorū ne dederis mihi: ⁊ oñe deſideriū auerte a me. Au-
fer a me vētris cōcupiſcētias: ⁊ cōcubitus cōcupiſcentie
ne apprehendant me: et animo irreuerenti et infrunito
ne tradas me. Doctrinā oris audite filij: et q̄ cuſtodie-
rit illā: non peribit labijs ſuis: nec ſcādalizabit̃ in operi-

bus nequiſſimis:in vanitate ſuã apprehẽditur pctõr: et
B ſupbus ⁊ maledictꝰ ſcãdalizabit ĩ illis. Juratiõi nõ aſ-
ſup.27.b. ſueſcat os tuũ: multi enĩ caſus in illa. Nominatio vero
dei nõ ſit aſſidua in ore tuo: ⁊ nominibꝰ ſanctoꝝ nõ ad-
miſcearis:quoniã nõ eris immunis ab eis. Sicut enĩ ſer
uus ĩterrogatꝰ aſſidue a liuore nõ minuit: ſic oĩs iurãs
⁊ nominãs in toto a peccato nõ purgabit. Uir multum
iurãs ĩplebit iniqtate:et nõ diſcedet a domo illiꝰ plaga.
Et ſi fruſtrauerit fratrẽ:delictũ illiꝰ ſup ipſum erit: et ſi
diſſimulauerit:delinquit dupliciter:⁊ ſi inuacuũ iuraue
rit:nõ iuſtificabit. Replebitur enĩ retributiõe domus il
lius. Eſt ⁊ alia loquela cõtraria morti: nõ inueniatur in
hereditate Jacob. Etenĩ a miſericordibꝰ oĩa hec auferẽ
tur:⁊ ĩ delictis nõ volutabũt. Indiſciplinoſe loquele nõ
2.reg.16.d aſſueſcat os tuũ:eſt enĩ in illa verbũ peccati. Memento
patris ⁊ matris tue:in medio enĩ magnatoꝝ cõſiſtis:ne
C forte obliuiſcatur te deꝰ in cõſpectu illoꝝ: et aſſiduitate
tua infatuatus ĩproperiũ patiaris:⁊ maluiſſes nõ naſci:
⁊ diẽ natiuitatis tue maledicas. Hõ aſſuetꝰ ĩ verbis im
properij:in omnibꝰ diebꝰ ſuis nõ erudietur. Duo genera
abundãt in peccatis:⁊ tertiũ adducit irã et perditionẽ.
Aĩa callida quaſi ignis ardẽs nõ extinguetur: donec ali
quid glutiat: ⁊ homo nequã ĩ ore carnis ſue nõ deſinet:
donec incẽdat ignẽ. Homini fornicario oĩs panis dul-
Eſa.29.c. cis:non fatigabitur tranſgrediens vſq̄ ad finẽ. Oĩs ho
mo:qui trãſgreditur lectũ ſuũ cõtemnens in animã ſuã:
⁊ dicẽs: Quis me videt? Tenebre circũdãt me:⁊ parie-
tes cooperiũt me: et nemo circũſpicit me:quem vereor.
Delictorũ meoꝝ nõ memorabitur altiſſimus:⁊ nõ intel
lexit:quoniã omnia videt oculus illius: quoniã expellit a
ſe timorẽ dei huiuſmodi hominis timor:⁊ oculi hoĩm ti
mẽtes illũ:⁊ nõ cognouit: quoniã oculi dñi multo plus
lucidiores ſunt ſuper ſolem:circũſpicientes omnes vias
hominũ:⁊ ꝓfundum abyſſi:⁊ hominũ corda intuẽtes in
D abſconditas partes. Domino enĩ deo anteq̄ crearentur
oĩa:ſunt agnita:ſic ⁊ poſt perfectũ reſpicit omnia. Hic in
plateis ciuitatis vĩdicabitur:⁊ quaſi pullus equinus fu
gabitur:⁊ vbi nõ ſperauit:apprehendetur. Et erit dede
cus omnibus:eo q̄ non intellexerit timorẽ domini. Sic
⁊ mulier omnis relinquẽs virũ ſuũ:⁊ ſtatuens heredita
tem ex alieno matrimonio. Primo enĩ in lege altiſſimi
incredibilis fuit:⁊ ſecundo virũ ſuũ dereliquit:tertio in
adulterio fornicata eſt: et ex alio viro filios ſtatuit ſibi.
Hec in eccleſiam adducetur:⁊ ĩ viros eius reſpicietur.
Non tradent filij eius radices:⁊ rami eius non dabunt
fructũ. Derelinquet in maledictũ memoriã eius:⁊ dede
cus illius non delebitur. Et agnoſcẽt qui derelicti ſunt:
quoniã nihil melius eſt:q̄ timor dei: et nihil dulcius: q̄
reſpicere in mãdatis dñi. Gloria magna eſt ſequi dñm:
longitudo enĩ dierũ aſſumetur ab eo. XXIIII.

A Sapientia laudabit animã ſuã:⁊ in deo hono-
rabitur:⁊ in medio populi ſui gloriabitur: et
in eccleſijs altiſſimi aperiet os ſuũ:⁊ in cõſpe-
ctu virtutis illius gloriabitur:⁊ in medio po
puli ſui exaltabitur: ⁊ in plenitudine ſancta admirabi-
tur:et in multitudine electorũ habebit laudem: et inter
benedictos benedicetur:dicens: Ego ex ore altiſſimi ꝓ-
diui:primogenita ante oẽm creaturã. Ego feci in celis:
vt oriretur lumẽ indeficiẽs: et ſicut nebula texi omnem
terram. Ego in altiſſimis habitaui:et thronus meus in
colũna nubis:gyrũ celi circuiui ſola: ⁊ ꝓfundũ abyſſi pe
netraui:⁊ in fluctibus maris ambulaui:⁊ in omni terra
ſteti. Et in omni populo:⁊ in omni gente primatũ habui:
⁊ oĩm excellentiũ ⁊ humiliũ corda virtute calcaui. Et in
B his omnibꝰ requiẽ queſiui:et ĩ hereditate dñi morabor.
Tũc precepit:⁊ dixit mihi creator oĩm: ⁊ q̃*creauit me
*gra c. quis poſſedit requeuit in tabernaculo meo:⁊ dixit mihi: In Jacob in-
habita:⁊ in Iſrael hereditare:⁊ in electis meis mitte ra
dices. Ab initio:⁊ ante ſecula creata ſum:⁊ vſq̄ ad futu-
rũ ſeculi nõ deſinã:⁊ in habitatione ſancta corã ipſo mini
ſtraui. Et ſic ĩ ſion firmata ſum: ⁊ ĩ ciuitate ſanctificata
ſimiliter requieui:⁊ in Jeruſalem poteſtas mea. Et ra-
dicaui in populo honorificato:⁊ in partes dei mei here-
ditas illiꝰ:⁊ in plenitudine ſanctoꝝ detẽtio mea. Quaſi
cedrus exaltata ſum ĩ libano:⁊ q̄ſi cypſſus in mõte ſion:
quaſi palma exaltata ſum ĩ cades: ⁊ quaſi plãtatio roſe ĩ
Jericho. Quaſi oliua ſpecioſa in cãpis: et quaſi platanꝰ C
exaltata ſum iuxta aquas. In plateis ſicut cinamomum
⁊ balſamũ aromatizãs odorẽ dedi. Quaſi myrrha electa
dedi ſuauitatẽ odoris:⁊ quaſi ſtorax ⁊ galbanꝰ:⁊ vngu-
la:⁊ gutta:⁊ q̄ſi libanus nõ inciſus vaporaui habitatio-
nem meã:⁊ quaſi balſamum nõ mixtũ odor meus. Ego
quaſi terebinthus extendi ramos meos:⁊ rami mei ho-
noris ⁊ gratie. Ego quaſi vitis fructificaui ſuauitatem
odoris:⁊ flores mei fructus honoris ⁊ honeſtatis. Ego
mater pulchre dilectionis et timoris et agnitiõis et ſan
cte ſpei. In me gratia omnis vite ⁊ veritatis: in me oĩs
ſpes vite ⁊ virtutis. Trãſite ad me oẽs qui cõcupiſcitis
me:⁊ a generationibus meis adimplemini. Spũs enim
meus ſuper mel dulcis:⁊ hereditas mea ſup mel ⁊ fauũ.
Memoria mea ĩ generatiõe ſeculoꝝ. Qui edũt me:ad-
huc eſuriẽt:⁊ qui bibũt me:adhuc ſitiẽt. Qui audit me:
nõ cõfundetur:et qui operãtur in me:nõ peccabũt. Qui
elucidãt me: vitã eternã habebũt. Hec omnia liber vite:
⁊ teſtamentũ altiſſimi:et agnitio veritatis. Legẽ man-
dauit Moyſes in preceptis iuſtitiarũ:⁊ hereditatẽ do- D
mui Jacob:et Iſrael promiſſiões. Poſuit Dauid pue-
ro ſuo:excitare regẽ ex ipſo fortiſſimũ:⁊ in throno hono Joſue.3.d
ris ſedentem in ſempiternũ. Qui implet quaſi phiſon ſa
pientiam: et ſicut tigris in diebꝰ nouoꝝ. Qui adimplet
quaſi eufrates ſenſum. Qui multiplicat quaſi iordanis
in tẽpore meſſis. Qui mittit diſciplinam ſicut lucem: ⁊
aſſiſtens quaſi gyhon in die vindemie. Qui perficit pri-
mus ſcire ipſam:et infirmior nõ inueſtigabit eã. A mari
enĩ abũdabit cogitatio eiꝰ: et ꝯſiliũ illiꝰ ĩ abyſſo magna.
Ego ſapiẽtia effudi flumina. Ego q̄ſi trames aque im-
mẽſe de fluuio. Ego q̄ſi fluuiꝰ dorix: et ſicut aqueductꝰ
exiui de paradiſo:dixi: Rigabo hortũ plãtationũ:et in-
ebriabo partꝰ mei fructũ. Et factꝰ eſt mihi trames abũ
dãs: et fluuiꝰ meus appropinquauit ad mare. Quoniã
doctrinã quaſi antelucanũ illumino oĩbꝰ:et enarrabo il-
lã vſq̄ ad longinquũ. Penetrabo oẽs inferiores partes
terre:et inſpiciã oẽs dormientes: et illuminabo oẽs ſpe
rantes in dño. Adhuc doctrinã quaſi ꝓphetiã effundã:⁊
relinquã illã querẽtibꝰ ſapientiã:⁊ nõ deſinã in ꝓgenies
illoꝝ vſq̄ ĩ euũ ſanctũ. Uidete quoniã nõ ſoli mihi labo- infra.33.c
raui:ſed omnibꝰ exquirentibꝰ veritatẽ. XXV.

In tribꝰ placitũ eſt ſpiritui meo:que ſunt pro A
bata corã deo et hominibꝰ. Cõcordia fratrũ:
⁊ amor proximorũ:⁊ vir ⁊ mulier ſibi bene cõ
ſentiẽtes. Tres ſpecies odiuit anima mea: et
aggrauor valde anime illorũ:pauperẽ ſuperbũ:⁊ diuitẽ
mendacẽ:et ſenẽ fatuũ et inſenſatũ. Que ĩ iuuẽtute tua
nõ cõgregaſti: q̃modo in ſenectute tua inuenies? Quã
ſpecioſum caniciei iudiciũ: ⁊ preſbyteris cognoſcere cõ
ſiliũ. Quã ſpecioſa veteranis ſapiẽtia: et glorioſus intel
lectus et conſiliũ. Corona ſenũ multa peritia: et gloria B
illorũ timor dei. Nouẽ inſuſpicabilia cordis magnifica- ſupra.14.b
ui:et decimũ dicã in lingua hominibꝰ. Hõ q̃ iocũdatur
in filijs viuẽs: et videns ſubuerſionẽ inimicorũ ſuorum.
Beatꝰ qui habitat cũ muliere ſenſata:et qui lingua ſua
non eſt lapſus:et qui nõ ſeruiuit indignis ſe. Beatꝰ qui
inuenit amicũ verũ: et qui enarrat iuſtitiã auri audiẽti.
Quam magnus:qui inuenit ſapientiã et ſcientiã:ſed nõ
eſt ſuper timentẽ dominũ. Timor dei ſuper omnia ſe ſu-
perpoſuit. Beatus homo:cui donatũ eſt habere timorẽ
dei. Qui tenet illũ cui aſſimilabit? Timor dei initiũ dile C
ctionis eius:fidei aũt initiũ agglutinandum eſt ei. Oĩs
plaga triſtitia cordis eſt: et omnis malitia nequitia mu
lieris. Et oẽm plagam: et nõ plagam videbit cordis:⁊

omnem nequitiã: ⁊ non nequitiã mulieris: ⁊ oẽm obdu
ctum: ⁊ nõ obductũ odientiũ: ⁊ oẽm vindictã: ⁊ non vin
ꝓuer. 21.c dictam inimicorũ. Non eſt caput nequius ſuper caput
colubri: ⁊ non eſt ira ſuper irã mulieris. Cõmorari leo-
ni ⁊ draconi placebit: ꝙ habitare cũ muliere nequã. Ne
quitia mulieris immutat faciẽ eiꝰ: et obcęcabit vultum
ſuũ tanꝙ vrſus: et quaſi ſaccũ oſtẽdet in medio proximo
* Graeci rum. Ingemuit vir eius: ⁊ audiens ſuſpirauit * modi-
amare. cũ. Breuis omnis malitia prę malitia mulieris: ſors
peccatorum cadat ſuper illam. Sicut aſcenſus areno-
D ſus in pedibꝰ veterani: ſic mulier linguata homini quie
to. Ne reſpicias in mulieris ſpeciẽ: ⁊ nõ cõcupiſcas mu
lierem in ſpecie. Mulieris ira: irreuerẽtia ⁊ cõfuſio ma
gna. Mulier ſi primatum habeat: cõtraria eſt viro ſuo.
Gene. 3.a. Cor humile: ⁊ facies triſtis: et plaga mortis mulier ne-
ſupra. 8.b quã. Manus debiles: et genua diſſoluta mulier quę nõ
2.re. 14.b beatificat virũ ſuũ. A muliere initiũ factũ eſt peccati: et
per illam omnes morimur. Nõ des aquę tuę exitũ: nec
modicũ: nec mulieri nequã veniã prodeũdi. Si nõ ambu
lauerit ad manũ tuã: cõfundet te in cõſpectu inimicorũ.
A carnibꝰ tuis abſcide illã: ne ſemꝑ te abutaꝛ. XXVI.
A MUlieris bonę beatus vir: numerus enĩ anno-
rum illorũ duplex. Mulier fortis oblectat vi
rum ſuũ: ⁊ annos vitę illius in pace implebit.
Pars bona: mulier bona: ĩ parte bona timẽ-
tium deũ: dabitur viro ꝓ factis bonis: diuitis aũt ⁊ pau-
peris cor bonũ: in omĩ tẽpore vultus illoꝝ hilaris. A tri
bus timuit cor meũ: ⁊ in quarto facies mea metuit. De-
laturã ciuitatis: ⁊ collectionẽ populi: ⁊ calumniam mẽ-
B dacem: ſuper mortem omnia grauia: dolor cordis ⁊ lu-
ctus mulier zelotypa. In muliere zelotypa flagellũ lin-
guę: omĩbus cõmunicans. Sicut boum iugũ quod mo
uetur: ita ⁊ mulier nequã. Qui tenet illã: quaſi ꝗ appre-
hẽdit ſcorpionẽ. Mulier ebrioſa: ira magna: ⁊ cõtume-
lia: ⁊ turpitudo illiꝰ nõ tegetur. Fornicatio mulieris in
extollentia oculoꝝ: ⁊ in palpebris illius agnoſcetur. In
filia non auertente ſe: firma cuſtodiã: ne inuẽta occaſiõe
abutatur ſe. Ab omĩ irreuerẽtia oculoꝝ eiꝰ caue: ⁊ ne mi
reris: ſi te neglexerit. Sicut viator ſitiẽs ad fontẽ os a-
periet: ⁊ ab omĩ aqua proxima bibet: ⁊ cõtra oẽm palũ ſe
debit: ⁊ contra oẽm ſagittã aperiet pharetrã: donec defi
C ciat. Gratia mulieris ſedulę delectabit virũ ſuũ: ⁊ oſſa il
lius impinguabit. Diſciplina illiꝰ datũ dei eſt. Mulier
ſenſata ⁊ tacita nõ eſt immutatio eruditę animę. Gra-
tia ſuper gratiã mulier ſancta ⁊ pudorata. Omnis autẽ
ponderatio non eſt digna continentis animę. Sicut ſol
oriens in mũdo in altiſſimis dei: ſic ⁊ mulieris bonę ſpe
cies in ornamentũ domus eius. Lucerna ſplendens ſu-
per candelabrũ ſanctũ: ⁊ ſpecies faciei ſuꝑ ętatẽ ſtabilẽ.
Colũnę aureę ſuꝑ baſes argenteas: ⁊ pedes firmi ſuper
plãtas ſtabilis mulieris. Fundamenta ęterna ſupra pe-
tram ſolidam: et mandata dei in corde mulieris ſanctę.
D In duobus contriſtatũ eſt cor meũ: ⁊ in tertio iracũdia
mihi aduenit. Vir bellator deficiẽs per inopiã: ⁊ vir ſen-
ſatus contẽptus: ⁊ ꝗ trãſgrediꝛ a iuſtitia ad pctm̃: deus
parauit eũ ad romphęam. Duę ſpecies difficiles ⁊ peri-
culoſę mihi apparuerũt. Difficile exuiꝛ negocians a ne-
gligẽtia: ⁊ nõ iuſtificabiꝛ caupo a pctĩs labioꝝ. XXVII.
A PRopter inopiã multi deliquerũt: et ꝗ quęrit
locupletari: auertit oculũ ſuũ. Sicut ĩ medio
cõpaginis lapidũ palus figitur: ſic ⁊ ĩter me-
dium vẽditionis ⁊ emptionis anguſtiabitur
peccatis. Cõteretur cũ delinquente delictũ. Si non in
timore domini tenueris te inſtanter: ⁊ cito ſubuertetur
domus tua. Sicut in percuſſura cribri remanebit pul-
uis: ſic opera hoĩs in cogitatu illiꝰ. Vaſa figuli ꝓbat for
nax: ⁊ hoĩes iuſtos tẽtatio tribulationis. Sicut ruſtica
tio de ligno oſtẽdit fructũ illiꝰ: ſic verbũ ex cogitatu cor
B dis hoĩs. Ante ſermonẽ nõ laudes virũ: hęc enĩ tentatio
eſt hoĩm. Si ſequaris iuſtitiã: apprehẽdes illã: ⁊ indues

quaſi poderẽ honoris: ⁊ inhabitabis cũ ea: ⁊ proteget te
in ſempiternũ: ⁊ in die agnitiõis inuenies firmamentũ. infra. 13.c.
Volatilia ad ſibi ſimilia cõueniũt: ⁊ veritas ad eos: qui
operanꝛ illã: reuerteꝛ. Leo venatiõi ĩſidiaꝛ ſemꝑ: ſic pec
cata operãtibꝰ iniqtatẽ. Hõ ſenſatus ĩ ſapiẽtia manet:
ſicut ſol: nã ſtultꝰ ſicut luna mutaꝛ. In medio inſenſato
rũ ſerua verbũ tẽpori: in medio aũt cogitantiũ aſſiduus
eſto. Narratio peccantiũ odioſa: ⁊ riſus illoꝝ ĩ delictis
peccati. Loquela multũ iurãs: horripilationẽ capiti ſta
tuet: ⁊ irreuerentia ipſius obturatio auriũ. Effuſio ſan ſup. 23.b.
guinis ĩ rixa ſuꝑboꝝ: et maledictio illoꝝ auditꝰ grauis.
Qui denudat arcana amici: fidẽ ꝑdit: ⁊ nõ ĩueniet ami- C
cũ ad animũ ſuũ. Dilige proximũ: ⁊ cõiungere fide cũ il
lo. Quod ſi denudaueris abſcõſa illiꝰ: nõ ꝑſequeris poſt
eũ. Sicut enĩ hõ ꝗ ꝑdit amicũ ſuũ: ſic ꝗ ꝑdit amicitiam
proximi ſui. Et ſicut qui dimittit auẽ de manu ſua: ſic ꝗ
dereliquiſti proximum tuũ: ⁊ non eũ capies. Non illũ ſe
queris: quoniã longe abeſt. Effugit enĩ quaſi caprea de
laqueo: quoniã vulnerata eſt anima eius. Vulnus enim
poteris colligare: ⁊ maledicti eſt concordatio. Denuda
re aũt amici myſteria: deſperatio eſt anĩę infoelicis. An-
nuens oculo fabricat iniqua: ⁊ nemo eũ abijciet. In con
ſpectu oculoꝝ tuoꝝ conculcabit os ſuũ: ⁊ ſuꝑ ſermones
tuos admirabiꝛ. Nouiſſime aũt ꝑuertet os ſuũ: ⁊ in ver D
bis tuis dabit ſcandalũ. Multa audiui: ⁊ non coęquaui
ei: ⁊ dñs odiet illũ. Qui in altũ mittit lapidẽ: ſuꝑ caput
eius cadet: ⁊ plaga doloſa doloſi diuidet vulnera. Et qui
foueã fodit: incidet in eã: ⁊ qui ſtatuit lapidem proximo
ſuo: offendet in eo: ⁊ qui laqueũ alij ponit: peribit ĩ illo.
Facienti nequiſſimũ conſiliũ: ſuꝑ ipm̃ deuoluetur: ⁊ non
agnoſcet vnde adueniet illi. Illuſio ⁊ improperiũ ſuꝑbo
rũ: ⁊ vindicta ſicut leo inſidiabitur illi. Laqueo peribũt
qui oblectantur caſu iuſtorũ: dolor aũt cõſumet illos an
teꝙ moriaꝛ. Ira ⁊ furor vtraqꝫ execrabilia ſunt: et vir
peccator continẽs erit illorum. XXVIII.
QUi vindicari vult: a dño inueniet vindictã: et A
peccata illiꝰ ſeruãs ſeruabit. Relinque proxi
mo tuo nocẽti te: ⁊ tũc depcanti tibi pctã ſol-
uentur. Hõ homini reſeruat irã: ⁊ a deo qrit Deut. 32.c
medelã? In hoĩem ſimilẽ ſibi nõ habet miſericordiam: ⁊ Rom. 12.d
de peccatis ſuis depcatur? Ipſe dũ caro ſit: reſeruat irã:
⁊ propitiationẽ petit a deo. Quis exorabit pro delictis
illiꝰ? Memento nouiſſimoꝝ: ⁊ deſine inimicari. * Tabi * Grae. ſe
tudo enĩ ⁊ mors ĩminẽt ĩ mãdatis. Memorare timorẽ cundũ cor
dei: ⁊ nõ iraſcaris proximo. Memorare teſtamẽti altiſ- ruptionẽ ⁊
ſimi: ⁊ deſpice ignorantiã proximi. Abſtine te a lite: ⁊ mi mortẽ: ſed
nues peccata. Hõ enĩ iracũdus incẽdit litẽ: et vir pctõr mane in mãdatis.
turbabit amicos: ⁊ in medio pacẽ habẽtiũ ĩmittit inimi B
citiã. Secundũ enĩ ligna ſiluę: ſic ignis exardeſcit: ⁊ ſm
virtutẽ hoĩs: ſic iracũdia illiꝰ erit: ⁊ ſm ſubſtantiã ſuã ex
altabit irã ſuã. Certamẽ feſtinatũ incendit ignẽ: ⁊ lis fe ꝓuer. 26.c
ſtinãs effundit ſanguinẽ: ⁊ lĩgua teſtificãs adducet mor
tẽ. Si ſufflaueris: qſi ignis exardebit: et ſi expueris ſuꝑ
illã: extinguetur. Vtraqꝫ ex ore proficiſcunꝛ. Suſurro
⁊ bilinguis maledictꝰ: multos enĩ turbauit pacẽ haben
tes. Lingua tertia multos cõmouit: ⁊ diſperſit illos de C
gẽte ĩ gentẽ. Ciuitates muratas diuitũ deſtruxit: et do
mos magnatorũ effodit. Virtutes populoꝝ cõcidit: et
gẽtes fortes diſſoluit. Lingua tertia mulieres viratas
eiecit: ⁊ priuauit illas laboribꝰ ſuis. Qui reſpicit illã: nõ
habebit requiẽ: nec habebit amicũ: in quo requieſcat. Fla-
gelli plaga liuorẽ facit: plaga aũt linguę cõminuet oſſa.
Multi ceciderũt in ore gladij: ſed nõ ſic quaſi ꝗ interie
rũt ꝑ linguã ſuã. Beatꝰ ꝗ tectus eſt a lingua nequã: ꝗ in
iracũdia illiꝰ nõ trãſiuit: ⁊ ꝗ nõ attraxit iugũ illius: ⁊ in
vinculis eius nõ eſt ligatus. Iugũ enĩ illius iugũ ferreũ D
eſt: ⁊ vinculum illius vinculum ęreum eſt. Mors illius
mors nequiſſima: ⁊ vtilis potius infernus: ꝙ illa. Per-
ſeuerantia illius nõ permanebit: ſed obtinebit vias iuſto
rũ. In flãma ſua nõ cõburet iuſtos. Qui derelinquũt do

nium incident in illā: ⁊ exardebit in illis: ⁊ nō extingue-
tur: ⁊ immittetur ī illos quaſi leo: ⁊ q̄ſi pardus lędet il-
los. Sepi aures tuas ſpinis: et liguā nequā noli audire:
⁊ oꝛi tuo facito oſtia: ⁊ ſeras aurib⁹ tuis. Aurū tuū: ⁊ ar
gentū tuū cōfla: ⁊ verbis tuis facito ſtaterā: ⁊ frenos oꝛi
tuo rectos: ⁊ attēde ne foꝛte labaris in lingua: et cadas
in cōſpectu inimicoꝝ inſidiantiū tibi: ⁊ ſit caſus tu⁹ in-
ſanabilis in moꝛtem. XXIX.
A Qui facit miſcdiam: foeneraꝛ ꝓximo ſuo: et q̄
pręualet manu: mādata ſeruat. Foenerare ꝓ
ximo tuo in tēpoꝛe neceſſitatis illius: ⁊ iterū
redde ꝓximo in tēpoꝛe ſuo. Cōfirma verbū:
⁊ fideliter age cū illo: ⁊ ī omī tēpoꝛe inuenies: qđ tibi ne-
ceſſariū eſt. Multi q̄ſi inuentionē ęſtimauerūt foenus:
⁊ pręſtiterūt moleſtiā: his q̄ ſe adiuuerūt. Donec accipi-
ant: oſculanꝛ man⁹ dātis: ⁊ ī ꝓmiſſionib⁹ humiliāt vocē
ſuā. Et ī tēpoꝛe redditionis poſtulabit tēpus: ⁊ loqueꝛ
verba tędij: ⁊ murmurationū: ⁊ tēpus cauſabiꝛ. Si aūt
B potuerit reddere: aduerſabiꝛ. Solidi vix reddet dimi-
diū: ⁊ cōputabit illud q̄ſi inuētionē. Sin aūt fraudabit
illū pecunia ſua: ⁊ poſſidebit illū inimicū gratis: ⁊ cōui-
tia ⁊ maledicta reddet illi: ⁊ ꝓ honoꝛe et bn̄ficio reddet
illi ꝯtumeliā. Mlti nō cauſa neq̄tię nō foenerati ſunt: ſꝫ
fraudari grat̄ timuerūt. Verūtn̄ ſup humilē aīo foꝛti-
C oꝛ eſto: ⁊ ꝓ eleemoſyna nō trahas illū. Propter manda
ſup. 17. c. tū aſſume pauperē: ⁊ ꝓpter inopiā ei⁹ ne dimittas eū va
cuū. Perde pecuniā ꝓpter fratrē ⁊ amicū: ⁊ nō abſcon-
das illā ſub lapide in perditionē. Pone theſaurū tuū in
pręceptis altiſſimi: ⁊ ꝓderit tibi magis q̄ aurū. Cōclu
de eleemoſynā in coꝛde pauperis: ⁊ hęc ꝓ te exoꝛabit ab
omī malo. Eleemoſyna viri q̄ſi ſacculus cū ipſo: ⁊ grām
hoīs q̄ſi pupillā ꝯſeruabit: ⁊ poſtea reſurget: ⁊ retribuet
illis retributionē: vnicuiqꝫ ī caput illoꝝ. Sup ſcutū po-
tētis ⁊ ſup lanceā: aduerſus inimicū tuū pugnabit. Vir
bon⁹ fidē facit ꝓximo ſuo: ⁊ q̄ ꝑdiderit ꝯfuſionē: derelin
quet ſibi. Grām fideiuſſoꝛis ne obliuiſcar̄: dedit em̄ pro
te aīaꝫ ſuā. Repꝛomiſſoꝛē fugit pctōꝛ ⁊ immūdus. Bo
na repꝛomiſſoꝛis ſibi aſſcribit pctōꝛ: ⁊ īgratus ſenſu de-
relinquit liberantē ſe. Vir repꝛomittit de ꝓximo ſuo: et
cū ꝑdiderit reuerentiā: derelinqueꝛ ab eo. Repꝛomiſſio
neq̄ſſima multos ꝑdidit dirigentes: ⁊ cōmouit illos q̄ſi
fluctus mar̄. Viros potētes gyrās migrare fecit: ⁊ va-
D gati ſunt in gētib⁹ alienis. Pctōꝛ trāſgrediēs mādatū
infra. 30. b dn̄i īcidet ī repꝛomiſſionē nequā: ⁊ q̄ conatur mlta age-
re: īcidet ī iudiciū. Recupera ꝓximū ſm virtutē tuā: et
attēde tibi ne īcidas. Initiū vitę hoīs aq̄ ⁊ panis ⁊ veſti
mentū: ⁊ dom⁹ protegēs turpitudinē. Melioꝛ eſt vict⁹
pauperis ſub tegmine aſſerū: q̄ epulę ſplēdidę ī peregre
ſine domicilio. Minimū pꝛo magno placeat tibi: ⁊ im-
pꝛoperiū peregrinationis nō audies. Vita nequā hoſpi
tādi de domo ī domū: ⁊ vbi hoſpitabitur: nō fiducialiter
aget: nec aperiet os. Hoſpitabitur: ⁊ paſcet: et poꝛtabit
ingratos: ⁊ adhuc amara audiet. Trāſi hoſpes: et oꝛna
mēſam: ⁊ quę ī manu habes ciba cęteros. Exi a facie ho
noꝛis amicoꝛū meoꝝ: neceſſitudine dom⁹ meę hoſpitio
mihi factus es frater. Grauia hęc homini habenti ſen-
ſum: coꝛreptio dom⁹ ⁊ īpꝛoperiū foeneratoꝛis. XXX.
A Qui diligit filiū ſuū: aſſiduat illi flagella: vt lę
ꝓuer. 13. b tetur ī nouiſſimo ſuo: ⁊ nō palpet pꝛoximoꝛū
oſtia. Qui docet filiū ſuū: laudabitur ī illo: et
in medio domeſticoꝝ ī illo gloꝛiabitur. Qui
docet filiū ſuū ī zelū mittit inimicū: ⁊ in medio amicoꝛū
gloꝛiabitur in illo. Moꝛtuus eſt pater eius: ⁊ q̄ſi nō eſt
moꝛtuus. Similē em̄ reliquit ſibi poſt ſe. In vita ſua vi
dit: ⁊ lętatus eſt in illo. In obitu ſuo nō eſt cōtriſtatus:
nec cōfuſus eſt coꝛā inimicis. Reliquit em̄ defenſoꝛē do
B mus cōtra inimicos: ⁊ amicis reddētē gratiā. Pro ani
mabus filioꝝ colligabit vulnera ſua: ⁊ ſup oēm vocē tur
babuntur viſcera eius. Equus īdomit⁹ euadet durus:
⁊ filius remiſſus euadet pręceps. Lacta filiū tuū: ⁊ pa-
uentem te faciet: lude cū eo: ⁊ contriſtabit te. Non cor-
rideas illi: ne condoleas: ⁊ in nouiſſimo obſtupeſcēt den
tes tui. Non des illi poteſtatē in iuuentute: ⁊ ne deſpi- ſupꝛa. 7. c.
cias cogitatus illius. Curua ceruicē eius in iuuentute:
⁊ tunde latera eius dū infans eſt: ne foꝛte induret: ⁊ non
credat tibi: ⁊ erit tibi doloꝛ animę. Doce filiū tuū: ⁊ ope
rare in illo: ne ī turpitudinē illius offendas. Melioꝛ eſt C
pauper ſanus: ⁊ foꝛtis viribus: q̄ diues imbecillis: et fla
gellatus malitia. Salus animę in ſanctitate iuſtitię: et
melioꝛ eſt omni auro ⁊ argēto: ⁊ coꝛpus validū: q̄ cēſus
immēſus. Nō eſt cenſus ſuper cenſum ſalutis coꝛpoꝛis:
⁊ nō eſt oblectamentū ſuper coꝛdis gaudiū. Melioꝛ eſt
moꝛs: q̄ vita amara: ⁊ requies ęterna: q̄ lāguoꝛ perſeue
rans. Bona abſcōdita in oꝛe clauſo: quaſi appoſitiones ſup. 20. d.
epularuꝫ circūpoſitę ſepulchꝛo. Quid pꝛoderit libatio ⁊ īfra. 14 c
idolo? Nec em̄ mādūcabit: nec odoꝛabitur. Sic qui effu Dan̄. 24 b
gatur a domino: ⁊ poꝛtans mercedes iniq̄tatis. Vidēs D
oculis ⁊ ingemiſcens: ſicut ſpado cōplectens virginē et
ſuſpirans: ita qui in violentia facit iudiciū. Triſtitiā nō
des animę tuę: ⁊ non affligas temetipſum conſilio tuo.
Iocūditas coꝛdis hęc eſt vita hominis: ⁊ theſaurus ſi-
ne defectione ſanctitatis: ⁊ exultatio viri eſt lōgęuitas.
Miſerere animę tuę placens deo: ⁊ contine: ⁊ cōgrega
coꝛ tuū in ſanctitate eius: ⁊ triſtitiam longe expelle a te.
Multos em̄ occidit triſtitia: ⁊ nō eſt vtilitas in illa. Ze
lus ⁊ iracundia minuēt dies: ⁊ ante tempus ſenectā ad-
ducet cogitatus. Splendidū coꝛ bonū in epulis eſt: epu
lę em̄ illius diligenter fiunt. XXXI.
Vigilia honeſtatis tabefaciet carnes: ⁊ cogi- A
tatus illius auferet ſomnū. Cogitatus pꝛę-
ſcientię auertet ſenſum: et infirmitas grauis
ſobꝛiā facit animam. Laboꝛauit diues in cō-
gregatione ſubſtantię: et in requie ſua replebitur bonis
ſuis. Laboꝛauit pauper in diminutione victus: ⁊ in fine
inops fit. Qui aurū diligit: nō iuſtificabitur: et q̄ inſequi
tur conſumptionē: replebitur ex ea. Multi dati ſunt in ſupꝛa. 8. a.
auri caſus: ⁊ facta eſt in ſpecie ipſius perditio illoꝝ. Li-
gnum offenſionis eſt aurū ſacrificantiū: vę illis q̄ ſectan
tur illud: et omnis impꝛudens deperiet in illo. Beatus
diues q̄ inuētus eſt ſine macula: ⁊ qui poſt aurū nō abijt:
nec ſperauit ī pecunia ⁊ theſauris. Quis eſt hic: ⁊ lauda
bimus eū? Fecit em̄ mirabilia in vita ſua. Qui pꝛobatus B
eſt in illo: ⁊ ꝑfectus inuētus eſt: et erit illi gloꝛia ęterna. ſupꝛa. 13. d
Qui potuit trāſgredi: ⁊ nō eſt trāſgreſſus: ⁊ facere ma- et ſupꝛa
la: ⁊ nō fecit: Ideo ſtabilita ſunt bona illius ī dn̄o: ⁊ elee 22. a.
moſynas illius enarrabit omīs eccleſia ſanctoꝝ. Supꝛa
mēſam magnā ſediſti: nō aperias ſup illā faucē tuā ꝑoꝛ.
Nō dicas ſi multa ſunt: quę ſuper illā ſunt. Memento Mat. 20 b
quoniā malus eſt ocul⁹ nequā. Nequius oculo q̄d crea
tū eſt? Ideo ab omī facie ſua lachꝛymabitur: cū viderit. C
Ne extēdas manū tuā pꝛioꝛ: ⁊ īuidia cōtaminatus eru-
beſcas. Nec cōpꝛimaris in cōuiuio vino. Intellige quę
ſunt pꝛoximi tui ex teipſo. Vtere quaſi homo frugi his:
quę tibi apponūtur: vt nō cū manducas multū: odio ha
bearis. Ceſſa pꝛioꝛ cauſa diſciplinę: et noli nimius eſſe:
ne foꝛte offendas: et ſi in medio multoꝝ ſediſti: ꝑoꝛ illis
ne extēdas manū tuā: nec ꝑoꝛ poſcas bibere. Quā ſuffi-
ciēs eſt homini erudito vinū exiguū: ⁊ in doꝛmiēdo non
laboꝛabis ab illo: ⁊ nō ſenties doloꝛē. Vigilia ⁊ cholera:
⁊ toꝛtura viro īſrunito: ſomnus ſanitatis in hoīe parco.
Doꝛmiet vſqꝫ in mane: ⁊ aīa illius cū ipō delectabiꝛ. Et
ſi coactus fueris ī edēdo multū: ſurge e medio: ⁊ vome:
⁊ refrigerabit te: ⁊ nō adduces coꝛpoꝛi tuo infirmitatē.
Audi me fili: ⁊ ne ſpernas me: ⁊ ī nouiſſimo īuenies vba
mea. In oībus opibus tuis eſto velox: et oīs infirmitas
nō occurret tibi. Splēdidū in panibus benedicēt labia ꝓuer. 2. b.
multoꝛū: ⁊ teſtimoniū veritatis illius fidele. In neq̄ſſi-
mo pane murmurabit ciuitas: et teſtimoniū neq̄tię illi⁹
verū eſt. Diligētes ī vino noli ꝓuocar̄: multos em̄ exter
minauit vinū. Ignis pꝛobat ferrū durū: ſic vinū coꝛda D

ſuperborū arguet in ebrietate potatū. Aequa vita hoībꝰ
vinū in ſobrietate: ſi bibas illud moderate: eris ſobrius.
Que eſt vita que minuitur vino? Quid defrandat vitā?
Mors. Vinū in iocunditatē creatum eſt: ⁊ non in ebrie
tatē ab initio. Exultatio animę ⁊ corporis vinū mode-
rate potatū. Sanitas eſt animę ⁊ corporis: ſobriꝰ potꝰ.
Vinum multum potatū irritatiōem: ⁊ iram: ⁊ ruinas
multas facit. Amaritudo aīę vinum multū potatum.
Ebrietatis animoſitas īprudētis offenſio: minorās vir
tutem: ⁊ faciens vulnera. In cōuiuio vini nō arguas p-
ximum: ⁊ non deſpicias eum in iocunditate illiꝰ. Ver-
ba improperij non dicas illi: ⁊ non premas illum in repe
tendo. XXXII.
B Ectorē te poſuerunt: noli extolli: eſto in illis
quaſi vnus ex ipſis. Curā illorū habe: ⁊ ſic cō
ſidera: ⁊ omī cura tua explicita: recumbe: vt
lęteris propter illos: ⁊ ornamentū gratię ac
cipias coronā: ⁊ dignitatē cōſequaris cōgregatiōis. Lo
quere maior natu: decet em̄ te. Primū verbū diligentis
ſcientiā: ⁊ nō impedias muſicā. Vbi auditus nō eſt: non
effundas ſermonē: ⁊ importune noli extolli in ſapientia
tua. Gēmula carbunculi in ornamēto auri: ⁊ cōparatio
B muſicorū ī cōuiuio vini. Sicut in fabricatiōe auri ſignū
eſt ſmaragdi: ſic numerus muſicoꝝ in iocundo: ⁊ mode
rato vino. Audi tacēs: ⁊ pro reuerētia accedet tibi bona
gratia. Adoleſcēs loquere in tua cauſa vix cū neceſſe fue
rit. Si bis īterrogatꝰ fueris: habeat caput reſpōſuȝ tuū
In multis eſto q̄ſi inſcius: ⁊ audi tacens ſimul ⁊ quęrēs
In medio magnatoꝝ loqui nō p̄ſumas: ⁊ vbi ſunt ſenes
C nō multū loquaris. Ante grandinē prębit coruſcatio: ⁊
ante verecundiā prębit gratia: ⁊ pro reuerētia accedet
tibi bona gratia. Et hora ſurgēdi nō te trices. Precur
re autem prior ī domū tuā: ⁊ illic aduocare: ⁊ illic lude: ⁊
age cōceptiōes tuas: ⁊ nō in delictis ⁊ verbo ſupbo. Su
per his oībus benedicito dn̄m: q̄ fecit te: ⁊ inebriantē te
ab oībus bonis ſuis. Qui timet dn̄m: accipiet doctrinā
eius: ⁊ qui vigilauerint ad illū: inuenient benedictionē.
Qui querit legē: implebiť ab ea: ⁊ qui inſidioſe agit: ſcā
dalizabiť ab ea. Qui timent dn̄m inuenięt iudiciū iuſtū:
et iuſtitias q̄ſi lumē accendent. Peccator homo vitabit
correptionē: ⁊ ſecundū voluntatē ſuā īueniet cōparatio
nē. Vir cōſilij nō diſperdet intelligentiā: alienus ⁊ ſup-
D bꝰ nō ptimeſcet timorē. Etiā poſtq̄ fecit cū eo ſine cōſi-
lio: ⁊ ſuis inſectationibꝰ argueť. Fili ſine cōſilio nihil fa
cias: ⁊ poſt factū nō poenitebis. In via ruinę non eas: ⁊
nō offendes ī lapides: nec credas te vię laborioſę: ne po-
nas aīę tuę ſcandalū. Et a filijs tuis caue: ⁊ a domeſticꝭ
tuis attende. In omni ope tuo crede ex fide aīę tuę: hęc
eſt em̄ cōſeruatio mādatorū. Qui credit deo: attēdit mā
datis: ⁊ q̄ cōfidit in illo: nō minoratus erit. XXXIII
A Imenti deū nō occurrent mala: ſed in tenta-
tione deus illū cōſeruabit: ⁊ liberabit a malis
Sapiens nō odit mandata ⁊ iuſtitias: et nō il
lideť q̄ſi in pcella nauis. Homo ſenſatꝰ cre-
dit legi dei: ⁊ lex illi fidelis. Qui interrogationē manife
ſtat: parabit verbū: ⁊ ſic deprecatus exaudieť: et cōſerua
bit diſciplinā: ⁊ tunc rn̄debit. Precordia fatui q̄ſi rota
ſupra.12b carri: ⁊ quaſi axis verſatilis cogitatꝰ illiꝰ. Equus emiſ-
ſarius: ſic ⁊ amicus ſubſannator ſub omni ſupraſedente
hinnit. Quare dies diē ſuperat: ⁊ iterū lux lucē: et annꝰ
annū a ſole ad ſolē? A dn̄i ſciētia ſeparati ſunt facto ſole:
B ⁊ prēceptū cuſtodiēte per dei ſapientiā diuiduntť. Et im
mutauit tēpora: ⁊ dies feſtos ipſoꝝ: ⁊ in illis dies feſtos
celebrauerūt ad horā. Ex ipſis exaltauit ⁊ magnificauit
deꝰ: ⁊ ex ipſis poſuit ī numerū dieꝝ: ⁊ oēs hoīes de ſolo:
et ex terra vnde creatus eſt Adā. In multitudine diſci-
plinę dn̄i ſeparauit eos: ⁊ immutauit vias eoꝝ. Et ex ip
ſis bn̄dixit: ⁊ exaltauit: ⁊ ex ipſis ſanctificauit: ⁊ ad ſe ap
plicauit: ⁊ ex ipſis maledixit ⁊ humiliauit: ⁊ cōuertit il-
los a ſeparatiōe ipſoꝝ. Quaſi lutū figuli in manu ipſius.

plaſmare illud et diſponere. Oēs vię eius ſecundū diſpo
ſitionē eius: ſic homo in manu illius: q̄ ſe fecit: et reddet
illi ſecundū iudiciū ſuū. Cōtra malū bonū eſt: ⁊ cōtra vi
tā mors: ſic ⁊ cōtra virū iuſtū peccator. Et ſic intuere in
oīa opa altiſſimi. Duo cōtra duo: ⁊ vnū cōtra vnum. Et C
ego nouiſſimꝰ euigilaui: ⁊ q̄ſi qui colligit racemos poſt
vindemiatores. In benedictione dei ⁊ ipſe ſperaui: ⁊ q̄ſi ſup.24.d.
q̄ vindemiat: repleui torcular. Reſpicite q̄m nō mihi ſo
li laboraui: ſed et oībus exquirentibꝰ diſciplinā. Audite
me magnati: et oēs populi et rectores eccleſię auribus
pcipite. Filio ⁊ mulieri: fratri ⁊ amico nō des poteſtatē
ſup te in vita tua: et nō dederis alij poſſeſſionē tuam: ne
forte poeniteat te: ⁊ depreceris pro illis. Dū adhuc ſup-
es ⁊ aſpiras: nō immutabit te oīs caro. Meliꝰ eſt enim:
vt filij tui te rogēt: q̄ te reſpicere in manus filiorū tuo-
rū. In omnibꝰ operibꝰ tuis pręcellens eſto. Ne dederis
maculā in gloriā tuā. In die cōſummationis dierū vitę
tuę: ⁊ in tēpore exitus tui diſtribue hęreditatē tuā. Ci-
baria ⁊ virga: ⁊ onus aſino: panis ⁊ diſciplina: ⁊ opꝰ ſer-
uo. Operať in diſciplina: ⁊ quęrit requieſcere: laxa ma-
nus illi: ⁊ quęrit libertatē. Iugū ⁊ lorū curuāt collum D
durū: ⁊ ſeruū inclināt operationes aſſiduę. Seruo ma-
leuolo tortura ⁊ cōpedes: mitte illū in operationē: ne va
cet. Multā em̄ malitiā docuit ocioſitas: in opa cōſtitue
eū. Sic em̄ cōdecet illū. Qd̄ ſi nō obaudierit: curua illū
cōpedibus: ⁊ nō amplifices ſup oēm carnē. Verū ſine iu
dicio nihil facias graue. Si eſt tibi ſeruꝰ fidelis: ſit tibi q̄
ſi aīa tua. Quaſi fratrē ſic eum tracta: q̄m ī ſanguine aīę
cōparaſti illū. Si lęſeris eū iniuſte: in fugā cōuerteť: et ſi ſupra.7.c
extollens diſceſſerit: quē q̄ras: ⁊ in q̄ via q̄ras illū neſcis.
Ana ſpes: ⁊ mendaciū viro inſen XXXIIII A
ſato: ⁊ ſomnia extollunt imprudētes. Quaſi q̄
apprehendit vmbrā: ⁊ pſequiť ventū: ſic ⁊ qui
attendit ad viſa mēdacia. Secundū hoc viſio
ſomniorū. Ante faciē hoīs ſimilitudo alterius hoīs. Ab
īmundo q̄d mūdabiť? ⁊ a mendace q̄d verū diceť? Diui
natio erroris ⁊ auguria: mendacia ⁊ ſomnia malefacien
tiū: vanitas eſt. Et ſicut parturiētis cor tuū phantaſias
patiť: niſi ab altiſſimo fuerit emiſſa viſitatio: ne dederꝭ ī
illis cor tuū. Multos em̄ errare fecerūt ſomnia: ⁊ exci-
derūt ſperātes ī illis. Sine mēdacio cōſummabiť verbū
legis: ⁊ ſapiētia in ore fidelis cōplantabiť. Qui nō eſt tē
tatus: q̄d ſcit? Vir in multis expertus: cogitabit multa B
⁊ q̄ multa didicit: enarrabit ītellectū. Qui nō eſt exptus
pauca recognoſcit: qui aūt ī multis fatuus eſt: multipli-
cat maliciā. Qui tētatus nō eſt: qualia ſcit? Qui īplana
tus eſt: abundabit neq̄tia. Multa vidi enarrādo: ⁊ plu-
rimas verborū cōſuetudines. Aliquotiēs vſq̄ ad mortē
piclitatus ſum horū cauſa: ⁊ liberatꝰ ſuȝ gratia dei. Spi
ritꝰ timētiū deū quęriť: ⁊ ī cōſpectu illiꝰ bn̄diceť. Spes
em̄ illoꝝ in ſaluantē illos: ⁊ oculi dei in diligētes ſe. Qui
timet dn̄m: nihil trepidabit: ⁊ non pauebit: q̄m ipſe eſt
ſpes eius. Timentis dn̄m: beata eſt aīa eius. Ad quē re-
ſpicit: ⁊ q̄ eſt fortitudo eiꝰ. Oculi dn̄i ſup timētes eū: p
tector potētię: firmamētū virtutis: tegimen ardoris: et
vmbraculū meridiani: deprecatio offenſiōis: ⁊ adiutori C
um caſus: exaltans aīam: ⁊ illuminās oculos: dans ſani
tatē: et vitā: et benedictionē. Immolantis ex iniquo ob
latio eſt maculata: ⁊ non ſunt beneplacitę ſubſannatio-
nes iniuſtorū. Dominus ſolus ſuſtinētibus ſe in via veri
tatis: ⁊ iuſtitię. Dona iniquorū nō pbat altiſſimus: nec puer.15.b
reſpicit in oblationes iniquorū: nec in multitudine ſacri D
ficiorū eorū propitiabitur peccatis. Qui offert ſacrifici
um ex ſubſtātia pauperū: quaſi qui victimat filiū ī cōſpe-
ctu patris ſui. Panis egentiū: vita pauperis eſt: qui de-
fraudat illū: homo ſanguinis eſt. Qui aufert in ſudore
panē: quaſi q̄ occidit proximū ſuū. Qui effundit ſangui
nē: ⁊ qui fraudē facit mercenario: fratres ſunt. Vnꝰ ędi
ficans: ⁊ vnus deſtruēs: quid pdeſt illis niſi labor? Vnꝰ Num.19.
orans: ⁊ vnus maledicens: cuius vocem exaudiet deus?
C

Qui baptiſatur a mortuo et iterū tangit mortuū: quid
proficit lauatio illius? Sic homo qui ieiunat in peccatꝭ
ſuis: z iterū eadem faciēs: quid proficit humiliando ſe?
Orationē quis exaudiet? XXXV.
A Qui conſeruat legē multiplicat orationē. Sa
crificiū ſalutare eſt attēdere mādatis: 7 diſce
dere ab omi iniqtate: 7 propitiationē litare ſa
crificijs ſup iniuſtitias: 7 deprecatio ꝓ pecca
tꝭ recedere ab iniuſtitia. Retribuet gratiā ꝗ offert ſimi
laginē: et qui facit miſericordiā offert ſacrificiū. Bñpla
citū eſt dño recedere ab iniquitate: 7 deprecatio pro pec
B catꝭ recedere ab iniuſtitia. Nō apparebis ante cōſpectū
dñi vacuus. Hec em̄ oīa propter mandata dei fiunt. Ob
Exo.23.b latio iuſti impinguat altare: z odor ſuauitatis eſt in cō
et.24.d. ſpectu altiſſimi. Sacrificiū iuſti acceptū eſt: 7 memoriā
Deu.16. 2.cor.6.b eius nō obliuiſcet dñs. Bono animo gloriā redde deo: 7
Tob.4.b nō minuas primitias manuū tuarū. In omni dato hila
rē fac vultū tuū: 7 in exultatiōe ſanctifica decimas tuas.
De altiſſimo ſecundū donatū eius: 7 in bono oculo adin
uētionē facito manuū tuarū: quoniā dñs retribuēs eſt: 7
ſepties tātū reddet tibi. Noli offerre munera praua: nō
em̄ ſuſcipiet illa. Et noli inſpicere ſacrificiū iniuſtū: quiā
C dñs vindex eſt: 7 nō eſt apud illū gloria pſone. Non acci
piet dñs perſonā in pauperē: et deprecationē leſi exaudi
Rom.2.b et. Nō deſpiciet preces pupilli: nec viduā: ſi effundat lo
quelā gemitus. Nōne lachryme vidue ad maxillā deſcē
dūt: 7 exclamatio eius ſup deducentē eas? A maxilla em̄
aſcēdunt vſq ad celū: 7 dñs exauditor nō delectabit ī il
lis. Qui adorat deū ī oblectatiōe ſuſcipiet: 7 deprecatio
illius vſq ad nubes propinquabit. Oratio humiliātꝭ ſe
nubes penetrabit: 7 donec ꝓpinquet: nō cōſolabit: et nō
diſcedet: donec altiſſimus aſpiciat. Et dñs nō elongabit
ſed iudicabit iuſtos: 7 faciet iudiciū: z fortiſſimus nō ha
bebit in illis patientiā: vt cōtribulet dorſum ipſorū: 7 gē
tibus reddet vindictā: donec tollat plenitudinē ſuperbo
rū: et ſceptra iniquorū cōtribulet: donec reddat hoībus
ſecundū actus ſuos: z ſecundū opera ade: 7 ſecundū pre
ſumptionē illius: donec iudicet iudiciū plebis ſue: 7 ob
lectabit iuſtos miſericordia ſua. Specioſa miſericordia
dei in tēpore tribulatiōis: quaſi nubes pluuie in tēpore
ſiccitatis. XXXVI.
A Miſerere noſtri deus oīm: 7 reſpice nos: 7 oſtē
de nobis lucē miſerationū tuarū: 7 immitte ti
morē tuū ſup gentes: que nō exqueſierunt te
Tob.9.b. vt cognoſcāt: ꝗa non eſt deus: niſi tu: vt enar
infra.eod. rēt magnalia tua. Alleua manū tuā ſup gentes alienas:
vt videant potentiā tuā. Sicut em̄ in cōſpectu eorū ſan
ctificatus es ī nobis: ſic in cōſpectu noſtro magnificabe
ris ī eis: vt cognoſcāt te: ſicut 7 nos cognouimꝰ: qm̄ nō
eſt deus preter te dñe. Innoua ſigna: 7 īmuta mirabilia
Glorifica manū: 7 brachiū dextrū. Excita furorē: 7 effū
de irā. Extolle aduerſariū: 7 affige inimicū. Feſtina tem
pus: 7 memēto finis: vt enarrēt mirabilia tua. In ira flā
me deuoret: qui ſaluatur: z qui peſſimant plebē tuā: iue
B niāt perditionē. Cōtere caput principū: et inimicorū di
ſup:a.eo. centiū: nō eſt alius preter nos. Cōgrega oēs tribus Ja
cob: 7 cognoſcāt: ꝗa nō eſt deus: niſi tu: vt enarrent ma
gnalia tua: 7 hereditabis eos: ſicut ab initio. Miſerere
plebi tue: ſup quā īuocatū eſt nomē tuū: 7 iſrael: quē coe
quaſti primogenito. Miſerere ciuitati ſanctificationis
tue ieruſalē: ciuitati requiei tue. Reple ſion inenarrabi
libus virtutibus tuis: z gloria tua populū tuū. Da teſti
moniū: ꝗa ab initio creature tue ſunt: 7 ſuſcita precatio
C nes: ꝗs locuti ſunt in noīe tuo ꝓphete priores. Da mer
cedē ſuſtinētibus te: vt ꝓphete tui fideles īueniant: 7 ex
audi oratiōes ſeruorū tuorū. Secundū benedictionē a
Num.6.d. aron da pplō tuo: 7 dirige nos in viā iuſtitie: vt ſciāt oēs
qui habitāt terrā: qꝛ tu es deus cōſpector ſeculorū. Oēm
eſcā manducabit venter: 7 eſt cibus cibo melior. Fauces
cōtingūt cibū: 7 cor inſenſatū verba mēdacia. Cor pra
uū dabit triſtitiā: 7 homo peritus reſiſtet illi. Oēm maſ D
culū excipiet mulier: 7 eſt filia melior filio. Species mu
lieris exhilarat faciē viri ſui: 7 ſup oēm cōcupiſcentiā ho
minis ſupducet deſideriū. Si eſt lingua curatiōis: eſt 7
mitigatiōis: 7 miſcdie: nō eſt vir illius ſecundū filios ho
minū. Qui poſſidet mulierē bonā: inchoat poſſeſſionē:
adiutoriū ſecūdū illū eſt: z columna vt requies. Ubi nō
eſt ſepes: diripiet poſſeſſio: 7 vbi nō eſt mulier: īgemiſcit
egēs. Cui credit: qui nō habet nidū? Et deflectēs vbicū
q obſcurauerit: qſi ſuccīctus latro exiliēs de ciuitate ī ci
uitatē. XXXVII.
Omnis amicus dicet: 7 A
ego amicitiā copulaui: ſed eſt amicus ſolo no
mine amicꝰ. Nōne triſtitia ineſt vſq ad mor
tē? Sodalis aūt: 7 amicus ad inimicitiā con
uertet. O preſumptio nequiſſima: vnde creata es coopi
re aridā malicia 7 doloſitate? Sodalis amico cōiocūda ſupra.9.b
bit in oblectatiōibus: 7 in tēpore tribulatiōis aduerſari
us erit. Sodalis amico cōdolet cauſa ventrꝭ: z cōtra ho
ſtē accipiet ſcutū. Nō obliuiſcarꝭ amici tui in aīo tuo: 7 B
nō īmemor ſis illius in opibus tuis. Noli cōſiliari cū ſo
cero tuo: 7 a zelantibꝰ te abſconde cōſiliū. Oīs cōſiliariꝰ
ꝓdit cōſiliū: ſed eſt cōſiliarius in ſemetipſo. A cōſiliario
malo ſerua aīam tuā. Prius ſcito: que ſit illiꝰ neceſſitas
7 ꝗd ipſe in aīo ſuo cogitabit. Ne forte mittat ſudē ī ter
rā: et dicat tibi: bona eſt via tua: 7 ſtet econtrario videre:
ꝗd tibi eueniat. Cū viro irreligioſo tracta de ſanctitate
7 cū iniuſto de iuſtitia: 7 cū muliere de his: que emulat:
cū timido de bello: cū negociatore de traiectiōe: cū emp
tore de venditiōe: cū viro liuido de gratijs agendis: cū ī
pio de pietate: cū īhoneſto de honeſtate: cū opario agra
rio de omi ope: cū operario annuali de cōſummatiōe an
ni: cū ſeruo pigro de multa operatiōe. Nō attēdas his ī
oī cōſilio. Sed cū viro ſancto aſſiduus eſto: quēcūq co
gnoueris obſeruantē timorē dei: cuius aīa eſt ſecundū
aīam tuā. Quicunq titubauerit in tenebris: nō cōdole
bit tibi. Et cor boni cōſilij ſtatue tecū. Nō eſt em̄ tibi ali C
ud plus illo. Aīa viri ſancti enunciat aliquando vera: ꝙ
ſeptē circūſpectores ſedētes in excelſo ad ſpeculandum
Et in his oībus deprecare altiſſimū: vt dirigat in verita
te viā tuā. Ante oīa opera verbū verax pcedat te: et ante
oēm actū conſiliū ſtabile. Uerbū nequā immutabit cor:
ex ꝗ partes ꝗtuor oriūt: bonū 7 malū: vita 7 mors: 7 do
minatrix illorū eſt aſſidua lingua. Uir peritus multos
erudiuit: z anime ſue ſuauis eſt. Qui ſophiſtice loꝗtur:
odibilis eſt: et in omi re defraudabitur. Nō eſt em̄ illi da
ta a dño gratia: oī em̄ ſapiētia defraudatus eſt. Eſt ſapi
ens anime ſue ſapiēs: 7 fructus ſenſus illius laudabilis
Uir ſapiens plebē ſuā erudit: 7 fructus ſenſus illiꝰ fide
les ſunt. Uir ſapiēs implebitur bñdictiōibꝰ: 7 videntes D
illū laudabūt. Uita viri in numero dierū: dies aūt iſrael
innumerabiles ſunt. Sapiēs in populo hereditabit ho
norē: 7 nomē illius erit viuēs ī eternū. Fili in vita tua tē
ta aīam tuā: z ſi fuerit nequā: nō des illi poteſtatē. Non 1.cor.9.c.
em̄ oīa oībus expediunt: 7 nō omni aīe oē genus placet. et.10.f.
Noli auidus eſſe in oī epulatiōe: et nō te effundas ſuper
oēm eſcā. In multis em̄ eſcis erit infirmitas: 7 auiditas
appropinꝗbit vſq ad cholerā. Propter crapulā multi
obierunt: qui aūt abſtinens eſt: adijciet vitā. XXXVIII
Honora medicū ꝓpter neceſſitatē: etem̄ illum A
creauit altiſſimus. A deo eſt em̄ oīs medela: 7
a rege accipiet donationē. Diſciplina medici
exaltabit caput illius: 7 in cōſpectu magnatū
collaudabitur. Altiſſimus creauit de terra medicinā: et
vir prudēs nō abhorrebit illā. Nōne a ligno indulcata
eſt aqua amara? Ad agnitionē hoīm virtus illorū. Et de Exo.15.d.
dit hoīs ſciētiā altiſſimus: honorari in mirabilibus ſuis
In his curās mitigabit dolorē: et vnguentarius faciet
pigmēta ſuauitatis: z vnctiōes cōficiet ſanitatis: 7 non B
cōſummabūtur opa eius. Pax em̄ dei ſup faciē terre. Fi
li in tua infirmitate ne deſpicias teipſū: ſed ora dñm: et

ipſe curabit te. Auerte a delicto: ⁊ dirige manus: ⁊ ab oĩ
delicto mũda coꝛ tuũ. Da ſuauitatẽ: ⁊ memoriã ſimila-
ginis: ⁊ impingua oblationẽ: ⁊ da locũ medico. Et eñ il
lũ dñs creauit: ⁊ nõ diſcedat a te: qꝛ opa eius ſunt neceſ-
ſaria. Eſt eñ tẽpus quando in manibus illoꝝ incurras
ipſi vero dñm deprecabunt: vt dirigat requiẽ eoꝝ in ſani
tatẽ: ꝑpter cõuerſationẽ illoꝝ. Qui delinquit in cõſpe-
ſup.22 b. ctu eius: q̃ fecit eũ: incidet in manus medici. Fili in moꝛ
tuũ ꝓduc lachꝛymas: ⁊ q̄ſi dura paſſus icipe ploꝛare: et
ſecundũ iudiciũ cõtege coꝛpus illiꝰ: ⁊ nõ deſpicias ſepul
turã illius. Propter delaturã autẽ amare fer luctũ illiꝰ
vno die: ⁊ cõſolare ꝑpter triſticiã: ⁊ fac luctũ ſecundum
meritũ eius vno die vl' duobus ꝑpter detractionẽ. A tri
ſticia eñ feſtinat moꝛs: ⁊ cooperit virtutẽ: ⁊ triſtitia coꝛ
dis flectit ceruicẽ. In abductiõe ꝑmanet triſtitia ⁊ ſub-
ſtãtia inopis ſecundũ coꝛ eius. Ne dederꝭ in triſtitia coꝛ
tuũ: ſed repelle eã a te: ⁊ memẽto nouiſſimoꝝ: ⁊ noli ob
liuiſci. Neq3 eñ eſt cõuerſio: ⁊ huic nihil ꝓderis: ⁊ teip-
ſũ peſſimabis. Memoꝛ eſto iudicij mei: ſic eñ erit et tu
C um. Mihi heri: ⁊ tibi hodie. In requie moꝛtui requieſce-
re fac memoriã eius: ⁊ cõſolare illũ in exitu ſpiritus ſui.
Sapientiã ſcribe in tẽpoꝛe vacuitatis: ⁊ q̃ minoꝛat actu
ſapientiã ꝑcipiet: qꝛ ſapiẽtia replebit. Qui tenet aratrũ:
⁊ qui gloꝛiat in iaculo: ſtimulo boues agitat: ⁊ cõuerſat
in opibus eoꝝ: et narratio eius ĩ filijs tauroꝝ. Coꝛ ſuũ
dabit ad verſandos ſulcos: ⁊ vigilia eius ĩ ſagina vacca
rũ. Sic oĩs faber ⁊ architectus: qui nocte tanq̃ diẽ trã-
ſigit: qui ſculpit ſignacula ſcuptilia: ⁊ aſſiduitas eius va
riat picturã. Coꝛ ſuũ dabit in ſimitudinẽ picturę: ⁊ vi-
lia ſua ꝑficit opus. Sic faber ferrarius ſedens iuxta ĩcu
dẽ: ⁊ cõſiderans opus ferri. Vapoꝛ ignis vrit carnes eiꝰ
et in caloꝛe foꝛnacis cõcertat. Vox mallei innouat aurẽ
eiꝰ: et cõtra ſimilitudinẽ vaſis oculus eiꝰ. Coꝛ ſuũ dabit
in cõſummationẽ operũ: ⁊ vigilia ſua oꝛnabit impfectio
nẽ. Sic figulus ſedens ad opus ſuũ: cõuertens pedibus
ſuis rotã: qui in ſolicitudine poſitus eſt ſemp ꝑpter opꝰ
D ſuũ: ⁊ ĩnumera eſt oĩs operatio eius. In brachio ſuo foꝛ
mabit lutũ: ⁊ ante pedes ſuos curuabit virtutẽ ſuã. Coꝛ
ſuũ dabit: vt cõſummet linitionẽ: et vigilia ſua mundabit
foꝛnacẽ. Oẽs hi in manibus ſuis ſperauerunt: ⁊ vnuſq̄ſ
q3 in arte ſua ſapiẽs eſt. Sine his oĩbus nõ ędificat ciui
tas. Et nõ inhabitabũt: nec ĩambulabũt: ⁊ in eccleſiã nõ
tranſilient. Super ſellã iudicis nõ ſedebũt: ⁊ teſtamẽtũ
iudicij nõ intelligent: neq3 palã faciẽt diſciplinã: ⁊ iudi-
ciũ: ⁊ ĩ parabolis nõ inuenient: ſed creaturã ęui cõfirma
bunt: ⁊ deprecatio illoꝝ in operatione artis: accõmodã
tes aĩas ſuas: ⁊ cõquirẽtes in lege altiſſimi. XXXIX
A Sapientiã omniũ antiquoꝝ exq̃ret ſapiẽs: ⁊ in
ꝓphetis vacabit. Narrationẽ viroꝝ nomina
toꝝ cõſeruabit: ⁊ in verſutias parabolarum ſi
mul introibit. Occulta ꝓuerbioꝝ exq̃ret: ⁊ in
abſcõditis parabolarũ cõuerſabit. In medio magnatũ
miniſtrabit: et in cõſpectu pręſidis apparebit. In terrã
alienigenarũ gentiũ ꝑtranſiet. Bona eñ: ⁊ mala in omi
bus tentabit. Coꝛ ſuũ tradet ad vigilãdum diluculo ad
dñm: qui fecit illũ: et in cõſpectu altiſſimi deprecabitur.
Aperiet os ſuũ in oꝛatione: ⁊ pꝛo delictis ſuis deprecabi
tur. Si eñ dñs magnus voluerit: ſpiritu ĩtelligentię re
plebit illũ: ⁊ ipſe tanq̃ imbꝛes emittet eloquia ſapientię
B ſuę: ⁊ in oꝛatione cõfitebitur dño. Et ipſe diriget cõſiliũ
eiꝰ: ⁊ diſciplinã: ⁊ in abſconditis ſuis cõſiliabit. Ipſe pa
lã faciet diſciplinã doctrinę ſuę: ⁊ in lege teſtamenti dñi
gloꝛiabitur. Collaudabunt multi ſapientiã eius: ⁊ vſq3
in ſeculũ nõ delebitur. Nõ recedet memoꝛia eius: ⁊ no-
mẽ eius requiret a generatione in generationẽ. Sapiẽ-
infra 44.e tiã eius enarrabunt gentes: ⁊ laudẽ eius enũciabit eccle
ſia. Si ꝑmanſerit nomen eius: derelinquet plus q̃ mille
⁊ ſi requieuerit: pꝛoderit illi. Adhuc cõſiliaboꝛ: vt enar-
rem: vt furoꝛe eñ repletus ſum. Et in voce dicit: Obau
dite me diuini fructus: ⁊ quaſi roſa plãtata ſup riuos aq̃
rũ fructificate. Quaſi Libanus odoꝛẽ ſuauitatꝭ habete
Floꝛete floꝛes q̄ſi liliũ: ⁊ date odoꝛẽ: ⁊ frondete in grati
am: ⁊ collaudate canticũ: ⁊ benedicite dñm in operibus
ſuis. Date nomini eius magnificentiã: ⁊ cõfitemini illi ĩ
voce labioꝝ veſtroꝝ: ⁊ in canticis labioꝝ: ⁊ in citharis:
⁊ ſic diceꝭ in cõfeſſione: Opera dñi vniuerſa bona valde
In verbo eñ eius ſtetit aqua: ſicut cõgeries: et in ſermo C
ne oꝛis illius: ſicut exceptoꝛia aquaꝝ: q̃m in pręcepto ip
ſius placoꝛ fit: et nõ eſt minoꝛatio ĩ ſalute ipſius. Opera Gen.1.d.
oĩs carnis coꝛã illo: ⁊ nõ eſt quicq̃ abſconditũ ab oculis Mat.7.d.
eius. A ſeculo vſq3 in ſeculũ reſpicit: ⁊ nihil eſt mirabile ĩ
cõſpectu eius. Nõ eſt dicere quid eſt hoc: aut q̃d eſt iſtud
oĩa eñ in tempoꝛe ſuo quęrentur. Benedictio illius q̄ſi Gen.7.d.
fluuius inundabit: ⁊ q̃modo cataclyſmus aridã inebꝛia
uit: ſic ira ipſiꝰ gentes: quę nõ exquiſierunt eũ: hęredita
bit. Quomodo cõuertit aquas ĩ ſiccitatẽ: ⁊ ſiccata ẽ ter Exod.14.
ra: ⁊ vię illius vijs illoꝝ directę ſunt: ſic peccatoꝛibꝰ of-
fenſiones in ira eius. Bona bonis creata ſunt ab initio:
ſic nequiſſimꝭ bona ⁊ mala. Initiũ neceſſarię rei vitę ho ſupꝛ.29.d
minũ: aqua: ignis: ⁊ ferrũ: ſal: lac: ⁊ panis ſimilagineus: D
⁊ mel: et botrus vuę: ⁊ oleũ: ⁊ veſtimentũ. Hęc oĩa ſan-
ctis in bona: ſic ⁊ impijs: ⁊ peccatoꝛibus in mala cõuer-
tent. Sunt ſpiritus qui ad vindictã creati ſunt: ⁊ ĩ furo
re ſuo cõfirmauerũt toꝛmẽta ſua. Et in tempoꝛe cõſum
mationis effundent virtutẽ: ⁊ furoꝛẽ eius qui fecit illos
cõfundẽt. Ignis: grãdo: fames: et moꝛs: oĩa hęc ad vin
dictã creata ſunt. Beſtiaꝝ dentes: ⁊ ſcoꝛpij: ⁊ ſerpentes infra.40b
⁊ romphea vindicãs ĩ exterminiũ impios. In mandatꝭ
eius epulabunt: ⁊ ſup terrã in neceſſitate ꝑparabunt: et
in tempoꝛibus ſuis nõ ꝑterient verbũ. Propterea ab in
itio cõfirmatus ſum: ⁊ cõſiliatus ſum: ⁊ cogitaui: ⁊ ſcri
pta dimiſi. Oĩa opera dñi bona: et oẽ opus hoꝛa ſua ſub- ſupꝛa.eo.
miniſtrabit. Nõ eſt dicere: hoc illo nequius eſt. Oĩa eñ
in tempoꝛe ſuo cõpꝛobabunt. Et nunc in omni coꝛde: ⁊
oꝛe collaudate: ⁊ benedicite nomen domini. XL.
Occupatio magna creata eſt oĩbus hoĩbus: et A
iugũ graue ſup filios Adã a die exitus de ven
tre matris eoꝝ: vſq3 in diẽ ſepulturę ĩ matrẽ
oĩm. Cogitatiões eoꝝ: ⁊ timoꝛes coꝛdis adĩ
uentiões expectatiõis: ⁊ dies finitiõis a pręſidẽte ſup ſe
dẽ gloꝛioſam: vſq3 ad humiliatũ in terrã: et cinerẽ: ab eo
qui vtit hyacintho: ⁊ poꝛtat coꝛonã vſq3 ad eũ: qui coope
ritur lino crudo. Furoꝛ: zelus: tumultus: fluctuatio ⁊ ti
moꝛ moꝛtis: iracundia ꝑſeuerãs: ⁊ cõtentio: ⁊ in tẽpoꝛe
refectiõis in cubili ſomnus noctis ĩmutat ſcientiã eius
Modicũ aũt tanq̃ nihil in requie: ⁊ ab eo in ſomnis: q̄ſi
in die reſpectus. Cõturbatus eſt in viſu coꝛdis ſui: tãq̃ B
qui euaſerit in die belli. In tempoꝛe ſalutꝭ ſuę exurrexit
⁊ admirans ad nullũ timoꝛẽ cũ omni carne: ab hoĩe vſq3
ad pecus: ⁊ ſup peccatoꝛes ſeptuplũ. Ad hęc moꝛs: ſan-
guis: cõtentio: ⁊ romphęa: oppꝛeſſiones: fames: ⁊ cõtri
tio: ⁊ flagella. Sup iniq̄s creata ſunt hęc oĩa: ⁊ ꝑpter il Gen.7.b.
los factus eſt cataclyſmus. Oĩa eñ quę de terra ſunt: in infra.41.b
terrã cõuertent: ⁊ aquę oẽs in mare cõuertent. Oẽ mu-
nus: ⁊ iniquitas delebit: ⁊ fides in ſeculũ ſtabit. Subſtã
tię iniuſtoꝝ ſicut fluuius ſiccabuntur: ⁊ ſicut tonitruũ
magnũ in pluuia ꝑſonabunt. In aperiendo manus ſuas C
lętabitur: ſic pręuaricatoꝛes in cõſummatiõe tabeſcent.
Nepotes impioꝝ nõ multiplicabũt ramos: ⁊ radices ĩ
mundę ſuper cacumẽ petrę ſonãt. Super oẽm aquã vi
riditas: ⁊ ad oꝛã fluminꝭ ante omne foenũ euellet. Gra
tia ſicut paradiſus in benedictionibus: ⁊ miſcdia in ſecu
lo ꝑmanet. Vita ſibi ſufficiẽtis operarij cõdulcabitur: ⁊
in ea inuenies theſaurũ. Aedificatio ciuitatis cõfirma-
bit nomẽ: ⁊ ſup hãc mulier ĩmaculata cõputabitur. Vi
nũ ⁊ muſica lętificãt coꝛ: ⁊ ſup vtraq3 dilectio ſapientię
Tibię ⁊ pſalteriũ ſuauẽ faciũt melodiã: et ſuper vtraq3
lingua ſuauis. Gratiã ⁊ ſpeciẽ deſiderabit oculus tuus:
⁊ ſuper hęc virides ſationes. Amicus ⁊ ſodalis in tẽpo-
re cõuenientes: ⁊ ſuper vtroſq3 mulier cũ viro. Fratres ĩ

adiutoriū in tēpore tribulatiōis: et ſuper eos miſcōia
D liberabit. Aurū ꝛ argentū: ꝛ cōſtitutio pedū: ꝛ ſup vtrū
qꝫ cōſiliū beneplacitū. Facultates ꝛ virtutes exaltāt cor
ꝛ ſuper hec timor dñi. Nō eſt in timore dñi minoratio:
ꝛ nō eſt in eo inquirere adiutoriū. Timor dñi ſicut para
diſus bñdictionis: ꝛ ſup oēm gloriā operuerūt illū. Fili
in tēpore vitę tuę ne indigeas. Melius eſt enī mori: ꝙ ī
digere. Uir reſpiciens in menſaꝫ alienā: nō eſt vita eius ī
cogitatione victus. Alit enī aīam ſuā cibis alienis. Uir
aūt diſciplinat⁹: ꝛ eruditus cuſtodiet ſe. In ore ī prudē
tis cōdulcabit̄ inopia: ꝛ in ventre eius ignis ardebit.

A O Mors ꝙ amara eſt memoria tua hoī XLI.
pacē habenti in ſubſtātijs ſuis: viro quieto: et
cuius vię directę ſunt in oībus: ꝛ adhuc valen
ti accipere cibū. O mors bonū eſt iudiciū tuū
hoī indigenti: ꝛ qui minorat̄ viribus defecto ętate: ꝛ cui
de oībus cura eſt: ꝛ incredibili: qui perdit ſapiētiā. No
li metuere iudiciū mortis. Memēto quę ante te fuerūt
ꝛ quę ſupuentura ſunt tibi: hoc iudiciū a dño oīm carni
ꝛ qui ſuperuenient tibi in beneplacito altiſſimi: ſiue decē:
ſiue centū: ſiue mille anni. Nō eſt enī ī inferno accuſatio
B vitę. Filij abominationū fiunt filij peccatorū: ꝛ qui con
uerſantur ſecus domos impiorū. Filiorū peccatorū ꝑiet
hereditas: ꝛ cū ſemine illoꝝ aſſiduitas opprobrij. De pa
tre impio querunt̄ filij: qm̄ ꝓpter illū ſunt in opprobrio
Uę vobis viri impij: qui dereliquiſtis legē dñi altiſſimi.
Et ſi nati fueritis: in maledictione naſcemini: ſi mortui
ſupr.40 b fueritis: ī maledictione erit pars veſtra. Oīa quę de ter
ra ſunt: in terrā conuertent̄: ſic impij a maledicto in ꝑdi
tionē. Luctus hoīm in corpore ipſorū: nomē aūt impio
rū delebitur. Curā habe de bono nomine: hoc enī mag'
ꝑmanebit tibi: ꝙ mille theſauri precioſi: ꝛ magni. Bo
C ne vitę numerus dieꝝ: bonū aūt nomē ꝑmanebit in euū
Diſciplinā in pace cōſeruate filij. Sapientia enī abſcon
prouer.22 dita: ꝛ theſaurus inuiſus: quę vtilitas in vtriſqꝫ? Meli
or eſt homo: q̄ abſcondit ſtulticiā ſuā: ꝙ homo q̄ abſcon
dit ſapientiā ſuā. Uerūtamē reuertimini in his: q̄ proce
dūt de ore meo. Nō eſt enī bonū oēm irreuerentiā obſer
D uare: ꝛ nō oīa oībus bene placēt in fide. Erubeſcite a pa
tre: ꝛ a matre de fornicatione: ꝛ a pręſidēte: et a potente
de mēdacio: a principe: ꝛ a iudice de delicto: a ſynagoga
ꝛ plebe de iniquitate: a ſocio et amico de iniuſtitia: et de
loco in q̄ habitas: de furto: de veritate dei: ꝛ teſtamento
de diſcubitu in panibus: ꝛ ab obfuſcatione dati ꝛ accepti
a ſalutantibus de ſilentio: a reſpectu mulierꝫ fornicarię
Luce.14. ꝛ ab auerſione vultus cognati. Ne auertas faciē tua a ꝓ
ximo tuo: ꝛ ab auferendo partē: ꝛ nō reſtituendo. Ne re
ſpicias mulierē alieni viri: ꝛ ne ſcruteris ancillā eius: ne
qꝫ ſteteris ad lectū eius. Caue ab amicis de ſermonibus
improperij: ꝛ cū dederis: ne improperes. XLII.

A N On duplices ſermonē auditus de reuelatiōe
ſermonis abſconditi: ꝛ eris vere ſine cōfuſiōe:
ꝛ inuenies gratiā in cōſpectu oīm hoīm: ne ꝓ
his oībus cōfundaris: et ne accipias perſonā:
vt delinquas. De lege altiſſimi: ꝛ teſtamēto: ꝛ de iudicio
iuſtificare impiū: de verbo ſocioꝝ ꝛ viatorū: ꝛ de datione
hereditatis amicoꝝ: de ęqualitate ſtaterę ꝛ ponderū: de
acquiſitione multorū ꝛ paucorū: de corruptione empti
onis ꝛ negociatorū: ꝛ de multa diſciplina filioꝝ: ꝛ ſeruo
peſſimo latus ſanguinare. Super mulierē nequā bonū
B eſt ſignū. Ubi manus multę ſunt: claude: ꝛ quodcunqꝫ tra
des: numera ꝛ appende: datū vero: ꝛ acceptū oīne deſcri
be. De diſciplina inſenſati ꝛ fatui: ꝛ de ſenioribus qui iu
dicant̄ ab adoleſcentibus: ꝛ eris eruditus in oībus: ꝛ ꝓ
babilis in cōſpectu oīm viroꝝ. Filia patris abſcōdita eſt
vigilia ꝛ ſolicitudo eius aufert ſomnū: ne forte in adoleſ
cētia ſua adultera efficiat̄: et cū viro cōmorata odibilis
fiat: ne quando polluat̄ in virginitate ſua: ꝛ in paternis
ſupr.26 b ſuis grauida inueniat̄: ne forte cū viro cōmorata tranſ
C grediatur: aut certe ſterilis efficiatur. Super filiā luxu
rioſam cōfirma cuſtodiā: ne quādo faciat te in opprobri
um venire inimicis: a detractione in ciuitate: ꝛ abiectio
ne plebis: ꝛ cōfundat te in multitudine populi. Omni ho
mini noli intendere ī ſpecie: ꝛ in medio mulierū noli cō
morari. De veſtimētis enī ꝓcedit tinea: ꝛ a muliere iniq̄
tas viri. Melior eſt enī iniquitas viri: ꝙ mulier benefaci
ens: ꝛ mulier cōfundens in opprobriū. Memor ero igit̄
operū dñi: ꝛ quę vidi annūciabo in ſermonibus dñi ope
ra eius. Sol illuminās per oīa reſpexit: ꝛ gloria dñi ple
nū eſt opus eius. Nōne dñs fecit ſanctos enarrare om
nia mirabilia ſua: quę cōfirmauit dñs oīpotens ſtabilis
in gloria ſua? Abyſſum: ꝛ cor hoīm inueſtigauit: ꝛ aſtu D
tia eorū excogitauit. Cognouit enī dñs oēm ſcientiā: ꝛ ī
ſpexit in ſignū eui: annuncians quę pręterierunt: ꝛ q̄ ſup
uentura ſunt: reuelans veſtigia occultorū. Nō pręterit
illū oīs cogitatus: ꝛ nō abſcondit ſe ab eo vllus ſmo. Ma
gnalia ſapientię ſuę decorauit: quę eſt ante ſeculū: ꝛ vſqꝫ
in ſeculū: neqꝫ adiectū eſt: neqꝫ minuetur: et non eget ali
cuius cōſilio. Quā deſiderabilia oīa opera eius: et tanꝙ
ſcintilla eſt conſiderare. Oīa hęc viuunt: ꝛ manent in ſe
culū: ꝛ in omni neceſſitate oīa obaudiūt ei. Oīa duplicia
vnū ꝯtra vnū: ꝛ nō fecit quicꝙ deeſſe. Uniuſcuiuſqꝫ ꝯfir
mabit bona. Et quis ſatiabitur videns gloriam eius?

A Ltitudinis firmamentū pulchritu XLIII. A
do eius eſt: ſpecies celi in viſione glorię. Sol
in aſpectu annuncians in exitu: vas admirabi
le opus excelſi. In meridiano exurit terrā: et
in cōſpectu ardoꝛ eius quis poterit ſuſtinere? Fornacē
cuſtodiens in operibus ardoꝛ. Tripliciter ſol exurens
montes: radios igneos exufflans ꝛ refulgēs: radijs ſu
is obcęcat oculos. Magnus dñs qui fecit illū: ꝛ in ſer
monibus ei⁹ feſtinauit iter. Et luna in oībus in tēpore
ſuo: oſtēſio tēporis: ꝛ ſignū eui. A luna ſignū diei feſti: lu
minare qđ minuitur in cōſummatiōe. Menſis ſecundū
nomen eius eſt creſcēns mirabiliter in conſummatione.
Uas caſtrorū in excelſis: in firmamento celi reſplendēs B
glorioſe. Species celi gloria ſtellarū: mundū illuminās
in excelſis dñs. In verbis ſanctis ſtatuent iudiciū: ꝛ nō
deficient in vigilijs ſuis. Uide arcū: ꝛ benedic eū: qui fe
cit illū. Ualde ſpecioſus eſt ī ſplendore ſuo. Gyrauit cę
lū in circuitu glorię ſuę: manus excelſi aperuerūt illum
Imperio ſuo accelerauit niuē: ꝛ accelerat coruſcatiōes
emittere iudicij ſui. Propterea aperti ſunt theſauri: et
euolauerunt nebulę ſicut aues. In magnitudine ſua po
ſuit nubes: ꝛ cōfracti ſunt lapides grandinis. In cōſpe
ctu eius cōmouebunt̄ montes: ꝛ in voluntate eius aſpi
rauit notus. Uox tonitrui eius verberauit terrā: tēpe
ſtas aquilonis: ꝛ cōgregatio ſpiritus: ꝛ ſicut auis depo
nēs ad ſedendū: aſpergit niuē: ꝛ ſicut locuſta demergēs
deſcenſus eius. Pulchritudinē candoris eius admura
bitur oculus: et ſup imbrē ei⁹ expaueſcit cor. Gelu ſicut C
ſalē effundet ſup terrā: ꝛ dum gelauerit: fiet tanꝙ cacu
mina tribuli. Frigidus ventus aq̄lo flauit: ꝛ gelauit cry
ſtallus ab aqua. Sup oēm cōgregatione aquarū requie
ſcet: ꝛ ſicut lorica induet ſe aquis. Et deuorabit mōtes:
ꝛ exuret deſertū: ꝛ extinguet viride ſicut ignē. Medici
na oīm in feſtinatiōe nebulę: ꝛ ros obuiās ab ardore ve
nienti humilē efficiet eū. In ſermone eius ſiluit vent⁹: et
cogitatiōe ſua placabit abyſſuꝫ: et plantauit illū dñs Je
ſus. Qui nauigāt mare: enarrant ꝑicula eius: ꝛ audien
tes auribus noſtris admirabimur. Illic pręclara opa: ꝛ
mirabilia: varia beſtiarū genera: ꝛ oīm pecorū: et creatu
ra beluarū. Propter ipſum cōfirmatus eſt itineris finꝫ: D
ꝛ in ſermone eius cōpoſita ſunt oīa. Multa dicimus: et
deficim⁹ in verbis: cōſummatio aūt ſermonū ipſe eſt. In
oībus gloriātes ad quid valebimus? Ipſe enī oīpotens
ſuper oīa opera ſua. Terribilis dñs: ꝛ magnus veheme
ter: et mirabilis potētia ipſius. Glorificantes dñm quā
tumcunqꝫ potueritis: ſuperualebit adhuc: ꝛ admirabi
lis magnificentia eius. Benedicentes dominum: exalta

te illũ quantũ poteſtis: maioꝛ eñ eſt omni laude. Exaltã
tes eũ replemini virtute. Ne laboꝛetis: nõ eñ cõpꝛehen
detis. Quis videbit eũ: ⁊ enarrabit: ⁊ quis magnificabit
eũ: ſicut eſt ab initio? Multa abſcõdita ſunt maioꝛa his
Pauca eñ vidimus operũ eius. Oĩa aũt dominus fecit
⁊ pie agentibus dedit ſapientiã. XLIIII.

A LAudem⁹ viros glorioſos: ⁊ parentes noſtros
in gñatione ſua. Multã gloꝛiã fecit dñs ma
gnificẽtia ſua a ſeculo. Dñantes in poteſtati-
bus ſuis hoĩes magni virtute: ⁊ pꝛudẽtia ſua
pditi nunciãtes in pphetis dignitatẽ pphetarũ: et impe
rãtes in pſenti populo: ⁊ virtute pꝛudẽtię pplis ſanctiſ
ſima verba. In pueritia ſua requirẽtes modos muſicos
B ⁊ narrãtes carmina ſcripturaꝝ. Hoĩes diuites in virtu
te pulchꝛitudinis ſtudiũ habẽtes: pacificãtes in domib⁹
ſuis. Oẽs iſti in generãtiõibus gẽtis ſuę gloꝛiaꝫ adepti
ſunt: ⁊ ĩ diebus ſuis habenť in laudib⁹. Qui de illis nati
ſunt: reliquerũt nomen narrandi laudes eoꝝ. Et ſunt q
rũ nõ eſt memoꝛia. Perierũt q̃ſi qui non fuerint: ⁊ nati
ſunt quaſi non nati: ⁊ filij eoꝛũ cũ ipſis. Sed illi viri mi-
ſericoꝛdię ſunt: quoꝝ pietates nõ defuerũt. Cũ ſemine
eoꝝ permanẽt bona: hęreditas ſancta nepotes eoꝝ. Et
in teſtamentis ſtetit ſemẽ eoꝛũ: ⁊ filij eoꝛũ pꝑter illos vſ
C ꝗ in ęternũ manet ſemẽ eoꝛũ. Et gloꝛia eoꝛũ nõ derelin
queť. Coꝛpoꝛa ipſoꝛũ in pace ſepulta ſunt: ⁊ nomẽ eoꝛũ
viuet in generationẽ ⁊ gñationẽ. Sapientiã ipſoꝛũ nar
rẽt populi: ⁊ laudẽ eoꝛũ nũciet eccleſia. Henoch placuit
deo: ⁊ tranſlatus eſt in paradiſuꝫ: vt det gẽtibus ſapien-
ſupꝛ.39.b tiã. Noe inuentus eſt pfectus iuſtus: ⁊ in tẽpoꝛe iracun
Geñ.5.c. dię factus eſt recõciliatio. Ideo dimiſſuꝫ eſt reliquũ ter
hebꝛe.11 b rę: cũ factũ eſt diluuiũ. Teſtamẽta ſeculi poſita ſunt apđ
Geñ.6.b. illũ: ne deleri poſſit diluuio oĩs caro. Abꝛaam magn⁹ pa
Hebꝛ.11.a ter multitudinis gentiũ: ⁊ nõ eſt inuentus ſimilis illi in
Geñ.17.a D gloꝛia. Qui cõſeruauit legẽ excelſi: ⁊ fuit in teſtamento
Geñ.22.c cũ illo. In carne eius ſtare fecit teſtamẽtũ: ⁊ ĩ tentatiõe
Heb.11.d. inuentus eſt fidelis. Ideo iureiurãdo dedit illi gloꝛiã in
gente ſua: creſcere illũ q̃ſi terrę cumulũ: ⁊ vt ſtellas exal
tare ſemẽ eius: ⁊ hęreditare illos a mari vſq; ad mare: ⁊
a flumine vſq; ad terminos oꝛbis terrę. Et Iſaac codẽ
modo fecit pꝑter Abꝛaã patrẽ eius. Benedictionẽ oĩm
gentiũ dedit illi dñs: ⁊ teſtamentũ ſuũ cõfirmauit ſuper
caput Iacob. Agnouit eũ ĩ benedictionib⁹ ſuis: ⁊ dedit
illi hęreditatẽ: ⁊ diuiſit illi partẽ in tribubus duodecim.
Et cõſeruauit illi homines miſericoꝛdię inuenientes gra
tiam in oculis omnis carnis. XLV

A DIlectus deo ⁊ hoĩbus Moyſes: cuius memo
Exod.11 a ria in bñdictione eſt. Similẽ illũ fecit in glia
ſanctoꝝ: ⁊ magnificauit eũ in timoꝛe inimico
rũ: ⁊ in verbis ſuis mõſtra placauit. Gloꝛifica
uit illũ in cõſpectu regũ: ⁊ iuſſit illi coꝛã pplo ſuo: ⁊ oſten
dit illi gloꝛiã ſuã. In fide et lenitate ipſius ſanctũ fecit il
lũ: ⁊ elegit eũ ex omni carne. Audiuit eñ eũ: ⁊ vocẽ ipſi⁹
⁊ induxit illũ in nubẽ. Et dedit illi coꝛ ad pꝛęcepta: ⁊ le-
gẽ vitę: ⁊ diſciplinę docere iacob teſtamentũ ſuũ: ⁊ iudi
cia ſua iſrael. Excelſuꝫ fecit Aaron fratrẽ ſuũ: ⁊ ſimilẽ ſi
B bi de tribu leui. Statuit ei teſtamentũ ęternũ: ⁊ dedit il
li ſacerdotiũ gentis: ⁊ beatificauit illũ in gloꝛia: ⁊ circũ
cinxit eũ ꝫona iuſtitię: ⁊ induit eũ ſtola gloꝛię: et coꝛona
Exo.28. f uit eũ in vaſis virtutis. Circumpedes ⁊ femoꝛalia: ⁊ hu
merale poſuit ei: ⁊ cinxit illũ tintinnabulis aureis plu
rimis in gyro: dare ſonitũ ĩ inceſſu ſuo: auditũ facere ſo
nitũ in templo in memoꝛiã filijs gentis ſuę. Stolã ſan-
ctã auro ⁊ hyacintho: ⁊ purpura: opus textile: viri ſapiẽ
tis iudicio ⁊ veritate pꝛęditi. Toꝛto cocco opus artifi-
cis: gemmis pꝛęcioſis figuratis ĩ ligatura auri: ⁊ opere
lapidarij ſculptis in memoꝛiã ſecũdum numerũ tribuũ
iſrael. Coꝛona aurea ſup mitrã eius expꝛeſſa ſigno ſan-
ctitatis: ⁊ gloꝛia honoꝛis: ⁊ opus virtutꝫ: deſiderio ocu
loꝛũ oꝛnata. Sic pulchꝛa ante ipſuꝫ nõ fuerũt talia vſq;
C ad oꝛiginẽ. Nõ eſt indut⁹ illa alienigena aliquis: ſed tã-
tũ filij ipſi⁹ ſoli: ⁊ nepotes eius p omne tempus. Sacri-
ficia ipſius cõſummata ſunt igne quotidie. Compleuit
moyſes manus eius: ⁊ vnxit illũ oleo ſancto. Factũ eſt il leui.8.b.
li in teſtamentũ ęternũ: ⁊ ſemini eius ſicut dies cęli fun-
gi ſacerdotio: ⁊ habere laudẽ: et gloꝛificare populũ ſuũ ĩ
nomine ſuo. Ipſuꝫ elegit ab omni viuente: offerre ſacri
ficiũ deo incenſum: et bonũ odoꝛẽ in memoꝛiã placare p
populo ſuo: et dedit illi in pꝛęceptis ſuis poteſtatẽ: in te
ſtamentis iudicioꝛũ: docere Iacob teſtimonia: et ĩ lege
ſua lucẽ dare iſrael. Quia cõtra illũ ſteterunt alieni: ⁊ p num.16.a
pter inuidiam circũdederunt illum homines in deſerto
qui erant cum Dathan ⁊ Abiron: et congregatio Cho-
re in iracundiam. Uidit dominus deus: ⁊ nõ placuit il-
li: ⁊ cõſumpti ſunt in impetu iracundię. Fecit illis mon
ſtra: ⁊ cõſumpſit illos in flãma ignis. Et addidit aaron
gloꝛiã: et dedit illi hęreditatẽ: et pꝛimitias frugũ terrę
diuiſit illi. Panẽ ipſius in pꝛimis parauit in ſacietatem D
nam ⁊ ſacrificia domini edent: quę dedit illi: ⁊ ſemini ei
us. Cęterũ inter gentes nõ hęreditabit: ⁊ pars nõ eſt il-
li in gente. Ipſe eſt eñ pars ei⁹: ⁊ hęreditas. Phinehes num.25.c
filius eleazari tertius ĩ gloꝛia imitando eũ in timoꝛe do-
mini: ⁊ ſtare in reuerentia gentis: in bonitate: ⁊ alacrita
te aĩę ſuę placuit deo Iſrael. Ideo ſtatuit illi teſtamẽtũ
pacis: ⁊ pꝛincipẽ ſanctoꝛũ: ⁊ gẽtis ſuę: vt ſit illi: ⁊ ſemini
eius ſacerdotij dignitas ĩ ęternũ. Et teſtamentũ dauid
regis filij Ieſſe de tribu Iuda: hęreditas ipſi ⁊ ſemini ei
us: vt daret ſapientiã in coꝛ noſtrum iudicare gentẽ ſuã
in iuſtitia: ne abolerentur bona ipſoꝝ: ⁊ gloꝛiã ipſoꝛũ in
gentẽ eoꝛũ ęternam fecit. XLVI

A FOꝛtis in bello Ieſus Naue ſucceſſoꝛ moyſi ĩ
pphetis: qui fuit magnus ſecundũ nomẽ ſuũ
maximus ĩ ſalutẽ electoꝛũ dei: expugnare in
ſurgẽtes hoſtes: vt cõſequereť hęreditatẽ iſ-
rael. Quã gloꝛiã adeptus eſt in tollẽdo man⁹ ſuas: ⁊ ia-
ctando cõtra ciuitates rompheas? Quis ante illũ ſic re
ſtitit? Nã hoſtes ipſe dñs pcuſſit. An nõ in iracundia ei
us impeditus eſt ſol: ⁊ vna dies facta eſt q̃ſi duo? Inuo- Ioſue.10
cauit altiſſimũ potentẽ in oppugnãdo inimicos vndiq;
⁊ audiuit illũ magnus: ⁊ ſanctus deus in ſaxis grãdinꝫ
virtutis valde foꝛtis. Impetũ fecit cõtra gentẽ hoſtilẽ: B
⁊ in deſcenſu pdidit cõtrarios: vt cognoſcãt gentes po-
tentiã eius: quia cõtra deũ pugnare nõ eſt facile: et ſecu
tus eſt a tergo potentes. Et in diebus moyſi miſericoꝛ-
diã fecit ipſe: et Caleb filius Iephone: ſtare cõtra hoſtẽ
et pꝛohibere gentem a peccatis: et perſtringere mur-
mur malitię. Et ipſi duo conſtituti: a periculo liberati num.14 a
ſunt: a numero ſexcentoꝛum milium peditum inducere
illos in hęreditatẽ: in terram quę manat lac et mel. Et Ioſu.14 c
dedit domin⁹ illi Caleb foꝛtitudinem: et vſq; in ſenectu
tem permanſit illi virtus: vt aſcenderet in excelſuꝫ terrę
locũ: ⁊ ſemen ipſius obtinuit hęreditatem. Et viderunt
omnes filij Iſrael: quia bonũ eſt obſequi ſancto deo. Et
iudices ſinguli ſuo nomine: quoꝛũ nõ eſt coꝛruptũ coꝛ: q
nõ auerſi ſunt a domino: vt ſit memoꝛia illoꝛũ in benedi
ctiõe. Et oſſa eoꝛũ pullulãt de loco ſuo: ⁊ nomẽ eoꝛũ per C
manet in ęternũ: permanẽte ad filios illoꝛũ ſanctoꝛũ vi-
roꝛũ gloꝛia. Dilectus a domino deo ſuo Samuel pphe
ta dñi: renouauit imperiũ: ⁊ vnxit pꝛĩcipes in gente ſua.
In lege domini cõgregationẽ iudicauit: ⁊ vidit deũ Ia
cob: ⁊ in fide ſua pbatus eſt pꝛopheta. Et cognitus eſt ĩ D
verbis ſuis fidelis: qꝛ vidit deũ lucis: ⁊ inuocauit dñm oĩ-
potentẽ in oppugnãdo hoſtes circũſtantes vndiq;: in ob
latiõeꝫ viri inuiolati. Et intonuit de cęlo dñs: ⁊ in ſonitu
magno auditã fecit vocẽ ſuã: ⁊ cõtriuit pꝛincipes Tyri
oꝛũ: ⁊ oẽs duces philiſtijm. Et ante tẽpus finis vitę ſuę
⁊ ſeculi teſtimoniũ pꝛębuit in cõſpectu dñi: ⁊ chꝛiſti. Pe
cunias ⁊ vſq; ad calceamenta ab omi carne nõ accepit: ⁊
nõ accuſauit illũ homo. Et poſt hęc doꝛmiuit: ⁊ notũ fe-
cit regi: ⁊ oſtendit illi finẽ vitę ſuę: ⁊ exaltauit vocẽ eius 1.reg.7.c.
de terra ĩ pphetia delere ĩpietatẽ gẽtis. XLVII. 1.reg.12.a

A POſt hęc ſurrexit Nathan ꝓpheta in dieb⁹ da
uid. Et q̄ſi adeps ſeparat⁹ a carne: ſic dauid
a filijs iſrael. Cū leonib⁹ luſit q̄ſi cū agnis: et
in vrſis ſimiliter fecit ſicut in agnis ouiū ī iu
uētute ſua. Nunq̄d nō occidit gigantē: ⁊ abſtulit oppro
briū de gente? In tollēdo manū in ſaxo fundę deiecit ex
ultationē Golię: vbi inuocauit dn̄m oīpotentē. Et de-
dit in dextera eius tollere hoīem fortē in bello: ⁊ exalta-
tare cornu gentis ſuę. Sic in decē milibus glrificauit eū
⁊ laudauit eū ī benedictiōib⁹ dn̄i: in offerēdo illi coronā
1.reg.18.b glorię. Cōtriuit eīm inimicos vndiq̄: ⁊ extirpauit phili
ſtijm cōtrarios vſq̄ in hodiernū diē. Cōtriuit cornu ip
ſoꝝ vſq̄ ī ęternū. In oī opere dedit cōfeſſionē ſancto: et
excelſo in verbo glorię. De oī corde ſuo laudauit dn̄m: ⁊
dilexit eū: q̄ fecit illū: ⁊ dedit illi cōtra inimicos potētiā
B ⁊ ſtare fecit cātores cōtra altare: ⁊ in ſono eoꝝ dulces fe
cit modos. Et dedit in celebrationib⁹ decus: et ornauit
tēpora vſq̄ ī cōſummationē vitę: vt laudarēt nomē ſan
ctū dn̄i: ⁊ amplificarēt mane dei ſanctitatē. Chriſt⁹ pur
2.reg.12.d gauit peccata ipſius: ⁊ exaltauit in ęternū cornu ei⁹. Et
dedit illi teſtamētum regni: ⁊ ſedē glorię ī iſrael. Poſt
ipſuz ſurrexit filius ſenſatus: ⁊ ꝓpter illū deiecit oēm po
tentiā inimicorū. Salomon īperauit in dieb⁹ pacis: cui
ſubiecit deus oēs hoſtes: vt cōderet domū in noīe ſuo: ⁊
pararet ſanctitatē ī ſempiternū: quēadmodū eruditus
eſt in iuuētute ſua. Et impletus eſt q̄ſi flumē ſapientia:
⁊ terrā retexit aīa ſua. Et repleſti in cōparationib⁹ ęni-
gmata: ad inſulas longe diuulgatū eſt nomē tuū: ⁊ dile-
ctus es ī pace tua. In cantilenis ⁊ ꝓuerbijs: et cōparati
onib⁹: ⁊ interꝑtationibus miratę ſunt terrę: ⁊ in nomi
ne dn̄i dei: cui eſt cognomē deus iſrael. Collegiſti quaſi
C auricalcū aurū: ⁊ vt plumbū cōpleſti argentū: ⁊ inclina
3.reg.11.b ſti femora tua mulierib⁹. Poteſtatē habuiſti in corpore
tuo. Dediſti maculā in gloria tua: ⁊ ꝓphanaſti ſemē tuū
inducere iracundiā ad liberos tuos: et ī cęteris ſtultitiā
tuā: vt faceres imperiū bipartitū: ⁊ ex effraim īperare ī-
periū durū. De⁹ aūt nō dereliquet miſcdiā ſuā: ⁊ nō cor-
rumpet: nec delebit opa ſua: neq̄ ꝑdet a ſtirpe nepotes
3.reg.12.c electi ſui: ⁊ ſemē eius q̄ diligit dn̄m nō corrumpet. De-
dit aūt reliquū iacob: ⁊ dauid de ipſa ſtirpe. Et finem ha
buit ſalomon cū patrib⁹ ſuis. Et dereliquit poſt ſe de ſe
mine ſuo gentiū ſtultitiā: ⁊ īminutū a ſua prudētia robo
am: q̄ auertit gentē cōſilio ſuo: ⁊ ieroboā filiū nabath: q̄
peccare fecit Iſrael: ⁊ dedit viā peccādi efraim: et pluri
ma redūdauerūt peccata ipſorū. Valde eīm auerterūt il
los a terra ſua. Et q̄ſiuit oēs neq̄tias: vſq̄ dū ꝑueniret
ad illos defenſio: ⁊ ab oībus peccatis liberauit eos.

A Et ſurrexit Elias ꝓpheta: q̄ſi XLVIII.
3.reg.17.b ignis: ⁊ verbū ipſius q̄ſi facula ardebat. Qui
īduxit ī illos famē: et imitātes illū īuidia ſua:
pauci facti ſunt. Nō eīm poterāt ſuſtinere ꝓce
pta dn̄i: verbo dn̄i cōtinuit cęlū: ⁊ deiecit a ſe ignē terrę
Sic amplificatus eſt elias ī mirabilibus ſuis. Et q̄s po-
teſt ſimiliter ſic gloriari tibi? Qui ſuſtuliſti mortuū ab ī
feris: de ſorte mortis: in verbo dn̄i dei. Qui deieciſti re-
ges ad ꝑniciē: ⁊ cōfregiſti facile potentiā ipſoꝝ: ⁊ glori-
oſos de lecto ſuo. Qui audiſti in ſina iudiciū: ⁊ in oreb iu
3.reg.19.c 4.reg.2.b dicia defenſiōis. Qui vngis reges ad poenitētiā: ⁊ pro-
B phetas facis ſucceſſores poſt te. Qui recept⁹ es ī turbi-
ne ignis in curru eq̄rū igneoꝝ. Qui inſcriptus es ī iudi
cijs tēporū lenire iracundiā dn̄i: cōciliare cor patris ad
filiū: ⁊ reſtituere trib⁹ iacob. Beati ſunt q̄ te viderūt: et
in amicitia tua decorati ſunt. Nā nos vita viuimus tan
tū: poſt mortē aūt nō erit tale nomē noſtrū. Elias qui in
turbine tectus eſt: ⁊ in eliſęo cōpletus eſt ſpūs eius. In
diebus ſuis nō ꝑtimuit principē: ⁊ potētia nemo vicit il
lū. Nec ſuꝑauit illū verbū aliq̄d: et mortuū prophetauit
4.reg.13.d corpus eius. In vita ſua fecit monſtra: ⁊ ī morte mirabi
C lia opatus eſt. In oībus iſtis nō poenituit ppl'us: ⁊ non
receſſerūt a peccatiſ ſuis vſq̄ dū abiecti ſunt de terra ſua
⁊ diſperſi ſunt in oēm terrā: ⁊ relicta eſt gens ꝑpauca: et
princeps in domo dauid. Quidā ipſoꝝ fecerūt q̄d place 4.re.18.c
ret deo: alij aūt multa ꝯmiſerūt peccata. Hezechias mu
niuit ciuitatē ſuā: ⁊ īduxit ī mediū ipſi⁹ aquā: ⁊ fodit fer
ro rupē: ⁊ ędificauit ad aquā puteū. In dieb⁹ ipſius aſ-
cēdit ſennacherib: ⁊ miſit rapſacē: ⁊ ſuſtulit manū ſuam
cōtra illos: et extulit manū ſuā in ſion: ⁊ ſuperb⁹ factus
eſt potētia ſua. Tūc mota ſunt corda: ⁊ manus ipſorū: ⁊
doluerūt q̄ſi parturientes mulieres. Et īuocauerūt do- D
minū miſericordē: ⁊ expandētes manus ſuas: extulerūt
ad cęlū: ⁊ ſanctus dn̄s de⁹ audiuit cito vocē ipſoꝝ. Nō
eſt cōmemoratus peccatorū illorū: neq̄ dedit illos ini-
micis ſuis: ſed purgauit eos in manu Eſaię ſancti ꝓphe 4.re.19.g
tę. Deiecit caſtra aſſyriorū: et cōtriuit illos angelus do
mini. Nā fecit hezechias: q̄d placuit deo: ⁊ fortiter iuit ī
via dauid patris ſui: quā mandauit illi Eſaias ꝓpheta
magnus et fidelis in cōſpectu dei. In diebus ipſi⁹ retro
redijt ſol: ⁊ addidit regi vitā. Spiritu magno vidit vl-
tima: ⁊ cōſolatus eſt lugētes in ſion: vſq̄ in ſempiternū.
Oſtendit futura: ⁊ abſcōdita anteq̄ eueniret. XLIX

MEmoria Ioſię in cōpoſitiōe odoris facta op⁹ A
pigmētarij. In omi ore q̄ſi mel indulcabit ei
us memoria: ⁊ vt muſica in cōuiuio vini. Ip
ſe eſt directus diuinitus in poenitētia gentis
⁊ tulit aboīationes impietatis. Et gubernauit ad dn̄m
cor ipſius: ⁊ ī diebus peccatorū corroborauit pietatem.
Preter dauid: ⁊ hezechiā: ⁊ Ioſiā: oēs reges peccatū cō B
miſerūt: nam reliquerūt legē altiſſimi reges Iuda: ⁊ cō
tēpſerūt timorē dei. Dederūt eīm regnū ſuū alijs: ⁊ glo-
riā ſuā alienigenę genti. Incenderunt electā ſanctitatiſ
ciuitatē: ⁊ deſertas fecerūt vias ipſi⁹ ī manu ieremie. Nā
male tractauerunt illū: q̄ a ventre matris cōſecratus eſt
propheta: euertere ⁊ eruere: ⁊ perdere: ⁊ iterum ędifica
re: ⁊ renouare. Ezechiel qui vidit cōſpectū glorię: quam C
oſtendit illi in curru cherubim. Nā cōmemoratus eſt ini
micorū in imbre: benefacere illis: qui oſtenderūt rectas
vias. Et duodecim prophetarū oſſa pullulāt de loco ſuo
nam corroborauerūt iacob: ⁊ redemerūt ſe in fide virtu-
tis ſuę. Quomodo amplificemus zorobabel? Nā ⁊ ipſe
quaſi ſignū in dextera manu Iſrael. Et Ieſuz filiū Ioſe
dec: q̄ in diebus ſuis ędificauerūt domū: ⁊ exaltauerunt
templū ſanctū dn̄o: paratū in gloriā ſempiternā. Et ne- D
hemias in memoria multi temporis: qui erexit nobiſ mu
ros euerſos: ⁊ ſtare fecit portas ⁊ ſeras: q̄ erexit domos
noſtras. Nemo natus eſt in terra: qualis Enoch: nam ⁊
ipſe receptus eſt a terra. Et ioſeph qui natus eſt homo:
prīceps fratrū: firmamētū gentis: rector fratrū: ſtabili-
mentū ppl'i: ⁊ oſſa ipſi⁹ viſitata ſunt: ⁊ poſt mortē ꝓphe
tauerūt. Seth ⁊ Sem apud hoīes gloriā adepti ſunt: ⁊
ſuꝑ omnē animā in origine Adam. L.

SYmon Onię filius: ſacerdos magnus: q̄ in vi A
ta ſua ſuffulſit domū: et ī diebus ſuis corrobo
rauit tēplū. Templi etiā altitudo ab ipſo fun
data eſt: duplex ędificatio: et excelſi parietes
tēpli. In diebus ipſi⁹ emanauerūt putei aquaꝝ: ⁊ quaſi
mare adimpleti ſunt ſupramodū. Qui curauit gentē ſu
am: ⁊ liberauit eā a ꝑditione. Qui pręualuit amplifica-
re ciuitatē: q̄ adeptus eſt gloriā in cōuerſatiōe gētis: et
ingreſſuz dom⁹ ⁊ atrij amplificauit. Quaſi ſtella matu-
tina ī medio nebulę: ⁊ q̄ſi luna plena in diebus ſuiſ lucet
Et q̄ſi ſol refulgēs: ſic ille effulſit in tēplo dei. Quaſi ar
cus refulgens īter nebulas glorię: ⁊ q̄ſi flos roſarū in di
ebus vernis: ⁊ quaſi lilia q̄ ſunt in tranſitu aquę: ⁊ quaſi
thus redolens in diebus ęſtatis. Quaſi ignis effulgens
⁊ quaſi thus ardens in igne. Quaſi vas auri ſolidū orna
tū omni lapide precioſo. Quaſi oliua pullulās: et cupreſ
ſus in altitudine ſe extollens. In accipiendo ipſum ſto-
lā glorię: ⁊ veſtiri eum in conſummatione virtutis. In B
aſcenſu altaris ſancti gloriā dedit ſanctitatis amictum
In accipiendo autē partes de manu ſacerdotum: ⁊ ipſe

ſtans iuxta arã. Circa illũ corona fratrũ: ⁊ qſi plantatio
cedri in mõte libano: ſic circa illũ ſteterũt quaſi rami pal
me: ⁊ oẽs filij Aaron ĩ gloria ſua. Oblatio aũt dñi in ma
nibus ipſoꝝ: corã omĩ ſynagoga Iſrael: ⁊ cõſummatio-
ne fungens in aram: amplificare oblationẽ excelſi regis
C porrexit manum ſuã in libatione: et libauit de ſanguine
vue. Effudit in fundamento altaris odorẽ diuinũ excel
ſo principi. Tũc exclamauerũt filij Aaron: in tubis du-
ctilibus ſonuerũt: ⁊ auditã fecerunt vocẽ magnã in me-
moriã corã dño. Tũc oĩs populus ſimul properauerũt:
⁊ ceciderũt in faciẽ ſup terrã adorare dominũ deũ ſuũ: et
dare preces omnipotẽti deo excelſo. Et amplificauerũt
pſallentes in vocib⁹ ſuis: et in magna domo factus eſt ſo
nus ſuauitatis plenus. Et rogauit populus dominum
excelſum in prece vſq₃ dũ perfectus eſt honor domini: et
munus ſuũ perfecerũt. Tũc deſcẽdens manus ſuas ex-
tulit in oẽm congregationẽ filioꝝ Iſrael dare gloriam
deo a labijs ſuis: ⁊ in nomine ipſius gloriari: et iterauit
D orationẽ ſuã: volẽs oſtẽdere virtutẽ dei. Et poſt rurſus
plus orauit deũ oĩm. Qui magna fecit in omĩ terra: qui
auxit dies noſtros a vẽtre matris noſtre: ⁊ fecit nobiſcũ
ſm ſuã miſericordiã. Det vobis iocũditatẽ cordis: ⁊ fie-
ri pacẽ in dieb⁹ noſtris in Iſrael per dies ſempiternos:
credere Iſrael nobiſcum eſſe dei miſericordiã: vt liberet
nos in diebus ſuis. Duas gẽtes odit aĩa mea: tertia aũt
nõ eſt gẽs: quã oderim. Qui ſedẽt in mõte Seir ⁊ phili-
ſtijm: ⁊ ſtult⁹ ppl's q̃ habitat ĩ ſichimis. Doctrinã ſapiẽ-
tie: ⁊ diſcipline ſcripſit in codice iſto: Ieſus filius ſirach
ieroſolymita: q̃ renouauit ſapientiã de corde ſuo. Beat⁹
qui in iſtis verſat̃ bonis: qui ponit illa ĩ corde ſuo ſapiẽs
erit ſemper. Si eñi hec fecerit: ad oĩa valebit: q̃a lux dei
veſtigiũ eius eſt. ¶ Oratio Ieſu filij Sirach. LI.

A Confitebor tibi dñe rex: et collaudabo te deũ
ſaluatorẽ meũ. Cõfitebor nomini tuo: quo-
niã adiutor ⁊ ꝓtector fact⁹ es mihi: ⁊ libera-
ſti corpus meũ a perditione: a laqueo lingue
inique: ⁊ a labijs operantiũ mendaciũ: ⁊ in cõſpectu aſtã
tiũ fact⁹ es mihi adiutor. Et liberaſti me ſm multitudi
nẽ miſcdie noĩs tui a rugiẽtibus preparatis ad eſcã: de
manib⁹ querentiũ aĩam meã: ⁊ de portis tribulationũ:
que circũdederũt me: a ꝑſſura flãme: q̃ circũdedit me: ⁊
in medio ignis nõ ſu₃ eſtuat⁹. De altitudine vẽtris in-
feri: ⁊ a lingua coinquinata: ⁊ a verbo mẽdacij: a rege ini
B quo: et a lingua iniuſta. Laudabit vſq₃ ad mortem aĩa
mea dñm: ⁊ vita mea appropinquãs erat in ĩferno deor-
ſum. Circũdederũt me vndiq₃: ⁊ nõ erat qui adiuuaret.
Reſpiciẽs erã ad adiutoriũ hoĩm: ⁊ nõ erat. Memora-
tus ſum miſericordie tue dñe: ⁊ cooperatiõis tue que a
ſeculo ſunt: qm̃ eruis ſuſtinentes te dñe: ⁊ liberas eos de
manib⁹ gẽtiũ. Exaltaſti ſup terrã habitationẽ meã: ⁊ ꝑ
morte defluente depcat⁹ ſum. Inuocaui dñm patrẽ dñi
mei: vt nõ derelinquat me ĩ die tribulatiõis mee: ⁊ in tẽ
pore ſuperboꝝ ſine adiutorio. Laudabo nomen tuũ aſſi
due: ⁊ collaudabo illud ĩ cõfeſſiõe: et exaudita eſt oratio
mea. Et liberaſti me de perditiõe: ⁊ eruiſti me de tẽpore
iniquo. Propterea cõfitebor: ⁊ laudẽ dicã tibi: ⁊ benedi
cã noĩ dñi. Cũ adhuc iunior ſum priuſq̃ oberrarẽ: queſi
C ui ſapientiã palã ĩ oratiõe mea. Ante tẽp⁹ poſtulabã pro
illa: ⁊ vſq₃ ĩ nouiſſimis inquirã eã: ⁊ florebit tanq̃ precox
vua. Letatũ eſt cor meũ in ea: ambulauit pes meus iter
rectũ: a iuuẽtute mea inueſtigabã eã. Inclinaui modice
aurẽ meã: ⁊ excepi illã. Multã inueni ĩ meipo ſapiẽtiã:
⁊ multũ ꝓfeci in ea. Dãti mihi ſapiẽtiã: dabo gloriã. Cõ
ſiliat⁹ ſum eñi: vt facerẽ illã: zelat⁹ ſum bonũ: et nõ cõfun
dar. Colluctata eſt aĩa mea ĩ illa: ⁊ in faciẽdo eã cõfirma
tus ſum. Man⁹ meas extẽdi ĩ altũ: ⁊ ĩ ſapiã ei⁹ luxit aĩa
mea: ⁊ ignorantias meas illuminauit. Aĩam meã direxi
ad illã: ⁊ in agnitiõe ĩueni eã. Poſſedi cũ ipſa cor ab ini-
tio: ꝓpter hoc nõ derelinquar. Vẽter meus cõturbatus
eſt querẽdo illã: ꝓpterea bonã poſſidebo poſſeſſionem.
Dedit eñi mihi dñs linguã mercedẽ meã: ⁊ in ipa lauda
bo eũ. Appropiate ad me indocti: ⁊ cõgregate vos in do
D mũ diſcipline. Quid adhuc retardat ꝭ: Et q̃d dicitis in
his: Aĩe veſtre ſitiũt vehemẽter. Aperui os meũ: ⁊ locu- Eſa. 55. a.
tus ſum. Cõparate vobis ſine argẽto ſapiam: ⁊ collũ ve
ſtrũ ſubijcite iugo eius: ⁊ ſuſcipiat aĩa vr̃a diſciplinã. In Supra. 9. b
proximo eſt eñi ĩuenire eã. Videte oculis veſtris: q̃a mo-
dicũ laboraui: ⁊ ĩueni mihi multã requiẽ. Aſſumite diſci
plinã in multo numero argẽti: ⁊ copioſum aurũ poſſide
te in ea. Letet̃ anima veſtra in miſericordia eius: et non
cõfundemini ĩ laude ipſius. Operamini op⁹ veſtrũ ante Regũ. 8. c
tempus: ⁊ dabit vobis mercedẽ veſtrã in tẽpore ſuo.

¶ Oratio Salomonis.

Et inclinauit Salomon genua ſua in conſpe-
ctu toti⁹ eccleſie Iſrael: ⁊ aperuit man⁹ ſuas
ad celũ. Et dixit: Dñe de⁹ Iſrael: nõ eſt ſimi-
lis de⁹ in celo ſurſum: neq₃ in terra deorſum:
qui cuſtodis teſtamẽtũ tuũ: et miſericordiã pueris tuis
eũtibus in cõſpectu tuo: in toto corde ſeruãs puero tuo
Dauid: que locut⁹ es illi: ⁊ locut⁹ es in ore tuo: et in ma
nu tua impleſti quaſi dies iſte. Et nũc dñe de⁹ iſrael: cu-
ſtodi puero tuo Dauid patri meo: que locut⁹ es illi: di-
cẽs: Nõ deerit tibi vir a facie mea: ſedẽs ĩ throno iſrael.
Verũtamen ſi cuſtodierint filij tui legẽ meã: ⁊ in prece-
ptis meis ambulẽt: ſicut ambulauerũt in cõſpectu meo
fideles. Et nũc dñe deus iſrael creditũ eſt verbũ: qđ locu
tus es puero tuo Dauid: quoniã ſi vere habitabit de⁹ cũ
hominib⁹ ĩ terra. Si celũ et celi celoꝝ nõ ſufficiãt tibi:
quãto magis domus hec: quã edificaui: Sed reſpicias
ad orationẽ ſerui tui: ⁊ depcationẽ ei⁹: vt exaudias dñe
placationẽ orationis: quã puer tuus orat corã te hodie:
vt ſint oculi tui ſuper domũ hãc die ac nocte: in locũ quẽ
dixiſti inuocare nomen tuũ: ⁊ exaudias orationẽ: quam
puer tuus orat in hoc loco: ⁊ exaudias precationẽ pueri
tui: ⁊ populi tui Iſrael: ſi orauerint in loco iſto: et exau-
dias in loco habitatiõis de celo: ⁊ exaudias: ⁊ propitius
ſis: ſi peccauerit vir in te.

¶ Finis.

Prologus in Eſaiam prophetã
Beati Hieronymi.

Nemo cũ ꝓphetas verſib⁹ viderit eſſe deſcri-
ptos: metro eos eſtimet apud hebreos liga-
ri: ⁊ aliquid ſimile habere de pſalmis vel ope
ribus Salomonis: ſed qđ in Demoſthene et
Tullio ſolet fieri: vt ꝑ cola ſcribant̃ ⁊ cõmata: q̃ vtiq₃ ꝓ-
ſa ⁊ non verſib⁹ cõſcripſerũt. Nos q₃q₃ vtilitati legentiũ
prouidentes: interptationẽ nouã: nouo ſcribẽdi genere
diſtinximus. Ac primũ de Eſaia ſciẽdũ ꝙ in ſermone ſuo
diſert⁹ ſit: q̃ppe vt vir nobilis ⁊ vrbane eloquẽtie: nec ha
bens quicq̃ in eloquio ruſticitatis admixtũ. Vnde acci
dit: vt pre ceteris florem ſermonis eius trãſlatio nõ po
tuerit conſeruare. Deinde etiã hoc adijciendũ: qđ nõ tã
ꝓpheta dicẽdus ſit: ꝙ euãgeliſta. Ita eñi vniuerſa chri-
ſti eccleſieq₃ myſteria ad liquidũ proſequutus eſt: vt non
putes eũ de futuro vaticinari: ſed de preteritis hiſtoriã
texere. Vnde cõijcio noluiſſe tunc tẽporis ſeptuaginta
interpretes fidei ſue ſacramẽta perſpicue Ethnicis pro
dere: ne ſanctum canibus: et margaritas porcis darẽt:
que cũ hãc editionem legeritis: ab illis animaduertetis
abſcondita. Nec ignoro: quanti laboris ſit ꝓphetas in- Mat. 7. a.
telligere: nec facile quempiã poſſe iudicare de interpre-
tatione: niſi intellexerit ante que legerit. Nos quoq₃ pa
tere morſibus plurimorũ: qui ſtimulante inuidia quod
conſequi non valent: deſpiciunt. Sciens ergo et prudẽs
in flammam mitto manum: et nihilominus hoc a faſti-
dioſis lectoribus precor: vt quomodo greci poſt ſeptua
ginta trãſlatores Aquilã ⁊ Symmachũ ⁊ Theodotio-
nem legũt: vel ob ſtudiũ doctrine ſue: vel vt ſeptuginta

magis ex collatiõe eoꝝ intelligãt: ſic ⁊ iſti ſaltẽ vnũ poſt
pꝛioꝛes habere dignẽtur interpꝛetẽ. Legãt pꝛius: ⁊ po-
ſtea deſpiciãt: ne videãtur nõ ex iudicio: ſed ex odij pꝛe-
ſumptione ignoꝛata dãnare. Pꝛophetauit aũt Eſaias
in Jeruſalẽ: ⁊ in iudea: necdum decẽ tribubꝰ in captiui
tatem ductis: ac de vtroqꝫ regno nũc cõmixtim nunc ſe-
paratim texit oꝛaculũ. Et cũ interdũ ad pꝛeſentẽ reſpi-
ciat hiſtoꝛiã: ⁊ poſt Babylonie captiuitatẽ reditũ popu
li ſignificet ĩ iudeã: tamẽ oĩs eiꝰ cura de vocatiõe gẽtiũ:
⁊ de aduẽtu Chꝛiſti eſt. Quẽ quãto plꝰ amatis o Pau-
la ⁊ Euſtochiũ: tãto magis ab eo petite: vt pꝛo obtrecta
tione pꝛeſenti: qua me ĩ deſinẽter emuli laniãt: ipſe mihi
mercedẽ reſtituat ĩ futuro: q̃ ſcit me ob hoc ĩ peregrine
lingue eruditiõe ſudaſſe: ne iudei de falſitate ſcriptura-
rum eccleſijs eius diutius inſultarent.

¶ Argumentum in Eſaiam.

ESaias in Jeruſalem nobili genere oꝛtus eſt:
ibiqꝫ pphetauit. Sub Manaſſe rege ſectus
in duas partes occubuit. Sepultuſqꝫ eſt ſub
quercu Rogel iuxta trãſitum aquarũ: quas
olim Ezechias rex iacto obſtruxerat puluere.

Eſaias Pꝛopheta.

¶ Caput. I.

A VJſio Eſaie filij amos
quã vidit ſup Judã ⁊ Jeruſalẽ ĩ die-
bus Ozie: Joathã: achas ⁊ hezechie
regũ iuda. Audite celi: ⁊ auribꝰ per-
cipe terra: qm̃ dñs locutus eſt: Filios
enutriui: ⁊ exaltaui: ipſi autẽ ſpꝛeue-
runt me. Cognouit bos poſſeſſoꝛẽ ſuũ: ⁊ aſinus pꝛeſepe
dñi ſui: Jſrael aũt me nõ cognouit: ⁊ populus meus nõ
intellexit. Ve gẽti peccatrici: populo graui iniquitate:
ſemini nequã: filijs ſceleratis. Dereliquerũt dominum:
B blaſphemauerũt ſctm̃ Jſrael: abalienati ſunt retroꝛſũ.
Sup quo percutiã vos vltra: addẽtes pꝛeuaricationẽ?
Om̃e caput languidũ: ⁊ om̃e coꝛ moerẽs. A plãta pedis
vſqꝫ ad verticẽ nõ eſt ĩ eo ſanitas. Vulnꝰ ⁊ liuoꝛ: et plaga
tumẽs: nõ eſt circũligata: nec curata medicamine: neqꝫ
fota oleo. Terra veſtra deſerta: ciuitates veſtre ſuccẽſe
C ſunt igni. Regionẽ veſtrã coꝛã vobis alieni deuoꝛãt: et
deſolabit̃: ſicut ĩ vaſtitate hoſtili. Et derelinquetur filia
Rom. 9. f. Sion: vt vmbꝛaculũ in vinea: ⁊ ſicut tugurium in cucu-
merario: ⁊ ſicut ciuitas que vaſtat̃. Niſi dominus exer-
cituum reliquiſſet nobis ſemẽ: quaſi Sodoma fuiſſemꝰ:
⁊ quaſi Gomoꝛra ſimiles eſſemus. Audite verbũ domi-
ni pꝛincipes Sodomoꝛũ: percipite auribus legẽ dei ve-
ſtri populꝰ Gomoꝛre. Quo mihi multitudinẽ victima-
D rum veſtrarũ: dicit dominus? Plenus ſum: holocauſta
arietũ: ⁊ adipem pinguiũ: ⁊ ſanguinẽ vituloꝝ: ⁊ agnoꝛũ
⁊ hircoꝛũ nolui. Cũ veniretis ante conſpectũ meũ: quis
queſiuit hec de manibꝰ veſtris: vt ambularetis in atrijs
meis? Ne offeratis vltra ſacrificium fruſtra. Jncẽſum
abominatio eſt mihi. Neomeniam ⁊ ſabbatũ ⁊ feſtiuita
Jere. 6. c. tes alias non feram. Jniqui ſunt coetus veſtri. Calen-
Amos. 5 f Jere. 6. c. das veſtras ⁊ ſolemnitates veſtras odiuit aĩa mea. Fa-
infra. 59. c cta ſunt mihi moleſta. Laboꝛaui ſuſtinens. Et cũ exten-
deritis manus veſtras: auertam oculos meos a vobis:
⁊ cũ multiplicaueritis oꝛationẽ: non exaudiã. Manus
enim veſtre ſanguine plene ſunt. Lauamini: mũdi eſto-
te: auferte malum cogitationũ veſtrarũ ab oculis meis.
E Quieſcite agere peruerſe: diſcite benefacere. Querite
iudicium: ſubuenite oppꝛeſſo: iudicate pupillo: defendi
te viduam: ⁊ venite: ⁊ arguite me: dicit dominꝰ. Si fue-
rint peccata veſtra vt coccinũ: quaſi nix dealbabuntur: ⁊
ſi fuerint rubꝛa ſicut vermiculus: velut lana alba erunt.
Si volueritis: et audieritis me: bona terre comedetis.
Quod ſi nolueritis: ⁊ me ad iracũdiã pꝛouocaueritis: gla
dius deuoꝛabit vos: quia os domini locutũ eſt. Quomo F
do facta eſt meretrix ciuitas fidelis: plena iudicij? Juſti
tia habitauit in ea: nũc aũt homicide. Argentũ tuũ ver-
ſum eſt in ſcoꝛiã: vinũ tuũ mixtũ eſt aqua. Pꝛĩcipes tui
infideles: ſocij furũ. Oẽs diligũt munera: ſequunt̃ retri- Jere. 5. g.
butiones. Pupillo nõ iudicãt: ⁊ cauſa vidue nõ ingredi
tur ad illos. Pꝛopter hoc ait dñs deꝰ exercituũ foꝛtis
Jſrael: Heu ego cõſolaboꝛ ſup hoſtibꝰ meis: ⁊ vĩdicaboꝛ
de inimicis meis. Et conuertã manũ meã ad te: ⁊ exco-
quã ad purũ ſcoꝛiã tuã: ⁊ auferã om̃e ſtãnum tuũ: et reſti
tuã iudices tuos: vt fuerunt pꝛius: ⁊ cõſiliarios tuos ſi- G
cut antiq̃tus. Poſt hoc vocaberis ciuitas iuſti: vꝛbs fi-
delis. Sion in iudicio redimet̃: et reducẽt eã in iuſtitia.
Et conteret ſceleſtos ⁊ peccatoꝛes ſimul: ⁊ q̃ dereliq̃ue- Rom. 9. d.
rũt dñm: cõſument̃. Cõfundent̃ em̃ ab idolis: q̃bꝰ ſacri-
ficauerunt. Et erubeſcetis ſup hoꝛtis: q̃s elegeratis: cũ
fueritꝭ velut quercꝰ defluẽtibꝰ folijs: ⁊ velut hoꝛtꝰ abſqꝫ
aq̃. Et erit foꝛtitudo vr̃a vt fauilla ſtupe: ⁊ opꝰ vr̃m q̃ſi
ſcĩtilla: ⁊ ſuccẽdet̃ vtrũqꝫ ſimul: ⁊ nõ erit q̃ extĩguat. II.
A VErbũ quod vidit Eſaias filius Amos ſuper
Judã ⁊ Jeruſalẽ. Et erit in nouiſſimis die- mich. 4. a.
bus pꝛeparatꝰ mõs domꝰ dñi in vertice mõ-
tiũ: ⁊ eleuabit̃ ſup colles. Et fluent ad eũ oẽs
gẽtes: ⁊ ibũt populi multi: et dicẽt: Venite: aſcẽdamus
ad montẽ dñi: ⁊ ad domũ dei Jacob: ⁊ docebit nos vias
ſuas: ⁊ ambulabimꝰ ĩ ſemitis eiꝰ: q̃a de Sion exibit lex:
⁊ v̾bũ dñi de Jeruſalẽ. Et iudicabit gẽtes: ⁊ arguet po
B pulos multos. Et cõflabũt gladios ſuos ĩ vomeres: ⁊ lã
ceas ſuas in falces. Nõ leuabit gẽs cõtra gentẽ gladiũ: mich. 4. b.
nec exercebũtur vltra ad pꝛeliũ. Domus Jacob venite:
⁊ ambulemus in lumine dei noſtri. Pꝛoieciſti enim po-
pulũ tuũ domũ Jacob: q̃a repleti ſunt: vt olim: ⁊ augu-
res habuerũt vt philiſtijm: et pueris alienis adheſerũt.
Repleta eſt terra argẽto ⁊ auro: ⁊ nõ eſt finis theſauro-
rũ eiꝰ. Et repleta eſt terra eiꝰ eq̃s: ⁊ ĩnumerabiles q̃dri
C ge eiꝰ. Et repleta eſt terra eiꝰ idolis. Opꝰ manuũ ſuaꝝ
adoꝛauerũt: qd̾ fecerũt digiti eoꝝ. Et incuruauit ſe hõ:
⁊ humiliatꝰ eſt vir. Ne ergo dimittas eis. Jngredere in
petrã: ⁊ abſcõdere in foſſa humo a facie timoꝛis dñi: et a
gloꝛia maieſtatꝭ eiꝰ. Ocl'i ſublimis hoĩs humiliati ſunt:
⁊ incuruabit̃ altitudo viroꝝ. Exaltabit̃ aũt dñs solꝰ in
die illa: q̃a dies dñi exercituũ ſup oẽm ſupbũ ⁊ excelſuꝫ:
⁊ ſup oẽm arrogantẽ: ⁊ humiliabit̃: et ſup oẽs cedros li
bani ſublimes et erectas: et ſuper omnes quercus Ba-
ſan: ⁊ ſuper omnes montes excelſos: ⁊ ſuper omnes col-
les eleuatos: ⁊ ſuper oẽm turrim excelſam: ⁊ ſuper oẽm
murũ munitũ: et ſup oẽs naues Tharſis: ⁊ ſuper omne
quod viſu pulchꝛũ eſt. Et incuruabitur omnis ſublimi- D
tas hominũ: ⁊ humiliabitur altitudo viroꝛũ. Et eleuabi infra. 31. d
tur dominus ſolus in die illa: ⁊ idola penitus cõterent̃.
Et introibũt in ſpelũcas petrarũ: ⁊ in voꝛagines terre a
facie foꝛmidinis domini: ⁊ a gloꝛia maieſtatis eius: cũ
ſurrexerit percutere terrã. Jn die illa pꝛoijciet homo ido
la argenti ſui: ⁊ ſimulachꝛa auri ſui: q̃ fecerat ſibi: vt ado
raret talpas ⁊ veſpertiliones. Et ingredietur ſciſſuras Luc. 23. c.
petrarũ: ⁊ in cauernas ſaxoꝝ a facie foꝛmidinis domini:
⁊ a gloꝛia maieſtatis eius: cum ſurrexerit percutere ter
rã. Quieſcite ergo ab homine: cuius ſpiritus in naribus
eius eſt: quia excelſus reputatus eſt ipſe. III.
A ECce em̃ dñatoꝛ dñs exercituũ: auferet a ie-
ruſalẽ ⁊ a iuda validũ ⁊ foꝛtẽ: ⁊ oẽ robur pa
nis: ⁊ oẽ robur aque: ⁊ foꝛtẽ: et virũ bellato
rẽ: ⁊ iudicẽ: ⁊ pꝛophetã: ⁊ hariolũ: ⁊ ſenẽ pꝛin
cipẽ ſuper quinquaginta: et honoꝛabilẽ vul
tu: ⁊ cõſiliariũ: ⁊ ſapientẽ de architectis: ⁊ pꝛudentẽ elo-
quij myſtici. Et dabo pueros pꝛĩcipes eoꝝ: ⁊ effoeminati
ti dominabũtur eis. Et coꝛruet populus: vir ad virũ: et
vnuſquiſqꝫ ad pꝛoximũ ſuũ. Tumultuabit̃ puer cõtra ſe-

ne:⁊ ignobilis contra nobilē. Apprehēdet eñ vir fratrē
ſuū domeſticū patris ſui:⁊ dicēt: Veſtimentum tibi eſt:
B pꝛīceps eſto noſter:ruina aūt hęc ſub manu tua. Reſpō
debitꝗ; in die illa:dicēs:Nō ſum medicꝰ: ⁊ ī domo mea
nō eſt panis:neqꝫ veſtimentū. Nolite cōſtituere me pꝛin
cipē populi. Ruit eñ Jeruſalē:⁊ Judas cōcidit: ꝗa lin
gua eoꝝ:⁊ adinuētiōes eoꝝ cōtra dominū: vt ꝓuocaret
oclos maieſtatis eiꝰ. Agnitio vultꝰ eoꝝ reſpōdebit eis:
⁊ pctm̄ ſuū ꝗſi ſodoma ꝑdicauerūt: nec abſcōderūt. Vę
aię eoꝝ:quoniā reddita ſunt eis mala. Dicite iuſto quo
niā bene:ꝗniā fructū adinuentionū ſuarū comedet. Vę
impio in malū. Retributio eñ manuū eiꝰ fiet ei. Popu
lū meū exactoꝛes ſui ſpoliauerūt:⁊ mulieres dñatę ſunt
C eis. Popule meꝰ ꝗ te beatū dicūt:ipi te decipiunt:et viā
greſſuū tuoꝝ diſſipāt. Stat ad iudicādū dñs: et ſtat ad
Luce.21.f iudicādos pplos. Dñs ad iudiciū veniet cū ſenibꝰ popu
li ſui:⁊ pꝛincipibꝰ eius. Vos eñ depaſti eſtis vineā meā:
⁊ rapina paupis in domo veſtra. Quare atteritis popu
lum meū:⁊ facies pauperū cōmolitis:dicit dominꝰ exer
cituum? Et dicit dominus deꝰ: Pꝛo eo ꝙ eleuatę ſunt
filię Sion:⁊ ambulauerūt extēto collo:⁊ nutibꝰ oculo-
rū ibāt:⁊ plaudebāt:⁊ ambulabāt pedibꝰ ſuis:⁊ cōpoſi-
to gradu incedebāt:decaluabit dominus verticē filiarū
D Sion:et dominꝰ crinē earū nudabit. Jn die illa auferet
dominus oꝛnamentū calciamētoꝝ:⁊ lunulas ⁊ toꝛques
⁊ monilia ⁊ armillas ⁊ mitras ⁊ diſcriminalia ⁊ periche
lides ⁊ murenulas ⁊ olfactoꝛiola ⁊ inaures ⁊ annulos ⁊
gēmas in fronte pendētes ⁊ mutatoꝛia ⁊ palliola ⁊ lin-
theamina ⁊ acus ⁊ ſpecula ⁊ ſyndones ⁊ vittas ⁊ theri-
ſtra. Et erit pꝛo ſuaui odoꝛe foetoꝛ:⁊ pꝛo zona funiculꝰ:
⁊ pꝛo criſpanti crine caluitium:⁊ pꝛo faſcia pectoꝛali cili
cium. Pulcherrimi quoqꝫ viri tui gladio cadent: et foꝛ
tes tui in pꝛęlio. Et moerebunt atqꝫ lugebūt poꝛtę eiꝰ:
⁊ deſolata in terra ſedebit. IIII.
A Et apprehēdent ſeptē mulieres virū vnū ī die
illa:dicētes: Panē noſtrū comedemꝰ:⁊ veſti
mētis noſtris operiemur: tantūmodo inuo-
cetur nomē tuū ſuꝑ nos:aufer oppꝛobꝛiū no-
ſtrū. Jn die illa erit germē dñi in magnificētia ⁊ gloꝛia:
⁊ fructus terrę ſublimis:⁊ exultatio his qui ſaluati fue-
rint de Jſrael. Et erit oīs ꝗ relictꝰ fuerit in Sion:⁊ re-
ſiduus ī ieruſalē:ſctūs vocabit̄ oīs:ꝗ ſcriptꝰ eſt in vita in
Jeruſalē. Si abluerit dñs ſoꝛdes filiaꝝ ſion:⁊ ſanguinē
B ieruſalē lauerit de medio eiꝰ:ī ſpū iudicij:⁊ ſpū ardoꝛis.
Et creabit dñs ſuꝑ oēm locū mōtis ſion:et vbi inuocatꝰ
eſt:nubē ꝑ diē: ⁊ fumū ⁊ ſplēdoꝛē ignis flāmantis in no-
cte. Super oēm enim gloꝛiam pꝛotectio:⁊ tabernaculū
erit in vmbꝛaculū diei ab ęſtu:⁊ in ſecuritatē ⁊ abſcōſio-
nem a turbine et a pluuia. V.
A Cantabo dilecto meo canticū patruelis mei vi
neę ſuę. Vinea facta eſt dilecto meo:in coꝛnu
filio olei. Et ſepiuit eā:⁊ lapides elegit ex ea:
Jere.2.d ⁊ plātauit vineā electā. Et ędificauit turrim
Mat.21.d. in medio eius:⁊ toꝛcular extruxit ī ea. Et expectauit vt
faceret vuas:⁊ fecit labꝛuſcas. Nūc ꝗ habitatoꝛes ieruſa
lē:⁊ viri iuda:iudicate īter me ⁊ vineā meā. Quid eſt qd̄
debui vltra facere vineę meę:⁊ nō feci ei? An qd̄ expecta-
ui:vt faceret vuas:⁊ fecit labꝛuſcas? Et nunc oſtendam
vobis quid ego faciam vineę meę. Auferā ſepem eius:et
B erit in direptionē. Diruā maceriā eiꝰ:⁊ erit ī cōculcatio
nē:⁊ ponā eā deſertā. Nō putabit̄:⁊ non fodietur:⁊ aſcē
dent ſuper eā vepꝛes ⁊ ſpinę: ⁊ nubibꝰ mādabo ne pluāt
ſuper eam imbꝛē. Vinea eñ dñi exercituū domus iſrael
eſt:⁊ viri iuda germē delectabile eiꝰ. Et expectaui vt fa-
ceret iudiciū:et ecce iniquitas:⁊ iuſticiā:et ecce clamoꝛ.
Vę qui cōiungitis domū ad domū:⁊ agrū agro copula
tis vſqꝫ ad terminū loci. Nunꝗd habitabitis vos ſoli in
medio terrę. Jn auribus meis ſunt hęc: dicit dominus
C exercituum? Niſi domus multę deſertę fuerint grādes
et pulchꝛę:et abſqꝫ habitatoꝛe. Decem enim iugera vi-

nearum faciūt lagunculā vnā:⁊ triginta modij ſemen-
tis faciunt modios tres. Vę qui conſurgitis mane ad
ebꝛietatē ſectandā:⁊ potandū vſqꝫ ad veſperam: vt vino
ęſtuetis. Cithara ⁊ lyꝛa ⁊ tympanū ⁊ tibia ⁊ vinū in con
uiuijs veſtris:⁊ opus domini non reſpicitis: nec opa ma-
nuum eius cōſideratis. Pꝛopterea captiuus ductus eſt D
populus meus:quia non habuit ſcientiā: ⁊ nobiles eius
interierunt fame: et multitudo eius ſiti exaruit. Pꝛo-
pterea dilatauit infernus animā ſuā: ⁊ aperuit os ſuum
abſqꝫ vllo termino. Et deſcendent foꝛtes eius:et populꝰ
eius:et ſublimes gloꝛioſiqꝫ eius ad eū. Et incuruabitur
homo:et humiliabitur vir:⁊ oculi ſublimiū depꝛiment̄.
Et exaltabit̄ dñs exercituū in iudicio: et deus ſanctus
ſanctificabit̄ in iuſtitia. Et paſcent̄ agni iuxta oꝛdinem
ſuū:⁊ deſerta in vbertatē verſa aduenę comedent. Vę ꝗ
trahitis iniquitatē in funiculis vanitatis:et quaſi vincu
lum plauſtri peccatū. Qui dicitis: Feſtinet:⁊ cito veniet E
opus eius:vt videamus:et appꝛopiet: ⁊ veniat cōſilium
ſancti Jſrael:et ſciemus illud. Vę qui dicitis malū bo-
num:⁊ bonū malū:ponentes tenebꝛas lucem: ⁊ lucē te-
nebꝛas:ponētes amarum in dulce: ⁊ dulce in amarum.
Vę qui ſapientes eſtis in oculis veſtris:et coꝛam vobiſ-
metipſis pꝛudētes. Vę qui potentes eſtis ad bibendum F
vinū:⁊ viri foꝛtes ad miſcendā ebꝛietatē. Qui iuſtifica-
tis impiū pꝛo muneribꝰ:⁊ iuſtitiam iuſti aufertis ab eo. Num.17.e
Pꝛopter hoc ſicut deuoꝛat ſtipulā lingua ignis: et ca-
loꝛ flāmę exurit:ſic radix eoꝝ quaſi fauilla erit:⁊ germē
eoꝛū vt puluis aſcendet. Abiecerunt enim legem domi-
ni exercituū:et eloquiū ſancti Jſrael blaſphemauerunt.
Jdeo iratus eſt furoꝛ domini in populū ſuū: et extendit
manū ſuā ſuper eū:et percuſſit eum. Et cōturbati ſunt
omnes:et facta ſunt moꝛticina eoꝛū quaſi ſtercus in me
dio platearū. Jn his omnibus nō eſt auerſus furoꝛ eius: infra.9.c.
ſed adhuc manus eius extenta. Et eleuabit ſignū in na- G
tionibus pꝛocul: et ſibilabit ad eum de finibus terrę: et
ecce feſtinꝰ velociter veniet. Nō eſt deficiēs neqꝫ laboꝛās
in eo:nō doꝛmitabit:neqꝫ doꝛmiet:neqꝫ ſoluetur cingu-
lū renū eiꝰ:nec rūpet̄ coꝛrigia calciamenti eiꝰ. Sagittę
eiꝰ acutę:et oēs arcꝰ eiꝰ extēti. Vngulę equoꝛū eiꝰ vt ſi-
lex:et rotę eiꝰ quaſi impetus tēpeſtatis. Rugitꝰ eiꝰ vt
leonis:rugiet vt catuli leonū. Et frēdet:et tenebit ꝑdā:
et amplexabit̄:et nō erit ꝗ eruat: et ſonabit ſuꝑ eū ī die il
la ſicut ſonitꝰ marꝭ. Aſpiciemꝰ ī terrā:et ecce tenebꝛę tri
bulationis:et lux obtenebꝛata eſt in caligine eius. VI.
In anno quo moꝛtuus eſt rex Ozias:vidi do- A
minum ſedentem ſuper ſoliū excelſum et ele-
uatum: et plena erat domus a maieſtate eiꝰ:
et ea quę ſub ipſo erant:replebant templum.
Seraphim ſtabant ſuꝑ illud:ſex alę vni:et ſex alę alteri.
Duabꝰ velabāt faciē eiꝰ:et duabꝰ velabāt pedes eius: et Apo.4.c.
duabꝰ volabāt: et clamabāt alter ad alterū:et dicebant:
Sāctus ſanctꝰ ſanctus dñs deꝰ exercituū: plena eſt oīs
terra gloꝛia eiꝰ. Et cōmota ſunt ſuplimīnaria cardinū B
a voce clamātis:et domꝰ repleta eſt fumo. Et dixi: Vę
mihi:ꝗa tacui:ꝗa vir pollutꝰ labijs ego ſum: et ī medio
populi polluta labia habētis ego habito: et regē domi-
nū exercituū vidi oculis meis. Et volauit ad me vnꝰ de C
ſeraphim:et ī manu eiꝰ calculꝰ: quē foꝛcipe tulerat de al
tari:et tetigit os meū:et dixit: Ecce tetigi hoc labia tua:et
auferet̄ iniqtas tua:et pctm̄ tuū mūdabit̄. Et audiui vo Mat.13.b
cē dñi:dicētis: Quē mittā:et ꝗs ibit nobꝭ? Et dixi: Ec mar.4.a.
ce ego:mitte me. Et dixit: Vade:et dices pplo huic: Au Luce.8.b.
dite audientes:et nolite intelligere:et videte viſionē:et actu.24.f
nolite cognoſcere. Excęca coꝛ ppli huiꝰ:et aures eiꝰ ag- Rom.11.b
graua:et oculos eiꝰ claude: ne foꝛte videat oclis ſuis:et D
auribꝰ ſuis audiat:et coꝛde ſuo ītelligat: et cōuertat̄:et
ſanē eū. Et dixi: Vſqꝫ ꝗ dñe? Et dixit: Donec deſolētur
ciuitates abſqꝫ habitatoꝛe:et domꝰ ſine hoīe: et terra re
linquetur deſerta:et lōge faciet dominꝰ hoīes:et multi-
plicabitur quę derelicta fuerat in medio terrę: et adhuc

in ea decimatio: et cōuertetur: 7 erit in oſtēſionem ſicut
Luce.1.a. terebinthus: 7 ſicut quercus que expandit ramos ſuos.
Semen ſanctū erit id: quod ſteterit in ea. VII.
A ET factū eſt in diebꝰ Achas filij Joathan: filij
Ozie regis iuda: aſcēdit Raſin rex Syrie: et
4.reg.6.a Phacee filiꝰ romelie rex Iſrael in Jeruſalē:
ad ꝓliandū cōtra eā: et nō potuerūt debellare
eā. Et nūciauerūt domui Dauid: dicētes: Requieuit Sy
ria ſup Effraim: 7 cōmotū eſt cor eiꝰ: et cor populi eius:
ſicut mouētur ligna ſiluarū a facie vēti. Et dixit dn̄s ad
Eſaiā: Egredere i occurſū achas tu: 7 q̄ derelictꝰ eſt ia
ſub filiꝰ tuus: ad extremū aqueductꝰ piſcine ſuperioris in
via agri fullonis: 7 dices ad eum: Uide vt ſileas. Noli ti
mere: 7 cor tuū ne formidet a duabꝰ caudis titionū fumi
gātiū iſtorū i ira furoris raſin regis ſyrie: et filij romelie:
eo ꝙ cōſiliū inierit cōtra te ſyria i malū: 7 effraim: 7 filiꝰ
B romelie: dicentes: Aſcēdamꝰ ad Judā: 7 ſuſcitemꝰ eū: 7
auellamꝰ eū ad nos: 7 ponamꝰ regē in medio eiꝰ filiū ta
beel. Hec dicit dn̄s deus: Non erit iſtud: 7 nō ſtabit: ſed
caput ſyrie damaſcꝰ: 7 caput damaſci raſin. Et adhuc ſe
xaginta 7 quinq̄ anni: 7 deſinet Effraim eſſe populꝰ: 7 ca
put Effraim ſamaria: 7 caput ſamarie filiꝰ romelie. Si
non credideritis: nō ꝑmanebitis. Et adiecit dn̄s loq̄ ad
Achas: dicēs: Pete tibi ſignū a dn̄o deo tuo in ꝓfundū
inferni: ſiue i excelſum ſupra. Et dixit Achas: Nō petā:
7 nō tētabo dn̄m. Et dixit: Audite ergo domꝰ dauid: Nun
q̄d parū vobis eſt moleſtos eſſe hoībꝰ: q̄a moleſti eſtis et
C deo meo? Propter hoc dabit dn̄s ipe vobis ſignū. Ecce
virgo cōcipiet: 7 pariet filiū: 7 vocabit nomē eiꝰ emanu
Mat.1.d. Luce.1.c. el. Butyrū 7 mel comedet: vt ſciat reprobare malū: 7 eli
gere bonū. Quia anteq̄ ſciat puer reprobare malū: et eli
gere bonū: derelinquet terra: quā tu deteſtarꝭ a facie duo
rū regū ſuorū. Adducet dn̄s ſup te: et ſup populū tuū: et
ſup domū pr̄is tui dies: q̄ nō venerūt a diebꝰ ſeparatiōis
effraim a iuda cū rege aſſyriorū. Et erit i die illa: ſibilabit
dn̄s muſce: que eſt in extremo fluminū Aegypti 7 Api:
que eſt in terra aſſur: 7 veniēt 7 requieſcēt oēs in torrenti
bus valliū: 7 in cauernis petrarū: 7 in omnibus frutectis
7 i vniuerſis foraminibus. In die illa radet dominus in
nouacula cōducta in his: qui trans flumen ſunt: in rege
Aſſyriorum: caput 7 pilos pedū: 7 barbā vniuerſam. Et
erit in die illa: nutriet homo vaccam boū: et duas oues:
7 pre vbertate lactis comedet butyrū. Butyrum enim
7 mel mānducabit omnis homo: qui relictus fuerit i me
dio terre. Et erit in die illa: omis locus vbi fuerint mille
vites: mille argēteis: 7 in ſpinas 7 in vepres erūt. Cū ſa
gittis 7 arcu ingrediētur illuc. Uepres em̄: 7 ſpine erūt
in vniuerſa terra. Et omnes mōtes: q̄ in ſarculo ſarrien
tur: non veniet illuc terror ſpinarū 7 vepriū: 7 erit in pa
ſcua bouis: 7 in conculcationē pecoris. VIII.
A ET dixit dn̄s ad me: Sume tibi librū grandē:
7 ſcribe in eo ſtilo hoīs: velociter ſpolia detra
he: cito predare. Et adhibui mihi teſtes fide
les Uriā ſacerdotē: 7 Zachariam filiū Bara
chie: 7 acceſſi ad ꝓphetiſſam: 7 concepit: 7 peperit filiū.
Et dixit dn̄s ad me: Uoca nomē eiꝰ: accelera: ſpolia de
trahe: feſtina predari: q̄a anteq̄ ſciat puer vocare patrē
ſuū 7 matrē ſuā: auferet fortitudo damaſci: 7 ſpolia Sa
B marie corā rege aſſyriorū. Et adiecit dn̄s loq̄ ad me ad
huc: dicens: Pro eo ꝙ abiecit populꝰ iſte aq̄s ſiloe: q̄ va
dūt cū ſilētio: et aſſumpſit magꝭ Raſin: 7 filiū romelie:
propter hoc ecce dn̄s adducet ſup eos aq̄s fluminis for
tes 7 multas: regē aſſyriorū 7 oēm gloriā eiꝰ: 7 aſcēdit ſu
per oēs riuos eiꝰ: 7 fluet ſup vniuerſas ripas eiꝰ: 7 ibit ꝑ
iudā inūdās: 7 trāſiēs vſq̄ ad collū veniet. Et erit extē
ſio alarū eiꝰ: implens latitudinē terre tue o Emanuel.
Cōgregamini populi: 7 vincemini: 7 audite vniuerſe ꝓ
cul terre. Cōfortamini 7 vincemini: accīgite vos: 7 vin
C cemini: inite cōſiliū: 7 diſſipabitur: loq̄mini verbū: 7 non
fiet: quia nobiſcū deus. Hec enim ait dominus ad me:

Sicut in manu forti erudiuit me: ne irem in via populi
huius: dicēs: Ne dicatis coniuratio. Omnia em̄ que lo
quitur populus iſte: cōiuratio eſt. Et timorē eius ne ti
meatis: neq̄ paueatis. Dominū exercituū ipſum ſancti
ficate: 7 ipe pauor veſter: 7 ipe terror veſter: et erit vobis
in ſanctificationē: in lapidem aūt offenſionis: 7 petrā ſcā
dali duabus domibus Iſrael: 7 in laqueū: 7 in ruinā ha
bitantibus Jeruſalē. Et offendent ex eis plurimi: 7 ca
dent: 7 cōterentur: 7 irretientur: 7 capiētur. Liga teſti
moniū: ſigna legem in diſcipulis meis: expectabo domi
num: qui abſcondit faciem ſuā a domo Jacob: et preſto D
labor eum. Ecce ego 7 pueri mei: quos dedit mihi domi
nus in ſignū: 7 in portētum Iſrael a domino exercituū: Heb.2.c.
qui habitat in mōte Sion. Et cū dixerint ad vos: queri
te a Phythonibꝰ: 7 a diuinis: q̄ ſtridēt in incātationibꝰ
ſuis: Nunquid non populus a deo ſuo requiret viſionē
pro viuis ac mortuis? Ad legē magis: et ad teſtimoniū.
Quod ſi non dixerint iuxta verbū hoc: nō erit eis matu
tina lux: 7 tranſibit per eā: 7 corruet: 7 eſuriet: 7 cum eſu
rierit: iraſcetur: 7 maledicet regi ſuo: 7 deo ſuo: et ſuſpi
ciet ſurſum: et ad terrā intuebitur: 7 ecce tribulatio 7 te
nebre: 7 diſſolutio: 7 anguſtia: 7 caligo perſequens: 7 nō
poterit auolare de anguſtia ſua. IX.
PRimo tēpore alleuiata eſt terra Zabulō: et A
terra Nephthali: 7 nouiſſimo aggrauata eſt
via maris: trans Jordanē Galilee gētium.
Populus qui ambulabat in tenebris: vidit
lucem magnā: habitantibꝰ in regiōe vmbre mortis lux
orta eſt eis. Multiplicaſti gētē: nō magnificaſti leticiā.
Letabuntur corā te: ſicut qui letātur in meſſe: ſicut ex
ultant victores capta preda: quādo diuidūt ſpolia. Iu
gum em̄ oneris eius: et virgam humeri eius: et ſceptrū B
exactoris eius ſuperaſti: ſicut in die Madian. Quia oīs
violenta predatio cū tumultu: 7 veſtimentū mixtū ſan
guine: erit i combuſtionē: 7 cibus ignis. Paruulus em̄
natus eſt nobis: 7 filius datꝰ eſt nobis: 7 factus eſt prin
cipatus ſuper humerū eius: 7 vocabitur nomē eius ad
mirabilis conſiliarius: deus fortis: pater futuri ſeculi:
princeps pacis. Multiplicabitur eius imperiū: 7 pacis
non erit finis. Super ſoliū Dauid: et ſuper regnum eiꝰ
ſedebit: vt confirmet illud: et corroboret in iudicio et iu
ſticia: ammodo 7 vſq̄ in ſempiternū. Zelus domini exer
cituum faciet hoc. Uerbū miſit dominus in Jacob: 7 ce
cidit in Iſrael. Et ſciet omnis populus effraim: 7 habi
tantes Samariā in ſuperbia et magnitudine cordis: di C
centes: Lateres ceciderunt: ſed quadris lapidibꝰ edifi
cabimus: ſycomoros ſucciderunt: ſed cedros immutabi
mus. Et eleuabit dn̄s hoſtes Raſin ſup eū: et inimicos
eiꝰ in tumultū vertet: Syriā ab oriēte: 7 Philiſtijm ab
occidēte: et deuorabūt Iſrael toto ore. In omibꝰ his nō Supra.5. infra eodē
eſt auerſus furor eiꝰ: ſed adhuc manꝰ eiꝰ extēta: 7 popu
lus nō eſt reuerſus ad ꝑcutientē ſe: et dn̄m exercituū nō
exq̄ſierūt: 7 diſperdet dn̄s ab iſrael caput 7 caudā incur
uantē 7 deprauantē die vna. Lōgeuꝰ 7 honorabilis ipſe
eſt caput: 7 ꝓpheta docēs mendacium ipe eſt cauda. Et
erūt q̄ beatificāt populū iſtū ſeducētes: et q̄ beatificātur
precipitati. Propter hoc ſup adoleſcētulis eiꝰ nō leta
bitur dn̄s: 7 pupillorū eius: 7 viduarū non miſerebitur.
Quia omis hypocrita eſt 7 nequā: 7 vniuerſum os locu D
tum eſt ſtulticiā. In omnibus his non eſt auerſus furor
eius: ſed adhuc manus eius extenta: et populus eius nō
eſt reuerſurus ad ꝑcutientē ſe. Succēſa eſt em̄ q̄ſi ignis
impietas: vepres 7 ſpinā vorabit. Et ſuccēdetur in dēſi
tate ſaltꝰ: 7 cōuoluet i ſupbia fumi. In ira dn̄i exercituū
conturbata eſt terra: et erit populꝰ quaſi eſca ignis. Uir
fratri ſuo nō parcet: 7 declinabit ad dexterā: 7 eſuriet: et
comedet ad ſiniſtrā: 7 non ſaturabitur. Unuſquiſq̄ car Infra.5.f.et
nē brachij ſui vorabit: Manaſſes Effraim: et Effraim 10.a.
Manaſſen: 7 ſimul ipſi contra Judā. In omnibꝰ his
nō eſt auerſus furor eiꝰ: ſed adhuc manus eiꝰ extēta. X.

A VAe qui cõdunt leges iniquas: ⁊ ſcribẽtes in-
iuſtitiã ſcripſerũt: vt opprimerent in iudicio
pauperes: ⁊ vim facerent cauſe humilium po
puli mei: vt eſſent vidue preda eoꝝ: ⁊ pupil-
los diriperent. Quid facietis in die viſitatiõis: ⁊ calami
ſupra. 5. f. et. 9. a. tatis de longe venientis? Ad cuius cõfugietis auxiliũ: ⁊
vbi derelinquetis gloriã veſtrã: ne incuruemini ſub vin-
B culo: et cum interfectis cadatis? Super omnibꝰ his nõ
eſt auerſus furor eiꝰ: ſed adhuc manus eius extẽta. Ve
Aſſur. Virga furoris mei: et baculus ipſe eſt. In manu
eius indignatio mea. Ad gentẽ fallacem mittã eũ: ⁊ con
tra populũ furoris mei mãdabo illi: vt auferat ſpolia: et
diripiat predã: ⁊ ponat illũ in cõculcationẽ quaſi lutum
platearũ. Ipſe aũt non ſic arbitrabit: ⁊ cor eius non ita
eſtimabit: ſed ad cõterendũ erit cor eiꝰ: ⁊ ad internitio-
nem gentiũ non paucarũ. Dicet eñ: Nunquid non prin
cipes mei ſimul reges ſunt? Nũquid non vt carchamis:
C ſic calanno: ⁊ vt arphat: ſic hemath? Nunquid nõ vt da-
maſcus: ſic ſamaria? Quomodo inuenit manus mea re-
gna idoli: ſic ⁊ ſimulachra eoꝝ de Jeruſalem ⁊ de ſama-
ria. Nunquid non ſicut feci ſamarie ⁊ idolis eius: ſic fa-
ciam ieruſalẽ et ſimulachris eius? Et erit cũ impleuerit
dominus cuncta opera ſua in monte Sion ⁊ in Jeruſa
lem: viſitabo ſuper fructũ magnifici cordis regis aſſur:
⁊ ſuper gloriam altitudinis oculorũ eius. Dixit eñ: In
fortitudine manus mee feci: et in ſapiẽtia mea intellexi:
⁊ abſtuli terminos populorũ: et principes eorũ depreda
D tus ſum: ⁊ detraxi quaſi potẽs in ſublimi reſidẽtes. Et
inuenit quaſi nidũ manus mea fortitudinẽ populorũ: ⁊
ſicut colliguntur oua: que derelicta ſunt: ſic vniuerſam
terram ego congregaui: ⁊ non fuit qui moueret pennã:
⁊ aperiret os: ⁊ ganniret. Nunquid gloriabitur ſecuris
contra eũ qui ſecat in ea: aut exaltabitur ſerra cõtra eũ:
a quo trahitur? Quomodo ſi eleuetur virga contra ele-
uantem ſe: ⁊ exaltetur baculus: qui vtiqꝫ lignũ eſt. Pro
pter hoc mittet dominator dominꝰ exercituũ in pingui
bus eius tenuitatẽ: ⁊ ſubtus gloria eius ſuccẽſa ardebit
quaſi combuſtio ignis: ⁊ erit lumẽ Jſrael in igne: ⁊ ſan-
ctus eius in flãma. Et ſuccendetur: ⁊ deuorabitur ſpina
E eius: et vepres in die vna: ⁊ gloria ſaltus eius: et carme-
li eius ab anima vſqꝫ ad carnem conſumetur. Et erit
terrore profugus: ⁊ reliquie ligni ſaltus eius pre pauci-
tate numerabunt: ⁊ puer ſcribet eos. Et erit in die illa:
nõ adijciet reſiduũ Jſrael: ⁊ hi qui fugerint de domo ia-
cob: inniti ſup eo: qui percutit eos: ſed innitetur ſup do
Rom. 9. f. infra. 28. f minũ ſanctũ Jſrael. In veritate reliquie cõuertentur:
reliquie inquã Jacob ad dominũ fortẽ. Si eñ fuerit po
F pulus tuus Jſrael quaſi arena maris: reliquie conuer-
tentur ex eo. Cõſummatio abbreuiata inundabit iuſti-
ciam: conſummationẽ eñ ⁊ abbreuiationẽ dñs deꝰ exer
cituũ faciet in medio omnis terre. Propter hoc hec di
cit dominus deus exercituũ: Noli timere populꝰ meus
Judi. 7. g. habitator Sion ab Aſſur. In virga eñ percutiet te: et
baculũ ſuũ leuabit ſup te in via Aegypti. Adhuc eñ pau
lulum modicũqꝫ ⁊ cõſummabit indignatio mea: ⁊ furor
meus ſuper ſcelus eorũ. Et ſuſcitabit ſuper eũ dominus
exercituũ flagellũ: iuxta plagã Madian in petra. Ho-
reb: ⁊ virgã ſuã ſup mare: ⁊ leuabit eã ĩ via Aegypti. Et
erit in die illa: auferet onus eius de humero tuo: et iugũ
G eius de collo tuo: ⁊ cõputreſcet iugũ a facie olei. Veniet
in Aioth: trãſibit in Magron: apud Magmas cõmen-
dabit vaſa ſua. Trãſierunt curſim Gabaa ſedes noſtra.
Obſtupuit Rama: Gabaa ſaulis fugit. Hinni voce tua
filia Gallim: attẽde Laiſa paupcula Anathot. Migra
uit Medemena habitatores gabim: cõfortamini: adhuc
dies eſt: vt in Nob ſtet. Agitabit manũ ſuã ſup montẽ fi
lie Sion: et collẽ Jeruſalẽ. Ecce dñator dñs exercituũ
cõfringet lagunculã in terrore: ⁊ excelſi ſtatura ſuccidẽ-
tur: ⁊ ſublimes humiliabunt. Et ſubuertent cõdenſa ſal
tus eius ferro: ⁊ Libanus cũ excelſis cadet. XI.

ET egredietur vga de radice ieſſe: ⁊ flos de radi A
ce eiꝰ aſcẽdet: ⁊ requieſcet ſup eũ ſpũs dñi: ſpũs
ſapiẽtie ⁊ itellectꝰ: ſpũs ꝯſilij ⁊ fortitudinis:
ſpũs ſciẽtie ⁊ pietatis: ⁊ replebit eum ſpũs ti
moris dñi. Nõ ſm viſionem oculoꝝ iudicabit: neqꝫ ſm
auditũ auriũ arguet: ſed iudicabit in iuſticia pauperes: 2. Theſ. 2. b infra. 65. b.
⁊ arguet in equitate p manſuetis terre. Et percutiet terram
virga oris ſui: ⁊ ſpũ labioꝝ ſuoꝝ interficiet ipiũ. Et erit B
iuſticia cingulũ lumboꝝ eiꝰ: ⁊ fides cinctoriũ renũ eius.
Habitabit lupꝰ cũ agno: ⁊ pardus cũ hoedo accubabit.
Vitulꝰ ⁊ leo ⁊ ouis ſimul morabũtur: et puer paruulus
minabit eos. Vitulꝰ ⁊ vrſus paſcent: ſimul requieſcent ca
tuli eoꝝ. Et leo qͣſi bos comedet paleas. Et delectabit
infans ab vbere ſup foramĩa aſpidis: ⁊ ĩ cauernã reguli:
q ablactatus fuerit: manũ ſuã mittet. Nõ nocebũt: ⁊ nõ
occident in vniuerſo mõte ſctõ meo: qa repleta eſt terra
ſciẽtia dñi: ſicut aq̃ maris operiẽtis. In die illa radix ieſ
ſe: q ſtat in ſignũ pploꝝ: ipm gentes depcabunt: ⁊ erit ſe
pulchrũ eius glorioſum. Et erit in die illa: adijciet dñs Rom. 15. e
ſecũdo manũ ſuã ad poſſidẽdũ reſiduũ populi ſui: quod C
relinquetur ab Aſſyrijs: ⁊ ab Aegypto: ⁊ a Phetros: et
ab Aethiopia: ⁊ ab Elam: ⁊ a Sennaar: ⁊ ab hemath: et
ab inſulis maris. Et leuabit ſignũ in natiões: ⁊ cõgrega
bit profugos Jſrael. Et diſperſos Juda colliget a quat
tuor plagis terre: ⁊ auferetur zelus effraim: ⁊ hoſtes iu-
da peribũt. Effraim nõ emulabit Judã: ⁊ Judas nõ pu
gnabit cõtra Effraim: ⁊ volabũt ĩ humeros Philiſtijm D
per mare: ſimul predabuntur filios oriẽtis. Jdumea et
Moab pceptũ manꝰ coꝝ: ⁊ filij Ammõ obediẽtes erũt. Exo. 14. b
Et deſolabit dñs linguã maris Aegypti: et leuabit ma-
num ſuã ſuper flumen in fortitudine ſpiritus ſui: ⁊ percu-
tiet eũ in ſeptẽ riuis: ita vt tranſeãt p eũ calciati. Et erit
via reſiduo populo meo: q relinquetur ab Aſſyrijs: ſicut
fuit Jſrael ĩ die illa: qua aſcẽdit de terra Aegypti. XII.

ET dices ĩ die illa: Cõfitebor tibi dñe: qm̃ ira A
tus es mihi: cõuerſus eſt furor tuꝰ: ⁊ cõſola
tus es me. Ecce deꝰ ſaluator meꝰ: fiducialit exod. 15. a Pſ. 117.
agam: ⁊ nõ timebo. Quia fortitudo mea et
laus mea dñs: ⁊ factꝰ eſt mihi ĩ ſalutẽ. Hau
rietis aquas ĩ gaudio de fontibꝰ ſaluatoris: ⁊ dicetis in
die illa: Cõfitemini dño: ⁊ inuocate nomẽ eiꝰ. Notas fa B
cite ĩ populis adinuẽtiones eiꝰ: memẽtote quoniã excel Pſ. 104. 1. par. 16 b
ſum eſt nomẽ eius. Cãtate dño: quoniã magnifice fecit:
annũciate hoc in vniuerſa terra. Exulta: ⁊ lauda habita
tio Sion: qa magnus in medio tui ſanctus iſrael. XIII.

ONus babylonis: qđ vidit Eſaias filiꝰ amos. A
Sup mõtẽ caliginoſum leuate ſignũ: ⁊ exal-
tate vocẽ: leuate manũ: et ĩgrediẽtur portas
duces: ego mãdaui ſanctificatis meis: ⁊ voca
ui fortes meos in ira mea: exultãtes in gloria mea. Vox
multitudinis ĩ mõtibꝰ: qͣſi populoꝝ frequẽtiũ: vox ſoni
tus regũ gẽtiũ cõgregatarũ. Dñs exercituũ pcepit mi-
litie belli veniẽtibꝰ de terra pcul. A ſummitate celi dñs:
⁊ vaſa furoris eiꝰ: vt diſperdat oẽm terrã. Vlulate: quia B
prope eſt dies dñi: qͣſi vaſtitas a dño veniet: propter hoc
oẽs manꝰ diſſoluẽtur: ⁊ oĩe cor hoĩs cõtabeſcet: ⁊ cõte-
retur. Torſiões ⁊ dolores tenebũt: qͣſi parturiẽtes dole
bũt. Vnuſqſqꝫ ad pximũ ſuũ ſtupebit: facies ꝯbuſte vul Naum. 2. e
tus eoꝝ. Ecce dies dñi veniet: crudelis: et indignatiõis
plenꝰ: ⁊ ire: furoriſqꝫ ad ponẽdam terrã in ſolitudinẽ: et
pctõres eiꝰ cõterẽdos de ea: qm̃ ſtelle celi: ⁊ ſplẽdor eaꝝ
nõ expãdent lumen ſuũ. Obtenebratꝰ eſt ſol ĩ ortu ſuo: ⁊ ezech. 32 b
luna nõ ſplendebit in lumine ſuo. Et viſitabo ſup orbis
mala: ⁊ cõtra impios iniquitatẽ eoꝝ. Et requieſcere faciã
ſuperbiã infideliũ: ⁊ arrogantiã fortiũ humiliabo. Pre- C
cioſior erit vir auro: ⁊ homo mundo obrizo. Super hoc
celũ turbabo: ⁊ mouebitur terra de loco ſuo: ppter indi
gnationẽ domini exercituũ: ⁊ propter diem ire furoris
eius. Et erit quaſi damula fugiens: ⁊ quaſi ouis: et non
erit qui cõgreget. Vnuſquiſqꝫ ad populũ ſuum conuer

tetur: ⁊ ſinguli ad terrã ſuã fugient. Omnis qui inuen-
tus fuerit: occidetur: ⁊ oĩs qui ſupuenerit: cadet in gla-
D dio. Infantes eoꝝ allidentur in oculis eoꝝ: diripientur
domus eoꝝ: ⁊ vxores eoꝝ violabũtur. Ecce ego ſuſcita-
bo ſuper eos Medos: q̃ argentũ nõ querãt: nec aurũ ve
lint: ſed ſagittis paruulos interficiẽt: et lactãtib⁹ vteris
nõ miſerebuntur: ⁊ ſup filios nõ parcet oculus eoꝝ. Et
Gen.19.e. erit Babylon illa ciuitas glorioſa in regnis: inclyta in
ſuperbia Chaldeoꝝ ſubuerſa: ſicut ſubuertit dñs ſodo-
mam ⁊ gomorrã. Nõ habitabitur vſq; in finẽ: ⁊ non fun
dabitur vſq; ad generationẽ ⁊ generationẽ. Nec ponet
ibi tẽtoria arabs: nec paſtores reqeſcẽt ibi: ſed reqeſcent
ibi beſtie: ⁊ replebũtur dom⁹ eoꝝ draconib⁹. Et habita
bũt ibi ſtruthiones: ⁊ piloſi ſaltabũt ibi: ⁊ reſpõdebũt ibi
vlule in edib⁹ ei⁹: ⁊ ſyrenes ĩ delubris voluptatis. XIIII.
A PRope eſt: vt veniet tẽpus ei⁹: ⁊ dies eius nõ
elõgabũtur. Miſerebit̃ eñi dñs Jacob: et eli
get adhuc de Iſrael: ⁊ reqeſcere eos faciet ſu
per humũ ſuã. Adiũgetur aduena ad eos: et
adherebit domui Jacob: ⁊ tenebũt eos populi: et addu
cẽt eos ĩ locũ ſuũ. Et poſſidebit eos dom⁹ iſrael ſup ter
ram dñi in ſeruos ⁊ ancillas: ⁊ erũt capiẽtes eos: q̃ ſe ce
B perãt: ⁊ ſubijciẽt exactores ſuos. Et erit in die illa: cum
requiẽ dederit tibi de⁹: ⁊ a labore tuo: et a cõcuſſiõe tua:
⁊ a ſeruitute dura q̃ ante ſeruiſti: ſumes parabolã iſtam
cõtra regẽ Babylonis: ⁊ dices: Quomodo ceſſauit exa-
ctor: qeuit tributũ: Cõtriuit dñs baculũ impioꝝ virgã
dominãtiũ: cedentẽ populos in indignatiõe plaga inſa-
nabili: ſubijcientẽ in furore gẽtes: ⁊ perſequentẽ crude-
liter. Cõquieuit ⁊ ſiluit omnis terra: gauiſa eſt ⁊ exulta
uit: abietes quoq; letate ſunt ſup te: ⁊ cedri Libani. Ex
quo dormiſti: nõ aſcẽdit q̃ ſuccidat nos. Infern⁹ ſubter
te cõturbat⁹ eſt in occurſu3 aduẽtus tui: ſuſcitauit tibi
C gigãtes. Oẽs principes terre ſurrexerũt de ſolijs ſuis:
oẽs p̃ncipes nationũ. Uniuerſi reſpõdebũt: ⁊ dicẽt tibi:
Et tu vulnerat⁹ es ſicut ⁊ nos: et noſtri ſimilis effectus
es. Detracta eſt ad inferos ſupbia tua: concidit cadauer
tuũ. Subter te ſternet̃ tinea: ⁊ operimentũ tuũ erũt ver
mes. Quomodo cecidiſti de celo lucifer: q̃ mane orieba-
ris: Corruiſti in terrã: qui vulnerabas gẽtes: q̃ dicebas
in corde tuo: In celum conſcendam: ſupra aſtra dei exal
tabo ſoliũ meũ: ſedebo ĩ mõte teſtamẽti in laterib⁹ aqui
lonis. Aſcendam ſuper altitudinẽ nubiũ: ſimilis ero al-
D tiſſimo. Uerũtamen in infernũ detraheris in profundũ
laci. Qui te viderint: ad te inclinabunt̃: teq; proſpiciẽt.
Nunq̃d iſte eſt vir q̃ cõturbauit terrã: q̃ cõcuſſit regna:
qui poſuit orbẽ deſertũ: ⁊ vrbes ei⁹ deſtruxit: vinctis ei⁹
nõ aperuit carcerẽ: Oẽs reges gẽtium vniuerſi dormie
runt in gloria: vnuſquiſq; in domo ſua: tu aũt p̃iect⁹ es
de ſepulchro tuo: q̃ſi ſtirps inutilis pollutus: et obuolu
tus cũ his qui interfecti ſunt gladio: ⁊ deſcenderunt ad
E fundamẽta laci. Quaſi cadauer putridũ nõ habebis con
ſortiũ: neq; cũ eis in ſepultura. Tu eñi terrã tuã diſper-
didiſti: tu populũ tuũ occidiſti. Nõ vocabit̃ in eternũ ſe
men peſſimorũ. Preparate filios eius occiſiõi in iniqui-
tate patrũ eorũ. Nõ cõſurgent: nec hereditabũt terrã:
neq; implebunt faciem orbis ciuitatũ. Et conſurgã ſup
eos: dicit domin⁹ exercituũ: ⁊ perdã Babylonis nomẽ:
⁊ reliquias: ⁊ germẽ: ⁊ progeniem: dicit domin⁹. Et po
F nam eã in poſſeſſionẽ hericij: ⁊ in paludes aquarũ: et ſco
pabo eã in ſcopa terẽs: dicit dominus exercituũ. Jura-
uit dominus exercituũ: dicẽs: Si nõ vt putaui: ita erit:
⁊ quõ mẽte tractaui: ſic eueniet: vt conterã Aſſyrium in
terra mea: ⁊ in montibus meis conculcẽ eũ: ⁊ auferetur
ab eis iugũ eius: ⁊ onus illius ab humero eoꝝ tolletur.
Hoc cõſiliũ quod cogitaui ſup oẽm terrã: ⁊ hec eſt ma-
nus extẽta ſup vniuerſas gẽtes. Domin⁹ eñi exercituũ
decreuit: ⁊ q̃s poterit infirmare: Et man⁹ eius extenta:
G ⁊ q̃s auertet eã: In anno quo mortuus eſt rex Achas: fa
ctũ eſt onus iſtud. Ne leteris Philiſtea oĩs tu: qm̃ cõ-
minuta eſt virga percuſſoris tui: de radice enim colubri
egredietur regulus: et ſemen eius abſorbens volucrem.
Et paſcentur primogeniti pauperũ: ⁊ pauperes fiducia
liter requieſcent: ⁊ interire faciã in fame radicẽ tuam: et
reliq̃s tuas interficiã. Ulula porta: clama ciuitas: pro-
ſtrata eſt Philiſtea oĩs. Ab aquilone eñi fumus veniet:
⁊ non eſt qui effugiet agmen eius. Et quid reſpondebi-
tur nuncijs gẽtis: Quia dominus fundauit Sion: ⁊ in
ipſo ſperabunt pauperes populi eius. XV.
ONus Moab. Quia nocte vaſtata eſt ar: mo A
ab cõticuit: q̃a nocte vaſtatus eſt mur⁹: moab Jere.48 f
cõticuit. Aſcẽdit dom⁹ et Dibõ ad excelſa in Ezech.7.c
planctũ ſup Nabo: ⁊ ſup medaba: moab vlu-
labit. In cũctis capitib⁹ ei⁹ caluiciũ: ⁊ omnis barba ra- B
detur. In triuijs eius accincti ſunt ſacco ſup tecta ei⁹:
⁊ in plateis eius omnis vlulatus deſcẽdit in fletũ. Cla-
mabit heſebõ ⁊ eleale: vſq; Jaſa audita eſt vox eoꝝ. Su-
per hoc expediti moab vlulabũt: anima eius vlulabit ſi- C
bi. Cor meũ ad Moab clamabit: vectes eius vſq; ad ſe
gor vitulã conſternantẽ. Per aſcenſum eñi Luith flens
aſcẽdet: ⁊ in via horonaim clamorẽ cõtritionis leuabũt.
Aque eñi Nemrim deſerte erũt: q̃a aruit herba: defecit
germen: viror omnis interijt. Secũdum magnitudinẽ D
operis ⁊ viſitatio eoꝝ. Ad torrẽtẽ ſalicũ ducẽt eos: quo-
niã circũibit clamor terminũ Moab. Uſq; ad Gallim
vlulat⁹ ei⁹: et vſq; ad puteũ Helim clamor ei⁹: q̃a aque
Dibon replete ſunt ſanguine. Ponam eñi ſuper Dibon
additamenta his qui fugerint de Moab leonem: et re-
liquijs terre. XVI
EMitte agnũ *dñe dñatorẽ terre: de petra A *he. emitte. domine ſupeſt.
deſerti ad mõtẽ filie Sion. Et erit ſicut auis
fugiẽs: ⁊ pulli de nido auolantes: ſic erũt filie
Moab in tranſcẽſu Arnon. Ini cõſiliũ: coge
cõſiliũ: pone quaſi noctẽ vmbrã tuã in meridie. Abſcõde
fugiẽtes: ⁊ vagos ne prodas. Habitabũt apud te p̃fugi
mei. Moab eſto latibulũ eoꝝ a facie vaſtatoris. Finitus
eſt eñi puluis: cõſummat⁹ eſt miſer: defecit q̃ cõculcabat
terrã. Et preparabit̃ ĩ miſcđia ſoliũ: ⁊ ſedebit ſup eũ ĩ ve B
ritate ĩ tabernaculo Dauid iudicãs: ⁊ querẽs iudiciũ: ⁊
velociter reddẽs quod iuſtũ eſt. Audiuimus ſupbiã mo- Jere.48c
ab: ſupbus eſt valde. Supbia ei⁹ ⁊ arrogãtia ei⁹: ⁊ indi-
gnatio ei⁹: pluſq̃ fortitudo ei⁹. Jdcirco vlulabit moab:
ad Moab vniuerſus vlulabit. His q̃ letant̃ ſup muros
cocti lateris: loquimini plagas ſuas: quoniã ſuburbana
heſebon deſerta ſunt. Et vineã Sabama dñi genitũ exci C
derunt. Flagella eius vſq; ad Jazer peruenerũt: erraue
runt in deſerto: propagines eius relicte ſunt: trãſierunt Jere.48 c
mare. Sup hoc plorabo in fletu Jazer: ⁊ vineã ſabama.
Inebriabo te lachryma mea heſebõ et eleale: quoniã ſup
vindemiã tuã: et ſup meſſem tuã vox calcãtiũ irruit. Et
auferet̃ letitia: ⁊ exultatio de carmelo: ⁊ ĩ vineis nõ exul
tabit: neq; iubilabit. Uinũ in torculari nõ calcabit: qui D
calcare cõſueuerat: vocẽ calcantiũ abſtuli. Sup hoc ven
ter me⁹ ad Moab q̃ſi cithara ſonabit: et viſcera mea ad
murũ cocti lateris. Et erit: cũ apparuerit q̃d laborauit
Moab ſup excelſis ſuis: ingrediet̃ ad ſancta ſua vt obſe
cret: ⁊ non valebit. Hoc verbũ quod locutus eſt dñs ad
Moab extũc: et nũc locut⁹ eſt: dicẽs: In trib⁹ annis q̃ſi
anni mercenarij auferetur gloria Moab ſup omĩ popu
lo multo: et relinquetur in eo ſicut racemus paruus: et
modicus nequaq̃ multus. XVII.
ONus Damaſci. Ecce Damaſcus deſinet eſſe A
ciuitas: ⁊ erit ſicut aceruus lapidũ in ruina.
Derelicte ciuitates Aroer gregibus erũt: et
requieſcent ibi: et non erit qui exterreat. Et
ceſſabit adiutoriũ ab Effraim: ⁊ regnũ a Damaſco: ⁊ re
liquie ſyrie: ſicut gloria filioꝝ iſrael erũt: dicit dñs exer-
cituũ. Et erit in die illa: attenuabit̃ gloria Jacob: et pin
guedo carnis ei⁹ emarceſcet: ⁊ erit ſicut cõgregãs ĩ meſ
ſe: q̃d reſtiterit: ⁊ brachiũ eius ſpicas leget. Et erit ſicut B

querens ſpicas in valle raphaim: ⁊ relinquetur ī eo ſicut
racemus: ⁊ ſicut excuſſio oleę duarū aut triū oliuarū in
ſummitate rami: ſiue quatuoꝛ aut q̄nq̃. In cacuminibꝰ
eius fructus eius: dicit dñs deus iſrael. In die illa incli
nabiť homo ad factoꝛē ſuū: et oculi eius ad ſanctū iſrael
reſpiciēt: ⁊ nō inclinabiť ad altaria: q̄ fecerūt manus eiꝰ:
⁊ q̄ opati ſunt digiti eius: nō reſpiciēt lucos: ⁊ delubꝛa.
C In die illa erūt ciuitates foꝛtitudinis eiꝰ derelictę ſicut
aratra: et ſegetes: q̄ derelictę ſunt a facie filioꝝ iſrľ. Et
erit deſerta q̄a oblita es dei ſaluatoꝛis tui: et foꝛtis adiu
toꝛis tui nō es recoꝛdata. Propterea plātabis plātatio
nē fidelē: ⁊ germē alienū ſeminabis. In die plantatiōis
tuę labꝛuſca: ⁊ mane ſemē tuū floꝛebit. Ablata eſt meſſis
in die hereditatꝫ: et dolebit grauiter. Vę mľtitudini po
puloꝝ multoꝛū: vt multitudo maris ſonantis: ⁊ tumul
D tus turbarū: ſicut ſonitus aquarū multarū. Sonabunt
populi ſicut ſonitus aquaꝝ inundantiū: ⁊ increpabit eū
⁊ fugiet ꝓcul. Et rapieť ſicut puluis montiū a facie vē-
ti: ⁊ ſicut turbo coꝛā tempeſtate. In tēpoꝛe veſperi: ⁊ ec
ce turbatio in matutino: et nō ſubſiſtet. Hęc eſt pars eo
rū q̄ vaſtauerunt nos: ⁊ ſoꝛs diripientiū nos. XVIII
A VAe terrę cymbalo alarū: q̄ eſt trans flumē e-
thiopię: qui mittit in mare legatos: ⁊ in vaſis
papyri ſuꝑ aquas. Ite angeli veloces ad gen
tē cōuulſam ⁊ dilaceratā: ad populū terribilē
poſt quē nō eſt alius: ad gentē expectantē ⁊ cōculcatam
cuius diripuerūt flumina terrā eius: * ad montē nomi-
*ſuper eſt ad montē nominis dñi exercituū montem ſion. nis dñi exercituū montē Sion. Oēs habitatoꝛes oꝛbis
qui moꝛamini in terra: cū eleuatū fuerit ſignū in monti
bus: videbitis: et clangoꝛē tubę audietis: quia hęc dicit
dominus ad me: Ego quieſcā: ⁊ cōſiderabo in loco meo
B ſicut meridiana lux clara eſt: ⁊ ſicut nubes roꝛꝫ ī die meſ
ſis. Ante meſſeꝫ eñ totus effloꝛuit: ⁊ immatura ꝑfectio
C germinauit: ⁊ pręcidenť ramuſculi eius falcibus: ⁊ quę
derelicta fuerint: abſcindenť: ⁊ excutientur: ⁊ relinquen
tur ſimul auibus montiū: ⁊ beſtijs terrę: ⁊ ęſtate perpe-
tua erunt ſuꝑ eū volucres: ⁊ oēs beſtię terrę ſuꝑ illā hye
D mabūt. In tēpoꝛe illo defereť munus domino exercituū
a populo diuulſo et dilacerato: a populo terribili: poſt
quem non fuit alius a gente expectante: ⁊ conculcata: cu
ius diripuerunt flumina terrā eius ad locū nominis do
mini exercituum montem Sion. XIX.
A ONus egypti. Ecce dñs aſcēdet ſuper nubē le
uē: et īgredieť egyptū: ⁊ cōmouebunť ſimula
cra egypti a facie eius: ⁊ coꝛ egypti tabeſcet ī
medio eius. Et cōcurrere faciā egyptios ad-
uerſus egyptios: ⁊ pugnabit vir cōtra fratrē ſuum: ⁊ vir
ꝯtra amicū ſuū: ciuitas aduerſus ciuitatē: regnū aduer
ſus regnū: et dirumpetur ſpiritus egypti in viſceribus
eius: ⁊ cōſiliū eius pręcipitabo: ⁊ interrogabunt ſimula
cra ſua: ⁊ diuinos ſuos: ⁊ phythones: et hariolos: et tra
dā egyptū in manu dominoꝝ crudeliū: et rex foꝛtis do-
minabitur eoꝛū: ait dominꝰ deus exercituū. Et areſcet
aqua de mari: ⁊ fluuius deſolabitur atq̃ ſiccabitur: ⁊ de
ficient flumina. Et attenuabunť: ⁊ ſiccabuntur riui ag-
B gerū. Calamus et iuncus marceſcet: nudabitur alueus
riui a fonte ſuo. Et omnis ſementꝫ irrigua ſiccabiť: areſ
cet: ⁊ nō erit. Et moerebunt piſcatoꝛes: ⁊ lugebunt oēs
mittentes in flumē hamū: et expandentes rete ſuꝑ faciē
aquarū emarceſcent. Cōfundentur qui operantur linū
plectētes: ⁊ texentes ſubtilia. Et erūt irrigua eius flac-
centia oēs qui faciebant lacunas ad capiendos piſces.
Stulti pꝛincipes Thaneos: ſapientes cōſiliarij pharao
nis: dederūt cōſiliū inſipiēs. Quomodo dicetis pharao-
ni: Filius ſapientiū ego: filius regū antiquoꝛū? Vbi nūc
ſunt ſapiētes tui? Annūcient et indicēt tibi q̄d cogitaue
rit dñs exercituū ſuper egyptū. Stulti facti ſunt: pꝛin-
cipes Thaneos: emarcuerunt pꝛincipes mempheos: et
C deceperunt egyptū angulū populoꝛū eius. Dñs miſcuit
ī medio eius ſpiritū vertiginꝫ. Et errare fecerūt egyptū
in omni opere ſuo: ſicut erat ebꝛius ⁊ vomēs. Et nō erit
egypto opus q̄d faciat: caput ⁊ caudā īcuruantē ⁊ refre
nantē. In die illa erit egyptus quaſi mulieres: ⁊ ſtupe-
būt ⁊ timebunt a facie cōmotionꝫ manus dñi exercituū
quā ipſe mouebit ſuꝑ eā: ⁊ erit terra iuda egypto in pa-
uoꝛē. Oīs q̄ illius fuerit recoꝛdatus: pauebit a facie cōſi
lij domini exercituū q̄d ipſe cogitauit ſuper eā. In die il
la erunt quinq̃ ciuitates in terra egypti: loquentes lin
gua chanaā: ⁊ iurantes per dñm exercituū. Ciuitas ſo
lis vocabiť vna. In die illa erit altare dñi in medio terrę
egypti: ⁊ titulus dñi iuxta terminū eius: ⁊ erit ī ſignū et
in teſtimoniū dño exercituū in terra egypti. Clamabūt D
eñ ad dñm a facie tribulantis: ⁊ mittet eis ſaluatoꝛē et
pꝛopugnatoꝛē: qui liberet eos: ⁊ cognoſcetur dominus
ab egypto: ⁊ cognoſcent egyptij dñm in die illa: ⁊ colent
eū in hoſtijs ⁊ in muneribus: ⁊ vota vouebunt dño: ⁊ ſol
uēt. Et ꝑcutiet dñs egyptū plaga: ⁊ ſanabit eā: ⁊ reuer
tentur ad dñm: ⁊ placabiť eis: et ſanabit eos. In die illa
erit via de egypto in aſſyrios: ⁊ intrabit aſſyrius in egy
ptū: ⁊ egyptius in aſſyrios: et ſeruient egyptij aſſur. In
die illa erit iſrael tertius egyptio: ⁊ aſſyrio: benedictio ī
medio terrę: cui benedixit dñs exercituū: dicēs: Bñdi-
ctus populus meus egypti: ⁊ opus manuū mearū aſſy-
rius: hereditas aūt mea Iſrael. XX
IN anno: quo ingreſſus eſt Thartā in Azotū: A
cū miſiſſet eū Sargon rex aſſyrioꝛū: ⁊ pugnaſ
ſet cōtra Azotū: ⁊ cepiſſet eā: in tēpoꝛe illo lo-
cutus eſt dñs in manu Eſaię filij amos: dicēs
Vade ⁊ ſolue ſaccū de lumbis tuis: ⁊ calciamēta tua tol
le de pedibus tuis. Et fecit ſic: vadēs nudus: ⁊ diſcalcia
tus. Et dixit dñs: Sicut ambulauit ſeruus meꝰ Eſaias
nudus ⁊ diſcalciatꝰ: triū annoꝝ ſignū ⁊ poꝛtentū erit ſu B
ꝑ egyptū: et ſuꝑ ethiopiā: ſic minabit rex aſſyrioꝛū capti
uitatē egypti: ⁊ trāſmigrationē ethiopię: iuuenē ⁊ ſenē:
nudā et diſcalciatā diſcoopertis natibus ad ignominiā
egypti. Et timebunt: ⁊ cōfundenť ab ethiopia ſpe ſua: ⁊
ab egypto gloꝛia ſua. Et dicet habitatoꝛ īſulę huius in
die illa: Heccine erat ſpes noſtra: ad q̄s cōfugimus ī au
xiliū: vt liberarēt nos a facie regis aſſyrioꝛū? Et quomo
do effugere poterimus nos? XXI.
ONus deſerti marꝫ. Sicut turbīes ab aphrico A
veniūt: de deſerto venit de terra hoꝛribili. Vi
ſio dura nunciata eſt mihi. Qui īcredulus eſt abacuc. 2
infideliter agit: ⁊ qui depopulatoꝛ eſt: vaſtat. Joan. 3. d
Aſcende Elā: obſide madai: oēm gemitū eius ceſſare fe-
ci. Propterea repleti ſunt lumbi mei doloꝛe: ⁊ anguſtia
poſſedit me ſicut anguſtia parturiētis. Coꝛrui cū audi B
rē: cōturbatus ſuꝫ cū viderē: emarcuit coꝛ meū: tenebꝛę
ſtupefecerunt me. Babylon dilecta mea: poſita eſt mihi
in miraculū. Pone mēſam: cōtēplare in ſpecula. Come
dētes ⁊ bibētes ſurgite pꝛincipes: arripite clypeū. Hęc
eñ dixit mihi dñs: Vade ⁊ pone ſpeculatoꝛē: ⁊ q̄dcūq̃ vi
derit: annūciet. Et vidit currū duoꝛū equitū: aſcenſoꝛē C
aſini: ⁊ aſcenſoꝛē cameli: ⁊ cōtēplatus eſt diligenter mul
to ītuitu. Et clamauit vt leo: Super ſpeculam dñi ego
ſum: ſtans iugiter per diē: ⁊ ſuper cuſtodiā meā ego ſuꝫ: abacu. 2 a
ſtans totis noctibus. Ecce iſte venit aſcenſoꝛ vir bigę hiere. 5. a.
equitū: ⁊ reſpondit: ⁊ dixit: Cecidit cecidit Babylon: et apoc. 4. b.
oīa ſculptilia deoꝝ eius contrita ſunt in terra. Tritura
mea et filia areę meę quę audiui a dño exercituum deo
iſrael: annunciaui vobis. Onus duma ad me clamat ex D
Seir: Cuſtos q̄d de nocte: cuſtos quid de nocte? Dixit
cuſtos: Venit mane ⁊ nox. Si queritis: querite: cōuerti
mini: ⁊ venite. Onus in arabia. In ſaltu ad veſperā doꝛ
mietꝫ: ī ſemitis dodanim. Occurrētes ſitiēti ferte aquā:
q̄ habitatis terrā auſtri: cū panibꝰ occurrite fugienti. A
facie eñ gladioꝝ fugierūt: a facie gladij īminētꝫ: a facie
arcus extenti: a facie grauis pꝛęlij: qm̄ hęc dicit dominꝰ
ad me: Adhuc in vno anno q̄ſi in anno mercenarij: et au
feretur omnis gloꝛia Cedar: et reliquię numeri ſagitta
D

rioꝛū foꝛtiū de filijs Cedar imminuentur: dominus eñ
deus Jſrael locutus eſt. XXII.
A Onus vallis viſiōis. Quidnā quoqꝫ tibi eſt: qꝛ
aſcēdiſti ⁊ tu oīs ī tecta clamoꝛis plena: vꝛbs
frequēs: ciuitas exultās? Jnterfecti tui nō in
terfecti gladio: nec moꝛtui tui moꝛtui ī bello
Cuncti pꝛincipes tui fugerūt ſimul: dureqꝫ ligati ſunt.
Oēs qui inuenti ſunt: vincti ſunt pariter: ꝓcul fugerūt
Pꝛopterea dixi: Recedite a me: amare flebo. Nolite in
cūbere: vt cōſolemini me ſup vaſtitate filię ppl'i mei. Di-
es eñ iterfectiōis ⁊ cōculcatiōis: ⁊ fletuū dño deo exerci
B tuū in valle viſiōis. Scrutās murū: ⁊ magnificus ſuper
montē. Et Elā ſumpſit pharetrā: ⁊ currū hoīs eqtis: et
parietē nudauit clypeꝰ. Et erūt electę valles tuę plenę
quadrigarū: ⁊ eqtes ponēt ſedes ſuas ī poꝛta: ⁊ reuela-
C bit̄ operimētū iudę. Et videbit ī die illa armamētariū
domus ſaltus: et ſciſſuras ciuitatis dauid videbitis: qa
multiplicatę ſunt. Et cōgregaſtis aqs piſcinę inferioꝛ
⁊ domos ieruſalē numeraſtis: et deſtruxiſtis domos ad
muniendū murū. Et lacū feciſt inter duos muros: ⁊ a-
quā piſcinę veteris: ⁊ nō ſuſpexiſtis ad eū q̄ fecerat eam:
D ⁊ operatoꝛē eius de longe nō vidiſt. Et vocabit dñs de
us exercituū in die illa ad fletū: ⁊ ad planctū: ⁊ ad calui-
tiū: ⁊ ad cingulū ſacci: et ecce gaudiū: et lęticia occidere
vitulos: ⁊ iugulare arietes: comedere carnes ⁊ bibere vi
nū. Comedamus: ⁊ bibamus: cras eñ moꝛiemur. Et re
uelata eſt in auribus meis vox dñi exercituū. Si dimit-
i.coꝛ.15.c E tetur iniquitas hęc vobis donec moꝛiamini: dicit domi
nus exercituum. Hęc dicit dñs exercituū: Uade: et in-
gredere ad eū qui habitat in tabernaculo ad ſobnā ꝑpoſi
tū templi: et dices ad eū: Quid tu hic: aut quaſi quis hic
Quia excidiſti tibi hic ſepulchꝛū: excidiſti in excelſo me-
moꝛiale diligenter in petra tabernaculū tibi. Ecce domi
nus aſpoꝛtari te faciet: ſicut aſpoꝛtat̄ gallus gallinaciꝰ:
⁊ q̄ſi amictū ſic ſubleuabit te. Coꝛonās coꝛonabit te tri
bulatiōe: q̄ſi pilā mittet te in terrā latā: ⁊ ſpacioſā. Jbi
moꝛier: ⁊ ibi erit currus gloꝛię tuę: ⁊ ignominia domꝰ
dñi tui. Et expellā te de ſtatione tua: ⁊ de miniſterio tuo
F deponā te. Et erit ī die illa: Uocabo ſeruū meū Eliachī
filiū helchię: ⁊ induā illū tunica tua: ⁊ cingulo tuo cōfoꝛ
tabo eū: ⁊ poteſtatē tuā dabo in manus eius: ⁊ erit quaſi
Jiob.12.c pater habitātibꝰ ieruſalē: ⁊ domui iuda. Et dabo clauē
Apoca.3.b domus dauid ſup humerū eius: et aperiet: et nō erit qui
claudat: ⁊ claudet: ⁊ nō erit qui aperiat. Et figā illū pa-
xillū in loco fideli: ⁊ erit in ſoliū gloꝛię domui patris ſui
⁊ ſuſpendā ſup eū oēm gloꝛiā domus patris eius. Uaſo
rū diuerſa genera: oē vas paruulū a vaſis craterarū: vſqꝫ
ad omne vas muſicoꝛū. Jn die illa dicit dñs exercituum:
Auferet̄ paxillus: q̄ fixus fuerat in loco fideli: ⁊ franget̄:
⁊ cadet: ⁊ ꝑibit: qđ pepēderat in eo: qꝛ dñs locutus eſt.
A Onus Tyꝛi. Ululate naues maris: XXIII.
qꝛ vaſtata eſt domus: vnde venire cōſueuerāt:
de terra Cethim reuelatū eſt eis. Tacete qui
habitatis in iſula: negociatio ſidonis. Tranſ
fretātes mare: repleuerūt te in aquis multis: ſemē Nili
meſſis fluminis fruges eius: ⁊ facta eſt negociatio gen-
B tiū. Erubeſce ſidō: ait mare foꝛtitudo mar: dicēs: Nō
parturiui: et nō peperi: ⁊ nō enutriui iuuenes: nec ad in
cremētū ꝑduxi virgines. Cū auditū fuerit ī ęgypto: do-
lebunt cū audierint de tyro. Tranſite maria: vlulate q̄
habitatis ī inſula. Nūqđ nō veſtra hęc eſt: q̄ gloꝛiabat̄ a
diebus pꝛiſtinis in antiqtate ſua? Ducēt eā pedes ſui lō
ge ad ꝑegrinandū. Quis cogitauit hoc ſup tyrū quōdā
coꝛonatā? cuius negociatoꝛes pꝛīcipes: inſtitoꝛes eius ī
clyti terrę. Dñs exercituū cogitauit hoc: vt detraheret
ſupbiā oīs gloꝛię: ⁊ ad ignominiā deduceret vniuerſos ī
C clytos terrę. Trāſi terrā tuā: quaſi flumē filia maris: nō
eſt cingulū vltra tibi. Manū ſuā extēdit ſup mare: ⁊ cō-
turbauit regna. Dñs mandauit aduerſus Chanaā: vt cō
tereret foꝛtes eius: ⁊ dixit: Nō adijcies vltra: vt gloꝛie-
ris calumniā ſuſtinēs virgo filia ſidon. Jn Cethim cō
ſurgens tranſfreta: ibi quoqꝫ nō erit requies tibi. Ecce
terra chaldęoꝝ talis populus nō fuit: aſſur fundauit eā
Jn captiuitatē traduxerunt robuſtos eius: ſuffoderūt
domos eius: poſuerūt eā in ruinā. Ululate naues mar
qꝛ deuaſtata eſt foꝛtitudo veſtra. Et erit in die illa: in ob
liuiōe eris o tyre ſeptuagīta annis: ſicut dies regis vniꝰ D
Poſt ſeptuaginta aūt annos erit tyro quaſi canticū me
retricis. Sume tibi citharā: circui ciuitatem meretrix
obliuiōi tradita. Bene cane: frequēta canticū: vt memo
ria tui ſit. Et erit poſt ſeptuagīta annos: viſitabit dñs
Tyrū: ⁊ reducet eā ad merces ſuas: ⁊ rurſuꝫ foꝛnicabit̄
cū vniuerſis regnis ſup faciē terrę: et erūt negociatiōes
eis: ⁊ merces eiꝰ ſanctificate dño. Non cōdent̄: neqꝫ re-
ponent̄: qꝛ his: qui habitauerunt coꝛā dño: erit negocia
tio eius vt manducēt in ſaturitatē: ⁊ veſtiant̄ vſqꝫ ad ve
tuſtatem. XXIIII A
Ecce dñs nudauit terrā: ⁊ diſſipabit eā: ⁊ affli
get faciē eius: ⁊ diſꝑdet habitatoꝛes eius. Et
erit ſicut populus: ſic ſacerdos: ⁊ ſicut ſeruus
ſic dñs eius: ⁊ ſicut ancilla: ſic dña eiꝰ: ſicut e-
mens: ſic ille q̄ vendit: ſicut foenératoꝛ ſic is q̄ mutuū ac
cipit: ſicut qui repetit: ſic qui debet. Diſſipatione diſſipa
bit̄ terra: ⁊ direptiōe pꝛędabit̄. Dñs eñ locutus eſt ver
bū hoc. Luxit ⁊ defluxit terra: ⁊ īfirmata eſt: defluxit oꝛ
bis: ⁊ infirmata eſt altitudo populi terrę: et terra īfecta B
eſt ab habitatoꝛibus ſuis: qꝛ trāſgreſſi ſunt leges: muta
uerūt ius: diſſipauerūt foedꝰ ſempiternū. Pꝛopter hoc
maledictio voꝛabit terrā: ⁊ peccabunt habitatoꝛes eius
ideoqꝫ inſanient cultoꝛes eius: ⁊ relinquent̄ hoīes pauci
Luxit vindemia: infirmata eſt vitis: ingemuerūt oēs q̄
lętabant̄ coꝛde. Ceſſauit gaudiū tympanoꝝ: quieuit ſo C
nitus lętantiū: cōticuit dulcedo citharę. Cū cantico nō
bibēt vinū: amara erit potio bibentibꝰ illā. Attrita eſt ci
uitas vanitatis: clauſa eſt oīs domus nullo introeunte.
Clamoꝛ erit ſup vino ī plateis: deſerta eſt oīs lęticia: trāſ
latū eſt gaudiū terrę. Relicta eſt in vꝛbe ſolitudo: ⁊ cala
mitas oppꝛimet poꝛtas. Quia hęc erūt in medio terrę:
in medio populoꝝ. Quō ſi paucę oliuę: q̄ remanſerūt ex
cutiant̄ ex olea: et racemi: cū fuerit finita vindemia: hi le
uabūt vocē ſuā: atqꝫ laudabūt: cū gloꝛificatꝰ fuerit dñs:
hinniēt de mari. Pꝛopter hoc ī doctrinis gloꝛificate do
minū: in īſulis maris nomē dñi dei iſrael. A finibꝰ terrę
laudes audiuimꝰ: gloꝛiā iuſti. Et dixi: Secretū meū mi hier.48.g
hi: ſecretū meū mihi. Uę mihi. Pꝛęuaricātes ꝑuaricati D
ſunt: ⁊ ꝑuaricatiōe tranſgreſſoꝝ ꝑuaricati ſunt. Foꝛmi
do: et fouea: ⁊ laqueus ſup te: qui habitatoꝛ es terrę. Et
erit: qui fugerit a facie foꝛmidinis: cadet in foueā: et q̄ ſe
explicauerit de fouea: tenebit̄ laqueo: quia cataractę de
excelſis apertę ſunt: ⁊ cōcutient̄ fundamenta terrę. Cō
fractiōe cōfringet̄ terra: cōtritione cōteret̄ terra. Com
motiōe cōmouebit̄ terra: agitatiōe agitabit̄ terra ſicut
ebꝛius: ⁊ auferet̄ quaſi tabernaculū vnius noct. Et gra
uabit eā iniqtas ſua: ⁊ coꝛruet: ⁊ nō adijciet: vt reſurgat
Et erit in die illa: viſitabit dñs ſup militiā cęli ī excelſo:
⁊ ſup reges terrę: qui ſunt ſup terrā. Et cōgregabunt̄ in
cōgregatiōe vnius faſcis in lacū: et claudent̄ ibi in carce
re: ⁊ poſt multos dies viſitabunt̄. Et erubeſcet luna: ⁊ con
fundet̄ ſol: cū regnauerit dñs exercituū in monte ſion: ⁊
in ieruſalē: ⁊ in cōſpectu ſenū ſuoꝝ fuerit gloꝛificatus.
Domine deus meus es tu: exaltabo te XXV A
⁊ confiteboꝛ nomini tuo: qm̄ feciſti mirabilia:
cogitatōes antiquas fideles: amē. Quia poſu
iſti ciuitatē in tumultū: vꝛbē foꝛtē in ruinā: do
mū alienoꝝ: vt nō ſit ciuitas: ⁊ ī ſempiternū nō ędificet̄.
Sup hoc laudabit te populus foꝛtis: ciuitas gentiū ro-
buſtarū timebit te. Quia factus es foꝛtitudo paupi: foꝛ
titudo egeno in tribulatiōe ſua: ſpes a turbine: vmbꝛacu
lū ab ęſtu. Spiritus eñ robuſtoꝛū quaſi turbo impellēs B
parietē. Sicut ęſtus ī ſiti: tumultū alienoꝛū humiliabis:

⁊ quaſi calore ſub nube: torrente ꝓpaginē fortiū marce-
ſcere facies. Et faciet dñs exercituū oibꝰ populis ī mō-
C te hoc cōuiuiū pinguiū: cōuiuiū vindemię: cōuiuiū pin-
guiū medullatorū: vindemię defecatę. Et precipitabit ī
monte iſto faciē vinculi colligati ſuꝑ oēs populos ⁊ telā
Apoc.7.d et.21.a quā orditus eſt ſuꝑ oēs nationes. Precipitabit in mor
tē in ſempiternū. Et auferet dñs deus lachrymā ab oñi
facie: ⁊ opprobrium populi ſui auferet de vniuerſa terra
qꝛ dñs locutus eſt. Et dicēt in die illa: Ecce deus noſter
iſte: expectabimꝰ eū: ⁊ ſaluabit nos. Iſte dñs ſuſtinuimꝰ
D eū: ⁊ exultabimus: ⁊ letabimur in ſalutari eius: qꝛ requieſ
cet manus dñi in mōte iſto. Et triturabit moab ſub eo:
ſicuti teruntur paleę in plauſtro. Et extēdet manus ſuas
ſub eo: ſicut extēdit natās ad natandū: ⁊ humiliabit glo
riā eius cū alliſiōe manuū eius. Et munimēta ſublimiū
murorū tuorū cōcidēt: ⁊ humiliabuntur et detrahētur in
terram vſqꝫ ad puluerē. XXVI.

A IN die illa cantabitur canticū iſtud in terra Iu
da. Vrbs fortitudinis noſtrę ſion ſaluator: po
netur in ea murus: ⁊ antemurale. Aperite portas
⁊ ingredietur gens iuſta: cuſtodiens veritatem
Vetus error abijt: ſeruabis pacē: pacē qꝛ in te ſperauimꝰ:
Sperastis in dño in ſeculis eternis: in dño deo forti ī ꝑ-
B petuū. Quia incuruabit habitātes ī excelſo: ciuitatē ſub
limē humiliabit. Humiliabit eā vſqꝫ ad terrā: detrahet
eā vſqꝫ ad puluerē. Cōculcabit eā pes: pes pauperū greſ
ſus egenorū. Semita iuſta recta eſt: rectus callis iuſti ad
ambulādū. Et ī ſemita iudiciorū tuorū dñe ſuſtinuimus
te: nomē tuū: ⁊ memoriale tuū in deſiderio aīę. Aīa mea
deſiderauit te ī nocte: ſed ⁊ ſpiritu meo in ꝑcordijs meis
de mane vigilabo ad te. Cū feceris iudicia tua in terra:
iuſtitiā diſcēt habitatores orbis. Miſereamur impio: ⁊
nō diſcet iuſtitia facere. In terra ſanctorū iniq̄ geſſit: et
nō videbit gloriā dñi. Dñe exaltetur manus tua vt nō vi
C deāt: videāt: ⁊ cōfundātur zelātes populi: ⁊ ignis hoſtes
tuos deuoret. Dñe dabis pacē nobis: oīa enī opa noſtra
opatus es ī nobis. Dñe deus noſter poſſederūt nos dñi
abſqꝫ te: tantū in te recordemur nois tui. Morientes nō
viuāt: gigātes nō reſurgāt. Propterea viſitaſti ⁊ cōtri-
uiſti eos: ⁊ ꝑdidiſti oēm memoriā eorū. Indulſiſti genti
dñe: indulſiſti genti. Nūqd glorificatus es? Elongaſti
D oēs terminos terrę. Dñe in anguſtia requiſierūt te: in tri
bulatiōe murmuris doctrina tua eis. Sicut q̄ cōcepit:
cū appropīquerit ad partū dolēs: clamat in doloribꝰ ſu
is: ſic facti ſumus. A facie tua dñe cōcepimus: ⁊ q̄ſi par-
turiuimus: ⁊ peperimus ſpiritū ſalutis. Iuſtitiā nō feci
mꝰ in terra: ideo nō ceciderūt habitatores terrę. Viuēt
mortui tui: interfecti mei reſurgent. Expergiſcimini et
laudate qui habitatis in puluere: qꝛ ros lucis ros tuus:
mich.1.a ⁊ terrā gigantū detrahes in ruinā. Vade populus meꝰ
intra in cubicula tua: claude oſtia tua ſuꝑ te: abſcondere
modicū ad momētū: donec ꝑtranſeat indignatio mea.
Ecce enī dñs egredietur de loco ſuo: vt viſitet iniquita-
tē habitatorū terrę cōtra eū: ⁊ reuelabit terra ſanguinē
ſuū: ⁊ nō operiet vltra interfectos ſuos. XXVII.

A IN die illa viſitabit dñs in gladio ſuo duro: et
grādi ⁊ forti: ſuꝑ leuiathā ſerpētē vectē: ⁊ ſu-
ꝑ leuiathā ſerpētē tortuoſū: ⁊ occidet cetū q̄
in mari eſt. In die illa vinea meri cantabit ei.
Ego dñs q̄ ſeruo eā: repēte propinabo ei: ne forte viſite
tur cōtra eā: nocte ⁊ die ſeruo eā: indignatio nō eſt mihi
B Quis dabit me ſpinā ⁊ veprē? In prelio gradiar ſuꝑ eā
ſuccēdā eā pariter. An potius tenebo fortitudinē meā?
Faciet pacē mihi: pacē faciet mihi. Qui egredientur im
petu a iacob: efflorebit ⁊ germinabit iſrael: ⁊ implebunt
faciē orbis ſemine. Nūqd iuxta plagā ꝑcutientis ſe ꝑcuſ
ſit eū? Aut ſicut occidit īterfectos eiꝰ: ſic occiſus eſt? In
mēſura cōtra mēſurā cū adiecta fuerit: iudicabit eā: me
ditatꝰ eſt ī ſpiritu ſuo duro ꝑ diē eſtus. Idcirco ſuꝑ hoc
C dimittetur iniquitas domui iacob: ⁊ iſte oīs fructus: vt

auferatur peccatū eius. Cū poſuerit oēs lapides altaris
ſicut lapides cinerū alliſos: nō ſtabūt luci: ⁊ delubra. Ci
uitas enī munita deſolata erit: ſpecioſa relinquetur: ⁊ di-
mittetur q̄ſi deſertū. Ibi paſcetur vitulus: ⁊ ibi accubabit
⁊ cōſumet ſummitates eiꝰ. In ſiccitate meſſis illiꝰ cōte- D
rentur mulieres veniētes: ⁊ docētes eā. Nō eſt enī populꝰ
ſapiēs: ꝓpterea nō miſerebitur eius: q̄ fecit eū: ⁊ qui for-
mauit eū: nō parcet ei. Et erit in die illa: ꝑcutiet dñs ab
alueo fluminis vſqꝫ ad torrentē egypti: ⁊ vos cōgrega-
bimini vnus ⁊ vnus filij iſrael. Et erit in die illa: clange
tur in tuba magna: ⁊ veniēt qui ꝑditi fuerāt de terra aſ-
ſyriorū: ⁊ qui eiecti erant de terra egypti: ⁊ adorabūt do
minū in monte ſancto in ieruſalem. XXVIII

VAe coronę ſuperbię ebrijs effraim: ⁊ flori deci A
denti: glorię exultatiōis eius: q̄ erant in verti
ce vallis pinguiſſimę errātes a vino. Ecce va
lidus: ⁊ fortis dñs ſicut īpetus grandinis tur
bo cōfringens: ſicut impetꝰ aquarū multarū inundantiū
⁊ emiſſarū ſuꝑ terrā ſpacioſā. Pedibꝰ cōculcabitur co-
rona ſuꝑbię ebriorū effraim: et erit flos decidens glorię
exultatiōis eius: qui eſt ſuꝑ verticē vallis pinguiū: quaſi
tēporaneū ante maturitatē autumni. Qd cū aſpexerit:
videns ſtatim vt manu tenuerit: deuorabit illud. In die B
illa erit dñs exercituū corona glorię: ⁊ ſertū exultatiōis
reſiduo populi ſui: ⁊ ſpiritus iudicij ſedēti ſuꝑ iudiciū: ⁊
fortitudo reuertentibus de bello ad portā. Verū hi quoqꝫ
prę vino neſcierūt: ⁊ prę ebrietate errauerūt. Sacerdos
⁊ ꝓpheta neſcierūt ꝑ ebrietate: abſorpti ſunt a vino: erra C
uerūt in ebrietate: neſcierūt videntē: ignorauerūt iudi-
ciū. Oēs enī menſę replete ſunt vomitu ſordiumqꝫ: ita vt
nō eſſet vltra locus. Quē docebit ſcientiā: ⁊ quē ītellige
re faciet auditū? Ablactatos a lacte: auulſos ab vberibꝰ 1.cor.14.d
qꝛ manda remanda: māda remanda: expecta reexpecta:
expecta reexpecta: modicū ibi: modicū ibi. In loq̄la enī
labij: ⁊ lingua altera loq̄tur ad pplm iſtū: cui dixit: Hęc
eſt requies mea: reficite laſſum: ⁊ hoc eſt meū refrigeriū: ⁊
noluerūt audire. Et erit eis verbū dñi: manda remanda
manda remanda: expecta reexpecta: expecta reexpecta: D
modicū ibi: modicū ibi: vt vadant ⁊ cadant retrorſū: et
conterātur: ⁊ illaq̄entur: ⁊ capiātur. Propter hec audite
verbū dñi viri illuſores: qui dñamini ſuꝑ populū meū: q̄
eſt in ieruſalē. Dixiſtis enī: Percuſſimꝰ foedus cū mor
te: ⁊ cū inferno fecimꝰ pactū. Flagellū inundans cū trā- amos.9.c
ſierit: nō veniet ſuꝑ nos: qꝛ poſuimus mendaciū ſpē no- Rom.9.g
ſtrā: ⁊ mēdacio ꝓtecti ſumus. Idcirco hęc dicit dñs de 1.pe.2.f
us: Ecce ego mittā in fundamētis ſion lapidē: lapidē ꝓ
batū: angularē: preciosū: ī fundamēto fundatū. Qui cre Ro.10.b
diderit: nō feſtinet. Et ponā ī mēſura iudiciū: ⁊ iuſticiā ī E
pondere. Et ſubuertet grando ſpē mendacij ⁊ ꝓtectio-
nē. Aquę inundabūt: ⁊ delebitur foedꝰ veſtrū cū morte
⁊ pactū veſtrū cū inferno nō ſtabit. Flagellū inundās cū
tranſierit: eritis ei in cōculcationē. Quādocūqꝫ ꝑtranſi
erit: tollet vos: qm̄ mane diluculo ꝑtranſibit in die: et in
nocte: ⁊ tantūmodo ſola vexatio ītellectū dabit auditui
Coanguſtatū eſt enī ſtratū: ita vt alter decidat: ⁊ palliū
breue vtrūqꝫ operire nō poteſt. Sicut enī ī monte diuiſi
onū ſtabit dñs: ſic in valle q̄ eſt in gabaon: iraſcetur vt fa F
ciat opus ſuū: alienū eſt opus eiꝰ: vt operetur opus ſuū:
ꝑegrinū eſt opus eiꝰ ab eo. Et nūc nolite illudere: ne for
te cōſtringātur vincula veſtra. Cōſummationē enī ⁊ ab
breuiationē audiui a dño deo exercituū ſuper vniuerſam
terrā. Auribus percipite: et audite vocē meā: attendite
⁊ audite eloquiū meū. Nunqd tota die arabit arans vt ſupra.10 f
ſerat: ꝓſcindet ⁊ ſarriet humū ſuā? Nōne cū adequaue- G
rit faciē eiꝰ: ſeret gith: ⁊ ciminū ſparget: ⁊ ponet triticū
per ordinē: et hordeū: et milium: et viciam in finibus ſu
is? Et erudiet illū in iudicio deus ſuus: docebit illum.
Non enim ī ſerris triturabitur gith: nec rota plauſtri ſu
per ciminum circūibit: ſed in virga excutietur gith: ⁊ ci
minum in baculo: panis autē cōminuetur. Verū non in

perpetuū triturans triturabit illū: neqꝫ vexabit eū rota
plauſtri: nec vngulis ſuis comminuet eum. Et hoc a do
mino deo exercituū exiuit: vt mirabile faceret conſilium
et magnificaret iuſticiam. XXIX.

A VAe Ariel. Ariel ciuitas: quā expugnauit Da
uid. Additus eſt annus ad annū: ſolemnitates
euolute ſunt. Et circūuallabo Ariel: ⁊ erit tri
ſtis ⁊ moerens: ⁊ erit mihi q̄ſi Ariel. Et circū
dabo q̄ſi ſpherā in circuitu tuo: ⁊ iaciā cōtra te aggerē
B ⁊ munimenta ponā in obſidionē tuā. Humiliaberis: de
terra loquer: ⁊ de humo audietur eloquiū tuū. Et erit
quaſi phythonis de terra vox tua: et de humo eloquiū tu
um muſſitabit. Et erit ſicut puluis tenuis mltitudo vē
tilantiū te: et ſicut fauilla ptranſiens multitudo eorū: q̄
cōtra te preualuerūt. Eritqꝫ repente: cōfeſtim a dn̄o ex-
ercituū viſitabitur in tonitruo: ⁊ cōmotiōe terre: ⁊ voce
magna turbinis: ⁊ tempeſtatis: ⁊ flāma ignis deuorāt.
C Et erit ſicut ſomniū viſionis nocturne multitudo oīm
gentiū: que dimicauerunt cōtra Ariel: ⁊ oēs qui milita
uerunt: ⁊ obſederūt: ⁊ preualuerunt aduerſus eam. Et
ſicut ſomniat eſuriēs ⁊ comedit: cū aūt fuerit expergefa
ctus: vacua eſt anima eius: ⁊ ſicut ſomniat ſitiēs ⁊ bibit:
⁊ poſtq̄ fuerit expergefactus: laſſus adhuc ſitit: et aīa ei
us vacua eſt: ſic erit multitudo oīm gentiū que dimica-
uerūt contra montē ſion. Obſtupeſcite et admiramini:
fluctuate ⁊ vacillate: inebriamini: ⁊ nō a vino: mouemini
⁊ nō in ebrietate: qm̄ miſcuit vobis dn̄s ſpiritū ſoporis.
D Claudet oculos veſtros: pphetas: ⁊ principes veſtros:
q̄ vidēt viſiōes: operiet. Et erit vob viſio oīm ſicut ver
ba libri ſignati: quē cū dederint ſcienti literas: dicent: le
Mat.15.a ge iſtū: ⁊ reſpōdebit: nō poſſum: ſignatus eſt em̄. Et da-
Mar.7.a bit liber neſcienti literas: diceturqꝫ ei: lege: ⁊ rn̄debit: ne
ſcio literas. Et dixit dn̄s: Eo q̄ appropinquat populus
iſte ore ſuo: ⁊ labijs ſuis glorificat me: cor autē eius lōge
eſt a me: ⁊ timuerūt me mandato hoīm ⁊ doctrin: ideo
ecce ego addā vt admirationē faciā pplo huic miraculo
E grandi ⁊ ſtupendo. Peribit em̄ ſapientia a ſapientibus
abdie.1.c eius: ⁊ intellectus prudentiū eius abſcondet. Ve qui p
1.cor.1.c fundi eſtis corde: vt a dn̄o abſcondatis cōſiliū: q̄rū ſunt
eccle.23 b in tenebris opera: ⁊ dicunt: Quis videt nos: ⁊ q̄s nouit
infra.32.c nos? Peruerſa ē hec veſtra cogitatio: q̄ſi ſi lutū cōtra fi
gulū cogitet: ⁊ dicat opus factori ſuo: nō feciſti me: ⁊ fig
mentū dicat fictori ſuo: nō intelligis. Nōne adhuc ī mo
dico: ⁊ in breui cōuertet libanus in charmel: ⁊ charmel ī
ſaltū reputabit? Et audiēt in die illa ſurdi verba libri: ⁊
de tenebris: ⁊ caligine oculi cecorū videbunt. Et addēt
mites in dn̄o leticiā: ⁊ pauperes hoīes ī ſancto iſrael ex-
ultabunt: qm̄ defecit q̄ preualebat: cōſummatus eſt illu-
ſor: ⁊ ſucciſi ſunt oēs qui vigilabant ſup iniq̄tatem: q̄ pec
G care faciebāt hoīes in verbo: ⁊ arguentē in porta ſupplā
tabāt: ⁊ declinauerūt fruſtra a iuſto. Propt hoc hec di
cit dn̄s ad domū iacob: q̄ redemit abraā: Nō modo con
fundet iacob: nec modo vultus eius erubeſcet: ſed cum
viderit filios ſuos: opera manuū mearū in medio ſui ſan
ctificantes nomē meū: et ſanctificabūt ſanctū Iacob: et
deū iſrael predicabunt: ⁊ ſcient errantes ſpiritu intelle-
ctū: ⁊ muſſitatores diſcent legem. XXX.

A VAe filij deſertores: dicit dn̄s: vt faceretis cōſi
liū: ⁊ nō ex me: ⁊ ordiremini telā: ⁊ nō p ſpiri
tū meū: vt adderetis peccatū ſup peccatū: qui
ambulatis vt deſcendat in egyptū: et os me
um nō interrogaſtis: ſperātes auxiliū ī fortitudine pha-
raonis: ⁊ habentes fiduciā in vmbra egypti: ⁊ erit vob
fortitudo pharaōis in cōfuſionē: ⁊ fiducia vmbre egypti
in ignominiā. Erant em̄ in taphnis principes tui: ⁊ nū
B cij tui vſqꝫ ad thanes puenerūt: oēs cōfuſi ſunt ſup popu
lo qui eis prodeſſe nō poterat. Nō fuerunt in auxiliū: ⁊
in aliquā vtilitatē: ſed in cōfuſionē ⁊ in opprobriū. Onus
iumentorū auſtri. In terra tribulationis et anguſtie: le
ena ⁊ leo ex eis: vipera ⁊ regulus volans: portans ſuper
humeros iumentorū diuitias ſuas: ⁊ ſuper gibbū came-
lorum theſauros ſuos ad populū: qui eis prodeſſe non
poterit. Aegyptus em̄ fruſtra: ⁊ vane auxiliabitur. Ideo
clamaui ſuper hoc: ſuperbia tātū eſt: quieſce. Nūc ergo
ingreſſus ſcribe ei ſup buxū: ⁊ in libro diligenter exara il
lud: ⁊ erit in die nouiſſimo in teſtimoniū vſqꝫ in eternū.
Populus em̄ ad iracundiā puocans eſt: ⁊ filij mēdaces: C
filij nolētes audire legē dei. Qui dicūt videntibus: nolite
videre: ⁊ aſpicientibus: nolite aſpicere nobis ea que recta
ſunt. Loquimini nobis placentia: videte nobis errores
auferte a me viā: declinate a me ſemitā: ceſſet a facie no-
ſtra ſanctus iſrl. Propterea hec dicit dn̄s noſter ſanctus
iſrael: Pro eo q̄ pbaſtis verbū hoc: ⁊ ſperaſtis ī calūniā
⁊ in tumultū: ⁊ innixi eſtis ſup eo: ppterea erit vobis ini
quitas hec: ſicut interruptio cadēs: ⁊ requiſita in muro
excelſo. Qm̄ ſubito dū nō ſperat: veniet cōtritio eius: et
cōminuet: ſicut cōteritur lagena figuli contritione pre
ualida: et non inuenietur de fragmētis eius teſta: in qua
portet igniculus: de īcēdio: aut hauriat parū aque de fo
uea: q2 hec dicit dn̄s deus ſanctus iſrael: Si reuertamini D
⁊ q̄eſcatis: ſalui eritis. In ſilētio ⁊ ī ſpe erit fortitudo ve
ſtra. Et noluiſtis: ⁊ dixiſtis: Nequaq̄: ſed ad eq̄s fugie-
mus. Ideo fugietis. Et ſup veloces aſcēdemus. Ideo ve
lociores erunt qui pſequent vos. Mille hoīes a facie ter
roris vnius: ⁊ a facie terroris quinqꝫ fugietis: donec re-
linq̄mini: q̄ſi malus nauis in vertice mōtis: et q̄ſi ſignū
ſup collē. Propterea expectat dn̄s vt miſereat veſtri: ⁊ E
ideo exaltabitur parcēs vobis: q2 deus iudicij dn̄s. Be
ati oēs qui expectāt eū. Populus em̄ ſion habitabit ī ie
ruſalē. Plorās nequaq̄ plorabis: miſerans miſerebitur
tui. Ad vocē clamoris tui ſtatim vt audierit: reſponde-
bit tibi. Et dabit dn̄s tibi panē artū: et aquā breuē: ⁊ nō
faciet auolare a te vltra doctorē tuū: ⁊ erunt oculi tui vi
dentes preceptorē tuū: ⁊ aures tue audiēt verbum poſt
tergū monentis. Hec eſt via: ambulate in ea: et nō decli
netis: neqꝫ ad dexterā: neqꝫ ad ſiniſtrā. Et cōtaminabis
laminas ſculptiliū argenti tui: ⁊ veſtimētū cōflatil auri
tui: ⁊ diſperges ea ſicut immundiciā mēſtruate. Egre-
dere ⁊ dices ei: et dabit pluuia ſemini tuo: vbicūqꝫ ſemi-
naueris in terra: ⁊ panis frugū terre erit vberrimus: ⁊ pī
guis: paſcet in poſſeſſione tua in die illo agnus ſpacioſe
⁊ tauri tui: et pulli aſinorū: qui operātur terrā: cōmixtū F
migma comedent: ſicut in area ventilatū eſt. Et erūt ſu
per oēm montē excelſum: ⁊ ſuper oēm collē eleuatū riui
currentiū aquarū in die interfectiōis multorū cū cecide
rint turres. Et erit lux lune ſicut lux ſolis: ⁊ lux ſolis: e-
rit ſeptēpliciter: ſicut lux ſeptē dierū in die qua alligaue
rit dn̄s vulnus populi ſui: ⁊ pcuſſurā plage eius ſanaue
rit. Ecce nomē dn̄i venit de longinquo: ardens furor ei
us: ⁊ grauis ad portandū. Labia eius repleta ſunt indi
gnatiōe: ⁊ lingua eius quaſi ignis deuorās. Spiritus ei
us velut torrens inundans vſqꝫ ad mediū colli: ad pdē-
das gentes in nihilū: et frenū erroris: qd̄ erat in maxill G
populorū. Canticū erit vobis ſicut vox ſanctificate ſolē
nitatis: ⁊ leticia cordis ſicut qui pergit cū tibia: vt ītret
in montē dn̄i ad fortē iſrael. Et auditā faciet dn̄s glori
am vocis ſue: ⁊ terrorē brachij ſui oſtendet in cōminati
one furoris: ⁊ flāma ignis deuorantis. Allidet ī turbine
⁊ in lapide grādinis. A voce em̄ dn̄i pauebit aſſur virga
pcuſſus: ⁊ erit trāſitus virge fundatus: quā requieſcere
faciet dn̄s ſup eū in tympanis ⁊ citharis: ⁊ in bellis pre-
cipuis expugnabit eos. Preparata eſt enim ab heri To
phet: a rege preparata: pfunda et dilatata. Nutrimēta
eius ignis et ligna multa: flatus domini ſicut torrēs ſul
phuris ſuccendēs eam. XXXI

VAe qui deſcendūt in egyptū ad auxiliū in eq̄s A
ſperantes: ⁊ habentes fiduciā ſup quadrigis
q2 multe ſunt: ⁊ ſup equitibus: q2 preualidi ni
mis: ⁊ nō ſunt cōfiſi ſup ſanctū iſrael: ⁊ dn̄m B
nō req̄ſierūt. Ipſe aūt ſapiēs adduxit malū: et verba ſua

nō abſtulit: ⁊ cōſurget cōtra domū peſſimoꝝ: ⁊ ꝯtra au
xiliū operantiū iniqtatē. Aegyptus hō ⁊ nō deus: ⁊ equi
eoꝝ caro ⁊ nō ſpūs. Et dñs inclinabit manū ſuā: ⁊ corru
et auxiliator: ⁊ cadet cui pręſtat̃ auxiliū: ſimulqꝫ oēs cōſu
C mentur: q2 hęc dicit dñs ad me: Quō ſi rugiat leo: et ca
tulus leonis ſup prędā ſuā: cū occurrerit ei multitudo
paſtoꝝ: a voce eoꝝ nō formidabit: ⁊ a multitudine eoꝝ
nō pauebit: ſic deſcendet dñs exercituū: vt pręliet̃ ſuper
montē ſion: ⁊ ſup collē eius. Sicut aues volātes: ſic ꝓte
D get dñs exercituū ieruſalē: protegēs ⁊ liberās tranſiens
Supra. z et ſaluās. Cōuertimini ſicut in ꝓfundū receſſeratis filij
iſrael. In die em̃ illa abijciet vir idola argēti ſui: ⁊ idola
auri ſui: quę fecerunt vobis manus veſtrę in peccatū: et
cadet aſſur in gladio nō viri: et gladius nō hoīs vorabit
eum: ⁊ fugiet non a facie gladij: ⁊ iuuenes eius vectiga
les erūt: ⁊ fortitudo ei⁹ a terrore trāſibit: ⁊ pauebunt fu
gientes principes eius. Dixit dñs: cuius ignis eſt in Si
on: ⁊ caminus eius in Jeruſalē. XXXII.

A Ecce in iuſtitia regnabit rex: ⁊ principes in iu
dicio ꝑerūt. Et erit vir ſicut q̃ abſcondit̃ a vē
to: ⁊ celat ſe a tempeſtate: ſicut riui aquaꝝ in ſi
ti: ⁊ ī vmbra petrę ꝓminentis in terra deſerta
Nō caligabunt oculi videntiū: ⁊ aures audientiū diligē
ter auſcultabūt: ⁊ cor ſtultoꝝ ītelliget ſcientiā: ⁊ lingua
balboꝝ velociter loquet̃: ⁊ plane. Nō vocabit̃ vltra is q̃
inſipiens eſt: princeps: neqꝫ fraudulent⁹ appellabit̃ ma
B ior. Stultus em̃ fatua loquet̃: ⁊ cor eius faciet iniqtatē
vt ꝑficiat ſimulationē: ⁊ loquatur ad dñm fraudulenter
⁊ vacuā faciat aīam eſurientis: ⁊ potum ſitienti auferat
Frauduleti vaſa peſſima ſunt: ipſe em̃ cogitatiōes cōcin
nauit ad ꝑdendos mites in ſermone mendacij: cū loqre
tur paup iudiciū. Princeps vero ea quę digna ſunt pri
C cipi cogitabit: ⁊ ipſe ſuper duces ſtabit. Mulieres opu
lentę ſurgite: ⁊ audite vocē meā: filię cōfidentes ꝑcipite
auribus eloquiū meū. Poſt dies ⁊ annū: ⁊ vos cōturba
bimini cōfidentes. Cōſummata eſt em̃ vindemia: collec
tio vltra nō veniet. Obſtupeſcite opulētę: cōturbabimi
ni cōfidētes: exuite vos: ⁊ cōfundemini: accingite lūbos
veſtros. Sup vbera plangite: ſup regiōe deſiderabili: ſu
p vinea fertili. Super humū populi mei ſpinę: ⁊ vepres
aſcendēt: quāto magis ſup oēs domos gaudij ciuitatꝫ
D exultātis? Domus em̃ dimiſſa eſt: multitudo vrbis reli
cta eſt: tenebrę ⁊ palpatio factę ſunt ſup ſpeluncas vſqꝫ
in ęternū. Gaudiū onagroꝝ paſcua gregū: donec effun
dat̃ ſup nos ſpirit⁹ de excelſo. Et erit deſertū in chermel
ſupr. 29 c ⁊ chermel in ſaltū reputabit̃: ⁊ habitabit in ſolitudine iu
diciū: ⁊ iuſticia in chermel ſedebit. Et erit opus iuſticię
pax: ⁊ cultus iuſticię ſilentiū: ⁊ ſecuritas vſqꝫ ī ſempiter
nū. Et ſedebit populus meus in pulchritudine pacis: et
in tabernaculis fiducię: ⁊ in requie opulēta. Grando au
tē in deſcenſione ſaltus: et humilitate humiliabitur ciui
tas. Beati qui ſeminatis ſuper omnes aquas: imminen
tes pedem bouis et aſini. XXXIII

A Ae qui prędaris: nōne ⁊ ipſe prędaberis? Et
q̃ ſpernis: nōne ⁊ ipſe ſpernerꝫ? Cū cōſumma
ueris deprędationē: deprędaberis? Cū fati
gat⁹ deſieris cōtemnere: contēneris. Dñe mi
ſerere nr̃i: te em̃ expectauim⁹: eſto brachiū noſtrū in ma
ne: ⁊ ſalus noſtra ī tēpore tribulatiōis. A voce angeli fu
gerūt populi: ⁊ ab exultatiōe tua diſꝑſę ſunt gentes. Et
cōgregabunt̃ ſpolia veſtra: ſicut colligit̃ bruchus: velut
cum foſſę plenę fuerint de eo. Magnificatus eſt dñs: q̃
niā habitabit in excelſo: impleuit ſion iudicio ⁊ iuſticia:
B ⁊ erit fides in tēporibus ſuis. Diuitię ſalutis ſapiētia: ⁊
ſcientia: timor dñi ipſe eſt theſaurus eius. Ecce vidētes
clamabunt foris: angeli pacis amare flebunt. Diſſipatę
ſunt vię: ceſſauit trāſiens ꝑ ſemitā: irritū factū eſt pactū
ꝓiecit ciuitates: nō reputauit hoīes. Luxit: ⁊ elanguit
terra: cōfuſus eſt libanus: ⁊ obſorduit. Et factus eſt ſa
ron ſicut deſertū: ⁊ cōcuſſa eſt Baſan: ⁊ carmelus. Nūc

cōſurgam dicit dominus: nunc exaltabor: nunc ſubleua
bor. Cōcipietis ardorē: ⁊ parietis ſtipulā: ſpirit⁹ veſter
vt ignis vorabit vos: ⁊ erunt populi quaſi de incendio ci
nis: ſpinę cōgregatę igni cōburentur. Audite quę lōge
eſtis quę fecerim: ⁊ cognoſcite vicini fortitudinē meam
Cōterriti ſunt in Sion peccatores: poſſedit tremor hy
pocritas. Quis poterit habitare de vobis cū igne deuo
rāte? aut quis habitabit ex vobis cū ardorib⁹ ſempiter
nis? Qui ambulat in iuſticijs: ⁊ loquit̃ veritatē: qui ꝓij C
cit auariciā ex calumnia: ⁊ excutit manus ſuas ab omni
munere: q̃ obturat aures ſuas: ne audiat ſanguinem: et
claudit oculos ſuos: ne videat malū: iſte ī excelſis habita
bit: munimēta ſaxoꝝ ſublimitas eius. Panis ei datus
eſt: aquę eius fideles ſunt. Regē in decore ſuo videbunt
⁊ oculi eius cernēt terrā de longe. Cor tuū meditabit̃ ti
morē. Ubi eſt literatus? vbi eſt legis verba ponderans?
vbi eſt doctor paruuloꝝ? Populū īprudentē nō videbꝫ 1. cor. 1. d
populū alti ſermonis: ita vt nō poſſis intelligere diſerti
tudinē linguę ei⁹: in q̃ nulla eſt ſapiētia. Reſpice ſion ci
uitatē ſolēnitatis noſtrę. Oculi tui videbūt ieruſalē ha D
bitationē opulentā: tabernaculū qđ nequaq̄ transferri
poterit: nec auferent̃ claui eius in ſempiternū: ⁊ oēs fu
niculi eius non rumpent̃: q2 ſolūmodo ibi magnific⁹ eſt
dñs deus noſter. Locus fluuioꝝ riui latiſſimi: ⁊ paten
tes: nō tranſibit per eum nauis remigiū: neqꝫ trierꝫ ma
gna tranſgrediet̃ eum. Dominus em̃ iudex noſter: dñs
legifer noſter: dominus rex noſter: ipſe ſaluabit nos. La
xati ſunt funiculi tui: ſed nō ꝑualebūt. Sic erit mal⁹ tu
us: vt dilatare ſignū nō queas. Tūc diuident̃ ſpolia pre
darū multaꝝ: claudi diripiēt rapinā: nec dicet vicin⁹: elā
gui. Populus q̃ habitabit in ea: auferet̃ ab eo iniquitas.

Accedite gentes: ⁊ audite: ⁊ po XXXIIII. A
puli attēdite: audiat terra: ⁊ plenitudo orbꝫ:
⁊ oē germē ei⁹: q2 indignatio dñi ſup oēs gen
tos: ⁊ furor ſup vniuerſam malitiā eoꝝ. In
terfecit eos: ⁊ dedit eos in occiſionē. Interfecti eoꝝ ꝓ
ijcient̃: ⁊ de cadaueribus eoꝝ aſcēdet foetor. Tabeſcēt
montes a ſanguine eoꝝ: ⁊ tabeſcet oīs militia celorū:
⁊ cōplicabunt̃ ſicut liber celi: ⁊ oīs militia eoꝝ defluet:
ſicut defluit foliū de vinea: ⁊ de ficu: qm̃ inebriatus eſt in
celo gladius meus. Ecce ſup Idumeā deſcendet: ⁊ ſup
populū īterfectiōis meę ad iudiciū. Gladius dñi reple
tus eſt ſanguine: īcraſſatus eſt adipe de ſanguine agno
rū: ⁊ hircoꝝ: ⁊ de ſanguine medullatoꝝ arietū. Victi
ma em̃ dñi in boſra: ⁊ interfectio magna in terra edom. B
Et deſcendent vnicornes cū eis: ⁊ tauri cū potentibus.
Inebriabit̃ terra eoꝝ ſanguine: ⁊ humus eoꝝ adipe pī
guiū: quia dies vltiōis dñi: annus retributiōis iudicij ſi
on. Et cōuertentur torrentes eius in picē: ⁊ humus ei⁹
in ſulphur: ⁊ erit terra eius ī picem ardentē: nocte ⁊ die
nō extinguetur in ſempiternū. Aſcendet fumus ei⁹ a ge
neratione in generationē: deſolabitur in ſecula ſeculoꝝ C
Nō erit tranſiens ꝑ eam: ⁊ poſſidebūt illā onocrotalus
⁊ hericius: ⁊ ibis: et coruus habitabunt in ea. Et extēde
tur ſuper eā menſura: vt redigat̃ ad nihilū: ⁊ ꝑpendicu
lū in deſolationē. Nobiles eius nō erūt ibi: regē potius
inuocabunt: ⁊ oēs principes eius erūt in nihilū. Et orie
tur in domibus eius ſpinę: ⁊ vrticę: ⁊ paliurus ī muniti
onibus eius: ⁊ erit cubile draconū: ⁊ paſcua ſtruthionū
⁊ occurrent demonia: onocentaurus: ⁊ piloſus: clama D
bit alter ad alterū. Ibi cubauit lamia: ⁊ inuenit ſibi req̃
em: ibi habuit foueā herici⁹: ⁊ enutriuit catulos: ⁊ circū
fodit: ⁊ fouit ī vmbra ei⁹: illuc cōgregati ſunt milui: alt̃
ad alterū. Reqrite diligēter in libro dñi: ⁊ legite: vnū ex
eis nō defuit: alter alterū nō q̃ſiuit: quia qđ ex ore meo ꝓ
cedit: ille mandauit: et ſpiritus eius ipſe cōgregauit ea
et ipſe miſit eis ſortē: ⁊ manus ei⁹ diuiſit eam illis in mē
ſuram. Uſqꝫ in ęternū poſſidebunt eam: in generatione
et generationem habitabunt in ea. XXXV.

A LAetabitur deſerta ⁊ īuia: ⁊ exultabit ſolitudo
infra 60.c ⁊ florebit quaſi liliū. Germinās germinabit: ⁊
exultabit letabunda et laudās. Gloria libani
data eſt ei: decor carmeli et ſarō. Ipſi videbūt
gloriā dñi: ⁊ decorē dei noſtri. Cōfortate man⁹ diſſolu-
tas: ⁊ genua debilia roborate. Dicite: Puſillaīes cōfor
tamini: ⁊ nolite timere. Ecce deus veſter vltionē addu-
B cet retributionis: deus ipſe veniet: et ſaluabit vos. Tūc
aperient oculi cecoꝝ: ⁊ aures ſurdoꝝ patebūt. Tūc ſali
Mat.15.c et ſicut ceruus claudus: ⁊ aperta erit lingua mutorū: qꝛ
C ſciſſe ſunt ī deſerto aque: ⁊ torrētes in ſolitudine: ⁊ que
erat arida in ſtagnū: ⁊ ſitiens in fontes aquaꝝ. In cubi-
libus in qͥbus prius dracones habitabāt: orietur viror cala
lami ⁊ iunci: ⁊ erit ibi ſemita: et via ſancta vocabitur. Nō
trāſibit ꝑ eā pollutus: ⁊ hec erit vobis directa via: ita vt
D ſtulti nō errēt ꝑ eā. Nō erit ibi leo: ⁊ mala beſtia nō aſcē
infra.15.d. det ꝑ eā: nec īuenietur ibi. Et ambulabūt q̄ liberati fuerint:
⁊ redempti a dño: cōuertentur ⁊ veniēt in ſion cū laude
⁊ leticia ſempiterna ſuꝑ caput eorū. Gaudiū ⁊ leticiam
obtinebunt: ⁊ fugiet dolor et gemitus. XXXVI

A ET factū eſt in quartodecimo anno regis heze
4.re.18.c chie: aſcendit ſennacherib rex aſſyriorū ſuper
2.pa.23.a oēs ciuitates Iuda munitas: ⁊ cepit eas. Et
miſit rex aſſyriorū rapſacē de lachis ī ieruſalē
ad regē hezechiā ī manu graui: ⁊ ſtetit in aqueductu piſ
cine ſuperioris in via agri fullōis. Et egreſſus eſt ad eū
Eliachim filius helchie: qui erat ſuꝑ domū: ⁊ ſobna ſcri
ba: ⁊ ioah filius aſaph a cōmētarijs. Et dixit ad eos rap
ſaces: Dicite hezechie: Hec dicit rex magnus: rex aſſyri
B orū: Que eſt iſta fiducia q̄ cōfidis: aut q̄ cōſilio vel forti
tudine rebellare diſponis? Suꝑ quē habes fiduciā: qꝛ re
ceſſiſti a me? Ecce cōfidis ſuꝑ baculū harundineū cōfra-
ctū iſtū ſuꝑ egyptū: cui ſi innixus fuerit homo: intrabit ī
manū eius: et ꝑforabit eā: ſic pharao rex egypti oībus q̄
cōfidunt in eo. Q̄ ſi reſpōderis mihi: in dño deo noſtro
cōfidimus: nōne ipſe eſt cuius abſtulit hezechias excelſa
⁊ altaria: ⁊ dixit iude ⁊ ieruſalē: Corā altari iſto adora-
bitis: ⁊ nunc trade te dño meo regi aſſyriorū: ⁊ dabo ti-
bi duo milia equorū: nec poteris ex te prebere aſcēſores
eorū: et quō ſuſtinebis faciē iudicis vni⁹ loci ex ſeruis do
mini mei minoribus? Q̄ ſi cōfidis in egypto in quadri
ga ⁊ in eq̄tibus: ⁊ nūc nūq̄d ſine dño aſcēdi ad terrā iſtā
vt diſperderē eā? Dñs dixit ad me: Aſcēde ſuper terrā
C iſtā: ⁊ diſperde eā. Et dixit Eliachim: ⁊ ſobna: ⁊ ioah ad
rapſacē: Loquere ad ſeruos tuos ſyra lingua: intelligi-
mus enī: ne loquaris ad nos iudaice in aurib⁹ populi: q̄
eſt ſuꝑ murū. Et dixit ad eos rapſaces: Nūq̄d ad domi
nū tuū: et ad te miſit me dñs meus: vt loquerer oīa ver-
ba iſta: ⁊ nō potius ad viros qui ſedēt in muro: vt come
dāt ſtercora ſua: ⁊ bibant vrinā pedū ſuorū vobiſcū? Et
ſtetit rapſaces: ⁊ clamauit voce magna iudaice: et dixit:
D Audite verba regis magni: regis aſſyrioꝝ. Hec dicit rex
nō vos ſeducat hezechias: qꝛ nō poterit eruere vos: ⁊ nō
vobis tribuat fiduciā hezechias ſuper dño: dicens: Eru-
ens liberauit nos dñs: non dabitur ciuitas iſta in manu re
gis aſſyriorū. Nolite audire hezechiā. Hec enī dicit rex
aſſyriorū: Facite mecū bñdictionē: ⁊ egredimini ad me:
⁊ comedite vnuſq̄ſq; vineā ſuā: ⁊ vnuſq̄ſq; ficū ſuā: ⁊ bibi
te vnuſq̄ſq; aquā ciſterne ſue: donec veniā ⁊ tollā vos ad
terrā: que eſt vt terra veſtra: terrā frumēti et vini: terrā
D panū ⁊ vinearū. Nec cōturbet vos hezechias: dicēs: Do
min⁹ liberabit nos. Nūq̄d liberauerunt dij gentiū vnuſ
quiſq; terrā ſuā de manu regis aſſyriorū? Ubi eſt de⁹ he
math ⁊ arphad? Ubi eſt deus ſepharuaim? Nūquid li-
berauerūt ſamariā de manu mea? Quis eſt ex oīb⁹ dñs
terrarū iſtarū: qui eruerit terrā ſuā de manu mea: vt eru
at dñs ieruſalē de manu mea? Et ſiluerūt: ⁊ non reſpon
derūt ei verbū. Mandauerat enī eis rex: dicēs: ne rñdea
tis ei. Et ingreſſus eſt eliachim filius helchie q̄ erat ſuꝑ
domū: ⁊ ſobna ſcriba: ⁊ ioah fili⁹ aſaph a cōmētarijs: ad
hezechiā ſciſſis veſtibus: ⁊ nunciauerūt ei verba rapſacis
ET factū eſt: cū audiſſet rex he XXXVII A
zechias: ſcidit veſtimēta ſua: ⁊ obuolut⁹ eſt ſac
co: ⁊ intrauit in domū dñi. Et miſit eliachim
q̄ erat ſuꝑ domū: ⁊ ſobnā ſcribā: ⁊ ſeniores de
ſacerdotibus opertos ſaccis ad eſaiā filiū amos ꝓphetam
⁊ dixerūt ad eū: Hec dicit hezechias: Dies tribulatiōis:
⁊ correptiōis: ⁊ blaſphemie dies hec: qꝛ venerūt filij vſq;
ad partū: et virtus nō eſt pariēdi. Si q̄ modo audiat do
minus deus tuus verba rapſacis: quē miſit rex aſſyrioꝝ
dñs ſuus ad blaſphemandū dñm deum viuentē: ⁊ expro
brādū ſermonibus q̄s audiuit dñs deus tuus. Leua er
go orationē pro reliquijs: que reperte ſunt. Et venerūt
ſerui regis hezechie ad Eſaiā: ⁊ dixit ad eos eſaias: Hec
dicetis dño veſtro: Hec dicit dñs: Ne timeas a facie ver B
borū que audiſti: quib⁹ blaſphemauerūt pueri regis aſ-
ſyriorū me. Ecce ego dabo ei ſpiritū: ⁊ audiet nunciū: ⁊
reuertetur ad terrā ſuā: ⁊ corruere eum faciā gladio in ter
ra ſua. Reuerſus eſt aūt rapſaces: ⁊ inuenit regē aſſyri-
orū preliantē aduerſus Lobnā. Audierat enī qꝛ ꝑfect⁹
eſſet de Lachis: ⁊ audiuit de Taracha rege ethiopie: di
centes: Egreſſus eſt vt pugnet cōtra te. Q̄d cum audiſ
ſet: miſit nuncios ad hezechiam: dicens: Hec dicetis he
zechie regi Iude loquentes: Nō te decipiat deus tuus
in q̄ tu cōfidis: dicens: Nō dabitur ieruſalē in manu regis
Aſſyriorū. Ecce tu audiſti oīa: que fecerunt reges aſſy- C
riorū oībus terris: quas ſubuerterunt: ⁊ tu poteris libe
rari? Nunq̄d eruerūt eos dij gentiū: quos ſubuerterūt
patres mei. Gozan ⁊ haran: ⁊ reſeph: ⁊ filius Edem: qui
erant in Thalaſſar? Ubi eſt rex Hemath: ⁊ rex Arphad
⁊ rex vrbis ſepharuaim: Ena ⁊ Aua? Et tulit hezechias
libros de manu nunciorū: ⁊ legit eos: et aſcendit ī domū
domini: et expandit eos corā domino. Et orauit ad do-
minū: dicens: Domine exercituū deus Iſrael: qui ſedes
ſuꝑ Cherubim: tu es deus ſolus omniū regnorū terre:
tu feciſti celū et terrā. Inclina domine aurē tuam et au
di: aperi oculos tuos et vide: et audi omnia verba Sen-
nacherib: que miſit ad blaſphemandū deū viuentē. Ue- D
re enī domine deſertas fecerunt reges aſſyriorū terras:
et regiones earū: et dederunt deos earū igni: non enim
erāt dij: ſed opera manuum hominū: lignum ⁊ lapis: ⁊
comminuerunt eos. Et nunc domine deus noſter ſalua
nos de manu eius: ⁊ cognoſcāt omnia regna terre: quia
tu es deus ſolus. Et miſit Eſaias filius Amos ad heze-
chiā: dicens: Hec dicit dominus deus iſrael: Pro q̄bus
rogaſti me de ſennacherib rege Aſſyriorū: hoc eſt verbū:
quod locutus eſt dominus ſuper eū. Deſpexit te: et ſub-
ſannauit te virgo filia ſion: poſt te caput mouit virgo fi
lia ieruſalē. Cui exprobraſti: ⁊ quem blaſphemaſti: et ſu
per quē exaltaſti vocē tuā: et leuaſti altitudinē oculorū
tuorū? Ad ſanctū Iſrael. In manu ſeruorū tuoꝝ expro E
braſti domino: et dixiſti: In multitudine quadrigarum
mearū ego aſcendi in altitudinem montiū iuga libani:
et ſuccidam excelſa cedrorū eius: et electas abietes illi⁹:
et introibo altitudinē ſummitatis eius: ſaltum Carme
li eius ego fodi: ⁊ bibi aquā: ⁊ ſiccaui veſtigio pedis mei
oēs riuos aggerū. Nunquid non audiſti que olim fece-
rim ei? Ex diebus antiquis ego plaſmaui illud: et nunc
adduxi: et factū eſt in eradicationē colliū cōpugnantiū:
⁊ ciuitatū munitarū. Habitatores earū breuiata manu
cōtremuerūt ⁊ cōfuſi ſunt: facti ſunt ſicut foenū agri: et
gramen paſcue: ⁊ herba tectorū: que exaruit anteq̄ ma-
tureſceret. Habitationē tuā: ⁊ egreſſum tuū: et introi-
tū tuū ego cognoui: ⁊ īſaniā tuā cōtra me. Cū fureres F
aduerſū me: ſuperbia tua aſcendit in aures meas. Po
nā ergo circulū in naribus tuis: ⁊ frenū in labijs tuis: ⁊
reducam te in viam per quā veniſti. Tibi autem hoc e-
rit ſignum. Comede hoc anno que ſponte naſcuntur: ⁊
in anno ſecundo pomis veſcere. In anno aūt tertio ſemi
nate et metite: et plantate vineas: et comedite fructum

carũ. Et emittet id quod ſaluatũ fuerit de domo Juda:
B ⁊ quod reliquũ eſt: mittet radicem deorſum: ⁊ faciet fru
ctũ ſurſum: quia de Jeruſalẽ exibunt reliquie: et ſalua-
tio de monte Sion: zelus domini exercituũ faciet iſtud.
Propterea hec dicit dñs de rege Aſſyriorum: Nõ intra-
bit ciuitatẽ hãc: ⁊ nõ iaciet ibi ſagittã: ⁊ nõ occupabit eã
clypeus: et nõ mittet in circũitu eius aggerẽ. In via qua
venit: per eã reuertetur: ⁊ ciuitatẽ hãc nõ ingredietur: dicit
dominus. Ego protegã ciuitatẽ iſtã: vt ſaluẽ eã ꝓpter
me: et ꝓpter Dauid ſeruũ meũ. Egreſſus eſt aũt angelus
4.re.19.g eccle.48.g domini: ⁊ percuſſit in caſtris Aſſyriorum centũ octoginta
quinq; millia. Et ſurrexerũt mane: ⁊ ecce oẽs cadauera
mortuorũ. Et egreſſus eſt: ⁊ abijt. Et reuerſus eſt Sen
nacherib rex Aſſyriorum: ⁊ habitauit in Niniue. Et factũ
eſt cũ adoraret in tẽplo Neſrach deũ ſuũ: Adramelech:
⁊ ſaraſar filij eius percuſſerũt eũ gladio: fugerũtq; ĩ terrã
ararath: ⁊ regnauit aſaraddõ filius eius ꝓ eo. XXXVIII.
A In diebus illis egrotauit Hezechias vſq; ad
4.re.20.a 2.par 32.f mortẽ: ⁊ introiuit ad eũ Eſaias filius Amos
propheta: ⁊ dixit ei: Hec dicit dominus: Diſpo
ne domui tue: quia morieris tu: et non viues.
Et cõuertit Hezechias faciẽ ſuã ad parietẽ: ⁊ orauit ad
dominũ: ⁊ dixit: Obſecro dñe: memẽto queſo quomodo
ambulauerim corã te in veritate: ⁊ in corde ꝑfecto: ⁊ qđ
bonũ eſt in oculis tuis fecerim. Et fleuit Hezechias fle-
tu magno. Et factũ eſt vbũ dñi ad Eſaiã: dicens: Vade
1.eg h .2. Luce.2.c. ⁊ dic Hezechie: Hec dicit dñs deus dauid patris tui: Au
diui orationẽ tuã: ⁊ vidi lachrymas tuas. Ecce ego adij
B ciã ſuꝑ dies tuos ꝗndecim annos: ⁊ de manu regis Aſſy
riorũ eruã te: ⁊ ciuitatẽ iſtã: ⁊ protegã eã. Hoc autẽ tibi
erit ſignũ a domino: ꝗa faciet dominus verbũ hoc quod
eccle.48.a locutus eſt. Ecce ego reuerti faciã vmbram linearũ: per
quas deſcẽderat in horologio Achas in ſole retrorſum
decẽ lineis. Et reuerſus eſt ſol decẽ lineis ꝑ gradus ꝗs
deſcẽderat. Scriptura Hezechie regis Juda cũ egro-
taſſet: ⁊ cõualuiſſet de infirmitate ſua: Ego dixi in dimi
C dio dierũ meorum: vadã ad portas inferi. Queſiui reſiduũ
annorũ meorum. Dixi: nõ videbo dñm deũ ĩ terra viuẽtiũ:
non aſpiciã hominẽ vltra ⁊ habitatorẽ quietis. Genera
tio mea ablata eſt: ⁊ conuoluta eſt a me: quaſi tabernacu
la paſtorũ. Precisa eſt velut a texẽte vita mea: dũ adhuc
ordirer: ſuccidit me. De mane vſq; ad veſperã finies me.
Sperabã vſq; ad mane: ꝗſi leo ſic cõtriuit oĩa oſſa mea.
De mane vſq; ad veſperã finies me. Sicut pullus hirun
dinis ſic clamabo: meditabor vt colũba. Attenuati ſunt
oculi mei ſuſpicientes in excelſum. Domine vim patior:
reſpõde pro me. Quid dicã: aut ꝗd reſpondebit mihi: cũ
ipſe fecerit? Recogitabo oẽs annos meos in amaritu-
dine anime mee. Domine ſi ſic viuitur: ⁊ in talibus vita
ſpiritus mei. Corripies me: ⁊ viuificabis me: ecce in pa-
D ce amaritudo mea amariſſima. Tu aũt eruiſti animam
meã: vt nõ periret: proieciſti poſt tergũ tuum omĩa pec-
cata mea. Quia nõ infernus cõfitebitur tibi: neq; mors
laudabit te: non expectabũt qui deſcẽdunt in lacũ: veri-
tatem tuam. Viuens viuẽs ipſe cõfitebitur tibi: ſicut et
ego hodie: pater filijs notã faciet veritatẽ tuã. Domine
ſaluum me fac: ⁊ pſalmos noſtros cantabimus cunctis
diebus vite noſtre in domo domini. Et iuſſit Eſaias: vt
tollerẽt maſſam de ficis: et cataplaſmarẽt ſuper vulnus
eius: et ſanaretur. Et dixit Hezechias: Quod erit ſignũ:
quia aſcendam in domũ domini? XXXIX.
A In tẽpore illo miſit Merodach Baladan fi-
lius Baladan rex Babylonis: libros ⁊ mune
4.re.20.c ra ad Hezechiã. Audierat enĩ ꝙ egrotaſſet: ⁊
cõualuiſſet. Letatus eſt aũt ſuꝑ eis hezechias:
⁊ oſtẽdit eis cellã aromatũ: ⁊ argẽti ⁊ auri ⁊ odoramẽ-
torum ⁊ vnguẽti optimi: ⁊ oẽs apothecas ſupellectilis
B ſue: ⁊ vniuerſa que inuẽta ſunt ĩ theſauris eius. Nõ fuit
verbũ: qđ nõ oſtẽderet eis Hezechias in domo ſua: et in
omni poteſtate ſua. Introiuit autẽ Eſaias ꝓpheta ad
Hezechiã regẽ: ⁊ dixit ei: Quid dixerũt viri iſti: et vnde
venerũt ad te? Et dixit Hezechias: De terra longinqua C
venerũt ad me de Babylone. Et dixit: Quid viderũt in
domo tua? Et dixit Hezechias: Oĩa que in domo mea
ſunt: viderũt: nõ fuit res quã nõ oſtẽderim eis in theſau
ris meis. Et dixit Eſaias ad Hezechiã: Audi verbũ dñi
exercituũ: Ecce dies veniẽt: ⁊ auferẽtur omĩa que in do D
mo tua ſunt: et que theſaurizauerunt patres tui vſq; ad
diẽ hãc ĩ Babylonẽ. Nõ relinquetur quicꝗ: dicit dñs. Et
de filijs tuis ꝗ exibũt de te: quos genueris: tollẽt: ⁊ erũt
eunuchi ĩ palatio regis Babylonis. Et dixit hezechias
ad Eſaiã: Bonũ verbũ dñi quod locutus eſt. Et dixit:
Fiat tantũ pax ⁊ veritas in diebus meis. XL.
Conſolamini: cõſolamini popule meus: dicit A
deus veſter. Loquimini ad cor Jeruſalẽ: ⁊ aduo
cate eã: qm̃ cõpleta eſt malicia eius: dimiſſa eſt Mat.5.d. Mar.1.a.
iniꝗtas illius. Suſcepit de manu dñi duplicia:
pro omĩbus peccatis ſuis. Vox clamãtis in deſerto: Pa- Luce.3.c.
rate viã dñi: rectas facite ĩ ſolitudine ſemitas dei noſtri. Joan.1.c.
Oĩs vallis exaltabitur: ⁊ oĩs mõs ⁊ collis humiliabitur: ⁊ B
erũt praua ĩ directa: ⁊ aſpera ĩ vias planas. Et reuelabi
tur gloria dñi: ⁊ videbit oĩs caro pariter quod os dñi lo eccle.14.c
cutum eſt. Vox dicẽtis: Clama: ⁊ dixi: Quid clamabo? Jaco.1.b.
Oĩs caro foenũ: et oĩs gloria eius ꝗſi flos agri. Exiccatũ 1.Pet.1.d
eſt foenũ: et cecidit flos: ꝗa ſpiritus dñi ſufflauit in eo. Ve
re foenũ eſt populus. Exiccatũ eſt foenũ: et cecidit flos:
verbũ autẽ dñi manet in eternũ. Suꝑ mõtem excelſum
aſcẽde tu: ꝗ euãgelizas Sion: exalta in fortitudine vocẽ infra.62.b
tuã: ꝗ euãgelizas Jeruſalẽ. Exalta: noli timere. Dic ci- C
uitatibus Jude: Ecce deus veſter. Ecce dñs deus in forti-
tudine veniet: ⁊ brachiũ eius dñabitur. Ecce merces eius cũ
eo: ⁊ opus illius corã illo. Sicut paſtor gregẽ ſuũ paſcet:
in brachio ſuo congregabit agnos: ⁊ in ſinu ſuo leuabit:
foetas ipſe portabit. Quis mẽſus eſt pugillo aquas: ⁊ ce supra.9.c.
los palmo põderauit? Quis appẽdit tribus digitis molẽ Rom.11.d
terre: ⁊ librauit in pondere montes: ⁊ colles in ſtatera?
Quis adiuuit ſpiritũ dñi: aut quis cõſiliarius eius fuit: ⁊ D
oſtẽdit illi? Cũ quo iniit cõſilium: ⁊ ꝗs inſtruxit eũ: ⁊ do
cuit eũ ſemitã iuſtitie: ⁊ erudiuit eũ ſciẽtia: ⁊ viã prudẽ-
tie oſtẽdit illi? Ecce gẽtes ꝗſi ſtilla ſitule: ⁊ ꝗſi momen-
tũ ſtatere reputate ſunt. Ecce inſule ꝗſi puluis exiguus:
⁊ libanus nõ ſufficiet ad ſuccẽdendũ: ⁊ animalia eius nõ
ſufficiẽt ad holocauſtũ. Oẽs gẽtes quaſi nõ ſint: ſic ſunt
corã eo: ⁊ ꝗſi nihilũ ⁊ inane reputate ſunt ei. Cui ergo ſi E
milẽ feciſtis deũ: aut quã imaginẽ ponetis ei? Nunquid
ſculptile cõflabit faber: aut aurifex auro figurabit illud:
⁊ laminis argẽteis argentarius? Forte lignũ ⁊ imputri
bile elegit artifex ſapiẽs: querit quomodo ſtatuat ſimu
lachrũ: quod nõ moueatur. Nũquid non ſcietis? Nũquid
nõ audiſtis? Nũquid nõ annunciatũ eſt vobis ab initio?
Nũquid non intellexiſtis fundamẽta terre? Qui ſedet
ſuper gyrũ terre: et habitatores eius ſunt quaſi locuſte.
Qui extẽdit velut nihilũ celos: ⁊ expandit eos ſicut ta-
bernaculũ ad inhabitandũ. Qui dat ſecretorũ ſcrutato-
res quaſi nõ ſint: iudices terre velut inanes fecit. Et ꝗ- F
dem neq; plãtato: neq; ſato: neq; radicato in terra trun
co eorũ. Repente flauit in eos: ⁊ aruerũt: ⁊ turbo ꝗſi ſti
pulã auferet eos. Et cui aſſimilaſtis me: et adequaſtis
me: dicit ſanctus. Leuate in excelſum oculos veſtros: ⁊ vi
dete ꝗs creauit hec. Qui educit in numero militiã eorum:
⁊ oẽs ex noĩe vocat. Pre multitudine fortitudinis ⁊ ro infra.46.b
boris virtutiſq; eius: neq; vnum reliquum fuit. Quare mat.17.b.
dicis Jacob: ⁊ loqueris Iſrael: Abſcõdita eſt via mea a
domino: ⁊ a deo meo iudiciũ meum tranſibit? Nũquid G
neſcis: aut nõ audiſti? Deus ſempiternus dñs: qui crea-
uit terminos terre: ⁊ nõ deficiet: neq; laborabit: neq; eſt
inueſtigatio ſapientie eius. Qui dat laſſo virtutẽ: ⁊ his
qui nõ ſunt: fortitudinẽ et robur multiplicat. Deficient
pueri: et laborabunt: et iuuenes in infirmitate cadent.
Qui autem ſperant in domino: mutabunt fortitudinẽ:

aſſument pennas ſicut aquile:currēt ⁊ non laborabunt:
ambulabunt:⁊ non deficient. XLI.
A Taceant ad me inſule:⁊ gētes mutēt fortitu-
dinē. Accedant ⁊ tūc loquātur:ſimul ad iudi
ciū propinquemus. Quis ſuſcitauit ab orien
te iuſtū:vocauit eū vt ſequeret̄ ſe? Dabit in cō
ſpectu eius gētes:⁊ reges obtinebit. Dabit quaſi pulue
rem gladio eiꝰ:ſicut ſtipulā vēto raptā arcui eiꝰ. Perſe
quetur eos:trāſibit in pace:ſemita in pedibꝰ eiꝰ nō appa
rebit. Quis hec operatus eſt et fecit:vocās generatiōes
B ab exordio? Ego dn̄s:primꝰ ⁊ nouiſſimꝰ ego ſuꝫ. Vide-
rūt īſule ⁊ timuerūt:extrema terre obſtupuerūt: appro
Iſra.44.a pinquauerūt:⁊ acceſſerūt. Vnuſqſqꝫ primo ſuo auxilia-
et.48.b. bitur:⁊ fratri ſuo dicet:cōfortare. Cōfortauit faber era
rius ꝑcutiēs malleo eū:q̄ cudebat tūc tēporis:dicēs glu
tino:bonū eſt:et cōfortauit eū clauis:vt nō moueat̄. Et
tu Iſrael ſerue meꝰ iacob:quē elegi: ſemē Abraam ami
ci mei:in quo apprehēdi te:ab extremis terre:⁊ a lōgin-
C quis eius vocaui te:⁊ dixi tibi:Seruus meus es tu:ele-
Iſra.43.c. gi te:⁊ nō abieci te. Ne timeas: q̄a ego tecū ſum:ne de-
clines:q̄a ego deꝰ tuus. Cōfortaui te:et auxiliatus ſum
tibi. Et ſuſcepit te dextera iuſti mei. Ecce cōfundētur ⁊
erubeſcēt oēs q̄ pugnāt aduerſum te. Erūt q̄ſi nō ſint:⁊
peribūt viri q̄ cōtradicūt tibi. Queres eos:⁊ nō īuenies
viros rebelles tuos:⁊ erūt quaſi nō ſint:⁊ veluti conſum
ptio hoīs bellātis aduerſum te: q̄a ego dn̄s deꝰ tuus ap
prehēdens manū tuā:dicēſqꝫ tibi: Ne timeas:ego audi
D ui te. Noli timere vermis iacob:q̄ mortui eſtis ex iſrael.
Ego auxiliatꝰ ſum tibi:dicit dn̄s:⁊ redēptor tuus ſctūs
Iſrael. Ego poſui te q̄ſi plauſtrū triturās nouū: habēs
roſtra ſerrātia. Triturabis mōtes:⁊ cōminues:⁊ colles
quaſi puluerē pones. Vētilabis eos: ⁊ vētus tollet eos:
⁊ turbo diſperget eos:⁊ tu exultabis ī domino:⁊ in ſan-
E cto Iſrael letaberis. Egeni ⁊ pauperes querūt aquas:
⁊ non ſunt:lingua eoꝝ ſiti aruit. Ego dn̄s exaudiā eos:
deus Iſrael non derelinquā eos. Aperiā in ſupremis col
libus flumina:⁊ in medio cāpoꝝ fontes. Ponā deſertū
in ſtagna aquarū:⁊ terrā inuiā ī riuos aquarū. Dabo in
ſolitudinē cedrū ⁊ pinū ⁊ myrtū ⁊ lignum oliue. Ponā
in deſerto abietem:vlmū et buxum ſimul: vt videant et
ſciant: ⁊ recogitent: ⁊ intelligant pariter: quia manus
F domini fecit hec:⁊ ſanctus Iſrael creauit illud. Prope
facite iudiciū veſtrū:dicit dn̄s:afferte: ſi quid forte habe
tis:dicit rex Iacob. Accedāt ⁊ nunciēt nobis quecunqꝫ
vētura ſunt. Priora que fuerunt nunciate:⁊ ponemus
cor noſtrū:⁊ ſciemus nouiſſima eoꝝ: ⁊ que ventura ſunt
indicate nobis. Annūciate que vētura ſunt in futurum:
⁊ ſciemus quia dij eſtis vos. Bene quoqꝫ aut male: ſi po
teſtis:facite:et loquamur:et videamus ſimul. Ecce vos
G eſtis ex nihilo:⁊ opus veſtrū ex eo quod nō eſt. Abomina
tio eſt qui elegit vos. Suſcitaui ab aquilone:⁊ veniet ab
ortu ſolis. Vocabit nomē meū: ⁊ adducet magiſtratus
quaſi lutū:⁊ velut plaſtes cōculcās humū. Quis annun
ciauit ab exordio:vt ſciamꝰ: ⁊ a principio vt dicamꝰ:iu-
ſtus es? Nō eſt annūciās:neqꝫ predicēs:neqꝫ audiēs ſer
mones veſtros. Primꝰ ad Sion dicet: Ecce adſum:et
ieruſalē euāgeliſtas dabo. Et vidi:⁊ nō erat ex iſtis q̄ſq̄:
q̄ iniret cōſiliū:⁊ īterrogatꝰ reſpōderet verbū. Ecce oēs
iniuſti:⁊ vana opa eoꝝ:ventus:⁊ inane ſimulachra eoꝝ.
A Ecce ſeruus meus:ſuſcipiā eū:electꝰ XLII.
meus:cōplacuit ſibi in illo aīa mea. Dedi ſpi
Mat.12.d ritū meū ſup eū:iudiciū gētibꝰ proferet. Nō
clamabit: neqꝫ accipiet ꝑſonā : nec audietur
vox eius foris. Calamū quaſſatū nō conteret:⁊ linū fu-
migans non extinguet. In veritate educet iudiciū:non
erit triſtis:neqꝫ turbulētus: donec ponat in terra iudi-
ciū:⁊ legē eiꝰ inſule expectabūt. Hec dicit dn̄s deꝰ:cre-
ans celos:⁊ extēdēs eos:firmās terrā:et que germināt
ex ea:dās flatū populo:q̄ eſt ſup eā: et ſpiritū calcātibus
eā. Ego dn̄s vocaui te in iuſtitia:⁊ apphēdi manū tuā:⁊
ſeruaui te. Et dedi te in foedus populi:in lucē gētiū: vt Iſra.49.b
aperires oculos cecorū:⁊ educeres de cōcluſione vinctū
de domo carceris:ſedentes in tenebris. Ego dominus: B
hoc eſt nomen meū. Gloriā meā alteri nō dabo: et laudē
meā ſculptilibꝰ:que prima fuerūt:ecce venerunt. Noua infra.48b
quoqꝫ ego annūcio:anteq̄ oriant̄: audita vobis faciam. Ps.149.
Cātate dn̄o canticū nouū:laus eius ab extremis terre.
Qui deſcēditis in mare:⁊ plenitudo eiꝰ: inſule ⁊ habita
tores earū. Leuet̄ deſertū:⁊ ciuitates eiꝰ:in domibꝰ ha-
bitabit cedar. Laudate habitatores petre: de vertice
montiū clamabūt. Ponēt domino gloriā:et laudē eius
in inſulis nunciabūt. Dn̄s ſicut fortis egredietur: ſicut
vir preliator ſuſcitabit zelū. Vociferabit̄:⁊ clamabit:ſu-
per inimicos ſuos cōfortabitur. Tacui:ſemper ſilui:pa C
tiens fui:ſicut parturiens loquar. Diſſipabo:et abſorbe
bo ſimul:deſertos faciā montes ⁊ colles: ⁊ omē germen
eorū exiccabo. Et ponā flumina in inſulas:⁊ ſtagna are-
faciā. Et educā cecos in viā:quā neſciūt:⁊ in ſemitis:q̄s
ignorauerūt:ambulare eos faciā. Ponā tenebras corā
eis in lucē:⁊ praua in recta. Hec verba feci eis:⁊ nō de-
reliqui eos. Cōuerſi ſunt retrorſum: cōfundantur cōfu
ſione:q̄ cōfidunt in ſculptili:qui dicūt cōflatili: Vos dij D
noſtri. Surdi audite:⁊ ceci ītuemini ad vidēdū. Quis
cecus:niſi ſeruus meus? ⁊ ſurdus: niſi ad quem nūcios
meos miſi? Quis cecus:niſi q̄ venūdatus eſt? ⁊ q̄s cecꝰ:
niſi ſeruus domini? Qui vides multa:nonne cuſtodies?
Qui apertas habes aures:nōne audies? Et dominꝰ vo
luit:vt ſanctificaret eū:⁊ magnificaret legē:⁊ extolleret
ipſe autē populꝰ direptꝰ ⁊ vaſtatus. Laqueus iuuenum
omnes:⁊ ī domibꝰ carcerū abſcōditi ſunt. Facti ſunt in
rapinā:nec eſt qui eruat: in direptionē: nec eſt qui dicat:
redde. Quis eſt in vobis q̄ audiat hoc:attēdat: ⁊ auſcul
tet futura? Quis dedit in direptionem Iacob:⁊ Iſrael
vaſtātibus? Nōne dominꝰ ipſe eſt:cui peccauimus? Et
noluerūt ī vijs eius ambulare:⁊ nō audierūt legē eius.
Et effudit ſuper eū indignationē furoris ſui:⁊ forte bel
lum:⁊ combuſſit eū in circuitu:⁊ non cognouit:⁊ ſuccē-
dit eum:⁊ non intellexit. XLIII.
ET nūc hec dicit dn̄s creans te Iacob:et for A
mās te iſrael. Noli timere:q̄a redemi te: et
vocaui te noīe tuo. Meus es tu:cū tranſie-
ris ꝑ aquas:tecū ero:⁊ flumina nō operient
te. Cū ambulaueris in igne:nō cōbureris:
⁊ flāma non ardebit in te:q̄a ego dn̄s deus tuus ſanctus
Iſrael ſaluator tuus. Dedi propitiationē tuā Aegyptū
⁊ Aethiopiā:⁊ Saba pro te. Ex q̄ honorabilis factus es
in oculis meis:⁊ glorioſus:ego dilexi te. Et dabo hoīes ſupra.43c
pro te:⁊ populos ꝑ aīa tua. Noli timere: q̄a ego tecum
ſum. Ab oriēte adducā ſemē tuū: ⁊ ab occidēte cōgrega B
bo te. Dicā aq̄loni:da:⁊ auſtro:noli ꝓhibere. Affer filios
meos de lōginq̄:⁊ filias meas ab extremis terre. Et oēs
q̄ īuocat nomē meū:ī gloriā meā creaui eū:formaui eū:⁊
feci eū. Educ foras pplm̄ cecū:⁊ oclos habet:ſurdū:⁊ au
res ei ſunt. Oēs gētes cōgregate ſunt ſimul: ⁊ collecte
ſunt tribꝰ. Quis ī vobis annūciet iſtud:⁊ q̄ prima ſunt:
audire vos faciet? Dent teſtes eorū:⁊ iuſtificētur: et au
diant:et dicāt: Vere vos teſtes mei:dicit dn̄s: et ſeruus
meus: quē elegi:vt ſciatis ⁊ credatis mihi: ⁊ ītelligatis
q̄a ego ipſe ſuꝫ. Ante me nō eſt formatꝰ deꝰ: et poſt me nō
erit. Ego ſum:ego ſum dn̄s: ⁊ nō eſt abſqꝫ me ſaluator. Oſee.13 b
Ego annūciaui ⁊ ſaluaui:auditū feci:et nō fuit in vobis
alienꝰ. Vos teſtes mei:dicit dn̄s:⁊ ego deꝰ. Et ab initio
ego ipſe:et nō eſt q̄ de manu mea eruat. Operabor:et q̄s
auertet illd̄? Hec dicit dn̄s redēptor veſter ſctūs iſrael:
Propter vos emiſi ī babylonē:et detraxi vectes vniuer- C
ſos:et chaldeos ī nauibꝰ ſuis gloriātes. Ego dn̄s ſctūs
veſter: creās Iſrael rex veſter. Hec dicit dn̄s:q̄ dedit in
mari viā:et ī aq̄s torrētibus ſemitā. Qui eduxit quadri
gam et equū: agmen et robuſtum: ſimul obdormierūt:
nec reſurgēt:cōtriti ſunt quaſi linū:et extincti ſunt. Ne

1.coꝛ.5.d. meminiſtis pꝛioꝛ:⁊ antiqua ne ītueamini. Ecce ego fa
Apo.21.b cio noua:⁊ nūc oꝛient:vtiq̄ cognoſcetis ea. Ponam in
deſerto viā:⁊ in inuio flumina. Et gloꝛificabit me beſtia
agri:dꝛacones et ſtruthiones:q̄a dedi in deſerto aquas:
D ⁊ flumina ī inuio:vt darē potū populo meo: electo meo.
Populū iſtū foꝛmaui mihi:laudem meā narrabit. Nō
me inuocaſti Jacob:nec laboꝛaſti in me Jſrael. Nō ob-
tuliſti mihi arietē holocauſti tui: ⁊ victimis tuis nō glo
rificaſti me. Nō te ſeruire feci in oblatiōe:nec laboꝛē tibi
pꝛębui in thure. Non emiſti mihi argēto calamū:⁊ adi-
pe victimarū tuarū nō inebꝛiaſti me. Verūtamen ſerui-
re me feciſti in peccatis tuis:pꝛębuiſti mihi laboꝛē in ini
quitatibus tuis. Ego ſum:ego ſum ipſe:q̄ deleo iniqui-
tates tuas ꝓpter me:⁊ pctōꝝ tuoꝝ nō recoꝛdaboꝛ. Re-
duc me in memoꝛiā:⁊ iudicemur ſimul: narra ſi q̄d ha-
bes:vt iuſtificeris. Pater tuus primꝰ peccauit: ⁊ inter-
pꝛetes tui pꝛęuaricati ſunt in me. Et cōtaminaui pꝛin-
cipes ſanctos:dedi ad internitionem Jacob:⁊ Jſrael in
blaſphemiam. XLIIII.

A Et nūc audi Jacob ſerue meus: ⁊ Jſrael quē
elegi. Hęc dicit dñs faciēs:⁊ foꝛmās te ab v-
Jere.30.b tero auxiliatoꝛ tuꝰ. Noli timere ſerue meꝰ ia
et.46.g. cob: et rectiſſime quē elegi. Effundā eñ aq̄s
ſup ſitientē:⁊ fluēta ſup aridā. Effundā ſpm̄ meū ſup ſe-
mē tuū:⁊ bñdictionē meā ſup ſtirpē tuā:et germinabūt
inter herbas q̄ſi ſalices iuxta pꝛęterfluētes aq̄s. Jſte di-
cet:dñi ego ſum:⁊ ille vocabit ī noīe Jacob. Et hic ſcri
bet manu ſua dño:⁊ in noīe Jſrael aſſimilabit. Hęc di-
ſup.41.b. cit dñs rex Jſrael:⁊ redemptoꝛ eiꝰ dñs exercituū: Ego
⁊ īfra 48.d pꝛimus ⁊ ego nouiſſimꝰ: ⁊ abſq̄ me nō eſt deꝰ. Quis ſi-
Apoc.1.d. milis mei? Vocet ⁊ annūciet: ⁊ oꝛdinem exponat mihi.
et.22.c Ex quo cōſtitui mihi populū antiquū. Vētura ⁊ quę fu
B tura ſunt:annūciet eis. Nolite timere:neq̄ cōturbemi-
ni. Extunc audire te feci:⁊ annunciaui: Vos eſtis teſtes
mei. Nunq̄d eſt deꝰ abſq̄ me: ⁊ foꝛmatoꝛ quē ego nō no
uerim? Plaſte idoli oēs nihil ſunt:⁊ amātiſſima eoꝝ nō
pꝛoderūt eis. Jpi ſunt teſtes eoꝝ:q̄a nō vidēt:neq̄ intel
ligūt:vt cōfundant. Quis foꝛmauit deū: ⁊ ſculptile con
flauit ad nihil vtile? Ecce oēs participes eiꝰ cōfundent.
Fabꝛi eñ ſunt ex hominibꝰ. Cōuenięt eñ omēs:ſtabunt
⁊ pauebūt:⁊ cōfundent ſimul. Faber ferrarius lima ope
ratus eſt:in pꝛunis:⁊ in malleis foꝛmauit illud: ⁊ opera
Sapi.13.c tus eſt in bꝛachio foꝛtitudinis ſuę. Eſuriet ⁊ deficiet:nō
bibet aquā:⁊ laceſſet. Artifex lignarius extēdit noꝛmā:
foꝛmauit illud in rūcina. Fecit illud in angularibus:⁊ in
circino toꝛnauit illud:et fecit imaginē viri quaſi ſpecio-
ſum hoīem habitantē in domo. Succidit cedros: tulit
C ilicem:⁊ quercū:quę ſteterat inter ligna ſaltus. Plāta-
uit pinū:quā pluuia nutriuit:⁊ facta eſt hominibꝰ in fo-
cum. Sūpſit ex eis:⁊ calefactus eſt:et ſuccendit et coxit
panes:de reliquo autē operatus eſt deū:⁊ adoꝛauit:fecit
ſculptile:⁊ curuatus eſt ante illud. Medium eius com-
buſſit igni:⁊ de medio eius carnes coxit: ⁊ comedit:co-
xit pulmentū:⁊ ſaturatꝰ eſt:⁊ calefactꝰ eſt:⁊ dixit: Vah
calefactus ſum:vidi focum. Reliquū autem eius deū fe
cit ⁊ ſculptile ſibi. Curuabitur ante illud:⁊ adoꝛabit il-
lud: ⁊ obſecrabit: dicens: Libera me:quia deus meꝰ es
tu. Neſcierunt:neq̄ intellexerunt. Obliti eñ ſunt:ne vi
deant oculi eoꝝ:⁊ ne intelligant in coꝛde ſuo. Non reco
gitāt in mēte ſua:neq̄ cognoſcūt:neq̄ ſentiūt:vt dicāt:
Medietatē eius cōbuſſi igni: et coxi ſup carbones eius
panes: ⁊ coxi carnes: ⁊ comedi: ⁊ de reliquo eius idolū
faciā. Ante truncū ligni pꝛocidam. Pars eius cinis eſt.
D Coꝛ inſipiens adoꝛabit illud:⁊ nō liberabit animā ſuā:
neq̄ dicet:foꝛte mendaciū eſt in dextera mea. Memēto
hoꝝ Jacob ⁊ Jſrael: qm̄ ſeruus meus es tu. Foꝛmaui
te:ſeruꝰ meꝰ es tu iſrael: nō obliuiſcaris mei. Deleui vt
nubē iniquitates tuas:⁊ q̄ſi nebulā peccata tua. Reuer
tere ad me: qm̄ redemi te. Laudate celi:quoniā miſeri-
coꝛdiā fecit dñs:iubilate extrema terrę. Reſonate mō-
tes laudationē:ſaltus:⁊ omē lignū eiꝰ: qm̄ redemit dñs
Jacob:⁊ Jſrael gloꝛiabit. Hęc dicit dñs redēptoꝛ tuꝰ:
⁊ foꝛmatoꝛ tuꝰ ex vtero:Ego ſum dñs faciēs oīa:exten-
dēs cęlos ſolus:ſtabiliens terrā:⁊ nullus mecū. Jrrita
faciēs ſigna diuinoꝝ:⁊ hariolos in furoꝛē vertēs. Con-
uertens ſapiētes retroꝛſum:⁊ ſcientiā eoꝝ ſtultā faciēs.
Suſcitās verbū ſerui ſui: ⁊ conſiliū nuncioꝝ ſuoꝝ com
plens. Qui dico Jeruſalē:habitaberis:⁊ ciuitatibꝰ Ju-
dę:ędificabimini:⁊ deſerta eiꝰ ſuſcitabo. Qui dico:pꝛo-
fundo:deſolare:et flumīa tua arefaciā. Qui dico Cyꝛo:
paſtoꝛ meus es:et oēm voluntatē meā cōplebis. Qui di
co ieruſalē:ędificaberis: ⁊ tēplo:fundaberis. XLV.
Hec dicit dñs Chꝛiſto* meo Cyꝛo: cuius ap A
pꝛehendi dexterā: vt ſubijciā ante faciē eius * ſuo
gētes:⁊ doꝛſa regū vertā. Et aperiā coꝛā eo
ianuas:⁊ poꝛtę nō claudentur. Ego ante te
ibo:⁊ gloꝛioſos terrę humiliabo. Poꝛtas ęreas cōterā:
⁊ vectes ferreos cōfringā. Et dabo tibi theſauros abſcō
ditos:⁊ arcana ſecretoꝝ:vt ſcias:q̄a ego dñs q̄ voco no-
men tuū deꝰ iſrael:ꝓpter ſeruū meū Jacob: ⁊ Jſrael ele
ctum meū. Et vocaui te noīe tuo:aſſimilaui te: ⁊ nō co- Amos. 3.
gnouiſti me. Ego dñs:et nō eſt amplius. Extra me nō eſt
deus. Accinxi te:⁊ nō cognouiſti me:vt ſciāt hi q̄ ab oꝛtu
ſolis:⁊ q̄ ab occidēte:qm̄ abſq̄ me nō eſt deꝰ. Ego domi B
nus:⁊ nō eſt alter:foꝛmās lucē: ⁊ creās tenebꝛas: faciēs
pacē:⁊ creās malū. Ego dñs faciēs oīa hęc. Roꝛate cę
li deſup:⁊ nubes pluant iuſtū:aperiat terra:⁊ germinet
ſaluatoꝛē:⁊ iuſtitia oꝛiat ſimul. Ego dñs creaui eū. Vę
qui cōtradicit factoꝛi ſuo:teſta de ſamijs terrę. Nūquid
dicet lutū figulo ſuo:q̄d facis:et opus tuū abſq̄ manibꝰ
eſt? Vę qui dicit patri:quid generas?⁊ mulieri:q̄d par- Rom. 9.d
turis? Hęc dicit dominus ſanctus Jſrael plaſtes eius: Luc.23.c
Vētura interrogate me:ſuper filios meos:et ſuper opꝰ
manuū mearū mādate mihi. Ego feci terrā:⁊ hoīem ſu-
per eā creaui ego. Et manꝰ meę tetēderūt cęlos: et omī
militię eoꝝ mādaui. Ego ſuſcitaui eū ad iuſtitiā:⁊ oēs
vias eius dirigā. Jpe ędificabit ciuitatē meā:⁊ captiui-
tatē meā dimittet:non in pꝛecio:neq̄ in muneribus: di
cit dominus deus exercituū. Hęc dicit dominus deus: C
Laboꝛ Aegypti ⁊ negociatio Aethiopię:⁊ Sabaim vi-
ri ſublimes ad te tranſibūt:⁊ tui erūt. Poſt te ambula-
bunt:vincti manicis pergēt:⁊ te adoꝛabūt:teq̄ depꝛeca
buntur. Tantū in te eſt deus:⁊ nō eſt abſq̄ te deus. Ve
re tu es deus abſconditus:deus Jſrael ſaluatoꝛ. Cōfu-
ſi ſunt:⁊ erubuerunt omnes ſimul: abierūt in confuſio-
nem fabꝛicatoꝛes erroꝝ. Jſrael ſaluatus eſt in domino
ſalute ęterna. Non cōfundemini:et nō erubeſcetis vſq̄
in ſeculū ſeculi:q̄a hęc dicit dominus:creans cęlos. Jpe
deus foꝛmās terrā:⁊ faciēs eam. Jpſe plaſtes eius. Nō
in vanum creauit eam: ſed vt habitetur: foꝛmauit eam.
Ego dominus:⁊ non eſt alius. Non in abſcondito locu D
tus ſum:in loco terrę tenebꝛoſo. Nō dixi ſemini Jacob
fruſtra:quęrite me. Ego dñs loquēs iuſtitiā:annūcians
recta. Cōgregamini ⁊ venite:⁊ accedite ſimul:q̄ ſaluati
eſtis ex gētibus. Neſcierunt qui leuant ſignum ſculptu
rę ſuę:⁊ rogāt deum non ſaluantē. Annunciate et veni-
te:et conſiliamini ſimul. Quis auditum fecit hoc ab ini
tio? Extunc pꝛędixi illud. Nunquid nō ego dominus:
⁊ nō eſt vltra deus abſq̄ me? Deus iuſtus ⁊ ſaluās nō eſt
pꝛęter me. Conuertimini ad me:⁊ ſalui eritis oēs fines Rom.14.b
terrę:quia ego deus:⁊ nō eſt alius. Jn memetipſo iura-
ui. Egrediet de oꝛe meo iuſtitię verbū: ⁊ nō reuertetur:
quia mihi curuabit omne genu: et iurabit omīs lingua.
Ergo in dño dicet: Meę ſunt iuſtitię ⁊ imperiū. Ad eū
veniēt:⁊ cōfundentur omnes qui repugnant ei. Jn dño
iuſtificabitur:⁊ laudabitur omē ſemē Jſrael. XLVI.
Confractꝰ eſt bel:ɔtritꝰ eſt nabo:facta ſunt ſi- A
mulachꝛa eoꝝ beſtijs ⁊ iumētis. onera vr̄a gra
ui pōdere vſq̄ ad laſſitudinē ɔtabuerūt: ⁊ cō
trita ſūt ſimul. Nō potuerūt ſaluare poꝛtātē:⁊ B

anima eoꝝ in captiuitatē ibit. Audite me domꝰ Jacob.
B ⁊ omne reſiduū domꝰ Jſrael. Qui portamini a meo vte
ro: q̄ geſtamini a mea vulua. Uſqꝫ ad ſenectā ego ipſe: et
ſupra.4.f. vſqꝫ ad canos ego portabo. Ego feci: ⁊ ego ferā: ego por
baruch 6.(tabo: ⁊ ſaluabo. Cui aſſimilaſtis me: ⁊ adequaſtis: ⁊ cō-
paraſtis me: ⁊ feciſtis ſimilē? Qui cōfertis aurum de ſac
culo: ⁊ argentū in ſtatera pōderatis. Cōducentes auri-
ficem: vt faciat deū: ⁊ procidūt: ⁊ adorāt. Portāt illū in
humeris geſtātes: ⁊ ponētes ī loco ſuo: ⁊ ſtabit: ac de lo-
co ſuo nō mouebit. Sed ⁊ cū clamauerint ad eū: non au
diet: de tribulatiōe nō ſaluabit eos. Memētote iſtud: ⁊
confundamini: redite preuaricatores ad cor. Recorda
mini prioris ſeculi: q̄m ego ſum deus: ⁊ non eſt vltra me
deꝰ: nec eſt ſimilis mei annunciās ab exordio nouiſſimū:
C ⁊ ab initio que necdū facta ſunt: dicēs: Conſilium meū
ſtabit: ⁊ oīs volūtas mea fiet. Uocās ab oriēte auē: et de
terra longinqua virū volūtatis mee. Et locutꝰ ſum: et
adducā illō: creaui: ⁊ faciā illud. Audite me duri corde:
qui longe eſtis a iuſtitia. Prope feci iuſtitiā meā: nō elō
gabitur: ⁊ ſalus mea nō morabitur. Dabo in Sion ſalu
tem: ⁊ in Jſrael gloriam meam. XLVII.
A DEſcende: ſede in puluere virgo filia Babylō:
ſede in terra. Nō eſt ſoliū filie Chaldeoꝝ: q̄a
vltra nō vocaberis mollis ⁊ tenera. Tolle mo
lā: et mole farinā. Denuda turpitudinē tuā:
diſcooperi humerū: reuela crura: trāſi flumina. Reuela
num.3.b. bitur ignominia tua: ⁊ videbit opprobriū tuū. Ultionē
capiā: ⁊ nō reſiſtet mihi hō. Redēptor noſter dn̄s exerci
B tuū: nomē illiꝰ ſanctꝰ iſrael. Sede tacēs: ⁊ intra in tene
bras filia Chaldeoꝝ: q̄a nō vocaberis vltra dn̄a regnoꝝ.
Jratus ſum ſup populū meū: cōtaminaui hereditatem
meā: ⁊ dedi eos in manu tua. Nō poſuiſti eis miſericor-
dias. Super ſenē aggrauaſti iugū tuū valde: et dixiſti:
Jn ſempiternū ero dn̄a. Nō poſuiſti hec ſup cor tuum:
neqꝫ recordata es nouiſſimi tui. Et nūc audi hec delica-
ta: ⁊ habitās cōfidenter: q̄ dicis in corde tuo: Ego ſum:
⁊ nō eſt preter me amplius. Nō ſedebo vidua: ⁊ ignora-
bo ſterilitatē. Uenient tibi duo hec ſubito in die vna: ſte-
C rilitas ⁊ viduitas. Uniuerſa venerunt ſuper te: propter
multitudinē maleficoꝝ tuoꝝ: ⁊ ꝓpter duritiā incātato-
Jere.47.c rū tuoꝝ vehemētē. Et fiduciā habuiſti in malitia tua: et
dixiſti: Nō eſt qui videat me. Sapiētia tua ⁊ ſciētia tua
hec decepit te. Et dixiſti ī corde tuo: Ego ſum: ⁊ preter
D me nō eſt altera. Ueniet ſup te malū: et neſcies ortū eiꝰ:
⁊ irruet ſuper te calamitas: quā nō poteris expiare. Ue
niet ſup te repēte miſeria: quā neſcis. Sta cū incantato
ribus tuis: ⁊ cū multitudine maleficoꝝ tuoꝝ: in q̄bus la
boraſti ab adoleſcētia tua: ſi forte q̄d proſint tibi: aut ſi poſ
ſis fieri fortior. Defeciſti in multitudine conſilioꝝ tuoꝝ.
Stēt ⁊ ſaluēt te augures celi: q̄ contēplantur ſidera: et
ſupputabant mēſes: vt ex eis annunciarent vētura tibi.
Ecce facti ſunt quaſi ſtipula: ignis cōbuſſit eos. Nō libe
rabūt animā ſuā de manu flāme: nō ſunt prune quibꝰ ca
lefiāt: nec focꝰ: vt ſedeāt ad eū. Sic facta ſunt tibi: ī qui-
buſcūqꝫ laboraueras. Negociatores tui ab adoleſcētia
tua: vnuſquiſqꝫ ī via ſua errauerūt. Nō eſt qui ſaluet te.
A AUdite hec domꝰ Jacob: qui vo- XLVIII.
camini noīe Jſrael: et de aquis Juda exiſtis:
qui iuratis in noīe domini: ⁊ dei Jſrael recor
damini non in veritate: neqꝫ in iuſtitia. De ci
uitate em̄ ſancta vocati ſunt: ⁊ ſup deū Jſrael cōſtabiliti
ſunt. Dominus exercituū nomē eius. Priora extūc an-
nūciaui: ⁊ ex ore meo exierunt: ⁊ audita feci ea: repente
operatus ſum: ⁊ venerunt. Sciui em̄ q̄a durus es tu: et
neruus ferreus ceruix tua: ⁊ frons tua erea. Predixi ti
bi extunc: anteq̄ venirent indicaui tibi: ne forte diceres:
Jdola mea fecerūt hec: ⁊ ſculptilia mea: ⁊ cōflatilia mā-
dauerūt iſta. Que audiſti: vidi om̄ia. Uos aūt nō annū-
B ciaſtis. Audita tibi feci noua extūc: ⁊ cōſeruata ſunt que
neſcis. Nūc creata ſunt: ⁊ nō extūc: ⁊ ante diē: ⁊ non au
diſti ea: ne forte dicas: Ecce ego cognoui ea. Neqꝫ audi
ſti: neqꝫ cognouiſti: neqꝫ extūc apta eſt auris tua. Scio
em̄ q̄a preuaricās preuaricaberis: ⁊ trāſgreſſorē ex vtero
vocaui te. Propter nomen meū lōge faciā furorē meū:
⁊ laude mea infrenabo te: neītereas. Ecce excoxi te: ſed
nō quaſi argentū: elegi te ī camino paupertatis. Pro-
pter me propter me faciā: vt nō blaſphemer: et gloriam
meā alteri nō dabo. Audi me Jacob et Jſrael: quē ego ſup.42.b.
voco. Ego ipſe: ego primus ⁊ ego nouiſſimus. Manus ſup. 41.b.
quoqꝫ mea fundauit terram: ⁊ dextera mea menſa eſt ce et.44.a.
los. Ego vocabo eos: et ſtabunt ſimul. Congregamini
omnes vos: ⁊ audite. Quis de eis annūciauit hec? Dn̄s C
dilexit eū: faciet voluntatē ſuam in Babylone: ⁊ brachiū
ſuū in Chaldeis. Ego ego locutus ſum: ⁊ vocaui eū: ad-
duxi eū: ⁊ directa eſt via eius. Accedite ad me: et audite
hec. Nō a principio in abſcōdito locutus ſum. Ex tēpo
re anteq̄ fierent: ibi erā: ⁊ nūc dn̄s deꝰ miſit me: ⁊ ſpiritꝰ
eius. Hec dicit dominus deus: redēptor tuus ſanctus
Jſrael: Ego dominus deus tuus docēs te vtilia: guber D
nans te in via qua ambulas. Utinam attendiſſes man-
data mea: facta fuiſſet ſicut flumē pax tua: et iuſtitia tua
ſicut gurgites maris. Et fuiſſet quaſi arena ſemen tuū:
⁊ ſtirps vteri tui vt lapilli eius. Non interiſſet: ⁊ non fu
iſſet attritū nomē eius a facie mea. Egredimini de Ba
bylone: fugite a Chaldeis: in voce exultationis annun-
ciate: auditum facite hoc: ⁊ efferte illud vſqꝫ ad extrema
terre. Dicite: Redemit dominus ſeruū ſuū Jacob. Nō infra.57.c
ſitierunt in deſerto: cū educeret eos. Aquā de petra pro
duxit eis: ⁊ ſcidit petrā: et fluxerunt aque. Non eſt pax
impijs: dicit dominus. XLIX.
AUdite inſule: ⁊ attēdite populi de lōge. Do- A
minus ab vtero vocauit me: de vētre matris
mee recordatus eſt nominis mei. Et poſuit
os meū quaſi gladiū acutū: in vmbra manus
ſue protexit me: et poſuit me ſicut ſagittam electā. Jn
pharetra ſua abſcōdit me: ⁊ dixit mihi: Seruꝰ meus es
tu Jſrael: quia in te glorificabor. Et ego dixi: Jnuacuū
laboraui ſine cauſa: ⁊ vane fortitudinem meā cōſumpſi.
Ergo iudiciū meū cū dn̄o: ⁊ opus meū cū deo meo. Et B
nūc hec dicit dn̄s: formās me ex vtero ſeruū ſibi: vt redu
cā Jacob ad eū: ⁊ Jſrael non cōgregabit. Et glorificatꝰ
ſum in oculis dn̄i: ⁊ deꝰ meus factus eſt fortitudo mea.
Et dixit: Parū eſt vt ſis mihi ſeruus ad ſuſcitādas tri- ſup.42.b.
bus Jacob: ⁊ feces Jſrael cōuertendas. Dedi te in lucē Actu.13.g
gētiū: vt ſis ſalus mea vſqꝫ ad extremū terre. Hec dicit C
dn̄s redēptor Jſrael: ſanctus eiꝰ: ad contēptibilē aīam:
ad abominatā gentē: ad ſeruū dn̄oꝝ. Reges videbūt: ⁊
cōſurgēt principes: ⁊ adorabūt ꝓpter dn̄m: q̄a fidelis eſt:
⁊ ſanctū iſrael: q̄ elegit te. Hec dicit dn̄s: Jn tēpore pla 2.cor.6.a
cito exaudiui te: ⁊ ī die ſalutis auxiliatꝰ ſum tibi. Et ſer
uaui te: ⁊ dedi te ī foedꝰ ppl̄i: vt ſuſcitares terrā: ⁊ poſſi- Apo.7.d.
deres hereditates diſſipatas: vt diceres his q̄ vincti ſunt
exite: ⁊ his qui in tenebris: reuelamini. Sup vias paſcē
tur: ⁊ in omnibꝰ planis paſcua eoꝝ. Nō eſuriēt: neqꝫ ſi-
tient: ⁊ nō percutiet eos eſtus ⁊ ſol: quia miſerator eorū
reget eos: ⁊ ad fontes aquaꝝ potabit eos. Et ponā oēs D
montes meos in viā: ⁊ ſemite mee exaltabunt. Ecce iſti
de lōge veniēt: ⁊ ecce illi ab aquilone ⁊ mari: ⁊ iſti de ter infra.52.e
ra auſtrali. Laudate celi: ⁊ exulta terra: iubilate mōtes
laudē: quia cōſolatus eſt dominꝰ populū ſuum: ⁊ paupe
rū ſuorū miſerebit. Et dixit Siō: Dereliq̄t me dominꝰ:
⁊ dominus oblitus eſt mei. Nunq̄d obliuiſci poteſt mu
lier infantē ſuū: vt nō miſereat filio vteri ſui? Et ſi illa ob E
lita fuerit: ego tamen nō obliuiſcar tui. Ecce in manibꝰ
meis deſcripſi te: muri tui corā ocl'is meis ſemp. Uene- infra.60.a
rūt ſtructores tui deſtruētes te: ⁊ diſſipātes a te exibūt.
Leua in circūitu oculos tuos et vide: omnes iſti cōgre-
gati ſunt: venerunt tibi. Uiuo ego: dicit dominus: quia
omnibus his velut ornamento veſtieris: ⁊ circūdabis ti
bi eos quaſi ſponſa. Quia deſerta tua: ⁊ ſolitudines tue:

⁊ terra ruine tue: nunc angusta erunt pre habitatoribꝰ:
F ⁊ longe fugabuntur qui absorbebāt te. Adhuc dicent in
auribus tuis filij sterilitatis tue: Angustus est mihi lo-
cus: fac spacium mihi vt habitem. Et dices in corde tuo:
Quis genuit mihi istos? Ego sterilis: ⁊ nō pariēs: trāſ-
migrata et captiua: ⁊ istos q̄s enutriuit? Ego destituta
⁊ sola: ⁊ isti vbi hic erāt? Hec dicit dñs deꝰ: Ecce leuabo
ad gētes manū meā: ⁊ ad populos exaltabo signū meū.
G Et afferēt filios tuos ī vlnis: et filias tuas sup humeros
portabūt. Et erūt reges nutricij tui: et regine nutrices
tue. Vultu in terra demisso adorabūt te: ⁊ puluerem pe
dum tuorū lingent. Et scies: quia ego dominus: super
quo nō cōfundentur qui expectant eū. Nūquid tolletur
a forti preda: aut qd̄ captū fuerit a robusto: saluū esse po
terit? Quia hec dicit dñs: Equidē ⁊ captiuitas a forti tol
letur: ⁊ qd̄ ablatū fuerit a robusto: saluabit̄. Eos vero q̄
iudicauerūt te: ego iudicabo: et filios tuos ego saluabo.
Et cibabo hostes tuos carnibꝰ suis: ⁊ q̄si musto sangui-
ne suo inebriabuntur. Et sciet om̄is caro: quia ego dñs
A saluans te: ⁊ redēptor tuus fortis Jacob. L.
Osee.4. HAec dicit dñs: Quis est hic liber repudij ma-
tris vestre: quo dimisi eā? Aut q̄s est creditor
meus: cui vēdidi vos? Ecce em̄ in iniquitati-
bus vestris vēditi estis: ⁊ ī scelerībꝰ vestris di-
infra.59 a misi matrē vestrā: q̄a veni: ⁊ nō erat vir: vocaui te: et non
erat q̄ audiret. Nunquid abbreuiata ⁊ paruula facta est
B manus mea: vt nō possim redimere: aut nō est in me vir
tus ad liberandū? Ecce in increpatiōe mea desertū faciā
mare: ponā flumina ī siccū. Cōputrescēt pisces sine aq̄:
⁊ morient̄ ī siti. Induā celos tenebris: ⁊ saccū ponā ope
rimentū eorū. Dñs dedit mihi linguā eruditā: vt sciā su-
stentare eū: qui lassus est verbo. Erigit mane: mane eri-
git mihi aurē: vt audiā q̄si magistrū. Dñs deus aperuit
mihi aurē: ego aūt non contradico: retrorsum non abij.
C Corpus meū dedi percutientibus: ⁊ genas meas vellen
tibus. Faciē meā nō auerti ab increpātibus: ⁊ conspuen
mat.26.g tibus in me. Dominus deus auxiliator meꝰ: et ideo non
sum cōfusus. Ideo posui faciē meā: vt petrā durissimā: ⁊
scio q̄niā nō confundar. Iuxta est q̄ iustificat me. Quis
cōtradicet mihi? Stemus simul. Quis est aduersarius
meus? Accedat ad me. Ecce dñs deꝰ auxiliator meus.
D Quis est q̄ cōdēnet me? Ecce oēs q̄si vestimētū cōteren
tur: ⁊ tinea cōmedet eos. Quis ex vobis timēs dñm: au
diēs vocē serui sui? Quis ambulauit ī tenebris: ⁊ nō est
Ps.101. lumē ei? Speret in noīe dñi: ⁊ innitat̄ sup deū suū. Ecce
vos oēs accēdētes ignē accincti flām̄is. Ambulate in lu
mine ignis vestri: et in flām̄is: q̄s succēdistis. De manu
mea factū est hoc vobis. In doloribꝰ dormietis. LI.
A AVdite me q̄ seq̄mini qd̄ iustū est: et queritis
dominū. Attēdite ad petrā vnde excisi estis:
et ad cauernā laci: de q̄ precisi estis. Attēdite
ad Abraam patrē vestrū: ⁊ ad Sarā: que pe-
perit vos. Quia vnū vocaui eū: ⁊ benedixi ei: et multipli
caui eū. Cōsolabit̄ ergo dñs Sion: et cōsolabit̄ oēs ruinas
eius. Et ponet desertū eius quasi delitias: et solitudinē
B eius quasi hortū domini. Gaudiū ⁊ leticia inuenietur in
ea: gratiarū actio ⁊ vox laudis. Attēdite ad me popule
meus: ⁊ tribus mea me audite. Quia lex a me exiet: ⁊ iu
dicium meū in lucem populorū requiescet. Prope est iu
stus meus: egressus est saluator meus: ⁊ brachia mea po
pulos iudicabūt. Me insule expectabūt: ⁊ brachiū meū
sustinebunt. Leuate in celū oculos vestros: ⁊ videte sub
terra deorsum: q̄a celi sicut fumꝰ liquescēt: ⁊ terra sicut
vestimentū atteretur: ⁊ habitatores eius sicut hec inte-
ribūt. Salus autē mea ī sempiternū erit: et iustitia mea
C nō deficiet. Audite me qui scitis iustū: populus meꝰ lex
mea in corde eorū. Nolite timere opprobriū hominū: et
blasphemias eorū ne metuatis. Sicut em̄ vestimētum:
sic comedet eos vermis: ⁊ sicut lanā: sic deuorabit eos ti
nea. Salus autē mea in sempiternū erit: et iustitia mea

in gnatiōes gnationū. Cōsurge cōsurge: induere forti-
tudinē brachiū dñi. Cōsurge sicut ī diebꝰ antiq̄s: in ge- D
nerationibꝰ seculorū. Nūquid nō tu pcussisti superbum:
vulnerasti draconē? Nunq̄d non tu siccasti mare aquam
abyssi vehemētis? Qui posuisti profundū maris viā: vt
trāsirēt liberati. Et nūc q̄ redēpti sunt a dño: reuertent̄
⁊ veniēt ī Sion laudātes: ⁊ leticia sempiterna sup capi-
ta eorū. Gaudiū ⁊ leticiam tenebūt: fugiet dolor ⁊ gemi
tus. Ego egoipse ꝯsolabor vos: q̄s tu vt timeas ab hoīe
mortali: ⁊ a filio hoīs: q̄ quasi foenū ita arescet: ⁊ oblitus
es dñi factoris tui? Qui tetendit celos: ⁊ fundauit ter- E
rā: ⁊ formidasti iugit̄ tota die a facie furoris eiꝰ: q̄ te tri-
bulabat: ⁊ parauerat ad perdendū. Vbi nūc est furor tri
bulātis? Cito veniet gradiēs ad aperiendū: ⁊ nō inter-
ficiet vsq̄ ad īternitionē: nec deficiet panis eiꝰ. Ego aūt
sum dñs deꝰ tuꝰ: q̄ cōturbo mare: ⁊ ītumescūt fluctꝰ eiꝰ:
dñs exercituū nomē meū. Posui v̄ba mea ī ore tuo: et ī
vmbra manꝰ mee ptexi te: vt plātes celos: et fundes ter
rā: ⁊ dicas ad Sion: populus meus es tu. Eleuare: ele- F
uare: cōsurge Jerusalē: que bibisti de manu dñi calicem
ire eiꝰ. Vsq̄ ad fundum calicis soporis bibisti: ⁊ potasti
vsq̄ ad feces. Nō est q̄ sustētat eā ex oībꝰ filijs q̄s genuit
⁊ nō est q̄ apphēdat manū eiꝰ ex oībꝰ filijs: q̄s enutriuit.
Duo sunt que occurrerūt tibi. Quis cōtristabit̄ sup te?
Vastitas: ⁊ cōtritio: ⁊ fames: ⁊ gladiꝰ. Quis cōsolabit̄
te? Filij tui piecti sunt: dormierunt in capite oīm viarū: G
sicut oryx illaqueatꝰ pleni indignatiōe domini: increpa
tione dei tui. Idcirco audi hec paupcula: ⁊ ebria nō a vi
no. Hec dicit dñator tuꝰ dñs et deꝰ tuus: qui pugnauit
pro pplo suo. Ecce tuli de manu tua calicē soporis: fun-
dū calicis indignationis mee. Non adijcies: vt bibas il
lū vltra. Et ponā illū in manu eorū: q̄ te humiliauerūt: ⁊
dixerūt aīe tue: īcuruare: vt trāseamus: ⁊ posuisti vt ter
rā corpus tuū: ⁊ quasi viā trāseūtibus. LII.
COnsurge: cōsurge: īduere fortitudine tua si- A
on: induere vestimētis glorie tue ierusalē ci-
uitas sancti: q̄a nō adijciet vltra: vt ptranseat
per te incircūcisus ⁊ immūdus. Excutere de B
puluere: cōsurge: sede Jerusalē. Solue vincula colli tui
captiua filia Sion: quia hec dicit dñs: Gratis venū dati
estis: ⁊ sine argēto redimemini. Quia hec dicit dominꝰ
deꝰ: In egyptū descēdit ppls meꝰ ī pncipio: vt colonus
esset ibi: ⁊ Assur absq̄ vlla causa calūniatꝰ est eū. Et nūc
q̄d mihi est? Hec dicit dñs. Qm̄ ablatꝰ est ppls meꝰ gra
tis. Dñatores eiꝰ inique agūt: dicit dñs: ⁊ iugit̄ tota die naum.1.d.
nomē meū blasphemat̄. Propt̄ h̄ sciet ppls meꝰ nomen Rom.10.c
meū in die illa: q2 egoipse q̄ loq̄bar: ecce assum. Quā pul
chri sup mōtes pedes annūciātis: ⁊ p̄dicātis pacē: annū
ciātis bonū: p̄dicātis salutē: dicentis: Siō regnabit deꝰ C
tuꝰ. Vox speculatorū tuorū leuauerūt vocē: simul lauda-
būt: q2 oclo ad oculū videbūt: cū cōuerterit dñs Sion. sup.49.d.
Gaudete: ⁊ laudate simul deserta Jerusalē: q̄a cōsolatꝰ Ps.97.
est dñs pplm suū: redemit Jerusalē. Parauit dñs bra- 2.cor.6.d
chiū sanctū suū ī oclis oīm gētiū: ⁊ videbūt oēs fines ter
re salutare dei nostri. Recedite: recedite: exite inde: pol
lutū nolite tāgere. Exite de medio eiꝰ: mūdamini q̄ fer-
tis vasa dñi. Qm̄ nō ī tumultu exibitis: nec ī fuga ppe-
rabitis. Precedet em̄ vos dñs: ⁊ congregabit vos deus D
Israel. Ecce intelliget seruus meꝰ: ⁊ exaltabit̄: ⁊ eleua-
bitur: ⁊ sublimis erit valde. Sicut obstupuerunt sup eū
multi: sic inglorīꝰ erit īter viros aspectꝰ eiꝰ: et forma eiꝰ Rom.15.c
inter filios hoīm. Iste asperget gētes multas: sup ipm
cōtinebunt reges os suū. Quia q̄bꝰ nō est narratū de eo:
viderūt: ⁊ q̄ nō audierūt cōtemplati sunt. LIII.
QVis credidit auditui nro: et brachiū dñi cui A
reuelatū est? Et ascēdit sicut v̄gultū corā eo: Joā.12.f.
⁊ sicut radix de terra sitiēti. Nō est species ei: Rom.10.c
neq̄ decor. Et vidimꝰ eū: ⁊ nō erat aspectꝰ: ⁊
desiderauimꝰ eū despectū: ⁊ nouissimū virorū: virum do Mat.8.b.
lorum et scientem infirmitatē. Et quasi abscōditus vul 1.pet.2.d.
B

tus eius et deſpectus: vnde nec reputauimus eũ. Uere
lãguores noſtros ipẽ tulit: ⁊ dolores nr̃os ipẽ portauit.
Et nos reputauimꝰ eũ q̃ſi leproſum: ⁊ ꝑcuſſum a deo et
humiliatũ. Ipẽ aũt vulneratꝰ eſt ꝓpter iniq̃tates nr̃as:
attritꝰ eſt ꝓpter ſcelera nr̃a. Diſciplina pacis noſtrę ſuꝑ
eũ: ⁊ liuore eiꝰ ſanati ſumꝰ. Oẽs nos q̃ſi oues errauimꝰ:
vnuſquiſqꝫ ĩ viã ſuã declinauit: ⁊ poſuit dñs in eo iniqui-
tatẽ oĩm nr̃oꝝ. Oblatꝰ eſt: q̃a ipẽ voluit: ⁊ nõ aperuit os
C ſuũ. Sicut ouis ad occiſionẽ ducet: ⁊ q̃ſi agnꝰ corã ton-
dente ſe obmuteſcet: ⁊ nõ aperiet os ſuũ. De anguſtia et
de iudicio ſublatꝰ eſt. Generationẽ eiꝰ quis enarrabit?
Quia abſciſſus eſt de terra viuentiũ: ꝓpter ſcelꝰ populi
mei percuſſi eũ. Et dabit impios ꝓ ſepultura: et diuites
pro morte ſua: eo ꝙ iniquitatẽ nõ fecerit: neqꝫ dolus fue
rit in ore eius: et dominus voluit cõterere eũ in infirmi-
2.pet.2.d. tate. Si poſuerit pro peccato animã ſuã: videbit ſemen
D longeuũ: ⁊ volũtas domini in manu eius diriget. Pro
eo ꝙ laborauit anima eiꝰ: videbit: ⁊ ſaturabit. In ſcien-
tia ſua iuſtificabit ipſe iuſtus ſeruus meus multos: ⁊ ini
quitates eoꝝ ipſe portabit. Ideo diſpertiã ei plurimos:
Mar.15.d ⁊ fortiũ diuidet ſpolia: pro eo ꝙ tradidit in mortẽ aĩam
Luce.22. ſuã: ⁊ cũ ſceleratis reputatꝰ eſt. Et ipſe peccata multo-
rum tulit: ⁊ pro tranſgreſſoribus rogauit. LIIII.
A Lauda ſterilis quę non paris: decanta laudem
et hinni: quę nõ pariebas: q̃m multi filij deſer
Sap.3.c. ti: magis ꝙ eius quę habebat virũ: dicit dñs.
Luc.23.d Dilata locũ tẽtorij tui: ⁊ pelles tabernaculo-
Gala.4.d rũ tuoꝝ extẽde. Ne parcas. Lõgos fac funiculos tuos:
⁊ clauos tuos conſolida. Ad dexterã eñi ⁊ ad leuã pene-
trabis: ⁊ ſemen tuũ gẽtes hereditabit: ⁊ ciuitates deſer-
tas inhabitabit. Noli timere: q̃a non confunderis: neqꝫ
erubeſces. Nõ eñi te pudebit: q̃a cõfuſionis adoleſcẽtię
tuę obliuiſceris: ⁊ opprobrij viduitatis tuę nõ recorda-
B beris amplius. Quia dñabit tui q̃ fecit te: dominꝰ exer-
cituũ nomen eius: ⁊ redẽptor tuus ſanctus Iſrael: deꝰ
omnis terrę vocabitur. Quia vt mulierẽ derelictam: et
moerentẽ ſpiritu vocauit te dñs: ⁊ vxorẽ ab adoleſcẽtia
abiectam. Dixit deus tuus: Ad punctũ in modico dere-
liqui te: ⁊ in miſerationibus magnis cõgregabo te. In
momẽto indignatiõis abſcõdi faciẽ meã parũper a te: ⁊
C in miſericordia ſempiterna miſertꝰ ſum tui. Dixit redẽ
ptor tuus dñs: Sicut ĩ diebꝰ Noe iſtud mihi eſt: cui iu-
raui ne inducerẽ aquas diluuij vltra ſupra terrã: ſic iura
ui vt nõ iraſcar tibi: ⁊ nõ increpem te. Mõtes eñi cõmo
uebuntur: ⁊ colles contremiſcent: miſericordia aũt mea
non recedet a te: ⁊ foedus pacis meę nõ mouebit. Dixit
miſerator tuus dñs: Paupcula tẽpeſtate cõuulſa abſqꝫ
vlla cõſolatione. Ecce ego ſternã ꝑ ordinẽ lapides tuos:
⁊ fundabo te in ſapphyris: et ponã iaſpidẽ ꝓpugnacula
tua: ⁊ portas tuas in lapides ſculptos: ⁊ oẽs terminos
D tuos in lapides deſiderabiles. Uniuerſos filios tuos do
ctos a domino: ⁊ multitudinẽ pacis filijs tuis: et ĩ iuſti-
tia fundaberis. Recede ꝓcul a calũnia: q̃a nõ timebis: ⁊
a pauore: q2 nõ appropinquabit tibi. Ecce accola veniet:
qui nõ erat mecũ: aduena quondã tuus adiũgetur tibi.
Ecce ego creaui fabrũ ſufflantẽ in igne prunas: ⁊ profe-
rentem vas in opus ſuũ: et ego creaui interfectorem ad
diſperdendum. Omne vas quod fictũ eſt: contra te non
dirigetur: et omnem linguam reſiſtentẽ tibi: in iudicio
iudicabis. Hęc eſt hereditas ſeruoꝝ domini: et iuſtitia
eorũ apud me: dicit dominus. LV.
A Omnes ſitientes venite ad aquas: ⁊ q̃ non ha
betis argentũ: properate: emite ⁊ comedite.
Apo.22.d Uenite emite abſqꝫ argẽto: ⁊ abſqꝫ vlla com-
mutatiõe vinũ ⁊ lac. Quare appẽditis argen
tum nõ in panibꝰ: ⁊ laborẽ veſtrũ non in ſaturitate? Au
dite audiẽtes me: ⁊ comedite bonũ: ⁊ delectabit in craſſi
tudine anima veſtra. Inclinate aurẽ veſtrã: ⁊ venite ad
B me: audite: ⁊ viuet aĩa veſtra: ⁊ feriã vobiſcũ pactũ ſem-
piternũ: miſericordias Dauid fideles. Ecce teſtẽ popu-
lis dedi eũ: ducẽ ac pręceptorẽ gẽtibus. Ecce gentẽ quã
neſciebas: vocabis: ⁊ gentes quę te non cognouerũt: ad
te currẽt propter dominũ deũ tuũ: ⁊ ſanctũ Iſrael: quia
glorificauit te. Quęrite dominũ dũ inueniri poteſt: in-
uocate eũ dũ prope eſt. Derelinquat impius viã ſuã: et
vir iniquus cogitatiões ſuas: et reuertatur ad dominũ:
⁊ miſerebitur eius: ⁊ ad deũ noſtrũ: quoniã multꝰ eſt ad
ignoſcendum. Nõ eñi cogitatiões meę cogitationes ve
ſtrę: neqꝫ vię meę vię veſtrę: dicit dominus. Quia ſicut C
exaltãtur cęli a terra: ſic exaltatę ſunt vię meę a vijs ve-
ſtris: et cogitationes meę a cogitationibus veſtris. Et
quomodo deſcendit imber: ⁊ nix de cęlo: ⁊ illuc vltra nõ
reuertitur: ſed inebriat terrã ⁊ infundit eã: ⁊ germinare
eã facit: ⁊ dat ſemen ſerenti: ⁊ panem comedenti: ſic erit
verbũ meũ: quod egredietur de ore meo. Non reuerte-
tur ad me vacuũ: ſed faciet quęcũqꝫ volui: ⁊ proſperabi-
tur in his ad quę miſi illud. Quia ĩ lętitia egrediemini:
⁊ in pace deducemini. Mõtes ⁊ colles cantabunt corã
vobis laudem: ⁊ omnia ligna regionis plaudent manu.
Pro ſaliuncula aſcẽdet abies: ⁊ pro vrtica creſcet myr-
thus. Et erit dñs nominatus in ſignũ ęternum: quod
non auferetur. LVI.
Hec dicit dominus: Cuſtodite iudiciũ: et fa A
cite iuſtitiã: q̃a iuxta eſt ſalus mea vt veniat:
⁊ iuſtitia mea vt reueletur. Beatꝰ vir qui fa-
cit hoc: ⁊ filiꝰ hoĩs qui apprehẽdet iſtud. Cu B
ſtodiẽs ſabbatũ ne polluat iſtud: cuſtodiẽs manus ſuas
ne faciat omñe malũ. Et nõ dicat filius aduenę: qui adhę
ret dño: dicens: Separatiõe diuidet me dñs a pplo ſuo.
Et nõ dicat eunuchus: Ecce ego lignũ aridũ. Quia hęc Sapi.3.d.
dicit dñs eunuchis: Qui cuſtodierit ſabbata mea: ⁊ ele-
gerint quę ego volui: ⁊ tenuerint foedus meũ: dabo eis
in domo mea: ⁊ ĩ muris meis locũ: et nomẽ meliꝰ a filijs
⁊ filiabꝰ. Nomẽ ſempiternũ dabo eis: qđ nõ peribit. Et ſupra.29.
filios aduenę: q̃ adherẽt dño vt colãt eũ: ⁊ diligãt nomẽ C
eiꝰ: vt ſint ei in ſeruos: oẽm cuſtodientẽ ſabbatũ ne pol-
luat illud: ⁊ tenentẽ foedus meũ: adducã eos in mõtem
ſanctũ meũ: ⁊ lętificabo eos ĩ domo oratiõis meę. Holo
cauſta ⁊ victimę eorum placebũt mihi ſuper altari meo:
q̃a domus mea domꝰ orationis vocabit cũctis populis: Mat.21.b.
ait dominus deus: q̃ cõgregat diſperſos Iſrael. Adhuc Mar.11.c.
cõgregabo ad eũ cõgregationes eius. Omñes beſtię agri Luc.19.g
venite ad deuorandũ: vniuerſę beſtię ſaltus. Specula-
tores eius cęci omñes: neſcierũt vniuerſi: canes muti non
valentes latrare: videntes vana: dormientes ⁊ amantes D
ſomnia: ⁊ canes ĩpudentiſſimi neſcierũt ſaturitatẽ. Ipſi Iere.6.c.
paſtores ignorauerũt intelligentiã. Oẽs in viã ſuã decli ſupra.2.b
nauerũt: vnuſquiſqꝫ ad auaritiã ſuã: a ſummo vſqꝫ ad no
uiſſimũ. Uenite ſumamꝰ vinũ: et ĩpleamur ebrietate: et
erit ſicut hodie: ſic ⁊ cras: ⁊ multo amplius. LVII.
Iuſtus perit: et non eſt qui recogitet in corde A
ſuo: ⁊ viri miſericordię colligũtur: q̃a non eſt
qui intelligat. A facie eñi malicię collectꝰ eſt
iuſtus. Ueniat pax: requieſcat in cubili ſuo: q̃
ambulauit ĩ directiõe ſua. Uos aũt accedite huc filij au
guratricis: ſemen adulterę ⁊ fornicarię. Suꝑ quẽ luſi-
ſtis? Suꝑ quẽ dilataſtis os: ⁊ eieciſtis linguã? Nũquid B
nõ vos filij ſceleſti: ſemẽ mẽdax? Qui cõſolamini in dijs
ſubter omñe lignũ frõdoſum: immolãtes paruulos in tor
rentibus ſubter eminentes petras. In partibꝰ torrẽtis
pars tua: hęc eſt ſors tua. Et ipſis effudiſti libamen: ob-
tuliſti ſacrificiũ. Nunq̃d ſuꝑ his nõ indignabor? ſuꝑ mõ
tẽ excelſum: ⁊ ſublimẽ poſuiſti cubile tuũ: ⁊ illuc aſcẽdi-
ſti: vt immolares hoſtias. Et poſt oſtiũ: ⁊ retro poſtẽ po
ſuiſti memoriale tuũ: q̃a iuxta me diſcooperuiſti: ⁊ ſuſce
piſti adulterũ. Dilataſti cubile tuũ: ⁊ pepigiſti cũ eis foe
dus. Dilexiſti ſtratũ eoꝝ manu apta: et ornaſti te regio C
vnguẽto: ⁊ multiplicaſti pigmẽta tua. Miſiſti legatos
tuos ꝓcul: ⁊ humiliata es vſqꝫ ad ĩferos. In multitudi-
ne vię tuę laboraſti: nec dixiſti: quieſcã. Uitã manꝰ tuę

inueniſti: ꝓpterea nō rogaſti. Pꝛo quo ſolicita timuiſti
quia mentita es: et mei non es recoꝛdata: neqꝫ cogitaſti
in coꝛde tuo: quia ego tacens: ⁊ quaſi non vidēs: et mei
oblita es. Ego aūt annūciabo iuſticiā tuā: et opera tua
nō ꝓderūt tibi: cū clamaueris: liberēt te cōgregati tui.
Et oēs eos auferet vētus: tollet aura. Qui aūt fiduciā
habet mei: hereditabit terrā: et poſſidebit mōtē ſanctū
D meū. Et dicā: Viā facite: ꝑbete iter: declinate a ſemita
auferte offendicula de via populi mei. Quia hec dicit
dñs excelſus: ⁊ ſublimis habitās eternitatem: ⁊ ſanctū
nomē eius in excelſo: ⁊ in ſancto habitās: ⁊ cū cōtrito: ⁊
humili ſpū: vt viuificet ſpm̄ humiliū: vt viuificet coꝛ con
tritoꝛū. Non enī in ſempiternū litigabo: neqꝫ vſqꝫ ad fi-
nē iraſcar: qꝛ ſpirit⁹ a facie mea egredietur: ⁊ flatus ego fa
ciā. Propter iniquitatē auaricie eius iratus ſum: ⁊ per
cuſſi eū. Abſcōdi a te faciē meā: ⁊ indignat⁹ ſuꝫ. Et abijt
vagus in via coꝛdis ſui. Vias eius vidi ⁊ ſanaui eū: ⁊ re-
duxi eū: ⁊ reddidi cōſolatiōes ipſi: ⁊ lugētibus ei⁹. Cre
ſupꝛ.48.d aui fructū labioꝛū pacē: pacē ei q̄ lōge eſt: ⁊ qui ꝓpe dixit
dñs: ⁊ ſanaui eum. Impij aūt quaſi mare feruens: qꝺ qui
eſcere nō poteſt: ⁊ redundant fluctus eius in cōculcati-
onē ⁊ lutū. Nō eſt pax impijs: dicit dñs de⁹. LVIII.
A Clama: ne ceſſes: q̄ſi tuba exalta vocē tuā: et
annuncia populo meo ſcelera eoꝛū: et domui
iacob pctā eoꝝ. Me etenī de die in diē q̄runt
et ſcire vias meas volūt: q̄ſi gens que iuſtitiā
fecerit: ⁊ que iudiciū dei ſui nō dereliquerit. Rogāt me
iudicia iuſtitie: ⁊ appꝛopinquare deo volūt. Quare ieiu
nauimus: et nō aſpexiſti: humiliauimus aīas noſtras: et
B neſciſti? Ecce in die ieiunij veſtri inuenitur voluntas ve
ſtra: ⁊ oēs debitoꝛes veſtros repetitis. Ecce ad lites: et
ad cōtentiōes ieiunatis: ⁊ pcutitis pugno īpie. Nolite
ieiunare ſicut vſqꝫ ad hāc diē: vt audiatur ī excelſo clamoꝛ
veſter. Nūq̄d tale eſt ieiuniū qd̄ elegi: ꝑ diē affligere ho-
minē aīam ſuā? Nūquid cōtoꝛquere quaſi circulū caput
ſuū: ⁊ ſaccū ⁊ cinerē ſternere? Nunq̄d iſtud vocabis ieiu
niū: ⁊ diē acceptabilē dño? Nōne hoc eſt magis ieiuniū
qd̄ elegi? Diſſolue colligatiōes impietatis: ſolue faſcicu
los depꝛimētes: dimitte eos q̄ cōfracti ſunt liberos: ⁊ oē
onus dirumpe. Frange eſurienti panē tuū: ⁊ egenos va
goſqꝫ induc in domū tuā. Cū videris nudū: operi eū: et
carnē tuā ne deſpexeris. Tunc erumpet quaſi mane lu-
C mē tuū: ⁊ ſanitas tua citius oꝛietur. Et anteibit faciem
tuā iuſtitia tua: ⁊ gloꝛia dñi colliget te. Tunc inuocab̄
⁊ dñs exaudiet te: clamabis: ⁊ dicet: ecce adſum: qꝛ miſe
ricoꝛs ſum dñs deus tu⁹. Si abſtuleris de medio tui ca
tenā: ⁊ deſieris extendere digitū: et loqui qd̄ nō pꝛodeſt:
cū effuderis eſurienti animā tuā: ⁊ aīam afflictā repleue
ris: oꝛietur in tenebꝛis lux tua: et tenebꝛe tue erūt ſicut
meridies. Et requiem tibi dabit dñs deus tuus ſemꝑ: ⁊
implebit ſplendoꝛibus aīaꝫ tuā: et oſſa tua liberabit. Et
eris quaſi hoꝛtus irriguus: ⁊ ſicut fons aquarū: cui⁹ nō
D deficient aque. Et edificabuntur in te deſerta ſeculoꝛū: fun
damenta generationis ⁊ generatiōis ſuſcitabis. Et vo
caberis edificatoꝛ ſepiū: auertens ſemitas iniquitatum
Si auerteris ſabbato pedē tuū facere voluntatē tuā in
die ſancto meo: ⁊ vocaueris ſabbatū delicatū: ⁊ ſanctum
domini gloꝛioſuꝫ: et gloꝛificaueris eū dum nō facis vias
tuas: ⁊ non inuenitur voluntas tua: vt loquaris ſermo
nē: tunc delectaberis ſuꝑ domino: ⁊ ſuſtollā te ſuper al-
titudines terre: ⁊ cibabo te hereditate iacob patris tui
Os enim domini locutū eſt. LIX.
A Ecce non eſt abbꝛeuiata manus dñi: vt ſaluare
ſup.50.a: ne queat: neqꝫ aggrauata eſt auris eius: vt nō
num.11.c exaudiat: ſed iniquitates veſtre diuiſerūt iter
vos: ⁊ deum veſtrū: ⁊ peccata veſtra abſconde
ſupra.1.d runt faciē eius a vobis ne exaudiret. Manus enī veſtre
pollute ſunt ſanguine: et digiti veſtri iniquitate. Labia
Job.15.d veſtra locuta ſunt mendaciū: et lingua veſtra iniquitatē
fatur. Nō eſt qui inuocet iuſtitiā: neqꝫ eſt qui iudicet vere

ſed cōfidunt in nihili: ⁊ loquūtur vanitates. Cōceperūt
laboꝛē: ⁊ pepererunt iniquitatē. Oua aſpidū ruperunt:
⁊ telas aranee texuerunt. Qui comederit de ouis eoꝛū: B
moꝛietur: ⁊ qd̄ cofotū eſt: erumpet in regulū. Tele eoꝛū
nō erunt in veſtimentū: neqꝫ operientur operibus ſuis.
Opera eoꝛū opera inutilia: ⁊ opus iniquitatis in mani-
bus eoꝛū. Pedes eoꝛū ad malū currunt ⁊ feſtinant: vt ef
fundant ſanguinē innocentē. Cogitatiōes eoꝛū cogita Pꝛouer.1.d
tiōes inutiles. Vaſtitas ⁊ cōtritio in vijs eoꝛū. Viā pa-
cis neſcierūt: ⁊ nō eſt iudiciū in greſſibus eoꝛū. Semite
eoꝛū incuruate ſunt eis: oīs qui calcat in eis: ignoꝛat pa
cē. Propter hoc elongatū eſt iudiciū a nobis: ⁊ non ap-
pꝛehendet nos iuſtitia. Expectauimus lucē: ⁊ ecce tene
bꝛe: ſplendoꝛē: ⁊ in tenebꝛis ambulauim⁹. Palpauim⁹
ſicut ceci parietē: ⁊ quaſi abſqꝫ oculis attrectauim⁹. Im
pegimus meridie quaſi in tenebꝛis: in caliginoſis quaſi
moꝛtui. Rugiemus quaſi vrſi oēs: ⁊ quaſi columbe me C
ditantes gememus. Expectauimus iudiciū: ⁊ nō eſt: ſa
lutē: ⁊ elongata eſt a nobis. Multiplicate ſunt enī iniq̄
tates noſtre coꝛā te: ⁊ peccata noſtra reſponderūt nob̄
Quia ſcelera noſtra nobiſcū: ⁊ iniq̄tates noſtras cogno
uimus: peccare ⁊ mentiri cōtra dñm: ⁊ auerſi ſumus ne
irem⁹ poſt tergū dei noſtri: vt loqueremur calumniā et
trāſgreſſionē. Cōcepimus ⁊ locuti ſumus de coꝛde ver
ba mendacij: ⁊ cōuerſum eſt retroꝛſuꝫ iudiciū: et iuſticia
longe ſtetit. Quia coꝛruet in plateis veritas: ⁊ equitas
nō potuit ingredi. Et facta eſt veritas in obliuiōe: ⁊ qui
receſſit a malo: pꝛede patuit. Et vidit dñs: ⁊ malum ap
paruit in oculis eius: quia nō eſt iudiciū. Et vidit deus:
qꝛ nō eſt vir. Et apoꝛiatus eſt: quia nō eſt qui occurrat.
Et ſaluabit ſibi bꝛachiū ſuū: ⁊ iuſtitia eius ipſa cōfirma D
uit eū. Indutus eſt iuſticia vt loꝛica: ⁊ galea ſalutis ī ca Ephe.6.c
pite eius. Indutus eſt veſtimentis vltionis: ⁊ optus eſt 1 theſſ 5 d
q̄ſi pallio zeli. Sicut ad vindictā q̄ſi ad retributionē īdi
gnatiōis hoſtib⁹ ſuis: ⁊ viciſſitudinē inimicis ſuis. Inſu
lis vicē reddet. Et timebunt qui ab occidente nomē dñi
et qui ab oꝛtu ſolis gloꝛiā ei⁹: cū venerit quaſi fluuius vi
olentus: quē ſpirit⁹ dñi cogit: ⁊ venerit ſion redemptoꝛ:
⁊ eis qui redeunt ab iniquitate in iacob: dicit dñs. Hoc
foedus meū cū eis: dicit dñs. Spiritus meus qui eſt ī te
⁊ verba mea que poſui in oꝛe tuo: nō recedent de oꝛe tuo
⁊ de oꝛe ſeminis tui: dicit dñs: amodo ⁊ vſqꝫ in ſempiter
Surge illuminare ieruſalē: qꝛ venit (nū. LX A
lumē tuū: ⁊ gloꝛia dñi ſuꝑ te oꝛta eſt. Quia ec
ce tenebꝛe operiēt terrā: ⁊ caligo populos: ſu
per te aūt oꝛietur dñs: ⁊ gloꝛia eius in te vide
bitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo: ⁊ reges in ſupꝛ.49.c
ſplēdoꝛe oꝛtus tui. Leua ī circūitu oculos tuos ⁊ vide:
oēs iſti cōgregati ſunt: venerūt tibi. Filij tui de longe ve
niēt: ⁊ filie tue de latere ſurgēt. Tūc videbis ⁊ afflues: Mar.8.a
⁊ mirabitur: ⁊ dilatabitur coꝛ tuū: quādo conuerſa fuerit ad
te multitudo maris: foꝛtitudo gentiū venerit tibi. Inū
datio cameloꝛū operiet te: dꝛomedarij madian ⁊ epha. B
Oēs de ſaba veniēt: aurū ⁊ thus deferētes: ⁊ laudē dño
annunciantes. Omne pecus cedar cōgregabitur tibi: arie
tes in nabaioth miniſtrabūt tibi. Offerentur ſuꝑ placabili
altari meo: ⁊ domū maieſtatis mee gl̄ificabo. Qui ſunt
iſti: qui vt nubes volāt: ⁊ q̄ſi columbe ad feneſtras ſuas?
Me enī inſule expectāt: et naues maris in pꝛincipio: vt
adducā filios tuos de longe. Argentū eoꝛū: ⁊ aurū eoꝛū
cū eis nomini dñi dei tui: et ſancto iſrael: quia gloꝛifica- C
uit te. Et edificabunt filij peregrinoꝝ muros tuos: ⁊ re apoc.21.g
ges eoꝛū miniſtrabunt tibi. In indignatiōe enī mea per
cuſſi te: ⁊ in recōciliatiōe mea miſertus ſum tui. Et ape-
rientur poꝛte tue iugiter: die ac nocte nō claudentur: vt in-
grediatur ad te foꝛtitudo gentiū: ⁊ reges earū adducantur.
Gens enī ⁊ regnū qd̄ nō ſeruierit tibi: ꝑibit: ⁊ gētes ſoli-
tudine vaſtabantur. Gloria libani ad te veniet: abies et ſupꝛa.25.
buxus ⁊ pinus ſimul ad oꝛnandū locum ſanctificatiōis
mee: ⁊ locum pedum meoꝛū gloꝛificabo. Et venient ad

te curui filij eorū qui humiliauerūt te: ⁊ adorabunt veſti
gia pedū tuorū oēs qui detrahebant tibi: ⁊ vocabunt te
ciuitatē dñi ſion ſancti iſrael. Pro eo ꝙ fuiſti derelicta ⁊
odia habita: ⁊ nō erat qui per te tranſiret: ponā te in ſup
D biā ſeculorū: gaudiū in gñatiōem ⁊ generationē. Et ſu-
ges lac gentiū: ⁊ mā̄milla regū lactaberis. Et ſcies quia
ego dñs ſaluās te: ⁊ redemptor tuus fortis iacob. Pro
ere afferā aurū: ⁊ pro ferro afferā argentū: et pro lignis
ęs: ⁊ pro lapidibus ferrū. Et ponā viſitationē tuā pacē
⁊ prępoſitos tuos iuſtitiā. Nō audiet vltra in terra ini-
quitas tua: vaſtitas ⁊ cōtritio ī terminis tuis: ⁊ occupa
bit ſal⁹ muros tuos: et portas tuas laudatio. Nō erit ti
apoc. 22. b bi ampli⁹ ſol ad lucēdū p diē: nec ſplēdor lunę illuminabit
te: ſed erit tibi dñs in lucē ſempiternā: ⁊ deus tuus ī glo
riā tuā. Nō occidet vltra ſol tuus: ⁊ luna tua nō minue-
tur: quia erit tibi dñs in lucē ſempiternā: ⁊ cōplebūtur
Apoc. 2 a dies luctus tui. Populus autē tuus oēs iuſti in perpe-
tuū: hereditabunt terram: germē plantatiōis meę op⁹
manus meę ad glorificandū. Minimus erit in mille: et
paruulus in gentē fortiſſimā. Ego dñs in tempore eius
ſubito faciam iſtud. LXI.
A Spiritus dñi ſup me: eo ꝙ vnxerit me. Ad an
Luce. 4. c nunciādū manſuetis miſit me: vt mederer cō
tritos corde: ⁊ prędicarē captiuis indulgen-
tiā: ⁊ clauſis apertionē: Ut p̄dicarē annū pla
cabilē dño: ⁊ diē vltiōis deo noſtro: Ut cōſolarer oēs lu
gentes: vt ponerē fortitudinē lugentibus ſion: ⁊ darem
eis coronā pro cinere: oleū gaudij pro luctu: palliū lau-
dis pro ſpiritu moeroris. Et vocabūtur in ea fortes iu-
B ſticię: plantatio dñi ad glorificandū. Et ędificabunt de-
ſerta a ſeculo: ⁊ ruinas antiquas erigent: ⁊ inſtaurabūt
ciuitates deſertas: ⁊ diſſipatas in generationē ⁊ gñatio
nē. Et ſtabunt alieni: ⁊ paſcēt pecora veſtra: et filij pegri
norū agricolę: ⁊ vinitores veſtri erūt. Uos aūt ſacerdo-
tes dñi vocabimini: miniſtri dei noſtri dicet vobis. For-
titudinē gentiū comedetis: ⁊ in gloria eorū ſuperbiet⁊.
Pro cōfuſione veſtra duplici: et rubore laudabūt partē
C eorū. Propter hoc in terra ſua duplicia poſſidebūt: lęti
tia ſempiterna erit eis. Quia ego dñs diligēs iudiciū: ⁊
odio habēs rapinā in holocauſtū. Et dabo opus eorū in
veritate: ⁊ foedus perpetuū feriā eis. Et ſciet in gentib⁹
ſemē eorū: ⁊ germē eorū in medio populorū. Oēs qui vi
derint eos: cognoſcent illos: quia iſti ſunt ſemē cui bene
D dixit dñs. Gaudens gaudebo in dño: ⁊ exultabit anima
mea in deo meo. Quia induit me veſtimentis ſalutis: et
indumēto iuſtitię circūdedit me: qſi ſponſum decoratū
corona: ⁊ qſi ſponſam ornatā monilibus ſuis. Sicut eñ
terra profert germē ſuū: ⁊ ſicut hortus ſemē ſuū germi
nat: ſic dominus deus germinabit iuſticiā: ⁊ laudem co-
ram vniuerſis gentibus. LXII.
A Propter Sion nō tacebo: ⁊ ꝓpter ieruſalem
nō quieſcā: donec egrediat vt ſplendor iuſtus
eius: ⁊ ſaluator eius vt lampas accendat. Et
videbūt gentes iuſtū tuū: ⁊ cuncti reges incly
tū tuū. Et vocabit tibi nomen nouū: qđ os dñi noīauit.
Et eris corona glorię in manu dñi: et diadema regni in
manu dei tui. Nō vocaberis vltra derelicta: ⁊ terra tua
B nō vocabit amplius deſolata: ſed vocaberiſ volūtas mea
in ea: ⁊ terra tua īhabitata. Quia cōplacuit dño in te: et
terra tua īhabitabit. Habitabit eñ iuuenis cū virgine:
⁊ habitabūt in te filij tui. Et gaudebit ſponſus ſup ſpon
ſam: ⁊ gaudebit ſup te deus tuus. Sup muros tuos Je
ruſalē cōſtitui cuſtodes: tota die: ⁊ tota nocte in ꝑpetuū
C nō tacebūt. Qui reminiſcimini dñi: ne taceatis: ⁊ ne de-
tis ſilentiū ei: donec ſtabiliat: ⁊ donec ponat ieruſalē lau-
dē in terra. Jurauit dñs in dextera ſua: ⁊ in brachio for
titudinis ſuę: Si dedero triticū tuū vltra cibū inimicis
D tuis: ⁊ ſi biberint filij alieni vinū tuū: in q̄ laboraſti. Qr
supr. 47 c qui cōgregabunt illud: comedent: ⁊ laudabunt dñm: et
zacha. 9. c
mat. 21. a. qui cōportant illud: bibent in atrijs ſanctis meis. Trāſi
te trāſite p portas: prępate viā pplo: planū facite iter:
⁊ eligite lapides: ⁊ leuate ſignū ad populos. Ecce domi
nus auditū fecit in extremis terrę. Dicite filię ſion: Ec
ce ſaluator tuus venit: ecce merces eius cū eo: et opus ei
us corā illo. Et vocabunt eos populus ſanctus: redem
pti a dño. Tu aūt vocaberis quęſita ciuitas: ⁊ nō dereli
Quis ē iſte q̄ venit de Edom: tin (cta. LXIII A
ctis veſtibus de boſra: Jſte formoſus in ſtola
ſua: gradiēs in multitudine fortitudinis ſuę
Ego qui loquor iuſtitiā: ⁊ ꝓpugnator ſum
ad ſaluandū. Quare ergo rubrū eſt indumētū tuū: ⁊ ve-
ſtimenta tua ſicut calcantiū in torculari? Torcular cal-
caui ſolus: ⁊ de gentibus nō eſt vir mecū. Calcaui eos ī
furore meo: ⁊ cōculcaui eos in ira mea. Et aſpſus eſt ſan B
guis eorū ſup veſtimēta mea: ⁊ oīa indumenta mea inq̄
naui. Dies eñ vltiōis in corde meo: annus retributiōis
meę venit. Circūſpexi: et non erat auxiliator: quęſiui: ⁊
nō fuit qui adiuuaret. Et ſaluauit mihi brachiū meū: et
indignatio mea ipſa auxiliata eſt mihi. Et cōculcaui po
pulos in furore meo: ⁊ inebriaui eos ī indignatiōe mea:
⁊ detraxi in terrā virtutē eorū. Miſerationū dñi recor
dabor: laudē dñi ſuper oībus quę reddidit nobis dñs: ⁊
ſuper multitudinē bonorū domus Jſrael: quę largitus
eſt eis ſecundū indulgentiā ſuā: ⁊ ſecundū multitudinē
miſericordiarū ſuarū. Et dixit: Ueruntamen populus
meus eſt filij nō negantes: et factus eſt eis ſaluator. Jn
omni tribulatiōe eorum nō eſt tribulatus: ⁊ angelus fa
ciei eius ſaluauit eos. Jn dilectiōe ſua: ⁊ in indulgentia C
ſua ipſe redemit eos: ⁊ portauit eos: ⁊ eleuauit eos cun-
ctis diebus ſeculi. Jpſi aūt ad iracundiā ꝓuocauerūt: ⁊
afflixerūt ſpiritū ſancti ei⁹. Et cōuerſus eſt eis inimicū:
⁊ ipſe debellauit eos. Et recordatus eſt dierū ſeculi moy
ſi: ⁊ populi ſui. Ubi eſt qui eduxit eos de mari cū paſtori
bus gregis ſui? Ubi eſt qui poſuit in medio eius ſpiritū
ſancti ſui? Qui eduxit ad dexterā moyſen brachio maie
ſtatis ſuę: qui ſcidit aquas ante eos: vt facerēt ſibi nomē
ſempiternū: qui eduxit eos p abyſſos: quaſi equū in deſer-
to nō impingentē: quaſi animal ī campo deſcendēs: ſpi-
ritus dñi ductor eius fuit. Sic adduxiſti populū tuū: vt
faceres tibi nomē glorię. Attende de cęlo: ⁊ vide de habi
taculo ſancto tuo: ⁊ ſolio glorię tuę. Ubi eſt zelus tuus D
⁊ fortitudo tua: multitudo viſcerū tuorū: ⁊ miſeratio- deut. 26. d
nū tuarū? Sup me cōtinuerunt ſe. Tu eñ pater noſter: baru. 2. d.
⁊ Abraā neſciuit nos: ⁊ iſrael ignorauit nos. Tu dñe pa
ter noſter: ⁊ redemptor noſter: a ſeculo nomē tuū. Qua
re errare nos feciſti dñe de vijs tuis: induraſti cor noſtrū
ne timeremus te? Cōuertere ꝓpter ſeruos tuos tribus
hereditatiſ tuę. Quaſi nihilū poſſederūt populū ſanctū
tuū: hoſtes noſtri cōculcauerunt ſanctificationē tuā. Fa
cti ſumus quaſi in principio: cū nō dominareris noſtri:
neqꝫ inuocaretur nomē tuū ſuper nos. LXIIII.
Utinā dirūperes cęlos: ⁊ deſcenderes: a facie A
tua mōtes defluerēt: ſicut exuſtio ignis tabe
ſcerēt: aquę arderēt igni: vt notū fieret nomē
tuū inimicis tuis: a facie tua gentes turbarē
tur. Cū feceris mirabilia: nō ſuſtinebimus. Deſcendiſti:
⁊ a facie tua montes defluxerūt. A ſeculo nō audierunt: 1. cor. 2. b.
neqꝫ auribus perceperūt. Oculus nō vidit de⁹ abſqꝫ te:
q̄ pręparaſti expectantib⁹ te. Occurriſti lętāti: ⁊ facienti
iuſticiā: in vijs tuis recordabunt tui. Ecce tu iratus es
⁊ peccauim⁹: in ipſis fuimus ſemp: ⁊ ſaluabimur. Et fa B
cti ſum⁹ vt īmundi oēs nos: ⁊ qſi pānus menſtruatę vni
uerſę iuſticię noſtrę. Et cecidim⁹ quaſi foliū vniuerſi: ⁊
iniq̄tates noſtrę qſi ventus abſtulerūt nos. Nō eſt q̄ in- C
uocet nomē tuū: q̄ cōſurgat: ⁊ teneat te. Abſcōdiſti faciē
tuā a nobis: ⁊ alliſiſti nos in manu iniq̄tatis noſtrę. Et
nūc dñe pater noſter es tu: nos vero lutū: ⁊ fictor noſter D
tu: ⁊ opa manuū tuarū oēs nos. Ne iraſcaris dñe ſatis
⁊ ne vltra memineriſ iniquitatis noſtrę. Ecce reſpice: po
pulus tu⁹ oēs nos. Ciuitas ſancti tui facta eſt deſerta:

Sion deſerta facta eſt: Jeruſalē deſolata eſt: dom⁹ ſan-
ctificatiōis noſtrę: 7 glorię noſtrę: vbi laudauerūt te pa
tres noſtri: facta eſt ī exuſtionē ignis: 7 oīa deſiderabilia
noſtra verſa ſunt in ruinas. Nunqd ſup his cōtinebis te
dñe: tacebis 7 affliges nos vehementer? LXV

A Rom. 10. Queſierūt me qui ante nō interrogabāt: inue-
nerūt qui nō q̄ſierunt me. Dixi: Ecce ego: ec-
ce ego ad gentē quę neſciebat me: 7 quę nō in
uocabat nomē meū. Expādi manus meas to
ta die ad populū incredulū: q̄ gradit̄ in via nō bona: poſt
cogitatiōes ſuas. Populus qui ad iracūdiā ꝓuocat me
ante faciē meā ſemp: qui immolant in hortꝭ: 7 ſacrificāt
ſuper lateres: q̄ habitāt in ſepulchris: 7 in delubris ido-
lorū dormiūt: qui comedunt carnē ſuillā: 7 ius ꝓphanū
in vaſis eorū. Qui dicūt: recede a me: nō appropinques
mihi: q2 īmundus es. Iſti fum⁹ erūt in furore meo: ignꝭ
B ardēs tota die. Ecce ſcriptū eſt corā me: Nō tacebo: ſed
reddā: 7 retribuā in ſinu eorū iniquitates veſtras: 7 iniq̄
tates patrū veſtrorū ſimul: dicit dñs: qui ſacrificauerūt
ſup mōtes: 7 ſup colles exprobrauerūt mihi: 7 remetiar
opus eorū primū in ſinu eorū. Hęc dicit dñs: Quō ſi in
ueniat̄ granū in botro: 7 dicat̄: ne diſſipes illud: qm̄ bene
dictio eſt: ſic faciā ꝓpter ſeruos meos: vt nō diſperdā to
tū. Et educā de iacob ſemē: 7 de iuda poſſidentē mōtes
ſanctos meos. Et hereditabūt eā electi mei: 7 ſerui mei
habitabunt ibi. Et erūt cāpeſtria in caulas gregū: et val
prouer. 1. c lis Achor in cubile armentorū populo meo: qui requiſie
Hier. 7. c rūt me. Et vos qui dereliquiſtis dñm: qui obliti eſtꝭ mō
C tē ſanctū meū: qui ponitis fortunę menſaꝫ: 7 libatis ſup
eam: numerabo vos ī gladio: 7 oēs in cęde corruetis: ꝓ
eo ꝙ vocaui: 7 nō reſpondiſtis: locutus ſuꝫ: 7 nō audiſtꝭ.
et faciebatis malū in oculis meis: 7 quę nolui: elegiſtis.
Propter hoc hęc dicit dñs deus: Ecce ſerui mei come
dēt: 7 vos eſurietis. Ecce ſerui mei bibēt: 7 vos ſitietis.
Ecce ſerui mei lętabunt̄: 7 vos cōfundemini. Ecce ſerui
mei laudabūt prę exultatiōe cordis: 7 vos clamabitis p̄
dolore cordis: 7 prę cōtritiōe ſpirit⁹ vlulabitis: 7 dimit
tetis nomē veſtrū in iuramentū electis meis. Et interfi
ciet te dñs deus: 7 ſeruos ſuos vocabit nomine alio. In
q̄ qui benedictus eſt ſup terrā: benedicet̄ ī deo: amē. Et
qui iurat in terra: iurabit ī deo: amē. Quia obliuiōi tra
ditę ſunt anguſtię priores: 7 q2 abſcōditę ſunt ab oculis
nr̄is. Ecce em̄ ego creo cęlos nouos: 7 terrā nouā: 7 nō
erūt in memoria priora: 7 non aſcendēt ſup cor: ſed gau
D debitis 7 exultabitis vſq3 in ſempiternū: in his quę ego
creo. Quia ecce ego creo ieruſalē exultationē: 7 populū
eius gaudiū: 7 exultabo ī ieruſalē: 7 gaudebo in populo
meo: 7 nō audiet̄ in ea vltra vox fletus: et vox clamoris.
Nō erit ibi amplius infans dierū: 7 ſenex qui nō impleat
dies ſuos. Qm̄ puer centū annorū morient̄: 7 peccator cē
tū annorū maledictus erit. Et ędificabūt domos: 7 īha
bitabūt: 7 plantabūt vineas: 7 comedēt fruct⁹ eaꝝ. Nō
ędificabūt: 7 alius habitabit: nō plantabūt: 7 ali⁹ come-
det. Secundū em̄ dies ligni: erūt dies populi mei: 7 opa
manuū eoꝝ īueterabūt. Electi mei nō laborabūt fruſtra
neq3 generabunt in cōturbatiōe: q2 ſemē benedictorum
domini eſt: 7 nepotes eoꝝ cū eis. Eritq3 anteq̄ clament
ego exaudiā: adhuc illis loquentib⁹: ego audiā. Lup⁹ 7
agnus paſcentur ſimul: et leo et bos comedēt paleas: et
ſerpēti puluis panꝭ ei⁹. Nō nocebunt neq3 occidēt in oī
monte ſancto meo: dicit dominus. LXVI.

A actuum. 7 Hec dicit dñs: Celū ſedes mea: terra aūt ſca-
bellū pedū meorū. Quę eſt iſta dom⁹ quā ędi
ficabitis mihi: et q̄s eſt iſte locus requietiōis
meę? Oīa hęc manus mea fecit: et facta ſunt
vniuerſa iſta: dicit dñs. Ad quē aūt reſpiciā: niſi ad pau-
perculū: 7 cōtritū ſpiritu: et trementē ſermones meos?
Qui īmolat bouē: quaſi qui īterficiat virū. Qui mactat
pecus: q̄ſi qui excerebret canē. Qui offert oblationē: q̄ſi
B qui ſanguinē ſuillū offerat. Qui recordat̄ thuris: quaſi
qui benedicat idolo. Hęc oīa elegerunt in vijs ſuis: 7 in
abominationib⁹ ſuis anima eorū delectata eſt. Unde et
ego eligam illuſiones eorum: et quę timebant: adducā
eis: q2 vocaui: 7 nō erat qui rñderet: locutus ſum: 7 non
audierūt. Feceruntq3 malū ī oculis meis: 7 q̄ nolui elege-
rūt. Audite verbū dñi: qui tremitis ad verbū eius. Dixe
runt fratres veſtri odientes vos: 7 abijcientes ꝓpter no
mē meū. Glorificet̄ dñs: 7 videbimus in lęticia veſtra: ip C
ſi aūt cōfundent̄. Uox populi de ciuitate: vox de templo
vox dñi reddentis retributionem inimicis ſuis. Anteq̄
parturiret: peperit: anteq̄ veniret part⁹ eius: pepit maſ Hiere. 18. c.
culū. Quis audiuit vnq̄ tale: 7 quis vidit huic ſile? Nū
q̄d parturiet terra in die vna: aut pariet̄ gēs ſimul: quia
parturiuit 7 peperit ſion filios ſuos? Nunq̄d ego: q̄ ali-
os parere facio: ipſe nō pariā: dicit dñs? Si ego: qui ge-
nerationē cęteris tribuo: ſterilis ero: ait dñs deus tu⁹?
Lętamini cū Jeruſalē: 7 exultate in ea oēs qui diligitis
eam. Gaudete cū ea gaudio vniuerſi: qui lugetis ſup eā
vt ſugatis: 7 repleamini ab vberibus cōſolatiōis ei⁹: vt
mulgeatis: 7 delitijs affluatis ab omnimoda gloria ei⁹.
Quia hęc dicit dñs: Ecce ego declinabo ſup eam q̄ſi flu
uiū pacis: 7 quaſi torrentē īundantē gloriā gentiū: quā
ſugetis: ad vbera portabimini: 7 ſup genua blandientur
vobis. Quō ſi cui mater blandiatur: ita ego conſolabor
vos: 7 in ieruſalē cōſolabimī. Uidebitis: 7 gaudebit cor
veſtrū: 7 oſſa veſtra quaſi herba germinabūt: 7 cognoſ-
cetur manus dñi ſeruis eius: 7 īdignabitur inimicis ſu- D
is. Quia ecce dñs ī igne veniet: 7 quaſi turbo quadriga
eius. Reddet in indignatione furorē ſuū: 7 īcrepationē
ſuam in flamma ignis: quia in igne dñs dijudicabit: et ī
gladio ſuo ad oēm carnē: 7 multiplicabunt̄ interfecti a
domino. Qui ſanctificabant̄: 7 mundos ſe putabant in
hortis poſt ianuā intrinſecus: qui comedebant carnem
ſuillā: 7 abominationē 7 murē: ſimul cōſumentur: dicit E
dñs. Ego aūt opera eorū: et cogitationes eorū venio vt
cōgregem: cū oībus gentibus et linguis. Et veniēt: et
videbunt gloriā meā. Et ponā in eis ſignū: 7 mittam ex
eis qui ſaluati fuerint: ad gentes in mare: in aphricā: et
Lydiam: tenentes ſagittā: in Italiā 7 Gręciā: ad īſulas
longe: ad eos qui nō audierūt de me: 7 non viderūt glo-
riam meā. Et annunciabunt gloriā meā gentibus: 7 ad
ducent omnes fratres veſtros de cunctis gentibus do-
nū dño: in equis: et ī quadrigis: 7 in lecticis: et in mulis
7 in carrucis ad montē ſanctū meū Jeruſalem: dicit do
minus: quomodo ſi inferant filij Iſrael munus: in vaſe F
mundo in domū domini. Et aſſumam ex eis in ſacerdo
tes: 7 leuitas: dicit dñs: q̄a ſicut cęli noui et terra noua:
q̄ ego facio ſtare corā me: dicit dñs deus: ſic ſtabit ſemē
veſtrum: et nomen veſtrū. Et erit menſis ex menſe: 7 ſab
batuꝫ ex ſabbato. Ueniet omnis caro: vt adoret coram Mat. 9 g.
facie mea: dicit dominus. Et egredientur et videbūt ca
dauera virorum: qui pręuaricati ſunt in me. Uermis eo
rū non morietur: et ignis eoꝝ non extinguetur: 7 erunt
vſq3 ad ſatietatē viſionis omni carni.

Finis.

Prologus diui Hiero-
nymi in Jeremiam prophetā.

Jeremias propheta: cui hic prologus ſcribit̄:
ſermone quidē apud hebręos Eſaię 7 Oſeę:
et quibuſdam alijs prophetis videtur eſſe ru
ſticior: ſed ſenſibus par eſt: quippe qui eodem
ſpiritu prophetauerit. Porro ſimplicitas eloquij a lo-
co ei ī quo natus eſt accidit. Fuit enim anathothithes: q̄
eſt vſq3 hodie viculus tribus ab ieroſolymis diſtans mi Jere. 1. b.
libus: ſacerdos ex ſacerdotibus: et in matris vtero ſan-
ctificatus: virginitate ſua euāgelicum virum chriſti ec-
cleſię dedicans. Hic vaticinari exorſus eſt puer: et cap-

ciuitatē vrbis atq̄ Judeę non ſolum ſpiritu:ſed ⁊ ocu-
lis carnis intuitus eſt. Jam decē tribus iſrael aſſyrij in
medos tranſtulerant:iam terras earū colonię gentium
poſſidebant. Unde in Juda tantū ⁊ in beniamin ꝓphe-
tauit:⁊ ciuitatis ſuę ruinas: quadruplici planxit alpha
beto:qđ nos mēſurę metri verſibuſq̄ reddidimus. Prę
terea ordinem viſionū qui apud grēcos et latinos omni-
no confuſus eſt:ad priſtinā fidem correximus. Librum
autē Baruch notarij eius: qui apud hebręos nec legit̄
nec habetur:prętermiſimus. Pro his omnibus maledi-
cta ab emulis prēſtolantes:quibus me neceſſe eſt per ſin
gula opuſcula reſpōdere. Et hoc patior:quia vos me co
gitis. Ceterū ad cōpendium mali rectius fuerat modū
furori eorū ſilentio meo ponere:q̄ꝫ q̄tidie noui aliq̄d ſcri
ptitantē:inuidorū inſaniam prouocare.

¶ Uita eiuſdem.

IEremias Anathothites (qui eſt viculus tri-
bus a ieroſolymis diſtans milibus) apud Ta
phnas ī egypto a populo lapidibꝰ obrutus oc
cubuit. Jacet vero ī eo loco ſepultus: q̄ dudū
Pharao rex habitauerat. Et quoniā poſtulatiōe ſua de
fugatis ab eodem loco ſerpentibus egyptios a tactu aſ-
pidū fecit eſſe ſecuros: magna eum ibi religione egyptij
venerantur.

Jeremias propheta.

Caput I.

A VErba Jeremiae Filij
helchię: de ſacerdotibus:qui fuerunt
in anathot in terra beniamin. Qđ fa
ctū eſt verbū dn̄i ad eum in diebus io
ſię:filij amon regis iuda: in tertiode
cimo anno regni eius. Et factū eſt in
diebꝰ ioachim filij ioſię regis iuda: vſq̄ ad cōſummatio
nē vndecimi anni ſedechię filij Joſię regis iuda:vſq̄ ad
trāſmigrationē ieruſalē:in menſe quīto. Et factū eſt ver
bū dn̄i ad me: dicēs: Priuſq̄ꝫ te formarē in vtero:noui
B te:⁊ anteq̄ꝫ exires de vulua:ſanctificaui te:⁊ ꝓphetā ī gē
tibus dedi te. Et dixi ahah:dn̄e deus: Ecce neſcio loqui
q̄a puer ego ſum. Et dixit dn̄s ad me: Noli dicere:quia
puer ſum:qm̄ ad oīa quę mittā te:ibis:⁊ vniuerſa quęcū
q̄ mandauero tibi: loqueris. Ne timeas a facie eorū:q̄a
C tecū ego ſū vt eruā te:dicit dn̄s. Et miſit dn̄s manū ſu
aꝫ:⁊ tetigit os meū:⁊ dixit ad me: Ecce dedi verba mea
in ore tuo:ecce cōſtitui te hodie ſuꝑ gentes:⁊ ſuꝑ regna:
vt euellas:⁊ deſtruas:⁊ diſperdas:⁊ diſſipes:⁊ ędifices:
⁊ plātes. Et factū eſt verbū domini ad me:dicēs: Quid
tu vides Jeremia? Et dixi: Uirgā vigilantē ego video.
Et dixit dominus ad me: Bene vidiſti: q̄ vigilabo ego
ſuper verbo meo: vt faciā illud. Et factū eſt verbū domi
infra 24 b ni ſecundo ad me:dicens: Quid tu vides? Et dixi: Ollā
ſuccenſaꝫ ego video:⁊ faciē eius a facie aquilonis. Et di
xit dominus ad me: Ab aquilone pandetur omne malū
ſuꝑ oēs habitatores terrę. Quia ecce ego cōuocabo om
nes cognationes regnorū aquilonis: ait dn̄s: ⁊ venient
⁊ ponent vnuſquiſq̄ ſoliū ſuū in introitu portarū ieruſa
lem: ⁊ ſuper omnes muros eius in circūitu: ⁊ ſuper vni
uerſas vrbes Juda. Et loquar iudicia mea cum eis ſuꝑ
omnem maliciam eorum: qui dereliquerunt me:et liba
uerunt dijs alienis:⁊ adorauerunt opus manuum ſua-
D rum. Tu ergo accinge lumbos tuos ⁊ ſurge:et loquere
ad eos om̄ia quę ego pręcipio tibi. Ne formides a facie
eorū:nec em̄ timere te faciā vultū eorū. Ego quippe dedi
te hodie ī ciuitatē munitā:⁊ in columnā ferreā:⁊ in mu-
rum ęreū ſuꝑ omnem terrā regibus Juda: principibus
eius ⁊ ſacerdotibus eius:et omni populi terrę:et bella-
infra 25 d bunt aduerſum te:et non pręualebunt: quia ego tecum
ſum:ait dominus:vt liberem te.

II. A infra.3.b
ET factum eſt verbū dn̄i ad me:dicēs: Uade ⁊
clama in auribus Jeruſalē:dicens: Hęc dicit
dn̄s: Recordatus ſuꝫ tui: miſerans adoleſcē
tiā tuā:⁊ charitatē deſponſatiōis tuę:quādo
ſecuta es me in deſerto:in terra quę nō ſeminat̄. Sanctꝰ
iſrael dn̄o:primitię frugū eius. Omnes qui deuorant eū
delinquūt:mala venient ſuper eos:dicit dominus. Audi
te verbū domini domus Jacob: et omnes cognationes
domus iſrael. Hęc dicit dominus: Quid inuenerunt pa B
tres veſtri in me iniquitatis:quia elongauerunt a me:et
ambulauerunt poſt vanitatē:⁊ vani facti ſunt? Et nō di
xerunt: Ubi eſt dominus qui aſcendere nos fecit de ter-
ra egypti:qui traduxit nos per deſertū:per terrā inhabi
tabilē:et inuiam:per terram ſitis: et imaginem mortis
⁊ per terrā in qua non ambulauit vir: neq̄ habitauit ho
mo? Et īduxi vos in terrā Carmeli:vt comederetis fru
ctū eius ⁊ bona illius. Et ingreſſi cōtaminaſtis terram
meam: et hęreditatē meā poſuiſtis in abominationem.
Sacerdotes nō dixerunt:vbi eſt dominus? ⁊ tenētes le- C
gē neſcierūt me:⁊ paſtores prę uaricati ſunt in me. Et ꝓ
phetę prophetauerūt in Baal:⁊ idola ſecuti ſunt. Pro
pterea adhuc iudicio cōtendā vobiſcū:ait dn̄s: et cum fi
lijs veſtris diſceptabo. Tranſite ad īſulas Cethim:et vi
dete:⁊ in Cedar mittite:et cōſiderate vehementer:et vi
dete ſi factū eſt huiuſcemodi:ſi mutauit gens deos ſuos
et certe ipſi non ſunt dij. Populus vero meus mutauit
gloriam ſuā in idolū. Obſtupeſcite cęli ſuper hoc:et por
tę eius deſolamini vehementer:dicit dn̄s. Duo em̄ mala
fecit populus meus. Me dereliquerūt fontē aquę viuę:
et foderunt ſibi ciſternas diſſipatas:quę cōtinere nō va
lent aquas. Nūquid ſeruus eſt Jſrael:aut vernaculus?
Quare ergo factus eſt in prędā? Super eū rugierūt leo
nes:et dederunt vocē ſuā:poſuerunt terrā eius in ſolitu
dinē. Ciuitates eius exuſtę ſunt: ⁊ nō eſt qui habitet in
eis. Filij quoq̄ Memphcos et thaphneos cōſtuprauę-
rūt te vſq̄ ad verticē. Nūquid nō iſtud factū eſt tibi: q̄a D
dereliquiſti dominū deū tuū:eo tempore quo ducebat te infra.46.
per viā? Et nūc quid tibi vis ī via egypti: vt bibas aquā
turbidā? Et quid tibi cū via aſſyriorū:vt bibas aquā flu
minis? Arguet te malicia tua: et auerſio tua increpabit
te. Scito ⁊ vide:quia malū ⁊ amarꝫ eſt reliquiſſe te domi
num deū tuū:⁊ non eſſe timorē eius apud te: dicit domi
nus deus exercituū. A ſeculo cōfregiſti iugū tuū: rupiſti infra. 5.b
vincula tua: et dixiſti: Non ſeruiam. Jn omni em̄ colle
ſublimi:et ſub omni ligno frondoſo tu ꝓſternebaris me
retrix. Ego aūt plantaui te vineā electā:omne ſemen ve
rū. Quomodo ergo cōuerſa es mihi in prauū vinea alie- eſaei.3.d
na? Si laueris te nitro: ⁊ multiplicaueris tibi herbā bo E
rith:maculata es in iniquitate tua corā me:dicit domi-
nus deus. Quomodo dicis: Nō ſum polluta:poſt Ba-
alim nō ambulaui? Uide vias tuas in cōualle:ſcito quid
feceris. Curſor leuis explicans vias ſuas:onager aſſue-
tus in ſolitudine:ī deſiderio aīę ſuę attraxit ventū amo
ris ſui. Nullus auertet eam. Oēs qui quęrūt eā:nō defi
cient:in menſtruis eius inuenient eā. Prohibe pedē tu
um a nuditate:⁊ guttur tuū a ſiti. Et dixiſti: Deſpera-
ui:nequaq̄ꝫ faciā. Adamaui q̄ppe alienos: ⁊ poſt eos am
bulabo. Quomodo cōfundit̄ fur quādo deprehendit̄:ſic
cōfuſi ſunt domus iſrael:ipſi et reges eorū: principes et
ſacerdotes:⁊ ꝓphetę eorū: dicentes ligno: pater meꝰ es
tu:et lapidi:tu me genuiſti. Uerterūt ad me tergū:⁊ nō F
faciē:et in tempore afflictionis ſuę dicent:ſurge ⁊ libera
nos. Ubi ſunt dij tui quos feciſti tibi? Surgāt ⁊ liberēt
te ī tempore afflictiōis tuę. Secundū numerꝫ quippe ci infra 11 c
uitatū tuarū erāt dij tui iuda. Quid vultꝭ mecū iudicio
cōtendere? Oēs dereliquiſtis me dicit dn̄s. Fruſtra per
cuſſi filios veſtros:diſciplinā nō receperunt. Deuorauit
gladius veſter prophetas veſtros:quaſi leo vaſtat̄ gene-
ratio veſtra. Uidete verbū dn̄i: Nūquid ſolitudo factꝰ

ſum iſraeli:aut terra ſerotina? Quare ergo dixit popu-
lus meus:receſſimus:⁊ nō veniemus vltra ad te? Nun
quid obliuiſcet virgo ornamēti ſui:aut ſponſa faſcie pe-
ctoralis ſue? Populus vero meus oblitus eſt mei diebꝰ
G innumeris. Quid niteris bonā oſtendere viā tuā ad q̄rē
dam dilectionē:que inſup ⁊ malicias tuas docuiſti vias
tuas: ⁊ in alis tuis inuentus eſt ſanguis aīarū pauperū
⁊ innocentū? Nō in foſſis īueni eos:ſed in oībus que ſu-
pra memoraui. Et dixiſti: Abſq3 peccato: ⁊ innocēs ego
ſum: ⁊ ꝑpterea auertat furor tuus a me. Ecce ego iudi
cio cōtendā tecū:eo q2 dixeris:nō peccaui. Quā vilis fa-
cta es nimis:iterās vias tuas. Et ab egypto cōfunderis
ſicut cōfuſa es ab aſſur. Nā ⁊ ab iſta egredieris:⁊ manꝰ
tue erunt ſup caput tuū: qm̄ cōtriuit dominus cōfiden
tiā tuā: ⁊ nihil habebis proſperū. III.
A Vulgo dicitur: Si dimiſerit vir vxorē ſuā:⁊ re
cedēs ab eo: duxerit virū alterū:nūq̄d reuer-
tet ad eā vltra? Nūquid nō polluta:⁊ cōtami
nata erit mulier illa? Tu aūt fornicata es cū
amatoribus multis:tamē reuertere ad me:dicit dn̄s:⁊
ego ſuſcipiā te. Leua oculos tuos in directū:et vide vbi
nō ꝓſtrata ſis. In vijs ſedebas:expectās eos q̄ſi latro i-
ſidians in ſolitudine:et polluiſti terrā in fornicatiōibus
tuis: ⁊ in malitijs tuis. Quāobrē ꝓhibite ſunt ſtille plu
B uiarū:⁊ ſerotinꝰ imber nō fuit. Frons mulieris meretri
cis facta eſt tibi:⁊ noluiſti erubeſcere. Ergo ſaltē amo-
do voca me pater meus:dux virginitatis mee tu es. Nū
q̄d iraſceris in ꝑpetuū:aut ꝑſeuerabis in finē? Ecce locu
ta es:⁊ feciſti mala:⁊ potuiſti. Et dixit dn̄s ad me in die
bus Joſie regis: Nūquid vidiſti que fecerit auerſatrix
C iſrael? Abijt ſibimet ſuper oēm montē excelſuz: ⁊ ſub oī
ligno frondoſo: et fornicata eſt ibi. Et dixi:cum feciſſet
hec oīa:ad me reuertere:⁊ non eſt reuerſa. Et vidit pre-
uaricatrix ſoror eius Juda: q̄a pro eo q2 moechata eſſet
auerſatrix iſrael:dimiſiſſem eam: ⁊ dediſſem ei libellū re
pudij: ⁊ nō timuit ꝑuaricatrix iuda ſoror eius: ſed abijt
⁊ fornicata eſt etiā ipſa:⁊ facilitate fornicatiōis ſue cōta
minauit terrā:⁊ moechata eſt cum lapide ⁊ ligno. Et in
oībus his nō eſt reuerſa ad me preuaricatrix ſoror eius
iuda in toto corde ſuo:ſed ī mendacio:ait dn̄s. Et dixit
dn̄s ad me: Juſtificauit aīam ſuā auerſatrix iſrael: cōpa
ratione preuaricatricis iuda. Vade et clama ſermones
D iſtos cōtra aquilonē:⁊ dices: Reuertere auerſatrix Iſ-
supra.2.a rael:ait dn̄s:⁊ nō auertā faciē meam a vobis:q2 ſanctus
ego ſum:dicit dominus:et non iraſcar in perpetuū. Ve
rūtamē ſcito iniquitatē tuā:q̄a in dominū deū tuū pre-
uaricata es. Et diſperſiſti vias tuas alienis ſub omni li-
gno frōdoſo: ⁊ vocē meā nō audiſti:ait dn̄s. Cōuertimi-
E ni filij reuertentes:dicit dominꝰ:quia ego vir veſter. Et
aſſumā vos vnū de ciuitate:⁊ duos de cognatiōe:et itro
ducā vos in ſion. Et dabo vobis paſtores iuxta cor meū
⁊ paſcent vos ſcientia ⁊ doctrina. Cumq3 multiplicati
fueritis:et creueritis in terra in diebus illis:ait dominꝰ
nō dicent vltra arca teſtamenti domini: neq3 aſcēdet ſu
per cor:neq3 recordabuntur illius:nec viſitabitur:nec fi
et vltra. In tempore illo vocabunt ieruſalē ſoliū domi-
F ni:et cōgregabuntur ad eum oēs gentes in nomine dn̄i
in ieruſalē:⁊ non ambulabunt poſt prauitatē cordis ſui
peſſimi. In diebus illis ibit domus iuda ad domū iſra-
el:et venient ſimul de terra aquilonis ad terrā:quā dedi
patribus veſtris. Ego aūt dixi: Quomodo ponā te in fi-
lios:et tribuā tibi terrā deſiderabilē: hereditatē precla
rā exercituū gentiū? Et dixi: Patrē vocabis me: ⁊ poſt
me ingredi non ceſſabis. Sed quō ſi contemnat mulier
infra.31.b amatorē ſuū:ſic cōtempſit me domus iſrael: dicit domi
Mat.2.c. nus. Vox in vijs audita eſt:ploratus:et vlulatus filiorū
G Iſrael:qm̄ iniquā fecerunt viā ſuā: obliti ſunt dn̄i dei ſui
Cōuertimini filij reuertentes: ⁊ ſanabo auerſiones ve-
ſtras. Ecce nos venimus ad te. Tu em̄ es dn̄s deus no-
ſter. Vere mendaces erāt colles:⁊ multitudo montiuz.
Vere in dn̄o deo noſtro ſalus iſrael. Confuſio comedit
laborē patrū noſtrorū ab adoleſcentia noſtra:greges eo
rū:⁊ armenta eorū:filios eorū:⁊ filias eorū comedit con
fuſio. Dormiemꝰ in cōfuſiōe noſtra:⁊ operiet nos igno-
minia noſtra:qm̄ dn̄o deo noſtro peccauimus nos ⁊ pa-
tres noſtri ab adoleſcentia noſtra: vſq3 ad diē hanc:⁊ nō
audiuimus vocē domini dei noſtri. IIII
Si reuerteris iſrael:ait dn̄s: ad me cōuertere. A
Si abſtuleris offendicula tua a facie mea: nō
cōmoueberis. Et iurabis:viuit dn̄s in verita
te: ⁊ in iudicio:⁊ in iuſticia:⁊ benedicent eum
gentes:ipſumq3 laudabunt. Hec em̄ dicit dn̄s viro Ju
da:⁊ habitatori ieruſalē: Nouate vobis nouale:⁊ nolite Osee.1.b
ſerere ſup ſpinas. Circumcidimini dn̄o:⁊ auferte prepu
tia cordiū veſtrorū viri iuda: ⁊ habitatores ieruſalē: ne
forte egrediatur vt ignis indignatio mea: ⁊ ſuccendat:
⁊ non ſit qui extinguat. Ob īa aūt hec mala venient prop
ter maliciā cogitationū veſtrarū. Annunciata in iuda: ⁊ B
ī ieruſalē auditū facite:loquimini:⁊ canite tuba in terra
clamate fortiter:⁊ dicite: Cōgregamini: ⁊ īgrediamur
ciuitates munitas:leuate ſignū in ſion. Cōfortamini: ⁊
nolite ſtare:quia malū ego adduco ab aquilone:⁊ cōtri-
tionē magnā. Aſcēdit leo de cubili ſuo: et predo gentiū
ſe leuauit. Egreſſus eſt de loco ſuo: vt ponat terrā tuam C
in ſolitudinē. Ciuitates tue vaſtabunt:remanētes abſ-
q3 habitatore. Super hoc accingite vos cilicijs: plangi
te:et vlulate:q2 nō eſt auerſa ira furoris dn̄i a vobis. Et
erit ī die illa:dicit dn̄s:peribit cor regis: ⁊ cor principū:
⁊ obſtupeſcent ſacerdotes: ⁊ prophete cōſternabuntur.
Et dixi: Heu heu heu dn̄e deꝰ. Ergo ne decepiſti ppl'm
iſtū:⁊ ieruſalem:dicēs: Pax erit vobis. Et ecce ꝑuenit
gladius vſq3 ad aīam. In tēpore illo dicet populo huic:
⁊ ieruſalē: Ventus vrens in vijs:que ſunt in deſerto vie
filie ppl'i mei: ſed nō ad ventilādū:⁊ ad purgandū. Spi
ritus plenꝰ ex his veniet mihi. Et nūc ego: ſed loquar iu
dicia mea cū eis. Ecce q̄ſi nubes aſcendet:⁊ q̄ſi tēpeſtas
currus eius. Velociores aquilis equi illius. Ve nobis: Sap.1.a
qm̄ vaſtati ſumꝰ. Laua a malicia cor tuū ieruſalē:vt ſal-
ua fias. Vſq3q̄ morabunt in te cogitatiōes noxie? Vox D
em̄ annunciātis a dan: ⁊ notū facientis idolū de monte
effraim. Dicite gentibus: Ecce auditū eſt in ieruſalē: cu
ſtodes venire de terra longinq̄: ⁊ dare ſup ciuitates Ju
da vocē ſuā. Quaſi cuſtodes agrorū facti ſunt ſup eam ī E
gyro:q2 me ad iracundiā ꝓuocauit:dicit dn̄s. Vie tue:
⁊ cogitatiōes tue fecerunt hec tibi. Iſta malitia tua:q2
amara:q2 tetigit cor tuū. Vētrē meū:ventrē meū doleo
ſēſus cordis mei turbati ſunt ī me. Nō tacebo: qm̄ vocē
buccine audiuit aīa mea:clamorē prelij. Contritio ſup
cōtritionē vocata eſt:et vaſtata eſt oīs terra. Repēte va
ſtata ſunt tabernacula mea:ſubito pelles mee. Vſq3quo
videbo fugiētes: audiā vocē buccine? Quia ſtultꝰ popu
lus meus me nō cognouit. Filij inſipiētes ſunt: ⁊ vecor
des. Sapientes ſunt:vt faciāt mala:bene aūt facere neſ
cierūt. Aſpexi terrā: ⁊ ecce vacua erat:⁊ nihil: ⁊ celos:et
nō erat lux in eis. Vidi montes:⁊ ecce mouebant:⁊ oēs F
colles cōturbati ſunt. Intuitus ſum: ⁊ nō erat homo: ⁊
oē volatile celi receſſit. Aſpexi:⁊ ecce carmelus deſertꝰ:
⁊ oēs vrbes eiꝰ deſtructe ſunt a facie dn̄i:⁊ a facie ire fu-
roris eius. Hec em̄ dicit dn̄s: Deſerta erit oīs terra:ſed
tamē cōſummationē nō faciā. Lugebit terra:⁊ moere-
būt celi deſup:eo q2 locutus ſum. Cogitaui:et nō poeni
tuit me:nec auerſus ſum ab eo. A voce equitis: ⁊ mittē-
tis ſagittā fugit oīs ciuitas. Ingreſſi ſunt ardua: ⁊ aſcē
derūt rupes. Vniuerſe vrbes derelicte ſunt:et non habi
tat in eis homo. Tu aūt vaſtata q̄d facies? Cū veſtieris
te coccino:cū ornata fueris monili aureo:⁊ pinxeris ſti-
bio oculos tuos:fruſtra cōponeris. Cōtēpſerūt te ama
tores tui:aīam tuā querēt. Vocē em̄ q̄ſi parturiētis au
diui:anguſtias vt puerpere. Vox filie ſion inter morien
tis:expandentiſq3 manus ſuas. Ve mihi:q2 defecit ani-

ma mea ꝓpter interfectos. V
A CIrcūite vias ieruſalē: 7 aſpicite: 7 cōſiderate:
7 q̄rite in plateis eius: an inueniatis virū faci
entē iudiciū: 7 q̄rentē fidē: 7 propitius ero ei.
Qd ſi etiā viuit dn̄s: dixerint: 7 hoc falſo iura
bunt. Dne oculi mei reſpiciūt fidē. Percuſſiſti eos: et nō
doluerūt: attriuiſti eos: 7 renuerūt accipere diſciplinā: in
durauerūt facies ſuas ſupra petrā: 7 noluerunt reuerti.
B Ego aūt dixi: Forſitan paupes ſunt: 7 ſtulti: ignorātes
viā dn̄i: 7 iudiciū dei ſui. Ibo igit̄ ad optimates: et loq̄r
eis: ipſi eīm cognouerūt viā dn̄i: 7 iudiciū dei ſui. Et ec-
ce magis hi ſimul ↄfregerūt iugū: ruperūt vincula. Idcir
co ꝑcuſſit eos leo de ſylua: lupus ad veſperā vaſtauit eos
pardus vigilās ſuꝑ ciuitates eorū. Oīs qui egreſſus fue
rit ex eis: capiet̄: qꝛ multiplicatę ſunt p̄uaricatiōes eorū
cōfortatę ſunt auerſiōes eorū. Suꝑ q̄ ꝓpiti⁹ tibi eſſe po
tero? Filij tui dereliq̄runt me: 7 iurāt ī his q̄ nō ſunt dij.
Saturaui eos: 7 moechati ſunt: 7 ī domo meretricꝭ lu-
xuriabant̄. Equi amatores ī foeminas: 7 emiſſarij facti
C ſunt: vnuſq̄ſq3 ad vxorē ꝓximi ſui hinniebat. Nūq̄d ſuꝑ
ezech. xxv. infra eodē. his nō viſitabo: dicit dn̄s: 7 in gēte tali nō vlciſcetur aīa
mea? Aſcēdite muros ei⁹: 7 diſſipate: cōſummationē au
tē nolite facere. Auferte ꝓpagines ei⁹: qꝛ nō ſūt domini
Preuaricatiōe eīm p̄uaricata eſt in me dom⁹ iſrael 7 do
mus iuda: ait dn̄s. Negauerūt dn̄m: et dixerūt: Nō eſt
ipſe: neq3 veniet ſuꝑ nos malū: gladiū: et famē nō videbi
m⁹. Prophetę fuerūt: in ventū locuti ſunt: 7 rn̄ſum non
fuit ī eis. Hęc ergo eueniēt ill'. Hęc dicit dn̄s deus exer
D cituū: Qꝛ locuti eſtis verbū iſtō: Ecce ego do v̄ba mea ī
ore tuo in ignē: 7 ppl'm iſtū in ligna: 7 vorabit eos. Ecce
ego adducā ſuper vos gentē de longinq̄ dom⁹ iſrael: ait
dn̄s: gentē robuſtā: gentē antiq̄: gentē cuius ignorabꝭ
linguā: nec ītelliges q̄d loquat̄. Pharetra eius q̄ſi ſepul-
chrū patēs: vniuerſi fortes. Et comedet ſegetes tuas: et
panē tuū: deuorabit filios tuos: et filias tuas: comedet
gregē tuū: 7 armēta tua: 7 comedet vineā tuā: 7 ficū tu-
am: 7 cōteret vrbes munitas tuas: ī q̄bus tu habes fidu
ciā gladio. Verūtamē ī dieb⁹ illis: ait dn̄s: nō faciā vos
E infra. 19. d. in cōſummationē. Qd ſi dixeritis: quare fecit nobꝭ dn̄s
deus noſter hęc oīa? Dices ad eos: Sicut dereliq̄ſtꝭ me
7 ſeruiſtis deo alieno in terra veſtra: ſic ſeruietꝭ dijs alie
nis in terra nō veſtra. Annūciate domui iacob: 7 auditū
facite in iuda: dicētes: Audi popule ſtulte: qui nō habes
cor: q̄ habētes oculos nō videtis: 7 aures: 7 non auditis
Me ergo nō timebitis: ait dn̄s: 7 a facie mea nō dolebi
tis. Qui poſui arenā terminū mari: p̄ceptū ſempiternū
qd nō p̄teribit: 7 cōmouebunt̄: 7 nō poterunt: 7 intumeſ
F cent fluctus ei⁹: et nō tranſibūt illud. Populo aūt huic
factū eſt cor incredulū 7 exaſperans. Receſſerūt 7 abie-
rūt: 7 nō dixerūt in corde ſuo: Metuamus dn̄m deū no
ſtrū: qui dat nobis pluuiā temporaneā: 7 ſerotinā in tē-
pore ſuo: plenitudinē annuę meſſis cuſtodientē nobis.
Iniquitates veſtrę declinauerūt hęc: 7 peccata veſtra ꝓ
hibuerunt bonū a vobꝭ: quia īuenti ſunt in populo meo
impij: inſidiantes quaſi aucupes: laqueos ponētes 7 pe
G dicas ad capiendos viros. Sicut decipula plena auib⁹:
ſic domus eorū plenę dolo. Ideo magnificati ſunt 7 di-
tati: incraſſati ſunt 7 impinguati: 7 p̄terierūt ſermones
meos peſſime. Cauſam viduę non iudicauerunt: cauſā
pupilli non direxerunt: 7 iudiciū pauperū non iudicaue
runt. Nunquid ſuper his nō viſitabo: dicit dn̄s: aut ſuꝑ
gentē huiuſcemodi nō vlciſcetur anima mea? Stupor
7 mirabilia facta ſunt ī terra. Prophetę ꝓphetabāt mē
daciū: 7 ſacerdotes applaudebāt manibus ſuis: 7 popu-
lus meus dilexit talia: quid igit̄ fiet in nouiſſimo eius?
A COnfortamini filij Beniamin in me VI
dio Jeruſalē: et in Thecua clangite buccina:
et ſuper Bethacarem leuate vexillum: qꝛ ma
lum viſū eſt ab aquilone: 7 contritio magna.
Specioſę et delicatę aſſimilaui filiam Sion: ad eam ve
nient paſtores et greges eorum. Fixerunt in ea tentoria
in circuitu: paſcet vnuſquiſq3 eos: qui ſub manu ſua
ſunt. Sanctificate ſuper eam bellum: conſurgite: 7 aſcē
damus in meridie. Vę nobis: quia declinauit dies: quia
longiores factę ſunt vmbrę veſperi. Surgite: 7 aſcenda B
mus ī nocte: 7 diſſipemus domos ei⁹. Quia hęc dicit do
minus exercituū: Cędite lignū eius: et fundite circa Je
ruſalē aggerē. Hęc eſt ciuitas viſitationis: omnis calū-
nia in medio eius. Sicut frigidā facit ciſterna aquā ſuā
ſic frigidā fecit malitiā ſuā. Iniquitas 7 vaſtitas audiet̄
in ea corā me ſemper: infirmitas 7 plaga. Erudire ieru
ſalē: ne forte recedat anima mea a te: ne forte ponā te de-
ſertā terrā inhabitabilē. Hęc dicit dn̄s exercituū: Vſq3 C
ad racemū colligent: quaſi in vinea reliquias iſrael. Con
uerte manū tuā: quaſi vindemiator ad cartallū. Cui lo
quar: et quē cōteſtabor: vt audiat? Ecce incircūciſę au-
res eorū: et audire non poſſunt. Ecce verbū dn̄i factū eſt
eis in opprobrium: et non ſuſcipient illud. Idcirco furo
re domini plenus ſum: 7 laboraui ſuſtinens. Effunde ſu
per paruulū foris: 7 ſuper cōciliū iuuenū ſimul. Vir eīm
cum muliere capietur: ſenex cum pleno dierū. Et tranſi
bunt domus eorū ad alteros: agri et vxores pariter: q̄a
extendā manum meam ſuper habitantes terram: dicit
dominus. A minore quippe vſq3 ad maiorē omnes aua- infra. 4. d.
ricię ſtudent: 7 a propheta vſq3 ad ſacerdotē cuncti faci eſaię. 56. d. D
unt idolū. Et curabant cōtritionē filię populi mei cum
ignominia dicentes: Pax pax: 7 non erat pax. Confuſi
ſunt: qꝛ abominationē fecerunt. Quinpotius cōfuſione
nō ſunt cōfuſi: 7 erubeſcere neſcierunt. Quāobrē cadent
inter ruentes: in tp̄e viſitationis ſuę corruent: dicit do
minus. Hęc dicit dominus: State ſuper vias: 7 videte:
7 interrogate de ſemitis antiquis: quę ſit via bona: 7 am
bulate in ea: 7 inuenietis refrigeriū aīabus veſtris. Et
dixerūt: Nō ambulauimus. Et cōſtitui ſuper vos ſpecu
latores. Et dixi: Audite vocē tubę. Et dixerunt: Nō au E eſaię. 1. d.
diemus. Ideo audite gentes: 7 cognoſce congregatio:
quāta ego faciā eis. Audi terra: Ecce ego adducā mala
ſuꝑ populū iſtū: fructū cogitationū ei⁹: quia verba mea
non audierunt: et legē meā proiecerunt. Vt quid mihi
thus de Saba affertis: et calamū ſuaue olentē de terra
longinqua? Holocauſtomata veſtra nō ſunt accepta: et
victimę veſtrę nō placuerūt mihi. Propterea hęc dicit F
dominus: Ecce ego dabo in populū iſtū ruinas: 7 ruent
in eis patres 7 filij ſimul: vicinus 7 proximus peribunt.
Hęc dicit dominus: Ecce populus venit de terra aqui-
lonis: 7 gens magna cōſurget a finibus terrę. Sagittā
7 ſcutū arripiet: crudelis eſt: 7 nō miſerebit̄. Vox eius q̄
ſi mare ſonabit: 7 ſuper equos aſcendent: p̄parati quaſi
vir ad pręliū: aduerſum te filia ſion. Audiuimus famā ei
us: diſſolutę ſunt manus noſtrę. Tribulatio apprehen-
dit nos: dolores vt parturientē. Nolite exire ad agros
7 in vineā ne ambuletis: qm̄ gladi⁹ inimici pauor ī circūi
tu. Filia populi mei accingere cilicio: 7 cōſpergere cine- G
re. Luctū vnigeniti fac tibi planctū amarū: quia repen-
te veniet vaſtator ſuꝑ vos. Probatorē dedi te in popu-
lo meo robuſtū: 7 ſcies 7 probabis vias eorū. Oēs iſti prī
cipes declinantes: ambulantes fraudulenter: ęs 7 ferrū
vniuerſi corrupti ſunt. Defecit ſufflatoriū: in igne con-
ſumptū eſt plumbū: fruſtra conflauit cōflator. Malicię
enim eorum non ſunt conſumptę. Argentū reprobū vo
cate eos: quia dominus proiecit illos. VII
VErbū qd factū eſt ad Jeremiā a dn̄o: dicens A
Sta in porta dom⁹ domini: 7 prędica ibi ver
bū iſtud: 7 dic: Audite verbū domini oīs iuda
qui ingredimini per portas has: vt adoretis
dn̄m. Hęc dicit dn̄s exercituū deus iſrael: Bonas faci- Infra. 26.
te vias veſtras: 7 ſtudia veſtra: 7 habitabo vobiſcū in lo-
co iſto. Nolite cōfidere in verbis mēdacij: dicētes: tem
plū domini: templū dn̄i: templū domini eſt. Quoniam ſi
benedixeritis vias veſtras: et ſtudia veſtra: ſi fęceritꝭ iu

dicium inter virū ⁊ pꝛoximū eius: aduene ⁊ pupillo ⁊ vi
B duę nō feceritis calumniā: nec ſanguinē innocentē effu-
deritis in loco hoc: ⁊ poſt deos alienos non ambulaueri
tis in malū vobiſmetipſis: habitabo vobiſcū ī loco iſto: in
terra quā dedi patribus veſtris a ſeculo: ⁊ vſqꝫ in ſeculū.
Ecce vos cōfiditis vobis in ſermonib' mēdacij: qui non
pꝛoderunt vobis: furari: occidere: adulterari: iurare mē
daciter: libare Baalim: ⁊ ire poſt deos alienos: q̄s igno
ratis. Et veniſtis: ⁊ ſtetiſtis corā me in domo hac: in qua
inuocatū eſt nomen meū: ⁊ dixiſtis: Liberati ſumus: eo
ꝙ fecerimus oēs abominatiōes iſtas. Nūquid ergo ſpe
lunca latronū facta eſt domus iſta: in qua inuocatum eſt
nomen meū in oculis veſtris? Ego eñ ſum: ego vidi: di-
C cit dominus. Ite ad locū meū in Silo: vbi habitauit no
men meū a pꝛincipio: ⁊ videte quę fecerim ei ꝓpter ma-
liciam populi mei Iſrael. Et nūc q̄a feciſtis omnia ope-
ra hęc: dicit dominus: ⁊ locutus ſum ad vos mane con-
ſurgens ⁊ loquens: ⁊ nō audiſtis: ⁊ vocaui vos: et nō re-
ſpondiſtis: faciā domui huic: in qua inuocatū eſt nomen
meū: ⁊ in qua vos habetis fiduciā: ⁊ in loco quē dedi vo-
bis ⁊ patrib' veſtris: ſicut feci Silo: ⁊ pꝛoijciā vos a fa-
cie mea: ſicut pꝛoieci omnes fratres veſtros vniuerſum
D ſemen Effraim. Tu ergo noli oꝛare pꝛo populo hoc: nec
aſſumas pꝛo eis laudē ⁊ oꝛationē: ⁊ nō obſiſtas mihi: q̄a
non exaudiā te. Nōne vides quid iſti faciūt in ciuitatib'
Iuda: ⁊ in plateis Ieruſalē? Filij colligunt ligna: ⁊ pa-
tres ſuccendunt ignē: ⁊ mulieres cōſpergūt adipē: vt fa
ciant placentas reginę cęli: ⁊ libent dijs alienis: ⁊ me ad
īfra. 44. c. iracundiā pꝛouocent. Nūquid me ad iracundiā pꝛouo-
cant: dicit dominus? Nōne ſemetipſos in cōfuſionē vul
tus ſui? Ideo hęc dicit dominus deus: Ecce furoꝛ me':
⁊ indignatio mea cōflat̄ ſup locū iſtū: ſup viros: et ſuper
iumēta: ⁊ ſup lignū regionis: ⁊ ſuper fruges terrę: et ſuc
E cendetur: ⁊ non extinguetur. Hęc dicit dominus exer-
cituum deus Iſrael: Holocauſtomata veſtra addite vi-
ctimis veſtris: et comedite carnes: quia non ſum locut'
cū patribus veſtris: et nō pꝛęcepi eis ī die qua eduxi eos
de terra Aegypti: de verbo holocauſtomatū ⁊ victima-
rum: ſed hoc verbū pꝛęcepi eis: dicēs: Audite vocē meā:
⁊ ero vobis de': et vos eritis mihi populus: ⁊ ambulate
in omni via quā mādaui vobis: vt bene ſit vobis. Et nō
audierūt: nec inclinauerūt aurē ſuā: ſed abierūt in volu-
ptatibus ſuis: ⁊ ī pꝛauitate coꝛdis ſui mali: factiqꝫ ſunt
retroꝛſum: ⁊ nō in ante: a die qua egreſſi ſunt patres eo-
F rū de terra Aegypti: vſqꝫ ad diē hāc. Et miſi ad vos oēs
ſeruos meos pꝛophetas per diē: conſurgens diluculo: ⁊
mittēs: ⁊ nō audierūt me: nec inclinauerūt aurē ſuā: ſed
indurauerūt ceruicē ſuā: ⁊ peius operati ſunt: ꝙ patres
eoꝛū. Et loqueris ad eos oīa verba hęc: ⁊ nō audiēt te: ⁊
infra. 61. e vocabis eos: ⁊ nō reſpōdebūt tibi. Et dices ad eos: Hęc
eſt gēs: quę nō audiuit vocē dn̄i dei ſui: nec recepit diſci-
plinā. Perijt fides: ⁊ ablata eſt de oꝛe eoꝛū. Tolle capil-
lum tuū ⁊ pꝛoijce: ⁊ ſume in directū planctū: quia pꝛoie-
G cit dominus: ⁊ reliquit generationē furoꝛis ſui: q̄a fece-
ſup. eodē. runt filij Iuda malū in oculis meis: dicit dominus. Po
ſuerūt offendicula ſua in domo in qua inuocatum eſt no
men meū: vt polluerent eam: et ędificauerūt excelſa To
pheth: quę eſt ī valle filij Ennō: vt incēderēt filios ſuos:
⁊ filias ſuas igni: quę non pꝛęcepi: nec cogitaui in coꝛde
meo. Ideo ecce dies veniēt: dicit dn̄s: ⁊ nō dicet̄ ampli'
Topheth: ⁊ vallis filij Ennon: ſed vallis interfectionis:
⁊ ſepeliētur in Topheth: eo ꝙ non ſit loc'. Et erit moꝛ-
ticinū populi hui' in cibū volucrib' cęli ⁊ beſtijs terrę:
⁊ nō erit q̄ abigat. Et q̄eſcere faciā de vꝛbib' Iuda: ⁊ de
ezech. 26 c plateis Ieruſalē vocē gaudij ⁊ vocē lętitię: vocē ſpōſi: ⁊
vocē ſpōſę. In deſolatione eñ erit terra. VIII.
B IN illo tēpoꝛe ait dn̄s: Eijcient oſſa regis iu-
da: ⁊ oſſa pꝛincipū ei': ⁊ oſſa ſacerdotū: ⁊ oſſa
ꝓphetarū: ⁊ oſſa eoꝝ q̄ habitauerūt ieruſalē:
de ſepulchꝛis ſuis: ⁊ expādent ea ad ſolē ⁊ lu-
nā: ⁊ oēm militiā cęli: quę dilexerūt: ⁊ quib' ſeruierunt:
⁊ poſt quę ambulauerūt: ⁊ quę quęſierūt ⁊ adoꝛauerūt.
Nō colligētur: ⁊ nō ſepeliētur: in ſterquiliniū ſup faciē
terrę erūt. Et eligēt magis moꝛtē ꝙ vitā: oēs q̄ reſidui
fuerint de cognatiōe hac peſſima in vniuerſis locis: quę
derelicta ſunt: ad quę eieci eos: dicit dn̄s exercituū. Et B
dices ad eos: Hęc dicit dn̄s: Nūquid q̄ cadit: non reſur
get: ⁊ qui auerſus eſt: nō reuertet̄? Quare ergo auerſus
eſt populus iſte in Ieruſalē auerſione contentioſa? Ap-
pꝛehenderunt mendaciū: ⁊ noluerūt reuerti. Attendi ⁊
auſcultaui: nemo qđ bonū eſt loquit̄. Nullus eſt q̄ agat
poenitentiā ſup peccato ſuo: dicens: Quid feci? Omnes C
cōuerſi ſunt ad curſum ſuū: quaſi equus impetu vadens
ad pꝛęliū. Miluus in cęlo cognouit tēpus ſuū: turtur
⁊ hirūdo ⁊ ciconia cuſtodierūt tēpus aduētus ſui: popu
lus autē meus non cognouit iudiciū domini. Quomo-
do dicitis: ſapientes nos ſumus: ⁊ lex domini nobiſcum
eſt? Vere mendaciū operatus eſt ſtilus mēdax ſcribarū.
Cōfuſi ſunt ſapientes: perterriti ⁊ capti ſunt. Verbum D
enim dn̄i pꝛoiecerunt: ⁊ ſapientia nulla eſt in eis. Pꝛo- ſupꝛa. 6. c
pterea dabo mulieres eoꝛū exteris: agros eoꝝ hęredib'. Eſa. 15. d.
Quia a minimo vſqꝫ ad maximum omnes auariciam ſe
quuntur: a pꝛopheta vſqꝫ ad ſacerdotē cuncti faciūt mē E
dacium. Et ſanabant contritiones filię populi mei ad
ignominiā dicentes: pax: pax: cū non eſſet pax. Confuſi
ſunt: quia abominationē fecerūt. Quinimo confuſione
nō ſunt cōfuſi: ⁊ erubeſcere neſcierūt. Idcirco cadēt in-
ter coꝛruētes: in tēpoꝛe viſitatiōis ſuę coꝛruēt: dicit do
minus. Cōgregans cōgregabo eos: ait dominus. Non
eſt vua in vitibus: ⁊ non ſunt ficus in ficulnea: foliū deflu
xit: ⁊ dedi eis quę pꝛętergreſſa ſunt. Quare ſedemus?
Cōuenite: ⁊ ingrediamur ciuitatē munitā: et ſileamus
ibi: q̄a dominus deus noſter ſilere nos fecit: et potū de-
dit nobis aquā fellis. Peccauimus eñ dn̄o. Expectaui īfra. 14. d.
mus pacē: ⁊ nō erat: bonū tēp' medelę: ⁊ ecce foꝛmido.
A dan auditus eſt fremitus equoꝛū ei': a voce hinnituū F
pugnatoꝛū eius cōmota eſt omnis terra. Et venerunt ⁊
deuoꝛauerūt terrā ⁊ plenitudinē eius: vꝛbē ⁊ habitato-
res eius. Quia ecce ego mittā vobis ſerpentes regulos:
quibus non eſt incātatio: ⁊ moꝛdebūt vos: ait dn̄s. Do-
loꝛ meus ſuper doloꝛē: in me coꝛ meū moerēs. Ecce vox G
clamoꝛis filię populi mei de terra longinqua. Nunquid
dominus nō eſt in Sion: aut rex eius nō eſt in ea? Qua-
re ergo me ad iracundiā cōcitauerūt in ſculptilib' ſuis:
⁊ in vanitatib' alienis? Trāſijt meſſis: finita eſt ęſtas: et
nos ſaluati nō ſumus. Sup cōtritione filię populi mei
cōtritus ſum ⁊ cōtriſtat': ſtupoꝛ obtinuit me. Nūquid
reſina nō eſt in Galaad: aut medicus non eſt ibi? Quare
igitur nō eſt obducta cicatrix filię populi mei? IX.
QUis dabit capiti meo aquā: et oc'lis meis fon A
tem lachꝛymaꝝ? Et ploꝛabo die ac nocte in-
terfectos filię populi mei. Quis dabit me in
ſolitudinē diuerſoꝛū viatoꝛū? Et derelinquā
populū meū: ⁊ recedā ab eis: quia omnes adulteri ſunt:
⁊ coetus pꝛęuaricatoꝛū: et extenderūt linguā ſuā: quaſi
arcū mendacij: ⁊ non veritatis. Cōfoꝛtati ſunt in terra: B
quia de malo ad malū egreſſi ſunt: ⁊ me nō cognouerūt:
dicit dominus. Vnuſquiſqꝫ ſe a pꝛoximo ſuo cuſtodiat:
⁊ in omī fratre ſuo nō habeat fiduciam: quia omnis fra-
ter ſupplantās ſupplantabit: et omnis amicus fraudu-
lenter incedet: et vir fratrem ſuum deridebit: et verita-
tem non loquentur. Docuerūt enim linguam ſuā loqui
mendaciū: vt inique agerēt laboꝛauerūt. Habitatio tua
in medio doli: in dolo renuerunt ſcire me: dicit domin'. C
Pꝛopterea hęc dicit dominus exercituū: Ecce ego con
flabo ⁊ pꝛobabo eos. Quid enim aliud faciam a facie fi- Pſal. 27.
lię populi mei? Sagitta vulnerās lingua eoꝝ dolū locu ſupꝛa. 5. c.
ta eſt. In oꝛe ſuo pacem cū amico ſuo loquitur: et occul
te ponit ei īſidias. Nunq̄d ſup his nō viſitabo: dicit do-
minus: aut ī gēte huiuſcemōi nō vlciſcet̄ aīa mea? Sup

mōtes aſſumā fletū ac lamentum: ⁊ ſuper ſpecioſa deſer
ti planctū: quoniā incēſa ſunt: eo ꝙ nō ſit vir pertrāſiēs:
D ⁊ nō audierunt vocem poſſidētis. A volucre cęli vſqꝫ ad
Oſee.14.d pecoꝛa tranſmigrauerunt ⁊ receſſerunt. Et dabo Jeru
ſalem in aceruos arenę: ⁊ cubilia dꝛaconū: ⁊ ciuitates iu
da dabo in deſolationē: eo ꝙ non ſit habitatoꝛ. Quis eſt
vir ſapiēs qui intelligat hoc: ⁊ ad quē verbū oꝛis domi-
ni fiat: vt annunciet iſtud: quare perierit terra: et exuſta
ſit quaſi deſertum: eo ꝙ non ſit qui pertranſeat? Et dixit
dominus: Quia dereliquerūt legē meam: quā dedi eis: ⁊
non audierunt vocē meam: et non ambulauerunt in ea:
⁊ abierunt poſt prauitatē coꝛdis ſui: ⁊ poſt Baalim: qd
didicerunt a patribus ſuis. Jdcirco hęc dicit dominus
E exercituū deus Jſrael: Ecce ego cibabo populū iſtū ab-
Infra.14.d. ſinthio: ⁊ potū dabo eis aquā fellis: ⁊ diſpergā eos in gē
tibus: quas non nouerunt ipſi ⁊ patres eoꝛū: et mittam
poſt eos gladiū donec cōſumantur. Hęc dicit dñs exer-
cituū: Contēplamini ⁊ vocate lamētatrices: vt veniāt:
⁊ ad eas quę ſapiētes ſunt: mittite: ⁊ ꝓperēt: ⁊ feſtinēt:
⁊ aſſumāt ſup nos lamentū. Deducāt oculi noſtri lachꝛy
mas: ⁊ palpebꝛę noſtrę defluant aquis: quia vox lamen-
F tationis audita eſt de Sion. Quomodo vaſtati ſumꝰ et
cōfuſi vehemēter? Quia dereliquimus terrā: qm̄ deiecta
ſunt tabernacula noſtra. Audite ergo mulieres verbum
dñi: ⁊ aſſumāt aures veſtrę ſermonē oꝛis eiꝰ: ⁊ docete fi-
lias veſtras lamentū: ⁊ vnaqueqꝫ proximā ſuā planctum:
qa aſcēdit moꝛs p feneſtras veſtras: ingreſſa eſt domos
1.coꝛi.1.g. veſtras: diſpdere paruulos defoꝛis: iuuenes de plateis.
2.coꝛ.10.d Loquere: Hęc dicit dñs: Et cadet moꝛticinū hoīs qſi
ſtercꝰ ſup faciē regiōis: ⁊ qſi foenū poſt tergū metētis: ⁊
G nō eſt q colligat. Hęc dicit dñs: Nō gloꝛiet ſapiēs in ſa
pientia ſua: ⁊ nō gloꝛiet foꝛtis in foꝛtitudine ſua: et non
gloꝛiet diues in diuitijs ſuis: ſed ī hoc gloꝛiet q gloꝛiat:
ſcire ⁊ noſſe me: quia ego ſum dominus: qui facio miſeri
coꝛdiā ⁊ iudiciū ⁊ iuſtitiā in terra. Hęc eñi placēt mihi:
ait dñs. Ecce dies veniēt: dicit dñs: et viſitabo ſup oēm
q incircūciſū habet pręputiū ſup Aegyptū: ⁊ ſup iudā:
⁊ ſup edō: ⁊ ſup filios ammō: ⁊ ſup moab: ⁊ ſup oēs q at-
tonſi ſunt in comam: habitantes in deſerto: quia omnes
gentes habent pręputium: omnis autem domus iſrael
incircuncifi ſunt coꝛde. X.
A AUdite verbū quod locutus eſt dominus ſup
vos domus Jſrael. Hęc dicit dominus: Ju-
xta vias gētiū nolite diſcere: ⁊ a ſignis cęli no
lite metuere: quę timēt gētes: qa leges popu
loꝛum vanę ſunt. Quia lignū de ſaltu pręcidit opus ma
nus artificis in aſcia. Argēto ⁊ auro decoꝛauit illud: cla
uis ⁊ malleis cōpegit: vt non diſſoluat. Jn ſimilitudinē
plaſmę fabꝛicatę ſunt: ⁊ nō loquent: poꝛtata tollent: qa
incedere nō valēt. Nolite ergo timere ea: quia nec male
poſſunt facere nec bene. Nō eſt ſimilis tui dñe: magnus
es tu: ⁊ magnū nomē tuū in foꝛtitudine. Quis nō time-
bit te o rex gētiū? Tuū eſt eñi decꝰ. Jnter cūctos ſapien
B tes gētiū: ⁊ ī vniuerſis regnis eoꝝ nullus eſt ſimilis tui.
Pariter inſipiētes ⁊ fatui pꝛobabūtur: doctrina vanita
tis eoꝝ lignū eſt: argentū inuolutū de Tharſis affert:
⁊ aurū de Ophir: opus artificis ⁊ manus ęrarij: hyacin-
thus ⁊ purpura indumentū eoꝝ. Opꝰ artificū vniuerſa
hęc: dñs aūt deꝰ verus eſt. Jpſe deꝰ viuēs: ⁊ rex ſempiter
nus. Ab indignatiōe eiꝰ cōmouebit terra: ⁊ non ſuſtine-
Infra.51.b bunt gētes cōminationē eiꝰ. Sic ergo dicetis eis: Dij q
cęlos ⁊ terram nō fecerūt: pereāt de terra: ⁊ de his q ſub
cęlo ſunt. Qui facit terrā ī foꝛtitudine ſua: pręparat oꝛ-
bē in ſapiētia ſua: ⁊ prudētia ſua extēdit cęlos. Ad vocē
ſuā dat multitudinē aquarū in cęlo: ⁊ eleuat nebulas ab
C extremitatibus terrę. Fulgura in pluuiā facit: et educit
ventū de theſauris ſuis. Stultus factꝰ eſt oīs hō a ſcien
Pſ.143. tia ſua: confuſus eſt artifex oīs in ſculptili: qm̄ falſum eſt
quod cōflauit: ⁊ nō eſt ſpiritꝰ in eis. Vana ſunt: ⁊ opꝰ ri-
ſu dignū. Jn tēpoꝛe viſitatiōis ſuę peribūt: non eſt ſimi-
lis his pars iacob. Qui eñi foꝛmauit oīa: ipſe eſt ⁊ iſrael
virga hęreditatis eiꝰ: dñs exercituū nomē illi. Congre
ga de terra cōfuſionē tuā: quę habitas in obſidiōe: quia
hęc dicit dñs: Ecce ego lōge proijciā habitatoꝛes terrę
in hac vice: ⁊ tribulabo eos: ita vt nō īueniant. Vę mihi
ſuper cōtritione mea: peſſima plaga mea. Ego aūt dixi:
Plane hęc infirmitas mea eſt: ⁊ poꝛtabo illā. Taberna-
culū meū vaſtatū eſt: oēs funiculi mei dirupti ſunt. Filij D
mei exierunt a me: ⁊ nō ſubſiſtūt. Nō eſt q extēdat vltra
tentoꝛiū meū: ⁊ erigat pelles meas: qa ſtulte egerūt pa-
ſtoꝛes: ⁊ dñm nō quęſierūt: ꝓpterea nō ītellexerūt: ⁊ oīs
grex eoꝝ diſperſus eſt. Vox auditiōis ecce venit: ⁊ com
motio magna de terra aqlonis: vt ponat ciuitates iuda
in ſolitudinē: ⁊ habitaculū dꝛaconū. Scio dñe: qa nō eſt
hoīs via eiꝰ: nec viri eſt: vt ambulet ⁊ dirigat greſſus ſu-
os. Coꝛripe me dñe: verūtamē in iudicio: ⁊ nō in furoꝛe Pſal.78.
tuo: ne foꝛte ad nihilū redigas me. Effunde īdignatio-
nē tuā ſup gētes: quę nō cognouerūt te: ⁊ ſup ꝓuīcias:
quę nomē tuū nō inuocauerūt: quia comederūt iacob: ⁊
deuoꝛauerūt eū: ⁊ cōſumpſerūt illū: ⁊ decꝰ eiꝰ diſſipaue-
rūt. XI.
VErbū qd factū eſt a dño ad Jere- A
miā: dicēs: Audite vba pacti huiꝰ: ⁊ loqmini
ad viros iuda: ⁊ ad habitatoꝛes ieruſalē: ⁊ di
ces ad eos: Hęc dicit dñs deꝰ iſrael: Maledi
ctus vir: q nō audierit vba pacti huiꝰ: qd pręcepi patri-
bus veſtris ī die: qua eduxi eos de terra Aegypti: de foꝛ-
nace ferrea: dicēs: Audite vocē meā: ⁊ facite oīa quę pre
cepi vobis: ⁊ eritis mihi in pplm: ⁊ ego ero vobis in deū:
vt ſuſcitē iuramentū: qd iuraui patribꝰ veſtris daturum
me eis terrā fluētem lacte et melle: ſicut eſt dies hęc. Et B
reſpondi: ⁊ dixi: Amen dñe. Et dixit dñs ad me: Vocife
rare oīa vba hęc in ciuitatibꝰ Juda: ⁊ foꝛis ieruſalē: di-
cēs: Audite verba pacti huius: ⁊ facite illa: qa cōteſtans
cōteſtatus ſum patres veſtros in die: q eduxi eos de ter-
ra Aegypti vſqꝫ ad diē hāc. Mane cōſurgēs cōteſtatus
ſum: ⁊ dixi: Audite vocē meā: ⁊ nō audierūt: nec inclina-
uerūt aurē ſuā: ſed abierūt vnuſqſqꝫ in prauitate coꝛdis
ſui mali. Et induxi ſup eos oīa vba pacti huiꝰ: qd pręce
pi vt facerēt: ⁊ nō fecerūt. Et dixit dñs ad me: Jnuenta
eſt cōiuratio in viris Juda: et in habitatoꝛibꝰ Jeruſalē.
Reuerſi ſunt ad iniqtates patrū ſuoꝝ pꝛioꝛes: q nolue-
runt audire vba mea. Et hi ergo abierūt poſt deos alie
nos: vt ſeruirēt eis. Jrritū fecerūt domꝰ iſrael: et domꝰ
iuda pactū meū: quod pepigi cū patribꝰ eoꝝ. Quāobrē
hęc dicit dñs: Ecce ego inducā ſup eos mala: de quibus C
exire nō poterūt: ⁊ clamabūt ad me: ⁊ non exaudiā eos: ſupꝛa.2.f.
⁊ ibūt ciuitates Juda: et habitatoꝛes Jeruſalem: et cla
mabunt ad eos: quibus libant: ⁊ nō ſaluabunt eos in tē-
poꝛe afflictionis eoꝛū. Secundū numerū enim ciuitatū
tuarū erant dij tui Juda: ⁊ ſm numerum viarum tuarū
Jeruſalem poſuiſti aras cōfuſionis ad libandum Baa-
lim. Tu ergo noli oꝛare pꝛo populo hoc: et ne aſſumas
pꝛo eis laudē et oꝛationē: quia nō exaudiam in tempoꝛe
clamoꝛis eoꝛū ad me in tempoꝛe afflictionis eoꝛū. Quid
eſt ꝙ dilectꝰ meꝰ in domo mea facit ſcelera multa? Nun
quid carnes ſanctę auferēt a te malicias tuas: in quibꝰ
gloꝛiata es? Oliuā vberē: pulchꝛā: fructiferā: ſpecioſam
vocauit dominus nomen tuū. Ad vocē loquelę grādis
exarſit ignis in ea: ⁊ combuſta ſunt fruteta eius. Et do-
minus exercituū: qui plantauit te: locutus eſt ſup te ma
lum: pꝛo malis domus Jſrael ⁊ domus Juda: quę fece-
runt ſibi ad irritādū me: libantes Baalim. Tu aūt dñe D
demonſtraſti mihi: ⁊ cognoui: tu oſtendiſti mihi ſtudia
eoꝛū: ⁊ ego quaſi agnus manſuetus: qui poꝛtatur ad vi-
ctimam. Et non cognoui: quia cogitauerūt ſup me cōſi
lia: dicētes: Mittamus lignū in panē eius: ⁊ eradamus
eū de terra viuentiū: ⁊ nomen eius nō memoꝛet amplꝰ.
Tu autem domine ſabaoth: qui iudicas iuſte: ⁊ pꝛobas
renes ⁊ coꝛda: videā vltionē tuā ex eis: tibi enim reuela-
ui cauſam meā. Pꝛopterea hęc dicit dominꝰ ad viros

Anathoth:qui querunt animā tuā:⁊ dicūt: Nō prophe
ifra.30.c. tabis in noīe dñi:⁊ nō morieris ī manib⁹ noſtris. Pro-
pterea hec dicit dñs exercituū: Ecce ego viſitabo ſuper
eos. Juuenes morient̄ in gladio:filij eorū ⁊ filie eoꝝ mo
rientur in fame: et reliquie non erunt ex eis. Inducam
eñi malū ſup viros Anathoth annū viſitatiōis eoꝝ. XII.
A Juſtus quidē tu es dñe:ſi diſputē tecū: verū-
Jiob.21. abacuc.1.c tamen iuſta loquar ad te. Quare via impioꝝ
proſperatur:bene eſt omnib⁹ qui preuarican
tur:⁊ inique agunt? Plātaſti eos:⁊ radicem
miſerūt:proficiūt:⁊ faciūt fructū:prope es tu ori eoꝝ:et
lōge a renibus eorū:⁊ tu dñe noſti me: vidiſti me:⁊ pro-
baſti cor meū tecū. Cōgrega eos q̄ſi gregē ad victimā:
⁊ ſanctifica eos in die occiſiōis. Uſq₃quo lugebit terra:
B ⁊ herba omnis regionis ſiccabitur propter maliciā ha-
bitantiū in ea? Cōſumptū eſt animal:⁊ volucre:quoniā
dixerunt:non videbit nouiſſima noſtra. Si cū peditib⁹
currēs laboraſti:quomodo cōtendere poteris cū equis?
Cū autē in terra pacis ſecurus fueris:quid facies in ſu-
perbia iordanis? Nā ⁊ fratres tui ⁊ domus patris tui:
etiā ipſi pugnauerunt aduerſum te:⁊ clamauerunt poſt
te plena voce: Ne credas eis:cū locuti fuerint tibi bona.
Reliqui domū meā:dimiſi hereditatē meam. Dedi dile
ctam animā meā in manus inimicoꝝ eius:facta eſt mihi
C hereditas mea quaſi leo in ſilua. Dedit contra me vocē:
ideo odiui eā. Nūquid auis diſcolor hereditas mea mi-
hi? Nūquid auis tincta per totū? Uenite cōgregamini
omnes beſtie terre:properate ad deuorandū. Paſtores
multi demoliti ſunt vineā meā:ꝯculcauerūt partē meā.
Dederūt portionē meā deſiderabilē in deſertū ſolitudi-
nis:poſuerūt eā ī diſſipationē:luxitq₃ ſuper me. Deſola-
tione deſolata eſt oīs terra:quia nullus eſt qui recogitet
corde. Super oēs vias deſerti venerūt omnes vaſtatores
terre:q̄a gladi⁹ dñi deuorabit ab extremo terre vſq₃ ad
extremū eius. Nō eſt pax vniuerſe carni. Seminauerūt
D triticū:⁊ ſpinas meſſuerūt: hereditatē acceperūt:⁊ non
eis proderit. Cōfundemini a fructibus veſtris:propter
irā furoris dñi. Hec dicit dñs aduerſum omnes vicinos
meos peſſimos:qui tangūt hereditatē:quā diſtribui po
pulo meo Jſrael. Ecce ego euellā eos de terra ſua:et do
mū Juda euellā de medio eorū. Et cū euulſero eos: con
uertar:⁊ miſerebor eoꝝ:⁊ reducā eos:virū ad heredita
tem ſuā:⁊ virū in terrā ſuā. Et erit ſi eruditi didicerint
vias populi mei:vt iurēt in noīe meo:viuit dñs:ſicut do
cuerunt populū meū iurare in Baal:edificabūtur ī me-
dio populi mei. Quod ſi non audierint:euellā gentē illā
euulſione ⁊ perditione:ait dominus. XIII.
A Hec dicit dominus ad me: Uade ⁊ poſſide ti
bi lumbare lineū: et pones illud ſup lumbos
tuos:⁊ in aquā nō inferes illud. Et poſſedi lū
bare iuxta verbū domini:et poſui circa lūbos
meos. Et factus eſt ſermo dñi ad me ſecūdo:dicēs: Tol
le lūbare quod poſſediſti:quod eſt circa lumbos tuos:et
ſurgēs vade ad Eufraten:⁊ abſcōde ibi illud in forami-
ne petre. Et abij:⁊ abſcōdi illud in Eufrate:ſicut prece
perat mihi dñs. Et factum eſt poſt dies plurimos:dixit
dominus ad me: Surge:⁊ vade ad Eufraten:⁊ tolle in-
de lūbare:quod precepi tibi:vt abſcōderes illud ibi. Et
abij ad Eufraten:⁊ fodi:⁊ tuli lūbare de loco:vbi abſcon
B derā illud. Et ecce cōputruerat lūbare: ita vt nulli vſui
aptū eſſet. Et factū eſt verbū dñi ad me:dicens: Hec di
cit dñs: Sic cōputreſcere faciā ſuperbiā Juda:⁊ ſuper-
biam Jeruſalē multā:populū iſtū peſſimū:q̄ nolūt audi
re v̄ba mea:⁊ ambulāt ī prauitate cordis ſui: abierūtq₃
poſt deos alienos:vt ſeruirent eis:et adorarent eos. Et
erunt ſicut lūbare iſtud:qd nulli vſui aptū eſt. Sicut eñi
adheret lumbare ad lumbos viri: ſic agglutinaui mihi
oēm domū iſrael:⁊ oēm domū iuda: dicit dñs: vt eſſent
mihi in populū:⁊ in nomē:⁊ in laudē:⁊ in gloriam:⁊ nō
audierunt. Dices ergo ad eos ſermonem iſtum: Hec di
cit dñs de⁹ iſrael: Oīs lagūcula implebit̄ vino. Et dicēt
ad te: Nūquid ignoram⁹:q̄a oīs lagūcula īplebit̄ vino?
Et dices ad eos: Hec dicit dñs: Ecce ego implebo oēs
habitatores terre hui⁹:et reges q̄ ſedēt de ſtirpe Dauid
ſup thronū ei⁹:⁊ ſacerdotes:⁊ ꝓphetas:⁊ oēs habitato-
res Jeruſalē ebrietate:⁊ diſpergā eos virū a fratre ſuo:
⁊ patres ⁊ filios pariter:ait dñs. Nō parcā:⁊ nō cōcedā C
neq₃ miſerebor: vt nō diſperdā eos. Audite:⁊ aurib⁹ ꝑci
pite:nolite eleuari:q̄a dñs locut⁹ eſt. Date dño deo ve-
ſtro gloriā:anteq̄ꝫ contenebreſcat:⁊ anteq̄ꝫ offendant pe
des veſtri ad mōtes caliginoſos. Expectabitis lucem:⁊ infra31..b
ponet eā in vmbrā mortis:⁊ in caliginē. Quod ſi hoc nō Treñ.a.
audieritis in abſcōdito:plorabit aīa mea a facie ſupbie.
Plorās plorabit:⁊ deducet oculus meus lachrymā: q̄a
capt⁹ eſt grex dñi. Dic ergo regi ⁊ dominatrici: Humi-
liamini:ſedete in terra:quoniā deſcēdet de capite veſtro
corona glorie veſtre. Ciuitates auſtri clauſe ſunt:⁊ non
eſt q̄ aperiat. Trāſlata eſt oīs Juda trāſmigratiōe pfe- D
cta. Leuate oculos vřos ⁊ videte: q̄ venitis ab aq̄lone.
Ubi eſt grex q̄ dat⁹ eſt tibi:pecus inclytū tuū? Quid di-
ces cū viſitauerit te? Tu eñi docuiſti eos aduerſum te:⁊
erudiſti in caput tuū. Nūquid nō dolores apprehēdent
te:q̄ſi mulierē parturientē? Quō ſi dixeris in corde tuo:
quare venerūt mihi hec? Propter multitudinē iniq̄ta- infra.30.f
tis tue reuelata ſunt verecūdiora tua:pollute ſunt plan
te tue. Si mutare poteſt ethiops pellē ſuā: aut pardus
varietates ſuas:⁊ vos poteritis benefacere: cū didiceri-
tis malū. Et diſſeminabo eos q̄ſi ſtipulā que vēto rapta
tur in deſerto. Hec ſors tua parſq₃ mēſure tue a me:di-
cit dñs:q̄a oblita es mei:⁊ cōfiſa es ī mēdacio. Unde et
ego nudaui foemora tua cōtra faciem tuam:⁊ apparuit
ignominia tua: adulteria tua:⁊ hinnit⁹ tuus:ſcel⁹ forni
catiōis tue. Sup colles ī agro vidi abominatiōes tuas.
Ue tibi ieruſalē. Nō mūdaberis poſt me. Uſq₃q̄ adhuc?
Uod factū eſt v̄bū dñi ad Jeremiā XIIII.
de ſermonib⁹ ſiccitatis. Luxit iudea:et porte A
ei⁹ corruerūt:⁊ obſcurate ſunt in terra:et cla
mor ieruſalem aſcēdit. Maiores miſerūt mi
nores ſuos ad aquā:venerūt ad hauriēdū. Nō īuenerūt
aquā:reportauerūt vaſa ſua vacua. Cōfuſi ſunt ⁊ afflicti
⁊ operuerūt capita ſua ꝓpter terre vaſtitatē: q̄a non ve
nit pluuia ī terrā. Cōfuſi ſunt agricole: operuerūt capi
ta ſua:nā ⁊ cerua in agro peperit ⁊ reliq̄t:q₂ nō erat her
ba. Et onagri ſteterūt ī rupib⁹:traxerūt vētū q̄ſi draco-
nes:defecerūt oculi eoꝝ:q₂ nō erat herba. Si iniq̄tates
noſtre reſpōderint nobis:dñe fac ꝓpter nomen tuū: qm̄
multe ſunt auerſiōes noſtre. Tibi peccauimus expecta- B
tio iſrael:ſaluator noſter in tēpore tribulatiōis. Quare
q̄ſi colon⁹ futur⁹ es ī terra:⁊ q̄ſi viator declinās ad ma-
nendū? Quare futur⁹ es velut vir vag⁹ ⁊ fortis:q̄ nō po
teſt ſaluare? Tu aūt ī nobis es dñe:⁊ nomē tuū īuocatū
eſt ſup nos:ne derelinq̄s nos. Hec dicit dñs pplo huic:q̄
dilexit mouere pedes ſuos:⁊ nō q̄uit:⁊ dño nō placuit.
Nunc recordabit̄ iniq̄tatū eoꝝ:⁊ viſitabit pctā eoꝝ. Et
dixit dñs ad me: Noli orare ꝓ pplo iſto ī bonū. Cū ieiu- ſupra.7.a
nauerint:nō exaudiā p̄ces eoꝝ:⁊ ſi obtulerint holocau-
ſtomata ⁊ victimas:nō ſuſcipiā ea:qm̄ gladio et fame et
peſte ego cōſumā eos. Et dixi: Ahah dñe deus. Prophe ſupra.1.b.
te dicūt eis: Nō videbitis gladiū:⁊ fames nō erit ī vobis:
ſed pacē verā dabit vobis ī loco iſto. Et dixit dñs ad me: C
Falſo ꝓphete vaticinant̄ ī noīe meo. Nō miſi eos:⁊ non ifra.23.d.
precepi eis:neq₃ locut⁹ ſum ad eos. Uiſionē mendacē ⁊ ⁊.27.c.et
diuinationē fraudulentā:⁊ ſeductionem cordis ſui pro- 29.b.
phetāt vobis. Jdcirco hec dicit dominus de prophetis:
qui prophetāt in noīe meo:q̄s ego nō miſi dicētes: Gla
dius ⁊ fames nō erit ī terra hac. In gladio ⁊ fame cōſu
mentur prophete illi:⁊ populi quibus prophetauerunt:
erūt proiecti in vijs Jeruſalem:pre fame ⁊ gladio:⁊ nō
erit qui ſepeliat eos:ipſi ⁊ vxores eoꝝ:filij ⁊ filie eorum:
⁊ effundam ſuper eos malum ſuū. Et dices ad eos ver-

bū iſtud: Deducāt oculi mei lachrymā per noctē ⁊ diē: ⁊
Treñ. 1. f. nō taceāt: quoniā cōtritione magna cōtrita eſt virgo fi
D lia populi mei: plaga peſſima vehementer. Si egreſſus
fuero ad agros: ecce occiſi gladio. Et ſi introiero in ciui
tatē: ecce attenuati fame. Propheta quoq͂ et ſacerdos
C abierūt in terrā: quā ignorabāt. Nūquid proijciēs abie-
ciſti Iudā: aut Sion abominata eſt aīa tua? Quare er-
go percuſſiſti nos: ita vt nulla ſit ſanitas? Expectauim⁹
pacē: ⁊ non eſt bonū: ⁊ tēpus curatiōis: ⁊ ecce turbatio.
ſupra. 8. c. Cognouimus dn̄e impietates noſtras: iniquitates pa-
trum noſtroꝝ: quia peccauimus tibi. Ne des nos in op
probrium propter nomen tuū: neq͂ facias nobis contu-
meliam. Solij glorie tue recordare: ne irritū facias foe
dus tuū nobiſcū. Nūquid ſunt in ſculptilibus gētium:
qui pluāt: aut celi poſſunt dare imbres: niſi tu volueris.
Nōne tu es dominus deus noſter: quē expectauimus?
Tu enim feciſti omnia hec. XV.
A ET dixit dn̄s ad me: Si ſteterint moyſes ⁊ ſa-
muel corā me: nō eſt aīa mea ad populū iſtū:
zacha. 11 b Ejce illos a facie mea: ⁊ egrediant̄. Qd ſi di-
xerint ad te: Quo egrediemur? dices ad eos:
Hec dicit dn̄s: Qui ad mortē: ad mortē: ⁊ q̇ ad gladiū:
ad gladiū: ⁊ qui ad famē: ad famē: ⁊ q̇ ad captiuitatē: ad
captiuitatē. Et viſitabo ſup eos q̄tuor ſpēs: dicit do-
minus: Gladiū ad occiſionē: ⁊ canes ad lacerandū: ⁊ vo
latilia celi ⁊ beſtias terre: ad deuorandū ⁊ diſſipandū: ⁊
dabo eos in feruorē vniuerſis regnis terre ꝓpter Ma-
naſſen filiū Hezechie regis Iuda: ſup omibus que fecit
in Ieruſalē. Quis em̄ miſerebit̄ tui ieruſalē? Aut quis
contriſtabitur pro te? Aut q̇s ibit ad rogandū pro pace
B tua? Tu reliq̇ſti me: dicit dn̄s: retrorſum abijſti. Et ex-
tendā manū meā ſup te: et īterficiā te. Laboraui rogās.
ſupra. 6. e Et diſpergā eos ventilabro in portis terre. Interfeci ⁊
diſperdidi populū meū: ⁊ tamē a vijs ſuis nō ſunt reuer
ſi. Multiplicate ſunt mihi vidue eius ſup arenā maris.
Induxi eis ſup matrē adoleſcētis vaſtatorem meridie:
miſi ſup ciuitates repēte terrorē. Infirmata eſt que pe-
perit ſeptē: defecit aīa ei⁹. Occidit ei ſol: cū adhuc eſſet
C dies: confuſa eſt: ⁊ erubuit. Et reſiduos ei⁹ in gladiū da
bo in conſpectu inimicoꝝ eorū: ait dn̄s. Ve mihi mater
mea: q̄re genuiſti me virū rixe: virū diſcordie ī vniuerſa
terra? Nō foeneraui: nec foenerauit mihi quiſq͂. Om̄es
maledicūt mihi: dicit dn̄s: Si nō reliquie tue in bonū: ſi
nō occurri tibi in tēpore afflictiōis: ⁊ in tēpore tribula-
tionis aduerſus inimicū. Nūquid foederabit̄ ferrū fer-
ro ab aq̇lone: ⁊ es? Diuitias tuas ⁊ theſauros tuos ī di-
reptionē dabo gratis ī oīb⁹ pctīs tuis ⁊ ī oīb⁹ terminis
tuis. Et adducā inimicos tuos de terra quā neſcis: q̇a
ignis ſuccenſus eſt in furore meo: ⁊ ſup vos ardebit. Tu
ſcis dn̄e: recordare mei: ⁊ viſita me: ⁊ tuere me ab his q̇
Deu. 32. c ꝑſequunt̄ me. Noli in patiētia tua ſuſcipere me. Scito
quoniā ſuſtinui ꝓpter te opprobriū. Inuēti ſunt ſermo-
nes tui: ⁊ comedi eos. Et factū eſt mihi verbū tuū ī gau
D diū: et in letitiā cordis mei: quoniā inuocatū eſt nomen
tuū ſup me dn̄e de⁹ exercituū. Nō ſedi in conſilio luden
tiū: ⁊ gloriatus ſum a facie manus tue. Solus ſedebā:
quoniā amaritudine repleſti me. Quare factus eſt dolor
meus ꝑpetuus: ⁊ plaga mea deſperabilis renuit curari?
Facta eſt mihi q̄ſi mendaciū aquarū infideliū. Propter
hoc hec dicit dn̄s: Si cōuerteris: cōuertā te: ⁊ ante faciē
meā ſtabis: ⁊ ſi ſeparaueris ꝑcioſum a vili: quaſi os meū
ſupra. 1. b eris. Cōuertent̄ ipſi ad te: ⁊ tu nō cōuerteris ad eos. Et
dabo te populo huic ī murū ereū: fortē: ⁊ bellabūt aduer
ſum te: ⁊ nō preualebūt: quia ego tecū ſum vt saluē te: et
eruā te: dicit dn̄s. Et liberabo te de manu peſſimorū: et
redimam te de manu fortiū. XVI.
A ET factū eſt verbū dn̄i ad me: dicēs: Non acci
pies vxorē: ⁊ nō erūt tibi filij ⁊ filie ī loco iſto.
Quia hec dicit dn̄s ſup filios ⁊ filias: q̇ gene-
rantur in loco iſto: ⁊ ſup matres eoꝝ que ge-
nuerūt eos: ⁊ ſup patres eoꝝ: de quoꝝ ſtirpe ſunt nati in
terra hac. Mortibus egrotationū morient̄: nō plāgen-
tur: ⁊ nō ſepeliētur: in ſterquiliniū ſup faciē terre erunt.
Et gladio ⁊ fame conſument̄: ⁊ erit cadauer eoꝝ in eſcā
volatilib⁹ celi ⁊ beſtijs terre. Hec em̄ dicit dn̄s: Ne in-
grediaris domū cōuiuij: neq͂ vadas ad plangendū: neq͂
cōſoleris eos: quia abſtuli pacē meā a populo iſto: dicit B
dn̄s: miſericordiā ⁊ miſeratiōes. Et morient̄ grādes et
parui in terra iſta: nō ſepeliētur neq͂ plangētur: et nō ſe
incidēt: neq͂ caluiciū fiet ꝑ eis. Et nō frangēt inter eos
lugēti panē ad conſolandū ſup mortuo: ⁊ nō dabunt eis
potū calicis: ad conſolandū ſuper patre ſuo ⁊ matre. Et
domum cōuiuij nō ingrediaris: vt ſedeas cū eis: ⁊ come
das: ⁊ bibas. Quia hec dicit dn̄s exercituū deus iſrael:
Ecce ego auferā de loco iſto in oculis veſtris: et in dieb⁹
veſtris vocē gaudij ⁊ vocē letitie: vocē ſpōſi ⁊ vocē ſpon
ſe. Et cū annūciaueris populo huic om̄ia verba hec: ⁊ di
xerint tibi: Quare locutus eſt dominus ſuper nos om̄e
malū grāde iſtud? Que iniquitas noſtra: aut quod pec-
catū noſtrū: quod peccauim⁹ dn̄o deo noſtro? Dices ad
eos: Quia dereliquerunt me patres veſtri: ait dn̄s. Et ſupra. 5. c.
abierūt poſt deos alienos: ⁊ ſeruierūt eis: ⁊ adorauerūt
eos: ⁊ me dereliquerūt: ⁊ legē meā nō cuſtodierūt. Sed C
⁊ vos pei⁹ operati eſtis: q̄ꝫ patres veſtri. Ecce em̄ ambu ſupra. 7. f.
lat vnuſquiſq͂ poſt prauitatē cordis ſui mali: vt me non
audiat. Et ejciam vos de terra hac in terrā quā ignora
tis vos et patres veſtri: et ſeruietis ibi dijs alienis die ac
nocte: q̇ non dabunt vobis requiē. Propterea ecce dies ſup. 25. d.
veniēt: dicit dominus: ⁊ nō dicetur vltra: viuit dn̄s qui
eduxit filios iſrael de terra Aegypti: ſed: viuit domin⁹:
qui eduxit filios Iſrael de terra aq̇lonis: et de vniuerſis
terris: ad quas eieci eos: et reducā eos in terrā ſuā: quā
dedi patribus eorū. Ecce ego mittā piſcatores multos: D
dicit dominus: ⁊ piſcabuntur eos. Et poſt hec mittam
eis multos venatores: et venabūtur eos de omni mōte:
⁊ de omni colle: ⁊ de cauernis petrarū: quia oculi mei ſu
per omnes vias eorū. Nō ſunt abſcondite a facie mea: ⁊
nō fuit occultata iniquitas eoꝝ ab oculis meis. Et red-
dā primū duplices iniquitates ⁊ peccata eoꝝ: quia cōta
minauerūt terrā meā in morticinis idoloꝝ ſuorū: ⁊ abo
minationibus ſuis impleuerūt hereditatē meā. Domi-
ne fortitudo mea ⁊ robur meū ⁊ refugiū meū in die tri-
bulationis. Ad te gentes venient ab extremis terre: ⁊ di
cent: Vere mendaciū poſſederūt patres noſtri: vanita-
tem que eis nō profuit. Nūquid faciet ſibi homo deos:
⁊ ipſi nō ſunt dij? Idcirco ecce ego oſtēdam eis per vicē
hāc: oſtēdam eis manū meā ⁊ virtutē meā: ⁊ ſcient quia
nomen mihi dominus. XVII.
PEccatum Iuda ſcriptū eſt ſtilo ferreo in vn- A
gue adamantino: exaratū ſuper latitudinem
cordis eorū: ⁊ in cornibus ararū eorū. Cū re
cordati fuerint filij eorū ararū ſuarū ⁊ lucoꝝ
ſuorū: lignorūq͂ frōdentiū in montib⁹ excelſis: ſacrificā
tes ī agro fortitudinē tuā: ⁊ oēs theſauros tuos in dire-
ptionē dabo: excelſa tua propter peccata ī vniuerſis fini
bus tuis. Et relinqueris ſola ab hereditate tua: quā de-
di tibi: ⁊ ſeruire te faciā inimicis tuis in terra quā igno-
ras. Quoniā ignē ſuccendiſti in furore meo: vſq͂ in eter infra. 58 a
num ardebit. Hec dicit dominus: Maledictus homo
qui confidit in homine: ⁊ ponit carnē brachium ſuum: et B
a domino recedit cor eius. Erit em̄ quaſi myrice in de- Pſalm̄. 1.
ſerto: ⁊ non videbit cū venerit bonū: ſed habitabit in ſic
citate in deſerto in terra ſalſuginis ⁊ inhabitabili. Be-
nedictus vir qui confidit in domino: et erit dominus fi-
ducia eius. Et erit quaſi lignū quod tranſplantatur ſup
aquas: qd̄ ad humorē mittit radices ſuas: et nō timebit
cū venerit eſtus. Et erit foliū eius viride: ⁊ in tēpore ſic
citatis nō erit ſollicitū: nec aliquādo deſinet facere fru-
ctū. Prauū eſt cor hoīs ⁊ īſcrutabile. Quis cognoſcet il Apoc. 2. f.
lud? Ego dn̄s ſcrutās cor: ⁊ ꝓbans renes: q̇ do vnicuiq͂

iuxta viā ſuā:⁊ iuxta fructū adinuentionū ſuarū. Per-
dix fouit que nō peperit:fecit diuitias: ⁊ non in iudicio.
In dimidio dierū ſuorū derelinquet eas: et ī nouiſſimo
ſuo erit inſipiēs. Soliū glorie altitudinis a pricipio: lo
cus ſanctificatiōis noſtre expectatio Iſrael. Dñe omēs
qui te derelinquūt: cōfundentur: recedentes a te: in ter
ra ſcribētur:quoniā dereliquerūt venā aquarū viuentiū
dominū. Sana me dñe: ⁊ ſanabor:ſaluū me fac:⁊ ſaluus
C ero:quoniā laus mea tu es. Ecce ipſi dicunt ad me: Vbi
eſt verbū dñi? Veniat. Et ego nō ſum turbatꝰ te paſtorē
ſequēs: ⁊ diem hoīs nō deſideraui: tu ſcis. Quod egreſ-
ſum eſt de labijs meis:rectū in conſpectu tuo fuit. Non
ſis tu mihi formidini:ſpes mea tu in die afflictiōis. Cō-
fundantur q̄ me perſequunť:⁊ nō cōfundar ego:paueāt
illi:⁊ nō paueā ego. Induc ſuper eos diem afflictionis:
⁊ duplici cōtritione contere eos. Hec dicit dñs ad me:
Vade:⁊ ſta in porta filioꝝ ppľi mei per quā ingrediunť
reges Iuda: ⁊ egrediūtur: ⁊ in cūctis portis Ieruſalē:
⁊ dices ad eos: Audite verbū dñi reges Iuda:⁊ oīs Iu
da:cūctiq; habitatores ieruſalē:q̄ ingredimini per por-
tas iſtas. Hec dicit dñs: Cuſtodite aīas veſtras:⁊ noli-
te portare pōdera in die ſabbati: nec inferatis ꝑ portas
Ieruſalē:⁊ nolite eijcere onera de domibꝰ veſtris in die
ſabbati:⁊ omē opus nō facietis. Sāctificate diē ſabbati:
ſicut precepi patribus veſtris. Et nō audierūt:nec incli
nauerūt aurē ſuā:ſed indurauerūt ceruicē ſuā:ne audi-
D rēt me:⁊ ne acciperēt diſciplinam. Et erit:ſi audieritis
me:dicit dñs:vt nō inferatis onera per portas ciuitatis
huius in die ſabbati. Et ſi ſanctificaueritis diē ſabbati:
ne faciatis in eo omē opus:ingrediētur ꝑ portas ciuita-
tis huiꝰ reges ⁊ pricipes ſedētes ſuꝑ ſoliū dauid: et aſcē
dentes in curribꝰ ⁊ equis:ipſi ⁊ principes eoꝝ: viri Iu-
da:⁊ habitatores ieruſalē:⁊ habitabiť ciuitas hec ī ſem-
piternū. Et veniēt de ciuitatibꝰ Iuda:⁊ de circūitu Ie-
ruſalē:⁊ de terra beniamin: ⁊ de cāpeſtribꝰ: ⁊ de mōtuo
ſis:⁊ ab auſtro:portātes holocauſtū:⁊ victimā:⁊ ſacrifi-
ciū:⁊ thus:⁊ inferēt oblationē in domū dñi. Si aūt non
audieritis me:vt ſanctificetis diē ſabbati: ⁊ ne portatis
onus:⁊ ne inferatis ꝑ portas Ieruſale in die ſabbati: ſuc
cendam ignē in portis eius: ⁊ deuorabit domos ieruſa-
lem:⁊ non extinguetur. XVIII.

A VErbū qđ factū eſt ad Ieremiā a dño: dicens:
Surge ⁊ deſcēde ī domū figuli: et ibi audies
verba mea. Et deſcēdi in domū figuli: et ecce
ipſe faciebat opꝰ ſuꝑ rotā: et diſſipatū eſt vas
Rom.9.c quod ipſe faciebat e luto manibꝰ ſuis. Cōuerſuſq; fecit
illud vas alterū:ſicut placuerat in oculis eiꝰ:vt faceret.
B Et factū eſt verbū dñi ad me:dicēs: Nūquid ſicut figu-
lus iſte non potero vobis facere domꝰ iſrael? ait dñs: Ec
ce ſicut lutū in manu figuli: ſic vos domꝰ iſrael in manu
mea. Repēte loquar aduerſum gētē ⁊ aduerſus regnū:
vt eradicē ⁊ deſtruā ⁊ diſperdā illud. Si poenitētiā ege
rit gēs illa a malo ſuo qđ locutꝰ ſum aduerſus eā:agā et
ego poenitētiā ſuꝑ malo qđ cogitaui:vt facerē ei:⁊ ſubi-
to loquar de gēte ⁊ de regno:vt edificē ⁊ plantem illud.
Si fecerit malū in oculis meis:vt non audiat vocē meā:
poenitētiam agā ſuꝑ bono: qđ locutus ſum vt facerē ei.
Nūc ergo dic viro Iuda: et habitatori Ieruſalē:dicēs:
ifra.25.b. ⁊ ifra.35.c Hec dicit dñs: Ecce ego fingo ↄtra vos malū:⁊ cogito
cōtra vos cogitationē. Reuertať vnuſq̄ſq; a via ſua ma-
la:⁊ dirigite vias veſtras ⁊ ſtudia veſtra. Qui dixerunt:
C Deſperauimus. Poſt cogitatiōes em̄ noſtras ibimus:
Iſa.66.c ⁊ vnuſquiſq; prauitatē cordis ſui mali faciemus. Ideo
hec dicit dñs: Interrogate gentes: Quis audiuit talia
horribilia:que fecit nimis virgo Iſrael? Nunquid defi-
ciet de petra agri nix libani: aut euelli poſſunt aque erū-
pētes frigide ⁊ defluētes? Quia oblitꝰ eſt mei populus
meꝰ:fruſtra libātes: ⁊ impingētes in vijs ſuis:et in ſemi
infra.16.c tis ſeculi: vt ambularēt ꝑ eas ī itinere nō trito: vt fieret
49.c.50.c terra eoꝝ ī deſolationē:⁊ ī ſibilū ſempiternū. Oīs q̄ pre-
terierit ꝑ eā:obſtupeſcet:⁊ mouebit caput ſuū. Sicut vē
tus vrēs diſpergā eos corā inimico: dorſum:⁊ non faciē D
oſtēdā eis ī die ꝑditiōis eoꝝ. Et dixerūt: Venite:⁊ cogi
temus cōtra Ieremiā cogitatiōes. Nō em̄ peribit lex a
ſacerdote:neq; cōſiliū a ſapiēte:nec ſermo a ꝓpheta. Ve
nite:⁊ ꝑcutiamꝰ eū lingua: ⁊ nō attendamus ad vniuer
ſos ſermones eiꝰ. Attēde dñe ad me:⁊ audi vocē aduer-
ſariorū meorū. Nūquid reddeť pro bono malū: q̄a fode
runt foueā aīe mee? Recordare ꝙ ſteterim in cōſpectu
tuo:vt loquerer pro eis bonū: et auerterē indignationē
tuā ab eis. Propterea da filios eoꝝ ī famē:et deduc eos
in manꝰ gladij. Fiāt vxores eoꝝ abſq; liberis:⁊ vidue:et
viri earū interficiātur morte. Iuuenes eoꝝ cōfodiātur
gladio ī prelio:audiať clamor de domibꝰ eoꝝ. Adduces
em̄ ſuꝑ eos latronē repēte:q̄a foderūt foueā : vt caperēt
me:⁊ laqueos abſcōderūt pedibꝰ meis. Tu aūt dñe ſcis
omē cōſiliū eoꝝ aduerſum me ī mortē. Ne ꝓpitieris ini
quitati eoꝝ:⁊ peccatū eoꝝ a facie tua nō deleať. Fiāt cor
ruētes ī cōſpectu tuo:ī tpe furorꝫ tui abutere eis. XIX.

HAec dicit dñs: Vade:⁊ accipe laguunculam fi A
guli teſteā de ſenioribꝰ populi:et de ſenioribꝰ
ſacerdotū:⁊ egredere ad vallē filioꝝ Ennon:
que eſt iuxta introitū porte fictilis:⁊ predica
bis ibi verba: que ego loquor ad te:⁊ dices: Audite v̄bū supra.6.c.
dñi reges iuda:⁊ habitatores Ieruſalē. Hec dicit dñs infra eodē
exercituū deus iſrael: Ecce ego inducā afflictionē ſuꝑ lo
cū iſtū:ita vt omis qui audierit illā:tinniāt aures eiꝰ: eo
ꝙ dereliquerūt me : ⁊ alienum fecerūt locū iſtum: ⁊ liba B
uerūt in eo dijs alienis:quos neſcierūt ipſi ⁊ patres eoꝝ
⁊ reges iuda:⁊ repleuerūt locū iſtū ſanguine innocentū:
⁊ edificauerunt excelſa Baalim ad comburendos filios
ſuos igni in holocauſtū Baalim:que nō precepi:nec lo-
cutus ſum:nec aſcēderunt in cor meū. Propterea ecce
dies veniēt:dicit dñs:⁊ nō vocabiť ampliꝰ locꝰ iſte To-
pheth:⁊ vallis filij Ennon:ſed vallis occiſiōis. Et diſſi-
pabo cōſiliū Iuda ⁊ Ieruſalē ī loco iſto: ⁊ ſubuertā eos
gladio in cōſpectu inimicoꝝ ſuorū: ⁊ in manu querētiū
animas eoꝝ:⁊ dabo cadauera eoꝝ eſcā volatilibꝰ celi:et
beſtijs terre:⁊ ponā ciuitatē hāc ī ſtuporē:et in ſibilum.
Omnis qui preterierit per eā:obſtupeſcet: ⁊ ſibilabit ſu C
per vniuerſa plaga eiꝰ. Et cibabo eos carnibꝰ filioꝝ ſuo supra.18.c
rū:⁊ carnibꝰ filiarū ſuaꝝ:⁊ vnuſq̄ſq; carnes amici ſui co ifra.64.c.
medet ī obſidiōe et ī anguſtia:in q̄ cōcludēt eos inimici et.50.c.
eorū: ⁊ q̄ querūt aīas eoꝝ. Et cōteres lagūculā ī oculis
viroꝝ:q̄ ibūt tecū. Et dices ad eos: Hec dicit dñs exer-
cituū: Sic cōterā populū iſtū ⁊ ciuitatē iſtā: ſicut cōteri D
tur vas figuli:qđ nō pōt vltra inſtaurari. Et ī Topheth
ſepeliētur:eo ꝙ non ſit aliꝰ locꝰ ad ſepeliendū. Sic faciā
loco huic:ait dñs:⁊ habitatoribꝰ eiꝰ:⁊ ponā ciuitatē iſtā
ſicut Topheth. Et erūt domꝰ ieruſalē:⁊ domꝰ regū iu-
da:ſicut locꝰ Topheth immūde:oēs domꝰ:in quarū do
matibus ſacrificauerūt omi militie celi:⁊ libauerūt liba
mina dijs alienis. Venit aūt Ieremias de topheth:quo
miſerat eū dñs ad prophetandū:⁊ ſtetit in atrio domus
dñi:et dixit ad oēs populū: Hec dicit dñs exercituū deꝰ
iſrael: Ecce ego inducā ſuꝑ ciuitatē hāc:⁊ ſuꝑ oēs vrbes
eiꝰ vniuerſa mala:que locutꝰ ſum aduerſum eā:qm̄ idu-
rauerūt ceruicē ſuā:vt nō audirēt ſermones meos. XX

ET audiuit Phaſhur filius emmer ſacerdos A
qui cōſtitutus erat princeps in domo dñi: Ie infra.17.c
remiā ꝓphetante ſermones iſtos. Et ꝑcuſſit
Phaſhur Ieremiā ꝓphetā:⁊ miſit eū in ner-
uum: quod erat in porta Beniamin ſuperiori in domo
domini. Cūq; illuxiſſet in craſtinū:eduxit phaſhur iere-
miā de neruo. Et dixit ad eū ieremias: Nō phaſhur vo-
cauit dñs nomē tuū:ſ; pauorē vndiq;: q: hec dicit dñs:
ecce ego dabo te ī pauorē:⁊ oēs amicos tuos: ⁊ corruēt
gladio inimicoꝝ ſuoꝝ:⁊ ocľi tui videbūt. Et oēs iudā da B
bo ī manu regꝫ babylonis:⁊ traducet eos ī babylonē: et
ꝑcutiet eos gladio. et dabo vniuerſā ſubāſ ciuitatꝫ huiꝰ

⁊ oẽm laborẽ eius: omneq́ꝫ preciũ: ⁊ cũctos theſauros re-
gum Juda dabo in manu inimicorũ eorũ: ⁊ diripiẽt eos:
⁊ tollẽt: ⁊ ducẽt in Babylonẽ. Tu aũt Phaſhur: ⁊ oẽs
habitatores domus tuę ibitis ĩ captiuitatẽ: ⁊ in Baby-
c lonem venies: ⁊ ibi morieris: ibiq́ꝫ ſepelieris tu: et oĩes
amici tui: quibꝰ ꝓphetaſti mẽdaciũ. Seduxiſti me dñe:
⁊ ſeductus ſũ: fortior me fuiſti: ⁊ inualuiſti. Factꝰ ſum
in deriſum tota die. Omnes ſubſannãt me: q̄a iã olim lo
quor: vociferãs iniquitatẽ: ⁊ vaſtitatẽ clamito. Et factꝰ
eſt mihi ſermo dñi in opprobriũ: et in deriſum tota die.
Et dixi: Non recordabor eius: neq́ꝫ loquar vltra in noĩe
C illius. Et factus eſt in corde meo quaſi ignis exęſtuãs:
clauſuſq́ꝫ in oſſibus meis: ⁊ defeci: ferre nõ ſuſtinẽs. Au-
Pſal. 30 diui eĩ cõtumelias multorũ: ⁊ terrorẽ in circuitu: per-
ſequimini: ⁊ peſequamur eũ ab oĩbꝰ viris: q̄ erãt pacifici
mei: ⁊ cuſtodiẽtes latꝰ meũ: ſi quomodo decipiat̃: et prę
ualeamus aduerſus eũ: et cõſeq̄mur vltionẽ ex eo. Dñs
aũt mecũ eſt: tãq̄ꝫ bellator fortꝫ: idcirco q̄ ꝑſequunt̃ me:
ſupra.11.d cadẽt: ⁊ ĩfirmi erũt: ⁊ cõfundent̃ vehemẽter: q̄a nõ intel
lexerũt opprobriũ ſempiternũ: quod nũq̄ꝫ delebit̃. Et tu
D dñe exercituũ probator iuſti: q̄ vides renes et cor: videã
queſo vltionẽ tuã ex eis. Tibi eĩ reuelaui cauſam meã.
Cãtate domino: laudate dominũ: quia liberauit animã
Jiob. 3.a. pauperis de manu malorũ. Maledicta dies: in qua natꝰ
ſum: dies: ĩ qua peperit me mater mea: nõ ſit benedicta.
Maledictꝰ vir: q̄ annũciauit patri meo: dicens: natꝰ eſt
tibi puer maſculus: ⁊ q̄ſi gaudio lętificauit eũ. Sit hõ il
le: vt ſũt ciuitates: q̄s ſubuertit dñs: ⁊ nõ poenituit eũ.
Audiat clamorẽ mane: et vlulatũ in tẽpore meridiano:
Jiob. 3.b. quia nõ me interfecit a vulua: vt fieret mihi mater mea
ſepulchrum: et vulua eius cõceptus ęternus. Quare de
vulua egreſſus ſum: vt viderem laborẽ ⁊ dolorem: ⁊ con
ſumerentur in confuſione dies mei? XXI.

A Verbũ quod factũ eſt ad Jeremiã a domino:
quãdo miſit ad eũ rex Sedechias phaſhur fi
infra.42.a liũ melchię: ⁊ Sophoniã filiũ Maaſię ſacer-
dotẽ: dicens: Interroga ꝓ nobis dominũ: q̄a
nabuchodonoſor rex babylonis: pręliat̃ aduerſum nos:
ſi forte faciat dñs nobiſcũ ſm̃ oĩa mirabilia ſua: ⁊ rece
dat a nobis. Et dixit Jeremias ad eos: Sic dicetis Se
dechię: Hęc dicit dñs deꝰ iſrael: Ecce ego cõuertã vaſa
B belli: quę ĩ manibꝰ veſtris ſunt: ⁊ q̄bꝰ vos pugnatis ad-
uerſum regem Babylonis ⁊ Chaldęos: q̄ obſidẽt vos
in circũitu murorũ: ⁊ congregabo ea in medio ciuitatis
huius: ⁊ debellabo ego vos in manu extẽta: ⁊ in brachio
forti: ⁊ in furore: ⁊ in indignatiõe: ⁊ in ira grandi: ⁊ per-
cutiam habitatores ciuitatis huius. Homines ⁊ beſtię
peſtilẽtia magna morient̃. Et poſt hoc ait dominꝰ: Da-
bo Sedechiã regẽ Juda: ⁊ ſeruos eiꝰ: ⁊ populũ eius: et
qui derelicti ſunt in ciuitate hac a peſte: ⁊ a gladio: ⁊ a fa
me: et in manu Nabuchodonoſor regis Babylonis: et
in manu inimicorũ eorũ: et in manu quęrentiũ animam
C eorũ: ⁊ ꝑcutiet eos in ore gladij: ⁊ nõ flectetur: neq́ꝫ par-
cet: nec miſerebitur. Et ad populũ hũc dices: Hęc dicit
dominꝰ deꝰ: Ecce ego do corã vobis viã vitę: ⁊ viã mor-
Infra. 38 tis. Qui habitauerit in vrbe hac: moriet̃ gladio ⁊ fame:
⁊ peſte: q̄ aũt egreſſus fuerit: ⁊ trãſfugerit ad chaldęos:
q̄ obſidẽt vos: viuet: ⁊ erit ei aĩa ſua quaſi ſpoliũ. Poſui
eĩ faciẽ meã ſuꝑ ciuitatẽ hanc in malũ: ⁊ nõ in bonũ: ait
dominus: In manu regis Babylonis dabit̃: ⁊ exuret eã
igni. Et domui regis Juda: Audite verbũ dñi domus
[infr]a.22.a. Dauid: Hęc dicit dominus: Judicate mane iudiciũ: et
eruite vi oppreſſum de manu calũniãtis: ne forte egredia
tur vt ignis indignatio mea: ⁊ ſuccẽdat̃: ⁊ nõ ſit q̄ extin
guat propter maliciã ſtudiorũ veſtrorũ. Ecce ego ad te
habitatricẽ vallis ſolidę atq́ꝫ cãpeſtris: ait dñs. Qui di-
citis: quis percutiet nos: ⁊ quis ingredietur domus no
ſtras? Et viſitabo ſuꝑ vos iuxta fructũ ſtudiorũ veſtro-
rũ: dicit dominus: ⁊ ſuccendam ignẽ in ſaltu eius: ⁊ de-
uorabit oĩa in circũitu eius. XXII.

Hec dicit dominꝰ: Deſcẽde in domũ regis iu A
da: ⁊ loqueris ibi verbum hoc: ⁊ dices: Audi
verbũ dñi rex iuda: q̄ ſedes ſuꝑ ſoliũ Dauid:
tu et ſerui tui: et populꝰ tuus: q̄ ingredimini
ꝑ portas iſtas. Hęc dicit dñs: Facite iudiciũ ⁊ iuſtitiã: ⁊
liberate vi oppreſſum de manu calũniatoris: ⁊ aduenã
⁊ pupillũ ⁊ viduã nolite cõtriſtare: neq́ꝫ opprimatis ini-
que: ⁊ ſanguinẽ innocentẽ ne effundatis in loco iſto. Si
eĩ facientes feceritis verbũ iſtud: ingrediẽtur ꝑ portas
domꝰ huiꝰ reges ſedẽtes de ſtirpe dauid: ſuꝑ thronũ eiꝰ: B
⁊ aſcẽdentes currus ⁊ eq̄s: ipſi ⁊ ſerui: et populus eorũ.
Quod ſi nõ audieritis vba hęc: in memetipſo iuraui: di
cit dñs: q̄ ĩ ſolitudinẽ erit domꝰ hęc. Quia hęc dicit do
minus ſuꝑ domũ regꝫ iuda: Galaad tu mihi caput liba-
ni. Si nõ poſuero te ſolitudinem: vrbes inhabitabiles: ⁊
ſanctificabo ſuꝑ te interficientẽ virũ ⁊ arma eiꝰ: ⁊ ſucci-
dẽt electas cedros tuas: ⁊ pręcipitabũt in ignẽ: ⁊ ꝑtrãſi
bũt gẽtes multę ꝑ ciuitatẽ hãc: et dicet vnuſq́ſq́ꝫ ꝓximo C
ſuo: Quare fecit dñs ſic ciuitati huic grãdi? Et reſpon-
debũt: Eo q̄ dereliquerint pactũ dñi dei ſui: ⁊ adorauerint Deu.29.d
rint deos alienos: ⁊ ſeruierint eis. Nolite flere mortuũ: 3.reg.9.a.
neq́ꝫ lugeatis ſuꝑ eũ fletu. Plãgite eũ q̄ egredit̃: q: non
reuertet̃ vltra: nec videbit terrã natiuitatis ſuę: q̄a hęc
dicit dñs ad Sellũ filiũ ioſię regis Juda: q̄ regnauit ꝓ
Joſia patre ſuo: q̄ egreſſus eſt de loco iſto. Nõ reuertet̃
huc amplius: ſed in loco: ad quẽ tranſtuli eũ: ibi moriet̃:
⁊ terrã iſtã non videbit ampliꝰ. Vę q̄ ędificat domũ ſuã D
in iniuſtitia: ⁊ coenacula ſua nõ in iudicio. Amicũ ſuum
opprimet fruſtra: ⁊ mercedẽ eiꝰ nõ reddet ei. Qui dicit:
ędificabo mihi domũ latã ⁊ coenacula ſpacioſa: q̄ aperit
ſibi feneſtras: ⁊ facit laquearia cedrina: pingitq́ꝫ ſynopi-
de. Nũquid regnabis: quoniã confers te cedro? Pater
tuus nũquid nõ comedit ⁊ bibit: ⁊ fecit iudiciũ ⁊ iuſtitiã
tũc cũ bene erat ei? Judicauit cauſam pauperis ⁊ egeni
in bonũ ſuũ. Nunq̄d nõ ideo: q: cognouit me: dicit dñs?
Tui vero oculi ⁊ cor ad auaritiã ⁊ ad ſanguinẽ innocentẽ E
fundendũ: ⁊ ad calũniã: ⁊ ad curſum mali operis. Pro-
pterea hęc dicit dñs ad Joachim filiũ Joſię regẽ iuda:
Nõ plangẽt eũ: vę frater ⁊ vę ſoror: nõ cõcrepabũt ei: vę
domine: ⁊ vę inclyte. Sepultura aſini ſepeliet̃: putrefa-
ctus ⁊ proiectꝰ extra portas Jeruſalẽ. Aſcẽde libanũ et
clama: In Baſan da vocẽ tuam: et clama ad trãſeũtes:
quia cõtriti ſunt oẽs amatores tui. Locutꝰ ſum ad te in
abundantia tua: dixiſti: nõ audiã. Hęc eſt via tua ab ado
leſcẽtia tua: quia nõ audiſti vocẽ meã. Omnes paſtores F
tuos paſcet vẽtus: ⁊ amatores tui in captiuitatẽ ibunt.
Et tũc cõfunderis: ⁊ erubeſces ab oĩ malicia tua: quę
ſedes in libano: ⁊ nidificas ĩ cedris: q̄modo cõgemuiſti
cũ veniſſent tibi dolores: quaſi dolores parturiẽtis. Vi-
uo ego: dicit dñs: q: ſi fuerit Jechonias filiꝰ ioachim re
gis Juda: annulꝰ in manu dextera mea: inde euellã te.
Et dabo te ĩ manu quęrẽtiũ animã tuã: ⁊ ĩ manu quorũ
tu formidas faciẽ: ⁊ in manu Nabuchodonoſor regꝫ ba
bylonis: ⁊ in manu Chaldęorũ. Et mittam te ⁊ matrẽ G
tuã: quę genuit te: in terrã alienã: in qua nati non eſtis:
ibiq́ꝫ moriemini. Et in terram ad quã ipſi leuant animã
ſuã: vt reuertantur illuc: et non reuertentur. Nunquid
vas fictile atq́ꝫ cõtritũ vir iſte Jechonias? Nũquid vas
abſq́ꝫ omni voluptate? Quare abiecti ſunt ipſe et ſemen
eius: ⁊ proiecti in terrã quam ignorauerunt? Terra ter
ra terra audi ſermonẽ domini. Hęc dicit dominꝰ: Scri
be virũ iſtũ ſterilem: virũ qui in diebus ſuis non proſpe-
rabitur. Nec eĩ erit de ſemine eius vir qui ſedeat ſuper
ſoliũ Dauid: ⁊ poteſtatẽ habeat vltra in Juda. XXIII.

Ve paſtoribꝰ q̄ diſꝑgũt ⁊ dilacerãt gregẽ pa- A
ſcuę meę: dicit dñs. Ideo hęc dicit dñs deus ezech.34.f
Iſrael ad paſtores: q̄ paſcũt pplm̃ meũ: Vos
diſperſiſtis gregẽ meũ: et eieciſtis eos: ⁊ non
viſitaſtis eos. Ecce ego viſitabo ſuꝑ vos malitiã ſtudio- infra.33.c
rũ vrorũ: ait dñs. Et ego cõgregabo reliq̄as gregis mei

de omnibus terris:ad quas eiecero eos illuc:et cõuertã
eos ad rura ſua:⁊ creſcẽt ⁊ multiplicabunt̃: et ſuſcitabo
ſuper eos paſtores:⁊ paſcent eos. Nõ formidabũt vltra
⁊ nõ pauebũt:⁊ nullus queret̃ ex numero: dicit dominꝰ
Ecce dies veniũt: dicit dñs: ⁊ ſuſcitabo dauid germẽ iu
B ſtũ:⁊ regnabit rex:⁊ ſapiẽs erit:⁊ faciet iudiciũ et iuſtici
Deu.33.d am in terra. In diebus illis ſaluabit̃ iuda:⁊ Iſrael habi
ſupra.16.c. tabit cõfidẽter. Et hoc eſt nomẽ qđ vocabũt eum: domi
nus iuſtus noſter. Propter hoc ecce dies veniunt: dicit
dñs:⁊ nõ dicent vltra: viuit dñs: qui eduxit filios iſrael
de terra egypti:ſed:viuit dominꝰ: qui eduxit ⁊ adduxit
ſemẽ domus iſrael de terra aquilõis:⁊ de cunctis terris
ad quas eiecerã eos illuc:et habitabunt in terra ſua. Ad
prophetas. Contritũ eſt cor meũ ĩ medio mei:cõtremu
erunt oĩa oſſa mea. Factus ſum quaſi vir ebrius:⁊ quaſi
homo madidus a vino a facie domini:et a facie verborũ
ſanctorũ eius:quia adulterijs repleta eſt terra:qꝛ a facie
C maledictionis luxit terra:arefacta ſunt arua deſerti. Fa
ctus eſt curſus eorũ malus:et fortitudo eorũ diſſimilis.
Propheta nanq̃ et ſacerdos polluti ſunt: et in domo
mea inueni malũ eorũ: ait dñs. Idcirco via eorũ erit q̃ſi
lubricũ in tenebris:impellentur enĩ et corruẽt in ea. Af
ferã enĩ ſup eos mala:annũ viſitatiõis eorũ: ait dñs. Et
in ꝓphetis Samarie vidi fatuitatẽ:⁊ ꝓphetabãt in ba
al:⁊ decipiebãt populũ meũ iſrael. Et in prophetis ieru
ſalẽ vidi ſimilitudinẽ adulterantiũ:⁊ iter mendacij. Et
ſupra.9.a cõfortauerũt manus peſſimorum: vt nõ cõuerteretur vnuſ
quiſq̃ a malicia ſua. Facti ſunt mihi oẽs vt Sodoma:⁊
habitatores eius quaſi Gomorra. Propterea hec dicit
dñs exercituũ ad prophetas: Ecce ego cibabo eos abſin
thio:⁊ potabo eos felle: A prophetis enĩ ieruſalẽ egreſſa
D eſt pollutio ſup omnẽ terrã. Hec dicit dñs exercituum:
Nolite audire verba prophetarũ:qui ꝓphetant vobis ⁊
decipiũt vos. Viſionẽ cordis ſui loquunt̃:nõ de ore dñi.
Dicũt his qui blaſphemãt me:locutus eſt dñs: Pax erit
vobis:⁊ oĩbus qui ambulãt in prauitate cordis ſui:dixe
rũt:nõ veniet ſuper vos malũ. Quis enĩ affuit in cõſilio
dñi:⁊ vidit ⁊ audiuit ſermonẽ eius? Quis conſiderauit
verbum illius ⁊ audiuit? Ecce turbo domini:ĩdignatio
egredietur:⁊ tempeſtas erumpens ſuper caput impio
rũ veniet. Nõ reuertetur furor dñi vſq̃ dũ faciat: ⁊ vſq̃
dũ cõpleat cogitationẽ cordis ſui. In nouiſſimis diebꝰ
ſupra.14.c intelligetiꝭ cõſiliũ eius. Nõ mittebã ꝓphetas: ⁊ ipſi cur
infra.19.c rebant:nõ loquebar ad eos:⁊ ipſi ꝓphetabant. Si ſtetiſ
E ſent in cõſilio meo:⁊ nota feciſſent verba mea pplo meo:
auertiſſẽ vtiq̃ eos a via ſua mala:⁊ a cogitatiõibꝰ ſuiꝭ peſ
ſimis. Putas ne deꝰ e vicino ego ſum:dicit dñs:⁊ nõ deꝰ
de longe? Si occultabit̃ vir in abſconditis:⁊ ego non vi
debo eum:dicit dñs. Nũq̃d nõ celũ ⁊ terrã ego impleo:
dicit dñs? Audiui que dixerũt ꝓphete: ꝓphetantes ĩ no
mine meo mendaciũ:atq̃ dicẽtes: Somniaui ſomniaui.
Vſq̃q̊ iſtud eſt in corde ꝓphetarũ vaticinantiũ menda
ciũ:⁊ ꝓphetantiũ ſeductiones cordis ſui? Qui volũt fa
cere:vt obliuiſcat̃ populus meꝰ nominis mei ꝓpter ſom
nia eorũ: que narrat vnuſquiſq̃ ad ꝓximũ ſuũ:ſicut obli
ti ſunt patres eorũ nominis mei propter baal. Prophe
ta qui habet ſomniũ:narret ſomniũ:et q̃ habet ſermonẽ
F meũ:loquat̃ ſermonẽ meũ vere. Quid paleis ad triticũ:
dicit dñs? Nũquid nõ verba mea ſunt quaſi ignis:dicit
dñs:⁊ q̃ſi malleus cõterens petrã? Propterea ecce ego
ad ꝓphetas:ait dñs: qui furant̃ verba mea vnuſquiſq̃ a
ꝓximo ſuo. Ecce ego ad prophetas: ait dñs: q̃ aſſumũt
linguas ſuas ⁊ aiunt:dicit dñs. Ecce ego ad prophetas
ſomniãtes mendaciũ:dicit dñs:qui narrauerũt ea: ⁊ ſe
duxerũt populũ meũ in mendacio ſuo:⁊ in miraculis ſu
is:cũ ego nõ miſiſſem eos:nec mandaſſem eis:q̃ nihil pro
fuerunt populo huic: dicit dñs. Si igit̃ interrogauerit
te populus iſte:vel propheta:aut ſacerdos: dicẽs: qđ eſt
onus domini? Dices ad eos: Vos eſtis onus. Proijciã
quippe vos:dicit dominus. Et propheta ⁊ ſacerdos: et
populus qui dicit onus domini: viſitabo ſuper virũ illũ
⁊ ſup domũ eius. Hec dicetis vnuſquiſq̃ ad proximũ:et B
ad fratrẽ ſuũ:Quid reſpondit dñs:⁊ q̃d locutus eſt do
minus? Et onus dñi vltra nõ memorabit̃: q̃a onus erit
vnicuiq̃ ſermo ſuus. Et ꝑuertiſtiꝭ verba dei viuẽtis: do
mini exercituũ dei noſtri. Hec dices ad ꝓphetam: Quid
reſpõdit tibi dñs:⁊ q̃d locutus eſt dñs? Si aũt onus do
mini dixeritis:propter hoc hec dicit dñs: Quia dixiſtis
ſermonẽ iſtũ onus dñi:⁊ miſi ad vos dicẽs: Nolite dice
re onus dñi:propterea ecce ego tollã vos:portans: ⁊ de
relinquã vos:⁊ ciuitatẽ quã dedi vobis: ⁊ patribꝰ veſtriꝭ
a facie mea:⁊ dabo vos ĩ opprobriũ ſempiternũ:⁊ ĩ igno
miniã eternã:que nunq̃ obliuiõe delebit̃. XXIIII.

OStendit mihi dñs: ⁊ ecce duo calathi pleni fi
cis poſiti ante templũ domini:poſtq̃ tranſtu A
lit Nabuchodonoſor rex babylonis iechoniã
filiũ ioachim regẽ iuda:⁊ principes eius:et fa
brũ:⁊ incluſorẽ de ieruſalẽ: ⁊ adduxit eos in babylonem.
Et calathus vnus ficus bonas habebat nimis: vt ſolent Supra.1.a.
ficus eſſe primi temporis. Et calathus vnus ficus habe
bat malas nimiꝭ:que comedi nõ poterãt:eo q̃ eſſent ma
le. Et dixit dñs ad me:Quid tu vides Jeremia? Et di B
xi: Ficus ficꝰ bonas: bonas valde:⁊ malas:malas valde
que comedi nõ poſſunt:eo q̃ ſint male. Et factũ eſt ver
bũ dñi ad me:dicẽs: Hec dicit dominus deus iſrael: Si
cut ficus he bone: ſic cognoſcã tranſmigrationẽ Juda:
quã emiſi de loco iſto in terrã Chaldeorũ in bonũ: ⁊ po
nã oculos meos ſuper eos ad placandũ. Et reducã eos
in terrã hanc:⁊ edificabo eos:⁊ non deſtruã:⁊ plantabo C infra.31.d
eos:⁊ non euellam:⁊ dabo eis cor vt ſciant me:quia ego
ſum dominus. Et erunt mihi in populũ: et ego ero eis
in deũ:quia reuertentur ad me in toto corde ſuo. Et ſi D
cut ficus peſſime:que comedi non poſſunt:eo q̃ ſint ma
le:hec dicit dñs:ſic dabo Sedechiã regem Juda:⁊ prĩ
cipes eius: et reliquos de Jeruſalẽ: qui remanſerunt in
vrbe hac:et qui habitant in terra egypti. Et dabo eos in infra.29.d
vexationẽ afflictionẽq̃ omnibus regnis terre: in oppro
briũ:⁊ in parabolã:⁊ in prouerbiũ:⁊ in maledictionem ĩ
vniuerſis locis:ad que eieci eos: ⁊ mittã in eis gladium
⁊ famẽ:⁊ peſtẽ:donec cõſummant̃ de terra:quã dedi eis
et patribus eorum. XXV

VErbum qđ factũ eſt ad Jeremiã de omni po A
pulo Jude in anno quarto Joachim filij Jo
ſie regis iuda:ipſe eſt annus primus nabucho
donoſor regis babylonis. Et locutus eſt iere
mias propheta ad oẽm populũ iuda:⁊ ad vniuerſos ha
bitatores ieruſalẽ:dicẽs: A tertiodecimo anno ioſie filij
Ammon regis iuda vſq̃ ad diẽ hanc: ipſe eſt tertiꝰ et vi
ceſimus annus:factũ eſt verbũ dñi ad me:et locutus ſum
ad vos de nocte cõſurgens ⁊ loquẽs:⁊ non audiſtis. Et
miſit dñs ad vos oẽs ſeruos ſuos prophetas:cõſurgens
diluculo:mittẽſq̃:⁊ non audiſtis:neq̃ inclinaſtis aures
veſtras vt audiretis:cũ diceret: Reuertimini vnuſq̃ſq̃ B ſupra.18.b.
a via ſua mala:⁊ a peſſimis cogitationibꝰ veſtris: ⁊ habi infra.35.c
tabitis in terra quã dedit dñs vobis: ⁊ patribus veſtris 4.re.17.b
a ſeculo ⁊ vſq̃ in ſeculũ. Et nolite ire poſt deos alienos:
vt ſeruiatis eis:adoretiſq̃ eos: neq̃ me ad iracundiam
prouocetis in opibus manuũ veſtrarũ: ⁊ nõ affligã vos.
Et nõ audiſtis me:dicit dñs:vt me ad iracundiã prouo
caretis in opibꝰ manuũ veſtrarum:in malũ veſtrũ. Propte
rea hec dicit dominus exercituũ: Pro eo q̃ non audiſtiꝭ
verba mea:ecce ego mittã:⁊ aſſumã vniuerſas cognatio
nes aquilonis:ait dominus: ⁊ nabuchodonoſor regẽ ba
bylonis ſeruũ meũ:⁊ adducã eos ſuper terrã iſtã: et ſup
habitatores eius:⁊ ſuper oẽs natiões:que in circuitu il
lius ſunt: et interficiam eos: et ponam eos in ſtuporem
et in ſibilum:et in ſolitudines ſempiternas. Perdamq̃ C
ex eis vocem gaudij et vocem leticie: ⁊ vocem ſpõſi ⁊ vo
cem ſponſe:vocem mole et lumen lucerne. Et erit vni
uerſa terra eius in ſolitudinem et ĩ ſtuporem:et ſeruient
F

omnes gentes iſtę regi Babylonis ſeptuaginta annis.
infra.29.c Cumqꝫ impleti fuerint ſeptuginta anni: viſitabo ſuper
1.Eſdr.1.a regez Babylonis: 7 ſuper gentē illā: dicit dominus: ini
quitatē eorū: 7 ſuper terrā Chaldęorū: 7 ponā illā in ſo
litudines ſempiternas. Et adducā ſuper terrā illā om
nia verba mea: quę locutus ſum cōtra eam: oē qd̄ ſcri
C ptū eſt in libro iſto: quęcūqꝫ prophetauit Jeremias ad
uerſum omnes gentes: quia ſeruierunt eis: cū eſſent gē
tes multę et reges magni. Et reddā eis ſecundū opera
eorū et ſecundū facta manuū ſuarū. Quia ſic dicit domi
D nus exercituū deus iſrael: Sume calicē vini furoris hu
ius de manu mea: et propinabis de illo cunctis gentibꝰ
ad quas ego mittam te: 7 bibent: 7 turbabunt̄: 7 inſani
ent a facie gladij: quē ego mittā inter eos. Et accepi ca
licē de manu dn̄i: 7 propinaui cunctis gentibꝰ ad q̄s mi
ſit me dn̄s: ieruſalē 7 ciuitatibꝰ iuda: 7 regibꝰ eius: 7 pri
cipibus eius: vt darē eos in ſolitudinē: 7 in ſtuporē: 7 in
E ſibilū: 7 in maledictionē: ſicut eſt dies iſta. Pharaoni re
gi ęgypti: 7 ſeruis eius: 7 principibus eius: 7 oī populo
eius: 7 vniuerſis generaliter: cūctis regibus terrę auſiti
dis: 7 cunctis regibus terrę philiſtijm: 7 aſcalonis: 7 ga
zę: 7 accaron: 7 azoti: 7 reliquis idumeę: 7 moab: et filijs
ammon: 7 cunctis regibus Tyri: 7 vniuerſis regibus ſi
donis: 7 regibꝰ terrę inſularꝫ qui ſunt trans mare: 7 De
dā: 7 themā: 7 buz: et vniuerſis qui attōſi ſunt ī comā: et
cūctis regibus arabię: 7 cunctis regibus occidētis q̄ ha
bitāt in deſerto: 7 cūctis regibꝰ zābri: 7 cunctis regibus
elā: 7 cūctis regibus medorū: cūctis qꝫ regibus aquilo
nis de prope 7 de longe: vnicuiqꝫ cōtra fratrē ſuū: 7 oībꝰ
regnis terrę: q̄ ſuper faciē eius ſunt. Et rex ſeſach bibet
Canti.1.a poſt eos. Et dices ad eos: Hęc dicit dn̄s exercituū deꝰ
F iſrael: Bibite 7 inebriamini: 7 vomite: 7 cadite: neqꝫ ſur
gatis a facie gladij: quē ego mittā inter vos. Cūqꝫ nolue
rint accipere calicē de manu tua vt bibant: dices ad eos:
Hęc dicit dn̄s exercituū: Bibētes bibetis. Qr ecce in ci
uitate: in q̄ inuocatū eſt nomē meū: ego incipio affligere
7 vos q̄ſi innocētes: 7 īmunes eritis. Nō eritis īmunes
Gladiū eñ ego voco ſup oēs habitatores terrę: dicit do
Johel.1.e minus exercituū. Et tu ꝓphetabis ad eos oīa verba hęc
amos.1.a 7 dices ad illos: Dn̄s de excelſo rugiet: 7 de habitaculo
ſancto ſuo dabit vocē ſuā. Rugiēs rugiet ſuper decorē
ſuū. Celeuma quaſi calcantiū cōcinet̄ aduerſus oēs ha
bitatores terrę. Peruenit ſonitus vſqꝫ ad extrema ter
G rę: qr iudiciū dn̄o cū gentibus. Judicat̄ ipſe cū omī car
ne. Impios tradidi gladio: dicit dn̄s. Hęc dicit dn̄s ex
ercituū: Ecce afflictio egrediet̄ de gente in gentē: 7 tur
bo magnus egrediet̄ a ſummitatibus terrę: 7 erūt īter
fecti dn̄i ī die illa a ſummo terrę vſqꝫ ad ſummū eiꝰ. Nō
plangent̄: nō colligent̄: neqꝫ ſepelient̄: in ſterquiliniū ſu
p faciē terrę iacebūt. Vlulate paſtores 7 clamate: 7 aſp
gite vos cinere optimates gregis: qr cōpleti ſunt dies ve
ſtri: vt interficiamini: 7 diſſipatiōes veſtrę: 7 cadetis q̄ſi
vaſa pręcioſa. Et peribit fuga a paſtoribꝰ: 7 ſaluatio ab op
timatibus gregis. Vox clamoris paſtorū: et vlulatꝰ op
timatū gregis: quia vaſtauit dn̄s paſcua eorū: 7 cōticue
rūt arua pacis a facie irę furoris dn̄i. Dereliquit q̄ſi leo
tabernaculū ſuū: q̄a facta eſt terra eorū in deſolationē a
facie irę columbę: 7 a facie irę furoris dn̄i. XXVI.
A IN pricipio regni Joachim filij Joſię regis iu
da factū eſt verbū iſtud a dn̄o: dicens: Hęc di
cit dn̄s: Sta in atrio domus dn̄i: 7 loq̄ris ad
oēs ciuitates iuda: 7 de q̄bus veniunt: vt ado
rēt in domo dn̄i: vniuerſos ſermones q̄s ego mādaui ti
bi vt loquaris ad eos. Noli ſubtrahere verbū: ſi forte au
diāt: 7 cōuertat̄ vnuſqſqꝫ a via ſua mala: 7 poeniteat me
mali qd̄ cogitaui facere eis ꝓpter maliciā ſtudiorū eorū
B Et dices ad eos: Hęc dicit dn̄s: Si nō audieritis me: vt
ambuleretis in lege mea: quā dedi vobis: vt audiatis ſmo
nes ſeruorū meorꝫ ꝓphetarꝫ: q̄s ego miſi ad vos de nocte
cōſurgēs: 7 dirigēs: et nō audiſtis: dabo domū iſtā ſicut
ſilo: et vrbē hāc dabo in maledictionē cūctis gentibꝰ ter
rę. Et audierūt ſacerdotes: 7 ꝓphetę: et oīs populus ie infra eodē
remiā loquentē verba hęc in domo dn̄i. Cūqꝫ cōpleſſet
Jeremias loquens oīa: quę pręceperat ei dn̄s: vt loque
retur ad vniuerſum ppl'm: apprehenderūt eū ſacerdotes
7 prophetę: 7 oīs populus: dicēs: Morte moriat̄. Qua C
re prophetauit in nomine dn̄i: dicēs: Sicut ſilo erit do
mus hęc: 7 vrbs iſta deſolabit̄: eo ꝙ nō ſit habitator. Et ſupra.eod
cōgregatus eſt oīs populus aduerſus Jeremiā ī domo
dn̄i. Et audierūt principes iuda verba hęc: et aſcēderūt
de domo regis in domū dn̄i: 7 ſederūt in introitu portę
domus dn̄i nouę. Et locuti ſunt ſacerdotes: 7 prophetę
ad pricipes: 7 ad oēz ppl'm: dicētes: Judiciū mortis eſt
viro huic: qr prophetauit aduerſus ciuitatē iſtam: ſicut
audiſtis auribus veſtris. Et ait Jeremias ad oēs prin D
cipes: 7 ad vniuerſū ppl'm: dicēs: Dn̄s miſit me: vt ꝓphe
tarē ad domū iſtā: 7 ad ciuitatē hanc oīa verba quę audi
ſtis. Nūc ergo bonas facite vias veſtras: 7 ſtudia veſtra ſupra.7.a
7 audite vocē dn̄i dei veſtri: 7 poenitebit dn̄m mali: qd̄ lo E
cutus eſt aduerſuz vos. Ego aūt ecce in manibus veſtris
ſum: facite mihi qd̄ bonū: 7 rectū eſt ī oculis veſtris. Ve
runtamē ſcitote: 7 cognoſcite: qr ſi occideritis me: ſan
guinē innocentē tradetis cōtra voſmetipſos: et cōtra ci
uitatē iſtā: 7 habitatores eius. In veritate eñ miſit me
dn̄s ad vos: vt loquerer in auribus veſtris oīa verba hęc
Et dixerūt principes: 7 oīs populus ad ſacerdotes: 7 ꝓ
phetas: Nō eſt viro huic iudiciū mortis: qr in noīe dn̄i
dei noſtri locuti eſt ad nos. Surrexerūt ergo viri de ſe
nioribꝰ terrę: 7 dixerūt ad oēm coetū populi: loquētes:
Micheas de moraſthin fuit propheta in diebꝰ hezechię F
regis iuda: 7 ait ad oēm populū iudę: dicens: Hęc dicit mich.3.d
dn̄s exercituū: Sion quaſi ager arabit̄: 7 ieruſalē in acer
uum lapidū erit: et mons domus dn̄i in excelſa ſyluarū.
Nūquid morte cōdemnauit eum hezechias rex iuda: et
oīs Juda? Nūquid nō timuerūt dn̄m: 7 deprecati ſunt
faciē dn̄i: 7 poenituit dn̄m mali: qd̄ locutꝰ fuerat aduer
ſum eos? Itaqꝫ nos facimus malū grande cōtra aīas
noſtras. Fuit qꝫ vir prophetans in noīe dn̄i Vrias filiꝰ
ſemei de chariathiarim: 7 prophetauit aduerſus ciuita
tē iſtā: 7 aduerſus terrā hanc iuxta oīa verba Jeremię.
Et audiuit rex ioachim: 7 oēs potentes: 7 principes eiꝰ
verba hęc: 7 quęſiuit rex interficere eū. Et audiuit Vri G
as: 7 timuit: fugitqꝫ: et īgreſſus eſt ęgyptū. Et miſit rex
Joachim viros ī ęgyptū: Elnathā filiū achabor: 7 viros
cū eo in ęgyptū. Et eduxerūt vriā de ęgypto: 7 adduxe
runt eū ad regē Joachim: 7 percuſſit eū gladio: 7 proiecit
cadauer eius ī ſepulchris vulgi ignobilis. Igit̄ manus
Aicham filij Saphan fuit cū Jeremia: vt nō traderet̄ ī
manus populi: 7 interficerent eū. XXVII
IN principio regni Joachim filię Joſię regis A
iuda: factū eſt verbū iſtud ad ieremiā a dn̄o di
cēs: Hęc dicit dn̄s ad me: Fac tibi vincula: et
catenas: 7 pones eas ī collo tuo: 7 mittes eas
ad regē edom: 7 ad regē moab: 7 ad regē filiorꝫ ammon
7 ad regē Tyri: 7 ad regē ſidonis ī manu nunciorū: qui
venerunt ieruſalē ad ſedechiā regē iuda: 7 pręcipies eis
vt ad dominos ſuos loquantur. Hęc dicit dominus ex
ercituū deus Iſrael: Hęc dicetis ad dominos veſtros:
Ego feci terrā: 7 hoīes: et iumenta: quę ſunt ſuper faciē
terrę: in fortitudine mea magna: 7 in brachio meo extē
to: et dedi eā ei: qui placuit in oculis meis. Et nūc itaqꝫ
ego dedi oēs terras iſtas ī manu nabuchodonoſor regis
babylōis ſerui mei. Inſup 7 beſtias agri dedi ei: vt ſeruī
ant illi. Et ſeruiēt ei oēs gētes: 7 filio eius: 7 filio filij eiꝰ B
donec veniat tempus terrę eius: 7 ipſas: 7 ſeruiēt ei gen
tes multę: 7 reges magni. Gens aūt 7 regnū qd̄ non ſer
uierit nabuchodonoſor regi babylonis: 7 quęcunqꝫ non
curuauerit collū ſuū ſub iugo regis babylonis: ī gladio:
7 in fame: 7 in peſte viſitabo ſuper gentē illā: ait dominꝰ
donec cōſumaz eos in manu eius. Vos ergo nolite audi

re pꝛophetas veſtros: et diuinos: et ſomniatoꝛes: et au-
gures: et maleficos: qui dicunt vobis: Non ſeruietis re
gi Babylonis: quia mendaciũ pꝛophetant vobis: vt lon
ge faciant vos de terra veſtra: et eijciant vos: ⁊ pereatis
Poꝛro gens que ſubiecerit ceruicem ſuam ſub iugo re-
gis Babylõis: ⁊ ſeruierit ei: dimittã eam in terra ſua: di
cit dominus: ⁊ colet eam: ⁊ habitabit in ea. Et ad ſede-
chiã regẽ iuda locutus ſuꝫ ſecundũ omnia verba hec: di
C cens: Subijcite colla veſtra ſub iugo regis Babylonis
⁊ ſeruite ei: ⁊ populo eius: et viuetis. Quare moꝛiemini
tu: ⁊ populus tuus gladio: ⁊ fame: ⁊ peſte: ſicut locutus
eſt dominus ad gentẽ: que ſeruire noluerit regi Baby-
lonis? Nolite audire verba pꝛophetarũ dicentiũ vobis:
ſupꝛa.14.c Nõ ſeruietis regi babylõis: qꝛ mẽdaciũ ipſi loquunt̃ vo
infra.19.c bis. Quia nõ miſi eos: ait domin⁹: ⁊ ipſi pꝛophetãt ĩ no
mine meo mendaciter: vt eijciãt vos: ⁊ peatis tã vos: ꝙ̃
ꝓphete: q̃ vaticinant̃ vobis. Et ad ſacerdotes: ⁊ ad omẽꝫ
D populũ iſtũ locutus ſum: dicẽs: Hec dicit domin⁹: No
lite audire verba pꝛophetarũ veſtroꝝ: qui pꝛophetãt vo
bis: dicentes: Ecce vaſa domus domini reuertentur de
babylone nunc cito: mendaciũ eñ pꝛophetãt vobis: No
lite ergo audire eos: ſed ſeruite regi babylõis: vt viuatis
Quare datur hec ciuitas in ſolitudinẽ? Et ſi pꝛophete
ſunt: ⁊ eſt verbũ domini in eis: occurrant dño exercituũ
4.re.15.c vt non veniãt vaſa: que derelicta fuerant in domo dñi: et
in domo regis iuda: ⁊ in ieruſalẽ: in babylonẽ. Quia hec
dicit dñs exercituũ ad columnas: ⁊ ad mare: ⁊ ad baſes
⁊ ad reliqua vaſoꝛũ: que remanſerũt in ciuitate hac: que
nõ tulit nabuchodonoſoꝛ rex babylonis: cũ transferret
Jechoniã filiũ Joachim regẽ iuda de ieruſalẽ in babylo
nẽ: ⁊ oẽs optimates iuda ⁊ ieruſalẽ. Quia hec dicit do-
minus exercituũ deus iſrael ad vaſa: que derelicta ſunt
in domo domini: et in domo regis iuda et Jeruſalẽ. In
babylonẽ transferent̃: et ibi erunt vſqꝫ ad diẽ viſitatiõis
ſue: dicit dñs. Et afferri faciã ea: ⁊ reſtitui in loco iſto.

Et factũ eſt in anno illo in pꝛin XXVIII
A cipio regni ſedechie regis iuda: in anno quar
to: in menſe quinto: dixit ad me hananias fili
us Azur pꝛopheta de Gabaon: in domo dñi:
coꝛam ſacerdotibus et omni populo: dicens: Hec dicit
dominus exercituum deus Iſrael: Contriui iugum re-
gis Babylonis: adhuc duo anni dierũ: et ego referri fa-
ciam ad locum iſtum omnia vaſa domini: que tulit Na
buchodonoſoꝛ rex babylonis de loco iſto: ⁊ tranſtulit ea
in babylonẽ. Et Jechoniã filiũ Joachim regẽ Juda: et
omnem tranſmigrationẽ Jude: qui ingreſſi ſunt in ba-
bylonẽ: ego conuertã ad locũ iſtũ: ait dominus: Côterã
B enim iugũ regis Babylõis. Et dixit Jeremias pꝛophe
ta ad hananiã pꝛophetã in oculis ſacerdotũ: et in oculis
omnis populi: qui ſtabat in domo domini: ⁊ ait Jeremi
as pꝛopheta: amen: ſic faciet dominus. Suſcitet domi-
nus verba tua que pꝛophetaſti: vt referantur vaſa in do
mo domini: et omnis tranſmigratio de babylone ad lo-
cum iſtũ. Veruntamẽ audi verbũ hoc: quod ego loquoꝛ
in auribus tuis: et in auribus vniuerſi populi. Pꝛophe
te qui fuerunt ante me: ⁊ ante te ab initio: ⁊ pꝛophetaue
runt ſuper terras multas: et ſuper regna magna: de pꝛe
lio et de afflictione: ⁊ de fame: pꝛopheta qui vaticinatus
eſt pacẽ: cũ venerit verbũ eius: tunc ſciet̃ pꝛopheta quem
C miſit dominus in veritate. Et tulit hananias pꝛopheta
catenã de collo Jeremie pꝛophete: et confregit eam. Et
ait hananias in cõſpectu oĩs populi: dicẽs: Hec dicit
dominus: Sic cõfringã iugũ nabuchodonoſoꝛ regis ba
bylonis poſt duos annos dierũ de collo omniũ gentium
Et abijt Jeremias pꝛopheta in viã ſuã. Et factũ eſt ver
bũ domini ad Jeremiã: poſtq̃ cõfregit hananias ꝓphe-
D ta catenã: de collo Jeremie pꝛophete: dicẽs: Vade: ⁊ di
ces hananie: Hec dicit dñs: Catenas ligneas cõtriuiſti
⁊ facies pꝛo eis catenas ferreas: quia hec dicit dñs exer-
cituũ deus iſrael: Jugũ ferreũ poſui ſuper collũ cuncta
rũ gentiũ iſtarũ: vt ſeruiant nabuchodonoſoꝛ regi baby
lonis: ⁊ ſeruient ei: inſuper ⁊ beſtias terre dedi ei. Et di
xit Jeremias pꝛopheta ad hananiã ꝓphetã: Audi hana-
nia: Nõ miſit te dñs: et tu cõfidere feciſti populũ iſtũ in
mẽdacio. Idcirco hec dicit dñs: Ecce ego mittã te a fa
cie terre: hoc anno moꝛieris: aduerſuꝫ eñ dñm locut⁹ es
Et moꝛtu⁹ eſt hananias ꝓpheta in anno illo: mẽſe ſepti-
Et hec ſunt verba libꝛi quẽ (mo. XXIX. B
A miſit Jeremias pꝛopheta de ieruſalẽ: ad reliq̃
as ſenioꝛũ trãſmigratiõis: ⁊ ad ſacerdotes: ⁊
ad pꝛophetas: ⁊ ad oẽm populũ: quẽ traduxe
rat nabuchodonoſoꝛ de ieruſalẽ ĩ babylonẽ: poſtq̃ egreſ
ſus eſt Jechonias rex: ⁊ domina: ⁊ eunuchi: ⁊ pꝛincipes
iuda: ⁊ ieruſalẽ: ⁊ faber: ⁊ incluſoꝛ de Jeruſalẽ: in manu
Elaſa filij Saphã: ⁊ Gamarie filij helchie: quos miſit ſe
dechias rex iuda ad nabuchodonoſoꝛ regẽ babylonis in
babylonẽ: dicens: Hec dicit dñs exercituũ deus Iſrael: B
omni tranſmigrationi: quã tranſtuli de Jeruſalẽ in ba- infra eodẽ
bylonẽ: Aedificate domos: ⁊ habitate: ⁊ plãtate hoꝛtos
⁊ comedite fructũ eoꝛũ. Accipite vxoꝛes: ⁊ generate fili
os ⁊ filias: et date filijs veſtris vxoꝛes: ⁊ filias veſtras da
te viris: ⁊ pariant filios et filias: et multiplicabimini ibi
⁊ nolite eſſe pauci numero: et querite pacẽ ciuitatis: ad
quã tranſmigrare vos feci: ⁊ oꝛate pꝛo ea ad dñm: quia
in pace illius erit pax vobis. Hec eñ dicit dñs exercitu-
um deus iſrael: Nõ vos seducãt pꝛophete veſtri: q̃ ſunt
in medio veſtrũ: ⁊ diuini veſtri: ⁊ ne attẽdat ꝫ ad ſomnia C
veſtra: que vos ſomniat ꝫ: qꝛ falſo ipſi pꝛophetãt vobis ĩ
noĩe meo: et nõ miſi eos: dicit dñs. Quia hec dicit dñs:
Cũ coeperint ĩpleri in babylone ſeptuagita anni: viſita-
bo vos: ⁊ ſuſcitabo ſup vos verbũ meũ bonuꝫ: vt reducã
vos ad locũ iſtũ. Ego eñ ſcio cogitationes: q̃s ego cogi ſupꝛa.14.c.
to ſup vos: ait dñs: cogitatiões pacis: ⁊ nõ afflictionis: 2.pa.36.d
vt dem vobis finẽ ⁊ patientiã: ⁊ ĩuocabitis me: ⁊ viuet ꝫ: 2 eſdre.1.a
⁊ oꝛabitis me: ⁊ ego exaudiã vos: queret ꝫ me: ⁊ inuenie ſupꝛ.25.c
tis. Cũ q̃ſierit ꝫ me in toto coꝛde veſtro: ⁊ inueniar a vo
bis: ait dñs. Et reducã captiuitatẽ veſtrã: ⁊ cõgregabo
vos de vniuerſis gentib⁹: ⁊ de cũctis locis ad que expuli
vos: dicit dñs. Et reuerti vos faciã de loco: ad quẽ trãſ- D
migrare vos feci: qꝛ dixiſtis: ſuſcitabit nobis dñs: ꝓphe
tas in babylone. Quia hec dicit dñs ad regẽ: q̃ ſedet ſup
ſoliũ dauid: ⁊ ad oẽm populũ habitatoꝛẽ vꝛbis huius: et
ad fratres veſtros: qui nõ ſunt egreſſi vobiſcũ in trãſmi-
grationẽ. Hec dicit dñs exercituũ: Ecce ego mittam in
eos gladiũ: et famẽ: ⁊ peſtẽ: ⁊ ponã eos quaſi fic⁹ malas:
que comedi non poſſunt: eo ꝙ peſſime ſint: et perſequar
eos ĩ gladio: ⁊ in fame: ⁊ ĩ peſtilẽtia. Et dabo eos in vexa ſupꝛ.24.d
tionẽ vniuerſis regnis terre: ĩ maledictionẽ: ⁊ in ſtupo-
rẽ: ⁊ in ſibilũ: ⁊ in oppꝛobꝛiũ cũctis gentib⁹: ad quas ego
eieci eos: eo ꝙ nõ audierint verba mea: dicit dñs: q̃ miſi
ad eos per ſeruos meos pꝛophetas de nocte cõſurgẽs ⁊
mittẽs: ⁊ nõ audiſt ꝫ: dicit dñs. Vos ergo audite verbũ
dñi oĩs tranſmigratio: quã emiſi de Jeruſalẽ in babylo E
nẽ. Hec dicit dñs exercituũ deus iſrael ad achab filium
Cholaie: ⁊ ad Sedechiã filiũ maaſie: qui pꝛophetãt vo
bis in noĩe meo mẽdaciter. Ecce ego tradã eos ĩ manu
nabuchodonoſoꝛ regis babylonis: ⁊ ꝑcutiet eos in ocul'
veſtris. Et aſſumet̃ ex eis maledictio omni tranſmigra
tiõi iude: q̃ eſt in babylone: dicẽtiũ: Ponat te dñs ſicut
ſedechiã: ⁊ ſicut achab: q̃s frixit rex babylonis in igne: ꝓ
eo ꝙ fecerint ſtulticiã in iſrael: ⁊ moechati ſunt ĩ vxoꝛes
amicoꝛũ ſuoꝛũ: et locuti ſunt verbũ in nomine meo men
daciter: qđ non mandaui eis. Ego ſum iudex et teſtis: F
dicit dominus. Et ad ſemeiam nehelamitẽ dices: Hec
dicit dominus exercituũ deus iſrael: Pꝛo eo ꝙ miſiſti ĩ
nomine meo libꝛos ad omnem populum: qui eſt ĩ Jeru-
ſalẽ: ⁊ ad Sophoniã filiũ maaſie ſacerdotẽ: ⁊ ad vniuer
ſos ſacerdotes: dicẽs: Dominus dedit te ſacerdotẽ pꝛo
Joiade ſacerdote: vt ſis dux in domo domini ſuper oẽm
virum arrepticium et pꝛophetantem: vt mittas eum in

neruum et in carcerē. Et nunc quare non increpaſti Je
remiam Anathotitē: qui prophetat vobis? Quia ſuper
hoc miſit in babylonē ad nos: dicens: Longū eſt: ędifica
te domos: et habitate: ⁊ plātate hortos: ⁊ comedite fru
G ctus eorū. Legit ergo ſophonias ſacerdos librū iſtū in
Supr. eo. auribus Jeremię prophetę. Et factū eſt verbū domini
ad Jeremiā: dicens: Mitte ad oēm tranſmigrationē
dicens: Hęc dicit dominus ad Semeiā Nehelamiten:
Pro eo ꝙ prophetauit vobis ſemeias: ⁊ ego nō miſi eū:
et fecit vos cōfidere in mendacio: idcirco hęc dicit dn̄s:
Ecce ego viſitabo ſuper ſemeiam nehelamiten: ⁊ ſup ſe
mē eius. Nō erit ei vir ſedēs in medio ppli huius: ⁊ non
videbit bonū: qđ ego faciam populo meo: ait dn̄s: q2 pre
uaricationē locutus eſt aduerſus dominū. XXX

A HOc verbū qđ factū eſt ad Jeremiā a domino:
dicens: Hęc dicit dominus deus iſrael: Scri
be tibi omnia verba quę locutus ſum ad te in
libro. Ecce eīn dies veniunt: dicit dominus: ⁊
cōuertā cōuerſionē populi mei iſrael: ⁊ iuda: ait domin'
⁊ cōuertā eos ad terrā: quā dedi patrib' eorū: ⁊ poſſide
bunt eam. Et hęc verba quę locutus eſt dn̄s ad iſrael: et
ad iudā. Quoniā hęc dicit dominus: Vocē terroris au
diuimus: formido: ⁊ non eſt pax. Interrogate ⁊ videte
B ſi generat maſculus. Quare ergo vidi omnis viri manū
ſup lumbum ſuum quaſi parturiētis: et cōuerſę ſunt vni
uerſę facies in auruginē? Vę: quia magna dies illa: nec
eſt ſimilis eius: tempuſq; tribulationis eſt Jacob: et ex
ipſo ſaluabitur. Et erit in die illa: ait dominus exercitu
um: cōterā iugū eius de collo tuo: ⁊ vincula eius dirum
pā. Et nō dominabunt ei amplius alieni: ſed ſeruiēt do
Ifra. 46. g mino deo ſuo: ⁊ dauid regi ſuo: quē ſuſcitabo eis. Tu er
Eſaie. 44a go ne timeas ſerue meus Jacob: ait domin': neq; paue
as iſrael: quia ecce ego ſaluabo te de terra longinqua: et
ſemē tuū de terra captiuitatis eorū. Et reuertetur Ja
cob ⁊ requieſcet: ⁊ cunctis affluet bonis: ⁊ nō erit quem
formidet: quoniam tecū ego ſum: ait dominus: vt ſaluē
te. Faciam enim cōſummationē in cunctis gentibus: in
quibus diſperſi te: te autē non faciam in cōſummationē
ſed caſtigabo te in iudicio: vt tibi non videaris innoxi':
quia hęc dicit dominus: Inſanabilis fractura tua: peſſi
C ma plaga tua. Nō eſt qui iudicet iudiciū tuū: ad alligan
dam curationē tuā vtilitas non eſt tibi. Omnes amato
res tui obliti ſunt tui: teq; non quęrent. Plaga eīn ini
Supr. 13. d. mici percuſſi te caſtigatione crudeli. Propter multitu
dinē iniquitatis tuę dura facta ſunt peccata tua. Quid
clamas ſuper contritione tua? Inſanabilis eſt dolor tu'
Propter multitudinē iniquitatis tuę: et propter dura
peccata tua feci hęc tibi. Propterea oēs qui comedunt
te: deuorabuntur: ⁊ vniuerſi hoſtes tui in captiuitatē du
centur. Et omnes qui te vaſtant: vaſtabunt: cunctoſq; p̄
datores tuos dabo in prędam. Obducā enim cicatricē
tibi: ⁊ a vulneribus tuis ſanabo te: dicit dominus Quia
eiectam vocauerunt te Sion: hęc eſt quę nō habebat re
quirentem. Hęc dicit dominus: Ecce ego conuertam
cōuerſionem tabernaculorū Jacob: et tectis eius miſe
rebor. Et ędificabitur ciuitas ī excelſo ſuo: et templū iu
D xta ordinē ſuum fundabitur. Et egredietur de eis laus
voxq; ludentiū: et multiplicabo eos: et non minuentur:
et glorificabo eos: et non attenuabuntur: et erunt filij ei
us ſicut a principio: et coetus eius corā me permanebit
Et viſitabo aduerſum omnes qui tribulant eum: ⁊ erit
dux eius ex eo: ⁊ princeps de medio eius producetur: et
applicabo eum: ⁊ accedet ad me. Quis enim iſte eſt: qui
applicet cor ſuum: vt appropinquet mihi: ait dominus?
Et eritis mihi in populū: et ego ero vobis in deum. Ec
ce turbo domini furor egrediens: procella ruens in capi
te impiorū cōquieſcet. Nō auertet irā indignatiōis dn̄s
donec faciat et compleat cogitationē cordis ſui. In no
uiſſimo dierum intelligetis ea. XXXI.

IN tempore illo: dicit domin': Ero deus vni A
uerſis cognatiōibus iſrael: ⁊ ipſi erunt mihi
in populū. Hęc dicit dn̄s: Inuenit gratiā in
deſerto populus: qui remanſerat gladio. Va
det ad requiē ſuā iſrael. Longe dn̄s apparuit mihi: ⁊ in
charitate ppetua dilexi te: ideo attraxi te miſerās. Rur
ſumq; ędificabo te: ⁊ ędificaberis virgo iſrael. Adhuc or
naberis tympanis tuis: ⁊ egredieris in choro ludentiū.
Adhuc plantabis vineas in montibus ſamarię. Plāta
būt plantātes: ⁊ donec tempus veniat: nō vindemiabūt
q2 erit dies in q̄ clamabūt cuſtodes in monte ſamarię: ⁊
in monte effraim: Surgite ⁊ aſcēdamus in Sion ad do B
minū deū noſtrū: q2 hęc dicit dn̄s: Exultate in lęticia ia
cob: ⁊ hinnite ꝯtra caput gentiū perſonate: ⁊ canite ⁊ di
cite: Salua dn̄e populū tuū reliq̄as iſrael. Ecce ego ad
ducā eos de terra aquilonis: ⁊ congregabo eos ab extre
mis terrę. Inter q̄s erūt cęcus ⁊ claudus: ⁊ pręgnans:
⁊ pariēs ſimul: coetus magnus reuertentiū huc. In fle
tu venient: et in miſericordia reducā eos. Et adducam
eos p torrentes aquarū in via recta: ⁊ nō impingent ī ea
q2 factus ſum iſraeli pater: ⁊ effraim primogenitus me
us eſt. Audite verbū domini gentes: ⁊ annūciate in inſu
lis quę procul ſunt: ⁊ dicite: Qui diſperſit iſrael: cōgre
gabit eū: ⁊ cuſtodiet eū: ſicut paſtor gregem ſuū. Redi
met eīn dn̄s Jacob: ⁊ liberabit eū de manu potentioris.
Et venient: ⁊ laudabunt in monte ſion: ⁊ cōfluent ad bo C
na dn̄i ſuper frumento: vino et oleo: ⁊ foetu pecorū et ar
mentorū: eritq; aīa eorū quaſi hortus irrigu': ⁊ vltra nō
eſurient. Tunc lętabit virgo in choro: iuuenes ⁊ ſenes ſi
mul. Et cōuertā luctū eorū in gaudiū: et cōſolabor eos:
⁊ lętificabo a dolore ſuo. Et inebriabo animā ſacerdotū
pinguedine: et populus meus bonis meis adimplebit:
ait dominus. Hęc dicit dominus: Vox ī excelſo audita Supra. 3. g
eſt lamentatiōis: luctus ⁊ fletus: Rachel plorāt filios Mat. 2. d.
ſuos: ⁊ nolentis cōſolari ſup eis: quia nō ſunt. Hęc dicit
dn̄s: Quieſcat vox tua a ploratu: ⁊ oculi tui a lachrymis:
quia eſt merces operi tuo: ait dominus. Et reuertentur
de terra inimici: ⁊ eſt ſpes in nouiſſimis tuis: ait dn̄s: et
reuertentur filij tui ad terminos ſuos. Audiens audi
ui effraim tranſmigrantē. Caſtigaſti me domine: et eru
ditus ſum: quaſi iuuenculus indomitus. Conuerte me
⁊ cōuertar: quia tu domin' deus meus. Poſtq̄ eīn con
uertiſti me: egi poenitentiā: ⁊ poſtq̄ oſtendiſti mihi: per
cuſſi foemur meū. Cōfuſus ſum: et erubui: quoniā ſuſti D
nui opprobriū adoleſcentię meę. Si filius honorabilis
mihi effraim: ſi puer delicatus: quia ex quo locutus ſum
de eo: adhuc recordabor ei'. Idcirco cōturbata ſunt viſ
cera mea ſuper eū: miſerās miſerebor eius: ait dn̄s. Sta
tue tibi ſpeculā: pone tibi amaritudines. Dirige cor tuū
in viā rectā: in qua ambulaſti. Reuertere virgo iſrael: re
uertere ad ciuitates tuas iſtas. Vſq; q̄ delitijs diſſolue
ris filia vaga? Quia creauit dominus nouū ſuper terrā
foemina circundabit virū. Hęc dicit dominus exercitu
um deus iſrael: Adhuc dicent verbū iſtud in terra iuda: E
et in vrbibus eius: cū cōuertero captiuitatē eorū. Bn̄di
cat tibi dominus pulchritudo iuſticię: mons ſanct'. Et
habitabunt in eo iudas: ⁊ oēs ciuitates eius ſimul: agri
colę ⁊ minātes greges: quia inebriaui aīam laſſam: et om
nē aīam eſurientē ſaturaui. Ideo quaſi de ſomno ſuſcita
tus ſum: ⁊ vidi: ⁊ ſomnus meus dulcis mihi. Ecce dies
veniūt: dicit dn̄s: ⁊ ſeminabo domū iſrael: ⁊ domū iuda
ſemine hominū: et ſemine iumentorū. Et ſicut vigilaui Ezech. 18. c
ſuper eos vt euellerem: et demolirer: et diſſiparem: ⁊ diſ
perderē: et affligerem: ſic vigilabo ſuper eos: vt ędificē
et plantē: ait dominus. In diebus illis non dicent vltra
patres comederūt vuā acerbā: ⁊ dentes filiorū obſtupue
runt: ſed vnuſquiſq; in iniquitate ſua morietur. Omnis
homo qui comederit vuā acerbā: obſtupeſcēt dentes ei
us. Ecce dies venient: dicit dominus: et feriā domui Iſ F
rael: et domui iuda foedus nouū: Nō ſecundū pactum He b. 8. c.

qð pepigi cū patribus veſtris:in die qua apprehēdi ma-
nū coꝝ: vt educerē eos de terra egypti:pactū qð irritū
Supra.24 fecerūt:⁊ ego dominatus ſuꝫ coꝝ dicit dñs:ſed hoc erit
Heb.8.c pactū qð feriā cum domo iſrael. Poſt dies illos dicit do
minus:dabo legē meā in viſceribus coꝝ: ⁊ in corde eoꝝ
ſcribā eam:⁊ ero eis in deū:et ipſi erunt mihi in populū.
Et non docebit vltra vir proximū ſuū:⁊ vir fratrē ſuum
dicens: Cognoſce dominū. Omnes eñi cognoſcēt me a
minimo eoꝝ vſq; ad maximū:ait dominus:q̄a propitia
G bor iniquitati eoꝝ:⁊ peccati eoꝝ non memorabor am-
plius. Hec dicit dominus: Qui dat ſolē in lumine diei:
ordinē lunę et ſtellaꝝ in lumine noctis:qui turbat mare
⁊ ſonant fluctus eius:dominus exercituū nomē illi. Si
defecerint leges iſtę corā me:dicit dominus:tūc et ſemē
iſrael deficiet:vt nō ſit gens corā me cunctis dieb⁹. Hec
dicit dominus: Si menſurari poterunt cęli ſurſum:⁊ i-
ueſtigari fundamēta terrę deorſuꝫ: ⁊ ego abijciā vniuer
ſum ſemē iſrael:propter omnia quę fecerunt:dicit domi
nus. Ecce dies veniēt:dicit dñs: ⁊ ędificabit̃ ciuitas do
mino a turre hananeel:vſq; ad portaꝫ anguli. Et exibit
vltra normā menſurę in coſpectu eius ſuper collē gareb
⁊ circūibit Goatha: ⁊ oēm vallē cadauerū et cineres:et
vniuerſaꝫ regionē mortis:vſq; ad torrētē cedron:⁊ vſq;
ad angulū portę equoꝝ oriētalis. Sanctū dñi nō euel-
let̃:⁊ nō deſtruetur vltra in perpetuū. XXXII
A VErbū qð factū eſt ad Jeremiā a dño in anno
decimo ſedechię regis iuda:ipſe eſt annuſdeci
mus octauus nabuchodonoſor. Tunc exerci
tus regis babylonis obſidebat ieruſalē: ⁊ Je
remias ꝓpheta erat clauſus in atrio carceris: qui erat ī
domo regis iuda. Clauſerat eñi eū ſedechias rex Juda:
dicens: Quare vaticinaris:dicens: Hec dicit dñs: Ecce
ego dabo ciuitatē iſtā in manus regis babylonis: ⁊ capi
et eā:et ſedechias rex iuda nō effugiet de manu chaldęo
rū:ſed tradet̃ ī manus regis babylonis: ⁊ loquetur os ei
us cū ore illius:⁊ oculi eius oculos illius videbunt: ⁊ in
babylonē ducēt ſedechiā:⁊ ibi erit donec viſitē eū: ait do
minus. Si aūt dimicaueritis aduerſuꝫ chaldęos: nihil
ꝓſperū habebitis. Et dixit ieremias: Factū eſt verbū do
mini ad me dicēs: Ecce hanameel fili⁹ ſellū patruel' tu⁹
veniet ad te:dicēs: Eme tibi agrū meū q̄ eſt in anathoth
B Tibi eñi cōpetit ex ꝓpinq̄tate:vt emas. Et venit ad me
hanameel filius patrui mei ſecūdū verbū dñi ad veſtibu
lū carceris: ⁊ ait ad me: Poſſide agrum meū qui eſt in
anathoth in terra beniamin:q2 tibi cōpetit hęreditas:⁊
tu ꝓpinqu⁹ es vt poſſideas. Intellexi aūt qð verbū dñi
eſſet. Et emi agrū ab hanameel filio patrui mei qui eſt ī
anathoth. Et appendi ei argentū ſeptē ſtatheres: ⁊ decē
C argēteos:⁊ ſcripſi ī libro:⁊ ſignaui:⁊ adhibui teſtes. Et
appēdi argentū in ſtathera:⁊ accepi librū poſſeſſionis ſi
gnatū:⁊ ſtipulatiões:⁊ rata:⁊ ſigna foriſecus. Et dedi
librū poſſeſſiōis baruch filio Nerię filij maaſię in oculis
hanameel patruelis mei: ⁊ ī oculis teſtiū qui ſcripti erāt
in libro emptiōis:⁊ in oculis oīm iudęoꝝ qui ſedebāt in
atrio carceris. Et p̄cepi baruch corā eis:dicēs: Hec di-
cit dñs exercituū deus Jſrael: Sume libros iſtos:librū
emptiōis hūc ſignatū:⁊ libꝝ hunc qui apert⁹ eſt:⁊ pones
illos in vaſe fictili:vt ꝑmanere poſſint dieb⁹ mult̄. Hec
eñi dicit dñs exercituū deus iſrael: Adhuc poſſidebūtur
domus:⁊ agri:et vineę ī terra iſta. Et oraui ad dominū
poſtq̄ tradidi librū poſſeſſionis baruch filio nerię:dicēs
Heu heu heu dñe deus. Ecce tu feciſti cęlū ⁊ terram in
fortitudine tua magna:⁊ in brachio tuo extento:nō erit
tibi difficile omne verbū: qui facis miſcdiaꝫ in milib⁹:et
Exo.34.a reddis iniquitatē patrū in ſinū filioꝝ eoꝝ poſt eos. For
D tiſſime:magne ⁊ potens:dñs exercituum nomē tibi:ma
gnus cōſilio:⁊ incōprehenſibilis cogitatu. Cuius oculi
aperti ſunt ſup oēs vias filioꝝ adam:vt reddas vnicui-
q; ſecundū vias ſuas:⁊ ſecundū fructū adinuentionū ei⁹
Qui poſuiſti ſigna:et portēta in terra egypti vſq; ad diē
hāc:⁊ in iſrael:⁊ in hoībus:⁊ tibi feciſti nomē ſicut eſt di
es hęc. Et eduxiſti populū tuū iſrael de terra ęgypti ī ſi
gnis:⁊ in portētis:⁊ in manu robuſta:et in brachio extē
to:⁊ in terrore magno:⁊ dediſti eis terrā hanc:quā iura
ſti patribus eoꝝ:vt dares eis terrā fluentē lacte:⁊ mel-
le:⁊ ingreſſi ſunt:et poſſederūt eā. Et nō obedierūt voci
tuę:⁊ in lege tua nō ambulauerūt:oīa quę mandaſti eis
vt facerent:nō fecerūt:⁊ euenerūt eis oīa hęc mala. Ec-
ce munitiões extructę ſunt aduerſuꝫ ciuitatē:vt capiat̃:
⁊ vrbs data eſt in manus chaldęoꝝ:⁊ in manus reḡ ba
bylonis:qui pręliant̃ aduerſus eā a facie gladij: ⁊ famis
⁊ peſtilentię:et quęcūq; locutus es:acciderūt:vt tu ipſe
cernis. Et tu dicis mihi dñe deus:eme agrū argento:et
adhibe teſtes:cū vrbs data ſit ī manus chaldęoꝝ. Et fa E
ctū eſt verbū dñi ad Jeremiā:dicēs: Ecce ego dñs deus
vniuerſę carnis: Nunq̄d mihi difficile erit oē verbuꝫ?
Propterea hęc dicit dñs: Ecce ego tradā ciuitatē iſtā ī
manus chaldęoꝝ:⁊ in manus regis babylōis:et capiēt
eam:⁊ venient chaldęi pręliātes aduerſuꝫ vrbem hāc:et
ſuccendēt eā igni:⁊ cōburēt eā:⁊ domos: in quaꝝ doma
tibus ſacrificabāt baal:⁊ libabāt dijs alienꝭ libamina ad
irritandū me. Erāt eñi filij iſrael:⁊ filij iuda iugiter faci
entes malū in oculis meis ab adoleſcentia ſua: filij iſrael
qui vſq; nunc exacerbāt me in opere manuū ſuarū: dicit
dñs:q2 in furore:⁊ in indignatiōe mea facta eſt mihi ciui
tas hęc:a die qua ędificauerūt eā vſq; ad diē iſtā:q̄ aufe- F
retur de cōſpectu meo ꝓpter maliciā filioꝝ iſrael:⁊ filio
rū iuda:quā fecerūt ad iracundiā me ꝓuocātes:ipſi:⁊ re
ges eoꝝ:⁊ principes eoꝝ:⁊ ſacerdotes eoꝝ:et ꝓphetę
eoꝝ viri iuda:⁊ habitatores Jeruſalē. Et verterunt ad
me terga:⁊ nō facies:cū docerē eos:⁊ erudirē diluculo: Supr.2.f
⁊ nollēt audire:vt acciperēt diſciplinā. Et poſuerūt ido supra.7.b
la ſua in domo: ī q̄ inuocatū eſt nomē meū: vt pollueręt
eā ⁊ ędificauerūt excelſa baal:q̄ ſunt in valle filij Ennon
vt initiarēt filios ſuos:⁊ filias ſuas moloch:qð nō man
daui eis:nec aſcendit in cor meū: vt facerēt aboīationeꝫ
hanc:⁊ in peccatū deducerent iudam. Et nūc ꝓpter iſta
hęc dicit dñs deus iſrael ad ciuitatē hāc:de q̄ vos dicit̄
q̄ tradat̃ in manus reḡ babylonis in gladio:et in fame
⁊ in peſte. Ecce ego cōgregabo eos de vniuerſis terris:
ad q̄s eieci eos in furore meo:⁊ in ira mea:⁊ in īdigna-
tiōe grandi:⁊ reducā eos ad locū iſtū:⁊ habitare eos fa
ciā cōfidenter:⁊ erūt mihi ī populū: ⁊ ego ero eis in deū
Et dabo eis cor vnū:⁊ viā vnā:vt timeāt me ī vniuerſis G
dieb⁹:⁊ bene ſit eis:⁊ filijs eoꝝ poſt eos. Et feriā eis pa
ctū ſempiternū:⁊ nō deſinā eis bñfacere: ⁊ timorē meuꝫ
dabo in corde eoꝝ:vt nō recedāt a me:⁊ lętabor ſup eis
cū bene eis fecero. Et plātabo eos in terra iſta in verita-
te in toto corde meo:⁊ ī tota aīa tua. Quia hęc dicit do
minus: Sicut adduxi ſup populū iſtū oē malū hoc grā-
de:ſic adducā ſuper eos oē bonū: qð ego loquor ad eos.
Et poſſidebunt̃ agri in terra iſta:de q̄ vos dicitis q̄ deſ
ta ſit:eo q̄ nō remāſerit homo: ⁊ iumētū: ⁊ data ſit ī ma
nus chaldęoꝝ. Agri ement̃ pecunia:⁊ ſcribent̃ in libro:
⁊ imprimet̃ ſignū:⁊ teſtes adhibebunt̃ in terra beniamī
⁊ in circuitu ieruſalē in ciuitatib⁹ iuda:⁊ in ciuitatibus
mōtanis:⁊ in ciuitatib⁹ cāpeſtribus:⁊ in ciuitatib⁹ quę
ad auſtrū ſunt:q2 cōuertā captiuitatē eoꝝ:ait domin⁹.
ET factū eſt verbū dñi ad Jeremiā XXXIII
ſecundo: cū adhuc clauſus eſſet in atrio carce A
ris:dicēs: Hec dicit dñs: Qui facturus eſt:et
formaturus illud:⁊ paraturus:dñs nomē ei⁹
Clama ad me:⁊ exaudiā te:⁊ annūciabo tibi grandia:⁊
firma q̄ neſc̄. Quia hęc dicit dñs deus iſrael ad domos
vrbis hui⁹:⁊ ad domos reḡ iuda:q̄ deſtructę ſunt:⁊ ad
munitiōes:⁊ ad gladiū venientiū:vt dimicēt cū chaldę-
is:⁊ impleāt eas cadaueribus hoīm: q̄s ꝑcuſſi in furore
meo:⁊ in īdignatione mea abſcondēs faciē meā a ciuita
te hac ꝓpter oēꝫ maliciā eoꝝ. Ecce ego obducā eis cica-
tricē:⁊ ſanitatē:⁊ curabo eos:⁊ reuelabo illis depreca-

nē pacis:⁊ veritatis. Et cōuertā cōuerſionē iuda:⁊ con
uerſionē iſrael:⁊ ędificabo eos ſicut a pͬcipio: ⁊ emūda
bo illos ab omni iniquitate ſua: in ꝗ peccauerūt mihi: et
ꝓpicius ero cunctis iniquitatibus eoꝝ: in ꝗbus deliꝗ-
B runt mihi:⁊ ſpreuerūt me. Et erit mihi in nomē:⁊ ī gau
diū:⁊ in laudē:⁊ in exultationē cunctis gentibꝰ terrę:ꝗ
audierūt oīa bona quę ego facturus ſuꝫ eis: ⁊ pauebūt:
⁊ turbabunt̄ in vniuerſis bonis:⁊ in oī pace:quā ego fa-
ciā eis. Hęc dicit dn̄s: Adhuc audiet̄ in loco iſto: quem
vos dicitis eſſe deſertū: eo ꝙ nō ſit homo: nec iumentū ī
ciuitatibus iuda: et foris ieruſalē:quę deſolatę ſunt abſqꝫ
hoīe:et abſqꝫ habitatore:et abſqꝫ pecore. Vox gaudij et
vox leticię:vox ſponſi ⁊ vox ſponſę:vox dicentiū: Cōfite
mini dn̄o exercituū:qm̄ bonus dn̄s:qm̄ in ęternū miſeri
cordia eius:⁊ portantiū vota in domū dn̄i. Reducā eñ
conuerſionē terrę:ſicut a principio dicit dn̄s. Hęc dicit
dn̄s exercituū: Adhuc erit in loco iſto deſerto abſqꝫ hoīe:
⁊ abſqꝫ iumento:⁊ in cunctis ciuitatibꝰ eius habitaculū
C paſtorū:⁊ accubantiū gregū:⁊ ī ciuitabꝰ mōtuoſis:⁊ in
ciuitatibus cāpeſtribus:⁊ in ciuitatibꝰ ꝗ ad auſtrū ſunt
et in terra beniamin:⁊ in circuitu ieruſalē:⁊ ī ciuitatibꝰ
iuda adhuc trāſibūt greges ad manū numerātis:ait do
ſupra.23. minꝰ: Ecce dies venient:dicit dn̄s:⁊ ſuſcitabo verbū bo-
nū:qđ locutꝰ ſuꝫ ad domū iſrael:⁊ ad domū iuda. In di
ebus illis: ⁊ in tēpore illo germinare faciā dauid germē
iuſtitię:⁊ faciet iudiciū: ⁊ iuſtitiā in terra. In diebus illꝭ
ſaluabit̄ iuda:⁊ iſrael habitabit cōfidēter. Et hoc eſt no
mē:qđ vocabūt eū dn̄s iuſtus noſter. Quia hęc dicit dn̄s
Nō īteribit de dauid vir:qui ſedeat ſuꝑ thronū domꝰ iſ
rael:⁊ de ſacerdotibꝰ:⁊ leuitis nō īteribit vir a facie mea
ꝗ offerat holocauſtomata:⁊ īcendat ſacrificiū: ⁊ cędat vi
D ctimas oībus diebus. Et factū eſt verbū dn̄i ad ieremiā
dicēs. Hęc dicit dn̄s: Si irritū poteſt fieri pactū meuꝫ
cū die:⁊ pactū meū cū nocte:vt nō ſit dies:⁊ nox in tem-
pore ſuo: et pactū meū irritū eſſe poterit cū dauid ſeruo
meo: vt nō ſit ex eo filius:ꝗ regnet in throno eius: ⁊ leui
tę:⁊ ſacerdotes miniſtri mei. Sicut enumerari non poſ
ſunt ſtellę cęli: ⁊ metiri arenę maris:ſic multiplicabo ſe
mē dauid ſerui mei. Et leuitas miniſtros meos:⁊ factū
eſt verbū dn̄i ad Jeremiā:dicēs: Nunquid nō vidiſti quid
populus hic locutus ſit:dicēs: Duę cogitatiōes:ꝗs ele-
gerat dn̄s abiectę ſunt:⁊ populū meū deſpexerunt:eo ꝙ
nō ſit vltra gens corā eis. Hęc dicit dn̄s: Si pactū meū
inter diē et noctē: ⁊ leges cęli ⁊ terrę nō poſui:equidem
et ſemen Jacob:⁊ dauid ſerui mei proijciā:vt nō aſſumā
de ſemine eiꝰ principes ſeminis abraā iſaac:⁊ iacob. Re
ducā eñ cōuerſionē eorū:⁊ miſerebor eis. XXXIIII.

A Verbū qđ factū eſt ad Jeremiā a dn̄o: quādo
nabuchodonoſor rex babylonis:⁊ oīs exercitꝰ
eius vniuerſaqꝫ regna terrę: quę erāt ſub po-
teſtate manus eius:⁊ oēs populi bellabāt cō-
tra ieruſalē:⁊ cōtra oēs vrbes eius:dicēs: Hęc dicit do-
minus deus iſrael: Vade:et loquere ad ſedechiā regē iu
da:⁊ dices ad eū: Hęc dicit dn̄s: Ecce ego tradā ciuita-
tē hanc in manu regis babylonis:⁊ ſuccendet eam igni.
Et tu nō effugies de manu eius: ſed cōprehenſione capi
eris:⁊ in manu eius traderis: ⁊ oculi tui oculos regꝭ ba
bylonis videbunt:⁊ os eius cū ore tuo loquet̄:⁊ babylo-
nē introibis. Attamē audi verbū dn̄i ſedechia rex iuda.
Hęc dicit dominus ad te: Non morieris in gladio: ſed
in pace morieris: ⁊ ſecundū cōbuſtiones patrū tuorū re
gū priorū:qui fuerāt ante te:ſic cōburēt te:⁊ vę domine
plangent te:qꝛ verbū hoc ego locutus ſuꝫ:dicit dominꝰ.
B Et locutus eſt Jeremias propheta ad ſedechiā regē iu
da vniuerſa verba hęc in ieruſalē:⁊ exercitus regis baby
lonis pugnabat cōtra ieruſalē:⁊ cōtra oēs ciuitates iu-
da:quę reliquę erāt cōtra lachis:⁊ cōtra azecha. Hę eñ
ſupererant de ciuitatibus iuda:vrbes munitę. Verbuꝫ
qđ factū eſt ad Jeremiā a dn̄o: poſtꝗ̄ ꝑcuſſit rex ſedechi
as foedus cū omni populo in ieruſalē:prędicās eis liber
tatē:vt dimitteret vnuſquiſqꝫ ſeruū ſuū:⁊ vnuſquiſqꝫ an
cillā ſuā. Hebręū:⁊ hebręā liberos:⁊ nequaꝗ̄ dominarē
tur eis:id eſt in iudęo ⁊ fratre ſuo. Audierunt ergo oēs
principes:⁊ vniuerſus populus:qui inierāt pactū: vt di
mitteret vnuſquiſqꝫ ſeruū ſuū: ⁊ vnuſquiſqꝫ ancillā ſuaꝫ
liberos:⁊ vltra nō dominarent̄ eis. Audierūt igit̄:et di-
miſerunt. Et cōuerſi ſunt deinceps:⁊ retraxerūt ſeruos
ſuos:⁊ ancillas ſuas:ꝗs dimiſerūt liberos: ⁊ ſubiugaue
rūt in famulos ⁊ famulas. Et factū eſt verbū dn̄i ad Je
remiā a domino:dicēs: Hęc dicit dominus deus iſrael:
Ego percuſſi foedus cū patribus veſtris: in die ꝗ eduxi C Exod.21.
eos de terra ęgypti de domo ſeruitutis:dicēs: Cū com deut.15.D.
pleti fuerint ſeptē anni: dimittat vnuſꝗſqꝫ fratrē ſuū he
breū:qui venditus eſt ei:⁊ ſeruiet tibi ſex annis:⁊ dimit-
tes eū ad te liberꝝ. Et nō audierūt patres veſtri me:nec ī
clinauerūt aurē ſuā. Et cōuerſi eſtis vos hodie: ⁊ feciſtꝭ
qđ rectū eſt in oculis meis:vt prędicaretꝭ libertatē vnuſ
quiſqꝫ ad amicū ſuū:et iniſtis pactū in cōſpectu meo:in
domo ī qua īuocatū eſt nomē meū ſuper eam. Et reuerſi
eſtis:⁊ cōmaculaſtis nomē meū:⁊ reduxiſtis vnuſquiſqꝫ
ſeruū ſuū:⁊ vnuſquiſqꝫ ancillā ſuā quos dimiſeratꝭ: vt eſ
ſent liberi:et ſuę poteſtatis:⁊ ſubiugaſtis eos:vt ſint vo
bis ſerui et ancillę. Propterea hęc dicit dn̄s: Vos non
audiſtis me:vt prędicaretꝭ libertatē vnuſꝗſqꝫ fratri ſuo
⁊ vnuſꝗſqꝫ amico ſuo: Ecce ego prędico vobis libertatē
ait dn̄s:ad gladiū:ad peſtē: ⁊ ad famē: ⁊ dabo vos in cō
motionem cunctis regnis terrę. Et dabo viros:qui prę D
uaricantur foedus meum: et non obſeruauerunt verba
foederis:quibꝰ aſſenſi ſunt in cōſpectu meo:vitulū quē
conciderūt in duas partes:et tranſierunt inter diuiſio-
nes eius:⁊ prīcipes Juda et principes ieruſalē: eunuchi
⁊ ſacerdotes ⁊ oīs populus terrę: qui tranſierunt inter
diuiſiones vituli:et dabo eos in manus inimicorū ſuoꝝ:
⁊ in manus quęrentiū animā eorū: et erit morticiniū eo
rū in eſcā volatilibus cęli et beſtijs terrę. Et Sedechiā
regē Juda: et principes eius dabo in manus inimicoꝝ
ſuorū:⁊ in manus quęrentiū animas eorū:⁊ in manꝰ ex-
ercituum regis Babylonis:qui receſſerunt a vobis. Ec
ce ego pręcipio dicit dominus: ⁊ reducam eos in ciuita
tē hanc:⁊ pręliabuntur aduerſus eam:et capiēt eam:et
incendēt igni. Et ciuitates Juda dabo in ſolitudinem:
eo ꝙ non ſit habitator. XXXV.

Verbū qđ factū eſt ad Jeremiā a domino in di A
ebus Joachim filij Joſię regis Juda:dicēs:
Vade ad domū Rechabitarū: ⁊ loquere eis:
et introduces eos in domū domini in vnā ex-
edrā theſaurorū:⁊ dabis eis bibere vinū. Et aſſumpſi ia
ſiā filiū Jeremię filij habaſinię ⁊ fratres eius:⁊ oēs fili-
os eius:⁊ vniuerſam domū rechabitarū: ⁊ īroduxi eos
in domū domini: ad gazophylaciū filiorū hanan filij Je
gadalię:hominis dei qđ erat iuxta gazophylaciū princi-
pum: ſuper theſaurū Maaſię filij Sellū: ꝗ erat cuſtos
veſtibuli. Et poſui coram filijs domus Rechabitarū cy
phos plenos vino:⁊ calices. Et dixi ad eos: Bibite vinū
Qui reſponderūt: Non bibemus vinū:quia Jonadab fi B
lius Rechab:pater noſter pręcepit nobis:dicēs: Nō bi
betis vinū vos ⁊ filij veſtri vſqꝫ in ſempiternū. Et domū
nō ędificabitis:⁊ ſementē nō ſeretis:et vineas non plan
tabitis:nec habebitis:ſed ī tabernaculis habitabitis cū
ctis diebus veſtris: vt viuatis diebus multis ſuper faciē
terrę:in qua vos peregrinamini. Obediuimus ergo vo
ci ionadab filij rechab patris noſtri: in oībus ꝗ pręcepit
nobis:ita vt nō biberemus vinū cunctis diebus noſtris
nos:⁊ mulieres noſtrę:filij ⁊ filię noſtrę:et nō ędificare
mus domos ad habitandum:et vineā et agrū: et ſemen
tem nō habuimus: ſed habitauimus in tabernaculis:⁊
obedientes fuimus iuxta omnia:quę pręcepit nobis io-
nadab pater noſter. Cum autē aſcendiſſet nabuchodo
noſor rex babylonis ad terrā noſtrā diximus: Venite:⁊
ingrediamur Jeruſalē a facie exercitꝰs chaldęorum:et

ã facie exercitus Syrię: et manſimus in Jeruſalem. Et
C factũ eſt verbũ dñi ad Jeremiã: dicẽs: Hęc dicit dñs ex-
ercituũ deus Iſrael: Vade: ⁊ dic viris Juda ⁊ habita-
toribus Jeruſalem: Nunquid nõ recipietis diſciplinã:
vt obediatis verbis meis: dicit dominꝰ? Preualuerunt
ſermones Jonadab filij Rechab: quos pręcepit filijs
ſuis: vt non biberent vinum: ⁊ non biberũt vſq; ad diem
hanc: quia obedierũt pręcepto patris ſui. Ego autem lo
cutus ſum ad vos: de mane cõſurgens: ⁊ loquens: et nõ
obediſtis mihi. Miſiq; ad vos omẽs ſeruos meos pro-
sup. 18. b. et. 25. b. phetas: cõſurgens diluculo: mittenſq;: ⁊ dicens: Cõuer
timini vnuſquiſq; a via ſua peſſima: ⁊ bona facite ſtudia
veſtra: ⁊ nolite ſequi deos alienos: neq; colatis eos: et ha
bitabitis in terra: quã dedi vobis et patribus veſtris: et
D non inclinaſtis aurẽ veſtrã: neq; audiſtis me. Firmaue-
rũt igit̃ filij Jonadab: filij Rechab pręceptũ patris ſui:
quod pręceperat eis: populus aũt iſte nõ obediuit mihi.
Idcirco hęc dicit dñs exercituũ deus Iſrael: Ecce ego
adducã ſuper Judã: et ſuper oẽs habitatores Jeruſalẽ
vniuerſam afflictionẽ: quã locutus ſum aduerſuz illos:
eo ꝙ locutus ſum ad illos: ⁊ nõ audierũt: vocaui illos: ⁊
nõ reſpõderũt mihi. Domui aũt Rechabitarũ dixit Je
remias: Hęc dixit dominꝰ exercituũ deus Iſrael: Pro
eo ꝙ obediſtis pręcepto Jonadab patris veſtri: ⁊ cuſto-
diſtis omnia mandata eius: ⁊ feciſtis vniuerſa quę pręce
pit vobis: propterea hęc dicit dominus exercituũ deus
iſrael: Nõ deficiet vir de ſtirpe ionadab filij rechab: ſtãs
in cõſpectu meo cunctis diebus. XXXVI.

A Et factũ eſt in anno quarto Joachim filij Jo
ſię regis Juda: factũ eſt verbũ hoc ad Jere-
miam a dño: dicẽs: Tolle volumẽ libri: ⁊ ſcri
bes in eo oĩa vba: quę locutꝰ ſum tibi aduer-
ſum Iſrael ⁊ Judã: ⁊ aduerſum oẽs gẽtes a die: qua lo
cutus ſum ad te ex diebus Joſię vſq; ad diem hãc: ſi for-
te audiente domo Juda vniuerſa mala: quę ego cogito
facere eis: reuertat̃ vnuſquiſq; a via ſua peſſima: ⁊ propi
tius ero iniquitati ⁊ peccato eoꝝ. Vocauit ergo Jere-
mias Baruch filiũ Nerię: ⁊ ſcripſit Baruch ex ore Je-
remię oẽs ſermones dñi: quos locutus eſt ad eũ in volu
B mine libri. Et pręcepit Jeremias Baruch: dicẽs: Ego
clauſus ſum: nec valeo ingredi domũ dñi. Ingredere er
go tu: ⁊ lege de volumine in quo ſcripſiſti ex ore meo ver
ba dñi: audiẽte pp̃lo ĩ domo dñi in die ieiunij: inſuper et
audiẽte vniuerſo iuda: q̃ veniũt de ciuitatibꝰ ſuis: leges
eis: ſi forte cadat oratio eorũ in cõſpectu dñi: ⁊ reuertat̃
vnuſquiſq; a via ſua peſſima: quoniã magnꝰ furor ⁊ indi
gnatio eſt: quã locutꝰ eſt dñs aduerſus populũ hũc. Et
fecit baruch filiꝰ Nerię iuxta oĩa quę pręceperat ei Je-
remias ꝓpheta: legẽs ex volumĩe ſermones dñi ĩ domo
dñi. Factũ eſt aũt in anno quinto Joachim filij Joſię re
gis Juda in mẽſe nono predicauerũt ieiuniũ ĩ cõſpectu
domini omĩ populo in ieruſalẽ: ⁊ vniuerſę multitudini:
C quę cõfluxerat de ciuitatibꝰ Juda ĩ Jeruſalẽ. Legitq;
Baruch ex volumine ſermones Jeremię ĩ domo dñi in
gazophylacio Gamarię filij Saphan ſcribę in veſtibulo
ſuperiori: ĩ introitu portę nouę domꝰ dñi: audiẽte omĩ
populo. Cũq; audiſſet Micheas filius Gamarię filij ſa
phan: oẽs ſermones dñi ex libro: deſcẽdit in domũ regis
ad gazophylaciũ ſcribę. Et ecce ibi oẽs p̃ncipes ſedebãt
Eliſama ſcriba ⁊ Dalaias filius Semeię: et Elnathan
filiꝰ Achabor: ⁊ Gamarias filiꝰ Saphan: ⁊ ſedechias fi-
lius hananię ⁊ vniuerſi principes. Et nũciauit eis Mi-
cheas oĩa vba: quę audiuit legentẽ baruch: ex volumine
D in auribꝰ populi. Miſerũt itaq; oẽs p̃ncipes ad baruch
iudi filiũ nathanię filij ſelemię filij chuſi: dicentes: Volu
men ex q̃ legiſti audiẽte populo: ſume in manu tua: ⁊ ve
ni. Tulit ḡ baruch filiꝰ nerię volumen in manu ſua: ⁊ ve
nit ad eos. Et dixerũt ad eũ: Sede: ⁊ lege hęc in auribꝰ
noſtris. Et legit baruch ĩ auribꝰ eoꝝ. Igit̃ cũ audiſſent
oĩa vba: obſtupuerũt vnuſq̃ſq; ad proximũ ſuũ: ⁊ dixerunt

ad Baruch: Nũciare debemꝰ regi oẽs ſermones iſtos?
Et iterrogauerũt eũ: dicẽtes: Indica nobis: quomodo
ſcripſiſti oẽs ſermones iſtos ex ore eiꝰ? Dixit aũt eis ba-
ruch: Ex ore ſuo loquebat̃: quaſi legẽs ad me oẽs ſermo
nes iſtos: ⁊ ego ſcribebã in volumine atramẽto. Et dixe E
rũt principes ad baruch: Vade: ⁊ abſcondere tu ⁊ Jere
mias: ⁊ nemo ſciat vbi ſitis. Et igreſſi ſunt ad regem in
atrium. Porro volumẽ cõmendauerũt ĩ gazophylacio
Eliſamę ſcribę: ⁊ nũciauerũt audiente rege oẽs ſermo-
nes. Miſitq; rex Judi: vt ſumeret volumẽ. Qui tollẽs
illud de gazophylacio Eliſamę ſcribę legit audiente re-
ge ⁊ vniuerſis p̃ncipibꝰ: q̃ ſtabãt circa regẽ. Rex aũt ſe-
debat ĩ domo hyemali in mẽſe nono: et poſita erat arula
corã eo plena prunis. Cũq; legiſſet Judi tres pagellas
vel quatuor: ſcidit illud ſcalpello ſcribę: ⁊ ꝓiecit ĩ ignẽ:
q̃ erat ſup arulã: donec cõſumeret̃ omẽ volumẽ igni: qui
erat in arula. Et nõ timuerũt: neq; ſciderũt veſtimenta
ſua rex: ⁊ oẽs ſerui eiꝰ: q̃ audierunt vniuerſos ſermones
iſtos. Verũtñ Elnathan ⁊ Dalaias ⁊ Gamarias cõtra- F
dixerũt regi: ne combureret librũ: et nõ audiuit eos. Et
pręcepit rex ierahmeel filio amalech: ⁊ ſaraię filio ezriel
⁊ ſelemię filio achdeel: vt cõprehẽderẽt baruch ſcribã: et
Jeremiã ꝓphetã. Abſcõdit aũt eos dñs. Et factũ eſt ver
bũ dñi ad Jeremiam ꝓphetã poſtq̃ cõbuſſerat rex volu
men: et ſermones quos ſcripſerat Baruch ex ore Jere-
mię: dicẽs: Rurſuz tolle volumẽ aliud: et ſcribe ĩ eo oẽs
ſermones priores: q̃ erãt in primo volumine: qđ cõbuſſit
Joachim rex Juda. Et ad Joachim regẽ Juda dices:
Hęc dicit dñs: Tu cõbuſſiſti volumẽ iſtud: dicẽs: Qua G
re ſcripſiſti in eo annũciãs: feſtinꝰ veniet rex babylonis:
⁊ vaſtabit terrã hãc: ⁊ ceſſare faciet ex illa hoĩem et iumẽ
tũ? Propterea hęc dicit dñs deꝰ cõtra ioachim regem
iuda: Nõ erit ex eo: q̃ ſedeat ſup ſoliũ Dauid: ⁊ cadauer
eiꝰ ꝓijciet̃ ad ęſtũ p̃ diẽ: ⁊ ad gelu per noctẽ. Et viſitabo
cõtra eũ: ⁊ cõtra ſemẽ eiꝰ: ⁊ cõtra ſeruos eiꝰ iniquitates
ſuas: ⁊ adducã ſup eos: ⁊ ſup habitatores ieruſalẽ: ⁊ ſup
viros iuda omẽ malũ qđ locutꝰ ſum ad eos: ⁊ non audie
rũt. Jeremias aũt tulit volumẽ aliud: ⁊ dedit illud Ba
ruch filio nerię ſcribę: q̃ ſcripſit ĩ eo ex ore Jeremię oẽs
ſermones libri: quẽ cõbuſſerat ioachim rex iuda igni: et
ĩſup additi ſunt ſermones m̃lto plures: ꝙ antea fuerãt.

Et regnauit rex Sedechias filiꝰ XXXVII. A
ioſię ꝓ Iechonia filio ioachim: quẽ ꝯſtituit re
gẽ nabuchodonoſor rex babylonis in terra iu
da: ⁊ nõ obediuit ipẽ ⁊ ſerui eiꝰ ⁊ populus ter infra. 24. a
rę verbis dñi: quę locutꝰ eſt in manu Jeremię ꝓphetę.
Et miſit rex Sedechias Juchal filiũ Selemię: ⁊ ſopho
niã filiũ maaſię ſacerdotẽ ad Jeremiam ꝓphetã: dicẽs:
Ora pro nobis dominũ deũ noſtrũ. Jeremias aũt libere
ambulabat in medio populi. Nõ eñi miſerãt eũ in cuſto
diã carceris. Igit̃ exercitꝰ Pharaonis egreſſus eſt de B
Aegypto: ⁊ audiẽtes Chaldęi: q̃ obſidebãt Jeruſalẽ hu
iuſcemodi nũciũ: receſſerũt ab ieruſalẽ. Et factũ eſt ver-
bũ dñi ad Jeremiã prophetã: dicens: Hęc dicit dñs deꝰ
iſrael: Sic dicetis regi iuda: q̃ miſit vos ad me interro-
gandũ. Ecce exercitꝰ pharaonis: q̃ egreſſus eſt vobis in
auxiliũ: reuertet̃ ĩ terrã ſuã ĩ ęgyptũ: ⁊ rediẽt chaldęi: et
bellabũt cõtra ciuitatẽ hãc: ⁊ capiẽt eã: et ſuccẽdent eam
igni. Hęc dicit dñs: Nolite decipere aĩas veſtras: dicen
tes: Eũtes abibũt: ⁊ recedẽt a nobis Chaldęi: q̃a nõ abi
bũt. Sed ⁊ ſi ꝑcuſſeritis oẽs exercitũ chaldęoꝝ: q̃ p̃liant̃
aduerſuz vos: ⁊ derelicti fuerĩt ex eis aliq̃ vulnerati: ſin-
guli de tẽtorio ſuo cõſurgẽt: et ĩcẽdẽt ciuitatẽ hãc igni.
Ergo cũ receſſiſſet exercitꝰ chaldęoꝝ ab Jeruſalẽ pro- C
pter exercitũ Pharaonis: egreſſus eſt Jeremias de Je
ruſalẽ: vt iret in terrã Beniamin: et diuideret ibi poſſeſ-
ſionẽ in cõſpectu ciuiũ. Cũq; ꝑueniſſet ad portã Benia
min: erat ibi cuſtos portę ꝑ vices noĩe Jerias: filius ſele-
mię filij Hananię: ⁊ apprehendit Jeremiam prophetã:
dicẽs: Ad Chaldęos profugis? Et reſpõdit Jeremias:

Falſum eſt:non fugio ad Chaldeos. Et nō audiuit eũ:
ſed cōpꝛehēdit Jreias Jeremiā:⁊ adduxit eũ ad pꝛinci-
pes. Quā ob rē irati pꝛīcipes cōtra Jeremiā: ceſum eũ
ſup.20.a. miſerũt in carcerē:q̄ erat ī domo Jonathan ſcribe. Jpē
eñi pꝛepoſitus erat ſuꝑ carcerē. Jtaqꝫ ingreſſus eſt Je-
remias in domũ Laci:⁊ in ergaſtulum:et ſedit ibi Jere
mias diebꝰ multis. Mittēs autē Sedechias rex tulit
eũ:⁊ interrogauit eũ ī domo ſua abſcōdite:⁊ dixit: Pu-
D tas ne eſt ſermo a domino? Et dixit Jeremias: Eſt. Et
ait: Jn manus regꝫ babylonis traderis. Et dixit Jere
mias ad regē ſedechiā. Quid peccaui tibi ⁊ ſeruis tuis:
⁊ populo tuo:q̄a miſiſti me in domũ carceris? Ubi ſunt
pꝛophete veſtri:qui pꝛophetabāt vobis:⁊ dicebant:non
veniet rex babylonis ſuper vos:⁊ ſuꝑ terrā hanc? Nunc
ergo audi obſecro domine mi rex: Ualeat depcatio mea
in cōſpectu tuo:⁊ ne me remittas in domũ ionathan ſcri
be:ne moꝛiar ibi. Pꝛecepit ergo rex Sedechias: vt tra
deretur Jeremias in veſtibulũ carceris:⁊ daretur ei toꝛ
ta panis quotidie:excepto pulmēto: donec conſumeren
tur oĩes panes de ciuitate. Et manſit Jeremias in ve-
ſtibulo carceris. XXXVIII.
A Audiuit autem Saphacias filius mathan et
Gadalias filiꝰ Phaſhur:⁊ Juchal filiꝰ Se-
lemie: et Phaſhur filiꝰ Melchie ſermones
quos Jeremias loquebat̃ ad oēm populum:
ſupra.21.c dicēs: Hec dicit dominus: Quicũqꝫ mā̃ſerit in ciuitate
hac:moꝛiet̃ gladio ⁊ fame ⁊ peſte: q̄ autem ꝓfugerit ad
Chaldeos:viuet:⁊ erit anima eius ſoſpes ⁊ viuēs. Hec
dicit dñs: Tradendo tradet̃ ciuitas hec in manu exerci
tus regis Babylonis:⁊ capiet eā. Et dixerũt pꝛincipes
regi: Rogamus: vt occidatur homo iſte. De induſtria
enim diſſoluit manus viroꝝ bellantiũ:qui remanſerunt
in ciuitate hac:et manus vniuerſi populi loquēs ad eos
vniuerſa verba hec: Siquidē homo iſte non q̄rit pacē
B populo huic:ſed malum. Et dixit rex Sedechias: Ecce
ipſe in manibꝰ veſtris eſt. Nec eñi phas eſt regem vobis
quicq̄ negare. Tulerũt ergo Jeremiā:⁊ pꝛoiecerunt eũ
in lacũ Malchie filij Amalech:qui erat ī veſtibulo carce
ris: et ſubmiſerũt Jeremiā in funibus:in lacũ in quo nō
erat aqua: ſed lutũ. Deſcēdit itaqꝫ Jeremias in coenũ.
Audiuit autē Abedemelech Aethiops vir eunuchꝰ: qui
erat ī domo regis:ꝙ miſiſſent Jeremiā in lacũ. Poꝛro
rex ſedebat in poꝛta beniamin. Et egreſſus eſt abedeme
C lech de domo regis:⁊ locutꝰ eſt ad regē:dicens: Dñe mi
rex:male fecerũt viri iſti:oĩa q̄cũqꝫ ꝑpetrarũt contra Je
remiā ꝓphetā:mittētes eũ ī lacũ: vt moꝛiatur ibi fame.
Nō ſunt eñi panes vltra in ciuitate. Pꝛecepit itaqꝫ rex
abedemelech ethiopi:dicēs: Tolle tecũ hinc triginta vi-
ros:⁊ leua ieremiā ꝓphetā d̄ lacu anteq̄ moꝛiat̃. Aſſum
ptis ergo abedemelech ſecũ viris: ingreſſus eſt domũ re
gis:q̄ erat ſub cellario:⁊ tulit inde veteres pā̃nos ⁊ anti
qua veſtimēta:q̄ cōputruerāt:⁊ ſubmiſit ea ad Jeremiā
D in lacũ ꝑ funiculos. Dixitqꝫ abedemelech ethiops ad ie-
remiā ꝓphetā: Pone veteres pā̃nos:⁊ hec ſciſſa ⁊ putri
infra eodē da ſub cubito manuũ tuarũ:⁊ ſuꝑ funes. Fecit ergo iere
mias ſic. Et extraxerunt Jeremiā funibꝰ:⁊ eduxerũt eũ
de lacu. Mā̃ſit aũt ieremias ī veſtibulo carceris. Et mi
ſit rex Sedechias: et tulit ad ſe ieremiā ꝓphetā ad oſtiũ
tertiũ:qđ erat ī domo dñi. Et dixit rex ad ieremiā: Jn-
terrogo ego te ſermonē: ne abſcōdas a me aliq̄d. Dixit
aũt ieremias ad ſedechiā: Si annũciauero tibi:nunquid
nō īterficies me? Et ſi ꝯſiliũ dedero tibi: nō me audies?
Jurauit ergo rex Sedechias Jeremie clā dicēs: Uiuit
dñs:q̄ fecit nobis aīam hāc ſi occidero te: ⁊ ſi tradidero
E te ī manꝰ viroꝝ iſtoꝝ:q̄ q̄rũt aīam tuā. Et dixit iere
mias ad ſedechiā: Hec dicit dñs exercituũ deus iſrael:
Si ꝓfectꝰ exierꝫ ad ꝑncipes regis babylonis: viuet aīa
tua:⁊ ciuitas hec nō ſuccēdet̃ igni:⁊ ſaluus eris tu ⁊ po
pulus tuꝰ ⁊ domꝰ tua. Si aũt nō exieris ad ꝑncipes re-
gis babylonis:tradet̃ ciuitas hec in manꝰ chaldeoꝝ:⁊
ſuccendent eā igni:⁊ tu nō effugies de manu eoꝝ. Et di
xit rex Sedechias ad Jeremiā: Sollicitꝰ ſum ꝓpter iu
deos:q̄ trāſfugerũt ad Chaldeos: ne foꝛte tradar ī ma
nus eoꝝ:⁊ illudant mihi. Reſpōdit aũt Jeremias: ⁊ di
xit ad eũ: Nō te tradent. Audi queſo vocē dñi: quā ego F
loquoꝛ ad te:⁊ bene tibi erit:⁊ viuet aīa tua. Quod ſi no
lueris egredi:iſte eſt ſermo:quē oſtēdit mihi dñs. Ecce
omnes mulieres:que remanſerũt in domo regis Juda:
educētur ad pꝛincipes regis babylonis: ⁊ ipē dicēt: Se
duxerũt te:⁊ pꝛeualuerũt aduerſum te viri pacifici tui:
demerſerũt te in coeno:⁊ in lubꝛico pedes tuos: ⁊ receſ-
ſerunt a te. Et oēs vxoꝛes tue: ⁊ filij tui educent̃ ad chal
deos:⁊ non effugies manus eoꝛũ:ſed in manu regis ba-
bylonis capieris:⁊ ciuitatē hanc cōburet igni. Dixit er
go Sedechias ad Jeremiā: Nullus ſciet v̄ba hec:et nō G
moꝛieris. Si autem audierint pꝛincipes: quia locutus
ſum tecũ:⁊ venerint ad te:⁊ dixerint tibi: Jndica nobis:
quid locutus ſis cũ rege:ne celes: ⁊ nō te interficiemus:
⁊ quid locutꝰ eſt tecũ rex: dices ad eos: Pꝛoſtraui ego
pꝛeces meas coꝛā rege:ne me reduci iuberet in domũ io
nathan:⁊ ibi moꝛerer. Uenerũt ergo oēs ꝑncipes ad ie-
remiā:⁊ interrogauerũt eũ. Et locutus eſt eis iuxta oīa
verba:que pꝛeceperat ei rex. Et ceſſauerũt ab eo: Nihil
enim fuerat auditũ. Mā̃ſit vero Jeremias in veſtibulo ſup: eodē.
carceris vſqꝫ ad diē:quo capta eſt Jeruſalem. Et factũ
eſt:vt caperetur Jeruſalem. XXXIX.
Anno nono Sedechie regis Juda mēſe deci A
mo venit Nabuchodonoſoꝛ rex Babylonis:
et omnis exercitus eius ad Jeruſalē: ⁊ obſi- infra.52.
debant eam. Undecimo aũt anno Sedechie 4.re.25.a
mēſe quarto:nona die mēſis aperta eſt ciuitas: et igreſſi
ſunt oēs ꝑncipes regꝫ babylonis: ⁊ ſederũt in poꝛta me
dia Neregel Sareſer Samegar Nabo ſarſachim rab
ſaris neregel ſareſer rabmag: ⁊ oēs reliqui pꝛīcipes re-
gis Babylonis. Cũqꝫ vidiſſet eos Sedechias rex Ju-
da:⁊ oēs viri bellatoꝛes:fugerũt: ⁊ egreſſi ſunt nocte de
ciuitate per viam hoꝛti regis:⁊ per poꝛtā:que erat inter
duos muros:⁊ egreſſi ſunt ad viā deſerti. Perſecutus
eſt aũt eos exercitꝰ Chaldeoꝝ:⁊ cōpꝛehenderũt Sede- B
chiam in cāpo ſolitudinis hierichōtine:et captũ adduxe
runt ad Nabuchodonoſoꝛ regē Babylonis ī reblatha:
que eſt in terra hemath:⁊ locutꝰ eſt ad eũ iudicia. Et oc
cidit rex Babylonis filios Sedechie in reblatha in ocu
lis eius:⁊ oēs nobiles Juda occidit rex babylonis. Ocu
los q̄qꝫ Sedechie eruit:⁊ vinxit eũ cōpedibus:vt duce-
retur in Babylonē. Domũ q̄qꝫ regis: ⁊ domũ vulgi ſuc
cenderũt Chaldei igni: et murũ Jeruſalē ſubuerterũt.
Et reliquias ppl'i:q̄ remā̃ſerāt ī ciuitate: ⁊ ꝓfugos: qui
trāſfugerāt ad eũ:⁊ ſuꝑfluos vulgi q̄ remā̃ſerāt:tranſtu C
lit Nabuſaradan magiſter militũ in babylonē:⁊ de ple-
be pauperũ:q̄ nihil penitꝰ habebāt:dimiſit nabuzaradan
magiſter militie ī terra iuda:⁊ dedit eis vineas ⁊ ciſter-
nas in die illa. Pꝛeceperat aũt nabuchodonoſoꝛ rex ba
bylonis de Jeremia nabuſaradan magr̃o militũ:dicēs:
Tolle illũ:⁊ pone ſuꝑ eũ oculos tuos:nihilqꝫ ei mali fa-
cias:ſed vt voluerit:ſic facias ei. Miſit ergo nabuſara-
dan pꝛīceps militie:⁊ nabuſaſban:⁊ rabſaris:⁊ neregel
⁊ ſereſer:⁊ rabmag:⁊ oĩes optimates regis babylonis
miſerunt:⁊ tulerunt Jeremiam de veſtibulo carceris:⁊
tradiderunt eum Godolie filio Ahicam:filio Saphan:
vt intraret in domum:⁊ habitaret in populo. Ad Jere- D
miam aũt factus fuerat ſermo domini: cũ clauſus eſſet
in veſtibulo carceris:dicēs: Uade: et dic Abedemelech
Aethiopi:dicens: Hec dicit dominus exercituum deus
Jſrael: Ecce ego inducā ſermones meos ſuper ciuitatē
hanc in malũ:et nō in bonũ:⁊ erũt in cōſpectu tuo in die
illa:⁊ liberabo te in die illa:ait dominus: ⁊ non traderis
in manus viroꝛũ: quos tu foꝛmidas: ſed eruēs liberabo
te:⁊ gladio nō cades:ſed erit tibi anima tua in ſalutem:
quia in me habuiſti fiduciam:ait dominus. XL.

A SErmo qui factus eſt ad Jeremiã:a dño poſt-
infra:43.b ꝙ dimiſſus eſt a Nabuzaradan magiſtro mi-
litię de rama: quando tulit eũ vinctũ catenis
in medio omnium:qui migrabant de Jeruſa
lem ⁊ Juda:⁊ ducebant in babylonẽ. Tollẽs ergo prin-
ceps militię Jeremiã:dixit ad eũ:Dominus deus tuus
locutus eſt malũ ſup̱ locũ iſtũ: ⁊ adduxit:⁊ fecit dñs: ſi-
cut locutus eſt: quia peccaſtis dño:⁊ nõ audiſtis vocem
eius:⁊ factus eſt vobis ſermo hic. Nunc ergo ecce ſolui
Gen.13.b. te hodie de catenis:quę ſunt in manibꝰ tuis. Si placet
B tibi:vt venias mecũ in Babylonem:veni:⁊ ponã oculos
meos ſup̱ te. Si aũt diſplicet tibi venire mecũ in Baby
lonem:reſide. Ecce oĩs terra in cõſpectu tuo eſt. Quod
elegeris:⁊ q̊ placuerit tibi vt vadas:illuc perge: ⁊ mecũ
noli venire:ſed habita apud Godoliã filiũ Ahicã filij ſa-
phan:quẽ p̄poſuit rex babylonis ciuitatibꝰ Judę. Ha-
bita ergo cũ eo ĩ medio populi:vel quocũq; placuerit ti-
bi vt vadas:vade. Dedit quoq; ei magiſter militię ciba-
ria ⁊ munuſcula:⁊ dimiſit eũ. Venit aũt ieremias ad go
doliã filiũ Ahicam in Maſpha:⁊ habitauit cũ eo in me-
C dio populi:qui relictus fuerat in terra. Cũq; audiſſent
oẽs principes exercitꝰ:q̄ diſperſi fuerãt p̱ regiões:ipſi et
ſocij eoꝝ:qꝺ prefeciſſet rex Babylonis Godoliã filium
Ahicam terrę:⁊ qꝺ cõmendaſſet ei viros et mulieres et
paruulos:⁊ de pauperibꝰ terrę:q̄ nõ fuerãt trãſlati ĩ ba-
bylonẽ:venerunt ad godoliã in maſpha:⁊ iſmael filiꝰ na
thanię:⁊ iohannan filiꝰ careah:⁊ ionathan: ⁊ ſareas filiꝰ
4.re.25.f thanhometh:⁊ filij offai:qui erat nethophathites:⁊ ieſa
nias filiꝰ maachati:ipi ⁊ viri eoꝝ. Et iurauit eis godo-
lias filiꝰ ahicã filij ſaphan ⁊ comitibꝰ eoꝝ:dicẽs: Nolite
timere ſeruire chaldęis:habitate in terra:et ſeruite regi
Babylonis:⁊ bene erit vobis. Ecce ego habito in Maſ
pha:vt reſpondeã precepto Chaldęoꝝ:q̄ mittuntur ad
nos. Vos aũt colligite vindemiã ⁊ meſſem ⁊ oleũ: ⁊ cõdi
te in vaſis veſtris:⁊ manete in vrbibus veſtris: quas te-
D netis. Sed ⁊ oẽs Judęi q̄ erãt in Moab ⁊ in finibꝰ am
mon ⁊ in idumęa ⁊ in vniuerſis regionibꝰ:audito ꝙ de-
diſſet rex Babylonis reliquias in iudęa:⁊ ꝙ prepoſuiſ-
ſet ſup̱ eos godoliã filiũ ahicã filij ſaphã: reuerſi ſunt in-
quã oẽs iudęi de vniuerſis locis:ad quę ꝓfugerant: ⁊ ve
nerũt in terrã Juda ad Godoliã in Maſpha:et college
rũt vinũ:⁊ meſſem multã nimis. Johannan aũt filiꝰ ca-
reah:⁊ oẽs p̄ncipes exercitꝰ: q̄ diſperſi fuerãt ĩ regioni-
bus:venerũt ad godoliã in maſpha:et dixerũt ei: Scito
ꝙ Baalis rex filioꝝ Ammon miſit Jſmael filiũ Natha
nię percutere animã tuã. Et nõ credidit eis Godolias
filiꝰ Ahicã. Johannan aũt filiꝰ Careah dixit ad Godo-
liam ſeorſum in maſpha loquens: Jbo ⁊ p̱cutiã iſmael fi
liũ nathanię nullo ſciẽte:ne interficiat animã tuã:⁊ diſſi
pentur oẽs iudęi:q̄ cõgregati ſunt ad te:⁊ peribunt reli
quię iuda. Et ait godolias filiꝰ ahicã ad iohãnan filiũ ca
reah: Noli facere verbũ hoc. Falſum eñi tu loqueris de
Jſmael. XLI.
A ET factũ eſt in mẽſe ſeptimo: venit iſmael filiꝰ
nathanię:filij maaſię filij eliſama de ſemine re
gali:⁊ optimates regꝭ:⁊ decẽ viri cũ eo ad go
doliã filiũ ahicã ĩ maſpha:⁊ comederũt ibi pa
nes ſimul in maſpha. Surrexit autẽ Jſmael filiꝰ natha
nię:⁊ decẽ viri q̄ cũ eo erãt:⁊ p̱cuſſerũt godoliã filiũ ahi-
cham filij ſaphan gladio:⁊ interfecerunt eũ:quẽ prefece
rat rex Babylonis terrę. Oẽs q̊q; iudęos:q̄ erãt cũ Go
dolia in maſpha:⁊ chaldęos:q̄ repti ſunt ibi:⁊ viros bel
latores p̱cuſſit iſmael. Secũdo aũt die poſtꝙ occiderat
Godoliã nullo adhuc ſciẽte:venerũt viri de ſichẽ ⁊ de ſi
B lo:⁊ de ſamaria octoginta viri raſi barba:et ſciſſis veſti-
bus:⁊ ſqualẽtes:⁊ munera ⁊ thus habebãt in manu: vt
offerrẽt ĩ domo dñi. Egreſſus ergo iſmael filiꝰ nathanię
in occurſum eoꝝ de maſpha:incedẽs ⁊ plorãs ibat. Cũ
autem occurriſſet eis:dixit ad eos: Venite ad godoliã
filiũ ahicã. Qui cũ veniſſent ad mediũ ciuitatis: interfe
cit eos iſmael filiꝰ nathanię circa mediũ laci: ipe ⁊ viri q̄
erãt cũ eo:decẽ aũt viri repti ſunt ĩter eos:q̄ dixerunt ad
iſmael: Noli occidere nos:q̄a habemus theſaurũ ĩ agro
frumẽti ⁊ hordei ⁊ olei ⁊ mellis. Et ceſſauit:⁊ nõ inter-
fecit eos cũ fratribꝰ ſuis. Lacꝰ aũt in quẽ ꝓiecerat Jſ-
mael oĩa cadauera viroꝝ:q̊s p̱cuſſit ꝓpter godoliã: ipſe
eſt quẽ fecit rex Aſa:ꝓpter baaſa regẽ iſrael. Jp̄m reple C
uit iſmael filiꝰ nathanię occiſis:⁊ captiuas duxit iſmael
oẽs reliq̄s ppl'i:q̄ erãt in maſpha: filias regis ⁊ vniuer-
ſum populũ:q̄ remãſerãt ĩ maſpha:q̊s cõmẽdauerat na
buzaradan p̄nceps militię godolię filio ahicã. Et cepit
eos iſmael filiꝰ nathanię:⁊ abijt: vt trãſiret ad filios am
mon. Audiuit aũt Johannan filiꝰ careah ⁊ oẽs p̄ncipes
bellatoꝝ q̄ erãt cũ eo:omẽ malũ qꝺ fecerat iſmael filiꝰ na
thanię:⁊ aſſumptis vniuerſis viris:ꝓfecti ſunt vt bella-
rẽt aduerſum iſmaelẽ filiũ nathanię:⁊ inuenerunt eũ ad
aquas multas:quę ſunt ĩ gabaon. Cũq; vidiſſet oĩs po-
pulus q̄ erat cũ iſmael:iohannã filiũ careah et vniuerſos
principes bellatoꝝ q̄ erãt cũ eo:lętati ſũt. Et reuerſus eſt D
oĩs ppl's:quẽ ceperat iſmael in maſpha: reuerſuſq; abijt
ad iohãnan filiũ careah. Jſmael aũt filiꝰ nathanię fugit
cũ octo viris a facie iohãnan:⁊ abijt ad filios ammõ. Tu
lit ergo iohannan filiꝰ careah:⁊ oẽs p̄ncipes bellatoꝝ:q̄
erãt cũ eo vniuerſas reliquias vulgi:q̄s reduxerat ab iſ-
mael filio nathanię de maſpha:poſtꝙ p̱cuſſit godoliã fi-
liũ ahicã:fortes viros ad preliũ: ⁊ mulieres:⁊ pueros:⁊
eunuchos:q̊s reduxerat de gabaon:⁊ abierũt:⁊ ſederũt
peregrinãtes ĩ chamaam:q̄ eſt iuxta bethlehem:vt p̱ge-
rẽt:⁊ introirẽt ęgyptum a facie chaldęoꝝ. Timebãt eñi
eos:q̄a p̱cuſſerat iſmael filiꝰ nathanię godoliã filiũ ahi-
cã:quẽ p̄poſuerat rex babylonis ĩ terra iuda. XLII.
ET acceſſerũt oẽs p̄ncipes bellatoꝝ: ⁊ iohan- A
nan filiꝰ Careah:⁊ Jeſanias filius Oſaię: et
reliquũ vulgus a paruo vſq; ad magnũ: dixe-
runtq; ad Jeremiã ꝓphetã: Cadat oratio no ſupra.21.a
ſtra in cõſpectu tuo:⁊ ora ꝓ nobis ad dñm deũ tuũ ꝓ vni et.37.d.
uerſis reliquijs iſtis:q̄a derelicti ſumꝰ pauci de pluribꝰ: infra eodẽ
ſicut oculi tui nos ĩtuent:⁊ annũciet nobis dñs deꝰ tuꝰ
viã p̱ quã p̱gamꝰ: et verbũ qꝺ faciamꝰ. Dixit aũt ad eos
Jeremias ꝓpheta: Audiui. Ecce ego oro ad dñm deum
veſtrũ ſm̄ v̄ba veſtra: Omẽ verbũ quodcũq; reſponderit
mihi:ĩdicabo vobis:nec celabo vos q̄cq̄. Et illi dixerũt
ad Jeremiã: Sit dñs inter nos teſtis veritatis ⁊ fidei: ſi
nõ iuxta omẽ verbũ:in quo miſerit te dñs deus tuus ad
nos:ſic faciemꝰ:ſiue bonũ eſt:ſiue malũ. Voci dñi dei no B
ſtri ad quẽ mittimus te obedimus:vt bene ſit nobis cũ
audierimꝰ vocẽ domini dei noſtri. Cũ aũt cõpleti eſſent
decẽ dies:factũ eſt verbũ dñi ad Jeremiã. Vocauitq; io
hannan filiũ careah:⁊ oẽs p̄ncipes bellatoꝝ:q̄ erãt cũ eo
⁊ vniuerſum populũ a minimo vſq; ad maximũ: et dixit
ad eos: Hęc dicit dñs deus Jſrael: ad quẽ miſiſtis me:
vt proſternerẽ p̄ces veſtras in cõſpectu eius. Si quieſcẽ
tes mãſeritis in terra hac:ędificabo vos:⁊ nõ deſtruam:
plantabo:⁊ non euellã. Jam enim placatus ſum ſup̱ ma
lo:qꝺ feci vobis. Nolite timere a facie regis babylonis:
quẽ vos pauidi formidatis. Nolite metuere eũ:dicit do
minus:q̄a vobiſcũ ſum ego:vt ſaluos vos faciã:⁊ eruã de
manu eius:et dabo vobis miſc̄dias:⁊ miſerebor veſtri:⁊
habitare vos faciã in terra veſtra. Si aũt dixeritis vos: C
non habitabimus in terra iſta:nec audiemus vocem dñi
dei noſtri:dicẽtes: Nequaꝙ:ſed ad terrã Aegypti per-
gemus:vbi nõ videbimus bellum:⁊ clangorem tubę nõ
audiemus:⁊ famẽ nõ ſuſtinebimus: ⁊ ibi habitabimus:
propter hoc nũc audite v̄bũ domini reliquię iuda. Hęc
dicit dñs exercituũ deus Jſrael: Si poſueritis faciẽ ve-
ſtrã:vt ingrediamini Aegyptũ:⁊ intraueritis:vt ibi ha-
bitetis:gladius quẽ vos formidatis:ibi cõprehẽdet vos
in terra Aegypti:⁊ fames ꝓ qua eſtis ſolliciti:adhęrebit
vobis in Aegypto:⁊ ibi moriemini. Omneſq; viri:qui po
ſuerũt faciẽ ſuã:vt ingrediant Aegyptũ: vt habitẽt ibi:

moꝛient̃ gladio ⁊ fame ⁊ peſte:nullus de eis remanebit:
nec effugiet a facie mali:quod ego afferã ſup eos. Quia
hec dicit dñs exercituũ de⁹ iſrael:Sicut cõflatus eſt fu-
roꝛ meus: et indignatio mea ſup habitatoꝛes Jeruſalẽ:
ſic cõflabit̃ indignatio mea ſup vos: cũ ingreſſi fueritis
Aegyptũ:⁊ eritis in iuſiurandũ:⁊ in ſtupoꝛe:⁊ in male-
dictum:⁊ in oppꝛobꝛium:⁊ nequaq̃ vltra videbitis locũ
iſtũ. Uerbũ domini ſup vos reliquie iuda. Nolite intra
D re Aegyptũ. Sciẽtes ſcietis:q̃a obteſtat⁹ ſuꝫ vos hodie:
ſup. eodẽ. quia decepiſtis animas veſtras. Uos eñ miſiſtis me ad
dominũ deũ veſtrũ: dicẽtes: Oꝛa pꝛo nobis ad dominũ
deũ noſtrũ:⁊ iuxta oĩa queçunq̃ dixerit tibi dñs de⁹ no-
ſter:ſic annuncia nobis:⁊ faciemus. Et annunciaui vo-
bis hodie:⁊ nõ audiſtis vocẽ dñi dei veſtri ſup vniuerſis:
pꝛo quibus miſit me ad vos. Nũc ergo ſcientes ſcietis:
quia gladio ⁊ fame ⁊ peſte moꝛiemini in loco: ad quẽ vo-
luitis intrare:vt habitaretis ibi. XLIII.

A Factũ eſt aũt:cũ cõpleſſet Jeremias loquens
ad populũ vniuerſos ſermones domini dei
eoꝛũ:pꝛo quibus miſerat eũ dñs deus eoꝛum
ad illos:omnia verba hec dixit Azarias filius
Oſaie:⁊ Johannan filius Careah ⁊ omñes viri ſuperbi:
dicẽtes ad Jeremiã: Mẽdaciũ tu loqueris: nõ miſit te
B dominus de⁹ noſter:dicẽs: Ne ingrediamini Aegyptũ:
vt habitetis illic:ſed Baruch fili⁹ Nerie incitat te ad-
uerſum nos:vt tradat nos in manus Chaldeoꝛũ:vt in-
terficiat nos:⁊ traduci faciat in Babylonẽ. Et non au-
diuit Johannan filius Careah: ⁊ omñes pꝛincipes bella-
toꝛum:⁊ vniuerſus populus vocẽ domini: vt manerent
in terra Juda:ſed tollens iohannã filius Careah:⁊ vni-
ſup.40.a. uerſi pꝛĩcipes bellatoꝝ vniuerſos reliquiarũ Juda: qui
reuerſi fuerãt de cunctis gentibus ad quas fuerant ante
C diſperſi:vt habitarẽt in terra Juda viros et mulieres et
paruulos ⁊ filias regis:⁊ omnem animam quã relique-
rat nabuzaradan pꝛinceps militie: cũ godolia filio Ahi-
cam filij ſaphan: et tulit Jeremiã pꝛophetã et Baruch
filiũ Nerie:⁊ ingreſſi ſunt in terrã Aegypti: q̃a non obe-
* tahpanhes. dierunt voci domini. Et venerũt vſq̃ ad * Taphnis. Et
factus eſt ſermo domini ad Jeremiam in Taphnis: di-
cens: Sume tibi lapides grãdes in manu tua: ⁊ abſcon-
des eos in crypta:que eſt ſub muro lateritio ĩ poꝛta do-
mus Pharaonis in Taphnis:cernẽtibus viris iudeis:
⁊ dices ad eos: Hec dicit dominus exercituũ de⁹ iſrael:
D Ecce ego mittã:⁊ aſſumã Nabuchodonoſoꝛ regẽ Ba-
bylonis ſeruũ meũ:et ponam thꝛonũ eius ſuper lapides
iſtos:quos abſcondi:⁊ ſtatuet ſolium ſuũ ſuper eos. Ue-
nienſq̃ percutiet terrã Aegypti:q̃s in moꝛte: in moꝛtẽ:
⁊ quos in captiuitate:in captiuitatẽ: et q̃s in gladio:in
gladiũ. Et ſuccẽdet ignẽ ĩ delubꝛis deoꝝ Aegypti: ⁊ cõ-
buret ea:⁊ captiuos ducet illos: ⁊ amicietur terra egy-
pti:ſicut amicit̃ paſtoꝛ pallio ſuo:⁊ egredieť inde in pa-
ce. Et cõteret ſtatuas dom⁹ ſolis que ſunt in terra egy-
pti:⁊ delubꝛa deoꝝ Aegypti cõburet igni. XLIIII.

A Verbum quod factũ eſt ad Jeremiã:⁊ ad oẽs
Judeos:q̃ habitabãt in terra Aegypti:habi-
tantes in Magdalo:⁊ in Taphnis:⁊ in Mẽ-
phis: ⁊ in terra phatures: dicens: Hec dicit
dominus exercituũ de⁹ Jſrael: Uos vidiſtis omñe malũ
iſtud:quod adduxi ſup Jeruſalẽ:et ſup oẽs vꝛbes iuda:
⁊ ecce deſerte ſunt hodie:⁊ nõ eſt in eis habitatoꝛ ꝑpter
maliciã:quã fecerũt:vt me ad iracundiã pꝛouocarent: ⁊
irẽt:⁊ ſacrificarẽt:⁊ colerẽt deos alienos q̃s neſciebãt et
illi ⁊ vos ⁊ patres vři. Et miſi ad vos oẽs ſeruos meos
pꝛophetas de nocte cõſurgens: mittẽſq̃ ⁊ dicens: Noli-
te oꝛo facere verbũ abominatiõis huiuſcemodi. Et non
audierũt:nec iclinauerũt aurẽ ſuã: vt cõuerterent̃ a ma-
B lis ſuis:⁊ nõ ſacrificarẽt dijs alienis. Et cõflata eſt indi-
gnatio mea ⁊ furoꝛ meus: ⁊ ſuccẽſa eſt in ciuitatib⁹ iu-
da:⁊ in plateis Jeruſalẽ:⁊ verſe ſunt in ſolitudinẽ ⁊ va-
ſtitatẽ ſm diẽ hãc. Et nũc hec dicit dñs exercituũ deus
Jſrael: Quare vos feciſtis malũ grande hoc cõtra aĩas
veſtras:vt intereat ex vobis vir ⁊ mulier: paruulus ⁊ la-
ctens de medio Jude: nec relinquat̃ vobis quicq̃ reſi-
duum:pꝛouocãtes me in operibus manuum veſtrarũ ſa-
crificando dijs alienis in terra Aegypti: in quã ingreſſi
eſtis:vt habitetis ibi:⁊ diſpereatis:et ſitis in maledictio-
nem:⁊ in oppꝛobꝛiũ cũctis gẽtibus terre? Nunquid ob-
liti eſtis mala patrũ veſtroꝛũ:⁊ mala regũ Juda:⁊ mala
vxoꝛũ eoꝛũ:⁊ mala veſtra:⁊ mala vxoꝛũ veſtrarũ:que fe-
cerũt in terra Juda: ⁊ in regionib⁹ Jeruſalẽ? Nõ ſunt C
mũdati vſq̃ ad diem hanc:⁊ non timuerunt:⁊ nõ ambu-
lauerũt in lege domini:⁊ in pꝛeceptis meis:que dedi co-
ram vobis et coꝛã patribus veſtris. Jdeo hec dicit dñs
exercituũ de⁹ Jſrael:Ecce ego ponã faciẽ meã in vobis Amos. 9.
in malũ:⁊ diſperdã oẽm Judã. Et aſſumã reliquias iu- infra eodẽ
de:qui poſuerũt facies ſuas:vt ingrederent̃ terram egy-
pti:⁊ habitarẽt ibi:⁊ cõſument̃ oẽs in terra Aegypti: et
cadent in gladio ⁊ in fame: et conſument̃ a minimo vſq̃
ad maximũ:ĩ fame ⁊ in gladio moꝛient̃: ⁊ erunt in iuſiu-
randum:⁊ in miraculum:⁊ in maledictionẽ: ⁊ in oppꝛo-
bꝛium. Et viſitabo ſuper habitatoꝛes terre Aegypti: ſi-
cut viſitaui ſup Jeruſalẽ in gladio ⁊ fame ⁊ peſte: ⁊ non
erit qui effugiat:⁊ ſit reſiduus de reliquijs Judeoꝛum: D
qui vadũt:vt peregrinent̃ in terra Aegypti:et reuertan-
tur in terram Juda:ad quam ipſi eleuãt animas ſuas:
vt reuertant̃ ⁊ habitẽt ibi. Nõ reuertent̃ illuc niſi qui fu-
gerint. Reſpõderunt aũt Jeremie oẽs viri ſciẽtes:q̃ ſa-
crificarent vxoꝛes eoꝝ dijs alienis: ⁊ vniuerſe mulieres
quarũ ſtabat multitudo grãdis:⁊ oĩs populus habitan-
tiũ in terra Aegypti in Phatures: dicentes: Sermonẽ
quẽ locut⁹ es ad nos in noĩe dñi nõ audiem⁹ ex te: ſed fa-
cientes faciemus omñe verbũ: quod egredietur de oꝛe no-
ſtro:vt ſacrificemus regine celi:et libemus ei libamina:
ſicut fecimus nos ⁊ patres noſtri : reges noſtri et pꝛinci-
pes noſtri in vꝛbib⁹ Juda:⁊ ĩ plateis Jeruſalẽ:⁊ ſatura-
ti ſum⁹ panib⁹:⁊ bene nobis erat:malũq̃ non vidimus.
Ex eo autem tẽpoꝛe quo ceſſauimus ſacrificare regine E
celi:⁊ libare ei libamina:indiguimus omnib⁹:et gladio
⁊ fame conſumpti ſumus. Quod ſi nos ſacrificam⁹ regi-
ne celi:⁊ libamus ei libamina:nũquid ſine viris noſtris
faciemus ei placẽtas ad colendũ eã: ⁊ libamina ad liban-
dũ? Et dixit ieremias ad oẽm populũ: aduerſum viros
⁊ aduerſum mulieres ⁊ aduerſum vniuerſam plebẽ:q̃ re-
ſpõderãt ei verbũ:dicẽs: Nunq̃d nõ ſacrificiũ q̃d ſacrifi-
caſtis in ciuitatib⁹ Juda:⁊ ĩ plateis Jeruſalẽ:vos ⁊ pa- F
tres veſtri:reges veſtri ⁊ pꝛincipes veſtri ⁊ populus ter-
re:hoꝛũ recoꝛdat⁹ eſt dñs:⁊ aſcẽdit ſup coꝛ ei⁹? Et non
poterat dñs vltra poꝛtare ꝑpter malitiã ſtudioꝝ veſtro-
rũ:⁊ ꝑpter abominatiões quas feciſtis. Et facta eſt ter-
ra veſtra in deſolationẽ ⁊ in ſtupoꝛẽ ⁊ in maledictũ:eo q̃
non ſit habitatoꝛ:ſicut eſt dies hec. Propterea q̃ ſacri-
ficaueritis idolis:⁊ peccaueritis dño: et non audieritis
vocem domini:et in lege ⁊ in pꝛeceptis et in teſtimonijs
ei⁹ nõ ambulaueritis:idcirco euenerũt vobis mala hec:
ſicut eſt dies hec. Dixit autem Jeremias ad oẽm popu-
lũ ⁊ ad vniuerſas mulieres: Audite verbũ domini omñis
Juda:qui eſtis ĩ terra Aegypti. Hec dicit domin⁹ exer-
cituum deus Jſrael:dicẽs: Uos et vxoꝛes veſtre locuti
eſtis oꝛe veſtro: ⁊ manibus veſtris impleſtis: dicentes: B
Faciamus vota noſtra:que vouimus:vt ſacrificem⁹ re- ſup. eodẽ.
gine celi:⁊ libemus ei libamina. Jmpleſtis vota veſtra:
⁊ opere ꝑpetraſtis ea:ideo audite verbũ dñi oĩs Juda:q̃
habitatis in terra Aegypti. Ecce ego iuraui in noĩe meo
magno:ait dñs: q̃a nequaq̃ vltra vocabit̃ nomẽ meũ ex
oꝛe oĩs viri Judei:dicẽtis:Uiuit dñs deus in omñi terra
Aegypti. Ecce ego vigilabo ſup eos ĩ malũ:⁊ nõ ĩ bonũ:
⁊ cõſument̃ oẽs viri iuda:q̃ ſunt ĩ terra Aegypti gladio
⁊ fame:donec penit⁹ conſumant̃. Et q̃ fugerint gladiũ:
reuertent̃ de terra Aegypti ĩ terrã iuda viri pauci:et ſci- Gene.xx.
ent oẽs reliquie iuda ĩgrediẽtiũ terrã egypti:vt habitẽt

ibi:cui⁹ ſermo cõpleat̃:meus:an illoꝝ. Et hoc vobis ſi-
gnum:ait dñs:q̃d viſitẽ ego ſup vos in loco iſto: vt ſcia-
tis:q̃a vere cõplebũtur ſermones mei cõtra vos i malũ.
Hec dicit dñs:Ecce ego tradã Pharaonẽ ophꝛea regẽ
Aegypti in man⁹ inimicoꝝ ei⁹:ꝛ in manus querentium
animã illi⁹: ſicut tradidi ſedechiã regẽ iuda i manu na-
buchodonoſoꝛ regis babylonis inimici ſui: ⁊ querentis
animam eius. XLV.

A VErbũ q̃d locut⁹ eſt Jeremias ꝓpheta ad Ba
ruch filiũ Nerię cũ ſcripſiſſet v̇ba hęc i libꝛo
ex oꝛe Jeremię anno quarto ioachim filij io-
ſię regis iuda:dicẽs: Hęc dicit dñs de⁹ iſrael
ad te baruch: Dixiſti: Vę miſero mihi:quoniã addidit
B dñs doloꝛem doloꝛi meo. Laboꝛaui in gemitu meo:⁊ re
quiẽ nõ inueni. Sic dices ad eũ: Hęc dicit dñs:Ecce q̃s
ędificaui ego deſtruo:ꝛ q̃s plantaui:ego euello:⁊ vniuer
ſam terrã hãc. Et tu quęris tibi grãdia? Noli quęrere:
q̃a ecce ego adducã malũ ſup oẽm carnẽ:ait dñs:⁊ dabo
tibi aĩam tuã i ſalutẽ i oĩb⁹ locis ad quęcũq; perrexeris.

A QVod factũ eſt verbũ dñi ad Jere- XLVI.
miã ꝓphetã cõtra oẽs gentes:ad ęgyptũ ad-
uerſum exercitum pharaonis Necho regis
Aegypti:q̃ erat iuxta fluuiũ Eufraten i char
chamis:quẽ ꝑcuſſit Nabuchodonoſoꝛ rex Babylonis
in quarto anno Joachim filij Joſię regis iuda. Prępa
rate ſcutũ ⁊ clipeũ:ꝛ pꝛocedite ad bellũ: iungite equos:
⁊ aſcendite equites:ſtate in galeis: polite lanceas:indui
te vos loꝛicis. Quid igit̃? Vidi ipſos pauidos et terga
B vertẽtes:foꝛtes eoꝝ cęſos. Fugerũt conciti:nec reſpexe
runt. Terroꝛ vndiq;:ait dñs. Nõ fugiet velox:nec ſalua
ri ſe putet foꝛtis. Ad aquilonẽ iuxta flumẽ Eufraten vi
cti ſunt:⁊ ruerũt. Quis eſt iſte:q̃ q̃ſi flumen aſcendit: et
veluti fluuioꝝ intumeſcũt gurgites eius? Aegyptus flu
minis inſtar aſcẽdit: et velut flumina mouebũtur fluct⁹
eius:⁊ dicet: Aſcẽdens operiã terrã:perdam ciuitatẽ:et
habitatoꝛes eius. Aſcẽdite equos:ꝛ exultate in currib⁹:
⁊ pꝛocedãt foꝛtes Aethiopię et Lybię tenẽtes ſcutum:
C ⁊ Lydij arripientes:⁊ iacientes ſagittas. Dies autẽ il-
le domini dei exercituũ dies vltionis: vt ſumat vindictã
de inimicis ſuis. Deuoꝛabit gladius ⁊ ſaturabit̃:et ine-
bꝛiabitur ſanguine eoꝝ. Victima eñi dñi exercituum in
terra aquilonis iuxta flumẽ Eufratẽ. Aſcẽde i galaad:
ꝛ tolle reſinam virgo filia Aegypti. Fruſtra multiplicas
medicamina:ſanitas nõ erit tibi. Audierũt gẽtes igno-
miniam tuã:⁊ vlulat⁹ tuus repleuit terrã:q̃a foꝛtis im-
D pegit in foꝛtẽ:⁊ ambo pariter cõciderũt. Verbũ q̃d locu
tus eſt dñs ad Jeremiã ꝓphetã ſup eo q̃d vẽturus eſſet
Nabuchodonoſoꝛ rex Babylonis:⁊ ꝑcuſſurus terram
ſupꝛa.z.c. Aegypti. Annũciate Aegypto: ⁊ auditũ facite i magda
lo:⁊ reſonet in Memphis:⁊ in Taphnis dicite: Sta et
prępara te:q̃a deuoꝛabit gladius ea: quę per circũitum
tuũ ſunt. Quare cõputruit foꝛtis tuus? Non ſtetit:q̃m
domin⁹ ſubuertit eũ. Multiplicauit ruẽtes: ceciditq;
vir ad pꝛoximũ ſuũ. Et dicet: Surge: ꝛ reuertamur ad
populũ noſtrũ:⁊ ad terrã natiuitatis noſtrę a facie gla-
E dij colũbę. Vocate nomẽ pharaonis regis Aegypti:tu-
multũ adduxit tẽpus. Viuo ego:inquit rex: dñs exerci-
tuũ nomẽ ei⁹:q̃m ſicut Thaboꝛ i mõtib⁹: ⁊ ſicut carme-
lus in mari veniet. Vaſa trãſmigrationis fac tibi habi-
tatrix filia Aegypti:q̃a mẽphis in ſolitudinẽ erit: ⁊ deſe
retur: ꝛ inhabitabilis erit. Vitula elegãs atq; foꝛmoſa
Aegyptus:ſtimulatoꝛ ab aquilone veniet ei. Mercena-
rij quoq; ei⁹ qui verſabãtur in medio eius:⁊ quaſi vituli
ſaginati verſi ſunt:⁊ fugerũt ſimul: nec ſtare potuerũt:
quia dies interfectiõis eoꝝ venit ſup eos:⁊ tẽpus viſita-
F tionis eoꝝ. Vox ei⁹ q̃ſi ęris ſonabit:q̃m cũ exercitu ꝓpe
rabũt:⁊ cũ ſecurib⁹ veniẽt ei:q̃ſi cędentes ligna ſuccide-
rũt ſaltũ ei⁹:ait dñs:q̃ ſupputari nõ põt. Multiplicati
ſunt ſup locuſtas:⁊ nõ eſt in eis numer⁹. Cõfuſa eſt filia
Aegypti:⁊ tradita in man⁹ ppli aq̃lonis:dicit dñs exer-
cituũ de⁹ iſrael. Ecce ego viſitabo ſuper tumultũ alexã-
drię:ꝛ ſup ęgyptũ:⁊ ſup deos ei⁹:⁊ ſup reges eius:ꝛ ſup
Pharaonẽ:⁊ ſup oẽs q̃ cõfidũt i eo:ꝛ dabo eos i manus
quęrẽtiũ aĩam eoꝝ:⁊ i man⁹ nabuchodonoſoꝛ regis ba-
bylonis:⁊ i man⁹ ſeruoꝝ ei⁹. Et poſt hęc habitabit̃ ſicut G
dieb⁹ p̃ſtinis:ait dñs. Et tu ne timeas ſerue me⁹ iacob:
⁊ ne paueas iſrael. Quia ecce ego ſaluũ te faciã de lõgin ſupꝛa. 3.b Eſaie.4.a
quo:⁊ ſemen tuũ de terra captiuitatis tuę. Et reuertet̃
iacob:⁊ requieſcet:⁊ ꝓſperabit̃:⁊ nõ erit q̃ exterreat eũ.
Et tu noli timere ſerue me⁹ Jacob:ait dñs:q̃a tecũ ego
ſum:q̃a ego cõſumã cũctas gẽtes:ad q̃s eieci te. Te ve-
ro non conſumã:ſed caſtigabo te in iudicio:nec quaſi in-
nocenti parcam tibi. XLVII.

QVod factũ eſt verbũ dñi ad Jeremiã ꝓphetã A
cõtra Paleſtinos:anteq̃ꝑcuteret pharao ga
zam. Hęc dicit dñs:Ecce aquę aſcẽdẽt ab aq̃
lone:⁊ erũt q̃ſi toꝛrẽs inundãs:⁊ operiẽt ter-
rã et plenitudinẽ ei⁹:vꝛbẽ ⁊ habitatoꝛes ei⁹. Clamabũt B
hoĩes:⁊ vlulabũt oẽs habitatoꝛes terrę a ſtrepitu põpę
armoꝝ ⁊ bellatoꝝ ei⁹:a cõmotiõe q̃drigarũ ei⁹:⁊ multi
tudine rotaꝝ illi⁹. Nõ reſpexerũt patres filios manib⁹ C
diſſolutis:ꝓ aduẽtu diei:i quo vaſtabunt̃ oẽs philiſtijm
ꝛ diſſipabit̃ Tyꝛus:⁊ Sidon cũ oĩb⁹ reliquis auxilijs
ſuis. Depopulat⁹ eſt eñi dñs paleſtinos: reliquias iſulę D
Cappadocię. Venit caluitiũ ſup Gazã: cõticuit aſcalõ:
⁊ reliquię vallis eaꝝ. Vſq;quo cõcideris? O mucro dñi
vſq;quo nõ q̃eſces? Jngredere in vaginã tuã: refrigera-
re:⁊ ſile. Quomodo q̃eſcet: cũ dñs p̃ceperit ei aduerſus
aſcalonẽ:⁊ aduerſum maritimas ei⁹ regiões:ibiq; cõdi-
xerit illi. XLVIII.

AD moab. Hęc dicit dñs exercituũ de⁹ iſrael: A
Vę ſuper Nabo:quoniã vaſtata eſt ⁊ cõfuſa.
Capta eſt Cariathiarim: cõfuſa eſt foꝛtis et
tremuit. Nõ eſt vltra exultatio in moab:con
tra Heſebon cogitauerũt malũ. Venite:et diſperdam⁹
eã de gẽte. Ergo ſilẽs cõticeſces: ſequeturq; te gladi⁹.
Vox clamoꝛis de hoꝛonaim:vaſtitas ⁊ cõtritio magna.
Cõtrita eſt moab:annũciate clamoꝛem paruulis eius. ſupꝛa.17.b
Per aſcẽſum eñi Luith ploꝛãs:aſcẽdet i fletu: q̃m i de-
ſcẽſu hoꝛonaim hoſtes vlulatũ cõtritionis audierũt. Fu B
gite:ſaluate aĩas veſtras:ꝛ eritis q̃ſi myꝛicę in deſerto.
Pꝛo eo eñi quod habuiſti fiduciã i munitiõib⁹ tuis: ꝛ i
theſauris tuis tu q̃q; capieris. Et ibit chamos i trãſmi
grationẽ:ſacerdotes ei⁹ ⁊ pꝛincipes ei⁹ ſimul. Et veniet
pręȝdo ad oẽs vꝛbẽ:⁊ vꝛbs nulla ſaluabit̃. Et peribũt val
les: ꝛ diſſipabunt̃ cãpeſtria: q̃m dicit dñs: Date floꝛem
Moab:q̃a floꝛẽs egredieẗ:ꝛ ciuitates ei⁹ deſertę erũt ⁊
inhabitabiles. Maledictus:qui facit opus domini frau
dulẽter:⁊ maledict⁹:q̃ ꝓhibet gladiũ ſuũ a ſanguie. Fer
tilis fuit moab ab adoleſcẽtia ſua:⁊ requieuit i fecib⁹ ſuis.
Nec trãſfuſus eſt de vaſe i vas:⁊ in trãſmigrationẽ non
abijt. Jdcirco permãſit guſtus ei⁹ in eo: ⁊ odoꝛ eius nõ
eſt immutat⁹. Pꝛopterea ecce dies veniũt:dicit dñs:⁊
mittã ei oꝛdinatoꝛes:⁊ ſtratoꝛes lagũcularũ:et ſternent
eũ:⁊ vaſa ei⁹ exhauriẽt:ꝛ lagũculas eoꝝ collidẽt. Et cõ
fundet̃ moab a chamos:ſicut cõfuſa eſt dom⁹ iſrael a be-
thel:i qua habebat fiduciã. Quomodo dicitis: foꝛtes ſu C
mus:⁊ viri robuſti ad pręliandũ? Vaſtata eſt moab:⁊ ci
uitates illi⁹ ſuccẽderũt:ꝛ electi iuuenes ei⁹ deſcẽderunt
in occiſionẽ:ait rex:dñs exercituũ nomẽ ei⁹. Pꝛope eſt
interitus moab:vt veniat:⁊ malũ ei⁹ velociter accurret
nimis. Cõſolamini eũ oẽs:q̃ eſtis i circuitu ei⁹:⁊ vniuer
ſi qui ſcitis nomẽ ei⁹ dicite: Quomodo cõfracta eſt vir-
ga foꝛtis:bacul⁹ glorioſus? Deſcẽde de gloꝛia: ⁊ ſede in
ſiti habitatio filię Dibon:quoniã vaſtatoꝛ Moab aſcen
det ad te:diſſipabit munitiones tuas. Jn via ſta: ꝛ pꝛo- D
ſpice habitatio Aroer. Jnterroga fugientẽ: ꝛ ei qui eua
ſit:dic quid accidit. Cõfuſus eſt moab:quoniã vict⁹ eſt:
Vlulate ⁊ clamate:annũciate in Arnon:quoniam vaſtã
ta eſt Moab:⁊ iudiciũ venit ad terram campeſtrem:ſu

per holon: ⁊ ſuper Jaza: ⁊ ſuper Mephaath: ⁊ ſup Di-
bon: ⁊ ſup nabo: ⁊ ſup domū deblathaim: ⁊ ſup cariatha
im: ⁊ ſuper Bethgamul: ⁊ ſup Bethmaon: ⁊ ſuper Ca
rioth: ⁊ ſuper Boſra: ⁊ ſup oēs ciuitates terre Moab:
que lōge ⁊ prope ſunt. Abſciſum eſt coꝛnu Moab: ⁊ bra
chium eius contritū eſt: ait dn̄s. Inebriate eū: quoniam
cōtra dominū erectꝰ eſt. Et allidet manū Moab in vo-
mitu ſuo: ⁊ erit in deriſum etiā ipſe. Fuit em̄ in deriſum
tibi iſrael: q̄ſi inter fures reperiſſes eū. Propter v̄ba er-
go tua que aduerſuz illū locutꝰ es: captiuꝰ duceris. Re
linquite ciuitates: ⁊ habitate in petra habitatoꝛes mo-
ab: ⁊ eſtote q̄ſi colūba nidificās ī ſummo oꝛe foꝛaminis.
E Audiuimꝰ ſupbiā moab: ſupbꝰ eſt valde. Sublimitatē
Eſaie.16 d eius ⁊ arrogantiā ⁊ ſupbiā ⁊ altitudinē coꝛdis eius ego
ſcio: ait dn̄s. Jactantiā eiꝰ: eo ꝙ nō ſit iuxta eā virtꝰ eiꝰ:
nec iuxta q̄d poterat conata ſit facere. Ideo ſuper moab
eiulabo: ⁊ ad Moab vniuerſam clamabo: ad viros mu-
ri fictilis lamētantes. De plāctu Jazer ploꝛabo tibi vi-
Eſa.16.c. nea ſabama. Propagines tue tranſierunt mare: vſq; ad
mare iazer puenerūt. Sup meſſem tuā: ⁊ vindemiā tuā
predo irruit. Ablata eſt letitia: et exultatio de carmelo:
⁊ de terra moab: ⁊ vinū de toꝛcularibꝰ ſuſtuli. Nequaꝙ̄
calcatoꝛ vue ſolitū celeuma cātabit. De clamoꝛe heſebō
vſq; elcale: ⁊ ioſa dederūt vocē ſuā a ſegoꝛ vſq; ad hoꝛo-
naim vitulā cōſternātē: aque q̄z nemrim peſſime erūt.
F Et auferā de moab: ait dn̄s: offerentē in excelſis: ⁊ ſacri
ficantē dijs eius. Propterea coꝛ meū ad moab q̄ſi tibia
eris reſonabit: ⁊ coꝛ meū ad viros muri fictilis dabit ſo-
nitū tibiarū: quia plus fecit ꝙ̄ potuit: idcirco perierunt.
Eſa.15.a. Om̄e em̄ caput caluiciū: ⁊ om̄is barba raſa erit. In cun-
ctis manibꝰ colligatio: ⁊ ſup om̄e doꝛſum ciliciū. Et ſup
oīa tecta moab: ⁊ ī plateis eiꝰ oīs plāctꝰ: q̄m̄ cōtriui mo
ab ſicut vas inutile: ait dn̄s. Quomodo victa eſt: ⁊ vlu-
lauerūt? Quomodo deiecit ceruicē moab: ⁊ cōfuſus eſt?
Eritq; moab in deriſum: ⁊ ī exēplū oībꝰ in circuitu ſuo.
Hec dicit dn̄s: Ecce quaſi aquila volabit: ⁊ extēdet alas
G ſuas ad Moab. Capta eſt Carioth: ⁊ munitiōes cōpre
hēſe ſunt. Et erit coꝛ foꝛtiū moab ī die illa: ſicut coꝛ mu
lieris parturiētis: ⁊ ceſſabit moab eſſe populꝰ: q̄m̄ cōtra
Eſa.14.c. dominum gloꝛiatꝰ eſt. Pauoꝛ ⁊ fouea: ⁊ laqueus ſup te
o habitatoꝛ moab: ait dn̄s. Qui fugerit a facie pauoꝛis:
cadet ī foueā: ⁊ q̄ cōſcēderit de fouea: capiet laqueo. Ad-
ducā em̄ ſup moab annū viſitatiōis eoꝝ: ait dn̄s. In vm
bra Heſebon ſteterūt de laqueo fugiētes: q̄a ignis egreſ
ſus eſt de heſebon: et flām̄a de medio ſehon: ⁊ deuoꝛabit
partē moab: ⁊ verticē filioꝝ tumultꝰ. Ue tibi moab pe-
riſti popule Chamos: q̄a cōprehēſi ſunt filij tui: ⁊ filie
tue in captiuitatē. Et cōuertā captiuitatē moab in no
uiſſimis diebꝰ: ait dn̄s. Hucuſq; iudicia moab. XLIX.
A AD filios Ammon: Hec dicit dominus: Num
q̄d nō filij ſunt iſrael: aut heres nō eſt ei? Cur
igitur hereditate poſſedit melchon Gad: ⁊ po-
pulus eius in vrbibꝰ eius habitauit? Ideo ec
ce dies veniunt in te: dicit dominus: ⁊ auditū faciā ſuper
Rabbath filioꝝ Ammon fremitū prelij: ⁊ erit in tumu-
lū diſſipata: filieq; eiꝰ igne ſuccēdent: ⁊ poſſidebit iſrael
poſſeſſoꝛes ſuos: ait dn̄s. Ulula Heſebon: quoniā vaſta-
ta eſt Hay. Clamate filij Rabbath: accingite vos cili-
cijs. Plāgite ⁊ circūite per ſepes: quoniā Melchon in
tranſmigrationē ducetur: ſacerdotes eius et principes
B eius ſimul. Quid gloꝛiaris in vallibus? Defluxit vallis
tua filia delicata: que cōfidebas in theſauris tuis: ⁊ dice
bas: Quis veniet ad me? Ecce ego īducā ſup te terroꝛē:
ait dn̄s deꝰ exercituū: ab omnibꝰ q̄ ſunt in circuitu tuo:
⁊ diſpergemini ſinguli a cōſpectu veſtro: nec erit qui cō
greget fugiētes. Et poſt hec reuerti faciā fugiētes: ⁊ ca
ptiuos filioꝝ Ammon: ait dn̄s. Ad Idumeā. Hec dicit
dominus exercituū: Nunquid nō vltra eſt ſapiētia in the
man? Periit conſiliū a filijs. Inutilis facta eſt ſapiētia
eoꝝ. Fugite: ⁊ terga vertite: deſcēdite in voraginē habi

tatoꝛes Dedan: quoniā perditionē Eſau adduxi ſuper
eū: tempus viſitationis eius. Si vindemiatoꝛes eius ve
niſſent ſuper te: nō reliquiſſent racemū: ſi fures in nocte
rapuiſſent: quod ſufficeret ſibi. Ego vero diſcooperui C
Eſau: reuelaui abſcōdita eius: ⁊ celari non poterit. Ua
ſtatū eſt ſemē eius: ⁊ fratres eius: ⁊ vicini eius: ⁊ nō erit.
Relinque pupillos tuos: ⁊ ego faciam eos viuere: ⁊ vi-
due tue in me ſperabunt: quia hec dicit dominus: Ecce
quibus non erat iudiciū: vt biberent calicem: bibētes bi
bent: ⁊ tu quaſi innocens relinqueris. Nō eris innocēs:
ſed bibēs bibes. Quia p memetipſum iuraui: dicit dn̄s:
quod in ſolitudinē: ⁊ in oppꝛobꝛiū: ⁊ in deſertū: ⁊ in ma-
ledictionē erit Boſra: ⁊ oēs ciuitates eiꝰ erunt in ſolitu
dines ſempiternas. Auditū audiui a domino: ⁊ legatus
ad gentes miſſus ſum. Congregamini: ⁊ venite contra Eſa.47.c
eam: et cōſurgamus in preliū. Ecce em̄ paruulum dedi
te in gentibus: contēptibilem inter homines. Arrogan D
tia tua decepit te: ⁊ ſupbia coꝛdis tui: qui habitas in ca- abdiae.1.d
uernis petre: ⁊ apphēdere niteris altitudinē collis. Cū
exaltaueris quaſi aquila nidū tuū: inde detrahā te: dicit ſupra.18 c
dominus. Et erit Idumea deſerta. Oīs q̄ trāſibit p eā et.16.c.
ſtupebit: ⁊ ſibilabit ſup oēs plagas eiꝰ: ſicut ſubuerſa eſt Infra.50.c.
Sodoma ⁊ Gomoꝛra: ⁊ vicine eiꝰ: ait dn̄s. Nō habita-
bit ibi vir: ⁊ nō incolet eā filius hominis. Ecce quaſi leo
aſcēdet de ſupbia Joꝛdanis ad pulchꝛitudinē robuſtā:
q̄a ſubito currere faciā eū ad illā. Et q̄s erit electus: quē
prepona ei? Quis em̄ ſimilis mei? Et q̄s ſuſtinebit me?
Et q̄s eſt iſte paſtoꝛ: q̄ reſiſtat vultui meo? Propterea
audite conſiliū domini: quod inijt de Edō: ⁊ cogitatio- E
nes eiꝰ: quas cogitauit de habitatoꝛibꝰ Themā. Si nō
deiecerint eos paruuli gregis: niſi diſſipauerint cū eis
habitaculū eoꝛū. A voce ruine eoꝛū cōmota eſt terra: cla
moꝛ in mari rubꝛo auditus eſt vocis eius. Ecce q̄ſi aq̄la
aſcēdet ⁊ euolabit: ⁊ expādet alas ſuas ſuper Boſram.
Et erit coꝛ foꝛtiū Idumee in die illa: quaſi coꝛ mulieris
parturiētis. Ad Damaſcum. Cōfuſa eſt Hemath ⁊ Ar
phad: q̄a auditū peſſimū audierūt. Turbati ſunt in ma
ri: pre ſolicitudine quieſcere nō potuit. Diſſoluta eſt da-
maſcus: verſa eſt in fugā: tremoꝛ apphēdit eā. Anguſtia
⁊ doloꝛes tenuerūt eā: quaſi parturiētē. Quomodo de-
reliquerūt ciuitatē laudabilē: vrbē letitie? Ideo cadent
iuuenes eiꝰ in plateis eiꝰ: ⁊ oēs viri prelij cōticeſcēt ī die
illa: ait dn̄s exercituū. Et ſuccēdā ignē ī muro damaſci:
⁊ deuoꝛabit menia Benedad. Ad Cedar: ⁊ ad regna ha
ſoꝛ: que pcuſſit Nabuchodonoſoꝛ rex Babylonis: hec
dicit dominus: Surgite: ⁊ aſcendite ad Cedar: ⁊ vaſta F
te filios oꝛiētis. Tabernacula eoꝝ ⁊ greges eoꝝ capiēt:
pelles eoꝝ ⁊ omnia vaſa eoꝝ: ⁊ camelos eoꝝ tollēt ſibi: ⁊
vocabunt ſuper eos foꝛmidinē in circūitu eius. Fugite:
abite vehemēter: in voꝛaginibꝰ ſedete: q̄ habitatis haſoꝛ
ait dominus. Inijt enim contra vos Nabuchodonoſoꝛ
rex Babylonis cōſiliū: ⁊ cogitauit aduerſum vos cogi-
tiones. Conſurgite ⁊ aſcendite ad gentē quietam ⁊ ha-
bitantem cōfidenter: ait dominus. Nō oſtia: nec vectes
eius ſoli habitant. Et erūt cameli eoꝝ in direptionē: et
multitudo iumentoꝛum in predam: ⁊ diſpergam eos in
omnem ventū: qui ſunt attonſi in comam: ⁊ ex omni con
finio eoꝝ adducam interitū ſuper eos: ait dominus. Et
erit Haſoꝛ ī habitaculū dꝛaconū deſerta vſq; in eternū.
Nō manebit ibi vir: nec īcolet eā filius hominis. Quod G
factū eſt verbū domini ad Jeremiam pꝛophetam aduer
ſuz Elam: in pꝛincipio regni Sedechie regis Juda: di-
cens: Hec dicit dominus exercituū: Ecce ego confrin-
gam arcū Elam: ⁊ ſumā foꝛtitudinē eoꝛū: ⁊ inducam ſu
per Elam quatuoꝛ ventos a quatuoꝛ plagis celi: ⁊ ven-
tilabo eos in omnes ventos iſtos: ⁊ nō erit gens: ad quā
non perueniant pꝛofugi Elam. Et pauere faciā Elam
coꝛā inimicis ſuis: ⁊ in cōſpectu querentiū aīam eoꝛū: ⁊
adducā ſuper eos malū: irā furoꝛis mei: dicit dominus.
Et mittā poſt eos gladiū: donec conſumā eos: ⁊ ponam

ſoliũ meũ in Elam: et perdam inde reges et principes:
ait dominus. In nouiſſimis aũt diebus reuerti faciam
captiuos Elam: dicit dominus. L.
A Verbum quod locutus eſt dñs de Babylone:
⁊ de terra Chaldeoꝝ in manu Jeremie pro-
phete: Annũciate in gẽtibꝰ: et auditũ facite:
leuate ſignũ: predicate: ⁊ nolite celare: dicite:
Capta eſt Babylon: cõfuſus eſt bel: victꝰ eſt merodach.
Cõfuſa ſunt oĩa ſculptilia eoꝝ: ſuperata ſunt idola eoꝝ.
Quoniã aſcẽdet cõtra eã gens ab aqlone: que ponet ter
rã eius in ſolitudinẽ: et nõ erit qui habitet in ea: ab hoĩe
vſqꝫ ad pecus. Et moti ſunt: ⁊ abierunt. In diebꝰ illis ⁊
in tẽpore illo: ait dñs: veniẽt filij Iſrael ipſi ⁊ filij iuda ſi
mul: ambulãtes ⁊ flẽtes properabũt: ⁊ dominũ deũ ſuũ
querẽt. In Sion interrogabũt viã: huc facies eorum ve
niẽt: ⁊ apponẽtur ad dominũ foedere ſempiterno: quod
nulla obliuiõe delebit. Grex perditus factus eſt populꝰ
meus: paſtores eoꝝ ſeduxerũt eos: feceruntqꝫ vagari in
mõtibus. De mõte in collem tranſierũt: obliti ſunt cubi
B lis ſui. Oẽs qui inuenerũt: comederũt eos. Et hoſtes eo
rũ dixerũt: Nõ peccauimus: pro eo ꝙ peccauerũt dño de-
cori iuſtitie: ⁊ expectationi eoꝝ patrũ dño. Recedite de
medio Babylonis: ⁊ de terra Chaldeoꝝ egredimini: ⁊
eſtote quaſi hoedi ante gregẽ. Quoniã ecce ego ſuſcita-
bo: ⁊ adducam in Babylonẽ: congregationẽ gentiũ ma
gnarum de terra aquilonis: ⁊ preparabuntur aduerſus
eam: ⁊ inde capiet. Sagitta eius quaſi viri fortis inter-
fectoris non reuertet vacua. Et erit Chaldea in predã:
omnes vaſtãtes eã replebũtur: ait dñs. Quoniam exul-
C tatis: ⁊ magna loquimini: diripientes hereditatẽ meã:
quoniã effuſi eſtis ſicut vituli ſuper herbã: ⁊ mugiſtis ſi-
cut tauri. Confuſa eſt mater veſtra nimis: ⁊ adeqta pul
ueri que genuit vos. Ecce nouiſſima erit in gẽtibus: et
deſerta inuia ⁊ arẽs. Ab ira dñi nõ habitabit: ſed redige
tur tota in ſolitudinẽ. Oĩs qui trãſibit per Babylonẽ:
ſtupebit ⁊ ſibilabit ſup vniuerſis plagis eiꝰ. Prepara-
mini cõtra Babylonẽ per circuitum. Oẽs q tẽditis ar-
cũ: debellate eã: et nõ parcatis iaculis: qa dño peccauit.
Clamate aduerſus eam. Vbiqꝫ dedit manum. Ceci-
derunt fundamẽta eius: deſtructi ſunt muri eiꝰ: quoniã
vltio dñi eſt. Vltionem accipite de ea. Sicut fecit: facite
infra eodẽ ei. Diſperdite ſatorẽ de babylone: ⁊ tenentẽ falcẽ in tem
pore meſſis a facie gladij colũbe. Vnuſquiſqꝫ ad populũ
ſuũ cõuertet: ⁊ ſinguli ad terrã ſuã fugiẽt. Grex diſper-
ſus Iſrael: leones eiecerũt eũ. Primus comedit eũ rex
Aſſur: iſte nouiſſimus exoſſauit eũ nabuchodonoſor rex
Babylonis. Propterea hec dicit dñs exercituum deus
Iſrael. Ecce ego viſitabo regẽ Babylonis: et terrã eiꝰ:
ſicut viſitaui regẽ Aſſur: et reducã iſrael: ad habitaculũ
D ſuũ. Et paſcet Carmelus ⁊ Baſan: ⁊ ĩ mõte Effraim:
⁊ in Galaad ſaturabit aĩa eius. In diebꝰ illis et in tẽpo
re illo: ait dñs: queret iniquitas Iſrael: ⁊ non erit: ⁊ pec
catũ Juda: ⁊ nõ inueniet: quoniã propicius ero eis: quos
reliquero. Sup terrã dominãtiũ aſcẽde: ⁊ ſup habitato
res eius viſita. Diſſipa: ⁊ interfice que poſt eos ſunt: ait
dñs: ⁊ fac iuxta oĩa que precepi tibi. Vox belli in terra: ⁊
cõtritio magna. Quomodo cõfractus eſt: ⁊ cõtritꝰ mal
leus vniuerſe terre? Quomodo verſa eſt in deſertũ baby
lon in gẽtibꝰ? Illaqueaui te: ⁊ capta es Babylon: et ne-
ſciebas: inuẽta es ⁊ apprehẽſa: qm dñm prouocaſti. Aperuit
dñs theſaurũ ſuũ: ⁊ protulit vaſa ire ſue: qm opus eſt dño
deo exercituũ ĩ terra Chaldeoꝝ. Venite ad eã ab extre-
E mis finibꝰ: aperite vt exeãt: qui conculcẽt eã. Tollite de
via lapides: ⁊ redigite in aceruos: ⁊ interficite eã: nec ſit
qcꝙ reliquũ. Diſſipate vniuerſos fortes eiꝰ: deſcendant
in occiſionẽ. Ve eis: qa venit dies eoꝝ: tẽpus viſitatiõis
eoꝝ. Vox fugiẽtiũ: ⁊ eoꝝ q euaſerũt de terra babylonis:
vt annunciẽt in Sion vltionẽ dñi dei noſtri: vltionẽ tẽ-
ſup. eodẽ. pli eiꝰ. Annũciate in babylone plurimis: omibꝰ q tẽdũt
arcũ. Cõſiſtite aduerſus eã per gyrũ: ⁊ nullꝰ euadat. Red
dite ei ſm opus ſuũ: iuxta oĩa q fecit: facite illi: qa contra
dominũ erecta eſt aduerſus ſanctũ iſrael. Idcirco cadẽt
iuuenes eiꝰ ĩ plateis eiꝰ: et oẽs viri bellatores eiꝰ cõtice-
ſcẽt in die illa: ait dñs. Ecce ego ad te ſuperbe: dicit dñs
deꝰ exercituũ: qa venit dies tuus: tẽpus viſitatiõis tue.
Et cadet ſupbꝰ ⁊ corruet: ⁊ nõ erit q ſuſcitet eũ. Et ſuc-
cendã ignẽ in vrbibꝰ eiꝰ: et deuorabit oĩa in circuitu eiꝰ.
Hec dicit dñs deꝰ exercituũ: Calũniã ſuſtinẽt filij iſra-
el: ⁊ filij iuda ſimul. Oẽs q ceperũt eos: tenent: nolũt di- F
mittere eos. Redẽptor eoꝝ fortis: dñs exercituũ nomẽ
eiꝰ. Judicio defendet cauſam eoꝝ: vt exterreat terrã: et
cõmoueat habitatores babylonis. Gladiꝰ ad chaldeos:
ait dominus: ⁊ ad habitatores Babylonis: et ad princi
pes et ad ſapiẽtes eiꝰ. Gladius ad diuinos eiꝰ qui ſtulti
erũt. Gladiꝰ ad fortes illiꝰ: q timebũt. Gladius ad eqs
eiꝰ: ⁊ ad currus eiꝰ: et ad omne vulgꝰ: qd eſt in medio eiꝰ:
⁊ erũt qſi mulieres. Gladiꝰ ad theſauros eiꝰ: q diripien-
tur. Siccitas ſup aqs eiꝰ erit: ⁊ areſcẽt: qa terra ſculpti
liũ eſt: ⁊ in portẽtis gloriant. Propterea habitabũt dra
cones cũ fatuis ſicarijs: ⁊ habitabunt in ea ſtruthiones.
Et nõ inhabitabit vltra vſqꝫ in ſempiternũ: nec extruet
vſqꝫ ad generationẽ ⁊ generationẽ. Sicut ſubuertit do
minus Sodomã ⁊ gomorrã: ⁊ vicinas eiꝰ: ait dñs. Nõ Gen.19.e.
habitabit ibi vir: ⁊ nõ incolet eã filiꝰ hominis. Ecce po-
pulus veniet ab aquilone: ⁊ gens magna et reges multi G
conſurgẽt a finibꝰ terre. Arcũ ⁊ ſcutũ apprehẽdent: cru
deles ſunt ⁊ ĩmiſericordes. Vox eoꝝ qſi mare ſonabit: ⁊
ſuper equos aſcẽdent: ſicut vir paratꝰ ad preliũ cõtra te
filia Babylon. Audiuit rex babylonis famã eoꝝ: ⁊ diſſo-
lute ſunt manꝰ eiꝰ. Anguſtia apprehẽdit eũ: dolor qſi par
turientẽ. Ecce qſi leo aſcẽdet de ſupbia iordanis ad pul
chritudinem robuſtã: quia ſubito currere faciã eũ ad il-
lam. Et quis erit electus quẽ preponã ei? Quis em ſimi
lis mei: ⁊ qs ſuſtinebit me? Et qs eſt iſte paſtor: qui reſi-
ſtat vultui meo? Propterea audite cõſiliũ dñi: qd mẽte Job.41.a
concepit aduerſum babylonẽ: ⁊ cogitatiões eiꝰ: quas co
gitauit ſuper terrã Chaldeorum. Niſi detraxerint eos
paruuli gregũ: niſi diſſipatũ fuerit cũ ipſis habitaculũ
eorũ. A voce captiuitatis Babylonis cõmota eſt terra:
⁊ clamor inter gentes auditus eſt. LI.
Hec dicit dominꝰ: Ecce ego ſuſcitabo ſuper
Babylonẽ: ⁊ ſuper habitatores eius: qui cor A
ſuũ leuauerũt cõtra me: quaſi ventũ peſtilen-
tem: ⁊ mittã in Babylonẽ ventilatores: ⁊ vẽ
tilabunt eã: ⁊ demolient terrã eiꝰ: quoniã venerũt ſuper
eã vndiqꝫ in die afflictionis eiꝰ. Nõ habitabit: q tẽdit ar
cum ſuũ: ⁊ nõ aſcẽdet loricatꝰ. Nolite parcere iuuenibꝰ
eius: interficite oẽm miliciã eius. Et cadẽt interfecti in
terra Chaldeoꝝ: ⁊ vulnerati in regiõibꝰ eius. Quoniã
non fuit viduatus Iſrael: ⁊ Juda a deo ſuo domino ex-
ercituũ. Terra autem eorum repleta eſt delicto a ſancto
Iſrael. Fugite de medio Babylonis: vt ſaluet vnuſqſqꝫ
animã ſuã. Nolite tacere ſup iniquitatẽ eius: quoniam
tẽpus vltionis eius eſt a domino: viciſſitudinẽ ipſe retri
buet ei. Calix aureus Babylon in manu dñi: inebrians
omnem terrã. De vino eius biberunt omnes gentes: et Apoc.14b
ideo cõmote ſunt. Subito cecidit Babylon: ⁊ contrita
eſt. Vlulate ſuper eã: tollite reſinam ad dolorem eius: ſi
forte ſanetur. Curauimus Babylonẽ: ⁊ non eſt ſanata.
Derelinquamus eã: ⁊ eamus vnuſquiſqꝫ in terrã ſuam.
Quoniam peruenit vſqꝫ ad celos iudiciũ eius: ⁊ eleuatũ
eſt vſqꝫ ad nubes. Protulit dominus iuſticias noſtras: B
venite ⁊ narremus in Sion opꝰ domini dei noſtri. Acui
te ſagittas: et implete pharetras. Suſcitauit dominus
ſpiritũ regũ Medorũ: et cõtra Babylonẽ mẽs eius eſt:
vt perdat eã. Qm vltio dñi eſt: vltio tẽpli ſui. Sup mu-
ros babylonis leuate ſignũ: augete cuſtodiã. Leuate cu
ſtodes: preparate ĩſidias: qa cogitauit dñs: ⁊ fecit qcunqꝫ
locutꝰ eſt cõtra habitatores babylonis. Que habitas ſu
per aquas multas: locuples ĩ theſauris: venit finis tuꝰ

pedalis pꝛeciſiõis tuę. Jurauit dñs exercituũ ꝑ animã
ſuã: quoniã replebo te hominibꝰ: q̃ſi bꝛucho: ⁊ ſup te ce-
amos. 6. c leuma cantabit. Qui fecit terrã in foꝛtitudine ſua: ⁊ pꝛę
parauit oꝛbẽ ĩ ſapiẽtia ſua: ⁊ pꝛudẽtia ſua extẽdit cęlos.
ſup. 10. b. Dãte eo vocẽ: multiplicant aquę in cęlo. Qui leuat nu-
bes ab extremo terrę: fulgura in pluuiã fecit: et ꝑducit
vẽtos de theſauris ſuis. Stultus factꝰ eſt oĩs hõ a ſcien-
tia: cõfuſus eſt oĩs cõflatoꝛ in ſculptili: q̃a mẽdax eſt con
flatio eiꝰ: nec eſt ſpũs in eis. Uana ſunt opa ⁊ riſu digna
in tẽpoꝛe viſitatiõis ſuę peribũt. Nõ ſicut hęc pars Ja
cob: q̃a q̃ fecit oĩa ipſe eſt: ⁊ Iſrael ſceptrũ hęreditatis
E eius: dñs exercituũ nomẽ eiꝰ. Collidis tu mihi vaſa bel
li: ⁊ ego collidã in te gẽtes: ⁊ diſperdã ĩ te regna. Et col
lidã in te equũ ⁊ equitẽ eius: ⁊ collidã in te currũ ⁊ aſcen
ſoꝛem eius: ⁊ collidã in te virũ et mulierẽ. Et collidã in
te ſenem ⁊ puerũ: ⁊ collidam in te iuuenem ⁊ virginem.
Et collidã in te paſtoꝛẽ ⁊ gregẽ eius: ⁊ collidã ĩ te agri-
colã ⁊ iugales eiꝰ. Et collidã in te duces et magiſtratꝰ.
Et reddam Babyloni: ⁊ cunctis habitatoꝛibus Chal-
dęę oĩe malum ſuũ: quod fecerũt in Sion in oculis ve
ſtris: ait dñs. Ecce ego ad te mõs peſtifer: ait dominus:
qui coꝛrũpis vniuerſam terrã. Et extẽdã manũ meã ſu-
per te: ⁊ euoluã te de petris: ⁊ dabo te in montẽ combu-
ſtionis: ⁊ nõ tollẽt de te lapidẽ in angulũ: ⁊ lapidẽ ĩ fun-
damẽto: ſed perditus in ęternũ eris: ait dominus. Le-
uate ſignũ in terra: clangite buccina in gentibus. San-
ctificate ſuper eã gentes: annũciate cõtra illam regibus
Ararat Menni ⁊ Aſcanez: numerate cõtra eã taphſar.
Adducite equũ quaſi bꝛuchũ aculeatũ. Sanctificate cõ
tra eã gẽtes: reges Medię duces eius: et vniuerſos ma
giſtratus eius: cunctãq; terrã poteſtatis eius. Et cõmo
uebit terra: ⁊ cõturbabit: q̃a euigilabit contra babylonẽ
cogitatio dñi: vt ponat terrã Babylonis deſertã ⁊ inha
bitabilẽ. Ceſſauerũt foꝛtes Babylonis a pꝛęlio: habita
D uerũt in pꝛęſidijs. Deuoꝛatũ eſt robur eoꝝ: et facti ſunt
q̃ſi mulieres. Incẽſa ſunt tabernacula eius: cõtriti ſunt
vectes eiꝰ. Currẽs obuiã currẽti veniet: ⁊ nũcius obuiꝰ
nunciãti: vt annuncient regi Babylonis: q̃a capta eſt ci
uitas eius a ſummo vſq; ad ſummũ: et vada pꝛęoccupa-
ta ſunt: ⁊ paludes incẽſę ſunt igni: et viri bellatoꝛes con
turbati ſunt. Quia hęc dicit dñs exercituũ deꝰ Iſrael:
Filia Babylonis quaſi area: tẽpus trituręę eius. Adhuc
modicũ: ⁊ veniet tẽpus meſſiõis eiꝰ. Comedit me: deuo
rauit me Nabuchodonoſoꝛ rex Babylonis. Reddidit
me quaſi vas inane. Abſoꝛbuit me quaſi dꝛaco: repleuit
vẽtrẽ ſuũ teneritudine mea: ⁊ eiecit me. Iniq̃tas aduer
ſum me: ⁊ caro mea ſup babylonẽ: dicit habitatio ſion: ⁊
ſanguis meus ſuper habitatoꝛes Chaldęę dicit Jeru-
ſalem. Pꝛopterea hęc dicit dominus: Ecce ego iudica-
bo cauſam tuã: ⁊ vlciſcar vltionẽ tuã. Et deſertũ faciam
mare eius: ⁊ ſiccabo venam eius. Et erit babylon in tu-
mulos: habitatio dꝛaconũ ſtupoꝛ ⁊ ſibilus: eo q̃ nõ ſit ha
E bitatoꝛ. Simul vt leones rugiẽt: ⁊ excutiẽt comas velu
ti catuli leonũ. In caloꝛe eoꝝ ponã potus eoꝝ: ⁊ inebꝛia
bo eos: vt ſopiant: ⁊ doꝛmiant ſomnũ ſempiternũ: ⁊ non
conſurgãt: dicit dñs. Deducã eos quaſi agnos ad victi-
mam: ⁊ quaſi arietes cũ hoedis. Quomodo capta eſt ſe-
ſach: ⁊ cõpꝛehẽſa eſt inclyta vniuerſę terrę? Quomodo
facta eſt in ſtupoꝛẽ babylon inter gentes? Aſcẽdit ſup ba
bylonem mare: multitudine fluctuũ eius operta eſt. Fa-
ctę ſunt ciuitates eius in ſtupoꝛẽ: terra inhabitabilis et
deſerta: terra in qua nullus habitet: nec tranſeat per eã
filius hominis. Et viſitabo ſuper bel ĩ babylone: et eijciã
quod abſoꝛbuerat de oꝛe eius: et nõ confluẽt ad eã vltra
gẽtes. Siquidẽ ⁊ murus babylonis coꝛruet. Egredimi
ni de medio eius populꝰ meus: vt ſaluet vnuſquiſq; ani-
mam ſuã ab ira furoꝛis dñi. Et ne foꝛte molleſcat coꝛ ve
ſtrũ: ⁊ timeatis auditũ: q̃ audiet in terra: ⁊ veniet in an-
no auditio: ⁊ poſt hũc annũ auditio: ⁊ iniq̃tas in terra: ⁊
dominatoꝛ ſuper dominatoꝛẽ. Pꝛopterea ecce dies ve-
niunt: ⁊ viſitabo ſup ſculptilia babylonis: ⁊ oĩs terra eiꝰ
cõfundet: ⁊ vniuerſi interfecti eius cadẽt in medio eius.
Et laudabunt ſuper babylonẽ cęli ⁊ terra ⁊ omnia quę
in eis ſunt: q̃a ab aquilone venient ei pꝛędones: ait dñs.
Et q̃modo fecit babylon: vt caderent occiſi in iſrael: ſic F
de babylone cadẽt occiſi in vniuerſa terra. Qui fugiſtis
gladiũ: venite: nolite ſtare. Recoꝛdamini ꝓcul dñi: ⁊ ie-
ruſalẽ aſcẽdat ſup coꝛ veſtrũ. Cõfuſi ſumꝰ: quoniã audi
uimus oppꝛobꝛiũ. Operuit ignominia facies noſtras:
q̃a venerunt alieni ſup ſanctificationẽ domꝰ dñi. Pꝛo-
pterea ecce dies veniũt: ait dñs. Et viſitabo ſup ſculpti-
lia babylonis: ⁊ in oĩ terra eiꝰ mugiet vulneratus. Si
aſcẽderit babylon ĩ cęlũ: ⁊ firmauerit ĩ excelſo robur ſuũ:
ad me veniẽt vaſtatoꝛes eius: ait dñs. Uox clamoꝛis de
babylone: ⁊ cõtritio magna de terra Chaldęoꝝ: q̃m va-
ſtauit dñs babylonem: ⁊ ꝑdidit ex ea vocẽ magnã: ⁊ ſona
bunt fluctus eoꝝ quaſi aquę multę. Dedit ſonitum vox
eoꝝ: q̃a venit ſup eã: id eſt ſuper babylonẽ pꝛędo. Et ap
pꝛehenſi ſunt foꝛtes eiꝰ: ⁊ emarcuit arcus eoꝝ: q̃a foꝛtis
vltoꝛ dñs reddens retribuet. Et inebꝛiabo pꝛincipes eiꝰ
⁊ ſapiẽtes eius: duces eius ⁊ magiſtratus eius: ⁊ foꝛtes
eius. Et doꝛmiẽt ſomnũ ſempiternũ: ⁊ nõ expergiſcent:
ait rex: dñs exercituũ nomen eius. Hęc dicit dñs exerci
tuum: Murus babylonis ille latiſſimus ſuffuſione ſuf- G
fodietur: ⁊ poꝛtę eius excelſę igne cõburẽtur: et laboꝛes
populoꝝ ad nihilũ: ⁊ gentiũ in ignẽ erũt: et diſperibũt.
Uerbũ quod pꝛęcepit Jeremias ꝓpheta ſaraię filio ne-
rię filij maaſię: cũ pergeret cũ Sedechia rege in babylo
nem: ĩ anno quarto regni eiꝰ: Saraias aũt erat p̃nceps
pꝛophetię. Et ſcripſit Jeremias oĩe malũ: qđ venturũ
erat ſup babylonẽ ĩ libꝛo vno: oĩa v̄ba hęc: q̃ ſcripta ſunt
cõtra babylonẽ. Et dixit Jeremias ad ſaraiã: Cũ vene-
ris in babylonẽ: ⁊ videris: ⁊ legeris oĩa verba hęc: dices:
Dñe tu locutꝰ es ꝯtra locũ iſtũ: vt diſperderes eũ: ne ſit
q̃ ĩ eo habitet: ab hoĩe vſq; ad pecꝰ: ⁊ vt ſit ꝑpetua ſolitu
do. Cũq; cõpleueris legere libꝛũ iſtũ: ligabis ad eũ lapi
dẽ: ⁊ ꝓijcies illũ in mediũ eufratẽ: ⁊ dices: Sic ſubmer-
getur babylõ: ⁊ nõ cõſurget a facie afflictiõis: quam ego
adduco ſup eã: ⁊ diſſoluet. Hucuſq; v̄ba Jeremię. LII.
Filius viginti et vnius anni erat Sedechias: A
cũ regnare coepiſſet: ⁊ vndecim annis regna 4. re. 14. d.
uit in Jeruſalẽ. Et nomẽ matris eiꝰ Hami 2 par. 36 d
thal: filia Jeremię de Lobna. Et fecit malũ
in oculis dñi iuxta oĩa: q̃ fecerat Joachim: quãdo furoꝛ
dñi erat in Jeruſalẽ ⁊ ĩ Juda: vſq;quo ꝓijceret eos a fa-
cie ſua: ⁊ receſſit Sedechias a rege babylonis. Factũ eſt ſupꝛa. 36 a
autẽ in anno nono regni eiꝰ in mẽſe decimo: decima die. 4. reg. 25 a
mẽſis: venit Nabuchodonoſoꝛ rex babylonis ipſe et oĩs
exercitus eius aduerſus Jeruſalẽ: ⁊ obſederũt eã: ⁊ ędi
ficauerũt cõtra eã munitiões ĩ circuitu. Et fuit ciuitas B
obſeſſa vſq; ad vndecimũ annũ regni Sedechię. Mẽſe
autẽ quarto nona die menſis obtinuit fames ciuitatẽ: ⁊
nõ erãt alimẽta populo terrę. Et dirupta eſt ciuitas: et
oẽs viri bellatoꝛes eiꝰ fugerũt. Exierũtq; de ciuitate no
cte per viã poꝛtę: quę eſt inter duos muros: et ducit ad
hoꝛtũ regis: Chaldęis obſidẽtibꝰ vꝛbẽ ĩ gyꝛo: et abierũt
per viã: quę ducit in eremũ. Perſecutꝰ eſt aũt chaldęoꝝ
exercitus regẽ: ⁊ appꝛehenderunt Sedechiã in deſerto:
quod eſt iuxta Jericho: et oĩs comitatus eiꝰ diffugit ab
eo. Cũq; cõpꝛehẽdiſſent regẽ: adduxerũt eũ ad regẽ ba C
bylonis in reblatha: quę eſt in terra hemath: ⁊ locutꝰ eſt
ad eũ iudicia. Et iugulauit rex babylonis filios Sede-
chię in oculis eiꝰ: ſed ⁊ oẽs pꝛincipes iuda occidit in reb
latha. Et oculos Sedechię eruit: et vinxit eũ cõpedibꝰ:
⁊ adduxit eũ rex babylonis ĩ babylonẽ: ⁊ poſuit eũ in do-
mo carceris vſq; ad diẽ moꝛtis eiꝰ. In mẽſe aũt quinto:
decima mẽſis: ipſe eſt annus nonuſdecimus Nabucho-
donoſoꝛ regis babylonis: venit Nabuzaradan pꝛinceps
militię: q̃ ſtabat coꝛã rege babylonis in ieruſalẽ: ⁊ incen-
dit domũ dñi: ⁊ domũ regis: ⁊ oẽs domꝰ ieruſalẽ: ⁊ oẽm

domū magnā igne cōbuſſit: ⁊ totū murū Jeruſalē ꝑ cir
D cuitū deſtruxit cūctus exercitꝰ chaldeoꝝ: q̄ erat cū magi
ſtro militię. De pauperibꝰ aūt populi: et de reliq̄ vulgo:
quod remāſerat in ciuitate: ⁊ de ꝓfugis: q̄ trāſfugerant
ad regē Babylonis: ⁊ ceteros de multitudine trāſtulit
nabuzaradan p̄nceps militię. De paupibꝰ vo terrę reli-
quit nabuzaradā p̄nceps militię vinitores et agricolas.
Colūnas q̄q; ęreas: q̄ erāt in domo dñi: ⁊ baſes: ⁊ mare
ęneū: qđ erat ī domo dñi: cōfregerūt chaldei: ⁊ tulerunt
omē ęs eoꝝ in babylonē. Et lebetes ⁊ creagras et pſalte
ria ⁊ phialas ⁊ mortariola ⁊ oīa vaſa ęrea: q̄ ī miniſterio
fuerāt: tulerūt: ⁊ hydrias: ⁊ thymiamateria: ⁊ vrceos: et
pelues: ⁊ cādelabra: ⁊ mortaria: ⁊ cyathos. Quotq̄t au-
E rea: aurea: ⁊ q̄tq̄t argētea: argētea. Tulit magiſter mi-
litię colūnas duas: ⁊ mare vnū: ⁊ vitulos duodeci ęreos
q̄ erāt ſub baſibꝰ: q̄s fecerat rex ſalomō ī domo dñi. Nō
erat pōdus ęris oīm horū vaſoꝝ. De colūnis aūt decē ⁊
octo cubiti altitudinis erāt ī colūna vna: ⁊ funiculꝰ duo
deci cubitoꝝ circūibat eā. Porro groſſitudo eiꝰ q̄tuor
digitoꝝ: ⁊ intrinſecus caua erat: et capitella ſuꝑ vtrāq;
F ęrea: ⁊ altitudo capitelli vniꝰ q̄nq; cubitoꝝ: ⁊ retiacula:
et malogranata ſuꝑ coronā ī circuitu oīa ęnea: ſimiliter
colūnę alteriꝰ. Et fuerūt malogranata nonagīta ſex de-
pēdentia: ⁊ oīa malogranata centū retiaculis circunda
bantur. Et tulit magiſter militię Saraiā ſacerdotē pri
mū: ⁊ Sophoniā ſacerdotē ſecundū: ⁊ tres cuſtodes ve-
ſtibuli: ⁊ de ciuitate tulit eunuchū vnū: q̄ erat ꝓpoſitꝰ ſu
per viros bellatores: ⁊ ſeptē viros de his q̄ videbāt faciē
regis: q̄ inuēti ſunt ī ciuitate. Et ſcribā principē militū
q̄ ꝓbabat tyrones: ⁊ ſexagīta viros de pplo terrę: q̄ inuē
ti ſunt ī medio ciuitatis. Tulit aūt eos nabuzaradā ma
giſter militię: ⁊ duxit eos ad regē babylonis ī reblatha.
Et ꝑcuſſit eos rex babylonis: ⁊ īterfecit eos ī reblatha ī
G terra hemath. Et tranſlatꝰ eſt iuda de terra ſua. Iſte eſt
populꝰ: quē trāſtulit Nabuchodonoſor. In anno ſepti
mo iudeos tria milla ⁊ vigītitres. In anno octauodeci
mo Nabuchodonoſor trāſtulit de Jeruſalē aīas octin-
gētas trigītaduas. In anno viceſimotertio Nabucho-
donoſor: trāſtulit nabuzaradan magiſter militię aīas
iudeoꝝ ſeptingentas q̄dragītaq̄nq;. Oēs ḡ aīę q̄tuor
millia ſexcētę. Et factū eſt ī triceſimo ſeptīo anno trāſ-
migrationis regis Joachim regis Juda: duodecīo mē
ſe: viceſimaq̄nta mēſis: leuauit Euilmerodach rex baby
lonis ipſo anno regni ſui: caput Joachin regis Judę: ⁊
eduxit eū de domo carceris: ⁊ locutꝰ eſt cū eo bona: ⁊ po
ſuit thronū eiꝰ ſuꝑ thronos regū: q̄ erūt poſt ſe ī babylo-
ne: ⁊ mutauit veſtimēta carceris eiꝰ: et comedebat panē
coram eo ſemper cūctis diebus vitę ſuę. Et cibaria eius
cibaria perpetua dabantur ei a rege Babylonis ſtatuta
per ſingulos dies: vſq; ad diem mortis ſuę cunctis die-
bus vitę eius.

¶ Finis.

Threni ſiue lamentationes Jeremię: quę Cinnoth hebraice inſcribuntur. Caput. I.

A Et factum eſt poſtquā
in captiuitatē redactus eſt Iſrael: et
Jeruſalē deſerta eſt: ſedit Jeremias
propheta flens: ⁊ planxit lamētatiōe
hac in Jeruſalem: ⁊ amaro animo ſu
ſpirans et eiulās: dixit: Aleph. Quo
modo ſedet ſola ciuitas plena populo. Facta eſt quaſi vi
Jere.13.c. dua dña gentiū. Princeps prouinciarū facta eſt ſub tri
buto. Beth. Plorās plorauit in nocte: ⁊ lachrymę eius
in maxillis eius. Nō eſt qui cōſoletur eā ex omībus cha-
ris eius: Omnes amici eius ſpreuerūt eam: et facti ſunt
ei inimici. Gimel. Migrauit Judas propter afflictio-
nem et multitudinē ſeruitutis. Habitauit inter gētes:
nec inuenit requiē. Omnes perſecutores eius apprehen B
derunt eam inter anguſtias. Daleth. Vię Sion lugēt:
eo ꝙ nō ſint: q̄ veniāt ad ſolemnitatē. Oēs portę eiꝰ de-
ſtructę: ſacerdotes eius gemētes. Virgines eius ſquali
dę: et ipſa oppreſſa amaritudine. He. Facti ſunt hoſtes
eius in capite: inimici eius locupletati ſunt: quia domi-
nus locutus eſt ſuper eā propter multitudinē iniquita-
tum eius. Paruuli eius ducti ſunt in captiuitatē ante
faciem tribulātis. Vau. Et egreſſus eſt a filia Sion oīs
decor eiꝰ. Facti ſunt p̄ncipes eiꝰ velut arietes non inue- C
nientes paſcua: ⁊ abierunt abſq; fortitudine ante faciem
ſubſequētis. Zain. Recordata eſt Jeruſalem dierū affli
ctionis ſuę et preuaricationis oīm deſiderabiliū ſuorū:
quę habuerat a diebꝰ antiquis: cū caderet populus eiꝰ
in manu hoſtili: ⁊ non eſſet auxiliator. Viderūt eam ho-
ſtes: ⁊ deriſerūt ſabbata eius. Heth. Peccatū peccauit
Jeruſalē: ꝓpterea īſtabilis facta eſt. Oēs q̄ glorificabāt
eā: ſpreuerūt illā: q̄a viderūt ignominiā eiꝰ. Ipa aūt ge-
mens: ⁊ cōuerſa eſt retrorſum. Theth. Sordes eius in
pedibus eius: nec recordata eſt finis ſui. Depoſita eſt ve
hementer: non habens conſolatorē. Vide domine affli-
ctionem meā: quoniam erectus eſt inimicus. Jod. Ma D
num ſuā miſit hoſtis ad omnia deſiderabilia eius: quia
vidit gentes ingreſſas ſanctuariū tuū: de quibus prece-
peras ne intrarēt in eccleſiā tuā. Caf. Omnis populus
eius gemens: et quęrens panē. Dederūt precioſa quęq;
pro cibo ad refocillandū animā. Vide domine ⁊ conſide
ra: quoniam facta ſum vilis. Lamed. O vos omnes qui
tranſitis per viam: attēdite ⁊ videte: ſi eſt dolor ſicut do
lor meꝰ. Quoniam vindemiauit me: vt locutus eſt dñs
in die irę furoris ſui. Mem. De excelſo miſit ignem in E
oſſibus meis: et erudiuit me. Expandit rete pedibus
meis: conuertit me retrorſum. Poſuit me deſolatam
tota die moerore confectam. Nun. Vigilauit iugum
iniquitatum mearum in manu eius: conuolutę ſunt: et
impoſitę collo meo. Infirmata eſt virtꝰ mea: dedit me
dominus in manu de qua nō potero ſurgere. Samech.
Abſtulit omēs magnificos meos dñs de medio mei: vo-
cauit aduerſum me tēpus: vt contereret electos meos.
Torcular calcauit dominꝰ virgini filię Juda. Ain. Id- F
circo ego plorās: ⁊ oculus meus deducens aquas: quia
longe factus eſt a me cōſolator cōuertens animā meā: fa Jere.14.c
cti ſunt filij mei perditi: quoniā inualuit inimicꝰ. Phe.
Expandit Sion manus ſuas: non eſt qui conſoletur eā.
Mādauit dominus aduerſum Jacob: in circūitu eius
hoſtes eius. Facta eſt Jeruſalē: quaſi polluta menſtruis
inter eos. Zade. Juſtus eſt dominus: q̄a os eius ad ira
cundiam prouocaui. Audite obſecro vniuerſi populi: et
videte dolorē meū. Virgīes męę ⁊ iuuenes mei abierūt G
in captiuitatē. Coph. Vocaui amicos meos: ⁊ ipſi dece
perunt me. Sacerdotes mei ⁊ ſenes mei in vrbe cōſum-
pti ſunt: q̄a quęſierūt cibū ſibi: vt refocillarēt aīas ſuas.
Res. Vide dñe: quoniā tribulor: cōturbatus eſt venter
meus. Subuerſum eſt cor meū in memetipſa: quoniam
amaritudine plena ſum. Foris interficit gladiꝰ: et domi
mors ſimilis eſt. Sin. Audierūt: q̄a ingemiſco ego: ⁊ nō
eſt qui cōſolet̃ me. Oēs inimici mei audierūt malū meū:
lętati ſunt: quoniā tu feciſti. Adduxiſti diē cōſolatiōis:
⁊ fiāt ſimiles mei. Thau. Ingrediat̃ omē malū eoꝝ co-
ram te: ⁊ deuindemia eos ſicut vīdemiaſti me ꝓpter oēs
iniquitates meas. Multi eñ gemitus mei: et cor meū
moerens.

II. Aleph.

Quomodo obtexit caligine in furore ſuo do- A
minus filiā Sion: proiecit de cęlo in terram
inclytā Iſrael: ⁊ nō eſt recordatus ſcabelli pe
dum ſuorū in die furoris ſui. Beth. Precipi
tauit dñs: nec pepercit oīa ſpecioſa Jacob: deſtruxit in
furore ſuo munitiones virginis iuda: et deiecit in terrā:
polluit regnū ⁊ p̄ncipes eius. Gimel. Cōfregit in ira fu

roris ſui omne cornu Iſrael: auertit retrorſum dexterã
ſuã a facie inimici: ⁊ ſuccẽdit in Jacob: quaſi ignẽ flam-
B nȩ deuorantis in gyro. Daleth. Tetẽdit arcũ ſuũ quaſi
inimicus: firmauit dexterã ſuã q̃ſi hoſtis: et occidit om̃e
quod pulchrum erat viſu in tabernaculo filiȩ Sion: effu
dit quaſi ignẽ indignationẽ ſuã. He. Factus eſt dñs ve-
lut inimicus: pręcipitauit Iſrael. Pręcipitauit omnia
moenia eius: diſſipauit munitiones eius: ⁊ repleuit in fi
lia Juda humiliatũ ⁊ humiliatam. Vau. Et diſſipauit
quaſi hortũ tentoriũ ſuũ: demolitus eſt tabernaculũ ſuũ.
Obliuiõi tradidit dñs in Sion feſtiuitatẽ ⁊ ſabbatũ: et
ſpreuit in opprobrio ⁊ indignatiõe furoris ſui regẽ ⁊ ſa-
cerdotem. Zain. Repulit dñs altare ſuũ: maledixit ſan
C ctificationi ſuȩ. Tradidit in manus inimici muros tur
rium eius. Vocem dederũt in domo domini: ſicut in die
ſolenni. Heth. Cogitauit dominus diſſipare murum fi
liȩ Sion: tetendit funiculũ ſuũ: ⁊ nõ auertit manũ ſuã a
perditione. Luxitq; antemurale: ⁊ murus pariter diſſi-
patus eſt. Theth. Defixȩ ſunt in terrã portȩ eius: perdi
dit: ⁊ cõtriuit vectes eius: regẽ eius ⁊ principes eius in
gentibus. Non eſt lex: et prophetȩ eius non inuenerunt
viſionẽ a dño. Jod. Sederũt in terra: cõticuerũt ſenes
filiȩ Sion: cõſperſerũt cinere capita ſua: accincti ſunt ci
D licijs. Abiecerũt in terra capita ſua virgines Jeruſalẽ.
Caf. Defecerũt prȩ lachrymis ocli mei: cõturbata ſunt
viſcera mea. Effuſum eſt in terra iecur meũ ſuper cõtri-
tionem filiȩ populi mei: cũ deficeret paruulus: et lactẽs
in plateis oppidi. Lamed. Matribus ſuis dixerũt: vbi
eſt triticũ et vinũ: cũ deficerẽt quaſi vulnerati in plateis
ciuitatis: cũ exhalarẽt aĩas ſuas in ſinu matrũ ſuarum.
Mem. Cui cõparabo te: vel cui aſſimilabo te filia Jeru
ſalẽ? Cui adȩquabo te: ⁊ conſolabor te virgo filia ſion?
Magna eſt em̃ velut mare contritio tua: q̃s medebitur
tui? Nun ꝓphetȩ tui viderũt tibi falſa ⁊ ſtulta: nec ape-
riebant iniquitatẽ tuã: vt te ad poenitẽtiã prouocarẽt.
Viderũt aũt tibi aſſumptiones falſas ⁊ eiectiones. Sa-
E mech. Plauſerũt ſup te manibus oẽs tranſeũtes ꝑ viã
ſibilauerũt: ⁊ mouerunt capita ſua ſup filiã Jeruſalem:
Hȩccine eſt vrbs: dicẽtes: ꝑfecti decoris: gaudiũ vniuer
ſȩ terrȩ. Aperuerunt ſup te os ſuũ oẽs inimici tui: ſibila
uerũt ⁊ fremuerũt dẽtibꝰ ſuis: ⁊ dixerũt: deuorabimus.
F En iſta eſt dies quã expectabamꝰ: inuenimus: vidimꝰ.
Ain. Fecit dominus quȩ cogitauit: cõpleuit ſermonem
Leui.26 c Deu.28 b ſuũ: quẽ prȩceperat a diebꝰ antiquis. Deſtruxit: ⁊ nõ pe
percit: ⁊ lȩtificauit ſuper te inimicũ: ⁊ exaltauit cornu
hoſtiũ tuoꝝ. Zade. Clamauit cor eoꝝ ad dominũ ſuper
muros filiȩ Sion. Deduc quaſi torrentẽ lachrymas ꝑ
diẽ ⁊ noctẽ: nõ des requiẽ tibi: neq; taceat pupilla oculi
tui. Cuph. Cõſurge: lauda in nocte in principio vigilia
rũ: effunde ſicut aquã cor tuũ ante conſpectũ dñi. Leua
ad eũ manus tuas: pro aĩabꝰ paruuloꝝ tuorũ: q̃ fame pe
G reunt in capite omnium compeditorũ. Res. Vide dñe
⁊ cõſidera quẽ vindemiaueris ita. Ergo ne comedẽt mu-
lieres fructũ ſuũ: paruulos ad menſurã palmȩ: ſi occidi
tur in ſanctuario dñi ſacerdos ⁊ ꝓpheta? Sin. Jacue-
runt in terra foris puer ⁊ ſenex: virgines meȩ ⁊ iuuenes
mei ceciderũt in gladio. Interfeciſti in die furoris tui:
percuſſiſti: nec miſertus es. Thau. Vocaſti quaſi ad diẽ
ſolennẽ: qui terrerẽt me de circũitu: ⁊ non fuit in die fu-
roris dñi: qui effugeret ⁊ relinqueretur. Quos educaui
⁊ enutriui: inimicus meus cõſumpſit eos. III. Aleph.
A Ego vir vidẽs pauptatẽ meã in virga indigna
tionis eiꝰ. Aleph. Me minauit: ⁊ adduxit in
tenebras: ⁊ nõ ĩ lucẽ. Aleph. Tantũ in me ver
tit: ⁊ cõuertit manũ ſuã tota die. Beth. Ve-
tuſtam fecit pellem meã ⁊ carnẽ meã: cõtriuit oſſa mea.
Beth. Aedificauit in gyro meo: et circũdedit me felle et
labore. Beth. In tenebroſis collocauit me: quaſi mor-
tuos ſempiternos. Gimel. Circũȩdificauit aduerſum
me: vt nõ egrediar: aggrauauit cõpedem meũ. Gimel.
Sed ⁊ cũ clamauero ⁊ rogauero: excluſit orõnem meã.
Gimel. Concluſit vias mes lapidibꝰ quadris: ſemitas B
meas ſubuertit. Daleth. Vrſus inſidiãs factus eſt mihi
leo in abſcõdito. Daleth. Semitas meas ſubuertit: ⁊ cõ Oſee.2.
fregit me: poſuit me deſolatã. Daleth. Tetẽdit arcum
ſuũ: ⁊ poſuit me quaſi ſignũ ad ſagittã. He. Miſit in re
nibus meis filias pharetrȩ ſuȩ. He. Factꝰ ſum ĩ deriſuz
omni populo meo: canticũ eorũ tota die. He. Repleuit
me amaritudinibꝰ: inebriauit me abſynthio. Vau. Cõ- C
fregit ad numerũ dẽtes meos: cibauit me cinere. Vau.
Et repulſa eſt anima mea: oblitꝰ ſum bonorũ. Vau. Et
dixi: perijt finis meus: ⁊ ſpes mea a dño. Zain. Recor-
dare pauptatis ⁊ trãſgreſſionis meȩ: abſynthij ⁊ fellis.
Zain. Memoria memor ero: et tabeſcet in me aĩa mea.
Zain. Hȩc recolẽs in corde meo in deo ſperabo. Heth.
Miſericordiȩ domini: quia nõ ſumus cõſumpti: q̃a nõ
defecerũt miſeratiões eius. Heth. Noui diluculo: mul-
ta eſt fides tua. Heth. Pars mea dominus: dixit anima
mea: propterea expectabo eũ. Theth. Bonus eſt domi-
nus ſperantibꝰ in eũ: animȩ querẽti illũ. Theth. Bonũ
eſt prȩſtolari cũ ſilẽtio ſalutare dei. Theth. Bonũ eſt vi D
ro: cum portauerit iugũ ab adoleſcẽtia ſua. Jod. Sede
bit ſolitariꝰ ⁊ tacebit: q̃a leuauit ſe ſup ſe. Jod. Ponet
in puluere os ſuũ: ſi forte ſit ſpes. Jod. Dabit ꝑcutienti
ſe maxillã: ſaturabit͂ opprobrijs. Caf. Quia nõ repellet
in ſempiternũ dominus. Caf. Quia ſe abiecit ⁊ miſere-
bitur: ſm̃ multitudinẽ miſericordiarũ ſuarũ. Caf. Nõ
enim humiliauit ex corde ſuo: et abiecit filios hominũ.
Lamed. Vt contereret ſub pedibus ſuis om̃es vinctos
terrȩ. Lamed. Vt declinaret iudicium viri: in cõſpectu
vultus altiſſimi. Lamed. Vt peruerteret hoiem in iudi
cio ſuo: dñs ignorauit. Mem. Quis eſt iſte q̃ dixit vt fie
ret: domino nõ iubẽte? Mem. Ex ore altiſſimi nõ egre-
dientur: nec mala: nec bona? Mẽ. Quid murmurauit
homo viuẽs: vir ꝓ pctĩs ſuis? Nũ. Scrutemur vias no- E
ſtras: ⁊ quȩramus: ⁊ reuertamur ad dominũ. Nun. Le
uemus corda nr̃a: cũ manibꝰ ad dominũ in cȩlos. Nun.
Nos inique egimus: ⁊ ad iracundiã prouocauimus: id
circo tu inexorabilis es. Samech. Operuiſti in furore: ⁊
percuſſiſti: occidiſti: nec pepperciſti. Samech. Oppoſui-
ſti nubẽ tibi: ne trãſeat oratio. Samech. Eradicationẽ
⁊ abiectionẽ poſuiſti me in medio populorũ. Phe. Ape
ruerũt ſuper nos os ſuũ omnes inimici. Phe. Formido
⁊ laqueus facta eſt nobis vaticinatio ⁊ contritio. Phe.
Diuiſiones aquarũ deduxit oculus meus in contritiõe
filiȩ populi mei. Ain. Oculus meus afflictus eſt nec ta-
cuit: eo ꝙ nõ eſſet requies. Ain. Donec reſpiceret: ⁊ vide
ret deꝰ de cȩlis. Ain. Oculꝰ meus deprȩdatꝰ eſt animã F
meã in cũctis filiabꝰ vrbis meȩ. Zade. Venatione cepe
runt me: quaſi auẽ inimici mei gratis. Zade. Lapſa eſt
in lacũ vita mea: ⁊ poſuerũt lapidẽ ſup me. Zade. Inun
dauerũt aquȩ ſuper caput meũ dixi: perij. Cuph. Inuo
caui nomẽ tuum dñe de lacu nouiſſimo. Cuph. Vocem
meam audiſti: ne auertas aurem tuam a ſingultu meo ⁊
clamoribus. Cuph. Appropinquaſti in die quãdo inuo
caui te: dixiſti ne timeas. Res. Judicaſti dñe cauſam
aĩȩ meȩ: redẽptor vitȩ meȩ. Res. Vidiſti dñe iniquita G
tem illorũ aduerſum me: iudica iudiciũ meũ. Res. Vi-
diſti oẽm furorẽ: vniuerſas cogitatiões eoꝝ aduerſum
me. Sin. Audiſti opprobria eoꝝ dñe: oẽs cogitatiões eo
rũ aduerſum me. Sin. Labia inſurgentiũ mihi: ⁊ medi
tationes eoꝝ aduerſum me tota die. Sin. Seſſionẽ eo-
rũ: ⁊ reſurrectionẽ eoꝝ vide: ego ſuz pſalmꝰ eoꝝ. Thau.
Reddes eis vicem dñe: iuxta opa manuũ ſuaꝝ. Thau.
Dabis eis ſcutũ cordis laborẽ tuũ. Thau. Perſeque-
ris ĩ furore tuo: ⁊ cõteres eos ſub cȩlis dñe. IIII. Aleph.
Quomodo obſcuratũ eſt aurũ: mutatꝰ eſt co- A
lor optimꝰ: diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in
capite oĩm platearũ. Beth. Filij Sion ĩclyti
et amicti auro ꝑmo: quomodo reputati ſunt

in vaſa teſtea:opus manuũ figuli.Gimel. Sed et lamię
nudauerũt mammã:lactauerunt catulos ſuos. Filia po
puli mei crudelis:q̃ſi ſtruthio in deſerto.Daleth. Adhę
ſit lingua lactẽtis ad palatũ ei⁹ in ſiti:paruuli petierũt
panẽ:7 nõ erat q̃ frangeret eis. He. Qui veſcebantur volu
B ptuoſe:interierũt ĩ vijs:q̃ nutriebant ĩ croceis:amplexa
ti ſunt ſtercora. Uau. Et maior effecta eſt iniq̃tas filię
populi mei pctõ Sodomorũ: q̃ ſubuerſa eſt in momẽto:
7 nõ ceperũt in ea man⁹. Zain. Cãdidiores Nazarei ei⁹
niue:nitidiores lacte:rubicũdiores ebore antiq̃: ſapphi
ro pulchriores. Heth. Denigrata eſt ſuper carbones fa
cies eoꝝ:7 nõ ſunt cogniti ĩ plateis. Adhęſit cutis eorũ
Iudith.7 c ossib⁹:aruit:7 facta eſt q̃ſi lignũ. Theth. Meli⁹ fuit oc-
4.reg. 6.f ciſis gladio: q̃ interfectis fame: quoniã iſti extabuerũt
cõſumpti a ſterilitate terrę. Iod. Man⁹ mulierũ miſe-
ricordiũ coxerũt filios ſuos: facti ſunt cib⁹ earũ ĩ cõtri-
tione filię ppli mei. Caf. Cõpleuit dñs furorẽ ſuũ: effu-
dit irã indignatiõis ſuę. Et ſuccẽdit ignẽ ĩ ſion:7 deuo-
rauit fundamẽta ei⁹. Lamed. Nõ crediderũt reges ter
rę:7 vniuerſi habitatores orbis:q̃m ingrederetur hoſtis:7
C inimic⁹ p portas Ieruſalem. Mem. Propter peccata
prophetarũ ei⁹:7 iniquitates ſacerdotũ ei⁹: q̃ effuderũt
in medio ei⁹ ſanguinẽ iuſtoꝝ. Nun. Errauerunt cęci in
plateis:polluti ſunt ſanguine. Cũq̃ nõ poſſent intrare:
tenuerũt lacinias ſuas. Samech. Recedite polluti:cla
Eſaie.52. mauerũt eis:recedite:abite:nolite tãgere. Iurgati q̃p-
pe ſunt 7 cõmoti:dixerũt inter gẽtes:nõ addet vltra: vt
habitet in eis. Phe. Facies domini diuiſit eos:nõ addet
vt reſpiciat eos. Facies ſacerdotũ non erubuerunt: neq̃
ſenũ miſerti ſunt. Ain. Cũ adhuc ſubſiſteremus defece-
rũt oculi noſtri ad auxiliũ noſtrũ vanũ: cũ reſpiceremus
attẽti ad gentẽ:q̃ ſaluare nos nõ poterat. Zade. Lubri
D cauerunt veſtigia noſtra in itinere platearũ noſtrarum:
appropinquauit finis noſter: cõpleti ſunt dies noſtri:q̃a
venit finis noſter. Cuph. Velociores fuerũt pſecutores
noſtri aquilis cęli: ſup mõtes perſecuti ſunt nos: in de-
ſerto inſidiati ſunt nobis. Res. Spiritus oris noſtri:
Chriſtus dñs captus eſt ĩ peccatis noſtris: cui dixim⁹:
in vmbra tua viuemus in gẽtibus. Sin. Gaude:7 lęta-
re filia Edõ: quę habitas in terra Hus. Ad te q̃q̃ pue-
niet calix:inebriaberis:atq̃ nudaberis. Thau. Comple
ta eſt iniq̃tas tua filia Sion:nõ addet vltra:vt tranſmi-
gret te. Viſitabit iniquitatẽ tuam filia Edom:diſcoope
riet peccata tua.

Oratio Ieremię. V.

A Recordare dñe:q̃d acciderit nobis:intuere et
reſpice opprobriũ noſtrũ. Hereditas noſtra
verſa eſt ad alienos: domus noſtrę ad extra-
neos. Pupilli facti ſumus abſq̃ patre:ma-
tres noſtrę q̃ſi viduę. Aquã noſtrã pecunia bibimus: li-
gna noſtra pcio cõparauimus. Ceruicib⁹ noſtris mina
bamur:laſſis nõ dabatur requies. Aegypto dedim⁹ manũ
B 7 Aſſyrijs:vt ſaturaremur pane. Patres noſtri pecca-
uerunt:7 non ſunt:7 nos iniquitates eoꝝ portauimus.
Serui dñati ſunt noſtri:non fuit: q̃ redimeret de manu
eorũ. In animab⁹ noſtris afferebam⁹ panem nobis:a fa
cie gladij in deſerto. Pellis noſtra q̃ſi cliban⁹ exuſta eſt:
a facie tẽpeſtatũ famis. Mulieres in Sion humiliaue-
rũt:7 virgines in ciuitatib⁹ iuda. Principes manu ſu-
C ſpẽſi ſunt:facies ſenũ nõ erubuerũt. Adoleſcẽtib⁹ ĩpudi
ce abuſi ſunt:7 pueri in ligno corruerũt. Senes defece-
rũt de portis:iuuenes de choro pſallentiũ. Defecit gau-
diũ cordis nr̃i: vſus eſt ĩ luctũ chor⁹ noſter. Cecidit co-
D rona capitis noſtri:vę nobis:q̃a peccauim⁹. Propterea
moeſtũ factũ eſt ĩ dolore cor noſtrũ: ideo cõtenebrati ſũt
oculi nr̃i. Propter mõtẽ ſion:q̃a diſperijt vulpes:ambu
lauerũt ĩ eo. Tu aũt dñe ĩ ęternũ pmanebis:ſoliũ tuũ in
gñatiõe 7 gñatiõnẽ. Quare ĩ ppetuũ obliuiſceris nr̃i:de-
relinques nos in lõgitudine dierũ. Cõuerte nos dñe ad
te:et cõuertemur:innoua dies noſtros: ſicut a principio.
Sed pijciẽs repuliſti nos:irat⁹es ꝯtra nos vehemẽter.

Praefatio in librum Baruch Prophetę.

Liber iſte:q̃ Baruch noĩe prenotatur: ĩ hebręo canone nõ habetur:ſed tñ ĩ vulgata editione:ſimiliter 7 epiſtola Ieremię. Propter noticiã autem legẽtium hic ſcripta ſunt: quia multa de Chriſto nouiſſimiſq̃ temporibus indicant.

Baruch Propheta Caput.j.

Et haec verba libri que A
ſcripſit Baruch fili⁹ Nerię:filij maa
ſię:filij Sedechię:filij Sedei: filij hel
chię in babylonia ĩ anno q̃nto:et ſepti
mo die mẽſis: ĩ tẽpore q̃ ceperũt chal
dei ieruſalẽ: 7 ſuccẽderũt eã igni. Et
legit Baruch vba libri hui⁹ ad aures iechonię filij ioa-
chim regis Iuda:7 ad aures vniuerſi populi venientis
ad librum:7 ad aures potentiũ filiorũ regũ: et ad aures
preſbyterorũ:7 ad aures populi:a minimo vſq̃ ad maxi
mum eorũ omnium habitantiũ in Babylonia:ad flumẽ
Sodi. Qui audientes plorabant:7 ieiunabãt:et orabãt B
in cõſpectu domini. Et collegerũt pecuniã ſm quod po
tuit vniuſcuiuſq̃ manus. Et miſerũt in Ieruſalem ad
Ioachim filium Helchię filij Salon ſacerdotem:et ad
reliquos ſacerdotes: 7 ad oẽm populũ:qui inuenti ſunt
cum eo in Ieruſalem:cũ acciperẽt vaſa templi domini:
quę ablata fuerant de templo: reuocare in terrã Iuda
decima die menſis Siban:vaſa argentea:quę fecit Se-
dechias filius Ioſię rex Iuda: poſteaq̃ cepiſſet Nabu-
chodonoſor rex Babylonis Iechoniam:7 principes: et
cunctos potẽtes:et populum terrę ab Ieruſalem:et du
xit eos vinctos in Babylonẽ. Et dixerunt: Ecce miſi-
mus ad vos pecunias: de quibus emite holocauſtoma-
ta:7 thus:7 facite mãna: 7 offerte pro peccato ad aram C
domini dei noſtri. Et orate pro vita Nabuchodonoſor
regis Babylonis:7 pro vita Balthaſar filij eius: vt ſint
dies eorũ ſicut dies cęli ſuper terrã:7 vt det domin⁹ vir-
tutem nobis:7 illuminet oculos noſtros:vt viuam⁹ ſub
vmbra Nabuchodonoſor regis Babylonis: et ſub vm-
bra Balthaſar filij eius:7 ſeruiamus eis multis dieb⁹:7
inueniamus gratiã in cõſpectu eorũ. Et pro nobiſipſis infra.2.b.
orate ad dominũ deũ noſtrũ: quia peccauimus dño deo
noſtro:7 non eſt auerſus furor eius a nobis vſq̃ in hunc
diẽ. Et legite librũ iſtũ: quẽ miſimus ad vos recitari in
templo domini:in die ſolẽni:7 in die opportuno. Et di-
cetis: Domino deo noſtro iuſticia: nobis autem cõfuſio
faciei noſtrę:ſicut eſt dies hęc:omni Iuda 7 habitãtibus
in Ieruſalẽ regib⁹ noſtris 7 pricipib⁹ noſtris 7 ſacerdo
tibus noſtris: et prophetis noſtris 7 patribus noſtris.
Peccauim⁹ ante dominũ deũ noſtrũ:7 nõ credidimus:
diffidentes in eũ:7 non fuimus ſubiectibiles illi:7 nõ au D
diuimus vocẽ domini dei noſtri:vt ambularem⁹ in man
datis eius:quę dedit nobis. A die qua eduxit patres no
ſtros de terra Aegypti:vſq̃ ad diem hanc eramus incre
dibiles ad dominũ deũ noſtrũ:7 diſſipati receſſimus: ne
audiremus vocẽ ipſius. Et adhęſerunt nobis multa ma
la 7 maledictiões:quę cõſtituit dominus Moyſi ſeruo
ſuo:q̃ eduxit patres noſtros de terra Aegypti:dare no-
bis terrã fluentẽ lac 7 mel:ſicut hodierna die. Et nõ au-
diuimus vocẽ domini dei noſtri: ſm omnia verba pro-
phetarũ:quos miſit ad nos:7 ad iudices noſtros: et abi
uimus vnuſquiſq̃ in ſenſum cordis noſtri maligni: ope
rari dijs alienis: facientes mala ante oculos domini dei
noſtri. II.

A Propter quod ſtatuit dñs deus noſter verbũ
ſuũ: quod locutꝰ eſt ad nos: ⁊ ad iudices no-
ſtros: qui iudicauerũt ĩ Jeruſalẽ: ⁊ ad reges
noſtros: ⁊ ad ꝑncipes nr̃os: ⁊ ad oẽm iſrael ⁊
iuda: vt adduceret dñs ſup nos mala magna: q̃ nõ ſunt
facta ſub celo: queadmodum facta ſunt in Jeruſalẽ: ſm
que ſcripta ſunt ĩ lege Moyſi: vt mãducaret hõ carnes
filij ſui: ⁊ carnes filie ſue. Et dedit eos ſub manu regum
omnium: q̃ ſunt in circũitu noſtro ĩ improperiũ: ⁊ in de-
B ſolationẽ: ⁊ ĩ omĩbꝰ populis: in q̃bus nos diſperſit dñs.
Et facti ſumꝰ ſubtus: ⁊ nõ ſupra: q̃a peccauimꝰ dño deo
ſupra.1.c. noſtro: nõ obaudiendo voci ipſiꝰ. Dño deo nr̃o iuſtitia:
nobis aũt ⁊ patribꝰ nr̃is cõfuſio faciei: ſicut eſt dies hec.
Quia locutꝰ eſt dñs ſup nos oĩa mala hec que venerunt
ſup nos: ⁊ nõ ſumꝰ depcati faciẽ dñi dei noſtri: vt reuer-
teremur vnuſq̃ſq; noſtrũ a vijs nr̃is peſſimis. Et vigila
uit dñs ĩ malis: ⁊ adduxit ea ſup nos: q̃a iuſtꝰ eſt dñs in
oĩbꝰ opibꝰ ſuis: que mandauit nobis: ⁊ nõ audiuimꝰ vo
cẽ ipſiꝰ: vt iremus in preceptis dñi: que dedit ante faciẽ
C noſtrã. Et nũc dñe deꝰ Jſrael: q̃ eduxiſti populũ tuũ de
terra Aegypti in manu valida: ⁊ in ſignis: et in ꝓdigijs:
Dañ. 9.d. ⁊ ĩ vtute tua magna: ⁊ ĩ brachio excelſo: ⁊ feciſti tibi no
men ſicut eſt dies iſte: peccauimꝰ: ĩpie egimꝰ: inique geſ-
ſimꝰ: dñe deꝰ noſter ĩ oĩbꝰ iuſticijs tuis. Auertat̃ ira tua
a nobis: q̃a derelicti ſumꝰ pauci ĩter gẽtes: vbi diſperſi-
ſti nos. Exaudi domine ꝑces nr̃as ⁊ orationes noſtras: et
educ nos ꝓpter te: ⁊ da nobis inuenire gratiã ante faciẽ
eorũ: q̃ nos abduxerũt: vt ſciat oĩs terra: quia tu es dñs
deus noſter: ⁊ q̃a nomẽ tuũ inuocatũ eſt ſup Jſrael: ⁊ ſu
D per genꝰ ipſiꝰ. Reſpice dñe de domo ſancta tua in nos:
⁊ inclina aurẽ tuã: ⁊ exaudi nos. Aperi oculos tuos: ⁊ vi
Deu. 26.d. de: q̃a nõ mortui: q̃ ſunt ĩ inferno: quoꝝ ſpũs acceptꝰ eſt
Eſa. 63.d. a viſceribꝰ ſuis: dabũt honorem ⁊ iuſtificationẽ dño: ſed
anima que triſtis eſt ſup magnitudinẽ mali: ⁊ ĩcedit cur
ua ⁊ infirma: ⁊ oculi deficiẽtes: ⁊ aĩa eſuriẽs dat tibi glo
riã ⁊ iuſtitiã dño: q̃a nõ ſm iuſtitias patrũ noſtroꝝ nos
fundimus ꝑces: et petimus miſericordiã ante cõſpectũ
tuũ dñe deꝰ noſter: ſed q̃a miſiſti irã tuã ⁊ furorẽ tuũ ſu-
per nos: ſicut locutꝰ es in manu puerorũ tuoꝝ ꝓpheta-
rũ: dicẽs: Sic dicit dñs: Jnclinate humerũ veſtrũ ⁊ cer
uicẽ veſtrã: ⁊ opa facite regi babylonis: ⁊ ſedebitis in ter
E ra: quã dedi patribꝰ veſtris. Quod ſi nõ feceritis: nec au
dieritis vocem dñi dei veſtri opari regi babylonie: defe-
ctionẽ veſtrã faciã de ciuitatibꝰ Juda: ⁊ a foris ieruſalẽ:
⁊ auferã a vobis vocẽ iocunditatis: ⁊ vocẽ gaudij: ⁊ vocẽ
ſpõſi: ⁊ vocẽ ſpõſe: ⁊ erit oĩs terra ſine veſtigio ab inhabi
tantibus eã. Et nõ audierũt vocẽ tuã: vt operarent̃ regi
babylonis: ⁊ ſtatuiſti vba tua: q̃ locutꝰ es in manibꝰ pue
rorũ tuoꝝ ꝓphetarũ: vt trãſferrent̃ oſſa regũ nr̃oꝝ: ⁊ oſ
F ſa patrũ nr̃oꝝ de loco ſuo. Et ecce ꝓiecta ſunt ĩ calore ſo
lis: ⁊ ĩ gelu noctis: ⁊ mortui ſunt ĩ doloribꝰ peſſimis: in
fame ⁊ ĩ gladio: ⁊ ĩ emiſſiõe. Et poſuiſti tẽplũ: in q̃ inuo
catum eſt nomen tuũ in ipſo: ſicut hec dies: propter ini-
quitatem domꝰ Jſrael: ⁊ domus Juda. Et feciſti in no
bis domine deꝰ noſter ſm oẽm bonitatẽ tuã: et ſm oẽm
miſerationẽ tuã illam magnã: ſicut locutus es in manu
pueri tui Moyſi in die: qua precepiſti ei ſcribere legem
G tuam coram filijs Jſrael: dicens: Si non audieritis vo-
cem meã: multitudo hec magna cõuertetur in minimã
gentẽ: quoniã ego eos diſpergam: quia ſcio q̃ me nõ au-
diet populus. Populus eſt eñ dura ceruice. Et conuer
tetur ad cor ſuũ in terra captiuitatis ſue. Et ſcient quia
ego ſum dominꝰ deus eorũ: ⁊ dabo eis cor: ⁊ intelligẽt: ⁊
aures: ⁊ audient. Et laudabũt me in terra captiuitatis
ſue: ⁊ memores erũt nominis mei. Et auertent ſe a dor
ſo ſuo duro: ⁊ a malignitatibus ſuis: quia reminiſcẽtur
viam patrũ ſuorũ: qui peccauerunt in me. Et reuocabo
illos in terrã quã iuraui patribus eorũ: Abraam: Jſaac
⁊ Jacob: ⁊ dominabunt̃ eis. Et multiplicabo eos: ⁊ nõ
minorabuntur. Et ſtatuam illis teſtamentũ alterũ ſem

piternum: vt ſim illis in deũ: et ipſi erunt mihi in popu-
lum: ⁊ non mouebo amplius populum meũ filios iſrael
a terra: quã dedi illis. III.
Et nunc domine omnipotẽs deus Jſrael: ani A
ma in anguſtijs: ⁊ ſpiritus anxius clamat ad
te. Audi domine ⁊ miſerere: quia deus es mi
ſericors: ⁊ miſerere noſtri: q̃a peccauimus an
te te. Quia tu ſedes in ſempiternũ: et nos peribimus in
euum? Domine omnipotẽs deus Jſrael audi nunc ora-
tionem mortuorũ Jſrael: ⁊ filiorum ipſorũ: qui peccaue
runt ante te: et non audierunt vocem domini dei ſui: et
agglutinata ſunt nobis mala. Noli meminiſſe iniquita
tis patrũ noſtrorũ: ſed memento manus tue ⁊ nominis
tui in tẽpore iſto: quia tu es dominus deus noſter: ⁊ lau
dabimus te dñe: quia propter hoc dediſti timorẽ tuũ in
cordibus noſtris: ⁊ vt inuocemus nomẽ tuũ: ⁊ laudemꝰ
te in captiuitate noſtra: quia cõuertemur ab iniquitate
patrũ noſtrorũ: qui peccauerũt ante te. Et ecce nos ĩ ca B
ptiuitate noſtra ſumꝰ hodie: qua nos diſperſiſti ĩ impro
periũ: ⁊ in maledictũ: ⁊ in peccatũ: ſm omnes iniquita-
tes patrũ noſtrorũ: qui diſceſſerũt a te domine deus no-
ſter. Audi Jſrael mãdata vite: auribus percipe: vt ſcias
prudentiã. Quid eſt Jſrael quod in terra inimicoꝝ es?
Jnueteraſti in terra aliena: coinquinatus es cum mor-
tuis. Deputatus es cũ deſcendentibus in infernũ. De-
reliquiſti fontẽ ſapiẽtie. Nã ſi in via dei ambulaſſes: ha-
bitaſſes vtiq; in pace ſuper terrã. Diſce vbi ſit prudẽtia:
vbi ſit virtꝰ: vbi ſit intellectus: vt ſcias ſimul vbi ſit lõgi-
turnitas vite ⁊ victus: vbi ſit lumen oculoꝝ ⁊ pax. Quis
inuenit locũ eius? Et quis intrauit in theſauros eius?
Ubi ſunt principes gentiũ: ⁊ qui dominant̃ ſup beſtias
que ſunt ſup terrã? Qui in auibus celi ludũt: qui argen
tum theſaurizant ⁊ aurũ: in quo cõfidunt homines: ⁊ nõ
eſt finis acquiſitionis eoꝝ. Qui argentũ fabricant ⁊ ſolli
citi ſunt: nec inuẽtio eſt operũ illorũ. Exterminati ſunt: C
⁊ ad inferos deſcẽderũt: ⁊ alij loco eoꝝ exurrexerũt. Ju
uenes viderũt lumẽ: ⁊ habitauerũt ſup terrã: viã aũt di-
ſcipline ignorauerũt: neq; intellexerũt ſemitas eiꝰ: neq;
filij eoꝝ ſuſceperũt eã. A facie ipſoꝝ lõge facta eſt. Non
eſt audita in terra Chanaan: neq; viſa eſt in Theman.
Filij q̃q; Agar: q̃ exquiſierũt prudentiã: que de terra eſt
negociatores terre: ⁊ Theman: ⁊ fabulatores et exquiſi
tores prudẽtie ⁊ intelligẽtie: viã aũt ſapiẽtie neſcierũt:
neq; cõmemorati ſunt ſemitas eius. O iſrael q̃ magna
eſt domus dei: ⁊ ingẽs locus poſſeſſiõis eiꝰ. Magnꝰ eſt:
⁊ nõ habet finẽ: excelſus ⁊ immẽſus. Jbi fuerũt gigãtes
nominati: illi qui ab initio fuerũt ſtatura magna ſciẽtes
bellũ. Nõ hos elegit dñs: neq; viã diſcipline inuenerũt: D
propterea perierũt. Et quoniã nõ habuerũt ſapiẽtiã: in-
terierũt ꝓpter ſuã inſipientiã. Quis aſcendit in celũ: et
accepit eã: ⁊ eduxit eã de nubibꝰ? Quis trãſfretauit ma
re: ⁊ inuenit illã: et attulit illã ſuper aurũ electũ? Nõ eſt
qui poſſit ſcire vias eiꝰ: neq; qui exquirat ſemitas eius.
Sed q̃ ſcit vniuerſa: nouit eã: ⁊ adinuenit eam prudẽtia
ſua. Qui preparauit terrã in eterno tẽpore: et repleuit
eã bipedibus ⁊ quadrupedibꝰ. Qui emittit lumen: ⁊ va
dit: ⁊ vocauit illud: ⁊ obedit illi in tremore. Stelle autẽ
dederunt lumen in cuſtodijs ſuis: ⁊ letate ſunt. Uocate
ſunt: ⁊ dixerũt: Adſumus. Et luxerũt ei cũ iocũditate: q̃
fecit illas. Hic eſt deꝰ noſter: ⁊ nõ eſtimabit̃ aliꝰ aduer-
ſus eũ. Hic adinuenit oẽm viã diſcipline: ⁊ tradidit illã
Jacob puero ſuo: ⁊ Jſrael dilecto ſuo. Poſt hec in ter-
ris viſus eſt: ⁊ cũ hominibꝰ cõuerſatus eſt. IIII.
Hic liber mandatoꝝ dei et lex: q̃ eſt in eternũ. A
Oẽs qui tenẽt eã: peruenient ad vitã: qui aũt
dereliquerũt eã: in mortẽ. Cõuertere iacob:
⁊ apprehẽde eã: ambula per viã ad ſplendorẽ
eiꝰ cõtra lumẽ eiꝰ. Ne tradas alteri gloriã tuã: ⁊ digni-
tatẽ tuã gẽti aliene. Beati ſumꝰ iſrael: q̃a q̃ deo placẽt:
manifeſta ſunt nobis. Animequior eſto ppl's dei: memora-

bilis iſrael. Venundati eſtis gentibus: nō in perditionē
ſed propter qđ in ira dei ad iracundiā prouocaſtis dn̄m:
B traditiq; eſtis aduerſarijs. Exacerbaſtis em̄ eū: qui fecit
vos deū ęternū: imolantes demonijs: ⁊ non deo. Obliti
em̄ eſtis eū: qui nutriuit vos: ⁊ cōtriſtaſtꝫ nutricē veſtrā
Jeruſalē. Vidit enim iracundiā a deo venientē vobis: ⁊
dixit: Audite cōfines Sion. Adduxit em̄ mihi deus lu-
ctū magnū. Vidi em̄ captiuitatē populi mei: filiorū me
C orū: et filiarū quā ſuperduxit illis ęternus. Nutriui em̄
illos cum iocunditate: dimiſi autē illos cū fletu ⁊ luctu.
Nemo gaudeat ſuper me viduā: ⁊ deſolatā: a multis de
relicta ſum propter peccata filiorū meorū: q2 declinaue-
rūt a lege dei. Juſtitias aūt ipſius neſcierūt: nec ambula
uerūt p vias mandatorū dei: neq; per ſemitas veritatis
eius cū iuſtitia ingreſſi ſunt. Veniāt cōfines ſion: ⁊ me-
morentur captiuitatē filiorū: ⁊ filiarū mearū: quā ſuper
duxit illis ęternus. Adduxit em̄ ſuper illos gentē de lō
ginquo: gentē improbā: ⁊ alterius linguę qui nō ſunt re
D ueriti ſenē: neq; puerorū miſerti ſunt. Et abduxerūt dile
ctos viduę: ⁊ a filijs vnicā deſolauerūt. Ego aūt qđ poſ-
ſum adiuuare vos? Qui em̄ adduxit ſuper vos mala: ip
ſe vos eripiet de manibus inimicorū veſtrorū. Ambulate
filij ambulate: ego em̄ derelicta ſum ſola. Exui me ſtola
pacis: indui aūt me ſacco obſecratiōis: ⁊ clamabo ad al-
tiſſimū ī diebus meis. Animęquiores eſtote filij: clama-
te ad dn̄m: ⁊ eripiet vos de manu principū inimicorum
E Ego em̄ ſperaui ī ęternū ſalutē veſtrā: ⁊ venit mihi gau
Infra.eodē diū a ſancto ſup miſericordia: quę veniet vobis ab ęter-
no ſalutari noſtro. Emiſit em̄ vos cū luctu: ⁊ ploratu: re
ducet aūt vos mihi dn̄s cū gaudio ⁊ iocunditate in ſem
piternū. Sicut em̄ viderūt vicinę ſiō captiuitatē veſtrā
a deo: ſic videbunt et in ſceleritate ſalutē veſtrā in deo: q̄
ſuperueniet vobꝫ cū honore magno: ⁊ ſplendore ęterno.
Filij patienter ſuſtinete irā: quę ſuperueniet vobis. Per
ſecutus eſt em̄ te inimicus tuus: ſed cito videbis pditio
nē ipſius: ⁊ ſuper ceruices ipſius aſcendes. Delicati mei
ambulauerūt vias aſperas: ducti ſunt em̄: vt grex direp-
tus ab inimicis. Aiequiores eſtote filij: ⁊ proclamate ad
F dn̄m. Erit em̄ memoria veſtra ab eo: q̄ duxit vos. Sicut
Supra.eo. em̄ fuit ſenſus veſter: vt erraretis a deo: decies tantū ite
rū cōuertentes requiretis eū. Qui em̄ induxit vobis ma
la: ipſe rurſum adducet vobis ſempiternā iocūditatē cū
E ſalute veſtra. Aiequior eſto Jeruſalē. Exhortaꝛ enim te
qui te nominauit. Nocētes peribūt: qui te vexauerūt: et
qui gratulati ſunt in tua ruina: punienꝛ. Ciuitates qui
bus ſeruierūt filij tui: punienꝛ: ⁊ quę accepit filios tuos
Sicut em̄ gauiſa eſt in tua ruina: ⁊ lętata eſt in caſu tuo
ſic cōtriſtabiꝛ ī ſua deſolatiōe. Et amputabiꝛ exultatio
multitudinꝫ eiꝰ: ⁊ gaudimoniū eius erit in luctū. Ignꝫ
em̄ ſupueniet ei ab ęterno in longiturnis diebꝰ: ⁊ habita
biꝛ a demonijs in multitudine temporis. V.

A Circūſpice Jeruſalē ad orientē: ⁊ vide iocūdi
tatē a deo tibi venientē. Ecce em̄ veniunt filij
tui: q̄s dimiſiſti diſpſos: veniūt collecti ab ori
ente vſq; ad occidentē: in verbo ſancti gaudē
tes in honorē dei. Exue te ieruſalē ſtola luctus ⁊ vexatio
B nis tuę: ⁊ indue te decore ⁊ honore: q̄ a deo tibi eſt ſempi
terna gloria. Circundabit te deus diſploide iuſtitię: ⁊ i-
Supra.4.8 ponet mitrā capiti tuo honoris ęterni. Deꝰ em̄ oſtēdet
ſplendorē ſuū in te: qui ſub cęlo eſt. Nominabiꝛ em̄ tibi
nomē tuū a deo ī ſempiternū: pax iuſtitię ⁊ honor pieta-
C tis. Exurge Jeruſalē: ⁊ ſta in excelſo: ⁊ circūſpice ad ori
entē: ⁊ vide collectos filios tuos ab orientte ſole vſq; ad
occidentē: in verbo ſancto gaudentes dei memoria. Exi
erunt em̄ abs te pedibus ducti ab inimicis: adducet aūt
illos dominus ad te portatos ī honorē ſicut filios regni
D Cōſtituit em̄ deus humiliare oēm montē excelſum: ⁊ ru
pes perennes et cōualles replere in equalitatē terrę: vt
ambulet Iſrael diligēter in honorē dei. Obumbrauerūt
autē ſyluę: ⁊ omne lignū ſuauitatis iſrael mandato dei.

Adducet em̄ deus iſrael cū iocunditate in lumine maie
ſtatis ſuę: cū miſericordia ⁊ iuſticia quę eſt ex ipſo. Exē
plū epiſtolę eiuſdē quā miſit Jeremias ab abductos ca
ptiuos in babyloniā a rege babyloniorū: vt annūciaret il
lis: ſecundū qđ pręceptū eſt illi a deo. VI.

A Propter peccata quę peccaſtis ante deū: ab-
ducemini in babyloniā captiui a Nabucho-
donoſor rege babyloniorū. Ingreſſi itaq; in
babylonē: eritis ibi annis plurimis ⁊ tēpori
bus longis vſq; ad generatiōes ſeptē: poſt hoc aūt edu-
cā vos inde cū pace. Nūc aūt videbitis in babylonia de-
os aureos ⁊ argenteos: ⁊ lapideos ⁊ ligneos in humerꝫ
portari: oſtētātes metū gentibꝰ. Videte ergo ne et vos
ſimiles efficiamini factis alienis ⁊ metuatꝫ: ⁊ metꝰ vos
capiat in ipſis. Viſa itaq; turba de retro ⁊ ab ante ado-
rantes: dicite in cordibꝰ veſtris: Te oportet adorari do
mine. Angelus aūt meus vobiſcū eſt. Ipſe autē exquirā
aīas veſtras. Nā ligna ipſorū polita a fabro: ipſa etiā in-
aurata ⁊ inargētata falſa ſunt: ⁊ nō poſſunt loqui. Et ſi-
cut virgini amanti ornamenta: ita accepto auro fabrica
ta ſunt. Coronas certe aureas habent ſup capita ſua dij
illorū: vnde ſubtrahūt ſacerdotes ab eis aurū ⁊ argentū
⁊ erogāt illud in ſemetipſis. Dant aūt ⁊ ex ipſo pſtitutꝫ
⁊ meretrices ornāt: ⁊ iterū cū receperint illō ⁊ meretrici
bus: ornant deos ſuos. Hi aūt nō liberanꝛ ab ęrugine ⁊ B
tinea. Opertis autē illis veſte purpurea: extergent faciē
ipſorū propter puluerē domus: q̄ eſt plurimus inter eos
Sceptrū autem habet: vt homo ſicut iudex regiōis: q̄ in
ſe peccantē nō interficit. Habet et in manu gladiū et ſe-
curim: ſe autē de bello ⁊ a latronibus non liberat. Vn-
de vobis notū ſit: quia non ſunt dij. Nō ergo reueremi-
ni eos. Sicut em̄ vas hoīs cōfractū inutile efficiꝛ: tales
ſunt ⁊ dij illorū. Cōſtitutis illis ī domo: oculi eorū pleni
ſunt puluere a pedibus introeuntiū. Et ſicut alicui q̄ re
gē offēdit: circūſeptę ſunt ianuę: aut ſicut ad ſepulchrū
adductū mortuū: ita tutant ſacerdotes oſtia clauſuris:
⁊ ſeris: ne a latronibus expolientur. Lucernas accēdūt
illis: et quidem multas: ex quibus nullā videre poſſunt.
Sunt aūt ſicut trabes in domo. Corda vero eorū dicūt
elingere ſerpentes: qui de terra ſunt: dū comedūt eos: ⁊
veſtimentū ipſorū: ⁊ nō ſentiunt. Nigrę ſiunt facies eorū
a fumo: qui in domo fit. Supra corpus eorū: ⁊ ſupra ca-
put eorū volant noctuę: ⁊ hirūdines: ⁊ aues etiā: ſimili-
ter ⁊ cattę. Vnde ſciatꝫ: quia nō ſunt dij. Ne ergo timu C
eritis eos. Aurū etiā qđ habent: ad ſpecimē eſt: niſi aliq̄s
exterſerit ęruginē: non fulgebunt: neq; enim dū cōflarē
tur: ſentiebant. Ex omni precio empta ſunt: in quibꝰ ſpi eſaie.46b
ritus non eſt in ipſis. Sine pedibus in humeris portan
tur: oſtentātes ignobilitatē ſuā hoībus. Cōfundantur
etiā qui colūt ea. Propterea ſi ceciderint in terram: a ſe
metipſis nō cōſurgūt: neq; ſi quis eū ſtatuerit rectū: per
ſemetipſū ſtabit: ſed ſicut mortuis humeri eorū illis ap
ponenꝛ. Hoſtias illorū venduut ſacerdotes ipſorū: ⁊ ab
utunꝛ: ſimiliter ⁊ mulieres eorū decerpētes: neq; īfirmo
neq; mēdicandi aliq̄d īpertiunt de ſacrificijs eorū foetę
⁊ mēſtruatę cōtingūt. Sciētes itaq; ex his: q2 nō ſūt dij
neq; timeatꝫ eos. Vnde em̄ vocanꝛ dij? Quia mulieres
apponūt dijs argenteis: ⁊ aureis: ⁊ ligneis: ⁊ in domibꝰ
eorū ſacerdotes ſedēt: habētes tunicas ſciſſas: et capita:
⁊ barbā raſaꝫ: q̄rū capita nuda ſunt. Rugiūt aūt clamā
tes contra deos ſuos: ſicut in coena mortui. Veſtimēta D
eorū auferūt ſacerdotes: ⁊ veſtiūt vxores ſuas: ⁊ filios ſu deut.13.d.
os. Neq; ſi q̄d mali patiunꝛ ab aliq̄: neq; ſi q̄d boni pote
rūt retribuere: neq; regē cōſtituere poſſūt: neq; auferre
Similiꝛ neq; dare diuitias poſſūt: neq; malū retribuere
Si q̄s illꝰ votū vouerit: ⁊ nō reddiderit: neq; hoc req̄rūt
Hoīeꝫ a morte nō liberāt: neq; īfirmū a potētiori eripi-
unt. Hoīeꝫ cęcū ad viſū nō reſtituūt: de neceſſitate hoīeꝫ
nō liberabūt. Viduę nō miſerebuntur: neq; orphanꝫ be-
nefacient. Lapidibꝰ de mōte ſimiles ſunt dij illorū lignei

et lapidei:et aurei et argentei. Qui autem colunt ea:cõ
fundẽtur. Quomodo ergo ęſtimandũ eſt: aut dicendũ
illos eſſe deos? Adhuc enim ipſis chaldeis non honorã-
tibus ea: qui cũ audierint mutũ: nõ poſſe loqui:offerũt
illud ad Bel:poſtulantes ab eo loqui:quaſi poſſint ſen-
tire:qui non habent motum. Et ipſi cũ intellexerint:re-
linquent ea. Senſum em̃ nõ habẽt ipſi dij illorũ. Mulie
res aũt circundatę funibus:in vijs ſedent ſuccendẽtes
E oſſa oliuarum. Cum autem aliqua ex ipſis abſtracta:ab
aliquo tranſeunte dormierit cum eo:proximę ſuę expro
brat:ꝙ ea non ſit digna habita: ſicut ipſa:neq; funis ei-
ius dirup tus ſit. Omnia autem quę illis fiunt:falſa ſunt
Quomodo ęſtimandũ aut dicendũ eſt: illos eſſe deos?
A fabris autem & ab aurificibus facta ſunt. Nihil aliud
erunt:niſi id quod volunt eſſe ſacerdotes. Aurifices etiã
ipſi qui ea faciunt:nõ ſunt multi tẽporũ. Nunquid ergo
poſſunt ea quę fabricata ſunt ab ipſis:eſſe dij? Reliquę-
runt autẽ falſa et opprobrium poſt ea futuris. Nã cum
ſuperuenerit illis prelium:et mala:cogitant ſacerdotes
poſt ſe:vbi ſe abſcondant cum illis. Quõ ergo ſentiri de-
beant:quoniã dij ſunt:qui nec de bello ſe liberãt: neq; de
malis ſe eripiunt? Nã cum ſint lignea:et lapidea:et in-
aurata:& inargentata:ſcietur poſtea:qui falſa ſunt ab vni
uerſis gentibus:et regibus:quę manifeſta ſunt:quia nõ
ſunt dij:ſed opera manuũ hominũ:& nullũ opus dei cũ il
lis. Unde ergo notũ eſt quia non ſunt dij: ſed opera ma
F nuum hominũ:& nullũ dei opus in ipſis eſt. Regem re-
gioni nõ ſuſcitant:neq; pluuiã hominibus dabunt. Iu-
dicium quoq; non diſcernent:neq; regiones liberabunt
ab iniuria: quia nihil poſſunt:ſicut cornicule inter me-
dium celi & terrę. Etenim cũ inciderit ignis in domum
deorum ligneorum:& argenteorũ:& aureorum: ſacerdo
tes quidem ipſorum fugient:et liberabuntur: ipſi vero
ſicut trabes in medio comburentur. Regi autẽ & bello
nõ reſiſtent. Quomodo ergo ęſtimandũ eſt:aut recipiẽ-
dum:quia dij ſunt? Non a furibus:neq; a latronibus ſe
liberabũt dij lignei:& lapidei:& inaurati:& inargentati:
quibus iniqui fortiores ſunt. Aurũ et argentum:et veſti
mentũ quo operti ſunt:auferent illis:et abibũt: nec ſibi
auxilium ferent. Itaq; melius eſt eſſe regem oſtentan-
tem virtutem ſuam:aut vas in domo vtile: in quo glori
atur qui poſſidet illud:vel oſtium in domo:quod cuſto-
dit quę in pace ſunt: ꝙ falſi dij. Sol quidem et luna: ac
ſydera cum ſint ſplendida:et emiſſa:ad vtilitates obau-
diunt: ſimiliter et fulgur cum apparuerit: perſpicuum
G eſt. Idipſum autem et ſpiritus in omni regione ſpirat:
et nubes quibus cum imperatum fuerit a deo perambu
lare in vniuerſum orbem:perficiunt quod imperatum
eſt eis. Ignis etiam miſſus deſuper:vt conſumat mon-
tes & ſiluas:facit quod preceptum eſt ei. Hęc autẽ neq;
ſpeciebus neq; virtutibus vni eorum ſimilia ſunt. Un-
de neq; ęſtimandum eſt:neq; dicendum illos eſſe deos:
quando non poſſunt neq; iudicium iudicare: neq; quic
quam facere hominibus. Scientes itaq; quia non ſunt
dij:ne ergo timueritis eos. Neq; enim regibus maledi
cent: neq; benedicent. Signa etiam in celo gentibus
non oſtendunt:neq; vt ſol lucebunt:neq; illuminabunt
vt luna. Beſtię meliores ſunt illis:quę poſſunt fugere
ſub tectum:ac prodeſſe ſibi. Nullo itaq; modo nobis eſt
manifeſtũ:quia ſunt dij:propter qđ ne timeatis eos. Nã
ſicut in cucumerario formido nihil cuſtodit:ita ſunt dij
illorũ lignei:& argentei:et inaurati. Eodem modo et in
horto ſpina alba:ſupra quã om̃is auis ſedet. Similiter
et mortuo proiecto in tenebris:ſimiles ſunt dij illorũ li-
gnei:& inaurati: & inargentati. A purpura quoq; et mu
rice:quę ſupra illos teneãt:ſcietis itaq; quia nõ ſunt dij.
Ipſi etiã poſtremo comeduntur:et erit opprobriũ in re
gione. Melior eſt homo iuſtus qui nõ habet ſimulacra:
nam erit longe ab opprobrijs.

Finis.

Prologus in Hezechielem prophetam.

EZechiel propheta cum Ioachin rege Iuda: 4.re.24.b.
captiuus ductus eſt in babylonem:ibiq; his q̃
cum eo captiui fuerant prophetauit:poenitẽ
tibus quod ad Ieremię vaticiniũ ſe vltro ad
uerſarijs tradiſſent:et viderent adhuc vrbem Ieroſoly-
mã ſtare:quã ille caſuram eſſe predixerat. Triceſimo au
tem ętatis ſuę anno et captiuitatis quinto: exorſus eſt
ad concaptiuos loqui. Et eodẽ tempore:licet poſterior
hic in chaldea: Ieremias in iudea ꝓphetauerunt. Ser
mo eius nec ſatis diſertus:nec admodum ruſticus eſt:
ſed ex vtroq; medie temperatus. Sacerdos et ipſe fuit
ſicut Ieremias: principia voluminis et finem magnis
habens obſcuritatibus inuoluta. Sed et vulgata eius
editio non multum diſtat ab hebraico. Unde ſatis mi-
ror quid cauſę extiterit: vt ſi eoſdem in vniuerſis libris
habemus interpretes:in alijs eadẽ:in alijs diuerſa tran
ſtulerint. Legite igitur et hunc iuxta tranſlationem no
ſtram:quoniã per cola ſcriptus et comata:manifeſtiorẽ
legentibus ſenſum tribuit. Si autem amici mei & hunc
ſubſannauerint:dicite eis ꝙ nemo eos compellat vt ſcri
bant. Sed vereor ne illud eis eueniat:quod grece ſigni-
ficantius dicitur:vt vocentur philoloedori.

Finis.

Hezechiel propheta.

Caput. I.

ET factum eſt in triceſi- A
mo anno:in quarto: in quinta mẽſis
cũ eſſem in medio captiuorum iuxta
fluuium Chobar:aperti ſunt celi:et
vidi viſiones dei. In quinta mẽſis:ip
ſe eſt annus quintus trãſmigratiõis
regis Ioachin:factũ eſt verbũ dñi ad *hezechielẽ filiũ bu Iecheſchiel ab Hebreis dicitur
zi ſacerdotẽ in terra chaldeorũ:ſecus flumẽ chobar. Et
facta eſt ſup eũ ibi manus dñi. Et vidi:& ecce ventus tur
binis veniebat ab aquilone:& nubes magna:& ignis ĩuol
uẽs:& ſplendor in circuitu eius:& de medio eius q̃ſi ſpe-
cies electri:id eſt de medio ignis. Et in medio eorũ ſili- B
tudo q̃tuor aĩaliũ:& hic aſpectus eorum. Similitudo hoĩs
ĩ eis. Et q̃tuor facies vni:& q̃tuor pennę vni:et pedes eo
rũ pedes recti: & planta pedis eorum q̃ſi planta pedis vitu
li:& ſcintillę q̃ſi aſpectus ęris cãdentis. Et manus hoĩs
ſub pennis eorum in q̃tuor partibus:& facies & pennas ꝑ q̃
tuor partes habebãt:iunctęq; erãt pennę eorum alterius ad
alterũ. Nõ reuertebant̃ cũ incederẽt: ſed vnũqđq; ante C
faciẽ ſuã gradiebat̃. Similitudo aũt vultus eorũ facies
hoĩs:& facies leonis:a dextris ipſorũ quatuor:facies aũt
bouis a ſiniſtris ipſorum q̃tuor:& facies aquilę deſup ipſorũ
quatuor:& facies eorum:et pennę eorum extentę deſup. Duę
pennę ſingulorum iungebant̃:& duę tegebãt corpora eorũ.
Et vnũqđq; eorum corã facie ſua ambulabat. Ubi erat im
petus ſpiritus:illuc gradiebant̃:nec reuertebant̃ cũ am
bularẽt. Et ſimilitudo aĩaliũ:& aſpectus eorũ quaſi car- D
bonũ ignis ardentiũ:& quaſi aſpectus lampadarũ. Hęc
erat viſio diſcurrẽs in medio aĩaliũ:ſplendor ignis:& de
igne fulgur egrediẽs. Et aĩalia ibãt:& reuertebant̃ in ſi-
militudinẽ fulguris coruſcantis. Cũq; aſpicerẽ anima
lia:apparuit rota vna ſup terrã iuxta aĩalia:habens qua
tuor facies. Et aſpectus rotarũ:& opus earũ quaſi viſio
maris:& vna ſimilitudo ipſarũ quatuor:& aſpectus earũ
et opera:quaſi ſit rota in medio rotę. Per quatuor par
tes earum euntes ibant:& non reuertebantur cũ ambu-
larent. Statura quoq; erat rotis:& altitudo:& horribilis E
aſpectus. Et totũ corpus oculis plenũ in circuitu ipſarum
quatuor. Cũq; ambularẽt animalia:ambulabãt pariter

et rotę iuxta ea. Et cū eleuarenť aīalia de terra: eleuabā
Apoca.4. tur ſimul et rotę. Quocūq ibat ſpiritus: illuc eunte ſpi
ritu: et rotę pariter eleuabanť: ſequentes eum. Spirit⁹
enī vitę erat in rotis. Cū euntibus ibāt: ⁊ cū ſtantib⁹ ſta
bāt: ⁊ cū eleuatis a terra: pariter eleuabanť: et rotę ſeqn
tes ea: q: ſpiritus vitę erat in rotis. Et ſimilitudo ſuper
capita aīaliū firmamenti: q̄ſi aſpectus cryſtalli horribil:
F ⁊ extenti ſup capita eorū deſup. Sub firmamento autē
pēnę eorum recte alterius ad alterū. Vnūquodq duabus
alis velabat corpus ſuū: ⁊ alterū ſimiliter velabať. Et au
diebā ſonū alarū quaſi ſonū aquarū multarū: quaſi ſonū
G ſublim ꝫ dei. Cūq ambularēt: quaſi ſonus erat multitu
dinis: vt ſonus caſtrorū. Cūq ſtarēt: demittebanť pēnę
eorū. Nā cū fieret vox ſup firmamentū qđ erat ſup caput eo
rū: ſtabant: ⁊ ſubmittebāt alas ſuas. Et ſup firmamētū
qđ erat imminens capiti eorū quaſi aſpectus lapidis ſa
phiri: ſimilitudo throni: ⁊ ſup ſimilitudinē throni: ſimi
litudo q̄ſi aſpectus hoīs deſup. Et vidi quaſi ſpeciez ele
ctri: velut aſpecū ignis intrinſecus p circuitū eius: a lū
bis eius ⁊ deſup: ⁊ a lūbis eius vſq deorſū: vidi q̄ſi ſpeciē
ignis ſplendēris i circuitu: velut aſpectū arc⁹ cū fuerit
A in nube i die pluuię: hic erat aſpectus ſplēdoris p gyrū.
Infra.3.f Hec viſio ſimilitudinis glorię dñi. Et vi II
di: ⁊ cecidi in faciē meā: ⁊ audiui vocē loquen
tis. Et dixit ad me: Fili hoīs: ſta ſup pedes tu
os: et loquar tecū. Et ingreſſus eſt in me ſpūs
poſtq̄ locut⁹ eſt mihi: ⁊ ſtatuit me ſupra pedes meos: et
audiui loquētē ad me: ⁊ dicentē: Fili hoīs: mitto ego te
ad filios iſrael: ad gētes apoſtatrices: q̄ receſſerunt a me
B Patres eorū puaricati ſunt pactū meū vſq ad diē hāc:
⁊ filij dura facie ⁊ indomabili corde ſunt: ad q̄s ego mit
to te. Et dices ad eos: Hec dicit dñs deus: Si forte vl'
ipſi audiāt: ⁊ ſi forte quieſcāt: qm̄ domus exaſperās eſt: ⁊
C ſcient q: ppheta fuerit in medio eorū. Tu ergo fili hoīs
ne timeas eos neq ſermones eorꝫ metuas: qm̄ increduli
⁊ ſubuerſores ſunt tecū: ⁊ cū ſcorpioib⁹ habitas. Verba
eorū ne timeas: ⁊ vultus eorū ne formides: q: domus ex
aſperās eſt. Loquer ꝫ ergo vba mea ad eos: ſi forte audi
D ant: et q̄eſcāt: qm̄ irritatores ſunt. Tu aūt fili hoīs audi
Apoc.5 a q̄cunq loquar ad te: ⁊ noli eſſe exaſperās ſicut dom⁹ ex
aſperatrix eſt. Aperi os tuū: ⁊ comede q̄cūq ego do tibi.
Et vidi: ⁊ ecce man⁹ miſſa ad me: in q̄ erat inuolutus li
ber: ⁊ expandit illū corā me: q̄ erat ſcriptus intus ⁊ for ꝫ
⁊ ſcriptę erāt in eo lamentatiōes: ⁊ carmē: ⁊ vę. III
A Et dixit ad me: Fili hoīs: qđcūq inueneris co
mede. Comede volumē iſtđ: ⁊ vadens loq̄re
ad filios iſrl'. Et aperui os meū: ⁊ cibauit me
volumine illo. Et dixit ad me: Fili hoīs: ven
ter tu⁹ comedet: ⁊ viſcera tua cōplebunť volumine iſto:
Apo.10.d qđ ego do tibi. Et comedi illud: et factū eſt in ore meo ſi
B cut mel dulce. Et dixit ad me: Fili hoīs vade ad domū iſ
rael: ⁊ loq̄ris verba mea ad eos. Nō enī ad populū pfun
di ſermonis: ⁊ ignotę linguę tu mitter ꝫ ad domū iſrael
neq ad pplos multos pfundi ſermonis ⁊ ignotę linguę
quorꝫ nō poſſis audire ſermones. Et ſi ad illos mittere
ris: ipſi audirēt te. Domus aūt iſrael nolūt audire te: q:
nolūt audire me. Oīs quippe domus iſrael attrita fron
te eſt: et duro corde. Ecce dedi faciē tuā valentiorē facie
bus eorū: ⁊ frontē tuā duriorē frontibus eorū: ⁊ vt ada
mantē: ⁊ vt ſilicē dedi faciē tuam. Ne timeas eos: neq
C metuas a facie eorꝫ: q: domus exaſperās eſt. Et dixit ad
me: Fili hoīs: oēs ſermones meos: q̄s ego loquor ad te:
aſſume in corde tuo: ⁊ aurib⁹ tuis audi: et vade: ⁊ ingre
dere ad tranſmigrationē ad filios populi tui: ⁊ loquer ꝫ
ad eos: ⁊ dices eis: Hec dicit dñs deus: ſi forte audiāt ⁊
quieſcant. Et aſſumpſit me ſpirit⁹: ⁊ audiui poſt me vo
cē cōmotiōis magnę: benedicta gloria dñi de loco ſuo: ⁊
ſupra.1.c vocē alarū aīaliū pcutientiū alterā ad alterā: et vocē ro
tarꝫ ſequentiū animalia: et vocē cōmotiōis magnę. Spi
ritus q̄q leuauit me: ⁊ aſſumpſit me: ⁊ abij amarus in i

dignatione ſpiritus mei. Manus enī dñi erat mecū cō
D fortans me: ⁊ veni ad tranſmigrationē ad aceruū noua
rū frugū: ad eos q̄ habitabāt iuxta flumen chobar: ⁊ ſedi
vbi illi ſedebāt: ⁊ manſi ibi ſeptē diebus moerens in me
dio eorū. Cū aūt pertrāſiſſent ſeptē dies: factū eſt verbū
E dñi ad me: dicēs: Fili hoīs: ſpeculatorē dedi te domui iſ
rael: ⁊ audies de ore meo verbū: ⁊ annunciabis eis ex me infra.33 b
Si dicente me ad impiū: morte morieris: nō annūciaue
ris ei: neq locutus fueris vt auertať a via ſua impia ⁊ vi
uat: ipſe impius in iniquitate ſua morieť: ſanguinē aūt
eius de manu tua requirā. Si aūt tu annūciaueris impio
⁊ ille nō fuerit cōuerſus ab impietate ſua: ⁊ a via ſua im
pia: ipſe quidē in impietate ſua morieť: tu aūt aīam tuā
liberaſti. Sed et ſi cōuerſus iuſtus a iuſtitia ſua fuerit: ⁊
F fecerit iniquitatē: ponā offendiculū corā eo. Ipſe morie
tur: q: nō annūciaſti ei. In peccato ſuo morieť: ⁊ non e
runt in memoria iuſtitię eius quas fecit: ſanguinē vero
eius de manu tua requirā. Si aūt tu annūciaueris iuſto
vt nō peccet iuſtus: ⁊ ille nō peccauerit: viuens viuet: q: ſupra.2.a
annunciaſti ei: et tu animā tuā liberaſti. Et facta eſt ſup
me manus dñi: et dixit ad me: Surgens egredere in cā
pum: et ibi loquar tecū. Et ſurgens egreſſus ſū in cam
pū: ⁊ ecce ibi gloria domini ſtabat: quaſi gloria quā vidi
iuxta fluuiū chobar: ⁊ cecidi in faciē meā. Et ingreſſus
eſt in me ſpiritus: ⁊ ſtatuit me ſuper pedes meos: ⁊ locu
G tus eſt mihi: ⁊ dixit ad me: Ingredere: ⁊ includere i me
dio domus tuę. Et tu fili hominis: ecce data ſunt ſuper
te vincula: ⁊ ligabūt te in eis: et nō egredieris de medio
eorū: ⁊ linguā tuā adherere faciā palato tuo: ⁊ eris mu
tus: nec quaſi vir obiurgās: q: domus exaſperās eſt. Cū
autē locutus fuero tibi: aperiam os tuū: ⁊ dices ad eos:
Hec dicit dominus deus: Qui audit: audiat: ⁊ qui quie
ſcit: quieſcat: quia domus exaſperans eſt. IIII.
A Et tu fili hoīs: ſume tibi laterē: ⁊ pones eū co
rā te: et deſcribes in eo ciuitatē Ieruſalē. Et
ordinabis aduerſus eā obſidionē: ⁊ edificab ꝫ
munitiōes: ⁊ cōportabis aggerē: ⁊ dabis con
tra eā caſtra: ⁊ pones arietes i gyro. Et tu ſume tibi ſar infra.9.c.
taginē ferreā: ⁊ pones eā in murū ferreū iter te: et inter
B ciuitatē: ⁊ obfirmabis faciē tuā ad eam: ⁊ erit in obſidio
nē: ⁊ circumdabis eā. Signū eſt domui iſrael. Et tu dor
mies ſup latus tuū ſiniſtrū: et pones iniquitates dom⁹
iſrael ſuper eo numero dierū: quibus dormies ſup illud
⁊ aſſumes iniquitates eorꝫ. Ego aūt dedi tibi annos ini
quitatis eorū numero dierū: trecētos ⁊ nonaginta dies
⁊ portabis iniquitatē domus iſrael. Et cum cōpleueris num.14.f.
hec: dormies ſup latus tuū dextrū ſecūdo: ⁊ aſſumes ini
quitatē domus iuda quadraginta dieb⁹. Diē pro anno:
diē inquā pro anno dedi tibi. Et ad obſidionē ieruſalē cō
uertes faciē tuā: ⁊ brachiū tuū erit extentū: et pphetab ꝫ
aduerſus eā. Ecce circumdedi te vinculis: ⁊ nō te cōuer
tes a latere tuo in latus aliud: donec cōpleas dies obſidi
C onis tuę. Et tu ſume tibi frumentū: ⁊ hordeū: et fabā: et
lentē: ⁊ miliū: ⁊ viciā: ⁊ mittes ea i vas vnū: et facies tibi
panes numero dierū q̄bus dormies ſup latus tuū. Tre
centis ⁊ nonagīta diebus comedes illđ. Cibus aūt tu⁹:
q̄ veſceris erit in pondere viginti ſtateres in die. A tem
pore vſq ad tēpus comedes illđ. Et aquā in mēſura bi
bes: ſextā partē hin. A tēpore vſq ad tēpus bibes illud.
Et q̄ſi ſubcinericiū hordeaceū comedes illud: ⁊ ſtercore
qđ egredit de hoīe: operies illud in oculis eorū. Hec di ifra.20.g
cit dñs: Sic comedēt filij iſrael panem ſuū pollutū iter
gētes ad quas eijciā eos. Et dixi ah ah: dñe deus: Ecce
aīa mea nō eſt polluta: et morticinū et laceratū a beſtijs
nō comedi ab ifantia mea vſq nūc: et nō eſt ingreſſa i os
D meū omnis caro immunda. Et dixit ad me: Ecce dedi infra.5.d. et.14.d
tibi fimū boū pro ſtercorib⁹ humanis: ⁊ facies panē tuū
in eo. Et dixit ad me: Fili hoīs ecce ego conterā baculū
panis in ieruſalē: ⁊ comedent panē ſuū in pondere: ⁊ in
ſollicitudine: ⁊ aquā in mēſura: et in anguſtia bibent: vt

deficientibus pane ⁊ aqua:corruat vnuſquiſq; ad fratrē
ſuū:et cōtabeſcat in iniquitatibus ſuis. V.
A ET tu fili hoīs:ſume tibi gladiū acutū:radētē
pilos: ⁊ aſſumes eū:⁊ duces ꝑ caput tuū:et ꝑ
barbā tuā:⁊ aſſumes tibi ſtaterā pōderis:⁊ di
uides eos. Tertiā partē igni cōbures ī medio
ciuitatꝭ:iuxta cōpletionē dierū obſidionꝭ:⁊ aſſumes ter
tiā partē: et cōcides gladio in circuitu eius:tertiā vero
aliā diſperges ī ventū:et gladiū nudabis poſt eos. Et ſu
mes inde paruū numerū: ⁊ ligabis eos ī ſummitate pal
lij tui. Et ex eis rurſus tolles:⁊ ꝓijcies eos ī medio ignꝭ
⁊ cōbures eos igni:et ex eis egrediet̄ ignis in oēs domū
B iſrael. Hec dicit dn̄s deus: Iſta eſt ieruſalē:in medio gē
tiū poſui eā:⁊ ī circuitu eius terras. Et cōtēpſit iudicia
mea:vt plus eſſet īpia ꝙ gētes:⁊ p̄cepta mea vltra ꝙ ter
re:que in circuitu eius ſunt. Iudicia em̄ mea ꝓiecerunt
⁊ in preceptis meis nō ambulauerūt. Idcirco hec dicit
dn̄s deus: Quia ſupaſtis gentes q̄ in circuito veſtro ſūt:
⁊ ī p̄ceptis meis nō ambulaſtis: ⁊ iudicia mea nō feciſtꝭ
et iuxta iudicia gentiū:q̄ in circuitu veſtro ſunt:nō eſtis
operati. Ideo hec dicit dn̄s deus: Ecce ego ad te:⁊ ipſe
ego faciā ī medio tui iudicia ī oculꝭ gētiū:et faciā in te q̄
nō feci: ⁊ quibꝰ ſimilia vltra nō faciā ꝓpter oēs aboīatio
C nes tuas. Ideo patres comedēt filios ſuos ī medio tui:
⁊ filij comedēt patres ſuos. Et faciā in te iudicia:⁊ ven-
tilabo vniuerſas reliquias ſuas in oēm ventū. Idcirco
viuo ego dicit dn̄s deus:niſi pro eo ꝙ ſanctū meū viola-
ſti in oībus offenſionibꝰ tuis:⁊ in cūctis aboīationibꝰ tu
is: ego q̄q; cōfringā:⁊ nō parcet oculus meus:et nō mi
ſerebor. Tertia pars peſte moriet̄:⁊ fame cōſumet̄ ī me-
dio tui: ⁊ tertia pars tui in gladio cadet in circuitu tuo.
Tertiā vero partē tuā in oēm ventū diſpergā:⁊ gladiū
D euaginabo poſt eos. Et cōplebo furorē meū:⁊ requieſce
re faciā īdignationē meā in eis:⁊ cōſolabor. Et ſciēt q̄a
ego dn̄s locutus ſū in zelo meo:cū impleuero oēm indi
gnationē meā in eis. Et dabo te in deſertū:et in oppro-
briū gentibꝰ: q̄ in circuitu tuo ſunt in cōſpectu oīs p̄ter
euntis. Et eris opprobriū ⁊ blaſphemia:exēplū ⁊ ſtupor
in gentibꝰ q̄ in circuitu tuo ſunt: cū fecero ī te iudicia in
furore ⁊ in īdignatiōe:⁊ in īcrepatiōibus ire: q̄ ego dn̄s
locutꝰ ſū:quādo miſero ſagittas famis peſſimas in eos
ſupra.4.b q̄ erunt mortifere:⁊ q̄s mittā vt diſperdā vos. Et famē
īfra.14.d. cōgregabo ſup vos:⁊ cōterā in vobꝭ baculū panis: ⁊ im
mittā in vos famē ⁊ beſtias peſſimas vſq; ad īternitionē
Et peſtilentia ⁊ ſanguis tranſibūt ꝑ te:⁊ gladiū inducā
ſuper te. Ego dn̄s locutus ſum. VI
A ET factus eſt ſmo dn̄i ad me:dicēs: Fili hoīs
pone faciē tuā ad mōtes iſrael:⁊ ꝓphetabis
ad eos:⁊ dices: Mōtes iſrl̄ audite v̄bū dn̄i
infra 36 dei. Hec dicit dn̄s deus mōtibus ⁊ collibus
rupibus ⁊ vallibꝰ: Ecce ego inducā ſup vos gladiū: ⁊ diſ
perdā excelſa vr̄a:⁊ demoliar aras veſtras:⁊ cōfrigent̄ ſi
mulacra vr̄a:⁊ deijciā īterfectos veſtros ante idola vr̄a.
B Et dabo cadauera filioꝝ iſrael ante faciē ſimulacroꝝ ve
ſtroꝝ:et diſpergā oſſa veſtra circa aras veſtras in oībus
habitatiōibꝰ veſtris. Vrbes deſerte erūt:⁊ excelſa demo
lient̄:⁊ diſſipabunt̄:⁊ interibūt are veſtre:⁊ cōfringent̄:
⁊ ceſſabūt idola veſtra: ⁊ cōterent̄ delubra veſtra:⁊ dele-
bunt̄ opa veſtra:⁊ cadet interfectꝰ in medio veſtri:⁊ ſcie
C tis q2 ego ſū dn̄s. Et reliquā in vobis eos q̄ fugerīt gla
diū in gentibus:cū diſpſero vos in terras:⁊ recordabūt̄
mei liberati veſtri in gētibꝰ ad q̄s captiui ducti ſunt: q2
cōtriui cor eorū fornicās ⁊ recedens a me:⁊ oculos eorū
fornicātes poſt idola ſua:⁊ diſplicebūt ſibimet ſup malis
que fecerāt in vniuerſis aboīatiōibus ſuis:⁊ ſciēt q2 ego
dn̄s nō fruſtra locutus ſū:vt facerē eis malū hoc. Hec
dicit dn̄s deus: Percute manū tuā:⁊ allide pedē tuū:et
dic heu ad oēs aboīationes malorū domus iſrael:q2 gla
dio:fame:⁊ peſte ruituri ſunt. Qui longe eſt:peſte mori
etur:qui aūt prope:gladio corruet:⁊ qui relictus fuerit
⁊ obſeſſus:fame moriet̄. Et cōplebo indignationē meā D
in eis:et ſcietis q2 ego dn̄s:cū fuerint interfecti veſtri in
medio idoloꝝ veſtrorū in circuitu ararū veſtrarū in omni
colle excelſo:⁊ in cūctis ſummitatibꝰ montiū:et ſubtus
oē lignū nemoroſū: ⁊ ſubtꝰ vniuerſā quercū frondoſā
locū vbi accenderūt thura redolētia vniuerſis idolis ſu
is. Et extendā manū meā ſup eos:⁊ faciā terrā eorū de-
ſolatā et deſtitutā a deſerto Deblatha in oībus habitati
onibus eorū:⁊ ſcient quia ego dominus. VII
ET factus eſt ſermo dn̄i ad me:dicēs: Et tu fi A infra eodē
li hoīs: hec dicit dn̄s deus terre iſrl̄: Finis ve
nit:venit finꝭ ſup q̄tuor plagas terre. Nūc fi
nis ſuper te:⁊ immittā furorē meū ī te: Et iu infra .9.b.
dicabo te iuxta vias tuas. Et ponā cōtra te oēs aboīati
ones tuas. Et nō parcet oculus meus ſup te: et nō miſe
rebor:ſed vias tuas ponā ſuper te:et abominatiōes tue
in medio tui erūt:⁊ ſcietis quia ego dn̄s. Hec dicit dn̄s
deꝰ: Afflictio vna: afflictio ecce venit. Finis venit: venit B
finis. Euigilabit aduerſū te:ecce venit. Venit cōtritio infra.eodē
ſup te q̄ habitas in terra. Venit tempus:ꝓpe eſt dies oc
ciſiōis:⁊ nō glorie montiū. Nūc de ꝓpinquo effundam
irā meā ſuper te:⁊ cōplebo furorē meū ī te. Et iudicabo C
te iuxta vias tuas:et imponā tibi oīa ſcelera tua. Et nō
parcet oculus meus:nec miſerebor:ſed vias tuas impo-
nā tibi:⁊ aboīationes tue in medio tui erūt: ⁊ ſcietis q̄a
ego ſum dn̄s ꝑcutiens. Ecce dies:ecce venit. Egreſſa eſt
cōtritio. Floruit virga:germinauit ſuperbia: iniquitas
ſurrexit in virga impietatis. Nō ex eis:⁊ nō ex populo:
neq; ex ſonitu eorū:⁊ nō erit reqes in eis. Venit tempꝰ:
appropīquauit dies. Qui emit:nō letet̄:⁊ qui vendit:nō D
lugeat:q2 ira ſuper oēs populū eius: q2 qui vendit:ad id
qd̄ vendidit nō reuertet̄:⁊ adhuc in viuentibus vita eoꝝ
Viſio em̄ ad oēs multitudinē eius nō regrediet̄:⁊ vir in
iniquitate vite ſue nō cōfortabitur. Canite tuba:p̄parē
tur oēs:et nō eſt qui vadat ad preliū. Ira em̄ mea ſuper E
vniuerſū populū eius. Gladius foris:peſtis ⁊ fames in
trinſecus. Qui in agro eſt:gladio moriet̄:⁊ qui in ciuita
te:peſtilentia ⁊ fame deuorabunt̄:⁊ ſaluabunt̄: qui fuge
rint ex eis. Et erūt in montibus quaſi columbe cōuallium
oēs trepidi:vnuſquiſq; ī iniquitate ſua. Oēs manus diſ eſaie.15.a ſopho.1.d
ſoluent̄:⁊ oīa genua fluent aquis. Et accīgent ſe cilicijs
⁊ operiet eos formido:⁊ in omni facie cōfuſio:⁊ ī vniuer-
ſis capitibus eoꝝ caluitiū. Argentū eorū foris ꝓijciet̄: ⁊ F
aurū eorū in ſterquiliniū erit. Argentū eorū:⁊ aurū eoꝝ
non valebit liberare eos in die furoris dn̄i. Animā ſuam
nō ſaturabunt:⁊ ventres eorū nō implebunt̄:quia ſcan-
dalū iniquitatis eorū factū eſt: ⁊ ornamentū moniliū ſu
orū in ſuperbiā poſuerūt:⁊ imagines abominationū ſu-
arū:⁊ ſimulacrorū fecerunt ex eo. Propter hoc dedi eis
illud in īmundiciā:⁊ dabo illud in manus alienoꝝ ad di
ripiēdū: ⁊ impijs terre in predā:⁊ ꝯtaminabūt illō. Et
auertam faciē meā ab eis:⁊ violabunt arcanū meum: et G
introibunt in illud emiſſarij:⁊ cōtaminabunt illud. Fac
cōcluſionē:quoniā terra plena eſt iudicio ſanguinū: ⁊ ci
uitas plena iniquitate. Et adducam peſſimos de genti
bus:⁊ poſſidebunt domos eorū. Et quieſcere faciā ſu-
perbiā potentiū:⁊ poſſidebūt ſanctuaria eoꝝ. Anguſtia
ſuperueniēte requirent pacē:⁊ nō erit. Cōturbatio ſup
cōturbationē veniet:⁊ auditus ſup auditū. Et querent
viſionē de ꝓpheta:⁊ lex peribit a ſacerdote:et cōſiliū a ſe
nioribus. Rex lugebit:⁊ principes induentur moerore
⁊ manus populi terre cōturbabuntur. Secundū viam
eorum faciam eis:et ſecundū iudicia eoꝝ iudicabo eos:
et ſcient quia ego dominus. VIII.
ET factū eſt in anno ſexto:in ſexto menſe:in qui- A
ta menſis:ego ſedebā ī domo mea:et ſenes iuda
ſedebāt corā me. Et cecidit ibi ſup me manꝰ dn̄i
dei. Et vidi:⁊ ecce ſimilitudo q̄ſi aſpectꝰ ignis. Ab aſpe
ctu lumboꝝ eius ⁊ deorſū ignis:⁊ a lūbis eiꝰ:⁊ ſurſū q̄
ſi aſpectꝰ ſplēdorꝭ:vt viſio electri. Et emiſſa ſimilitudo B

manus apprehendit me in cincinno capitis mei: ⁊ eleua
uit me ſpiritꝰ inter celũ ⁊ terrã. Et adduxit me in Jeru
ſalẽ in viſiõe dei: iuxta oſtiũ ĩterius: qđ reſpiciebat ad aq̃
lonẽ: vbi erat ſtatutũ idolũ celi ad prouocandũ emulati
onẽ. Et ecce ibi gloria dei iſrael ſecundũ viſionẽ: quã vi-
derã in campo. Et dixit ad me: Fili hoĩs leua oculos tu
os ad viã aquilonꝫ. Et leuaui oculos meos ad viã aqui-
C lonꝫ: ⁊ ecce ab aq̃lõe porte altaris idolũ zeli ĩ ipſo introi
tu. Et dixit ad me: Fili hoĩs: putas ne vides tu quid iſti
faciunt abominatiões magnas: quas domus iſrael facit
hic: vt procul recedam a ſanctuario meo? Et adhuc cõ-
uerſus videbis abominationes maiores. Et introduxit
me ad oſtiũ atrij. Et vidi: ⁊ ecce foramen vnũ in pariete
D Et dixit ad me: Fili hoĩs: fodi parietẽ. Et cũ ꝑfodiſſẽ pa
rietẽ: apparuit oſtiũ vnũ. Et dixit ad me: Ingredere: et
vide abominationes peſſimas: quas iſti faciũt hic. Et in
greſſus vidi: ⁊ ecce oĩs ſimilitudo reptiliũ: ⁊ aĩaliũ abo
minatio: ⁊ vniuerſa idola domus iſrael depicta erant in
pariete in circuitu per totũ. Et ſeptuaginta viri de ſeni
oribus domus iſrael: ⁊ Jaaſanias filius ſaphan ſtabat ĩ
E medio eorũ: ſtantiũ ante picturas: ⁊ vnuſquiſqꝫ habebat
thuribulũ in manu ſua: ⁊ vapor nebule de thure ꝯſurge
bat. Et dixit ad me: Certe vides fili hoĩs: q̃ ſeniores do
mus Iſrael faciunt in tenebris: vnuſquiſqꝫ ĩ abſcondito
cubilis ſui. Dicũt eñ: Nõ videt dñs nos: dereliquit do-
minus terrã. Et dixit ad me: Adhuc cõuerſus videbꝫ ab
oĩatiões maiores: q̃s iſti faciũt. Et introduxit me ꝑ oſti
um porte domꝰ dñi: que reſpiciebat ad aquilonẽ. Et ec-
ce ibi mulieres ſedebãt plangẽtes adonidẽ. Et dixit ad
me: Certe vidiſti fili hoĩs: Adhuc cõuerſus videbis abo
minatiões maiores his. Et ĩtroduxit me in atriũ domꝰ
dñi interius. Et ecce in oſtio templi dñi ĩter veſtibulũ ⁊
altare: quaſi vigintiquinqꝫ viri dorſa habentes cõtra tẽ
F plũ dñi: ⁊ facies ad orientẽ: ⁊ adorabant ad ortũ ſol. Et
dixit ad me: Certe vidiſti fili hoĩs: Nũquid leue eſt hoc
domui iuda: vt facerẽt aboĩationes iſtas: quas fecerunt
hic: q̃a replentes terrã iniquitate: cõuerſi ſunt ad irritã
dũ me? Et ecce applicãt ramũ ad nares ſuas. Ergo ⁊
ego faciã in furore: nõ parcet oculus meꝰ: nec miſerebor
A ⁊ cũ clamauerit ad aures meas voce magna: nõ exaudiã
ET clamauit ĩ auribus meis voce (eos. IX
magna: dicẽs: Appropinquauerũt viſitatio
nes vrbis: ⁊ vnuſq̃ſqꝫ vas ĩterfectiõis habet
in manu ſua. Et ecce ſex viri veniebãt de via
porte ſuꝑioris: q̃ reſpicit ad aquilonẽ: ⁊ vni-
B uſcuiuſqꝫ vas ĩteritus in manu eius. Uir q̃qꝫ vnus ĩ me
Supra.4.c dio eorũ veſtitus erat lineis: et atramentariũ ſcriptoris
ad renes eius. Et ingreſſi ſunt: ⁊ ſteterũt iuxta altare e-
reũ. Et gloria dñi iſrael aſſumpta eſt de Cherub: q̃ erat
ſuꝑ eũ ad limẽ domus. Et vocauit virũ: qui indutꝰ erat
lineis: ⁊ atramentariũ ſcriptoris habebat in lumbis ſu-
is. Et dixit dñs ad eũ: Tranſi ꝑ mediã ciuitatẽ ĩ medio
ieruſalẽ: ⁊ ſigna thau ſuꝑ frõtes virorũ gementiũ: ⁊ dolẽ
tiũ ſuper cunctis aboĩationibus: que fiũt in medio eius
Supr.7.a Et illis dixit audiente me: Tranſite ꝑ ciuitatẽ ſequẽtes
Judi 12 b eũ: ⁊ ꝑcutite. Nõ parcat oculꝰ veſter: neqꝫ miſereamini
Senẽ: adoleſcẽtulũ ⁊ virginẽ: paruulũ et mulieres ĩter
C ficite vſqꝫ ad internitionẽ. Oẽm aũt: ſuper quẽ viderit
thau: ne occidatis: ⁊ a ſanctuario meo incipite. Coepe-
rũt ergo a viris ſenioribꝰ: qui erant ante faciẽ domꝰ. Et
dixit ad eos: Cõtaminate domũ: ⁊ implete atria interfe
ctis. Egredimini. Et egreſſi ſunt: et ꝑcutiebãt eos: qui
erãt in ciuitate: ⁊ cede cõpleta: remanſi ego: ruiqꝫ ſuꝑ fa
ciẽ meã: et clamãs aio: Heu heu heu dñe deus: Ergo ne
D diſperdas oẽs reliquias iſrael: effundens furorẽ tuũ ſuꝑ
ieruſalẽ? Et dixit ad me: Iniquitas domus iſrael: ⁊ Ju
da magna eſt nimis valde: ⁊ repleta eſt terra ſanguinibꝰ
⁊ ciuitas repleta eſt auerſione. Dixerũt eñ: Dereliquit
dñs terrã: ⁊ dñs nõ videt. Igitur ⁊ meus nõ parcet ocu
lus: neqꝫ miſerebor. Uiã eorꝫ ſuꝑ caput eorꝫ reddã. Et ec
ce vir: q̃ erat ĩdutus lineis: q̃ habebat atramẽtariũ ĩ dor
ſo ſuo: rñdit verbũ: dicẽs: Feci ſicut ꝑcepiſti mihi. X
ET vidi: ⁊ ecce in firmamento: qđ erat ſuꝑ ca- A
put cherubim: quaſi lapis ſapphirus: et quaſi
ſpecies ſimilitudinis ſolij: apparuit ſuper ea.
Et dixit ad virũ: qui indutus erat lineis: ⁊ ait
Ingredere in medio rotarũ: que ſunt ſubtus cherubim
⁊ imple manũ tuã prunis ignis: que ſunt ĩter cherubim
⁊ effunde ſuꝑ ciuitatẽ. Ingreſſuſqꝫ eſt in cõſpectu meo.
Cherubim aũt ſtabãt a dextris domus cũ ingrederetur
vir: ⁊ nubes impleuit atriũ interius. Et eleuata eſt glo-
ria dñi deſuꝑ cherubim ad limẽ domus: ⁊ repleta eſt do
mus nube. Et atriũ repletũ eſt ſplendore glorie dñi: et
ſonitus alarũ cherubim audiebat̃ vſqꝫ ad atriũ exterius
quaſi vox dei oĩpotentis loquentis. Cũqꝫ precepiſſet vi B
ro: qui indutus erat lineis: dicẽs: Sume ignẽ de medio
rotarũ: que ſunt inter cherubim: ingreſſus ille ſtetit iux
ta rotã. Et extendit cherub manũ de medio cherubĩ ad
ignẽ: q̃ erat inter cherubim: ⁊ ſumpſit: et dedit in manꝰ
eius: qui indutus erat lineis: q̃ accipiẽs egreſſus eſt. Et
apparuit in cherubim ſimilitudo manus hoĩs ſubtꝰ pẽ-
nas eorꝫ. Et vidi: ⁊ ecce q̃tuor rote iuxte cherubim. Ro
ta vna iuxta cherub vnũ: et rota alia iuxta cherub vnum
Species aũt rotarũ erat q̃ſi viſio lapidis chryſolithi: et
aſpectꝰ earꝫ ſimilitudo vna q̃tuor: q̃ſi ſi ſit rota in medio
rote. Cũqꝫ ambularẽt: ĩ q̃tuor partes gradiebant̃: ⁊ nõ C
reuertebant̃ ambulantes: ſed ad locũ: ad quẽ ire declina
bat: q̃ prima erat: ſequebant̃ ⁊ cetere: nec reuertebãtur.
Et oẽ corpus earũ: ⁊ colla: ⁊ manꝰ: ⁊ penne: ⁊ circuli ple
na erãt oculis in circuitu q̃tuor rotarꝫ: ⁊ rotas iſtas vo-
cauit volubiles audiente me. Quatuor aũt facies habe-
bat vnũ. Facies vna: facies cherub: ⁊ facies ſecunda: faci
es hoĩs: ⁊ in tertio facies leõis: ⁊ in q̃rto facies aquile: ⁊
eleuata ſunt cherubim. Ipſum eſt aĩal qđ viderã iuxta flu
mẽ chobar. Cũqꝫ ambularẽt cherubim: ibant pariter et
rote iuxta ea: ⁊ cũ eleuarent cherubim alas ſuas: vt exal
tarent̃ de terra: nõ reſidebãt rote: ſed et ipſe iuxta erãt.
Stãtibus illis: ſtabãt: ⁊ cũ eleuatis eleuabant̃. Spiritꝰ
eñ vite erat in eis. Et egreſſa eſt gloria dñi a limine tẽ- D
pli: ⁊ ſtetit ſuper cherubim: ⁊ eleuãtia cherubim alas ſu
as: exaltata ſunt a terra corã me: ⁊ illis egrediẽtibus: ro
te q̃qꝫ ſubſecute ſunt. Et ſtetit in ĩtroitu porte domus
dñi oriẽtalis: ⁊ gloria dei iſrael erat ſuꝑ ea. Ipſum eſt ani
mal: qđ vidi ſubter deũ iſrael iuxta fluuiũ chobar: ⁊ intel
lexi ꝙ cherubim eſſent. Quatuor ꝑ quatuor vultus vni:
⁊ quatuor ale vni: ⁊ ſimilitudo manus hoĩs ſub alis eo-
rũ. Et ſimilitudo vultuũ eorũ: ipſi vultꝰ: q̃s viderã iux
ta fluuiũ chobar: ⁊ intuitus eorũ: et impetus ſingulorũ
ante faciem ſuam ingredi. XI
ET eleuauit me ſpũs: ⁊ ĩtroduxit me ad portã A
domus dñi oriẽtalẽ: q̃ reſpicit ſol ortũ. Et ec
ce in ĩtroitu porte vigĩtiquinqꝫ viri: et vidi in
medio eorꝫ iaaſaniã filiũ azur: et pheltiã filium
banaie pricipes ppl̃i: dixitqꝫ ad me: Fili hoĩs: hi ſũt viri:
q̃ cogitãt iniq̃tatẽ: ⁊ tractãt cõſiliũ peſſimũ in vrbe iſta:
dicẽtes: Nõne dudũ edificate ſũt domꝰ? Hec eſt lebes:
nos aũt carnes. Idcirco vaticinare de eis: vaticinare fili
hoĩs. Et irruit ĩ me ſpũs dñi: ⁊ dixit ad me: loq̃re. Hec
dicit dñs: Sic locuti eſtꝫ domꝰ iſrl̃: ⁊ cogitatiões cordꝫ
vr̃i ego noui. Plurimos occidiſtꝫ ĩ vrbe hac: ⁊ ĩpleſtis vi
as eiꝰ ĩterfectis. Propterea hec dicit dñs deꝰ iſrl̃: Inter B
fecti vr̃i: q̃s poſuiſtis ĩ medio eiꝰ: hi ſũt carnes: ⁊ hec ẽ le
bes: ⁊ educã vos de medio eiꝰ. Gladiũ metuiſtꝫ: ⁊ gladi
um ĩducã ſuꝑ vos: ait dñs deꝰ: ⁊ eijciã vos de medio eiꝰ.
Daboqꝫ vos ĩ manu hoſtiũ: ⁊ faciã in vobis iudicia. Gla
dio cadetꝫ. In finibꝰ iſrael iudicabo vos: et ſcietꝫ q2 ego
dñs. Hec nõ erit vobꝫ ĩ lebetẽ: ⁊ vos nõ eritꝫ ĩ medio eiꝰ
in carnes. In finibꝰ iſrael iudicabo vos: ⁊ ſcietis q2 ego
dñs: q2 in preceptis meis nõ ambulaſtis: et iudicia mea
nõ feciſtis: ſed iuxta iudicia gentiũ: q̃ in circuitu vr̃o ſunt

eſtis operati. Et factū eſt:cū pꝛophetarē: Pheltias fili
us banaię moꝛtuus eſt. Et cecidi in faciē meā clamās
voce magna:⁊ dixi: Heu heu heu domine deus conſum
C mationē tu facis reliq̄arū iſrael? Et factū eſt verbū dn̄i
ad me:dicēs: Fili hoīs:fratres tui:fratres tui: viri ꝓpin
qui tui:⁊ oīs dom⁹ iſrael:vniuerſi q̄bus dixerūt habita
toꝛes ieruſalem: longe recedite a dn̄o:nobis data eſt ter
ra in poſſeſſionē. Propterea hęc dicit dn̄s de⁹: Qꝛ lōge
feci eos in gentib⁹:⁊ qꝛ diſperſi eos in terris:ero eis ī ſan
ctificationē modicā in terr̄:ad q̄s venerūt. Propterea
loquere:hęc dicit dn̄s de⁹: Cōgregabo vos de populis:
⁊ ꝯdunabo de terris: in q̄bus diſperſi eſtis:daboq́ꝫ vob̄
humū iſrael:⁊ ingredienꝰ illuc: et auferent oēs offenſio
nes:cūctaſq́ꝫ abominatiōes eius de illa. Et dabo eis coꝛ
D vnū:⁊ ſpiritū nouū tribuā in viſceribus eoꝛū. Et auferā
infra.16.f coꝛ lapideū de carne eoꝛ:⁊ dabo eis coꝛ carneū:vt in pꝛę
ceptis meis ambulent:⁊ iuditia mea cuſtodiant:faciāt
q́ꝫ ea:⁊ ſint mihi in populū:⁊ ego ſim eis in deū. Quoꝛū
aūt coꝛ poſt offendicula:⁊ abominatiōes ſuas ambulat:
hoꝛū viā in capite ſuo ponā:dicit dn̄s deus. Et eleuaue
rūt Cherubim alas ſuas:⁊ rotę cū eis:⁊ gloꝛia dei iſrael
erat ſuper ea. Et aſcendit gloꝛia dn̄i de medio ciuitatis
ſtetitq́ꝫ ſuper montē:qui eſt ad oꝛientē vꝛbis: ⁊ ſpiritus
leuabit me: adduxitq́ꝫ in chaldęā ad tranſmigrationē:ī
viſione in ſpiritu dei. Et ſublata eſt a me viſio: quā vide
ram. Et locutus ſum ad trāſmigrationē omnia verba
domini:quę oſtenderat mihi. XII

A Et factus eſt ſermo dn̄i ad me:dicens: Fili ho
minis:in medio domus exaſperātis tu habi
tas:qui oculus habēt ad videndū:⁊ nō vidēt:
⁊ aures ad audiendū: ⁊ nō audiūt:qꝛ domus
exaſperans eſt. Tu ergo fili hoīs fac tibi vaſa trāſmigra
tiōis:⁊ tranſmigrabis ꝑ diē coꝛā eis. Trāſmigrabis au
tē de loco tuo ad locū alterū in cōſpectu eoꝛū:ſi foꝛte aſ
piciāt:qꝛ dom⁹ exaſperās eſt. Et efferes foꝛas vaſa tua:
B q̄ſi vaſa tranſmigrātis per diē in cōſpectu eoꝛū. Tu aūt
egredieris veſpere coꝛā eis: ſicut egrediꝰ migrans ante
oculos eoꝛū. Perfode tibi parietē:⁊ egredieris ꝑ eum ī
cōſpectu eoꝛ. In humeris poꝛtaberis:in caligine effere
ris. Faciē tuā velabis:⁊ nō videbis terrā: qꝛ poꝛtentum
dedi te domui iſrael. Feci ergo ſicut pꝛęceperat mihi do
minus. Vaſa mea ꝓtuli quaſi vaſa tranſmigrātis ꝑ diē
⁊ veſpere ꝑfodi mihi parietē manu: ⁊ ī caligine egreſſus
ſum:⁊ in humer̄ poꝛtatus in cōſpectu eoꝛū. Et factus
eſt ſermo dn̄i mane ad me:dicēs: Fili hoīs nunquid non
dixerūt ad te dom⁹ iſrael domus exaſperās q̄d tu facis?
C Dic ad eos: Hęc dicit dn̄s deus: Sup ducē onus iſtud:
qui eſt in ieruſalē:⁊ ſuper oēm domū iſrael:quę eſt ī me
dio eoꝛū:dic: Ego poꝛtentū veſtrū. Quomodo feci:ſic fi
et illis. In tranſmigrationē ⁊ in captiuitatē ibūt:⁊ dux
qui eſt in medio eoꝛum:in humeris poꝛtabiꝰ:in caligine
egrediēꝰ. Parietē ꝑfodiēt:vt educāt eū:facies eius ope
rietur:vt nō videat oculis terrā. Et extendā rete meum
D ſup eum:⁊ capiēꝰ ī ſagena mea:et adducā eū in babylonē
in terrā chaldęoꝛū:⁊ ipſā nō videbit:ibiq́ꝫ moꝛiēꝰ:⁊ oēs
qui circa eū ſunt. Pręſidiū eius:et agmina ei⁹ diſpergā
in oēm ventū:⁊ gladiū euaginabo poſt eos. Et ſcient qꝛ
ego dn̄s: quādo diſperſero illos in gentib⁹: ⁊ diſſemina
uero eos in terris. Et reliquā ex eis viros paucos a gla
dio:⁊ fame:⁊ peſtilētia:vt narrēt oīa ſcelera eoꝛū in gen
E tibus:ad quas īgredienꝰ:⁊ ſciēt qꝛ ego dn̄s. Et fact⁹ eſt
ſermo dn̄i ad me:dicēs: Fili hoīs:panē tuū in cōturbati
one comede:ſed ⁊ aquā tuā in feſtinatiōe: ⁊ moeroꝛe bi
be:⁊ dices ad populū terrę: Hęc dicit dn̄s deus ad eos:
qui habitāt in ieruſalē in terra iſrael: Panē ſuū ī ſolitu
dine comedēt: ⁊ aquā ſuā ī deſolatione bibēt: vt deſoleꝰ
terra a multitudine ſua ꝓpter iniquitatē oīm: qui habi
F tāt ī ea:⁊ ciuitates q̄ nūc habitanꝰ:deſolatę erūt:terra
2.pet.3.f. q́ꝫ deſerta:⁊ ſcietis qꝛ ego dn̄s. Et factus eſt ſermo dn̄i
ad me:dicēs: Fili hoīs q̄d eſt pꝛouerbiū iſtud in terra iſ
rael dicentiū: In longū differenꝰ dies: et peribit omnis
viſio? Ideo dic ad eos: Hęc dicit domin⁹ de⁹: Quieſce
re faciā pꝛouerbiū iſtud: neq́ꝫ vulgo diceꝰ vltra in iſrael.
Et loquere ad eos ꝙ appꝛopinquauerint dies: ⁊ ſermo
oīs viſionis. Nō em̄ erit vltra omnis viſio caſſa: neq́ꝫ di
uinatio ambigua in medio filioꝛū iſrael: qꝛ ego domin⁹ B
loquar:⁊ q̄dcunq́ꝫ locutus fuero verbū:⁊ fiet. Nō ꝓlon
gabitur amplius: ſed in diebus veſtris dom⁹ exaſperās
loquar verbū:⁊ faciā illud dicit dn̄s deus. Et factus eſt
ſermo dn̄i ad me:dicēs: Fili hoīs:ecce domus iſrael:dicē
tiū: Viſio quā hic videt ī dies multos:⁊ in tēpoꝛa longa
iſte ꝓphetat. Propterea dic ad eos: Hęc dicit dn̄s de⁹:
Nō ꝓlongabitur vltra oīs ſermo meus. Verbū q̄d locu
tus fuero:cōplebitur:dicit dominus deus. XIII.

Et factus eſt ſermo dn̄i ad me:dicens: Fili ho A
minis vaticinare ad ꝓphetas iſrael:qui ꝓphe
tāt:⁊ dices ꝓphetātibus de coꝛde ſuo: Audi
te verbū dn̄i: Hęc dicit dn̄s deus: Vę ꝓphe
tis inſipiētibus:qui ſequunꝰ ſpm̄ ſuū:⁊ nihil vidēt. Qua
ſi vulpes in deſerto ꝓphetę tui iſrael erāt. Nō aſcendiſt̄
ex aduerſo:neq́ꝫ oppoſuiſtis murū ꝓ domo iſrael:vt ſta
retis in pꝛęlio ī die dn̄i. Vidēt vana:⁊ diuināt mēdaciū:
dicētes: Ait dn̄s:cum dn̄s non miſerit eos: ⁊ ꝑſeuerauę
rūt cōfirmare ſermonē. Nunq̄d nō viſionē caſſā vidiſt̄
⁊ diuinationē mendacē locuti eſtis? Et dicitis:ait dn̄s:
cū ego non ſim locutus. Propterea hęc dicit dn̄s deus
Quia locuti eſtis vana:⁊ vidiſtis mēdaciū:ideo ecce ego
ad vos:ait domin⁹ deus:et erit manus mea ſuꝑ pꝛophe B
tas:qui vidēt vana:⁊ diuinant mendaciū. In cōcilio po
puli mei nō erunt:⁊ in ſcriptura domus iſrael nō ſcribē
tur:nec in terrā iſrael ingredienꝰ:⁊ ſcietis qꝛ ego domi
nus deus:eo ꝙ deceperint populū meū: dicentes: Pax
pax:⁊ nō eſt pax:⁊ ipſe ędicabat parietē: illi aūt liniebāt
eum luto abſq́ꝫ paleis. Dic ad eos:qui liniunt abſq́ꝫ tem
peratura ꝙ caſurus ſit. Erit em̄ imber inundans: et da
bo lapides pꝛęgrandes:⁊ deſuper irruentes: ⁊ ventum
pꝛocellę diſſipantē. Si quidē ecce cecidit paries. Nun
quid non diceꝰ vobis:vbi eſt litura quā liniſtis? Propte
rea hęc dicit dn̄s deus: Et erumpere faciā ſpiritū tēpe
ſtatū in indignatione mea:et imber inundans in furoꝛe
meo erit. Et lapides grādes in ira ī cōſummationē. Et C
deſtruam parietē quē liniſtis abſq́ꝫ temperamēto: et ad
ęquabo eum terrę:et reuelabitur fundamētū eius: ⁊ ca
det:⁊ cōſumentur in medio eius: et ſcietis quia ego ſuꝫ
dominus. Et complebo indignationem meam in pa
riete:⁊ in his qui liniunt eum abſq́ꝫ temperamento: di
cāq́ꝫ vobis: Nō eſt paries:⁊ nō ſunt qui liniunt eū. Pꝛo
phetę iſrael:qui pꝛophetant ad ieruſalē:⁊ vident ei viſio
nē pacis:⁊ non eſt pax:ait dn̄s deus. Et tu fili hominis
pone faciē tuā contra filias populi tui : quę pꝛophetant
de coꝛde ſuo:⁊ vaticinare ſuper eas:⁊ dic: Hęc dicit dn̄s
deus: Vę qui conſuunt puluillos ſub omni cubito ma D
nus:⁊ faciūt ceruicalia ſub capite vniuerſę ętatis ad ca
piendas animas. Et cum caperent animas populi mei
viuificabant animas eoꝛum: et violabant me ad populū
meum:pꝛopter pupillum hoꝛdei:et fragmē panis:vt in
terficerent animas: quę non moꝛiuntur:et viuificarent
animas:quę non viuunt:mentiētes populo meo credē
ti mendacijs. Propter hoc:hęc dicit domin⁹ deus: Ec
ce ego ad puluillos veſtros:quibus vos capitis animas
volantes:et dirumpā eos de bꝛachijs veſtris:et dimittā
aīas quas vos capitis:animas ad volandū. Et dirum
pā ceruicalia veſtra:et liberabo populū meū de manu ve
ſtra:neq́ꝫ erunt vltra in manibus veſtris ad pꝛędanduꝫ:
et ſcietis quia ego dominus. Pro eo ꝙ moerere feciſtis
coꝛ iuſti mendaciter:quē ego non contriſtaui:et confoꝛ
taſtis manus impij:vt non reuerteretur a via ſua ma
la:⁊ viueret:propterea vana nō videbitis:⁊ diuinatōies
nō diuinabitis amplius:et eruā populū meū de manu ve
ſtra:et ſcietis quia ego dominus. XIIII

A ET venerūt ad me viri ſenioꝝ Iſrael: 7 ſede-
runt corā me. Et fact⁹ eſt ſermo dn̄i ad me:
dicēs: Fili hoīs: viri iſti poſuerūt immūdi-
cias ſuas ī cordib⁹ ſuis: et ſcādalū iniq̄tatis
ſuę ſtatuerūt cōtra faciē ſuā. Nunq̄d inter-
rogat⁹ reſpōdebo eis? Propter hoc loquere eis: 7 dices
ad eos: Hęc dicit dn̄s deus: Hō hō de domo iſrael: q̄ po
ſuerit immūdicias ſuas ī corde ſuo: 7 ſcandalū iniq̄tatis
ſuę ſtatuerit ꝯtra faciē ſuā: 7 venerit ad ꝓphetā interro
gās ꝑ eū me: ego dn̄s reſpōdebo ei: ī multitudine immū
diciarū ſuaꝝ: vt capiat dom⁹ iſrael ī corde ſuo: q̄ receſſe-
B rūt a me in cunctis idolis ſuis. Propterea dic ad domū
iſrael: Hęc dicit dn̄s deus: Cōuertimini: et recedite ab
idolis vr̄is: 7 ab vniuerſis cōtaminatiōib⁹ vr̄is auertite
facies vr̄as. Quia hō hō de domo iſrael: 7 de ꝓſelytis q̄-
C cūq; aduena fuerit ī iſrael: ſi alienat⁹ fuerit a me: 7 poſu
erit idola ſua ī corde ſuo: 7 ſcandalū iniq̄tatis ſuę ſtatue
rit ꝯtra faciē ſuā: 7 venerit ad ꝓphetā: vt īterroget ꝑ eū
me: ego dn̄s rn̄debo ei ꝑ me: 7 ponā faciē meā ſup hoīem
illū: 7 faciā eū ī exēplū 7 ī ꝓuerbiū: 7 diſꝑdā eū de medio
populi mei: 7 ſcietis: q̄a ego dn̄s. Et ꝓpheta cū errauerit
7 locut⁹ fuerit vbū: ego dn̄s decepi ꝓphetā illū. Et extē
Rom. 14. Gala. 6. dā manū meā ſup illū: 7 delebo eū de medio ppli mei iſra
el: 7 portabit iniq̄tatē ſuā. Iuxta iniq̄tatē interrogātis
D ſic iniquitas ꝓphetę erit: vt nō erret vltra dom⁹ iſrael a
me: neq; polluat in vniuerſis p̄uaricatiōib⁹ ſuis: ſed ſint
ſupra. 4. d et ſupra 5 d mihi ī ppl'm: 7 ego ſim eis ī deū: ait dn̄s exercituū. Et fa
ctus eſt ſermo dn̄i ad me: dicēs: Fili hoīs: terra cū pecca
uerit mihi: vt preuaricet̄ preuaricās: extēdā manū meā
ſup eā: 7 cōterā virgā panis ei⁹: 7 imittā ī eā famē: et in-
terficiā de ea hoīem 7 iumentū. Et ſi fuerīt tres viri iſti
E in medio eius Noe: Daniel: 7 Iob: ipſi iuſtitia ſua libe-
rabunt animas ſuas: ait dominus exercituū. Quod 7 ſi
beſtias peſſimas induxero ſup terrā: vt vaſtem eā: 7 fue-
rit inuia: eo ꝙ nō ſit ptrāſiēs ꝓpter beſtias: tres viri iſti:
ſi fuerit in ea: viuo ego: dicit dn̄s de⁹: q̄a nec filios nec fi-
lias liberabūt: ſed ipſi ſoli liberabūtur: terra autē deſola
bitur. Vel ſi gladiū induxero ſuper terrā illam: 7 dixero
gladio: trāſi ꝑ terrā: 7 interfecero de ea hoīem 7 iumen-
F tum: 7 tres viri iſti fuerint in medio eius: viuo ego: dicit
dominus deus: nō liberabūt filios neq; filias: ſed ipſi ſo
li liberabūtur. Si autē et peſtilentiā immiſero ſup terrā
illā: et effudero indignationē meā ſuper eā in ſanguine:
vt auferā ex ea hominem 7 iumentū: 7 Noe: 7 Daniel: et
Iob fuerint in medio eius: viuo ego: dicit domin⁹ de⁹:
q̄a filiū 7 filiā nō liberabūt: ſed ipſi iuſtitia ſua liberabūt
G animas ſuas. Quoniā hęc dicit domin⁹: Quod 7 ſi qua
tuor iudicia mea peſſima: gladiū 7 famem ac beſtias ma
las: 7 peſtilentiā immiſero in Ieruſalem: vt interficiam
de ea hominem 7 pecus: tamen relinquetur in ea ſalua-
tio educentiū filios 7 filias. Ecce ipſi egredient̄ ad vos:
7 videbitis viam eorū: 7 adinuentiones eorum: 7 conſo-
labimini ſuper malo: quod induxi in Ieruſalē in omni-
bus quę importaui ſuper eam: 7 cōſolabuntur vos: cum
videritis viam eorū: 7 adinuentiones eorum: et cogno-
ſcetis: ꝙ non fruſtra fecerim omnia: quę feci in ea: ait do
minus deus. XV.
A ET fact⁹ eſt ſermo dn̄i ad me: dicēs: Fili hoīs:
quid fiet de ligno vitis ex omnibus lignis ne-
morū: quę ſunt inter ligna ſiluarū? Nūquid
tolletur de ea lignū: vt fiat opus: aut fabrica-
bitur de ea paxillus: vt dependeat in eo quodcunq; vas?
Ecce igni datū eſt in eſcā: vtrāq; partē ei⁹ conſumpſit
B ignis: 7 medietas ei⁹ redacta eſt in fauillā. Nunq̄d vti-
le erit ad opus? Etiā cū eſſet integrū: nō erat aptum ad
opus: quāto magis cū illud ignis deuorauerit 7 cōbuſſe
rit: nihil ex eo fiet operis. Propterea hęc dicit dominus
deus: Quomodo lignū vitis inter ligna ſiluarū: qđ dedi
igni ad deuorandū: ſic tradā habitatores ieruſalē: 7 po-
nam faciē meam in eos: de igne egredient̄: 7 ignis con-
ſumet eos. Et ſcietis: quia ego dominus cū poſuero fa-
ciem meā in eos: 7 dedero terrā inuiam 7 deſolatā: eo ꝙ
preuaricatores extiterint: dicit dominus deus. XVI.
ET factus eſt ſermo dn̄i ad me: dicēs: Fili ho A
minis: notas fac Ieruſalem abominatiōes
ſuas: 7 dices: Hęc dicit dn̄s deus Ieruſalē:
Radix tua 7 gn̄atio tua de terra chanaan:
pater tuus Amorręus: 7 mater tua Cethea. Et quādo infra eodē
nata es: in die ortus tui nō eſt precīſus vmbilic⁹ tuus:
7 in aqua nō es lota in ſalutē: nec ſale ſalita: nec īuoluta
pānis. Nō pepercit ſup te oculus: vt faceret tibi vnū
de his miſert⁹ tui: ſed ꝓiecta es ſup faciem terrę in abie
ctione animę tuę in die qua nata es. Trāſiens autē ꝑ te:
vidi te cōculcari in ſanguine tuo. Et dixi tibi: cū eſſes in
ſanguine tuo: Viue. Dixi inquā tibi in ſanguīe tuo: Vi
ue. Multiplicatā quaſi germen agri dedi te: 7 multipli
cata es: et grandis effecta: 7 ingreſſa es: 7 perueniſti ad
mundū muliebrē. Vbera tua intumuerūt: 7 pilus tuus
germinauit: 7 eras nuda: et cōfuſiōe plena. Et trāſiui ꝑ
te: 7 vidi te: 7 ecce tēpus tuū: tēpus amantiū. Et expan-
di amictū meū ſup te: 7 operui ignominiā tuā. Et iura-
ui tibi: 7 ingreſſus ſum pactū tecū: ait dn̄s de⁹. Et facta
es mihi: 7 laui te aqua: 7 emūdaui ſanguinē tuum ex te.
Et vnxi te oleo: 7 veſtiui te diſcolorib⁹: 7 calciaui te hya- B
cintho. Et cinxi te byſſo: 7 indui te ſubtilibus: et ornaui
te ornamēto. Et dedi armillas in manibus tuis: et tor-
quē circa collū tuū: 7 dedi inaurē ſup os tuū: et circulos
aurib⁹ tuis: 7 coronā decoris ī capite tuo. Et ornata es
auro 7 argento: 7 veſtita es byſſo et polymito 7 multis
coloribus. Similam 7 mel 7 oleū comediſti: 7 decora fa
cta es vehemēter nimis. Et profeciſti in regnū: 7 egreſ-
ſum eſt nomē tuū ī gētes ꝓpt̄ ſpeciē tuā: q̄a ꝑfecta eras
in decore meo: quē poſuerā ſup te: dicit dn̄s deus. Et ha
bes fiduciā in pulchritudine tua: fornicata es ī noīe tuo
7 expoſuiſti fornicationē tuā oīni trāſeunti: vt ei⁹ fieres.
Et ſumēs de veſtimētis meis feciſti tibi excelſa hinc in
de cōſuta: 7 fornicata es ſup eis: ſicut non eſt factū: neq;
futurū eſt. Et tuliſti vaſa decoris tui de auro meo 7 ar-
gento meo: quę dedi tibi: 7 feciſti tibi imagines maſculi
nas: 7 fornicata es ī eis. Et ſumpſiſti veſtimēta tua mul
ticoloria: et operuiſti illas. Et oleum meū et thymiama C
meū poſuiſti corā eis: 7 panē meū quē dedi tibi ſimilā et
oleū 7 mel: quib⁹ enutriui te: poſuiſti in cōſpectu eorū in
odorem ſuauitatis. Et factū eſt: ait dn̄s deus: 7 tuliſti fi
lios tuos 7 filias tuas: q̄s generaſti mihi: et īmolaſti eis
ad deuorādū. Nunq̄d parua eſt fornicatio tua? Immo-
laſti filios meos: 7 dediſti illos cōſecrās eis. Et poſt oēs
abominatiōes tuas 7 fornicatiōes nō es recordata die-
rum adoleſcētię tuę: quādo eras nuda: 7 cōfuſione ple-
na: conculcata in ſanguine tuo. Et accidit poſt oēm ma
liciam tuā: vę vę tibi: ait dn̄s deus. Et ędificaſti tibi lu-
panar: 7 feciſti tibi proſtibulū in cūctis plateis. Ad oīne
caput vię ędificaſti ſignū proſtitutiōis tuę: 7 abomina-
bilem feciſti decorē tuū. Et diuiſiſti pedes tuos oīni trā
ſeunti: 7 multiplicaſti omnes fornicatiōes tuas. Et for-
nicata es cū filijs Aegypti vicinis tuis magnaꝝ carniū:
7 multiplicaſti fornicationē tuā ad irritandū me. Ecce
ego extendā manū meā ſup te: et auferā iuſtificationem
tuā: 7 dabo te in animas odientiū te filiarū paleſtinarū:
quę erubeſcunt in via tua ſcelerata. Et fornicata es in fi
lijs Aſſyriorū: eo ꝙ necdum fueris expleta. Et poſtq̄ for D
nicata es: nec ſic es ſatiata: et multiplicaſti fornicationē
tuā in terra Chanaan cū Chaldęis: 7 nec ſic ſatiata es.
In quo mundabo cor tuū: ait dominus deus: cū facias
omnia hęc opera mulieris meretricis 7 procacis? Quia
fabricaſti lupanar tuū in capite oīs vię: 7 excelſuꝫ tuum
feciſti in omni platea. Nec facta es quaſi meretrix faſti-
dio augens preciū: ſed quaſi mulier adultera: quę ſuper
virū ſuū inducit alienos. Oībus meretricibus dantur
mercedes: tu autē dediſti mercedes cūctis amatoribus

tuis: ⁊ dona donabas eis: vt intrarēt ad te vndiq; ad for
nicandum tecū. Factūq; est in te cōtra consuetudinē mu
lierū in fornicationibꝰ tuis: ⁊ post te non erit fornicatio.
In eo enī q̄ dedisti mercedes: ⁊ mercedes nō accepisti:
factū est in te contrariū. Propterea meretrix audi ver
bū domini: Hec dicit dominus deus: Quia effusum est
es tuū: et reuelata est ignominia tua in fornicationibus
tuis super amatores tuos: ⁊ super omnia idola abomi
nationū tuarū in sanguine filiorū tuorū: q̄s dedisti eis:
ecce ego cōgregabo oēs amatores tuos: quibꝰ cōmixta
E es: ⁊ oēs q̄s dilexisti cū vniuersis: q̄s oderas. Et congre
gabo eos sup te vndiq;: ⁊ nudabo ignominiā tuā coram
eis: ⁊ videbunt oēm turpitudinē tuā: ⁊ iudicabo te iudi
ciis adulterarū: et effundentiū sanguinē. Et dabo te in
sanguinē furoris ⁊ zeli: ⁊ dabo te in manus eorū. Et de
struēt lupanar tuū: ⁊ demolient̄ pstibulū tuū. Et denu
dabūt te vestimētis tuis: vt auferant vasa decoris tui: ⁊
derelinquēt te nudā plenāq; ignominia: ⁊ adducent sup
te multitudinē. Et lapidabūt te lapidibꝰ: et trucidabūt
4.reg.25. te gladiis suis. Et cōburēt domos tuas igni: ⁊ faciēt in
te iudicia in oculis mulierū plurimarū. Et desines forni
cari: ⁊ mercedes vltra nō dabis. Et reqescet indignatio
mea ī te: ⁊ auferet̄ zelus meus a te: ⁊ quiescā: nec irascar
amplius: eo q̄ nō fueris recordata dierum adolescentie
tue: ⁊ prouocasti me in omnibꝰ his. Quapropter et ego
vias tuas in capite tuo dedi: ait dñs deus: ⁊ non feci iu
xta scelera tua in omībꝰ abominationibꝰ tuis. Ecce oīs
qui dicit vulgo prouerbiū: in te assumet illud: dicēs: Si
cut mater: ita ⁊ filia eiꝰ. Filia matris tue es tu: que pro
F iecit virū suū ⁊ filios suos: ⁊ soror sororū tuarū: que proie
cerūt viros suos ⁊ filios suos. Mater vestra Cethea: et
sup. eodē. pater vester amorreus. Et soror tua maior samaria ipa
⁊ filie eiꝰ: que habitāt ad sinistrā tuā. Soror aūt tua mi
nor te: que habitat a dextris tuis: Sodoma ⁊ filie eius.
Sed nec in viis earū ambulasti: neq; s̄m scelera earū fe
cisti. Pauxillū minꝰ pene sceleratiora fecisti illis in omī
bus viis tuis. Viuo ego: dicit dñs deꝰ: q2 nō fecit Sodo
ma soror tua ipa ⁊ filie eiꝰ: sicut fecisti tu ⁊ filie tue. Ec
ce hec fuit iniquitas Sodome sororis tue: supbia: satu
ritas panis: ⁊ abūdantia: ⁊ ociū ipsiꝰ ⁊ filiarū eiꝰ. Et ma
nū egeno ⁊ pauperi nō porrigebāt: ⁊ eleuate sunt: ⁊ fece
Gene.19.f rūt abominatiōes corā me: ⁊ abstuli eas sicut vidisti. Et
Samaria dimidiū peccatorū tuorū non peccauit: sed vi
cisti eas sceleribꝰ tuis: et iustificasti sorores tuas ī omībꝰ
abominationibus tuis: quas operata es. Ergo ⁊ tu por
ta cōfusionē tuā: que vicisti sorores tuas peccatis tuis:
sceleratius agens ab eis. Iustificate sunt enī a te. Ergo
⁊ tu cōfundere: ⁊ porta ignominiā tuam: que iustificasti
sorores tuas. Et cōuertā restituens eas cōuersione So
domorū cū filiabus suis: ⁊ cōuersione Samarie ⁊ filiarū
eius. Et cōuertā reuersionē tuā in medio earū: vt portes
ignominiā tuā: ⁊ cōfundaris in omībꝰ que fecisti: conso
lans eas. Et soror tua Sodoma: ⁊ filie eius reuertētur
G ad antiquitatē suā: ⁊ Samaria ⁊ filie eius reuertent̄ ad
antiquitatē suā: ⁊ tu ⁊ filie tue reuertimini ad antiqui
tatem vestrā. Nō fuit aūt Sodoma soror tua audita in
ore tuo: in die supbie tue: anteq̄ reuelaret̄ malicia tua:
sicut hoc tēpore in opprobriū filiarū Syrie: ⁊ cūctarum
in circuitu tuo filiarū palestinarū: que ambiūt te per gy
rum. Scelus tuū ⁊ ignominiā tuā tu portasti: ait domi
nus deus. Quia hec dicit dñs deus: Et faciam tibi sicut
despexisti iuramentū: vt irritū faceres pactū: ⁊ recorda
bor ego pacti mei tecū in diebꝰ adolescētie tue: ⁊ susci
tabo tibi pactū sempiternū. Et recordaberis viarū tua
rum: ⁊ cōfunderis cū receperis sorores tuas te maiores
cū minoribꝰ tuis. Et dabo eas tibi in filias: sed nō ex pa
cto tuo: ⁊ suscitabo ego pactū meū tecū. Et scies q̄a ego
dominus: vt recorderis et cōfundaris: ⁊ nō sit tibi vltra
aperire os pre confusione tua: cū placatus tibi fuero in
omnibus que fecisti: ait dominus deus. XVII.

ET factus est sermo dñi ad me: dicēs: Fili ho A
minis ppone enigma: ⁊ narra parabolam ad
domū Israel: ⁊ dices: Hec dicit dñs deꝰ: Aq
la grādis magnarū alarū: lōgo membrorum
ductu: plena plumis ⁊ varietate venit ad Libanū: ⁊ tu
lit medullā Cedri. Summitatē frondiū eius auulsit: et
trāsportauit eā in terrā Chanaan: in vrbe negociatorū
posuit illā. Et tulit de semine terre: ⁊ posuit illud in ter B
ra pro semine: vt firmaret radicē sup aquas multas. In
supficie posuit illud. Cūq; illud germinasset: creuit in
vineā latiorē: humili statura: respicientibꝰ ramis eiꝰ ad
eā: ⁊ radices eius sub illa erāt. Facta est ergo vinea: ⁊ fru
ctificauit in palmites: ⁊ emisit propagines. Et facta est
aquila altera grādis: magnis alis: multisq; plumis. Et
ecce vinea ista quasi mittēs radices suas ad eā: palmites
suos extēdit ad illā: vt irrigaret eā de areolis germinis
sui. In terra bona sup aq̄s multas plantata est: vt faciat
frōdes: ⁊ portet fructū: vt sit in vineā grandē. Dic: Hec C
dicit dñs deus. Ergo ne psperabit̄? Nōne radices eius
euellet: ⁊ fructus eius distriget: ⁊ siccabit oēs palmites
germinis eiꝰ: ⁊ arescet: ⁊ nō ī brachio grādi: neq; ī popu
lo multo: vt euelleret eā radicitꝰ? Ecce plantata est. Er
go ne psperabit̄? Nōne cū tetigerit eā vētus vrens sicca
bitur: ⁊ in areis germinis sui arescet? Et factū est verbū
dñi ad me: dicēs: Dic ad domū exasperantē: Nescis q̄d
ista significēt? Dic: Ecce veniet rex Babylonis in Jeru
salē: ⁊ assumet regē ⁊ principes eius: et adducet eos ad
semetipm ī Babylonē: ⁊ tollet de semine regni: ferietq; D
cū eo foedus: ⁊ ab eo accipiet iusiurādum. Sed ⁊ fortes
terra tollet: vt sit regnū humile: ⁊ nō eleuetur: sed custo
diat pactū eiꝰ: ⁊ seruet illd. Qui recedēs ab eo: misit nū
cios ad egyptū: vt daret sibi eq̄s ⁊ populū multū. Nun
quid psperabit̄: vel cōsequet̄ salutē: q̄ fecit hec? Et q̄ dis
soluit pactū: nunq̄d effugiet? Viuo ego dicit dñs deus: E
quoniā in loco regis: q̄ cōstituit eū regē: cuiꝰ fecit irritū
iuramentū: ⁊ soluit pactū: qd habebat cū eo: ī medio ba
bylonis morieт̄. Et nō ī exercitu grādi: neq; ī pplo mul
to faciet cōtra eū Pharao preliū ī iactu aggeris: ⁊ ī ex
tructione vallorū: vt interficiat aīas multas. Spreue
rat enī iuramentū: vt solueret foedꝰ: et ecce dedit manū
suā: ⁊ cū oīa hec fecerit: non effugiet. Propterea hec di F
cit dñs deꝰ: Viuo ego: q2 iuramentū qd spreuit: et foe
dus: quod preuaricatus est: ponā in caput eiꝰ. Et expā
dam sup eū rete meū: ⁊ cōprehendet̄ in sagena mea: ⁊ ad
ducā eū in Babylonē: ⁊ iudicabo eū ibi ī preuaricatiōe:
qua despexit me. Et oēs pfugi eius cū vniuerso agmine
suo: gladio cadēt: residui aūt in oēm ventū dispergent̄:
⁊ scietis q̄a ego dñs locutꝰ sum. Hec dicit dñs deꝰ: Et G
sumā ego de medulla cedri sublimis: ⁊ ponā de vertice ra
morū eiꝰ tenerū: distinguā: ⁊ plantabo sup montē excel
sum ⁊ eminentē. In mōte sublimi Israel plātabo illud:
⁊ erūpet in germē: ⁊ faciet fructū: ⁊ erit ī cedrū magnā.
Et habitabūt sub ea oēs volucres: ⁊ vniuersum volatile
sub vmbra frondiū eius nidificabit. Et scient omnia li
gna regionis: quia ego dñs humiliaui lignū sublime: et
exaltaui lignū humile: ⁊ siccaui lignū viride: ⁊ frondere
feci lignū aridū. Ego dñs locutus sum: ⁊ feci. XVIII.

ET factꝰ est sermo dñi ad me: dicēs: Quid est A
q̄ inter vos parabolā vertitis in prouerbium
istud in terra Israel: dicētes: Patres come Jere.31.c
derūt vuā acerbā: ⁊ dētes filiorū obstupescūt?
Viuo ego dicit dñs deꝰ: si erit vltra vobis parabola hec
in prouerbiū in Israel. Ecce oēs aīe mee sunt. Vt aīa
patris: ita ⁊ aīa filii mea est. Aīa que peccauerit: ipa mo
rietur. Et vir si fuerit iustus: ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iustitiā: B
in mōtibꝰ nō comederit: et oculos suos nō leuauerit ad
idola domꝰ israel: et vxorē proximi sui nō violauerit: et ad
mulierē mēstruatā nō accesserit: et hoiem nō cōtristaue
rit: pignus debitori reddiderit: per vim nihil rapuerit:
panem suū esurienti dederit: et nudū operuerit vestimen

to:ad vſurā nō cōmodauerit: et ampliꝰ nō acceperit:ab
iniquitate auerterit manū ſuā:⁊ iudiciū verū fecerit in-
ter virū ⁊ virū:⁊ in preceptis meis ambulauerit:⁊ iudi-
cia mea cuſtodierit:vt faciat veritatē: hic iuſtus eſt. Ui
C ta viuet:ait dñs deꝰ. Qđ ſi genuerit filiū latronē effun-
dentē ſanguinē:⁊ fecerit vnū de iſtis:⁊ hec q̄dem omnia
nō facientē:ſed in mōtibus comedentē: ⁊ vxorem ꝓximi
ſui polluentē:egenū ⁊ pauperē cōtriſtantē:rapientē ra-
pinas:pignꝰ nō reddētē:⁊ ad idola leuātē oculos ſuos:
abominationē facientē:ad vſurā dantem: ⁊ ampliꝰ acci
pientem:nunq̄d viuet? Non viuet. Cū vniuerſa hec de-
teſtanda fecerit: morte morieť. Sāguis eiꝰ in ipſo erit.
D Quod ſi genuerit filiū:qui videns oīa peccata patris ſui
que fecit:timuerit:et nō fecerit ſimile eis:ſuꝑ mōtes nō
comederit:⁊ oculos ſuos nō leuauerit ad idola domus
Iſrael:⁊ vxorē ꝓximi ſui nō violauerit: ⁊ virū nō contri
ſtauerit:pignꝰ nō retinuerit:⁊ rapinā nō rapuerit:panē
ſuū eſuriēti dederit:⁊ nudū operuerit veſtimēto: a pau-
peris iniuria auerterit manū ſuā:vſurā et ſuꝑabūdantiā
nō acceperit:et iudicia mea fecerit:et in preceptis meis
ambulauerit:hic nō morieť in iniquitate patris ſui: ſed
vita viuet. Pater eiꝰ q̄a calūniatꝰ eſt: ⁊ vi fecerit fratri:
E et malū operatꝰ eſt in medio populi ſui: ecce mortuꝰ eſt
in iniq̄tate ſua. Et dicitis: Quare nō portabit filiꝰ ini-
Deu.24.c quitatē patris? Uidelicet: q̄a filiꝰ iudiciū ⁊ iuſticiā ope
4.reg.4.b ratus eſt:oīa precepta mea cuſtodiuit: et fecit illa: viuet
2par.25.a vita. Aīa q̄ peccauerit:ipſa morieť. Filiꝰ nō portabit ini-
quitatē patris:⁊ pater nō portabit iniq̄tatē filij. Iuſti-
tia iuſti ſuꝑ eū erit:⁊ īpietas īpij erit ſuꝑ eū. Si aūt īpiꝰ
egerit poenitentiā ab oībꝰ pctīs ſuis:q̄ opatꝰ eſt: ⁊ cuſto
dierit oīa p̄cepta mea:⁊ fecerit iudiciū ⁊ iuſtitiā:vita vi-
uet:et nō morieť. Oīm iniquitatū eiꝰ:q̄s operatꝰ eſt: nō
recordabor. In iuſtitia ſua:quā operatꝰ eſt: viuet. Nun
quid voluntatis mee eſt mors īpij:dicit dñs deꝰ: ⁊ nō vt
F cōuertať a vijs ſuis:⁊ viuat? Si aūt auerterit ſe iuſtus a
iuſticia ſua:⁊ fecerit iniquitatē ſm oēs abominationes:
quas opari ſolet īpius:nunq̄d viuet? Oēs iuſtitie eiꝰ q̄s
fecerat: nō recordabunť. In p̄uaricatiōe q̄ preuaricatꝰ
infra eodē eſt:⁊ in pctō ſuo qđ peccauit:in ipis morieť. Et dixiſtis:
infra.33.d Nō eſt equa via dñi. Audite ergo domꝰ iſrael: Nunq̄d
via mea nō eſt equa:⁊ non magis vie veſtre praue ſunt?
Cū eñi auerterit ſe iuſtus a iuſtitia ſua: ⁊ fecerit iniqui-
G tatē:morieť ī eis. In iniuſtitia quā operatꝰ eſt: morieť.
Et cū auerterit ſe īpiꝰ ab īpietate ſua quā opatꝰ eſt:⁊ fe-
ſup. eodē. cerit iudiciū ⁊ iuſtitiā:īpe aīam ſuā viuificabit. Conſide
rās eñi:⁊ auertēs ſe ab oībꝰ iniq̄tatibꝰ ſuis q̄s operatꝰ
eſt:vita viuet:⁊ nō morieť. Et dicūt filij Iſrael: Non eſt
equa via dñi. Nunq̄d vie mee nō ſunt eque domꝰ iſrael:
et non magis vie veſtre praue? Idcirco vnūquēq; iuxta
vias ſuas iudicabo domꝰ iſrael:ait dñs deꝰ. Cōuertimi
ni:⁊ agite poenitētiā ab oībꝰ iniquitatibꝰ vrīs: ⁊ nō erit
vobis in ruinā iniq̄tas. Proijcite a vobis oēs iniq̄tates
veſtras:ī q̄bꝰ p̄uaricati eſtis:⁊ facite vobꝫ cor nouū et ſpi
infra.33.c ritū nouū. Et q̄re moriemini domꝰ iſrael? q̄a nolo mor-
tē moriētis:dicit dñs deꝰ: Reuertimini:⁊ viuite. XIX.

A ET tu fili hoīs aſſume plāctum ſuꝑ p̄ncipes
Iſrael:⁊ dices: Quare mater tua leena in-
ter leones cubauit? I medio leunculorum
enutriuit catulos ſuos. Et eduxit vnū de
leunculis ſuis:leo factꝰ eſt: ⁊ didicit capere
predā:hominēq; comedere. Et audierūt de eo gētes:⁊
nō abſq; vulneribꝰ ſuis ceperūt eū:⁊ adduxerūt eū ī cate
nis ī terrā egypti. Que cū vidiſſet:qm̄ īfirmata eſt:⁊ pe-
rijt expectatio eiꝰ:tulit vnū de leūculis ſuis:leonē conſti
B tuit eū. Qui īcedebat īter leones:⁊ factꝰ eſt leo:⁊ didicit
predā capere:⁊ hoīes deuorare:didicit viduas facere:et
ciuitates eaꝝ in deſertū adducere: ⁊ deſolata eſt terra:⁊
plenitudo eiꝰ a voce rugitꝰ illiꝰ. Et cōuenerūt aduerſus
eū gētes vndiq; de ꝓuincijs: et expāderūt ſuꝑ eū rete ſuū.
In vulneribꝰ earū captꝰ eſt:⁊ miſerūt eū ī caueā. In ca-
tenis adduxerunt eū ad regē babylonis: miſerūtq; eū in
carcerē:ne audireť vox eiꝰ vltra ſuꝑ mōtes iſrael. Ma- C
ter tua q̄ſi vinea in ſanguīe tuo ſuꝑ aquā plātata eſt. Fru
ctus eiꝰ ⁊ frōdes eiꝰ creuerūt ex aq̄s multꝭ: ⁊ facte ſunt
ei virge ſolide ī ſceptra dominantiū:⁊ exaltata eſt ſtatu-
ra eiꝰ īter frōdes. Et vidit altitudinē ſuā ī multitudine
palmitū ſuoꝝ:⁊ euulſa eſt ī ira:ī terrāq; ꝓiecta:et vētus D
vrēs ſiccauit fructū eiꝰ: marcuerūt: ⁊ arefacte ſunt v̄ge
roboris eiꝰ. Ignis comedit eā. Et nūc trāſplātata eſt in
deſertū:ī terra īuia ⁊ ſitiēti:⁊ egreſſus eſt ignis de virga
ramorū eius:q̄ fructū eiꝰ comedit:et nō fuit ī ea v̄ga for
tis:ſceptrū dominantiū. Plāctus eſt:⁊ erit in planctū.

ET factū eſt in anno ſeptimo:in q̄nto: XX. A
in decima mēſis: venerunt viri de ſenioribus
iſrael: vt īterrogarēt dñm: et ſederūt coram
me. Et factus eſt ſermo dñi ad me: dicēs: Fi
li hoīs loquere ſenioribus iſrael:⁊ dices ad eos: Hec di-
cit dñs deus: Nunq̄d ad īterrogandū me vos veniſtis?
Uiuo ego:q2 nō reſpōdebo vobis:ait dñs deus. Si iudi
cas eos:ſi iudicas fili hoīs. Abominationes patrū eorū
oſtēde eis:⁊ dices ad eos: Hec dicit dñs deus: In die q̄
elegi iſrael:⁊ leuaui manū meā ꝓ ſtirpe domus iacob: et
apparui eis ī terra egypti: ⁊ leuaui manū meā ꝓ eis:di-
cēs: Ego dñs deus veſter:in die illa leuaui manū meā ꝓ B
eis:vt educerē eos de terra egypti:in terrā quā prouide
rā eis:fluētē lacte ⁊ melle: q̄ eſt egregia īter oēs terras.
Et dixi ad eos: Unuſq̄ſq; offenſiōes oculoꝝ ſuoꝝ abij- infra eodē
ciat:⁊ ī idolis egypti nolite pollui. Ego dñs deꝰ veſter:
⁊ irritauerūt me:noluerūtq; me audire. Unuſq̄ſq; abo-
minationes oculorū ſuoꝝ nō proiecit: nec idola egypti
reliquerūt. Et dixi: vt effunderē indignationē meā ſuꝑ
eos:⁊ implerē irā meā ī eis:ī medio terre egypti. Et fe-
ci ꝓpter nomē meū:vt nō violareť corā gētibꝰ: in quarū
medio erāt:⁊ inter q̄s apparui eis:vt educerē eos de ter
ra egypti. Eieci ergo eos de terra egypti:et eduxi eos ī de-
ſertū:⁊ dedi eis p̄cepta mea:⁊ iudicia mea oſtendi eis:q̄
faciens hō viuet in eis. Inſuꝑ ⁊ ſabbata mea dedi eis:vt Exo.20.b
eſſet ſignū īter me ⁊ eos:⁊ ſcirēt: q̄a ego dñs ſanctificās et.31.c.
eos. Et irritauerūt me domus iſrael ī deſerto: ī p̄ceptis
meis nō ambulauerūt: ⁊ iudicia mea ꝓiecerūt: q̄ faciēs Exo.16.f.
hō viuet ī eis:⁊ ſabbata mea violauerūt vehemēter. Di-
xi ergo vt effunderē furorē meū ſuꝑ eos ī deſerto:⁊ cōſu C
merē eos. Et feci propter nomen meū:ne violareť corā ſup.eodē
gētibus:de q̄bus eieci eos ī cōſpectu eaꝝ. Ego igiť leua infra eodē
ui manū meā ſuꝑ eos ī deſerto: ne inducerē eos in terrā:
quā dedi eis fluentē lacte ⁊ melle:p̄cipuā terraꝝ oīm:q2
iudicia mea proiecerūt:⁊ in p̄ceptis meis nō ambulaue
rūt:⁊ ſabbata mea violauerunt. Poſt idola eñi cor eoꝝ
gradiebať:⁊ pepcit oculus meus ſuꝑ eos: vt nō īterfice-
rē eos:nec cōſumpſi eos ī deſerto. Dixi aūt ad filios eoꝝ
in ſolitudine: In p̄ceptis patrū vroꝝ nolite īcedere: nec
iudicia eorū cuſtodiatis: nec in idolis eorū polluamini.
Ego dñs deus veſter. In p̄ceptis meis ambulate: ⁊ iu-
dicia mea cuſtodite:⁊ facite ea. Et ſabbata mea ſanctifi
cate:vt ſit ſignū īter me ⁊ vos:⁊ ſciatis: q̄a ego ſum dñs
deus veſter. Et exacerbauerūt me filij: et ī p̄ceptis meis D
nō ambulauerūt:⁊ iudicia mea nō cuſtodierūt: vt facerēt
ea:q̄ cū fecerit hō:viuet in eis:⁊ ſabbata mea violauerūt.
Et cōminatus ſum:vt effunderē furorē meū ſuꝑ eos: et
implerē irā meā in eis in deſerto. Auerti aūt manū meā
⁊ feci propter nomē meū:vt nō violareť corā gētibus:de
q̄bus eieci eos ī oculis eaꝝ. Iteꝝ leuaui manū meā ī eos ſupra eo.
in ſolitudine:vt diſpergerē illos in natiōes: ⁊ vētilarē in
terras:eo ꝙ iudicia mea nō feciſſent:⁊ precepta mea re-
probaſſent:⁊ ſabbata mea violaſſent: ⁊ poſt idola patrū
ſuoꝝ fuiſſent oculi eoꝝ. Ergo ⁊ ego dedi eis p̄cepta non
bona:⁊ iudicia ī q̄bus nō viuēt:⁊ pollui eos in muneribꝰ
ſuis:cū offerrēt oē quod aperit vuluā propter delicta
ſua:⁊ ſciēt:q̄a ego dominus. Quamobrē loquere ad do E
mū iſrael fili hominis:⁊ dices ad eos: Hec dicit dominꝰ

deꝰ: Adhuc: ⁊ in hoc blaſphemauerūt me patres vrī:cū
ſpreuiſſent me cōtemnētes:⁊ induxiſſem eos ī terrā ſup
quā leuaui manū meā: vt darē eis. Viderūt oēm collem
excelſum:⁊ oīe lignū nemoroſum:⁊ īmolauerūt ibi vi-
ctimas ſuas:⁊ dederūt ibi irritationem oblatiōis ſue:⁊
poſuerūt ibi odorē ſuauitatis ſue:⁊ libauerūt libatiōes
ſuas. Et dixi ad eos: Quid eſt excelſum: ad qđ vos īgre
dimini? Et vocatū eſt nomē eiꝰ excelſuꝫ vſqꝫ ad hāc diē.
Propterea dic ad domū iſrael: Hec dicit dn̄s deꝰ: Cer
te in via patrū vroꝝ vos polluimini: ⁊ poſt offendicula
eoꝝ vos fornicamini: ⁊ ī oblatiōe donoꝝ vroꝝ: cū tradu
citis filios vros ꝑ ignē: vos polluimini ī oībꝰ idolis vris
vſqꝫ hodie:⁊ ego reſpōdebo vobis domus Iſrael? Viuo
ego dicit dn̄s deꝰ: qꝛ nō reſpōdebo vobis: neqꝫ cogitatio
mētis vre fiet: dicētiū: Erimꝰ ſicut gētes: ⁊ ſicut cogna
tiones terre: vt colamꝰ ligna ⁊ lapides. Viuo ego dicit
dn̄s deꝰ: qm̄ in manu forti:⁊ ī brachio extēto: et ī furore
F effuſo regnabo ſup vos. Et educā vos de pplis: ⁊ cōgre
gabo vos de terris: in quibꝰ diſperſi eſtis. In manu vali
da ⁊ ī brachio extēto: ⁊ ī furore effuſo regnabo ſup vos:
⁊ educā vos in deſertū populoꝝ:⁊ iudicabor vobiſcū ibi
facie ad faciē. Sicut iudicio cōtendi aduerſum patres
veſtros in deſerto terre egypti: ſic iudicabo vos dicit do
minus. Et ſubijciā vos ſceptro meo:⁊ inducā vos in vin
culis foederis. Et eligā de vobis trāſgreſſores ⁊ īpios:⁊
de terra incolatꝰ eoꝝ educā eos:⁊ ī terrā iſrael nō ingre-
dietur:⁊ ſcietis: qꝛ ego dn̄s. Et vos domꝰ iſrael: hec di
cit dn̄s deꝰ: Singuli poſt idola vra ambulate: et ſeruite
eis. Qđ ſi ⁊ ī hoc nō audieritis me: et nomē meū ſanctū
pollueritis vltra in muneribꝰ veſtris:⁊ in idolis veſtris
in mōte ſancto meo: in mōte excelſo iſrael: ait dn̄s deꝰ:
ibi ſeruiet mihi oīs domꝰ iſrael: oēs inquā ī terra: in qua
placebūt mihi. Et ibi querā ꝓmitias vras:⁊ initiū deci-
marū veſtrarū in oībus ſanctificationibꝰ vris. In odo
rē ſuauitatis ſuſcipiā vos: cū eduxero vos de pplis: ⁊ cō
gregauero vos de terris: ī qꝰs diſperſi eſtis:⁊ ſanctifica-
G bor in vobis ī oculis nationū. Et ſcietis: qꝛ ego dn̄s: cū
induxero vos ad terrā Iſrael: in terrā ꝑ q̄ leuaui manū
meā: vt darē eā patribꝰ vris. Et recordabimini ibi viarū
veſtrarū:⁊ oīm ſcelerū veſtroꝝ: qbus polluti eſtis in eis:
⁊ diſplicebitis vobis ī cōſpectu veſtro in omnibus mali
tijs veſtris: quas feciſtis:⁊ ſcietis: qꝛ ego dn̄s cū benefe-
cero vobis propter nomē meū:⁊ nō ſm̄ vias veſtras ma
las: neqꝫ ſm̄ ſcelera veſtra peſſima domus Iſrael: ait do
minus deus. Et factus eſt ſermo domini ad me: dicens:
Fili hominis: pone faciem tuā cōtra viam auſtri: ⁊ ſtilla
ad Africū:⁊ propheta ad ſaltū agri meridiani. Et dices
ſaltui meridiano: Audi verbum domini. Hec dicit do-
minus deus: Ecce ego ſuccendam in te ignem:⁊ combu
ram in te omne lignum viride:⁊ omne lignum aridum.
Lu. 4.a Non extinguetur flamma ſuccenſionis: et comburetur
in ea omnis facies ab auſtro vſqꝫ ad aquilonē: et videbit
vniuerſa caro: quia ego dominus ſuccēdi eam: nec extin
guetur. Et dixi: Ah ah domine deus. Ipſi dicūt de me:
Nunqđ nō per parabolas loquitur iſte? XXI.
A ET factus eſt ſermo dn̄i ad me: dicēs: Fili ho-
minis: pone faciē tuā ad Ieruſalē: ⁊ ſtilla ad
ſanctuaria:⁊ propheta cōtra humū iſrael. Et
dices terre Iſrael: Hec dicit dominus deꝰ:
Ecce ego ad te:⁊ eijciā gladiū meū de vagina ſua: ⁊ occi
dā in te iuſtū ⁊ impiū. Pro eo autē quod occidi in te iu-
ſtum ⁊ impiū: idcirco egredietur gladius meus de vagina
ſua ad oēꝫ carnē: ab auſtro vſqꝫ ad aquilonē: vt ſciat oīs
caro: qꝛ ego dominꝰ eduxi gladiū meū de vagina ſua ir-
reuocabilem. Et tu fili hominis ingemiſce in cōtritione
B lumborū:⁊ in amaritudinibꝰ īgemiſces corā eis. Cūqꝫ
dixerint ad te: quare tu gemis? dices: Pro auditu: quia
venit:⁊ tabeſcet oē cor:⁊ diſſoluentur vniuerſe manꝰ: et
infirmabitur oīs ſpiritus:⁊ ꝑ cūcta genua fluēt aque. Ec-
ce venit:⁊ fiet: ait dn̄s deus. Et factus eſt ſermo domini
ad me: dicēs: Fili hoīs propheta:⁊ dices: Hec dicit dn̄s
deꝰ: Loqre: Gladius gladiꝰ exacutus eſt ⁊ limatꝰ. Vt
cedat victimas: exacutus eſt: vt ſplendeat: limatus eſt.
Qui moues ſceptrū filij mei: ſuccidiſti oē lignū. Et de C
di eū ad leuigandum: vt teneatur manu. Iſte exacutus eſt
gladius:⁊ iſte limatus eſt: vt ſit in manu interficientis.
Clama ⁊ vlula fili hoīs: qꝛ hic factus eſt ī pplo meo: hic
in cūctis ducibus iſrael: q̄ fugerant: gladio traditi ſunt
cū pplo meo. Idcirco plaude ſup foemur: qꝛ ꝓbatus eſt
⁊ hoc cū ſceptrū ſubuerterit:⁊ nō erit: dixit dn̄s deꝰ. Tu
ergo fili hoīs ꝓpheta:⁊ ꝑcute manū ad manū: ⁊ duplice
tur gladius: ac triplicetur gladiꝰ interfectoꝝ. Hic eſt gla-
dius occiſionis magne: q̄ obſtupeſcere eos facit:⁊ corde
tabeſcere:⁊ multiplicat ruinas. In omnibus portis eo- D
rū dedi cōturbationē gladij acuti:⁊ limati ad fulgēdū:
amicti ad cedē. Exacuere ⁊ vade ad dexterā: ſiue ad ſini
ſtrā: qꝛcūqꝫ faciei tue eſt appetitus. Quin et ego plaudā
manu ad manū:⁊ implebo īdignationē meā. Ego dn̄s
locutus ſum. Et factus eſt ſermo dn̄i ad me: dicēs: Et
tu fili hoīs pone tibi duas vias: vt veniat gladius regis
babylonis. De terra vna egredietur ambe. Et manu ca
piet cōiecturā: ī capite vie ciuitatis cōijciet. Viā pones:
vt veniat gladius ad rabbath filioꝝ ammō: ⁊ ad iudā in
Ieruſalē munitiſſimā. Stetit enī rex babylonis ī biuio:
in capite duarū viarū: diuinationē querēs: cōmiſcēs ſa-
gittas. Interrogauit idola: exta conſuluit. Ad dexterā E
eius facta eſt diuinatio ſup ieruſalē: vt ponat arietes: vt
aperiat os ī cede:⁊ vt eleuet vocē ī vlulatu: vt ponat arie
tes cōtra portas: vt cōporteret aggerē: vt edificet muni-
tiones. Eritqꝫ qſi cōſulēs fruſtra oraculū in oculis eoꝝ:
⁊ ſabbatoꝝ ociū imitās. Ipſe aūt recordabitur iniqtatis
ad capiendū. Idcirco hec dicit dn̄s deus: Pro eo ꝙ re- F
cordati eſtis iniquitatis veſtre: et reuelaſtis preuarica-
tiones veſtras:⁊ apparuerūt peccata veſtra in oībus co
gitationibus veſtris. Pro eo inquā ꝙ recordati eſtis:
manu capiemini. Tu aūt ꝓphane īpie dux Iſrael: cuius
venit dies ī tēpore iniqtatis ꝓfinita. Hec dicit dn̄s deꝰ:
Aufer cidarim: tolle coronā. Nōne hec eſt: q̄ humilē ſub G
leuauit:⁊ ſublimē humiliauit? Iniqtatē: iniquitatē: ini
quitatē ponā eā. Et hoc nō factū eſt: donec veniret cuiꝰ eſt
iudiciū:⁊ tradā ei. Et tu fili hoīs ꝓpheta:⁊ dic: Hec di
cit dn̄s deus ad filios ammō:⁊ ad opprobriū eoꝝ. Et di
ces: Mucro mucro euagina te ad occidēdū: lima te vt
interficias ⁊ fulgeas: cū tibi viderētur vana: ⁊ diuinarē
tur mēdacia: vt dareris ſup colla vulneratoꝝ impiorū:
quoꝝ venit dies ī tpe iniqtatis ꝓfinita. Reuertere ad va
ginā tuā ī locū: ī q̄ creatus es. In terra natiuitatis tue
iudicabo te: et effundā ſup te īdignationē meā. In igne
furoris mei ſufflabo in te: daboqꝫ te in manus hoīm inſi
pientiū:⁊ fabricātiū īteritū. Igni eris cibꝰ. Sāguis tuꝰ
erit ī medio terre: obliuiōi traderis: qꝛ ego dn̄s locutꝰ ſū.
ET factū eſt vbū dn̄i ad me: dicēs: Et XXII. A
tu fili hoīs: num iudicas ciuitatē ſanguinū:
⁊ oſtēdis ei oēs abominatiōes ſuas? Et di
ces: Hec dicit dn̄s deus: Ciuitas effundēs
ſanguinē in medio ſui: vt veniat tēpus eius:⁊ q̄ fecit ido
la cōtra ſemetipſam: vt pollueretur. In ſanguine tuo: q̄ a
te effuſus eſt: deliqſti: et ī idolis tuis q̄ feciſti: polluta es.
Et appropinquare feciſti dies tuos: et adduxiſti tēpus
annorū tuoꝝ: ꝓpterea dedi te opprobriū gētibus: ⁊ irri B
ſionē vniuerſis terris q̄ iuxta te ſunt:⁊ q̄ ꝓcul a te. Triū
phabūt de te ſordida nobilis: grādis īteritu. Ecce prīci
pes iſrael ſinguli ī brachio ſuo fuerūt ī te: ad effundēdū
ſanguinē. Patrē ⁊ matrē cōtumelijs affecerūt ī te: ad-
uenā calūniati ſunt ī medio tui: pupillū ⁊ viduā cōtriſta
uerūt apud te: ſanctuaria mea ſpreuiſtis: ⁊ ſabbata mea
polluiſtis. Viri detractores fuerūt in te ad effundendū Iere. 5.a.
ſanguinē:⁊ ſup mōtes comederūt ī te: ſcelus opati ſunt C
in medio tui. Verecūdiora patris diſcooperuerūt in te:
immūdiciā mēſtruate humiliauerūt in te. Et vnuſqſqꝫ

in vxorē ꝓximi ſui operatꝰ eſt abominationē: ⁊ ſocer nu-
rū ſuā polluit nepharie: frater ſororē ſuā filiā patris ſui
oppſſit in te. Munera acceperūt apud te: ad effundēdū
ſanguinē: vſurā: ⁊ ſupabundantiā accepiſti: ⁊ auare ꝓxi-
mos tuos calūniabaris: meiq; oblita es: ait dñs deꝰ. Ec-
ce cōploſi manus meas ſup auaritiā tuā quā feciſti: ⁊ ſu-
per ſanguinē q̄ effuſus eſt ī medio tui. Nunquid ſuſtine-
bit cor tuū: aut preualebūt manꝰ tue: in diebꝰ q̄s ego fa-
ciā tibi: Ego dñs locutꝰ ſum: ⁊ faciā. Et diſpergā te ī na-
D tiones: ⁊ vētilabo te ī terras: ⁊ deficere faciā immūditiā
tuā a te: ⁊ poſſidebo te in cōſpectu gētiū: et ſcies: q̄a ego
dñs. Et factū eſt verbū dñi ad me: dicēs: Fili hoīs: verſa
eſt mihi domus Iſrael in ſcoriā. Oēs iſti es ⁊ ſtānum et
ferrū ⁊ plūbū in medio fornacis: ſcoria argēti facti ſunt.
E Propterea hec dicit dñs deus: Eo q̄ verſi eſtis omēs in
ſcoriā: ꝓpterea ecce ego cōgregabo vos ī medio ieruſalē
cōgregatiōe argēti ⁊ eris ⁊ ſtāni ⁊ ferri ⁊ plumbi in me-
dio fornacis: vt ſuccēdam in ea ignē ad conflandū. Sic
congregabo in furore meo: ⁊ in ira mea: ⁊ requieſcā. Et
cōflabo vos: ⁊ cōgregabo vos: ⁊ ſuccendā vos in igne fu-
roris mei: ⁊ cōflabimini in medio eiꝰ: vt cōflat argētū in
F medio fornacis: ſic eritis in medio eiꝰ. Et ſcietis: q̄a ego
dñs: cū effuderim indignationē meā ſup vos. Et factū
eſt verbū dñi ad me: dicens: Fili hoīs: dic ei: Tu es terra
immūda: ⁊ nō cōpluta in die furoris. Coniuratio pro-
phetarū in medio eius: ſicut leo rugiens: rapienſq; pre-
dam: animas deuorauerunt: opes ⁊ preciū acceperunt:
viduas eius multiplicauerūt in medio illius. Sacerdo-
tes eius contempſerunt legē meā: ⁊ polluerunt ſanctua-
ria mea. Inter ſanctum ⁊ prophanum non habuerunt
diſtantiam: inter pollutū ⁊ mundum non intellexerūt: ⁊
mich. 3. d. a ſabbatis meis auerterūt oculos ſuos: et coinquinabar
ſopho. 3. d in medio eorū. Principes eius in medio illius quaſi lu-
G pi rapientes predam ad effundendum ſanguinem: ⁊ ad
perdendas animas: ⁊ auare ſectando lucra. Prophete
autem eius liniebant eos abſq; temperamēto: videntes
vana: et diuinantes ei mendacium: dicentes: Hec dicit
dominus deus: cum dominus non ſit locutus. Populi
terre calumniabantur calumniam: ⁊ rapiebant violen-
ter egenum: ⁊ pauperem affligebant: ⁊ aduenam oppri-
mebāt calumniam abſq; iudicio. Et queſiui de eis virū
qui interponeret ſepē: ⁊ ſtaret oppoſitus contra me pro
terra: ne diſſiparē eā: ⁊ non inueni. Et effudi ſup eos in-
dignationem meā: ⁊ in igne ire mee cōſumpſi eos. Viā
eorū in caput eorū reddidi: ait dñs deus. XXIII.

A Et factus eſt ſermo dñi ad me: dicens: Fili
hoīs: due mulieres filie matris vniꝰ fuerūt:
⁊ fornicate ſunt in Aegypto. In adoleſcen-
tia ſua fornicate ſunt. Ibi ſubacta ſunt vbe-
ra earū: et fracte ſunt mamme pubertatis
earū. Noīa aūt earū Oola maior: ⁊ Ooliba ſoror eiꝰ mi-
nor. Et habui eas: ⁊ pepererūt filios ⁊ filias. Porro ea-
rū noīa Samaria Oola et Ieruſalē Ooliba. Fornicata
eſt igit̄ ſup me Oola: ⁊ inſaniuit ī amatores ſuos: in aſſy-
rios propinquātes: veſtitos hyacintho ꝑncipes ⁊ magi-
ſtratus: iuuenes cupidinis: vniuerſos equites ⁊ aſcenſo-
res equoꝝ. Et dedit fornicatiōes ſuas ſup eos electos fi-
lios Aſſyrioꝝ vniuerſos: ⁊ in omnibꝰ in quos inſaniuit:
in immūditijs eoꝝ polluta eſt. Inſup ⁊ fornicatiōes ſuas:
B quas habuerat ī egypto nō reliq̄t. Nā ⁊ illi dormierunt
cū ea in adoleſcētia eiꝰ: ⁊ illi cōfregerūt vbera pubertatis
eiꝰ: ⁊ effuderūt fornicationē ſuā ſup eā. Propterea tra-
didi eā in manꝰ amatorū ſuoꝝ: in manꝰ filioꝝ Aſſur: ſu-
per quorū inſaniuit libidine. Ipſi diſcooperuerunt igno-
miniam eius: filios ⁊ filias eius tulerunt: ⁊ ipſam occide-
rūt gladio. Et facte ſunt famoſe mulieres: ⁊ iudicia ꝑ-
petrauerūt ī ea. Quod cū vidiſſet ſoror eiꝰ Ooliba: plus q̄
illa inſaniuit libidine: ⁊ fornicationē ſuā ſup fornicatio-
nē ſororis ſue ad filios aſſyrioꝝ prebuit impudēter: du-
cibus et magiſtratibus ad ſe venientibus: indutis veſte
varia: equitibus qui vectabantur equis: ⁊ adoleſcentibꝰ
forma cunctis egregia. Et vidi q̄ polluta eſſet via vna C
ambarū: ⁊ auxit fornicationes ſuas. Cūq; vidiſſet viros
depictos in pariete: imagines Chaldeoꝝ expreſſas co-
loribus: ⁊ accinctos baltheis renes: et thyaras tinctas in
capitibus eorū: formā ducū oīm: ſimilitudinē filiorū ba-
bylonis: terreq; Chaldeoꝝ in qua orti ſunt: inſaniuit ſu-
per eos cōcupiſcentia oculoꝝ ſuorū: ⁊ miſit nuncios ad
eos in Chaldeā. Cūq; veniſſent ad eā filij babylonis ad
cubile mamarū: polluerūt eā ſtupris ſuis: et polluta eſt
ab eis: ⁊ ſaturata eſt anima eius ab illis. Denudauit q̄q;
fornicationes ſuas: ⁊ diſcooperuit ignominiā ſuam. Et
receſſit aīa mea ab ea: ſicut receſſerat anima mea a ſo-
rore eius. Multiplicauit enim fornicationes ſuas: re-
cordans dies adoleſcētie ſue: quibus fornicata eſt in ter-
ra Aegypti: et inſaniuit libidine ſuper cōcubitū eorum:
quorū carnes ſunt: vt carnes aſinorū: ⁊ ſicut fluxꝰ equo-
rum: fluxus eorum. Et viſitaſti ſcelus adoleſcentie tue:
quādo ſubacta ſunt in Aegypto vbera tua: et confracte
ſunt mamme pubertatis tue. Propterea ooliba: Hec di- D
cit dñs deꝰ: Ecce ego ſuſcitabo oēs amatores tuos con-
tra te: de q̄bꝰ ſatiata eſt aīa tua: ⁊ cōgregabo eos aduer-
ſum te in circūitu filios babylonis: ⁊ vniuerſos Chalde-
os nobiles tyrānoſq; ⁊ ꝑncipes: oēs filios aſſyrioꝝ: iuue-
nes forma egregia: duces ⁊ magiſtratꝰ: vniuerſos prīci-
pes principū: ⁊ noīatos aſcēſores equoꝝ: ⁊ veniēt ſup te
īſtructi curru: ⁊ tota multitudo populoꝝ. Lorica ⁊ cly-
peo ⁊ galea armabunt̄ ꝯtra te vndiq;. Et dabo corā eis
iudiciū: et iudicabūt te iudicijs ſuis. Et ponā zelū meū ī
te: quē exercēt tecū in furore. Naſum tuū et aures tuas
precidēt: ⁊ q̄ remāſerint gladio cōcident. Ipſi filios tu-
os ⁊ filias tuas capiēt: et nouiſſimū tuū deuorabit̄ igni.
Et denudabūt te veſtimentis tuis: ⁊ tollent vaſa glorie
tue. Et req̄eſcere faciā ſcelus tuū de te: ⁊ fornicationem
tuā de terra Aegypti: nec leuabis oculos tuos ad eos: ⁊
Aegypti nō recordaberis amplius. Quia hec dicit dñs E
deꝰ: Ecce ego tradā te in manus eoꝝ: quos odiſti: in ma-
nus: de quibꝰ ſatiata eſt aīa tua: ⁊ agēt tecū in odio. Et
tollēt oēs labores tuos: ⁊ dimittēt te nudam: ⁊ ignomi-
nia plenam: ⁊ reuelabitur ignominia fornicationū tua-
rum. Scelus tuū ⁊ fornicationes tue fecerunt hec tibi:
q̄a fornicata es poſt gētes: inter quas polluta es in ido-
lis earū. In via ſororis tue ambulaſti: et dabo calicē eiꝰ
in manu tua. Hec dicit dñs deꝰ: Calicem ſororis tue bi-
bes profundū ⁊ latū. Eris in deriſum ⁊ in ſubſannatio-
nē: que eſt capaciſſima: ebrietate ⁊ dolore repleberis: ca-
lice moeroris ⁊ triſtitie: calice ſororis tue Samarie: et
bibes illū: ⁊ potabis vſq; ad feces: ⁊ fragmēta eius deuo-
rabis: ⁊ vbera tua lacerabis: q̄a ego locutꝰ ſum: ait dñs
deꝰ. Propterea hec dicit dñs deꝰ: Quia oblita es mei:
⁊ ꝓieciſti me poſt corpus tuū: tu q̄q; porta ſcelus tuū: et F
fornicatiōes tuas. Et ait dñs ad me: dicens: Fili hoīs:
nunq̄d iudicas oolā ⁊ oolibā: ⁊ annūcias eis ſcelera eaꝝ
quia adulterate ſunt: ⁊ ſanguis in manibus earū: ⁊ cum
idolis ſuis fornicate ſunt: inſuper ⁊ filios ſuos: quos ge-
nuerūt mihi: obtulerūt eis ad deuorandū. Sed ⁊ hoc fece-
rūt mihi. Polluerūt ſanctuariū meū ī die illa: ⁊ ſabbata
mea ꝓphanauerūt. Cūq; imolarēt filios ſuos idolis ſu-
is: ⁊ ingrederent̄ ſanctuariū meū in die illa: vt polluerēt
illud: etiā hec fecerūt in medio domus mee. Miſerunt
ad viros: veniētes de lōge: ad q̄s nūcios miſerāt. Itaq;
ecce venerunt q̄bus te lauiſti: ⁊ circūliniſti ſtibio oculos G
tuos: ⁊ ornata es mundo muliebri. Sediſti in lecto pul-
cherrimo: ⁊ mēſa ornata eſt ante te. Thymiama meū: et
vnguentū meū poſuiſti ſuper eā: ⁊ vox multitudinis ex-
ultantis erat in ea. Et in viris qui de multitudine homi-
num adducebātur: ⁊ veniebāt de deſerto: poſuerunt ar-
millas in manibus eorū: ⁊ coronas ſpecioſas in capitibꝰ
eorū. Et dixi ei: que attrita eſt in adulterijs: Nūc forni-
cabitur in fornicatione ſua etiā hec. Et ingreſſi ſunt ad

eam quaſi ad mulierē meretricem: ſic ingrediebātur ad Oolam et Oolibam mulieres nefarias. Uiri ergo iuſti ſunt. Hi iudicabūt eas iudicio adulterarū: ⁊ iudicio effundētiū ſanguinē: q̄a adultere ſunt: ⁊ ſanguis in manibus eaꝝ: ⁊ cū idolis ſuis fornicate ſunt. Hec eñ dicit dominus deꝰ: Adduc ad eas multitudinē: ⁊ trade eas ī tumultū ⁊ ī rapinā: ⁊ lapidenť lapidibꝰ populoꝝ: ⁊ confodiantur gladijs eoꝝ. Filios ⁊ filias earū interficiēt: ⁊ domus eaꝝ igne ſuccēdent: ⁊ auferā ſcelꝰ de terra: ⁊ diſcēt oēs mulieres ne faciāt ſm̄ ſcelus earū. Et dabūt ſcelus veſtrū ſuper vos: ⁊ peccata idoloꝝ veſtroꝝ portabitis: ⁊ ſcietis quia ego dominus deus. XXIIII.

A Et factū eſt vbū dñi ad me ī anno nono: in mēſe decimo: decima die mēſis: dicēs: Fili hoīs: ſcribe tibi nomē diei huiꝰ: ī qua cōfirmatꝰ eſt rex babylonis aduerſum ieruſalē hodie: et dices ꝑ ꝓuerbiū ad domū irritatricē parabolā: ⁊ loqueris ad eos: Hec dicit dñs deꝰ: Pone ollā eneā: pone inquā ⁊ mitte ī eā aquā. Cōgere fruſta eiꝰ in eā: oēm partē bonā: foemur et armū: electa ⁊ oſſibꝰ plena. Pinguiſſimū pecꝰ aſſume: cōpone q̄ꝫ ſtrues oſſiū ſub ea. Et efferbuit coctio eiꝰ: ⁊ diſcocta ſunt oſſa illiꝰ ī medio eiꝰ. Propter

B ea hec dicit dñs deꝰ: Ve ciuitati ſanguinū olle: cuiꝰ rubigo in ea eſt: ⁊ rubigo eiꝰ nō exiuit de ea. Per partes ⁊

Num.3.a aba c.z.c. per partes ſuas eijce eā. Nō cecidit ſup eā ſors. Sāguis eñ eiꝰ in medio eiꝰ eſt: ſup limpidiſſimā petrā effudit illū. Nō effudit illū ſup terrā: vt poſſit operiri puluere: vt ſupinducerē indignationē meā: ⁊ vīdicta vlciſcerer. Dedi ſanguinē eiꝰ ſup petrā limpidiſſimā: ne operireť. Pro-

C pterea hec dicit dñs deꝰ: Ve ciuitati ſanguinū: cuiꝰ ego

ſup. eodē. grādē faciā pyrā. Cōgere oſſa q̄ igne ſuccēdā. Cōſumentur carnes: ⁊ coquať vniuerſa cōpoſitio: ⁊ oſſa tabeſcēt. Pone q̄ꝫ eā ſup prunas vacuā: vt icaleſcat et liq̄fiat es eius: ⁊ cōfleť ī medio eiꝰ inquinamētū eiꝰ: ⁊ cōſumať rubigo eiꝰ. Multo labore ſudatum eſt: ⁊ nō exiuit de ea nimia rubigo eiꝰ: neq̄ꝫ ꝑ ignē. Immūdicia tua execrabilis q̄a mūdare te volui: ⁊ nō es mūdata a ſordibꝰ tuis. Sed nec mūdaberis prius: donec q̄ſcere faciā indignationē meā ī te. Ego dñs locutꝰ ſum: Ueni: ⁊ faciā: nō tranſeā:

D nec parcam: nec placabor. Iuxta vias tuas ⁊ iuxta adinuētiones tuas iudicabo te: dicit dñs. Et factū eſt verbū dñi ad me: dicēs: Fili hoīs: ecce ego tollo a te deſiderabile oculoꝝ tuoꝝ ī plaga: ⁊ nō plāges: neq̄ꝫ plorabis: neq̄ꝫ fluēt lachrymę tuę. Ingemiſce tacens: mortuoꝝ luctū nō facies. Corona tua circūligata ſit tibi: ⁊ calceamēta tua erūt ī pedibꝰ tuis: nec amictu ora velabis: nec cibos lugētiū comedes. Locutꝰ ſum ḡ ad pplm̄ mane: ⁊ mortua eſt vxor mea veſpere. Feciq̄ꝫ mane ſicut p̄ceperat mihi. Et dixit ad me ppls: Quare nō idicas nobis: q̄d iſta ſignificēt q̄ tu facis? Et dixi ad eos: Sermo dñi factꝰ eſt

E ad me: dicēs: Loq̄re domui iſrael. Hec dicit dñs deus: Ecce ego polluā ſanctuariū meū: ſupbiā iperij vr̄i: ⁊ deſiderabile oculoꝝ vr̄oꝝ: ⁊ ſup q̄ pauet aīa vr̄a: ⁊ filij vr̄i: ⁊ filię veſtrę: q̄s reliq̄ſtis: gladio cadent: ⁊ facietis ſicut feci. Ora amictu nō velabitis: ⁊ cibos lugētiū nō comedetis. Coronas habebitis ī capitibꝰ vr̄is: et calceamēta in pedibꝰ. Nō plāgetis: neq̄ꝫ flebitis: ſed tabeſcetis in ini-

F quitatibꝰ vr̄is: ⁊ vnuſq̄ſq̄ꝫ gemet ad fratrē ſuū. Eritq̄ꝫ Hezechiel vobꝭ ī portentū. Iuxta oīa q̄ fecit: facietis: cū venerit iſtud: ⁊ ſcietis: q̄ꝛ ego dñs deꝰ. Et tu fili hoīs: ecce ī die q̄ tollā ab eis fortitudinē eoꝝ: ⁊ gaudiū dignitatis: ⁊ deſideriū oculoꝝ eoꝝ: ſuper quo requieſcūt animę eorū: ⁊ filios ⁊ filias eorū: in die illa cū venerit fugiēs ad te: vt annūciet tibi: in die inquā illa aperietur os tuū cū eo qui fugit: ⁊ loqueris: et non ſilebis vltra: eriſq̄ꝫ ei in portentū: ⁊ ſcietis quia ego dominus. XXV.

A Et factꝰ eſt ſermo dñi ad me: dicēs: Fili hoīs pone faciē tuā cōtra filios Ammon: ⁊ ꝓphetabis de eis: ⁊ dices filijs ammō: Audite verbū dñi dei. Hec dicit dñs deꝰ: Pro eo q̄ dixiſtis: euge euge ſup ſanctuariū meū: q̄a pollutū eſt: ⁊ ſuper terrā Iſrael: quoniā deſolata eſt: et ſup domū iuda: quoniā ducti ſunt ī captiuitatē. Idcirco ecce ego tradā te filijs orīētalibꝰ ī hereditatē: ⁊ collocabūt caulas ſuas in te: ⁊ ponēt ī te tētoria ſua. Ipſi comedēt fruges tuas:

⁊ ipſi bibēt lac tuū. Daboq̄ꝫ rabath in habitaculū camelorū: et filios Ammon in cubile pecorū: et ſcietis: q̄a ego B dominus. Quia hec dicit dñs deus: Pro eo q̄ plauſiſti manu: ⁊ ꝑcuſſiſti pede: ⁊ gauiſa es ex toto affectu ſuper terrā Iſrael. Idcirco ecce ego extēdā manū meā ſup te: ⁊ tradā te ī direptionē gentiū: ⁊ interficiā te de populis ⁊ ꝑdā te de terris: ⁊ cōterā: ⁊ ſcies q̄ꝛ ego dñs. Hec dicit dñs deꝰ: Pro eo q̄ dixerūt Moab ⁊ ſeir: ecce ſicut oēs gētes domꝰ Iuda: idcirco ecce ego aperiā humerū moab de ciuitatibꝰ: de ciuitatibꝰ inquā eiꝰ: et de finibꝰ eius inclytas terre beth ieſimoth: ⁊ baalmeō: ⁊ cariathaim filijs orīētis cū filijs Ammō. Et dabo eā ī hereditatē: vt C nō ſit vltra memoria filioꝝ Ammō in gētibus. Et ī moab faciā iudicia: ⁊ ſciēt: q̄ꝛ ego dñs. Hec dicit dñs deus: Pro eo q̄ fecit Idumea vltionē: vt ſe vīdicaret de filijs iuda: peccauitq̄ꝫ delinquēs: et vindictā expetiuit de eis. Idcirco hec dicit dñs deus: Extēdā manū meā ſup idumeā: ⁊ auferā de ea hoīem et iumentū: et faciā eā deſertā ab auſtro: ⁊ qui ſunt in Dedan: gladio cadent. Et dabo vltionē meā ſuper Idumeā ꝑ manū populi mei iſrael: ⁊ facient in Edom iuxta irā meā ⁊ furorē meū: ⁊ ſciēt vindictam meā: dicit dominus deus. Hec dicit dñs deus: D Pro eo q̄ fecerunt paleſtini vindictam: ⁊ vlti ſe ſunt toto animo interficiētes: ⁊ implētes inimicitias veteres: propterea hec dicit dominus deus: Ecce ego extendam manū meā ſup paleſtinos: ⁊ interficiā interfectores. Et perdā reliquias maritime regionis: faciāq̄ꝫ in eis vltiones magnas arguēs in furore: ⁊ ſciēt: q̄a ego dominus: cū dedero vindictā meā ſuper eos. XXVI.

A Et factū eſt in vndecimo anno p̄ma mēſis: factꝰ eſt ſermo dñi ad me dicēs: Fili hoīs: ꝑ eo q̄ dixit Tyrꝰ de ieruſalē: euge cōfracte ſūt porte populoꝝ: ꝯuerſa ē ad me: iplebor: deſerta eſt. Propterea hec dicit dñs deus: Ecce ego ſup te tyre: ⁊ aſcēdere faciā ad te gētes multas: ſicut aſcēdit mare fluctuās. Et diſſipabūt muros Tyri: ⁊ deſtruēt turres eius: ⁊ radā puluerē eius de ea: ⁊ dabo eā in limpidiſſimā petrā. Siccatio ſagenarū erit in medio maris: q̄a ego locutus ſum: ait dominus deus: ⁊ erit in direptionē gētibus. Filię q̄ꝫ eius que ſunt in agro: gladio interficienť: ⁊ ſciēt q̄a ego dñs. B Quia hec dicit dñs deus: Ecce ego adducā ad Tyrū nabuchodonoſor regē babylonis: ab aquilone regē regum cū eq̄s: ⁊ curribus: ⁊ eq̄tibus: ⁊ coetu: populoq̄ꝫ magno. Filias tuas q̄ ſunt ī agro: gladio iterficiet: et circūdabit te munitiōibus: et cōportabit aggerē ī gyro. Et leuabit contra te clypeum: ⁊ vineas ⁊ arietes temperabit in muros tuos: ⁊ turres tuas deſtruet ī armatura ſua. Inundatione equoꝝ eius operiet te puluis eoꝝ: a ſonitu equitū ⁊ rotarū ⁊ curruū mouebunť muri tui. Cū ingreſſus fueris portas tuas q̄ſi ꝑ itroitū vrbis diſſipate: vngulis equorū ſuoꝝ cōculcabit oēs plateas tuas: populū tuū C gladio cedēt: ⁊ ſtatue tue nobiles in terrā corruēt. Uaſtabunt opes tuas: diripiēt negociatiōes tuas: et deſtruent muros tuos: ⁊ domos tuas preclaras ſubuertēt: et lapides tuos ⁊ ligna tua et puluerē tuū in medio aquarum ponēt. Et quieſcere faciam multitudinē canticorū tuorū: ⁊ ſonitus cithararū tuaꝝ nō audieť amplius. Et Jere.7.f. dabo te ī limpidiſſimā petrā: ſiccatio ſagenarū eris: nec edificaberis vltra: q̄a ego dñs locutus ſum: ait dñs deus. Hec dicit dñs deꝰ de Tyro: Nunq̄d nō a ſonitu ruine tue ⁊ gemitu interfectorū tuoꝝ cū occiſi fuerit ī medio tui: cōmouebunť inſule: ⁊ deſcēdent de ſedibus ſuis omnes principes maris: ⁊ auferēt exuuias ſuas: ⁊ veſtimēta ſua varia abijciēt: ⁊ induenť ſtupore: In terra ſedebunt: ⁊ attoniti ſuper repētino caſu tuo admirabun-

tur:⁊ aſſumentes ſuper te lamentū dicēt tibi:Quō peri
ſti que habitas in mari vrbs inclyta: que fuiſti fortis in
D mari cū habitatorib⁹ tuis:q̄s formidabāt vniuerſi:Nūc
ſtupebūt naues in die pauoris tui:⁊ turbabunt inſule in
mari:eo ꝙ nullus egrediat ex te.Quia hec dicit dn̄s de
us:Cū dedero te vrbē deſolatā ſicut ciuitates q̄ non ha-
bitant:⁊ adduxero ſuper te abyſſum:⁊ operuerint te a-
que multe:⁊ detraxero te cū illis q̄ deſcēdunt in lacū ad
populū ſempiternū: ⁊ collocauero te in terra nouiſſima
ſicut ſolitudines veteres cū his qui deducunt in lacū:vt
nō habiteris. Porro cū dedero gloriā in terra viuentiū
in nihilū redigā te:⁊ nō eris:⁊ requeſita nō inuenieris vl
tra in ſempiternū: dicit dominus deus. XXVII.

A ET factū eſt verbū dn̄i ad me: dicēs: Tu ergo
fili hoīs: aſſume ſup tyrū lamentū:⁊ dices ty-
ro:que habitat in introitu maris:negociatio
ni populorū ad inſulas multas. Hec dicit do
minus deus:O tyre:tu dixiſti:Perfecti decoris ego ſū
⁊ in corde maris ſita.Finitimi tui q̄ te edificauerūt:im
pleuerūt decorē tuū: abietibus de ſanir extruxerūt te cū
oībus tabulatis maris:Cedrū de libano tulerūt:vt face
rēt tibi malū:quercus de baſan dolauerūt ī remos tuos
⁊ trāſtra tua fecerūt tibi ex ebore indico: ⁊ pretoriola de
inſulis italie. Byſſus varia de egypto texta eſt tibi in ve
lū:vt poneret in malo: hiacynthus ⁊ purpura de inſulis
B eliſa facta ſunt operimentū tuū. Habitatores ſidonis ⁊
aradij fuerūt remiges tui:ſapiētes tui tyre facti ſunt gu
bernatores tui: ſenes biblij ⁊ prudētes eius habuerunt
nautas ad miniſteriū varie ſupellectilis tue.Oēs na-
ues maris ⁊ naute earū fuerūt in pplo negociatiōis tue
Perſe:⁊ lydij:⁊ libyes erāt in exercitu tuo viri bellato-
res tui:clypeū et galeā ſuſpēderūt in te ꝓ ornatu tuo.Fi
lij aradij cū exercitu ſuo erāt ſup muros tuos in circui-
tu:ſed ⁊ pigmei q̄ erāt in turribus tuis:pharetras ſuas
ſuſpēderūt in muris tuis per gyrū. Ipſi cōpleuerūt pul
chritudinē tuā.Carthaginēſes negociatores tui a mul
C titudine cunctaꝝ diuitiaꝝ:argento:ferro:ſtanno:plum
boq; repleuerūt nundinas tuas.Grecia:et tubal:et me
ſech:ipſi inſtitores tui.Mācipia:⁊ vaſa erea adduxerūt
pplo tuo de domo Thogorma:equites:⁊ eq̄s:⁊ mulos
adduxerūt ad forū tuū.Filij dedā negociatores tui. In
ſule multe negociatio manus tue. Dentes eburneos ⁊
hebeninos cōmutauerūt in ꝑcio tuo. Syr⁹ negociator
D tuus:ꝓpter multitudinē operū tuoꝝ guttā: ⁊ purpurā
⁊ ſcutulata:et byſſum: ⁊ ſericū:et chadchod ꝓpoſuerūt
in mercatu tuo. Iuda ⁊ terra iſrael ipſi inſtitores tui in
frumēto primo:balſamū:⁊ mel:⁊ oleū:⁊ reſinā ꝓpoſue-
rūt in nundinis tuis. Damaſcenus negociator tuus in
multitudine operū tuoꝝ: in multitudine diuerſaꝝ opū
in vino pingui:in lanis coloris optimi.Dan:⁊ grecia:⁊
mezol in nundinis tuis ꝓpoſuerūt ferrū fabrefactū:ſta-
cten:⁊ calam⁹ in negociatiōe tua.Dedan inſtitores tui
in tapetibus ad ſedendū.Arabia ⁊ vniuerſi principes ce
dar ipſi negociatores manus tue cū agnis:⁊ arietibus
E ⁊ hoedis venerūt ad te negociatores tui.Venditores ſa-
ba ⁊ rema ipſi negociatores tui cū vniuerſis primis aro
matibus:⁊ lapide ꝑcioſo ⁊ auro:qd̄ ꝓpoſuerūt in merca
tu tuo. Haran:⁊ chene:⁊ eden negociatores tui.Saba
aſſur:⁊ Chelmad venditores tui: ipſi negociatores tui
multifariā in volucris:hyacinthi: ⁊ polymitorū:gazarū
q; precioſaꝝ:q̄ obuolute:⁊ aſtricte erāt funibus:cedros
q̄q; habebāt in negociatiōibus tuis. Naues maris: prin
cipes tui in negociatiōe tua:⁊ repleta es: ⁊ glorificata ni-
F mis in corde maris. In aq̄s multis adduxerūt te remi
ges tui. Ventus auſter cōtriuit te. In corde maris diui-
tie tue:⁊ theſauri tui:⁊ multiplex īſtrumētū tuū. Nau
te tui:⁊ gubernatores tui q̄ tenebāt ſuppellectilē tuā:⁊
pplo tuo ꝑerāt:viri q̄q; bellatores tui:q̄ erāt in te cū vni
uerſa multitudine tua:q̄ eſt in medio tui:cadēt in corde
maris in die ruine tue.A ſonitu clamoris gubernatorū
tuoꝝ cōturbabunt claſſes: ⁊ deſcendēt de nauibus ſuis
oēs q̄ tenebāt remum. Naute ⁊ vniuerſi gubernatores
maris in terra ſtabūt:⁊ eiulabūt ſup te voce magna:⁊ cla
mabūt amare.Et ſupiacēt puluerē capitib⁹ ſuis:et cine
re cōſpergent:⁊ radēt ſup te caluitiū:⁊ accīgent cilicijs
Et plorabūt te in amaritudine aīe ploratu amariſſimo G
⁊ aſſumēt ſup te carmen lugubre:et plangēt te.Que eſt
vt tyrus:q̄ obmutuit in medio maris:Que in exitu ne-
gociationū tuaꝝ de mari impleſti pplos multos:in mul
titudine diuitiaꝝ tuaꝝ: ⁊ populorū tuorū ditaſti reges
terre. Nūc cōtrita es a mari:in ꝓfundis aquaꝝ opes tue
⁊ oīs multitudo tua q̄ erat in medio tui:ceciderūt. Vni
uerſi habitatores inſularū obſtupuerunt ſup te: ⁊ reges
eaꝝ oēs tēpeſtate ꝑcuſſi mutauerūt vultus. Negociato
res populorū ſibilauerunt ſup te. Ad nihilū deducta es
et non eris vſq; in perpetuū. XXVIII.

ET factus eſt ſermo dn̄i ad me:dicens:Fili hoīs: A
dic principi tyri: Hec dicit dn̄s deus:Eo ꝙ ele- infra eodē
uatū eſt cor tuū:⁊ dixiſti:deus ego ſum:⁊ in ca-
thedra dei ſedi ī corde maris:cū ſis hō:⁊ nō deus:⁊ dedi
ſti cor tuū q̄ſi cor dei.Ecce ſapiētior es tu daniele:oē ſe-
cretū nō eſt abſcōditū a te. In ſapiētia ⁊ prudētia tua fe B
ciſti tibi fortitudinē:⁊ acq̄ſiſti aurū ⁊ argētū in theſauris Supr.eo.
tuis:in multitudine ſapiētie tue:⁊ ī negociatōe tua mul
tiplicaſti tibi fortitudinē:⁊ eleuatū eſt cor tuū in robore
tuo. Propterea hec dicit dn̄s de⁹:Eo ꝙ eleuatū eſt cor
tuū q̄ſi cor dei:idcirco ecce ego adducā ſup te alienos ro
buſtiſſimos gētiū:⁊ nudabūt gladios ſuos ſup pulchri-
tudinē ſapiētie tue:⁊ polluēt decorē tuū. Interficiēt et
detrahēt te: ⁊ morieris ī interitu occiſoꝝ in corde maris
Nūq̄d dicēs loq̄ris: deus ego ſū corā interficiētibus te
cū ſis hō :⁊ nō deus: In manu occidētiū te morte incir C
cūciſoꝝ morieris in manu alienoꝝ: q; ego locutus ſum:
ait dn̄s deus. Et factus eſt ſermo dn̄i ad me: dicēs: Fili
hoīs:leua plāctū ſup regē tyri:⁊ dices ei: Hec dicit dn̄s
deus: Tu ſignaculū ſimilitudinis plenus ſapientia:et ꝑ
fectus decore:ī delitijs paradiſi dei fuiſti.Oīs lapis ꝑci-
oſus operimētū tuū:ſardius:topazius:⁊ iaſpis:chryſoli
thus:⁊ onyx:⁊ berillus:ſapphirus:⁊ carbūculus:⁊ ſma
ragdus. Aurū opus decoris tui:⁊ foramina tua in die q̄
cōditus es:ꝑparata ſunt. Tu cherub extētus:⁊ ꝓtegēs D
et poſui te in monte ſancto dei. In medio lapidū ignito
rū ambulaſti: perfectus in vijs tuis a die cōditiōis tue:
donec inuenta eſt iniquitas in te. In multitudine nego
ciatiōis tue repleta ſunt īteriora tua iniq̄tate:⁊ peccaſti
⁊ eieci te de mōte ſancto dei:⁊ ꝑdidi te o cherub:ꝓtegēs
de medio lapidū ignitoꝝ.Et eleuatū eſt cor tuū in deco
re tuo. Perdidiſti ſapiētiā tuā in decore tuo:in terrā ꝓ-
ieci te:ante faciē regū dedi te:vt cernerent te. In multi E
tudine iniquitatū tuarū:⁊ iniquitate negociationis tue
polluiſti ſanctificationē tuā. Producā ergo ignē de me
dio tui qui comedat te:et dabo te in cinerē ſup terrā ī cō
ſpectu oīm videntiū te. Oēs qui viderint te in gentib⁹:
obſtupeſcēt ſup te. Nihil factus es: et nō eris in ꝑpetuū
Et factus eſt ſermo dn̄i ad me:dicēs:Fili hoīs:pone fa- F
ciē tuā cōtra ſidonē:⁊ ꝓphetabis de ea:⁊ dices: Hec di-
cit dn̄s deus:Ecce ego ad te Sidon:⁊ glorificabor ī me
dio tui: ⁊ ſcient:q; ego dn̄s cū fecero in ea iudicia:et ſan
ctificatus fuero in ea:et immittā ei peſtilentiam et ſan-
guinē in plateis eius:et corruent interfecti in medio ei
us gladio per circuitū:et ſciēt:q; ego dn̄s.Et nō erit vl
tra domui iſrael offendiculū amaritudinis: ⁊ ſpina dolo
rē inferens vndiq; ꝑ circuitū eorū qui aduerſantur eis:⁊
ſciēt:q; ego dn̄s deus. Hec dicit dn̄s deus:Quādo cō- G
gregauero domū iſrael de pplis:in quibus diſperſi ſunt
ſanctificabor in eis corā gentibus: et habitabūt in terra
ſua:quā dedi ſeruo meo Iacob:⁊ habitabūt in ea ſecuri.
Et edificabūt domos:et plantabūt vineas:⁊ habitabūt
cōfidenter:cū fecero iudicia in oībus: q̄ aduerſant eis ꝑ
circuitū:⁊ ſciēt:q; ego dn̄s deus eorū. XXIX.

A N anno decimo et decimo menſe:⁊ duodeci-
ma die menſis factū eſt verbū dñi ad me:dicēs
Fili hoīs pone faciē tuā cōtra pharaonē regē
egypti:⁊ ꝓphetabis de eo:⁊ de egypto vniuer
ſa loquere:et dices: Hec dicit dñs deus: Ecce ego ad te
pharao rex egypti draco magne:qui cubas in medio flu
minū tuoꝝ:⁊ dicis: Meus eſt fluuius:⁊ ego feci memet
ipſū. Et ponā frenū in maxillis tuis: ⁊ agglutinabo piſ
ces fluminū tuoꝝ ſquamis tuis. Et extrahā te de medio
fluminū tuoꝝ:⁊ vniuerſi piſces tui ſquamiſ tuis adhere
būt. Et pꝛoijciā te ī deſertū:⁊ oēs piſces fluminis tui. Su
B per faciē terre cades. Nō colligeris:neqꝫ cōgregaberis
Beſtijs terre:⁊ volatibus celi dedi te ad deuorandū: et
ſcient oēs habitatores egypti:q2 ego dñs. Pro eo ꝙ fu
iſti baculus arūdineus domui iſrael: quādo apprehēde
runt te manu:⁊ confractus es: ⁊ laceraſti oēm humerū
eoꝝ:⁊ innitētibus eis ſuper te cōminutus es:⁊ diſſolui
ſti oēs renes eoꝝ. Propterea hec dicit dñs deus: Ecce
ego adducā ſuper te gladiū meū:⁊ interficiā de te homi
nē ⁊ iumentū. Et erit terra egypti in deſertū:⁊ ī ſolitu-
dinē:⁊ ſcient:q2 ego dñs. Pro eo ꝙ dixeris: fluuius me
us eſt:⁊ ego feci eū: idcirco ecce ego ad te:et ad flumina
tua. Daboqꝫ terrā egypti ī ſolitudinē gladio diſſipatā a
turre Sienes: vſqꝫ ad terminos ethiopie. Nō ꝑtrāſibit
eam pes hoīs:neqꝫ pes iumenti ingredietur in ea: ⁊ nō ha
C bitabitur quadraginta annis. Daboqꝫ terrā egypti deſer-
tā in medio terrarū deſertaꝝ: ⁊ ciuitates eius in medio
vrbiū ſubuerſaꝝ:⁊ erūt deſolate quadraginta annis. Et
diſpergā Aegyptios in nationes: ⁊ ventilabo eos in ter
ras. Quia hec dicit dñs deus:poſt finē quadraginta an
noꝝ cōgregabo egyptū de populis in q̄bus diſperſi fue
rant:⁊ reducā captiuitatē egypti:⁊ collocabo eos ī ter-
ra phatures: ī terra natiuitatiſ ſue:in terra de q̄ ſumpti
ſunt. Et erūt ibi ī regnū humile:⁊ īter cetera regna erit
humillima. Et nō eleuabitur vltra ſup nationes:⁊ iminuā
eos ne īperēt gentibus:neqꝫ erūt vltra domui iſrael cōfi
dentia docētes iniquitatē:vt fugiāt:⁊ ſequantur eos:⁊ ſci
D ent q2 ego dñs deus. Et factū eſt in viceſimo ⁊ ſeptimo
anno in primo:in vna menſis: factū eſt verbū dñi ad me
dicens: Fili hoīs: Nabuchodonoſoꝛ rex babylonis ſerui
re fecit exercitū ſuū ſeruitute magna aduerſus Tyrum
Omē caput decaluatū:⁊ oīs humerus depilat⁹ eſt. Et
merces nō eſt reddita ei: neqꝫ exercitui eius de Tyro ꝓ
ſeruitute qua ſeruiuit mihi aduerſus eam. Propterea
hec dicit dñs deus: Ecce ego dabo nabuchodonoſoꝛ re-
gē babylonis in terra egypti:⁊ accipiet multitudinē ei⁹
⁊ deprędabitur manubias ei⁹:⁊ diripiet ſpolia eius: ⁊ erit
merces exercitui illius:⁊ operi q̄ ſeruiuit aduerſus eā.
Dedi ei terrā egypti pro eo ꝙ laborauerit mihi:ait dñs
de⁹. In die illo pullulabit cornu domui iſrael:⁊ tibi da-
bo apertū os in medio eoꝝ:⁊ ſciēt:q2 ego dñs. XXX
ET factū eſt verbū dñi ad me:dicens: Fili hoīs ꝓ
A pheta:⁊ dic: Hec dicit dñs deus: Vlulate:ve ve
diei:q2 iuxta eſt dies:⁊ appropīquat dies domi-
ni:⁊ dies nubis tempus gentiū erit:⁊ veniet gladius in
egyptū:et erit pauor in Aethiopia:cū ceciderit vulnera
ti in egypto:⁊ ablata fuerit multitudo illi⁹ ⁊ deſtructa
fundamēta eius. Aethiopia:⁊ Libya:⁊ Lydij:et oē reli
quū vulgus:⁊ chub: ⁊ filij terre foederiſ cū eis gladio ca
dēt. Hec dicit dñs deus: Et corruēt fulcientes egyptū
⁊ deſtruetur ſuperbia imperij eius. A turre ſienes gladio ca
B dent in ea:ait dñs exercituum. Et diſſipabuntur in medio
terrarū deſolatarū:⁊ vrbes ei⁹ in medio ciuitatū deſerta
rū erūt:⁊ ſcient:q2 ego dñs deus:cū dedero ignē in egy-
pto:⁊ attriti fuerīt oēs auxiliatores ei⁹. In die illa egre
dientur nuncij a facie mea in trieribus ad cōterendā ethio
pie cōfidentiā:et erit pauor in eis in die egypti:q̄a abſqꝫ
C dubio veniet. Hec dicit dñs deus. Et ceſſare faciā mul-
titudinē egypti in manu nabuchodonoſoꝛ regiſ babylo
nis. Ipſe ⁊ ꝑplus eius cū eo fortiſſimi gentiū adducentur
ad diſperdendā terrā:⁊ euaginabūt gladios ſuos ſuper
egyptū:⁊ implebūt terrā īterfectis:⁊ faciā alueos flumi
nū aridos:⁊ tradā terrā in manus peſſimorū:⁊ diſſipa-
bo terrā:⁊ plenitudinē eius in manu alienoꝝ. Ego dñs D
locutus ſū: Hec dicit dñs de⁹: Et diſperdā ſimulacra:
⁊ ceſſare faciā idola de mēphis:⁊ dux de terra egypti nō
erit ampli⁹. Et dabo terrorē in terra egypti:⁊ diſperdā Zach.13.a.
terrā phatures:⁊ dabo ignē ī thāeos:⁊ faciā iudicia mea
in alexādria. Et effundā īdignationē meā ſup peluſiū ro E
bur egypti:⁊ īterficiā multitudinē alexādrie: ⁊ dabo ig
nē in egypto. Quaſi parturiēs dolebit peluſiū:⁊ Alexan
dria erit diſſipata:⁊ ī mēphis anguſtie q̄tidiane. Iuue-
nes helіopoleos:⁊ bubaſti gladio cadent:⁊ ipſe captiue
ducentur:⁊ ī thaneos nigreſcet dies:cū cōtriuero ibi ſcep-
tra egypti:⁊ defecerit ī ea ſuperbia potētie ei⁹. Ipſam nu F
bes operiet: filie aūt ei⁹ in captiuitatē ducentur. Et iudicia
faciā ī egypto:et ſciēt:q2 ego dñs. Et factū eſt in vndeci
mo anno: in primo mēſe ī ſeptima mēſis factū eſt verbū
dñi ad me:dicēs: Fili hoīs: brachiū pharaōis regis egy
pti cōfregi:⁊ ecce non eſt obuolutū: vt reſtitueretur ei ſani
tas:⁊ ligaretur pannis:⁊ faſciretur linteolis:⁊ recepto robo
re poſſit tenere gladiū. Propterea hec dicit dñs deus: G
Ecce ego ad pharaonē regē egypti: ⁊ cōminuā brachiū
ei⁹ forte:ſed cōfractū:⁊ deijciā gladiū de manu eius. Et
diſpergā egyptū in gentib⁹:⁊ vētilabo eos in terris. Et
cōfortabo brachia regis babylonis:daboqꝫ gladiū meū ī
manu eius. Et cōfringā brachia pharaonis:⁊ gemēt ge
mitibus īterfecti corā facie eius. Et cōfortabo brachia
regiſ babylonis:⁊ brachia pharaōis cōcidēt. Et ſciēt q̄a
ego dñs: cū dedero gladiū meū in manu regis babylōis
⁊ extēderit eū ſup terrā egypti. Et diſꝑgā egyptū ī nati
ones:⁊ vētilabo eos ī terras:⁊ ſciēt q2 ego dñs. XXXI
ET factū eſt in anno vndecimo tertio menſe vna A
menſis:factū eſt vbū dñi ad me:dicēs: Fili hoīs
dic pharaoni regi egypti:⁊ ꝑplo ei⁹: Cui ſimilis
fact⁹ es in magnitudine tua? Ecce aſſur q̄ſi cedrus in li
bano pulcher ramiſ:⁊ frōdib⁹ nemoroſus:excelſuſqꝫ alti
tudine:⁊ inter cōdenſas frondes eleuatū eſt cacumē ei⁹. B
Aque nutrierūt illū:abyſſus exaltauit illū. Flumina ei⁹
manabāt ī circuitu radicū ei⁹:⁊ riuos ſuos emiſit ad vni
uerſa ligna regiōis. Propterea eleuata eſt altitudo ei⁹
ſup oīa ligna regiōis:et multiplicata ſunt arbuſta ei⁹:⁊
eleuati ſunt rami ei⁹ ꝓ aq̄s multis. Cūqꝫ extēdiſſet vm
brā ſuā: ī ramis ei⁹ fecerūt nidos oīa volatilia celi:⁊ ſub
frōdib⁹ ei⁹ genuerūt oēs beſtie ſaltuū:⁊ ſub vmbraculo
illius habitabat coet⁹ gentiū plurimaꝝ. Eratqꝫ pulcher
rimus ī magnitudine ſua:⁊ in dilatatiōe arbuſtoꝝ ſuoꝝ
Erat eñ radix illi⁹ iuxta aq̄s multas. Cedri nō fuerūt C
altiores illo ī paradiſo dei. Abietes nō adequerūt ſum-
mitatē ei⁹:⁊ platani nō fuerūt eq̄ frōdib⁹ illi⁹. Oē lignū
paradiſi dei nō eſt aſſimilatū illi: ⁊ pulchritudini ei⁹:q̄m
ſpecioſū feci eū:⁊ multis cōdēſiſqꝫ frōdibus. Et emula
ta ſūt eū oīa ligna voluptatiſ:q̄ erāt ī paradiſo dei. Pro
ptera hec dicit dñs deus: Pro eo ꝙ ſublimat⁹ eſt ī alti D
tudine:⁊ dedit ſummitatē ſuā virētē atqꝫ cōdēſā: ⁊ ele
uatū eſt cor ei⁹ ī altitudine ſua:tradidi eū in man⁹ fortiſ
ſimi gentiū. Faciēs faciet ea. Iuxta īpietatē ei⁹ eieci eū:
⁊ ſuccidēt eū alieni:⁊ crudeliſſimi nationū. Et pꝛoijcient
eū ſup mōtes:⁊ ī cūctis cōuallib⁹ corruēt rami ei⁹:⁊ cō
fringentur arbuſta ei⁹ ī vniuerſis rupib⁹ terre:⁊ recedēt de
vmbraculo ei⁹ oēs ppl'i terre:⁊ relinquēt eū. In ruina ei⁹ E
habitauerūt oīa volatilia celi:⁊ ī ramiſ ei⁹ fuerūt vniuer
ſe beſtie regiōis. Quāobrē nō eleuabūtur ī altitudine ſua
oīa ligna aq̄rū:nec ponēt ſublimitatē ſuā īter nemoroſa
atqꝫ frōdoſa:nec ſtabūt ī ſublimitate ſua oīa q̄ irrigātur a-
q̄s:q2 oēs traditi ſūt ī mortē ad terrā vltimā ī medio fili
oꝝ hoīū ad eos q̄ deſcēdūt ī lacū. Hec dicit dñs de⁹: In
die qñ deſcēdit ad īferos īduxi luctū:operui eū abyſſo:⁊ ꝓ F
hibui flumīa ei⁹:⁊ coercui aq̄s multas. Cōtriſtat⁹ ē ſup
eū liban⁹:⁊ oīa ligna agri ꝯcuſſa ſūt. A ſonitu ruie ei⁹ cō

moui gentes:cū deducerē eū ad īfernū cū his:qui deſcē-
F debāt in lacū. Et cōſolata ſunt in terra infima oīa ligna
voluptatis egregia atq̄ pręclara ī libano: vniuerſaq̄ ir
rigabant aquis. Nā 7 ipſi cū eo deſcēdent ad infernū ad
īterfectos gladio:7 brachiū vniuſcuiuſq̄ ſedebit ſub vm
braculo eius in medio nationū eius. Cui aſſimilatus es
o inclyte atq̄ ſublimis inter ligna voluptatis? Ecce de
duct⁹ es cū lignis voluptat⁊ ad terrā vltimā. In medio
incircūciſorū dormies cū eis q̄ īterfecti ſunt gladio. Ip
ſe eſt pharao:7 oīs multitudo eius:dicit dominus deus
A ET factū eſt duodecimo anno in XXXII
mēſe duodecimo in vna menſis: factū eſt ver
bū dñi ad me:dicens: Fili hoīs:aſſume lamē-
tū ſup Pharaonē regē egypti:7 dices ad eū:
Leoni gentiū aſſimilatus es:7 draconi q̄ eſt in mari. Et
ventilabas cornu in fluminibus tuis:7 cōturbabas aq̄s
pedib⁹ tuis:7 cōculcabas flumina earū. Propterea hęc
dicit dñs deus: Expandā ſup te rete meū in multitudi
ne populorū multoꝝ:7 extrahā te ī ſagena mea:7 ꝓijciā
te in terrā: Sup faciē agri abijciā te:et habitare faciā ſu
B per te oīa volatilia cęli: 7 ſaturabo de te beſtias vniuerſę
eſaie.13.b terrę. Et dabo carnes tuas ſup montes:7 implebo col-
Iohel.3.c les tuos ſanie tua. Et irrigabo terrā foetore ſanguinis
tui ſup mōtes:7 valles implebunt ex te. Et operiā cū ex
tinctus fueris:cęlos:7 nigreſcere faciā ſtellas eius. So
lē nube tegā:7 luna nō dabit lumen ſuū. Oīa luminaria
cęli moerere faciā ſup te:7 dabo tenebras ſup terrā tuā:
dicit dñs deus:cū ceciderit vulnerati in medio terrę:ait
dñs deus. Et irritabo cor populorū multorū:cū induxe
ro cōtritionē tuā ī gentibus ſup terras:q̄s neſcis:7 ſtu-
C peſcere faciā ſup te populos multos. Et reges eorū hor
rore nimio formidabunt ſup te ꝓpter vniuerſas iniqui-
tates:q̄s operatus es:cū volare coeperit gladius me⁹ ſu-
per facies eorū: 7 obſtupeſcent repente ſinguli pro aīa
ſua in die ruinę ſuę. Quia hęc dicit dñs deus: Gladi⁹ re
gis babylonis veniet tibi:in gladijs fortiū deijciā multi
tudinē tuam. Inexpugnabiles oēs gentes hę. Et vaſta
bunt ſuperbiā Aegypti:7 diſſipabit multitudo eius. Et
perdā oīa iumenta eius: quę erant ſup aquas plurimas
7 nō cōturbabit eas pes hoīs vltra: neq̄ vngula iumen
torū turbabit eas. Tūc puriſſimas reddā aquas eoꝝ: et
flumina eoꝝ quaſi oleū adducā:ait dñs deus:cū dedero
terrā ęgypti deſolatā. Deſeret autē terra a plenitudine
ſua:quādo ꝑcuſſero oēs habitatores eius:7 ſcient: quia
ego dñs. Planctus eſt:7 plangēt eū filię gentiū ſup ęgy
ptū:7 ſup multitudinē eius plangēt eū:ait dñs de⁹. Et
D factū eſt in duodecimo anno quītadecima menſis:factū
eſt verbū dñi ad me:dicēs: Fili hoīs:cane carmen lugu-
bre ſup multitudinē ęgypti. Et detrahe eā ipſam:7 fili-
as gentiū robuſtarū ad terrā vltimā cū his:q̄ deſcendūt
in lacū. Quo pulchrior es:deſcende: 7 dormi cū in circū
ciſis. In medio interfectorū gladio cadēt. Gladi⁹ dat⁹
eſt. Et attraxerūt eā:7 oēs populos eius. Loquentur ei
potentiſſimi robuſtorū de medio īferni:qui cū auxiliato
ribus eius deſcenderūt: 7 dormierūt incircūciſi: interfe
ctiq̄ gladio. Ibi aſſur:7 oīs multitudo eius:ī circuitu
illius ſepulchra eoꝝ oēs interfecti: 7 q̄ ceciderūt gladio
E quorū data ſunt ſepulchra ī nouiſſimis laci. Et facta eſt
multitudo eius ꝑ gyrū ſepulchri eius: vniuerſi īterfecti
cadēteſq̄ gladio: q̄ dederāt quondā formidinē ſuā ī ter
ra viuentiū. Ibi Elā: 7 oīs multitudo eius ꝑ gyrū ſepul
chri illius. Oēs hi interfecti ruēteſq̄ gladio:q̄ deſcende
rūt incircūciſi ad terrā vltimā:qui poſuerūt terrorē ſuū
in terra viuentiū:et portauerūt ignominiā ſuā cū his: q̄
deſcenderūt ī lacū. In medio interfectoꝝ poſuerūt cubi
F le eius in vniuerſis populis eius:in circuitu ei⁹ ſepulchꝛ
illius. Oēs hi incircūciſi interfectiq̄ gladio. Dederunt
eñ terrorē ſuū in terra viuentiū:7 portauerunt ignomi
niā ſuā cū his:qui deſcendūt in lacū. In medio interfe-
ctoꝝ poſiti ſunt. Ibi moſoch:7 thubal:7 oīs multitudo
eius:in circuitu eius ſepulchra illius. Omnes hi incir-
cunciſi:interfectiq̄:7 cadentes gladio:quia dederūt for
midinē ſuā in terra viuentiū:7 nō dormiēt cū fortib⁹:ca
dentibuſq̄:7 incircūciſis:q̄ deſcenderūt ad infernū cum
armis ſuis. Et poſuerūt gladios ſuos ſub capitib⁹ ſuis
7 fuerūt iniq̄tates eorū in oſſibus eorū: q2 terror fortiū
facti ſunt in terra viuentiū. Et tu ergo in medio īcircū- F
ciſorū cōtereris:7 dormies cū īterfect⁊ gladio. Ibi idu
męa:7 reges ei⁹:7 oēs duces eius:q̄ dati ſūt cū exercitu
ſuo cū interfectis gladio:q̄ 7 cū incircūciſis dormierūt
7 cū his qui deſcenderūt in lacū. Ibi principes aquilōis
oēs:7 vniuerſi venatores:qui deducti ſunt cū interfect⁊
pauētes:7 in ſua fortitudine cōfuſi: quia dormierūt īcir
cūciſi cū interfectis gladio: 7 portauerūt cōfuſionē ſuā
cū his qui deſcenderūt in lacū. Vidit eos Pharao:7 cō
ſolatus eſt ſuper vniuerſa multitudine ſua:quę interfe-
cta eſt gladio:pharao:7 oīs exercitus eius:ait dñs de⁹:
q2 dedit terrorē ſuū in terra viuentiū:et dormiuit in me
dio incircūciſorū:cū īterfectis gladio pharao:7 oīs mul
titudo eius:ait dominus deus. XXXIII.
ET factum eſt verbum domini ad me:dicēs: Fili A
hominis loquere ad filios populi tui:7 dices ad
eos: Terra cum induxero ſuper eam gladiū: et
tulerit populus terrę virū vnū de nouiſſimis ſuis:7 cō-
ſtituerit eum ſuper ſe ſpeculatorē: et ille viderit gladiū
venientē ſuper terrā:7 cecinerit buccina:7 annunciaue-
rit populo. Audiens aūt q̄ſquis ille eſt ſonitū buccinę:7
nō ſe obſeruauerit:veneritq̄ gladi⁹:7 tulerit eū:ſangui
ipſius ſup caput eius erit. Sonū buccinę audiuit:et nō B
ſe obſeruauit:ſanguis eius in ipſo erit. Si aūt ſe cuſtodi
erit:aīam ſuā ſaluabit. Qđ ſi ſpeculator viderit gladiū
venientē:7 nō inſonuerit buccina:7 populus ſe nō cuſto
dierit:veneritq̄ gladius:et tulerit de eis aīā:ille quidē
in iniquitate ſua captus eſt:ſanguinē aūt eius de manu
ſpeculatoris requirā. Et tu fili hominis ſpeculatorē de
di te domui iſrael. Audiēs ergo ex ore meo ſermonē: an
nunciabis eis ex me. Si me dicēte ad impiū impie mor Supr.3.d
te morieris:nō fueris locutus: vt ſe cuſtodiat impius a
via ſua:ipſe impius in iniq̄tate ſua morietur:ſanguinē aūt
eius de manu tua requirā. Si aūt annunciāte te ad im-
piū:vt a vijs ſuis cōuertatur:nō fuerit cōuerſus a via ſua:
ipſe in iniq̄tate ſua morietur. Porro tu aīam tuā liberaſti
Tu ergo fili hoīs:dic ad domū Iſrael: Sic locuti eſtis: C
dicentes: Iniquitates noſtrę: 7 peccata noſtra ſup nos
ſunt:7 in ipſis nos tabeſcimus. Quomodo ergo viuere
poterimus? dic ad eos: Viuo ego:dicit dominus deus:
Nolo mortē impij: ſed vt cōuertatur impius a via ſua:
et viuat. Cōuertimini a vijs veſtris peſſimis. Et quare
moriemini domus Iſrael? Tu itaq̄ fili hominis:dic ad
filios populi tui: Iuſtitia iuſti non liberabit eum in qua
cunq̄ die peccauerit:7 impietas impij non nocebit ei:in
quacunq̄ die cōuerſus fuerit ab impietate ſua. Et iuſt⁹
nō poterit viuere in iuſtitia ſua in quacunq̄ die peccaue
rit. Etiā ſi dixero iuſto qđ vita viuat: 7 cōfiſus in iuſtitia
ſua fecerit iniquitatē: oēs iuſtitię eius obliuioni traden
tur:7 in iniquitate ſua: quā operatus eſt:in ipſa morietur
Si aūt dixero impio: morte morieris:7 egerit poeniten D
tiā a peccato ſuo:feceritq̄ iudiciū 7 iuſtitiā: et pign⁹ re
ſtituerit ille impius: rapināq̄ reddiderit: in mandatis
vitę ambulauerit:nec fecerit quicq̄ iniuſtū: vita viuet:7
non morietur. Omnia peccata eius:quę peccauit: non
imputabuntur ei. Iudiciū 7 iuſtitiā fecit:vita viuet. Et
dixerunt filij populi tui: Nō eſt ęqui ponderis via domi
ni:7 ipſorū via iniuſta eſt. Cum enim receſſerit iuſtus a
iuſtitia ſua:feceritq̄ iniquitates:morietur in eis. Et cū ſupra 18.a
receſſerit impius ab impietate ſua:feceritq̄ iudiciū et E
iuſtitiam:viuet in eis. Et dicitis: Non eſt recta via dñi.
Vnumquēq̄ iuxta vias ſuas iudicabo de vobis domus
iſrael. Et factū eſt in duodecimo anno:in decimo mēſe:ī
q̄nta mēſis trāſmigrationis vrę: venit ad me q̄ fugerat

de ieruſalē: dicens: Vaſtata eſt ciuitas. Manus aūt do
mini facta fuerat ad me veſpere anteꝗ̄ veniret qui fuge-
ret: aperuitqꝫ os meū donec veniret ad me mane: ⁊ aper
to ore meo non ſilui amplius. Et factū eſt verbū domini
ad me: dicēs: Fili hoīs: qui habitāt in ruinoſis his: ſuper
humū iſrael loquētes aiunt: Vnus erat abraā: et heredi
tate poſſedit terrā: Nos autē multi ſumus: nobis data
F eſt terra in poſſeſſionē. Idcirco dices ad eos: Hęc dicit
dñs deus: Qui in ſanguine comeditis: ⁊ oculos veſtros
leuatis ad īmundicias veſtras: ⁊ ſanguinē funditis: nū-
quid terrā hęreditate poſſidebitis? Steteriſtis ī gladijs ve
ſtris: feciſtis aboīatiōes: ⁊ vnuſquiſqꝫ vxorē ꝓximi ſui pol
luit: ⁊ terrā hęreditate poſſidebitis? Hęc dices ad eos:
Sic dicit dñs deus: Viuo ego: quia qui in ruinoſis habi
tant: gladio cadēt: et qui in agro eſt: beſtijs tradet᷑ ad de
uorandū: qui aūt in pręſidijs: ⁊ ſpeluncis ſunt: peſte mo
rient᷑. Et dabo terrā in ſolitudinē: ⁊ in deſertū: et defici-
et ſuperbia: ⁊ fortitudo eius: ⁊ deſolabuntur montes iſ-
G rael: eo ꝙ nullus ſit qui per eos tranſeat: et ſcient qꝛ ego
dominus: cum dedero terrā eorū deſolatā: ⁊ deſertā pro
pter vniuerſas abominationes ſuas: quas operati ſunt.
Et tu fili hominis: filij populi tui qui loquunt᷑ de te iux
ta muros: ⁊ in oſtijs domorū: ⁊ dicūt vnus ad alterū: vir
ad proximū ſuū loquētes: Venite ⁊ audiamus q̄s ſit ſer
mo egrediēs a dño. Et veniūt ad te: quaſi ſi īgrediat᷑ po
pulus: ⁊ ſedēt corā te populus meꝰ: et audiūt ſermones
tuos: ⁊ nō faciūt eos: qꝛ in canticū oris ſui vertūt illos: ⁊
auariciā ſuā ſequit᷑ cor eorū: ⁊ eſt eis quaſi carmen muſi-
cū: qd̄ ſuaui dulciqꝫ ſono canit᷑. Et audiunt verba tua: ⁊
nō faciunt ea: ⁊ cū venerit qd̄ prędictū eſt: ecce enī venit:
tūc ſciēt qꝛ ꝓphetes fuerit inter eos. XXXIIII.

A Hiere. 23. a ET factū eſt verbū dñi ad me: dicens: Fili hoīs
ꝓpheta de paſtoribꝰ iſrael: ꝓpheta: ⁊ dices pa
ſtoribus: Hęc dicit dñs deus: Vę paſtoribus
iſrael: qui paſcebāt ſemetipſos. Nōne greges
a paſtoribus paſcunt᷑? Lac comedebatis: ⁊ lanis operie
bamini: ⁊ qd̄ craſſum erat: occidebatis: gregē autē meū
nō paſcebatis. Quod infirmū fuit nō cōſolidaſtis: ⁊ qd̄
ęgrotū nō ſanaſtis. Quod cōfractum eſt nō alligaſtis: ⁊
qd̄ abiectū eſt nō reduxiſtis: et qd̄ perierat non quęſiſtis
ſed cū auſteritate imperabatis eis: ⁊ cū potētia. Et diſꝑ
ſę ſunt oues meę: eo ꝙ nō eſſet paſtor: ⁊ factę ſunt in de-
B uoratione oīm beſtiarū agri: ⁊ diſperſę ſunt. Errauerūt
greges mei in cunctis montibꝰ: ⁊ in vniuerſo colle excel
ſo: et ſuper omnē faciē terrę diſperſi ſunt greges mei: et
nō erat qui requireret: nō erat inꝗ̄ qui requireret. Pro
pterea paſtores audite verbū dñi: Viuo ego: dicit domi
nus deus: qꝛ pro eo ꝙ facti ſunt greges mei in rapinā: et
oues meę in deuoratione omniū beſtiarū agri: eo ꝙ non
eſſet paſtor: neqꝫ enī quęſierunt paſtores mei gregē me-
um: ſed paſcebant paſtores ſemetipſos: et greges meos
C nō paſcant: ꝓpterea paſtores audite verbū domini. Hęc
dicit dominus deus: Ecce ego ipſe ſuper paſtores requi
rā gregē meū de manu eorū: ⁊ ceſſare eos faciā: vt vltra
non paſcant gregē meū: nec paſcāt amplius paſtores ſe
metipſos. Et liberabo gregē meū de ore eorū: ⁊ non erit
vltra eis ī eſcā: quia hęc dicit dominꝰ deus: Ecce ego ip
ſe requiram oues meas: et viſitabo eas. Sicut viſitat pa
ſtor gregē ſuū: in die quando fuerit in medio ouium ſua
rum diſſipatarū: ſic viſitabo oues meas: et liberabo eas
de oībus locis: in quibus diſperſę fuerāt in die nubes et
D caliginis. Et educā eas de populis: ⁊ cōgregabo eas de
terris: et inducā eas in terrā ſuā: et paſcaꝫ eas in monti
bus iſrael: in riuis: ⁊ ī cunctis ſedibus terrę. In paſcuis
vberrimis paſcā eas: ⁊ in montibus excelſis iſrael erunt
paſcua earū. Ibi requieſcēt in herbis virentibus: ⁊ ī paſ
cuis pinguibus paſcentur ſuper mōtes iſrael. Ego paſ-
cā oues meas: ⁊ ego eas accubare faciā: dicit dominꝰ de
us. Quod perierat: requiram: ⁊ qd̄ abiectū erat: reducā
⁊ qd̄ cōfractū fuerat alligabo: ⁊ qd̄ infirmū fuerat: cōſo-
lidabo: ⁊ qd̄ pingue et forte: cuſtodiā: ⁊ paſcaꝫ illas in iu E
dicio. Vos aūt greges mei. Hęc dicit dominꝰ deus: Ec
ce ego iudico inter pecus ⁊ pecus: arietum ⁊ hircorum.
Nōne ſatis vobis erat paſcua bona paſci? Inſuper ⁊ re
liquias paſcuarū veſtrarū conculcaſtis pedibus veſtris: ⁊
cum puriſſimā aquā biberetis: reliquaꝫ pedibus veſtris
turbabatis. Et oues meę his quę cōculcata pedibus ve
ſtris fuerant: paſcebātur: ⁊ quę pedes veſtri turbauerāt
hęc bibebant. Propterea hęc dicit dominꝰ deus ad vos
Ecce ego ipſe iudico inter pecus pingue ⁊ macilentum
Pro eo ꝙ lateribus: ⁊ humeris impingebatis: ⁊ corni-
bus veſtris ventilabatis oīa infirma pecora: donec diſꝑ
gerent᷑ foras: ſaluabo gregē meū: ⁊ nō erit vltra in rapi-
nam: ⁊ iudicabo inter pecus ⁊ pecus: et ſuſcitabo ſuꝑ ea F
paſtorē vnū: qui paſcat ea: ſeruū meū Dauid: ipſe paſcet
ea: ⁊ ipſe erit eis in paſtorē. Ego aūt dominus ero eis in
deū: ⁊ ſeruus meus dauid princeps in medio eorū. Ego
dominus locutus ſum. Et faciā cū eis pactū pacis: ⁊ ceſ
ſare faciā beſtias peſſimas de terra: ⁊ qui habitant in de-
ſerto: ſecuri dormient in ſaltibus: ⁊ ponā eos in circuni
tu collis mei benedictionē: et deducā imbrē in tempore
ſuo: et pluuię benedictionis erunt. Et dabit lignū agri
fructū ſuū: ⁊ terra dabit germen ſuū: ⁊ erūt in terra ſua
abſqꝫ timore. Et ſcient quia ego dominus: cū cōtriuero
catenas iugi eorū: et eruero eos de manu imperantiū ſi-
bi. Et nō erunt vltra in rapinā gentibus: neqꝫ beſtię ter G
rę deuorabunt eos: ſed habitabunt cōfidenter abſqꝫ vllo
terrore. Et ſuſcitabo eis germē nominatū: ⁊ nō erūt vl-
tra imminuti fame in terra: neqꝫ portabūt amplius op-
probria gentiū. Et ſcient: qꝛ ego dñs deus eorū cū eis: ⁊
ipſi populus meus domus iſrael: ait dñs deus: Vos au
tē greges mei: greges paſcuę meę hoīes eſtis: ⁊ ego do-
minus deus veſter: dicit dñs deus. XXXV

ET factus eſt ſermo domini ad me: dicēs: Fili A
hominis: pone faciē tuā aduerſuꝫ montē ſeir:
et ꝓphetabis de eo: et dices illi: Hęc dicit do
minus deus: Ecce ego ad te mons Seir: ⁊ ex
tendā manū meā ſuper te: et dabo te deſolatū atqꝫ deſer
tū. Vrbes tuas demoliar: et tu deſertus eris: et ſcies q̄a
ego dñs: eo ꝙ fueris inimicus ſempiternus: ⁊ cōcluſeris
filios iſrael in manus gladij in tēpore afflictionis eorū: B
in tempore iniquitatis extremę. Propterea viuo ego di
cit dñs deꝰ: qm̄ ſanguini tradā te: et ſanguis te ꝑſequet᷑.
Et cū ſanguinē oderis: ſanguis ꝑſequet᷑ te. Et dabo mō
tē Seir deſolatū atqꝫ deſertū: et auferā de eo euntē: ⁊ re C
deuntē: et implebo montes eius occiſorū ſuorū. In col
libus tuis: et in vallibus tuis: atqꝫ in torrētibus interfe
cti gladio cadent. In ſolitudines ſempiternas tradā te
et ciuitates tuę nō habitabunt᷑. Et ſcietis: qꝛ ego dñs de
us: eo ꝙ dixeris: duę gentes: ⁊ duę terrę meę erūt: et hę
reditate poſſidebo eas: cū dñs eſſet ibi. Propterea viuo
ego: dicit dñs deus: quia faciā iuxta irā tuā: et ſecunduꝫ
zelū tuū quē feciſti: odio habēs eos: et notus efficiar per
eos cū te iudicauero: et ſcies quia ego dominus. Audiui
vniuerſa opprobria tua: quę locutus es de montibus iſ
rael: dicēs: Deſerti nobis ad deuorandū dati ſunt. Et in- D
ſurrexiſtis ſuper me ore veſtro: et derogaſtis aduerſum
me. Verba veſtra ego audiui: Hęc dicit dñs deꝰ: Lętā-
te vniuerſa terra: in ſolitudinē te redigā: ſicuti gauiſus
es ſuꝑ hęreditatē domus iſrael: eo ꝙ fuerit diſſipata: ſic
faciā tibi: diſſipatus eris mons ſeir: ⁊ Idumęa oīs. Et
ſcient: qꝛ ego dominus deus. XXXVI.

TV aūt fili hoīs ꝓpheta ſuper montes iſrael: ⁊ A Supra. 6. a
dices: Montes iſrael audite verbū dñi: Hęc
dicit dñs deꝰ: Eo ꝙ dixerit inimicus de vobis
euge altitudines ſempiternę ī hęreditatē da
tę ſunt nobis: ꝓpterea vaticinare: ⁊ dic: Hęc dicit dñs de
us: Pro eo ꝙ deſolati eſtis: ⁊ cōculcati ꝑ circuitū: et fa-
cti in hęreditatē reliq̄s gentibus: et aſcēdiſtis ſuꝑ labiū
linguę: ⁊ opprobriū populi: ꝓpterea montes iſrael audi

te verbū dn̄i dei. Hec dicit dn̄s deus montibꝰ: ⁊ collibꝰ
torrentibus vallibuſq;: ⁊ deſertis: parietinis ⁊ vrbibꝰ de
relictis: que depopulate ſunt: ⁊ ſubſannate a reliq̄s gen
tibus per circuitum. Propterea hec dicit dominus deꝰ
B Quoniā in igne zeli mei locutus ſum de reliquis gētibꝰ
⁊ de idumea vniuerſa que dederūt terrā meā ſibi in here
ditatē cū gaudio: ⁊ toto corde: ⁊ ex animo: ⁊ eiecerūt eā
vt vaſtarēt. Idcirco vaticinare ſup humū iſrael: ⁊ dices
montibus: ⁊ collibus iugis: ⁊ vallibus: Hec dicit domi
nus deus: Ecce ego in zelo meo: et ī furore meo locutus
C ſum: eo q̄ cōfuſionē gentiū ſuſtinueritis. Idcirco hec di
cit dn̄s deus: Ego leuaui manū meā: vt gētes: que in cir
cuitu veſtro ſunt: ipſe cōfuſionē ſuā portēt: vos aūt mō-
tes iſrael ramos veſtros germinet: ⁊ fructū veſtrū affe-
ratis populo meo iſrael. Prope enī eſt: vt veniat. Quia
ecce ego ad vos: ⁊ cōuertar ad vos: ⁊ arabimini: ⁊ accipi
etis ſementē: et multiplicabo in vobis hoīes: oēmq; do-
mū iſrael: ⁊ habitabunt ciuitates: ⁊ ruinoſa inſtaurabū-
tur: ⁊ replebo vos hoībus: ⁊ iumentis: ⁊ multiplicabun
tur: ⁊ creſcent. Et habitare vos faciā ſicut a principio:
boniſq; donabo maioribus q̄ habuiſtis ab initio: ⁊ ſcie-
tis: quia ego dn̄s. Et adducā ſuper vos hoīes populum
meū iſrael: ⁊ hereditate poſſidebūt te: ⁊ eris eis in here-
ditatē: ⁊ non addes vltra: vt abſq; eis ſis. Hec dicit dn̄s
deus: Pro eo q̄ dicunt de vobis: deuoratrix hoīm es: et
D ſuffocās gentē tuā: propterea hoīes nō comedes amplīꝰ
⁊ gentē tuā non necabis vltra: ait dn̄s deus. Nec audi-
tā faciā in te amplius cōfuſionē gentiū: ⁊ opprobriū po-
pulorū nequaq̄ portabis: ⁊ gentē tuā nō amittes ampli
us: ait dominus deus. Et factū eſt verbū domini ad me:
dicēs: Fili hoīs: domus iſrael habitauerūt in humo ſua:
⁊ polluerūt eā ī vijs ſuis: ⁊ in ſtudijs ſuis. Iuxta immū-
ditiā menſtruate facta eſt via eorū corā me: ⁊ effudi indi
gnationē meā ſup eos pro ſanguine: quē fuderūt ſuper
terrā. Et in idolis ſuis polluerūt eā: ⁊ diſperſi eos in gē
Rom. 2. d tes: ⁊ ventilati ſunt in terras. Iuxta vias eorū: ⁊ adinuē
E tiones eorū iudicaui eos. Et ingreſſi ſunt ad gentes ad
quas introierūt: ⁊ polluerūt nomē ſanctū meū: cū dicere
tur de eis: populus domini iſte eſt: ⁊ de terra eius egreſ-
ſi ſūt: et peperci nomini ſancto meo: qđ polluerat domꝰ
iſrael in gentibus: ad q̄s ingreſſi ſunt. Idcirco dices do
mui iſrael: Hec dicit dn̄s deus. Nō propter vos ego fa
ciā domꝰ iſrael: ſed propter nomē ſanctū meū: qđ pollui
ſtis in gentibus: ad q̄s intraſtis. Et ſanctificabo nomen
meū magnū: qđ pollutū eſt inter gentes: qđ polluiſtis in
medio eaꝝ: vt ſciāt gentes: q2 ego dn̄s: ait dn̄s exercituū
cū ſanctificatus fuero ī vobꝭ corā eis. Tollā q̄ppe vos de
gētibus: ⁊ cōgregabo vos de vniuerſis terris: ⁊ adducā
F vos in terrā veſtrā. Et effundā ſuper vos aquā mundā:
Supra. 11. d ⁊ mundabimini ab oībus inq̄namentis veſtris: ⁊ ab vni
uerſis idolis veſtris mundabo vos: ⁊ dabo vobis cor no
uum: ⁊ ſpiritū nouū ponā in medio veſtri. Et auferā cor
lapideū de carne veſtra: ⁊ dabo vobis cor carneū: ⁊ ſpiri-
tū meū ponā in medio veſtri: ⁊ faciā vt in preceptꝭ meis
ambuletis: ⁊ iudicia mea cuſtodiatis ⁊ operemini: ⁊ ha
bitabitis in terra: quā dedi patribus veſtris: ⁊ eritis mi
hi in populū: ⁊ ego ero vobis in deū: ⁊ ſaluabo vos ex vni
uerſis inquinamētis veſtris: ⁊ vocabo frumentū: et mul
tiplicabo illud: ⁊ nō imponā vobꝭ famē: et multiplicabo
fructū ligni: ⁊ genimina agri: vt nō portetꝭ vltra oppro
briū famis in gentibus: et recordabimini viarū veſtrarū
peſſimarū: ſtudiorūq; non bonorū: ⁊ diſplicebunt vobis
G iniquitates veſtre ⁊ ſcelera veſtra. Nō propter vos ego
Rom. 6. d faciā: ait dn̄s deus: notū ſit vobis. Cōfundimini: ⁊ eru-
beſcite ſup vijs veſtris domus iſrael. Hec dicit dn̄s deꝰ:
In die qua mundauero vos ex oībus iniq̄tatibus veſtrꝭ
⁊ inhabitari fecero vrbes: ⁊ inſtaurauero ruinoſa: ⁊ ter-
ra deſerta fuerit exculta: que quōdā erat deſolata in ocu
lis oīs viatoris: dicēt: Terra illa inculta: facta eſt vt hor-
tus voluptatis: ⁊ ciuitates deſerte: et deſtitute atq; ſub

foſſe munite ſederūt: ⁊ ſciēt gentes quecūq; derelicte fu
erint in circuitu veſtro: q2 ego dn̄s edificaui diſſipata
plātauiq; īculta: ego dn̄s locutꝰ ſum: ⁊ fecerim. Hec di
cit dn̄s deꝰ: Adhuc in hoc inuenient me domꝰ iſrael: vt fa
ciā eis. Multiplicabo eos ſicut gregē hoīꝫ: vt gregē ſan
ctū: vt gregē ieruſalē in ſolēnitatibꝰ eius. Sic erūt ciui
tates deſerte: pleneq; gregibꝰ hoīm: ⁊ ſcient q2 ego dn̄s

FActa eſt ſup me manus dn̄i: ⁊ edu XXXVII
xit me in ſpiritu dn̄i: ⁊ dimiſit me in medio cā A
pi: q̄ erat plenus oſſibus: ⁊ circūduxit me p ea
ī gyro. Erāt aūt multa valde ſup faciē campi
ſiccaq; vehemēter. Et dixit ad me: Fili hoīs: putas ne vi
uēt oſſa iſta? Et dixi: Dn̄e deus tu noſti. Et dixit ad me
Vaticinare de oſſibus iſtis. Et dices eis: Oſſa arida au
dite verbū dn̄i: Hec dicit dn̄s deus oſſibꝰ his: Ecce ego B
intromittā in vos ſpiritū: ⁊ viuetis: et dabo ſup vos ner
uos: ⁊ ſuccreſcere faciā ſup vos carnes: ⁊ ſuperextendā in
vobis cutē: ⁊ dabo vobis ſpiritū: ⁊ viuetis: ⁊ ſcietis quia
ego dn̄s. Et pphetaui ſicut preceperat mihi. Factus eſt
autē ſonitus pphetante me: ⁊ ecce cōmotio. Et acceſſe-
runt oſſa ad oſſa: vnūqđq; ad iuncturā ſuā. Et vidi: ⁊ ec
ce ſup ea nerui: et carnes aſcenderūt: ⁊ extenta eſt in eis
cutis deſup: ⁊ ſpiritū nō habebāt. Et dixit ad me: Vati-
cinare ad ſpiritū: vaticinare fili hoīs: ⁊ dices ad ſpiritū: C
Hec dicit dn̄s deus: A q̄tuor ventis veni ſpiritꝰ ⁊ inſuf-
fla ſup īterfectos iſtos: ⁊ reuiuiſcāt. Et pphetaui: ſicut
p̄ceperat mihi. Et ingreſſus eſt in ea ſpūs: ⁊ reuixerunt
ſteterūtq; ſup pedes ſuos exercitꝰ grandis nimis valde
Et dixit ad me: Fili hoīs: oſſa hec vniuerſa domꝰ iſrael
eſt. Ipſi dicūt: aruerūt oſſa noſtra: ⁊ perijt ſpes noſtra ⁊
abſciſi ſumꝰ: ppterea vaticinare: ⁊ dices ad eos: Hec di- D
cit dn̄s deꝰ: Ecce ego aperiā tumulos veſtros: ⁊ educā
vos de ſepulchris veſtris pplꝰs meꝰ: ⁊ inducā vos in ter
rā veſtrā iſrl': ⁊ ſcietis q2 ego dn̄s: cū aperuero ſepulchra
veſtra: ⁊ eduxero vos de tumulis veſtris popule meus: ⁊
dedero ſpiritū meū ī vobis: ⁊ vixeritis: ⁊ requieſcere vos
faciā ſuper humū veſtrā: ⁊ ſcietꝭ: q2 ego dn̄s locutus ſuꝫ
⁊ feci: ait dn̄s deus. Et factꝰ eſt ſermo dn̄i ad me: dicēs:
Et tu fili hominis: ſume tibi lignū vnum: ⁊ ſcribe ſuper
illud: Iude et filiorū Iſrael ſocioꝝ eius. Et tolle lignū
alterū: ⁊ ſcribe ſuper illud: Ioſeph lignū Effraim: ⁊ cū-
cte domus Iſrael: ſociorūq; eius. Et adiunge illa: vnū E
ad alterum tibi in lignum vnum: et erunt in vnionem ī
manu tua. Cum autem dixerint ad te filij populi tui lo
quentes: nōne indicas nobis: quid in his tibi velis? Lo-
queris ad eos: Hec dicit dn̄s deus: Ecce ego aſſumā li-
gnū Ioſeph: qđ eſt in manu effraim: ⁊ tribus iſrael: que
ſunt ei adiuncte: et dabo eas pariter cū ligno iuda: ⁊ fa
ciam ea in lignū vnū: et erunt vnū in manu eius. Erunt
autē ligna ſuper que ſcripſeris in manu tua in oculis eo
rum: et dices ad eos: Hec dicit dominꝰ deus: Ecce ego
aſſumā filios iſrael de medio nationū: ad quas abierūt: ⁊
cōgregabo eos vndiq;: et adducā eos ad humū ſuā. Et fa
ciam eos in gentē vnā in terra in montibus iſrael: ⁊ rex
vnus erit oībus imperans: ⁊ nō erunt vltra due gentes: F
nec diuidentur amplius in duo regna. Neq; polluētur
vltra in idolis ſuis ⁊ abominatiōibus ſuis: ⁊ cunctis ini
quitatibus ſuis: et ſaluos eos faciā de vniuerſis ſedibus
ſuis: in q̄bus peccauerūt: et emundabo eos. Et erūt mi
hi populus: et ego ero eis deꝰ ⁊ ſeruus meꝰ dauid rex ſu infra eodē
per eos: ⁊ paſtor vnus erit omniū eorū. In iudicijs meꝭ
ambulabūt: et mandata mea cuſtodient: et faciēt ea. Et
habitabunt ſuper terram: quā dedi ſeruo meo Iacob: in G
qua habitauerunt patres veſtri: et habitabūt ſup eam ip
ſi: et filij eorū: et filij filiorū eorum: vſq; in ſempiternum:
et Dauid ſeruus meus: princeps eorum ī perpetuū. Et
percutiā illis foedus pacis: et pactū ſempiternū erit eis
Et fundabo eos: et multiplicabo: et dabo ſanctificatio-
nē meā in medio eorū in perpetuū. Et erit tabernaculū
meū ī eis: et ero eis deꝰ: et ipſi erūt mihi pplꝰs. Et ſciēt Supr. eo.

gentes:quia ego dñs ſanctificator iſrael:cũ fuerit ſancti
ficatio mea in medio eorũ in perpetuũ. XXXVIII

A Et factus eſt ſermo dñi ad me:dicẽs: Fili hoĩs
pone faciẽ tuã cõtra gog ⁊ terrã magog:prin
cipẽ capitis moſoch ⁊ thubal: ⁊ vaticinare de
eo: ⁊ dices ad eum: Hec dicit dñs deus: Ecce
ego ad te gog p̄cipẽ capitꝫ moſoch ⁊ thubal: Et circũ
agã te: ⁊ ponã frenũ in maxillis tuis: ⁊ educã te: ⁊ omnẽ
exercitum tuũ:equos ⁊ equites veſtitꝰ loricis vniuerſos
multitudinẽ magnã haſtã ⁊ clypeũ arripiẽtiũ et gladiũ
B Perſe:ethiopes: ⁊ Libyes cũ eis:oẽs ſcutati ⁊ galeati.
Gomer: ⁊ vniuerſa agmina eius: ⁊ domus thogorma la
tera aquilonis:et totũ robur eius: populiq; multi tecũ.
Prepara: ⁊ inſtrue te: ⁊ oẽm multitudinẽ tuã:que coa
ceruata eſt ad te: ⁊ eſto eis in p̄ceptũ. Poſt dies multos
C viſitaberis. In nouiſſimo annoꝝ venies ad terrã que re
uerſa eſt a gladio: ⁊ cõgregata eſt de populis multis ad
mõtes Iſrael:qui fuerunt deſerti iugiter. Hec de pplis
educta eſt: ⁊ habitauerũt in ea cõfidenter vniuerſi. Aſcẽ-
dens autẽ quaſi tẽpeſtas venies: ⁊ q̃ſi nubes:vt operias
terrã tu: ⁊ oĩa agmina tua: ⁊ populi multi tecũ. Hec di
D cit dñs deus: In die illa aſcendẽt ſermones ſup cor tuũ
⁊ cogitabꝫ cogitationẽ peſſimã: ⁊ dices: Aſcendã ad ter
rã abſq; muro:veniã ad q̃eſcẽtes habitãteſq; ſecure. Hi
oẽs habitãt ſine muro:vectes ⁊ porte nõ ſunt eis. Ut di
ripias ſpolia: ⁊ inuadas predã:vt inferas manũ tuã ſup
eos:qui deſerti fuerant: ⁊ poſtea reſtituti: ⁊ ſup populũ
qui eſt cõgregatus ex gentibꝰ:qui poſſidere coepit:et eſ
ſe habitator vmbilici terre. Saba: ⁊ dedan: ⁊ negociato
res tharſis: ⁊ oẽs leones eius dicent tibi: Nunq̃d ad ſu
E menda ſpolia tu venis? Ecce ad diripiendã predã ꝯgre
gaſti multitudinẽ tuã:vt tollas argentũ ⁊ aurũ: ⁊ aufe-
ras ſuppellectilẽ atq; ſubſtantiã: ⁊ diripias manubias ĩ
finitas. Propterea vaticinare filij hoĩs: ⁊ dices ad Gog:
Hec dicit dñs deus: Nunq̃d nõ in die illo:cũ habitaue-
rit populus meus iſrael cõfidenter:ſcies: ⁊ venies de lo
co tuo a lateribus aquilonis tu: ⁊ populi multi tecũ:aſ-
cẽſores equorũ vniuerſi:coetus magnus: ⁊ exercitus ve
hemẽs: ⁊ aſcendes ſup populũ meũ iſrael quaſi nubes:vt
operias terrã: In nouiſſimis diebꝰ eris:et adducã te ſu
per terrã meã: vt ſciãt gentes me:cũ ſanctificatus fue-
F ro in te ĩ oculis eoꝝ o Gog. Hec dicit dñs deus: Tu er
go ille es:de quo locutus ſum in diebus antiq̃s in manu
ſeruorũ meorũ ꝓphetarũ iſrael: qui ꝓphetauerũt in die-
bus illorũ temporũ: vt adducerẽ te ſuper eos. Et erit in
die illa:in die aduentus gog ſup terrã iſrael ait dñs deꝰ:
aſcẽdet indignatio mea in furore meo: ⁊ in zelo meo. In
igne ire mee locutus ſum:q; in die illa erit cõmotio ma
gna ſup terrã iſrael: ⁊ cõmouebuntur a facie mea piſces
marꝫ: ⁊ volucres celi: ⁊ beſtie agri: ⁊ omne reptile q̃d mo
uet̃ ſup humũ:cunctiq; hoĩes: qui ſunt ſup faciẽ terre.
Et ſubuertentur mõtes: ⁊ cadẽt ſepes: ⁊ oĩs murus cor
ruet in terrã: ⁊ cõuocabo aduerſus eũ in cũctꝫ montibꝰ
meis gladiũ:ait dñs deus. Gladiꝰ vniuſcuiuſq; ĩ fratrẽ
ſuũ diriget̃. Et iudicabo eũ peſte: ⁊ ſanguine: ⁊ imbre ve
hemẽti: ⁊ lapidibus ĩmẽſis. Ignẽ: ⁊ ſulphur pluã ſuper
eũ: ⁊ ſup exercitũ eius: ⁊ ſup populos multos:q̃ ſunt cũ
eo. Et magnificabor ⁊ ſanctificabor: ⁊ notus ero ĩ oculꝭ
multarũ gentiũ:et ſciẽt q; ego dñs. XXXIX.

A Tu aũt fili hoĩs:vaticinare aduerſum gog: et
dices: Hec dicit dñs deus: Ecce ego ſuper te
gog principẽ capitis moſoch ⁊ thubal: ⁊ circũ
agã te: ⁊ educã te: ⁊ aſcẽdere te faciã de lateri
bus aquilonis: ⁊ adducã te ſup montes iſrael:et p̄cutiã
arcũ tuũ in manu ſiniſtra tua: et ſagittas tuas de manu
dextera tua deijciã. Sup montes iſrael cades tu: et oĩa
agmina tua: ⁊ populi tui q̃ ſunt tecũ. Feris:auibus:oĩq;
volatili celi: ⁊ beſtijs terre dedi te ad deuorãdũ. Super
B faciẽ agri cades:q; ego locutꝰ ſum:ait dñs deus. Et im
mittã ignẽ in magog: ⁊ in his qui habitant in inſulis cõ
fidenter: ⁊ ſcient q; ego dñs: ⁊ nomẽ ſanctũ meũ notũ fa
ciã in medio populi mei iſrael: ⁊ nõ polluã nomẽ ſanctũ
meũ amplius: ⁊ ſcient gentes:q; ego dñs ſanctus iſrael
Ecce venit ⁊ factũ eſt:ait dñs deus. Hec eſt dies de qua
locutꝰ ſuꝫ. Et egredient̃ habitatores de ciuitatibus Iſ
rael: ⁊ ſuccendẽt: ⁊ cõburent arma: ⁊ clypeũ ⁊ haſtas:ar
cũ ⁊ ſagittas: ⁊ baculos manuũ: ⁊ cõtos: ⁊ ſuccendẽt ea C
igni ſeptẽ annis. Et nõ portabũt ligna de regionibꝰ:ne
q; ſuccident de ſaltibus: quoniã arma ſuccẽdent igne: ⁊
dep̄dabunt̃ eos:q̃bꝰ prede fuerãt: ⁊ diripiẽt vaſtatores
ſuos:ait dñs deꝰ. Et erit in die illa:dabo gog locũ nomi
natũ ſepulchrũ in iſrael:vallẽ viatorũ ad orientẽ maris:
que obſtupeſcere facit pretereuntes: ⁊ ſepelient ibi gog
⁊ oẽm multitudinẽ eius: ⁊ vocabit̃ vallis multitudinis
gog: ⁊ ſepelient eos domꝰ iſrael: vt mundẽt terrã ſeptẽ
menſibus. Sepeliet aũt eũ oĩs populus terre: ⁊ erit eis D
nominata dies:in q̃ glorificatus ſuꝫ:ait dñs deus. Et vi
ros iugiter cõſtituent luſtrãtes terrã qui ſepeliant:et re
quirãt eos qui remanſerãt ſup faciẽ terre: vt emundent
eã. Poſt menſes aũt ſeptẽ querere incipiẽt:et circuibũt
p̄agrantes terrã. Cũq; viderint os hoĩs:ſtatuent iuxta
illud titulũ: donec ſepeliãt illud polinctores ĩ valle mul
titudinis gog. Nomẽ aũt ciuitatis amona: ⁊ mũdabũt
terrã. Tu ergo fili hoĩs: Hec dicit dñs deus: Dic omni E
volucri: ⁊ vniuerſis auibus:cunctiſq; beſtijs agri: Con
uenite: ꝓperate:cõcurrite vndiq; ad victimã meã: quã
ego immolo vobis:victimã grandẽ ſup mõtes iſrael: vt
comedatis carnẽ: ⁊ bibatis ſanguinẽ. Carnes fortiũ co
medetis: ⁊ ſanguinẽ principũ terre bibetis:arietũ:agno
rũ: ⁊ hircorũ:taurorũq;: ⁊ altiliũ: ⁊ pinguiũ oĩm. Et co-
medetis adipẽ in ſaturitatẽ: ⁊ bibetis ſanguinẽ in ebrie
tatẽ de victima:quã ego immolaui vobis: ⁊ ſaturabimi
ni ſup menſaꝫ meã de equo: ⁊ equite forti:et de vniuerſis
viris bellatoribus:ait dñs deus. Et ponã gloriã meã in F
gentibus: ⁊ videbũt oẽs gentes iudiciũ meũ q̃d fecerim
⁊ manũ meã:quã poſuerim ſuper eos. Et ſciẽt domꝰ iſ-
rael:q; ego dñs deus eorũ a die illa: ⁊ deinceps. Et ſciẽt
gentes:q̃m in iniquitate ſua capta ſit domus iſrael:et ꝙ
dereliquerint me: ⁊ abſconderim faciẽ meã ab eis:et tra
diderim eos in manus hoſtiũ: ⁊ ceciderint in gladio vni
uerſi. Iuxta immundiciã eorũ ⁊ ſcelus feci eis: ⁊ abſcon
di faciẽ meã ab illis: Propterea hec dicit dñs deꝰ: Nũc G
reducã captiuitatẽ iacob: ⁊ miſerebor oĩs domus iſrael
Et aſſumã zelũ ꝓ nomine ſancto meo: ⁊ portabũt cõfuſi
onẽ ſuã: ⁊ oẽm preuaricationẽ qua p̄uaricati ſunt in me
cũ habitauerint in terra ſua cõfidenter neminẽ formidã
tes: ⁊ reduxero eos de populis: et cõgregauero de terrꝫ
inimicorũ ſuorũ:et ſanctificatus fuero ĩ eis in oculis gẽ
tiũ plurimarũ. Et ſcient:q; ego dñs deus eorũ:eo ꝙ trã ſupra 36.c
ſtulerim eos in natiões: ⁊ cõgregauerim eos ſup terraꝫ
ſuã: ⁊ nõ dereliquerim quenq̃ ex eis ibi. Et nõ abſcondã
vltra faciẽ meã ab eis:eo ꝙ effuderim ſpiritũ meũ ſuper
oẽm domũ iſrael: ait dñs deus. XL.

A In viceſimoquinto anno tranſmigratiõis no
ſtre in exordio anni:decima menſis quartode
cimo anno:poſtq̃ p̄cuſſa eſt ciuitas: ĩ ipſa hac
die facta eſt ſup me manus dñi: ⁊ adduxit me
illuc in viſiõibus dei. Adduxit me in terrã iſrael: ⁊ dimi-
ſit me ſup montẽ excelſuꝫ nimis:ſup quẽ erat quaſi edifi
ciũ ciuitatis vergentis ad auſtrũ: ⁊ introduxit me illuc.
Et ecce vir:cuius erat ſpecies:q̃ſi ſpecies eris: ⁊ funicu
lus lineus in manu eiꝰ: ⁊ calamus menſure ĩ manu eiꝰ.
Stabat aũt in porta: ⁊ locutus eſt ad me idẽ vir: Fili ho
minꝫ:vide oculis tuis: ⁊ auribꝰ tuis audi: ⁊ pone cor tu
um ĩ oĩa: q̃ ego oſtendã tibi: q; vt oſtendãt̃ tibi adductꝰ
es huc. Annuncia oĩa q̃ tu vides domui Iſrael. Et ecce
murus forinſecus in circuitu domuſ vndiq;: ⁊ in manu
viri calamus menſure ſex cubitorũ: ⁊ palmo. Et mẽſus B
eſt latitudinem edificij calamo vno:altitudinẽ q̃q; cala
mo vno. Et venit ad portã q̃ reſpiciebat viã orientalẽ: ⁊

aſcēdit per gradus eius. Et mēſus eſt limen portę cala
mo vno: latitudinē: id eſt limē vnū calamo vno in latitu
dine: ⁊ thalamū vno calamo ī lōgū: ⁊ vno calamo ī latū:
⁊ inter thalamos quinqꝫ cubitos: ⁊ limē portę iuxta ve-
ſtibulū portę intrinſecus calamo vno. Et mēſus eſt ve-
ſtibulū portę octo cubitoꝝ: et frontē ei⁹ duob⁹ cubitis.
Veſtibulū aūt portę erat intrinſecus. Porro thalami
portę ad viā orientalē: tres hinc ⁊ tres inde mēſura vna
C triū: ⁊ mēſura vna frōtiū ex vtraqꝫ parte. Et mēſus eſt
latitudinē liminis portę decē cubitoꝝ: ⁊ longitudinem
portę tredecim cubitoꝝ: ⁊ marginē ante thalamos cu-
biti vni⁹: ⁊ cubitus vnus finis vtrinqꝫ. Thalami aūt ſex
cubitorū erāt hīc ⁊ inde. Et mēſus eſt portā a tecto tha
lami: vſqꝫ ad tectū ei⁹ latitudinē viginti quinqꝫ cubitorū:
oſtiū ꝯtra oſtiū. Et fecit frōtes ꝑ ſexagita cubitos: ⁊ ad
frontē atriū portę vndiqꝫ ꝑ circuitū: et ante faciē portę
quę ꝑtingebat vſqꝫ ad faciē veſtibuli portę interioꝛ q̄n
quaginta cubitos: ⁊ feneſtras obliq̄s ī thalamis ⁊ ī frō-
tibus eoꝝ: q̄ erāt intra portā vndiqꝫ ꝑ circuitū. Similit
aūt erāt ⁊ in veſtibulis feneſtrę ꝑ gyrū intrinſec⁹: ⁊ ante
frontes pictura palmarū cęlata. Et eduxit me ad atriū
exterius: ⁊ ecce gazophylacia: ⁊ pauimētū ſtratū lapide
in atrio ꝑ circuitū. Trigīta gazophylacia in circuitu pa
uimēti: ⁊ pauimētū ī frōte portarū ſm̄ lōgitudinē por-
tarū erat inferius. Et mēſus eſt latitudinē a facie portę
inferioris vſqꝫ ad frontē atrij interioris extrinſec⁹ cētū
D cubitos ad oriētē: ⁊ ad aq̄lonē. Portā vō q̄ reſpiciebat
viā aq̄lonis atrij exterioꝛ mēſus eſt tā in lōgitudine: q̄
in latitudine: ⁊ thalamus ei⁹ tres hīc ⁊ tres inde: ⁊ fron
tē ei⁹ ⁊ veſtibulū ei⁹ ſm̄ mēſurā portę p̄oris: q̄nquagin-
ta cubitoꝝ lōgitudinē ei⁹: ⁊ latitudinē viginti q̄nqꝫ cu-
bitorū. Feneſtrę aūt ei⁹ ⁊ veſtibulū et ſculpturę ſm̄ men
ſurā portę q̄ reſpiciebat ad orientē: et ſeptē graduū erat
aſcēſus ei⁹. Et veſtibulū ante eā: ⁊ portę atrij interioris
cōtra portā aq̄lonis: ⁊ oriētalē. Et mēſus eſt a porta: vſ
qꝫ ad portā cētū cubitos. Et eduxit me ad viā auſtralē:
⁊ ecce porta q̄ reſpiciebat ad auſtrū. Et mēſus eſt frōtē
eius: ⁊ veſtibulū ei⁹ iuxta mēſuras ſuꝑiores: ⁊ feneſtras
ei⁹: ⁊ veſtibula ī circuitu: ſicut feneſtras cęteras q̄nqua-
ginta cubitoꝝ lōgitudinē: ⁊ latitudinē viginti q̄nqꝫ cu-
bitorū: ⁊ in gradib⁹ ſeptē aſcēdebat ad eā. Et veſtibulū
ante fores ei⁹: ⁊ cęlatę palmę erāt: vna hinc: ⁊ altera in-
de in frōte ei⁹: ⁊ porta atrij interioris in via auſtrali. Et
mēſus eſt a porta vſqꝫ ad portā in via auſtrali cētū cubi
tos. Et ītroduxit me in atriū interi⁹ ad portā auſtralē:
E ⁊ mēſus eſt portā iuxta mēſuras ſuꝑiores: thalamū ei⁹:
⁊ frontē eius: ⁊ veſtibulū eius hiſdē mēſuris: ⁊ feneſtras
eius: ⁊ veſtibulū ei⁹ ī circuitu q̄nq̄ginta cubitos lōgitu-
dinis: ⁊ latitudinis vigīti q̄nqꝫ cubitos: ⁊ veſtibulū ꝑ gy
rū lōgitudine viginti q̄nqꝫ cubitoꝝ: ⁊ latitudine q̄nqꝫ cu
bitorū. Et veſtibulū ei⁹ ad atriū exteri⁹: ⁊ palmas eius
in frōte: ⁊ octo gradus erāt q̄bus aſcēdebat ꝑ eā. Et in-
troduxit me in atriū interius per viam orientalē: ⁊ men
ſus eſt portā ſm̄ menſuras ſuperiores: thalamum eius:
⁊ frontem eius: ⁊ veſtibulū eius: ſicut ſupra: ⁊ feneſtras
eius: ⁊ veſtibula in circuitu: longitudine quinquaginta
cubitorū: ⁊ latitudine viginti q̄nqꝫ cubitorū: ⁊ veſtibulū
eius: id eſt atrij exterioris: et palmę cęlatę in frōte eius
F hinc ⁊ inde: ⁊ in octo gradib⁹ aſcēſus eius. Et introdu
xit me ad portā q̄ reſpiciebat ad aquilonē: et menſus eſt
ſm̄ menſuras ſuperiores thalamū eius: ⁊ frontē eius: ⁊
veſtibulū eius: ⁊ feneſtras ei⁹ ꝑ circuitū lōgitudine quin
quaginta cubitoꝝ: ⁊ latitudine viginti quinqꝫ cubitoꝝ.
Et veſtibulū eius reſpiciebat ad atriū exterius: ⁊ cęlatu
ra palmarū in frōte eius hinc ⁊ inde: ⁊ in octo gradibus
aſcēſus eius. Et per ſingula gazophylacia oſtiū in frōti
bus portarū: ⁊ ibi lauabāt holocauſtum. Et in veſtibulo
portę duę mēſę hinc: ⁊ duę mēſę inde: vt immolet̄ ſuper
eas holocauſtū: ⁊ pro peccato ⁊ ꝑ delicto. Et ad lat⁹ ex-
terius quod aſcēdit ad oſtiū portę: quę pergit ad aqui-
lonem: duę mēſę. Et ad latus alterū ante veſtibulū por-
tę: duę menſę. Quatuor mēſę hinc: et quatuor mēſę in-
de. Per latera portę octo menſę erāt ſuper quas immo
labant. Quatuor aūt menſę ad holocauſtum de lapidi-
bus quadris extructę lōgitudine cubiti vni⁹ ⁊ dimidij:
⁊ latitudine cubiti vnius et dimidij: et altitudine cubiti
vnius: ſuꝑ q̄s ponēt vaſa: in quibus immolatur holocau
ſtum et victima. Et labia earū palmę vni⁹ reflexa intrin
ſecus per circuitū. Suꝑ mēſas aūt carnes oblatiōis. Et B
extra portā interiorē gazophylacia cantoꝝ in atrio inte
riori: qd̄ erat in latere portę reſpiciētis ad aquilonem: ⁊
facies eoꝝ cōtra viā auſtralē: vna ex latere portę orienta
lis: quę reſpiciebat ad viā aq̄lonis. Et dixit ad me: Hoc
eſt gazophylaciū qd̄ reſpicit viā meridianā ſacerdotū: q̄
excubāt ī cuſtodijs tēpli. Porro gazophylaciū qd̄ reſpi
cit ad viā aq̄lonis: ſacerdotū erit q̄ excubant ad miniſte
riū altaris. Iſti ſūt filij ſadoch: q̄ accedūt de filijs leui ad
dominū: vt miniſtrēt ei. Et mēſus eſt atriū lōgitudine
centū cubitoꝝ: ⁊ latitudine centū cubitoꝝ per quadrū:
⁊ altare ante faciē tēpli. Et ītroduxit me in veſtibulū tē
pli: ⁊ mēſus eſt veſtibulū q̄nqꝫ cubitis hinc: ⁊ q̄nqꝫ cubi-
tis inde. Et latitudinē portę triū cubitoꝝ hinc: ⁊ trium
cubitoꝝ īde. Lōgitudinē aūt veſtibuli viginti cubitoꝝ:
⁊ latitudinē vndecim cubitoꝝ. Et octo gradibus aſcen
debatur ad eam. Et colūnę erant in frōtibus: vna hinc:
⁊ altera inde. XLI.

Et introduxit me ī tēplū: ⁊ mēſus eſt frōtes A
ſex cubitos latitudinis hinc: ⁊ ſex cubitos la
titudinis inde: latitudinē tabernaculi. Et
latitudo portę decem cubitoꝝ erat: ⁊ latera
portę q̄nqꝫ cubitis hinc: ⁊ q̄nqꝫ cubitis īde.
Et menſus eſt lōgitudinē eius q̄draginta cubitoꝝ: ⁊ la
titudinē viginti cubitoꝝ. Et īrogreſſus intrīſecus mē
ſus eſt ī frōte portę duos cubitos: ⁊ portā ſex cubitoꝝ: ⁊
latitudinē portę ſeptē cubitoꝝ. Et mēſus eſt longitudi
nē eius vigīti cubitoꝝ: ⁊ latitudinē eius vigīti cubitoꝝ
ante faciē tēpli. Et dixit ad me: Hoc eſt ſanctū ſanctoꝝ.
Et menſus eſt parietē domus ſex cubitoꝝ: ⁊ latitudinē
lateris q̄tuor cubitoꝝ vndiqꝫ ꝑ circuitū domus. Latera
aūt latus ad latus bis trigintatria. Et erāt eminētia q̄
ingrederent̄ ꝑ parietē domus in lateribus ꝑ circuitū: vt B
cōtinerēt: ⁊ nō attīgerēt parietē tēpli. Et platea erat in
rotundū: aſcēdens ſurſum ꝑ cochleā: ⁊ ī coenaculū tēpli
deferebat ꝑ gyꝝ. Idcirco latius erat tēplū in ſuperiori
bus. Et ſic de inferioribus aſcēdebat̄ ad ſuꝑiora: et ī me
diū. Et vidi in domo altitudinē ꝑ circuitū fundata late
ra ad menſurā calami ſex cubitoꝝ ſpacio: ⁊ latitudinē ꝑ
parietē lateris forinſecus q̄nqꝫ cubitoꝝ. Et erat īterior
domus ī lateribus domus. Et īter gazophilacia latitu-
dinē vigīti cubitoꝝ ī circuitu domus vndiqꝫ: ⁊ oſtiū late
ris ad orationē: oſtiū vnū ad viā aq̄lonis: et oſtiū vnū ad
viā auſtralē: ⁊ latitudinē loci ad orationē q̄nqꝫ cubitorū
ī circuitu. Et ędificiū qd̄ erat ſeparatū verſumqꝫ ad viā
reſpiciētem ad mare: latitudinis ſeptuagīta cubitorū.
Paries aūt ędificij q̄nqꝫ cubitorū latitudinis ꝑ circui-
tū: ⁊ lōgitudo eius nonagīta cubitorū. Et mēſus eſt do C
mus lōgitudinē cētū cubitorū: et qd̄ ſeparatū erat ędifi
ciū: ⁊ parietes ei⁹ lōgitudinis cētū cubitorū. Latitudo
aūt ante faciē domus: et eius qd̄ erat ſeparatū cōtra ori
entē: cētū cubitorū. Et mēſus eſt lōgitudinē ędificij cō
tra faciē eius qd̄ erat ſeparatū ad dorſum hecthecas ex
vtraqꝫ parte cētū cubitorū. Et tēplū interius: ⁊ veſtibu
la atrij: limina ⁊ feneſtras obliq̄s: hecthecas ī circuitu ꝑ
tres partes cōtra vniuſcuiuſqꝫ limē: ſtratūqꝫ ligno ꝑ gy
rū ī circuitu. Terra aūt vſqꝫ ad feneſtras: ⁊ feneſtrę clau
ſę ſuꝑ oſtia: ⁊ vſqꝫ ad domū īteriorē: et forīſecus: ꝑ oēm
parietē in circuitu intrīſecus: et forinſecus ad mēſurā:
et fabrefacta Cherubim et palmę. Et palma inter che-
rub et cherub. Duaſqꝫ facies habebat cherub: faciē hoīs
iuxta palmā ex hac parte: et faciē leonis iuxta palmā ex

alia parte expꝛſſam: per oēm domū in circuitu: de terra
D vſqꝫ ad ſuperiorē partē Cherubim: 7 palmę cęlatę erāt
in pariete tēpli. Limē q̄drangulū:7 facies aſpectus ſan
ctuarij cōtra aſpectū altaris lignei triū cubitorꝫ altitu-
do:7 lōgitudo eius duorū cubitorꝫ:7 anguli eiꝰ: 7 longi
tudo eiꝰ:7 parietes eiꝰ lignei. Et locutꝰ eſt ad me: Hęc
eſt mēſa corā dño. Et duo oſtia erāt ī tēplo:7 in ſanctua
rio:7 in duobus oſtijs ex vtraqꝫ parte bina erāt oſtiola:
quę in ſeinuicē plicabātur. Bina em̄ oſtia erāt ex vtraqꝫ
parte oſtiorū. Et cęlata erāt ī ipis oſtijs tēpli cherubim
7 ſculptura palmarū:ſicut ī parietibꝰ q̄qꝫ expꝛſſa erant.
Quamobrē 7 groſſiora erāt ligna ī veſtibuli frōte forin-
ſecus:ſuper quę feneſtrę obliquę: 7 ſimilitudo palmarū
hinc:atqꝫ inde in humerulis veſtibuli: ẜm latera domꝰ:
latitudinēqꝫ parietum. XLII.

A ET eduxit me in atriū exteriꝰ ꝑ viā ducētē ad
aq̄lonē. Et induxit me ī gazophylaciū: quod
erat cōtra ſeparatū ędificiū: 7 cōtra ędē ver-
gentē ad aq̄lonē ī facie lōgitudinis cētū cubi
tos oſtij aq̄lonis:7 latitudinis q̄nquagita cubitos ꝯtra
vigiti cubitos atrij īterioris:7 cōtra pauimētū ſtratū la
pide atrij exterioris:vbi erat porticus iūcta porticui tri
plici. Et ante gazophylacia deambulatio decē cubitorū
latitudinis:ad interiora reſpiciens vię cubiti vnius. Et
oſtia earū ad aq̄lonē: vbi erāt gazophylacia in ſuꝑioribꝰ
humiliora:q̄a ſupportabāt porticꝰ:q̄ ex illis eminebant
B de inferioribꝰ:7 de medijs ędificij. Triſtega em̄ erant:7
nō habebāt colūnas:ſicut erāt colūnę atriorꝫ. Propter
ea eminebāt de inferioribus:7 de medijs a terra cubitis
q̄nquagita. Et peribolꝰ exterior ẜm gazophylacia: quę
erāt in via atrij exterioris ante gazophylacia. Longitu
do eiꝰ q̄nquagita cubitorꝫ: q̄a lōgitudo erat gazophyla
ciorū atrij exteriorꝫ q̄nq̄gīta cubitorꝫ:7 lōgitudo ante
C faciē tēpli cētum cubitorꝫ. Et erat ſubter gazophylacia
hęc introitꝰ ab oriēte ingrediētiū in ea de atrio exterio-
ri in latitudine periboli atrij:qđ erat cōtra viā oriētalē:
in faciē ędificij ſeparati. Et erāt ante ędificiū gazophy-
lacia:7 via ante faciē eorꝫ iuxta ſimilitudinē gazophyla-
ciorū:q̄ erāt ī via aq̄lonis. Secūdū lōgitudinē eorꝫ:ſic 7
latitudo eorꝫ:7 oīs itroitus eorꝫ: 7 ſimilitudines 7 oſtia
eorū ẜm oſtia gazophylaciorꝫ:q̄ erāt in via reſpiciēte ad
nothū:oſtiū ī capite vię:q̄ via erat ante veſtibulū ſepara
tū ꝑ viā oriētalē ingrediētibꝰ. Et dixit ad me: Gazophy
lacia aq̄lonis:7 gazophylacia auſtri:q̄ ſunt ante ędificiū
ſeparatū:hęc ſunt gazophylacia ſancta:ī q̄bꝰ veſcunt̄ ſa-
cerdotes:q̄ appropīquāt ad dñm ī ſancta ſanctorꝫ. Ibi
ponēt ſancta ſanctorū:7 oblatiōes ꝓ pctō:7 ꝓ delicto:lo
cus em̄ ſctūs eſt. Cū aūt ingreſſi fuerint ſacerdotes: nō
egrediētur de ſctis in atriū exteriꝰ. Et ibi reponēt veſti
mēta ſua:in quibus miniſtrāt:q2 ſctā ſunt:veſtient̄qꝫ ve
D ſtimētis alijs:7 ſic ꝓcedēt ad pplm. Cūqꝫ cōpleſſet mē-
ſuras domꝰ interioris:eduxit me ꝑ viā portę: q̄ reſpicie
bat ad viā orientalē:7 mēſus eſt eā vndiqꝫ ꝑ circuitum.
Mēſus eſt aūt cōtra vētū oriētalē calamo mēſurę: q̄n-
gētos calamos in calamo mēſurę ꝑ circuitū. Et mēſus
eſt cōtra vētū aquilonis quingētos calamos: in calamo
mēſurę ꝑ gyrꝫ. Et ad ventū auſtralē mēſus eſt q̄ngētos
calamos ī calamo mēſurę ꝑ circuitū. Et ad vētū occidē
talē mēſus eſt q̄ngētos calamos ī calamo mēſurę. Per
q̄tuor vētos mēſus eſt murū eiꝰ vndiqꝫ ꝑ circuitū:lōgi-
tudinē q̄ngētorū cubitorū:7 latitudinē q̄ngētorū cubi-
torū:diuidentē inter ſanctuariū 7 vulgi locū. XLIII.

A ET duxit me ad portā: q̄ reſpiciebat ad viā ori
entalē. Et ecce gloria dei iſrael ingrediebat̄ ꝑ
viā oriētalē:7 vox erat ei q̄ſi vox aquarū mul-
tarū:7 terra ſplēdebat a maieſtate eiꝰ. Et vi-
di viſionē ẜm ſpeciē:quā viderā:quādo venit:vt diſper-
deret ciuitatē:7 ſpēs ẜm aſpectū:quē videram iuxta flu
uiū chobar. Et cecidi ſup faciē meā. Et maieſtas dñi in
greſſa eſt tēplū ꝑ viā portę:q̄ reſpiciebat ad orientē. Et
eleuauit me ſpūs:7 introduxit me ī atriū interiꝰ: et ecce
repleta erat gloria dñi domus. Et audiui loquētem ad B
me de domo. Et vir qui ſtabat iuxta me:dixit ad me:Fi-
li hoīs:locꝰ ſolij mei:7 locus veſtigiorū pedū meorū: vbi
habito in medio filiorū iſrael in ęternū: 7 nō polluent vl
tra domus Iſrael nomē ſctm̄ meū:ipi 7 reges eorꝫ ī for-
nicationibus ſuis:7 in ruinis regū ſuorꝫ: et in excelſis:q̄
fabricati ſunt limē ſuū iuxta limē meū:7 poſtes ſuos iu-
xta poſtes meos:7 murus erat īter me 7 eos. Et pollue
rūt nomē ſctm̄ meū in abominatiōibꝰ:qs fecerūt:ꝓpter
quod cōſumpſi eos in ira mea. Nūc ergo repellāt ꝓcul
fornicationē ſuā:7 ruinas regū ſuorꝫ a me: 7 habitabo in C
medio eorꝫ ſemꝑ. Tu aūt fili hoīs oſtēde domui iſrael tē
plū:7 cōfundant̄ ab iniquitatibꝰ ſuis:7 metiant̄ fabricā:
7 erubeſcāt ex oībꝰ q̄ fecerūt. Figurā domꝰ:et fabricę eiꝰ
exitus 7 introitꝰ:7 oēm deſcriptionē eiꝰ: 7 vniuerſa ꝑce
pta eius:cūctūqꝫ ordinē eius:7 oēs leges eiꝰ oſtēde eis:
et ſcribes in oculis eorū:vt cuſtodiāt oēs deſcriptiones
eius:7 ꝑcepta illius:7 faciāt ea. Iſta eſt lex domꝰ in ſum D
mitate mōtis. Oēs fines eiꝰ ī circuitu: ſanctū ſanctorū
eſt. Hęc eſt ergo lex domus. Iſtę aūt mēſurę altaris in
cubitu veriſſimo: qui habebat cubitū et palmū. In ſinu
eius erat cubitꝰ:7 cubitus in latitudine:7 definitio eius
vſqꝫ ad labiū eius:7 in circuitu palmꝰ vnꝰ. Hęc q̄qꝫ erat
foſſa altaris. Et de ſinu terrę vſqꝫ ad crepidinē nouiſſi- E
mā duo cubiti:7 latitudo cubiti vnius: 7 a crepidine mi
nore vſqꝫ ad crepidinē maiorē q̄tuor cubiti: et latitudo
cubiti vnius. Ipē aūt Ariel q̄tuor cubitorū: et ab Ariel
vſqꝫ ſurſum cornua q̄tuor. Et Ariel duodecim cubitorū
in lōgitudine ꝑ duodecim cubitos latitudinis quadran-
gulū ęquis lateribus. Et crepido q̄tuordecim cubitorū
longitudinis ꝑ q̄tuordecim cubitos latitudinis in qua
tuor angulis eius. Et corona ī circuitu eius dimidij cu
biti:7 ſinus eius vnius cubiti ꝑ circuitū:gradus aūt eiꝰ
verſi ad orientē. Et dixit ad me: Fili hoīs:hęc dicit dñs F
deus: Hi ſunt ritus altaris: In quacūqꝫ die fuerit fabri
catū:vt offerat̄ ſuꝑ illđ holocauſtū: 7 effundat̄ ſanguis.
Et dabis ſacerdotibus 7 leuitis:qui ſunt de ſemine Sa
doc:qui accedunt ad me:ait dominus deus: vt offerant
mihi vitulum de armento pro peccato. Et aſſumens de
ſanguine eius pones ſuper cornua eius:7 ſuper quatuor
angulos crepidinis: 7 ſuper coronam in circuitu: 7 mū
dabis illud: 7 expiabis. Et tolles vitulum: qui oblatus
fuerit ꝓ pctō:7 cōbures eū ī ſeparato loco domus extra
ſanctuariū. Et ī die ſecūda offeres hircū caprarū īmacu
latū ꝓ pctō:7 expiabūt altare:ſicut expiauerūt ī vitulo.
Cūqꝫ cōpleueris expiās illud:offeres vitulū de armēto G
immaculatū:7 arietē de grege īmaculatū: 7 offeres eos
in cōſpectu dñi. Et mittēt ſacerdotes ſuꝑ eos ſal:7 offe-
rent eos in holocauſtū dño. Septē diebus facies hircū
pro pctō quotidie:7 vitulū de armēto:7 arietem de peco
ribus immaculatos offerēt:ſeptē diebus expiabūt alta-
re:7 mūdabūt illud:7 implebūt manū eiꝰ. Expletis aūt
ſeptē diebus:in die octaua: 7 vltra facient ſacerdotes ſu
per altare holocauſta veſtra: 7 quę pro pace offerunt: et
placatus ero vobis:ait dominus deus. XLIIII.

ET conuertit me ad viam portę ſanctuarij exte- A
rioris: quę reſpiciebat ad orientē: 7 erat clauſa.
Et dixit dñs ad me. Porta hęc clauſa erit:7 nō
aperiet̄:7 vir nō trāſiet ꝑ eā:quoniā dñs deus Iſrael in-
greſſus eſt ꝑ eā:eritqꝫ clauſa principi. Princeps ipſe ſe-
debit ī ea:vt comedat panē corā dño. Per viā portę ve-
ſtibuli īgredietur:7 per viam eius egredietur. Et addu B
xit me per viā portę aquilonis in conſpectu domus:7 vi
di:7 ecce impleuit gloria domini domū domini. Et ceci
di in faciē meā. Et dixit ad me dñs: Fili hominis pone
cor tuū:7 vide oculis tuis:7 auribꝰ tuis audi oīa: quę
ego loquar ad te de vniuerſis ceremonijs domus dñi:et
de cunctis legibus eius. Et pones cor tuū in vijs tēpli
per omnes exitus ſanctuarij:7 dices ad exaſperantē me

domum Iſrael: Hec dicit dominus deus: Sufficiāt vo
bis omnia ſcelera veſtra domus Iſrael: eo ꝙ inducitis fi
lios alienos incircūciſos coꝛde: ⁊ incircūciſos carne: vt
ſint in ſanctuario meo: ⁊ polluāt domū meā: et offereis
C panes meos: adipē ⁊ ſanguinē: ⁊ diſſoluiſtis pactū meū
in oīb⁹ ſcelerib⁹ veſtris: ⁊ nō ſeruaſtis ꝑcepta ſanctuarij
mei: ⁊ poſuiſtis cuſtodes obſeruationū mearū ī ſanctua
rio meo vobiſmetipis. Hec dicit dñs de⁹: Oīs alienige
na incircūciſus coꝛde: ⁊ incircūciſus carne: nō ingredieꝛ
ſanctuariū meū: oīs fili⁹ alien⁹: q̄ eſt ī medio filioꝝ iſrael.
Sed ⁊ Leuite: q̄ lōge receſſerūt a me ī erroꝛe filioꝝ iſra
el: ⁊ errauerūt a me poſt idola ſua: et poꝛtauerūt iniq̄ui
tatē ſuā: erūt ī ſanctuario meo editui: ⁊ ianitoꝛes poꝛta
rū dom⁹: ⁊ miniſtri dom⁹. Ipi mactabūt holocauſta et
victimas ppl'i: ⁊ ipſi ſtabūt in cōſpectu eoꝝ: vt miniſtrēt
D eis. Pro eo ꝙ miniſtrauerūt illis ī ꝯſpectu idoloꝝ ſuo
rū: ⁊ facti ſunt domui Iſrael ī offendiculū iniq̄tatis: id
circo leuaui manū meā ſuper eos: ait dñs de⁹: ⁊ poꝛtaue
rūt iniq̄tatē ſuā. Et nō appꝛopinquabūt ad me: vt ſacer
dotio fungātur mihi: neqꝫ accedent ad oīe ſanctuariū
meū iuxta ſanctaſanctoꝝ: ſed poꝛtabūt cōfuſionē ſuā: et
ſcelera ſua q̄ fecerūt. Et dabo eos ianitoꝛes dom⁹ ī omi
miniſterio ei⁹: ⁊ vniuerſis q̄ fiēt in ea. Sacerdotes aūt ⁊
leuite filij Sadoch: q̄ cuſtodierūt ceremonias ſanctua
rij mei: cū errarēt filij Iſrael a me: ipi accedēt ad me: vt
miniſtrēt mihi: ⁊ ſtabūt ī cōſpectu meo: vt offerāt mihi
adipē ⁊ ſanguinē: ait dñs de⁹. Ipi ingrediētur ſanctua
riū meū: ⁊ ipi accedēt ad mēſaꝫ meā: vt miniſtrēt mihi:
E ⁊ cuſtodiāt ceremonias meas. Cūqꝫ īgrediētur poꝛtas
atrij interioꝛis: veſtib⁹ lineis induenꝛ: nec aſcēdet ſuper
eos q̄cq̄ laneū: quādo miniſtrāt ī poꝛtis atrij interioꝛis
⁊ intrinſec⁹. Vitte linee erūt ī capitib⁹ eoꝝ: ⁊ feminalia
linea erunt in lūbis eoꝝ: ⁊ nō accingenꝛ in ſudoꝛe. Cūqꝫ
egredienꝛ atriū exteri⁹ ad ppl'm: exuēt ſe veſtimētis ſu
is: in quib⁹ miniſtrauerāt: ⁊ reponēt ea in gazophylacio
ſanctuarij: ⁊ veſtiēt ſe veſtimētis alijs: ⁊ nō ſanctificabūt
populū in veſtib⁹ ſuis. Caput aūt ſuū nō radēt: neqꝫ co
F mā nutriēt: ſed tōdentes attondent capita ſua. Et vinū
Leui.22.c nō bibet oīs ſacerdos: quādo ingreſſurus eſt atriū inte
rius. Et viduā: ⁊ repudiatā nō accipiēt vxoꝛes: ſed vir
gines de ſemine dom⁹ Iſrael. Sed et viduā: que fuerit
vidua a ſacerdote: accipiēt. Et populū meū docebūt q̄d
ſit inter ſanctū ⁊ pollutū: ⁊ inter mundū ⁊ immundum
oſtēdent eis. Et cū fuerit cōtrouerſia: ſtabūt in iudicijs
meis: ⁊ iudicabūt. Leges meas ⁊ ꝑcepta mea ī oīb⁹ ſolē
nitatibus meis cuſtodiēt: ⁊ ſabbata mea ſctificabūt. Et
ad moꝛtuū hoīem nō ingredienꝛ: ne pollnanꝛ: niſi ad pa
trē ⁊ matrē: ⁊ filiū ⁊ filiā: ⁊ fratrē ⁊ ſoꝛoꝛē: que alterū vi
rū nō habuit: in quib⁹ contaminabunꝛ. Et poſtq̄ fuerit
emūdatus: ſeptē dies numerabunꝛ ei: ⁊ in die introitus
ſui in ſanctuariū ad atriū interius: vt miniſtret mihi in
ſanctuario: offeret ꝓ pctō ſuo: ait dñs de⁹. Nō erit aūt
G eis hereditas: ego hereditas eoꝝ. Et poſſeſſionē nō da
bitis eis in Iſrael: ego eni poſſeſſio eoꝝ. Victimā ⁊ pꝛo
peccato: ⁊ pꝛo delicto ipſi comedēt: ⁊ oīe votū in iſrael
Exo.22.d ipſoꝝ erit. Et pꝛimitiua oīm pꝛimogenitoꝝ: ⁊ oīa liba
Leui.22. mēta ex oībus q̄ offerunꝛ: ſacerdotū erūt. Et ꝑmitiua ci
boꝝ veſtroꝝ dabitis ſacerdoti: vt reponat benedictionē
domui ſue. Omne moꝛticiniū: ⁊ captū a beſtia de auib⁹:
⁊ de pecoꝛibus nō comedent ſacerdotes. XLV.

A CUmqꝫ coeperitis terram diuidere ſoꝛtito ſe
parate pꝛimitias dño: ſanctificatū de terra
lōgitudine vigītiq̄nqꝫ milia: ⁊ latitudine de
cē milia. Sanctificatū erit ī omi termino ei⁹
per circuitū. Et erit ex omi parte ſanctificatū q̄ngētos
ꝑ quingētos: quadrifariā ꝑ circuitū: et quinq̄ginta cubi
B tis in ſuburbana ei⁹ ꝑ gyrū. Et a mēſura iſta mēſurabis
lōgitudinē vigintiquinqꝫ miliū: ⁊ latitudinē decē miliū.
Et in ipſo erit tēpl'ū ſanctūqꝫ ſanctoꝝ. Sanctificatū de
terra erit ſacerdotib⁹ miniſtris ſanctuarij: qui accedūt
ad miniſteriū dñi. Et erit eis loc⁹ ī domos: et in ſanctua
riū ſanctitatꝫ. Vigītiquīqꝫ aūt millia lōgitudinis: ⁊ de
cē millia latitudinis erūt leuitis: q̄ miniſtrāt domui: ipi C
poſſidebūt vigīti gazophylacia. Et poſſeſſionē ciuitatis
dabitis quinqꝫ millia latitudinis: et lōgitudinis viginti
quīqꝫ millia ſꝫm ſeparationē ſanctuarij oī domui iſrael.
Pꝛincipi q̄qꝫ hic ⁊ inde ī ſeparationē ſanctuarij: ⁊ ī poſ
ſeſſionē ciuitatis: ⁊ cōtra faciē ſeparatiōis ſanctuarij: et
cōtra faciē poſſeſſiōis vꝛbis a latere marꝫ vſqꝫ ad mare:
⁊ a latere oꝛiētis vſqꝫ ad oꝛiētē. Lōgitudinis aūt iuxta
vnāq̄nāqꝫ partē a termino occidētali vſqꝫ ad terminum
oꝛiētalē: de terra erit ei poſſeſſio ī Iſrael. Et nō depopu
labūtur vltra pꝛincipes ppl'm meū: ſed terrā dabunt do
mui Iſrael ſꝫm trib⁹ eoꝝ. Hec dicit dñs de⁹: Sufficiat D
vobis ꝑncipes Iſrael: iniquitatē ⁊ rapinas ītermittite:
⁊ iudiciū ⁊ iuſticiā facite. Separate confinia vr̄a a ppl'o
meo: ait dñs de⁹. Statera iuſta ⁊ ephi iuſtū et bat⁹ iuſt⁹
erit vobis. Ephi ⁊ bat⁹ eq̄lia: ⁊ vni⁹ mēſure erūt: vt ca
piat decimā partē coꝛi batus: et decimā partē coꝛi ephi.
Iuxta mēſurā coꝛi erit equa libꝛatio eoꝝ: ſicl⁹ aūt vigin
ti obolos habet. Poꝛro vigīti ſicli: ⁊ vigītiquinqꝫ ſicli: ⁊ Exo.30.b
quindecim ſicli minā faciūt. Et he ſunt ꝑmitie q̄s tolle Leui.17.c
tis: ſextā partē ephi de coꝛo frumenti: ⁊ ſextā partē ephi Num.3.g
de coꝛo hoꝛdei. Mēſura q̄qꝫ olei. Bat⁹ olei decīa pars
coꝛi eſt: ⁊ decē bati coꝛū faciūt: qꝛ decē bati implēt coꝛū.
Et arietē vnū de grege ducētoꝝ de his: q̄ nutriūt iſrael E
in ſacrificiū: ⁊ in holocauſtū: ⁊ in pacifica: ad expiandū ꝓ
eis: ait dñs de⁹. Oīs ppl's terre tenebiꝛ ꝑmitijs his pꝛin
cipi ī iſrael. Et ſuꝑ pꝛincipē erūt holocauſta ⁊ ſacrificiū
⁊ libamina ī ſolēnitatib⁹: ⁊ in calēdis: ⁊ in ſabbatis: et in
vniuerſis ſolēnitatib⁹ dom⁹ iſrael. Ipe faciet ꝓ pctō ſa
crificiū ⁊ holocauſtū ⁊ pacifica ad expiandū ꝓ domo iſra
el. Hec dicit dñs de⁹: In ꝑmo mēſe: vna mēſis ſumes vi F
tulū de armēto immaculatū: et expiabis ſanctuariū. Et
tollet ſacerdos de ſanguine: q̄d erit ꝓ pctō: ⁊ ponet ī po
ſtibus dom⁹: ⁊ ī q̄tuoꝛ angulis crepidinis altaris: ⁊ ī po
ſtibus poꝛte atrij interioꝛis. Et ſic facies in ſeptima mē
ſis ꝓ vnoquoqꝫ q̄ ignoꝛauit: ⁊ erroꝛe decept⁹ eſt: ⁊ expia
bis ꝓ domo. In ꝑmo mēſe q̄rtadecīa die menſis erit vo
bis phaſe ſolēnitas. Septē dieb⁹ azyma comedenꝛ. Et G
faciet pꝛinceps in die illa ꝓ ſe: ⁊ ꝓ vniuerſo ppl'o terre vi
tulū ꝓ pctō. Et in ſeptē dierū ſolēnitate faciet holocau
ſtū dño: ſeptē vitulos ⁊ ſeptē arietes īmaculatos q̄tidie
ſeptē diebus: ⁊ ꝓ pctō hircū capꝛaꝝ: ⁊ ſacrificiū ephi per
vitulū: ⁊ ephi per arietē faciet: ⁊ olei hin ꝑ ſingula ephi.
Septimo mēſe: quintadecima die mēſis in ſolēnitate fa
ciet: ſicut ſupꝛadicta ſunt ꝑ ſeptē dies: tā pꝛo peccato: q̄
ꝓ holocauſto: ⁊ in ſacrificio ⁊ in oleo. XLVI.

HAec dicit dñs de⁹: Poꝛta atrij īterioꝛis: que A
reſpicit ad oꝛientem: erit clauſa ſex diebus: in
quib⁹ opus ſit. Die aūt ſabbati aperieꝛ. Sed
et in die calendarū aperieꝛ: ⁊ intrabit ꝑnceps
ꝑ viā veſtibuli poꝛte defoꝛis: ⁊ ſtabit in limine poꝛte. Et
faciēt ſacerdotes holocauſtū eius: ⁊ pacifica ei⁹: ⁊ adoꝛa
bit ſuꝑ limē poꝛte: ⁊ egredieꝛ. Poꝛta aūt nō claudetur
vſqꝫ ad veſperā. Et adoꝛabit ppl's terre ad oſtium poꝛte
illius in ſabbatis: ⁊ in calendis coꝛā dño. Holocauſtum
autem hoc offeret pꝛinceps domino in die ſabbati: ſex a
gnos immaculatos: ⁊ arietem immaculatū: ⁊ ſacrificiū
ephi per arietē. In agnis autem ſacrificium quod dede
rit manus eius: ⁊ olei hin: per ſingula ephi. In die autē B
calendarū vitulū de armento immaculatū: ⁊ ſex agni: et
aries immaculati erunt: ⁊ ephi per vitulum: ephi quoqꝫ
per arietem faciet ſacrificiū. De agnis aūt: ſicut inuene
rit manus ei⁹ olei hin: ꝑ ſingula ephi. Cūqꝫ ingreſſurus
eſt pꝛinceps: ꝑ viā veſtibuli poꝛte ingrediaꝛ: ⁊ ꝑ eandem
viam exeat. Et cum intrabit populus terre in cōſpectu C
domini in ſolennitatibus: qui ingrediꝛ per poꝛtā aquilo
nis vt adoꝛet: egrediatur ꝑ viā poꝛte meridiane. Poꝛ
ro qui īgreditur per viā poꝛte meridiane: egrediaꝛ per

viam portę aquilonis. Non reuerteť per viā portę: per
quā ingreſſus eſt: ſed e regione illiꝰ egredieť. Princeps
autē in medio eorũ: cũ ingredientibꝰ ingredietur: et cũ
egrediētibus egredieť. Et in nũdinis et in ſolēnitatibꝰ
erit ſacrificiũ ephi ꝑ vitulũ: ⁊ ephi per arietē. In agnis
aũt erit ſacrificiũ: ſicut inuenerit manus eiꝰ: ⁊ olei hin ꝑ
D ſingula ephi. Cũ autē fecerit princeps ſpontaneũ holo-
cauſtũ: aut pacifica voluntaria dño: aperieť ei porta: quę
reſpicit ad orientē: ⁊ faciet holocauſtum ſuũ: et pacifica
ſua: ſicut fieri ſolet ĩ die ſabbati: ⁊ egredieť: claudeturꝫ
porta poſtꝙ exierit. Et agnũ eiuſdē anni: immaculatũ
E faciet holocauſtũ quotidie dño. Sēper mane faciet illō.
Et faciet ſacrificiũ ſuꝑ eo catamane: mane ſextā partem
ephi: ⁊ de oleo tertiā partē hin: vt miſceať ſimilę: ſacrifi-
ciũ dño legitimũ: iuge atꝫ ꝑpetuũ. Faciet agnũ ⁊ ſacrifi
cium: ⁊ oleũ catamane: mane holocauſtũ ſempiternum.
Hęc dicit dominus deus: Si dederit princeps donum
alicui de filijs ſuis: hęreditas eius filioꝝ ſuoꝝ erit: poſſi-
debunt eam hęreditarie. Si autē dederit legatũ de hę-
reditatę ſua vni ſeruorũ ſuorũ: erit illiꝰ vſꝫ ad annũ re-
miſſionis: ⁊ reuertetur ad principē. Hęreditas aũt eiꝰ
F filijs eius erit. Et nō accipiet princeps de hęreditate po
puli per violentiā: ⁊ de poſſeſſione eorũ: ſed de poſſeſſiōe
ſua hęreditatē dabit filijs ſuis: vt nō diſpergatur popu
lus meus vnuſquiſꝫ a poſſeſſiōe ſua: ⁊ introduxit me ꝑ
ĩgreſſum: ꝙ erat ex latere portę: ĩ gazophylacio ſanctua
rij ad ſacerdotes: quę reſpiciebāt ad aquilonē. Et erat
ibi locus vergēs ad occidētē. Et dixit ad me: Iſte eſt lo
cus: vbi coquent ſacerdotes pro peccato: ⁊ ꝓ delicto: vbi
coquent ſacrificiũ: vt nō efferant in atriũ exterius: ⁊ ſan
ctificetur populus. Et eduxit me in atriũ exterius: ⁊ cir
cũduxit me ꝑ q̃tuor angulos atrij. Et ecce atriolũ erat
G in angulo atrij: atriola ſingula ꝑ angulos atrij. In qua-
tuor angulis atrij atriola diſpoſita q̃draginta cubitorũ
per longũ: ⁊ triginta ꝑ latũ. Męſurę vniꝰ q̃tuor erāt: ⁊
paries ꝑ circuitũ ambiēs q̃tuor atriola: ⁊ culinę fabrica
tę erāt ſubter porticus per gyrũ: ⁊ dixit ad me: Hęc eſt
domus culinarũ: in qua coquent miniſtri domus domi
ni victimas populi. XLVII.

A ET cōuertit me ad portā domus: et ecce aquę
egrediebātur ſubter limen domꝰ ad orientē.
Facies em̃ domꝰ reſpiciebat ad orientē. Aquę
aũt deſcēdebāt in latus tēpli dextrũ ad meri-
diem altaris. Et eduxit me per viā portę aquilonis: ⁊ cō
uertit me ad viā foras portā exteriorē: viam quę reſpicie
bat ad orientē. Et ecce aquę redũdātes a latere dextro:
cũ egredereť vir ad orientē: ꝗ habebat funiculũ ĩ manu
ſua: ⁊ mēſus eſt mille cubitos. Et traduxit me per aquā
vſꝫ ad talos. Rurſuſꝫ mēſus eſt mille: ⁊ traduxit me
ꝑ aquā vſꝫ ad genua. Rurſumꝫ mēſus eſt mille: ⁊ tra
duxit me ꝑ aquā vſꝫ ad renes: ⁊ mēſus eſt mille torren-
tem: quē nō potui pertrāſire: quoniā intumuerāt aquę
profundi torrētis: qui non poteſt tranſuadari. Et dixit
B ad me: Certe vidiſti fili hominis. Et eduxit me: ⁊ cōuer
tit ad ripā torrentis. Cũꝫ me cōuertiſſem: ecce in ripa
torrentis ligna multa nimis ex vtraꝫ parte. Et ait ad
me: Aquę iſtę quę egrediũtur ad tumulos ſabuli orien-
talis: ⁊ deſcēdunt ad plana deſerti: intrabũt mare: ⁊ exi-
bunt: ⁊ ſanabũtur aquę. Et oĩs anima viuēs: quę ſerpit
quocunꝫ venerit torrens: viuet: ⁊ erunt piſces multi ſa
tis: poſtꝙ venerit illuc aquę iſtę. Et ſanabũtur: et viuēt
om̃ia: ad quę venerit torrēs: ⁊ ſtabũt ſuꝑ illa piſcatores.
Ab Engaddi vſꝫ ad Eneglaim ſiccatio ſagenarũ erit.
Plurimę ſpecies erũt piſcium eius: ſicut piſces maris
C magni: multitudinis nimię. In littoribꝰ aũt eius: et in
paluſtribus nō ſanabuntur: quia in ſalinas dabũtur. Et
ſuper torrentē orietur in ripis eius ex vtraꝫ parte om̃e
lignũ pomiferũ. Non defluet foliũ ex eo: et non deficiet
fructus eius: per ſingulos menſes afferet ꝑmitiua: quia
aquę eiꝰ de ſanctuario egrediētur. Et erũt fructꝰ eiꝰ in
cibũ: ⁊ folia eiꝰ ad medicinā. Hęc dicit dñs deꝰ: Hic eſt
terminus: in quo poſſidebitis terrā ĩ duodecim tribubꝰ
Iſrael: q̃a ioſeph duplicē funiculũ habet. Poſſidebitis
aũt eā ſinguli ęque: vt frater ſuus: ſuꝑ quā leuaui manũ
meā: vt darē patribus veſtris. Et cadet terra hęc vobis
in poſſeſſionē. Hic eſt aũt terminꝰ terrę ad plagā ſeptē-
trionalē: a mari magno via hethalon: veniētibꝰ ſadada:
hemath: berotha: ſibaraim: ꝗ eſt inter mediũ Damaſci:
⁊ cōfiniũ hemath: domꝰ thichō: quę eſt iuxta terminũ au
rā. Et erit terminꝰ a mari vſꝫ ad atriũ Enon terminꝰ D
damaſci: ⁊ ab aq̃lone ad aquilonē terminꝰ hemath: pla-
ga ſeptētrionalis. Porro plaga orientalis de medio au
ran: ⁊ de medio Damaſci: ⁊ de medio Galaad: ⁊ de me-
dio terrę Iſrael: Iordanis diſterminās ad mare oriēta
le metiemini plagā oriētalē. Plaga aũt auſtralis meri-
diana a Thamar: vſꝫ ad aq̃s cōtradictiōis cades: ⁊ tor
rēs vſꝫ ad mare magnũ. Et hęc eſt plaga ad meridiem
auſtralis. Et plaga maris: mare magnũ a cōfinio ꝑ dire
ctũ: donec venias hemath: hęc eſt plaga maris. Et diui-
detis terrā iſtā vobis ꝑ tribꝰ iſrael: ⁊ mittetis eā in hęre
ditatē vobis ⁊ aduenis: ꝗ acceſſerint ad vos: ꝗ genuerīt
filios in medio veſtrũ: ⁊ erũt vobis ſicut indigenę inter
filios Iſrael: vobiſcũ diuidēt poſſeſſionē ĩ medio tribuũ
Iſrael. In tribu aũt quacũꝫ fuerit aduena: ibi dabitis
poſſeſſionē illi: ait dñs deus. XLVIII.

ET hęc noĩa tribuũ a finibꝰ aq̃lonis iuxta viā he A
thalon pergētibꝰ hemath atriũ enon terminus
Damaſci: ab aq̃lone iuxta viā hemath. Et erit
ei plaga oriētalis mare: Dan vna: ⁊ a termino dan a pla
ga oriētali vſꝫ ad plagā maris Aſer vna. Et ſuꝑ termi
nũ Aſer a plaga oriētali vſꝫ ad plagā maris nephthali
vna. Et ſuꝑ terminũ nephthali a plaga orientali vſꝫ ad
plagā maris Manaſſe vna. Et ſuꝑ terminũ Manaſſe:
a plaga orientali vſꝫ ad plagā maris Effraim vna. Et
ſuꝑ terminũ Effraim a plaga oriētali vſꝫ ad plagā ma-
ris Ruben vna. Et ſuꝑ terminũ Ruben a plaga orien-
tali vſꝫ ad plagā maris Iuda vna. Et ſuꝑ terminũ Iu
da a plaga oriētali vſꝫ ad plagā maris erunt ꝑmitię q̃s
ſeparabitis vigīti ꝗnꝫ millibꝰ calamis latitudinis ⁊ lō
gitudinis: ſicuti ſingulę partes a plaga oriētali vſꝫ ad
plagā maris. Et erit ſanctuariũ ĩ medio eiꝰ. Primitię
quas ſeparabitis dño: lōgitudo vigītiꝗnꝫ millibꝰ: et la
titudo decē millibꝰ. Hę aũt erũt primitię ſanctuarij ſa-
cerdotũ ad aq̃lonē: lōgitudinis vigintiꝗnꝫ millia: ⁊ ad
mare latitudinis decē millia: ſed ad orientē latitudinis
decē millia: ⁊ ad meridiē lōgitudinis vigītiꝗnꝫ millia.
Et erit ſanctuariũ dñi ĩ medio eius. Sacerdotibus ſan B
ctuariũ erit de filijs Sadoch: ꝗ cuſtodierũt ceremonias
meas: ⁊ nō errauerũt cũ errarēt filij Iſrael: ſicut erraue
rũt ⁊ leuitę. Et erũt eis ꝑmitię de ꝑmitijs terrę ſanctũ
ſanctorũ iuxta terminũ leuitarũ. Sed ⁊ leuitis ſimiliter
iuxta fines ſacerdotũ vigintiꝗnꝫ millia lōgitudinis: et
latitudinis decē millia. Oĩs lōgitudo vigīti ⁊ ꝗnꝫ mil
liũ: ⁊ latitudo decē milliũ. Et nō venũdabũt ex eo: neꝫ
mutabũt: neꝫ tranſferentur primitię terrę: q̃a ſanctifi
catę ſunt dño. Quĩꝫ millia aũt: quę ſuꝑſunt ĩ latitudi-
ne ꝑ vigintiꝗnꝫ millia: ꝓphana erũt vrbis ĩ habitaculũ:
⁊ in ſuburbana: ⁊ erit ciuitas ĩ medio eius. Et hę mēſu-
rę eiꝰ. Ad plagā ſeptētrionalē ꝗngēti: ⁊ q̃tuor millia: ⁊
ad plagā meridianā ꝗngenti ⁊ q̃tuor millia: ⁊ ad plagā
oriētalē ꝗngenti ⁊ q̃tuor millia: ⁊ ad plagā occidentalē
quingēti ⁊ q̃tuor millia. Erũt aũt ſuburbana ciuitatis:
ad aquilonē ducēti ꝗnquaginta: ⁊ ad meridiē ducēti ꝗn
quaginta: ⁊ ad oriētē ducēti ꝗnq̃ginta: ⁊ ad mare ducē-
ti ꝗnquaginta. Quod aũt reliquũ fuerit in longitudine
ſm primitias ſanctuarij: decē millia in orientem: ⁊ decē C
millia in occidentem: erũt ſicut primitię ſanctuarij. Et
erunt fruges eius ĩ panes his: qui ſeruiũt ciuitati. Ser-
uientes aũt ciuitati operabuntur ex omnibus tribubus
Iſrael. Oēs primitię vigintiꝗnꝫ milliũ: ꝑ vigintiꝗnꝫ

millia in quadrũ ſeparabuntur in primitias ſanctuarij:
⁊ poſſeſſionẽ ciuitatis. Quod aũt reliquũ fuerit: princi-
pis erit ex omni parte primitiarũ ſanctuarij: ⁊ poſſeſſiõis
ciuitatis e regiõe viginti quinqꝫ milliũ primitiarũ vſqꝫ ad ter
minũ orientalẽ: ſed ⁊ a mari e regiõe viginti quinqꝫ millium
vſqꝫ ad terminũ maris: ſimiliter in partibꝰ principis erit.
Et erũt primitie ſanctuarij: et ſanctuariũ tẽpli in medio
eius. De poſſeſſiõe aũt leuitarũ et de poſſeſſiõe ciuitatis
in medio partiũ principis erit in terminũ Iuda: ⁊ in ter-
minũ Beniamin: ⁊ ad principẽ ptinebit. Et reliqs tribu
D bus erũt tales portiões a plaga orientali vſqꝫ ad plagã oc
cidentalẽ Beniamin vna. Et cõtra terminũ beniamin:
a plaga orientali vſqꝫ ad plagã occidẽtalẽ Symeon vna.
Et ſup terminũ Symeonis a plaga orientali vſqꝫ ad pla
gã occidentalẽ Iſaſchar vna. Et ſup terminũ Iſaſchar
a plaga orientali vſqꝫ ad plagã occidentalẽ Zabulõ vna.
Et ſup terminũ Zabulon a plaga orientali vſqꝫ ad plagã
marꝫ gad vna. Et ſup terminũ gad vſqꝫ ad plagã auſtri
ĩ meridie: ⁊ erit finis de thamar: vſqꝫ ad aqs cõtradictio
nis cades: hereditas cõtra mare magnũ. Hec eſt terra
quã mitteris in ſortẽ tribubꝰ Iſrael: ⁊ he partitiões ea-
rũ: ait dñs deꝰ. Et hi egreſſus ciuitatis. A plaga ſeptẽ-
trionali quingẽtos: ⁊ quatuor millia menſurabis. Et porte
ciuitatis in noĩbꝰ tribuum iſrael. Porte tres a ſepten-
trione. Porta Ruben vna: porta Iuda vna: porta Le-
ui vna. Et ad plagã orientalẽ quingẽtos ⁊ quatuor millia.
Et porte tres: Porta ioſeph vna: porta beniamin vna:
porta Dan vna. Et ad plagam meridianã quingẽtos ⁊
quatuor millia. Et porte tres. Porta Symeonis vna:
porta Iſaſchar vna: porta Zabulõ vna. Et ad plagã oc
cidentalẽ: quingẽtos ⁊ quatuor millia. Et porte eorũ tres:
porta Gad vna: porta Aſer vna: porta Nephthali vna.
Per circuitum decem ⁊ octo millia. Et nomen ciuita-
tis ex illa die: dominus ibidem.   Finis.

Prologus ſancti Hieronymi in Danielem Prophetam.

Danielẽ prophetã iuxta ſeptuaginta interptes
dñi ſaluatorꝫ eccleſie nõ legũt vtẽtes theodo
tionis editione. Et hoc cur acciderit neſcio.
Siue enĩ qꝛ ſermo chaldaicꝰ eſt: ⁊ quibuſdã p-
prietatibus a nr̃o eloquio diſcrepat: noluerũt ſeptuagĩta
interptes eaſdem lingue lineas in trãſlatiõe ſeruare ſub
noĩe eorꝫ: ab alio neſcio q̃ nõ ſatis Chaldeã linguã ſcien
te editꝰ eſt liber: ſiue aliud qd cauſe extiterit ignorans:
hoc vnũ affirmare poſſum: qꝫ multũ a veritate diſcordet:
⁊ recto iudicio repudiatꝰ ſit. Sciẽdũ quippe Danielẽ ma
xime ⁊ Eſdrã hebraicis quidem literis: ſed Chaldeo ſer-
mone cõſcriptos: ⁊ vnũ Ieremie pericopẽ: Iiob quoqꝫ cũ
arabica lingua plurimã habere ſocietatẽ. Deniqꝫ et ego
adoleſcẽtulus poſt Quintiliani ⁊ Tullij lectionẽ ac flo-
res rethoricos: cũ me in lingue eius priſtinũ me recluſiſ
ſem: ⁊ multo ſudore multoqꝫ tẽpore vix coepiſſem anhe
lantia ſtridentiaqꝫ verba reſonare: et quaſi per cryptam
ambulãs rarũ deſuper lumẽ aſpicerẽ: impegi nouiſſime
in Danielẽ. Et tãto tedio affectus ſum: vt deſperatione
ſubita oẽm laborẽ veterẽ voluerim cõtemnere. Verũ ad
hortãtem me quodam hebreo: ⁊ illud mihi crebrius ſua
lingua ingerẽte: labor improbus omĩa vincit: ⁊ q̃ mihi
videbar ſciolus inter hebreos: coepi rurſus diſcipulus
eſſe chaldaicꝰ. Et vt verũ fatear vſqꝫ ad preſentẽ diẽ ma
gis poſſum ſermonẽ chaldaicũ legere ⁊ intelligere: qꝫ ſo
nare. Hec idcirco refero: vt difficultatẽ vobis Danielis
oſtẽderẽ: qui apud hebreos nec Suſanne habet hiſtoriã:
nec hymnũ trium puerorꝫ: nec belis draconiſqꝫ fabulas:
quas nos (quia in toto orbe diſperſe ſunt) veru antepoſi
to eaſqꝫ iugulante ſubiecimꝰ: ne videremur apud impe-
ritos magnã partẽ voluminis detruncaſſe. Audiui ego
Dañ, 13.a quẽdam de preceptoribꝰ Iudeorꝫ: cũ Suſanne deride-
ret hiſtoriã: ⁊ a greco neſcio quo eã diceret eſſe confictã:
illud opponere: qd Origeni quoqꝫ africanꝰ oppoſuit: ethi
mologias has apo tu ſchinu ſchiſe: kae apo tu prinu pri
ſe: de greco ſermone deſcẽdere. Cuiꝰ rei nos intelligen
tiam noſtris hãc poſſumus dare: vt verbi gratia: dicamꝰ
cõtinuo de arbore ilice: dixiſſe eũ: ilico pereas: ⁊ a lẽtiſco
in lentẽ te cõminuat angelus: vel nõ lẽte pereas: aut len
tus: id eſt flexibilis ducaris ad mortẽ: ſiue aliud qd ad
arboris nomẽ cõueniẽs. Deinde tantũ fuiſſe ocij tribus Daniel 3c
pueris cauillabatꝰ: vt ĩ camino eſtuãtis incẽdij metro lu
derent: ⁊ p ordinẽ ad laudẽ dei oĩa elemẽta prouocarẽt.
Aut qd miraculũ diuineqꝫ aſpiratiõis iudiciũ vel draco
nem interfectũ offa picis: vel ſacerdotũ belis machinas
deprehẽſas: que magis prudẽtia ſolertis viri: qꝫ pphetа
li eſſent ſpiritu perpetrata. Cũ vero Abacuc veniret: et Dani.14s
de Iudea in Chaldeã raptũ diſcophorũ lectitaret: que
rebat exemplũ: vbi legiſſemus in toto veteri teſtamento
queqꝫ ſanctorꝫ graui volaſſe corpore: ⁊ in puncto hore tã
ta terrarꝫ ſpacia trãſiſſe. Cui cũ quidã e noſtris ſatis ad Hezec.8.a
loquendũ prõptulus: Hezechielẽ adduxiſſet ĩ mediũ: ⁊
diceret eũ de chaldea in iudeam fuiſſe tranſlatũ: deriſit
hominẽ: ⁊ ex ipſo volumine demõſtrauit Hezechielẽ in
ſpiritu ſe vidiſſe tranſpoſitũ. Deniqꝫ et apoſtolũ noſtrũ
videlicet vt eruditũ virũ: ⁊ qui legẽ ab hebreis didiciſſet
nõ fuiſſe auſum affirmare ſe raptũ ĩ corpore: ſed dixiſſe.
Siue in corpore: ſiue extra corpꝰ neſcio: deꝰ ſcit. His et
talibꝰ argumẽtis apocryphas ĩ libro eccleſie fabulas ar 2 cor.12.a
guebat. Super qua re lectoris arbitrio iudiciũ derelin-
quens illud admoneo: nõ haberi Danielẽ apud hebreos
inter prophetas: ſed inter eos q̃ hagiographa cõſcripſe-
runt. In tres ſiquidem partes oĩs ab eis ſcriptura di-
uiditur: in legẽ: in pphetas: ⁊ in hagiographa: id eſt in
quinqꝫ ⁊ octo ⁊ in vndecim libros: de quo non eſt huius
temporis diſſerere. Que aũt ex hoc ppheta: imo contra
hũc librũ Porphyrius obijciat: teſtes ſunt methodius:
Euſebius et Apollinaris: qui multis verſuum millibus
eius veſanie reſpondentes: neſcio an curioſo lectori ſatiſ
fecerint. Unde obſecro vos o Paula et Euſtochiũ fun-
datis pro me ad dominũ preces: vt qꝫdiu ĩ hoc corpuſcu
lo ſum: ſcribam aliquid gratũ vobis: vtile eccleſie: dignũ
poſteris. Preſentium quippe iudicijs oblatrãtium nõ
ſatis moueor: qui in vtranqꝫ partẽ aut amore labuntur:
aut odio.

Daniel Propheta.

Caput I.

Anno tertio regni Io- A
achim regis Iuda: venit Nabucho- 4.re.24.b
donoſor rex babylonis ieruſalẽ: ⁊ ob-
ſedit eã: ⁊ tradidit dñs ĩ manu eiꝰ io-
achim regẽ iuda: ⁊ partem vaſorꝫ do
mus dei: ⁊ aſportauit ea in terrã ſen-
naar: in domũ dei ſui: ⁊ vaſa intulit in domũ theſauri dei
ſui. Et ait rex Aſphanas prepoſito eunuchorũ: vt intro
duceret de filijs iſrael: ⁊ de ſemine regio: ⁊ tyrãnorꝫ pue
ros: ĩ quibꝰ nulla eſſet macula: decoros forma et eruditos
omni ſapiẽtia: cautos ſciẽtia: ⁊ doctos diſciplina: ⁊ q̃ poſ-
ſent ſtare ĩ palatio regꝫ: vt doceret eos literas: et linguã
chaldeorꝫ. Et cõſtituit eis rex annonã per ſingulos dies
de cibis ſuis: ⁊ de vino vnde bibebat ipẽ: vt enutriti tribꝰ
annis: poſtea ſtarẽt in cõſpectu regis. Fuerũt ergo inter
eos de filijs Iude: Daniel: Hananias: miſael ⁊ azarias.
Et ĩpoſuit eis pepoſitꝰ eunuchorꝫ noĩa: danieli balthaſar
hananie: ſidrach: miſaeli: miſach et Azarie: Abednago.
Propoſuit aũt daniel ĩ corde ſuo: ne pollueretꝰ de mẽſa B
regis: neqꝫ de vino potꝰ eius: ⁊ rogauit eunuchorũ pre-
poſitũ: ne cõtaminaretꝰ. Dedit aũt deꝰ danieli gratiam:
⁊ miſericordiam in cõſpectu principis eunuchorum. Et

ait princeps eunuchoꝝ ad Danielē: Timeo ego domi-
nū meū regem: q̄ cōſtituit vobis cibū ⁊ potū: q̄ ſi viderit
vultus veſtros macilētiores p̄ ceteris adoleſcētibꝰ co
euis veſtris: cōdemnabitis caput meū regi. Et dixit da-
niel ad malaſſar: quē cōſtituerat princeps eunuchoꝝ ſu
per Danielē: Hananiā: miſaelē: ⁊ azariā. Tēta nos obſe
C cro ſeruos tuos diebus decē: ⁊ dent nobis legumina ad
veſcēdum: ⁊ aqua ad bibēdum: ⁊ cōtemplare vultus no-
ſtros: ⁊ vultus pueroꝝ qui veſcunt cibo regio: ⁊ ſicut vi-
deris: facies cū ſeruis tuis. Qui audito ſermone huiuſ-
cemodi: tētauit eos diebus decē. Poſt dies aūt decē ap
paruerūt vultus eoꝝ meliores: ⁊ corpulētiores p̄ om̄i
bus pueris: q̄ veſcebant cibo regio. Porro malaſſar tol
lebat cibaria: et vinū potus eoꝝ: dabatqꝫ eis legumina.
Pueris aūt his dedit deus ſcientiā: et diſciplinā in om̄i
libro ⁊ ſapiētia: Danieli aūt intelligentiā oīm viſionum
⁊ ſomnioꝝ. Cōpletis itaqꝫ diebꝰ poſt q̄s dixerat rex: vt
introducerent: introduxit eos p̄poſitus eunuchoꝝ in
cōſpectu Nabuchodonoſor. Cūqꝫ eis locutꝰ fuiſſet rex
nō ſunt inuēti tales de vniuerſis: vt Daniel: hananias:
miſael ⁊ azarias. Et ſteterūt ī cōſpectu regis: ⁊ om̄e ver-
bū ſapiētie ⁊ ītellectꝰ: qđ ſciſcitatꝰ eſt ab eis rex: īuenit ī
eis decuplū ſup cūctos ariolos ⁊ magos: q̄ erāt ī vniuer
ſo regno eiꝰ. Fuit aūt daniel vſqꝫ ad annū p̄mū cyri regꝭ.

A IN anno ſecūdo regni Nabuchodonoſor II.
vidit Nabuchodonoſor ſomniū: ⁊ conterritꝰ
eſt ſpiritꝰ eiꝰ: ⁊ ſomniū eiꝰ fugit ab eo. Prece
pit aūt rex: vt cōuocarent arioli ⁊ magi ⁊ ma
lefici ⁊ chaldei: vt indicarent regi ſomnia ſua. Qui cū ve
niſſent: ſteterūt corā rege: ⁊ dixit ad eos rex: Vidi ſom-
niū: ⁊ mēte cōfuſus ignoro q̄d viderim. Reſpōderūtqꝫ
Chaldei regi Syriace: Rex ī ſempiternū viue: dic ſom
niū ſeruis tuis: ⁊ interp̄tationē eiꝰ īdicabimꝰ. Et reſpō
dens rex ait Chaldeis: Sermo receſſit a me: niſi indica
ueritis mihi ſomniū ⁊ cōiecturā eiꝰ: peribitis vos: ⁊ do-
mus veſtre publicabunt. Si aūt ſomniū ⁊ cōiecturā eiꝰ
narraueritis: p̄mia ⁊ dona ⁊ honorē multū accipietis
a me. Somnium igit ⁊ interp̄tationē eiꝰ indicate mihi.
B Reſpōderunt ſecūdo: atqꝫ dixerunt: Rex ſomniū dicat
ſeruis ſuis: ⁊ interp̄tationē ei īdicabimus. Reſpōditqꝫ
rex: ⁊ ait: Certe noui ꝙ tēpus redimitis: ſciētes ꝙ receſ
ſerit a me ſermo. Si ergo ſomniū nō indicaueritis mihi:
vna eſt de vobis ſentētia: ꝙ interpretationē q̄qꝫ fallacē:
⁊ deceptione plenā cōpoſueritis: vt loquamini mihi: do-
nec tēpus pertrāſeat. Somniū itaqꝫ dicite mihi: vt ſciā
ꝙ interp̄tationē q̄qꝫ eiꝰ verā loquamini. Reſpōdentes
ergo Chaldei corā rege dixerūt: Nō eſt homo ſup terrā
qui ſermonē tuū rex poſſit implere: ſed neqꝫ regū quiſq̄
magnus ⁊ potens verbū huiuſcemodi ſciſcitat ab omni
ariolo ⁊ mago ⁊ Chaldeo. Sermo em̄: quem tu queris
rex: grauis eſt: nec reperiet quiſq̄: qui indicet illū in con
ſpectu regis: exceptis diīs: quoꝝ non eſt cū hominibꝰ cō
uerſatio. Quo audito: rex in furore ⁊ ī ira magna p̄ce-
C pit: vt perirent omnes ſapientes Babylonis. Et egreſ-
ſa ſententia: ſapiētes interficiebant. Querebaturqꝫ Da-
niel ⁊ ſociī eiꝰ vt perirent. Tunc Daniel req̄ſiuit de lege
atqꝫ ſententia ab Arioch principe militie regis: q̄ egreſ
ſus fuerat ad interficiēdos ſapiētes Babylonis. Et in-
terrogauit eū: qui a rege poteſtatē acceperat: Quā ob
cauſam tā crudelis ſentētia a facie regꝭ eēt egreſſa. Cū
ergo rem indicaſſet Arioch Danieli: Daniel ingreſſus
rogauit regē: vt tēpus daret ſibi ad ſolutionē indicādā
regi. Et ingreſſus eſt domū ſuā: hananieqꝫ et miſaeli: et
Azarie ſociīs ſuis īdicauit negociū: vt quererēt miſeri-
cordiam a facie dei celi: ſup ſacramento iſto: ⁊ non peri-
rēt Daniel ⁊ ſociī eius: cū ceteris ſapientibus Babylo-
nis. Tunc Danieli myſteriū per viſionē nocte reuelatū
eſt. Et benedixit Daniel deum celi: et locutus ait: Sit
nomen domini benedictū a ſeculo ⁊ vſqꝫ in ſeculū: q̄a ſa-
pientia ⁊ fortitudo eius ſunt: ⁊ ipſe mutat tēpora ⁊ eta
tes. Transfert regna atqꝫ cōſtituit: dat ſapientiā ſapien
tibus ⁊ ſcientiā: intelligētibus diſciplinā. Ipſe reuelat
profunda ⁊ abſcondita: ⁊ nouit in tenebris conſtituta: ⁊
lux cū eo eſt. Tibi deus patrū noſtroꝝ cōfiteor: teqꝫ lau-
do: quia ſapientiā ⁊ fortitudinē dediſti mihi: ⁊ nūc oſtē-
diſti mihi: que rogauimus te: quia ſermonem regis ape
ruiſti nobis. Poſt hec Daniel ingreſſus ab Arioch: quē
conſtituerat rex: vt perderet ſapientes Babylonis: ſic
ei locutus eſt: Sapientes Babylonis ne perdas: intro
duc me in conſpectu regis: ⁊ ſolutionem regi narrabo.
Tunc Arioch feſtinus introduxit Danielē ad regem:
⁊ dixit ei: Inueni hoīem de filiīs transmigrationis Iu-
de: qui ſolutionem regi annunciet. Reſpōdit rex: et di-
xit Danieli: cui nomen erat Balthaſar: Putas ne ve-
re potes mihi indicare ſomnium: quod vidi ⁊ interpre- pſal. 115. b
tationem eius? Et reſpondens Daniel coram rege: ait:
Myſterium quod rex interrogat: ſapiētes magi ⁊ ario- D
li ⁊ aruſpices nequeunt indicare regi: ſed eſt deus in ce-
lo reuelans myſteria: qui indicauit tibi rex Nabucho-
donoſor: que ventura ſunt nouiſſimis tēporibus. Som
nium tuū ⁊ viſiones capitis tui in cubili tuo huiuſcemo
di ſunt: Tu rex cogitare cepiſti ī ſtratu tuo: quid eſſet
futurū poſt hec: ⁊ qui reuelat myſteria oſtēdit tibi: que
ventura ſunt. Mihi quoqꝫ nō in ſapientia: que eſt in me
plus q̄ in cunctis viuentibus: ſacramentū hoc reuelatū
eſt: ſed vt interp̄tatio regi manifeſta fieret: ⁊ cogitatio-
nes mentis tue ſcires. Tu rex videbas: et ecce quaſi ſta-
tua vna grādis. Statua illa magna: ⁊ ſtatura ſublimis
ſtabat contra te: ⁊ intuitus eius erat terribilis. Huius
ſtatue caput ex auro optimo erat: pectus autem et bra-
chia de argento. Porro venter et femora ex ere: tibie
autem ferree. Pedum quedā pars erat ferrea: quedam
aūt fictilis. Videbas ita donec abſciſus eſt lapis de mon infra eodē
te ſine manibus: et percuſſit ſtatuam in pedibꝰ eius fer-
reis ⁊ fictilibus: et comminuit eos. Tunc contrita ſunt E
pariter ferrum: teſta: es: argentum ⁊ aurum: et redacta
quaſi in fauillam eſtiue aree: que rapta ſunt vento: nul-
luſqꝫ locus inuentus eſt eis. Lapis aūt qui percuſſerat
ſtatuam: factus eſt mōs magnus: ⁊ impleuit vniuerſam
terram. Hoc eſt ſomnium. Interpretationē quoqꝫ eius
dicemus coram te rex: Tu rex regū es: ⁊ deꝰ celi regnū:
⁊ fortitudinē: ⁊ imperiū: ⁊ gloriā dedit tibi: et omnia in
quibus habitant filiī hominū: ⁊ beſtie agri: volucres q̄qꝫ
celi dedit in manu tua: ⁊ ſub ditione tua vniuerſa conſti-
tuit. Tu es ergo caput aureū: ⁊ poſt te conſurget regnū
aliud minus te: argēteum: ⁊ regnū tertiū aliud ereum:
quod imperabit vniuerſe terre: et regnū quartum erit
velut ferreum. Quomodo ferrum cōminuit: et domat
omnia: ſic comminuet: et conteret omnia hec. Porro
quia vidiſti pedum: et digitorum partem teſteam figu-
li: et partem ferream: regnū diuiſum erit: quod tamen
de plantario ferri orietur. Secundum quod vidiſti fer
rum mixtū teſte ex luto: ⁊ digitos pedum ex parte fer-
reos: ⁊ ex parte fictiles: ex parte regnum erit ſolidum: ⁊
ex parte contritum. Quod aūt vidiſti ferrum mixtum
teſte ex luto: cōmiſcebūtur quidem humano ſemine: ſed
nō adherebūt ſibi: ſicuti ferrum miſceri nō poteſt teſte.
In diebus autem regnoꝝ illoꝝ ſuſcitabit deus celi re- F
gnum: quod in eternum non diſſipabitur: ⁊ regnū eius
alteri populo nō tradet. Cōminuet aūt: ⁊ cōſumet vni-
uerſa regna hec: ⁊ ipſum ſtabit in eternū. Secūdum qđ ſup. eodē.
vidiſti: ꝙ de mōte abſciſus eſt lapis ſine manibꝰ: ⁊ cōmi- Gen. 41.
nuit teſtam: ⁊ ferrū et es ⁊ argentū ⁊ aurū: deꝰ magnus
oſtēdit regi: que vētura ſunt poſtea. Et verū eſt ſomniū
⁊ fidelis interpretatio eius. Tūc rex Nabuchodonoſor
cecidit in faciē ſuā: ⁊ Danielē adorauit: ⁊ hoſtias: ⁊ incē
ſum p̄cepit: vt ſacrificarent ei. Loquens ergo rex: ait
Danieli: Vere deus veſter deus deoꝝ eſt: ⁊ dominus re
gum: reuelās myſteria: q̄m tu potuiſti aperire hoc ſacra
mentū. Tūc rex Danielē in ſublime extulit: et munera

B multa: ⁊ magna dedit ei. Et conſtituit eū principem ſu-
per oēs prouintias babylonis: ⁊ prefectū: ⁊ magiſtrū ſu
per cunctos ſapientes babylonꝫ. Daniel aūt poſtulauit
a rege: ⁊ conſtituit ſuper opera prouincie babylonis: ſi-
drach: miſach: ⁊ abednago. Ipſe aūt daniel erat in fori-
bus regis. III.

A Nabuchodonoſor rex fecit ſtatuā aureā altitu
dine cubitorū ſexaginta: latitudine cubitorū
ſex. Et ſtatuit eam ī campo Dura prouintie
babylonis. Itaqꝫ Nabuchodonoſor rex miſit
ad ꝯgregandos ſatrapas: miniſtratus ⁊ iudices: duces
et tyrannos: optimates ⁊ prefectos: omneſqꝫ principes
regionū: vt cōuenirent ad dedicationē ſtatue: quā erexe
rat nabuchodonoſor rex. Tunc cōgregati ſunt ſatrape
magiſtratus ⁊ iudices: duces: tyranni ⁊ optimates: qui
erant in poteſtatibus cōſtituti: ⁊ vniuerſi pricipes regi-
onū: vt conuenirent ad dedicationē ſtatue: quā erexerat
nabuchodonoſor rex. Stabant autē in cōſpectu ſtatue:
quā poſuerat nabuchodonoſor rex: ⁊ preco clamabat va
lenter. Vobis dicitur populis: tribubus ⁊ linguis: in ho
ra qua audieritis ſonitū tube: ⁊ fiſtule: ⁊ cithare: ⁊ ſam-
buce: ⁊ pſalterij: ⁊ ſymphonie: ⁊ vniuerſi generis muſico
rū: cadentes adorate ſtatuā aureā: quā conſtituit nabu-
chodonoſor rex. Si quis aūt nō proſtratus adorauerit
eadē hora mittetur in fornacē ignꝫ ardentis. Poſt hec
igitur ſtatim: vt audierunt oēs populi ſonitū tube: ⁊ fi
ſtule: ⁊ cithare: ⁊ ſambuce: ⁊ pſalterij: ſymphonie: ⁊ oīs
generis muſicorꝫ: cadentes oēs populi: tribus: ⁊ lingue
adorauerunt ſtatuā aureā: quā cōſtituerat nabuchodo-
noſor rex. Statimqꝫ et in ipſo tempore accedentes viri
B chaldei accuſauerunt Iudeos: dixeruntqꝫ nabuchodo-
Supr. 2. a noſor regi: Rex in eternum viue. Tu rex poſuiſti decre
Supr. 3. b tum: vt omnis homo: qui audierit ſonitū tube: fiſtule: ⁊
Infra. 6. d. cithare: ⁊ ſambuce: ⁊ pſalterij: ⁊ ſymphonie: et vniuerſi
generis muſicorū: proſternat ſe: et adoret ſtatuā aureā.
Si quis autē non procidens adorauerit: mittatꝰ in for-
nacē ignis ardētis. Sunt ergo viri iudei: qͦs cōſtituiſti
ſup opera regiōis babylonie ſidrach miſach ⁊ abednago
viri iſti cōtempſerūt rex decretū tuū. Deos tuos non co
lūt: ⁊ ſtatuā aureā: quā erexiſti nō adorant. Tunc nabu-
chodonoſor rex in furore: et ira precepit: vt adducerentꝰ
ſidrach: miſach: ⁊ abednago. Qui ꝯfeſtim adducti ſunt
in conſpectu regis: pronunciāſqꝫ nabuchodonoſor rex:
ait eis: Vere ne ſidrach: miſach: ⁊ abednago deos meos
nō colitis: ⁊ ſtatuā aureā: quā cōſtitui: nō adoratꝫ? Nūc
ergo ſi eſtis parati: quacunqꝫ hora audieritis ſonitū tu-
be: fiſtule: cithare: ſambuce: pſalterij ⁊ ſymphonie: oīſ-
qꝫ generis muſicorū: proſternite vos: et adorate ſtatuaꝫ
quā feci. Qd ſi nō adoraueritis: eadē hora mittemini in
fornacē ignis ardentis. Et quis eſt deꝰ: ꝗ eripiet vos de
manu mea? Reſpondentes ſidrach: miſach ⁊ abednago
dixerūt regi nabuchodonoſor: Non oportet nos de hac
re reſpondere tibi: Ecce enī deus noſter: quē colimꝰ: po
teſt eripere nos de camino ignis ardentis: et de manibꝰ
C tuis o rex liberare. Qd ſi noluerit: notū ſit tibi rex: qꝛ de
os tuos nō colimus: ⁊ ſtatuā aureā: quā erexiſti: non ad
oramus. Tunc nabuchodonoſor repletus eſt furore: et
aſpectus faciei illius īmutatus eſt ſuper ſidrach: miſach
et abednago. Et precepit: vt ſuccenderetꝰ fornax ſeptu-
plū: ꝙ ſuccendi conſueuerat: et viris fortiſſimis de exer
citu ſuo iuſſit: vt ligatꝫ pedibus ſidrach: miſach: ⁊ abed
nago mitterēt eos in fornacē ignis ardentis. Et cōfeſtī
viri illi vincti cū brachijs ſuis: ⁊ tiaris: ⁊ calceamentꝫ: ⁊
veſtibus miſſi ſunt in mediū fornacis ignꝫ ardētis. Nā
iuſſio regis vrgebat. Fornax autē ſuccenſa erat nimis.
Porro viros illos: qui miſerāt ſidrach: miſach: ⁊ abed-
nago īterfecit flāma ignis. Viri aūt hi tres: id ē ſidrach
miſach: ⁊ abednago cecinerūt in medio camino ignꝫ ar
Verba in dentis colligati. ¶ Que ſequuntꝰ: in hebreis volumi
terpretis. nibꝰ nō reperi. ¶ Et ambulabāt in medio flāme lau-
dantes deū: ⁊ benedicentes dn̄o. Stans autē hazarias:
orauit ſic: Aperienſqꝫ os ſuū ī medio ignis: ait: Benedi infra eodē
ctus es dn̄e deus patrū noſtrorꝫ: ⁊ laudabile: ⁊ glorioſū
nomē tuū in ſecula: qꝛ iuſtus es in oībus que feciſti nobꝫ
⁊ vniuerſa opera tua vera: et vie tue recte: et oīa iudicia
tua vera. Iudicia enī vera feciſti iuxta oīa que induxiſti
ſuper nos: ⁊ ſuper ciuitatē ſanctū patrū noſtrorū ieruſa
lē: quia in veritate: ⁊ in iudicio induxiſti oīa hec propter
peccata noſtra. Peccauimus enī: ⁊ inique egimus: rece 3. reg. 8. d.
dētes a te: ⁊ deliquimus in oībus: ⁊ precepta tua nō au
diuimus: nec obſeruauimus: nec fecimus ſicut precepe
ras nobis: vt bene nobis eſſet. Oīa ergo que induxiſti ſu
per nos: et vniuerſa que feciſti nobis: in vero iudicio feci
ſti: ⁊ tradidiſti nos in manibus inimicorū noſtrorū iniq
rū: ⁊ peſſimorū preuaricatorūqꝫ: ⁊ regi iniuſto: ⁊ peſſi-
mo vltra oēm terrā. Et nunc nō poſſumus aperire os.
Confuſio: ⁊ opprobriū facti ſumus ſeruis tuis: ⁊ his qui
colūt te. Ne queſumꝰ tradas nos in ꝑpetuū propter no D
mē tuū: ⁊ ne diſſipes teſtamentū tuū: neqꝫ auferas miſe
ricordiā tuā a nobis ꝓpter Abraā dilectū tuū: et Iſaac
ſeruū tuū: ⁊ iſrael ſanctū tuū: quibus locutꝰ es: pollicēs
ꝙ multiplicares ſemē eorū: ſicut ſtellas celi: ⁊ ſicut are-
nam: que eſt in littore maris: quia dn̄e imminuti ſumꝰ
pluſꝙ oēs gentes: ſumuſqꝫ humiles in vniuerſa terra ho
die ꝓpter peccata noſtra. Et nō eſt in tempore hoc prin-
ceps: ⁊ dux: ⁊ ꝓpheta: neqꝫ holocauſtū: neqꝫ ſacrificiū: ne
qꝫ oblatio: neqꝫ incēſuꝫ: neqꝫ locus primitiarꝫ corā te: vt
poſſimus īuenire miſericordiā tuā: ſed in aīa cōtrita: et
ſpiritu humilitatꝫ ſuſcipiamur. Sicut in holocauſto ari
etū: ⁊ taurorꝫ: ⁊ ſicut in milibus agnorꝫ pinguiū: ſic fiat
ſacrificiū noſtrū in cōſpectu tuo hodie: vt placeat tibi: qͦ
niā nō eſt cōfuſio cōfidentibꝰ in te. Et nunc ſequimur te
in toto corde: ⁊ timemꝰ te: ⁊ querimus faciē tuā. Ne cō
fundas nos: ſed fac nobiſcū iuxta manſuetudinē tuā: et
ſecundū multitudinē miſcdie tue. Et erue nos in mira-
bilibus tuis: ⁊ da gloriā nomini tuo dn̄e: ⁊ cōfundantur
oēs qui oſtendūt ſeruis tuis mala. Cōfundantꝰ in oīpo- E
tētia tua: ⁊ robur eorū cōteratꝰ: ⁊ ſciant qꝛ tu es dn̄s deꝰ
ſolus: ⁊ glorioſus ſuper orbē terrarꝫ. Et nō ceſſabant: qͥ
miſerāt eos miniſtri regꝫ ſuccēdere fornacē: naphtha ⁊
ſtuppa: ⁊ pice ⁊ malleolis: et effundebantꝰ flāma ſup for-
nacē cubitis q̄dragintanouē: ⁊ erupit: ⁊ incendit qͦs re-
perit iuxta fornacē de chaldeis. Angelus aūt dn̄i deſcē-
dit cū Azaria: ⁊ ſocijs eius in fornacē. Et excuſſit flāmā
ignis de fornace: ⁊ fecit mediū fornacis quaſi ventū rorꝫ
flantē: ⁊ nō tetigit eos omnino ignis: neqꝫ contriſtauit:
nec quicꝙ moleſtie intulit. Tūc hi tres quaſi ex vno ore
laudabant: ⁊ glorificabāt: ⁊ benedicebāt deū in fornace:
dicētes: Benedictus es dn̄e deus patrū noſtrorū: et lau ſupra eod
dabilis: ⁊ glorioſus: et ſuperexaltatus in ſecula. Et bene-
dictū nomē glorie tue ſanctū: ⁊ laudabile: ⁊ ſuperexalta
tū in oībus ſeculis. Bn̄dictus es in templo ſancto glo-
rie tue: ⁊ ſuplaudabilis: ⁊ ſuperglorioſus in ſecula. Be
nedictus es ī throno regni tui: ⁊ ſuplaudabilis: ⁊ ſuper
exaltatus ī ſecula. Benedictus es qui intueris abyſſos
et ſedes ſuper Cherubim: et laudabilis: et ſuperexalta-
tus in ſecula. Benedictus es in firmamento celi: et lau
dabilis: et glorioſus in ſecula. Benedicite omnia opera
domini domino: laudate et ſuperexaltate eum in ſecula
Benedicite angeli domini domino: laudate et ſuperal.
⁊c. Benedicite celi domino: laudate. Benedicite aque
omnes: que ſuper celos ſunt domino: laudate. Bene-
dicite omnes virtutes domini domino: laudate. Bene
dicite ſol et luna domino: laudate. Benedicite ſtelle ce Pſ. 148.
li domino: laudate. Benedicite imber et ros domino:
laudate. Benedicite omnes ſpiritus dei domino: lauda
te. Benedicite fruges et eſtas domino: laudate. Be-
nedicite rores et pruina domino: laudate. Benedici-
te gelu et frigus dn̄o: laud. Benedicite glacies ⁊ niues F
dn̄o: laud. Benedicite noctes ⁊ dies dn̄o: laud. Benedi

cite lux et tenebꝛę domino:laud. Benedicite fulgura et
nubes dn̄o:laud. Benedicat terra dn̄m:laudet ⁊ ſuper-
exaltet eum in ſecula. Benedicite montes ⁊ colles dn̄o:
laud. Benedicite vniuerſa germinātia ī terra dn̄o: lau.
Benedicite fontes dn̄o:laud. Benedicite maria et flu-
mina domino:laud. Benedicite cete: ⁊ oīa quę mouent̄
in aquis dn̄o:laud. Bn̄dicite oēs volucres cęli dn̄o:lau.
Benedicite oēs beſtię ⁊ pecoꝛa dn̄o:lau. Benedicite fi-
lij hoīm dn̄o:lau. Benedicat iſrael dn̄m:laudet:⁊ ſuper-
altet eū in ſecula. Benedicite ſacerdotes dn̄i dn̄o:laud.
Benedicite ſerui dn̄i dn̄o:lau. Benedicite ſpirit⁹ ⁊ aīę
iuſtoꝛū dn̄o:lau. Benedicite ſancti ⁊ humiles coꝛde do-
mino:lau. Bn̄dicite hanania: azaria miſael dn̄o:lauda-
te: ⁊ ſuperexaltate eum in ſecula. Qui eruit nos de īfer-
no:⁊ ſaluos fecit de manu moꝛtꝫ:et liberauit nos de me
dio ardentis flāmę: ⁊ de medio ignis eruit nos. Cōfite
mini dn̄o:qm̄ bonus: qm̄ ī ſeculū miſericoꝛdia eius. Be
nedicite oēs religioſi dn̄o deo deoꝛū:laudate:⁊ cōfitemi
ni ei:quia in omnia ſecula miſericoꝛdia eius.
Verba interpꝛetis. ¶ Hucuſqꝫ in hebꝛęo non habetur:⁊ quę poſuimus:de
theodotionis editione tranſlata ſunt. ¶ Tunc
Nabuchodonoſoꝛ rex obſtupuit:⁊ ſurrexit ꝓpere:et ait
optimatibus ſuis: Nōne tres viros miſimus in medio
B ignis cōpeditos? Qui reſpondētes regi:dixerūt: Vere
rex. Reſpōdit rex:et ait: Ecce ego video q̄tuoꝛ viros ſo
lutos:⁊ ambulātes in medio ignis:⁊ nihil coꝛruptiōis ī
eis eſt:et ſpecies quarti ſimilis filio dei. Tūc acceſſit rex
Nabuchodonoſoꝛ ad oſtium foꝛnacis ignis ardentis:⁊
ait: Sidrac:miſac:⁊ abednago ſerui dei excelſi viui:egre
dimini:⁊ venite. Statimqꝫ egreſſi ſunt ſidrac:miſac:et
abednago de medio ignis. Et cōgregati ſatrapę:⁊ ma-
giſtratus:⁊ iudices:⁊ potētes reges cōtemplabant̄ vi-
ros illos:qm̄ nihil poteſtatis habuiſſet ignis ī coꝛpoꝛib⁹
eoꝛū:⁊ capillus capitis eoꝛū non eſſet aduſtus:etiā ſara
balla eoꝛū nō fuiſſent īmutata:⁊ odoꝛ ignꝫ nō tranſiſſet
ꝑ eos. Et erumpēs nabuchodonoſoꝛ ait: Benedictus
deus deoꝛū:ſidrac videlicet:miſac:et abednago:q̄ miſit
angelū ſuū:⁊ eruit ſeruos ſuos: qui crediderūt in eum:
⁊ verbū regis īmutauerūt:⁊ tradiderūt coꝛpoꝛa ſua: ne
ſeruirēt:⁊ ne adoꝛarent oēm deū:excepto deo ſuo. A me
ergo poſitū eſt hoc decretū:vt oīs populus:tribus: ⁊ lin
gua quęcunqꝫ locuta fuerit blaſphemiā cōtra deū ſidrac
miſac:⁊ abednago:diſpereat:⁊ domus eius vaſtet̄. Ne-
qꝫ eñ eſt alius de⁹:q̄ poſſit ita ſaluare. Tūc rex ꝓmouit
ſidrac:miſac:et abednago in ꝓuincia babylonis. Nabu
chodonoſoꝛ rex oībus populis:gentibus:⁊ linguis:qui
infra.7.d. habitāt in vniuerſa terra: pax vobꝫ multiplicet̄. Signa
⁊ mirabilia fecit apud me deus excelſus. Placuit ergo
mihi pꝛędicare ſigna eius:qꝛ magna ſunt: ⁊ mirabilia ei
us:quia foꝛtia:⁊ regnū eius:regnū ſempiternū:et pote-
ſtas eius in generatione ⁊ generationem. IIII
A Ego nabuchodonoſoꝛ quietus eram in domo
mea:⁊ floꝛens in palatio meo. Somniū vidi:
qđ ꝑterruit me: ⁊ cogitationes meę in ſtratu
meo:⁊ viſiones capitis mei cōturbauerūt me
Et per me ꝓpoſitū eſt decretū:vt introducerentur in cō
ſpectu cuncti ſapiētes babylonis:et vt ſolutionē ſomnij
indicarēt mihi. Tūc ingrediebant̄ arioli:magi: chaldęi
⁊ aruſpices:⁊ ſomniū narraui in cōſpectu eoꝛū:⁊ ſoluti-
onē ei⁹ nō indicauerūt mihi:donec collega ingreſſus eſt
in cōſpectu meo daniel: cui nomē balthaſar ſecundū no
mē dei mei: qui habet ſpiritū deoꝛū ſanctoꝛū in ſemetip
ſo: ⁊ ſomniū coꝛā ipſo locutus ſum. Balthaſar pꝛīceps
arioloꝛū: qm̄ ego ſcio:ꝙ ſpm̄ deoꝛū ſanctoꝛū habeas ī te:
⁊ oē ſacramentū nō eſt īpoſſibile tibi: viſiones ſomnioꝛū
B meoꝛū:quas vidi: ⁊ ſolutionē earū narra. Viſio capitis
mei in cubili meo videbā: ⁊ ecce arboꝛ in medio terrę:et
altitudo eius nimia. Magna arboꝛ:⁊ foꝛtis:⁊ ꝓceritas
eius cōtingens cęlū. Aſpectus illius erat vſqꝫ ad termi
nos vniuerſę terrę. Folia ei⁹ pulcherrima:⁊ fruct⁹ ei⁹ ni
mius:et eſca vniuerſoꝛū in ea. Subter eā habitabāt aīa
lia ⁊ beſtię:⁊ in ramis eius cōuerſabant̄ volucres cęli:⁊
ex ea veſcebatur oīs caro. Videbā in viſione capitis mei
ſuper ſtratū meū:⁊ ecce vigil ⁊ ſanctus de cęlo deſcendit
clamauit foꝛtiter:⁊ ſic ait: Succidite arboꝛē:⁊ pꝛęcidi-
te ramos eius:⁊ excutite folia eius: et diſpergite fruct⁹
eius:fugiant beſtię quę ſubter eam ſunt:et volucres cę-
li de ramis eius. Veruntamē germē radicū eius in ter-
ra ſinite:et alliget̄ vinculo ferreo:⁊ ęreo:in herbis q̄ fo- C
ris ſunt:⁊ roꝛe cęli tingat̄:et cū feris pars eius in herba
terrę. Coꝛ eius ab humano cōmutetur:⁊ coꝛ ferę det̄ ei
⁊ ſeptē tempoꝛa mutentur ſuper eū. In ſententia vigilū
decretū eſt:et ſermo ſanctoꝛuꝫ:et petitio:donec cogno-
ſcant viuentes:quoniā dominatur excelſus in regno ho
minū:⁊ cuicunqꝫ voluerit:dabit illud:⁊ humillimū ho-
minē cōſtituet ſuper eū. Hoc ſomniū vidi ego nabucho
donoſoꝛ rex. Tu ergo balthaſar interpꝛetationē narra
feſtinus:quia oēs ſapientes regni mei non queunt ſoluti
onē edicere mihi. Tu aūt potes:quia ſpiritus deoꝛū ſan
ctoꝛū in te eſt. Tunc daniel: cui⁹ nomē balthaſar coepit
intra ſemetipſuꝫ tacitus cogitare quaſi vna hoꝛa:⁊ cogi
tatiōes eius cōturbabant eum. Reſpondēs aūt rex: ait
balthaſar ſomniū ⁊ interpꝛetatio eius nō cōturbent te. D
Reſpōdit balthaſar:⁊ dixit: Dn̄e mi:ſomniū his qui te
oderunt:⁊ interpꝛetatio eius hoſtibus tuis ſit. Arboꝛē
quā vidiſti ſublimē:atqꝫ robuſtā:cuius altitudo ꝑtingit
ad cęlū:⁊ aſpectus illius in oēm terrā: ⁊ rami eius pul-
cherrimi:et fructus eius nimius:⁊ eſca omniū in ea:ſub
ter eam habitantes beſtię agri:⁊ in ramis eius cōmoꝛā-
tes aues cęli:tu es rex:q̄ magnificatus es:⁊ inualuiſti:⁊
magnitudo tua creuit:⁊ ꝑuenit vſqꝫ ad cęlū:⁊ poteſtas
tua ī terminos vniuerſę terrę. Qđ aūt vidi rex vigilē: ⁊
ſāctū deſcēdere de cęlo:⁊ dicere: Succidite arboꝛē:⁊ diſ
ſipate illā:attamē germē radicū ei⁹ in terra dimittite:⁊
vinciatur ferro:⁊ ęre in herbis foꝛꝫ: ⁊ roꝛe cęli cōſperga
tur: et cum feris ſit pabulū eius:donec ſeptē tēpoꝛa mu
tentur ſuper eū. Hęc eſt interpꝛetatio ſentētię altiſſimi E
quę ꝑuenit ſuper dn̄m meū regē. Eijcient te ab hoībus:
⁊ cū beſtijs:feriſqꝫ erit habitatio tua:⁊ foenū vt bos co-
medes:⁊ roꝛe cęli īfunderis. Septē quoqꝫ tempoꝛa mu Job 40 b
tabuntur ſuper te: donec ſcias ꝙ dominetur excelſus ſu infra.5.f.
per regnū hominū:⁊ cuicūqꝫ voluerit:det illud. Qđ aūt infra.codē
pꝛęcepit:vt relinqueretur germē radicū eius:id eſt arbo-
ris:regnū tuū tibi manebit: poſtq̄ꝫ cognoueris poteſta-
tē eſſe coeleſtē. Quāobꝛē rex cōſiliū meū placeat tibi: et
peccata tua eleemoſynis redime: ⁊ iniquitates tuas mi
ſericordijs pauperū:foꝛſitan ignoſcet deus delictis tuꝫ
Omnia hęc venerūt ſuper nabuchodonoſoꝛ regē. Poſt
finē menſiū duodecim in aula babylonis deambulabat.
Reſpōditqꝫ rex:et ait: Nōne hęc eſt babylō ciuitas ma
gna:quā ego ędificaui in domū regni: in roboꝛe foꝛtitu
dinis meę:et in gloꝛia decoris mei? Cūqꝫ ſermo adhuc
eſſet in oꝛe regꝫ: vox de cęlo ruit: Tibi dicitur nabucho ſupꝛa.cod
donoſoꝛ rex: Regnū tuū tranſibit a te:et ab hominibus
eijcient te:⁊ cum beſtijs:⁊ feris erit habitatio tua: Foe-
num quaſi bos comedes:et ſeptē tempoꝛa mutabuntur
ſuper te:donec ſcias ꝙ dominetur excelſus in regno ho
minū: ⁊ cuicunqꝫ voluerit:det illud. Eadem hoꝛa ſmo F
cōpletus eſt ſup nabuchodonoſoꝛ:⁊ ex hominibus abie-
ctus eſt:et foenū vt bos comedit:et roꝛe cęli coꝛpus ei⁹
infectuꝫ eſt: donec capilli eius in ſimilitudinē aquilaruꝫ
creſcerent:et vngues eius quaſi vngues auium. Igitur
poſt finē dieꝝ ego nabuchodonoſoꝛ oculos meos ad cę G
lū leuaui: et ſenſus meus redditus eſt mihi:et altiſſimo
benedixi:⁊ viuentē in ſempiternū laudaui: ⁊ gloꝛificaui
qꝛ poteſtas ei⁹ poteſtas ſempiterna: ⁊ regnū eius in ge
neratione et generationeꝫ: et omnes habitatoꝛes terrę
apud eū in nihilū reputati ſunt. Iuxta voluntatē eñ ſu infra.7.d.
am facit tam in virtutibus cęli:q̄ꝫ in habitatoꝛib⁹ terrę
et non eſt qui reſiſtat manui ei⁹:et dicat ei quare feciſti?

In ipſo tꝑe ſenſus meꝰ reuerſus eſt ad me:et ad honoꝛē
regni mei:decoꝛēqꝫ ꝑueni:⁊ figura mea reuerſa ē ad me
⁊ optimates mei: ⁊ magiſtratus mei requiſierūt me:⁊ ī
regno meo reſtitutus ſuʒ:⁊ magnificentia mea amplioꝛ
addita eſt mihi. Nūc igiť ego nabuchodonoſoꝛ laudo:⁊
magnifico:⁊ gloꝛifico regē cęli:qꝛ oīa opera eius vera:⁊
oēs vię eiꝰ iudicia:⁊ gradiētes ī ſuꝑbia poteſt humiliare
A BAlthaſar rex fecit grande cōuiuiū opti V.
matibus ſuis mille: ⁊ vnuſq̄ꝫ ſecundū ſuā bi
bebat ętatē. Pꝛęcepit ergo iā temulentꝰ: vt
afferrenť vaſa aurea:et argentea:q̄ aſpoꝛtaue
rat nabuchodonoſoꝛ pater eius de tēplo:qđ fuit in ieru
ſalē:vt biberēt in eis rex:⁊ optimates eius:vxoꝛeſqꝫ eiꝰ:
⁊ cōcubinę. Tunc allata ſunt vaſa aurea q̄ aſpoꝛtauerat
de tēplo:qđ fuerat in ieruſalē:⁊ biberūt in eis rex:⁊ opti
mates eiꝰ:vxoꝛes ⁊ cōcubinę illius. Bibebāt vinū ⁊ lau
dabant deos ſuos aureos ⁊ argenteos: ⁊ ęreos:ferreos
ligneoſqꝫ ⁊ lapideos. In eadē hoꝛa apparuerūt digiti q̄
ſi manus hoīs ſcribētis:cōtra candelabꝛū in ſuꝑficie pa
rietꝫ aulę regię. Et rex aſpiciebat articulos manus ſcri
B bētis. Tūc facies regis cōmutata eſt:et cōgitatiōes eiꝰ
cōturbabāt eū:⁊ cōpages renū eius ſoluebanť: ⁊ genua
eius ad ſeinuicē collidebanť. Exclamauit itaqꝫ rex foꝛti
ter:vt introducerent magos:chaldęos:⁊ aruſpices. Et
ꝓloquens rex ait ſapientibꝰ babylonis: Quicūqꝫ legerit
ſcripturā hanc:⁊ interpꝛetationē eius manifeſtā mihi fe
cerit:purpura veſtieť:⁊ toꝛquē aureā habebit in collo:⁊
tertiꝰ in regno meo erit. Tūc ingreſſi oēs ſapiētes regꝫ
nō potuerūt nec ſcripturā legere:nec interpꝛetationē ei
us indicare regi. Unde rex balthaſar ſatis cōturbatus
C eſt:⁊ vultꝰ illius īmutatus eſt. Sed ⁊ optimates eiꝰ tur
babanť. Regina aūt ꝓ re:quę acciderat regi:et optima
tibus eiꝰ:domū cōuiuij ingreſſa eſt:⁊ ꝓloquēs ait: Rex
in ęternū viue: Nō te cōturbēt cogitatiōes tuę:neqꝫ fa
ſupꝛa.z.a cies tua immuteť. Eſt vir in regno tuo:qui ſpiritū deoꝝ
ſupꝛa.3.b ſanctoꝛū habet in ſe:⁊ in diebus patris tui ſcientia: ⁊ ſa
infra.6.b. piētia inuentę ſunt in eo. Nā ⁊ rex nabuchodonoſoꝛ pa
ter tuꝰ pꝛincipē magoꝝ:incantatoꝛū: chaldęoꝛū:⁊ aruſ
picū cōſtituit eū. Pater inquā tuus o rex:qꝛ ſpūs ampli
oꝛ:⁊ pꝛudētia:intelligentiaqꝫ: ⁊ interpꝛetatio ſomnioꝝ
et oſtenſio ſecretoꝛū: ac ſolutio ligatoꝛū inuentę ſunt in
D eo:hoc eſt ī daniele:cui rex poſuit nomē balthaſar. Nūc
itaqꝫ daniel voceť:⁊ interpꝛetationē narrabit. Igitur ī
troductus eſt Daniel coꝛā rege. Ad quem pꝛęfatus rex
ait: Tu es daniel de filijs captiuitatꝫ iudę:quē adduxit
pater meus rex de iudęa? Audiui de te:qm̄ ſpiritū deoꝝ
habeas:⁊ ſcientia ītelligentiaqꝫ:ac ſapiētia amplioꝛes ī
uentę ſunt in te. Et nūc ītrogreſſi ſunt in cōſpectu meo
ſapientes magi:vt ſcripturā hanc legerēt:⁊ interpꝛeta
tionē eius indicarent mihi: ⁊ nequiuerūt ſenſum huius
ſermonis edicere. Poꝛro ego audiui de te: ꝙ poſſis ob
ſcura īterpꝛetari:⁊ ligata diſſoluere. Si ergo vales ſcri
pturā legere:et interpꝛetationē eius indicare mihi:pur
pura veſtieris:⁊ toꝛquē aureā circa collū tuū habebis:et
tertius in regno meo pꝛinceps eris. Ad q̄ reſpondēs da
E niel:ait coꝛā rege: Munera tua ſint tibi:⁊ dona domus
tuę alteri da:ſcripturā aūt legā tibi rex:⁊ interꝑtationē
eius oſtendā tibi. O rex deus altiſſimꝰ regnū:⁊ magnifi
cētiā: gloꝛiā ⁊ honoꝛē dedit nabuchodonoſoꝛ patri tuo
⁊ ꝓpter magnificentiā quā dederat ei:vniuerſi ppl'i:tri
bus ⁊ linguę tremebāt:⁊ metuebāt eū. Quos volebat:ī
terficiebat:q̄s volebat:percutiebat:q̄s volebat: exalta
bat:⁊ q̄s volebebat:humiliabat. Quādo aūt eleuatū eſt
coꝛ eius:⁊ ſpiritus illius obfirmatꝰ eſt ad ſuꝑbiā:depoſi
tus eſt de ſolio regni ſui:⁊ gloꝛia eiꝰ ablata eſt:et a filijs
F ſupꝛa.4.c hoīm eiectus eſt. Sed et coꝛ eius cū beſtijs poſitū eſt:et
cū onagris erat habitatio eius. Foenū q̄qꝫ vt bos come
debat: ⁊ roꝛe cęli coꝛpus eius īfectū eſt donec cognoſce
ret ꝙ poteſtatē haberet altiſſimus in regno hoīm: et q̄
cūqꝫ voluerit:ſuſcitabit ſuꝑ illud. Tu q̄qꝫ filius eiꝰ bal
thaſar nō humiliaſti coꝛ tuū:cū ſcires hęc oīa:ſed aduer
ſum dn̄atoꝛē cęli eleuatus es. Et vaſa domus eius alla
ta ſunt coꝛā te:⁊ tu:⁊ optimates tui:⁊ vxoꝛes tuę:⁊ cō
cubinę tuę vinū bibiſtis in eis. Deos q̄qꝫ argēteos: ⁊ au
reos:⁊ ęreos:ferreos:ligneoſqꝫ:⁊ lapideos:qui nō vidēt
neqꝫ audiūt:neqꝫ ſentiūt: laudaſti. Poꝛro deū qui habet
flatū tuum in manu ſua:⁊ oēs vias tuas:nō gloꝛificaſti.
Idcirco ab eo miſſus eſt articulꝰ magnꝰ: q̄ ſcripſit hoc B
qđ exaratū eſt. Hęc eſt aūt ſcriptura q̄ digeſta eſt: Ma
ne:thecel:phares. Et hęc interꝑtatio ſermonis: Mane
numerauit deus regnū tuū:⁊ cōpleuit illud. Thecel:ap
pēſus es in ſtatera:⁊ īuentus es minus habēs. Phares
diuiſum eſt regnū tuū: ⁊ datū eſt medis ⁊ perſis. Tunc
iubēte rege:indutus eſt daniel purpura: ⁊ circūdata eſt
toꝛques aurea collo eiꝰ:et pꝛędicatū eſt de eo ꝙ haberet
poteſtatē tertius in regno ſuo. Eadē nocte interfectus
eſt balthaſar rex chaldęus:⁊ darius medus ſucceſſit ī re
gnū:annos natus ſexagintaduos. VI.
PLacuit dario:⁊ cōſtituit ſuꝑ regnū ſatrapas A
centū viginti:vt eſſent ī toto regno ſuo:⁊ ſu
per eos pꝛincipes tres: ex q̄bus daniel vnus
erat:vt ſatrapę illis redderēt ratiōnē: et rex
nō ſuſtineret moleſtiā. Igiť daniel ſuꝑabat oēs pꝛinci
pes et ſatrapas:qꝛ ſpūs dei amplioꝛ erat in illo. Poꝛro
rex cogitabat cōſtituere eū ſuꝑ oē regnū: vnde pꝛīcipes
⁊ ſatrapę q̄rebant occaſionē:vt inuenirēt danieli ex late
re regis:nullāqꝫ cauſaʒ:⁊ ſuſpitionē reperire potuerunt
eo ꝙ fidelis eſſet: ⁊ oīs culpa ⁊ ſuſpitio nō inueniretur ī
eo. Dixerūt ergo viri illi: Nō inueniemꝰ danieli huic ali B
quā occaſionē:niſi foꝛte in lege dei ſui. Tūc pꝛincipes et
ſatrapę ſurripuerūt regi:et ſic locuti ſunt ei: Dari rex:ī Supꝛ.z.a
ęternū viue. Cōſiliū inierūt oēs pꝛīcipes regni tui:ma Supꝛ.3.b
giſtratus ⁊ ſatrapę:ſenatoꝛes ⁊ iudices:vt decretū īpe ſupꝛa.5.c
ratoꝛiū exeat:⁊ edictū: vt oīs qui petierit aliquā petitio infra eodē
nē a q̄cūqꝫ deo ⁊ hoīe: vſqꝫ ad triginta dies:niſi a te rex
mittať in lacū leonū. Nūc itaqꝫ rex cōfirma ſententiā:⁊
ſcribe decretū:vt nō īmuteť qđ ſtatutū eſt a medis ⁊ per
ſis:nec ꝑuaricari cuiq̄ꝫ liceat. Poꝛro rex dariꝰ ꝓpoſuit
edictū ⁊ ſtatuit. Qđ cū daniel cōperiſſet:id eſt cōſtitutā
legē:ingreſſus eſt domū ſuā:et feneſtris apertꝫ in coena C
culo ſuo: cōtra ieruſalē tribus tēpoꝛibus ī die flectebat
genua ſua: ⁊ adoꝛabat:cōfitebaťqꝫ coꝛā deo ſuo:ſicut et
ante facere cōſueuerat. Uiri ergo illi curioſius inquirē
tes:inuenerūt danielē oꝛantē:⁊ obſecrantē deū ſuū:⁊ ac
cedētes locuti ſunt regi ſuꝑ edicto. Rex: nūq̄d nō cōſti
tuiſti:vt oīs homo qui rogaret quēq̄ꝫ de dijs et hoībus:
vſqꝫ ad dies triginta niſi a te rex: mittereť ī lacū leonū?
Ad quos reſpondens rex: ait: Uerus eſt ſermo iuxta de D
cretū medoꝛū atqꝫ perſarū:qđ pꝛęuaricari nō licet. Tūc
reſpondentes:dixerunt coꝛā rege: Daniel de filijs capti
uitatis iuda nō curauit de lege tua:⁊ de edicto qđ cōſti
tuiſti: ſed tribus tempoꝛibus per diē oꝛat obſecratione
ſua. Qđ verbū:cū audiſſet rex:ſatis ꝯtriſtatus eſt:⁊ pꝛo
daniele poſuit coꝛ:vt liberaret eū:⁊ vſqꝫ ad occaſuʒ ſolis
laboꝛabat:vt erueret illū. Uiri aūt illi intelligentes re
gē:dixerūt ei: Scito rex: quia lex medoꝛū: atqꝫ perſaruʒ
eſt:vt omē decretū qđ cōſtituerit rex: nō liceat īmutari.
Tūc rex pꝛęcepit:⁊ adduxerunt danielē:⁊ miſerūt eum
in lacū leonū. Dixitqꝫ rex danieli: Deus tuus quē colis
ſemper:ipſe liberabit te. Allatuſqꝫ eſt lapis vnus:⁊ poſi
tus eſt ſuꝑ os laci:quē obſignauit rex annulo ſuo: ⁊ an E īfra.14.c.
nulo optimatū ſuoꝛū:ne quid fieret cōtra danielem. Et
abijt rex in domum ſuā:⁊ doꝛmiuit incoenatus. Cibiqꝫ
non ſunt allati coꝛā eo:inſuper et ſomnus receſſit ab eo.
Tunc rex pꝛimo diluculo conſurgens: feſtinus ad lacū
leonū perrexit:appꝛopinquanſqꝫ lacui: danielē voce la
chꝛymabili inclamauit: ⁊ affatus eſt eum: Daniel ſerue Math.z.f
dei viuētis:deus tuꝰ cui tu ſeruis ſemꝑ:putas ne valuit
te liberare a leonibꝰ? Et daniel regi reſpōdēs:ait: Rex: F ſupꝛa.z.a
in ęternū viue. Deus meus miſit angelum ſuum: ⁊ con 3b.7.5.c

cluſit ora leonū: ⁊ non nocuerūt mihi:q2 corā eo iuſtitia
ſupra eod inuēta eſt in me. Sed ⁊ corā te rex delictū nō feci. Tūc
vehemēter rex gauiſus eſt ſuper eo: ⁊ Danielē precepit
educi de lacu. Eductuſq3 eſt daniel de lacu: ⁊ nulla leſio
inuenta eſt in eo: q2 credidit deo ſuo. Iubente aūt rege
adducti ſunt viri illi: q̄ accuſauerūt danielē: ⁊ in lacū leo
nū miſſi ſunt: ipſi: ⁊ filij: ⁊ vxores eorū: ⁊ nō puenerūt vſ
q3 ad pauimētū laci: donec arriperēt eos leones: ⁊ oīa oſ
ſa eorū cōminuerūt. Tūc dariꝰ rex ſcripſit vniuerſis po-
pulis: tribubus: et linguis habitātibꝰ in vniuerſa terra.
Pax vobis multiplicet. A me ergo cōſtitutū eſt decretū
vt in vniuerſo iperio et regno meo: tremiſcāt: ⁊ paueāt
deū danielis. Ipſe eſt eīm deus viuēs: ⁊ eternus ī ſecula:
et regnū eiꝰ nō diſſipabit: ⁊ poteſtas eius vſq3 in eternū.
Ipſe liberator eſt atq3 ſaluator: faciēs ſigna ⁊ mirabilia
ī celo ⁊ ī terra: q̄ liberauit danielē de lacu leonū. Porro
daniel pſeuerauit vſq3 ad regnū darij: regnūq3 cyri per-
A Anno primo balthaſar regis babylo ſe. VII
nis daniel ſomniū vidit. Viſio aūt capitis eiꝰ
in cubili ſuo. Et ſomniū ſcribēs: breui ſermo
ne cōprehēdit: ſummatimq3 pſtrigēs ait: Vi
debā in viſiōe mea nocte: et ecce q̄tuor venti celi pugna
bāt in mari magno: ⁊ q̄tuor beſtie grādes aſcēdebāt de
mari diuerſe iter ſe. Prima q̄ſi leena: ⁊ alas habebat aq̄-
B le. Aſpiciebā donec euulſe ſunt ale eius: ⁊ ſublata eſt de
terra: ⁊ ſup pedes q̄ſi homo ſtetit: ⁊ cor eius datū eſt ei.
Et ecce beſtia alia ſimilis vrſo in parte ſtetit: ⁊ tres ordi
Infra. eo nes erāt in ore eiꝰ ⁊ in dētibus eius: ⁊ ſic dicebāt ei: Sur
ge comede carnes plurimas. Poſt hec aſpiciebā: et ecce
alia q̄ſi pardus: et alas habebat quaſi auis q̄tuor ſup ſe:
⁊ q̄tuor capita erāt in beſtia: ⁊ poteſtas data eſt ei. Poſt
hec aſpiciebā in viſione noctis: ⁊ ecce beſtia quarta terri
bilis atq3 mirabilis: ⁊ fortis nimis. Dētes ferreos habe
C bat magnos: comedēs atq3 cōminuēs: et reliqua pedibꝰ
ſuis cōculcās. Diſſimilis aūt erat ceteris beſtijs: q̄s vi-
derā āte eā: ⁊ habebat cornua decē. Cōſiderabā cornua
⁊ ecce cornu aliud paruulū ortū eſt de medio eorū: ⁊ tria
de cornibus primꝫ euulſa ſunt a facie eius. Et ecce ocu
li quaſi oculi hoīs erāt ī cornu iſto: ⁊ os loquēs ingētia.
Aſpiciebā: donec throni poſiti ſunt: ⁊ antiquus dierū ſe
dit. Veſtimentū eiꝰ candidū quaſi nix: ⁊ capilli capitꝫ ei
us quaſi lana mūda. Thronus eius flāme ignis: rote ei
Apoc. 5. c us ignis accēſus: fluuius igneus rapidūſq3 egrediebat
D a facie eius. Millia milliū miniſtrabāt ei: ⁊ decies cente
ſupra. eod na millia aſſiſtebāt ei. Iudiciū ſedit: et libri aperti ſunt.
mat. 24 c. Aſpiciebā ppter vocē ſermonū grandiū: q̄s cornu illud
loquebat. Et vidi q̄m interfecta eſſet beſtia: ⁊ piſſet cor
pus eius: et traditū eſſet ad cōburendū igni: aliarū q̄q3
beſtiarū ablata eſſet poteſtas: ⁊ tēpora vite cōſtituta eſ-
ſent eis: vſq3 ad tēpus ⁊ tēpus. Aſpiciebā ergo in viſiōe
noctis: ⁊ ecce cū nubibꝰ celi quaſi filius hoīs veniebat: et
vſq3 ad antiquū dierū puenit: ⁊ in cōſpectu eius obtule-
rūt eū. Et dedit ei poteſtatē: ⁊ honorē: ⁊ regnū: ⁊ oēs po
puli tribꝰ: ⁊ lingue ipſi ſeruiēt. Poteſtas eius: poteſtas
eterna que nō auferet: et regnū eius qđ nō corrūpetur.
ſupra. 4. g Horruit ſpiritus meus. Ego daniel territus ſū in his:
E ⁊ viſionis capitis mei cōturbauerūt me. Acceſſi ad vnū
de aſſiſtētibus: ⁊ veritatem querebā ab eo de oībus his.
Qui dixit mihi interpretationē ſermonū: et docuit me.
He quatuor beſtie magne: quatuor ſunt regna: q̄ cōſur
gēt de terra. Suſcipiēt aūt regnū ſancti dei altiſſimi: et
F obtinebūt regnū vſq3 in ſeculū: ⁊ ī ſeculū ſeculorū. Poſt
hoc volui diligēter diſcere de beſtia quarta: que erat diſ
ſimilis valde ab oībꝰ: ⁊ terribilis nimꝫ. Dētes ⁊ vngues
eius ferrei: comedebat et cōminuebat: ⁊ reliqua pedibꝰ
ſuis cōculcabat. Et de cornibus decē q̄ habebat in capi-
te: ⁊ de alio qđ ortū fuerat ante qđ ceciderāt tria cornua
⁊ de cornu illo qđ habebat oculos: ⁊ os loquēs grandia
⁊ maius erat ceteris. Aſpiciebā: ⁊ ecce cornu illud facie
bat bellū aduerſus ſanctos: et preualebat ī eis: donec ve
nit antiquus dierū: ⁊ iudiciū dedit ſanctis excelſi: ⁊ tem
pus aduenit: ⁊ regnū obtinuerūt ſancti. Et ſic ait: Be-
ſtia quarta: regnū quartū erit in terra qđ maius erit oī-
bus regnis: ⁊ deuorabit vniuerſā terrā: ⁊ cōculcabit: et
cōminuet eā. Porro cornua decē ipſius regni: decē re-
ges erūt: ⁊ alius cōſurget poſt eos: ⁊ ipſe potentior erit G
prioribus: ⁊ tres reges humiliabit. Et ſermones cōtra
excelſum loquet: ⁊ ſanctos altiſſimi cōteret. Et putabit
ꝙ poſſit mutare tēpora ⁊ leges: ⁊ tradent in manu eius
vſq3 ad tēpus: et tēpora: et dimidiū tēporis. Et iudiciū
ſedebit: vt auferat potētia: ⁊ cōterat: ⁊ diſpereat vſq3 in
finē. Regnū aūt: ⁊ poteſtas: ⁊ magnitudo regni que eſt Luce. 1. c.
ſubter oē celū: detur populo ſanctorū altiſſimi: cuius re
gnū: regnū ſempiternū ē: ⁊ oēs reges ſeruiēt ei: ⁊ obedi
ent. Huc uſq3 finis verbi. Ego daniel multū cogitationi
bꝰ meis cōturbabar: ⁊ facies mea mutata eſt in me: ver-
ba autē in corde meo conſeruaui. VIII
Anno tertio regni balthaſar regis viſio appa A
ruit mihi. Ego daniel poſt id qđ viderā in pn
cipio: vidi in viſione mea: cū eſſē in ſuſis ca-
ſtro qđ eſt in elam regione. Vidi aūt in viſiōe
eſſe me ſup portā vlai: ⁊ leuaui oculos meos: ⁊ vidi. Et
ecce aries vnus ſtabat ante paludē: habens cornua excel
ſa: ⁊ vnū excelſiꝰ altero: atq3 ſuccreſcēs. Poſtea vidi ari
etē cornibus ventilantē cōtra occidentē: ⁊ cōtra aquilo
nē: ⁊ cōtra meridiē: et oēs beſtie non poterāt reſiſtere ei
neq3 liberari de manu eius: fecitq3 ſecundū voluntatē ſu
am: et magnificatus eſt. Et ego ītelligebā. Ecce aūt hir
cus caprarū veniebat ab occidente ſuper faciē totiꝰ ter-
re: ⁊ nō tangebat terrā. Porro hircus habebat cornu ī B
ſigne inter oculos ſuos: ⁊ venit vſq3 ad arietē illū cor nu
tū: quē viderā ſtantē ante portā: ⁊ cucurrit ad eū in im-
petu fortitudinis ſue. Cūq3 appropinquaſſet ppe arie-
tē: efferatus eſt ī eū: ⁊ pcuſſit arietē: ⁊ cōminuit duo cor
nua eius: ⁊ nō poterat aries reſiſtere ei. Cūq3 eum miſiſ
ſet in terrā: cōculcauit: et nemo q̄bat liberare arietē de
manu eiꝰ. Hircus aūt caprarū: magnus factus eſt nimꝫ
Cūq3 creuiſſet: fractū eſt cornu magnū: ⁊ orta ſunt qua-
tuor cornua ſubter illud p quatuor ventos celi. De vno C
aūt ex eis egreſſū eſt cornu vnū modicū: et factū eſt grā
de cōtra meridiē: ⁊ cōtra orientē: ⁊ cōtra fortitudinem.
Et magnificatū ē vſq3 ad fortitudinē celi: ⁊ deiecit de for
tudine: ⁊ de ſtellis: ⁊ cōculcauit eas. Et vſq3 ad principē
fortitudinis magnificatū eſt: ⁊ ab eo tulit iuge ſacrificiū
⁊ deiecit locū ſanctificationis eius. Robur aūt datū eſt
ei cōtra iuge ſacrificiū propter peccata: ⁊ proſternet ve-
ritas in terra: ⁊ pſperabit: ⁊ faciet. Et audiui vnū de ſan D
ctis loquentē: ⁊ dixit vnus ſanctus alteri: neſcio cui lo-
quenti: Vſq3quo viſio: ⁊ iuge ſacrificiū: ⁊ peccatū deſola
tionis que facta eſt: ⁊ ſanctuariū: ⁊ fortitudo cōculcabi-
tur? Et dixit ei: Vſq3 ad veſperam ⁊ mane dies duo mil
lia trecenti: ⁊ mundabit ſanctuariū. Factū eſt autem cū
viderem ego Daniel viſionē: et quererem intelligentiā:
ecce ſtetit in cōſpectu meo quaſi ſpecies viri. Et audiui
vocem viri inter vlai: et clamauit: ⁊ ait: Gabriel fac in- infra. 9. f. E
telligere iſtā viſionē: ⁊ venit: ⁊ ſtetit iuxta vbi ego ſtabā.
Cumq3 veniſſet: pauens corrui in faciē meam: et ait ad
me: Intellige fili hoīs: quoniam in tempore finis cōple
bitur viſio: Cumq3 loqueretur ad me: collapſus ſū pro
nus in terrā. Et tetigit me: ⁊ ſtatuit me in gradu meo:
dixitq3 mihi: Ego oſtendā tibi: que futura ſunt in nouiſ
ſimo maledictionis: quoniā habet tempus finē ſuū. Ari
es quē vidiſti habere cornua: rex medorū eſt atq3 perſa-
rū. Porro hircus caprarū: rex Grecorū eſt: ⁊ cornu grā F
de qđ erat inter oculos eius ipſe eſt rex primus. Qđ au
tē fracto illo ſurrexerūt quatuor pro eo: quatuor reges
de gente eius cōſurgent: ſed non in fortitudine eius. Et
poſt regnū eorū cū creuerint iniquitates: cōſurget rex ī
pudens facie: ⁊ intelligens propoſitiōes: ⁊ roborabitur
fortitudo eius: ſed non in viribus ſuis: et ſupra ꝙ credi

poteſt:vniuerſa vaſtabit:⁊ proſperabitur:⁊ faciet. Et in
terficiet robuſtos: ⁊ populū ſanctoꝝ ſecundū voluntatē
ſuā: ⁊ dirigetur dolus ī manu eius:⁊ coꝛ ſuum magnifi
G cabit:⁊ in copia rerū oīm occidet plurimos. Et contra
principē pncipū cōſurget:⁊ ſine manu cōteret. Et viſio
veſpere ⁊ mane:q̄ dicta eſt:vera eſt. Tu ergo viſionem ſi
gna:q2 poſt multos dies erit. Et ego Daniel langui:et
ęgrotaui p dies. Cūq3 ſurrexiſſem:faciebā opera regis:
et ſtupebam ad viſionē:⁊ nō erat qui interpꝛetaretur.
A In anno primo Darij filij Ahaſueri IX.
de ſemine medoꝝ:qui imperauit ſuper regnū
Chaldęoꝝ anno vno regni eius: ego Daniel
intellexi in libꝛis numerum annoꝛum:de quo
factus eſt ſermo domini ad Jeremiā pꝛophetā:vt cōple
rentur deſolationes Jeruſalē ſeptuaginta anni:⁊ poſui
faciē meā ad dominū deū meū rogare ⁊ depꝛecari in ieiu
nijs:ſacco et cinere:⁊ oꝛaui ad dn̄m deū meū:et cōfeſſus
2.eſdr.1 b ſum:⁊ dixi:Obſecro dn̄e deus magne ⁊ terribilis:cuſto
infra.eodē diens pactū ⁊ miſericoꝛdiā diligentib⁹ te:⁊ cuſtodienti
B bus mandata tua. Peccauimus: iniquitatē fecimus:ī
pie egimus:⁊ receſſimus:⁊ declinauimus a mandatꝭ tu
is:ac iudicijs. Nō obediuimus ſeruis tuis pphetis:qui
locuti ſunt in noīe tuo regibus noſtris: pꝛincipibus no
ſtris:patrib⁹ noſtris: omniq3 populo terrę. Tibi dn̄e iu
ſtitia:nobꝭ aūt cōfuſio faciei:ſicut eſt hodie viro iuda:et
habitatoꝛibus ieruſalē:⁊ omni iſrael:his qui pꝛope ſunt
⁊ his qui pcul in vniuerſis terris ad quas eieciſti eos p
pter iniquitates eoꝛū:in q̄bus paccauerūt in te dn̄e. No
C bis cōfuſio faciei:regib⁹ noſtris:pꝛincipib⁹ noſtris:⁊ pa
tribus noſtrꝭ q̄ peccauerūt. Tibi aūt dn̄o deo noſtro mi
ſericoꝛdia ⁊ pꝛopitiatio:q2 receſſimus a te:⁊ nō audiui
mus vocē dn̄i dei noſtri:vt ambularemus in lege eius:
quā poſuit nobis p ſeruos ſuos pphetas:⁊ oīs iſrael pꝛę
uaricati ſunt legē tuā:⁊ declinauerunt:ne audirent vo
cē tuā ⁊ ſtillauit ſup nos maledictio ⁊ deteſtatio:q̄ ſcri
pta eſt in libꝛo moyſi ſerui dei:q2 peccauimus ei. Et ſta
tuit ſmones tuos:q̄s locut⁹ eſt ſup nos:⁊ ſup pꝛīcipes
noſtros:qui iudicauerūt nos:vt ſuperinduceret in nos
magnū malū: quale nunq̄ fuit ſub omni cęlo ſecundum
qđ factū eſt in ieruſalē:ſicut ſcriptū eſt in lege moyſi. Oē
malū hoc venit ſuper nos. Et nō rogauimus faciē tuā
dn̄e deus noſter:vt reuerteremur ab iniquitatibus nr̄is
⁊ cogitaremus veritatē tuā. Et vigilauit dn̄s ſup mali
D tiā:⁊ adduxit eam ſuper nos. Juſtus dn̄s deus noſter:
Dani.2.c Supr.eo. in oībus operibus ſuis:quę fecit. Nō eñ audiuimus vo
cē eius. Et nūc dn̄e deus noſter:qui eduxiſti populū tu
um de terra ęgypti in manu foꝛti:⁊ feciſti tibi nomen ſe
cundū diē hanc. Peccauimus: iniquitatē fecimus dn̄e
in oēm iuſtitiā tuā. Auertat obſecro ira tua:⁊ furoꝛ tu⁹
a ciuitate tua Jeruſalē:⁊ a monte ſancto tuo. Propter
peccata eñ noſtra:⁊ iniquitates patrū noſtroꝛū:ieruſa
lē et populus tuus in oppꝛobꝛiū ſunt omnibus p circui
E tū noſtrū. Nunc ergo exaudi deus noſter oꝛationē ſerui
tui:⁊ pꝛeces eius:⁊ oſtende faciē tuā ſup ſanctuariū tu
um qđ deſertum eſt. Propter temetipſum inclina deus
meus aurem tuā:⁊ audi:aperi oculos tuos:⁊ vide deſo
lationē noſtrā:et ciuitatē ſuper quā inuocatū eſt nomen
tuum. Neq3 enim in iuſtificationibus noſtris pꝛoſterni
mus pꝛeces ante faciē tuam:ſed in miſerationibus tuis
multis. Exaudi domine:placare domine: attende et fac
F Ne moreris pꝛopter temetipſum deus meus: q2 nomē
ſupra.8.c tuū inuocatū eſt ſuper ciuitatē: et ſuper populū tuum.
Cumq3 adhuc loquerer:⁊ oꝛarem:⁊ confiterer peccata
mea:et peccata populi mei Jſrael: vt pꝛoſternerem pꝛe
ces meas in cōſpectu dei mei pꝛo monte ſancto dei mei:
adhuc me loq̄nte in oꝛatione mea:ecce vir Gabꝛiel: quē
videram in viſione a pꝛincipio: cito volans tetigit me ī
tempoꝛe ſacrificij veſpertini:⁊ docuit me:et locutus eſt
mihi:dixitq3:Daniel nunc egreſſus ſum: vt docerem te:
⁊ intelligeres. Ab exoꝛdio pꝛecū tuarū egreſſus eſt ſmo
Ego autē veni:vt indicarē tibi:q2 vir deſiderioꝛum es.
Tu ergo animaduerte ſermonē:⁊ intellige viſionē: Se
ptuaginta hebdomades abbꝛeuiatę ſunt: ſuper populū Ifra.10.b.
tuū:⁊ ſuper vꝛbē ſanctā tuā:vt cōſummetur pꝛeuarica
tio:et finem accipiat peccatū:⁊ deleatur iniquitas: ⁊ ad
ducat iuſtitia ſempiterna:et īpleatur viſio:⁊ pꝛophetia:
⁊ vngatur ſanctuſſanctoꝛū. Scito ergo et animaduerte G
ab exitu ſermonis: vt iterū ędificetur Jeruſalē: vſq3 ad
Chꝛiſtū ducē hebdomades ſeptē: ⁊ hebdomades ſexagī
ta duę erunt. Et rurſum ędificabitur platea: et muri in
anguſtia tempoꝛū. Et poſt hebdomades ſexaginta du
as occidet chꝛiſtus:⁊ nō erit eius populus: qui eū nega
turus eſt. Et ciuitatē et ſanctuariū diſſipabit populus
cū duce venturo:⁊ finis eius vaſtitas:⁊ poſt finē belli ſta
tuta deſolatio. Cōfirmabit aūt pactū multis hebdoma mat.24.b
da vna:⁊ in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia ⁊ ſacri
ficiū:⁊ erit in templo aboīatio deſolationis: ⁊ vſq3 ad cō
ſummationē:⁊ finē pſeuerabit deſolatio. X
Anno tertio regni Cyri regis Perſarū: ver A
bū reuelatū eſt Danieli: cognomēto Baltha
ſar:et verbū verū:et foꝛtitudo magna: intel
lexitq3 ſermonē. Intelligentia enim eſt opus
in viſione. Jn diebus illis ego Daniel lugebā trium heb
domadarū diebus:panē deſiderabilē nō comedi:⁊ caro
⁊ vinū nō introierūt in os meū. Sed neq3 vnguento vn
ctus ſum:donec cōplerentur trium hebdomadaꝝ dies.
Die aūt viceſima ⁊ quarta menſis pꝛimi erā iuxta fluui
um magnū:qui eſt Tigris:et leuaui oculos meos: et vi
di. Et ecce vir vnus veſtitus lineꝭ: ⁊ renes eius accincti B
auro obryzo:et coꝛpus eius quaſi chꝛyſolithus:et facies
eius velut ſpecies fulguris:⁊ oculi ei⁹: vt lāpas ardens:
⁊ bꝛachia eius: ⁊ quę deoꝛſū ſunt: vſq3 ad pedes q̄ſi ſpe
cies ęris cādentꝭ:⁊ vox ſermonū eius:vt vox multitudi
nis. Vidi aūt ego Daniel ſolus viſionē. Poꝛro viri qui
erant mecū nō viderūt:ſed terroꝛ nimius irruit ſup eos
⁊ fugerunt in abſconditū: Ego autē relictus ſolus vidi infra eodē
viſionē grandē hanc:⁊ nō remanſit in me foꝛtitudo: ſed
et ſpecies mea immutata eſt in me:⁊ emarcui:nec habui
quicq̄ viriū. Et audiui vocē ſermonū eius:⁊ audiens ia
cebam conſternatus ſuper faciem meam: et vultus me
us hęrebat terrę. Et ecce man⁹ tetigit me: et erexit me ſupꝛa.9 f. infra.eod.
ſuper genua mea:et ſuper articulos manuū mearū. Et C
dixit ad me:Daniel vir deſiderioꝛū intellige verba:quę
ego loquoꝛ ad te:et ſta in gradu tuo: nunc eñ ſum miſ
ſus ad te. Cūq3 dixiſſet mihi ſermonē iſtū:ſteti tremēs:
et ait ad me: Noli metuere Daniel: quia ex die pꝛimo q̄
poſuiſti coꝛ tuū ad intelligendū:vt te affligeres in con
ſpectu dei tui: exaudita ſunt verba tua: et ego veni pꝛo
pter ſermones tuos. Princeps autē regni Perſarum
reſtitit mihi viginti ⁊ vno diebus:⁊ ecce Michael vnus
de pꝛincipibus pꝛimis venit in adiutoꝛiū meū:⁊ ego re
manſi ibi iuxta regē Perſarū. Veni aūt:vt docerem te:
quę ventura ſunt populo tuo in nouiſſimis diebus: qm̄
adhuc viſio in dies. Cūq3 loqueretur mihi huiuſcemodi
verbis:deieci vultū meū in terrā:et tacui. Et ecce quaſi D Supꝛ.eo.
ſimilitudo filij hominis tetigit labia mea:et aperiēs os
meū locutus ſum: Et dixi ad eum:qui ſtabat conta me:
Domine mi ī viſione tua diſſolutę ſunt compages meę:
et nihil in me remanſit viriū. Et quō poterit ſeruos dn̄i
mei loqui cū domino meo? Nihil eñ in me remanſit vi
riū:ſed et halitus meus intercludit. Rurſum ergo teti
git me:quaſi viſio hominis:⁊ cōfoꝛtauit me:⁊ dixit. No
li timere vir deſiderioꝛū:pax tibi:cōfoꝛtare:⁊ eſto robu
ſt⁹. Cūq3 loqueretur mecū:conualui:⁊ dixi: Loquere dn̄e
mi:q̄a cōfoꝛtaſti me. Et ait: Nunquid ſcis quare venerim
ad te? Et nūc reuertar:vt pꝛęlier aduerſū pꝛincipē per
ſarū. Cū eñ egrederer:apparuit pꝛinceps gręcoꝛū veni
ens. Verūtamē annūciabo tibi:qđ expꝛeſſum eſt in ſcri
ptura veritatis: et nemo eſt adiutoꝛ meus in omnibus
his niſi Michael pꝛinceps veſter. XI.

A Ego aũt ab anno pꝛimo Darij medi ſtabam
vt cõfoꝛtaretur:⁊ roboꝛaretur:⁊ nũc veritatẽ
annũciabo tibi. Ecce adhuc tres reges ſta-
bũt in perſide: ⁊ quartus ditabitur opibus ni
mijs ſup oẽs:et cũ inualuerit diuitijs ſuis:
ꝯcitabit oẽs aduerſũ regnũ grecię. Surget vero rex foꝛ
tis:et dominabitur poteſtate multa:et faciet qđ placuerit
ei. Et cũ ſteterit:cõteretur regnũ eius:⁊ diuidetur in quatu
oꝛ ventos cęli:ſed non in poſteros eius:neqꝫ ſecundũ po
tentiã illius:qua dñatus eſt. Lacerabitur eñi regnũ ei⁹ eti
am in externos:exceptis his:et cõfoꝛtabitur rex auſtri:
⁊ de pꝛincipibus eius pręualebit ſup eũ. Et dñabitur di
tiõe. Multa eñi dñatio eius. Et poſt finẽ annoꝝ foede
rabuntur. Filiaqꝫ regis auſtri veniet ad regẽ aquilonis fa
cere amicitiã: ⁊ nõ obtinebit foꝛtitudinẽ bꝛachij:nec ſta
bit ſemẽ eius. Et tradetur ipſa:⁊ qui adduxerũt eã adoleſ
B centes ei⁹:⁊ qui cõfoꝛtabãt eã in tẽpoꝛibus. Et ſtabit de
germine radicũ eius plantatio. Et veniet cũ exercitu:et
ingredietur pꝛouinciã regis aquilõis: ⁊ abutetur eis ⁊ ob
tinebit. Inſuper ⁊ deus eoꝝ:⁊ ſculptilia:vaſa quoqꝫ pꝛe-
cioſa auri et argenti:captiua ducet in ęgyptũ. Ipſe pꝛę
ualebit aduerſus regẽ aquilonis. Et intrabit in regnuꝫ
rex auſtri: et reuertetur ad terrã ſuã. Filij aũt eius ꝓuoca
buntur:⁊ cõgregabunt multitudinẽ exercituũ plurimo
rũ. Et veniet pꝛoperans ⁊ inundãs:⁊ reuertetur ⁊ cõcita
bitur:⁊ cõgredietur cũ roboꝛe eius. Et pꝛouocatus rex
auſtri egredietur:⁊ pugnabit aduerſus regẽ aquilonis:et
pręparabit multitudinẽ nimiã:⁊ dabitur multitudo ĩ ma
nu eius:⁊ capiet multitudinẽ:⁊ exaltabitur coꝛnu eius
C ⁊ deijciet multa millia:ſed nõ pręualebit. Cõuertetur eñi
rex aquilonis:⁊ pręparabit multitudinẽ multo maioꝛẽ
ꝙ pꝛius. Et in fine tempoꝝ annoꝝqꝫ veniet pꝛoperans
cũ exercitu magno:⁊ opibus nimijs. Et in tempoꝛibus
illis multi cõſurgẽt aduerſus regẽ auſtri. Filij qꝫ pręe-
uaricatoꝝ populi tui extollentur:vt impleãt viſionẽ:⁊ coꝛ
ruẽt. Et veniet rex aqlonis:⁊ cõpoꝛtabit aggerẽ:⁊ capi
et vꝛbes munitiſſimas:et bꝛachia auſtri nõ ſuſtinebunt.
Et cõſurgent electi ei⁹ ad reſiſtendũ:⁊ nõ erit foꝛtitudo
⁊ faciet veniẽs ſuper eũ iuxta placitũ ſuũ:⁊ nõ erit q ſtet
cõtra faciẽ eius. Et ſtabit in terra inclyta:et cõſumetur in
manu eius:⁊ ponet faciẽ ſuã:vt veniat ad tenendũ vni-
uerſuꝫ regnũ eius:⁊ recta faciet cũ eo. Et filiã foemina-
rũ dabit ei:vt euertat illũ:et nõ ſtabit:nec illius erit. Et
D cõuertet faciẽ ſuã ad inſulas:⁊ capiet multas:et ceſſare
faciet pꝛincipẽ oppꝛobꝛij ſui: ⁊ oppꝛobꝛiũ eius cõuertetur
in eũ. Et cõuertet faciẽ ſuã ad imperiũ terrę ſuę:⁊ impĩ
get ⁊ coꝛruet: ⁊ nõ inuenietur:et ſtabit in loco eius viliſ
ſimus:⁊ indignus decoꝛe regio:⁊ in paucis diebus cõte
retur:nõ in furoꝛe:nec in pꝛęlio:⁊ ſtabit in loco eius de-
ſpectus:⁊ nõ tribuetur ei honoꝛ regius. Et veniet clam: ⁊
obtinebit regnũ in fraudulẽtia: ⁊ bꝛachia pugnantis ex
pugnabuntur a facie eius et cõterentur. Inſuper ⁊ dux foe-
deris. Et poſt amicitias cũ eo faciet dolũ: ⁊ aſcendet:et
ſuperabit in modico populo:⁊ abundantes:⁊ vberes vꝛ
bes ĩgredietur. Et faciet quę nõ fecerũt patres eius:⁊ pa
tres patrũ eius: Rapinas ⁊ pꝛędã:et diuitias eoꝝ diſſi
pabit:et cõtra firmiſſimas cogitatiões inibit:⁊ hoc vſqꝫ
ad tempus. Et cõcitabitur foꝛtitudo eius:et coꝛ ei⁹ ad
E uerſuꝫ regẽ auſtri in exercitu magno. Et rex auſtri ꝓuo
cabitur ad bellũ multis auxilijs:⁊ foꝛtibus nimis: ⁊ nõ
ſtabunt:quia inibunt aduerſus eum cõſilia:et comedẽ-
tes panẽ cũ eo:cõterent illũ: exercituſqꝫ eius oppꝛimetur:
et cadent interfecti plurimi. Duoꝝ quoqꝫ regũ coꝛ erit
vt malefaciant:et ad menſam vnã mendaciũ loquentur
et nõ pꝛoficient:quia adhuc finis in aliud tempus:et re-
uertetur in terram ſuam cum opibus multis: et coꝛ ei-
us aduerſum teſtamentũ ſanctũ:et faciet:et reuertetur
in terrã ſuã. Statuto tempoꝛe reuertetur: et veniet ad
auſtrum:et non erit pꝛioꝛi ſimile nouiſſimuꝫ. Et veniet
ſuper eum trieres:et romani:⁊ percutietur:⁊ reuertetur.
Et indignabitur cõtra teſtamentũ ſanctuarij:et faciet:
reuerteturqꝫ:⁊ cogitabit aduerſum eos:qui derelique-
runt teſtamentũ ſanctuarij. Et bꝛachia ex eo ſtabunt:et F
polluẽt ſanctuariũ foꝛtitudinis: ⁊ auferẽt iuge ſacrificiũ
et dabunt abominationẽ in deſolationẽ: ⁊ impij in teſta
mentũ ſimulabunt fraudulenter. Populus autẽ ſciẽs
deũ ſuũ:et obtinebit:et faciet. Et docti in populo doce-
bũt plurimos:⁊ ruent in gladio:⁊ in flãma:⁊ in captiui
tate:⁊ in rapina dierũ. Cũqꝫ coꝛruerint:ſubleuabuntur infra .12.e
auxilio paruulo:⁊ applicabuntur eis plurimi fraudulẽ-
ter. Et de eruditis ruẽt:vt cõflentur:⁊ eligãtur:et deal
bẽtur vſqꝫ ad tempus pꝛęfinitũ:qꝛ adhuc aliud tempus
erit. Et faciet iuxta voluntatẽ ſuã rex: et eleuabit:et ma
gnificabitur aduerſus oẽm deũ:⁊ aduerſus deũ deoꝝ lo
quetur magnifica:et dirigetur: donec cõpleatur iracun
dia. Perpetrata ꝗppe eſt definitio. Et deũ patrũ ſuoꝝ
nõ reputabit:et erit in cõcupiſcentijs foeminarum: nec
quenꝗ deoꝝ curabit:qꝛ aduerſum vniuerſa conſurget.
Deũ aũt maozim in loco ſuo venerabitur:⁊ deũ quẽ igno-
rauerunt patres eius colet auro:et argento:⁊ lapide pꝛe-
cioſo:rebuſqꝫ pꝛecioſis. Et faciet vt muniat maozim cũ G
deo alieno: quẽ non cognouit:⁊ multiplicabit gloꝛiã:et
dabit eis poteſtatẽ in multis:et terrã diuidet gratuito.
Et in tempoꝛe pꝛęfinito pꝛęliabitur aduerſus eum rex
auſtri ⁊ quaſi tempeſtas veniet cõtra illũ rex aquilonis ĩ
curribus et in equitibus:et in claſſe magna: et ingredie
tur terras:et cõteret et pertranſiet. Et introibit in ter-
ram gloꝛioſam:et multi coꝛruent. Hę aũt ſolę ſaluabun
tur de manu eius: Edom:⁊ moab:et pꝛincipes filioꝛum
Ammon. Et mittet manũ ſuam in terras: et terra ęgy
pti nõ effugiet. Et dominabitur theſauroꝝ auri:et ar-
genti:et in oĩbus pꝛecioſis ęgypti. Per Lybiã quoqꝫ:⁊
ęthiopiã tranſibit: et fama turbabit eum ab oꝛiente: et
ab aqlone:et veniet in multitutidine magna: vt cõterat
et interficiat plurimos. Et figet tabernaculũ ſuũ apeth
no inter duo maria: ſuper montẽ inclytũ et ſanctũ:et ve
niet vſqꝫ ad ſummitatẽ eius: ⁊ nemo auxiliabitur ei. XII
In tempoꝛe autẽ illo cõſurget Michael pꝛin A
ceps magnus:qui ſtat pꝛo filijs populi tui:et
veniet tempus quale nõ fuit ab eo:ex quo gẽ-
tes eſſe coeperũt vſqꝫ ad tempus illud. Et in
tẽpoꝛe illo ſaluabitur populus tuus:oĩs qui inuent⁹ fu
erit ſcriptus in libꝛo. Et multi de his:qui doꝛmiũt ĩ ter B
rę puluere:euigilabũt:alij in vitã ęternã: alij ĩ oppꝛobꝛi
um:vt videant ſemp. Qui aũt docti fuerint:fulgebũt q-
ſi ſplendoꝛ firmamẽti:⁊ qui ad iuſtitiã erudiũt multos:
quaſi ſtellę in ꝑpetuas ęternitates. Tu aũt daniel clau-
de ſermones:⁊ ſigna libꝛũ vſqꝫ ad tẽpus ſtatutũ. Pluri-
mi ꝑtranſibunt:⁊ multiplex erit ſcẽtia. Et vidi ego Da
niel:⁊ ecce qſi duo alij ſtabant: vnus hinc ſup ripã flumi
nis:⁊ alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixi viro: qui
erat indutus lineis:qui ſtabat ſup aquas fluminis. Vſqꝫ C
q finis hoꝝ mirabiliũ? Et audiui virũ q indutus erat li
neis:qui ſtabat ſup aquas fluminis:cũ eleuaſſet dexterã
et ſiniſtrã ſuã in cęlũ:et iuraſſet ꝑ viuentẽ in ęternũ:qꝛ ĩ
tempus et tempoꝛa:⁊ dimidiũ tempoꝛis. Et cum com
pleta fuerit diſperſio manus populi ſancti:cõplebuntur
vniuerſa hęc. Et ego audiui: et non intellexi. Et dixi:
Dñe mi:quid erit poſt hęc? Et ait: Vade daniel:qꝛ clau
ſi ſunt:ſignatiqꝫ ſermones vſqꝫ ad pꝛęfinitũ temp⁹. Eli-
gẽtur ⁊ dealbabuntur:et qſi ignis pꝛobabuntur multi. D
Et impie agẽt impij:neqꝫ intelligẽt oẽs impij. Poꝛro ſupꝛa.11.f.
docti intelligent:et a tẽpoꝛe cũ ablatũ fuerit iuge ſacri-
ficiũ:⁊ poſita fuerit aboĩatio ĩ deſolationẽ:dies mille du
cẽti nonaginta. Beatus q expectat ⁊ ꝑuenit vſqꝫ ad di-
es mille trecẽtos trigintaquinqꝫ. Tu autẽ daniel vade
ad pꝛęfinitũ:⁊ requieſces:⁊ ſtabis in ſoꝛte tua:in finẽ di
erũ. ¶ Hucuſqꝫ Danielẽ in hebꝛęo volumine legimus
Cęterea quę ſequuntur vſqꝫ ad finẽ libꝛi de theodotionis Verba in
editione tranſlata ſunt. XIII. terpꝛetis.

A Et erat vir habitās in Babylone: et nomen
eius Joachim: ⁊ accepit vxorē noīe Suſan
nam filiā Helchie: pulchrā nimis: ⁊ timen-
tem deū. Parētes em̄ illius cū eſſent iuſti:
erudierūt filiā ſuā ſm̄ legem Moyſi. Erat
aūt Joachim diues valde: ⁊ erat ei pomeriū viciuū do-
mui ſue: ⁊ ad ipſum cōfluebant iudei: eo ꝙ eſſet honora
bilioꝛ oīm. Et cōſtituti ſunt duo ſenes iudices in illo an
no: de quibꝰ locutus eſt dominus: quia egreſſa eſt iniqui
tas de Babylone: a ſenioꝛibꝰ iudicibꝰ: q̄ videbant̄ rege-
re populū. Iſti frequētabāt domū Joachim: ⁊ veniebāt
ad eos oēs q̄ habebāt iudicia. Cū aūt populus reuertiſ-
ſet ꝑ meridiem: ingrediebat̄ Suſanna: et deambulabat
in pomerio viri ſui. Et videbant eā ſenes quotidie ingre
dientem: ⁊ deambulantē: ⁊ exarſerūt in cōcupiſcentiam
eius. Et euerterūt ſenſum ſuum: ⁊ declinauerūt oculos
ſuos: vt non viderēt celū: neqꝫ recoꝛdarent̄ iudicioꝝ iu-
B ſtoꝛū. Erāt em̄ ambo vulnerati amoꝛe eiꝰ: nec indicaue-
runt ſibi viciſſim doloꝛē ſuū. Erubeſcebant em̄ indicare
ſibi concupiſcentiā ſuā: volētes concūbere cū ea. Et ob-
ſeruabāt quotidie ſollicitius videre eā. Dixitqꝫ alter ad
alterū: Eamus domū: q̄a hoꝛa prādij eſt. Et egreſſi re-
ceſſerunt a ſe. Cūqꝫ reuertiſſent: venerūt in vnū: ⁊ ſciſci-
tantes ab inuicē cauſam: cōfeſſi ſunt cōcupiſcentiā ſuā.
Et tūc in cōmuni ſtatuerūt tēpus: quādo eā poſſent in-
uenire ſolā. Factū eſt aūt cū obſeruarēt diē aptū: ingreſ-
ſa eſt aliquādo: ſicut heri et nudiuſtertius: cū duabus ſo
lis puellis: voluitqꝫ lauari ī pomerio. Aeſtus q̄ppe erat:
⁊ nō erat ibi quiſꝙ pꝛeter duos ſenes abſcōditos: et con
templantes eā. Dixit ergo puellis: Afferte mihi oleū: et
ſmigmata: ⁊ oſtia pomerij claudite vt lauer. Et fecerūt
ſicut ꝑceperat: clauſerūtqꝫ oſtia pomerij: et egreſſe ſunt
per poſticū: vt afferrēt q̄ iuſſerat. Neſciebatqꝫ ſenes in-
C tus eſſe abſcōditos. Cū aūt egreſſe eſſent puelle: ſurre-
xerūt duo ſenes: ⁊ accurrerūt ad eam: et dixerunt: Ecce
oſtia pomerij clauſa ſunt: ⁊ nemo nos videt: ⁊ in concu-
piſcentia tui ſumus. Quamobꝛē aſſentire nobis: ⁊ com-
miſcere nobiſcū. Quod ſi nolueris: dicemꝰ cōtra te teſti
moniū: ꝙ fuerit tecū iuuenis: et ob hāc cauſam emiſeris
puellas a te. Ingemuit Suſanna: et ait: Anguſtie ſunt
mihi vndiqꝫ. Si em̄ hoc egero: moꝛs mihi eſt: ſi aūt non
egero: non effugiā manus veſtras. Sed melius eſt mihi
abſqꝫ opere incidere in manus hoīm: ꝙ peccare in cōſpe
4.re.24.f ctu dn̄i. Et exclamauit voce magna Suſanna: exclama
uerūt autem ⁊ ſenes aduerſus eā. Et cucurrit vnus ad
oſtia pomerij: ⁊ aperuit. Cū ergo audiſſent clamoꝛē fa-
muli domꝰ in pomerio: irruerūt per poſticū: vt viderent
quidnā eſſet. Poſtꝙ aūt ſenes locuti ſunt: erubuerunt
ſerui vehemēter: quia nunꝙ dictus fuerat ſermo huiuſ-
D cemodi de Suſanna. Et facta eſt dies craſtina. Cūqꝫ
veniſſet populus ad Joachim virū eius: venerūt ⁊ duo
pꝛeſbyteri pleni iniqua cogitatione aduerſus Suſan-
nam: vt interficerent eam. Et dixerunt coꝛam populo:
Mittite ad Suſannam filiā Helchie vxoꝛē Joachim.
Et ſtatim miſerunt. Et venit cum parentibꝰ et filijs et
vniuerſis cognatis ſuis. Poꝛro Suſanna erat delicata
nimis: ⁊ pulchꝛa facie. At iniqui illi iuſſerunt: vt diſcoo-
periretur (erat em̄ cooperta) vt vel ſic ſatiarētur decoꝛe
eiꝰ. Flebāt igit̄ ſui: ⁊ oēs q̄ nouerāt eā. Cōſurgētes aūt
duo p̄ſbyteri in medio ppl'i: poſuerūt manꝰ ſuas ſup ca-
put eiꝰ. Que flēs ſuſpexit ad celū. Erat em̄ coꝛ eiꝰ fidu-
ciā habēs in dn̄o. Et dixerūt p̄ſbyteri: Cū deambulare-
mus in pomerio ſoli: ingreſſa eſt hec cū duabꝰ puellis: ⁊
clauſit oſtia pomerij: et dimiſit a ſe puellas. Venitqꝫ ad
eā adoleſcēs: q̄ erat abſcōditus: ⁊ cōcubuit cū ea. Poꝛ-
ro nos cū eſſemꝰ in angulo pomerij vidētes iniquitatē
cucurrimus ad eos: ⁊ vidimꝰ eos pariter cōmiſceri. Et
E illū quidē nō quiuimus cōpꝛehēdere: quia foꝛtioꝛ nobis
erat: ⁊ apto oſtio exiliuit. Hāc aūt cū appꝛehēdiſſemus:
interrogauimus q̄ſnā eſſet adoleſcēs: et noluit indicare
nobis. Huiꝰ rei teſtes ſumus. Credidit eis multitudo
quaſi ſenibꝰ ⁊ iudicibꝰ ppl'i: ⁊ cōdemnauerūt eā ad moꝛ
tē. Exclamauit aūt voce magna Suſanna: ⁊ dixit: Deꝰ
eterne: q̄ abſcōditoꝝ es cognitoꝛ: q̄ noſti oīa anteꝙ fiāt:
tu ſcis qm̄ falſum teſtimoniū tulerūt cōtra me: ⁊ ecce mo-
rioꝛ: cū nihil hoꝝ fecerim: que iſti malicioſe cōpoſuerūt
aduerſum me. Exaudiuit aūt dn̄s vocē eiꝰ. Cūqꝫ duce-
retur ad moꝛtē: ſuſcitauit dn̄s ſpm̄ pueri iunioꝛis: cui
nomē Daniel: ⁊ exclamauit voce magna: Mūdus ego
ſum a ſanguine huiꝰ. Et cōuerſus oīs ppl's ad eū: dixit:
Quis eſt iſte ſermo: quē tu locutꝰ es? Qui cū ſtaret ī me 2.reg.3.f.
dio eoꝝ: ait: Sic fatui filij Iſrael: nō iudicātes: neqꝫ qd̄ F
verū eſt cognoſcētes cōdemnaſtis filiā Iſrael? Reuerti
mini ad iudiciū: q̄a falſum teſtimoniū locuti ſunt aduer
ſus eā. Reuerſus eſt ḡ ppl's cū feſtinatiōe: ⁊ dixerūt ei ſe
nes: Veni: ⁊ ſedi in medio noſtrū: ⁊ indica nobis: q̄a tibi
deꝰ dedit honoꝛē ſenectutꝭ. Et dixit ad eos Daniel: Se
parate illos ab inuicē ꝓcul: ⁊ dijudicabo eos. Cū ḡ diuī
ſi eſſent alter ab altero: vocauit vnū de eis: ⁊ dixit ad eū:
Inueterate dierū maloꝝ nūc venerūt pctā tua: que ope
rabaris pꝛiꝰ: iudicās iudicia iniuſta: innocētes opp̄mēs
⁊ dimittēs noxios: dicēte dn̄o: Innocentē ⁊ iuſtū nō in-
terficies. Nunc ḡ ſi vidiſti eā: dic qua ſub arboꝛe videris
eos colloquentes ſibi? Qui ait: Sub ſchino. Dixit autē Exo.23.a
Daniel: Recte mētitus es in caput tuū. Ecce em̄ ange-
lus dei accepta ſentētia ab eo ſcindet te mediū. Et amo-
to eo iuſſit venire aliū: ⁊ dixit ei: Semē Chanaan: ⁊ non
iuda: ſpecies decepit te: ⁊ ꝯcupiſcētia ſubuertit coꝛ tuū. G
Sic faciebatis filiabꝰ Iſrael: ⁊ ille timētes loquebātur
vobis: ſed filia Iuda nō ſuſtinuit iniquitatē veſtrā. Nūc
ergo dic mihi ſub qua arboꝛe depꝛehenderis eos loquen
tes ſibi? Qui ait: Sub pꝛino. Dixit aūt ei daniel: Recte
mētitus es ⁊ tu ī caput tuū. Manet em̄ angelꝰ dn̄i gla-
diū habēs: vt ſecet te mediū: ⁊ interficiat vos. Exclama
uit itaqꝫ oīs coetꝰ voce magna: ⁊ bn̄dixerūt deū q̄ ſaluat
ſperātes in ſe. Et cōſurrexerunt aduerſus duos p̄ſbyte
ros. Cōuicerat em̄ eos Daniel ex oꝛe ſuo falſum dixiſſe
teſtimoniū. Feceruntqꝫ eis ſicut male egerant aduerſus
pꝛoximā: vt facerēt ſm̄ legē Moyſi: ⁊ interfecerūt eos.
Et ſaluatꝰ eſt ſanguis innoxiꝰ ī die illa. Helchias aūt et
vxoꝛ eiꝰ laudauerūt deū ꝓ filia ſua Suſanna cū ioachim
marito eiꝰ ⁊ cognatis omibus: q̄a nō eſſet inuenta in ea
res turpis. Daniel aūt factꝰ eſt magnꝰ ī cōſpectu ppl'i a
die illa: ⁊ deinceps. Et rex Aſtyages appoſitꝰ eſt ad pa-
tres ſuos: ⁊ ſuſcepit Cyꝛus Perſes regnū eiꝰ. XIIII.
Erat aūt Daniel conuiua regis: ⁊ honoꝛatꝰ ſup A
oēs amicos eiꝰ. Erat q̄qꝫ idolū apd̄ babylonios
noīe Bel: ⁊ impendebant̄ in eo ꝑ dies ſingulos:
ſimile artabe duodeci: ⁊ oues q̄draginta: viniqꝫ ampho
re ſex. Rex q̄qꝫ colebat eū: ⁊ ibat ꝑ ſingulos dies adoꝛa-
re eū. Poꝛro Daniel adoꝛabat deū ſuū. Dixitqꝫ ei rex:
Quare nō adoꝛas Bel? Qui reſpōdens ait ei: Quia nō
colo idola manufacta: ſed viuentē deū: q̄ creauit celū et
terrā: ⁊ habet poteſtatē oīs carnis. Et dixit rex ad eum:
Nōne videt̄ tibi eſſe Bel viuēs deꝰ? An nō vides: quāta
comedat ⁊ bibat q̄tidie? Et ait Daniel arridēs: Ne er- B
res rex. Iſte eſt em̄ intrinſecꝰ luteꝰ: ⁊ foꝛinſecꝰ ereꝰ: neqꝫ eccle.30.c
comedit aliquādo. Et iratꝰ rex vocauit ſacerdotes eiꝰ:
⁊ ait eis: Niſi dixeritis mihi: q̄s eſt iſte q̄ comedat impē
ſas has: moꝛiemini. Si aūt oſtēderitis: qm̄ bel comedat
hec: moꝛiet̄ Daniel: q̄a blaſphemauit in Bel. Et dixit
Daniel regi. Fiat iuxta verbū tuū. Erāt aūt ſacerdotes
Bel ſeptuagita: exceptis vxoꝛibꝰ ⁊ paruulis ⁊ filijs. Et
venit rex cū Daniele in tēplum Belis. Et dixerūt ſacer
dotes belis: Ecce nos egredimur foꝛas: et tu rex pone
eſcas: ⁊ vinū miſce: ⁊ claude oſtium: ⁊ ſigna annulo tuo.
Et cū ingreſſus fueris mane: niſi inueneris oīa comeſta
a Bel: moꝛte moꝛiemur: vel Daniel: q̄ mētitꝰ eſt aduer-
ſum nos. Cōfidebāt aūt: q̄a fecerāt ſub mēſa abſcōditū
introitū: ⁊ per illū ingrediebant̄ ſemp: ⁊ deuoꝛabant ea.

Factum eſt igiꝛ poſtꝙ egreſſi ſunt illi:⁊ rex poſuit cibos
ante Bel:p̄cepit Daniel puerꝭ ſuis: ⁊ attulerūt cinerē:
⁊ cribrauit ꝑ totū tēplum corā rege: et egreſſi clauſerūt
oſtiū:⁊ ſignātes annulo regis:abierūt. Sacerdotes aūt
ingreſſi ſunt nocte iuxta cōſuetudinem ſuā:⁊ vxores ⁊ fi
lij eoꝝ:⁊ comederūt oīa:⁊ biberūt. Surrexit aūt rex pri
mo diluculo:⁊ daniel cū eo. Et ait rex: Salua ne ſunt ſi-
gnacula daniel? Qui reſpōdit: Salua rex. Statimqꝫ cū
aperuiſſet oſtiū intuitꝰ rex mēſam: exclamauit voce ma
gna: Magnꝰ es Bel:⁊ nō eſt apud te dolus quiſꝙ. Et
riſit Daniel:⁊ tenuit regē:ne ingrederetꝛ intro: et dixit:
Ecce pauimētū:animaduerte cuiꝰ veſtigia ſunt hęc. Et
D dixit rex: Video veſtigia viroꝝ ⁊ mulierū ⁊ infantium.
Et iratꝰ eſt rex. Tūc apprehēdit rex ſacerdotes: ⁊ vxo-
res et filios eoꝝ:⁊ oſtenderūt ei abſcōdita oſtiola: ꝑ quę
ingrediebantꝛ:⁊ cōſumebant:quę erāt ſuꝑ mēſam. Occi
dit ergo illos rex:⁊ tradidit Bel ī poteſtatē Danielis:
qui ſubuertit eū ⁊ templū eiꝰ. Et erat draco magnus in
loco illo:et colebāt eū Babylonij. Et dixit rex Danieli:
Ecce nūc nō potes dicere:q̄a iſte nō ſit deꝰ viuēs. Adora
ergo eū. Dixitqꝫ Daniel regi: Dominū deū meū adoro:
E q̄a ipē eſt deꝰ viuēs:iſte aūt nō eſt deꝰ viuēs. Tu aūt rex
da mihi poteſtatē:⁊ interficiā draconē abſqꝫ gladio ⁊ fu
ſte. Et ait rex: Do tibi. Tulit ergo Daniel picē ⁊ adipē
⁊ pilos:⁊ coxit pariter: fecitqꝫ maſſas: ⁊ dedit in os dra
conis:⁊ diruptꝰ eſt draco. Et dixit Daniel: Ecce quē co
lebatis. Quod cū audiſſent Babylonij: indignati ſunt
vehemēter:⁊ cōgregati aduerſum regē:dixerūt: Iudęꝰ
F factꝰ eſt rex. Bel deſtruxit:draconē interfecit:⁊ ſacerdo
ſupra.6.c. tes occidit. Et dixerunt cū veniſſent ad regē: Trade no
bis Danielē:alioqn interficiemus te ⁊ domū tuā. Vidit
ergo rex:ꝙ irruerēt in eū vehemēter:⁊ neceſſitate cōpul
ſus tradidit eis Danielē. Qui miſerūt eū in lacū leonū:
⁊ erat ibi diebꝰ ſex. Porro in lacu erāt leones ſeptē:⁊ da
bantur eis duo corpora q̄tidie:⁊ duę oues: ⁊ tūc non da
ta ſunt eis:vt deuorarēt danielē. Erat aūt habacuc pro
pheta in Iudęa:⁊ ipſe coxerat pulmētū:⁊ intriuerat pa
G nes in alueolo:⁊ ibat in campā: vt ferret meſſoribꝰ. Di-
xitqꝫ angelꝰ dn̄i ad habacuc: Fer prandiū qd̄ habes ī ba-
bylonē Danieli:qui eſt in lacu leonū. Et dixit habacuc:
Dn̄e Babylonē nō vidi:⁊ lacū neſcio. Et apprehēdit eū
angelus dn̄i in vertice eius:⁊ portauit eū capillo capitis
ſui: poſuitqꝫ eū ī Babylonē ſuꝑ lacū in īpetu ſpiritꝰ ſui.
Et clamauit habacuc: dicēs: Daniel ſerue dei: tolle pran
diū qd̄ miſit tibi deꝰ. Et ait Daniel: Recordatꝰ es mei
deꝰ:⁊ nō dereliq̄ſti diligētes te. Surgēſqꝫ Daniel come
dit. Porro angelꝰ dn̄i reſtituit habacuc confeſtim in lo
co ſuo. Venit ergo rex die ſeptimo: vt lugeret Danielē:
⁊ venit ad lacū:⁊ ītroſpexit. Et ecce Daniel ſedēs ī me-
dio leonū:⁊ exclamauit rex voce magna:dicēs: Magnꝰ
es dn̄e deꝰ Danielis. Et extraxit eū de lacu leonū. Por
ro illos q̄ ꝑditiōis eiꝰ cauſa fuerāt: intromiſit in lacū: et
deuorati ſunt in momēto corā eo. Tūc ait rex: Paueāt
habitātes vniuerſam terrā deū Danielis:q̄a ipē eſt ſalua
tor ⁊ liberator:faciens ſigna ⁊ mirabilia in cęlo ⁊ in ter-
ra:qui liberauit Danielem de lacu leonū. Finis.

Prologus diui Hieronymi in librum duodecim prophetarum.

NOn idē ordo eſt duodecim ꝓphetarū apd̄ he-
bręos:q̄ eſt apud nos. Vnde ſecundum id qd̄
ibi legitur: hic quoqꝫ diſpoſiti ſunt. Oſee co-
maticus eſt:⁊ q̄ſi per ſententias loquens. Io
el planus in principijs:in fine obſcurior:⁊ vſqꝫ ad mala-
chiā habēt ſinguli ꝓprietates ſuas:quē Eſdrā ſcribā le-
giſqꝫ doctorē hebręi autumāt. Et q̄a longū eſt nunc de
omnibus dicere:hoc tantū vos o Paula ⁊ Euſtochium
admonitas ſcire volo:vnū librū eſſe duodecim ꝓphetaꝝ
⁊ Oſee ſynchronon Eſaię: Malachiā vo Haggei ⁊ Za
charię fuiſſe tēporibꝰ. In quibꝰ aūt tēpus nō ꝓfertꝛ in ti
tulo:ſub illis eos regibꝰ ꝓphetaſſe: ſub quibus et hi qui
ante eos habent titulos prophetarunt.

¶ Alius prologus.

REgulę ſunt hę:ſub quibꝰ ſignificationibꝰ no
minū:ad quas tribus ꝑ prophetas ſermo dn̄i
dirigatꝛ. Quotiēſcūqꝫ ad decē tribꝰ tēditꝛ ꝓ-
phetia:ſub his nominibꝰ deſignantur: id eſt
Effraim: Samaria: Iſrael: Ioſeph: Iezrahel: Bethel:
Bethauen:⁊ interdū iacob. Quādo aūt ad duas loquitꝛ
tribꝰ:ſub his nominibꝰ ſermo ꝓfert: id eſt Iuda Ieru-
ſalē: Beniamin domꝰ Dauid:⁊ interdū Iacob:aliquo-
ties Iſrael ad totas duodecim tribꝰ refertꝛ. Duplex eſt
apud hebręos ſentētia de his quatuor verſibꝰ:qui in ca-
pite ſunt prenotati. Pleriqꝫ eñ dicūt ꝙ ab eſdra ſcriba
in oībꝰ ꝓphetis ſic fuerit titulatū: vt preſcripto vniuſ-
cuiuſqꝫ noīe ꝓphetia cuiꝰ ſit ſequēs:noſcatꝛ. Ipſe eſt aūt
Eſdras:qui vltimus ꝓphetaꝝ Malachię noīe deſcribi
tur. Alij vero dicunt:ꝙ ab ipſis prophetis per ſpiritum
ſanctum vt cętera ſunt conſcripta.

¶ Prologus in librum Oſeę prophetę.

TEmporibꝰ Ozię ⁊ Iothan: Achas ⁊ Heze-
chię regū Iuda:⁊ ieroboam filij Ioſię regis
Oſee filiꝰ Beeri ad ꝓphetiā dicendā ſpiritu
ſancto replerꝰ eſt. De memorato itaqꝫ nume Oſee.1.a.
ro regū Achas rex Iuda:⁊ Ieroboam rex Iſrael dn̄m
derelinquētes:vt hiſtorię regū ⁊ paralipomenō indicāt:
etiā Iſrael idolatrię crimen imperio ac poteſtate ſua
admittere coegerūt. Propter quod deus ad Oſee hęc
locutꝰ eſt:dicens: Accipe tibi vxorē fornicariā ſiue forni
cationū:⁊ fac filios fornicatiōis. Fornicariā itaqꝫ nō ele
ctione corporis meretricē:ſed gētilē deū ignorantē ap-
pellat:quę dei creatoris ſui amore cōtēpto:ſimulachro-
rū ſe ſubiecit deſiderijs. Sed cū dei pręcepto ꝓpheta in 4.reg.9.a
hac re paruiſſet:cōceptū ex ea filiū Iezrael pręcepit no-
minare:deo pollicēte poſt breue tēpꝰ ſanguinē iezrahel 3.re.21.d.
in domo Iehu vindicare. Cuiꝰ ꝓmiſſiōis hęc cauſa eſt:
Iehu ꝑ Eliſeū in regē inuncto ad defendendū ſanguinē 4.re.10.f.
Naboth:cuiꝰ iezael:quę tunc tēporis metropolis erat:
quē iezabel achab regis iſrael vxor interemerat: ſicut re
gū hiſtoria exponit. Is cū grauiter iuxta diuinū pręce-
ptū vindicādi ſanguinis cauſa in oēm memorati domū
deſeuiſſet:hoc pacto:dn̄m dereliq̄ſſe inuenitꝛ:cuiꝰ prone
pote ieroboā:q̄ lectiōe cōprehēſus eſt originis ſuę facta 4.reg.18a
imitāte:⁊ cōtra dei p̄cepta ⁊ religionē cū ppl'o iſrael agē
te:ſanguis naboth:q̄ in loco certe iezrael fuerat ꝓfuſus:
in domo Iehu ꝓcuratoris memorati ieroboā ꝓ pctō re
dundaturus ſignificatꝛ. Hinc factū eſt: vt ira dei in ppl'o
Iſrael ꝑ denūciationē ꝓphetę ꝓceſſura diceretꝛ. Domui
aūt Iudę miſericordia lectiōe cōprehēſa ob hoc ꝓmiſſa
eſt:q2 hezechias rex iuda filiꝰ achas ſublatis idolis: quę
tā pater eius:ꝙ cęteri reges cōſecrauerant: tēplum dei
purgaſſe ⁊ purificaſſe monſtratur.

Oſeas Propheta. Cap. I.

VErbuꝫ domini quod A
factū eſt ad Oſee filiū beeri: in diebꝰ
Ozię: Iotham Achas et hezechię re
gū iuda: ⁊ in diebꝰ ieroboā filij ioas
regis iſrael. Principiū loquēdi dn̄o
in Oſee. Et dixit dn̄s ad oſee: Vade B
ſume tibi vxorē fornicationū:⁊ fac tibi filios fornicatio- Eſaie.8.a
nū: q2 fornicans fornicabitꝛ terra a dn̄o. Et abijt:⁊ acce infra eodē
pit Gomer filiā deblaim:⁊ cōcepit: ⁊ peperit ei filiū. Et
dixit dn̄s ad eū: Voca nomē eiꝰ iezrael. Qm̄ adhuc mo- ſup.eodē
dicū:⁊ viſitabo ſanguinē iezrael ſuꝑ domū iehu:⁊ q̄eſce- infra eodē
re faciā regnū domꝰ iſrael. Et ī illa die cōterā arcū iſrael C
ī valle iezrael. Et cōcepit adhuc:⁊ peperit filiā. Et dixit

ei: Uoca nomē eiꝰ absqꝫ miſcōia: q2 nō addā vltra miſe-
D reri domui iſrael: ſed obliuiōe obliuiſcar eoꝝ. Et domui
Sup. codē. iuda miſerebor: ⁊ ſaluabo eos in dño deo ſuo: ⁊ nō ſalua-
bo eos ī arcu ⁊ gladio: ⁊ ī bello: ⁊ in equis: ⁊ in equitibꝰ.
Et ablactauit eā: q̄ erat absqꝫ miſcōia. Et concepit: ⁊ pe
perit filiū. Et dixit ei: Uoca nomē eiꝰ nō ppl's meꝰ: quia
vos nō ppl's meꝰ: ⁊ ego nō ero veſter deꝰ. Et erit numerꝰ
filioꝝ Iſrael: q̄ſi arena maris: que ſine mēſura eſt: et non
numerabit̄. Et erit ī loco vbi dicet̄ eis: nō ppl's meꝰ vos:
dicetur eis: filij dei viuētis. Et cōgregabuntur filij Iu-
da: ⁊ filij Iſrael pariter: ⁊ ponēt ſibimet caput vnum: et
aſcendent de terra: quia magnus dies Iezrael. II.
A Dicite fratribꝰ vr̄is: ppl's meꝰ: et ſorori veſtre
miſcōiam cōſecute. Iudicate matrē veſtraz:
iudicate: q̄m ipa non vxor mea: ⁊ ego non vir
eiꝰ. Auferat fornicationes ſuas a facie ſua: ⁊
adulteria ſua de medio vberū ſuoꝝ: ne forte expoliē eam
nudā: ⁊ ſtatuā eā ſm̄ diē natiuitatis ſue. Et ponā eā q̄ſi
ſolitudinē: ⁊ ſtatuā eā velut terrā inuiā: et interficiā eā ſi
ti: ⁊ filioꝝ illiꝰ non miſerebor: q̄m filij fornicationū ſunt:
q̄a fornicata eſt mater eoꝝ. Cōfuſa eſt q̄ cōcepit eos: q̄a
dixit: Uadā poſt amatores meos: qui dāt panes mihi ⁊
aq̄s meas: ⁊ lanā meā: linū meū: oleū meū: et potū meū.
Propter hoc ecce ego ſepiā viā tuā ſpinis: et ſepiā eam
maceria. Et ſemitas ſuas nō inueniet: ⁊ ſequet̄ amato-
res ſuos: ⁊ nō apprehēdet eos: ⁊ queret eos: ⁊ non inue-
niet. Et dicet: Uadā: ⁊ reuertar ad virū meū priorē: q̄a
B bene mihi erat tūc magis: ꝙ nūc. Et hec neſciuit: q2 ego
dedi ei frumentū: ⁊ vinū: ⁊ oleū: et argentū multiplica-
ui ei: ⁊ auꝝ q̄ fecerūt baal. Idcirco cōuertar: ⁊ ſumā fru
mētū meū in tēpore ſuo: ⁊ vinū meū in tēpore ſuo: ⁊ libe
rabo lanā meā: ⁊ linū meū: q̄ operiebāt ignominiā eius.
Et nūc reuelabo ſtulticiā eiꝰ in oculis amatorū eiꝰ: ⁊ vir
non eruet eā de manu mea. Et ceſſare faciā om̄e gaudiū
eiꝰ: ſolēnitatē eiꝰ: neomeniā eiꝰ: ſabbatū eiꝰ: ⁊ om̄ia feſta
tēpora eiꝰ. Et corrūpam vineā eiꝰ: ⁊ ficū eiꝰ. De q̄bꝰ di-
C xit: Mercedes he mee ſunt: q̄s dederūt mihi amatores
mei. Et ponā eā ī ſaltū: ⁊ comedet eā beſtia agri. Et viſi
tabo ſup eā dies baalim: q̄bꝰ accēdebat incēſum: ⁊ orna-
bat̄ ī aure ſua: ⁊ monili ſuo: ⁊ ibat poſt amatores ſuos: et
mei obliuiſcebat̄: dicit dñs. Propter hoc ecce ego lacta
bo eā: ⁊ ducā eā in ſolitudinē: ⁊ dabo ei vinitores eiꝰ: ⁊ lo
q̄r ad cor eiꝰ: ex eodē loco: et vallē Achor ad aperiēdam
ſpem. Et canet ibi iuxta dies iuuētutis ſue: ⁊ iuxta dies
aſcēſiōis ſue de terra egypti. Et erit in die illo: ait dñs:
D vocabit me vir meus: ⁊ nō vocabit me vltra Baali. Et
auferā noīa baalim de ore eiꝰ: ⁊ nō recordabit̄ vltra noīs
eoꝝ. Et pcutiā cū eis foedus ī die illa cū beſtia agri: ⁊ cū
volucre celi: ⁊ cū reptili terre. Et arcū et gladiū et bellū
cōterā de terra: ⁊ dormire eos faciā fiducialiter. Et ſpō-
ſabo te mihi in ſempiternū: et ſpōſabo te mihi in iuſticia
⁊ iudicio: ⁊ in miſericordia: ⁊ in miſerationibꝰ. Et ſpōſa
bo te mihi in fide: ⁊ ſcies quia ego dominꝰ. Et erit ī die
illa: exaudiā dicit dñs: ⁊ exaudiā celos: ⁊ illi exaudiēt ter
ram: ⁊ terra exaudiet triticū: ⁊ vinū: ⁊ oleum: ⁊ hec exau
Rom. 9. c diēt Iezrael. Et ſeminabo eā mihi in terrā: ⁊ miſerebor
2. pet. 2. b eiꝰ que fuit absqꝫ miſericordia. Et dicā nō populo meo:
populus meus es tu: ⁊ ipſe dicet deus meus es tu. III.
A Et dixit dñs ad me: Adhuc vade: et dilige
mulierē dilectā amico ⁊ adulterā: ſicut dili
git dñs filios iſrael: ⁊ ipſi reſpiciūt ad deos
alienos: ⁊ diligūt vinacia vuarū. Et fodi eā
mihi q̄ndecim argēteis: ⁊ coro hordei: ⁊ di-
B midio coro hordei: ⁊ dixi ad eā: Dies mltos expectabis
me. Nō fornicaberis: ⁊ nō eris viro: ſed ⁊ ego expectabo
te. Quia dies multos ſedebūt filij iſrael ſine rege: et ſine
principe: ⁊ ſine ſacrificio: ⁊ ſine altari: ⁊ ſine ephot: ⁊ ſine
theraphin. Et poſt hec reuertent̄ filij Iſrael: ⁊ querent
dominū deū ſuū: ⁊ Dauid regē ſuū: ⁊ pauebūt ad domi-
num: ⁊ ad bonum eius in nouiſſimo dierum. IIII.

Audite verbū dñi filij Iſrael: q̄a iudiciū dño
cū habitatoribus terre. Nō eſt em̄ veritas: et A
non eſt miſericordia: ⁊ nō eſt ſciētia dei in ter
ra. Maledictū ⁊ mendaciū ⁊ homicidium ⁊
furtū ⁊ adulteriū inundauerūt: ⁊ ſanguis ſanguinē teti
git. Propter hoc lugebit terra: ⁊ infirmabit̄ oīs q̄ habi
tat in ea. In beſtia agri: ⁊ in volucre celi: ſed ⁊ piſces ma
ris cōgregabūtur. Uerūtamen vnuſquiſqꝫ nō iudicet:
⁊ nō arguat̄ vir. Populus em̄ tuus ſicut hi qui cōtradi Eſa. 50. b
cunt ſacerdoti: ⁊ corrues hodie: ⁊ corruet etiā propheta
tecū. Nocte tacere feci matrē tuā. Cōticuit ppl's meꝰ: B
eo ꝙ nō habuerit ſcientiā. Quia tu ſcientiā repuliſti: re
pellā te: ne ſacerdotio fungaris mihi. Et oblita es legis
dei tui: obliuiſcar filioꝝ tuoꝝ ⁊ ego. Secundū multitu-
dinē eoꝝ ſic peccauerunt mihi: gloriā eoꝝ in ignominiā
cōmutabo. Pctā ppl'i mei comedēt: ⁊ ad iniq̄tatē eorū
ſubleuabūt anīas eoꝝ. Et erit ſicut ppl'us: ſic ſacerdos.
Et viſitabo ſup eū vias eius: ⁊ cogitationes eius reddā C
ei. Et comedēt: ⁊ nō ſaturabūtur. Fornicati ſunt: ⁊ non
ceſſauerūt: q̄m dñm dereliquerūt in nō cuſtodiēdo. For-
nicatio ⁊ vinū ⁊ ebrietas auferunt cor. Populus meus
in ligno ſuo interrrogauit: ⁊ baculus eius annūciauit ei.
Spūs em̄ fornicationū decepit eos: ⁊ fornicati ſūt a deo Eſa. 24. c.
ſuo. Sup capita mōtiū ſacrificabāt: ⁊ ſup colles accēde-
bant thymiama: ſubtus quercū ⁊ ppl'm ⁊ terebinthū: q̄a
bona erat vmbra eius. Ideo fornicabūtur filie veſtre: et
ſpōſe veſtre adultere erūt. Non viſitabo ſup filias vr̄as:
cū fuerit fornicate: ⁊ ſup ſpōſas vr̄as: cū adulterauerit:
q̄m ipi cū meretricibus cōuerſabant̄: et cū effoeminatis
ſacrificabāt. Et ppl's nō intelligens vapulabit. Si forni D
caris tu iſrael: nō delinquat ſaltē iuda. Et nolite īgredi
in galgala: ⁊ ne aſcēderitis ī bethauē: neqꝫ iurauerit(: vi
uit dñs. Q̄m ſicut vacca laſciuiēs declinauit iſrael. Nūc
paſcet eos dñs q̄ſi agnū ī latitudine. Particeps idoloꝝ
effraim dimitte eū. Separatū eſt cōuiuiū eoꝝ: fornica-
tione fornicati ſunt: dilexerūt afferre ignominiā ꝓtecto
res eiꝰ. Ligauit eū ſpiritus in alis ſuis: ⁊ confundentur
a ſacrificijs ſuis. V
Audite hoc ſacerdotes: ⁊ attendite domꝰ iſra A
el: ⁊ domꝰ regis auſcultate: q̄a vobis iudiciū
eſt. Q̄m laqueus facti eſtis ſpeculationi: ⁊ ſi-
cut rete expāſum ſup thabor: et victimas de-
clinaſtis in ꝓfundū. Et ego eruditor oīm eoꝝ. Ego ſcio B
effraim ⁊ iſrael: nō eſt abſcōditus a me. Quia nūc forni-
catus eſt effraim: cōtaminatꝰ eſt iſrael. Non dabūt cogi
tationes ſuas: vt reuertant̄ ad deū ſuū: q2 ſpūs fornica-
tionū in medio eoꝝ: ⁊ dñm nō cognouerūt. Et reſpōde-
bit arrogātia iſrael in facie eius: ⁊ iſrael ⁊ effraim ruent
in iniquitate ſua. Ruet etiā Iudas cū eis. In gregibus C
ſuis: ⁊ ī armētis ſuis vadēt ad querēdū dñm: et nō inue
nient. Ablatꝰ eſt ab eis. In dño preuaricati ſunt: quia fi
lios alienos genuerūt. Nūc deuorabit eos mēſis cū par
tibus ſuis. Clāgite buccina ī gabaa: tuba ī rama. Ulula
te ī bethauē: poſt tergū tuū beniamin. Effraim in deſola
tione erit. In die correptiōis in tribubꝰ iſrael oſtendi fi
dē. Facti ſunt pncipes iuda: q̄ſi aſſumētes terminū: ſup
eos effūdā q̄ſi aquā irā meā. Calūniā patiēs eſt effraim D
fractꝰ iudicio: q̄m coepit abire poſt ſordes. Et ego q̄ſi ti
nea effraim: ⁊ q̄ſi putredo domui iuda. Et vidit effraim
lāguorem ſuū: ⁊ iudas vinculū ſuū. Et abijt effraim ad
aſſur: et miſit ad regē vltorē. Et ipſe non poterit ſanare
vos: nec ſoluere poterit a vobis vīculū. Q̄m ego q̄ſi lee-
na effraim: ⁊ q̄ſi catulꝰ leonis domui iuda. Ego capiā ⁊
vadā: tollā: ⁊ nō eſt q̄ eruat. Uadens reuertar ad locum
meū: donec deficiatis: ⁊ queratis faciē meam. VI.
In tribulatiōe ſua mane cōſurgēt ad me. Ue A
nite ⁊ reuertamur ad dñm: q̄a ipſe cepit: et ſa
nabit nos: pcutiet: ⁊ curabit nos. Uiuificabit
nos poſt duos dies: ī die tertia ſuſcitabit nos:
et viuemus in conſpectu eius: ſciemus: ſequemurqꝫ: vt B

cognoſcamꝰ dñm. Quaſi diluculũ ꝓparatꝰ eſt egreſſus
C eiꝰ:⁊ veniet q̄ſi imber nobis tẽporaneꝰ:⁊ ſerotinꝰ terre.
Quid faciã tibi effraim? q̄d faciã tibi iuda? Miſericor-
dia veſtra q̄ſi nubes matutina: et q̄ſi ros mane ꝑtrãſiẽs.
Propter hoc dolaui ĩ ꝓphetis: et occidi eos ĩ v̄bis oris
Mat.9.c. et.z.a. mei:⁊ iudicia tua: q̄ſi lux egredient. Quia miſericordiã
voluit:⁊ nõ ſacrificiũ:⁊ ſciẽtiã dei plꝰ ꝙ̄ holocauſta. Ipi
D aũt ſicut adã trãſgreſſi ſunt pactũ: ibi ꝑuaricati ſunt in
me. Galaad ciuitas operãtiũ *idolũ ſupplãtata ſangui-
* Iniqui- tatem. ne: et q̄ſi fauces viroꝝ latronũ. Particeps ſacerdotũ in
via interficientiũ pergentes de Sichẽ: q2 ſcelus operati
ſunt. In domo Iſrael vidi horrẽdum. Ibi fornicatiões
effraim cõtaminatꝰ eſt Iſrael. Sed ⁊ Iuda pone meſ-
ſem tibi: cũ cõuertero captiuitatẽ populi mei. VII.
A Cum ſanare vellẽ iſrael: reuelata eſt iniq̄tas ef
fraim:⁊ malicia Samarie: quia operati ſunt
mẽdaciũ. Et fur ingreſſus eſt ſpoliãs latrun
culus foris. Et ne forte dicãt in cordibꝰ ſuis:
oẽm maliciã eoꝝ me recordatũ. Nũc circũdederũt eos
adinuẽtiões ſue corã facie mea facte ſũt. In malicia ſua
letificauerũt regẽ:⁊ ĩ mẽdacijs ſuis ꝑncipes. Oẽs adul
terãtes: q̄ſi clibanꝰ ſuccẽſus a coquẽte. Quieuit paulu-
lũ ciuitas a cõmixtione fermẽti: donec fermẽtaret totũ.
B Dies regis noſtri. Coeperũt ꝑncipes furere a vino. Ex
Mat.13.c. tẽdit manũ ſuã cũ illuſoribꝰ: q̄a applicauerũt q̄ſi clibanũ
cor ſuũ cũ inſidiaret eis. Tota nocte dormiuit coquens
eos: mane ipe ſuccẽſus quaſi ignis flãme. Oẽs calefacti
C ſunt q̄ſi clibanꝰ:⁊ deuorauerũt iudices ſuos. Oẽs reges
eoꝝ ceciderũt: nõ eſt q̄ clamet in eis ad me. Effraim ĩ po
pulis ipe cõmiſcebat. Effraim factꝰ eſt ſubcinericiꝰ pa-
nis: q̄ nõ reuerſat. Comederunt alieni robur eius: ⁊ ipe
neſciuit. Sed ⁊ cani effuſi ſunt ĩ eo:⁊ ipſe ignorauit. Et
humiliabit ſupbia iſrael in facie eiꝰ. Nec reuerſi ſunt ad
dominũ deũ ſuũ:⁊ nõ q̄ſierũt eũ ĩ omibꝰ his. Et factꝰ
eſt effraim q̄ſi colũba ſeducta: non habens cor. Aegyptũ
D inuocabãt: ad aſſyrios abierũt. Et cũ ꝓfecti fuerint: ex-
pandã ſup eos rete meũ: quaſi volucrẽ celi detrahã eos.
Cedã eos ſm auditionẽ coetus eoꝝ. Ve eis: q̄m receſſe
rũt a me. Vaſtabũtur: q̄a ꝑuaricati ſunt in me. Ego re-
demi eos:⁊ ipſi locuti ſunt cõtra me mẽdacia. Et nõ cla
mauerũt ad me ĩ corde ſuo: ſed vlulabãt in cubilibꝰ ſuis.
Sup triticũ ⁊ vinum ruminabãt: et receſſerũt a me. Et
ego erudiui eos:⁊ cõfortaui brachia eoꝝ:⁊ in me cogita
uerunt maliciã. Reuerſi ſunt: vt eſſent abſq3 iugo: facti
ſunt q̄ſi arcꝰ doloſus. Cadẽt ĩ gladio ꝑncipes eoꝝ: a fu
rore lingue ſue. Iſta ſubſannatio eoꝝ in terra egypti.
A In gutture tuo ſit tuba q̄ſi aq̄la ſup VIII.
domũ dñi: pro eo ꝙ trãſgreſſi ſunt foedꝰ meũ:
et legẽ meã preuaricati ſunt. Me inuocabũt
deꝰ meus: cognouimꝰ te iſrael. Proiecit iſra
el bonũ: inimicꝰ ꝑſequet eũ. Ipi regnauerũt:⁊ nõ ex me:
principes extiterũt:⁊ nõ cognoui. Aurũ ſuũ ⁊ argẽtum
ſuum fecerunt ſibi idola: vt interirent. Proiectus eſt vi
B tulus tuus Samaria. Iratus eſt furor meꝰ ĩ eis. Vſq3-
quo nõ poterũt emũdari? Quia ex Iſrael:⁊ ipſe eſt. Ar-
tifex fecit illũ:⁊ nõ eſt deus: quoniã ĩ aranearũ telas erit
vitulus Samarie: quia ventũ ſeminabunt: et turbinem
metent. Culmus ſtans: non eſt in eo germen: non faciet
C farinam: quod ⁊ ſi fecerit: alieni comedent eam. Deuo-
ratus eſt Iſrael. Nunc factus eſt in nationibus: quaſi
vas immũdum: q̄a ipſi aſcẽderunt ad aſſur. Onager ſo-
litarius ſibi Effraim. Munera dederunt amatoribus
ſuis: ſed ⁊ cum mercede conduxerũt nationes. Nunc cõ
gregabo eos:⁊ quieſcent pauliſper ab onere regis ⁊ prin
D cipum. Quia multiplicauit Effraim altaria ad peccan
dum: facte ſunt ei are in delictũ. Scribã ei multiplices
leges meas: q̄ velut aliene cõputate ſunt. Hoſtias offe-
rent: immolabũt carnes ⁊ comedẽt: ⁊ dominus nõ ſuſci
Malac.z. piet eas. Nunc recordabitur iniquitatis eoꝝ:⁊ viſitabit
peccata eoꝝ. Ipſi in Aegyptũ cõuertentur. Et oblitus
eſt Iſrael factoris ſui:⁊ edificauit delubra: ⁊ iudas mul
tiplicauit vrbes munitas. Et mittã ignem in ciuitates
eius:⁊ deuorabit edes illius. IX.
Noli letari Iſrael: noli exultare ſicut ppl̃i: q̄a A
fornicatꝰ es a deo tuo. Dilexiſti mercedẽ: ſup
oẽs areas tritici. Area ⁊ torcular non paſcet
eos:⁊ vinũ mẽtiet eis. Nõ habitabũt in terra
dñi. Reuerſus eſt Effraim in Aegyptũ: ⁊ ĩ Aſſyrijs pol
lutũ comedit. Nõ libabũt dño vinũ:⁊ non placebunt ei.
Sacrificia eoꝝ quaſi panis lugentiũ. Oẽs qui comedẽt
eũ: cõtaminabuntur: quia panis eorũ anime ipſorũ: non
intrabũt in domũ dñi. Quid facietis ĩ die ſolenni: in die
feſtiuitatis dñi? Ecce eñ ꝓfecti ſunt a vaſtitate. Aegy-
ptus cõgregabit eos: Mẽphis ſepeliet eos. Deſiderabi B
le argentũ eoꝝ vrtica hereditabit: lappa ĩ tabernaculis
eoꝝ. Venerũt dies viſitatiõis: venerit dies retributiõis.
Scitote Iſrael ſtultũ ꝓphetã inſanũ: virũ ſpiritualem.
Propter multitudinẽ iniq̄tatis tue: et multitudinem
amẽtie. Speculator effraim cũ deo meo ꝓpheta laqueꝰ
ruine factꝰ eſt ſup oẽs vias eiꝰ. Inſania in domo dei eiꝰ.
Profunde peccauerũt: ſicut ĩ diebꝰ gabaa. Recordabi
tur iniq̄tates eoꝝ:⁊ viſitabit pctã eoꝝ. Quaſi vuas ĩ de-
ſerto inueni Iſrael q̄ſi prima poma ficulnee: ĩ cacumine
eius vidi partes eoꝝ. Ipi aũt ĩtrauerũt ad beelphegor: C
⁊ abalienati ſunt in cõfuſiõe: ⁊ facti ſunt abominabiles:
ſicut ea q̄ dilexerunt. Effraim q̄ſi auis auolauit. Gloria
eoꝝ a partu:⁊ ab vtero:⁊ a cõceptu. Qð ſi enutrierint fi
lios ſuos: abſq3 liberis eos faciã in hominibꝰ. Sed et ve
eis: cũ receſſero ab eis. Effraim (vt vidi) Tyrꝰ erat fun- D
data in pulchritudine. Et Effraim educet ad interfe-
ctorẽ filios ſuos. Da eis domine. Quid dabis eis? Da
eis vuluã ſine liberis:⁊ vbera arẽtia. Oẽs neq̄tie eorũ in
Galgal: q2 ibi exoſos habui eos. Propter maliciã adin-
uentionũ eoꝝ de domo mea eijciã eos. Nõ addã: vt dili-
gã eos. Oẽs ꝑncipes eoꝝ recedẽtes. Percuſſus eſt ef-
fraim: radix eoꝝ exiccata eſt: fructũ neq̄q̄ faciẽt. Qð ⁊ ſi
genuerint: interficiã amãtiſſima vteri eoꝝ. Abijciet eos
dñs deꝰ meꝰ: q2 nõ audierũt eũ: et erũt vagi in natiõibꝰ.
Vitis frõdoſa Iſrael: fructus adequatꝰ X.
eſt ei. Secundũ multitudinẽ fructꝰ ſui mul- A
tiplicauit altaria: iuxta vbertatẽ terre ſue ex
uberauit ſimulachris. Diuiſum eſt cor eorũ:
nũc interibũt. Ipe cõfringet ſimulachra eoꝝ: depopula
bitur aras eoꝝ. Quia tũc dicẽt: nõ eſt rex nobis. Nõ eñ
timemus dñm. Et rex q̄d faciet nobis? Loq̄mini v̄ba vi B
ſionis inutilis:⁊ ferietis foedus cũ mẽdacio: ⁊ germina
bit q̄ſi amaritudo iudiciũ ſup oẽs ſulcos agri. Vaccas
bethauẽ coluerũt habitatores ſamarie. Quia luxit ſup
eũ populus eius:⁊ editui eius ſup eũ exultauerũt in glo
ria eius: q̄a migrauit ab eo. Siq̄dem ⁊ ipe in Aſſur dela
tus eſt munus regi vltori. Cõfuſio Effraim capiet:⁊ cõ
fundetur ĩ iſrael ĩ volũtate ſua. Trãſire fecit ſamaria re
gẽ ſuũ q̄ſi ſpumã ſup faciã aque. Et diſperdẽtur excelſa
idoli pctĩ iſrael. Lappa ⁊ tribulus aſcẽdet ſup aras eo
rũ. Et dicent mõtibus: operite nos:⁊ collibꝰ: cadite ſup C
nos. Ex diebus Gabaa peccauit iſrael: ibi ſteterũt. Nõ
cõprehẽdet eos ĩ gabaa ꝑliũ ſup filios iniq̄tatis. Iuxta Luc.23.a Apo.8.d.
deſideriũ meũ corripiã eos. Cõgregabũtur ſup eos po-
puli: cũ corripiẽtur ꝓpter duas iniq̄tates ſuas. Effraim
vitula docta diligere triturã: ⁊ ego trãſiui ſup pulchri-
tudinẽ colli eius. Aſcẽdã ſup effraim. Arabit Iudas: cõ D
friget ſibi ſulcos iacob. Seminate vobis ĩ iuſticia:⁊ me-
tite ĩ ore miſcdie: inouate vobis nouale. Tẽpꝰ aũt req̄rẽ Iere.4.a
di dñm: cũ venerit q̄ docebit vos iuſticiã. Araſtis impie-
tatẽ: iniquitatẽ meſſuiſtis: comediſtis frugẽ mendacij.
Quia cõfiſus es in vijs tuis:⁊ ĩ multitudine fortiũ tuo-
rum cõſurget tumultus in ppl̃o tuo: et oẽs munitiones
tue vaſtabũtur: ſicut vaſtatus eſt ſalmana: a domo eius:
q̄ vindicauit baal ĩ die ꝑlij matre ſup filios alliſa. Sic fe
cit vobis Bethel a facie malicie nequitiarũ veſtrarũ.

A Sicut mane trāſiit: ptrāſiit rex Iſrael: q̄a XI.
puer Iſrael: ⁊ dilexi eū: ⁊ ex Aegypto vocaui
Mat.2.c. filiū meū. Vocauerūt eos: ſicut abierūt a facie
eorū. Baalim immolabant: ⁊ ſimulachris ſa-
B criſicabāt. Et ego q̄ſi nutricius effraim portabā eos in
brachijs meis: ⁊ neſcierūt φ curarem eos. In funiculis
Adam trahā eos in vīculis charitatis. Et ero eis quaſi
exaltās iugū ſup maxillas eoꝝ: ⁊ declinaui ad eū: vt ve-
ſceretur. Nō reuertet̄ i terrā egypti: ⁊ aſſur ipſe rex eiꝰ:
C quoniā noluerūt cōuerti. Coepit gladiꝰ in ciuitatibus
eiꝰ: ⁊ cōſumet electos eiꝰ: ⁊ comedet capita eoꝝ. Et po-
Gene.9.f. pulus meus pēdebit ad reditū meū. Iugū aūt imponet̄
eis ſimul: qd̄ nō auferet̄. Quomodo dabo te effraim: pte
gā te iſrael? Quomodo dabo te? Sicut Adama: ponā te
vt ſeboim. Cōuerſum eſt ī me cor meū: pariter cōturba-
D ta eſt plenitudo mea. Nō faciā furorē irę meę. Nō con-
uertar: vt diſperdā effraim: q̄m deꝰ ego: ⁊ nō hō. In me-
dio tui ſanctꝰ: ⁊ nō igrediar ciuitatē. Poſt dn̄m ambu-
labunt. Quaſi leo rugiet: q̄a ipſe rugiet: ⁊ formidabūt fi
lij maris. Et auolabūt q̄ſi auis ex Aegypto: ⁊ q̄ſi colūba
de terra aſſyrioꝝ: ⁊ collocabo eos in domibus ſuis: dicit
dn̄s. Circūdedit me effraim ī negociatiōe: ⁊ in dolo do-
mus iſrael. Iudas aūt teſtis deſcēdit cū deo: ⁊ cum ſan-
ctis fidelibus. XII.
A Effraim paſcet vētū: ⁊ ſequit̄ eſtū. Tota die men
Geñ.25.c dacīū ⁊ vaſtitatē multiplicat. Et foedꝰ cū aſſy-
Geñ.23.f. rijs iniīt: ⁊ oleū i egyptū ferebat. Iudiciū ergo
dn̄i cū Iuda: ⁊ viſitatio ſup Iacob. Iuxta vias eiꝰ: ⁊ iu
B xta adinuētiōes eiꝰ reddet ei. In vtero ſupplātauit fra-
trē ſuū: ⁊ ī fortitudine ſua directꝰ eſt cū angelo. Et inua
luit ad angelū: ⁊ cōfortatꝰ eſt. Fleuit: ⁊ rogauit eū: in be
thel inuenit eū: ⁊ ibi locutꝰ eſt nobiſcū. Et dn̄s deꝰ exer-
cituū: dn̄s memoriale eiꝰ. Et tu ad dn̄m deū tuū cōuer-
C teris. Miſericordiā et iudiciū cuſtodi: ⁊ ſpera ī deo tuo
ſemp. Chanaan ī manu eiꝰ ſtatera doloſa: calumniā di-
lexit. Et dixit effraim: Verūtamen diues effectꝰ ſum:
inueni idolū mihi. Oēs labores mei nō iuenīēt mihi ini-
quitatē: quā peccaui. Et ego dn̄s deꝰ tuus ex terra egy
pti. Adhuc ſedere te faciā in tabernaculis: ſicut in diebꝰ
feſtiuitatis. Et locutꝰ ſum ſup pphetas: ⁊ ego viſionem
multiplicaui: ⁊ ī manu pphetarū aſſimilatꝰ ſum. Si ga
laad idolū: ergo fruſtra erāt in galgal bobꝰ imolātes: nā
D ⁊ altaria eoꝝ q̄ſi acerui ſup ſulcos agri. Fugit Iacob in
regionē Syrię: ⁊ ſeruiuit Iſrael in vxorē: ⁊ in vxorē ſer-
Geñ.28.a uiuit. In propheta aūt eduxit dn̄s iſrael de egypto: ⁊ in
propheta ſeruatꝰ eſt. Ad iracūdiā me puocauit effraim
in amaritudinibꝰ ſuis: ⁊ ſanguis eiꝰ ſup eū veniet: ⁊ op-
probriū eiꝰ reſtituet ei dn̄s deꝰ ſuus. XIII.
A Loquēte effraim horror inuaſit Iſrael: ⁊ deli
quit in Baal: ⁊ mortuus eſt. Et nūc addide-
rūt ad peccandū: feceruntq̄ ſibi cōflatile de ar
gēto ſuo quaſi ſimilitudinē idoloꝝ. Factura
B artificum totū eſt. His ipſi dicūt: Immolate hoīes vitu
los adorantes. Idcirco erunt quaſi nubes matutina:
⁊ ſicut ros matutinꝰ ptēriēs. Sicut puluis turbine ra-
Eſa.43.b. ptus ex area: ⁊ ſicut fumꝰ de fumario. Ego aūt dn̄s deꝰ
tuus ex terra egypti: ⁊ deū abſq̄ me neſcies: et ſaluator
nō eſt preter me. Ego cognoui te in deſerto: in terra ſoli
tudinis. Iuxta paſcua ſua adimpleti ſūt: ⁊ ſaturati ſūt.
C Et eleuauerūt cor ſuū: ⁊ obliti ſunt mei. Et ego ero eis
puer.17.b quaſi leęna: ſicut pardus ī via aſſyrioꝝ. Occurrā eis q̄ſi
vrſa raptis catulis: ⁊ dirumpā interiora iecoris eoꝝ. Et
cōſumā eos ibi q̄ſi leo: beſtia agri ſcindet eos. Perditio
tua Iſrael: tantūmodo in me auxilium tuū. Vbi eſt rex
I.reg.8.a. tuꝰ? Maxīe nūc ſaluet te ī oībꝰ vrbibꝰ tuis. Et iudices
D tuos: de q̄bꝰ dixiſti: da mihi regē ⁊ pncipes. Dabo tibi re
gē ī furore meo: ⁊ auferā in indignatiōe mea. Colligata
Hebr.2.d. eſt iniq̄tas effraim: abſcōditū pctm̄ eiꝰ. Dolores partu-
rīētis veniēt ei. Ipſe filiꝰ nō ſapiēs. Nūc eñ nō ſtabit in
cōtritiōe filioꝝ. De manu mortis liberabo eos: de mor-
te redimā eos. Ero mors tua o mors: morſus tuꝰ ero in
ferne. Cōſolatio abſcōdita eſt ab ocl'is meis: q2 ipſe inter
fratres diuidet. Adducet vrentē vētum dn̄s de deſerto
aſcēdētē: ⁊ ſiccabit venas eiꝰ: ⁊ deſolabit fontē eiꝰ: ⁊ ipſe
diripiet theſaurū oīs vaſis deſiderabilis. XIIII.
Pereat ſamaria: q̄m ad amaritudinē concita- A
uit deū ſuum. In gladio eoꝝ pereāt: paruuli
eorū elidant̄: ⁊ foetę eiꝰ ſcindant̄. Cōuertere B
iſrael ad dn̄m deū tuū: q̄m corruiſti in iniq̄ta
te tua. Tollite vobiſcū vba: ⁊ cōuertimini ad dn̄m: ⁊ di-
cite ei: Oēm aufer iniq̄tatē: ⁊ accipe bonū: et reddemus
vitulos labioꝝ nr̄oꝝ. Aſſur non ſaluabit nos. Sup eq̄s
nō aſcēdemꝰ: nec dicemꝰ vltra dij noſtri opera manuum
noſtrarū: q̄a eiꝰ q̄ in te eſt miſereberis pupilli. Sanabo C
cōtritiōes eoꝝ: diligā eos ſpōtanee: q2 auerſus eſt furor
meꝰ ab eis. Ero q̄ſi ros: et iſrael germinabit ſicut liliū:
⁊ erūpet radix eiꝰ vt libani. Ibūt rami eius: ⁊ erit q̄ſi oli
ua gloria eius: ⁊ odor eius vt libani. Cōuertent̄ ſedētes D
in vmbra eius: viuent tritico. Et germinabūt q̄ſi vinea:
memoriale eiꝰ ſicut vinū libani. Effraim q̄d mihi vltra Iere.9.
idola? Ego exaudiā: ⁊ dirigā eū: ego vt abietē virētem:
ex me fructus eius inuētus eſt. Quis ſapiēs: et itelliget
iſta: itelligēs: ⁊ ſciet hec? Quia recte vię dn̄i: ⁊ iuſti am-
bulabūt in eis: preuaricatores vero corruent in eis.

¶ Finis.

Prologus in Ioel prophetam.

Sanctus Ioel apud hebreos poſt Oſee ponit̄. Oſee.2.a
Et ſicut ibi ſub noīe effraim ad decē tribus cō
fertur vaticiniū: q̄ vl' ſamaria vl' iſrael ſepe me
morātur: ſic ī hūc ppheta oīe qd̄ dicit̄: ad tri
bū iuda: ⁊ ad ieruſalē ptinere credendū eſt: ⁊ nullā oino
iſrael: id eſt decē tribuū ī hoc fieri mētionē. Tēpora q̄q3
quibus pphetauit eadē debemus accipere: q̄ in oſee legi Pſal.117.
mus: in diebus ozię: Iotham ⁊ achas ⁊ hezechię regū iu
da: ⁊ ī diebus ieroboā filij ioas regꝭ iſrael. Porro factū
eſſe ſermonē dn̄i: ad meritū eius refert̄ cui fit: nō ad con
ditionē eius q̄ fieri dicit̄: vt alibi legimus. Dn̄s factus mat.11.b. et.13.a.
eſt mihi in ſalutē. Auditus aūt in ſcripturis ſanctis nō
eſt iſte q̄ ad aures ſonat: ſed q̄ in corde pcipit̄: iuxta illud
qd̄ dn̄s loquitur. Qui habet aures audiēdi audiat. Qd̄
aūt dicitur hebraice haeſini: grece enotiſaſthe: latine ſo-
nat auribus pcipite: pprie non aure: ſed corde pcipitur.
Qui ſenes ſunt ⁊ coeleſtes audiunt ſpūaliter: q̄ aūt habi Heb.1.c.
tāt in terra appellāturq3 terreni: auribus pcipiūt. Vbi-
cūq3 aūt hec duo vba iūcta ponūtur: nō ad ſimplicē tm̄ Eſaie.1.c.
verborū ſonū: ſed ad reconditā q̄q3 dictoꝝ intelligentiā
pertinēt: intelligendū eſt. In geneſi lamech loquitur ad
vxores ſuas ada ⁊ ſella. Audite vba mea vxores lamech
auribus pcipite ſermones meos. Quia virū occidi ī vul
nus meū: ⁊ iuuenē ī liuorē meū. Et Eſaias: audite celi:
⁊ auribus pcipe terra. ¶ Alius prologus in eūdem.

In hoc ppheta idcirco nec reges nec tēpora
ſunt pnotata: q2 ijſdē tēporibus ac regibus: q̄
bus Oſee prophetauerat: ⁊ ipſe prophetauit.
Ex tribus igitur gn̄ibus rhetorū hec ſumun
tur pncipia: et tres ſunt argumētoꝝ partes: ex quibus
incipere ſolet oīs orator. Aut eñ dociles: aut beneuo-
los: aut attētos auditores debet efficere. Hic ḡ ppheta
recte a magnitudīe cladis ſumēs pncipiū: eoſq3 q̄ audi-
turi erāt volēs ad pniām puocare: reddit attentos: ad-
mirās futurū malū: vt cōſiderantes venturę cladis aſpe
ritatē: ocyꝰ arriperēt poenitētiā. Ioel interptatur inſi-
piēs: aut dn̄i deſcēſus. Phatuel vero aut latitudo: aut
oſtiū dei. Tropologice: hoc eſt: φ q̄ oſtiū dei ⁊ ſciētiā dn̄i
habuerit apertā: recte incipit pphetare. ¶ Vita.

Ioel de tribu Ruben: natus ī agro Bethhoron: vbi
etiā in pace mortuus eſt: ⁊ ſepultus.

Joel Propheta.

Caput. I.

A VErbuz domini quod
factū eſt ad Joel filiū Phatuel: Au
dite hec ſenes: et aurib⁹ ꝑcipite oēs
habitatores terre: ſi factū eſt iſtud
in diebus veſtris: aut ī diebus patrū
veſtrorū. Suꝑ hoc filijs vr̄is narra-
te: ⁊ filij vr̄i filijs ſuis: ⁊ filij eorū generatiōi altere. Reſi
B duum eruce comedit locuſta: et reſiduū locuſte comedit
bruchus: ⁊ reſiduū bruchi comedit rubigo. Expergiſci-
mini ebrij: ⁊ flete: ⁊ vlulate oēs: q̄ bibitis vinū ī dulcedi-
ne: qm̄ perijt ab ore vr̄o. Gēs em̄ aſcendet ſuꝑ terrā meā
fortis ⁊ innumerabilis. Dētes ei⁹ vt dētes leonis: ⁊ mo
lares ei⁹ vt catuli leonis. Poſuit vineā meā ī deſertū: et
ficū meū decorticauit. Nudās ſpoliauit eā: ⁊ ꝓiecit: albi
facti ſunt rami ei⁹. Plāge q̄ſi virgo accīcta ſacco ſuꝑ vi
rū pubertatis ſue. Perijt ſacrificiū: et libatio de domo
dn̄i: ⁊ luxerunt ſacerdotes miniſtri dn̄i. Depopulata eſt
C regio: luxit hum⁹: qm̄ deuaſtatū eſt triticū. Cōfuſum eſt
vinū: ⁊ elāguit oleū. Cōfuſi ſunt agricole: vlulauerūt vi-
nitores ſuꝑ frumēto vino ⁊ hordeo: q2 perijt meſſis agri
Vinea cōfuſa eſt: ⁊ fic⁹ elāguit: malogranatū: ⁊ palma:
⁊ malū: ⁊ oīa ligna agri aruerūt: q̄a cōfuſum eſt gaudiū
a filijs hoīm. Accingite vos: ⁊ plāgite ſacerdotes: vlula
te miniſtri altaris. Ingredimini: cubate in ſacco mini-
ſtri dei mei: qm̄ interijt de domo dei veſtri ſacrificiū ⁊ li-
batio. Sāctificate ieiuniū: vocate coetū: congregate ſe-
infra. 2. d. nes oēs habitatores terre in domū dei veſtri. Et clama
D te ad dn̄m: Ah: ah: diei: q2 ꝓpe eſt dies dn̄i: ⁊ q̄ſi vaſtitas
a potēte veniet. Nunq̄d nō corā oculis vr̄is alimēta pe-
rierūt de domo dei vr̄i leticia ⁊ exultatio? Cōputruerūt
iumēta ī ſtercore ſuo: demolita ſūt horrea: diſſipate ſūt
apothece: qm̄ cōfuſum eſt triticū. Quid īgemuit aīal:
mugierūt greges armēti? Quia nō eſt paſcua eis. Sed
⁊ greges pecorum diſperierūt. Ad te dn̄e clamabo: quia
ignis comedit ſpecioſa deſerti: ⁊ flāma ſuccēdit oīa li-
gna regiōis: ſed ⁊ beſtie agri q̄ſi area ſitiēs imbrē ſuſpe-
xerūt ad te: quoniā exiccati ſunt fontes aquarū: et ignis
deuorauit ſpecioſa deſerti. II.
A CAnite tuba ī Sion: vlulate ī mōte ſctō meo.
Conturbent oēs habitatores terre: q̄a venit
infra eodē dies dn̄i: q2 ꝓpe eſt dies tenebrarū ⁊ caliginis:
dies nubis ⁊ turbinis. Quaſi mane expāſum
ſuꝑ mōtes ppl's mult⁹ ⁊ fortis. Similis ei nō fuit a prin
cipio: ⁊ poſt eū nō erit vſq3 ī annos gn̄atiōis ⁊ gn̄atiōis.
Ante faciē ei⁹ ignis vorās: ⁊ poſt eū exurēs flāma. Qua-
ſi hort⁹ voluptatꝭ terra corā eo: ⁊ poſt eū ſolitudo deſer
B ti: neq3 eſt q̄ effugiat eū. Quaſi aſpect⁹ equorū aſpectus
eorū: ⁊ q̄ſi eq̄tes ſic currēt. Sicut ſonit⁹ quadrigarū ſu
per capita montiū exiliēt: ſicut ſonit⁹ flāme ignis deuo-
rātis ſtipulā: velut ppl's fortis p̄paratus ad p̄liū. A facie
ei⁹ cruciabunt ppl'i: oēs vult⁹ redigent ī ollā. Sicut for
tes currēt: q̄ſi viri bellatores aſcēdēt murū. Viri in vijs
ſuis gradient: ⁊ nō declinabūt a ſemitis ſuis. Vnuſq̄ſq3
fratrē ſuū nō coartabit: ſinguli ī calle ſuo ambulabunt.
Sed ⁊ ꝑ feneſtras cadēt: ⁊ non demolient. Vrbē ingre
dient: in muro currēt. Domos cōſcendent: ꝑ feneſtras
C intrabūt q̄ſi fur. A facie ei⁹ contremuit terra: moti ſunt
infra. 3. d. celi. Sol ⁊ luna obtenebrati ſunt: ⁊ ſtelle retraxerūt ſplē
Mat 24 dorem ſuū. Et dominus dedit vocē ſuā ante faciē exer-
citus ſui: quia multa ſunt nimis caſtra eius: quia fortia
⁊ facientia verbū eius. Magnus em̄ dies domini: ⁊ ter-
ribilis valde. Et quis ſuſtinebit eū? Nunc ergo: dicit do
minus: Conuertimini ad me in toto corde veſtro: in ie-
Pſal. 85. iunio: ⁊ in fletu: ⁊ in plāctu: ⁊ ſcindite corda veſtra: ⁊ nō
Jone. 3. d veſtimēta veſtra. Et cōuertimini ad dominū deū veſtrū:
quia benignus et miſericors eſt: patiens et multe miſe- D
ricordie: et preſtabilis ſuper malicia. Quis ſcit: ſi cōuer
tatur: et ignoſcat: ⁊ relinquat poſt ſe benedictionē? Sa ſupra. 1. c.
crificium ⁊ libamen domino deo noſtro. Canite tuba in
Sion: ſanctificate ieiunium: vocate coetum: congrega-
te populū: ſanctificate eccleſiam: coadunate ſenes: con-
gregate paruulos: ⁊ ſugentes vbera. Egrediatur ſpon-
ſus de cubili ſuo: ⁊ ſpōſa de thalamo ſuo. Inter veſtibu-
lum et altare plorabunt ſacerdotes miniſtri domini: et
dicent: Parce domine: parce populo tuo: et ne des here
ditatem tuā in opprobriū: vt dominentur eis nationes.
Quare dicunt in populis: vbi eſt deus eorū? Zelatus eſt E
dominus ſuper terram ſuā: ⁊ pepercit populo ſuo. Et re
ſpōdit dominus: et dixit populo ſuo: Ecce ego mittam
vobis frumentū: ⁊ vinū: ⁊ oleū: ⁊ replebimini in eis: ⁊ nō
dabo vos vltra opprobrium in gētibus. Et eum qui ab
aquilone eſt: procul faciam a vobis: ⁊ expellam eū in ter
ram inuiam ⁊ deſertā. Faciem eius contra mare orienta
le: ⁊ extremum eius vſq3 ad mare nouiſſimū. Et aſcen-
det foetor eius: et aſcendet putredo eius: quia ſuperbe
egit. Noli timere terra: exulta et letare: quoniam ma-
gnificauit dominus: vt faceret. Nolite timere animalia
regionis: quia germinauerunt ſpecioſa deſerti: quia li-
gnum attulit fructū ſuum: ficus et vinea dederunt vir-
tutem ſuam. Et filie Sion exultate: ⁊ letamini in domi F
no deo veſtro: quia dedit vobis doctorē iuſticie: ⁊ deſcen
dere faciet ad vos imbrem matutinū: ⁊ ſerotinum: ſicut
in principio. Et implebuntur aree frumento: et redun-
dabūt torcularia vino ⁊ oleo. Et reddam vobis annos:
quos comedit locuſta: bruchus: ⁊ rubigo: et eruca. For-
titudo mea magna: quā miſi in vos. Et comedetis veſcē
tes: et ſaturabimini: et laudabitis nomen domini dei ve
ſtri: qui fecit mirabilia vobiſcū. Et non confundetur po
pulus meus in ſempiternū: ⁊ ſcietis: q̄a in medio Iſrael
ego ſum. Et ego domin⁹ deus veſter: ⁊ non eſt ampli⁹: ⁊ G
non confundetur populus meus in eternū. Et erit poſt
hec: effundam ſpiritū meū ſuper omnem carnē: et pro- Actu. 2. g
phetabunt filij veſtri et filie veſtre. Senes veſtri ſomnia
ſomniabunt: et iuuenes veſtri viſiones videbunt. Sed ⁊
ſuper ſeruos meos ⁊ ancillas in diebus illis effundā ſpi-
ritum meū: et dabo prodigia in celo: et in terra ſangui-
nem: ⁊ ignem: ⁊ vaporem fumi. Sol conuertetur in te-
nebras: ⁊ luna in ſanguinem: anteq̄ veniat dies domini
magnus et horribilis. Et erit oīs qui inuocauerit no
men domini: ſaluus erit: quia in monte Sion: et in Je-
ruſalem erit ſaluatio: ſicut dixit dominus: ⁊ in reſiduis:
quos dominus vocauerit. III.
QVia ecce in diebus illis: in tempore illo cū cō A
uertero captiuitatē Juda et Jeruſalem: cō-
gregabo omnes gētes: ⁊ deducam eas in val
lem Joſaphat: ⁊ diſceptabo cū eis ibi ſuꝑ po-
pulo meo: ⁊ hereditate mea Iſrael: quos diſperſerūt in
nationibus: ⁊ terram meam diuiſerunt: ⁊ ſuper populū
meū miſerūt ſortē. Et poſuerūt puerum in proſtibulo: ⁊
puellam vendiderūt pro vino: vt biberēt. Verū q̄d mihi
⁊ vobis Tyrus ⁊ Sidon ⁊ omnis terminus Paleſtino
rū? Nunq̄d vltionē vos reddetꝭ mihi? Et ſi vlciſcimini
vos cōtra me: cito velociter reddā viciſſitudinē vobꝭ ſu
per caput vr̄m. Argētū em̄ meū ⁊ aurū tuliſtis: ⁊ deſide- B
rabilia mea ⁊ pulcherrima ītuliſtis ī delubra veſtra. Et
filios Juda ⁊ filios Jeruſalē vēdidiſtis filijs Grecorū:
vt lōge faceretis eos de finibus ſuis. Ecce ego ſuſcitabo
eos de loco: ī quo vēdidiſtis eos: ⁊ cōuertā retributionē
veſtrā in caput veſtrū. Et vendā filios veſtros ⁊ filias ve
ſtras in manibus filiorū iuda: et venūdabūt eos Sabeis
gēti lōginque: quia dominus locutus eſt. Clamate hec C
in gētib⁹: ſanctificate bellū: ſuſcitate robuſtos. Aſcēdāt
accedāt oēs viri bellatores. Cōcidite aratra vr̄a ī gladi
os ⁊ ligones veſtros ī lāceas. Infirmus dicat: q̄a fortis
ego ſum. Erūpite ⁊ venite oēs gētes de circuitu: ⁊ cōgre

gamini. Ibi occumbere faciet dñs robuſtos tuos. Con
ſurgāt ⁊ aſcendāt gentes in vallē ioſaphat: q̄ꝛ ibi ſedebo
vt iudicē oēs gentes in circuitu. Mittite falces: q̄m ma
turauit meſſis. Uenite ⁊ deſcēdite: q̄ꝛ plenū eſt torcular
ſupra.2.c Exuberant torcularia: q̄ꝛ multiplicata eſt malicia eorū
Eſaie.13.f Populi populi in valle cōciſionis: q̄ꝛ iuxta eſt dies dñi ī
Iere.25.f valle cōciſionis. Sol ⁊ luna obtenebrati ſunt: ⁊ ſtellę re
amos.1.a traxerunt ſplendorē ſuū. Et dñs de ſion rugiet: ⁊ de Je
D ruſalē dabit vocē ſuā. Et mouebūtur cęli ⁊ terra: ⁊ dñs
ſpes populi ſui: ⁊ fortitudo filiorū iſrael. Et ſcietis: quia
ego dñs deus veſter habitās in ſion ī monte ſancto meo
Et erit ieruſalē ſancta: ⁊ alieni nō tranſibunt per eā am
plius. Et erit in die illa: ſtillabunt montes dulcedinē: et
colles fluēt lacte. Et per omnes riuos Juda ibūt aquę:
⁊ fons de domo dñi egredietur: ⁊ irrigabit torrentē ſpi
narū. Aegyptus in deſolatione erit: ⁊ Idumęa in deſer
tū perditionis: pro eo ꝙ inique egerint in filios Juda: ⁊
effuderit ſanguinē innocentē in terra ſua. Et Judęa in
ęternū habitabit: ⁊ ieruſalē in generationē: ⁊ generatio
nē. Et mundabo ſanguinē eorū quos nō mundaueram: et
dominus cōmorabitur in Sion.

Finis.

Prologus in Amos prophetaꝫ

OZias rex cū dei religionē ſollicite ęmularet:
nimio religionis amore ꝓuocatus cōtra prę
ceptū legis moyſi arrepto thuribulo: vt in hi
Zach'14b ſtoria libri ſecundi paralipomenō oſtenditur
ſacerdotale officiū pręſumere conat⁹ eſt. Ob eā rem ter
ręmotū in templo dei exortū cōſtat: cuius etiā Zachari
as ꝓpheta meminit. Ante hūc itaq; terręmotū amos ꝓ
pheta in temporibus prędicti regis et temporibus iero
boā filij Joas regis iſrael in eas gentes quę lectione cō
prehenſę ſunt irā dei ob eas cauſas: quas memorauit af
futurā denunciat. Et q̄ꝛ idē propheta in ſequentib⁹ ait:
ſuper tribus impietatibus: et ſuper quatuor nō cōuertā
Amos.1.b eū: tertio peccatorū īdulgentiā deū dare poſſe ſignificat
2.a quē quarto eadē peccata admittētibus: nec poenitētiā:
nec indulgentiā daturū annunciat. Nā per ignis ſimili
tudinē: quē ī prędictas gentes īmittendū prędixit: gra
uē atq; irreuocabilē dei irā ad euerſionē earundē ciuita
tum proceſſuram voluit demonſtrare.

¶ Alius Prologus.

Fragmen AMos ꝓpheta paſtor ⁊ ruſticus ⁊ ruborū mo
tū ex prio ros diſtringēs paucis verbis explicari nō po
prolo.30 teſt. Quis eñ digne exprimat tria ⁊ quatuor
ſcelera damaſci: gazę: tyri: idumęę: filiorū am
amos 4 b mon: ⁊ moab: ⁊ ſeptimo octauoq; gradu iudę et iſrael:
Ibidē 6 a Hic loquit ad vaccas pingues q̄ ſunt in monte ſamarię
et ruiturā domū maiorē minorēq; teſtat. Ipſe cernit vi
ctorē locuſtę: ⁊ ſtantē dñm ſup murū litū: vel adamanti
nū: ⁊ vncinū pomorū attrahentē ſupplicia peccatorib⁹ ⁊
famē in terra: nō famē panis neq; ſitim aquę: ſed audiē
di verbū dñi: nō dixit verba: ſed verbū. Amos vero inter
pretat onuſtus. Hic amos ſpirituali gratia plenus pro
phetauit inter ceteros ꝓphetas. Nō eñ ſolus ipſe erat
ꝓphetes: ſed etiā alij. Eſſe q̄ppe nō poterat ꝓphetes: ni
ſi paſtor ante fuiſſet. Qui etiā tuba ſua clāgit ꝑ ſingulos
dies erudiēs ⁊ docēs in eccleſia. In veritate eñ vox oīm
Eſaie 14b ꝓphetaꝝ: tanq̄ tuba ſpūalis eſt ꝑ̄dicans in eccleſia ſecun
dū ꝙ ſcriptū eſt: Aſcēde ī montē excelſū tu q̄ euāgelizas
ſion: exalta vocē tuam qui prędicas Jeruſalem.

¶ Alius Prologus.

HIc Amos propheta ⁊ paſtor: nō fuit pater eſa
ię ꝓphetę: quāq̄ ⁊ ille ꝓpheta extiterit. Nam
alijs literis ille: alijs iſte apud hebręos ſcribit
quę differentia literarū apud latinos non ha
betur: ⁊ ille fortis ⁊ robuſtus: hic vero auulſus interpre
tatur: quia loquitur cōtra decē tribus: quę per idolola
triā a cultu dei ⁊ a regno dauid erant auulſę. Fuit autē
cognatio eius ex oppido thecue: qd̄ ſex miliarib⁹ diſtat
a bethlehē: curā gerens pecorū in latitudine camporū:
qui ſunt proximi oppido thecue in quibus humo arida
atq; arenoſa nihil oīno frugū gignit: ſed vberrimis paſ
cuis abundāt: ⁊ ideo cuncta ſunt plena paſtoribus: ⁊ ſte
rilitas terrę cōpenſat pecorū multitudine. Ex hoc nu
mero paſtorū fuit Amos imperitus ſermone: ſed plen⁹
ſcientia. Prophetauit aūt eiſdē tēporibus: quibus Jo
hel: naū: oſee: eſaias. Sed aliquātulū exorſus eſt prophe
tare anteq̄ eſaias. Maxime aūt cōtra decē trib⁹ loqu
tus eſt: pauca de duabus interſerēs. Hūc ablatū de nu
mero paſtorū miſit dñs vt ī ſamaria prophetaret. Quē
amaſias ſacerdos frequenter plagis afflixit: tandē filius
eius ozias vecte per tempora tranſfixit. Poſt hęc ſemiui
uus ī terrā ſuā reuectus poſt aliquot dies dolore vulneris
expirauit: ſepultuſq; eſt cū patribus ſuis.

Amos propheta.

Capur. I.

VErba Amos qui fuit A
in paſtoribus thecue: quę vidit ſup iſ
rael in diebus ozię regis iuda: ⁊ in di
ebus ieroboā filij Joas regis iſrael:
ante duos annos terręmotus. Et di
xit: Dñs de ſion rugiet: ⁊ de ieruſalē Iere.25.f
dabit vocē ſuā. Et luxerūt ſpecioſa paſtorū: et exiccatus Iohel 3.c
eſt vertex carmeli. Hęc dicit dñs deus: Sup tribus ſce
leribus Damaſci: ⁊ ſuper quatuor nō conuertā eū: eo ꝙ
triturauerit ī plauſtris ferreis galaad. Et mittā ignē in
domū hazael: et deuorabit domos benadab. Et cōteram
vectē damaſci: ⁊ diſperdā habitatorē de cāpo idoli: ⁊ te
nentē ſceptrum de domo voluptatis: ⁊ transferetur po
pulus ſyrię cyrenen: dicit dominus. Hęc dicit dominus B
Super tribus ſceleribus gazę: ⁊ ſuper quatuor non cō
uertā eum: eo ꝙ tranſtulerint captiuitatē perfectam: vt
cōcluderent eam in Idumęa. Et mittā ignē in murum
Gazę: ⁊ deuorabit ędes eius: et diſperdam habitatorē de iſa.2.a
Azoto: ⁊ tenentem ſceptrū de Aſcalone: et conuertā ma
num meam ſuper Acharon: et peribunt reliqui Philiſti
norū: dicit dominus deus. Hęc dicit dominus: Super C
tribus ſceleribus Tyri: et ſuper quatuor non conuertā
eum: eo ꝙ cōcluſerint captiuitatē perfectam ī Idumęa
⁊ non ſint recordati foederis fratrū. Et mittā ignē ī mu
rū Tyri: et deuorabit ędes eius. Hęc dicit domin⁹: Su
per tribus ſceleribus Edom: et ſuper quatuor nō cōuer
tam eum: eo ꝙ perſequutus ſit in gladio fratrē ſuū: et vi
olauerit miſericordiam eius: et tenuerit vltra furorē ſu
um: et indignationē ſuā ſeruauerit vſq; in finē. Mittam D
ignē in Theman: et deuorauit ędes Boſrę. Hęc dicit
dñs: Super tribus ſceleribus filiorū Ammon: et ſuper
quatuor non conuertā eum: eo ꝙ diſſecuerit prægnātes
Galaad ad dilatandū terminū ſuū. Et ſuccendā ignē ī
muro Rabbath: ⁊ deuorabit ędes eius in vlulatu in die
belli: ⁊ in turbine in die cōmotionis. Et ibit melchon in
captiuitatē: ipſe ⁊ principes eius ſimul: dicit dñs. II

HEc dicit dñs: Sup tribus ſcelerib⁹ moab: A
et ſup q̄tuor nō cōuertā eū: eo ꝙ incenderit
oſſa regis idumęę vſq; ad cinerē. Et mittā ſupra.1.b
ignē in moab: ⁊ deuorauit ędes Carioth: ⁊
morietur in ſonitu moab in clangore tubę: et
diſꝑdā iudicē de medio eius: ⁊ oēs principes ei⁹ īterficiā
cū eo: dicit dñs. Hęc dicit dñs: Super tribus ſcelerib⁹
Juda: ⁊ ſuper quatuor nō conuertā eū: eo ꝙ abiecerit le
gē domini: ⁊ mandata eius non cuſtodierit. Deceperūt
eñ eos idola ſua: poſt quę abierant patres eorū. Et mit B
tā ignē in Judā: et deuorabit ędes Jeruſalē. Hęc dicit
dominus: Super tribus ſceleribus Iſrael: ⁊ ſup q̄tuor

non conuertã eum: pro eo q vendiderit pro argento iu-
ſtum: ⁊ pauperem pro calceamentis. Qui conterunt ſu
per puluerem terrę capita pauperũ: ⁊ viã humiliũ decli
nant. Et filius ac pater eius ierunt ad puellam: vt viola
rent nomen ſanctũ meum: ⁊ ſuper veſtimentis pignora
tis accubuerunt iuxta omne altare: et vinũ damnatorũ
C bibebãt in domo dei ſui. Ego autem exterminaui amor
num.13.d reum a facie eorum: cuius altitudo cedrorũ altitudo ei
us: et fortis ipſe quaſi quercus. Et contriui fructũ eius
deſuper: et radices eius ſubter. Ego ſum qui aſcendere
vos feci de terra egypti: et eduxi vos in deſertũ quadra-
ginta annis: vt poſſideretis terrã Amorrei: et ſuſcitaui
de filijs veſtris in prophetas: et de iuuenibus veſtris na
zareos. Nũquid nõ ita eſt filij iſrael: dicit dominus? Et
D propinabatis nazareis vinũ: et prophetis mandabatis:
dicentes: ne prophetetis. Ecce ego ſtridebo ſubter vos
ſicut ſtridet plauſtrũ onuſtũ foeno. Et peribit fuga a ve
loce: et fortis non obtinebit virtutem ſuã: et robuſtus
non ſaluabit animã ſuã. Et tenens arcũ nõ ſtabit: et ve-
lox pedibus ſuis non ſaluabitur. Et aſcenſor equi nõ ſal-
uabit animã ſuam: ⁊ robuſtus corde inter fortes nudus
effugiet in illa die: dicit dominus. III
A Udite verbũ quod locutus eſt dominus ſup
vos filij iſrael: ſuper omnẽ cognationẽ: quam
Iob.6.a eduxi de terra Aegypti: dicens: Tantũmodo
vos cognoui ex oĩbus cognationibus terrę.
Idcirco viſitabo ſup vos oẽs iniquitates veſtras. Nun
eſaie.45. qd ambulabũt duo pariter: niſi cõuenerit eis? Nũqd ru
giet leo in ſaltu: niſi habuerit prędã? Nũquid dabit ca-
tulus leonis vocẽ de cubili ſuo: niſi aliqd apprehẽderit?
Nũquid cadet auis in laqueũ terrę abſq; aucupe? Nun
B quid auferet laque⁹ de terra anteq̃ quid ceperit? Si clã
get tuba in ciuitate: ⁊ ppl'us nõ expaueſcet? Si erit ma
lũ i ciuitate: qđ dñs non fecerit? Quia nõ faciet dñs de⁹
verbũ: niſi reuelauerit ſecretũ ſuũ ad ſeruos ſuos pphe-
tas. Leo rugiet q̃s non timebit? Dñs deus locutus eſt:
C q̃s nõ pphetabit? Auditũ facite in ędibus azoti: ⁊ in ędi
bus terrę egypti: ⁊ dicite: Cõgregamini ſup montes ſa
marię: ⁊ videte inſanias multas in medio eius: ⁊ calum
niam patientes in penetralib⁹ eius. Et neſcierũt facere
rectũ: dicit dñs: theſaurizantes iniquitatẽ ⁊ rapinas in
ędibus ſuis. Propterea hęc dicit dominus de⁹: Tribu
labitur ⁊ circuiuietur terra: ⁊ detrahetur ex te fortitu-
D do tua: ⁊ diripientur ędes tuę. Hęc dicit dñs: Quomo
do ſi eruat paſtor de ore leonis duo crura: aut extremũ
auriculę: ſic eruent filij iſrael: qui habitãt in ſamaria in
plaga lectuli: ⁊ in damaſci grabato. Audite: ⁊ cõteſtami
ni in domo iacob: dicit dñs deus exercituũ: q; in die cum
viſitare coepero pręuaricatiões iſrael: ſup eum viſitabo:
⁊ ſuper altaria bethel: et amputabuntur cornua altaris
⁊ cadent in terrã. Et percutiã domũ hyemalem cum do
mo eſtiua: ⁊ peribunt domus eburneę: et diſſipabuntur
ędes multę dicit dominus. IIII
Audite verbũ hoc vaccę pingues: quę eſtis in
A montes ſamarię: quę calumniã facitis egenĩ
et cõfringitis pauperes. Quę dicitis dñis ve
ſtris: afferto et bibemus. Iurauit dñs de⁹ in
ſancto ſuo: q; ecce dies venient ſup vos: ⁊ leuabũt vos in
cõtis: ⁊ reliquias veſtras in ollis ferueñtibus: ⁊ per aptu
ras exibitĩ altera cõtra alterã: ⁊ pjiciemini in armon: di
B cit dñs. Uenite ad bethel: ⁊ impie agite: ad galgalam et
multiplicate pręuaricationem. Et offerte mane victi-
mas veſtras: tribus dieb⁹ decimas veſtras. Et ſacrifica
te de fermentato laudẽ: ⁊ vocate voluntarias oblatiões
⁊ annunciate. Sic eñi voluiſtis filij iſrael: dicit dñs de⁹.
Unde et ego dedi vobis ſtuporẽ dentiũ in cunctis vrbi-
bus veſtris: ⁊ indigentiã panũ in omnibus locis veſtris
⁊ nõ eſtis reuerſi ad me dicit dñs. Ego quoq; prohibui
a vobis imbrẽ: cũ adhuc tres menſes ſupereſſent vſq; ad
meſſem: ⁊ plui ſuper vnã ciuitatẽ: ⁊ ſuper alterã ciuita-
tẽ non plui. Pars vna cõpluta eſt: ⁊ pars ſuper quã non C
plui aruit. Et venerũt due: ⁊ tres ciuitates ad vnã ciui
tatẽ: vt biberent aquã: ⁊ nõ ſunt ſatiatę: ⁊ non rediſtĩ ad
me: dicit dñs. Percuſſi vos in vento vrente: ⁊ in aurugi
ne multitudinẽ hortorũ veſtrorũ: ⁊ vinearũ veſtrarũ: oli
ueta veſtra: ⁊ ficeta veſtra comedit eruca: ⁊ nõ rediſtĩ ad
me: dicit dominus. Miſi in vos mortẽ in via egypti: p-
cuſſi in gladio iuuenes veſtros: vſq; ad captiuitatẽ eq-
rũ veſtrorũ: ⁊ aſcendere feci putredinẽ caſtrorum veſtro
rum in nares veſtras: ⁊ nõ rediſtis ad me: dicit domin⁹.
Subuerti vos: ſicut ſubuertit deus ſodomã ⁊ gomorrã: D
er facti eſtis quaſi torris raptus ab incendio: et non re- Geñ.9.c.
diſtis ad me dicit dominus. Quapropter hęc faciã tibi
iſrael. Poſtq̃ aũt hęc fecero tibi: pręparare in occurſuꝫ
dei tui iſrael. Quia ecce formans montes: et creans ven
tum: ⁊ annuncians homini eloquiũ ſuũ: faciens matuti
nam nebulã: ⁊ gradiens ſuper excelſa terrę: domin⁹ de-
us exercituum nomen eius. V.
Audite verbũ iſtud: quod ego leuo ſuper vos A
planctũ. Domus iſrael cecidit: ⁊ non adijciet
vt reſurgat. Uirgo iſrael proiecta eſt ĩ terrã
ſuã: et non eſt qui ſuſcitet eam: quia hęc dicit
dominus deus: Urbs de qua egrediebantur mille: reli-
quentur in ea centũ: ⁊ de qua egrediebãtur centũ: relin-
quentur in ea decẽ in domo Iſrael: quia hęc dicit domi B
nus deus domui Iſrael: Quęrite me: ⁊ viuetis: ⁊ nolite
quęrere bethel: ⁊ in galgalã nolite intrare: ⁊ in berſabeę
nõ tranſibitis: quia galgala captiua ducetur: et Bethel
erit inutilis. Quęrite dominũ: ⁊ viuite: ne forte cõbura
tur domus Ioſeph vt ignis: ⁊ deuorabit: ⁊ non erit qui
extinguat bethel: qui cõuertitis in abſynthiũ iudiciũ: et
iuſtitiã in terra relinquitĩ: facientẽ arcturũ: ⁊ orionẽ: ⁊ cõ
uertentẽ in mane tenebras: ⁊ diẽ in nocte mutãtẽ. Qui infra.9.b
vocat aquas maris: ⁊ effundit eas ſuper faciẽ terrę: do- C
minus nomen eſt eius. Qui ſubridet vaſtitatẽ ſuper ro
buſtũ: ⁊ depopulationẽ ſuper potẽtẽ affert. Odio habu
erunt corripientẽ in porta: et loquentẽ perfecte abõiati
ſunt. Idcirco pro eo q diripiebatis pauperẽ: ⁊ prędam
electã tollebatis ab eo: domus quadro lapide ędificabi-
tis: ⁊ non habitabitis in eis. Uineas plantabitis aman D
tiſſimas: ⁊ nõ bibetis vinũ earũ: quia cognoui multa ſce
lera veſtra: ⁊ fortia peccata veſtra. Hoſtes iuſti accipien
tes munus: ⁊ pauperes deprimẽtes in porta. Ideo pru
dens in tempore illo tacebit: quia temp⁹ malũ eſt. Quę
rite bonũ: ⁊ non malũ: vt viuatis: et erit dominus de⁹ ex
ercituũ vobiſcum: ſicut dixiſtis: Odite malũ: et diligite pſ.96
bonũ: ⁊ cõſtituite i porta iudiciũ: ſi forte miſereatur do- Rom.12.c
minus deus exercituũ reliquijs ioſeph. Propterea hęc E
dicit dominus deus exercituũ dominator. In omnibus
plateis planctus: ⁊ in cunctis quę foris ſunt: dicetur vę
vę. Et vocabunt agricolam ad luctuꝫ: ⁊ ad planctũ eos:
qui ſciunt plangere. Et in omnibus vijs erit planctus:
quia pertranſibo in medio tui: dicit dominus. Uę deſi-
derantibus diẽ domini. Ad quid eam vob? Dies domi
ni iſta tenebrę ⁊ nõ lux. Quomodo ſi fugiat vir a facie le
onis: ⁊ occurrat ei vrſus: ⁊ ingrediatur domũ: et innitat
manu ſua ſuper parietẽ: ⁊ mordeat eũ coluber. Nũquid
non tenebrę dies domini: ⁊ non lux et caligo: ⁊ non ſplẽ F
dor in ea? Odi: et proieci feſtiuitates veſtras: ⁊ nõ capiã Eſaiae.1.b
odorẽ coetuũ veſtrorũ. Quod ſi obtuleritis mihi holo- Mala.1.b
cauſtomata: ⁊ munera veſtra non ſuſcipiã: ⁊ vota pingui
um veſtrorũ non reſpiciã. Aufer a me tumultũ carminũ
tuorũ: ⁊ cantica lyrę tuę nõ audiã. Et reuelabitur quaſi
aqua iudiciũ: et iuſtitia quaſi torrens fortis. Nunquid
hoſtias et ſacrificium obtuliſtis mihi in deſerto quadra G
ginta annis domus iſrael? Et portaſtis tabernacula mo Actu.7.c
loch deo veſtro: et imaginem idolorum veſtrorum ſydus
dei veſtri Rempha: figuras quas feciſtis vobis adorare
eas. Et migrare vos faciam trans Damaſcum: dicit do
minus deus exercituũ nomen eius. VI.

A Luce.6.d Ue vobis: qui opulenti eſtis ī ſion: et cōfiditis
in mōte ſamarię: optimates capita populoꝝ
ingrediētes pompatice domū iſrael. Trāſite
in calamno: ⁊ videte: ⁊ ite īde in hemath ma
gnā: ⁊ deſcēdite in geth paleſtinoꝝ: ⁊ ad optima quęq̃ re
gna hoꝝ: ſi latioꝛ termin⁹ eoꝝ termino veſtro eſt. Qui
ſeparati eſtis in diē malū: ⁊ appꝛopinquatis ſolio iniq̄ta
tis. Qui doꝛmitis in lectis eburneis: ⁊ laſciuitis ī ſtrat
B veſtris. Qui comeditis agnū de grege: ⁊ vitulos de me-
dio armenti: q̇ canit ad vocē pſalterij. Sicut dauid pu
tauerūt ſe habere vaſa cantici: bibētes vinū in phialis: et
optimo vnguēto delibuti: ⁊ nihil patiebant̄ ſup cōtriti-
one ioſeph. Quapꝑpter nūc migrabunt in capite trāſmi
grantiū: et auferet̄ factio laſciuientiū. Jurauit dñs de-
C hiere.15.b us in aīa ſua: dicit dñs deus exercituū. Deteſtoꝛ ego ſu
infra.8.b perbiā iacob: ⁊ domos eius odi: ⁊ tradā ciuitatē cū habi
tatoꝛibus ſuis. Qd ſi reliqui fuerint decē viri in domo
vna: ⁊ ipſi moꝛient̄. Et tollet eū pꝛopinquus ſuus: ⁊ cō-
buret eū: vt efferat oſſa de domo: ⁊ dicet ei qui in penetra
D lib⁹ domus eſt: Nunq̇d adhuc eſt penes te? Et rñdebit
Finis eſt. Et dicet ei: Tace: ⁊ nō recoꝛderis noīs domi-
ni. Quia ecce dñs mandauit: ⁊ ꝑcutiet domū maioꝛē ru
inis: ⁊ domū minoꝛē ſciſſionib⁹. Nūquid currere queūt
in petris equi: aut arari poteſt in bubalis? Qm̄ cōuerti
ſtis in amaritudinē iudiciū: ⁊ fructū iuſtitię ī abſynthiū
qui lętamini in nihili: q̇ dicitis: Nūquid nō in foꝛtitudi
ne noſtra aſſumpſim⁹ nobis coꝛnua? Ecce ego ſuſcitabo
ſup vos domus iſrael: dicit dñs deus exercituū gentē: ⁊
cōteret vos ab introitu hemath: vſq; ad toꝛrētē deſerti.
A Hec oſtendit mihi dñs deus. Et ecce VII.
fictoꝛ locuſtę in pꝛincipio germinantiū ſeroti
ni imbꝛis: ⁊ ecce ſerotinus poſt tonſionē reg
Et factū eſt cū cōſummaſſet comedere herbā
Infra.eo terrę: dixi: Dñe deus pꝛopicius eſto obſecro. Quis ſuſci
tabit Jacob: q꞉ paruulus eſt? Miſertus eſt aūt dñs ſup
hoc. Nō erit: dicit dñs deus. Hęc oſtendit mihi dñs de
us: et ecce vocabat iudiciū ad ignē dñs deus: et deuoꝛa-
bit abyſſum multā: ⁊ comedit ſimul partē: ⁊ dixi: Domi
ne deus: quieſce obſecro. Quis ſuſcitabit iacob q꞉ paruu
B lus eſt? Miſertus eſt dñs ſuper hoc. Sed ⁊ iſtō nō erit:
ſupꝛa.eod dicit dñs deus. Hęc oſtēdit mihi dñs deus. Et ecce do-
minus ſtans ſuper murū litū: et in manu eius thrulla cę
mentarij. Et dixit dñs ad me: Quid tu vides amos? et
ſupꝛa.8.a dixi: Thrullā cęmentarij. Et dixit dñs: Ecce ego ponā
thrullā in medio populi mei iſrael. Nō adijciā vltra ſup
inducere eū: ⁊ demolient̄ excelſa idoli: ⁊ ſanctificatiōes
iſrael deſolabunt̄: ⁊ cōſurgā ſuper domū Jeroboā in gla
C dio. Et miſit Amaſias ſacerdos bethel ad ieroboā regē
iſrael: dicēs: Rebellauit cōtra te amos in medio dom⁹
iſrael: nō poterit terra ſuſtinere vniuerſos ſermones ei⁹
Hęc eñ dicit amos: Jn gladio moꝛiet̄ ieroboā: ⁊ iſrael
captiuus migrabit de terra ſua. Et dixit amaſias ad a-
mos: Quid vides: gradere: fuge ī terrā iuda: ⁊ comede
ibi panē: ⁊ pꝓphetabis ibi: et ī bethel nō adijcies vltra: vt
pꝓphetes: q꞉ ſanctificatio regis eſt: ⁊ dom⁹ regni eſt. Re
D ſponditq; amos: ⁊ dixit ad Amaſiā: Nō ſum pꝛopheta:
⁊ nō ſum filius pꝛophetę: ſed armētarius ego ſum velli-
cās ſycomoꝛos. Et tulit me dominus deus: cū ſequerer
gregē. Et dixit dñs ad me: Uade pꝓpheta ad populum
meū iſrael. Et nūc audi verbū dñi. Tu dicis: nō pꝓpheta
bis ſuper iſrael: et nō ſtillabis ſup domū idoli. Pꝛopter
hoc hęc dicit dñs: Uxoꝛ tua in ciuitate foꝛnicabit̄: ⁊ filij
tui ⁊ filię tuę in gladio cadent: ⁊ hum⁹ tua funiculo me
tietur. Et tu in terra polluta moꝛieris. Et iſrael capti-
uus migrabit de terra ſua. VIII.
A ſupꝛa.7.b Hec oſtēdit mihi dñs deus. Et ecce vncin⁹
pomoꝝ. Et dixit: Quid tu vides amos? et
dixi: Uncinū pomoꝝ. Et dixit dñs ad me:
Uenit finis ſup pplm meū iſrael. Nō adijci
am vltra: vt ꝑtranſeā eū. Et ſtridebūt cardi
nes tēpli ī die illa: dicit dñs deus. Multi moꝛient̄: in oī B
loco pꝛoijciet̄ ſilentiū. Audite hoc qui cōteritis pauperē:
⁊ deficere facitis egenos terrę: dicētes: Quādo trāſibit
mēſis: ⁊ venundabim⁹ merces ⁊ ſabbatū: ⁊ apiemus fru
mentū: vt īminuamus mēſurā: ⁊ augeamus ſiclū: et ſup
ponam⁹ ſtateras doloſas: vt poſſideam⁹ in argento ege
nos: ⁊ paupes pꝛo calciamētis: et q̇ſquilias frumēti vēda ſupꝛa.6.c
mus? Jurauit dñs in ſuperbiā iacob: ſi oblitus fuero vſ
q; in finē oīa opera eoꝝ. Nūquid ſup iſto nō cōmouebi C
tur terra: et lugebit oīs habitatoꝛ eius? Et aſcēdet quaſ
ſi fluuius vniuerſus: ⁊ eijciet̄: ⁊ defluet q̄ſi riuus ęgypti.
Et erit in die illa: dicit dñs: occidet ſol in meridie: et te Tobie.2
nebꝛeſcere faciā terrā ī die luminis. Et cōuertā feſtiuita 1 mac 1 c.
tes vr̄as ī luctū: ⁊ oīa cātica vr̄a in plāctū. Et īducā ſup
om̄e doꝛſū veſtrū ſaccū: ⁊ ſup om̄e caput caluitiū. Et po D
nā eā quaſi luctū vnigeniti: ⁊ nouiſſima eius quaſi diem
amarū. Et ecce dies veniunt: dicit dñs: ⁊ mittā famē in
terrā: nō famē panis: neq; ſitim aquę: ſed audiendi ver-
bū dei. Et cōmouebunt̄ a mari: vſq; ad mare: et ab aqui
lone vſq; ad oꝛientē circuibūt q̄rentes verbū dñi: ⁊ nō in
uenient. Jn die illa deficiēt virgines pulchꝛę: ⁊ adoleſcē-
tes in ſiti: q̇ iurāt in delicto ſamarię: et dicūt: Uiuit de⁹
tuus dan: ⁊ viuit via berſabee. Et cadēt: ⁊ nō reſurgent
Jdi dñm ſtantē ſuper altare. Et (vltra. IX A
dixit: Percute cardinē: ⁊ cōmoueant̄ ſuperli
minaria. Auaricia eñ in capite oīm: ⁊ nouiſſi
mū eoꝝ in gladio interficiā. Nō erit fuga eis
⁊ q̇ fugerit ex eis nō ſaluabit̄. Si deſcēderint vſq; ad īfer
nū: inde man⁹ mea educet eos: ⁊ ſi aſcenderint vſq; ad cę
lū: īde detrahā eos. Et ſi abſcōditi fuerint in vertice car
meli: īde ſcrutās auferā eos. Et ſi celauerit ſe ab oculis
meis in pꝛofundo mar: ibi mandabo ſerpēti: ⁊ moꝛdebit
eos. Et ſi abierint in captiuitatē coꝛā inimicis ſuis: ibi B
mādabo gladio: ⁊ occidet eos. Et ponā oculos meos ſu Jere 44.c
pꝛa eos in malū: ⁊ nō in bonū. Et dñs deus exercituū: qui
tāgit terrā: ⁊ tabeſcet: ⁊ lugebūt oēs habitātes ī ea. Et
aſcendet ſicut riuus oīs: et defluet ſicut fluuius ęgypti.
Qui ędificat in cęlo aſcenſionē ſuā: ⁊ faſciculū ſuū ſuper
terrā fundauit. Qui vocat aq̄s maris: ⁊ effundit eas ſu ſupꝛa.5.c
pꝛa faciē terrę: dñs nomē eius. Nunq̇d nō vt filij ęthiopū
vos eſtis mihi filij iſrael: ait dñs? Nunq̇d nō iſrael aſcē- C
dere feci de terra ęgypti: ⁊ palęſtinos de cappadocia: et
ſyꝛos de cyrene? Ecce oculi dñi dei ſup regnū peccās: ⁊
conterā illud a facie terrę. Ueruntamē cōterens nō con
terā domū Jacob: dicit dñs. Ecce eñ mandabo ego: et
cōcutiā in oībus gentibus domū iſrael: ſicut cōcutitur
triticū ī cribꝛo: ⁊ nō cadet lapillus ſup terrā. Jn gladio
moꝛient̄ oēs peccatoꝛes populi mei: qui dicūt: nō appꝛo
pinq̄bit: ⁊ non veniet ſup nos malū. Jn die illa ſuſcitabo
tabernaculū dauid: qđ cecidit: ⁊ rędificabo aperturas
muroꝝ eius: ⁊ ea quę coꝛruerāt inſtaurabo. Et rędifi Actū.15 c
cabo eū: ſicut in diebus antiq̄s: vt poſſideāt reliq̄as idu D Johel 3.a
męę: ⁊ oēs nationes: eo q᷑ inuocatū ſit nomē meū ſuper
eos dicit dñs faciēs hęc. Ecce dies venient: dicit dñs: et
cōpꝛehendet aratoꝛ meſſoꝛē: ⁊ calcatoꝛ vuę mittentē ſe-
mē. Et ſtillabūt montes dulcedinē: ⁊ oēs colles culti e-
rūt. Et cōuertā captiuitatē ppl'i mei iſrael: ⁊ ędificabūt
ciuitates deſertas: ⁊ īhabitabūt: ⁊ plātabūt vineas: ⁊ bi
bent vinū earū: ⁊ faciēt hoꝛtos: ⁊ comedēt fructus eoꝝ
Et plātabo eos ſuper humū ſuā: ⁊ nō euellā eos vltra de
terra ſua quā dedi eis: dicit dñs deus. Finis.

Prologus in Abdiā pꝛophetā.

Jacob patriarcha habuit fratrē Eſau: qui ob Gen.25.d
ruboꝛē coꝛpoꝛis ſui Edom hebꝛęa lingua ap
pellatus eſt: quod latine ſanguine⁹ dicit̄. Js Gen.27 g
memoꝛatū fratrē ſuū qui iſrael nomē accepe-
rat: graui odio commotus iterimere conatus eſt. Qua
de cauſa omnes qui populū iſrael: ideſt filios patriarchę

iacob prędicti eſau odiũ imitati perſequuti ſunt:eſau et
edom appellati ſunt. Et q2 populus iſrael de captiuita-
1. Eſd.1. d te chaldeorũ p cyrũ regẽ perſarũ nutu dei reuocat⁹ in ie
ruſalẽ: ab alio regno grauiter afflict⁹ atqꝫ oppreſſus eſt
ideo hoc regnũ:qđ more eſau prędictũ populũ pſequutũ
eſt:p denunciationẽ abdię pphetę increpaẗ:qđ nõ dei in
dignatione: ſed ſua virtute populũ ſuperatũ gloriabaẗ.
De quo regno olim p dauid in pſalmo. cxxxvi. dictũ eſt.
Memorare dñe filiorũ edom in die Jeruſalẽ. Nã reliq̃
lectione cõprehenſa futurũ ĩ gentes iudiciũ ob cauſas le
ctione cõprehenſas: regnũqꝫ dei in pplo iſrael ſignificãt
Hebręi hũc dicũt eſſe q̃ ſub rege ſamarię achab:et ĩpijſſi
ma iezabel pauit centũ pphetas in ſpecubus:q̃ nõ curua
3.reg.15.c uerũt genua ante baal:⁊ de ſeptẽ milibus erãt: q̃s elias
arguiẗ ignoraſſe. Sepulchrũ q̃qꝫ ei⁹ vſqꝫ hodie cũ mau
Rom.11.a ſeolo eliſei pphetę ⁊ baptiſtę Johãnis in ſebaſte venera-
tioni habetur:quę olim ſamaria dicebaẗ. Hãc herodes
rex antipatris filius in honore auguſti cęſaris gręco no
mine vocauit ſebaſten:id eſt auguſtã. Hic igitur q2 cen-
tũ pphetas pauerat accepit gratiã pphetalẽ:et de duce
exercitus fit dux eccleſię. Tunc in ſamaria paruũ gregẽ
parauerat: nunc in toto orbe chriſti paſcit eccleſias. Et
ſicut ſtephanus coronã meruit paſſionis: ſic hic de ſerui
tutis dei cũ paulo apoſtolo noĩe gloriatur:quia Abdias
Actu.6.c et.7.g. ſeruus domini in noſtro ſonat eloquio.

Abdias propheta.

Caput. I.

A VJſio abdiae. Haec di
cit dñs deus ad edom: Auditũ audi-
uimus a domino:et legatũ ad gẽtes
miſit. Surgite:et cõſurgam⁹ aduer
ſus eũ ĩ pręliũ. Ecce paruulũ dedi te
in gentib⁹. Cõtẽptibilis tu es valde
Superbia cordis tui extulit te habitantẽ in ſciſſuris pe
trarũ:exaltantẽ ſoliũ tuũ. Qui dicis in corde tuo:q̃s de-
trahet me in terrã? Si exaltatus fueris vt aq̃la:et ſi ĩter
ſydera poſueris nidũ tuũ:inde detrahã te:dicit dñs. Si
Jere.49 d fures introiſſent ad te:ſi latrones per noctẽ:q̃modo cõ-
B ticuiſſes? Nõne furati eſſent ſufficientia ſibi? Si vinde-
miatores introiſſent ad te: nunq̃d ſaltẽ racemũ reliquiſ
ſent tibi? Quõ ſcrutati ſũt eſau? Inueſtigauerũt abſcõ-
dita eius. Vſqꝫ ad terminũ emiſerũt te: ⁊ oẽs viri foede
ris tui illuſerũt tibi. Inualuerũt aduerſum te viri pacꝭ
tuę. Qui comedũt tecũ: ponẽt inſidias ſubter te. Non
eſt prudẽtia in eo. Nũquid nõ in die illa dicit dñs perdã
C ſapientes de idumęa:⁊ prudentiã de monte eſau? Et ti-
Eſai 29.c mebũt fortes tui a meridie: vt intereat vir de monte eſau
2.Cor.1.c Propter interfectionẽ:⁊ ppter iniquitatẽ in fratrẽ tuũ
iacob: operiet te cõfuſio:⁊ peribis in ęternũ. In die cũ
ſtares aduerſus eũ:quãdo capiebãt alieni exercitũ eius:
et extranei ingrediebanẗ portas eius:⁊ ſuper ieruſalem
mittebãt ſortẽ:tu q̃qꝫ eras quaſi vnus ex eis. Et non de
ſpicies in die fratris tui:in die peregrinatiõis ei⁹. Et nõ
lętaberis ſup filios iuda:in die pditionis eorũ:et nõ ma
D gnificabis os tuũ in die anguſtię. Neqꝫ ingredieris por
tã populi mei in die ruinę eorũ: neqꝫ deſpicies ⁊ tu in ma
lis eius in die vaſtitatis illi⁹: Et nõ emitteris aduerſus
exercitũ ei⁹ in die vaſtitatꝭ ill⁹:neqꝫ ſtabis in exitib⁹:vt ĩ
terficias eos:q̃ fugerint. Et nõ cõcludes reliquos ei⁹ in
E die tribulatiõis:qm̃ iuxta eſt dies dñi ſup oẽs gẽtes. Si
cut feciſti:fiet tibi:retributionẽ tuã cõuertã ĩ caput tuũ
Quõ eñ bibiſti ſuper montẽ ſanctũ meũ:bibẽt oẽs gen
tes iugiter:⁊ bibẽt:⁊ abſorbebũt:⁊ erũt q̃ſi non ſint. Et
in monte ſion erit ſaluatio:⁊ erit ſanct⁹: ⁊ poſſidebit do
F mos iacob eos:q̃ ſe poſſederãt. Et erit dom⁹ iacob ignꝭ
⁊ domus ioſeph flãma:⁊ domus eſau ſtipula. Et ſuccen
denẗ in eis:⁊ deuorabũt eos:⁊ non erũt reliquię domus
G Eſau:quia dñs locutus eſt. Et hereditabũt hi:q̃ ad au-
ſtrũ ſunt montẽ Eſau:⁊ qui in campeſtribus philiſthijm:
⁊ poſſidebunt regionẽ effraim:⁊ regionẽ Samarię. Et
beniamin poſſidebit Galaad: Et tranſmigratio exerci-
tus huius filiorũ iſrael:oĩa loca chananęorũ vſqꝫ ad ſare
ptã:⁊ tranſmigratio Jeruſalẽ:quę in boſphoro eſt poſſi
debit ciuitates auſtri. Et aſcendent ſaluatores in mon
tẽ ſion iudicare montẽ eſau:et erit domino regnũ.

Finis.

Prologus in Jonam prophetã

SAnctũ Jonã hebręi affirmãt filiũ fuiſſe muli-
erꝭ viduę sareptanę: quẽ elias ppheta mortu
um ſuſcitauit:matre poſtea dicente ad eũ:nũc
cognoui:quia vir dei es tu: et verbũ dei in ore
tuo veritas eſt. Ob hanc etiã cauſam ipſuz puerũ ſic vo-
cauit amathi. Amathi eñ ĩ noſtra lingua veritatẽ ſonat
Et ex eo ꝙ verũ Elias locutus eſt: ille qui ſuſcitatus eſt
filius eſſe dicitur veritatis. Ideo de veritate colũba naſ 3.re.17.d
citur quia Jonas columbã ſonat. In condemnationem
autẽ Iſrael Jonas ad gentes mittitur:qđ Niniue agẽ
te poenitentiã illi in malicia pſeuerant. Temporib⁹ q̃p-
pe Jeroboam regis Iſrael:qui deo derelicto cũ populo
ſuo in ſamaria idolis ſacrificabat: Jonã prophetã fuiſſe
quartus liber regũ indicat. Is cũ prophetia illuminan
te peccatores ciuitatis niniue dei miſericordiã cõſecutu 4.re.14.f
ros videret:ne falſa prędicare videretur ad denuncian-
dũ interitũ eiuſdẽ ciuitatis ire nolebat. Nã ſicut de⁹ ad Geñ.18.c.
Abraã de impietate Sodomorum et gomorręorũ locu
tus eſt: Clamor Sodomorũ et Gomorreorum puenit
ad me:ita ⁊ de Niniue diciẗ:eo ꝙ deſcẽderit clamor ma Jone.1.a
licię eius ad deũ. Et quia ſententia dei de ſodomꝭ facta
minime reuocata eſt:ita et Jonas aduerſum niniue pro
latã ſentẽtiã reuocari nolebat: diuinę diſpẽſatiõis igna
rus:qui ſalutẽ hominũ ad ſe conuertentiũ magꝭ vult ꝙ hezec.33 d
interitũ. Hoc illi acciderat qđ ⁊ ſancto Eliſeo:qui filiũ
ſunamitidis mulieris mortuũ ignorauit. Ideo a cõſpe
ctu dei fugere ſe ionas putabat humanũ aliq̃d paſſus di 4.reg.4.c
cente dauid: Quo ibo a ſpiritu tuo:⁊ q̃ a facie tua fugiã. pſ.138

Jonas propheta.

Caput. I.

ET factũ eſt verbũ do-
mini ad Jonã filiũ Amathi: dicens: A
Surge: ⁊ vade in Niniuẽ ciuitatem
grandẽ ⁊ prędica in ea:quia aſcendit
malicia eius corã me. Et ſurrexit Jo
nas: vt fugeret in Tharſis a facie do
mini. Et deſcendit in Joppen:et inuenit nauem euntez Geñ.18.b
in Tharſis. Et dedit naulum eius:et deſcendit in eam:
vt iret cũ eis in tharſis a facie domini. Dñs aũt miſit vẽ
tum magnũ in mare:et facta eſt tempeſtas magna ĩ ma
ri:⁊ nauis piclitabaẗ conteri. Et timuerũt nautę:⁊ cla- B
mauerũt viri ad deũ ſuũ:et miſerũt vaſa: quę erãt ĩ naui
in mare vt alleuiareẗ ab eis. Et Jonas deſcẽdit ad inte
riora nauis:⁊ dormiebat ſopore graui. Et acceſſit ad eũ
gubernator:⁊ dixit ei: Quid tu ſopore deprimerꝭ? Sur
ge: inuoca deũ tuũ:ſi forte recogitet deus de nobis:⁊ nõ
pereamus. Et dixit vir ad collegã ſuũ. Venite:⁊ mitta
mus ſortes: et ſciamus quare hoc malum ſit nobis. Et
miſerunt ſortes: et cecidit ſors ſuper Jonã. Et dixerũt
ad eum: Indica nobis cuius cauſa malũ iſtud ſit nobis:
quod eſt opus tuũ:quę terra tua:⁊ quo vadis: vel ex quo
populo es tu? Et dixit ad eos: Hebręus ego ſum: ⁊ do- C
minũ deũ cęli ego timeo: qui fecit mare ⁊ aridam. Et ti
muerunt viri timore magno:⁊ dixerũt ad eũ: Quid hoc
feciſti? Cognouerũt enim viri:ꝙ a facie dñi fugeret: q2 ĩ
dicauerat eis ionas. Et dixerũt ad eũ: Quid faciem⁹ ti-
bi:⁊ ceſſabit mare a nobis? Q2 mare ibat:⁊ intumeſcebat
ſuper eos. Et dixit ad eos: Tollite me:⁊ mittite in ma-

re:et ceſſabit mare a vobis. Scio eñi ego: q̃m ꝑpter me
tẽpeſtas hęc grandis venit ſuper vos. Et remigabãt vi
ri vt reuerterent̃ ad aridã: ⁊ nõ valebãt: q꞉ mare ibat: et
D ĩtumeſcebat ſup eos. Et clamauerũt ad dñm: ⁊ dixerũt
Dan.21.b Queſumus dñe: ne pereamus in aĩa viri iſtius: ⁊ ne des
ſup nos ſanguinẽ innocentẽ: q꞉ tu dñe: ſicut voluiſti feci
ſti. Et tulerũt Jonã: ⁊ miſerunt in mare: ⁊ ſtetit mare a
feruore ſuo. Et timuerunt viri timore magno dñm: et ĩ
molauerũt hoſtias dño: et vouerũt vota. II.
A
Mat.12.c. ET preparauit dñs piſcẽ grandem: vt deglu
tiret Jonã. Et erat Jonas in ventre piſcis
trib⁹ diebus: ⁊ trib⁹ noctibus. Et orauit io
nas ad dñm deũ ſuum de vtero piſcis. Et di
Pſ.119. xit. Clamaui de tribulatione mea ad dñm: ⁊ exaudiuit
B me. De ventre inferi clamaui: ⁊ exaudiſti vocẽ meã. Et
proieciſti me in ꝓfundũ in corde maris: ⁊ flumen circũde
C dit me. Oẽs gurgites tui: ⁊ fluctus tui ſuper me tranſi
erũt. Et ego dixi: Abiectus ſum a cõſpectu oculorũ tuo
rũ. Veruntamẽ rurſus videbo templũ ſanctũ tuũ. Cir
cundederũt me aquę vſq; ad aĩam: abyſſus vallauit me:
pelagus operuit caput meũ. Ad extrema montiũ deſcẽ
di: terrę vectes cõcluſerũt me in ęternũ: ⁊ ſubleuab; de
D corruptione vitã meã: dñe deus meus. Cũ anguſtiaret̃
in me aĩa mea: dñi recordatus ſu꞉: vt veniat ad te oratio
mea ad tẽplũ ſanctũ tuũ. Qui cuſtodiũt vanitates: fru
ſtra miſericordiã ſuã derelinquent. Ego aũt in voce lau
dis immolabo tibi: quęcunq; voui reddã ꝓ ſalute mea
dño. Et dixit dñs piſci. Et euomuit Jonã in aridã. III.
A ET factũ eſt verbũ dñi ad Jonã ſecundo: dicens:
Surge ⁊ vade in Niniuẽ ciuitatẽ magnã: et p̃
dica in ea p̃dicationẽ: quã ego loquor ad te. Et
ſurrexit Jonas: ⁊ abijt in Niniuem iuxta verbũ dñi. Et
B Niniue erat ciuitas magna itinere triũ dierũ: et coepit
Mat.12.d. Jonas introire ciuitatẽ itinere diei vnius: ⁊ clamauit:
Luce.11.d. ⁊ dixit: Adhuc quadraginta dies: ⁊ niniue ſubuertetur
Et crediderũt viri niniuitę ĩ dño: ⁊ p̃dicauerũt ieiuniũ
C ⁊ veſtiti ſunt ſacc;: a maiore vſq; ad minore꞉. Et ꝑuenit
vbũ ad regẽ niniuę. Et ſurrexit de ſolio ſuo: ⁊ abiecit ve
ſtimentũ ſuũ a ſe: et indutus eſt ſacco: ⁊ ſedit in cinere: ⁊
clamauit: et dixit in niniue ex ore regis: ⁊ principũ eius
D dicens: Homines: ⁊ iumenta: ⁊ boues: ⁊ pecora non gu
ſtẽt quicq̃: nec paſcantur: ⁊ aquã nõ bibant: ⁊ operiant̃
Jobe.2.d ſaccis homines et iumenta: ⁊ clament ad dñm in forti
tudine: et cõuertat̃ vir a via ſua mala: et ab iniquitate: q̃
eſt ĩ manibus eorũ. Quis ſcit: ſi cõuertat̃: ⁊ ignoſcat de
us: ⁊ reuertat̃ a furore irę ſuę: ⁊ nõ ꝑibim⁹? Et vidit de⁹
opera eorũ: q꞉ cõuerſi ſunt de via ſua mala: ⁊ miſert⁹ eſt
deus ſuper maliciã: quã locutus fuerat: vt faceret eis: et
non fecit. IIII.
A ET afflictus eſt Jonas afflictiõe magna: ⁊ ira
tus eſt: ⁊ orauit ad dñm: ⁊ dixit: Obſecro dñe
nũq̃d nõ hoc eſt verbũ meũ: cũ adhuc eſſẽ ĩ ter
ra mea? Propter hoc p̃occupaui: vt fugerẽ ĩ
3.reg.16.a Tharſis. Scio eñi q꞉ tu de⁹ clemẽs: ⁊ miſericors es: pa
tiẽs ⁊ multę miſerationis: ⁊ ignoſcens ſup malicia. Et
nunc dñe tolle quęſo aĩam meã a me: q꞉ melior eſt mihi
B mors q̃ vita. Et dixit dñs: Putas ne bene iraſcer; tu?
Et egreſſus eſt Jonas de ciuitate: ⁊ ſedit cõtra orientẽ
ciuitatis. Et fecit ſibimet vmbraculũ ibi: et ſedebat ſub
ter illud in vmbra: donec videret q̃d accideret ciuitati.
Et p̃parauit dñs deus hederã: ⁊ aſcendit ſup caput Jo
nę: vt eſſet vmbra ſup caput eius: ⁊ ꝓtegeret eũ. Labora
uerat eñi. Et lętat⁹ eſt ionas ſup hedera lęticia magna
⁊ parauit deus vermẽ aſcenſu diluculi in craſtinũ: ⁊ per
C cuſſit hederã ⁊ exaruit: ⁊ cum ortus fuiſſet ſol: pręcepit
dñs vento calido ⁊ vrenti: ⁊ ꝑcuſſit ſol ſup caput Jonę:
⁊ ęſtuabat. Et petiuit aĩę ſuę: vt moreretur. Et dixit:
Melius eſt mihi mori: q̃ viuere. Et dixit dñs ad Jonã
Putas ne iraſceris tu ſup hederã? Et dixit: Bene iraſ
D cor ego vſq; ad mortẽ. Et dixit dñs: Tu doles ſup hede
rã: in qua nõ laboraſti: neq; feciſti vt creſceret: q̃ ſub vna
nocte nata eſt: ⁊ ſub vna nocte perijt: ⁊ ego nõ parcã Ni
niue ciuitati magnę: in qua ſunt pluſq̃ centũ viginti mi
lia hominũ: qui neſciunt quid ſit inter dexterã ⁊ ſiniſtrã
ſuam: et iumenta multa? ¶ Finis.

Prologus in micheã prophetã.

TEmporibus iothã et achas et hezechię regũ
iuda micheã prophetã ad hanc prophetiã ſpi
ritu ſancto repletũ fuiſſe lectio ipſa ſ demon
ſtrat. Sed de ſup̃dicto numero regũ Joathã 4 reg.15 g
et hezechiam deo ob religionem placuiſſe: hyſtoria libri
quarti regũ ⁊ ſecundi paralipomenon indicat. Acham 4 reg.16 a
vero relicto deo idola ſamarię: q̃bus etiã filios ſuos ĩ ſa
crificiũ igni cõcremãdos obtulerat coluiſſe ꝯſtat. Quã
obrẽ deus ſamariã: quę reges iſrael et iuda memoratorũ
ſimulachrorũ ſupſtitiõe fefellerat increpãs ĩdignationẽ
ſuã in eã proceſſurã cõminatus eſt. Populo etiã iſrael p̃
uaricatori et principibus eius: qui eundẽ populũ fallaci
ſuaſione ad colenda idola impulerant: verbis in ſequen
tibus captiuitatẽ: ⁊ interitũ affuturũ denunciauit.

Micheas propheta.

Cap. I.

VErbũ domini quod A
factum eſt ad Micheam Moraſthi
tẽ in diebus Joathã: achã et hezechię
regũ iuda: quod vidit ſuper Sama
riam: et Jeruſalẽ. Audite populi om
nes: ⁊ attendat terra: ⁊ plenitudo ei⁹
⁊ ſit dominus deus vobis in teſtẽ: dñs de templo ſancto
ſuo. Quia ecce dñs egredient̃ de loco ſuo: et deſcendet: et Eſaie.26 d
calcabit ſup excelſa terrę. Et cõſument̃ montes ſubtus
eũ: ⁊ valles ſcindent̃ ſicut cęra a facie ignis: ſicut aquę q̃
decurrũt ĩ pręceps. In ſcelere iacob oẽ iſtud: ⁊ in pecca B
tis domus iſrael. Qđ ſcelus Jacob: nõne ſamaria? Et q̃
excelſa iudę: nõne ieruſalẽ? Et ponã ſamariã: quaſi acer
uũ lapidũ in agro: cũ plantat̃ vinea: ⁊ detrahã in vallem
lapides eius. Et fundamẽta eius reuelabo: ⁊ oĩa ſculpti ſupra.3. a
lia eius cõcident̃. Et oẽs mercedes eius cõburent̃ igne
⁊ omnia idola eius ponã in perditionẽ: quia de mercedi
bus meretricis cõgregata ſunt: ⁊ vſq; ad mercedẽ mere
tricis reuertent̃. Super hoc plangã: ⁊ vlulabo: vadam
ſpoliat⁹ ⁊ nudus. Faciã planctũ velut draconũ: ⁊ luctu꞉
quaſi ſtruthionũ: q꞉ deſperata eſt plaga eius: quia venit
vſq; ad Judã: tetigit portã populi mei vſq; ad ieruſalẽ
In Geth nolite annunciare: lachrymis ne ploretis. In
domo pulueris puluere vos conſpergite. Et tranſite vo C
bis habitatio pulchra: cõfuſa ignominia. Nõ eſt egreſſa
quę habitat in exitu. Planctũ domus vicina acipiet ex
vobis: q̃ ſtetit ſibimet: q꞉ infirmata eſt in bono: quę ha
bitat ĩ amaritudinibus. Quia deſcendit malu꞉ a dño in
portã ieruſalẽ. Tumultus quadrigę ſtuporis habitãti
Lachis. Principiũ peccati eſt filię ſion: q꞉ in te inuenta D
ſunt ſcelera iſrael. Propterea dabit emiſſarios ſup hęre
ditatẽ Geth: domos mendacij in deceptionẽ regibus iſ
rael. Adhuc hęredẽ adducã tibi quę habitas ĩ Mareſa
vſq; ad odollã veniet gloria iſrael. Decaluare: ⁊ tondere
ſup filios deliciarũ tuarũ: dilata caluitiũ tuũ ſicut aqui
la: quoniam captiui ducti ſunt ex te. II
VAe qui cogitatis ĩutile: ⁊ opam ini malũ in cu A
bilibus vr̃is. In luce matutina faciũt illđ: qm̃
cõtra dñm ẽ man⁹ eorũ. Et cõcupierũt agros
⁊ violẽter tulerũt: ⁊ rapuerũt domos: ⁊ calũ
niabantur virũ: et domũ eius: virũ et hęreditatem eius.

Idcirco hec dicit dñs: Ecce ego cogito ſuper familiam
iſtã malũ: vnde nõ auferetis colla veſtra: et nõ ambulabi
tis ſuperbi: quoniã tẽpus peſſimũ eſt. In die illa ſumet
ſuper vos parabola: ⁊ cantabit canticũ cũ ſuauitate: di-
centiũ: Depopulatione vaſtati ſum⁹. Pars populi mei
B cõmutata eſt. Quomodo recedis a me: cũ reuertat: qui
regiones veſtras diuidat? Propter hoc nõ erit tibi mit
tẽs funiculũ ſortis ĩ coetu dñi o iſrael. Ne loquamini lo
quẽtes: Nõ ſtillabit ſup iſtos: nõ cõprehendet confuſio:
dicit domus iacob. Nunqd abbreuiat⁹ eſt ſpiritus dñi:
aut tales ſunt cogitatiões eius? Nõne verba mea bona
ſunt cũ eo: qui rectẽ gradit? Et ecõtrario populus me⁹
C ĩ aduerſariũ cõſurrexit. Deſup tunicã palliũ ſuſtuliſtĩ
⁊ eos qui tranſibãt ſimpliciter: cõuertiſtĩ in bellũ. Mu
lieres populi mei eieciſtis de domo delitiaꝝ ſuarũ: a par
uulis earũ tuliſtis laudẽ meã in ꝑpetuũ. Surgite: et ite
quia nõ habetis hic requiẽ. Propter immundiciã eius
Hebr.13.c corrumpetur putredine peſſima. Utinã nõ eſſe3 vir ha-
bẽs ſpiritũ: et mendaciũ potius loquerer. Stillabo tibi
in vinũ: ⁊ in ebrietatẽ: ⁊ erit ſuper quẽ ſtillatur populus
iſte. Cõgregatione cõgregabo Jacob totũ: te in vnũ cõ
D ducã reliquias iſrael. Pariter ponã illũ quaſi grege3 in
ouili: q̃ſi pecus in medio caulaꝝ. Tumultuabunt a mul
titudine hoim. Aſcendet eñi pandẽs iter ante eos. Diui
det: ⁊ tranſibunt portã: ⁊ egredient per eã. Et tranſibit
rex eorũ corã eis: ⁊ dñs in capite eorũ. III.

A Et dixi: Audite principes Jacob: ⁊ duces do-
mus iſrael: Nũquid nõ veſtrũ eſt ſcire iudici-
um: qui odio habetis bonũ: ⁊ diligitĩ malũ: q̃
violenter tollitis pelles eoꝝ deſuper eis: ⁊ car
nes eorũ deſuper oſſibus eorũ? Qui comederũt carnem
populi mei: ⁊ pellẽ eorũ deſuper excoriauerũt: ⁊ oſſa eo-
B rũ cõfregerũt: ⁊ cõciderũt ſicut in lebete: et quaſi carne3
in medio ollẽ. Tunc clamabunt ad dñm: ⁊ nõ exaudiet
eos: ⁊ abſcondet faciẽ ſuã ab eis in tempore illo: ſicut ne
quiter egerũt in adinuentiõibus ſuis. Hec dicit dñs de
us ſuper ꝓphetas: qui ſeducũt populũ meũ: qui mordẽt
dentibus ſuis: ⁊ predicant pacẽ. Et ſi quis nõ dederit ĩ
ore eorũ quippiã: ſanctificãt ſuper eũ preliũ. Propterea
nox vobis ꝓ viſione erit: ⁊ tenebre vobis ꝓ diuinatione.
C Et occũbet ſol ſuper prophetas: ⁊ obtenebrabit ſup eos
dies. Et cõfundent qui vident viſiones: ⁊ cõfundent di
uini. Et operiẽt oẽs vultus ſuos: quia nõ eſt reſponſum
dei. Ueruntamẽ ego repletus ſum fortitudine ſpũs dñi
iudicio ⁊ virtute: vt annunciẽ Jacob ſcelus ſuũ: ⁊ iſrael
peccatũ ſuũ. Audite hec principes domus Jacob: ⁊ Ju
dices domus iſrael: qui abominamini iudiciũ: ⁊ oĩa re-
Ezech.22.f cta peruertitis. Qui edificatis Sion in ſanguinibus: et
Soph.3.d Jeruſalẽ in iniquitate. Principes eius in munerib⁹ iu
dicabãt: ⁊ ſacerdotes eius in mercede docebãt. Et ꝓphe
te eius in pecunia diuinabãt: ⁊ ſup dñm requieſcebant:
dicentes: Nũquid nõ dñs in medio noſtrũ? Nõ venient
ſup nos mala? Propter hoc cauſa veſtri ſion quaſi ager
arabitur: ⁊ Jeruſalẽ quaſi aceruus lapidũ erit: et mons
templi ĩ excelſa ſyluarum. IIII.

A Et erit in nouiſſimo dierũ mons domus dñi ꝑ-
Eſaie.2.a. paratus ĩ vertice montiũ: ⁊ ſublimis ſuper col-
les. Et fluent ad eũ populi: ⁊ properabunt gen
tes multe: ⁊ dicent: Uenite aſcendamus ad montẽ dñi:
⁊ ad domũ dei Jacob. Et docebit nos de vijs ſuis: et ibi
mus in ſemitis eius. Quia de ſion egrediet lex: et verbũ
dñi de ieruſalẽ. Et iudicabit ĩter populos multos: ⁊ cor
ripiet gentes fortes vſq3 in longinquũ. Et cõcident gla
B dios ſuos in vomeres: ⁊ haſtas ſuas in ligones. Non ſu
met gens aduerſus gentẽ gladiũ: et nõ diſcent vltra bel
ligerare. Et ſedebit vir ſubtus vineã ſuã: ⁊ ſubtus ficũ ſu
am: ⁊ nõ erit qui deterreat: qꝛ os dñi exercituũ locutum
eſt: qꝛ oẽs populi ambulabunt vnuſquiſq3 in nomine dei
ſui: nos autẽ ambulabimus in nomine dei noſtri in eter
Soph.3.d nũ ⁊ vltra. In die illa dicit dñs: cõgregabo claudicantẽ
et eã q̃ eiecerã: colligã: et quã afflixerã: cõſolabor. Et po
nã claudicantẽ in reliquias: ⁊ eam que laborauerat ĩ gẽ C Luce.1.c.
tẽ robuſtã. Et regnabit dominus ſuper eos in monte ſi
on: ex hoc nunc ⁊ vſq3 in eternũ. Et tu turris gregis ne
buloſa filia Sion vſq3 ad te veniet: ⁊ veniet poteſtas pri
ma regnũ filie ieruſalẽ. Nũc quare moerore cõtraherĩ?
Nunqd rex nõ eſt tibi: aut cõſiliarius tuus perijt: qꝛ cõ
prehẽdit te dolor ſicut parturientẽ? Dole: ⁊ ſatage filia
Sion q̃ſi parturiẽs: qꝛ nũc egredieris de ciuitate: ⁊ ha-
bitabis in regiõe: et venies vſq3 ad babylonẽ. Ibi libera
beris: ibi redimet te dñs de manu inimicorũ tuorũ. Et D
nũc cõgregate ſunt ſup te gentes multe: que dicũt: lapi
det: ⁊ aſpiciat ĩ ſion oculus noſter. Ipſi aũt nõ cognoue
runt cogitatiões dñi: ⁊ nõ intellexerũt cõſiliũ eius: quia
cõgregauit eos quaſi foenũ aree. Surge: ⁊ tritura filia
ſion: qꝛ cornu tuũ ponã ferreũ: ⁊ vngulas tuas ponã ere
as: ⁊ cõminues populos multos: ⁊ interficies dño rapi
nas eorũ: ⁊ fortitudinẽ eorũ dño vniuerſe terre. V

Nunc vaſtaberis filia latronis. Obſidionẽ po- A Math.2.a
ſuerũt ſup nos: in virga ꝑcutiẽt maxillã iudi Job.7.f.
cis iſrl. Et tu bethleẽ effrata paruulus es ĩ mi
libus iuda. Ex te mihi egrediet: qui ſit domi
nator in iſrael: ⁊ egreſſus eius ab initio a diebus eterni-
tatis. Propter hoc dabit eos vſq3 ad tempus: in q̃ par
turiẽs pariet: ⁊ reliquie fratrũ eius cõuertent ad filios
iſrael. Et ſtabit: ⁊ paſcet in fortitudine dñi: in ſublimita
te nois dñi dei ſui: ⁊ cõuertent: qꝛ nunc magnificabit vſ
q3 ad terminos terre. Et erit iſte pax aſſyrijs: cũ vene- B
rit in terrã noſtrã: ⁊ quãdo calcauerit in domib⁹ noſtrĩ.
Et ſuſcitabimus ſup eũ ſeptẽ paſtores: ⁊ octo primates
hoies: ⁊ paſcent terrã aſſur in gladio: et terrã nimroth
in lanceis eius. Et liberabit ab aſſur: cũ venerit in terrã
noſtrã: ⁊ cũ calcauerit in terminis noſtris. Et erunt re- C
liquie iacob in medio populorũ multorũ quaſi ros a do
mino: ⁊ quaſi ſtille ſup herbã: que nõ expectat virũ: ⁊ nõ
preſtolatur filios hominũ. Et erũt reliquie Jacob in gẽ
tibus in medio populorũ multorũ: quaſi leo in iumẽtis
ſyluarũ: ⁊ quaſi catulus leonis ĩ gregibus pecorũ. Qui
cũ tranſierit: ⁊ cõculcauerit: ⁊ ceperit: nõ eſt qui eruat.
Et exaltabit manus tua ſup hoſtes tuos: et oẽs inimici
tui interibũt. Et erit in die illa: dicit dñs: auferã equos
tuos de medio tui: ⁊ diſperdã quadrigas tuas. Et ꝑda3
ciuitates terre tue: ⁊ deſtruã omnes munitiones tuas.
Et auferã maleficia de manu tua: ⁊ diuinatiões nõ erũt D
in te. Et perire faciã ſculptilia tua: ⁊ ſtatuas tuas de me
dio tui: ⁊ nõ adorabis vltra opera manuũ tuarũ: ⁊ euel-
lam lucos tuos de medio tui. Et cõterã ciuitates tuas:
et faciã in furore: ⁊ ĩ indignatione vltionẽ in omibus gẽ
tibus: que nõ audierũt. VI

Audite que dñs loquitur: Surge: cõtende iu A
dicio aduerſum montes: ⁊ audiant colles vo
cẽ tuã. Audiãt montes iudicium dñi: ⁊ fortia
fundamẽta terre: quia iudiciũ dñi cũ populo
ſuo: ⁊ cũ iſrael dijudicabit. Popule meus quid feci tibi
aut quid moleſtus fui tibi? Reſponde mihi. Quia edu-
xi te de terra egypti: ⁊ de domo ſeruientiũ liberaui te: et B
miſi ante faciẽ tuã moyſen: ⁊ Aaron: et mariã. Popule
meus memẽto queſo quid cogitauerit contra te balach
rex moab: ⁊ quid reſponderit ei balaã filius beor de Se
thĩ vſq3 ad galgalã: vt cognoſceres iuſtitias dñi. Quid
dignũ offerã dño? Curuabo genu deo excelſo? Nũquid
offerã ei holocauſtomata: ⁊ vitulos anniculos? Nunqd
placari poteſt dñs in milibus arietũ: aut in multis mili
bus hircorũ pinguiũ? Nunqd dabo primogenitũ meu3
pro ſcelere meo: fructũ ventris mei pro peccato aĩe mee
Judicabo tibi o homo q̃d ſit bonũ: ⁊ quid dñs requirat C
a te. Utiq3 facere iudiciũ: ⁊ diligere miſericordiã: et ſoli
citũ ambulare cũ deo tuo. Uox dñi ad ciuitate3 clamat:
⁊ ſalus erit timentibus nomen tuũ. Audite tribus: Et
quis approbabit illud? Adhuc ignis in domo impij the

ſauri iniq̄tatis:⁊ mēſura minoꝛ irę plena. Nunq̄d iuſti-
ficabo ſtaterā impiā:⁊ ſaccelli pōdera doloſa? In q̄bꝰ di
uites eiꝰ repleti ſunt iniq̄tate:⁊ habitātes in ea loquebā
D tur mēdacium:⁊ lingua eoꝝ fraudulēta in oꝛe eoꝝ. Et
ego ergo coepi ꝑcutere te ꝑditiōe ſuꝑ pctīs tuis. Tu co
medes:⁊ nō ſaturaberis:⁊ humiliatio tua in medio tui.
Et appꝛhēdes:⁊ nō ſaluabis:⁊ q̄s ſaluaueris:ī gladiū da
bo. Tu ſeminabis:⁊ nō metes:tu calcabis oliuā: et non
vngeris oleo:⁊ muſtū:⁊ nō bibes vinū: ⁊ cuſtodiſti p̄ce-
Deu.28 d Aggei.1.b pta Amri:⁊ om̄e opꝰ domus achab:⁊ ambulaſti in volu-
ptatibus eoꝝ:vt darē te ī ꝑditionē:⁊ habitātes ī ea ī ſibi
lum:⁊ oppꝛobꝛiū populi mei poꝛtabis. VII.

A Ae mihi:q2 factꝰ ſum ſicut q̄ colligit in autū-
no racemos vindemię. Nō eſt borrꝰ ad come
dendū:pꝛęcoquas ficus deſiderauit aīa mea.
Periȷ̄t ſanctꝰ de terra:⁊ rectꝰ ī hoībꝰ nō eſt.
Om̄es in ſanguine inſidianꝛ:vir fratrē ſuū ad moꝛtē ve
natur. Malum manuū ſuarū dicūt bonū. Princeps po
ſtulat:⁊ iudex in reddēdo eſt. Et magnus locutꝰ eſt deſi
deriū aīę ſuę:⁊ cōturbauerūt eā. Qui optimꝰ ī eis eſt:q̄
ſi paliurus:⁊ q̄ rectꝰ:q̄ſi ſpina de ſepe. Dies ſpeculatiōis
B tuę:viſitatio tua venit. Nunc erit vaſtitas eoꝝ. Nolite
Mat.10.e credere amico:⁊ nolite cōfidere in duce. Ab ea q̄ doꝛmit
in ſinu tuo cuſtodi clauſtra oꝛis tui:q2 filiꝰ cōtumeliā fa
cit patri:⁊ filia cōſurget aduerſus matrē ſuā:nurus ad-
uerſus ſocrū ſuā:⁊ inimici hoīs domeſtici eius. Ego aūt
ad dn̄m aſpiciā:expectabo deum ſaluatoꝛē meū. Audiet
me deus meus. Ne lęteris inimica mea ſuꝑ me: q2 ceci-
di. Cōſurgā. Cū ſedero ī tenebꝛis:dn̄s lux mea eſt. Irā
dn̄i poꝛtabo: q̄m peccaui ei:donec cauſam meā iudicet:
C ⁊ faciat iudiciū meū. Educet me in lucē: videbo iuſtitiā
eius. Et aſpiciet inimica mea:⁊ operieꝛ cōfuſiōe:q̄ dicit
ad me:Ubi eſt dn̄s deꝰ tuꝰ? Oculi mei videbūt eā. Nūc
erit in cōculcationē:vt lutū platearū. Dies vt ędificenꝛ
macerię tuę. In die illa longe fiet lex. In die illa vſq3 ad
te veniet Aſſur:⁊ vſq3 ad ciuitates munitas: ⁊ a ciuitati
bus munitis vſq3 ad flumē:⁊ ad mare de mari:⁊ ad mō-
tem de mōte. Et terra erit in deſolationē ꝓpter habita-
toꝛes ſuos:⁊ ꝓpter fructū cogitationū eoꝝ. Paſce po-
pulū tuū in v̄ga tua:gregē hęreditatis tuę habitātes ſo
los in ſaltu. In medio Carmeli paſcentur baſan:et ga-
laad iuxta dies antiquos:ſ̄m diem egreſſiōis tuę de ter
ra Aegypti. Oſtēdam ei mirabilia. Uidebunt gentes: ⁊
D confundentur ſuper omni foꝛtitudine ſua. Ponent ma
num ſuper os:aures eoꝝ ſurdę erūt. Lingēt puluerem
ſicut ſerpentes:velut reptilia terrę turbabuntur de ędi
bus ſuis. Dominū deū noſtrū nō deſiderabūt:⁊ timebūt
te. Quis deꝰ ſimilis tui: q̄ aufers iniquitatē:⁊ transfers
peccatū reliquiaꝝ hęreditatis tuę? Nō immittet vltra fu
roꝛem ſuū:quoniā volēs miſericoꝛdiā eſt. Reuertetur:
⁊ miſerebiꝛ noſtri. Deponet iniq̄tates noſtras: ⁊ ꝓȷ̄ciet
in pꝛofundū maris omnia peccata noſtra. Dabis verita
tem Iacob:miſericoꝛdiā Abꝛaam:quę iuraſti patribus
noſtris a diebus antiquis. Finis.

Prologus in Naum prophetā.

N Aum pꝛophetam ante aduentū regis Aſſy-
rioꝛum: qui populum iſrael captiuū in ſuam
regionem tranſtulerat: fuiſſe hebꝛęoꝛū tradi
tio confirmat. Siquidem in fine huiꝰ lectio-
nis pꝛędicti regis aduentū:idem ꝓpheta annūciare mō
ſtratur. Sed cū habitatoꝛes Niniue Iona interitū ciui
tatis pꝛędicante:ne diuina ira denunciatū interitū ſuſti
nerent peccatoꝛū:⁊ impietatis poenitentiā egiſſent:ac-
cepta dei miſericoꝛdia:grauioꝛibꝰ ſe criminibus impli-
cuerūt. Qua de cauſa memoꝛatus pꝛopheta ſpirituſan-
cto plenus:iudiciū dei annuncians:ita locutus eſt. Deus
Naum.3a zelans:⁊ vlciſcens dominus eſt. ⁊c. Iam eñ decē tribꝰ
ab Aſſyꝛȷ̄s ductę fuerāt in captiuitatem ſub Hezechia
rege Iuda: ſub quo etiam nunc in conſolatione populi
tranſmigrati: aduerſum Niniuen viſio cernitur. Nec
erat parua conſolatio tam his qui iam Aſſyꝛȷ̄s ſeruie-
bant:ꝙ reliquis qui ſub Hezechia de tribu Iuda et Be
niamin ab eiſdem hoſtibus obſidebanꝛ: vt audirent aſſy
rios quoq3 a chaldęis eſſe capiendos: ſicut in ſequenti-
bus libꝛi huius demonſtrabitur. Sciendum aūt ꝙ Ni-
niue in noſtra lingua de hebꝛęo ſpecioſam ſonat. Spe-
cioſus autem hic mūdus dicitur. Unde ⁊ apud gręcos
coſmos ab oꝛnatu nomen accepit. Et quicquid nūc ad-
uerſus Niniuen dicitur: de mūdo figuraliter pꝛędicari
ſentiamus. Quā ob cauſam ⁊ aſſumptio quā ſeptuagin
ta interpꝛetes dicūt pꝛoſlepſin:apud hebꝛęos maſſa po-
nitur:id eſt graue onus:eo ꝙ eam aduerſus quā pꝛophe
tatur:pꝛemat:nec ſinat leuare ceruicem. Simulq3 hoc
attendendum:ꝙ hęc ipſa vel aſſumptio vel onus vel pō
dus pꝛophetę viſio ſit. Non enim loquitur pꝛopheta in
extaſi: vt montanus et pꝛiſcilla maxillaq3 delirant: ſed
ꝙ pꝛophetat liber eſt viſionis intelligētis vniuerſa quę
loquitur:⁊ pondus hoſtiū facientis ſuo populo viſionē.
De conſummatiōe itaq3 mundi ſ̄m anagogen conſola-
tionem ſanctoꝛū pꝛophetia texitur:vt quacunq3 in mun
do vident quaſi pꝛętereuntia et caduca: contemnant et
pꝛęparent ſe ad iudiciȷ̄ diem. Ubi vltoꝛ aduerſus viros
aſſyꝛios affuturus eſt dominus.

Naum Propheta.

Caput. I.

O Nus Niniue:liber vi- A
ſionis Naum Helcheſei. Deus ęmu
latoꝛ ⁊ vlciſcens dn̄s: vlciſcens dn̄s ⁊
habens furoꝛē:vlciſcens dominus in
hoſtes ſuos: et iraſcens ipſe inimicis
ſuis. Dominus patiens: et magnus
foꝛtitudine:⁊ mundans nō faciet innocentē. Dn̄s in tē
peſtate:⁊ turbine vię eiꝰ:et nebulę puluis pedum eius.
Increpans mare:⁊ exiccans illud:⁊ oīa flumina ad de-
ſertū deducēs. Infirmatꝰ eſt Baſan ⁊ carmelus:et flos
Libani elāguit. Mōtes cōmoti ſunt ab eo:⁊ colles de- B
ſolati ſunt. Et cōtremuit terra a facie eiꝰ:⁊ oꝛbis:et oēs
habitātes ī eo. Ante faciē indignationis eiꝰ q̄s ſtabit:et
q̄s reſiſtet in ira furoꝛis eiꝰ? Indignatio eiꝰ effuſa eſt vt
ignis:⁊ petrę diſſolutę ſūt ab eo. Bonꝰ dn̄s et cōfoꝛtās
in die tribulatiōis:⁊ sciēs ſperātes ī ſe. Et ī diluuio pꝛę- C
tereūte cōſummationē faciet loci eiꝰ: ⁊ inimicos eiꝰ per
ſequētur tenebꝛę. Quid cogitatis cōtra dn̄m? Cōſum-
mationē ipē faciet. Nō conſurget duplex tribulatio:q̄a
ſicut ſpinę ſeinuicē cōplectunꝛ:ſic cōuiuiū eoꝝ pariꝛ po
tantiū. Cōſumenꝛ q̄ſi ſtipula ariditate plena. Ex te eñ
exibit cogitās cōtra dn̄m maliciā:mēte ꝑtractās pꝛęua
ricationē. Hęc dicit dn̄s: Si ꝑfecti fuerīt et ita plures:
ſic q̄q3 attondenꝛ:⁊ ꝑtrāſibit. Afflixi te:⁊ nō affligā te vl D
tra. Et nūc cōterā virgā eiꝰ de doꝛſo tuo:⁊ vincula tua di
rumpā:⁊ p̄cipiet ſuꝑ te dn̄s. Non ſeminabiꝛ ex noīe tuo
amplius. De domo dei tui interficiā. Sculptile ⁊ cōfla
tile ponā ſepulchꝛū tuū:quia inhonoꝛatus es. Ecce ſuꝑ
mōtes pedes euāgelizātis ⁊ annunciātis pacē. Celebꝛa
Iuda feſtiuitates tuas:⁊ redde vota tua: q̄a nō adȷ̄ciet
vltra:vt pertranſeat in te Belial: vniuerſus interȷ̄t. II.
A Scēdit q̄ diſpergat coꝛā te:q̄ cuſtodiat obſi- A
dionē. Cōtēplare viā: cōfoꝛta lūbos: roboꝛa
virtutē valde: q2 ſicut reddidit dn̄s ſuꝑbiā ia
cob:ſic ſuꝑbiā Iſrael:q2 vaſtatoꝛes diſſipaue
rūt eos:⁊ ꝓpagines eoꝝ coꝛruperūt. Clypeus foꝛtiū eiꝰ
ignitꝰ:viri exercitꝰ ī coccineis. Ignee habene currus in
die p̄parationis eiꝰ: ⁊ agitatoꝛes eiꝰ cōſopiti ſunt. In iti

neribꝰ cõturbati ſunt: quadrigę colliſę ſunt in plateis.
B Aſpectꝰ eoꝝ quaſi lãpades: q̃ſi fulgura diſcurrẽtia. Re
cordabit̃ fortiũ ſuorũ: ruent in itineribꝰ ſuis. Velociter
aſcendent muros eiꝰ: ⁊ p̃parabit̃ vmbraculũ. Portę flu
uiorũ aptę ſunt: ⁊ tẽplũ ad ſolũ dirutũ. Et miles capti-
C uus adductus eſt: ⁊ ancillę eiꝰ minabant̃ gemẽtes vt co
lũbę: murmurãtes ĩ cordibꝰ ſuis. Et Niniue q̃ſi piſcina
aquarũ aquę eiꝰ: ipſi vero fugerũt. State: ſtate: et nõ eſt
qui reuertat̃. Diripite argentũ: diripite aurũ: ⁊ nõ eſt fi-
nis diuitiarũ ex oĩbꝰ vaſis deſiderabilibꝰ. Diſſipata eſt ⁊
ſciſſa ⁊ dilacerata eſt cor tabeſcẽs: ⁊ diſſolutio geniculo
rũ: ⁊ defectio in cũctis renibꝰ: ⁊ facies oĩm ſicut nigredo
ollę. Vbi eſt habitaculũ leonũ: ⁊ paſcua catuloꝝ leonũ?
D Ad quam iuit leo: vt ingrederet̃ illuc catulꝰ leonis: ⁊ nõ
Eſa. 13. b. eſt qui exterreat. Leo cepit ſufficiẽter catulis ſuis: ⁊ ne
cauit leęnis ſuis. Et impleuit p̃da ſpelũcas ſuas: et cubi
le ſuũ rapina. Ecce ego ad te dicit dñs exercituũ: et ſuc-
cendam vſq; ad ſummum quadrigas tuas: ⁊ leunculos
tuos comedet gladius. Et exterminabo de terra p̃dam
tuã: ⁊ nõ audiet̃ vltra vox nũcioꝝ tuoꝝ. III.

A Ve ciuitas ſanguinũ vniuerſa mẽdacij dilace
ratione plena. Non recedat a te rapina. Vox
Eſa. 24. b / habac. 2. c flagelli ⁊ vox imperꝰ rotę et equi fremẽtis: et
quadrigę feruẽtis: ⁊ eq̃tis aſcẽdentis: ⁊ micã
tis gladij: ⁊ fulgurãtis haſtę: ⁊ multitudinis interfectę
⁊ grauis ruinę: nec eſt finis cadauerũ. Et corruẽt ĩ cor-
Eſa. 27. a. poribus ſuis ꝓpter multitudinẽ fornicationũ meretri-
cis ſpecioſę ⁊ gratę: ⁊ habẽtis maleficia: q̃ vẽdidit gẽtes
B in fornicationibꝰ ſuis: ⁊ familias ĩ maleficijs ſuis. Ecce
ego ad te: dicit dñs exercituũ: ⁊ reuelabo pudẽda tua in
facie tua: ⁊ oſtendam in gẽtibus nuditatẽ tuã: ⁊ regnis
ignominiã tuã. Et proijciã ſup te abominatiões: et cõtu
melijs te afficiã: ⁊ ponã te ĩ exẽplũ. Et erit oĩs q̃ viderit
te: reſiliet a te: ⁊ dicet: Vaſtata eſt Niniue: Quis cõmo
uebit ſup te caput? Vnde quęrã cõſolatorẽ tibi? Nũq̃d
melior es Alexãdria populoꝝ: q̃ habitat in fluminibus?
Aquę in circuitu eiꝰ: cuius diuitię mare: aquę muri eiꝰ.
C Aethiopia fortitudo eiꝰ: ⁊ Aegyptꝰ: ⁊ nõ eſt finis. Afri-
ca ⁊ Lybies fuerũt ĩ auxilio tuo: ſed ⁊ ipã in trãſmigra-
tione ducta eſt ĩ captiuitatẽ. Paruuli eiꝰ eliſi ſunt in ca
pite oĩm viaꝝ: ⁊ ſup ĩclytos eiꝰ miſerũt ſortẽ: ⁊ oẽs opti
mates eiꝰ cõfixi ſunt in cõpedibꝰ. Et tu ergo inebriabe-
ris: ⁊ eris deſpecta: ⁊ tu quęres auxiliũ ab inimico. Oẽs
munitiões tuę ſicut ficꝰ cũ groſſis ſuis: ſi cõcuſſę fuerint
cadẽt in os comedẽtis. Ecce populꝰ tuꝰ mulieres ĩ me-
dio tui. Inimicis tuis ad apertionẽ pandet̃ porta terrę
tuę: deuorabit ignis vectes tuos. Aquã ꝓpter obſidio-
nẽ auri tibi: extrue munitiões tuas. Intra in lutũ ⁊ cal
ca: ſubigẽs tene laterem. Ibi comedet te ignis: peribis
gladio: deuorabit te: vt bruchꝰ. Cõgregare ergo vt bru
chus: multiplicare vt locuſta. Plures feciſti negociatio-
nes tuas q̃ ſtellę ſint celi. Bruchus expanſus eſt: ⁊ auo
lauit. Cuſtodes tui q̃ſi locuſtę: ⁊ paruuli tui q̃ſi locuſtę
D locuſtarũ: q̃ cõſidẽt in ſepibꝰ: in die frigoris. Sol ortus
eſt: ⁊ auolauerũt: ⁊ nõ eſt cognitus locꝰ eaꝝ: vbi fuerint.
Dormitauerũt paſtores tui rex Aſſur: ſepelientur prin-
cipes tui: latitauit populus tuus in mõtibus: et non eſt
qui congreget. Non eſt obſcura cõtritio tua: peſſima eſt
plaga tua. Oẽs qui audierunt auditionẽ tuã: compreſſe
runt manũ ſuper te: quia ſuper quẽ non tranſit malicia
tua ſemper? ¶ Finis.

Prologꝰ in Habacuc prophetã.

Q Vatuor prophetę in duodecim prophetarũ
volumine ſunt: e quibꝰ tres in p̃ncipio lẽma:
id eſt põdus titulũ habẽt: Naum Habacuc ⁊
Malachias. Porro Zacharias in medio et
circa finẽ duos huiuſcemodi ponit titulos: e quibꝰ vnus
eſt onꝰ vbi dñi ĩ terra adrach ⁊ damaſci requiei eiꝰ: alter
in fine: ſcilicet onꝰ vbi dñi ſup iſrael. De Naum oratio-
nibus tuis iã liber vnꝰ editus eſt. De Zacharia ⁊ Ma-
lachia: ſi vita comes fuerit differet̃. Nũc Habacuc habe
mus in manibꝰ: q̃ vel ex eo q̃ amabilis dñi eſt: vocat̃ am
plexatio: vel q̃ in certamẽ ⁊ luctã (⁊ vt ita dicã) amplexũ
cũ deo cõgredit̃: amplexãtis: id eſt luctãtis ſortitꝰ eſt no
mẽ. Nullus eñi tã audaci voce auſus eſt deũ ad diſcepta
tionẽ iuſtitię ꝓuocare: ⁊ dicere ei: cur ĩ rebꝰ humanis: et
mũdi iſtiꝰ põpa tãta rerũ v̄ſat̃ iniq̃tas? Vociferabor ad
te vim patiens: ⁊ nõ ſaluabis. Quare oſtendiſti mihi ini-
quitatem ⁊ laborẽ videre? Lacerata eſt lex: ⁊ non ꝑuenit
vſq; ad finẽ iudiciũ: q̃a ĩpiꝰ p̃ualet aduerſum iuſtũ: ideo
ingrediet̃ iudiciũ ꝑuerſum. Vides q̃ temeraria vox ſit:
⁊ quodãmodo blaſphemãtis creatorẽ ſuũ ad iudiciũ ꝓ-
uocare: ⁊ vas fragile aduerſus figulũ: cur tale vel tale fa
ctũ ſit diſputare? Necnõ ⁊ hoc animaduertendũ: q̃ aſſum
ptio vel põdus: q̃ grauia iã eſſe diximꝰ: ꝓphetę viſio eſt:
⁊ aduerſum Montani dogma ꝑuerſum intelligit qđ vi-
det: nec vt amẽs loquit̃: nec more inſanientiũ foemina-
rum: dat ſine mẽte ſonũ. Vnde ⁊ apl's iubet: vt ſi ꝓphe- 2 cor. 14. f
tantibus alijs alij fuerit reuelatũ: taceãt q̃ p̃us loquebã- Ibidem.
tur. Et ſtatim: nõ eſt: inq̃t: diſſenſiõis deꝰ: ſed pacis. Ex
quo intelligit̃: cũ q̃s ex volũtate reticet: ⁊ alteri locũ dat
ad loquendũ: poſſe loqui ⁊ tacere cũ velit. Qui iã ĩ extaſi
id eſt inuitꝰ loquit̃: nec tacere: nec loqui in ſua ptãte ha-
bet. Illud q̃q; diſce: q: ſemel a me violẽter exigis: vt q̃ſi
quoſdam gradus ⁊ ſcalas ad altiora nitẽti: hiſtoriã tibi
interpreter: ꝓpheriã eſſe cõtra babylonẽ: ⁊ Nabuchodo
noſor regẽ chaldęoꝝ: vt q̃modo p̃or ꝓpheta naum: quẽ
habacuc ſequit̃: vaticiniũ habuit ꝯtra niniuẽ ⁊ aſſyrios:
q̃ vaſtauerũt decẽ tribꝰ: q̃ vocãtur iſrael: ita habacuc ꝓ-
pheriã habeat aduerſus babylonẽ ⁊ nabuchodonoſor: a
q̃bꝰ iudas et ieruſalẽ tẽplũq; ſubuerſa ſunt. Et vt ſcias
eo tẽpore fuiſſe habacuc: q̃ iã duę tribꝰ: q̃ vocabantur iu
da: ductę erãt in captiuitatẽ: Daniel docere te poterit:
ad quẽ ĩ lacũ leonũ habacuc cũ prãdio mittit̃: quãq; apđ
hebręos hęc ipã nõ legat̃ hiſtoria. Igit̃ ſiue q̃s recipiat
ſc̃pturã illã: ſiue nõ recipiat: vtrũq; ꝓ nobis eſt. Aut eñi
iã recipit: ⁊ poſt factã rẽ liber habacuc texit̃: aut ſi nõ re-
cipit: q̃ſi ꝓpheta ſcribit: q̃ vẽtura cognoſcit. Interĩ ſm
literã cauſat̃ aduerſum deũ ꝓpħa: cur nabuchodonoſor
tẽplũ dei vaſtet ⁊ iudã: cur ieruſalẽ quondã vrbs dñi de-
ſtruat̃: q̃re clamet pplus: ⁊ nõ audiat̃: vociferet̃ ad dñm
oppͣſſus a chaldęis: ⁊ nõ ſaluet̃: q̃re etiã ipẽ ꝓpħa vel po
pulus: ex cuiꝰ ꝑſona loq̃tur: ad h̃ vixerit: ⁊ huc vſq; ꝑdu-
ctus ſit: vt iniquitatẽ hoſtiũ ſuũ laborẽ viderit: cur iniu
ſtitia p̃ualeat aduerſuz ſe. Et hęc dicit p̃ mẽtis anguſtia
neſciẽs aurũ ĩ igne cõflari: ⁊ tres pueros de camino ignis
puriores exiſſe: q̃ intrauerãt. Sed ⁊ h̃ gñaliter accipere daniel. 3. c
poſſumꝰ: qđ ex ꝑſona humanę impatiẽtię loquat̃: vt in
querulã vocẽ ⁊ plenã doloꝝ erũpat: dicẽs: Quare reſpi
cis cõtẽptores: ⁊ taces cõculcãte impio iuſtiorẽ ſe? Hęc
añt loquit̃: neſciẽs iudicia dei ĩueſtigabilia: et ꝓfundũ di
uitiarũ ſapiẽtię ⁊ ſciẽtię eiꝰ: q̃ nõ ita videat deꝰ: vt vide-
at hõ. Hõ tñ p̃ſentia reſpicit: deꝰ futura ⁊ ęterna cogno
ſcit. Et q̃modo ſi egrotãs ⁊ ęſtuãs febribꝰ aquã frigidã
poſtulet: ⁊ dicat ad medicũ: vim patior: crucior: vror: et
examinor: vſq; q̃ medice clamabo: ⁊ nõ exaudies: ⁊ reſpõ
deat ei ſapiẽtiſſimꝰ ⁊ clemẽtiſſimꝰ medicꝰ: ſcio q̃ tẽpore
dare debeã qđ poſtulas: non miſereor modo: q̃a miſcđia
iſta crudelitas eſt: ⁊ volũtas tua ꝯtra te petit. Ita ⁊ deꝰ
noſter ſciẽs clemẽtię ſuę põdera atq; mẽſuras: interdũ
nõ exaudit clamãtẽ: vt eũ ꝓbet: ⁊ magꝭ ꝓuocet eũ ad ro
gandũ: ⁊ q̃ſi igne excoctũ iuſtiorẽ et puriorẽ faciat. Qđ
ĩtelligẽs apl's ſm id qđ miſcđiam cõſecutꝰ eſt a dño: ait:
Sed nõ deficimꝰ. Et bñdicimꝰ dñm ĩ tẽpore. Et ſcit: q̃
q̃ ꝑſeuerauerit vſq; ĩ finẽ: h̃ ſalꝰ erit: ⁊ gl'iat̃ in labore et 2 cor. 4. a
dolore. Et cũ Ieremia dicit: Tribulationẽ ⁊ miſeriã in Pſal. 33.
uocabo: vt q̃modo aliꝰ ĩuocat deũ: ſic ſctũs vir ⁊ bellator Mat. 10. ⁊
inuictus ad exercendũ ſe: ⁊ ad probandũ tribulationẽ ⁊ 4. b.
miſeriã inuenire deſiderat. Finis.

Habacuc Propheta.

Caput. I.

A Onus quod vidit Ha-
bacuc ꝓpheta. Uſq; q̊ dñe clamabo: ⁊
Joan.19a nõ exaudies? Uociferabor ad te vim
patiēs: ⁊ nõ ſaluabis? Quare oſtendi
Joſ.21.a ſti mihi iniq̃tatē et laborē: videre ꝑdā
et iniuſtitiā ꝯtra me? Quare reſpicis
cõtēptores: ⁊ taces: cõculcāte īpio iuſtiorē ſe? Et facies
B hoīs q̃ſi piſces maris: ⁊ q̃ſi reptilia nõ habētia ducē. Et
factū eſt iudiciū ⁊ cõtradictio potētior. Propter hoc la
cerata eſt lex: ⁊ nõ ꝑuenit vſq; ad finē iudiciū: q; impius
preualet aduerſus iuſtū: ꝓpterea egredit̄ iudiciū ꝑuer-
ſum. Aſpicite in gētibꝰ: ⁊ videte: ⁊ admiramini: ⁊ obſtu
peſcite: q̃a opus factū eſt ī diebꝰ veſtris: qđ nemo credet
Actu.13.c cū narrabit̄. Quia ecce ego ſuſcitabo Chaldęos: gētem
C amarā: ⁊ velocē: ambulantē ſuꝑ latitudinē terrę: vt poſ
ſideat tabernacula nõ ſua. Horribilis ⁊ terribilis eſt: ex
ſemetipſa iudiciū ⁊ onus eiꝰ egrediet̄. Leuiores pardis
equi eiꝰ: ⁊ velociores lupis veſpertinis: ⁊ diffundent̄ eq̃-
tes eiꝰ. Eq̃tes nāq; eiꝰ de lõge veniēt: volabunt q̃ſi aq̃la
feſtinās ad comedendū. Oēs ad ꝑdā veniēt: facies eorū
vētus vrēs. Et cõgregabit q̃ſi arenā captiuitatē: ⁊ ipſe
de regibus triūphabit: ⁊ tyrāni ridiculi eiꝰ erūt. Ipſe ſu-
per oēm munitionē ridebit: ⁊ cõportabit aggerem: ⁊ ca
piet eā. Tūc mutabit̄ ſpiritꝰ: ⁊ ꝑtrāſibit: ⁊ corruet. Hęc
eſt fortitudo eiꝰ dei ſui. Nunq̃d nõ tu a ꝓncipio dñe deꝰ
meus: ſancte meus: ⁊ nõ moriemur? Dñe in iudiciū po-
D ſuiſti eū: ⁊ fortē vt corriperes fundaſti eum. Mūdi ſunt
oculi tui: ne videas malū: ⁊ reſpicere ad iniq̃tatē non po
teris. Quare nõ reſpicis ſuꝑ iniqua agētes: ⁊ taces de-
uorante impio iuſtiorē ſe? Et facies hoīs q̃ſi piſces ma-
ris: ⁊ q̃ſi reptile nõ habēs principē. Totū in hamo ſuble
uauit: traxit illud in ſagena ſua: ⁊ cõgregauit ī rete ſuū.
Suꝑ hoc lętabit̄ et exultabit: ꝓpterea īmolabit ſagenę
ſuę: ⁊ ſacrificabit reti ſuo. Quia in ipſis īcraſſata eſt pars
eiꝰ: ⁊ cibꝰ eiꝰ electus. Propter hoc ergo expādit ſagenā
ſuā: ⁊ ſemꝑ interficere gētes nõ ceſſat. II.

A Super cuſtodiā meā ſtabo: ⁊ figā gradū ſuper
munitionē. Et cõtēplabor: vt videā q̃d dicat̄
Eſa.21.c. mihi: ⁊ q̃d reſpondeā ad arguentē me. Et re-
ſpõdit mihi dñs: ⁊ dixit: Scribe viſum: ⁊ ex-
Eſa.21.a. Rom.9.f. plana eū ſuꝑ tabulas: vt ꝑcurrat q̊ legerit eū. Quia ad-
huc viſus procul: ⁊ apparebit in finē: ⁊ non mentiet̄. Si
morā fecerit: expecta illū: q̃a veniēs veniet: ⁊ non tarda-
bit. Ecce q̊ incredulus eſt: nõ erit recta aīa eiꝰ in ſemet-
ipſo. Juſtus aūt in fide ſua viuet. Et q̊modo vinū potā-
tem decipit: ſic erit vir ſuꝑbus: ⁊ nõ decorabit̄. Qui dila
tauit q̃ſi infernꝰ aīa; ſuā: ⁊ ipſe q̃ſi mors: ⁊ nõ adimplet̄.
B Et cõgregauit ad ſe oēs gētes: ⁊ coaceruauit ad ſe oēs
populos. Nunquid non omnes iſti ſuper eū parabolam
ſument: ⁊ loquelam ęnigmatū eius? Et dicetur: Uę ei:
qui multiplicat nõ ſua: Uſq; quo ⁊ aggrauat cõtra ſe dē
ſum lutū? Nunquid nõ repēte conſurgēt: qui mordeāt
te: ⁊ ſuſcitabunt̄ lacerātes te: ⁊ eris in rapinā eis? Quia
tu ſpoliaſti gētes multas: ſpoliabunt te oēs q̊ reliqui fue
rint de populis: ꝓpter ſanguinē hominis: et iniquitatē
terrę ciuitatis: ⁊ oīm habitantiū in ea. Uę qui congre-
gat auaritiā malā domui ſuę: vt ſit in excelſo nidus eiꝰ:
C ⁊ liberari ſe putat de manu mali. Cogitaſti confuſionē
domui tuę: concidiſti populos multos: ⁊ peccauit ani-
ma tua. Quia lapis de pariete clamabit: ⁊ lignū quod
Ezec.24b inter iuncturas ędificiorū eſt: reſpondebit: Uę qui ędi-
naum.3.a ficat ciuitatem in ſanguinibus: ⁊ pręparat vrbem in ini
quitate. Nunquid non ſunt hęc a domino exercituum?
Laborabūt eñ populi in multo igne: ⁊ gētes in vacuū:
⁊ deficient. Quia replebitur terra: vt cognoſcant gloriā
domini: quaſi aquę operiētes mare. Uę qui potum dat
amico ſuo: mittens fel ſuū: ⁊ inebrians: vt aſpiciat nudi- D
tatem eius. Repletus eſt ignominia pro gloria. Bibe
tu quoq;: ⁊ conſopire. Circūdabit te calix dexterę dñi: ⁊
vomitus ignominię ſuꝑ gloriā tuā. Quia iniquitas Li-
bani operiet te: ⁊ vaſtitas aīaliū deterrebit eos: de ſan-
guinibus hominis: ⁊ iniquitate terrę: ⁊ ciuitatis: ⁊ oīm
habitantiū in ea. Quid prodeſt ſculptile: quia ſculpſit il
lud fictor ſuus: conflatile ⁊ imaginē falſam: quia ſpera-
uit in figmento fictor eius: vt faceret ſimulachra muta?
Uę q̊ dicit ligno: expergiſcere: ſurge: lapidi tacēti. Nū-
quid ipſe docere poterit? Ecce iſte coopertus eſt auro ⁊ Pſal. 10
argento: ⁊ omnis ſpiritus non eſt in viſceribꝰ eius. Do-
minus autem in templo ſancto ſuo: ſileat a facie eiꝰ oīs
terra. III.

Domine audiui auditionē tuā: ⁊ timui. Dñe A
opus tuū: in medio annorū viuifica illud. In
medio annorū notū facies: cum iratus fueris
miſericordię recordaberis. Deꝰ ab auſtro ve-
niet: ⁊ ſanctꝰ de mõte pharan. Operuit cęlos gloria eiꝰ:
⁊ laudis eiꝰ plena eſt terra. Splēdor eius vt lux erit: cor
nua in manibꝰ eiꝰ. Ibi abſcõdita eſt fortitudo eius: ante
faciē eius ibit mors. Egredietur diabolus ante pedes
eius: ſtetit: ⁊ menſus eſt terram. Aſpexit: ⁊ diſſoluit gen B
tes: ⁊ cõtriti ſunt montes ſeculi. Incuruati ſunt colles
mundi: ab itineribus ęternitatis eius. Pro iniquitate
vidi tentoria Aethiopię: turbabuntur pelles terrę Ma
dian. Nunquid in fluminibus iratus es domine: aut in
fluminibus furor tuꝰ: vel in mari indignatio tua? Qui
aſcēdis ſuꝑ equos tuos: ⁊ quadrigę tuę ſaluatio. Suſci
tans ſuſcitabis arcū tuū: iuramēta tribubꝰ quę locutus
es. Fluuios ſcindes terrę: viderunt te aquę: et doluerūt
montes: gurges aquarū tranſijt. Dedit abyſſus vocem
ſuam: altitudo manus ſuas leuauit. Sol ⁊ luna ſteterūt C
in habitaculo ſuo: in luce ſagittarū tuarū ibunt: in ſplen
dore fulgurantis haſtę tuę. In fremitu conculcabis ter
rā: ⁊ in furore obſtupefacies gētes. Egreſſus es in ſalu-
tem populi tui: in ſalutem cū Chriſto tuo. Percuſſiſti
caput de domo impij: denudaſti fundamenta eius vſq;
ad collum. Maledixiſti ſceptris eius: capiti bellatorū
eius: venientibus vt turbo ad diſpergēdum me. Exul-
tatio eorū: ſicut eius qui deuorat pauperē in abſcõdito.
Uiam feciſti in mari equis tuis: in luto aquarū multa-
rum. Audiui: et conturbatus eſt venter meus: a voce cõ D
tremuerūt labia mea. Ingrediatur putredo in oſſibus
meis: ⁊ ſubter me ſcateat. Ut requieſcam in die tribula-
tionis: vt aſcendam ad populum accinctū noſtrum. Fi-
cus enim nõ florebit: ⁊ non erit germen in vineis. Men
tietur opus oliuę: ⁊ arua nõ afferēt cibum. Abſcindetur
de ouili pecus: ⁊ non erit armentū in preſepibus. Ego
autem in domino gaudebo: et exultabo ī deo Jeſu meo.
Deus dominꝰ fortitudo mea: ⁊ ponet pedes meos qua-
ſi ceruorum. Et ſuper excelſa mea deducet me victor: in
pſalmis canentem.

¶ Finis.

Prologus in Sophoniam pro-
phetam.

TRadunt Hebręi cuiuſcunq; prophetę pater
aut auus ponatur in titulo: ipſos quoq; pro-
phetas fuiſſe. Unde et Amos vnum de duo- amos.7b
decim prophetis: qui dixit: non ſum prophe-
ta nec filius prophetę: ſed paſtor caprarū: vellicans ſyco
moros: patris nomen in titulo non habere. Hoc ſi verū
eſt: Sophonias propheta: qui nomine (vt ita dicam) pro
phetico ⁊ glorioſa maiorū ſuorum ſtirpe generatus eſt.
Habuit enim patrem Chuſi: auum Godoliam: proauū
Amariam: attauū Hezechiam: ⁊ talem quadrigam ipſe

velut extremus auriga cõpleuit. Nomẽ Sophonię alij
ſpeculam: alij arcanũ domini tranſtulerũt. Siue igitur
ſpecula: ſiue abſconditũ domini interpretetur: vtrunqꝫ
prophetę conuenit. Dicitur enim ad Hezechielem: Fili
ezech. 3. b. hominis ſpeculatorẽ te poſui domui Iſrael. Iſte ergo
propheta qui erat in ſpecula: et in ſublimibꝰ cõſtitutus:
⁊ nouerat myſteria domini: filius erat Chuſi: qui inter-
pretatur humilitas. Habebat quoqꝫ auum Godoliam:
qui dicitur magnitudo domini: ⁊ proauum Amariam:
qui et ipſe vertitur in ſermonem domini: ⁊ attauum he-
zechiã: qui ſonat fortitudo domini. De fortitudine itaqꝫ
domini natꝰ eſt ſermo domini: et de ſermone domini na
ta eſt magnitudo domini: ⁊ de magnitudine domini na
ta eſt humilitas: vt cum venerit aliquis ad perfectum di
1. cor. 15. b cat: quia non ſum dignus vocari apoſtolus. Et illud in
Pſal. 130 pſalmis: Domine non eſt exaltatũ cor meum: neqꝫ elati
ſunt oculi mei. Ioſiam regẽ Iudę: cuius temporibus
Sophonias propheta ſſe inuenitur: deo prę om̃ibus re-
gibus Iudę placuiſſe hiſtoria quarti libri Regum: ⁊ ſe
cundi Paralipomenon demõſtrat. Ioſias ſimulachra
quę pater ſuus Amon vel auus Manaſſes in tẽplo dei
4. reg. 23 f collocauerat: deiecta cõminuiſſe mõſtratur. In quibus
etiam ſerpentẽ ęneum a Moyſe factũ: cui errori indu-
ctus populus ſuperſtitione idolorũ detẽtus admiſerat.
Idem cuſtodiſſe paſcha: ⁊ intermiſſis temporibus mul
tis ſolus celebraſſe monſtratur. Ideo deus per prophe-
tam temporibus memorati regis: quę prouentura erãt
oſtendens: gentibus quidem lectione comprehenſis af-
futurum iudiciũ: populo vero Iſrael ſalutẽ: et ciuitati
Ieruſalem reſtaurationẽ tunc tẽporis tribuendam te-
xtu lectionis denunciauit.

Sophonias propheta.

Caput. I.

A Verbum domini quod
factũ eſt ad Sophoniam filiũ Chuſi
filij Godolię: filij Amarię: filij Heze
chię in diebus Ioſię filij Amon re-
gis Iuda. Congregans congrega-
bo omnia a facie terrę: dicit dominꝰ:
congregans hominem et pecus: congregans volatilia
cęli et piſces maris. Et ruinę impioꝝ erunt: ⁊ diſperdã
hominess a facie terrę: dicit dominus. Et extendam ma
B num meã ſuper Iudam: et ſuper omnes habitantes Ie
ruſalem: et diſperdam de loco hoc reliquias Baal: ⁊ no-
mina ędituorũ cum ſacerdotibus: ⁊ eos qui adorant ſu
per tecta militiam cęli: ⁊ adorant ⁊ iurant in domino: ⁊
iurant Melchon: ⁊ qui auertũtur de poſt tergũ domi-
ni: ⁊ qui non quęſierunt dominũ: nec inueſtigauerũt eũ.
Silete a facie domini dei: quia iuxta eſt dies dñi. Quia
pręparauit dominus hoſtiã: ſanctificauit vocatos ſuos.
Et erit in die hoſtię domini viſitabo ſuper principes: et
C ſuper filios regis: et ſuper omnes qui induti ſunt veſte
peregrina. Et viſitabo ſuper omnem qui arrogãter in-
greditur ſuper limen in die illa: qui complent domũ do-
mini dei ſui iniq̃tate et dolo. Et erit in die illa: dicit do-
minus: vox clamoris a porta piſcium: ⁊ vlulatus a ſecun
da: ⁊ contritio magna a collibus. Vlulate habitatores
pilę. Conticuit omnis populus Chanaan: diſperierũt
Amos. 5 d omnes inuoluti argento. Et erit in tempore illo: ſcruta
bor Ieruſalem ĩ lucernis: ⁊ viſitabo ſuper viros defixos
in fecibus ſuis: qui dicunt in cordibus ſuis: Non faciet
bene dominus: ⁊ non faciet male. Et erit fortitudo eoꝝ
in direptionẽ: ⁊ domus eorũ in deſertũ. Et ędificabunt
domos: ⁊ non habitabũt: ⁊ plantabũt vineas: ⁊ nõ bibẽt
vinũ eaꝝ. Iuxta eſt dies dñi magnꝰ: iuxta eſt ⁊ velox ni-
mis. Vox diei dñi amara: tribulabit ibi fortis. Dies irę
D dies illa: dies tribulatiõis ⁊ anguſtię: dies calamitat[is] et
miſerię: dies tenebraꝝ ⁊ caliginis: dies nebulę et turbi-
nis: dies tubę ⁊ clãgoris ſup ciuitates munitas: ⁊ ſuper
angulos excelſos. Et tribulabo hoĩes: ⁊ ambulabunt vt
cęci: qꝛ dño peccauerũt. Et effundet ſanguis eoꝝ ſicut ezech. 7. e.
humus: ⁊ corpora eoꝝ ſicut ſtercora. Sed ⁊ argentũ eo- infra. 13. b
rũ ⁊ aurũ eoꝝ non poterit liberare eos in die irę dñi. In
igne zeli eiꝰ deuorabit oĩs terra: q̃a cõſummationẽ cũ fe
ſtinatione faciet cunctis habitantibus terrã. II.
Conuenite: cõgregamini gẽs non amabilis: A
priuſq̃ pariat iuſſio: quaſi puluerem trãſeun
tẽ diẽ: anteq̃ veniat ſup vos ira furoris dñi:
anteq̃ veniat ſup vos ira indignationis dñi.
Querite dñm oẽs mãſueti terrę: qꝛ iudiciũ eiꝰ eſtis ope
rati: quęrite iuſtũ: quęrite mãſuetũ: ſi q̃ mõ abſcõdami-
ni in die furoris dñi: qꝛ gaza deſtructa erit: ⁊ aſcalõ ĩ de- B
ſertũ: Azotũ ĩ meridie ejciẽt: ⁊ acharõ eradicabit. Vę q̃
habitatis funiculũ maris: gẽs pditoꝝ. Verbũ dñi ſuper
vos chanaan terra philiſtinoꝝ: ⁊ diſperdã te: ita vt nõ ſit
inhabitator. Et erit funiculꝰ maris reqẽs paſtoꝝ: ⁊ cau
lę pecoꝝ. Et erit funiculꝰ eiꝰ: q̃ remãſerit de domo Iu-
da. Ibi paſcent ĩ domibꝰ aſcalonis: ad veſperã reqẽſcẽt:
quia viſitabit eos dominus deus eorum: ⁊ auertet capti C
uitatem eorum. Audiui opprobrium Moab: ⁊ blaſphe
mias filiorum Amon: quę exprobrauerũt populo meo:
⁊ magnificati ſunt ſup terminos eorũ. Propterea viuo
ego: dicit dñs exercituũ deus iſrael: qꝛ moab vt ſodoma
erit: ⁊ filij amõ q̃ſi gomorra: ſiccitas ſpinarũ: ⁊ acerui ſa
lis: ⁊ deſertũ vſqꝫ ĩ ęternũ. Reliq̃ę ppl̃i mei diripiẽt eos
reſidui gẽtis meę poſſidebũt illos. Hoc eis eueniet ꝓ ſu
perbia ſua: q̃ blaſphemauerũt: ⁊ magnificati ſunt ſuper
populũ dñi exercituũ. Horribilis dñs ſup eos: ⁊ attenu
abit oẽs deos terrę. Et adorabũt eum viri de loco ſuo:
oẽs inſulę gentiũ. Sed ⁊ vos Aethiopes interfecti gla- D
dio meo eritis. Et extẽdet manũ ſuã ſup aq̃lonẽ: et pdet
aſſur: ⁊ ponet ſpecioſam ĩ ſolitudinẽ: ⁊ in inuiũ: ⁊ q̃ſi de-
ſertũ. Et accubabũt in medio eiꝰ greges oẽs beſtię gen
tiũ: ⁊ onocrotalꝰ ⁊ hericiꝰ ĩ liminibꝰ eiꝰ morabunt. Vox
cãtantis in feneſtra: coruus in ſupliminari: q̃m attenua
bo robur eiꝰ. Hęc eſt ciuitas glorioſa habitans in confi-
dẽtia: quę dicebat in corde ſuo: Ego ſum: ⁊ extra me nõ
eſt alia ampliꝰ. q̃modo facta eſt in deſertũ cubile beſtię?
Oĩs q̃ trãſit p eã ſibilabit: ⁊ mouebit manũ ſuã. III.
Vae prouocatrix ⁊ redẽpta ciuitas: columba. A
Nõ audiuit vocẽ: ⁊ nõ ſuſcepit diſciplinã. In ezech. 22 f
dño nõ eſt cõfiſa: ad deũ ſuũ nõ appropinqua Mich. 3. a
uit. Principes eiꝰ in medio eiꝰ q̃ſi leones ru-
giẽtes. Iudices eiꝰ lupi veſpere nõ relinquebãt ĩ mane.
Prophetę eiꝰ veſani: viri infideles. Sacerdotes eiꝰ pol
luerũt ſanctũ: iniuſte egerũt cõtra legẽ. Dñs iuſtꝰ ĩ me-
dio eiꝰ: nõ faciet iniquitatẽ. Mane mane iudiciũ ſuũ da
bit ĩ luce: ⁊ nõ abſcõdet. Neſciuit aũt iniquꝰ cõfuſionẽ.
Diſperdidi gẽtes ⁊ diſſipati ſunt anguli eoꝝ. Deſertas B
feci vias eorũ: dũ nõ eſt q̃ trãſeat. Deſolatę ſũt ciuitates
eorũ: nõ remanẽte viro: neqꝫ vllo habitatore. Dixi: atta-
men timebis me: ſuſcipies diſciplinã. Et nõ peribit habi
taculũ eiꝰ: ꝓpter oĩa in quibus viſitaui eã. Verũtamen
diluculo ſurgẽtes: corruperũt om̃es cogitatiões ſuas.
Quapropter expecta me: dicit dñs: in die reſurrectiõis
meę in futurũ: quia iudiciũ meũ: vt congregem gẽtes: ⁊ ſupra. 1. b.
colligam regna. Et effundã ſuper eos indignationem
meã: oẽm iram furoris mei. In igne enim zeli mei deuo C
rabitur omnis terra. Quia tũc reddã populis labiũ ele-
ctum: vt ĩuocẽt oẽs nomẽ dñi: ⁊ ſeruiãt ei humero vno.
Vltra flumina Aethiopię: ĩde ſupplices mei filij diſper-
ſorum meorũ deferent munus mihi. In die illa non con
funderis ſuper cunctis adinuentionibus tuis: quibus
pręuaricata es in me. Quia tũc auferã de medio tui ma
gniloquos ſuperbię tuę: ⁊ non adjcies exaltari ampliꝰ
in monte ſancto meo. Et derelinquam in medio tui po-
pulum pauperem et egenum: et ſperabũt in nomine do-

mini. Reliquie Iſrael non facient iniquitatem: nec lo-
quētur mēdaciū: 7 nō inuenietur ī ore eoꝝ lingua doloſa.
Quoniā ipſi paſcent 7 accubabūt: et nō erit q̄ exterreat.
Lauda filia Siō: 7 iubila Iſrael. Letare: et exulta ī omī
D corde filia ieruſalē. Abſtulit dn̄s iudiciū tuū: auertit ini-
micos tuos. Rex Iſrael dn̄s in medio tui: non timebis
malū vltra. In die illa dicetur ieruſalē: Noli timere ſion:
non diſſoluantur manus tue. Dn̄s deus tuus in medio
tui fortis: ipſe ſaluabit. Gaudebit ſup te in letitia: ſilebit
in dilectiōe tua: 7 exultabit ſup te in laude. Nugas que
a lege receſſerāt: cōgregabo: q̄a ex te erāt: vt nō vltra ha
beas ſup eis opprobriū. Et ecce ego interficiā oēs q̄ affli
xerunt te in tēpore illo: 7 ſaluabo claudicātem: 7 eā que
mich. 4.b eiecta fuerat congregabo. Et ponam eos in laudē: et in
nomen: et in omni terra confuſionis eoꝝ: in tēpore illo:
quo adducam vos: et in tempore quo congregabo vos.
Dabo enim vos in nomen: et in laudem omnibus popu
lis terre: cū conuertero captiuitatem veſtrā coram ocu
lis veſtris: dicit dominus. Finis.

Prolog' in Haggeū prophetā.

IEremias pphēta ob cauſam periurij Sede-
2.par.36 c chie regis (vt hiſtoria libri ſecūdi Paralipo-
menon indicat) qui fidem promiſſam Nabu
chodonoſor regi Chaldeoꝝ non ſeruauerat:
populū Iſrael refert cū memorato rege Ieruſalē: expu
gnata Ieruſalē captiuū in Babylonē fuiſſe perductū.
Sed cū memorat' populus multis tēporib' idolis ſer-
uiendo etiam effuſione ſanguinis innocentū ſe grauiter
impiaſſet: volēs deus generationē vniuerſam eiuſdem
populi ob cauſas memoratas penitus deperire: ſeptua-
ginta annoꝝ captiuitatē eūdem populū in regno chal-
deorum ſtatuit ſuſtinere: hac ratiōe vt cōpleto numero
annoꝝ: nouus ppl's a memoratis pctīs īmunis ad reno
uationē ieruſalē pueniret. Sexageſimo itaqꝫ ſecūdo an
no regno chaldeoꝝ ſubuerſo: cui adhuc octo anni reſta-
bāt ad regnandū: qd̄ etiā ſexta viſio Danielis oſtēdit: cū
propter cauſam ſacrilegij: q̄ in eadē viſiōe cōtinetur fuiſſe
extinctū: Darius q̄ medis imperabat: vt ſeptima viſio
Danielis oſtēdit memorat' in regno ſucceſſit. Cui' pri
mo anno regni: vt decima viſio Danielis manifeſtat: da
niel ſupputatis annis vidēs appropinq̄re tēpus reuer-
ſionis: q̄ per Ieremiam fuerat pmiſſa: orans tā pro ſe q̄
pro pplo: eādem pmiſſionē a deo poſtulabat īpleri. Cui
per Gabrielē archāgelū in eadē viſiōe iuxta pces eiuſdē
vniuerſa cōpleta eſſe de' dixit. Nā moriente ſupradicto
Dario rege Medoꝝ: et ſuccedente in regno Cyro rege
Perſaꝝ: pmiſſiōe dei cōpleta p eundem regē populūqꝫ
Iſrael in Ieruſalē reductū: hiſtoria ſecūdi libri parali-
pomenon: 7 initiū Eſdre pphete cōfirmāt. Cūqꝫ a pplo
Iſrael 7 a ſeniorib' templū dei edificari coepiſſet: mor-
tuo Cyro rege: ac regnāte Dario rege Perſarū: q̄ me-
morato cyro ſucceſſerat: vicine gētes ciuitatis ieruſalē
(vt idē Eſdras refert) reſtaurationē tēpli 7 ciuitat reſi
ſtēdo impedire coeperūt. Qua ratiōe deterrit' popul'
Iſrael: reparationē ſupradicti tēpli dn̄i: necdū iuxta p-
miſſionē cōceſſam eſſe credebat. Propter qd̄ in ſecūdo
anno regni memorati Darij regis Perſaꝝ: Haggeus
propheta a deo miſſus ad Zorobabel: q̄ de tribu Iuda
erat: q̄ poteſtatē regni ſuſcepturus erat: et Ieſum filiū
Ioſedec ſummū ſacerdotē admonet: vt credāt cōpleto
numero annoꝝ tēpus reſtauratiōis ieruſalē aduenifſe.
Hoc etiā addito: ne incredulitatem populi vellent imi
tari: de quo deus per eū dixit. Popul' hic dicit: Nōdū
venit tēpus: vt edificetur dom' dei. Oīa aūt q̄ textu huius
prophetie cōtinentur: reuerſionē populi: edificationē tem
pli: renouationē ciuitatis: obſeruationē ſacerdotalem:
7 interitū regnoꝝ gentiū exterarū ſignificant.

Haggeus Propheta.

Caput. I.

IN anno ſecundo Da- A
rij regis: in mēſe ſexto: in die vna mē
ſis factū eſt verbū dn̄i in manu Hag-
gei pphete ad Zorobabel filiū Saal
thiel ducē Iuda: 7 ad Ieſum filium
Ioſedec ſacerdotem magnū: dicēs:
Hec ait dn̄s exercituū: dicēs: Populus iſte dicit: Non B
dum venit tēpus domus dn̄i edificāde. Et factū eſt ver Deu.28 d
bū dn̄i in manu Haggei pphete: dicens: Nunquid tem Mich.6 d
pus vobis eſt: vt habitetis in domibus laqueatis: 7 do-
mus iſta deſerta. Et nūc hec dicit dn̄s exercituū: Poni
te corda veſtra ſup vias vr̄as. Seminaſtis multū: 7 intu
liſtis parū. Comediſtis: 7 nō eſtis ſatiati. Bibiſtis: 7 nō
eſtis inebriati. Operuiſtis vos: 7 nō eſtis calefacti. Et q̄
merces cōgregauit: miſit eas in ſacculū pertuſum. Hec
dicit dn̄s exercituū: Ponite corda veſtra ſup vias vr̄as. C
Aſcēdite in mōtē: portate ligna: 7 edificate domū: 7 ac-
ceptabilis mihi erit: 7 glorificabor: dicit dn̄s. Reſpexi-
ſtis ad ampli': 7 ecce factū eſt min'. Et intuliſtis in do-
mū: 7 exufflaui illud. Quam ob cauſam dicit dn̄s exerci
tuum? Quia dom' mea deſerta eſt: 7 vos feſtinatis vnuſ
quiſqꝫ in domū ſuā. Propter hoc ſuper vos phibiti ſunt
celi: ne darent rorē: 7 terra phibita eſt: ne daret germen
ſuū. et vocauit ſiccitatē ſup terrā: 7 ſup mōtes: 7 ſup tri
ticū: 7 ſup vinū: 7 ſup oleū: 7 quecūqꝫ pfert hum': et ſup
hoīes: 7 ſup iumēta: 7 ſup oēm laborē manuū. Et audi- D
uit Zorobabel filius Saalthiel: 7 Ieſus filius Ioſedec
ſacerdos magn': 7 omnes reliqui populi vocem dei ſui:
7 verba Haggei prophete: ſicut miſit eū dominus deus
eoꝝ ad eos: 7 tmuit oīs popul' a facie domini. Et dixit
Haggeus nuncius domini: de nuncijs domini: populo
dicens: Ego vobiſcum ſum: dicit dominus. Et ſuſcita-
uit deus ſpiritū Zorobabel filij Saalthiel ducis Iuda:
7 ſpiritū Ieſu filij Ioſedec ſacerdotis magni: 7 ſpiritū
reliquorū de omī populo: 7 igreſſi ſunt: et faciebāt opus
in domo domini exercituū dei ſui. II.

IN die viceſima: 7 quarta mēſis: in ſexto mē- A
ſe: in anno ſecūdo Darij regis in ſeptīo mēſe:
viceſima et pma mēſis factū eſt verbū dn̄i: in
manu Haggei pphete: dicens: Loquere ad
Zorobabel filiū Saalthiel ducē iuda: 7 ad Ieſum filiū
Ioſedec ſacerdotē magnū: 7 ad reliquos populi: dicēs:
Quis in vobis eſt derelictus: q̄ vidit domū iſtā in gloria
ſua prima? Et quid vos videtis hanc nunc? Nūquid nō
ita eſt: quaſi non ſit in oculis veſtris? Et nunc cōfortare
Zorobabel: dicit dn̄s: 7 cōfortare Ieſu filij Ioſedec ſa-
cerdos magne: 7 cōfortare oīs populus terre: dicit dn̄s
exercituū: 7 facite: quoniā ego vobiſcū ſum: dicit domin'
exercituū. Verbū quod pepigi vobiſcū: cū egrederemi- B
ni de terra Aegypti: 7 ſpirit' meus erit ī medio veſtrū.
Nolite timere: q̄a hec dicit dominus exercituū. Adhuc hebre.12 g
vnū modicū eū: et ego cōmouebo celū 7 terrā: 7 mare et
aridā: 7 mouebo oēs gentes: 7 veniet deſideratus cun-
ctis gentibus: et implebo domū iſtam gloria: dicit dn̄s
exercituū. Meum eſt argentū: 7 meū eſt aurū: dicit do-
minus exercituū. Magna erit gloria domus iſtius no-
uiſſime pluſq̄ prime: dicit dominus exercituū. Et in lo-
co iſto dabo pacem: dicit dominus exercituū. In viceſi-
ma 7 quarta noni menſis: in anno ſecundo Darij regis:
factū eſt verbū domini ad Haggeum prophetā: dicens:
Hec dicit dominus deus exercituū: Interroga ſacerdo C
tes legem: dicens: Si tulerit homo carnem ſanctificatā
in ora veſtimēti ſui: 7 tetigerit de ſummitate eius panē
aut pulmentū: aut vinū: aut oleum: aut omnem cibum:
nunquid ſanctificabitur? Reſpōdentes autem ſacerdo-

tes: dixerunt: Nõ. Et dixit Haggeus: Si tetigerit pol
lutus in anima ex omnibus his: nũquid contaminabit?
Et reſponderunt ſacerdotes: 7 dixerunt: Cõtaminabi-
tur. Et reſpondit Haggeus: et dixit: Sic populus iſte:
7 ſic gens iſta ante faciẽ meã dicit dominus: et ſic omne
opus manuũ eorũ: 7 omnia que obtulerunt ibi: contami
nata erunt. Et nunc ponite corda veſtra: a die hac et ſu-
pra: anteq̃ poneretur lapis ſuper lapidem in templo do
mini: cũ accederetis ad aceruũ viginti modiorũ: 7 fierẽt
decẽ: et intraretis ad torcular: vt exprimeretis quinqua
ginta lagenas: 7 fiebãt viginti. Percuſſi vos vẽto vren-
te: 7 aurugine: 7 grãdine omnia opera manuũ veſtrarũ:
7 non fuit in vobis: qui reuerteret ad me: dicit dñs. Po
D nite corda veſtra ex die iſta: et in futurũ a die viceſima: et
quarta noni menſis: a die qua fundamenta iactata ſunt
templi domini: ponite ſuper cor veſtrũ. Nũquid iam ſe-
men in germine eſt? Et adhuc vinea: 7 ficus: 7 malogra
natum: et lignũ oliue non floruit? Et die iſta benedicã.
Et factũ eſt verbũ domini ſecundo ad Haggeum in vi-
ceſima et quarta menſis: dicẽs: Loquere ad Zorobabel
ducem Iuda: dicens: Ego mouebo celum pariter 7 ter
ram: 7 ſubuertam ſolium regnorũ: 7 conterã fortitudi-
nem regni gentiũ. Et ſubuertã quadrigam: 7 aſcenſorẽ
eius: 7 deſcẽdent equi: 7 aſcenſores eorum: vir in gladio
fratris ſui. In die illo dicit dominus exercituũ: aſſumã
te Zorobabel fili Saalthiel ſerue meus: dicit dominus:
7 ponam te quaſi ſignaculũ: quia te elegi: dicit dominus
exercituum. Finis.

Prolog⁹ in Zachariã prophetã.

SEcundo anno Darij regis medorũ Haggeũ
et Zachariam ꝓphetaſſe: lectiones eorundem
declarãt. Sed hac de cauſa Haggeus Zacha
rie in ordine prophetarũ prelatus eſſe videt:
q̃ eũ duobus mẽſibus (vt predictorũ lectiões oſtendũt)
in prophetia preceſſiſſe inuenitur: 7 ad reparationẽ tem
pli precepto dei populum animaſſe: vt Eſdras refert di
Eſd.5.a. cens: In ſecundo anno Darũ regis Perſarum propheta-
uerunt Haggeus et Zacharias filius Addo prophete
ſuper Iudeos: qui erant in Iudea et Ieruſalem ſuper
Iſrael in nomine dei ſuper eos. Tunc ſurrexerunt Zo-
robabel filius Saalthiel et Ieſus filius Ioſedec: et prin
cipes eius: inchoauerũtq; edificare domũ dei: que eſt
in Ieruſalem. Quibus cum adeſſent prophete: exhorta
tione ſua adiuuerunt eos. Nam et populum Iſrael ab
imitatione paternorũ delictorũ: per ſuã admonitionem
idem propheta cupiens reuocare: verbis lectione cõpre-
hẽſis vſus eſt. Vidi nocte: et ecce vir aſcẽderat ſup equũ
rubeũ 7c̃. Vidit propheta virũ equo rubeo ſedẽtẽ 7 ſtan
Zacha.1.b tem in medio myrteti vmbroſi: cuius viſiõis hec ſolutio
eſt ſm hebreorũ traditionẽ. Vir aſcẽdens ſuper equum
rubeũ: licet angelus intelligat: tamẽ quia predicti colo
ris equum cõſcendere viſus eſt: vindictam ſanguinis in
eam gentẽ ſignificat afferendã: que populũ Iſrael in ca
ptiuitatem redegerat. Nam 7 Eſaias propheta per ru
borem veſtimentorũ inter gentes vindictã cum ſangui
ne a deo proferendã demonſtrans: his verbis vſus eſt: di
Eſa.93.b. cens: Quis eſt iſte qui venit de Edom tinctis veſtib⁹ de
Boſra 7c̃. Stantẽ vero in medio myrteti vmbrãtis: qđ
dixit leticiã populo futurã: per myrteti ſignificationem
Leui.23.a voluit deſignari. Eius ligni Moyſes in Leuitico: cum
faceret mentionẽ: ait: Accipietis die prima fruct⁹ ligni
ſpecioſi: vt letitiã populi per bene olẽtis ligni et ſpecioſi
vmbraculũ demõſtraret. Sed hãc viſionẽ: q̃ liberationẽ
populi: 7 vĩdictã de aduerſarijs affuturã demõſtrat: ob
hoc noctu ꝓpheta ſe vidiſſe memorauit: q̃a pplm iſrael ĩ
prima liberatiõe de terra egypti noctu diſceſſiſſe conſta
bat. Cui⁹ exẽpli: q̃ pñſens ppls aliquã partẽ ĩ ſe retinere
videbat: liberatio eiuſdẽ ac reditus captiuitatis de ter-
ra Chaldeorũ per noctẽ prophete eſt reuelata.

Zacharias Propheta.

Caput. I.

IN menſe octauo in an A
no ſecũdo Darij regis factũ eſt verbũ
dñi ad Zachariã filiũ Barachie: filij
Addo ꝓphetã: dicens: Irat⁹ eſt dñs
ſup patres veſtros iracũdia: et dices
ad eos: Hec dicit dñs exercituum:
Conuertimini ad me: ait dñs exercituum: 7 cõuertar ad
vos: dicit dñs exercituũ. Ne ſitis ſicut patres veſtri: ad
quos clamabãt ꝓphete priores: dicẽtes: Hec dicit dñs
exercituũ: Conuertimini de vijs veſtris malis: 7 de cogi
tationibus veſtris peſſimis: 7 non audierũt: neq; atten-
derunt ad me: dicit dominus. Patres veſtri vbi ſunt: et B
prophete? Nunquid in ſempiternũ viuẽt? Verũtamen
verba mea 7 legitima mea: q̃ mãdaui ſeruis meis ꝓphe-
tis: nunq̃d nõ cõprehenderũt patres veſtros? Et cõuer
ſi ſunt: 7 dixerunt: Sicut cogitauit dñs exercituũ face-
re nobis ſm vias noſtras: et ſm adinuentiones noſtras
fecit nobis. In die viceſima: 7 quarta vndecimi menſis
ſabbath: in anno ſecũdo Darij: factũ eſt verbũ dñi ad Za-
chariã filiũ barachie: filij addo ꝓphetã: dicẽs: Vidi per
noctẽ: 7 ecce vir aſcẽdẽs ſup equũ rufum: 7 ipſe ſtabat in-
ter myrteta: que erãt ĩ ꝓfundo: et poſt eũ equi rufi: varij
7 albi. Et dixi: Qui ſunt iſti: dñe mi? Et dixit ad me an-
gelus dñi: q̃ loquebat ĩ me: Ego oſtẽdã tibi q̃d ſint hec. C
Et reſpõdit vir: q̃ ſtabat inter myrteta: 7 dixit: Iſti ſunt
quos miſit dñs: vt perambulẽt terrã. Et reſpõderũt an
gelo dñi: q̃ ſtabat inter myrteta: 7 dixerũt: Perambula
uimus terrã: et ecce omnis terra habitatur et quieſcit.
Et reſpondit angelus domini: et dixit: Domine exerci-
tuum: vſq;quo tu nõ miſereberis Ieruſalem: et vrbium
Iuda: quib⁹ iratus es? Iſte iam ſeptuageſimus annus
eſt. Et reſpõdit dominus angelo: qui loquebatur in me
verba bona: verba cõſolatoria. Et dixit ad me angelus: infra.8.a.
qui loquebatur in me: Clama: dicens: Hec dicit domi-
nus exercituũ: Zelatus ſum Ieruſalẽ: 7 Sion zelo ma-
gno: et ira magna: ego iraſcor ſuper gentes opulentas:
quia ego iratus ſum parũ: ipſi vero adiurauerunt in ma
lum. Propterea hec dicit dominus: Reuertar ad Ie- D
ruſalem in miſericordijs: 7 domus mea edificabit in ea:
ait dominus exercituũ. Et perpendiculũ extendetur ſu
per Ieruſalẽ. Adhuc clama: dicẽs: Hec dicit dominus
exercituũ: Adhuc affluẽt ciuitates mee bonis: 7 conſola
bitur adhuc dñs Sion: 7 eliget adhuc ieruſalẽ. Et leua
ui oculos meos: 7 vidi: et ecce q̃tuor cornua. Et dixi ad
angelũ: qui loquebatur in me: Quid ſunt hec? Et dixit infra.2.a. et.5.a.et 9.a.
ad me: Hec ſunt cornua: que ventilauerũt iudã 7 iſrael
7 Ieruſalẽ. Et oſtendit mihi dominus quatuor fabros.
Et dixi: Quid iſti veniunt facere? Qui ait: dicens: Hec
ſunt cornua: que ventilauerunt Iudam per ſingulos vi
ros: 7 nemo eorũ leuauit caput ſuũ. Et venerunt iſti de-
terrere ea: vt deijciãt cornua gentiũ: que leuauerũt cor-
nua ſuper terram Iuda: vt diſpergerent eam. II.

ET leuaui oculos meos: 7 vidi: 7 ecce vir: 7 ĩ ma- A
nu ei⁹ funiculus mẽſorum. Et dixi: Quo tu vadis?
Et dixit ad me: Vt metiar Ieruſalẽ: et videam
quanta ſit lõgitudo ei⁹: 7 quãta latitudo ei⁹. Et ecce an
gelus qui loquebat in me: egrediebat: 7 ali⁹ angel⁹ egre
diebatur in occurſum ei⁹: 7 dixit ad eũ: Curre: loquere
ad puerũ iſtũ: dicẽs: Abſq; muro habitabit ieruſalẽ pre
multitudine hominũ: et iumẽtorum in medio eius. Et B
ego ero ei: ait dñs murus ignis in circuitu: et in gloria
ero ĩ medio ei⁹. O o o fugite de terra aq̃lonis: dicit dñs.
quoniã in quatuor vẽtos celi diſperſi vos: dicit domin⁹:
O Sion fuge que habitas apud filiã babylonis: q̃a hec C
dicit dñs exercituũ: Poſt gloriam miſit me ad gentes:

D que ſpoliauerunt vos. Qui em̄ tetigerit vos: tanget pu
Luc.10.b pillā oculi mei. Quia ecce ego leuo manū meā ſuper eos
⁊ erūt prede his qui ſeruiebant ſibi: ⁊ cognoſcetis: quia
dominus exercituū miſit me. Lauda et letare filia ſion:
quia ecce ego venio: ⁊ habitabo ī medio tui: ait dñs. Et
applicabunt gentes multe ad dominū in die illa: et erūt
mihi in populū: ⁊ habitabo in medio tui: ⁊ ſcies quia do
minus exercituū miſit me ad te: ⁊ poſſidebit dominꝰ iu
dam partē ſuā in terra ſanctificata: ⁊ eliget adhuc ieru-
ſalem. Sileat oīs caro a facie domini: quia cōſurrexit de
habitaculo ſancto ſuo. III.
A ET oſtendit mihi dominus Jeſum ſacerdo
tē magnū ſtantē corā angelo domini: et ſa-
tan ſtabat a dextris eius: vt aduerſaretur ei
Et dixit dominus ad ſatan: Increpet dñs
in te ſatan: ⁊ increpet dominus in te: qui ele
git Jeruſalem. Nunquid non iſte torris eſt erutus de
B igne? Et Jeſus erat indutus veſtibus ſordidis: ⁊ ſtabat
ante faciē angeli. Qui reſpondit: ⁊ ait ad eos: qui ſtabāt
corā ſe: dicens: Auferte veſtimenta ſordida ab eo. Et di-
xit ad eū: Ecce abſtuli a te iniquitatē tuā: ⁊ indui te mu-
tatorijs. Et dixit: Ponite citharim mundam ſuper ca
put eius. Et poſuerunt citharim ſuper caput eius mū-
C dam: ⁊ induerunt eum veſtibus. Et angelus domini ſta
bat: et cōteſtabatur angelus domini Jeſum: dicēs: Hec
dicit dominus exercituū: Si in vijs meis ambulaueris
et cuſtodiā meā cuſtodieris: tu quoqꝫ iudicabis domuz
meam: ⁊ cuſtodias atria mea: ⁊ dabo tibi ambulātes de
D his: qui nunc hic aſſiſtūt. Audi Jeſus ſacerdos magne:
tu ⁊ amici tui qui habitant corā te: qꝛ viri portendentes
ſunt. Ecce em̄ ego adducā ſeruuz meū Orientē: quia ec
ce lapis quē dedi corā Jeſu: ſuper lapidē vnum ſeptem
oculi ſunt. Et ecce ego celabo ſculpturā eius: ait domi-
nus exercituū: ⁊ auferā iniquitatē terre illius in die vna
In die illa dicit dominus exercituū: vocabit vir amicuz
ſuum ſubter vineam: et ſubter ficum. IIII.
A ET reuerſus eſt angelus qui loquebatur in me
infra.5.a. et ſuſcitauit me quaſi virum qui ſuſcitatur de
ſomno ſuo. Et dixit ad me: Quid tu vides?
Et dixi: Uidi: ⁊ ecce candelabrū aureū totuz
⁊ lampas eius ſuper caput ipſius: et ſeptē lucerne eiꝰ ſu
per illud: ⁊ ſeptem infuſoria lucernis: que erāt ſuper ca-
put eius: ⁊ due oliue ſuper illud: vna a dextrꝫ lampadis
et vna a ſiniſtris eius. Et reſpondi: et aio ad angelū qui
loquebatur in me: dicēs: Quid ſunt hec domine mi? Et
B reſpondit angelus qui loquebatur in me: et dixit ad me
Infra.eo Nunquid neſcꝫ quid ſunt hec? Et dixi: Nō domine mi
Et reſpondit: et ait ad me: dicens: Hoc eſt verbū domi
ni ad Zorobabel: dicens: Non in exercitu: nec in robore
ſed et in ſpiritu meo: dicit dominus exercituū. Quis tu
C mōs ſion magne corā zorobabel in planū? Et educet la
pidē primariū: ⁊ exequabit gratiā gratie eius. Et factū
eſt verbū domini ad me: dicens: Manus Zorobabel fū-
dauerunt domū iſtā: ⁊ manus eius perficient eam: ⁊ ſcie
tis: quia dominus exercituū miſit me ad vos. Quis em̄
D deſpexit dies paruos? Et letabūtur: et videbunt lapidē
ſtanneum in manu Zorobabel. Septē ſunt iſti oculi do
mini: qui diſcurrunt in vniuerſam terrā. Et reſpondi: et
dixi ad eum: Quid ſunt due oliue iſte ad dexterā cande
ſupra.eod labri: et ad ſiniſtrā eius? Et reſpondi ſecundo: et dixi ad
eū: Quid ſunt due ſpice oliuarū: q̄ ſunt iuxta duo roſtra
aurea: ī q̄bꝰ ſunt ſuffoſſoria ex auro? Et ait ad me: dicēs:
Nūquid neſcis q̄d ſunt hec? Et dixi: Nō dñe mi. Et di
xit: Iſti ſūt duo filij olei ſplēdoris: q̄ aſſiſtūt dñatori vni
ET conuerſus ſum: ⁊ le (uerſe terre. V.
A uaui oculos meos: et vidi: et ecce volumen vo-
ſupra.1.b. lās. Et dixit ad me: Quid tu vides? Et dixi: ec
infra.6.a ce ego video volumen volēs: longitudo eius viginti cu
infra.14.d bitorum: et latitudo eius decem cubitorum: Et dixit
ad me: Hec eſt maledictio: que egredietur ſuper faciem
omnis terre: quia omnis fur: ſicut ibi ſcriptum eſt: iudi B
cabitur: et omnis iurās ex hoc ſimiliter iudicabitur. E-
ducam illud dicit dominus exercituum: et veniet ad do
mū furis: ⁊ ad domū iurantis in nomine meo mendaci-
ter: ⁊ cōmorabitur in medio domus eius: ⁊ cōſumet eā:
⁊ ligna eius: ⁊ lapides eius. Et egreſſus eſt angelus qui
loquebatur in me. Et dixit ad me: Leua oculos tuos: ⁊
vide. Quid eſt hoc: qd̄ egreditur? Et dixi: Quidnā eſt? C
Et ait: Hec eſt amphora egrediens. Et dixit: Hec eſt
oculus eorū in vniuerſa terra. Et ecce talentum plumbi
portabat: et ecce mulier vna ſedens in medio amphore.
Et dixit: Hec eſt impietas. Et proiecit eā in medio am
phore: ⁊ miſit maſſaz plumbeā in os eius. Et leuaui ocu D
los meos: ⁊ vidi: ⁊ ecce due mulieres egrediētes: ⁊ ſpiri ſupra.eod
tus in alis earū. Et habebant alas quaſi alas milui: et le
uauerūt amphorā inter terrā ⁊ celū. Et dixi ad angeluz
qui loquebatur in me: Quo iſte deferūt amphorā? Et di
xit ad me: Ut edificetur ei domꝰ in terra ſennaar: ⁊ ſta-
biliatur: ⁊ ponatur ibi ſuper baſem ſuam. VI.
ET cōuerſus ſum: ⁊ leuaui oculos meos: et vidi:
Et ecce quatuor quadrige egrediētes de medio A ſupra.1.d.
duorū montiū: ⁊ montes: montes erei. In q̄dri 2.z a
ga prima equi rufi: in quadriga ſecunda equi nigri: in q̄
driga tertia: equi albi: ⁊ in q̄driga q̄rta equi varij ⁊ for-
tes. Et rn̄di ⁊ dixi ad angelū: qui loq̄batur in me: Quid
ſunt hec dñe mi? Et reſpōdit angelus: et ait ad me: Iſti B
ſunt quatuor venti celi: q̄ egrediūtur: vt ſtent corā dña-
tore oīs terre. In q̄ erant equi nigri: egrediebātur ī ter
rā aquilonis: et albi egreſſi ſunt poſt eos: et varij egreſſi
ſunt ad terrā auſtri. Qui aūt erāt robuſtiſſimi: exierunt
⁊ q̄rebāt ire: ⁊ diſcurrere ꝑ oēm terrā. Et dixit: Ite ⁊ ꝑ
ambulate terrā. Et ꝑambulauerūt terram. Et vocauit
me: et locutus eſt ad me: dicēs: Ecce q̄ egrediūt ī terraz C
aq̄lonis: req̄eſcere fecerūt ſpm̄ meū in terra aq̄lonis. Et
factū eſt verbū dñi ad me: dicēs: Sume a tranſmigrati
one ab holdai: ⁊ a tobia: ⁊ ab idaia: ⁊ venies tu ī die illa: ⁊
ītrabis domū ioſie filij ſophonie: q̄ venerūt de babylone
⁊ ſumes aurū: ⁊ argentū: ⁊ facies coronas: ⁊ pones in ca
pite Jeſu: filij ioſedec ſacerdotis magni: ⁊ loq̄ris ad eū:
dicēs: Hec ait dñs exercituū: dicēs: Ecce vir: oriens no D
mē eiꝰ. Et ſubter eū oriet: et edificabit tēplū dño. Et ip
ſe extruet tēplū dño. Et ipſe portabit gloriā: ⁊ ſedebit: ⁊
dñabitur ſuꝑ ſolio ſuo. Et erit ſacerdos ſuꝑ ſolio ſuo: et
cōſiliū pacis erit inter illos duos. Et corone erūt helez:
⁊ tobie: ⁊ Idaie: ⁊ hen filio ſophonie memoriale in tem
plo dñi. Et qui ꝓcul ſunt: venient: ⁊ edificabunt in tem
plo dñi. Et ſcietis quia dñs exercituuz miſit me ad vos.
Erit autē hoc: ſi auditu audieritis vocē dñi dei veſtri.
ET factum eſt in anno quarto Darij re VII.
gis factū eſt verbū domini ad zachariā in quar- A
ta menſis noni qui eſt caſleu. Et miſerūt ad do-
mū dei ſaraſar: ⁊ rogomelech: et viri qui erāt cū eis ad ꝓ
candū faciē dñi: vt dicerēt ſacerdotibus domus dñi ex-
ercituū ⁊ ꝓphetis loquētes: Nūq̄d flendū eſt mihi ī quī
to menſe: vel ſanctificare me debeo: ſicut iā feci multꝫ an
nis? Et factū eſt verbū dñi exercituū ad me: dicēs: Loq̄ B
re ad oēm populū terre: et ad ſacerdotes dicēs: Cū iei
naretis: ⁊ plāgeretis in quīto ⁊ ſeptimo ꝑ hos ſeptuagī
ta annos: nunq̄d ieiuniū ieiunaſtis mihi. Et cū comedi-
ſtis ⁊ bibiſtis: nunq̄d nō vobis comediſtis: ⁊ vobiſmetip
ſis bibiſtis? Nunq̄d nō hec ſunt verba: q̄ locutus eſt dñs
in manu ꝓphetarū priorū: cū adhuc Jeruſalē habitare
tur: ⁊ eſſet opulenta: ⁊ ipſa: ⁊ vrbes in circuitu eius: ⁊
ad auſtrum et in campeſtribus habitaretur? Et factuz C
eſt verbū domini ad zachariā: dicens: Hec ait dñs exer- Exo.22.c
cituū: dicēs: Judiciū verū iudicate: ⁊ miſericordiā ⁊ mi
ſeratiōes facite vnuſquiſqꝫ cū fratre ſuo. Et viduā: ⁊ pu
pillū: ⁊ aduenā: ⁊ pauperē nolite calumniari: ⁊ malū vir
fratri ſuo non cogitet ī corde ſuo. Et noluerūt attēdere
et auerterūt ſcapulam recedentes: et aures ſuas aggra

uauerunt:ne audirent:⁊ cor ſuum poſuerunt vt adamā
tem:ne audirent legē:⁊ verba quę miſit dominus exer-
D ctuū in ſpiritu ſuo ſancto per manū prophetarū prior.
Et facta eſt indignatio magna a domino exercituū. Et
factū eſt ſicut locutus ſum:⁊ ſicut non audierunt:ſic cla
mabā:⁊ nō exaudiā:dicit dominus exercituū. Et diſper
ſi eos per oīa regna: quę neſciunt: et terra deſolata eſt
ab eis:eo ꝙ non eſſet tranſiens:⁊ reuertens:et poſuerūt
terrā deſiderabilē in deſertum. VIII.

A ET factū eſt verbū domini exercituū: dicens:
ſupra.1.a Hęc dicit dominus exercituū: Zelatus ſuz
Sion zelo magno: et indignatione magna
zelatus ſum eam. Hęc dicit dominus exerci
tuū: Reuerſus ſum ad Sion:⁊ habitabo in
medio Jeruſalē:et vocabitur Jeruſalem ciuitas verita
tis:⁊ mons domini exercituū mons ſanctificatus. Hęc
dicit dominus exercituum: Adhuc habitabunt ſenes:⁊
anus in plateis Jeruſalē:⁊ viri baculus in manu eius p̄
B multitudine dierū. Et plateę ciuitatis cōplebunt̄ īfan-
tibus:⁊ puellis ludentib' in plateis eius. Hęc dicit do-
minus exercituū: Si videbitur difficile in oculis reliqui
arū populi huius in diebus illis: nūquid in oculis meis
difficile erit:dicit dñs exercituū? Hęc dicit dñs exerci-
tuū: Ecce ego ſaluabo populū meū de terra orientis:et
de terra occaſus ſolis:⁊ adducā eos:⁊ habitabūt in me-
dio Jeruſalē:⁊ erunt mihi in populū.⁊ ego ero eis in de
um in veritate:⁊ in iuſticia. Hęc dicit dñs exercituum:
Confortent̄ manus veſtrę: qui audit̄ in his diebus ſer
mones iſtos per os ꝓphetarū in die q̄ fundata eſt dom'
dñi exercituū: vt templū ędificaret̄. Siquidē ante dies
illos merces hoīm nō erat:nec merces iumentorū erat:
neqꝫ introeunti:neqꝫ exeunti erat pax prę tribulatiōe:⁊
dimiſi omnes homines vnūquēqꝫ contra proximū ſuū.
Nunc autē nō iuxta dies priores ego faciā reliquijs po-
puli huius dicit dominus exercituū:ſed ſemē pacis erit.
C Vinea dabit fructum ſuū: ⁊ terra dabit germē ſuū. Et
cęli dabunt rorem ſuū:⁊ poſſidere faciam reliquias po-
puli huius vniuerſa hęc. Et erit ſicut eratis maledictio
in gentibus domus Juda:et domus Jſrael:ſic ſaluabo
Ephe.4.b vos:⁊ eritis benedictio. Nolite timere: Cōfortent̄ ma
nus veſtrę:q̄r hęc dicit dominus exercituū: Sicut cogi-
taui:vt affligerē vos:cū ad iracundiā ꝓuocaſſent patres
veſtri me:dicit dominus: ⁊ nō ſum miſertus:ſic conuer
ſus cogitaui in diebus iſtis:vt benefaciā domui Juda ⁊
Jeruſalē. Nolite timere. Hęc ſunt ergo verba quę faci
etis. Loquimini veritatē vnuſquiſqꝫ cum proximo ſuo.
Veritatem ⁊ iudiciū pacis iudicate in portis veſtris: et
vnuſquiſqꝫ malū contra amicū ſuū:ne cogitetis in cordi
bus veſtris:et iuramentū mendax ne diligatis. Oīa enī
hęc ſunt:quę odi dicit dominus. Et factū eſt verbū dñi
D exercituū ad me:dicens: Hęc dicit dominus exercituū:
Jeiunij quarti:⁊ ieiuniū quinti:⁊ ieiuniū ſeptimi:⁊ ie-
iuniū decimi erit domui iudę in gaudiū: ⁊ in lętitiā:et ī
ſolennitates pręclaras. Veritatē tantū ⁊ pacē diligite:
Hęc dicit dominus exercituū: Vſqꝫquo veniāt populi:
⁊ habitent ī ciuitatibus multis:⁊ vadāt habitatores vn'
ad alterū:dicentes: Eamus: ⁊ deprecemur faciem do-
mini:⁊ quęramus dominū exercituū. Vadā etiā ego:et
venient populi multi:⁊ gentes robuſtę ad quęrendum
dominū exercituū in Jeruſalem:et deprecandam faci-
em domini. Hęc dicit dominus exercituū: in diebus il-
lis:in quibus apprehendent decem homines ex omnib'
linguis gentium: ⁊ apprehendent fimbriam viri iudęi:
dicentes: Jbimus vobiſcū. Audiuimus enim: quoniā
deus vobiſcum eſt. IX.

A ONus verbi domini in terra Adrach:et Do-
maſci requiei eius:quia dominus eſt oculus
hoīs:⁊ omniū tribuū iſrael. Emath quoqꝫ in
terminis eius et Tirus:et Sidon. Aſſump-
ſerūt quippe ſibi ſapientiā valde. Et ędificauit Tirus
munitionē ſuā:⁊ coacervauit argentū quaſi humū: et
aurū vt lutum platearū. Ecce dominus poſſidebit eā:
⁊ percutiet ī mari fortitudinē ei': ⁊ hęc igni deuorabit̄
Videbit Aſcalon ⁊ timebit: et Gaza:⁊ dolebit nimis:⁊
Accarō:quoniā cōfuſa eſt ſpes ei'. Et peribit rex de Ga B
za:⁊ Aſcalō nō habitabitur. Et ſedebit ſeparator ī Azo
to:⁊ diſperdā ſuperbiā philiſtinorū. Et auferā ſangui-
nē eius de ore eius:⁊ abominationes ei' de medio dētiū
ei'. Et relinquetur etiā ipſe deo noſtro: ⁊ erit quaſi dux
in iuda:⁊ accarō quaſi Jebuſę'. Et circundabo domū
meam ex his qui militant mihi euntes ⁊ reuertētes: et
nō trāſibit ſuper eos vltra exactor: quia nūc vidi in ocu C
lis meis. Exulta ſatis filia Sion:iubila filia Jeruſalem Eſd.62.b
Ecce rex tuus veniet tibi iuſtus ⁊ ſaluator:ipſe paup̱ ⁊ Mat.21.a
aſcēdēs ſuper aſinā: ⁊ ſuper pullū filiū aſinę. Et diſper-
dā quadrigā ex Ephraim:⁊ equū de Jeruſalē:⁊ diſſipa
bit̄ arc' belli. Et loquetur pacē gētib': ⁊ poteſtas ei' a
mari vſqꝫ ad mare:⁊ a fluminib' vſqꝫ ad fines terrę. Tu
vero in ſāguine teſtamēti tui emiſiſti vinctos tuos de la
cu:in quo nō eſt aqua. Cōuertemini ad munitionē victi
ſpei. Hodie quoqꝫ annūciās duplicia reddā tibi:q̄niā ex
tēdi mihi iudā:quaſi arcū īpleui terrā Ephraim:⁊ ſuſci
tabo filios tuos Siō ſup̱ filios tuos Gręcia:⁊ ponā te
quaſi gladiū fortiū:⁊ domin' de' ſup eos videbitur:⁊ ex D
ibit vt fulgor iaculū ei': ⁊ domin' de' in tuba canet ⁊ ca
det in turbine auſtri:dñs exercituū ꝓteget eos: ⁊ deuo-
rabunt̄:⁊ ſubijcient lapidibus fundę:⁊ bibētes inebria-
buntur quaſi a vino:⁊ replebūtur vt phialę:⁊ quaſi cor-
nua altaris. Et ſaluabit eos domin' de' eoꝝ in die illa:
vt gregē populi ſui: quia lapides ſancti eleuabūtur ſup̱
terrā ei'. Quid enim bonū ei' eſt:⁊ quid pulchrū ei':ni
ſi frumentū electorū:⁊ vinū germinans virgines? X.

PEtite a dño pluuiā in tempore ſerotino:⁊ do A
minus faciet niues: ⁊ pluuiā imbris: et dabit
eis ſingulis herbaz in agro. Quia ſimulachra
locuta ſunt inutile:⁊ diuini viderunt menda
ciū:⁊ ſomniatores locuti ſunt fruſtra: ⁊ vane cōſolaban
tur. Jdcirco abducti ſunt:quaſi grex affligent̄:q̄r nō eſt
eis paſtor. Super paſtores iratus eſt furor meus:⁊ ſup̱
hircos viſitabo. Quia viſitauit dñs exercituū gregē ſuū B
domū iuda:⁊ poſuit eos q̄ſi equū glorię ſuę in bello. Ex
ipſo angulus: ex ipſo paxillus: ex ipſo arcus prelij:et ex
ipſo egredietur oīs exactor ſimul. Et erūt q̄ſi fortes cō-
culcātes lutū viarū in prelio. Et bellabūt:q̄r dñs cū eis:
⁊ cōfundētur aſcenſores equorū. Et cōfortabo domū iu C
da:⁊ domū ioſeph ſaluabo. Et cōuertā eos:q̄r miſerebor
eorū:⁊ erūt ſicut fuerūt:quādo nō ꝓiecerā eos. Ego enī
dñs deus eorū:⁊ exaudiā eos. Et erunt q̄ſi fortes effraī
⁊ lętabitur cor eorū quaſi a vino:⁊ filij eorū videbūt:⁊ lę
tabuntur:⁊ exultabit cor eorū in dño. Sibilabo eis:⁊ cō
gregabo illos:quia redemi eos. Et multiplicabo eos ſi- D
cut ante fuerant multiplicati:⁊ ſeminabo eos ī populis
Et de longe recordabūtur mei:⁊ viuent cū filijs ſuis: et
reuertētur. Et reducā eos de terra ęgypti ⁊ de aſſyrijs
cōgregabo eos. Et ad terrā galaad: et libani adducam
eos:⁊ nō inuenietur eis locus: ⁊ tranſibit in mari freto
⁊ ꝑcutiet in mari fluctus:⁊ cōfundentur oīa ꝓfunda flu
minis. Et humiliabitur ſup̱bia aſſur: ⁊ ſceptrū ęgypti
recedet. Confortabo eos in domino: et in nomine eius
ambulabunt: dicit dominus. XI.

APeri Libane portas tuas:et comedet ignis A
cedros tuas. Vlula abies:q̄r cecidit cedrus:
q̄m magnifici vaſtati ſunt. Vlulate q̄rcus ba
ſan:q̄m ſuccîſus eſt ſaltus munitus. Vox vlu
latus paſtoꝝ:q̄r vaſtata eſt magnificētia eoꝝ. Vox rugi
tus leonū:q̄m vaſtata eſt ſup̱bia iordanis. Hęc dicit dñs
de' me': Paſce pecora occiſionis: q̄ qui poſſederāt:occi
debant:⁊ nō dolebāt:⁊ vendebant ea:dicētes: Bñdict'
domin':diuites facti ſumus. Et paſtores eorū nō parce
bant eis:et ego nō parcā vltra ſup̱ habitātes terrā:dicit

B dominus. Ecce ego tradā homines: vnūquēq; in manu
proximi ſui: ⁊ in manu regis ſui: ⁊ concident terrā: ⁊ nō
eruam de manu eorū: ⁊ depaſcam pecus occiſiōis ꝓpter
hoc o pauperes gregis. Et aſſumpſi mihi duas virgas:
vnam vocaui decorem: et alterā vocaui funiculū: et paui
gregem. Et ſuccidi tres paſtores in menſe vno: ⁊ cōtra-
Iere. 25 a cta eſt anima mea in eis. Siquidē et anima eorum varia
C uit in me. Et dixi: Non paſcā vos. Quod moritur: mo-
riatur: ⁊ qd̄ ſucciditur: ſuccidat: ⁊ reliqui deuorent vnuſ
quiſq; carnē proximi ſui. Et tuli virgā meā: que vocaba
tur decus: et abſcidi eam: vt irritū facerem foedus meū
qd̄ percuſſi cū omnibus populis: ⁊ in irritū deductū eſt
in die illa. Et cognouerūt ſic pauperes gregis qui cuſto
diūt mihi: quia verbum domini eſt. Et dixi ad eos: Si
bonū eſt in oculis veſtris: afferte mercedē meā: ⁊ ſi non:
Mat. 27 a quieſcite. Et apprehenderūt mercedē meā triginta ar-
D genteos. Et dixit dominus ad me: Proijce illud ad ſta
tuariū. Decorū preciū: quo appreciatus ſum ab eis: ⁊ tu
li triginta argenteos. Et proieci illos in domo domini
ad ſtatuariū. Et preſcidi virgā meā ſecundā: que appel
labatur funiculus: vt diſſoluerē germanitatē inter Iu-
dā ⁊ iſrael. Et dixit domin⁹ ad me: Adhuc ſume tibi va-
ſa paſtoris ſtulti. Quia ecce ego ſuſcitabo paſtorē in ter
ra: qui derelicta nō viſitabit: diſperſum nō queret: ⁊ con
tritū nō ſanabit: ⁊ id qd̄ ſtat nō enutriet: ⁊ carnes pīgui
um comedet: ⁊ vngulas eorū diſſoluet. O paſtor et ido-
lum: ⁊ derelinquens gregem. Gladius ſuper brachium
eius: ⁊ ſuper oculū dextrū eius. Brachium eius aridita
te ſiccabit: ⁊ oculus dexter eius tenebreſcēs obſcurabit.

A Nus verbi domini ſuper iſrael. Dixit XII.
dominus extendens celū: ⁊ fundans terram:
⁊ fingens ſpiritū hominis in eo. Ecce ego po-
nā ieruſalē ſupliminare crapule oībus popul'
in circuitu: ſed ⁊ iuda erit in obſidiōe cōtra ieruſalē. Et
erit in die illa: ponā ieruſalē lapidē oneris cūctis pplis.
Oēs qui leuabūt eū: cōciſione lacerabunt: ⁊ colligentur
aduerſus eā oīa regna terre. In die illa: dicit dñs: percu
B tiā oēm equū in ſtuporē: ⁊ aſcenſorē eius ī amentiā. Et
ſuper domū Iuda aperiā oculos meos: ⁊ oēm equū po-
pulorū percutiā cecitate. Et dicēt duces iuda in corde
ſuo: cōfortent mihi habitatores ieruſalē in dño exercitu
um deo eoꝝ. In die illa ponā duces iuda ſicut caminum
ignis in lignis: ⁊ ſicut faciē ignis in foeno: et deuorabūt
C ad dexterā: et ad ſiniſtrā oēs populos in circūitu. Et ha
bitabitur ieruſalē rurſus in loco ſuo in ieruſalē: et ſalua
bit dñs tabernacula iuda: ſicut in principio: vt non ma
gnifice glorietur domus dauid: ⁊ gloria habitantiū ieruſa
lē cōtra Iudā. In die illa proteget dñs habitatores Ie
ruſalē. Et erit qui offenderit ex eis in die illa quaſi Da-
uid: ⁊ domus dauid quaſi dei: ſicut angelus dñi in con-
ſpectu eius. Et erit in die illa: querā cōterere oēs gētes
que veniunt cōtra Ieruſalē: ⁊ effundā ſuper domū Da-
uid: ⁊ ſuper habitatores ieruſalē ſpiritū gratie et precū.
Et aſpicient ad me: quē cōfixerunt: ⁊ plangent eū plan-
ctu quaſi ſuper vnigenitū: ⁊ dolebunt ſuper eū: vt doleri
D ſolet in morte primogeniti. In die illa magnus erit plā
Iob. 19 d ctus in ieruſalē: ſicut planctus adremmon in cāpo ma-
geddon. Et plangēt terre familie: ⁊ familie ſeorſum. Fa
milie dom⁹ dauid ſeorſum: ⁊ mulieres eorū ſeorſum. Fami
lie domus nathan ſeorſum: ⁊ mulieres eoꝝ ſeorſum. Fami
lie domus leui ſeorſum: ⁊ mulieres eorū ſeorſum. Familie
ſemei ſeorſum: ⁊ mulieres eoꝝ ſeorſum. Oēs familie reliq̄
familie ⁊ familie ſeorſum: ⁊ mulieres eorū ſeorſum. XIII

A N die illa erit fons patens domui Dauid: et
habitantibus Ieruſalem: in ablutionem pec
catoris: ⁊ menſtruate. Et erit in die illa: dicit
dominus exercituū: Diſperdam nomina ido
lorum de terra: et non memorabuntur vltra. Et pſeudo
prophetas: et ſpiritū immundū auferā de terra. Et erit
cū prophetauerit quiſpiā vltra: dicēt ei pater eius: ⁊ ma
ter eius: qui genuerunt eum: Non viues: quia mendaci B
um locutus es in nomine domini. Et configent eum pa
ter eius: ⁊ mater eius: genitores eius cū prophetauerit
Et erit in die illa: confundent prophete vnuſquiſq; ex vi
ſione ſua cū prophetauerint: nec operient pallio ſaccino
vt mentiant. Sed dicet: Nō ſum propheta. Homo agri-
cola ego ſum: quoniā Adam exemplū meū ab adoleſcen
tia mea. Et dicetur ei: Quid ſunt plage iſte ī medio ma C
nuū tuarū? Et dicet: His plagatus ſum in domo eorū:
qui diligebant me. Framea ſuſcitare ſuper paſtorē meū:
⁊ ſuper virū coherentē mihi dicit dominus exercituum
Percute paſtorē: ⁊ diſpergētur oues. Et cōuertā manū D
meā ad paruulos. Et erunt in omni terra: dicit domin⁹ mat. 26 c.
Partes due in ea diſpergent: et deficient: et tertia pars Mar. 14 c
relinquetur in ea. Et ducā tertiā partē per ignē: ⁊ vram
eos ſicut vritur argentū: ⁊ probabo eos: ſicut probat au
rū. Ipſe vocabit nomē meū: ⁊ ego exaudiā eū. Et dicam:
populus meus es: ⁊ ipſe dicet: dñs de⁹ meus. XIIII.

E Cce dies dñi venient: dicit dñs: ⁊ diuidentur A
ſpolia tua in medio tui. Et cōgregabo oēs
gentes ad ieruſalē in preliū: ⁊ capiet ciuitas:
⁊ vaſtabunt domus: ⁊ mulieres violabuntur
Et egredietur media pars ciuitatis in captiuitatē: ⁊ re
liquū ppli nō auferet ex vrbe. Et egrediet dñs: et prelia
bit cōtra gentes illas: ſicut preliat⁹ eſt in die certaminis
Et ſtabūt pedes eius in die illa ſup montē oliuarū: q̄ eſt
cōtra Ieruſalē ad orientē. Et ſcindet mons oliuarū ex
media parte ſui ad orientē: ⁊ ad ocidentē prerupto grā
di valde. Et ſeparabit mediū montis ad aquilonē: ⁊ me
diū eius ad meridiē. Et fugietis ad vallē montiū eorū:
qm̄ cōiungetur vallis montiū vſq; ad proximū. Et fugi z. pa. 26 e
etis ſicut fugiſtis a facie terremotus in diebus Ozie re B
gis iuda. Et veniet dñs de⁹ meus: oēſq; ſancti cū eo. Et
erit in die illa: nō erit lux: ſed frigus ⁊ gelu. Et erit dies
vna: que nota eſt dño: non dies: neq; nox: ⁊ in tēpore veſ
peri erit lux. Et erit in die illa: exibūt aque viue de ieru-
ſalē. Mediū eaꝝ ad mare orientale: ⁊ mediū eaꝝ ad ma
re nouiſſimū. In eſtate: ⁊ ī hyeme erūt: ⁊ erit dñs rex ſu
per oēm terrā. In die illa erit dñs vnus: ⁊ erit nomē ei⁹
vnū. Et reuertet oīs terra vſq; ad deſertū: de colle adrē
mon ad auſtrū. Ieruſalē exaltabit: et habitabitur ī loco
ſuo: a porta beniamin vſq; ad locum porte prioris: ⁊ vſq;
ad portā angulorū: ⁊ a turre hananeel vſq; ad torcularia
regis. Et habitabūt in ea: ⁊ anathema nō erit amplius: C
ſed ſedebit Ieruſalē ſecura. Et hec erit plaga q̄ percuti Infra. eo
et dñs oēs gētes: q̄ pugnauerūt aduerſus ieruſalē. Ta-
beſcet caro vniuſcuiuſq; ſtātis ſup pedes ſuos: ⁊ oculi ei
us cōtabeſcēt in foraminib⁹ ſuis: et lingua eorū cōtabeſ
cet ī ore ſuo. In die illa erit tumultus dñi magnus ī eis
⁊ apprehēdet vir manū ꝓximi ſui: ⁊ cōſeret man⁹ eius ſu
ꝑ manū ꝓximi ſui. Sed ⁊ iudas pugnabit aduerſus Ie
ruſalē: ⁊ cōgregabunt diuitie oīm gētiū ī circūitu: aurū
⁊ argentū: ⁊ veſtes multe ſatis. Et ſic erit ruina equi et
muli ⁊ cameli ⁊ aſini: ⁊ oīm iumentorū: que fuerint ī ca-
ſtris illis: ſicut ruina hec. Et oēs q̄ reliqui fuerint de vni
uerſis gentib⁹: q̄ venerūt cōtra ieruſalē: aſcendēt ab an
no ī annū: vt adorēt regē dñm exercituū: ⁊ celebrēt feſti
uitatē tabernaculorū. Et erit q̄ nō aſcēderit de familijs
terre ad ieruſalē: vt adoret regē dñm exercituū: nō erit
ſup eos imber. Qd̄ ⁊ ſi familia egypti nō aſcēderit: ⁊ nō D
venerit: nec ſup eos erit. Sed erit ruina: q̄ ꝑcutiet dñs ſupra. eod
oēs gentes q̄ nō aſcenderīt ad celebrandā feſtiuitatē ta
bernaculorū. Hoc erit peccatū egypti: ⁊ hoc peccatum
oīm gentiū q̄ nō aſcenderīt ad celebrandā feſtiuitatē ta
bernaculoꝝ. In die illa erit: qd̄ ſup frenū equi eſt ſanctū
dño: ⁊ erūt lebetes in domo dñi quaſi phiale corā altari.
Et erit oīs lebes in Ieruſalē: ⁊ in Iuda ſanctificatus
domino exercituū. Et venient omnes immolantes: ⁊ ſu
ment ex eis: ⁊ coquent in eis. Et nō erit mercator vltra
in domo dñi exercituū in die illo. Finis.

Pꝛologus in malachiã pꝛophetam.

Leuiti 21 a Ibid 22 a Deus per Moyſen populo Iſrael pꝛeceperat
ſacerdotes tabernaculi ſui om̃i coꝛpoꝛali vitio
liberos: hoſtias om̃i vitio vacuas ſibi offerre.
Quibus legẽ ſuam ad regendum populũ ob
hoc dederat: vt per ſacrificioꝝ oblationẽ internuncij dei
et hominũ facti: populum pꝛeceptis celeſtibus facerent
obedire. Unde ſacerdotes angelos dei eſſe: hoc in loco
Malac 1 d ſcriptura teſtatur. Sed quia tanti muneris gratiã cõtẽ
nentes: ſupꝛadictus populus ac ſacerdotes ſacrificia vi
tio deturpata: ipſi criminibus atꝗ impietatibus macu
Malac 1 c lati deo offerre coeperunt: ideo per malachiã pꝛophetaʒ
deus populũ ſuũ icrepans ait: Dilexi vos dicit dñs. Et
dixiſtiſ in quo dilexiſti nos? Nõne frater erat eſau iacob
dicit dominus: ⁊ dilexi iacob: eſau aũt odio habui? Eſau
autẽ fratrẽ Iacob non iniqua aut ſpontanea voluntate
odio habitũ a deo: vel ſine meriti gratia Iacob dilectuʒ
manifeſtũ eſt: cum ſm̃ pꝛeſcientiã ſuã Eſau quidẽ effuſi
Ibidem a onẽ fraterni ſanguinis cõcupiſcere: Iacob aũt in ſui co
gnitione obſeruandã legẽ deſiderare cognoſceret. Cuiꝰ
rei gratia: ſupꝛadicto vſus eſt exemplo: dicẽs. Dilexi Ia
cob: Eſau autẽ odio habui. Quãuis ex operibus memo
ratoꝛũ: quoꝛũ liber geneſeos meminit: in quo vnuſqꝫꝗ
eoꝛũ futurus erat pꝛopoſito manifeſte cõſtet: vt ſcriptũ
eſt: Creuerunt pueri: et erat eſau homo agreſtis: ſciens
venari: Iacob aũt homo ſimplex manẽs in tabernaculo
Gen. 25. b Nam reliqua que lectione cõpꝛehenſa ſunt pꝛeuaricati
onẽ populi iſrael in obſeruandis ſacrificijs dei: increpa-
tionemꝗ in eundem ꝙ deos alienos coluerit: ſignificãt

Finis.

Machias pꝛopheta.

Caput. I.

A Onus verbi domini ad
Rom. 10. c Iſrael in manu Malachie pꝛophete
Dilexi vos dicit dominus. Et dixiſtiſ
In quo dilexiſti nos? Nonne frater
erat Eſau Iacob: dicit dominus: ⁊ di
lexi Iacob: Eſau autem odio habui?
Et poſui Seir montes eius in ſolitudinem: ⁊ heredita
tem eius in dracones deſerti. Quod ſi dixerit Idumea
deſtructi ſumus: ſed reuertentes edificabimus: que de
B ſtructa ſunt: hec dicit dominus exercituum: Iſti edifica
bunt: et ego deſtruam. Et vocabuntur termini impieta
tis: et populos cui iratus eſt dominus vſꝗ in eternum.
Et oculi veſtri videbunt: et vos dicetis: Magnificetur
dominus ſuper terminum Iſrael. Filius honoꝛat patrẽ
et ſeruus dominum ſuũ. Si ergo pater ego ſum: vbi eſt
honoꝛ meus? et ſi dominus ego ſum: vbi eſt timoꝛ meus
dicit dominus exercituum? Ad vos o ſacerdotes: qui de
ſpicitis nomẽ meũ. Et dixiſtis: In quo deſpeximus no-
mẽ tuũ? Offertis ſuper altare meũ panẽ pollutũ. Et di
C citis: In quo polluimus te? In eo ꝙ dicitis: menſa do-
mini deſpecta eſt. Si offeratis cecũ ad immolandũ: nõ-
ne malũ eſt? Et ſi offeratis claudũ ⁊ languidũ: nõne ma
lũ eſt? Offer illud duci tuo: ſi placuerit ei: aut ſi ſuſcepe-
rit faciẽ tuã: dicit dominꝰ exercituũ. Et nũc depꝛecami-
ni vultũ dei: vt miſereatur veſtri: de manu em̃ veſtra fa-
ctũ eſt hoc: ſi quo modo ſuſcipiat facies veſtra: dicit dñs
in ra. 2. c. exercituũ. Quis eſt in vobis: qui claudat oſtia: et incen-
pſ. 94 dat altare meũ gratuito? Nõ eſt mihi voluntas in vobiſ
Pſ. 112. dicit dñs exercituũ: ⁊ munus nõ ſuſcipiã de manu veſtra
D Ab oꝛtu enim ſolis vſꝗ ad occaſum magnum eſt nomẽ
meũ in gentibus: ⁊ in omni loco ſacrificatur: et offertur
nomini meo oblatio munda: quia magnũ eſt nomen me
um in gentibus: dicit dominus exercituũ. Et vos pol-
luiſtis illud in eo ꝙ dicitis: menſa domini contaminata
eſt: et qđ ſuper ponitur: contemptibile eſt cum igne: qui
illud deuoꝛat. Et dixiſtis: Ecce de laboꝛe: et exufflaſtis amos. 5. f
illud dicit dominus exercituum. Et intuliſtis de rapinſ
claudũ et languidum: et intuliſtis munus. Nunquid ſu
ſcipiã illud de manu veſtra: dicit dominus exercituum?
Maledictus doloſus: qui habet in grege ſuo maſculũ:
et votum faciens immolat debile domino. Quia rex ma
gnus ego: dicit dominus exercituum: et nomen meum
hoꝛribile in gentibus.

II.

Et nunc ad vos mãdatum hoc o ſacerdotes A
Si nolueritis audire: ⁊ ſi nolueritis ponere Leui 26 b
ſuper coꝛ: vt detis gloꝛiam nomini meo: ait Deu 28 b
dominus exercituuʒ: mittam in vos egeſta-
tem: ⁊ maledicam benedictionibus veſtris:
et maledicam illis: quoniam non poſuiſtis ſuper coꝛ. Ec
ce ego pꝛoijciam vobis bꝛachiũ: et diſpergam ſuper vul-
tum veſtrum ſtercus ſolennitatum veſtrarũ: et aſſumet
vos ſecũ. Et ſcietiſ quia miſi ad vos mandatum iſtud: vt
eſſet pactum meũ cum Leui: dicit dominus exercituũ.
Pactũ meum fuit cum eo vite et pacis: ⁊ dedi ei timo-
rẽ: et timuit me: ⁊ a facie nominis mei pauebat. Lex ve- Oſee. 8. b
ritatis fuit in oꝛe eius: ⁊ iniquitas non eſt inuenta in la- B
bijs eius. In pace et equitate ambulauit mecum: ⁊ mul
tus auertit ab iniquitate. Labia enim ſacerdotis cuſto
diunt ſcientiã: et legẽ requirent ex oꝛe eius: quia angelꝰ
domini exercituũ eſt. Uos autẽ receſſiſtis de via: et ſcan
daliʒaſtis plurimos in lege. Irritũ feciſtis pactũ Leui:
dicit dominus exercituum: Pꝛopter qđ ⁊ ego dedi vos
contemptibiles: ⁊ humiles omnibus populis: ſicut non
ſeruaſtis vias meas: ⁊ accepiſtis faciẽ in lege. Nunquid
non pater vnus omniũ noſtrũ? Nunquid nõ deus vnus C
creauit nos? Quare ergo deſpicit vnuſquiſꝗ noſtrũ fra
trẽ ſuum: violãs pactum patrũ noſtroꝛum? Tranſgreſ-
ſus eſt Iuda: ⁊ abominatio facta eſt in Iſrael: et in Ie-
ruſalẽ: quia contaminauit Iudas ſanctificationẽ domi
ni: quã dilexit: ⁊ habuit filiaʒ dei alieni. Diſperdet domi
nus virum qui fecerit hoc: magiſtrum ⁊ diſcipulum de
tabernaculo Iacob: et offerentẽ munus domino exerci
tuũ. Et hoc rurſum feciſtis. Operiebatis lachꝛymis al-
tare dñi: fletu ⁊ mugitu: ita: vt nõ reſpiciã vltra ad ſacri
ficiũ: nec accipiã placabile quid de manu veſtra. Et dixi-
ſtis: Quã ob cauſam? Quia dñs teſtificatus eſt inter te:
et vxoꝛẽ pubertatis tue: quã tu deſpexiſti. Et hec parti- D
ceps tua: ⁊ vxoꝛ foederis tui. Nõne vnus fecit: ⁊ reſidu-
um ſpiritus eius eſt? Et quid vnus querit: niſi ſemẽ dei
Cuſtodite ergo ſpiritũ veſtrũ: ⁊ vxoꝛẽ adoleſcentie tue
noli deſpicere. Cum odio habueris eã: dimitte: dicit do
minus deus iſrael. Operiet aũt iniquitas veſtimentũ ei
us: dicit dñs exercituũ. Cuſtodite ſpiritũ veſtrũ: ⁊ noli-
te deſpicere. Laboꝛare feciſtis dominũ in ſermonibꝰ ve
ſtris. Et dixiſtis: In quo eum fecimus laboꝛare? In eo
ꝙ dicitis: Om̃is qui facit malũ: bonus eſt in cõſpectu dñi
⁊ tales ei placent. Aut certe vbi eſt deus iudicij?

III.

Ecce ego mittam angelum meum: et pꝛepa A
rabit viã ante faciẽ meaʒ. Et ſtatim veniet Mat. 11. d
ad templũ ſuũ dominatoꝛ: quẽ vos queritiſ Mar. 1. b.
et angelus teſtamenti: quẽ vos vultis. Ec-
ce venit dicit dominus exercituuʒ. Et quis
poterit cogitare diẽ aduentus eius? et quis ſtabit ad vi
dendũ eũ? Ipſe em̃ quaſi ignis cõflans: ⁊ quaſi herba ful
lonũ. Et ſedebit cõflans ⁊ emũdãs argentũ: ⁊ purgabit
filios leui: ⁊ colabit eos q̃ſi aurũ: ⁊ q̃ſi argentũ: et erunt
dño offerentes ſacrificia in iuſtitia. Et placebit domino
ſacrificiũ iuda: ⁊ ieruſalẽ ſicut dies ſeculi: ⁊ ſicut anni an B
tiq̃. Et accedã ad vos in iudicio: ⁊ ero teſtis velox male
ficis: ⁊ adulteris ⁊ piuris: ⁊ qui calũniantᷣ mercedẽ mer
cenarij: ⁊ humiliãt viduas ⁊ pupillos: ⁊ oppꝛimũt pere
grinũ: nec timuerũt me dicit dominꝰ exercituũ. Ego em̃
dominꝰ ⁊ nõ mutoꝛ: ⁊ vos filij Iacob nõ eſtis cõſumpti
A diebus enim patrum veſtroꝛum receſſiſtis a legitimiſ

meis:⁊ non cuſtodiſtꝭ. Reuertimini ad me:et reuertar
ad vos dicit dominus exercituū. Et dixiſtis: In q̄ reuer
temur? Si affigit homo deū: q2 vos cōfigitis me. Et di
xiſtis: In q̄ cōfigim⁹ te? In decimis:⁊ ī primitijs. Et ī
penuria vos maledicti eſtꝭ:⁊ me vos cōfigitꝭ gens tota.
C Inferte oēꝫ decimā in horreū meū: vt ſit cibus in domo
mea:⁊ ꝓbate me ſuꝑ hoc dicit dn̄s. Si non aperuero vo
bis cataractas celi:⁊ effudero vobꝭ benedictionē vſqꝫ ad
abundantiā. Et increpabo pro vobis deuorantē:et non
corrumpet fructuꝫ terre veſtre:nec erit ſterilis vinea in
agro:dicit dn̄s exercituū. Et beatos vos dicēt oēs gen
tes. Eritis eñ vos terra deſyderabilis: dicit dn̄s exerci
tuū. Inualuerūt ſuper me verba veſtra dicit dn̄s. Et di
xiſtis: Quid locuti ſumus cōtra te? Dixiſtis: Vanus eſt
D qui ſeruit deo:et qd̄ emolumentū: quia cuſtodiuimus p̄
Iob.21.b cepta eius: ⁊ q2 ambulauimus triſtes corā dn̄o exercitu
um? Ergo nunc beatos dicimus arrogantes. Siquidē
edificati ſunt facientes impietates:⁊ tentauerūt deū: et
ſalui facti ſunt. Tūc locuti ſunt timentes deū vnuſq̄ſqꝫ
cū proximo ſuo. Et attendit dn̄s:⁊ audiuit: ⁊ ſcriptus
eſt liber monimēti corā eo timentib⁹ dn̄m: ⁊ cogitātib⁹
nomē eius. Et erūt mihi: ait dn̄s exercituū: in die q̄ ego
faciā in peculiū:⁊ parcā eis: ſicut parcit vir filio ſuo ſer-
uienti ſibi. Et cōuertimini:⁊ videbitis q̄d ſit inter iuſtū
⁊ impiū: ⁊ inter ſeruiētē deo:⁊ nō ſeruientē ei. IIII
A Ecce enim dies veniet ſuccenſa quaſi caminus:⁊
erunt oēs ſuperbi:⁊ oēs facientes impietatē ſti
pula. Et inflāmabit eos dies veniens: dicit dn̄s
exercituū: que nō derelinquet eis radicē ⁊ germē. Et orie
tur vobis timentibus nomē meū ſol iuſtitie:et ſanitas ī
pennis eius. Egrediemini: ⁊ ſalietis ſicut vitulus de ar
B mento:⁊ calcabitis impios: cū fuerint cinis ſub plāta pe
dū veſtrorū: in die q̄ ego facio: dicit dn̄s exercituū. Me
mētote legis moyſi ſerui mei: quā mandaui ei in oreb ad
oēm iſrael precepta ⁊ iudicia. Ecce ego mittā vobis eliā
ꝓphetā: anteq̄ veniat dies dn̄i magn⁹: ⁊ horribilis. Et
cōuertet cor patrū ad filios:⁊ cor filiorū ad patres eorū
ne forte veniā:⁊ percutiā terrā anathemate

Finis.

Prologus beati Hieronymi presbyteri in libros Machabeorū.

2 Mac 7 a Achabeorū libri duo prenotant prelia inter
hebreorū duces gentēqꝫ perſarū: pugnā q̄qꝫ
ſabbatorū:⁊ nobiles machabei ducꝭ triūphos
ex cuius noīe ⁊ libri ijdeꝫ ſunt nūcupati. Hec
q̄qꝫ hiſtoria continet etiā inclyta illa geſta machabeorū
fratrū: qui ſub antiocho rege pro ſacrꝭ legibus dira tor
menta ꝑpeſſi ſunt. Quos mater pia dum diuerſis ſuppli
cijs vrgerentur: non ſolū nō fleuit: ſed ⁊ gaudens horta
batur ad gloriam paſſionis.

Alius prologus.

Achabeorū libri licet non habeantur in cano
ne hebreorū: tamen ab eccleſia inter diuinorū
voluminum annotantur hiſtorias. Preno-
tat autem prelia inter hebreorum duces gen
teſqꝫ Perſarum: pugnam quoqꝫ ſabbatorum et nobiles
2 Mac 9 b Machabei triumphos: foedus quoqꝫ amicitiarum cuꝫ
Romanorū ducibus atqꝫ legationum. Machabei ſep-
tem fratres ab vna matre machabea nomine geniti: cu-
ſtodientes legem patris traditionem: non manducan-
tes carnem porcinam: ob hoc ab Antiocho rege ſeuiſſi-
mo in Antiochia martyrij gloria coronati ſunt cum ma
tre ſua: atqꝫ ſepulti cum magna veneratione ibi quieſ-
cunt.

Finis.

Liber primus Machabaeorum

Cap. I.

Et factum eſt poſtquā A
percuſſit alexander Philippi rex ma
cedo: qui primus regnauit in Gre-
cia: egreſſus de terra Cethim: Dariū
regē Perſarū et Medorū: cōſtituit
prelia multa:⁊ obtinuit omniuꝫ mu-
nitiōes: et interfecit reges terre. Et pertranſijt vſqꝫ ad Iudith 1.c.
fines terre: et accepit ſpolia multitudinis gentium: ⁊ ſi
luit terra in conſpectu eius. Et congregauit virtutem
et exercitum fortem nimis. Et exaltatum eſt: et eleua-
tum cor eius: et obtinuit regiones gentium: et tyran-
nos:⁊ facti ſunt illi in tributum. Et poſt hec decidit in
lectum:⁊ cognouit quia moreretur. Et vocauit pueros B
ſuos nobiles: qui ſecū erant nutriti a iuuentute ſua: ⁊ di
uiſit illis regnū ſuum: cum adhuc viueret. Et regnauit
Alexander annis duodecim: ⁊ mortuus eſt. Et obtinue
runt pueri eius regnum: vnuſquiſqꝫ in loco ſuo:⁊ impo-
ſuerunt omnes ſibi diademata poſt mortem eius: et filij
eorum poſt eos annis multꝭ: ⁊ multiplicata ſunt mala
in terra. Et exijt ex eis radix peccati Antiochus illuſtrꝭ
filius Antiochi regis: qui fuerat Rome obſes:⁊ regna-
uit in anno centeſimo triceſimoſeptimo regni Greco-
rum. In diebus illis exierunt ex Iſrael filij iniqui:⁊ ſua
ſerunt multis: dicētes: Eamus: ⁊ diſponamus teſtamē
tum cum gentib⁹: que circa nos ſunt: quia ex quo receſ-
ſimus ab eis: inuenerunt nos multa mala:⁊ bonus vi-
ſus eſt ſermo in oculis eorū. Et deſtinauerunt aliqui de
populo: et abierunt ad regē:⁊ dedit illis poteſtatē: vt fa
cerent iuſtitiā gentiū. Et edificauerunt gymnaſiū in ie
roſolymis ſecundū leges nationū: et fecerunt ſibi prepu
tia: et receſſerunt a teſtamento ſancto:⁊ iuncti ſunt na-
tionibus:⁊ venūdati ſunt: vt facerent malū. Et paratuꝫ C
eſt regnū in cōſpectu antiochi:⁊ coepit regnare in terra 1.reg.21.g
egypti: vt regnaret ſuper duo regna. Et intrauit in egy
ptū in multitudine graui: in curribus:⁊ elephātis: ⁊ eq̄
tibus: et copioſa nauiū multitudine. Et cōſtituit belluꝫ
aduerſus ptolemeū regē egypti:⁊ veritus eſt ptoleme⁹
a facie eius: et fugit. Et ceciderunt vulnerati multi. Et
cōprehendit ciuitates munitas ī terra egypti:⁊ accepit
ſpolia terre egypti. Et cōuertit antiochus: poſtq̄ ꝑcuſ
ſit egyptū in centeſimo:⁊ quadrageſimo: ⁊ tertio anno
⁊ aſcendit ad iſrael: ⁊ aſcendit Ieroſolymā ī multitudi
ne graui. Et intrauit in ſanctificationē cum ſuperbia:⁊
accepit altare aureū:⁊ candelabruꝫ luminis: et vniuerſa
vaſa eius:⁊ menſam propoſitiōis: ⁊ libatoria: ⁊ phialas
⁊ mortariola aurea: et velū:⁊ coronas: ⁊ ornamentū au
reum: quod in facie templi erat: et comminuit oīa. Et
accepit argentum: et aurum: et vaſa cōcupiſcibilia:⁊ ac
cepit theſauros occultos quos inuenit: et ſublatis oīb⁹
abijt in terrā ſuā:⁊ fecit cedē hominū: et locutus eſt ī ſu
perbia magna. Et factus eſt planctus magnus in iſrael
⁊ in omni loco eorū. Et ingemuerūt prīcipes: ⁊ ſeniores D
⁊ iuuenes:⁊ virgines infirmati ſunt:⁊ ſpecioſitas muli-
erū īmutata eſt. Oīs maritus ſumpſit lamentū:⁊ q̄ ſede
bant in thoro maritali: lugebant:⁊ cōmota eſt terra ſu-
per habitantes in ea: ⁊ vniuerſa domus iacob induit cō
fuſionē: ⁊ poſt duos annos dierum miſit rex prīcipē tri
butorū in ciuitates iuda:⁊ venit Ieruſalem cum turba
magna. Et locutus eſt ad eos vba pacifica in dolo:⁊ cre
diderunt ei. Et irruit ſuper ciuitateꝫ repente: et ꝑcuſſit
eā plaga magna: ⁊ ꝑdidit populū multū ex iſrael. Et ac
cepit ſpolia ciuitatꝭ:⁊ ſuccēdit eā igni. Et deſtruxit do-
mos ei⁹: ⁊ muros ei⁹ in circuitu. Et captiuas duxerūt
mulieres:⁊ natos:⁊ pecora poſſederūt. Et edificauerūt
ciuitatē dauid muro magno:⁊ firmo:⁊ turrib⁹ firmis:⁊

facta eſt illis in arcẽ. Et poſuerũt illic gentẽ peccatricẽ
viros iniquos: et cõualuerũt in ea. Et poſuerunt arma:
et eſcas: ⁊ cõgregauerunt ſpolia Jeruſalẽ: ⁊ repoſuerũt
illic: ⁊ facti ſunt in laqueũ magnũ. Et factũ eſt hoc ad in
E ſidias ſanctificationi: ⁊ in diabolũ malũ in iſrael. Et effu
derunt ſanguinẽ innocentẽ per circuitũ ſanctificatiõis
⁊ cõtaminauerunt ſanctificationẽ. Et fugerunt habita-
tores Jeruſalẽ propter eos: ⁊ facta eſt habitatio extero
rũ: ⁊ facta eſt extera ſemini ſuo: ⁊ nati eius reliquerũt eã
Tob. 2. b Sanctificatio eius deſolata eſt ſicut ſolitudo: dies feſti
amos. 8. c eius cõuerſi ſunt in luctũ: ſabbata eius in opprobriũ: ho
nores eius in nihilũ. Secundũ gloriam eius multiplica
ta eſt ignominia eius: ⁊ ſublimitas eius cõuerſa eſt in lu
ctũ. Et ſcripſit rex antiochus om̃i regno ſuo: vt eſſet oĩs
populus vnus: ⁊ reliquerunt vnuſquiſq; legẽ ſuã: ⁊ con
ſenſerunt oẽs gentes ſecundũ verbũ regis antiochi. Et
multi ex iſrael cõſenſerunt ei: ⁊ ſacrificauerunt idolis: ⁊
coinquinauerũt ſabbatũ. Et miſit rex antiochus libros
p manus nuncioꝝ in Jeruſalẽ: ⁊ in oẽs ciuitates iudeę
vt ſequerent leges gentiũ terrę: et prohiberent holocau
ſta: ⁊ ſacrificia: ⁊ placationes fieri in templo dei: ⁊ prohi
berent celebrari ſabbatũ: ⁊ dies ſolennes. Et iuſſit coin
quinari ſancta: ⁊ ſanctũ populũ iſrael. Et iuſſit ędifica-
ri aras et templa: et idola: ⁊ immolari carnes ſuillas: et
pecora cõmunia: ⁊ relinquere filios ſuos incircunciſos:
⁊ coinquinari animas eoꝝ in omnibus ĩmundicijs: ⁊ ab
ominationib⁹: ita vt obliuiſcerentur legẽ: ⁊ immutarẽt
omnes iuſtificationes dei. Et quicunq; non feciſſent ſe-
cundũ verbũ regis antiochi: morerentur. Secundũ om
F nia verba hęc ſcripſit omni regno ſuo: ⁊ prępoſuit prin-
cipes populo: qui hęc fieri cogerent. Et iuſſerũt ciuita-
tibus iudę ſacrificare. Et cõgregati ſunt multi de popu
lo ad eos: q̃ dereliquerant legẽ domini: ⁊ fecerunt mala
ſuper terrã: ⁊ effugauerũt populũ iſrael in abditis: et in
abſconditis fugitiuorũ locis. Die quintadecima mẽſis
Caſleu: quinto et quadrigeſimo ⁊ centeſimo anno: ędi-
ficauit rex Antiochus aboĩandũ idolũ deſolationis ſup
altare dei: ⁊ p vniuerſas ciuitates iudę in circuitu ędifi
cauerũt aras: ⁊ ante ianuas domoꝝ: ⁊ in plateis incẽde
bãt thura: ⁊ ſacrificabãt. Et libros legis dei cõbuſſerũt
igni: ſcindentes eos: ⁊ apud quẽcunq; inueniebantur li
bri teſtamenti domini: ⁊ quicunq; obſeruabat legẽ dñi:
ſecundũ edictũ regis trucidabant eũ. In virtute ſuo fa
ciebant hęc populo iſrael: qui inueniebatur in omni mẽ
ſe in ciuitatibus. Et quinta: ⁊ viceſima die menſis ſacri
ficabant ſuper aram: quę erat cõtra altare: ⁊ mulieres q̃
circuncidebant filios ſuos: trucidabãtur ſecundũ iuſſuꝫ
regis antiochi. Et ſuſpendebant pueros a ceruicib⁹ per
vniuerſas domos eorũ: ⁊ eos qui circũciderãt: illos tru
cidabant. Et multi de populo iſrael definierũt apud ſe:
vt nõ manducarent immunda: ⁊ elegerũt magis mori:
ꝙ cibis coinquinari immundis: ⁊ noluerũt infringere
legẽ dei ſanctã: ⁊ trucidati ſunt: ⁊ facta eſt ira magna ſu
per populum Iſrael valde. II
A IN diebus illis ſurrexit matathias filius Jo-
hannis filij Symeonis ſacerdos: ex filijs ioa-
rim ab ieruſclẽ: ⁊ cõſedit in monte modin. Et
habebat filios quĩq;: Johannã: qui cognomi
nabat Gaddis: et ſymonẽ: qui cognominabat Thaſi: et
iudã: qui vocabatur machabeus: ⁊ Eleazarũ: qui cogno
minabat abaron: ⁊ ionathan: qui cognominabat apph⁹
Hi viderunt mala: quę fiebant in populo iuda: ⁊ in ieru
ſalẽ. Et dixit matathias: Vę mihi. Vt quid natus ſum
videre cõtritionẽ populi mei: ⁊ cõtritionẽ ciuitatis ſan
ctę: ⁊ ſedere illic: cũ datur in manibus inimicorũ? San-
cta in manu extraneorũ facta ſunt: templũ eius ſicut ho
mo ignobilis. Vaſa glorię ei⁹ captiua abducta ſunt: tru
cidati ſunt ſenes eius in plateis: ⁊ iuuenes ei⁹ ceciderũt
in gladio inimicorũ. Quę gens nõ hęreditauit regnũ ei
B us: et nõ obtinuit ſpolia eius? Omnis cõpoſitio eius ab
lata eſt. Quę erat libera: facta eſt ancilla. Et ecce ſancta
noſtra: ⁊ pulchritudo noſtra: ⁊ claritas noſtra deſolata
eſt: et coinquinauerũt eã gentes. Quo ergo nobiſ adhuc
viuere? Et ſcidit veſtimenta ſua matathias: ⁊ filij eius ⁊
operuerũt ſe cilicijs: ⁊ planxerũt valde: ⁊ venerunt illuc
qui miſſi erãt a rege antiocho: vt cogerẽt eos: q̃ cõfuge
rãt in ciuitatẽ modin immolare: ⁊ accendere thura: ⁊ a
lege dei diſcedere. Et multi de populo iſrael cõſentien-
tes acceſſerunt ad eos: ſed matathias: ⁊ filij eius cõſtan
ter ſteterũt. Et reſpondẽtes qui miſſi erãt ab antiocho:
dixerũt matathię: Princeps ⁊ clariſſimus ⁊ magn⁹ es
in hac ciuitate: ⁊ ornat⁹ filijs: ⁊ fratribus. Ergo accede
prior: ⁊ fac iuſſuꝫ regis: ſicut fecerunt oẽs gentes: ⁊ viri
Juda: ⁊ q̃ remanſerunt in ieruſalẽ. Et eris tu: ⁊ filij tui
inter amicos regis: ⁊ amplificat⁹ auro: ⁊ argento: ⁊ mu
neribus multis. Et reſpõdit matathias: ⁊ dixit magna
voce: Et ſi oẽs gẽtes regi antiocho obediũt: vt diſcedãt C
vnuſquiſq; a ſeruitute legis patrũ ſuorũ: et cõſentiãt mã
datis eius: ego ⁊ filij mei: ⁊ fratres mei obediemus legi
patrũ noſtrorũ. Propicius ſit nobis deus: nõ eſt nobis
vtile relinquere legẽ: ⁊ iuſticias dei. Nõ audiemus ver-
ba regis antiochi: nec ſacrificabim⁹ tranſgrediẽtes legiſ
noſtrę mandata: vt eamus altera via. Et vt ceſſauit loq̃
verba hęc: acceſſit quidã iudęus in oĩm oculis ſacrifica
re idolis ſuper arã in ciuitate modin ſecundũ iuſſuꝫ re-
gis. Et vidit matathias: ⁊ doluit: ⁊ cõtremuerũt renes
eius: ⁊ accenſus eſt furor eius ſecundũ iudiciũ legis: et
inſiliens trucidauit eum ſuper aram. Sed et virũ quem
rex antioch⁹ miſerat: qui cogebat ĩmolare: occidit ĩ ipſo
tempore: ⁊ arã deſtruxit: ⁊ zelat⁹ eſt legẽ: ſicut fecit phi-
nehes zambri filio ſalomi. Et exclamauit matathias vo
ce magna in ciuitate: dicẽs: Oĩs qui zelũ habet legis ſta
tuens teſtamentũ: exeat poſt me: ⁊ fugit ipſe: et filij eius D
in montes: ⁊ reliquerũt quęcunq; habebant in ciuitate.
Tunc deſcenderũt multi quęrentes iudiciũ: ⁊ iuſticiã ĩ
deſertũ: ⁊ ſederunt ibi ipſi: ⁊ filij eius: ⁊ mulieres eorũ: ⁊
pecora eorũ: qm̃ inundauerũt ſuper eos mala. Et renũ-
ciatũ eſt viris regis: ⁊ exercitui: qui erant in ieruſalẽ ci-
uitate dauid: qm̃ diſceſſent viri quidã: qui diſſipauerunt
mandatũ regis in loca occulta ĩ deſerto: ⁊ abijſſent poſt
eos multi. Et ſtatim perrexerũt ad eos: et cõſtituerunt
aduerſus eos pręliũ in die ſabbatorũ: ⁊ dixerunt ad eos:
Reſiſtitis ⁊ nunc adhuc? Exite: ⁊ facite ſecundũ verbũ
regis antiochi: ⁊ viuetiſ. Et dixerũt: Nõ exibimus: neq;
faciemus verbũ regis: vt polluam⁹ diẽ ſabbatorũ. Et cõ
cidauerũt aduerſus eos pręliũ. Et nõ rñderunt eis: nec
lapidẽ miſerũt in eos: nec oppilauerũt loca occulta: di-
cẽtes: Moriamur oẽs in ſimplicitate nr̃a: et teſtes erũt
ſup nos cęlũ ⁊ terra: ꝙ iniuſte perditis nos. Et intule-
runt illis bellũ ſabbatiſ: ⁊ mortui ſunt ipſi: ⁊ vxores eoꝝ
⁊ filij eorũ: ⁊ pecora eorũ vſq; ad mille aĩas hoĩm. Et co- E
gnouit matathias ⁊ amici eius: ⁊ luctũ habuerũt ſuper
eos valde. Et dixit vir proximo ſuo: Si oẽs fecerimus ſi-
cut fratres noſtri fecerunt: ⁊ non pugnauerimus aduer
ſus gentes pro aĩabus noſtris: ⁊ iuſtificatiõibus noſtris
citius diſperdent nos a terra. Et cogitauerũt in die illa
dicẽtes: Oĩs quicũq; venerit ad nos in bello die ſabbato
rũ: pugnem⁹ aduerſus eũ: ⁊ nõ moriemur oẽs: ſicut mor
tui ſunt fratres noſtri in occultiſ. Tũc cõgregata eſt ad
eos ſynagoga iudęoꝝ fortis viribus ex iſrael: oĩs volun
tarius in lege: ⁊ oẽs qui fugiebãt a malis: additi ſunt ad
eos: ⁊ facti ſunt illis ad firmamentũ. Et collegerunt ex
ercitũ: ⁊ pcuſſerũt peccatores in ira ſua: ⁊ viros iniq̊s in
indignatiõe ſua: ⁊ ceteri fugerunt ad natiões: vt euade
rẽt. Et circũiuit matathias: ⁊ amici eius: ⁊ deſtruxerũt F
aras: ⁊ circunciderũt pueros incircunciſos: quotq̊t ĩue
nerũt in finib⁹ iſrael ĩ fortitudine. Et pſecuti ſunt filios
ſupbię: ⁊ pſperatũ eſt opus in manibus eoꝝ. Et obtinu
erũt legẽ de manibus gentiũ: ⁊ de manibus regũ: ⁊ non
dederũt cornu peccatori. Et appropinquerũt dies ma-

tathie moriēdi. Et dixit filijs ſuis: Nūc cōfortata eſt ſu
perbia: ⁊ caſtigatio: ⁊ tēpꝰ euerſiōis: ⁊ ira indignatiōis.
Nūc ergo o filij emulatores eſtote legꝭ: ⁊ date aīas veſtras
pro teſtamēto patrū: ⁊ memētote operū patrū: que fece
runt in generationibꝰ ſuis: et accipietis gloriā magnā:
Gene.22. Gene.15. ⁊ nomē eternū. Abraam nōne in tentatiōe inuētus eſt fi
num..25. delis: ⁊ reputatū eſt ei ad iuſtitiā? Joſeph in tēpore an
Joſue.1.d guſtie ſue cuſtodiuit mandatū: ⁊ factus eſt dn̄s egypti.
Num.14c Phinehes pater noſter zelādo zelū dei: accepit teſtamē
1.reg.28 g tum ſacerdotij eterni. Jeſus dū impleuit verbū: factus
4.reg.2.b eſt dux in Jſrael. Caleph dū teſtificat̄: in eccleſia accepit
daniel.3.g hereditatē. Dauid in ſua miſericordia conſecutus eſt ſe
dem regni in ſecula. Elias dū zelat zelū legis: receptus
daniel.6c. eſt ī celū. Ananias ⁊ Azarias ⁊ Miſael credētes libe
rati ſunt de flāma. Daniel in ſua ſimplicitate liberatus
G eſt de ore leonū. Et ita cogitate per generationē ⁊ gene
rationem: quia omnes qui ſperant in eū: nō infirmātur.
Et a verbis viri peccatoris ne timueritis: quia gloria eiꝰ
ſtercus ⁊ vermis eſt. Hodie extollit̄: ⁊ cras nō inuenief:
quia cōuerſus eſt ī terrā ſuā: ⁊ cogitatio eiꝰ perijt. Vos
ergo filij cōfortamini: ⁊ viriliter agite in lege: quia cū fe
ceritis: que vobis precepta ſunt ī lege a dn̄o deo veſtro:
in ipſa glorioſi eritis. Et ecce Simon frater veſter ſcio
quod vir conſilij eſt. Jpſum audite ſemper: ⁊ ipſe erit vobis
pater. Et Judas Machabeus fortis viribus a iuuētu
te ſua ſit vobis princeps militie: ⁊ ipſe aget bellū populi.
Et adducetis ad vos oēs factores legis: ⁊ vīdicate vin
dictā populi veſtri. Retribuite retributionē gentibꝰ: et
intēdite in preceptū legis. Et bn̄dixit eos: ⁊ appoſitus eſt
ad patres ſuos. Et defunctꝰ eſt anno cēteſimo qdrageſi
mo ſexto: ⁊ ſepultꝰ eſt a filijs ſuis ī ſepulchris patrū ſuorum
in modin: ⁊ planxerūt eū oīs iſrael plāctu magno. III.
A Et ſurrexit Judas qui vocabat̄ Machabeꝰ
filius eiꝰ pro eo: ⁊ adiuuabāt eū oēs fratres
eius: ⁊ vniuerſi qui ſe coniunxerāt patri eiꝰ:
et preliabant̄ preliū Jſrael cū letitia. Et di
latauit gloriā populo ſuo: et induit ſe loricā
ſicut gigas: ⁊ ſuccīxit ſe arma bellica ſua ī prelijs: ⁊ pro
tegebat caſtra gladio ſuo. Similis factꝰ eſt leoni in ope
ribus ſuis: ⁊ ſicut catulꝰ leonis rugiēs in venatione. Et
perſecutus eſt iniquos perſcrutās eos: ⁊ qui cōturbabant
populum ſuū: oēs ſuccēdit flāmis: ⁊ repulſi ſunt inimici
eius pre timore eiꝰ. Et oēs operarij iniquitatis contur
bati ſunt: ⁊ directa eſt ſalus in manu eiꝰ. Et exacerbabat
reges multos: ⁊ letificabat Jacob ī operibꝰ ſuis: ⁊ in ſe
culum memoria eius in benedictiōe. Et perambulabat
ciuitates iuda: ⁊ perdidit impios ex eis: et auertit iram
B ab Jſrael. Et nominatus eſt vſqȝ ad nouiſſimū terre: et
cōgregauit pereūtes. Et cōgregauit apollonius gētes:
⁊ a Samaria virtutē multā et magnā ad bellādū cōtra
Jſrael. Et cognouit iudas: et exiuit obuiā illi: ⁊ percuſſit:
⁊ occidit illū: ⁊ ceciderūt vulnerati multi: ⁊ reliqui fuge
rūt: ⁊ accepit ſpolia eorum: ⁊ gladiū Apollonij abſtulit Ju
das: ⁊ erat pugnās in eo omnibꝰ diebꝰ. Et audiuit ſeron
princeps exercitꝰ Syrie: quod cōgregauit Judas congre
gationē fideliū ⁊ eccleſiā ſecū: ⁊ ait: Faciā mihi nomē: et
glorificabor in regno: et debellabo Judā: ⁊ eos qui cum
ipſo ſunt: qui ſpernebāt verbū regis. Et preparauit ſe: ⁊
aſcenderūt cū eo caſtra impiorū fortes auxiliarij: vt face
rēt vindictā in filios Jſrael. Et appropinquauerūt vſqȝ
bethoron: ⁊ exiuit Judas obuiā illis cū paucis. Vt aūt
viderūt exercitū veniētē ſibi obuiā: dixerūt iude: Quo
modo poterimꝰ pauci pugnare cōtra multitudinē hāc
tantā ⁊ tā fortē: et nos fatigati ſumꝰ ieiunio hodie? Et
ait Judas: Facile eſt cōcludi multos in manu paucorū:
et nō eſt differētia in cōſpectu dei celi liberare in multis
C et in paucis: quoniā nō in multitudine exercitꝰ victoria
belli: ſed de celo fortitudo eſt. Jpſi veniūt ad nos in mul
titudine cōtumaci ⁊ ſuperbia: vt diſperdāt nos: et vxores
noſtras: ⁊ filios noſtros: ⁊ vt ſpoliēt nos. Nos vero pu

gnabimus pro animabꝰ noſtris: ⁊ legibꝰ noſtris: et ipſe
dn̄s cōteret eos ante faciē noſtrā. Vos aūt ne timueri
tis eos. Vt ceſſauit aūt loqui: inſiliuit ī eos ſubito. Et cō
tritus eſt Seron: ⁊ exercitus eiꝰ in cōſpectu ipſiꝰ: ⁊ per
ſecutus eſt eū in deſcēſu bethorō vſqȝ ī cāpū: et ceciderūt
ex eis octingēti viri: reliqui aūt fugerūt in terram phili
ſtijm. Et cecidit timor Jude ac fratrū eiꝰ: ⁊ formido ſu
per oēs gētes in circūitu eorum: et peruenit ad regē nomen
eius: ⁊ de prelijs Jude narrabāt oēs gētes. Vt audiuit
aūt rex Antiochus ſermones iſtos: iratꝰ eſt aīo: ⁊ miſit:
⁊ cōgregauit exercitum vniuerſi regni ſui: caſtra fortia
valde: ⁊ aperuit erariū ſuū: et dedit ſtipēdia exercitui in
annū: ⁊ mādauit illis: vt eſſent parati ad oīa. Et vidit quod D
defecit pecunia de theſauris ſuis: ⁊ tributa regiōis mo
dica propter diſſenſionē ⁊ plagā quā fecit in terra: vt tolle
ret legitima: que erāt a primis diebꝰ. Et timuit ne non
haberet ⁊ ſemel ⁊ bis in ſumptꝰ: et donaria que dederat
ante larga manu: ⁊ abūdauerat ſuper reges: qui ante eū fue
rāt. Et cōſternatꝰ erat aīo valde: ⁊ cogitauit ire in perſi
dē: vt acciperet tributa regionū: ⁊ cōgregaret argētum
multū. Et reliquit Lyſiā hoīem nobilē de genere rega
li ſuper negocia regia a flumine Eufraten vſqȝ ad flumen
Aegypti: ⁊ vt nutriret Antiochū filiū ſuū: donec rediret.
Et tradidit ei mediū exercitū ⁊ elephātos: ⁊ mādauit ei
de omnibꝰ que volebat: ⁊ de inhabitantibꝰ iudeā ⁊ ieru
ſalē: ⁊ vt mitteret ad eos exercitū ad conterendā ⁊ extir
pandam virtutē Jſrael: ⁊ reliquias Jeruſalē: ⁊ auferen
dam memoriā eorū de loco: ⁊ vt cōſtitueret habitatores
filios alienigenas in omnibꝰ finibꝰ eorum: ⁊ ſorte diſtribue
ret terrā eorum. Et rex aſſumpſit partē exercitꝰ reſidui: et E
exiuit ab antiochia ciuitate regni ſui anno cēteſimo ⁊ q
drageſimo ſeptīo: ⁊ trāſfretauit eufratē flumē: ⁊ peram
bulabat ſuperiores regiōes. Et elegit lyſias ptolomeū fi
liū dorimini: ⁊ nicanorē ⁊ gorgiā viros potētes ex ami
cis regꝭ: ⁊ miſit cū eis qdragīta millia virorum: ⁊ ſeptē mil
lia eqtū: vt venirēt ī terrā iuda: ⁊ diſperderēt eā ſecundum verbū
regꝭ. Et proceſſerūt: vt irēt cū vniuerſa virtute ſua: et vene
runt: ⁊ applicuerunt Ammaum in terra cāpeſtri. Et au
dierunt mercatores regionū nomē eorum: ⁊ acceperūt ar
gentū ⁊ aurū multū valde: ⁊ pueros: ⁊ venerūt ī caſtra:
vt acciperēt filios Jſrael in ſeruos: ⁊ additi ſunt ad eos
exercitus Syrie: ⁊ terre alienigenarū. Et vidit Judas
⁊ fratres eiꝰ: quia multiplicata ſunt mala: ⁊ exercitus ap
plicabat ad fines eorum: ⁊ cognouerūt verba regis: que mā
dauit populo facere ī interitū ⁊ cōſummationē. Et dixerūt
vnuſquiſqȝ ad proximū ſuū: Erigamꝰ deiectionē populi noſtri: et F
pugnemꝰ pro populo noſtro ⁊ ſanctis noſtris. Et cōgre
gatus eſt cōuentus: vt eſſent parati ī preliū: et vt orarēt
⁊ peterēt miſericordiā ⁊ miſeratiōes: ⁊ ieruſalē nō habi
tabatur: ſed erat ſicut deſertū. Nō erat qui ingrederetur
⁊ egrederet̄ de natis eiꝰ: ⁊ ſanctum cōculcabat̄. Et filij alie
nigenarū erāt in arce: ibi erat habitatio gentiū: ⁊ ablata
eſt voluptas a iacob: ⁊ defecit ibi tibia et cithara. Et cō
gregati ſunt: ⁊ venerūt ī maſphat cōtra ieruſalē: quia locꝰ
orationis erat ī maſphat ante ī iſrael. Et ieiunauerūt illa
die: ⁊ induerūt ſe cilicijs: et cinerē impoſuerūt capiti ſuo:
⁊ diſciderūt veſtimenta ſua: ⁊ expanderūt libros legis: de
quibꝰ ſcrutabant̄ gētes ſimilitudinē ſimulachrorum ſuo
rū: ⁊ attulerūt ornamēta ſacerdotalia: ⁊ primitias: ⁊ deci
mas: ⁊ ſuſcitauerūt nazareos: qui impleuerant dies: et cla
mauerunt voce magna in celū: dicētes: Quid faciemus G
iſtis: ⁊ quo eos ducemꝰ? Et ſancta tua cōculcata ſunt: et
contaminata ſunt: ⁊ ſacerdotes tui facti ſunt in luctū: ⁊
in humilitatē: ⁊ ecce natiōes cōuenerūt aduerſum nos:
vt nos diſperdāt. Tu ſcis que cogitāt in nos. Quomo
do poterimꝰ ſubſiſtere ante faciem eorum: niſi tu deꝰ adiu
ues nos? Et tubis exclamauerunt voce magna. Et poſt
hec cōſtituit Judas duces populi: tribunos: et cēturiōes:
⁊ pētacōtarchos: ⁊ decuriōes. Et dixit his: qui edificabāt
domos: ⁊ ſponſabāt vxores: ⁊ plātabāt vineas: ⁊ formido

M

loſis:vt redirēt vnuſq̄ſqꝫ ī domū ſuā ſm legē. Et moue-
Deu.20.b rūt caſtra:7 collocauerūt ad auſtrū ammaum. Et ait iu
iudic.8.a. das:Accingimini:7 eſtote filij potentes:7 eſtote parati
in mane:vt pugnetis aduerſus natiões has que cōuene
runt diſperdere nos et ſancta noſtra: quoniā melius eſt
nos mori in bello:ꝙ videre mala gētis noſtre 7 ſancto-
rum. Sicut aūt fuerit volūtas in celo:ſic fiat. IIII.
A Et aſſumpſit Gorgias q̄nqꝫ millia viroꝝ:7 mil-
le eq̄tes electos:7 mouerunt caſtra nocte:vt ap
plicarēt ad caſtra iudeoꝝ:7 percuterēt eos ſubi
to. Et filij q̄ erāt ex arce:erāt illis duces. Et audiuit iu-
de9:7 ſurrexit ipē 7 potētes ꝑcutere ꝟtutē exercituū re
gis:q̄ erat ī ammaū. Adhuc eñ diſperſus erat exercit9 a
caſtris. Et venit gorgias in caſtra iude noctu:7 nemīnē
inuenit:7 q̄rebat eos in mōtib9: qm̄ dixit: fugiūt hi a no
bis. Et cū dies fact9 eſſet:apparuit iudas in cāpo cū tri
bus millib9 viroꝝ tantū: q̄ tegumētā 7 gladios nō habe
bāt. Et viderūt caſtra gētiū valida:7 loricatos 7 eq̄tat9
in circūitu eoꝝ. Et hi docti ad ꝑliū. Et ait iudas viris q̄
ſecū erant: Ne timueritis multitudinē eoꝝ:7 īpetū eoꝝ
Exo.14.e ne formidetis. Memētote q̄liter ſalui facti ſunt patres
noſtri in mari rubro:cū ſequeref eos pharao cū exercitu
multo. Et nūc clamem9 ī celū:7 miſerebif noſtri dn̄s:et
memor erit teſtamēti patrū noſtroꝝ:et cōteret exercitū
iſtū ante faciē noſtrā hodie:7 ſciēt oēs gētes: q̄a eſt de9:
q̄ redimat 7 liberet iſrael. Et leuauerūt alienigene oc̄los
B ſuos:7 viderūt eos veniētes ex aduerſo. Et exierūt de ca
ſtris ī ꝑliū:7 tuba cecinerūt hi:q̄ erāt cū iuda. Et cōgreſ
ſi ſunt:7 cōtrite ſunt gētes:7 fugerūt ī cāpū. Nouiſſimi
aūt ceciderūt ī gladio:7 ꝑſecuti ſunt eos vſqꝫ gaſeron:et
vſqꝫ ī cāpos idumee 7 azoti 7 iānie:7 ceciderūt ex illis vſ
qꝫ ad tria millia viroꝝ. Et reuerſus eſt iudas 7 exercit9
ei9:ſequēs eū. Dixitqꝫ ad ppl̄m: Nō cōcupiſcatis ſpolia:
q̄a bellū cōtra nos eſt:7 Gorgias:7 exercit9 ei9 ꝓpe nos
in mōtib9:ſed ſtate nūc cōtra inimicos nr̄os: 7 expugna
te eos:7 ſumetis poſtea ſpolia ſecuri. Et adhuc loquēte
iuda hec:ecce apparuit pars q̄dā ꝓſpiciens de mōte. Et
C vidit gorgias ꝙ ī fugā cōuerſi ſunt ſui:7 ſuccēſa ſunt ca
ſtra. Fum9 eñ q̄ videbaf: declarabat ꝙ factū eſt. Quib9
illi cōſpectis timuerūt valde: aſpiciētes ſimul 7 iudā et
exercitū in cāpo paratū ad ꝑliū. Et fugerūt oēs in cāpo
alienigenaꝝ:7 iudas reuerſus eſt ad ſpolia caſtroꝝ. Et
acceperūt aurū multū 7 argentū 7 hyacinthū:7 purpu-
rā marinā:7 opes magnas. Et cōuerſi hymnū canebāt:
7 benedicebāt deū ī celo:qm̄ bon9 eſt:qm̄ ī ſeculū miſeri-
cordia ei9. Et facta eſt ſalus magna in Iſrael in die illa.
Quicūqꝫ aūt alienigenarū euaſerūt:venerūt:7 nūciaue-
rūt lyſie vniuerſa q̄ acciderāt. Quib9 ille auditis cōſter
natus aīo deficiebat:q2 nō q̄lia voluit: talia cōtigerūt in
D iſrael:7 q̄lia mādauit rex. Et ſequēti anno congregauit
lyſias viroꝝ electoꝝ ſexagīta millia:7 equitū quinqꝫ mil
1.regū.7.f lia:vt debellaret eos. Et venerūt ī iudeā:7 caſtra poſue-
rūt in bethoron:7 occurrit illis iudas cū decē millib9 vi
1.reg.14.b ris. Et viderūt exercitū fortē:7 orauit:7 dixit: Benedi-
ctus es ſaluator iſrael:q̄ cōtriuiſti īpetū potētis ī manu
ſerui tui dauid:7 tradidiſti caſtra alienigenarū in manu
ionathe filij ſaul:7 armigeri ei9. Conclude exercitū iſtū
in manu ppl̄i tui iſrael:7 cōfundaf ī exercitu ſuo 7 eq̄ti-
bus. Da illis formidinē:7 tabefac audaciā ꝟtutis eorū:
7 cōmoueanf cōtritione ſua. Deijce illos gladio diligen
tiū te:7 collaudēt te oēs:q̄ nouerūt nomē tuū ī hymnis.
Et cōmiſerunt ꝑliū:7 ceciderūt de exercitu lyſie quinqꝫ
millia virorū. Vides aūt lyſias fugā ſuoꝝ:7 iudeoꝝ au-
daciā:7 ꝙ parati ſūt:aut viuere:aut mori fortiter: abijt
antiochiā:7 elegit milites: vt multiplicati rurſus veni-
rēt in iudeā. Dixit aūt iudas:7 fratres ei9: Ecce cōtriti
ſunt inimici noſtri:aſcēdamus nūc mūdare ſancta:7 re-
E nouare. Et cōgregat9 eſt oīs exercit9:7 aſcēderūt ī mō-
tē ſiō. Et viderūt ſanctificationē deſertā:7 altare ꝓpha-
natū:7 portas exuſtas:7 ī atrijs ꝟgulta nata:ſicut ī ſal-
tu vel in mōtibus:7 paſtophoria diruta. Et ſciderūt ve-
ſtimēta ſua:7 planxerūt plāctu magno: 7 impoſuerūt ci
nerem ſup caput ſuū:7 ceciderūt in faciē ſup terram: et
exclamauerūt tubis ſignorū:7 clamauerūt in celū. Tūc
ordinauit iudas viros: vt pugnarent aduerſus eos qui
erāt in arce:donec emūdarēt ſancta. Et elegit ſacerdo-
tes ſine macula:volūtatē habētes ī lege dei:7 mundaue-
rūt ſancta:7 tulerūt lapides cōtaminatiōis ī locū immū
dum. Et cogitauit de altari holocauſtoꝝ:qđ ꝓphanatū
erat:q̄d de eo faceret. Et incidit illi conſiliū bonū:vt de-
ſtrueret illud:ne forte illis eſſet in opprobriū: q̄a cōtami
nauerūt illud gentes:7 demoliti ſunt illud. Et repoſue- F
rūt lapides in mōte dom9 in loco apto:quoaduſqꝫ veni-
ret ꝓpheta:7 reſpōderet de eis. Et accepert lapides in-
tegros ſm legē:7 edificauerūt altare nouū ſm illud qđ
fuit prius:7 edificauerūt ſancta:7 que intra domū erāt
intrinſec9:7 edē 7 atria ſanctificauerūt. Et fecerūt vaſa
ſancta noua:7 intulerūt cādelabrum:7 altare incēſoꝝ:7
mēſam in tēplū. Et incēſum poſuerūt ſup altare: 7 accē
derūt lucernas que ſup cādelabrū erāt:7 lucebāt in tem
plo. Et poſuerūt ſup mēſam panes:7 appēderūt vela:et
cōſummauerūt oīa opa que fecerāt. Et ante matutinū
ſurrexerūt q̄nta et viceſima die mēſis noni:hic eſt mēſis
Caſleu cēteſimi q̄drageſimioctaui anni:et obtulerūt ſa
crificiū ſm legē ſup altare holocauſtoꝝ nouū: quod fece
rūt. Secundū tēpus 7 ſm diē:in qua cōtaminauerunt il
lud gentes: in ipſa renouatū eſt in cāticis 7 citharis 7 ci
naris 7 cymbalis. Et cecidit oīs popul9 in faciē: 7 ado- G
rauerūt:7 benedixerūt in celū eū q̄ ꝓſperauit eis. Et fe-
cerūt dedicationē altaris dieb9 octo:et obtulerunt holo
cauſta cū letitia 7 ſalutaria laudis. Et ornauerūt faciē
tēpli coronis aureis 7 ſcutulis:7 dedicauerūt portas et
paſtophoria:7 impoſuerunt eis ianuas. Et facta eſt leti
cia in populo magna valde:et auerſum eſt opprobriū gē
tiū. Et ſtatuit iudas 7 fratres ei9 7 vniuerſa eccl̄ia iſra-
el:vt agaf dies dedicatiōis altaris ī tēporib9 ſuis ab an
no ī annū ꝑ dies octo a q̄nta 7 viceſima die mēſis caſleu
cū letitia 7 gaudio. Et edificauerūt ī tēpore illo montē
Sion:7 ꝑ circūitū muros altos:et turres firmas:ne q̄n
venirēt gētes:7 cōculcarēt eū ſicut antea fecert. Et col-
locauit illic exercitū:vt ſeruarēt eū:7 muniuit eū ad cu-
ſtodiēdam Bethſuram:vt haberet populus munitionē
contra faciem Idumee. V.
Et factū eſt: vt audierūt gētes ī circūitu:q2 edi- A
ficatū eſt altare 7 ſanctuariū ſicut prius: irate
ſunt valde:7 cogitabāt tollere genus iacob: qui
erāt inter eos:7 coeperūt occidere de ppl̄o:7 ꝑſequi. Et
debellabat iudas filios eſau in idumea:7 eos q̄ erāt ī ara
bathane:q̄a circūſedebāt iſraelitas: et ꝑcuſſit eos plaga
magna. Et recordat9 eſt maliciā filioꝝ bean: q̄ erāt po-
pulo in laqueū:7 in ſcandalū: inſidiātes ei ī via:7 cōcluſi
ſunt ab eo ī turrib9:7 applicuit ad eos:et anathematiza
uit eos:7 incēdit turres eoꝝ igni cū oīb9 q̄ in eis erāt:
7 trāſiuit ad filios ammon:7 īuenit manū fortē:et popu
lum copioſum:et Timotheū ducē ipſoꝝ. Et cōmiſit cū
eis prelia multa:7 cōtriti ſunt in cōſpectu eoꝝ:7 ꝑcuſſit
eos:7 coepit Gazer ciuitatē 7 filias ei9: 7 reuerſus eſt in
Iudeā. Et cōgregate ſunt gētes: q̄ ſunt ī Galaad ad-
uerſus Iſraelitas:q̄ erāt in finib9 eoꝝ:vt tollerēt eos:et
fugerūt in Dathemam munitionē:7 miſerūt literas ad
Iudam 7 fratres eius:dicentes: Congregate ſunt ad- B
uerſum nos gentes per circūitū:vt nos auferāt:7 parāt
venire et occupare munitionem:in quam confugimus:
et Timotheus eſt dux exercitus eorū. Nunc ergo veni:
et eripe nos de manib9 eoꝝ: q̄a cecidit multitudo de no
bis. Et oēs fratres noſtri q̄ erāt ī locis Tubin īterfecti
ſunt:et captiuas duxerūt vxores eorū:7 natos:et ſpolia:
et peremerūt illic fere mille viros. Et adhuc epiſtole le-
gebantur. Et ecce alij nūcij venerūt de galilea cōſciſſis
tunicis nūciantes ſm ꝟba hec:dicētes cōueniſſe aduer-

ſunt ſe a Ptolomaida: ⁊ Tyro: ⁊ Sidone: et repleta eſt
oīs Galilea alienigenis: vt nos cōſumant. Ut audiuit
aūt Judas: ⁊ ꝓplꝰ ſermones iſtos: cōuenit eccleſia ma
gna cogitare q̄d facerēt fratribꝰ ſuis: qui in tribulatiōe
erāt: ⁊ expugnabantur ab eis. Dixitqꝫ Judas Simoni
fratri ſuo: Elige tibi viros: ⁊ vade: ⁊ libera fratres tuos
in Galilea: ego aūt ⁊ frater meꝰ ionathas ibimꝰ ī galadi
thim. Et reliq̄t ioſephū filiū zacharie: et azariā duces po
puli cū reſiduo exercitu in iudea ad cuſtodiā: et p̄cepit il
C lis: dicēs: Preeſtote ꝓplo huic: ⁊ nolite bellū cōmittere
aduerſum gētes: donec reuertamur. Et dati ſunt ſimo
ni viri tria millia: vt iret ī galileā: Jude aūt octo millia
in galadithim. Et abijt Simon ī galileā: et cōmiſit p̄lia
multa cū gētibꝰ. Et cōtrite ſunt gētes a facie eiꝰ: ⁊ pſe
cutus eſt eos vſqꝫ ad portā ptolomaidis. Et ceciderunt
de gētibꝰ fere tria millia viroꝝ: ⁊ accepit ſpolia eoꝝ. Et
aſſumpſit eos q̄ erāt ī galilea: ⁊ ī arbatis cū vxoribꝰ ⁊ na
tis: ⁊ oībꝰ q̄ erant illis: ⁊ adduxit in iudeā cū letitia ma
gna. Et iudas machabeꝰ ⁊ ionathas frater eiꝰ trāſierūt
iordanē: ⁊ abierūt viā triū dierū ꝑ deſertū. Et occurre
rūt eis nabuthei: ⁊ ſuſceperūt eos pacifice: ⁊ narrauerūt
eis oīa: q̄ acciderāt fratribꝰ eoꝝ ī galaditide: ⁊ q̄a multi
ex eis cōprehēſi ſūt ī baraſa ⁊ boſor ⁊ ī alimis ⁊ ī caſphor
⁊ mageth ⁊ carnaim. He oīes ciuitates munite ⁊ ma
gne. Sed ⁊ in ceteris ciuitatibꝰ galaditidis tenent cō
prehēſi: ⁊ in craſtinū cōſtituerūt admouere exercitū ciui
tatibus his: ⁊ cōprehēdere: ⁊ tollere eos ī vna die. Et cō
uertit iudas ⁊ exercitꝰ eiꝰ viā ī deſertū boſor repēte: ⁊ oc
D cupauit ciuitatē: ⁊ occidit oēꝫ maſculū ī ore gladij: ⁊ ac
cepit oīa ſpolia eoꝝ: ⁊ ſuccēdit eā igni. Et ſurrexerūt in
de nocte: ⁊ ibant vſqꝫ ad munitionē. Et factū eſt dilucu
lo: cū eleuaſſent oculos ſuos. Et ecce ꝓpl's multꝰ: cuius
nō erat numerus: portātes ſcalas ⁊ machinas: vt cōpre
henderēt munitionē: ⁊ expugnarēt eos. Et vidit iudas
q̄a coepit bellū: ⁊ clamor belli aſcēdit ad celū ſicut tuba:
⁊ clamor magnꝰ de ciuitate. Et dixit exercitui ſuo: Pu
gnate hodie pro fratribꝰ veſtris. Et venit tribꝰ ordini
bus poſt eos: ⁊ exclamauerūt tubis: ⁊ clamauerūt in ora
tione. Et cognouerūt caſtra Timothei: q̄a machabeus
eſt: ⁊ refugerūt a facie eiꝰ: ⁊ ꝑcuſſerūt eos plaga magna:
et ceciderūt ex eis ī die illa fere octo millia viroꝝ. Et di
uertit iudas ī maſpha: et expugnauit: et cepit eā: et occi
dit oēm maſculū eiꝰ: et aſſumpſit ſpolia eiꝰ: et ſuccendit
eā igni. Jnde prexit: et coepit Caſbon: et mageth et bo
ſor: et reliq̄s ciuitates galaditidis. Poſt hec aūt v̄ba cō
gregauit Timotheꝰ exercitū aliū: et caſtra poſuit cōtra
raphon trās torrentē. Et miſit iudas ſpeculari exercitū
et renunciauerūt ei: dicētes: Quia cōuenerūt ad eū oēs
gētes: que in circuitu noſtro ſunt: et exercitꝰ multus ni
E nis. Et arabas cōduxerūt ī auxiliū ſibi: et caſtra poſue
rūt trās torrentē: parati ad te venire in p̄liū. Et abijt iu
das obuiā illis. Et ait Timotheꝰ p̄ncipibꝰ exercitꝰ ſui.
Cū appropinquauerit iudas: et exercitꝰ eiꝰ ad torrentē
aque: ſi trāſierit ad nos prior: nō poterimꝰ ſuſtinere eū:
q̄a potēs poterit aduerſuꝫ nos. Si v̄o timuerit trāſire:
et poſuerit caſtra extra flumē: trāſfretemꝰ ad eos: et po
terimus aduerſus illū. Ut aūt appropinquauit Judas
ad torrentē aque: ſtatuit ſcribas ꝓpl'i ſecꝰ torrētē: et mā
dauit eis: dicēs: Neminē hoīm relinquetis: ſed veniant
oēs ī p̄liū. Et trāſfretauit ad illos prior: ⁊ oīs ꝓpl's poſt
eū. Et cōtrite ſunt oēs gētes a facie eoꝝ: et ꝓiecerūt ar
ma ſua: et fugerūt ad phanū: qđ erat ī carnaim. Et occu
pauit ipſam ciuitatē: et phanū ſuccēdit igni cū oībꝰ que
erāt in ipſo: et opp̄ſſa eſt carnaim: et nō potuit ſuſtinere
cōtra faciē iude. Et cōgregauit iudas vniuerſos iſraeli
tas: q̄ erāt ī galaditide: a minimo vſqꝫ ad maximū: et v
xores eoꝝ: et natos: et exercitū magnū valde: vt venirēt
in terrā iude. Et venerūt vſqꝫ ad ephron: et hec ciuitas
magna in ingreſſu poſita: munita valde. Et nō erat de
clinare ab ea dextera vel ſiniſtra: ſed ꝑ mediū iter erat: et
incluſerūt ſe: q̄ erāt in ciuitate: et obſtruxerūt portas la
pidibus: et miſit ad eos Judas verbis pacificis: dicēs: F
Tranſeamus ꝑ terrā veſtrā: vt eamus in terrā noſtrā: et nume. 20.
nemo vobis nocebit: tantū pedibꝰ trāſibimꝰ: et nolebāt
eis aperire. Et p̄cepit iudas p̄dicari ī caſtris: vt applica
rēt vnuſq̄ſqꝫ in quo erat loco: et applicuerūt ſe viri virtu
tis: et oppugnauit ciuitatē illā tota die et tota nocte: et
tradita ē ciuitas ī manu eiꝰ. Et peremerūt oēm maſcu
lū in ore gladij: et eradicauit eā: et accepit ſpolia eius: et
tranſiuit per totā ciuitatē ſuꝑ interfectos. Et tranſgreſ
ſi ſunt iordanē in cāpo magno: cōtra faciem bethſan. Et
erat iudas cōgregās extremos: et exhortabat̄ ꝓpl'm per
totā viā: donec venirēt in terrā iuda: et aſcēderūt in mō
tem ſion cū letitia et gaudio: et obtulerūt holocauſta: q̄
nemo ex eis cecidiſſet: donec reuerterent̄ ī pace. Et ī die
bus quibus erat iudas et ionathas ī terra galaad: et ſi
mon frater eius in galilea: cōtra faciē Ptolomaidis au
diuit Joſephus Zacharie filius: et Azarias p̄nceps vir
tutis res bene geſtas: et p̄lia q̄ facta ſunt: et dixit: Facia
mus et ip̄i nobis nomē: et eamus pugnare aduerſus gē
tes que in circūitu noſtro ſunt. Et p̄cepit his q̄ erant in G
exercitu ſuo: et abierūt Jamniā. Et exiuit Gorgias de
ciuitate: et viri eius obuiā illis in pugnā. Et fugati ſunt
Joſephus et azarias vſqꝫ in fines iudee: et ceciderūt illa
die de populo iſrael ad duo millia viri: et facta eſt plaga
magna in populo: q̄a nō audierūt Judā: et fratres eius
exiſtimātes fortiter ſe facturos. Jp̄i aūt nō erāt de ſemi
ne viroꝝ illoꝝ: per quos ſalus facta eſt in Jſrael. Et vi
ri Juda magnificati ſunt valde in cōſpectu oīs iſrael: et
gentiū oīm: vbi audiebat̄ nomē eoꝝ. Et cōuenerunt ad
eos fauſta acclamātes. Et exiuit iudas et fratres eius:
et expugnabāt filios eſau ī terra que ad auſtrū eſt: et ꝑ
cuſſit chebron: et filios eiꝰ: et muros eius et turres ſuc
cendit igni in circuitu. Et mouit caſtra: vt iret in terrā
alienigenarū: et perambulabat Samariā. Jn die illa ce
ciderunt ſacerdotes in bello: dum volūt fortiter facere:
dū ſine cōſilio exeunt in preliū. Et declinauit Judas in
Azotum in terram alienigenarū: et diruit aras eoꝝ: et
ſpolia deoꝝ ipſoꝝ ſuccēdit igni: et cepit ſpolia ciuitatū:
et reuerſus eſt in terrā Juda. VI.

ET rex Antiochus ꝑambulauit ſuꝑiores re
giones: et audiuit eſſe ciuitatē Elimaidē in A
Perſide nobiliſſimā: et copioſam in argēto
et auro: tēpluṁqꝫ ī ea locuples valde. Et illic
velamina aurea: et lorice: et ſcuta: que reli
quit Alexāder Philippi rex Macedo: q̄ regnauit p̄mꝰ
ī grecia. Et venit: et querebat capere ciuitatē: et depre
dari eā: et nō potuit: quoniā innotuit ſermo his: q̄ erāt
in ciuitate. Et ſurrexerūt in preliū: et fugit inde: et abijt ſupra. 1. a.
cū triſtitia magna: et reuerſus eſt ī babyloniā. Et venit:
q̄ nūciaret ei ī perſide: q̄a fugata ſunt caſtra: q̄ erāt ī ter
ra iuda: et q̄a abijt Lyſias cū v̄tute forti in primis: et fu
gatus eſt a facie iudeoꝝ: et inualuerūt armis et viribus
et ſpolijs multis: que ceperūt de caſtris: que exciderūt.
Et q̄a diruerūt abominationē: quā edificauerāt ſuꝑ al
tare: qđ erat in Jeruſalē et ſanctificationē: ſicut prius
circūdederūt muris excelſis: ſed et bethſurā ciuitatē ſu
am. Et factū eſt: vt audiuit rex ſermones iſtos: expauit:
et cōmotus eſt valde: et decidit in lectū: et incidit in lan
guorem pre triſtitia: quia non factū eſt: ſicut cogitabat.
Et erat illic per dies multos: quia renouata eſt in eo tri
ſtitia magna: et arbitratus eſt ſe mori. Et vocauit oēs
amicos ſuos: et dixit illis: Receſſit ſomnus ab oculis
meis: et cōcidi et corrui corde pre ſolicitudine. Et dixi B
in corde meo: Jn quātā tribulationē deueni: et in quos
fluctꝰ triſtitie in qua nūc ſum: q̄ iocundus erā: et dilectꝰ
in poteſtate mea? Nunc vero reminiſcor maloꝝ: que fe
ci in Jeruſalē: vnde et abſtuli oīa ſpolia aurea et argen
tea: que erāt in ea: et miſi auferre habitātes Judeā ſine
cauſa. Cognoui ḡ: q̄a ꝓpterea inuenerūt me mala iſta:

⁊ ecce pereo triſtitia magna in terra aliena. Et vocauit
philippū vnū de amicis ſuis: ⁊ prępoſuit eū ſup vniuer-
ſum regnū ſuū: ⁊ dedit ei diadema: ⁊ ſtolā ſuā ⁊ annulū:
vt adduceret Antiochū filiū ſuū: ⁊ nutriret eū: vt regna-
ret. Et mortuus eſt illic Antiochus rex anno cēteſimo
quadrageſimo nono: et cognouit lyſias: quoniā mortu⁹
eſt rex: ⁊ conſtituit regnare Antiochū filiū ei⁹: quē nutri
uit adoleſcentē: ⁊ vocauit nomen ei⁹ Eupatorē. Et hi q̄
erāt ī arce cōcluſerāt Iſrael in circūitu ſanctoꝝ: ⁊ quęre
C bāt eis mala ſemp ad firmamentū gentiū. Et cogitauit
Judas diſperdere eos: ⁊ cōuocauit vniuerſum populū:
vt obſideret eos. Et cōuenerūt ſimul: ⁊ obſederunt eos
anno cēteſimo quinquageſimo: ⁊ fecerūt baliſtas ⁊ ma-
chinas. Et exierūt q̄dam ex eis q̄ obſidebant: ⁊ adiunxe
runt ſe illis aliqui impij ex Iſrael: ⁊ abierūt ad regē: ⁊ di
xerūt: Quouſq; nō facis iudiciū: ⁊ vindicas fratres no-
ſtros? Nos decreuimus ſeruire patri tuo: et ambulare
in pręceptis eius: et obſequi edictis ei⁹: ⁊ filij ppl̄i noſtri
propter hoc alienabāt ſe a nobis. Et quicūq; inueniebā-
tur ex nobis: interficiebant: ⁊ hęreditates noſtrę diripie
bantur. Et nō ad nos tantū extenderūt manū: ſed et in
oēs fines noſtros. Et ecce applicuerūt hodie ad arcē in
Jeruſalē occupare eā: ⁊ munitionē in Bethſura munie
rūt. Et niſi pręueneris eos veloci⁹: maiora ꝙ hęc faciēt:
D ⁊ non poteris obtinere eos. Et irat⁹ eſt rex: vt hęc audi
uit: ⁊ conuocauit oēs amicos ſuos: ⁊ p̄ncipes exercit⁹ ſui:
⁊ oēs q̄ ſup equites erāt. Sed ⁊ de regnis alijs: ⁊ de inſu
lis maritimis venerūt ad eū exercitus cōductitius. Et
erat numerus exercitus eius centū millia peditum: ⁊ vi
ginti millia equitū: ⁊ elephāti trigītaduo docti ad prę-
liū. Et venerūt per idumeā: ⁊ applicuerūt ad bethſurā:
⁊ pugnauerūt dies multos: ⁊ fecerūt machinas. Et exie
rūt: ⁊ ſuccēderūt eas igni: ⁊ pugnauerūt viriliter. Et re
ceſſit Judas ab arce: ⁊ mouit caſtra ad bethzacharā cō-
tra caſtra regis. Et ſurrexit rex ante lucē: ⁊ cōcitauit ex
ercitus impetū cōtra viā bethzacharā. Et cōparauerūt
ſe exercit⁹ ī pręliū: ⁊ tubis cecinerūt. Et elephātis oſten
derunt ſanguinē vuę: et mori ad acuēdos eos in pręliū.
Et diuiſerūt beſtias per legiōes: et aſtiterūt ſingulis ele
phantis mille viri in loricis cōcatenatis: et galeę ęreę in
capitib⁹ eoꝝ: ⁊ q̄ngenti equites ordinati vnicuiq; beſtię
electi erāt. Hi ante tēpus vbicūq; erat beſtia: ibi erant:
⁊ quocunq; ibat: ibāt: ⁊ nō diſcedebant ab ea. Sed ⁊ tur
res lignee ſup eos firmę ꝓtegētes ſup ſingulas beſtias:
E ⁊ ſup eas machinę. Et ſup ſingulas viri virtutis trigin
taduo: q̄ pugnabāt deſup: ⁊ int⁹ magiſter beſtię. Et reſi
duum equitatū hinc: ⁊ inde ſtatuit ī duas partes: tubis
exercituū cōmouere: ⁊ perurgere cōſtipatos in legioni-
bus eius. Et vt refulſit ſol in clypeos aureos ⁊ ęreos: re
ſplenduerūt mōtes ab eis: ⁊ reſplēduerūt ſicut lāpades
ignis. Et diſtincta eſt pars exercit⁹ regis p mōtes excel
ſos: ⁊ alia p loca humilia: ⁊ ibāt caute ⁊ ordinate. Et cō
mouebātur oēs inhabitātes terrā a voce multitudinis
eorū: ⁊ īceſſu tubę: ⁊ colliſiōe armorū: erat em̄ exercitus
magnus valde ⁊ fortis. Et appropiauit Judas: ⁊ exerci
tus ei⁹ in pręliū: ⁊ ceciderūt de exercitu regis ſexcenti vi
ri. Et vidit Eleazar fili⁹ Saura: vnā de beſtijs loricatā
loricis regis: ⁊ erat eminēs ſuper cęteras beſtias. Et vi
ſum eſt ei: ꝙ in ea eſſet rex: ⁊ dedit ſe: vt liberaret populū
ſuū: et acquireret ſibi nomē ęternū. Et cucurrit ad eam
audacter in medio legionis interficiens a dextris: ⁊ a ſi
niſtris: ⁊ cadebant ab eo huc atq; illuc. Et iuit ad pedes
elephantis: ⁊ ſuppoſuit ſe ei: ⁊ occidit eū: ⁊ cecidit in ter
ram ſup ipſū: ⁊ mortuus eſt illic. Et videntes virtutē re-
gis: et impetū exercit⁹ eius: diuerterūt ſe ab eis. Caſtra
aūt regis aſcēderunt cōtra eos in ieruſalem: et applicue
runt caſtra regis ad Judeā: ⁊ montē Sion. Et fecit pa
F cem cū his: q̄ erāt in bethſura: ⁊ exierūt de ciuitate: quia
non erāt eis ibi alimēta cōcluſis: quia ſabbata erant ter
rę. Et cōprehēdit rex bethſurā: ⁊ cōſtituit illic cuſtodiā
ſeruare eā: et cōuertit caſtra ad locū ſanctificatiōis dies
multos. Et ſtatuit illic baliſtas: ⁊ machinas: ⁊ ignis ia-
cula: ⁊ tormēta ad lapides iactādos: ⁊ ſpicula: ⁊ ſcorpio
nes ad mittēdas ſagittas ⁊ fundibula. Fecerūt aūt ⁊ ipi
machinas aduerſus machinas eoꝝ: et pugnauerūt dies
multos. Eſcę aūt non erant in ciuitate: eo ꝙ ſeptim⁹ an
nus eſſet: ⁊ qui remāſerāt in Judea de gētibus: cōſum-
pſerāt reliqas eoꝝ: q̄ repoſitę fuerāt. Et remāſerūt ī ſan
ctis viri pauci: quoniā obtinuerat eos fames: et diſperſi
ſunt vnuſquiſq; ī locū ſuū. Et audiuit Lyſias: ꝙ Philip- B
pus: quē cōſtituerat rex antiochus: cū adhuc viueret: vt
nutriret Antiochum filiū ſuū: ⁊ regnaret: reuerſus eſt a
Perſide ⁊ media: ⁊ exercit⁹ q̄ abierat cū ipſo: ⁊ q̄a quę-
rebat ſuſcipere regni negocia. Et feſtinauit ire: ⁊ dicere
ad regē ⁊ duces exercit⁹: deficim⁹ quotidie: ⁊ eſca nobis
modica eſt: ⁊ loc⁹ quē obſidem⁹ eſt munit⁹: ⁊ incūbit no-
bis ordinare de regno. Nūc itaq; dem⁹ dexteras homi-
nibus iſtis: ⁊ faciamus cū illis pacē: ⁊ cū omni gēte eo-
rū: et conſtituamus illis: vt ambulēt in legitimis ſuis: ſi
cut prius. Propter legitima em̄ ipſoꝝ: quę deſpexim⁹:
irati ſunt: ⁊ fecerūt oīa hęc. Et placuit ſermo ī cōſpectu
regis ⁊ principū: ⁊ miſit ad eos pacē facere: et receperūt
illā: ⁊ iurauit illis rex et pricipes: ⁊ exierūt de munitiōe.
Et intrauit rex montē Sion: ⁊ vidit munitionē loci: et
rupit citius iuramentū qd̄ iurauit: ⁊ mādauit deſtruere
murū in gyro. Et diſceſſit feſtināter: ⁊ reuerſus eſt An-
tiochiam: ⁊ inuenit Philippū dominantē ciuitati: ⁊ pu
gnauit aduerſus eū: ⁊ occupauit ciuitatē. VII.

ANno centeſimo quinquageſimo primo exijt A
Demetrius Seleuci filius ab vrbe Roma: ⁊
aſcēdit cū paucis viris in ciuitatē maritimā:
et regnauit illic. Et factū eſt: vt ingreſſus eſt
domū regni patrū ſuorū: cōprehēdit exercit⁹ Antiochū
et Lyſiam: vt adduceret eos ad eū: et res ei innotuit: et
ait: Nolite mihi oſtendere faciem eorū: ⁊ occidit eos ex-
ercitus. Et ſedit Demetrius ſuper ſedem regni ſui: ⁊ ve
nerunt ad eū viri iniqui et impij ex Iſrael: et Alchimus
dux eorū: qui volebat fieri ſacerdos. Et accuſauerūt po
pulum apud regē: dicētes: Perdidit Judas ⁊ fratres
ei⁹ amicos tuos: ⁊ nos diſperdidit de terra noſtra. Nūc
ergo mitte virū: cui credis: vt eat et videat exterminiū
omne: qd̄ fecit nobis in regionib⁹ regis: et puniat oēs
amicos ei⁹: ⁊ adiutores eoꝝ. Et elegit rex ex amicis ſu- B
is Bachidē: qui dominabatur trās flumen magnū in re
gno: et fidelē regi: et miſit eū: vt videret exterminiū: qd̄
fecit Judas. Sed et Alchimū impiū cōſtituit in ſacer-
dotium: ⁊ mandauit ei facere vltionem iī filios Iſrael.
Et ſurrexerunt: et venerunt cum exercitu magno in ter
ram Juda: et miſerunt nūcios: et locuti ſunt ad Judā:
et ad fratres eius verbis pacificis in dolo: et non inten-
derunt ſermonibus eorū. Viderunt enim: quia venerūt
cū exercitu magno: ⁊ cōuenerunt ad Alchimum: et Ba
chidem cōgregatio ſcribarum requirere: quę iuſta ſunt.
Et primi Aſſidei: q̄ erāt in filijs Iſrael: et exquirebāt ab C
eis pacē. Dixerunt em̄: Hō ſacerdos de ſemine Aaron
venit: non decipiet nos. Et locutus eſt cum eis verba pa
cifica: et iurauit illis: dicēs: Nō inferemus vobis malū:
neq; amicis veſtris. Et crediderunt ei: ⁊ comprehendit
ex eis ſexaginta viros: ⁊ occidit eos ī vna die ſm̄ verbū:
quod ſcriptum eſt: Carnes ſanctoꝝ tuoꝝ: ⁊ ſanguinem Pſal. 78
ipſorū effuderūt in circūitu Jeruſalē: ⁊ nō erat qui ſepe
liret. Et incubuit timor: ⁊ tremor in oēm populū: quia
dixerunt: Nō eſt veritas ⁊ iudiciū ī eis. Trāſgreſſi ſunt
em̄ cōſtitutum: et iuſiurādū qd̄ iurauerunt. Et mouit
Bachides caſtra ab Jeruſalē: ⁊ applicuit in bethzecha:
⁊ miſit: et cōprehēdit multos ex eis: qui a ſe refugerant: D
et quoſdā de populo mactauit: et in puteum magnum
proiecit. Et cōmiſit regionē Alchimo: et reliquit cū eo
auxilium in adiutoriū ipſi. Et abijt bachides ad regē:
⁊ ſatis agebat alchim⁹ p p̄ncipatu ſacerdotij ſui: ⁊ con- E

ueneruͤt ad eū oēs: q̄ ꝑturbabāt ppl'm ſuū: et obtinuerūt
terrā iuda: ⁊ fecerūt plagā magnā in iſrael. Et vidit iu-
das oīa mala: q̄ fecit alchimus: ⁊ q̄ cū eo erāt filijs iſrael
multo plus ꝙ gētes: ⁊ exijt ī oēs fines iudeę ī circūitu:
⁊ fecit vindictā ī viros deſertores: ⁊ ceſſauerūt vltra exi-
re ī regionē. Vidit aūt alchimꝰ: ꝙ ꝓualuit iudas: ⁊ q̄ cū
eo erāt: ⁊ cognouit: q꞉ nō pōt ſuſtinere eos: et regreſſus
eſt ad regē: et accuſauit eos multis criminibꝰ. Et miſit
rex Nicanorē: vnū ex principibꝰ ſuis nobilioribꝰ: q̄ erat
inimicitias exercēs cōtra Iſrael: ⁊ mādauit ei euertere
populū. Et venit nicanor ī ieruſalē cū exercitu magno:
et miſit ad iudā: et ad fratres eiꝰ v̄bis pacificis cū dolo:
dicens: Nō ſit pugna īter me ⁊ vos. Veniā cū viris pau
cis: vt videā facies veſtras cū pace. Et venit ad iudā: et
ſalutauerunt ſe inuicē pacifice: ⁊ hoſtes parati erāt rape
re iudā. Et innotuit ſermo iudę: q̄m cū dolo venerat ad
eū. Et cōterritꝰ eſt ab eo: ⁊ ampliꝰ noluit videre faciem
eius. Et cognouit nicanor: q̄m denudatū eſt cōſiliū eiꝰ:
⁊ exiuit obuiā iudę in pugnā iuxta capharſalama. Et ce
ciderunt de nicanoris exercitu fere q̄nq꞉ millia viri: ⁊ fu
gerunt in ciuitatē Dauid. Et poſt hęc v̄ba aſcēdit nica
nor in montē ſion: ⁊ exierūt de ſacerdotibꝰ ppl'i ſalutare
eū ī pace: ⁊ demōſtrare ei holocauſtomata: q̄ offerebant
pro rege. Et irridēs ſpreuit eos: ⁊ polluit: ⁊ locutꝰ eſt ſu
perbe: ⁊ iurauit cū ira: dicēs: Niſi traditꝰ fuerit iudas:
F ⁊ exercitus eiꝰ ī manꝰ meas: ꝯtinuo cū regreſſus fuero
in pace: ſuccendā domū iſtā. Et exijt cū ira magna: ⁊ in-
trauerūt ſacerdotes: ⁊ ſteterūt ante faciē altaris tēpli:
⁊ flētes dixerūt: Tu dn̄e elegiſti domū iſtā ad inuocādū
nomē tuū in ea: vt eſſet domus orationis ⁊ obſecrationis
populo tuo. Fac vindictā in hoīe iſto: ⁊ exercitu eiꝰ: ⁊ ca-
dāt in gladio. Memēto blaſphemias eoꝝ: et ne dederis
eis: vt ꝑmaneāt. Et exijt nicanor ab ieruſalē: ⁊ caſtra ap
plicuit ad bethoron: ⁊ occurrit illi exercitꝰ ſyrię. Et iu-
das applicuit ī adarſa cū tribꝰ millibꝰ viris. Et orauit
Iudas: ⁊ dixit: Qui miſſi erāt a rege Sennacherib: do-
mine quia blaſphemauerūt te: exijt angelꝰ: et ꝑcuſſit ex
eis cētum octogintaq̄nq꞉ millia: ſic cōtere exercitū iſtū
in cōſpectu noſtro hodie: ⁊ ſciāt ceteri: q̄a male locutus
eſt ſuper ſancta tua: ⁊ iudica illū ſm̄ maliciā illiꝰ. Et cō-
G miſerūt exercitꝰ ꝓliū tertiadecima die mēſis adar: ⁊ con
trita ſunt caſtra nicanoris: ⁊ cecidit ipe primꝰ in prelio.
Vt aūt vidit exercitꝰ eius: q̄a cecidiſſet Nicanor: proie
cerūt arma ſua: ⁊ fugerunt: ⁊ ꝑſecuti ſunt eos viā vnius
diei ab adazer: vſq꞉quo veniat in gazara: ⁊ tubis cecine-
runt poſt eos cū ſignificationibꝰ. Et exierūt de omnibꝰ
caſtellis iudeę in circuitu: ⁊ vētilabāt eos cornibꝰ: ⁊ con
uertebantur iterū ad eos. Et ceciderūt oēs gladio: ⁊ nō
eſt relictꝰ ex eis nec vnꝰ. Et acceperūt ſpolia eoꝝ in prę-
Mat. 15. g dam: ⁊ caput Nicanoris amputauerūt: et dexterā eius
quā extēderat ſupbe: ⁊ attulerūt: ⁊ ſuſpēderūt contra ie
ruſalē. Et lętatꝰ eſt ppl's valde: ⁊ egerūt diē illā ī lętitia
magna. Et ꝯſtituit agi oībꝰ ⁊ ſingulis annis diē iſtā ter
tiadecia die mēſis adar: ⁊ ſiluit terra iuda dies paucos.
A ET audiuit iudas nomē Romanoꝝ: VIII.
q̄a ſunt potētes viribꝰ: et acquieſcūt ad oīa:
quę poſtulātur ab eis: ⁊ q̄cunq꞉ acceſſerunt
ad eos: ſtatuerūt cū eis amicitias: ⁊ q̄a ſunt
potētes viribꝰ. Et audierūt ꝓlia eoꝝ: ⁊ vir-
tutes bonas: q̄s fecerūt ī Galatia: q̄a obtinuerūt eos: et
duxerūt ſub tributū. Et quāta fecerūt in regiōe Hiſpa-
nię: ⁊ ꝙ in poteſtatē redegerūt metalla argēti ⁊ auri: q̄
illic ſunt: ⁊ poſſederūt oēm locū cōſilio ſuo ⁊ patiētia: lo
caq꞉ q̄ lōge erāt valde ab eis: ⁊ reges q̄ ſupuenerāt eis ab
extremis terrę: cōtriuerūt: et percuſſerūt eos plaga ma
gna. Ceteri aūt dāt eis tributū omibꝰ annis. Et philip
pū perſen cetheoꝝ regē ⁊ ceteros: q̄ aduerſuꝫ eos arma
B tulerāt: cōtriuerūt ī bello: ⁊ obtinuerūt eos. Et Antio-
chum magnū regē Aſię: q̄ eis pugnā intulerat: habēs cē
tū viginti elephātes: ⁊ equitatū: ⁊ currus: ⁊ exercitū ma
gnum valde contritū ab eis: ⁊ q̄a coeperūt eū viuū: ⁊ ſta
tuerūt ei: vt daret ipe: ⁊ q̄ regnarēt poſt ipm tributū ma
gnū: ⁊ daret obſides: ⁊ conſtitutū: ⁊ regionē Indoꝝ: et
Medos: ⁊ lydos de optimis regionibꝰ eoꝝ: ⁊ acceptas
eas ab eis dederūt Eumeni regi. Et q̄a q̄ erāt apud hel
ladā: voluerunt ire: ⁊ tollere eos: ⁊ innotuit ſermo his: ⁊
miſerūt ad eos ducē vnū: ⁊ pugnauerūt cōtra illos: ⁊ ce-
ciderūt ex eis multi: ⁊ captiuas duxerūt vxores eoꝝ: ⁊ fi
lios: ⁊ diripuerūt eos: ⁊ terrā eoꝝ poſſederūt: ⁊ deſtru-
xerunt muros eoꝝ: et ī ſeruitutē illos redegerūt vſq꞉ in
hūc diē. Et reſidua regna ⁊ inſulas: quę aliquādo reſti- C
terāt illis: exterminauerūt: ⁊ ī poteſtatē redegerūt. Cū
amicis aūt ſuis: ⁊ q̄ ī ipis requiē habebāt: cōſeruauerūt
amicitiā: ⁊ obtinuerūt regna: quę erant proxima: ⁊ quę
erāt longe: q̄a quicunq꞉ audiebāt nomē eoꝝ: timebant
eos. Quibꝰ vero vellēt auxilio eſſe: vt regnarent: regna-
bāt. Quos aūt vellēt: regno deturbabāt: ⁊ exaltati ſunt
valde. Et ī omibꝰ iſtis nemo portabat diadema: nec in-
duebatur purpura: vt magnificaret in ea. Et q̄a curiā fe
cerūt ſibi: ⁊ quotidie cōſulebant trecētos viginti cōſiliū
agētes ſemꝑ de multitudine: vt q̄ digna ſunt: gerāt. Et
cōmittūt vni homini magiſtratū ſuū ꝑ ſingulos annos
dominari vniuerſę terrę ſuę: ⁊ oēs obediūt vni: ⁊ nō eſt
inuidia neq꞉ zelꝰ inter eos. Et elegit iudas eupolemū fi
lium Ioannis: filij Iacob: ⁊ Iaſonē filiū eleazari: ⁊ mi-
ſit eos Romā cōſtituere cū illis amicitiā ⁊ ſocietatem:
⁊ vt auferrēt ab eis iugū Grecorū: q̄a viderūt ꝙ in ſerui
tutē premerēt regnū iſrael. Et abierūt Romā viā mul-
tā valde: ⁊ ītroierūt curiā: et dixerūt: Iudas machabęꝰ
et fratres eiꝰ: et ppl's iudęoꝝ miſerūt nos ad vos ſtatue
re vobiſcū ſocietatē ⁊ pacē: ⁊ ꝯſcribere nos ſocios ⁊ ami D
cos veſtros. Et placuit ſermo ī cōſpectu eoꝝ. Et hoc re-
ſcriptū eſt: qđ reſcripſerūt ī tabulis ęreis: ⁊ miſerūt in ie
ruſalē: vt eſſet apđ eos ibi memoriale pacis ⁊ ſocietatis.
Bene ſit romanis: ⁊ gēti iudęoꝝ ī mari: ⁊ ī terra inęter
num: gladiuſq꞉: ⁊ hoſtis ꝓcul ſit ab eis. Qđ ſi inſtiterit
bellū romanis priꝰ: aut oībꝰ ſocijs eoꝝ ī omi dn̄atiōe eo
rū: auxiliū feret gēs iudęoꝝ: prout tēpus dictauerit cor
de pleno. Et prelīātibus nō dabūt: neq꞉ ſubminiſtrabūt
triticū: arma: pecuniā: naues: ſicut placuit Romanis: ⁊
cuſtodiēt mādata eoꝝ: nihil ab eis accipientes. Simili-
ter aūt ⁊ ſi gēti iudęoꝝ priꝰ acciderit bellū: adiuuabunt
romani ex aīo: prout eis tēpus ꝑmiſerit: ⁊ adiuuātibus
nō dabit triticū: arma: pecunia: naues: ſicut placuit ro-
manis: ⁊ cuſtodiēt mādata eoꝝ abſq꞉ dolo. Secundum
hęc v̄ba ꝯſtituerūt romani pplo iudęoꝝ. Qđ ſi poſt hęc
verba hi aut illi addere: aut demere ad hęc aliq̄d volue-
rint: faciēt ex ꝓpoſito ſuo: ⁊ q̄cunq꞉ addiderit: vel dēpſe
rint: rata erūt. Sed ⁊ de malis: q̄ Demetrius rex fecit ī
eos: ſcripſimꝰ ei: dicētes: Quare grauaſti iugū tuū ſuꝑ
amicos nr̄os: ⁊ ſocios iudęos? Si ḡ iterū adierint nos
aduerſum te: faciemus illis iudiciū: et pugnabimꝰ tecū
mari terraq꞉. IX.
INterea vt audiuit Demetrius: q̄a cecidit ni- A
canor: ⁊ exercitus eius ī ꝓlio: appoſuit bachi-
dē ⁊ alchimū rurſum mittere in iudęā: ⁊ de-
xtrū cornu cū illis. Et abierunt viā q̄ ducit in
galgala: ⁊ caſtra poſuerūt ī maſaloth: q̄ eſt ī arabellis: et
occupauerūt eā: ⁊ peremerūt aīas hoīm multas. In mē
ſe ꝓmo anni cēteſimi ⁊ q̄nq̄geſimi ſecūdi applicuerūt ex
ercitū ad ieruſalē: ⁊ ſurrexūt: ⁊ abierūt ī berea vigīti mil
lia viroꝝ: ⁊ duo millia equitū. Et iudas poſuerat caſtra
in laiſa: ⁊ tria millia viri electi cū eo. Et viderūt multi-
tudinē exercitus: q꞉ multi ſunt: ⁊ timuerūt valde: ⁊ mul
ti ſubtraxerūt ſe de caſtris: ⁊ nō remanſerunt ex eis: niſi
octingēti viri. Et vidit iudas: ꝙ defluxit exercitꝰ ſuus:
⁊ bellū ꝑurgebat eū: ⁊ cōfractꝰ eſt corde: q꞉ nō habebat
tēpus cōgregādi eos: ⁊ diſſolutus eſt. Et dixit his q̄ re-
ſidui erāt: Surgamus: et eamus ad aduerſarios nr̄os:
ſi poterimus pugnare aduerſus eos. Et auertebant eū:

dicẽtes: Nõ poterimꝰ: ſed liberemꝰ aĩas nr̃as modo: et
B reuertamur ad fratres nr̃os: ⁊ tũc pugnabimus aduer-
ſus eos. Nos aũt pauci ſumꝰ. Et ait iudas: Abſit iſtã rẽ
facere: vt fugiamꝰ ab eis. Et ſi appꝛopiauit tẽpꝰ noſtrũ:
moꝛiamur ĩ v̾tute ꝓpter fratres nr̃os: ⁊ nõ inferamꝰ cri
mẽ glię nr̃ę. Et mouit exercitus de caſtris: ⁊ ſteterũt il
lis obuiã. Et diuiſi ſunt eq̃tes in duas ꝑtes: ⁊ fundibula
rij: ⁊ ſagittarij p̃ibãt exercitũ: et p̃mi certaminis oẽs po
tẽtes. Bachides aũt erat ĩ dextro coꝛnu: ⁊ ꝓximauit le-
gio ex duabꝰ ꝑtibꝰ: ⁊ clamabãt tubis. Exclamauerũt aũt
⁊ hi: q̃ erãt ex ꝑte iudę etiã ipſi: ⁊ cõmota eſt terra a voce
exercituũ: ⁊ cõmiſſuꝫ eſt p̃liũ a mane vſq; ad veſperã. Et
vidit iudas: ꝙ firmioꝛ eſt pars exercitus bachidis in de-
xtris: ⁊ cõuenerũt cũ ipſo oẽs cõſtantes coꝛde: ⁊ cõtrita
eſt dextera pars ab eis: ⁊ ꝓſecutꝰ eſt eos vſq; ad mõtẽ azo
ti. Et q̃ ĩ ſiniſtro coꝛnu erãt: viderũt ꝙ cõtritũ eſt dextrũ
ſupra. 4. d coꝛnu: ⁊ ſecuti ſunt poſt iudã: ⁊ eos qui cũ ipſo erãt a ter
go. Et ĩgrauatũ eſt p̃liũ: et ceciderũt vulnerati multi ex
his: ⁊ ex illis. Et iudas cecidit: ⁊ cęteri fugerũt. Et Jo
nathas ⁊ Simon tulerũt Judã fratrẽ ſuũ: et ſepelierũt
eũ ĩ ſepulchꝛo patrũ ſuoꝝ ĩ ciuitate modin. Et fleuerũt
eũ oĩs ppl̃s iſrael plãctu magno: ⁊ lugebãt dies multos:
⁊ dixerũt: Quomodo cecidit potẽs: q̃ ſaluũ faciebat po-
C pulũ iſrael? Et cętera v̾ba belloꝝ iudę: ⁊ v̾tutũ quas fe
cit: ⁊ magnitudinis eiꝰ nõ ſunt deſcripta: multa eñ erãt
valde. Et factũ eſt poſt obitũ iudę: emerſerũt iniqui ĩ oĩ-
bus finibꝰ iſrael: ⁊ exoꝛti ſunt oẽs q̃ operabanꝭ iniq̃tatẽ.
Jn diebus illis facta eſt fames magna valde: ⁊ tradidit
ſe bachidi oĩs regio eoꝝ cum ip̃is. Et elegit bachides vi
ros impios: ⁊ cõſtituit eos dños regiõis: et exquirebãt:
⁊ ꝑſcrutabanꝭ amicos iudę: et adducebãt eos ad bachi-
dẽ: ⁊ vindicabat ĩ illos: ⁊ illudebat. Et facta eſt tribula-
tio magna ĩ iſrael: q̃lis nõ fuit ex die: quã nõ eſt viſus ꝓ-
pheta ĩ iſrael. Et cõgregati ſunt oẽs amici iudę: ⁊ dixe-
rũt ionathę: Ex q̃ frater tuus iudas defunctꝰ eſt: vir ſi-
milis ei nõ eſt: q̃ exeat cõtra inimicos nr̃os Bachidẽ: et
eos q̃ inimici ſunt gẽtꝫ nr̃ę. Nũc itaq; te hodie elegimꝰ
eſſe ꝓ eo nobis ĩ p̃ncipẽ: et ducẽ ad bellãdũ bellũ noſtrũ.
Et ſuſcepit ionathas t̃poꝛe illo p̃ncipatũ: ⁊ ſurrexit lo-
co Judę fratris ſui. Et cognouit bachides: ⁊ quęrebat
eũ occidere. Et cognouit ionathas et ſimon frater eius:
⁊ oẽs q̃ cũ eo erãt: ⁊ fugerũt in deſertũ thecue: et cõſede-
rũt ad aquã lacus aſphar. Et cognouit Bachides: ⁊ die
ſabbatoꝝ venit ip̃e: ⁊ oĩs exercitꝰ eiꝰ trãs ioꝛdanẽ: et Jo
nathas miſit fratrẽ ſuũ ducẽ ppl̃i: ⁊ rogauit nabuthęos
amicos ſuos: vt cõmodarẽt illis apparatũ ſuũ: q̃ erat co
D pioſus: ⁊ exierũt filij iambꝛi ex madaba: ⁊ cõpꝛehẽderũt
Joãnẽ: ⁊ oĩa q̃ habebat: ⁊ abierũt habẽtes ea. Poſt hęc
verba renunciatũ eſt ionathę: et ſimoni fratri eiꝰ: q̃a filij
Jambꝛi faciũt nuptias magnas: et ducũt ſpõſam ex ma
daba filiã vniꝰ de magnis pꝛincipibꝰ Chanaan: cũ ambi
tione magna. Et recoꝛdati ſunt ſanguinis Joannis fra
tris ſui: ⁊ aſcẽderũt: ⁊ abſcõderũt ſe ſub tegumẽto mon
tis: ⁊ eleuauerũt ocl̃os ſuos: et viderũt: ⁊ ecce tumultꝰ:
⁊ apparatꝰ multꝰ: ⁊ ſpõſus ꝓceſſit: ⁊ amici eiꝰ: ⁊ fratres
eius obuiã illis cũ tympanis: et muſicis: et armis mul-
tis. Et ſurrexerũt ad eos ex ĩſidijs: ⁊ occiderũt eos: ⁊ ce
ciderũt vulnerati multi: ⁊ reſidui fugerũt ĩ mõtes: ⁊ ac-
ceperũt oĩa ſpolia eoꝝ: et cõuerſę ſunt nuptię ĩ luctũ: et
vox muſicoꝝ ip̃oꝝ ĩ lamẽtũ. Et vĩdicauerũt vĩdictã ſan
E guinis fratris ſui: et reuerſi ſunt ad ripã Joꝛdanis. Et
audiuit bachides: ⁊ venit die ſabbatoꝝ vſq; ad oꝛã ioꝛda
nis in virtute magna. Et dixit ad ſuos Jonathas: Sur
gamus: et pugnemus cõtra inimicos noſtros. Non eſt
enim hodie ſicut heri: et nudiuſtertius. Ecce eñ bellũ
ex aduerſo: aqua vero Joꝛdanis hinc et inde: et ripę: et
paludes: et ſaltus: et non eſt locus diuertendi. Nunc er
go clamate in cęlum: vt liberemini de manu inimicoꝝ
ſupra. 7. c. veſtroꝝ. Et cõmiſſum eſt bellũ. Et extendit Jonathas
manũ ſuã percutere Bachidẽ: et diuertit ab eo retro: et
diſſilijt Jonathas: et qui cum eo erant in Joꝛdanem: et
tranſnatauerũt ad eos Joꝛdanẽ. Et ceciderunt de par-
te Bachidis die illa mille viri: et reuerſi ſunt in ieruſalẽ.
Et ędificauerũt ciuitates munitas ĩ iudęa: munitionẽ
quę erat ĩ hiericho: et in ammaum: et in bethoꝛon: et in
bethel: et in thamnathan: et phara: et thopo muris excel
ſis: et poꝛtis: et ſeris. Et poſuit cuſtodiã in eis: vt inimi
citias exercerẽt in iſrael: et muniuit ciuitatẽ bethſurã:
et gazarã: et arcẽ: et poſuit ĩ eis auxilia: et apparatũ eſca
rũ: et accepit filios p̃ncipũ regiõis obſides: et poſuit eos
in arce in ieruſalẽ in cuſtodiã. Et anno cẽteſimo q̃nqua-
geſimotertio mẽſe ſecũdo pꝛęcepit Alchimꝰ deſtrui mu
ros domus ſanctę interioꝛis: et deſtrui opera ꝓphetaꝝ:
et coepit deſtruere. Jn tẽpoꝛe illo ꝑcuſſus eſt Alchimꝰ:
et impedita ſunt opera illius: et occluſum eſt os eius: et
diſſolutꝰ eſt paralyſi: nec vltra potuit loq̃ verbũ: et man
dare de domo ſua. Et moꝛtuꝰ eſt Alchimꝰ in tẽpoꝛe illo F
cũ toꝛmẽto magno: et vidit bachides: q̃m moꝛtuꝰ eſt al-
chimus: ⁊ reuerſus eſt ad regẽ: et ſiluit terra annis duo
bus. Et cogitauerũt omnes iniqui: dicẽtes: Ecce Jona
thas: et qui cũ eo ſunt in ſilẽtio: habitãt cõfidenter. Nũc
ergo adducamꝰ bachidẽ: et cõpꝛehẽdet eos oẽs vna no-
cte. Et abierũt: et cõſiliũ ei dederũt: et ſurrexit vt veni-
ret cũ exercitu multo: et miſit occulte ep̃las ſocijs ſuis:
qui erãt in iudęa: vt cõpꝛehenderẽt Jonathan: et eos q̃
cũ eo erãt: ſed nõ potuerũt: q̃a innotuit eis cõſiliũ eoꝝ.
Et appꝛ̃hẽdit de viris regiõis: q̃ p̃ncipes erãt militię q̃n
quaginta viros: et occidit eos. Et receſſit Jonathas: et
Simon: et qui cũ eo erãt ĩ bethbeſſen: quę eſt in deſerto:
et extruxit diruta eius: et firmauerunt eã. Et cognouit
bachides: et cõgregauit vniuerſam multitudinẽ ſuã: et G
his q̃ de iuda erãt: denũciauit. Et venit: et caſtra poſuit
deſuꝑ bethbeſſe: et oppugnauit eã dies multos: et fecit
machinas. Et reliq̃t Jonathas Simonẽ fratrẽ ſuũ ĩ ci-
uitate: et exijt in regionẽ: et venit cũ numero: et ꝑcuſſit
Odarẽ: et fratres eiꝰ: et filios Phaſerõ ĩ tabernaculis
ipſoꝝ: et coepit cedere: et creſcere ĩ virtutibꝰ. Simõ ve-
ro et q̃ cũ ip̃o erãt: exierũt de ciuitate: et ſuccẽderũt ma
chinas: et pugnauerũt cõtra bachidẽ: et cõtritus eſt ab
eis. Et afflixerũt eũ valde: q̃m cõſiliũ eius: et cõgreſſus
eius erat inanis. Et iratus cõtra viros iniq̃s: qui ei cõſi
liũ dederãt: vt veniret ĩ regionẽ ipſoꝝ: multos ex eis oc-
cidit. Jp̃e aũt cogitauit cũ reliquis abire ĩ regionẽ ſuã.
Et cognouit ionathas: et miſit ad eũ legatos cõponere
pacẽ cũ ip̃o: et reddere ei captiuitatẽ: et libẽter accepit:
et fecit ſm̃ v̾ba eius: et iurauit ſe nihil facturũ ei mali oĩ
bus diebus vitę eius. Et reddidit ei captiuitatẽ: ꝙ pꝛiꝰ
erat p̃datus de terra iuda: et cõuerſus abijt ĩ terrã ſuã:
et nõ appoſuit amplius venire ad fines eius. Et ceſſauit
gladiꝰ ex iſrael: et habitauit ionathas ĩ machmas: et coe
pit ionathas ibi iudicare ppl̃m: ⁊ exterminauit ĩpios ex
ET anno cẽteſimo ſexageſimo (iſrael. X.
aſcẽdit alexãder antiochi filius: q̃ cognomi B
natꝰ eſt nobilis: et occupauit ptolomaidã:
et receperũt eũ: ⁊ regnauit illic. Et audiuit
demetrius rex: et ꝯgregauit exercitũ copio
ſum valde: et exiuit obuiã illi ĩ p̃liũ: et miſit Demetrius
epiſtolã ad Jonathã v̾bis pacificis: vt magnificaret eũ.
Dixit eñ: Anticipemꝰ facere pacẽ cũ eo: p̃uſq̃ faciat cũ
alexãdro aduerſum nos. Recoꝛdabiꝭ eñ oĩm maloꝝ: q̃
fecimꝰ ĩ eũ: et ĩ fratrẽ eiꝰ: ⁊ ĩ gentẽ eiꝰ. Et dedit ei pote-
ſtatẽ cõgregãdi exercitũ: et fabꝛificare arma: et eſſe ip̃m
ſociũ eiꝰ: et obſides qui erãt ĩ arce iuſſit tradi ei: et venit
ionathas ĩ ieruſalẽ: et legit ep̃las ĩ auditu oĩs ppl̃i: et eo
rũ q̃ ĩ arce erãt. Et timuerũt timoꝛe magno: q̃m audie-
rũt: ꝙ dedit ei rex p̃tãtẽ ꝯgregãdi exercitũ. Et traditi
ſunt ionathę obſides: ⁊ reddidit eos parẽtibꝰ ſuis: ⁊ ha
bitauit ionathas ĩ ieruſalẽ: et coepit ędificare: ⁊ ĩnouare
ciuitatẽ. Et dixit faciẽtibꝰ opa: vt extruerẽt muros: et
mõtẽ ſiõ: ĩ circuitu lapidibꝰ q̃dratꝫ ad munitionẽ: ⁊ ita

fecerūt. Et fugerūt alienigenę: q̄ erāt ī munitiōibus: q̄s
bachides ędificauerat: ⁊ reliq̄t vnuſquiſq; locū: ⁊ abijt ī
terrā ſuā: tantū bethſura remanſerūt aliqui ex his: q̄ re-
liquerant legē: ⁊ ꝓcepta dei. Erat eīm hęc eis ad refugiū
Et audiuit alexāder rex ꝓmiſſa: quę ꝓmiſit demetrius
ionathę: ⁊ narrauerūt ei prelia: ⁊ virtutes: q̄s ipſe fecit:
⁊ fratres eius: ⁊ labores q̄s laborauerūt: ⁊ ait: Nūquid
īueniemus aliquē virū talē? Et nūc faciemus eū amicū:
⁊ ſociū noſtrū. Et ſcripſit epiſtolā: ⁊ miſit ei ſecundū hęc
verba: dicēs: Rex alexander fratri ionathę ſalutē. Audi
uimus de te ꝙ vir potēs ſis virib⁹: ⁊ aptus es: vt ſis ami
cus noſter: ⁊ nūc cōſtituim⁹ te hodie ſummū ſacerdotē
B gētis tuę: ⁊ vt amicus voceris regis. Et miſit ei purpu
rā: ⁊ coronā aureā: vt q̄ noſtra ſunt ſentias nobiſcū: ⁊ cō
ſerues amicitias ad nos. Et īduit ſe Jonathas ſtolā ſan
ctā ſeptimo menſe: anno cēteſimo ſexageſimo ī die ſolen
ni ſcenophegię. Et cōgregauit exercitū: ⁊ fecit arma co
pioſa. Et audiuit demetri⁹ verba iſta: ⁊ cōtriſtat⁹ eſt ni-
mis: ⁊ ait: Quid hoc fecimus: ꝙ ꝓoccupauit nos alexan-
der apprehēdere amicitiā iudęorū ad munimē ſui? Scri
bā ⁊ ego illis verba deꝓcatoria: ⁊ dignitates: et dona: vt
ſint mecū in adiutoriū. Et ſcripſit eis ī hęc verba: Rex
C demetrius gēti iudęorū ſalutē. Qm̄ ſeruaſtis ad nos pa
ctū: ⁊ manſiſtis in amicitia nr̄a: ⁊ nō acceſſiſtis ad inimi
cos nr̄os: audiuimus: ⁊ gauiſi ſumus. Et nūc ꝑſeuerate
adhuc cōſeruare ad nos fidē: ⁊ retribuemus vob; bona
ꝓ his: q̄ feciſtis nobiſcū. Et remittem⁹ vobis ꝓſtatiōes
multas: ⁊ dabim⁹ vobis donatiōes. Et nūc abſoluo vos
⁊ oēs Judęos a tributis: ⁊ precia ſalis indulgeo: ⁊ coro
nas remitto: ⁊ tertias ſeminis: ⁊ dimidiā partē fruct⁹ li
gni: qd̄ eſt portiōis meę relinq̄ vobis ex hodierno die: et
deinceps: ne accipiat a terra iuda: ⁊ a tribus ciuitatib⁹:
q̄ additę ſunt illi ex ſamaria: ⁊ galilęa ex hodierna die: ⁊
in totū tēpus: ⁊ ieruſalē ſit ſancta et libera cū finibus ſu
is: ⁊ decimę et tributa ipſius ſint. Remitto etiā poteſta
tē arcis: q̄ eſt in ieruſalē: ⁊ do eā ſummo ſacerdoti: vt cō
ſtituat ī ea viros quoſcūq; ipſe elegerit: q̄ cuſtodiant eā.
Et oēm aīam iudęorū: q̄ captiua eſt a terra iuda in om̄i
regno meo relinq̄ liberā grat; : vt oēs a tribut; ſoluant
etiā pecorū ſuorū. Et oēs dies ſolēnes: et ſabbata: et neo
menię: ⁊ dies decreti: ⁊ tres dies ante diē ſolennē: ⁊ tres
dies poſt diē ſolennē ſint oēs īmunitatis: ⁊ remiſſiōis oī
bus iudęis: qui ſunt in regno meo. Et nemo habebit po
teſtatē agere aliq̄d: et mouere negocia aduerſus aliquē
illorū ī omni cauſa. Et vt aſcribant ex iudęis in exercitu
regis ad triginta milia virorum: ⁊ dabunt illis copię: vt
oportet oībus exercitibus regis: et ex eis ordinabunt: q̄
ſint in munitiōibus regis magni. Et ex his cōſtituētur
D ſuꝑ negocia regni quę agunt ex fide: et principes ſint ex
eis: ⁊ ambulēt in legibus ſuis: ſicut precepit rex in ter-
ra iuda. Et tres ciuitates: q̄ additę ſunt iudęę ex regio
ne ſamarię: cū iudęa reputent: vt ſint ſub vno: ⁊ nō obe-
diāt alienę poteſtati: niſi ſummo ſacerdoti: ptolomaidā
⁊ cōfines eius: q̄s dedi donū ſanctis: qui ſunt in ieruſalē
ad neceſſarios ſumptus ſanctorū. Et ego dabo ſingulis
annis quindecim milia ſiclorū argenti de rationib⁹ reg;
q̄ me cōtingūt: ⁊ oē qd̄ reliquū fuerit: qd̄ nō reddiderāt
qui ſuꝑ negocia erāt annis prioribus ex hoc dabūt ī oꝑa
domus. Et ſuꝑ hęc quinq; milia ſiclorū argenti: q̄ accipi
ebant de ſanctorū ratione ꝑ ſingulos annos: ⁊ hęc ad ſa
cerdotes ꝑtineāt: qui miniſterio funguntur. Et quicunq;
cōfugerint in tēplū: qd̄ eſt ieroſolymis: ⁊ in oībus finib⁹
eius: obnoxij regi in omni negocio dimittant: et vniuer
ſa quę ſunt eis in regno meo libera habeāt. Et ad ędifi-
cāda: vel reſtauranda oꝑa ſanctorū ſumptus dabunt de
ratiōe regis: ⁊ ad extruēdos muros in ieruſalē: ⁊ cōmu
niendos in circuitu: ſumptus dabunt de ratione regis:
⁊ ad cōſtruendos muros in iudęa. Ut audiuit aūt iona
thas ⁊ populus ſermones iſtos: nō crediderunt eis: nec
receperunt eos: q; recordati ſunt malicię magnę: quā

fecerat in iſrael: et tribulauerat eos valde. Et cōplacuit
eis in alexandrū: q; ipſe fuerat eis princeps ſermonū pa
cis: ⁊ ipſi auxiliū ferebant oībus diebus. Et cōgregauit
rex alexander exercitū magnū: ⁊ admouit caſtra contra
Demetriū. Et cōmiſerunt preliū duo reges: ⁊ fugit ex-
ercitus Demetrij: ⁊ inſecut⁹ eſt eū alexander: ⁊ incubuit
ſuꝑ eos. Et inualuit prelium nimis: donec occidit ſol: ⁊
cecidit demetrius in die illa. Et miſit Alexander ad pto
lomęū regē ęgypti legatos ſecundū hęc v̄ba dicēs: Qm̄ E
regreſſus ſum in regnū meū: ⁊ ſedi in ſede patrū meorū
⁊ obtinui principatū: ⁊ cōtriui demetriū: et poſſedi regi
onē noſtrā: ⁊ cōmiſi pugnā cū eo: ⁊ cōtritus eſt ipſe: ⁊ ca
ſtra eius a nobis: ⁊ ſedemus in ſede regni eius: ⁊ nūc ſta
tuamus adinuicē amicitiā: et da mihi filiā tuā vxorē: et
ero gener tuus: ⁊ dabo tibi dona: ⁊ ipſi dignitatē. Et re
ſpōdit rex ptolomęus: dicēs: Felix dies: in qua reuerſus
es ad terrā patrū tuorū: ⁊ ſediſti in ſede regni eorū. Et
nūc faciā tibi qd̄ ſcripſiſti: ſed occurre mihi ptolomaidā
vt videamus inuicē nos: ⁊ ſpondeā tibi ſicut dixiſti. Et
exiuit ptolomęus de ęgypto: ipſe ⁊ cleopatra filia eius:
et venit ptolomaidā anno cēteſimo ſexageſimoſecundo
Et occurrit ei alexāder rex: et dedit ei cleopatrā filiā ſu
am: ⁊ fecit nuptias eius ptolomaidę: ſicut reges in ma-
gna gloria. Et ſcripſit rex Alexāder ionathę: vt veniret
obuiā ſibi. Et abijt cū gloria ptolomaidā: ⁊ occurrit ibi
duobus regibus: et dedit illis argentū multū: et aurū: ⁊
dona: et inuenit gratiā in cōſpectu eorū. Et cōuenerūt
aduerſus eū viri peſtilētes ex iſrael: viri iniqui interpel-
lātes aduerſus eū: et nō intēdit ad eos rex. Et iuſſit ſpo
liari ionathan veſtibus ſuis: et indui eū purpura. Et ita
fecerūt. Et collocauit eū rex ſedere ſecū. Dixitq; princi
bus ſuis: Exite cū eo in mediū ciuitatis: ⁊ predicate: vt
nemo aduerſus eū interpellet de vllo negocio: nec quiſq̄
ei moleſtus ſit de vlla ratiōe. Et factū eſt vt viderūt: q̄ ī F
terpellabāt gloriā eius: quę predicabat: ⁊ opertū eum
purpura fugerunt omnes: et magnificauit eū rex: et ſcri
pſit eum inter primos amicos: et poſuit eū ducē: et par
ticipē principatus. Et reuerſus eſt Jonathas in ieruſa
lē cū pace ⁊ lęticia. In anno centeſimo ſexageſimoquin
to: venit Demetrius filius demetrij a creta in terrā pa-
trū ſuorum. Et audiuit alexander rex: et cōtriſtatus eſt
valde: et reuerſus eſt antiochiā. Et cōſtituit demetrius
rex appolloniū ducē: qui ꝑerat coeleſyrię: et cōgregauit
exercitum magnū: et acceſſit ad Jamniā: et miſit ad io
nathan ſummū ſacerdotē: dicens: Tu ſol⁹ reſiſtis nob; ?
Ego aūt factus ſum in deriſum: et in opprobriū: propte
rea quia tu poteſtatem aduerſum nos exerces in monti
bus. Nunc ergo ſi confidis in virtutibus tuis: deſcende
ad nos in campū: et comparemus illic inuicē: quia me-
cum eſt virtus bellatorū. Interroga et diſce quis ſum
ego: et cęteri qui auxilio ſunt mihi: qui ⁊ dicūt: q; nō po
teſt ſtare pes veſter ante faciē noſtrā: quia bis in fugam
conuerſi ſunt patres tui in terram ſuam: ⁊ nunc quomo
do poteris ſuſtinere equitatum: et exercitum tantum in
campo: vbi non eſt lapis: neq; ſaxum: neq; locus fugien G
di? Ut audiuit autem Jonathas ſermones Appollonij
motus eſt animo: ⁊ elegit decem milia virorū: et exijt ab
Jeruſalem: et occurrit ei Simon frater eius in adiuto
riū: ⁊ applicuerūt caſtra in Joppē: et excluſit eum a ci-
uitate: q; cuſtodia Appollonij Joppe erat: et oppugna
uit eam. Et exterriti: qui erant in ciuitate: aperuerunt
ei: et obtinuit Jonathas Joppen. Et audiuit Appollo
nius: et admouit tria millia equitum: ⁊ exercitū multū
Et abijt azotū tanq̄ iter faciens: et ſtatim exijt in cam
pum: eo ꝙ haberet multitudinē equitum: et conſideret
in eis. Et inſecutus eſt eum Jonathas in azotum: et cō
miſerunt preliū. Et reliquit appollonius in caſtris mil infra.12.a
le equites poſt eos occulte. Et cognouit ionathas q̄m ī
ſidię ſunt poſt ſe: ⁊ circuierūt caſtra ei⁹: ⁊ iecerunt iacu-
la in ꝑplū: a mane vſq; ad veſperā. Populus aūt ſtabat:

ſicut pꝛeceperat Jonathas: et laboꝛauerunt equi eoꝛū.
Et eiecit Simon exercitū ſuū: et cōmiſit cōtrā legionē.
Eq̄tes eñi fatigati erāt: 7 cōtriti ſunt ab eo: 7 fugerūt.
Et qui diſperſi ſunt ꝑ campū: fugerūt in Azotū: 7 intra
uerūt in bethdagon idolū ſuū: vt ibi ſe liberarēt. Et ſuc
cendit Jonathas azotū: 7 ciuitates que erāt in circūitu
eius: 7 accepit ſpolia eoꝛū: 7 templū dagon: 7 om̄es qui
fugerūt in illud: ſuccendit igni. Et fuerūt qui ceciderūt
gladio: cū his qui ſuccēſi ſunt: fere octo milia viroꝝ. Et
mouit īde ionathas caſtra: 7 applicuit ea aſcalonā: et ex
ierūt de ciuitate obuiā illi in magna gloꝛia. Et reuerſus
eſt ionathas in ieruſalē cū ſuis habentibus ſpolia multa
Et factū eſt: vt audiuit alexāder rex ſermones iſtos: ad-
didit adhuc gloꝛificare ionathan. Et miſit ei fibulā au-
reā: ſicut cōſuetudo eſt dari cognatis regū. Et dedit ei
accaron: 7 oēs fines eius in poſſeſſionē. XI.

A T rex Aegypti cōgregauit exercitū: ſicut arenā
que eſt circa oꝛā maris: 7 naues multas: 7 que-
rebat obtinere regnū Alexandri dolo: 7 addere
ſupra.10.c ſupra.1.g. illud regno ſuo. Et exijt in ſyriā verbis pacificis: et apie
bāt ei ciuitates: 7 occurrebāt ei: q2 mandauerat Alexan
der rex exire ei obuiā: eo ꝙ ſocer ſuus eſſet. Cū aūt itroi
ret ciuitatē ptolomeus: ponebat cuſtodias militū in ſin
gulis ciuitatib⁹. Et vt appꝛopiauit azoto: oſtenderūt ei
tēplū dagon ſuccenſū igni: 7 azotū 7 cetera ei⁹ demolita
et coꝛpoꝛa ꝓiecta: 7 eoꝛū q̄ ceſi erāt ī bello tumulos: q̄s
fecerāt ſecus viā. Et narrauerūt regi: q2 hec fecit iona-
thas vt inuidiā facerēt ei. Et tacuit rex. Et occurrit Jo
nathas regi in ioppē cū gloꝛia: 7 iuicē ſe ſalutauerūt: et
doꝛmierūt illic. Et abijt ionathas cū rege vſq3 ad fluuiū
q̄ vocabat̄ eleuther⁹: 7 reuerſus eſt in Jeruſalē. Rex aūt
ptolomeus obtinuit dominiū ciuitatū vſq3 ſeleuciā ma
ritimā: 7 cogitabat in Alexandrū cōſilia mala. Et miſit
legatos ad demetriū: dicēs: Ueni cōponamus iter nos
B pactū: 7 dabo tibi filiā meā: quā habet alexāder: 7 regna
bis in regno patr3 tui. Poenitet eñi me: ꝙ dederim illi
filiā meā. Queſiuit eñi me occidere. Et vituperauit eū:
ꝓpterea ꝙ cōcupierat regnū ei⁹. Et abſtulit filiā ſuā: et
dedit eā demetrio: 7 alienauit ſe ab alexandro: 7 manife
ſtate ſunt inimicitie eius. Et intrauit ptolomeus anti-
ochiā: 7 impoſuit duo diademata capiti ſuo: Aegypti et
aſie. Alexander aūt rex erat in cilicia illis tēpoꝛibus: q2
rebellabāt: q̄ erāt in locis illis. Et audiuit alexander: et
venit ad eū in bellū. Et ꝓduxit ptolome⁹ rex exercitū 7
occurit ei ī manu valida: 7 fugauit eū. Et fugit alexand
ī arabiā: vt ibi ꝓtegeret̄. Rex aūt ptolome⁹ exaltat⁹ eſt
Et abſtulit zabdihel arabs caput alexandri: 7 miſit pto
lomeo. Et rex ptolomeus moꝛtu⁹ eſt in die tertia: 7 qui
erāt in munitionib⁹: ꝑierunt ab his: qui erāt itra caſtra.
Et regnauit demetrius anno cētesimo ſeptuageſimoſe
ptimo. Jn diebus illis cōgregauit ionathas eos q̄ erāt
in iudea: vt expugnarēt arcē: que eſt ī ieruſalē: 7 fecerūt
cōtra eā machinas multas. Et abierūt quidā q̄ oderāt
C gentē ſuā viri iniqui ad regē demetriū: 7 renūciauerunt
ei: ꝙ ionathas obſideret arcē. Et vt audiuit: irat⁹ eſt: 7
ſtatim venit ad ptolomaidā: 7 ſcripſit Jonathe: ne obſi
deret arcē: ſed occurreret ſibi ad colloquium feſtinato.
Ut audiuit aūt ionathas: iuſſit obſidere. Et elegit de ſe
nioꝛibus iſrl': 7 de ſacerdotib⁹: 7 dedit ſe ꝑiculo. Et acce
pit aurū 7 argentū: 7 veſtē: 7 alia xenia multa: 7 abijt ad
regē ptolomaidā: 7 inuenit gratiā in cōſpectu ei⁹. Et i-
terpellabāt aduerſus eū quidā iniqui ex gente ſua. Et fe
cit ei rex: ſicut fecerāt ei: q̄ ante eū fuerant. Et exaltauit
eū in cōſpectu oīm amicoꝝ ſuoꝝ: 7 ſtatuit ei pꝛincipatū
ſacerdocij: 7 q̄cunq3 alia habui pꝛius p̄cioſa: 7 fecit eum
pꝛicipē amicoꝛū. Et poſtulauit ionathas a rege: vt īmu
nē faceret iudeā: 7 tres toparchias id eſt ſamariā: 7 cōfi
nes eius: 7 ꝓmiſit ei talēta trecēta. Et cōſenſit rex: 7 ſcri
pſit ionathe epiſtolas de his oīb⁹: hūc modū cōtinētes:
Rex demetrius fratri ionathe: ſalutē 7 genti iudeoꝛū.
Exēplū epiſtole: quā ſcripſimus laſtheni parenti nr̄o de
vobis miſimus ad vos: vt ſciretis. Rex demetri⁹ laſthe
ni parenti ſalutē. Gēti iudeoꝛū amicis nr̄is: 7 cōſeruāti
bus: q̄ iuſta ſunt apō nos: decreuimus bn̄facere ꝓpter be
D nignitatē ipſoꝝ: quā erga nos habēt. Statuim⁹ ergo ill'
oēs fines iudee: 7 tres ciuitates: lydā: 7 ramathe: q̄ addi
te ſunt iudee ex ſamaria: et oēs cōfines earū ſequeſtrari
oībus ſacrificātibus in ieroſolymis ꝓ his: q̄ ab eis pꝛius
accipiebat rex ꝑ ſingulos annos: et ꝓ fructibus terre et
pomoꝛū. Et alia que ad nos ꝑtinebāt decimaꝝ: 7 tribu
toꝛū: ex hoc tēpoꝛe remittim⁹ eis: 7 areas ſalinarū: 7 co-
ronas q̄ nobis deferebant̄: oīa ipſis cōcedim⁹: 7 nihil ho
rū irritū erit ex hoc: 7 in oē tēpus. Nūc ergo curate face
re hoꝛū exēplū: et det̄ ionathe: 7 ponat̄ in monte ſancto:
7 ī loco celebꝛi. Et vidēs demetrius rex ꝙ ſiluit terra in
cōſpectu ſuo: 7 nihil ei reſiſtit: dimiſit totū exercitū ſuū:
vnūquēq3 in locū ſuū: excepto ꝑegrino exercitu: quē tra
xit ab inſulis gentiū: 7 inimici erant ei oēs exercitus pa
trū eius. Triphon aūt erat quidā partiū alexandri pꝛi⁹
7 vidit q̄m oīs exercitus murmurauit cōtra demetriū:
7 iuit ad emalchuel arabē: qui nutriebat antiochū filiū
Alexandri: 7 aſſidebat ei: vt traderet eū ipſi: vt regnaret
loco patris ſui. Et enūciauit ei quanta fecit demetrius:
7 inimicitias exercituū eius aduerſus illū. Et māſit ibi
dieb⁹ mult3. Et miſit ionathas ad demetriū regē: vt eij E
ceret eos: q̄ in arce erāt in ieruſalē: et qui ī p̄ſidijs erāt q2
īpugnabāt iſrael. Et miſit demetrius ad ionathā: dicēs
Nō hec tātū faciā tibi: 7 genti tue: ſed gloꝛia illuſtrabo
te: 7 gentē tuā cū fuerit oppoꝛtunū. Nunc ergo recte fe
ceris: ſi miſeris in auxiliū mihi viros: q2 diſceſſit oīs exer
citus meus. Et miſit ei ionathas tria milia viroꝛū foꝛti
um antiochiā: 7 venerūt ad regē: 7 delectat⁹ eſt rex in ad
uentu eoꝛū. Et cōuenerūt q̄ erāt de ciuitate: cētū vigin-
ti milia viroꝛū: 7 volebāt iterficere regē: 7 fugit rex ī au-
lā: 7 occupauerūt: qui erāt de ciuitate itinera ciuitat3: 7
coeperūt pugnare. Et vocauit rex iudeos ī auxiliū: 7 cō
uenerūt oēs ſimul ad eū: 7 diſperſi ſunt oēs ꝑ ciuitatē: 7
occiderūt in illa die cētū milia hoīm. Et ſuccenderūt ci
uitatē: 7 ceperūt ſpolia multa ī die illa: 7 liberauerūt re
gē: 7 viderūt q̄ erāt de ciuitate: ꝙ obtinuiſſent iudei ci-
uitatē: ſicut volebāt: 7 infirmati ſunt mēte ſua: 7 clama
uerūt ad regē cū pꝛecibus: dicētes: Da nob3 dexteras: 7
ceſſent iudei oppugnare nos 7 ciuitatē. Et ꝓiecerūt ar F
ma ſua: 7 fecerūt pacē: 7 gloꝛificati ſunt iudei ī ꝯſpectu
regis: 7 in cōſpectu oīm: q̄ erāt in regno eius: 7 nomīati
ſunt in regno. Et regreſſi ſunt ī ieruſalē: habētes ſpolia
multa. Et ſedit demetrius rex in ſede regni ſui: 7 ſiluit
terra in cōſpectu eius: 7 mētit⁹ eſt oīa q̄cūq3 dixit: 7 aba
lienauit ſe a ionatha: 7 nō retribuit ei ſecundū bn̄ficia: q̄
ſibi tribuerat: 7 vexabat eū valde. Poſt hec aūt reuerſus
eſt triphō: 7 antiochus cū eo puer adoleſcēs: 7 regnauit
7 īpoſuit ſibi diadema. Et cōgregati ſunt ad eū oēs ex-
ercitus q̄s diſꝑſerat demetrius: 7 pugnauerūt cōtra eū
7 fugit: 7 terga vertit. Et accepit triphō beſtias: 7 obti
nuit antiochiā: 7 ſcripſit antioch⁹ adoleſcēs ionathe: di
cēs: Cōſtituo tibi ſacerdotiū: et cōſtituo te ſuꝑ q̄tuoꝛ ci
uitates: vt ſis de amicis reg3. Et miſit illi vaſa aurea in
miniſteriū: 7 dedit ei poteſtatē bibēdi ī auro: 7 eſſe ī pur
pura: 7 habere fibulā aureā: 7 ſimonē fratrē ei⁹ cōſtituit
ducē a terminis tyri vſq3 ad fines egypti. Et exijt Jona
thas: 7 ꝑambulabat trāsflumē ciuitates: 7 cōgregatus
eſt ad eū oīs exercit⁹ ſyrie ī auxiliū: 7 venit aſcalonem: 7
occurrerūt ei honoꝛifice de ciuitate: 7 abijt īde Gazā: et
cōcluſerūt ſe: q̄ erāt gaze: 7 obſedit eā: 7 ſuccēdit q̄ erant
in circuitu ciuitatis: et pꝛedatus eſt eā. Et rogauerunt
gazenſes Jonathan: 7 dedit illis dextrā: 7 accepit filios G
eoꝝ obſides: 7 miſit illos in ieruſalē: 7 perambulauit re
gionē vſq3 Damaſcū. Et audiuit ionathas: ꝙ pꝛeuari
cati ſunt pꝛincipes demetrij in cades: q̄ eſt in galilea cū
exercitu multo: volētes eū remouere a negocio regni: 7

ocurrit illis:fratrē autē ſuū Simonē reliquit intra pꝛo
uinciā. Et applicuit Simō ad bethſurā:et expugnabat
eā diebus multis: ⁊ cōcluſit eos. Et poſtulauerūt ab eo
dextras accipere:⁊ dedit illis. Et eiecit eos inde:⁊ cepit
ciuitatē:⁊ poſuit in ea pꝛęſidiū:⁊ Jonathas:⁊ caſtra eiꝰ
applicuerunt ad aquā genezar: et ante lucē vigilauerūt
in campo Azoꝛ. Et ecce caſtra alienigenarū occurrebāt
ei in campo:et tendebant ei inſidias in montibꝰ: ipſe au
tē occurrit ex aduerſo. Inſidię vero exurrexerūt de locꝭ
ſuis:⁊ cōmiſerunt pꝛęliū. Et fugerunt qui erant ex par
te Jonathę oēs:⁊ nemo relictus eſt ex eis: niſi matathi
as filius Abſalomi:⁊ Judas filius calphi pꝛinceps mili
tię exercitus. Et ſcidit Jonathas veſtimenta ſua:⁊ po-
ſuit terram in capite ſuo: ⁊ oꝛauit. Et reuerſus eſt iona
thas ad eos ī pꝛęliū ⁊ cōuertit eos ī fugā:⁊ pugnauerūt
Et viderunt qui fugiebant partis illius:et reuerſi ſunt
ad eum: et inſequebantur cū eo oēs vſqꝫ cades ad caſtra
ſua:⁊ peruenerunt vſqꝫ illuc. Et ceciderunt de alienige-
nis in die illa tria milia viroꝛū:⁊ reuerſus eſt Jonathas
A in Jeruſalem. XII

ET vidit ionathas:qꝛ tempus eū iuuat:⁊ ele-
git viros:⁊ miſit eos romā ſtatuere:⁊ reno-
uare cū eis amicitiā. Et ad ſpartiatas:⁊ ad
alia loca miſit epiſtolas ſecūdū eandē foꝛmā
Et abierunt romā:⁊ intrauerūt curiā:⁊ dixerūt:Jona-
thas ſummus ſacerdos: ⁊ gens iudęoꝛū miſerunt nos:
vt renouaremus amicitiā:⁊ ſocietatē ſecundū pꝛiſtinuʒ.
Et dederūt illis epiſtolas ad ipſos ꝑ loca: vt reducerēt
eos in terrā iuda cū pace. Et hoc eſt exemplū epiſtolarū
q̄s ſcripſit ionathas ſpartiatis: Jonathas ſummꝰ ſacer
dos:⁊ ſenioꝛes gētis:⁊ ſacerdotes:⁊ reliquus pplꝰs Ju
dęoꝛū: Spartiatꝭ fratribus ſalutē. Jā pꝛidē miſſę erāt
epiſtolę ad oniā ſummū ſacerdotē a dario:qui regnabat
apd̄ vos:qm̄ eſtis fratres noſtri:ſicut ſcriptū cōtinet:qd̄
B ſubiectū eſt. Et ſuſcepit onias virū qui miſſus fuerat cū
honoꝛe:⁊ accepit epiſtolas: in quibus ſignificabaꝛ̄ de ſo-
cietate:⁊ amicitia. Nos em̄ cū nullo hoꝛū indigeremus
habentes ſolatio ſanctos libꝛos:qui ſunt in manibꝰ no-
ſtris: maluimus mittere ad vos renouare fraternitateʒ
⁊ amicitiā:ne foꝛte alieni efficiamur a vobꝭ. Multa em̄
tēpoꝛa tranſierūt:ex quo miſiſtꝭ ad nos. Nos ergo in oī
tempoꝛe ſine intermiſſiōe in diebus ſolennibus: ⁊ cęte-
ris quibus opoꝛtet:memoꝛes ſumus veſtri in ſacrificijs
q̄ offerimꝰ:⁊ in obſeruationibꝰ:ſicut phas eſt:⁊ decet me
miniſſe fratrū. Lętamur itaqꝫ de gloꝛia veſtra. Nos au
tē circūdederūt multę tribulatiōes:⁊ multa ꝓlia:et īpu
gnauerūt nos reges:q̄ ſunt ī circūitu noſtro. Noluimꝰ
ergo vobis moleſti eſſe:neqꝫ cęteris ſocijs:⁊ amicis nr̄is
C in his pꝛęlijs. Habuimꝰ em̄ de cęlo auxiliū:⁊ liberati ſu
mus nos:⁊ humiliati ſunt inimici noſtri. Elegimꝰ itaqꝫ
numēriū antiochi filiū ⁊ antipatrē iaſonꝭ filiū:⁊ miſimꝰ
ad romanos renouare cū eis amicitiā: et ſocietatē pꝛiſti
nā. Mandauimꝰ itaqꝫ eis:vt veniant etiā ad vos:⁊ ſalu
tēt vos: ⁊ reddāt vobis epiſtolas noſtras de īnouatione
fraternitatis noſtrę. Et nūc bn̄facietis rn̄dentes nobis
ad hęc. Et hoc reſcriptū epiſtolaꝝ:qd̄ miſit onias: Rex
ſpartiataꝝ onias: Jonathę ſacerdoti magno ſalutē. In
uentū eſt ī ſcriptura de ſpartiatis:et iudęis:qm̄ ſunt fra
tres:⁊ qꝛ ſunt de genere abꝛaā. Et nunc ex q̊ hęc cogno
uimus:benefacitꝭ:ſcribentes nobis de pace veſtra. Sed
⁊ nos reſcripſimus vobis. Pecoꝛa noſtra: ⁊ poſſeſſiōes
noſtrę veſtrę ſunt:et veſtrę: noſtrę. Mandauimꝰ itaqꝫ
hęc nūciari vobis. Et audiuit ionathas qm̄ egreſſi ſunt
pꝛincipes demetrij cū exercitu multo ſupꝛa ꝙ pꝛius pu
gnare aduerſus eū:⁊ exijt ab Jeruſalē: ⁊ occurrit eis in
amathite regiōe. Nō em̄ dederat eis ſpaciū:vt īgrederē
D tur regionē eiꝰ. Et miſit ſpeculatoꝛes in caſtra eoꝛuʒ:et
reuerſi renūciauerūt: ꝙ cōſtituūt ſuꝑuenire illic nocte.
Cū occidiſſet aūt ſol:p̄cepit ionathas ſuis vigilare: ⁊ eſ
ſe in armis paratos ad pugnā tota nocte:⁊ poſuit cuſto

des ꝑ circuitū caſtroꝛū. Et audierūt aduerſarij:ꝙ para
tus eſt ionathas cū ſuis in bello:⁊ timuerūt:⁊ foꝛmida-
uerūt in coꝛde ſuo:⁊ accenderūt focos in caſtrꝭ ſuis. Jo
nathas aūt ⁊ q̄ cū eo erāt: nō cognouerūt vſqꝫ mane. Vi
debāt aūt luminaria ardētia: ⁊ ſecutꝰ eſt eos ionathas:
⁊ nō cōpꝛehendit eos. Tranſierūt em̄ flumē Eleutherū
Et diuertit ionathas ad arabas:q̄ vocabanꝛ̄ zabadei:et
ꝑcuſſit eos:⁊ accepit ſpolia eoꝛū. Et iunxit:⁊ venit Da-
maſcū:⁊ ꝑambulabat oēm regionē illā. Simō aūt exijt E
⁊ venit vſqꝫ ad aſcalonē:et ad ꝓxima pꝛęſidia:et declina
uit ī ioppē:⁊ occupauit eā. Audiuit em̄: ꝙ vellēt pꝛęſidi
um tradere partibus demetrij:⁊ poſuit ibi cuſtodes:vt
cuſtodirent eā. Et reuerſus eſt ionathas:⁊ cōuocauit ſe
nioꝛes populi:⁊ cogitauit cū eis ędificare pꝛęſidia in iu-
dęa:⁊ ędificare muros in ieruſalē:⁊ exaltare altitudinē
magnā inter mediū arcis ⁊ ciuitatis:vt ſepararet eā a ci
uitate:vt eſſet ipſa ſingulariter:⁊ neqꝫ emant:neqꝫ ven-
dāt. Et cōuenerūt:vt ędificarēt ciuitatē:⁊ cecidit murꝰ
q̄ erat ſuꝑ toꝛrentē ab oꝛtu ſolis:⁊ reparauit eū:q̄ vocaꝛ̄
caphetheta. Et ſimō ędificauit adiada in ſephela:et mu
niuit eā:⁊ impoſuit poꝛtas ⁊ ſeras. Et cū cogitaſſet tri-
phon regnare aſię:⁊ aſſumere diadema:⁊ extendere ma
nū in antiochū regē:timēs ne foꝛte nō ꝑmitteret eū Jo
nathas:ſed pugnaret aduerſus eū:quęrebat cōpꝛehēde
re eū ⁊ occidere. Et exurgens abijt in bethſan. Et exiuit
Jonathas obuiā illi cū quadraginta millibꝰ viroꝛū ele- F
ctoꝛū in pꝛęliū:⁊ venit bethſan. Et vidit Triphon qꝛ ve
nit ionathas cū exercitu multo: vt extenderet in eū ma
nus:⁊ timuit. Et excepit eum cū honoꝛe:⁊ cōmendauit
eū oībus amicis ſuis: ⁊ dedit ei munera. Et p̄cepit exer
citibus ſuis:vt obedirēt ei ſicut ſibi. Et dixit Jonathę:
Vt q̄d vexaſti vniuerſuʒ populū cū bellū nobꝭ nō ſit: Et
nūc remitte eos ī domos ſuas. Elige aūt tibi viros pau
cos q̄ tecū ſint: ⁊ veni mecū ptolomaidā: ⁊ tradā eā tibi
et reliqua pꝛęſidia et exercitū et vniuerſos p̄poſitos ne-
gocij:⁊ conuerſus abibo: Propterea em̄ veni. Et credi-
dit ei:et fecit ſicut dixit:et dimiſit exercitū:et abierūt in
terrā iuda. Retinuit aūt ſecū tria millia viroꝛū:ex qui-
bus remiſit in galilęā duo millia:mille autē venerūt cuʒ
eo. Vt aūt intrauit ptolomaidā Jonathas: clauſerunt G
poꝛtas ciuitatis ptolomenſes: et cōpꝛehenderunt eū:et
oēs qui cū eo intrauerant:gladio interfecerūt. Et miſit
triphō exercitū et equites in galilęā:⁊ in campū magnū
vt perderent oēs ſocios Jonathę. At illi cum cognouiſ
ſent qꝛ cōpꝛehenſus eſt ionathas:⁊ perijt:et oēs qui cuʒ
eo erāt:hoꝛtati ſunt ſemetipſos: ⁊ exierunt parati in ꝓli
um. Et videntes hi: qui inſecuti fuerant: quia pꝛo aīa
res eſt illis: reuerſi ſunt. Illi aūt venerunt oēs cū pace ī
terrā iuda. Et planxerūt ionathan et eos q̄ cū ipſo erāt
valde. Et luxit iſrael luctu magno. Et q̄ſierunt oēs gen
tes quę erāt in circuitu eoꝝ cōterere eos. Dixerūt enim
Nō habēt pꝛincipē et adiuuantē. Nunc ergo expugne
mꝰ illos:⁊ tollamꝰ de hoībus memoꝛiā eoꝝ. XIII.

ET audiuit Simon: ꝙ cōgregauit triphon ex A
ercitū copioſuʒ:vt veniret in terrā iuda: et at
tereret eā:videns qꝛ in tremoꝛe populus eſt ⁊
in timoꝛe: aſcendit ieruſalē:et cōgregauit po
puluʒ:⁊ adhoꝛtās dixit: Vos ſcitis quāta ego ⁊ fratres
mei:⁊ domꝰ patris mei fecimus ꝓ legibꝰ et ꝓ ſanctis ꝓ-
lia:et anguſtias q̄les vidimus. Hoꝝ gratia ꝑierunt fra
tres mei oēs ꝓpter iſrael:⁊ relictꝰ ſuʒ ego ſolus. Et nūc
nō mihi cōtingat parcere aīę męę in omni tēpoꝛe tribu-
latiōis. Nō em̄ melioꝛ ſum fratribus meis. Vindicabo
itaqꝫ gentē meā:et ſancta:natos quoqꝫ noſtros:et vxo-
res: qꝛ cōgregatę ſunt vniuerſę gentes cōterere nos ini
micitię gratia. Et accēſus eſt ſpiritꝰ ppl'i ſimul:vt audi
uit ſermones iſtos: et reſponderunt voce magna:dicen
tes: Tu es dux noſter loco Judę et ionathę fratris tui.
Pugna pꝛęliū noſtrum: ⁊ om̄ia quęcunqꝫ dixerꝭ nobis B
faciemꝰ. Et cōgregās oēs viros bellatoꝛes: accelerauit

cõſummare vniuerſos muros Jeruſalē: ⁊ muniuit eā ī
gyro. Et miſit ionathan filiũ abſalomi: ⁊ cũ eo exercituꝫ
nouũ in Joppen: ⁊ eiectis his qui erant in arce: remāſit
illic ipſe: ⁊ mouit triphon a ptolomaida cũ exercitu mul
to: vt veniret in terrā Juda: ⁊ Jonathas cũ eo in cuſto-
dia. Simon autē applicuit in addus cõtra faciē campi.
C Et vt cognouit triphon: qꝛ ſurrexit Simon loco fratrꝭ
ſui Jonathę: ⁊ qꝛ cõmiſſurus eſſet cũ eo pꝛęliũ: miſit ad
eum legatos: dicēs: Pꝛo argento qđ debebat frater tuꝰ
Jonathas in ratione regꝭ: pꝛopter negocia quę habuit
detinuimus eum. Et nunc mitte argenti talenta centũ
⁊ duos filios eius obſides: vt nõ dimiſſus fugiat a nobꝭ
⁊ remittemꝰ eũ. Et cognouit Simon: qꝛ cũ dolo loq̄re
tur ſecũ. Juſſit tamē dari argentũ: ⁊ pueros: ne inimici
tiā magnā ſumeret ad populũ iſrael: dicentē: qꝛ non mi
ſit ei argentũ ⁊ pueros: ꝓpterea perijt. Et miſit pueros
⁊ centũ talenta: ⁊ mentitꝰ eſt: ⁊ nõ dimiſit Jonathā. Et
poſt hęc venit triphon intra regionē: vt cõtereret eā: et
gyrauerũt per viā quę ducit adoꝛ: ⁊ Simon ⁊ caſtra eiꝰ
ambulabant in oēm locũ: quocunqꝫ ibant. Qui aũt in ar
ce erāt: miſerunt ad triphonē legatos: vt feſtinaret veni
D re ꝑ deſertũ: ⁊ mitteret illis alimonias. Et parauit tri-
phon omnē equitatũ: vt veniret illa nocte. Erat eñi nix
multa valde: ⁊ nõ venit in galadithim. Et cũ appꝛopin-
quaſſet baſchama: occidit ionathā: ⁊ filios eius illic. Et
cõuertit triphon: ⁊ abijt in terrā ſuā. Et miſit Simon:
⁊ accepit oſſa ionathę fratrꝭ ſui: ⁊ ſepeliuit ea in modin
ciuitate patrũ eius. Et planxerũt eũ oīs Jſrael planctu
magno: ⁊ luxerunt eũ dies multos. Et ędificauit ſimon
ſuꝑ ſepulchꝛũ patris ſui: ⁊ fratrũ ſuoꝛũ ędificiũ altũ viſu
lapide polito retro ⁊ ante: ⁊ ſtatuit ſeptem pyramidas:
vnā cõtra vnā patri: ⁊ matri: ⁊ quatuoꝛ fratribus: ⁊ his
circũpoſuit columnas magnas: ⁊ ſuꝑ colũnas arma: ad
memoꝛiā ęternā: ⁊ iuxta arma naues ſculptas: q̄ viderē
tur ab hoībus nauigantibus mare. Hoc eſt ſepulchꝛuꝫ:
qđ fecit in modin vſqꝫ in huc diē. Triphon aũt cũ iter fa
ceret cũ antiocho rege adoleſcente: dolo occidit eũ: et re
E gnauit loco eiꝰ. Et īpoſuit ſibi diadema aſię: et fecit pla
gā magnā in terra: ⁊ ędificauit ſimon p̄ſidia iudęę: mu
niens ea turribus excelſis: ⁊ muris magnis: ⁊ poꝛtis: ⁊
ſeris: ⁊ poſuit alimēta in munitionibꝰ. Et elegit ſimõ vi
ros: ⁊ miſit ad demetriũ regē: vt faceret remiſſionē regi
oni: qꝛ actus oēs triphõis ꝑ direptionē fuerāt geſti. Et
demetrius rex ad verba iſta reſpõdit ei: ⁊ ſcripſit epiſto-
lā talē: Rex demetrius ſimoni ſummo ſacerdoti et ami
co regũ: ⁊ ſenioꝛibus: ⁊ genti iudęoꝛũ ſalutē. Coꝛonam
aureā: ⁊ bahen quā miſiſtꝭ: ſuſcepimus: ⁊ parati ſumus
facere vobiſcũ pacē magnā: ⁊ ſcribere pꝛępoſitis regꝭ: re
mittere vobis: quę indulſimus. Quęcunqꝫ eñi cõſtitui-
mus: vobis conſtant. Munitiones q̄s ędificaſtis: vobis
ſint. Remittimus quoqꝫ ignoꝛātias: ⁊ peccata vſqꝫ ī ho
diernũ diē: ⁊ coꝛonā quā debebatꝭ. Et ſi quid aliud erat
F tributariũ ī ieruſalē: iam nõ ſit tributariũ: ⁊ ſi qui ex vo-
bis apti ſunt cõſcribi inter noſtros: cõſcribant: ⁊ ſit īter
nos pax. Anno centeſimo ſeptuageſimo ablatũ eſt iugũ
gentiũ ab iſrael. Et cœpit populus iſrael ſcribere in ta
bulis ⁊ geſtis publicis: anno pꝛimo ſub ſimone ſummo
ſacerdote: magno duce: ⁊ pꝛincipe iudęoꝛũ. Jn diebus il
lis applicuit ſimon ad gazā: ⁊ circũdedit eā caſtris: ⁊ fe-
cit machinas: ⁊ applicuit ad ciuitatē: ⁊ ꝑcuſſit turrē v-
nā ⁊ cõpꝛehendit eā. Et qui eruperāt: erāt intra machi-
nā: ⁊ ciuitatē: ⁊ factus eſt motus magnus ī ciuitate. Et
aſcenderũt: q̄ erāt in ciuitate cũ vxoꝛibus: et filijs ſupꝛa
murũ ſciſſis tunicis ſuis: ⁊ clamauerũt voce magna: po
ſtulātes a ſimone dextras ſibi dari: ⁊ dixerũt: Nõ nobꝭ
reddas ſecundũ malicias noſtras: ſed ſecundũ miſc̄dias
G tuas: ⁊ ſeruiemꝰ tibi. Et flexus ſimon nõ debellauit eos:
eiecit tamē eos de ciuitate: ⁊ mundauit ędes: in quibus
fuerāt ſimulacra: ⁊ tunc intrauit in eam cũ hymnis be-
nedicens dñm: et eiecta ab ea omni immundicia: collo-
cauit in ea viros qui legē facerēt: ⁊ muniuit eā: ⁊ fecit ſi-
bi habitationē. Qui aũt erāt in arce ieruſalē: pꝛohibebā
tur egredi: ⁊ ingredi regionē: ⁊ emere ac vēdere: ⁊ eſuri
erunt valde: et multi ex eis fame perierunt. Et clamaue
runt ad Simonē: vt dextras acciperēt: et dedit illis. Et
eiecit eos inde: et mundauit arcē a contaminationibus
et intrauerunt in eam tertia ⁊ viceſima die ſecundi men
ſis: anno cēteſimo ſeptuageſimo pꝛimo: cum laude et ra
mis palmaꝝ: et citharis: et cinaris: et cymbalis: nablis:
et hymnis: et canticis: qꝛ contritus eſt inimicus magnꝰ
ex iſrael. Et cõſtituit: vt oībus annis agerent dies hi cũ
lęticia: et muniuit montē tēpli: qui erat ſecus arcem: et
habitauit ibi ipſe: et qui cũ eo erāt. Et vidit Symon io
hannē filiũ ſuũ: ꝙ foꝛtis vir pꝛęlij eſſet: ⁊ poſuit eum du
cē virtutũ vniuerſarũ: et habitauit in gazaris. XIIII.

ANno centeſimo ſeptuageſimo ſecundo: con-
gregauit rex demetrius exercitũ ſuũ: et abijt
in mediā ad cõtrahenda ſibi auxilia: vt expu-
gnaret triphonē. Et audiuit arſaces rex per
ſidis et medię: qꝛ intrauit demetrius cõfines ſuos: ⁊ mi
ſit vnũ de pꝛincipibus ſuis: vt cõpꝛehenderet eũ viuum:
et adduceret eum ad ſe. Et abijt: et percuſſit caſtra De
metrij: ⁊ cõpꝛehendit eum: et duxit eum ad arſacē: ⁊ po
ſuit eum in cuſtodiā. Et ſiluit omnis terra Juda oīmbꝰ
diebus Simonis: et quęſiuit bona genti ſuę: et placuit
illis poteſtas eius: et gloꝛia eius oībus diebus. Et cum
omni gloꝛia ſua accepit Joppē in poꝛtũ: et fecit introi-
tũ in inſulis maris. Et dilatauit fines gentis ſuę: ⁊ obti
nuit regionē. Et congregauit captiuitatē multā: et do
minatus eſt Gazarę: et Bethſurę: et arci: et abſtulit im
mundicias ex ea: et non erat: qui reſiſteret ei. Et vnuſq̄ſ B
qꝫ colebat terram ſuam cum pace: et terra Juda dabat
fructus ſuos: et ligna campoꝛũ fructũ ſuum. Senioꝛes
in plateis ſedebant omnes: et de bonis terrę tractabant
et iuuenes induebant ſe gloꝛiam: et ſtolas belli. Et ciui
tatibus tribuebat alimonias: et conſtituebat eas: vt eſ-
ſent vaſa munitiõis quoaduſqꝫ nominatũ eſt nomē glo
rię eius: vſqꝫ ad extremũ terrę. Fecit pacē ſuper terram
⁊ lętatꝰ eſt iſrael lęticia magna. Et ſedit vnuſquiſqꝫ ſub
vite ſua: ⁊ ſub ficulnea ſua: et non erat: qui eos terreret.
Defecit impugnans eos ſuper terrā: reges cõtriti ſunt
in diebus illis. Et cõfirmauit oēs humiles populi ſui:
et legē exquiſiuit: et abſtulit oēm iniquum et malũ. Sā C
cta gloꝛificauit: et multiplicauit vaſa ſanctoꝛũ. Et audi
tũ eſt Romę: qꝛ defunctus eſſet ionathas: ⁊ vſqꝫ in ſpar
tiatas: et contriſtati ſunt valde. Et audierunt autē: ꝙ ſi
mon frater eius factus eſſet ſummus ſacerdos loco eiꝰ
et ipſe obtineret oēm regionē: et ciuitates in ea: ſcripſe-
runt ad eum tabulis ęreis: vt renouarent amicitias: et
ſocietatē: quā fecerant cum Juda: et cum Jonatha fra
tribus eius. Et lectę ſunt in conſpectu eccleſię in Jeru-
ſalē. Et hoc exemplum epiſtolarũ: quas Spartiatę mi-
ſerunt. Spartianoꝛũ pꝛincipes et ciuitates: Simoni ſa
cerdoti magno: et ſenioꝛibus: ⁊ ſacerdotibus: ⁊ reliquo
populo iudęoꝛũ fratribus ſalutē. Legati qui miſſi ſunt
ad populũ noſtrũ: nũciauerũt nobis de veſtra gloꝛia: ho
noꝛe ⁊ lętitia: ⁊ gauiſi ſumus in introitu eoꝝ. Et ſcripſi
mus q̄ ab eis erāt dicta in cõſilijs populi ſic: Numeniꝰ
antiochi et antipater iaſonis filius: legati iudęoꝝ vene
rũt ad nos: renouātes nobiſcũ amicitiā pꝛiſtinā. Et pla
cuit populo excipere viros gloꝛioſe: et ponere exemplũ
ſermonum eoꝛũ in ſegregatis populi libꝛis: vt ſit ad me
moꝛiā populo ſpartiatarũ. Exemplũ aũt hoꝛũ ſcripſimꝰ
Simoni magno ſacerdoti. Poſt hęc aũt miſit Simon D
numeniũ romā habentē clypeũ aureũ magnum: pondo
minarũ mille: ad ſtatuendā cum eis ſocietatē. Cum autē
audiſſet pplꝰs romanus ſermones iſtos: dixerũt: Quā
gratiarũ actionē reddemꝰ ſimoni et filijs eiꝰ? Reſtituit
eñi ipſe fratres ſuos: ⁊ expugnauit inimicos iſrl' ab eis.
Et ſtatuerũt ei libertatē: ⁊ deſcripſerũt in tabulis ęreis

et poſuerũt in titulis in monte ſion. Et hoc eſt exemplũ
ſcripturę: Octauadecima die mẽſis Ebul: anno centeſi
mo ſeptuageſimoſecundo: anno tertio ſub Simone ſa-
cerdote magno in aſſaremel: in cõuentu magno ſacerdo
tũ: ⁊ populi: ⁊ pꝛincipũ: ⁊ gentis: et ſenioꝛũ regionis: no
ta facta ſunt hęc. Quoniã frequẽter facta ſunt pꝛęlia in
regione noſtra. Simon aũt matathię filius ex filijs Ja-
rib: ⁊ fratres eiꝰ dederũt ſe periculo: ⁊ reſtiterũt aduer-
ſarijs gentis ſuę: vt ſtarent ſancta ipſoꝛũ et lex: ⁊ gloꝛia
magna gloꝛificauerũt gentẽ ſuã. Et cõgregauit Jona-
thas gentẽ ſuã: ⁊ factus eſt illis ſacerdos magnus: ⁊ ap
E poſitus eſt ad populũ ſuũ. Et voluerunt inimici eoꝝ cal
care ſancta: ⁊ atterere regionẽ ipſoꝛũ: ⁊ extendere manꝰ
in ſanctaſanctoꝛũ. Tunc reſtitit ſimon: ⁊ pugnauit pꝛo
gẽte ſua: ⁊ erogauit pecunias multas: ⁊ armauit viros
virtutis gentis ſuę: ⁊ dedit illis ſtipendia: ⁊ muniuit ci
uitates iudę: et bethſurã: q̃ erat in finibus iudę: vbi erãt
arma hoſtiũ antea: ⁊ poſuit illic pꝛęſidiũ viros Judęos
Et Joppen muniuit: quę erat ad mare: ⁊ Gazarã: q̃ eſt
in finibus azoti: ⁊ in q̃ hoſtes antea habitabãt: et colloca
uit illic iudęos: ⁊ quęcunq̃ apta erãt ad coꝛreptionem
eoꝛũ: poſuit in eis. Et vidit populus actũ Simonis: et
gloꝛiã: quã cogitabat facere genti ſuę: ⁊ poſuerũt eũ du-
cẽ ſuũ: ⁊ pꝛincipẽ ſacerdotũ: eo ꝙ ipſe fecerit hęc omnia
et iuſticiã ⁊ fidẽ: quã conſeruauit genti ſuę: ⁊ exquiſiuit
F oĩmodo exaltare populũ ſuũ. Et in diebus eiꝰ pꝛoſpera-
tũ eſt in manibus eius: vt tollerentur gentes de regione
ipſoꝛũ: ⁊ quę in ciuitate Dauid erant in ieruſalẽ in arce
de qua pꝛocedebant: ⁊ cõtaminabant oĩa: quę in circui-
tu ſanctoꝛũ ſunt: ⁊ inferebãt plagã magnã caſtitati. Et
collocauit in ea viros iudęos: ad tutamentũ regionis ⁊
ciuitatis: ⁊ exaltauit muros in Jeruſalẽ. Et rex Deme
trius ſtatuit illi ſummũ ſacerdotiũ. Secundũ hęc fecit
G eum amicum ſuũ: ⁊ gloꝛificauit eum gloꝛia magna. Au
diuit enĩ ꝙ appellati ſunt Judęi a romanis amici: et ſo
cij: ⁊ fratres: ⁊ quia ſuſceperunt legatos Simonis glo-
rioſe: ⁊ quia Judęi: ⁊ ſacerdotes eoꝛũ cõſenſerunt eum
eſſe ducem ſuũ: et ſummũ ſacerdotẽ in ęternũ: donec ſur
gat pꝛopheta fidelis: ⁊ vt ſit ſuper eos dux: ⁊ vt cura eſ-
ſet illi pꝛo ſanctis: ⁊ vt cõſtitueret pꝛępoſitos ſuper ope
ra eoꝛũ: ⁊ ſuper regionẽ: ⁊ ſuper arma: et ſuper pꝛęſidia:
⁊ cura ſit illi de ſanctis: ⁊ vt audiatur ab oĩbus: ⁊ ſcribãť
in nomine eius oẽs cõſcriptiones in regione: ⁊ vt operi
atur purpura et auro: ⁊ ne liceat vlli ex populo: et ex ſa-
cerdotibus irritũ facere aliquid hoꝝ: ⁊ cõtradicere his
quę ab eo dicuntur: aut cõuocare cõuentũ in regione ſi-
ne ipſo: ⁊ veſtiri purpura: et vti fibula aurea. Qui aũt fe
cerit extra hęc: aut irritũ fecerit aliquid hoꝛũ: reus erit.
Et cõplacuit omni populo ſtatuere Symonẽ: et facere
ſecundum verba iſta. Et ſuſcepit ſymon: et placuit ei: vt
ſummo ſacerdotio fungereť: ⁊ eſſet dux: ⁊ pꝛinceps gen
tis Judęoꝛũ: ⁊ ſacerdotũ: ⁊ pꝛęeſſet omnibus: ⁊ ſcriptu
ram iſtã dixerunt ponere in tabulis ęreis: ⁊ ponere eas ĩ
pibolo ſanctoꝛũ: in loco celebꝛi. Exemplũ aũt eoꝛũ pone
re in ęrario: vt habeat Symon ⁊ filij eius. XV

A Et miſit rex Antiochus filius Demetrij epi-
ſtolas ab inſulis maris Symoni ſacerdoti: ⁊
pꝛincipi gentis Judęoꝛũ: ⁊ vniuerſę genti: ⁊
erãt cõtinentes hũc modũ: Rex antiochꝰ Si
moni ſacerdoti magno: ⁊ genti iudęoꝛũ ſalutẽ: Quoniã
quidẽ peſtilentes obtinuerũt regnũ patrũ noſtroꝛũ: vo-
lo aũt vendicare regnũ: ⁊ reſtituere illud: ſicut erat an-
tea: ⁊ lectã feci multitudinẽ exercitus: ⁊ feci naues bel-
licas. Volo autẽ pꝛocedere per regionẽ: vt vlciſcar ĩ eos
qui coꝛruperunt regionẽ noſtrã: ⁊ qui deſolauerunt ciui
tates multas in regno meo. Nunc ergo ſtatuo tibi oẽs
oblationes: q̃s remiſerũt tibi ante me oẽs reges: ⁊ quę-
cunq̃ alia dona remiſerũt tibi: ⁊ permitto tibi facere p-
B cuſſurã pꝛopꝛij numiſmatis in regione tua. Jeruſalem
autẽ ſanctã eſſe: ⁊ liberam: ⁊ omnia arma: quę fabꝛicata
ſunt: ⁊ pꝛęſidia quę cõſtruxiſti: quę tenes: maneant tibi
Et omne debitũ regis: ⁊ quę futura ſunt regi ex hoc: ⁊ ĩ
totũ tempus remittuntur tibi. Cũ autẽ obtinuerimus
regnũ noſtrũ: gloꝛificabimus te: ⁊ gentẽ tuã: ⁊ templuz
gloꝛia magna: ita vt magnificeť gloꝛia veſtra in vniuer-
ſa terra. Anno centeſimo ſeptuageſimoquarto exijt an
tiochus in terrã patrũ ſuoꝛũ: ⁊ cõuenerũt ad eũ oẽs ex-
ercitus: ita vt pauci relicti eſſent cũ triphone. Et inſecu
tus eſt eũ antiochus rex: ⁊ venit doꝛan fugiens p mariti
mã. Sciebat enĩ ꝙ cõgregata ſunt mala in eum: ⁊ reli-
quit eum exercitus. Et applicuit antiochus ſuper doꝛã E
cũ centũ viginti milibus viroꝛũ belligeratoꝝ: ⁊ octomi
libus equitũ. Et circuminit ciuitatẽ: ⁊ naues a mari ac
ceſſerunt: ⁊ vexabant ciuitatẽ a terra ⁊ mari: ⁊ neminez
ſinebant ingredi: vel egredi. Venit autẽ numenius: et q̃
cũ eo fuerant ab vꝛbe roma: habentes epiſtolas regibus
et regionibus ſcriptas: in quibus cõtinebanť hęc. Luci
us cõſul romonoꝛũ ptolemęo regi ſalutẽ: Legati iudę
oꝛũ venerũt ad nos amici noſtri: renouantes pꝛiſtinam
amicitiã ⁊ ſocietatẽ: miſſi a ſymone pꝛincipe ſacerdotũ:
⁊ populo iudęoꝛũ. Attulerũt aũt ⁊ clypeũ aureũ mnarũ D
mille. Placuit itaq̃ nobis ſcribere regibus: ⁊ regiõibꝰ
vt nõ inferãt illis mala: neq̃ impugnẽt eos: et ciuitates
eoꝛũ: ⁊ regiones eoꝛũ: et vt nõ ferãt auxiliũ pugnantibꝰ
aduerſus eos. Viſuz aũt eſt nobis accipere ab eis clypeũ
Si q̃ ergo peſtilentes fugerint de regione ipſoꝛũ ad vos
tradite eos ſymoni pꝛincipi ſacerdotũ: vt vindicet ĩ eos
ſecundũ legẽ ſuã. Hęc eadẽ ſcripta ſunt demetrio regi:
⁊ attalo: ⁊ arabe: ⁊ arſaci: ⁊ ĩoẽs regiones Samſame: et
ſpartanis ⁊ delo ⁊ mido ⁊ ſitione ⁊ carię ⁊ ſamũ ⁊ Pam
phyliã ⁊ Lyciã ⁊ alicarnaſim ⁊ rhodum ⁊ Faſelida ⁊ coo
⁊ ſidem ⁊ arado ⁊ goꝛtynã ⁊ cnidum ⁊ cypꝛum ⁊ Cyre
nen. Exemplũ aũt eoꝛũ ſcripſerunt Symoni pꝛincipi ſa E
cerdotũ: et populo iudeoꝛũ. Antiochꝰ aũt rex applicuit
caſtra in Doꝛan ſecundo: admouens ei ſemp manus: et
machinas faciẽs: ⁊ cõcluſit Triphonẽ: ne pꝛocederet: ⁊
miſit ad eũ Simon duo millia viroꝛũ electoꝛũ in auxili
um: ⁊ argentũ: ⁊ aurũ: ⁊ vaſa copioſa: ⁊ noluit ea accipe
re: ſed rupit oĩa quę pactꝰ eſt cũ eo antea: et alienauit ſe
ab eo. Et miſit ad eũ Athenobiũ vnũ de amicis ſuis: vt
tractaret cũ ipſo: dicẽs: Vos tenetis ioppẽ: ⁊ gazarã: et
arcẽ: quę eſt in ieruſalẽ ciuitates regni mei: fines earũ de
ſolaſtis: ⁊ feciſtis plagã magnã in terra: ⁊ dominati eſtiſ
per loca multa in regno meo. Nunc ergo tradite ciuita F
tes: quas occupaſtis: et tributa locoꝛũ: in quibus dñati
eſtis extra fines Judęę. Sin aũt: date pꝛo illis quĩgẽta
talẽta argenti: ⁊ exterminij qd exterminaſtis: ⁊ tributo
rũ ciuitatũ alia talenta quingẽta. Sin aũt: veniemus et
expugnabimus vos. Et venit athenobius amicus regiſ
in ieruſalẽ: ⁊ vidit gloꝛiã ſymonis: ⁊ claritatẽ in auro et
argẽto: ⁊ apparatũ copioſuz: ⁊ obſtupuit: ⁊ retulit ei ver
ba regis. Et reſpondit ei ſymon: ⁊ dixit ei: Neq̃ alienaz
terrã ſumpſimus: neq̃ alienã detinemus: ſed hęredita-
tẽ patrũ noſtroꝝ: quę iniuſte ab inimicis nr̃is aliq̃ tẽpo
re poſſeſſa eſt. Nos vero tẽpus habẽtes: vindicamꝰ hę-
reditatẽ patrũ noſtroꝝ. Nã de Joppe: ⁊ gazara: q̃ expo G
ſtulas: ipſi faciebãt in populo plagã magnã: et in regiõe
noſtra: hoꝛũ damus talenta centũ. Et nõ rñdit ei Athe
nobius verbũ. Reuerſus aũt cum ira ad regẽ: renuncia
uit ei verba iſta: et gloꝛiã Symonis: et vniuerſa q̃ vidit:
et iratus eſt rex ira magna. Triphon aũt fugit naui ĩ oꝛ
thoſaida. Et cõſtituit rex Cendebeũ ducẽ maritimũ: ⁊
exercitũ peditũ et equitũ dedit illi. Et mandauit illi mo
uere caſtra cõtra faciẽ Judęę: et mandauit ei ędificare
cedronẽ: et obſtruere poꝛtas ciuitatis: et debellare po-
pulũ. Rex aũt perſequebať triphonẽ. Et puenit cende-
beus Jamniã: et coepit irritare plebẽ: et conculcare Ju
dęã: et captiuare populũ: et interficere: et ędificare Ce-
dronẽ. Et collocauit illic equites: et exercitũ: vt egreſſi
pambularẽt viã Judęę: ſicut conſtituit ei rex. XVI.

A Et aſcendit Johannes de Gazaris:⁊ nuncia-
uit Simoni patri ſuo: que fecit cendebeus in
populo ipſoꝛū. Et vocauit Simō duos filios
ſuos ſenioꝛes: Judā ⁊ iohānē:⁊ ait illis: Ego
⁊ fratres mei:⁊ domus patris mei expugnauim⁹ hoſtes
iſrael ab adoleſcentia vſq; in hūc diē:⁊ pꝛoſperatū eſt in
manibus noſtris liberare Jſrael aliquoties. Nunc autē
ſenui:ſed eſtote loco meo:⁊ fratris mei: ⁊ egreſſi pugna
te pꝛo gente noſtra. Auxiliū vero de celo vobiſcū ſit. Et
elegit de regione viginti milia viroꝝ belligeratoꝛū: ⁊ eq̄
tes:⁊ pꝛofecti ſunt:ad cendebeū: ⁊ doꝛmierūt in modin
B Et ſurrexerūt mane:⁊ abierūt ī cāpū. Et ecce exercit⁹ co
pioſus in obuiā illis peditū:et equitū:⁊ fluuius toꝛrens
erat inter mediū ipſoꝛū. Et admouit caſtra cōtra faciē
eoꝛū ipſe:⁊ populus eius:et vidit populū trepidantē ad
transfretandū toꝛrentē:⁊ trāſfretauit pꝛimus. Et vide
runt eū viri:⁊ tranſierūt poſt eum. Et diuiſit populū: ⁊
equites ī medio peditū. Erat aūt equitatus aduerſario
rū copioſus nimis. Et exclamauerunt ſacris tubis: et ī
fugā cōuerſus eſt centebeus:⁊ caſtra eius:et ceciderunt
ex eis multi vulnerati: reſidui aūt in munitionē fugerūt
C Tunc vulneratus eſt Judas frater iohannis. Johānes
aūt īſecutus eſt eos: donec venit cedronē quē edificauit
⁊ fugerūt vſq; ad turres:q̄ erant in agris azoti: ⁊ ſuccē-
dit eas igni. Et ceciderūt ex illis duo milia viroꝛū:et re
uerſus eſt in iudeā in pace:⁊ Ptolemeus filius abobi cō
ſtitutus erat dux ī campo iericho: ⁊ habebat argentū et
aurū multū. Erat enī gener ſummi ſacerdotis:et exalta
tū eſt coꝛ eius:⁊ volebat obtinere regionē:et cogitabat
dolū aduerſus ſimonē:⁊ filios eius:vt tolleret eos. Si-
mon aūt pambulans ciuitates:que erāt in regiōe iudee
et ſollicitudinē gerens earū: deſcendit in iericho:ipſe et
matathias filius eius:et iudas anno cēteſimo ſeptuage
ſimoſeptimo:menſe vndecimo. Hic eſt menſis ſabbath.
Et ſuſcepit eos filius Abobi in munitiunculā: q̄ vocat
Doch cū dolo: quā edificauit:⁊ fecit eis cōuiuiū magnū
⁊ aſcondit illic viros. Et cū inebꝛiatus eſſet ſimon et fi-
lij eius: ſurrexit Ptolemeus cū ſuis: ⁊ ſumpſerunt ar-
D ma ſua:⁊ intrauerūt in cōuiuiū:⁊ occiderunt eum:⁊ du
os filios eius:⁊ quoſdā pueros eius. Et fecit deceptionē
magnā in Jſrael:⁊ reddidit mala pꝛo bonis. Et ſcripſit
hec ptolemeus:⁊ miſit regi:vt mitteret ei exercitū ī au-
xiliū:⁊ traderet ei regionē:et ciuitates eoꝛū:⁊ tributa.
Et miſit alios ī Gazarā tollere Johannē:⁊ tribunis mi
ſit epiſtolas:vt venirent ad ſe:⁊ daret eis argentū:⁊ au-
rum:et dona. Et alios miſit occupare Jeruſalē: ⁊ mon
tem templi. Et pꝛecurrens quidā nunciauit Johanni ī
Gazara:quia perijt pater eius:⁊ fratres eius: ⁊ quia mi
ſit te quoq; interfici. Ut audiuit: vehementer expauit:
⁊ cōpꝛehendit viros:qui venerant perdere eū:et occidit
eos. Cognouit enī:quia querebant eum perdere. Et ce
tera ſermonū Johannis:et belloꝛū eius:⁊ bonarū virtu
tū:quibus foꝛtiter geſſit:⁊ edificij muroꝛū: q̄s extruxit
⁊ reꝝ geſtaꝝ ei⁹: ecce hec ſcripta ſūt ī libꝛo dieꝝ ſacerdo
tij ei⁹:ex q̄ factus eſt pꝛinceps ſacerdotū poſt patrē ſuū.

Finis.

Liber ſecundus Machabaeoꝛū

Caput. I.

A FRatrib⁹ qui ſunt per
egyptū iudeis: ſalutē dicunt fratres
qui ſunt in ieroſolymis iudei: ⁊ qui ī
regione iudea:et pacē bonā. Bene fa
ciat vobꝭ deus:et meminerit teſtamē
ti ſui:qđ locutus eſt ad abraam:⁊ iſa
ac:⁊ iacob ſeruoꝛū ſuoꝛū fideliū: et det vobis coꝛ oib⁹:vt
colatis eū:⁊ faciatis eius voluntatē coꝛde magno:⁊ aīo
B volenti. Adaperiat coꝛ veſtrū in lege ſua:et in pꝛeceptis
ſuis:⁊ faciat pacē. Exaudiat oꝛatiōes veſtras:⁊ recōci
liet vobis:nec vos deſerat in tempoꝛe malo. Et nūc hic
ſumus oꝛātes ꝓ vobis. Regnante demetrio anno cente
ſimo ſexageſimonono nos iudei ſcripſimus vobis in tri
bulatiōe: ⁊ impetu:q̄ ſupuenit nobis in iſtis annis:ex q̄
receſſit iaſon a ſancta terra ⁊ a regno. Poꝛtā ſuccende-
runt:⁊ effuderūt ſanguinē innocentē. Et oꝛauimus ad
dñm:⁊ exauditi ſumus:⁊ obtulimus ſacrificiū et ſimila
ginē:⁊ accēdimus lucernas:⁊ ꝓpoſuim⁹ panes. Et nūc
frequētate dies ſcenophegie menſis caſleu. Anno cēteſi C
mo octogeſimooctauo:populus q̄ eſt ieroſolymis:et in
iudea:ſenatuſq;:⁊ iudas: Ariſtobolo magiſtro Ptole-
mei regis:qui eſt de genere chꝛiſtoꝛū ſacerdotū: ⁊ his q̄
in egypto ſunt iudeis:ſalutē ⁊ ſanitatē. De magnis pi-
culis a deo liberati magnifice gratias agimus ipſi:vt po
te q̄ aduerſus talē regē dimicauimus. Ipſe enī ebullire
fecit de perſide eos: q̄ pugnauerāt contra nos:⁊ ſanctā
ciuitatē. Nā cū in perſide eſſet dux ipſe:et cū ipſo immē
ſus exercitus cecidit in tēplo nanee: cōſilio deceptus ſa
cerdotū nanee. Etenī cū ea habitaturus venit ad locū
Antiochus: ⁊ amici ei⁹:⁊ vt acciperet pecunias multas
dotis nomine. Cūq; ꝓpoſuiſſent eas ſacerdotes nanee: D
⁊ ipſe cū paucis ingreſſus eſſet intra ambitū phani:clau
ſerūt templū. Cū aūt intraſſet antiochus:apertoq; oc-
culto aditu tēpli mittentes lapides pcuſſerunt ducē:et
eos q̄ cū eo erāt:⁊ diuiſerunt membꝛatim:⁊ capitib⁹ am
putatis:foꝛas pꝛiecerūt. Per oīa benedict⁹ deus:q̄ tra-
didit impios. Facturi igit quinta ⁊ viceſima die menſis
caſleu:purificationē templi:neceſſariū duximus ſignifi-
care vobis:vt ⁊ vos quoq; agatis diē ſcenophegie:⁊ diē
ignis:qui datus eſt: quādo nehemias edificato tēplo et
altari: obtulit ſacrificia. Nā cū in perſidē ducerent pa-
tres noſtri:ſacerdotes:q̄ tūc cultoꝛes dei erāt:acceptū
ignē de altari occulte abſconderūt in valle: vbi erat pu-
teus altus ⁊ ſiccus:⁊ in eo cōtutati ſunt eū:ita vt oībus
ignotus eſſet locus. Cū aūt pꝛeterijſſent anni multi: et E
placuit deo:vt mitteret nehemias a rege perſidis:nepo-
tes ſacerdotū illoꝛū:qui abſconderāt: miſit ad requirē-
dū ignē:⁊ ſicut narrauerūt nobis:nō īuenerūt ignē:ſed
aquā craſſam. Et iuſſit eos haurire:⁊ afferre ſibi:⁊ ſacri
ficia:que impoſita erant: iuſſit ſacerdos nehemias aſp-
gi ipſa aq̄:⁊ ligna:⁊ q̄ erāt ſuppoſita. Atq; hoc factū eſt
⁊ tēpus affuit:q̄ ſol refulſit:q̄ pꝛius erat in nubilo: accē
ſus eſt ignis magnus:ita vt oēs mirarent. Oꝛationē aūt
faciebāt oēs ſacerdotes: dū cōſummaret ſacrificiū iona
tha inchoante:ceteris aūt rūdentib⁹. Et nehemie erat
oꝛatio hunc habēs modū: Dñe deus oīm creatoꝛ: terri- F
bilis ⁊ foꝛtis:iuſtus ⁊ miſericoꝛs: q̄ ſolus es bonus rex:
ſolus pſtans:ſolus iuſtus:⁊ oīpotens:⁊ eternus:q̄ libe-
ras iſrael ab oī malo:qui feciſti patres electos:⁊ ſanctifi
caſti eos: accipe ſacrificiū ꝓ vniuerſo populo tuo iſrael:
cuſtodi ⁊ partē tuā:⁊ ſanctifica. Cōgrega diſpſionē no
ſtrā:libera eos qui ſeruiūt gentibus:⁊ cōtemptos: ⁊ ab
oīatos reſpice:vt ſciant gentes:q2 tu es deus noſter. Af
flige oppꝛimētes nos: ⁊ cōtumeliā faciētes in ſuperbia.
Cōſtitue populū tuū in loco ſancto tuo ſicut dixit moy
ſes. Sacerdotes aūt pſallebāt hymnos: vſq;quo cōſum
ptū eſſet ſacrificiū. Cū aūt conſumptū eſſet ſacrificiū:ex
reſidua aqua nehemias iuſſit lapides maioꝛes perfundi
Qđ vt factū eſt:ex eis flāma accenſa eſt:ſed ⁊ ex lumine: G
qđ refulſit ab altari cōſumpta eſt. Ut vero manifeſtata
eſt res:renunciatū eſt regi perſarū: qđ in loco: in q̄ ignē
abſconderāt hi:qui tranſlati fuerāt ſacerdotes:aq̄ appa
ruit:de q̄ nehemias: et q̄ cū eo erāt:purificauerūt ſacrifi
cia. Cōſiderans aūt rex:⁊ rem diligēter exaīans: fecit ei
tēplū:vt pꝛobaret qđ factū erat:⁊ cū pꝛobaſſet:ſacerdo-
tibus donauit multa bona:⁊ alia atq; alia munera: ⁊ ac
cipiēs manu ſua tribuebat eis. Appellauit autē nehemi
as hunc locū nepthar:qđ interpꝛetatur purificatio. Uo
catur aūt apud plures Nephi. II.

A Inuenitur aũt in deſcriptionibus Jeremie ꝓ
phete: ꝙ iuſſit eos ignẽ accipere: qui trãſmi-
grabant: vt ſignificatũ eſt: ⁊ vt mandauit trãſ
Deu. 4.a migrãtꝭ. Et dedit illis legẽ: ne obliuiſcerent
B precepta dñi: ⁊ vt nõ exerrarent mentib⁹ videntes ſimu
lacra aurea: ⁊ argentea: ⁊ ornamẽta eorũ. Et alia huiuſ
modi dicens: hortabatur ne legẽ amouerẽt a corde ſuo.
Erat aũt in ipſa ſcriptura: quõ tabernaculũ ⁊ arcã iuſſit
ꝓpheta diuino reſponſo ad ſe facto comitari ſecũ: vſq̃
exijt in montẽ: in q̃ Moyſes aſcendit: ⁊ vidit dei heredi
tatẽ. Et veniẽs ibi Jeremias: inuenit locũ ſpelunce: ⁊ ta
bernaculũ: ⁊ arcã: ⁊ altare incenſi intulit illuc: ⁊ oſtiũ ob
ſtruxit. Et acceſſerũt quidã ſimul: qui ſequebant: vt no-
tarẽt ſibi locũ: et nõ potuerũt inuenire. Ut aũt cognouit
Jeremias culpãs illos: dixit: ꝙ ignotus erit locus: do-
nec cõgreget deus cõgregationẽ populi: ⁊ ꝓpitius fiat.
C Et tũc dñs oſtendet hec: ⁊ apparebit maieſtas dñi: ⁊ nu
bes erit ſicut ⁊ moyſi manifeſtabat: ⁊ ſicut cũ Salomon
petijt: vt loc⁹ ſanctificaretur magno deo: manifeſtabat
3.reg.8.a hec. Magnifice etenĩ ſapientiã tractabat: et vt ſapiẽtiã
habens: obtulit ſacrificiũ dedicatiõis: et cõſummatiõis
tẽpli. Sicut ⁊ moyſes orabat ad dñm: ⁊ deſcendit ignis
de celo: ⁊ cõſumpſit holocauſtũ: ſic et ſalomon orauit: et
deſcẽdit ignis de celo: ⁊ cõſumpſit holocauſtũ. Et dixit
moyſes: eo ꝙ non ſit comeſtum qđ erat pro peccato: con
ſumptũ eſt. Similiter ⁊ Salomon octo diebus celebra
D uit dedicationẽ. Inferebant aũt in deſcriptionib⁹: ⁊ cõ
mentarijs neemie hec eadẽ: ⁊ qualiter cõſtruens bibli
othecã cõgregauit de regionibus libros: ⁊ ꝓphetarũ: et
dauid: ⁊ epiſtolas regũ: et de donarijs. Similiter aũt et
iudas ea: que didicerat ꝑ bellũ: qđ nobꝭ acciderat cõgre
gauit oĩa: ⁊ ſunt apud nos. Si ergo deſideratꝭ hec: mit
tite qui perferãt vobꝭ. Acturi itaq̃ purificationẽ ſcripſi
mus vobis. Bene ergo facietis: ſi egeritis hos dies. De
us aũt qui liberauit populũ ſuũ: ⁊ reddidit hereditatẽ
oĩbus: ⁊ regnũ: ⁊ ſacerdotiũ: ⁊ ſanctificationẽ: ſicut pro
miſit in lege: ſperamus ꝙ cito noſtri miſerebit: ⁊ cõgre-
E gabit de ſub celo in locũ ſanctũ. Eripuit enĩ nos de ma-
gnis ꝑiculis: ⁊ locũ purgauit. De iuda vero machabeo:
et fratribus eius: ⁊ de tẽpli purificatione: ⁊ de are dedi-
catione: ſed ⁊ de prelijs: que pertinẽt ad antiochũ nobi
lẽ: ⁊ filiũ eius Eupatorẽ: et de illuminationibus: que de
celo facte ſunt ad eos: qui pro iudeis fortiter fecerũt ita
vt vniuerſam regionẽ: cũ pauci eſſent: vindicarent: ⁊ bar
barã multitudinẽ fugarẽt: ⁊ famoſiſſimũ in toto orbe tẽ
plum recuperarent: ⁊ ciuitatẽ liberarent: ⁊ vt leges que
abolite erant reſtituerentur domino cũ omi tranquilli-
F tate propitio facto illis. Itẽq̃ ab Jaſone Cyreneo quĩ
q̃ libris cõprehenſa tentauimus nos vno volumine bre-
uiare. Cõſiderantes enĩ multitudinẽ librorũ: ⁊ difficulta
tẽ volentibus aggredi narratiões hiſtoriarũ ꝓpter mul
titudinẽ rerũ: curauimus volentibus quidẽ legere: vt eſ
ſet animi oblectatio: ſtudioſis vero: vt facili⁹ poſſint me
morie cõmendare: oĩbus aũt legentibus vtilitas cõfera
tur. Et nobis quidẽ ipſis: qui hoc opus breuiandi cauſa
ſuſcepimus: non facilẽ laborẽ: immo vero negociũ plenũ
vigiliarũ: et ſudoris aſſumpſimus. Sicut hi qui prepa-
rant cõuiuiũ: et querunt aliorũ voluntati parere: ꝓpter
multorũ gratiã: libenter laborẽ ſuſtinemus: veritatem
quidẽ de ſingulis autoribus cõcedentes: ipſi aũt ſecũ-
G dũ datã formã breuitati ſtudentes. Sicut enĩ noue do-
mus architecto de vniuerſa ſtructura curandũ eſt: ei ve
ro qui pingere curat: que apta ſunt ad ornatũ exquiren-
da ſunt: ita eſtimandũ eſt et in nobꝭ. Etenĩ intellectum
colligere: ⁊ ordinare ſermonẽ: ⁊ curioſius partes ſingu
las q̃ſq̃ diſquirere: hiſtorie cõgruit autori: breuitatẽ ve
ro dictiõis ſectari: ⁊ executiões rerũ vitare: breuitati cõ-
cedendũ eſt. Hinc ergo narrationẽ incipiem⁹: de ꝑfatio
ne tãtũ dixiſſe ſufficiat. Stultũ etenĩ eſt: ante hiſtoriã ef
fluere: in ipſa aũt hiſtoria ſuccingi. III.

Igitur cum ſancta ciuitas habitaret in omni A
pace: leges etiã adhuc optime cuſtodirent ꝓ-
pter onie pontificis diſpoſitionẽ: et pietatẽ et
aĩos odio habentes mala: fiebat vt et ipſi re-
ges ⁊ principes locũ ſummo honore dignũ ducerẽt: ⁊ tẽ
plũ maximis muneribus illuſtrarẽt: ita vt ſeleucus aſie
rex de redditibus ſuis preſtaret oẽs ſumptus: ad mini-
ſteriũ ſacrificiorũ pertinentes. Simon aũt de tribu beni
amin prepoſitus tẽpli cõſtitutus: cõtendebat obſiſtẽte
ſibi principe ſacerdotũ: iniquũ aliquid in ciuitate moli-
ri. Sed cũ vincere oniã nõ poſſet: venit ad Appollonium
tharſe filiũ: qui eo tẽpore erat dux coeleſyrie ⁊ phoenicꝭ:
⁊ nunciauit ei: pecunijs innumerabilibus plenũ eſſe era
riũ Jeroſolymis: ⁊ cõmunes copias immenſas eſſe: que nõ
ꝑtinent ad rationẽ ſacrificiorũ: eſſe aũt poſſibile: ſub po
teſtate regis cadere vniuerſa. Cumq̃ retuliſſet ad regẽ B
apollonius de pecunijs: que delate erant: ille accitũ heli
odorũ: qui erat ſuꝑ negocia eius: miſit cũ mandatis: vt
predictã pecuniã transportaret. Statimq̃ heliodorus
iter eſt aggreſſus: ſpecie quidẽ quaſi per Coeleſyriam et
phoenicẽ ciuitates eſſet peragraturus: reuera autẽ re-
gis propoſitũ perfecturus. Sed cum veniſſet Jeroſoly
mã: et benigne a ſummo ſacerdote in ciuitate eſſet acce
ptus: narrauit de dato indicio pecuniarũ: et cui⁹ rei gra
tia adeſſet aperuit. Interrogabat autẽ: ſi vere hec ita eſ
ſent. Tũc ſummus ſacerdos oſtendit depoſita eſſe hec C
ad victualia viduarũ: et pupillorũ: quedã vero eſſe Hyr
cani tobie viri valde eminentis: in his que detulerat im
pius ſimon. Uniuerſa autẽ argenti talenta eſſe quadri-
genta: ⁊ auri ducenta. Decipi vero eos: qui credidiſſent
loco et templo: qđ per vniuerſum mundũ honoratur: ꝓ
ſui veneratiõe: et ſanctitate omnino impoſſibile eſſe. At
ille pro his que habebat in mandatis a rege: dicebat om
ni genere regi ea eſſe deferenda. Cõſtituta aũt die intra
bat de his heliodorus ordinaturus. Nõ modica vero ꝑ
vniuerſam ciuitatem erat trepidatio. Sacerdotes aũt
ante altare cũ ſtolis ſacerdotalibus iactauerunt ſe: et in
uocabant de celo eũ: qui de depoſitis legẽ poſuit: vt his
qui depoſuerant ea: ſalua cuſtodiret. Jam vero qui vide
rat ſummi ſacerdotis vultum: mẽte vulnerabatur. Fa
cies enĩ et color immutatus declarabat internum animi
dolorẽ. Circũfuſa enĩ erat moeſticia quedã viro: et hor- D
ror corporis: per quẽ manifeſtus aſpiciẽtibus dolor cor
dis eius efficiebatur. Alij etiam cõgregati de domibus
cõfluebant publica ſupplicatione obſecrantes: pro eo ꝙ
in contemptũ locus eſſet venturus. Accincteq̃ mulie-
res cilicijs pectus ꝑ plateas cõfluebant: ſed et virgines
que cõcluſe erant procurrebant ad Oniam: alie autem
ad muros: quedã vero per feneſtras aſpiciebant: vniuer
ſe autẽ protẽdentes manus in celũ deprecabãtur. Erat
enĩ miſera commixte multitudinis: et magni ſacerdotꝭ
in agone conſtituti expectatio. Et hi quidẽ inuocabant
omnipotentẽ deũ: vt credita ſibi his: qui crediderant: cũ
omni integritate conſeruarẽtur. Heliodorus autẽ: qđ
decreuerat: perficiebat eodẽ loco ipſe cum ſatellitib⁹ cir
ca erariũ preſens. Sed ſpiritus oĩpotentis dei magnam E
fecit ſue oſtenſionis euidentiã: ita vt oẽs: qui auſi fuerãt
parere ei: ruentes dei virtute in diſſolutionẽ: ⁊ formidi-
nẽ cõuerterent. Apparuit enĩ illis quidã equus terribilẽ
habẽs ſeſſorẽ: optimis opperimentis adornat⁹. Iſq̃ cũ
impetu heliodoro priores calces eliſit. Qui aũt ei ſede-
bat: videbat arma habere aurea. Alij etiam apparuerunt
duo iuuenes virtute decori: optimi gl'ia: ſpecioſiq̃ ami-
ctu: qui circũſteterũt eũ: ⁊ ex vtraq̃ parte flagellabãt: ſi
ne intermiſſiõe multis plagis verberantes. Subito aũt F
heliodorus cõcidit in terrã: eũq̃ multa caligine circun
fuſum rapuerũt: atq̃ in ſella geſtatoria poſitũ eiecerũt.
Et is qui cũ multis curſoribus: ⁊ ſatellitibus predictũ
ingreſſus eſt erariũ: portabat nullo ſibi auxilium ferente
manifeſta dei cognita virtute. Et ille quidem per diuinã

virtutē iacebat mutus atqꝫ omni ſpe 7 ſalute priuatus.
Hi aūt dñm benedicebāt:qr magnificabat locū ſuū et tē
plū:qđ paulo ante timore ac tumultu erat plenū:apparē
te omnipotente dño:gaudio et leticia impletū eſt. Tūc
vero ex amicis heliodori quidā rogabāt cōfeſtim oniaꝫ:
vt inuocaret altiſſimū: vt vitā donaret ei:qui ī ſupremo
B ſpiritu erat cōſtitutus. Cōſiderans aūt ſummus ſacer-
dos:ne forte rex ſuſpicaret̃ maliciā aliquā ex iudeis cir-
ca heliodorū cōſummatā:obtulit ꝓ ſalute viri hoſtiā ſa-
lutarē. Cūqꝫ ſumm⁹ ſacerdos exoraret:ijdē iuuenes eiſ
dē veſtib⁹ amicti:aſtātes heliodoro dixerūt:Onię ſacer
doti gratias age:nā ꝓpter eū dñs tibi vitā donauit. Tu
aūt a deo flagellatus: nuncia oībus magnalia dei 7 pote
ſtatē. Et his dictis nō cōparuerūt. Heliodorus aūt ho-
ſtia deo oblata:7 votis magnis promiſſis ei: ꝗ viuere il-
li cōceſſit:7 onię gratias agēs: recepto exercitu repeda
bat ad regē. Teſtabat̃ autē oībus ea:quę ſub oculis ſuis
viderat opera magna dei. Cū aūt rex interrogaſſet heli
odorū:quis eſſet aptus adhuc ſemel Jeroſolymā mitti:
ait: Si quē habes hoſtē:aut regni tui inſidiatorem:mit
te illuc: et flagellatū eū recipies:ſi tamē euaſerit eo ꝙ in
loco ſit vere dei quędam virtus. Nam ipſe:qui habet in
cęlis habitationē:viſitator 7 adiutor eſt loci illius:7 ve-
nientes ad malefaciendū percutit ac perdit. Igitur de
heliodoro:7 ęrarij cuſtodia ita res ſe habet. IIII.

A Symon aūt prędictus pecuniarū:7 patrię de-
latoꝛ:male loquebat̃ de onia:tanꝙ ipſe helio-
dorū inſtigaſſet ad hęc: 7 ipſe fuiſſet inuentor
malorū: prouiſoremqꝫ ciuitatis ac defenſorem
gentis ſuę:et ęmulatorē legis dei audiebat inſidiatoreꝫ
regni dicere. Sed cū inimicitię intantū procederent: vt
etiā per quoſdā ſymonis neceſſarios homicidia fierent:
cōſiderans onias periculū cōtentiōis:7 apolloniū in ſa-
nire:vtpote ducē coeleſyrię:et phoenicis:ad augendam
maliciā Simonis ad regē ſe cōtulit: non vt ciuiū accu-
ſator:ſed communē vtilitatē apud ſemetipſum vniuer-
ſę multitudinis cōſiderans. Uidebat eñ ſine regali pro
uidentia impoſſibile eſſe: pacē rebus dari: nec Simonē
poſſe ceſſare a ſtultitia ſua. Sed poſt Seleuci vitę exceſ
ſum: cum ſuſcepiſſet regnū antiochus:qui nobis appel-
labatur:ambiebat Jaſon frater onię ſummū ſacerdoti-
um:adito rege ꝓmittens ei argenti talenta trecēta ſex-
aginta: 7 ex redditibus alijs talenta octoginta. Super
B hoc ꝓmittebat et alia centū quiquaginta:ſi poteſtati ei⁹
cōcederet̃ gymnaſiū:7 ephebiā ſibi cōſtituere: 7 eos qui
in Jeroſolymis erāt antiochenos ſcribere. Qđ cum rex
annuiſſet:7 obtinuiſſet principatū:ſtatim ad gentilē ri-
tū contribules ſuos transferre coepit:7 amotis his:quę
humanitatꝫ cauſa iudęis a regib⁹ fuerāt cōſtituta:ꝑ Jo
annē patrē eupolemij:qui apud Romanos de amicitia
7 ſocietate functus eſt legatiōe legitima: ciuiū iura de-
C ſtituēs:praua inſtituta ſanciebat. Etenī auſus eſt ſub ip
ſa arce gymnaſiū cōſtituere:7 optimos quoſqꝫ ephebor
in lupanaribus ponere. Erat aūt hoc nō initiū:ſed incre
mentū quoddā:7 ꝓfectus gentilis:7 alienigenę cōuer-
ſationis: ꝓpter impij: 7 non ſacerdotis Jaſonis nefari
um et inauditū ſcelus:ita vt ſacerdotes iam nō circa al-
tarꝫ officia dediti eſſent:ſed cōtēpto tēplo:ſacrificijs ne
glectis:feſtinarēt participes fieri palęſtrę:et prębitiōis
eius iniuſtę:7 in exercitijs diſci:et patrios quidē hono-
res nihil habentes:gręcas glorias optimas arbitraban
tur: quarū gratia periculoſa eos cōtentio habebat:7 eo
rū inſtituta ęmulabant̃: ac per omnia his cōſimiles eſſe
cupiebant:ꝗs hoſtes:et ꝑemptores habuerāt. In leges
eñ diuinas impie agere impune nō cedit:ſed hoc temp⁹
ſequens declarabit. Cū autē quinquēnalis agon Tyro
celebraret̃: et rex pręſens eſſet:miſit Jaſon facinoroſos
ab ieroſolymis viros peccatores:portantes argenti di-
drachmas trecētas in ſacrificiū Herculis:quas poſtula
uerunt hi:qui aſportauerāt:ne in ſacrificijs erogarētur:

quia non oporteret: ſed in alios ſumptus eas deputari.
Sed hęc oblata ſunt quidē ab eo:qui miſerat in ſacrifi-
ciū herculis:ꝓpter pręſentes aūt datę ſunt in fabricā na
uiū triremiū. Miſſo aūt ī ęgyptū apollonio neſthei filio
propter primates ptolomęi philometoris regis. Cum
cognouiſſet antiochus alienū ſe a negocijs regni effectū
proprijs vtilitatibus cōſulens:profectus inde venit iop
pen:7 inde Jeroſolymā. Et magnifice ab Jaſone 7 ciui
tate ſuſceptus:cum facularū luminibus:7 laudibus in-
greſſus eſt:et inde ī phoenicē exercitū cōuertit. Et poſt
trienniј tempus miſit Jaſon menelaū ſupradicti ſimo-
nis fratrē portātē pecunias regis:7 de negocijs neceſſa
rijs reſponſa ꝑlaturū. At ille cōmendatus regi:cum ma
gnificaſſet faciem poteſtatis eius:in ſemetipſuꝫ retorſit
ſummū ſacerdotiū:ſuppōnēs iaſoni argenti talēta trecē
ta. Acceptiſqꝫ a rege mandatis venit:nihil quidē habēs
dignū ſacerdotio:animos vero crudelis tyranni:et ferę
beluę irā gerens. Et Jaſon quidē qui propriū fratrē ca
ptiuauerat:ipſe decept⁹ ꝓfugus in ammanitē expulſus
eſt regionē. Menelaus autē principatū quidē obtinuit
de pecunijs vero regi ꝓmiſſis:nihil agebat:cum exactio
C nē faceret ſoſtratus:qui arci erat prępoſitus. Nam ad-
hunc exactio vectigalium ꝑtinebat:quā ob cauſaꝫ vtriqꝫ
ad regē ſunt euocati. Et menelaus amotus eſt a ſacer-
dotio:ſuccedente Lyſimacho fratre ſuo: Soſtratus au
tē prędatus eſt Cyprijs. Et cū hęc agerent̃:cōtigit thar
ſenſes 7 mallotas ſeditionē mouere: eo ꝙ antiochi regꝫ
cōcubinę dono eſſent dati. Feſtinanter itaqꝫ rex venit ſe
dare illos:relicto ſuffecto vno ex comitibus ſuis andro
nico. Ratus aūt menelaus accepiſſe ſe tempus oportu
nū: aurea quędā vaſa e templo furatus donauit Andro
nico:7 alia vendiderat tyro:7 per vicinas ciuitates. Qđ
cum certiſſime cognouiſſet onias: arguebat eū :ipſe ī lo
co tuto ſe continens antiochię ſecus daphnē. Unde me
nelaus accedēs ad andronicū:rogabat vt oniā interfice
ret. Qui cum veniſſet ad oniā: 7 datis dextris cum iure
iurando: ꝗuis eſſet ei ſuſpectus: ſuaſiſſet de aſylo proce
dere:ſtatim euꝫ peremit:nō veritus iuſtitiā: ob quā cau
ſam non ſolum Judęi:ſed etiā alię quoqꝫ nationes indi
gnabantur:7 moleſte ferebant de nece tanti viri iniuſta.
D Sed regreſſum regem de Cilicię locis adierunt Judęi
apud Antiochiam ſimul et Gręci:conquerentes de ini-
qua nece Onię. Contriſtatus itaqꝫ eſt animo Antioch⁹
propter Oniā:7 flexus ad miſericordiam:lachrymas fu
dit:recordatus defuncti ſobrietatē 7 modeſtiam. Accē
ſiſqꝫ animis Andronicum purpura exutū: per totā ciui
tatē iubet circunduci:et in eodē loco in quo in oniā im-
pietatē cōmiſerat:ſacrilegū vita priuari:dño illi condi-
gnā retribuēte poenā. Multis aūt ſacrilegijs in tēplo a
Lyſimacho cōmiſſis menelai cōſilio: 7 diuulgata fama:
cōgregata eſt multitudo aduerſuꝫ lyſimachū:multo iaꝫ
auro exportato. Turbis aūt inſurgēib⁹:7 animis ira re
pletis: Lyſimachus armatis fere tribus milibus iniꝗs
manib⁹ vti coepit:duce ꝗdam tyranno:ętate pariter 7
E demētia ꝑuecto. Sed vt intellexerūt conatū lyſimachi:
alij lapides:alij fuſtes validos arripuere:quidā vero ci-
nerē in Lyſimachū iecere. Et multi ꝗdē vulnerati:ꝗdā
autē proſtrati:oēs vero in fugā cōuerſi ſunt. Ipſuꝫ etiā
ſacrilegū ſecus ęrariū interfecerūt. De his ergo coepit
iudiciū aduerſus menelaū agitari. Et cū veniſſet rex ty-
rū:ad ipſuꝫ negociū detulerūt miſſi tres viri a ſenioribꝰ
Et cū ſuperaret̃ menelaus:promiſit ptolomęo multas
pecunias dare ad ſuadendū regi. Itaqꝫ ptolomęus ī ꝗ
dā atrio poſitū ꝗſi refrigerādi gratia regē adijt:7 dedu
xit a ſententia:7 menelaū quidē vniuerſę malicię reū cri-
minib⁹ abſoluit:miſeros aūt: ꝗ etiā ſi apud ſcythas cau
ſam dixiſſent:innocētes iudicarent̃:hos morte damna-
uit. Cito ergo īiuſtā poenā dederūt:ꝗ pro ciuitate 7 po
pulo:7 ſacris vaſis cauſaꝫ ꝓſecuti ſunt. Quāobrē Tyrij
qꝫ īdignati erga ſepulturā eorū liberaliſſimi extiterūt.

Menelaus autē propter auariciam eorū:qui in poten-
tia erant: permanebat in poteſtate: creſcens in malicia
ad inſidias ciuium. V.

A Odem tempore Antiochus ſecundā ꝓfecti
onē parauit in egyptū. Cōtigit aūt per vni
uerſam ieroſolymorū ciuitatē videri diebus
quadraginta per aera equites diſcurrentes:
auratas ſtolas habentes: et haſtas quaſi cohortes arma
tas:⁊ curſus equoꝝ ꝑ ordines digeſtos:⁊ cōgregatiōes
fieri comin⁹:⁊ ſcutorū motus:⁊ galeatorū multitudinē
gladijs diſtrict:⁊ teloꝝ iact⁹:⁊ aureorū armoꝝ ſplēdo
rē:oīſqꝫ generis loricarū. Quapropter oēs rogabant in
bonū monſtra cōuerti. Sed cū falſus rumor exiſſet:tan
ꝙ vita exceſſiſſet antiochus:aſſumptis Iaſon nō minus
mille viris:repente aggreſſus eſt ciuitatē:et ciuibus ad
murū cōuolantib⁹:ad vltimū apprehenſa ciuitate: Me
nelaus fugit in arcē. Iaſon vero nō parcebat ī cede ciui
bus ſuis:nec cogitabat ꝓſperitatē aduerſum cognatos
malū eſſe maximū arbitrās: hoſtiū ⁊ nō ciuiū ſe trophea
capturū:⁊ principatū quidē nō obtinuit:finē vero inſidi
arū ſuarū cōfuſionē accepit:⁊ profugus iterū abijt ī am
B manitē. Ad vltimū in exitiū ſui cōcluſus ab aretha Ara
bū tyrāno:fugiēs de ciuitate in ciuitatē:oībus odioſus
vt refuga legū:⁊ execrabilis: vt patrie: ⁊ ciuiū hoſtis:in
egyptū retruſus eſt: ⁊ qui multos de patria ſua expule-
rat: ꝑegere perijt: Lacedemonas ꝓfectus: quaſi pro co
gnatiōe ibi refugiū habiturus. Et qui inſepultos mul-
tos abiecerat:ipſe ⁊ illamētatus:⁊ inſepultus abijcit:et
ſepultura neqꝫ ꝑegrina vſus:neqꝫ patrio ſepulchro par-
ticipans. His itaqꝫ geſtis:ſuſpicatus eſt rex ſocietatem
deſerturos iudeos: ⁊ ob hoc ꝓfectus ex egypto efferat
animis:ciuitatē quidē armis cepit. Iuſſit aūt militib⁹ ī
terficere:nec parcere occurſantib⁹:⁊ ꝑ domos aſcēden-
tes trucidare. Fiebāt ergo cedes iuuenū:ac ſeniorum:⁊
mulierū:⁊ natorū exterminia:virginumqꝫ:⁊ paruulorū
C neces. Erāt aūt toto triduo octogīta milia interfecti:q̄
draginta milia vincti:nō minus aūt venūdati. Sed nec
iſta ſufficiūt:auſus eſt etiā intrare tēpluꝫ vniuerſa terra
ſanctius menelao ductore: qui legū ⁊ patrie fuit ꝓditor
⁊ ſceleſtis manibus ſumēs ſancta vaſa:que ab alijs regi-
bus:⁊ ciuitatibus erāt poſita ad ornatū loci: ⁊ gloriam
cōtrectabat indigne:⁊ cōtaminabat. Ita alienat⁹ mēte
antiochus: nō cōſiderabat ꝙ propter peccata habitātiū
ciuitatē modicū deus fuerat irat⁹:propter qđ et accidit
circa locū deſpectio. Alioquin niſi cōtigiſſet eos multis
peccatis eſſe inuolutos:ſicut heliodor⁹: qui miſſus eſt a
ſeleuco rege ad expoliandū erariū:etiā hic ſtatim adue-
niēs flagellatus:⁊ repulſus vtiqꝫ fuiſſet ab audacia. Ve
rū nō propter locū gentē:ſed propter gentē locū de⁹ ele
git:ideoqꝫ ⁊ ipſe locus particeps factus eſt ppl'i malorū:
D poſtea aūt fiet ſocius bonorū. Et qui derelictus ī ira dei
oīpotentis eſt:iteꝝ in magni dei recōciliatiōe cū ſumma
gloria exaltabit. Igitur antiochus mille ⁊ octingentis
ablatis de tēplo talentis: velociter antiochiā regreſſus
eſt: exiſtimans ſe pre ſuperbia terrā ad nauigandū: pela
gus vero ad iter agendū deducturū propter mentis ela
tionē. Reliquit aūt prepoſitos ad affligendā gentē: Ie
roſolymis quidē philippū genere phrygē: moribus cru
deliorē eo ipſo:a q̄ cōſtitutus eſt:in Garizim aūt andro
nicū ⁊ menelaū qui grauius ꝙ ceteri imminebāt ciui⁹.
Cūqꝫ appoſitus eſſet cōtra iudeos:miſit odioſum prin
cipē apolloniū cū exercitu viginti ⁊ duobus milibus: p̄-
cipiens ei oēs perfecte etatis interficere:mulieres:ac iu
uenes: ac virgines vendere. Qui cū veniſſet ieroſolymā
pacē ſimulans: quieuit vſqꝫ ad diē ſanctū ſabbati:⁊ tunc
feriatis iudeis: arma capere ſuis precepit. Oēſqꝫ ſimul
qui ad ſpectaculū proceſſerant: trucidauit:⁊ ciuitatē cū
armatis diſcurrens ingentē multitudinē peremit. Iu-
das aūtē Machabeus qui decimus fuerat:ſeceſſerat in
deſertū locū: ibiqꝫ inter feras vitā in montibus cuꝫ ſuis
agebat:⁊ foeni cibo veſcētes:demorabant:ne participes
eſſent coinquinationis. VI.

Ed nō poſt multū tēporis miſit rex ſenē quē-
dā antiochenū: qui compelleret iudeos: vt ſe A
transferrēt a patrijs ⁊ dei legibus:cōtamina
re etiā ꝙ ī ieroſolymis erat tēplū: ⁊ cognomi
nare Iouis olympij:⁊ in garizim:ꝓ vt erant hi:qui locū
inhabitabāt Iouis hoſpitalis. Peſſima aūt ⁊ vniuerſis
grauis erat malorū incurſio. Nā templū luxuria:et co-
meſſationibus gentiū erat plenū:⁊ ſcortantiū cū mere-
tricibus: ſacratiſqꝫ edibus mulieres ſe vltro ingerebāt
intro ferētes ea que nō licebat. Altare etiā plenū erat il-
licitis:q̄ legib⁹ prohibebant. Neqꝫ aūt ſabbata cuſtodi
ebant:neqꝫ dies ſolennes patrij ſeruabant: nec ſimplici B
ter ſe quiſꝙ iudeū cōfitebat. Ducebant aūt cū amara ne
ceſſitate ī die natalis regis ad ſacrificia:et cū liberi ſacra
celebrarent: cogebant hedera coronati libero circūire.
Decretū autē exijt in proximas gentiliū ciuitates:ſug-
gerētib⁹ ptolomeis: vt pari modo ⁊ ipſi aduerſus iude
os agerent: vt ſacrificarēt:eos aūt qui nollent trāſire ad
inſtituta gentiliū:īterficerēt. Erat ergo videre miſeriā
Due em̄ mulieres delate ſunt natos ſuos circuncidiſſe C
q̄s ad vbera infantibus ſuſpēſis:cū publice ꝑ ciuitatē cir
cūduxiſſent:ꝑ muros precipitauerunt. Alij vero ad ꝓxi
mas coeuntes ſpeluncas:⁊ latēter ſabbati diē celebran-
tes:cū indicati eſſent philippo: flāmis ſuccēſi ſunt:eo ꝙ
verebant ꝓpter religionē: et obſeruantiā manu ſibimet
auxiliū ferre. Obſecro aūt eos:qui hūc librū lecturi ſunt
ne abhorreſcant propter aduerſos caſus:ſed reputēt ea
q̄ acciderūt: nō ad interitū: ſed ad correptionē eſſe gene
ris noſtri. Etem̄ multo tēpore nō ſinere peccatorib⁹ ex
ſentētia agere:ſed ſtatim vltiōes adhibere:magni bn̄fi-
cij eſt indiciū. Nō em̄ ſicut in alijs nationibus dn̄s pati-
enter expectat: vt eas cū iudicij dies aduenerit: in pleni D
tudine peccatorū puniat. Ita ⁊ ī nobis ſtatuit:vt pecca
tis nr̄is in finē deuolut:ita demū in nos vindicet. Pro
pter qđ nunꝙ quidē a nobis miſcdiam ſuā amouet: cor
ripiens vero in aduerſis populū ſuū nō dereliquit. Sed
hec nobis ad cōmonitionē gentiū dicta ſint paucis. Iā
aūt veniendū eſt ad narrationē. Igit Eleazarus vn⁹ de
primoribus ſcribarū: vir etate prouectus: ⁊ vultu deco
rus:aperto ore hians:cōpellebat carnē porcinā mandu
care. At ille glorioſiſſimā mortē magis ꝙ odibilē vitam
cōplectēs: voluntarie preibat ad ſuppliciū. Intuēs au E
tē quēadmodū oporteret accedere patienter ſuſtinens:
deſtinauit nō admittere illicita propter vite amorē. Hi
aūt qui aſtabāt:iniqua miſeratiōe cōmoti: propter anti
quā viri amicitiā:tollētes eū ſecreto rogabāt afferri car
nes:quibus veſci ei licebat: vt ſimularet manducaſſe:ſi-
cut rex imperauerat de ſacrificij carnib⁹: vt hoc facto a
morte liberaretur: ⁊ propter veterē viri amicitiā hanc ī
eo faciebāt humanitatē. At ille cogitare coepit etat ac
ſenectutis ſue eminentiā dignā:⁊ ingenite nobilitat ca
nicie:atqꝫ a puero optime cōuerſatiōis actus: ⁊ ſecūdū
ſancte:⁊ a deo cōdite legis conſtituta:reſpondit cito:di
cens premitti ſe velle in infernū. Nō em̄ etati noſtre di-
gnū eſt:inquit:fingere: vt multi adoleſcentiū arbitran- F
tes Eleazarū nonaginta annoꝝ trāſiſſe ad vitā alienige
narū:⁊ ipſi propter meā ſimulationē:⁊ propter modicū
corruptibilis vite tempus decipiant:⁊ ꝑ hoc maculam
atqꝫ execrationē mee ſenectuti conquirā. Nā ⁊ ſi in pre
ſenti tempore ſupplicijs hominū eripiar:ſed manū om-
nipotentis nec viuus:nec defunctus effugiā. Quāobreꝫ
fortiter vitā excedendo:ſenectute quidē dignus appare
bo: adoleſcentibus aūt exemplū forte relinquā: ſi prom
pto animo:ac fortiter pro grauiſſim: ac ſanctiſſimis le
gibus honeſta morte perfungar. His dictis cōfeſtim ad
ſuppliciū trahebatur. Hi autē:qui eū ducebant:⁊ paulo G
ante fuerant mitiores: in irā cōuerſi ſunt:propter ſmo
nes ab eo dictos: q̄s illi per arrogātiā prolatos arbitra

bātur. Sed cū plagis perimeref: ingemuit: 7 dixit: Do
mine qui habes ſanctā ſcientiā: manifeſte tu ſcis: qa cū a
morte poſſem liberari: duros corpoꝝ ſuſtineo dolores:
ſecundū aīam vero propter timorē tuū libenter hec pa
tior. Et iſte qdē hoc modo vita deceſſit: nō ſolū iuueni
bꝰ: ſed 7 vniuerſe gēti memoriā mortis ſue ad exemplū
virtutis: 7 fortitudinis derelinquens. VII.
A COntigit aūt ſeptē fratres vna cum matre ſua
apprehenſos: compelli a rege edere cōtra fas
carnes porcinas: flagris 7 taureis cruciatos
Vnus aūt ex illis: q erat primꝰ: ſic ait: Quid
queris: 7 qd vis diſcere a nobis? Parati ſumus mori ma
gis: ꝙ patrias: 7 dei leges preuaricari. Iratus itaqꝫ rex
iuſſit ſartagines: 7 ollas eneas ſuccēdi: qbus ſtatim ſuc
cenſis: iuſſit ei qui prior fuerat locutꝰ: amputari linguā
7 cute capitis abſtracta: ſummas quoqꝫ manus 7 pedes
ei preſcidi: ceteris eius fratribus 7 matre inſpicientibꝰ
B Et cū iā per oīa inutilis factus eſſet: iuſſit ignē admo
ueri: 7 adhuc ſpirantē torreri in ſartagine: in q cum diu
cruciaretur: ceteri vna cū matre inuicē ſe hortabantur
mori fortiter dicētes: Dominus deus aſpiciet veritatē:
et conſolabitur in nobis: queadmodū in proteſtatione
cantici declarauit moyſes: Et in ſeruis ſuis conſolabif.
Deu.32.f Mortuo itaqꝫ illo primo hoc modo: ſequentem deduce
bant ad illudendū: 7 cute capitis eius cū capillis abſtra
cta: interrogabāt ſi manducaret prius: ꝙ toto corpore
per mēbra ſingula puniref. At ille rūdens patria voce:
dixit: Nō faciam. Propter qd 7 iſte ſequenti loco primi
tormēta ſuſcepit. Et in vltimo ſpiritu cōſtitutus: ſic ait
Tu quidē ſceleſtiſſime in pſenti vita nos perdis: ſed rex
mundi defunctos nos pro ſuis legibus ī eterne vite re
C ſurrectione ſuſcitabit. Poſt hunc tertius illudif: et lin
guā poſtulatus cito protulit 7 manus conſtanter exten
dit: 7 cū fiducia ait: E celo iſta poſſideo: ſed ꝓpter dei le
ges nunc hec ipſa deſpicio: qm ab ipſo me ea recepturū
ſpero. Ita vt rex: 7 qui cū ipſo erant: mirarenf adoleſcē
tis animū: ꝙ tanꝙ nihilū duceret cruciatus. Et hoc ita
defuncto: quartū vexabāt ſimiliter torquentes. Et cum
iam eſſet ad mortē: ſic ait: Potius eſt ab hoībus morti
datos ſpē expectare a deo: iterū ab ipſo reſuſcitādos. Ti
bi eñi reſurrectio ad vitā non erit. Et cum admouiſſent
quintū: vexabant eū. At ille reſpiciēs in eū: dixit: Pote
ſtatē inter hoīes habes: cū ſis corruptibilis: facis qd vis
noli aūt putare genus noſtrū a deo eſſe derelictū. Tu au
tē patienter ſuſtine: 7 videbis magnā poteſtatē ipſius: q
D liter te et ſemē tuū torquebit. Poſt hunc ducebāt ſextū
7 is mori incipiens: ſic ait: Noli fruſtra errare: nos eñi ꝓ
pter noſmetipſos hoc patimur: peccātes in deū noſtrū:
7 digna admiratione facta ſunt in nobis: tu aūt ne exiſti
mes tibi impune futurū: qd cōtra deū pugnare tentaue
ris. Supra modū aūt mater mirabilis: 7 bonoꝝ memo
ria digna: que pereuntes ſeptē filios ſub vnius diei tēpo
re cōſpiciēs: bono aīo ferebat propter ſpē quā in deo ha
bebat: ſingulos illoꝝ hortabatur voce patria fortiter: re
pleta ſapiētia: 7 foeminee cogitationi maſculinū animū
inſerens: dixit ad eos: Neſcio qliter in vtero meo appa
ruiſtis: neqꝫ eñi ego ſpiritū et aīam donaui vobis 7 vitā:
7 ſinguloꝝ membra nō ego ipſa cōpegi. Sed eñi mūdi
creator: qui formauit hoīs natiuitatē: quiqꝫ oīm īuenit
originē: 7 ſpiritū vobis iterū cū miſcdia reddet 7 vitam
E ſicut nūc voſmetipſos deſpicitis ꝓpter leges eius. Anti
ochus aūt cōtemni ſe arbitratus ſimul et exprobrantis
voce deſpecta: cū adhuc adoleſcentior ſupeſſet: non ſolū
verbis hortabaf: ſed 7 cū iuramēto affirmabat: ſe diuitē
7 beatū facturū: 7 tranſlatū a patrijs legibus amicū ha
biturū: 7 res neceſſarias ei pbiturū. Sed ad hec cū ado
leſcens nequaꝙ inclinaretur: vocauit rex matrē: 7 ſuade
bat ei: vt adoleſcenti fieret in ſalutē. Cū autē multis eā
vbis eſſet hortatꝰ: pmiſit ſuaſurā ſe filio ſuo. Itaqꝫ in
clinata ad illū: irridens crudelē tyrānū: ait patria voce:

Fili mi miſerere mei: que te in vtero nouē menſibus por
taui: 7 lac triennio dedi 7 alui: 7 in etatē iſtā pduxi. Pe F
to nate: vt aſpicias ad celū 7 terrā: 7 ad oīa q ī eis ſunt:
7 intelligas: q2 ex nihilo fecit illa deus 7 hoīm genꝰ: ita
fiet: vt nō timeas carnificē iſtū: ſed dignus fratribus tu
is effectus: particeps ſuſcipe mortē: vt ī illa miſeratiōe
cum fratibus tuis te recipiā. Cū hec illa adhuc diceret
ait adoleſcens: Quē ſuſtinetis? nō obedio precepto re
gis: ſed precepto legis: que data eſt nobis per Moyſen.
Tu vero qui inuentor oīs malicie factus es in hebreos:
nō effugies manū dei. Nos eñi pro pctis nr̄is hec pati
mur. Et ſi nobis ꝓpter īcrepationē: et correptionē dñs
deus noſter modicū iratus eſt: ſed iterū recōciliabif ſer
uis ſuis. Tu aūt o ſceleſte 7 omniū hoīm flagitioſiſſime
noli fruſtra extolli vanis ſpebus in ſeruos eius inflāma
tus. Nondū eñi oīpotentis dei: 7 oīa inſpicientis iudici
um effugiſti. Nam fratres mei modico nunc dolore ſu G
ſtentato: ſub teſtamento eterne vite effecti ſunt: tu vero
iudicio dei iuſtas: ſuperbie tue poenas exolues. Ego au
tē ſicut 7 fratres mei aīam 7 corpus meū trado pro pa
trijs legibus: inuocās deū maturius gēti noſtre ꝓpitiū
fieri: teqꝫ cum tormentis et verberibus confiteri: ꝙ ipſe
eſt deus ſolus. In me vero et in fratribus meis deſinet
oīpotentis ira: que ſup omne genus noſtrū iuſte ſupdu
cta eſt. Tunc rex accenſus ira: in hunc ſup oēs crudeliꝰ
deſeuit: indigne ferēs ſe deriſum. Et hic itaqꝫ mundus
obijt: per oīa in dño cōfidens. Nouiſſime aūt poſt filios
7 mater cōſumpta eſt. Igitur de ſacrificijs: et de nimijs
crudelitatibus ſatis dictū eſt. VIII.
IVdas vero machabeus: 7 qui cū illo erant: ī A
troibant latenter in caſtella: 7 cōuocantes co
gnatos: 7 amicos: 7 eos qui permanſerant in
iudaiſmo aſſumentes: eduxerūt ad ſe ſex mil
lia viroꝝ. Et inuocabāt dñm: vt reſpiceret in populū: q
ab oībus calcabaf: 7 miſereretur templo: qd contamina
baf ab impijs. Miſereref etiā exterminio ciuitatis: que
eſſet ilico cōplananda: et vocē ſanguinis ad ſe clamantis
audiret: memoraref quoqꝫ iniquiſſimas mortes paruu
loꝝ innocentū: 7 blaſphemias nomini ſuo illatas: 7 indi
gnaretur ſuper his. At machabeus cōgregata multitu
dine: intolerabilis gētibꝰ efficiebatur. Ira eñi dñi ī mi B
ſericordiā cōuerſa eſt: 7 ſupueniēs caſtellis 7 ciuitatibꝰ
improuiſus: ſuccēdebat eas: 7 oportuna loca occupans
nō paucas hoſtiū ſtrages dabat. Maxime aūt noctibus
ad huiuſcemodi excurſus ferebaf: 7 fama virtutis eius
vbiqꝫ diffundebatur. Vidēs aūt philippus paulatim vi
rū ad pfectū venire: ac frequētius res ei cedere ꝓſpere:
ad ptolomeū ducē coeleſyrie: 7 phoenicis ſcripſit: vt au
xiliū ferret regijs negocijs. At ille velociter miſit Nica
norē patrocli de primoribus amicū: datis ei de pmixtis
gentibꝰ armatis: nō minus viginti milibꝰ: vt vniuerſuꝫ
iudeoꝝ genus deleret: adiuncto ei 7 gorgia viro milita
ri: 7 ī bellicis rebꝰ expientiſſimo. Cōſtituit aūt nicanor: C
vt regi tributū: qd Romanis erat dādū: duo millia talē
toꝝ de captiuitate iudeoꝝ ſuppleret. Statimqꝫ ad ma
ritimas ciuitates miſit: cōuocās ad coēptionē iudaico
rū mancipioꝝ: promittēs ſe nonaginta mācipia talēto
diſtracturū: nō reſpiciēs ad vindictā: que eū ab oīpotēte
eſſet cōſecutura. Iudas aūt vbi cōperit: indicauit his q
ſecū erāt iudeis: nicanoris aduentū. Ex quibus quidaꝫ
formidātes: 7 nō credētes dei iuſtitie: in fugā vertebā
tur: alij vo ſi q de his ſuperāt veniebāt: ſimulqꝫ dñm de
precabanf: vt eriperet eos ab impio Nicanore: q eos pri
uſꝙ cominus veniret: vēdiderat. Et ſi nō ꝓpter eos: ꝓ
pter teſtamētū tn̄ qd erat ad patres eoꝝ: 7 ꝓpter inuo D
catione ſancti 7 magnifici noīs eius ſup ipſos. Cōuoca
tis aūt machabeꝰ ſeptē millibus: q cū ipo erāt: rogabat
ne hoſtibꝰ recōciliarētur: neqꝫ metuerēt inique venien
tiū aduerſum ſe hoſtiū multitudinē: ſed fortiter cōtēde
rēt ante oculos habentes cōtumeliā: q in loco ſancto ab

hiſ iniuſte eſſet illata. Itēq; ⁊ ludibrio habite ciuitatis
iniuriā: adhuc etiā veterū inſtituta cōuulſa. Nam illi q̄
dem armis cōfidunt: ait: ſimul ⁊ audacia: nos autē ī om
nipotente domino qui poteſt et veniētes aduerſum nos
4.re.16.g infra.15.c et vniuerſum mundū vno nutu delere confidimus. Ad
G monuit aūt eos: ⁊ de auxilijs dei: que facta ſunt erga pa
rentes: ⁊ ꝙ ſub Sennacherib centū octogintaquiq; mil
lia perierunt: ⁊ de prelio: qd̄ eis aduerſus Galatas fuit
in Babylonia: vt oēs vbi ad rem ventū eſt macedonib⁹
ſocijs heſitantibus: ipſi ſex milia ſoli peremerunt centū
viginti milia propter auxiliū illis datū de celo: ⁊ benefi
cia ꝓ his plurima cōſecuti ſunt. His verbis conſtantes
effecti ſunt: ⁊ pro legibus: ⁊ patria mori parati. Conſti
tuit itaq; fratres ſuos duces vtriuſq; ordini: Simonem ⁊
Ioſephū: ⁊ Ionathā ſubiectis vnicuiq; ordini millenis
⁊ quingētenis: ad hoc etiā ab Eſdra lecto illis ſancto li
bro: ⁊ dato ſigno adiutorij dei: in prima acie ipſe dux cō
miſit cū nicanore. Et facto ſibi adiutore omnipotēte in
terfecerunt ſuper nouē milia hoīm: maiorē aūt partē ex
ercitus nicanoris vulneribus debilē factā fugere cōpu
F lerunt. Pecunijs vero eorū: qui ad emptionē ipſorū ve
nerāt ſublatis: ipſos vſq;quaq; perſecuti ſunt: ſed reuer
ſi ſunt ora cōcluſi: nam erat ante ſabbatū: quā ob cauſaʒ
nō pſeuerauerūt inſequentes. Arma cūt ipſorū et ſpolia
cōgregantes ſabbatū agebant: benedicētes dn̄m: qui li
berauit eos in iſto die: miſericordie initiū ſtillās in eos.
Poſt ſabbatū vero debilibus: ⁊ orphanis: et viduis di
uiſerūt ſpolia: et reſidua ipſi cū ſuis habuere. His itaq;
geſtis: ⁊ cōmuniter ab oībus facta obſecratione: miſcd̄ē
dominū poſtulabant: vt in finē ſeruis ſuis recōciliaret.
Et ex his: qui cū Timotheo: ⁊ bacchide erant contra ſe
cōtendentes ſuper viginti milia interfecerunt: ⁊ muni
tiōes excelſas obtinuerunt: ⁊ plures predas diuiſerūt:
equā portionē debilibus: pupillis ⁊ viduis: ſed ⁊ ſeniori
G bus facientes. Et cum arma eorū diligēter collegiſſent:
oīa cōpoſuerūt in locis opportunis. Reſidua vero ſpo
lia ieroſolymā detulerūt: ⁊ philarchē: qui cū Timotheo
erat: interfecerunt virū ſceleſtuʒ: qui in multis Iudeos
afflixerat. Et cū epinicia agerēt in ieroſolymis: eos qui
ſacras ianuas incenderūt: id eſt Caliſthenē: cū in quod
dā domiciliū refugiſſent: incenderunt: digna eis merce
de pro impietatibus ſuis reddita. Facinoroſiſſimus au
tē nicanor: qui mille negociantes ad Iudeorū venditio
nē adduxerat: humiliatus auxilio dn̄i ab his: q̄s nullos
exiſtimauerat: depoſita veſte glorie ꝑ mediterranea fu
giēs: ſolus venit antiochiā: ſummā infelicitatē de interi
tu ſui exercit⁹ cōſecut⁹. Et q̄ ꝓmiſerat Romanis ſe tri
butū reſtituere de captiuitate ieroſolymoꝝ: predicabat
nūc ꝓtectorē deū habere iudeos: ⁊ ob ipſuʒ inuulnerabi
les eſſe: eo ꝙ ſequerent̄ leges ab ipſo cōſtitutas. IX.
A Eodem tēpore Antiochus inhoneſte reuerte
batur de perſide. Intrauerat eñ in eā: q̄ dicit̄
Perſipolis: ⁊ tentauit expoliare templū: ⁊ ci
uitateʒ opprimere: ſed multitudine ad arma
cōcurrēte: in fuga verſi ſunt. Et ita cōtigit: vt antioch⁹
poſt fugā turpiter rediret. Et cū veniſſet circa egbatha
nā recognouit: que erga nicanorē: ⁊ timotheū geſta ſūt
Elatus aūt in ira: arbitrabat̄ ſe iniuriā illoꝝ: qui ſe fuga
uerāt poſſe ī iudeos retorquere: ideoq; iuſſit agitari cur
rū ſuū: ſine intermiſſiōe agens iter: coeleſti eū iudicio ꝑ
urgente: eo ꝙ ita ſupbe locutus eſt: ſe venturū Ieroſoly
2.pa.16.c mā: ⁊ cōgeriē ſepulchri iudeorū eā facturū. Sed q̄ vni
uerſa cōſpicit dn̄s deus Iſrael: ꝑcuſſit eū inſanabili: ⁊ in
uiſibili plaga. At eñ finiuit huncipſum ſermonē: appre
B hendit eū dolor dirus viſcerū: ⁊ amara internorū tormē
ta. Et quidē ſatis iuſte: quippe qui multis: et nouis cru
ciatibus aliorum torſerat viſcera: licet ille nullo modo a
ſua malicia ceſſaret. Super hoc aūt ſuperbia repletus:
ignē ſpirans animo in iudeos: ⁊ precipiēs accelerari ne
gociū: contigit illū impetu euntē de curru cadere: ⁊ gra
ui corporis colliſione membra vexari. Iſq; qui ſibi vide
batur etiā fluctibus mariꝫ imperare: ſupra humanū mo
dū ſupbia repletus: ⁊ montiū altitudines in ſtatera ap
pēdere: nūc humiliatus ad terrā in geſtatorio portabat̄
manifeſtā dei virtutem in ſemetipſo cōteſtans: ita vt de
corpore impij vermes ſcaturirēt: ac viuētes ī doloribus
carnes ei⁹ effluerēt: odore etiā illi⁹: et foetore exercitus
grauaret̄. Et q̄ pauloante ſidera celi cōtigere ſe arbitra
bat̄: eū nemo poterat ꝓpter intolerantiā foetoris porta
re. Hinc igit̄ coepit ex graui ſupbia deduct⁹ ad agnitio
nē ſui venire: diuina admonit⁹ plaga: ꝑ momēta ſingula
doloribꝰ ſuis augmēta capiētibus: ⁊ cū nec ipſe iā foeto
rem ſuū ferre poſſet: ita ait: Iuſtū eſt ſubditū eſſe deo: et C
mortalē nō paria deo ſentire. Orabat autē hic ſceleſtus
dn̄m: a q̄ non eſſet miſcd̄iā cōſecuturus. Et ciuitatē ad
quā feſtinans veniebat: vt eā ad ſolū deduceret: ac ſepul
chrū cōgeſtorū faceret: nūc optat liberā reddere: ⁊ iude
os q̄s nec ſepultura quidē ſe dignos habiturū: ſed auib⁹
ac feris diripiēdos traditurū: et cū paruulis extermina
turū dixerat: eq̄les nūc athenienſibus facturū pollicet̄: tē
plū etiā ſanctū qd̄ prius expoliauerat: optimis donis or
naturū: ⁊ ſancta vaſa multiplicaturū: ⁊ ꝑtinentes ad ſa
crificia ſumptus de redditib⁹ ſuis p̄ſtaturū: ſuꝑ hec ⁊ iu
deū ſe futurū: ⁊ oēm locū terre ꝑambulaturū: ⁊ p̄dicatu
rū dei poteſtatē. Sed nō ceſſantibus doloribus: ſuꝑue
nerat eñ in eū iuſtū dei iudiciū: deſperās ſcripſit ad iude
os in hunc modū deprecatiōis epiſtolā hec cōtinētem.
Optimis ciuibus iudeis plurimā ſalutē: ⁊ bene valere:
⁊ eſſe felices: rex ⁊ princeps antiochus. Si bene valetis:
et filij veſtri: ⁊ ex ſentētia vobis cūcta ſunt: maximas agi
mus gratias. Et ego in īfirmitate cōſtitutus: veſtri aūt D
memor: benigne reuerſus de perſidis locꝫ: ⁊ ī infirmita
te graui apprehēſus: neceſſariū duxi ꝓ cōmuni vtilitate
curā habere: nō deſperās memetipſuʒ: ſed ſpē multā ha
bēs effugiēdi infirmitatē. Reſpiciēs aūt ꝙ ⁊ pater me⁹
q̄bus tēporibus in locis ſuꝑiorib⁹ ducebat exercitū: oſtē
dit q̄ poſt ſe ſuſciperet principatū: vt ſi q̄d cōtrariū acci
deret: aut difficile nūciaretur: ſciētes hi qui in regiōib⁹
erāt: cui eſſet rerū ſumma: derelicta nō turbarētur. Ad
hec cōſiderās de ꝓximo potentes q̄ſq;: ⁊ vicinos tēpori
bus inſidiātes: ⁊ euentū expectātes: deſignaui filiū meū
antiochū regē: quē ſepe recurrēs ī ſuperiora regna mul
tis veſtrū cōmendabā: ⁊ ſcripſi ad eū: que ſubiecta ſunt.
Ora itaq; vos: ⁊ peto memores bn̄ficiorū publice: ⁊ pri
uatim: vt vnuſquiſq; cōſeruet fidē ad me: ⁊ ad filiū meū.
Cōfido eñ eū modeſte: ⁊ humane acturū: et ſequentē ꝓ
poſitū meū: ⁊ cōmunē vobis fore. Igit̄ homicida: ⁊ blaſ
phemus peſſime ꝑcuſſus: ⁊ vt ipſe alios tractauerat: ꝑe
gre in mōte miſerabili obitu vita functus eſt. Trāſfere
bat aūt corpus philippus collactane⁹ eius: q̄ metuēs fi
liū antiochi ad ptolomeū philometorē in egyptū abijt.
Machabeus aūt: ⁊ qui cū eo erāt dn̄o ſe X A
ꝓtegēte: tēplū quidē: ⁊ ciuitatē recepit: aras
aūt q̄s alienigene ꝑ plateas extruxerāt: itēq;
delubra demolit⁹ eſt. Et purgato tēplo: aliō
altare fecerūt: ⁊ de ignitis lapidib⁹ igne cōcepto ſacrifi
cia obtulerūt poſt bienniū: ⁊ incēſuʒ ⁊ lucernas: ⁊ panes
ꝓpoſitionis poſuerūt. Quib⁹ geſtis rogabāt dn̄m pſtra
ti in terrā: ne amplius talibus malis inciderēt. Sed et
ſi quādo peccaſſent: vt ab ipſo mitius corriperentur: et
nō barbarꝫ: ac blaſphemis hoībus traderētur. Qua die B
aūt tēplū ab alienigenis pollutū fuerat: cōtigit eadē die
purgationē fieri: viceſima quīta mēſis: q̄ fuit caſleu. Et
cū leticia diebus octo egerūt in modum tabernaculorū
recordātes: ꝙ ante modicū tēporis diē ſolemnē taberna
culoꝝ in montibus: ⁊ in ſpeluncis more beſtiaꝝ egerant
Propter qd̄ thyrſos: ⁊ ramos virides: ⁊ palmas p̄fere
bāt ei: q̄ proſperauit mundare locū ſuū. Et decreuerūt
cōmuni p̄cepto et decreto: vniuerſe genti iudeoꝝ oībus
anniꝫ agere dies feſtos iſtos. Et antiochi quidē: q̄ appel

latus eſt nobilis: vitę exceſſus ita ſe habuit. Nūc autē de
Eupatore antiochi impij filio: q̄ geſta ſunt narrabimus
breuiantes mala: q̄ in bellis geſta ſunt. Hic eñ ſuſcepto
regno cōſtituit ſuper negocia regni lyſiā quēdam phoe
C nicis ⁊ Syrię militię principē. Nā ptolomęus: qui dice
batur macer iuſti: tenax erga iudęos eſſe cōſtituit: ⁊ prę
cipue ꝓpter iniquitatē: quę facta erat in eos: et pacifice
agere cū eis. Sed ob hoc accuſatus ab amicis apud eu-
patorē: cū frequenter proditor audiret: eo ꝙ cyprū cre-
ditā ſibi a philometore deſeruiſſet: ⁊ ad Antiochū nobi
lē tranſlatus etiā ab eo receſſiſſet: veneno vitam finiuit.
Gorgias aūt cū eſſet dux locorū: aſſumptis aduenis fre
quēter iudęos debellabat. Iudęi vero q̄ tenebāt oppor
tunas munitiōes: fugatos ab ieroſolymis ſuſcipiebant:
⁊ bellare tentabāt. Hi vero q̄ erāt cū machabęo ꝑ orati-
ones dñm rogātes: vt eſſet ſibi adiutor: impetū fecerūt
in munitiōes idumęorū: multaqꝫ vi inſiſtētes loca obti
nuerūt: occurrētes interemerūt: et oēs ſimul nō minus
viginti quinqꝫ milibus trucidauerunt. Quidā aūt cū cō
D fugiſſent in duas turres valde munitas: oēm apparatū
ad repugnandū habētes: machabęus ad eorū expugna-
tionē relicto Simone: et Ioſepho: itēqꝫ Zacchęo: eiſqꝫ
qui cū ipſis erāt ſatꝭ multis: ipſe ad eas: quę amplius ꝑ
urgebāt: pugnas cōuerſus eſt. Hi vero cū ſimone erāt
cupiditate ducti: a quibuſdā: qui in turribus erāt: ſuaſi
ſunt pecunia: ⁊ ſeptuaginta milibꝰ didrachmis acceptꝭ
dimiſerūt quoſdā effugere. Cum aūt machabęo nunci-
atū eſſet qđ factū eſt: principibus populi cōgregatis ac-
cuſauit ꝙ pecunia fratres vendidiſſent: aduerſarijs eoꝝ
E dimiſſis. Hos igitur proditores factos interfecit: et cō
feſtim duas turres occupauit. Armis aūt ac manibꝰ oīa
proſpere agendo in duabꝰ munitiōibus: pluſq̄ vigīti mi
lia peremit. Et timotheus: qui prius a iudęis fuerat ſu
peratus: cōuocato exercitu peregrinę multitudinis: et
cōgregato equitatu aſiano aduenit: quaſi armis iudęā
capturus. Machabęus aūt: ⁊ qui cū ipſo erāt appropī-
quāte illo deprecabant̄ dñm: caput terra aſpergētes: lū
boſqꝫ cilicijs pręcincti: ad altaris crepidinē ꝓuoluti: vt
ſibi ꝓpitius: inimicis aūt eoꝝ eſſet inimicus: ⁊ aduerſa-
rijs aduerſaretur: ſicut lex dicit. Et ita poſt orationem
ſumptis armis: longius de ciuitate procedētes: ⁊ proxi
mi hoſtibꝰ effecti: reſederūt. Primo aūt ſolis ortu vtri-
qꝫ cōmiſerunt: iſti quidē victorię: ⁊ ꝓſperitatis ſponſorē
cū virtute dñm habentes: illi aūt ducē belli animū habe
F bāt. Sed cū vehemens pugna eſſet: apparuerūt aduer-
ſarijs de cęlo viri quinqꝫ in equis: frenis aureis decori:
ducatū iudęis pręſtantes: ex quibus duo machabęū me
diū habētes: armis ſuis circūſeptū incolumem cōſerua-
bāt: ī aduerſarios aūt tela: ⁊ fulmina iacebant: ex quo ⁊
cęcitate cōfuſi: ⁊ repleti perturbatiōe cadebāt. Interfe
cti ſunt aūt viginti milia quingēti peditū: et equites ſex
G centi. Timotheus vero cōfugit in Gazarā pręſidiū mu-
nitū: cui pręerat Cereas. Machabęus aūt: et qui cū eo
erant: lętātes obſederūt pręſidiū diebus quatuor. At hi
qui intus erāt: loci firmitate cōfiſi: ſupra modū maledi-
cebant: ⁊ ẜmones nefandos iactabāt. Sed cū dies quīta
illuceſceret: viginti iuuenes ex his q̄ cū machabęo erāt:
accenſi aīs ꝓpter blaſphemiā: viriliter acceſſerūt ad mu-
rū: ⁊ feroci aīo incedētes turres aſcendebāt: ſed et alij ſi
milit̄ aſcēdētes turres portaſqꝫ ſuccēdere aggreſſi ſunt
atqꝫ ipſos maledicos viuos cōcremare. Per cōtinuum
aūt biduū p̄ſidio vaſtato: timotheū occultantē ſe in q̄dā
repertū loco ꝑemerūt: ⁊ fratrē illiꝰ cerea: ⁊ apollophanē
occiderūt. Quibꝰ geſtis ī hymnis: ⁊ cōfeſſionibꝰ bñdice
bāt dñm: q̄ magna fecit in iſrl̄: ⁊ victoriā dedit illis. XI
A SEd paruo poſt tēpore: Lyſias procurator re
gis: ⁊ propinquus ac negociorum prępoſitꝰ:
grauiter ferens de his: q̄ acciderāt: cōgrega-
tis octogīta milibus ⁊ equitatu vniuerſo: ve
niebat aduerſus iudęos: exiſtimās ſe ciuitatē quidē ca-
ptā gētibus habitaculū facturū: templū vero in pecunię
q̄ſtū: ſicut cętera delubra gētiū habiturū: ⁊ per ſingulos
annos venale ſacerdotiū: nuſq̄ recogitās dei poteſtatē:
ſed mēte effrenatus in multitudine peditū: ⁊ ī milibꝰ eq̄
tū: et in octoginta elephantis cōfidebat. Ingreſſus aūt
iudęā: ⁊ appropians bethſurę: quę erat in anguſto loco
ab ieroſolyma: interuallo quinqꝫ ſtadiorū: illud pręſidiū
expugnabat. Ut aūt Machabęus: ⁊ qui cū eo erant: co B
gnouerunt expugnari pręſidia: cū fletu ⁊ lachrymis ro-
gabāt dñm: ⁊ oīs turba ſimul: vt bonū angelū mitteret
ad ſalutē iſrael. Et ipſe primus machabęus ſumptis ar
mis:: cęteros adhortatus eſt ſimul ſecū ꝑiculū ſubire: ⁊
ferre auxiliuꝫ fratribꝰ ſuis. Cūqꝫ pariter prompto aīo
ꝓcederēt ieroſolymis: apparuit pręcedens eos eques in
veſte candida: armis aureis haſtam vibrans. Tūc oēs ſi
mul bñdixerunt miſericordē dñm: ⁊ conualuerunt ani-
mis: non ſolū hoīes: ſed ⁊ beſtias ferociſſimas: ⁊ muros
ferreos parati penetrare. Ibāt igit̄ prompti de cęlo ha-
bētes adiutorē: ⁊ miſerantē ſuper eos dñm. Leonū aūt C
more impetu irruētes in hoſtes: proſtrauerūt ex eis vn-
decim milia peditū: ⁊ equitū mille ſexcentos: vniuerſos
aūt in fugā verterunt: plures aūt ex eis vulnerati: nudi
euaſerūt. Sed ⁊ ipſe lyſias turpiter fugiēs euaſit. Et qꝛ
nō inſenſatꝰ erat: ſecū ipſe reputās factā erga ſe diminu
tionē: ⁊ intelligēs īuictos eſſe hebręos: oīpotentꝭ dei au
xilio īnitētes: miſit ad eos: ꝓmiſitqꝫ ſe cōſenſurū oībꝰ: q̄
iuſta ſunt: ⁊ regē cōpulſurū amicū fieri. Annuit autē ma
chabęus p̄cibus lyſię: ī oībus vtilitati cōſulēs: et q̄cunqꝫ
machabęꝰ ſcripſit lyſię de iudęis: ea rex cōceſſit. Nā erāt D
ſcriptę iudęis epiſtolę a lyſia: ſiquidē hūc modū cōtinē-
tes: Lyſias pplo iudęorū ſalutē. Ioānes et abēſſalon: q̄
miſſi fuerāt a vobis tradētes ſcripta poſtulabāt: vt ea q̄
ꝑ illos ſignificabāt̄: implerēt. Quęcūqꝫ igit̄ potuerūt ꝑ
ferri expoſui: et q̄ res ꝑmittebat cōceſſi. Si igit̄ in nego
cijs fidē cōſeruaueritis: etiā deinceps bonoꝝ vobꝭ cauſa
eſſe tentabo. De cęteris aūt ꝑ ſingula ꝟba mādaui: ⁊ iſtꝭ
⁊ his: q̄ a me miſſi ſunt colloq̄ vobiſcū. Bene valete. An
no cēteſimo q̄drageſimo octauo mēſis dioſcori: die vice
ſima ⁊ q̄rta. Regis aūt epiſtola iſta cōtinebat: Rex An
tiochus Lyſię fratri ſalutē. Patre noſtro īter deos trāſ E
lato: nos volentes eos qui ſunt in regno nr̄o ſine tumul
tu agere: ⁊ rebus ſuis adhibere diligentiā: audiuimꝰ iu
dęos nō conſenſiſſe patri meo: vt tranſferrent̄ ad ritum
Grecorū: ſed tenere velle ſuū inſtitutū: ac propterea po-
ſtulare a nobis concedi ſibi legitima ſua. Uolentes igit̄
hanc quoqꝫ gentē quietā eſſe: ſtatuentes iudicauimꝰ tē
plū reſtitui illis: vt agerent ſecundū ſuoꝝ maiorū cōſue
tudinē. Bene igitur feceris: ſi miſeris ad eos ⁊ dexterā
dederis: vt cognita nr̄a volūtate: bono aīo ſint: et vtilita
tibꝰ ꝓprijs deſeruiāt. Ad iudęos vero regis epiſtola talꝭ
erat: Rex antiochus ſenatui iudęoꝝ: ⁊ cęteris iudęis ſa F
lutem. Si valetis: ſic eſtis et volumus: ſed ⁊ ipſi bene va
lemus. Adijt nos Menelaus dicens velle vos deſcende
re ad veſtros: qui ſunt apud nos. His igitur qui cōme-
ant vſqꝫ ad diem triceſimuꝫ mēſis Xandici: damus dex-
tras ſecuritatis: vt Iudaicis vtantur cibis: et legibꝰ ſu
is: ſicut et prius: et nemo eorum vllo modo moleſtiā pa
tiatur de his: quę per ignorantiam geſta ſunt. Miſimꝰ G
autem et Menelauꝫ: qui vos alloquatur. Valete Anno
centeſimo quadrageſimo octauo Xandici menſis quin-
tadecima die. Miſerunt autē etiā Romani epiſtolā ita
ſe habentē. Quintus memmius: et Titus manilius lega
ti Romanorū: populo iudęorū ſalutē. De his q̄ Lyſias
cognatꝰ regꝭ cōceſſit vobis: ⁊ nos cōceſſimus. De q̄bus
autē ad regē iudicauit referendū: cōfeſtim aliquē mitti
te: diligentius inter vos cōferentes: vt decernamꝰ: ſicut
cōgruit vobis: nos eñ antiochiā accedimus. Ideoqꝫ fe
ſtinate reſcribere: vt nos q̄qꝫ ſciamꝰ cuius eſtis volunta
tis. Bene valete. Anno cēteſimo quadrageſimo octauo
quintadecima die menſis Xandici. XII

A His factis pactionibꝰ: Lyſias pergebat ad re
gē: Iudęi aūt agriculturę operā dabāt. Sed
hi q̄ reſederāt Timotheꝰ ⁊ Apolloniꝰ Gem-
nei filius: ſed ⁊ Hieronymꝰ ⁊ Demophon ſu
perbus: ⁊ Nicanoꝛ Cypꝛiarches: nō ſinebāt eos in ſilē-
tio agere: ⁊ q̄ete. Ioppitę vō tale quoddā flagitiū ꝑpe-
trarūt: rogauerūt Iudęos cū quibꝰ habitabāt: aſcēde-
re ſcaphas: quas parauerāt cū vxoꝛibꝰ ⁊ filijs: quaſi nul-
lis inimicitijs inter eos ſubiacentibus. Secundū cōmu
ne itaq̄ʒ decretū ciuitatis: ⁊ ipſis acquieſcentibꝰ: paciſq̄ʒ
cauſa nihil ſuſpectū habentibus: cū in altū proceſſiſſent:
ſubmerſerūt nō minus ducētos. Quā crudelitatē Iu-
das in ſuę gētis homines factā: vt cognouit: pꝛęcepit vi
ris: q̄ erāt cū ipo: ⁊ īuocato iuſto iudice deo: venit aduer
ſus interfectoꝛes fratrū: ⁊ poꝛtū quidē nocte ſuccendit:
ſcaphas exuſſit: eos aūt qui ab igne refugerant: gladio
B peremit. Et cū hęc ita egiſſet: diſceſſit q̄ſi iterū reuerſu
rus: et vniuerſos Ioppitas eradicaturꝰ. Sed cū cogno
uiſſet et eos q̄ erāt Iamnię: velle pari modo facere habi
tantibus ſecū Iudęis: Iānitis quoq̄ʒ nocte ſupuenit:
⁊ poꝛtū cū nauibꝰ ſuccēdit: ita vt lumē ignis appareret
Ieroſolymis a ſtadijs ducētis q̄draginta. Inde cū iam
abijſſent nouē ſtadijs: ⁊ iter facerēt ad timotheū: cōmi-
ſerunt cū eo Arabes q̄nq̄ʒ millia viri: ⁊ eq̄tes quingenti.
Cūq̄ʒ pugna valida fieret: et auxilio dei ꝓſpere ceſſiſſet:
reſidui Arabes victi: petebant a Iuda dextras ſibi dari:
pꝛomittētes ſe paſcua daturos: et in cęteris ꝓfuturos.
Iudas autē arbitratus vere in multis eos vtiles: pꝛo-
miſit pacem: dextriſq̄ʒ acceptis: diſceſſere ad tabernacu
C la ſua. Aggreſſus eſt autem et ciuitatē quandā firmam
pontibus: muriſq̄ʒ circūſeptam: quę a turbis habitaba-
tur gentiū pꝛomiſcuarū: cui nomen Caſphin. Hi vero
qui intus erant: confidentes in ſtabilitate muroꝛum: et
apparatu alimoniarū: remiſſius agebant: maledictis la
ceſſentes Iudā: ac blaſphemātes: ac loquentes quę fas
nō eſt. Machabęus autem inuocato magno mūdi pꝛin
cipe: qui ſine arietibus ⁊ machinis tēpoꝛibus Ieſu pꝛę-
cipitauit iericho: irruit ferociter muris: et capta ciuita
te per domini voluntatē innumerabiles cędes fecit: ita
vt adiacens ſtagnū ſtadioꝝ duoꝛū latitudinis ſanguine
interfectoꝛū fluere videretur. Inde diſceſſerunt ſtadia
ſeptingēta quinquaginta: et venerunt in Characha ad
eos: qui dicunt̄ Tubianei Iudęos: et Timotheū qui-
dem in illis locis non cōpꝛehenderunt: nulloq̄ʒ negocio
perfecto regreſſus eſt: relicto in quodā loco firmiſſimo
pꝛęſidio. Doſitheus aūt et ſoſipater: q̄ erāt duces cū ma
chabęo: peremerūt a Timotheo relictos in pꝛęſidio: de-
cem millia viros. At Machabęus oꝛdinatis circū ſe ſex
millibus: et conſtitutis per cohoꝛtes aduerſus Timo-
theum pꝛoceſſit: habentē ſecū centum viginti millia pe-
ditum: equitūq̄ʒ duo millia quingentos. Cognito autē
D Iudę aduētu Timotheus: pꝛęmiſit mulieres et filios:
⁊ reliquū apparatū in pꝛęſidiū: qd̄ Carmon dicit̄. Erat
eñ inexpugnabile: ⁊ acceſſu difficile ꝓpter locoꝛū angu
ſtias. Cūq̄ʒ cohoꝛs Iudę p̄ma apparuiſſet: timoꝛ hoſti-
bus incuſſus eſt: ex pꝛęſentia dei: qui vniuerſa conſpicit:
⁊ in fugā verſi ſunt: aliꝰ ab alio: ita vt magis a ſuis deijce
rentur: ⁊ gladioꝝ ſuoꝛū ictibꝰ debilitarent̄. Iudas aūt
vehemēter inſtabat puniens ꝓphanos: ⁊ ꝓſtrauit ex eis
triginta millia viroꝝ. Ip̄e vō Timotheꝰ incidit in par
tes Doſithei ⁊ Soſipatris: ⁊ multis p̄cibꝰ poſtulabat:
vt viuus dimitteret̄: eo ꝙ multoꝛū ex Iudęis parentes
haberet: ac fratres: quos moꝛte eius decipi eueniret. Et
cū fidē dediſſet reſtiturū ſe eos ſ̄m conſtitutum: illęſum
eum dimiſerunt pꝛopter fratrū ſalutem. Iudas autem
E regreſſus eſt a Carmon interfectis viginti quinq̄ʒ milli
bus. Poſt hoꝛū fugā et necē: mouit exercitū ad ephꝛon
ciuitatē munitā: in qua multitudo diuerſarū gentiū ha
bitabat: et robuſti iuuenes pꝛo muris cōſiſtētes foꝛtiter
repugnabāt. In hac aūt machinę multę: ⁊ teloꝝ erat ap
paratus. Sed cum omnipotentem inuocaſſent: qui po-
teſtate ſua vires hoſtiū confringit: ceperunt ciuitatē: et
ex eis q̄ intꝰ erāt: viginti q̄nq̄ʒ millia pꝛoſtrauerunt. In-
de ad ciuitatē Scytharū abierunt: quę ab Ieroſolymis
ſexcētis ſtadijs aberat. Cōteſtantibꝰ autē his: q̄ apud
Scythopolitas erāt Iudęis: qd̄ benigne ab eis haberen
tur: etiā tēpoꝛibꝰ infoelicitatis: qd̄ modeſte ſecū egerit:
gratias agētes eis: ⁊ exhoꝛtati etiā de cętero erga genꝰ
ſuū benignos eſſe: venerūt Ieroſolymā die ſolēni ſepti-
manarum inſtante. Et poſt pentecoſten abierunt cōtra F
Goꝛgiā pꝛępoſitū Idumęę. Exiuit aūt cū peditibꝰ tri-
bus millibꝰ: ⁊ eq̄tibꝰ q̄dringētis. Quibꝰ cōgreſſis cōti-
git paucos ruere Iudęoꝛū. Doſitheꝰ vō q̄dā de Bachi
noꝛis eques: vir foꝛtis Goꝛgiā tenebat: ⁊ cū vellet illū ca
pere viuū: eques q̄dam de Thꝛacibꝰ irruit in eū: hume-
rūq̄ʒ eiꝰ amputauit: atq̄ʒ ita Goꝛgias effugit ī mareſa.
At illis q̄ cū Eſdrin erāt diutiꝰ pugnātibꝰ et fatigatis: Deu.7.d.
inuocauit iudas dn̄m adiutoꝛē: ⁊ ducem belli fieri: inci
piens voce patria: et cū hymnis clamoꝛē extollens fugā
goꝛgię militibꝰ incuſſit. Iudas aūt collecto exercitu ve
nit ī ciuitatē Odollā. Et cū ſeptīa dies ſupueniret: ſ̄m
cōſuetudinē purificati: in eodē loco ſabbatū egerūt. Et
ſequēti die venit cū ſuis Iudas: vt coꝛpoꝛa pꝛoſtratoꝛū
tolleret: ⁊ cū parentibꝰ poneret in ſepulchꝛis paternis.
Inuenerūt aūt ſub tunicis interfectoꝝ de donarijs ido G
loꝛū: q̄ apud iamniā fuerūt: a q̄bus lex pꝛohibet iudęos.
Omībꝰ ḡ manifeſtū factū eſt ob hāc cauſam eos coꝛruiſ
ſe. Oēs itaq̄ʒ bn̄dixerūt iuſtū iudiciū dn̄i: q̄ occulta fece
rat manifeſta. Atq̄ʒ ita ad p̄ces cōuerſi: rogauerūt vt id
quod factū erat delictū: obliuiōi traderet̄. At vō foꝛtiſſi
mus iudas hoꝛtabat̄ populū cōſeruare ſe ſine pctō: ſub
oculis vidētes: quę facta ſunt pꝛo pctīs eoꝝ: q̄ pꝛoſtrati
ſunt. Et facta collatiōe: duodecim millia dꝛachmas ar-
gēti miſit Ieroſolymā offerri pꝛo peccatis moꝛtuoꝛū ſa
crificiū: bene et religioſe de reſurrectiōe cogitans. Niſi
eñ eos: q̄ ceciderāt reſurrecturos ſperaret: ſupfluū vide
retur ⁊ vanū oꝛare ꝓ moꝛtuis. Et qꝛ cōſiderabat ꝙ hi: q̄
cū pietate doꝛmitionē acceperant: optimā haberent re-
poſitam gratiā. Sancta ergo ⁊ ſalubꝛis eſt cogitatio
pꝛo defunctis exoꝛare: vt a peccatis ſoluantur. XIII.

Anno centeſimo q̄drageſimonono cognouit A
Iudas Antiochū Eupatoꝛē venire cū mul-
titudine aduerſus iudęā: ⁊ cū eo Lyſiā pꝛo-
curatoꝛē ⁊ pꝛępoſitū negocioꝝ ſecū habētem
peditum centum decē millia: et equitū quinq̄ʒ millia: et
elephātos viginti duos: currus cū falcibꝰ trecētos. Cō-
miſcuit aūt ſe illis ⁊ Menelaus: et cū multa fallacia de-
pꝛecabat̄ Antiochum: nō pꝛo patrię ſalute: ſed ſperās ſe
cōſtitui in pꝛincipatū. Sed rex regū ſuſcitauit aīos An B
tiochi in peccatoꝛē: ⁊ ſuggerēte Lyſia hunc eſſe cauſam
omnium maloꝛū: iuſſit vt eis eſt cōſuetudo: app̄henſum
in eodē loco necari. Erat aūt ī eodē loco turris q̄nqua-
ginta cubitoꝝ: aggeſtū vndiq̄ʒ habēs cineris. Hęc pꝛo- C
ſpectum habebat in pꝛęceps. Inde in cinerē deijci iuſſit
ſacrilegū: om̄ibus eū pꝛopellētibus ad interitū. Et tali
lege pꝛęuaricatoꝛem legis contigit moꝛi: nec terrę dari
menelaū. Et quidē ſatis iuſte: nā qꝛ multa erga arā dei
delicta cōmiſit: cuiꝰ ignis ⁊ cinis erat ſanctꝰ: ipſe in cine
ris moꝛte damnatus eſt. Sed rex mente effrenatꝰ venie
bat: nequioꝛē ſe patre ſuo Iudęis oſtēſurus. Quibꝰ Iu D
das cognitis pꝛęcepit populo: vt die ac nocte dominū
inuocarēt: qd̄ ſicut ſemper ⁊ nunc adiuuaret eos: quip-
pe qui lege et patria: ſanctoq̄ʒ tēplo pꝛiuari verērent̄: ac
populū qui nuper paululū reſpiraſſet: ne ſineret blaſphe
mis rurſus natiōibus ſubdi. Omnibus itaq̄ʒ ſimul id fa-
cientibus: ⁊ petētibꝰ a dn̄o miſericoꝛdiā cū fletu et ieiu-
nijs per triduum continuū pꝛoſtratis: hoꝛtatus eſt eos
Iudas: vt ſe pꝛępararēt. Ipſe vero cū ſenioꝛibꝰ cogita-
uit pꝛiuſq̄ rex admoueret exercitū ad Iudęā: ⁊ obtine-
ret ciuitatē exire: et domini iudicio cōmittere exitū rei.

Dans itaq; poteſtatem omnium deo mundi creatori:
et hortatus ſuos: vt fortiter dimicarent: ⁊ vſq; ad mor-
tem pro legibus: templo: ciuitate: patria: et ciuibus ſta-
E rent: circa Modin exercitum conſtituit. Et dato ſigno
ſuis dei victorię: iuuenibus fortiſſimis electis: nocte ag
greſſus aulã regiã: ĩ caſtris interfecit viros quattuorde
cim millia: ⁊ maximũ elephantoꝝ cũ his qui ſuperpoſiti
fuerant. Summoq; metu ac perturbatiõe hoſtiũ caſtra
replentes: rebuſq; ꝓſpere geſtis abierũt. Hoc aũt factũ
eſt die illuceſcẽte: adiuuãte eũ dñi ꝓtectiõe. Sed rex ac-
cepto guſtu audacię Judęoꝝ: arte difficultatẽ locorũ
tentabat: ⁊ Bethſurę quę erat Judęoꝝ pręſidiũ muni
tum: caſtra admouebat: ſed fugabaẗ: impingebaẗ: mino
rabatur. His aũt qui intus erãt: Judas neceſſaria mit-
F tebat. Enũciauit aũt myſteria hoſtib' Rodochus qui-
dã de Judaico exercitu: qui requiſit' cõprehẽſus eſt: et
cõcluſus. Iterũ rex ſermonẽ habuit ad eos: qui erãt in
Bethſuris: dextrã dedit: accepit: abijt: cõmiſit cũ iuda:
ſuperatus eſt. Ut autem cognouit rebellaſſe Philippũ
Antiochię: qui relictus erat ſuꝑ negocia: mẽte cõſterna
tus Judęos deprecãs: ſubdituſq; eis iurat de omĩbus
quibus iuſtũ viſum eſt: et reconciliat' obtulit ſacrificiũ:
honorauit tẽplum: ⁊ munera poſuit: Machabęum am-
plexatus eſt: et fecit eũ a Ptolomaide vſq; ad gerrenos
G ducẽ ⁊ principẽ. Ut aũt venit Ptolomaidam: grauiter
ferebãt Ptolomẽſes amicitię cõuentionẽ: q̃ indignan-
tes: ne forte foedus irrumperet. Tũc aſcẽdit Lyſias tri
bunal: et expoſuit rationem: ⁊ populum ſedauit: regreſ
ſuſq; eſt Antiochiam: et hoc modo regis profectio: et re
ditus proceſſit. XIIII.

A **S**Ed poſt hoc triẽnij tẽp' cognouit iudas: ⁊ q̃
cũ eo erant: Demetriũ Seleuci cũ multitudi
ne valida: ⁊ nauib' ꝑ portũ Tripolis aſcẽdiſ-
ſe ad loca opportuna: ⁊ tenuiſſe regiones ad-
uerſus Antiochũ: ⁊ ducẽ ei' Lyſiã. Alchim' aũt quidã:
q̃ ſumm' ſacerdos fuerat: ſed voluntarie coinquinatus
eſt tẽporibus cõmixtionis: cõſiderans nullo modo ſibi
eſſe ſalutẽ: neq; acceſſum ad altare: venit ad regẽ Deme
trium cẽteſimo q̃nquageſimo anno: offerẽs ei coronam
aureã: ⁊ palmã ſuꝑ hęc ⁊ talos: q̃ tẽpli eſſe videbanẗ. Et
ipſa q̃dẽ die ſiluit. Tẽp' aũt opportunũ demẽtię ſuę na
ctus: cõuocat' a Demetrio ad cõſiliũ: et ĩterrogat': q̃b'
reb': ⁊ cõſilijs Judęi niterenẗ: reſpõdit: Ipſi q̃ dicũtur
Aſſidei Judęoꝝ: q̃b' pręeſt Judas Machabęus bella
nutriũt: ⁊ ſeditiões mouẽt: nec patiunẗ regnũ eſſe quie-
B tũ. Nã ⁊ ego defraudatus parentũ gloria: dico aũt ſum
mo ſacerdotio huc veni. Primo quidẽ vtilitatibus re-
gis fidẽ ſeruãs: ſecũdo aũt etiã ciuib' cõſulẽs. Nã illorũ
prauitate vniuerſum gen' noſtrũ nõ minime vexaẗ: ſed
oro his ſingulis o rex cognit': ⁊ regiõi: ⁊ gẽti ſm huma
nitatẽ tuã ꝓuulgatã oĩb' ꝓſpice. Nã q̃diu ſupereſt Ju
das: ĩpoſſibile eſt pacẽ eſſe negocijs. Talib' aũt ab hoc
1.mac.7 b dictis: ⁊ cęteri amici hoſtiliter ſe habẽtes aduerſus Ju-
dam: inflammauerunt Demetrium. Qui ſtatim Nica-
norem prępoſitũ elephantoꝝ ducẽ miſit in Judęam: da
tis mandatis: vt ipſum q̃dem Judam caperet viuum:
eos vero q̃ cũ illo erãt: diſpergeret: ⁊ conſtitueret Alchi
mũ maximi tẽpli ſummũ ſacerdotẽ. Tũc gẽtes quę de
Judęa fugerãt Judam: ſegregatim ſe Nicanori miſce
bãt: miſerias et clades Judęoꝝ ꝓſperitates rerũ ſuarũ
C exiſtimãtes. Audito itaq; Judęi Nicanoris aduentu:
⁊ cõuentu nationũ: cõſperſi terra rogabãt eũ q̃ populũ
ſuũ cõſtituit: in ęternũ cuſtodiret: quiq; ſuã portionẽ ſi-
gnis euidẽtib' ꝓtegit. Imperãte aũt duce: ſtatim inde
mouerũt: cõueneruntq; ad caſtellũ Deſſau. Simõ võ fra
ter Judę cõmiſerat cũ Nicanore: ſed conterritus eſt re
pẽtino aduẽtu aduerſarioꝝ. Nicanor tamẽ audiẽs vir-
tutẽ comitũ Judę: ⁊ animi magnitudinẽ: quã ꝓ patrię
certaminib' habebãt: ſanguie iudiciũ facere metuebat.
Quãobrẽ pręmiſit Poſſidoniũ: ⁊ Theodotiũ: et Ma

thiam: vt darẽt dextras atq; acciperẽt. Et cũ diu de his D
cõſiliũ agereẗ: ⁊ ipſe dux ad multitudinẽ retuliſſet: oĩm
vna fuit ſententia amicitijs annuere. Itaq; diẽ cõſtitue-
rũt: q̃ ſecreto inter ſe agerẽt: ⁊ ſingulis ſellę ꝓlatę ſunt ⁊
poſitę. Pręcepit aũt iudas armatos eſſe locis opportu
nis: ne forte ab hoſtib' repẽte mali aliquid oriret: ⁊ con-
gruũ colloquiũ fecerũt. Morabat aũt Nicanor Jeroſo
lymis: nihilq; inique agebat: gregeſq; turbarũ: quę con
gregatę fuerãt: dimiſit. Habebat aũt iudã ſemꝑ charũ
ex aĩo: ⁊ erat viro ĩclinat'. Rogauitq; eũ ducere vxorẽ:
filioſq; ꝓcreare. Nuptias fecit: q̃ete egit: cõmuniterq;
viuebant. Alchim' aũt vidẽs charitatẽ illoꝝ adinuicẽ ⁊
cõuentiones: venit ad Demetriũ: et dicebat Nicanorẽ
rebus alienis aſſentire: iudãq; regni inſidiatorẽ ſucceſ-
ſorẽ ſibi deſtinaſſe. Itaq; rex exaſperat': ⁊ peſſimis hui'
criminatiõib' irritat': ſcripſit nicanori: dicẽs: grauiter
quidẽ ſe ferre de amicitię cõuentione: iubere tamen ma-
chabęum citius vinctũ mittere antiochiam. Quib' co-
gnitis Nicanor conſternabaẗ: ⁊ grauiter ferebat: ſi ea q̃
cõuenerãt irrita faceret: nihil lęſus a viro: ſed q: regi re-
ſiſtere nõ poterat: opportunitatẽ obſeruabat: qua pręce
ptum perficeret. At Machabęus videns ſecũ auſterius E
agere Nicanorẽ: ⁊ conſuetũ occurſum ferocius exhiben
tem: ĩtelligẽs nõ ex bono eſſe auſteritatẽ iſtã: paucis ſuo
rũ cõgregatis occultauit ſe a Nicanore. Qd cum ille co
gnouit: fortiter ſe a viro pręuentũ: venit ad maximum ⁊
ſanctiſſimũ tẽplũ: ⁊ ſacerdotib' ſolitas hoſtias offerẽti-
bus: iuſſit ſibi tradi virũ: quib' cũ iuramẽto dicentibus
neſcire ſe vbi eſſet qui quęrebaẗ: extẽdens manũ ad tem
plum iurauit: dicẽs: Niſi Judam mihi vinctũ tradide-
ritis: iſtud dei phanũ ĩ planiciẽ deducã: ⁊ altare effodiã:
⁊ tẽplũ hoc Libero patri cõſecrabo. Et his dictis abijt.
Sacerdotes aũt ꝓtendẽtes man' ĩ cęlũ: inuocabãt eũ q̃ F
ſemꝑ ꝓpugnator eſſet gẽtis ipſoꝝ: hęc dicẽtes: Tu dñe
vniuerſorũ: q̃ nulli' indiges: voluiſti tẽplũ habitationis
tuę fieri ĩ nobis. Et nũc ſancte ſanctorũ oĩm dñe: conſer
ua ĩ ęternũ impollutã domũ iſtã: quę nuꝑ mundata eſt.
Razias autẽ quidam de ſeniorib' ab Jeroſolymis de-
latus eſt Nicanori: vir amator ciuitatis: ⁊ bene audiẽs:
qui pro affectu pater Judęorũ appellabaẗ. Hic multis
tẽporibus cõtinentię ꝓpoſitũ tenuit in Judaiſmo: cor-
puſq; ⁊ animam tradere cõtentus pro perſeuerãtia. Uo
lens autem Nicanor manifeſtare odium: quod habebat
in Judęos: miſit milites quingentos: vt eũ cõprehẽde-
rent. Putabat eñi ſi illũ decepiſſet: ſeſe cladem Judęis
maximã illaturũ. Turbis aũt irruere in domũ ei': et ia-
nuam diſrũpere: atq; ignẽ admouere cupiẽtib': cũ iã cõ
prehenderetur gladio ſe petijt: eligẽs nobiliter mori po
tius q̃ ſubditus fieri peccatorib': et cõtra natales ſuos
indignis iniurijs agi. Sed cũ per feſtinationẽ nõ certo G
ictu plagã dediſſet: ⁊ turbę inter oſtia irrũperent: recur
rens audacter ad murũ: pręcipitauit ſemetipſum virili
ter in turbas: quibus velociter locũ dantibus caſui eius:
venit per mediã ceruicẽ: ⁊ cum adhuc ſpiraret: accẽſus
animo: ſurrexit: ⁊ cum ſanguis eius magno fluxu deflue
ret: ⁊ grauiſſimis vulnerib' eſſet ſaucius: curſu turbam
pertrãſijt: ⁊ ſtãs ſupra quãdã petrã pręruptã: ⁊ iã exan-
guis effect': cõplexus inteſtina ſua vtriſq; manib' proie
cit ſuper turbas: inuocãs dominatorẽ vitę ac ſpirit': vt
hęc illi iterũ redderet: atq; ita vita defunctus eſt. XV.

NIcanor aũt vt cõperit Judã eſſe in locis Sa A
marię: cogitauit cũ omĩ ĩpetu die ſabbati cõ-
mittere bellũ. Judęis vero q̃ illũ ꝑ neceſſita-
tẽ ſequebanẗ: dicẽtib': Ne ita crudeliter et bar
bare feceris: ſed honorẽ tribue diei ſanctificatiõis: ⁊ ho-
nora eũ q̃ vniuerſa cõſpicit. At ille infelix ĩterrogauit ſi
eſt potẽs in cęlo: q̃ imperauit agi diẽ ſabbatoꝝ: ⁊ reſpõ-
dentibus illis: eſt dñs viuus ipſe in cęlo potens: q̃ iuſſit
agi ſeptimã diẽ. Et ille ait: Et ego potẽs ſum ſuꝑ terrã
qui impero ſumi arma: et negocia regis impleri. Tñ nõ B

obtinuit: vt conſiliū pficeret. Et Nicanoꝛ quidem cum
B ſumma ſuperbia erectus: cogitauerat cōmune tropheū
ſtatuere de Juda. Machabeus autem ſemper confide-
bat cū omni ſpe auxiliū ſibi a deo affuturū: ⁊ hoꝛtabatur
ſuos: ne foꝛmidarent ad aduentū nationū: ſed in mente
haberēt adiutoꝛia ſibi facta de celo: et nunc ſperarent ab
omnipotēte ſibi affuturam victoꝛiā. Et allocutus eos
de lege et pꝛophetis: admonens etiā certamina que fece
rant pꝛius: pꝛomptioꝛes cōſtituit eos. Et ita animis eo
rum erectis ſimul oſtēdebat gentiū fallaciā: et iuramen
toꝛum pꝛeuaricationē. Singulos autem illoꝛū arma-
uit: non clypei ⁊ haſte munitione: ſed ſermonibus opti-
mis et exhoꝛtationibus: expoſito digno fide ſomnio: per
C quod vniuerſos letificauit. Erat autē huiuſcemodi vi-
ſus. Oniam qui fuerat ſummus ſacerdos: virū bonum
et benignum: verecundum viſu: modeſtum moꝛibus: et
eloquio decoꝛum: et qui a puero in virtutibus exercita-
tus ſit: manus pꝛotendentē: oꝛare pꝛo omni populo Ju
deoꝛum. Poſt hoc apparuiſſe: ⁊ alium virū etate: et glo
ria mirabilem: ⁊ magni decoꝛis habitudinē circa illum.
Reſpondentē vero Oniam dixiſſe: Hic eſt fratrū ama-
toꝛ: et populi Jſrael. Hic eſt qui multū oꝛat ꝓ populo:
et vniuerſa ſancta ciuitate: Jeremias pꝛopheta dei. Ex-
tendiſſe autem Jeremiam dexterā: et dediſſe Jude gla
dium aureum: dicentem: Accipe ſanctum gladium mu
nus a deo: ī quo deijcies aduerſarios populi mei iſrael.
D Exhoꝛtati itaqꝫ Jude ſermonibus bonis valde: de qui-
bus extolli poſſet impetus: et animi iuuenū confoꝛtari
ſtatuerunt dimicare: et confligere foꝛtiter: vt virtus de
negocijs iudicaret: eo ꝙ ciuitas ſancta ⁊ templum peri
clitarentur. Erat enī pꝛo vxoꝛibus et filijs: itemqꝫ pꝛo
fratribus et cognatis minoꝛ ſollicitudo: maximus vero
et pꝛimus pꝛo ſanctitate timoꝛ erat templi. Sed ⁊ eos
qui in ciuitate erāt: nō minima ſollicitudo habebat pꝛo
his qui congreſſuri erant. Et cū iam omnes ſperarent
iudicium futurū: hoſteſqꝫ adeſſent: atqꝫ exercitus erat
oꝛdinatus: beſtie equiteſqꝫ oppoꝛtuno in loco compoſi-
ti: conſiderans Machabeus aduentū multitudinis: et
apparatū varium armoꝛū: et ferocitatē beſtiarū: exten-
dens manus in celum: pꝛodigia facientē dominū inuo-
cauit: qui non ſm̄ armoꝛū potentiam: ſed pꝛout ipſi pla
E cet: dat dignis victoꝛiam. Dixit autem inuocās hoc mo
ſupꝛa. 4. d 4. re. 19. g. eccle. 48 d do: Tu domine: qui miſiſti angelum tuum ſub Ezechia
rege iuda: et interfeciſti de caſtris Sennacherib: cētum
octogintaquinqꝫ millia: et nunc dominatoꝛ celoꝛū mit
te angelum tuum bonū ante nos in timoꝛe: et tremoꝛe
magnitudinis bꝛachij tui: vt metuant: qui cum blaſphe
mia veniunt aduerſus ſanctum populum tuum. Et hic
quidem ita peroꝛauit. Nicanoꝛ autem et qui cum ipſo
erant cum tubis ⁊ canticis admouebant. Judas vero ⁊
qui cum eo erant inuocato deo: per oꝛationes congreſſi
ſunt: manu quidem pugnantes: ſed et dominum coꝛdi-
bus oꝛantes: pꝛoſtrauerunt non minus trigintaquinqꝫ F
millia: pꝛeſentia dei magnifice delectati. Cumqꝫ ceſſaſ-
ſent: et cum gaudio redirent: cognouerūt Nicanoꝛem
ruiſſe cum armis ſuis. Facto itaqꝫ clamoꝛe: et perturba
tione excitata: patria voce omnipotentē dominū bene-
dicebant. Pꝛecepit autem Judas: qui per omnia coꝛ-
poꝛe ⁊ animo moꝛi pꝛo ciuibus paratus erat: caput Ni
canoꝛis: et manum cū humero abſciſam Jeroſolymam
perferri. Quo cum perueniſſet: conuocatis contribuli-
bus: ⁊ ſacerdotibus ad altare: accerſit et eos qui in arce
erant. Et oſtēſo capite Nicanoꝛis: et manu nefaria: quā
extenderat contra domū ſanctam omnipotētis dei: ma
gnifice gloꝛiatus eſt. Linguā etiam impij Nicanoꝛis
pꝛeciſam iuſſit particulatim auibus dari: manū autem G
dementis contra templum ſuſpendi. Omnes igitur ce-
li benedixerūt dominum: dicentes: Benedictus qui lo-
cum ſuum incontaminatū ſeruauit. Suſpendit autem
Nicanoꝛis caput in ſumma arce: vt euidens eſſet: et ma
nifeſtum ſignum auxilij dei. Jtaqꝫ omnes cōmuni conſi
lio decreuerunt: nullo modo diem iſtum abſqꝫ celebꝛita- mach. 7 g
te pꝛeterire: habere autem celebꝛitatem tertiadecima
die menſis Adar: que dicitur voce Syꝛiaca pꝛidie mar-
dochei die. Jgitur his erga Nicanoꝛem geſtis: ⁊ ex illis
tēpoꝛibus ab Hebꝛeis ciuitate poſſeſſa: ego quoqꝫ ī his
faciam finem ſermonis. Et ſi quidem bene: ⁊ vt hiſtoꝛie
competit: hoc et ipſe velim: ſi autem minus digne: con-
cedēdum eſt mihi. Sicut enim vinū ſemper bibere: aut
ſemper aquam: contrariū eſt: alternis autem vti delecta
bile: ita legentibus ſi ſemper exactus ſit ſermo: non erit
gratus: hic ergo erit conſummatus.

¶ Finis.

¶ Veteris Teſtamenti Finis.

Nouum Teſtamentum.

¶ Prologus beati Hieronymi pſbyteri ad Euſebiū in quattuoꝛ Euangeliſtas.

Plures fuiſſe qui euan
gelia ſcripſerūt: et Lucas euāgeliſta
teſtaƚ: dicēs: Quoniā quidē multi co
nati ſunt oꝛdinare narrationē rerū:
que in nobis cōplete ſunt: ſicut tradi
derunt nobis: q̄ ab initio ipſi viderūt
ſermonē: ⁊ miniſtrauerūt ei: ⁊ pſeuerātia vſq; in preſens
tēpus monimēta declarant: que a diuerſis autoꝛibꝰ edi
ta: diuerſarū hereſeon fuere pꝛincipia: vt eſt illud iuxta
Aegyptios et Thomā: ⁊ Matthiam ⁊ Bartholomeū:
duodecimq; apoſtoloꝝ: ⁊ Baſilidis atq; Apellis: ac re-
liquoꝛum: quos enumerare longiſſimū eſt: cū tātum in
preſentiarū hoc neceſſe ſit dicere: extitiſſe quoſdam q̄ ſi-
ne ſpiritu et gratia dei conati ſunt magis oꝛdinare nar-
Hezec.13 a rationem: ꝙ hiſtoꝛie texere veritatē. Quibꝰ iure poteſt
illud ꝓpheticū coaptari: Ve q̄ prophetāt de coꝛde ſuo: q̄
ambulāt poſt ſpiritū ſuū: qui dicūt: hec dicit dominus:
et dominus nō miſit eos. De quibus ⁊ ſaluatoꝛ in euan-
Joā.10.b gelio Joannis loquitur: Omnes qui ante me venerunt
fures et latrones fuerunt. Qui venerunt: non qui miſſi
Mat.7.b. ſunt. Ipſe enim ait: Veniebāt: et ego non mittebā eos.
Canti. 2. In venientibus enim preſumptio temeritatis: in miſſis
obſequium ſeruitutis eſt. Eccleſia autem que ſupꝛa pe-
tram domini voce fundata eſt: quā introduxit rex in cu
biculum ſuū: et ad quā per foꝛamen deſcēſionis occulte
miſit manum ſuam ſimilis damule hinnuloq; ceruoꝝ:
quattuoꝛ flumina paradiſi inſtar eructans: quattuoꝛ an
gulos et annulos habet: per quos quaſi arca teſtamenti
⁊ cuſtos legis domini lignis immobilibꝰ vehitur. Pri-
mus oīm Mattheus eſt publicanus: cognomento Le
ui: qui euangeliū in Judea hebꝛeo ſermone edidit: ob
eoꝝ vel maxime cauſam: q̄ in Jeſum crediderant ex Ju
deis: ⁊ nequaꝙ legis vmbꝛa ſuccedente: euangelij veri-
tatem ſeruabant. Secundus Marcus interpꝛes apo-
ſtoli Petri: et alexandrine eccleſie pꝛimus epiſcopus: q̄
dominū q̄dē ſaluatoꝛē ipſe nō vidit: ſed ea que magiſtrū
audierat pꝛedicantē: iuxta fidem magis geſtoꝝ narra-
uit: ꝙ oꝛdinē. Tertiꝰ Lucas medicꝰ natiōe ſyꝛus antio
cenſis: cuiꝰ laus in euāgelio: q̄ ⁊ ipſe diſcipulus apoſtoli
2.coꝛ. 8.c. Pauli ī achaie boeotieq; partibꝰ volumē cōdidit: que-
dā altius repetens: ⁊ vt ipſe in pꝛooemio cōfiteƚ: audita
Joan. 13. magis ꝙ viſa deſcribēs. Vltimus Joannes apoſtolus ⁊
et.21. euangeliſta: quē Jeſus amauit plurimū: q̄ ſupꝛa pectus
dn̄i recūbēs: puriſſima doctrinarū fluēta potauit: ⁊ qui
Joā.19.c. ſolus de cruce meruit audire: Ecce mater tua. Is cum
eſſet in Aſia: et iā tunc hereticoꝝ ſemina pullularēt: che
rinthi: ebionis ⁊ ceteroꝝ: q̄ negāt Chꝛiſtū in carne veniſ
ſe: q̄s ⁊ ipſe ī epl'a ſua antichꝛiſtos vocat: ⁊ apl's Paulus
frequenter ꝑcutit: coactꝰ eſt ab oībꝰ pene tūc aſie epiſco
pis: ⁊ multarū eccleſiarū legatiōibꝰ: de diuinitate ſalua
toꝛis altius ſcribere: ⁊ ad ipſum (vt ita dicā) dei verbū:
nō tā audaci ꝙ felici temeritate pꝛoꝛūpere. Vnde et ec-
cleſiaſtica narrat hiſtoꝛia: cū a fratribus cogereƚ vt ſcri-
beret: ita facturū ſe reſpōdiſſe: ſi indicto ieiunio ī cōmu-
ne oēs deū dep̄carenƚ. Quo expleto reuelatiōe ſaturatꝰ
Joan. 1.a in illud pꝛooemiū e celo veniēs eructauit: In pꝛincipio
erat verbū: ⁊ verbū erat apud deū: et deꝰ erat verbū: hoc
erat in pꝛincipio apd̄ deū. Hec igiƚ q̄tuoꝛ euāgelia mul
to ante p̄dicta Hezechielis q̄q; volumē ꝓbat: in quo pri
Hezech. 1 a ma viſio ita cōtexiƚ. Et in medio ſicut ſimilitudo q̄tuoꝛ
Mat. 1.a. animaliū: et vultꝰ eoꝝ facies hoīs: ⁊ facies leonis: et fa
cies vituli: ⁊ facies aq̄le. Pꝛima hoīs facies Mattheū
ſignificat: q̄ q̄ſi de hoīe exoꝛſus eſt ſcribere: Liber gene-
rationis Jeſu Chꝛiſti filij Dauid: filij Abꝛaam. Secun
da Marcū: in qua vox leonis in eremo rugiētis audiƚ:
Vox clamātis in deſerto: parate viā dn̄i: rectas facite ſe
mitas eiꝰ. Tertia vituli: q̄ euāgeliſtā Lucā a Zacharia
ſacerdote ſumpſiſſe initiū p̄figurat. Quarta Joannem
euāgeliſtā: q̄ aſſumptis pēnis aq̄le: ⁊ ad altioꝛa feſtinās
de v̄bo dei diſputat. Cetera q̄ ſequunƚ: in eundē ſenſum
pꝛoficiūt. Crura eoꝝ recta: ⁊ pēnati pedes: ⁊ q̄cūq; ibat
ſpiritꝰ: ibāt: ⁊ nō reuertebanƚ: ⁊ doꝛſa eoꝝ plena ocl'is: et
ſcintille ac lāpades in medio diſcurrētes: et rota ī rota: Hezech.1.a
⁊ in ſingulis q̄tuoꝛ facies. Vnde et apocalypſis Joānis
poſt expoſitionē vigintiq̄tuoꝛ ſenioꝝ: q̄ tenentes cytha Apo.4.d.
ras ⁊ phyalas adoꝛēt agnū dei: introducit fulgura ⁊ to
nitrua: ⁊ ſeptē ſp̄ūs diſcurrētes: et mare vitreū: ⁊ q̄tuoꝛ
aīalia plena ocl'is: dicēs: Aīal pꝛimū ſimile leoni: ⁊ ſcd̄m
ſimile vitulo: ⁊ tertiū ſimile homini: ⁊ quartū ſimile aq̄-
le volāti. Et poſt paululū: Plena (inq̄t) erāt oculis: ⁊ re
quiem nō habebāt die ac nocte: dicētia: Sanctꝰ ſanctus
ſanctus dn̄s deꝰ oīpotēs: q̄ erat: et q̄ eſt: ⁊ q̄ vēturus eſt.
Quibꝰ cūctis ꝑſpicue oſtēdiƚ: q̄tuoꝛ tm̄ debere euāgelia
ſuſcipi: ⁊ oēs apocryphoꝝ nenias moꝛtuis magis here-
ticis: ꝙ eccleſiaſticis viuis canēdas. Finis.

¶ Beati Hieronymi pꝛeſbyteri ad Damaſum papam in quattuoꝛ Euangelia Pꝛefatio.

Nouum opꝰ me facere cogis ex veteri: vt poſt
exemplaria ſcripturaꝝ toto oꝛbe diſperſa: q̄ſi
quidā arbiter ſedeā: ⁊ q̄ inter ſe variāt: q̄ ſint il
la: q̄ cū greca cōſentiant v̄itate: decernā. Piꝰ
laboꝛ: ſed periculoſa p̄ſumptio: iudicare de ceteris: ipm
ab oībꝰ iudicādū: ſenis mutare linguā: ⁊ caneſcentē iam
mundū ad initia retrahere paruuloꝝ. Quis eñ doctus
pariter vel indoctꝰ: cū in manꝰ volumē aſſumpſerit: et a
ſaliua quā ſemel imbibit: viderit diſcrepare qd̄ lectitat:
nō ſtatim erūpat in vocē: me falſariū: me clamitās eſſe ſa
crilegū: q̄ audeā aliq̄d in veteribꝰ libꝛis addere: mutare:
coꝛrigere? Aduerſus quā inuidiā duplex cauſa me conſo
latur: ꝙ ⁊ tu q̄ ſummꝰ ſacerdos ēs fieri iubes: ⁊ verū nō
eſſe qd̄ variat: etiā maledicoꝝ teſtimonio cōpꝛobaƚ. Si
eñ latinis exēplaribꝰ fides eſt adhibēda: reſpōdeant qui
bus: tot eñ ſunt exēplaria pene quot codices. Sin aūt
veritas eſt querēda de pluribꝰ: cur nō ad grecā oꝛiginē
reuertētes: ea que vel a vitioſis interpꝛetibꝰ male reddi
ta: vel a pꝛeſumptoꝛibꝰ imperitis emēdata peruerſius:
vel a libꝛarijs doꝛmitātibꝰ aut addita ſunt: aut mutata
coꝛrigimꝰ? Neq; v̄o ego de veteri diſputo inſtrumēto:
qd̄ a ſeptuagīta ſenioꝛibꝰ ī grecā linguā v̄ſuꝫ tertio gra
du ad nos vſq; ꝑuenit. Non quero q̄d Aquila: q̄d Sym
machus ſapiant: quare Theodotion inter nouos ⁊ vete
res medius īcedat. Sit illa v̄a interp̄tatio: quā apl'i pꝛo
bauerūt. De nouo nunc loquoꝛ teſtamēto: qd̄ grecū eſſe
non dubiū eſt: excepto apl'o Mattheo: q̄ pꝛimꝰ in iudea
euāgelium Chꝛiſti hebꝛaicis litteris edidit. Hoc certe
cū in noſtro ſermone diſcoꝛdat: ⁊ ī diuerſos riuuloꝝ tra-
mites ducit: vno de fonte querēdum eſt. Pretermitto
eos codices: q̄s a Luciano ⁊ Eſychio nuncupatos: pau-
coꝝ hominū aſſerit peruerſa cōtentio: quibus vtiq; nec
in toto veteri inſtrumēto poſt ſeptuaginta interpꝛetes
emēdare quid licuit: nec in nouo pꝛofuit emēdaſſe: cum
multarum gentiū linguis ſcriptura ante tranſlata do-
ceat falſa eſſe: que addita ſunt. Igitur hec pꝛeſens pꝛe-
fatiuncula pollicetur quattuoꝛ tantū euangelia: quoꝝ
oꝛdo eſt iſte: Mattheus: Marcus: Lucas: Joannes:
codicum grecoꝝ emendata collatione: ſed ⁊ veterū: nec
que multū a lectionis latine cōſuetudine diſcreparent:
ita calamo imperauimus: vt his tantum que ſenſum vi-
debātur mutare coꝛrectis: reliq̄ manere pateremur: vt

fuerant. Canones quoqꝫ: quos Euſebius Ceſarienſis epiſcopus Alexandrinus ſequutus Ammoniũ: in decẽ numeros ordinauit: ſicut in greco habentur: expreſſimus. Quod ſi quis de curioſis voluerit noſſe: que in euãgelijs vel eadem: vel vicina: vel ſola ſint: eorũ diſtinctiõe cognoſcet. Magnus ſiquidẽ hic ĩ noſtris codicibꝰ error inoleuit: dũ quod in eadẽ re alius euãgeliſta plus dixit: in alio: quia minus putauerint: addiderũt: vel dũ eundẽ ſenſum aliꝰ aliter expreſſit: ille qui vnũ e quatuor primũ legerat: ad eius exemplũ ceteros quoqꝫ exiſtimauerit emẽdandos. Unde accidit: vt apud nos mixta ſint oĩa: et in Marco plura Luce atqꝫ Matthei. Rurſum in Mattheo plura Joannis et Marci: et ĩ ceteris reliquorũ: que in alijs propria ſunt: inueniantur. Cũ itaqꝫ canones legeris: qui ſubiecti ſunt: cõfuſionis errore ſublato: et ſimilia oĩm ſcies: et ſingulis ſua queqꝫ reſtitues. In canone primo cõcordãt quattuor: Mattheus: Marcus: Lucas: Joannes. In ſecundo tres: Mattheus: Marcus: Lucas. In tertio tres: Matthęꝰ: Lucas: Joannes. In quarto tres: Mattheus: Marcꝰ: Joannes. In quĩto duo: Mattheus: Lucas. In ſexto duo: Mattheus: Marcus. In ſeptimo duo: Mattheus Joãnes. In octauo duo: Lucas: Marcus. In nono duo: Lucas: Joãnes. In decimo ꝓpria quiqꝫ: que nõ habent ĩ alijs: ediderũt. Singulis vero euangelijs ab vno incipiẽs vſqꝫ ad finem librorũ: diſpar numerꝰ accreſcit. Hic nigro colore preſcriptus ſub ſe habet aliũ ex minio diſcolorẽ numerũ: qui ad decẽ vſqꝫ procedens: indicat prior numerus: in quo ſit canone requirẽdus. Cũ ergo apto codice (verbi gratia) illud ſiue illud capitulũ ſcire volueris cuiꝰ canonis ſit: ſtatim ex ſubiecto numero doceberis: et recurrẽs ad principia: in quibus canonũ eſt deſtincta cõgeries: eodẽqꝫ ſtatim canone ex titulo frõtis inuẽto: illũ quẽ querebas numerum eiuſdem euãgeliſte: qui et ipſe ex inſcriptione ſignatur: inuenies: atqꝫ e vicino ceterorũ tramitibꝰ inſpectis: quos numeros e regione habeant annotabis: cum ſcieris recurres ad volumina ſingulorũ: et ſine mora repertis numeris: quos ante ſignaueras: reperies et loca: in quibus vel eadem: vel vicina dixerunt. Sciendum tamen: ne quis ignarũ ex ſimilitudine numerorũ error inuoluat: quod ſicubi in ſubnotatione canonũ diſtinctorũ in canone quolibet tres euangeliſte: bis tēr vel quater: aut etiam amplius eundem numerũ per ordinẽ habuerint annotatũ: et quartus e cõtrario diſcrepantes: quod id tres illi in eo loco ſemel dixerint: quartꝰ toties in corpore voluminis ſui ponat: quoties diuerſi numeri in eius canone poſiti: ſtant contra predictorũ numerorũ cõtinuatas ſimilitudines. Itẽ ſi ĩ vno quolibet eorũ: aut etiã duobꝰ in canone numerus bis ter et quater: aut eo ampliꝰ: repeꝛiatur in ordine collocatus: et diſpares inueniantur in ceteris: dubiũ non erit: quin id quod illius illorũue canonis numerus bis terqꝫ repetitũ ab his ĩ volumine ſemel dictũ eſſe oſtẽdit: altera alteriue eorũ totiẽs vno atqꝫ eodem ſenſu loquantur: quotiens pretulerint in numerorum annotatione diſtantiã. Et hoc in oĩm nouem canonum collatione ſeruabitur. Ceterũ in decimo (quoniã propria ſingulorũ tantũmodo continentur) non poteſt cõtra id cõparatio eſſe: quod ſolũ eſt. Opto vt ĩ Chriſto valeas: et memineris mei Papa beatiſſime.

¶ Prologus beati Euſebij Pamphili Ceſarienſis epiſcopi de canonibus quattuor euangeliſtarũ: et eſt epiſtola ipſius ad Carpianum.

EUſebius Carpiano fratri in domino ſalutẽ. Ammonius quidã Alexandrinus magno ſtudio atqꝫ induſtria vnũ nobis ꝑ quattuor euãgelijs dereliquit. Nã triũ euangeliorũ ſenſus exceptos omnes ſimiles: cõtentuſqꝫ Matthei euãgelio quaſi ad vnũ cõgeſtos annexuit: ita vt eorundem quantum ad tenorẽ pertinet lectionis: ſequens iam ſtilus interruptus eſſe videatur. Uerũ vt ſaluo corpore ſiue textu ceterorum hic euangeliorũ: propria et familiaria loca: in quibus eadem ſimiliterqꝫ dixerunt: ſcire poſſis ac vere differere: accepta occaſiõe ex predicti viri ſtudio alia ratione decem numerorũ tibi titulos deſignaui. Quorum primus quattuor in ſe continet numeros: in quibus ſimilia ab vniuerſis dicta ſunt: Mattheo Marco Luca Joanne. Secũdus in quibꝰ tres: Mattheus Marcus Lucas. Tertius in quibꝰ tres: Mattheus Lucas Joannes. Quartus in quibus tres: Mattheus Marcus Joannes. Quintus in quibus duo: Matthęꝰ: Lucas. Sextus in quibus duo: Mattheus Marcus. Septimus in quibus duo: Mattheus Joãnes. Octauus in quibus duo: Marcus Lucas. Nonus in quibꝰ duo: Lucas Joannes. Decimus in quibus ſinguli de quibuſdam proprie ſcripſerunt. Et quidem ſubiectorũ titulorum: id eſt argumentũ: clara vero eorũ narratio hec eſt. Etenim per ſingula loca euãgeliorũ quidam numerus videtur appoſitus: paulatim incipiens a primo: deinde ſecundo: poſtremo tertio: et per ordinẽ librorũ ad finem vſqꝫ progrediens. Itaqꝫ per ſingulos numeros ſupputatio per minij diſtinctionẽ inuenitur inſerta: ſignificãs cui decem titulis appoſitus numerus aſſignetur. Ueluti ſiquidem primũ: certũ eſt in primo. Si vero in ſecundo: et eodem modo vſqꝫ ad decẽ. Si igitur euoluto vno qualicunqꝫ cũ quattuor euangelijs cuilibet capitulo velis inſiſtere: et reſcire: qui ſimilia dixerĩt: et loca propria agnoſcere ſingulorũ: in quibus eadem ſunt proloquuti: eiuſdem ſenſus quẽ tenes: relegẽs propoſitũ numerum queſitumqꝫ eũ in titulo: quem demõſtrat tituli ſubnotatio: continuo ſcire potes ex ſupraſcriptionibus: quos in fronte notatas inuenies: qui autem quod de his que inquiris ſimilia dixerint. Ueniens etiã ad reliqua euangelia per eundem numerũ quem contines: videbis appoſitos per ſingulos numeros: atqꝫ eos in ſuis proprijſqꝫ locis ſimilia dixiſſe reperies. Finis.

Canon Mattheus	primus Marcus	in quo Lucas	quatuor Joannes	Canon Mattheus	primus Marcus	in quo Lucas	quatuor Joannes
viij	iij	vij	x	cclxxxiiij	clxv	cclxxv	lxvij
xj	iij	x	vj	cclxxxix	clxx	cclxxix	cxxxvj
xj	iiij	x	xij	ccxcj	clxxij	cclxxxj	clvj
xj	iiij	x	xiiij	ccxciiij	clxxv	cclxxxij	clxj
xj	iiij	x	xxviij	ccxcv	clxxvj	cclxxxij	xlij
xiiij	v	xij	xv	ccxcv	clxxvj	cclxxxv	lvij
xxiij	xxvij	xvij	xlvj	ccc	clxxxj	cclxxxv	lxxix
xxiij	xxvij	xxxiiij	xlvj	ccc	clxxxj	cclxxxvij	clviij
xxiij	xxvij	xlv	xlvj	cccij	clxxxiij	cclxxxix	clx
lxx	xx	xxxvij	xxxviij	ccciiij	clxxxiiij	cclxxxix	clxx
lxxxvij	cxxxix	ccl	cxlj	cccvj	clxxxvij	ccxc	clxij
xcix	xcvj	cxvj	xl	cccvj	clxxxviij	ccxc	clxiiij
xcviij	xcvj	cxvj	cxj	cccvij	clxxxviij	ccxcj	clxiiij
xcviij	xcvj	cxvj	cxx	ccc	cxc	ccxcvij	clxix
xcviij	xcvj	cxvj	cxxx	cccxiij	cxciiij	ccxciiij	clxxij
xcviij	xcvj	cxvj	cxxxj	cccxiiij	cxcv	ccxcj	clxvj
xiij	xcvj	cxvj	cxliiij	cccxiiij	cxcv	ccxcj	clxviij
cxxxiij	xxxv	lxxvj	cix	cccxv	cxxvj	ccxcij	cxlv
cxlj	l	xix	cix	cccxviij	cxcix	ccc	cxlvj
cxlij	lj	xxj	xxxv	cccxx	cc	ccccij	clxviij
clxvij	lxiiij	xciij	xlix	cccxxv	cciiij	cccx	clxxxiiij
clxvj	lxxxij	xciiij	xvij	ccxxvj	ccv	cccxj	clxxxviij
clxvj	lxxxij	xciiij	lxxiiij	cccxvj	ccv	cccxiij	cxciiij
ccix	cxix	ccxxiiij.	c	cccxxviij	ccxvj	cccxiij	cxcvj
ccxj	cxxj	cxxxviij	xxj	cccxxxj	ccix	cccxv	cxcvij
ccxx	cxxij	ccxxxix.	lxxv	cccxxxij	ccx	cccxviij	cxcvij
ccxx	cxxij	ccxlij	lxxxv	cccxxxiiij	ccxiij	cccxxj	ccj
ccxx	cxxix	cclxj	lxxxviij	cccxxxv	ccxiij	cccxxiiij	cxcix
ccxliiij	cxxxix	ccl	cxlj	cccxxxvj	ccxv	cccxvij	cxcviij
ccxliiij	cxxxix	ccl	cxlvj	cccxxxvj	ccxvij	cccxix	cxcviij
cclxxiiij	clvj	cclx	x	cccxliij	ccxxiij	cccxxix	cciiij
cclxxiiij	clvj	cclx	xlviij	cccxlviij	ccxxviij	cccxxxij	ccvj
cclxxiiij	clvj	cclxxiiij	xcvj	cccxlix	ccxxvj	cccxxxiij	ccviij
cclxxvj	clviij	lxxiiij	xcviij	ccclij	ccxxxj	cccxxxvj	ccix
lxxvij	clxix	cclxix	cxviij	ccclij	ccxxx	cccxxxvj	ccxj
cclxxx	clxij	cclxvj	cxxij				
cclxxxiiij	clxij	clxvj	lv				
cclxxxiiij	clxv	cclxvj	lxiij				
cclxxxiiij	clxv	cclxv	lxj	Finit Ca	primus	in quo	quatuor

Canon ſe Mattheus	cūdus in Marcus	quo tres Lucas.
xv	vj	xv
xxj	x	xxxij
xxxj	cij	clxxxv
xxxij	xxxix	lxxix
xxxij	xxxix	cxxxiij
l	xlj	lvj
lxij	xiij	iiij
lxij	xiij	xxiiij
lxiij	xviij	xxxiij
lxvij	xv	xxv
lxix	xlvij	lxxxiij
lxxj	xxj	xxxviij
lxxij	xxij	xcix
lxxij	xxij	clxxxvj
lxxiij	xxiij	xl
lxxiiij	xlix	lxxxv
lxxvj	lij	clxix
lxxix	xxix	lxxxvj
lxxx	xxx	xliiij
lxxxij	liij	lxxxvij
lxxxij	liij	cx
lxxxiij	liiij	lxxxviij
lxxxiiij	liiij	cxij
lxxxv	lv	lxxxviij
lxxxv	lv	cxiiij
lxxxviij	cxlj	cxlviij
lxxxviij	cxlj	cclj
xcij	xl	lxxx
xciiij	lxxxvj	xcvij
xciiij	lxxxvj	cxlvi
ciij	j	lxx
cxiiij	xxiiij	xli
cxvj	xxv	xlij
cxvj	xxv	clxv
cxvj	xxv	clxxvij
cxxj	xxxij	clxxvij
cxxij	xxxiij	cxxix
cxxiij	xxxiiij	cxlvij
cxxx	xxxv	lxxxij
cxxxj	xxxvj	lxxvj
cxxxv	xxxviij	lxxviij
cxxxvij	xliiij	clxvij
cxliij	lvij	xc
cxliiij	lix	xij
cxlix	lxvj	xxxv
cxlix	lxvj	xliij
cliij	lxix	xxxvj
clxiiij	lxxix	cxliiij
clxviij	lxxxiij	xcv
clxviij	lxxxiij	ccvi
clxx	lxxxv	xcvj
clxxij	lxxxvij	xcviij
clxxiiij.	xcj	xcix
clxxvi	xciij	ci
clxxviij	xcv	cij
clxxviij	xcv	ccxvij

Canon ſe Mattheus	cūdus in Marcus	quo tres Lucas.
clxxix	xcix	cxcvij
cxc	cv	cxcv
cxcij	cvj	ccxvj
cxciij	cvij	cxxj
cxciij	cvij	ccxviij
cxciiij	cviij	clij
cxciiij	cviij	ccxix
cxcv	cix	ccxx
cxcviij	cx	ccxxj
cxcix	cxj	clxxiij
cci	cxij	ccxxij
cciij	cxiiij	cclxx
ccv	cxvj	ccxxiiij
ccvj	cxvij	ccxxxij
ccviij	cxviij	ccxxxiij
ccxvij	cxvij	ccxl
ccxix	cxviij	ccxlj
ccxxiij	cxxx	ccxliiij
ccxxv	cxxxiiij	ccxlv
ccxxvj	cxxxiij	ccxliij
ccxxix	cxxxv	cxxxvij
ccxxix	cxxxv	ccxlvj
ccxlij	cxxxvij	ccxxxvij
ccxlij	cxxxvij	ccxviij
ccxliij	cxxxviij	ccxlix
ccxlviij	cxliij	ccix
ccxlviij	cxliij	ccliij
ccxlix	cxliiij	ccliiij
cclj	cxlvj	cclv
ccliij	cxlviij	cciiij
cclviij	cl	cclvij
cclix	clj	cclviij
cclxiiij	clv	clvj
cclxix	cliiij	ccxxviij
cclxxj	xlij	ccxxx
cclxxviij	clx	cclxiij
cclxxxj	clxiij	cclxviij
cclxxxv	clxvj	cclxv
cclxxxv	clxvj	cclxvij
ccxcvj	clxxvij	cclxxx
ccxcvj	clxxvij	cclxxxiiij
cccj	clxxxij	cclxxxvj
cccviij	clxxxix	cccv
cccxij	cxciij	ccxcix
cccxvj	cxcvij	ccxciij
cccxvij	cxcviij	ccxcv
cccxxij	ccij	cccix
cccxxxviij	ccxviij	cccxxij
cccxxxix	ccxix	cccxxv
cccxl	ccxx	cccxxvij
cccxlij	ccxxij	cccxxiij
cccxliiij	ccxxiiij	cccxxviij
cccxlvj	ccxxv	cccxxx
cccliij	ccxxxij	cccxxxvij
cccliiij	ccxxxiij	cccxxxviij
	finis ca	nonis ſe.

III

Canon Mattheus	tertius i Lucas	quo tres Joannes
j	xiiij	j
j	xiiij	iij
j	xiiij	v
vij	vj	ij
vij	vj	xxv
lix	lxiij	cxvj
lxiiij	lxv	xxxvij
xc	lviij	cxviij
xc	lviij	cxxxix
cxvij	ccxj	cv
cxi	cxix	xxx
cxj	cxix	cxlviij
cxj	cxix	cxiiij
cxij	cxix	xliiij
cxij	cxix	viij
cxij	cxix	lx
cxij	cxix	lxxvj
cxij	cxix	lxxxvij
cxij	cxix	xc
cxij	cxix	cliiij
cxij	cxix	cxlij
cxlvj	xcij	xlvij
Fi.	can.	tertij.

IIII

Canon Mattheus	q̃rtus in Marcus	quo tres Johannes
ixvij	viij	xxvj
cxvij	xxvi	xciij
cxvij	xxvj	xcv
cl	lxvij	lj
clxj	lxvij	xxiij
clxj	lxxvij	liij
cciiij	cxv	xcj
cciiij	cxv	cxxxv
ccxvj	cxxv	cxxviij
ccxvj	cxxv	cxxxiij
ccxvj	cxxv	cxxxvij
ccxvj	cxxv	cl
cclxxvij	clix	xcviij
cclxxix	clxj	lxxij
cclxxix	clxj	cxxj
cclxxxvij	clxviij	clij
ccxciij	clxxiiij	lvij
ccxcvij	clxxix	lxx
ccxcix	clxxx	ciij
cccvij	clxxxviij	clxiiij
cccxxj	ccj	clxxx
cccxxj	ccj	cxcij
cccxxiij	cciij	clxxxiij
cccxxix	ccvij	clxxxv
cccxxix	ccvij	clxxxvij
cccxxxiij	ccxj	cciij
Finis	canonis	quarti.

Canon quin Mattheus	in quo duo Lucas.
iij	ij
x	viij
xij	xj
xvj	xvj
xxv	xlvj
xxvj	xlvij
xxviij	xlviij
xxx	xlix
xxxiiij	cxciiij
xxxvj	clxij
xxxviij	liij
xl	lij
xlj	lv
xliij	ccxxiij
xlvj	cliij
xlvij	cxxxiiij
xlviij	cxcj
xlix	cl
lj	lix
liij	cxxv
liiij	liiij
lv	clxx
lvij	lxj
lviij	lx
lx	clxxj
lxj	lxiiij
lxv	clxxij
lxvj	lxvj
lxviij	cv
lxxviij	cviij
lxxxiiij	cxj
lxxxvj	cix
xciij	cxlv
xcv	clx
xcvj	clxxxij
xcvj	clxxxiiij
cij	lxix
ciiij	lxxj
cv	cxciij
cvij	lxxiij
cviij	cxv
cx	cxviij
cxix	cxxvj
cxxv	lxij

Canon quin Mattheus	in quo duo Lucas.
cxxvij	ccxxviij
cxxviij	cxxxij
cxxix	cxxx
cxxxij	lxxxj
cxxxiiij	cxx
cxxxviij	clxviij
clvj	lvij
clviij	ccxxvj
clxij	clxj
clxxv	cc
clxxxij	clxxxvij
clxxxij	cclxxxix
clxxxiiij	cxcviij
clxxxvij	cxcix
cxcvij	cclxxij
ccxiij	ccxxxv
ccxxj	clxxxj
ccxxviij	cxxxix
ccxxxj	clxxix
ccxxxi	ccxv
ccxxxij	cxlij
ccxxxiiij	cxxxvj
ccxxxvj	cxxxv
ccxxxvij	cxxxviij
ccxxxviij	cxl
ccxl	cxlj
ccxlj	clxxv
cclv	ccij
cclvj	ccv
cclxvij	ccxiij
cclxj	ccvij
ccxlij	ccxij
cclxv	clvij
cclxvj	clv
cclxvij	cclviij
cclxx	ccxxix
cclxxij	ccxxxj
Finis.	Finis

Canon sext' Mattheus	in quo duo Marcus
ix	iij
xviij]	vij
xx	ix
xxij	xj
xliiij	cxxvj
lxxvij	lxiij
c	xcviij
cxxxix	xlv
cxlv	lx
cxlviij	lxv
clij	lxviij
cliiij	lxxj
clvij	lxxij
clix	lxxiij
clx	lxxvj
clxiij	lxxviij
clxv	lxxx
clxix	lxxxiiij
clxxiij	lxxxix
clxxx	c
clxxxix	ciij
ccij	cxiij
ccxiiij	cxx
ccxv	cxxiiij
ccxxiiij	cxxxj
ccxlvj	cxl
ccxlvij	cxlij
ccl	cxlv
cclij	cxlvij
ccliiij	cxlix
cclx	clij
cclxiij	cliij
cclxxv	clvij
cclxxxij	clxiiij
cclxxxvj	clxvij
cclxxxviij	clxix
ccxc	clxxj
ccxcij	clxxiij
ccxcviij	clxxix
cccv	clxxxv
cccix	cxc
cccxj	cxcij
cccxxx	ccviij
cccxxxvij	ccxvij
cccxlj	ccxxj
cccxlvij	ccxxvj
cccl	ccxxix
Finis	Finis.

Canon ſept. Matthęus	in quo duo Joannes.	Canon octa. Lucas	in quo duo Marcus.	Canon non⁹ Lucas	in quo duo Joannes.
v	lxxxiij	xxiij	xij	xxx	ccxix
xix	xix	xxv	xiiij	xxx	ccxxij
xix	xxxij	xxvij	xvj	cclxij	cxiij
xix	xxxiiij	xxvij	xxviij	cclxij	cxxiiij
cxx	lxxxij	xxviij	xvij	cclxxiiij	ccxxvij
clxxxv	ccxv	lxxxiiij	xviij	cclxxiiij	ccxxix
ccvij	ci	lxxxix	lvj	cclxxiiij	ccxxxj
		xcj	lxj	ccciij	clxxxij
Fi.ca	nõ.vij	c	lxxvj	ccciij	clxxxvj
		ciij	xcvij	ccciij	cxc
		ccxlvij	cxxxvj	cccvij	clxxxij
		cclxxvij	ccxvj	cccvij	clxxxvj
		cccxxxv	ccxxx	ccvij	cxc
		cccxl	ccxxxiiij	cccxij	clxxxij
				cccxij	clxxxvj
		Finit ca	nõ. viij.	cccxij	cxc
		in quo	duo.	cccxlj	ccxiij
				cccxlj	ccxvij
				cccxlij	ccxxj
				cccxlij	ccxxiij
				cccxlij	ccxxv
				Finit ca	non.ix.
				in quo	duo.

Canon decimus in q̃ ſinguli ꝓpria ſcripſerunt.

Mattheus	Mattheus	Marcus.	Marcus.	Lucas.	Lucas.	Joannes.	Joannes.
ij	cxcvj	xix	cj	j	ccxiiij	iiij	cxv
iiij	cc	xxxj	ciiij	iij	ccxxiij	vij	cxvij
vj	ccx	xliij	cxxiij	v	ccxxv	ix	cxix
xiij	ccxij	xlvj	cxxxij	ix	ccxxvij	xj	cxxiij
xxiiij	ccxviij	lviij	clxxxvj	xviij	ccxxxvj	xiij	cxxv
xxvij	ccxxij	lxij	ccxiij	xx	cclij	xvj	cxxvij
xxix	ccxxvij	lxx	cclxxxv	xxij	cclvj	xviij	cxxx
xxxiij	ccxxx	lxxiiij		xxix	cclix	xxij	cxxxij
xxxv	ccxxxiij	lxxxj	Finis.	xxxj	cclxiiij	xxiiij	cxxxiiij
xxxvij	ccxxxv	lxxxviij		l	cclxxj	xxvij	cxxxvj
xxxix	ccxxxix	xc		lj	cclxxiij	xxix	cxxxviij
xlij	ccxlv	xcij		lxvij	cclxxvj	xxxj	cxl
xlv	cclxviij	xciiij		lxviij	cclxxviij	xxxiij	cxliij
lij	cclxxiij			lxxij	cclxxxiij	xxxvj	cxlv
lvj	cclxxxiij			lxxv	cclxxxviij	xxxix	cxlvij
lxxv	ccciij			ciiij	ccxcvj	xlj	cxlix
lxxxj	cccxix			cvj	ccxcviij	xliij	clj
lxxxix	cccxxiiij			cvij	cccj	xlv	cliij
xcj	cccxxvij			cxiij	ccciiij	lij	clv
xcix	cccxlv			cxvij	cccvj	liiij	clvij
cj	ccclj			cxxij	cccviij	lvj	clix
cvj	ccclv			cxxiiij	cccxvj	lviij	clxiij
cix				cxxxj	cccxx	lx	clxv
cxiij	Finis.			cxliij	cccxxvj	lxij	clxvij
cxv				cxlix	cccxxxj	lxiiij	clxix
cxviij				clj	cccxxxiiij	lxvj	clxxi
cxxiiij				cliiij	cccxxxix	lxviij	clxxiij
cxxvj				clix	cccxliij	lxxj	clxxix
cxxxvj				clxiij		lxxiij	clxxxj
cxl				clxiiij	Finis.	lxxv	clxxxix
clj				clxvj		lxxviij	cxcj
clv				clxxiiij		lxxx	cxciij
clxvij				clxxvj		lxxxj	cxcv
clxxj				clxxviij		lxxxiiij	cc
clxxvij				clxxx		lxxxvj	ccij
clxxxj				clxxxiij		lxxxix	ccv
clxxxiiij				clxxxviij		xcij	ccx
clxxxvj				cxc		xciiij	ccxij
clxxxviij				cxcij		cxvij	ccxiiij
cxcj				cxcvj		xcix	ccxvj
				ccj		cij	ccxviij
				cciiij		ciiij	ccxx
				ccviij		cvj	ccxxiiij
				ccx		cviij	ccxxvj
						cx	ccxxviij
						cxij	ccxxx
							ccxxxij

¶ Argumentũ beati Hieronymi preſbyteri
in Euangelium ſ̄m Mattheum.

MAtthe⁹ ex Judea ſicut ĩ ordine p̃m⁹
ponit̄: ita euãgeliũ ĩ iudea prim⁹ ſcri
pſit: cui⁹ vocatio ad dñm ex publica-
nis actib⁹ fuit: duoꝝ ĩ gñatiõe chriſti
principia preſumẽs: vni⁹ cui⁹ p̃ma circũciſio in
Mat.9.b carne: alteri⁹ cui⁹ ſ̄m cor electio fuit. Ex vtriſq;
em̃ patrib⁹ chriſt⁹. Sicq; q̃ter denario numero
triformiter poſito: principiũ a credẽdi fide ĩ ele
ctionis tẽpus porrigẽs: ⁊ ex electiõe vſq; ĩ trãſ-
migratiõis diẽ dirigẽs: atq; a trãſmigrationis
die vſq; in chriſtũ definiens: decurſam aduẽtus
dñi oſtẽdit gñationẽ: vt numero ſatiſfaciẽs ⁊ tẽ
pori: ⁊ ſe q̇d eſſet oſtẽderet: ⁊ dei in ſe op⁹ mon
ſtrans: etiã in his quoꝝ gen⁹ poſuit: chriſtſ ope-
rãtis a p̄ncipio teſtimoniũ nõ negaret. Quarũ
oĩm rerũ tẽpus: ordo: numer⁹: diſpoſitio vel ra
tio: qđ fidei neceſſariũ eſt de⁹ Chriſt⁹ eſt: q̃ fact⁹
eſt ex muliere: factus ſub lege: natus ex virgine:
paſſus ĩ carne: oĩa in cruce fixit: vt triũphãs ea
Gala.4.a in ſemetipſo reſurgẽs in corpore: ⁊ patris nomẽ
in patribus filio: ⁊ filij nomẽ patri reſtituẽs ĩ fi-
lijs: ſine principio: ſine fine: oſtẽdẽs vnũ ſe cũ pa
tre eſſe: q̃a vnus eſt. In q̃ euãgelio vtile eſt deſi-
derantibus deũ ſic prima vel media vel perfecta
cognoſcere: vt ⁊ vocationẽ apoſtoli ⁊ opus euã
gelij ⁊ dilectionẽ dei in carne naſcentis per vni-
uerſa legẽtes intelligant: atq; id in eo in quo re
prehenſi ſunt: ⁊ apprehendere expetũt recogno
ſcant. Nobis em̃ in hoc ſtudio argumẽti fuit: et
fidẽ facte rei tradere: ⁊ operantis dei intelligen
dam diligẽter eſſe diſpoſitionẽ a querẽtibus nõ
tacere. ¶ Finis.

Euangelium ſecundum
Mattheum. Caput I.

A
a1 X Luce.3.c Joan.1.a. LIber[a] generatio-
Gene.21.a nis Jeſu Chriſti filij Dauid
Geñ.25.d filij Abraam. Abraã genuit
para.25.d Iſaac. Iſaac aũt genuit Ja-
Geñ.28.g cob. Jacob aũt genuit Judã
Ruth.4.d et fratres eius. Judas autẽ
2.par.2.d genuit phares et zarã de thamar. Phares autẽ
genuit eſron. Eſron aũt genuit arã. Arã aũt ge
nuit Aminadab. Aminadab aũt genuit naha-
ſon. Nahaſon aũt genuit ſalmon. Salmon aũt
genuit booz de rahab. Booz aũt genuit obed ex
ruth. Obed aũt genuit Jeſſe. Jeſſe aũt genuit
1.reg.17.f Dauid regẽ. Dauid autẽ rex genuit ſolomonẽ:
1.para.3b ex ea q̃ fuit Urie. Solomõ aũt genuit roboam.
3.reg.11.g Roboam aũt genuit abiam. Abias aũt genuit
1.para.3b Aſa. Aſa aũt genuit ioſaphat. Joſaphat aũt ge
B nuit iorã. Joram aũt genuit Oziam. Ozias aũt
genuit Joathan. Joathan autẽ genuit Achas.
Achas aũt genuit Hezechiã. Hezechias aũt ge
nuit Manaſſen. Manaſſes aũt genuit Amon.
Amon aũt genuit Joſian. Joſias aũt genuit ie
coniam ⁊ fratres eius in tranſmigratione baby
1.para.3.c lonis. Et poſt tranſmigrationẽ Babylonis Je
conias genuit Saalthiel. Saalthiel aũt genuit
Zorobabel. Zorobabel aũt genuit Abiud. Abi-
ud autẽ genuit Eliachim. Eliachim aũt genu-
it Azor. Azor autem genuit Sadoc. Sadoc au
tem genuit Achim. Achim autẽ genuit eliud.
Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem
genuit mathan. Mathan autẽ genuit Jacob.
C Jacob aũt genuit Joſeph virũ Marie: de qua
natus eſt Jeſus: qui vocatur Chriſtus. [b]Oẽs b2
itaq; gñatiões ab Abraam vſq; ad Dauid gene X
rationes q̃ttuordecim: ⁊ a Dauid vſq; ad trãſ-
migrationẽ babylonis gñatiões q̃ttuordecim:
⁊ a tranſmigratiõe Babylonis vſq; ad Chriſtũ
generatiões q̃ttuordecim. [c]Chriſti aũt gñatio
ſic erat. Cũ eſſet deſpõſata mater eius maria io Lu.1.⁊2.a c3
ſeph: anteq̃ cõuenirẽt inuẽta eſt in vtero habẽs V
de ſpiritu ſancto. [d]Joſeph aũt vir eius cũ eſſet d4
iuſtus: ⁊ nollet eam traducere: voluit occulte di X
mittere eã. Hec aũt eo cogitante: ecce angelus
domini apparuit in ſomnis Joſeph: dicens: Jo
ſeph fili Dauid: noli timere accipere Mariam
coniugẽ tuã. Quod enim in ea natũ eſt: de ſpiri-
tu ſancto eſt. Pariet aũt filiũ: et vocabis nomẽ
eius Jeſum. Ipſe enim ſaluum faciet populum
ſuum a peccatis eorũ. Hoc aũt totũ factũ eſt: vt
adimpleret̄ quod dictũ eſt a domino p̄ prophe-
tam: dicentẽ: Ecce virgo in vtero habebit: ⁊ pa- D
riet filiũ: ⁊ vocabit̄ nomen eius Emanuel: qđ eſt Eſaie.7.c
interpretatũ: nobiſcũ deus. Exurgens aũt Jo-
ſeph a ſomno fecit ſicut precepit ei angelus dñi:
⁊ accepit coniugẽ ſuã. Et non cognoſcebat eã:
donec peperit filiũ ſuũ primogenitũ: et vocauit
nomen eius Jeſum. II.
CUm ergo natus eſſet Jeſus in beth a5
lehem Jude in diebus Herodis re- A X
gis: ecce magi ab oriente venerũt ie-
roſolymã: dicẽtes: Ubi eſt q̃ natus eſt
rex iudeoꝝ: Uidimus em̃ ſtellã eius in oriẽte: ⁊
venimus adorare eũ. Audiẽs aũt Herodes rex
turbatus eſt: ⁊ oĩs Jeroſolyma cũ illo. Et con-
gregans oẽs principes ſacerdotũ ⁊ ſcribas po-
puli: ſciſcitabat̄ ab eis: vbi chriſtus naſceret̄. At
illi dixerũt ei: In bethlehẽ iude. Sic em̃ ſcriptũ Joan.7.f
eſt p̄ p̄phetã: Et tu bethlehẽ terra iuda: nequa- Mich.5.a
q̃ minima es in principib⁹ iuda. Ex te em̃ exiet
dux q̃ regat pplm̃ meũ iſrael. [b]Tũc herodes clã
vocatis magis diligẽter didicit ab eis tẽp⁹ ſtel- b6
le: q̃ apparuit eis: ⁊ mittẽs illos in bethlehẽ di- X
xit: Ite ⁊ ĩterrogate diligẽter de puero: ⁊ cũ in- B
ueneritis renũciate mihi: vt ⁊ ego veniẽs adorẽ
eũ. Qui cũ audiſſent regẽ: abierũt. Et ecce ſtella
quã viderãt ĩ oriẽte antecedebat eos: vſq; dũ ve
niens ſtaret ſupra vbi erat puer. Uidentes aũt
ſtellã: gauiſi ſunt gaudio magno valde. Et in-
trãtes domũ: inuenerũt puerũ cũ maria matre
ei⁹. Et p̄cidẽtes adorauerũt eũ. Et apertis the
ſauris ſuis obtulerũt ei munera: aurũ th⁹ ⁊ myr
rhã. Et rñſo accepto ĩ ſomnis ne redirẽt ad he-
rodẽ: p̄ aliã viã reuerſi ſunt in regionẽ ſuã. Qui C
cũ receſſiſſent: ecce angelus dñi apparuit ĩ ſom-
nis ioſeph: dicẽs: Surge: ⁊ accipe puerũ ⁊ m̃rẽ
ei⁹: ⁊ fuge ĩ egyptũ: ⁊ eſto ibi vſq; dũ dicã tibi. Fu
turũ eſt em̃: vt herodes q̃rat pueꝝ ad p̄dẽdũ eũ.
Qui cõſurgẽs accepit pueꝝ ⁊ m̃rẽ ei⁹ nocte: ⁊
receſſit ĩ egyptũ. Et erat ibi vſq; ad obitũ hero-
dis: vt adipleret̄ qđ dictũ eſt a dñõ p̄ p̄phetã: di
cẽtẽ: Ex egypto vocaui filiũ meũ. Tũc herodes
vidẽs q̃m illuſus eſſet a magis: irat⁹ eſt valde. Oſee.11.a
Et mittẽs occidit oẽs pueros q̃ erãt ĩ bethlehẽ
⁊ ĩ oĩbus finib⁹ ei⁹: a bimatu et ĩfra: ſ̄m tẽp⁹ qđ
exq̃ſierat a magis. Tũc adĩpletũ eſt qđ dictũ eſt
p̄ ieremiã p̄phetã: dicẽtẽ: Uox ĩ rama audita ẽ. Jere.3.g. et 31.c.
Plorat⁹ ⁊ vlulat⁹ multus: rachel plorãs filios Treno.1a.
ſuos: ⁊ noluit ↄſolari: q: nõ ſunt. Defuncto aũt
herode: ecce angelus dñi apparuit in ſomnis io D
ſeph ĩ egypto dicẽs: Surge ⁊ accipe pueꝝ ⁊ ma
trẽ ei⁹: ⁊ vade ĩ terrã iſrael. Defuncti ſunt em̃ q̃
querebant animã pueri. Qui cõſurgẽs accepit

puerũ ⁊ matrẽ eiꝰ: ⁊ venit ĩ terrã iſrael. Audiẽs
aũt ꝙ Archelaus regnaret in iudea pꝛo herode
patre ſuo: timuit illo ire. Et admonitꝰ ĩ ſomnis
ſeceſſit ĩ partes galilee. Et veniẽs habitauit ĩ ci
uitate: q̃ vocat Nazareth: vt adipleret qd̃ dictũ
eſt ꝑ ꝓphetas: qm̃ nazareus vocabit. III.
a7 A In [a]diebꝰ aũt illis venit ioãnes bapti
III ſta pdicãs in deſerto iudee: ⁊ dicens:
Luce.3.a. Poenitẽtiã agite: appꝛopinquabit
b8 Joan.1.a. em̃ regnũ celoꝛũ. [b]Hic eſt em̃ q̃ dictꝰ
I Eſa.40.a Mar.1.a. eſt ꝑ Eſaiã ꝓphetã dicẽtẽ: Vox clamãtis ĩ deſer
Luc.3.a. to: parate viã domini: rectas facite ſemitas eiꝰ.
c9 Joan.3.c. [c]Ipe aũt ioãnes habebat veſtimẽtũ de pilis ca
VI meloꝛ: ⁊ zonã pelliceã circa lumbos ſuos. Eſca
Mar.1.a. B aũt eius erat locuſte ⁊ mel ſilueſtre. Tũc exibat
ad eũ ieroſolyma: et oĩs iudea: et oĩs regio circa
Luce.3.a. ioꝛdanẽ: ⁊ baptizabant ab eo in ioꝛdane: cõfiten
d10 Joan.3.b Luce.3.b. tes peccata ſua. [d]Vidẽs aũt multos phariſeoꝝ
V infra.23.b ⁊ ſaduceoꝝ veniẽtes ad baptiſmũ ſuũ: dixit eis:
Pꝛogenies viperaꝝ: q̃s demõſtrauit vobis fuge
re a vẽtura ira? Facite ergo fructꝰ dignos poenitẽ-
tie. Et ne velitis dicere ĩtra vos: patrẽ habemꝰ
C abꝛaã. Dico em̃ vobis: qm̃ potẽs eſt deꝰ de lapidi
bus iſtis ſuſcitare filios abꝛae. Iã em̃ ſecuris ad
infra.7.e. radicẽ arboꝝ poſita eſt. Oĩs ergo arboꝛ q̃ non facit
Mar.1.a. fructũ bonũ excidet: ⁊ ĩ ignẽ mittet. [e]Ego q̃dẽ
e11 Luce.3.c. baptizo vos ĩ aq̃ in pñiam: q̃ aũt poſt me vẽturꝰ
I Joan.1.d. Actuũ.1.a eſt: foꝛtioꝛ me eſt: cuiꝰ nõ ſum dignꝰ calciamẽta
Luce.3.d. poꝛtare. Ipe vos baptizabit ĩ ſpũſancto ⁊ igne.
f12 [f]Cuiꝰ vẽtilabꝛũ in manu ſua: ⁊ ꝑmũdabit areã
V ſuã: ⁊ ꝯgregabit triticũ ĩ hoꝛreũ ſuũ: paleas aũt
g13 D cõburet igne inextinguibili. [g]Tũc venit ieſus a
X Mar.1.a. galilea ĩ ioꝛdanẽ ad ioannẽ: vt baptizaret ab eo.
Luce.3.d Ioãnes aũt ꝓhibebat eũ: dicẽs: Ego a te debeo
Joan.1.d. baptizari: ⁊ tu venis ad me? Rñdẽs aũt ieſus:
dixit ei: Sine modo. Sic em̃ decet nos implere
h14 oẽs iuſtitiã. Tũc dimiſit eũ. [h]Baptizatꝰ aũt ie-
I ſus cõfeſtim aſcẽdit de aq̃. Et ecce apti ſunt ei
celi: ⁊ vidit ſpũ dei deſcẽdentẽ ſicut colũbã: ⁊ ve
nientẽ ſup ſe. Et ecce vox de celo: dicẽs: Hic eſt
filiꝰ meꝰ dilectꝰ: in q̃ mihi cõplacui. IIII.
a15 B Tunc [a]ieſus ductꝰ eſt in deſertũ a ſpũ:
II vt tentaret a diabolo. [b]Et cũ ieiunaſ
b16 Mar.1.a. ſet q̃dragita diebꝰ ⁊ q̃dragita nocti
V Luce.4.a bus: poſtea eſuriit. Et accedẽs tẽta-
toꝛ dixit ei: Si filius dei es: dic vt lapides iſti pa
Deute.8.a Luce.4.a nes fiãt. Qui rñdẽs ait: Scriptũ eſt: Nõ ĩ ſolo
pane viuit hõ: ſꝫ ĩ om̃i vbo qd̃ ꝓcedit de oꝛe dei.
Tũc aſſumpſit eũ diabolꝰ ĩ ſctãm ciuitatẽ: ⁊ ſta
tuit eũ ſupꝛa pinnaculũ tẽpli: ⁊ dixit ei: Si filiꝰ
Pſal.90 dei es: mitte te deoꝛſum. Scriptũ eſt em̃: qꝛ an-
gelis ſuis mãdauit de te: ⁊ ĩ manibꝰ tollẽt te: ne
B foꝛte offendas ad lapidẽ pedẽ tuũ. Ait illi ieſus
Deu.6.c rurſus: Scriptũ eſt: Nõ tẽtabis dñm deũ tuũ.
Iterũ aſſumpſit eũ diabolꝰ ĩ mõtẽ excelſum val
de: ⁊ oſtẽdit ei oĩa regna mũdi ⁊ gloꝛiã eoꝝ: ⁊ di
xit ei: Hec oĩa dabo tibi: ſi cadẽs adoꝛaueris me.
Deu.6.b. Tunc dixit ei ieſus: Vade ſathana. Scriptũ eſt
c17 et.10.b. em̃: Dñm deũ tuum adoꝛabis: ⁊ illi ſoli ſeruies.
VI Mar.1.a. [c]Tũc reliq̃t eũ diabolꝰ: ⁊ ecce angeli acceſſerũt
d18 Luce.4.b ⁊ miniſtrabãt ei. [d]Cũ aũt audiſſet ieſus: ꝙ ioan
IIII Mar.1.b Jo.3.c.4.f nes traditꝰ eſſet: ſeceſſit ĩ galileã: [e]et relicta ciui
e19 tate nazareth: venit ⁊ habitauit in ciuitate Ca-
VII parnaũ: maritima in finibꝰ zabulõ ⁊ nephthali:
vt adimpleret qd̃ dictũ eſt ꝑ Eſaiã ꝓphetã: Ter
C ra zabulon ⁊ terra nephthali: via maris trãs ioꝛ
Eſaie.9.a danẽ galilee gẽtiũ. Populꝰ q̃ ambulabat in te
nebꝛis vidit lucẽ magnã: ⁊ ſedentibꝰ in regione
f20 vmbꝛe moꝛtis lux oꝛta eſt eis. [f]Exinde coepit ie
VI Mar.1.b. ſus pꝛedicare ⁊ dicere: Poenitentiã agite. Ap-

pꝛopinquabit em̃ regnũ celoꝝ. Ambulans autẽ Mar.1.b
Ieſus iuxta mare Galilee: vidit duos fratres: Luc.5.b.
Symonẽ q̃ vocat Petrꝰ: ⁊ Andreã fratrẽ eiꝰ: D
mittẽtes rete in mare. Erãt em̃ piſcatoꝛes. Et g21
ait illis: [g]Venite poſt me: ⁊ faciã vos fieri piſca- Mar.1.b. II
toꝛes hoĩm. At illi cõtinuo relictis retibꝰ ſecuti h22
ſunt eũ. [h]Et ꝓcedens inde vidit alios duos fra- VI
tres: Iacobũ zebedei ⁊ Ioannẽ fratrẽ eiꝰ ĩ naui
cũ zebedeo patre eoꝝ: reficientes retia ſua: ⁊ vo
cauit eos. Illi aũt ſtatim relictis retibꝰ ⁊ patre Mar.3.a. i23
ſecuti ſunt eũ. [i]Et circuibat ieſus totã galileã: Luce.4.c I
docẽs ĩ ſynagogis eoꝝ: ⁊ pꝛedicãs euangeliũ re Joan.6.a
gni: ⁊ ſanãs oẽm lãguoꝛẽ et oẽm infirmitatẽ in
populo. Et abiit opinio eiꝰ in totã ſyꝛiã. Et ob-
tulerũt ei oẽs male habẽtes: variis lãguoꝛibꝰ ⁊
toꝛmẽtis compꝛehẽſos: ⁊ q̃ demonia habebãt: ⁊
lunaticos ⁊ paralyticos: ⁊ curauit eos. Et ſecu
te ſunt eũ turbe multe de galilea et decapoli et
de ieroſolymis ⁊ de iudea ⁊ de trãs ioꝛdanẽ. V.
Vidẽs [a]aũt ieſus turbas: aſcẽdit ĩ mõ A a24
tẽ. Et cũ ſediſſent: acceſſerunt ad eũ X
diſcipuli eiꝰ. [b]Et aperiẽs os ſuũ: do- b25
cebat eos: dicẽs: [c]Beati paupes ſpũ: Luce.3.c. V
qm̃ ipoꝝ eſt regnũ celoꝝ. [d]Beati mites: qm̃ ipſi c26
poſſidebũt terrã. [e]Beati q̃ lugẽt: qm̃ ipi cõſola- V
buntur. Beati q̃ eſuriũt ⁊ ſitiũt iuſtitiã: qm̃ ipſi d27
ſaturabunt. [f]Beati miſericoꝛdes: qm̃ ipi miſe- X
ricoꝛdiã cõſequent. Beati mũdo coꝛde: qm̃ ipſi e28
deũ videbũt. Beati pacifici: qm̃ filii dei vocabun 1.Pe.3.c V
tur. Beati q̃ ꝑſecutionẽ patiunt ꝓpter iuſtitiã: Luce.6.d f29
qm̃ ipoꝝ eſt regnũ celoꝝ. [g]Beati eſtis: cũ male- B X
dixerint vobis hoĩes: ⁊ ꝑſecuti vos fuerint: ⁊ di- g30
xerint om̃e malũ aduerſus vos mẽtiẽtes ꝓpter V
me. Gaudete ⁊ exultate: qm̃ merces vr̃a copioſa
eſt in celis. Sic em̃ ꝑſecuti ſunt ꝓphetas: q̃ fue- Mar.9.g. h31
rũt ante vos. [h]Vos eſtis ſal terre. Qd̃ ſi ſal eua Luc.14.g II
nuerit: ĩ quo ſaliet? Ad nihilũ valet vltra: niſi vt Luce.8.c. i32
mittat foꝛas: ⁊ ꝯculcet ab hoibꝰ. [i]Vos eſtis lux et.11.c. II
mũdi. Nõ põt ciuitas abſcõdi ſupꝛa mõtẽ poſi-
ta: neq; accẽdũt lucernã: ⁊ ponũt eã ſub modio:
ſed ſup cãdelabꝛũ: vt luceat oĩbꝰ q̃ ĩ domo ſunt.
Sic luceat lux veſtra coꝛã hoibꝰ: vt videãt ope-
ra veſtra bona: ⁊ gloꝛificẽt patrẽ veſtrũ q̃ ĩ celis
eſt. [k]Nolite putare: qm̃ veni ſoluere legẽ aut ꝓ- Luc.16.d k33
phetas. Nõ veni ſoluere: ſed adimplere. [l]Amen X
q̃ppe dico vobis: donec trãſeat celũ ⁊ terra: iota C l34
vnũ aut apex vnꝰ nõ ꝑteribit a lege: donec oĩa fi- Jaco.2.b V
ant. [m]Qui ergo ſoluerit vnũ de mãdatis iſtis mini m35
mis: ⁊ docuerit ſic hoĩes: minimꝰ vocabit in re- Exo.20.b X
gno celoꝝ. Qui aũt fecerit ⁊ docuerit: hic ma- Deu.5.b.
gnus vocabit ĩ regno celoꝝ. Dico aũt vobis: qꝛ
niſi abũdauerit iuſtitia veſtra pluſq̃ ſcribarũ et
phariſeoꝝ: nõ ĩtrabitis ĩ regnũ celoꝝ. Audiſtis
q̃a dictũ eſt antiq̃s: nõ occides: q̃ aũt occiderit:
reus erit iudicio. Ego aũt dico vobis: q̃a oĩs q̃ D
iraſcit fratri ſuo: reꝰ erit iudicio. Qui aũt dixe-
rit fratri ſuo raca: reꝰ erit cõſilio. Qui aũt dixe-
rit fatue: reus erit gehenne ignis. Si ergo offers
munꝰ tuũ ad altare: ⁊ ibi recoꝛdatꝰ fueris: qꝛ fra
ter tuus habet aliq̃d aduerſum te: relinque ibi
munus tuũ ante altare: ⁊ vade pꝛius recõciliari
fratri tuo: ⁊ tũc veniens offeres munus tuum.
[n]Eſto cõſentiẽs aduerſario tuo cito: dũ es ĩ via n36
cũ eo: ne foꝛte tradat te aduerſarius iudici: ⁊ iu V
dex tradat te miniſtro: ⁊ in carcerem mittaris. Luc.12.g
Amẽ dico tibi: nõ exibis inde: donec reddas no Exo.20.d
uiſſimũ quadrantẽ. [o]Audiſtis q̃a dictũ eſt anti- o37
quis: non moechaberis. Ego aũt dico vobis: q̃a E X
oĩs q̃ viderit mulierẽ ad cõcupiſcẽdũ eã: iã moe
chatus eſt eã ĩ coꝛde ſuo. Qd̃ ſi oculus tuꝰ dexter

infra.18.a. ſcādalizat te:erue eū:⁊ ꝓijce abs te. Expedit em̄
Deu.24.a tibi:vt pereat vnū mēbꝛoꝝ tuoꝝ:ꝙ totū corpus
infra 19 b. tuū mittat̄ i gehēnā. Et ſi dextera man⁹ tua ſcā
Mar.10.a dalizat te:abſcide eā:⁊ ꝓijce abs te. Expedit em̄
Luc.16.a tibi: vt pereat vnū mēbꝛoꝝ tuoꝝ: ꝙ totū corp⁹
Leui 19 b. tuū eat i gehēnā. Dictū eſt aūt: Quicūqꝫ dimiſe
rit vxoꝛē ſuā:det ei libellū repudij. Ego aūt di-
co vobis:qꝛ oīs q̄ dimiſerit vxorem ſuā:excepta
F fornicatiōis cauſa:facit eā moechari: ⁊ q̄ dimiſ-
ſam duxerit:adulterat. Iteꝝ audiſtis:qꝛ dictū
eſt antiq̄s: Nō periurabis:reddes aūt dn̄o iura
mēta tua. Ego aūt dico vobis: nō iurare oīno:
neqꝫ ꝑ celū:qꝛ thꝛon⁹ dei eſt:neqꝫ ꝑ terrā:qꝛ ſca-
bellū eſt pedū ei⁹: neqꝫ ꝑ ieroſolymā: qꝛ ciuitas
eſt magni regis:neqꝫ ꝑ caput tuū iuraueris: q̄a
Iaco.5 c. nō potes vnū capillū albū facere aut nigrū. Sit
aūt ſermo veſter:eſt eſt:nō nō. Qd̄ aūt his abun
Exodi 21 c danti⁹ eſt:a malo eſt. Audiſtis qꝛ dictū eſt: Ocu
Deu 19 b.
Luce.6 d. lū ꝓ oculo:dentē ꝓ dēte. Ego aūt dico vobis:nō
reſiſtere malo:ſed ſi q̄s [p] percuſſerit te ī dexterā
p38 V G maxillā tuā:pꝛebe illi ⁊ alterā:⁊ ei q̄ vult tecū in
iudicio cōtendere:⁊ tunicā tuā tollere: dimitte
ei ⁊ palliū. [q] Et q̄cūqꝫ te angariauerit mille paſ-
q39 X ſus:vade cū illo ⁊ alia duo. Qui petit a te:da ei:
⁊ volenti mutuari a te:ne auertaris. Audiſtis:
Leui 19 c. quia dictum eſt: Diliges pꝛoximū tuū: et odio
Luce.6 c.
r40 V habebis inimicū tuū. [r] Ego autem dico vobis:
diligite inimicos veſtros: benefacite his q̄ ode-
runt vos:et oꝛate pꝛo perſequentibus et calum
niātibus vos:vt ſitis filij patris veſtri:qui in ce-
lis eſt:qui ſolem ſuum oꝛiri facit ſuper bonos et
s41 V Luce.6.c. malos:et pluit ſuper iuſtos et iniuſtos. [s] Si em̄
diligitis eos qui vos diligūt: quam mercedem
habebitis? Nonne et publicani hoc faciunt? Et
ſi ſalutaueritis fratres veſtros tantū:quid am-
plius facitis? Nonne et Ethnici hoc faciunt?
Eſtote ergo vos perfecti:ſicut et pater veſter ce
leſtis perfectus eſt. VI.
a42 X A Infra 23 a Ttendite [a] ne iuſtitiam veſtram facia
tis coꝛam hominibus: vt videamini
ab eis: alioquin mercedem non habe
bitis apud patrem veſtrum:qui in ce
lis eſt. Cum ergo facis eleemoſynam: noli tuba
canere ante te: ſicut hypocritę faciunt in ſyna-
gogis et in vicis: vt honoꝛificentur ab homini-
bus. Amen dico vobis: receperunt mercedem
ſuam. Te autem faciente eleemoſynam:neſciat
ſiniſtra tua q̄d faciat dextera tua: vt ſit eleemo-
ſyna tua in abſcondito: et pater tuus: qui videt
in abſcondito:reddet tibi. Et cum oꝛatis: non
eritis ſicut hypocritę: qui amant in ſynagogis
et in angulis platearū ſtantes oꝛare:vt videan-
tur ab hominibus. Amen dico vobis:receperūt
mercedem ſuam. Tu autem cū oꝛaueris: intra
in cubiculum tuum: et clauſo oſtio tuo oꝛa pa-
trem tuum in abſcondito:et pater tuus:qui vi-
b43 V B det in abſcōdito:reddet tibi. [b] Oꝛantes autem
nolite multum loqui:ſicut Ethnici faciūt. Pu
tant enim ꝙ in multiloquio ſuo exaudiant̄. No
lite ergo aſſimilari eis. Scit enim pater veſter:
Luce.11.a quid opus ſit vobis:anteꝙ petatis eum. Sic er
go vos oꝛabitis: Pater noſter: qui es in celis:
ſanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum
tuum. Fiat voluntas tua:ſicut in celo et in ter-
ra. Panem noſtrum ſuperſubſtantialem da no
bis hodie. Et dimitte nobis debita noſtra:ſicut
Mar.11.d et nos dimittimus debitoꝛibus noſtris. Et ne
infra 8 a. nos inducas in tentationem. Sed libera nos a
infra, 8 a. malo. Amen. Si enim dimiſeritis hominibus
peccata eoꝛum:dimittet ⁊ vobis pater veſter ce

leſtis delicta veſtra. [c] Si autem non dimiſeritis c44
hominibus: nec pater veſter dimittet vobis pec VI
cata veſtra. [d] Cū aūt ieiunatis: nolite fieri ſicut d45
hypocritę triſtes. Extermināt em̄ facies ſuas: C X
vt pareāt hoīb⁹ ieiunātes. Amen dico vobis:q̄a
receperūt mercedem ſuā. Tu aūt cū ieiunas vn
ge caput tuū:⁊ faciē tuā laua:ne videaris hoīb⁹
ieiunās:ſed patri tuo q̄ eſt in abſcōdito:⁊ pater
tuus qui videt in abſcōdito:reddet tibi. Nolite Luce.12.d
theſaurizare vobis theſauros ī terra: vbi erugo
⁊ tinea demolit̄:⁊ vbi fures effodiūt et furātur. Luce.11.e e46
[e] Theſaurizate aūt vobis theſauros in celo: vbi V
nec erugo nec tinea demolitur: ⁊ vbi fures non
effodiunt: nec furantur. Ubi enim eſt theſau-
rus tuus:ibi eſt et coꝛ tuū. [f] Lucerna coꝛpoꝛis f47
tui eſt oculus tuus. Si oculus tuus fuerit ſim- V
plex:totū coꝛpus tuū lucidum erit. Si aūt ocu Luce.16e.
lus tuus fuerit nequā: totū coꝛpus tuum tene- Luce.12c.
bꝛoſum erit. Si ergo lumen quod in te eſt:tene
bꝛę ſunt:ipſę tenebꝛę quantę erūt? [g] Nemo po- g48
teſt duobus dominis ſeruire. Aut em̄ vnū odio V
habebit:⁊ alterū diliget:aut vnū ſuſtinebit:et al
terum contemnet. Non poteſtis deo ſeruire et h49
mammonę. [h] Ideo dico vobis: ne ſolliciti ſitis V
animę veſtrę quid manducetis: neqꝫ coꝛpoꝛi ve
ſtro quid induamini. Nonne anima plus eſt ꝙ D
eſca:⁊ coꝛpus plus eſt ꝙ veſtimentū? Reſpicite
volatilia celi:quoniam non ſerunt:neqꝫ metūt:
neqꝫ congregant in hoꝛrea:et pater veſter cele-
ſtis paſcit illa. Nonne vos magis pluris eſtis il
lis? Quis aūt veſtrū cogitās poteſt adijcere ad
ſtaturam ſuam cubitū vnum? Et de veſtimētis
q̄d ſolliciti eſtis? Cōſiderate lilia agri: q̄modo
creſcūt. Nō laboꝛāt:neqꝫ nēt. Dico aūt vobis:
q̄m nec ſalomō ī om̄i gloꝛia ſua coopt⁹ eſt: ſicut
vnū ex iſtis. Si em̄ foenū agri: quod hodie eſt:⁊ Luce.12.e
cras ī clibanū mittit̄:de⁹ ſic veſtit:quāto magis
vos modicę fidei? Nolite ḡ ſolliciti eē:dicētes:
q̄d māducabim⁹:aut q̄d bibemus:aut q̄ operie
mur. Hęc em̄ oīa gētes inq̄rūt. Scit em̄ pater
veſter:qꝛ his oīb⁹ īdigetis. Querite ḡ pꝛimū re Luce.12.d.
gnū dei ⁊ iuſtitiā ei⁹: et hęc oīa adijcient̄ vobis.
Nolite ḡ ſolliciti eſſe ī craſtinū. Craſtinus em̄
dies ſollicitus erit ſibijpi. Sufficit diei malitia
Olite [a] iudicare:⁊ nō iudi- (ſua. VII. A a50
cabimini:nolite cōdēnare: ⁊ nō cōdē II
nabimini. In q̄ em̄ iudicio iudicaue Luce.6.f.
ritis:iudicabimini:⁊ ī q̄ mēſura mē-
ſi fueritis:remetiet̄ vob̄. [b] Quid aūt vides feſtu Roma 2 a. b51
cā ī oclo fratr̄ tui:⁊ trabē ī oclo tuo nō vides? Mar. 4.c V
Aut q̄m dicis fratri tuo: Frater ſine eijciā feſtu Luce.6 f.
cā de oclo tuo:⁊ ecce trabs eſt ī oclo tuo? Hypo Luce.11b.
crita eijce ꝑmū trabē de oclo tuo: et tūc videbis Ioan 6.f.
eijcere feſtucā de oclo fratr̄ tui. [c] Nolite ſanctū Iaco 1.a. c52
dare canib⁹:neqꝫ mittatis margaritas vr̄as an X
te poꝛcos:ne foꝛte ꝯculcēt eas pedib⁹ ſuis:et ca d53
nes ꝯuerſi dirūpāt vos. [d] Petite:⁊ dabit̄ vob̄: B V
q̄rite ⁊ īuenietꝭ:pulſate ⁊ aperiet̄ vob̄. Oīs em̄
q̄ petit:accipit:⁊ q̄ q̄rit:inuenit:⁊ pulſanti ape-
riet̄. Aut q̄s ē ex vob̄ hō:quē ſi petierit fili⁹ ſu⁹
panem:nūquid lapidem poꝛriget ei? Aut ſi piſ-
cem petierit: nunquid ſerpentem poꝛriget ei?
Si ergo vos cum ſitis mali: noſtis bona dare fi
lijs vr̄is:quāto mag̅ pater vr̄ q̄ ī celis eſt:dabit
bona petētib⁹ ſe? [e] Oīa ḡ quęcunqꝫ vultis:vt fa- Thob 4c. e54
ciāt vob̄ hoīes:⁊ vos facite illis. Hęc eſt em̄ lex Luce.6.e V
⁊ ꝓphetę. [f] Intrate ꝑ anguſtā poꝛtā:qꝛ lata poꝛ Luce.13.e f55
ta et ſpacioſa via eſt:quę ducit ad perditionem: C V
⁊ multi ſunt qui intrant per eam. Quam angu
ſta poꝛta et arcta eſt via; quę ducit ad vitam: et

g 56 pauci ſunt qui inueniũt eam. g Attẽdite a falſis
X Luce.6.f. prophetis: q̃ veniũt ad vos in veſtimẽtis ouiũ:
Supra.3c intrinſecus aũt ſunt lupi rapaces. A fructibꝰ eo
h 57 rũ cognoſcetis eos. h Nunq̇d colligũt de ſpinis
V Luce.6.g vuas: aut de tribulis ficꝰ? i Sic oĩs arbor bona
i 58 c fructus bonos facit: mala aũt arbor malos fru-
V ctus facit. Non poteſt arbor bona fructꝰ malos
facere: neq̃ arbor mala fructus bonos facere.
Oĩs arbor que nõ facit fructũ bonũ excidet: et ĩ
ignẽ mittet. Igit ex fructibꝰ eoꝝ cognoſcetis
k 59 eos. k Non oĩs q̃ dicit mihi: dñe dñe: intrabit in
III D regnũ celoꝝ: ſed q̃ facit voluntatẽ patris mei q̃
l 60 in celis eſt: ipſe intrabit in regnũ celoꝝ. l Mul-
V Ps.6. ti dicẽt mihi ĩ illa die: Dñe dñe: nõne in noĩe tuo
Luce.13.c prophetauimꝰ: et in noĩe tuo demonia eiecimꝰ:
Luce.9.g ⁊ in noĩe tuo virtutes multas fecimꝰ? Et tũc cõ
Mar.11.c fitebor illis: q̃a nunq̃ noui vos. Diſcedite a me
Luce.2.g. q̃ operamini iniq̃tatẽ. m Oĩs ergo q̃ audit v̇ba
m 61 mea hec: ⁊ facit ea: aſſimilabit viro ſapienti qui
V edificauit domũ ſuã ſupra petram. Et deſcẽdit
pluuia: ⁊ venerũt flumina: ⁊ flauerũt venti: ⁊ ir-
ruerũt in domũ illã: ⁊ nõ cecidit. Fundata enim
erat ſupra petrã. Et oĩs q̃ audit v̇ba mea hec: ⁊
non facit ea: ſimilis erit viro ſtulto: q̃ edificauit
domũ ſuã ſup arenã. Et deſcẽdit pluuia: ⁊ vene
rũt flumina: ⁊ flauerũt vẽti: ⁊ irruerũt in domũ
n 62 illã: ⁊ cecidit: ⁊ fuit ruina eiꝰ magna. n Et factũ
II eſt cũ cõſummaſſet Jeſus v̇ba hec: admiraban
tur turbe ſuper doctrina eius. Erat eñ docens
eos ſicut poteſtatẽ habens: ⁊ non ſicut ſcribe et
phariſei. VIII.

a 63 A Cum a aũt deſcẽdiſſet Jeſus de monte
II ſecute ſunt eũ turbe multe: ⁊ ecce le-
Mar.1.b. proſus veniens adorabat eũ: dicens:
Luce.5.e Domine ſi vis potes me mũdare. Et
extendens Jeſus manũ tetigit eũ: dicẽs: Volo
mundare. Et confeſtim mũdata eſt lepra eius.
Et ait illi Jeſus: Vide: nemini dixeris: ſed va-
de: oſtẽde te ſacerdoti: ⁊ offer munus tuũ quod
b 64 Luce.7.a precepit Moyſes in teſtimoniũ illis. b Cũ autẽ
II Joan.4.g introiſſet Capharnaũ: acceſſit ad eũ cẽturio ro
gãs eũ: ⁊ dicẽs: Domine puer meus iacet in do-
mo paralyticus: et male torquet. Et ait illi Je
ſus: Ego veniã: ⁊ curabo eũ. Et reſpõdens cen-
turio ait: Domine nõ ſum dignus vt intres ſub
tectũ meũ: ſed tãtum dic verbo: ⁊ ſanabit puer
meus. Nam ⁊ ego homo ſum ſub poteſtate ha-
bens ſub me milites: et dico huic vade: ⁊ vadit:
⁊ alio veni: ⁊ venit: ⁊ ſeruo meo: fac hoc: et facit.
B Audiẽs aũt Jeſus miratus eſt: ⁊ ſequẽtibus ſe
luce.7 b ⁊ dixit: Amẽ dico vobis: nõ inueni tantã fidem in
c 65 ibidem.a. Iſrael. Dico aũt vobis: q̃ multi ab oriẽte et oc
V cidente veniẽt ⁊ recũbẽt cũ abraam ⁊ iſaac et ia
cob in regno celoꝝ: filij aũt regni eijcient in te-
d 66 ſupra.1.c. nebras exteriores. Ibi erit fletꝰ et ſtridor. d Et
V Luce.4.f. dixit Jeſus cẽturioni: Vade: et ſicut credidiſti
e 67 fiat tibi. Et ſanatus eſt puer ex illa hora. e Et cũ
II veniſſet Jeſus in domũ petri: vidit ſocrũ eiꝰ ia-
centem et febricitantẽ. Et tetigit manũ eius: ⁊
dimiſit eã febris: et ſurrexit: et miniſtrabat eis.
Veſpere autem facto obtulerunt ei multos de
monia habentes: et eijciebat ſpiritus verbo: et
Eſai.53.a omnes male habẽtes curauit: vt adimpleretur
C quod dictũ eſt per Eſaiam prophetam: dicen-
Luce.9.g tem: Ipſe infirmitates noſtras accepit: ⁊ egro-
tationes noſtras portauit. Videns autem Je-
ſus turbas multas circũ ſe: iuſſit diſcipulos ire
f 68 trans fretum. f Et accedens vnus ſcriba ait illi:
V Magiſter ſequar te quocunq̃ ieris. Et dicit ei
Jeſus: Vulpes foueas habent: et volucres celi
nidos: filius autem hominis non habet: vbi ca-
put ſuũ reclinet. Alius autem de diſcipulis eius
ait illi: Domine permitte me primũ ire et ſepeli
re patrem meũ. Jeſus autem ait illi: Sequere
me: ⁊ dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos. g 69
g Et aſcendente eo in naniculam ſecuti ſunt eũ II
diſcipuli eius. Et ecce motꝰ magnus factus eſt
in mari: ita vt nauicula operiret fluctibꝰ. Ipſe marci 4.d
vero dormiebat. Et acceſſerũt ad eum diſcipuli Luce.8.d
eius: et ſuſcitauerunt eum: dicentes: Domine:
ſalua nos: perimus. Et dicit eis Jeſus: Quid D
timidi eſtis modice fidei? Tunc ſurgens impe- marci.5.a
rauit ventis et mari: et facta eſt tranquillitas Luce.8.d.
magna. Porro homines mirati ſunt: dicẽtes:
Qualis eſt hic: quia venti et mare obediunt ei?
Et cũ veniſſet Jeſus trans fretũ in regionẽ ge
raſenorũ: occurrerunt ei duo habẽtes demonia
de monumẽtis exeũtes: ſeui nimis: ita vt nemo
poſſet tranſire per viã illã. Et ecce clamauerũt:
dicẽtes: Quid nobis ⁊ tibi Jeſu fili dei? Veni-
ſti huc ante tẽpus torquere nos. Erat aũt nõ lõ Mar.3.b.
ge ab illis grex multoꝝ porcoꝝ paſcẽs. Demo- Luce 8.c.
nes aũt rogabãt eũ: dicẽtes: Si eijcis nos: mit
te nos in gregẽ porcoꝝ. Et ait illis: Ite. At illi
exeũtes abierũt ĩ porcos. Et ecce magno ĩpetu
abijt totꝰ grex ꝑ preceps ĩ mare: et mortui ſunt
in aq̃s. Paſtores aũt fugerũt: ⁊ veniẽtes ĩ ciui-
tatẽ nũciauerũt hec oĩa: ⁊ de his q̃ demonia ha-
buerãt. Et ecce tota ciuitas exijt obuiã Jeſu: et
viſo eo rogabãt eũ: vt trãſiret a finibꝰ eoꝝ. IX. A a 70

T a aſcẽdẽs Jeſus ĩ nauiculã: trãſfre I
tauit ⁊ venit ĩ ciuitatẽ ſuã. Et ecce of Mar.2.a.
ferebãt ei paralyticũ iacentẽ in lecto. Luce.5.d.
Vidẽs aũt Jeſus fidẽ illoꝝ: dixit pa Joan.5.a.
ralytico: Cõfide fili. Remittunt tibi pctã tua.
Et ecce q̃dã de ſcribis dixerũt ĩtra ſe: Hic blaſ-
phemat. Et cũ vidiſſet Jeſus cogitatiões eoꝝ:
dixit: Ut q̃d cogitatis mala in cordibꝰ veſtris? Mar.2.b.
Quid eſt faciliꝰ dicere: dimittunt tibi pctã tua: Luce.5.e.
an dicere: ſurge ⁊ ambula? Ut aũt ſciatis: q̃a fi-
liꝰ hoĩs habet poteſtatẽ ĩ terra dimittẽdi pctã:
tũc ait paralytico: Surge: tolle lectũ tuũ: et va Mar.2.b.
de in domũ tuã. Et ſurrexit: ⁊ abijt ĩ domũ ſuã. Luce.5.f.
Vidẽtes aũt turbe timuerũt ⁊ glorificauerunt
deũ: q̃ dedit poteſtatẽ talem hoĩbꝰ. b Et cũ trãſi B b 71
ret ĩde Jeſus: vidit hoĩem ĩ teloneo Mattheũ II
noĩe: ⁊ ait illi: Sequere me. Et ſurgẽs ſecutus c 72
eſt eũ. c Et factũ eſt diſcũbente eo in domo: ecce II
multi publicani ⁊ pctõres veniẽtes diſcũbebant Mar.2.c.
cũ Jeſu ⁊ diſcipulis eiꝰ. Et vidẽtes phariſei: di Luce.5.f.
cebãt diſcipulis eiꝰ: Quare cũ publicanis ⁊ pec Oſee.6.c.
catoribus mãducat magiſter veſter? d At Jeſus Mar.2.c. d 73
audiẽs ait: Nõ eſt opꝰ medico valẽtibꝰ: ſed ma infra.12.a II
le habentibꝰ. Euntes aũt diſcite q̃d eſt: miſcdiam
volo: ⁊ nõ ſacrificiũ. Nõ eñ veni vocare iuſtos:
ſed pctõres. Tũc acceſſerũt ad eũ diſcipuli Jo-
annis: dicentes: Quare nos ⁊ phariſei ieiunaui
mus frequẽter: diſcipuli aũt tui nõ ieiunãt? Et
ait illis ieſus: Nũq̃d pñt filij ſpõſi lugere: q̃diu
cũ illis eſt ſponſus? Veniẽt aũt dies: cũ auferet Mar.2.c.
ab eis ſpõſus: ⁊ tũc ieiunabũt. Nemo aũt ĩmit- Luce.5.f.
tit cõmiſſurã pãni rudis ĩ veſtimẽtũ vetꝰ. Tol-
lit eñ plenitudinẽ eiꝰ a veſtimẽto: ⁊ peior ſciſſu
ra fit. Neq̃ mittũt vinũ nouũ in vtres veteres.
Alioq̃n rũpunt vtres: et vinũ effundit: et vtres
pereũt. Sed vinũ nouũ in vtres nouos mittũt: C e 74
⁊ ambo cõſeruant. e Hec illo loquẽte ad eos: ec II
ce princeps vnus acceſſit: ⁊ adorabat eũ: dicẽs:
Domine: filia mea modo defuncta eſt: ſed veni:
impone manũ tuam ſuper eam: et viuet. Et ſur

gẽs Jeſus ſequebat̃ eũ et diſcipuli eius. Et ecce
Mar.5.c. Luce.8.f. mulier que ſanguinis fluxũ patiebat̃ duodecim
Mar.5.c. annis: acceſſit retro: ⁊ tetigit fimbriã veſtimẽti
eius. Dicebat eñ intra ſe: Si tetigero tñ veſti-
Luce.8 f. Mar.5 c. mentũ ei⁹ ſalua ero. At Jeſus cõuerſus ⁊ vidẽs
eã dixit: Cõfide filia. Fides tua te ſaluam fecit.
Et ſalua facta eſt mulier ex illa hora. Et cũ ve-
niſſet ieſus ĩ domũ ꝑncipis: ⁊ vidiſſet tibicines:
⁊ turbã tumultuantẽ: dicebat: Recedite. Non
eſt eñ mortua puella: ſed dormit. Et deridebãt
eũ. Et cũ eiecta eſſet turba: ĩtrauit: ⁊ tenuit ma
nũ eius: ⁊ dixit: Puella ſurge. Et ſurrexit puel
f75 la. Et exijt fama hec ĩ vniuerſam terrã illã. f Et
X trãſeũte ĩde Jeſu ſecuti ſunt eũ duo ceci: clamã
D tes ⁊ dicẽtes: Miſerere noſtri fili dauid. Cum
aũt veniſſet in domũ: acceſſerunt ad eũ ceci: ⁊ di
xit eis ieſus: Creditis: q̃ hoc poſſum facere vo
bis? Dicũt ei: Utiq̃ dñe. Tũc tetigit oculos co
Mar.5.d Luce.11 b. rũ dicẽs: Secũdũ fidẽ veſtrã fiat vobis. Et apri
ſunt oculi eoꝝ. Et cõminatus eſt illis Jeſus: di
cẽs: Uidete: ne q̃s ſciat. Illi aũt exeuntes diffa-
mauerũt eũ ĩ tota terra illa. Egreſſis aũt illis:
ecce obtulerũt ei hoĩez mutũ: demoniũ habẽtẽ:
⁊ eiecto demonio locut⁹ eſt mut⁹: ⁊ mirate ſunt
turbe: dicentes: Nunq̃ apparuit ſic in Iſrael.
Luce.13.e Phariſei aũt dicebãt: In principe demonioꝝ
g76 eijcit demones. g Et circũibat ieſus oẽs ciuita-
II tes ⁊ caſtella: docẽs in ſynagogis eoꝝ: ⁊ ꝑdicãs
h77 euãgeliũ regni: ⁊ curãs oẽz lãguorẽ ⁊ oẽm infir
V mitatẽ. h Uidẽs aũt turbas miſert⁹ eſt eis: quia
i78 erãt vexati: ⁊ iacẽtes ſicut oues nõ habentes pa
V Mar.6.e ſtorẽ. i Tũc dixit diſcipulis ſuis: Meſſis q̃dem
luce.10.a. multa: operarij aũt pauci. Rogate ꝑ dñm meſ
ſis: vt mittat operarios in meſſem ſuã. X.

A Et a conuocatis duodecim diſcipulis
a79 ſuis: dedit illis poteſtatẽ ſpirituũ im
I Mar.3.b et 6 a mundoꝝ: vt eijcerẽt eos: ⁊ curarent
b80 Luce.6.a. oẽm lãguorem ⁊ oẽm infirmitatem.
Mar.3 b. b Duodecim aũt apl'oꝝ noĩa ſunt hec. Primus
II Luce.6.c Symon: q̃ dicit̃ Petr⁹: et Andreas frater ei⁹:
Jacob⁹ Zebedei: et Joãnes frater ei⁹. Philip
pus et Bartholome⁹: Thomas et Mattheus
publican⁹: ⁊ Jacob⁹ Alphei ⁊ Thade⁹: Simõ
chanane⁹: ⁊ iudas iſcariothis: q̃ et tradidit eũ.
c81 c Hos duodecim miſit Jeſus: precipiẽs eis: et
X dicẽs: In viã gẽtiũ ne abieritis: ⁊ ĩ ciuitates ſa-
d82 maritanoꝝ ne intraueritis: ſed potius ite ad
II Mar.6 b. lu.9 ⁊ 10 b oues: q̃ perierũt dom⁹ iſrael. d Eũtes aũt predi-
cate: dicẽtes: q̃ appropinquauit regnũ celoꝝ.
Infirmos curate: mortuos ſuſcitate: leproſos
mũdate: demones eijcite: gratis accepiſtis: gra
Luce 10 b Mar.6. b tis date. Nolite poſſidere aurũ neq̃ argẽtum:
Luce.9. a neq̃ pecuniã ĩ zonis veſtris. Nõ perã ĩ via: neq̃
e83 et.19 b. duas tunicas: neq̃ calciamenta: neq̃ virgã. Di
II gnus eſt eñ operari⁹ cibo ſuo. e In quãcũq̃ eñ
f84 B ciuitatẽ aut caſtellũ ĩtraueritis: interrogate q̃s
II in ea dign⁹ ſit: ⁊ ibi manete donec exeatis. f In-
Luce 10 a trãtes aũt ĩ domũ: ſalutate eã: dicẽtes: Pax hu
ic domui. Et ſi q̃dem fuerit dom⁹ illa digna: ve
g85 niet pax veſtra ſuper eã: ſi aũt non fuerit digna:
II pax veſtra reuertet̃ ad vos. g Et q̃cunq̃ non re-
ceperit vos: neq̃ audierit ſermones veſtros: exe
untes foras de domo vl' ciuitate excutite pulue
Mar.6.b. luce.9.a ⁊ 10.b. rem de pedibus veſtris. Amen dico vobis: tolle
rabilius erit terre Sodomoꝝ et Gomorreoꝝ
h86 infra.11 c. in die iudicij: q̃ illi ciuitati. h Ecce ego mitto
V luce.10. b vos: ſicut oues ĩ medio lupoꝝ. Eſtote ergo pru
luce.10 a. Mar.3.b dentes ſicut ſerpẽtes: et ſimplices ſicut colũbe.
i87 13.b ⁊ 21 c i Cauete aũt ab hominib⁹. Tradẽt eñ vos ĩ cõ-
II cilijs: et in ſynagogis ſuis flagellabũt vos: ⁊ ad

preſides ⁊ ad reges ducemini ꝑpter me in teſti
moniũ illis et gentibus. Cũ k aũt tradent vos: k83
C nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. II
Dabit̃ eñ vobis ĩ illa hora q̃d loquamini. Non mich 7.b.
eñ vos eſtis q̃ loquimini: ſed ſpiritus patris ve
ſtri qui loquitur in vobis. Tradet autez frater
fratrẽ ĩ mortẽ: ⁊ pater filiũ: et inſurgẽt filij in pa
rẽtes: ⁊ morte eos afficiẽt: et eritis odio omĩb⁹
hominib⁹ ꝑpter nomẽ meũ. Qui aũt ꝑſeuerauе infra.24 b
rit vſq̃ in finẽ: hic ſaluus erit. l Cũ aũt ꝑſequent̃ l89
vos ĩ ciuitate iſta: fugite ĩ aliã. Amẽ dico vobis: X
nõ cõſummabitis ciuitates iſrael: donec veniat
fili⁹ hoĩs. m Nõ eſt diſcipul⁹ ſuper magiſtrũ: nec luce.6 f. m90
ſeruus ſup dñm ſuũ. Sufficit diſcipulo vt ſit ſi- Joã 19 b. et 15.c. III
cut magiſter ei⁹: ⁊ ſeruo ſicut dñs eius. n Si pa- n91
tremfamilias Beelzebub vocauerũt: quãto ma X
gis domeſticos ei⁹. Ne ꝑ timueritis eos. o Ni- o92
hil eñ eſt opertũ q̃d non reuelabit̃: ⁊ occultũ q̃d II
nõ ſciet̃. p Quod dico vobis ĩ tenebris: dicite in Mar.4.c p93
lumine. Et quod in aure auditis: predicate ſup Luce 8.c. luce 12 a. V
tecta. Et nolite timere eos qui occidũt corpus:
aĩam aũt nõ poſſunt occidere: ſed poti⁹ timete D
eũ: qui poteſt ⁊ aĩam ⁊ corpus perdere in gehen
nam. Nõne duo paſſeres aſſe veneũt: ⁊ vnus ex
illis non cadet ſuper terrã ſine patre veſtro? Ue Mar.8 d.
ſtri aũt capilli capitis oẽs numerati ſunt. Noli luce.9 c ⁊ 12 b.
te ergo timere: multis paſſerib⁹ meliores eſtis
vos. Oĩs ergo qui cõfitebit̃ me corã hominib⁹:
cõfitebor ⁊ ego eũ corã patre meo q̃ in celis eſt. q94
q Qui aũt negauerit me corã hominib⁹: negabo II
⁊ ego eũ coram patre meo: q̃ in celis eſt. r Noli- luce.12.g r95
te arbitrari: q̃a veni pacẽ mittere in terrã. Non V
veni pacẽ mittere: ſed gladiũ. Ueni eñ ſepara-
re hoĩez aduerſus patrẽ ſuũ: ⁊ filiã aduerſus ma
trẽ ſuã: ⁊ nurũ aduerſus ſocrũ ſuã: ⁊ inimici ho-
minis domeſtici eius. s Qui amat patrẽ aut ma s96
trẽ plus q̃ me: nõ eſt me dign⁹. Et q̃ amat filiũ V
aut filiã ſup me: nõ eſt me dign⁹. Et qui nõ acci
pit crucẽ ſuã: ⁊ ſequit̃ me: nõ eſt me dign⁹. t Qui luce.14.f. t97
inuenit animam ſuã perdet illã: et qui perdide- III
rit animã ſuã propter me: inueniet eã. u Qui re- u98
cipit vos: me recipit: ⁊ qui me recipit: recipit eũ I
qui me miſit. x Qui recipit prophetã in nomine Mar.8 d. infra 16 d. x99
prophete: mercedem prophete accipiet. Et qui Luce.9.c X
recipit iuſtũ in noĩe iuſti: mercedẽ iuſti accipiet. et 17 g.
y Et quicũq̃ potũ dederit vni ex minimis iſtis Mar.9.c Luce.10 c y100
calicẽ aque frigide tantũ in noĩe diſcipuli: Amẽ Joã 13 c. VI
dico vobis: nõ perdet mercedẽ ſuam. XI. et 14 c.

E T a factũ eſt: cũ cõſummaſſet ieſus: pre- infra 18 a. a101
cipiẽs duodecim diſcipulis ſuis: trãſijt Mar.9 f. X
A inde: vt doceret ⁊ predicaret in ciuitati Luce.7.e
bus eoꝝ. b Joannes aũt cũ audiſſet in vinculis b102
opera Chriſti: mittens duos de diſcipulis ſuis V
ait illi: Tu es qui vẽturus es: an alium expecta
mus? Et reſpõdẽs Jeſus ait illis: Eũtes renũ
ciate Joanni que audiſtis et vidiſtis. Ceci vi-
dent: claudi ambulant: leproſi mundantur: ſur
di audiunt: mortui reſurgunt: pauperes euan-
gelizantur: ⁊ beatus eſt qui non fuerit ſcandali-
zatus in me. Illis aũt abeũtibus: coepit Jeſus
dicere ad turbas de Joãne: Quid exiſtis in de-
ſertum videre? Harundinem vento agitatam?
Sed quid exiſtis videre? Hominem mollibus B
veſtitum? Ecce qui mollibus veſtiuntur in do- malac 3 a.
mibus regum ſunt. Sed quid exiſtis videre? Mat.1 a.
Prophetam? Etiam dico vobis: et pluſq̃ pro- c103
phetam? c Hic eſt enim de quo ſcriptum eſt: Ec II
ce ego mitto angelum meum ante faciem tu-
am: qui preparabit viam tuam ante te. d Amen Luce.7 d. d104
dico vobis: non ſurrexit inter natos mulierum ⁊ ibidem c V

maior Joāne Baptiſta. Qui aūt minor eſt ĩ re-
[e]105 Luc. 16.d. gno celorū: maior eſt illo. [e] A dieb⁹ aūt Joannis
V baptiſte vſqꝫ nūc regnū celorū vim patit̄: ⁊ violē
[f]106 ti rapiunt illud. [f] Oēs eīm ꝓphete et lex vſqꝫ ad
X Joannē prophetauerūt: ⁊ ſi vultis recipere: ipſe
eſt Elias q̄ venturus eſt. Qui habet aures audiē
[g]107 di audiat. [g] Cui aūt ſimilē eſtimabo gnationē
V iſtā? Similis eſt pueris ſedētib⁹ ĩ foro: q̄ clamā
tes coequalib⁹ ſuis dicūt: Cecinimus vobis: et
nō ſaltaſtis: lamētauimus vobis: ⁊ nō planxiſtis.
Venit eīm Joānes neqꝫ mādu cās neqꝫ bibēs: et
C dicūt: Demoniū habet. Venit fili⁹ hoīs mandu
cās ⁊ bibēs: ⁊ dicūt: Ecce hō vorax ⁊ potator vi
ni: publicanorū ⁊ pctōrū amic⁹. Et iuſtificata eſt
Luc. 10.b. ſapiētia a filiis ſuis. [h] Tūc coepit exprobrare ci
[h]108 uitatibus: ĩ q̄b⁹ facte ſunt plurime v̄tutes ei⁹:
V q̄a nō egiſſent poenitētiā. Ve tibi corozaim: ve
tibi bethſaida: q: ſi in tyro et ſydone facte eſſent
virtutes: que facte ſunt in vobis: olim ĩ cilicio ⁊
D cinere poenitentiā egiſſent. Verūtamē dico vo
bis: Tyro ⁊ Sydoni remiſſi⁹ erit in die iudicii:
q̄ vobis. Et tu Capharnaum: nunq̄d vſqꝫ in ce
[i]109 lū exaltaberis? Vſqꝫ ĩ infernū deſcēdes. [i] Quia
X ſi in Sodomis facte fuiſſent v̄tutes: que facte
ſūt ĩ te: forte māſiſſent vſqꝫ ĩ hūc diē. Verūtamē
dico vobis: q: terre ſodomorū remiſſius erit in
die iudicii: q̄ tibi. [k] In illo tēpore reſpōdēs Je-
[k]110 ſus dixit: Cōfitebor tibi pater dn̄e celi et terre:
V quia abſcōdiſti hec a ſapiētib⁹ ⁊ prudētib⁹: ⁊ re
Luce. 10.b uelaſti ea paruulis. Ita pater qm̄ ſic placitū fuit
[l]111 Luc. 10.d. ante te. [l] Omnia mihi tradita ſunt a patre meo.
III Joan. 8.c [m] Et nemo nouit filiū niſi pater: neqꝫ patrē q̄s
[m]112 nouit niſi fili⁹: ⁊ cui voluerit fili⁹ reuelare. [n] Ve
III nite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego
[n]113 reficiā vos. Tollite iugū meū ſuper vos: et diſci
X te a me: quia mitis ſum et humilis corde: ⁊ in-
Jere. 6.d. uenietis requiem animabus veſtris. Jugū eīm
meū ſuaue eſt: et onus meum leue. XII.
A IN [a] illo tēpore abiit Jeſus ſabbatho
[a]114 Mar. 2.d. per ſata: diſcipuli autē ei⁹ eſurientes
II Luce. 6.a. coeperūt vellere ſpicas: ⁊ māducare.
1. reg. 21.b Phariſei aūt videntes dixerunt ei:
Ecce diſcipuli tui faciūt: quod nō licet eis face-
re ſabbathis. At ille dixit eis: Nō legiſtis q̄d fe-
cerit dauid quādo eſuriit: ⁊ q̄ cū eo erāt: quomo
do intrauit in domū dei: et panes propoſitionis
comedit: q̄s nō licebat ei comedere: neqꝫ his q̄
cū eo erāt: niſi ſolis ſacerdotib⁹? [b] Aut nō legiſtis
[b]115 in lege: q̄a ſabbathis ſacerdotes in tēplo ſabba-
X thum violāt: et ſine crimine ſunt. Dico aūt vo-
Oſee. 6.c. Mar. 2.c. bis: quia tēplo maior eſt hic. Si aūt ſciretis q̄d
Luc. 6.a. eſt: miſericordiā volo ⁊ nō ſacrificiū: nunq̄ con-
Mar. 3.a. demnaſſetis innocētes. Dn̄s eīm eſt filius hoīs:
[c]116 Luc. 6.b. etiā ſabbathi. [c] Et cū inde trāſiſſet: venit in ſyna
II gogam eorū. Et ecce hō manū habēs aridā. Et
interrogabāt eū: dicētes: Si licet ſabbathis cu-
rare: vt accuſarēt eū. Ipſe aūt dixit illis: Quis
erit ex vobis homo qui habeat ouem vnam: et ſi
B ceciderit hec ſabbathis in foueā: nōne tenebit ⁊
Mar. 3.a. leuabit eā? Quāto magis melior eſt homo oue?
Joā. 10.g Itaqꝫ licet ſabbathis benefacere. Tūc ait homi
ni: Extēde manū tuā. Et extēdit: ⁊ reſtituta eſt
[d]117 ſanitati: ſicut altera. [d] Exeūtes aūt phariſei cō-
IIII ſilium faciebant aduerſus eū: quomodo perde-
[e]118 rent eum. [e] Jeſus aūt ſciens receſſit inde: et ſecu
X ti ſunt eū multi: ⁊ curauit eos omnes. Et prece
pit eis: ne manifeſtū eum facerent: vt adimplere
tur quod dictū eſt per Eſaiam prophetā: dicen-
Eſa. 42.a tē: Ecce puer me⁹ quē elegi dilect⁹ me⁹: in quo
bene cōplacuit anime mee. Ponā ſpiritū meū

ſuper eum: et iudicium gētibus nunciabit. Nō
contēdet: neqꝫ clamabit: neqꝫ audiet aliquis in ſupra. 9.d
plateis vocem eius. Harundinem quaſſatā nō Luc. 11.b.
cōfringet: et lignum fumigans non extinguet: Mar. 3.c.
donec eiiciat ad victoriam iudiciū: ⁊ in nomine
eius gentes ſperabunt. [f] Tunc oblatus eſt ei [f]119
demonium habens cecus et mutus: et curauit V
eum: ita vt loqueretur et videret. [g] Et ſtupebāt [g]120
omnes turbe: et dicebant: Nunquid hic eſt fili⁹ VII
Dauid? [h] Phariſei autem audientes dixerūt: [h]121
Hic nō eiicit demones: niſi in Beelzebub prin- II
cipe demoniorū. [i] Jeſus autem ſciēs cogitatio- [i]122
nes eorū dixit eis: Omne regnū in ſe diuiſum de- II
ſolabitur: ⁊ omnis ciuitas vel domus diuiſa cō-
tra ſe nō ſtabit. Et ſi ſathanas ſathanam eiicit:
aduerſus ſe diuiſus eſt: quomodo ergo ſtabit re
gnum eius? Et ſi ego in beelzebub eiicio demo-
nes: filii veſtri in quo eiiciunt? Ideo ipſi iudices C
veſtri erūt. Si aūt ego ĩ ſpiritu dei eiicio demo-
nes: igitur peruenit in vos regnū dei. Aut quo-
modo poteſt quiſq̄ intrare in domū fortis: et va Mar. 3.b.
ſa eius diripere: niſi prius alligauerit fortē? Et Luc. 21.d
tunc domū illius diripiet. Qui non eſt mecum
contra me eſt: et qui non congregat mecū: ſpar-
git. [k] Ideo dico vobis: omne peccatū et blaſphe [k]123
mia remittetur hominibus: ſpirit⁹ autem blaſ II
phemie non remittetur. Et quicūqꝫ dixerit ver
bum contra filium hominis remittetur ei: qui
autem dixerit verbū contra ſpiritum ſanctū: nō
remittetur ei: neqꝫ in hoc ſeculo: neqꝫ in futuro. [l]124
[l] Aut facite arborē bonā ⁊ fructū eius bonū: aut ſupra. 3.c. X
facite arborē malā et fructū ei⁹ malū. Siquidē Luce. 6.d
ex fructu arbor cognoſcit̄. Progenies vipera-
rum: quomodo poteſtis bona loqui cū ſitis ma [m]125
li? Ex abundātia eīm cordis os loquitur. [m] Bo V
nus homo de bono theſauro profert bona: ⁊ ma [n]126
lus homo de theſauro malo profert mala. [n] Di- X
co autem vobis: quoniam omne verbum ocio-
ſum: quod locuti fuerint homines: reddent ra-
tionē de eo in die iudicii. Ex verbis eīm tuis iu- Mar. 8.b.
ſtificaberis: et ex verbis tuis condemnaberis. [o] Luce. 11.b [o]127
Tunc reſponderunt ei quidam de ſcribis ⁊ pha Deu. 32 b Luce. 11.d X
riſeis: dicētes: Magiſter volumus a te ſignū vi Joan. 2.c
dere. [p] Qui reſpondens ait illis: Generatio ma [p]128
la et adultera ſignū querit: ⁊ ſignū non dabitur V
ei: niſi ſignum Jone prophete. Sicut enim fuit
Jonas in ventre ceti tribus diebus ⁊ tribus no D
ctibus: ſic erit filius hominis in corde terre tri-
bus diebus ⁊ tribus noctib⁹. Viri Niniuite ſur Jone. 5.b.
gent in iudicio cū generatiōe iſta: ⁊ condemna- Luc. 11.d.
bunt eam: quia poenitentiā egerunt in predica- 3. re. 10.b
tione Jone. Et ecce pl⁹ q̄ Jonas hic. Regina 1. par. 9.a.
auſtri ſurget in iudicio cū generatiōe iſta: ⁊ con Luce. 11.c.
demnabit eam: quia venit a finibus terre audi-
re ſapientiam Salomonis. Et ecce plus q̄ Sa
lomon hic. [q] Cū autem immūdus ſpiritus exie Mar. 3.a. [q]129
rit ab homine: ambulat per loca arida: querens Luce. 8.c. V
requiem: et non inuenit. Tunc dicit: Reuertar
in domū meam vnde exiui. Et veniens inuenit
eā vacantē: ſcopis mundatā ⁊ ornatā. Tunc va
dit et aſſumit ſeptem alios ſpiritus ſecū nequio
res ſe: ⁊ intrantes habitāt ibi: ⁊ fiunt nouiſſima
hominis illius peiora prioribus. Sic erit et ge- [r]130
nerationi huic peſſime. [r] Adhuc eo loquente ad II
turbas: ece mater eius et fratres ſtabant foris:
querentes loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ec
ce mater tua et fratres tui foris ſtant: querētes
te. At ipſe reſpōdens dicēti ſibi ait: Que eſt ma
ter mea: et qui ſunt fratres mei? Et extendens
manum in diſcipulos ſuos: dixit: Ecce mater

mea et fatres mei. Quicunqʒ em̄ fecerit volūta-
tem patris mei qui in cęlis eſt:ipſe meus frater
⁊ ſoror ⁊ mater eſt. XIII.
[a]131 A IN[a] illa die exiens Ieſus de domo:ſe-
III debat ſecus mare. Et cōgregatę ſunt
Mar.4.a ad eū turbę multę: ita vt in nauiculā
Luce.8.a aſcēdēs ſederet:et oīs turba ſtabat in
littore:⁊ locutus eſt eis multa in parabolis:di-
Luce.8.a cēs:Ecce exiȷt qui ſeminat ſeminare ſemen ſuū.
Et dū ſeminat:quędā ceciderūt ſecus viam:et
venerūt volucres cęli:⁊ comederūt ea. Alia aūt
ceciderūt in petroſa:vbi nō habebant terrā mul
tam::⁊ continuo exorta ſunt:quia non habebāt
altitudinē terrę. Sole aūt orto ęſtuauerūt: et
quia nō habebāt radicem aruerūt. Alia aūt ceci
derunt in ſpinas:et creuerūt ſpinę: et ſuffocaue
runt ea. Alia aūt ceciderunt in terrā bonā:⁊ da-
bant fructū:aliud centeſimū: aliud ſexageſimū:
B aliud triceſimū. Qui habet aures audiendi au-
Mar.4.b diat. Et accedentes diſcipuli eius dixerunt ei:
Luce.8.b Quare in parabolis loqueris eis? Qui reſpon-
Luce.8.c dens ait illis:Quia vobis datū eſt noſſe myſte-
Mar.4.c ria regni cęlorū:illis aūt non eſt datū. [b]Qui em̄
[b]132 habet:dabit̄ ei:⁊ abundabit: qui aūt non habet:
V Mar.4.b ⁊ quod habet:auferetur ab eo. [c]Ideo in parabo
[c]133 Luce.8.c. lis loquor eis:quia vidētes nō vident:⁊ audien-
I Eſa.6.b. Ioan.12 f tes nō audiunt:neqʒ intelligūt: vt adimpleatur
Actu.28 f in eis ꝓphetia Eſaię:dicētis: Auditu audietis:
⁊ non intelligetis:et videntes videbitis: ⁊ nō vi
debitis. Incraſſatū eſt em̄ cor populi huiꝰ:et au
ribus grauiter audierunt: ⁊ oculos ſuos clauſe
rūt:ne quādo videāt oculis:⁊ auribꝰ audiāt: et
corde intelligāt:⁊ cōuertantur:⁊ ſanē eos. [d]Ve
[d]134 ſtri aūt beati oculi q̄a vidēt:⁊ aures veſtrę qꝛ au
V C diunt. Amen quippe dico vobis:qꝛ multi ꝓphe
tę ⁊ iuſti cupierūt videre:quę videtis: et non vi
derunt:et audire quę auditis: ⁊ non audierūt.
Mar.4.d [e]Vos ergo audite parabolā ſeminantis. Oīs q̄
[e]135 Luce.8.b audit verbū regni:⁊ non intelligit:venit malus
II ⁊ rapit quod ſeminatū eſt in corde eius:hic eſt q̄
ſecus viā ſeminatꝰ eſt. Qui aūt ſuꝑ petroſa ſemi
natus eſt:hic eſt qui verbū audit:et continuo cū
gaudio accipit illud. Nō habet aūt in ſe radicē:
ſed eſt tēporalis. Facta aūt tribulatiōe et perſe-
cutione propter verbū: cōtinuo ſcandalizatur.
Qui aūt ſeminatus eſt in ſpinis:hic eſt qui ver-
bum dei audit: ⁊ ſollicitudo ſeculi iſtius et falla
tia diuitiarū ſuffocat verbū: et ſine fructu effici
tur. Qui vero in terrā bonā ſeminatus eſt: hic
eſt q̄ audit verbū ⁊ intelligit:⁊ fructū facit:⁊ ali
ud quidē centeſimū:aliud ſexageſimū: aliud ve
Mar.4.c ro triceſimū. [f]Aliā parabolā propoſuit illis: di-
[f]136 cens: Simile eſt regnū cęloꝝ homini qui ſemi-
X D nauit bonū ſemē in agro ſuo. Cū aūt dormirēt
homines:venit inimicus eiꝰ: et ſuperſeminauit
zizania in medio tritici:et abiȷt. Cū aūt creuiſ-
ſet herba:⁊ fructū feciſſet:tūc apparuerūt et zi-
zania. Accedentes aūt ſerui patriſfamilias dixe
runt ei:Dn̄e:nōne bonū ſemē ſeminaſti in agro
tuo? vnde ergo habet zizania? Et ait illis: Ini-
micus homo hoc fecit. Serui autem dixerūt ei:
Vis imus ⁊ colligimus ea? Et ait: Non:ne for
te colligentes zizania:eradicetis ſimul cū eis et
triticū. Sinite vtraqʒ creſcere vſqʒ ad meſſem:
et in tēpore meſſis dicā meſſoribus: Colligite
primū zizania:et alligate ea in faſciculos ad cō-
burendum:triticum autem congregate in hor-
[g]137 Mar.4.c reum meum. [g]Aliam parabolam propoſuit eis
II Luce.13.a dicens: Simile eſt regnū cęloꝝ grano ſynapis:
Luce.13.b quod accipiens homo ſeminauit in agro ſuo:
quod minimū quidem eſt omnibus ſeminibus.
Cū autem creuerit: maius eſt omnibus oleri- E
bus: et fit arbor: ita vt volucres cęli veniant et
habitēt in ramis eius. [h]Aliam parabolam locu [h]138
tus eſt eis: Simile eſt regnū cęloꝝ fermēto: qđ V
acceptū mulier abſcōdit in farinę ſatis tribus:
donec fermentatū eſt totū. [i]Hęc oīa locutus eſt Mar.4.d [i]139
Ieſus in parabolis ad turbas:et ſine parabolis VI
nō loquebat̄ eis: vt impleret̄ quod dictū eſt per
prophetā dicentē: Aperiā in parabolis os meū: Pſ.77.
eructabo abſcōdita a cōſtitutione mūdi. [k]Tūc [k]140
dimiſſis turbis venit in domū: ⁊ acceſſerunt ad X
eum diſcipuli eius:dicentes: Ediſſere nobis pa
rabolam zizaniorū agri. Qui reſpōdēs ait: Qui Apo.14.d
ſeminat bonū ſemē eſt filius hominis:ager autē
eſt mundus. Bonum vero ſemen hi ſunt filiȷ re F
gni:zizania aūt filiȷ ſunt nequā. Inimicus aūt:
qui ſeminauit ea:eſt diabolus. Meſſis vero cō
ſummatio ſeculi eſt. Meſſores aūt angeli ſunt.
Sicut ergo colligunt̄ zizania:⁊ igni cōburunt̄:
ſic erit ī cōſummatiōe ſeculi. Mittet ergo filiꝰ
hominis angelos ſuos: et colligēt de regno eiꝰ
omnia ſcādala:et eos q̄ faciūt iniquitatē:et mit
tēt eos in caminum ignis. Ibi erit fletus ⁊ ſtri
dor dentiū. Tūc iuſti fulgebūt ſicut ſol in regno
patris eorū. Qui habet aures audiendi audiat.
Simile eſt regnū cęloꝝ theſauro abſcondito in
agro:quē qui inuenit homo abſcōdit:⁊ prę gau
dio illius vadit et vendit vniuerſa quę habet:et
emit agrū illū. Iterū ſimile eſt regnū cęlorum
homini negociatori:quęrenti bonas margari-
tas. Inuēta aūt vna p̄cioſa margarita: abiȷt et
vendidit omnia quę habuit:et emit eam. Iterū
ſimile eſt regnum cęlorū ſagenę miſſę in mare:
⁊ ex omni genere piſciū cōgreganti. Quā cū im
pleta eſſet educētes:et ſecus littus ſedentes:ele
gerunt bonos in vaſa ſua:malos aūt foras miſe G
runt. Sic erit in cōſummatione ſeculi. Exibūt
angeli:et ſeparabūt malos de medio iuſtoꝝ: et īfra.22.b.
mittēt eos in caminū ignis. Ibi erit fletꝰ ⁊ ſtri et 25.c.
dor dētium. Intellexiſtis hęc omnia? Dicūt ei:
Etiā. Ait illis: Ideo oīs ſcriba doctꝰ in regno
cęloꝝ:ſimilis eſt homini patrifamilias: q̄ ꝓfert
de theſauro ſuo noua ⁊ vetera. Et factū eſt cū cō Mar.6.a
ſummaſſet Ieſus parabolas iſtas: trāſiȷt inde: lu.14 c ⁊ d
et veniēs [l]in patriā ſuā docebat eos ī ſynagogis Ioan.4.f Mar.6.a [l]141
eoꝝ:ita vt mirarentur:⁊ dicerēt: Vnde huic ſa Luce.10 d I
pientia hęc et virtutes? Nōne hic eſt fabri filiꝰ? Ioan.6.e
nōne mater eiꝰ dicit̄ Maria? ⁊ fratres eiꝰ iaco- Mar.6.a Luce.4.d
bus et ioſeph et ſymō et iudas: et ſorores eiꝰ nō Ioan.4 f
ne oēs apd̄ nos ſunt? Vnde ergo huic oīa iſta?
⁊ ſcādalizabant̄ in eo. [m]Ieſus aūt dixit eis: Nō [m]142
eſt ꝓpheta ſine honore:niſi ī patria ſua:et in do- II
mo ſua. Et non fecit ibi virtutes multas: pro-
pter incredulitatem illorum. XIIII.
IN[a] illo tēpore audiuit Herodes te- A [a]143
trarcha famā Ieſu:⁊ ait pueris ſuis: Mar.6.b II
Hic eſt Ioannes baptiſta: ipſe ſurre Luce.9.a
xit a mortuis:et ideo v̄tutes operan Mar.6.e
tur in eo. [b]Herodes em̄ tenuit Ioannem: ⁊ alli Luce.3.d [b]144
gauit eū:et poſuit in carcerē:propter Herodia II
dem vxorē Philippi fratris ſui. Dicebat em̄ illi
Ioannes: Nō licet tibi habere eā. Et volēs illū
occidere:timuit populū: qꝛ ſicut ꝓphetā eū ha-
bebāt. [c]Die aūt natalis herodis ſaltauit filia he [c]145
rodiadis in medio:⁊ placuit Herodi. Vnde cū VI
iuramēto pollicitus eſt ei dare quodcūqʒ poſtu
laſſet ab eo. At illa prę monita a matre ſua: Da
mihi (inquit) hic in diſco caput ioānis baptiſtę.
Et cōtriſtatꝰ eſt rex. Propter iuſiurādū aūt:et

pp̄ter eos: q̃ pariter diſcũbebãt iuſſit dari. Mi-
B ſitq; ⁊ decollauit Joãnẽ ĩ carcere. Et allatũ eſt
Mar.6.d caput eiꝰ in diſco: ⁊ datũ eſt puellę: ⁊ illa attulit
Luce.9.b. matri ſuę. Et accedentes diſcipuli eius tulerũt
Joan.6.a corpus eiꝰ: ⁊ ſepelierũt illud: ⁊ veniẽtes nũciaue
[d]146 rũt ieſu. [d] Qđ cũ audiſſet ieſus: ſeceſſit inde ĩ na
III Mar.6.c. uiculã in locũ deſertũ ſeorſum. Et cũ audiſſent
Luce.9.b. turbę: ſecutę ſũt eũ pedeſtres de ciuitatibꝰ. Et
Joã.6.a. exiẽs vidit turbã multã: ⁊ miſertꝰ eſt eiꝰ: ⁊ cura
uit lãguidos eoꝝ. [e] Veſpere aũt facto acceſſerũt
[e]147 ad eũ diſcipuli eiꝰ dicẽtes: Deſertꝰ eſt locꝰ: ⁊ ho
I ra iã preterijt: dimitte turbas: vt eũtes in caſtel
la emant ſibi eſcas. Jeſus aũt dixit eis: Non ha
bẽt neceſſe ire: date illis vos mãducare. Reſpõ
derũt ei: Nõ habemꝰ hic niſi q̃nq; panes ⁊ duos
piſces. Qui ait eis: Afferte mihi illos huc. Et
cũ iuſſiſſet turbã diſcũbere ſup foenũ: acceptis
quinq; panibꝰ ⁊ duobꝰ piſcibꝰ: aſpiciens in celũ
C bñdixit: et fregit: et dedit diſcipulis ſuis panes:
diſcipuli aũt dederũt turbis. Et mãducauerũt
Mar.6.f. oẽs: ⁊ ſaturati ſunt. Et tulerũt reliq̃as duodecĩ
cophinos fragmẽtoꝝ plenos. Mãducãtiũ aũt
fuit numerꝰ q̃nq; millia viroꝝ: exceptis mulie-
[f]148 Joan.6.b ribus ⁊ paruulis. [f] Et ſtatim cõpulit ieſus diſci
VII pulos ſuos aſcẽdere ĩ nauiculã: et p̄cedere eũ
[g]149 trãs fretũ: donec dimitteret turbas. [g] Et dimiſ
II Mar.6.g ſa turba aſcẽdit in mõtẽ ſolus orare. [h] Veſpere
[h]150 aũt facto: ſolus erat ibi. Nauicula aũt in medio
III mari iactabať fluctibꝰ. Erat eñ cõtrarius ven
tus. Quarta aũt vigilia noctis venit ad eos am
bulans ſupra mare. Et videntes eũ ſupra mare
ambulantẽ: turbati ſunt: dicentes: quia fantaſ
D ma eſt: ⁊ p̄ę timore clamauerũt. Statimq; Je
ſus locutus eſt eis: dicens: Habete fiduciam.
[i]151 Ego ſum: nolite timere. [i] Reſpõdens aũt Pe-
VI trus dixit: Dñe ſi tu es: iube me venire ad te ſup
aquas. At ipe ait: Veni. Et deſcẽdens Petrus
de nauicula ambulabat ſup aquã: vt veniret ad
Mar.9.g Jeſum. Videẽs v̓o vẽtũ validũ timuit. Et cum
Luce.5.d coepiſſet mergi: clamauit dicẽs: Dñe ſaluũ me
fac. Et cõtinuo Jeſus extẽdẽs manũ apprehen
dit eũ: ⁊ ait illi: Modicę fidei q̃re dubitaſti? Et
[k]152 [k] cũ aſcendiſſet in nauiculã: ceſſauit vẽtus. Qui
VI aũt ĩ nauicula erãt: venerũt ⁊ adorauerũt eũ: di
cẽtes: Vere filiꝰ dei es. [l] Et cũ trãſfretaſſent: ve-
[l]153 nerũt in terrã Geneſareth. Et cũ cognouiſſent
II eũ viri loci illiꝰ: miſerũt ĩ vniuerſam regionẽ il
lã: ⁊ obtulerũt ei oẽs male habẽtes: ⁊ rogabant
eũ: vt vel fimbriã veſtimẽti eiꝰ tãgerent. Et qui-
cunq; tetigerũt ſalui facti ſunt. XV.
[a]154 TUnc [a] acceſſerũt ad eum ab Jeroſoly
V A mis ſcribę et phariſęi: dicẽtes: Qua-
Mar.7.b re diſcipuli tui tranſgrediunť tradi-
tiones ſeniorũ? Nõ eñ lauãt manus
ſuas: cũ panẽ mãducãt. Ipe aũt reſpõdẽs ait il
Exo.20.b. lis: Quare ⁊ vos trãſgredimini mãdatũ dei p-
Deu.5.b. pter traditionẽ veſtrã? Nã deꝰ dixit: Honora
Mar.7.b. patrẽ ⁊ matrẽ: ⁊ q̃ maledixerit patri vel matri:
morte moriať. Vos aũt dicitis: q̃cũq; dixerit pa
tri vel matri: munꝰ quodcũq; eſt ex me tibi p̄de
Eſa.29.d rit: et nõ honorificabit patrẽ ſuũ aut matrẽ ſuã:
et irritũ feciſtis mandatũ dei p̄pter traditionẽ
veſtrã. Hypocritę: bene p̄phetauit de vobꝭ Eſa
ias: dicẽs: Populus hic labijs me honorat: cor
aũt eoꝝ lõge eſt a me. Sine cauſa aũt colũt me:
docẽtes doctrinas ⁊ mãdata hoĩm. Et cõuoca
tis ad ſe turbis: dixit eis: Audite et intelligite:
Nõ quod intrat ĩ os coinq̃nat hoĩem: ſed qđ p-
[b]155 Luce.6.f. cedit ex ore hoc coinq̃nat hoĩem. [b] Tũc acceden
X tes diſcipuli eiꝰ dixerunt ei: Scis qꝛ phariſęi au

dito v̓bo hoc ſcãdalizati ſunt. At ille reſpõdens
ait: Oĩs plãtatio quã nõ plãtauit pater meꝰ ce- Mar.7.c.
leſtis: eradicabiť. [c] Sinite illos: ceci ſũt: ⁊ duces [c]156
cecoꝝ. Cecꝰ aũt ſi ceco ducatũ p̄ſtet: ambo ĩ fo V
ueã cadũt. [d] Reſpõdẽs aũt petrꝰ dixit ei: Ediſſe [d]157
re nobꝭ parabolã iſtã. At ille dixit: Adhuc ⁊ vos V
ſine ĩtellectu eſtis? Nõ ĩtelligitis: qꝛ omne qđ in
os intrat ĩ ventrẽ vadit: ⁊ ĩ ſeceſſum emittitur?
Quę aũt p̄cedũt de ore: de corde exeũt: ⁊ ea co-
inquinãt hoĩez. De corde eñ exeũt cogitatiões
malę: homicidia: adulteria: fornicatiões: furta:
falſa teſtimonia ⁊ blaſphemię. Hęc ſunt q̃ coin-
quinãt hoĩez. Nõ lotis aũt manibꝰ mãducare: C
nõ coinq̃nat hoĩem. Et egreſſus ĩde Jeſus ſeceſ Luc.19.b
ſit ĩ partes tyri ⁊ ſydonis. Et ecce mulier chana
nęa a finibꝰ illis egreſſa: clamauit dicẽs ei: Mi-
ſerere mei dñe fili dauid: filia mea male a demo-
nio vexať: q̃ nõ reſpõdit ei v̓bũ. Et accedẽtes di
ſcipuli eiꝰ rogabãt eũ: dicẽtes: Dimitte eã: quia
clamat poſt nos. [e] Ipe aũt reſpondens ait: Nõ [e]158
ſum miſſus: niſi ad oues q̃ perierũt domꝰ iſrael. Mar.7.c VI
[f] At illa venit ⁊ adorauit eũ: dicẽs: Dñe adiuua [f]159
me. Qui reſpõdens ait: Nõ eſt bonũ ſumere pa VI
nem filioꝝ: ⁊ mittere canibꝰ. At illa dixit: Etiã
dñe. Nã ⁊ catelli edũt de micis: q̃ cadũt de men
ſa dñoꝝ ſuoꝝ. Tũc reſpondens ieſus ait illi: O Mar.8.a
mulier magna eſt fides tua: fiat tibi ſicut vis.
Et ſanata eſt filia eiꝰ ex illa hora. [g] Et cũ tranſiſ [g]160
ſet inde Jeſus: venit ſecꝰ mare galilęę. Et aſcẽ VI
dẽs ĩ mõtẽ ſedebat ibi. Et acceſſerũt ad eũ tur-
bę multę: habẽtes ſecũ mutos: cecos: claudos:
debiles: ⁊ alios multos: ⁊ p̄iecerũt eos ad pedes
eiꝰ: ⁊ curauit eos: ita vt turbę mirarenť: viden-
tes mutos loquẽtes: ⁊ claudos ambulãtes: ce-
cos vidẽtes: ⁊ magnificabãt deum iſrael. Jeſus D
aũt conuocatis diſcipulis ſuis dixit: Miſereor Mar.8.a
turbę: qꝛ triduo iã perſeuerãt mecũ: ⁊ nõ habẽt
qđ manducẽt: et dimittere eos ieiunos nolo: ne
deficiãt ĩ via. Et dicũt ei diſcipuli: Vñ ẽ nobis
ĩ deſerto panes tãtos: vt ſaturemꝰ turbã tantã?
Et ait illis ieſus: Quot panes habetis? At illi
dixerũt: Septẽ: ⁊ paucos piſciculos. Et p̄ce-
pit turbę: vt diſcũberẽt ſup terrã. Et accipiens
ſeptẽ panes ⁊ piſces: grãs agens fregit: ⁊ dedit
diſcipulis: ⁊ diſcipuli dederũt pp̄lo: ⁊ comederũt
oẽs: ⁊ ſaturati ſunt. Et qđ ſupfuit de fragmen-
tis: tulerũt ſeptẽ ſportas plenas. Erãt aũt q̃ mã
ducauerũt q̃ttuor millia hoĩm: extra paruulos
⁊ mulieres. Et dimiſſa turba aſcẽdit ĩ nauiculã
et venit in fines magedan. XVI.
ET [a] acceſſerũt ad eũ phariſęi et ſaducęi A [a]161
tẽtãtes: ⁊ rogauerũt eũ: vt ſignũ de celo VI
oſtẽderet eis. [b] At ille rñdẽs ait illis: Fa Mar.8.b. [b]162
cto veſpere dicitis: ſerenũ erit: rubicundũ eſt eñ Joã.6.d. IIII
celũ. Et mane: hodie tẽpeſtas: rutilat eñ triſte Luc.12.g.
celũ. Faciẽ ẽ celi dijudicare noſtis: ſigna aũt tẽ
porũ nõ poteſtis ſcire. [c] Gñatio mala ⁊ adultera [c]163
ſignũ q̃rit: ⁊ ſignũ nõ dabiť ei: niſi ſignũ ionę p- Jone.2.a. V
phetę. Et relictis illis abijt: ⁊ cũ veniſſent diſci Mar.8.b
puli eiꝰ trãs fretũ: obliti ſunt panes accipere. [d] Mar.8.b [d]164
Qui dixit illis: Intuemini ⁊ cauete a fermento Luc.12.a VI
phariſęoꝝ ⁊ saducęoꝝ. [e] At illi cogitabãt ĩter ſe [e]165
dicentes: Quia panes non accepimus. Sciens B II
autẽ Jeſus dixit eis: Quid cogitatis inter vos
modicę fidei: quia panes nõ habetis? Nondum
ĩtelligitis: neq; recordamini q̃nq; panũ ⁊ q̃nq;
millia hoĩm. Et q̃t cophinos ſumpſiſtis? Neq;
ſeptẽ panũ et q̃ttuor millia hoĩm: et q̃t ſportas
ſumpſiſtis. Quare nõ intelligitis: qꝛ nõ de pane
dixi vobis: cauete a fermento phariſęoꝝ ⁊ ſadu-

Mar.8.c. ceoꝛū. Tūc itellexerūt: qꝛ nō dixerit cauēdum a
Luc. 9.c. fermēto panū: ſed a doctrina phariſeoꝝ ⁊ ſadu
[f]166 C ceoꝛū. [f]Uenit aūt ieſus ī partes ceſaree philip-
VI pi: ⁊ interrogabat diſcipulos ſuos: dicēs: Quē
Joan.6 g dicūt hoīes eſſe filiū hoīs? At illi dixerūt: Alij io
annē baptiſtā: alij aūt Eliā: alij vo ieremiā: aut
vnū ex ꝓphetis. Dicit illis Jeſus: Uos aūt quē
[g]167 me eſſe dicitis? Reſpōdēs Symon petr⁹ dixit:
I Tu es Chriſt⁹ fili⁹ dei viui. [g]Reſpōdēs aūt ie-
ſus dixit ei: Btūs es Symon Bar Jona: qꝛ ca
ro ⁊ ſanguis nō reuelauit tibi: ſed pater meus q̄
ī celis eſt. Et ego dico tibi: qꝛ tu es petr⁹: et ſup
hāc petrā edificabo eccleſiā meā: et poꝛte inferi
nō ꝑualebūt aduerſus eā. Et tibi dabo claues re
gni celoꝝ. Et quodcūqꝫ ligaueriʒ ſup terrā: erit
ligatū ī celis: ⁊ quodcūqꝫ ſolueriʒ ſup terrā: erit
[b]168 Mar.8.d. ſolutū ī celis. [b]Tūc ꝑcepit diſcipulis ſuis: vt ne
X Luc 9.c. mini dicerēt: qꝛ ipſe eſſet Jeſus chriſt⁹. Exinde
coepit Jeſus oſtēdere diſcipulis ſuis: qꝛ opoꝛte
ret eū ire Jeroſolymā: et multa pati a ſenioꝛib⁹
[i]169 Mar.8.d. ⁊ ſcribis ⁊ pꝛincipibus ſacerdotū: ⁊ occidi: ⁊ ter
II tia die reſurgere. [i]Et aſſumēs eū Petr⁹ coepit
D increpare illū: dicēs: Abſit a te dn̄e: non erit tibi
hoc. Qui cōuerſus dixit Petro: Uade poſt me
ſathana: ſcādalū es mihi: qꝛ nō ſapis ea que dei
Mar.8.d. ſunt: ſed ea que hoīm. [k]Tūc Jeſus dixit diſcipu
[k]170 Luce.19d. lis ſuis: Si quis vult poſt me venire: abneget ſe
VI ſupꝛa 10 d metipſum: ⁊ tollat crucē ſuā: ⁊ ſequat̄ me. Qui
em̄ voluerit aīam ſuā ſaluā facere: ꝑdet eā. Qui
aūt perdiderit aīam ſuā ꝓpter me: inueniet eā.
Luc. 17.g Quid em̄ ꝓdeſt homini: ſi vniuerſum mūdum
lucret̄: aīe vo ſue detrimētū patiat̄? Aut quā da
[l]171 Rom 2.a. bit hō cōmutationē ꝓ aīa ſua? [l]Fili⁹ em̄ hoīs vē
II Mar.6.a. turus eſt ī gloꝛia patriʒ ſui cū angelis ſuis: ⁊ tūc
[m]172 Luce.9.d. reddet vnicuiqꝫ ſcḋm op⁹ ei⁹. [m]Amen dico vobis:
II ſunt q̄dā de hic ſtātib⁹: q̄ nō guſtabūt moꝛtē: do
nec videāt filiū hoīs veniētē ī regno ſuo. XVII.
ET poſt dies ſex aſſumens ieſus petrū et
A iacobū ⁊ ioannē fratrē ei⁹: et ducit illos
Mar.9.a. in montē excelſum ſeoꝛſum: ⁊ trāſfigu-
Luc.9.d. ratus eſt ante eos. Et reſplēduit facies ei⁹ ſicut
ſol: veſtimenta aūt ei⁹ facta ſunt alba ſicut nix: ⁊
ecce apparuit illis moyſes ⁊ Elias cū eo loquen
tes: Reſpōdēs aūt petrus dixit ad ieſum: Dn̄e
bonū eſt nos hic eſſe: ſi vis: faciamus hic tria ta-
bernacula: Tibi vnū: moyſi vnū: ⁊ elie vnū. Ad-
huc eo loquente: ecce nubes lucida obumbꝛauit
eos. Et ecce vox de nube dicēs: Hic eſt fili⁹ me⁹
dilect⁹: in q̄ mihi bene cōplacui: ipſum audite.
B Et audiētes diſcipuli ceciderūt in faciē ſuā: ⁊ ti
muerūt valde. Et acceſſit Jeſus: ⁊ tetigit eos:
dixitqꝫ eis: Surgite: ⁊ nolite timere. Leuātes
aūt oculos ſuos neminē viderūt: niſi ſolū ieſum.
Et deſcēdētib⁹ illis de mōte ꝑcepit ieſus: dicēs:
Mar. 9.b Nemini dixeritiʒ viſionē: donec fili⁹ hoīs a moꝛ
C tuis reſurgat. [a]Et interrogauerūt eū diſcipuli
[a]173 dicētes: Quid ergo ſcribe dicūt: q̄ Eliā opoꝛte
II Mar.9 c. at ꝑmū venire? At ille reſpōdēs ait illis: Elias
Luce.9 e. quidē ventur⁹ eſt: ⁊ reſtituet oīa. Dico aūt vobʒ:
q̄a Elias iā venit: ⁊ non cognouerūt eū: ſed fece
rūt ī eo quecūqꝫ voluerūt. Sic ⁊ fili⁹ hoīs paſſu
rus eſt ab eis. Tūc intellexerunt diſcipuli: q̄a de
[b]174 Joanne baptiſta dixiſſet eis. [b]Et cū veniſſet ad
III turbā: acceſſit ad eū hō genib⁹ ꝓuolut⁹ ante eū:
dicēs: Dn̄e miſerere filio meo: q̄a lunatic⁹ eſt: ⁊
male patitur. Nā ſepe cadit in ignē: ⁊ crebꝛo in
aquā. Et obtuli eū diſcipulis tuis: ⁊ non potue
Mar. 9.c rūt curare eū. Reſpōdēs aūt ieſus ait: O gene-
Luce.9.c ratio incredula et ꝑuerſa: quouſqꝫ ero vobiſcū?
Uſqꝫquo patiar vos? Afferte huc illum ad me.

Et icrepauit illū Jeſus: ⁊ exijt ab eo demoniū:
⁊ curat⁹ eſt puer ex illa hoꝛa. [c]Tūc acceſſerūt di
ſcipuli ad Jeſum ſecreto: ⁊ dixerūt: Quare nos Luce.17 d [c]175
nō potuim⁹ eijcere illū? Dixit illis Jeſus: Pꝛo II
pter incredulitatē veſtrā. Amē q̄ppe dico vobʒ:
ſi habueritis fidem ſicut granū ſynapis: dicetis
mōti huic: trāſi hinc: ⁊ trāſibit: ⁊ nihil īpoſſibile D
erit vobʒ. Hoc aūt gen⁹ nō eijcit̄: niſi ꝑ oꝛationē Mar.9c. [d]176
⁊ ieiuniū. [d]Cōuerſantib⁹ aūt eis ī galilea: dixit Luc.9.c. V
illis ieſus: Fili⁹ hoīs tradēdus eſt in manus ho
minū: ⁊ occidēt eū: ⁊ tertia die reſurget. Et cō-
triſtati ſunt vehementer. [e]Et cum veniſſent ca [e]177
pharnaum: acceſſerūt q̄ didrachma accipiebāt II
ad petrū: ⁊ dixerūt: Magiſter veſter non ſoluit
didrachma? Ait: Etiā. Et cū intraſſet in domū
ꝑuenit eū ieſus: dicens: Quid tibi videt̄ ſymon?
Reges terre a q̄b⁹ accipiūt tributū vl' cēſum: a
filijs ſuis: an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis
Dixit illi Jeſus: Ergo liberi ſunt filij. Ut autē
nō ſcādalizemus eos: vade ad mare: ⁊ mitte ha-
mū: ⁊ eū piſcē: q̄ ꝑm⁹ aſcēderit: tolle. Et aperto
oꝛe ei⁹ inuenies ſtatherē: illū ſumens: da eis pꝛo
me ⁊ te. XVIII.
IN [a]illa hoꝛa acceſſerūt diſcipuli ad ie- [a]178
ſum: dicētes: Quiſputas maioꝛ eſt in A II
regno celoꝝ? Et aduocās ieſus par- Mar.9.c.
uulū ſtatuit eū in medio eoꝝ: ⁊ dixit: Luce.9.f.
Amē dico vobis: niſi cōuerſi fueritiʒ: ⁊ efficiami
ni ſicut paruuli: non intrabitis in regnū celoꝝ.
Quicunqꝫ ergo humiliauerit ſe ſicut paruulus
iſte: hic eſt maioꝛ ī regno celoꝝ. Et q̄ ſuſceperit
vnū paruulū talē in noīe meo: me ſuſcipit. [b]Qui Mar.9. f. [b]179
aūt ſcandalizauerit vnū de puſillis iſtis: q̄ in me Luce.17 a II
credūt: expedit ei: vt ſuſpendat̄ mola aſinaria in
collo ei⁹: ⁊ demergat̄ ī ꝓfundū maris. Ue mun Mar.9. f.
do ab ſcādalis. Neceſſe eſt em̄: vt veniāt ſcanda ſupꝛa 5 e.
la: verūtamē ve hoī ꝑ quē ſcādalū venit. [c]Si aūt B [c]180
man⁹ tua vel pes tuus ſcādalizat te: abſcīde eū: VI
⁊ ꝓijce abs te. Bonū eſt tibi ad vitā īgredi debi Mar.9.g.
lē vel claudū: q̄ duas man⁹ vl' duos pedes habē
tem mitti ī ignē eternū. Et ſi ocul⁹ tuus ſcāda-
lizat te: erue eū: et ꝓijce abs te. Bonū eſt tibi cū
vno oculo ī vitā ītrare: q̄ duos oculos habētem
mitti ī gehēnā ignis. [d]Uidete ne cōtēnatis vnū [d]181
ex his puſillis. Dico em̄ vobis: qꝛ angeli eoꝛū in X
celis ſemꝑ vidēt faciē patris mei: q̄ in celis eſt.
Uenit em̄ fili⁹ hoīs ſaluare qḋ perierat. Quid Luce.19.b
vobʒ videt̄? [e]Si fuerit alicui centū oues: ⁊ erra- Luce.5.a. [e]182
uerit vna ex eis: nōne relinq̄t nonagīta nouē in V
mōtib⁹: ⁊ vadit q̄rere eā q̄ errauit? Et ſi cōtige-
rit: vt inueniat eā: amē dico vobis: qꝛ gaudebit
ſup eā magis q̄ ſup nonagīta nouē: q̄ nō errau e
rūt. Sic nō eſt volūtas ante patrē veſtrū: q̄ in ce
lis eſt: vt pereat vn⁹ de puſillis iſtis. [f]Si aūt pec [f]183
cauerit ī te frater tu⁹: vade: et coꝛripe eū īter te V
⁊ ipſum ſolū. Si te audierit: lucrat⁹ eris fratrē Luce.17 a
tuū. [g]Si aūt te nō audierit: adhibe tecū adhuc 2 coꝛ. 13 a
vnū vl' duos: vt ī oꝛe duoꝝ vl' triū teſtiū ſtet oē C [g]184
verbū. Qḋ ſi nō audierit eos: dic eccl'ie. Si autē X
eccleſiā nō audierit: ſit tibi ſicut ethnic⁹ ⁊ publi Joā.20.c
canus. [h]Amē dico vobʒ: q̄cūqꝫ alligaueritis ſup [h]185
terrā: erūt ligata ⁊ ī celo: ⁊ q̄cūqꝫ ſolueritis ſup VII
terrā: erūt ſoluta ⁊ ī celo. [i]Iteꝝ dico vobʒ: q̄a ſi
duo ex vobʒ ꝯſenſerīt ſup terrā: de oī re quācūqꝫ [i]186
petierint: fiet illis a pr̄e meo: q̄ in celis eſt. [k]Ubi X
em̄ ſunt duo vl' tres ꝯgregati ī noīe meo: ibi ſum [k]187
in medio eoꝝ. Tūc accedens petr⁹ ad eū: dixit: Luce.17.a V
Dn̄e: q̄ties peccabit ī me frater me⁹: et dimittā
ei? vſqꝫ ſepties? Dicit illi ieſus: Nō dico tibi vſ-
qꝫ ſepties: ſꝫ vſqꝫ ſeptuagies ſepties. [l]Ideo aſſi- [l]188
 X

milatū ē regnū celoꝝ hoī regi: q̄ voluit rōnē po
nere cū ſuis ſuis. Et cū coepiſſet rōnē ponere:
oblatꝰ ē ei vnꝰ: q̄ debebat decē millia talēta. Cū
aūt nō haberet vn̄ redderet: iuſſit eū dn̄s venun
dari: ⁊ vxorē eiꝰ: ⁊ filios: ⁊ oīa q̄ habebat: ⁊ red-
di. Procidēs aūt ſeruꝰ ille rogabat eū: dicens:
Patiētiā habe ī me: et oīa reddā tibi. Miſertꝰ
aūt dn̄s ſui illiꝰ: dimiſit eū: et debitū dimiſit ei.
D Egreſſus aūt ſuꝰ ille: iuenit vnū de ꝯſeruis ſu-
is: q̄ debebat ei centū denarios: ⁊ tenēs ſuffoca-
bat eū dicēs: Redde qđ debes. Et ꝓcidēs cōſer
uus eiꝰ rogabat eū: dicēs: Patiētiā habe ī me:
E ⁊ oīa reddā tibi. Ille aūt noluit: ſed abijt: ⁊ mi-
ſit eū ī carcerē: donec redderet debitū. Vidētes
aūt ꝯſerui eiꝰ q̄ fiebāt: cōtriſtati ſunt valde: ⁊ ve
nerūt: et narrauerūt dn̄o ſuo oīa q̄ facta fuerāt.
Mar 11.b Tūc vocauit illū dn̄s ſuꝰ: ⁊ ait illi: Serue neq̄:
ſupra 6.b. omē debitū dimiſi tibi: qm̄ rogaſti me. Nōne er
go oportuit ⁊ te miſereri ꝯſerui tui: ſicut ⁊ ego
tui miſertꝰ ſuꝫ. Et iratꝰ dn̄s eiꝰ tradidit eū tor
toribꝰ: q̄adusq̄ redderet vniuerſuꝫ debitū. Sic
⁊ pater meꝰ celeſtis faciet vobis: ſi nō remiſeri-
tis vnuſq̄ſq̄ fratri ſuo de cordibꝰ veſtris. XIX.
[a] 189 B ET[a] factū eſt cū ꝯſummaſſet ieſus ſermo
V nes iſtos: migrauit a galilea: et venit in
Mar.10.a fines iudee trans iordanē: ⁊ ſecute ſunt
Gene.1 d. eū turbe multe: ⁊ curauit eos ibi. Et acceſſerūt
Gene.2 d. ad eū phariſei: tētātes eū ⁊ dicētes: Si licet hoī
Ephe 5 g. 1.Cor.6.b dimittere vxorē ſuā q̄cūq̄ ex cā? Qui rn̄dēs ait
Deu.24 a eis: Nō legiſtꝭ: q̄ q̄ fecit ab initio: maſculū ⁊ foe
ſupra 5 c. minā fecit eos. Et dixit: Propt̄ h̄ dimittet hō
Mar.10.a patrē ⁊ matrē: ⁊ adherebit vxori ſue: ⁊ erūt duo
Mar.10. Luce.16.d ī carne vna. Itaq̄ iā nō ſunt duo: ſed vna caro.
Qđ ḡ deꝰ cōiūxit: hō nō ſeparet. Dicūt illi: q̄d ḡ
B moyſes mādauit dari libellū repudij ⁊ dimitte-
re? Ait illis: Qm̄ moyſes ad duritiā cordis vr̄i ꝑ
miſit vobꝭ dimittere vxores vr̄as: ab initio autē
[b] 190 nō fuit ſic. [b] Dico aūt vobis: q̄ q̄cunq̄ dimiſerit
II vxorem ſuā niſi ob fornicationē: ⁊ aliam duxerit
[c] 191 moechat̄: ⁊ qui dimiſſam duxerit: moechat̄. [c] Di
X cūt ei diſcipuli eiꝰ: Si ita eſt cauſa hoīs cū vxore
nō expedit nubere. Qui dixit illis: Nō oēs capi
unt v̄bū iſtud: ſꝫ q̄bꝰ datū eſt. Sūt em̄ eunuchi
q̄ de mr̄is vtero ſic nati ſunt. Et ſunt eunuchi q̄
facti ſunt ab hoībꝰ. Et ſunt eunuchi q̄ ſeipſos ca
ſtrauerūt ꝓpter regnū celoꝝ: q̄ pōt capere capi
at. [d] Tūc oblati ſunt ei paruuli: vt manꝰ eis īpo
[d] 192 neret: ⁊ oraret. Diſcipuli aūt īcrepabāt eos. Ie
II ſus v̄o ait eis: Sinite paruulos: ⁊ nolite eos ꝓ-
hibere ad me venire: talium eſt em̄ regnū celoꝝ.
[e] 193 Et cū īpoſuiſſet eis manus: abijt inde. [e] Et ecce
II Mar 10.c Luc 18.b. vnꝰ accedēs ait illi: Magiſter bone: q̄d boni fa-
ciā: vt habeā vitā eternā. Qui dixit ei: Quid me
interrogas de bono? Vnꝰ eſt bonꝰ deꝰ. Si aūt
vis ad vitā īgredi: ſerua mādata. Dicit illi: Que?
C Ieſus aūt dixit: Nō homicidiū facies: nō adul
terabis: nō facies furtū: non falſum teſtimoniū
dices: honora patrē tuū ⁊ mr̄em: ⁊ diliges ꝓxi-
Mar.10.c mū tuū ſicut teipſum. Dicit illi adoleſcēs: Oīa
Luce 12.d hec cuſtodiui a iuuētute mea: quid adhuc mihi
et 18 d. deeſt? Ait illi Ieſus: [f] Si vis ꝑfectus eſſe: vade:
[f] 194 Mar.10.c vēde q̄ habes: ⁊ da pauperibꝰ: ⁊ habebis theſau-
II Luc.18.c rū in celo: ⁊ veni ſequere me. [g] Cū audiſſet autē
[g] 195 D adoleſcēs v̄bū: abijt triſtꝭ. Erat em̄ habēs mul
II tas poſſeſſiōes. [h] Ieſus aūt dixit diſcipl'is ſuis:
[h] 196 Mar.10.c Amē dico vobꝭ: q̄ diues difficile ītrabit ī regnū
X Luc.18.c celoꝝ. Et iteꝝ dico vobꝭ: Faciliꝰ eſt camelū ꝑ fo
ramen acus trāſire: q̄ꝫ diuitē ītrare ī regnū celo
rum. Auditis aūt his diſcipuli mirabant̄ valde:
dicētes: Quis ergo poterit ſalꝰ eſſe? Aſpiciēs
aūt Ieſus dixit illis: Apud hoīes hoc impoſſibi
le eſt: apud deū aūt oīa poſſibilia ſunt. Tunc re- Luc.22.c.
ſpōdens Petrus dixit ei: Ecce nos reliquimꝰ
oīa: ⁊ ſecuti ſumꝰ te. Quid ergo erit nobis? Ie
ſus aūt dixit illis: [i] Amē dico vobis: q̄ꝫ vos qui ſe [i] 197
cuti eſtis me: ī regeneratiōe cū ſederit filiꝰ hoīs V
in ſede maieſtatis ſue: ſedebitis ⁊ vos ſup ſedes Mar.10 b [k] 198
duodecim: iudicantes duodecī tribꝰ iſrael. [k] Et Luc.18 c. II
oīs q̄ reliquerit domū vl' fratres aut ſorores aut
patrē aut matrē aut vxorē aut filios aut agros
ꝓpter nomē meū: centuplū accipiet: ⁊ vitā eter Mar 10 d [l] 199
nā poſſidebit. [l] Multi aūt erūt ꝑmi nouiſſimi: Luce.13.f II
⁊ nouiſſimi primi. XX. [a] 200
SImile[a] eſt regnū celoꝝ hoī prīfamili B X
as: q̄ exijt primo mane cōducere ope
rarios ī vineā ſuā. Cōuentiōe aūt fa
cta cū operarijs ex denario diurno:
miſit eos ī vineā ſuā. ⁊ egreſſus circa horā tertiā
vidit alios ſtātes ī foro ocioſos: ⁊ dixit illis: Ite
⁊ vos ī vineā meā: ⁊ qđ iuſtū fuerit dabo vobis.
Illi aūt abierūt. Iteꝝ aūt exijt circa ſextā ⁊ no
nā horā: ⁊ fecit ſimiliter. Circa vndecimā vero
exijt: ⁊ inuenit alios ſtantes: et dicit illis: Quid
hic ſtatis tota die ocioſi. Dicūt ei: Quia nemo
nos cōduxit. Dicit illis: Ite ⁊ vos ī vineā meā.
Cū ſero aūt factū eſſet: dicit dn̄s vinee ꝓcurato
ri ſuo: Voca operarios: et redde illis mercedē:
incipiēs a nouiſſimis vſq̄ ad primos. Cū veniſ
ſent ergo qui circa vndecimā horā venerāt: acce
perūt ſingulos denarios. Veniētes aūt et ꝑmi
arbitrati ſunt: q̄ꝫ plus eſſent accepturi. Accepe- B
rūt aūt ⁊ ipſi ſingulos denarios. Et accipiētes
murmurabāt aduerſus patrēfamilias dicētes:
Hi nouiſſimi vna hora fecerūt: ⁊ pares illos no
bis feciſti: q̄ portauimꝰ pōdus diei ⁊ eſtꝰ? At il-
le reſpōdens vni eoꝝ: dixit: Amice: nō facio tibi
iniuriā. Nōne ex denario cōueniſti mecū? Tolle
qđ tuum eſt: ⁊ vade. Volo aūt ⁊ huic nouiſſimo
dare ſicut ⁊ tibi. Aut nō licet mihi qđ volo face- Mar 10.d Luce.13.f
re? Aut ocl's tuꝰ nequā eſt: q̄ ego bonꝰ ſuꝫ? Sic
erūt nouiſſimi ꝑmi: ⁊ ꝑmi nouiſſimi. Multi em̄ C
ſunt vocati: pauci v̄o electi. [b] Et aſcēdens ieſus [b] 201
ieroſolymā: aſſumpſit duodecim diſcipulos ſu- Mar 10.c Luc.18.c. II
os ſecreto: ⁊ ait illis: Ecce aſcēdimꝰ ieroſolymā Mar.10.c
⁊ filiꝰ hoīs tradet̄ ꝑncipibꝰ ſacerdotū ⁊ ſcribis:
⁊ condēnabūt eū morte: ⁊ tradēt eū gētibꝰ ad il
ludendū ⁊ flagellādū ⁊ crucifigēdū: ⁊ tertia die
reſurget. [c] Tūc acceſſit ad eū mat̄ filioꝝ zebedei [c] 202
cū filijs ſuis: adorās ⁊ petēs aliq̄d ab eo. Qui di VI
xit ei: Quid vis? Ait illi: Dic: vt ſedeāt hi duo fi
lij mei: vnꝰ ad dexterā tuā: ⁊ vnꝰ ad ſiniſtrā in re
gno tuo. Rn̄dēs aūt ieſus dixit: Neſcitꝭ q̄d pe D
tatis. Poteſtꝭ bibere calicē: quē ego bibiturus
ſum? Dicūt ei: Poſſumꝰ. Ait illis: Calicē q̄deꝫ Mar.10.f
meū bibetꝭ: ſedere aūt ad dexterā meā ⁊ ſiniſtrā Lu.22.c.
nō eſt meū dare vobꝭ: ſꝫ q̄bꝰ paratū ē a pr̄e meo.
[d] Et audiētes decē indignati ſunt de duobꝰ fra [d] 203
tribꝰ. Ieſus aūt vocauit eos ad ſe: ⁊ ait: Scitis II
q̄a ꝑncipes gētiū dn̄ant̄ eoꝝ: et q̄ maiores ſunt
poteſtatē exercēt in eos. Nō ita erit inter vos.
Sed q̄cunq̄ voluerit īter vos maior fieri: ſit ve
ſter miniſter. Et q̄ voluerit īter vos primꝰ eſſe: Mar 10 g
erit veſter ſeruꝰ. [e] Sicut filiꝰ hoīs nō venit mini ioan.10.d. mar.10.g. [e] 204
ſtrari: ſꝫ miniſtrare: ⁊ dare aīam ſuā ī redēptio- Luce.10 g. IIII
nē ꝓ multis. [f] Et egrediētibus illis ab iericho: et 18 f. [f] 205
ſecuta eſt eū turba multa. Et ecce duo ceci ſedē ſupra 9 c. II
tes ſecus viā: audierūt q̄ ieſus trāſiret: ⁊ clama
uerūt dicētes: Dn̄e: miſerere noſtri fili Dauid.
Turba aūt īcrepabat eos vt tacerēt. At illi ma
gis clamabant dicētes: Dn̄e miſerere noſtri fili

dauid.Et ſtetit ieſus:⁊ vocauit eos:⁊ ait:Quid
vult ꝫ: vt faciã vobꝫ? Dicũt illi:Dñe vt aperiant
mar.10.g oculi noſtri. Miſert⁹ aũt eoꝝ ieſus:tetigit ocu
los eoꝝ.Et cõfeſti videt̃:⁊ ſecuti ſunt eũ.XXI
a206 A ET[a] cũ appropinq̃ſſet Jeroſolymis:
II Mar.11.a et veniſſet betphage ad mõtem oli
Luce.19.c ueti:tũc Jeſus miſit duos diſcipu-
los:dicẽs eis: Ite in caſtellũ:qđ cõ
tra vos eſt: et ſtatim inuenietis aſi
nam alligatã ⁊ pullũ cũ ea.Soluite:⁊ adducite
mihi.Et ſi q̃s vobis aliq̃d dixerit:dicite:q̃a dñs
b207 his opus habet:et cõfeſtim dimittet eos.[b] Hoc
VII aũt factũ eſt:vt adipleret̃ qđ dictũ eſt p pphetã:
Zacha.9.b Eſa.62.d dicentẽ:Dicite filię ſion:Ecce rex tu⁹ venit tibi
Joã.12.b mãſuetus:ſedẽs ſup aſinã ⁊ pullũ filiũ ſubiuga-
c208 Mar.11.a lis.[c] Eũtes aũt diſcipuli fecerunt:ſicut pręcepit
II Luc.19.c illis ieſus.Et adduxerũt aſinã ⁊ pullũ: ⁊ impo
ſuerunt ſup eos veſtimẽta ſua: ⁊ eũ deſup ſedere
fecerũt. Plurima aũt turba ſtrauerũt veſtimẽ-
Mar.11.a ta ſua in via. Alij aũt cedebãt ramos de arbori-
d209 Luc.19.f. bus:⁊ ſternebãt in via.[d] Turbę aũt quę pręcede
I Joã.12.b bãt:⁊ quę ſequebãtur:clamabãt:dicẽtes: Oſan
e210 B na filio Dauid. Bñdict⁹ q̃ venit ĩ noĩe dñi:oſan
X na in excelſis.[e] Et cũ intraſſet ieroſolymã:com
mota eſt vniuerſa ciuitas:dicens: Quis eſt hic?
Mar.11.a: Populi autem dicebãt: Hic eſt Jeſus prophe
Luc.19.g. ta a Nazareth Galilę.[f] Et intrauit Jeſus in
f211 Joan.2.c templum dei:et eijciebat oẽs vendentes ⁊ emen
I Eſa.56.c. Jere.7.b. tes in templo:⁊ mẽſas nummulariorũ:et cathe
Mar.11.c dras vẽdentium columbas euertit: ⁊ dixit eis:
Luce 19.g Scriptũ eſt: Domus mea domus orationis vo
cabitur: vos autem feciſtis illã ſpeluncã latronũ.
g212 [g] Et acceſſerũt ad eũ cęci ⁊ claudi in tẽplo:⁊ ſa-
X nauit eos.[h] Videntes aũt principes ſacerdotũ ⁊
h213 ſcribę mirabilia quę fecit:⁊ pueros clamãtes in
V tẽplo:⁊ dicentes:Oſanna filio Dauid: indigna
ti ſunt:⁊ dixerũt ei:Audis quid iſti dicunt? Je-
ſus autẽ dicit eis: Utiq̃. Nunq̃ legiſtis: quia
i214 Pſal.8 ex ore infantiũ ⁊ lactentiũ perfeciſti laudẽ?[i] Et
VI Mar 11.b relictis illis abijt foras extra ciuitatem in betha
Mar.11.b niã:ibiq̃ mãſit. Mane aũt reuertens ĩ ciuitatẽ
Luce.13. eſurijt.Et videns fici arborem vnã ſecus viã:ve
nit ad eã:⁊ nihil ĩuenit in ea niſi folia tantũ. Et
ait illi: Nunq̃ ex te fruct⁹ naſcatur in ſempiter
Mar.11.c nũ.Et arefacta eſt continuo ficulnea.Et viden-
Luce.13.b tes diſcipuli mirati ſunt:dicẽtes:Quomodo cõ
k215 C tinuo aruit?[k] Reſpondens autẽ Jeſus ait eis:
VI Amen dico vobis:ſi habueritis fidem:⁊ non hę-
ſitaueritis:non ſolum de ficulnea facietis:ſed et
Mar.11.c. ſi mõti huic dixeritis:tolle:⁊ iacta te in mare:et
l216 Joã.14.b et.6.c fiet.[l] Et omnia quęcunq̃ petieritis in oratione
IIII Mar.11.d credẽtes accipietis.[m] Et cũ veniſſet in templũ:
m217 Luc.20.a acceſſerũt ad eũ docentẽ principes ſacerdotum
II et ſeniores et populi:dicẽtes:In qua poteſtate
hęc facis? Et q̃s dedit tibi hanc poteſtatẽ? Re-
ſpondens autem Jeſus dixit eis: Interrogabo
vos et ego vnũ ſermonẽ:quẽ ſi dixeritis mihi:et
ego vobis dicã in qua poteſtate hęc facio. Bap-
tiſmus Joãnis vnde erat: e cęlo:an ex hoĩbus?
At illi cogitabãt inter ſe:dicentes: Si dixerim⁹
e cęlo:dicet nobis:Quare ergo nõ credidiſtis il
li? Si aũt dixerim⁹: ex hoĩb⁹: timemus turbã.
Omnes eñi habebãt Joannẽ ſicut prophetam.
ſup.14.a. Et reſpõdentes Jeſu dixerũt: Neſcim⁹. Ait il
lis et ipſe: Nec ego dico vobis in qua poteſtate
n218 hęc facio.[n] Quid aũt vobꝫ videt̃? Hõ q̃dã habe
X bat duos filios:⁊ accedẽs ad primũ dixit:Fili va
de hodie operare in vinea mea. Ille aũt reſpon-
dens ait: Nolo. Poſtea aũt poenitẽtia motus:
abijt. Accedẽs aũt ad alterũ:dixit ſimiliter. At
ille reſpondens ait: Eo dñe:⁊ non iuit. Quis ex
duob⁹ fecit voluntatẽ patris? Et dicũt ei: Pri-
mus. Dicit illis Jeſus: Amen dico vobis: quia
publicani ⁊ meretrices pręcedunt vos in regno
dei. Uenit eñi ad vos Joannes in via iuſtitię: et
non credidiſtis ei. Publicani aũt ⁊ meretrices
crediderũt ei:vos aũt videntes nec poenitentiã D
habuiſtis poſtea:vt crederetis ei.[o] Aliã parabo- ſupra.12.a o219
lam audite: Homo erat paterfamilias qui plan luce.20.b II
tauit vineã:⁊ ſepẽ circũdedit ei: ⁊ fodit in ea tor
cular:⁊ ędificauit turrim:et locauit eã agrico-
lis:⁊ peregre profectus eſt. Cũ aũt tempus fru
ctuũ appropinq̃ſſet: miſit ſeruos ſuos ad agri-
colas:vt acciperẽt fructus ei⁹. Et agricolę ap-
prehenſis ſeruis eius:aliũ ceciderunt:alium oc-
ciderunt:alium vero lapidauerũt. Iterũ miſit
alios ſeruos plures priorib⁹:et fecerũt illis ſimi
liter. Nouiſſime aũt miſit ad eos filium ſuũ:di-
cens: Uerebuntur filium meũ. Agricolę autem
videntes filium:dixerũt intra ſe: Hic eſt hęres: Mar.12.a.
venite occidamus eũ:et habebim⁹ hęreditatem
eius. Et apprehẽſum eũ eiecerunt extra vineã:
et occiderunt. Cum ergo venerit dominus vi-
neę: quid faciet agricolis illis? Aiunt illi: Ma
los male perdet:⁊ vineam ſuã locabit alijs agri
colis:qui reddãt ei fructũ temporibus ſuis. Di Pſal.117
cit illis Jeſus: Nunq̃ legiſtis in ſcripturis: La Mar.12.a
pidem quẽ reprobauerũt ędificãtes: hic factus Luc.20.c
eſt in caput anguli? A domino factũ eſt illud: et Mar.11.c p220
eſt mirabile ĩ oculis noſtris.[p] Ideo dico vobis: et.12.a I
quia auferet̃ a vobis regnũ dei:⁊ dabit̃ genti fa- lu.19.g.⁊
cienti fructus eius.[q] Et q̃ ceciderit ſup lapidẽ 20.c ⁊ 22.a q221
iſtum cõfringetur:ſuper quẽ vero ceciderit con Joan 7.b V
teret eum. Et cũ audiſſent principes ſacerdo- et 9.et.8.c
tum ⁊ phariſęi parabolas eius:cognouerunt ꝙ
de ipſis diceret. Et quęrẽtes eum tenere:timue
rũt turbas:qm̃ ſicut pphetã eũ habebãt. XXII.
ET reſpõdens Jeſus dixit iterũ in para A
bolis eis:dicens: Simile factum eſt re-
gnum cęlorũ homini regi: qui fecit nu-
ptias filio ſuo. Et miſit ſeruum ſuũ vocare inui-
tatos ad nuptias:⁊ nolebant venire. Iterũ mi-
ſit alios ſeruos? dicens: Dicite inuitatis: Ecce Luce.14.d
prandium meũ paraui:tauri mei et altilia occi- Apo.19.b.
ſa ſunt:⁊ omnia parata:venite ad nuptias. Illi ſupra 21.d
autem neglexerũt ⁊ abierunt: alius in villã ſuã:
alius vero ad negociationẽ ſuã:reliqui vero te-
nuerunt ſeruos eius:⁊ contumelijs affectos oc
ciderunt. Rex aũt cũ audiſſet iratus eſt: et miſ
ſis exercitibus ſuis perdidit homicidas illos:⁊
ciuitatẽ illoꝝ ſuccẽdit. Tũc ait ſeruis ſuis: Nu
ptię quidẽ paratę ſunt:ſed qui inuitati erãt: nõ
fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarũ:⁊ quoſ
cũq̃ inueneritis:vocate ad nuptias. Et egreſſi B
ſerui eius in vias: cõgregauerũt oẽs quos inue
nerunt malos et bonos: et implete ſunt nuptię a222
diſcũbentiũ.[a] Intrauit aũt rex:vt videret diſcũ X
bẽtes. Et vidit ibi hoĩem nõ veſtitũ veſte nuptia
li. Et ait illi: Amice quomodo huc intraſti: non infra 25.c ſupra 20.c
habẽs veſtẽ nuptialẽ? At ille obmutuit. Tũc di Mar.12.a
xit rex miniſtris: Ligatis pedibus et manibus
eius mittite eũ ĩ tenebras exteriores: ibi erit fle
tus ⁊ ſtridor dẽtiũ. Multi aũt ſunt vocati:pau
ci vero electi.[b] Tũc abeuntes phariſęi cõſiliũ inie b223
rũt:vt caperẽt eũ in ſermone. Et mittũt ei diſci III
pulos ſuos cũ herodianis: dicẽtes: Magiſter: Luc.20.d
ſcimus q̃a verax es:⁊ viã dei ĩ veritate doces:⁊ nõ
eſt tibi cura de aliq̃. Nõ eñi reſpicis pſonã hoĩꝫ. Mar.12.b
Dic ergo nobis:q̃d tibi videt̃: Licet cẽſum dare
cęſari:aut non? Cognita aũt Jeſus neq̃tia eoꝝ C

ait:Quid me tētatis hypocrite? Oſtēdite mihi
Rom.13 b Mar.12 b numiſma cēſus. At illi obtulerūt ei denariū. Et
Luc.20.c ait illis ieſus: Cuiꝰ ē imago hec ⁊ ſupſcriptio?
actu.23.b Dicūt ei: Ceſaris. Tūc ait illis: Reddite ergo
que ſunt ceſaris ceſari: ⁊ q̄ ſunt dei deo. Et au-
diētes mirati ſunt: et relicto eo abierūt. In illo
die acceſſerūt ad eū saducei: q̄ dicūt nō eſſe reſur
Mar.12 b rectionē: ⁊ interrogauerūt eū: dicētes: Magi-
ſter: moyſes dixit: Si q̄s mortuus fuerit nō ha-
bēs filiū: vt ducat frater eiꝰ vxorē illiꝰ: ⁊ ſuſcitet
ſemen fratri ſuo. Erāt aūt apud nos ſeptem fra
tres: ⁊ primus vxore ducta defunctus eſt: ⁊ non
e habens ſemen: reliquit vxorem ſuam fratri ſuo.
Similiter ſecundus ⁊ tertius vſq; ad ſeptimū.
Nouiſſime aūt oīū ⁊ mulier defuncta eſt. In re-
ſurrectione ergo cuius erit de ſeptē vxor? Oēs
enim habuerūt eā. Reſpōdens aūt Jeſus: ait il
lis: Erratis: neſcientes ſcripturas: neq; virtutē
dei. In reſurrectiōe em̄ neq; nubēt: neq; nuben-
tur: ſed ſunt ſicut angeli dei in celo. De reſurre
Exodi.3. ctione aūt mortuoꝝ nō legiſtis: quod dictū eſt a
Mar.12.c deo: dicēte vobis: Ego ſum deꝰ abraā: ⁊ deꝰ iſa-
D ac: ⁊ deꝰ iacob? Non eſt deꝰ mortuoꝝ: ſed viuē
Mar.12.c tium. Et audiētes turbe mirabanꝶ de doctrina
c224 Deu.6.a. eiꝰ. c Phariſei aūt audiētes q̄ ſilētiū impoſuiſ-
II ſet saduceis: cōuenerūt in vnū. Et interrogauit
eū vnꝰ ex eis legis doctor tētans eū: Magiſter:
quod eſt mandatū magnū in lege? Ait illi ieſus:
Leui.19.c Mar.1.c. Diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ in
Rom.13.c tota anima tua: ⁊ in tota mēte tua. Hoc eſt ma
ximum ⁊ primū mandatū. Secundū aūt ſimile
huic: Diliges proximū tuū ſicut teipſū. In his
duobus mādatis vniuerſa lex pēdet ⁊ pphete.
d225 Ps.109. d Congregatis aūt phariſeis interrogauit eos
II Mar.12 b Jeſus: dicēs: Quid vobis videtur de Chriſto?
Luc.20 g Cuiꝰ filiꝰ eſt? Dicūt ei: Dauid. Ait illis: Quo-
Mar.12 d Luce.2.g. modo ergo Dauid in ſpiritu vocat eū dominū?
dicēs: Dixit dn̄s dn̄o meo: ſede a dextris meis.
Donec ponā inimicos tuos: ſcabellū pedū tuo-
e226 rū. e Si ergo dauid vocat eū dominū: quomodo
II filiꝰ eiꝰ eſt? Et nemo poterat ei reſpōdere vbū:
neq; auſus fuit quiſq; ex illa die eū amplius in-
terrogare. E XXIII.

a227 A Tunc a Jeſus locutꝰ eſt ad turbas: ⁊
X ad diſcipulos ſuos: dicēs: Sup cathe
drā moyſi ſederunt ſcribe ⁊ phariſei.
Luce.11.f. Oīa ergo q̄cūq; dixerint vobis: ſerua
ſupra.6.d Mar.12.d te ⁊ facite: ſm opa vo eoꝝ nolite facere. Dicunt
b228 Luce.21 g em̄: ⁊ nō faciūt. b Alligāt aūt onera grauia ⁊ im-
V et.20.f. portabilia: ⁊ imponunt in humeros hominū: di
c229 gito aūt ſuo nolūt ea mouere. c Oīa vo opa ſua
II faciūt: vt videanꝶ ab hominibꝰ. Dilatāt em̄ phi-
lacteria ſua: ⁊ magnificāt fimbrias. Amāt autē
primos recubitꝰ ī coenis: et pmas cathedras in
ſynagogis: ⁊ ſalutatiōes in foro: ⁊ vocari ab ho-
d230 Jaco.3 a minibus rabbi. d Uos autē nolite vocari rabbi.
X B Unꝰ ē em̄ magiſter veſter: oēs aūt vos fratres
eſtis. Et patrē nolite vocare vobis ſuper terrā:
vnꝰ eſt em̄ pater noſter q̄ ī celis eſt. Nec voceni
e231 Luc.14.c ni magiſtri: q2 magiſter veſter vnꝰ eſt Chriſtꝰ.
V Luce.11 g e Qui maior eſt veſtrū: erit miniſter veſter. Qui
f232 aūt ſe exaltauerit: humiliabiꝶ: ⁊ q̄ ſe humiliaue-
V rit: exaltabiꝶ. f Ue aūt vobꝫ ſcribe ⁊ phariſei hy
pocrite: q2 clauditis regnum celoꝝ ante hoīes.
Uos em̄ nō intratis: nec introeūtes ſinitis ītra
g233 re. g Ue vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite: q2 co
V meditis domos viduaꝝ: oratiōes lōgas orātes:
h234 propter hoc ampliꝰ accipietis iudiciū. h Ue vo-
V bis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite: q2 circuitis ma-
re ⁊ aridā: vt faciatis vnū proſelitū: ⁊ cū fuerit fa
ctus: facitꝫ eū filiū gehēne duplo q̄ vos. Ue vo
bis duces ceci: q2 dicitꝫ: Quicūq; iurauerit p tē
plū nihil eſt: q̄ aūt iurauerit ī auro tēpli debitor
eſt. Stulti ⁊ ceci: q̄d em̄ maiꝰ eſt: aurū an tēplū:
q̄d ſctificat aurū? Et q̄cūq; iurauerit ī altari: ni
hil eſt: q̄cūq; aūt iurauerit ī dono: q̄d ē ſup illō:
debet. Ceci: q̄d em̄ maiꝰ eſt: donū an altare: q̄d
ſanctificat donū? Qui ġ iurat ī altari: iurat ī eo
et ī oībꝰ q̄ ſup illud ſunt. Et q̄cūq; iurauerit ī tē
plo: iurat ī illo ⁊ ī eo q̄ habitat ī ipſo. Et q̄ iurat
ī celo: iurat in throno dei: ⁊ in eo q̄ ſedet ſup eū. C
i Ue vobꝫ ſcribe ⁊ phariſei hypocrite: q2 decima Luce.11 f i235
tis mētā ⁊ anethū ⁊ ciminū: ⁊ reliq̄ſtꝫ q̄ grauio V
ra ſūt legꝫ: iudiciū ⁊ miſcdiā ⁊ fidē. Hec opor
tuit facere: ⁊ illa nō omittere. k Duces ceci exco Luce.11 c k236
lātes culicē: camelū aūt glutiētes. l Ue vobis X
ſcribe et phariſei hypocrite: q2 mūdatis q̄d de- l237
foris eſt calicis ⁊ paropſidis: intꝰ aūt pleni eſtis V
rapina ⁊ īmūditia? Phariſee cece mūda prius
q̄d intꝰ eſt calicis ⁊ paropſidis: vt fiat ⁊ id q̄d de
foris ē mūdū. m Ue vobꝫ ſcribe ⁊ phariſei hypo m237
crite: q2 ſiles eſtis ſepulchris dealbatis: q̄ a foris V
parēt hoībꝰ ſpecioſa: intus vo plena ſunt oſſibꝰ
mortuoꝝ et oī ſpurcitia. Sic et vos a foris q̄dē
paretis hoībꝰ iuſti: intꝰ aūt pleni eſtis hypocriſi
⁊ iniq̄tate. n Ue vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocri n238
te: q2 edificatis ſepulchra prophetaꝝ: ⁊ ornatis V
monumēta iuſtoꝝ: ⁊ dicitꝫ: Si fuiſſemꝰ ī diebꝰ Luce.11 f
patrū noſtroꝝ: nō fuiſſemꝰ ſocij eoꝝ ī ſanguine
pphetaꝝ. Itaq; teſtimonio eſtis vobiſmetipſis:
q̄a filij eſtis eoꝝ q̄ pphetas occiderūt. o Et vos Luce.11 g o239
implete mēſurā patrū veſtroꝝ. Serpētes geni D X
mina viperarū q̄mō fugietis a iudicio gehēne? Luce.11 g Theſſa.11
p Jō dico vobꝫ: Ecce ego mitto ad vos ppħas ⁊ p240
ſapiētes ⁊ ſcribas: ⁊ ex illis occidetꝫ et crucifige Luce.11.g V
tis: ⁊ ex eis flagellabitꝫ ī ſynagogis vr̄is: ⁊ pſeq̄
mini de ciuitate ī ciuitatē: vt veniat ſup vos oīs
ſanguis iuſtꝰ: q̄ effuſus eſt ſup terrā: a ſanguine
abel iuſti vſq; ad ſanguinem zacharie filij bara-
chie: quē occidiſtis īter tēplū ⁊ altare. Amen di
co vobꝫ: veniēt hec oīa ſup gn̄atiōnē iſtā. q Jeru 2 par.24c q241
ſalē ieruſalē q̄ occidis pphetas: ⁊ lapidas eos q̄ Luce.13 g V
a te miſſi ſūt: q̄tiēs volui cōgregare filios tuos:
quēadmodū gallina congregat pullos ſuos ſub
alas: ⁊ noluiſti? Ecce relinqueꝶ vobis domꝰ vr̄a
deſerta. Dico em̄ vobꝫ: Nō me videbitis ammo
do: donec dicatis: Bn̄dictꝰ q̄ venit in noīe dn̄i.

Et a egreſſus Jeſus de tēplo XXIIII. A a242
ibat. Et acceſſerūt diſcipuli eiꝰ: vt oſten II
derēt ei edificatiōes tēpli. Ipſe aūt re- Mar.13.a
ſpōdēs dixit illis: Uidetꝫ hec oīa? Amē dico vo Luce.19 g et.21.b
bis: nō relinqueꝶ hic lapis ſup lapidē: q̄ non de-
ſtruaꝶ. b Sedēte aūt eo ſup montē oliueti: acceſ 3 Reg.7.8. b243
ſerūt ad eū diſcipuli ſecreto: dicētes: Dic nobis: II
q̄n hec erūt: ⁊ q̄d ſignū aduētus tui ⁊ cōſumma
tionis ſeculi? Et rn̄dēs ieſus dixit eis: Uidete:
ne q̄s vos ſeducat. Multi em̄ veniēt ī noīe meo
dicētes: Ego ſum chriſtꝰ: ⁊ multos ſeducēt. Au Mar.13.a
dituri em̄ eſtis plia ⁊ opiniōes plior: videte ne Luc.21.b
turbemini. Oportet em̄ hec fieri: ſed nōdū eſt fi- Ephe.5.b 1.Cor.3.b
nis. Cōſurget em̄ gēs cōtra gentē: ⁊ regnū con Mar.13.a
tra regnū: et erūt peſtilētie ⁊ fames ⁊ terremo- Luc.21.b.
tus p loca. Hec aūt oīa initia ſunt doloꝝ. c Tūc Mar.13 b c244
tradent vos in tribulationem: ⁊ occidēt vos: et Luce.21.c I
eritis odio omnibus gentibus propter nomen Joan.15 c et.16.a
meum. d Et tunc ſcandalizabuntur multi: et in- ſupra.10 c d245
uicem tradent: ⁊ odio habebūt inuicē. Et mul X
ti pſeudoprophete ſurgent: et ſeducēt multos.
Et quoniā abundabit iniquitas: refrigeſcet cha
ritas multoꝝ. Qui autē perſeuerauerit vſq; in

e246 fine: hic ſaluus erit. [e]Et prędicabitur hoc euāge-
VI B liū regni in vniuerſo orbe: in teſtimoniū oībus gē
f247 ſupra.10 c tibus: ⁊ tunc veniet cōſummatio. [f]Cū ergo videri
VI Mar.13 b tis abominationē deſolationis: quę dicta eſt a da
g248 Rom.10 c niele propheta ſtantē in loco ſancto: qui legit ītel
II Actuū.2 b Dani.9 g ligat. [g]Tunc qui in iudęa ſunt fugiant ad mon-
Mar.13.b tes: ⁊ qui in tecto: nō deſcendant aliq̄d tollere de
h249 Luce.21 c domo ſua: ⁊ qui in agro nō reuertatur tollere tu-
II nicā ſuā. [h]Vę aūt pręgnantibus ⁊ nutriētibus in
i250 illis diebus. [i]Orate aūt vt nō fiat fuga veſtra hye-
VII Mar.13 b me vel ſabbato. [k]Erit eñ tunc tribulatio magna
k251 Luce.17 g qualis nō fuit ab initio mundi vſqꝫ modo: neqꝫ fi-
II et.21.d Mar.13.b et. [l]Et niſi breuiati fuiſſent dies illi: non fieret ſal
l252 Luce.21 c ua oīs caro: ſed propter electos breuiabunt di-
VI Mar.13.c es illi. [m]Tūc ſi quis vobis dixerit: ecce hic chriſtꝰ
m253 Mar.21 c aut illic: nolite credere. [n]Surgēt eñ pſeudochri
II Luce.13.c Mar.13.c ſti ⁊ pſeudoprophetę: ⁊ dabunt ſigna magna ⁊ p-
n254 digia: ita vt in errorē inducant: ſi fieri poteſt: etiā
VI electi. Ecce prędixi vobis. [o]Si ergo dixerint vo-
o255 bis: ecce in deſerto eſt: nolite exire: ecce in penetra
V Luce.17.c libꝰ: nolite credere. [p]Sicut eñ fulgur exit ab oriē
p256 Luce.17.c te: et paret vſqꝫ in occidentē: ita erit et aduentus
V C filij hominis. [q]Vbicunqꝫ fuerit corpus: illuc con
q257 Luce.17 g gregabuntur ⁊ aquilę. [r]Statim aūt poſt tribula
V tionē dierū illorū: ſol obſcurabitur: ⁊ luna nō da-
r258 Joelis.2 c bit lumē ſuū: ⁊ ſtellę cadent de cęlo: ⁊ virtutes cę
I Mar.13.c lorū cōmouebunt: ⁊ tunc parebit ſignū filij hoīs ī
s259 Luce.21.c cęlo. [s]Et tūc plangent oēs tribꝰ terrę: ⁊ videbūt
II filiū hoīs venientē in nubibus cęli cū virtute mul
Mar.13.b ta ⁊ maieſtate. Et mittet angelos ſuos cū tuba ⁊
voce magna: ⁊ cōgregabunt electos eius a q̄tuor
vētis a ſummis cęlorū vſqꝫ ad terminos eorū. Ab
Mar.13.c arbore aūt fici diſcite parabolā: cū iam ramus eiꝰ
Luce.13.f tener fuerit et folia nata: ſcitis qꝛ prope eſt ęſtas.
Ita ⁊ vos cū videritis hęc oīa: ſcitote quia prope
eſt in ianuis. Amē dico vobis: quia nō pręteribit
generatio hęc donec oīa iſta fiant. Cęlum ⁊ terra
t260 Luce.17.f tranſibunt: verba aūt mea nō p̄teribunt. [t]De die
VI D Geñ.7.b aūt illa ⁊ hora nemo ſcit: neqꝫ angeli cęlorū niſi ſo
u261 lus pater. [u]Sicut aūt ī diebus Noe: ita erit ⁊ ad
V uentus filij hoīs. Sicut eñ erant in diebus ante
diluuiū: comedentes ⁊ bibentes: nubētes ⁊ nup-
tui tradētes: vſqꝫ ad eū diē quo intrauit noe ī ar-
cā: ⁊ non cognouerūt donec venit diluuiū: ⁊ tulit
x262 oēs: ita erit ⁊ aduentus filij hoīs. [x]Tūc duo erūt
V ī agro: vnus aſſumet et vnus relinquet. Duę mo
lētes in mola: vna aſſumetur ⁊ altera relinquet.
y263 Mar.13.d Duo in lecto: vnus aſſumetur ⁊ alter relinquet. [y]
VI Luce.12.c Vigilate ergo: qꝛ neſcitis qua hora dñs veſter vē
a264 turus ſit. [a]Illud ſcitote: qm̄ ſi ſciret paterfamili-
II as qua hora fur venturus eſſet: vigilaret vtiqꝫ: et
non ſineret perfodi domū ſuā. Et vos eſtote para
ti: qꝛ neſcitis q̄ hora filius hominis venturus eſt.
b265 Luc.12.e. [b]Quiſputas eſt fidelis ſeruus et prudens: quē cō
V ſtituit dñs eius ſuper familiā ſuā: vt det illis cibū
c266 Luc.12.e. in tempore? [c]Beatus ille ſeruus: quē cū venerit
V Apo.16. dominus eius: inuenerit ſic facientem. Amē dico
d267 2.Cor.5 a vobis: quoniā ſuper omīa bona ſua conſtituet eū.
V [d]Si aūt dixerit malus ſeruꝰ ille in corde ſuo: mo
rā facit dominus meus venire: ⁊ coeperit pcute-
re cōſeruos ſuos: māducet aūt ⁊ bibat cū ebrioſis:
veniet dñs ſerui illius ī die qua nō ſperat: et hora
q̄ ignorat: ⁊ diuidet eū: parteqꝫ eiꝰ ponet cū hypo
critis. Illic erit fletus ⁊ ſtridor dentiū. XXV.
a268 A TUnc [a] ſimile erit regnum cęlorum de
X cem virginibus: quę accipientes lam-
pades ſuas exierunt obuiam ſponſo et
ſponſę. Quinqꝫ autem ex eis erant fa-
tuę: et quinqꝫ prudentes. Sed quinqꝫ fatuę acce
ptis lampadibus non ſumpſerunt oleum ſecum.

Prudentes vero acceperunt oleum in vaſis ſuis
cum lampadibus. Moram autem faciente ſpon
ſo: dormitauerunt omnes et dormierūt. Media
autem nocte clamor factus eſt: Ecce ſponſus ve-
nit: exite obuiā ei. Tunc ſurrexerunt omnes vir-
gines illę: ⁊ ornauerūt lampades ſuas. Fatuę au
tem ſapientibus dixerunt: Date nobis de oleo ve
ſtro: quia lampades noſtrę extinguūtur. Reſpō
derunt prudentes dicentes: Ne forte nō ſufficiat
nobis et vobis: ite potius ad vendentes et emite
vobis. Dum autem irent emere: venit ſponſus et Luce.13.e
quę paratę erant intrauerunt cum eo ad nupti- Luc.19.b
as: et clauſa eſt ianua. Nouiſſime vero veniunt ⁊ Mar.13.d
reliquę virgines dicentes: Domine domine ape- B
ri nobis. At ille reſpondens ait: Amen dico vobꝭ
neſcio vos. Vigilate itaqꝫ: quia neſcitꝭ diem neqꝫ
horā. [b]Sicut enim homo peregre proficiſcēs vo- b269
cauit ſeruos ſuos: et tradidit illis bona ſua. [c]Et II
vni dedit quinqꝫ talenta: alij autem duo: alij vero c270
vnū: vnicuiqꝫ ſecundū propriā virtutē: ⁊ profectꝰ V
eſt ſtatim. Abijt autem qui quinqꝫ talenta accepe
rat: ⁊ operatus eſt in eis: et lucratus eſt alia quin
qꝫ. Similiter qui duo acceperat lucratus eſt alia
duo. Qui autē vnū acceperat: abiens fodit ī ter
rā ⁊ abſcondit pecuniā dñi ſui. Poſt multū vero Luce.16 a
tēporis venit dñs ſeruorū illorū: ⁊ poſuit rationē
cū eis. Et accedens qui quinqꝫ talenta acceperat
obtulit alia quinqꝫ talenta dicēs: Dñe quinqꝫ ta-
lenta tradidiſti mihi: ecce alia quinqꝫ ſuplucratꝰ
ſum. Ait illi dominus eius: Euge ſerue bone et fi
delis: quia ſuper pauca fuiſti fidelis: ſuper multa
te conſtituā: intra in gaudium domini tui. Acce-
dens autē ⁊ q̄ duo talēta acceperat: ait: Dñe duo
talenta tradidiſti mihi: ecce alia duo lucratꝰ ſum
Ait illi dñs eius: Euge ſerue bone ⁊ fidelis: qꝛ ſu
per pauca fuiſti fidelis: ſuper multa te cōſtituam
intra in gadiū dñi tui. Accedens aūt ⁊ qui vnū ta C
lentū acceperat: ait: Dñe ſcioqꝛ homo durus es:
metis vbi nō ſeminaſti: et cōgregas vbi nō ſparſi
ſti: ⁊ timens abij ⁊ abſcondi talentū tuū in terra:
Ecce habes qd tuū eſt. Rñdens aūt dñs eiꝰ dixit
ei: Serue male et piger: ſciebas qꝛ meto vbi nō ſe
mino: et cōgregabo vbi nō ſparſi. Oportuit ergo
te cōmittere pecuniā meā nūmularijs: ⁊ veniens
ego recepiſſem vtiqꝫ qd meū eſt cū vſura. Tollite
itaqꝫ ab eo talentū: et date ei qui habet decē talen
ta. [d]Omni eñ habenti dabitur: ⁊ abundabit: ei aūt ſupra.13 b d271
qui nō habet: ⁊ qd videtur habere: auferet ab eo. [e] Mar.4.c II
Et inutilē ſeruum eijcite in tenebras exteriores Luc.8.c e272
illic erit fletus et ſtridor dentiū. [f]Cum autē vene V
rit filius hoīs in maieſtate ſua: ⁊ oēs angeli cū eo f273
tunc ſedebit ſuper ſedē maieſtatis ſuę. Et cōgre- X
gabuntur ante eū omnes gentes ⁊ ſeparabit eos
ab inuicē: ſicut paſtor ſegregat oues ab hoedis: ⁊
ſtatuet oues quidē a dextris ſuis: hoedos aūt a ſi
niſtris. Tunc dicet rex his qui a dextris eiꝰ erūt:
Venite bñdicti patris mei: poſſidete paratū vo-
bꝭ regnū a cōſtitutiōe mūdi. Eſuriui eñ: ⁊ dediſtꝭ
mihi mādūcare. Sitiui: ⁊ dediſti mihi bibere: hoſ
pes eram: ⁊ collegiſtis me. Nudus: ⁊ operuiſtis
me. Infirmus: et viſitaſtis me. In carcere erā: et
veniſtis ad me. Tunc reſpondebunt ei iuſti dicen D
tes: Domine quādo te vidimus eſurientē ⁊ paui
mus te: ſitientē ⁊ dedimus tibi potū? Quādo au
tem te vidimus hoſpitē et collegimus te: aut nu
dū et cooperuimus te? Aut qñ te vidimus infir-
mum: aut in carcere: et venimus ad te? Et reſpō
dens rex dicet illis. Amē dico vobis: quādiu feci ſupra.7.d
ſtis vni de his fratribꝰ meis minimis: mihi feciſtꝭ Luce.13.f
Tunc dicet et his qui a ſiniſtris erunt: Diſcedite

a me maledicti in ignē eternū: qui paratus eſt di
abolo ⁊ angelis eius. Eſuriui eñi: ⁊ non dediſtis
mihi manducare. Sitiui: et non dediſtis mihi po
tum. Hoſpes eram: et non collegiſtis me. Nud⁹
⁊ non operuiſtis me. Infirmus ⁊ in carcere erā:
et non viſitaſtis me. Tunc reſpondebūt ei et ipſi:
dicētes: Dñe qñ te vidimus eſurientē aut ſitiētē
aut hoſpitē: aut nudū: aut infirmū: aut in carcere
⁊ nō miniſtrauimus tibi? Tūc reſpondebit illis:
dicens: Amē dico vobis: q̄diu non feciſtis vni de
minoribus his: nec mihi feciſtis. Et ibūt hi ī ſup-
pliciū eternū: iuſti autē in vitā eternā. XXVI
[a]274 B ET [a] factū eſt cū cōſummaſſet Ieſus ſer
I mones hos oēs: dixit diſcipulis ſuis
Scitis q̄a poſt biduū paſca fiet: ⁊ filius
Mar.14 a [b]275 Luc.22.a hominis tradetur vt crucifigat. [b] Tūc
VI Joan.11 g cōgregati ſunt pricipes ſacerdotū ⁊ ſeniores po-
puli in atriū principis ſacerdotū: qui dicebat cay
phas: ⁊ cōſiliū fecerunt vt ieſum dolo tenerent et
[c]276 Mar.14 a occiderēt. Dicebant aūt: Nō in die feſto: ne forte
I tumultus fieret in populo. [c] Cū aūt ieſus eſſet in
Bethania in domo Symonis leproſi: acceſſit ad
eum mulier habens alabaſtrū vnguenti preciosi:
Mar.14 a Joā.12.b. ⁊ effudit ſuper caput ipſius recūbentis. Viden-
tes aūt diſcipuli indignati ſunt dicentes: Ut q̄d
perditio hec? Potuit eñi iſtud venū dari multo:
⁊ dari pauperibus. Sciens autē Ieſus ait illlis:
Quid moleſti eſtis huic mulieri? Opus eñi bonū
operata eſt in me. Nā ſemꝑ pauperes habetis vo
Mat.14 a biſcū: me aūt nō ſemper habetis. [d] Mittēs enim
[d]277 hec vnguentū hoc ī corpus meū: ad ſepeliēdū me
IIII fecit. Amē dico vobis: vbicunq̄ predicatū fuerit
hoc euangeliū in toto mundo dicet ⁊ q̄ hec fecit
Mat.14.a in memoriā eius. [e] Tunc abijt vnus de duodecim
[e]278 luce.22.a qui dicebatur iudas iſcariothis: ad principes ſa-
II B cerdotū: ⁊ ait illis: Quid vultis mihi dare: ⁊ ego
vobis eum tradam? At illi cōſtituerunt ei trigin
ta argenteos. Et exinde querebat oportunitatē
vt eum traderet. Prima autē die azimorū acceſ
ſerunt diſcipuli ad Ieſum: dicentes: Ubi vis pa-
remus tibi comedere paſca? At Ieſus dixit: Ite
in ciuitatē ad quēdaz: ⁊ dicite ei: Magiſter dicit
tempus meum prope eſt: apud tē facio paſcha cū
diſcipulis meis. Et fecerunt diſcipuli: ſicut con-
[f]279 Mar.14 b ſtituit illis Ieſus: et parauerunt paſcha. [f] Veſpe-
IIII Joan.13 c re autem facto diſcumbebat cum duodecim diſci
[g]280 Mar.14 b luce.22.c pulis. Et edentibus illis dixit: Amen dico vo-
I Joan.13 c bis: quia vnus veſtrū me traditurus eſt. [g] Et con
[h]281 Mar.14 c. triſtati valde coeperūt ſinguli dicere: Nūq̄d ego
II luce.22.c ſum domine? [h] At ipſe reſpondens ait: Qui intin
[i]282 C Ma.14.c. git mecū manū in paropſide hic me tradet. Fili⁹
VI luce.22.b quidē hominis vadit: ſicut ſcriptū eſt de illo. [i] Ve
[k]283 Joan.6.c aūt homini illi: per quē filius hoīs tradetur. Bo
VI Mar.14 c luce.22.b nū erat ei ſi natus nō fuiſſet homo ille. [k] Reſpon
[l]284 1.Cor.11.e dens aūt iudas qui tradidit eū dixit: Nūq̄d ego
I Mat.14.c ſum rabbi? Ait illi: Tu dixiſti. [l] Coenātibus aūt
eis accepit ieſus panē: ⁊ benedixit ac fregit: dedit
[m]285 q̄ʒ diſcipulis ſuis: ⁊ ait: Accipite et comedite: hoc
II eſt corpus meū. [m] Et accipiēs calicē gratias egit
C ⁊ dedit illis: dicēs: Bibite ex hoc oēs. Hic eſt eñi
ſanguis meus noui teſtamenti: qui pro multis ef
[n]286 fundet in remiſſionē peccatorū. [n] Dico aūt vobis
VI Nō bibaz ammodo de hoc genimine vitis vſq̄ʒ in
[o]287 Mar.14 e diē illū: cū illud bibā vobiſcū nouū in regno patr̄
IIII Joan.18 a mei. Et hymno dicto exierūt in montē oliueti. [o]
[p]288 Mar.14.c zacha.33 c Tūc dicit illis ieſus: Oēs vos ſcādalū patiemini
VI Mar.14 c in me iſta nocte. [p] Scriptū eſt eñi: ꝑcutiā paſtorē:
[q]289 Joan.16 f ⁊ diſpergent oues gregis. Poſtq̄ aūt reſurrexe-
I Luce.12.c ro p̄cedā vos in galileam. [q] Rūdēs aūt petr⁹ ait
D illi: Et ſi oēs ſcādazati fuerit in te: ego nunq̄ ſcā-

dalizabor. Ait illi ieſus: Amē dico tibi: q̄ ī hac no Mar 14.d
cte anteq̄ gall⁹ cātet ter me negabis. [r] Ait illi pe Luc.22 d. [r]290
tr⁹: Etiā ſi oportuerit me mori tecū: non te nega Joan.8.a Mar.1.b. VI
bo. Similiter ⁊ oēs diſcipuli dixerūt. [s] Tūc venit mar.14.d [s]291
Ieſus cum illo in villaz: que dicitur getſemani Joan.12 d I
Et dixit diſcipulis ſuis: [t] Sedete hic donec vadā Mar.14 d Luc.22.e [t]292
illuc ⁊ orez. Et aſſumpto Petro ⁊ duobus filijs mar.14.d VI
Zebedei: coepit cōtriſtari ⁊ moeſt⁹ eſſe. [u] Tūc ait Luce.22 e [u]293
illis: Triſtis eſt aīa mea vſq̄ʒ ad mortē: Suſtine- Mar.14 d IIII
te hic ⁊ vigilate mecum. [x] Et progreſſus puſilluz Joan.6.g Mar.14 d [x]294
procidit in faciē ſuam orans ⁊ dicens: Pater mi I
ſi poſſibile eſt: tranſeat a me calix iſte. [y] Veruntа [y]295
men nō ſicut ego volo: ſed ſicut tu. [z] Et venit ad I
diſcipulos ſuos: ⁊ inuenit eos dormiētes: ⁊ dicit [z]296
petro: Sic nō potuiſtis vna hora vigilare mecū? I
Vigilate ⁊ orate: vt nō intretis in tentationem [a] [a]297
Spiritus quidem promptus eſt: caro aūt infir- IIII
ma. [b] Iterū ſecūdo abijt: ⁊ orauit dicens: Pater [b]298
mi: ſi non poteſt hic calix tranſire niſi bibam illū: VI
fiat voluntas tua. Et venit iterum: ⁊ inuenit eos
dormientes. Erāt eñi oculi eorū grauati. Et re- Mat.14 e
lictis illis iterū abijt: ⁊ orauit tertio eundem ſer- Joan.2.c E
monē: dicens. [c] Tunc venit ad diſcipulos ſuos: et Mar.14.e [c]299
dicit illis: Dormite iam ⁊ requieſcite: ecce appro Luce.22 e I
pinquabit hora: ⁊ filius hominis tradetur in ma Joan.8.e
nus peccatorū. Surgite eamus: Ecce appropin Mar.14 c
quauit qui me tradet. [d] Adhuc eo loquēte: ecce iu [d]300
das vnus de duodecim venit: ⁊ cū eo turba mul- I
ta cū gladijs ⁊ fuſtibus miſſi a principibus ſacer
dotuz ⁊ ſenioribus populi. [e] Qui aūt tradidit eū [e]301
dedit illis ſignū: dicens: Quēcunq̄ʒ oſculatus fu II
ero: ipſe eſt tenete eum. Et cōfeſtim accedens ad
Ieſum dixit: Aue rabbi. Et oſculatus eſt eū. Di-
xitq̄ʒ illi ieſus: Amice ad quid veniſti? Tūc acceſ-
ſerunt ⁊ man⁹ iniecerūt in ieſum: ⁊ tenuerunt eū
[f] Et ecce vnus ex his qui erant cū Ieſu extendēs Mar.14 c [f]302
manum exemit gladiū ſuū: ⁊ percutiens ſeruum Luce.22 e I
principis ſacerdotum: amputauit auriculā eius. Joā.18.b Gene.9.a
[g] Tunc ait illi Ieſus: Conuerte gladium tuū in Apo.13.c [g]303
locū ſuum. Omnes enim qui acceperint gladiū: X
gladio peribunt. An putas quia non poſſum ro-
gare patrem meū: et exhibebit mihi modo pluſq̄
duodecim legiones angelorū? Quomodo ergo Mar.14 c
implebunt ſcripture? q̄ ſic oportet fieri. [h] In illa Lu.22.f. Joā.18.d.
hora dixit Ieſus turbis: Tanq̄ ad latronē exiſt̄ F Mar.14 c [h]304
cum gladijs et fuſtibus comprehēdere me. Quo Mar.14 f. I
tidie apud vos ſedebā docens in templo: ⁊ nō me Luc.14.f.
tenuiſtis. [i] Hoc autē totū factū eſt: vt implerent Joan.8.b
ſcripture prophetarū. Tūc diſcipuli oēs relicto Mar.14.f [i]305
eo fugierunt. [k] At illi tenentes ieſum duxerūt ad Luc.22.f VI
Caypham principē ſacerdotū: vbi ſcribe ⁊ ſenio- Joan.18 c [k]306
res conuenerant. [l] Petrus autē ſequebatur eū a I
longe vſq̄ʒ ī atriū principis ſacerdotū. Et ingreſ Mar.14 f [l]307
ſus intro ſedebat cū miniſtris: ⁊ videret finem. [m] Luc.22.g IIII
Principes ſacerdotum ⁊ omne cōcilium quere Mar.14.f [m]308
bant falſum teſtimonium contra Ieſum: vt eum Joan.2.d II
morti traderēt: ⁊ nō inuenerūt. Cū multi falſi te
ſtes acceſſiſſent. [n] Nouiſſime aūt venerūt duo fal
ſi teſtes: ⁊ dixerunt: Hic dixit: Poſſum deſtrue [n]309
re templū dei: ⁊ poſt triduum reedificare illd. Et VI
ſurgens princeps ſacerdotū ait illi: Nihil rūdes
ad ea que iſti aduerſuz te teſtificant? Ieſus aūt ta Mar.14.f
cebat. Et priceps ſacerdotū ait illi: Adiuro te ꝑ Luc.22.g Mar.14.f
deū viuū: vt dicas nobis ſi tu es chriſtus filius dei Luc.22 g
Dixit illi ieſ⁹: Tu dixiſti. [o] Verūtamē dico vob̄ Joan.6 g Mar.14 g [o]310
Ammō videbit̄ filiū hoīs ſedētē a dextris virtu Eſa.50 c I
tis dei: ⁊ veniētē in nubib⁹ celi. [p] Tūc priceps ſa- Mar.14 g [p]311
cerdotū ſcidit veſtimēta ſua: dicēs: Blaſphema- Lu.22 g VI
uit: q̄d adhuc egem⁹ teſtibus? Ecce nūc audiſt̄ Joan.18 d [q]312
blaſphemiā: quid vob̄ videt? At illi rūdētes dixe Mar.14 g

r313 Luc 22 f. runt: Reus eſt mortis. r Tunc expuerunt in faci
I Ioã 18 c. em eius: et collaphis eum ceciderũt. Alij aũt pal
mas in faciẽ eius dederunt: dicentes: Propheti
s314 za nobis chriſte: quis eſt qui te percuſſit? s Petrꝰ
I vero ſedebat foris in atrio: ⁊ acceſſit ad eum vna
ancilla dicens: Et tu cum Ieſu galileo eras. At
ille negauit corã oĩbus dicens: Neſcio quid dicꝭ.
t315 t Exeunte aũt illo ianuã vidit eũ alia ancilla: ⁊ ait
his qui erant ibi: Et hic erat cũ ieſu nazareno. Et
I iterũ negauit cũ iuramento: quia non noui homi
nẽ. Et poſt puſillũ acceſſerunt q̃ ſtabãt: ⁊ dixerũt
petro: Vere ⁊ tu ex illis es. Nã ⁊ loquela tua ma
nifeſtum te facit. Tunc coepit deteſtari ⁊ iurare:
Mar. 15 g. quia nõ nouiſſet hoĩem. Et cõtinuo gallus cãta-
u316 Luce 22 g. uit. u Et recordatus eſt petrus verbi Ieſu qd di-
II xerat: priuſq̃ gallus cãtet: ter me negabis. Et e-
greſſus foras fleuit amare. XXVII

a317 A Mane a aũt facto cõſiliũ inierũt oẽs prin
II cipes ſacerdotũ ⁊ ſeniores populi ad-
b318 uerſus ieſum: vt eum morti traderẽt.
I Mar. 15 a b Et vinctũ adduxerũt: et tradiderũt
c319 Luce 23 c eũ pontio pilato preſidi. c Tunc videns Iudas q̃
X eũ tradidit qd damnatus eſſet: poenitẽtia ductꝰ
retulit triginta argenteos principibus ſacerdo-
tũ ⁊ ſenioribus dicens: Peccaui: tradẽs ſangui-
nẽ iuſtũ. At illi dixerũt: Quid ad nos? tu videris
Et proiectis argẽteis in templo receſſit: ⁊ abiẽs
laqueo ſe ſuſpendit. Principes autẽ ſacerdotũ ac
ceptis argenteis dixerũt: Nõ licet eos mittere in
corbonam: quia preciũ ſanguinis eſt. Cõſilio aũt
inito emerunt ex illis agrũ figuli in ſepulturam
peregrinorũ. Propter hoc vocatus eſt ager ille
acheldemach: hoc eſt ager ſanguinis vſq; in hodi
Actuũ 1 b. ernũ diẽ. Tunc impletũ eſt qd dictũ eſt per Iere
miã prophetã: dicentẽ: Et acceperũt triginta ar
Hiere. 11 c genteos preciũ appreciati: quod appreciauerũt
a filijs Iſrael: ⁊ dederunt eos in agrũ figuli: ſicut
B Mar. 15 a. cõſtituit mihi dominus. Ieſus autem ſtetit ante
d320 Luce 23 a preſidem: ⁊ interrogauit eum preſes: dicẽs: Tu
Ioan 18 f. es rex iudeorũ. d Dixit illi Ieſus: e Tu dicis. Et
I cum accuſaretur a principibus ſacerdotũ ⁊ ſenio
e322 ribꝰ: nihil reſpondit. Tunc dicit illi pilatus: Nõ
IIII audis quanta aduerſũ te dicunt teſtimonia? Et
Mar. 15 a. non reſpondit ei ad vllum verbum: ita vt mirare
Ioan 18 g tur preſes vehementer. f Per diẽ aũt ſolemnẽ con
f323 Mar. 15 a. ſueuerat preſes populo dimittere vnũ vinctum
IIII Luc. 23. quẽ voluiſſent. Habebat aũt tunc vinctũ inſignẽ
qui dicebatur Barrabas. Cõgregatis ergo illis
dixit pilatus: Quẽ vultis dimittã vobis: Barra
g324 bam: an Ieſum qui dicitur chriſtus? Sciebat enĩ
X q̃ per inuidiã tradidiſſent eum. g Sedente aũt il
lo pro tribunali: miſit ad eũ vxor eius: dicẽs: Ni
hil tibi et iuſto illi. Multa enĩ paſſa ſum hodie p
h325 Ioã. 18 g. viſum propter eũ. h Principes aũt ſacerdotũ ⁊ ſe-
I Mar. 15 a. niores perſuaſerunt populis: vt peterent barra-
Luce 23 c. bã: Ieſum vero perderent. Reſpondens aũt pre
C Mar. 15 a. ſes ait illis: Quẽ vultis vobis de duobus dimitti
i326 Luc 23 c. At illi dixerũt: barrabã. Dicit illis pilatꝰ: i Quid
I igitur faciã de ieſu: qui dicit chriſtus? Dicũt oẽs
k327 Crucifigatur. Ait illis preſes: Quid enĩ mali fe-
X cit? k At illi magis clamabãt: dicẽtes: Crucifiga
tur. Videns aũt pilatus quia non proficeret: ſed
magis tumultus fieret: accepta aqua lauit manꝰ
corã populo: dicẽs: Innocens ego ſum a ſangui-
Mar 15 b. ne iuſti huius: vos videritis. Et reſpondens vni-
Luce 23 d uerſus populus: dixit: Sanguis eius ſup nos et
l328 Ioã 16 e. ſuper filios noſtros. l Tunc dimiſit illis barrabã:
I Mar 15 b Ieſum autẽ flagellatũ tradidit eis vt crucifige-
m329 Ioã 19 a. ret. m Tunc milites preſidis ſuſcipientes Ieſũ
IIII D in pretorio congregauerunt ad eũ vniuerſam co

hortem: et exuentes eum chlamydẽ coccineã cir-
cundederunt ei. Et plectentes coronam de ſpinꝭ
poſuerunt ſuper caput eius: et arundinem in dex
tera eius: et genu flexo ante eum illudebant ei: di n330
centes: Aue rex iudeorum. n Et expuentes in eũ Mar 15 b.
accepeunt arundinem: et percutiebant caput eiꝰ VI
Et poſtq̃ illuſerunt ei exuerunt eum chlamyde:
et induerunt eum veſtimentis eius: et duxerunt Mar 15 d.
eum vt crucifigerent. o Exeuntes autẽ inuenerũt Luce. 25 c o331
hominem cyreneũ nomine Symonem. Hunc an Mar 15. b
gariauerunt vt tolleret crucẽ eius. p Et venerunt Luce 23 e II
in locũ qui dicitur golgotha: qd eſt caluarie locꝰ. Ioã. 19 c. p332
q Et dederunt ei acetum bibere cum felle mixtũ. Mar 15. b I
Et cum guſtaſſet noluit bibere. r Poſtq̃ autem Luc. 23. e q333
crucifixerunt eum: diuiſerunt veſtimenta eiꝰ ſor Ioã. 19 e. IIII
tem mittentes: vt impleretur quod dictũ eſt per Pſal 21. E Luce 23 c. r334
prophetã: dicentem: Diuiſerunt ſibi veſtimenta I
mea: ⁊ ſuper veſtem meã miſerunt ſortem. Et ſe- Mar 5 e.
dentes ſeruabant eum. s Et impoſuerunt ſup ca- s335
put eius cauſam ipſius ſcriptã: hic eſt Ieſus rex I
Iudeorũ. t Tunc crucifixi ſunt cum eo duo latro Sap 2 d. t336
nes vnus a dextris et vnus a ſiniſtris. u Pretereũ Mar 15. c. I
tes aũt blaſphemabãt eum mouentes capita ſua Luce 23 c. u387
et dicentes: Vah qui deſtruis templũ dei: ⁊ in tri V
duo illud reedificas. Salua temetipſum: ſi filius
dei es deſcende de cruce. Similiter x ⁊ principes
ſacerdotũ illudentes cũ ſcribis ⁊ ſenioribus dice Mar 15 c. x339
bãt: Alios ſaluos fecit: ſeipſum nõ poteſt ſaluũ fa II
cere. Si rex Iſrael eſt deſcendat nunc de cruce ⁊ y338
credemꝰ ei: Cõfidit in deo: liberet eũ nunc ſi vult II
Dixit enĩ: q̃a filius dei ſum. y Idipſũ aũt ⁊ latro Luc 22 f. z340
nes qui crucifixi erant cũ eo improperabãt ei. z A ſe II
xta autẽ hora tenebre facte ſunt ſuper vniuerſam
terram vſq; ad horam nonã. Et circa horã nonã F Mar 15 c.
clamauit Ieſus voce magna dicens: Heli heli lã Luce 23 c.
maazabathani. Hoc eſt deus meus deus meꝰ vt Ioã 19 e.
quid dereliquiſti me? Quidam autẽ illic ſtantes: Mar. 15 c.
et audientes dicebãt: Eliam vocat iſte. a Et conti Luce 23 f.
nuo currens vnus ex eis acceptam ſpongiam im Apo 6 c. 341
pleuit aceto: et impoſuit arundini: et dabat ei bi- VI
bere. Ceteri vero dicebãt: Sine videamus an ve
niat Elias liberans eũ. Ieſus autẽ iterũ clamãs
voce magna emiſit ſpiritum. b Et ecce velũ tem
pli ſciſſum eſt in duas partes a ſummo vſq; deor b342
ſum. c Et terra mota eſt: ⁊ petre ſciſſe ſunt: ⁊ mo I
numenta aperta ſunt: ⁊ multa corpora ſanctorũ
q̃ dormierant ſurrexerũt. Et exeuntes de monu- c343
mentis poſt reſurrectionem eius venerunt in ſan I
ctã ciuitatẽ: et apparuerunt multis. d Centurio
aũt et qui cũ eo erant cuſtodiẽtes Ieſum viſo ter Mar 15 d. Luc. 23 g. d344
remotu ⁊ his que fiebant timuerunt valde dicen Mar 15 d. II
tes: Vere filius dei erat iſte e. Erãt autem ibi mu G
lieres multe a longe que ſecute fuerant Ieſum a Ibidem.
Galilea miniſtrantes ei. Inter quas erat Ma- Luc. 23 g. e345
ria magdalene: ⁊ Maria Iacobi: ⁊ Ioſeph ma- Ioã 20 g. X
ter: ⁊ mater filiorum Zebedei. Cum f autem ſero Mar 15 d. Luce 23. g
factum eſſet: venit quidã homo diues ab Arima Ioã 19 g. f346
thia nomine Ioſeph: qui et ipſe diſcipulus erat ie Mar 15 d. II
ſu. Hic acceſſit ad pilatum et petijt corpus ieſu.
Tunc pilatus iuſſit reddi corpus. g Et accepto
corpore Ioſeph inuoluit illud in ſyndone mun- g347
da: ⁊ poſuit illud in monumento ſuo nouo: quod I
exciderat in petra. Et aduoluit ſaxum magnum
ad oſtiũ monumẽti: ⁊ abijt. h Erat autem ibi ma
ria Magdalene ⁊ altera maria ſedentes cõtra ſe h348
pulchrum. i Altera autem die: que eſt poſt paraſ I
ceuen: cõuenerunt pricipes ſacerdotũ ⁊ pharisei i349
ad pilatũ dicentes: k Dñe recordati ſumꝰ: q̃ ſedu VI
ctor ille dixit adhuc viuens: Poſt tres dies reſur- k350
gã. Iube ergo cuſtodiri ſepulchrũ vſq; i diẽ tertiũ V

ne forte veniant diſcipuli eius 7 furentur eum:et
dicant plebi: ſurrexit a mortuis. Et erit nouiſſi-
mus error peior priore. Ait illis pilatus: Habe-
tis cuſtodiā:ite cuſtodite ſicut ſcitis. Illi autem
abeuntes munierūt ſepulchrū: ſignantes lapidē
cū cuſtodibus. XXVIII

a351 A Veſpere[a] aūt ſabbati que luceſcit in pri
I ma ſabbati venit maria magdalena: et
altera maria videre ſpulchrū. Et ecce
terremotus factus eſt magnus. Ange
Mar.16 a lus em̄ dn̄i deſcendit de celo: et accedēs reuoluit
Lu.24 b. lapidē et ſedebat ſuper eū. Erat aūt aſpect⁹ ſicut
Ioā.20 a fulgur:7 veſtimentū eius ſicut nix.[b] Pre timore
autē eius exterriti ſunt cuſtodes:7 facti ſunt ve-
b352 lut mortui. Reſpondens aūt angelus dixit muli
I Mar.16.b eribus: Nolite timere vos. Scio enim q Ieſum
Luc.20 a qui crucifixus eſt queritꝫ: Nō eſt hic:ſurrexit em̄
B ſicut dixit. Venite 7 videte locū vbi poſitus erat
Mar.16.b dominus. Et cito euntes dicite diſcipulis ei⁹ qꝛ
Luc.24 b ſurrexit: 7 ecce precedit vos in galileā. Ibi eū vi-
c353 debitis: ecce predixi vobis.[c] Et exierunt cito de
II monumento cū timore 7 gaudio magno curren
tes nunciare diſcipulis eius.[d] Et ecce Ieſus oc-
d354 currit illis dicens: Auete. Ille autē acceſſerunt:
X C et tenuerunt pedes eius et adorauerunt eū. Tūc
ait illis Ieſus: Nolite timere. Ite nunciate fra
tribus meis: vt eant in Galileā ibi me videbunt.
Que cū abijſſent:ecce quidā de cuſtodib⁹ venerūt
in ciuitatē 7 nunciauerūt principibus ſacerdotū
oīa que facta fuerant. Et cōgregati cū ſeniorib⁹:
cōſilio accepto pecuniā copioſam dederūt militi
b⁹ dicētes: Dicite qꝛ diſcipuli eius nocte venerūt
7 furati ſunt eū nobis dormiētibus. Et ſi hoc au-
D ditū fuerit a preſide:nos ſuadebim⁹ ei:et ſecuros
vos faciemus. At illi accepta pecunia fecerunt ſi
cut erāt edocti. Et diuulgatū eſt verbū iſtud apd
Iudeos vſqꝫ in hodiernū diē. Vndecim autē di-
ſcipuli abierunt in galileā in montē vbi cōſtitue-
Mat.16 f. rat illis Ieſus. Et videntes eū adorauerunt:qui
dam autē dubitauerunt. Et accedens Ieſus lo-
cutus eſt eis:dicens: Data eſt mihi oīs poteſtas ī
celo 7 in terra. Euntes ergo docete omnes gen-
tes:baptizantes eos in nomine patris 7 filij 7 ſpi
ritusſancti:docentes eos ſeruare oīa q̄cunqꝫ man
daui vobis. Et ecce ego vobiſcū ſum omnibus di
ebus vſqꝫ ad cōſummationē ſeculi.

Finis

Diui Hieronymi preſbyteri in Euangelium ſecundum Marcum Prooemium.

Marcus Euangeliſta dei electus:7 Petri in baptiſmate filius: atqꝫ in diuino ſermone diſcipulus ſacerdotū in Iſrael agens ſecūdū carnē leuita ad fidem Chriſti cōuerſus:euāgeliū in Italia ſcripſit:oſtēdens in eo quid 7 generi ſuo deberet:et Chriſto. Nā initiū principij in voce prophetice exclamationis inſtituens ordinē leuitice electionis oſtendit: vt predicans predeſtinatū ioannē filiū zacharie in voce angeli annunciātis emiſſum:non ſolū verbū carnē factū: ſed 7 corpus dn̄i in omnia per verbū diuine vocis animatū in initio euangelice predicationis oſtenderet: vt qui hec legēs ſciret cui initiū carnis in domino 7 Ieſu aduenientis habitaculū caro deberet agnoſcere:atqꝫ in ſe verbum vocis quod in cōſonantibus perdiderat:inueniret. Deniqꝫ cūm perfecti euangelij opus intraſſet:et a baptiſmo domini predicare deum inchoans: nō laborauit natiuitatem carnis:quam in prioribus viderat dicere: ſed totius exprimēs expoſitionem deſerti: numerū ieiunij: tentationē diaboli:cōgregationē beſtiarū:7 miniſteriū ꝑtulit angelorū: vt inſtituens nos ad intelligendū ſingula in breui cōpingens:ne autoritatem facte rei demeret: 7 perficiendi operis plenitudinē nō negaret. Deniqꝫ amputaſſe ſibi poſt fidē pollicē dicitur: vt ſacerdotio reprobus haberet. Sed tamē cōſentiēs fidei predeſtinata potuit electio: vt nec ſic ī ope verbi perderet qd prius meruerat in genere. Nā alexādrie epiſcop⁹ fuit. Cuius ꝑ ſingula opus fuit ſcire 7 euāgelij in ſe dicta diſponere:7 diſciplinā legis in ſe agnoſcere:7 diuinā ī carne dn̄i intelligere naturā: q̄ in nos primū requiri oportet:dehinc inq̄ſita volum⁹ agnoſci habētes mercedē exhortatiōis. Qm̄ q̄ plantat: et q̄ rigat vnū ſunt:qui aūt incrementū preſtat:deus eſt.

Euangelium ſecundū Marcum.

Initium[a] Euange A a1
lij ieſu chriſti filij dei ſicut ſcri Mala.3.a II
ptū eſt in Eſaia propheta: Ec Mat.11.c.
ce ego mitto angelū meū ante Luce.7.d. Eſai.40.a
faciē tuā:qui preparabit viam Mat.3.a.
tuā ante te.[b] Vox clamātis in Joan.1.c. b2
deſerto:parate viam dn̄i:rectas facite ſemitas ei I
us.[c] Fuit in deſerto Ioannes baptizās 7 ꝑdicans c3
baptiſmū poenitētie in remiſſionē peccatorū. Et Mat.3.a. VI
egrediebat ad eū oīs iudee regio:7 ieroſolymite Luce.3.a.
vniuerſi:7 baptizabant ab illo in iordanis flumi-
ne:cōfitentes peccata ſua.[d] Et erat ioannes veſti Joan 3.e. d4
tus pilis cameli 7 zona pellicea circa lumbos ei⁹: Mat.3.a. I
7 locuſtas 7 mel ſilueſtre edebat: 7 predicabat di
cens: Veniet fortior me poſt me:cuius nō ſum di
gnus procūbens ſoluere corrigiā calciamentorū B Mat.3.c.
eius. Ego baptizaui vos ī aqua: ille vero baptiza Luce.3.c.
bit vos in ſpirituſancto.[e] Et factū eſt in diebus il Joan.1.d.
lis:venit Ieſus a nazareth galilee:7 baptizat⁹ eſt Mat.3.c. e5
a ioanne in iordane. Et ſtatim aſcendēs de aqua Luce.3.c I
vidit celos apertos 7 ſpiritū tāq̄ columbā deſcē- Joan.1.d.
dentē 7 manentē in ipſo. Et vox facta eſt de celis Mat.3.d.
Tu es filius meus dilect⁹:in te cōplacui.[f] Et ſta Luce 3.d. Joā 3.e
tim ſpūs expulit eū in deſertū. Et erat in deſerto Mar.3.d f6
quadragita dieb⁹ 7 quadraginta noctibus:7 ten Luce.3.c. II
tabat a ſathana.[g] Eratqꝫ cū beſtijs:7 angeli mini 2 petr.1.d g7
ſtrabāt illi.[h] Poſtq̄ aūt tradit⁹ eſt ioannes:venit VI
ieſus in galileā[i] predicans euangeliū regni dei: 7 Mat.4.a h8
dicēs: Qm̄ impletū eſt tempus:7 appropīquabit Luce.4.a. IIII
regnū dei: Poenitimini 7 credite euangelio. Et Mat 4.b. i9
ꝑteriens ſecus mare galilee vidit Symonē et an Mat 4.c. VI
dreā fratrē eius mittentes retia in mare. Erant Actuū.3.d.
autē piſcatores. Et dixit eis Ieſus: Venite poſt Mat.4.c
me:7 faciā vos fieri piſcatores hoīm. Et protin⁹ Luce.5.b.
relictis retibus ſecuti ſunt eū.[k] Et ꝓgreſſus ī de
puſillū vidit iacobū zebedei 7 ioannē fratrē eius
7 ipſos cōponētes retia ī naui: 7 ſtatī vocauit il- k10
los.[l] Et relicto patre ſuo zebedeo in naui cū mer II
cēnarijs ſecuti ſunt eū.[m] Et ingrediunt caphar- Luce.4.c. l11
naū. Et ſtatī ſabbatis īgreſſus in ſynagogā doce C Mar 7 d. VI
bat eos:[n] Et ſtupebāt ſuꝑ doctrina ei⁹. Erat em̄ Luce.2.g m12
docēs eos q̄ſi poteſtatē habēs: 7 nō ſicut ſcribe.[o] Luce.4.c VIII
Et erat in ſynagoga eorū hō in ſpū immūdo: 7 ex n13
clamauit dicens: Quid nobis 7 tibi Ieſu nazare II
ne: Veniſti perdere nos. Scio qui ſis: ſanct⁹ dei o14
Et cōminatus eſt ei Ieſus:dicens: Obmuteſce: VIII
et exi de homine. Et diſcerpens eum ſpiritus im
mundus:7 exclamās voce magna exijt ab eo. Et
mirati ſunt oēs:ita vt cōquirerēt inter ſe dicētes
Quidnā eſt hoc: Quenā doctrīa hec noua: Qꝛ ī
poteſtate ſpiritib⁹ īmūdꝫ īperat:7 obediūt ei. Et
ꝓceſſit rumor eius ſtatim ī oēm regionē galilee.

p15 Mat.8.b. Luce.4.f. [p]Et protinus egredientes de ſynagoga venerũt
II in domũ ſymonis 7 andreę cũ Jacobo 7 ioanne.
Recumbebat aũt ſocrus ſymonis febricitãs. Et
ſtatim dicunt ei de illa. Et accedẽs eleuauit eam
Luce.4.g apprehenſa manu eius. Et cõtinuo dimiſit eã fe⸗
bris: 7 miniſtrabat eis. Veſpere aũt facto cũ oc⸗
cidiſſet ſol afferebant ad eũ oẽs male habentes: et
dęmonia habentes: 7 erat omnis ciuitas congre
infra.3.b. gata ad ianuã. Et curauit multos qui vexabãtur
q16 varijs languoribꝰ. [q]Et dęmonia multa eijciebat
VIII et nõ ſinebãt ea loqui: quoniã ſciebant eum. [r]Et
r17 diluculo valde ſurgens egreſſus abijt in deſertũ
VIII locũ: ibiqꝫ orabat. Et ꝓſecutꝰ eſt eũ ſymon: 7 qui
cũ illo erant. Et cũ inueniſſent eũ: dixerũt ei: quia
oẽs quęrũt te. Et ait illis: Eamus in ꝓximos vi
cos 7 ciuitates: vt et ibi prędicẽ. Ad hoc eñ veni
s18 Mat.8.a. Et erat prędicãs ĩ ſynagogis eorũ 7 in oĩ galilęa
II Luce.5.e. 7 dęmonia eijciẽs. [s]Et venit ad eũ leproſus deṗ⸗
cans eũ: 7 genuflexo dixit: Si vis potes me mun⸗
dare. Jeſus aũt miſertus eiꝰ extendit manũ ſuã 7
tãgẽs eũ: ait illi: Volo mũdare. Et cũ dixiſſet ſta
Mat.8.a tim diſceſſit ab eo lepra: 7 mũdatꝰ eſt. Et cõmina
Luc.5.c. tus eſt ei: ſtatimqꝫ eiecit illum: 7 dixit ei: Vide ne
mini dixerĩ: ſed vade oſtende te principi ſacerdo
t19 tũ: 7 offer pro emũdatione tua quę pręcepit moy
X ſes ĩ teſtimoniũ illis. [t]At ille egreſſus coepit prę
dicare 7 diffamare ſermonẽ: ita vt iã nõ poſſet ma
nifeſte introire in ciuitatẽ: ſed foris in deſertis lo
cis eſſe: 7 cõueniebãt ad eũ vndiqꝫ. II.

A
a20 ET[a] iterũ intrauit capharnaũ poſt dies: 7
I auditum eſt ꝙ in domo eſſet: 7 conuene⸗
runt multi: ita vt non caperet neqꝫ ad ia
Mat.9.a nuã: et loquebatur eis verbũ. Et venerũt ad eũ fe
Luce.9.c. rentes paralyticũ: qui a quatuor portabat. Et cũ
Joã.5.a non poſſent offerre eũ illi prę turba: nudauerunt
tectũ vbi erat: 7 patefaciẽtes ſubmiſerunt graba
tũ: in ꝗ paralyticꝰ iacebat. Cũ autẽ vidiſſet ieſus
fidẽ illorũ ait paralytico: Fili dimittũt tibi pec⸗
cata tua. Erant aũt illic quidã de ſcribis ſedẽtes
Luc.5.d. 7 cogitãtes in cordibus ſuis: Quid hic ſic loquit
Ecce.z.d. Blaſphemat. Quis poteſt dimittere peccata ni⸗
B ſi ſolus deus? Quo ſtatĩ cognito ieſus ſpiritu ſuo
Mat.9.a quia ſic cogitarẽt intra ſe dicit illis: Quid iſta co
Luce.5.c. gitatis in cordibus veſtris? Quid eſt facilius di⸗
cere paralytico: dimittũtur tibi peccata: an dice
re: ſurge: tolle grabatũ tuũ 7 ambula? Vt aũt ſci
atis quia filius hominis habet poteſtatẽ in terra
dimittendi peccata: ait paralytico: Tibi dico ſur
Mat.9.a. Luc.5.c ge: tolle grabatũ tuũ: 7 vade in domũ tuã. Et ſta
Joan.5.b. tim ſurrexit ille: 7 ſublato grabato abijt ĩde corã
oĩbus: ita vt mirarent oẽs: 7 honorificarent deũ:
b21 dicentes: quia nunꝙ ſic vidimus. [b]Et egreſſus eſt
I rurſus ad mare: omniſqꝫ turba veniebat ad eum
Mat.9.a 7 docebat eos. Et cũ prętereiret vidit leui alphęi
Luc.5.f. ſedentẽ ad teloneũ: 7 ait illi: Sequere me. Et ſur
c22 Mat.9.a. gens ſecutus eſt eũ. [c]Et factũ eſt cũ accumberet ĩ
II Luc.5.f C domo illius: multi publicani: 7 peccatores ſimul
diſcũbebant cũ ieſu 7 diſcipulis eius. Erant enim
multi qui ſequebant eũ. Et ſcribę et phariſęi vi⸗
dentes quia manducarent cu publicanis 7 pecca
Mat.9.a Luce.5.f. toribus dicebant diſcipulis eius: Quare cũ pub
licanis 7 peccatoribꝰ manducat 7 bibit magiſter
d23 veſter?[d] Hoc audito ieſus ait illis: Nõ neceſſe ha
II i.timo.i.c. bent ſani medico: ſed qui male habent. Nõ eñ ve
ni vocare iuſtos: ſed peccatores. Et erãt diſcipu⸗
li ioannis 7 phariſei ieiunantes: 7 veniũt 7 dicũt
Luce.5.f. illi: Quare diſcipuli Joannis 7 phariſeorum ie⸗
Mat.9.b iunat: tui autem diſcipuli non ieiunant? Et ait il
Luc.5.g. lis Jeſus: Nũquid poſſunt filij nuptiarũ quãdiu
ſponſus cum illis eſt ieiunare? Quanto tempore

habent ſecum ſponſum non poſſunt ieiunare. Ve
nient autem dies cum auferetur ab eis ſpõſus: et
tunc ieiunabunt in illis diebus. Nemo aſſumen⸗
tũ panni rudis aſſuit veſtimento veteri. Alioquĩ
aufert ſupplementum nouũ a veteri: 7 maior ſciſ⸗
ſura fit. Et nemo mittit vinum nouũ in vtres ve⸗
teres. Alioquin diſrumpet vinũ vtres: et vinũ ef⸗ D
fundetur: et vtres peribunt. [e] Sed vinum nouũ e24
in vtres nouos mitti debet. Et factum eſt iterũ Mat.12.a II
cum dominus ſabbatis ambularet per ſata: 7 di⸗ Luce.6.a.
ſcipuli eius coeperunt pręegredi 7 vellere ſpicas
Phariſęi autem dicebant ei: Ecce quid faciũt di
ſcipuli tui ſabbatis: qđ non licet. Et ait illis: Nũ i.reg.21 d
ꝙ legiſtis quid fecerit dauid quando neceſſitatẽ Mat.12 a
habuit 7 eſurijt ipſe et qui cum eo erant: quomo⸗
do introiuit in domum dei ſub Abiathar princi⸗ Luce.6.a.
pe ſacerdotũ: 7 panes propoſitiõis manducauit:
quos non liceat manducare niſi ſacerdotibus: et
dedit eis 7 qui cũ eo erant? Et dicebat eis: [f]Sab⸗ Mat.12.a
batũ propter hoĩem factũ eſt: 7 non homo ꝓpter Luce.6.a f25
ſabbatũ. Itaqꝫ dñs eſt filius hoĩs etiã ſabbati. III II

ET introiuit iterũ ĩ ſynagogã: et erat A
ibi homo habẽs manũ aridã: 7 obſer⸗ Mat.12.a
uabãt eũ ſi ſabbatis curaret: vt accu
ſarent illũ. Et ait hoĩ habenti manũ
aridã: Surge in mediũ. Et dicit eis
Licet ſabbatis benefacere an male? animã ſaluã
facere an perdere? At illi tacebãt. Et circumſpici
ens eos in ira cõtriſtatꝰ ſuper cęcitate cordis eo⸗ Ibidem.
rũ dicit hoĩ: Extende manũ tuã. Et extendit: 7 re Luc.6.b. Mat.12 b
ſtituta eſt manus illius. [a] Exeuntes aũt phariſęi Joan.10 g
ſtatim cũ herodianis conſiliũ faciebant aduerſus a26
eum quomodo eum perderent. [b] Jeſus aũt cũ di IIII
ſcipulis ſuis ſeceſſit ad mare 7 multa turba a gali b27
lęa 7 iudęa ſecuta eſt eum: 7 ab Jeroſolymis 7 ab I
Idumęa: 7 trans Jordanẽ: 7 qui circa Tyrũ 7 ſy
donẽ multitudo magna audientes quę faciebat
venerunt ad eum. Et dixit diſcipulis ſuis: vt ĩ na Mat.4 d.
uicula ſibi deſeruirent propter turbã: ne compri Luce.4.b
merent eum. Multos enim ſanabat: ita vt irrue Joã.6 a.
rent in eũ: vt illũ tangerẽt quotꝗt habebant pla⸗ B
gas. [c]Et ſpiritus immundi cũ illũ videbant pro⸗
cidebant ei: 7 clamabant: dicẽtes: Tu es filiꝰ dei. c28
Et vehemẽter cõminabatur eis: ne manifeſtarẽt Luce.4.g VIII
illũ. [d]Et aſcendens in montẽ vocauit ad ſe: ꝗs vo
luit ipſe: 7 venerũt ad eũ. Et fecit vt eſſent duode Mat.10 g d29
cim cũ illo: 7 vt mitteret eos prędicare. Et dedit Luce.9.a II
illis poteſtatem curandi infirmitates: et eijcẽdi
dęmonia. [e]Et impoſuit Symoni nomen Petrꝰ Mat.10.a
Et Jacobũ zebedęi: 7 Joannem fratrem Jacobi Luce.6.c e30
7 impoſuit eis nomina boanerges: qđ eſt filij to⸗ Actu.i b. II
nitrui. Et Andreã 7 Philippũ et Bartholomę C
um et matthęũ 7 thomã: 7 Jacobũ alphęi: et tha
deum 7 Symonem chananęum 7 Judam Iſca⸗
riothen: qui et tradidit illum. [f]Et veniunt ad do
mum. Et conuenit iterum turba: ita vt non poſ⸗ f31
ſent neqꝫ panẽ manducare. Et cum audiſſent ſui Mat.12 b
exierunt tenere eum. Dicebant enim: quoniã ĩ fu Luce.11.b X
rorẽ verſus eſt. [g]Et ſcribę ꝗ ab ieroſolymis deſcẽ
derãt dicebãt: qm̃ beelzebub habet: 7 q2 in princi⸗
pe dęmoniorũ eijcit dęmonia. [h]Et cõuocatĩ eis ĩ g32
parabolis dicebat illis: Quõ poteſt ſathanas ſa⸗ Mat.12 b II
thanã eijcere? Et ſi regnũ ĩ ſe diuidat: non poteſt Luc.12.c b33
regnũ illđ ſtare. Et ſi domꝰ ſup ſemetipſã diſpti II
atur: non poteſt domꝰ illa ſtare. Et ſi ſathanas cõ
ſurrexerit in ſemetipſum: diſpartitus eſt: 7 nõ po
terit ſtare: ſed finẽ habet. Nemo poteſt vaſa fortĩ
ingreſſus in domũ diripere: niſi priꝰ fortẽ alliget D
7 tũc domũ eiꝰ diripiet. [l] Amẽ dico vobĩ: qm̃ oĩa Mat.12.e l34
dimittentur filijs hominũ peccata et blaſphemię Luce.12 b II

quibus blaſphemauerunt. Qui autē blaſphama-
uerit in ſpiritūſanctum: nō habet remiſſionē in e-
ternū: ſed reus erit eterni delicti: quoniā dicebāt
[k]35 ſpiritū immundū habet. [k] Et veniūt mater eius
II ⁊ fratres: et foris ſtantes miſerunt ad eum vocan
tes eū. Et ſedebat circa eū turba: ⁊ dicunt ei: Ec
ce mater tua ⁊ fratres tui foris querūt te. Et re-
Mat.12.d ſpōdēs eis ait: Que eſt mater mea ⁊ fratres mei?
Luce.8.c Et circūſpiciens eos qui in circuitu eius ſedebāt
ait: Ecce mater mea ⁊ fratres mei. Qui em̄ fece-
rit voluntatē dei: hic frater meus et ſoror mea: et
mater mea eſt. IIII
[a]36 A ET iterū coepit docere ad mare. Et cō
I Luce.5.a gregata eſt ad eū turba multa: ita vt i
nanim aſcendēs ſederet in mari: ⁊ oīs
turba circa mare ſup terrā erat: ⁊ doce
bat eos in parabolis multa: ⁊ dicebat illis in do-
Mat.13.a ctrīa ſua: Audite. Ecce exiit ſeminās ad ſeminā
Luce.8.a dū. Et dū ſeminat aliud cecidit ſecus viā: et vene
rūt volucres celi et comederūt illud. Aliud vero
cecidit ſup petroſa vbi nō habuit terraꝫ multā: et
ſtatim exortū eſt: qm̄ nō habebat altitudinē terre
et quando exortus eſt ſol exeſtuauit: ⁊ eo ꝙ nō ha
bebat radicē exaruit. Et aliud cecidit ī ſpinas: et
aſcēderūt ſpine: ⁊ ſuffocauerūt illud: ⁊ fructū nō
dedit. Et aliud cecidit in terrā bonā: ⁊ dabat fru
ctū aſcendentē ⁊ creſcentē: ⁊ afferebat vnū triceſi
mū: ⁊ vnū ſexageſimū: ⁊ vnū cēteſimū. Et dicebat
Qui habet aures audiendi audiat. Et cum eſſet
B ſingularis interrogauerunt eum hi qui cum eo
[b]37 Mat.13.b. erant duodecim parabolam: et dicebat eis: [b] Uo
II Luce.8.b bis datū eſt noſſe myſteriū regni dei: illis aūt q̄ fo-
Joan.12.f ris ſunt in parabolis oīa fiunt: vt vidētes videāt
Eſa.6.c.
Act.28.f. ⁊ nō videāt: ⁊ audientes audiāt ⁊ nō intelligant:
ne quādo cōuertant ⁊ dimittant eis peccata. Et
[c]38 Mar.13.e ait illis: Neſcitis parabolā hanc? Et quō oēs pa
II Luce.8.b rabolas cognoſcetis? [c] Qui ſeminat verbū ſemi-
nat. Hi aūt ſunt qui circa viā vbi ſeminat verbū:
⁊ cū audierint: cōfeſtim venit ſathanas: et aufert
verbū qđ ſeminatū eſt ī cordibus eorū. Et hi ſunt
ſimiliter q̄ ſuper petroſa ſeminant: qui cū audierit
verbū: ſtatim cū gaudio accipiunt illud: ⁊ non ha
bēt radicē in ſe: ſed temporales ſunt: deinde orta
tribulatione ⁊ ꝑſecutiōe ꝓpter verbū cōfeſtim ſcā
dalizātur. Et alii ſunt qui in ſpinis ſeminant. Hi
C ſunt qui verbū audiunt: ⁊ erūne ſeculi ⁊ deceptio
Mat.5.b diuitiarū: ⁊ circa reliqua cōcupiſcentie introeun
Luce.8.c ⁊ tes ſuffocant verbū: ⁊ ſine fructu efficitur. Et hi
11.e. ſunt qui ſup terrā bonā ſeminati ſunt: qui audiūt
[d]39 Mat.10.e verbū ⁊ ſuſcipiūt: et fructificāt vnū triceſimū: vnū
II Luce.8.c. ſexageſimū: ⁊ vnū centeſimum. [d] Et dicebat illis:
Nūqđ venit lucerna: vt ſub modio ponat aut ſub
[e]40 lecto? Nōne vt ſup candelabrū ponat? [e] Non eſt
II em̄ aliquid abſconditū qđ nō manifeſtetur: nec fa
[f]41 ctū eſt occultū qđ nō veniat in palam. Si quis ha
II Mat.7.a bet aures audiendi audiat. [f] Et dicebat illis: Ui
[g]42 Luce.6.f. dete quid audiatis. In qua menſura menſi fueri
III Mat.13.b et 15.e tis remetietur vobꝫ ⁊ adiicietur vobis. [g] Qui em̄
[h]43 Luce.8.c habet dabitur illi: ⁊ qui nō habet: etiā quod habet
X et.19.d. auferetur ab eo. [h] Et dicebat: Sic eſt regnuꝫ dei:
queadmodum ſi homo iaciat ſementē in terrā: et
dormiat: ⁊ exurgat nocte et die: ⁊ ſemē germinet
et icreſcat dum neſcit ille. Ultro em̄ terra fructi-
ficat: primū herbā: deinde ſpicam: deinde plenum
Mat.13.d frumentū ī ſpica. Et cū ex ſe ꝓduxerit fruct⁹ ſtatī
[i]44 Luce.13.d mittit falcē: qm̄ adeſt meſſis. [i] Et dicebat: Cui aſ
II ſimilabim⁹ regnū dei: aut cui parabole cōparabi
mus illud? Sicut granū ſynapis: qđ cū ſeminatū
fuerit in terra: minus eſt oībus ſeminibus q̄ ſunt
in terra: ⁊ cū ſeminatū fuerit aſcendit: et fit mai⁹

oībus olerib⁹: et facit ramos magnos: ita vt poſ [k]45
ſint ſub vmbra eius aues celi habitare. [k] Et tali- Mat.13.e VI
bus multis parabolis loquebatur eis verbū pro- Mat.8.c. Luce.8.d
ut poterant audire: ſine parabola autem non lo- [l]46
quebatur eis. [l] Seorſum autē diſcipulis ſuis diſ- X
ſerebat omnia. [m] Et ait illis in illa die cum ſero eſ [m]47
ſet factum. Tranſeamus contra. Et dimittētes II
turbam aſſumunt eum ita vt erat in naui: et alie
naues erāt cum illo. Et facta eſt procella magna
venti: et fluctus mittebat in nauim: ita vt imple
retur nauis. Et erat ipſe in puppi ſuper ceruical
dormiens. Et excitant eum: ⁊ dicunt illi: Magi
ſter: nō ad te pertinet quia perimus? Et exurgēs
cōminatus eſt vento: et dixit mari: Tace: obmu-
teſce. Et ceſſauit ventus: et facta eſt trāquillitas Mat.8.c.
magna. Et ait illis: Quid timidi eſtꝭ? Necdum Luce.8.d
habetis fidē: et timuerunt timore magno: et dice
bant ad alterutrum: Quiſputas eſt iſte? quia vē-
tus et mare obediunt ei. V.
ET venerunt trans fretū maris in re A
gionē geraſenorū. Et exeūti ei de na Mat.8.d
ui ſtatim occurrit de monumētis ho Luce.8.c
mo in ſpiritu immundo: qui domici
liū habebat in monumentis. Et neqꝫ
cathenis iam quiſꝗ poterat eum ligare: quoniaꝫ
ſepe compedibus et cathenis vinctus dirupiſſet
cathenas et compedes comminuiſſet: et nemo po
terat eum domare. Et ſemper die ac nocte in mo
numētis ⁊ in montibus erat clamans: ⁊ cōcidēs
ſe lapidibus. Uidens autē Jeſum a longe cucur
rit: ⁊ adorauit eum. Et clamans voce magna di-
xit: Quid mihi et tibi Jeſu fili dei altiſſimi? Adiu
ro te ꝑ deū: ne me torqueas. Dicebat em̄ illi: Exi B
ſpiritus immunde ab hoīe. Et interrogabat eū:
Quod tibi nomē eſt? Et dicit ei: Legio mihi no-
mē eſt: quia multi ſumus. Et deprecabatur eum
multū: ne ſe expelleret extra regioneꝫ. Erat aūt
ibi circa montē grex porcoꝝ magnus paſcēs. Et
deprecabant eū ſpiritus: dicentes: Mitte nos in Mat.8.b
porcos: vt in eos introeamus. Et cōceſſit eis ſta- Luce.8.c
tim Jeſus. Et exeuntes ſpiritus īmundi introie Luce.8.e
rūt in porcos. Et magno impetu grex p̄cipitat⁹
eſt in mare ad duo milia: ⁊ ſuffocati ſunt in mari.
Qui aūt paſcebāt eos fugerūt: ⁊ nūciauerūt in ci
uitatē ⁊ in agros. Et egreſſi ſunt videre q̄d eſſet
facti. Et veniūt ad Jeſum: et vident illū qui a de
monio vexabat ſedentē veſtitū ⁊ ſane mentꝭ: et ti
muerunt. Et narrauerūt illis qui viderāt q̄liter
factū eſſet ei qui demoniū habuerat: ⁊ de porcis.
Et rogare coeperunt eū: vt diſcederet de finibus
eorū. [a] Cūqꝫ aſcēderet nauim: coepit illū depreca [a]48
ri qui a demonio vexat⁹ fuerat: vt eſſet cū illo. Je Luce.8.f. VIII
ſus aūt nō admiſit eū: ſed ait illi: Uade in domuꝫ
tuā ad tuos: et annuncia illis quāta tibi dn̄s fece
rit: ⁊ miſertus ſit tui. Et abiit ⁊ coepit predicare
in decapoli quanta ſibi feciſſet Jeſus: ⁊ oēs mira-
bant. [b] Et cū tranſcēdiſſet Jeſus ī nauim rurſus C [b]49
trans fretum: conuenit turba multa ad eū ⁊ erat Mat.9.e. II
circa mare. Et venit quidā de archiſynagogꝭ no Luce.8.f.
mine iayrus: ⁊ vidēs eum procidit ad pedes eius
et deprecabat eum multū: dicens: Quoniā filia
mea in extremis eſt: veni impone man⁹ ſuper eā:
vt ſalua ſit ⁊ viuat. Et abiit cum illo: et ſequebat
eum turba multa: et comprimebāt eum. Et mu
lier que erat in profluuio ſanguinis annꝭ duode- Mat.9.e.
cim: ⁊ fuerat multa perpeſſa a cōpluribus medi- Luce.8.f.
cis: et erogauerat omnia ſua: nec quicꝗ profece-
rat: ſed magꝭ deterius habebat: cum audiſſet de
Jeſu: venit in turba retro: et tetigit veſtimentuꝫ
eius. Dicebat enim: quia ſi vel veſtimentum eius

tetigero: ſalua ero. Et confeſtim ſiccatus eſt fons
ſanguinis eius: et ſenſit corpore: quia ſanata eſ-
ſet a plaga. Et ſtatim Jeſus in ſemetipſo cognoſ
cens virtutem: que exierat de illo: conuerſus ad
turbã aiebat: Quis tetigit veſtimenta mea? Et
dicebant ei diſcipuli ſui: Uides turbam compri-
mentem te: & dicis: quis me tetigit? Et circũſpici
ebat videre eã que hoc fecerat. Mulier vero ti-
mens & tremens: ſciens quod factũ eſſet in ſe: ve
nit & procidit ante eum: & dixit ei omnẽ verita-
Mat.9.c Luce.8 g. tẽ. Ille autẽ dixit ei: Filia fides tua te ſaluã fecit:
D vade in pace: & eſto ſana a plaga tua. Adhuc eo lo
quente veniunt ad archiſynagogum dicentes: q
filia tua mortua eſt: Quid vltra vexas magiſtrũ?
Jeſus aũt audito verbo qd dicebatur ait archiſy
nagogo: Noli timere: tantũmodo crede. Et nõ
admiſit quemquam ſe ſequi: niſi Petrũ & Jacobũ: &
Joannem fratrem Jacobi. Et veniunt in domũ
archiſynagogi: & vidit tumultũ: & flentes: & eiu-
lantes multum: & ingreſſus ait illis: Quid turba
Mat.9.c mini & ploratis? Puella non eſt mortua ſed dor-
mit. Et irridebant eum. Ipſe vero eiectis omni-
bus aſſumit patrem & matrem puelle et qui ſecũ
erant: et ingrediuntur vbi puella erat iacens. Et
Mat.9.c tenẽs manum puelle ait illi: Thabitacumi. Qd
eſt interpretatũ: Puella tibi dico ſurge. Et con
feſtim ſurrexit puella & ambulabat. Erat aũt an
norum duodecim. Et obſtupuerunt ſtupore ma
gno. Et precepit illis vehemẽter: vt nemo id ſci
ret: & dixit dari illi manducare. VI.

A
a 50 I Mat.13.g Luce.4.c. Joan.4.f ET a egreſſus inde abijt in patriam ſuam
et ſequebãtur eum diſcipuli ſui. Et facto
ſabbato coepit in ſynagoga docere: & mul
Mat.13.g ti audientes admirabantur in doctrina eius di-
Luce.4.d centes: Unde huic hec omnia? Et que eſt ſapien
Joan.6.e tia que data eſt illi: et virtutes tales que per ma-
Mat.13.g Luce.4.d nus eius efficiunt? Nonne hic eſt faber filius ma
rie: frater Jacobi & Joſeph & Jude: & ſymonis?
Nonne & ſorores eius hic nobiſcũ ſunt? Et ſcan-
b 51 Joan.4.f dalizabantur ĩ illo. b Et dicebat illis ieſus: Quia
I non eſt propheta ſine honore: niſi in patria ſua et
in domo ſua et in cognatione ſua. Et nõ poterat
ibi virtutẽ vllã facere: niſi paucos infirmos impo
ſitis manib' curauit: et mirabatur propter incre
c 52 Mat.10.a dulitatem eorum. c Et circuibat caſtella in circuitu
II Luce.9.a docens. d Et conuocauit duodecim et coepit eos
B mittere binos: & dabat illis poteſtatẽ ſpirituũ im
d 53 II mundorum. Et precepit eis: ne quid tollerẽt in via
Mat.10.b niſi virgã tantũ: non peram: non panẽ: neque in zo
e 54 Luce.10.a na es: ſed calciatos ſandalijs: & ne induerẽtur du
abus tunicis. Et dicebat eis: e Quocũque ĩtroieri
f 55 II tis ĩ domũ illic manete donec exeatis inde. f Et q
cũque nõ receperint vos: neque audierint: exeuntes
Mat.10.a inde excutite puluerem de pedibus veſtris in te-
g 56 Luce.10 a ſtimoniũ illis. g Et exeuntes predicabant vt poe-
VIII Mat.14.a nitentiã agerent: & demonia multa eijciebant: et
h 57 Luce.10 a vngebant oleo multos egros & ſanabantur. h Et
II audiuit rex herodes (manifeſtum enim factũ eſt
nomen eius) & dicebat: quia Joannes baptiſta re
ſurrexit a mortuis: & propterea virtutes operan
tur in illo. Alij autẽ dicebant: quia Elias eſt. Alij
i 58 vero dicebãt: q propheta eſt: quaſi vnus ex prophe
X C tis. i Quo audito herodes ait: Quẽ ego decolla-
k 59 Mat.14.a ui Joannẽ hic a mortuis reſurrexit. k Ipſe enim he
II Luce.9.a rodes miſit ac tenuit ioannẽ & vinxit eũ in carce-
l 60 rẽ propter herodiadẽ vxorẽ philippi fratris ſui: q
VI duxerat eã. l Dicebat enim Joannes herodi: Nõ li
cet tibi habere vxorẽ fratris tui. Herodias aũt ĩ
ſidiabatur illi: & volebat occidere eum: nec poterat.
Herodes enim metuebat ioannẽ: ſciens eũ virum

iuſtũ & ſanctũ: & cuſtodiebant eũ: & audito eo mul
ta faciebat: & libẽter eum audiebat. Et cum dies
oportunus accidiſſet: herodes natalis ſui cenã fe
cit prĩcipibus & tribunis & primis galilee. Cũque
introiſſet filia ipſius herodiadis & ſaltaſſet & pla-
cuiſſet herodi: ſimulque recũbẽtibus: rex ait puel-
le: Pete a me qd vis: & dabo tibi. Et iurauit illi:
q quicquid petieris dabo tibi: licet dimidium regni
mei: q cum exiſſet dixit matri ſue: quid petã? At illa D
dixit: Caput ioãnis baptiſte. Cũque introiſſet ſta
tim cũ feſtinatiõe ad regẽ petiuit: dicẽs: Uolo vt
protinus des mihi in diſco caput ioannis baptiſte.
Et cõtriſtat' eſt rex propter iuſiurandũ: & propter ſi Mat.14 b
mul recũbentes noluit eã cõtriſtare: ſed miſſo ſpi
culatore precepit afferri caput ei' ĩ diſco: & decol
lauit eũ in carcere. Et attulit caput ei' in diſco &
dedit illud puelle: & puella dedit matri ſue. Quo
audito diſcipuli eius venerũt & tulerũt corpus ei m 61
us: & poſuerũt illud in monumẽto. m Et cõuenien VIII
tes apoſtoli ad ieſum renunciauerũt ei oĩa q ege n 62
rant & docuerãt. Et ait illis: n Uenite ſeorſum in X
deſertũ locũ: & requieſcite puſillũ. Erãt enim q ve-
niebãt & redibãt multi: et nec ſpaciũ manducãdi
habebãt. o Et aſcendẽtes ĩ nauim abierũt in deſer E
tũ locũ ſeorſum. Et viderũt eos abeũtes: & cogno- Mat.9 d o 63
uerũt multi: & pedeſtres de oĩbus ciuitatib' con VI
currerunt illuc: & preuenerunt eos. Et exiens vi
dit turbã multã Jeſus: et miſert' eſt ſup eos: q
erãt ſicut oues nõ habẽtes paſtorẽ: & coepit illos
docere multa. p Et cũ iã hora multa fieret: acceſſe p 64
rũt diſcipuli eius: dicẽtes: Deſertus eſt locus hic Mat.14 b I
& hora iã preterijt: dimitte illos vt euntes in pro- Luce.9.b
ximas villas & vicos emant ſibi cibos quos mãducẽt Luce.9 a
Et reſpondẽs ait illis: Date illis vos manduca-
re. Et dixerunt ei: Eũtes emamus ducentis dena
rijs panes: et dabimus illis manducare. Et dixit
eis: Quot panes habetis? Ite & videte. Et cũ co F
gnouiſſent dicũt: Quinque duos piſces. Et prece
pit illis vt accũbere facerẽt oẽs ſecundũ cõtuber
nia ſup viride foenũ. Et diſcubuerũt in partes per
cẽtenos & quinquagenos. Et acceptis quinque pani
b' & duobus piſcib': intuẽs ĩ celũ bñdixit & fregit
panes & dedit diſcipulis ſuis: vt ponerẽt ante eos Mat.4 e.
& duos piſces diuiſit oĩb'. Et mãducauerũt oẽs: Joan.6 d
& ſaturati ſunt. Et ſuſtulerũt reliquias fragmen
torũ duodecim cophinos plenos: & de piſcibus:
erãt aũt q mãducauerũt quinque milia virorũ. q Et
ſtatim coegit diſcipulos ſuos aſcẽdere nauim: vt q 65
precederent eũ trans fretũ ad bethſaidã: dũ ipſe di- VI
mitteret populum. r Et cũ dimiſiſſet eos abijt in mõ r 66
tẽ orare. s Et cũ ſero eſſet erat nauis ĩ medio ma- II
ri: & ipſe ſolus in terra. Et vidẽs eos laborãtes in G s 67
remigãdo: erat enim ventus cõtrari' eis. Et circa Mat.14 c IIII
quartã vigiliã noctis venit ad eos ambulans ſup
mare & volebat preterire eos. At illi vt viderũt eum
ambulantẽ ſupra mare: putauerũt fantaſmata eſ
ſe: & exclamauerũt. Oẽs enim viderũt eũ: et contur
bati ſunt. Et ſtatim locutus eſt cũ eis: & dixit eis
Cõfidite: Ego ſum: nolite timere. t Et aſcendit ad Mat.14.d t 68
illos in nauim: & ceſſauit ventus. Et plus magis VI
ĩtra ſe ſtupebãt. Nõ enim intellexerũt de panibus.
Erat enim cor eorũ obcecatũ. Et cũ trãſfretaſſent u 69
venerũt in terrã geneſareth: & applicuerũt. u Cũ- II
que egreſſi eſſent de naui cõtinuo cognouerũt eum:
& percurrentes vniuerſam regionẽ illam coeperũt
in grabatis eos q ſe male habebant circũferre vbi
audiebãt eũ eſſe. Et quocunque introibat in vicos vel
in villas aut ciuitates: ĩ plateis ponebãt ĩfirmos
& deprecabantur eũ: vt vel fimbriã veſtimenti ei' tã
gerẽt. & quotquot tangebãt eũ: ſalui fiebant. VII

a70 X A Et [a] cõueniunt ad eũ phariſei: ⁊ quidã
de ſcribis veniẽtes ab ieroſolymis. Et
cũ vidiſſent quoſdã ex diſcipulis ei9 cõ-
munibus manibus: id eſt nõ lotis mã-
ducare panes: vituperauerunt. Phariſei aũt et
oẽs iudei niſi crebro lauauerĩt manus nõ mãdu-
cant: tenentes traditionẽ ſeniorũ. Et a foro veni
entes niſi baptizẽtur: nõ comedunt. Et alia mul
b71 VI B ta ſunt que tradita ſunt illis ſeruare: baptiſmata
Mat.15.a caliciũ ⁊ vrceorũ ⁊ eramẽtorũ ⁊ lectorũ. [b] Et iter-
rogabãt eũ phariſei ⁊ ſcribe: Quare diſcipuli tui
nõ ambulant iuxta traditionẽ ſeniorũ: ſed cõmu
nibus manib9 mãducant panẽ? At ille rñdens di
Eſaie.9.d xit eis: Bene prophetauit Eſaias de vobis hypo
Mat.15.a. critis: ſicut ſcriptum eſt: Populus hic labijs me
honorat: cor autẽ eorũ longe eſt a me. In vanum
aũt me colunt docentes doctrinas ⁊ precepta ho
minũ. Relinquẽtes eñi mandatũ dei: tenetis tra
ditiones hoĩm: baptiſmata vrceorũ ⁊ calicum: et
alia ſimilia his facit[is] multa. Et dicebat illis: Be
ne irritũ facit[is] preceptũ dei: vt traditionẽ veſtrã
Exo.20.b ſeruetis. Moyſes eñi dixit: Honora patrẽ tuũ ⁊
Deu.5.b. matrẽ tuã: ⁊ qui maledixerit patri vel matri mor
Leui.20b te moriatur: Uos aũt dicit[is]: Si dixerit homo pa
tri vel matri corbam: qd eſt donũ quodcunq ex me
tibi proderit: ⁊ vltra nõ dimittitis eũ quicq̃ face-
re patri ſuo aut matri: reſcindentes verbũ dei per
traditionẽ veſtrã quã tradidiſtis: Et ſimilia hui
C iuſcemodi multa facitis. Et aduocans iterũ tur
bã dicebat illis: Audite me oẽs: et intelligite. Ni
hil eſt extra hoĩem introiens in eum: quod poſſit
eum coinquinare: ſed que de homine procedunt:
illa ſunt que coinquinant hominẽ. Si quis habet
c72 aures audiendi audiat. [c] Et cũ introiſſent in do-
VI mũ a turba: interrogabant eum diſcipuli eius pa
Mat.15.b rabolã. Et ait illis: Sic ⁊ vos imprudentes eſt[is].
Nõ intelligitis quia oĩe extrinſecus introiens ĩ
hominẽ nõ poteſt eũ coinquinare: quia nõ intrat ĩ
cor eius: ſed in ventrẽ: ⁊ in ſeceſſum exit purgans
Mat.13.b omnes eſcas? Dicebat aũt quoniã que de hoĩe ex
eunt: illa coinquinant hominẽ. Abintus enim de
corde hoĩm male cogitationes procedunt: adul-
teria: fornicatiões: homicidia: furta: auaricie: ne
quitie: dolus: ĩpudicitie: oculus malus: blaſphe-
mia: ſuperbia: ſtultitia. Omnia hec mala abint9
procedunt: ⁊ coinquinant hominẽ. Et inde ſur-
Mat.15.b gẽs abijt in fines tyri ⁊ ſydonis. Et ingreſſus do
mũ neminẽ voluit ſcire ⁊ nõ potuit latere. Muli
er eñi ſtatim vt audiuit de eo: cuius filia habebat
ſpiritũ immundũ intrauit ⁊ procidit ad pedes ei
d73 Mat.15.c us. Erat eñi mulier gentilis ſyrophoeniſſa gene
VI D re. [d] Et rogabat eũ vt demoniũ eijceret de filia ei
us. Qui dixit illi: Sine prius ſaturari filios. Nõ
eſt eñi bonũ ſumere panẽ filiorũ: ⁊ mittere canib9.
At illa rñdit: ⁊ dicit illi: Utiq dñe. Nã et catelli
comedũt ſub menſa de micis puerorũ. Et ait illi:
Propter hunc ſermonẽ vade: exijt demoniũ de fi
lia tua. Et cum abijſſet domũ ſuam: inuenit pu-
e74 X ellam iacentẽ ſupra lectam ⁊ demonium exijſſe. [e]
Et iterũ exiens de finibus Tyri venit per ſydonẽ
ad mare galilee inter medios fines decapoleos.
Et adducunt ei ſurdũ ⁊ mutũ. Et depcabant eũ:
vt ĩponat illi manũ. Et apphendẽs eũ de turba ſe
orſũ miſit digitos ſuos ĩ auriculas ei9: et expuẽs
Infra.9 b tetigit lĩguã ei9: ⁊ ſuſpiciẽs in celũ ĩgemuit: ⁊ ait
Gen.1.b. illi: Effeta: qd eſt adaperire. Et ſtatim aperte ſunt
Eccle.39c aures eius: ⁊ ſolutũ eſt vinculũ lĩgue ei9: ⁊ loque-
f75 VIII bat recte. Et pcepit illis ne cui diceret. [f] Quanto
g76 VI aũt eis pcipiebat tãto magis plus pdicabãt: et eo
amplius admirabantur: dicentes: [g] Bene omnia
fecit: ⁊ ſurdos fecit audire: ⁊ mutos loqui. VIII A
In diebus illis iterum cũ turba multa
eſſet: nec haberẽt quod manducarent
conuocatis diſcipulis: ait illis: Miſe- Mat.15.d
reor ſuper turbam: quia ecce iam tri-
duo ſuſtinẽt me: nec habẽt qd mãducẽt: ⁊ ſi dimi
ſero eos ieiunos in domũ ſuã: deficiẽt in via. Qui
dã eñi ex eis de longe venerũt. Et rñderũt ei diſci
puli ſui: Unde iſtos qs poterit hic ſatiare panib9
in ſolitudine? Et interrogauit eos: Quot panes
habet[is]? Qui dixerũt: Septẽ. Et pcepit turbe diſ
cũbere ſup terrã. Et accipiẽs ſeptẽ panes grati-
as agẽs: fregit: ⁊ dabat diſcipulis ſuis vt appone
rẽt: ⁊ appoſuerũt turbe. Et habebant piſciculos
paucos: et ipſos bñdixit: et iuſſit apponi. Et mã
ducauerunt et ſaturati ſunt: et ſuſtulerunt quod
ſuperauerat de fragmentis ſeptẽ ſportas. Erãt
autem qui manducauerãt quaſi quatuor millia:
et dimiſit eos. Et ſtatim aſcendens nauim cum
diſcipulis ſuis venit ĩ partes Dalmanutha. [a] Et B
exierunt phariſei: ⁊ coeperunt conquirere cũ eo Mat.16.a a77
querentes ab illo ſignum de celo tentantes eum. Joan.2.d IIII
Et ingemiſcens ſpiritu ait: Quid generatio iſta et.6.d
ſignum querit? [b] Amẽ dico vobis ſi dabitur gene Mat.12.c Luce.11.d
ratiõi iſti ſignum. Et dimittẽs eos aſcendẽs ite- b78
rũ nauim abijt trans fretũ. Et obliti ſunt panes Mat.16.a VI
ſumere: ⁊ niſi vnum panem non habebant ſecum Luce.12.a
in naui. [c] Et precipiebat eis: dicẽs: Uidete ⁊ ca-
uete a fermento Phariſeorum: et fermento He- c79
rodis. [d] Et cogitabant ad alterutrum dicentes: Pſal.113 II
quia panes non habemus. Quo cognito ait illis Joan.6 b d80
ieſus: Quid cogitatis: qr panes nõ habetis? Nõ ſupra.6.f. VI
dũ cognoſcitis: nec intelligitis? Adhuc cecatum
habetis cor veſtrũ? Oculos habẽtes nõ videtis: ⁊
aures habẽtes nõ auditis. Nec recordamini quã
do quĩq panes fregi in quĩq milia: ⁊ quot cophi
nos fragmẽtorũ plenos ſuſtuliſtis? Dicũt ei: Duo
decim. Quãdo ⁊ panes ĩ quatuor milia: qt ſpor- C
tas fragmentorũ tuliſtis? Et dicunt ei: ſeptem.
Et dicebat eis: Quomodo nõdum intelligitis? [e] e81
Et veniunt bethſaida: ⁊ adducũt ei cecũ: ⁊ roga- X
bant eũ vt illũ tangeret. Et apprehenſa manu ce
ci eduxit eũ extra vicũ. Et expuens in oculos ei-
us impoſitis manibus ſuis: ĩterrogauit eũ ſi qd
videret. Et aſpiciens ait: Uideo homines velut Mat.16 b
arbores ambulantes. Deinde iterũ impoſuit ma Luce.16.e
nus ſup oculos ei9: ⁊ coepit videre: ⁊ reſtitut9 eſt
ita vt clare videret oĩa. Et miſit illũ in domũ ſuã
dicens: Uade in domũ tuã: ⁊ ſi in vicũ introieris
nemini dixeris. [f] Et egreſſus eſt Jeſus ⁊ diſcipu-
li eius in caſtella ceſaree philippi: ⁊ in via interro f82
gabat diſcipulos ſuos dicens eis: Quẽ me dicũt I
eſſe homines? Qui reſponderunt illi: dicentes:
Joannem Baptiſtam: alij Eliam: alij vero quaſi
vnum de prophetis. Tunc dicit illis: Uos vero D Mar.16 e
quem me eſſe dicitis? Reſpondens Petrus ait Luce.9.c.
ei: Tu es Chriſtus. [g] Et comminatus eſt eis ne
cui dicerent de illo. Et coepit docere eos: quoni- g83
am oportet filium hominis pati multa: et repro- I
bari a ſenioribus et a ſummis ſacerdotibus ⁊ ſcri
bis: ⁊ occidi: ⁊ poſt tres dies reſurgere. Et palã
verbum loquebatur. Et apprehendens eum Pe
trus coepit increpare eum. [h] Qui conuerſus ⁊ vi Mat.16.c h84
dens diſcipulos ſuos comminatus eſt Petro di Luce.9.c. VI
cẽs: Uade retro a me ſathana: quoniã non ſapis et.14.f
que dei ſunt: ſed que ſunt hominũ. [i] Et cõuocata Mat.10.d
turba cum diſcipulis ſuis dixit eis: Si quis vult Luc.17.g i85
me ſequi: deneget ſemetipſum: ⁊ tollat crucẽ ſuã II
et ſequatur me. Qui eñi voluerit aĩam ſuã ſaluã
facere: pdet eam: qui autẽ pdiderit aĩam ſuã pter

me et euāgeliū:ſaluā faciet eā.Quid enī prode-
rit homini:ſi lucretur mundū totū:et detrimētū
Mat.16.d anime ſue faciat?Aut quid homo cōmutationis
k86 Luce.9.c. dabit pꝛo anima ſua?[k]Qui enī me cōfuſus fuerit
II et.12.b. ⁊ verba mea in generatione iſta adultera ⁊ pecca
trice:⁊ filius hominis confundet eū cū venerit in
gloꝛia patris ſui cū angelis ſanctis. IX
l87 A T[l] dicebat illis:Amē dico vobis:qꝛ ſunt
II Mar.16.d quidā de hic ſtantibus:qui nō guſtabunt
Mat.17.d moꝛtē: donec videant regnū dei veniens
Luce.9.a in virtute.Et poſt dies ſex aſſumpſit ieſus petrū
et iacobū et Joannē: ⁊ ducit illos in montē excel
ſum ſolos:⁊ tranſfiguratus eſt coꝛā ipſis.Et ve-
ſtimēta eius facta ſunt ſplendentia et candida ni
mis velut nix:q̄lia fullo nō poteſt ſuper terrā can
dida facere.Et apparuit illis Elias cū moyſe: et
erant loquentes cū ieſu . Et reſpondens petrus
ait ieſu: Rabbi bonū eſt nos hic eſſe: et faciamus
tria tabernacula:tibi vnū:moyſi vnū:⁊ elie vnuz.
Nō enī ſciebat quid diceret.Erāt enī timoꝛe ex-
B territi.Et facta eſt nubes obumbꝛans eos: ⁊ ve-
Mat.17.b nit vox de nube:dicēs: Hic eſt filius meus chariſ
ſimus:audite illū.Et ſtatim circūſpiciētes:nemi
nē amplius viderūt:niſi ieſum tantū ſecū.Et deſ
cendētibꝰ illis de monte p̄cepit illis:ne cui q̄ vidiſ
ſent narrarēt: niſi cū filius hoīs a moꝛtuis reſurre
xerit.[a]Et verbū cōtinuerunt apud ſe:cōquiren-
a88 Mat.17.b tes quid eſſet cū a moꝛtuis reſurrexerit.[b]Et īter
X rogabant eū dicentes: Quid ergo dicūt phariſei
b89 et ſcribe:quia Eliā opoꝛteat venire pꝛimuz?Qui
VI reſpondens ait illis:Elias cū venerit pꝛimo reſti
tuet oīa:⁊ quō ſcriptū eſt in filiū hominis:vt mul
ta patiatur et cōtemnatur.Sed dico vobis quia
et Elias venit:⁊ fecerunt illi quecunq̄ voluerūt:
ſicut ſcriptū eſt de eo.[c]Et veniēs ad diſcipulos ſu
c90 os vidit turbā magnā circa eos ⁊ ſcribas cōquirē
X C tes cum illis.Et cōfeſtim oīs populus videns
Mat.17.b Jeſum ſtupefactus eſt ⁊ expauerūt.Et accurrē-
Luc.9.e tes ſalutabant eū: ⁊ interrogauit eos:Quid īter
vos cōquiritis?[d] Et reſpondēs vnus de turba di
d91 xit:Magiſter attuli filiū meū ad te habentē ſpiri
II tū mutū:qui vbicūq̄ appꝛehenderit allidit illum
⁊ ſpumat:⁊ ſtridet dentibus ⁊ areſcit.Et dixi di
Mat.17.b ſcipulis tuis vt eijcerēt illū:⁊ nō potuerūt . Qui
Luce.9.e. reſpondēs eis dicit:O generatio īcredula: ꝙdiu
apud vos ero?Quādiu vos patiar?Afferte illum
ad me.Et attulerunt eum.Et cū vidiſſet eū ſta-
tim ſpiritus cōturbauit illū:⁊ eliſus in terrā vo-
lutabatur ſpumans.Et interrogauit patrē eius
Quantū tēpoꝛis eſt ex quo ei hoc accidit? At ille
ait:Ab infantia.Et frequēter eū in ignē ⁊ aquas
D miſit:vt eum perderet.Sed ſi quid potes: adiu-
ua nos miſertus noſtri.Jeſus aūt ait illi:Si po-
tes credere:oīa poſſibilia ſunt credenti.Et cōti-
nuo exclamans pater pueri cū lachꝛymis aiebat:
Credo dñe:adiuua incredulitatē meā. Et cū vi-
diſſet ieſus cōcurrentē turbā:cōminatus eſt ſpiri
tui immudo dicens illi: Surde ⁊ mute ſpūs ego
pꝛecipio tibi exi ab eo:⁊ amplius ne introeas ī eū
Et exclamās ⁊ multū diſcerpēs eū exijt ab eo.Et
factus eſt ſicut moꝛtuus:ita vt multi dicerent:qꝛ
Mat.17.c. moꝛtuus eſt.Jeſus aūt tenēs manū eius eleuauit
eū:⁊ ſurrexit.[e]Et cū introiſſet in domū:diſcipu-
e92 li eiꝰ ſecreto interrogabāt eū: Quare nos non po
X E tuimꝰ eijcere eū?Et dixit illis: Hoc genus ī nul-
f93 Mat.17.d lo poteſt exire:niſi in oꝛatiōe ⁊ ieiunio.[f]Et inde p
II Luce.9.e. fecti p̄tergrediebantꝛ galileam:nec volebat quēꝙ
ſupꝛa.8.d. infra.10.e ſcire.Docebat aūt diſcipulos ſuos ⁊ dicebat illis
Mat.18.a qm̄ filius hoīs tradetꝛ in manus hoīm:⁊ occident
Luce.9.f. eū:⁊ occiſus tertia die reſurget.At illi ignoꝛabāt

verbū:⁊ timebant interrogare eū.[g]Et venerunt g94
capharnaū.Qui cū domi eſſent:īterrogabat eos Mat.10.e X
Quid in via tractabatis?[h]At illi tacebant. Siq̄ Mat.18.a Luce.9.f. h95
dē in via inter ſe diſputauerant:q̄s eoꝛū maioꝛ eſ- Mat.18.a II
ſet.Et reſidens vocauit duodecim et ait illis:Si Luce.19.f
quis vult pꝛimꝰ eſſe: erit oīm nouiſſimus ⁊ oīm F
miniſter.Et accipiens puerū ſtatuit eū in medio
eoꝝ.Quē cū cōplexus eſſet ait illis:Quiſq̄s vnuz
ex huiuſmodi pueris receperit in noīe meo:me re
cipit.[i]Et quicūq̄ me ſuſceperit:non me ſuſcepit:
ſed eū qui miſit me.[k]Reſpondit illi ioānes dicēs i96
Magiſter vidimus quendā in noīe tuo eijcientē Luce.9.f. I
demonia:qui nō ſequitꝛ nos:⁊ pꝛohibuimus euz. 1.Coꝛ.11.a k97
Jeſus autē ait:Nolite pꝛhibere eū.Nemo eſt enī VIII
q̄ facit virtutē ī noīe meo ⁊ poſſit cito male loqui l98
de me. Qui enī nō eſt aduerſum vos: p vobis eſt. II
Quiſquis enī potū dederit vobis calicē aque ī no
mine meo:qꝛ chꝛiſti eſtis: Amē dico vobis nō per
det mercedē ſuaz.[m] Et quiſquis ſcandalizauerit
vnū ex his puſillis credentibus in me: bonū eſt ei m99
magis ſi circūdaretur mola aſinaria collo eiꝰ:⁊ in I
mare mitteretur.[n]Et ſi ſcandalizauerit te manꝰ Mat.18.a n100
tua abſcinde illā. Bonū eſt tibi debilē introire in Luce.17.a VI
vitā ꝙ duas manꝰ habentē ire in gehennā:in ignē G Eſa.66.g o101
inextinguibilē:[o]vbi vermis eoꝛū non moꝛitur:et Eze.20.g. X
ignis nō extinguitur.Et ſi pes tuus te ſcandali-
zat:amputa illū.Bonū eſt tibi claudū introire in
vitā eternā: ꝙ duos pedes habentē mitti in gehē
nā ignis inextinguibilis: vbi vermis eoꝛū nō mo
ritur:⁊ ignis nō extinguitꝛ.Qd ſi oculus tuꝰ ſcā- Mat.18.b
dalizat te:eijce eū.Bonū eſt tibi luſcū introire in
regnū dei:ꝙ duos oculos habentē mitti in gehē-
nā ignis:vbi vermis eoꝛū nō moꝛitur:et ignis nō
extiguitur. Oīs enī igne ſalietur: et oīs victima Mat.5.b.
ſale ſalietꝛ.[p]Bonū eſt ſal.Quod ſi ſal inſulſum fue Luc.14.g.
rit:in quo illud condietis? Habete in vobis ſal:et 102
pacem habete inter vos. X X
T[a] inde exurgēs venit in fines iudee vl- A a103
tra ioꝛdanē.Et cōueniūt iterū turbe ad Mat.19.a VI
eū. Et ſicut cōſueuerat iterū docebat il-
los:⁊ accedentes phariſei īterrogabāt eū: ſi licet
viro vxoꝛē dimittere:tentantes eū.At ille reſpon
dēs dixit eis:Quid vobis pꝛecepit moyſes?Qui
dixerūt: Moyſes permiſit libellū repudij ſcribe- Deu.24.a Mat.5.e.
re ⁊ dimittere.Quibus reſpondens ieſus ait:Ad et.19.a.
duriciā coꝛdis veſtri ſcripſit vobis pꝛeceptū iſtud Gen.1.d
Ab initio aūt creature maſculū ⁊ foeminam fecit Ma.19.a. Ephe.5.d
eos deus.Propter hoc relinquet homo patrē ſuuz 1.Coꝛ.6.d
⁊ matrē:⁊ adherebit ad vxoꝛē ſuā:⁊ erūt duo ī car B
ne vna.Itaq̄ iam nō ſunt duo:ſed vna caro.Qd Mat.5.e
deus cōiunxit homo nō ſeparet.[b]Et in domo ite et.19.b.
rū diſcipuli eius de eodē interrogauerunt eū. Et Luce.15.d b104
ait illis:[c]Quicunq̄ dimiſerit vxoꝛē ſuā ⁊ aliā du- Mat.19.d X
xerit:adulteriū cōmittit ſuper eā.Et ſi vxoꝛ dimi Luce.18.c c105
ſerit virū ſuū ⁊ alij nupſerit:moechatꝛ.[d]Et offere Mat.19.b Luce.18.c II
bant illi paruulos vt tangeret eos: diſcipuli autē d106
cōminabantꝛ offerentibus.Quos cū videret Je- II
ſus indigne tulit . Et ait illis: Sinite paruulos
venire ad me:⁊ ne pꝛhibueritis eos: Taliū enī eſt C Mat.19.b
regnū celoꝛū.Amē dico vobis:quiſquis nō rece- Luce.10.c
perit regnū dei velut paruulus:non intrabit in il Exo.20.b.
lud. Et complexans eos et imponens manus ſu Rom.8.a.
per illos: benedicebat eos.[e] Et cū egreſſus eſſet ī e107
viam pꝛocurrens quidā genuflexo ante eum: ro- II
gabat eum dicens: Magiſter bone:quid faciā vt
vitam eternam percipiam? Jeſus autem dixit ei
Quid me dicis bonum? Nemo bonus niſi vnus
deus. Pꝛecepta noſti:ne adultereris:ne occides
ne fureris:ne falſum teſtimonium dixeris:ne frau
dem feceris:honoꝛa patrem tuum et matrez. At

eccle.3.b ille reſpondens ait illi: Magiſter hec omnia ob-
Mat.19.c ſeruaui a iuuentute mea.[f] Jeſus aūt intuitus eū:
f108 Luc.18.d dilexit eū ⁊ dixit ei: Unū tibi deeſt: Uade q̄cunqꝫ
II habes vende ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis theſau-
rū in celo: ⁊ veni ſequere me.[g] Qui cōtriſtatus in
g109 Mat.19.c verbo abijt merens. Erat enī habens multas poſ
II Luc.18.d ſeſſiones: ⁊ circūſpiciēs ieſus: ait diſcipulis ſuis:
D Quā difficile qui pecunias habent: in regnū dei ī
troibunt. Diſcipuli aūt obſtupeſcebant in verbis
Mat.19.c eius. At ieſus rurſus reſpondens ait illis: Filioli
Luce.18.e ꝙ difficile eſt cōfidentes in pecunijs: in regnū dei
introire. Facilius eſt camelū ꝑ foramē acus tranſ
Mat.19.d ire: ꝙ diuitē intrare in regnū dei. Qui magis ad
Luce.18.e mirabantur dicentes ad ſemetipſos: Et quis po
Mat.19.d teſt ſaluus fieri? Et intuēs illos ieſus ait: Apud
Luce.18.e hoīes īpoſſibile eſt: ſed nō apud deū. Oīa enī poſſi
Mat.19.d Luce.18.e bilia ſunt apud deuꝫ. Et coepit ei petrus dicere:
Ecce nos dimiſimus oīa: ⁊ ſecuti ſumus te.[h] Re
h110 ſpondēs ieſus ait: Amē dico vobis: Nemo eſt qui
II reliquerit domū: aut fratres: aut ſorores: aut pa-
trē: aut matrē: aut filios: aut agros: propter me:
⁊ propter euangeliū: qui nō accipiet centies tan-
tū nūc in tēpore hoc. Domos ⁊ fratres ⁊ ſorores
⁊ matres: ⁊ filios ⁊ agros cū ꝑſecutionibus: et in
111 E ſeculo futuro vitam eternam.[i] Multi aūt erunt
II Mar.19.d primi nouiſſimi: ⁊ nouiſſimi primi.[k] Erant autē
k112 Luce.13.f in via aſcendentes ieroſolymā: ⁊ precedebat illos
II Mat.20.e ieſus. Et ſtupebant ⁊ ſequentes timebāt. Et aſ-
Luc.18.e. ſumens iterum duodecim coepit illis dicere que
eſſent ei ventura. Quia ecce aſcendimus ieroſoly
mā: ⁊ filius hominis tradetur principibus ſacer-
dotū ⁊ ſcribis ⁊ ſenioribus: ⁊ damnabunt eū mor
te. Et tradent eum gentibus: ⁊ illudent ei: ⁊ con
Mat.20.e ſpuent eū: ⁊ flagellabunt eū: ⁊ interficient euꝫ: et
tertia die reſurget.[l] Et accedunt ad eum iacobꝰ
l113 ⁊ ioannes filij zebedei dicentes: Magiſter volu-
V F mus vt q̄dcunqꝫ petierimus facias nobis. At ille
dixit eis: Quid vultis vt faciā vobis? Et dixerūt
Da nobis: vt vnus ad dexteram tuam et alius ad
ſiniſtram tuam ſedeamꝰ in gloria tua. Jeſus aūt
ait eis: Neſcitis quid petatꝭ. Poteſtis bibere ca
licem quem ego bibo: aut baptiſmo quo ego bap-
tizor baptizari? At illi dixerūt ei: Poſſumus. Je
Mat.20.c ſus autē ait eis: Calicem quidem quem ego bibo
Mat.20.d bibetis: ⁊ baptiſmo quo ego baptizor baptizabi-
Luce.22.e mini: ſedere autēꝫ ad dexteram meam: vel ad ſini
G mat.20.d ſtram: non eſt meum dare vobis: ſed quibus para
m114 Joā.10.d. tum eſt.[m] Et audiētes decē coeperunt indignari
II de Jacobo ⁊ Joanne. Jeſus autē vocans eos ait
illis: Scitis quia hi qui videntur principari gen
I tibus: dominantur eis: ⁊ principes eorū poteſta
tē habent ipſorū. Non ita eſt autē in vobis: ſed q̄
mat.20.d cūqꝫ voluerit fieri maior: erit veſter miniſter. Et
Luce.18. quicunqꝫ voluerit in vobis primus eſſe: erit oīm
n115 ſeruus.[n] Nam ⁊ filius hominis nō venit vt mini
IIII ſtraref ei: ſed vt miniſtraret: ⁊ daret animā ſuam
redēptionē pro multꝭ. Et venit iericho.[o] Et pro
o116 ficiſcente eo de iericho ⁊ diſcipulis eiꝰ: ⁊ plurima
II multitudine: filius thimei barthimeus cecus ſe-
debat iuxta viā mendicās. Qui cū audiſſet quia
ieſus nazarenus eſſet: coepit clamare ⁊ dicere: Je
ſu fili Dauid miſerere mei. Et cōminabantur illi
multi vt taceret. At ille multomagꝭ clamabat: fi
li Dauid miſerere mei. Et ſtans ieſus precepit il
mat.20.d lum vocari. Et vocant cecum dicentes ei: Animi
equior eſto: ſurge vocat te. Qui proiecto veſtimē
to ſuo: exiliens venit ad eum. Et reſpondens Je
dixit illi: Quid tibi vis faciam? Cecus autem di
xit ei: Rabboni: vt videam. Jeſus autem ait illi:
Uade: fides tua te ſaluum fecit. Et confeſtim vi

dit: ⁊ ſequebatur eum in via. XI. A a117
ET[a] cum appropīquarēt ieroſolymē et Mat.21.a II
bethanie ad montē oliuarū: mittit du Luce.19.f.
os ex diſcipulis ſuis et ait illis: Jte ī ca
ſtellū q̄d cōtra vos eſt: ⁊ ſtatim introeū
tes illuc: inuenietis pullum ligatū: ſuper quē ne-
mo adhuc hominū ſedit. Soluite illū ⁊ adducite
Et ſi quis vobis dixerit: quid facitis? dicite q̄r do
mino neceſſarius eſt: ⁊ cōtinuo illū dimittet huc. Mat.21.a b118
[b]Et abeuntes inuenerūt pullū ligatuꝫ ante ianu II
am foris in biuio ⁊ ſoluunt eum. Et quidā de il-
lis ſtantibus dicebant illis: Quid facitꝭ ſoluētes
pullū? Qui dixerunt eis ſicut preceperat eis Je-
ſus: ⁊ dimiſerunt eis. Et duxerunt pullū ad ieſuꝫ
⁊ imponunt illi veſtimenta ſua: ⁊ ſedit ſuper eum Mat.21.a
Multi aūt veſtimenta ſua ſtrauerunt in via. Alij Luce.19.f
aūt frondes cedebant de arboribus et ſternebant Joā.12.b. B
in via.[c] Et qui preibant ⁊ qui ſequebantur clama c119
bant dicentes: Oſanna: benedictus qui venit ī no I
mine dñi: benedictū q̄d venit regnū patris noſtri
dauid: oſanna in excelſis.[d] Et introiuit ieroſoly- d120
mā in templū: et circūſpectis omnibus cum iam VI
veſpera eſſet hora: exijt in bethaniā cū duodecim Mat.21.b
Et alia die cū exirent a bethania eſurijt. Cūqꝫ vi
diſſet a longe ficū habentē folia venit ſi quid forte
inueniret in ea. Et cū veniſſet ad eam: nihil inue- Ibidem.
nit niſi folia. Non enī erat tēpus ficoꝝ. Et reſpō Luc.20.g Joā.2.c. e121
dens dixit ei: Jam non amplius in eternū ex te q̄ſ I
ꝙ fructuꝫ manducet.[e] Et audiebant diſcipuli ei-
us: ⁊ veniunt ieroſolymā. Et cum introiſſet in tē
plū coepit eijcere vēdentes ⁊ ementes in tēplo: ⁊ C
mēſas nūmulariorū: ⁊ cathedras vendentiū colū Eſa.56.c
bas euertit. Et nō ſinebat vt q̄ſꝙ transferret vas Jere.7.b.
ꝑ tēplū: ⁊ docebat dicēs eis: Nōne ſcriptū eſt: q̄a Mat.21.b
domus mea domus orationis vocabif oībus gen- Luc.9.g ⁊ 20.c. et.
tibus? Uos aūt feciſtis eam ſpeluncā latronum.[f] 22.a. f122
Quo audito principes ſacerdotū et ſcribe querē Joā.7.d. I
bant quō eum perderēt. Timebant enī eum: q̄m et.8.c.
vniuerſa turba admirabaf ſuper doctrina eius. Mat.21.b
[g]Et cū veſpera facta eſſet egrediebatur de ciuita g123
te. Et cū mane tranſirent viderūt ficū aridam fa IX
ctā a radicibus. Et recordatus Petrus dixit ei: Mat.17.c et.21.c.
Rabbi: ecce ficus cui maledixiſti aruit.[h] Et rñ- Luc.17.b h124
dens ieſus ait illis: Habete fidē dei. Amē dico vo Mat.21.c VI
bis: quia quicūqꝫ dixerit huic monti: tollere ⁊ mit Joā.14.a
tere in mare: ⁊ nō heſitauerit in corde ſuo: ſed cre Mat.6.b. Mat.17.d i125
diderit quia q̄dcunqꝫ dixerit fiat: fiet ei.[i] Propte IIII
rea dico vobis: oīa quecunqꝫ orātes petitis credi D
te quia accipietis: ⁊ euenient vobis.[k] Et cū ſtabi- k126
tis ad orandum dimittite ſi quid habetis aduer Mat.21.c II
ſus aliquē: vt ⁊ pater veſter qui in celis eſt dimit Luc.20.a
tat vobis peccata veſtra. Q̄d ſi vos nō dimiſeritꝭ
nec pater veſter q̄ in celis eſt: dimittet vobis pec-
cata veſtra.[l] Et veniunt rurſus Jeroſolymā. Et l127
cū ambularent in tēplo accedunt ad eū ſummi ſa III
cerdotes: et ſcribe ⁊ ſeniores ⁊ dicunt ei: Jn qua
poteſtate hec facis: ⁊ q̄s dedit tibi hāc poteſtatē:
vt iſta facias? Jeſus autem reſpondens ait illis:
Jnterrogabo vos et ego vnum verbum: ⁊ reſpō-
dete mihi et dicam vobis in qua poteſtate hec fa-
ciam. Baptiſma Joannis de celo erat: an ex ho-
minibus? Reſpondete mihi. At illi cogitabāt ſe
cum dicentes: Si dixerimus de celo: dicet: Qua
re ergo non credidiſtis ei? Si dixerimus: ex ho-
minibus: timemus populum. Omnes enim habe
bant Joannem: quia vere propheta eſſet. Et re-
ſpondentes dicunt Jeſu: Neſcimus. Et reſpon
dens Jeſus ait illis: Neqꝫ ego dico vobis in qua
poteſtate hec faciam. XII.

[a]128 A Mat.20.d ET[a] coepit illis in parabolis loqui. Uine
II Luc.20.g am paſtinauit homo: ⁊ circundedit ſepē
Eſa.5.a ⁊ fodit lacū: ⁊ ędificauit turrim: et loca-
uit eā agricolis: ⁊ peregre profectus eſt. Et mi-
ſit ad agricolas in tempore ſeruū: vt ab agricolis
acciperet de fructu vineę. Qui apprehenſum eū
ceciderunt et dimiſerunt vacuū. Et iterum miſit
ad illos aliū ſeruū: ⁊ illū in capite vulnerauerūt: ⁊
cōtumelijs affecerunt. Et rurſum alium miſit ⁊
illū occiderunt: ⁊ plures alios quoſdā cedentes:
alios vero occidentes. Adhuc ergo vnū habens fi
liū chariſſimū: ⁊ illū miſit ad eos nouiſſimum: di-
Mat.21.d cēs: quia reuerebuntur filiū meū. Coloni autē di
xerūt adinuicē: Hic eſt hęres. Uenite occidamꝰ
eum: ⁊ noſtra erit hęreditas. Et apprehendētes
eum occiderunt ⁊ eiecerunt extra vineam. Quid
pſal.117. ergo faciet dn̄s vineę? Ueniet ⁊ perdet colonos:
Mat.21.d et dabit vineā alijs. Nec ſcripturā hanc legiſtis?
Luce.20.c Lapidē quē reprobauerunt ędificātes: hic factꝰ
Mat.21.d eſt in caput anguli: a domino factū eſt iſtud: ⁊ eſt
Luce.19.g Joan.7.d mirabile in oculis noſtris. [b]Et quęrebāt eū tene-
[b]129 Mat.22.b re: ⁊ timuerunt turbā. Cognouerunt em̄ quoniā
I Luc.20.d ad eos parabolā hāc dixerat: et relicto eo abierūt
B [c]Et mittunt ad eū quoſdam ex phariſęis ⁊ hero-
[c]130 dianis: vt eum caperent in verbo. Qui venientes
II dicunt ei: Magiſter ſcimus: quia verax es ⁊ non
curas quenq̄. Nec em̄ vides in faciē hominū: ſed
in veritate viam dei doces. Licet dare tributū cę
ſari: an nō dabimus? Qui ſciens verſutiā illorum
ait illis: Quid me tentatis? Afferte mihi denariū
Mat.22.c vt videā. At illi obtulerūt ei. Et ait illis: Cuiꝰ eſt
Rom.13.b imago hęc ⁊ inſcriptio? Dicūt ei: cęſaris. Rn̄dēs
Mat.22.c Luc.20.c aūt ieſus dixit illis: Reddite igit̄ q̄ ſunt cęſaris:
Deu.23.b cęſari: ⁊ q̄ ſunt dei deo. Et mirabāt̄ ſup eo. Et ve-
nerūt ad eū ſaducęi q̄ dicunt reſurrectionē nō eſſe
⁊ iterrogabāt eū dicētes: Magiſter moyſes nobis
ſcripſit: vt ſi cuiꝰ frater mortuꝰ fuerit ⁊ dimiſerit
vxorem ⁊ filios nō reliquerit: accipiat frater eius
Mat.22.c vxorē ipſius: ⁊ reſuſcitet ſemen fratri ſuo. Septē
Luce.20.c ergo fratres erāt: ⁊ primus accepit vxorē et mor
tuus eſt non relicto ſemine. Et ſecundus accepit
eā: ⁊ mortuus eſt: ⁊ nec iſte reliquit ſemē: ⁊ tertiꝰ
ſimiliter. Et acceperūt eā ſimiliter ſeptē: ⁊ nō re
liquerunt ſemen. Nouiſſima oīm defuncta eſt et
mulier. In reſurrectiōe ergo cū reſurrexerint: cu
ius de his erit vxor? Septē em̄ habuerūt eā vxorē
Et reſpondens ieſus ait illis: Nonne ideo erra-
tis: non ſcientes ſcripturas neq̄ virtutē dei? Cū
em̄ a mortuis reſurrexerint: neq̄ nubent neq̄ nu
C bent̄: ſed ſunt ſicut angeli dei in cęlis. De mortu
Exo.3.b. is aūt ꝙ reſurgāt nō legiſtis in libro moyſi ſup ru
mat.22.c bū: quō dixerit illi deus: inquiens: Ego ſum deus
Ibidē.d. abraā: ⁊ deus iſaac: et deus iacob? Nō eſt deꝰ mor
tuorū ſed viuorū. Uos ergo multū erratis. [d]Et
[d]131 acceſſit vnus de ſcribis: qui audierat illos cōqui-
II rētes. Et videns quoniā bene illis reſpōderit: in-
terrogauit eū: qd̓ eſſet primū oīm mandatū. Je-
Deu.6.a. ſus autē reſpondit ei: quia primum omniū man-
mat.22.d datum eſt. Audi iſrael: dominus deus tuus vnus
eſt: Et diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo
⁊ ex tota anima tua: et ex tota mente tua: et ex to
ta virtute tua. Hoc eſt primū mandatum. Secū
Leui.19.c dū aūt ſimile eſt illi: Diliges proximū tuū ſicut te
[e]132 mat.22.d ipſum. Maius horū aliud mandatū non eſt. [e]Et
X ait illi ſcriba: Bene magiſter in veritate dixiſti: q2
vnus eſt deus: ⁊ nō eſt alius pręter eum. Et vt di
ligatur ex toto corde: ⁊ ex toto intellectu: ⁊ ex to
ta anima: ⁊ ex tota fortitudine diligere proximū:
tanq̄ ſeipſum maius eſt omnibus holocauſtoma
tibus ⁊ ſacrificijs. Jeſus autē videns ꝙ ſapienter

reſpondiſſet: dixit illi: Non es longe a regno dei. mat.22.d
[f]Et nemo iam audebat eum iterrogare. [g]Et rn̄- luce.20.g [f]133
dens Jeſus dicebat docens in templo: Quomo- D II
do dicunt ſcribę chriſtū filiū eſſe Dauid? Ipſe em̄ pſal.109. mat.22.d [g]134
dauid dixit in ſpiritu ſancto: Dixit dominus dn̄o Luc.20.g II
meo ſede a dextris meis. Donec ponā inimicos
tuos ſcabellū pedū tuorū. Ipſe ergo dauid dixit
eū dominū: ⁊ vnde eſt filius eius? Et multa tur- [h]135
ba eum libēter audiuit. [h]Et dicebat eis in doctri Mat.23.c II
na ſua: Cauete a ſcribis qui volunt ī ſtolis ambu Luce.11.f. et.10.g.
lare: ⁊ ſalutari in foro: ⁊ in primis cathedris ſede
re in ſynagogis: ⁊ primos diſcubitus in coenis: q̄
deuorant domos viduarum ſub obtentu prolixę [i]136
orationis. [i]Hi accipient prolixius iudiciū. Et ſe- VIII
dens Jeſus contra gazophilacium: aſpiciebat q̄
modo turba iactaret ęs ī gazophilacium: ⁊ mul-
ti diuites iactabāt multa. Cum veniſſet aūt vna
vidua pauper miſit duo minuta quod eſt q̄drans
Et conuocans diſcipulos ſuos ait illis: Amen di Luce.21.a
co vobis: quoniā vidua hęc pauper plus omnibꝰ
miſit qui miſerunt in gazophilacium. Omnes em̄
ex eo qd̓ abundabat illis miſerunt: hęc vero de pe
nuria ſua oīa q̄ habuit miſit totū victū ſuū. XIII A
ET[a] cum egrederet̄ de templo: ait illi vnꝰ Mat.24.a [a]137
ex diſcipulis ſuis: Magiſter aſpice q̄les Luce.19.g II
lapides: ⁊ q̄les ſtructurę. Et reſpondēs et.21.b.
Jeſus ait illi: Uides has oēs magnas ędificatio
nes. Nō relinquet̄ lapis ſup lapidē qui nō deſtru
atur. [b]Et cū ſederet in monte oliuarū cōtra tem [b]138
plū interrogabāt eū ſeparatim petrus ⁊ iacobus II
⁊ ioannes ⁊ andręas: Dic nobis quando iſta fiēt Mat.24.a
⁊ qd̓ ſignū erit quādo hęc oīa incipient cōſumari Luce.21.b
Et reſpondēs ieſus coepit dicere illis: Uidete ne 1.Cor.3.b
quis vos ſeducat. Multi em̄ venient in noīe meo Ephe.5.b
dicētes: q2 ego ſum ⁊ multos ſeducent. Cū audi Luce.21.d B
eritis aūt bella ⁊ opiniones bellorū ne timueritis. Mat.10.a
Oportet enim hęc fieri: ſed nondum finis. Exur et.24.d
get em̄ gens ſuper gentē: ⁊ regnū ſuper regnū: et Luce.21.d Joan.16.a
erunt terręmotus per loca ⁊ fames. Initium do 2.Cor.11.c
lorum hęc. [c]Uidete autē voſmetipſos. Tradent Mat.10.b [c]139
em̄ vos in cōcilijs: et in ſynagogis vapulabitis: et Luce.12.b et.21.e. I
ante pręſides ⁊ reges ſtabitis propter me in teſti
moniū illis. [d]Et in oēs gentes primū oportet prę [d]140
dicari euangeliū. [e]Et cū duxerint vos tradentes VI
nolite p̄cogitare q̄d loquamini: ſed qd̓ datū vobis [e]141
fuerit in illa hora id loquamini. Nō em̄ vos eſtis II
loquētes: ſed ſpiritꝰ ſanctus. Tradet aūt frater mat.10.et
fratrē in mortē ⁊ pater filiū: ⁊ cōſurgent filij ī pa 14.e.
rentes: ⁊ morte afficient eos. Et eritis odio om-
nibus propter nomē meū. Qui aūt ſuſtinuerit in [f]142
finē: hic ſaluus erit. [f]Cū aūt videritis abominati Dani.9 VI
onē deſolationis ſtantē vbi nō debet: qui legit in [g]143
telligat. Tūc qui in iudęa ſunt fugiāt in montes mat.24.b II
⁊ qui ſup tectū: nō deſcendat in domū: nec introe luce.23.a mat.24.b [h]144
at vt tollat quid de domo ſua: et q̄ in agro erit nō Luc.21.c II
reuertat̄ retro tollere veſtimentū ſuū. [h]Uę autem mat.24.b [i]145
pregnantibus ⁊ nutrientibus in illis diebꝰ. [i]Ora C VI
te vero vt hyeme nō fiat. [k]Erunt em̄ dies illi tri- Ibidem. Luc.17.c [k]146
bulatiōis tales: quales nō fuerunt ab initio crea- mat.24.b II
turę quā cōdidit deus vſq̄ nunc: neq̄ fiet. [l]Et ni [l]147
ſi breuiaſſet dominus dies: nō fuiſſet ſalua omis VI
caro. Sed propter electos quos elegit breuiauit [m]148
dies. [m]Et tunc ſi quis vobis dixerit: Ecce hic eſt II
chriſtus: ecce illic: ne credideritis. [n]Exurgent em̄ [n]149
pſeudochriſti ⁊ pſeudoprophetę: et dabunt ſigna VII
et portenta ad ſeducendos ſi fieri poteſt etiam ele
ctos. Uos ergo videte: Ecce prędixi vobis om- [o]150
nia. [o]Sed in illis diebus poſt tribulationem illam. Johe 2.c II
ſol contenebrabitur: et luna non dabit ſplendorē Ma.24.e
ſuum. Et ſtellę cęli erunt decidentes: Et virtu-

[p]151 Luce.21.e tes quę in cęlis ſunt mouebuntur.[p] Et tunc vi-
II debunt filium hominis venientem in nubibus cũ
virtute multa et gloria. Et tunc mittet angelos
ſuos: et congregabit electos ſuos a quatuor ven
tis: a ſummo terrę vſq; ad ſummum cęli. A ficu
mat.24.c. autem diſcite parabolã. Cum iam ramus eius te
Luce.21.f ner fuerit: et nata fuerint folia: cognoſcis quia in
D proximo ſit ęſtas. Sic et vos cũ videritis hęc fie-
ri: ſcitote q in proximo ſit in oſtijs. Amē dico vo
bis: quoniã nõ tranſibit generatio hęc donec oĩa
mat.24.c. Luce.16.d iſta fiant. Cęlum et terra tranſibunt: verba autē
[q]152 et.21.f. mea non tranſibunt.[q] De die autē illa vel hora ne
II mat.25.c. mo ſcit: neq; angeli in cęlo: neq; filius: niſi pater.
[r]153 Luce.10.a [r]Videte: vigilate et orate. Neſcitis enĩ quando
VI tempus ſit.[s] Sicut homo qui peregre profectus
[s]154 reliquit domum ſuam: ⁊ dedit ſeruis ſuis poteſta
VI tē cuiuſq; operis: ⁊ ianitori pcepit vt vigilet.[t] Vi
[t]155 mat.24.d gilate ergo. Neſcitis enim quando dominus do
.et 25.a mus veniet: ſero: an media nocte: an galli cãtu: an
Luce.2.e. mane: ne cũ venerit repente inueniat vos dormiē
tes. Quod autem vobis dico: omnibus dico: vi-
gilate.

XIIII.

[a]156 A mat.26.a ERat[a] aũt paſcha ⁊ azima poſt biduũ:
I Luc.22.a Et quęrebãt ſummi ſacerdotes ⁊ ſcri
[b]157 Joã.12.a bę quõ eũ dolo tenerēt ⁊ occiderent.[b]
VI mat.26.a Dicebãt autē: nõ in die feſto: ne forte
[c]158 tumultus fiat in populo.[c] Et cũ eſſet bethanię ĩ
I domo ſymonis leproſi ⁊ recumberet: venit muli-
er habens alabaſtrum vnguenti nardi ſpicati pci
oſi: ⁊ fracto alabaſtro effudit ſuper caput eiꝰ. E-
rant autem quidam indigne ferētes intra ſemet
Mat.26.a ipſos: ⁊ dicentes: Ut quid perditio iſta vnguenti
facta eſt? Poterat enĩ vnguentũ iſtud venunda-
ri pluſq trecentis denarijs: ⁊ dari pauperibꝰ. Et
fremabant in eam. Jeſus autem dixit: Sinite eã
mat.26.a Quid illi moleſti eſtis? bonum opus operata eſt
Joã.12.b in me. Semper enim pauperes habetis vobiſcũ:
et cum volueritis poteſtis illis benefacere: me au
tem non ſemper habetis. Quod habuit hęc fecit
[d]Preuenit vngere corpus meum in ſepulturam
[d]159 Mat.26.a Amen dico vobis: vbicunq; prędicatũ fuerit euã
I gelium iſtud in vniuerſo mundo: ⁊ quod fecit hęc
narrabitur in memoriam eius.[e] Et Judas Jſca
[e]160 Mat.29.c riothes vnus de duodecim abijt ad ſummos ſacer
II Luc.22.a B doteſs vt proderet eum illis. Qui audientes gaui
ſiunt: ⁊ promiſerunt ei pecuniam ſe daturos: ⁊ q
rebat quomodo illũ opportune traderet. Et pri
mo die azimorũ quando paſcha imolabant: dicũt
ei diſcipuli: Quo vis eamus ⁊ paremꝰ tibi come-
dere paſcha? Et mittit duos ex diſcipulis ſuis: et
Mat.16.b dicit eis: Jte in ciuitatē et occurret vobis homo
Luc.22.a lagenam aquę baiulans. Sequimini eũ: ⁊ quocũ
q; introierit dicite domino domus: quia magiſter
dicit: Ubi eſt refectio mea: vbi paſcha cũ diſcipu-
lis meis manducē? Et ipſe vobis demõſtrabit cę
naculũ grande ſtratũ: ⁊ illic parate nobis. Et abi
erunt diſcipuli eius ⁊ venerũt in ciuitatē: ⁊ inue-
nerunt ſicut dixerat illis: et parauerunt paſcha.[f]
[f]161 Mat.28.f Veſpere autē facto venit cũ duodecim. Et diſcũ
IIII Luc.22.c bentibus eis ⁊ manducantibus ait ieſus: Amē di
Joan.13.c co vobis: q2 vnus ex vobis tradet me: q mandu-
[g]162 cat mecũ.[g] At illi coeperunt cõtriſtari ⁊ dicere ei
I ſingulatim: Nũquid ego? Qui ait illis:[h] Unꝰ ex
[h]163 duodecim qui intingit mecũ manũ in catino. Et
II filius quidē hoĩs vadit ſicut ſcriptũ eſt de eo.[i] Vę
[i]164 C mat.26.b aũt homini illi per quē filius hoĩs tradet. Bonũ
VI Luc.22.e erat ei ſi natus non fuiſſet homo ille.[k] Et mandu
[k]165 mat.22.c. cantibus illis accepit Jeſus panem: ⁊ benedicēs
I Luc.22.c fregit et dedit eis: et ait: Sumite: hoc eſt corpus
[l]166 1.Cor.11.c meũ.[l] Et accepto calice gratias agens dedit eis.
I

Et biberunt ex illo oẽs. Et ait illis: Hic eſt ſan- Mat.26.c.
guis meus noui teſtamenti: qui pro multis effun
detur. Amen dico vobis: q iam non bibam de ge
nimine vitis vſq; in diem illam: cum illud bibam [m]167
nouum in regno dei.[m] Et hymno dicto exierũt in Mat.26.e VI
montem oliuarũ. Et ait eis Jeſus:[n] Omnes ſcã Joã.18.a. [n]168
dalizabimini in nocte iſta: quia ſcriptũ eſt:[o] Per- Zacha.13.c IIII
cutiam paſtorem: et diſpergētur oues. Sed poſt [o]169
q reſurrexero: pręcedam vos in Galilęam.[p] Pe- VI
trus autem ait illi: Et ſi omnes ſcandalizati fue- Mat.26.c [p]170
rint: ſed non ego. Et ait illi Jeſus: Amen dico ti Luc.22.d I
bi: quia tu hodie ĩ nocte hac priuſq gallus bis vo
cem dederit: ter me es negaturus.[q] At ille ampli [q]171
us loquebatur. Et ſi oportuerit me ſimul cõmo- VI
ri tibi: non te negabo. Similiter et oẽs dicebãt mat.26.d [r]172
[r]Et veniunt in prędium cui nomen gethſemani. I
[s]Et ait diſcipulis ſuis: Sedete hic donec orē. Et mat.26.d. [s]173
aſſumit Petrum ⁊ Jacobum ⁊ Joannem ſecũ: Joã.12.d Mat.26.d VI
Et coepit pauere et tedere. Et ait illis: Triſtis ē Luc.22.d [t]174
anima mea vſq; ad mortem.[t] Suſtinete hic ⁊ vi- Joan.6.c IIII
gilate.[u] Et cum proceſſiſſet paululum procidit ſu mat.26.d [u]175
per terram. Et orabat vt ſi fieri poſſet trãſiret ab Luc.22.e I
eo hora. Et dixit: Abba pater: oĩa tibi poſſibilia Joan.6.e mat.26.d [x]176
ſunt: transfer calicē hunc a me.[x] Sed non qđ ego Joan.6.g I
volo: ſed quod tu.[y] Et venit et inuenit eos dormi Mat.26.d Luc.22.c [y]177
entes. Et ait Petro: Symon dormis? Non po- II
tuiſti vna hora vigilare? Vigilate ⁊ orate: vt non [z]178
intretis in tentationē.[z] Spiritus quidem prom IIII
ptus eſt: caro autem infirma.[a] Et iterum abiens E [a]179
orauit eundem ſermonē: dicens: Et reuerſus de Mat.26.d VI
nuo inuenit eos dormientes. Erãt enim oculi eo-
rum grauati: ⁊ ignorabant quid reſponderēt ei.
Et venit tertio ⁊ ait illis. Dormite iam et requie mat.26.c
ſcite.[b] Sufficit: venit hora: ecce filiꝰ hominis tra Mat.26.e [b]180
datur in manus peccatorũ. Surgite eamus. Ec Luc.22.e III
ce qui me tradet prope eſt.[c] Et adhuc eo loquen- Joã.18.a mat.26.e [c]181
te: venit Judas Jſcariothis vnus de duodecim: I
⁊ cum eo turba multa: cũ gladijs ⁊ lignis a ſum-
mi ſacerdotibus ⁊ ſcribis et ſenioribus. Dederat Mat.26.f
autem traditor ſignum eis dicens:[d] Quemcũq; [d]182
oſculatus fuero ipſe eſt: tenete eum: ⁊ ducite cau- II
te. Et cum veniſſet: ſtatim accedens ad eum: ait:
Rabbi: et oſculatus eſt eum. At illi manus inie-
cerunt in Jeſum ⁊ tenuerũt eum.[e] Unus autem Mat.26.c [e]183
quidam de circunſtantibus educens gladium: p Luce.22.f I
cuſſit ſeruum ſummi ſacerdotis: ⁊ amputauit il- Joan.18.b mat.26.e
li auriculam.[f] Et reſpondens ieſus ait illis: Tan Luce.22.f [f]184
q ad latronem exiſtis cum gladijs et lignis com Joan.18.d I
prehendere me. Quotidie eram apud vos in tem Mat.26.f
plo docens: ⁊ non me tenuiſtis.[g] Sed vt implean [g]185
tur ſcripturę. Tunc diſcipuli eius relinquentes V
eum omnes fugierũt.[h] Adoleſcens autem quidã [h]186
ſequebatur eum amictus ſyndone ſup nudo: ⁊ te X
nuerunt eũ. At ille reiecta ſyndone nudus profu F [i]187
git ab eis.[i] Et adduxerunt Jeſum ad ſummũ ſa- Mar.26.f I
cerdotē. Et cõueniunt omnes ſacerdotes ⁊ ſcri- Luc.22.f
bę et ſeniores.[k] Petrus autē a longe ſecutus eſt Mat.26.f Luce.26.f [k]188
eum vſq; intro in atrium ſummi ſacerdotis. Et Joan.18.c I
ſedebat cum miniſtris ad ignem ⁊ calefaciebat Mat.26.f [l]189
ſe.[l] Summi vero ſacerdotes et omne concilium Luc.22.g II
quęrebant aduerſus Jeſum teſtimonium: vt eũ
morti traderent: nec inueniebant. Multi autem D
teſtimonium falſum dicebant aduerſus eum: et
conuenientia teſtimonia non erant.[m] Et qui- [m]190
dam ſurgentes falſum teſtimonium ferebant VI
aduerſus eũ dicētes: Quoniam nos audiuimus
dicentem: Ego diſſoluam templum hoc ma-
nufactum: et poſt triduum aliud non manufa Mat.26.f
ctum ędificabo. Et non erat conueniēs teſtimo
nium illorũ. Exurgens ſummus ſacerdos in me-

dium interrogauit Jeſum: dicens: Non re-
ſpondes quicq̄ ad ea que tibi obiiciunt ab his?
Ille autem tacebat: et nihil reſpōdit. Rurſum
Mat.26.f ſummus ſacerdos interrogabat eū: et dicit ei:
Luc.22.g Tu es Chriſtus filius dei benedicti? Jeſus aūt
[n]191 Mat.25.f Luc.22.g dixit illi: Ego ſum. [n] Et videbitis filiū hominis
I Joan.6.g ſedentē a dextris virtutis: ⁊ venientē cū nubib⁹
[o]192 celi. [o] Sūmus ſacerdos ſcindens veſtimēta ſua:
VI G ait: [p] Quid adhuc deſideram⁹ teſtes? Audiſtis
[p]193 mat.26.g Luc.22.g blaſphemiā. Quid vobis videtur? Qui oēs con
II mat.26.g. demnauerunt eum eſſe reū mortis. [q] Et coepe-
[q]194 Luc.22.g runt quidā conſpuere in eū: et velare faciē eius:
I Joan.8.d et colaphis eū cedere: et dicere ei: Propheriza.
[r]195 Et miniſtri alapis eū cedebāt. [r] Et cū eſſet Pe
I trus in atrio deorſum: venit vna ex ancillis ſum
mi ſacerdotis. Et cū vidiſſet Petrū calefacien
tem ſe: aſpiciens illum ait: Et tu cū Jeſu Naza
mat.26.g reno eras? At ille negauit: dicēs: Neq̄ ſcio: ne-
[s]196 Luce.22.f q̄ noui q̄d dicas. [s] Et exiit foras ante atrium: ⁊
I Joā.18.c. gallus cātauit. Rurſus aūt cū vidiſſet illū an-
cilla coepit dicere circūſtantibus: quia hic ex il-
lis eſt. At ille iterū negauit. Et poſt puſillū rur
mat.26.g ſus qui aſtabant: dicebant Petro: Vere ex illis
luce.22.g es: nā ⁊ galileus es. Ille autem coepit anathe-
matizare et iurare: quia neſcio hominem iſtum
quem dicitis. Et ſtatim gallus iterū cantauit.
[q]197 [q] Et recordatus eſt Petrus verbi: quod dixe-
II rat ei Jeſus: priuſq̄ gallus cātet bis: ter me ne-
gabis: et coepit flere. XV.

A Et [a] confeſtim mane conſiliū facientes
[a]198 Mat.27.b ſummi ſacerdotes cū ſeniorib⁹ ⁊ ſcri-
II Luce.23.a bis et vniuerſo conſilio: [b] vincientes
[b]199 Joan.18.c Mar.27.b Jeſum duxerūt: et tradiderunt Pi-
I Joan.18.f lato. [c] Et interrogauit eū Pilatus: Tu es rex
[c]200 Judeorū? At ille reſpondens ait illi: Tu dicis.
I [d] Et accuſabāt eū ſummi ſacerdotes in multis.
[d]201 mat.27.b Pilatus autem rurſum interrogauit eum: di-
IIII Joan.19.b cēs: Nō reſpōdes quicq̄? Vide in quātis te ac-
cuſant. Jeſus aūt amplius nihil reſpondit: ita
[e]202 mat.27.c vt miraretur Pilatus. [e] Per diem aūt feſtū ſo-
II Luc.23.c. Joā.18.g. lebat dimittere illis vnū ex vinctis: quēcūq̄ pe-
[f]203 tiſſent. [f] Erat autem qui dicebatur Barrabas:
IIII qui cū ſeditioſis erat vinctus: qui in ſeditiōe fe-
cerat homicidiū. Et cū aſcēdiſſet turba: coepit
rogare: ſicut ſemper faciebat illis. Pilatus aūt
reſpondit eis: et dixit: Vultis dimittam vobis
regem Judeorū? Sciebat eñ: q̄ per inuidiam
[g]204 tradidiſſent eum ſummi ſacerdotes. [g] Pontifi-
I ces autem cōcitauerunt turbā: vt magis Bar-
[h]205 rabā dimitteret eis. [h] Pilatus aūt iterū reſpon
I dens ait illis: Quid ergo vultis faciā regi Ju-
deorū? At illi iterū clamauerunt: Crucifige eū.
[i]206 [i] Pilat⁹ vero dicebat illis: Quid eñ mali fecit?
I mat.27.b Joā.18.g At illi magis clamabant: Crucifige eū. Pilat⁹
Luc.23.c. aūt volēs populo ſatiſfacere: dimiſit illis barra
B bā: ⁊ tradidit eis Jeſum flagellis ceſum: vt cru
[k]207 cifigeret. [k] Milites aūt duxerūt eū intro ī atriū
IIII mat.27.e Joan.19.c pretorii: ⁊ cōuocant totā cohortē: ⁊ induunt eū
Mat.27.c purpura: ⁊ imponūt ei plectētes ſpineā coronā.
[l]208 Joan.19.a Et coeperūt ſalutare eū: Aue rex Judeorū. [l] Et
VI Luc.23.d Joan.19.a percutiebant caput eius harūdine: et conſpue-
bant eum: et ponētes genua adorabāt eum. Et
poſtq̄ illuſerūt ei exuerūt illum purpura: et in-
[m]209 duerunt eum veſtimētis ſuis: ⁊ educunt illum:
I vt crucifigerent eum. [m] Et angariauerunt pre-
mat.27.d Luc.23.b tereuntem quempiam Symonem Syreneum
[n]210 mat.27.d. venientem de villa: patrem Alexandri et Rufi:
I Luc.27.c vt tolleret crucem eius. [n] Et perducunt illum
[o]211 Joā.19.e. mat.27.d in Golgatha locum: quod eſt interpretatū cal-
IIII Joā.19.e. uarie locus. [o] Et dabant ei bibere myrrhatum

vinum: et non accepit. [p] Et crucifigētes eum di mat.27.d. [p]212
uiſerunt veſtimenta eius: mittentes ſortē ſuper Luc.23.e Joā.19.d. I
eis: quis quid tolleret. [q] Erat autē hora tertia: [q]213
et crucifixerunt eū. [r] Et erat titulus cauſe eius C X
inſcriptus: Rex Judeorū. [s] Et cum eo crucifi [r]214
gunt duos latrones: vnū a dextris: ⁊ alium a ſi- I
niſtris. [t] Et impleta eſt ſcriptura que dicit: Et Mat.27.e [s]215
cum iniquis reputatus eſt. [u] Et pretereuntes Luc.23.e I
blaſphemabant eum: mouētes capita ſua: et di- Joā.19.d. [t]216
cētes: Vah: qui deſtruis templum: et in tribus Eſa.53.d. Luc.22.d VIII
diebus reedificas: ſaluum fac temetipſum: de- Mat.27.f [u]217
ſcendens de cruce. [x] Similiter et ſummi ſacer- Luc.23.e. VI
dotes illudentes ad alterutrū cum ſcribis dice Mat.27.f [x]218
bant: Alios ſaluos fecit: ſeipſum non poteſt ſal- Luc.23.e Joā.19.e. II
uum facere. Chriſtus rex Iſrael deſcendat nūc mat.27.e [y]219
de cruce: vt videamus et credamus. [y] Et qui cū II
eo crucifixi erant: conuiciabantur ei. [z] Et facta [z]220
hora ſexta tenebre facte ſunt per totā terram: II
vſq̄ in horam nonam. [a] Et hora nona exclama [a]221
uit Jeſus voce magna: dicens: Eli: Eli: Lam- VI
ma azabthani? Quod eſt interpretatum: Deus
meus: deus meus: vt quid me dereliquiſti? Et
quidam de circūſtantibus audientes dicebant: mat.27.f [b]222
Ecce Eliam vocat. [b] Currens autem vnus et Luc.23.e II
implens ſpongiam aceto: circumponenſq̄ cala Joā.19.f. [c]223
mo potum dabat ei: dicens: [c] Sinite: videamus D I
ſi veniat Elias ad deponendum eum. Jeſus au mat.27.f. [d]224
tem emiſſa voce magna expirauit. [d] Et velum Luc.23.g II
tēpli ſciſſum eſt in duo: a ſummo vſq̄ deorſum. mat.27.f. [e]225
[e] Videns autem cēturio: qui ex aduerſo ſtabat: II
quia ſic clamans expiraſſet: ait: Vere hic homo mat.27.f. [f]226
filius dei erat. [f] Erāt autem et mulieres de lon VI
ge aſpiciētes: inter quas rat Maria magdale-
ne: et Maria iacobi minoris: ⁊ Joſeph mater:
et Salome: et cum eſſet in Galilea ſequebātur
eum: et miniſtrabant ei: et alie mulre que ſimul Mat.28.g [g]227
cum eo aſcēderant Jeroſolymam. [g] Et cū iam Luce.23.g Joā.19.g I
ſero eſſet factū: quia erat paraſceue: quod eſt an
te ſabbathum: venit Joſeph ab Arimathia no-
bilis decurio: qui et ipſe erat expectans regnum
dei. Et audacter introiuit ad Pilatum: et pe-
tiit corpus Jeſu. Pilatus autē mirabatur: ſi
iam obiiſſet. Et accerſito cēturione: interroga- mat.27.g
uit eum: ſi iam mortuus eſſet. Et cū cognouiſ- Luce.23.g [h]228
ſet a cēturione: donauit corp⁹ Joſeph. [h] Joſeph Joā.19.g. mar.27.g VI
autem mercatus ſyndonem: et deponens eum
inuoluit ſyndoni: et poſuit eum in monumēto:
quod erat exciſum de petra: et aduoluit lapidē [i]229
ad oſtium monumenti. [i] Maria autem Ma- I
gdalene et Maria ioſeph aſpiciebant vbi pone
retur. XVI.

Et [a] cum tranſiſſet ſabbathū: Ma A [a]230
ria Magdalene et Maria Jaco- VIII
bi ⁊ Salome emerunt aromata: vt
venientes vngerēt Jeſum. [b] Et val [b]231
de mane vna ſabbathorum veniūt I
ad monumētū orto iā ſole. Et dicebāt adiuicē: mat.28.a
Quis reuoluet nobis lapidē ab oſtio monumē- Luc.24.a Joa.20.a
ti? Et reſpiciētes vidērt reuolutū lapidē. Erat
q̄ppe magn⁹ valde: ⁊ītroeūtes ī monumētū: vi
derūt iuuenē ſedētē ī dextris: coopertū ſtola cā
dida: ⁊ obſtupuerūt. [c] Qui dicit illis: Nolite ex B [c]232
paueſcere. Jeſum queritis nazarenū crucifixū: II
ſurrexit: nō eſt hic. Ecce loc⁹ vbi poſuerūt eum. mat.28.a
Sed ite dicite diſcipulis eius: ⁊ petro: q̄a prece luce.24.a
det vos in Galileam. Ibi eum videbitis: ſicut
dixi vobis. [d] At ille exeuntes fugierunt de mo- [d]233
numento. Inuaſerat enim eas timor et pauor: II
⁊ nemini quicq̄ dixerūt. Timebāt eñ. Surgēs mat.28.b
aūt ieſus mane p̄ma ſabbati: apparuit p̄mo ma-

riȩ magdalenȩ: de qua eiecerat ſeptē dȩmonia.
Illa vadens nunciauit his qui cum eo fuerant
mat. 24 b lugentibus et flentibus. Et illi audientes quia
e234 VII viueret: ⁊ viſus eēt ab ea: nō crediderūt. c Poſt
hec autem duobus ex eis ambulantibꝰ: oſtēſus
c eſt in alia effigie euntibus in villam: et illi eun-
tes nunciauerunt cȩteris: nec illis crediderūt.
f235 X f Nouiſſime autem recumbentibus illis vnde-
cim apparuit: et exprobrauit incredulitatē illo
rum et duriciam cordis: quia his qui viderant
eum reſurrexiſſe: non crediderūt. Et dixit eis:
D Euntes in mūdum vniuerſum: prȩdicate euan
gelium omni creaturȩ. Qui crediderit ⁊ bapti-
zatus fuerit: ſaluus erit: qui vero nō crediderit:
Actu. 1 b condemnabitur. Signa autem eos qui credide
Luc. 24 g rint: hȩc ſequentur: In nomine meo dȩmonia
Apoc. 11 c eijcient: linguis loquentur nouis: ſerpentes tol
lent: ⁊ ſi mortiferū quid biberint: non eis noce-
bit. Super ȩgros manus imponēt: ⁊ bene habe
bunt. Et dominus quidem Ieſus poſtꝙ locutꝰ
eſt eis: aſſumptus eſt in cȩlū: et ſedet a dextris
dei. Illi autem profecti prȩdicauerūt vbiqȝ do-
mino cooperante: et ſermonem confirmante: ſe
quentibus ſignis. Finis.

¶ Prȩfatio beati Hieronymi in Euangelium ſcḋm Lucam.

Lucas ſyrus natiōe antiochēſis: arte medicus: diſcipulus apoſtolorū: poſtea Paulū ſecutus: vſqȝ ad conſummationem eius ſeruiēs domino ſine crimine. Nam neqȝ vxorem vnꝙ habēs: neqȝ filios: ſeptuaginta et quattuor annorum obijt in Bythinia plenus ſpirituſancto. Qui cū iā ſcripta eſſent euangelia: per Matthȩum quidem in Iudȩa: per Marcū aūt in Italia: ſancto inſtigante ſpiritu in Achaiȩ partibus hoc ſcripſit euangeliū: ſignificās etiā ipſe in principio ante ſuū alia eſſe deſcripta. Cui extra ea q̄ ordo euāgelicȩ diſpoſitiōis expoſcit: ea maxīe neceſſitas laboris fuit: vt primū grȩcis fidelibꝰ oīni pphetatione vēturi in carnem dei Chriſti manifeſta eſſet humanitas: ne iudaicis fabulis attēti: ī ſolo legis deſiderio tenerent̄: vel ne hȩreticis fabulis et ſtultis ſollicitationibus ſeducti exciderēt a veritate: elaboraret. Dehinc vt in pricipio euāgelij Ioannis natiuitate prȩſumpta: cui euāgeliū ſcriberet: ⁊ in quo electꝰ ſcriberet: indicaret: cōteſtans in ſe cōpleta eſſe: quȩ eſſent ab alijs inchoata. Cui ideo poſt baptiſmū filij dei a perfectione generatiōis in Chriſto impletȩ: repetendȩ a pricipio natiuitatis humanȩ poteſtas permiſſa eſt: vt requirentibꝰ demōſtraret: in quo apprehēdens erat p Nathan filiū David: introitu recurrētis in deū generatiōis admiſſo inſperabilis dei: vt prȩdicās ī hominibꝰ Chriſtū ſuū perfecti opus hoīs redire in ſe p filiū faceret: qui per dauid patrē veniētibꝰ iter p̄bebat ī chriſto. Cui Lucȩ nō immerito etiā ſcribendorū actuū apoſtolorū poteſtas in miniſterio dat̄: vt deo in deū pleno: ⁊ filio perditiōis extincto: oratiōe ab ipſis aplīs facta: ſorte dn̄icȩ electiōis numerus cōpleret̄. Sicqȝ Paulꝰ cōſummationē aplīcis actibꝰ daret: ꝙdiu cōtra ſtimulū recalcitrantē dn̄s elegiſſet. Qđ ⁊ legētibꝰ ⁊ requirētibꝰ deū: ⁊ ſi p ſingula expediri a nobis vtile fuerat: ſciēs tamē: ꝙ operātē agricolā oporteat p̄mū de fructibꝰ ſuis edere: vitauimꝰ publicā curioſitatē: ne nō tā volētibus deū demōſtrare videremur: ꝙ̄ faſtidientibus prodidiſſe.

Euangeliū ſecundū Lucam.

Caput. I.

Quoniā quidem A
multi conati ſunt ordinare
narrationem: quȩ in nobis
completȩ ſunt rerū: ſicut tra
diderūt nobis: qui ab initio
ipſi viderunt: et miniſtri fue
rūt ſermonis: viſuȝ eſt ⁊ mihi aſſecuto oīa a prin
cipio diligenter ex ordine tibi ſcribere optime
Theophile: vt cognoſcas eorū verborū: de qui-
bus eruditus es veritatem. Fuit a in diebus he- a1 X
rodis regis Iudȩȩ ſacerdos quidam nomine
Zacharias: de vice Abia: et vxor illius de filiabꝰ
Aaron: ⁊ nomen Eliſabeth. Erant autem am-
bo iuſti ante deū: incedentes in omnibus man-
datis et iuſtificationibus domini ſine querela:
et non erat illis filius: eo ꝙ eſſet Eliſabeth ſteri-
lis: et ambo proceſſiſſent in diebus ſuis. Factū
eſt autē cum ſacerdotio fungeretur Zacharias
in ordine vicis ſuȩ ante deū: ſcḋm conſuetudinem
ſacerdotij: ſorte exijt vt incēſum poneret: īgreſ
ſus in templū domini. Et omnis multitudo po
puli erat orans foris hora incēſi. Apparuit aūt
illi angelus domini ſtās a dextris altaris incen-
ſi. Et Zacharias turbatus eſt videns: et timor
irruit ſuper eum. Ait autem ad illum angelus:
Ne timeas Zacharia: quoniā exaudita eſt de-
precatio tua: et vxor tua Eliſabeth pariet tibi fi
lium: et vocabis nomen eius Ioannem. Et erit B
gaudium tibi ⁊ exultatio: et multi in natiuitate
eius gaudebunt. Erit enim magnus corā dn̄o:
vinū ⁊ ſicerā non bibet: ⁊ ſpirituſancto replebit̄
adhuc ex vtero matris ſuȩ: ⁊ multos filior iſra
el cōuertet ad dominū deū ipſorū: ⁊ ipē prȩcedet
ante illū in ſpiritu ⁊ virtute Eliȩ: vt conuertat
corda patrū in filios: ⁊ incredulos ad prudētiā
iuſtorū: parare dn̄o plebē perfectā. Et dixit Za
charias ad angelū: Unde hoc ſciam: ego enim Gen. 18. b
ſum ſenex: et vxor mea proceſſit in diebus ſuis. Judi. 13. b
Et reſpōdēs angelꝰ dixit ei: Ego ſum Gabriel
qui aſto ante deū: ⁊ miſſus ſuȝ loqui ad te: ⁊ hȩc
tibi euāgelizare. Et ecce eris tacēs: ⁊ nō poteris
loqui vſqȝ in diē quo hȩc fiāt: pro eo ꝙ nō credi-
diſti verbis meis quȩ implebunt̄ in tēpore ſuo.
Et erat plebs expectās Zachariā: ⁊ mirabātur
ꝙ tardaret ipſe in tēplo. Egreſſus aūt nō pote- C
rat loqui ad illos: ⁊ cognouerūt ꝙ viſionē vidiſ-
ſet in tēplo. Et ipſe erat innuēs illis: ⁊ permāſit
mutus. Et factū eſt: vt impleti ſunt dies officij
eius: abijt in domum ſuam. Poſt hos aūt dies
cōcepit Eliſabeth vxor eius: ⁊ occultabat ſe mē
ſibus quinqȝ: dicēs: Quia ſic fecit mihi dn̄s ī die
bus: quibꝰ reſpexit auferre opprobriū meū īter
hoīes. In menſe aūt ſexto miſſus eſt angelꝰ Ga Mat. 1. e
briel a deo ī ciuitatē galilȩȩ: cui nomē nazareth: Judi. 3. c
ad virginē deſpōſatā viro: cui nomē erat ioſeph
de domo David: et nomē virginis Maria. Et
ingreſſus angelus ad eā: dixit: Aue gratia ple-
na: dominus tecū: benedicta tu in mulieribus.
Quȩ cū audiſſet: turbata eſt in ſermone eius: et
cogitabat: qualis eſſet iſta ſalutatio. Et ait an-
gelus ei: Ne timeas Maria: inueniſti eīm gra-
tiam apud deū. Ecce cōcipies ī vtero: et paries Eſa. 7. c
filium: et vocabis nomen eius Ieſum. Hic erit Mat. 1. d
magnus: et filius altiſſimi vocabitur. Et dabit Mich. 4 c D
illi dominus deus ſedem David patris eius: et

regnabit in domo Jacob in ęternũ: et regni eiꝰ
non erit finis. Dixit autẽ Maria ad angelum:
Esa.6.d. Quomodo fiet iſtud: quoniam virũ non cogno
ſco? Et reſpondens angelus dixit ei: Spirituſ-
ſanctus ſuperueniet in te: et virtus altiſſimi ob
umbrabit tibi. Jdeoq; ⁊ quod naſcet᷑ ex te ſan-
ctum: vocabit᷑ filius dei. Et ecce Eliſabeth co-
gnata tua ⁊ ipſa concepit filiũ in ſenectute ſua.
Et hic menſis eſt ſextus illi quę vocatur ſteri-
lis: q̃a nõ erit ĩpoſſibile apud deũ om̃e verbũ. Di
xit aũt Maria: Ecce ancilla dñi: fiat mihi ſm
verbũ tuũ. Et diſceſſit ab illa angelꝰ. Exurgẽs
aũt Maria in diebꝰ illis: abijt ĩ mõtana cũ feſti
natione ĩ ciuitatẽ Juda: ⁊ intrauit ĩ domũ Za-
charię: ⁊ ſalutauit Eliſabeth. Et factũ eſt: vt au
diuit ſalutationẽ Marię Eliſabeth: exultauit
infans in vtero eiꝰ. Et repleta eſt ſpirituſancto
eliſabeth: ⁊ exclamauit voce magna: ⁊ dixit: Be
nedicta tu ĩter mulieres: ⁊ benedictus fructus
ventris tui. Et vnde hoc mihi: vt veniat mater
E dñi mei ad me? Ecce em̃ vt facta eſt vox ſaluta-
tionis tuę in auribus meis: exultauit in gaudio
infans ĩ vtero meo. Et beata quę credidiſti: q̃m
perficient᷑ ea q̃ dicta ſunt a dño. Et ait Maria:
Magnificat aĩa mea dñm. Et exultauit ſpiri-
tus meus: ĩ deo ſalutari meo. Quia reſpexit hu
militatẽ ancillę ſuę: ecce em̃ ex hoc beatã me di-
cent oẽs generatiões. Quia fecit mihi magna q̃
potẽs eſt: ⁊ ſanctũ nomen eius. Et miſericordia
eius a progenie in progenies: timentibus eum.
Fecit potẽtiã in brachio ſuo: diſperſit ſuperbos
mente cordis ſui. Depoſuit potentes de ſede: et
exaltauit humiles. Eſuriẽtes impleuit bonis:
⁊ diuites dimiſit inanes. Suſcepit Jſrael pue-
rum ſuum: memorari miſericordię ſuę. Sicut
locutus eſt ad patres noſtros: Abraam et ſemi-
ni eius in ſęcula. Manſit aũt Maria cum illa
F quaſi mẽſibꝰ tribꝰ: ⁊ reuerſa eſt ĩ domũ ſuã. Eli
ſabeth aũt impletũ eſt tẽpus pariẽdi: et peperit
filiũ. Et audierũt vicini ⁊ cognati eiꝰ: quia ma-
gnificauit dñs miſericordiã ſuã cũ illa: et cõgra
tulabãtur ei. Et factũ eſt in die octauo venerũt
circũcidere puerũ: ⁊ vocabant eũ noĩe patris ſui
Zachariã. Et reſpõdens mater eius dixit: Ne-
quaꝗ: ſed vocabit᷑ Joannes. Et dixerũt ad illã:
Quia nemo eſt in cognatiõe tua: qui vocet᷑ hoc
nomine. Jnnuebãt aũt patri eius: quẽ vellet vo
cari eũ. Et poſtulans pugillarẽ ſcripſit: dicens:
Joannes eſt nomẽ eius. Et mirati ſunt vniuer
ſi. Apertum eſt aũt ilico os eiꝰ ⁊ lingua eiꝰ: ⁊ lo-
quebatur benedicẽs deũ. Et factꝰ eſt timor ſuꝑ
oẽs vicinos eoꝝ: ⁊ ſuꝑ oĩa mõtana Judęę: ⁊ di
uulgabãtur oĩa verba hęc. Et poſuerũt oẽs qui
audierãt ĩ corde ſuo: dicẽtes: Quiſputas puer
iſte erit? etem̃ manꝰ domini erat cũ illo. Et Za
charias pater eius repletus eſt ſpirituſancto: et
prophetauit dicẽs: Benedictꝰ dominus deus
Jſrael: q̃a viſitauit et fecit redemptionẽ plebis
G ſuę. Et erexit cornu ſalutis nobis: in domo Da
uid pueri ſui. Sicut locutꝰ eſt per os ſanctorũ:
qui a ſęculo ſunt prophetaꝝ eius. Salutẽ ex ini
micis noſtris: ⁊ de manu oĩm qui oderunt nos.
Ad faciendã miſericordiã cũ patribus noſtris:
⁊ memorari teſtamẽti ſui ſancti. Juſiurandum
quod iurauit ad Abraam patrẽ noſtrũ: daturũ
ſe nobis. Vt ſine timore de manu inimicorũ no
ſtrorum liberati: ſeruiamus illi. Jn ſanctitate ⁊
iuſtitia corã ipſo: omnibus diebus noſtris. Et
tu puer propheta altiſſimi vocaberis: pręibis
enim ante faciem domini parare vias eius. Ad
dandam ſcientiã ſalutis plebi eius: in remiſſio-
nem peccatorũ eorũ. Per viſcera miſericordię
dei noſtri: in quibus viſitauit nos oriẽs ex alto.
Jlluminare his qui in tenebris ⁊ in vmbra mor
tis ſedent: ad dirigẽdos pedes noſtros in viam
pacis. Puer autem creſcebat: et confortabatur 1.Reg.2.
ſpiritu: ⁊ erat in deſertis vſq; in diem oſtẽſionis
ſuę ad Jſrael. II.

F Actum eſt aũt in diebꝰ illis: exijt edi- A
ctum a cęſare Auguſto: vt deſcribere
tur vniuerſus orbis. Hęc deſcriptio
prima facta eſt a pręſide Syrię Cy-
rino. Et ibãt oẽs vt profiterent᷑ ſinguli in ſuam
ciuitatẽ. Aſcẽdit autem ⁊ Joſeph a Galilęa de
ciuitate Nazareth in Judęam in ciuitatẽ Da-
uid: quę vocat᷑ Bethlehem: eo ꝙ eſſet de domo
et familia Dauid: vt profiteretur cum Maria
deſpõſata ſibi vxore pręgnãte.[a] Factũ eſt autem Mat.1.c
cum eſſent ibi: impleti ſunt dies vt pareret: ⁊ pe et.2.a.
perit filiũ ſuũ primogenitũ: ⁊ pannis eum inuol
uit.[b] Et reclinauit eũ in pręſepio: quia non erat B
ei locus in diuerſorio. Et paſtores erãt ĩ regiõe
eadẽ vigilantes: ⁊ cuſtodientes vigilias noctis
ſuper gregem ſuũ. Et ecce angelus domini ſte-
tit iuxta illos: ⁊ claritas dei circũfulſit illos: ⁊ ti
muerũt timore magno. Et dixit illis angelus:
Nolite timere. Ecce enim euãgelizo vobis gau
dium magnũ: quod erit omni populo: quia na-
tus eſt nobis hodie ſaluator: q̃ eſt Chriſtꝰ dñs
in ciuitate Dauid. Et hoc vobis ſignum: Jnue
nietis infantem pannis inuolutũ: et poſitum in
pręſepio. Et ſubito facta eſt cũ angelo multitu-
do militię cęleſtis: laudantium deum: et dicen-
tium: Gloria in altiſſimis deo: ⁊ in terra pax ho
minibus bonę voluntatis. Et factũ eſt: vt diſceſ C
ſerunt ab eis angeli in cęlũ: paſtores loquebant᷑
adinuicẽ: Trãſeamus vſq; Bethlehẽ: et videa-
mus hoc verbũ quod factũ eſt: quod dominus
oſtendit nobis. Et venerunt feſtinantes: ⁊ inue
nerunt Mariam et Joſeph: ⁊ infantẽ poſitũ in
pręſepio. Videntes aũt cognouerũt de verbo:
quod dictũ erat illis de puero hoc: ⁊ omnes qui
audierunt mirati ſunt: ⁊ de his quę dicta erãt a
paſtoribus ad ipſos. Maria autẽ conſeruabat Jnfra.eo.
oĩa verba hęc: conferens in corde ſuo. Et reuer
ſi ſunt paſtores glorificãtes ⁊ laudantes deũ in
omnibus quę audierãt ⁊ viderãt: ſicut dictũ eſt
ad illos. Et poſtꝗ cõſummati ſunt dies octo: vt
circũcideret᷑ puer: vocatũ eſt nomen eiꝰ Jeſus.
Quod vocatũ eſt ab angelo: priuſꝗ in vtero con Leuit. 12. b.
ciperetur. Et poſtꝗ ĩpleti ſunt dies purgatiõis
eius ſm legẽ Moyſi: tulerunt illũ in Jeruſalẽ: D
vt ſiſterent eum domino: ſicut ſcriptũ eſt in lege Exo.34.c
domini: quia omne maſculinũ adaperiẽs vuluã
ſanctũ domino vocabitur. Et vt darent hoſtiã:
ſm quod dictum eſt in lege domini: par turtu-
rum: aut duos pullos columbarũ. Et ecce ho-
mo erat in Jeruſalem: cui nomen Symeon: et
homo iſte iuſtus et timoratus: expectans con-
ſolationem Jſrael: et ſpirituſſanctus erat in
eo: et reſponſum acceperat Symeon in ſpiritu
ſancto: non viſurum ſe mortem: niſi prius vide-
ret Chriſtũ domini. Et venit in ſpiritu in tem-
plum. Et cum inducerent puerum Jeſum pa-
rentes eius: vt facerent ſecundum conſuetudi-
nem legis pro eo: et ipſe accepit eum in vlnas
ſuas: et benedixit deum: et dixit: Nunc dimit-
tis ſeruum tuum domine: ſecundum verbum
tuum in pace. Quia viderunt oculi mei ſalu-
tare tuum. Quod paraſti ante faciem omnium E

populoꝝ. Lumen ad reuelationē gentiū: ⁊ glo
riam plebis tue Iſrael. Et erāt pater ei⁹ ⁊ ma-
ter mirātes ſuper his que dicebātur de illo. Et
benedixit illis Symeō: ⁊ dixit ad Mariam ma
Zacha.14.d tre eius: Ecce poſitus eſt hic in ruinā: ⁊ in reſur
rectionē multoꝝ in Iſrael: ⁊ in ſignū cui cōtra
dicetur. Et tuā ipſius animam pertrāſibit gla
dius: vt reuelentur ex multis cordibus cogita-
tiones. Et erat Anna prophetiſſa filia phanuel
de tribu Aſer: hec proceſſerat in dieb⁹ multis: ⁊
vixerat cū viro ſuo annis ſeptē a vginitate ſua:
E ⁊ hec vidua vſq; ad annos octogintaquatuor:
que non diſcedebat de tēplo ieiuniis ⁊ obſecra-
F tionibus: ſeruiēs nocte ac die. Et hec ipſa hora
ſuperueniēs cōfitebatur dño: ⁊ loquebatur de illo omi
bus q̄ expectabāt redēptionē Jeruſalē. Et vt
perfecerūt omnia ſm legem dñi: reuerſi ſunt in
Galileā: in ciuitatē ſuā nazareth. Puer autem
creſcebat ⁊ confortabatur plenus ſapientia: ⁊ gra
tia dei erat in illo. Et ibāt parētes eius per oēs
annos in Jeruſalē in die ſolēni paſche. Et cum
factus eſſet annoꝝ duodecim: aſcendentibus il
lis Jeroſolymā ſm conſuetudinē diei feſti: con
ſummatiſq; diebus cum redirent: remāſit puer
Jeſus in Jeruſalem: ⁊ non cognouerūt paren-
tes eius. Exiſtimātes aūt illū eſſe in comitatu:
venerunt iter diei: ⁊ requirebant eū inter cogna
G tos ⁊ notos: et non inuenientes regreſſi ſunt in
Jeruſalem: requirentes eū. Et factū eſt poſt tri
Mat.7.d duum: inuenerunt illū in templo ſedentē in me-
Mar.1.c dio doctoꝝ: audientē illos et interrogātē eos.
[c] 4 [c]Stupebāt aūt oēs qui eū audiebant ſuper pru
II dentia et reſponſis eius: et videntes admirati
[d] 5 ſunt. [d]Et dixit mater eius ad illum: Fili quid fe
X infra.18.f. ciſti nobis ſic? Ecce pater tuus ⁊ ego dolentes
querebamus te. Et ait ad illos: Quid eſt ꝙ me
querebatis? Neſciebatis: quia in his que pa-
ſupra.eo. tris mei ſunt: oportet me eſſe? Et ipſi non intel
1.Reg.2.a lexerunt verbū quod locutus eſt ad eos. Et de-
ſcendit cum eis: ⁊ venit Nazareth: ⁊ erat ſubdi
tus illis. Et mater eius cōſeruabat omnia ver-
ba hec ī corde ſuo. Et Jeſus proficiebat ſapien-
tia ⁊ etate ⁊ gratia apud deū ⁊ homines. III.
A Anno[a] autem quintodecimo imperii
[a] 6 Tyberii Ceſaris: procurāte Pōtio
III Pilato Judeā: tetrarcha aūt Gali-
lee Herode: Philippo aūt fratre ei⁹
tetrarcha Ituree ⁊ traconitidis regiōis: ⁊ Ly
ſania abiline tetrarcha ſub principibus ſacerdo
Mat.3.a tum Anna ⁊ Caypha: factū eſt verbū dñi ſup io-
[b] 7 Mar.1.a annem zacharie filiū in deſerto. [b]Et venit ī oēm
I Joan.3.e. regionē Jordanis: predicās baptiſmū poenitē
Eſa.49.a. tie in remiſſionē peccatoꝝ: ſicut ſcriptū eſt in li
Mat.3.a bro ſermonū Eſaie prophete: Vox clamātis in
Mar.1.a deſerto: Parate viā dñi: rectas facite ſemitas
Joan.1.c. eius. Omnis vallis implebitur: ⁊ omnis mons
B ⁊ collis humiliabitur. Et erūt praua ī directa:
[c] 8 ⁊ aſpera in vias planas: et videbit oīs caro ſalu-
V Mat.3.b tare dei. [c]Dicebat ergo ad turbas: que exibant
vt baptizarētur ab ipſo: Genimina viperarū: q̄s
oſtēdit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo
fructus dignos poenitētie: ⁊ ne coeperitis dice
re: patrē habemus Abraam. Dico eñ vobis: q̄a
poteſt deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios
Abrae. Jam enim ſecuris ad radicem arboꝝ
poſita eſt. Omnis ergo arbor non faciēs fructū
[d] 9 bonum excidetur: ⁊ in ignem mittetur. [d]Et in-
X C terrogabant eum turbe: dicētes: Quid ergo fa
ciemus? Reſpondens autem dicebat illis: Qui
habet duas tunicas: det non habenti: et qui ha-
bet eſcas: ſimiliter faciat. Venerunt aūt ⁊ publi
cani vt baptizarētur: ⁊ dixerunt ad illum: Ma
giſter quid faciemus? At ille dixit ad eos: Ni-
hil amplius ꝙ quod conſtitutū eſt vobis facia-
tis. Interrogabāt autem eū ⁊ milites: dicētes:
Quid faciemus et nos? Et ait illis: Neminem
concutiatis: neq; calumniam faciatis. Et con-
tenti eſtote ſtipendiis veſtris. Exiſtimante aūt Mat.3.c.
populo et cogitantibus omnibus in cordibus Mat.1.a
ſuis de Joanne: ne forte ipſe eſſet Chriſtus: re- Joan.1.d. Mat.3.c
ſpondit Joannes: dicens omnibus: [e]Ego qui- [e] 10
dem aqua baptizo vos: veniet autē fortior me: D I
cuius non ſum dignus ſoluere corrigiam calcia
mentoꝝ eius: ipſe vos baptizabit in ſpirituſan- Mat.14.c
cto et igni. [f]Cuius ventilabrū in manu eius: et Mar.6.c. [f] 11
purgabit aream ſuā: ⁊ congregabit triticum in V
horreum ſuū: paleas autē cōburet igni inextin-
guibili. Multa quidem ⁊ alia exhortās euāgeli [g] 12
zabat populo. [g]Herodes aūt tetrarcha cū corri II
peretur ab illo de Herodiade vxore fratris ſui:
⁊ de omnib⁹ malis que fecit Herodes adiecit ⁊
ſuper hec omnia: et incluſit Joannem in carce- [h] 13
rem. [h]Factū eſt autē cum baptizaretur omnis Mat.3.d. I
populus: ⁊ Jeſu baptizato ⁊ orante: apertū eſt Joan.1.a
celum: ⁊ deſcēdit ſpirituſſanctus corporali ſpe- E
cie ſicut columba in ipſum. Et vox de celo facta
eſt: Tu es filius meus dilectus: in te complacui
mihi. [i]Et ipſe Jeſus erat incipiēs quaſi annoꝝ Mat.1.a. [i] 14
triginta: vt putabatur fili⁹ ioſeph: q̄ fuit heli: qui III
fuit matath: q̄ fuit leui: qui fuit melchi: qui fuit
ianne: qui fuit ioſeph: qui fuit matathie: q̄ fuit F
amos: qui fuit nahum: qui fuit heſli: q̄ fuit nage:
qui fuit maath: q̄ fuit matathie: q̄ fuit ſemei: qui
fuit ioſeph: q̄ fuit iuda: q̄ fuit iohanna: q̄ fuit re-
za: q̄ fuit zorobabel: q̄ fuit ſaalthiel: qui fuit neri:
qui fuit melchi: q̄ fuit addi: q̄ fuit choſan: q̄ fuit
helmodan: q̄ fuit her: q̄ fuit ieſu: qui fuit eliezer:
qui fuit iorim: q̄ fuit mathat: qui fuit leui: q̄ fuit
ſymeon: qui fuit iuda: qui fuit ioſeph: qui fuit io
na: qui fuit eliachim: qui fuit melea: qui fuit mē G
na: qui fuit mathata: qui fuit nathan: q̄ fuit Da-
uid: qui fuit ieſſe: q̄ fuit obed: qui fuit booz: qui
fuit ſalmō: qui fuit nahaſon: qui fuit aminadab:
qui fuit aram: qui fuit eſrom: qui fuit phares: q̄
fuit iuda: qui fuit iacob: qui fuit iſaac: qui fuit
abraam: qui fuit thare: qui fuit nachor: q̄ fuit ſe
rug: q̄ fuit ragau: q̄ fuit phalech: qui fuit heber:
qui fuit ſale: qui fuit chaynan: q̄ fuit arphaxad:
qui fuit ſem: q̄ fuit noe: qui fuit lamech: qui fuit
mathuſale: qui fuit henoch: qui fuit iared: q̄ fuit
malalehel: qui fuit chaynan: qui fuit enos: qui
fuit ſeth: qui fuit adam: qui fuit dei. IIII.
Jeſus autē[a] plenus ſpirituſancto re- A [a] 15
greſſus eſt a Jordane. Et agebatur in II
ſpiritu in deſertū diebus quadragin- Mat.4.a Mar.1.b [b] 16
ta: ⁊ tentabatur a diabolo. [b]Et nihil mā Deu.8.a V
ducauit in dieb⁹ illis. Et cōſummatis illis eſu
riit. Dixit aūt illi diabol⁹: Si fili⁹ dei es: dic la-
pidi huic vt panis fiat. Et reſpōdit ad illū ieſus:
Scriptū eſt: q2 nō ī pane ſolo viuet hō: ſed ī omi
verbo dei. Et duxit illū diabol⁹ in montē excel-
ſum: ⁊ oſtēdit illi omnia regna orbis terre in mo
mento tēporis: ⁊ ait illi: Tibi dabo poteſtatem
hanc vniuerſam ⁊ gloriā illoꝝ: quia mihi tradi
ta ſunt: ⁊ cui volo do illa. Tu ergo ſi procidens
adoraueris corā me: erūt tua oīa. Et reſpōdēs B
Jeſus dixit illi: Scriptū eſt: Dominū deū tuū
adorabis: ⁊ illi ſoli ſeruies. Et duxit illū in ieru Deu.6.b
ſalē: ⁊ ſtatuit eū ſup pinnaculū tēpli: ⁊ dixit illi: Mar.4.a.
Si fili⁹ dei es: mitte te hinc deorſum. Scriptū

Psal. 90 eſt enĩ: ꝙ angelis ſuis mãdauit de te: vt cõſeruẽt
te: ⁊ q̃a in manib⁹ tollẽt te: ne forte offendas ad
lapidẽ pedẽ tuũ. Et reſpõdens ieſus ait illi: Di
Deu.6.c ctum eſt: Nõ tẽtabis dominũ deũ tuũ. Et con-
Mat.4.d ſummata omni tẽtatione: diabol⁹ receſſit ab illo
[c]17 Mar.3.a. Joan.6.a vſq; ad tẽpus. [c]Et egreſſus eſt Jeſus in virtute
I C ſpirit⁹ in galileã: ⁊ fama exijt per vniuerſam re-
Mar.13.g gionem de illo. Et ipſe docebat ĩ ſynagogis eo-
[d]18 rũ: ⁊ magnificabatur ab omnibus. [d]Et venit Naza
X reth: vbi erat nutritus: ⁊ intrauit ſm cõſuetudi
nem ſuã die ſabbathi in ſynagogã: ⁊ ſurrexit le-
gere. Et tradit⁹ eſt illi liber Eſaię ꝓphetę. Et
Eſaie.61.a vt reuoluit librũ: inuenit locũ: vbi ſcriptũ erat:
Spiritus dñi ſuper me: eo ꝙ vnxit me: euange-
lizare pauperib⁹ miſit me: ſanare contritos cor
de: prędicare captiuis remiſſionẽ: ⁊ cęcis viſũ:
dimittere cõfractos in remiſſionẽ: prędicare an
num domini acceptũ ⁊ diẽ retributionis. Et cũ
plicuiſſet librum: reddidit miniſtro: ⁊ ſedit. Et
D omniũ in ſynagoga oculi erãt intẽdentes in eũ.
Mar.6.a Joan.4.f Coepit aũt dicere ad illos: q̃a hodie impleta eſt
[e]19 Mat.13.g hęc ſcriptura in auribus veſtris. [e]Et oẽs teſti-
I Joan.6.c monium illi dabant: ⁊ mirabãtur in verbis gra
Mat.13.g Mar.6.a. tię: quę ꝓcedebãt de ore ipſius: ⁊ dicebãt: Nõ-
[f]20 Joan.4.f. ne hic eſt filius Joſeph? Et ait illis: [f]Vtiq; dice
I 3.reg.17.b tis mihi hãc ſimilitudinẽ: Medice cura teipm̃.
Quãta audiuimus facta ĩ capharnaũ: fac et hic
[g]21 in patria tua. Ait aũt: [g]Amẽ dico vobis: q̃a ne-
I mo ꝓpheta accept⁹ eſt in patria ſua. [h]In verita
[h]22 te dico vobis: multę vidnę erant in diebus elię
X in iſrael: quãdo clauſum eſt cęlũ annis tribus et
menſib⁹ ſex: cũ facta eſſet fames magna in omni
terra: ⁊ ad nullã illaꝝ miſſus eſt elias: niſi ĩ ſare
E pta ſydonię ad mulierẽ viduã. Et multi leproſi
4.reg.4.d erãt ĩ iſrael ſub eliſęo ꝓpheta: ⁊ nemo eoꝝ mũda
tus eſt niſi nahamã ſyr⁹. Et repleti ſunt oẽs ĩ ſy
nagoga ira hęc audiẽtes. Et ſurrexerũt ⁊ eiece
rũt illũ extra ciuitatẽ: et duxerũt illũ vſq; ad ſup
ciliũ mõtis: ſupra quẽ ciuitas illoꝝ erat ędifica-
ta: vt precipitarẽt eũ. Ipſe aũt trãſiẽs ꝑ mediũ
[i]23 VIII illorũ ibat. [i]Et deſcẽdit in capharnaũ ciuitatẽ
[k]24 Mat.17.d galilęę: ibiq; docebat illos ſabbathis. [k]Et ſtupe
II Mar.6.c. bãt ĩ doctrĩa ei⁹: q2 ĩ ꝑtãte erat ſermo ipi⁹. [l]Et ĩ
[l]25 ſynagoga erat hõ habẽs demoniũ ĩmundũ: et ex
VIII F clamauit voce magna: dicẽs: Sine: q̃d nobis et
tibi ieſu nazarene? Veniſti ꝑdere nos. Scio te:
q̃a ſis ſctũs dei. Et increpauit illũ ieſus: dicẽs:
Obmuteſce: ⁊ exi ab eo. Et cũ ꝓieciſſet illud de-
moniũ ĩ mediũ: exijt ab illo: nihilq; eũ nocuit: et
fact⁹ eſt pauor ĩ oĩb⁹: ⁊ colloquebantur adinuicẽ:
Mar.1.c. dicẽtes: Qd eſt hoc vbũ: q2 ĩ ꝑtãte et vtute ĩperat
G ĩmũdis ſpiritib⁹: ⁊ exeũt? Et diuulgabatur fama
[m]26 de illo ĩ oẽꝫ locũ regiõis. [m]Surgẽs aũt ieſus de
II ſynagoga: ĩtroiuit ĩ domũ ſymonis. Socr⁹ aũt
ſymonis tenebatur magnis febrib⁹: et rogauerũt
illũ pro ea. Et ſtãs ſuper illam imperauit febri:
⁊ dimiſit illam: ⁊ continuo ſurgẽs miniſtrabat
Mar.1.a. illis. Cũ autem ſol occidiſſet: omnes qui habe-
bant infirmos varijs languoribus ducebant il-
los ad eum. At ille ſingulis manũ imponens cu
[n]27 rabat eos. [n]Exiebant autem demonia a multis
VIII clamãtia ⁊ dicentia: quia tu es filius dei. Et in-
crepans nõ ſinebat ea loqui: quia ſciebãt ipſum
[o]28 eſſe Chriſtũ. [o]Facta aũt die egreſſus ibat in de-
IIII ſertum locum: ⁊ turbę requirebant eum: ⁊ vene
runt vſq; ad ipſum: ⁊ detinebant illum: ne diſce
deret ab eis. Quibus ille ait: Quia et alijs ciui-
tatibus oportet me euangelizare regnũ dei: q̃a
ideo miſſus ſum. Et erat prędicãs ĩ ſynagogis
Galilęę. V.

FActum[a] eſt autem cũ turbę irruerẽt A [a]29
in eum: vt audirent verbũ dei: et ipſe X
ſtabat ſecus ſtagnũ Geneſareth: et vi Mar.4.a.
dit duas naues ſtãtes ſecus ſtagnũ.
Piſcatores autem deſcẽderant: ⁊ lauabant re-
tia. Aſcendens aũt in vnã nauim: quę erat Sy-
monis: rogauit eũ a terra reducere puſillum: et
ſedẽs docebat de nauicula turbas. [b]Vt ceſſauit B [b]30
autem loqui: dixit ad Symonẽ: Duc in altum: IX
et laxate retia veſtra in capturã. Et reſpondens
Symon: dixit illi: Pręceptor: per totã noctẽ
laborantes nihil coepimus: in verbo autem tuo
laxabo rete. Et cum hoc feciſſent: concluſerunt
piſciũ multitudinem copioſam. Rumpebatur
enim rete eorũ. Et annuerunt ſocijs: qui erant
in alia naui: vt venirent et adiuuarent eos: et ve
nerunt et impleuerunt ambas nauiculas: ita vt
mergerẽtur. [c]Quod cum videret Symon Pe [c]31
trus: procidit ad genua Jeſu: dicens: Exi a me X
domine: quia homo peccator ſuꝫ. Stupor enim
circundederat eum: ⁊ omnes qui cum illo erant
in captura piſcium quam ceperant. Similiter Mat.4.d.
autem Jacobum et Joannem filios Zebedęi: Mar.1.c
qui erãt ſocij Symonis. [d]Et ait ad Symonem C [d]32
Jeſus: Noli timere: ex hoc iã homines capiens II
eris. Et ſubductis ad terram nauibus: relictis [e]33
omnibus ſecuti ſunt eum. [e]Et factũ eſt: cũ eſſet Mat.8.a. II
in vna ciuitatũ: ⁊ ecce vir plenus lepra: et videns Mar.1.a.
Jeſum: et procidens in faciem rogauit eum: di
cens: Domine ſi vis potes me mũdare. Et ex-
tendens manũ: tetigit eum Jeſus: dicens: Vo-
lo: mũdare: ⁊ confeſtim lepra diſceſſit ab illo. Et Mat.4.d
ipſe pręcepit illi: vt nemini diceret: ſed vade: oſtẽ Mar.3.a.
de te ſacerdoti: et offer pro emũdatione tua: ſi- Joan.6.a Mat.14.c
cut pręcepit moyſes in teſtimoniũ illis. [f]Per- Mar.6.f. [f]34
ambulabat autem magis ſermo de illo: ⁊ conue D Mat.9.a. I
niebant turbę multę: vt audirent ⁊ curarentur Mar.2.a. [g]35
ab infirmitatibus ſuis. [g]Ipſe autem ſecedebat Joan.5.a II
in deſertũ: ⁊ orabat. [h]Et factũ eſt in vna dierum [h]36
et ipſe ſedebat docens: ⁊ erant phariſęi ſedẽtes II
et legiſdoctores: qui venerant ex omni caſtello
Galilęę et Judęę et Jeruſalem: et virtus do- [i]37
mini erat ad ſanãdum eos. [i]Et ecce viri portan I
tes in lecto hominem qui erat paralyticus: et
quęrebãt eum inferre ⁊ ponere ante eũ: ⁊ nõ in-
uenientes qua parte illum inferrent pre turba:
aſcenderunt ſupra tectũ: ⁊ per tegulas ſubmiſe
runt eum cũ lecto in mediũ ante Jeſum. Quo-
rum fidem vt vidit: dixit: Homo remittũtur ti
bi peccata tua. Et coeperunt cogitare ſcribę et
phariſęi: dicẽtes: Quis eſt hic qui loquitur blaſ Mat.9.a.
phemias? Quis poteſt dimittere peccata: niſi E
ſolus deus? Vt cognouit autem Jeſus cogita
tiones eorũ: reſpondens dixit ad illos: Quid co
gitatis in cordib⁹ veſtris? Quid eſt facilius di-
cere: dimittuntur tibi peccata: an dicere: ſurge
et ambula? Vt autem ſciatis: quia filius homi- Mat.9.a.
nis habet poteſtatẽ in terra dimittẽdi peccata: Mar.2.b
ait paralytico: Tibi dico: ſurge: tolle lectũ tuũ: Joan.5.b.
et vade in domum tuam. Et confeſtim conſur-
gẽs corã illis tulit lectũ: in quo iacebat: et abijt F
in domum ſuam magnificans deum. Et ſtupor Mat.9.a
apprehendit omnes: et magnificabant deum: et
repleti ſunt timore: dicentes: quia vidimus mi-
rabilia hodie. [k]Et poſt hęc exijt: et vidit publi- [k]38
canum nomine leui ſedentem ad teloneũ: et ait Mar.2.b. II
illi: Sequere me. Et relictis omnibus ſurgens
ſecutus eſt eum. [l]Et fecit ei conuiuium magnũ [l]39
leui in domo ſua: et erat turba multa publicano II
rum et aliorũ: qui cum illis erant: diſcũbentes.

Et murmurabāt phariſei ⁊ ſcribę eoꝝ: dicētes
Mat.9.b. ad diſcipulos eius: Quare cū publicanis ⁊ pec-
Mar.2.c. catoribus mūducatis ⁊ bibitis? [m] Et reſpōdēs
[m] 40 Mat.9.d. Jeſus dixit ad illos: Nō egēt qui ſani ſunt me-
II Mar.2.c. dico: ſed qui male habent. Non eñ veni vocare
Mat.9.b. iuſtos: ſed peccatores in poenitētiā. At illi dixe
Mar.2.c. runt ad eum: Quare diſcipuli Joannis ieiunāt
B frequēter: ⁊ obſecratiōes faciūt: ſimiliter ⁊ pha
riſeorū: tui aūt edunt ⁊ bibūt? Quibus ipſe ait:
Nūquid poteſtis filios ſpōſi: dū cū illis eſt ſpon
Mar.2.c. ſus: facere ieiunare? Veniēt aūt dies: cū ablatus
C fuerit ab illis ſponſus: tūc ieiunabūt in illis die-
bus. Dicebat aūt ⁊ ſimilitudinē ad illos: Quia
nemo cōmiſſurā a nouo veſtimēto imittit in ve
ſtimentū vetus: alioquin ⁊ nouum rumpit: ⁊ ve
Mar.2.d. teri nō cōuenit cōmiſſura a nouo. Et nemo mit
tit vinū nouū in vtres veteres: alioquin rūpit vi
num nouū vtres: ⁊ ipſum effundetur: ⁊ vtres pe
ribunt. Sed vinū nouum in vtres nouos mit-
tendum eſt: et vtraqꝫ conſeruantur: ⁊ nemo bi-
bēs vetus ſtatim vult nouum: Dicit eñ: vetus
melius eſt. VI.

Factum [a] eſt aūt in ſabbatho ſecundo
[a] 41 A primo cū tranſiret per ſata: vellebant
II diſcipuli eius ſpicas: ⁊ mūducabant:
Mat.12.a Mar.2.d confricantes manibus. Quidam aūt
Mat.12.a phariſeorū dicebāt illis: Quid facitis: quod nō
Mar.2.d licet in ſabbathis? Et reſpōdens Jeſus ad eos:
1.reg.21.b dixit: Nec hoc legiſtis quod fecit David: cū eſu
Mat.12.a Mar.2.d riret ipſe: ⁊ qui cū illo erant. Quomodo intra-
uit in domum dei: et panes propoſitionis ſum-
pſit: ⁊ manducauit: ⁊ dedit his qui cū ipſo erāt:
quos non licebat mūducare: niſi tantū ſacerdo-
Mat.12.a tibus? Et dicebat illis: Quia dominus eſt filius
Mar.2.d hominis: etiam ſabbathi. [b] Factum eſt aūt et in
[b] 42 B alio ſabbatho: vt intraret in ſynagogam: et do-
II Mat.12.a Mar.3.a. ceret. Et erat ibi homo: et manus eius dextera
erat arida. Obſeruabant aūt ſcribę ⁊ phariſei ſi
in ſabbatho curaret: vt inuenirent vnde accuſa-
Mat.12.a rent eum. Ipſe vero ſciebat cogitationes eorū:
Mar.3.a. ⁊ ait homini qui habebat manū aridam: Sur-
infra.14.a ge: ⁊ ſta in medium. Et ſurgens ſtetit. Ait autē
ad illos ieſus: Interrogo vos: ſi licet ſabbathis
benefacere: an male: animam ſaluam facere: an
perdere? Et circūſpectis omnibꝰ dixit homini:
Extende manū tuā. Et extendit: ⁊ reſtituta eſt
manus eius. Ipſi autē repleti ſunt inſipiētia:
Mat.14.d ⁊ colloquebantur adinuicem: quidnam facerēt
Mat.10.c de Jeſu. [c] Factū eſt aūt in illis diebꝰ: exijt in mō
[c] 43 Mar.3.b. tem orare: et erat pernoctans in oratione dei.
II Actuū.1.b [d] Et cū dies factꝰ eſſet: vocauit diſcipulos ſuos:
[d] 44 C ⁊ elegit duodecim ex ipſis: quos ⁊ apoſtolos no
II minauit: Symonem: quem cognominauit Pe
trum: ⁊ Andream fratrem eius: Jacobū ⁊ Jo-
annem: Philippum et Bartholomeū: Mat-
theum et Thomam: Jacobum Alphei et Sy-
monem qui vocatur Zelotes: Judam Jacobi:
[e] 45 et Judam Iſcariothen qui fuit proditor. [e] Et
I descendens cū illis: ſtetit in loco cāpeſtri: ⁊ tur-
ba diſcipulorū eiꝰ: et multitudo copioſa plebis
ab omni Judea ⁊ Jeruſalem ⁊ maritima ⁊ Ty
ri ⁊ Sydonis: qui venerāt vt audirēt eū: ⁊ ſana-
[f] 46 rentur a lāguoribus ſuis. Et qui vexabant a ſpi
V Mat.5.a. ritibus immūdis: curabant. Et oīs turba quę-
[g] 47 rebat eū tāgere: qꝛ virtꝰ de illo exibat: ⁊ ſanabat
V D oēs. [f] Et ipe eleuatis oculis in diſcipulos ſuos:
[h] 48 dicebat: [g] Beati paupes: qꝛ veſtrū eſt regnū dei.
V Ibidem. [h] Beati q̄ nūc eſuritis: q̄a ſaturabimini. Beati
[i] 49 q̄ nunc fletis: qꝛ ridebitis. [i] Beati eritis: cū vos
V oderint hoīes: ⁊ cū ſeparauerit vos: ⁊ exprobra

uerint: ⁊ eiecerit nomē veſtrū tanq̄ malū ꝓpter
filium hoīs. Gaudete ī illa die: ⁊ exultate: Ecce Amos.6.a
eñ merces veſtra multa eſt ī cęlo. Secundū hęc
autē faciebant prophetis patres eorū. Verun-
tamē vę vobis diuitibꝰ: q̄ habetis conſolationē [k] 50
veſtrā. [k] Vę vobis q̄ ſaturati eſtis: qꝛ eſurietis. V
Vę vobis q̄ ridetis nūc: qꝛ lugebitis ⁊ flebitis. [l] 51
[l] Vę vobis cū benedixerint vobis oēs homines. X
Secūdū hęc faciebāt pſeudoprophetis patres [m] 52
eorū. [m] Sed vobis dico q̄ auditis: Diligite ini- Mat.5.g. V
micos veſtros: benefacite his qui vos oderunt.
Benedicite maledicentibus vobis: et orate pro [n] 53
calumniantibꝰ vos. [n] Et q̄ te percuſſerit in ma- E V
xillam vnā: prebe illi et alterā. Et ab eo q̄ aufert
tibi veſtimentū: etiā tunicā noli ꝓhibere. Omni
autē petēti te retribue: ⁊ q̄ aufert quę tua ſunt: [o] 54
ne repetas. [o] Et prout vultis vt faciāt vobis ho Tob.4.c V
mines: et vos facite illis ſimiliter. [p] Et ſi diligi- Mat.7.b. [p] 55
tis eos qui vos diligunt: quę vobis eſt gratia? Mat.5.g. V
Nā ⁊ peccatores diligētes ſe diligūt. Et ſi bene
feceritis his qui vos diligūt: quę vobis eſt gra-
tia? Siquidem et peccatores hoc faciunt. Et ſi
mutuū dederitis his: a quibꝰ ſperatis recipere:
quę gratia eſt vobis? Nā ⁊ peccatores peccato
ribus foenerant: vt recipiāt ęq̄lia. Verūtamen
diligite inimicos veſtros: benefacite: et mutuū
date: nihil inde ſperantes: et erit merces veſtra
multa: et eritis filij altiſſimi: q̄a ipſe benignus F
eſt ſuper ingratos et malos. Eſtote ergo miſe-
ricordes: ſicut et paī veſter miſericors eſt. [q] No Mat.7.a [q] 56
lite iudicare: ⁊ non iudicabimini. Nolite cōdē- Ibidem Mar.4.c: II
nare: ⁊ nō cōdemnabimini. Dimittite: ⁊ dimit- Mat.15.c
tetur vobis. Date: ⁊ dabitur vobis. Mēſuram Mat.10.c
bonam ⁊ confertā ⁊ coagitatā et ſupereffluentē Joā.13.a
dabunt in ſinum veſtrū. Eadem quippe mēſura Mat.7.a
qua mēſi fueritis: remetietur vobis. [r] Dicebat aūt [r] 57
illis ⁊ ſimilitudinē: Nūquid poteſt cęcus cęcū V
ducere? Nōne ambo ī foueā cadūt? [s] Nō eſt di- [s] 58
ſcipulus ſup magiſtrū. Perfectus aūt oīs erit: III
ſi ſit ſicut magiſter eiꝰ. [t] Quid aūt vides feſtucā [t] 59
in oculo fratris tui: trabē aūt quę in oculo tuo II
eſt nō ꝯſideras? Aut quomodo potes dicere fra
tri tuo: frater ſine eijciā feſtucam de oculo tuo: Mat.7.a
ipſe in oculo tuo trabem non vides? Hypocrita
eijce primū trabē de oculo tuo: et tūc perſpicies G
vt educas feſtucā de oculo fratris tui. [u] Non eſt [u] 60
eñ arbor bona quę facit fructus malos: neqꝫ ar V
bor mala faciens fructū bonū. Vnaqueqꝫ eñ ar
bor de fructu ſuo cognoſcitur. [x] Neqꝫ eñ de ſpinis [x] 61
colligūt ficꝰ: neqꝫ de rubo vindemiāt vuā. [y] Bo- Mat.12.c V
nus hō de bono theſauro cordis ſui ꝓfert bonū: Mat.7.c [y] 62
⁊ malꝰ hō de malo theſauro ꝓfert malū. Ex ab- Mat.7.d V
undātia eñ cordis os loquitur. [z] Quid aūt vocatis [z] 63
me dn̄e dn̄e: ⁊ nō facitis q̄ dico? [a] Oīs q̄ venit ad V
me: ⁊ audit ſermones meos: ⁊ facit eos: oſtēdā [a] 64
vobis cui ſimilis ſit. Similis eſt hoī ędificanti V
domū: q̄ fodit ī altū: ⁊ poſuit fundamētū ſupra
petrā. Inundatiōe aūt facta illiſum eſt flumen
domui illi: ⁊ nō potuit eā mouere. Fundata eñ
erat ſupra petrā. Qui aūt audit: ⁊ nō facit: ſimi
lis eſt hoī ędificāti domū ſuā ſupra terram ſine
fundamēto: in quā illiſus eſt fluuius: ⁊ cōtinuo
cecidit: ⁊ facta eſt ruina domꝰ illiꝰ magna. VII.

Cum [a] aūt impleſſet oīa vba ſua in au A [a] 65
res plebis: intrauit capharnaū. Cen III
turionis aūt cuiuſdā ſeruus male ha Mat.8.a.
bēs erat moriturꝰ: q̄ illi erat precio-
ſus. Et cū audiſſet de Jeſu: miſit ad eū ſeniores
iudeoꝝ: rogās eū: vt veniret ⁊ ſanaret ſeruū eiꝰ.
At illi cū veniſſent ad ieſum: rogabāt eū ſollicite:

dicẽtes ei:quia dignꝰ eſt:vt hoc illi pꝛęſtes. Di-
ligit enim gentẽ noſtrã:et ſynagogam ipſe ędi-
ficauit nobis. Jeſus aũt ibat cũ illis. Et cũ iam
nõ longe eſſet a domo:miſit ad eũ cẽturio ami-
B cos:dicẽs: Dñe:noli vexari. Nõ enĩ ſum dignꝰ:
Mat.8.a. vt ſub tectũ meũ intres. Propter quod et me-
ipſum non ſum dignũ arbitratꝰ vt venirẽ ad te:
ſed dic verbo:et ſanabitur puer meus. Nam et
ego homo ſum ſub poteſtate cõſtitutus: habẽs
ſub me milites: et dico huic vade:⁊ vadit: ⁊ alio
Mat.8.b. veni:et venit:et ſeruo meo fac hoc:⁊ facit. Quo
audito Jeſus miratus eſt:et conuerſus ſequen
tibus ſe turbis dixit: Amen dico vobis: nec in
b66 Iſrael tantã fidem inueni.[b] Et reuerſi qui miſſi
V fuerãt domũ: inuenerũt ſeruũ q̃ lãguerat ſanũ.
c67 4.reg.4.d [c]Et factũ eſt deinceps ibat Jeſus ĩ ciuitatẽ quę
X C vocatꝛ Naym:⁊ ibãt cũ eo diſcipuli eiꝰ: et turba
copioſa. Cũ aũt appꝛopinquaret poꝛtę ciuita-
tis:ecce defunctꝰ efferebatꝛ filius vnicus matris
ſuę. Et hęc vidua erat:et turba ciuitatis mul-
ta cum illa. Quam cũ vidiſſet dominus:miſeri-
coꝛdia motus ſuper eã dixit illi: Noli flere. Et
acceſſit:et tetigit loculũ. Hi aũt qui poꝛtabant:
ſteterunt. Et ait: Adoleſcẽs:tibi dico ſurge. Et
reſedit qui erat moꝛtuus:et coepit loqui: et de-
dit illum matri ſuę. Accepit aũt omnes timoꝛ:
et magnificabant deũ: dicentes: Quia pꝛophe-
ta magnus ſurrexit in nobis:et quia deus viſita
d68 Mat.11.a. uit plebem ſuam.[d] Et exijt hic ſermo in vniuer-
X ſam Judęam de eo:et omnem circa regionem.
e69 [e]Et nunciauerũt Joanni diſcipuli eius de omĩ
V Ibidem. bus his. Et conuocauit duos de diſcipulis ſuis
Joannes:et miſit ad Jeſum:dicẽs: Tu es qui
venturus es:an aliũ expectamus? Cũ aũt veniſ
ſent ad eũ viri: dixerũt: Joannes baptiſta miſit
nos ad te:dicẽs: Tu es qui venturus es:an aliũ
expectamus? In ipſa aũt hoꝛa multos curauit
a languoꝛibꝰ ⁊ plagis ⁊ ſpiritibꝰ malis: et cęcis
multis donauit viſum. Et reſpõdẽs dixit illis:
Euntes renũciate Joanni: quę audiſtis et vidi
D Ibidem. ſtis. Quia cęci vident: claudi ambulant: lepꝛoſi
mundantur:ſurdi audiunt: moꝛtui reſurgunt:
pauperes euangelizantꝛ: ⁊ beatus eſt q̃cunq; nõ
fuerit ſcãdalizatus in me. Et cũ diſceſſiſſent nũ
cij Joannis:coepit de Joãne dicere ad turbas:
Quid exiſtis ĩ deſertũ videre? Harũdinẽ vento
agitatã? Sed q̃d exiſtis videre? Hoĩez mollibꝰ
veſtimẽtis indutũ? Ecce q̃ in veſte p̃cioſa ſunt ⁊
delitijs:in domibꝰ regũ ſunt. Sed q̃d exiſtis vi
dere? Prophetã? Vtiq; dico vob: ⁊ pluſq̃ pꝛo
f70 Mala.3.a phetã.[f] Hic eſt:de q̃ ſcriptũ eſt: Ecce mitto an-
II Mat.12.b gelũ meũ ante faciẽ tuã: q̃ pꝛęparabit viã tuam
g71 Mar.1.a. Mar.11.b. ante te.[g] Dico enĩ vobis:maioꝛ inter natos mu
V E lierũ p̃pheta Joanne Baptiſta nemo eſt. Qui
h72 aũt minoꝛ eſt ĩ regno dei:maioꝛ eſt illo.[h] Et oĩs
X populꝰ audiens:⁊ publicani iuſtificauerũt deũ:
Mat.11.d. baptizati baptiſmo Joannis. Phariſęi aũt ⁊ le
giſperiti cõſiliũ dei ſpꝛeuerũt ĩ ſemetipſos: nõ ba
i73 ptizati ab eo.[i] Cui ergo ſimiles dicã hoĩes gene
V rationis huiꝰ:⁊ cui ſimiles ſunt? Similes ſunt
pueris ſedẽtibꝰ in foꝛo:⁊ loquẽtibꝰ adinuicẽ:et
dicẽtibꝰ: Cãtauimꝰ vobis tibijs: ⁊ nõ ſaltaſtis:
lamẽtauimꝰ:⁊ nõ ploꝛaſtis. Venit aũt Joãnes
Baptiſta: neq; mãducans panẽ: neq; bibens vi
Mat.11.e nũ:et dicitis:dęmoniũ habet. Venit filius hoĩs
mat.26.a mãducãs et bibẽs:⁊ dicitis: Ecce hõ deuoꝛatoꝛ
mar.14.a. Joan.12.a ⁊ bibens vinũ:amicus publicanoꝝ ⁊ peccatoꝛũ.
k74 F Et iuſtificata eſt ſapientia a filijs ſuis.[k] Roga-
I bat aũt illũ q̃dã de phariſęis: vt manducaret cũ
illo. Et ingreſſus domũ phariſęi diſcubuit. Et

ecce mulier quę erat in ciuitate peccatrix:vt co-
gnouit ꝙ Jeſus accubuiſſet in domo phariſęi:
attulit alabaſtrum vngẽti:⁊ ſtãs retro ſecus pe
des eius: lachꝛymis coepit rigare pedes eiꝰ: et
capillis capitis ſui tergebat: ⁊ oſculabatꝛ pedes
eius:⁊ vngẽto vngebat. Videns aũt phariſęus
qui vocauerat eũ:ait intra ſe: dicẽs: Hic ſi eſſet
p̃pheta: ſciret vtiq; quę ⁊ qualis eſt mulier quę
tãgit eũ:quia peccatrix eſt. Et reſpondens Je-
ſus dixit ad illũ: Symõ habeo tibi aliq̃d dicere.
At ille ait: Magiſter dic. Duo debitoꝛes erant
cuidã foeneratoꝛi: vnus debebat denarios quin
gentos:et alius quinquaginta. Non habẽtibus
illis vnde redderent:donauit vtriſq;. Quis er-
go eum plus diligit? Reſpõdens Symõ dixit: G
Aeſtimo:q̃a is cui plus donauit. At ille dixit ei:
Recte iudicaſti. Et cõuerſus ad mulierẽ dixit
Symoni: Vides hãc mulierẽ? Intraui ĩ domũ
tuã:aquam pedibus meis non dediſti: hęc autẽ
lachꝛymis rigauit pedes meos: et capillis ſuis
terſit. Oſculum mihi nõ dediſti: hęc aũt ex quo
intrauit:nõ ceſſauit oſculari pedes meos. Oleo
caput meũ nõ vnxiſti: hęc aũt vngento vnxit pe
des meos. Propter q̃d dico tibi: Remittũtur
ei peccata multa: quoniam dilexit multũ. Cui
autem minus dimittitur:minus diligit. Dixit
aũt ad illam: Remittũtur tibi peccata. Et coe
perunt qui ſimul accumbebant: dicere intra ſe:
Quis eſt hic qui etiam peccata dimittit? Dixit
aũt ad mulierem: Fides tua te ſaluam fecit. Va
de in pace.

VIII.

S T[a] factũ eſt deinceps: ⁊ ipſe iter fa A a75
ciebat per ciuitates ⁊ caſtella:pꝛę- X
dicans ⁊ euangelizãs regnũ dei: et
duodeci cũ illo:et mulieres aliquę
q̃ erãt curatę a ſpiritibꝰ malignis
⁊ infirmitatibꝰ: Maria quę vocatꝛ Magdale-
nę:de qua ſeptẽ dęmonia exierãt: et Joãna vxoꝛ ſupra.24b
Chuzę p̃curatoꝛis herodis:et Suſanna: ⁊ alię
multę quę miniſtrabãt ei de facultatibus ſuis. b76
[b]Cũ aũt turbę plurima cõueniret:et de ciuita- mat.13.a II
tibus pꝛoperarent ad eũ:dixit per ſimilitudinẽ: Mar.4.a
Exijt q̃ ſeminat ſeminare ſemẽ ſuũ. Et dũ ſemi
nat:aliud cecidit ſecus viã:et cõculcatũ eſt:⁊ vo
lucres cęli comederũt illud. Et aliud cecidit ſu
pꝛa petrã:⁊ natũ aruit:q̃a nõ habebat humoꝛẽ. B
Et aliud cecidit inter ſpinas: ⁊ ſimul exoꝛtę ſpi
nę ſuffocauerũt illud. Et aliud cecidit in terrã
bonã:⁊ oꝛtũ fecit fructũ centuplũ. Hęc dicens: Mat.13.a
clamabat: Qui habet aures audiendi: audiat. Mar.4.a. Eſa.6.c.
Interrogabãt aũt eũ diſcipuli eiꝰ:quę eſſet hęc Joan.12.f
parabola. Quibus ipſe dixit: Vobis datũ eſt noſ Actu.28.f c77
ſe myſteriũ regni dei:[c]cęteris aũt in parabolis: I
vt videntes nõ videãt:⁊ audiẽtes nõ intelligant. Mat.13.c. d78
[d]Eſt aũt hęc parabola: Semẽ eſt vbũ dei. Qui Mar.4.b. II
aũt ſecus viã:hi ſunt q̃ audiũt:deinde venit dia-
bolus:⁊ tollit verbũ de coꝛde eoꝝ:ne credentes
ſalui fiãt. Qui aũt ſupꝛa petram:hi ſunt q̃ cũ au
dierint:cum gaudio ſuſcipiunt verbum. Et ra
dices non habẽt:quia ad tempus credunt:et in
tẽpoꝛe tẽtationis recedũt. Quod aũt inter ſpi-
nas cecidit:hi ſunt qui audierunt: ⁊ a ſollicitu-
dinibus ⁊ diuitijs ⁊ voluptatibꝰ vitę eũtes ſuf-
focãtur:⁊ nõ referũt fructũ. Quod aũt in bonã C
terrã:hi ſunt qui in coꝛde bono ⁊ optĩo audien
tes verbũ retinẽt: ⁊ fructũ afferũt in patientia. infra.11.c. Mat.5.b.
[e]Nemo aũt lucernam accẽdens operit eam va- Mar.4.c. e79
ſe:aut ſubtus lectũ ponit:ſed ſupꝛa cãdelabꝛum Mar.10.c II
ponit:vt intrantes videant lumen.[f] Non eſt enĩ Mar.4.c. Mat.13.b f80
occultũ:quod non manifeſtetur:nec abſconditũ II

g81 quod nõ cognoſcat:⁊ in palam veniat.[g] Uidete
V ergo q̃d audiatis. Qui enĩ habet: dabitur illi:⁊
quicũq; non habet: etiã quod putat ſe habere au
b82 feretur ab illo.[b] Uenerũt aũt ad illũ mater ⁊ fra
II Mar. 4.c tres eius:⁊ nõ poterant adire eũ pre turba. Et
Mar.2.d. nunciatũ eſt illi: Mater tua ⁊ fratres tui ſtant
Mar.3.c. foris: volentes te videre. Qui reſpondens dixit
D Mat.8.d. ad eos: Mater mea ⁊ fratres mei hi ſunt: q̃ ver
h83 Mar.4.d bum dei audiunt et faciunt.[h] Factũ eſt aũt ĩ vna
II dierũ:[k] et ipſe aſcendit in naviculã: et diſcipuli
k84 eius:⁊ ait ad illos: Trãſfretemus trãs ſtagnũ.
IX Et aſcẽderunt. Nauigãtibꝰ aũt illis obdormi
uit. Et deſcẽdit ꝓcella vẽti ĩ ſtagnũ: et cõpleban
tur ⁊ periclitabant. Accedẽtes aũt ſuſcitauerũt
Mat.4.d. eũ: dicẽtes: Preceptor perimus. At ille ſurgẽs
increpauit ventũ ⁊ tempeſtatẽ aque:⁊ ceſſauit:
et facta eſt tranquillitas. Dixit aũt illis: Ubi eſt
fides veſtra? Qui timẽtes mirati ſunt adinuicẽ
dicẽtes: Quiſputas hic eſt? Quia vẽtis et mari
imperat: et obediũt ei. Et nauigauerunt ad re-
gionem Geraſenorũ: que eſt cõtra Galileã. Et
cũ egreſſus eſſet ad terrã: occurrit illi vir quidã
q̃ habebat demoniũ iã tẽporibꝰ multis:⁊ veſti-
mẽto nõ induebat: neq; ĩ domo manebat: ſed in
monumẽtis. Is vt vidit Jeſum ꝓcidit ante il-
lũ. Et exclamans voce magna dixit: Quid mihi
⁊ tibi eſt ieſu fili dei altiſſimi? Obſecro te: ne me
torqueas. Precipiebat enĩ ſpiritui immũdo: vt
Mat.8.b. exiret ab homine. Multis enĩ temporibus arri
Mar.5.a. piebat illũ:⁊ vinciebatur cathenis ⁊ cõpedibus
cuſtoditus: et ruptis vĩculis agebatur a demo
E nio in deſerta. Interrogauit aũt illum Jeſus:
dicens: Quod tibi nomen eſt? At ille dixit: Le-
gio: quia intrauerunt demonia multa in eum.
Mar 5.a. Et rogauerunt illum: ne imperaret illis: vt in
abyſſum irent. Erat autẽ ibi grex porcorũ mul-
torum paſcẽtium in monte:⁊ rogabant eum vt
permitteret eis in illos ingredi. Et permiſit il-
Mat.8.g. lis. Exierunt ergo demonia ab hoĩe:⁊ intraue-
Mar.5.b. runt in porcos. Et impetu abijt grex per pre-
ceps in ſtagnũ: et ſuffocatus eſt. Quod vt vide-
runt factum: qui paſcebant: fugerunt:⁊ nuncia
uerunt in ciuitatẽ et in villas. Exierunt autem
Mat.5.b. videre quod factũ eſt. Et venerunt ad Jeſum:
et inuenerũt hominem ſedentẽ: a quo demonia
exierant veſtitum: ac ſana mẽte ad pedes eius:
et timuerunt. Nunciauerunt aũt illis:⁊ qui vi-
F derant: quomodo ſanus factus eſſet a legione.
Mat.5.b. Et rogauerũt eũ om̃is multitudo regionis Ge
raſenorũ: vt diſcederet ab ipſis: quia magno ti-
more tenebant. Ipſe aũt aſcẽdens nauim reuer
ſus eſt. Et rogabat illũ vir: a quo demonia exie
rãt: vt cum eo eſſet. Dimiſit aũt eum Jeſus: di-
cens: Redi in domũ tuã:⁊ narra: quanta tibi fe
cerit deus. Et abijt per vniuerſam ciuitatẽ pre
l85 dicans: quanta illi feciſſet Jeſus.[l] Et factũ eſt
II aũt cũ redijſſet Jeſus: excepit illũ turba. Erant
enĩ omnes expectantes eũ. Et ecce venit vir: cui
nomen Jayrus:⁊ ipſe princeps ſynagoge erat:
et cecidit ad pedes Jeſu: rogans eum vt intra-
ret in domũ eius: quia vnica filia erat ei fere an-
Mat.9.c. norum duodecim: et hec moriebatur. Et conti
Mar.5.c. git dũ iret a turbis: cõprimebatur. Et mulier
Mat. 9. c. quedam erat in fluxu ſanguinis ab annis duo-
decim: que in medicos erogauerat oẽm ſubſtan
Mar. 5.c. tiam ſuam: nec ab vllo potuit curari: acceſſit re
tro: et tetigit fimbriam veſtimenti eius. Et con
feſtim ſtetit fluxus ſanguinis eiꝰ. Et ait Jeſus:
Quis eſt qui me tetigit? Negantibus aũt om̃i-
bus: dixit Petrus: et qui cum illo erant: Pre-
ceptor: turbe te cõprimũt ⁊ affligũt:⁊ tu dicis:
q̃s me tetigit? Et tũc dixit Jeſus: Tetigit me
aliquis. Nã ⁊ ego noui virtutẽ de me exiſſe. Ui
dens aũt mulier: q̃a nõ latuit: tremens venit: et
procidit ante pedes eiꝰ:⁊ ob quã cauſam tetige
rit eũ: indicauit corã om̃i populo:⁊ quemadmo
dum cõfeſtim ſanata ſit. At ipſe dixit ei: Filia: fi-
des tua te ſaluã fecit. Uade ĩ pace. Adhuc eo lo
quente: venit quidã ad principẽ ſynagoge: dicẽs
ei: q̃a mortua eſt filia tua: noli vexare illum. Je
ſus aũt audito hoc verbo reſpõdit patri puelle:
Noli timere. Crede tãtum: et ſalua erit. Et cũ
veniſſet ad domũ: nõ permiſit ĩtrare ſecũ quẽq̃:
niſi Petrũ et Joannẽ ⁊ Jacobũ:⁊ patrẽ ⁊ ma
trẽ puelle. Flebant aũt oẽs:⁊ plangebãt illã. At
ille dixit: Nolite flere. Non eſt enĩ mortua puel
la: ſed dormit. Et deridebãt eum: ſcientes quia
mortua eſſet. Ipſe aũt tenens manũ eius clama
uit: dicẽs: Puella ſurge. Et reuerſus eſt ſpiritꝰ
eius: et ſurrexit cõtinuo. Et iuſſit illi dare man
ducare. Et ſtupuerunt parentes eius. Quibus
precepit: ne alicui diceret: quod factũ erat. IX.
Conuocatis[a] autẽ Jeſus duodecim A a86
apoſtolis: dedit illis virtutẽ ⁊ pote- Mat.10 a II
ſtatem ſuꝑ oĩa demonia:⁊ vt languo Mar.6.a
res curarẽt. Et miſit illos predicare Mat.10.a b87
regnũ dei:⁊ ſanare infirmos. Et ait illis:[b] Ni- Mar.3.b. Mat.10 a II
hil tuleritis in via: neq; virgam: neq; perã: neq; Mar.6.b
panem: neq; pecuniã: neq; duas tunicas habea- Mat.10.b Mar.6.b.
tis. Et in quamcũq; domũ intraueritis: ibi ma- Actu.13.d c88
nete: et inde ne exeatis.[c] Et quicũq; nõ recepe- Mar.6.b II
rint vos: exeuntes de ciuitate illa: etiam pulue- Mat.14.a
rem pedum veſtrorũ excutite in teſtimoniũ ſu- Mar.6.b.
pra illos.[d] Egreſſi aũt circumibant per caſtella d89
euangelizãtes et curantes vbiq;.[e] Audiuit aũt VIII
Herodes tetrarcha omnia que fiebant ab eo: et e90
heſitabat: eo q̃ diceretur a quibuſdã: quia Jo- II
annẽs ſurrexit a mortuis: a quibuſdã vero: quia
Elias apparuit: ab alijs autem: quia propheta
vnus de antiq̃s ſurrexit. Et ait Herodes: Jo-
annem ego decollaui. Quis eſt autẽ iſte: de quo
ego talia audio? Et querebat videre eum.[f] Et Mar.6.c. B f91
reuerſi apoſtoli narrauerunt illi quecunq; fece- Mar.6.d. VIII
runt.[g] Et aſſumptis illis ſeceſſit ſeorſum in lo g92
cum deſertum: qui eſt a Bethſaida. Quod cũ III
cognouiſſent turbe: ſecute ſunt illum. Et exce
pit eos:⁊ loquebat illis de regno dei: et eos qui
cura indigebant: ſanabat.[h] Dies autem coepe- mat.24.b h93
rat declinare. Et accedẽtes duodecim dixerũt Joan.6.a I
illi: Dimitte turbã: vt eũtes in caſtella villaſq; q̃
circa ſunt: diuertãt ⁊ inueniãt eſcas: q̃a hic in lo
co deſerto ſumꝰ. Ait aũt ad illos: Uos date illis
manducare. At illi dixerunt: Non ſunt nobis Mat.14 b
pluſq̃ quinq; panes et duo piſces: niſi forte nos Mar.6.e mat.14.b.
eamus et emamus in oẽm hanc turbam eſcas. Mar.6.e.
Erãt autem fere viri quinq; millia. Ait autem Joan.6.a
ad diſcipulos ſuos: Facite illos diſcũbere ꝑ con
uiuia quinquagenos. Et ita fecerunt. Et diſcu-
buerunt omnes. Acceptis autem quinq; pani-
bus et duobus piſcibus: reſpexit in celum: et be
nedixit illis: et fregit: et diſtribuit diſcipulis ſu
is: vt ponerent ante turbas. Et mãducauerunt
oẽs: et ſaturati ſunt. Et ſublatũ eſt quod ſuper
fuit illis fragmẽtorũ cophini duodecim.[i] Et fa i94
ctum eſt: cum ſolus eſſet orans: erant cũ illo et I
diſcipuli. Et interrogauit illos: dicẽs: Quẽ me C
dicunt eſſe turbe? At illi reſponderunt: et dixe Mat.16.d
rũt: Joannem Baptiſtam: alij autem Eliam: Mar.8.e.
alij quia vnus propheta de prioribus ſurrexit.
Dixit aũt illis: Uos aũt quem me eſſe dicitis? Mat.16.d

Mar.8.d. Reſpõdẽs aũt Symon Petrꝰ dixit: Chriſtũ
k 95 Mat.16.c Mar.8.d. dei.[k] At ille increpans illos pręcepit ne cui dice
II rent hoc: dicens: quia oportet filiũ hoĩs multa
pati:et reprobari a ſenioribꝰ 7 principibꝰ ſacer-
l 96 Mat.16.d dotũ et ſcribis:7 tertia die reſurgere.[l] Dicebat
II Mar.8.d. aũt ad oẽs: Si q̃s vult poſt me venire: abneget
ſemetipſuz:7 tollat crucẽ ſuã quotidie: 7 ſequa
tur me. Qui eñ voluerit aĩam ſuã ſaluã facere:
perdet illã. Nã qui perdiderit aĩam ſuã ꝓpter
me:ſaluam faciet illã. Quid eñ proficit: homo
ſi lucret̃ vniuerſum mundũ:ſeipm̃ aũt perdat:7
m 97 Mar.8.d. detrimẽtum ſui faciat?[m] Nã q̃ me erubuerit et
II D Mar.16.d meos ſermones:hũc filius hoĩs erubeſcet: cũ ve
Mar.9.a. nerit ĩ maieſtate ſua 7 patris 7 ſanctorũ angelo-
n 98 Mat.17.a rũ.[n] Dico aũt vobis:vere ſunt aliqui hic ſtãtes q̃
II Mar.9.a nõ guſtabũt mortẽ:donec videãt regnũ dei. Fa-
ctũ eſt aũt poſt hęc verba fere dies octo:7 aſſum
pſit Petrũ 7 Joannẽ 7 Jacobũ: 7 aſcẽdit ĩ mõ
tẽ vt oraret. Et factũ eſt dũ oraret:ſpecies vultꝰ
eius altera:7 veſtitꝰ eius albꝰ refulgẽs. Et ecce
duo viri loquebant̃ cũ illo. Erãt aũt Moyſes et
Elias viſi in maieſtate:7 dicebãt exceſſum eius:
quẽ cõpleturus erat ĩ Jeruſalẽ. Petrꝰ vo et q̃
cũ illo erant:grauati erant ſomno. Et euigilan
tes viderũt maieſtatem eiꝰ:7 duos viros qui ſta
bãt cũ illo. Et factũ eſt: cũ diſcederẽt ab illo:ait
Petrus ad Jeſum: Pręceptor: bonũ eſt nos
hic eſſe:7 faciamus tria tabernacula:vnũ tibi et
vnũ Moyſi:7 vnũ Elię: neſciens quid diceret.
Mat.3.d. Mar.1.b. Hęc aũt illo loquente facta eſt nubes: 7 obum-
brauit eos:7 timuerunt intrantibus illis in nu-
E bem. Et vox facta eſt de nube:dicens: Hic eſt fi
Mat.17.c Mat.9.c. lius meus dilectus: ipſum audite. Et dum fie-
ret vox:inuentus eſt Jeſus ſolus: et ipſi tacue-
runt: et nemini dixerũt in illis diebus quicq̃ ex
o 99 his quę viderant.[o] Factũ eſt aũt in ſequenti die:
II deſcẽdentibus illis de mõte: occurrit illi turba
multa. Et ecce vir de turba exclamauit: dicẽs:
Magiſter obſecro te: reſpice in filiũ meũ: quia
vnicus eſt mihi:7 ecce ſpiritꝰ apprehendit eũ:et
ſubito clamat: et elidit:et diſſipat eũ cũ ſpuma:
et vix diſcedit dilaniãs eũ. Et rogaui diſcipl'os
tuos:vt eijcerẽt illũ:7 nõ potuerũt. Reſpõdẽs
Mat.17.c Mar.9.c. aũt Jeſus dixit: O generatio ĩfidelis 7 puerſa:
vſq̃quo ero apd̃ vos:7 patiar vos? Adduc huc
filiũ tuũ. Et cũ accederet:eliſit illũ dęmoniũ:et
diſſipauit. Et increpauit Jeſus ſpiritũ immun
dum:et ſanauit puerũ:7 reddidit illũ patri eiꝰ.
p 100 [p] Stupebãt aũt oẽs ĩ magnitudine dei.[q] Omni-
VIII buſq̃ mirãtibꝰ in omnibꝰ quę faciebat: dixit ad
q 101 diſcipulos ſuos: Ponite vos in cordibꝰ veſtris
II ſermones iſtos. Filiꝰ eñ hoĩs futurũ eſt:vt tra-
Mat.17.d datur in manus hoĩm. At illi ignorabant verbũ
Mar.9.c. iſtud: et erat velatũ ante eos: vt nõ ſentirẽt illd̃:
r 102 F et timebãt eum interrogare de hoc verbo.[r] In-
II Mat.18.a Mar.9.e. trauit aũt cogitatio in eos: q̃s eoꝝ maior eſſet.
At Jeſus videns cogitationes cordis illoꝝ: ap
prehẽdens puerũ ſtatuit illũ ſecus ſe:et ait illis:
Mar.9.f. Quicũq̃ ſuſceperit puerũ iſtũ in nomine meo:
me recipit. Et quicunq̃ me recipit:recipit eum
qui me miſit: nam qui minor eſt inter vos oẽs:
s 103 hic maior eſt.[s] Reſpõdens aũt Joannes dixit:
VIII Pręceptor: vidimus quendam in nomine tuo
eijcientem dęmonia:et prohibuimus eum:quia
non ſequitur nobiſcum. Et ait ad illos Jeſus:
Nolite prohibere. Qui enim non eſt aduerſum
t 104 vos:pro vobis eſt.[t] Factũ eſt aũt:dum comple-
X rentur dies aſſumptiõis eius: 7 ipſe faciẽ ſuam
firmauit:vt iret in Jeruſalem. Et miſit nũcios
ante conſpectũ ſuum. Et euntes intrauerũt in
ciuitatem Samaritanorũ: vt pararent illi. Et
non receperunt eũ:quia facies eius erat euntis
in Jeruſalem. Cũ vidiſſent autẽ diſcipuli eius
Jacobus et Joannes: dixerũt: Domine vis di G
cimus:vt ignis deſcendat de cęlo: et conſumat
illos? Et cõuerſus increpauit illos:dicẽs: Ne-
ſcitis cuius ſpiritus eſtis? Filius hominis nõ ve
nit animas perdere:ſed ſaluare. Et abierunt in
aliud caſtellum.[u] Factũ eſt aũt ambulantibus il u 105
lis in via dixit quidam ad illũ: Sequar te quo- Mat.8.b. Mat.8.c. V
cũq̃ ieris. Dixit illi Jeſus: Vulpes foueas ha-
bent:et volucres cęli nidos: filius aũt hominis
non habet vbi caput ſuũ reclinet. Ait aũt ad al-
terũ: Sequere me. Ille aũt dixit: Dñe permit-
te mihi primũ ire:7 ſepelire patrẽ meũ. Dixitq̃
ei Jeſus: Sine:vt mortui ſepeliãt mortuos ſu-
os:tu aũt vade 7 annũcia regnum dei. Et ait al
ter:[x] Sequar te domine:ſed permitte mihi pri- Mat.8.c. x 106
mum renunciare his qui domi ſunt. Ait ad illũ Mat.8.c. X
Jeſus: Nemo mittens manũ ſuam ad aratrũ:
7 aſpiciens retro:aptus eſt regno dei. X.

POſt[a] hęc aũt deſignauit dominus 7 A a 107
alios ſeptuagintaduos:7 miſit illos X
binos ante faciem ſuam in oẽm ciui-
tatem 7 locũ: quo erat ipſe venturus.
Et dicebat illis:[b] Meſſis quidem multa:ope- Mat.9.d. b 108
rarij autẽ pauci. Rogate ergo dominũ meſſis: V
vt mittat operarios in meſſem ſuam.[c] Ite:ecce Mat.10.b c 109
ego mitto vos ſicut agnos inter lupos.[d] Noli- V
te ergo portare ſacculum:neq̃ peram:neq̃ cal- d 110
ciamenta: et neminem per viam ſalutaueritis. II
[e] In quamcũq̃ domum intraueritis: primum Mat.10.b e 111
dicite:pax huic domui. Et ſi ibi fuerit filius pa- Mat.9.d. V
cis:requieſcet ſuper illum pax veſtra. Sin autẽ: B Mat.10.b
ad vos reuertetur.[f] In eadem autẽ domo ma- f 112
nete:edentes 7 bibẽtes quę apud illos ſunt. Di II
gnus eſt enim operarius mercede ſua.[g] Nolite g 113
tranſire de domo in domũ. Et in quamcunq̃ ci X
uitatem intraueritis: et ſuſceperint vos: man-
ducate quę apponuntur vobis:et curate infir-
mos qui ĩ illa ſunt:et dicite illis: Appropinqua
uit in vos regnum dei.[h] In quamcũq̃ aũt ciui- Mat.10.b h 114
tatem intraueritis:7 nõ ſuſceperint vos: exeun X
tes in plateas eius dicite: Etiam puluerem qui
adhęſit nobis de ciuitate veſtra extergimus in
vos. Tamen hoc ſcitote: quia appropinquauit Mat.11.c.
regnũ dei. Dico vobis:quia Sodomis in die il
la remiſſius erit: q̃ illi ciuitati.[i] Vę tibi Coro C i 115
zaim:vę tibi Bethſaida:quia ſi in Tyro et Sy- V
done factę fuiſſent virtutes: quę factę ſunt ĩ vo
bis:olim in cilicio et cinere ſedẽtes poeniterẽt.
Verũtamen Tyro et Sydoni remiſſius erit in Mat.10.c
iudicio: q̃ vobis. Et tu capharnaũ vſq̃ ad cęlũ Mat.11.c.
exaltata:vſq̃ ad ĩfernũ demergeris.[k] Qui vos k 116
audit:me audit: et qui vos ſpernit:me ſpernit. I
Qui aũt me ſpernit:ſpernit eũ q̃ me miſit.[l] Re l 117
uerſi ſunt aũt ſeptuagintaduo cũ gaudio:dicen X
tes: Dñe:etiã dęmonia ſubijciunt̃ nobis in no-
mine tuo. Et ait illis: Videbã ſathanã ſicut ful
gur de cęlo cadentẽ. Et ecce dedi vobis poteſta
tẽ calcãdi ſupra ſerpẽtes 7 ſcorpiões: 7 ſup oẽm
virtutẽ inimici:7 nihil vobis nocebit. Verũta-
men in hoc nolite gaudere: q̃a ſpũs vobis ſubij- D
ciũtur. Gaudete aũt: q̃ noĩa veſtra ſcripta ſunt
in cęlis.[m] In ipſa hora exultauit in ſpirituſan- Mat.11.d. m 118
cto:7 dixit: Cõfiteor tibi domine pater:dñe cę-
li et terrę: q̃ abſcondiſti hęc a ſapiẽtibus et pru
dentibus: et reuelaſti ea paruulis. Etiam pa-
ter quoniã ſic placuit ante te.[n] Omnia mihi tra Mat.11.d n 119
dita ſunt a patre meo. Et nemo ſcit: q̃s ſit filiꝰ: Joan.8.c III

niſi pater: 7 quis ſit pater niſi filius: 7 cui volue-
[o]120 Mat.13.b rit filius reuelare.[o] Et conuerſus ad diſcipulos
V mat.22.d ſuos dixit: Beati oculi qui vidẽt: que vos vide-
Mat.12.e tis. Dico eñi vobis: ꝙ multi ꝓphete 7 reges vo-
luerunt videre: que vos videtis: 7 nõ viderũt: 7
[p]121 c audire que auditis: 7 nõ audierũt.[p] Et ecce qui
I dam legiſperitus ſurrexit tẽtans illũ: 7 dicens:
E Magiſter: quid faciẽdo vitã eternã poſſidebo?
At ille dixit ad eũ: In lege qd ſcriptũ eſt. Quo-
Deu.6.a. Rom.13.c modo legis? Ille reſpõdens dixit: Diliges do-
Jaco.2.b minũ deũ tuũ ex toto corde tuo: et ex tota aĩa
tua: 7 ex omĩb[9] viribus tuis: 7 ex omĩ mẽte tua:
c 7 proximũ tuũ ſicut teipſuz. Dixitqȝ illi: Recte
[q]122. reſpondiſti: hoc fac: 7 viues.[q] Ille aũt volẽs iu-
X ſtificare ſeipſum: dixit ad Jeſum: Et qs eſt me[9]
proximus? Suſpiciẽs aũt Jeſus dixit: Homo
quidã deſcẽdebat ab Jeruſalẽ iericho: et incidit
in latrones: qui etiã deſpoliauerũt eũ: et plagis
impoſitis abierũt ſemiuiuo relicto. Accidit aũt
F vt ſacerdos quidã deſcenderet eadẽ via: 7 viſo il
lo preteriuit. Similiter 7 leuita cũ eſſet ſecus lo
cum: 7 videret eũ: pertrãſiuit. Samaritan[9] aũt
quidam iter faciẽs venit ſecus eũ: 7 vidẽs eũ mi
ſericordia motus eſt. Et appropians alligauit
vulnera eius: infundẽs oleum 7 vinũ. Et impo
nens illum in iumentũ ſuũ duxit in ſtabulum: 7
curã eius egit. Et altera die protulit duos de-
narios: et dedit ſtabulario: et ait: Curam illius
habe: et quodcunqȝ ſupererogaueris: ego cũ re-
diero reddã tibi. Quis horũ trium videtur ti-
bi proximus fuiſſe illi: q̃ incidit in latrones? At
ille dixit: Qui fecit miſericordiã in illũ. Et ait il
G li Jeſus: Vade: et tu fac ſimiliter. Factũ eſt aũt
dũ irent: et ipſe intrauit in quoddam caſtellum:
7 mulier quedã Martha noĩe excepit illũ in do
mũ ſuã. Et huic erat ſoror noĩe Maria: q̃ etiã
ſedẽs ſec[9] pedes dñi audiebat verbũ illi[9]. Mar
tha aũt ſatagebat circa frequens miniſterium.
Que ſtetit: et ait: Dñe non eſt tibi cure: ꝙ ſoror
mea reliq̃t me ſolã miniſtrare? Dic ergo illi: vt
me adiuuet. Et reſpondens dixit illi dominus:
Martha Martha ſollicita es: et turbaris erga
plurima. Porro vnũ eſt neceſſarium. Maria
optimã partẽ elegit: que non auferet ab ea. XI.

[a]123 A ET[a] factũ eſt: cũ eſſet in quodam lo
V Mat.6.d. co orãs: vt ceſſauit: dixit vn[9] ex di-
ſcipulis eius ad eũ: Dñe: doce nos
orare: ſicut docuit Joãnes diſcipu
los ſuos. Et ait illis: Cũ oratis di
cite: Pater ſanctificet nomẽ tuũ: adueniat re-
gnũ tuũ: panẽ noſtrũ quottidianũ da nobis ho-
die. Et dimitte nobis peccata noſtra: ſiquidem
7 ipſi dimittimus omni debẽti nobis: et ne nos
[b]124 inducas in tẽtationem. Et ait ad illos:[b] Quis
X veſtrũ habebit amicũ: 7 ibit ad illum media no-
cte: 7 dicet illi: Amice: commoda mihi tres pa-
nes: quoniã amicus meus venit de via ad me: et
non habeo quod ponam ante illum. Et ille dein
tus reſpõdens dicat: Noli mihi moleſt[9] eſſe: iã
c oſtiũ clauſum eſt: 7 pueri mei mecũ ſunt in cubi
B li: nõ poſſum ſurgere: 7 dare tibi. Et ſi ille pſeue
rauerit pulſans: dico vobis: 7 ſi nõ dabit illi ſur-
gẽs: eo ꝙ amic[9] ei[9] ſit: ꝓpter improbitatẽ tamẽ
ei[9] ſurget: 7 dabit illi quotq̃t habet neceſſarios.
[c]125 Mat.7.a Et ego dico vobis:[c] Petite: 7 dabit vobis: quere-
V Joã.16.f. Jaco.1.a. rite: 7 inuenietis: pulſate: 7 aperiet vobis. Oĩs
eñi q̃ petit: accipit: 7 q̃ querit: inuenit: 7 pulſan-
ti aperiet. Quis aũt ex vobis patrẽ petit panẽ:
nunq̃d lapidem dabit illi? Aut piſcẽ: nunq̃d pro
piſce ſerpentẽ dabit illi? Aut ſi petierit ouũ: num

quid porriget illi ſcorpionẽ? Si ergo vos cũ ſi-
tis mali: noſtis bona data dare filijs vr̃is: quãto
magis pater veſter de celo dabit ſpiritũ bonum Mat.12.b
petẽtib[9] ſe?[d] Et erat ejciẽs demonium: 7 illud Mar.3.c. [d]126
erat mutũ. Et cũ eieciſſet demoniũ: loquut[9] eſt Mat.12.e
mutus: 7 admirate ſunt turbe.[e] Quidã autẽ ex [e]127
eis dixerũt: In Beelzebub principe demonioꝝ C V
ejcit demonia.[f] Et alij tentantes ſignũ de celo [f]128
querebãt ab eo.[g] Ipſe aũt vt vidit cogitatiões V
eoꝝ: dixit eis: Omẽ regnũ in ſeipm diuiſum de- [g]129
ſolabit: 7 dom[9] ſupra domũ cadet. Si aũt 7 ſa- Mat.12.a Mar.3.c. II
thanas ĩ ſeipm diuiſus eſt: q̃modo ſtabit regnũ
ei[9]? q: dicitis ĩ Beelzebub me ejcere demonia.
Si aũt ego ĩ Beelzebub ejcio demonia: filij ve-
ſtri in quo ejciũt? Ideo ipi iudices veſtri erũt.
Porro ſi ĩ digito dei ejcio demonia: ꝓfecto ꝑ-
uenit in vos regnũ dei. Cũ fortis armat[9] cuſto-
dit atriũ ſuũ: ĩ pace ſunt ea que poſſidet. Si aũt
fortior eo ſupueniens vicerit eũ: vniuerſa arma Mat.12.d
ei[9] aufert: in quib[9] cõfidebat: 7 ſpolia ei[9] diſtri- D
buet. Qui nõ eſt mecũ: cõtra me eſt: 7 q̃ nõ colli-
git mecũ: diſpergit.[h] Cũ immundus ſpũs exierit [h]130
de hoĩe: ambulat ꝑ loca inaquoſa: querẽs requi V
em: 7 nõ inueniẽs: dicit: Reuertar ĩ domũ meã:
vnde exiui. Et cũ venerit: inuenit eã ſcopis mũ-
datam et ornatam. Et tunc vadit: et aſſumit ſe
ptem alios ſpirit[9] nequiores ſe: 7 ingreſſi habi-
tant ibi. Et fiunt nouiſſima hominis illius peio
ra prioribus.[i] Factum eſt aũt: cum hec diceret: [i]131
extollens vocem quedam mulier de turba dixit X
illi: Beatus vẽter qui te portauit: et vbera que
ſuxiſti. At ille dixit: Quinimmo: beati q̃ audiũt
verbum dei: 7 cuſtodiunt illud.[k] Turbis aũt cõ [k]132
currentibus coepit dicere: Generatio hec gene II
ratio nequã eſt: ſignum querit: 7 ſignũ non da- Mat.12.e Mar.8.b.
bitur ei: niſi ſignũ Jone prophete. Nam ſicut
fuit Jonas ſignum Niniuitis: ita erit et filius
hominis generationi iſti. Regina auſtri ſurget 3.reg.10.a
in iudicio cum viris generationis huius: et con 2 para.6.a Jone.3.b
demnabit illos: quia venit a finibus terre audi Mat.12.d
re ſapientiam Solomonis. Et ecce pluſꝙ So- E
lomon hic. Viri Niniuite ſurgẽt in iudicio cũ Mat.5.b. Mar.4.c.
generatione hac: et condemnabunt illam: quia
poenitentiam egerunt ad predicationẽ Jone.
Et ecce pluſꝙ Jona hic.[l] Nemo lucernam ac- [l]133
cendit: et in abſcondito ponit: neqȝ ſub modio: II
ſed ſupra candelabrum: vt qui ingrediuntur lu Mat.6.c.
men videãt.[m] Lucerna corporis tui eſt oculus [m]134
tuus. Si oculus tuus fuerit ſimplex: totũ cor- V
pus tuum lucidum erit. Si aũt nequã fuerit:
etiã corpus tuum tenebroſum erit. Vide ergo:
ne lumẽ: quod ĩ te eſt: tenebre ſint. Si ergo cor
pus tuum totũ lucidum fuerit: non habens ali-
quam partẽ tenebrarũ: erit lucidum totum. Et
ſicut lucerna fulgoris illuminabit te.[n] Et cũ lo F [n]135
queretur: rogauit illum quidam phariſeus: vt Mat.23.e V
prãderet apud ſe. Et ingreſſus recubuit. Pha
riſeus aũt coepit intra ſe reputãs dicere: Qua-
re nõ baptizatus eſſet ante prandiũ. Et ait do-
minus ad illum: Nunc vos phariſei: quod defo
ris eſt calicis 7 catini: mundatis: quod aũt int[9]
eſt veſtrũ: plenũ eſt rapina 7 iniquitate. Stulti:
nõne q̃ fecit qd̃ deforis eſt: etiã id qd̃ deintus eſt
fecit? Verũtamen qd̃ ſupereſt date eleemoſynã:
et ecce omnia munda ſunt vobis.[o] Sed ve vo- [o]136
bis phariſeis: q̃a decimatis mẽtã et rutã: 7 omẽ V
olus: et preteritis iudicium et charitatem dei.
Hec aũt oportuit facere: et illa non omittere. Mat.23.c [p]137
[p] Ve vobis phariſeis: q̃a diligitis primas cathe Mat.23.c II
dras in ſynagogis: 7 ſalutatiões ĩ foro.[q] Ve vo Mat.5.c. [q]138
V

[r]139 bis:quia eſtis vt monumēta que non parent: et
V homines ambulantes ſupra neſciunt.[r] Reſpon
dens aūt quidam ex legiſperitis ait illi: Magi-
mat.23.a ſter hec dicens etiā nobis cōtumeliam facis. At
ille ait: Et vobis legiſperitis ve: quia oneratis
B homines oneribus que portare non poſſunt: et
[s]140 ipſi vno digito veſtro nō tāgitis ſarcinas.[s] Ve
V vobis: quia edificatis monumēta prophetarū:
patres aūt veſtri occiderūt illos. Profecto te-
ſtificamini ꝙ conſentitis operibus patrum ve-
mat.23.d. ſtrorum:quoniā quidem ipſi eos occiderūt:vos
[t]141 aūt edificatis eorū ſepulchra.[t] Propterea et ſa
V pientia dei dixit: Mittā ad illos prophetas et
apoſtolos:⁊ ex illis occident: ⁊ perſequētur: vt
inquirat̃ ſanguis oīm ꝓphetarū: qui effuſus eſt
a conſtitutione mūdi: a generatione iſta: a ſan-
guine Abel vſq; ad ſanguinē Zacharie: q̄ periit
inter altare et edem. Ita dico vobis requirētur
[u]142 ab hac generatione.[u] Ve vobis legiſperitis: q̄a
V
[x]143 mat.23.b. tuliſtis clauē ſcientie:ipſi non introiſtis:et eos
X qui introibant prohibuiſtis.[x] Cum aūt hec ad
illos diceret:coeperūt phariſei ⁊ legiſperiti gra
uiter inſiſtere:⁊ os ei' opprimere de multis inſi
diantes ei:⁊ querētes aliquid capere de ore ei':
vt accuſarent eum. XII.

A Ultis aūt turbis cōcurrentib':ita vt
ſe inuicē conculcarent: coepit dicere
[a]144 mat.16.a. ad diſcipulos ſuos:[a] Attendite a fer
II mar.28.b
[b]145 mat.10.c. mento phariſeorū:quod eſt hypocri-
V ſis.[b] Nihil em̄ opertū eſt quod nō reuelet̃: neq;
abſconditū quod nō ſciatur. Quoniā que in te-
nebris dixiſtis:in lumine dicētur. Et qd̄ in aure
loquuti eſtis in cubiculis: predicabit̃ in tectis.
mat.10.c. Dico aūt vobis amicis meis: ne terreamini ab
his q̄ occidūt corp'. Et poſt hoc nō habent am
plius q̄d faciāt. Oſtendā aūt vobis quē timea-
tis. Timete eū:q̄ poſtꝙ occiderit:habet poteſta
tē mittere in gehennā. Ita dico vobis:hūc time
B te. Nōne q̄nq; paſſeres veneūt dipōdio:⁊ vnus
ex illis nō eſt in obliuiōe corā deo? Sed ⁊ capilli
capitis veſtri oēs numerati ſunt. Nolite ergo
mat.10.d. timere:multis paſſerib' pluris eſtis vos. Dico
mat.8.d. aūt vobis:oīs quicūq; cōfeſſus fuerit me coram
mat.10.c. hominib': et filius hoīs cōfitebit̃ illū corā ange
[c]146 lis dei.[c] Qui aūt negauerit me corā hominib':
II mat.12.c. denegabit̃ corā angelis dei.[d] Et oīs q̄ dicit ver-
[d]147 marci.3.a bū in filiū hoīs remittet̃ illi: ei aūt q̄ in ſpiritum
II mat.10.b. ſanctū blaſphemauerit:nō remittetur.[e] Cū aūt
[e]148 mar.13.b. inducēt vos in ſynagogas ⁊ ad magiſtratus et
II poteſtates:nolite ſolliciti eſſe qualiter aut quid
reſpōdeatis:aut quid dicatis. Spiritus em̄ ſan
ctus docebit vos in ipſa hora: que oporteat vos
[f]149 dicere.[f] Ait aūt ei quidam de turba: Magiſter:
X dic fratri meo: vt diuidat mecū hereditatē. At
ille dixit ei: Homo quis me cōſtituit iudicē aut
diuiſorē ſupra vos? Dixitq; ad illos: Uidete et
cauete ab omni auaricia: quia nō in abundātia
cuiuſꝙ vita eius eſt ex his que poſſidet. Dixit
C autem ſimilitudinē ad illos: dicens: Hominis
cuiuſdam diuitis vberes fructus ager attulit:
et cogitabat itra ſe:dicēs: Quid faciā quod nō
habeo quo cōgregem fructus meos? Et dixit:
Hoc faciam: Deſtruam horrea mea:et maiora
faciam:et illuc cōgregabo omnia que nata ſunt
mihi:et bona mea:et dicam anime mee: Anima
habes multa bona poſita ī annos plurimos:re-
q̄eſce:comede:bibe:epulare. Dixit autē illi de':
mat.6.c. Stulte hac nocte animam tuam repetunt a te:
[g]150 que autem preparaſti:cuius erunt? Sic eſt qui
V ſibi theſaurizat:et non eſt in deū diues.[g] Dixitq;

ad diſcipulos ſuos: Ideo dico vob: Nolite ſol
liciti eſſe anime veſtre quid manducetis: neq;
corpori veſtro quid induamini. Anima plus eſt
ꝙ eſca:et corpus plus ꝙ veſtimentū. Cōſidera-
te coruos:quia nō ſemināt: neq; metūt: quibus
nō eſt cellariū neq; horreū: et deus paſcit illos.
Quāto magis vos pluris eſtis illis? Quis aūt
veſtrū cogitādo poteſt adiicere ad ſtaturā ſuam
cubitū vnū? Si ergo neq; quod minimū eſt po- D
teſtis:quid de ceteris ſolliciti eſtis? Conſidera
te lilia quomodo creſcunt. Non laborant: neq;
nent. Dico aūt vobis: quia nec Solomon ī omi mat.6.d.
gloria ſua veſtiebat̃ ſicut vnū ex iſtis. Si aūt foe
num agri:quod hodie eſt in agro:et cras in cli-
banum mittitur:deus ſic veſtit: quanto magis
vos puſille fidei? Et vos nolite querere q̄d mā
ducetis: aut quid bibatis: et nolite in ſublime
tolli. Hec enim omnia gentes mundi querunt. mat.6.d.
Pater aūt veſter ſcit:quoniā his indigetis. Ue mat.10.c.
runtamen primū querite regnū dei et iuſtitiam mat.6.c.
eius:et hec omnia adiicientur vobis.[h] Nolite [h]151
timere puſillus grex: q̄a cōplacuit patri veſtro X
dare vobis regnū.[i] Uendite que poſſidetis: et [i]152
date eleemoſynam.[k] Facite vobis ſacculos qui II
non veteraſcunt: theſaurū non deficientē in ce- [k]153
lis:quo fur non appropiat: neq; tinea corrūpit. V
Ubi em̄ theſaur' veſter eſt: ibi ⁊ cor veſtrū erit.
[l] Sint lumbi veſtri precincti: et lucerne arden mat.6.c. [l]154
tes in manib' veſtris: ⁊ vos ſimiles hoīb' expe- E X
ctātib' dominū ſuū: quādo reuertat̃ a nuptiis:
vt cū venerit et pulſauerit:cōfeſtim aperiant ei.
[m] Beati ſerui illi quos cū venerit dominus: in- mat.24.d [m]155
uenerit vigilantes. Amen dico vobis: ꝙ precin V
get ſe:et faciet illis diſcumbere: et tranſiens mi
niſtrabit illis. Et ſi venerit in ſecūda vigilia:⁊ ſi
ī tertia vigilia venerit:⁊ ita īuenerit: beati ſunt
ſerui illi.[n] Hoc aūt ſcitote: q̄m ſi ſciret paterfa- mat.24.b marci.13.d [n]156
milias:q̄ hora fur veniret:vigilaret vtiq;: ⁊ non mat.14.d. II
ſineret perfodi domū ſuam. Et vos eſtote para-
ti:q2 qua hora nō putatis:fili' hoīs veniet.[o] Ait [o]157
aūt ei Petr': Dn̄e ad nos dicis hāc parabolā: V
an ad oēs? Dixit aūt dn̄s: Quiſputas eſt fidelis
diſpēſator ⁊ prudēs:quē cōſtituit dn̄s ſup fami
liā ſuā: vt det illis in tēpore tritici menſuram?
Beatus ille ſeruus:quē cū venerit dn̄s:inuene-
rit ita facientē. Uere dico vobis: q̄a ſup oīa que
poſſidet:cōſtituet illū.[p] Quod ſi dixerit ſeruus F [p]158
ille in corde ſuo:morā facit dn̄s meus venire:et V
coeperit ꝑcutere ſeruos ⁊ ancillas: ⁊ edere: ⁊ bi
bere:et inebriari: veniet dn̄s ſerui illius in die q̄
non ſperat:⁊ hora q̄ neſcit:⁊ diuidet eū:partēq;
eius cū infidelibus ponet.[q] Ille aūt ſeruus q̄ co [q]159
gnouit voluntatē dn̄i ſui: ⁊ nō ſe preparauit: et X
non fecit ſc̄m voluntatē eius:vapulabit multis.
Qui aūt non cognouit:⁊ fecit digna plagis: va
pulabit paucis. Omi aūt cui multū datum eſt:
multū queret̃ ab eo:et cui cōmēdauerūt multū
plus petēt ab eo.[r] Ignē veni mittere in terrā:⁊ [r]160
q̄d volo:niſi vt accendat̃? Baptiſmo aūt habeo V
baptizari: et quomodo coartor vſq; dū ꝑficiat̃?
Putatis:q̄a pacē veni dare in terrā? Nō dico
vobis:ſed ſeparationē. Erunt em̄ ex hoc q̄nq; in mat.10.d.
domo vna diuiſi:tres in duo:⁊ duo in tres:diui
detur pater in filiū: ⁊ filius in patrē ſuū: mater G
in filiā:⁊ filia in matrē:ſocrus in nurū ſuā:et nu
rus in ſocrū ſuā.[s] Dicebat aūt ⁊ ad turbas: Cū ma.16.a. [s]161
videritis nubē orientē ab occaſu:ſtatim dicitis: V
nimbus venit:⁊ ita fit. Et cū auſtrū flantē:dici-
tis:q̄a eſt' erit:⁊ fit. Hypocrite: faciē celi ⁊ ter
re noſtis ꝓbare:hoc aūt tēp' q̄modo non ꝓbatis? mat.5.d

Quid aũt ⁊ a vobiſipis nõ iudicatis quod iuſtũ
[t]162 X eſt? [t]Cũ aũt vad[is] cũ aduerſario tuo ad pͥncipẽ ĩ
via: da operã liberari ab illo: ne forte trahat te
ad iudicẽ: ⁊ iudex tradat te exactori: et exactor
mittat te in carcerẽ. Dico tibi: nõ exies inde: do
Mat.5.d. nec etiã nouiſſimũ minutũ reddas. XIII.
[a]163 X A Aderant [a] aũt ꝗdam ipſo tẽpore nun
ciantes illi de galileis: quoꝝ ſangui-
nẽ Pilatus miſcuit cũ ſacrificijs eo-
rũ. Et reſpõdens dixit illis: Puta-
tis: ꝙ hi galilei pre omnibꝰ galileis peccatores
fuerint: qa talia paſſi ſunt? Non dico vobis: ſed
niſi poenitentiã habueritis omnes: ſimiliter pe-
ribitis: ſicut illi decẽ ⁊ octo: ſupra quos cecidit
turris in ſiloe: ⁊ occidit eos. Putatis: qa ⁊ ipſi
debitores fuerint: preter oẽs homines habitan-
tes in Jeruſalem? Non dico vobis: ſed ſi poeni
tentiam nõ habueritis: oẽs ſimiliter peribitis.
[b]164 V [b]Dicebat aũt ⁊ hãc ſimilitudinẽ: Arborẽ fici ha
bebat ꝗdã plantatã in vinea ſua: ⁊ venit querẽs
fructũ in illa: ⁊ nõ inuenit. Dixit aũt ad cultorẽ
vinee: Ecce anni tres ſunt: ex quo venio querẽs
B fructũ in ficulnea hac: ⁊ nõ inuenio. Succide er
go illam. Ut quid etiã terrã occupat? At ille re
ſpõdens dixit illi: Domine dimitte illam et hoc
anno: vſq; dũ fodiam circa illam: et mittam ſter
cora. Et ſiquidem fecerit fructũ: ſin aũt in futu-
rum ſuccides eã. Erat aũt docens in ſynagoga
C eorũ ſabbathis. Et ecce mulier que habebat ſpi
ritũ infirmitatis annis decẽ ⁊ octo: ⁊ erat incli-
nata: nec omnino poterat ſurſum reſpicere. Quã
cũ vidiſſet ieſus: vocauit eũ ad ſe: ⁊ ait illi: Mu-
lier dimiſſa es ab infirmitate tua. Et impoſuit
illi manꝰ: ⁊ cõfeſtĩ erecta eſt: et glorificabat deũ.
D Reſpõdẽs aũt archiſynagogꝰ: indignãs qa ſab
batho curaſſet Jeſus: dicebat turbe: Sex dies
ſunt: in quibus oportet operari. In his ergo ve
[c]165 II nite ⁊ curamini: ⁊ nõ in die ſabbathi. [c]Reſpon-
dit aũt ad illũ dñs: ⁊ dixit: Hypocrite vniuſq;ſq;
veſtrũ ſabbatho non ſoluit bouẽ ſuũ: aut aſinũ a
pͥſepio: ⁊ ducit adaquare? Hanc aũt filiã abrae:
quã alligauit ſathanas: ecce decẽ et octo annis:
[d]166 X nõ oportuit ſolui a vĩculo iſto die ſabbathi? [d]Et
cũ hec diceret: erubeſcebãt oẽs aduerſarij eiꝰ: ⁊
[e]167 II oĩs populꝰ gaudebat in vniuerſis: queglorioſe
Mat.13.d fiebãt ab eo. [e]Dicebat ergo: Cui ſimile ẽ regnũ
Mar.4.c. dei: ⁊ cui ſimile eſtimabo illud? Simile eſt gra-
Mar.13.d no ſynapis: quod acceptũ homo miſit in hortũ
ſuũ: ⁊ creuit: ⁊ factũ eſt in arborẽ magnã: ⁊ volu
cres celi requieuerũt in ramis eius. Et iteꝝ di-
[f]168 V E xit: [f]Cui ſimile eſtimabo regnũ dei? Simile eſt
Mat.9.d. fermẽto: qd acceptũ mulier abſcõdit ĩ farine ſa-
[g]169 II ta tria: donec fermentaret totũ. [g]Et ibat p ciui
Mar.7.b tates ⁊ caſtella docẽs: ⁊ iter faciẽs in Jeruſalẽ.
[h]170 V [h]Ait aũt illi ꝗdã: Dñe: ſi pauci ſunt q ſaluant?
Ipſe aũt dixit ad illos: Cõtendite intrare p an-
guſtã portã: qa multi (dico vobis) querũt intra
[i]171 V re: ⁊ nõ poterũt. [i]Cũ aũt intrauerit paterfami
F lias: ⁊ clauſerit oſtium: ⁊ incipietis foris ſtare: ⁊
Pſ.6.d. pulſare ad oſtiũ: dicentes: Dñe aperi nobis. Et
Mat.7.b. reſpondens dicet vobis: Neſcio vos vnde ſitis.
Tũc incipietis dicere: Mãducauimus corã te:
⁊ bibimus: ⁊ in plateis noſtris docuiſti. Et di-
cet vobis: Neſcio vos vnde ſitis: diſcedite a me
oẽs operarij iniꝗtatis. Ibi erit fletus ⁊ ſtridor
[k]172 V dentium. [k]Cũ videritis Abraam ⁊ Iſaac ⁊ Ja
cob ⁊ oẽs pphetas in regno dei: vos aũt expelli
Mat.8.b. foras. Et venient ab oriẽte ⁊ occidente: ⁊ aqui-
[l]173 II Mat.19.d lone ⁊ auſtro: et accumbent in regno dei. [l]Et ec
Mat.19.a ce ſunt nouiſſimi: qui erant primi: ⁊ ſunt primi

qui erãt nouiſſimi. [m]In ipſa die acceſſerũt ꝗdã [m]174 X
phariſeorũ: dicẽtes illi: Exi: ⁊ vade hinc: qa He
rodes vult te occidere. Et ait illis: Ite: ⁊ dicite G
vulpi illi: Ecce eijcio demonia: ⁊ ſanitates per-
ficio hodie et cras: et tertia die cõſumor. Uerũ
tamen oportet me hodie et cras et ſequenti die
ambulare: qa nõ capit pphetã perire extra Je-
ruſalẽ. [n]Jeruſalẽ Jeruſalẽ que occidis prophe Mat.23.d [n]175 V
tas: ⁊ lapidas eos qui mittunt ad te. Quoties
volui congregare filios tuos: queadmodũ auis
nidũ ſuũ ſub pennis: ⁊ noluiſti? Ecce relinquet
vobis domꝰ veſtra deſerta. Dico autẽ vobis: qa
nõ videbitis me: donec veniat: cũ dicetis: Bene
dictus qui venit in nomine domini. XIIII.
Et [a] factũ eſt: cũ introiſſet Jeſus in A [a]176 X
domũ cuiuſdã pͥcipis phariſeorũ
ſabbatho mãducare panẽ: et ipſi ob
ſeruabãt eũ. Et ecce hõ ꝗdã hydro-
picus erat ante illũ. [b]Et reſpõdẽs [b]177 II
Jeſus dixit ad legiſperitos ⁊ phariſeos: dicẽs:
Si licet ſabbatho curare? At illi tacuerũt. Ipſe
vero apprehenſum ſanauit eũ ac dimiſit. Et re-
ſpõdens ad illos: dixit: Cuiꝰ veſtrũ aſinus aut Mat.12.a
bos in puteũ cadet: ⁊ non cõtinuo extrahet illũ Marci.3.a ſupra.6.b
die ſabbathi? Et nõ poterãt ad hec reſpõdere il ſupra.13.b
li. [c]Dicebat aũt ⁊ ad inuitatos parabolã: inten [c]178 X
dens quomodo primos accubitus eligerent: di B
cens ad illos: Cũ inuitatus fueris ad nuptias:
non diſcũbas in primo loco: ne forte honoratior
te ſit inuitatus ab illo: ⁊ veniẽs is qui te ⁊ illum
vocauit: dicat tibi: Da huic locũ. Et tũc ĩcipias
cũ rubore nouiſſimũ locũ tenere. Sed cũ voca-
tus fueris: vade: recũbe in nouiſſimo loco: vt cũ C
venerit: qui te inuitauit: dicat tibi: Amice: aſcen Mar.4.c.
de ſuperius. Tunc erit tibi gloria coram ſimul infra.8.c.
diſcumbẽtibus. [d]Quia omnis qui ſe exaltat: hu Joan.4.c [d]179 V
miliabitur: ⁊ qui ſe humiliat: exaltabit. [e]Dice-
bat aũt ⁊ ei qui ſe inuitauerat: Cũ facis prãdiũ [e]180 X
aut coenam: noli vocare amicos tuos: neq; fra-
tres tuos: neq; cognatos: neq; vicinos: neq; di-
uites: ne forte ⁊ ipſi te reinuitent: ⁊ fiat tibi re-
tributio. Sed cũ facis cõuiuiũ voca pauperes: Thob.4b
debiles: claudos: cecos: ⁊ beatus eris: quia non
habẽt retribuere tibi. Retribuet eñi tibi in re-
ſurrectione iuſtoꝝ. Hec cũ audiſſet quidam de D
ſimul diſcũbentibus dixit illi: Beatus qui man mat.22.d
ducabit panẽ in regno dei. At ipſe dixit ei: [f]Ho Apo.19.b. 118[f]
mo quidã fecit coenã magnam: ⁊ vocauit mul-
tos: ⁊ miſit ſeruũ ſuũ hora coene dicere inuita-
tis: vt venirẽt: qa iã parata ſunt oĩa. Et coepe-
rũt ſimul oẽs excuſare. Primus dixit ei: Villã
emi: ⁊ neceſſe habeo exire videre illã. Rogo te:
habe me excuſatũ. Et alter dixit: Juga boũ emi
quinq;: ⁊ eo pbare illa. Rogo te: habe me excu-
ſatũ. Et alius dixit: Uxorẽ duxi: ⁊ ideo non poſ E
ſum venire. Et reuerſus ſeruus nunciauit hec
dño ſuo. Tũc iratus paterfamilias dixit ſeruo
ſuo: Exi cito in plateas et vicos ciuitatis: et
pauperes ac debiles: ⁊ cecos ⁊ claudos ĩtroduc
huc. Et ait ſeruus: Dñe factũ eſt: vt imperaſti: ⁊
adhuc locus eſt. Et ait dñs ſeruo: Exi in vias ⁊
ſepes: ⁊ cõpelle intrare: vt impleat domꝰ mea.
Dico aũt vobis: ꝙ nemo viroꝝ illoꝝ qui vocati F
ſunt: guſtabit coenã meã. [g]Ibãt aũt turbe mul
te cũ eo. Et cõuerſus dixit ad illos: Si quis ve- Mat.10.d [g]182 V
nit ad me: ⁊ non odit patrem ſuũ ⁊ matrẽ ⁊ vxo
rem ⁊ filios ⁊ fratres ⁊ ſorores: adhuc aũt ⁊ ani
mã ſuã: nõ poteſt meꝰ eſſe diſcipulus. Et q nõ ba
iulat crucẽ ſuã: ⁊ venit poſt me: nõ põt meꝰ eſſe Mat.10.d. et.19.c
diſcipulꝰ. [h]Quis eñi ex vobis volẽs turrim edi [h]183 X

Mar.8.d. Supra.9.c. ficare: nōne prius ſedens cōputat ſumptus qui
neceſſarij ſunt ſi habeat ad perficiēdū: ne poſtea
ꝙ poſuerit fundamtēū: ⁊ nō potuerit perficere:
oēs qui vident incipient illudere ei: dicentes: qꝛ
hic homo coepit edificare: ⁊ non potuit cōſum-
B mare? Aut quis rex iturus cōmittere bellū ad-
uerſus aliū regē: nō ſedens prius cogitat ſi poſ
ſit cū decē milib⁹ occurrere ei qui cū viginti mi
Mat.10.d libus venit ad ſe? Alioquin adhuc illo longe agē
te legationeſ mittens rogat ea que pacis ſunt.
[l]184 Mat.5.b. Mat.9.g. [l]Sic ergo omnis ex vobis qui nō renunciat oī-
V bus que poſſidet: nō poteſt meus eſſe diſcipul⁹.
[k]185 [k]Bonū eſt ſal. Si autē ſal quoqꝫ euanuerit: ī q̄
II cōdietur? Neqꝫ in terra neqꝫ in ſterquiliniū vti
le eſt: ſed foras mittetur. Qui habet aures audi
[a]186 endi audiat. XV.
II B Mar.19.b ERant [a] aūt appropinquātes ei publica
ni ⁊ peccatores vt audirent illū: ⁊ mur
murabāt ſcribe ⁊ phariſei: dicentes: q̄a
[b]167 hic peccatores recipit: et mādūcat cū illis. [b]Et
V ait ad illos parabolā iſtā dicens: Quis ex vobis
homo qui habet centū oues: et ſi ꝑdiderit vnā ex
illis: nōne dimittit nonagita nouē in deſerto: ⁊
B vadit ad illā q̄ ꝑierat donec īueniat eā? Et cū īue
nerit eā: īponit in humeros ſuos gaudēs. Et ve
niēs domū cōuocat amicos et vicinos dicēs ill:
Cōgratulamini mihi: qꝛ īueni ouē meā que ꝑie
rat. Dico vobꝫ ꝙ ita gaudiū erit in celo ſuꝑ vno
peccatore poenitentiā agente: ꝙ ſuper nonagin
[c]188 tanouē iuſtis: qui nō indigent poenitētia. [c]Aut
X que mulier habēs drachmas decē: ſi perdiderit
drachmā vnā: nonne accendit lucernā ⁊ euertit
domū: ⁊ querit diligēter donec inueniat? Et cū
inuenerit cōuocat amicas ⁊ vicinas dicēs: Cō-
[d]189 gratulamini mihi: qꝛ inueni drachmā quā ꝑdi-
V C derā. [d] Ita dico vobis gaudiū erit corā angelis
[e]190 dei ſuꝑ vno peccatore poenitētiā agēte. Ait aūt
X [e]Homo quidam habuit duos filios: ⁊ dixit ado
leſcētior ex illis patri: Pater da mihi portionē
ſubſtantie q̄ me cōtingit. Et diuiſit illis ſubſtā-
tiā. Et non poſt multos dies cōgregatis oībus
adoleſcentior filius peregre ꝓfectus eſt in regi-
onē longinquā: ⁊ ibi diſſipauit ſubſtantiā ſuā vi
uendo luxurioſe. Et poſtꝙ oīa cōſumaſſet facta
eſt fames valida ī regione illa: ⁊ ipſe coepit ege-
re. Et abijt et adheſit vni ciuiū regiōis illius: et
miſit illū in villā ſuā: vt paſceret porcos. Et cu-
piebat implere ventreꝫ ſuū de ſiliquis: q̄s porci
manducabāt: ⁊ nemo illi dabat. In ſe aūt reuer
D ſus dixit: Quanti mercenarij patris mei abun-
dant panibus: ego aūt hic fame pereo? Surgaꝫ
⁊ ibo ad patrē meū: et dicā ei: Pater peccaui in
celū ⁊ corā te: ⁊ iā nō ſum dign⁹ vocari filius tu⁹
Fac me ſicut vnum de mercenarijs tuis. Et ſur
gens venit ad patrē ſuū. Cū aūt adhuc longe eſ
ſet: vidit illū pater ipſius: et miſericordia mot⁹
E eſt. Et accurrēs cecidit ſuper collū eius: ⁊ oſcu
latus eſt eū. Dixitqꝫ ei filius: Pater peccaui in
celū et corā te. Iam nō ſum dignus vocari fili⁹
tuus. Dixit aūt pater ad ſeruos ſuos: Cito pro
ferte ſtolā primā: ⁊ induite illū: et date annuluꝫ
in manu eius: ⁊ calciamenta in pedes: ⁊ adduci
te vitulū ſaginatū: ⁊ occidite ⁊ manducemus et
F epulemur: qꝛ hic filius me⁹ mortuus erat ⁊ reui
xit: ꝑierat ⁊ īuentus eſt: ⁊ coeperūt epulari. E-
rat aūt filius eius ſenior in agro. Et cum veni-
ret et appropinq̄ret domui: audiuit ſymphoniā
⁊ chorū. Et vocauit vnū de ſeruis: ⁊ interroga-
uit q̄ hec eſſent. Iſqꝫ dixit illi: Frater tu⁹ venit
⁊ occidit pater tuus vitulū ſaginatū: qꝛ ſaluum
illū recepit. Indignatus eſt aūt: ⁊ nolebat ītro
ire. Pater ergo illi⁹ egreſſus coepit rogare illū.
At ille rūdens dixit patri ſuo: Ecce tot annos G
ſeruio tibi: ⁊ nūꝙ mādatū tuū preteriui: et nū
ꝙ dediſti mihi hoedū: vt cū amicis meis epula-
rer. Sed poſtꝙ hic filius tu⁹ qui deuorauit ſub
ſtantiā ſuā cū meretricib⁹ venit: occidiſti illi vi-
tulū ſaginatū. At ipſe dixit illi: Fili: tu ſemꝑ me
cū es: ⁊ oīa mea tua ſunt. Epulari aūt ⁊ gaude-
re oportebat: qꝛ frater tuus hic mortuus erat: ⁊
reuixit: perierat: ⁊ inuentus eſt. XVI.
DIcebat aūt ad diſcipulos ſuos: Homo
q̄dā erat diues: q̄ habebat villicū: ⁊ hic A
diffamatus eſt apud illū q̄ſi diſſipaſſet
bona illius. Et vocauit illū: ⁊ ait illi: Quid hoc
audio de te? Redde rationem villicatiōis tue.
Iā enī nō poteris villicare. Ait aūt villicus ītra
ſe: Quid faciā: quia dn̄s meus aufert a me villi-
cationē? Fodere nō valeo: mendicare erubeſco. B
Scio quid faciā: vt cū amotus fuero a villicatio
ne recipiāt me in domos ſuas. Cōuocatis itaqꝫ
ſingulis debitorib⁹ dn̄i ſui: dicebat primo: Quā
tū debes dn̄o meo? At ille dixit: Centuꝫ cados
olei. Dixitqꝫ illi: Accipe cautionē tuā: ⁊ ſede ci-
to: ſcribe quinq̄gīta. Deinde alio dixit: Tu vo
quantū debes? Qui ait: Centū choros tritici.
Ait illi: Accipe litteras tuas: ⁊ ſcribe octogīta.
Et laudauit dn̄s villicū iniq̄tatis: qꝛ prudēter
feciſſet: qꝛ filij huius ſeculi prudētiores filijs lu
cis in gn̄atione ſua ſunt. Et ego dico vobꝫ: Faci
te vobis amicos de mām̄ona iniquitatis: vt cuꝫ C
defeceritis: recipiāt vos in eterna tabernacula.
Qui fidelis eſt in minimo: ⁊ in maiori fidelis eſt
⁊ qui in modico iniquus eſt: et ī maiori iniquus
eſt. Si ergo in iniquo mām̄ona fideles nō fuiſtꝫ
qd̄ verū eſt q̄s credet vobis? Et ſi in alieno fide-
les nō fuiſtꝫ: qd̄ veſtrū ē q̄s dabit vobꝫ? [a] Nemo [a]191
ſeruus poteſt duobus dn̄is ſeruire. Aut enī vnū Mat.6.c. V
odiet ⁊ alterū diliget: aut vni adherebit: ⁊ alte-
rū cōtēnet. Nō poteſtis deo ſeruire ⁊ mām̄one.
[b]Audiebāt aūt oīa hec phariſei: q̄ erant auari: ⁊ [b]162
deridebāt illū. Et ait illis: Vos eſtis qui iuſtifi- X
caſtis vos corā hoībus. Deus autē nouit corda
veſtra. Quia qd̄ hoībus altū eſt: abominatio eſt Mat.11.b [c]193
ante deū. [c]Lex ⁊ ꝓphete vſqꝫ ad ioannē: ex eo re V
gnū dei euangelizatur: ⁊ oīs in illud vim facit. [d] Mat.5.b [d]194
Facilius eſt aūt celū ⁊ terrā preterire: ꝙ de lege Mat.5.e. et.19.a. V
vnū apicē cadere. [e]Oīs qui dimittit vxorē ſuam E [e]195
⁊ alterā ducit moechatur: et qui dimiſſaꝫ a viro mar.10.b. II
ducit moechat̄. [f]Homo quidā erat diues: ⁊ in- [f]196
duebat̄ purpura et biſſo: et epulabat̄ quottidie X
ſplendide. Et erat quidā mendicus noīe Laza-
rus: q̄ iacebat ad ianuā eius vlceribus plen⁹: cu
piens ſaturari de micis q̄ cadebant de menſa di-
uitis: ⁊ nemo illi dabat. Sed et canes veniebāt F
⁊ lingebāt vlcera eius. Factū eſt autē vt morere
tur mendicus: et portaretur ab angelis in ſinuꝫ
Abrae. Mortuus eſt autē et diues: et ſepultus
eſt in inferno. Eleuans aūt oculos ſuos cum eſ
ſet in tormentis: vidit abraā a longe: et Lazarū
in ſinu eius: ⁊ ipſe clamans dixit: Pater abraā
miſerere mei: ⁊ mitte Lazarū vt intingat extre
mum digiti ſui in aquā: vt refrigeret linguā me
am: quia crucior in hac flām̄a. Et dixit illi abra
am: Fili recordare quia recepiſti bona in vita
tua: ⁊ Lazarus ſimiliter mala. Nunc aūt hic cō
ſolatur: tu vero cruciaris. Et in his oībus in-
ter nos ⁊ vos chaos magnum firmatū eſt: vt hi
qui volunt hinc tranſire ad vos nō poſſint: neqꝫ
īde huc trāſmeare. Et ait: Rogo ergo te pater:

vt mittes eum in domuꝫ patris mei. Habeo eñ
quinqꝫ fratres: vt teſtet̃ illis: ne ⁊ ipſi veniant in
hunc locũ tormentorũ. Et ait illi abraam: Ha-
bent moyſen ⁊ ꝓphetas: audiãt illos. At ille di-
xit: Nõ pater abraã: ſed ſi quis ex mortuis ierit
e ad eos: poenitentiã agent. Ait aũt illi: Si moy
ſen ⁊ prophetas nõ audiunt: neqꝫ ſi quis ex mor
c tuis reſurrexerit credent. XVII.
a197 I A Mat.18.a Mar.9.f. Et ait ad diſcipulos ſuos: Impoſſibi-
le eſt vt nõ veniant ſcandala. Ve aũt il-
li per quem veniũt. Vtilius eſt illi ſi la-
c pis molaris imponatur circa collũ eius: ⁊ proij
ciatur in mare: q̃ vt ſcandalizet vnum de puſil-
b198 V Mat.18.b Mat.18.c lis iſtis. b Attẽdite vobis: Si peccauerit ĩ te fra-
ter tuus increpa illũ: ⁊ ſi pœnitentiam egerit di
c199 V mitte illi. c Et ſi ſepties in die peccauerit in te: ⁊
ſepties in die conuerſus fuerit ad te dicens: poe
d200 V B Mat.17.e et.21.b. nitet me: dimitte illi. d Et dixerunt apoſtoli do
mino: Adauge nobis fidẽ. Dixit autẽ dominus
Si haberetis fidem ſicut granũ ſynapis: dicere
tis huic arbori moro: eradicare ⁊ tranſplantare
e201 X in mare: ⁊ obediret vobis. e Quis autẽ veſtrum
habens ſeruũ arantẽ aut paſcentẽ: qui regreſſo
de agro: dicit illi ſtatim: tranſi et recumbe: ⁊ nõ
dicit ei: para quod cœnem: ⁊ præcinge te et mini
ſtra mihi: donec manducem ⁊ bibam: ⁊ poſt hęc
tu manducabis ⁊ bibes? Nunquid gratiam ha
bet ſeruo illi: quia fecit quę ei ĩperauerat? Non
C puto. Sic et vos cum feceritis omnia quę præce
pta ſunt vobis dicite: Serui inutiles ſum⁹: qđ
debuimus facere: fecimus. Et factũ eſt dũ iret ĩ
Jeruſalẽ: tranſibat per mediã ſamariã et galilę
am. Et cũ igrederet̃ qddã caſtellũ: occurrerũt
D ei decẽ viri leproſi. Qui ſteterunt a longe: ⁊ leua
uerunt vocem: dicentes: Jeſu præceptor miſere
re noſtri. Quos vt vidit dixit: Jte oſtẽdite vos
ſacerdotib⁹. Et factũ eſt dũ irent mundati ſunt
Vnus aũt ex illis vidit quia mundatus eſt: re-
greſſus ẽ cũ magna voce magnificãs deũ. Et ce
cidit in faciẽ ante pedes eius: gratias agẽs. Et
hic erat ſamaritanus. Rñdens aũt ieſus dixit:
Nonne decẽ mundati ſunt? Et nouem vbi ſunt?
E Non eſt inuentus qui rediret et daret gloriam
deo: niſi hic alienigena. Et ait illi: Surge vade
f202 V quia fides tua te ſaluũ fecit. f Interrogatus aũt
a phariſęis: quando venit regnũ dei: rñdit eis: ⁊
dixit: Nõ veniet regnũ dei cũ obſeruatiõe: neqꝫ
g203 X dicent: ecce hic aut ecce illic. Ecce eñ regnũ dei
intra vos eſt. g Et ait ad diſcipulos ſuos: Veni-
h204 II Mat.14.b Mar.13.c ent dies: quãdo deſideret̃ videre vnũ diẽ filij ho
minis: ⁊ non videbitis. h Et dicent vobis: Ecce
i205 V F hic: ⁊ ecce illic. Nolite ire: neqꝫ ſectemini. i Nã
ſicut fulgur choruſcãs de ſub cęlo in ea quę ſub
k206 II mat.24.c cęlo ſunt fulget: ita erit filius hoĩs in die ſua. k
Primũ aũt oportet illũ multa pati: ⁊ reproba-
l207 V ri a generatione hac. l Et ſicut factũ eſt in dieb⁹
noe: ita erit ⁊ in diebus filij hominis: edebant ⁊
bibebãt: vxores ducebant: et dabant̃ ad nuptias
m208 X G vſqꝫ in diẽ q̃ intrauit noe in arcã: ⁊ venit diluui
um: ⁊ perdidit oẽs. m Similiter ſicut factũ eſt ĩ
diebus Loth: Edebãt ⁊ bibebãt: emebant ⁊ ven
debãt: plantabant ⁊ ędificabãt. Qua aũt die ex
n209 II ijt loth a ſodomis: pluit ignẽ ⁊ ſulphur de cęlo:
et oẽs ꝑdidit. Secũdũ hęc erit q̃ die filius hoĩs
o210 X Gen.19.f. reuelabit̃. n Jn illa hora qui fuerit in tecto: ⁊ va-
ſa eius in domo: ne deſcendat tollere illa. o Et q̃
p211 II Mat.16.d Mar.8.d ĩ agro ſimiliter nõ redeat retro. Memores eſto
te vxoris loth. p Quicũqꝫ q̃ſierit aĩam ſuã ſaluaꝫ
q212 V mat.24.c facere: ꝑdet illã. Et q̃cũqꝫ ꝑdiderit illã: viuifica
bit eã. q Dico vobis in illa nocte erũt duo ĩ lecto

vno: vnus aſſumet̃: ⁊ alter relinquet̃. Duę erũt
molentes in vnũ: vna aſſumet̃ ⁊ altera relinque
tur: duo in agro: vn⁹ aſſumet̃ ⁊ alter relinquet̃.
r Rñdentes dicũt illi: Vbi dñe? Qui dixit illis mat.24.c r213 V
Vbicũqꝫ fuerit corp⁹ illic cõgregabunt̃ ⁊ aq̃lę.
Dicebat autẽ ⁊ parabolã XVIII.
ad illos: qm̃ oportet ſemper orare et A Eccle.18.c a214 X
nõ deficere dicẽs: Judex quidã erat ĩ
quadã ciuitate: qui deũ nõ timebat: ⁊
hoĩem nõ reuerebat̃. Vidua aũt quędã erat ĩ ci
uitate illa: ⁊ veniebat ad eũ dicens: Vindica me
de aduerſario meo. Et nolebat ꝑ multũ tẽpus. 1.Thi.5.a
Poſt hęc aũt dixit intra ſe: Etſi deũ nõ timeo:
nec hoĩem revereor: tamẽ quia moleſta eſt mihi
hęc vidua: vindicabo illam: ne in nouiſſimo veni B
ens ſuggillet me. Ait autẽ dñs: Audite quid iu
dex iniquitatis dicit. Deus aũt non faciet vindi
ctam electorũ ſuorꝫ clamantiũ ad ſe die ac nocte
⁊ patientiã habebit in illis. Dico autẽ vobis q̃
cito faciet vindictam illorũ. Veruntamẽ filius
hominis veniẽs putas inueniet fidem in terra?
Dixit aũt ⁊ ad quoſdã qui in ſe confidebant tan
q̃ iuſti: ⁊ aſpernabantur cęteros: parabolã iſtã:
dicens: Duo homines aſcenderũt in templũ vt
orarẽt: vnus phariſęus ⁊ alter publican⁹. Pha- C
riſęus ſtans hęc apud ſe orabat: Deus gratias
ago tibi: quia nõ ſuꝫ ſicut cęteri hoĩm: raptores
iniuſti: adulteri: velut etiã hic publicanus. Je-
iuno bis in ſabbato: decimas do omniũ quę poſ
ſideo. Et publicanus a longe ſtans nolebat nec
oculos ad cęlũ leuare: ſed ꝑcutiebat pectus ſuũ
dicens: Deus ꝓpitius eſto mihi peccatori. Amẽ
dico vob̃: deſcẽdit hic iuſtificatus in domũ ſuã
ab illo. b Quia omnis qui ſe exaltat humiliabit̃: b215 V
⁊ q̃ ſe humiliat exaltabit̃. c Afferebant aũt ad il- Mat.13.b c216
lũ infantes vt eos tãgeret. Quõ cũ viderẽt diſci- Mat.19.b II
puli increpabãt illos. Jeſus aũt cõuocans illos Mar.10.b D
dixit: Sinite pueros venire ad me: ⁊ nolite ꝓhi Mat.19.b d217
bere eos. Taliũ eñ eſt regnũ dei. d Amẽ dico vo Mar.10.b II
bis: quicũqꝫ nõ acceperit regnuꝫ dei ſicut puer: Exo.20.b e218
nõ intrabit in illud. e Et interrogauit eũ quidã Mat.19.c II
princeps dicẽs: Magiſter bone: quid faciẽs vi Mar.10.c
tã ęternã poſſidebo? Dixit aũt ei Jeſus: Quid Mat.19.c Mar.10.c
me dicis bonum? Nemo bonus niſi ſolus deus
Mãdata noſti: Nõ occides: nõ mechaber̃: nõ
furtũ facies: nõ falſuꝫ teſtimoniũ dices: honora
patrẽ tuũ ⁊ matrẽ. Qui ait: Hęc oĩa cuſtodiui
a iuuẽtute mea. f Quo audito Jeſus ait ei: Ad- f219
huc tibi vnũ deeſt. Oĩa quęcũqꝫ habes vende et II
da pauperibus: ⁊ habebis theſaurũ in cęlo: ⁊ ve g220
ni ſequere me. g His ille auditis cõtriſtatus eſt E I
q̃ diues erat valde. Vidẽs aũt ieſus illũ triſtẽ fa Mat.19.c
ctũ: dixit: Quã difficile qui pecunias habẽt ĩ re Mar.10.c
gnũ dei intrabũt. Facilius eſt eñ camelũ ꝑ fora
men acus tranſire: q̃ diuitẽ ĩtrare in regnũ dei
Et dixerũt qui audiebãt: Et q̃s poteſt ſaluus fi
eri? Ait illis: Que impoſſibilia ſunt apud hoĩes Mat.9.d Mar.10.d
poſſibilia ſunt apud deũ. Ait aũt Petr⁹: Ecce Mat.9.d h221
nos dimiſimus oĩa: et ſecuti ſumus te. h Qui di mar.10.d II
xit eis: Amẽ dico vobis: nemo eſt q̃ reliquit do-
mũ aut parẽtes: aut fratres: aut vxorẽ: aut fili- mat.10.c
os ꝓpter regnũ dei: ⁊ nõ recipiat multa plura in F i222
hoc tpe: ⁊ in ſęculo futuro vitã ęternã. i Aſſum- II
pſit aũt ieſus duodecim: et ait illis: Ecce aſcẽdi
mus ieroſolymã: ⁊ cõſumabunt̃ oĩa quę ſcripta
ſunt ꝑ ꝓphetas de filio hoĩs. Tradetur eñ gen
tibus ⁊ illudetur: et flagellabitur ⁊ cõſpuet̃. Et
poſtq̃ flagellauerit occidẽt eũ: ⁊ die tertia reſur ſupra.z g
get. k Et ipſi nihil horꝫ ĩtellexerũt. Erat aũt ver mat.20.d k223
bũ iſtud abſconditũ ab eis: ⁊ non intelligebãt q̃ mar.10.g X

l224 II dicebātur.[l] Factū eſt aūt cum appꝛopinquaret
iericho: cecus quidā ſedebat ſec⁹ viā mendicās.
B Et cū audiret turbā pꝛetereuntē: īterrogabat
mat.20.d q̄d hoc eſſet. Dixerunt aūt ei ꝙ ieſus nazarenus
tranſiret. Et clamauit dicēs: Jeſu fili dauid mi
ſerere mei. Et qui pꝛeibant increpabant eum vt
taceret. Ipſe vero multomag⁊ clamabat: fili da
uid miſerere mei. Stans aūt ieſus: iuſſit illū ad
duci ad ſe: ⁊ cū appꝛopinq̄ſſet interrogauit illū
dicēs: Quid tibi vis faciā? At ille dixit: Dñe vt
videā. Et ieſus dixit ei: Reſpice fides tua te ſal
uū fecit. Et cōfeſtī vidit: et ſequebat̃ illū magni
ficās deū. Et oīs plebs vt vidit dedit laudē deo.

a225 X A Et[a] ingreſſus pambulabat ieri XIX.
cho: ⁊ ecce vir noīe zacheꝰ: ⁊ hic pꝛīceps
erat publicanoꝝ: ⁊ ipſe diues: ⁊ quere
bat videre ieſum quis eſſet: ⁊ nō poterat pꝛe tur
ba: q̄ ſtatura puſillus erat. Et pcurrēs aſcēdit
in arboꝛē ſycomoꝛū: vt videret eū: q̄ inde erat
tranſiturus. Et cū veniſſet ad locū: ſuſpiciēs ie
ſus vidit illū. Et dixit ad eū: Zachee feſtinās de
ſcende: q̄ hodie in domo tua opoꝛtet me mane
B re. Et feſtinans deſcendit: ⁊ excepit illū gaudēs
Et cū viderēt oēs murmurabant dicētes: ꝙ ad
hoīem peccatoꝛē diuertiſſet. Stans aūt zacheꝰ
dixit ad dñm: Ecce dimidiū bonoꝝ meoꝝ dñe
do pauperibus: ⁊ ſi quid aliquē defraudaui: red
b226 V Joan.15.c do q̄drupluʒ. Ait Jeſus ad eū: Quia hodie ſalus
domui huic facta eſt: eo ꝙ et ipſe filiꝰ ſit abꝛae.[b]
c227 X Venit em̄ filius hoīs querere et ſaluū facere qd̄
perierat.[c] Hec illis audientibus adijciens dixit
parabolā: eo ꝙ eſſet pꝛope ieruſalē: ⁊ quia exiſti
marent ꝙ cōfeſtim regnū dei manifeſtaret̃. Di
d228 X mat.25.a xit ergo:[d] Homo quidā nobilis abijt in regionē
e229 V Mar.13.d longinquā accipe ſibi regnū ⁊ reuerti.[e] Vocat⁊
aūt decē ſeruis ſu⁊ dedit eis decē mnas: ⁊ ait ad
illos: negociamini dū venio. Ciues aūt eius ode
rāt eū: ⁊ miſerūt legationē poſt illū dicētes: No
C lumus hunc regnare ſup nos. Et factū eſt vt re
diret accepto regno: ⁊ iuſſit vocari ſeruos q̄bus
dedit pecuniā: vt ſciret quantū quiſq; negociatꝰ
mat.25.b eſſet. Venit aūt pꝛimus dicēs: Dñe mna tua de
cē mnas acquiſiuit. Et ait illi: Euge ſerue bone
q̄ in modico fuiſti fidelis: eris poteſtatē habēs
ſupꝛa decē ciuitates. Et alter venit dicēs: Dñe
mna tua fecit quinq; mnas. Et huic ait: Et tu
eſto ſuper quinq; ciuitates. Et alter venit dicēs
Dñe ecce mnas tua quā habui repoſitā in ſuda
rio. Timui em̄ te: q̄ homo auſterꝰ es: tollis qd̄
non poſuiſti: ⁊ metis qd̄ non ſeminaſti. Dixit ei:
D De oꝛe tuo te iudico ſerue nequam. Sciebas ꝙ
ego homo auſterus ſum: tollēs quod non poſui
⁊ metens quod non ſeminaui. Et quare non de
diſti pecuniam meā ad menſam: et ego veniens
cum vſur⁊ vtiq; exegiſſem illam. Et aſtantibus
Mat.13.b dixit: Afferte ab illo mnam: et date illi qui decē
Mar.4.c. mnas habet. Et dixerunt ei: Domine habet de
f230 II ſupꝛa.8.c. cē mnas.[f] Dico aūt vobis: quia omni habēti da
bitur: ab eo aūt qui nō habet: ⁊ qd̄ habet auferet̃
ab eo. Verūtamē inimicos meos illos qui nolu
erūt me regnare ſup ſe: adducite huc: ⁊ interfici
g231 V E te ante me.[g] Et his dictis pꝛecedebat aſcendēs
Mat.12.a ieroſolymā.[h] Et factū eſt cū appꝛopinq̄ſſet ad
h232 II Mar.11.a bethphage ⁊ bethaniā: ad montē qui vocat̃ oliue
Mat.21.a ti: miſit duos diſcipulos ſuos dicēs: Ite ī caſtel
Mar.11.c. lū qd̄ cōtra vos eſt. In qd̄ introeūtes inueniet⁊
pullū aſine alligatū: cui nemo vnq̄ hoīm ſedit.
Soluite illū ⁊ adducite. Et ſi q̄s vos interroga
uerit: q̄re ſoluit⁊? ſic dicetis ei: Q̄ dñs opā eiꝰ
i233 II deſiderat.[i] Abierūt aūt qui miſſi erāt: ⁊ inuene

rūt ſicut dixit illis ſtantē pullū. Soluentibꝰ aūt
illis pullū: dixerūt dñi eius ad illos: Quid ſolui
tis pullū? At illi dixerunt: Quia dñs eū neceſſa
riū habet. Et duxerūt illū ad ieſum: ⁊ iactantes Mat.21.a C
veſtimēta ſua ſupꝛa pullū īpoſuerūt ieſū. Eūte Mar.11.a
aūt illo ſubſternebāt veſtimenta ſua in via.[k] Et Joā.12.b k234 I
cū appꝛopinq̄ret iā ad deſcenſum mōtis oliueti
coeperūt oēs turbe diſcipuloꝝ gaudentes lau
dare deū voce magna ſuper oībus q̄s viderant
virtutibꝰ dicētes: Bñdictus qui venit rex ī no
mine dñi: pax in celo ⁊ gloꝛia ī excelſis.[l] Et qui l235 V
dā phariſeoꝝ de turbis dixerunt ad illū: Magi
ſter increpa diſcipulos tuos. Quibꝰ ipſe ait: Di
co vobis: q̄ ſi hi tacuerīt lapides clamabunt.[m] m236 X
Et vt appꝛopinq̄uit: videns ciuitatē fleuit ſup
illā dicēs: Quia ſi cognouiſſes ⁊ tu. Et quidē ī
hac die tua q̄ ad pacem tibi: nūc aūt abſcondita B
ſunt ab oculis tuis. Quia veniēt dies in te: ⁊ cir
cūdabūt te inimici tui vallo: et circūdabūt te: et
coanguſtabūt te vndiq;: ⁊ ad terrā pſternent te
Et filios tuos q̄ ī te ſunt.[n] Et nō relinquēt ī te la n237
pidē ſuper lapidē: eo ꝙ nō cognoueris tempus Mar 24.a II
viſitatiōis tue.[o] Et ingreſſus in tēplū coepit eij mar.23.a o238
cere vendētes in illo ⁊ emētes: dicēs illis: Scri Mat.21 b II
ptū eſt: q̄ domus mea domus oꝛatiōis eſt: vos Joan.2.c Eſa.56.c. p239
aūt feciſt⁊ illā ſpeluncā latronū.[p] Et erat docēs Jere.7.b I
q̄ttidie ī tēplo. Pꝛīcipes aūt ſacerdotū ⁊ ſcribe Mat.21 d
⁊ pꝛincipes plebis q̄rebāt illū pdere: ⁊ nō inueni Mar.11.c.
ebāt quid facerent illi. Oīs em̄ pplꝰs ſuſpenſus Joan.7.d et.6.c
erat audiens illum. XX.

Et[a] factū eſt in vna dierū docente illo po A
pulū in tēplo ⁊ euāgelizāte cōuenerunt Mat.21.c a240
pꝛīcipes ſacerdotū ⁊ ſcribe cū ſenioꝛibꝰ: Mar.11.d. V
⁊ aiūt dicētes ad illū: Dic nob⁊ ī q̄ poteſtate hec
fac⁊? aut quis eſt qui dedit tibi hanc poteſtatē?
Rñdens autē dixit ad illos: Interrogabo vos
⁊ ego vnū verbū: rñdete mihi: Baptiſmus ioan
nis de celo erat: an ex hoībus? At illi cogitabāt
intra ſe dicētes: q̄ ſi dixerimus: de celo: dicet no
bis: Quare ergo nō credidiſtis illi? Si aūt dixe
rimus: ex hoībus: plebs vniuerſa lapidabit nos
Certi em̄ ſunt ioannē pꝛophetā eſſe.[b] Et reſpō B b241
derunt: ſe neſcire vnde eſſet. Et Jeſus ait illis: Mat.21.b X
Neq; ego dico vobis in qua poteſtate hec facio Mar.12.a
Coepit aūt dicere ad plebē parabolā hanc. Ho
mo q̄dā plantauit vineā: et locauit eā colonis: ⁊
ipſe peregre fuit mult⁊ tēpoꝛibus. Et in tēpoꝛe
illo miſit ad cultoꝛes ſeruum: vt de fructu vinee
darent illi. Qui ceſum dimiſerant eū inanē. Et
addidit alterū ſeruū mittere. Illi autē hunc q̄
q; cedentes ⁊ afficientes cōtumelia: dimiſerūt
inanē. Et addidit tertiū mittere: qui ⁊ illū vul
nerantes eiecerunt. Dixit autē dominus vinee:
Quid faciam? Mittam filium meum dilectū: C
foꝛſitan cum hunc viderint verebuntur. Quem
cum vidiſſent coloni: cogitauerunt intra ſe dicē
tes: Hic eſt heres: occidamus illum: vt noſtra fi
at hereditas. Et eiectum illum extra vineā occi
derunt. Quid ergo faciet illis dominus vinee?
Veniet ⁊ perdet colonos iſtos: ⁊ dabit vineam
alijs. Quo audito dixerunt illi: Abſit. Ille aūt
aſpiciens eos ait: Quid eſt ergo hoc qd̄ ſcriptū
eſt: Lapidē quē repꝛobauerunt edificantes: hic Pſ.117. Mat.21 d
factus eſt in caput anguli? Omnis qui ceciderit Mar.12.a
ſupꝛa illum lapidē conquaſſabitur: Supꝛa quē Actu.4.b c242
autem ceciderit cōminuet illum.[c] Et querebāt I
pꝛincipes ſacerdotum et ſcribe mittere in illū
manus hoꝛa illa: et timuerunt populum. Co D
gnouerunt enim ꝙ ad ipſos dixerit ſimilitudi mat.22.b d243
nem hanc.[d] Et obſeruātes miſerūt inſidiatoꝛes mar.22.a II

mat.zz.b qui ſe iuſtos ſimularent:vt caperent eũ in ſermo
Mat.11.a ne:⁊ traderẽt illũ p̄ncipatui ⁊ poteſtati p̄ſidꝫ
Et ĩterrogauerũt eũ dicẽtes: Magiſter:ſcim⁹
quia recte dicis ⁊ doces:⁊ non accipis perſonã:
ſed viã dei in veritate doces. Licet nobis tribu
tũ dare ceſari: an nõ? Conſiderãs aũt dolũ illo
rũ dixit ad eos:Quid me tentatꝭ? Oſtẽdite mi
hi denariũ. Cuius habet imaginẽ et inſcriptio
nẽ? Reſpondẽtes dixerũt ei: Ceſaris. Et ait il
lis: Reddite ergo que ſunt ceſaris ceſari:⁊ que
ſunt dei deo. Et nõ potuerũt verbũ eius rep̄
hendere corã plebe. Et mirati in reſponſiõe ei⁹
mat.1z.c tacuerunt. Acceſſerunt autem quidã saduceoꝝ
E
mat.zz.c. qui negant eſſe reſurrectionẽ:⁊ interrogauerũt
mar.1z.b eũ dicentes: Magiſter moyſes ſcripſit nobis: ſi
frater alicuius mortuus fuerit habens vxorem:
et hic ſine liberis fuerit: vt accipiat eã frater ei⁹
vxorẽ:⁊ reſuſcitet ſemen fratri ſuo. Septẽ ergo
fratres erant:⁊ primus accepit vxorẽ ⁊ mortu⁹
eſt ſine filijs. Et ſequens accepit illã:⁊ ipſe mor
tuus eſt ſine filijs. Et tertius accepit illã ſimili
ter:⁊ omnes ſeptẽ: ⁊ nõ reliquerũt ſemẽ: ⁊ mor
tui ſunt. Nouiſſime omniũ mortua eſt ⁊ mulier
In reſurrectione ergo cuius eorũ erit vxor? Si
quidẽ ſeptẽ habuerunt eam vxorem. Et ait illis
F Jeſus: Filij huius ſeculi nubunt et traduntur
ad nuptias: illi vero qui digni habebuntur ſecu
lo illo ⁊ reſurrectiõe ex mortuis: neqꝫ nubũt ne
qꝫ ducunt vxores: neqꝫ vltra mori poterũt. Ae
quales eñ angelis ſunt:⁊ filij ſunt dei cum ſint fi
mat.zz.c. lij reſurrectionis. Quia vero reſurgant mortui
Exo.3.b ⁊ moyſes oſtendit ſecus rubũ: ſicut dicit domi
Mar.1z.c nũ deũ abraã ⁊ deũ iſaac ⁊ deũ iacob. Deus aũt
mat.zz.d nõ eſt mortuorum ſed viuorũ. Omnes enim vi
Mat.1z.d uunt ei. Reſpondentes autẽ quidã ſcribarũ di
G
e244 xerunt ei: Magiſter benedixiſti. eEt ampli⁹ nõ
II audebant eum quicꝙ interrogare. fDixit autẽ
f245 ad illos: Quomõ dicũt chriſtũ filiũ eſſe dauid:⁊
I Ps.109 ipſe dauid dicit in libro pſalmorũ: Dixit domi
mat.zz.d nus dño meo: ſede a dextris meis: donec ponã
Mar.1z.d inimicos tuos ſcabellum pedũ tuorũ? Dauid er
Mar.1z.d go dominũ illũ vocat: ⁊ quomodo filius ei⁹ eſt?
g246 gAudiente aũt omni populo dixit diſcipulis ſu
II is: Attendite a ſcribis qui volũt ambulare ĩ ſto
lis:⁊ amãt ſalutationes in foro:⁊ primas cathe
dras in ſynagogis:⁊ primos diſcubitus in cenꝭ
h247 hQui deuorant domos viduarũ ſimulantes lon
VIII gã orationẽ: Hi accipient damnationẽ maiorẽ.
A Reſpiciens autẽ vidit eos qui XXI
Mar.1z.d mittebant munera ſua in gazophilã
ciũ diuites. Vidit autẽ ⁊ quandã vi
duã pauperculã mittentẽ era minu
ta duo:⁊ dixit: Vere dico vobis quia vidua hec
paupercula pluſꝙ oẽs miſit. Nã oẽs hi ex abũ
mat.z4.a danti ſibi miſerunt in munera dei: hec aũt ex eo
Mar.13.a qd̄ deeſt illi oẽm victũ ſuũ quẽ habuit miſit. aEt
a248 B quibuſdã dicentibus de templo: qd̄ bonis lapi
II dibus ⁊ donis ornatũ eſſet: dixit: Hec q̃ videtis
venĩet dies in q̃bus nõ relinquet lapis ſupra la
b249 pidẽ q̃ nõ deſtruat. bInterrogauerũt aũt illũ di
mat.z4.a centes: Preceptor quãdo hec erũt:⁊ qd̄ ſignũ
Mar.13.a cũ fieri icipiẽt? Qui dixit: Videte ne ſeducami
C ni. Multi eñ veniẽt ĩ noĩe meo: dicẽtes q̃ ego
Mat.z4.a ſũ:⁊ tẽpus appropinquit: Nolite ergo ire poſt
Mar.13.a eos. Cũ aũt audieritis p̄lia et ſeditiones: nolite
terreri. Oportet eñ hec fieri: ſed nondũ ſtatim
finis. Tunc dicebat illis: Surget gens contra
gentẽ:⁊ regnũ aduerſus regnum: et terremot⁹
magni erunt per loca:⁊ peſtilentie ⁊ fames: ter
c250 roreſqꝫ de celo ⁊ ſigna magna erunt. cSed ante
I

hec oĩa inijciẽt vobis manus ſuas ⁊ perſequent
tradentes in ſynagogas ⁊ cuſtodias: trahentes mat.z4.a
ad reges ⁊ p̄ſides p̄pter nomẽ meũ. Cõtingit Mar.13.a Joan.15.c
aũt vobis in teſtimoniũ. dPonite ergo in cordi d251
bus veſtris nõ p̄meditari queãdmodũ reſpõ II
deatis. Ego eñ dabo vobis os ⁊ ſapientiã: cui nõ
potuerunt reſiſtere ⁊ cõtradicere oẽs aduerſa D
rij veſtri. Trademini aũt a parentibus et fratri
bus ⁊ cognatis ⁊ amicis:⁊ morte afficiẽt ex vo
bis. Et eritis odio oĩbus propter nomẽ meum.
Et capillus de capite veſtro nõ peribit. In pati
entia veſtra poſſidebitꝭ animas veſtras. eCum mat.z4.b e252
aũt videritis circũdari ab exercitu ieruſalẽ: tũc Mar.13.b X
ſcitote quia appropinquit deſolatio eius. fTũc ma.z4.b f253
qui in iudea ſunt fugiant ad montes:⁊ qui ĩ me Mar.13.b II
dio eius diſcedant: ⁊ qui in regionibus non in
trent in eam: quia dies vltionis hi ſunt: vt ĩple g254
antur omnia que ſcripta ſunt. gVe aũt p̄gnã mat.z4.b II
tibus et nutrientibus in illis diebus. hErit eñ Mar.13.b E h255
preſſura magna ſuper terram: et ira in populo II
huic. iEt cadent in ore gladij: et captiui ducen i256
tur in omnes gentes. Et Jeruſalẽ calcabitur a X
gentibus: donec impleantur tempora nationũ.
kEt erunt ſigna in ſole et luna ⁊ ſtellis ⁊ in ter Eſaie.13.b k257
ris preſſura gentium p̄e cõfuſione ſonitus ma Johel.3.c II
ris ⁊ fluctuũ: areſcẽtibus hominibus p̄e timo
re et expectatiõe que ſuperueniunt vniuerſo or
bi. Nã virtutes celorũ mouebũtur. lEt tunc vi Eſaie.3.c l258
debunt filiũ hominis venientẽ in nube cũ pote Mat.z4.c II
ſtate magna ⁊ maieſtate. His aũt fieri incipiẽti Mar.13.c F
bus reſpicite ⁊ leuate capita veſtra: q̃m appropi
quat redemptio veſtra. Et dixit illis ſimilitudi Mat.z4.c
nẽ: Videte ficulneã ⁊ omnes arbores: cũ produ Mar.13.c
cũt iã ex ſe fructũ: ſcitis q̃m prope eſt eſtas. Ita
⁊ vos cũ videritis hec fieri ſcitote quoniã prope Mat.z4.c
eſt regnũ dei. Amen dico vobis: quia nõ p̄teri
bit generatio hec: donec oĩa fiant. Celũ ⁊ terra Mat.z4.c
tranſibunt: verba autẽ mea nõ tranſibũt. mAt Mar.13.d m259
tendite aũt vobis ne forte grauentur corda ve Rom.13.d G X
ſtra ĩ crapula ⁊ ebrietate ⁊ curis huius vite. Et
ſuperueniat in vos repentina dies illa. Tanꝙ
laqueus eñ ſupueniet in oẽs qui ſedẽt ſup faciẽ
omĩs terre. Vigilate itaqꝫ omĩ tempore: oran
tes vt digni habeamini fugere iſta oĩa que futu
ra ſunt: ⁊ ſtare ante filiũ hoĩs. Erat aũt diebus Joan.8.a
docens in tẽplo: noctibus vero exiẽs morabat ĩ
monte qui vocatur oliueti. Et oĩs populus ma
nicabat ad eum in templo audire eũ. XXII
Appropinquabat aaũt dies feſtus azi A a260
morũ: qui dicit paſcha. bEt q̃rebant mat.z6.a I
principes ſacerdotuꝫ ⁊ ſcribe quõ eũ Mar.z4.a b261
interficerent. Timebant vero plebẽ. Joan.11.g I
cIntrauit autẽ ſathanas in iudã qui cognomi Mat.z1.d Mar.z4.a c262
nabatur iſcariothis vnũ de duodecim. dEt abijt Joan.7.c Joan.13.a IX
⁊ locutus eſt cũ principibus ſacerdotũ ⁊ magi mat.z6.a d263
ſtratibus queãdmodũ illũ traderet eis. Et ga Mar.14.a II
uiſi ſunt: et pacti ſunt pecuniaꝫ illi dare. Et ſpo
pondit:⁊ q̃rebat opportunitatẽ vt traderet illũ
ſine turbis. Venit aũt dies azimorũ: in q̃ neceſſe
erat occidi paſcha. Et miſit petrũ ⁊ Joannẽ di
cẽs: Eũtes parate nobꝭ paſcha: vt manducem⁹. mat.z6.b
At illi dixerũt: Ubi vis parem⁹? Et dixit ad eos Mar.14.b B
Ecce introeũtibus vobis ĩ ciuitatẽ occurret vo
bis homo amphoram aque portãs: Sequimini
eum ĩ domũ in quã ĩtrat: ⁊ diceꝭ patrifamilias
domus: Dicit tibi magiſter: Ubi eſt diuerſoriũ
vbi paſcha cũ diſcipulis meis mãducem? Et ip
ſe oſtendet vobꝭ cenaculũ magnũ ſtratũ: ⁊ ibi pa Mat.16.c
rate. Euntes aũt inuenerũt ſicut dixit illis. Et Mar.14.c
parauerunt paſcha. Et cũ facta eſſet hora diſcu 1.Cor.11

e264 buit: ⁊ duodeci apoſtoli cũ eo. e Et ait illis: De-
X ſiderio deſideraui hoc paſcha manducare vobiſ
f265 cũ antiꝗ̃ patiar. f Dico em̃ vobis: quia ex hoc nõ
II maducabo illud donec impleatur in regno dei.
Et accepto calice gratias egit ⁊ dixit: Accipite
Mat.26.c ⁊ diuidite inter vos. Dico em̃ vobis ꝙ nõ bibã
g266 Mar.14.c de generatione vitis: donec regnum dei veniat. g
I Et accepto pane gratias egit et fregit: et dedit
h267 eis dicens: Hoc eſt corpus meum quod pro vo
II bis datur: Hoc facite in meam cõmemoratio-
nẽ. h Similiter ⁊ calicem poſtꝙ̃ cenauit dicens:
Hic eſt calix nouũ teſtamentũ in ſanguine meo
i268 qui pro vobis fundet. i Veruntamen ecce manꝰ
II tradentis me mecuꝫ eſt in menſa: ⁊ quidẽ filius
k269 hominis ſecundũ qd definitũ eſt vadit. Verũta
I C mẽ ve homini illi per quẽ tradetur. k Et ipſi coe
l270 mat.26.b perunt querere inter ſe: quis eſſet ex eis ꝗ hoc
II Mar14.a facturus eſſet. l Facta eſt autẽ ⁊ contentio inter
mat.26.b eos: quis eorũ videretur eſſe maior. Dixit autẽ
mar.14.b eis: Reges gentiũ dominantur eorũ: ⁊ qui po-
Joã.13.c. teſtatẽ habẽt ſuper eos benefici vocantur. Vos
mat.20.d autẽ non ſic. Sed qui maior eſt in vobis: fiat ſi-
marci.10 f cut iunior: ⁊ qui preceſſor eſt: ſicut miniſtrator.
m271 m Nã quis maior eſt: qui recumbit an qui mini-
X Mat.19.d ſtrat? Nonne qui recumbit? Ego aũt in medio
veſtrũ ſum: ſicut qui miniſtrat. Vos autem eſtis
qui permanſiſtis mecum in tentationibus meis
Et ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi pater
Infra.eo. meus regnum: vt edatis ⁊ bibatis ſuper menſaꝫ
n272 meam in regno meo: ⁊ ſedeatis: n ſuper thronos
V iudicantes duodecim tribus Iſrael. o Ait autẽ
o273 dominus ſymoni: Symon ſymon ecce ſathanas
X expetiuit vos: vt cribraret ſicut triticum. Ego
p274 aũt rogaui ꝓ te: vt nõ deficiat fides tua. p Et tu
IX mat.26.d. aliqñdo ꝯuerſus cõfirma fratres tuos. Qui di
q275 Mar.14.c xit ei: Domine tecum paratus ſum ⁊ in carcerẽ
I et in mortem ire. At ille dixit: Dico tibi Petre
non cantabit hodie gallus: donec ter abneges
noſſe me. r Et dixit eis: Quãdo miſi vos ſine ſac
r276 D culo ⁊ pera ⁊ calciamentis: nunquid aliquid de
X Exo.34.c fuit vobis? At illi dixerũt: Nihil. Dixit ergo eis
Sed nunc qui habet ſacculũ tollat: ſimiliter et
peram: ⁊ qui non habet vendat tunicã ſuam: et
s277 emat gladiũ. s Dico em̃ vobis quoniã adhuc hoc
VIII Eſai.53.d qd ſcriptum eſt oportet impleri in me: Et cũ ini
t278 Mar.15.c quis deputatus eſt. Etem̃ ea que ſunt de me fi-
X mat.26.d nẽ habẽt. t At illi dixerũt: Domine ecce duo gla
u279 Joã.18.a. dij hic. At ille dixit eis: Satis eſt. u Et egreſſus
I mat.26.d ibat ſecundũ conſuetudinẽ in montem oliuarũ.
x280 mar.14.d. E Secuti ſunt autẽ illum ⁊ diſcipuli. x Et cum ꝑ-
II mat.26.d ueniſſet ad locum dixit illis: Orate ne intretis
y281 mar.24.d Joan.6.d in tentationẽ. y Et ipſe auulſus eſt ab eis quãtũ
I iactus eſt lapidis. Et poſitis genibus orabat di
z282 cẽs: z Pater ſi vis transfer calicẽ iſtũ a me. Ve-
I runtamẽ nõ mea voluntas: ſed tua fiat. a Appa
a283 ruit aũt illi angelus de celo cõfortans eũ. Et fa
X ctus ĩ agonia ꝓlixius orabat: ⁊ factus eſt ſudor
mat.25.d. eiꝰ ſicut gutte ſanguinis decurrẽtis in terrã. b
b284 mar.14.d Et cũ ſurrexiſſet ab oratiõe et veniſſet ad diſci-
II pulos ſuos: ĩuenit eos dormientes pre triſtitia
Et ait illis: Quid dormitis? Surgite: orate: ne
c285 mat.26.c ĩtretis in tentationẽ. c Adhuc loquẽte: ecce tur-
I mar.24.c ba: ⁊ qui vocabat iudas vnus de duodecim ante
Joã.18.a. cedebat eos: ⁊ appropinquit ieſu vt oſcularet eũ
d286 mat.26.e Mar.14.e d Jeſus aũt dixit illi: Juda oſculo filiũ hoĩs tra-
II Joã.18.b. dis. e Videntes aũt hi ꝗ circa ipſuꝫ erãt qd futu
e287 rũ erat: dixerũt ei: Dñe ſi ꝑcutimus gladio. Et
I ꝑcuſſit vnus ex illis ſeruũ principis ſacerdotũ:
f288 ⁊ amputauit auriculã eiꝰ dexterã. Rñdens aũt
X ieſus ait: Sinite vſqꝫ huc. f Et cũ tetigiſſet auri-

culã eiꝰ ſanauit eũ. g Dixit aũt ieſus ad eos ꝗ ve F g289
nerant ad ſe principes ſacerdotũ et magiſtratꝰ mat.26.e. I
tẽpli ⁊ ſeniores: Quaſi ad latronẽ exiſtis cũ gla Mar.14.e
dijs ⁊ fuſtibus: cũ ꝗ̃tidie vobiſcũ fuerim ĩ tẽplo Joã.18.d. mat.26.f.
nõ extẽdiſtis manus in me. Sed hec eſt hora ve mar.14.f. h290
ſtra ⁊ poteſtas tenebrarũ. h Cõprehendẽtes aũt Joã.18.b I
eũ duxerũt ad domũ pricipis ſacerdotũ. i Petrꝰ mat.20.g mar.14.g i291
vero ſequebat eũ a longe. Accẽſo aũt igne in me Joan.18c I
dio atrij: ⁊ circũſedentibꝰ illis: erat petrus ĩ me
dio eorꝫ. Quẽ cũ vidiſſet ancilla ꝗdã ſedentẽ ad
lumẽ: ⁊ eũ fuiſſet ĩtuita dicit: Et hic cũ illo erat l292
At ille negauit eũ dicẽs: Mulier nõ noui illũ. k
Poſt puſillũ alius vidẽs eũ dixit: Et tu de illis
es. Petrꝰ vero ait: O homo nõ ſum. Et iterual G
lo facto ꝗ̃ſi hore vnius alius quidã affirmabat: mat.26.g mar.14.g
dicẽs: Vere hic cũ illo erat: nã ⁊ galileus eſt. Et l293
ait petrꝰ: Homo neſcio quid dicis. Et cõtinuo II
adhuc illo loquẽte cãtauit gallus. Et cõuerſus m294
dñs reſpexit petrũ. l Et recordatus eſt petrꝰ ver I
bi dñi ſicut dixerat: q2 priuſꝗ̃ gallus cantet: ter
me negabis. Et egreſſꝰ foras petrꝰ fleuit amare
m Et viri qui tenebãt illũ: illudebant ei cedẽtes. Eſa.50.b. n295
Et velauerũt eum ⁊ ꝑcutiebant faciẽ eius: ⁊ in mat.26.g II
terrogauerũt euꝫ dicẽtes: Propheti za: quis eſt mar.14.g
ꝗ te ꝑcuſſit? Et alia multa blaſphemantes dice Joan.18d
bãt in eũ. n Et vt factus eſt dies: cõuenerũt ſeni o296
ores plebis ⁊ principes ſacerdotũ ⁊ ſcribe: ⁊ du- X
xerũt illũ in cõſiliũ ſuũ dicentes: Si tu es chriſtꝰ mat.26.f
dic nobis. o Et ait illis: Si vobis dixero nõ credi mar.14.f. p297
tis mihi: ſi aũt et ĩterrogauero nõ rñdebitis mi Joan.6.g I
hi: neqꝫ dimittetis. p Ex hoc aũt erit filius hoĩs mat.26 f. Mar.14.f q298
ſedẽs a dextris virtutis dei. q Dixerũt aũt om̃es Joan.6.g X
Tu ergo es filiꝰ dei? Qui ait: Vos dicitis q2 ego mat.26.f. r299
ſum. At illi dixerũt: r Quid adhuc deſideramus Mar.14 c II
teſtimoniũ? Ipſi em̃ audiuimꝰ de ore eiꝰ. XXIII
ET a ſurgens omnis multitudo eorꝫ du A
xerunt illũ ad pilatũ. b Coeperunt aũt a300
illum accuſare dicentes: Hunc inueni mat.27.a marci.15a I
mus ſubuertentẽ gentẽ noſtram: et prohiben- b301
tem tributa dari ceſari: et dicentẽ ſe chriſtũ re- para.27 b X
gẽ eſſe. c Pilatus aũt ĩterrogauit eũ dicẽs: Tu mar.15.a. Joã.18.f. c302
es rex iudeorũ? At ille reſpondẽs ait: Tu dicis. I
d Ait aũt pilatus ad principes ſacerdotũ ⁊ tur- d303
bas: Nihil inuenio cauſe in hoc hoĩe. e At illi in- VII
ualeſcebãt dicẽtes: Cõmouit populũ docens ꝑ e304
vniuerſam Judeã: incipiens a galilea vſqꝫ huc X
Pilatus autẽ audiens galileã: interrogauit ſi
homo galileus eſſet. Et vt cognouit ꝙ herodis
poteſtate eſſet: remiſit eũ ad herodem: qui ⁊ ip B
ſe Jeroſolymis erat illis diebus. Herodes au-
tem viſo Jeſu gauiſus eſt valde. Erat enim cu-
piens ex multo tempore videre eum: eo ꝙ audi
erat multa de eo: ⁊ ſperabat ſignũ aliquod vide
re ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis
ſermonibus. At ipſe nihil illi reſpõdebat. f Sta- f305
bant autẽ principes ſacerdotũ et ſcribe conſtan II
ter accuſates eum. g Spreuit autem illum He g306
rodes cum exercitu ſuo: et illuſit indutum ve- X
ſte alba: et remiſit ad Pilatum. Et facti ſunt
amici Herodes et Pilatus in ipſa die. Nã an-
tea inimici erant ad inuicem. h Pilatus autẽ h307
conuocatis principibus ſacerdotum et magi- IX
ſtratibus et plebe dixit ad illos: Obtuliſtis mi- actuũ.4.b
hi hunc hominem quaſi auertentem populum: C
Et ecce ego coram vobis interrogans nullam
cauſam inuenio in homine iſto ex his in quibus i308
eum accuſatis. i Sed neqꝫ herodes. Nam remi X
ſi vos ad illũ: et ecce nihil dignum morte actum k309
eſt ei. k Emendatũ ergo illũ dimittam. Neceſſe II
em̃ habebat dimittere eis ꝑ diem feſtũ vnum.

l310 Mat.27.b lExclamauit aūt ſimul vniuerſa turba: dicens:
I Mar.15.a Tolle hunc ⁊ dimitte nobis barrabā. Qui erat
Joā.15.g. Actuū.3.c propter ſeditionē quandā factam in ciuitate et
m311 homicidium miſſus in carcerem. m Iterum aūt
I pilatus locutus eſt ad eos: volens dimittere ie-
ſum. At illi ſucclamabāt dicētes: Crucifige cru
n312 cifige eū. n Ille autē tertio dixit ad eos: Quid
IX mat.27.b enī mali fecit iſte? Nullā cauſam mortꝭ inuenio
o313 Mar.15.b in eo. Corripiā ergo illū ⁊ dimittā. o At illi inſta
I Joā.18.g D bant vocibus magnis poſtulantes vt crucifige-
p314 retur. Et inualeſcebant voces eorū. p Et pilatꝰ
adiudicauit fieri petitionē eorū. Dimiſit autē il
lis eū qui propter homicidiū ⁊ ſeditionē miſſus
fuerat in carcerē quē petebant. Ieſum vero tra
q315 mat.27.d didit voluntati eorū. q Et cū ducerent eum app
I Mar.15.b henderunt ſymonē quēdā cyrenenſem venientē
de villa: ⁊ impoſuerūt illi crucē portare poſt ie
r316 ſum. r Sequebatur aūt illū multa turba populi
X ⁊ mulierū que plangebāt ⁊ lamentabantur eū.
Cōuerſus autē ad illas ieſus dixit: Filie ieruſa
lē nolite flere ſuper me: ſed ſup voſipſas flete et
ſuper filios veſtros. Quoniā ecce veniēt dies in
Sapi.3.c. quibus dicent: Beate ſteriles ⁊ ventres que nō
Eſai.34.a genuerunt: ⁊ vbera que nō lactauerūt. Tunc in
Gal.4.d. cipient dicere montibus: cadite ſup nos: ⁊ colli
s317 E Eſaie.2.c bus: operite nos. Quia ſi in viridi ligno hec fa-
I Oſee.10.c ciunt: in arido quid fiet? s Ducebantur autē alij
t318 Apo.6.b. duo nequā cū eo vt interficerent. t Et poſtq̄ ve-
I mat.27.d. Mar.15.b nerunt in locū qui vocatur caluarie: ibi crucifi-
u319 Joan.19.c xerūt eum: u Et latrones: vnū a dextris ⁊ alterū
I mat.29.b a ſiniſtris. Ieſus autē dicebat: x Pater dimitte
x320 Mar.15.c illis: Nō enī ſciunt quid faciunt. y Diuidentes
X Joā.19.d vero veſtimēta eius miſerunt ſortes. Et ſtabat
y321 populus expectans. z Et deridebant eū princi-
I pes cū eis dicētes: Alios ſaluos fecit: ſe ſaluū fa
z322 ciat: ſi hic eſt chriſtus dei electus. a Illudebant
II aūt ei ⁊ milites accedentes: ⁊ acetū offerētes ei
a323 mat.27.f. Mar.15.c dicentes: Si tu es rex iudeorū ſaluū te fac. b E-
II Joan.19.f rat aūt ⁊ ſuperſcriptio ſcripta ſup eū literis gre
b324 mat.27.e cis ⁊ hebraicis et latinis: Hic eſt rex iudeorū. c
I mat.27.e Unus aūt de his qui pendebāt latronibus blaſ-
c325 Mar.15.e phemabat eū dicens: Si tu es chriſtus ſaluū fac
II teipſum ⁊ nos. d Reſpondens aūt alter increpa
d326 bat eū dicēs: Neq; tu times deū: ꝙ in eadē dā-
X natione es. Et nos quidē iuſte: nā digna factis
recipimꝰ: hic vero nihil mali geſſit. Et dicebat
I ad Ieſum: Dñe memento mei cū veneris in re-
e327 mat.27.f. gnū tuū. Et dixit illi ieſus: Amē dico tibi: hodie
II Mar.15.c Pſal.30. mecū eris in paradiſo. e Erat autē fere hora ſex
f328 ta: ⁊ tenebre facte ſunt in vniuerſam terrā vſq; ī
II horā nonā. Et obſcuratus eſt ſol. f Et velū tem
g329 pli ciſſum eſt mediū. g Et clamans voce magna
I ieſus ait: Pater ī manus tuas cōmendo ſpiritū
h330 G meū. Et hec dicens expirauit. h Uidens aūt cen
II Mar.27.f turio qd factū fuerat glorificauit deū dicēs: Ue
i331 Mat.15.d re hic homo iuſtus erat. i Et oīs turba eorū qui
X ſimul aderāt ad ſpectaculū iſtud: ⁊ videbāt que
fiebāt pcutiētes pectora ſua reuertebant. Sta
bāt aūt oēs noti eius a longe: ⁊ mulieres q̄ ſecu-
mat.27.g te eū erāt a galilea hec videtes. k Et ecce vir no-
k332 mar.15.d. mine ioſeph qui erat decurio vir bonꝰ et iuſtus:
I Joā.19.g hic nō cōſenſerat cōſilio et actibus eorū: ab ari-
mathia ciuitate iudee: qui expectabat ⁊ ipſe re-
mat.27.g gnū dei. Hic acceſſit ad Pilatū ⁊ petijt corpus
Mar.15.d ieſu. Et depoſitū inuoluit ſyndōe: ⁊ poſuit illud
l333 Joan.19.g in monumento exciſo in quo nondū quiſq; poſi-
I tus fuerat. m Et dies erat paraſceue: ⁊ ſabbatū
m334 illuceſcebat. Subſecute aūt mulieres q̄ cū eo ve
X nerāt de galilea viderūt monumentū quemad
n335 modū poſitū erat corpus eius. n Et reuertentes
VIII

parauerunt aromata ⁊ vngenta: ⁊ ſabbatho qui
dē ſiluerūt ſecundū mandatū.

XXIIII.

Una a autē ſabbati valde diluculo ve- A mat.28.a. a336
nerūt ad monumentū portantes que mar.16.a. I
parauerant aromata: ⁊ inuenerūt la- Joā.20.a
pidē reuolutū a monumento: et īgreſ mat.18.a
ſe non inuenerunt corpus dñi ieſu. Et factū eſt mar.16.b.
dū mente cōſternate eſſent de iſto: ecce duo viri
ſteterūt ſecus illas ī veſte fulgēti. b Cū timerent b337
autē ⁊ declinarēt vultū in terrā: dixerunt ad il- I
las: Quid queritis viuentē cū mortuis? Nō eſt
hic ſed ſurrexit. Recordamini q̄liter locutꝰ eſt
vobis: cum adhuc in galilea eſſet dicens: Quia
oportet filiū hominis tradi in manus hoīm pec
catorū: ⁊ crucifigi: ⁊ die tertia reſurgere. Et re mat.28.b c338
cordate ſunt verborū eius. c Et egreſſe a monu mar.16.b. II
mento nunciauerunt hec oīa illis vndecim ⁊ ce ſupra.8.a. B d339
teris oībus. d Erat aūt maria magdalene ⁊ ioan X
na ⁊ maria iacobi: et cetere q̄ cum eis erāt q̄ di-
cebāt ad apoſtolos hec. Et viſa ſunt ante illos
ſicut delyramentū verba iſta: ⁊ nō crediderūt il
lis. Petrus aūt ſurgens cucurrit ad monumē
tū. Et procūbens vidit lintheamina ſola poſita
⁊ abijt ſecū mirās qd factū fuerat. e Et ecce duo e340
ex illis ibant ipſa die ī caſtellū: qd erat in ſpacio VIII
ſtadiorū ſexaginta ab ieruſalē noīe Emaus: ⁊ ip
ſi loquebantur adinuicē de his oībus que acci-
derant. Et factū eſt dū fabularentur ⁊ ſecū que Mar.16.c
rerent: ⁊ ipſe ieſus appropinquans ibat cū illis. C
Oculi aūt illorū tenebant ne eum agnoſcerent.
Et ait ad illos: Qui ſunt hi ſermones quos cō-
fertis adinuicē ambulantes et eſtis triſtis? Et
reſpōdēs vnus cui nomē cleophas: dixit ei: Tu
ſolus peregrinus es in ieruſalē: ⁊ nō cognouiſti
que facta ſunt in illa his diebus? Quibus ille di
xit: Que? Et dixerūt: De ieſu nazareno qui fuit
vir ppheta: potens in opere ⁊ ſermone corā deo
⁊ omī populo. Et quō eū tradiderūt ſummi ſa-
cerdotes ⁊ principes noſtri ī damnationē mor-
tis: ⁊ crucifixerunt eū. Nos aūt ſperabamus qꝫ D
ipſe eſſet redempturus iſrael. Et nūc ſuper hec
oīa tertia dies eſt hodie ꝙ hec facta ſunt. Sed
⁊ mulieres q̄dā ex noſtris terruerūt nos: q̄ ante
lucē fuerunt ad monumentū: ⁊ nō inuento cor-
pore eiꝰ venerunt dicentes: ſe etiā viſionē ange-
lorū vidiſſe qui dicūt eū viuere. Et abierūt q̄dā
ex noſtris ad monumentū: ⁊ ita inuenerūt ſicut
mulieres dixerunt: ipſū vero nō viderūt. Et ip
ſe dixit ad eos: O ſtulti ⁊ tardi corde ad creden
dū ī oībus q̄ locuti ſunt pphete. Nōne hec opor E
tuit pati chriſtū: ⁊ ita intrare ī gloriā ſuā? Et in
cipiens a moyſe ⁊ oībus pphetis interpretabat
illis ī oībus ſcripturꝭ que de ipſo erāt. Et appro
pinquerūt caſtello q̄ ibant. Et ipſe finxit ſe lon-
gius ire. Et coegerūt illū dicētes: Mane nobiſ
cū dñe: qm̄ adueſperaſcit ⁊ inclinata eſt iā dies.
Et intrauit cū illis. Et factū eſt dū recūberet cū
eis accepit panē ⁊ bñdixit ac fregit ⁊ porrigebat
illis. Et apti ſunt oculi eorū: ⁊ cognouerūt eū: ⁊
ipſe euanuit ex oculis eorū. Et dixerunt ad inui
cē: Nōne cor noſtrū ardēs erat in nobis dū loq̄
ret in via: aperiret nobis ſcripturas? Et ſurgē-
tes eadē hora regreſſi ſunt in ieruſalē: ⁊ inuene
rūt cōgregatos vndeci: ⁊ eos q̄ cū illis erant di
cētes: ꝙ ſurrexit dñs vere ⁊ apparuit ſymoni: ⁊
ipſi narrabāt q̄ geſta erāt in via: et quō cognoue
rūt eū ī fractiōe panis. f Dū aūt hec loquunt ſte F
tit ieſus in medio eorū: ⁊ dicit eis: Pax vobis: f341
ego ſum nolite timere. Cōturbati vero ⁊ cōter IX
riti exiſtimabant ſe ſpiritū videre. Et dixit eis:

Quid turbati eſtis: ⁊ cogitationes aſcēdunt in
corda veſtra? Uidete manꝰ meas ⁊ pedes: quia
ego ipſe ſum. Palpate ⁊ videte: q̃a ſpiritus car
nem et oſſa non habet: ſicut me videtis habere.
Et cū hoc dixiſſet: oſtēdit eis manus ⁊ pedes.
a342 IX a Adhuc aūt illis nō credentibus: et mirātibus
pre gaudio: dixit: Habetis aliquid quod mādu
cetur? At illi obtulerunt ei partem piſcis aſſi: ⁊
fauum mellis. Et cum manducaſſet coram eis:
b343 X ſumēs reliq̃s dedit eis. Et dixit ad eos: b Hec
ſunt verba que locutus ſum ad vos: cū adhuc
eſſem vobiſcū: quoniam neceſſe eſt impleri oīa
que ſcripta ſunt in lege Moyſi et prophetis et
B pſalmis de me. Tūc aperuit illis ſenſum: vt in-
actuū.17 a telligerent ſcripturas: ⁊ dixit eis: Quoniam ſic
ſcriptum eſt: ⁊ ſic oportebat Chriſtum pati: et
reſurgere a mortuis tertia die: et predicari in
nomine eius poenitentiā et remiſſionem pecca
torum in omnes gentes: incipientibus ab Jero
ſolyma. Uos autem teſtes eſtis horum. Et ego
mittā promiſſum patris mei in vos. Uos autē
ſedete in ciuitate: quoadusq; induamini virtu-
actuū.1.a. te ex alto. Eduxit aūt eos foras in Bethaniā: ⁊
Mar.16 a eleuatis manibus ſuis benedixit eis. Et factū
actuū.1.b. eſt dum benediceret illis: receſſit ab eis: et fere-
batur in celum. Et ipſi adorantes regreſſi ſunt
in Jeruſalem cum gaudio magno. Et erāt ſem
per in tēplo laudantes et benedicentes deū.

¶ Finis.

¶ Prologus beati Hieronymi preſbyteri in euangelium ſm̄ Joannem.

Joan.2 a Hic eſt Joannes euangeliſta vnus ex
diſcipulis domini: qui virgo a deo ele
ctus eſt: quē de nuptijs volentem nu
bere vocauit deus. Cui virginitatis
in hoc duplex teſtimoniū datur in euangelio: ꝙ
et pre ceteris dilectus a deo dicitur: et huic ma
trem ſuam pendens in cruce cōmendauit domi
nus: vt virginem virgo ſeruaret. Deniq; mani-
feſtans in euangelio: ꝙ erat ipſe incorruptibilis
verbi opus: inchoans ſolus verbum carnem fa-
ctum eſſe: nec lumen a tenebris comprehenſum
fuiſſe teſtatur. Primum ſignum ponens: quod
in nuptijs fecit dominus: oſtendens ꝙ ipē erat:
vt legentibus demonſtraret: ꝙ vbi dominus in-
uitatus ſit: deficere nuptiarū vinum debeat: et
Joan.1.d. veteribus immutatis: noua oīa: que a Chriſto
Ibidē.2 b inſtituuntur: appareāt. Hoc autem euangeliū
ſcripſit in aſia: poſteaꝙ̄ i Pathmos inſula apo-
calypſim ſcripſerat: vt cui in principio canonis
incorruptibile principiū prenotatur in Geneſi:
ei etiam incorruptibilis finis per virginē in apo
Apo.1.d. calypſi redderetur: dicente Chriſto: Ego ſum
Alpha et O. Et hic eſt Joannes: qui ſciens ſu-
perueniſſe diem receſſus ſui: cōuocatis diſcipu-
lis ſuis in Epheſo: per multa ſignorū experimē
ta promens Chriſtum: deſcendens in defoſſum
ſepulture ſue locum: facta oratione poſitus eſt
ad patres ſuos: tā extraneus a dolore mortis:
ꝙ̄ a corruptione carnis inuenitur alienus. Ta-
men poſt omnes euāgelium ſcripſit: et hoc vir-
gini debebatur. Quorū tamen vel ſcriptorum
temporis diſpoſitio: vel librorū ordinatio: ideo
a nobis per ſingula nō exponitur: vt ſciendi deſi
derio collato: et querentibus fructus laboris: ⁊
deo magiſterij doctrina ſeruetur.

¶ Finis.

¶ Prologus ſancti Auguſtini in euangelium ſm̄ Joannem.

Omnibus diuine ſcripture paginis
euangeliū excellit. Quia quod lex ⁊
prophete futurū predixerūt: hoc cō-
pletū dicit euāgeliū. Inter ipos aūt
euangeliorū ſcriptores Joannes eminet in diui
norū myſterioꝝ ꝓfunditate: q̃ a tēpore domini-
ce aſcēſionis per annos ſexagintaquinq; verbū
dei abſq; adminiculo ſcribendi: vſq; ad vltima
Domitiani predicauit tēpora. Sed occiſo Do
mitiano: cū ꝑmittēte Nerua de exilio redijſſet
Epheſum: cōpulſus ab epiſcopis Aſie de coeter
na patri diuinitate chriſti ſcripſit aduerſus he-
reticos: qui eo abſente irruperant in eius eccle-
ſias: que Chriſtum ante Mariam fuiſſe nega-
bant. Unde merito in figura quattuor anima-
lium aquile volāti cōparat̃: que volat altius ce
teris auibus: ⁊ ſolis radios irreuerberatis aſpi
cit luminibus. Ceteri q̃ppe euāgeliſte tēporalē
Chriſti natiuitatē: ⁊ tēporalia eiꝰ facta: q̃ geſſit
in hoīe: ſufficiēter expoſūt: ⁊ de diuinitate pau
ca quaſi aīalia greſſibilia cū dn̄o ambulāt in ter
ra. Hic aūt pauca de tēporalibꝰ eiꝰ geſtis ediſ-
ſerēs: ſed diuinitatis potentiā ſublimius contē
plans cū dn̄o ad celū volat. Qui enī ſupra pectꝰ
dn̄i in coena recubuit: celeſtis hauſtum ſapiētie
ceteris excellētius de ipſo dn̄ici pectoris fonte
potauit. Legerat ſiquidē euāgelia triū euange
liſtarū: ⁊ approbauerat fidē eoꝝ ⁊ veritatem: in
quibus deeſſe vidit aliqua geſtarū rerū hiſtorie:
⁊ ea maxīe: que dn̄s geſſit primo predicatiōis
ſue tēpore: ſcilicet anteꝙ̄ Joānes baptiſta clau
deretur ī carcere. Hec ergo q̃ſi dimiſſa ab illis
ſcribit Joannes: que fecit Jeſus: anteꝙ̄ Joan-
nes clauderet̃: ſed maxime diuinitatē Chriſti:
⁊ trinitatis myſteriū cōmēdare curauit. Tres
ſiquidē alij euāgeliſte dicta et facta dn̄i tēpora-
lia: que ad informādos mores vite ꝑſentis ma-
xime valent: copioſius proſecuti circa actiuā vi-
tam ſunt verſati: in qua laborat̃: vt cor mundet̃
ad videndū deū. Joānes ꝟo pauca dn̄i facta di-
cit: ꝟba ꝟo dn̄i q̃ trinitatis vnitatē: ⁊ vite eter-
ne foelicitatē īſinuāt: diligētiꝰ cōſcribit. Et ſic
in cōtemplatiua vita: virtute cōmendanda in-
tentionē ſuā ⁊ predicationē tenuit: in qua con-
tēplatiua vocat̃: vt deus videat̃. Iſte ſiquidē eſt
Joannes: quē dn̄s de fluctiuaga nuptiarū tēpe
ſtate vocauit: ⁊ cui matrē virginē virgini com-
mendauit.

¶ Finis.

Euāgeliū ſecundū Joannē.

Caput. I.

In a principio erat A a1 III
verbū: ⁊ verbū erat apd deū: Mat.1.a. Luce.3.a.
⁊ deꝰ erat verbū. Hoc erat ī
principio apud deū. Omnia
per ipſum facta ſunt: et ſine
ipſo factū eſt nihil: qd factū
eſt. In ipſo vita erat: et vita erat lux hoīm: ⁊ lux
in tenebris lucet: ⁊ tenebre eā nō cōprehēderūt. Mat.3.a. b2
b Fuit hō miſſus a deo: cui nomē erat Joānes. Infra.3.d III
Hic venit ī teſtimoniū: vt teſtimoniū ꝑhiberet
de lumine: vt oēs crederent ꝑ illū. Non erat ille
lux: ſed vt teſtimonium perhiberet de lumine.
c Erat lux vera: que illuminat omnem hominē c3 III

venientē in hūc mūdum. Jn mūdo erat: 7 mun
dus per ipſum factꝰ eſt: 7 mūdus eū non cogno
[o]4 B uit.[o] Jn propria venit: 7 ſui eum nō receperūt.
X Quotquot aūt receperūt eū: dedit eis poteſtatē fi
lios dei fieri: his q̄ credūt in noīe eiꝰ. Qui nō ex
ſanguinibus: neq̄ ex volūtate carnis: neq̄ ex vo
[e]5 Mat.1.d. luntate viri: ſed ex deo nati ſunt. [e] Et verbū ca-
III Luce.3.e. ro factū eſt: 7 habitauit ī nobis: 7 vidimus glo-
Mat.3.e. riam eius: gloriā quaſi vnigeniti a patre plenū
[f]6 marci.1.a gratię 7 veritatis. [f] Joānes teſtimoniū phibet
I Luce.3.c. de ipō: 7 clamat dicēs: Hic erat quē dixi: q̄ poſt
me vēturꝰ eſt: ante me factꝰ eſt: qꝛ prioꝛ me erat.
[g]7 [g] Et de plenitudine eius nos oēs accepimus: 7
X gratiā pro gratia: q̄a lex per Moyſen data eſt:
gratia 7 veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt.
[h]8 [h] Deū nemo vidit vnq̄. Unigenitꝰ filiꝰ q̄ eſt in
IIII ſinu patris: ipſe enarrauit. [i] Et hoc eſt teſtimo-
[i]9 niū Joānis: quādo miſerūt iudęi ab ieroſoly-
X 1.Thi.6.c mis ſacerdotes 7 leuitas ad eū: vt interrogarēt
Mar.11.d eum: Tu quis es? Et cōfeſſus eſt: 7 nō negauit.
Luc.10.d. Et cōfeſſus eſt: quia nō ſum ego Chriſtus. Et
1.Joā.4. iterrogauerūt eū: Quid ergo? Elias es tu? Et
Jnfra.9.c dicit: Nō ſum. Propheta es tu? Et reſpondit:
C Nō. Dixerūt ergo ei: Quis es: vt reſpōſum de-
[k]10 Eſa.40.a mus his q̄ miſerūt nos: q̄d dicis de teipſo? Ait:
I Mat.3.a. [k] Ego vox clamātis in deſerto: dirigite viā dn̄i:
[l]11 Mar.1.a. ſicut dixit Eſaias ꝓpheta. [l] Et qui miſſi fuerāt:
X Luce.3.a. erāt ex phariſęis. Et interrogauerunt eū: 7 dixe
[m]12 D Mat.3.a. rūt ei: Quid ergo baptizas: ſi tu nō es chriſtus:
I Mar.1.a. neq̄ elias: neq̄ ꝓpheta? [m] Reſpōdit eis ioānes:
Luce.3.d. dicēs: Ego baptizo in aqua: medius aūt veſtrū
Actuū.1.a ſtetit: quē vos neſcitis. Jpſe eſt qui poſt me ven
et.10.a turus eſt: qui ante me factꝰ eſt: cuiꝰ ego nō ſum
[n]13 dignꝰ: vt ſoluā eiꝰ corrigiā calciamēti. [n] Hęc in
X bethania facta ſunt trās Jordanē: vbi erat Jo-
annes baptizās. Altera die vidit ioānes Jeſum
veniētē ad ſe: 7 ait: Ecce agnꝰ dei qui tollit pec
[o]14 cata mūdi. [o] Hic eſt de quo dixi: Poſt me venit
I vir q̄ ante me factꝰ eſt: qꝛ prioꝛ me erat: 7 ego ne-
ſciebā eū. Sed vt manifeſtet̄ ī iſrael: ꝓpterea ve-
[p]15 E ni ego ī aq̄ baptizās. [p] Et teſtimoniū phibuit io
I annes dicēs: Quia vidi ſpm̄ deſcēdentē q̄ſi colū
Mat.3.d. bam de cęlo: 7 māſit ſup eū. Et ego neſciebā eū:
Mar.1.b. ſed qui miſit me baptizare in aq̄: ille mihi dixit:
Luce.3.d. Sup quē videris ſpiritū deſcēdentē: 7 manentē
ſup eū: hic eſt qui baptizat in ſpū ſancto. Et ego
[q]16 vidi: 7 teſtimoniū phibui: qꝛ hic eſt filiꝰ dei. [q] Al
X tera die iterū ſtabat ioānes: et ex diſcipulis eius
duo. Et reſpiciēs ieſum ambulantē dixit: Ecce
agnꝰ dei. Et audierūt eū duo diſcipuli loquētē:
7 ſecuti ſunt ieſū. Cōuerſus aūt ieſus: et vidēs
eos ſequētes ſe: dicit eis: Quid q̄ritis? Qui dixe
rūt ei: Rabbi: qđ dicit̄ īterp̄tatū: magiſter: vbi
F habitas? Dicit eis: Uenite: et videte. Uenerūt
7 viderūt: vbi maneret: 7 apud eū māſerūt die il
lo. Hora aūt erat quaſi decima. Erat aūt An-
dreas frater ſymonis petri: vnꝰ ex duobꝰ qui au
[r]17 infra.14.d dierāt a ioāne: et ſecuti fuerāt eū. [r] Jnuenit hic
I primū fratrē ſuū ſymonē: et dicit ei: Jnuenimꝰ
meſſiā: qđ eſt interp̄tatū chriſtꝰ. Et adduxit eū
ad ieſum. Jntuitꝰ aūt eū Jeſus: dixit: Tu es ſy
mon filiꝰ iona: tu vocaberis cephas: qđ interp̄ta
[s]18 tur petrꝰ. [s] Jn craſtinū voluit exire ī galilęā: et
X inuenit philippū. Et dicit ei Jeſus: Sequere me.
Erat autē philippꝰ a bethſaida ciuitate andreę
et petri. Jnuenit Philippus nathanael: et di-
cit ei: Quē ſcripſit moyſes ī lege 7 ꝓphetę: inue
nimus ieſum filiū ioſeph a nazareth. Et dixit ei
nathanael: A nazareth poteſt aliquid boni eſſe?
G Dicit ei philippꝰ: Ueni: 7 vide. Uidit ieſus na-

thanael veniētē ad ſe: 7 dicit de eo: Ecce ṽe iſrae
lita: ī quo dolꝰ nō eſt. Dixit ei nathanael: Unde
me noſti? Reſpōdit ieſus: 7 dixit ei: Priuſq̄ te
philippus vocaret: cū eſſes ſub ficu: vidi te. Re-
ſpōdit ei nathanael: 7 ait: Rabbi: tu es filiꝰ dei:
tu es rex iſrael. Reſpōdit ieſus: 7 dixit ei: Quia
dixi tibi: vidi te ſub ficu: credis: maius his vide-
bis. Et dicit ei: Amē amē dico vobis: videbitis
cęlū apertū: 7 angelos dei aſcendentes 7 deſcen
dentes ſuper filium hominis. II.

ET die tertia nuptię factę ſunt in cha A
na galilęę: 7 erat mater ieſu ibi. Uo-
catus eſt aūt 7 ieſus 7 diſcipuli eiꝰ ad
nuptias. Et deficiente vino: dicit ma
ter ieſu ad eū: Uinū nō habēt. Et dicit ei ieſus:
Quid mihi 7 tibi eſt mulier? Nondū venit hora
mea. Dicit mater eiꝰ miniſtris: Quodcūq̄ dixe
rit vobis facite. Erāt aūt ibi lapideę hydrię ſex
poſitę ſcđm purificationē iudęorū: capientes ſin-
gulę metretas binas vel ternas. Dicit eis ieſus:
Jmplete hydrias aq̄. Et impleuerunt eas vſq̄
ad ſummū. Et dicit eis ieſus: Haurite nunc: et B
ferte architriclino. Et tulerunt. Ut aūt guſta-
uit architriclinus aquā vinū factū: et nō ſciebat
vnde eſſet: miniſtri aūt ſciebāt: q̄ hauſerāt aquā:
vocat ſpōſum architriclinus: 7 dicit ei: Oīs ho
mo p̄mū bonū vinū ponit: et cū inebriati fuerit:
tūc id qđ deteriꝰ eſt: tu aūt ſeruaſti bonū vinum
vſq̄ adhuc. Hoc fecit initiū ſignorū ieſus in cha
na galilęę: 7 manifeſtauit gloriā ſuā: 7 credide- C
rūt ī eū diſcipuli eiꝰ. [a] Poſt hęc deſcēdit caphar Mat.4.b [a]19
naum ipē 7 mater eiꝰ: 7 fratres eius: et diſcipuli Mar.12 b VII
eiꝰ: 7 ibi māſerūt nō multis diebꝰ. [b] Et ꝓpe erat Mar.11.b [b]20
paſcha iudęorū: [c] 7 aſcēdit ieſus ieroſolymam: 7 I
inuenit ī tēplo vēdentes oues 7 boues 7 colum [c]21
bas: 7 nūmularios ſedētes. Et cū feciſſet q̄ſi fla Luc.19.g I
gellū de funiculis: oēs eiecit de tēplo: oues quoq̄
7 boues: 7 nūmulariorū effudit ęs: 7 mēſas ſub-
uertit: 7 his q̄ colūbas vēdebant: dixit: Auferte
iſta hinc: 7 nolite facere domū patris mei domū
negociatiōis. [d] Recordati ſunt ṽo diſcipuli eiꝰ: D [d]22
q̄a ſcriptū eſt: Zelꝰ domꝰ tuę comedit me. [e] Re Ps̄.98. I
ſpōderūt ergo iudęi: 7 dixerūt ei: Qđ ſignū oſtēdis Mat.16.a [e]23
nobis: qꝛ hęc facis? [f] Rn̄dit ieſus: 7 dixit eis: Sol Mat.8.a. III
uite tēplū hoc: 7 ī tribꝰ diebꝰ excitabo illud. Dixe mat.26.b [f]24
rūt ergo iudęi: Quadraginta et ſex annis ędificatū X
eſt tēplū hoc: 7 tu ī tribꝰ diebꝰ excitabis illđ? Jlle
aūt dicebat de tēplo corporis ſui. Cū ergo reſurre
xiſſet a mortuis: recordati ſunt diſcipuli eiꝰ: qꝛ
hoc dicebat: 7 crediderunt ſcripturę: 7 ſermoni
quē dixit ieſus. Cū aūt eſſet ieroſolymis in paſ
cha ī die feſto: multi crediderūt ī noīe eiꝰ: viden
tes ſigna eiꝰ q̄ faciebat. Jpſe aūt ieſus nō crede-
bat ſemetipſm̄ eis: eo q̄ ipſe noſſet oēs: 7 qꝛ opus
ei non erat: vt quis teſtimoniū phiberet de hoīe.
Jpſe eīm ſciebat: quid eſſet in homine. III.

ERat aūt hō ex phariſęis Nicodemus
noīe: princeps iudęorū. Hic venit ad Je A
ſum nocte: 7 dixit ei: Rabbi: ſcimꝰ qꝛ a
deo veniſti magiſter. Nemo eīm poteſt hęc ſigna
facere: quę tu facis: niſi fuerit deꝰ cū eo. Reſpō
dit Jeſus: 7 dixit ei: Amen amen dico tibi: niſi
quis natꝰ fuerit denuo: non poteſt videre regnū Jnfra.7.g
dei. Dixit ad eū Nicodemꝰ: Quomodo poteſt et.19.g
homo naſci: cū ſit ſenex? Nunquid poteſt in ven
trē matris ſuę iterato introire 7 naſci? Rn̄dit
Jeſus: Amē amē dico tibi: niſi quis renatꝰ fue-
rit ex aqua 7 ſpiritu: nō poteſt introire ī regnū
dei. Quod natū eſt ex carne: caro eſt: et qđ natū
eſt ex ſpiritu: ſpiritꝰ eſt. Nō mireris: qꝛ dixi tibi:

oportet vos naſci denuo. Spiritus vbi vult ſpi-
rat: ⁊ vocem eius audis: ſed neſcis: vnde veniat:
aut quo vadat. Sic eſt oīs q̄ natꝰ eſt ex ſpiritu.
Reſpondit Nicodemus: ⁊ dixit ei: Quomodo
poſſunt hec fieri? Reſpondit Jeſus: et dixit ei:
B Tu es magiſter in Jſrael: et hec ignoras? Amē
amē dico tibi: q̄a quod ſcimꝰ loquimur: ⁊ quod
vidimus teſtamur: ⁊ teſtimoniū noſtrū nō acci-
pitis. Si terrena dixi vobis: ⁊ nō creditis: quo-
modo ſi dixero vobis celeſtia: credetis? Et ne-
Numeri 21 b. mo aſcendit in celū: niſi qui deſcēdit de celo: fi-
Ezech. 4 b lius hominis qui eſt in celo. Et ſicut Moyſes
exaltauit ſerpentē in deſerto: ita exaltari opor-
tet filiū hoīs: vt oīs q̄ credit in ipſo: non pereat:
Luc. 21. a. ſed habeat vitā eternā. Sic eñ deꝰ dilexit mun
Jnfra. 8. d dū: vt filiū ſuū vnigenitū daret: vt oīs q̄ credit ī
et. 12. e. eū nō pereat: ſed habeat vitā eternā. Nō eñ mi
1. Joā. 4 d ſit deus filiū ſuū in mundū: vt iudicet mūdum:
ſed vt ſaluet mūdus per ipſum. Qui credit in
eū: nō iudicat. Qui aūt nō credit: iā iudicatus
eſt: quia non credidit in noīe vnigeniti filij dei.
C Hoc eſt aūt iudiciū: q̄a lux venit in mundū: ⁊ di
lexerūt hoīes magis tenebras: ꝙ lucē. Erāt eñ
eorū mala opera. Omis eñ qui male agit: odit
lucē: ⁊ nō venit ad lucē: vt nō arguant opa eiꝰ.
Qui aūt facit veritatē: venit ad lucē: vt manife
ſtentur opera eiꝰ: q̄a in deo facta ſunt. Poſt hec
venit Jeſus ⁊ diſcipuli eiꝰ in terrā iudeā: ⁊ illic
a25 demorabat cū eis: ⁊ baptizabat.[a] Erat autem ⁊
III Mat. 3. d. Luce. 3. a. Joannes baptizās in Ennon iuxta Salim: q̄a
aque multe erāt illic: ⁊ veniebāt: ⁊ baptizaban-
b26 tur.[b] Nōdum enim miſſus fuerat Joannes in
IIII Mat. 4. b carcerē.[c] Facta eſt aūt queſtio ex diſcipulis Jo
c27 Mar. 1. c. annis cū iudeis de purificatiōe: ⁊ venerūt ad io-
X annem: et dixerūt ei: Rabbi: qui erat tecū trās
D Jordanē: cui tu teſtimoniū perhibuiſti: etiā hic
baptizat: ⁊ oēs veniūt ad eū. Reſpōdit Joānes
⁊ dixit: Nō poteſt homo accipere q̄c̄q̄: niſi fue-
d28 rit ei datū de celo.[d] Jpſi vos mihi teſtimonium
I perhiberis: ꝙ dixerim: nō ſum ego Chriſtꝰ: ſed
e29 quia miſſus ſum ante illū.[e] Qui habet ſponſam
X ſpōſus eſt: amicus aūt ſpōſi qui ſtat ⁊ audit eū:
gaudio gaudet ꝓpter vocē ſpōſi. Hoc ergo gau
dium meum impletū eſt. Jllū oportet creſcere:
me aūt minui. Qui deſurſum venit: ſup oēs eſt:
qui eſt de terra: de terra eſt: ⁊ de terra loquitur:
Rom. 3. a. qui de celo venit ſup omnes eſt. Et quod vidit ⁊
Mat. 11. d. audiuit: hoc teſtat: ⁊ teſtimoniū eius nemo acci
Luc. 10. d. pit. Qui aūt acceperit eiꝰ teſtimoniū: ſignauit:
1. Joā. 5. b q̄a deꝰ verax eſt. Quē eñ miſit deus: verba dei
loquit. Nō eñ ad mēſurā dat deꝰ ſpiritū.[f] Pa
f30 ter diligit filiū: ⁊ oīa dedit in manu eius.[g] Qui
II credit in filiū: habet vitā eternā: q̄ aūt incredu-
g31 lus eſt filio: nō videbit vitā: ſed ira dei manet ſu
X per eum. IIII.

a32 A Cum[a] ergo cognouit Jeſus: q̄a audie-
VII rūt pharisei: ꝙ Jeſus plures diſcipu
los facit ⁊ baptizat ꝙ Joānes: quāꝙ
ieſus nō baptizaret: ſed diſcipuli eiꝰ
b33 reliquit iudeā: ⁊ abijt iterū in Galileā.[b] Opor-
X Mat. 4. b. tebat aūt eū tranſire per Samariā. Uenit ergo
in ciuitatē ſamarie: que dicit ſychar: iuxta pre-
diū: quod dedit Jacob Joſeph filio ſuo. Erat
aūt ibi fons Jacob. Jeſus ergo fatigatꝰ ex itine
re: ſedebat ſic ſupra fontē. Hora autē erat quaſi
ſexta. Uenit mulier de ſamaria haurire aquā.
Dixit ei ieſus: Da mihi bibere. Diſcipuli eñ eiꝰ
abierāt in ciuitatē: vt cibos emerēt. Dixit ergo
ei mulier illa ſamaritana: Quomodo tu cum iu
deus ſis: bibere a me poſcis: que ſum mulier ſa-
maritana? Nō eñ coutunt iudei ſamaritanis. B
Reſpōdit Jeſus: ⁊ dixit ei: Si ſcires donū dei:
⁊ q̄s eſt q̄ dicit tibi: da mihi bibere: tu forſitā pe-
tiſſes ab eo: ⁊ dediſſet tibi aquā viuam. Dicit ei
mulier: Dñe: neq̄ ī quo haurias habes: ⁊ puteꝰ
altus eſt. Unde ergo habes aquā viuā? Nunq̄d
tu maior es patre noſtro Jacob: q̄ dedit nobis
puteū: ⁊ ipſe ex eo bibit: ⁊ filij eiꝰ: ⁊ pecora eius?
Reſpōdit Jeſus: ⁊ dixit ei: Oīs q̄ bibit ex aqua
hac: ſitiet iterū: q̄ aūt biberit ex aqua quā ego da
bo ei: nō ſitiet in eternū: ſed aqua quā ego dabo
ei fiet in eo fons aque ſaliētis in vitā eternā. Di
cit ad eū mulier: Dñe: da mihi hāc aquā: vt non
ſitiā: neq̄ veniā huc haurire. Dixit ei ieſus: Ua C
de: voca virum tuū: ⁊ veni huc. Reſpōdit ei mu
lier: ⁊ dixit: Nō habeo virū. Dixit ei Jeſus: Be 1. Cor. 3. d
ne dixiſti: q̄a nō habeo virū. Quinq̄ eñ viros ha-
buiſti: ⁊ nūc quē habes nō eſt vir tuus. Hoc vere
dixiſti. Dicit ei mulier: Dñe: video quia ꝓpheta
es tu. Patres noſtri in mōte hoc adorauerūt:
⁊ vos dicitis: q̄a ieroſolymis eſt locꝰ: vbi adora-
re oportet. Dicit ei ieſus: Mulier: crede mihi:
q̄a veniet hora: quādo neq̄ in mōte hoc: neq̄ in
Jeroſolymis adorabitis patrē. Uos adoratis:
quod neſcitis: nos adoramꝰ qđ ſcimus: q̄a ſalus
ex iudeis eſt. Sed veniet hora: ⁊ nūc eſt: quādo
veri adoratores adorabūt patrē ī ſpiritu ⁊ veri
tate. Nā ⁊ pater tales querit: q̄ adorēt eū. Spi
ritus eſt deꝰ: ⁊ eos q̄ adorāt eū: in ſpiritu ⁊ veri-
tate oportet adorare. Dicit ei mulier: Scio: q̄a
meſſias venit: q̄ dicit Chriſtꝰ. Cū ergo venerit D
ille: annunciabit nobis oīa. Dixit ei ieſus: Ego
ſum: q̄ loquor tecū. Et cōtinuo venerūt diſcipu 2. Cor. 3. d
li eiꝰ: ⁊ mirabant: q̄ cū muliere loq̄bat. Nemo
tñ dixit: q̄d q̄ris: aut q̄d loqueris cū ea? Reliq̄t
ergo hydriā ſuā mulier: ⁊ abijt in ciuitatē: ⁊ di-
xit illis hoībꝰ: Uenite: ⁊ videte hoīem: qui dixit
mihi oīa q̄cūq̄ feci. Nunq̄d ipſe eſt chriſtꝰ? Exie Jnfra. eo.
rūt ḡ de ciuitate: ⁊ veniebant ad eū. Jnterea ro
gabāt eū diſcipuli: dicētes: Rabbi: māduca. Jl
le aūt dixit eis: Ego cibū habeo māducare: quē
vos neſcitis. Dicebāt ḡ diſcipuli adinuicē: Nū
quid aliq̄s attulit ei māducare? Dicit eis ieſus: E
Meꝰ cibꝰ ē: vt faciā volūtatē eiꝰ q̄ miſit me: vt
ꝑficiā opꝰ eiꝰ. Nōne vos dicitis: ꝙ adhuc q̄tuor
mēſes ſunt: ⁊ meſſis venit? Ecce dico vobis: le
uate oculos vr̄os: ⁊ videte regiōes: q̄ albe ſunt
iā ad meſſem. Et q̄ metit: mercedē accipit: ⁊ cō
gregat fructū ī vitā eternā: vt ⁊ q̄ ſeminat ſimul
gaudeat: ⁊ q̄ metit. Jn hoc eñ eſt vbū verū: q̄ aliꝰ
eſt q̄ ſeminat: ⁊ aliꝰ eſt q̄ metit. Ego miſi vos me
tere: qđ vos nō laboraſtis. Alij laborauerunt: et
vos ī labores eorū ītroiſtis. Ex ciuitate aūt illa
multi crediderūt ī eū ſamaritanorū: ꝓpter vbū
mulieris teſtimoniū ꝑhibētis: q̄ dixit mihi oīa
q̄cūq̄ feci. Cū veniſſent ḡ ad illū ſamaritani: ro Supra. eo.
gauerūt eū: vt ibi maneret: ⁊ māſit ibi duos di-
es. Et mlto plures crediderūt ī eū: ꝓpt ſermonē F
eiꝰ. Et mulieri dicebāt: Quia iā nō ꝓpter tuā lo
quelā credimꝰ: ipſi eñ audiuimꝰ: ⁊ ſcimꝰ: q̄ hic eſt
vere ſaluator mundi.[c] Poſt duos aūt dies exijt c34
inde: ⁊ abijt ī galileā.[d] Jpſe eñ ieſus teſtimoniū VII
ꝑhibuit: q̄ ꝓpheta ī ſua pr̄ia honorē nō habet. d35
[e] Cū ḡ veniſſet ī galileā: exceperūt eū galilei: cū Mar. 14 b I
oīa vidiſſent que fecerat ieroſolymis ī die feſto. Mat. 13. g e36
Et ipſi eñ venerāt ad diē feſtū. Uenit ḡ iterū in Mar. 6. a. X
chana galilee: vbi fecit aquā vinū.[f] Et erat q̄dā Luce. 4. d f37
regulꝰ: cuiꝰ filiꝰ infirmabat capharnaū. Hic cū III
audiſſet: q̄ Jeſus adueniret a iudea in galileā:
abijt ad eū: ⁊ rogabat eū: vt deſcenderet: ⁊ ſana

ret filiũ eiꝰ: incipiebat eñi mori. Dixit ergo Je-
B sus ad eũ: Niſi ſigna ꝛ ꝓdigia videritis: nõ cre-
ditis. Dicit ad eũ regulꝰ: Dñe: deſcẽde: priuſꝙ̃
moriat̃ filiꝰ meꝰ. Dicit ei Jeſus: Uade: filiꝰ tuꝰ
viuit. Credidit hõ ſermoni: quẽ dixit ei Jeſus:
ꝛ ibat. Jã aũt eo deſcẽdente ſerui occurrerũt ei:
ꝛ nunciauerũt: dicẽtes: q̃a filiꝰ eiꝰ viueret. In-
terrogabat ergo horã ab eis: ĩ qua meliꝰ habue
rat. Et dixerũt ei: q̃a heri hora ſeptima reliquit
eũ febris. Cognouit ḡ pater: q2 illa hora erat: in
qua dixit ei ieſus: filiꝰ tuꝰ viuit. Et credidit ipe
ꝛ domꝰ eiꝰ tota. Hoc iterũ ſecundũ ſignũ fecit
Jeſus: cũ veniſſet a iudea in galileam. V.
a38 A Oſt[a] hec erat dies feſtꝰ iudeoꝝ: ꝛ aſcẽ
I Mat.9.a. Mar.2.a. Luce.5.d. dit ieſus ieroſolymã. Eſt aũt ieroſoly
mis ſup ꝓbatica piſcina: q̃ cognomi-
natur hebraice bethſaida: q̃nq3 porti
cus habẽs. In his iacebat multitudo magna lã
guentiũ: cecoꝝ: claudorũ: aridorũ: expectantiũ
aque motũ. Angelꝰ aũt dñi deſcẽdebat ſm̃ tẽpꝰ
in piſcinã: ꝛ mouebat̃ aq̃. Et q̃ prior deſcẽdiſſet
in piſcinã poſt motionẽ aque: ſanꝰ fiebat: a qua-
cũq3 detinebat̃ infirmitate. Erat aũt q̃dã hõ ibi
triginta ꝛ octo annos habẽs in infirmitate ſua.
Hũc cũ vidiſſet Jeſus iacẽtẽ: ꝛ cognouiſſet: q̃a
iã multũ tẽpus haberet: dicit ei: Uis ſanꝰ fieri?
B Reſpõdit ei languidus: Dñe: hoĩem nõ habeo:
Mat.9.a. vt cũ turbata fuerit aqua: mittat me in piſcinã.
Mar.2.a. Dũ venio eñi ego: alius ante me deſcẽdit. Dicit
Luce.5.c. ei ieſus: Surge: tolle grabatũ tuum: ꝛ ambula.
Et ſtatim ſanus factus eſt hõ ille: et ſuſtulit gra
batũ ſuũ: et ambulabat. Erat aũt ſabbathũ ĩ die
illo. Dicebãt ergo iudei illi: qui ſanatus fuerat:
Sabbathũ eſt: nõ licet tibi tollere grabatũ tuũ.
b39 [b] Rñdit eis: Qui me ſanũ fecit: ille mihi dixit:
X Tolle grabatũ tuũ: ꝛ ambula. Interrogauerũt
ergo eũ: Quis eſt ille hõ: qui dixit tibi: tolle gra
batũ tuũ: ꝛ ambula? Is aũt q̃ ſanus fuerat effe-
ctus: neſciebat q̃s eſſet. Jeſus eñi declinauit a
C turba cõſtituta ĩ loco. Poſtea inuenit eũ ieſus
in tẽplo: et dixit illi: Ecce ſanus factꝰ es: iã noli
peccare: ne deterius tibi aliq̃d contingat. Abijt
ille hõ: ꝛ nũciauit iudeis: q2 ieſus eſſet: q̃ fecit eũ
ſanũ. Propterea ꝑſequebant̃ iudei ieſum: quia
hec faciebat ĩ ſabbatho. Jeſus aũt reſpõdit eis:
Pater meꝰ vſq3 modo operatur: ꝛ ego operor.
Propterea ḡ magꝰ q̃rebãt eũ iudei ĩterficere:
q̃a nõ ſolũ ſoluebat ſabbathũ: ſed ꝛ patrẽ ſuũ di
cebat deũ: equalẽ ſe faciẽs deo. Reſpõdit itaq3
Jeſus: ꝛ dixit eis: Amẽ amẽ dico vobis: non po
teſt filiꝰ a ſe facere q̃cq̃: niſi quod viderit patrẽ
D facientẽ. Quecũq3 eñi ille fecerit: hec ꝛ filiꝰ ſimi
liter facit. Pater eñi diligit filiũ: ꝛ om̃ia demon
ſtrat ei que ipſe facit: ꝛ maiora his demonſtrabit
ei opera: vt vos miremini. Sicut eñi pater ſuſci
tat mortuos ꝛ viuificat: ſic ꝛ filius q̃s vult: viui
ficat. Neq3 eñi pater iudicat quẽq̃: ſed omne iu
diciũ dedit filio: vt oẽs honorificẽt filiũ: ſicut ho
c40 Luce.10.c norificant patrẽ. [c] Qui nõ honorificat filiũ: non
I honorificat patrẽ q̃ miſit illũ. [d] Amẽ amen dico
d41 vobis: q2 qui verbũ meũ audit: ꝛ credit ei q̃ mi-
X ſit me: habet vitã eternã: ꝛ ĩ iudiciũ nõ venit: ſed
trãſiet a morte in vitã. Amẽ amẽ dico vobis: q̃a
veniet hora: ꝛ nũc eſt: quãdo mortui audient vo
E cẽ filij dei: ꝛ qui audierĩt viuẽt. Sicut eñi pater
Mat.25.d habet vitã in ſemetipſo: ſic dedit ꝛ filio habere vi
infra.6.d tam in ſemetipſo: ꝛ poteſtatẽ dedit ei: et iudiciũ
facere: q2 filius hominis eſt. Nolite mirari hoc:
quia venit hora: in qua oẽs qui in monumentis
ſunt: audient vocẽ eius: ꝛ procedent qui bona fe

cerunt in reſurrectionẽ vite: qui vero mala ege
runt in reſurrectionẽ iudicij. Nõ poſſum ego a Infra.8.c
meipſo facere quicq̃. Sicut audio iudico: ꝛ iu-
dicium meũ iuſtũ eſt: [e] q2 nõ quero voluntatem e42
meã: ſed volũtatẽ eiꝰ qui miſit me. [f] Si ego teſti I
moniũ ꝑhibeo de meipſo: teſtimoniũ meũ nõ eſt f43
verũ. Alius eſt qui teſtimoniũ perhibet de me: et X
ſcio quia verũ eſt teſtimoniũ quod perhibet de
me. Uos miſiſtis ad Joannẽ: ꝛ teſtimoniũ ꝑhi- Supra.1.c
buit veritati. Ego aũt nõ ab hoĩe teſtimoniũ ac
cipio: ſed hec dico: vt vos ſalui ſitis. Ille erat lu F
cerna ardẽs ꝛ lucẽs. Uos aũt voluiſtis ad horã
exultare ĩ luce eius. Ego aũt habeo teſtimoniũ
maius Joãne. Opera eñi que dedit mihi pater: infra.14.d
vt perficiã ea: ipſa opera que ego facio teſtimo-
niũ perhibẽt de me: q2 pater miſit me: ꝛ qui mi-
ſit me pater: ipſe teſtimonium perhibuit de me.
[g] Neq3 vocẽ eius vnq̃ audiſtis: neq3 ſpeciẽ eiꝰ vi Infra.8.c g44
diſtis. [h] Et verbũ eius non habetis in vobis ma III
nens: quia quẽ miſit ille: huic vos non creditis. h45
Scrutamini ſcripturas: q2 vos putatis in ipis X
vitã eternã habere: ꝛ ille ſunt que teſtimonium
perhibẽt de me: ꝛ non vultis venire ad me: vt vi
tã habeatis. Claritatẽ ab hominibus non acci- G
pio: ſed cognoui vos: q2 dilectionẽ dei non habe
tis in vobis. Ego veni in noĩe patris mei: ꝛ non
accepiſtis me. Si alius venerit in noĩe ſuo: illũ
accipietis. Quomodo vos poteſtis credere: qui
gloriã ab ĩuicẽ accipitis: ꝛ gloriã que a ſolo deo
eſt nõ queritis? Nolite putare: q2 ego accuſatu
rus ſim vos apud patrem. Eſt qui accuſat vos
moyſes: in quo vos ſperatis. Si eñi crederetis
moyſi: crederetis forſitan ꝛ mihi. De me enim
ille ſcripſit. Si autẽ illius literis non creditis:
quomodo verbis meis credetis? VI.
Oſt [a] hec abijt Jeſus trãs mare gali A a46
lee: qđ eſt Tyberiadis: ꝛ ſequebat̃ eũ I
multitudo magna: q2 videbãt ſigna
que faciebat ſup his q̃ infirmabãtur.
[b] Subijt ergo in montẽ Jeſus: ꝛ ibi ſedebat cũ Mat.14.b b47
diſcipulis ſuis. [c] Erat aũt proximũ paſcha dies Luce.9.b. III
feſtus iudeoꝝ. [d] Cũ ſubleuaſſet ergo oculos Je Mat.14.b Mar.6.e. c48
ſus: ꝛ vidiſſet: q2 multitudo maxima venit ad Luce.9.b. I
eũ: dicit ad philippũ: Unde emenius panes: vt d49
manducẽt hi? Hoc aũt dicebat tẽtans eũ. Ipſe I
eñi ſciebat: q̃d eſſet facturus. Reſpõdit ei phi-
lippus: Ducẽtoꝝ denarioꝝ panes nõ ſufficiunt
eis: vt vnuſq̃ſq3 modicũ quid accipiat. Dicit ei
vnus ex diſcipulis eius andreas frater ſymonis
petri: Eſt puer vnus hic: qui habet quĩq3 panes Mat.14.b
ordeaceos ꝛ duos piſces. Sed hec quid ſunt in- Mar.6.e
ter tãtos? Dixit ergo Jeſus: Facite hoĩes diſcũ Luce.9.b
bere: erat aũt foenũ multũ in loco. Diſcubuerũt B
ergo viri numero quaſi quĩq3 millia. Accepit er mat.14.b Mar.6.e.
go Jeſus panes: et cũ gratias egiſſet: diſtribuit Luce.9.b.
diſcũbentibus: ſimiliter ꝛ ex piſcibus quantũ vo
lebãt. Ut aũt ĩpleti ſunt: dixit diſcipulis ſuis:
Colligite q̃ ſuperauerãt fragmẽta ne pereant.
Collegerũt ergo ꝛ ĩpleuerũt duodecim cophi-
nos fragmẽtoꝝ ex quinq3 panibus ordeaceis: q̃
ſuperfuerũt his qui mãducauerũt. [e] Illi ergo ho- e50
mines cũ vidiſſent: ꝙ ieſus fecerat ſignum: dice X
bãt: Quia hic eſt vere ꝓpheta: qui vẽturus eſt in
mũdum. Jeſus ergo cũ cognouiſſet: q2 venturi Mat.14.c
eſſent: vt raperẽt eũ: ꝛ facerent eũ regẽ: fugit ite Mar.6.f.
rum in montẽ ipe ſolus. [f] Ut aũt ſero factũ eſt: Luce.9.b. f51
deſcẽderũt diſcipuli eius ad mare. Et cũ aſcen- Mat.14.c Mar.6.d. IIII
diſſent nauim: venerunt trans mare in capharnaum.
Et tenebre iam facte erant: et non vene- C
rat ad eos Jeſus. Mare autem vento magno

ſtāte exurgebat. Cū remigaſſent ḡ quaſi ſtadia
vigintiq̄nq; aut triginta: vidēt Jeſum ambulā
tē ſupꝛa mare: 7 pꝛoximū naui fieri: 7 timuerūt.
Jlle aūt dicit eis: Ego ſum: nolite timere. Uo-
luerūt ergo accipere eū ī nauim: 7 ſtatim nauis
g52 fuit ad terrā quā ibāt. g Altera die turba que ſta
X bat trās mare vidit: qꝛ nauicula alia nō erat ibi
niſi vna: 7 qꝛ nō introiſſet cū diſcipulis ſuis Je
ſus in nauim: ſed ſoli diſcipuli eiꝰ abijſſent. Alie
vero ſuperuenerūt naues a Tiberiade iuxta lo-
cū vbi mādueauerāt panē: gratias agētes dn̄o.
Cū ergo vidiſſet turba: qꝛ Jeſus nō eſſet ibi: ne
q; diſcipuli eiꝰ: aſcēderūt ī nauiculas: 7 venerūt
capharnaū querētes ieſum. Et cū īueniſſent eū
trās mare: dixerūt ei: Rabbi: quādo huc veni-
ſti? Rn̄dit eis ieſus: 7 dixit: Amē amen dico vo
bis: q̄ritis me: nō qꝛ vidiſtis ſigna: ſed qꝛ mādu
caſtis ex panibꝰ: 7 ſaturati eſtis. Operamini: nō
cibū q̄ perit: ſed q̄ pmanet ī vitā eternā: quē filiꝰ
D hoīs dabit vobis. Hūc eīn pater ſignauit deus.
Dixerūt ḡ ad eū: Quid faciemus: vt operemur
Mat.6.d. opera dei? Rn̄dit ieſus: 7 dixit eis: Hoc eſt opꝰ
Mar.8.b. dei: vt credatis ī eū quē miſit ille. Dixerūt ḡ ei:
b53 b Qō ḡ tu facis ſignū: vt videamꝰ 7 credamus
IIII tibi? Quid operaris? l Patres nr̄i mādueauerūt
l54 Ps.77. māna in deſerto: ſicut ſcriptū eſt: Panē de celo
X Sap.16.c mat.26.d dedit eis māducare. Dixit ergo eis ieſus: Amē
Mar.14.d amē dico vobis: nō moyſes dedit vobis panē de
Luc.22.b celo: ſed pater meꝰ dabit vobis panē de celo ve-
infra.13.a rū. Panis eīn dei eſt q̄ de celo deſcēdit: 7 dat vi
tā mūdo. Dixerūt ergo ad eū: Dn̄e: ſemp da no
k55 bis panē hūc. Dixit aūt eis ieſus: k Ego ſum pa
I mat.26.b nis vite. Qui venit ad me nō eſuriet: et q̄ credit
Mar.14.c Luc.22.d in me nō ſitiet vnq̄. Sed dixi vobis: qꝛ 7 vidiſtis
l56 ſupꝛa.5.d me: 7 non creditis. l Omē quod dat mihi pater
X ad me veniet: et eū qui venit ad me nō eijciam fo
m57 ras. m Quia deſcēdi de celo: nō vt faciā volunta
I tem meā: ſed voluntatē eiꝰ qui miſit me. n Hec
n58 eſt eīn volūtas eius qui miſit me patris: vt omē
X quod dedit mihi nō perdā ex eo: ſed reſuſcitē il-
lū in nouiſſimo die. Hec eſt aūt volūtas patris
mei q̄ miſit me: vt omnis qui videt filiū: 7 credit
in eū: habeat vitā eternā: 7 ego reſuſcitabo eū in
o59 E nouiſſimo die. o Murmurabāt ergo iudei de il
I lo: qꝛ dixiſſet: ego ſum panis q̄ de celo deſcēdi: 7
dicebāt: Nōne hic eſt ieſus filiꝰ ioſeph: cuiꝰ nos
Mat.13.d nouimus patrē 7 matrē? Quomodo ergo dicit
p60 Mar.6.a. hic: quia de celo deſcēdi? p Reſpōdit ergo ieſus:
X Luce.4.d infra.7.b. 7 dixit eis: Nolite murmurare ī inuicē: Nemo
poteſt venire ad me: niſi pater qui miſit me tra-
Mat.11.d. xerit eū: et ego reſuſcitabo eū in nouiſſimo die.
Luce.10 d Eſt ſcriptū in pꝛophetis: Et erūt oēs docibiles
ſupꝛa.eo.f dei. Oīs qui audiuit a patre: et didicit: venit ad
q61 me. q Nō quia patrē vidit quiſq̄: niſi is qui eſt a
III F deo: hic vidit patrē. r Amē amē dico vobis: qui
r62 credit ī me: habet vitā eternā. s Ego ſum panis
X vite. t Patres veſtri mādueauerūt māna ī deſer
s63 to: 7 moꝛtui ſunt. Hic ē panis de celo deſcēdēs:
X vt ſi q̄s ex ipo māducauerit: non moꝛiat̄. u Ego
t64 ſum panis viuꝰ q̄ de celo deſcēdi. Si q̄s mandu
X cauerit ex hoc pane: viuet ī eternū: 7 panis quē
u65 ego dabo: caro mea eſt pꝛo mūdi vita. x Litiga-
x66 bant ergo iudei adinuicē: dicentes: Quomodo
X poteſt hic nobis carnē ſuā dare ad māducādū?
1 Coꝛ.11.g Dixit ergo eis Jeſus: Amē amē dico vobis: niſi
māducaueritis carnē filij hominis: et biberitis
eius ſanguinem: non habebitis vitam in vobis.
Qui manducat meam carnem: 7 bibit meū ſan
y67 guinem: habet vitā eternā: 7 ego reſuſcitabo eū
I in nouiſſimo die. y Caro eīn mea vere eſt cibus:

et ſanguis meus vere eſt potus. z Qui mandu- Supꝛa.eo z68
cat meam carnē: 7 bibit meū ſanguinē: ī me ma V
net: 7 ego in illo. Sicut miſit me viuēs pater: et
ego viuo pꝑter patrē: 7 qui mādueat me: 7 ipſe
viuet pꝑter me. Hic eſt panis qui de celo deſcē-
dit. Nō ſicut manducauerūt patres veſtri man
na: 7 moꝛtui ſunt. Qui mādueat hūc panem: vi
uet in eternū. Hec dixit in ſynagoga docens in G
capharnaū. Multi ergo audiētes ex diſcipulis
eius dixerunt: Durus eſt hic ſermo: quis poteſt
eū audire? Sciēs aūt Jeſus apud ſemetipſum:
quia murmurarēt de hoc diſcipuli eiꝰ: dixit eis:
Hoc vos ſcādalizat. a Si ergo videritis filium Mat.26f a69
hominis aſcēdentem vbi erat pꝛius. b Spiritus mar.14.g Luc.22 g I
eſt qui viuificat: caro non pꝛodeſt quicq̄. c Uer mat.26.d b70
ba que ego locutus ſum vobis: ſpiritus et vita IIII
ſunt. Sed ſunt quidam ex vobis qui nō credūt. c71
Sciebat enim ab initio Jeſus qui eſſent creden X
tes: 7 quis traditurus eſſet eum. d Et dicebat: d72
Pꝛopterea dixi vobis: quia nemo poteſt venire IIII
ad me: niſi fuerit ei datū a patre meo. e Ex hoc Mar.14 d e73
multi diſcipuloꝝ eius abierūt retro: 7 iam non Mar.16.e X
cū illo ambulabāt. Dixit ergo Jeſus ad duode- f74
cim: Nunquid 7 vos vultis abire? f Reſpondit I
ergo ei Symon Petrus: Domine: ad quē ibi-
mus? Uerba vite eterne habes. g Et nos credi g75
mus 7 cognouimus: quia tu es Chꝛiſtus filius X
dei. Reſpondit eis Jeſus: Nōne ego vos duo-
decim elegi: 7 ex vobis vnus diabolus eſt? Dice
bat aūt de Juda Symonis Jſcariothi. Hic eīn
erat traditurꝰ eū: cū eſſet vnꝰ ex duodeci. VII.

POſt hec aūt ambulabat Jeſus in ga A
lileam. Nō enim volebat in iudeam
ambulare: quia querebant eū iudei
interficere. Erat aūt ī pꝛoximo dies
feſtꝰ iudeoꝝ ſcenophegia. Dixerūt aūt ad eū fra
tres eiꝰ: Trāſi hinc: et vade in Judeā: vt 7 diſci
puli tui videāt opera tua que facis. Nemo quip
pe in occulto quid facit: 7 querit ipſe in palam
eſſe. Si hec facis: manifeſta teipſum mūdo. Neq;
eīn fratres eiꝰ credebāt in eū. Dixit ergo eis Je
ſus: Tēpus meum nōdum aduenit: tēpus aūt
veſtrū ſemp eſt paratū. Nō poteſt mūdus odiſ
ſe vos: me aūt odit: quia ego teſtimoniū phibeo
de illo: quia opera eius mala ſunt. Uos aſcendi
te ad diem feſtū hunc. Ego eīn nō aſcendam ad B
diem feſtū illum: quia meum tēpus nōdum im-
pletum eſt. Hec cū dixiſſet ipſe: manſit in Gali- Sup.6.c.
lea. Ut aūt aſcēderunt fratres eius: tunc 7 ipſe
aſcēdit ad diē feſtū: nō manifeſte: ſed q̄ſi in occul
to. Judei ḡ querebāt eū in die feſto: et dicebāt:
Ubi eſt ille? Et murmur multus erat in turba
de eo. Quidam enim dicebant: quia bonus eſt:
alij aūt dicebāt: non: ſed ſeducit turbas. Nemo
tamen palam loquebatur de illo pꝛopter metū
iudeoꝝ. Jam aūt die feſto mediante: aſcendit
Jeſus in templū: 7 docebat: 7 mirabant̄ iudei:
dicētes: Quomodo hic literas ſcit: cū non didi-
cerit? Reſpōdit eis ieſus: 7 dixit: Mea doctri-
na nō eſt mea: ſed eius qui miſit me. Si quis vo
luerit volūtatē eius facere: cognoſcet de doctri
na vtrū ex deo ſit: an ego a meipſo loquar. Qui
a ſemetipſo loquitur: gloꝛiā pꝛopꝛiam querit.
Qui aūt querit gloꝛiā eius qui miſit eū: hic ve-
rax eſt: et iniuſtitia in illo non eſt. Nonne moy- C
ſes dedit vobis legem: et nemo ex vobis facit le-
gem? Quid me queritis interficere? Reſpōdit infra.8.g.
turba: 7 dixit: Demoniū habes. Quis te querit
interficere? Reſpondit Jeſus: 7 dixit eis: Unū
opus feci: 7 oēs miramini. Pꝛopterea moyſes

dedit vobis circũciſionẽ:non qꝛ ex moyſe eſt:ſed
ex patribꝰ. Et in ſabbatho circũciditis hoĩem.
Si circũciſionẽ accipit homo ĩ ſabbatho: vt nõ
ſoluatur lex Moyſi: mihi cur nõ indignamini:
Deu.1.c. quia totũ hoĩem ſanũ feci in ſabbatho? Nolite
iudicare ſᷓm faciẽ:ſed iuſtũ iudiciũ iudicate. Di
D cebant ergo quidã ex Jeroſolymis: Nonne hic
eſt:quẽ querũt interficere? Ecce palã loquit᷑:et
nihil ei dicunt. Nũquid vere cognouerũt princi
pes:quia hic eſt Chriſtus? Sed hũc ſcimus vn-
Mat.11.d de ſit. Chriſtus aũt cũ venerit: nemo ſcit vnde
a 76 Luce.10.d ſit.[a] Clamabat ergo in tẽplo docẽs Jeſus:⁊ di
Infra.8.d cens: Et me ſcitis:⁊ vnde ſim ſcitis:⁊ a meipſo
III et ĩfra.8.g nõ veni:ſed eſt verus qui miſit me:quẽ vos neſci
tis. Ego ſcio eũ:qꝛ ab ipſo ſum:⁊ ipſe me miſit.
b 77 Mat.21.c [b] Querebãt ergo eũ apprehẽdere: ⁊ nemo miſit
I Mar.11.c ĩ illũ manꝰ:qꝛ nondũ venerat hora eiꝰ. [c] De tur
c 78 et.21.a. Luc.19.g. ba aũt multi crediderũt ĩ eũ:et dicebãt: Chriſtꝰ
X 20.c.et. cũ venerit: nũquid plura ſigna faciet: ꝙ que hic
12.a. facit? Audierũt phariſei turbã murmurantẽ de
d 79 E illo hec.[d] Et miſerũt principes et phariſei mini
I infra.13.d ſtros:vt apprehenderẽt eũ.[e] Dixit ergo eis Je-
e 80 ſus: Adhuc modicũ tempus vobiſcũ ſum:et va-
X do ad eũ qui me miſit.[f] Queretis me:⁊ non in-
f 81 uenietis:⁊ vbi ego ſum:vos non poteſtis venire.
X Dixerunt ergo Judei ad ſemetipſos: Quo hic
iturus eſt:quia non inueniemus eũ? Nunquid
in diſperſionẽ gentiũ iturus eſt:et docturus gẽ
tes? Quis eſt hic ſermo quẽ dixit:queretis me:
F et non inuenietis:⁊ vbi ego ſum:vos non pote-
Joan.4.c ſtis venire? In nouiſſimo aũt die magno feſtiui
tatis ſtabat Jeſus:⁊ clamabat dicẽs: Si quis ſi
tit:veniat ad me:⁊ bibat. Qui credit ĩ me(ſicut
dicit ſcriptura) flumina de vẽtre eiꝰ fluẽt aque
viue. Hoc autem dixit de ſpiritu:quẽ accepturi
erant credentes in eũ. Nondum enim erat ſpi-
ritus datus:quia Jeſus nondum erat glorifica
g 82 tus.[g] Ex illa ergo turba:cũ audiſſent ſermones
VII eius dicebant: Hic eſt vere propheta. Alij dice-
h 83 Mat.2.a. bant: Hic eſt Chriſtus.[h] Quidam aũt dicebãt:
VII Mich.5. Nunquid a Galilea venit Chriſtus?[i] Nonne
i 84 Sup.eo.d ſcriptura dicit:quia ex ſemine Dauid:⁊ de beth
X lehem caſtello:vbi erat dauid: venit Chriſtus?
Diſſenſio itaq᷑ facta eſt in turba propter eum.
k 85 G [k] Quidã aũt ex ipſis volebant apprehẽdere eũ:
I ſed nemo miſit ſup eũ manus.[l] Venerunt ergo
l 86 miniſtri ad põtifices ⁊ phariſeos: et dixerũt eis
X Infra.3.a infra.19.g illi: Quare nõ adduxiſtis illum? Reſponderũt
miniſtri: Nunꝗ ſic locutus eſt homo: ſicut hic
homo. Reſponderunt ergo eis phariſei: Nun
quid ⁊ vos ſeducti eſtis? Nunquid ex principi-
bus aliquis credidit in eum: aut ex phariſeis?
Sed turba hec que non nouit legem maledicti
ſunt. Dicit Nicodemus ad eos: ille qui venit
ad eũ nocte:qui vnus erat ex ipſis: Nunquid lex
noſtra iudicat hoĩem: niſi prius audierit ab ip̃o:
et cognouerit quid faciat? Reſpõderunt ⁊ dixe
Supra.ff. rũt ei: Nũquid ⁊ tu Galileꝰ es? Scrutare ſcri-
pturas:⁊ vide:q̃a a Galilea ꝓpheta nõ ſurrexit.
Et reuerſi ſunt vnuſquiſq᷑ in domũ ſuã. VIII.

A IEſus aũt perrexit in montẽ oliueti:
⁊ diluculo iterũ venit ĩ templũ: ⁊ oĩs
Luc.21.d. populus venit ad eũ:⁊ ſedẽs docebat
Leui.29b eos. Adducunt aũt ſcribe ⁊ phariſei
mulierem in adulterio deprehẽſam: ⁊ ſtatuerũt
eã in medio:⁊ dixerũt ei: Magiſter:hec mulier
modo deprehenſa eſt in adulterio. In lege autẽ
moyſes mãdauit nobis huiuſmodi lapidare:tu
ergo q̃d dicis? Hoc aũt dicebãt tẽtantes eũ: vt
poſſent accuſare eũ. Jeſus aũt inclinãs ſe deor-
ſum: digito ſcribebat in terrã. Cũ ergo pſeuera
rent:interrogãtes:erexit ſe:⁊ dixit eis: Qui ſine
peccato eſt veſtrũ:primus in illã lapidẽ mittat.
Et iterũ ſe inclinãs ſcribebat in terrã. Audiẽtes B
aũt hec vnus poſt vnũ exibãt:incipiẽtes a ſenio-
ribꝰ:⁊ remãſit ſolꝰ ieſus:et mulier ĩ medio ſtãs.
Erigẽs aũt ſe ieſus dixit ei: Mulier: vbi ſunt q̃ ĩfra.9.a.⁊
te accuſabãt? Nemo te cõdẽnauit? Que dixit: infra.12.g
Nemo dñe. Dixit aũt ei ieſus: Nec ego te con-
dẽnabo. Vade:⁊ ampliꝰ noli peccare. Iterũ er
go locutꝰ eſt eis ieſus:dicẽs: Ego ſum lux mũdi.
Qui ſequit᷑ me:nõ ambulabit ĩ tenebris:ſed ha-
bebit lumen vite. Dixerũt ergo ei phariſei: Tu
de teip̃o teſtimoniũ phibes:teſtimoniũ tuũ non C
eſt verũ. Rñdit ieſus:⁊ dixit eis: Et ſi ego teſti
moniũ phibeo de meipſo: verũ eſt teſtimonium Deu.7.b. Mat.18.b
meũ:q̃a ſcio vnde veni:⁊ q̃ vado. Vos aũt neſci- 2.cor.13 a
tis vnde venio:aut quo vado. Vos ſᷓm carnẽ iu Sup.5.f.
dicatis:ego non iudico quẽꝗ. Et ſi iudico ego: Mat.11.d Luc.10.b.
iudiciũ meũ verũ eſt: qꝛ ſolꝰ nõ ſum:ſed ego ⁊ q̃ Sup.7.d
miſit me pater. Et ĩ lege vr̃a ſcriptũ eſt:qꝛ duorũ Mat.11.d.
hoĩm teſtimoniũ verũ eſt. Ego ſum q̃ teſtimoniũ Mar.11.c et.12.a.
perhibeo de meip̃o:⁊ teſtimoniũ phibet de me q̃ Luc.19.⁊
miſit me pater. Dicebant ergo ei: Vbi eſt pater et.20.g.g
tuus?[a] Reſpõdit ieſus: Neq᷑ me ſcitis:neq᷑ pa 22.a. ſupra.7.d a 87
trẽ meũ. Si me ſciretis:forſitan ⁊ patrẽ meum III
ſciretis.[b] Hec verba locutus eſt ieſus ĩ gazophy b 88
lacio:docẽs in tẽplo. Et nemo apprehendit eũ: I
q̃a necdũ venerat hora eiꝰ.[c] Dixit ergo iterũ eis c 89
Jeſus: Ego vado:⁊ queretis me: et in peccato X
veſtro moriemini. Quo ego vado:vos nõ pote-
ſtis venire. Dicebãt ergo iudei: Nunq̃d ĩterficiet
ſemetip̃m:q̃a dicit: q̃ ego vado: vos nõ poteſtis
venire? Et dicebat eis: Vos deorſum eſtis:ego
de ſupnis ſum. Vos de mũdo hoc eſtis:ego non D
ſum de hoc mũdo. Dixi ergo vobis:qꝛ moriemi
ni in peccatis veſtris. Si eñi nõ credideritis:q̃a ſupra.7.d
ego ſum:moriemini in peccato veſtro. Dicebãt Rom.3.d
ergo ei: Tu q̃s es? Dixit eis ieſus: Principiũ: Sup.3.b. infra.12.e
q̃ ⁊ loquor vobis. Multa habeo de vobis loq̃ et
iudicare: ſed q̃ me miſit verax eſt:⁊ ego que au-
diui ab eo:hec loquor in mũdo. Et nõ cognoue
rũt:qꝛ patrẽ eiꝰ dicebat deũ. Dixit ergo eis ieſus:
Cũ exaltaueritis filiũ hoĩs: tũc cognoſcetis q̃a
ego ſum:⁊ a meipſo facio nihil: ſed ſicut docuit
me pater:hec loquor. Et q̃ me miſit mecũ eſt:et
nõ reliq̃t me ſolũ: q̃a ego que placita ſunt ei:fa-
cio ſemp. Hec illo loquẽte multi crediderũt in
eũ. Dicebat ergo ieſus ad eos q̃ crediderũt ei iu
deos: Si vos mãſeritis ĩ ſermone meo:vere di-
ſcipuli mei eritis:⁊ cognoſcetis veritatẽ: ⁊ veri
tas liberabit vos. Rñderũt ei: Semẽ abrahe ſu
mus:⁊ nemini ſeruiuimꝰ vnꝗ. Quomodo tu di Rom.6.b
cis: Liberi eritis? Rñdit eis ieſus: Amẽ amen 2.pet.2.d
dico vobis:qꝛ oĩs q̃ facit pctm̃:ſeruꝰ eſt peccati. E
Seruus aũt nõ manet ĩ domo in eternũ. Filius
aũt manet in eternũ. Si ergo vos filiꝰ liberaue-
rit:vere liberi eritis. Scio:qꝛ filij abrahe eſtis:ſed
queritis me ĩterficere:qꝛ ſermo meꝰ nõ capit in
vobis. Ego qd̃ vidi apud patrẽ loquor: ⁊ vos q̃
vidiſtis apud patrẽ veſtrũ facitis. Reſpõderũt
⁊ dixerũt ei: Pater noſter abraam eſt. Dicit eis
Jeſus: Si filij Abrahe eſtis:opera Abrahe facite.
Nũc aũt queritis me interficere:hoĩem qui ve-
ritatem vobis locutus ſum: quã audiui a deo.
Hoc Abraã nõ fecit. Vos facitis opera patris
veſtri. Dixerũt itaq᷑ ei: Nos ex fornicatiõe non
ſumus nati. Vnũ patrẽ habemus deũ. Dixit er
go eis Jeſus: Si deus pater veſter eſſet: dilige-
retis vtiq᷑ me. Ego eñi ex deo proceſſi: et veni.

1.Joā.3.b Neqꝫ em̄ a meipſo veni: ſed ille me miſit. Qua-
F re loquelā meā non cognoſcitis? Quia non po-
teſtis audire ſermonē meū. Vos ex patre diabo
lo eſtis: ⁊ deſideria patris veſtri vultꝫ facere. Il
le homicida erat ab initio: ⁊ in veritate nō ſtetit
quia nō eſt veritas in eo. Cū loquitur mendaciū
ex proprijs loquitur: qꝛ mendax eſt ⁊ pater eius
Ego autē ſi veritatem dico: non creditis mihi.
Quis ex vobꝫ arguet me de peccato? Si verita
tē dico: quare vos nō creditis mihi? Qui ex deo
eſt: verba dei audit. Propterea vos nō auditis:
1.Joā.4.a quia ex deo non eſtis. Reſponderūt ergo iudei:
ſupra.7.c. ⁊ dixerunt ei: Nōne bene dicimus nos: qꝛ ſama
infra.10.d ritanus es tu: ⁊ demoniū habes? Reſpondit ie
D ſus: Ego demoniū nō habeo: ſed honorifico pa-
trē meū: ⁊ vos inhonoraſtis me. Ego aūt non q̄
ro gloriā meā. Eſt qui querat et iudicat. Amen
amē dico vobis: ſi quis ſermonē meū ſeruauerit
mortē non videbit ineternū. Dixerūt ergo ei iu
dei: Nunc cognouimus: qꝛ demonium habes.
Abraā mortuus eſt ⁊ ꝓphete: ⁊ tu dicis: ſi q̄s ſer
monē meū ſeruauerit: nō guſtabit mortē ineter
nū. Nunq̄d tu maior es patre noſtro abraā qui
mortuus eſt? Et ꝓphete mortui ſunt. Quē tei-
ſupra.7.d pſum facis? Rn̄dit ieſus: Si ego glorifico mei
pſuꝫ: gloria mea nihil eſt. Eſt pater meꝰ qui glo
rificat me: quē vos dicitis: qꝛ deus noſter eſt: et
nō cognouiſtis eū. Ego autē noui eū: ⁊ ſi dixero
qꝛ nō ſcio eū: ero ſimilis vobis mendax: ſed eum
ſcio: ⁊ ſermonē eiꝰ ſeruo. Abraā pater veſter ex-
ultauit vt videret diē meū: ⁊ vidit ⁊ gauiſus eſt
Dixerūt ḡ iudei ad eū: Quinquagīta annos nō
dū habes: ⁊ abraā vidiſti? Dixit eis ieſus: Amen
amē dico vobꝫ: antē q̄ abraā fieret ego ſum. Tu
lerunt ergo lapides vt iacerēt in eū. Jeſus aūt
abſcondit ſe: ⁊ exiuit de tēplo. IX.

A ET preteriens Jeſus vidit hoīem cecū a
natiuitate. Et interrogauerūt eū diſci
puli eiꝰ: Rabbi q̄s peccauit: hic aut pa
rētes eius: vt cecus naſceref? Rn̄dit ieſus: Ne
qꝫ hic peccauit: neqꝫ parētes eius: ſed vt manife
ſupra.8.b ſtenf opera dei in illo. Me oportet operari opa
infra.12.g eiꝰ q̄ miſit me: donec dies eſt. Venit nox: qn̄ ne-
mo poteſt opari. Quādiu ſum in mūdo: lux ſuꝫ
mūdi. Hec cū dixiſſet expuit in terrā: ⁊ fecit lu-
tū ex ſputo: ⁊ liniuit lutū ſup oculos eius: ⁊ di-
B xit ei: Vade ⁊ laua in natatoria ſyloe: qd̄ interp̄
taf miſſus. Abijt ergo et lauit: et venit videns.
Itaqꝫ vicini ⁊ qui viderāt eū prius (qꝛ mendicꝰ
erat) dicebāt: Nōne hic eſt qui ſedebat ⁊ mendi
cabat? Alij dicebāt: qꝛ hic eſt: alij aūt nequaq̄: ſꝫ
C ſimilis eſt eiꝰ. Ille vero dicebat: qꝛ ego ſum. Di
cebāt ergo ei: Quō apti ſunt tibi oculi? Rn̄dit:
Ille homo qui dicif ieſus lutū fecit: ⁊ vnxit ocu
los meos: ⁊ dixit mihi: vade ad natatoriā ſyloe:
⁊ laua: et abij: ⁊ laui: ⁊ video. Et dixerūt ei: Vbi
eſt ille? Ait: Neſcio. Adducūt eū ad phariſeos:
qui cecus fuerat. Erat aūt ſabbatū quādo lutū
fecit ieſus: ⁊ aperuit oculos eius. Iterū ergo in
terrogabāt eū phariſei quō vidiſſet. Ille aūt di-
xit eis: Lutū poſuit mihi ſup oculos: ⁊ laui: ⁊ vi
deo. Dicebant ergo ex phariſeis quidā: Nō eſt
hic homo a deo: qui ſabbatū nō cuſtodit. Alij au
D tē dicebāt: Quō poteſt homo pctōr hec ſigna fa
cere? Et ſchiſma erat in eos. Dico ergo ceco ite
rū: Tu q̄d dicis de illo q̄ apuit oculos tuos? Il
le autē dixit: qꝛ ꝓpheta eſt. Nō crediderūt ergo
iudei de illo: qꝛ cecus fuiſſet ⁊ vidiſſet: donec vo
cauerūt parētes eius qui viderat: ⁊ īterrogaue
rūt eos: dicētes: Hic eſt filius vr̄ quē vos dicitꝫ
qꝛ cecus natus eſt? Quō ergo nūc videt? Rn̄de
rūt eis parētes eius: ⁊ dixerūt: Scimus qꝛ hic ē
filius noſter: ⁊ qꝛ cecus natus eſt: quō aūt nūc vi
deat neſcimus: aut q̄s eius apuit oculos nos neſ
E cimus. Ipſuꝫ īterrogate: etatē habet: ipſe de ſe
loquaf. Hec dixerūt parētes eius: qm̄ timebāt
iudeos. Jā em̄ cōſpirauerāt iudei: vt ſi quis eū
cōfiteref eſſe chriſtū: extra ſynagogā fieret. Pro
pterea parētes eius dixerūt: qꝛ etatē habet ipſū
īterrogate. Vocauerūt ergo rurſuꝫ hoīem q̄ fu
erat cecus: ⁊ dixerūt ei: Da gloriā deo. Nos ſci- Joſue.7.c
mus: qꝛ hic homo pctōr eſt. Dixit ergo eis ille:
Si pctōr eſt neſcio: vnū ſcio: qꝛ cecꝰ cū eſſeꝫ mō
video. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? Quō
apuit tibi oculos? Rn̄dit eis: Dixi vobꝫ iā: ⁊ au
F diſtiꝫ: Quid iteꝝ vultis audire? Nūq̄d ⁊ vos vul
tis diſcipuli eius fieri? Maledixerūt ergo ei: et
dixerūt: Tu diſcipulus illiꝰ ſis: nos aūt moyſi di
ſcipuli ſumus. Nos ſcimus qꝛ moyſi loquutus
eſt deus: hūc aūt neſcimus vnde ſit. Rn̄dit ille
hō ⁊ dixit eis: In hoc em̄ mirabile eſt: qꝛ vos ne
ſcitis vnde ſit: ⁊ apuit meos oculos. Scimꝰ aūt Infra.11.c
qꝛ pctōres deus nō audit: ſed ſi q̄s dei cultor eſt
⁊ voluntatē eius facit: hūc exaudit. A ſeculo nō
eſt auditū: qꝛ quis apuit oculos ceci nati. Niſi
eſſet hic a deo: nō poterat facere q̄cq̄. Rn̄derūt
⁊ dixerūt ei: In peccatis natꝰ es totus: ⁊ tu do
G ces nos. Et eiecerūt eū foras. Audiuit ieſus qꝛ
eiecerūt eū foras: ⁊ cū inueniſſet eū dixit ei: Tu
credis in filiū dei? Rn̄dit ille: et dixit: Quis eſt
dn̄e vt credā ī eū? Et dixit ei ieſus: Vidiſti eū: ⁊ q̄
loq̄t tecū ipē ē. At ille ait: Credo dn̄e: ⁊ ꝓcidēs
adorauit eū. Et dixit ei ieſus: In iudiciū ego in
hūc mundū veni: vt q̄ nō vidēt videāt: et q̄ vidēt
ceci fiāt. Et audierūt quidā ex phariſeis qui cū
ipſo erāt: ⁊ dixerūt ei: Nūq̄d ⁊ nos ceci ſumus?
Dixit eis ieſus: Si ceci eſſetis nō haberetis pec
catū. Nūc vero dicitis: qꝛ videmꝰ pctm̄ vr̄m ma
net. X

A AMē amē dico vobis: qui nō
itrat p oſtiū ī ouile ouiū: ſed aſcēdit ali
unde: ille fur eſt ⁊ latro. Qui aūt ītrat
p oſtiū: paſtor eſt ouiū. Huic oſtiarius aperit: ⁊
oues vocē eius audiunt. Et ꝓprias oues vocat
noīatim: ⁊ educit eas. Et cū ꝓprias oues emiſe
rit: ante eas vadit: ⁊ oues illū ſequunf: qꝛ ſciunt
B vocē eiꝰ. Alienū aūt nō ſequunf: ſed effugiūt ab
eo: qꝛ nō nouerūt vocē alienorū. Hoc ꝓuerbiuꝫ
dixit eis ieſus. Illi aūt nō cognouerūt q̄d loq̄re
tur eis. Dixit ergo eis iteꝝ ieſus: Amen amē di
co vobꝫ: qꝛ ego ſum oſtiū ouiū. Oēs q̄tq̄t vene-
rūt fures ſunt ⁊ latrōes: ⁊ nō audierūt eos oues
Ego ſum oſtiū. Per me ſi q̄s ītroierit ſaluabif
⁊ ingredief ⁊ egredief: et paſcua inueniet. Fur
nō venit niſi vt furef: ⁊ mactet ⁊ ꝑdat. Ego veni
vt vitā habeāt: ⁊ abundātius habeāt. Ego ſum Joan.2.d
paſtor bonꝰ. Bonus paſtor aīam ſuā ponit pro
ouibꝰ ſuis. Mercēnariꝰ aūt ⁊ q̄ nō ē paſtor: cu-
ius nō ſunt oues ꝓprie: videt lupū venientē: ⁊ di
mittit oues et fugit: et lupus rapit et diſpergit
C oues. Mercennarius autē fugit: quia mercēna
rius eſt: et nō pertinet ad eum de ouibus. Ego
ſum paſtor bonus: et cognoſco oues meas: ⁊ co Mat.11.d. [a]90
gnoſcūt me mee. [a]Sicut nouit me pater: et ego Luc.10.b. III
agnoſco patrem: [b]Et animam meam pono pro mat.20.b [b]91
ouibus meis. [c]Et alias oues habeo: que non Mat.18.d III
ſunt ex hoc ouili: et illas oportet me addu- [c]92
cere: et vocem meam audient: et fiet vnum oui X
le et vnus paſtor. Propterea me diligit pa-
ter: quia ego pono animam meam: et iterum
D ſumam eam. Nemo tollit eam a me: ſed ego

pono eam a meipſo. Poteſtatē habeo ponendi
eā:⁊ poteſtatē habeo iterū ſumendi eā. Hoc mā
Sup.7.c. et.8.f datū accepi a patre meo. Diſſenſio iterū facta ē
inter iudeos ꝓpter ſermones hos. Dicebāt aūt
G multi ex ipſis: Demoniū habet: et īſanit: Quid
eū auditis? Alij dicebāt: Hec verba nō ſunt de
E moniū habētis. Nunqd demoniū poteſt cecoꝝ
oculos aperire? Facta ſunt aūt encoenia in iero
ſolymis: ⁊ hyems erat. Et ambulabat ieſus ī tē
plo in porticu ſalomonis. Circūdederunt ergo
eū iudei: et dicebāt ei: Quouſqꝫ aīam noſtrā tol
lis? Si tu es chriſtus: dic nobꝭ palā. Rñdit eis
ieſus: Loqr vobis: ⁊ nō creditis. Opera q̄ ego
facio in noīe patris mei: hec teſtimoniū ꝑhibēt
de me. Sed vos nō creditis: qꝛ nō eſtis ex ouib⁹
meis. Oues mee vocē meā audiūt: ⁊ ego cogno
ſco eas: ⁊ ſequunt̄ me. Et ego vitā eternā do eis
⁊ nō ꝑibunt ī eternū: ⁊ nō rapiet eas q̄ſq̄ꝫ de ma
F nu mea. Pater me⁹ qd̄ dedit mihi maius oīb⁹
eſt: et nemo poteſt rapere de manu patris mei.
Ego ⁊ pater vnum ſumus. Suſtulerūt ergo la
pides iudei: vt lapidarēt eum. Rñdit eis ieſus
Sup.8.g. Multa bona opa oſtēdi vobis ex patre meo: ꝓ
pter qd̄ eoꝝ opus me lapidatis? Rñderūt ei iu
dei: De bono opere nō lapidam⁹ te: ſed de blaſ
phemia: ⁊ qꝛ tu homo cū ſis: facis te ipſum deū.
Pſal.81. Rñdit eis ieſus: Nōne ſcriptū eſt ī lege veſtra:
G quia ego dixi: dij eſtꝭ? Si illos dixit deos: ad q̄s
ſermo dei factus eſt: ⁊ nō poteſt ſolui ſcriptura:
quē pater ſanctificauit ⁊ miſit in mundū: vos di
citꝭ qꝛ blaſphemas: qꝛ dixi filius dei ſum. Si nō
facio opera patris mei: nolite credere mihi. Si
aūt facio: ⁊ ſi mihi nō vultꝭ credere: operib⁹ cre
dite: vt cognoſcatis et credatis: qꝛ pater in me
93 Mat.12 b eſt: ⁊ ego in patre. [d] Querebāt ergo eū apprehē
IIII Mar.3.a. dere: ⁊ exiuit de manibus eoꝝ. Et abijt iterum
94 trās iordanē: ī eū locū vbi erat ioānes baptizās
X primū: ⁊ manſit illic. Et multi venerūt ad eū: et
dicebāt qꝛ ioannes quidē ſignū fecit nullū. Oīa
autē quecūqꝫ dixit ioannes de hoc: vera erant: ⁊
multi crediderunt in eum. XI.
A Erat aūt quidā lāguēs lazarus a betha
nia: de caſtello marie ⁊ marthe ſororū ei
us. Maria aūt erat: q̄ vnxit dñm vngē
to: ⁊ extersit pedes eius capillis ſuis: cuius fra
ter lazarus īfirmabat̄. Miſerūt ergo ſorores ei
us ad eū: dicētes: Dñe ecce quē amas infirmat̄.
Audiēs aūt ieſus dixit eis: Infirmitas hec non
eſt ad mortē: ſed ꝓ gloria dei: vt glorificet̄ filius
dei ꝑ eā. Diligebat aūt ieſus marthā ⁊ ſororē ei
us mariā ⁊ lazarū. Ut ergo audiuit qꝛ infirma
bat̄: tūc q̄dē manſit in eodē loco duob⁹ diebus.
Deinde poſt hec dicit diſcipulis ſuis: Eamus ī
iudeā iterū. Dicūt ei diſcipuli: Rabbi nūc q̄re
B bāt te iudei lapidare: ⁊ iterꝫ vadis illuc? Rñdit
ieſus: Nōne duodecī ſunt hore diei? Si q̄s am
bulauerit ī die nō offendit: qꝛ lucē hui⁹ mūdi vi
det. Si aūt ambulauerit ī nocte offendit: qꝛ lux
nō eſt ī eo. Hec ait: et poſt hec dicit eis: Lazar⁹
amic⁹ noſter dormit: ſed vado vt a ſomno excitē
eū. Dixerūt ergo diſcipuli ei⁹: Dñe ſi dormit ſal
uus erit. Dixerat aūt ieſus de morte ei⁹: illi aūt
putauerūt: qꝛ de dormitiōe ſomni diceret. Tūc
ergo ieſus dixit eis manifeſte: Lazarus mortu⁹
eſt: ⁊ gaudeo ꝓpter vos vt credatis: q̄m non erā
ibi. Sed eamus ad eū. Dixit ergo thomas: q̄ di
C cit̄ didym⁹: ad cōdiſcipulos: Eam⁹ ⁊ nos ⁊ mo
riamur cū eo. Uenit itaqꝫ ieſus: ⁊ īuenit eū qua
tuor dies iā in monumēto habētē. Erat aūt be
thania iuxta ieroſolymā: q̄ſi ſtadijs quindecim.

Multi aūt ex iudeis venerant ad marthā ⁊ ma
riā: vt cōſolarent̄ eas d̄ fratre ſuo. Martha er
go vt audiuit qꝛ Jeſus venit: occurrit illi. Ma
ria aūt domi ſedebat. Dixit ergo martha ad ie
ſuꝫ: Dñe ſi fuiſſes hic: frater me⁹ nō fuiſſet mor
tu⁹. Sed ⁊ nūc ſcio: qꝛ q̄cūqꝫ popoſcerꝭ a deo: da
bit tibi de⁹. Dixit illi ieſus: Reſurget frater tu
us. Dixit ei Martha: Scio quia reſurget in re
ſurrectiōe ī nouiſſimo die. Dixit illi ieſus: Ego
ſum reſurrectio ⁊ vita. Qui credit in me: etiā ſi D
mortuus fuerit viuet: ⁊ oīs qui viuit ⁊ credit
in me: non morietur in eternū. Credis hoc? Ait
illi: Utiqꝫ domine: ego credidi quia tu es chri
ſtus filius dei: qui in hunc mundū veniſti. Et cū
hec: dixiſſet abijt ⁊ vocauit mariam ſororem ſu
am ſilentio dicens: Magiſter adeſt: ⁊ vocat te.
Illa vt audiuit ſurrexit cito: ⁊ venit ad eū. Nō
dum eñ venerat ieſus in caſtellum: ſed erat ad
huc in illo loco vbi occurrerat ei martha. Judei
ergo qui erant cum ea in domo ⁊ cōſolabantur
eam: cum vidiſſent mariam quia cito ſurrexit ⁊
exijt: ſecuti ſunt eā dicentes: Quia vadit ad mo
numentū vt ploret ibi. Maria ergo cum veniſ
ſet vbi erat Jeſus: videns eum cecidit ad pedes
eius: ⁊ dixit ei: Dñe ſi fuiſſes hic: non eſſet mor
tuus frater meus. Jeſus ergo vt vidit eam plo
rantem ⁊ iudeos qui venerant cum ea plorātes
infremuit ſpiritu: et turbauit ſeipſum: et dixit:
Ubi poſuiſtis eū? Dicūt ei: Dñe veni ⁊ vide. Et
lachrymatus eſt ieſus. Dixerūt ergo iudei: Ec
ce quomodo amabat eum. Quidā autē ex ipſis
dixerunt: Nō poterat hic qui aperuit oculos ce E
ci facere vt hic non moreretur? Jeſus ergo rur Sup.9.c.
ſum fremens in ſemetipſo venit ad monumen
tū. Erat aūt ſpelunca: ⁊ lapis ſuperpoſitus erat
ei. Ait ieſus: Tollite lapidē. Dixit ei martha ſo
ror eius qui mortuus fuerat: Domine iam foe
tet: q̄triduanus eſt eñ. Dixit ei ieſus: Nōne di
xi tibi: q̄m ſi credideris videbis gloriā dei? Tu
lerunt ergo lapidē. Jeſus autē eleuatis ſurſum
oculis dixit: Pater gratias ago tibi: quoniā au F
diſti me. Ego autē ſciebam quia ſemper me au
dis: ſed propter populum qui circunſtat dixi: vt
credant quia tu me miſiſti. Hec cū dixiſſet voce
magna clamauit: Lazare veni foras. Et ſtatim
prodijt q̄ fuerat mortuus: ligatus manus ⁊ pe
des inſtitis: ⁊ facies illi⁹ ſudario erat ligata. Di
cit eis Jeſus: Soluite eū: et ſinite abire. Multi
ergo ex iudeis q̄ venerant ad mariā: ⁊ viderant
q̄ fecit ieſus: crediderunt in eū. Quidā aūt ex ip
ſis abierunt ad phariſeos: ⁊ dixerūt eis q̄ fecit ie
ſus. Collegerūt ergo pontifices ⁊ phariſei cōſi
liū: ⁊ dicebāt: Quid faciem⁹? Qꝛ hic homo mul
ta ſigna facit. Si dimittim⁹ eū ſic: oēs credēt ī
eū. Et veniēt romani ⁊ tollēt noſtrū ⁊ locū ⁊ gē
tē. Unus aūt ex ipſis cayphas noīe: cū eſſet pon
tifex anni illius: dixit eis: Uos neſcitis q̄cq̄ꝫ: nec infra.18.c
cogitatꝭ: qꝛ expedit vobis: vt vnus moriatur hō
ꝓ pplo: ⁊ nō tota gens ꝑeat. Hoc aūt a ſemeti
pſo nō dixit: ſed cū eſſet pōtifex anni illius ꝓphe G
tauit: qꝛ ieſus moriturus erat pro gēte. Et nō
tm̄ pro gēte: ſed vt filios dei q̄ erāt diſpſi ꝯgrega
ret ī vnū. [a] Ab illo ergo die cogitauerūt vt inter 95
ficerēt eū. Jeſus ergo iā non in palā ambulabat mat.12.b. IIII
apd̄ iudeos: ſed abijt in regionē iuxta deſertū: ī Mar.3.a.
ciuitatē q̄ dicitur effrem: ⁊ ibi morabat̄ cū diſci 96
pulis ſuis. [b] Proximū aūt erat paſcha Judeoꝝ mat.26.a I
[c] Et aſcenderunt multi ieroſolymā de regiōe an mar.14.a 97
te paſcha: vt ſanctificarēt ſeipſos. Querebant er Luc.22.a X
go ieſuꝫ: ⁊ colloquebant̄ adinuicē in templo ſtā

tes:Quid putatis: qꝛ nō venit ad diē feſtū iſtū?
Dederāt aūt pōtifices ⁊ phariſei mandatū:vt ſi
q̄s cognouerit vbi ſit:indicet vt apꝓhendāt eū.
[a]98 IEſus[a] ergo ante ſex dies paſche ve XII
I nit bethaniā: vbi lazarus fuerat mortuꝰ
A quē ſuſcitauit ieſus. Fecerūt aūt ei cenā
Mat.26.a mar.14.c. ibi:⁊ martha miniſtrabat: Lazarus vo vnꝰ erat
Mat.16.a ex diſcūbētibus cū eo. Maria vero accepit librā
mar.14.a. vngēti nardi piſtici p̄cioſi:⁊ vnxit pedes ieſu: et
Luce.7.f. extersit pedes eiꝰ capillis ſuis:⁊ domꝰ īpleta eſt
ex odore vngēti. Dixit ergo vnus ex diſcipl'is eiꝰ:iu
das iſcariothis:q̄ erat eū traditurꝰ: Quare hoc
vngētū nō venijt trecētis denarijs:⁊ datū eſt ege
nis? Dixit aūt hoc:nō qꝛ de egenis ptinebat ad eū
ſed quia fur erat:⁊ loculos habēs ea que mitte-
bant portabat. Dixit ergo ieſus: Sine illā vt in
B Mat.9.a. diē ſpulture mee ſeruet illud. Paupes eñ ſem
per habetis vobiſcū: me aūt nō ſemp habebitis.
[b]99 [b]Cognouit ergo turba multa ex Judeis qꝛ illic
X eſt:⁊ venerunt nō ꝓpter ieſum tm̄:ſed vt Laza-
rū viderēt:quē ſuſcitauit a mortuis. Cogitaue
runt aūt principes ſacerdotū:vt ⁊ lazarū interfi
[c]100 cerēt:quia multi ꝓpter illū abibant ex iudeis:⁊
I credebāt in ieſum. [c]In craſtinū aūt turba multa
Mat.21.a que venerat ad diē feſtū:cū audiſſent:qꝛ venit ie
Mar.11.a ſus ieroſolymā:acceperūt ramos palmarū:⁊ p-
Luc.19.e. ceſſerūt obuiā ei:et clamabāt: Oſanna:bn̄dictꝰ
[d]101 qui venit in nomine dn̄i rex iſrael. [d]Et inuenit ie
VI Eſa.26.d ſus aſellū:⁊ ſedit ſuper eū:ſicut ſcriptū eſt: Noli
zacha.9.b timere filia ſion: ecce rex tuus venit tibi ſedens
[e]102 Mat.21.a ſuper pullū aſine. [e] Hec nō cognouerūt diſcipu
X C li eius primū: ſed quādo glorificatus eſt Jeſus
tūc recordati ſunt:quia hec erāt ſcripta de eo: ⁊
hec fecerunt ei. Teſtimoniū ergo ꝑhibebat tur-
ba que erat cū eo:quādo Lazarū vocauit de mo
numento:et ſuſcitauit eum a mortuis. Propte
rea ⁊ obuiā venit ei turba: qꝛ audierūt eū feciſſe
hoc ſignū. Phariſei ergo dixerūt ad ſemetipos
Videtis qꝛ nihil ꝓficimus. Ecce mūdus totus
poſt eū abijt. Erāt aūt quidā gētiles: ex his qui
aſcenderāt vt adorarent in die feſto. Hi ergo ac
ceſſerunt ad philippū:q̄ erat a bethſaida galilee
D et rogabant eum:dicētes: Dn̄e volumus ieſum
Mat.16.b videre. Venit Philippus: ⁊ dicit andree. An-
[f]103 Mar.8.a dreas rurſum ⁊ philippus dixerūt ieſu. [f] Jeſus
IIII Luce.9.c. aūt reſpondit eis dicens: Venit hora vt clarifi-
[g]104 et.17.a cet filius hoīs. [g]Amē amē dico vobis:niſi granū
X frumenti cadens in terrā mortuū fuerit: ipſum
[h]105 ſolū manet. Si aūt mortuū fuerit:multum fru
III ctū affert. [h]Qui amat aīam ſuā perdet eam. Et
[i]106 qui odit animā ſuā in hoc mūdo: in vitā eternā
X cuſtodit eā. [i]Si quis mihi miniſtrat:me ſequat
[k]107 Et vbi ego ſum:illic et miniſter meꝰ erit. Si q̄s
IIII mihi miniſtrauerit:honorificabit eū pater meꝰ.
[l]108 [k]Nunc aīa mea turbata eſt. Et quid dicā? Pa-
X mat.26.d mar.14.d ter ſaluifica me ex hac hora. [l] Sed ꝓpterea veni
ī hāc horā. Pater clarifica nomē tuū. Venit er
ge vox de celo:dicēs: Et clarificaui:⁊ iterū clari
ficabo. Turba autē q̄ ſtabat ⁊ audierat:dicebat
E tonitruū eſſe factū. Alij aūt dicebāt: Angelus ei
ſupra.3.b loquutus eſt. Rn̄dit ieſus:et dixit: Non ꝓpter
et.8.d me hec vox venit:ſed ꝓpter vos. Nūc iudicium
eſt mundi:nūc princeps huius mundi eijciet fo
ras. Et ego ſi exaltatus fuero a terra: oīa trahā
ad meipſum. Hoc aūt dicebat: ſignificans qua
morte eſſet moriturꝰ. Rn̄dit ei turba: Nos au
diuimus ex lege: quia chriſtus manet in eternū
Et quō tu dicis: oportet exaltari filiū hoīs? Et
q̄s eſt iſte filiꝰ hoīs? Dixit ergo eis ieſus: Adhuc
modicū lumē in vobis eſt. Ambulate dū lucē ha

betis:vt nō vos tenebre cōprehendāt. Et qui am
bulat in tenebris: neſcit q̄ vadat. Dū lucē habetis F
credite in lucē:vt filij lucis ſitis. Hec loquutus
eſt ieſus:⁊ abijt ⁊ abſcōdit ſe ab eis. Cū aūt tāta
ſigna feciſſet corā eis nō credebāt in eū:vt ſermo
eſaie ꝓphete impleret:quē dixit: Dn̄e q̄s credi-
dit auditui nr̄o:⁊ brachiū dn̄i cui reuelatū eſt? [m] Eſa.53.a.
Propterea nō poterāt credere:quia iterū dixit Mat.13.b Mar.4.b [m]109
Eſaias: Excecauit oculos eorū:et īdurauit cor Luce.8.b I
eorū:vt nō videāt oculis:et nō ītelligāt corde:et
cōuertant:⁊ ſanē eos. Hec dixit eſaias quando
vidit gloriā eius:⁊ loquutus eſt de eo. Verūta- [n]110
mē ⁊ ex principibus multi crediderūt in eū: ſed X
propter phariſeos non cōfitebant: vt de ſynago
ga nō eijcerent. Dilexerunt eñ gloriā hoīm ma
gis q̄ gloriā dei. [o]Jeſus autē clamauit et dixit:
Qui credit in me:nō credit ī me:ſed in eū q̄ mi- [o]111
ſit me. Et qui videt me:videt eū:qui miſit me. ſupra.8.b I
[p]Ego lux in mundum veni:vt omnis qui credit et.9.a. [p]112
ī me:in tenebris nō maneat. Et ſi quis audierit G X
vba mea:⁊ nō cuſtodierit:ego non iudico eum.
Nō eñ veni vt iudicē mūdū: ſed vt ſaluificē mū
dū. Qui ſpernit me:⁊ nō accipit verba mea:ha-
bet qui iudicet eū. Sermo quē locutus ſum:ille
iudicabit eū in nouiſſimo die. Quia ego ex me
ipſo nō ſum locutus:ſed qui miſit me pater:ip-
ſe mihi mandatū dedit quid dicā:⁊ quid loquar
Et ſcio qꝛ mandatū eiꝰ vita eterna eſt. Que er-
go ego loquor:ſicut dixit mihi pater:ſic loquor.
ANte diē feſtū paſche ſciens XIII. A
ieſus qꝛ venit hora eiꝰ:vt trāſeat ex hoc Luc.22.a
mūdo ad patrē:cū dilexiſſet ſuos qui Mat.11.d
erāt in mūdo:in finē dilexit eos. [a]Et cena facta Luc.10.d.
cū diabolus iā miſiſſet in cor: vt traderet eū Ju ſupra.6.d [a]113
das ſymonis iſcariothis: [b]ſciens qꝛ oīa dedit ei IX
pater in manꝰ:⁊ qꝛ a deo exiuit: ⁊ ad deū vadit: [b]114
[c]ſurgit a cena ⁊ ponit veſtimēta ſua. Et cū acce III
piſſet lintheū p̄cinxit ſe. Deinde miſit aquā ī pel [c]115
uim:⁊ coepit lauare pedes diſciplorū: ⁊ exterge X
re lītheo q̄ erat p̄cinctꝰ. Venit ergo ad ſymonē
petrū. Et dixit ei petrus: Dn̄e tu mihi lauas pe
des? Rn̄dit ieſus ⁊ dixit ei: Quod ego facio tu ne B
ſcis mō:ſcies aūt poſtea. Dicit ei petrus: Nō la
uabis mihi pedes ineternū. Rn̄dit ei ieſus: Si
nō lauero te:nō habebis partē mecū. Dicit ei ſy
mō petrus: Dn̄e nō tm̄ pedes meos:ſed ⁊ manꝰ
et caput. Dicit ei ieſus: Qui lotus eſt nō īdiget
niſi vt pedes lauet:ſed eſt mundꝰ totus. Et vos
mundi eſtis:ſed nō oēs. Sciebat eñ q̄ſnā eſſet q̄
traderet eū:propterea dixit:nō eſtis mūdi oēs.
Poſtq̄ ergo lauit pedes eorū:accepit veſtimen
ta ſua. Et cū recubuiſſet iterū:dixit eis: Scitis
q̄d fecerī vobis? [d]Vos vocatis me magiſter ⁊ dn̄e [d]116
⁊ bn̄ dicitis. Sū etenī. [e] Si ergo ego laui pedes III
vr̄os dn̄s ⁊ magiſter:⁊ vos debetis alter alteriꝰ [e]117
lauare pedes. Exēplū eñ dedi vobis: vt quēad- X
modum ego feci vobis:ita ⁊ vos faciatis. [f]Amē Mat.10.c [f]118
amē dico vobis: nō eſt ſeruꝰ maior dn̄o ſuo: neq; Luce.6.f. III
apoſtolus maior eſt eo q̄ miſit illū. Si hec ſcitis
beati eritis ſi feceritis ea: [g]nō de oībus vobis dico
Ego ſcio q̄s elegerī. Sed vt adimpleat ſcriptu Pſal.40 [g]119
ra: Qui māducat mecū panē:leuabit cōtra me C X
calcaneū ſuū. Amō dico vobis priuſq̄ fiat:vt cre [h]120
datis cū factū fuerit:qꝛ ego ſum. [h]Amē amē di- Mat.10.d I
co vobis:q̄ accipit ſi quē miſero:me accepit. Qui Luce.10.c
autem me accipit: accipit eum qui me miſit. [i]
Cum hec dixiſſet Jeſus: turbatus eſt ſpiritu ⁊ [i]121
proteſtatus eſt et dixit: Amen amen dico vobis: IIII
quia vnus ex vobis tradet me. [k] Aſpiciebāt er- [k]122
ergo adinuicē diſcipuli:heſitantes: de quo dice I

mat.26.b ret.[l]Erat aũt recũbens vnus ex diſcipulis eiꝰ in
[l]123 mar.14.b ſinu ieſu: quē diligebat ieſus. Innuit ergo huic
X Luc.22.e ſymon petrꝰ: ⁊ dixit ei: Quis eſt de q̄ dicit? Ita
infra.21.f. ꝙ cũ recubuiſſet ille ſupra pectus Ieſu dicit ei:
Dñe quis eſt? Rñdit ieſus: Ille eſt cui ego itin
ctũ panē porrexero.[m] Et cũ intinxiſſet panē de
[m]124 dit iudę ſymonis iſcariothis. Et poſt buccellã
IX tunc introiuit in eum ſathanas.[n] Et dicit ei Ie
[n]125 ſus: Qđ facis fac citiꝰ. Hoc aũt nemo ſciuit diſ
X cumbentiũ ad quid dixerit ei. Quidã eñi puta-
bant (quia loculos habebat Iudas) ꝙ dixiſſet ei
Ieſus: eme ea quę opus ſunt nobis ad diē feſtũ:
aut egenis vt aliquid daret. Cũ ergo accepiſſet
D ille buccellã: exiuit cõtinuo. Erat autē nox. Cũ
ergo exiſſet dixit ieſus: Nũc clarificatꝰ eſt filiꝰ
hoĩs: ⁊ deꝰ clarificatꝰ eſt in eo. Si deus clarifica
ſupra.7.e eſt ĩ eo: ⁊ deꝰ clarificauit eũ ĩ ſemetipo: ⁊ cõtinuo
ſupra.8.c. clarificabit eũ. Filioli adhuc modicũ vobiſcum
Joan.2.b ſum. Quęretis me: ⁊ ſicut dixi iudęis: q̄ ego vado
vos nõ poteſtis venire. Et vobis dico mõ: Mãda
tũ nouũ do vobis: vt diligatis inuicē: ſicut dile
xi vos: vt et vos diligatis inuicē. In hoc cognoſ
cent oẽs: q: diſcipuli mei eſtis: ſi dilectionē habu
eritis adinuicē.[o] Dicit ei ſymon petrus: Dñe q̄
[o]126 vadis? Reſpondit ieſus: Quo ego vado non po
I tes me modo ſequi: ſequeris autē poſtea. Dicit
ei petrus: Quare nõ poſſum te ſequi modo? Ani
Mat.16.c mã meã pro te ponã. Rñdit ei ieſus: Aĩam tuã
Mat.14.d pro me pones? Amē dico tibi: nõ cantabit gallꝰ
Luc.22.c donec ter me neges. XIIII

ET[a] ait diſcipulis ſuis: Nõ turbet cor
[a]127 A veſtrũ. Creditis in deũ: ⁊ in me credite
X In domo patris mei manſiones multę
ſunt. Si quo minus dixiſſem vobis: q: vado pa-
rare vobis locũ. Et ſi abiero et p̄parauero vobis
locũ: iterũ venio et accipiam vos ad meipſum: vt
vbi ſum ego ⁊ vos ſitis. Et quo ego vado ſcitis:
⁊ viã ſcitis. Dicit ei Thomas: Dñe: neſcimus q̄
vadis: Et quõ poſſumꝰ viã ſcire? Dicit ei ieſus:
Ego ſum via: veritas: ⁊ vita. Nemo venit ad pa-
trē niſi p me. Si cognouiſſetis me: ⁊ patrē meũ
vtiq; cognouiſſetis: Et amodo cognoſcitis eũ: ⁊
vidiſtis eũ. Dicit ei philippꝰ: Dñe oſtēde nobis
patrē: ⁊ ſufficit nobis. Dicit ei ieſus: Tãto tpe
vobiſcũ ſum: ⁊ nõ cognouiſtis me? Philippe q̄ vi
det me: videt ⁊ patrē. Quõ tu dicis: oſtēde nobis
ſupra.5.f. patrē? Nõ credis q: ego in patre: ⁊ pater in me
eſt? Verba quę ego loquor vobis a meipſo nõ lo
quor. Pater aũt in me manens: ipſe facit opera
Nõ creditis: quia ego ĩ patre: ⁊ pater in me eſt?
Alioquin propter opera ipſa credite. Amē amē
dico vobis: qui credit ĩ me: opera q̄ ego facio ⁊ ip
ſe faciet: ⁊ maiora horũ faciet: q: ego ad patrem
infra.16.d vado.[b] Et qđcũq; petieritis p̄rem in noĩe meo:
[b]128 Mar.11.c. hoc faciã: vt glorificet pater ĩ filio. Si qđ petieri
IIII tis me ĩ noĩe meo: hoc faciã. Si diligitis me mã
data mea ſeruate. Et ego rogabo patrē: ⁊ aliũ
paracletũ dabit vobis: vt maneat vobiſcũ in ęter
nũ: ſpm̃ veritatis: quē mundus nõ poteſt accipe
re: q: nõ videt eũ: nec ſcit eũ. Vos aũt cognoſce
C tis eũ: q: apud vos manebit: ⁊ in vobis erit. Nõ
relinquã vos orphanos: veniã ad vos. Adhuc mo
dicũ: ⁊ mũdus iã me nõ videt: Vos aũt videbi-
tis me: quia ego viuo: ⁊ vos viuetis. In illo die
Mat.21.e vos cognoſcetis: q: ego ſum in patre meo: et vos
Mar.12.d in me: ⁊ ego in vobis. Qui habet mandata mea
⁊ ſeruat ea: ille eſt q̄ diligit me.[c] Qui aũt diligit
[c]129 me: diligetur a patre meo: ⁊ ego diligã eũ: ⁊ mani
I feſtabo ei meipſum.[d] Dicit ei iudas: nõ ille iſcari
[d]130 othes: Dñe qđ factũ eſt: q: manifeſtaturꝰ es nobis
X

teipſum: ⁊ nõ mũdo? Rñdit ieſus: et dixit ei: Si
q̄s diligit me: ſermonē meũ ſeruabit: ⁊ pater me
us diliget eũ: ⁊ ad eũ veniemus: ⁊ manſionē apđ
eũ faciemꝰ. Qui nõ diligit me: ſermones meos
nõ ſeruat.[e] Et ſermonē quē audiſtis nõ eſt meꝰ: D [e]131
ſed eius qui miſit me patris. Hęc loquutus ſum I
vobis: apđ vos manēs.[f] Paracletus aũt ſpũſſan [f]132
ctus: quē mittet pater ĩ noĩe meo: ille vos doce X
bit oĩa: ⁊ ſuggeret vobis oĩa quęcũq; dixero vo-
bis. Pacē relinq̄ vobis: pacē meã do vobis. Nõ
quõ mundus dat: ego do vobis. Nõ turbetur cor
veſtrũ neq; formidet. Audiſtis q: ego dixi vobis
vado ⁊ venio ad vos. Si diligeretis me: gaude-
retis vtiq;: q: vado ad patrē: q: pater maior me
eſt. Et nunc dixi vobis priuſq̄ fiat: vt cũ factũ fu
erit credatis. Iã nõ multa loquar vobiſcũ. Ve-
nit eñi princeps mundi huius: ⁊ in me nõ habet
quicq̄. Sed vt cognoſcat mũdus: q: diligo pa-
trē: ⁊ ſicut mandatũ dedit mihi pater: ſic facio.
Surgite eamus hinc. XV

EGo ſum vitis vera: et pater meus agri- A
cola eſt. Oẽm palmitē in me nõ ferentē
fructũ tollet eũ: ⁊ oẽm q̄ fert fructũ pur
gabit eũ: vt fructũ plus afferat. Iã vos mundi
eſtis ꝓpter ſermonem quē loquutus ſum vobis.
Manete in me ⁊ ego ĩ vobis. Sicut palmes nõ
poteſt ferre fructũ a ſemetipſo: niſi mãſerit in vi
te: ſic nec vos: niſi in me manſeritis. Ego ſum vi
tis: vos palmites. Qui manet in me ⁊ ego in eo
hic fert fructũ multũ: q: ſine me nihil poteſtis fa
cere. Si q̄s in me nõ mãſerit: mittetur foras ſicut
palmes: ⁊ areſcet: ⁊ colligēt eũ: ⁊ in ignē mittēt
⁊ ardet.[a] Si manſeritis in me: ⁊ verba mea ĩ vo Mat.21.c [a]133
bis manſerint: qđcũq; volueritis petetis: et fiet Mar.11.c. IIII
vobis.[b] In hoc clarificatus eſt pater meꝰ: vt fru B [b]134
ctũ plurimũ afferatis: ⁊ efficiamini mei diſcipli. X
Sicut dilexit me pater: et ego dilexi vos. Ma-
nete ĩ dilectiõe mea. Si p̄cepta mea ſeruaueritis
manebitis ĩ dilectiõe mea: ſicut ⁊ ego p̄cepta pa
tris mei ſeruaui: et maneo in eiꝰ dilectiõe. Hęc
loquutus ſum vobis: vt gaudiũ meũ in vobis ſit
⁊ gaudiũ veſtrũ impleatur. Hoc eſt p̄ceptum meũ: 1.Cor.4.d
vt diligatis inuicē ſicut dilexi vos.[c] Maiorē hac Ephe.5.a [c]135
dilectionē nemo habet: ꝙ vt aĩam ſuã ponat q̄s Phi.3.d. 1.Thi.4b IIII
ꝓ amicis ſuis.[d] Vos amici mei eſtis: ſi feceritis 1.Joã.3.c [d]136
q̄ ego precipio vobis. Iã nõ dicã vos ſeruos: q: X
ſeruus neſcit qđ faciat dñs eiꝰ. Vos aũt dixi a- C
micos: q: oĩa q̄cũq; audiui a patre meo: nota fe
ci vobis. Nõ vos me elegiſtis: ſed ego elegi vos
⁊ poſui vos vt eatis ⁊ fructũ afferatis: et fructꝰ
veſter maneat: vt[e] qđcunq; petieritis patrē ĩ no [e]137
mine meo: det vobis.[f] Hęc mando vobis vt dili IIII
gatis inuicē. Si mũdus vos odit: ſcitote q: me 1.Joã.3.c: infra.18.c [f]138
priorē vobis odio habuit. Si de mũdo fuiſſetis X
mũdus qđ ſuũ erat diligeret. Q: vero de mũdo
nõ eſtis: ſed ego elegi vos de mũdo: ꝓpterea odit Mat.10.c. Luce.6.f. [g]139
vos mũdꝰ.[g] Memētote ſermonis mei quē ego di mat.24.a IIII
xi vobis. Nõ eſt ſeruꝰ maior dño ſuo.[h] Si me p Mar.13.b [h]140
ſecuti ſunt: ⁊ vos pſequentur. Si ſermonē meũ ſer Luce.21.c X
uauerint: ⁊ vrm̃ ſeruabũt.[i] Sed hęc oĩa faciēt vo Mar.11.d D [i]141
bis ꝓpter nomē meũ:[k] q: neſciũt eũ q̄ miſit me. I
[l] Si veniſſem: ⁊ loquutꝰ fuiſſem eis: pctm̃ nõ ha- [k]142
berēt. Nũc aũt excuſationem nõ habēt de pctõ III
ſuo.[m] Qui me odit: et patrē meũ odit.[n] Si opa [l]143
nõ feciſſem ĩ eis q̄ nemo aliꝰ fecit: pctm̃ nõ habe X
rēt. Nũc aũt ⁊ viderũt ⁊ oderũt me ⁊ patrē me [m]144
um. Sed vt adimpleatur ſermo q̄ ĩ lege eorum ſcriptꝰ Luc.10.c. I
eſt: q: odio habuerũt me gratis. Cũ aũt venerit Pſal.34. [n]145
paracletus quē ego mittã vobis a patre: ſpm̃ ve X
ritatis q̄ a patre ꝓcedit: ille teſtimoniũ ꝑhibebit

de me. Et vos teſtimoniū ꝑhibebitꝫ: q꜡ ab initio mecū eſtis.

XVI

Mat.24.a Mar.13.b Luce.21.c Hec loquutus ſuȝ vobis: vt nō ſcādalizemini. Abſqȝ ſyna
*146 I gogꝫ faciēt vos.[a] Sed veniet hoꝛa: vt
oīs q̄ interficit vos: arbitret obſequiū
ſe pſtare deo. Et hec faciēt vobis: q꜡ nō nouerūt
patrē neqȝ me. Sed hec loquutus ſuȝ vobis: vt
cū venerit hoꝛa: eoꝝ reminiſcamini: q꜡ ego dixi
b147 X B vobis.[b] Hec aūt vobis ab initio nō dixi: q꜡ vobiſ
cū erā. Et nūc vado ad eū qui miſit me: ⁊ nemo
ex vobis interrogat me: q̄ vadis? Sed q꜡ hec lo
quutus ſum vobis: triſtitia iplenit coꝛ veſtrum.
Sed ego veritateȝ dico vobis: expedit vobis vt
ego vadā. Si eñ nō abiero: paraclet⁹ nō veniet
ad vos. Si aūt abiero: mittā eū ad vos. Et cuȝ
venerit ille: arguet mundū de pctō: ⁊ de iuſtitia
⁊ de iudicio. De pctō quidē: q꜡ nō crediderūt in
me. De iuſtitia vero: q꜡ ad patrē vado: ⁊ iā nō vi
debitis me. De iudicio aūt: q꜡ princeps hui⁹ mū
C di iudicatus eſt. Adhuc multa habeo vobꝫ dicere: ſed nō poteſtis poꝛtare mō. Cū autē venerit
ille ſpūs veritatꝫ: docebit vos oēs veritatē. Nō
eñ loquet a ſemetipſo: ſed q̄cūqȝ audiet loquet.
c148 III ⁊ q̄ ventura ſunt annūciabit vobis: ille me clarifi
cabit: q꜡ de meo accipiet: ⁊ annunciabit vobis.[c]
d149 X Mat.11.d. Luce.10.d D Sup.14.d Oīa q̄cūqȝ habet pater: mea ſunt.[d] Propterea di
xi: q꜡ de meo accipiet: ⁊ annūciabit vobis. Mo
dicū ⁊ iā nō videbitis me: ⁊ iterꝝ modicū ⁊ videbitis me: q꜡ vado ad patrē. Dixerunt ergo ex di
ſcipulis eius adinuicē: Quid eſt hoc ꝙ dicit no
bis: modicū ⁊ nō videbitis me: ⁊ iterꝝ modicū ⁊
videbitis me: q꜡ vado ad patrē? Dicebant ergo:
Quid eſt hoc: ꝙ dicit modicū? Neſcim⁹ q̄d loquit. Cognouit aūt ieſus: q꜡ volebāt eū interro
gare: ⁊ dixit eis: De hoc quęritis iter vos: q꜡ di
xi modicū ⁊ nō videbitis me: ⁊ iterꝝ modicum ⁊
Jere.11.c. videbitis me. Amē amē dico vobis: q꜡ ploꝛabi
Jaco.4.c tis ⁊ flebitꝫ vos: mūdus aūt gaudebit. Vos au
tē cōtriſtabimini: ſed triſtitia veſtra vertet i gau
E diū. Mulier cū parit triſtitiā habet: q꜡ venit ho
ra eius. Cū aūt pepererit puerū: iā nō meminit
preſſure ꝑpter gaudiū: q꜡ natus eſt homo i mū
e150 IIII dū.[e] Et vos igit nūc quidē triſtitiā habetꝫ. Ite
rū aūt videbo vos: ⁊ gaudebit coꝛ vrm: ⁊ gaudi
um veſtrū nemo tollet a vobis. Et in illo die me
mat.21.c. nō interrogabitis q̄cq̄. Amē amē dico vobis: ſi
Mar.11.c. quid petieritis patrē in noīe meo: dabit vobis.
Sup.14.b Vſqȝ mō nō petiſtis quicq̄ in noīe meo. Petite
1.Joā.1.d ⁊ accipietis: vt gaudiū vrm ſit plenū. Hec in ꝓf151 X F uerbijs loquutus ſuȝ vobꝫ. Venit hoꝛa cū iā nō
in ꝓuerbijs loquar vobis: ſed palā de patre meo
annūciabo vobis. In illo die in noīe meo petetꝫ
Et nō dico vobis: q꜡ ego rogabo patrē de vobꝫ.
Ipſe eñ pater amat vos: q꜡ vos me amaſtis: et
G credidiſtis: q꜡ a deo exiui. Exiui a patre: ⁊ veni i
mundū. Iterꝝ relinq̄ mundū: ⁊ vado ad patrē.
Dicūt ei diſcipuli eius: Ecce nūc palā loqueris:
⁊ ꝓuerbiū nullū dicis. Nūc ſcimus q꜡ ſcis oīa: et
nō op⁹ eſt tibi: vt quis te iterroget. In hoc credi
g152 IIII mat.26.c Mar.14.c zacha.13.c m⁹ q꜡ a deo exiſti.[g] Rūdit eis ieſus: Modo cre
ditis: ecce venit hoꝛa: ⁊ iā venit: vt diſpergamini
vnuſq̄ſqȝ i ꝓpria: et me ſolū relinq̄tis. Et nō ſuȝ
h153 X ſolus: q꜡ pr̄ mecū eſt.[h] Hec loquut⁹ ſuȝ vobꝫ: vt
in me pacē habeatis: in mūdo preſſurā habetis:
ſed confidite: ego vici mundum.

XVII.

Hec loquutus eſt ieſus: ⁊ ſubleuatis ocu
A lis i celū: dixit: Pater venit hoꝛa: clarifi
ca filiū tuū: vt filius tu⁹ clarificet te. Si
cut dediſti ei poteſtatē oīs carnis: vt oē qḋ dedi
ſti ei det eis vitā eternā. Hec eſt aūt vita eterna:
vt cognoſcāt te ſolū deū verū: ⁊ quē miſiſti ieſuȝ
chꝛiſtū. Ego te clarificaui ſuper terrā: opus cō
ſummaui qḋ dediſti mihi vt faciā. Et nunc clari
fica me tu pater apd̄ temetipſum: claritate quā
habui priuſq̄ mūd⁹ fieret apud te. Manifeſtaui nomē tuū hoībus q̄s dediſti mihi de mūdo: B
Tui erāt: ⁊ mihi eos dediſti: ⁊ ſermonē meū ſer
uauerunt. Nunc cognouerunt: quia oīa quę de
diſti mihi abs te ſunt. Q꜡ verba q̄ dediſti mihi
dedi eis: et ipſi acceperunt ⁊ cognouerunt vere:
quia a te exiui: ⁊ crediderūt: quia tu me miſiſti:
ego pro eis rogo. Nō ꝓ mūdo rogo: ſed pro his
quos dediſti mihi quia tui ſunt. Et mea oīa tua
ſunt: ⁊ tua mea ſunt: ⁊ clarificatus ſum i eis. Et
iam nō ſum in mūdo: ⁊ hi in mundo ſunt: ⁊ ego
ad te venio. Pater ſancte ſerua eos in noīe tuo
quos dediſti mihi: vt ſint vnū ſicut ⁊ nos. Cū eſ
ſem cū eis ego ſeruabā eos in noīe tuo. Quos de
diſti mihi cuſtodiui: ⁊ nemo ex eis perijt: niſi fili
us ꝑditionis: vt ſcriptura impleat. Nūc aūt ad
te venio: ⁊ hec loquoꝛ in mundo: vt habeāt gau C ſupra.15.c
diū meū impletū i ſemetipſis. Ego dedi eis ſer
monē tuum: ⁊ mundus eos odio habuit: q꜡ non
ſunt de mundo: ſicut ⁊ ego nō ſuȝ de mūdo. Nō
rogo: vt tollas eos de mundo: ſed vt ſerues eos
a malo. De mundo nō ſunt: ſicut et ego nō ſum
de mūdo. Sanctifica eos i veritate. Sermo tu
us veritas eſt. Sicut tu me miſiſti in mundum:
ita ⁊ ego miſi eos in mundū. Et pro eis ego ſan
ctifico me ipſum: vt ſint ⁊ ipſi ſanctificati in veritate. Nō ꝓ eis autē rogo tm̄: ſed ⁊ pro eis qui
crediturì ſunt per verbū eoꝛū in me: vt oēs vnū
ſint ſicut tu pater in me ⁊ ego in te: ⁊ vt ipſi i no
bis vnū ſint: vt credat mundus: q꜡ tu me miſiſti
Et ego claritatem quā dediſti mihi: dedi eis: vt D
ſint: vnū ſicut ⁊ nos vnū ſumus. Ego in eis ⁊ tu
in me: vt ſint cōſummati i vnū: ⁊ cognoſcat mū
dus quia tu me miſiſti: ⁊ dilexiſti eos ſicut ⁊ me
dilexiſti. Pater q̄s dediſti mihi volo vt vbi ego
ſum: ⁊ illi ſint mecū: vt videant claritatē meam
quā dediſti mihi: q꜡ dilexiſti me ante cōſtitutio i154
nē mūdi.[i] Pater iuſte mūdus te nō cognouit. Mat.11.b Luc.10.d. II
Ego aūt te cognoui:[k] ⁊ hi cognouerūt q꜡ tu me k155
miſiſti. Et notū feci eis nomē tuū: ⁊ notū faciā: X
vt dilectio q̄ dilexiſti me in eis ſit: ⁊ ego in ipſis.

Hec[a] cū dixiſſet ieſus: egreſ XVIII. A a156
ſus eſt cum diſcipulis ſuis trans toꝛren actu.26.c I
tem cedron: vbi erat hoꝛtus: in quē itro mar.14.c. Luc.22.d b157
iuit ipſe ⁊ diſcipuli eius.[b] Sciebat aūt ⁊ iudas X
qui tradebat eū locū: q꜡ frequēter ieſus cōuene c158
rat illuc cū diſcipulis ſuis.[c] Judas ergo cū acce Mat.26.a I
piſſet cohoꝛtē: ⁊ a pōtificibus ⁊ phariſeis mini Mar.14.c d159
ſtros: venit illuc cū laternis ⁊ facibus ⁊ armis.[d] Luc.22.a X
Jeſus itaqȝ ſciēs oīa quę ventura erant ſup eū:
pceſſit ⁊ dixit eis: Quē quęritis? Rūderunt ei
Jeſum nazarenū. Dixit eis ieſus: Ego ſuȝ. Sta
bat aūt ⁊ iudas q̄ tradebat eū cū ipſis. Vt ergo
dixit ieſus: ego ſum: abierūt retroꝛſum ⁊ cecide
rūt in terrā. Iterꝝ ergo iterrogauit eos: Quē q̄ B
ritꝫ? Illi aūt dixerūt: Jeſum nazarenū. Rūdit
ieſus: Dixi vobis q꜡ ego ſum. Si ergo me q̄ritꝫ
ſinite hos abire. Vt ipleret ſermo quē dixit: q꜡
q̄s dediſti mihi: nō perdidi ex eis quēq̄.[e] Symō mat.26.e. e160
ergo petr⁹ habēs gladiū: eduxit eū: ⁊ pcuſſit pō Mar.14.c I
tificis ſeruū: ⁊ abſcidit auriculā ei⁹ dexterā. E Luc.22.e f161
rat aūt nomē ſuo malch⁹.[f] Dixit ergo ieſus pe Mat.26.f Mar.14.f I
tro: Mitte gladiū i vaginā: calicē quē dedit mi Luc.22.f g162
hi pater nō bibā illū?[g] Cohoꝛs aūt ⁊ tribunus ⁊ ſupra.11.f. I
miniſtri Judeoꝝ compꝛehenderunt Jeſum et C h163
ligauerūt eū.[h] Et adduxerūt eū ad annā pmuȝ. X

Erat enĩ ſocer Cayphe: qui erat pontifex anni
Mat.26 f illius. Erat aũt cayphas qui cõſiliũ dederat iu
i 164 Mar.14. f Luc.22. f deis:quia expedit vnũ hominẽ mori pro popu-
I lo.[i] Sequebatur aũt ieſum ſymon petrus:⁊ ali⁹
k 165 diſcipulus.[k]Diſcipulus aũt ille erat notus põti
X fici:⁊ introiuit cũ ieſu ĩ atriũ pontificis.[l] Petr⁹
l 166 Mat.26 g aũt ſtabat ad oſtiũ foris.[m]Exiuit ergo diſcipu-
I Mar.14 g Luc.22.f. lus alius qui erat notus pontifici: ⁊ dixit oſtia-
m 167 rie:⁊ introduxit petrũ.[n]Dixit ergo petro ancil
X la oſtiaria: Nũqd ⁊ tu ex diſcipulis es hoĩs iſti-
n 168 us? Dicit ille: Non ſum.[o] Stabant aũt ſerui et
I miniſtri ad prunas:quia frigus erat ⁊ calefacie
o 169 bant ſe. Erat autẽ cũ eis ⁊ petrus ſtans ⁊ calefa
X ciens ſe. Pontifex ergo interrogauit ieſum de
p 170 diſcipulis ſuis et de doctrina eius.[p] Reſpondit
I ei Jeſus: Ego palam loquutus ſum in mundo
D mat.26.e. Ego ſemper docui in ſynagoga ⁊ ĩ templo:quo
Mar.14 e omnes iudei cõueniunt:et in occulto loquutus
q 171 Luc.22. f ſuʒ nihil.[q]Quid me ĩterrogas? Interroga eos
I mat.26. g qui audierũt quid locutus ſum ipſis:ecce hi ſci-
r 172 mar.14. g Luc.22.g unt que dixerim ego.[r] Hec aũt cũ dixiſſet: vnus
I mat.26. f aſſiſtens miniſtrorũ dedit alapam Jeſu dicens:
s 173 Mar.14.f Sic reſpondes pontifici? Reſpondit ei ieſus:[s]
X Luc.22. f Si male locut⁹ ſum: teſtimoniũ perhibe de ma-
t 174 E lo: Si autẽ bene: quid me cedis?[t] Et miſit eum
I Annas ligatũ ad caypham pontificẽ.[u]Erat autẽ
u 175 ſymon petrus ſtans ⁊ calefaciens ſe. Dixerũt er
I go ei: Nũquid ⁊ tu ex diſcipulis eius es? Nega
uit ille ⁊ dixit: Nõ ſum. Dicit vnus ex ſeruis põ
tificis cognatus eius: cuius abſcidit petrus au
Mat.27 f riculã: Nõne ego te vidi in horto cũ illo? Iterũ
Mar.15.a ergo negauit petrus: ⁊ ſtatim gallus cãtauit.[x]
x 176 Luce.23 a Adducũt ergo ieſum a caypha in ptoriũ. Erat
I aũt mane:⁊ ipſi nõ introierũt in pretoriũ:vt nõ
y 177 cõtaminarẽtur:ſed vt mãducarẽt paſcha.[y] Ex
X iuit ergo pilatus ad eos foras:⁊ dixit: Quã ac-
F cuſationẽ affertis aduerſus hominẽ hunc? Re
ſponderunt ⁊ dixerunt ei: Si nõ eſſet hic male-
factor: non tibi tradidiſſemus eum. Dixit ergo
eis pilatus: Accipite eum vos: ⁊ ſecundũ legem
veſtrã iudicate eum. Dixerũt ergo ei iudei: No
mat.27.b bis non licet interficere quenq̃. Ut ſermo Jeſu
Mar.15 a impleretur quẽ dixit ſignificãs qua morte eſſet
z 178 Luc.23.a moriturus.[z] Introiuit ergo iterũ in pretoriuʒ
I pilatus.⁊ vocauit ieſum:⁊ dixit ei: Tu es rex iu
a 179 deorũ?[a] Reſpondit ieſus: A temetipſo hoc di-
X cis:an alij tibi dixerunt de me? Reſpondit pila
tus: Nunqd ego iudeus ſum? Gens tua ⁊ pon
tifices tradiderũt te mihi. Quid feciſti? Reſpõ
G dit ieſus: Regnũ meũ nõ eſt de hoc mundo. Si
ex hoc mundo eſſet regnũ meũ: miniſtri mei vti
q̃ decertarẽt: vt nõ traderer iudeis. Nunc aũt
b 180 regnũ meũ nõ eſt hĩc. Dixit itaq̃ ei pilatus: Er
IIII go rex es tu?[b] Reſpondit ieſus: Tu dicis: quia
c 161 rex ſuʒ ego.[c]Ego in hoc natus ſum: ⁊ ad hoc ve
X ni ĩ mundũ: vt teſtimoniũ phibeã veritati. Oĩs
d 182 mat.27.b. qui eſt ex veritate audit vocẽ meã. Dixit ei pila-
IX Mar.13.b Mat.27b tus:[d] Quid eſt veritas? Et cũ hoc dixiſſet: iterũ
e 183 Mar.15.a exiuit ad iudeos ⁊ dixit eis: Ego nullã in eo ĩue
IIII Luc.23. c nio cauſam.[e]Eſt aũt cõſuetudo: vt vnũ dimittã
f 184 vobis in paſcha. Uultis ergo dimittã vobis re-
I gẽ iudeorũ?[f]Clamauerũt rurſum oẽs dicẽtes:
Nõ hũc: ſed barrabã. Erat aũt barrabas latro.
a 185 A Tunc[a] ergo apprehẽdit pilat⁹ XIX.
IIII mat.27. c Mar.15.c ieſum ⁊ flagellauit. Et milites plecten
tes coronã de ſpinis impoſuerũt capiti
eius: ⁊ veſte purpurea circũdederũt eũ. Et veni
ebãt ad eũ ⁊ dicebãt: Aue rex iudeorũ. Et dabãt
b 186 ei alapas.[b]Exiuit ergo iterũ pilatus foras: ⁊ di-
IX cit eis: Ecce adduco vob' eũ foras: vt cognoſca

tis q nullã inuenio in eo cauſam.[c] Exiuit ergo c 187
ieſus portãs coronã ſpineã et purpureũ veſtimẽ IIII
tũ. Et dicit eis: Ecce homo.[d] Cũ ergo vidiſſent Luc.23.a d 188
eũ pontifices ⁊ miniſtri clamabãt dicẽtes: Cru mat.27. c Mar.15.b I
cifige crucifige eũ. Dicit eis pilat⁹: Accipite euʒ Mat.27 c e 189
vos ⁊ crucifigite.[f] Ego enĩ nõ ĩuenio ĩ eo cauſaʒ Mar.15 b II
[g] Reſponderunt ei iudei: Nos legẽ habem⁹: et Luc.23.c. B f 190
ſm legẽ debet mori: q filiũ dei ſe fecit.[h] Cum er mat.27.b IX
go audiſſet pilatus hũc ſermonẽ: mag' timuit Mar.15.a g 191
Et ingreſſus eſt pretoriũ iterũ: ⁊ dicit ad ieſum. Luc.23.c. X
Unde es tu? Jeſus aũt reſponſum nõ dedit ei.[i] h 192
Dixit ergo ei pilatus: Mihi nõ loqueris? Neſ IIII
cis q poteſtatẽ habeo crucifigere te: ⁊ poteſta- 193 i
tẽ habeo dimittere te? Rñdit ieſus: Non habe X
res poteſtatẽ aduerſum me vllã: niſi tibi datũ eſ
ſet deſup. Propterea qui me tradidit tibi: mai⁹
peccatũ habet. Et exinde q̃rebat pilatus dimit-
tere eũ. Iudei aũt clamabãt dicẽtes: Si hũc di
mittis: nõ es amicus ceſaris. Oĩs enĩ q̃ ſe regeʒ
facit cõtradicit ceſari. Pilatus aũt cũ audiſſet C
hos ſermones adduxit foras ieſum: ⁊ ſedit ꝓ tri
bunali in loco q̃ dicit lithoſtrotos: hebraice aũt
gabbatha(erat aũt paraſceue paſche hora q̃ſi ſex
ta) Et dicit iudeis: Ecce rex veſter. Illi[k] aũt cla k 194
mabãt: Tolle tolle crucifige eũ.[l] Dixit eis pila- Mar.15.b I
tus: Regẽ veſtrũ crucifigã? Rñderũt pontifices Luc.23.c. l 195
Nõ habem⁹ regẽ niſi ceſarẽ.[m] Tũc ergo tradi- mat.27.d mar.15.b. X
dit eis illũ vt crucifigeret.[n] Suſceperũt aũt Je Luc.23. c m 196
ſum ⁊ eduxerũt eũ. Et baiulãs ſibi crucẽ exiuit Mat.27 c I
in eũ qui dicit caluarie locũ: hebreice aũt golgo Luc.23.e Mar.15.c n 197
tha. Ubi crucifixerũt eum. Et[o] cũ eo alios duos mat.27.c. I
hinc ⁊ hinc: mediũ aũt ieſum.[p] Scripſit aũt ⁊ ti Mar.15.c o 198
tulũ pilatus: ⁊ poſuit ſup crucem. Erat aũt ſcri Luc.23. c D I
ptũ: Jeſus nazaren⁹ rex iudeorũ. Hũc[q] ergo ti p 199
tulũ multi iudeorũ legerũt: q ppe ciuitatẽ erat I
locus vbi crucifixus eſt ieſus. Et erat ſcriptum q 200
hebraice: grece ⁊ latine. Dicebãt ergo pilato põ X
tifices iudeorũ. Noli ſcribere rex iudeorũ: Sed mat.27. f
q ipſe dixit: rex ſum iudeorũ. Rñdit Pilatus: Mar.15.d
Qd ſcripſi ſcripſi.[r] Milites ergo cũ crucifixiſ- Luc.23.e.
ſent eũ acceperũt veſtimẽta ei⁹: et fecerũt q̃tuor E r 201
partes: vnicuiq̃ militi partẽ: ⁊ tunicã. Erat aũt I
tunica ĩcõſutilis deſup cõtexta ꝑ totũ. Dixerũt
ergo adinuicẽ: Nõ ſcindam⁹ eã: ſed ſortiamur
de illa cuius ſit: vt ſcriptura impleretur dicẽs:
Partiti ſunt veſtimẽta mea ſibi: ⁊ in veſtẽ meã Pſal. 22
miſerũt ſortẽ. Et milites quidem hec fecerũt.[s] s 202
Stabant aũt iuxta crucẽ ieſu mater ei⁹: ⁊ ſoror X
matris eius maria cleophe ⁊ maria magdalene
Cũ vidiſſet ergo ieſus matrẽ ⁊ diſcipulũ ſtantẽ
quẽ diligebat: dixit matri ſue: Mulier ecce fili
us tu⁹. Deinde dicit diſcipulo: Ecce mater tua.
Et ex illa hora accepit eã diſcipulus ĩ ſuã.[t] Po t 203
ſtea ſciẽs ieſus q iã oĩa cõſummata ſunt: vt con IIII
ſummaret ſcriptura dixit: Sitio. Uas aũt erat F
poſitũ aceto plenũ. Illi ergo ſpongiã plenã ace- Mat.27.f
to hyſopo circũponẽtes obtulerũt ori ei⁹.[u] Cuʒ mar.15. c u 204
ergo accepiſſet ieſus acetũ dixit: Cõſummatuʒ Luc.23. e Mat.27.f I
eſt. Et inclinato capite tradidit ſpm̃.[x] Iudei er Mar.15.d x 205
go: qm̃ paraſceue erat: vt nõ remanerẽt ĩ cruce Luc.23.f. X
corpora ſabbato: (erat enĩ magn⁹ dies ille ſabba
ti) rogauerũt pilatũ: vt frangerent eorũ crura: ⁊
tollerent. Uenerũt ergo milites: ⁊ primi quidẽ
fregerũt crura: ⁊ alteri⁹ qui crucifixus eſt cũ eo.
Ad ieſuʒ aũt cũ veniſſẽt vt viderũt eũ iã mortuũ
nõ fregerũt ei⁹ crura: ſed vnus militũ lãcea lat⁹ Exo.12.g.
ei⁹ aperuit: ⁊ cõtinuo exiuit ſanguis ⁊ aqua. Et Nume.9.b
qui vidit teſtimoniũ phibuit: ⁊ verũ eſt teſtimo- Zacha.12 c
niũ eius. Et ille ſcit q vera dicit: vt et vos cre- mat.27. g
datis. Facta ſunt enĩ hec vt ſcriptura impleret: Mar.15.d

Luc.23.f. Os non cōminuetis ex eo. Et iterū alia ſcriptu
[y]206 Sup.2.a. ra dicit: Uidebunt in quē transfixerunt. [y] Poſt
I et.7.g. hec autē rogauit Pilatum Joſeph ab Arima⸗
mat.27.g thia: eo ꝙ eſſet diſcipulus ieſu: occultus autem
mar.15.d. ꝓpter metū Judeoꝝ: vt tolleret corpꝰ Jeſu.
[z]207 Luc.23.g Et permiſit Pilatus. [z] Uenit ergo ⁊ tulit cor⸗
X pus Jeſu. Uenit autē ⁊ Nicodemus q̄ venerat
ad Jeſum nocte primū: ferēs mixturā myrrhe
[a]208 ⁊ aloes q̄ſi libras centū. [a] Acceperūt ergo corpꝰ
I Jeſu: ⁊ ligauerūt eū lintheis cū aromatibus: ſi⸗
cut mos eſt iudeis ſepelire. Erat aūt ī loco vbi
crucifixus eſt hortus: et in horto monumētum
nouum: in quo nondum quiſq̄ poſitus fuerat.
Ibi ergo propter paraſceuen iudeoꝝ: quia iu⸗
xta erat monumentū: poſuerūt Jeſum. XX.
[a]209 A Na [a] aūt ſabbathi Maria magdale
I ne venit mane: cum adhuc tenebre
Mat.28.g eſſent: ad monumentū: ⁊ vidit lapi⸗
Mar.16.a
[b]210 Luc.24.a dem ſublatū a monumēto. [b] Cucur
X rit ergo ⁊ venit ad Symonē Petrū ⁊ ad aliū
diſcipulū: quē amabat Jeſus: ⁊ dicit illis: Tu⸗
lerūt dn̄m de monumēto: ⁊ neſcimus vbi poſue
runt eū. Exijt ergo Petrus ⁊ ille alius diſcipu
B lus: ⁊ venerūt ad monumentū. Currebant aūt
duo ſimul: ⁊ ille aliꝰ diſcipulꝰ precucurrit citiꝰ
petro: ⁊ venit primꝰ ad monumētū. Et cū ſe in⸗
clinaſſet: vidit poſita lintheamina: nō tamē in⸗
troiuit. Uenit ergo ſymō petrꝰ ſequēs eū: ⁊ in⸗
troiuit ī monumentū: ⁊ vidit lintheamina poſi
ta ⁊ ſudariū: qđ fuerat ſuꝑ caput eius: nō cū lin
theaminibus poſitū: ſed ſeparatim inuolutū in
C vnum locum. Tunc ergo introiuit ⁊ ille diſci⸗
pulus: qui venerat primus ad monumentū: et
vidit et credidit. Nondum enim ſciebant ſcri⸗
pturam: quia oportet eum a mortuis reſurge⸗
re. Abierūt ergo iterū diſcipuli ad ſemetipſos.
[c]211 [c] Maria aūt ſtabat ad monumentum foris plo
I rans: dum ergo fleret inclinauit ſe: ⁊ proſpexit
Actuū.1.d in monumentū. Et vidit duos angelos ī albis
ſedentes: vnum ad caput: ⁊ vnum ad pedes: vbi
[d]212 poſitum erat corpus Jeſu. [d] Dicūt ei illi: Mu
X lier quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt do⸗
minum meum: ⁊ neſcio vbi poſuerūt eum. Hec
D cum dixiſſet: cōuerſa eſt retrorſum: ⁊ vidit Je⸗
ſum ſtantē: ⁊ non ſciebat: quia Jeſus eſt. Dicit
ei Jeſus: Mulier q̄d ploras? Quē queris? Il⸗
la exiſtimās: q̄a hortulanꝰ eſſet: dixit ei: Dn̄e: ſi
tu ſuſtuliſti eū: dicito mihi: vbi poſuiſti eū: ⁊ ego
eū tollā. Dixit ei Jeſus: Maria. Cōuerſa illa
dixit ei: Rabboni: qđ dicit̄ magiſter. Dicit ei ie
E ſus: Noli me tāgere. Nōdū em̄ aſcēdi ad patrē
meū. Uade aūt ad fratres meos: ⁊ dic eis: aſcē
do ad patrē meū ⁊ patrē veſtrū: deū meū ⁊ deū
veſtrū. Uenit Maria Magdalene annūcians
[e]213 Luc.24.f diſcipulis: q2 vidi dn̄m: ⁊ hec dixit mihi. [e] Cū ḡ
IX ſero eſſet die illo vna ſabbathoꝝ: et fores eſſent
clauſe: vbi erāt diſcipuli cōgregati ꝓpter metū
iudeoꝝ: venit ieſus: ⁊ ſtetit ī medio: ⁊ dixit eis:
Infra.eo. Pax vobis. Et cū hoc dixiſſet: oſtēdit eis manꝰ
[f]214 ⁊ latꝰ. [f] Gauiſi ſunt ḡ diſcipuli viſo dn̄o. Dixit
X mat.18.b. ergo eis iterū: Pax vobis. Sicut miſit me pa⸗
ter: ⁊ ego mitto vos. Hoc cū dixiſſet: īſufflauit:
[g]215 F ⁊ dixit eis: [g] Accipite ſpiritūſanctū. Quoꝝ re⸗
VII miſeritis pctā: remittunt̄ eis: ⁊ quoꝝ retinueri
[h]216 tis: retēta ſunt. [h] Thomas aūt vnus de duode⸗
X cim: q̄ dicit̄ didymꝰ: nō erat cū eis: quādo venit
ieſus. Dixerūt ḡ ei alij diſcipuli: Uidimꝰ dn̄m.
Ille aūt dixit eis: Niſi videro ī manibꝰ eiꝰ fixu⸗
rā clauoꝝ: ⁊ mittā digitū meū ī locū clauoꝝ: et
[i]217 mittā manū meā in latus eiꝰ: nō credā. [i] Et poſt
IX dies octo iteꝝ erāt diſcipuli eiꝰ intꝰ: ⁊ thomas
cum eis. Uenit Jeſus ianuis clauſis: ⁊ ſtetit in Supra.eo
medio: ⁊ dixit eis: Pax vobis. Deīde dicit tho G
me: Infer digitū tuū huc: ⁊ vide manꝰ meas: et
affer manū tuā: ⁊ mitte in latus meū: ⁊ noli eſſe
incredulꝰ: ſed fidelis. [k] Rn̄dit thomas: ⁊ dixit: [k]218
Dn̄s meꝰ ⁊ deꝰ meꝰ. Dixit ei ieſus: Quia vidiſti Infra.ii.g X
me: credidiſti. Btī q̄ nō viderūt: ⁊ crediderunt.
Multa q̄dē ⁊ alia ſigna fecit ieſus ī cōſpectu di
ſcipuloꝝ ſuoꝝ: q̄ nō ſunt ſcp̄ta ī libro hoc. Hec
aūt ſcp̄ta ſunt: vt credat̄: q2 ieſus ē chriſtꝰ filiꝰ
dei: ⁊ vt credētes vitā habeatis ī noīe eiꝰ. XXI.
P Oſtea [a] manifeſtauit ſe iteꝝ ieſus ad A [a]219
mare tyberiadis. Manifeſtauit aūt IX
ſic: Erāt ſimul ſymon petrus ⁊ tho⸗
mas: q̄ dicit̄ dydimꝰ: ⁊ nathanael qui
erat ī chana galilee: ⁊ filij zebedei: ⁊ alij ex diſci⸗
pulis eiꝰ duo. Dicit eis ſymō petrꝰ: Uado piſca Luce.5.a
ri. Dicūt ei: Uenimꝰ ⁊ nos tecū. Et exierunt et
aſcēderūt in nauim: ⁊ illa nocte nihil prendide B
rūt. Mane aūt facto ſtetit ieſus in littore: non
tamen cognouerūt diſcipuli: q̄a ieſus eſt. Dicit
ergo eis ieſus: Pueri: nunquid pulmētariū ha
betis? Reſpōderūt ei: Nō. Dicit eis: Mittite
in dexterā nauigij rete: ⁊ inuenietis. Miſerunt
ergo retia: ⁊ iā nō valebant illud extrahere pre
multitudine piſciū. [b] Dicit ergo diſcipulus ille: C [b]220
quē diligebat ieſus petro: Dn̄s eſt. Symon pe X
trus cū audiſſet: q2 dn̄s eſt: tunica ſuccinxit ſe
(erat em̄ nudꝰ) ⁊ miſit ſe in mare. Alij aūt diſci
puli nauigio venerūt. Nō em̄ lōge erāt a terra:
ſed quaſi cubitis ducentis trahētes rete piſciū. Luc.24.f
[c] Ut ergo deſcēderūt ī terrā: viderūt prunas po [c]221
ſitas: ⁊ piſcē ſuppoſitū ⁊ panē. Dicit eis Jeſus: IX
[d] Afferte de piſcibꝰ: q̄s predidiſtis nūc. Aſcēdit [d]222
ſymon petrꝰ: ⁊ traxit rete ī terrā plenū magnis D IX
piſcibꝰ cētū q̄nq̄gīta tribꝰ. Et cū tāti eſſent: nō [e]223
eſt ſciſſum rete. Dicit eis ieſus: [e] Uenite: prande Luc.24.f IX
te. [f] Et nemo audebat diſcūbentiū interrogare [f]224
eū: tu q̄s es? ſciētes q2 dn̄s eſt. [g] Et venit ieſus: IX
⁊ accepit panē: ⁊ dabat eis: ⁊ piſcē ſimilit̄. Hoc [g]225
iā tertio manifeſtatꝰ eſt ieſus diſcipulis ſuis: cū X
ſurrexiſſet a mortuis. [h] Cū ergo prādiſſent: di⸗ [h]226
cit ſymoni petro ieſus: Symon ioannis diligis E X
me plꝰ his? Dicit ei: Etiā dn̄e: tu ſcis: q2 amo te. [i]227
Dicit ei: [i] Paſce agnos meos. [k] Dicit ei iterū: IX
Symō ioānis diligis me? Ait illi: Etiā dn̄e: tu [k]228
ſcis q2 amo te. Dicit ei iteꝝ: [l] Paſce agnos me⸗ X
os. [m] Dicit ei tertio: Symō ioannis amas me? [l]229
Cōtriſtatꝰ ē petrꝰ: q2 dixit ei tertio amas me: ⁊ IX
dicit ei: Dn̄e: tu oīa noſti: tu ſcis q2 amo te. Di⸗ F [m]230
cit ei: [n] Paſce oues meas. [o] Amē amē dico tibi: X
cū eēs iunior cīgebas te: ⁊ ambulabas vbi vole⸗ [n]231
bas. Cū aūt ſeuuer̄: extēdes manꝰ tuas: ⁊ aliꝰ II
te ciget: ⁊ ducet q̄ tu nō vis. Hoc aūt dixit ſigni [o]232
ficās q̄ morte clarificaturꝰ eēt deū. Et cū h̄ dixiſ X
ſet: dicit ei: Seq̄re me. Cōuerſus petrꝰ vidit il⸗
lū diſcipulū: quē diligebat ieſus: ſequētē: q̄ ⁊ re
cubuit ī cena ſuꝑ pectꝰ eiꝰ: ⁊ dixit: Dn̄e: q̄s eſt q̄
tradet te? Hūc ergo cū vidiſſet petrꝰ: dicit ieſu: Sup.13.c.
Dn̄e h̄ aūt q̄d? Dicit ei ieſus: Si eū volo mane
re donec veniā: q̄d ad te? tu me ſeq̄re. Exijt ergo
ſermo īter fratres: q2 diſcipulꝰ ille nō moritur.
Et nō dixit ei ieſus: nō morit̄: ſed ſi eū volo ma⸗ G
nere donec veniā: q̄d ad te? Hic eſt diſcipulꝰ ille
q̄ teſtimoniū ꝑhibet de his: ⁊ ſcripſit hec. Et ſci
mus: q2 verū eſt teſtimoniū eiꝰ. Sūt aūt ⁊ alia
multa: q̄ fecit Jeſus: q̄ ſi ſcribant̄ ꝑ ſingula: nec
ipſum arbitror mūdum capere poſſe eos q̄ ſcri⸗
bendi ſunt libros. ¶ Finis.

Praefatio beati Hieronymi preſbyteri in Acta Apoſtolorū.

Pſal. 83. CAnit pſalmiſta: Ambulabunt de vir‑
tutibus in virtutes. Poſt apoſtoli
Pauli epiſtolas dudū vno vobis vo
lumine tranſlatas Domnion et Ro
gatiane chariſſimi: actus apoſtolorū cōpellitis
vt transferam in latinū: quē librū nulli dubiū eſt
a Luca Antiocheno: arte medico: q̄ poſtea in‑
ſeruiens Paulo apoſtolo: Chriſti fact⁹ eſt diſci
pulus: fuiſſe ęditū. Ceruices premit impoſita
ſępius oneris magnitudo: quia ſtudia inuidorū
reprehenſione digna putant ea quę ſcribimus.
Illorū nunq̄ odio ⁊ detractiōe iuuāte Chriſto
Cori. 8. b. meum ſilebit eloquiū. Actus apoſtolorū nudam
quidem videntur ſonare hiſtoriam: ⁊ naſcentis
eccleſię infantiam texere: ſed ſi nouerimus ſcri‑
ptorem eorū Lucam eſſe medicum: cuius laus
eſt in euangelio: animaduertimus pariter om̄ia
verba illius animę languētis eſſe medicinā.

¶ Prologus.

LVcas Antiochēſis: natione Syrus:
cui⁹ laus in euāgelio canit̄: apud An
tiochiā medicinę arte egregi⁹: ⁊ apo
ſtolorū Chriſti diſcipul⁹ fuit: poſtea
vſq; ad cōfeſſionē Paulū ſequut⁹ apoſtolū: ſine
crimine in virginitate ꝑmanēs deo maluit ſer‑
uire. Qui ſeptuaginta ⁊ quattuor annos ętatis
agēs: in Bythinia obijt: plen⁹ ſpūſancto. Quo
inſtigāte: ī Achaię partib⁹ euāgeliū ſcribēs grę
cis fidelib⁹: incarnationē dn̄i fideli narratione
oſtēdit: eundēq; ex ſtirpe Dauid deſcēdiſſe mon
ſtrauit. Cui nō īmerito ſcribēdorū actuū aplorū
poteſtas in miniſterio dat̄: vt deo in deū pleno: ⁊
filio ꝑditiōis extincto: oratiōe ab aplis facta ſor
te dn̄icę electiōis numer⁹ cōpleret̄. Sicq; pau‑
lus cōſummationē aplicis actib⁹ daret: quādiu
Actu. 9. a. contra ſtimulū calcitrantē dn̄s elegiſſet. Qđ le
2. tim. 2. a gētib⁹ ⁊ requirētib⁹ deū: breui poti⁹ volui oſtēde
re ſermone: q̄ plixi⁹ aliq̄d faſtidiētib⁹ ꝑdidiſſe:
ſciēs q̄ operantē agricolā oportẽat primū de ſu
is fructib⁹ edere. Quē ita diuina ſubſecuta eſt
gratia: vt nō ſolū corporibus: ſed etiam anima‑
bus eius proficeret medicina.

Acta apoſtolorū beati Lu‑ cę Euangeliſtę. Caput. I.

A PRimum quidem
ſermonē feci de oīb⁹ o Theo
phile: q̄ coepit Ieſus facere
⁊ docere vſq; in diē: q̄ pręci‑
piēs aplis ꝑ ſpm̄ſctm̄: q̄s ele
git: aſſumpt⁹ eſt. Quib⁹ ⁊ p̄‑
buit ſeipm̄ viuū poſt paſſionē ſuā ī multis argu
mētis: ꝑ dies q̄draginta apparēs eis: et loquēs
Luc. 24. b de regno dei. Et ꝯueſcēs p̄cepit eis: ab ieroſoly
mis ne diſcederent: ſed expectarēt ꝓmiſſionē pa
infra. 11. g. et. 19. a. tris: quā audiſtis (inq̄t) ꝑ os meū: q2 ioānes q̄dē
baptizauit aq̄: vos aūt baptizabimini ſpūſancto
nō poſt multos hos dies. Igit̄ q̄ cōuenerāt in‑
terrogabāt eū: dicētes: Dn̄e ſi ī tēpore h̄ reſtitu
es regnū iſrael? Dixit aūt eis: Nō ē veſtrū noſ‑
ſe tēpora vl̄ momēta: q̄ pater poſuit ī ſua ptāte:
ſed accipietis v̄tutē ſupuenietis ſpūſcti ī vos:
⁊ eritis mihi teſtes ī ieruſalē ⁊ ī oī iudęa ⁊ ſama
Luc. 24. a ria: ⁊ vſq; ad vltimū terrę. Et cū hęc dixiſſet: vi
dentibus illis eleuat⁹ eſt: ⁊ nubes ſuſcepit eū ab
oculis eorū. Cūq; intuerent̄ ī cęlū euntē illū: ec‑ B
ce duo viri aſtiterūt iuxta illos ī veſtib⁹ albis: q̄
⁊ dixerūt: Viri Galilęi: q̄d ſtatis aſpiciētes ī cę
lū? Hic Ieſus: q̄ aſſumpt⁹ ē a vobis ī cęlū: ſic ve
niet: quēadmodū vidiſtis eū eūtē ī cęlū. Tūc re‑
uerſi ſunt ieroſolymā a mōte qui vocat̄ oliueti:
qui eſt iuxta ieruſalē ſabbati habens iter. Et cū
introiſſent ī coenaculū: aſcēderūt vbi manebat
petr⁹ ⁊ ioānes ⁊ iacob⁹ ⁊ andreas: philippus et
thomas: bartholomę⁹ ⁊ matthę⁹: iacob⁹ alphęi
⁊ ſymō zelotes ⁊ iudas iacobi. Hi oēs erāt perſe
uerātes vnanimiter ī oratiōe cū mulierib⁹ ⁊ ma
ria matre ieſu ⁊ fratrib⁹ ei⁹. In dieb⁹ illis exur‑ C
gēs petrus ī medio fratrū dixit (erat aūt turba
hoīm ſimul fere cētū vigīti): Viri fratres: opor
tet īpleri ſcripturā: quā p̄dixit ſpūſſanctus ꝑ os
Dauid de Iuda: q̄ fuit dux eorū qui cōprehēde‑
rūt Ieſum: qui cōnumerat⁹ erat ī nobis: ⁊ ſor‑
titus eſt ſortē miniſterij hui⁹. Et hic quidē poſ mar. 25. a.
ſedit agrū de mercede iniquitat̄: ⁊ ſuſpēſus cre
puit medi⁹: ⁊ diffuſa ſunt oīa viſcera ei⁹. Et no‑ D
tū factū eſt oīb⁹ habitātib⁹ ieruſalē: ita vt appel
laretur ager ille lingua eorū acheldemach: hoc
eſt ager ſanguis. Scriptū eſt em̄ ī libro pſalmo‑ Pſal. 98.
rū: Fiat ꝯmemoratio eorū deſerta: ⁊ nō ſit q̄ īha Pſal. 108
bitet ī ea: ⁊ epiſcopatū ei⁹ accipiat alter. Opor‑
tet ḡ ex his vir̄: qui nobiſcū ſunt cōgregati ī oī
tēpore: q̄ ītrauit ⁊ exiuit īter nos dn̄s ieſus: īci‑
piēs a baptiſmate ioānis vſq; ī diē q̄ aſſumpt⁹ ē
a nobis: teſtē reſurrectiōis ei⁹ nobiſcū fieri vnū
ex iſtis. Et ſtatuerūt duos: Ioſeph qui vocabat̄ infra. 4. g
barſabas: q̄ cognominat⁹ eſt iuſtus: ⁊ Mathiā. et. 6. b.
Et orātes dixerūt: Tu dn̄e qui corda noſti oīm
oſtēde quē eleger̄ ex his duob⁹ vnū accipere lo
cū miniſterij huius ⁊ apoſtolatus: de q̄ pręuari
catus eſt Iudas: vt abiret in locū ſuū. Et dede‑
runt ſortes eis. Et cecidit ſors ſup Mathiam:
⁊ annumeratus eſt cum vndecim apoſtolis. II.
ET cū cōplerent̄ dies pētecoſtes: erāt A
oēs pariter ī eodē loco. Et factus eſt
repēte de cęlo ſonus tāq̄ aduenientis
ſpūs vehemētis: ⁊ repleuit totam do
mū: vbi erāt ſedētes. Et apparuerūt illis diſper
titę linguę tāq̄ ignis: ſeditq; ſupra ſingulos eo
rū. Et repleti ſunt oēs ſpūſancto: ⁊ coeperūt lo infra. 4. f.
qui varijs linguis: ꝓut ſpūſſctūs dabat eloqui il et. 19. a.
lis. Erāt aūt ī ieruſalē habitātes iudęi viri reli‑
gioſi: ex om̄i natiōe q̄ ſub cęlo eſt. Facta aūt hac
voce cōuenit multitudo: ⁊ mente cōfuſa eſt: qm̄
audiebat vnuſquiſq; lingua ſua illos loquētes.
Stupebāt aūt oēs: ⁊ mirabant̄: dicētes: Nōne infra eodē
ecce oēs iſti qui loquunt̄: galilęi ſunt? Et q̄mo‑ B
do nos audiuimus vnuſquiſq; linguā nr̄am: in
q̄ nati ſum⁹? Parthi ⁊ medi ⁊ elamitę: ⁊ q̄ habi
tāt meſopotamiā: iudęā: capadociā: pōtū et aſiā
phrygiā ⁊ pāphiliā: ęgyptū: ⁊ ꝑtes libię: q̄ eſt cir
ca cyrenē: ⁊ aduenę romani: iudęi q̄q; et proſeli
thi: cretes ⁊ arabes: audiuim⁹ eos loquētes no
ſtris linguis magnalia dei. Stupebāt aūt oēs: ſupra eodē
⁊ mirabant̄ adinuicē: dicētes: Quidnā vult hoc
eſſe? Alij aūt irridentes dicebāt: q2 muſto pleni
ſunt iſti. Stās aūt petrus cū vndecī eleuauit vo
cē ſuā: ⁊ locut⁹ eſt eis: Viri iudęi: ⁊ q̄ habitatis C
ieruſalē vniuerſi: h̄ vob̄ notū ſit: ⁊ aurib⁹ ꝑcipi
te v̄ba mea. Nō em̄ ſicut vos exiſtimat̄ hi ebrij
ſunt: cū ſit hora diei tertia. Sed h̄ ē: qđ dictū eſt
ꝑ ꝓphetā Ioel: Et erit ī nouiſſimis dieb⁹: dicit Ioel. 2. g.
dn̄s: effundā de ſpū meo ſup oēm carnē. Et ꝓ‑
phetabūt filij vr̄i ⁊ filię vr̄ę: ⁊ iuuenes vr̄i viſiōes
videbunt: et ſeniores vr̄i ſomnia ſomniabūt. Et

quidē ſup ſuos meos ⁊ ancillas meas ī dieb⁹ illis effun-
dā de ſpū meo: ⁊ ꝓphetabūt: ⁊ dabo ꝓdigia ī celo ſurſuꝫ:
⁊ ſigna ī terra deorſum: ſanguinē ⁊ ignē ⁊ vaporē fumi.
Sol cōuertet in tenebras: ⁊ luna in ſanguinē: anteꝗ̄ ve-
Joel. 2. f. niat dies dñi magn⁹ ⁊ manifeſt⁹. Et erit. Oīs qcūqꝫ inuo
cauerit nomē dñi: ſaluus erit. Viri iſraelite audite vba
Joel. 2. g. hec: Jeſum nazarenū virū approbatū a deo ī oīb⁹ vtuti-
D bus ⁊ ꝓdigiis ⁊ ſignis: q̄ fecit de⁹ ꝑ illū ī medio vrī: ſicut
Rom. 10. c infra. 6. f. ſcitis: hūc definito cōſilio ⁊ ꝓſciētia dei traditū ꝑ manus
iniquorū affligētes: interemiſtis. Quē de⁹ ſuſcitauit ſo
lutis dolorib⁹ īferni: iuxta qđ impoſſibile erat teneri illū
infra. 10. d ab eo. Dauid eñi dicit in eum: Prouidebā dñm corā me
Pſal. 15 d ſemꝑ: qm̄ a dextris eſt mihi: ne cōmouear. Propter h̄ le
infra. 13. c. tatū eſt cor meū: ⁊ exultauit ligua mea: īſuꝑ ⁊ caro mea
E reqeſcet ī ſpe. Qm̄ nō derelinqs aīam meā ī inferno: nec
dabis ſctm̄ tuū videre corruptionē. Notas feciſti mihi
vias vite: replebis me iocūditate cū facie tua. Viri frēs:
liceat audēter dicere ad vos de pr̄iarcha Dauid: qm̄ de-
functus eſt: ⁊ ſepult⁹ eſt: ⁊ ſepulchrū ei⁹ eſt apđ nos vſqꝫ
ī hodiernū diē. Propheta igit cū eēt: ⁊ ſciret: q2 iureiu-
rādo iuraſſet illi de⁹: de fructu lūbi eius ſedere ſuꝑ ſedē
eius: ꝓuidēs locutus eſt de reſurrectiōe Chriſti: q2 neqꝫ
3. regū. 2. ſupra. 1. c. derelictus eſt ī inferno: neqꝫ caro ei⁹ vidit corruptionē.
Hūc Jeſum reſuſcitauit de⁹: cui⁹ oēs nos teſtes ſum⁹.
Dextera igit dei exaltatus: ⁊ ꝓmiſſione ſpūſcti accepta
infra. 10. f a pr̄e: effudit h̄ donū: qđ vos videtꝫ ⁊ auditꝫ. Nō eñi Da
F uid aſcēdit ī celos. Dixit aūt ipe: Dixit dñs dño meo: ſe-
de a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos: ſcabellū
pedū tuorū. Certiſſime ſciat ḡ oīs dom⁹ iſrael: q2 ⁊ dñm
cū ⁊ Chriſtū fecit deus: hūc Jeſuꝫ quē vos crucifixiſtis.
His aūt auditꝫ cōpūcti ſunt corde: ⁊ dixerūt ad petrū ⁊
ad reliqs apl'os: Quid faciemus viri frēs? Petrus aūt
ad illos: Pniam: inquit: agite: ⁊ baptizet vnuſquiſqꝫ ve
ſtrū ī noīe ieſu chri ī remiſſionē pctōꝝ vrōꝝ: ⁊ accipietis
donū ſpūſcti. Vobꝫ eñi eſt repromiſſio ⁊ filiis vrīs: ⁊ oī
bus q̄ lōge ſunt: qſcūqꝫ aduocauerit dñs deus nr̄. Aliis
G etiā vbis plurimis teſtificat⁹ ē: ⁊ exhortabat eos: dicēs:
Saluamini a gñatione iſta praua. Qui ḡ receperūt ſer-
monē eius: baptizati ſunt: ⁊ apposite ſunt in die illa aīe
circiter tria millia. Erāt aūt ꝑſeuerātes ī doctrīa apl'oꝝ
infra. 4. g. ⁊ cōicatiōe: fractiōe panis: ⁊ oratiōib⁹. Fiebat aūt oī aīe
timor. Mlta qꝫ ꝓdigia ⁊ ſigna ꝑ apl'os ī ieruſalē fiebāt:
⁊ metus erat magnus ī vniuerſis. Oēs etiā q̄ credebāt:
erāt parit: ⁊ habebāt oīa cōia. Poſſeſſiōes et ſubſtātias
vēdebant: ⁊ diuidebant illa oībus: ꝓut cuiqꝫ opus erat.
Quotidie qꝫ ꝑdurātes vnanimit ī tēplo: ⁊ frāgētes cir
ca domos panē: ſumebāt cibū cū exultatiōe ⁊ ſimplicita
te cordis: collaudātes deū: ⁊ habētes grāꝫ ad oēꝫ plebē.
Dñs aūt augebat qui ſalui fiebāt qtidie in idipſum. III.
A Etrus aūt ⁊ Joānes aſcēdebāt ī tēplū ad ho
rā orōnis nonā. Et qdā vir: q̄ erat claudus ex
Infra. 4. c et. 14. b. vtero mr̄is ſue baiulabat: quē ponebāt qtidie
ad portā tēpli: q̄ dicit ſpecioſa: vt peteret elee
moſynā ab ītroeūtibus ī tēplū. Is cū vidiſſet petrū et io
annē icipiētes ītroire ī tēplū: rogabat vt eleemoſynā ac-
ciperet. Intuēs aūt ī eū petrus cū ioāne dixit: Reſpice
ī nos. At ille ītēdebat ī eos: ſperās ſe aliqd accepturū ab
infra. 9. f. eis. Petrus aūt dixit: Argētū ⁊ aurū nō ē mihi: qđ aūt
habeo: h̄ tibi do. In noīe Jeſu Chriſti nazareni ſurge et
B ambula. Et apphēſa manu eius dextera alleuauit eū: et
ꝓtinus cōſolidate ſunt baſes eius ⁊ plāte: ⁊ exiliēs ſtetit
⁊ ambulabat: ⁊ ītrauit cū illis ī tēplū: ambulās ⁊ exiliēs
⁊ laudās deū. Et vidit oīs ppl's eū ambulātē ⁊ laudantē
deū. Cognoſcebāt aūt illū: qm̄ ipe erat q̄ ad eleemoſynā
ſedebat ad ſpecioſaꝫ portā tēpli. Et īpleti ſunt ſtupore ⁊
ectaſi: ī eo qđ cōtigerat illi. Cū viderēt aūt petrū ⁊ ioan
nē: cucurrit oīs ppl's ad eos ad porticū: q̄ appellat ſalo-
monis: ſtupētes. Vidēs aūt petrus rñdit ad ppl'm: Vi
ri iſraelite: qđ miramini ī h̄: aut nos qđ ītuemini: qſi no
ſtra vtute aut ptāte fecerim⁹ hūc ambulare? De⁹ abraā

⁊ deus iſaac ⁊ de⁹ iacob: deus patrū nroꝝ glificauit filiū E
ſuū Jeſuꝫ: quē vos qdē tradidiſtis: ⁊ negaſtis ante faciē
Pilati: iudicāte illo dimitti. Vos aūt ſctm̄ ⁊ iuſtū nega mat. 27. b
ſtis: ⁊ petiſtis virū homicidā donari vobis: autorē vo vi Mar. 15. a Luc. 23. c
te īterfeciſtis. Quē de⁹ ſuſcitauit a mortuis: cuius nos Joā. 18. g
teſtes ſumus: ⁊ ī fide noīs eius hūc quē vos vidiſtis ⁊ no
ſtis: cōfirmauit nomen eius: ⁊ fides q̄ ꝑ eū eſt: dedit inte
grā ſanitatē iſtā ī cōſpectu oīꝫ vrm. Et nūc fratres ſcio D
qa ꝑ ignorātiā feciſtis: ſicut ⁊ ꝓncipes vrī. Deus aūt q̄ ꝓ Eccle. 17 c
nūciauit ꝑ os oīꝫ ſuoꝝ ꝓphetaꝝ pati Chriſtū ſuū: ſic im Mat. 4. c. Mar. 1. b.
pleuit. Poenitimini igit ⁊ cōuertimini: vt deleant pctā
veſtra: vt cū venerit tēpora refrigerii a ꝯſpectu dñi: ⁊ mi
ſerit eū q̄ ꝓdicatus eſt vobis Jeſum chriſtū: quē oportet
qdē celū ſuſcipe vſqꝫ ī tēpora reſtitutiōis oīꝫ: q̄ locutus
eſt de⁹ ꝑ os ſctōꝝ ſuoꝝ a ſeculo ꝓphetaꝝ. Moyſes qui Deu. 18. c
dē dixit: Qm̄ ꝓphetā ſuſcitabit vobꝫ dñs de⁹ vr de frib⁹ Infra. 7. c
veſtris: taꝗ̄ meipm audietꝫ: iuxta oīa qcūqꝫ locutus fue
rit vobis. Erit aūt oīs aīa: q̄ nō audierit ꝓphetā illū: ex-
terminabit de plebe. Et oēs ꝓphe a Samuel: ⁊ deīceps
q̄ locuti ſunt: annūciauerūt dies iſtos. Vos eſtis filii ꝓ-
phetarū ⁊ teſtamēti: qđ diſpoſuit deus ad pr̄es vr̄os: di-
cēs ad Abraā: Et ī ſeīe tuo bñdicent oēs familie terre. Geñ. 12. a.
Vobis primū deus ſuſcitans filiū ſuū: miſit eū bñdicen
tē vobis: vt cōuertat ſe vnuſquiſqꝫ a nequitia ſua. IIII.
Oquētibus aūt illis ad ppl'm: ſupuenerūt ſa- A
cerdotes: ⁊ magiſtratus tēpli: ⁊ saducei: dolē
tes ꝙ docerēt ppl'm: et annūciarēt ī ieſu reſur
rectionē ex mortuis: ⁊ iniecerūt ī eos manus:
⁊ poſuerūt eos ī cuſtodiā ī craſtinū. Erat aūt iā veſpera.
Multi aūt coꝝ q̄ audierāt vbū: crediderūt: ⁊ factus eſt infra. 5. c.
numerus viroꝝ qnqꝫ millia. Factū ē aūt ī craſtinū: vt cō
gregarent ꝓncipes eoꝝ ⁊ ſeniores ⁊ ſcribe in ieruſalē: et
annas ꝓnceps ſacerdotū ⁊ cayphas ⁊ ioānes ⁊ alexāder
⁊ qtqt erāt de gñe ſacerdotali. Et ſtatuētes eos in me-
dio īterrogabāt: In q̄ vtute: aut ī q̄ noīe feciſtꝫ h̄ vos? B
Tūc Petrus repletus ſpūſctō dixit ad eos: Principes
popl'i ⁊ ſeniores iſrael audite: ſi nos hodie diiudicamur ī
bñfacto hoīs infirmi: in q̄ iſte ſaluus factus eſt: notū ſit
oībus vobꝫ ⁊ oī plebi iſrael: q2 in noīe dñi nr̄i ieſu chriſti
nazareni: quē vos crucifixiſtis: quē de⁹ ſuſcitauit a mor-
tuis: in h̄ iſte aſtat corā vobis ſanus. Hic ē lapis q̄ repro
batus eſt a vobꝫ edificātibus: q̄ factus ē in caput anguli:
et nō eſt in aliq̄ alio ſalus. Nec eñi aliud nomē eſt ſub ce Mat. 21. d mar. 12. a.
lo datū hoībus: in q̄ oporteat nos ſaluos fieri. Vidētes Luc. 20. c
aūt petri ꝯſtātiā ⁊ ioānis: cōperto ꝙ hoīes eēnt ſine lr̄is 1. pet. 1. a.
⁊ idiote: admirabant: ⁊ cognoſcebāt eos: qm̄ cū ieſu fue C
rāt. Hoīem qꝫ vidētes ſtātē cū eis: q̄ curatus fuerat: ni
hil poterāt cōtradicere. Juſſerūt aūt eos foras extra cō
ciliū ſecedere: ⁊ cōferebāt adinuicē: dicētes: Quid facie infra. 5. c.
mus hoībus iſtis? qm̄ quidē notū ſignū factū ē ꝑ eos oī-
bus habitātibus ieruſalē: manifeſtū eſt: et nō poſſumus
negare: ſed ne amplius diuulget in populū: cōminemur D
eis: ne vltra loquant in noīe h̄ vlli hoīꝫ. Et vocātes illos
denūciauerūt: ne oīno loqrent: neqꝫ docerēt in noīe ieſu.
Petrus vo ⁊ ioānes rñdētes dixerūt ad eos: Si iuſtuꝫ
eſt in cōſpectu dei vos potius audire ꝗ̄ deum: iudicate.
Nō eñi poſſumus q̄ vidimus ⁊ audiuim⁹: nō loqui. At infra. 5. a.
illi cōminātes dimiſerūt eos: nō inueniētes qmodo pu
nirēt eos ꝓpt ppl'm: q2 oēs clarificabāt id qđ factuꝫ fue E
rat ī eo qđ acciderat. Annoꝝ eñi erat amplius qdragita
hō: in q̄ factū fuerat ſignū iſtud ſanitatꝫ. Dimiſſi aūt ve
nerūt ad ſuos: ⁊ annunciauerūt eis: quāta ad eos princi
pes ſacerdotū ⁊ ſeniores dixiſſent. Qui cum audiſſent:
vnanimiter leuauerūt vocē ad deū: ⁊ dixerūt: Dñe: tu q̄ ſupra. 3. a.
feciſti celū ⁊ terrā: mare ⁊ oīa q̄ ī eis ſunt: q̄ ſpūſctō ꝑ os
patris nr̄i dauid pueri tui dixiſti: Quare fremuerunt gē Pſal. 2.
tes: ⁊ ppl'i meditati ſunt inania. Aſtiterūt reges terre ⁊
principes cōuenerūt in vnū: aduerſus dñm ⁊ aduerſus
chriſtū eius. Cōuenerunt eñi ve ī ciuitate iſta aduerſus
ſctm̄ puerū tuū ieſum quē vnxiſti: Herodes ⁊ pōtius pi

latus cũ gẽtib⁹ ⁊ ppl'is iſrael facere: q̃ man⁹ tua ⁊ cõſiliũ
ſupra.2.d. infra.19.a tuũ decreuerũt fieri. Et nũc dñe reſpice in minas eoꝝ: ⁊
da ſeruis tuis cũ om̃i fiducia loq̃ vbũ tuũ: in eo ꝙ manũ
tuã extẽdas ad ſanitates ⁊ ſigna et ꝓdigia fieri: ꝑ nomẽ
ſancti filij tui Jeſu. Et cũ orassent: mot⁹ eſt locus: ĩ quo
B erãt cõgregati: ⁊ repleti ſunt oẽs ſpũſctõ: ⁊ loq̃bant̃ ver
bũ dei cũ fiducia. Multitudinis aũt credentiũ erat cor
vnũ ⁊ aĩa vna: nec q̃ſq̃ eoꝝ q̃ poſſidebãt: aliq̃d ſuũ eſſe di
cebãt: ſed erãt illis oĩa cõia. Et vtute magna reddebãt
apoſtoli teſtimoniũ reſurrectiõis Jeſu chriſti dñi nr̃i: et
gratia magna erat in oĩb⁹ illis. Neq; em̃ q̃ſq̃ egẽs erat
ſupra.2.g inter illos. Quotq̃t em̃ poſſeſſores agroꝝ aut domorũ:
erãt vẽdentes: afferebãt p̃cia eoꝝ q̃ vẽdebant: ⁊ ponebãt
ante pedes apl'oꝝ. Diuidebat̃ aũt ſingulis: prout cuiq;
ſupra.1.b. op⁹ erat. Joſeph aũt q̃ cognoĩat⁹ ẽ barnabas ab apl'is:
qđ eſt interp̃tatũ fili⁹ cõſolationis: leuites: cipri⁹ gñe: cũ
haberet agrũ: vẽdidit eũ: ⁊ attulit p̃ciũ: ⁊ poſuit ante pe
A Ir aũt quidã noĩe Ananias cũ (des apl'oꝝ. V.
ſaphyra vxore ſua vẽdidit agrũ: ⁊ fraudauit de
p̃cio agri cõſcia vxore ſua: ⁊ afferẽs partẽ q̃ndã
ad pedes apl'oꝝ poſuit. Dixit aũt petr⁹ ad ananiã: Ana
nia: cur tẽtauit ſathanas cor tuũ: mentiri te ſpũiſctõ: et
fraudari de p̃cio agri? Nõne manẽs tibi manebat: et ve
nundatũ in tua erat ptãte? Quare poſuiſti in corde tuo
hãc rẽ? Nõ es mẽtit⁹ hoĩb⁹: ſ; deo. Audiẽs aũt ananias
hec vba: cecidit ⁊ expirauit. Et fact⁹ eſt timor magnus
B ſuꝑ oẽs q̃ audierũt. Surgẽtes aũt iuuenes amouerunt
eũ: ⁊ efferẽtes ſepelierũt. Factũ eſt aũt q̃ſi horarũ triuni
ſpaciũ: ⁊ vxor ip̃i⁹ neſciẽs qđ factũ fuerat: introiuit. Di
xit aũt ei Petrus: Dic mihi mulier: ſi tãti agrũ vẽdidi
ſtis. At illa dixit: Etiã tãti. Petrus aũt ad eã: Quid v
tiq; cõuenit vobis tẽtare ſpm̃ dñi? Ecce pedes eoꝝ q̃ ſe
pelierũt virũ tuũ ad oſtiũ: ⁊ efferẽt te. Cõfeſtim cecidit
ante pedes ei⁹: ⁊ expirauit. Intrãtes aũt iuuenes: inue
nerũt illã mortuã: ⁊ extulerũt: ⁊ ſepelierũt ad virũ ſuũ.
Et factus eſt timor magn⁹ ĩ vniuerſa eccl'ia: ⁊ in oẽs qui
audierũt hec. Per manus aũt apl'oꝝ fiebãt ſigna et ꝓdi
gia multa in plebe. Et erãt vnanimit̃ oẽs in porticu ſalo
C monis. Ceteroꝝ aũt nemo audebat ſe cõiungere illis: ſ;
magnificabat eos ppl's. Magis aũt augebat̃ credẽtiũ ĩ
dño multitudo viroꝝ ac mulierũ: ita vt in plateas eijce
rẽt infirmos: ⁊ ponerẽt in lectulis ac grabatis: vt veniẽ
te Petro ſaltẽ vmbra illi⁹ obũbraret quẽq̃ illoꝝ: et libe
ſupra.4.a.c. infra.12.a rarẽtur oẽs ab ĩfirmitatib⁹ ſuis. Cõcurrebat aũt ⁊ mul
titudo vicinarũ ciuitatũ ieruſalẽ: afferentes egros ⁊ ve
D xatos a ſpiritib⁹ ĩmũdis: q̃ curabant̃ oẽs. Exurgẽs aũt
princeps ſacerdotũ: ⁊ oẽs q̃ cũ illo erãt (q̃ eſt hereſis ſadu
ceorũ) repleti ſunt zelo: ⁊ iniecerũt manus in apl'os: ⁊ po
ſuerũt eos in cuſtodia publica. Angelus aũt dñi ꝑ noctẽ
aperiẽs ianuas carcer; ⁊ educẽs eos dixit: Ite: ⁊ ſtãtes
loq̃mini in tẽplo plebi oĩa vba vite huius. Qui cũ audi
ſent: intrauerũt diluculo in tẽpliũ: ⁊ docebãt. Adueniẽs
aũt p̃nceps ſacerdotũ ⁊ qui cũ eo erãt: cõuocauerunt cõ
ſupra.16. ciliũ: ⁊ oẽs ſeniores filioꝝ iſrael: ⁊ miſerũt ad carcerẽ: vt
adducerent̃. Cu; aũt veniſſent miniſtri: et apto carcere
E nõ ĩueniſſent illos: reuerſi nũciauerunt: dicẽtes: Carce
rẽ quidẽ inuenimus clauſum cum om̃i diligẽtia: ⁊ cuſto
des ſtãtes ante ianuas. Aperiẽtes aũt neminẽ int⁹ inue
nimus. Ut autẽ audierũt hos ſmones magiſtrat⁹ tẽpli
⁊ p̃ncipes ſacerdotũ: ambigebãt de illis: q̃dnã fieret. Ad
ueniẽs aũt quidã nũciauit eis: q; ecce viri q̃s poſuiſtis ĩ
carcerẽ: ſunt in tẽplo ſtãtes ⁊ docẽtes ppl'm. Tunc abijt
magiſtratus cũ miniſtris: ⁊ adduxit illos ſine vi. Time
bãt em̃ populũ: ne lapidarent̃. Et cu; adduxiſſent illos:
ſtatuerũt ĩ ꝯcilio. Et ĩterrogauit eos p̃nceps ſacerdotũ
dicẽs: Precipiẽdo p̃cepim⁹ vobis: ne doceretis in noĩe
iſto: ⁊ ecce repleſtis ieruſalẽ doctrina vr̃a: ⁊ vult; intro
ducere ſuꝑ nos ſanguinẽ hoĩs iſti⁹. Rñdẽs aũt Petr⁹
ſupra.4.d ⁊ apl'i dixerũt: Obedire oportet deo mag; q̃ hoĩb⁹. De⁹
F patrũ nr̃oꝝ ſuſcitauit Jeſum: quẽ vos interemiſtis: ſu
ſpẽdẽtes in ligno. Hũc p̃ncipẽ ⁊ ſaluatorẽ de⁹ exaltauit
dextera ſua ad dandã poenitẽtiã iſrael ⁊ remiſſionẽ pec
catorũ. Et nos ſum⁹ teſtes hoꝝ vboꝝ: ⁊ ſpũſſctũs: quẽ
dedit de⁹ oĩb⁹ obediẽtib⁹ ſibi. Hec aũt cũ audiſſent: diſ
ſecabãtur: ⁊ cogitabãt ĩterficere illos. Surgẽs aũt q̃dã
in cõcilio phariſe⁹: noĩe Gamaliel legiſdoctor honorabi
lis vniuerſe plebi: iuſſit foras ad breue homines fieri: di
xitq; ad illos: Uiri iſraelite: attẽdite vobis ſuꝑ hoĩbus infra.22.a
iſtis: q̃d acturi ſit;. Ante hos em̃ dies extitit Theudas: ſupra.4.e.
dicẽs ſe eſſe aliquẽ: cui cõſenſit numer⁹ viroꝝ circiter q̃ ſupra.2.c.
dringẽtoꝝ: q̃ occiſus eſt: ⁊ oẽs quicũq; credebãt ei: diſſi
pati ſunt: ⁊ redacti ad nihilũ. Poſt hunc extitit Judas B
galile⁹ in dieb⁹ ꝓfeſſiõis: ⁊ auertit populũ poſt ſe: ⁊ ipſe
perijt: ⁊ oẽs q̃tq̃t cõſenſerunt ei: diſperſi ſunt. Et nunc
itaq; dico vobis: diſcedite ab hoĩbus iſtis: et ſinite illos.
Qm̃ ſi eſt ex hoĩbus cõſiliũ h̃ aut opus: diſſoluet̃: ſi vo ex
deo ẽ: nõ poterit; diſſoluere illđ: ne forte ⁊ deo repugna
re videamini. Cõſenſerũt aũt illi: ⁊ cõuocãtes apl'os ce
ſis denunciauerũt: ne omĩno loq̃rent̃ in noĩe Jeſu: ⁊ dimi
ſerũt eos. Et illi quidẽ ibãt gaudẽtes a cõſpectu cõcilij:
q̃m digni habiti ſunt ꝓ noĩe Jeſu cõtumeliã pati. Om̃i
autẽ die non ceſſabãt in tẽplo ⁊ circa domos docentes ⁊
euangelizantes Jeſum Chriſtum. VI.
A IN dieb⁹ aũt illis: creſcẽte numero diſcipuloꝝ: fa
ctũ eſt murmur grecoꝝ aduerſus hebreos: eo ꝙ
deſpicerent̃ ĩ miniſterio q̃tidiano vidue eoꝝ. Cõ
uocãtes aũt duodec ĩ multitudinẽ diſcipuloꝝ: dixerũt:
Nõ ẽ equũ nos derelinq̃re vbũ dei: ⁊ miniſtrare mẽſis.
Conſiderate ḡ fratres viros ex vobis boni teſtimonij ſe
ptẽ: plenos ſpũſctõ ⁊ ſapiẽtia: q̃s ꝯſtituam⁹ ſuꝑ h̃ opus.
B Nos vo orõni ⁊ miniſterio vbi inſtantes erim⁹. Et pla
cuit ſmo corã oĩ multitudine. Et elegerũt Stephanũ:
virũ plenũ fide ⁊ ſpũſctõ: ⁊ Philippũ: ⁊ Prochorũ: ⁊ Ni
canorẽ: ⁊ Timonẽ: ⁊ Parmenã: ⁊ Nicolaũ aduenã an
tiochenũ. Hos ſtatuerũt ante cõſpectũ apl'oꝝ: ⁊ orãtes ſupra.1.d.
impoſuerũt eis man⁹. Et vbũ dñi creſcebat: ⁊ multipli
cabatur numerus diſcipuloꝝ in ieruſalẽ valde. Multa
C etiã turba ſacerdotũ obediebat fidei. Stephan⁹ aũt ple
nus gr̃a ⁊ fortitudine faciebat ꝓdigia ⁊ ſigna magna in
D populo. Surrexerũt aũt quidã de ſynagoga: q̃ appella
batur libertinoꝝ: ⁊ cyrenenſiũ: ⁊ alexãdrinoꝝ: ⁊ eoꝝ qui infra.6.d.
erãt a cilicia ⁊ aſia: diſputãtes cũ Stephano: ⁊ nõ pote
rãt reſiſtere ſapiẽtie ⁊ ſpiritui q̃ loq̃bat̃. Tũc ſubmiſerũt
viros: qui dicerẽt ſe audiuiſſe eũ dicẽtẽ vba blaſphemie
in moyſen ⁊ deu;. Cõmouerunt itaq; plebẽ ⁊ ſeniores ⁊
ſcribas: ⁊ ꝯcurrẽtes rapuerũt eũ: ⁊ adduxerũt ĩ cõciliũ:
⁊ ſtatuerũt falſos teſtes q̃ dicerẽt: Hõ iſte nõ ceſſat loq̃
verba aduerſus locũ ſctm̃ ⁊ legẽ. Audiuim⁹ em̃ eũ dicẽ
tẽ: q̃m Jeſus nazarenus h̃ deſtruet locũ iſtũ: et mutabit
traditiões: q̃s tradidit nobis moyſes. Et intuẽtes eu;
oẽs qui ſedebãt in cõcilio viderunt faciẽ eius tanq̃ faciẽ
A Dixit aũt p̃nceps ſacerdotũ: ſi hec (angeli. VII.
ita ſe haberẽt. Qui ait: Uiri frẽs et p̃res audi
te: De⁹ glorie apparuit p̃ri nr̃o Abrae: cũ eſſet
in meſopotamia: p̃uſq̃ moraret̃ ĩ charrã: ⁊ dixit ad illũ:
Exi de terra tua ⁊ de cognatiõe tua: ⁊ veni in terrã: quã Gen.12.a.
mõſtrauero tibi. Tunc exijt de terra chaldeoꝝ: ⁊ habita
uit in charrã. Et inde poſtq̃ mortuus eſt p̃r ei⁹ trãſtulit
illũ in terrã iſtã: in q̃ nunc vos habitatis. Et nõ dedit il
li hereditatẽ in ea: nec paſſum pedis: ſed repromiſit da
re illi eã in poſſeſſionẽ: ⁊ ſemini eius poſt ip̃m: cu; nõ ha
beret filiũ. Locutus eſt aũt ei deus: q; erit ſemẽ tuũ ac Gen.15.c.
cola in terra aliena: ⁊ ſeruitute eos ſubijciẽt: ⁊ male tra
ctabũt eos annis q̃dringẽtis triginta: ⁊ gẽtẽ cui ſeruie
rint: iudicabo ego: dicit domin⁹. Et poſt hec exibunt ⁊ B
ſeruiẽt mihi in loco iſto. Et dedit illi teſtamẽtũ circũci
ſionis. Et ſic genuit Iſaac: ⁊ circũcidit eũ die octaua: ⁊ Gen.37.f. Sap.10.c
Iſaac Jacob: ⁊ Jacob duodecim p̃triarchas. Et patri
arche emulãtes Joſeph vẽdiderunt in egyptum: ⁊ erat
de⁹ cũ eo. Et eripuit eũ ex oĩb⁹ tribulatiõib⁹ ei⁹: ⁊ dedit

ei gratiā ⁊ ſapiētiā ī cōſpectu Pharaonis reg egypti:
Geñ.42.c et cōſtituit eū ꝑpoſitū ſup egyptū ⁊ ſup oēm domū ſuā.
Venit aūt fames ī vniuerſaꝫ egyptū ⁊ chanaan: ⁊ tribu
latio magna: ⁊ non inueniebāt cibos pſes nři. Cū audiſ
ſet aūt Jacob eſſe frumētū ī egypto: miſit pſes nřos pꝛi
mū: ⁊ ī ſecūdo cognitꝰ eſt Joſeph a fratribꝰ ſuis: ⁊ mani
Geñ.46.d feſtatū eſt pharaoni genꝰ eius. Mittēs aūt Joſeph ac
E cerſiuit Jacob patrē ſuū ⁊ oēm cognationē ſuā in aīabꝰ
ſeptuagita qnqꝫ. Et deſcēdit Jacob in egyptū: ⁊ defun
ctus eſt ipe ⁊ pſes noſtri. Et trāſlati ſunt in ſychē: ⁊ po
ſiti in ſepulchꝛo: qđ emit Abꝛaā ꝓcio argēti a filijs emoꝛ
filij ſychē. Cū aūt appꝛopinqret tēpꝰ ꝓmiſſiōis: quā cō
feſſus erat deꝰ Abꝛae: creuit populꝰ: et multiplicatꝰ eſt
Exodi.1.a in egypto: qaduſqꝫ ſurrexit aliꝰ rex in egypto: q nō ſcie
Exodi.2.a bat ioſeph. Hic circūueniēs genꝰ noſtrū: afflixit patres
noſtros: vt exponerēt infantes ſuos: ne viuificarent. Eo
dē tēpoꝛe natꝰ eſt Moyſes: ⁊ fuit gratꝰ deo: q nutritus
eſt tribꝰ mēſibꝰ ī domo pſis ſui. Expoſito aūt illo ſuſtu
Ibidem b lit eū filia Pharaonis: et nutriuit eū ſibi in filiū. Et eru
ditus eſt Moyſes omī ſapiētia egyptioꝝ: et erat potēs
in vbis ⁊ in opibꝰ ſuis. Cū aūt ipleret ei qdraginta an
noꝝ tēpus: aſcēdit ī coꝛ eius: vt viſitaret fratres ſuos fi
lios iſrael. Et cū vidiſſet quēdā iniuriā patientē vindica
uit illū: ⁊ fecit vltionē ei: q iniuriā ſuſtinebat ꝑcuſſo egy
D ptio. Exiſtimabat aūt intelligere fratres: qm̄ deꝰ ꝑ ma
nū ipiꝰ daret ſalutē illis. At illi nō intellexerunt. Sequē
ti vo die apparuit illis litigātibꝰ: ⁊ recōciliabat eos ī pa
ce: dicēs: Viri: fratres eſtis: vt qđ nocetis alterutrum?
Qui aūt iniuriā faciebat pximo: repulit eū dicēs: Quis
Ibidem. c te cōſtituit pꝛincipē ⁊ iudicē ſup nos? Nunqđ interfice
Luc.12.b. re me tu vis: queadmodū īterfeciſti heri egyptiū? Fugit
autē moyſes in vbo iſto: ⁊ factus eſt aduena in terra ma
dian: vbi gñauit filios duos. Et expletis annis qdragin
ta: apparuit illi in deſerto mōtis Syna angelus in igne
flāme rubi. Moyſes autē vidēs admiratꝰ eſt viſuꝫ. Et
accedēte illo vt cōſideraret: facta eſt ad eū vox dñi dicēs:
Exodi.3 b Ego ſum deꝰ patrū tuoꝝ: deus Abꝛaā: deꝰ Iſaac: et deꝰ
Ioſue.5 d Jacob. Tremefactꝰ autē moyſes: nō audebat cōſidera
E re. Dixit aūt illi dñs: Solue calciamētū pedū tuoꝝ. Lo
cus enī in q ſtas: terra ſctā eſt. Vidēs vidi afflictionē po
puli mei: q eſt in egypto: ⁊ gemitū eoꝝ audiui: ⁊ deſcēdi
liberare eos. Et nūc veni: ⁊ mittā te ī egyptū. Hūc moy
Deu.18.c. ſen: quē negauerūt: dicētes: Quis te cōſtituit ꝑncipē et
ſupꝛa.35 d iudicē? hunc deus ꝑncipē ⁊ redēptoꝛē miſit cū manu an
geli: q apparuit illi in rubo. Hic eduxit illos: faciēs ꝓdi
gia ⁊ ſigna in terra egypti: ⁊ in rubꝛo mari: ⁊ in deſerto:
annis qdraginta. Hic eſt Moyſes: q dixit filijs Iſrael:
Pꝛophetā ſuſcitabit vobis deus de fratribꝰ vřis: tanqꝫ
meipſum audietis. Hic eſt: q fuit ī eccleſia in ſolitudine
cū angelo: q loqbat ei in mōte Syna ⁊ cū patribꝰ nřis: q
accepit vba vite dare nobis. Cui noluerunt obedire pa
Exo.32.a tres veſtri: ſed repulerūt ⁊ auerſi ſunt coꝛdibꝰ ſuis ī egy
ptū: dicētes ad Aaron: Fac nobis deos: qui ꝓcedāt nos.
Moyſi enī huic q eduxit nos de terra egypti: neſcimus
quid factū ſit ei. Et vitulū fecerūt in diebꝰ illis: ⁊ obtule
runt hoſtiā ſimulachꝛo: ⁊ letabant in opibꝰ manuū ſua
rū. Cōuertit autē deꝰ: ⁊ tradidit eos ſeruire militie ce
Amos.5 g li: ſicut ſcriptū eſt in libꝛo ꝓphetaꝝ: Nunquid victimas
aut hoſtias obtuliſtis mihi annis qdraginta in deſerto
domus iſrael? Et ſuſcepiſtis tabernaculū moloch: ⁊ ſydꝰ
dei veſtri rēphā. Figuras qs feciſtis adoꝛare eas: ⁊ trāſ
ferā vos trās babylonē. Tabernaculū teſtimonij fuit cū
F patribꝰ nřis ī deſerto: ſicut diſpoſuit illis deꝰ: loquēs ad
Exo.25.d moyſen: vt faceret illud ſm̄ foꝛmā: quā viderat. Qđ ⁊ in
Heb.8.b. duxerūt ſuſcipiētes pſes nři cū ieſu ī poſſeſſiōe gētiū: qs
expulit deus a facie patrū noſtroꝝ vſqꝫ in diebꝰ Dauid.
Qui inuenit gratiā ante deū: ⁊ petijt: vt inueniret taber
naculum deo iacob. Salomō autē edificauit illi domū.
Sed nō excelſus in manufactis habitat: ſicut ꝑ ꝓphetā
Eſa.66.a dicit: Celū mihi ſedes ē: terra aūt ſcabellū pedū meoꝝ.

Quā domū edificabitis mihi: dicit dñs: aut qs locus re
quietionis mee eſt? Nōne manꝰ mea fecit hec oīa? Du B
ra ceruice ⁊ incircūciſis coꝛdibꝰ ⁊ auribꝰ vos ſemꝑ ſpūi
ſancto reſtitiſtis: ſicut pſes vři: ita ⁊ vos. Quē ꝓphetaꝝ
nō ſunt ꝑſecuti patres vři? Et occiderunt eos: q ꝓnūcia
bāt de aduētu iuſti: cuiꝰ vos nunc ꝓditoꝛes ⁊ homicide
fuiſtis: qui accepiſtis legē in diſpoſitiōe angeloꝝ: ⁊ nō cu
ſtodiſtis. Audiētes autē hec: diſſecabant coꝛdibꝰ ſuis: ⁊ ſupꝛa.6.d
ſtridebāt dētibꝰ in eū. Cuꝫ aūt eſſet plenus ſpū ſctō: in
tēdens in celuꝫ vidit gloꝛiā dei: ⁊ Jeſum ſtātē a dextris
virtutis dei. Et ait: Ecce video celos aptos: ⁊ filiū hoīs
ſtantē a dexteris vtutis dei. Exclamātes autē voce ma 3.reg.21.d
gna cōtinuerunt aures ſuas: ⁊ impetū fecerūt vnanimi
ter in eū. Et eijciētes eū extra ciuitatē: lapidabāt. Et te
ſtes depoſuerūt veſtimēta ſua ſecus pedes adoleſcētis:
q vocabat Saulus: ⁊ lapidabāt Stephanū inuocantē:
⁊ dicētē: Dñe Jeſu ſuſcipe ſpm̄ meū. Poſitis aūt geni
bus clamauit voce magna: dicens: Dñe: ne ſtatuas illis
hoc pctm̄: quia neſciunt quid faciunt. Et cum hoc dixiſ
ſet: obdoꝛmiuit in domino. VIII.

Saulus autē erat cōſentiēs neci eiꝰ. Facta eſt A
aūt in illa die ꝑſecutio magna in eccleſia: que
erat ieroſolymis: ⁊ oēs diſperſi ſunt ꝑ regio
nes iudee ⁊ ſamarie ꝓter aploſ. Curauerunt
autē Stephanū viri timoꝛati: ⁊ fecerunt planctum ma
gnum ſup eū. Saulus aūt deuaſtabat eccleſiā ꝑ domos: infra.9.a.
intrās ⁊ trahēs viros ac mulieres tradebat in cuſtodiā.
Igit qui diſperſi erāt: ꝑtrāſibāt euāgelizātes vbuꝫ dei.
Philippꝰ autē deſcēdēs ī ciuitatē ſamarie: ꝓdicabat il
lis Chꝛiſtū. Intēdebāt autē turbe his: q a philippo di
cebant: vnanimiter audiētes ⁊ vidētes ſigna q faciebat. B
Multi enī eoꝝ q habebāt ſpūs immūdos: clamātes vo
ce magna exibāt: multi autem paralytici ⁊ claudi curati
ſunt. Factū eſt ergo gaudiū magnū in illa ciuitate. Vir aūt
quidā noīe Symō: q ante fuerat in ciuitate magus: ſe
ducēs gentē ſamarie: dicēs ſe eſſe aliquē magnū: cui au
ſcultabāt oēs a minimo vſqꝫ ad maximuꝫ: dicētes: Hic C
eſt vtꝰ dei: q vocat magna. Attēdebāt autē euꝫ: pꝛopter
qđ multo tēpoꝛe magicis ſuis demētaſſet eos. Cuꝫ vo
credidiſſent philippo euāgelizāti de regno dei: in noīe ie
ſu chꝛiſti baptizabant viri ac mulieres. Tunc ſymō ⁊ ipe
credidit. Et cū baptizatus eſſet adherebat philippo: vi
dēs etiā ſigna ⁊ virtutes maximas fieri: ſtupēs admira
batur. Cū autē audiſſent apři: q erāt in ieroſolymis: qꝛ
recepiſſet ſamaria vbuꝫ dei: miſerunt ad eos petrū ⁊ io
annē. Qui cuꝫ veniſſent oꝛauerunt ꝓ ipis: vt acciperēt
ſpm̄ ſctm̄. Nōduꝫ enī in quēqꝫ illoꝝ venerat: ſed baptiza
ti tm̄ erāt in noīe dñi Jeſu. Tunc imponebāt manus ſu
per illos: ⁊ accipiebāt ſpm̄ ſctm̄. Cuꝫ vidiſſet autē ſymō
qa ꝑ impoſitionē manus aploꝝ daret ſpūſſctūs: obtulit D
eis pecuniā: dicēs: Date ⁊ mihi hāc ptātē: vt cuicūqꝫ im
poſuero manꝰ: accipiat ſpm̄ ſctm̄. Petrus autē dixit ad
eū: Pecunia tua tecuꝫ ſit in ꝑditionē: qm̄ donū dei exiſti
maſti pecunia poſſideri. Non eſt enī tibi pars neqꝫ ſoꝛs
in ſermone iſto. Coꝛ enī tuū nō eſt rectū coꝛā deo. Poe
nitētiā itaqꝫ age ab hac neqtia tua: ⁊ roga deū: ſi foꝛte re
mittat tibi hec cogitatio coꝛdis tui. In felle enī amari
tudinis: ⁊ obligatiōe iniquitatis video te eſſe. Rñdens
autē ſymon dixit: Pꝛecamini vos pꝛo me ad dñm: vt ni E
hil veniat ſup me hoꝝ q dixiſtis. Et illi quidē teſtificati
⁊ locuti vbuꝫ dñi redibāt ieroſolymā: ⁊ multis regiōibꝰ
ſamaritanoꝝ euāgelizabāt. Angelꝰ aūt dñi locutꝰ eſt ad
philippū: dicēs: Surge: ⁊ vade cōtra meridianū ad viā:
que deſcēdit ab ieruſalem in gazam: hec eſt deſerta. Et
ſurgēs abijt. Et ecce vir ethiops eunuchus potēs can
dacis regine ethiopū: q erat ſup oēs gazas eiꝰ: venerat
adoꝛare in ieruſalē: ⁊ reuertebat ſedēs ſupꝛa currū ſuū:
legēſqꝫ Eſaiā ꝓphetā. Dixit aūt ſpūs philippo: Accede
⁊ adiunge te ad currū iſtū. Accurrēs aūt philippꝰ: audi
uit eū legentē Eſaiā ꝓphetā. Et dixit: Putas ne itelli F

Eſa.53.c. gis q̄ legis? Qui ait: Et q̄modo poſſum: ſi nō aliq̄s oſtē
derit mihi? Rogauitq; philippū: vt aſcēderet: 7 ſederet
ſecū. Loc⁹ aūt ſcripturę quā legebat erat h̄: Tanq̄ ouis
ad occiſionē duct⁹ ē: 7 ſicut agnus corā tōdēte ſe ſine vo
ce nō aperuit os ſuū. In humilitate iudiciū ei⁹ ſublatū
eſt. Gñationē ei⁹ q̄s enarrabit? Qm̄ tollet̃ de terra vita
ei⁹. Rn̄dēs aūt eunuch⁹ dixit philippo: Obſecro te: de
quo ꝓpheta dicit h̄? De ſe: an de alio aliq̄? Aperiēs autē
G Philippus os ſuū: 7 incipiēs a ſcriptura iſta euāgeliza-
infra.10.g. uit illi Jeſum. Et dū irēt ꝑ viā: venerūt ad quādā aquā.
Et ait eunuchus: Ecce aq̄. Quis ꝓhibet me baptizari?
Dixit autē philippus: Si credis ex toto corde: licet. Et
reſpōdēs ait: Credo filiū dei eſſe Jeſum chriſtū. Et iuſ
ſit ſtare currū. Et deſcēderūt vterq; in aquā philipp⁹ et
eunuch⁹: 7 baptizauit eū. Cū aūt aſcendiſſet de aq̄: ſpūs
dn̄i rapuit philippū: 7 ampli⁹ nō vidit eū eunuch⁹. Ibat
eñ ꝑ viā ſuā gaudēs. Philipp⁹ aūt inuētus eſt ī azoto.
Et ꝑtrāſiēs euāgelizabat ciuitatibus cūctis: donec ve-
A S Aulus aūt ſpirans adhuc (niret cęſareā. IX.
infra.22.a minarū et cedis in diſcipulos dn̄i: acceſſit ad
ſupra.8.a principē ſacerdotū: 7 petijt ab eo ep̄las in da-
maſcū ad ſynagogas: vt ſi q̄s inueniſſet huius
vię viros ac mulieres: vinctos ꝑduceret in ieruſalē. Et
cū iter faceret: ꝯtigit vt appropinq̄ret̃ damaſco. Et ſubi
to circūfulſit eū lux de cęlo: 7 cadēs in terrā: audiuit vo
cē dicentē ſibi: Saule: Saule: q̄d me ꝑſequeris? Qui di
infra.22.b xit: Quis es dn̄e? Et ille: Ego ſum Jeſus: quē tu perſe
queris. Durū eſt tibi cōtra ſtimulum calcitrare. Et tre
mēs ac ſtupēs dixit: Dn̄e: q̄d me vis facere? Et dn̄s ad
eū: Surge: 7 ingredere ciuitatē: 7 ibi dicet̃ tibi: quid te
B oporteat facere. Viri aūt illi q̄ comitabant̃ cū illo ſtabāt
ſtupefacti: audientes quidē vocē: neminē aūt videntes.
Surrexit aūt Saulus de terra: aptiſq; oculis nihil vide
bat. Ad man⁹ aūt illū trahētes: introduxerūt damaſcū.
Et erat ibi tribus dieb⁹ nō vidēs: 7 nō mādūcauit: neq;
bibit. Erat aūt quidā diſcipul⁹ damaſci noīe Ananias.
Et dixit ad illū ī viſu dn̄s: Anania. Et ille ait: Ecce ego
dn̄e. Et dn̄s ad eū: Surge: 7 vade ī vicū: q̄ vocat̃ rectus:
7 q̄re ī domo iudę ſaulū noīe tharſenſem. Ecce eñ orat.
Et vidit virū Ananiā noīe introeuntē: 7 imponentē ſibi
manus: vt viſum recipiat. Reſpōdit aūt ananias: Dn̄e:
audiui a multis de viro h̄: quāta mala fecerit ſc̄tis tuis ī
C ieruſalē. Et h̄ habet ꝑtātē a ꝑncipib⁹ ſacerdotū: alligan
di oēs q̄ inuocāt nomē tuū. Dixit aūt ad eū dn̄s: Vade:
q̄m vas electiōis eſt mihi iſte: vt portet nomē meū corā
gētibus 7 regibus 7 filijs iſrael. Ego eñ oſtēdā illi quan
ta oporteat eū ꝓ noīe meo pati. Et abijt ananias: 7 ītro-
iuit in domū: 7 imponēs ei manus: dixit: Saule frater:
dn̄s Jeſus miſit me: q̄ apparuit tibi ī via: q̄ veniebas: vt
videas: 7 īplearis ſpū ſc̄tō. Et cōfeſtim ceciderūt ab ocu
D lis eius tanq̄ ſquamę: 7 viſum recepit. Et ſurgēs baptiza
tus eſt. Et cū accepiſſet cibum: cōfortatus eſt. Fuit aūt
cū diſcipulis: qui erāt Damaſci: ꝑ dies aliq̄t. Et ꝯtinuo
ingreſſus in ſynagogas ꝑ̄dicabat Jeſum: q̄m h̄ eſt filius
dei. Stupebāt aūt oēs qui eū audiebāt: 7 dicebāt: Non-
ne hic eſt: qui expugnabat ī ieruſalē eos qui īuocabāt no
mē iſtud? Et huc ad hoc venit: vt vinctos illos duceret
E ad principes ſacerdotū. Saulus aūt multo mag̃ cōua-
leſcebat: 7 cōfundebat iudęos: qui habitabāt Damaſci:
affirmās q̄m hic eſt Chriſtus. Cū aūt implerentur dies
multi: cōſiliū fecerūt in vnū iudęi: vt eū interficerēt. No
tę aūt factę ſunt ſaulo inſidię eoꝝ: cuſtodiebāt aūt 7 por
tas die ac nocte: vt eū interficerēt. Accipiētes aūt eū di-
ſcipuli eius nocte per murū dimiſerunt eū: ſubmittētes
in ſporta. Cū aūt veniſſet in ieruſalē: tētabat ſe iungere
diſcipulis: 7 oēs timebāt eū: nō credētes q̄ eſſet diſcipu
lus. Barnabas aūt apphēſum illū duxit ad ap̄los: 7 nar
rauit illis: q̄modo ī via vidiſſet dn̄m: 7 q̄ locutus eſt ei:
7 q̄modo in Damaſco fiducialiter egerit in noīe Jeſu.
Et erat cū illis intrās et exiens in Jeruſalē: fiducialiter
agens in noīe dn̄i. Loquebat̃ q̄q; gētibus: 7 diſputabat
cū grecis: illi aūt quęrebāt occidere eū. Qd cū cognouiſ F
ſent fratres: deduxerūt eū Cęſareā: 7 dimiſerunt Thar
ſum. Eccleſia quidē ꝑ totā iudęā 7 galilęā 7 ſamariā ha
bebat pacē: 7 ędificabat̃ ambulās ī timore dn̄i: 7 cōſola-
tione ſancti ſpūs replebat̃. Factū eſt aūt: vt Petrus: dū ſupra.3.a
trāſiret vniuerſos: deueniret ad ſanctos: qui habitabāt
Lyddę. Inuenit aūt ibi hoīem quēdam noīe Aeneā: ab
annis octo iacentē in grabato: qui erat paralyticus. Et
ait illi Petrus: Aenea: ſanet te dn̄s Jeſus chriſt⁹. Sur
ge: 7 ſterne tibi. Et cōtinuo ſurrexit. Et viderūt eū oēs G
qui habitabāt Lyddę 7 Saronę: qui cōuerſi ſunt ad do
minū. In Joppe aūt fuit q̄dā diſcipula noīe Tabita: q̄
interꝑ̄tata dicit̃ Dorcas. Hęc erat plena operib⁹ bonis
7 eleemoſynis: q̄s faciebat. Factū eſt aūt in diebus illis:
vt infirmata moreret̃. Quā cū lauiſſent: poſuerūt eā in
coenaculo. Cū aūt ꝓpe eſſet Lydda ab Joppe: diſcipuli
audiētes q̄ petr⁹ eſſet in ea: miſerunt duos viros ad eū:
rogātes: ne pigriteris venire vſq; ad nos. Exurgēs aūt
Petrus venit cū illis. Et cū aduenſſet: duxerūt illū in
coenaculū: 7 circūſteterunt illū oēs viduę flētes: 7 oſten
dentes ei tunicas et veſtes: quas faciebat illis Dorcas.
Eiectis aūt oībus foras: petrus ponēs genua orauit:
7 cōuerſus ad corp⁹ dixit: Tabita ſurge. At illa aperuit
oculos: 7 viſo petro reſedit. Dās aūt illi manū erexit eā.
Et cū vocaſſet ſanctos 7 viduas: aſſignauit eā viuā. No
tum aūt factū eſt per vniuerſam Joppen: 7 crediderunt
multi ī dn̄o. Factū eſt aūt: vt dies multos moraretur in
Joppe apud Symonem quendā coriarium. X.
C Ir aūt quidā erat in Cęſarea noīe Corneli⁹ A
cēturio cohortis: q̄ dicit̃ italica: religioſus et
timens deū cū oī domo ſua: faciēs eleemoſy
nas multas plebi: 7 dep̄cās deū ſemꝑ. Is vi
dit ī viſu manifeſte: q̄ſi hora diei nona: angelū dei intro-
euntē ad ſe: 7 dicētē ſibi: Corneli. At ille ītuēs eū: timo
re correptus dixit: Quis es dn̄e? Dixit aūt illi: Orōnes Tho.12.
tuę 7 eleemoſynę tuę aſcēderunt in memoriā ī cōſpectu
dei. Et nunc mitte viros in Joppen: 7 accerſi Symonē
quendā: qui cognominat̃ Petrus. Hic hoſpitat̃ apud
ſymonē quendā coriariū: cuius eſt domus iuxta mare.
Hic dicet tibi: quid te oporteat facere. Et cum diſceſſiſ infra.11.a.
ſet angelus qui loquebat̃ illi: vocauit duos domeſticos
ſuos: 7 militē metuētē dn̄m: ex his qui illi parebāt. Qui B
bus cū narraſſet oīa: miſit illos ī ioppē. Poſtera autē
die: iter illis faciētibus 7 appropinquātib⁹ ciuitati: aſcē
dit petr⁹ ī ſuꝑiora: vt oraret circa horā ſextā. Et cū eſu-
riret: voluit guſtare. Parātibus aūt illis cecidit ſuꝑ eū
mētis exceſſus. Et vidit cęlū apertū: 7 deſcēdens vas q̄d
dā velut lintheū magnū q̄ttuor initijs ſubmitti de cęlo
in terrā: in q̄ erāt oīa q̄drupedia 7 ſerpētia terrę 7 vola-
tilia cęli. Et facta eſt vox ad eū: Surge petre: occide et C
mādūca. Ait aūt petr⁹: Abſit dn̄e: q̄ nunq̄ mādūcaui oē
cōe 7 īmūdū. Et vox iterū ſecūdo ad eū: Qd de⁹ purifica
uit: tu cōe ne dixer̃. Hoc autē factū eſt ꝑ ter. Et ſtatī re
ceptū eſt vas ī cęlū. Et dū ītra ſe hęſitaret petr⁹: quidnā
eſſet viſio quā vidiſſet: ecce viri qui miſſi erāt a cornelio:
inq̄rētes domū ſymonis aſtiterūt ad ianuā. Et cū vocaſ
ſent: interrogabāt: ſi ſymō: q̄ cognoīat̃ petr⁹: illic habe-
ret hoſpitiū. Petro aūt cogitāte de viſiōe: dixit ſpūs ei:
Ecce viri tres q̄runt te. Surge itaq;: 7 deſcēde: 7 vade
cum eis: nihil dubitās: q̄ ego miſi illos. Deſcēdēs autē D
petr⁹ ad viros dixit: Ecce ego ſum quē q̄ritis. Quę cau
ſa eſt: ꝓpter quā veniſtis? Qui dixerūt: Cornelius cētu-
rio vir iuſt⁹: 7 timēs deū: 7 teſtimoniū habēs ab vniuer-
ſa gēte iudęoꝝ: reſpōſū accepit ab angelo ſc̄tō: accerſiri
te in domum ſuā: et audire verba abs te. Introducens Luce.2.d
ergo eos recepit hoſpitio. Sequenti autem die ſurgens
ꝓfectus eſt cum illis: et quidā ex fratribus ab Joppe co
mitati ſunt eū. Altera aūt die ītroiuit cęſareā. Corneli⁹
vo expectabat illos: cōuocat̃ cognat̃ ſuis 7 neceſſarijs

amicis. Et factũ eſt cũ introiſſet petr⁹: obuius venit ei
E corneli⁹: 7 ꝓcidẽs ad pedes eius adorauit eũ. Petrus
vo eleuauit eũ dicẽs: Surge: 7 ego ipſe hõ ſum. Et lo-
q̃ns cũ illo intrauit: 7 inuenit multos q̃ cõuenerãt: dixit
q; ad illos: Vos ſcit{is} quõ abhoĩatũ ſit viro iudeo cõiũ-
gi: aut accedere ad alienigenã. Sed mihi oñdit de⁹ ne
minẽ cõmunẽ aut imũdũ dicere hoĩez. Propter qđ ſi-
ne dubitatiõe veni accerſit⁹. Interrogo ob quã cauſaz
accerſiſtis me. Et cornelius ait: A nudiuſq̃rta die vſq;
ad hãc horã orãs erã hora nona ĩ domo mea: et ecce vir
ſtetit ante me ĩ veſte cãdida: 7 ait: Corneli exaudita eſt
oratio tua: et eleemoſyne tue cõmemorate ſunt ĩ cõſpe
ctu dei. Mitte ḡ ĩ ioppẽ: 7 accerſi ſymonẽ q̃ cognoĩat
F petr⁹: hic hoſpitat in domo ſymonis coriarij iuxta ma
Rom.2.b re. Cõfeſtim ergo miſi ad te: 7 tu benefeciſti veniẽdo:
Ephe.6.b Nũc ergo oẽs nos ĩ cõſpectu tuo adſumus audire oĩa
Colo.3.d. q̃cũq; tibi p̃cepta ſunt a dño. Apiens aũt petr⁹ os ſuuz
dixit: In veritate cõperi: q2 nõ eſt pſonaꝝ acceptor de-
us: ſed in oĩ gẽte q̃ timet eũ 7 opat iuſtitiã: acceptus eſt
illi. Verbũ miſit de⁹ filijs iſrael: annũciãs pacẽ p ieſuz
chriſtũ: hic eſt oĩm dñs. Vos ſcitis qđ factũ eſt verbũ p
Sup.1.a. vniuerſaz iudeã. Incipiẽs eñi a galilea poſt baptiſmũ:
qđ p̃dicauit ioãnes ieſuz a nazareth: quõ vnxit eũ deus
Sup.2.c. ſpũſctõ 7 v̄tute: q̃ ptranſijt bñfaciẽdo 7 ſanãdo oẽs op
p̃ſſos a diabolo: qm̃ de⁹ erat cũ illo. Et nos teſtes ſum⁹
oĩm q̃ fecit in regiõe iudeoꝝ 7 ieruſalez: quẽ occiderũt
ſuſpẽdẽtes ĩ ligno. Hũc deus ſuſcitauit tertia die: 7 de
dit eũ manifeſtũ fieri nõ oĩ ppl'o: ſed teſtibus p̃ordina-
t{is} a deo: nob{is} q̃ mãducauim⁹ 7 bibim⁹ cũ illo: poſtq̃ re
G ſurrexit a mortuis. Et p̃cepit nobis p̃dicare populo et
teſtificari: q2 ipſe eſt q̃ cõſtitut⁹ eſt a deo iudex viuoꝝ 7
mortuoꝝ. Huic oẽs ꝓphete teſtimoniũ phibẽt remiſſi
onẽ pctõꝝ accipe p nomẽ ei⁹: oẽs q̃ credũt ĩ eũ. Adhuc
loq̃nte petro verba hec: cecidit ſpũſctũs ſuper oẽs q̃ au
diebãt v̄bũ. Et obſtupuerũt ex circũciſiõe fideles q̃ ve
nerãt cũ petro: q2 7 in natiões gr̃a ſpũ ſſancti effuſa eſt.
Sup.8.g. Audiebãt eñi illos loq̃ntes lĩguis: 7 magnificãtes deũ
Tũc rñdit petrus: Nũq̃d aquaz q̃s phibere põt: vt nõ
baptizent hi qui ſpm̃ſctm̃ acceperũt ſicut 7 nos? Et iuſ
ſit eos baptizari in nomine ieſu chriſti. Tunc rogaue-
runt eum: vt maneret apud eos aliq̃t diebus. XI.
A Udierũt aũt apl'i 7 frẽs qui erãt in iudea: qm̃
7 gẽtes receperũt verbũ dei. Cũ aũt aſcendiſ
ſet petr⁹ ieroſolymã: diſceptabãt aduerſus il-
lũ qui erãt ex circũciſiõe dicẽtes: Quare introiſti ad vi
ros p̃putiũ hñtes: 7 mãducaſti cũ illis? Incipiẽs autẽ
Sup.10.a petrus exponebat illis ordinẽ dicẽs: Ego erã in ciuita
te ioppe orãs: 7 vidi in exceſſu mẽtis mee viſionẽ: De-
ſcendẽs vas q̃ddã velut lintheũ magnũ: q̃tuor initijs
ſubmitti de celo: 7 venit vſq; ad me. In qđ intuẽs cõſi-
derabam: 7 vidi q̃drupedia terre: 7 beſtias 7 reptilia 7
B volatilia celi. Audiui autẽ 7 vocẽ dicentẽ mihi: Surge
petre: occide 7 manduca. Dixi aũt: Neq̃q̃ dñe: q2 cõe
aut ĩmũduz nũq̃ introiuit in os meũ. Rñdit autẽ vox
ſcđo de celo: Que de⁹ mũdauit: tu ne cõe dixer{is}. Hoc
aũt factũ eſt p ter: 7 recepta ſunt oĩa rurſuz in celũ. Et
ecce viri tres cõfeſtĩ aſtiterũt in domo in q̃ eraz: miſſi a
ceſarea ad me. Dixit aũt ſpũs mihi: vt irẽ cũ illis nihil
heſitãs. Venerunt aũt mecũ 7 ſex frẽs iſti: 7 ingreſſi ſu
mus in domũ viri. Narrauit aũt nobis quõ vidiſſet an
Joan.1.d. gelũ in domo ſua ſtãtẽ 7 dicentẽ ſibi: Mitte in ioppẽ 7
Sup.10.c accerſi ſymonẽ qui cognoĩat petrus: qui loq̃t tibi v̄ba
infra.9.a. in q̃bus ſaluus eris tu 7 vniuerſa domus tua. Cũ autẽ
C coepiſſez loq̃ cecidit ſpũs ſctũs ſup eos: ſicut 7 in nos ĩ
initio. Recordatus ſuz aũt verbi dñi ſicut dicebat: Jo
annes qdẽ baptizauit aq̃: vos aũt baptizabimini ſpũſan
cto. Si ergo eãdẽ gr̃az dedit illis deus ſicut 7 nobis: q̃
credidimus in dñm ieſuz chriſtũ: ego quis erã q̃ poſſem
prohibere deũ? His auditis tacuerũt: 7 glorificauerũt
deũ dicẽtes: Ergo 7 gentibus poenitentiã dedit deus

ad vitã. Et illi quidẽ q̃ diſpſi fuerant a tribulatiõe q̃ fa
cta fuerat ſub ſtephano: pambulauerũt vſq; ad phoeni
cẽ: 7 cyprũ 7 antiochiã nemini loq̃ntes verbũ: niſi ſolis
iudeis. Erãt aũt quidã ex eis viri cyprij 7 cyrenei: q̃ cũ
introiſſent antiochiã loq̃bant 7 ad grecos annũciãtes
dñm ieſuz. Et erat manus dñi cũ eis: multuſq; nume-
r⁹ credẽtiũ ꝯuerſus eſt ad dñm. Peruenit aũt ſmo ad D
aures eccl'ie q̃ erat ieroſolymis ſup iſtis: 7 miſerũt bar
nabã vſq; ad antiochiã. Qui cũ pueniſſet 7 vidiſſet gra
ciã dei: gauiſus eſt: 7 hortabat oẽs in ꝓpoſito cordis p
manere in dño: q2 erat vir bon⁹ 7 plenus ſpũſctõ 7 fide.
7 appoſita eſt multa turba dño. Profect⁹ eſt aũt thar
ſuz: vt q̃reret ſaulũ. Quẽ cũ ĩueniſſet pduxit antiochiã
Et annũ totuz cõuerſati ſunt ibi in eccleſia: 7 docuerũt
turbã multã: ita vt cognoĩarent p̃muz antiochie diſci-
puli chriſtiani. In his aũt dieb⁹ ſupuenerũt ab ieroſo- infra.22.b
lymis ꝓphete antiochiã. Et ſurgẽs vn⁹ ex eis noĩe aga
bus: ſignificat p ſpm̃ famẽ magnã futurã ĩ vniuerſo or
be terraꝝ: q̃ facta eſt ſub claudio. Diſcipli aũt prout q̃ſ
q; habebat ꝓpoſuerũt in miniſteriũ mittere habitãtib⁹
ĩ iudea fratribus. Qđ 7 fecerũt mittẽtes ad ſeniores p
E Odẽ aũt tpe (manus barnabe 7 ſauli. XII A
miſit herodes rex manus: vt affligeret q̃ſdã de
eccleſia. Occidit aũt iacobũ 7 frẽm ioãnis gla
dio. Vidẽs aũt q2 placeret iudeis appoſuit apphẽdere
7 petrũ. Erãt aũt dies azimoꝝ. Quẽ cuz apphẽdiſſet
miſit in carcerẽ: tradẽſq; q̃tuor q̃ternionibus militũ
ad cuſtodiẽduz: volẽs poſt paſcha ꝓducere eũ ppl'o. Et
petr⁹ quidẽ ſeruabat ĩ carcere: oratio aũt fiebat ſine in
termiſſiõe ab eccleſia ad deũ ꝓ eo. Cuz aũt productur⁹
eſſet euz herodes: in ipſa nocte erat petr⁹ dormiẽs ĩter
duos milites: vinctus cathen{is} duab⁹. Et cuſtodes an Sup.5.d.
te oſtiũ cuſtodiebãt carcerẽ. Et ecce angel⁹ dñi aſtitit infra.16.e
7 lumẽ refulſit ĩ habitaculo: pcuſſoq; latere petri: exci B
tauit eũ dicẽs: Surge velociter. Et ceciderũt cathene
de manib⁹ ei⁹. Dixit aũt angel⁹ ad eũ: Precĩgere 7 cal
cia te caligas tuas. Et fecit ſic. Et dixit illi: Circũda ti
bi veſtimẽtũ tuũ: 7 ſeq̃re me. Et exiẽs ſeq̃bat eũ: 7 neſ-
ciebat: q2 verũ eſſet qđ fiebat p angelum. Exiſtimabat
aũt ſe viſuz videre. Trãſeuntes aũt primã et ſecũdã cu
ſtodiã: venerunt ad portã ferreã: q̃ ducit ad ciuitatẽ: q̃
vltro apta eſt eis. Et exeũtes ꝓceſſerũt vicuz vnũ: et cõ
tinuo diſceſſit angelus ab eo. Et petr⁹ ad ſe reuerſus
dixit: Nũc ſcio vere q2 miſit dñs angelũ ſuuz: 7 eripuit
me de manu herodis: 7 de oĩ expectatiõe plebis iudeo
rũ. Cõſideranſq; venit ad domũ marie matr{is} ioann{is} q̃
cognoĩatus eſt marcus: vbi erãt multi cõgregati 7 orã
tes. Pulſante autẽ eo ad oſtiũ ianue: ꝓceſſit puella ad
videndũ noĩe rhode. Et vt cognouit vocẽ petri: p̃ gau C
dio nõ apuit ianuã: ſ; introcurrẽs nũciauit ſtare petrũ
ante ianuã. At illi dixerũt ad eã: inſanis. Illa aũt affir
mabat ſic ſe habere. Illi autẽ dicebãt: Angelus ei⁹ eſt.
Petrus aũt pſeuerabat pulſans. Cũ autẽ aperuiſſet infra.26.f
oſtiuz: viderunt eũ 7 obſtupuerũt. Annuẽs aũt eis ma
nu vt tacerent: narrauit quõ dñs eduxiſſet euz de car-
cere. Dixitq;: Nunciate iacobo 7 fratribus hec. Et e-
greſſus abijt in aliũ locũ. Facta autẽ die erat nõ parua
turbatio inter milites: quidnã factũ eſſet de petro. He
rodes autẽ cũ requiſiſſet eũ: 7 nõ inueniſſet: inq̃ſitiõe fa
cta de cuſtodibus: iuſſit eos duci: deſcendẽſq; a iudea ĩ
ceſareã: ibi cõmoratus eſt. Erat autẽ iratus tyrijs 7 ſy D
donijs. At illi vnanimes venerũt ad eũ. Et pſuaſo bla-
ſto qui erat ſup cubiculũ regis poſtulabãt pacem: eo q̃
alerẽtur regiones eorum ab illo. Statuto autem die
herodes veſtitus veſte regia: ſedit pro tribunali: 7 con
cionabatur ad eos. Populus autem acclamabat dei
voces et non hominis. Confeſtim autem percuſſit
eum angelus domini: eo q̃ non dediſſet honorem deo
7 cõſumptus a vermibus expirauit. Verbũ autem dñi
creſcebat 7 multiplicabat. Barnabas aũt 7 ſaulus re-

uerſi ſunt ab Jeroſolymꝫ expleto miniſterio:aſſumpto
ioanne:qui cognominatus eſt Marcus. XIII

A Erant aũt in eccleſia q̄ erat Antiochię ꝓphe
te ⁊ doctores:in q̄bus Barnabas ⁊ ſymon qui
vocabaṫ niger:⁊ Lucius cyrenenſis ⁊ manahē
qui erat herodis tetrachę collactaneus:⁊ ſaulus. Mi
C niſtrãtibus autē illis dño: ⁊ ieiunantibꝰ dixit illis ſpũſ
ſanctus:Segregate mihi Saulũ ⁊ barnabã ĩ opus ad
qḋ aſſumpſi eos. Tũc ieiunãtes ⁊ orãtes imponẽteſq̃
eis manus dimiſerũt illos.Et ipſi quidē miſſi a ſpũſan
cto:abierũt Seleuciã:⁊ inde nauigauerũt Cyprũ:⁊ cũ
veniſſent ſalaminã prędicabãt verbũ dei in ſynagogꝫ iu
deoꝝ. Habebãt autē Joãnē in miniſterio. Et cũ ꝑam
bulaſſent vniuerſam inſulã:vſq̃ ad paphũ:inuenerunt
quēdã virũ magũ pſeudoꝓphetã iudęũ: cui nomē bari
eu:qui erat cuʒ ꝓcõſule ſergio paulo viro prudẽte. Hic
accerſitis barnaba ⁊ Paulo deſiderabat audire verbũ
dei. Reſiſtebat aũt illis clymas magus:ſic em̃ interp̄
B taṫ nomē eius:quęrens auertere ꝓcõſulē a fide. Sau
lus aũt q̃ ⁊ paulus repletus ſpũſancto intuēs in euʒ di
xit:O plene oĩ dolo ⁊ oĩ fallacia fili diaboli:inimice oĩs
iuſtitię:nõ deſinꝫ ſubuertere vias dñi rectas:⁊ nunc ec
ce manꝰ dñi ſup te:⁊ eris cęcus nõ vidēs ſolē vſq̃ ad tē
pus.Et cõfeſtim cecidit in eũ caligo ⁊ tenebrę:⁊ circũi
ens q̃rebat qui ei manũ daret. Tunc ꝓcõſul cũ vidiſſet
factũ: credidit admirãs ſup doctrina dñi. Et cuʒ a pa
pho nauigaſſet paulus: ⁊ q̃ cũ eo erãt:venerũt Pergē
pamphilię. Joãnes aũt diſcedēs ab eis: reuerſus eſt ie
C roſolymã. Jlli vero ꝑtranſeuntes pergen: venerũt An
tiochiã piſidię:⁊ ĩgreſſi ſynagogã die ſabbatorũ ſederũt
Poſt lectionē aũt legis ⁊ ꝓphetaꝝ:miſerũt principes
ſynagogę ad eos dicẽtes: Viri fratres:ſi quis eſt in vo
bꝫ ſmo exhortatiõis ad plebē dicite. Surgēs aũt pau
lus manu ſilentiũ indicēs ait: Viri iſraelitę ⁊ qui time
tis deuʒ audite.Deus plebis iſrael elegit p̄res noſtros
⁊ plebē exaltauit cuʒ eſſent incolę in terra ęgypti:et in
brachio excelſo eduxit eos ex ea: ⁊ ꝑ q̃draginta annorũ
tēpus mores eoꝝ ſuſtinuit in deſerto. Et deſtruēs gē
tes ſeptē in terra canaã:ſorte diſtribuit eis terrã eoꝝ
q̃ſi poſt q̃dringētos ⁊ quinq̃gita annos:⁊ poſt hęc de
1.reg.8.a. dit iudices vſq̃ ad ſamuel ꝓphetã. Et exĩde poſtulaue
rũt regē:⁊ dedit illis ſaul filiũ Cis virũ ḋ tribu benia
D min:annis q̃draginta.Et amoto illo ſuſcitauit illꝭ Da
uid regē: cui ⁊ teſtimoniũ ꝑhibēs dixit: Jnueni dauid
filiũ ieſſę virũ ſm̃ cor meũ:q̃ faciet oēs voluntates me
1.reg.16.a as. Huius deus ex ſemine ſm̃ ꝓmiſſioneʒ eduxit iſrael
ſaluatorē ieſum p̄dicante ioãne:ante faciē aduentus ei
us:baptiſmũ poenitẽtię oĩ pp̃lo iſrael. Cũ ĩpleret aũt
Mar.1.a. Joãnes curſum ſuũ dicebat:Quē me arbitramini eſſe
Joan.1.d. nõ ſum ego:ſed ecce venit poſt me:cuius nõ ſum dignꝰ
calciamẽta pedũ ſoluere. Viri fratres:filij gñis abraaʒ
⁊ qui in vobis timẽt deũ: vobis verbũ ſalutꝫ huius miſ
Jnfra.15.d ſuʒ eſt. Qui em̃ habitabãt ieruſalē ⁊ principes eius hũc
Luc.23.c ignorãtes:⁊ voces prophetaꝝ:q̃ ꝑ oē ſabbatuʒ legunṫ:
Jnfra.3.c. iudicãtes impleuerũt. Et nullã cauſaʒ mortis inuenie
E tes in eo:petierũt a pilato vt ĩterficerẽt eũ. Cũ cõſum
maſſent oĩa q̃ de eo ſcripta erãt: deponẽtes eũ de ligno
poſuerũt eũ in monumẽto. Deus aũt ſuſcitauit eum a
mortuis tertia die:qui viſus eſt ꝑ dies multos his q̃ ſi
mul aſcēderãt cũ eo de galilęa in ieruſalē: qui vſq̃ nũc
ſunt teſtes eiꝰ ad plebē. Et nos vobis annũciamꝰ eaʒ q̃
ad patres nr̃os repromiſſio facta eſt:qm̃ hãc deus adi
pleuit filijs veſtris: reſuſcitãs ieſum: ſicut ⁊ in pſalmo
Pſal.2. ſecũdo ſcriptũ eſt:Filius meꝰ es tu:ego hodie genui te
Heb.1.d. Qḋ aũt ſuſcitauit eũ a mortuis:amplius iã nõ reuerſu
Pſal.15. ruʒ in corruptionē ita dixit:Q2 dabo vobis ſctã dauid
Sup.2.d fidelia. Jdeoq̃ ⁊ alibi dicit: Nõ dabis ſanctũ tuũ vide
F re corruptionē. Dauid em̃ in ſua gñatione cũ admini
ſtraſſet volũtati dei dormiuit:⁊ appoſitꝰ eſt ad prēs ſu
os:⁊ vidit corruptionē. Quē vo deꝰ ſuſcitauit a mor
tuis nõ vidit corruptionē. Notũ igiṫ ſit vobꝫ viri frēs
q2 ꝑ hunc vobis remiſſio pctõꝝ annunciaṫ ab oĩbus: q̃
bus nõ potuiſtis in lege moyſi iuſtificari. Jn hoc oĩs q̃
credit iuſtificaṫ. Videte ergo ne ſuꝑueniat vobꝫ qḋ di
ctũ eſt in ꝓphetis: Videte ꝯtēptores ⁊ admiramini et Abac.1.b.
diſꝑgimini: q2 opus operor ego in diebus vr̃is:opꝰ qḋ
nõ creditꝫ ſi quis enarrauerit vobꝫ. Exeuntibus aũt il
lis:rogabant vt ſequẽti ſabbato loq̃renṫ ſibi verba hęc.
Cũq̃ dimiſſa eſſet ſynagoga:ſecuti ſunt multi iudęo
rũ:⁊ colentiũ deũ aduenaꝝ paulũ ⁊ barnabã:q̃ loq̃ntes
ſuadebãt eis:vt ꝑmanerẽt in gratia dei. Sequẽti vero
ſabbato pene vniuerſa ciuitas cõuenit: audire vbũ dei
Videntes aũt turbas iudęi repleti ſunt zelo:⁊ cõtradi B
cebãt his q̃ a paulo dicebanṫ blaſphemãtes. Tũc cõſtã
ter paulus ⁊ barnabas dixerũt: Vobꝫ oportebat p̄mũ
loqui vbũ dei:ſed qm̃ repellitis illḋ: ⁊ indignos vos iu
dicatꝫ ęternę vitę:ecce cõuertimur ad gẽtes. Sic em̃ p̄
cepit nobꝫ dñs. Poſui te in lumē gẽtibus:vt ſis ĩ ſalu Eſa.40.b
tē vſq̃ ad extremũ terrę. Audiẽtes autē gẽtes:gauiſę
ſunt:⁊ glorificabãt vbuʒ dñi. Et crediderũt q̃tq̃t erãt
p̄ordinati ad vitã ęternã. Diſſeminabaṫ aũt verbũ dñi
ꝑ vniuerſaʒ regionē. Judęi autē cõcitauerũt mulieres
religioſas ⁊ honeſtas ⁊ primos ciuitatꝫ: ⁊ excitauerũt
ꝑſecutionē ĩ paulũ ⁊ barnabã:⁊ eiecerunt eos de finibꝰ
ſuis. At illi excuſſo puluere pedũ in eos venerũt iconiũ Mat.10.c
Diſcipuli q̃q̃ replebanṫ gaudio ⁊ ſpũſancto. XIIII. Mar.6.b. Luce.9.a.

A Factũ eſt autē in iconio: vt ſimul introirẽt ſyna
gogã iudęoꝝ: et loq̃renṫ ita vt crederet iudę
oꝝ et gręcoꝝ copioſa multitudo. Qui vero in
creduli fuerũt iudęi ſuſcitauerunt aĩas gentiuʒ aduer
ſus frēs. Multo igiṫ tp̃e demorati ſunt fiducialiṫ agē Sup.6.c.
tes in dño teſtimoniũ ꝑhibẽte verbo gratię ſuę: dãte ſi
gna ⁊ ꝓdigia fieri ꝑ manꝰ eoꝝ. Diuiſa eſt aũt multitu
do ciuitatꝫ:⁊ q̃dã q̃dē erãt cũ iudęis:quidã vo cũ apo
ſtolis. Cũ aũt factꝰ eſſet ĩpetus gentiliũ:⁊ iudęoꝝ cuʒ
principicibꝰ ſuis: vt cõtumelijs afficerẽt: ⁊ lapidarent
eos:intelligẽtes ꝯfugerũt ad ciuitates lycaonię lyſtrã
⁊ derbē:⁊ vniuerſaʒ in circuitu regionē:⁊ ibi euãgelizã
tes erãt. Et cõmota eſt oĩs multitudo in doctrina eoꝝ
Paulus aũt ⁊ barnabas morabanṫ lyſtris. Et quidã B
vir lyſtrꝫ ĩfirmus pedibꝰ ſedebat claudus ex vtero ma ſupra.3.a. et.4.a.
trꝫ ſuę:q̃ nunq̃ ambulauerat. Hic audiuit paulũ loq̃n
tē. Qui intuitus eſt eũ:⁊ vidēs q2 fidē haberet vt ſaluꝰ
fieret:dixit magna voce:Surge ſup pedes tuos rectꝰ.
Et exiliuit ⁊ ãbulabat. Turbę aũt cũ vidiſſent qḋ fece
rat paulus:leuauerũt vocē ſuã lycaonice dicentes:Dij
ſimiles facti hoĩbus deſcenderũt ad nos. Et vocabant
barnabã iouē:paulũ vero mercuriuʒ: qm̃ ipſe erat dux
vbi. Sacerdos q̃q̃ iouis q̃ erat ante ciuitatē thauros C
⁊ coronas ante ianuas afferēs cũ populis volebat ſacri
ficare. Qḋ vbi audierũt apoſtoli barnabas ⁊ paulꝰ cõ
ſciſſis tunicꝫ ſuis:exilierũt in turbas clamãtes ⁊ dicen
tes:Viri quid hęc facitis? Et nos mortales ſumus: ſi Pſa.145
miles vobꝫ hoĩes annũciãtes vobꝫ: ab his vanis cõuer Apo.14.b
ti ad deũ viuũ:qui fecit cęlũ ⁊ terrã:mare ⁊ oĩa q̃ in eis infra.17.f
ſunt: q̃ in p̄teritꝫ gñatiõibus dimiſit oēs gẽtes ĩgredi
vias ſuas. Et quidē nõ ſine teſtimonio ſemetipſuʒ reli
q̃t bñfaciēs de cęlo dãs pluuias et tp̃a fructifera:ĩplēs
cibo ⁊ lętitia corda eoꝝ. Et hęc dicẽtes: vix ſedauerũt
turbas ne ſibi ĩmolarẽt. Suꝑuenerũt aũt q̃dã ab antio
chia ⁊ iconio iudęi:⁊ ꝑſuaſis turbꝫ:lapidãteſq̃ paulũ
traxerũt extra ciuitatē ęſtimãtes eũ mortuũ eſſe. Cir D
cũdãtibꝰ aũt eũ diſciplis:ſurgēs intrauit ciuitatē:⁊ po
ſtera die ꝓfectus eſt cũ barnaba in derbē. Cũq̃ euãge
lizaſſent ciuitati illi ⁊ docuiſſent multos:reuerſi ſunt li
ſtrã ⁊ iconiã ⁊ antiohiã cõfirmãtes aĩas diſcipuloꝝ:ex
hortãteſq̃ vt ꝑmanerẽt ĩ fide:⁊ qm̃ ꝑ multas tribulati
ones oportet nos intrare in regnum dei. Et cũ conſti
tuiſſent illis ꝑ ſingulas eccleſias p̄ſbyteros ⁊ oraſſent
cũ ieiũatiõibꝰ:cõmēdauerũt eos dño ĩ quē crediderũt

Trāſeunteſq; pſidiā venerunt in Pamphiliā: ⁊ loquē
tes verbū dn̄i in pergen: deſcenderūt in Athaliā. Et in
de nauigauerūt antiochiā vnde erāt traditi gratię dei ī
opus qd̄ cōpleuerūt. Cū aūt veniſſent ⁊ cōgregaſſent
eccleſiā: retulerunt quanta feciſſet deus cū illis: ⁊ quia
aperuiſſet gentibus oſtiā fidei. Moꝛati ſunt autē tem
pus non modicum cum diſcipulis. XV.
A Gala.5.a. Et quidē deſcēdētes de iudęa docebāt fratres
q2 niſi circūcidamini ſm̄ moꝛē moyſi: nō pote
ſt[?] ſaluari. Facta ergo ſeditiōe nō minima pau
lo ⁊ barnabę aduerſus illos ſtatuerūt: vt aſcenderent
Paul⁹ ⁊ Barnabas ⁊ quidā alij ex alijs ad apoſtolos
⁊ pꝛeſbyteros in ieruſalē ſup hac queſtiōe. Illi ergo de
ducti ab eccleſia ptranſibāt phoenicē et ſamariā narrā
tes cōuerſionem gentiū: ⁊ faciebāt gaudiū magnū oī
b⁹ fratrib⁹. Cū aūt veniſſent Jeroſolymā ſuſcepti ſunt
ab eccl'ia et apoſtolis ⁊ ſenioꝛib⁹ annūciātes quāta de⁹
B feciſſet cū illis. Surrexerūt aūt quidā de hęreſi phariſę
oꝛū q̄ crediderūt dicētes: q2 opoꝛtet circūcidi eos: p̄ci
pere q̄q; ſeruare legē moyſi. Cōuenerūtq; apoſtoli et
ſenioꝛes videre de verbo hoc. Cū aūt magna conq̄ſitio
fieret: ſurgēs petrus dixit ad eos: Uiri fratres vos ſci
tis qm̄ ab antiq̄s diebus deus ī nobis elegit p os meū
audire gentes verbū euangelij ⁊ credere: qui nouit coꝛ
da deus teſtimoniū phibuit: dans illis ſpiritū ſanctū:
ſicut ⁊ nobis: ⁊ nihil diſcreuit inter nos ⁊ illos: fide pu
C rificans coꝛda eoꝛū. Nunc ergo q̄d tentatis deū impo
nere iugū ſup ceruices diſcipuloꝛū: qd̄ neq; nos: neq;
patres noſtri poꝛtare potuimus? Sed per gratiā dn̄i
noſtri ieſu chꝛiſti credimus ſaluari queadmodū et illi.
Tacuit autē oīs multitudo: ⁊ audiebant Barnabā et
Paulū narrantes quāta deus feciſſet ſigna ⁊ pdigia ī
gentibus p eos. Et poſtq̄ tacuerunt: rn̄dit Jacobus:
dicens: Uiri fratres audite me: Symon narrauit quē
admodū pꝛimū de⁹ viſitauit ſumere ex gentibus ppl'm
nomini ſuo: ⁊ huic cōcoꝛdāt verba pphetarū: ſicut ſcri
Amos.9.c D ptū eſt: Poſt hęc reuertar ⁊ reędificabo tabernaculū
dauid: qd̄ decidit: ⁊ dirupta eius reędificabo: ⁊ erigā il
lud: vt requirāt cęteri hoīm dn̄m: et oēs gentes ſuper
quas inuocatū eſt nomē meū: dicit dn̄s faciēs hęc. No
tum a ſęculo eſt dn̄o opus ſuū. Propter qd̄ ego iudico
nō inquietari eos: qui ex gentibus cōuertunt̄ ad deū:
ſed ſcribere ad eos: vt abſtineāt ſe a cōtaminatiōibus ſi
Supra.13 b mulachꝛoꝝ: ⁊ foꝛnicatiōe: ⁊ ſuffocat[?] ⁊ ſanguie. Moy
ſes em̄ a tēpoꝛibus antiq̄s habet in ſingulis ciuitatib⁹
q̄ eū pꝛędicent in ſynagogis vbi p oē ſabbatū legitur.
Tūc placuit apoſtolis ⁊ ſenioꝛib⁹ cū oī eccleſia eligere
viros ex eis: ⁊ mittere Antiochiā cū Paulo ⁊ barnaba
E Judā q̄ cognoīabat̄ barſabas: ⁊ Sylā viros pꝛimos in
fratribus ſcribētes p manus eoꝝ. Apoſtoli ⁊ ſenioꝛes
fratres: his q̄ ſunt antiochię ⁊ Syꝛię ⁊ cilicię fratrib⁹
ex gentibus ſalutē. Qm̄ audiuimus q2 quidā ex nobis
exeuntes turbauerūt vos verbis: euertētes aīas vr̄as:
q̄bus nō mādauimus: placuit nobis collect[?] in vnū eli
gere viros: ⁊ mittere ad vos cū chariſſimis noſtris bar
naba ⁊ paulo hoībus: q̄ tradiderūt aīas ſuas p noīe do
mini noſtri ieſu chꝛiſti. Miſimus ergo Judā ⁊ Sylā:
q̄ ⁊ ipſi vobis v̄bis referrēt eadē. Uiſum eſt em̄ ſpiritui
ſancto: ⁊ nobis nihil vltra īponere vobis oneris: q̄ hęc
neceſſaria: vt abſtineatis vos ab īmolatis ſimulachꝛoꝝ
⁊ ſanguine ⁊ ſuffocato ⁊ foꝛnicatiōe: a q̄bus cuſtodien
tes vos bene agetis. Ualete. Illi ergo dimiſſi deſcēde
F rūt antiochiā. Et cōgregata multitudine tradiderūt
epiſtolā. Quā cū legiſſent: gauiſi ſunt ſup cōſolatione.
Judas aūt ⁊ ſylas: ⁊ ipſi cū eſſent pphetę verbo plurīo
cōſolati ſunt fratres ⁊ cōfirmauerūt. Facto aūt ibi ali
quāto tēpoꝛe dimiſſi ſunt cū pace a fratrib⁹ ad eos q̄ mi
ſerāt illos. Uiſū eſt aūt ſylę ibi remanere. Judas aūt
ſolus abijt in ieruſalē. Paulus aūt ⁊ barnabas demo
rabant̄ antiochię docētes ⁊ euāgelizantes cū alijs plu
ribus verbū dn̄i. Poſt aliq̄t aūt dies dixit ad barnabā G
paulus: Reuertētes viſitem⁹ fratres p vniuerſas ciui
tates in q̄bus pꝛędicauimus verbū dn̄i: quō ſe habeāt.
Barnabas aūt volebat ſecū aſſumere ⁊ ioānē q̄ cogno
minabat̄ marcus. Paulus aūt rogabat eū: vt qui diſ Sup.13.a
ceſſiſſet ab eis de pamphilia: et nō iſſet cū eis in op⁹: nō
debere recipi. Facta eſt aūt diſſenſio ita: vt diſcederent
ab inuicē: ⁊ Barnabas quidē aſſumpto marco nauiga
ret Cypꝛū. Paulus vero electo Syla pfectus eſt: tra
ditus gratię dei a fratribus. Perambulabat aūt ſyꝛiā
⁊ Ciliciā cōfirmās eccleſias: pꝛęcipiens cuſtodire pꝛę
cepta apoſtoloꝛum et ſenioꝛum. XVI
Peruenit aūt in Derben ⁊ Lyſtrā. Et ecce di A
ſcipulus quidā erat ibi noīe Timotheus fili⁹
mulieris viduę fidelis: patre gentili. Huic te
ſtimoniū bonū reddebant qui in Lyſtris erāt: ⁊ iconio
fratres. Hūc voluit Paulus ſecū pficiſci. Et aſſumēs
circūcidit eū pꝛopter Judęos: qui erant in illis locis.
Sciebant em̄ oēs q̄ pater eius erat gentilis. Cum au
tē pertranſirēt ciuitates: tradebant eis cuſtodire do
gmata: quę erāt decreta ab apoſtolis ⁊ ſenioꝛibus: qui
erant ieroſolymis. Et eccleſię quidē cōfirmabantur fi B
de: ⁊ abundabant numero quotidie. Tranſeuntes aūt
Phꝛigiā ⁊ galatię regionē: vetati ſunt a ſpiritu ſancto
loqui verbū dei in Aſia. Cū veniſſent aūt in myſiam: tē
tabāt ire in Bithiniā: ⁊ non permiſit eos ſpūs ieſu. Cū
aūt pertranſiſſent Myſiā: deſcenderunt Troadē: ⁊ vi
ſio per noctē paulo oſtēſa eſt. Uir Macedo quidā erat
ſtans ⁊ depꝛecās eū ⁊ dicens: Tranſiens in macedoniā
adiuua nos. Ut aūt viſum vidit: ſtatim quęſiuimus p
ficiſci in macedoniā: certi facti q̄ vocaſſet nos de⁹ euā
gelizare eis. Nauigātes aūt a Troade recto curſu ve
nimus Samothꝛaciā: ⁊ ſequenti die Neapolim: ⁊ in
de Philippis: quę eſt pꝛima part[?] macedonię ciuitas
colonia. Eramus aūt in hac vꝛbe diebus aliquot conſi C
ſtentes. Die autē ſabbatoꝝ egreſſi ſumus foꝛas poꝛtā
iuxta flumē vbi videbat̄ oꝛatio eſſe. Et ſedentes loque
bamur mulieribus q̄ conuenerāt. Et q̄dā mulier noīe
Lydda purpuraria: ciuitat[?] thiathirenoꝝ colēs deum
audiuit: cuius dn̄s aperuit coꝛ intēdere: his quę dice
bant̄ a paulo. Cū aūt baptizata eſſet ⁊ domus eius: de
pꝛecata eſt dicēs: Si iudicaſt[?] me fidelē dn̄o eſſe: introi
te in domū meā ⁊ manete. Et coegit nos. Factū eſt aūt
euntibus nob[?] ad oꝛationē: puellā quandā habentem
ſpm̄ Phitonē obuiare nobis: quę q̄ſtum magnū p̄ſta
bat dn̄is ſuis diuinando. Hęc ſubſecuta paulū ⁊ nos D
clamabat dicēs: Iſti hoīes ſerui dei excelſi ſunt: qui an
nunciāt vobis viā ſalutis. Hoc autē faciebat mult[?] di
eb⁹. Dolēs autē paulus ⁊ cōuerſus ſpiritui dixit: Pꝛę
cipio tibi in nomine Jeſu chꝛiſti exire ab ea. Et exijt ea
dem hoꝛa. Uidētes autē domini eius: quia exiuit ſpes
quęſtus eoꝝ: appꝛehendentes paulum ⁊ Silā pduxe
runt in foꝛū ad pꝛincipes. Et offerentes eos magiſtra
tibus dixerunt: Hi hoīes cōturbant ciuitatē noſtrā cū
ſint iudęi: ⁊ annunciant moꝛē: quē nō licet nobis ſuſci
pere neq; facere: cū ſim⁹ romani. Et cucurrit plebs ad E
uerſus eos ⁊ magiſtrat⁹ ſciſſis tunic[?] eoꝝ iuſſerūt eos
virgis cędi. Et cū multas plagas eis īpoſuiſſent: miſe
rūt eos ī carcerē pꝛęcipiētes cuſtodi: vt diligēter cuſto
diret eos. Qui cū tale p̄ceptū accepiſſet: miſit eos in ī
terioꝛē carcerē: ⁊ pedes eoꝝ ſtrinxit ligno. Media aūt
nocte paulus ⁊ Silas adoꝛantes laudabant deū: ⁊ au
diebant eos: qui in cuſtodia erant. Subito vero terrę
motus factus eſt magnus: ita vt mouerent̄ fundamē
ta carceris. Et ſtatim aperta ſunt oīa hoſtia: ⁊ vniuer
ſoꝝ vincula ſoluta ſunt. Expergefactus aūt cuſtos car
ceris: ⁊ vidēs ianuas aptas carcer[?]: euaginato gladio
volebat ſe īterficere: exiſtimās fugiſſe vinctos. Clama F
uit aūt paul⁹ voce magna dicēs: Nihil tibi mali fecer[?]
Uniuerſi em̄ hic ſum⁹. Petitoq; lumie ītrogreſſus eſt

⁊ tremefactus procidit Paulo ⁊ Silę ad pedes: ⁊ pdu
cens eos foras ait: Dn̄i quid me oportet facere: vt sal
uus fiam? At illi dixerūt: Crede i dominū iesum: ⁊ sal
uus eris tu et domus tua. Et locuti sunt ei verbū dn̄i:
cum omnibus qui erant in domo eius. Et tollens eos
in illa hora noctis: lauit plagas eorū: et baptizatus est
B ipse et omnis domus eius cōtinuo. Cumq; perduxisset
eos in domū suā: apposuit eis mēsam: ⁊ lętatus est cū
omni domo sua credens deo. Et cū dies factus esset:
miserūt magistratus lictores dicētes: Dimitte hoīes
illos. Nūciauit aūt custos carceris verba hęc paulo: q2
miserūt magistrat⁹ vt dimittamini. Nūc igit exeūtes
ite in pace. Paulus aūt dixit eis: Cęsos nos publice i
dēnatos hoīes Romanos miserūt in carcerē: ⁊ nūc oc
culte nos eijciūt? Nō ita: sed veniāt ⁊ ipsi nos eijciant.
Nūciauerūt aūt magistratib⁹ lictores verba hęc: timu
erūtq; audito: ꝙ Romani essent: ⁊ veniētes deprecati
sunt eos: ⁊ educētes rogabāt vt egrederentur de vrbe
Exeūtes aūt de carcere itroierūt ad Lydiā: ⁊ visis fra
tribus cōsolati sunt eos: ⁊ pfecti sunt. XVII.

A Um aūt ambulassent Amphipolim ⁊ apoloni
am: venerūt Thessalonicā: vbi erat synagoga
iudęorū. Scdm̄ cōsuetudinē aūt Paulus in
troiuit ad eos: ⁊ per sabbatha tria disserebat eis de scri
pturis: adaperiens ⁊ insinuās: q2 christū oportet pati ⁊
resurgere a mortuis: ⁊ q2 hic est Jesus christus: quem
Luc.24.g ego annūcio vobis. Et quidā ex eis crediderūt: ⁊ adiū
cti sunt Paulo ⁊ Silę: ⁊ de colētib⁹ gentilibusq; mul
titudo magna: et mulieres nobiles nō paucę. Zelātes
aūt iudei assumētesq; de vulgo viros quosdā malos: ⁊
B turba facta cōcitauerūt ciuitatē. Et assistētes domui
Jasonis: quęrebant eos producere in populū. Et cū
nō inuenissent eos: trahebāt Jasonē ⁊ quosdā fratres
ad principes ciuitatis clamātes: quoniā hi qui vrbē cō
citant: ⁊ huc venerunt quos suscepit Jason: ⁊ hi oēs
cōtra decreta cęsaris faciunt: regē aliū dicentes esse ie
C sum. Cōcitauerunt autē plebē ⁊ pricipes ciuitatis au
Joa.18.g. dientes hęc. Et accepta satisfactione a Jasone ⁊ a cę
teris dimiserunt eos. Fratres vero cōfestim per noctē
dimiserūt Paulū ⁊ Silā in beroā. Qui cū venissent in
synagogā iudęorū introierunt. Hi autē erant nobilio
res eorū: qui sunt Thessalonicę: qui susceperūt verbū
cū omni auiditate quotidie scrutātes scripturas: si hęc
ita se haberent. Et multi quidē crediderunt ex eis: et
mulierū gentiliū honestarū: ⁊ viri nō pauci. Cū aūt co
gnouissent in Thessalonica iudei: q2 ⁊ Beroę pdicatū
est a Paulo verbū dei: venerūt ⁊ illuc: cōmouentes et
turbantes multitudinē. Statimq; tunc Paulū dimi
serunt fratres: vt iret vsq; ad mare. Silas aūt ⁊ timo
theus remanserūt ibi. Qui aūt deducebāt Paulū pdu
D xerunt eū vsq; ad Athenas. Et accepto mādato ab eo
ad Silā ⁊ Timotheū: vt ꝙ celeriter venirēt ad illū pfe
cti sunt. Paulus aūt cū Athenis eos expectaret icita
bat spūs eius in ipso: vidēs idolatrię deditā ciuitatē.
Disputabat igit in synagoga cū iudęis ⁊ colentibus: ⁊
in foro per oēs dies ad eos qui audierant. Quidā autē
Epicurei ⁊ stoici philosophi disserebāt cum eo: ⁊ quidā
dicebant: Quid vult seminiuerbius hic dicere? Alij ve
ro nouorū demoniorū videt annunciator esse: q2 iesum
⁊ resurrectionē annūciat eis: ⁊ apphēsum eū ad ariopa
E gū duxerūt dicētes: Possum⁹ scire q̄ est hęc noua q̄ a te
dicit doctrina? Noua eīm quędā ifers aurib⁹ nr̄is. Vo
lum⁹ ergo scire q̄d nā velint hęc esse. Athenienses autē
oēs et aduenę hospites ad nihil aliud vacabāt: nisi aut
dicere aut audire aliq̄d noui. Stans aūt paulus i me
dio areopagi ait: Viri Athenięses p oīa quasi supstitio
F sos vos video. Preteriēs eīm ⁊ vidēs simulachra vr̄a: i
supra.14.c ueni ⁊ arā i q̄ scriptū erat: Ignoto deo. Qd̄ ergo igno
rātes colitis: hoc ego annuncio vobis. De⁹ q̄ fecit mun
dū ⁊ oīa q̄ in eo sunt: hic cęli ⁊ terrę cū sit dn̄s: nō i ma
nufactis tēplis habitat: nec manib⁹ humanis colit in
digens aliq̄: cū ipse det oībus vitā ⁊ inspirationē ⁊ oīa:
fecitq; ex vno oē genus hoīm inhabitare sup vniuersā
faciē terrę definiēs statuta tēpora ⁊ terminos habita
tiōis eorū: q̄rere deū si forte attrectēt eū aut inueniant:
q̄uis nō lōge sit ab vnoq̄q; nostrū. In ipso eīm viuim⁹:
⁊ mouemur ⁊ sumus: sicut ⁊ q̄dā vestrorū poetarū dixe
rūt. Ipsius eīm ⁊ genus sum⁹. Gēs ergo cū simus dei
nō debemus ęstimare auro ⁊ argento: aut lapidi sculp
turę artis: ⁊ cogitatiōis hoīs diuinū esse simile. Et tē
pora quidē huius ignorātię despiciēs deus: nūc annūci G
at hoībus: vt oēs vbiq; poenitētiā agāt: eo ꝙ statuit diē
in q̄ iudicaturus est orbē in ęq̄tate: in viro in q̄ statuit
fidē pbens oībus: suscitās eū a mortuis. Cū audissent
aūt resurrectionē mortuorū: quidā q̄dē irridebāt: q̄dā
vero dixerūt: audiam⁹ te de hoc iterū. Sic paul⁹ exiuit
de medio eorū. Quidā vo viri adhęrētes ei crediderūt
in q̄bus ⁊ Dionysi⁹ areopagita: ⁊ mulier noīe damaris
Ost hęc egressus ab (⁊ alij cū eis. XVIII. A
Athenis venit corinthū. Et inueniēs quēdā
iudęū noīe Aquilā: ponticū genere: q̄ nup ve
nerat ab Italia: ⁊ priscillā vxorē ei⁹: eo ꝙ pcepisset clau
dius: discedere oēs iudęos a roma: accessit ad eos: ⁊ q2
eiusdē erat artis manebat apud eos ⁊ operabat. Erat
aūt scenofactorię artis. Et disputabat i synagoga per
oē sabbathū interponēs nomē dn̄i Jesu: suadebatq; iu
dęis ⁊ gręcis. Cū venissent aūt de macedonia Silas ⁊
Timotheus: istabat vbo Paulus testificās iudęis esse
christū iesum. Cōtra dicētibus aūt eis ⁊ blasphemātib⁹ B
excutiēs vestimēta sua: dixit ad eos: sanguis vr̄ sup ca
put vr̄m. Mūdus ego ex hoc ad gentes vadā. Et mi
grās idē itrauit in domū cuiusdā noīe Titi iusti: colē
tis deū: cui⁹ dom⁹ erat cōiuncta synagogę. Crisp⁹ au Joa.4.g.
tē archisynagogus credidit dn̄o cū oī domo sua: ⁊ mul C
ti corinthiorū audiētes credebāt ⁊ baptizabant. Dixit
aūt dn̄s nocte p visionē Paulo: Noli timere: sed loq̄
re ⁊ ne taceas. Propter qd̄ ego sum tecū: ⁊ nemo appo
net tibi vt noceat te: qm̄ ppl's est mihi multus i hac ci
uitate. Sedit aūt ibi annū: ⁊ sex mēses: docēs apd̄ eos
verbū dei. Galliōe aūt pcōsule Achaię isurrexerūt vno
aīo iudei in Paulū: ⁊ adduxerūt eū ad tribunal: dicē
tes: q2 cōtra legē hic psuadet hoībus colere deū. Inci D
piente aūt Paulo aperire os dixit Gallio ad iudęos:
Siquidē esset iniquū aliq̄d aut facinus pessimū: o viri
iudei: recte vos sustinerē. Si vero q̄stiones sunt de ver
bo ⁊ noībus legis vestrę: vosipsi videritis. Judex ego ho
rum nolo esse. Et minauit eos a tribunali. Apprehen
dentes aūt oēs Sosthenē principē synagogę percutie
bāt eum ante tribunal: ⁊ nihil eorū Gallioni curę erat
Paulus vero cum adhuc sustinuisset dies multos: fra E
tribus valefaciens nauigauit in Syriā: ⁊ cum eo Pri
scilla ⁊ Aquila: qui sibi totunderat in cenchris caput.
Habebat eīm votum. Deuenitq; Ephesum: ⁊ illos ibi
reliquit. Ipse vero ingressus synagogā: disputabat cū
Judęis. Rogantibus autē eis: vt ampliori tēpore ma
neret: non cōsensit: sed valefaciēs ⁊ dicens: iterū reuer
tar ad vos deo volente: profectus est ab Epheso. Et de F
scendens Cęsaream ascendit et salutauit ecclesiam: et
descendit in Antiochiam. Et facto ibi aliquanto tem
pore: profectus est per ambulans ex ordine Galatiam
regionem: et Phrygiam: confirmans omnes discipu
los. Judęus autem quidam Apollo nomine Alexan
drinus genere: vir eloquens: deuenit Ephesum: potēs
i scripturis. Hic erat edoctus viā dn̄i: ⁊ feruēs spū loq̄
bat ⁊ docebat diligenter ea q̄ sunt iesu: sciēs tm̄ baptis
ma ioānis. Hic ḡ cępit fiducialiter agere i synagoga. G
Quē cū audissent priscilla ⁊ aq̄la assumpserūt ⁊ eū dili
gēti⁹ exposuerūt ei viā dn̄i. Cū aūt vellet ire achaiā ex
hortati fratres scripserunt discipulis: vt susciperēt eū.
Qui cum venisset cōtulit: multū his qui crediderunt.

Vehemēter eñ iudęos reuincebat:publice oſtendēs ꝑ
ſcripturas eſſe chriſtū Jeſum. XIX.
A Factū eſt aūt cū Apollo eſſet corinthi:vt pau
lus ꝑagratis ſuꝑioribus partib⁹ veniret E-
pheſuꝫ:⁊ inueniret quoſdā de diſcipulis. Di
xitqꝫ ad eos: Si ſpiritū ſanctū accepiſtꝭ cre
dētes? At illi dixerūt ad eū: Sed neqꝫ ſi ſpiritusſanct⁹
ſupra.i8.a. et.11.b. eſt audiuim⁹. Jlle vero ait: Jn ꝙ ergo baptizati eſtis?
Qui dixerūt: Jn ioannꝭ baptiſmate. Dixit aūt paul⁹:
Joannes baptizauit baptiſmo poenitētię ppl'm dicens
in eū qui venturus eſſet poſt ipſum:vt crederēt:hoc eſt i
ieſum. His auditis baptizati ſunt in noīe dñi ieſu. Et
cū impoſuiſſet illis manus Paulus: venit ſpiritusſan
ctus ſuꝑ eos: ⁊ loquebanť linguis ⁊ ꝓphetabāt. Erāt
B Supra.2.et.4.f. aūt oēs viri fere duodecim. Jntrogreſſus aūt ſynago
gā cū fiducia loquebať per tres mēſes:diſputās ⁊ ſua-
dens de regno dei. Cū aūt quidā indurarenť: ⁊ nō cre
derent maledicentes viā dñi:corā multitudine: diſce-
dēs ab eis ſegregauit diſcipulos quottidie diſputās in
ſchola tyranni cuiuſdā. Hoc aūt factū eſt ꝑ bienniū ita
vt oēs qui habitabant in Aſia: audirent verbū domini
iudęi atqꝫ gentiles. Virtuteſqꝫ nō modicas quaſlibet
faciebat deus per manū Pauli:ita vt etiā ſuꝑ langui-
dos deferrentur a corpore eius ſudaria: ⁊ ſemicinctia:
⁊ recedebant ab eis languores: ⁊ ſpiritus nequā egre-
diebantur. Tentauerunt autē quidā ⁊ de circūeunti-
C bus iudęis exorciſtis inuocare ſuper eos qui habebant
ſpiritus malos nomen dñi Jeſu: dicētes: Adiuro vos
per ieſum:quē Paulus prędicat. Erant aūt cuiuſdaꝫ
iudęi noīe Scene principis ſacerdotū ſeptē filij: ꝙ hoc
faciebant. Reſpondēs aūt ſpiritus nequā:dixit eis: Je
ſum noui:⁊ Paulū ſcio: Vos aūt qui eſtꝭ? Et inſiliēs
homo in eos in ꝙ erat dęmoniū peſſimū: ⁊ dominatus
amborū:inualuit cōtra eos:ita vt nudi ⁊ vulnerati ef-
fugerent de domo illa. Hoc aūt notū factū eſt oībus iu
dęis atqꝫ gentilibus:ꝙ habitabāt Epheſi:⁊ cecidit ti-
mor ſuꝑ oēs illos:⁊ magnificabať nomē dñi ieſu:mul-
tiqꝫ credentiū veniebāt cōfitētes ⁊ annunciātes actus
D ſuos. Multi aūt ex eis qui fuerāt:curioſa ſectati cōtu-
lerūt libros:⁊ cōbuſſerunt eos corā oībus. Et cōputa-
tis ꝑcijs illoꝝ inuenerūt pecuniā denariorū quinqꝫgin
ta miliū. Jta fortiter creſcebat verbū dei: ⁊ cōfirmaba
tur. His aūt expletis ꝓpoſuit Paulus in ſpū tranſita
Macedonia ⁊ achaia ire ieroſolymā:dicens qm̄ poſtꝙ
fuero ibi oportet me ⁊ romā videre. Mittēs aūt in ma
cedoniā duos ex miniſtrātib⁹ ſibi: Timotheū ⁊ eraſtū:
ipſe remāſit ad tēpus in Aſia. Facta eſt aūt illo tēpore
E turbatio nō minima:de via dñi. Demetrius eñ quidā
noīe Argentarius:faciēs ędes argenteas Dianę: pre-
ſtabat artificib⁹ non modicū quęſtū. Quos cōuocās et
eos ꝙ eiuſmodi erāt opifices dixit: Viri ſcitꝭ qꝛ de hoc
artificio eſt nobis acquiſitio: ⁊ videtis ⁊ auditis:qꝛ nō
ſolū Epheſi:ſed pene toti⁹ Aſię paulus hic ſuadēs auer
tit multā turbā dicēs:qm̄ nō ſunt dij: qui manib⁹ fiūt.
Nō ſolū aūt hęc ꝑiclitabiť nobꝭ pars in redargutionē
venire:ſed et magnę Dianę tēplū in nihilū reputabiť:
ſed ⁊ deſtrui īcipiet maieſtas ei⁹:quā tota Aſia ⁊ orbis
Jnfra.eo. F colit. His auditis repleti ſunt ira:⁊ exclamauerūt di-
cētes: Magna diana Epheſiorū. Et īpleta eſt ciuitas
tota cōfuſiōe. Et impetū fecerūt vno aīo in theatrū ra
pto gaio ⁊ ariſtarcho macedonib⁹ comitib⁹ pauli. Pau
lo aūt volēte ītrare in populū:nō permiſerūt diſcipuli.
Quidā aūt ⁊ de Aſię pricipibus:ꝙ erāt amici ei⁹:miſe-
rūt ad eū rogātes:ne ſe daret in theatrū. Alij aūt aliud
clamabāt. Erat eñ eccleſia cōfuſa: et plures neſciebāt
ꝙ ex cauſa cōueniſſent. De turba aūt detraxerūt Alexā
drū ꝓpellentibus eū iudęis. Alexander autem manu
ſilentio poſtulato volebat rationem reddere populo.
Quem vt cognouerūt Judęum eſſe: vox facta eſt vna
omnium:quaſi per horas duas clamantium: Magna
Diana Epheſiorum. Et cum ſedaſſet ſcriba turbas di
xit: Viri Epheſij: quis enim eſt hominum qui neſciat Supra.eo B
Epheſiorum ciuitatem cultricem eſſe magnę Dianę:
Jouiſqꝫ prolis? Cum ergo his contradici non poſſit:
oportet vos ſedatos eſſe:⁊ nihil temere agere. Adduxi
ſtis enim homines iſtos: neqꝫ ſacrilegos: neqꝫ blaſphe
mantes deam veſtram. Quod ſi Demetrius:⁊ qui cuꝫ
eo ſunt artifices habent aduerſus aliquem cauſam: cō
uentus forenſes aguntur:⁊ procōſules ſunt: accuſent
inuicē. Si quid aūt alterius rei quęritꝭ: in legitima ec
cleſia poterit abſolui. Nam et periclitamur argui ſedi
tionis hodiernę:cum nullus obnoxius ſit: de quo poſ-
ſumus reddere rationem concurſus iſtius. Et cū hęc
dixiſſet:dimiſit eccleſiam. XX.
Poſtꝙ autē ceſſauit tumultus: vocatis pau A
lus diſcipulis:et exhortatus eos valedixit:
et profectus eſt vt iret in Macedoniā. Cū
autem perambulaſſet partes illas: et exhor
tat⁹ eos fuiſſet multo ſermone: venit ad Gręciā. Vbi
cum fuiſſet menſes tres:factę ſunt illi inſidię a iudęis:
nauigaturo in Syriā. Habuitqꝫ cōſilium vt: reuerte-
retur per Macedoniam. Comitatus eſt autem eū ſo-
ſipater Pyrrhi Beroenſis: Theſſalonicenſium vero
Ariſtarchus ⁊ ſecundus ⁊ Gaius Derbeus ⁊ Thimo-
thęus: Aſiani vero Tichicus ⁊ Trophimus. Hi cum B
pręceſſiſſent:ſuſtinuerunt nos Troade. Nos vero na-
uigauimus poſt dies azimorū a Philippis: ⁊ venimus
ad eos troadē in dieb⁹ quinqꝫ: vbi demorati ſumus di
ebus ſeptē. Vna autē ſabbati cū cōueniſſem⁹ ad frāgē
dū panē: Paulus diſputabat cū eis:ꝓfecturus ī craſti-
nū:ꝓtraxitqꝫ ſermonē vſqꝫ ad mediā noctē. Erāt autē
lampades copioſę in cęnaculo vbi eramus cōgregati.
Sedens autē quidam adoleſcens: nomine Entichus
ſuper feneſtrā:cū mergeretur ſomno graui: diſputan-
te diu Paulo ductus ſomno cecidit de tertio cęnacu-
lo deorſum: ⁊ ſublatus eſt mortuus. Ad quem cum de
ſcendiſſet Paulus incubuit ſuper eum. Et cōplex⁹ di C
xit: Nolite turbari. Aīa eñ ipſius in ipſo eſt. Aſcendēs 3.reg.17.d 4.reg.4.f
aūt frangēſqꝫ panē ⁊ guſtans:ſatiſqꝫ allocutus eſt vſqꝫ
in lucē: ⁊ ſic ꝓfectus eſt. Adduxerunt aūt puerū viuen
tē: ⁊ cōſolati ſunt non minime. Nos aūt aſcendentes
nauē:nauigauimus in Aſſon:inde ſuſcepturi Paulū.
Sic eñ diſpoſuerat ipſe per terrā iter facturus. Cum
autē cōueniſſemus in Aſſon:aſſumpto eo venimus mi
tilenē. Et inde nauigantes ſequēti die venimus cōtra
Chiū:⁊ alia die applicuimus ſamū: ⁊ ſequēti die veni-
mus miletū. Propoſuerat eñ Paulus trāſnauigare
Epheſum:ne ꝙ mora illi fieret ī Aſia. Feſtinabat eñ:ſi D
poſſibile ſibi eſſet: vt diē Pentecoſten faceret ieroſoly
mꝭ. A mileto aūt mittēs Epheſuꝫ vocauit maiores na
tu eccl'ię. Qui cū veniſſent ad eū:⁊ ſiml' eſſent dixit eis
Vos ſcitis a pma die:ꝙ ingreſſus ſum in aſiā ꝗliter vo
biſcū ꝑ om̄e tēpus fuerim:ſeruiens dño cum omni hu-
militate:⁊ lachrymis:et tentatiōibus:quę mihi accide
runt ex inſidijs iudęorū: quomodo nihil ſubtraxerim
vobis vtilium:quo minus annunciarem vobis:et doce
rem vos publice: et per domos teſtificans iudęis atqꝫ
gentilibus in deum poenitentiam et fidem in dominū
noſtrū Jeſum chriſtum. Et nunc ecce ego alligat⁹ ſpi E
ritu:vado in ieruſalē:quę in ea ventura ſunt mihi igno
rans:niſi qđ ſpiritusſanctus per oēs ciuitates mihi ꝓte
ſtatur dicens: Quoniā vincula ⁊ tribulatiōes ieroſoly
mis me manent. Sed nihil eorū vereor:nec facio aīam
meā precioſiorē ꝙ me: dūmodo ego conſumem curſuꝫ
meum:et miniſterium verbi:qđ accepi a domino Jeſu
teſtificari euāgelium gratię dei. Et nunc ecce ego ſcio 2.Reg.3.f
qꝛ amplius non videbitis faciē meā: vos oēs per quos Dani.13.e
tranſiui prędicans regnū dei. Quaꝓpter cōteſtor vos
hodierna die:qꝛ mundus ſum a ſanguine oīm. Nō eñ F
ſubterfugi ꝙ minus annunciarē om̄e cōſiliū dei vobis.

Attendite vobis et vniuerſo gregi: in quo vos ſpirituſ
ſanctus poſuit epiſcopos regere eccleſiā dei: quā acq̄-
ſiuit ſanguine ſuo. Ego ſcio qm̄ intrabūt poſt diſceſſio-
nē meā lupi rapaces in vos: nō parcentes gregi. Et ex
vobiſipſis exurgēt viri loquētes peruerſa: vt adducāt
diſcipulos poſt ſe. Propter qd̄ vigilate: memoria reti-
nentes: quoniā per trienniū nocte ⁊ die: non ceſſaui cū
lachrymis monens vnūquēq; veſtrū. Et nunc cōmēdo
B vos deo: ⁊ verbo gratię ipſius: qui potens eſt ędificare
et dare hęreditatē in ſanctificatis omnibus. Argentū
⁊ aurū aut veſtē nullius concupiui: ſicut ipſi ſcit;: quo
niā ad ea quę mihi opus erant: ⁊ his quę mecū ſunt mi
niſtrauerūt manus iſtę. Omnia oſtendi vobis: quoniā
ſic laborantes oportet ſuſcipere infirmos: ac meminiſ
ſe verbi domini ieſu: quoniā ipſe dixit: Beatius eſt ma
gis dare: q̄ accipere. Et cū hęc dixiſſet: poſitis genib⁹
ſuis orauit cū omnibus illis. Magnus autē fletus fa
ctus eſt omniū: ⁊ ꝓcumbentes ſuper collū Pauli: oſcu
labantur eum: dolentes maxime in verbo qd̄ dixerat: q̄
niā amplius faciē eius nō eſſent viſuri. Et deducebant
eum ad nauem. XXI.

A Cum aūt factū eſſet vt nauigaremus abſtra
cti ab eis recto curſu venimus Choū: et ſe-
quēti die rhodum: ⁊ inde patharā. Et cū in
ueniſſemus nauē tranſfretātē in phoenicē
aſcendentes nauigauimus. Cū apparuiſſemus aūt cy
pro relinquentes eā ad ſiniſtrā: nauigauim⁹ in Syriā
⁊ venimus Tyrū: ibi enī nauis expoſitura erat onus.
Inuentis aūt diſcipulis manſimus ibi diebus ſeptem
Qui Paulo dicebant ꝑ ſpiritū: ne aſcenderet ieroſoly
B mā. Et expletis diebus ꝓfecti ibamus: deducentibus
nos omnibus cū vxoribus ⁊ filijs vſq; foras ciuitatē.
Et poſitis genibus in littore orauimus. Et cū vale fe-
ciſſemus inuicē: aſcendimus in nauē: illi aūt redierūt
ad ſua. Nos vero nauigatiōe expleta a Tyro deſcendi
Sup.11.d mus ptolomaidā. Et ſalutatis fratribus: manſim⁹ die
vna apud illos. Alia aūt die profecti venimus cęſareā.
Et intrātes domū Philippi euāgeliſtę: qui erat vn⁹ de
ſeptē: manſimus apud eū. Huic aūt erāt quatuor filię
virgines ꝓphetantes. Et cū moraremur per dies ali-
quot: ſuperuenit quidā vir a iudęa ꝓpheta noīe agab⁹
Is cū veniſſet ad nos: tulit zonā Pauli: ⁊ alligās ſibi
C pedes ⁊ manus dixit: Hęc dicit ſpirituſſanctus. Virū
cuius eſt zona hęc: ſic alligabūt in ieruſalē iudęi: ⁊ tra-
dent in manus gentiū. Quod cū audiſſemus: rogaba-
mus nos ⁊ qui loci illius erant: ne aſcenderet ieroſoly-
mā. Tunc reſpōdit Paulus ⁊ dixit: Quid facitis flen
tes ⁊ affligentes cor meū? Ego aūt nō ſolū alligari: ſed
⁊ mori in ieruſalē paratus ſum: ꝓpter nomē dn̄i Ieſu.
Et cū ei ſuadere nō poſſemus: quieuimus dicētes: dn̄i
voluntas fiat. Poſt dies aūt iſtos pręparari aſcende-
bamus in ieruſalē. Venerunt aūt quidā ex diſcipulis a
Cęſarea nobiſcū adducentes hunc: apd̄ quē hoſpitare
mur iaſonē quendā cypriū antiquū diſcipulū. Et cū ve
niſſemus ieroſolymā: libenter exceperunt nos fratres.
Sequenti aūt die introibat paulus nobiſcū ad iacobū:
D oēſq; collecti ſunt ſeniores. Quos cū ſalutaſſet narra-
bat ꝑ ſingula: quę deus feciſſet ī gentibus ꝑ miniſteriū
illius. At illi cū audiſſent magnificabāt deū: dixerūtq;
ei: Vides frater: q̄t milia ſunt in iudęis q̄ crediderunt
⁊ oēs ęmulatores ſunt legis. Audierūt aūt de te q̄ di-
ſceſſionē doceas a moyſe eorū: qui pergentes ſunt iudę
orū: dicēs nō debere eos circūcidere filios ſuos: neq; ſe
cundū ꝯſuetudinē īgredi. Quid ergo eſt? vtiq; oporte
cōuenire multitudinē. Audient enī te ſupueniſſe. Hoc
ergo fac qd̄ tibi dicimus: Sunt nob; viri q̄tuor: votū
E habētes ſup ſe. His aſſumptis ſanctifica te cū illis ⁊ ī-
pēde in illis vt radāt capita: ⁊ ſcient oēs q̄ q̄ de te au-
dierūt falſa ſunt: ſed ambulans ⁊ ipſe cuſtodiēs legē.
De his aūt qui crediderūt ex gentibus nos ſcripſim⁹:
iudicātes vt abſtineāt ſe ab idolis: īmolato ⁊ ſanguine
⁊ ſuffocato ⁊ fornicatione. Tūc paulus aſſumptis vir;
poſtera die purificatus cū illis ītrauit in tēplū: annūci
ans expletionē dierū purificatiōis: donec offerret pro
vnoq̄q; eorū oblatio. Dū aūt ſeptē dies cōſumarent: hi
q̄ de aſia erāt iudęi cū vidiſſent eū in tēplo: cōcitauerūt
oēm populū: ⁊ iniecerūt ei man⁹ clamātes: Viri iſraeli
tę adiuuate. Hic eſt homo q̄ aduerſus populū ⁊ legē ⁊
locū hūc oēs vbiq; docēs: inſup ⁊ gentiles īduxit in tē
plū: et violauit ſanctū locū iſtū. Viderāt enī trophimū
ephęſiū in ciuitate cū ipſo quē ęſtimauerūt: qm̄ in tem F
plū ītroduxiſſet paulus. Cōmotaq; eſt ciuitas tota: ⁊
facta eſt cōuerſio populi. Et apprehēdentes paulū tra
hebāt eū extra tēplū: ⁊ ſtatim clauſę ſunt ianuę. Quę-
rentib⁹ eū occidere: nunciatū eſt tribuno cohortis: q̄
tota cōfundit ieruſalē. Qui ſtatim aſſumptis militib⁹
⁊ centurionib⁹: decurrit ad illos. Qui cū vidiſſent tri
bunū ⁊ milites: ceſſauerūt ꝑcutere paulū. Tūc accedēs
tribunus apꝓhendit eū: ⁊ iuſſit eū aligari cathenis du
abus: ⁊ interrogabat q̄s eſſet ⁊ q̄d feciſſet. Alij aūt alid̄
clamabāt in turba. Et cū nō poſſet certū cognoſcere p̄
tumultu: iuſſit duci eū in caſtra. Et cū veniſſet ad gra-
dus: cōtigit vt portaret a militibus ꝓpter vim populi:
ſequebat enī multitudo ppl̄i clamās: Tolle eū. Et cū
coepiſſet duci ī caſtra Paulus dixit tribuno: Si licet
mihi loq̄ aliquid ad te? Qui dixit ei gręce noſti? Nōne
tu es ęgypti⁹: q̄ ante hos dies tumultū cōcitaſti: ⁊ edu
xiſti ī deſertū q̄tuor milia virorū ſiccariorū? Et dixit ad
eū paulus: Ego hō ſum q̄dē iudęus a tharſo cilicię nō
ignotę ciuitat; municeps. Rogo autē te ꝑmitte mihi
loq̄ ad ppl̄m. Et cū ille ꝑmiſiſſet: Paulus ſtās ī gradi
bus annuit manu ad plebē: ⁊ magno ſilentio facto: allo
cutus eſt lingua hebręa dicens: XXII.

Viri fratres ⁊ patres audite quā ad vos nunc A
reddo rationē. Cū audiſſent aūt q̄ hebręa lī
gua loqueret ad illos: mag; p̄ſtiterūt ſilentiū
Et dixit: Ego ſū vir iudęus nat⁹ tharſo cilicię: nutri Sup.8.a. et.9.a
tus aūt in iſta ciuitate ſecus pedes gamalielis: erudit⁹ B
iuxta veritatē paternę leg;: ęmulator leg; ſicut ⁊ vos
oēs eſtis hodie: q̄ hanc viā ꝑſecutus ſū vſq; ad mortē:
alligās ⁊ tradens in cuſtodias viros ac mulieres: ſicut
prīceps ſacerdotū mihi teſtimoniū reddit: et oēs maio
res natu: a q̄bus ⁊ epiſtolas accipiēs ad fratres damaſ
cū ꝑgebā: vt adducerē inde vinctos in ieruſalē: vt puni
rent. Factū eſt aūt eunte me: ⁊ appropīquāte damaſco
media die ſubito de cęlo circūfulſit me lux copioſa: ⁊ de
cidēs ī terrā: audiui vocē dicētē mihi: Saule ſaule q̄d Sup.9.a.
me ꝑſequeris? Ego aūt rn̄di: Quis es dn̄e? Dixitq; ad 1 Cor.15.b
me: Ego ſum ieſus nazaren⁹: quē tu ꝑſequeris. Et qui Gala.5.c.
mecū erāt lumē quidē viderūt: vocē aūt nō audierūt ei C
us: q̄ loquebat mecū. Et dixi: Quid faciā dn̄e? Dn̄s au
tē dixit ad me: Surgens vade damaſcū: ⁊ ibi tibi dicet
de oībus q̄ te oporteat facere. Et cū nō viderē p̄ clari-
tate luminis illius ad manū deductus a comitib⁹ veni
damaſcū. Ananias aūt quidā vir: ſm̄ legē teſtimoniū
habēs ab oībus cohabitātibus iudęis: veniēs ad me et
ſtās dixit mihi: Saule frater reſpice. Et ego eadē hora D
reſpexi in eū. At ille dixit: Deus patrū nr̄orū p̄ordina-
uit te vt cognoſceres volūtatē ei⁹: ⁊ videres iuſtū ⁊ au
dires vocē ex ore ei⁹: q̄ eris teſtis illius ad oēs hoīes
eorū q̄ vidiſti ⁊ audiſti. Et nūc q̄d moraris? Exurge et
baptizare: ⁊ ablue pctā tua īuocato noīe ipſius. Factū
eſt aūt reuertēti mihi in ieruſalē ⁊ oranti in tēplo fieri E
me ī ſtupore mētis: et videre illū dicentē mihi: Feſtina
⁊ exi velociter ex ieruſalē: qm̄ nō recipiēt teſtimoniū tu
um de me. Et ego dixi: Dn̄e ipſi ſciūt q̄ ego erā cōclu
dēs in carcere ⁊ cędēs ꝑ ſynagogas eos qui credebant
in te. Et cū funderet ſanguis ſtephani teſtis tui: ego
aſtabā: ⁊ cōſentiebā ⁊ cuſtodiebā veſtimēta interficiē-
tiū illū. Et dixit ad me: Vade: qm̄ ego in natiōes longe

F mittā te. Audiebāt aūt eum vſq͂ ad hoc verbū: ⁊ leuaue
runt vocē ſuā dicētes: Tolle de terra huiuſcemodi. Nō
eñ phas eſt eū viuere. Vociferātibus aūt eis ⁊ proijciē-
tibus veſtimēta ſua: ⁊ puluerē iactātib⁹ ĩ aerē: iuſſit tri
bunus induci eū ĩ caſtra: ⁊ flagellis cędi: ⁊ torqueri eū:
vt ſciret propter quā cauſam ſic acclamarēt ei. Et cum
aſtrinxiſſet eū loris: aſtāti ſibi cēturioni Paulus dixit:
Si hoīem Romanū ⁊ indēnatū licet vobis flagellare?
Quo audito centurio acceſſit ad tribunū: ⁊ nūciauit ei:
dicens: Quid acturus es? Hic eñ hō ciuis Romanus
eſt. Accedēs aūt tribun⁹ dixit illi: Dic mihi: ſi tu roma-
G nus es. At ille dixit: Etiā. Et reſpondit tribunus: Ego
multa ſumma ciuilitatē hāc cōſecutus ſum. Et paulus
ait: Ego autem ⁊ natus ſum. Protinus ergo diſceſſe-
runt ab illo: qui eum torturi erant. Tribunus quoq͂ ti-
muit: poſtꝙ reſciuit: q̄ ciuis Romanus eſſet: ⁊ quia al
ligaſſet eū. Poſtera aūt die volēs ſcire diligēti⁹: qua ex
cauſa accuſaret̃ a iudęis: ſoluit eū: ⁊ iuſſit ſacerdotes cō
uenire: ⁊ oē cōciliū: ⁊ ꝓducēs paulū ſtatuit inter illos.
A Intēdens aūt in cōciliū Paulus ait: XXIII.
Viri frēs: ego oñi cōſciētia bona cōuerſatus
ſum ante deum vſq͂ in hodiernū diem. Prin
ceps aūt ſacerdotum Ananias pręcepit aſtā-
tibus ſibi percutere os eius. Tūc Paulus dixit ad eū:
Percutiet te de⁹ paries dealbate. Et tu ſedēs iudicas
me ſcḋm legē: ⁊ cōtra legē iubes me ꝑcuti? Et q̄ aſtabant:
Exo. 22. d B dixerūt: Sūmū ſacerdotē dei maledicis? Dixit aūt pau
philip. 3. a lus: Neſciebā fratres: q̄ ꝑnceps eſt ſacerdotū. Scriptū
Mat. 22. c eſt eñ: Principē ppl̄i tui nō maledices. Sciēs aūt pau-
lus: q̄ vna pars eſſet ſaducęorū: ⁊ altera phariſęorū: ex-
clamauit in cōcilio: Viri fratres: ego phariſęus ſum fi-
lius phariſęorū. De ſpe ⁊ reſurrectione mortuorū ego iu
dicor. Et cū hęc dixiſſet: facta eſt diſſenſio inter phari-
ſęos ⁊ saducęos: ⁊ ſoluta eſt multitudo. Saducęi autē
dicūt: nō eſſe reſurrectionē mortuorū: neq͂ angelū: neq͂
C ſpiritū: phariſęi aūt vtraq͂ confitent̃. Factus eſt aūt cla
mor magnus: ⁊ exurgētes quidā phariſęorū pugnabāt:
dicentes: Nihil mali inuenimus in hoīe iſto. Quid ſi ſpi
ritus locutus eſt ei: aut angelus? Et cū magna diſſenſio
infra. 17. d facta eſſet: timens tribunus ne diſcerperet̃ Paulus ab
ipſis: iuſſit milites deſcēdere ⁊ rapere eū de medio eorū:
ac deducere eū ĩ caſtra. Seq̄nti aūt nocte aſſiſtēs ei dñs:
ait: Cōſtans eſto. Sicut eñ teſtificat⁹ es de me in ieruſa
lem: ſic te oportet ⁊ Romę teſtificari. Facta aūt die col
legerunt ſe quidā ex iudęis: et deuouerunt ſe: dicentes:
neq͂ manducaturos: neq͂ bibituros: donec occiderent
D Paulū. Erāt aūt plus ꝙ quadraginta viri: qui hāc con
iurationē fecerāt. Qui acceſſerūt ad principē ſacerdotū
et ſeniores: ⁊ dixerunt: Deuotione deuouim⁹: nos nihil
guſtaturos: donec occidamus Paulū. Nunc ergo vos
notū facite tribuno cū cōſilio: vt adducat illū ad vos: tā
ꝙ aliquid certius cognituri de eo. Nos vero priuſꝙ ap-
propiet parati ſumus interficere illū. Quod cū audiſſet
filius ſororis pauli inſidias: venit et ĩtrauit ĩ caſtra: nun
ciauitq͂ paulo. Vocās aūt Paulus ad ſe vnū ex centu-
rionibus ait: Adoleſcentē hunc perduc ad tribunū. Ha
bet enim aliquid indicare illi. Et ille quidē aſſumēs eū
E duxit ad tribunū: et ait: Vinctus Paulus rogauit me:
hūc adoleſcentē perducere ad te: habentē aliquid loqui
tibi. Apprehēdens aūt tribunus manū illius: ſeceſſit cū
eo ſeorſum: ⁊ interrogauit illū: Quid eſt: qḋ habes indi
care mihi? Ille aūt dixit: Iudęis conuenit rogare te: vt
craſtina die producas Paulū in conciliū: quaſi aliq̇d cer
tius inquiſituri ſint de illo: tu vero ne credideris illis.
Inſidiantur eñ ei ex eis viri amplius ꝙ quadraginta:
qui ſe deuouerunt: non māducare neq͂ bibere: donec in-
terficiāt eū. Et nunc parati ſunt: expectātes promiſſum
tuū. Tribunus igitur dimiſit adoleſcentē: pręcipiēs ei:
F ne cui loqueretur: quoniā hęc nota ſibi feciſſet. Et voca-
tis duobus cēturionibus dixit illis: Parate milites du
centos: vt eāt vſq͂ Cęſareā: ⁊ eq̄tes ſeptuaginta: ⁊ lācea
rios ducētos: a tertia hora noctis: ⁊ iumēta pręparate:
vt imponētes Paulū ſaluū perducerēt ad Felicē pręſi-
dem. Timuit eñ: ne forte raperēt eū iudęi: ⁊ occiderēt:
⁊ ipſe poſtea calumniā ſuſtineret tanꝙ accepturus pecu
niam: ſcribēs ei epiſtolā continentē hęc: Claudius Ly-
ſias optimo pręſidi Felici ſalutē. Virū hūc cōprehēſum
a iudęis: ⁊ incipientē interfici ab eis: ſuꝑueniēs cū exer-
citu eripui: cognito q̄ roman⁹ eſt: volenſq͂ ſcire cauſam
quā obijciebant illi: deduxi eū in conciliū eorū. Quē inue G
ni accuſari de queſtionib⁹ legis ipſorū: nihil vero dignū
morte aut vinculis habentē crimen. Et cū mihi perlatū
eſſet de inſidijs quas parauerāt illi: miſi eū ad te: denun
cians ⁊ accuſatoribus: vt dicāt apud te. Vale. Milites
vero ſcḋm pręceptū ſibi aſſumētes: Paulū duxerūt ꝑ no-
ctem in antipatridē: ⁊ poſtera die dimiſſis equitibus vt
cū eo irēt: reuerſi ſunt ad caſtra. Qui cū veniſſent Cęſa
ream: ⁊ tradidiſſent epiſtolā pręſidi: ſtatuerūt ante illū
⁊ paulū. Cū legiſſet aūt ⁊ interrogaſſet de qua prouīcia
eſſet: ⁊ cognoſcēs q̄ de cilicia: audiā te (inq̇t) cū accuſato
res tui venerint. Iuſſitq͂ ĩ ꝑtorio herodis cuſtodiri eū.
Oſt q̄nq͂ aūt dies deſcēdit princeps XXIIII. A
ſacerdotū Ananias cū ſeniorib⁹ quibuſdā: et
Tertullo q̇dā oratore: q̇ adierūt pręſidē ad-
uerſus paulū. Et citato Paulo coepit accu-
ſare Tertullus: dicēs: Cū in multa pace agam⁹ ꝑ te: et
multa corrigant̃ ꝑ tuā prouidentiā: ſemꝑ ⁊ vbiq͂ ſuſcipi
mus optime Felix cū oñi gratiarū actione. Ne diutius
aūt te protrahā: oro: breuiter audias nos pro tua clemē
tia. Inuenimus hunc hominem peſtiferum ⁊ concitan B
tem ſeditiōes oībus iudęis in vniuerſo orbe: ⁊ autorē ſe
ditionis ſectę Nazarenorū: q̇ etiā tēplū violare conatus
eſt. Quē et apphēſum voluim⁹ ſcḋm legē noſtrā iudicare.
Suꝑueniēs aūt tribunus Lyſias: cū vi magna eripuit
eū de manib⁹ nr̄is: iubēs accuſatores ei⁹ ad te venire: a
quo poteris ipſe iudicās de oīb⁹ iſtis cognoſcere: de q̇b⁹
nos accuſam⁹ eū. Adiecerunt autē ⁊ iudęi: dicentes hęc C
ita ſe habere. Reſpōdit aūt Paulus: annuēte ſibi ꝑſide
dicere. Ex multis annis te eſſe iudicē gēti huic: ſciēs bo
no aīo pro me ſatiſfaciā. Potes eñ cognoſcere: q̄ non
plus ſunt mihi dies ꝙ duodecim: ex quo aſcēdi adorare
in Ieruſalē: ⁊ neq͂ ĩ tēplo inuenerūt me cū aliquo diſpu
tantē: aut cōcurſum facientē turbę: neq͂ in ſynagogis: D
neq͂ in ciuitate: neq͂ probare poſſunt tibi: de quibus me
nūc accuſant. Cōfiteor aūt hoc tibi: ꝙ ſcḋm ſectā: quā di-
cunt hereſim: ſic deſeruio patri ⁊ deo meo: credēs oīb⁹:
quę in lege ⁊ prophetis ſcripta ſunt: ſpem habēs in deū:
quā ⁊ hi ipſi expectāt: reſurrectionē futurā iuſtorū ⁊ ini-
quorū. In hoc ⁊ ipſe ſtudeo ſine offendiculo cōſciētiā ha
bere ad deū ⁊ ad hoīes ſemꝑ. Poſt annos autem plures
eleemoſynas facturus in gentē meā veni: ⁊ oblatiōes et
vota: in quib⁹ inuenerūt me purificatū in tēplo: nō cum
turba neq͂ cū tumultu. Et apphēderūt me: clamātes ⁊
dicētes: Tolle inimicū noſtrū. Quidā aūt ex aſia iudęi: E
quos oportebat apud te pręſto eſſe: ⁊ accuſare: ſi q̇d ha-
berēt aduerſum me: aut hi ipſi dicāt: ſi q̇d inuenerunt in
me iniq̇tatis: cū ſtem in cōcilio: niſi de vna hac ſolū mo-
do voce: qua clamaui inter eos ſtans: quoniā de reſurre-
ctione mortuorū ego iudicor hodie a vob̄. Diſtulit aūt F
illos Felix: certiſſime ſciens de via hac: dicēs: Cū tribu
nus Lyſias deſcēderit: audiā vos. Iuſſitq͂ cēturioni cu
ſtodire eū: ⁊ habere requiē: nec quēꝙ de ſuis prohibere
miniſtrare ei. Poſt aliquot aūt dies: veniens Felix cum
Druſilla vxore ſua: quę erat iudęa: vocauit Paulum: et
audiuit ab eo fidem: quę eſt in Chriſtū Ieſum. Diſpu-
tante aūt illo de iuſtitia ⁊ caſtitate: ⁊ de iudicio futuro:
tremefactus Felix reſpōdit: Quod nunc attinet: vade: G
tempore aūt oportuno accerſiam te: ſimul ⁊ ſperans: ꝙ
pecunia ei daretur a Paulo: propter quod ⁊ frequenter
accerſiens eum loquebatur cū eo. Biennio aūt expleto:

accepit ſucceſſorē Felix Portiū Feſtū. Volens aūt gra
tiam p̄ſtare iudeis Felix: reliq̄t Paulū vinctū. XXV.
A FEſtus ergo cum veniſſet in prouinciā poſt tri
duū: aſcēdit ieroſolymā a ceſarea. Adierūtq;
eū principes ſacerdotū ⁊ p̄mi iudeoꝝ aduer
ſus Paulū: ⁊ rogabāt eū: poſtulātes gratiā
aduerſus eū: vt iuberet ꝑduci eū in Jeruſalē: inſidias tē
dentes: vt interficerēt eū in via. Feſtꝰ aūt reſpōdit: ſerua
ri quidē Paulū in ceſarea: ſe autē maturius ꝓfecturū.
Qui ergo in vobis ait: potētes ſunt deſcēdētes ſimul: ſi
B quod eſt in viro crimē: accuſent eū. Demoratꝰ aūt inter
eos dies nō ampliꝰ q̄ octo aut decē: deſcēdit ceſaream.
Et altera die ſedit ꝓ tribunali: ⁊ iuſſit Paulū adduci.
Qui cū perductus eſſet: circūſteterunt eum qui ab Je-
roſolyma deſcenderant iudei: multas et graues cauſas
obijcientes: quas nō poterant probare: Paulo rationē
reddente: quoniā neq; in legem iudeoꝝ: neq; in templū:
neq; in ceſarē quicq̄ peccaui. Feſtus autē volens gratiā
C preſtare iudeis: reſpōdens Paulo dixit: Vis Jeroſoly
mam aſcēdere: et ibi de his iudicari apud me? Dixit aūt
Paulus: Ad tribunal ceſaris ſto: ibi me oportet iudica
ri. Judeis nō nocui: ſicut tu melius noſti. Si eñ nocui:
aut dignū morte aliquid feci: non recuſo mori. Si vero
nihil eſt eoꝝ: que hi accuſant me: nemo poteſt me illis
D donare. Ceſarē appello. Tunc Feſtus cū concilio locu-
tus: reſpondit: Ceſarem appellaſti: ad ceſarem ibis. Et
cū dies aliquot tranſacti eſſent: Agrippa rex ⁊ Bernice
deſcēderūt Ceſareā ad ſalutandū Feſtū. Et cū dies plu-
res ibi morarent̄: Feſtꝰ regi indicauit de Paulo: dicēs:
Vir quidā eſt derelictꝰ a Felice vinctus: de quo cū eſſem
ieroſolymis: adierūt me p̄ncipes ſacerdotū ⁊ ſeniores iu
deoꝝ: poſtulātes aduerſus illū damnationē. Ad q̄s re-
ſpondi: quia nō eſt romanis cōſuetudo dānare aliquē ho
minem: priuſq̄ is qui accuſatur preſentes habeat accuſa
tores: locūq; defendendi accipiat ad abluenda crimina:
E que ei obijciuntur. Cū ergo huc cōueniſſent ſine vlla di
latione: in ſequēti die ſedēs pro tribunali iuſſi adduci vi
rū. De quo cū ſtetiſſent accuſatores: nullā cauſam defe-
rebant: de quibus ego ſuſpicabar malū. Queſtiōes vero
quaſdam de ſua ſuperſtitiōe habebant aduerſus eū: ⁊ de
quodā Jeſu defuncto: quē affirmabat Paulus viuere.
Heſitās aūt ego de huiuſmodi queſtione: dicebam: ſi vel
let ire ieroſolymā: ⁊ ibi iudicari de iſtis. Paulo aūt appel
lante: vt ſeruaret̄ Auguſti cognitioni: iuſſi ſeruari eum:
donec mittam eū ad ceſarē. Agrippa aūt dixit ad Feſtū:
F Volebam et ipſe hominē audire. Cras (inquit) audies
eū. Altera autem die: cū veniſſet Agrippa ⁊ Bernice cū
multa ambitione: ⁊ introiſſent in auditoriū cū tribunis
⁊ viris principalibus ciuitatis: iubēte Feſto adductꝰ eſt
G Paulus. Et dixit Feſtus: Agrippa rex ⁊ oēs qui ſimul
adeſtis nobiſcū viri: videtis hūc hominē: de quo omnis
multitudo iudeoꝝ interpellauit me Jeroſolymis: petē
tes et acclamātes: non oportet eū viuere amplius. Ego
vero cōperi: nihil dignū morte eū admiſiſſe. Ipſo autem
hoc appellante: ad auguſtum iudicaui mittere. De quo
quid certū ſcribā dn̄o: nō habeo. Propter quod perdu-
xi eum ad vos: ⁊ maxime ad te rex Agrippa: vt interro-
gatione facta: habeā q̄d ſcribā. Sine ratione eñ mihi vi
detur mittere vinctū: ⁊ cauſam eiꝰ nō ſignificare. XXVI.
AGrippa vero ad Paulū ait: Permittit̄ tibi
A loqui pro temetipſo. Tunc Paulus extenta
manu coepit rationē reddere. De omnibꝰ q̄-
bus accuſor a iudeis rex Agrippa: eſtimo me
beatū apud te. Cū ſim defenſurus me hodie: maxime te
ſciēte oīa: que apud iudeos ſunt cōſuetudines ⁊ queſtio
nes: propter quod obſecro: patiēter me audias. Et qui-
B dem vitam meā a iuuentute: que ab initio fuit in gente
mea in Jeroſolymis: nouerunt omnes iudei: preſcien-
tes me ab initio: ſi velint teſtimoniū perhibere: quoniā
ſm̄ certiſſimā ſectam noſtre religionis vixi phariſeus.

Et nunc in ſpe: que ad patres noſtros repromiſſionis fa
cta eſt a deo ſto iudicio ſubiectus: in qua duodecim tri-
bus noſtre nocte ac die ſeruientes ſperant deuenire. De
qua ſpe accuſor a iudeis rex. Quid incredibile iudicat̄
apud vos: ſi deus mortuos ſuſcitat? Et ego quidem eſti C
maueram me aduerſus nomen Jeſu Nazareni debere
multa cōtraria agere: quod ⁊ feci Jeroſolymis. Et mul
tos ſanctoꝝ ego ī carceribꝰ incluſi: a principibꝰ ſacerdo
tum poteſtate accepta: ⁊ cū occiderent̄ detuli ſententiā.
Et per omnes ſynagogas frequenter puniēs eos: cōpel
lebam blaſphemare: et amplius inſaniens in eos perſe-
quebar vſq; in exteras ciuitates. In quibus dū irem da D
maſcum cū poteſtate ⁊ permiſſu principū ſacerdotū: die
media in via vidi rex de celo ſupra ſplendorē ſolis circū-
fulſiſſe me lumen: et eos qui mecū ſimul erant: omneſq;
nos cum decidiſſemus in terram: audiui vocē loquentē ſupra.9.et
mihi hebraica lingua: Saule Saule: quid me perſeque 22.d.
ris? Durū eſt tibi cōtra ſtimulū calcitrare. Ego autem
dixi: Quis es dn̄e? Dn̄s aūt dixit: Ego ſum Jeſus naza
renus: quē tu ꝑſequeris. Sed exurge: et ſta ſupra pedes
tuos. Ad hoc eñ apparui tibi: vt cōſtituā te miniſtrū et E
teſtē eoꝝ que vidiſti: et eoꝝ quibꝰ apparebo tibi: eripiēs
te de populis ⁊ gētibus: in quas nūc ego mitto te aperi
re oculos eoꝝ: vt cōuertent̄ a tenebris ad lucē: ⁊ de pote
ſtate ſathane ad deū: vt accipiāt remiſſionē peccatoꝝ: et
ſortem inter ſanctos per fidem: que eſt in me. Unde rex
Agrippa: nō fui incredulus celeſti viſiōi: ſed his qui ſunt
damaſci primū ⁊ ieroſolymis: ⁊ in oēm regionē iudee ⁊
gētibus annunciabā: vt poenitentiā agerēt: ⁊ conuerte
rentur ad deū: digna poenitētie opera faciētes. Hac ex F
cauſa me iudei cū eſſem ī tēplo cōprehēſum tētabāt: vo-
lentes me interficere. Auxilio aūt adiutus dei vſq; in ho
diernū diē ſto: teſtificans minori atq; maiori: nihil extra
dicēs: q̄ ea q̄ ꝓphete locuti ſunt futura eſſe: ⁊ moyſes: ſi
paſſibilis Chriſtus: ſi primus ex reſurrectiōe mortuoꝝ
lumen annunciaturus eſt populo et gentibus. Hec lo-
quente eo: ⁊ rationē reddente: Feſtus magna voce dixit:
Inſanis Paule. Multe te litere ad inſaniā cōuertūt.
Et Paulus: Nō inſanio (inquit) optime Feſte: ſed ve-
ritatis et ſobrietatis verba eloquor. Scit eñ de his rex:
ad quē ⁊ cōſtanter loquor. Latere enim eū nihil horum
arbitror. Neq; eñ in angulo quicq̄ horū geſtū eſt. Cre
dis rex Agrippa ꝓphetis? Scio q2 credis. Agrippa aūt ſupra.12.c
ad paulū: In modico ſuades me chriſtianū fieri. Et pau
lus: Opto apud deū: ⁊ in modico ⁊ in magno: nō tantū
te: ſed etiā oēs q̄ audiunt: hodie fieri tales: qualis ⁊ ego
ſum: exceptis vinculis his. Et exurrexit rex ⁊ preſes et G
Bernice: ⁊ qui aſſidebāt eis. Et cū receſſiſſent: loquebā-
tur ad inuicē: dicētes: q2 nihil morte aut vinculis dignū
quid fecit homo iſte. Agrippa autē Feſto dixit: Dimitti
poterat homo hic: ſi nō appellaſſet ceſarem. XXVII.
VT autē indicatū eſt nauigare eū in Jtaliā: et A
tradi Paulū cū reliquis cuſtodibꝰ cēturioni
noīe Julio cohortis auguſte: aſcēdentes aūt
nauē adrumētinā: incipiētes nauigare circa
Aſie loca: ſuſtulimꝰ: ꝑſeuerāte nobiſcū Ariſtarcho mace
done theſſalonicēſi. Sequēti aūt die venimus ſidonem.
Humane aūt tractās Julius Paulū: permiſit ad ami-
cos ire: ⁊ curā ſui agere. Et inde cū ſuſtuliſſemus: ſubna
uigauimus cyprū: ꝓpterea q̄ eſſent vēti cōtrarij. Et pe-
lagus Cilicie ⁊ Pāphilie nauigātes venimꝰ Lyſtrā: q̄ B
eſt litie: ⁊ ibi inueniēs cēturio nauē alexādrinā: nauigā-
tē ī italiā: trāſpoſuit nos ī eā. Et cū multis diebꝰ tarde
nauigaremꝰ: ⁊ vix deueniſſemus cōtra gnydū: ꝓhibēte
nos vento: adnauigauimꝰ crete iuxta ſalmonē. Et vix
iuxta nauigātes venimꝰ in locū quendā: q̄ vocatur boni
portus: cui iuxta erat ciuitas thalaſſa. Multo aūt tēpo
re peracto: ⁊ cū iā non eſſet tuta nauigatio: eo q̄ ieiuniū
iā p̄teriſſet: cōſolabat̄ eos Paulꝰ: dicēs eis: Viri: video
quoniā cū iniuria ⁊ multo dāno: nō ſolū oneris et nauis:

ſed etiā animarū noſtrarū incipit eſſe nauigatio. Cētu⸗
C rio autē gubernatoꝛi ⁊ nauclero magis credebat: ꝙ his
quę a Paulo dicebātur. Et cū aptus poꝛtus nō eſſet ad
hyemandū: plurimi ſtatuerūt cōſiliū nauigare inde: ſi q̄
modo poſſent deuenientes phoenicē hyemare: poꝛtū cre
tę reſpicientē ad aphꝛicū ⁊ ad choꝝ. Aſpirāte aūt auſtro:
ęſtimātes ꝓpoſitū ſe tenere: cū ſuſtuliſſent: de aſſon lege
bāt cretā. Nō poſt multū aūt miſit ſe cōtra ipſam vētus
typhonicꝰ: q̄ vocat̄ euro aq̄lo. Cūqꝫ arrepta eſſet nauis:
⁊ nō poſſet conari in vētū: data naue flatibꝰ ferebamur.
In inſulā aūt quandā decurrētes: q̄ vocat̄ cauda: potui
D mus vix obtinere ſcaphā. Qua ſublata adiutoꝛijs vtebā
tur: accingētes nauē: timētes ne ī ſyꝛtim inciderēt: ſub⸗
miſſo vaſe ſic ferebant̄. Ualida aūt nobis tēpeſtate iacta
tis: ſequēti die iactū fecerunt: ⁊ tertia die ſuis manibꝰ ar
mamēta nauis pꝛoiecerūt. Neqꝫ aūt ſole: neqꝫ ſyderibꝰ
apparētibꝰ ꝑ plures dies: ⁊ tēpeſtate nō exigua īminēte:
iā ablata erat ſpes oīs ſalutis noſtrę. Et cū multa ieiu⸗
Infra. 12.a et.13. natio fuiſſet: tunc ſtans Paulus in medio eoꝛum dixit:
Opoꝛtebat quidem o viri: audito me nō tollere a creta:
lucriqꝫ facere iniuriā hanc ⁊ iacturā. Et nunc ſuadeo vo
bis bono aīo eſſe: amiſſio em̄ nulliꝰ aīę erit ex vobis p̄ter
ꝙ nauis. Aſtitit em̄ mihi hac nocte angelꝰ dei: cuiꝰ ſum
ego: ⁊ cui deſeruio: dicēs: Ne timeas paule: cęſari opoꝛ⸗
tet te aſſiſtere. Et ecce donauit tibi deꝰ oēs q̄ nauigāt te
E cū. Pꝛopter quod bono aīo eſtote viri. Credo em̄ deo:
q̄a ſic erit: quēadmodū dictū eſt mihi. In inſulā autem
quandā opoꝛtet nos deuenire. Sed poſteaꝙ quartadeci
ma nox ſupꝑuenit: nauigātibꝰ nobis ī Adria circa mediā
noctē ſuſpicabātur nautę apparere ſibi aliquā regionē.
Qui ⁊ ſubmittentes bolidē: inuenerūt paſſus viginti: ⁊
puſillū īde ſeparati inuenerūt paſſus quindecim. Timē
tes aūt: ne in aſpera loca incideremus: de puppi mitten
tes anchoꝛas quatuoꝛ: optabāt diem fieri. Nautis vero
quęrētibus fugere de naui: cū miſiſſent ſcaphā in mare:
ſub obtētu quaſi inciperēt a pꝛoꝛa anchoꝛas extēdere: di
F xit Paulꝰ cēturioni ⁊ militibꝰ: Niſi hi ī naui māſerint:
vos ſalui fieri nō poteſtis. Tūc abſciderūt milites funes
ſcaphę: ⁊ paſſi ſunt eā excidere. Et cū lux inciperet fieri:
rogabat Paulꝰ oēs ſumere cibū: dicens: Quartadecia
die hodie expectantes ieiuni permanetis: nihil accipien⸗
tes. Pꝛopter quod rogo vos accipere cibū ꝓ ſalute ve⸗
ſtra: quia nullius veſtrum capillus de capite peribit. Et
cū hęc dixiſſet: ſumēs panē gratias egit deo in cōſpectu
omniū. Et cū fregiſſet: coepit mādu care. Animęquioꝛes
aūt facti oēs: ⁊ ipſi aſſumpſerūt cibū. Eramus vero vni
uerſę animę in naui: ducentę ſeptuagintaſex. Et ſatiati
G cibo alleuiabāt nauē iactātes triticū in mare. Cum aūt
dies factus eſſet: terrā nō agnoſcebāt: ſinū vero quēdam
cōſiderabāt: habentē littus: in quē cogitabāt: ſi poſſent:
eijcere nauē: ⁊ cū anchoꝛas ſuſtuliſſent: committebāt ſe
mari ſimul: laxātes iuncturas gubernaculoꝛū. Et leua⸗
to artemone ſcḋm aurę flatū: tēdebāt ad littus. Et cū in⸗
cidiſſemus ī locū bithalaſſum: impegerūt nauē. Et pꝛo⸗
ra quidem fixa manebat immobilis: puppis vero ſolue⸗
batur a vi maris. Militū aūt cōſilium fuit: vt cuſtodias
occiderēt: ne q̄s cū enataſſet: effugeret. Cēturio aūt vo⸗
lēs ſeruare Paulū: ꝓhibuit fieri. Iuſſitqꝫ eos q̄ poſſent
natare: emittere ſe pꝛimos: ⁊ euadere: ⁊ ad terrā exire: et
cęteros alios in tabulis ferebāt: quoſdā ſuꝑ ea q̄ de naui
erāt. Et ſic factum eſt: vt oēs aīę euaderent ad terram.
A ET cū euaſiſſemꝰ: tūc cognouimus: XXVIII.
q2 mytilene inſula vocabat̄. Barbari vo pꝛę⸗
ſtabant nō modicā humanitatē nobis. Accen
ſa em̄ pyꝛa reficiebāt nos oēs: ꝓpter imbꝛē q̄
imminebat ⁊ frigus. Cū cōgregaſſet aūt Paulꝰ ſarmē
B toꝛū aliquantā multitudinē: ⁊ impoſuiſſet ſuꝑ ignē: vi⸗
pera a caloꝛe cū ꝓceſſiſſet: inuaſit manū eius. Ut vero vi
derūt barbari pēdentē beſtiā de manu eius: ad inuicē di
cebāt: Utiqꝫ homicida eſt homo hic: q̄ cū euaſerit de ma
ri: vltio non ſinit eū viuere. Et ille quidē excutiēs beſtiā
in ignē: nihil mali paſſus eſt. At illi exiſtimabāt eū in tu⸗
moꝛem conuertendū: ⁊ ſubito caſurū ⁊ moꝛi. Diu aūt il
lis expectantibus ⁊ videntibus nihil mali in eo fieri: con
uertentes ſe: dicebāt eū eſſe deū. In locis aūt illis erant
pꝛędia pꝛincipis inſulę: noīe publij: q̄ nos ſuſcipiciēs tri
duo: benigne exhibuit. Cōtigit aūt patrē Publij febꝛi⸗
bus ⁊ diſſenteria vexatū iacere: ad quē Paulꝰ intrauit. C
Et cū oꝛaſſet: ⁊ impoſuiſſet ei manus: ſaluauit eū. Quo
facto: ⁊ om̄es qui in inſula habebāt infirmitates: accede
bant: ⁊ curabant̄. Qui etiā multis honoꝛibus nos hono
rauerūt: ⁊ nauigātibꝰ impoſuerūt: quę neceſſaria erāt.
Poſt mēſes aūt tres nauigauimus in naui alexādrina:
quę in inſula hyemauerat: cui erat inſigne caſtroꝝ. Et D
cū veniſſemus Syꝛacuſam: manſimus ibi triduo. Inde
circūlegentes deuenimus regiū: ⁊ poſt vnū diē flante au
ſtro ſecunda die puteolos. Ubi inuēti a fratribꝰ: rogati
ſumus manere apud eos dies ſeptē: ⁊ ſic venimus Ro⸗
mā. Et inde cū audiſſent fratres: occurrerūt nobis vſqꝫ
ad Appij foꝛū tribus tabernis: q̄s cū vidiſſet Paulus:
gratias agēs deo: accepit fiduciam. Cū aūt veniſſemus
Romā: ꝑmiſſum eſt Paulo ꝑmanere ſibimet cū cuſto⸗
diente ſe milite. Poſt tertiū aūt diē cōuocauit pꝛimos
iudęoꝝ. Cūqꝫ veniſſent: dicebat eis: Ego viri fratres: E
nihil aduerſus plebē faciēs: aut moꝛē paternū: vinctus
ab Ieroſolymis: traditꝰ ſum in manus romanoꝝ. Qui
cū interrogationē de me habuiſſent: voluerūt me dimit
tere: eo ꝙ nulla eſſet cauſa moꝛtis in me. Cōtradicētibꝰ
aūt iudęis: coactus ſum appellare cęſarē: nō q̄ſi gentem
meā: habens aliquid accuſare. Pꝛopter hāc igit̄ cauſam F
rogaui vos videre ⁊ alloqui. Pꝛopter ſpem em̄ iſrael ca
thena hac circūdatus ſum. At illi dixerunt ad eū: Nos
neqꝫ literas accepimꝰ de te a iudęa: neqꝫ aduenięs aliq̄s
fratrū nūciauit: aut locutꝰ eſt q̄d de te malū. Rogamꝰ
aūt a te audire: q̄ ſentis. Nā de ſecta hac notū eſt nobis:
quia vbiqꝫ ei cōtradicit̄. Cū conſtituiſſent aūt illi diē: ve
nerūt ad eū in hoſpitiū plurimi: quibꝰ exponebat: teſtifi
cans regnū dei: ſuadēſqꝫ eis de Ieſu ex lege Moyſi ⁊ ꝓ⸗
phetis: a mane vſqꝫ ad veſperā. Et quidā credebant his
quę dicebant̄: quidā vero nō credebāt. Cūqꝫ inuicē non
eſſent cōſentiētes: diſcedebāt dicēte Paulo vnū verbū. Eſaie.6.e.
Quia bene ſpirituſſanctus locutus eſt per Eſaiam pꝛo⸗ Mat.13.b
phetā ad patres noſtros: dicēs: Uade ad populū iſtū: et Mar.4.b
dic ad eos: Aure audietis: ⁊ nō intelligetis: ⁊ vidētes vi Luce.8.b.
debitis: ⁊ nō ꝑſpicietis. Incraſſatū eſt em̄ coꝛ ꝑpli huiꝰ: Ioā.12.f.
et auribꝰ grauiter audierūt: ⁊ oculos ſuos cōpꝛeſſerūt: G
ne foꝛte videāt oculis: ⁊ auribus audiāt: et coꝛde intelli
gant: ⁊ cōuertant̄: ⁊ ſanē eos. Notū ergo ſit vobis: quo⸗
niā gētibꝰ miſſum eſt hoc ſalutare dei: et ipſi audiēt. Et
cū hęc dixiſſet: exierūt ab eo iudęi: multā habētes īter ſe
quęſtionē. Māſit aūt biēnio toto ī ſuo cōductu: et ſuſci
piebat oēs q̄ ingrediebant̄ ad eū: pꝛędicās regnū dei: et
docēs: quę ſunt de domino Ieſu Chꝛiſto cū om̄i fiducia
ſine pꝛohibitione. ¶ Finis.

Pꝛaefatio ſancti Hieronymi pꝛeſbyteri in omnes epiſtolas ſancti Pauli.

PRimum queritur: quare poſt euangelia: quę
ſupplemētum legis ſunt: et in quibus nobis
exempla et pꝛęcepta viuendi pleniſſime dige⸗
ſta ſunt: voluerit apoſtolus has epiſtolas ad
ſingulas eccleſias deſtinare. Hac aūt cauſa factū videt̄:
vt ſcilicet initia naſcentis eccleſię nouis cauſis exiſtenti⸗
bus pꝛęueniret: ⁊ vt pꝛęſentia atqꝫ oꝛientia reſecaret vi
tia: ⁊ poſt futuras excluderet quęſtiones: exemplo pꝛo⸗
phetarū: qui poſt ęditam legē Moyſi: in qua omnia dei
mandata legebantur: nihilominus tamen doctrina ſua
rediuiua ſemper populi compꝛeſſere peccata: ⁊ pꝛopter

exemplum viuẽdi libros ad noſtram etiam memoriam
tranſmiſerũt. Deinde quęritur: cur nõ amplius q̄ de-
cem epiſtolas ad eccleſias ſcripſerit? Decem ſunt enim:
cum ea quę dicitur ad hebręos. Nam reliquę quattuor
ad diſcipulos ſpecialiter ſunt porrectę: vt oſtenderet no
uum non diſcrepare a veteri teſtamẽto: et ſe contra legẽ
nõ facere Moyſi: ad numerũ primorũ decalogi manda-
torũ ſuas epiſtolas deſtinauit: ⁊ q̊t ille pręceptis a pha-
raone inſtituit liberatos: totidem hic epiſtolis a diaboli
et idololatrię ſeruitute edocet acquiſitos. Nam ⁊ duas
tabulas lapideas duoꝝ teſtamẽtoꝝ figurã habuiſſe viri
eruditiſſimi tradiderũt. Epiſtolã ſane quę ad hebręos
ſcribitur: quidam Pauli non eſſe cõtendunt: eo ꝙ non
ſit eius nomine titulata: ⁊ propter ſermonis ſtiliꝫ diſtã
tiam: ſed aut Barnabę iuxta Tertullianum: aut Lucę
iuxta quoſdã: vel certe Clementis: diſcipuli apoſtoloꝝ:
⁊ epiſcopi romanę eccleſię poſt apoſtolos ordinati. Qui
bus reſpõdendum eſt: ſi propterea Pauli nõ erit: quia
eius non habet nomen: ergo nec alicuius erit: quia nul-
lius nomine titulatur. Quod ſi incõueniens abſurdũꝫ
eſt: ipſius magis eſſe credenda eſt: quę tãto doctrinę ſuę
fulget eloquio. Sed quoniã apud hebręoꝝ eccleſias q̄ſi
deſtructor legis falſa ſuſpitione habebatur: voluit taci-
to nomĩe de figuris legis: ⁊ veritate Chriſti reddere ra
tionem: ne odium nominis in fronte pręti tulati: vtilita
tem excluderet lectionis. Non eſt ſane mirũ: ſi eloquen
tior videatur proprio: id eſt in hebręo: q̄ in peregrino:
id eſt in gręco: quo cęterę epiſtolę ſunt ſcriptę ſermone.
Mouet etiam quoſdam: quare romanoꝝ epiſtola in pri
mo ſit poſita: cum eam non primo ſcriptam ratio mani
feſtet. Nam hanc ſe proficiſcentẽ Ieroſolymam ſcripſiſ
ſe teſtatur: cum corinthios ⁊ alios iam ante: vt miniſte-
rium quod ſecũ portaturus erat colligerent: literis ad-
hortatus ſit. Unde et intelligi quidam volunt: ita oẽs
epiſtolas ordinatas: vt prima poneref: q̄uis poſterior
fuerit deſtinata: vt per ſingulas epiſtolas gradibus ad
perfectiora veniretur. Romanorũ nãꝫ pleriꝫ tam ru-
des erant: vt non intelligerent: dei ſe gratia: et non ſuis
meritis eſſe ſaluatos: ⁊ ob hoc duo inter ſe populi confli
ctarent. Idcirco illos indigere aſſerit corrigi: vitia gen
tilitatis priora cõmemorans. Corinthijs aũt iam dixit
ſcientię gratiam eſſe conceſſam: ⁊ non tam omnes incre
pat: q̄ cur peccantes non increpauerinf reprehendit: ſi-
1. Corin. 5 cut ait: Auditur inter vos fornicatio. Et iterum: Con-
Ibidem. gregatis vobis cũ meo ſpiritu tradere huiuſcemodi ſa-
thanę. In ſecũda vero laudantur: ⁊ vt magis ac magis
proficiãt: cõmonenf. Galatę vero iam nullius criminis
arguuntur: niſi hoc tantũ: ꝙ callidiſſimis pſeudoapoſto
lis crediderũt. Epheſij ſane nulla reprehenſiõe: ſed mul
ta laude digni ſunt: quia fidem apoſtolicã ſeruauerunt.
Philippenſes etiã multomagis collaudantur: qui nec
1. theſ. 2. c. audire quidem falſos apoſtolos voluerunt. Theſſaloni
cẽſes nihilominus in duabus epiſtolis omni laude pro-
ſequitur: eo ꝙ non ſolum fidem incõcuſſam ſeruauerint
veritatis: ſed etiã in perſecutiõe ciuium fuerint conſtan
tes inuenti. Coleſſenſes autem tales erant: vt cum ab
Ibidem. apoſtolo viſi corporaliter non fuiſſent: hac laude digni
haberentur. Etſi corpore (inquit) abſens ſum: ſed ſpiri-
tu vobiſcum ſum gaudens: et videns ordinem veſtrum.
De hebręis vero quid dicendum eſt: quorum Theſſalo-
nicenſes: qui plurimũ laudati ſunt: imitatores facti eſſe
Hebre. 10. dicuntur. Sicut ipſe ait: Et vos fratres imitatores fa-
cti eſtis eccleſiarũ dei: quę ſunt in Iudęa. Eadem enim
paſſi eſtis ⁊ vos a contribulibus veſtris: quę ⁊ illi a iu-
dęis. Apud ipſos quoꝫ hebręos eadem cõmemorat: di
cẽs: Nam ⁊ vinctis compaſſi eſtis: ⁊ rapinam bonorum
veſtrorũ cum gaudio ſuſcepiſtis: cognoſcentes vos ha-
bere meliorem et manentem ſubſtantiam.

¶ Prologus beati Hieronymi preſbyteri
ſpecialis in epiſtolam ad Romanos.

ROmani ſunt qui ex iudęis ⁊ gentibus credi-
derunt. Hi ſuperba contentione volebant ſe
alterutrũ ſuperponere. Nam iudęi dicebãt:
Nos ſumus populus dei: quos ab initio dile-
xit ⁊ fouit: nos circũciſi ex genere Abraam: ſancta deſcẽ
dimus ex ſtirpe: ⁊ notus retro apud iudęã tantũ deus.
Nos de Aegypto ſignis dei ⁊ virtutibus liberati: mare
ſicco pertranſiuimus pede: cũ inimicos noſtros grauiſ-
ſimi fluctus inuoluerent. Nobis pluit manna dominus
in deſerto: et quaſi filijs ſuis cęleſte pabulũ miniſtrauit.
Nos die noctuꝫ in columna nubis igniſꝫ pręceſſit: vt
nobis in inuio iter oſtenderet. Atꝫ vt cętera eius circa
nos immẽſa beneficia taceamus: nos ſoli digni fuimus
dei legem accipere: ⁊ vocẽ dei loquẽtis audire: eiuſꝫ co
gnoſcere voluntatem: in qua lege nobis promiſſus eſt
Chriſtus: ad quos etiam ipſe ſe veniſſe teſtatus eſt: di-
cens: Non veni: niſi ad oues quę perierant domꝰ iſrael: Mat. 15. c
cum vos canes potius q̄ homines appellauerit. Aequũ
ne ergo eſt: vt idola hodie deſerentes: quibus ab initio
deſeruiſtis: nobis cõparemini: ⁊ nõ potius in proſelitoꝝ
locũ ex legis autoritate ⁊ cõſuetudine deputamini? Et
hoc ipſum non merebamini: niſi quia larga ſemp dei cle
mentia voluit vos ad noſtram imitationem admittere.
Gẽtes etiã econtra reſpondebant: Quanto eñ maiora
erga vos dei beneficia narraueritis: tanto maioris vos
criminis reos eſſe monſtrabitis. Semper eñ his oĩbꝰ Exo. 14. c.
extitiſtis ingrati. Nã ipſis pedibus: quibus aridum ma
re tranſiſtis: ludebatis ante idola quę feciſtis: ⁊ ipſo ore
quo Paulo ante ob necem aduerſariorũ domino canta
ueratis: ſimulachra vobis fieri popoſciſtis: illis oculis:
quibus venerando deũ in nube vel igne conſpicere ſole-
batis: ſimulachra intuebamini. Manna quoꝫ vobis fa
ſtidio fuit: ⁊ ſemper in deſerto ꝯtra dñm murmuraſtis:
ad ęgyptũ: vnde vos manu valida eiecerat: redire cupiẽ
tes. Quid plura? Ita patres veſtri crebra prouocatiõe Nu. 14. b.
dominum irritauerũt: vt omnes in eremo morerentur:
nec plus ex ſeniorib' eoꝝ: q̄ duo homines terram repro
miſſionis intrarent. Sed quid antiqua replicamus: cũ
etiam ſi illa minime feciſſetis: de hoc ſolo nemo vos di-
gnos venia iudicaret: ꝙ dominum Chriſtum prophe-
tarum ſemper vobis vocibus repromiſſum: non ſolum
ſuſcipere noluiſtis: ſed etiã morte peſſima peremiſtis.
Quẽ nos: vt cognouimus: ſtatim credidimus: cum no
bis de eo antea nõ fuerit prędicatum. Unde probatur:
ꝙ idolis ſeruiuimus: non obſtinationi mentis: ſed igno
rantię deputandum. Qui enim cognitũ ilico ſequimur:
olim vtiꝫ ſequeremur: ſi antea cognouiſſemꝰ. Sic aũt
vos de generis nobilitate iactatis: quaſi non morũ imi
tatio magis q̄ carnalis natiuitas filios vos faciat eſſe ſan
ctorũ. Deniꝫ Eſau et Iſmael: cũ de ſtirpe ſint Abraę:
minime tamen in filijs reputãtur. His taliter altercan
tibus apoſtolus ſe medium interponens: ita partium di
rimit quęſtiones: vt neutrũ eorũ ſua iuſtitia ſalutẽ me-
ruiſſe cõfirmet: ambos vero populos et ſcienter et gra-
uiter deliquiſſe. Iudęos quidem: ꝙ per pręuaricationẽ
legis deũ inhonorauerint. Gẽtes vero: ꝙ cum cognitũ
de creatura creatorem vt deũ debuerint venerari: gloriã
eius in manu facta mutauerĩt ſimulachra. Utroſꝫ etiã
ſimiliter veniam conſecutos: ęquales eſſe veriſſima ra-
tione demonſtrat: pręſertim cum in eadem lege prędi-
ctum ſit: et iudęos et gentes ad Chriſti fidem vocan-
dos eſſe oſtendat. Quamobrem viciſſim eos humilias:
ad pacem et concordiam cohortatur.

¶ Finis.

Epiſtola Pauli apoſtoli ad Romanos. Caput. I.

A PAulus ſeruus Jeſu
Chꝛiſti:vocatus apoſtolus: ſegrega
tus in euangeliū dei: quod ante pꝛo⸗
miſerat per pꝛophetas ſuos in ſcri⸗
pturis ſanctis de filio ſuo: qui factus
eſt ei ex ſemine Dauid ſm carnē: qui
pꝛedeſtinatus eſt filius dei in virtute ſm ſpiritū ſanctifi
cationis:ex reſurrectione moꝛtuoꝝ Jeſu Chꝛiſti domi
ni noſtri. Per quē accepimus gratiā ⁊ apoſtolatum ad
obediendū fidei in omnibus gētibus pꝛo nomine eius:
Ciuſt. i. a. in quibus eſtis et vos vocati Jeſu Chꝛiſti omnibus qui
ſunt Romę:dilectꝫ dei vocatis ſanctis. Gratia vobis ⁊
pax a deo patre ⁊ domino noſtro Jeſu chꝛiſto. Primū
quidem gratias ago deo meo per Jeſum chꝛiſtum pꝛo
omnibus vobis:quia fides veſtra annūciatur in vniuer⸗
ſo mundo. Teſtis enim mihi eſt deus:cui ſeruio in ſpiri⸗
tu meo:in euangelio filij eius:ꝙ ſine intermiſſione me⸗
B moriā veſtri facio ſemper in oꝛationibus meis: obſecrās
ſi quo modo tandē aliquādo pꝛoſperū iter habeam in vo
luntate dei veniendi ad vos. Deſidero eñ videre vos: vt
aliquid impertiar vobis gratię ſpiritalis ad confirman
dos vos:id eſt ſimul conſolari in vobis:per eam quę in⸗
uicem eſt fides veſtra atqꝫ mea. Nolo autem vos igno⸗
rare fratres:quia ſępe pꝛopoſui venire ad vos:⁊ pꝛohibi
tus ſum vſqꝫ adhuc:vt aliquē fructū habeā in vobis: ſi⸗
cut ⁊ in cęteris gentibꝰ. Gręcis ac barbaris:ſapiētibus
⁊ inſipientibus debitoꝛ ſum:itaqꝫ ꝙ in pꝛomptū eſt:⁊ vo
bis ꝗ Romę eſtis euāgelizare. Nō eñ erubeſco euange
Abac. z. a liū. Virtꝰ eñ dei eſt in ſalutē oñi credenti:iudęo pꝛimū
Heb. io. g. ⁊ gręco. Juſtitia eñ dei ī eo reuelaꝛ ex fide in fidē: ſicut
ſcriptū eſt: Juſtus aūt ex fide viuit. Reuelaꝛ eñ ira dei
de cęlo ſup oēm impietatē ⁊ iniuſtitiā hoīm eoꝝ: ꝗ veri⸗
tatē dei in iniuſtitia detinēt:qꝛ qd notū eſt dei:manifeſtū
C eſt in illis. Deus eñ illis manifeſtauit. Jnuiſibilia enim
ipſius a creatura mūdi:per ea quę facta ſunt: intellecta
conſpiciuntur:ſempiterna quoqꝫ eius virtus et diuini⸗
i. coꝛi. 3. d. tas:ita vt ſint inexcuſabiles. Quia cū cognouiſſent deū:
Ephe. 4. d nō ſicut deum gloꝛificauerunt:aut gratias egerunt:ſed
euanuerunt in cogitationibus ſuis: et obſcuratū eſt inſi
piens coꝛ eoꝝ. Dicentes eñ ſe eſſe ſapientes: ſtulti facti
ſunt. Et mutauerūt gloꝛiā incoꝛruptibilis dei: in ſimili
tudinē imagīs coꝛruptibilis hoīs: ⁊ volucrū ⁊ quadru⸗
pedū ⁊ ſerpentiū. Pꝛopter qd tradidit illos deꝰ ī deſide
ria coꝛdis eoꝝ in immūdiciā:vt cōtumelijs afficiāt coꝛ⸗
infra. 9. a. poꝛa ſua in ſemetipſis. Quia cōmutauerūt veritatē dei
D ī mēdaciū:⁊ coluerūt:⁊ ſeruierūt creaturę potiꝰ ꝙ crea
toꝛi:ꝗ eſt benedictꝰ ī ſęcula. Amē. Pꝛopterea tradidit
illos deꝰ in paſſiōes ignominię. Nā foeminę eoꝝ immu
tauerūt naturalē vſum in eū vſum:ꝗ eſt cōtra naturam.
Similiter aūt ⁊ maſculi relicto naturali vſu foemīę ex⸗
arſerūt in deſiderijs ſuis in inuicē: maſculi in maſculos
turpitudinē operātes:et mercedē quā opoꝛtuit erroꝛis
ſui in ſemetipſis recipientes. Et ſicut non pꝛobauerunt
deū habere in notitia:tradidit illos deus in repꝛobū ſen
ſum:vt faciāt ea ꝗ nō conueniūt:repletos oī iniqtate:ma⸗
licia:foꝛnicatiōe:auaritia:neqtia: plenos inuidia: homi
cidijs:cōtētiōe:dolo:malignitate: ſuſurrones:detracto
res:deo odibiles:cōtumelioſos:ſupbos:elatos:inuēto⸗
res maloꝝ:parētibꝰ nō obediētes:īſipiētes:īcōpoſitos:
ſine affectiōe:abſqꝫ foedere:ſine miſcdia. Qui cū iuſtitiā
dei cognouiſſent:nō intellexerūt: qm ꝗ talia agūt digni
ſūt moꝛte:nō ſolū ꝗ ea faciūt: ſꝫ etiā ꝗ ꝯſentiūt faciētibꝰ.

NRopter qd inexcuſabilis es o hō:oīs ꝗ iu⸗ II.
A dicas. Jn ꝗ eñ alteꝝ iudicas: teipm cōdēnas.
Mat. z. a. Eadē eñ agis quę iudicas. Scimꝰ eñ qm iudi
ciū dei eſt ſm veritatē in eos ꝗ talia agūt. Exiſtimas aūt
hoc o hō oīs ꝗ iudicas eos ꝗ talia agunt:⁊ facis ea:ꝗa tu
effugies iudiciū dei? An diuitias bonitatꝫ eiꝰ ⁊ patiētię
⁊ lōganimitatꝫ ꝯtēnis? Jgnoꝛas qm benignitas dei ad
poenitētiā te adducit? Secūdū aūt duriciā tuā ⁊ īpoe⸗
nitēs coꝛ theſaurizas tibi irā ī die irę et reuelatiōis iuſti
iudicij dei:ꝗ reddit vnicuiqꝫ ſm opa eiꝰ. His ꝗdē ꝗ ſm Mat. 16. d.
patiētiā boni opis gloꝛiā ⁊ honoꝛē ⁊ incoꝛruptionē qrē
tibꝰ:vitā ęternā. His aūt ꝗ ſunt ex ꝯtētiōe:⁊ ꝗ nō acqe⸗ B
ſcūt vitati:credūt aūt iniqtati:ira ⁊ indignatio:tribula
tio ⁊ anguſtia:ī oēm aīam hoīs operātis malū:iudęi pꝛi Ephe. 6. … collo. 3. d.
mū ⁊ gręci. Gloꝛia aūt ⁊ honoꝛ ⁊ pax oī operanti bonū: actuū. io. f
iudęo pꝛimū ⁊ gręco. Nō eñ eſt acceptio ꝑſonaꝝ apud iaco. z. b.
deū. Quicūqꝫ eñ ſine lege peccauerūt: ſine lege peribūt. i. Pet. i. c Mat. 7. c.
Et ꝗcūqꝫ in lege peccauerūt: ꝑ legē iudicabunꝛ. Nō eñ Jaco. i. d.
auditoꝛes legꝫ iuſti ſunt apud deū:ſed factoꝛes legis iu⸗
ſtificabunꝛ. Cū eñ gentes:ꝗ legē nō habēt: naturaliꝛ ea C
quę legis ſunt:faciūt:eiuſmodi legē nō habētes: ipſi ſibi
ſunt lex:ꝗ oſtēdūt opꝰ legis ſcriptū in coꝛdibꝰ ſuis: teſti
moniū reddēte illis cōſciētia ipoꝝ: ⁊ inter ſe inuicē cogi
tationū accuſantiū:aut etiā defendētiū:in die cū iudica⸗
bit deꝰ occulta hoīm ſm euāgeliū meū ꝑ Jeſum chꝛiſtū.
Si aūt tu iudęꝰ cognominaris: ⁊ reqeſcis ī lege:⁊ glo⸗
riaris ī deo:⁊ noſti volūtatē eiꝰ:⁊ ꝓbas vtilioꝛa īſtructꝰ
ꝑ legē:cōfidis teipm eſſe ducē cęcoꝝ:lumē eoꝝ ꝗ in tene
bꝛis ſunt:eruditoꝛē inſipientiū:magiſtrū infantiū:habē
tem foꝛmā ſciētię ⁊ veritatis in lege. Qui ergo aliū do⸗ D
ces:teipſum non doces. Qui pꝛędicas non furādum: fu Eſa. 34. f.
raris. Qui dicis non moechandū:moecharis. Qui abo⸗
minaris idola:ſacrilegiū facis. Qui in lege gloꝛiaris:ꝑ
pꝛęuaricationē legis deū inhonoꝛas. Nomē eñ dei per
vos blaſphematur inter gētes:ſicut ſcriptū eſt. Circū⸗
ciſio ꝗdem ꝓdeſt: ſi legē obſerues. Si aūt pꝛęuaricatoꝛ
legis ſis:circūciſio tua ꝑputiū facta eſt. Si igiꝛ ꝑputiū
iuſtitias legis cuſtodiat: nōne pꝛęputiū illius in circūci
ſionem reputabitur. Et iudicabit id quod ex natura eſt
pꝛęputium legem coſummans te: qui per literam ⁊ cir⸗
cumciſionem pꝛęuaricatoꝛ legis es. Nō eñ qui in ma⸗
nifeſto iudęus eſt:neqꝫ quę in manifeſto in carne eſt cir⸗
cunciſio:ſed qui in abſcondito iudęus eſt: et circunciſio
coꝛdis in ſpiritu: non litera: cuius laus non ex homini⸗
bus:ſed ex deo eſt. III.

QUid ergo amplius iudęo eſt:aut quę vtilitas A
circūciſionis? Multū per omnem modum.
Pꝛimum quidem quia credita ſunt illis elo⸗
quia dei. Quid enim ſi quidam illoꝝ non cre
diderunt? Nūquid incredulitas illoꝝ fidem dei euacua
uit? Abſit. Eſt aūt deus verax:omis aūt homo mēdax. Joan. 3. d
Sicut ſcriptū eſt: Vt iuſtificeris in ſermonibus tuis:et z8. c.
vincas cū iudicaris. Si aūt iniquitas noſtra iuſtitiam Pſal. 50.
dei cōmendat:quid dicemus? Nunqd iniquus eſt deus
qui infert iram? Secūdum hominem dico. Abſit. Alio⸗ B
quin quomodo iudicabit deus hunc mundum? Si eñ
veritas dei in meo mendacio abundauit in gloꝛiā ipſiꝰ:
quid adhuc ⁊ ego tanꝙ peccatoꝛ iudicoꝛ? Et non ſicut
blaſphemamur:⁊ ſicut aiunt quidam nos dicere: Facia⸗ Pſal. 13. et. 5z. b.
mus mala:vt veniant bona. Quoꝝ damnatio iuſta eſt.
Quid ergo? Pꝛęcellemus eos? Nequaꝙ. Cauſati eñ
ſumꝰ iudęos ⁊ gręcos oēs ſub peccato eſſe: ſicut ſcriptū
eſt: Quia nō eſt iuſtus ꝗſꝙ:nō eſt intelligēs: nō eſt requi Pſal. 5. et. 13.
rens deū. Oēs declinauerunt: ſimul inutiles facti ſunt:
non eſt ꝗ faciat bonū:non eſt vſqꝫ ad vnū. Sepulchꝛū pa
tēs eſt guttur eoꝝ:linguis ſuis doloſe agebāt:venenum C
aſpidū ſub labijs eoꝝ. Quoꝝ os maledictiōe ⁊ amaritu
dine plenū eſt:veloces pedes eoꝝ ad effundendū ſangui
nē. Cōtritio ⁊ infoelicitas in vijs eoꝝ:⁊ viā pacis nō co
gnouerūt: nō eſt timoꝛ dei ante oculos eoꝝ. Scimꝰ aūt Gala. z.
qm ꝗcūqꝫ lex loquiꝛ:his ꝗ ī lege ſunt loquiꝛ. Vt omē os
obſtruaꝛ:⁊ ſubditꝰ fiat oīs mūdus deo:qꝛ ex opibꝰ legis
nō iuſtificabiꝛ oīs caro coꝛā illo. Per legē eñ cognitio

peccati. Nūc aūt ſine lege iuſtitia dei manifeſtata eſt: te
ſtificata a lege et ꝓphetis. Iuſtitia aūt dei per fidē Ieſu
chriſti in omnes ⁊ ſuper omnes qui credunt in eū. Non
em̄ eſt diſtinctio. Oēs em̄ peccauerunt: et egent gloria
D dei. Iuſtificati gratis per gratiā ipſius: per redemptio-
nem que eſt in Chriſto Ieſu: quē ꝓpoſuit deus ꝓpitia-
torem per fidem in ſanguine ipſius: ad oſtēſionē iuſtitie
ſue propter remiſſionē precedentiū delictorū in ſuſten-
tatione dei: ad oſtēſionem iuſtitie eius in hoc tēpore: vt
ſit ipſe iuſtus ⁊ iuſtificans eū: qui ex fide eſt Ieſu chriſti.
Ubi eſt ergo gloriatio tua? Excluſa eſt. Per quā legē?
Factorū? Nō. Sed ꝑ legē fidei. Arbitramur em̄ iuſtifica
ri hoīem ꝑ fidē ſine opibꝰ legꝭ. An iudeorū deꝰ tm̄? Nō-
ne ⁊ gētiū? Immo ⁊ gētiū. Qm̄ quidē vnꝰ eſt deꝰ: q̄ iuſti
ficat circūciſionē ex fide: ⁊ ꝓputiū ꝑ fidē. Legē ergo de-
ſtruimus ꝑ fidē? Abſit. Sed legē ſtatuimus. IIII.
A QUid ergo dicemus inueniſſe Abraā patrē no
ſtrū ſm̄ carnē? Si em̄ Abraā ex opibꝰ legꝭ iu-
Geñ.15.b. ſtificatus eſt: habet gloriā: ſed nō apud deum.
Gala.3.a. Quid em̄ dicit ſcriptura? Credidit Abraam
Iaco.2.g. deo: ⁊ reputatū eſt illi ad iuſtitiā. Ei aūt q̄ operaꝛ: mer-
ces nō īputaꝛ ſm̄ gratiā: ſed ſm̄ debitū. Ei vō q̄ nō ope
ratur: credēti aūt in eū qui iuſtificat impium: reputaꝛ fi
des eius ad iuſtitiā: ſm̄ propoſitū gratie dei: ſicut ⁊ Da
uid dicit beatitudinē hominis: cui deus accepto fert iu
Pſal.31. ſtitiā ſine operibꝰ. Beati quorū remiſſe ſunt iniq̄tates: ⁊
quorū tecta ſunt peccata. Beatus vir: cui nō imputauit
dominus peccatū. Beatitudo ergo hec in circūciſione
tantū manet: an etiā in preputio? Dicimus em̄: quia re-
B putata eſt Abrae fides ad iuſtitiā. Quomodo ergo re-
putata eſt ei in circūciſione: an in preputio? Non in cir
cūciſione: ſed in preputio. Et ſignū accepit circūciſiōis:
ſignaculum iuſtitie fidei: que eſt in preputio: vt ſit pater
oīm credentiū ꝑ preputiū: vt reputeꝛ et illis ad iuſtitiā.
Ut ſit pater circūciſionis: nō his tantū qui ſunt ex circū
C ciſione: ſed ⁊ his qui ſectanꝛ veſtigia fidei: que eſt ī prepu
tio patris noſtri abrae. Nō em̄ ꝑ legē ꝓmiſſio abrae aut
ſemini eiꝰ: vt heres mūdi eſſet: ſed ꝑ iuſtitiā fidei. Si em̄
q̄ ex lege heredes ſunt: exinanita eſt fides: abolita eſt ꝓ-
miſſio. Lex em̄ irā operaꝛ. Ubi em̄ nō eſt lex: neq̄ preua
Gen.17.a. ricatio. Ideo ex fide: vt ſm̄ gratiā firma ſit ꝓmiſſio om̄i
ſemini: nō ei q̄ ex lege eſt ſolū: ſed ⁊ ei q̄ ex fide eſt Abrae:
qui pater eſt oīm noſtrū: ſicut ſcriptū eſt: Quia patrem
multarū gentiū poſui te ante deū cui credidiſti: qui viui
Ibidē.13.d ficat mortuos: ⁊ vocat ea q̄ nō ſunt tanq̄ ea q̄ ſunt. Qui
D cōtra ſpem in ſpem credidit: vt fieret pater multarū gen
tiū: ſm̄ quod dictū eſt ei: Sic erit ſemen tuū: ſicut ſtelle
celi: et tanq̄ arena maris. Et non infirmatus eſt in fide:
nec cōſiderauit corpꝰ ſuū emortuū: cū fere centū eſſet an
norū: et emortuā vuluā Sare. In repromiſſiōe etiā dei
nō heſitauit diffidentia: ſed cōfortatꝰ eſt fide: dās gloriā
deo: pleniſſime ſciēs: q2 q̄cūq̄ ꝓmiſit deꝰ: potēs eſt ⁊ fa-
cere. Ideo ⁊ reputatū eſt illi ad iuſtitiā. Nō eſt aūt ſcri-
ptū tantū ꝓpter ipm̄: q2 reputatū eſt illi ad iuſtitiā: ſed
⁊ ꝓpter nos: q̄bꝰ reputabiꝛ credētibꝰ ī eū: q̄ ſuſcitauit ie
ſum chriſtū dn̄m noſtrū a mortuis: q̄ traditꝰ eſt ꝓpter
delicta nr̄a: et reſurrexit ꝓpter iuſtificationē noſtrā. V.
A IUſtificati igiꝛ ex fide: pacē habeamꝰ ad deū:
per dn̄m noſtrū Ieſum chriſtū: ꝑ quē ⁊ acceſ
Iaco.1.a. ſum habemꝰ ꝑ fidē ī gratiā iſtā: in qua ſtamꝰ:
⁊ gloriamur in ſpe glorie filiorū dei. Nō ſolū
aūt: ſed ⁊ gloriamur in tribulationibꝰ: ſciētes ꝙ tribula
B tio patiētiā operaꝛ: patiētia aūt ꝓbationē: ꝓbatio vero
Heb.9.a. ſpem: ſpes aūt nō cōfundit: q2 charitas dei diffuſa eſt in
1.pet.3.d. cordibꝰ noſtris ꝑ ſpiritūſanctū: q̄ datꝰ eſt nobis. Ut q̄d
em̄ Chriſtus: cū adhuc infirmi eſſemꝰ: ſm̄ tēpus pro im
pijs mortuus eſt? Uix em̄ ꝓ iuſto q̄s moriꝛ. Nā pro bo-
no forſitā q̄s audeat mori? Cōmendat autē charitatem
ſuā deus in nobis: qm̄ ſi cū adhuc peccatores eſſemꝰ: ſm̄
tēpus Chriſtꝰ ꝓ nobis mortuus eſt: multo igiꝛ magis
iuſtificati nūc in ſanguine ipſiꝰ ſalui erimꝰ ab ira ꝑ ipm̄.
Si em̄ cū inimici eſſemꝰ: recōciliati ſumꝰ deo ꝑ mortē fi
lij eiꝰ: multo magis recōciliati ſalui erimꝰ in vita ipſiꝰ.
Nō ſolū aūt: ſed ⁊ gloriamur ī deo ꝑ dn̄m noſtrū ieſum
chriſtū: ꝑ quē nūc recōciliationē accepimꝰ. Propterea
ſicut ꝑ vnū hoīem peccatū in hūc mundū intrauit: ⁊ per
peccatū mors: ⁊ ita in oēs hoīes mors ꝑtrāſijt: in q̄ oēs
peccauerunt. Uſq̄ ad legem em̄ peccatū erat in mūdo. C
Peccatū aūt nō imputabaꝛ: cū lex nō eſſet. Sed regna-
uit mors ab Adā vſq̄ ad Moyſen: etiā ī eos qui nō pec-
cauerūt in ſimilitudinē preuaricatiōis Ade: q̄ eſt forma
futuri. Nā non ſicut delictū ita ⁊ donū. Si em̄ vniꝰ deli
cto multi mortui ſunt: multo magis gratia dei et donū
in gratia vnius hominis Ieſu chriſti in plures abunda-
uit. Et nō ſicut per vnū peccatū ita ⁊ donū. Nā iudiciū
quidē ex vno in cōdemnationē: gratia autem ex multis
delictis in iuſtificationē. Si em̄ vnius delicto mors re-
gnauit per vnū: multo magis abundantia gratie ⁊ do-
nationis ⁊ iuſtitie accipiētes in vita regnabunt per vnū
Ieſum Chriſtum. Igitur ſicut per vnius delictū in oēs D
homines in condemnationē: ſic ⁊ per vnius iuſtitiam in
omnes homines in iuſtificationē vite. Sicut enim per
inobedientiā vnius hominis peccatores conſtituti ſunt
multi: ita ⁊ per vnius obedientiam iuſti cōſtitueꝛ mul-
ti. Lex aūt ſubintrauit: vt abundaret delictū. Ubi autē
abundauit delictum: ſuperabundauit ⁊ gratia: vt ſicut
regnauit peccatum in mortem: ita ⁊ gratia regnet per
iuſtitiam in vitam eternam per Ieſum Chriſtum do-
minum noſtrū. VI.
QUid ergo dicemus: manebimus in peccato
vt gratia abundet? Abſit. Qui em̄ mortui ſu A
mus peccato: quomodo adhuc viuemus in il
lo? An ignoratis fratres: quia quicūq̄ bapti-
zati ſumus in Chriſto Ieſu: in morte ipſiꝰ baptizati ſu-
mus? Cōſepulti enim ſumus cū illo per baptiſmum in
mortē: vt quomodo Chriſtꝰ ſurrexit a mortuis per glo
riam patris: ita et nos in nouitate vite ambulemus. Si Col.3.b.
enim cōplantati facti ſumus ſimilitudini mortis eius:
ſimul ⁊ reſurrectionis erimus. Hoc ſciētes: quia vetus
homo noſter ſimul crucifixus eſt: vt deſtruatur corpus
peccati: vt vltra non ſeruiamus peccato. Qui enim mor
tuus eſt: iuſtificatꝰ eſt a peccato. Si aūt mortui ſumus
cū Chriſto: credimus quia ſimul etiam viuemus cum il
lo. Scientes: ꝙ Chriſtus reſurgens ex mortuis iā non B
moritur: mors illi vltra non dominabitur. Quod enim
mortuus eſt peccato: mortuus eſt ſemel: ꝙ aūt viuit: vi-
uit deo. Ita ⁊ vos exiſtimate vos mortuos quidem eſſe
peccato: viuentes autem deo in Chriſto Ieſu. Non er-
go regnet peccatum in veſtro mortali corpore: vt obe-
diatis concupiſcentijs eius. Sed neq̄ exhibeatis mem-
bra veſtra arma iniq̄tatis peccato: ſed exhibete vos deo
tāq̄ ex mortuis viuētes: ⁊ mēbra vr̄a arma iuſtitie deo.
Peccatū em̄ vobis nō dn̄abiꝛ. Nō em̄ ſub lege eſtis: ſed C
ſub gratia. Quid ergo? Peccabimꝰ: qm̄ nō ſumꝰ ſub le
ge: ſed ſub gr̄a? Abſit. An neſcitis: qm̄ cui exhibetis vos
ſeruos ad obediēdū: ſerui eſtis eiꝰ cui obediſtis: ſiue pec
cati ad mortē: ſiue obeditiōis ad iuſtitiā. Gr̄as aūt deo
ꝙ fuiſtis ſerui peccati: obediſtis aūt ex corde ī eā formā D
doctrine: ī q̄ traditi eſtis. Liberati aūt a pc̄tō: ſerui facti
eſtis iuſtitie. Humanū dico ꝓpter īfirmitatē carnis ve
ſtre. Sicut em̄ exhibuiſtis mēbra vr̄a ſeruire immundi-
tie ⁊ iniq̄tati ad iniq̄tatē: ita nūc exhibete mēbra vr̄a ſer
uire iuſtitie ī ſanctificationē. Cū em̄ ſerui eſſetis pc̄ti: li
beri fuiſtis iuſtitie. Quē ergo fructū habuiſtis tūc in il
lis: in quibus nunc erubeſcitis? Nā finis illorū mors eſt.
Nunc vero liberati a peccato: ſerui aūt facti deo: habe-
tis fructum veſtrum in ſanctificationē: finem vero vitā
eternam. Stipendia enim peccati mors: gratia autem
dei vita eterna: in Chriſto Ieſu domino noſtro. VII.

A 1.Cor.5.g AN ignoratis fratres (ſcientibus eñi legē lo-
quor) quia lex in homine dñatur: quāto tēpo
re viuit. Nā que ſub viro eſt mulier: viuente
viro alligata eſt legi. Si aūt mortuus fuerit
vir eius: ſoluta eſt a lege viri. Igitur viuēte viro voca-
bit adultera: ſi fuerit cū alio viro. Si aūt mortuus fue
rit vir eius: liberata eſt a lege viri: vt non ſit adultera ſi
fuerit cū alio viro. Itaqꝫ fratres mei: 7 vos mortificati
eſtis legi per corpus chriſti: vt ſitis alterius qui ex mor
B tuis reſurrexit: vt fructificetis deo. Cū eñi eſſemus in
carne: paſſiões peccatoꝝ que ꝑ legē erant operbant̄ in
mēbris noſtrꝭ: vt fructificarēt morti. Nunc aūt ſoluti
ſumus a lege mortis in qua detinebamur: ita vt ſeruia
mus in nouitate ſpūs: et nō in vetuſtate littere. Quid
ergo dicemus? Lex peccatū eſt? Abſit. Sed peccatum
nō cognoui niſi per legē. Nā cōcupiſcentiā neſciebā: ni
Exo.20.c. ſi lex diceret: Nō concupiſces. Occaſione aūt accepta
Deu.5.b peccatū per mandatū operatū eſt in me oēm cōcupiſcē
tiā. Sine lege eñi peccatū mortuū erat. Ego eñi viue-
bā ſine lege aliquādo. Sed cū veniſſet mandatū pecca-
tū reuixit. Ego aūt mortuus ſum: et inuentuʒ eſt mihi
C mandatū: qd̄ erat ad vitā: hoc eſſe ad mortē. Nā pecca
tū occaſione accepta per mandatū ſeduxit me: 7 ꝑ illd̄
occidit. Itaqꝫ lex quidē ſancta: 7 mandatū ſanctū 7 iu
ſtū et bonū. Quod ergo bonū eſt mihi factuʒ eſt mors?
1.tim.1.b. Abſit. Sed peccatū: vt appareat peccatū: ꝑ bonū ope-
ratū eſt mihi mortē: vt fiat ſupra modū peccans pecca
tū per mandatū. Scimus enim quia lex ſpiritualis eſt
Ego aūt carnalis ſuʒ: venundatus ſub peccato. Quod
eñi operor: nō intelligo. Nō eñi qd̄ volo: bonū hoc ago
D ſed qd̄ odio malū: illud facio. Si aūt qd̄ nolo illd̄ facio
conſentio legi quoniā bona eſt. Nunc aūt iam nō ego
operor illud: ſed qd̄ habitat in me peccatū. Scio eñi q̄
nō habitat in me: hoc eſt in carne mea bonuʒ. Nā velle
adiacet mihi: perficere aūt bonū nō inuenio. Nō eñi qd̄
volo bonū hoc facio: ſed qd̄ nolo malū hoc ago. Si aūt
qd̄ nolo illud facio: nō iam ego operor illud: ſed quod
habitat ī me pctm̄. Inuenio igit̄ legē volenti mihi fa-
cere bonū: quoniā mihi maluʒ adiacet. Cōdelector eñi
legi dei ſm̄ interiorē hoīem. Uideo aūt aliā legē in mē
bris meis repugnātē legi mentis mee: 7 captiuantem
me in lege peccati: que eſt in mēbris meis. Infelix ego
homo: quis me liberabit de corpore mortꝭ huius? Gra
tia dei per ieſum chriſtū dñm noſtrū. Igit̄ egoipſe mē
te ſeruio legi dei: carne aūt legi peccati. VIII.
A NIhil ergo nunc damnatiōis eſt his: q̄ ſunt in
chriſto ieſu: q̄ nō ſm̄ carnē ambulant. Lex eñi
ſpūs vite ī chriſto ieſu liberauit me a lege pec-
cati 7 mortis. Nā qd̄ impoſſibile erat legi in quo infir
mabat̄ per carnē: deus filiū ſuū mittēs in ſimilitudinē
carnꝭ peccati: 7 de peccato damnauit peccatū in carne
vt iuſtificatio legis impleret̄ in nobis: q̄ nō ſm̄ carneʒ
ambulamꝰ: ſʒ ſm̄ ſpiritū. Qui eñi ſm̄ carnē ſunt: q̄ car
nis ſunt ſapiunt: q̄ vero ſm̄ ſpiritū ſunt: q̄ ſunt ſpiritꝰ
B ſentiūt. Nā prudentia carnis mors eſt: prudentia aūt
ſpiritꝰ vita 7 pax. Qm̄ ſapientia carnis inimica eſt deo
Legi eñi dei nō eſt ſubiecta. Nec eñi poteſt. Qui aūt ī
carne ſunt: deo placere nō poſſunt. Uos aūt ī carne nō
eſtis: ſed in ſpiritu: ſi tñ ſpūs dei habitat in vobis. Si
q̄s aūt ſpiritū chriſti nō habet: hic nō eſt eius. Si auteʒ
chriſtus in vobis eſt: corpus quidē mortuū eſt propter
peccatū: ſpūs vero viuit ꝓpter iuſtificationē. Qd̄ ſi ſpi
ritꝰ eius: q̄ ſuſcitauit ieſum a mortuis habitat in vobꝭ:
q̄ ſuſcitauit ieſum chriſtū: a mortuis viuificabit 7 mor-
talia corpora veſtra: ꝓpter inhabitantē ſpiritū eius in
C vobis. Ergo fratres debitores ſumus: nō carni: vt ſm̄
carnē viuamus. Si eñi ſm̄ carnē vixeritis: moriemini
Si autē ſpiritu facta carnis mortificaueritis: viuetis.
2.tim.1.c. Quicunqꝫ enim ſpiritu dei agunt̄: hi ſunt filij dei. Nō
Gala.4.a enim accepiſtis ſpiritum ſeruitutis iterum in timore:

ſed accepiſtꝭ ſpiritum adoptionis filiorum dei: in quo 1.Cor.12.b
clamamꝰ: abba pater. Ipſe enim ſpiritus teſtimoniū: Heb.4.d.
reddit ſpiritui noſtro: ꝙ ſumus filij dei. Si autem filij D
et heredes. Heredes quidē dei: coheredes aūt chriſti:
ſi tamē cōpatimur: vt cōglorificemur. Exiſtimo eñi ꝙ
non ſunt condigne paſſiones huius temporis ad futu-
ram gloriam: que reuelabitur in nobis. Nam expecta
tio creature reuelatiōem filiorum dei expectat. Uani
tati enim creatura ſubiecta eſt: nō volens: ſed propter
eum qui ſubiecit eam in ſpe: quia 7 ipſa creatura libera
bitur: a ſeruitute corruptionis in libertatem glorie fi-
liorꝝ dei. Scimus enim: ꝙ omnis creatura ingemiſcit E
7 parturit vſqꝫ adhuc. Nō ſolum aūt illa: ſed 7 noſipſi
primitias ſpiritus habentes: et ipſi intra nos gemimꝰ
adoptioneʒ filiorum dei expectantes redemptionē cor
poris noſtri. Spe enim ſalui facti ſumus. Spes auteʒ
que videtur: non eſt ſpes. Nam qd̄ videt quis: quid ſpe
rat? Si autē qd̄ nō videmus ſperamus: per patientiaʒ
expectamus. Similiter autem et ſpiritus adiuuat in-
firmitatem noſtram. Nam quid oremus: ſicut opor-
tet neſcimus. Sed ipſe ſpiritus poſtulat pro nobis ge
mitibus inenarrabilibus. Qui autē ſcrutat̄ corda: ſcit
quid deſideret ſpiritus: q̄ ſm̄ deū poſtulat pro ſanctis
Scimus aūt qm̄ diligentibus deū oīa cooperant̄ in bo
nū: his q̄ ſm̄ propoſitū vocati ſunt ſancti. Nā quos p̄- F
ſciuit 7 predeſtinauit cōformes fieri imaginis filij ſui:
vt ſit ipſe primogenitus in multꝭ fratribus. Quos au
tē p̄deſtinauit: hos 7 vocauit: 7 q̄s vocauit: hos 7 iuſti
ficauit. Quos auteʒ iuſtificauit: illos et magnificauit.
Quid ergo dicemꝰ ad hec? Si deꝰ pro nobis: q̄s cōtra
nos? Qui etiā ꝓprio filio ſuo nō pepercit: ſed pro nobꝭ
oībus tradidit illū: quō nō etiā cū illo oīa nobis dona-
uit? Quis accuſabit aduerſus electos dei? Deus q̄ iu-
ſtificat: q̄s eſt q̄ cōdemnet? Chriſtꝰ ieſus: q̄ mortuꝰ eſt
īmo q̄ 7 reſurrexit: q̄ eſt ad dexterā dei: q̄ etiā īterpellat
ꝓ nobꝭ. Quis ergo nos ſeparabit a charitate chriſti? G
Tribulatio: an anguſtia: an fames an nuditas: an pi-
culū: an ꝑſecutio: an gladius? Sicut ſcriptū eſt: q̄ pro Pſal.43
pter te mortificamur tota die: eſtimati ſumꝰ ſicut oues
occiſiōis: ſed his oībus ſuperamus ꝓpter eū q̄ dilexit
nos. Certꝰ ſum eñi: q̄ neqꝫ mors: neqꝫ vita: neqꝫ ange-
li: neqꝫ principatꝰ: neqꝫ virtutes: neqꝫ inſtantia: neqꝫ fu
tura: neqꝫ fortitudo: neqꝫ altitudo: neqꝫ profundū: ne-
qꝫ creatura alia poterit nos ſeparare a charitate dei: q̄
eſt in chriſto ieſu domino noſtro. IX.
VEritatē dico in chriſto Ieſu nō mentior: teſti A
moniū mihi ꝑhibente cōſciētia mea in ſpūſan-
cto: qm̄ triſtitia mihi magna eſt: 7 cōtinuꝰ do
lor cordi meo. Optabā eñi ego ip̄e anathema eſſe a chri
ſto: ꝓ fratribꝰ meis: q̄ ſunt cognati mei ſm̄ carneʒ: qui
ſunt iſraelite: quoꝝ adoptio eſt filioꝝ: 7 gloria 7 teſta-
mētū: 7 legiſlatio 7 obſequiū 7 promiſſa: quoꝝ p̄res ex
q̄bus eſt chriſtus ſm̄ carnē: q̄ eſt ſuꝑ oīa: deus bñdictꝰ
in ſecula amē. Nō aūt ꝙ exciderit verbū dei. Non eñi B
oēs q̄ ex circumciſione ſunt iſrael: hi ſunt iſraelite: ne-
qꝫ q̄ ſemē ſunt abrae oēs filij: ſed ī iſaac vocabitur tibi ſe
mē: id eſt: nō q̄ filij carnis: hi filij dei: ſed q̄ filij ſunt ꝓmiſ
ſiōis: eſtimant̄ ī ſemine. Promiſſiōis eñi verbū hoc eſt Gen.21.b
Secundū hoc tēpus veniā: 7 erit ſare filius. Non ſolū Gala.4.d
aūt illa: ſed 7 rebecca ex vno cōcubitu habēs iſaac p̄ris Gen.18.b
nr̄i. Cū eñi nondū nati fuiſſent: aut aliq̄d boni egiſſent gen.25.b.
aut mali: vt ſm̄ electionē propoſitū dei maneret: nō ex
opibꝰ: ſed ex vocante dictū eſt ei: q̄ maior ſeruiet mino C
ri: ſicut ſcriptū eſt: Iacob dilexi: Eſau aūt odio habui. gene.25.c
Quid ḡ dicemꝰ? Nūq̄d iniq̄tas apd̄ deū? Abſit. Moy malac.1.a
ſi eñi dixit: Miſerebor cui miſertꝰ ſuʒ: 7 miſcdiā p̄ſta-
bo cui miſerebor. Igit̄ nō volētꝭ neqꝫ currētis: ſʒ miſe D
rētis ē dei. Dicit eñi ſcriptura pharaōi: Qr ī hoc ipſuʒ
excitaui te: vt oñdaʒ ī te virtutē meā: 7 vt annūciet̄ no exod.32.b.
mē meū in vniuerſa terra. Ergo cuius vult miſeret̄: 7 exod.9.a.
Eſa.45.b

quẽ vult indurat. Dicis itaqꝫ mihi: Quid adhuc queri
tur? Voluntati eñ eius quis reſiſtit? O homo tu quis
es: qui reſpondeas deo? Nunquid dicit figmentũ ei q̃ ſe
finxit: q̃d me feciſti ſic? An non habet poteſtatẽ figulus
luti: ex eadẽ maſſa facere aliud quidẽ vas in honorẽ: ali-
C ud vero in cõtumeliã? Q̃ ſi deus volens oſtẽdere irã:
7 notã facere potentiã ſuã: ſuſtinuit in multa patientia
vaſa irę apta in interitũ: vt oſtenderet diuitias glorię
ſuę ĩ vaſa miſcdię: q̃ pręparauit in gloriã: q̃s 7 vocauit
nõ ſolũ ex iudęis: ſed etiã ex gentibꝰ: ſicut in Ozee dicit
Oſee.2.b Vocabo nõ plebẽ meã plebẽ meã: 7 nõ dilectã dilectã: 7
nõ miſcdiã cõſecutã miſericordiã ꝯſecutã. Et erit in lo
co vbi dictũ eſt eis: nõ plebs mea vos: ibi vocabunt filij
F dei viui. Eſaias aũt clamat pro iſrael: Si fuerit nume
Pet.2.b Eſa.10.c. rus filiorũ iſrael: tanq̃ arena maris: reliquię ſalue fiẽt.
Verbũ eñ cõſumans et abbreuiãs in ęq̃tate: q2 verbuꝫ
Eſaie.1.c. breuiatũ faciet dñs ſup terrã. Et ſicut prędixit eſaias:
G Niſi dñs ſabaoth reliquiſſet nobis ſemẽ: ſicut ſodoma
facti eſſemus: 7 ſicut gomorra ſimiles fuiſſemꝰ. Quid
ergo dicemꝰ: q̃ gentes quę nõ ſectabant̃ iuſtitiam: app̃
henderunt iuſtitiã? Iuſtitiã aũt q̃ ex fide eſt. Iſrael ve
ro ſectãdo legẽ iuſtitię: in legẽ iuſtitię nõ ꝑuenit. Qua
Eſa.28.b re? Quia nõ ex fide: ſed quaſi ex operibus. Offenderũt
eñ in lapidẽ offenſionis: ſicut ſcriptũ eſt: Ecce pono in
ſion lapidẽ offenſiõis: 7 petrã ſcandali: 7 omnis q̃ cre-
dit in eum: non confundetur. X.

A FRatres: voluntas quidem cordis mei: 7 obſe
cratio ad deũ fit pro illis ĩ ſalutẽ. Teſtimoniũ
eñ ꝑhibeo illis: q̃ ęmulationẽ q̃dẽ dei habent:
ſed nõ ſcḋm ſcientiã. Ignorantes eñ iuſtitiã dei: 7 ſuã q̃
rentes ſtatuere: iuſtitię dei nõ ſunt ſubiecti. Finis eñ le
Leui.18.a gis chriſtꝰ ad iuſtitiã oĩ credenti. Moyſes eñ ſcripſit:
B q̃m iuſtitiã q̃ ex lege eſt: q̃ fecerit hõ viuet ĩ ea. Quę aũt
ex fide eſt iuſtitia ſic dicit: Ne dixeris in corde tuo: q̃s
Deu.30.c aſcẽdit in cęlũ: id eſt chriſtũ deducere: aut q̃s deſcẽdet
in abyſſuꝫ: hoc eſt chriſtũ a mortuis reuocare? Sed q̃d
dicit ſcriptura? Prope eſt verbũ in ore tuo: et in corde
tuo. Hoc eſt verbũ fidei q̃d p̄dicamus: q2 ſi cõfitearis ĩ
ore tuo dñm ieſum: 7 in corde tuo credideris: q̃ deus
Eſa.28.d: illũ ſuſcitauit a mortuis ſaluus eris. Corde eñ credit̃
C 2.cor.8.b ad iuſtitiã: ore aũt cõfeſſio fit ad ſalutẽ. Dicit enim ſcri
Iohe.2.g ptura: Oĩs qui credit in illũ nõ cõfundet̃. Nõ eñ eſt di
Mat.13.c Actu.2.a. ſtinctio iudęi 7 gręci. Nam idẽ dñs oĩm diues in oẽs q̃
inuocant illũ: Oĩs eñ quicũqꝫ inuocauerit nomen dñi
Eſai.2.b. ſaluus erit. Quomõ ergo ĩuocabũt in quẽ nõ credide-
Naũ.1.b. rũt? Aut quõ credent ei: quẽ nõ audierũt? Quõ aũt au
Eſa.63.a Iob.12.f. dient ſine prędicãte? Quõ vero p̄dicabũt niſi mittant̃?
ſicut ſcriptũ eſt: Quã ſpecioſi pedes euangelizantiũ pa
D cẽ: euãgelizantiũ bona. Sed nõ oẽs obediunt euange-
Deu.31.a. lio. Eſaias eñ dicit: Dñe q̃s credidit auditui nr̃o. Er
Eſaie.6.a go fides ex auditu: auditꝰ aũt ꝑ vbũ chriſti. Sed dico:
Nũq̃d nõ audierũt? Et quidẽ in oẽm terrã exiuit ſonꝰ
eoꝝ: 7 in fines orbis terrę verba eoꝝ. Sed dico: Nũq̃d
iſrael nõ cognouit? Primꝰ moyſes dixit: Ego ad ęmu
lationẽ vos adducã in nõ gente ĩ gente inſipiẽte: ĩ iraꝫ
vos mittã. Eſaias aũt audit 7 dicit: Inuẽtus ſuꝫ a nõ
quęrẽtibꝰ me: palã apparui his q̃ me nõ interrogabãt.
Ad iſrael aũt dicit: Tota die expandi manus meas ad
populũ nõ credentẽ: ſed cõtradicentẽ mihi. XI

A DIco ergo: Nunq̃d deus repulit populũ ſuũ?
Abſit. Nã et ego iſraelita ſuꝫ ex ſemine abraã
de tribu beniamin. Nõ repulit deꝰ plebẽ ſuaꝫ
quã p̄ſciuit. An neſcitis in elia q̃d dicit ſcriptura: quẽ-
admodũ ĩterpellat deũ aduerſuꝫ iſrael? Dñe ꝓphetas
3 reg.19.b tuos occiderũt: altaria tua ſuffoderũt: et ego relictus
Ibidem. ſuꝫ ſolus: 7 quęrunt aĩam meã. Sed quid dicit illi diui
nũ reſponſuꝫ? Reliqui mihi ſeptẽ milia viroꝝ q̃ nõ cur
uauerũt genua ãte baal. Sic ergo ĩ hoc tẽpore reliq̃ę
ſcḋm electionẽ gratię dei ſalue facte ſunt. Si aũt gratia
iã nõ ex operibus. Alioquin gratia iã nõ eſt gratia. Quid
ergo? Q̃d q̃rebat iſrael hoc nõ eſt cõſecutꝰ: electio aũt
cõſecuta eſt: cęteri vero excęcati ſunt ſicut ſcriptuꝫ eſt:
Dedit illis deus ſpm̃ cõpũctiõis: oculos vt nõ videant B
7 aures vt nõ audiãt: vſqꝫ ĩ hodiernũ diẽ: 7 dauid dixit Eſaie.6.c
Fiat menſa eorũ corã ipſis in laqueũ 7 in captionẽ: 7 in
ſcãdalũ: 7 ĩ retributionẽ illis. Obſcurent̃ oculi eorũ ne Pſal.6.
videãt: 7 dorſuꝫ eorũ ſemꝑ ĩcurua. Dico ergo nũq̃d ſic
offenderũt vt caderẽt? Abſit. Sed illorũ delicto ſalus
eſt gentibꝰ: vt illos ęmulent̃. Q̃d ſi delictũ illorũ diui-
tię ſunt mũdi: 7 diminutio eoꝝ diuitię gentiũ: quãto
magis plenitudo eoꝝ? Vobis eñ dico gentibus: Quã
diu q̃dẽ ego ſuꝫ gentiũ apoſtolꝰ miniſteriũ meũ honori
ficabo: ſi q̃ mõ ad ęmulãdũ ꝓuocẽ carnẽ meã: 7 ſaluos
faciã aliq̃s ex illis. Si eñ amiſſio eoꝝ reconciliatio eſt
mũdi: q̃ aſſumptio niſi vita ex mortuis? Q̃d ſi delibatio C
ſancta eſt: 7 maſſa: 7 ſi radix ſancta: 7 rami. Q̃d ſi aliqui
ex ramis fracti ſunt: tu aũt cũ oleaſter eſſes inſertus es
in illis: 7 ſocius radicis: 7 pinguedinis oliuę factꝰ es: no
li gloriari aduerſus ramos. Q̃d ſi gloriaris: nõ tu radi
cẽ portas: ſed radix te. Dicis ergo: Fracti ſunt rami vt
ego inſerar. Bene ꝓpter incredulitatẽ fracti ſunt. Tu
aũt fide ſtas: noli altũ ſapere: ſed time. Si eñ deus na
turalibꝰ ramis nõ pepercit: ne forte nec tibi parcat. Vi
de ergo bonitatẽ 7 ſeueritatẽ dei. In eos quidẽ q̃ ceci
derũt ſeueritatẽ: in te aũt bonitatẽ dei: ſi ꝑmanſeris in
bonitate: alioquĩ 7 tu excideris. Sed 7 illi ſi nõ ꝑmãſe
rint in ĩcredulitate inſerent̃. Potẽs eſt eñ deus iterũ
inſerere illos. Nã 7 ſi tu ex naturali exciſus es oleaſtro
7 cõtra naturã inſertus es in bonã oliuã: quãto magis
hi q̃ ſcḋm naturã ĩſerent̃ ſuę oliuę? Nolo eñ vos ignora
re frẽs myſteriũ hoc: vt nõ ſitis vobiſmetipſis ſapiẽtes
q2 cęcitas ex parte cõtigit iſrael: donec plenitudo gen-
tiũ ĩtraret: 7 ſic oĩs iſrael ſaluus fieret: ſicut ſcriptũ eſt:
Veniet ex ſiõ q̃ eripiat 7 auertat ĩpietatẽ ab iacob. Et
hoc illis a me teſtamẽtũ: cũ abſtulero peccata eorũ. Se D
cundũ euãgeliũ quidẽ inimici ꝓpter vos: ſcḋm electionẽ Eſa.59.d.
aũt chariſſimi ꝓpter p̄res. Sine poenitẽtia eñ ſunt do
na 7 vocatio dei. Sicut eñ aliq̃ndo 7 vos nõ credidiſtis
deo: nũc aũt miſcdiã cõſecuti eſtis ꝓpter incredulitatẽ
illoꝝ: ita 7 iſti nũc nõ crediderũt in veſtrã miſcdiã: vt 7
ipſi miſcdiã cõſequant̃. Cõcluſit eñ deꝰ oĩa ĩ ĩcredulita
te: vt oĩm miſereat̃. O altitudo diuitiaꝝ ſapiẽtię 7 ſciẽ Sapi.9.c
tię dei: q̃ incõꝑhenſibilia ſunt iudicia eiꝰ: 7 ĩueſtigabi- Eſa.40.c
les vię eiꝰ. Quis eñ cognouit ſenſuꝫ dñi: aut q̃s cõſili- 1.cor.2.d. infra.15.d
arius eiꝰ fuit? Aut q̃s prior dedit illi: 7 retribuet̃ ei? Q̃m
ex ipſo 7 ꝑ ipſuꝫ 7 in ipſo ſunt oĩa: ipſi honor 7 gloria in
(ſęcula ſęculoꝝ amẽ. XII

OBſecro itaqꝫ vos A
frẽs ꝑ miſcdiã dei: vt exhibeatis corpora vr̃a ho Phi.4.d.
ſtiã viuẽtẽ: ſanctã: deo placẽtẽ: rõnabile obſe-
quiũ veſtrũ. Et nolite cõfirmari huic ſęculo: ſꝫ reforma
mini ĩ nouitate ſenſus veſtri: vt ꝓbetis q̃ ſit volũtas dei
bona: 7 bñplacens 7 ꝑfecta. Dico eñ ꝑ grãm q̃ data eſt Ephe.5.d
mihi oĩbus q̃ ſunt inter vos: nõ plꝰ ſapere q̃ oportet ſa 1 theſ.4 a
pere: ſed ſapere ad ſobrietatẽ: 7 vnicuiqꝫ ſicut deus diui
ſit menſurã fidei. Sicut eñ in vno corpore multa mẽ- B
bra habemꝰ: oĩa aũt mẽbra nõ eundẽ actũ habẽt: ita mltí 1.cor.12.b
ti vnũ corpꝰ ſumꝰ ĩ chriſto: ſinguli aũt alter alteriꝰ mẽ Ephe.4.a
bra. Habẽtes aũt donatiões ſcḋm gratiã q̃ data ẽ nobis
differẽtes. Siue ꝓphetiã ſcḋm rõnem fidei: ſiue miniſte
riũ in miniſtrãdo: ſiue q̃ docet in doctrina: q̃ hortatur
ĩ exhortãdo: q̃ tribuit ĩ ſimplicitate: q̃ p̄eſt ĩ ſolicitudie
q̃ miſeret̃ in hilaritate. Dilectio ſine ſimulatiõe. Odiẽ
tes malũ: adhęrentes bono. Charitate fraternitatis ĩ
uicẽ diligentes: honore inuicẽ p̄ueniẽtes. Sollicitudi
ne nõ pigri: ſpiritu feruentes: dño ſeruiẽtes. Spe gau C
dentes: in tribulatione patientes: orationi inſtantes. Amos 5.a.
Neceſſitatibus ſanctorũ cõmunicantes: Hoſpitalita- Ephe.4 c 1.Pet.2.c
tẽ ſectantes. Benedicite perſequentibus vos. Bene- 1.pet.5.b.
dicite 7 nolite maledicere. Gaudete cum gaudentibꝰ: Heb.13.a.
flete cum flentibus. Idipſum inuicem ſentientes.

D Nõ alta ſapiẽtes: ſꝫ humilibꝰ cõſentiẽtes. Nolite eſſe
Pro.3.a. Eſaie.5.c. prudẽtes apd̃ voſmetipſos. Nulli malũ ꝓ malo reddẽ
pro.20.d. tes: ꝓuidẽtes bona nõ tm̃ corã deo: ſed etiã corã oĩbus
1.pet.3.b. hoĩbus. Si fieri poteſt qd̃ ex vobis eſt cũ oĩbus hoĩbus
2.cor.8.d pacem habentes. Non voſmetipſos defendentes cha-
Heb.12.d. riſſimi: ſed date locũ irę. Scriptũ eſt eñ: Mihi vindi-
Deu.32.c ctã: ⁊ ego retribuã dicit dñs. Sed et ſi eſurierit inimi-
Heb.10.f. cus tuus: ciba illũ. Si ſitit: potũ da illi. Hoc eñ faciẽs
pro.25.c. carbones ignis cõgeres ſuper caput eius. Noli vinci
a malo: ſed vince in bono malum. XIII
A Omnis anima poteſtatibꝰ ſublimioribꝰ ſub-
Sap.6.a. dita ſit. Nõ eſt eñ poteſtas niſi a deo. Quę
autẽ ſunt: a deo ordinata ſunt. Itaqꝫ qui reſi
ſtit poteſtati: dei ordinatiõi reſiſtit. Qui au
tẽ reſiſtunt: ipſi ſibi damnationẽ acquirũt. Nã princi-
pes nõ ſunt timori boni operis: ſed mali. Uis autẽ non
timere poteſtatẽ? Bonũ fac: ⁊ habebis laudem ex illa.
Dei eñ miniſter eſt tibi in bonũ. Si autẽ malũ feceris:
B time. Nõ eñ ſine cauſa gladiũ portat. Dei enim mini-
ſter eſt: vindex in irã ei qui male agit. Ideoqꝫ neceſſita
te ſubditi eſtote nõ ſolũ ꝓpter irã: ſed etiã propter con
ſcientiã. Ideo eñ et tributa pſtatis. Miniſtri eñ dei
ſunt: in hoc ipſũ ſeruiẽtes. Reddite ergo oĩbus debi-
mat.22.c ta: Cui tributũ tributũ: cui vectigal vectigal: cui timo
C
Deu.5.d. rẽ timorẽ: cui honorẽ honorẽ. Nemini quicꝙ debeatis
niſi vt inuicẽ diligatis. Qui eñ diligit ꝓximũ: legẽ iple
uit. Nã nõ adulterabis: nõ occides: nõ furaberis: non
falſum teſtimoniũ dices: nõ cõcupiſces: ⁊ ſi qd̃ eſt aliud
mandatũ in hoc verbo inſtauratur: diliges ꝓximũ tuũ ſi
Leui.19.b cut teipſum. Dilectio ꝓximi malũ nõ operatur. Plenitu
mat.22.d do ergo legis: eſt dilectio. Et hoc ſcientes tẽpus: quia
Gala.5.c. Jaco.2.d hora eſt iã nos de ſomno ſurgere: nũc eñ ꝓpior eſt nr̃a
D ſalus: ꝙ cũ credidimus. Nox precęſſit: dies autẽ appro
Luc.21.g pinquauit. Abijciamus ergo opa tenebrarũ: ⁊ induamur
Gala.5.c. 1.pet.2.b. arma lucis: ſic vt in die honeſte ambulemus. Nõ in cõ
meſſationibꝰ ⁊ ebrietatibus: nõ in cubilibus ⁊ impudici
tijs: nõ in cõtentione ⁊ ęmulatione: ſed induimini dñm
ieſum chriſtũ: ⁊ carnis curã ne feceritis in deſiderijs.
A Infirmũ autẽ in fide aſſumite: nõ in di XIIII.
ſceptationibꝰ cogitationũ. Alius eñ credit ſe
mãducare oĩa. Qui autẽ infirmus eſt: olus mã-
Jaco.4.a ducet. Is q̃ manducat: nõ mãducantẽ nõ ſpernat: ⁊ q̃
nõ manducat: manducantẽ nõ iudicet. Deꝰ eñ illũ aſ-
ſumpſit. Tu q̃s es qui iudicas alienũ ſeruũ? Dño ſuo
ſtat aut cadit: Stabit autẽ. Potens eſt eñ deus ſtatue
re illũ. Nã alius iudicat diẽ inter diẽ: alius autẽ iudicat
B oẽm diẽ. Unuſq̃ſqꝫ in ſuo ſenſu abundet. Qui ſapit diẽ
dño ſapit: ⁊ qui manducat: dño mãducat. Gratias eñ
agit deo. Et q̃ nõ manducat: dño nõ manducat: ⁊ gra
tias agit deo. Nemo eñ noſtrũ ſibi viuit: et nemo ſibi
moritur. Siue eñ viuimus: dño viuimus: ſiue morimur:
dño morimur. Siue ergo viuimus ſiue morimur: dñi
Jaco.4.c ſumus. In hoc eñ chriſtus mortuꝰ eſt et reſurrexit: vt
⁊ viuorum ⁊ mortuorum dominetur. Tu autem quid
Eſa.45.d Phi.2.b iudicas fratrẽ tuũ: aut tu quare ſpernis fratrem tuũ?
2.cor.2.b Omnes eñ ſtabimus ante tribunal chriſti. Scriptum
C eſt eñ: Uiuo ego dicit dñs: qm̃ mihi flectetur oẽ genu: ⁊
oĩs lingua cõfitebitur deo. Itaqꝫ vnuſq̃ſqꝫ noſtrũ ꝓ ſe ra
tionẽ reddet deo. Nõ ergo ampliꝰ inuicẽ iudicemus.
Sed hoc iudicate magis: ne ponatis offendiculũ fratri
vel ſcãdalũ. Scio ⁊ cõfido in dño ieſu: q2 nihil cõmune
ꝑ ipſũ: niſi ei q̃ exiſtimat q̃d cõe eſſe: illi cõe eſt. Si eñ
ꝓpter cibũ frater tuꝰ cõtriſtatur: iã nõ ſm̃ charitatẽ am-
bulas. Noli cibo tuo illũ ꝑdere: ꝓ q̃ chriſtus mortuus
eſt. Non ergo blaſphemetur bonũ nr̃m. Nõ eſt eñ regnũ
Titũ.1.b. D dei eſca ⁊ potus: ſed iuſtitia: ⁊ pax ⁊ gaudiũ in ſpũſan-
cto. Qui eñ in hoc ſeruit chriſto: placet deo: ⁊ ꝓbatus
eſt hoĩbus. Itaqꝫ quę pacis ſunt ſectemur: ⁊ quę ędifi
1.Cor.8.d catiõis ſunt inuicẽ cuſtodiamus. Noli propter eſcã de
ſtruere opus dei. Oĩa quidẽ munda ſunt: ſed malũ eſt

homini: qui per offendiculũ manducat. Bonũ eſt non
manducare carnẽ ⁊ nõ bibere vinũ: neqꝫ in q̃ frater tuꝰ
offenditur aut ſcandalizatur aut infirmatur. Tu fidẽ quã ha
bes penes temetipſũ habe corã deo. Beatus q̃ nõ iudi
cat ſemetipſũ in eo qd̃ ꝓbat. Qui autẽ diſcernit ſi man
ducauerit: damnatꝰ eſt: q2 nõ ex fide. Omne autẽ qd̃ nõ eſt
ex fide: peccatũ eſt. XV
Debemus autẽ nos firmiores ĩbecillitates infir- A
morum ſuſtinere: ⁊ nõ nobis placere. Unuſq̃ſqꝫ
veſtrũ ꝓximo ſuo placeat in bonũ ad ędificati
onẽ. Et eñ chriſtus nõ ſibi placuit: ſed ſicut ſcriptũ eſt:
ĩproperia ĩproperãtiũ tibi ceciderũt ſuꝑ me. Quęcũqꝫ Pſal. 67
eñ ſcripta ſunt: ad noſtrã doctrinã ſcripta ſunt: vt ꝑ pa B
tiẽtiã ⁊ cõſolationẽ ſcripturarũ ſpẽ habeamꝰ. Deꝰ autẽ
patiẽtię ⁊ ſolatij det vobis idipſũ ſapere in alterutrũ
ſm̃ ieſumchriſtũ: vt vnaĩes vno ore honorificetis deũ ⁊ pa
trẽ dñi nr̃i ieſu chriſti. Propter qd̃ ſuſcipite ĩuicẽ ſicut
et chriſtus ſuſcepit vos in honorẽ dei. Dico eñ chriſtũ
ieſum miniſtrũ fuiſſe circũciſionis ꝓpter veritatẽ dei ad
cõfirmãdas ꝓmiſſiões patrũ: gẽtes autẽ ſuꝑ miſcdia hõ
norare deũ: ſicut ſcriptũ eſt: Propterea cõfitebor tibi ĩ 2.re.22.a
gentibꝰ dñe: ⁊ noĩ tuo cãtabo. Et iterũ dicit: Lętami- Pſal.17.
ni gẽtes cũ plebe eiꝰ. Et iterum: Laudate oẽs gẽtes dñm Pſal.116
⁊ magnificate eum oẽs populi. Et rurſus eſaias ait: Et Eſaie.11.c
C
erit radix ieſſe: ⁊ q̃ exurget regere gentes: in eũ gentes
ſperabũt. Deus autẽ ſpei repleat vos oĩ gaudio ⁊ pace in
credẽdo: vt abundetis in ſpe ⁊ virtute ſpũſſancti. Certꝰ
ſum autẽ frẽs mei ⁊ ego ipſe de vobis: qm̃ ⁊ ipſi pleni eſtis
dilectione: repleti oĩ ſcientia: ita vt poſſitis alterutrum
monere. Audaciꝰ autẽ ſcripſi vobis frẽs ex parte tanꝙ in D
memoriã vos reducẽs propter gratiã q̃ data eſt mihi a
deo: vt ſim miniſter chriſti ieſu in gentibꝰ ſanctificans
euãgeliũ dei: vt fiat oblatio gentiũ: accepta ⁊ ſanctifica
ta in ſpũſancto. Habeo igitur gloriã in chriſto ieſu ad
deũ. Nõ eñ audeo aliq̃d loq̃ eorum: q̃ ꝑ me nõ efficit chri
ſtus in obedientiã gentiũ in verbo ⁊ factis: in virtute ſi
gnorum ⁊ prodigiorum: in virtute ſpiritusſancti: ita vt ab ie
ruſalẽ per circuitũ vſqꝫ ad illyricũ repleuerim euange-
liũ chriſti. Sic autẽ prędicaui euangeliũ hoc: nõ vbi no E
minatꝰ eſt chriſtus: ne ſuꝑ alienũ fundamentũ ędifica- Eſa.25.d
rẽ: ſed ſicut ſcriptũ eſt: Quoniã quibus nõ eſt annunci
atũ de eo videbũt: et qui nõ audierũt de eo intelligent.
Propter qd̃ et impediebar plurimũ venire ad vos: et
prohibitus ſum vſqꝫ adhuc. Nunc vero vlterius locum
nõ habens in his regionibꝰ: cupiditatẽ autẽ habẽs veni
endi ad vos ex multis iam p̃cedentibus annis: cũ in hi
ſpaniã proficiſci coepero: ſpero ꝙ p̃teriens videam vos:
⁊ a vobis deducar illuc: ſi vobis primũ ex parte fruitus
fuero. Nũc igitur proficiſcar ĩ ieruſalẽ miniſtrare ſan F
ctis. Probauerunt eñ macedonia ⁊ achaia collationẽ
aliquã facere in pauperes ſanctorũ qui ſunt in ieruſalẽ
Placuit eñ eis ⁊ debitores ſunt eorum. Nã ſi ſpũaliũ eo
rũ participes facti ſunt gentiles: debent ⁊ in carnalibꝰ 1.cor.9.b.
miniſtrare eis. Hoc igitur cũ cõſummauero ⁊ aſſigna
uero eis fructũ hũc ꝑ vos: proficiſcar in hiſpaniã. Scio
autẽ qm̃ veniẽs ad vos in abundãtia bñdictionis chriſti G
veniã. Obſecro ergo vos fratres per dñm noſtrũ ieſum
chriſtũ: ⁊ per charitatẽ ſanctiſpũs: vt adiuuetis me in
orationibus veſtris pro me ad deũ: vt liberer ab infide-
libus q̃ ſunt in iudęa: ⁊ obſequij mei oblatio accepta fi
at in ieruſalẽ ſanctis: vt veniã ad vos in gaudio ꝑ volũ
tatẽ dei: ⁊ refrigerer vobiſcũ. Deus autẽ pacis ſit cũ oĩ
bus vobis. Amen. XVI.
Commẽdo autẽ vobis Phebẽ ſororẽ nr̃am: q̃ A
eſt in miniſterio eccleſię quę eſt cenchris: vt
eam ſuſcipiatis ĩ domino digne ſanctis. Et
aſſiſtatis ei in quocunqꝫ negocio veſtri indi-
guerit. Et eñ ipſa quoqꝫ aſſiſtit multis ⁊ mihi ipſi. Sa
lutate priſcã ⁊ aquilã adiutores meos ĩ chriſto ieſu: qui
ꝓ aĩa mea ſuas ceruices ſuppoſuerũt: q̃bus nõ ſolũ ego

gratias ago:ſed et cunctę eccleſię gentiū ⁊ domeſticaꝫ
eccleſiā eorū. Salutate ephenetū dilectuꝫ mihi:qui eſt
B primitiuus eccleſię Aſię in chriſto ieſu. Salutate ma-
riā quę multū laborauit in vobꝫ. Salutate andronicū
⁊ iuliā cognatos ⁊ cōcaptiuos meos: qui ſunt nobiles
in apl'is:qui ⁊ ante me fuerūt in chriſto ieſu. Salutate
ampliatū dilectiſſimū mihi in dño. Salutate Vrbanū
adiutorē noſtrū in chriſto ieſu:et ſtachim dilectū meū.
Salutate Appellē pbum in chriſto. Salutate eos qui
ſunt ex ariſtoboli domo. Salutate herodionē cognatū
meū. Salutate eos qui ſunt ex narciſſi domo qui ſunt
in dño. Salutate triphenā ⁊ triphoſam: quę laborant
in dño. Salutate perſidā chariſſimā:quę multū labo-
C rauit in dño. Salutate rufum electū in dño: ⁊ matreꝫ
eius ⁊ meā. Salutate aſyncritū ⁊ phlegontē hermē pa
trobā hermā:⁊ qui cū eis ſunt fratres. Salutate philo
logū ⁊ iuliā nereū ⁊ ſororē eius ⁊ olympiadē:⁊ oēs qui
cū eis ſunt ſanctos. Salutate inuiceꝫ in oſculo ſancto.
Salutant vos oēs eccleſię chriſti. Rogo aūt vos frēs
vt obſeruetis eos qui diſſenſiones ⁊ offendicula preter
doctrinā quā vos didiciſtis faciūt: ⁊ declinate ab illis.
Huiuſcemōi eñi chriſto dño nō ſeruiūt:ſed ſuo ventri
⁊ per dulces ſermones ⁊ bñdictiones ſeducūt corda in
nocentiū:veſtra eñi obedientia in omni loco diuulgata
Phi.5.d. eſt. Gaudio igitur in vobis: ſed volo vos ſapiētes eſſe
in bono:⁊ ſimplices in malo. Deus aūt pacꝫ cōterat ſa
D thanā ſub pedibus veſtris velociter. Gratia dñi noſtri
Jeſu chriſti vobiſcū. Salutat vos timotheus adiutor
meus:⁊ lucius:⁊ iaſon:⁊ ſoſipater cognati mei. Salu
to vos ego Tertius:q̄ ſcripſi epiſtolā hāc in dño. Sa-
lutat vos caius hoſpes meꝰ ⁊ vniuerſa eccl'ia. Salutat
vos Eraſtus arcarius ciuitatis ⁊ quartus frater. Gra
tia dñi noſtri ieſu chriſti cū oībus vobis. Amē. Ei autē
qui potēs eſt vos ꝯfirmare iuxta euāgeliū meū:⁊ predi
cationē ieſu chriſti ſm̄ reuelationē myſterij tēporibus
ęternꝫ taciti:qd̄ nūc patefactū eſt ꝑ ſcripturas ꝓpheta
Sup.11.d rū:ſm̄ preceptū ęterni dei:ad obedientiā fidei:in cun-
ctis gentibus cogniti ſoli ſapienti deo ꝑ ieſum chriſtū
cui honor ⁊ gloria in ſęcula ſęculorum. Amen.

Finis.

Prologus beati Hieronymi presbyteri in primā epiſtolā ad Corinthios.

Epiſtola prima ad Corinthios multas cauſas
diuerſaſq; cōplectitur. Quarū partim relatio
ne fratrū cognouit apoſtolus: partim ipſoruꝫ
corinthiorū ſunt literis indicatę: nōnullas vero ꝓ offi
cij ſui cura:aut ordinat:aut emendat:⁊ varijs curati-
B onibus medet̄: diuerſa infirmitate languentibus. Nā
apd̄ eos primū curat̄ diſſenſiōis vitiū:qd̄ multi pſeudo
apoſtolorum intulerūt:vnitatē ſcindētes eccleſię:vt ꝓprij
1.Cor.1.d noīs facerent ſectatores. Qd̄ is exprobrat verbis apo-
ſtolus. Hoc autē dico:qd̄ vnuſquiſq; veſtrū dicit:Ego
quidē ſum Pauli:ego aūt apollo:ego vero cephę:ego
aūt chriſti. Et ob hoc quidē eorum ſe dicit facere no minū
mentionē:vt multomagis erubeſcāt id ſe facere ſub fal
ſorū apoſtolorū noībus:qd̄ etiā ſi ſub Pauli ⁊ petri fie
ret noīe diſpliceret. Secūda cauſa eius inducit̄:qui pa
1.Co.3.a ternę oblitus reuerētię vxorē ſibi nō erubuit facere de
nouerca. Qd̄ facinus licet fornicationem appellauerit
apoſtolus:tñ ita cōdēnauit:vt in vltionē facti autoreꝫ
talis operis diabulo iudicauerit deputandū: impoſita
iudiciorum ⁊ litium tertia queſtiōe. Quarto loco ma-
trimoniorum iura tractant̄. His quīto loco virginitatis
cōſiliū velut e vicino cōiungit̄. Sexto loco de eſcarū li
cētia diſputat̄. Septimo atq; octauo loco de attondē
do viris:⁊ mulierībꝰ velādo capite: ac ſacramētorū cō
munione ꝑcipitur. Nono loco:ęmulatio q̄ diuerſitate
donorum ſpūaliū naſcebat̄: ſub exēplo mēbrorum ⁊ corporis
caſtigat̄. Decimo reſurrectōis ſpes multꝫ ⁊ argumētꝫ
⁊ rationibꝰ approbat̄. Vltimo de colligēdis ad neceſ-
ſitatē ſanctorum noīe charitatꝫ cura vel ędificatio cultui
imponit̄. Interſerūtur his pauca:q̄ aut (vt q̄buſdaꝫ vi
detur) pendent ex ſuperioribus:aut habēt licet ꝓprias
tamen paruulas actiones.

Epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Corinthios Prima. I

Paulus vocatus apo
ſtolus ieſu chriſti ꝑ voluntatē dei:et A
ſoſthenes frater eccleſię dei:q̄ eſt co-
rinthi: ſanctificatꝫ in chriſto ieſu vo
catis ſanctꝫ: cū oībus qui inuocant
nomē dñi noſtri ieſu chriſti ī oī loco
ipſoruꝫ ⁊ noſtro. Gratia vobis ⁊ pax a deo patre nr̄o:et
dño ieſu chriſto. Gratias ago deo meo ſemꝑ ꝓ vobis:
in gratia dei quę data eſt vobis in chriſto ieſu:quia oī- Inf.14.d.
bus diuites facti eſtis in illo:in omni verbo: ⁊ in oī ſciē Infra.eo.
tia:ſicut teſtimoniū chriſti cōfirmatū eſt ī vobis: ita vt
nihil vobis deſit in vlla gratia expectātibus reuelatio-
nē dñi noſtri ieſu chriſti: qui ⁊ cōfirmabit vos vſq; in fi
nē: ſine crimine in die aduentus dñi noſtri ieſu chriſti.
Fidelis deus:ꝑ quē vocati eſtis in ſocietatē filij eius ie
ſu chriſti dñi noſtri. Obſecro aūt vos fratres ꝑ nomen
dñi noſtri ieſu chriſti:vt idipſum dicatis oēs: ⁊ nō ſint
in vobis ſchiſmata. Sitis aūt perfecti in eodē ſenſu: et B
in eadē ſcientia. Significatū eſt eñi mihi de vobis frēs 1.The.5.d
mei:ab his qui ſunt cloes: quia cōtentiones ſunt inter Inf.10.a
vos. Hoc aūt dico qd̄ vnuſquiſq; veſtrū dicit:Ego q̄dē
ſum Pauli:ego aūt apollo:ego vero Cephę: ego auteꝫ
chriſti. Diuiſus eſt chriſtꝰ? Nunq̄d Paulus crucifixꝰ Infra.3.c
eſt pro vobis:aut in noīe Pauli baptizati eſtis? Grati
as ago deo meo:ꝙ neminē veſtrū baptizaui: niſi criſpū
⁊ Caiū:ne quis dicat:ꝙ ī noīe meo baptizati ſitis. Ba Sup.eod
ptizaui aūt et ſtephanę domū:cęterū neſcio ſi quē aliuꝫ
veſtrū baptizauerim. Nō eñi miſit me chriſtus baptiza C
re:ſed euangelizare. Nō in ſapiētia vbi: vt nō euacuet̄
crux chriſti. Verbū eñi crucꝫ ꝑeuntibꝰ quidē ſtultitia
eſt:his aūt q̄ ſalui fiūt:id eſt nobis:dei virtus eſt. Scri
ptū eſt eñi: Perdā ſapientiā ſapientiū:⁊ prudētiā pru-
dentiū reꝓbabo. Vbi ſapēs? Vbi ſcriba? Vbi inq̄ſitor
huiꝰ ſęculi? Nōne ſtultā fecit deꝰ ſapientiā huiꝰ mūdi? Eſa.29.c.
Nā q2 in dei ſapiētia nō cognouit mūdus ꝑ ſapientiaꝫ Abdie.1.d
deū:placuit deo ꝑ ſtultitiā p̄dicatiōis ſaluos facere cre Eſa.33.c.
dētes. Qm̄ ⁊ iudęi ſigna petūt: ⁊ gręci ſapientiā q̄rūt.
Nos aūt p̄dicauimus chriſtū crucifixū:iudęis q̄dē ſcā
dalū:gentibꝰ aūt ſtultitiā:ipſis aūt vocatꝫ iudęis atq; D
gręcis:chriſtū dei virtutē:⁊ dei ſapientiā. Quia qd̄ ſtul
tū eſt dei:ſapientiꝰ eſt hoībus: et qd̄ infirmū eſt dei: for
tiꝰ eſt hoībus. Videte eñi vocationē veſtrā frēs: q2 nō
multi ſapientes ſm̄ carnē:nō multi potētes:nō multi
nobiles:ſed q̄ ſtulta ſunt mundi elegit deus: vt cōfun
dat ſapientes:⁊ infirma mundi elegit deus: vt cōfun-
dat fortia:⁊ ignobilia mundi:⁊ cōtēptibilia elegit deꝰ
et ea q̄ nō ſunt:vt ea quę ſunt deſtrueret:vt non gloriet̄
oīs caro ī cōſpectu eius. Ex ipſo aūt vos eſtꝫ in chriſto
ieſu:q̄ factus eſt nobis ſapiētia a deo:⁊ iuſtitia ⁊ ſancti 1.Cor.10.b
ficatio et redemptio:vt quemadmodum ſcriptum eſt: Jere.9.g.
qui gloriatur in domino glorietur. II.

Et ego cū veniſſeꝫ ad vos fratres: veni nō ī A
ſublimitate ſermonis aut ſapientię:annun
cians vobis teſtimoniū chriſti. Non eñi iu-
dicaui me ſcire aliq̄d inter vos: niſi ieſum
chriſtū ⁊ hūc crucifixū. Et ego in īfirmitate ⁊ timore ⁊
tremore multo fui apd̄ vos:⁊ ſermo meꝰ:⁊ p̄dicatio mea
non in perſuaſibilibus humanę ſapientię verbis:ſed in
oſtenſiōe ſpūs et virtutis: vt fides veſtra nō ſit ī ſapien

B tia hoīm:ſed in virtute dei. Sapientiā aūt loq̄mur īter
ꝑfectos. Sapientiā vero nō huiꝰ ſeculi:neqꝫ pꝛincipuꝫ
huius ſeculi qui deſtruunť:ſed loq̄mur dei ſapientiā in
myſterio que abſcōdita eſt:quaꝫ p̄deſtinauit deus ante
ſecula in gloꝛiā noſtrā:quā nemo pꝛincipū huius ſecu-
li cognouit. Si eñ cognouiſſent:nunq̄ dominum glo
Eſa.64 b rie crucifixiſſent: Sicut ſcriptū eſt: Qđ oculꝰ nō vidit
C nec auris audiuit:nec in coꝛ hoīs aſcendit:que p̄para-
uit deus his qui diligunt illū. Nobis aut reuelauit de
us per ſpm̄ ſuū. Spūs eñ oīa ſcrutať:etiaꝫ ꝓfunda dei.
Quis eñ ſcit hoīm q̄ ſunt hoīs: niſi ſpiritus hoīs qui ī
ipſo eſt? Ita ꝛ que dei ſunt nemo cognouit: niſi ſpiritꝰ
dei. Nos aūt nō ſpm̄ huius mundi accepimꝰ:ſed ſpm̄ q̄
ex deo ē:vt ſciamꝰ q̄ a deo donata ſūt nobꝫ: q̄ ꝛ loq̄mur
nō ī doctis humane ſapiētie verbꝫ:ſed in doctrīa ſpūs
ſpūalibus ſpūalia cōparantes. Aīalis aūt homo nō ꝑci
D pit ea que ſunt ſpiritus dei. Stultitia eñ eſt illi:ꝛ non
poteſt intelligere:qꝛ ſpūaliter examinať. Spūalis aūt
Eſa.40.d iudicat omnia:ꝛ ipſe a nemīe iudicať:ſicut ſcriptū eſt:
rom.11.d Quis eñ cognouit ſenſum dn̄i: aūt q̄s inſtruxit eum?
Nos autē ſenſum chꝛiſti habemus. III.
A ET ego fratres nō potui vobis loqui q̄ſi ſpūali-
bus:ſed q̄ſi carnalibus. Tanq̄ paruulis ī chꝛi-
ſto:lac vobis potū dedi:nō eſcā. Nondū eñ po
teratꝫ:ſed nec nūc quidē poteſtis. Adhuc eñ carnales
ſupꝛa.1.b. eſtis. Cū enim ſit inter vos zelus ꝛ cōtentio:nōne car-
nales eſtis:ꝛ ſm̄ hoīem ambulatis? Cū eñ quis dicat:
B ego quidē ſum pauli:alius aūt:ego apollo:nōne hoīes
eſtis? Quid igitur eſt apollo? quid vero paulus? Mi-
niſtri eius cui credidiſtis. Et vnicuiqꝫ ſicut dn̄s dedit.
Ego plantaui:apollo rigauit:ſed deus nūc incremen-
tū dedit. Itaqꝫ neqꝫ qui plantat eſt aliq̄d:neqꝫ q̄ rigat:
ſed qui incrementū dat deus. Qui aūt plantat ꝛ qui ri
gat vnū ſunt. Vnuſq̄ſqꝫ aūt ꝓpꝛiā mercedē accipiet ſm̄
ſuū laboꝛeꝫ. Dei eñ ſumus adiutoꝛes. Dei agricultu-
ra eſtis:dei edificatio eſtis. Scd̄m gratiā dei que data
eſt mihi:vt ſapiens architectus fundamentū poſui: ali
us aūt ſupedificat. Vnuſq̄ſqꝫ autē videat quō ſupedifi
C cet. Fundamentū eñ aliud nemo poteſt ponere:pꝛeter
id qđ poſitū eſt:qđ eſt chꝛiſtus ieſus. Si q̄s aūt ſupedi
ficat ſupꝛa fundamentū hoc aurū:argentū: lapides p̄-
cioſos:ligna:foenū: ſtipulā: vniuſcuiuſqꝫ opus manife
ſtū erit. Dies eñ dn̄i declarabit:qꝛ in igne reuelabiť:et
vniuſcuiuſqꝫ opus q̄le ſit ignis ꝓbabit. Si cuius opꝰ
infra.6.d. manſerit qđ ſupedificauit mercedē accipiet. Si cuius
2.coꝛ.6.d opus arſerit detrimētū patieť: ipſe aūt ſaluus erit:ſic
Colo.2.d tn̄ q̄ſi ꝑ ignē. Neſcitis qꝛ tēplū dei eſtis:ꝛ ſpūs dei ha-
D bitat in vobis? Si q̄s aūt tēplū dei violauerit: diſꝑdet
Rom.1.c. illū deus. Tēplū eñ dei ſanctū eſt:qđ eſtis vos. Nemo
Joan.5.b vos ſeducat. Si q̄s videť īter vos ſapiēs eſſe in hoc ſe-
Pſal.93 culo:ſtultus fiat vt ſit ſapiēs. Sapētia eñ huiꝰ mūdi:
ſtultitia eſt apđ deū. Scriptū eſt eñ: Cōp̄hendā ſapiē
tes in aſtutia eoꝝ. Et iterꝝ:dn̄s nouit cogitatiōes ſapi
entiū:q̄m vane ſunt. Nemo itaqꝫ gloꝛieť in hoībꝰ. Oīa
eñ vr̄a ſunt: ſiue Paulus:ſiue apollo:ſiue cephas:ſiue
mundꝰ:ſiue vita:ſiue moꝛs:ſiue pꝛeſentia:ſiue futura.
Oīa eñ vr̄a ſunt:vos aūt chꝛiſti:chꝛiſtus aūt dei. IIII
A SIc nos exiſtimet hō:vt miniſtros chꝛiſti et di-
2.coꝛ.6.a ſpēſatoꝛes miniſterioꝝ dei. Hic iā quęriť īter
diſpēſatoꝛes:vt fidelis q̄s inueniať. Mihi aūt
pꝛo minimo eſt: vt a vobis iudicer aut ab humano die.
Sed neqꝫ meipſuꝫ iudico. Nihil eñ mihi cōſcius ſum
ſed nō ī hoc iuſtificatꝰ ſuꝫ. Qui aūt iudicat me dn̄s eſt.
Itaqꝫ fr̄es nolite ante tēpus iudicare:q̄adúſqꝫ veniat
dn̄s: q̄ ꝛ illūinabit abſcōdita tenebꝛaꝝ: ꝛ manifeſtabit
B conſilia coꝛdiū:ꝛ tūc laus erit vnicuiqꝫ a deo. Hec aūt
fr̄es trāſfiguraui ī me: ꝛ apollo ꝓpter vos:vt in nobis
diſcatis ne ſupꝛa q̄ ſcriptū eſt: vnus aduerſus alteꝝ in
fleť ꝓ alio. Quis eñ te diſcernit? Quid autē habes qđ
nō accepiſti? Si aūt accepiſti: q̄d gloꝛiaris quaſi nō ac
ceperis? Iā ſaturati eſtis:iā diuites facti eſtꝫ. Sine no
bis regnatꝫ:ꝛ vtinā regnetꝫ:vt ꝛ nos vobiſcū regnemꝰ
Puto eñ q̄ deꝰ nos apoſtolos nouiſſimos oñdit tan-
q̄ moꝛti deſtinatos:qꝛ ſpectaculū facti ſumus mūdo ꝛ
angelis ꝛ hoībꝰ. Nos ſtulti ꝓpter chꝛiſtū: vos aūt pꝛu C
dētes in chꝛiſto. Nos īfirmi:vos aūt foꝛtes. Vos nobi
les:nos aūt ignobiles. Vſqꝫ in hāc hoꝛā ꝛ eſurimꝰ ꝛ ſi-
timꝰ:ꝛ nudi ſumꝰ:ꝛ colaphis cedimur:ꝛ inſtabiles ſu
mꝰ: ꝛ laboꝛamꝰ opantes manibꝰ nr̄is. Maledicimur Ephe.5.a
ꝛ bn̄dicimus. Perſecutionē patimur ꝛ ſuſtinemꝰ:blaſ Phil.3.a
phemamur ꝛ obſecramꝰ. Tanq̄ purgamēta huiꝰ mū- infra.11.d
di facti ſumꝰ:oīm peripſima vſqꝫ adhuc. Nō cōfundā D
vos hec ſcribo: ſed vt filios meos chariſſimos moneo.
Nā ſi decē milia pedagogoꝝ habeatꝫ in chꝛiſto:ſed nō
multos pr̄es. Nā in chꝛiſto ieſu ꝑ euāgelium ego vos
genui. Rogo ḡ vos:imitatoꝛes mei eſtote: ſicut ꝛ ego
chꝛiſti. Ideo miſi ad vos timotheū:q̄ eſt filius meꝰ cha
riſſimus:ꝛ fidelis in dn̄o:q̄ vos cōmonefaciat vias me
as:q̄ ſunt in chꝛiſto ieſu:ſicut vbiqꝫ in oī eccleſia doceo
Tanq̄ nō venturus ſim ad vos ſic inflati ſunt quidā.
Veniā aūt ad vos cito ſi dn̄s voluerit:et cognoſcā non
ſermonē eoꝝ qui inflati ſunt:ſed virtutē. Nō eñ in ſer
mone eſt regnū dei: ſed in virtute. Quid vultis? in vir
ga veniā ad vos:an charitate ꝛ ſpū manſuetudinꝫ? V
OMnino audiť īter vos foꝛnicatio: ꝛ talis foꝛ A
nicatio q̄lis nec inter gentes: ita vt vxoꝛē pa Collo.2.a
tris ſui aliquis habeat. Et vos inflati eſtis:ꝛ
nō magis luctū habuiſtis: vt tollať de medio vr̄m: qui
hoc opus fecit. Ego quidē abſens coꝛpoꝛe:p̄ſens autē B
ſpū iā iudicaui: vt p̄ſens eū:q̄ ſic operatꝰ eſt in noīe dn̄i
noſtri ieſu chꝛiſti:cōgregatis vobis ꝛ meo ſpū cū virtu
te dn̄i ieſu:tradere huiuſmodi hoīem ſathane in interi
tū carnis:vt ſpūs ſaluus ſit in die dn̄i noſtri ieſu chꝛiſti
Nō eſt bona gloꝛiatio veſtra. Neſcitis qꝛ modicū fer- Gala.5.b
mentū totā maſſaꝫ coꝛrūpit. Expurgate vetꝰ fermētū C
vt ſitis noua cōſperſio: ſicut eſtis azimi. Etenim paſcha
nr̄m īmolatus eſt chꝛiſtus. Itaqꝫ epulemur:non infer
mēto veteri:neqꝫ in fermēto malicie ꝛ nequitie: ſed in
azimis ſynceritatis ꝛ veritatis. Scripſi vobis in epiſto
la:ne cōmiſceamini foꝛnicarijs. Non vtiqꝫ foꝛnicarijs
huius mūdi:aut auaris:aut rapacibꝰ:aut idolis ſerui
entibꝰ. Alioq̄n debueratis de hoc mundo exijſſe. Nūc D
aūt ſcripſi vobis nō cōmiſceri. Si is q̄ frater noīať in-
ter vos eſt foꝛnicatoꝛ: aut auarus: aut idolis ſeruiēs:
aut maledicꝰ:aut ebꝛioſus:aut rapax: cū huiuſmōi nec
cibū ſumere. Quid eñ mihi de his q̄ foꝛis ſunt iudica-
re? Nōne de his q̄ intus ſunt vos iudicatis? Nā eos q̄
foꝛis ſunt deus iudicabit. Auferte malū ex vobꝫ ipſis.
AVdet aliq̄s veſtrū habēs negociū aduer VI A
ſus alterū iudicari apud iniq̄s ꝛ nō apud ſan
ctos? An neſcitis q̄m ſancti de hoc mūdo iudi
cabunt? Et ſi in vobis iudicabiť mundus:indigni eſtꝫ
qui de minimis iudicetis? Neſcitꝫ quoniā angelos iu
dicabimꝰ:quāto magis ſecularia? Secularia igitur iu
dicia ſi habueritis: cōtēptibiles q̄ ſunt in eccleſia illos
conſtituite ad iudicandū. Ad verecundiā veſtram dico
Sic non eſt inter vos ſapiens quiſq̄:qui poſſit iudica-
re inter fratreꝫ ſuum:ſed frater cum fratre iudicio cō-
tendit. Et hoc apud infideles. Iam quidē omnino de B
lictuꝫ eſt in vobis:q̄ iudicia habetis inter vos. Quare
non magis iniuriā accipitis? Quare nō magis fraudē Ephe.5.a
patimini? Sed vos iniuriā facitis ꝛ fraudatꝫ. Et hoc Timo.1.b
fratribus. An neſcitis quia iniqui regnū dei nō poſſide
bunt? Nolite errare: neqꝫ foꝛnicarij: neqꝫ idolis ſeruiē
tes:neqꝫ adulteri:neqꝫ molles:neqꝫ maſculoꝝ cōcubi-
toꝛes:neqꝫ fures:neqꝫ auari:neqꝫ ebꝛioſi:neqꝫ maledi- C
ci:neqꝫ rapaces regnū dei poſſidebūt. Et hec aliq̄ndo q̄
dē fuiſtis:ſed abluti eſtis:ſed ſanctificati eſtis:ſed iuſti
ficati eſtis in noīe dn̄i noſtri ieſu chꝛiſti: ꝛ in ſpiritu dei
noſtri. Omnia mihi licent: ſed non omnia expediunt.

infra.10.f Oīa mihi licent:ſed ego ſub nullius redigar poteſtate
eccl.37.d Eſca ventri:⁊ venter eſcis:deus aūt hunc ⁊ hāc deſtru
D et.Corpus aūt nō fornicatiōi:ſed dño:⁊ dñs corpori.
Deus vero ⁊ dñm ſuſcitauit ⁊ nos ſuſcitabit ꝑ virtutē
Gene.7.b ſuā. Neſcitis qm̄ corpora veſtra membra ſunt chriſti?
Ephe.5.d Tollens ergo mēbra chriſti:faciā mēbra meretricis?
Mat.19.a
Mar.10.a Abſit.An neſcitꝭ qm̄ qui adheret meretrici:vnū corpꝰ
ſupra.3.c. efficitur.Erūt em̄ inquit duo in carne vna.Qui aūt ad
heret deo: vnus ſpiritus eſt.Fugite fornicationē. Oē
1.cor.6.d. em̄ peccatū qdcūq; fecerit homo:extra corpus eſt:q̄ au
infra.7.b
1.petri.1.d tē fornicatur in corpus ſuū peccat. An neſcitis qm̄ mē
bra veſtra templū ſunt ſpiritusſancti: qui in vobis eſt?
quē habetis a deo:⁊ nō eſtis veſtri. Empti em̄ eſtis pre
cio magno: glorificate ⁊ portate deū in corpore veſtro

A De quibus autē ſcripſiſtis mihi: bo VII.
nū eſt hoī mulierē non tangere. Propter for
nicationē aūt vnuſquiſq; ſuā vxorē habeat:et
vnaqueq; ſuū virū habeat.Vxori vir debitū reddat:ſi
milter aūt ⁊ vxor viro. Mulier ſui corporis poteſtatē
nō habet:ſed vir: ſimiliter aūt ⁊ vir ſui corporꝭ poteſta
tē nō habet:ſed mulier. Nolite fraudare inuicem: niſi
forte ex cōſenſu ad tēpus:vt vacetis oratiōi:⁊ iterū re
uertimini in idipſū: ne tentet vos ſanathas ꝓpter icō
tinentiā veſtrā. Hoc aūt dico ſm̄ idulgentiā:⁊ nō ſm̄ ī
B periū.Volo aūt oēs vos hoīes eſſe ſicut meipm̄.Sed
vnuſqſq; ꝓpriū donū habet ex deo: aliꝰ quidē ſic:aliꝰ ve
ro ſic.Dico aūt nō nuptꝭ et viduis:bonū eſt illis ſi ſic ꝑ
manſerint ſicut ⁊ ego:qđ ſi nō ſe cōtinēt:nubāt.Meli
us eſt em̄ nubere q̄ vri. His aūt q̄ matrimonio iuncti
ſunt ꝑcipio nō ego:ſed dñs: vxorē a viro nō diſcedere.
Qđ ſi diſceſſerit:manere innuptā: aut viro ſuo recōci
liari.Et vir vxorē nō dimittat. Nā ceterꝭ dico ego nō
dñs:Si q̄s frater vxorē habet īfidelē:⁊ hec cōſentit ha
bitare cū illo:nō dimittat illā.Et ſi q̄ mulier fidelis ha
bet virū īfidelē:⁊ hic cōſentit habitare cū illa: nō dimit
tat virū. Sanctificatꝰ eſt em̄ vir infidelis ꝑ mulierē fi
delē:⁊ ſanctificata eſt mulier īfidelis ꝑ virū fidelē. Alio
C q̄n filij veſtri īmundi eſſent. Nūc aūt ſancti ſunt.Qđ ſi
īfidelis diſcedit:diſcedat. Non em̄ ſeruituti ſubiectus
eſt frater vl̄ ſoror ī eiuſmodi. In pace aūt vocauit vos
deꝰ.Unde em̄ ſcis mulier ſi virū ſaluū facies? Aut vn
de ſcis vir ſi mulierē ſaluā facies? Niſi vnicuiq; ſicut di
uiſit dñs.Vnūquēq; ſicut vocauit deus ita ambulet:⁊
D ſicut in oībus eccleſijs doceo. Circūciſus aliq̄s vocatꝰ
eſt:nō adducat ꝑputiū. In ꝑputio aūt aliq̄s vocatꝰ eſt
nō circūcidat.Circūciſio nihil ē:⁊ ꝑputiū nihil eſt:ſed
obſeruatio mandatorū dei. Vnuſqſq; in q̄ vocatiōe vo
ephe.4.d catus eſt:ī ea ꝑmaneat.Seruus vocatus es: nō ſit tibi
cure:ſed ⁊ ſi potes fieri liber magꝭ vtere.Qui em̄ ī dño
vocatus eſt ſeruus:libertus eſt dñi: ſimiliter q̄ liber vo
Sup.6.d. catꝰ eſt:ſeruus eſt chriſti. Precio empti eſtis:nolite fie
1.petri.1.d ri ſerui hoīm. Vnuſqſq; ergo ī q̄ vocatꝰ eſt frater ī hoc
E ꝑmaneat apđ deū.De virginibꝰ aūt ꝑceptū dñi nō ha
beo:cōſiliū aūt do:tanq̄ miſcdiā cōſecutꝰ a dño: vt ſim
fidelis.Exiſtimo ergo hoc bonū eſſe: ꝓpter īſtātē neceſ
ſitatē:qm̄ bonum eſt hoī ſic eſſe. Alligatꝰ es vxori noli
q̄rere ſolutionē.Solutus es ab vxore:noli q̄rere vxorē
Si aūt acceperis vxorē nō peccaſti: ⁊ ſi nupſerit virgo
nō peccauit. Tribulationem tñ carnis habebūt hmōi.
F Ego aūt vobꝭ parco. Hoc itaq; dico frēs: Tēpꝰ breue
eſt. Reliquū eſt vt ⁊ q̄ habēt vxores tanq̄ nō habētes
ſint:⁊ q̄ flent tanq̄ nō flētes:⁊ q̄ gaudēt tanq̄ nō gau
dentes:⁊ q̄ emunt tanq̄ nō poſſidentes:⁊ q̄ vtunť hoc
mundo tanq̄ nō vtanť. Preterit em̄ figura huius mū
di? Volo aūt vos ſine ſollicitudine eſſe.Qui ſine vxore
eſt:ſollicitus eſt q̄ dñi ſunt:quō placeat deo.Qui autē
cū vxore eſt:ſollicitus eſt q̄ ſunt mundi:quō placeat vxo
ri:et diuiſus eſt.Et mulier innupta et virgo cogitat q̄
dñi ſunt:vt ſit ſancta corpore ⁊ ſpū.Que aūt nupta eſt
cogitat q̄ ſunt mundi:quō placeat viro. Porro hoc ad

vtilitatē veſtrā dico:nō vt laqueū vobꝭ inijciā: ſed ad id
qđ honeſtū eſt: ⁊ qđ facultatē prebeat ſine inpedimēto
dñū obſecrādi. Si q̄s aūt turpē ſe videri exiſtimat:ſuꝑ
virgine ſua:qđ ſit ſuꝑadulta:⁊ ita oportet fieri qđ vult
faciat. Nō peccat ſi nubat. Nā q̄ ſtatuit ī corde ſuo fir G
mꝰ nō habēs neceſſitatē: poteſtatē aūt habēs ſue volū
tatis:⁊ hoc iudicauit in corde ſuo ſeruare virginē ſuā
bñ facit. Igiť ⁊ q̄ matrimonio iungit virginē ſuā bñ fa
cit:⁊ q̄ nō iungit melius facit. Mulier alligata ē legi:
quāto tꝑe vir eiꝰ viuit. Qđ ſi dormierit vir eiꝰ:liberata
eſt a lege.Cui aūt vult nubat tantū ī dño. Beatior au
tē erit:ſi ſic ꝑmanſerit ſm̄ meū cōſiliū. Puto aūt quod
⁊ ego ſpiritum dei habeam. VIII.

De his aūt que idolis ſacrificanť ſcimus: q̄a A
oēs ſcientiā habemus. Scientia inflat:chari
tas vero edificat. Si q̄s autē ſe exiſtimat ſci
re aliq̄d:nōdū cognouit quēadmodū opor
teat eū ſcire. Si q̄s aūt diligit deū:hic cognitus eſt ab
eo.De eſcꝭ aūt q̄ idolis īmolanť ſcimus q: nihil eſt ido
lū in mūdo:⁊ q̄ nullus eſt deus niſi vnus. Nā ⁊ ſi ſunt B
q̄ dicanť dij ſiue in celo ſiue in terra:ſiq̄dē ſunt dij mul
ti:⁊ dñi multi:nobis tñ vnus eſt deus pater:ex q̄ oīa ⁊
nos in illo:⁊ vnus dñs ieſus chriſtꝰ:ꝑ quē oīa :et nos ꝑ
ipſum. Sed nō in oībus eſt ſcientia.Quidā aūt cū con
ſcientia vſq; nūc idoli q̄ſi idolothytū manducant:⁊ cō
ſciētia ipſorū cū ſit infirma polluiť.Eſca aūt nos nō cō
mendat deo. Neq; em̄ ſi manducauerimus abundaui
mus:neq; ſi nō mādVcauerimꝰ deficiemus. Videte au C
tē ne forte hec licētia veſtra offendiculū fiat infirmis.
Si em̄ q̄s viderit eū qui habet ſcientiā in idolo recūbē
tē:nōne cōſcientia eius cū ſit infirma edificabiť ad mā
ducandū idolothyta? Et ꝑibit infirmus in tua cōſcien D
tia frater:propter quē chriſtus mortuꝰ eſt.Sic aūt pec rom.14.d
cantes in frēs: ⁊ ꝑcutiētes cōſciētiā eorū infirmā ī chri
ſto peccetꝭ.Quapropter ſi eſca ſcandalizat fratrē meū:
nō mādVcabo carnē in eternū:ne frēm meū ſcādalizē.

Non ſum liber. Nō ſum apoſtolus. Nōne IX A
chriſtū ieſum dñm noſtrū vidi? Nōne opꝰ me
um vos eſtis in dño? Et ſi alijs nō ſum apoſto
lus ſed tñ vobis ſum. Nam ſignaculū apoſtolatus mei
vos eſtis in dño. Mea defenſio apud eos q̄ me interro
gāt hec eſt. Nunq̄d nō habemus poteſtatē mādVcādi
⁊ bibēdi? Nūq̄d nō habemꝰ poteſtatē ſororē mulierculā
circūducendi:ſicut ⁊ ceteri apoſtoli ⁊ frēs dñi:⁊ ce
phas? Aut ſolus ego ⁊ barnabas:nō habemus poteſta
tē hoc operādi? Quis militat ſuꝭ ſtipēdijs vnq̄? Quis
plantat vineam ⁊ de fructu eius nō edit? Quis paſcit
gregē:⁊ de lacte gregis nō manducat? Nūq̄d ſm̄ ho B
minē hec dico? An ⁊ lex hec nō dixit? Scriptū eſt ī lege Deu.25.d
moyſi: Nō alligabis os boui triturāti. Nūq̄d de bobꝰ Thi.5.c.
cura eſt deo? An ꝓpter nos vtiq; hec dicit? Nā ꝓpter roma.15.f
nos vtiq; ſcripta ſunt:qm̄ debet in ſpe qui arat arare:⁊
q̄ triturat in ſpe fructus ꝑcipiendi. Si nos vobis ſpūa
lia ſeminauimꝰ:magnū eſt ſi nos carnalia veſtra meta
mus? Si alij poteſtatis veſtre participes ſunt: q̄re nō
potius nos? Sed nō vſi ſumꝰ hac poteſtate: ſed oīa ſu
ſtinemus:ne qđ offendiculū demꝰ euāgelio chriſti. Ne
ſcitis qm̄ q̄ in ſacrario operanť:q̄ de ſacrario ſunt edūt.
Et q̄ altario deſeruiunt: cū altario participāt. Ita et
dñs ordinauit his q̄ euangeliū annunciāt de euāgelio
viuere.Ego autē nullo horū vſus ſum. Nō aūt ſcripſi C
hec vt ita fiāt in me. Bonū eſt em̄ mihi magis mori q̄
vt gloriā meā q̄s euacuet. Nā ſi euangelizauero:nō eſt
mihi gloria. Neceſſitas em̄ mihi incūbit. Ve em̄ mihi
eſt ſi nō euāgelizauero. Si em̄ volēs hoc ago :mercedē
habeo. Si autem inuitus diſpēſatio : mihi credita eſt.
Que eſt ergo merces mea? vt euāgeliū predicans ſine
ſumptu ponā euāgeliū : vt nō abutar poteſtate mea in
euāgelio? Nā cū liber eſſē ex oībus:oīm me ſeruū feci:
vt plures lucrifacerem. Et factus ſum iudeis tanq̄ iu

deus: vt iudeos lucrarer. His qui ſub lege ſunt: quaſi
ſub lege eſſem: cū ipſe nō eſſem ſub lege: vt eos q̄ ſub lege
erāt: lucrifacerē. His qui ſine lege erant: tanq̄ ſine lege
eſſem: cū ſine lege dei nō eſſem: ſed in lege eſſem Chriſti:
vt lucrifacerē eos qui ſine lege erāt: fact⁹ ſum infirmus
infirmis: vt infirmos lucrifacerē. Omnib⁹ oīa fact⁹ ſum:
vt oēs facerē ſaluos. Oīa aūt facio propter euāgeliū: vt
particeps ei⁹ efficiar. Neſcitis: q̄ hi qui ī ſtadio currūt:
D oēs quidē currūt: ſed vnus accipit brauiū. Sic currite:
vt cōphēdatis. Oīs eñ qui in agone cōtendit: ab omnib⁹
ſe abſtinet: ⁊ illi quidē vt corruptibilē coronā accipiant:
nos aūt incorruptā. Ego igiť ſic curro: nō q̄ſi ī incertū:
ſic pugno: nō q̄ſi aerē vberās. Sed caſtigo corp⁹ meū: ⁊
in ſeruitutē redigo: ne forte cū aliis pr̄edicauerim: ipſe
reprobus efficiar. X.
A Nolo eñ vos ignorare fratres: q̄m patres nr̄i
oēs ſub nube fuerūt: ⁊ oēs mare tranſierūt: et
Exo. 13. d. oēs ī Moyſe baptizati ſunt in nube ⁊ ī mari.
Et oēs eandē eſcā ſpiritalē mādu caverunt: ⁊
Exo. 14. e. oēs eūdē potū ſpiritalē biberūt. Bibebāt aūt de ſpirita
Exo. 16. c. li cōſequēte eos petra. Petra aūt erat Chriſt⁹. Sed nō
Exo. 17. b. in plurib⁹ eoꝝ beneplacitū eſt deo. Nā proſtrati ſunt in
deſerto. Hec aūt in figura facta ſunt noſtri: vt nō ſimus
B cōcupiſcentes maloꝝ: ſicut ⁊ illi cōcupierūt. Neq̄ ido
Nu. 20. a lolatre efficiamini: ſicut quidā ex ipſis: queadmodū ſcri
Exo. 32. b ptū eſt: Sedit popul⁹ mādu care ⁊ bibere: et ſurrexerūt
num. 25. b ludere. Neq̄ fornicemur: ſicut quidam ex ipſis fornicati
num. 21. b ſunt: ⁊ ceciderūt vna die viginti tria millia. Neq̄ tētem⁹
Judith. 8. Chriſtū: ſicut quidā eoꝝ tētauerūt: ⁊ a ſerpētib⁹ perie
C rūt. Neq̄ murmurauerites: ſicut quidā eoꝝ murmura
uerūt: ⁊ perierūt ab exterminatore. Hec aūt oīa in figu
ra cōtingebant illis: ſcripta ſunt aūt ad correptionē no
ſtrā: ī q̄s fines ſeculoꝝ deuenerūt. Itaq̄ qui ſe exiſtimat
ſtare: videat ne cadat. Tētatio vos nō apphēdat: niſi hu
mana. Fidelis aūt de⁹ eſt: qui nō patieť vos tētari ſupra
id q̄d poteſtis: ſed faciet etiā cū tētatiōe prouētū: vt poſ
ſitis ſuſtinere. Propť q̄d chariſſimi mihi fugite ab ido
ſupra. 8. d. loꝝ cultura. Ut prudētib⁹ loq̄r: vosipſi iudicate q̄d dico.
D Calix bñdictionis cui bñdicim⁹: nōne cōicatio ſanguīs
chriſti eſt? Et panis quē frāgim⁹: nōne participatio cor
poris dñi eſt? Q̄m vn⁹ panis ⁊ vnū corp⁹ mlťi ſum⁹: oēs
deu. 32. c. quidē de vno pane ⁊ de vno calice participam⁹. Uidete
E iſrael ſm carnē. Nōne q̄ edūt hoſtias participes ſunt al
taris? Quid ğ? Dico q̄ idolis īmolatū ſit aliq̄d: aut q̄
idolū ſit aliquid? Sed q̄ īmolāt gētes: demoniis immo
lāt: et nō deo. Nolo aūt vos ſocios fieri demonioꝝ. Nō
poteſtis calicē dñi bibere: ⁊ calicē demonioꝝ. Nō pote
ſtis mēſe dñi participes eē: ⁊ mēſe demonioꝝ. An emu
eccle. 37. d lamur dñm? Nūq̄d fortiores illo ſum⁹? Oīa mihi licēt:
ſupra. 6. c. ſ3 nō oīa expediūt. Oīa mihi licēt: ſ3 nō oīa edificāt. Ne
infra. 13. b mo q̄d ſuū ē q̄rat: ſ3 q̄d alteri⁹. Oē q̄d ī macello venit: mā
F
Pſal. 25. ducate: nihil īterrogātes ppť ꝯſciētiā. Dñi eſt terra: et
plenitudo ei⁹. Si q̄s vocat vos īfideliū ad coenā: ⁊ vult
ire: oē q̄d vob apponiť: mādu cate: nihil īterrogātes p
G pter cōſciētiā. Si q̄s aūt dixerit: h̄ īmolatū ē idolis: noli
te mādu care: ppť illū qui indicauit: ⁊ ppť ꝯſciētiā. Cō
ſciētiā aūt dico nō tuā: ſ3 alteri⁹. Ut q̄d eñ libertas mea
iudicať ab aliena cōſciētia? Si ego cū gr̄a participo: q̄d
Colo. 3. c. blaſphemor pro eo q̄ gr̄as ago? Siue ğ mādu catis: ſiue
bibitis: vel aliud q̄d facit: oīa ī gl'iaʒ dei facite. Sine of
fenſiōe eſtote iudeis ⁊ gētib⁹ ⁊ eccleſie dei: ſicut et ego p
oīa oīb⁹ placeo: nō q̄rēs q̄d mihi vtile eſt: ſ3 q̄d mult: vt
A Imitatores mei eſtote: ſicut et (ſalui fiāt. XI.
ſupra. 4. d ego chr̄i. Laudo aūt vos fr̄es: q̄ p oīa mei memo
res eſtis: ⁊ ſicut tradidi vob p̄cepta mea tenet.
Ephe. 5. c. Uolo aūt vos ſcire: q̄ oīs viri caput chriſt⁹ ē: caput aūt
mulier vir: caput vo chriſti de⁹. Oīs vir orās vl' prophe
tans velato capite: deturpat caput ſuū. Oīs aūt mulier
orās aut pphetās nō velato capite: deturpat caput ſuū.
B Unū ē eñ ac ſi decalueť. Nā ſi nō velať mulier: tōdeať.
Si vero turpe eſt mulieri tōderi aut decaluari: velet ca
put ſuū. Uir quidem nō debet velare caput ſuū: q̄m ima
go ⁊ gloria dei eſt: mulier aūt gloria viri eſt. Non eñ vir
ex muliere eſt: ſed mulier ex viro. Etenī nō eſt creat⁹ vir
propter mulierē: ſ3 mulier propter viꝝ. Ideo debet mu
lier velamē habere ſuper caput ſuū: et propter angelos.
Uerūtñ neq̄ vir ſine muliere: neq̄ mulier ſine viro ī dño. C
Nā ſicut mulier de viro: ita et vir p mulierē. Oīa aūt ex Gene. 2. d
deo. Uosipſi iudicate. Decet mulierē non velatam orare
deū? Nec ipſa natura docet vos. Q̄d vir q̄dē ſi comā nu
triat: ignominia ē illi: mulier vo ſi comā nutriat: gloria
eſt illi: q̄m capilli pro velamine ei dati ſunt. Si quis aūt
videť cōtētioſus eē: nos talē cōſuetudinē nō habemus:
neq̄ eccl'ia dei. Hoc aūt p̄cipio nō laudās: q̄ nō ī meli⁹:
ſed ī deteri⁹ cōuenitis. Primū quidē cōueniētib⁹ vobis D
in eccleſiā: audio ſciſſuras eē īter vos: ⁊ ex parte credo.
Nā oportet ⁊ hereſes eſſe: vt qui pbati ſunt: manifeſti
fiāt ī vobis. Cōueniētib⁹ ğ vobis in vnū: iā nō eſt dñicā
coenā manducare. Unuſquiſq̄ eñ ſuā coenā p̄ſumit ad E
māducādū. Et ali⁹ quidē eſurit: ali⁹ aūt ebri⁹ eſt. Nun
quid domos nō habetis ad māducandū et bibēdū? Aut
eccleſiā dei contēnitis: ⁊ cōfunditis eos qui nō habent?
Quid dicā vobis? Laudo vos. In h̄ nō laudo. Ego eñ mat. 26. c
accepi a dño: q̄d ⁊ tradidi vobis: q̄m dñs ieſus ī q̄ nocte mar. 14. c.
tradebať: accepit panē: ⁊ gr̄as agēs fregit: ⁊ dixit: Acci Luc. 22. b
pite: ⁊ mādu cate. Hoc eſt corp⁹ meū: q̄d pro vobis tra
detur. Hoc facite in meā cōmemorationē. Similiť ⁊ ca F
licē poſtq̄ coenauit: dicens: Hic calix nouū teſtamentū
eſt in meo ſanguine. Hoc facite: q̄tieſcūq̄ biberitis: ī meā
cōmemorationē. Quotieſcūq̄ enim mādu cabitis panē
hūc: ⁊ calicē bibetis: mortē dñi annūciabitis donec veni
at. Itaq̄ quicūq̄ mādu cauerit panē hunc: ⁊ biberit cali
cē dñi indigne: re⁹ erit corporis ⁊ ſanguīs dñi. Probet
aūt ſeipſm homo: ⁊ ſic de pane illo edat: ⁊ de calice bibat.
Qui enim mādu cat ⁊ bibit indigne: iudiciū ſibi mandu
cat ⁊ bibit: nō diiudicās corp⁹ dñi. Ideo inter vos mul G
ti infirmi et ībecilles: ⁊ dormiūt multi. Quod ſi noſmet Joan. 6. f.
ipſos iudicaremus: nō vtiq̄ diiudicaremur. Dū iudica
mur aūt a dño: corripimur: vt nō cū h̄ mūdo dānemur.
Itaq̄ fr̄es mei: cū cōuenitis ad mādu cādū: inuicē expe
ctate. Si quis eſurit: domi māducet: vt nō in iudiciū cō
ueniatis. Cetera aūt cū venero: diſponam. XII.
De ſpiritalib⁹ aūt nolo vos ignorare fr̄es. Sci A
tis aūt: q̄niā cū gentes eſſetis: ad ſimulachra
muta prout ducebamini eūtes. Ideo notū vo marci. 6. f
bis facio: q̄ nemo in ſpū dei loquēs: dicit ana
thema Jeſu. Et nemo pōt dicere dñs Jeſus: niſi ī ſpiri
tuſancto. Diuiſiōes vo gratiarū ſunt: idē aūt ſpūs. Et
diuiſiōes miniſtrationū ſunt: idē aūt dñs. Et diuiſiones
operationū ſunt: idē vo de⁹: qui operať oīa in oīb⁹. Uni
cuiq̄ aūt dať manifeſtatio ſpūs ad vtilitatē. Alii quidē
p ſpiritū dať ſermo ſapiētie: alii aūt ſermo ſciētie ſm eū
dē ſpiritū. Alteri fides ī eodē ſpū: alii gr̄a ſanitatū ī vno
ſpiritu. Alii operatio vtutū: alii prophetia: alii diſcretio B
ſpirituū: alii gn̄a linguaꝝ: alii īterp̄tatio ſermonū. Hec Rom. 12. b
aūt oīa operať vn⁹ atq̄ idē ſpūs: diuidēs ſingulis prout Ephe. 4.
vult. Sicut enim corpus vnū eſt: ⁊ mēbra habet multa:
oīa aūt mēbra corpori cū ſint multa: vnū tñ corp⁹ ſunt:
ita ⁊ chriſtus. Etenim ī vno ſpū oēs nos in vnū corp⁹ ba
ptizati ſumus: ſiue iudei ſiue gētiles: ſiue ſerui ſiue libe
ri: ⁊ oēs ī vno ſpū potati ſum⁹. Nā ⁊ corp⁹ nō ē vnū mē C
brū: ſ3 multa. Si dixerit pes: quoniā nō ſum manus: nō
ſum de corpore: nō ideo non eſt de corpore? Et ſi dixerit
auris: quoniā nō ſum oculus: nō ſum de corpore: nō ideo
nō eſt de corpore? Si totū corpus oculus: vbi auditus?
Si totū auditus: vbi odoratus? Nunc aūt poſuit deus
mēbra: vnūquodq̄ eoꝝ in corpore ſicut voluit. Quod ſi
eſſent oīa vnū membrū: vbi corpus? Nūc aūt multa qui
dē mēbra: vnū aūt corp⁹. Nō pōt aūt dicere oculus ma
nui: opa tua nō īdigeo: aut iteꝝ caput pedibus: nō eſtis

mihi neceſſarij:ſed multo magis q̄ videnť mẽbra corpo-
D ris infirmiora eſſe:neceſſariora ſunt. Et q̄ putamꝰ igno
Rom.8.b. biliora mẽbra eſſe corporis: his honorẽ abũdantiorẽ cir
Heb.4.d. cundamus. Et q̄ inhoneſta ſunt noſtra:abundãtiorẽ ho
neſtatẽ habẽt. Honeſta aũt noſtra nulliꝰ egẽt. Sed deꝰ
tẽperauit corpus ei:cui deerat:abũdãtiorẽ tribuẽdo ho
norẽ:vt nõ ſit ſciſma ĩ corpore:ſed in idipſum pro inuicẽ
Ephe.4.b ſollicita ſint mẽbra. Et ſi q̄d patiť vnũ mẽbrũ: cõpatiũ-
tur oĩa mẽbra:ſiue gloriať vnũ mẽbrũ:cõgaudẽt oĩa mẽ
bra. Vos aũt eſtis corpꝰ Chriſti:⁊ mẽbra de mẽbro. Et
quoſdã quidẽ poſuit deꝰ ĩ eccleſia:primo apl'os:ſecundo
prophetas:tertio doctores. Deinde ṽtutes: exinde gra
tias curationũ:opitulationes:gubernatiões:genera lin
infra.14.a guarũ:interp̃tatiões ſermonũ. Nunq̄d oẽs apl'i? Nun
quid oẽs ꝓphetę? Nũquid oẽs doctores? Nũquid oẽs
virtutes? Nunq̄d oẽs grãm habẽt curationũ? Nũquid
oẽs linguis loquunť? Nunq̄d oẽs interp̃tanť? Aemula
mini aũt chariſmata meliora:⁊ adhuc excellẽtiorẽ viam
vobis demonſtro. XIII.

A SI linguis hoĩm loq̃r ⁊ angelorũ:charitatẽ aũt
nõ habeã:factꝰ ſum velut ęs ſonãs:aut cymba
lũ tinniẽs. Et ſi habuero ꝓphetiã:⁊ nouerim
myſteria oĩa ⁊ oẽm ſciẽtiã: ⁊ ſi habuero oẽm fi
dẽ:ita vt mõtes trãſferã:charitatẽ aũt non habuero: ni
hil ſuꝫ. Et ſi diſtribuero ĩ cibos pauperũ oẽs facultates
meas: ⁊ ſi tradidero corpꝰ meũ: ita vt ardeã: charitatẽ
infra.10.d Philip.2 aũt nõ habuero:nihil mihi prodeſt. Charitas patiẽs eſt:
benigna eſt. Charitas nõ ęmulať:nõ agit ꝑperã: nõ in-
flať:nõ eſt ambitioſa:nõ q̄rit q̄ ſua ſunt:nõ irritať:nõ co
C gitat malũ:nõ gaudet ſuꝑ iniq̄tate:congaudet aũt veri
tati. Oĩa ſuffert:oĩa credit:oĩa ſperat:oĩa ſuſtinet. Cha
ritas nunq̄ excidit:ſiue prophetię euacuabunť:ſiue lin-
gue ceſſabũt:ſiue ſciẽtia deſtrueť. Ex parte em̃ cognoſci
mus:et ex parte prophetamus: cũ aũt venerit qđ ꝑfectũ
D eſt:euacuabiť qđ ex parte eſt. Cũ eſſem paruulꝰ:loq̄bar
vt paruulus:ſapiebã vt paruulus: cogitabã vt paruulꝰ.
Qñ aũt factꝰ ſum vir:euacuaui q̄ erãt paruuli. Videmꝰ
nũc ꝑ ſpeculũ ĩ enigmate:tũc aũt facie ad faciẽ. Nũc co-
gnoſco ex parte:tũc aũt cognoſcam ſicut ⁊ cognitꝰ ſum.
Nunc aũt manet:fides:ſpes:charitas:tria hęc. Maior
aũt horũ eſt charitas. XIIII.

A SEctamini charitatem:ęmulamini ſpiritalia:
magis aũt vt prophetetis. Qui em̃ loquiť lin
gua:nõ hoĩbꝰ loquiť:ſꝫ deo. Nemo em̃ audit.
infra.12.b Spũs aũt loquiť myſteria. Nã q̄ prophetat:
hoĩbꝰ loquiť ad ędificationẽ ⁊ exhortationẽ ⁊ cõſolatio-
nẽ. Qui loquiť lingua: ſemetipm̃ ędificat. Qui aũt pro
phetat:eccleſiã dei ędificat. Volo autem vos oẽs loq̄ lin
guis:magꝫ aũt prophetare. Nã maior eſt q̄ prophetat:
ꝙ q̄ loquitur linguis:niſi forte interp̃teť: vt eccleſia ędi
B ficationẽ accipiat. Nũc aũt fratres:ſi venero ad vos lin-
guis loquẽs:q̄d vobis ꝓdero:niſi vobis loq̃r? aut ĩ reue
latione:aut ĩ ſciẽtia:aut ĩ ꝓphetia: aut ĩ doctrina. Tñ q̄
ſine aĩa ſunt vocẽ dãtia:ſiue tibia:ſiue cythara:niſi diſtin
ctionẽ ſonituũ dederint:q̃modo ſcieť id qđ canitur:aut
qđ cytharizať? Etem̃ ſi incertã vocẽ det tuba:q̄s parabit
ſe ad bellũ? Ita ⁊ vos ꝑ linguã:niſi manifeſtũ ſermonem
dederitis:q̃modo ſcietur id qđ dicitur? Eritis em̃ in ae
ra loquẽtes. Tã multa vtputa gñra linguarũ ſunt ĩ hoc mũ
C do:⁊ nihil ſine voce eſt. Si ḡ neſciero ṽtutẽ vocis:ero ei
cui loq̃r barbarꝰ:⁊ q̄ loquitur mihi barbarꝰ. Sic ⁊ vos:
qm̃ ęmulatores eſtis ſpirituũ ad ędificationẽ eccleſię:q̄-
rite vt abũdetis. Et ideo q̄ loquiť lingua:oret vt ĩterpre
tetur. Nã ſi orẽ lingua:ſpũs meꝰ orat:mẽs aũt mea ſine
fructu ẽ. Quid ḡ eſt? Orabo ſpũ: orabo ⁊ mẽte. Pſallã
ſpiritu:pſallã ⁊ mẽte. Cęterũ ſi bñdixerꝫ ſpũ: q̄s ſupplet
locũ idiotę? Quomodo dicet amẽ ſuꝑ tuã bñdictionẽ?
Qm̃ q̄d dicas:neſcit. Nã tu q̄dẽ bene grãs agis: ſꝫ alter
D nõ ędificať. Gratias ago deo meo: ꝙ oĩm veſtrũ lingua
Supra.1.a. loquor. Sed ĩ eccleſia volo q̄nq̃ verba ſenſu meo loqui:

vt ⁊ alios inſtruã: ꝙ decem millia verborũ in lingua. Fra
tres nolite pueri effici ſenſibus:ſed malicia paruuli eſto- Eſaie.28.
te:ſenſibꝰ aũt ꝑfecti eſtote. In lege em̃ ſcriptũ eſt: Quo-
niam in alijs linguis ⁊ in labijs alijs loq̃r pp'lo huic. Et
nec ſic exaudiẽt me:dicit dñs. Itaq̃ lingue ĩ ſignũ ſunt:
nõ fidelibꝰ:ſed infidelibus:prophetię aũt nõ infidelibꝰ:
ſed fidelibus. Si ergo cõueniat vniuerſa eccleſia ĩ vnũ:⁊
oẽs linguis loquanť:intrẽt aũt idiotę aut infideles:nõ-
ne dicẽt:q̄d inſanitis? Si aũt oẽs prophetẽt: intret aũt
quis infidelis vel idiota:cõuinciť ab oĩbus: dijudicať ab
omĩbꝰ. Occulta em̃ cordis eiꝰ manifeſta fiũt:⁊ ita cadẽs E
in faciẽ adorabit deũ: pronũciẽs ꝙ vere deus ĩ vobis ſit.
Quid ergo eſt fratres? Cũ cõuenitis:vnuſquiſq̃ veſtrũ
pſalmũ habet:doctrinã habet:apocalypſim habet: liguã
habet:interp̃tationẽ habet. Oĩa ad ędificationẽ fiãt. Si
ue lingua q̄s loquiť: ſm duos:aut vt multũ tres: et per
partes:⁊ vnus interp̃tetur. Si aũt nõ fuerit interp̃s:ta F
ceat in eccleſia:ſibi aũt loquatur et deo. Prophetę autẽ
duo aut tres dicãt:⁊ cęteri dijudicẽt. Quod ſi alij reue
latũ fuerit ſedẽti:prior taceat. Poteſtis em̃ oẽs per ſin
gulos prophetare:vt oẽs diſcãt:⁊ oẽs exhortentur. Et
ſpiritus prophetarũ prophetis ſubiectus eſt. Nõ em̃ diſ
ſenſionis eſt deus:ſed pacis: ſicut ⁊ in omnibus eccleſijs
ſanctorũ doceo. Mulieres in eccleſijs taceãt. Nõ em̃ ꝑ 1.Tim.2.c
mittiť eis loqui:ſed ſubditas eſſe:ſicut ⁊ lex dicit. Si q̄d Gene.3.c.
aũt volũt dicere:domi viros ſuos ĩterrogẽt. Turpe eſt
em̃ mulieri loqui in eccleſia. An a vobis verbũ dei proceſ
ſit:aut in vos ſolos ꝑuenit? Si q̄s videtur propheta eſſe G
aut ſpũalis:cognoſcat q̄ ſcribo vobis:q2 dñi ſunt mãda-
ta. Si q̄s aũt ignorat:ignorabitur. Itaq̃ fratres ęmu-
lamini prophetare:⁊ loq̄ linguis nolite prohibere. Oĩa
aũt honeſte:⁊ ſm ordinem fiant in vobis. XV.

NOtũ aũt vobis facio fratres euãgeliũ:qđ p̄di- A
caui vobis:qđ ⁊ accepiſtis:in q̄ ſtatis:ꝑ quod
et ſaluamini:q̄ ratiõe p̄dicauerim vobis:ſi te- Gala.1.b.
netis:niſi fruſtra crediditis. Tradidi em̃ vo
bis ĩ primis qđ accepi:qm̃ chriſtꝰ mortuꝰ eſt ꝓ peccatis
nr̃is ſm ſcripturas:⁊ q2 ſepultꝰ eſt:⁊ q2 reſurrexit tertia Eſaie.3.b.
die ſm ſcripturas: ⁊ q2 viſus eſt cephę: ⁊ poſt hoc vndecĩ.
Deinde viſus eſt plusq̃ q̄ngẽtis fratribus ſimul: ex q̄bꝰ B
multi manẽt vſq̃ adhuc:quidã aũt dormierũt. Deinde
viſus eſt Iacobo:deinde apl'is oĩbꝰ. Nouiſſime aũt oĩm
tãq̃ abortiuo viſus eſt ⁊ mihi. Ego em̃ ſuꝫ minimꝰ apl'o-
rũ:q̄ nõ ſum dignus vocari apl's:qm̃ ꝑſecutus ſum eccle
ſiã dei. Gratia aũt dei ſum id quod ſum: et grã eius ĩ me
vacua nõ fuit:ſꝫ abũdãtius illis oĩbus laboraui. Nõ ego
aũt:ſed grã dei mecũ. Siue em̃ ego:ſiue illi:ſic p̄dicaui-
mus:⁊ ſic crediditis. Si aũt Chriſtus p̄dicať: ꝙ reſur
rexit a mortuis:q̃modo q̄dã dicũt in vobis:qm̃ reſurre-
ctio mortuorũ nõ eſt? Si aũt reſurrectio mortuorũ non
eſt:neq̃ Chriſtus reſurrexit. Si aũt chriſtꝰ non reſurre C
xit:inanis eſt prędicatio nr̃a:inanis eſt ⁊ fides vr̃a. In-
uenimur aũt ⁊ falſi teſtes dei:qm̃ teſtimoniũ diximꝰ ad-
uerſus deũ:ꝙ ſuſcitauerit chriſtũ: quem nõ ſuſcitauit: ſi
mortui nõ reſurgũt. Nam ſi mortui non reſurgũt:neq̃ Collo.1.c.
chriſtꝰ reſurrexit. Quod ſi chriſtꝰ nõ reſurrexit: vana eſt 1.theſ.4.d
fides vr̃a. Adhuc em̃ eſtis ĩ pctĩs vr̃is. Ergo ⁊ q̄ dormie-
rũt ĩ chriſto:perierũt. Si ĩ hac vita tm̃ ĩ chriſto ſperãtes
ſumus:miſerabiliores ſumꝰ oĩbꝰ hoĩbꝰ. Nũc aũt chriſtꝰ
reſurrexit a mortuis p̄mitię dormiẽtiũ: qm̃ q̄dẽ ꝑ hoĩeꝫ
mors:et ꝑ hoĩem reſurrectio mortuorũ. Et ſicut in Adã
oẽs moriũtur:ita ⁊ in chriſto oẽs viuificabũtur. Vnuſ-
quiſq̃ aũt in ſuo ordine:primitię Chriſtus. Deinde hi q̄
ſunt chriſti:qui in aduentũ eius crediderũt:deinde finis
cũ tradiderit regnũ deo ⁊ prĩ:cũ euacuauerit oẽm prin- D
cipatum ⁊ poteſtatẽ ⁊ virtutẽ. Oportet aũt illũ regna-
re:donec ponat omnes inimicos ſub pedibus eius. No pſal.109.
uiſſime aũt inimica deſtruetur mors. Omnia enim ſub- Ibidem.
iecit ſub pedibus eius. Cum autem dicat:omnia ſubie- Hebre.1.b
cta ſunt ei:ſine dubio pręter eum: qui ſubiecit ei omnia.

Cū aūt ſubiectā fuerint illi oīa: tūc ⁊ ipſe filius ſubiectꝰ
erit illi: qui ſubiecit ſibi oīa: vt ſit deus oīa in omnibꝰ.
Alioquin qͥd faciēt ꝗ baptizant̄ pro mortuis? Si omnino
Eſa.22.d mortui nō reſurgūt: vt quid ⁊ baptizantur pro illis? Ut
quid ⁊ nos periclitamur omī hora? Quotidie morior ꝓ
pter veſtrā gloriā fratres: quā habeo in chriſto ieſu dn̄o
noſtro. Si ſm̄ hoīem ad beſtias pugnaui epheſi: qͥd mi-
E hi ꝓdeſt: ſi mortui nō reſurgūt? Māducemꝰ et bibamꝰ:
cras eīm moriemur. Nolite ſeduci. Corrūpunt mores
bonos colloquia mala. Euigilate iuſti: ⁊ nolite peccare.
Ignorantiā eīm dei qͥdā habēt: ad reuerentiam vobis lo
quor. Sed dicet aliquis: Quomodo reſurgent mortui:
quali aūt corpore venient? Inſipiens tu quod ſeminas:
nō viuificat̄: niſi prius moriat̄. Et quid ſeminas? nō cor-
pus quod futurum eſt ſeminas: ſed nudū granū: vtputa
tritici: aut alicuius ceterorū. Deus aūt dat illi corpus: ſi
cut vult: ⁊ vnicuiqꝫ ſeminū ꝓpriū corpus. Nō omnis ca
ro eadē caro: ſed alia hoīm: alia pecorū: alia volucrum:
F alia aūt piſciū. Et corpora celeſtia: ⁊ corpora terreſtria:
ſed alia quidē celeſtiū gloria: alia aūt terreſtriū. Alia cla
ritas ſolis: alia claritas lune: et alia claritas ſtellarum.
Stella enim a ſtella differt in claritate: ſic et reſurrectio
mortuorū. Seminat̄ in corruptione: ſurget in incorru
ptione. Seminat̄ in ignobilitate: ſurget in gloria. Se-
minatur in infirmitate: ſurget ī virtute. Seminat̄ cor-
pus animale: ſurget corpus ſpirituale. Si eſt corpꝰ ani-
male: eſt ⁊ ſpirituale: ſicut ſcriptū eſt: Factus eſt primus
Geñ.2.b. homo Adā in animā viuentē: nouiſſimus Adam in ſpi-
ritū viuificantem. Sed nō prius quod ſpirituale eſt: ſed
quod animale eſt: deinde quod ſpirituale. Primus ho-
mo de terra terrenus: ſecundus homo de celo celeſtis.
Qualis terrenus: tales ⁊ terreni: ⁊ qualis celeſtis: tales
⁊ celeſtes. Igit̄ ſicut portauimus imaginē terreni: por
G temus et imaginē celeſtis. Hoc aūt dico fratres: qͥa ca-
ro ⁊ ſanguis regnū dei poſſidere nō poſſunt: neqꝫ corru
ptio incorruptelā poſſidebit. Ecce myſteriū vobis dico.
Oēs quidē reſurgemus: ſed nō oēs īmutabimur: in mo
mēto: in ictu oculi: in nouiſſima tuba. Canet eīm tuba: ⁊
mortui reſurgēt incorrupti: ⁊ nos īmutabimur. Opor
tet eīm corruptibile hoc induere incorruptionē: ⁊ morta
le hoc induere immortalitatē. Cū aūt mortale hoc īdue
Oſee.13.b rit immortalitatē: tūc fiet ſermo ꝗ ſcriptꝰ eſt: Abſorpta
Heb.2.d. eſt mors in victoria. Ubi eſt mors victoria tua? Ubi eſt
mors ſtimulꝰ tuus? Stimulus aūt mortis peccatū eſt:
1.Joā.5.a virtus vero peccati lex. Deo aūt grās: ꝗ dedit nobis vi-
ctoriā ꝑ dn̄m noſtrū Jeſum chriſtū. Itaqꝫ frēs mei dile
cti ſtabiles eſtote ⁊ immobiles: abūdantes in omī opere
dn̄i: ſemꝑ ſciētes: ꝙ labor veſter nō ē inanis ī dn̄o. XVI.

A De collectis aūt que fiūt in ſanctos: ſicut ordi
naui in eccleſijs Galatie: ita ⁊ vos facite per
vnā ſabbati. Unuſquiſqꝫ veſtrū apud ſe repo-
nat: recōdens qͥd ei bene placuerit: vt nō cū ve
nero tūc collecte fiāt. Cū aūt preſens fuero: quos proba
ueritis per epiſtolas: hos mittā perferre gratiā veſtram
in Jeruſalem. Quod ſi dignū fuerit vt ego eam: mecum
ibunt. Ueniā aūt ad vos: cū Macedoniā pertranſiero.
Nam Macedoniā pertranſibo. Apud vos aūt forſitan
B manebo: vel etiā hyemabo: vt vos me deducatis qͦcunqꝫ
iero. Nolo eīm vos modo in tranſitu videre. Spero eīm
me aliquantulū tēporis manere apud vos: ſi dn̄s permi
ſerit. Permanebo aūt Epheſi vſqꝫ ad pētecoſten. Oſtiū
eīm mihi apertū eſt magnū ⁊ euidens: ⁊ aduerſarij mul-
ti. Si aūt venerit Timotheus: videte vt ſine timore ſit
apud vos. Opus eīm domini operatur: ſicut ⁊ ego. Ne
quis ergo illum ſpernat. Deducite aūt illum in pace: vt
C veniat ad me. Expecto enim illū cū fratribus. De apol-
lo aūt fratre vobis notū facio: quoniā multū rogaui eū:
vt veniret ad vos cū fratribus: et vtiqꝫ non fuit volūtas
eius: vt nunc veniret: veniet aūt cum ei vacuum fuerit.
Uigilate: ſtate in fide: viriliter agite: ⁊ cōfortamini: oīa
enim veſtra in charitate fiant. Obſecro aūt vos fratres:
noſtis domū Stephane ⁊ Fortunati et Achaici: quoniā
ſunt primitie Achaie: et in miniſteriū ſanctorū ordinaue
runt ſeipſos: vt et vos ſubditi ſitis eiuſmodi: ⁊ omī coo-
peranti et laboranti. Gaudeo aūt in preſentia Stepha-
ne et Fortunati ⁊ Achaici: quoniā id quod vobis deerat
ipſi ſuppleuerūt. Refecerunt eīm ⁊ meū ſpiritū ⁊ veſtrū.
Cognoſcite ergo que eiuſmodi ſunt. Salutāt vos oēs D
eccleſie aſie. Salutāt vos ī dn̄o multū Aquila ⁊ Priſca
cū domeſtica ſua eccleſia: apd̄ quos ⁊ hoſpitor. Salutāt
vos omnes fratres. Salutate inuicem in oſculo ſancto.
Salutatio mea manu Pauli. Si quis non amat domi
num noſtrū Jeſum Chriſtū: ſit anathema maranatha.
Gratia domini noſtri Jeſu Chriſti vobiſcū. Charitas
mea cū omnibus vobis in Chriſto Jeſu. Amen.

¶ Finis.

Prologꝰ beati Hieronymi preſ-byteri ī ep̄lam ſecūdā beati Pauli apl̄i ad Corinthios.

In ſecūda ad Corinthios epiſtola: qͥſi in par-
te ſuperiori: poſt tribulationū ſuarū relationes:
reddit cauſas: quare ad eos ſecūdo non ierit:
quoniā nō leui mutatione cōſilij feciſſe ſe aſſe
rit: ſed ne aduentu ſuo triſtitiā incurreret: cū in peccato
permanere diſcipulos reppeririſſet. Deinde poſt agnitos
fructus poenitētie reconciliat eū eccleſie: quē in prima
propter fornicationē a conſortio ſanctorū iuſſerat amo-
ueri. Tertio cōtra pſeudoapoſtolos officij ſui dignita-
tem tuetur: et noui teſtamenti miniſtros tanto anteire
gratia oſtendit: quanto euangeliū eſt lege preſtantius.
Immorat̄ etiā in cauſa illa plurimū: quā breuiter in pri
ma contigerat: vt prompto ac libenti animo neceſſaria
preſentis vite non habētibus largiantur: ⁊ vtilitate ſpi-
ritualis cōmertij cōmutent preſentia cū futuris: atqꝫ
abundantia ſua ſanctorū inopiam ſuppleant: vt viciſſim
eorū inopia ſanctorū abundātia ſuppleatur. In fine re-
petit: quod ſuperius contra pſeudoapoſtolos egerat: ⁊
iactationē eorū: predicationeſqꝫ de ſe glorioſas: vel colla
ta antiquitate generis: vel catalogo iniuriarū ac pericu
lorum ſuorū euacuat: diciṫqꝫ eos operarios ſubdolos: ꝗ
ad imitationē ſathane trāſfigurent̄ in apoſtolos chriſti:
ſub predicationis ſpe lucra pecuniaria queqꝫ ſectātes.

¶ Finis.

Epiſtola Pauli ad Corinthios Secunda. Caput. I.

Paulus apoſtolꝰ Chri A
ſti Jeſu per volūtatem dei: ⁊ Timo- Ephe.3.a.
theus frater eccleſie dei: que eſt Co- 1.pet.1.a.
rinthi: cum omībus ſanctis qui ſunt
in vniuerſa Achaia. Gratia vobis et
pax a deo patre noſtro et domino ie-
ſu chriſto. Benedictus deus et pater domini noſtri Je-
ſu Chriſti: pater miſericordiarū et deus totius conſola
tionis: qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra:
vt poſſimus et ipſi cōſolari eos ꝗ in omni preſſura ſunt:
per exhortationē qua exhortamur ⁊ ipſi a deo: quoniam
ſicut abūdant paſſiōes Chriſti in nobis: ita ⁊ per Chri-
ſtum abundat conſolatio noſtra. Siue aūt tribulamur B
pro veſtra exhortatiōe et ſalute: ſiue conſolamur pro ve-
ſtra conſolatiōe: ſiue exhortamur pro veſtra exhortatiōe
et ſalute: que operatur tolerātiam earundem paſſionū:
quas ⁊ nos patimur: vt ſpes noſtra firma ſit pro vobis:
ſcientes quoniā ſicut ſocij paſſionū eſtis: ſic eritis ⁊ con-
ſolationis. Non enim volumus ignorare vos fratres de
tribulatione noſtra: que facta eſt in Aſia: quoniā ſupra

modum grauati ſumꝰ ſupra virtutē: ita vt tederet nos
etiam viuere. Sed ipſi in nobiſmetipſis reſpōſum mor-
tis habuimus: vt nō ſimus fidentes in nobis: ſed in deo:
qui ſuſcitat mortuos: q̃ de tātis periculis nos eripuit:
⁊ eruit: in quē ſperamus: quoniam ⁊ adhuc eripiet adiu
uantibus ⁊ vobis in oratione pro nobis: vt ex multarū
perſonis facierum eius: que in nobis eſt donatiōis: per
C multos gratie agātur pro nobis. Nā gloria noſtra hec
eſt teſtimoniū conſcientie noſtre: ꝙ in ſimplicitate cor-
dis ⁊ ſynceritate dei: ⁊ non in ſapiētia carnali: ſed in gra
tia dei conuerſati ſumus in hoc mūdo: abundantius aūt
ad vos. Nō eñi alia ſcribimꝰ vobis: ꝙ̃ q̃ legiſtis ⁊ cogno
uiſtis. Spero aūt ꝙ vſqꝫ ī finē cognoſcetis: ſicut ⁊ cogno
uiſtis nos ex parte: qꝛ gloria veſtra ſumꝰ: ſicut ⁊ vos no-
ſtra in die dñi noſtri Jeſu Chriſti. Et hac cōfidentia vo
lui priꝰ venire ad vos: vt ſm̄ gratiā haberetis: et per vos
tranſirē in Macedoniā: ⁊ iterū a Macedonia venirem
ad vos: ⁊ a vobis deduci in Judeam. Cum ergo hoc vo
luiſſem: nunq̇d leuitate vſus ſum? Aut que cogito: ſm̄
D carnē cogito: vt ſit apud me eſt et nō? Fidelis aūt deus:
quia ſermo noſter qui fuit apud vos: non eſt in illo: eſt et
non: ſed eſt in illo eſt. Dei eñi filius Jeſus Chriſtus q̃ in
vobis per nos predicatꝰ eſt: per me ⁊ Siluanū ⁊ Timo
theum non fuit in illo eſt ⁊ non: ſed eſt in illo fuit. Quot
quot eñi promiſſiones dei ſunt in illo eſt. Jdeo et ꝑ ipm̄
dicimus amen deo ad gloriā noſtrā. Qui aūt confirmat
nos vobiſcū in Chriſto: ⁊ qui vnxit nos deus: ⁊ qui ſigna
uit nos: ⁊ dedit pignus ſpiritꝰ in cordibꝰ noſtris. Ego
aūt teſtē deū inuoco in aīam meā: ꝙ parcens vobis non
veni vltra Corinthū: non quia dominamur fidei veſtre:
ſed adiutores ſumꝰ gaudij veſtri. Nā fide ſtatis. II.
A Tatui aūt hoc ipſum apud me: ne iterū in tri
ſtitia venirē ad vos. Si eñi ego cōtriſto vos:
et quis eſt qui me letificet: niſi qui cōtriſtatur
ex me? Et hoc ipſum ſcripſi vobis: vt nō cum
venero triſtitiā ſuꝑ triſtitiā habeā: de quibꝰ oportuerat
me gaudere: cōfidens in oībꝰ vobis: quia meū gaudiū
oīm veſtrū eſt. Nā ex multa tribulatiōe ⁊ anguſtia cor-
B dis ſcripſi vobis ꝑ multas lachrimas: nō vt ɔtriſtemini:
ſed vt ſciatis: quā charitatē habeā abūdātiꝰ ī vobis. Si q̇s
aūt cōtriſtauit me: nō me cōtriſtauit: ſed ex parte: vt nō
onerē oēs vos. Sufficit illi q̃ eiuſmodi eſt obiurgatio
hec q̃ fit a pluribꝰ: ita vt ecōtrario magis donetis ⁊ cōſo
C lemini: ne forte abūdātiori triſtitia abſorbeatur: q̃ eiuſmo-
di eſt. Propter qđ obſecro vos: vt cōfirmetis in illū cha
ritatē. Jdeo eñi ⁊ ſcripſi vobis: vt cognoſcā experimētū
veſtrū: an ī oībꝰ obedietes ſitis. Cui aūt aliq̇d donatis:
⁊ ego. Nā ⁊ ego quod donaui: ſi quid donaui ꝓpter vos
in perſona Chriſti: vt non circūueniamur a Sathana.
Non eñi ignoramus cogitatiōes eius. Cum veniſſem
aūt troadem propter euangeliū Chriſti: et oſtium mi-
hi apertum eſſet in domino: non habui requiem ſpiritui
meo: eo ꝙ non inuenerim Titū fratrem meū: ſed valefa
D ciens eis profectus ſum in Macedoniā. Deo aūt grās:
q̃ ſemꝑ triūphat nos in Chriſto Jeſu: et odorē notitie
ſue manifeſtat per nos in oīni loco: quia Chriſti bonus
odor ſumus deo: in his qui ſalui fiūt: et ī his qui pereūt.
Alijs quidē odor mortis in mortē: alijs aūt odor vite in
vitā. Et ad hec q̇s tā idoneus? Nō eñi ſumꝰ ſicut pluri-
mi: adulterātes verbū dei: ſed ex ſynceritate: ſicut ex deo
corā deo in Chriſto loquimur. III.
A Acipimus iterū noſmetipſos cōmēdare. Aut
nunq̇d egemꝰ: ſicut q̇dā cōmendaticijs epl'is
ad vos aut ex vobis? Epiſtola nr̄a vos eſtis:
ſcripta in cordibus noſtris: que ſcitur ⁊ legitur
ab oībꝰ hoībꝰ manifeſtati: quoniā epiſtola eſtis Chriſti:
miniſtrata a nobis ⁊ ſcripta: nō atramēto: ſꝫ ſpiritu dei
viui: nō in tabulis lapideis: ſed in tabulis cordis carnali
bus. Fiduciā aūt talē habemꝰ ꝑ chriſtū ad deū: nō ꝙ ſuf-
ficiētes ſimꝰ cogitare aliq̇d a nobis q̃ſi ex nobis: ſed ſuffi

cientia noſtra ex deo eſt. Qui et idoneos nos fecit mini- B
ſtros noui teſtamēti: nō litera: ſed ſpiritu. Litera eñi oc Heb. 4.d.
cidit: ſpiritꝰ aūt viuificat. Quod ſi miniſtratio mortis
literis deformata in lapidibꝰ fuit in gloria: ita vt nō poſ
ſent intēdere filij Jſrael in faciē Moyſi: ꝓpter gloriam
vultus eiꝰ: q̃ euacuatur: q̃modo nō magis miniſtratio ſpi
ritus erit in gloria? Nā ſi miniſtratio dānationis in glo
ria eſt: multo magis abundat miniſteriū iuſtitie in glo-
ria. Nā nec glorificatū eſt: qđ claruit in hac parte ꝓpter C
excellentē gloriā. Si eñi qđ euacuatur ꝑ gloriā eſt: multo
magis qđ manet in gloria eſt. Habentes igitur talē ſpem Exo.34.d
multa fiducia vtimur. Et nō ſicut Moyſes ponebat ve
lamen ſuper faciē ſuā: vt nō intēderēt filij iſrael in faciē
eius: qđ euacuatur: ſed obtuſi ſunt ſenſus eorū. Vſqꝫ in ho D
diernū diē idipſum velamen in lectione veteris teſtamē
ti manet: non reuelatū quod in Chriſto euacuatur. Sed
vſqꝫ in hodiernū diē cū legitur Moyſes: velamē poſitum
eſt ſuper cor eorū. Cū aūt cōuerſus fuerit ad deū: aufere
tur velamē. Dñs aūt ſpiritus eſt. Vbi aūt ſpiritus dñi: Joan. 4.d
ibi libertas. Nos vero oēs reuelata facie gloriā dñi ſpe-
culantes: in eandem imaginē trāſformamur a claritate
in claritatem: tanq̃ a domini ſpiritu. IIII.
Jdeo habētes hāc adminiſtrationē: iuxta qđ mi- A
ſericordiā cōſecuti ſumus: nō deficimus: ſed ab-
dicamus occulta dedecoris: non ambulantes in
aſtutia: neqꝫ adulterātes verbū dei: ſed in manifeſtatiōe
veritatis cōmendantes noſmetipſos ad oēm cōſcientiā
hominū corā deo. Quod ſi etiā opertū eſt euangeliū no- B
ſtrū: in his qui pereūt eſt opertū: in quibꝰ deus huius ſe
culi excecauit mētes īfideliū: vt nō fulgeat illuminatio
euāgelij glorie chriſti: qui eſt imago dei. Nō eñi noſmet
ipſos predicamus: ſed Jeſum Chriſtū dominū noſtrū.
Nos aūt ſeruos veſtros ꝑ Jeſum: quoniā deꝰ q̃ dixit de
tenebris lucē ſplendeſcere: ipſe illuxit in cordibꝰ noſtris
ad illuminationē ſcientie claritatis dei in facie Chriſti
Jeſu. Habemus aūt theſaurū iſtū in vaſis fictilibus: vt
ſublimitas ſit virtutis dei: ⁊ nō ex nobis. Jn omnibꝰ tri
bulationē patimur: ſed non anguſtiamur. Adoriamur:
ſed nō deſtituimur. Perſecutionē patimur: ſed nō dere C
linquimur. Humiliamur: ſed nō confundimur. Deijci-
mur: ſed nō perimus. Semꝑ mortificationē ieſu chriſti
in corpore noſtro circūferētes: vt ⁊ vita Jeſu manifeſte-
tur in corporibus noſtris. Semꝑ eñi nos q̃ viuimus: in
mortē tradimur ꝓpter Jeſum: vt ⁊ vita Jeſu manifeſte
tur in carne noſtra mortali. Ergo mors ī nobis operatur: D
vita aūt in vobis. Habētes aūt eundē ſpiritū fidei: ſicut
ſcriptū eſt: Credidi: ꝓpter qđ locutꝰ ſū: ⁊ nos credimꝰ: Pſal.115.
propter qđ ⁊ loquimur: ſciētes: q̃m q̃ ſuſcitauit Jeſum:
⁊ nos cū ieſu ſuſcitabit: ⁊ cōſtituet vobiſcū. Oīa eñi pro-
pter vos: vt grā abūdans ꝑ multos in gratiarūactione:
abūdet in gloriā dei. Propter qđ nō deficimꝰ: ſꝫ licet is
q̃ foris eſt noſter hō corrūpatur: tñ is q̃ intꝰ eſt renouatur de
die in diē. Jd eñi qđ in p̄ſenti eſt momētaneū ⁊ leue tri-
bulatiōis noſtre: ſupra modū in ſublimitate eternū glīe
pōdus operatur in nobis: nō cōtemplantibꝰ nobis que vi
dentur: ſed que nō videntur. Que eñi videntur: tempo
ralia ſunt: que aūt nō videntur: eterna ſunt. V.
Cimus eñi: quoniā ſi terreſtris domus noſtra A
huius habitatiōis diſſoluatur: ꝙ edificationē ex
deo habemus: domum nō manufactā: ſed eter
nā in celis. Nā ⁊ in hoc ingemiſcimus: habita
tionem noſtrā que de celo eſt: ſuperindui cupiētes: ſi ta-
men veſtiti: ⁊ nō nudi inueniamur. Nam et qui ſumus
in hoc tabernaculo: ingemiſcimus grauati: eo ꝙ nolu-
mus expoliari: ſed ſuperueſtiri: vt abſorbeatur qđ mortale
eſt a vita. Qui aūt efficit nos in hoc ipſum deus: q̃ dedit B
nobis pignus ſpiritꝰ. Audētes igitur ſemꝑ ⁊ ſciētes: q̃niā
dū ſumus in hoc corpore: peregrinamur a dño. Per fi-
dem eñi ambulamus: ⁊ non per ſpeciem. Audemus aūt
⁊ bonā volūtatē habemꝰ: magis peregrinari a corpore:

7 preſentes eſſe ad dñm: 7 ideo contendimus ſiue abſen
tes ſiue preſentes placere illi. Oẽs eñ nos manifeſtari
oportet ante tribunal Chriſti: vt referat vnuſquiſq; ꝓpria
corporis: ꝓut geſſit: ſiue bonũ ſiue malũ. Scientes ergo
Rom. 14.d timorẽ dñi hoibus ſuademꝰ: deo aũt manifeſti ſumus.
C Spero aũt 7 in cõſcientijs veſtris manifeſtos nos eſſe.
Nõ iterũ cõmendamus nos vobis: ſed occaſionẽ damꝰ
vobis gloriãdi ꝓ nobis: vt habeatis ad eos: q̃ in facie glo
riantur: 7 nõ in corde. Siue eñ mẽte excedimus deo: ſi
ue ſobrij ſumus vobis. Charitas eñ Chriſti vrget nos:
exiſtimãtes hoc: quoniã ſi vnus ꝓ oĩbꝰ mortuꝰ eſt: ergo
oẽs mortui ſunt. Et ꝓ oĩbꝰ mortuus eſt chriſtꝰ: vt 7 q̃ vi
uunt: iã nõ ſibi viuãt: ſed ei q̃ ꝓ ipis mortuꝰ eſt: 7 reſurre
xit. Itaq; nos ex hoc neminẽ nouimꝰ ſm carnẽ. Et ſi co
D gnouimus ſm carnẽ Chriſtũ: ſed nunc iã nõ nouimus.
Eſa. 43.c. Si qua ergo in Chriſto noua creatura: vetera tranſie-
Apoc. 21.b rũt: ecce facta ſunt oĩa noua. Oĩa aũt ex deo: q̃ nos recõ-
ciliauit ſibi per Chriſtũ: 7 dedit nobis miniſteriũ recõci
liationis. Quoniã q̃dẽ deꝰ erat ĩ Chriſto: mundũ recõci
liãs ſibi: nõ reputãs illis delicta ipſoꝝ: 7 poſuit in nobis
verbũ recõciliatiõis. Pro Chriſto ergo legatiõe fungi
mur: tanq̃ deo exhortante per nos. Obſecramus pro
Chriſto: reconciliamini deo. Eũ qui non nouerat pecca
tum: pro nobis peccatũ fecit: vt nos efficeremur iuſtitia
dei in ipſo. VI.

A Adiuuãtes aũt exhortamur: ne ĩ vacuũ gr̃am
Eſa. 49.c dei recipiatis. Ait eñ: Tẽpore accepto exau-
diui te: 7 in die ſalutis adiuui te. Ecce nũc tẽ
1. Cori. 4.a pus acceptabile: ecce nũc dies ſalutis. Nemi-
1. Tim. 3.c
infra. 11.e. ni dãtes vllã offenſionẽ: vt nõ vituperetur miniſteriũ no
ſtrum. Sed in omnibꝰ exhibeamus noſmetipſos ſicut
dei miniſtros: in multa patientia: in tribulationibus: in
B neceſſitatibꝰ: in anguſtijs: in plagis: in carceribus: in ſe-
ditionibus: in laboribus: in vigilijs: in ieiunijs: in caſti-
tate: in ſciẽtia: in lõganimitate: ĩ ſuauitate: ĩ ſpũſancto:
in charitate nõ ficta: ĩ vbo veritatis: ĩ vtute dei. Per ar
ma iuſtitie a dextris 7 a ſiniſtris. Per gloriã 7 ignobili
tatẽ. Per infamiã 7 bonã famã. Ut ſeductores et vera-
ces. Sicut qui ignoti 7 cogniti. Quaſi moriẽtes et ecce
viuimus. Ut caſtigati: 7 nõ mortificati. Quaſi triſtes:
ſemꝑ aũt gaudẽtes. Sicut egẽtes: multos aũt locuple
tãtes. Tanq̃ nihil habẽtes: 7 oĩa poſſidẽtes. Os noſtrũ
patet ad vos o Corinthij: cor noſtrũ dilatatũ eſt. Non
anguſtiamini in nobis: anguſtiamini aũt in viſceribꝰ ve
C ſtris. Eãdẽ aũt habẽtes remunerationẽ: tanq̃ filijs dico
dilatamini 7 vos. Nolite iugũ ducere cũ ĩfidelibꝰ. Que
eñ participatio iuſtitie cũ iniq̃tate? aut que ſocietas lu
ci ad tenebras? Que aũt conuentio Chriſti ad Belial?
Eccle. 13.c. Aut que pars fideli cũ infideli? Qui aũt cõſenſus tẽplo
D
1. Cori. 9.d dei cũ idolis? Uos eñ eſtis tẽplũ dei viui: ſicut dicit deꝰ:
Leui. 26.b Qm̃ inhabitabo ĩ illis: 7 inambulabo inter eos: et ero il-
Eſa. 52.c. lorũ deꝰ: 7 ipſi erũt mihi populus. Propter qđ exite de
medio eoꝝ: 7 ſeparamini dicit dñs: 7 ĩmũdũ ne tetigeri
tis: 7 ego recipiã vos: 7 ero vobis in patrẽ: et vos eritis
mihi in filios 7 filias: dicit dñs omnipotens. VII.

A Has ergo habẽtes ꝓmiſſiões chariſſimi: mun-
demus nos ab omni inquinamẽto carnis et
ſpiritꝰ: ꝑficiẽtes ſanctificationẽ ĩ timore dei.
Capite nos. Neminẽ leſimus: neminẽ corru
pimus: neminẽ circũuenimꝰ. Nõ ad cõdẽnationẽ vr̃am
dico. Prediximus enim: q̃ in cordibus noſtris eſtis ad
cõmoriendum 7 ad cõuiuendũ. Multa mihi fiducia eſt
apud vos: multa mihi gloriatio pro vobꝭ. Repletꝰ ſum
cõſolatione: ſuperabũdo gaudio in omni tribulatiõe ve
ſtra. Nã 7 cũ veniſſemus ĩ Macedoniã: nullã requiem
B habuit caro noſtra: ſed oẽm tribulationẽ paſſi ſumꝰ. Fo
ris pugne: intus timores: ſed qui cõſolatur humiles: cõ
ſolatus eſt nos deꝰ ĩ aduẽtu Titi. Nõ ſolũ aũt in aduen
tu eiꝰ: ſed etiã ĩ cõſolatiõe: ĩ q̃ cõſolatꝰ eſt ĩ vobꝭ: referẽs
nobis veſtrũ deſideriũ: veſtrũ fletũ: veſtrã emulationẽ ꝓ
me: ita vt magꝭ gauderẽ: qm̃ 7 ſi cõtriſtaui vos in epiſto
la: nõ me poenitet. Et ſi poeniteret: vidẽs q̃ ep̃la illa 7 ſi
ad horã vos contriſtauit: nũc gaudeo: nõ q̃a contriſtati
eſtis: ſed q2 cõtriſtati eſtis ad poenitẽtiã. Contriſtati eñ C
eſtis ſm deũ: vt ĩ nullo detrimentũ patiamini ex nobis.
Que eñ ſm deũ triſtitia eſt: poenitẽtiã in ſalutẽ ſtabilẽ 1. Pet. 2.c
operatur: ſeculi aũt triſtitia mortẽ operat᷑. Ecce eñ hoc
ipſum ſm deũ cõtriſtari vos: quantã ĩ vobis operat᷑ ſolli
citudinẽ: ſed defenſionẽ: ſed indignationẽ: ſed timorẽ:
ſed deſideriũ: ſed emulationẽ: ſed vindictã. In oĩbus
exhibuiſtis vos incõtaminatos eſſe negotio. Igitur 7 ſi
ſcripſi vobis: non ꝓpter eũ q̃ fecit iniuriã: nec ꝓpter eũ q̃
paſſus eſt: ſed ad manifeſtandã ſollicitudinẽ noſtrã: quã
habemꝰ ꝓ vobis corã deo. Ideo q̃q; conſolati ſumꝰ. In D
cõſolatiõe aũt noſtra abũdãtius magꝭ gauiſi ſumꝰ ſuꝑ
gaudio Titi: q2 refectus eſt ſpũs eius ab omnibꝰ vobis.
Et ſi q̃d apud illũ de vobis gloriatus ſum: nõ ſum cõfu
ſus: ſed ſicut oĩa vobis ĩ vitate locuti ſumꝰ: ita 7 gloria-
tio noſtra: que fuit ad Titũ: vitas facta eſt. Et viſcera
eius abũdantius in vobis ſunt: reminiſcẽtis oĩm veſtrũ
obedientiã: quomodo cũ timore 7 tremore excepiſtis il-
lũ. Gaudeo: q̃ in omnibꝰ cõfido in vobis. VIII.

Notã aũt facimꝰ vobis fratres gratiã dei: que A
data eſt in eccleſijs Macedonie: 7 q̃ ĩ multo
experimẽto tribulatiõis abũdãtia gaudij ipo
rũ fuit: 7 altiſſima pauptas eoꝝ abũdauit in
diuitias ſimplicitatis eoꝝ: q2 ſm virtutẽ teſtimoniũ il-
lis reddo: 7 ſupra vtutẽ volũtarij fuerũt: cũ mlta exhor
tatiõe obſecrãtes nos gratiã 7 cõmunicationẽ miniſte-
rij: qđ fit in ſanctos. Et nõ ſicut ſperauimus: ſed ſemet-
ipſos dederũt primũ dño: deinde nobis per voluntatem
dei: ita vt rogaremus Titũ: vt quẽadmodũ coepit: ita 7
ꝑficiat ĩ vobis etiã gratiã iſtã. Sed ſicut in oĩbꝰ abun
datis fide 7 ſermone 7 ſciẽtia: 7 in oĩ ſollicitudine: inſuꝑ
7 charitate vr̃a ĩ nos: vt 7 in hac gr̃a abũderis. Nõ quaſi B
imperãs dico: ſed ꝑ alioꝝ ſollicitudinẽ etiã veſtre chari
tatis ingeniũ bonũ cõprobãs. Scitis eñ gratiã dñi nr̃i
Jeſu chriſti: q̃m ꝓpter vos egenus factus eſt: cũ eſſet di
ues: vt illiꝰ inopia vos diuites eſſetis. Et cõſiliũ in h̃ do.
Hoc eñ vobis vtile eſt: q̃ nõ ſolũ facere: ſed 7 velle coepi
ſtis ab anno priore. Nũc vo 7 facto ꝑficite: vt quẽadmo
dũ prõptus eſt animꝰ volũtatꝭ: ita ſit 7 ꝑficiẽdi ex eo qđ
habetis. Si eñ volũtas prõpta eſt: ſm id qđ habet acce- C
pta eſt: nõ ſm id qđ nõ habet. Non eñ vt alijs ſit remiſ-
ſio: vobis aũt tribulatio: ſ; ex eq̃litate ĩ preſenti tẽpore:
veſtra abũdãtia illoꝝ inopiã ſuppleat: vt illoꝝ abũdãtia
veſtre inopie ſit ſupplemẽtũ: vt fiat eq̃litas: ſicut ſcp̃tũ
eſt: Qui multũ nõ abũdauit: 7 q̃ modicũ nõ minorauit. Exod. 16.d
Gratias aũt ago deo: q̃ dedit eãdẽ ſollicitudinẽ ꝓ vobis
in corde Titi: qm̃ exhortationẽ q̃dẽ ſuſcepit: ſed cũ ſolli
citior eſſet: ſua volũtate profectus eſt ad vos. Miſimus
aũt cũ illo fratrẽ noſtrũ: cuiꝰ laus eſt ĩ euãgelio ꝑ oẽs ec
cleſias. Nõ ſolum aũt: ſed 7 ordinatus eſt ab eccleſijs co D
mes peregrinatiõis nr̃e in hãc gratiã: que miniſtratur
a nobis ad dñi gloriã 7 deſtinatã volũtatẽ noſtrã. Deui Rom. 12.d
tãtes hoc: ne q̃s nos vituperet in hac plenitudine: q̃ mi-
niſtratur a nobis in dñi gloriã. Prouidemꝰ eñ bona:
nõ ſolũ corã deo: ſed etiã corã hoibꝰ. Miſimus aũt cũ il
lis 7 fratrẽ noſtrũ: quẽ probauimꝰ in multis ſepe ſolli
citũ eſſe: nũc aũt multo ſollicitiorẽ cõfidẽtia multa ĩ vos:
ſiue pro Tito: qui eſt ſocius meus: 7 in vobis adiutor: ſi
ue fratres noſtri apoſtoli eccleſiarũ glorie chriſti. Oſtẽ-
ſionẽ ergo: q̃ eſt charitatꝭ veſtre 7 nr̃e glorie pro vobis:
in illos oſtẽdite in faciẽ eccleſiarũ. IX.

Nam de miniſterio qđ fit in ſanctos ex abũdãti A
eſt mihi ſcribere vobis. Scio eñ promptũ ani
mũ veſtrũ: pro q̃ de vobis glorior apud mace
dones: quoniam 7 Achaia parata eſt ab anno
preterito: 7 veſtra emulatio ꝓuocauit plurimos. Miſi
mus aũt fratres: vt ne qđ gloriamur de vobis: euacuet

in hac parte:vt queādmodū dixi parati ſitis: ne cū vene
rint Macedones mecū:⁊ inuenerint vos īparatos: eru
B beſcamus nos:vt nō dicamus vos in hac ſubſtātia. Ne-
ceſſariū ergo exiſtimaui rogare fratres: vt p̄ueniāt ad
vos:⁊ p̄pararēt repꝛomiſſam benedictionē hanc paratā
eſſe:ſic q̄ſi bn̄dictionē:non q̄ſi auariciā. Hoc aūt dico:q̄
parce ſeminat:parce ⁊ metet:⁊ q̄ ſeminat in benedictio-
nibus:de benedictiōibꝰ et metet. Unuſquiſq̃ pꝛout de-
ſtinauit ī coꝛde ſuo:nō ex triſtitia aut ex neceſſitate. Hi-
Eccl.35.b larē eñ datoꝛē diligit deus. Potēs eſt aūt deꝰ oēm gra
C tiā abūdare facere in vobis:vt in omnibꝰ ſemꝑ oēm ſuffi
ciētiā habētes abūdetis in oīe opus bonū:ſicut ſcriptū
pſal.100. eſt: Diſperſit dedit pauperibꝰ: iuſtitia eiꝰ manet in ſecu
lū ſeculi. Qui aūt adminiſtrat ſemē ſemināti:⁊ panē ad
mādūcandū p̄ſtabit:⁊ multiplicabit ſemē veſtrū:⁊ auge
bit incremēta frugū iuſtitię veſtrę:vt in omnibꝰ locuple
D tati abūdetis in oēm ſimplicitatē:quę operaꝛ ꝑ nos gra
tiarūactionē deo. Qm̄ miniſteriū huiꝰ officij nō ſolū ſup
plet ea quę deſunt ſanctis:ſed etiā abūdat ꝑ multas gra
tiarūactiones in dn̄o:ꝑ ꝓbationē miniſterij huiꝰ:gloꝛifi
cātes deū ī obediētia cōfeſſiōis veſtrę:ī euāgelio chꝛiſti:
⁊ ſimplicitate cōmunicatiōis veſtrę in illos: ⁊ in oēs: et
in ipſoꝝ obſecratiōe pꝛo vobis: deſiderātium vos ꝓpter
eminentē gratiā dei in vobis. Gratias ago deo ſuꝑ ine-
narrabili dono eius. X.
A Ipſe aūt ego Paulus obſecro vos ꝑ manſue
tudinē ⁊ modeſtiā Chꝛiſti:q̄ in facie q̄dē hu-
milis ſum īter vos:abſens aūt cōfido ī vobis.
Rogo aūt vos:ne p̄ſens audeā ꝑ eā confiden
tiā:q̄ exiſtimoꝛ audere in quoſdā: q̄ arbitranꝛ nos tanq̄
ſm̄ carnē ambulemus. In carne eñ ambulantes:nō ta
B men ſm̄ carnē militamus. Nā arma militię noſtrę non
carnalia ſunt:ſed potētia dei:ad deſtructionē munitio-
nū cōſilia deſtruētes:⁊ oēm altitudinē extollentē ſe ad-
uerſus ſcientiā dei:⁊ in captiuitatē redigētes oēm intel
lectū in obſequiū Chꝛiſti:et ī pꝛōptu habētes vlciſci oēs
inobedientiā:cū impleta fuerit veſtra obedientia. Quę
ſm̄ faciē ſunt videte. Si q̄s cōfidit Chꝛiſti ſe eſſe:hoc co
gitet iteꝝ apud ſe:q2 ſicut ⁊ ipſe chꝛiſti eſt:ita ⁊ nos. Nā
C ſi ampliꝰ aliq̄d gloꝛiatꝰ fuero de poteſtate noſtra:quam
dedit nobis dn̄s in ędificationē: ⁊ nō in deſtructionē ve
ſtram:non erubeſcā. Ut aūt non exiſtimer tanq̄ terrere
vos per epiſtolas:quoniā q̄dem epiſtolę inquiūt graues
ſunt ⁊ foꝛtes:p̄ſentia aūt coꝛpoꝛis infirma:⁊ ſermo con
temptibilis: hoc cogitet q̄ eiuſmodi eſt: q2 quales ſumꝰ
D verbo ꝑ epl'as abſentes: tales ⁊ p̄ſentes ī facto. Non eñ
Ephe.4.a audemus inſerere:aut cōparare nos quibuſdā:q̄ ſeipſos
apoc.2.c cōmendant:ſed ⁊ ipſi in nobis noſmetip̄os metiētes:et
cōparātes noſmetip̄os nobis. Nos aūt nō in immēſum
gloꝛiabimur:ſed ſm̄ menſurā regulę:q̄ mēſus eſt nobis
deus mēſurā ꝑtingēdi vſq̃ ad vos. Nō eñ q̄ſi nō pertin
gētes ad vos ſuperextēdimus nos. Uſq̃ ad vos eñ perue
nimus in euāgelio Chꝛiſti:nō in immēſum gloꝛiātes in
alienis laboꝛibus. Spem aūt habētes creſcētis fidei ve-
ſtrę:in vobis magnificari ſm̄ regulā noſtrā in abūdātia:
etiā in illa quę vltra vos ſunt euāgelizare:nō in aliena re
1.Coꝛ.1.d gula in his quę p̄parata ſunt gloꝛiari. Qui aūt gloꝛiaꝛ:
Iere.9.g. in dn̄o gloꝛieꝛ. Nō eñ qui ſeipſum cōmendat:ille pꝛoba
tus eſt:ſed quē deus cōmendat. XI.
A Tinā ſuſtineretis modicū q̄d inſipiētię meę:
ſ3 ⁊ ſuppoꝛtate me. Aemuloꝛ eñ vos dei ęmu
latione. Deſpondi eñ vos vni viro virginē ca
ſtā exhibere Chꝛiſto. Timeo aūt:ne ſicut ſer-
Gene.3.a. pens Euā ſeduxit aſtutia ſua:ita coꝛrūpantur ſenſus ve
ſtri:⁊ excidāt a ſimplicitate:quę eſt ī Chꝛiſto Ieſu. Nā
ſi is q̄ venit aliū Chꝛiſtū pꝛędicat: quē nō pꝛędicauimꝰ:
aut aliū ſpiritū accipitꝭ:quē nō accepiſtis:aut aliud euā
B geliū:qđ nō recepiſtis:recte pateremini. Exiſtimo enim
nihil me minus feciſſe a magnis apoſtolis. Nā ⁊ ſi impe
ritus ſermone:ſed nō ſcientia. In omnibꝰ aūt manifeſtꝰ
ſum vobis. Aut nunq̄d peccatū feci meip̄m humiliās:vt
vos exaltemini? Qm̄ gratis euāgeliū dei euāgelizaui vo
bis:alias eccl'ias expoliaui: accipiēs ſtipēdiū ad miniſte
riū veſtrū: ⁊ cū eſſem apud vos: ⁊ egerē: nulli oneroſus
fui. Nā qđ mihi deerat: ſuppleuerūt fratres q̄ venerunt
a Macedonia:⁊ ī oībꝰ ſine onere me vobis ſeruaui:⁊ ſer
uabo. Eſt veritas Chꝛiſti ī me: qm̄ hęc gloꝛiatio nō in- C
fringeꝛ ī me ī regiōibꝰ Achaię. Quare? Quia nō diligo
vos? Deꝰ ſcit. Qđ aūt facio:⁊ faciā:vt ampūtē occaſio-
nē eoꝝ q̄ volūt occaſionē: vt in q̄ gloꝛianꝛ: inueniantꝛ ſi-
cut ⁊ nos. Nam eiuſmodi pſeudoapoſtoli ſunt operarij
ſubdoli:trāſfigurātes ſe in apl'os Chꝛiſti. Et non mirū.
Ipſe eñ ſathanas trāſfigurat ſe in angelū lucis. Nō eſt
ergo magnū:ſi miniſtri eiꝰ transfigurenꝛ velut miniſtri D
iuſtitię:quoꝝ finis erit ſm̄ opera eoꝝ. Iteꝝ dico: ne q̄s
putet me inſipientē eſſe. Alioq̄n velut inſipientē accipite
me:vt ⁊ ego modicū q̄d gloꝛier. Qđ loquoꝛ:nō loq̄r ſm̄
deū:ſed q̄ſi in inſipiētia:ī hac ſubſtātia gloꝛię. Qm̄ mul-
ti gloꝛianꝛ ſm̄ carnē:⁊ ego gloꝛiaboꝛ: libenter eñ ſuffer
tis inſipientes:cū ſitis ipſi ſapiētes. Suſtinetis eñ ſi q̄s
vos in ſeruitutē redigit:ſi q̄s deuoꝛat:ſi q̄s accipit: ſi q̄s
extolliꝛ:ſi quis ī faciē vos cędit. Secundū ignobilitatē E
dico:q̄ſi nos infirmi fuerimus in hac parte. In q̄ q̄s au-
det:in inſipientia dico:audeo ⁊ ego. Hebꝛęi ſunt:⁊ ego. 1.coꝛ.4.a
Iſraelitę ſunt:et ego. Miniſtri Chꝛiſti ſunt:⁊ ego. Ut 1.tim.3.a.
minus ſapiēs dico:plus ego:ī laboꝛibꝰ plurimis:in car- ſupꝛa.6.a.
ceribus abundantius:in plagis ſupꝛa modū. In moꝛti
bus frequenter. A iudęis quinquies q̄dragenas vna mi F
nus accepi. Ter virgis cęſus ſum:ſemel lapidatus ſum:
ter naufragiū feci. Nocte et die in pꝛofundo maris fui.
In itineribꝰ ſępe:periculis fluminū: periculis latronū:
periculis ex genere:periculis ex gētibus:periculis in ci- 2.theſ.3.b
uitate:periculis in ſolitudine:periculis in mari:pericu- deu.28.c.
lis in falſis fratribus. In laboꝛe ⁊ erūna: in vigilijs mul
tis. In fame ⁊ ſiti:in ieiunijs multis. In frigoꝛe ⁊ nudi
tate:pꝛęter illa quę intrinſecꝰ ſunt. Inſtātia mea quoti G
diana ſollicitudo oīm eccleſiarū. Quis infirmaꝛ: et ego
nō infirmoꝛ? Quis ſcādalizaꝛ:⁊ ego nō vꝛoꝛ? Si gloꝛia-
ri opoꝛtet:quę infirmitatis meę ſunt gloꝛiaboꝛ. Deꝰ et
pater dn̄i nr̄i Ieſu chꝛiſti ſcit:qui eſt benedictꝰ in ſęcula
ꝙ nō mētioꝛ. Damaſci pꝛępoſitꝰ gētis arethę regis cu- actuū.9.e
ſtodiebat ciuitatē damaſcenoꝝ:vt me cōpꝛehēderet:⁊ ꝑ
feneſtrā ī ſpoꝛta dimiſſus ſum ꝑ murū: ⁊ ſic effugi manꝰ
eiꝰ. XII.
A Si gloꝛiari opoꝛtet:nō expedit q̄dē.
Ueniā aūt ad viſiōes ⁊ reuelatiōes dn̄i. Scio
hoīem ī chꝛiſto ante annos q̄tuoꝛdecim: ſiue
in coꝛpoꝛe:ſiue extra coꝛpus neſcio:deꝰ ſcit:ra
ptū huiuſmodi vſq̃ ad tertiū cęlū. Et ſcio huiuſmodi
hominē:ſiue ī coꝛpoꝛe ſiue extra coꝛpꝰ neſcio: deus ſcit:
qm̄ raptꝰ eſt ī paradiſum:et audiuit arcana v̄ba: quę nō
licet homini loqui. Pꝛo huiuſcemodi gloꝛiaboꝛ: ꝓ me
aūt nihil:niſi in infirmitatibꝰ meis. Nā ⁊ ſi voluero glo B
riari:nō ero inſipiēs. Ueritatē eñ dicā. Parco aūt:ne
q̄s me exiſtimet ſupꝛa id: qđ videt ī me: aut audit aliq̄d
ex me:⁊ ne magnitudo reuelationū extollat me:datꝰ eſt
mihi ſtimulus carnis meę angelꝰ ſathanę:q̄ me colaphi
zet. Pꝛopter qđ ter dn̄m rogaui:vt diſcederet a me. Et C
dixit mihi: Sufficit tibi gr̄a mea. Nā virtꝰ ī īfirmitate Deu.3.b.
ꝑficiꝛ. Libēter igiꝛ gl'iaboꝛ ī īfirmitatibꝰ meis: vt īhabi
tet ī me v̄tꝰ chr̄i. Pꝛopꝛ qđ placeo mihi ī infirmitatibꝰ
meis:ī ꝯtumelijs:ī neceſſitatibꝰ:ī pſecutiōibꝰ: ī āguſtijs
ꝓ chr̄o. Cū eñ īfirmoꝛ:tūc potēs ſu3. Factꝰ ſum īſipiēs:
vos me coegiſtꝭ. Ego eñ a vobꝭ debui cōmēdari. Nihil D
eñ minꝰ feci ab his:q̄ ſunt ſupꝛa modū apl'i. Tāetſi nihil
ſum:ſigna tn̄ aplatꝰ mei facta ſunt ſuꝑ vos ī oī patiētia:
ī ſignis ⁊ ꝓdigijs ⁊ v̄tutibꝰ. Quid ē eñ qđ minꝰ habui-
ſtis pꝛę ceterꝭ eccl'ijs:niſi ꝙ ego ip̄e nō grauaui vos? Do
nate mihi hāc iniuriā. Ecce tertio h̄ paratꝰ ſum venire
ad vos:⁊ nō ero grauis vobis. Nō eñ q̄ro q̄ vr̄a ſunt: ſ3
vos. Nec eñ debēt filij parētibꝰ theſaurizare:ſ3 parētes E

filijs. Ego aūt libētiſſime īpēdā: ⁊ ſuperimpēdar ego
ipſe pro aīabus veſtris abundantius: licet plus vos dili
gēs minus diligar. Sed eſto: Ego vos grauaui: ſed cū
eſſem aſtutus dolo vos cepi. Nunquid per aliquē eorū
quos miſi ad vos circūueni vos? Rogaui Titū: ⁊ miſi
cū illo fratrē. Nunqd Titus vos circūuenit? Nonn:
eodē ſpū ambulauimus? Nōne eiſdez veſtigijs? Olim
F putatis: ꝙ excuſemus nos apud vos. Corā deo in chri-
Gala.5.b ſto loquimur. Omnia autē chariſſimi propter ędifica
tionē veſtrā. Timeo em̄ ne forte cum venero: non qua-
les volo inueniam vos: ⁊ ego inueniar a vobis qualem
non vultꝪ: ne forte cōtentiones: ęmulationes: animoſi
tates: diſſenſiones: detractiones: ſuſurrationes: infla-
tiones: ſeditiōes: ſint inter vos. Ne iterū cū venero hu
miliet me deus apud vos: ⁊ lugeā multos ex his q̄ ante
peccauerunt: ⁊ non egerūt poenitentiā: ſuper īmundi
cia et fornicatione ⁊ impudicitia quā geſſerunt. XIII

A ECce tertio hoc venio ad vos: vt in ore duorū
Deu.17.b vel trium teſtiū ſtabit omne verbū. Predixi
mat.18.b em̄ ⁊ prędico: vt pręſens vobis et nūc abſens
Joan.8.c his q̄ ante peccauerūt: et cęteris oībus: quo
Heb.10.d niā ſi venero iterū nō parcā. An experimentū quęritis
eius qui in me loquitur chriſtus? Qui in vobis nō infir
matur: ſed potens eſt in vobꝪ. Nam etſi crucifixus eſt
B ex infirmitate: ſed viuit ex virtute dei. Nam ⁊ nos īfir
mi ſumus in illo: ſed viuemus cū eo ex virtute dei in vo
bis. Voſmetipſos tentate: ſi eſtꝪ in fide: ipſi vos ꝓbate.
An non cognoſcitis voſmetipſos: quia chriſtus Jeſus
in vobis eſt? Niſi forte reprobi eſtis. Spero autem ꝙ
cognoſcitis: quia nos non ſumus reprobi. Oram' au-
tē deum: vt nihil mali faciatis: non vt nos probati pa-
C reamus: ſed vt vos quod bonū eſt faciatis. Nos autez
vt reprobi ſimus. Nō poſſumus em̄ aliquid aduerſus
veritatē: ſed pro veritate. Gaudemus em̄: quoniā nos
infirmi ſumus: vos autē potentes eſtis. Hoc et oram'
veſtrā conſummationē. Jdeo em̄ hęc abſens ſcribo: vt
non pręſens durius agam: ſecundū poteſtatē: quā do-
minus dedit mihi in ędificationē et non in deſtructio-
nem. De cętero autem fratres gaudete: perfecti eſtote
D exhortamini: idipſum ſapite. Pacē habete: ⁊ deus pa
cis ⁊ dilectionis erit vobiſcū. Salutate inuicez oſculo
ſancto. Salutāt vos oēs ſancti. Gratia domini noſtri
Jeſu Chriſti: et charitas dei: ⁊ cōmunicatio ſancti ſpi
ritus ſit cum omnibus vobis. Amen.

Finis Epiſtolę Pauli ad Corinthios ſecundę.

Epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Galatas. Caput I

A PAulus apoſtol' non
ab hominibus: neq; per hominē: ſ;
per Jeſum Chriſtū ⁊ deum patrē:
qui ſuſcitauit eum a mortuꝪ: ⁊ qui
mecum ſunt om̄es fratres eccleſijs
Galatię. Gratia vobis ⁊ pax a deo
patre noſtro: ⁊ domino ieſu chriſto: q̄ dedit ſemetipſu;
pro peccatis noſtris: vt eriperet nos de pręſenti ſeculo
nequā ſm̄ voluntatē dei: ⁊ patrꝪ noſtri cui eſt gloria in
ſecula ſeculorum: Amē. Miror ꝙ ſic tam cito transferi-
mini ab eo: qui vos vocauit in gratiam chriſti in aliud
euangeliū: quod non eſt aliud: niſi ſunt aliqui qui vos
conturbant: et volunt conuertere euangelium chriſti.
B Sed licet nos aut angelus de cęlo euangelizet vobis:
1.cor.5.a pręter ꝙ quod euangelizauimus vobꝪ: anathema ſit ſi
cut prędiximus. Et nunc iterū dico: ſi quis vobis euā
gelizauerit pręter id: qđ accepiſtis: anathema ſit. Mo
do enim hominibus ſuadeo an deo? An quęro homini
bus placere? Si adhuc hominibus placerem: Chriſti
ſeruus non eſſem. Notū enim facio vobis fratres: euā
gelium quod euangelizatum eſt a me: quia nō eſt ſecun
dū hominem. Neq; enim ego ab homine accepi illud:
neq; didici: ſed per reuelationem Jeſu Chriſti. Audi
ſtis enim conuerſationem meā aliquando in iudaiſmo C
quoniā ſupra modū perſequebar eccleſiam dei: ⁊ expu-
gnabā illam: ⁊ proficiebā in iudaiſmo ſupra multos co
ętaneos meos: in genere meo: abundantius ęmulator
exiſtens paternarū mearū traditionū. Cum autē pla
cuit ei: qui me ſegregauit ex vtero matris meę: ⁊ voca-
uit per gratiā ſuā: vt reuelaret filiū ſuū in me: vt euan-
gelizarē illū in gentibus: cōtinuo nō acquieui carni et
ſanguini. Neq; veni ieroſolymā ad anteceſſores meos D
apl'os: ſed abij in arabiā: ⁊ iterū reuerſus ſu; Damaſcū.
Deinde poſt annos tres: veni ieroſolymā videre petrū:
⁊ manſi apud eum diebus quindecim. Alium aūt apo-
ſtolorū vidi neminē: niſi Jacobū fratrez domini. Quę
aūt ſcribo vobis ecce corā deo quia nō mentior. Deīde
veni in partes Syrię ⁊ Cilicię. Erā autē ignotus fa-
cie eccleſijs iudęę: q̄ erāt in chriſto. Tantū aūt auditū
habebāt: q̄m qui ꝑſequebat̄ nos aliq̄ndo: nūc euāgelizat
fidē: quā aliq̄n expugnabat: ⁊ ī me clarificabāt deū. II

DEinde poſt annos quatuordecim iterū aſcē A
di ieroſolymā cū barnaba: aſſumpto ⁊ Tito
Aſcendi aūt ſm̄ reuelationē: ⁊ cōtuli cū illis
euangeliū: qđ prędico in gentibus: ſeorſum
aūt his qui videbantur aliquid eſſe: ne forte in vacuum
currerē: aut cucurriſſez. Sed neq; Titus q̄ mecū erat
cū eſſet gentilis cōpulſus eſt circūcidi: ſed ꝓpter ſubin
troductos falſos fratres: q̄ ſubintroierūt explorare li-
bertatē noſtrā: quā habemus in chriſto Jeſu: vt nos in
ſeruitutē redigerent. Quibus neq; ad horā ceſſim' ſub B
iectioni: vt veritas euangeliū ꝑmaneat apud vos. Ab
his aūt qui videbātur eſſe aliquid: quales aliquādo fue
rint: nihil mea intereſt. Deus em̄ perſonā hominis non
accipit. Mihi em̄ qui videbant̄ eſſe aliquid nihil cōtu-
lerunt: ſed ecōtra. Cū vidiſſent ꝙ creditū eſt mihi euā rom.2.b.
geliū pręputij: ſicut ⁊ petro circūciſionis: qui em̄ opera Ephe.6.b
tus eſt petro in apoſtolatū circūciſiōis: operatus eſt et coloſ.3.b.
mihi inter gētes. Et cū cognouiſſent gratiā: q̄ data eſt actuū.10.f
mihi: Jacob' ⁊ Cephas ⁊ Joānes q̄ videbant̄ colum- iacob.2.b
nę eſſe: dextras dederūt mihi et barnabę ſocietatis: vt C
nos in gentes: ipſi autē in circūciſionē: tm̄ vt pauperū
memores eſſem'. Qđ etiā ſollicitus fui hoc ipſu; face-
re. Cū aūt veniſſet Cephas antiochiā in faciē ei reſtiti:
quia reprehenſiblis erat. Prius em̄ ꝙ venirēt quidā a
Jacobo: cū gentibus edebat. Cū aūt veniſſent ſubtra-
hebat ⁊ ſegregabat ſe: timens eos qui ex circunciſione
erāt. Et ſimulationi eius cōſenſerunt cęteri iudęi: ita
vt Barnabas duceretur ab eis in illam ſimulationem
Sed cum vidiſſem: ꝙ non rectē ambularent ad veri-
tatem euangelij: dixi Cephę corā omnibus: Si tu cu; D
Judęus ſis: gentiliter viuis: et non Judaice: quomo-
do gentes cogis Judaizare? Nos natura Judęi ⁊ nō
ex gentibus peccatores. Scientes autē ꝙ non iuſtifica rom.3.c.
tur homo ex operibus legis: niſi per fidē Jeſu chriſti: ⁊
nos in Chriſto Jeſu credimus: vt iuſtificemur ex fide
Chriſti: ⁊ nō ex operibus legis. Propter qđ ex operib'
legis non iuſtificabit̄ oīs caro. Quod ſi q̄rentes iuſtifi
cari in chriſto: inuenti ſumus et ipſi peccatores. Nūqd
Chriſt' peccati miniſter eſt? Abſit. Si em̄ quę deſtruxi
iterū hęc reędifico: ꝓuaricatorē me eſſe cōſtituo. Ego em̄
ꝑ legē legi mortu' ſu;: vt deo viuā. Chriſto cōfixus ſu;
cruci. Viuo aūt iā nō ego: viuit vero in me chriſtus. Qđ
aūt nūc viuo ī carne: in fide viuo filij dei: q̄ dilexit me: ⁊
tradidit ſeipſum pro me. Nō abijcio grām dei. Si em̄
ꝑ legē iuſtitia: ergo gratis chriſtus mortuus eſt. III

O Inſenſati Galatę: q̄s vos faſcinauit nō obedi A
re veritati? Ante q̄rū oculos chriſt' ieſus pro Infra.5.b
ſcriptus eſt: ⁊ in vobis crucifixus. Hoc ſolū a
vobꝪ volo diſcere: an ex operibus legis ſpiritū accepiſtis:

an ex auditu fidei? Sic ſtulti eſtis:vt cū ſpiritu cœpe-
ritis:nunc carne cōſummamini? Tanta paſſi eſtis ſi-
ne cauſa:ſi tamē ſine cauſa. Qui ergo tribuit vobis ſpi
ritū:⁊ operaṫ virtutes in vobis:ex operibus legis: an
Gen.15.b ex auditu fidei? Sicut ſcriptū eſt:Abraā credidit deo:
Rom.4.a ⁊ reputatū eſt illi ad iuſtitiā. Cognoſcite ergo:qꝛ qui
Iaco.2.b
Gen.22.d ex fide ſunt:hi ſunt filij abrahe. Prouidens aūt ſcriptu
B ra:qꝛ ex fide iuſtificat gentes deus:pꝛenūciauit abrahe:
qꝛ benedicētur in te oēs gētes. Igitur qui ex fide ſunt
benediceṅṫ cū fideli abraā. Quicūqꝫ em̄ ex operibus le
Deu.27.d gis ſunt:ſub maledicto ſunt. Scriptū eſt em̄:Maledi
ctus oīs qui nō ꝑmanſerit in oībus que ſcripta ſunt ī
libro legis:vt faciat ea. Quoniā aūt in lege nemo iuſti
Abac.2.a ficaṫ apud deū:manifeſtū eſt: qꝛ iuſtꝰ ex fide viuit. Lex
Rom.10.b aūt nō eſt ex fide: ſed qui fecerit ea viuet ī illis. Chꝛiſtꝰ
Heb.10.b nos redemit de maledicto legis:factus pꝛo nobis ma
Deu.21.d ledictū:qꝛ ſcriptū eſt: Maledictus oīs qui pēdet in li-
gno:vt in gentibus benedictio Abrahe fieret in chꝛiſto
Heb.9.c. ieſu:vt pollicitationē ſpiritus accipiamus ꝑ fidē. Fra-
tres ſm̄ hoīem dico: tamē hoīs cōfirmatū teſtamentū
C nemo ſpernit aut ſuperoꝛdinat. Abrahe dicte ſunt pꝛo-
miſſiones ⁊ ſemini eius. Nō dicit:⁊ ſeminibus:quaſi ī
multis:ſed quaſi in vno:et ſemini tuo:qui eſt chꝛiſtus.
Hoc aūt dico teſtamentū cōfirmatū a deo:que poſt q̄-
dringentos ⁊ triginta annos facta eſt lex: nō irritū fa
cit ad euacuandā pꝛomiſſionē. Nā ſi ex lege hereditas
iam nō ex pꝛomiſſione. Abrahe aūt per repꝛomiſſionem
donauit deus. Quid igitur lex? Pꝛopter tranſgreſſio
nē poſita eſt:donec veniret ſemē cui pꝛomiſerat oꝛdi-
nata ꝑ angelos in manu mediatoꝛis. Mediatoꝛ autē
D vniꝰ nō eſt:deus aūt vnus eſt. Lex ergo aduerſus ꝓmiſ
ſa dei? Abſit. Si em̄ data eſſet lex: que poſſet viuificare
vere ex lege eſſet iuſtitia. Sed cōcluſit ſcriptura oīa ſub
peccato:vt ꝓmiſſio ex fide ieſu chꝛiſti dareṫ credentibꝰ
Rom.6.a Pꝛius aūt ꝗ̄ veniret fides:ſub lege cuſtodiamur: con
cluſi in eā fidē q̄ reuelāda erat. Itaqꝫ lex pedagogꝰ no
ſter fuit in chꝛiſto: vt ex fide iuſtificemur. At vbi venit
fides: iā nō ſumꝰ ſub pedagogo. Oēs em̄ filij dei eſtꝭ ꝑ
fidē:q̄ eſt in chꝛiſto ieſu. Quicūqꝫ em̄ in chꝛiſto ieſu ba-
ptizati eſtis: chꝛiſtū induiſtis. Nō eſt iudeus neqꝫ gre
cus:nō eſt ſeruꝰ neqꝫ liber: nō eſt maſculus neqꝫ fœmi
na. Oēs em̄ vos vnū eſtis ī chꝛiſto ieſu. Si aūt vos chꝛi
ſti:ergo ſemē abrahe eſtis:ſm̄ ꝓmiſſionē heredes. IIII

A Dico aūt quāto tēpoꝛe heres paruulus eſt :ni
hil differt a ſeruo: cū ſit dn̄s oīm:ſed ſub tuto
ribus ⁊ actoꝛibus eſt vſqꝫ ad p̄finitū tēpus a
patre. Ita ⁊ nos cū eſſemus paruuli: ſub elemētis mū
di eramꝰ ſeruiētes. At vbi venit plenitudo tēpoꝛꝭ: mi
ſit deus filiū ſuū factū ex muliere:factū ſub lege: vt eos
qui ſub lege erāt redimeret:vt adoptionē filioꝝ recipe
remus. Qm̄ aūt eſtis filij dei:miſit deus ſpiritū filij ſui
Mar.14.d in coꝛda veſtra clamantē:abba pater. Itaqꝫ iā nō ē ſer
Rom.8.c uus:ſed filius. Q̄d ſi filius:⁊ heres per deū. Sed tunc
quidē ignoꝛātes deū: his qui natura nō ſunt dij ſeruie
batis. Nūc aūt cū cognoueritis deū:imo cogniti ſitis
B a deo:quō cōuertimini iterū ad infirma ⁊ egena elemē
ta:q̄bus denuo ſeruire vultis? Dies obſeruatis ⁊ men
ſes ⁊ tēpoꝛa ⁊ annos. Timeo vos:ne foꝛte ſine cauſa la
boꝛauerim in vobꝭ. Eſtote ſicut ego:qꝛ ⁊ ego ſicut vos
Fratres obſecro vos:nihil me leſiſtis. Scitis autē qꝛ
per infirmitatem carnis euāgelizaui vobis iampꝛidē:
⁊ tentationē veſtrā in carne mea nō ſpꝛeuiſtis neqꝫ re-
ſpuiſtis:ſed ſicut angelū dei excepiſtis me:ſicut chꝛiſtū
ieſum. Vbi eſt ergo beatitudo veſtra? Teſtimoniū em̄ ꝑ
hibeo vobis:qꝛ ſi fieri potuiſſet:oculos veſtros eruiſſe-
C tis:⁊ dediſſetis mihi. Ergo inimicus vobis factꝰ ſum:
verū dicēs vobꝭ. Aemulanṫ vos nō bene: ſed excludere
vos volūt:vt illos emulemini. Bonū aūt emulamini:
in bono ſemper:⁊ non tm̄ cū p̄ſens ſum apud vos. Filio
li mei q̄s iterū parturio donec foꝛmeṫ chꝛiſtus in vobꝭ

Vellē aūt eſſe apud vos modo:⁊ mutare vocē meā:q̄-
niā cōfundoꝛ in vobis. Dicite mihi qui ſub lege vultis Gen.21.a
eſſe. Legē nō legiſtis? Scriptū eſt em̄: qm̄ abraā duos
filios habuit:vnū de ancilla:et vnū de libera. Sed q̄ de
ancilla:ſm̄ carnē natus eſt:qui aūt de libera:per repꝛo
miſſionē. Que ſunt per allegoꝛiā dicta. Hec em̄ ſunt
duo teſtamenta. Vnū quidē in monte ſyna:in ſeruitu-
tē generās: q̄ eſt agar. Syna em̄ mons eſt in arabia:q̄ D
cōiunctus eſt ei:que nūc eſt ieruſalē: ⁊ ſeruit cū filijs ſu
is. Illa aūt que ſurſum eſt ieruſalē:libera eſt:q̄ eſt ma-
ter noſtra. Sicut ſcriptum eſt: Letare ſterilis que non
paris:erumpe ⁊ clama que non parturis:qꝛ multi filij Sapi.3.e.
deſerte magis ꝗ̄ eius que habet virū. Nos aūt fratres Eſa.54.a.
ſm̄ Iſaac pꝛomiſſionis filij ſumꝰ. Sed quo modo tūc Luc.23.d
is qui ſecundū carnē natus fuerat: perſequebaṫ eū qui
ſecundū ſpiritū:ita et nunc. Sed quid dicit ſcriptura?
Eijce ancillā ⁊ filiū eius. Nō em̄ heres erit filius ancil Rom.9.b
le cū filio libere. Itaqꝫ fratres nō ſumus ancille filij:ſꝫ Gen.21.a.
libere. Qua libertate chꝛiſtus nos liberauit. V.

A Tate:⁊ nolite iterū iugo ſeruitutis cōtineri
S Ecce ego paulus dico vobis:qm̄ ſi circūcida Deu.15.a
mini: chꝛiſtus vobis nihil ꝓderit. Teſtificoꝛ
aūt rurſus omni homini circūcidenti ſe:qm̄
debitoꝛ eſt vniuerſe legꝭ faciēde. Euacuati eſtis a chꝛi
ſto:qui in lege iuſtificamini a gratia excidiſtis:nos em̄
ſpiritu ex fide ſpē iuſtitie expectamus. Nā in chꝛiſto ie infra.6.d.
ſu:neqꝫ circūciſio aliquid valet: neqꝫ pꝛeputiū: ſꝫ fides B
que per charitatem operatur. Currebatꝭ bene. Quis
vos faſcinauit veritati nō obedire? Nemini cōſenſeri-
tis. Perſuaſio hec nō ex eo qui vocat vos. Modicum Sup.3.a
fermentū totā maſſā coꝛrūpit. Ego cōfido ī vos ī dn̄o 1.Coꝛ.5.b
ꝗ̄ nihil aliud ſapietis. Qui aūt cōturbat vos poꝛtabit
iudiciū:quicūqꝫ eſt ille. Ego aūt fratres ſi circūciſionē
adhuc pꝛedico:quid adhuc perſecutionē patioꝛ? Ergo
euacuatū eſt ſcandalū crucis? Vtinā abſcindantur qui
vos conturbant. Vos em̄ in libertatē vocati eſtis fra-
tres:tantū ne libertatē in occaſionē detis carnis:ſed ꝑ
charitatem ſpiritus ſeruite inuicē. Omnis enim lex in C
vno ſermone impletur: Diliges pꝛoximū tuū ſicut te- Mat.22.d
ipſum. Quod ſi inuicem moꝛdetis et comeditis : vide Mar.12.d
te ne ab inuicem conſumamini. Dico autē in chꝛiſto Luc.10.e.
Spiritu ambulate:et deſideria carnis non perficietis Rom.13.c
Caro enim cōcupiſcit aduerſus ſpiritū: ſpiritus autē 1.pet.2.b.
aduerſus carnem. Hec enim ſibijnuicem aduerſantur D
vt non quecunqꝫ vultis illa faciatis: ꝗ̄ ſi ſpiritu duce-
mini:non eſtis ſub lege. Manifeſta ſunt aūt opera car
nis:que ſunt foꝛnicatio:īmundicia:impudicitia: luxu 2.Co.12.g.
ria:idoloꝝ ſeruitus:veneficia:inimicitie:cōtentiones
emulationes:ire: rixe:diſſenſiōes:ſecte:inuidie:homi
cidia:ebꝛietates:comeſſationes:⁊ his ſimilia:que p̄di-
co vobꝭ ſicut pꝛedixi:qm̄ qui talia agunt:regnū dei nō
cōſequētur. Fructus aūt ſpiritus eſt charitas: gaudiū
pax:patiētia:benignitas:bonitas: longanimitas: mā
ſuetudo:fides:modeſtia:continentia:caſtitas. Aduer-
ſus huiuſcemodi nō eſt lex. Qui autem ſunt chꝛiſti:car Epo.22.a
nem ſuam crucifixerunt cum vitijs et concupiſcentijs Rom.13.d

I ſpiritu viuimus:ſpiritu et am- VI. 1.Pet.2.b
S bulemus. Non efficiamur inanis gloꝛie cu A
pidi:inuicem pꝛouocantes:inuicem inuidē
tes. Fratres et ſi pꝛeoccupatꝰ fuerit homo
in aliquo delicto: vos qui ſpirituales eſtis huiuſcemo-
di inſtruite in ſpiritu lenitatis : conſiderans teipſum
ne et tu tenteris . Alter alterius onera poꝛtate: et ſic
adimplebitis legem Chꝛiſti . Nam ſi quis exiſtimat
ſe aliquid eſſe cum nihil ſit : ipſe ſe ſeducit . Opus aūt
ſuum pꝛobet vnuſquiſque : et ſic in ſemetipſo tantum
gloꝛiam habebit:et non in altero . Vnuſquiſque enim
onus ſuum poꝛtabit. Communicet autē is qui cathe
chizaṫ vbo:ei qui ſe cathechizat in oībus bonis. Nolite er B
rare:deꝰ nō irrideṫ:q̄ em̄ ſeminauerit hō:hec et metet.

Quã qui ſeminat in carne ſua: de carne ⁊ metet corru-
ptionẽ. Qui aũt ſeminat ĩ ſpũ: de ſpũ metet vitam ęter
nã. Bonũ aũt faciẽtes nõ deficiam⁹: tẽpore enĩ ſuo me
C 2.the.13.c temus nõ deficiẽtes. Ergo dũ tempus habemus ope-
remur bonũ ad oẽs: maxime aũt ad domeſticos fidei.
Videte qualib⁹ litteris ſcripſi vobis mea manu. Qui-
cũqꝫ enĩ volunt placere in carne: hi cogunt vos circũci
di: tñ vt crucis chriſti ꝑſecutionẽ nõ patiant̃. Neqꝫ enĩ
qui circũcidunt̃ legẽ cuſtodiũt: ſed volunt vos circũci
di: vt in carne veſtra glorient̃. Mihi aũt abſit gloriari
D niſi in cruce dñi noſtri ieſu chriſti: ꝑ quẽ mihi mundus
Sup.5.a. crucifixus eſt: ⁊ ego mundo. In chriſto enĩ ieſu neqꝫ cir
cũciſio aliq̃d valet: neqꝫ ꝑputiũ: ſed noua creatura. Et
q̃cunqꝫ hanc regulã ſecuti fuerint: pax ſuꝑ illos ⁊ miſe
ricordia: ⁊ ſuꝑ iſrael dei. De cętero nemo mihi moleſt⁹
ſit. Ego enĩ ſtigmata dñi Ieſu in corpore meo porto.
Grã dñi noſtri ieſu chriſti cũ ſpiritu veſtro frẽs. Amẽ.

Finis.

Epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Epheſios. Caput I

A Paulus apoſtol⁹ ieſu
chriſti per voluntatẽ dei oĩbus ſan-
ctis qui ſunt Epheſi: ⁊ fidelibus oĩ
bus ĩ chriſto ieſu. Gratia vobꝫ ⁊ pax
a deo patre noſtro ⁊ dño ieſu chriſto
Pſal. 66 Benedictus deus et pater dñi no-
2.cor.1.a. 1 Pet.3 a ſtri ieſu chriſti: q benedixit nos in omni benedictiõe ſpi
rituali in cęleſtib⁹ in chriſto: ſicut elegit nos in ipſo an
te mundi cõſtitutionẽ: vt eſſemus ſancti et ĩmaculati ĩ
cõſpectu eius in charitate. Qui ꝑ̃deſtinauit nos in ad
optionẽ filiorũ: ꝑ ieſum chriſtũ in ipſum: ſm propoſitũ
B voluntatis ſuę in laudẽ glorię gratię ſuę: in qua grati
ficauit nos in dilecto filio ſuo: in q̊ habem⁹ redẽptionẽ
ꝑ ſanguinẽ eius: in remiſſionẽ pctõrũ: ſm diuitias gra
tię eius: q̃ ſuꝑabundauit in nobꝫ in omĩ ſapiẽtia ⁊ pru
dẽtia: vt notũ faceret nobis ſacramentũ voluntatꝫ ſuę
ſm bñplacitũ eius: qd̃ propoſuit in eo in diſpenſatione
plenitudinis temporũ inſtaurare oĩa in chriſto: quę in
cęlis ⁊ q̃ in terra ſunt in ipſo. In q̊ etiã nos ſorte voca
ti ſum⁹: ꝑ̃deſtinati ſm propoſitũ eius: q̊ operat̃ oĩa ſm
cõſiliũ voluntatis ſuę: vt ſimus in laudẽ glorię ei⁹ nos
q̊ ante ſperauimus in chriſto. In q̊ ⁊ vos cũ audiſſetis
verbũ veritatis euangeliũ ſalutis veſtrę: ĩ quo ⁊ creden
tes ſignati eſtis: ſpiritu ꝓmiſſionis ſancto: q̊ eſt pign⁹
hęreditatis noſtrę in redẽptionẽ acq̊ſitionis in laudẽ
C glorię ipſius. Propterea ⁊ ego audiẽs fidẽ veſtrã: quę
eſt in chriſto ieſu: et dilectionẽ in oẽs ſanctos: nõ ceſſo
gratias agens ꝓ vobis memoriã veſtri faciẽs in oratio
nib⁹ meis: vt de⁹ dñi noſtri ieſu chriſti pater glorię det
vobꝫ ſpm̃ ſapiẽtię ⁊ reuelatiõis ĩ agnitionẽ eius illumi
natos oculos cordis veſtri: vt ſciatis q̃ ſit ſpes vocatio
nis ei⁹: ⁊ q̃ diuitię glorię hęreditatis ei⁹ in ſanctis. Et
D q̃ ſit ſuꝑeminẽs magnitudo virtutis eius in nos q̊ cre
dim⁹ ſm operationẽ potẽtię virtutis eius: quã oꝑatus
eſt in chriſto ieſu ſuſcitãs illũ a mortuis: ⁊ cõſtituẽs ad
dextrã ſuã in cęleſtib⁹ ſuꝑ oẽm principatũ ⁊ poteſtatez
⁊ virtutẽ ⁊ dñationẽ: ⁊ oĩe nomẽ qd̃ noĩat̃: nõ ſolũ in
hoc ſeculo: ſed etiã in futuro: et oia ſubiecit ſub pedib⁹
ei⁹. Et ipſuz dedit caput ſuꝑ oẽm eccleſiã q̃ eſt corpus
ipſius: ⁊ plenitudo eius q̊ oĩa in oĩbus adimplet̃. II

A Colloſ.2.c Et vos cõuiuificauit cũ eſſetis mortui delictis
⁊ peccatis veſtris: in q̊bus aliquãdo ambulaſtꝫ
ſm ſeculũ mundi huius: ſm principez poteſta
tis aeris huius: ſpiritus qui nunc operatur ĩ filios diſ-
fidentię: in quibus ⁊ nos omnes aliquando conuerſati
ſumus: in deſiderijs carnis noſtrę: facientes voluntatẽ
carnis et cogitationũ: et eramus natura filij irę: ſicut
⁊ cęteri. Deus autẽ qui diues eſt in miſericordia: pro- B
pter nimiã charitatẽ ſuã: qua dilexit nos: ⁊ cũ eſſemus
mortui peccatis: cõuiuificauit nos in chriſto: cuius gra
tia eſtis ſaluati: ⁊ cõreſuſcitauit ⁊ conſedere fecit in cę-
leſtibus in chriſto ieſu: vt oſtenderet in ſeculis ſuperue
nientibus abundãtes diuitias gratię ſuę: in bonitate
ſuper nos in chriſto ieſu. Gratia enim eſtis ſaluati per
fidem: ⁊ hoc non ex vobis. Dei enim donum eſt: non ex
operibus: vt ne quis glorietur. Ipſius enim ſumus fa C
ctura creati in chriſto ieſu in operibus bonis: quę prę-
parauit deus: vt in illis ambulemus. Propter qd̃ me-
mores eſtote: q̊ aliquãdo vos qui gentes eratis in car-
ne: qui dicebamini ꝑputiũ ab ea: quę dicit̃ circũciſio in
carne manufacta: qui eratꝫ illo in tempore ſine chriſto
alienati a cõuerſatione Iſrael: ⁊ hoſpites teſtimonio-
rũ promiſſionis ſpem non habentes: et ſine deo in hoc
mundo: nunc autẽ in chriſto ieſu vos qui aliq̃ndo eratꝫ
longe: facti eſtis prope in ſanguine chriſti. Ipſe enĩ eſt Luce.2.b
pax noſtra: qui fecit vtraqꝫ vnũ: ⁊ mediũ parietẽ mace- D
rię ſoluens inimicitias in carne ſua: legẽ mandatoruz
decretis euacuãs: vt duos cõdat in ſemetipſo ĩ vno no-
uo hoĩe faciens pacẽ: vt recõciliet ambos in vno corpo
re deo: ꝑ crucẽ interficiẽs inimicitias in ſemetipſo: ⁊ ve
niens euãgelizauit pacẽ vobis q̊ longe fuiſtis: ⁊ pacem
his qui prope: q̊m ꝑ ipſum habemus acceſſum ambo in
vno ſpũ ad patrẽ. Ergo iã nõ eſtis hoſpites et aduenę:
ſed eſtis ciues ſanctorꝫ ⁊ domeſtici dei: ſuꝑędificati ſuꝑ
fundamẽtũ apoſtolorꝫ ⁊ prophetarꝫ: ipſo ſummo angu
lari lapide chriſto Ieſu: in quo oĩs ędificatio cõſtructa
creſcit in templũ ſanctũ in domino. In quo et vos coę
dificamini in tabernaculũ dei in ſpũ ſancto. III.

Huius rei gratia ego Paulus vinct⁹ ieſu chri- A
ſti pro vobis gentibus: ſi tñ audiſtis diſpenſa-
tionẽ gratię dei: q̃ data eſt mihi ĩ vobis: q̊m ſm
reuelationẽ notũ mihi factũ eſt ſacramẽtũ: ſicut ſupra
ſcripſi in breui: pro vt poteſtis legẽtes intelligere pru-
dentiã meã in miniſterio chriſti: qd̃ alijs gñationib⁹ nõ
eſt agnitũ filijs hoĩm: ſicuti nũc reuelatũ eſt ſanctꝫ apo
ſtolis eius: ⁊ ꝓphetis ĩ ſpũ eius: eſſe gentes cohęredes
⁊ cõcorporales ⁊ cõparticipes ꝓmiſſiõis in chriſto Ie
ſuꝑ euãgeliũ: cuius factus ſum ego miniſter ſm donũ
gratię dei: q̃ data eſt mihi ſm operationẽ virtutis ei⁹.
Mihi enĩ oĩm ſctõrꝫ minimo data eſt grã hęc: in genti
b⁹ euãgelizare inueſtigabiles diuitias chriſti: ⁊ illũina 1.Cor 15 b
re oẽs: q̃ ſit diſpenſatio ſacramenti abſcõditi a ſeculis
in deo: q̊ oĩa creauit: vt innoteſcat principatib⁹ ⁊ pote
ſtatibus in cęleſtibus ꝑ eccleſiã multiformis ſapientia
dei: ſm pręfinitionẽ ſeculorũ: quã fecit in chriſto ieſu do
mino noſtro: in quo habemus fiduciã: ⁊ acceſſum in cõ
fidentia per fidem eius. Propter qd̃ peto ne deficiatis C
in tribulationib⁹ meis ꝓ vobis: q̃ eſt gloria veſtra. Hu
ius rei gratia flecto genua mea ad patrẽ dñi noſtri Ie
ſu chriſti: ex q̊ oĩs paternitas in cęlis ⁊ in terra noĩat̃:
vt det vobis ſm diuitias glorię ſuę virtutẽ: corrobora
ri ꝑ ſpiritũ eius in interiori hoĩe chriſtũ habitare per fi
dẽ in cordibus veſtris in charitate radicati: ⁊ fundati
vt poſſitis cõprehendere cũ oĩbus ſanctꝫ: q̃ ſit latitudo
⁊ lõgitudo ⁊ ſublimitas ⁊ profundũ. Scire etiã ſuper D
eminentẽ ſciẽtię charitatẽ chriſti: vt ĩpleamini in oẽm
plenitudinem dei. Ei autem qui potens eſt omnia face
re ſuperabundanter: q̊ petimus aut intelligimus: ſe-
cundum virtutem quę operatur in nobis: ipſi gloria
in eccleſia: et in chriſto Ieſu in omnes generationes ſę
culi ſeculorum. Amen. IIII.

Obſecro itaqꝫ vos ego vinctus in dño: vt di- A 1.Cor.7.d
gne ambuletis vocatiõe q̃ vocati eſtis: cũ oĩ
humilitate ⁊ manſuetudine: cũ patiẽtia ſuꝑ
portantes inuicẽ in charitate: ſolliciti ſer-
uare vnitatẽ ſpiritus in vinculo pacis. Unũ corpus et rom.12.b.
vnus ſpirit⁹: ſicut vocati eſtis in vna ſpe vocatiõis vrę. 1.cor.12.b

C Unus dñs:vna fides:vnū baptiſma: vnus deus et pa-
2.cor.10 d ter oīm:q̄ ſup oēs ⁊ per oīa:⁊ in oībus nobꝫ.Unicuiqꝫ
aūt noſtrū data eſt gratia ſcḋm menſurā donatiōis chri-
Pſal. 68 ſti:ꝓpter qḋ dicit:Aſcendens in altū captiuā duxit ca-
Job.3.b. ptiuitatē:dedit dona hoībus.Quod autē aſcendit:q̄d
1.cor.12.d eſt niſi q2 ⁊ deſcendit primū in inferiores partes terre?
C Qui deſcendit ipſe eſt:⁊ q̄ aſcēdit ſup oēs celos:vt adī
pleret omnia. Et ipſe dedit quoſdā quidē apoſtolos:
quoſdā aūt ꝓphetas:alios vero euangeliſtas:alios au
tē paſtores ⁊ doctores:ad cōſummationē ſanctorū: in
opus miniſterij:in edificationē corporis chriſti:donec
occurramus oēs in vnitatē fidei:⁊ agnitionis filij dei:
in virū ꝑfectū:in menſurā etatis plenitudinis chriſti:
vt iam nō ſimus paruuli fluctuantes: et circūferamur
omni vento doctrine in nequitia hominū:in aſtutia ad
D circūuentionē erroris.Ueritatē autē facientes in cha
ritate creſcamus in illo per omnia: qui eſt caput chri-
ſtus:ex quo totū corpus cōpactū:⁊ connexū per omnē
iuncturā ſubminiſtrationis: ſcḋm operationē in menſu
rā vniuſcuiuſqꝫ membri augmentū corporꝫ facit:ī edi
ficationē ſui in charitate. Hoc igitur dico ⁊ teſtificor ī
dño:vt iam nō ambuletis:ſicut ⁊ gentes ambulant in
E vanitate ſenſus ſui: tenebris obſcuratū habentes intel
lectū:alienati a via dei per ignorantiā:que eſt in illis ꝓ
pter cecitatē cordꝫ ipſorū:q̄ deſperātes ſemetipſos tra
diderunt impudicitie in operatione immundicie om
nis in auaritiā. Uos autē non ita didiciſtis chriſtū (ſi
tamen illū audiſtis:⁊ in ipſo edocti eſtis)ſicut eſt veri-
tas in ieſu. Deponite vos ſcḋm priſtinā cōuerſationē ve
terē hominem:qui corrumpitur ſcḋm deſideria erroris.
roma.7.a Renouamini autē ſpiritu mentis veſtre:⁊ induite no
Colo.3.b uum hominē:qui ſcḋm deū creatus eſt in iuſtitia ⁊ ſancti
F tate veritatis.Propter qḋ deponētes mendaciū loq-
mini veritatē vnuſquiſqꝫ cū proximo ſuo:qm̄ ſum⁹ in-
uicē mēbra.Iraſcimini ⁊ nolite peccare.Sol nō occi-
dat ſup iracundiam veſtrā. Nolite locū dare diabolo.
Qui furabat̄ iā nō furet̄.Magis aūt laboret operādo
Heb.1.a. manibus ſuis qḋ bonū eſt: vt habeat vnde tribuat ne-
G ceſſitatē patienti.Oīs ſermo malus ex ore veſtro nō ꝓ
1.pet.2.a: cedat:ſed ſi quis bonus eſt ad edificationē fidei:vt det
Zach.8.c gratiā audientibus.Et nolite cōtriſtare ſpm̄ ſanctum
Pſal.14. dei:in q̄ ſignati eſtis in die redēptionis. Oīs amaritu
iacob.4.b do ⁊ ira ⁊ īdignatio ⁊ clamor ⁊ blaſphemia tollat̄ a vo
1.pet.4.a: bis:cū oī malitia. Eſtote aūt inuicē benigni:miſcdes:
collos.3.b donātes inuicē:ſicut ⁊ deus in chriſto donauit vobis.
A Stote ergo imitatores dei ſicut filij cha V.
Joan.13 d E riſſimi:⁊ ambulate in dilectione:ſicut ⁊ chriſt⁹
1.ioā.4.b. dilexit nos:⁊ tradidit ſemetipſū pro nobꝫ ob
lationē:⁊ hoſtiā deo in odorē ſuauitatꝫ.Fornicatio au
tē:⁊ oīs īmundicia:aut auaritia nec noīet̄ in vobis:ſi-
cut decet ſanctos:aut turpitudo aut ſtultiloquiū: aut
ſcurrilitas:q̄ ad rem nō ꝑtinet: ſed magis gratiarū ac
B tio.Hoc em̄ ſcitote intelligentes:ꝙ oīs fornicator aut
īmundus:aut auarus:qḋ eſt idolorū ſeruitus:nō habet
hereditatē in regno chriſti ⁊ dei.Nemo vos ſeducat ī-
anibus verbis.Propter hec em̄ venit ira dei ī filios dif
fidentie.Nolite ergo effici participes eorū.Eratꝫ em̄
aliqn̄ tenebre:nūc aūt lux ī dño vt filij lucis ambulate.
C Fructus em̄ lucis eſt in oī bonitate ⁊ iuſtitia ⁊ veritate
ꝓbantes q̄d ſit bn̄placitū deo:⁊ nolite cōmunicare ope
ribus infructuoſis tenebrarū: magis aūt redarguite.
Que em̄ in occulto fiūt ab ipſis turpe eſt ⁊ dicere. Oīa
aūt que arguunt̄:a lumine manifeſtant̄.Omne em̄ qḋ
D manifeſtat̄ lumē eſt.Propter qḋ dicit: Surge q̄ dor-
collo.4.a. mis:⁊ exurge a mortuis:⁊ illuminabit te chriſtus. Ui
dete itaqꝫ frēs quō caute ambuletis:nō quaſi inſipien-
tes:ſed vt ſapientes: redimētes tempus qm̄ dies mali
ſunt.Propterea nolite fieri imprudentes:ſed intelli-
rom.12.a gentes que ſit voluntas dei . Et nolite inebriari vino:
1.thel.4.c in q̄ eſt luxuria: ſed impleamini ſpūſancto:loquētes vo
biſmet ipſis in pſalmis ⁊ hymnis ⁊ canticis ſpūalibus
cantātes ⁊ pſallētes in cordibus veſtris: dño grās agē
tes ſemꝑ pro oībus in noīe dñi noſtri ieſu chriſti deo et
patri.Subiecti inuicē ī timore chriſti. Mulieres virꝫ E
ſuis ſubdite ſint ſicut dño:qm̄ vir caput eſt mulieris ſi
cut chriſt⁹ caput eſt eccleſie ipſe ſaluator corporis ei⁹.
Sed ſicut eccl'ia ſubiecta eſt chriſto:ita ⁊ mulieres vi- 1.Cor.1.a
ris ſuis in oībus.Uiri diligite vxores vr̄as:ſicut ⁊ chri coll.3.c
ſt⁹dilexit eccl'iā:⁊ ſeipſū tradidit ꝓ ea vt illā ſctificaret 1.pet.3.a
mundās eā lauacro aque in v̄bo vite:vt exhiberet ipſe
ſibi glorioſam eccl'iā nō habentē maculā aut rugā: aut
aliq̄d huiuſmodi:ſed vt ſit ſctā ⁊ īmaculata. Ita ⁊ viri F
debēt diligere vxores ſuas vt corpora ſua.Qui ſuā vxo
rē diligit ſeipſū diligit.Nemo em̄ vnq̄ carnē ſuā odio
habuit:ſꝫ nutrit ⁊ fouet eā:ſicut ⁊ chriſt⁹ eccl'iā:q2 mē-
bra ſum⁹ corporis ei⁹:de carne ei⁹ ⁊ de oſſib⁹ ei⁹. Pro G
pter hoc relinq̄t hō patrē ⁊ matrē ſuā:⁊ adherebit vxo Gene.2.d
ri ſue:⁊ erūt duo in carne vna.Sacramētū hoc magnū 3.eſd.4.b. mat.19.a.
eſt.Ego aūt dico in chriſto ⁊ in eccleſia.Uerūtn̄ ⁊ vos mar.10.c
ſinguli vnuſq̄ſqꝫ vxorē ſuā ſicut ſeipſū diligat:vxor au 1.cor.6.d.
F Ilij obedite parē (tē timeat virū ſuū. VI A
tibus veſtrꝫ in dño.Hoc em̄ iuſtū eſt.Honora collo.5.d
patrē tuū ⁊ matrē tuā:qḋ eſt mādatū primū ī exod 20.b
ꝓmiſſiōe:vt bene ſit tibi:et ſis longeuus ſup terrā. Et eccle.3.b.
vos prēs nolite ad iracundiā prouocare filios veſtros: mat.19.c mar.10.a.
ſed educate illos in diſciplina et correctiōe dñi. Serui col.3.d
obedite dñis carnalib⁹ cū timore ⁊ tremore in ſimpli- ad titū.2.c
citate cordis veſtri ſicut chriſto: nō ad oculū ſeruiētes 1.pet.2.c
q̄ſi hoīb⁹ placētes:ſed vt ſerui chriſti faciētes volunta-
tē dei::ex aīo cum bona volūtate ſeruiētes:ſicut dño ⁊
nō hoīb⁹: ſciētes qm̄ vnuſq̄ſqꝫ qḋcūqꝫ fecerit bonū hoc
recipiet a dño: ſiue ſeruus ſiue liber. Et vos dñi eadē
facite illis:remittētes minas:ſciētes q2 ⁊ illorū ⁊ veſter B
dñs eſt in celis:⁊ ꝑſonarū acceptio nō eſt apud deū. De rom.2.b.
cetero frēs cōfortamini in dño ⁊ in potētia virtutis ei Col.3.b.
us.Induite vos armaturā dei: vt poſſitis ſtare aduer- actuū.10.c
ſus īſidias diaboli. Qm̄ nō ē nobꝫ colluctatio aduerſ⁹ Jaco.2.b
carnē ⁊ ſanguinē:ſꝫ aduerſ⁹ principes ⁊ poteſtates:ad 1.Pet.1.c
uerſus mūdi rectores tenebrarū harū:cōtra ſpūalia neq̄
tie in celeſtibus.Propterea accipite armaturā dei:vt C
poſſitꝫ reſiſtere in die malo:⁊ ī oībus ꝑfecti ſtare. Sta
te ergo ſuccincti lūbos veſtros in veritate: ⁊ induti lo
ricā iuſtitie: et calciati pedes in ꝑparationē euangelij
pacis.In oībus ſumētes ſcutū fidei: in q̄ poſſitꝫ oīa te
la nequiſſimi ignea extīguere. Et galeā ſalutis aſſumi
te:⁊ gladiū ſpūs:qḋ eſt verbū dei ꝑ oēm orationē et ob D
ſecrationē orantes om̄i tēpore in ſpiritu: ⁊ in ipſo vigi
lantes in omni inſtātia et obſecratiōe pro oībus ſanctꝫ
⁊ ꝓ me:vt detur mihi ſermo in apertiōe oris mei:cū fi-
ducia notū facere myſteriū euangelij:pro q̄ legatione
fungor in cathena iſta :ita vt in ipſo audeā ꝓut oportet
me loq̄.Ut aūt ⁊ vos ſciatꝫ q̄ circa me ſunt q̄d agā:oīa
vobꝫ nota faciet tychicus chariſſimus frater ⁊ fidelis
miniſter in dño:quē miſi ad vos in hoc ipſū: vt cogno
ſcatis q̄ circa nos ſunt:⁊ cōſolet̄ corda veſtra.Pax fra
tribus ⁊ charitas cū fide a deo patre noſtro ⁊ dño ieſu
chriſto.Gratia cū oībus qui diligunt dn̄m noſtrū ieſū
chriſtū in incorruptione: Amen.

Finis

Epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Philippenſes. Caput I

PAulus et Timotheus ſer- A
ui ieſu chriſti:oībus ſanctis in chriſto ieſu:q̄
ſunt philippis cū epiſcopis ⁊ diaconib⁹.Gra
tia vobis ⁊ pax a deo prē nr̄o ⁊ dño Jeſu chriſto.Grās
ago deo meo ī oī memoria vr̄i ſemꝑ in cūctꝫ oratiōib⁹
meꝫ ꝓ oīb⁹ vobꝫ cū gaudeo depcatiōeꝫ faciēs ſup cōica
tiōe vr̄a ī euāgelio chr̄i a p̄ma die vſqꝫ nūc:ꝯfidēs ī h̄ ipſꝫ

quia qui coepit in vob⁊ opus bonum pficiet vſq̃ in diē
chriſti ieſu. Sicut eſt mihi iuſtū hoc ſentire p oībus vo
bis: eo ꝙ habeā vos in corde 7 in vinculis meis: 7 in de
fenſiōe 7 cōfirmatione euāgelij: ſocios gaudij mei oēs
B vos eſſe. Teſtis eſt mihi deus: quō cupiā oēs vos eſ
ſe in viſceribus ieſu chriſti. Et hoc oro: vt charitas vr̃a
magis ac magis abundet in ſcientia: 7 in oī ſenſu: vt p
betis potiora: vt ſitis ſynceres: 7 ſine offenſa in diē chri
ſti repleti fructu iuſtitie: p ieſū chriſtū ī gloriā 7 laudē
dei. Scire aūt vos volo frēs: q꞉ q̄ circa me ſunt magis
ad pfectū venerūt euangelij: ita vt vincula mea mani-
feſta fierēt in chriſto: in oī pretorio: 7 in ceteris oībus:
vt plures e fratribus in dn̄o cōfidētes: ī vinculis meis
abundāti⁹ auderēt ſine timore verbū dei loqui. Quidā
quidē 7 pp̄ter inuidiā 7 cōtētionē: q̄dā aūt 7 pp̄ter bo
nā voluntatē chriſtū p̄dicāt. Quidā ex charitate ſcien
tes: qm̄ in defenſiōe euangelij poſitus ſum. Quidā aūt
ex cōtentione chriſtū annunciāt: nō ſyncere exiſtiman-
C tes pſſurā ſe ſuſcitare vinculis me⁊. Quid eñ? Dū om
nimō: ſiue p occaſionē: ſiue p veritatē chriſt⁹ annūciet:
7 ī hoc gaudeo: ſed et gaudebo. Scio eñ q꞉ hoc mihi p
ueniet ad ſalutē: p veſtrā orationē 7 ſubminiſtrationē
ſpūs ieſu chriſti: ſm̄ expectationē et ſpē meā: q꞉ ī nullo
cōfundar: ſed in oī fiducia: ſicut ſemp 7 nūc magni fica
bit chriſtus in corpore meo: ſiue p vitā ſiue p mortem.
Mihi eñ viuere chriſt⁹ eſt: 7 mori lucrū. Qd̄ ſi viuere ī
carne hic mihi fructus oper⁊ eſt: 7 q̄d eligā ignoro: co
artor aūt e duob⁹ deſideriū habēs diſſolui: 7 eſſe cū chri
ſto: multo magis melius: pmanere aūt in carne neceſ-
D ſariū pp̄ter vos. Et hoc cōfidēs ſcio: q꞉ manebo 7 pma
nebo oībus vobis: ad profectū veſtrū 7 gaudiū fidei: vt
gratulatio veſtra abundet in chriſto ieſu: in me p meū
aduentū iterū ad vos. Tm̄ digne euāgelio chriſti cōuer
ſamini: vt ſiue cū venero 7 videro vos: ſiue abſens audi
am de vobis: q꞉ ſtatis in vno ſpū vnaīes: collaborātes fi
dei euāgelij: 7 in nullo terreamini ab aduerſarijs: que
eſt illis cauſa pditionis: vobis aūt ſalutis. Et hoc a deo
Quia vobis donatū eſt pro chriſto: nō ſolū vt in eū cre
datis: ſed vt etiā pro illo patiamini: idem certamē ha-
bentes: quale et vidiſtis in me: 7 nūc audiſtis de me. II
A SI qua ergo cōſolatio in chriſto: ſi qd̄ ſolatium
charitat⁊: ſi q̄ ſocietas ſpūs: ſi q̄ viſcera miſera
tionis implete gaudiū meū: vt idē ſapiatis eā-
dē charitatē habētes: vnaīes idipſum ſentiētes. Nihil
p cōtentionē: neq̃ p inanē gloriā: ſed in humilitate ſu-
periores ſibijnuicē arbitrātes: nō q̄ ſua ſunt ſinguli cō
ſiderantes: ſed ea que aliorū. Hoc eñ ſentite in vobis:
qd̄ 7 in chriſto ieſu. Qui cū in forma dei eſſet: non rapi
nā arbitratus eſt eſſe ſe equalē deo: ſed ſemetipſū exin
aniuit formā ſerui accipiēs: in ſimilitudine hoīm fact⁹
Heb.2.b. 7 habitu inuentus vt hō. Humiliauit ſemetipſū fact⁹
B obediēs vſq̃ ad mortē: mortē aūt cruc⁊. Propter qd̄
7 deus exaltauit illū: et donauit illi nomē qd̄ eſt ſup oē
Ro.14.d. nomē: vt in noīe ieſu oē genu flectat̄ celeſtiū: terreſtriū
7 infernorū: et oīs lingua cōfiteat̄: q꞉ dn̄s ieſus chriſt⁹
ī gl'ia eſt dei patr⁊. Itaq̃ chariſſimi mei: ſicut ſemp obe
diſtis: nō in p̄ſentia mei tm̄: ſed multo magis nūc in ab
ſentia mea: cū metu 7 tremore veſtrā ſalutē opamini.
Deus eſt eñ qui operat̄ in vobis: 7 velle 7 pficere: p bo
1.pet.4.b. na voluntate. Oīa aūt facite ſine murmurationibus: 7
heſitatiōib⁹: vt ſitis ſine querela: 7 ſimplices filij dei ſi-
ne reprehenſione in medio natiōis praue atq̃ pUerſe:
inter q̄s lucetis ſicut luminaria in mūdo: verbū vite cō
C tinētes ad gloriā meā in die chriſti: q꞉ non inuacuū cu-
curri: neq̃ inuacuū laboraui: ſed 7 ſi īmolor ſupra ſacri
ficiū 7 obſequiū fidei veſtre: gaudeo 7 cōgratulor oīb⁹
1.cor.13.b vobis. Idipſū aūt 7 vos gaudete: 7 ꝯgratulamini mi
hi. Spero aūt in dn̄o ieſu timotheū me cito mittere ad
vos: vt 7 ego bono aīo ſim: cognitis que circa vos ſunt
Neminē eñ habeo tā vnanimē: q̄ ſincera affectiōe p vo
bis ſollicitus ſit. Oēs eñ que ſua ſunt querūt: nō que
ieſu chriſti. Experimentū eius cognoſcite: qm̄ ſicut pa
tri filius mecū ſeruiuit in euangelio. Hunc igit̄ ſpero
me mittere ad vos: mox vt videro q̄ circa me ſunt. Cō
fido aūt in dn̄o: qm̄ et ipſe veniā ad vos cito. Neceſſari
um aūt exiſtimaui epaphroditū: fratrē et cooperatorē
7 cōmilitonē meū: veſtrū aūt apoſtolū 7 miniſtrū neceſ
ſitatis mee mittere ad vos: qm̄ quidē omnes vos deſi-
derabat: 7 moeſtus erat: propterea ꝙ audieratis illū
infirmatū. Nam 7 infirmatus eſt vſq̃ ad mortē: ſed de
us miſertus eſt eius. Nō ſolū aūt eius: verū etiā 7 mei:
ne triſtitiā ſuper triſtitiā haberē. Feſtinātius ergo mi
ſi illū: vt viſo illo iterum gaudeatis: 7 ego ſine triſtitia
ſim. Excipite itaq̃ illū cū omni gaudio in dn̄o: et eiuſ-
modi cū honore habetote: qm̄ propter opus chriſti: vſ-
q̃ ad mortē acceſſit tradens animā ſuā: vt impleret id
qd̄ ex vobis deerat erga meū obſequium. III.
DE cetero fratres mei gaudete in dn̄o. Eadē A
vobis ſcribere mihi quidē nō pigrū: vobis au
tē neceſſarium. Videte canes: videte malos
operarios: videte cōciſionē. Nos eñ ſumus circūciſio
qui ſpiritu ſeruimus deo: 7 gloriamur in chriſto ieſu: 7
nō ī carne fiduciā habētes: quā 7 ego habeā cōfidentiā
in carne. Si q̄s alius videt̄ cōfidere in carne: ego mag⁊ actu.23.b
circūciſus octauo die ex genere iſrael de tribu beniamī
hebreus ex hebreis: ſm̄ legē phariſeus: ſm̄ emulatio-
nē pſequēs eccleſiā dei: ſm̄ iuſtitiā que in lege eſt cōuer
ſatus ſine querela. Sed que mihi fuerūt lucra: hec arbi B
tratus ſū pp̄ter chriſtū detrimēta. Verūtn̄ exiſtimo
oīa detrimētū eſſe: propter eminentē ſcientiā ieſu chri-
ſti dn̄i mei: pp̄ter quē oīa detrimentū feci: 7 arbitror
vt ſtercora: vt chriſtū lucrifaciā. Et 7 īueniar in illo nō
habēs meā iuſtitiā q̄ ex lege eſt: ſed illā q̄ ex fide eſt chri
ſti ieſu: q̄ ex deo eſt iuſtitia in fide ad cognoſcendū illū:
7 virtutē reſurrectiōis eius: 7 ſocietatē paſſiōis illius
cōfiguratus morti eius: ſi q̄ modo occurrā ad reſurre
ctionē q̄ eſt ex mortu⁊: nō ꝙ iā acceperim: aut iā pfect⁹
ſim: ſequor aūt ſi q̄ modo cōprehendā: in q̄ 7 cōprehen
ſus ſum a chriſto ieſu. Fratres ego me nō arbitror cōp C
hendiſſe. Vnū aūt que quidē retro ſunt obliuiſcēs: ad
ea vero que ſunt priora extendēs meipſum: ad deſtina
tū pſequor ad brauiū ſupne vocationis dei in chriſto ie
ſu. Quicūq̃ ergo pfecti ſum⁹ hoc ſentiam⁹: 7 ſi q̄d ali-
ter ſapitis: 7 hoc vobis reuelauit deus. Verumtamen
ad quod puenim⁹ vt idē ſapiam⁹: 7 in eadē permanea
m⁹ regula. Imitatores mei eſtote fratres: 7 obſeruate D
eos q̄ ita ambulāt: ſicut habetis formā noſtrā. Multi
eñ ambulāt: q̄s ſepe dicebā vobis: nūc aūt 7 flens dico
inimicos crucis chriſti: q̄rū finis interitus: q̄rū de⁹ vē
ter eſt: 7 gloria in cōfuſione ipſorū q̄ terrena ſapiūt. No
ſtra aūt cōuerſatio in celis eſt. Vnde etiā ſaluatorē ex- Rom.16.c
pectamus dn̄m noſtrū ieſū chriſtū: q̄ reformabit cor-
p⁹ humilitatis noſtre: cōfiguratū corpori claritat⁊ ſue
ſm̄ opationē virtut⁊ ſue: q̄ etiā poſſit ſubijcere ſibi oīa
ITaq̃ fratres mei chariſſimi 7 deſide IIII
ratiſſimi: gaudiū meū 7 corona mea: ſic ſta- A
te in domino chariſſimi. Euodiam rogo: et
Syntricem deprecor idipſum ſapere in domi
no. Etiam rogo 7 te germane compar: adiuua illas q̄
mecū laborauerūt in euangelio: cū clemente et ceteris
adiutoribus meis: quorum nomina ſunt in libro vite.
Gaudete in domino ſemper: iterū dico gaudete. Mo
deſtia veſtra: nota ſit omnibus hominibus. Dominus
enim prope eſt: nihil ſolliciti ſitis: ſed in omni oratione
7 obſecratione: cum gratiarūactione petitiōes veſtre
innoteſcant apud deum. Et pax dei que exuperat oēm B
ſenſum cuſtodiat corda veſtra: 7 intelligētias veſtras ī
chriſto ieſu. De cetero frēs q̄cunq̃ ſunt vera: q̄cūq̃ pu
dica: q̄cūq̃ iuſta: q̄cunq̃ ſancta: q̄cunq̃ amabilia: que-
cūq̃ bone fame. Si qua virtus: ſi qua laus diſcipline:

hec cogitate:que et didiciſtis ⁊ accepiſtis ⁊ audiſtis et
C viſtis in me. Hec agite:⁊ deus pacꝫ erit vobiſcū. Ga
uiſus aūt ſum in dño vehementer: qm̄ tandē aliqñ re-
floruiſtis pro me ſentire ſicut ⁊ ſentiebatis. Occupati
aūt eratis. Nō quaſi ꝓpter penuriā dico. Ego em̄ didi
ci:in qbus ſum ſufficiens eſſe. Scio ⁊ humiliari:ſcio ⁊
abundare. Ubiqꝫ ⁊ in oībus inſtitutus ſum:et ſatiari:
⁊ eſurire ⁊ abundare:⁊ penuriā pati. Oīa poſſum in eo
qui me cōfortat. Uerūtm̄ benefeciſtis cōmunicantes
tribulationi mee. Scitis aūt ⁊ vos Philippēſes:q̄ i
principio euāgelij:qñ profectus ſum a macedonia nul
la mihi eccleſia cōmunicauit in ratione dati et accepti:
niſi vos ſoli: q: ⁊ theſſalonicā ſemel ⁊ bis in vſum mihi
D miſiſtis. Nō q: quero datū:ſed requiro fructū abundā
rom.12.a tē in ratiōe veſtra. Habeo aūt oīa ⁊ abundo. Replet᷑
ſum exceptis ab epaphrodito: que miſiſtis in odore ſu
auitatis:hoſtiā acceptā:placentē deo. Deus aūt meus
impleat oē deſideriū veſtrū:ſm diuitias ſuas:in gloria
in chriſto ieſu. Deo aūt ⁊ patri noſtro gloria in ſecula
ſeculoꝝ amē. Salutate oēm ſanctū in chriſto ieſu. Sa
lutant vos q̄ mecū ſunt fratres. Salutant vos oēs ſan
cti:maxime aūt q̄ de Ceſaris domo ſunt. Gratia dñi
noſtri ieſu chriſti cū ſpiritu veſtro. Amen.

Finis.

Epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Coloſſenſes. Caput I

A Paulus apoſtol᷒ ieſu chriſti per voluntatē dei:⁊ timothe
us frater his qui ſunt Coloſſis ſan
ctis ⁊ fidelibus fratribus in chriſto
ieſu. Gratia vobꝫ ⁊ pax a deo patre
noſtro. Gratias agim᷒ deo et patri
dñi noſtri ieſu chriſti:ſemper pro vobis orantes:audiē
tes fidē veſtrā in chriſto ieſu:⁊ dilectionē quā habetis i
ſanctos oēs propter ſpē:que repoſita eſt vobis in celis
quā audiſtis in verbo veritatꝫ euangelij: qd̄ ꝑuenit ad
vos:ſicut ⁊ in vniuerſo mundo eſt: ⁊ fructificat ⁊ creſ-
cit ſicut in vobis:ex ea die q̄ audiſtis ⁊ cognouiſtis gra
tiā dei i veritate:ſicut didiciſtis ab epaphra chariſſimo
cōſeruo noſtro:qui eſt fidelis ꝓ vobis miniſter chriſti ie
ſu. Qui etiā manifeſtauit nobis dilectionē veſtrā in ſpi
B ritu. Ideo ⁊ nos ex q̄ die audiuimus: nō ceſſamus pro
vobis orātes ⁊ poſtulantes: vt ipleamini agnitione vo
luntatis eius:in om̄i ſapientia ⁊ intellectu ſpiritali:vt
ambuletꝫ digne deo ꝑ oīa placētes:in om̄i opere bono
fructificantes ⁊ creſcentes: in ſcientia dei in oī virtute
cōfortati ſm potētiā claritatis eius:in oī patiētia ⁊ lō
ganimitate:cū gaudio gratias agētes deo ⁊ patri:qui
dignos nos fecit in parte ſortis ſctōꝝ in lumine. Qui
eripuit nos de poteſtate tenebrarꝫ: ⁊ trāſtulit in regnū
filij dilectiōis ſue:in q̄ habemus redemptionē ⁊ remiſ
ſionē peccatorū. Qui eſt imago dei inuiſibilis: primo
C genitus oīs creature:qm̄ in ipſo cōdita ſunt vniuerſa i
1 Cor.15.c celis ⁊ in terra:viſibilia ⁊ inuiſibilia. Siue throni:ſiue
dñationes: ſiue pricipatus:ſiue poteſtates: oīa ꝑ ipſū
et in ipſo creata ſunt. Et ipſe eſt ante eos: et omnia in
ipſo cōſtant. Et ipſe eſt caput corporis eccleſie: qui eſt
principiū: primogenitus ex mortuis:vt ſit in omnibus
ipſe primatū tenēs. Quia in ipſo cōplacuit oēm pleni-
tudinē diuinitatis inhabitare: ⁊ ꝑ eū recōciliari oīa in
ipſum pacificās per ſanguinē crucis eius:ſiue q̄ in ter-
ris ſiue que in celis ſunt. Et vos cū eſſetꝫ aliquādo ali-
enati:⁊ inimici ſenſu in operib᷒ malis: nunc aūt recon
ciliauit in corpore carnꝫ ei᷒:ꝑ mortē exhibere vos ſan
ctos ⁊ imaculatos ⁊ irreprehenſibiles corā ipſo:ſi tm̄ ꝑ
manetis in fide fundati ⁊ ſtabiles ⁊ imobiles a ſpe euā
gelij:qd̄ audiſtis:qd̄ p̄dicatū eſt in vniuerſa creatura q̄
ſub celo eſt:cuius factus ſum ego paulus miniſter:qui
nunc gaudio i paſſionib᷒ pro vobis:⁊ adimpleo ea q̄ de
ſunt paſſionū chriſti:in carne mea pro corpore eius:qd̄
eſt eccleſia. Cuius factus ſum ego miniſter: ſm diſpen D
ſationē dei:que data eſt mihi in vobis: vt impleam ver
bū dei:myſteriū quod abſconditū fuit a ſeculis:⁊ gña
tionib᷒:nunc aūt manifeſtatū eſt ſanctis eius:qbus vo
luit deus notas facere diuitias glorie ſacramēti hui᷒
in gentib᷒:quod eſt chriſtus in vobis ſpes glorie: quē
nos annunciam᷒:corripiētes oēm hoīem:⁊ docentes i
omni ſapiētia:vt exhibeam᷒ oēm hoīem perfectū i chri
ſto ieſu:in quo ⁊ laboro certando ſm operationē eius:
quā operat᷑ in me i virtute. II.

A Volo em̄ vos ſcire q̄lē ſolicitudinē habeā pro
vobꝫ:⁊ ꝓ his q̄ ſunt Laodicie:⁊ quicūqꝫ nō
viderūt faciē meā in carne:vt cōſolent᷑ corda
ipſoꝝ iſtructi in charitate: ⁊ in oēs diuitias
plenitudinis intellect᷒:in agnitiōe myſterij dei patris
⁊ chriſti ieſu:in q̄ ſunt oēs theſauri ſapientie ⁊ ſcientie
abſconditi. Hoc aūt dico: vt nemo vos decipiat in ſub
limitate ſermonū. Nā ⁊ ſi corpore abſens ſum: ſed ſpū B
vobiſcū ſum:gaudēs ⁊ vidēs ordinē veſtrū:⁊ firmamē
tū eius que i chriſto eſt fidei veſtre. Sicut ergo accepi-
ſtis ieſum chriſtū dñm noſtrū:in ipſo ambulate:radica
ti:⁊ ſuperedificati in ipſo:⁊ cōfirmati in fide:ſicut ⁊ didi
ciſtis abundātes in illo in gratiarūactione. Uidete ne
q̄s vos decipiat per philoſophiā:⁊ inanē fallaciā:ſecun
dū traditionē hoīm:ſm elementa mundi:⁊ nō ſm chri
ſtū. Quia in ipſo ihabitat oīs plenitudo diuinitatꝫ cor C
poraliter:⁊ eſtis in illo repleti:q̄ eſt caput oīs principa
tus ⁊ poteſtatis. In q̄ et circūciſi eſtis:circūciſione nō
manufacta: in expoliatione corporis carnis:ſed in cir
cūciſione ieſu chriſti cōſepulti ei in baptiſmo:in quo et
reſurrexiſtꝫ per fidē operatiōis dei:qui ſuſcitauit illū a Ephe.2.a
mortuis. Et vos cū mortui eſſetis in delictis:⁊ ꝓputio
carnis vře: cōuiuificauit cū illo donās vobꝫ oīa delicta
delēs qd̄ aduerſus nos erat chyrographū decreti:qd̄ e-
rat cōtrariū nobis. Et ipſū tulit de medio affigens il
lud cruci:⁊ expoliās pricipatus ⁊ poteſtates traduxit
cōfidenter:palā triūphans illos in ſeipſo. Nemo ergo D
vos iudicet in cibo aut i potu:aut i parte diei feſti: aut mat.24.a
neomenie aut ſabbatorū:que ſunt vmbra futuroꝝ: cor mar.13.a
pus aūt chriſti. Nemo vos ſeducat volēs i humilitate luce.21.b.
⁊ religione angelorū:que nō vidit:ambulās fruſtra in
flatus ſenſu carnis ſue: ⁊ nō tenēs caput ex q̄ totū cor
pus: per nexus ⁊ cōiunctiones ſubminiſtratū ⁊ cōſtru
ctū creſcit in augmentū dei. Si ergo mortui eſtis cū
chriſto ab elementis huius mundi:q̄d adhuc tāq̄ viuē
tes mūdo decernitis? Ne tetigeritis:neqꝫ guſtaueritꝫ
neqꝫ cōtrectaueritis:que ſunt oīa in interitu ipſo vſu:
ſm p̄cepta ⁊ doctrinas hoīm:que ſunt rationē quidē
habētia ſapiētie in ſuperſtitione ⁊ humilitate:et nō ad
parcēdū corpori nō i honore aliq̄ ad ſaturitatē carnꝫ.

Igitur ſi cōſurrexiſtis cū chriſto:que ſur III A
ſum ſunt querite:vbi chriſtus eſt in dextera dei
ſedēs:q̄ ſurſū ſunt ſapite:nō q̄ ſup terrā. Mor
tui em̄ eſtis: ⁊ vita veſtra abſcōdita eſt cū chriſto in deo
Cū aūt chriſtus apparuerit vita veſtra:tunc ⁊ vos ap-
parebitis cū ipō in gloria. Mortificate ꝗ mēbra vřa:q̄
ſunt ſup terrā:fornicationē ⁊ imunditiā:libidinē:con
cupiſcētiā malā:⁊ auariciā q̄ eſt ſimulachrorū ſeruit᷒.
Propter q̄ venit ira dei ſup filios incredulitatis: in q̄ ephe.5.b.
bus ⁊ vos ambulaſtꝫ aliq̄ndo cū viueretꝫ in illis. Nūc B
aūt deponite ⁊ vos oīa:iram:indignationē:maliciam: Heb.12.a.
blaſphemiā:turpem ſermonē de ore veſtro. Nolite mē 1.pet.2.a
tiri inuicem: expoliantes vos veterē hoīem cū actiōi Ephe.2.c
bus ſuis:⁊ induentes nouū: eum q̄ renouat᷑ in agnitio Rom.6.a
ne dei ſecundū imaginē ei᷒ qui creauit eū:vbi nō eſt ma Ephe.4.f.
ſculus ⁊ foemina:gentilis ⁊ iudeus:circūciſio ⁊ prepu 6.b.2.4 C
tiū: Barbarus et Scytha:ſeruus ⁊ liber: ſed oīa et in
oībus chriſt᷒. Induite ergo vos ſicut electi dei ſancti:

et dilecti viſcera miſericordię: benignitatē: humilitatē:
modeſtiā: patiētiā: ſupportātes inuicē ⁊ donātes vobiſ-
metipſis: ſi q̄s aduerſus aliquē habet querelā: ſicut ⁊ do-
minus donauit vobis: ita et vos. Sup oīa aūt hec chari-
tatē habete: q̄d eſt vinculū pfectiōis. Et pax chriſti exul-
tet in cordib⁹ veſtris: in qua ⁊ vocati eſtis ī vno corpore.
Et grati eſtote. Verbū Chriſti habitet ī vobis abundā-
ter: in oīnī ſapiētia docētes ⁊ cōmonētes voſmetipſos in
1.cor.10.g pſalmis hymnis ⁊ cāticis ſpiritualib⁹ in gratia canētes
Ephe.5.e in cordib⁹ veſtris dño. Omē quodcūq; facitis ī vbo aut
1.pet.3.a. in opere: oīa in noīe dñi noſtri Jeſu Chriſti gratias agē
D tes deo et patri p ipſum. Mulieres ſubditę eſtote viris
veſtris: ſicut oportet ī dño. Viri diligite vxores veſtras:
⁊ nolite amari eſſe ad illas. Filij obedite parētib⁹ p oīa:
Ephe.6.a hoc eñ placitū eſt in dño. Patres nolite ad īdignatio-
nē prouocare filios veſtros: vt nō puſillo aīo fiāt. Serui
obedite p oīa dñis carnalibus: nō ad oculū ſeruiētes q̄ſi
hoīb⁹ placētes: ſed in ſimplicitate cordis timētes dñm.
Jbidem Quodcūq; facitis: ex aīo operamini: ſicut dño ⁊ nō hoī-
1.pet.2.c. bus: ſciētes q̄ a dño accipiet retributionē hereditatis.
Rom 2.b Dño Chriſto ſeruite. Qui eñ iniuriā facit: recipiet id
Ephe.6.b quod inique geſſit: ⁊ nō eſt perſonaꝝ acceptio apud deū.
Actuū.10.c
B Domini q̄d iuſtū eſt ⁊ equū ſeruis pſtate: IIII.
ſciētes q̄m ⁊ vos dñm habetis ī celo. Oratiōi
inſtate vigilātes ī ea ī gratiarūactiōe: orātes
ſimul ⁊ p nobis: vt de⁹ aperiat nobis oſtiū ſer
monis ad loquēdū myſteriū Chriſti: pp̄ter q̄d etiā vin-
ctus ſum: vt manifeſtē illud: ita vt oportet me loqui. Jn
ſapiētia ambulate ad eos q̄ foris ſunt: tēp⁹ redimētes.
Sermo veſter ſemper ī gratia ſale ſit cōditus: vt ſciatis
Ephe.5.d. quomodo oporteat vos vnicuiq; reſpondere. Que circa
me ſunt: oīa vobis nota faciet Tychicus chariſſim⁹ fra-
ter ⁊ fidelis miniſter ⁊ cōſeruus in dño: quē miſi ad vos
B ad hoc ipm: vt cognoſcat q̄ circa vos ſunt: ⁊ cōſolet cor-
da veſtra cū Oneſimo chariſſimo ⁊ fideli fratre q̄ ex vo-
bis eſt: q̄ oīa q̄ hic agunt nota faciēt vob̄. Salutat vos
2.Ti.4.b Ariſtarch⁹ cōcaptiu⁹ me⁹: ⁊ Marc⁹ cōſobrin⁹ Barna
be: de q̄ accepiſtis mādata. Si venerit ad vos ſuſcipite
illū. Et Jeſus q̄ dicit iuſt⁹: q̄ ſunt ex circūciſiōe. Hi ſoli
ſunt adiutores mei in regno dei: q̄ mihi fuerunt ſolatio.
C Salutat vos Epaphras: q̄ ex vobis eſt ſeru⁹ Chriſti Je
ſu: ſemp ſollicit⁹ p vobis ī oratiōib⁹: vt ſtetis pfecti ⁊ ple
ni in oīnī voluntate dei. Teſtimoniū eñ illi phibeo: q̄ ha
bet multū laborē p vob̄: ⁊ p his q̄ ſunt laodicię et q̄ hie
D rapoli. Salutat vos lucas medic⁹ chariſſim⁹ ⁊ demas.
Salutate fratres q̄ ſunt Laodicię: ⁊ nympha: ⁊ que ī do
mo eius eſt eccleſiā. Et cū lecta fuerit apud vos epiſtola
hec: facite vt ⁊ in Laodicenſium eccleſia legat: ⁊ ea que
Laodicenſiū eſt vobis legatur. Et dicite Archippo: Vi
de miniſteriū quod accepiſti ī domino: vt illud impleas.
Salutatio mea manu Pauli. Memores eſtote vincu-
lorū meoꝝ. Gratia dñi noſtri Jeſu chriſti vobiſcū. Amē.

Epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Theſſalonicenſes prima. Caput. I.

B Paulus et Siluanus et Ti-
motheus eccleſię Theſſalonicenſiū in deo pa
tre noſtro ⁊ domino Jeſu chriſto. Gratia vo-
B bis et pax. Gratias agimus deo ſemper pro oībus vo
bis: memoriam veſtri facientes in orationibus noſtris
ſine intermiſſione: memores operis fidei veſtrę et labo-
ris et charitatis et ſuſtinentię ſpei domini noſtri Jeſu
C Chriſti: ante deū ⁊ patrem noſtrum. Scientes fratres
dilecti a deo electionem veſtrā: quia euangeliū noſtrum
non fuit ad vos in ſermone tantū: ſed ⁊ ī virtute ⁊ in ſpi-
rituſancto ⁊ ī plenitudine multa: ſicut ſcitis: quales fue
D rimus ī vobis propter vos. Et vos imitatores noſtri fa

cti eſtis ⁊ dñi: accipiētes verbū in tribulatione multa cū
gaudio ſpiritus ſancti: ita vt facti ſitis forma oīb⁹ cre
dentibus in Macedonia ⁊ in Achaia. A vobis eñ diffa-
matus eſt ſermo dñi: nō ſolū ī macedonia ⁊ ī achaia: ſed
⁊ in oīnī loco fides veſtra que eſt ad deū profecta eſt: ita
vt nō ſit nobis neceſſe q̄cq̄ loqui. Jpi eñ de nobis annū-
ciāt: qualē introitū habuerim⁹ ad vos: ⁊ q̄modo conuer
ſi eſtis ad deū a ſimulachris ſeruire deo viuo et vero: ⁊ ex-
pectare filiū eius de celis: quē ſuſcitauit ex mortuis Je-
ſum: qui eripuit nos ab ira ventura. II.
Nam ⁊ ipi ſcitis fratres introitū noſtrū ad vos: A
quia nō inanis fuit: ſed ante paſſi multa ⁊ cō
tumelijs affecti: ſicut ſcitis in philippis: fidu
ciā habuimus in deo noſtro loqui ad vos euā
geliu dei ī multa ſolicitudine. Exhortatio eñ nr̄a nō de
errore neq; de immūdicia neq; in dolo: ſed ſicut probati
ſumus a deo: vt crederet a nobis euāgeliū: ita loq̄mur:
nō quaſi hoīb⁹ placētes: ſed deo: q̄ probat corda noſtra.
Neq; eñ aliquādo fuimus in ſermone adulatiōis: ſicut
ſcitis: neq; in occaſione auaricie: de⁹ teſtis eſt: neq; que-
rentes ab hominib⁹ gloriā: neq; a vobis: neq; ab alijs: cū
poſſem⁹ vobis oneri eſſe: vt Chriſti apoſtoli. Sed facti B
ſumus paruuli in medio veſtrū: tanq̄ ſi nutrix foueat fi-
lios ſuos: ita deſiderātes vos cupide: volebam⁹ tradere
vobis: nō ſolum euangeliū dei: ſed etiā animas noſtras:
quoniā chariſſimi nobis facti eſtis. Memores eñ facti
eſtis fratres laboris noſtri ⁊ fatigatiōis nocte ac die ope
rantes: ne quē q̄ veſtrū grauaremus: predicauimus in
vobis euangeliū dei. Vos teſtes eſtis ⁊ deus: q̄ ſancte et
iuſte ⁊ ſine querela vobis q̄ crediditis affuim⁹: ſicut ſci-
tis: qualiter vnūquēq; veſtrū: ſicut pater filios ſuos de-
precantes vos ⁊ conſolantes: teſtificati ſumus: vt ambu
laretis digne deo: q̄ vocauit vos in ſuū regnū ⁊ gloriam.
Jdeo ⁊ nos gratias agimus deo ſine intermiſſione: quo C
niam cū accepiſſetis a nobis verbū audit⁹ dei: accepiſtis
illud nō vt verbū hominū: ſed ſicut eſt vere verbum dei:
qui operatur in vobis q̄ crediſtis. Vos eñ imitatores
facti eſtis fratres eccleſiarū dei: q̄ ſunt in iudea ī chriſto
ieſu: q2 eadē paſſi eſtis ⁊ vos a cōtribulib⁹ veſtris: ſicut ⁊
ipſi a iudęis: q̄ ⁊ dñm occiderūt Jeſum: ⁊ prophetas: et
nos pſecuti ſunt: ⁊ deo nō placēt: ⁊ oīb⁹ hoīb⁹ aduerſan-
tur: prohibētes nos gentib⁹ loqui: vt ſalui fiāt: vt ipleāt
peccata ſua ſemp. Peruenit eñ ira dei ſup illos vſq; in fi D
nē. Nos aūt fratres deſolati a vobis ad tēp⁹ hore: aſpe-
ctu nō corde abūdantius feſtinauimus faciē veſtrā vide
re cū multo deſiderio: quoniā voluimus venire ad vos:
ego q̄dē paul⁹ ⁊ ſemel ⁊ iterū: ſ; īpediuit nos ſathanas.
Que eſt eñ noſtra ſpes aut gaudiū aut corona glorię?
Nōne vos ante dñm noſtrū Jeſum chriſtū ī aduētu ei⁹?
Vos eñ eſtis gloria noſtra ⁊ gaudium. III.
Propter q̄d nō ſuſtinētes ampli⁹ placuit nobis A
remanere Athenis ſolis: ⁊ miſimus Timotheū
fratrē noſtrū ⁊ miniſteriū dei ī euāgelio chriſti:
ad cōfirmādos vos ⁊ exhortandos pro fide vr̄a: vt nemo
moueat in tribulatiōib⁹ iſtis. Jpi eñ ſcitis: q̄ in hoc po-
ſiti ſumus. Nā ⁊ cū apud vos eſſemus: p̄dicebamus vo B
bis paſſuros nos tribulatiōes: ſicut et factū eſt: ⁊ ſcitis.
Propterea ⁊ ego amplius nō ſuſtinēs: miſi ad cognoſcē
dū fidē veſtrā: ne forte tētauerit vos is q̄ tētat: ⁊ inanis
fiat labor noſter. Nunc aūt veniēte Timotheo ad nos a
vobis: ⁊ annūciāte nobis fidē ⁊ charitatē vr̄am: ⁊ q2 me-
moriā nr̄i habetis bonā: ſemp deſiderātes nos videre: ſi-
cut ⁊ nos q̄q; ⁊ vos: ideo cōſolati ſumus fratres ī vobis
in oī neceſſitate ⁊ tribulatiōe nr̄a p fidē veſtrā: q̄m nūc vi C
uimus: ſi vos ſtatis in dño. Quā eñ grarūactionē poſſu
mus deo retribuere p vobis in oī gaudio: q̄ gaudemus
propter vos ante dñm deū noſtrū die ac nocte abūdāti⁹
orātes: vt videamus faciem veſtrā: ⁊ cōpleamus ea que
deſunt fidei veſtrę. Jpſe autē deus ⁊ pater noſter ⁊ dñs D
Jeſus chriſtus dirigat viā noſtrā ad vos. Vos aūt dñs

multiplicet: ⁊ abūdare faciat charitatē veſtrā in inuicē ⁊
in oēs: queādmodū ⁊ nos in vobis: ad cōfirmāda corda
veſtra ſine querela in ſanctitate ante deū et patrē noſtrū
in aduentu domini noſtri Jeſu Chriſti cū omnibus ſan
ctis eius. Amen. IIII.
A De cętero ergo fratres rogamus vos ⁊ obſecra
mus in dño Jeſu: vt queādmodū accepiſtis a
nobis: quomodo oportet vos ambulare ⁊ pla
cere deo: ſic ⁊ ambuletis: vt abūdetis magis. Scitis eñ
quę pręcepta dederim vobis ꝑ dñm Jeſum. Hęc eſt eñ
voluntas dei ſanctificatio veſtra: vt abſtineatis vos a for
nicatione: vt ſciat vnuſquiſqꝫ veſtrū vas ſuū poſſidere in
ſanctificatiōe ⁊ honore: nō in paſſiōe deſiderij: ſicut ⁊ gē
tes q̄ ignorāt deū. Et ne q̄s ſupgrediatꝛ: neqꝫ circūueni
Rom. 12. a / Ephe. 5. d. at in negocio fratrē ſuū: qm̄ vindex eſt dñs de his oībꝰ:
ſicut p̄dixim̄ꝰ vobis: ⁊ teſtificati ſumꝰ. Non eñ vocauit
B nos deꝰ in immundiciā: ſed in ſanctificationē. Itaqꝫ qui
Joā. 15. b. hęc ſpernit: non hoīem ſpernit: ſed deū: q̄ etiā dedit ſpiri
1. Joā. 4. c tū ſuū ſanctū ī nobis. De charitate aūt fraternitatis nō
neceſſe habuimus ſcribere vobis. Ipſi eñ vos a deo didi
ciſtis: vt diligatis inuicē. Etem̄ illud facitis in om̄es fra
tres: in vniuerſa macedonia. Rogamꝰ aūt vos fratres:
vt abūdetis magis: ⁊ operā detis: vt quieti ſitis: ⁊ vt ve
ſtrū negociū agatis: ⁊ operemini manibus veſtris: ſicut
pręcipimꝰ vobis: vt ⁊ honeſte ambuletis ad eos q̄ foris
ſunt: ⁊ nullīꝰ aliq̄d deſideretis. Nolumus aūt vos igno
rare fratres de dormientibꝰ: vt nō cōtriſtemini: ſicut et
cęteri q̄ ſpem nō habēt. Si eñ credimus: ꝙ Jeſus mor
tuus eſt ⁊ reſurrexit: ita ⁊ deus eos qui dormierunt per
Jeſum adducet cū eo. Hoc eñ vobis dicim̄ꝰ in ꝟbo dñi:
C quia nos q̄ viuimus: q̄ reſidui ſumus in aduētu dñi: non
p̄ueniemus eos q̄ dormierūt. Qm̄ ipe dñs in iuſſu ⁊ ī vo
ce archāgeli: ⁊ ī tuba dei deſcēdet de cęlo: et mortui q̄ in
1. Cori. 15. c Chriſto ſunt reſurgent primi. Deinde nos q̄ viuimus: q̄
relinquimur: ſimul rapiemur cū illis ī nubibus obuiam
Chriſto in aera: ⁊ ſic ſemper cū dño erimꝰ. Itaqꝫ cōſola
mini inuicem in verbis iſtis. V.
A De tēporibꝰ aūt ⁊ momētis fratres nō indige
2. Pet. 3. c. tis: vt ſcribamus vobis. Ipſi eñ diligēter ſci
Apoc. 3. a tis: q2 dies dñi ſicut fur ī nocte ita veniet. Cū
eñ dixerint pax ⁊ ſecuritas: tūc repētinus eis
ſuperueniet interitꝰ: ſicut dolor ī vtero habētis ⁊ nō effu
B giēt. Vos aūt fratres nō eſtis in tenebris: vt vos dies il
le tanꝙ fur cōprehēdat. Oēs eñ vos filij lucis eſtis: ⁊ fi
Eſa. 59. d. lij diei. Nō ſumꝰ noctis neqꝫ tenebrarꝝ. Igitꝛ nō dormia
Apoca. 3. a mus: ſicut ⁊ cęteri: ſed vigilemus ⁊ ſobrij ſimꝰ. Qui eñ
dormiūt: nocte dormiūt: et q̄ ebrij ſunt: nocte ebrij ſunt.
C Nos aūt q̄ diei ſumꝰ: ſobrij ſimꝰ: īduti loricā fidei ⁊ cha
ritatis: ⁊ galeā ſpē ſalutis: qm̄ non poſuit nos deꝰ in irā:
ſed in acquiſitionē ſalutis ꝑ dñm noſtrū Jeſum chriſtū:
D q̄ mortuus eſt ꝓ nobis: vt ſiue vigilemus ſiue dormiamꝰ
ſimul cū illo viuamꝰ. Propter quod cōſolamini inuicē:
Eccle. 18. ⁊ ędificate alterutrū ſicut ⁊ facitꝭ. Rogamꝰ aūt vos fra
Luc. 23. a tres: vt noueritis eos q̄ laborāt inter vos: ⁊ p̄ſunt vobis
ī dño: ⁊ monēt vos: vt habeatis illos abūdātīꝰ ī charita
te ꝓpter opꝰ illorꝝ: ⁊ pacē habete cum eis. Rogamꝰ aūt
vos frēs: corripite inq̄etos: cōſolamini puſillanimes: ſu
ſcipite īfirmos: patiētes eſtote ad oēs. Videte ne q̄s ma
lū ꝓ malo alicui reddat: ſꝫ ſemꝑ qḋ bonū eſt: ſectamini in
inuicē: ⁊ ī oēs. Semꝑ gaudete: ſine intermiſſiōe orate: ī
oībꝰ gr̄as agite. Hęc eſt eñ volūtas dei ī chriſto ieſu in
omnibus vobis. Spiritū nolite extinguere: prophetias
nolite ſpernere. Oīa aūt ꝓbate: qḋ bonū eſt tenete: ab oī
1. Cori. 1. b ſpecie mala abſtinete vos. Ipſe aūt deꝰ pacis ſanctificet
vos ꝑ oīa: vt integer ſpūs veſter et aīa ⁊ corpꝰ ſine q̄rela
ī aduētu dñi noſtri Jeſu chriſti ſeruetꝛ. Fidelis eſt q̄ voca
uit vos: q̄ etiā faciet. Fratres orate pro nobis. Salutate
fratres oēs in oſculo ſancto. Adiuro vos ꝑ dñm: vt lega
tur epiſtola hęc omnibus ſanctis fratribus. Gratia dñi
noſtri Jeſu chriſti vobiſcum. Amen.

Epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Theſſalonicenſes ſecunda. Caput. I.

Paulus et Siluanus et Ti A
motheus eccleſię Theſſalonicēſiū ī deo patre
noſtro ⁊ dño Jeſu chriſto. Gratia vobꝭ ⁊ pax
a deo patre noſtro ⁊ dño ieſu chriſto. Gratias agere de B
bemus ſemꝑ deo ꝓ vobis fratres: ita vt dignū eſt: qm̄ ſu
percreſcit fides vr̄a: ⁊ abūdat charitas vniuſcuiuſqꝫ ve
ſtrū in inuicē: ita vt ⁊ noſipī ī vobis gloriemur ī eccleſijs
dei ꝓ patiētia vr̄a ⁊ fide: ī oībꝰ ꝑſecutiōibꝰ vr̄is ⁊ tribula
tionibus: q̄s ſuſtinetis ī exēplū iuſti iudicij dei: vt digni C
habeamini ī regno dei: pro q̄ ⁊ patimini: ſi tamē iuſtū eſt
apud deū retribuere retributionē his q̄ vos tribulāt: et
vobis q̄ tribulamini requiē nobiſcū ī reuelationē dñi ie
ſu de cęlo cū angelis ꝟtutꝭ eiꝰ ī flāma ignis dātis vindi
ctā his q̄ nō nouerūt deū: ⁊ q̄ non obediūt euangelio dñi
noſtri Jeſu chriſti. Qui poenas dabunt in interitu ęter D
nas a facie dñi: ⁊ a glīa ꝟtutis eiꝰ: cū venerit glorificari ī
ſanctis ſuis: ⁊ admirabilis fieri ī hoībꝰ q̄ crediderūt: q̄a
creditū eſt teſtimoniū noſtrū ſuꝑ vos ī die illo. In q̄ etiā
oramus ſemꝑ ꝓ vobꝭ: vt dignetꝛ vos ſua vocatiōe deꝰ no
ſter: ⁊ impleat oēm volūtatē bonitatis ſuę: et opꝰ fidei ī
virtute: vt clarificetꝛ nomē dñi noſtri ieſu chriſti ī vobis:
⁊ vos ī illo ſm̄ grām dei noſtri: ⁊ dñi Jeſu chriſti. II.
Rogamus aūt vos fratres ꝑ aduentū dñi nr̄i A
Jeſu chriſti ⁊ noſtrę cōgregatiōis in ipſum:
vt nō cito moueamini a veſtro ſenſu: neqꝫ ter Mat. 23. a
reamini: neqꝫ ꝑ ſpiritū: neqꝫ ꝑ ſermonē: neqꝫ
per epiſtolā tanꝙ per nos miſſam: quaſi inſtet dies dñi.
Ne quis vos ſeducat vllo modo. Quoniam niſi venerit B
diſceſſio primū: ⁊ reuelatus fuerit hō pcī filiꝰ ꝑditiōis.
q̄ aduerſatꝛ ⁊ extollitꝛ ſupra oē qḋ dicitꝛ deꝰ: aut qḋ colitꝛ:
ita vt ī tēplo dei ſedeat: oſtēdens ſe tanꝙ ſit deꝰ. Nō re
tinetis: ꝙ cū adhuc eſſem apḋ vos: hęc dicebā vobis? Et Eſaie. 11. a
nūc quid detineat ſcitis: vt reueletꝛ ī ſuo tēpore. Nā my
ſteriū iā operatꝛ iniquitatꝭ tātū: vt qui tenet nūc teneat: C
donec de medio fiat. Et tūc reuelabitꝛ ille iniquus: quem
dñs Jeſus interficiet ſpiritu oris ſui: ⁊ deſtruet illuſtra
tione aduētus ſui eū: cuiꝰ eſt aduētus ſm̄ operationē ſa
thanę ī oī ꝟtute ⁊ ſignis ⁊ ꝓdigijs mēdacibꝰ: ⁊ ī oī ſedu
ctione iniquitatis his qui pereūt: eo ꝙ charitatē verita
tis non receperūt: vt ſalui fierēt. Ideo mittet illis deus D
operationē erroris: vt credāt mēdacio: vt iudicentꝛ oēs
qui non crediderūt ꝟitati: ſed cōſenſerūt iniq̄tati. Nos
aūt debemus gr̄as agere deo ſemꝑ ꝓ vobis frēs dilecti a
deo: ꝙ elegerit vos deꝰ primitias ī ſalutē ī ſanctificatiōe
ſpiritꝰ: ⁊ ī fide ꝟitatis: in q̄ ⁊ vocauit vos ꝑ euāgeliū no
ſtrū in acquiſitionē glorię dñi noſtri Jeſu chriſti. Itaqꝫ
fratres ſtate ⁊ tenete traditiōes q̄s didiciſtis: ſiue ꝑ ſer
monē ſiue ꝑ epiſtolā noſtrā. Ipſe aūt dñs noſter Jeſus
chriſtus: ⁊ deꝰ ⁊ pater noſter q̄ dilexit nos: ⁊ dedit conſo
lationē ęternā ⁊ ſpem bonā: in gratia exhortetꝛ corda ve
ſtra: ⁊ cōfirmet in om̄i opere ⁊ ſermone bono. III.
A De cętero frēs orate pro nobis: vt ſermo dei cur
rat ⁊ clarificetꝛ ſicut ⁊ apud vos: ⁊ vt liberemur
ab importunis ⁊ malis hoībꝰ. Nō eñ oīm eſt fi
des: fidelis aūt deꝰ eſt q̄ ꝯfirmabit vos: ⁊ cuſtodiet a ma
lo. Cōfidimꝰ aūt de vobis fratres in dño: quoniā q̄cūqꝫ
B pręcipimꝰ ⁊ facitꝭ ⁊ facietis. Dñs aūt dirigat corda ve
ſtra in charitate dei ⁊ patiētia chriſti. Denūciamus aūt
vobis fratres in nomine dñi noſtri Jeſu chriſti: vt ſub
trahatis vos ab om̄i fratre ambulante inordinate: ⁊ nō
ſm̄ traditionē quā acceperūt a nobis. Ipſi enim ſcitis:
queādmodū oportet imitari nos: quoniā non inquieti
fuimus inter vos: neqꝫ gratis panē manducauimus ab
aliquo: ſed in labore et fatigatione nocte et die operan
tes: ne quē veſtrū grauaremꝰ. Nō quaſi nō habuerimus

poteſtatē:ſed vt noſmetipſos formā daremus vobis ad
1.cor. 11.f imitandū nos. Nam ⁊ cū eſſemus apud vos: hec denun-
C ciabamus vobis: quoniā ſi quis nō vult operari: nec mā
ducet. Audiuimus eñ inter vos quoſdā ambulare in-
quiete: nihil operantes: ſed curioſe agētes. His aūt qui
eiuſmodi ſunt: denūciamus ⁊ obſecramus in dño Ieſu
chriſto: vt cū ſilentio operantes ſuū panem manducent.
Gala.6.b. Vos aūt fratres nolite deficere benefacientes. Quod ſi
quis non obedierit verbo noſtro: per epiſtolā hanc nota
D te: ⁊ non cōmiſceamini cū illo vt cōfundatur. Et nolite
quaſi inimicū exiſtimare: ſed corripite vt fratrem. Ipſe
autem deus pacis det vobis pacem ſempiternā in omni
loco. Dominus ſit cū omnibus vobis. Salutatio mea
manu Pauli: quod eſt ſignū in omni epiſtola. Ita ſcri-
bo. Gratia domini noſtri Ieſu Chriſti cum omnibus
vobis. Amen. ¶ Finis.

Epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Timotheum prima. Caput. I.

A PAulus apoſtolus Ie
ſu chriſti ſm imperiū dei ſaluatoris
noſtri: ⁊ Chriſti Ieſu ſpei noſtrę Ti
motheo dilecto filio ī fide. Gratia et
miſericordia ⁊ pax a deo patre ⁊ chri
ſto ieſu dño noſtro. Sicut rogaui te:
vt remaneres Epheſi: cū irem in Macedoniam: vt de-
nunciares quibuſdam: ne aliter docerent: neq; intende-
rent fabulis ⁊ genealogijs interminatis: que queſtiōes
preſtant magis: ꝙ edificationē dei: que eſt in fide. Finis
aūt precepti eſt charitas: de corde puro ⁊ conſcientia bo
na: et fide nō ficta. A quibus quidam aberrantes cōuer-
ſi ſunt in vaniloquium: volentes eſſe legis doctores: non
B intelligentes: neq; quę loquuntur: neq; de quibus affir-
mant. Scimus aūt: quia bona eſt lex: ſi quis ea legitime
Rom. 7.c vtatur: ſcientes hoc: quia lex iuſto nō eſt poſita: ſed iniu-
Gala.4.a. ſtis: ⁊ non ſubditis: impijs: ⁊ peccatoribus: ſceleratis et
Exo.. 10.a contaminatis: parricidis: ⁊ matricidis: homicidis: for-
et.21.a. nicarijs: maſculorū concubitoribus: plagiarijs: menda-
Leui. 18.a
1.cor. 5.c. cibus: et periurijs: ⁊ ſi quid aliud ſanę doctrinę aduerſa
tur: quę eſt ſm euangelium glorię beati dei: quod credi
C tū eſt mihi. Gratias ago ei: q̄ me confortauit in Chriſto
Ieſu domino noſtro: quia fidelē me exiſtimauit: ponēs
in miniſterio. Qui prius blaſphemus fui: et perſecutor
infra.4.c. et contumelioſus: ſed miſericordiā dei conſecutus ſum:
quia ignorans feci in incredulitate. Superabundauit
autem gratia domini noſtri cum fide et dilectione: quę
eſt in Chriſto Ieſu. Fidelis ſermo ⁊ omni acceptione di
gnus: quia Chriſtus Ieſus venit in hunc mūdum pec-
D catores ſaluos facere: quorum primus ego ſum. Sed ideo
miſericordiā conſecutus ſum: vt in me primum oſtende
1.cor.7.c. ret Chriſtus Ieſus omnem patientiā: ad informatio-
nem eorū qui credituri ſunt illi in vitam ęternam. Re-
gi aūt ſeculorum immortali: inuiſibili: ſoli deo: honor et
gloria in ſecula ſeculorū. Amen. Hoc preceptum com-
mendo tibi fili Timothee: ſm precedentes in te prophe
tias: vt milites in illis bonam militiam: habens fidem
et bonam conſcientiam. Quam quidam repellentes cir
ca fidem naufragauerunt: ex quibus eſt Hymeneus et
Alexander: quos tradidi ſathanę: vt diſcāt non blaſphe
mare. II.

A OBſecro igitur primū omnium fieri obſecra-
tiones: orationes: poſtulationes: gratiarum
Infra.5.a actiones pro omnibus hominibus: pro regi-
bus: ⁊ omnibus qui in ſublimitate conſtituti
ſunt: vt quietam ⁊ tranquillam vitam agamus in omni
B pietate et caſtitate. Hoc enim bonū eſt ⁊ acceptū coram
ſaluatore noſtro deo: qui omnes homines vult ſaluos fie
ri: et ad agnitionem veritatis venire. Unus enim deus:
vnus ⁊ mediator dei et hoīm homo Chriſtus Ieſus: q̄
dedit redemptionē ſemetipſum pro omnibus. Cuius
teſtimonium tēporibus ſuis confirmatum eſt: in quo po C
ſitus ſum ego predicator ⁊ apoſtolus. Veritatem dico:
non mentior: doctor gentiū in fide et veritate. Volo er- 1.pet. 3.a.
go viros orare in omni loco: leuātes puras manus ſine
ira et diſceptatione. Similiter et mulieres in habitu or
nato cum verecundia et ſobrietate ornantes ſe: et nō tor
tis crinibus: aut auro: aut margaritis: vel veſte precio-
ſa: ſed quod decet mulieres promittentes pietatem per
opera bona. Mulier in ſilentio diſcat cum omni ſubie- 2.cor.13.g
ctione. Docere aūt mulieri non permitto: neq; domina
ri in virum: ſed eſſe in ſilentio. Adam enim primus for- D
matus eſt: deinde Eua: ⁊ Adam nō eſt ſeductus: mulier
autem ſeducta in preuaricatione fuit. Saluabitur aūt
per filiorū generationē: ſi permāſerit in fide et dilectio-
ne et ſanctificatione cum ſobrietate. III.

FIdelis ſermo. Si q̄s epiſcopatū deſiderat:
bonū opus deſiderat. Oportet enim epiſco- A
pum irreprehenſibilem eſſe: vnius vxoris vi- Titū. 1.b.
rum: ſobrium: ornatū: prudētem: pudicum:
hoſpitalem: doctorem: non vinolentū: nō percuſſorem:
ſed modeſtum: non litigioſum: nō cupidum: ſed ſuę do-
mui bene prepoſitū: filios habentem ſubditos cū omni
caſtitate. Si q̄s aūt domui ſuę bene preeſſe neſcit: quo- B
modo eccleſię dei diligentiam habebit? Non neophitū:
ne in ſuperbiam elatus: in iudiciū incidat diaboli. Opor
tet aūt ⁊ illum teſtimoniū habere bonum ab his qui fo-
ris ſunt: vt non in opprobriū incidat: et in laqueum dia
boli. Diacones ſimiliter pudicos: nō bilingues: nō mul-
to vino deditos: non turpe lucrum ſectantes: habentes C
myſterium fidei in cōſcientia pura. Et hi autem proben
tur primū: ⁊ ſic miniſtrent: nullū crimen habētes. Mu
lieres ſimiliter pudicas: non detrahentes: ſobrias: fide-
les in omnibus. Diacones ſint vnius vxoris viri: qui fi-
lijs ſuis bene preſint: et ſuis domibus. Qui eñ bene mi-
niſtrauerint: gradū bonū ſibi acquirēt: et multā fiduciā
in fide: quę eſt in Chriſto Ieſu. Hęc tibi ſcribo fili Ti-
mothee: ſperās me venire ad te cito. Si aūt tardauero: D
vt ſcias: quomodo oporteat te in domo dei conuerſari:
quę eſt in eccleſia dei viui columna et firmamentū veri-
tatis. Et manifeſte magnum eſt pietatis ſacramentum:
quod manifeſtatū eſt in carne: ⁊ iuſtificatū eſt in ſpiritu:
apparuit angelis: predicatū eſt gentibus: creditū eſt in
mundo: aſſumptum eſt in gloria. IIII.

SPiritus aūt manifeſte dicit: q̄a in nouiſſimis
tēporibus diſcedēt quidam a fide: attēdentes A
ſpiritibus erroris: et doctrinis demoniorū in 1.tim. 3.a.
hypocriſi: loquentiū mendaciū: ⁊ cauteriatam 2.pet. 3.a.
habentiū ſuā conſcientiā: prohibentiū nubere: abſtinere Iudit. 1.f.
a cibis: quos deus creauit ad percipiēdum cū gratiarū
actione fidelibꝫ: ⁊ his qui cognouerūt veritatem. Quia
oīs creatura dei bona eſt: ⁊ nihil reijciendū: quod cū gra
tiarū actione percipit. Sanctificat eñ per verbum dei ⁊
orationē. Hęc proponēs fratribꝫ: bonus eris miniſter B
Chriſti Ieſu: enutritus verbis fidei et bonę doctrinę:
quā aſſecutus es. Ineptas aūt ⁊ inanes fabulas deuita. 2.tim.2.d
Exerce aūt teipſum ad pietatē. Nā corporalis exercita
tio ad modicū vtilis eſt. Pietas aūt ad oīa vtilis eſt: p- supra. 1.c.
miſſionem habēs vitę: quę nunc eſt ⁊ futurę. Fidelis ſer
mo ⁊ oñi acceptione dignus. In hoc eñ laboramus et
maledicimur: quia ſperamus in deū viuū: qui eſt ſalua-
tor oīm hominū: maxime fideliū. Precipe hęc: et doce.
Nemo adoleſcentiā tuam contemnat: ſed exemplū eſto
fidelium in verbo: in conuerſatione: in charitate: in fide:
in caſtitate. Dum venio attende lectioni: exhortationi ⁊
doctrinę. Noli negligere gratiam: quę in te eſt: quę da-
ta eſt tibi per prophetiam cū impoſitiōe manuū preſby
teri. Hęc meditare: in his eſto: vt profectus tuus mani

feſtus ſit oĩbus. Attēde eñ tibi ⁊ doctrine: inſta in il-
lis. Hoc enim faciens: et teipſum ſaluū facies: ⁊ eos qui
te audiunt.
V.
A Seniorē ne increpaueris: ſ; obſecra vt patrē:
iuuenes vt fratres: anus vt matres: iuuencu-
las vt ſorores in oñi caſtitate. Uiduas hono
ra: que vere vidue ſunt. Si qua aūt vidua fi-
lios aut nepotes habet: diſcat primū domū ſuā regere: ⁊
mutuā vicē reddere parentibus. Hoc eñ acceptū eſt co
rā deo. Que aūt vere vidua eſt ⁊ deſolata: ſperet in deū:
ſupra.z.b ⁊ inſtet obſecrationibus ⁊ orationibus nocte ac die. Nā
B que in delitijs eſt viuēs: mortua eſt. Et hoc precipue: vt
irreprehēſibiles ſint. Si quis aūt ſuor: ⁊ maxime dome
ſticorū curā non habet: fidem negauit: ⁊ eſt infideli dete
rior. Uidua eligat nō minus ſexaginta annor: que fue-
rit vnius viri vxor: in operib' bonis teſtimoniū habēs:
ſi filios educauit: ſi hoſpitio recepit: ſi ſanctorū pedes la
uit: ſi tribulationē patientibus ſubminiſtrauit: ſi omne
opus bonum ſubſecuta eſt. Adoleſcentiores aūt viduas
deuita. Cū eñ luxuriate fuerit ĩ Chriſto nubere volūt:
habētes dānationē: q; primā fidem irritā fecerunt. Si-
C mul aūt ⁊ ocioſe diſcūt circūire domos: nō ſolum ocioſe:
ſed ⁊ verboſe et curioſe loquētes: que nō oportet. Uolo
aūt iuniores nubere: filios pcreare: matresfamilias eſſe:
nullā occaſionē dare aduerſario maledicti gratia. Iam
enim quedam cōuerſe ſunt retro poſt ſathanā. Si quis
fidelis habet viduas: ſubminiſtret illis: vt non grauetur
eccleſia: vt his q vere vidue ſunt ſufficiat. Qui bene pre-
ſunt preſbyteri: duplici honore digni habeātur: maxime
qui laborant in verbo ⁊ doctrina. Dicit enim ſcriptura:
deu.25.a. Non alligabis os boui trituranti. Et dignus eſt opera
1.cori.4.b rius mercede ſua. Aduerſus preſbyterū accuſationē no
li recipere: niſi ſub duobus aut tribus teſtibus. Peccan
tes corā omnibus argue: vt et ceteri timorem habeant.
D Teſtor corā deo: ⁊ Chriſto Ieſu: ⁊ electis angelis eius:
vt hec cuſtodias ſine preiudicio nihil faciens in alteram
Deu.19.a partem declinando. Manus cito nemini impoſueris:
neq; cōmunicaueris peccatis alienis. Teipſum caſtum
cuſtodi. Noli adhuc aquam bibere: ſed modico vino vte
re ppter ſtomachū tuū: ⁊ frequentes tuas infirmitates.
Quorundam hominū peccata manifeſta ſunt preceden
tia ad iudicium: quorunda aūt ⁊ ſubſequuntur. Simili
ter ⁊ facta bona manifeſta ſunt: ⁊ que aliter ſe habēt: ab-
ſcondi non poſſunt.
VI.
A Quicunq; ſunt ſub iugo ſerui: dominos ſuos
omni honore dignos arbitrentur: ne nomen
domini et doctrina blaſphemetur. Qui autē
fideles habent dominos: non cōtemnant: qa
fratres ſunt: ſed magis ſeruiant: quia fideles ſunt ⁊ dile
cti: quia beneficij participes ſunt. Hec doce: et exhorta-
re. Si quis aliter docet: ⁊ non acquieſcit ſanis ſermoni-
bus domini noſtri ieſu chriſti: ⁊ ei que ſm pietatē eſt do-
ctrine: ſuperbus eſt: nihil ſciēs: ſed languens circa que-
ſtiones et pugnas verborū: ex quibus oriunt inuidie: cō
tentiones: blaſphemie: ſuſpitiones male: cōflictationes
B hominū mēte corruptorū: ⁊ qui a veritate priuati ſunt:
Eccle.5.c. exiſtimantiū queſtū eſſe pietatem. Eſt aūt queſtus ma-
Iob.1.d. gnus pietas cū ſufficiētia. Nihil enim intulimus in hūc
mūdum: haud dubiū: quia nec auferre quid poſſumus.
Habentes aūt alimenta: ⁊ quibus tegamur: his conten
ti ſimus. Nam qui volunt diuites fieri: incidunt in ten
tationem et in laqueum diaboli: ⁊ deſideria multa inuti
lia et nociua: que mergunt homines in interitū ⁊ perdi
C tionem. Radix eñ omnium malorū eſt cupiditas. Quā
2.timo.2.d quidam appetentes errauerūt a fide: ⁊ inſeruerūt ſe do-
loribus multis. Tu aūt o homo dei hec fuge: ſectare ve-
ro iuſtitiam: pietatem: fidem: charitatem: patientiam:
manſuetudinē. Certa bonū certamē fidei: apprehēde vi
tam eternā: in qua vocatus es: ⁊ cōfeſſus bonā cōfeſſio-
nē corā multis teſtib'. Precipio tibi corā deo: qui viuifi
cat oĩa: ⁊ Chriſto Ieſu: q teſtimoniū reddidit ſub Pō-
tio Pylato bonā cōfeſſionē: vt ſerues mandatū ſine ma
cula irreprehēſibile vſq; ĩ aduētū dñi noſtri ieſu chriſti:
quē ſuis tēporib' oſtēdet beat' ⁊ ſolus potēs rex regū ⁊
dñs dñantiū: qui ſolus habet immortalitatē: ⁊ lucē ha-
bitat inacceſſibilē: quē nullus hoĩm vidit: ſed nec videre
poteſt: cui eſt honor ⁊ imperiū in ſempiternum. Amen. D
Diuitib' hui' ſeculi precipe: nō ſublime ſapere: neq; ſpe apoc.19.c.
rare in ĩcerto diuitiarū: ſed ĩ deo viuo: q pſtat nobis oĩa Iob.1.b.
abūde ad fruēdū bene agere: diuites fieri in bonis operi Iob.4.c.
bus: facile tribuere: cōmunicare: theſaurizare ſibi funda
mentū bonū ĩ futurū: vt apphēdant verā vitā. O Timo
thee depoſitū cuſtodi: deuitās pphanas vocū nouitates
⁊ appoſitiones falſi noĩs ſcientie: quā quidam promittē
tes circa fidem exciderūt. Gratia tecum. Amen.

Epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Timotheum Secunda. Caput I.

Paulus apoſtol' Ieſu chri- A
ſti p volūtatē dei ſm pmiſſionē vite: que eſt
in Chriſto Ieſu: Timotheo chariſſimo filio.
Gratia ⁊ miſericordia ⁊ pax a deo patre nr̃o: ⁊ chriſto ie
ſu dño noſtro. Gratias ago deo meo: cui ſeruio a proge-
nitoribus meis in cōſcientia pura: q ſine intermiſſione Rom.1.a.
habeam tui memoriā in orationibus meis: nocte ac die
deſiderās te videre. Memor lachrymarū tuarū: vt gau
dio implear. Recordationē accipiens eius fidei: que eſt B
in te non ficta: que ⁊ habitauit primū in auia tua Loide
et matre tua Eunice: certus ſum aūt q ⁊ ĩ te. Propter
quam cauſam admoneo te: vt reſuſcites gratiā dei: que
eſt in te per impoſitionem manuum mearū. Non enim Rom.8.c.
dedit nobis ſpiritum timoris: ſed virtutis ⁊ dilectionis
⁊ ſobrietatis. Noli itaq; erubeſcere teſtimoniū domini C
noſtri Ieſu Chriſti: neq; me vinctum eius: ſed collabora
euangelio ſm virtutem dei: qui nos liberauit ⁊ vocauit ad titū.3.b
vocatiōe ſua ſancta: non ſm opera noſtra: ſed ſm propo
ſitum ſuum: ⁊ gratiam que data eſt nobis in chriſto ieſu
ante tempora ſecularia. Manifeſtata eſt aūt nunc per il
luminationē ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti: qui deſtru-
xit quidem mortem: illuminauit aūt vitam et incorru-
ptionem per euangeliū: in quo poſitus ſum ego predica
tor ⁊ apoſtolus ⁊ magiſter gentiū. Ob quā cauſam etiā 1.timo.2.b.
hec patior: ſed non confundor. Scio enim cui credidi: ⁊
certus ſum: quia potens eſt depoſitū meū ſeruare in illū
diem. Formam habe ſanorum verborum: que a me audi D
ſti: in fide ⁊ dilectione in Chriſto Ieſu. Bonū depoſitū
cuſtodi per ſpiritū ſanctū: q habitat in nobis. Scis eñ
hoc: q auerſi ſunt a me oēs qui in Aſia ſunt: ex quib' eſt
Phiļetus ⁊ Hermogenes. Det miſericordiā dominus
oneſifori domui: quia ſepe me refrigerauit: et cathenam
meam non erubuit: ſed cum Romam veniſſet: ſollicite
me queſiuit: ⁊ inuenit. Det illi dominus inuenire miſeri
cordiam a domino in illa die. Et quāta Epheſi miniſtra
uit mihi: tu melius noſti.
II.
Tu ergo fili mi confortare in gratia: que eſt in A
Chriſto Ieſu: ⁊ que audiſti a me per multos
teſtes: hec cōmenda fidelibus hominib': qui
idonei erunt ⁊ alios docere. Labora: ſicut bo
nus miles Chriſti Ieſu. Nemo militans deo: implicat
ſe negotijs ſecularib': vt ei placeat cui ſe probauit. Nā
⁊ qui certat in agone: non coronabitur: niſi legitime cer
tauerit. Laborantē agricolam oportet primum de fru-
ctibus accipere. Intellige que dico. Dabit eñ tibi dñs 2.cori.9.a
in omnibus intellectū. Memor eſto: dominum Ieſum B
Chriſtum reſurrexiſſe a mortuis ex ſemine Dauid: ſm
euangelium meum: in quo laboro vſq; ad vincula: quaſi
male operans: ſed verbū dei nō eſt alligatum. Ideo oĩa C

ſuſtineo ꝓpter electos:vt ⁊ ipſi ſalutē cōſequantur: que
eſt in Chriſto Jeſu cū gloria celeſti. Fidelis ſermo. Nā
ſi cōmortui ſumus:⁊ cōuiuemus:ſi ſuſtinemus et conre
gnabimus: ſi negauerimꝰ:⁊ ille negabit nos: ſi nō credi
C mus:ille fidelis ꝑmanet:negare ſeipſum nō poteſt. Hec
cōmone:teſtificās corā deo. Noli cōtēdere verbis: ad ni
hil em̄ vtile eſt:niſi ad ſubuerſionē audiētium. Sollicite
aūt cura teipſum probabilē exhibere deo: operariū incō
fuſibilē:recte tractantē verbū veritatis. Prophana aūt
⁊ vaniloquia deuita. Multū em̄ ꝓficiūt ad impietatē:⁊
ſermo eoꝝ vt cācer ſerpit. Ex qͥbꝰ eſt Hymeneus ⁊ Phi
letus:ꝗ a veritate exciderūt:dicētes reſurrectionē iā fa-
ctam:⁊ ſubuerterūt quorundā fidē. Sed firmū funda-
mentū dei ſtat:habēs ſignaculū hoc. Cognouit dominꝰ
D qui ſunt eiꝰ: ⁊ diſcedit ab iniquitate oīs qui inuocat no-
men dn̄i. In magna aūt domo nō ſolū ſunt vaſa aurea ⁊
argētea:ſed ⁊ lignea ⁊ fictilia:⁊ quedā quidē in honorē:
1.tim̄.4.b quedā aūt in contumeliā. Si quis ergo ſe emundauerit
ibidē.6.a. ab iſtis:erit vas ī honorē ſanctificatū ⁊ vtile dn̄o ad om̄e
ad titū.3.c opus bonū paratū. Iuuenilia aūt deſideria fuge:ſectare
vero iuſtitiā:fidem:ſpem:charitatē:⁊ pacē cū his ꝗ inuo
cant dominū de corde puro. Stultas aūt et ſine diſcipli
na queſtiones deuita: ſciēs quia generant lites. Seruū
aūt dn̄i nō oportet litigare:ſed manſuetū eſſe ad oēs:do
cibilē: patientē: cū modeſtia corripientē eos ꝗ reſiſtunt
veritati:nequādo det illis deꝰ poenitentiā ad cognoſcē-
dam veritatē:⁊ reſipiſcāt a diaboli laqueis: a quo capti
ui tenenꝫ ad ipſius voluntatem. III.

A Hoc aūt ſcito:quia in nouiſſimis diebꝰ inſtabunt
1.tim̄.4.a. tēpora periculoſa: ⁊ erūt hoīes ſeipſos amātes:
2.pet.2.a cupidi:elati:ſupbi:blaſphemi:parētibꝰ nō obe-
Judi.1.f. dientes:ingrati:ſceleſti:ſine affectione:ſine pace:crimi-
natores:incōtinentes:immites:ſine benignitate: ꝓdito
res:proterui:tumidi:ceci:⁊ voluptatum amatores ma-
gis ꝙ dei:habētes ſpeciem quidem pietatis: virtutē aūt
B eiꝰ abnegātes. Et hos deuita. Ex his em̄ ſunt qui pene-
trant domos:⁊ captiuas ducunt mulierculas:oneratas
Exod.8.f. peccatis:que ducuntur varijs deſiderijs: ſemper diſcen
tes: ⁊ nunꝙ ad ſcientiam veritatis peruenientes. Quē-
C admodū autem iannes ⁊ iambres reſtiterūt Moyſi: ita
et hi reſiſtūt veritati hoīes corrupti mēte: reprobi circa
fidem:ſed vltra nō proficient. Inſipiētia em̄ eoꝝ manife
ſtata erit omnibus:ſicut ⁊ illoꝝ fuit. Tu aūt aſſecutꝰ es
meā doctrinā:inſtitutionē:ꝓpoſitū:fidem: longanimi-
tatem:dilectionē:patientiā:perſecutiōes:paſſiōes:qua-
lia mihi facta ſunt antiochie:iconij:liſtris:quales perſe-
D cutiones ſuſtinui:⁊ ex omnibꝰ eripuit me dn̄s. Et oēs ꝗ
pie volūt viuere ī Chriſto Jeſu:perſecutionē patiētur.
Mali aūt hoīes ⁊ ſeductores proficiēt in peiꝰ errantes:
et in errorē mittētes. Tu vero ꝑmane in his q̄ didiciſti:
2.Pet.1.d ⁊ credita ſunt tibi:ſciēs a quo didiceris. Et ꝗa ab infan-
tia ſacras literas noſti: que te poſſunt īſtruere ad ſalutē
per fidem: que eſt in Chriſto Jeſu. Omnis em̄ ſcriptu-
ra diuinitus inſpirata:vtilis eſt ad docendū:ad arguen-
dum:ad corripiendū:ad erudiendū:in iuſtitia:vt perfe-
ctus ſit homo dei ad omne opus bonū inſtructus. IIII.

A Teſtificor corā deo et Chriſto Jeſu:qui iudi-
caturus eſt viuos et mortuos:⁊ per aduentū
ipſius et regnum eius. Predica verbū:inſta
oportune:importune. Argue:obſecra:incre-
pa in omni patientia ⁊ doctrina. Erit em̄ tēpus:cū ſanā
doctrinā nō ſuſtinebūt:ſed ad ſua deſideria coaceruabūt
B ſibi magiſtros pruriētes auribꝰ. Et a veritate quidē au
collo.4.b ditū auertēt:ad fabulas aūt conuertenꝫ. Tu vo vigila:
in omnibus labora. Opus fac euāgeliſte: miniſteriū tuū
imple:ſobrius eſto. Ego enim iā delibor:et tempus reſo
lutionis mee inſtat. Bonū certamē certaui:curſum cō-
ſummaui:fidē ſeruaui. In reliquo repoſita eſt mihi co-
rona iuſtitie:quā reddet mihi dn̄s in illa die iuſtꝰ iudex.
Nō ſolum aūt mihi:ſed ⁊ his qui diligūt aduentū eius.
Feſtina ad me venire cito. Demas enim me dereliꝗt:dili
gēs hoc ſeculū:⁊ abijt Theſſalonicā: Creſcēs ī galatiā:
Titus ī Dalmatiā: Lucas eſt mecū ſolus. Marcū aſſu C
me:⁊ adduc tecū. Eſt em̄ mihi vtilis ī miniſterio. Tichi
cū aūt miſi Epheſum. Penulā quā reliꝗ Troade apud
Carpū:veniēs affer tecū: ⁊ libros:maxime aūt ⁊ mēbra
nas. Alexāder erarius multa mala mihi oſtēdit: reddet
illi dn̄s ſm̄ opa eiꝰ:quē ⁊ tu deuita. Valde em̄ reſiſtit ver
bis noſtris. In prima mea defenſione nemo mihi affuit:
ſed oēs me dereliquerūt:non illis īputeꝫ. Dn̄s aūt mihi D
aſtitit:⁊ cōfortauit me:vt ꝑ me predicatio impleaꝫ:⁊ au
diant oēs gētes:et liberatus ſum de ore leonis. Libera
uit me dn̄s ab om̄i opere malo: ⁊ ſaluū faciet ī regnū ſuū
celeſte:cui gloria in ſecula ſeculoꝝ. Amen. Saluta Pri
ſcam et Aquilam ⁊ Oneſifori domum. Eraſtus remāſit
Corinthi: Trophimū aūt reliqui infirmū Mileti. Feſti
na ante hyemem venire. Salutant te Eubolus et Pru
dens et Clinus et Claudia et fratres om̄es. Dominus
Jeſus Chriſtus cū ſpiritu tuo. Gratia vobiſcū. Amen.

Epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Titum. Caput I.

Paulus ſeruꝰ dei:apo- A
ſtolus aūt Jeſu Chriſti ſm̄ fidē ele-
ctorū dei ⁊ agnitionē veritatis: que
ſm̄ pietatē eſt in ſpem vite eterne:
quā promiſit:qui nō mentitur deus
ante tēpora ſecularia: manifeſtauit
aūt tēporibus ſuis verbum ſuū in predicatione: que cre
dita eſt mihi ſm̄ preceptū ſaluatoris noſtri dei: Tito di
lecto filio ſm̄ cōmunem fidē. Gratia et pax a deo patre B
⁊ Chriſto Jeſu ſaluatore noſtro. Huius rei gratia reli-
qui te Crete: vt ea que deſunt:corrigas: ⁊ cōſtituas per
ciuitates preſbyteros: ſicut ⁊ ego diſpoſui tibi: ſi quis ſi
ne crimine eſt vnius vxoris vir: filios habēs fideles: non 1.Tim̄.3.a
in accuſatione luxurie: aut non ſubditos. Oportet em̄
epiſcopum ſine crimine eſſe: ſicut dei diſpēſatorem: non
ſuperbū:non iracundū:nō vinolentum: non percuſſorē:
non turpis lucri cupidū:ſed hoſpitalem:benignum: ſo- C
brium:iuſtum:ſanctū:continentē: amplectentem eū qui
ſm̄ doctrinā eſt fidelem ſermonē:vt potens ſit exhorta-
ri in doctrina ſana:⁊ eos qui contradicūt arguere. Sūtꝰ
em̄ multi etiā inobedientes: vaniloqui ⁊ ſeductores:ma
xime aūt qui de circūciſiōe ſunt:quos oportet redargui:
qui vniuerſas domos ſubuertunt:docentes que nō opor
tet:turpis lucri gratia. Dixit quidam ex illis proprius D
ipſorū propheta: Cretenſes ſemper mendaces: male be
ſtie:vētres pigri. Teſtimoniū hoc verum eſt. Quam ob
cauſam increpa illos dure:vt ſani ſint in fide:non inten-
dentes iudaicis fabulis et mandatis hominum auerſan
tium ſe a veritate. Omnia munda mundis: coinquina- rom̄.14.d
tis autem ⁊ infidelibus nihil eſt mūdum: ſed inquinate
ſunt eorū mens ⁊ conſcientia. Confitentur ſe noſſe deū:
factis aūt negant:cum ſint abominati ⁊ incredibiles:et
ad omne opus bonum reprobi. II.

Tu autem loquere:que decent ſanam doctri- A
nam. Senes vt ſobrij ſint:pudici: prudētes:
ſani in fide:in dilectione: in patientia. Anus
ſimiliter in habitu ſancto:nō criminatrices:
non multo vino ſeruientes:bene docentes: vt prudentiā
doceant. Adoleſcētulas: vt viros ſuos amēt:filios ſuos
diligant:prudentes:caſtas: ſobrias: domus curam ha-
bentes:benignas:ſubditas viris ſuis:vt non blaſpheme
tur verbū dei. Iuuenes ſimiliter hortare: vt ſobrij ſint. B
In omnibus teipſum prebe exemplum bonorum ope-
rum in doctrina:in integritate: in grauitate. Verbum
ſanum:irreprehēſibile:vt is qui ex aduerſo eſt:vereatur:

nihil habens malum dicere de nobis. Seruos dominis
C ſuis ſubditos eſſe in omnibus placentes:non contradi⸗
Ephe.6.a. centes:non fraudantes: ſed in omnibus fidem bonam
Collo.3.d oſtendentes:vt doctrinam ſaluatoꝛis noſtri dei oꝛnent
1.Pet.2.c in omnibus. Apparuit enim gratia dei et ſaluatoꝛis no
D ſtri omnibus hominibus erudiens nos: vt abnegantes
impietatem ⁊ ſęcularia deſideria ſobꝛie:iuſte et pie viua
mus in hoc ſęculo:expectantes beatam ſpem ⁊ aduentũ
gloꝛię magni dei et ſaluatoꝛis noſtri Jeſu Chꝛiſti: qui
dedit ſemetipſum pꝛo nobis:vt nos redimeret ab omni
iniquitate:et mundaret ſibi populum acceptabilem:ſe⸗
ctatoꝛem bonoꝛũ operũ. Hęc loquere:et exhoꝛtare:⁊ ar
gue cum omni imperio. Nemo te contemnat. III.
A ADmone illos pꝛincipibꝰ et poteſtatibus ſub⸗
ditos eſſe:dicto obedire:ad omne opus bonũ
paratos eſſe:neminem blaſphemare:non liti
gioſos eſſe: ſed modeſtos: oẽm oſtendentes
manſuetudinem ad omnes homines. Eramus enim ali⸗
quando ⁊ nos inſipientes et increduli:errantes:ſeruien
tes deſiderijs et voluptatibus varijs: in malitia et inui⸗
B dia agentes: odibiles: odientes inuicem. Cum autem
benignitas et humanitas apparuit ſaluatoꝛ noſtri dei:
non ex operibus iuſtitię:quę fecimus nos: ſed ſm miſe⸗
ricoꝛdiam ſuam ſaluos nos fecit per lauacrum regene⸗
rationis et renouationis ſpiritusſancti:quem effudit in
nos abũde per Jeſum Chꝛiſtum ſaluatoꝛem noſtrum:
vt iuſtificati gratia ipſius heredes ſimus ſm ſpem vitę
ęternę. Fidelis ſermo eſt. Et de his volo te confirmare:
vt curent bonis operibus pꝛęeſſe: qui credunt deo. Hęc
C ſunt bona et vtilia hominibus. Stultas autem quęſtio⸗
nes:et genealogias:et cõtentiones:et pugnas legis de⸗
uita. Sunt enim inutiles et vanę. Hereticũ hominem
poſt vnam et ſecundam coꝛreptionẽ deuita: ſciens quia
ſubuerſus eſt: qui eiuſmodi eſt. Et delinquit cũ ſit pꝛo⸗
D pꝛio iudicio condemnatus. Cum miſero ad te Artemã
1.tim.3.d. aut Tychicum: feſtina ad me venire Nicopolim. Jbi
enim ſtatui hyemare. Zenam legiſperitũ et Apollo ſol⸗
licite pꝛęmitte: vt nihil illis deſit. Diſcant autem et ve⸗
ſtri bonis operibus pꝛęeſſe ad vſus neceſſarios: vt non
ſint infructuoſi. Salutant te: qui mecum ſunt omnes.
Saluta eos:qui nos amant in fide. Gratia dei cũ omni⸗
bus vobis. Amen.

Epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Philemonem.

A PAulus vinctus Chꝛi
ſti Jeſu et Timotheus frater Phi
lemoni dilecto adiutoꝛi nr̃o: et Ap⸗
pię ſoꝛoꝛi chariſſimę: ⁊ Archippo cõ
militoni noſtro:et eccleſię: quę in do
mo tua eſt. Gratia vobis ⁊ pax a deo
patre noſtro et domino Jeſu Chꝛiſto. Gratias ago deo
meo:ſemper memoꝛiã tui faciens in oꝛationibus meis:
audiens charitatem tuam et fidem: quam habes in do⸗
mino Jeſu:et in omnes ſanctos:vt cõmunicatio fidei tuę
euidens fiat in agnitione omnis operis boni in Chꝛiſto
Jeſu. Gaudium enim magnũ habui:et conſolationẽ in
charitate tua:quia viſcera ſanctoꝛũ requieuerunt per te
B frater. Propter quod multã fiduciam habens in Chꝛi⸗
ſto Jeſu imperandi tibi:quod ad rem pertinet:pꝛopter
charitatem magis obſecro: cũ ſis talis vt paulus ſenex:
nunc autem et vinctus Jeſu Chꝛiſti obſecro te pꝛo meo
filio:quẽ genui in vinculis Oneſimo: qui tibi aliquando
inutilis fuit:nunc autem et mihi et tibi vtilis: quem re⸗
miſi tibi. Tu autem illum: vt mea viſcera ſuſcipe. Quẽ
ego volueram mecũ detinere:vt pꝛo te mihi miniſtraret
in vinculis euangelij. Sine conſilio aũt tuo nihil volui
facere:vti ne velut ex neceſſitate bonum tuũ eſſet: ſed vo
luntarium. Foꝛſitan enim ideo diſceſſit ad hoꝛam a te: C
vt in ęternum illum reciperes:iam non vt ſeruũ: ſed pꝛo
ſeruo chariſſimum fratrem maxime mihi. Quanto aũt
magis tibi:et in carne et in domino? Si ergo habes me
ſocium: ſuſcipe illũ ſicut me. Si autem aliquid nocuit
tibi:aut debet: hoc mihi imputa. Ego Paulus ſcripſi
manu mea. Ego reddam: vt nõ dicam tibi:ꝙ et teipſum D
mihi debes. Jta frater ego te fruar in domino:refice vi⸗
ſcera mea in Chꝛiſto. Confidens in obedientia tua: ſcri
pſi tibi:ſciens quoniam ſuper id quod dico facies. Si⸗
mul aũt ⁊ para mihi hoſpitium. Nam ſpero per oꝛatio⸗
nes veſtras donari me vobis. Salutat te Epaphꝛas cõ
captiuus meus in Chꝛiſto Jeſu: Marcus:ariſtarchus
Demas et Lucas adiutoꝛes mei. Gratia domini noſtri
Jeſu Chꝛiſti cum ſpiritu veſtro. Amen.

Epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Hebꝛęos.

MVltifarie multiſq; mo A
dis olim deus loquẽs patribꝰ in pꝛo⸗
phetis: nouiſſime diebꝰ iſtis locutus
eſt nobis in filio: quem conſtituit he⸗
redem vniuerſoꝛum:per quem fecit ⁊
ſęcula. Qui cum ſit ſplendoꝛ gloꝛię: B
et figura ſubſtantię eius:poꝛtanſq; omnia verbo virtu⸗ actu.13.g.
tis ſuę:purgationẽ peccatoꝝ faciẽs: ſedet ad dexteram 2.reg.7.b
maieſtatis eius in excelſis:tãto melioꝛ angelis effectus:
quanto differentius pꝛę illis nomen hereditauit. Cui C
enim dixit aliquãdo angeloꝛũ: Filiꝰ meus es tu: ego ho Pſal.69.
die genui te? Et rurſum: Ego ero illi in patrem:et ipſe
erit mihi in filium. Et cum iterum introducit pꝛimoge Pſal.103
nitum in oꝛbem terrę:dicit: Et adoꝛent eum omnes an Pſal. 44.
geli dei. Et ad angelos quidẽ dicit: Qui facit angelos
ſuos ſpiritus et miniſtros ſuos flammã ignis. Ad filiũ
autem: Thꝛonus tuus deus ĩ ſęculũ ſęculi: virga ęqui⸗
tatis: virga regni tui. Dilexiſti iuſtitiam:et odiſti iniqui
tatem:pꝛopterea vnxit te deus: deus tuus oleo exulta⸗
tionis pꝛę participibꝰ tuis. Et tu in pꝛincipio domine Pſal.101
terram fundaſti:⁊ opera manuum tuarũ ſunt cęli. Jpſi
peribunt:tu autem permanebis:et omnes vt veſtimen⸗ D
tum veteraſcent. Et velut amictũ mutabis eos: ⁊ muta
buntur:tu autem idem ipſe es:et anni tui non deficient.
Ad quem aũt angeloꝝ dixit aliqñ: Sede a dextris meis: Pſal.109
quoadusq; ponã inimicos tuos ſcabellũ pedũ tuoꝛum?
Nonne omnes ſunt adminiſtratoꝛij ſpiritus in miniſte
rium miſſi:pꝛopter eos q̃ hereditatẽ capiũt ſalutis? II.
PRopterea abundantius opoꝛtet obſeruare
nos ea quę audiuimꝰ: ne foꝛte pereffluamꝰ. A
Si enim qui per angelos dictus eſt ſermo:fa
ctus eſt firmus:et omnis pꝛęuaricatio et ino⸗
bedientia accepit iuſtam mercedis retributionem:quo⸗
modo nos effugiemus:ſi tantã neglexerimus ſalutem?
Quę cũ initiũ accepiſſet enarrãdi ꝑ dominũ:ab eis q̃ au
dierũt in nos cõfirmata eſt:cõteſtante deo ſignis et poꝛ
tentis:⁊ varijs virtutibus:et ſpiritusſancti diſtributio⸗
nibus ſm ſuam voluntatem. Non enĩ angelis ſubiecit
deꝰ oꝛbẽ terrę futurũ:de quo loquimur. Teſtatꝰ eſt aũt
in quodã loco quis dicẽs: Quid eſt homo: ꝙ memoꝛ es Pſalm.8.
eius: aut filius hominis quoniam viſitas eũ? Minuiſti
eũ:paulominꝰ ab angelis:gloꝛia et honoꝛe coꝛonaſti eũ: B
⁊ cõſtituiſti eũ ſup opera manuũ tuarũ. Omnia ſubieciſti
ſub pedibus eius. Jn eo enim ꝙ omnia ei ſubiecit: nihil
dimiſit non ſubiectum ei. Nunc autem necdum vide⸗ 1.coꝛ.15.d
mus oĩa ſubiecta ei. Eũ aũt q̃ modico ꝙ ab angelis mi⸗ Phili.2.a
noꝛatus eſt:videmꝰ Jeſum ꝓpter paſſionẽ moꝛtis gl'ia

et honoꝛe coꝛonatū: vt gratia dei pꝛo omnibus guſta-
C ret moꝛtē. Decebat enim: cum propter quem omnia: ⁊
per quem oīa: qui multos filios in gloꝛiā adduxerat:
autoꝛē ſalutis eoꝛum per paſſionē conſummari. Qui
enim ſanctificat: ⁊ qui ſanctificant̄ ex vno omnes. Pꝛo
pter quā cauſam nō confunditur fratres eos vocare di
Pſal. 21. cens: Nunciabo nomē tuū fratribus meis: in medio ec
Iſaie. 8. b clesię laudabo te. Et iterū: ego ero fidēs in eū. Et iteꝝ
D Ecce ego ⁊ pueri mei quos dedit mihi de⁹. Quia ergo
Oſee. 13. b pueri communicauerūt carni ⁊ ſanguini: ⁊ ipſe ſimiliter
1. coꝛ. 15. g participauit eiſdē: vt per moꝛtē deſtrueret eum: q̄ ha-
bebat moꝛtis imperiū: id eſt diabolū: ⁊ liberaret eos q̄
timoꝛe moꝛtis per totā vitam obnoxij erant ſeruituti.
Nuſq̄ eñ angelos appꝛehendit: ſed ſemen abꝛaę appꝛe-
hendit. Unde debuit per oīa fratribus ſimilari: vt mi-
ſericoꝛs fieret ⁊ fidelis pontifex ad deū: ⁊ vt repꝛopitia
ret delicta populi. In eo eñ in quo paſſus eſt ipſe ⁊ tē-
tatus: potens eſt ⁊ eis qui tentātur auxiliari. III.
A **C**Unde fratres ſancti vocationis cęleſtis par-
ticipes: cōſiderate apoſtolū et pontificē con
feſſionis noſtrę Jeſum: qui fidelis eſt ei q̄ fe
cit illū: ſicut et moyſes in omni domo eius.
Amplioꝛis eñ gloꝛię iſte p̄ moyſe dignus habitus eſt:
quāto amplioꝛē honoꝛē habet domus qui fabꝛicauit il
Num. 12. b lā. Oīs namq̄ domus fabꝛicatur ab aliquo. Qui autē
B oīa creauit: deus eſt. Et moyſes quidē fidelis erat ī to
ta domo eius: tanq̄ famulus in teſtimoniū eoꝝ quę di
cenda erant: chꝛiſtus vero tanq̄ fili⁹ in domo ſua. Quę
domus ſumus nos ſi fiduciā ⁊ gloꝛiā ſpei vſq̄ ad finem
Pſal. 94 firmā retineamus. Quapꝛopter ſicut dicit ſpūſſanct⁹
infra 4. b Hodie ſi vocē ei⁹ audieritis: nolite obdurare coꝛda ve
ſtra: ſicut in exacerbatione ſecundū diē tentationis in
deſerto: vbi tentauerūt me patres veſtri: pꝛobauerūt ⁊
viderunt opera mea q̄draginta annis. Pꝛopter qđ of
C fenſus fui generationi huic: ⁊ dixi ſemper hi errāt coꝛde
Pſal. 94 Ipſi autē nō cognouerūt vias meas: quibus iuraui in
ira mea: ſi introibūt in requiē meā. Uidete fratres: ne
foꝛte ſit in aliquo veſtrū coꝛ malū incredulitatis diſce-
dēdi a deo viuo. Sed adhoꝛtamini voſmetipſos p ſin-
gulos dies: donec hodie cognoīatur: vt nō obdurent̄ q̄s
ex vobis fallacia peccati. Participes eñ chꝛiſti effecti
ſumus: ſi tñ initiū ſubſtantię eius vſq̄ ad finē firmū re
tineamus: dū dicit̄: Hodie ſi vocē eius audieritis: noli
D te obdurare coꝛda veſtra: quēadmodū in illa exacerba
tione. Quidā eñ audientes exacerbauerūt: ſed nō vni-
uerſi qui pꝛofecti ſunt ab ęgypto per moyſen. Quibus
aūt infenſus eſt quadraginta annis? Nōne illis q̄ pec-
cauerūt: q̄rū cadauera pꝛſtrata ſunt in deſerto? Quib⁹
aūt iurauit nō introire in requiē ipſius: niſi illis qui in
creduli fuerunt? Et videmus quia nō potuerūt introi
re in requiem ipſius: propter incredulitatē. IIII.
A **T**Imeam⁹ ergo: ne foꝛte relicta pollicitatiōe in
troeūdi ī requiē ei⁹: exiſtimet̄ aliq̄s ex nobꝫ de
eſſe. Etenī nobꝫ nūciatū eſt quēadmodū ⁊ ill̄.
Sꝫ nō pfuit illis ſmo audit⁹ nō admixt⁹ fidei ex his q̄
audierūt. Ingredienur eñ in requiē eius qui credidi
B mus: quēadmodū dixit: Sicut iuraui in ira mea: ſi in-
Gene. 2. a. troibūt in requiē meā. Et quidē operibus ab inſtituti
Pſal. 94. one mundi pfectꝫ. Dixit eñ in quodā loco de die ſepti
ma ſic: Et requieuit deus die ſeptima ab oībus opibus
ſuis. Et in iſto rurſum: Si introibunt in requiē meā.
Qm̄ ergo ſupeſt introire quoſdā in illā: ⁊ hi quibus pꝛi-
oꝛibus annūciatū eſt: nō introierūt ꝓpter incredulita-
tē: iterū terminat diē quandā hodie in dauid dicendo:
poſt tantū tēpoꝛis ſicut ſupꝛadictū eſt: Hodie ſi voceꝫ
Supꝛa. 3. b eius audieritis: nolite obdurare coꝛda veſtra. Nam ſi
eis ieſus requiem pꝛęſtitiſſet: nunq̄ de alia loqueretur
C poſt hac die. Ita relinquitur ſabbatiſmus populo dei.
Qui enim ingreſſus eſt in requiē eius: etiā ipſe requie
uit ab operibus ſuis: ſicut ⁊ a ſuis deus. Feſtinem⁹ er-
go ingredi in illam requiem: vt ne in idipſum quis inci
dat incredulitatis exemplum. Uiuus eſt enim ſermo
dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilioꝛ omni gladio ancipiti: ⁊ p-
tingens vſq̄ ad diuiſionē animę ac ſpiritus: compagū
quoq̄ ac medullarū: ⁊ diſcretoꝛ cogitationū ⁊ intenti
onum coꝛdis. Et non eſt vlla creatura inuiſibilis in cō
ſpectu eius. Omnia autem nuda et aperta ſunt oculis D
eius ad quē nobis ſermo. Habentes ergo pontificem
magnū: qui penetrauit cęlos Jeſum filium dei: tenea
mus ſpei noſtrę cōfeſſionē. Non enim habemus pon- Eccle. 15. d
tificē: qui non poſſit cōpati infirmitatibus noſtris: ten Pſal. 33.
tatū aūt p omnia pꝛo ſimilitudine abſq̄ peccato. Adea
mus ergo cū fiducia ad thꝛonū gratię eius: vt miſcdiā
cōſequamur: ⁊ gratiā inueniam⁹ in auxilio opoꝛtuno.
OMnis namq̄ pontifex ex hoībus aſſum V. A
ptus: pꝛo hoībus conſtituitur in his quę ſunt
ad deū: vt offerat dona et ſacrificia pꝛo pecca-
tis. Qui cōdolere poſſit: his qui ignoꝛant ⁊ errant: q̄-
niā ⁊ ipſe circūdatus eſt infirmitate: et ꝓpterea debet
quēadmodū ꝓ populo: ita etiā p ſemetipſo offerre pꝛo
peccatis. Nec quiſq̄ ſumit ſibi honoꝛē: ſed qui vocat̄ a B
deo tanq̄ aaron. Sic ⁊ chꝛiſtus nō ſemetipſum clarifi
cauit vt pōtifex fieret: ſed qui locutus eſt ad eū. Filius
meus es tu: ego hodie genui te. Quēadmodū ⁊ in alio Pſal. 1. b.
loco dicit: Tu es ſacerdos inęternū ſm oꝛdinē melchi Supꝛa. 1. b.
ſedec. Qui in diebus carnꝫ ſuę pꝛeces ſupplicatiōeſq̄ Pſ. 109.
ad eū: qui poſſit illū ſaluū facere a moꝛte cū clamoꝛe va
lido: ⁊ lachꝛimis offerēs: exauditus eſt pꝛo ſua reueren
tia. Et q̄dē cū eſſet filius dei: didicit ex his quę paſſus C
eſt obedientiā: ⁊ cōſummatus factus eſt oībus obtēpe
rantib⁹ ſibi cauſa ſalutis ęternę appellatus a deo pon
tifex iuxta oꝛdinē melchiſedec. De quo nobis grandis
ſermo ⁊ īterpꝛętabilis ad dicendū: qm̄ imbecilles facti
eſtis ad audiendū. Etenī cū deberetis magiſtri eſſe ꝓ- D
pter tēpus: rurſum indigetis: vt vos doceamini q̄ ſint
elemēta exoꝛdij ſermonū dei: et facti eſtis quibus lacte
opus ſit: nō ſolido cibo. Omnis eñ qui lactis eſt parti
ceps: expers eſt ſermonis iuſtitię. Paruul⁹ eñ eſt. Per
fectoꝛū aūt eſt ſolidus cibus eoꝛū: qui pꝛo cōſuetudine
exercitatos habēt ſenſus ad diſcretionē boni ac mali.
QUapꝛopter intermittētes inchoatiōis VI A
chꝛiſti ſermonē: ad pfectioꝛa feramur: non
rurſuꝫ iacētes fundamentū poenitentię ab
opibus moꝛtuis: ⁊ fidei ad deū baptiſmatū Inf. 10. d.
doctrinę: īpoſitionis q̄q̄ manuū: ac reſurrectiōis moꝛ
tuoꝛū: ⁊ iudicij ęterni. Et hoc faciemus: ſiquidē pmi-
ſerit deus. Impoſſibile eñ eſt eos q̄ ſemel ſunt illumi-
nati: guſtauerūt etiā donum cęleſte: et participes facti
ſunt ſpūſſancti: guſtauerūt nihilominus bonū dei ver-
bū: virtuteſq̄ ſęculi venturi: ⁊ pꝛolapſi ſunt rurſus re-
nouari ad poenitentiā: rurſum crucifigentes ſibimet-
ipſis filiū dei: ⁊ oſtentui habentes. Terra eñ ſępe veniē B
tē ſuper ſe bibēs imbꝛē: ⁊ germinans herbā opoꝛtunā
illis a q̄bus colit̄ accepit benedictionē a deo: pꝛoferēs
autem ſpinas ac tribulos repꝛoba eſt: ⁊ maledicto pꝛo
xima: cuius conſummatio in combuſtionem. Confidi
mus autem de vobꝫ dilectiſſimi melioꝛa et vicinioꝛa ſa
luti: tametſi ita loquimur. Non enim iniuſtus eſt de⁹:
vt obliuiſcatur operis veſtri ⁊ dilectionis: quā oſtendi
ſtis in nomine ipſi⁹: qui miniſtraſtis ſanctis ⁊ miniſtra
tis. Cupimus autē vnūquemq̄ veſtrū eādem oſtenta- C
re ſollicitudinē ad expletionem ſpei vſq̄ ī finem: vt nō
ſegnes efficiamini: verū imitatoꝛes eoꝛū qui fide et pa
tientia hęreditabunt pꝛomiſſiones. Abꝛaę nempe pꝛo
mittēs deus: qm̄ neminē habuit p quē iuraret maioꝛē:
iurauit p ſemetipſuꝫ: dicēs: Niſi bñdicēs bñdicā te: et Gen. 22. c
multiplicās multiplicabo te: et ſic longanimiter ferēs D
adept⁹ eſt repmiſſionē. Hoīes eñ p maioꝛē ſui iurāt:
⁊ oīs cōtrouerſię eoꝛū finꝫ ad cōfirmationē eſt iuramē
tum. In quo abundanti⁹ volens deus oſtēdere pollici

tationes hęredibus immobilitatē cõſilij ſui ĩterpoſuit
iuſiurandũ: vt per duas res ĩmobiles: q̃bus impoſſibi-
le eſt mētiri deũ fortiſſimũ: ſolatiũ habeamus q̃ cõfugi
mus ad tenēdã ꝓpoſitã ſpē: quã ſicut anchorã habemꝰ
aĩę tutã ac firmã: ⁊ incedentē vſq; ad interiora velami
nis: vbi pręcurſor ꝓ nobis introiuit ieſus ſm ordinem
A melchiſedec pontifex factus in ęternũ. VII
Gen. 14. d Hic eñ melchiſedec rex ſalē ſacerdos dei ſummi
qui obuiauit Abrahę regreſſo a cede regũ: et bñ
dixit ei: cui ⁊ decimas oĩm diuiſit abraã: primũ
quidē qui interpretaꝫ rex iuſtitię: deinde aũt ⁊ rex ſalē
q̇ð eſt rex pacis ſine patre: ſine matre: ſine genealogia:
neq; initiũ dierũ: neq; finē vitę habens: aſſimilatus aũt
filio dei manet ſacerdos in ꝑpetuũ. Intuemini aũt quã
tus ſit hic: cui et decimas dedit de pręcipuis Abraã pa
triarcha. Et q̃dem de filijs leui ſacerdotiũ accipientes
mandatũ habēt decimas ſumere a populo ſm legē: id
eſt a fratribus ſuis: quãq; et ipſi exierũt de lũbis abrahę.
B Cuius aũt gñatio nõ annumeraꝫ in eis decimas ſum
pſit ab Abraã: ⁊ hunc qui habebat repromiſſiões bñdi-
xit. Sine vlla autē cõtradictione: qð minꝰ eſt a meliore
bñdicitur. Et hic quidē decimas morientes hoĩes acci-
piũt: ibi aũt cõteſtaꝫ q: viuit. Et vt ita dictũ ſit: ꝑ abra
am ⁊ leui: q̃ decimas accepit: decimatus eſt. Adhuc eñ
in lumbis patris erat: quãdo obuiauit ei melchiſedec.
Si ergo cõſummatio ꝑ ſacerdotiũ leuiticũ erat: popu
lus eñ ſub ipſo legē accepit: q̃d adhuc neceſſariũ fuit
ſm ordinē melchiſedec: aliũ ſurgere ſacerdotē ⁊ non
ſm ordinē aaron dici? Tranſlato eñ ſacerdotio: neceſ
ſe eſt vt ⁊ legis trãſlatio fiat. In q̃ eñ hęc dicunꝫ: de a
C lia tribu eſt: de q̃ nullus altario preſto fuit. Manifeſtũ
eſt eñ: q ex iuda ortus ſit dñs noſter: in q̃ tribu nihil de
ſacerdotibꝰ moyſes locutus eſt. Et amplius adhuc ma-
nifeſtũ eſt: ſi ſm ſimilitudinē melchiſedec exurgat aliꝰ
ſacerdos: q̃ nõ ſm legē mãdati carnalis factus eſt: ſed
ſm virtutē vitę ĩſolubilis. Cõteſtaꝫ eñ qm̃ tu es ſacer
dos ĩ ęternũ ſm ordinē melchiſedec. Reprobatio q̃dē
fit pręcedentiſ mandati ꝓpter infirmitatē eius ⁊ inuti
litatē. Nihil eñ ad ꝑfectũ adduxit lex. Introductio ve
ro melioris ſpei: ꝑ quã ꝓximamus ad deũ. Et quãtum
eſt: nõ ſine iureiurãdo. Alij quidē ſine iureiurãdo ſacer
dotes facti ſunt. Hic aũt cũ iureiurãdo: per eũ q̃ dixit
Pſ. 109. ad illum: Iurauit dñs ⁊ nõ poenitebit eũ: tu es ſacer-
D dos in ęternũ. In tm̃ melioris teſtamēti ſponſor factꝰ
eſt ieſus. Et alij quidē plures facti ſunt ſacerdotes ſm
legē: idcirco q morte ꝓhiberenꝫ ꝑmanere: hic aũt eo q
maneat in ęternũ: ſempiternũ habet ſacerdotiũ. Unde
⁊ ſaluare ĩ ꝑpetuũ poteſt: accedēs ꝑ ſemetipſum ad deũ
ſemꝑ viuēs ad interpellãdũ ꝓ nobis. Talis eñ decebat
vt nobis eſſet pontifex: ſanctus: innocēs: ĩpollutus: ſe-
gregatus a pctõribus ex excelſior cęlis factus. Qui nõ
habet neceſſitatē q̃tidie: quēadmodũ ſacerdotes priꝰ
ꝓ ſuis delictis hoſtias offerre: deinde pro populi. Hoc
eñ fecit ſemel ſeipſum offerēdo. Lex eñ cõſtituit hoĩes
ſacerdotes infirmitatē habētes: ſermo aũt iuriſiurãdi
qui poſt legē eſt filium in ęternum perfectum. VIII.
A Capitulũ aũt ſuꝑ ea quę dicunꝫ: Talē habemꝰ
ſupra. 4. d pontificē qui cõſedit in dextera ſedis magnitu
dinis in cęlis ſanctorũ miniſter ⁊ tabernaculi
veri: qð fixit deus: et nõ homo. Omnis eñ pontifex ad
B offerēda munera ⁊ hoſtias cõſtituiꝫ. Unde neceſſe eſt
⁊ hũc habere aliq̃d qð offerat. Si ergo eſſet ſuꝑ terram:
nec eſſet ſacerdos: cũ eſſent q̃ offerrēt ſm legē munera
q̃ exēplari ⁊ vmbrę deſeruiũt cęleſtiũ: ſicut reſponſum
Exo. 25. d eſt moyſi cum cõſummaret tabernaculũ. Vide inquit
Actuũ. 7. f omnia facito ſm exemplar qð tibi oſtenſum eſt in mon
te. Nunc aũt melius ſortitus eſt miniſteriũ: quanto et
melioris teſtamenti mediator eſt: qð in melioribus re
promiſſionibus ſancitũ eſt. Nã ſi illud prius culpa va-
caſſet: non vtiq; ſecundi locus inquireꝫ. Vituperãs

eñ eos dicit: Ecce dies venient dicit dominus: ⁊ con- Hiere. 31. a.
ſummabo ſuper domũ Iſrael: ⁊ ſuper domũ iuda teſta- E
mentu nouũ: nõ ſm teſtamentũ qð feci patribus eorum
in die q̃ apprehendi manũ eorũ: vt educerē illos de ter
ra ęgypti: quoniã ipſi non permanſerunt in teſtamēto
meo: ⁊ ego neglexi eos: dicit dominus. Quia hoc eſt te D
ſtamentũ: qð diſponã domui iſrael poſt dies illos: dicit
dñs: dando leges meas in mentem eorũ: et in corda eo
rũ ſuꝑſcribã eas: ⁊ ero eis in deũ: ⁊ ipſi erunt mihi ĩ po
pulũ. Et non docebit vnuſquiſq; proximũ ſuũ: ⁊ vnuſ- apoc. 31. b.
quiſq; fratrē ſuũ: dicens: Cognoſce dñm: qm̃ oēs ſciēt Iere. 31. f.
me a minore vſq; ad maiorē eorũ: quia propitiꝰ ero ini
quitatibus eorũ: ⁊ peccatorum eorũ iam non memora
bor. Dicendo autē nouũ veterauit prius. Quod autē
antiquatur ⁊ ſeneſcit: prope interitũ eſt. IX.
Habuit quidē ⁊ prius iuſtificationes culturę: et A
ſanctũ ſęculare. Tabernaculũ enim factum eſt
primũ: in quo erant candelabra: ⁊ menſa ⁊ pro
poſitio panum: quę dicitur ſancta. Poſt velamentum B
autē ſecundum tabernaculũ: quod dicitur ſancta ſan-
ctorũ: aureum habens thuribulum: et arcã teſtamenti
circumtectã ex oñi parte auro: in qua vrna aurea: ha-
bens manna: ⁊ virga Aaron quę fronduerat: ⁊ tabulę
teſtamenti: ſuper quę erãt cherubim glorię obumbran
tia propiciatorium: de quibus nõ eſt modo dicendũ per
ſingula. His vero ita cõpoſitis: in priori quidē taberna
culo ſemper introibãt ſacerdotes ſacrificiorũ: officia cõ
ſummantes: in ſecundo aũt ſemel in anno ſolus ponti-
fex: non ſine ſanguine: quem offerret pro ſua: et populi
ignorantia: hoc ſignificante ſpirituſancto: nondũ pro
palatam eſſe ſanctorũ viã adhuc priore tabernaculo ha
bente ſtatũ. Quę parabola eſt temporis inſtantis: iu- C
xta quã munera ⁊ hoſtię offerunꝫ: q̃ non poſſunt iuxta
cõſcientiã ꝑfectũ facere ſeruientē ſolũmodo in cibis et
in potibus et in varijs baptiſmatibus: et iuſtitijs car-
nis: vſq; ad tempus correptionis impoſitis. Chriſtus
autē aſſiſtens pontifex futurorũ bonorũ: per amplius ⁊ 2. pet. 1. d.
perfectius tabernaculũ: nõ manufactũ: id eſt nõ huius 1. Ioã. 1. c.
creationis: neq; per ſanguinē hircorũ aut vitulorum: D apoca. 1. b.
ſed per propriũ ſanguinē introiuit ſemel in ſancta ęter
na redēptione inuenta. Si eñ ſanguis hircorum aut
taurorũ ⁊ cinis vitulę aſperſus: inquinatos ſanctificat
ad emundationē carnis: quãto magis ſanguis chriſti:
q̃ ꝑ ſpm̃ſanctũ ſemetipſum obtulit ĩmaculatũ deo: emũ-
dauit cõſcientiã noſtrã ab operibus mortuis: ad ſeruien
dũ deo viuēti? Et ideo noui teſtamēti mediator eſt: vt
morte intercedēte in redēptionē earũ p̄uaricationũ: q̃
erãt ſub priore teſtamēto repromiſſionē accipiãt: qui
vocati ſunt ęternę hęreditatis. Ubi eñ teſtamētũ eſt:
mors neceſſe eſt intercędat teſtatoris: teſtamentũ eñ ĩ E
mortuis confirmatũ eſt. Alioquin nõdũ valet: dum vi Gala. 3. b
uit qui teſtatus eſt. Unde nec primũ quidē ſine ſangui
ne dedicatũ eſt. Lecto eñ oñi mandato legis a moyſe
vniuerſo populo: accipiens ſanguinē vitulorũ ⁊ hircorũ
cum aqua ⁊ lana coccinea ⁊ hyſopo: ipſum quoq; librũ
⁊ oēm populũ aſperſit: dicēs: Hic ſanguis teſtamenti
quod mandauit ad vos deus. Etiam tabernaculum et F
omnia vaſa miniſterij ſanguine ſimiliter aſperſit. Et Exo. 14. b
omnia pene in ſanguine ſm legē mundãtur: ⁊ ſine ſan
guinis effuſione nõ fit remiſſio. Neceſſe eſt ergo exem
plaria quidem cęleſtiũ his mundari: ipſa autē cęleſtia
melioribus hoſtijs q̃ iſtis. Nõ enim in manufactiſ ſan
ctis introijt Ieſus exemplaria verorum: ſed in ipſum
cęlũ: vt appareat nunc vultui dei pro nobiſ. Neq; vt ſę-
pe offerat ſemetipſum: quēadmodũ pontifex intrat in G
ſctã ꝑ ſingulos annos in ſanguine alieno. Alioq̃n opor
tebat eũ frequēter pati ab origine mundi. Nũc aũt ſe-
mel in conſummatione ſęculorum ad deſtructionem
peccati per hoſtiam ſuam apparuit. Et quemadmo- roma. 5. b
dũ ſtatutũ eſt hoĩbus ſemel mori: poſt hoc aũt iudiciũ: 1. Pet. 3. d

ſic ⁊ chꝛiſtus ſemel oblatus eſt ad multoꝛũ exhauriẽda
peccata: ſecũdo ſine peccato apparebit oĩbus expectan
tibus ſe in ſalutem per fidem X.
A Umbꝛã enĩ habens lex futuroꝛũ bonoꝛũ: non
ipſaꝫ imaginẽ rerũ ꝑ ſingulos annos eiſdeꝫ
ipſis hoſtijs: quas offerũt indeſinenter nun
ꝙ poteſt accedentes perfectos facere. Alio
qn ceſſaſſent offerri: ideo ꝙ nullã haberẽt vltra cõſcien
tiã peccati cultoꝛes ſemel mũdati. Sed in ipſis cõme
Leui.19.c moꝛatio pctõꝛuꝫ ꝑ ſingulos annos fit. Impoſſibile enĩ
Pſal.19. B eſt: ſanguine tauroꝛũ ⁊ hircoꝛũ auferri peccata. Ideo ĩ
Ibidem. grediẽs mundũ dicit: Hoſtiã ⁊ oblationẽ noluiſti: coꝛ
Ibidem pus aũt aptaſti mihi. Holocauſtomata ⁊ ꝓ peccato nõ
tibi placuerũt. Tunc dixi: Ecce venio. In capite libꝛi
ſcriptũ eſt de me: vt faciã deus voluntatẽ tuã. Superi
us dicens: qꝛ hoſtias ⁊ oblationes ⁊ holocauſtomata ꝓ
pctõ noluiſti: nec placita ſunt tibi que ſcꝫm legẽ offerũt
tũc dixi: ecce venio: vt faciã deus voluntatẽ tuã: aufert
C pꝛimũ vt ſequẽs ſtatuat. In q̃ voluntate ſanctificati ſu
mus: ꝑ oblationẽ coꝛpoꝛis ieſu chꝛiſti ſemel. Et oĩs q̃
dẽ ſacerdos pꝛeſto eſt q̃tidie miniſtrãs: ⁊ eaſdẽ ſepe of
Supꝛa.9. ferẽs hoſtias: que nunꝙ poſſunt auferre peccata. Hic
Pſal 109 aũt vnã pꝛo peccatis offerẽs hoſtiã in ſempiternũ ſedet
in dextera dei: de cetero expectans donec ponant̃ ini
mici eius ſcabellũ pedũ eius. Una enĩ oblatione cõſum
mauit ĩ ſempiternũ ſanctificatos. Cõteſtatur aũt nos
D ⁊ ſpirituſſanctus. Poſtꝙ enĩ dixit: hoc autẽ teſtamen
tuꝫ qd̃ teſtaboꝛ ad illos: poſt dies illos dicit dñs: dabo
leges meas in coꝛdibus eoꝛũ: ⁊ in mentibus eoꝝ ſuper
ſcribã eas: et peccatoꝛũ ⁊ iniquitatũ eoꝛũ iam nõ recoꝛ
daboꝛ amplius. Ubi aũt hoꝛũ remiſſio iam nõ eſt obla
tio pꝛo peccato. Habentes itaqꝫ fratres fiduciã in in
troitu ſanctoꝝ in ſanguine chꝛiſti: quã initiauit nobis
viã nouã ⁊ viuentẽ per velamẽ: id eſt carnẽ ſuã: ⁊ ſacer
dotẽ magnũ: ſuper domũ dei accedamus cum vero coꝛ
de in plenitudinẽ fidei: aſperſi coꝛda a cõſcientia mala:
⁊ abluti coꝛpus aqua munda teneamus ſpei noſtre cõ
E feſſionẽ ĩdeclinabilẽ. Fidelis enĩ eſt qui repꝛomiſit. Et
cõſideremus inuicẽ in pꝛouocationẽ charitatis: ⁊ bono
rũ operũ: non deſerentes collectionẽ noſtrã: ſicut con
ſuetudinis eſt quibuſdã: ſed conſolãtes: et tanto magis
quanto videritis appꝛopinquãtẽ dieꝫ. Uoluntarie enĩ
peccantibus nobis poſt acceptã notitiã veritatis: iam
Deu 27 b nõ relinquitur pꝛo peccatis hoſtia. Terribilis aũt que
math.8.b dã expectatio iudicij ⁊ ignis emulatio: que cõſumptu
2.coꝛ.13.a ra eſt aduerſarios. Irritã q̃s faciẽs legẽ moyſi: ſine vl
la miſeratiõe duobus vel tribus teſtibus moꝛitur: quã
to magis putatis deterioꝛa mereri ſupplicia: qui filiuꝫ
dei cõculcauerit: ⁊ ſanguineꝫ teſtamenti pollutũ duxe
rit: in quo ſanctificatus eſt: ⁊ ſpiritui gratie cõtumeliã
F fecerit? Scim⁹ enĩ qui dixit: mihi vindictã: ⁊ ego retri
Deu.32 c buã. Et iterũ: qꝛ iudicabit dñs populũ ſuũ. Hoꝛrendũ
Rom 12 d eſt incidere in man⁹ dei viuẽtis. Rememoꝛamini aũt
ſupꝛa.6.a pꝛiſtinos dies: ĩ q̃bus illuminati magnũ certamẽ ſuſti
nuiſtis paſſionũ: ⁊ in altero q̃dẽ oppꝛobꝛijs ⁊ tribula
tionib⁹ ſpectaculũ facti: ĩ altero aũt ſocij taliter cõuer
G ſantiũ effecti. Nã ⁊ vinctis cõpaſſi eſtis: ⁊ rapinã bonoꝝ
Abac 2.a veſtroꝛũ cũ gaudio ſuſcepiſtis: cognoſcẽtes vos habere
Rom.10 b meliorẽ ⁊ manẽtẽ ſubſtãtiã. Nolite itaqꝫ amittere cõfi
Gala.3.b. dẽtiã veſtrã: q̃ magnã habet remunerationẽ. Patiẽtia
enĩ vobis neceſſaria eſt: vt volũtatẽ dei faciẽtes repoꝛte
tis ꝓmiſſionẽ. Adhuc enĩ modicũ aliquãtulũqꝫ q̃ vẽtu
r⁹ eſt veniet: ⁊ nõ tardabit: iuſt⁹ aũt me⁹ ex fide viuit: ꝙ
ſi ſubtraxerit ſe: nõ placebit aĩe mee. Nos aũt nõ ſum⁹
ſubtractõis filij ĩ ꝑditionẽ: ſꝫ fidei ĩ acq̃ſitionẽ aĩe. XI
Gene.1.a E St aũt fides ſperandaꝝ ſubſtantia rerũ: argu
mẽtũ nõ apparentiũ. In hac enĩ teſtimoniũ cõ
ſecuti ſunt ſenes. Fide intelligim⁹ aptata eſſe
Gene.4 a ſecula verbo dei: vt ex ĩuiſibilibus viſibilia fierẽt. Fide
Gene.5.d plurimã hoſtiã Abel ꝙ cain obtulit deo: ꝑ quã teſtimo
Sap.4.b niũ cõſecutus eſt eſſe iuſt⁹: teſtimoniũ ꝑhibente mune eccle.44 c
rib⁹ ei⁹ deo: et ꝑ illã defunct⁹ adhuc loquit̃. Fide enoch 1 mach.2 f
trãſlatus eſt ne videret moꝛtẽ: ⁊ nõ inueniebat̃: qꝛ tran B Gen.6 b.
ſtulit illũ dñs. Ante trãſlationẽ enĩ teſtimoniũ habuit eccle44.c
placuiſſe deo. Sine fide autẽ ĩpoſſibile eſt placere deo.
Credere enĩ opoꝛtet accendentẽ ad deũ qꝛ eſt: ⁊ inq̃rẽ Gene12 ⁊
tibus ſe remuneratoꝛ ſit. Fide Noe reſpõſo accepto de 13.a
his q̃ adhuc nõ videbant̃ metuẽs: aptauit arcã in ſalu
tẽ domus ſue: ꝑ quã dãnauit mundũ: ⁊ iuſtitie q̃ per fi
dẽ heres eſt ĩſtitutus. Fide q̃ vocat̃ abꝛaã obediuit ĩ lo
cũ exire: quẽ accepturus erat in hereditatẽ: ⁊ exijt neſ
ciẽs quo iret. Fide demoꝛatus eſt in terra repꝛomiſſio
nis tanꝙ in aliena: in caſulis habitãdo: cũ iſaac ⁊ iacob
coheredib⁹ repꝛomiſſiõis eiuſdẽ. Expectabat enĩ fun C
damenta habentẽ ciuitatẽ: cuius artifex ⁊ cõditoꝛ de⁹ Gene 21 a
Fide ⁊ ipſa Sara ſterilis virtutẽ in cõceptione ſeminis
accepit etiã pꝛeter tẽpus etatis: q̃m fidelẽ credidit eſſe
eũ: q̃ repꝛomiſerat. Pꝛopter qd̃ et ab vno oꝛti ſunt: et
hoc emoꝛtuo tanꝙ ſidera celi in multitudineꝫ: et ſicut
arena que eſt ad oꝛã maris innumerabilis. Iuxta fidẽ
defuncti ſunt oẽs iſti: nõ acceptis repꝛomiſſionib⁹: ſed
a lõge eas aſpiciẽtes ⁊ ſalutãtes ⁊ cõfidentes: qꝛ ꝑegri
ni ⁊ hoſpites ſunt ſuꝑ terrã. Qui enĩ hec dicũt: ſignifi D
cant ſe patriaꝫ inq̃rere. Et ſi q̃dẽ ipſius meminiſſe de q̃
exierũt: habebãt vtiqꝫ tẽpus reuertẽdi. Nũc aũt meli
oꝛẽ appetũt: id eſt celeſtẽ. Ideo nõ cõfundit̃ deus voca
ri de⁹ eoꝝ. Parauit enĩ illis ciuitatẽ. Fide obtulit Abꝛa Gen.22 a
am Iſaac cũ tentaret̃: ⁊ vnigenitũ offerebat: in q̃ ſuſce eccle.44 c
perat repꝛomiſſiones. Ad quẽ dictũ eſt: qꝛ in Iſaac vo
cabit̃ tibi ſemẽ: arbitrans qꝛ ⁊ a moꝛtuis ſuſcitare po
tẽs eſt de⁹. Unde eũ ⁊ in parabolã accepit. Fide ⁊ de fu Gen 27 c
turis benedixit Iſaac iacob ⁊ eſau. Fide Iacob moꝛiẽs ibidẽ 48 c
ſingulos filioꝛũ Ioſeph benedixit: ⁊ adoꝛauit faſtigiuꝫ 2.49.a
virge eius. Fide Ioſeph moꝛiẽs de ꝓfectione filioꝛũ iſ Gen 50.d E
rael memoꝛatus eſt: et de oſſibus ſuis mandauit. Fide exod.2.a.
moyſes natus occultatus eſt menſibus tribus a parẽ
tibus ſuis: eo ꝙ vidiſſent elegantẽ infantẽ: ⁊ nõ timue
runt regis edictũ. Fide moyſes grãdis factus negauit
ſe eſſe filiũ filie pharaonis: magis eligẽs affligi cũ popu
lo dei: ꝙ tẽpoꝛalis peccati habere iocũditatẽ: maioꝛes
diuitias eſtimãs theſauro egyptioꝛũ impꝛoperiũ chꝛi
ſti. Aſpiciciebat enĩ in remunerationẽ. Fide reliquit e
gyptũ nõ veritus aĩoſitatẽ regis. Inuiſibilẽ enĩ tanꝙ
vidẽs ſuſtinuit. Fide celebꝛauit paſcha ⁊ ſanguinis effu
ſionẽ: ne q̃ vaſtabat pꝛimitiua tãgeret eos. Fide tranſie F
rũt mare rubꝛũ tanꝙ per aridã terrã: qd̃ experti egyptij exod 12 b
deuoꝛati ſunt. Fide muri iericho coꝛruerũt circuitu di
erũ ſeptẽ. Fide raab meretrix nõ perijt cũ ĩcredulis: ſꝫ
excipiẽs exploꝛatoꝛes cũ pace. Et q̃d adhuc dicã? De Exod 14 g
ficiet enĩ me tempus enarrãtẽ de gedeon: barach: ſam Joſue 6 g ibidẽ 2 a ⁊
ſon: iepthe: dauid: ſamuel: ⁊ pꝛophetis: qui per fidẽ vi 6.d.
cerũt regna: operati ſunt iuſtitiam: adepti ſunt repꝛo
miſſiões. Obturauerũt oꝛa leonũ: extinxerũt impetũ
ignis. Effugauerũt aciẽ gladij: cõualuerũt de infirmi
tate: foꝛtes facti ſunt ĩ bello. Caſtra verterũt exteroꝝ:
acceperũt mulieres de reſurrectiõe moꝛtuos ſuos. Alij G
aũt diſtẽti ſunt nõ ſuſcipiẽtes redẽptionẽ: vt melioꝛẽ ĩ
uenirẽt reſurrectionẽ. Alij vero ludibꝛia ⁊ verbera experti
inſuꝑ ⁊ vĩcula ⁊ carceres. Lapidati ſunt: ſecti ſunt: tẽ
tati ſunt: in occiſione gladij moꝛtui ſunt. Circuierũt
in melotis: ĩ pellib⁹ capꝛinis egẽtes: anguſtati: afflicti
q̃b⁹ dign⁹ nõ erat mũd⁹. In ſolitudinib⁹ errãtes ĩ mõ
tib⁹ ⁊ ſpelũcis ⁊ ĩ cauernis terre. Et hi oẽs teſtimonio
fidei ꝓbati: nõ acceperũt repꝛomiſſionẽ deo ꝓ nobis me
li⁹ aliq̃d ꝓuidẽte: vt nõ ſine nobis cõſummarent̃. XII
I Deoqꝫ ⁊ nos tantã habentes ĩpoſitã nubẽ teſti A
um: deponẽtes oẽ pond⁹ ⁊ circũſtãs nos pctm̃ Ephe.4.f
ꝑ patiẽtiã curram⁹ ad ꝓpoſitũ nobis certamẽ: Col.3.b.
aſpiciẽtes ĩ autoꝛẽ fidei ⁊ cõſumatoꝛẽ ieſuꝫ: q̃ ꝓpoſito ſi 1 Pet.2 a
bi gaudio: ſuſtinuit crucẽ ꝯfuſiõe cõtẽpta: atqꝫ ĩ dextra

ſedis dei ſedet. Recogitate em̄ eũ q̄ talẽ ſuſtinuit a pec
catoꝛibꝰ aduerſus ſemetipſuꝫ cõtradictionẽ: vt nõ fati
B gemini aīs veſtrꝫ deficiẽtes. Nõdũ em̄ vſqꝫ ad ſangui
nẽ reſtitiſtꝫ aduerſus peccatũ repugnãtes: ⁊ obliti eſtꝫ
conſolatiõis q̄ vobis tanꝙ filijs loquiť: dicens: Fili mi
Prouer. 3 b noli negligere diſciplinã dñi: neqꝫ fatigeris dũ ab eo ar
guerꝫ. Quẽ em̄ diligit dominus caſtigat: flagellat aũt
omneꝫ filium quem recipit. In diſciplina perſeuerate.
Tanꝙ filijs vobis offert ſe deus. Quis enim filiꝰ: queꝫ
non coꝛripit pater? Quod ſi extra diſciplinam eſtꝫ: cu
C ius participes facti ſunt omnes: ergo adulteri et nõ fi
lij eſtis. Deinde patres quidẽ carnꝫ noſtrę eruditoꝛes
habuimus: ⁊ reuerebamur eos. Num multo magꝫ ob
temperauimꝰ patri ſpirituum: ⁊ viuemus? Et illi qui
dem in tempoꝛe paucoꝛũ dierũ: ſecundũ voluntatem
ſuã erudiebãt nos: hic autẽ ad id q̄d vtile eſt in recipiẽ
do ſanctificationem eius. Omnis autẽ diſciplina: in p̄
ſenti quidem videtur non eſſe gaudij: ſed moeroꝛis: po
ſtea autem fructum pacatiſſimũ exercitatꝫ per eã red
det iuſtitię. Propter q̄d remiſſas manus ⁊ ſoluta ge
D nua erigite: ⁊ greſſus rectos facite pedibus veſtris: vt
non claudicans quis erret: magis autẽ ſanetur. Pacẽ
Rom. 12. b ſequimini cum hominibus ⁊ ſanctimoniã: ſine qua ne
mo videbit deum. Cõtemplantes ne quis deſit gratię
dei: ne qua radix amaritudinis ſurſum germinans im
pediat: ⁊ per illam inquinentur multi. Ne quis foꝛni
Gen. 12. b catoꝛ aut pꝛophanus vt Eſau: qui pꝛopter vnam eſcaꝫ
E vẽdidit pꝛimatiua ſua. Scitote enim quoniã ⁊ poſtea
Gen. 25. a
Exo. 19. b cupiẽs hęreditare benedictionem: repꝛobatus eſt. Nõ
Exo. 20. c enim inuenit poenitentię locum: quanꝙ cum lachꝛi
mis inquiſiſſet eam. Non enim acceſſiſtis ad tractabi
lem ⁊ acceſſibilem ignem: ⁊ turbinem ⁊ caliginem ⁊ p
cellã ⁊ tubę ſonum ⁊ vocem verboꝛum: quã qui audie
runt excuſauerunt ſe: ne eis fieret verbum. Nõ em̄ poꝛ
tabant q̄d dicebatur: et ſi beſtia tetigerit montem: lapi
dabitur. Et ita terribile erat quod videbať. Moyſes
dixit: Exterritus ſum et tremebundus. Sed acceſſi
F ſtis ad Sion montem: ⁊ ad ciuitatem dei viuentis Je
Exod 19 b ruſalem: cęleſtem ⁊ multoꝛum milium anguloꝛum fre
quentiã ⁊ eccleſiã pꝛimitiuoꝛũ: qui cõſcripti ſunt in cę
lis: ⁊ iudicem omniũ deũ: ⁊ ſpiritũ iuſtoꝛũ perfectoꝛũ:
⁊ teſtamenti noui mediatoꝛem ieſum: ⁊ ſanguinis aſp
ſionem: melius loquentem ꝙ Abel. Uidete ne recuſetꝫ
loquentem. Si enim illi non effugerunt recuſantes eũ
G qui ſuper terram loquebatur: multo magis nos qui de
cęlo loquentẽ nobis auertimus: cuius vox mouit ter
ram tunc: nunc aũt repꝛomittit: dicens: Adhuc ſemel
⁊ ego mouebo nõ ſolũ terrã ſed et cęlum. Quod auteꝫ
Aggei 2 b adhuc ſemel dicit: declarat mobilium tranſlationẽ tan
ꝙ factoꝛũ: vt maneãt ea quę ſunt immobilia. Itaqꝫ re
gnum immobile ſuſcipiẽtes: habemus gratiã: per quã
ſeruiamus placentes deo cum metu: ⁊ reuerẽtia. Ete
Deu. 4. d. nim deus noſter ignis conſumens eſt. XIII

Charitas fraternitatis maneat in vobis: ⁊ hoſ
A pitalitatẽ nolite obliuiſci. Per hanc em̄ pla
Rom. 12. c cuerunt quidam angelis hoſpitio receptis.
1. Pet. 4. b Mementote vinctoꝛuꝫ tanꝙ ſimul vincti: ⁊
laboꝛantiũ tanquã ⁊ ipſi in coꝛpoꝛe moꝛantes. Hono
rabile connubium in omnibus: ⁊ thoꝛus immaculatꝰ.
Foꝛnicatoꝛes enim ⁊ adulteros iudicabit deus. Sint
moꝛes ſine auaricia: contenti pꝛęſentibus. Ipſe em̄ di
xit: Nõ te deſeram neqꝫ derelinquã: ita vt confidenter
Joſue 1. b dicamus: Dominus mihi adiutoꝛ eſt: nõ timebo q̇d fa
Pſal. 117 ciat mihi homo. Mementote pꝛępoſitoꝛũ veſtroꝛum:
B qui vobis locuti ſunt verbum dei: quoꝛũ intuentes exi
tum conuerſationis imitamini fidẽ. Jeſus chꝛiſtus he
ri ⁊ hodie ipſe et in ſęcula. Doctrinis varijs et peregri
nis nolite abduci. Optimuꝫ eſt em̄ gratia ſtabilire coꝛ
non eſcis: quę non ꝓfuerunt ambulantibus in eis. Ha
bemus altare: de quo edere non habẽt poteſtatẽ: qui ta
bernaculo deſeruiunt. Quoꝛũ em̄ animaliũ inferť ſan
guis pꝛo peccato in ſancta: per pontificem: hoꝛum coꝛ
poꝛa cremantur extra caſtra. Propter quod ⁊ Jeſus Num. 19. b
vt ſanctificaret per ſuum ſanguineꝫ populũ extra poꝛ C
tam paſſus eſt. Exeamus igitur ad eũ extra caſtra: im
pꝛoperiũ eius poꝛtantes. Nõ em̄ habemus hic manen
tem ciuitatẽ: ſed futuram inquirimus. Per ipſum er
go offeramus hoſtiam laudis ſemper deo: id eſt fructũ Mich. 2. e
labioꝛum cõfidentiũ nomini eius. Beneficentię auteꝫ
⁊ cõionis nolite obliuiſci. Talibus em̄ hoſtijs pꝛome
retur deus. Obedite pꝛępoſitꝫ veſtris: ⁊ ſubiacete eis
Ipſi enim peruigilant quaſi rationẽ pꝛo animabus ve
ſtris reddituri: vt cum gaudio hoc faciant: et non ge
mentes. Hoc enim nõ expedit vobis. Oꝛate pꝛo nobis
Cõfidimus em̄ quia bonã cõſcientiã habemus in om̄i
bus bene volentes cõuerſari. Amplius auteꝫ depꝛecoꝛ
vos hoc facere: quo celerius reſtituar vobis. Deus aũt
pacis qui eduxit de moꝛtuis paſtoꝛẽ magnũ ouium in D
ſanguine teſtamenti ęterni: dominũ noſtrũ ieſum chꝛi
ſtũ: aptet vos in omni bono: vt faciatis eius voluntatẽ
faciens in vobꝫ q̄d placeat coꝛã ſe per ieſum chꝛiſtũ: cui
eſt gloꝛia in ſęcula ſęculoꝛũ. Amẽ. Rogo aũt vos fra
tres: vt ſufferatis verbũ ſolatij. Etenim perpaucꝫ ſcri
pſi vobis. Cognoſcite fratrẽ noſtrũ Timotheũ dimiſ
ſum: cum quo ſi celerius venerit videbo vos. Salutate
omnes p̄poſitos veſtros ⁊ oẽs ſanctos. Salutant vos
de italia fratres. Gꝛatia cum oĩbus vobis: Amen.

Finis.

Prologus beati Hieronymi
presbyteri in ſeptem epiſtolas canonicas.

Non ita eſt oꝛdo apud gręcos: qui integre ſa
piunt: fideqꝫ rectã ſectanť epiſtolarũ ſeptẽ q̄
canonicę nũcupanť: ſicut in latinꝫ codicibꝰ
inueniť: vt qꝛ petrus eſt pꝛimꝰ in oꝛdine apo
ſtoloꝝ: pꝛimę ſint etiã eius epiſtolę in oꝛdine ceteraꝝ.
Sed ſicut euãgeliſtas dudũ ad veritatꝫ lineã coꝛreximꝰ
ita has ꝓpꝛio oꝛdini deo iuuante reddidimus. Eſt em̄
pꝛima earũ vna iacobi: duę petri: tres ioannis: et iudę
vna. Quę ſi ſic vt ab eis digeſtę ſunt: ita quoqꝫ ab ĩter
pꝛętibus fideliter in latinũ verterenť eloquiũ: nec am
biguitatẽ legentibꝰ facerẽt: nec ſermonẽ ſeſe varietas
ĩpugnaret: illo pꝛęcipue loco: vbi de vnitate trinitatꝫ ĩ 1. Joan 5 b
pꝛima iohannis epiſtola poſitũ legimꝰ: in q̄ etiã ab ĩfi
delibus tranſlatoꝛibꝰ multũ erratũ eſſe a fidei varieta
te cõperimꝰ: triũ tãtũmõ vocabula: hoc eſt: q̄: ſanguinꝫ
⁊ ſpũs in ipſa ſua ęditiõe ponẽtibꝰ: et patris verbiqꝫ ac
ſpũs teſtimoniũ omittẽtibꝰ: in q̄ maxime ⁊ fides catho
lica roboꝛať: et pr̄is ⁊ filij et ſpũſſancti vna diuinitatis
ſubſtãtia cõpꝛobať. In cęteris vo epiſtolis q̄ntũ a nr̄a
alioꝝ diſtet ęditio: lectoꝛꝫ pꝛudẽtię derelinq̄. Sed tu
virgo chꝛiſti euſtochiũ dũ a me ĩpenſius ſcripturę veri
tatẽ inq̄ris: meaꝫ q̄dãmõ ſenectutẽ inuidoꝝ dentibus
coꝛrodendã exponis: q̄ me falſarũ coꝛruptoꝛẽqꝫ ſctãrũ
ꝓnunciãt ſcripturaꝝ. Sed ego in tali opere: nec ęmu
loꝛũ meoꝛũ inuidentiaꝫ ꝑtimeſco: nec ſanctę ſcripturę
veritatẽ poſcentibus denegabo.

Epiſtola canonica beati iacobi.

I.

Iacobus dei et domini no A
ſtri ieſu chꝛiſti ſeruꝰ: duodecĩ tribubꝰ q̄ ſunt
ĩ diſpſione ſalutẽ. Oẽ gaudiũ exiſtimate frẽs
mei cũ ĩ tantatiões varias incideritꝫ: ſciẽtes ꝙ ꝓbatio
fidei vr̄ę patiẽtiã operať. Patiẽtia aũt opus ꝑfectum
habet: vt ſitis ꝑfecti et integri in nullo deficientes. Si
q̇s autem veſtrum indiget ſapientia: poſtulet a deo: qui Rom. 5. a.
dat omnibus affluenter: et nõ impꝛoperat: et dabitur
ei. Poſtulat aũt in fide nihil heſitans. Qui em̄ heſitat
ſimilis eſt fluctui maris: qui a vento moueť ⁊ circũferť.

Non ergo exiſtimet homo ille: ꝙ accipiat aliquid a do
mino. Vir duplex animo incõſtans eſt in oĩbus vijs ſu
is: glorietur autẽ frater humilis in exaltatione ſua: di-
ues autẽ in humilitate ſua: quoniã ſicut flos foeni trãſi
B bit. Exortus eſt enĩ ſol cũ ardore: ⁊ arefecit foenum: et
eccle.14.c Eſa.40.b flos eius decidit: et decor vultus eius deperijt. Ita et
1 Pet.1 b diues in itineribus ſuis marceſcet. Beatus vir qui ſuf
Joan.5.c fert tentationẽ: quoniam cum probatus fuerit: accipi
et coronã vitę: quã repromiſit deus diligẽtibus ſe. Ne
mo cũ tentatur: dicat quoniã a deo tentetur. Deus enĩ
intentatur malorũ eſt. Ipſe aũt neminẽ tentat. Vnuſ
quiſq; vo tentatur a cõcupiſcẽtia ſua: abſtractus ⁊ ille
etus. Deinde cõcupiſcentia cũ cõcoeperit: parit pecca-
C tũ: peccatũ vero cũ cõſummatũ fuerit: generat mortẽ.
Nolite itaq; errare fratres mei dilectiſſimi. Omne da
tũ optimũ: et omne donũ perfectũ deſurſum eſt: deſcen
dens a patre luminũ: apud quẽ non eſt tranſmutatio:
Pro.17.d. nec viciſſitudinis obumbratio. Voluntarie enĩ genuit
nos verbo veritatis: vt ſimus initiũ aliquod creaturę
eius. Scitꝭ enĩ fratres mei dilectiſſimi. Sit aũt oĩs
homo velox ad audiendũ: tardus aũt ad loquẽdum: ⁊
eccle.5.c tardus ad irã. Ira enĩ viri iuſtitiã dei nõ operat̃. Pro
pter quod abijcientes oẽm immũdiciã ⁊ abundantiaꝫ
malicię in manſuetudine ſuſcipite inſitũ verbũ: qđ po-
Rom.5.b teſt ſaluare animas veſtras. Eſtote aũt factores verbi
D ⁊ nõ auditores tñ: fallẽtes voſmetipſos. Quia ſi quis
auditor eſt verbi: ⁊ nõ factor: hic cõparabit̃ viro cõſide
math.5.c rãti vultũ natiuitatꝭ ſuę ĩ ſpeculo. Cõſiderauit enĩ ſe ⁊
abijt: ⁊ ſtatim oblitus eſt qualis fuerit. Qui aũt pſpe-
xerit in lege perfectę libertatis: ⁊ permanſerit in ea nõ
auditor obliuioſus factus: ſed factor operis: hic beat⁹
iacob.3.b in facto ſuo erit. Si quis autẽ putat ſe religioſum eſſe
non refrenens linguã ſuã: ſed ſeducens cor ſuũ: hui⁹ va
na eſt religio. Religio mũda ⁊ immaculata apud deũ
⁊ patrẽ hęc eſt: viſitare pupillos et viduas in tribulati
one eorũ: ⁊ ĩmaculatũ ſe cuſtodire ab hoc ſeculo. II.

A Fratres mei nolite in perſonaꝝ acceptione
habere fidẽ dñi noſtri ieſu chriſti glię. Etenĩ
ſi introierit in cõuentũ veſtrũ vir aureũ an-
nulũ habẽs: in veſte candida: introierit autẽ
⁊ pauper in ſordido habitu: ⁊ intendatis in eum qui ĩ-
dut⁹ eſt veſte pręclara: ⁊ dixeritꝭ ei: tu ſede hic bñ: pau
peri autẽ dicatis: tu ſta illic: aut ſede ſub ſcabello pedũ
meorũ: nonne iudicatis apud voſmetipſos ⁊ facti eſtis
iudices cogitationũ iniquarũ? Audite fratres dilectiſ
B ſimi: Nõne deus elegit pauperes in hoc mundo: diui-
Leui.19.c roma.2.b tes in fide: ⁊ heredes regni qđ repromiſit deus diligẽ-
Ephe.6.b tibus ſe? Vos autẽ exhonoraſtis pauperẽ. Nõne diui-
coloſ.3.d. tes ꝑ potentiã opprimũt vos: et ipſi trahunt vos ad iu
actuũ.10.f dicia? Nonne ipſi blaſphemant bonũ nomẽ qđ inuoca
1.Pet.1.c tũ eſt ſuper vos? Si tamẽ legẽ perficitꝭ regalẽ ſm ſcri
pturas: diliges ꝓximũ tuũ ſicut teipſum: bene facitis.
Si aũt perſonã accipitꝭ: peccatũ operamini redarguti
a lege quaſi tranſgreſſores. Quicunq; aũt totã legem
C ſeruauerit: offendat aũt in vno: factus eſt omniũ reus.
Qui enĩ dixit: nõ moechaberis: dixit ⁊ nõ occides. Qđ
ſi nõ moechaberis: occides aũt: factus es tranſgreſſor
legis. Sic loquimini ⁊ ſic facite: ſicut ꝑ legẽ libertatis
incipientes iudicari. Judiciũ enĩ ſine miſcdia illi: q̃ nõ
facit miſericordiã. Superexaltat aũt miſericordia iu-
diciũ. Quid ꝓderit fratres mei: ſi fidẽ quis dicat ſe ha
bere: opera aũt nõ habeat? Nunq̃d poterit fides ſalua
re eũ? Si aũt frater ⁊ ſoror nudi ſint: ⁊ indigeant victu
q̃tidiano: dicat aũt aliq̃s ex vobis illis: ite in pace cale-
facimini ⁊ ſaturamini: nõ dederitꝭ aũt eis q̃ neceſſaria
D ſunt corpori: q̃d proderit? Sic ⁊ fides: ſi nõ habeat opa
mortua eſt in ſemetipſa. Sed dicet q̃s: Tu fidẽ habes:
⁊ ego opera habeo: Oſtende mihi fidẽ tuã ſine opibus
⁊ ego oſtendã tibi ex operibus fidẽ meã. Tu credis qm̃
vnus eſt deus: bene facis: ⁊ demones credunt ⁊ contre

miſcunt. Vis autẽ ſcire o homo inanis: quoniã fides ſi
ne operibus mortua eſt. Abraam pater noſter: nõne ex
operibus iuſtificatus eſt: offerens Iſaac filiũ ſuũ ſup al Gen.15.b.
tare? Vides quoniã fides cooperabatur operibus illi-
us: ⁊ ex operibus fides cõſummata eſt. Et ſuppleta eſt
ſcriptura dicẽs: Credidit abraã deo: ⁊ reputatũ eſt illi Rom.4.a
ad iuſtitiã: ⁊ amicus dei appellatus eſt. Videtꝭ quoni Gala.3.a. Joſue 2 b
am ex operibus iuſtificatur homo: ⁊ nõ ex fide tantuꝫ.
Similiter ⁊ rahab meretrix: nonne ex operibus iuſtifi
cata eſt: ſuſcipiens nuncios et alia via eijciens? Sicut
enĩ corpus ſine ſpiritu mortuũ eſt: ita fides ſine operi-
bus mortua eſt. III.

Nolite plures magiſtri fieri fratres mei: ſcien- A
tes quoniã maius iudiciũ ſumitis. In multꝭ
enĩ offendimus oẽs. Si quis ĩ verbo nõ offen mar.13.a
dit: hic pfect⁹ eſt vir. Poteſt etiã freno circũducere to
tũ corpus. Si autẽ equis frena in ora mittimus: ad cõ
ſentiẽdum nobis omne corpus illorũ circumferimus.
Et ecce naues cum magnę ſint: ⁊ a ventꝭ validis minẽ
tur: circumferũtur autẽ a modico gubernaculo vbi ĩ-
petus dirigentis voluerit. Ita ⁊ lingua modicũ quidẽ
mẽbrũ eſt: ⁊ magna exaltat: ecce quãtus ignꝭ ꝙ magnã
ſiluã incendit. Et lingua ignis eſt vniuerſitas iniq̃ta-
tis. Ligua cõſtituitur in mẽbris noſtris: quę maculat B
totũ corpus: ⁊ inflãmat rotã natiuitatis noſtrę inflam
mata a gehenna. Oĩs enĩ natura beſtiarũ et volucrũ et
ſerpentiũ: ⁊ cęterorũ domant̃: ⁊ domita ſunt a natura
humana: linguã aũt nullus hoĩm domare poteſt. Inq̃
etũ malũ: plena veneno mortifero: ĩ ipſa bñdicim⁹ deũ
⁊ patrẽ: ⁊ in ipſa maledicimus hoĩes: q̃ ad imaginẽ et
ſimilitudinẽ dei facti ſunt. Ex ipſo ore ꝓcedit bñdictio C
⁊ maledictio. Nõ oportet frẽs mei hęc ita fieri. Nun-
q̃d fons de eodẽ foramine emanat dulcẽ ⁊ amarã aquã
Nunq̃d poteſt fratres mei ficus vuas facere: aut vitis
ficus? Sic neq; ſalſa dulcẽ poteſt facere aquã. Quis ſa
piẽs ⁊ diſciplinatus inter vos? oſtẽdat ex bona cõuer-
ſatiõe operationẽ ſuã in manſuetudine ſapiẽtię. Qđ ſi
zelũ amarũ habetis: ⁊ cõtentiones ſint in cordibus ve-
ſtris: nolite gloriari ⁊ mẽdaces eſſe aduerſus veritatẽ. D
Nõ ẽ enĩ iſta ſapiẽtia deſurſuꝫ: deſcendẽs a pr̃e luminũ
ſed terrena: animalis: diabolica. Vbi enĩ zelus ⁊ cõten
tio: ibi incõſtãtia ⁊ oĩe opus prauũ. Quę aũt deſurſuꝫ
eſt ſapiẽtia: primũ quidẽ pudica eſt: deĩde pacifica: mo
deſta: ſuadibilis: bonis cõſentiẽs: plena miſericordia ⁊
fructib⁹ bonis: iudicãs ſine ſimulatione. Fructus autẽ
iuſtitię in pace ſeminatur facientibus pacem. IIII

Unde bella ⁊ lites in vobis? Nõne ex cõcupiſ- A
cẽtijs veſtris: quę militant in mẽbris veſtris?
Cõcupiſcitꝭ ⁊ nõ habetꝭ: occiditis ⁊ zelatꝭ: et
nõ poteſtis adipiſci. Litigatis ⁊ belligeratis: ⁊ nõ ha-
betis ꝓpter qđ nõ poſtulatis. Petitis ⁊ nõ accipitꝭ: eo
ꝙ male petatis: vt in cõcupiſcentijs veſtris inſumatis.
Adulteri neſcitꝭ: q2 amicitia hui⁹ mũdi inimica eſt deo B
Quicũq; ergo voluerit amic⁹ eſſe ſeculi hui⁹: inimic⁹
dei cõſtituit̃. An putatꝭ q2 inaniter ſcriptura dicat: Ad
inuidiã cõcupiſcit ſpũs q̃ habitat in vobꝭ? Maiorẽ au 1.pet.5.b.
tẽ dat gratiã. Propter qđ dicit: Deus ſuperbis reſiſtit Ephe.4.f
humilibus aũt dat gratiã. Subditi ergo eſtote deo: re
ſiſtite aũt diabolo: ⁊ fugiet a vobis. Appropinq̃te deo:
⁊ appropinq̃bit vobis. Emũdate manus peccatores:
⁊ purificate corda duplices animo. Miſeri eſtote ⁊ lu
gete ⁊ plorate: riſus veſter in luctũ conuertatur: ⁊ gau
dium in moerorẽ. Humiliamini in conſpectu domini:
et exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrũ frẽs mei. C
Qui detrahit fratri: aut qui iudicat fratrem ſuum: de Joã.16.d 1.pet.5.d.
trahit legi: et iudicat legem. Si autem iudicas legem
non es factor legꝭ: ſed iudex. Vnus eſt enim legiſlator
et iudex: qui poteſt perdere et liberare. Tu autem q̃s Rom.4.a
es: qui iudicas proximum tuum? Ecce nunc qui di-
citis: hodie aut craſtino ibimus in illam ciuitatem:

⁊ faciemus ibi quidē annū: ⁊ mercabimur: et lucrū faci
emus: q̄ ignoratis q̄d erit in craſtinū. Que eſt eñ vita
veſtra? Vapor eſt ad modicū parēs: ⁊ deīpces extermi
nabit: p eo vt dicatis: ſi dñs voluerit: ⁊ ſi vixerimus fa
Luce. ſ. f. ciem⁹ hoc aut illud. Nūc aūt exultat in ſuperbijs ve
ſtris. Oīs exultatio talis maligna eſt. Scienti igit bo
nū facere ⁊ nō facienti: peccatū eſt illi. V.
A Gite nunc diuites: plorate vlulantes in miſe
rijs veſtris: que aduenient vobis. Diuitię ve
ſtrę putrefactę ſunt: ⁊ veſtimenta veſtra a ti
neis comeſta ſunt. Aurū ⁊ argentū veſtrū eruginauit:
⁊ erugo eorū in teſtimoniū vobis erit: ⁊ mādućabit car
nes veſtras ſicut ignis. Theſaurizaſtis vobis irā in no
B uiſſimis diebus. Ecce merces operariorū qui meſſue
rūt regiones veſtras: quę fraudata eſt vobis clamat: ⁊
clamor eorū in aures dñi ſabaoth ītroiuit. Epulati eſtis
ſuper terrā: ⁊ in luxurijs enutriſtis corda veſtra. In die
occiſionis adduxiſtis ⁊ occidiſtis iuſtū: ⁊ nō reſtitit vo
bis. Patientes igitur eſtote fratres vſq; ad aduentū
dñi. Ecce agricola expectat precioſū fructū terrę: pa
tienter ferēs donec accipiat tēporaneū ⁊ ſerotinū. Pa
tiētes igitur eſtote vos: ⁊ cōfirmate corda veſtra: quiā
C aduentus dñi appropinquabit. Nolite īgemiſcere fra
tres in alterutrū: vt nō iudicemini. Ecce iudas ante ia
nuam aſſiſtit. Exemplū accipite fratres exitus mali ⁊
longanimitatis ⁊ laboris ⁊ patiētię pphetas qui locu
ti ſunt in nomine dñi. Ecce beatificamus eos qui ſuſti
nuerūt. Sufferentiā Iob audiſtis: et finē dñi vidiſtis:
Mat. ſ. f. qm̄ miſericors eſt dñs ⁊ miſerator. Ante oīa autem fra
tres mei nolite iurare neq; per cęlū: neq; per terrā: ne
q; aliud q̄dcunq; iuramentū. Sit autē ſermo veſter eſt
eſt: nō nō: vt nō ſub iudicio decidatis. Triſtat aūt aliq̄s
veſtrū: oret ęquo animo ⁊ pſallat. Infirmat quis in vo
bis: inducat preſbyteros eccleſię: ⁊ orēt ſuper eū: vngē
D tes eū oleo in nomine domini. Et oratio fidei ſaluabit
infirmū: ⁊ alleuiabit eū dñs: ⁊ ſi in peccatis ſit: remittē
3. reg. 17 a tur ei. Cōfitemini ergo alterutrū peccata vr̄a: ⁊ orate
Luce. 4. d pro inuicē: vt ſaluemini. Multū eñ valet depcatio iu
ſti aſſidua. Elias homo erat ſimilis nobis paſſibilis: et
oratiōe orauit: vt nō plueret ſuper terrā: ⁊ nō pluit an
nos tres ⁊ menſes ſex. Et rurſum orauit: ⁊ cęlū dedit
pluuiā: ⁊ terra dedit fructū ſuū. Fratres mei ſi quis ex
vobis errauerit a veritate: ⁊ cōuerterit quis eum: ſcire
debet: quoniā qui conuerti fecerit peccatorē ab errore
vię ſuę: ſaluabit animā eius a morte: ⁊ operit multitu
dinem peccatorum.

Finis.

Epiſtola beati Petri apoſtoli Prima. Caput I

A PEtrus apoſtol⁹ ieſu
chriſti electis aduenis diſperſionis
ponti: Galatię: cappodocię: Aſię ⁊
bithynię ſcḋm preſcientiā dei patris:
in ſanctificationē ſpiritus: in obedi
entiā ⁊ aſperſionem ſanguinis ieſu
2. cor. 1. a chriſti. Gratia vobis et pax mult iplicetur. Benedict⁹
Ephe. 1. a deus ⁊ pater dñi noſtri ieſu chriſti: qui ſcḋm miſericordi
am ſuā magnā regenerauit nos in ſpē viuā per reſurre
ctionē ieſu chriſti ex mortuis: in hereditatē īcorrupti
bilē ⁊ incōtaminatā ⁊ immarceſſibilē cōſeruatā in cę
B lis ī vobis: q̄ in virtute dei cuſtodimini per fidē in ſalu
Joan. 16 c tē paratā reuelari in tēpore nouiſſimo. In quo exulta
bitis: modicū nūc ſi oportet cōtriſtari in varijs tenta
tionib⁹: vt probatio veſtrę fidei multo precioſior ſit au
ro: q̄d per ignē probat: inueniatur in laudē ⁊ gloriā et
honorē in reuelationē ieſu chriſti: quē cū nō videritis di
ligitis. In quē nūc quoq; nō videntes creditis: credē
tes aūt exultabitis lętitia inenarrabili ⁊ glorificata: re
portantes finē fidei veſtrę ſalutē aīarū noſtrarū. De
qua ſalute exquiſierunt atq; ſcrutati ſunt prophetę: q̄
de futura in vobis gratia prophetauerunt: ſcrutantes
in quod vel quale tēpus ſignificaret ī eis ſpiritus chri
ſti: prenuncians eas quę in chriſto ſunt paſſiones: ⁊ po
ſteriores glorias: quibus reuelatū eſt: quia nō ſibimet
ipſis: vobis aūt miniſtrabāt ea quę nunc nunciata ſunt
vobis: per eos qui euangelizauerunt vobis: ſpiritu ſan
cto miſſo de cęlo: in quem deſiderant angeli pſpicere.
Propter q̄d ſuccincti lumbos mētis veſtrę: ſobrij per C
fecti ſperate in eam: quę offertur vobis gratiā: in reue
lationē ieſu chriſti: quaſi filij obedientię nō configura
ti prioribus ignorantię veſtrę deſiderijs: ſed ſcḋm eum Leui. 19. a
qui vocauit vos ſanctū: vt et ipſi in omni conuerſatiōe Deu. 10. b
ſancti ſitis: quoniā ſcriptū eſt: Sancti eritis: quoniam Collo. 3. d
ego ſanctus ſum. Et ſi patrē inuocatis eum qui ſine ac Jaco. 2. d
ceptione pſonarū iudicat ſecundū vniuſcuiuſq; opus Actu. 10. f
in timore incolatus veſtri tempore cōuerſamini. Sciē roma. 2. b
tes q nō corruptibilib⁹ auro vl' argēto redēpti eſtis de D Ephe. 6 b
vana vr̄a cōuerſatione paternę traditiōis: ſed precioſo Heb. 9. d.
ſanguine quaſi agni incōtaminati ⁊ immaculati chri 1 Joan. 1 c
ſti: precogniti quidē ante mundi cōſtitutionē: manife Apoc. 1. d.
ſtati aūt nouiſſimis temporibus propter vos: qui per
ipſum fideles eſtis in deo: qui ſuſcitauit eum a mortuis
⁊ dedit ei gloriā: vt fides veſtra: ⁊ ſpes eſſet in deo. Ani
mas veſtras caſtificātes in obediētia charitatis: in fra
ternitatis amore: ſimplici ex corde inuicē diligite attē
tius: renati nō ex ſemine corruptibili: ſed incorruptibi Eſa. 46. b
li per verbū dei viui: ⁊ permanetis in ęternū. Quia oīs Jcle. 14. c
caro vt foenū: ⁊ oīs gloria eius tanq̄ flos foeni. Exa ceaco. 1. b.
ruit foenū: ⁊ flos eius decidit: verbū aūt dñi manet in ę
ternū. Hoc eſt aūt verbū q̄d euangelizatū eſt in vos. II
DEponentes igitur oēm maliciā: ⁊ oēm dolū: A
⁊ ſimulationes ⁊ inuidias: ⁊ oēs detractio Ephe. 4. f.
nes: ſicut modo geniti infantes rationabiles Col. 3. b.
ſine dolo lac cōcupiſcite: vt in eo creſcatis in ſalutē: ſi ta Heb. 12. a.
mē guſtatis qm̄ dulcis eſt dñs. Ad quē accedentes la
pidē viuū: ab hominib⁹ quidē reprobatū: a deo aūt ele
ctū ⁊ honorificatū: ⁊ ipſi tanq̄ lapides viui ſuperędifi
camini domos ſpirituales in ſacerdotiū ſanctū: offerē
tes ſpiritales hoſtias acceptabiles deo per ieſum chri
ſtū. Propter q̄d cōtinet ſcriptura: Ecce ponā ī ſion la Eſa. 28. d:
pidē ſummū: angularē: probatū: electū: precioſū: ⁊ q̄ B
crediderit in eum: nō cōfundetur. Vobis igitur credē Pſal. 17
tibus honor: nō credentibus aūt lapis quē reprobaue mat. 21. d.
runt ędificantes hic factus eſt in caput anguli: ⁊ lapis mar. 12. a.
offenſionis et petra ſcandali: his qui offendunt verbo: Luc. 20. c
nec credūt in quo ⁊ poſiti ſunt. Vos aūt genus electū: Actu. 4. b
regale ſacerdotiū: gens ſancta: populus acquiſitionis exod 19. a.
vt virtutes annuncietis eius: qui de tenebris vos voca
uit in admirabile lumē ſuū. Qui aliquando nō popul⁹
dei: nunc aūt populus dei: q̄ nō cōſecuti miſericordiā: Oſee. 2. d
nūc aūt miſcḋiam cōſecuti. Chariſſimi obſecro vos tā Rom. 9. c.
q̄ aduenas et peregrinos: abſtinere vos a carnalib⁹ de Gala. ſ. c
ſiderijs: quę militant aduerſus animā: conuerſationē
veſtrā inter gentes habentes bonam: vt in eo q̄d detra C
ctant de vobis tanq̄ de malefactoribus: ex bonis operi
bus vos cōſiderātes: glorificent deū in die viſitatiōis.
Subiecti igitur eſtote omi humanę creaturę propter
deū. Siue regi q̄ſi pcellēti: ſiue ducib⁹ tanq̄ ab eo miſ Rom. 13 a
ſis: ad vindictā malefactorū: laudē vero bonorū. Quia
ſic eſt voluntas dei: vt benefacientes: obmuteſcere faci
atis imprudentiū hominū ignorantiā. Quaſi liberi: et
non quaſi velamē habentes malicię libertatē: ſed ſicut
ſerui dei. Omnes honorate: fraternitatem diligite: de
um timete: regem honorificate. Serui ſubditi eſtote ī Rom. 12. c
omni timore dominis: non tantum bonis ⁊ modeſtis: Ephe. 6. a
ſed etiam diſcholis. Hęc eſt eñ grati: ſi propter dei cō col. 3. d
ſcientiā ſuſtinet quis triſtitias: patiēs iniuſte. Quę eñ Titi. 2. c.

eſt gratia: ſi peccantes et collaphizati ſuffertis? Sed ſi
D benefacientes patienter ſuſtinetis: hęc eſt gratia apud
deum. In hoc enim vocati eſtis. Quia ⁊ Chriſtus paſ-
ſus eſt pro nobis: vobis relinquens exemplum: vt ſequa-
Eſa.53.b. mini veſtigia eius. Qui peccatum non fecit: nec inuētus
1.Ioā.3.a eſt dolus in ore eius. Qui cum malediceretur: non ma-
ledicebat: cum pateretur: non comminabatur. Trade-
Eſa.53.b bat autem iudicanti ſe iniuſte. Qui peccata noſtra ipſe
pertulit in corpore ſuo ſuper lignum: vt peccatis mor-
tui iuſtitię viuamus: cuiꝰ liuore ſanati eſtis. Eratis enī
ſicut oues errantes: ſed conuerſi eſtis nunc ad paſtorem
et epiſcopum animarū veſtrarum. III.
B Imiliter et mulieres ſubditę ſint viris ſuis:
vt et ſi qui non credūt verbo: per mulierū cō-
1.Cor.11.a uerſationem ſine verbo lucrifiant: conſideran
Collo.3.c tes in timore ſanctam conuerſationē veſtrā:
Ephe.5.c. quarū nō ſit extrinſecus capillatura: aut circundatio au
1.tim.2.c. ri: aut indumenti veſtimentorū cultus: ſed qui abſcondi
tus eſt homo cordis in incorruptibilitate: quieti et mo
deſti ſpiritus: qui eſt in conſpectu dei locuples. Sic enī
aliquando et ſanctę mulieres ſperantes in deo ornabāt
Gen.13.b. ſe: ſubiectę ꝓpriis viris. Sicut Sara obediebat Abrahę
dominum eum vocans: cuius eſtis filię benefacientes: et
B non pertimētes vllam perturbationem. Uiri ſimiliter
cohabitantes ſm ſcientiam: quaſi infirmiori vaſculo mu
liebri impertientes honorem tanq̄ coheredibus gratię
vitę: vt non impediantur orationes veſtrę. In fide aūt
omnes vnanimes: compatientes: fraternitatis amato-
res: miſericordes: modeſti: humiles: non reddentes ma
Puer.20.c lum pro malo: nec maledictum pro maledicto: ſed econ
Rom.12.d. trario benedicentes: quia in hoc vocati eſtis: vt benedi-
Pſal.33.c ctionem hereditate poſſideatis. Qui enim vult vitam
Iaco.1.d. diligere: et dies videre bonos: coerceat linguam ſuam a
malo: et labia eius ne loquantur dolum: declinet autem
a malo: et faciat bonum: inquirat pacem: et perſequatur
eā. Quia oculi domini ſuper iuſtos: ⁊ aures eius in pre-
ces eorum: vultus autem domini ſuper facientes mala.
C Et quis eſt qui vobis noceat: ſi boni ęmulatores fueri-
Mat.5.a. tis? Sed ⁊ ſi quid patimini propter iuſtitiam beati. Ti
morem autem eorum ne timueritis: vt nō conturbemi-
ni. Dominum autem Chriſtū ſanctificate in cordibus
veſtris: parati ſemper ad ſatiſfactionem omni poſcenti
vos rationem de ea quę in vobis eſt ſpe et fide: ſed cū mo
deſtia et timore conſcientiam habentes bonam: vt in eo
Heb.9.g. quod detrahūt de vobis: confundantur: qui calumnian-
tur veſtram bonam in Chriſto conuerſationem. Me-
lius eſt enim: vt benefacientes ſi voluntas dei velit pati:
q̄ malefacientes. Quia et Chriſtus ſemel pro peccatis
D noſtris mortuus eſt: iuſtus pro iniuſtis: vt nos offerret
deo: mortificatus quidem carne: viuificatus autem ſpi-
ritu. In quo et his qui in carcere erant ſpiritu veniens
Mat.24.c prędicauit: qui increduli fuerant aliquādo: quando ex-
Luce.17.f pectabant dei patientiam in diebus Noe: cum fabrica-
retur arca: in qua pauci: id eſt octo animę ſaluę factę
ſunt per aquam. Quod et vos nūc ſimilis formę ſaluos
facit baptiſma: non carnis depoſitio ſordium: ſed con-
ſcientię bonę interrogatio in deum per reſurrectionem
Ieſu Chriſti a mortuis: qui eſt in dextera dei: degluties
mortem: vt vitę ęternę heredes efficeremur: profectus
in cęlum: ſubiectis ſibi angelis et poteſtatibus et virtu-
tibus. IIII.
A Hriſto igitur paſſo in carne: et vos eadem
cogitatione armamini: quia qui paſſus eſt
in carne: deſiit a peccatis: vt non iam deſide
riis hominum: ſed voluntate dei quod reli-
Ephe.4.f. quum eſt in carne: viuat temporis. Suffi-
Iaco.4.b cit enim pręteritum tempus ad voluntatem gentium
conſummandam: his qui ambulauerūt in luxuriis: de-
B ſideriis: vinolētiis: cōmeſſationibus: potationibꝰ: ebrie
tatibus et illicitis idolorum cultibꝰ. In quo admirant̄ nō
cōcurrentibꝰ vobis in eandē luxurię confuſionē blaſphe
mātes: q̄ reddēt rationem ei qui paratus eſt iudicare vi
uos ⁊ mortuos. Propter hoc enim et mortuis euange
lizatū eſt: vt iudicentur quidē ſm hoīes in carne: viuant
aūt ſm deum in ſpiritu. Omnium aūt finis appropinquabit.
Eſtote itaqꝫ prudentes: ⁊ vigilate in orationibus. Ante C
oīa aūt mutuā in vobiſmetipſis charitatē cōtinuam ha-
bentes. Quia charitas operit multitudinē peccatorū.
Hoſpitales inuicē ſine murmuratiōe. Unuſq̄ſqꝫ ſicut ac
cepit gratiā i alterutrū illā adminiſtrātes: ſicut boni di-
ſpēſatores multiformis gratię dei. Si q̄s loquit̄ q̄ſi ſer- Puer.10.b
mones dei. Si q̄s miniſtrat tanq̄ ex virtute quā admini Rom.13.a
ſtrat deus: vt in omnibus honorificet̄ deus per Ieſum Heb.13.a.
Chriſtū: cui eſt gloria ⁊ imperiū i ſęcula ſęculorū. Amē. Phili.3.c.
Chariſſimi nolite peregrinari in feruore: qui ad tenta-
tionem vobis ſit: quaſi noui aliquid vobis cōtingat: ſed
cōmunicantes Chriſti paſſionibus gaudete: vt et in re-
uelatione glorię eius gaudeatis exultātes. Si exprobra
mini in nomine Chriſti: beati eritis: quoniam quod eſt
honoris glorię et virtutis dei: et qui eſt eius ſpiritus ſu
per vos requieſcet. Nemo aūt veſtrū patiat̄ q̄ſi homici- D
da: aut fur: aut maledicus: aut alienorū appetitor. Si
aūt vt chriſtianus nō erubeſcat. Glorificet aūt deū i iſto
nomine: quoniā tēpus eſt vt īcipiat iudiciū a domo dei.
Si aūt primū a nobis: quis finis eorū: qui nō credūt dei
euāgelio? Et ſi iuſtus quidē vix ſaluabit̄: impiꝰ et pctōr Puer.11.d.
vbi parebūt? Itaqꝫ ⁊ hi qui patiūtur ſm voluntatē dei:
fideli creatori cōmendent aīas ſuas in benefactis. V.
Eniores ergo q̄ i vobis ſunt obſecro cōſenior B
et teſtis Chriſti paſſionum: qui ⁊ eius quę in
futuro reuelāda eſt glorię cōmunicator. Pa
ſcite q̄ in vobis eſt gregē dei: prouidētes non
coacte: ſed ſpontanee ſm deū: neqꝫ turpis lucri gratia:
ſed voluntarie: neqꝫ vt dominātes in cleris: ſed forma fa
cti gregis ex aīo. Et cū apparuerit princeps paſtorū: per- B
cipietis īmarceſſibilē glorię coronā. Similiter adoleſcē
tes ſubditi eſtote ſenioribꝰ. Oēs enī inuicē humilitatē Iaco.4.b.
inſinuate. Quia deus ſuperbis reſiſtit: humilibꝰ autem Ibidem.c
dat gratiā. Humiliamini igit̄ ſub potenti manu dei: vt Luce.12.c
vos exaltet in tēpore viſitatiōis. Oēm ſollicitudinē ve- Rom.12.c
ſtrā proiicientes in eū: quoniā ipſi eſt cura de vobis. So Iaco.4.c
brii eſtote et vigilate: quia aduerſarius veſter diabolus
tanq̄ leo rugiēs circūit quęrēs quē deuoret. Cui reſiſti C
te fortes in fide: ſciētes eandē paſſionē ei quę in mundo
eſt veſtrę fraternitati fieri. Deus aūt oīs gratię: q̄ voca-
uit nos in ęternā ſuā gloriā i chriſto ieſu modicū paſſos
ipſe perficiet: cōfirmabit: ſolidabitqꝫ. Ipſi gloria ⁊ impe D
rium in ſęcula ſęculorum. Amen. Per Siluanū fidelē fra
trem vobis vt arbitror breuiter ſcripſi: obſecrans et con
teſtans: hāc eſſe veram gratiam dei: in qua et ſtatis. Sa
lutat vos eccleſia quę eſt in Babylone collecta: et Mar
cus filius meus. Salutate inuicem i oſculo ſancto. Gra
tia vobis omnibus: qui eſtis in Chriſto Ieſu. Amen.
¶ Finis.

Epiſtola Secunda beati Petri apoſtoli. Caput I.

Imon Petrus ſeruꝰ A
et apoſtolus Ieſu Chriſti: his q̄ coe-
qualem nobiſcū ſortiti ſunt fidem in
iuſtitia dei noſtri et ſaluatoris Ieſu
Chriſti. Gratia vobis et pax adim-
pleatur in cognitione dei et Chriſti
Ieſu domini noſtri. Quomodo oīa
nobis diuinę virtutis ſuę: quę ad vitam ⁊ pietatē dona-
ta ſunt: per cognitionem eius qui vocauit nos propria
gloria et virtute: per quē maxima ⁊ pręcioſa nobis pro- B

miſſa donauit: vt per hoc efficiamini diuinę cõſoꝛtes na
turę: fugiẽtes eius quę in mundo eſt cõcupiſcentię coꝛ
ruptionem. Uos aũt curã oẽm ſubinferẽtes miniſtrate
in fide veſtra virtutem: in virtute aũt ſcientiã: in ſcientia
aũt abſtinentiã: in abſtinentia aũt patientiam: in patien
tia aũt pietatẽ: in pietate aũt amoꝛem fraternitatis: in
amoꝛe aũt fraternitatis charitatẽ. Hęc enim ſi vobiſcũ
aſſint: ⁊ ſuperẽt: non vacuos: nec ſine fructu vos conſti
tuent in dñi noſtri Jeſu Chꝛiſti cognitione. Cui em̃ nõ
pꝛeſto ſunt hęc: cęcus eſt: ⁊ manu tentans: obliuionẽ ac
cipiens purgatiõis veterũ ſuoꝝ delictoꝝ. Quapꝛopter
C fratres magis ſatagite: vt per bona opera certã veſtrã
vocationẽ ⁊ electionẽ faciatis. Hęc em̃ facientes nõ pec
cabitis aliquãdo. Sic enim abundanter miniſtrabitur
vobis introitus in ęternũ regnũ dñi: ⁊ ſaluatoꝛis noſtri
Jeſu Chꝛiſti. Pꝛopter quod vos incipiã ſemper cõmo
nere de his: ⁊ quidẽ ſciẽtes ⁊ confirmatos vos in pꝛęſen
ti veritate. Juſtum aũt arbitroꝛ: ꝙdiu ſum in hoc taber
naculo ſuſcitare vos in cõmonitione: certus ꝙ velox eſt
depoſitio tabernaculi mei: ſcḋm quod ⁊ dñs noſter Jeſus
D Chꝛiſtꝰ ſignificauit mihi. Dabo aũt operã: et frequẽter
habere vos poſt obitum meũ: vt hoꝛũ oĩm memoꝛiam fa
ciatis. Nõ em̃ indoctas fabulas ſecuti: notã fecimꝰ vo
bis dñi noſtri Jeſu Chꝛiſti virtutẽ ⁊ pꝛeſcientiã: ſed ſpe
culatoꝛes facti illius magnitudinis. Accipiens enim a
Mat. 3. d. Mar. 1. b. Luce. 3. c. deo patre honoꝛẽ ⁊ gloꝛiã voce delapſa ad eũ huiuſcemo
di a magnifica gloꝛia: Hic eſt filiꝰ meus dilectus: ĩ quo
mihi cõplacui: ipſum audite. Et hanc vocẽ nos audiui
mus de cęlo allatam: cũ eſſemus cũ ipſo in mõte ſancto.
Et habemꝰ firmioꝛẽ ꝓphericũ ſermonẽ: cui benefacitis
attẽdentes quaſi lucernę lucenti in loco caliginoſo: do
nec dies eluceſcat: ⁊ lucifer oꝛiatur in coꝛdibus veſtris.
2. tim̃. 3. d. Hoc pꝛimũ intelligentes: ꝙ oĩs ꝓphetia ſcripturę pꝛo
pꝛia interpꝛetatiõe nõ fit. Nõ em̃ volũtate humana alla
ta eſt aliquãdo ꝓphetia: ſed ſpirituſancto inſpirati locu
ti ſunt ſancti dei homines. II.

A Fuerũt vero ⁊ pſeudopꝛophetę in populo: ſi
cut ⁊ in vobis erunt magiſtri mẽdaces: q̃ in
troducẽt ſectas perditionis: ⁊ eũ q̃ emit eos
deũ negãt: ſuperducẽtes ſibi celerẽ perditio
nem. Et multi ſequẽtur eoꝛũ luxurias: per quos via ve
ritatis blaſphemabit: ⁊ ĩ auaritia fictis verbis de vobis
Joan. 4. d. negotiabunt. Quibꝰ iudiciũ iã olim non ceſſat: ⁊ perdi
tio eoꝛũ non doꝛmitat. Si em̃ deus angelis peccãtibus
B non pepercit: ſed rudẽtibus inferni detractos in tarta
Gene. 7. a rum tradidit cruciãdos: in iudiciũ reſeruari: ⁊ oꝛigina
li mũdo nõ pepercit: ſed octauũ Noe iuſtitię pꝛęconem
cuſtodiuit: diluuiũ mundo impioꝛũ inducens: ⁊ ciuita
tes ſodomoꝝ ⁊ gomoꝛreoꝝ in cinerẽ redigẽs euerſione
C dãnauit: exẽplum eoꝝ qui impie acturi ſunt ponẽs: ⁊ iu
ſtum Loth oppꝛeſſum a nephandoꝝ iniuria ac luxurioſa
cõuerſatione eripuit. Aſpectu em̃ ⁊ auditu iuſtus erat:
Gen. 19. c. habitãs apud eos qui de die in diẽ animam iuſtã iniquis
operibus cruciabant. Nouit deus pios de tentatiõe eri
pere: iniquos vero in diem iudicij reſeruare cruciãdos.
Magis aũt eos: q̃ poſt carnẽ in cõcupiſcentia immũdi
cię ambulant: dominationẽq; contemnunt: audaces: ſi
bi placentes: ſectas non metuunt introducere: blaſphe
mantes. Ubi angeli foꝛtitudine ⁊ virtute cũ ſint maio
res: nõ poꝛtant aduerſum ſe execrabile iudiciũ. Hi vero
C velut irrationabilia pecoꝛa naturaliter in captionẽ et in
perniciem: in his quę ignoꝛant blaſphemantes in coꝛru
ptione ſua peribunt: percipientes mercedem iniuſtitię.
Uoluptatẽ exiſtimãtes diei delicias coinquinationis et
maculę: delicijs affluentes in conuiuijs ſuis: luxurian
tes vobiſcum: oculos habẽtes plenos adulterij et inceſſa
bilis delicti: pellicientes animas inſtabiles: coꝛ exercita
Num. 22. c tũ in auaritia habentes: maledictionis filij: derelinquen
tes rectã viam errauerũt: ſecuti viam balaam ex boſoꝛ:
qui mercedem iniquitatis amauit: coꝛreptionẽ vero ha
buit ſuę veſanię: ſubiugale mutũ animal in hominis vo
ce loquẽs ꝓhibuit pꝛophetę inſipientiã. Hi ſunt fontes
ſine aqua: ⁊ nebulę turbinibus exagitatę: quibus caligo D
tenebꝛarũ reſeruat. Superbia enim vanitatis loquẽtes
pelliciũt in deſiderijs carnis luxurię eos q̃ paululũ effu Joan. 1. c.
giunt: qui in erroꝛe conuerſati libertatẽ illis pꝛomitten
tes: cũ ipſi ſerui ſint coꝛruptionis. A quo em̃ quis ſupera Joan. 8. d
tus eſt: huius ⁊ ſeruus eſt. Si em̃ refugiẽtes coinquina
tiones mundi in cognitione domini noſtri ⁊ ſaluatoꝛis
Jeſu Chꝛiſti: his rurſus implicati ſuperãtur: facta ſunt
eis poſterioꝛa deterioꝛa pꝛioꝛibus. Melius enim erat il
lis non cognoſcere viã iuſtitię: ꝙ poſt agnitionẽ retroꝛ
ſum conuerti ab eo: quod illis traditũ eſt: ſancto manda
to. Cõtigit em̃ eis illud veri pꝛouerbij: Canis reuerſus Puer. 26 b
eſt ad ſuũ vomitũ: ⁊ ſus lota in volutabꝛo luti. III.

Hanc eſſe vobis chariſſimi ſecũdam ſcribo epi A
ſtolam: in quibꝰ veſtrã excito in cõmonitiõe
ſyncerã mentem: vt memoꝛes ſitis eoꝛũ quę
pꝛędixi verboꝝ a ſanctis pꝛophetis: ⁊ apoſto 1. tim̃. 4. a.
loꝛum veſtroꝛũ pꝛęceptoꝝ dñi ⁊ ſaluatoꝛis. Hoc pꝛimũ 2. timo. 3. a
ſcientes: ꝙ veniẽt in nouiſſimis diebꝰ in deceptiõe illuſo
res: iuxta pꝛopꝛias cõcupiſcentias ambulãtes: dicẽtes: B
Ubi eſt pꝛomiſſio: aut aduentus eiꝰ? Ex quo em̃ patres
doꝛmierũt: oĩa ſic perſeuerãt ab initio creaturę. Latet
em̃ eis hoc: volẽtes ꝙ cęli erant pꝛius: ⁊ terra de aqua et
per aquã conſiſtens dei verbo: per quę ille tũc mundus Hebꝛ. 12 f
aqua inundatus perijt. Cęli autẽ qui nunc ſunt ⁊ terra
eodem verbo repoſiti: ſunt igni reſeruati in diem iudicij
perditionis impioꝛũ hominum. Unum vero hoc non la Apoc. 3. a.
teat vos chariſſimi: quia vnus dies apud dominum ſi 1. theſ. 5. a
cut mille anni: et mille anni ſicut dies vnus. Nõ tardat C
dominus pꝛomiſſionẽ ſuam: ſicut quidam exiſtimãt: ſed
patienter agit pꝛopter vos: nolens aliquos perire: ſed
omnes ad poenitentiam reuerti. Aduenient autem dies
domini ſicut fur: in quo celi magno impetu tranſient:
elementa vero caloꝛe ſoluentur: terra autem ⁊ om̃ia quę
in ipſa ſunt opera exurẽtur. Cum igitur hęc omnia diſ
ſoluenda ſint: quales opoꝛtet vos eſſe in ſanctis conuer
ſationibus et pietatibus: expectantes ⁊ pꝛoperantes in
aduentum diei domini: per quem cęli ardentes ſoluen
tur: et elementa ignis ardoꝛe tabeſcent. Nouos vero cę
los: ⁊ nouam terrã: ⁊ pꝛomiſſa ipſius expectamꝰ: in qui
bus iuſtitia habitat. Pꝛopter quod chariſſimi hęc expe Apoc. 21. a
ctãtes: ſatagite immaculati ⁊ inuiolati ei inueniri in pa D
ce: ⁊ dñi noſtri Jeſu Chꝛiſti longanimitatẽ ſalutem ar
bitramini: ſicut et chariſſimꝰ frater noſter Paulus ſcḋm
datam ſibi ſapiẽtiam ſcripſit vobis: ſicut et in omnibus
epiſtolis loquens in eis: de his in quibus ſunt quędam
difficilia intellectu: quę indocti ⁊ inſtabiles depꝛauant:
ſicut ⁊ cęteras ſcripturas ad ſuam ipſoꝛũ perditionem.
Uos igitur fratres pꝛęſcientes cuſtodite: ne inſipientiũ
erroꝛe traducti: excidatis a pꝛopꝛia firmitate. Creſcite
vero in gratia et cognitione domini noſtri et ſaluatoꝛis
Jeſu Chꝛiſti. Jpſi gloꝛia ⁊ nunc ⁊ in diem ęternitatis.
Amen. ¶ Finis.

Epiſtola beati Joãnis apoſtoli Pꝛima. Caput I.

QUod fuit ab initio qḋ A
audiuimus: quod vidimꝰ oculis no
ſtris: quod perſpeximus: et manus
noſtrę contrectauerunt de verbo vi
tę: et vita manifeſtata eſt: et vidimꝰ:
et teſtamur: et annunciamus vobis
vitam ęternam: quę erat apud patrem: et apparuit no
bis. Quod vidimus et audiuimus annũciamus vobis:
vt ⁊ vos ſocietatem habeatis nobiſcũ: et ſocietas noſtra B

ſit cū patre ⁊ filio eius Jeſu Chriſto. Et hęc ſcribimus
Joã.16.c. 3.Joã.1.d vobis vt gaudeatis:⁊ gaudium veſtrū ſit plenū. Et hęc
Heb.9.d. eſt annunciatio quā audiuimus ab eo: ⁊ annūciamus vo
Apoca.1.b. bis:quoniā deus eſt lux:⁊ tenebrę in eo nō ſunt vllę. Si
C dixerimus:quoniā ſocietatē habemus cum eo: ⁊ in tene
bris ambulamus: mentimur: et veritatē non facimus.
3.reg.8.c. Si aūt in luce ambulamus:ſicut ⁊ ipſe eſt in luce: ſocie-
2.par.6.g tatem habemus adinuicem: ⁊ ſanguis Jeſu Chriſti filij
eius emūdat nos ab omni peccato. Si dixerimus:quo-
niam peccatū non habemus:ipſi nos ſeducimus:⁊ veri-
D tas ī nobis nō eſt. Si cōfiteamur peccata noſtra: fidelis
eſt ⁊ iuſtus:vt remittat nobis peccata noſtra: et emun-
det nos ab omni iniquitate. Si dixerimus:quoniā non
peccauimus:mendacem facimus eū:et verbū eius nō eſt
in nobis. II.

A FIlioli mei:hęc ſcribo vobis:vt non peccetis.
Sed et ſi quis peccauerit:aduocatum habe-
mus apud patrem Jeſum Chriſtū iuſtum:⁊
ipſe eſt propiciatio pro peccatis noſtris: non
pro noſtris autem tantum: ſed etiam pro totius mun-
di. Et in hoc ſcimus: quoniam cognouimus eū:ſi man
data eius obſeruamus. Qui dicit ſe noſſe deum:et man
data eius non cuſtodit: mendax eſt: et in eo veritas non
infra.4.d. eſt. Qui autem ſeruat verbū eius: vere in hoc charitas
dei perfecta eſt. In hoc ſcimus: quoniam in ipſo ſumus.
Qui dicit ſe in Chriſto manere:debet ſicut ille ambula-
uit:⁊ ipſe ambulare. Chariſſimi:non mandatū nouum
B ſcribo vobis:ſed mandatū vetus: quod habuiſtis ab ini-
tio. Mandatū vetus eſt verbum quod audiſtis. Iterū
Joã.13.g. mandatū nouum ſcribo vobis: quod verum eſt ⁊ in ipſo
infra.4.d. ⁊ in vobis:quia tenebrę tranſierūt: ⁊ verum lumen iam
Leuit.9.c. lucet. Qui dicit ſe in luce eſſe:⁊ fratrem ſuum odit:in te-
Infra.3.c nebris eſt vſqꝫ adhuc. Qui diligit fratrē ſuū: in lumine
manet:⁊ ſcandalū in eo nō eſt. Qui aūt odit fratrē ſuū:
in tenebris eſt:⁊ ī tenebris ambulat: ⁊ neſcit quo eat: q̃a
tenebrę obcęcauerūt oculos eiꝰ. Scribo vobꝫ filioli:q̄m
remittunt̄ vobis pctā ꝑpter nomen eius. Scribo vobis
patres:q̄m cognouiſtis eū q̄ ab initio eſt. Scribo vobis
adoleſcētes:quoniā viciſtis malignū. Scribo vobis in-
fantes:quoniā cognouiſtis patrē. Scribo vobꝫ patres:
quoniā cognouiſtis eū qui ab initio eſt. Scribo vobis iu
uenes:quoniā fortes eſtis:⁊ verbū dei manet in vobis:⁊
C viciſtis malignū. Nolite diligere mundū:neqꝫ ea quę in
mūdo ſunt. Si q̃s diligit mūdū: nō eſt charitas patris
in eo. Quoniā om̄e quod eſt in mūdo: cōcupiſcentia car
nis eſt:⁊ cōcupiſcētia oculoꝝ:⁊ ſuperbia vitę: quę nō eſt
ex patre:ſed ex mundo eſt. Et mundus tranſit:⁊ concu
piſcentia eiꝰ. Qui aūt facit voluntatē dei:manet in ęter
num. Filioli:nouiſſima hora eſt. Et ſicut audiſtis: q̃a an
tichriſtus venit:nūc antichriſti multi facti ſunt. Unde
ſcimus:q2 nouiſſima hora eſt. Ex nobis prodierunt:ſed
nō erāt ex nobꝫ. Nā ſi fuiſſent ex nobis:ꝑmāſiſſent vtiqꝫ
nobiſcū. Sed vt manifeſti ſint:q̄m nō ſunt oēs ex nobis.
Sed vos vnctionē habetꝫ a ſctō:⁊ noſtꝫ oīa. Nō ſcripſi
vobis q̃ſi ignorantibꝰ veritatē: ſed quaſi ſcientibus eā:⁊
quoniā omne mendaciū ex veritate nō eſt. Quis eſt men
D dax:niſi is q̄ negat:quoniā Jeſus nō eſt Chriſtus? Hic
eſt antichriſtus:q̄ negat patrē ⁊ filiū. Oīs q̄ negat filiū:
nec patrē habet:qui confitetur filiū:⁊ patrē habet. Uos
quod audiſtis ab initio:ī vobis permaneat: quia ſi in vo
bis ꝑmāſerit: quod audiſtis ab initio: ⁊ vos in filio ⁊ pa
tre manebitis. Et hęc eſt repromiſſio: quā ipſe pollicitꝰ
eſt nobis vitā ęternā. Hęc ſcripſi vobis de his q̄ ſeducūt
vos:⁊ vos vnctionē quā accepiſtis ab eo: maneat ī vobis:
⁊ non neceſſe habetis: vt aliquis doceat vos:ſed ſicut vn
ctio eiꝰ docet vos de oībꝰ:⁊ verū eſt:⁊ nō eſt mēdacium.
Et ſicut docuit vos: manete ī eo. Et nūc filioli manete ī
eo:vt cū apparuerit:habeamꝰ fiduciā:⁊ nō cōfundamur
ab eo in aduētu eius. Si ſcitis quoniā iuſtus eſt:ſcitote
quoniā ⁊ oīs qui facit iuſtitiā:ex ipſo natus eſt. III.

VIdete qualē charitatē dedit nobis pater: vt
filij dei nominemur: et ſimus. Propter hoc A
mundus non nouit nos:quia non nouit eum.
Chariſſimi:nunc filij dei ſumus:⁊ nōdum ap
paruit quid erimus. Scimus:quoniā cū apparuerit:ſi-
miles ei erimus: quoniā videbimus eū ſicuti eſt. Et oīs
qui habet hanc ſpem in eo: ſanctificat ſe:ſicut et ille ſan-
ctus eſt. Omnis qui facit peccatū:⁊ iniquitatē facit. Et Eſai.53.b
peccatū eſt iniquitas. Et ſcitis:q̃a ille apparuit:vt pec- 1.pet.2.d.
cata tolleret:⁊ peccatū in eo nō eſt. Oīs qui ī eo manet:
nō peccat. Et omnis qui peccat:non vidit eū:nec cogno B
uit eū. Filioli:nemo vos ſeducat. Qui facit iuſtitiam: iu apo.22.d.
ſtus eſt:ſicut ⁊ ille iuſtus eſt. Qui facit peccatū:ex diabo Joan.8.e
lo eſt:quoniā ab initio diabolꝰ peccat. In hoc apparuit
filius dei: vt diſſoluat opera diaboli. Omnis qui natus
eſt ex deo:peccatū non facit: quoniā ſemen ipſiꝰ in eo ma
net:⁊ nō poteſt peccare:quoniā ex deo natus eſt. In hoc
manifeſtati ſunt filij dei:⁊ filij diaboli. Omnis qui nō eſt
iuſtus:non eſt ex deo:⁊ qui non diligit fratrē ſuū. Quo- Gene.4.b
niam hęc eſt annunciatio: quam audiſtis ab initio: vt di
ligatis alterutrū. Non ſicut Cain qui ex maligno erat: C
⁊ occidit fratrem ſuū. Et propter quid occidit eū? Quo
niam opera eius maligna erant: fratris autē eius iuſta. Joã.15.c.
Nolite mirari fratres: ſi odit vos mūdus. Nos ſcimꝰ:
quoniā tranſlati ſumus de morte ad vitam: quoniam di
ligimus fratres. Qui non diligit:manet in morte. Oīs
qui odit fratrē ſuū:homicida eſt. Et ſcitis:quoniā om̄is
homicida nō habet vitā ęternam in ſe manentē. In hoc Leui.19.c
cognouimus charitatē dei: quoniā ille animam ſuā pro ſupra.2.b
nobis poſuit:et nos debemus pro fratribus animas po Joã.15.b.
nere. Qui habuerit ſubſtantiam huius mūdi: et viderit
fratrē ſuum neceſſe habere: ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eo:
quomodo charitas dei manet in eo? Filioli mei:non dili
gamus verbo:neqꝫ lingua:ſed opere ⁊ veritate. In hoc D
cognoſcimus:quoniā ex veritate ſumus:et in conſpectu
eius ſuadebimus corda noſtra. Quoniam ſi reprehen- Joã.27.b
derit nos cor noſtrū: maior eſt deus corde noſtro: et no- Joan.16.f
uit omnia. Chariſſimi:ſi cor noſtrum non reprehende-
rit nos: fiduciam habemus ad deum: et quicquid petie- Joan.5.c.
rimus:accipiemus ab eo: quoniam mandata eius cuſto Infra.4.c
dimus:⁊ ea quę placita ſunt coram eo facimus. Et hoc
eſt mandatū eius: vt credamus ī nomine filij eius Jeſu
Chriſti:⁊ diligamus alterutrū: ſicut dedit mandatum
nobis. Et qui ſeruat mandata eius: in illo manet:⁊ ipſe
in eo. Et in hoc ſcimus:quoniā manet in nobis de ſpiri-
tu:quem dedit nobis. IIII.

CHariſſimi:nolite om̄i ſpiritui credere:ſed ꝓ- A
bate ſpiritus ſi ex deo ſint:quoniā multi pſeu
doprophetę exierūt in mundum. In hoc co-
gnoſcitur ſpiritus dei: Oīs ſpiritus qui cōfi Joa.9.8.f.
tetur Jeſum Chriſtū in carne veniſſe: ex deo eſt. Et oīs
ſpiritꝰ q̄ ſoluit Jeſum:ex deo nō eſt: ⁊ hic eſt antichriſtꝰ: Joan.8.f.
de quo audiſtis:q̄m venit:⁊ nunc iā in mūdo eſt. Uos ex
deo eſtis filioli:⁊ viciſtis eū:quoniā maior eſt q̄ in vobis B
eſt:ꝙ qui in mūdo. Ipſi de mūdo ſunt:ideo de mūdo lo
quuntur:et mūdus eos audit. Nos ex deo ſumus. Qui
nouit deū:audit nos:qui nō eſt ex deo:nō audit nos. In
hoc cognoſcimus ſpiritū veritatis:⁊ ſpiritum erroris.
Chariſſimi diligamus nos inuicem:q̃a charitas ex deo
eſt. Et oīs q̄ diligit fratrē ſuū:ex deo natus eſt: ⁊ cogno
ſcit deū. Qui non diligit:nō nouit deū:quoniā deꝰ chari
tas eſt. In hoc apparuit charitas dei in nobis: quoniā Joan.3.b.
filiū ſuū vnigenitū miſit deus ī mundū: vt viuamus per C
eū. In hoc eſt charitas:nō quaſi nos dilexerimꝰ deū:ſed
quoniā ipſe prior dilexit nos:⁊ miſit filiū ſuū ꝓpitiatorē
pro peccatꝫ noſtris. Chariſſimi:ſi deꝰ dilexit nos:⁊ nos
debemus alterutrū diligere. Deū nemo vidit vnq̄. Si Joan.1.b.
diligimus inuicē:deꝰ in nobis manet:⁊ charitas eius in 1.tim.6.c.
nobis perfecta eſt. In hoc cognoſcimus: quoniam in eo
manemus: ⁊ ipſe in nobis: quoniā de ſpiritu ſancto ſuo

dedit nobis. Et nos vidimus et teſtificamur: quoniam
pater miſit filium ſuū ſaluatorē mundi. Quiſquis cōfeſ
ſus fuerit: quoniā Jeſus eſt filius dei: deus in eo manet:
et ipſe in deo. Et nos cognouimus: et credimus charita
D ti: quam habet deus in nobis. Deus charitas eſt: ⁊ q̄ ma
net in charitate: in deo manet: ⁊ deus ī eo. In hoc perfe
cta eſt charitas dei nobiſcū: vt fiduciā habeamus ī die iu
dicij: quia ſicut ille eſt: et nos ſumus in hoc mundo. Ti
mor non eſt in charitate: ſed perfecta charitas foras mit
ſupra. 2.a tit timorem: quoniam timor poenam habet. Qui aūt ti
et.b. met: nō eſt perfectus in charitate. Nos ergo diligamus
Joā.13.b. deum: quoniam deus prior dilexit nos. Si quis dixerit:
quoniam diligo deum: et fratrem ſuum oderit: mendax
eſt. Qui enim nō diligit fratrē ſuū quē videt: deū quem
non videt quomodo poteſt diligere? Et hoc mādatum
habemus a deo: vt q̄ diligit deū: diligat ⁊ fratrē ſuū. V.
A Omnis qui credit: quoniam Jeſus eſt Chri
ſtus: ex deo natus eſt. Et omnis qui diligit eū
qui genuit: diligit et eum qui natus eſt ex eo.
In hoc cognoſcimus: quoniā diligimus na
tos dei: cum deū diligamus: et mandata eius faciamus.
i.Cor.16.a Hec eſt enim charitas dei: vt mandata ei⁹ cuſtodiam⁹:
⁊ mādata eius grauia non ſunt. Quoniam omne quod
natum eſt ex deo: vincit mundū. Et hec eſt victoria que
vincit mundum: fides noſtra. Quis eſt autē qui vincit
mundum: niſi qui credit: quoniam Jeſus eſt filius dei?
Hic eſt qui venit per aquā et ſanguinē Jeſus Chriſtus.
Non in aqua ſolū: ſed in aqua et ſanguine. Et ſpiritus
eſt qui teſtificat: quoniā Chriſtus eſt veritas. Quoniā
tres ſunt qui teſtimonium dant in celo: pater: verbum:
B et ſpiritusſanctus: et hi tres vnū ſunt. Et tres ſunt qui
teſtimoniū dant in terra: ſpiritus: aqua: et ſanguis: et hi
tres vnum ſunt. Si teſtimoniū hominum accipimus:
teſtimonium dei maius eſt. Quoniam hoc eſt teſtimo
Joan. 3.d nium dei quod maius eſt: quia teſtificat⁹ eſt de filio ſuo.
C Qui credit in filium dei: habet teſtimoniū dei in ſe. Qui
vero non credit filio: mendacem facit eum: quia non cre
dit in teſtimoniū: quod teſtificatus eſt deus de filio ſuo.
Et hoc eſt teſtimonium: quoniam vitam eternam dedit
nobis deus: ⁊ hec vita in filio eius eſt. Qui habet filium
dei: habet vitam. Qui nō habet filium dei: vitam non ha
bet. Hec ſcribo vobis: vt ſciatis: quoniam vitā habetis
eternam: qui creditis in nomine filij dei. Et hec eſt fidu
D cia: quam habemus ad deum: quia quodcunq̄ petieri
mus ſm voluntatē eius: audit nos. Et ſcimus: quia au
dit nos: quicquid petierimus. Scimus: quoniam habe
mus petitiōes: quas poſtulamus ab eo. Qui ſcit fratrē
ſuum peccare peccatum non ad mortem: petat: ⁊ dabi
tur ei vita peccāti nō ad mortem. Eſt peccatum ad mor
tem: non pro illo dico: vt roget quis. Omnis iniquitas
peccatum eſt: et eſt peccatū ad mortem. Scimus: quia
omnis qui natus eſt ex deo: nō peccat: ſed generatio dei
conſeruat eum: ⁊ malignus non tanget eum. Scimus:
quoniam ex deo ſumus: et mundus totus in maligno
poſitus eſt. Et ſcimus: quoniam filius dei venit: ⁊ dedit
nobis ſenſum: vt cognoſcamus deum verum: ⁊ ſimus in
vero filio eius. Hic eſt verus deus et vita eterna. Filioli
cuſtodite vos a ſimulachris. ¶ Finis.

Epiſtola beati Joānis apoſtoli Secunda. Caput I.

A Senior electe domine
et natis eius: quos ego diligo in ve
ritate: et non ego ſolus: ſed et omnes
qui cognouerunt veritatem: propter
veritatem que permanet in vobis: et
vobiſcū erit in eternum. Sit vobiſcū
gratia: miſericordia: pax a deo patre: et a Chriſto Jeſu
filio patris in veritate et charitate. Gauiſus ſum valde: B
quoniam inueni de filijs tuis ambulātes in veritate: ſi
cut mandatū accepimus a patre. Et nunc rogo te domi
na: non tanq̄ mandatum nouum ſcribens tibi: ſed quod
habuimus ab initio: vt diligamus alterutrum. Et hec
eſt charitas: vt ambulemus ſm mandata eius. Hoc eſt
enim mandatum: vt quemadmodum audiſtis ab initio
in eo ambuletis: quoniam multi ſeductores exierunt in
mundum: qui non cōfitentur Jeſum Chriſtum veniſſe
in carne. Hic eſt ſeductor et antichriſtus. Uidete voſ C
metipſos: ne perdatis que operati eſtis: ſed vt merce
dem plenam accipiatis. Omnis qui recedit: et non per
manet in doctrina Chriſti: deum non habet. Qui per
manet in doctrina: hic et patrem et filiū habet. Si quis
venit ad vos: et hanc doctrinam non affert: nolite reci
pere eum in domū: nec aue ei dixeritis. Qui enim dicit il D
li aue: cōmunicat operib⁹ eius malignis. Ecce predixi
vobis: vt in die domini non confundamini. Plura ha
bens vobis ſcribere: nolui per chartam ⁊ atramentum.
Spero enim me futurum apud vos: et os ad os loqui: Job.16.f.
vt gaudium veſtrum plenum ſit. Salutant te filij ſoro i.Joā.1.d
ris tue electe. Gratia tecum. Amen.

¶ Finis.

Epiſtola beati Joānis apoſtoli Tertia. Caput I.

Senior Gaio chariſſi A
mo: quē ego diligo in veritate. Cha
riſſime: de omnibus orationem facio
proſpere te īgredi et valere: ſicut pro
ſpere agit anima tua. Gauiſus ſum
valde venientibus fratribus: et teſti
monium perhibentibus veritati tue: ſicut tu in veritate
ambulas. Maiorem horum nō habeo gratiam: q̄ vt au B
diam filios meos in veritate ambulare. Chariſſime: fide
liter facis: quicquid operaris in fratres: et hoc in pere
grinos: qui teſtimonium reddiderunt charitati tue in
cōſpectu eccleſie: quos benefacies deducens digne deo.
Pro nomine enim eius profecti ſunt: nihil accipientes
a gentilibus. Nos ergo debemus ſuſcipere huiuſcemo
di: vt cooperatores ſimus veritatis. Scripſiſſem forſitā C
eccleſie: ſed is qui amat primatum gerere in eis Diotre
pes: non recipit nos. Propter hoc ſi venero: cōmoneam
eius opera que facit: verbis malignis garriens in nos.
Et quaſi non ei iſta ſufficiant: neq̄ ipſe ſuſcipit fratres:
⁊ eos qui ſuſcipiunt prohibet: et de eccleſia eijcit. Cha
riſſime: noli imitari malum: ſed quod bonū eſt. Qui be D
ne facit: ex deo eſt: qui autem male facit: nō videt deum.
Demetrio teſtimonium redditur ab omnibus ⁊ ab ipſa
veritate: ſed et nos teſtimonium perhibemus: et noſti:
quoniam teſtimonium noſtrum verum eſt. Multa ha
bui tibi ſcribere: ſed nolui per atramentum et calamum
ſcribere tibi. Spero autem protinus te videre: et os ad
os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta tu
amicos nominatim.

Prolog⁹ in epiſtolā canonicam Jude.

Iudas frater Jacobi de ſeptē canonicis vnā
paruam epiſtolam reliquit. Et quia de libro
Enoch: qui apocryphus eſt in ea ſumpſit te
ſtimonium: repudiatur a quibuſdam: reuin
citur tamen autoritate et vetuſtate et vſu: meruit inter
ſanctas ſcripturas computari.

Epiſtola beati Jude apoſtoli

Caput I.

A Vdas Jeſu chriſti ſer
uus:frater aũt Jacobi: his qui ſunt
in deo patre dilectis:et Chriſto Je-
ſu cõſeruatis ⁊ vocatis. Miſericor-
dia vobis ⁊ pax ⁊ charitas adimplea
tur. Chariſſimi oẽm ſollicitudinem
faciens ſcribẽdi vobis de cõmuni ve-
ſtra ſalute:neceſſe habui ſcribere vobis:deprecans ſuper
B certari ſemel tradite ſanctis fidei. Subintroierunt eñi
quidam homines:qui olim preſcripti ſunt ĩ hoc iudiciũ:
impij:domini noſtri gratiam transferentes in luxuriã:
et ſolum dominatorẽ et dominũ noſtrũ Jeſum Chriſtũ
negantes. Commonere autem vos volo: ſcientes ſemel
omnia:quoniam Jeſus populum de terra Aegypti ſal-
uans:ſecundo eos qui non crediderunt:perdidit. Ange
los vero:qui non ſeruauerunt ſuũ principatum: ſed de-
reliquerunt ſuum domicilium : in iudicium magni dei
vinculis eternis ſub caligine reſeruauit. Sicut Sodo-
ma et Gomorra: et finitime ciuitates ſimili modo ex-
fornicate:et abeuntes poſt carnem alterã: facti ſunt ex-
C emplum ignis eterni poenam ſuſtinentes. Similiter et
hi:qui carnem quidem maculãt: dominationem autem
ſpernunt:maieſtatem autem blaſphemant. Cum Mi-
chael archangelus cum diabolo diſputans altercaretur
de Moyſi corpore:non eſt auſus iudicium inferre blaſ-
phemie:ſed dixit: Imperet tibi deus. Hi autẽ quecũq;
quidem ignorant: blaſphemant:quecunq; autem natu-
raliter tanq̃ muta animalia norunt:in his corrumpun-
D tur. Ve illis:qui in via Cain abierunt: et in errore Ba
laam mercede effuſi ſunt:⁊ in contradictione Chore pe
2.pet.2.d rierunt. Hi ſunt in epulis ſuis macule conuiuantes:ſi-
ne timore ſemetipſos paſcentes: nubes ſine aqua: que a
ventis circumferuntur:arbores autumnales infructuo
ſe:bis mortue:eradicate:fluctus feri maris:deſpuman-
tes ſuas confuſiones:ſydera errantia: quibus procella
E tenebrarum conſeruata eſt in eternum. Prophetauit
autem et de his ſeptimus ab Adam Enoch:dicens: Ec
ce veniet dominus in ſanctis millibus ſuis facere iudi-
cium contra omnes: et arguere omnes impios de omni
bus operibus impietatis eorum: quibus impie egerũt:
1.tim.4.a. et de omnibus duris:que locuti ſunt contra deum pec-
2.tim.3.a catores impij. Hi ſunt murmuratores queruloſi ſm de
3.pet.3.a. ſideria ſua ambulantes:et os eorũ loquitur ſuperbiam:
F mirantes perſonas queſtus cauſa. Vos autem chariſſi-
mi:memores eſtote verborũ: que predicta ſunt ab apo-
ſtolis domini noſtri Jeſu Chriſti:q̃ dicebat vobis:quo-
niam in nouiſſimis tẽporibus venient illuſores:ſm de-
ſideria ſua ambulantes in impietatibus. Hi ſunt qui ſe
gregant ſemetipſos:animales:ſpiritum non habentes.
Vos autem chariſſimi: ſuperedificantes voſmetipſos
ſanctiſſime noſtre fidei:in ſpiritu ſancto orãtes: voſmet
ipſos in dilectione dei ſeruate:expectantes miſericordiã
G domini noſtri Jeſu Chriſti in vitam eternam. Et hos
quidem arguite iudicatos:illos vero ſaluate:de igne ra-
pientes. Alijs autem miſeremini in timore dei: odiẽtes
eam que carnalis eſt: maculatam tunicã. Ei autem qui
potens eſt vos conſeruare ſine peccato: ⁊ conſtituere an
te conſpectum glorie ſue immaculatos in exultatione:
in aduentu domini noſtri Jeſu Chriſti: ſoli deo ſaluato
ri noſtro:per Jeſum Chriſtum dominum noſtrum glo
ria et magnificentia: imperium et poteſtas ante omnia
ſecula:et nunc:et in omnia ſecula ſeculoꝝ. Amen.

¶ Finis.

Prologus in Apocalypſim.

IOannes apoſtolus et euangeliſta a Chriſto Joan.13.f
electus atq; dilectus:in tãto amore dilectio- ibidẽ.19.e
nis vberior habitus eſt: vt in coena ſupra pe- Joan.2.a
ctus eius recumberet:⁊ ad crucem aſtanti ſo
li matrem propriam cõmendaſſet: vt quem nubere vo-
lentem:ad amplexum virginitatis aſciuerat: ipſi etiam
cuſtodiendam virginem tradidiſſet. Hic itaq;:cũ pro-
pter verbum dei:et teſtimoniũ Jeſu Chriſti in Path-
mos inſulam ſortiretur exilium: illic ab eodem Apoca-
lypſis preoſtenſa deſcribitur: vt ſicut in principio cano-
nis:id eſt libri geneſeos:incorruptibile principium pre-
notatur: ita etiã incorruptibilis finis per virginem in
Apocalypſi redderetur:dicentis: Ego ſum alpha et O: apoc.22.c
initium et finis. Hic eſt Joannes:qui ſciens superueniſ
ſe ſibi diem egreſſionis de corpore:conuocatis in Ephe-
ſo diſcipulis:deſcẽdit in defoſſum ſepulture ſue locum:
orationeq; cõpleta: reddidit ſpiritũ:tam a dolore mor-
tis factus extraneus: q̃ a corruptione carnis noſcitur
alienus. Cuius tamen ſcripture diſpoſitio vel libri ordi
natio:ideo a nobis per ſingula nõ exponitur:vt neſcien-
tibus inquirendi deſiderium collocetur: et querẽtibus
laboris fructus:⁊ deo magiſterij doctrina ſeruetur.

Liber apocalypſis beati Joãnis apoſtoli.

Caput I.

Apocalypſis Jeſu chri A
ſti: quam dedit illis deus palam face
re ſeruis ſuis: que oportet fieri cito:⁊
ſignificauit mittẽs per angelum ſuũ
ſeruo ſuo Joanni : qui teſtimonium
perhibuit verbo dei: et teſtimonium
Jeſu Chriſti quecunq; vidit. Beatus qui legit ⁊ audit infra.22.c
verba prophetie huius:⁊ ſeruat ea que ĩ ea ſcripta ſunt. infra.22.c
Tempus enim prope eſt. Joannes ſeptem eccleſijs que
ſunt ĩ Aſia. Gratia vobis et pax ab eo qui eſt:et qui erat: B
et qui venturus eſt:⁊ a ſeptẽ ſpiritibus:qui in conſpectu
throni eius ſunt: et a Jeſu Chriſto: qui eſt teſtis fidelis
primogenitus mortuorũ:⁊ princeps regũ terre:qui di-
lexit nos:⁊ lauit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo:
et fecit nos regnũ et ſacerdotes deo ⁊ patri ſuo. Ipſi glo Heb.9.c.
ria ⁊ imperiũ in ſecula ſeculoꝝ. Amen. Ecce venit cum 1.Joã.1.d.
nubibus:⁊ vidit eũ omnis oculus:⁊ qui eũ pupugerũt: Eſaie.3.c.
⁊ plangent ſe ſuper eũ oẽs tribus terre:etiã amen. Ego Item.4.b
ſum alpha ⁊ O:principiũ ⁊ finis:dicit dñs deus:qui eſt: et.44.a.⁊
⁊ qui erat:⁊ qui venturus eſt omnipotens. Ego Joães 48.b.
frater veſter: ⁊ particeps in tribulatione ⁊ regno ⁊ pa- mat.24.d.
tiẽtia in Jeſu chriſto:fui in inſula:que appellatᷣ Path- Judic.1.cf
mos propter verbũ dei:⁊ teſtimoniũ Jeſu chriſti. Fui in infra.22.. C
ſpiritu ĩ dñica die. Et audiui poſt me vocẽ magnã tanq̃
tube: dicentis:Quod vides ſcribe in libro:⁊ mitte ſeptẽ infra.4.a.
eccleſijs:que ſunt in Aſia:Epheſo:⁊ Smyrne:⁊ Perga
mo:⁊ Thiatyre:⁊ Sardis:⁊ Philadelphie: ⁊ Laodi-
cie. Et cõuerſus ſum: vt viderẽ vocẽ que loquebatᷣ me-
cũ. Et cõuerſus vidi ſeptẽ candelabra aurea: ⁊ in medio
ſeptẽ candelabroꝝ aureoꝝ ſimilẽ filio hoĩs: veſtitũ pode infra.2.c.
re:⁊ precinctũ ad mãmillas zona aurea. Caput aũt ei⁹ et.19.c.
⁊ capilli erant candidi:velut lana alba:⁊ tanq̃ nix:⁊ ocu
li ei⁹ velut flãma ignis:⁊ pedes eius ſimiles auricalcho; D
ſicut in camino ardenti. Et vox illius tanq̃ vox aquarũ
multarum:et habebat in dextera ſua ſtellas ſeptem. Et
de ore gladius vtraq; parte acutus exibat:et facies eius infra.19.c.
ſicut ſol lucet in virtute ſua. Et cum vidiſſem eũ: cecidi mat.17.a.
ad pedes eius tanq̃ mortuus. Et poſuit dexterã ſuam Eſa.44.a
ſuper me:dicens: Noli timere. Ego ſum primus et no- ĩfra.22:cc Eſa.22..

Iuob.ſz.c Infra.3.b nouiſſimus:et viuus:⁊ fui mortuus:⁊ ecce ſum viuēs in ſe
cula ſeculorū:et habeo claues mortis et inferni. Scribe
ergo quę vidiſti:⁊ quę ſunt:⁊ quę oportet fieri poſt hęc.
Sacramentum ſeptem ſtellarum: quas vidiſti in dexte
ra mea:et ſeptem candelabra aurea:ſeptem ſtellę angeli
ſunt ſeptem eccleſiarū:⁊ candelabra ſeptem: ſeptem ec-
cleſię ſunt. II.

A Et angelo Epheſi eccleſię ſcribe: Hęc dicit
qui tenet ſeptem ſtellas in dextera ſua: qui
ambulat in medio ſeptem candelabrorū au
reorum. Scio opera tua et laborem et pa-
tientiam tuam: et quia non potes ſuſtinere
B malos. Et tentaſti eos qui ſe dicunt apoſtolos eſſe:⁊ nō
Infra.3.a. ſunt:⁊ inueniſti eos mendaces. Et patientiam habes:⁊
Ecc.13.a ſuſtinuiſti propter nomen meum: et non defeciſti. Sed
habeo aduerſum te pauca: q̄ charitatem tuam primam
reliquiſti. Memor eſto itaq̨ vnde excideris: et age poe
nitentiam:et prima opera fac. Sin autem venio tibi:et
mouebo candelabrum tuum de loco ſuo: niſi poeniten-
tiam egeris. Sed hoc habes: quia odiſti facta nicolaita
rum:quę ⁊ ego odi. Qui habet aurem audiat:quid ſpiri
tus dicat eccleſijs. Uincenti dabo edere de ligno vitę:
quod eſt in paradiſo dei mei. Et angelo Smyrnę eccle-
C ſię ſcribe: Hęc dicit primus et nouiſſimus:qui fuit mor
tuus:⁊ viuit. Scio tribulationē tuam et paupertatem
tuam:ſed diues es: et blaſphemaris ab his qui ſe dicunt
iudęos eſſe:et non ſunt:ſed ſunt ſynagogę ſathanę. Ni
hil horū timeas:quę paſſurus es. Ecce miſſurus eſt dia-
bolus aliquos ex vobis in carcerem:vt tentemini: et ha-
Infra.3.a bebitis tribulationem diebus decem. Eſto fidelis vſq̨
D ad mortem:et dabo tibi coronā vitę. Qui habet aurem
audiat:quid ſpiritus dicat eccleſijs. Qui vicerit:non lę
detur a morte ſecunda. Et angelo pergami eccleſię ſcri
be: Hęc dicit:qui habet rompheam ex vtraq̨ parte acu-
tam. Scio vbi habitas: vbi ſedes eſt ſathanę: ⁊ tenes no
men meum:et non negaſti fidem meam. Et in diebus il
lis Antiphas teſtis meus fidelis:q̄ occiſus eſt apud vos:
vbi ſathanas habitat. Sed habeo aduerſus te pauca:q̄a
habes illic tenētes doctrinam Balaā:qui docebat Ba-
lac mittere ſcandalum coram filijs Iſrael:edere:et for-
E nicari. Ita habes ⁊ tu tenētes doctrinam Nicolaitarū.
Similiter poenitentiā age:ſi quo minus:veniam tibi ci
to: ⁊ pugnabo cum illis in gladio oris mei. Qui habet
aurem audiat:quid ſpiritus dicat eccleſijs. Uincēti da
bo manna abſconditum:et dabo illi calculum candidū:
ſupra.1.c. et in calculo nomen nouum ſcriptum: quod nemo ſcit:
Infra.16.c niſi qui accipit. Et angelo Thyatirę eccleſię ſcribe: Hęc
dicit filius dei:qui habet oculos tanq̄ flammam ignis:⁊
pedes eius ſimiles auricalcho. Noui opera tua ⁊ fidem
F ⁊ charitatem tuam ⁊ miniſterium ⁊ patientiam tuam:
⁊ opera tua nouiſſima plura prioribus. Sed habeo ad-
Iob.24.d uerſus te pauca:quia permittis mulierem Iezabel:quę
ſe dicit prophetem docere ſeducere ſeruos meos: forni-
cari:⁊ manducare de idolotytis. Et dedi illi tempus:vt
poenitentiam ageret:et nō vult poenitere a fornicatio-
ne ſua. Ecce ego mitto eam in lectum: et qui moechan-
tur cum ea:in tribulatione maxima erunt:niſi poeniten
tiam ab operibus ſuis egerint:et filios eius interficiam
in mortem:et ſcient omnes eccleſię: quia ego ſum ſcru-
Iere.17.b tans renes et corda:⁊ dabo vnicuiq̨ veſtrum ſm̄ opera
ſua. Uobis autē dico ⁊ cęteris:qui Thyatirę eſtis: qui-
G cunq̨ non habent doctrinam hanc:⁊ qui non cognoue-
Pſalm.2. runt altitudinem ſathanę: quemadmodum dicūt: non
Infra.19.c mittam ſuper vos aliud pondus: tamen id quod habe-
tis:tenete donec veniā. Et qui vicerit:et cuſtodierit vſq̨
in finem opera mea: dabo illi poteſtatem ſuper gentes:
et reget eas in virga ferrea:et tanq̄ vas figuli cōfringen
tur:ſicut et ego accepi a patre meo: et dabo illi ſtellā ma
tutinam. Qui habet aurem audiat: quid ſpiritus dicat
eccleſijs. III.

A Et angelo eccleſię Sardis ſcribe: Hęc dicit:qui
habet ſeptem ſpiritus dei:et ſeptē ſtellas. Scio
opera tua: quia nomen habes: q̄ viuas:et mor-
tuus es. Eſto vigilans:et confirma cętera quę moritu-
ra erant. Non enim inueni opera tua plena coram deo 1.theſ.5.a.
meo. In mēte ergo habe:qualiter acceperis ⁊ audieris: 2.pet.5.c.
⁊ ſerua:⁊ poenitentiam age. Si ergo nō vigilaueris:ve- ſupra.2.c.
niam ad te tanq̄ fur:⁊ neſcies qua hora veniā ad te. Sed
habes pauca nomina in ſardis: qui non inquinauerunt B
veſtimenta ſua:et ambulabunt mecum in albis:quia di-
gni ſunt. Qui vicerit ſic veſtietur veſtimentis albis:et ſupra.1.b. Gal.21.f
non delebo nomen eius de libro vitę: ⁊ confitebor nomē Iiob.12.c
eius coram patre meo: ⁊ corā angelis eius. Qui habet
aurem audiat:quid ſpiritus dicat eccleſijs:⁊ angelo phi
ladelphię eccleſię ſcribe: Hęc dicit ſanctus ⁊ verus: qui
habet clauem Dauid:qui aperit:⁊ nemo claudit: ⁊ clau
dit:⁊ nemo aperit. Scio opera tua. Ecce dedi coram te
oſtium apertum:quod nemo poteſt claudere: quia mo-
dicam habes virtutem:⁊ ſeruaſti verbum meum: ⁊ non
negaſti nomen meum. Ecce dabo de ſynagoga ſathanę:
qui dicunt ſe iudęos eſſe:⁊ non ſunt:ſed mentiūtur. Ec C
ce faciam illos vt veniant:⁊ adorent ante pedes tuos:et
ſcient:quia ego dilexi te. Quoniam ſeruaſti verbum pa-
tientię meę:⁊ ego ſeruabo te ab hora tētationis:quę vē-
tura eſt in orbem vniuerſum: tentare habitantes in ter-
ra. Ecce venio cito. Tene quod habes: vt nemo accipiat
coronam tuam. Qui vicerit:faciam illum columnam in
templo dei mei:⁊ foras nō egredietur amplius. Et ſcri-
bam ſuper eū nomen dei mei:⁊ nomen ciuitatis dei mei
nouę Ieruſalem:quę deſcendit de cęlo a deo meo:et no
men meum nouum. Qui habet aurem audiat:quid ſpi-
ritus dicat eccleſijs. Et angelo laodicię eccleſię ſcribe:
Hęc dicit amen teſtis fidelis et verus: qui eſt principiū
creaturę dei. Scio opera tua: quia neq̨ frigid⁹ es neq̨ D
calidus. Utinam frigidus eſſes aut calidus:ſed quia te
pidus es: et nec frigidus nec calidus: incipiam te euo-
mere ex ore meo:quia dicis:q̄ diues ſum: ⁊ locupletat⁹:
⁊ nullius egeo:⁊ neſcis: quia tu es miſer ⁊ miſerabilis ⁊
pauper ⁊ cęcus ⁊ nudus. Suadeo tibi emere a me aurū
ignitum:probatum vt locuples fias: et veſtimentis al-
bis induaris: vt non appareat confuſio nuditatis tuę:
et collyrio inunge oculos tuos: vt videas. Ego quos Puer.3.b.
amo:arguo:⁊ caſtigo. Aemulare ergo:et poenitentiam Heb.12.b
age. Ecce ſto ad oſtium: et pulſo. Si quis audierit vo-
cem meam:et aperuerit mihi ianuam:intrabo ad illum:
et coenabo cum illo:et ipſe mecum. Qui vicerit: dabo ei
edere de ligno vitę: et ſedere mecum in throno meo: ſi-
cut et ego vici: et ſedi cum patre meo in throno eius.
Qui habet aurē audiat:q̄d ſpirit⁹ dicat eccleſijs. IIII.

Poſt hęc vidi: et ecce oſtium apertum in cęlo. A
Et vox prima quam audiui tanq̄ tubę lo-
quentis mecum: dicēs: Aſcende huc:et oſten
dam tibi: quę oportet fieri cito. Poſt hęc: ſupra.1.c
ſtatim fui in ſpiritu. Et ecce ſedes poſita erat in cęlo:et
ſupra ſedem ſedēs. Et qui ſedebat:ſimilis erat aſpectui
lapidis iaſpidis et ſardinis:et iris erat in circuitu ſe-
dis ſimilis viſioni ſmaragdinę. Et in circuitu ſedis B
ſedilia viginti quatuor: et ſup thronos viginti quatuor
ſeniores ſedentes:circumamicti ſtolis albis: et in capi-
tibus eorum coronas aureas. Et de throno procede-
bant fulgura et voces et tonitrua:⁊ ſeptē lampades ar-
dentes ante thronū:quę ſunt ſeptem ſpiritus dei. Et in
cōſpectu ſedis tanq̄ mare vitreū ſimile cryſtallo: et in
medio ſedis:⁊ in circūitu ſedis quatuor animalia plena
oculis ante ⁊ retro. Et animal primū ſimile leoni: et ſe- C
cundū animal ſimile vitulo:⁊ tertiū animal habēs faciē
quaſi hominis:⁊ quartum animal ſimile aquilę volanti.
Et quatuor animalia ſingula eorū habebāt alas ſenas:⁊
in circūitu:⁊ intus plena ſunt oculis. Et requiē nō habe
bant die ac nocte:dicētia: Sanctus: ſctūs:ſanctus: dn̄s

D deus omnipotens:qui erat:⁊ qui eſt: et qui ventur⁹ eſt
Eſaie 6.b Et cum darent illa animalia gloriā et honorē ⁊ bene-
dictionē ſedenti ſuper thronū viuenti in ſecula ſeculo-
rū: procidebant vigintiquatuor ſeniores ante ſedentē
in throno:⁊ adorabant viuentem in ſecula ſeculorū:et
mittebant coronas ſuas ante thronū dicentes:Dign⁹
es domine deus noſter accipere gloriā ⁊ honorē et vir-
tutē:quia tu creaſti omnia: ⁊ propter voluntatem tuā
erant et creata ſunt. V.
A ET vidi in dextera ſedentis ſuper thronū librū
ſcriptum intus et foris: ſignatū ſigillis ſeptē.
Et vidi angelum fortē:⁊ predicantē voce ma-
gna:Quis eſt dignus aperire librum:⁊ ſoluere ſigna-
cula eius? Et nemo poterat:neq; in celo neq; in terra
neq; ſubtus terram:aperire librum:neq; reſpicere illū
Et ego flebam multū:quoniam nemo dignus inuentus
B eſt aperire librum:nec videre eum. Et vnus de ſeniori-
bus dixit mihi: Ne fleueris. Ecce vicit leo de tribu Iu
da radix dauid aperire librū: ⁊ ſoluere ſeptē ſignacula
eius. Et vidi et ecce in medio throni ⁊ quatuor anima
Infra 4 a lium:⁊ in medio ſeniorum agnum ſtantem tanq̄ occi-
ſum habentem cornua ſeptem:⁊ oculos ſeptē:qui ſunt
ſeptem ſpiritus dei miſſi in omnem terram. Et venit:
Infra.7 d et accepit de dextera ſedentis in throno librum. Et cū
C aperuiſſet librum quatuor animalia: et vigintiquatu
or ſeniores ceciderūt coram agno:habentes ſinguli ci-
tharas et phialas aureas: plenas odoramentorū: que
ſunt orationes ſanctorum:et cantabant canticum no-
Dani.7.c uum dicentes: Dignus es domine aperire librum: et
ſoluere ſignacula eius:quoniam occiſus es:et redemi-
ſti nos deus in ſanguine tuo: ex omni tribu ⁊ lingua ⁊
populo ⁊ natione. Et feciſti nos deo noſtro regnū ⁊ ſa
cerdotes:⁊ regnabim⁹ ſup terrā. Et vidi: ⁊ audiui vo
cem angelorum multorū in circūitu throni ⁊ animaliū
⁊ ſeniorum:⁊ erat numerus eorū milia miliū dicentiū
D voce magna:Dignus eſt agnus: qui occiſus eſt accipe
re virtutē et diuinitatem et ſapientiam et fortitudinē
et honorē et gloriam et benedictionē. Et omnem crea
turam:que in celo eſt:⁊ que ſuper terram ⁊ ſubtus ter
ram ⁊ mare:et que in eo ſunt:omnes audiui dicentes:
Sedenti in throno et agno: benedictio ⁊ honor et glo
ria et poteſtas in ſecula ſeculorum. Et quatuor anima
lia dicebant: amen. Et vigintiquatuor ſeniores cecide
runt in facies ſuas:et adorauerunt viuentem in ſecula
ſeculorum. VI
A ET vidi q̄ aperuiſſet agnus vnum de ſeptem ſi
gillis:et audiui vnum de quatuor animalibus
dicens tanq̄ vocem tonitrui: Ueni ⁊ vide. Et
vidi:et ecce equus albus et qui ſedebat ſuper illum ha-
bebat arcū: et data eſt ei corona: et exiuit vincens vt vī
ſupra 5.b. ceret. Et cum aperuiſſet ſigillum ſecundum:audiui ſe
B cundū animal dicens: Ueni et vide. Et exiuit alius e-
quus rufus:⁊ qui ſedebat ſuper illum datū eſt ei vt ſu-
meret pacē de terra:⁊ vt inuicē ſe interficiant. Et dat⁹
eſt ei gladius magnus. Et cū aperuiſſet ſigillū tertium
audiui tertiū animal dicēs:Ueni ⁊ vide. Et ecce equ⁹
niger:⁊ qui ſedebat ſup illū: habebat ſtatherā in manu
C ſua. Et audiui tanq̄ vocē in medio quatuor animaliū:
dicentiū: Bilibris tritici denario vno: et tres bilibres
ordei denario vno:et vinū et oleum ne leſeris. Et cum
aperuiſſet ſigillū quartū: audiui vocē quarti aīalis di-
cētis: Ueni ⁊ vide. Et ecce equ⁹ pallid⁹:⁊ q̄ ſedebat ſu
p eū nomē illi mors:⁊ īfernus ſequebat̄ eū. Et data eſt
illi poteſtas ſup q̄tuor partes terre:interficere gladio
Infra 19.a fame ⁊ morte et beſtijs terre. Et cū aperuiſſet ſigillum
quintū:vidi ſubtus altare aīas interfectorum:ꝓpter ver-
bū dei: ⁊ ꝓpter teſtimoniū qd̄ habebāt. Et clamabant
D voce magna dicētes:Uſq; quo dñe ſanctus ⁊ verus nō
iudicas:⁊ non vindicas ſanguinē noſtrū:de his qui ha
bitant in terra? Et date ſunt illis ſingule ſtole albe:et
dictū eſt illis: vt requieſcerent adhuc tēpus modicum
donec cōpleantur cōſerui eorū ⁊ fratres eorū:q̄ interfi
ciēdi ſunt ſicut ⁊ illi. Et vidi cū aperuiſſet ſigillū ſextū Mat.27 f
Et ecce terremotus magnus factus eſt. Et ſol factus
E eſt niger tanq̄ ſaccus cilicinus: ⁊ luna tota facta eſt ſi-
cut ſanguis:⁊ ſtelle de celo ceciderunt ſup terrā: ſicut
ficus emittit groſſos ſuos:cum a vento magno mouet̄.
Et celū receſſit ſicut liber inuolutus:⁊ omnis mons ⁊
inſule de locis ſuis mote ſunt. Et reges terre et princi
pes ⁊ tribuni ⁊ diuites ⁊ fortes:⁊ oīs ſeruus ⁊ liber ab
ſconderūt ſe in ſpeluncis:⁊ in petris montiū. Et dicūt
montibus ⁊ petris: Cadite ſup nos: ⁊ abſcondite nos Eſaie.2.d
a facie ſedentis ſup thronū: ⁊ ab ira agni:q̄m venit dies Oſee.10.a
magnus ire ipſorum. Et quis poterit ſtare? VII. luce.23.c.
A POſt hec vidi q̄tuor angelos ſtātes ſup q̄tu
or angulos terre: tenētes q̄tuor vētos ter
re:ne flarēt ſup terrā: neq; ſup mare:neq; ī
vllā arborē. Et vidi alterū angelū aſcēdērē
ab ortu ſolis habentē ſignū dei viui:⁊ clamaui voce ma
gna q̄tuor angulis:q̄bus datū eſt nocere terre ⁊ mari
dicēs: Nolite nocere terre ⁊ mari neq; arborib⁹:quo- Infra.6.c
adusq; ſignemus ſeruos dei noſtri in frontib⁹ eorum. Et
audiui numerū ſignatorū centū quadraginta q̄tuor mi
lia ſignati:ex oī tribu filiorū iſrael. Ex tribu iuda:duo
decim milia ſignati. Ex tribu rubē:duodecim milia ſi
gnati. Ex tribu gad:duodecim milia ſignati. Ex tri-
bu aſer:duodecim milia ſignati. Ex tribu Nephthali
duodecim milia ſignati. Ex tribu manaſſe:duodecim
milia ſignati. Ex tribu ſymeō:duodecim milia ſignati
B Ex tribu leui:duodecī milia ſignati. Ex tribu iſſachar
duodecim milia ſignati. Ex tribu zabulon: duodecim
milia ſignati. Ex tribu ioſeph:duodecim milia ſignati
Ex tribu beniamin: duodecī millia ſignati. Poſt hec
vidi turbā magnā:quā dinūerare nemo poterat:ex oī-
b⁹ gentibus ⁊ tribubus ⁊ pp̄lis ⁊ linguis:ſtantes ante
C thronū:⁊ in conſpectu agni amicti ſtolis albis: et pal-
me in manibus eorū. Et clamabāt voce magna dicen-
tes: Salus deo noſtro q̄ ſedet ſup thronū et agno. Et
oēs angeli ſtabāt in circūitu throni:⁊ ſeniorū et q̄tuor
aīaliū:⁊ ceciderūt in cōſpectu throni in facies ſuas: et
adorauerunt deū dicētes: Amē. Bñdictio ⁊ claritas:
⁊ ſapiētia ⁊ gratiarūactio:honor ⁊ virtus ⁊ fortitudo
deo noſtro in ſecula ſeculorum: Amen. Et reſpondit vn⁹
de ſeniorib⁹:et dixit mihi: Hi q̄ amicti ſunt ſtolis albis:
D qui ſunt et vnde venerunt? Et dixi illi: Dñe mi tu ſcis.
Et dixit mihi: Hi ſunt q̄ venerunt de tribulatione ma
gna:⁊ lauerūt ſtolas ſuas. Et dealbauerunt eas in ſan ſupra 5 a.
guine agni. Ideo ſunt ante thronū dei: ⁊ ſeruiūt ei die
ac nocte in tēplo eius:⁊ qui ſedet in throno: habitabit Eſa.2.c.
ſuper illos. Non eſurient neq; ſitient amplius:neq; ca infra.21 a
det ſuper illos ſol:neq; vllus eſtus: quoniam agnus q̄
in medio throni eſt reget illos: et deducet eos ad vite
fontes aquarum: et abſterget deus omnem lachrymā
ab oculis eorum. VIII
A ET cum aperuiſſet ſigillū ſeptimū: factū eſt
ſilentiū in celo:quaſi media hora. Et vidi ſe
ptē angelos ſtantes in conſpectu dei:et date
ſunt illis ſeptē tube. Et ali⁹ angelus venit:
⁊ ſtetit ante altare habēs thuribulū aureū:⁊ data ſunt
illi incenſa multa: vt daret de orationibus ſanctorum
B oīm ſup altare aureū qd̄ eſt ante thronū dei. Et aſcēdit
fumus īcenſorum de orationib⁹ ſanctorū de manu angeli
corā deo. Et accepit angel⁹ thuribulū aureū:⁊ imple-
uit illud de igne altaris ⁊ miſit in terrā. Et facta ſunt
tonitrua et voces ⁊ fulgura:et terremotus magnus:
⁊ ſeptē angeli qui habebant ſeptem tubas:preparaue-
runt ſe:vt tuba canerent. Et primus angelus tuba ce-
cinit. Et facta eſt grando et ignis mixta in ſanguine:

et miſſum eſt in terram. et tertia pars terrę combuſta
eſt: et tertia pars arborum concremata eſt: ⁊ omne foe
C num viride combuſtuꝫ eſt. Et ſecundus angelus tuba
cecinit: et tanq̄ mons magnus igne ardens miſſus eſt
in mare. Et facta eſt tertia pars maris ſanguis: ⁊ mor
tua eſt tertia pars creaturę eorum: quę habebant ani-
mas in mari: et tertia pars nauium interijt. Et terti-
us angelus tuba cecinit: ⁊ cecidit de cęlo ſtella magna
ardens tanq̄ facula. Et cecidit in terram partem flu-
minum: et in fontes aquarum: et nomen ſtellę dicitur
D abſinthium. Et facta eſt tertia pars aquarum in abſin
thium: et multi hominum mortui ſunt de aquis: quia
amarę factę ſunt. Et quartus angelus tuba cecinit: et
percuſſa eſt tertia pars ſolis: et tertia pars lunę: et ter
tia pars ſtellarum: ita vt obſcuraretur tertia pars eo-
rū: ⁊ diei nō luceret tertia pars et noctis ſimiliter. Et vi
di et audiui vocem vnius aquilę volantis per medium
cęli: dicentis voce magna: Vę vę vę habitātibus in ter
ra. E cęteris vocibus trium angelorum qui erant tu-
ba canituri. IX

A ET quintus angelus tuba cecinit. Et vidi
infra 20.a ſtellam de cęlo cecidiſſe in terram: et data
infra.14.c eſt ei clauis putei abyſſi. Et aperuit puteū
⁊ 19.a. abyſſi: ⁊ aſcendit fumus putei ſicut fumus
fornacis magnę: et obſcuratus eſt ſol: et aer
de fumo putei. Et de fumo putei exierunt locuſtę ī ter
ram: et data eſt illis poteſtas: ſicut habent poteſtatem
ſupra.7.a ſcorpiones terrę. Et pręceptū eſt illis: ne lęderent foe
num terrę: neqꝫ omne viride: neqꝫ omnē arborē: niſi tā
tū homines: qui nō habent ſignum dei in frontibus ſu
is. Et dictum eſt illis ne occiderent eos: ſed vt crucia
rent menſibus quinqꝫ. Et cruciatus eorum vt crucia-
B tus ſcorpij: cum percutit hominem. Et in diebus illis
ſupra.5.c. quęrent homines mortem: et non inuenient eam: et de
Eſaie.2.d ſiderabunt mori: et fugiet mors ab eis. Et ſimilitudi-
Oſee 10 a nes locuſtarū ſimiles equis paratis in pręlium: et ſup
Luc.23. c capita earum tanq̄ coronę ſimiles auro: et facies earū
Sap.16.b tanq̄ facies hominū. Et habebant capillos ſicut capil
los mulierū: et dentes earum ſicut dentes leonū erāt.
Et habebant loricas ſicut loricas ferreas: et vox alarū
earū: ſicut vox curruū equorū multorum currentium
in bellū. Et habebant caudas ſimiles ſcorpionū: et acu
lei erant in caudis earum: ⁊ poteſtas earū nocere homi
nibus menſibus quinqꝫ. Et habebant ſuper ſe regē an
gelū abyſſi: cui nomen hebraice Abaddon: gręce autē
C Apollion: ⁊ latine habens nomē exterminās. Vę vnū
abijt: et ecce veniunt adhuc duo vę poſt hęc. Et ſextus
angelus tuba cecinit: et audiui vocem vnam ex quatu
or cornibus altaris aurei: quod eſt ante oculos dei di-
centem ſexto angulo: qui habet tubā: Solue quatuor
angelos: qui alligati ſunt in flumine magno eufrate.
Et ſoluti ſunt quatuor angeli: qui parati erant in ho-
ram et diem et menſem et annum: vt occiderent terti-
am partem hominum: et numeros equeſtris exercit9:
vices milies dena millia. Et audiui numerum eorum:
et ita vidi equos in viſione: et qui ſedebāt ſuper eos ha
bebant loricas igneas et hiacynthinas et ſulphureas:
et capita equorum erāt tanq̄ capita leonum: et de ore
D ipſorum procedebat ignis et fumus et ſulphur. Et ab
his tribus plagis occiſa eſt tertia pars hominum de
igne ⁊ de fumo et ſulphure: quę procedebant ex ore ip-
ſorum. Poteſtas enim equorum in ore eorum eſt ⁊ in
caudis eorum. Nam caudę eorum ſimiles ſerpētibus
habentes capita: et in his nocēt: et cęteri homines qui
non ſunt occiſi in his plagis: neqꝫ poenitentiā egerunt
de operibus manuum ſuarum: vt non adorarent dę-
monia: et ſimulachra aurea et argentea et ęra et lapi
dea et lignea: quę neqꝫ videre poſſunt: neqꝫ audire: ne
qꝫ ambulare: et non egerunt poenitentiam ab homi-
cidijs ſuis: neqꝫ a veneficijs ſuis: neqꝫ a fornicatiōe ſua
neqꝫ a furtis ſuis. X.

ET vidi alium angelum fortem deſcenden- A
tem de cęlo: amictum nube: et iris in capi-
te eius: et facies eius erat vt ſol: ⁊ pedes ei9
tanq̄ columna ignis. Et habebat in manu B
ſua libellum apertum. Et poſuit pedem ſuum dextrū dani.1.c2
ſuper mare: ſiniſtrum autem ſuper terram: et clama-
uit voce magna: quemadmodum cum leo rugit. Et cū
clamaſſet: locuta ſunt ſeptē tonitrua voces ſuas. Et C
cum locuta fuiſſent ſeptem tonitrua voces ſuas: ⁊ ego
ſcripturus eram. Et audiui vocem de cęlo dicentē mi
hi: Signa quę locuta ſunt ſeptem tonitrua: et noli ea
ſcribere. Et angelus quem vidi ſtantem ſupra mare: ⁊
ſupra terram leuauit manum ſuam ad cęlum: et iura-
uit per viuentem in ſęcula ſęculorum: qui creauit cę-
lum et ea quę in illo ſunt: et terram ⁊ ea quę in ea ſunt
et mare et ea quę in eo ſunt: quia tempus non erit am- D
plius: ſed in diebus vocis ſeptimi angeli: cum coeperit
tuba canere: comſummabitur myſteriū dei: ſicut euan
gelizauit per ſeruos prophetas. Et audiui vocē de cę- Ezech.3.a
lo iterum loquentem mecum: et dicentem: Vade ⁊ ac
cipe librum apertum de manu angeli ſtantis ſupra ma-
re et ſuper terram. Et abij ad angelum dicēs ei: vt da
ret mihi librum. Et dixit mihi: Accipe librum et deuo
ra illum: et faciet amaricari ventrem tuum: ſed in ore
tuo erit dulce tanq̄ mel. Et accepi librum de manu an
geli: et deuoraui illum: ⁊ erat in ore meo tanq̄ mel dul
ce. Et cū deuoraſſem eū: amaricatus eſt venter meus.
Et dixit mihi: Oportet te iterum prophetare gentib9
et populis et linguis ⁊ regibus multis. XI.

ET datus eſt mihi calamus ſimilis virgę: et A
dictum eſt mihi: Surge ⁊ metire templum
dei et altare: et adorantes in eo. Atrium au
tem quod eſt foris templum eijce foras. Et
ne metiaris illud. Quoniā datum eſt gentibus: et ciui
tatē ſanctā calcabunt menſibus quadraginta duobus
et dabo duobus teſtibus meis: et prophetabūt diebus
mille ducentis ſexaginta amicti ſaccis. Hi ſunt duo oli
uę: et duo candelabra lucētia: in cōſpectu domini ter-
rę ſtātes. Et ſi quis voluerit eos nocere: ignis exiet de B
ore eorum: ⁊ deuorabit inimicos eorum. Et ſi quis vo-
luerit eos lędere: ſic oportet eum occidi. Hi habēt po
teſtatem claudendi cęlū: ne pluat diebus prophetię il
lorum: ⁊ poteſtatem habent ſuper aquas. conuertendi
eas in ſanguinē: ⁊ percutere terrā omni plaga: quoti-
enſcunqꝫ voluerint: et cum finierit teſtimoniū ſuū: be
ſtia quę aſcendit de abyſſo: faciet aduerſus eos bellū: et
vincet illos: et occidet eos: et corpora eorū iacebunt in Dani.7.a
plateis ciuitatis magnę: quę vocatur ſpiritaliter So
doma et Aegyptus: vbi et dominus eorum crucifixus
eſt. Et videbunt de tribubus: et populis: et linguis:
et gentibus corpora eorum per tres dies et dimidium C
et corpora eorū non ſinent poni in monumentis: et īha
bitantes terrā: gaudebunt ſup illos: et iocundabunt:
et munera mittent inuicem. Quoniam hi duo prophe
tę cruciauerunt eos: qui habitabant ſuper terram: et
poſt dies tres: ⁊ dimidium ſpiritus vitę a deo intrauit
in eos: et ſteterunt ſuper pedes ſuos: et timor magnus
cecidit ſuper eos: qui viderunt eos. Et audierunt vo-
cem magnam de cęlo dicentem eis: Aſcendite huc. Et
aſcenderunt in cęlū in nube: et viderūt illos inimici eo
rū. Et in illa hora factus eſt terręmotus magnus: ⁊ de
cima pars ciuitatis cecidit. Et occiſa ſunt in terręmo
tu nomina hominum ſeptem millia: et reliqui in timo
rem ſunt miſſi: ⁊ dederunt gloriam deo cęli. Vę ſecun
dum abijt: et ecce vę tertium veniet cito. Et ſeptimus
angelus tuba cecinit: ⁊ factę ſunt voces magnę in cę-
lo dicentes: Factum eſt regnum huius mundi dñi no-

D ſtri et Chriſti eius: et regnabunt in ſęcula ſęculorum.
amen. Et vigintiquatuor ſeniores qui in cōſpectu dei
ſedent in ſedibus ſuis: ceciderunt in facies ſuas: 7 ado
rauerunt deuʒ dicentes: Gratias agimus tibi domine
deus noſter omnipotens: qui es et qui eras et qui ven-
turus es: quia accepiſti virtutem tuam magnam et re
gnaſti. Et iratę ſunt gentes: 7 aduenit ira tua: 7 tem-
pus mortuorū iudicari et reddere mercedeʒ ſeruis tu-
is prophetis et ſanctis 7 timentibus nomen tuum: pu
ſillis 7 magnis: et exterminandi eos qui corruperunt
terram. Et apertum eſt templum dei in cęlo: et viſa eſt
arca teſtamenti eius in templo eius. Et facta ſunt ful-
gura et voces et tonitrua: et terręmotus et grādo ma
gna. XII.
A ET ſignū magnuʒ apparuit in cęlo. Mulier
amicta ſole: et luna ſub pedibus eius. Et in
capite eius corona ſtellarum duodecim: et
in vtero habens. Et clamabat parturiens 7
cruciatur vt pariat. Et viſum eſt aliud ſignum in cęlo
Et ecce draco magnus: rufus: habens capita ſeptem:
et cornua decem. Et in capitib⁹ ſuis ſeptem diadema-
ta: et cauda eius trahebat tertiā partē ſtellarum cęli:
B et miſit eas in terraʒ. Et draco ſtetit ante mulierē quę
erat paritura: vt cum peperiſſet filium eius deuoraret
Et peperit filium maſculum: qui recturus erat oīnes
gentes in virga ferrea: et raptus eſt filius eius ad deuʒ
et ad thronū eius: et mulier fugit in ſolitudinē: vbi ha
bebat locum paratum a deo: vt ibi paſcat eam dieb⁹ mil
le ducentis ſexaginta. Et factum eſt pręliū magnuʒ in
cęlo. Michael et angeli eius pręliabant͂ cum dracone
Et draco pugnabat et angeli eius: et non valuerūt: ne
q̃ʒ locus inuentus eſt eorum amplius in cęlo. Et pro-
iectus eſt draco ille magnus: ſerpens antiquus: qui vo
C catur diabolus et ſathanas: qui ſeducit vniuerſum or-
bem. Et proiectus eſt in terrā: et angeli eius cum illo
miſſi ſunt. Et audiui vocem magnam in cęlo dicētem
Nunc facta eſt ſalus: 7 virtus et regnum dei noſtri: et
poteſtas chriſti eius: quia proiectus eſt accuſator fra-
trum noſtrorum: qui accuſabat illos ante conſpectuʒ
dei noſtri die ac nocte: et ipſi vicerūt eum propter ſan-
guinem agni: 7 propter verbū teſtimonij ſui: 7 non di-
lexerunt animas ſuas vſq̃ʒ ad mortem. Propterea lę-
tamini cęli: 7 qui habitatis in eis. Vę terrę 7 mari: q2
deſcendit diabolus ad vos habens iram magnam: ſci-
D ens quod modicum temp⁹ habet. Et poſtq̃ vidit dra-
co: quod proiectus eſſet in terram: perſecutus eſt mu-
lierem: quę peperit maſculum. Et datę ſunt mulieri
alę duę aquilę magnę: vt volaret in deſertum in locuʒ
ſuum: vbi alitur per tempus 7 tempora 7 dimidiū tem
poris a facie ſerpentis. Et miſit ſerpēs ex ore ſuo poſt
mulierem aquā tanq̃ flumen: vt eam faceret trahi a flu
mine. Et adiuuit terra mulierē: et aperuit terra os ſu
um: et abſorbuit flumen quod miſit draco de ore ſuo.
Et iratus eſt draco in mulierē: et abijt facere pręlium
cū reliquis de ſemine eius: qui cuſtodiūt mandata dei
7 habent teſtimoniuʒ ieſu chriſti: 7 ſtetit ſuper arenam
maris. XIII.
A ET vidi de mari beſtiam deſcendentem haben-
tem capita ſeptē: et cornua decem: 7 ſuper cor
nua eius decem diademata: 7 ſuper capita ei-
us nomina blaſphemię. Et beſtia quā vidi ſimilis erat
pardo: et pedes eius ſicut pedes vrſi: et os eius ſicut
os leonis. Et dedit illi draco virtutem ſuam 7 poteſta
tē magnā. Et vidi vnum de capitibus ſuis: quaſi occi-
ſum in mortē: et plaga mortis eius curata eſt. Et ad-
mirata eſt vniuerſa terra poſt beſtiā: 7 adorauerūt dra
conem: qui dedit poteſtatem beſtię: et adorauerunt be
ſtiam dicentes: Quis ſimilis beſtię: et quis poterit pu
B gnare cum ea? Et datum eſt ei os loquens magna: et
blaſphemias. Et data eſt ei poteſtas facere mēſes qua

draginta duos. Et aperuit os ſuuʒ in blaſphemias ad
deum blaſphemare nomen eius: et tabernacula eius:
et eos qui in cęlo habitant. Et datum eſt illi bellum fa
cere cum ſanctis: et vincere eos. Et data eſt illi pote-
ſtas in omnem tribum: 7 populum 7 linguam et gen-
tem: et adorauerunt eam omnes qui inhabitant terrā:
quorum nō ſunt ſcripta nomina in libro vitę agni: qui
occiſus eſt ab origine mundi. Si quis habet aurem au- C
diat. Qui in captiuitatem duxerit: in captiuitatem va infra 20 d
det. Qui in gladio occiderit: oportet eum gladio occi phili. 4. a.
di. Hic eſt patientia et fides ſanctorum. Et vidi aliam Gene. 9. a
beſtiam aſcendentem de terra: et habebat cornua duo mat. 26. c
ſimilia agni: et loquebatur ſicut draco: et poteſtatē pri
oris beſtię omnem faciebat in conſpectu eius. Et fe-
cit terrā 7 inhabitantes in ea adorare beſtiam primaʒ:
cuius curata eſt plaga mortꝫ. Et fecit ſigna magna: vt
etiam ignem faceret de cęlo deſcendere in terraʒ in cō
ſpectu hominum. Et ſeduxit habitantes in terra: pro D
pter ſigna quę data ſunt illi facere in conſpectu beſtię:
dicens habitantibus in terra: vt faciant imaginem be-
ſtię: quę habet plagam gladij 7 vixit. Et datum eſt illi
vt daret ſpiritum imagini beſtię: 7 vt loquat͂ imago be
ſtię. Et faciet vt quicunq̃ʒ non adorauerit imaginē be-
ſtię: occidatur. Et faciet omnes puſillos 7 magnos et
diuites 7 pauperes et liberos et ſeruos: habere chara-
cterem in dextra manu: aut in frontibus ſuis: et ne q̃s
poſſet emere aut vendere: niſi qui habeat characterem
aut nomen beſtię: aut numerum nominis eius. Hic ſa
pientia eſt. Qui habet intellectum computet numerū
beſtię. Numerus enim hominis eſt: et numerus eius:
ſexcenti ſexaginta ſex. XIIII.
ET vidi: et ecce agnus ſtabat ſupra mon- A
tem Sion: 7 cum eo centum quadragin-
taquatuor milia habentes nomen eius: et
nomen patris eius ſcriptum in frontibus
ſuis. Et audiui vocem de cęlo tanq̃ voceʒ
aquarum multaruʒ: et tanq̃ vocem tonitrui magni.
Et vocem quam audiui ſicut citharoedorum citha-
rizantium in citharis ſuis. Et cantabant quaſi canti- ſupra. 7. b
cum nouum: ante ſedem 7 ante quatuor animalia 7 ſe
niores. Et nemo poterat dicere canticum: niſi illa cen
tum quadragintaquatuor millia: q̃ empti ſunt de ter-
ra. Hi ſunt qui cum mulieribus nō ſunt coinquinati: B
virgines enim ſunt. Hi ſequuntur agnū quocunq̃ʒ ie-
rit. Hi empti ſunt ex omnibus primitię deo et agno:
et in ore eorū non eſt inuentum mendacium. Sine ma Pſ. 145.
cula enim ſunt ante thronum dei. Et vidi alterum an- actu. 14. c
gelum volantem per medium cęli habentem euāgeli- eſaie. 21. a
um ęternum: vt euangelizaret ſedentibus ſuper terrā Iere. 51. a
et ſuper omnem gentem: 7 tribum et linguam et po- infra. 18. a
pulum: dicens magna voce: Timete dominum 7 date
illi honorem: quia venit hora iudicij eius. Et adorate
eum qui fecit cęlum et terram: mare et fontes aquaʒ.
Et alius angelus ſecutus eſt eum dicens: Cecidit: ce-
cidit Babylon: ciuitas illa magna: quę a vino irę for-
nicationis ſuę potauit omnes gentes. Et tertius an-
gelus ſecut⁹ eſt illos dicēs voce magna: Si quis ado
rauerit beſtiam et imaginem eius: et acceperit chara-
cterem in fronte ſua: aut in manu ſua: hic bibet de vi-
no irę dei: quod mixtum eſt mero in calice irę ipſius.
Et cruciabitur igne et ſulphure: in conſpectu angelo- C
rum ſanctorum: 7 ante conſpectum agni: 7 fumus tor ſupra. 9. a
mentorum eorum aſcendet in ſęcula ſęculorum. Nec infra. 19. d
habent requiem die ac nocte: qui adorauerunt beſtiaʒ
et imaginem eius: et ſi quis acceperit characterem no
minis eius. Hic patientia ſanctorum eſt: qui cuſto-
diunt mandata dei et fidē ieſu. Et audiui vocē de cęlo:
dicentem mihi: Scribe: Beati mortui qui in domino
moriuntur. Amodo iam dicit ſpiritus vt requieſcant
a laboribus ſuis. Opera enim illorum ſequunt͂ illos.

Et vidi et ecce nubem candidam: ⁊ ſuper nubem ſeden
tem ſimilē filio hominis: habentem in capite ſuo coꝛo-
D nam auream: et in manu ſua falcē acutam. Et alius an
iobel. 3. c. gelus exiuit de templo clamans voce magna ad ſeden
tem ſuper nubem: Mitte falcem tuam ⁊ mete: quia ve
nit hoꝛa vt metatur: quoniā aruit meſſis terrę. Et mi
ſit qui ſedebat ſuper nubem falcem ſuam in terram: et
meſſuit eā. Et alius angelus exiuit de templo qđ eſt in
cęlo habens et ipſe falcem acutā. Et alius angelus exi
uit de altari qui habebat poteſtatem ſupꝛa ignē: et cla
mauit voce magna ad eum qui habebat falcem acutā
dicens: Mitte falcem tuam acutam in terrā: et vinde
mia botros vineę terrę: quoniam maturę ſunt vuę ei-
us. Et miſit angelus falcem ſuam acutam in terram.
⁊ vindemiauit vineam terrę. Et miſit in lacum irę dei
magnum. Et calcatus eſt lacus extra ciuitatē: ⁊ exiuit
ſanguis de lacu vſq; ad frenos equoꝛum per ſtadia mil
le ſexcenta.

XV.

A ET vidi aliud ſignum in cęlo magnum et
mirabile: angelos ſeptē habentes plagas
ſeptem nouiſſimas: quoniam in illis con-
ſummata eſt ira dei. Et vidi tanq̄ mare vi-
treum mixtum igne: et eos qui vicerunt
beſtiam et imaginem eius: ⁊ numerū nominis eius ſtā
tes ſupꝛa mare vitreū habentes citharas dei: et cantā-
B tes canticum Moyſi ſerui dei: et canticum agni dicen
tes: Magna ⁊ mirabilia ſunt opera tua domine deus
omnipotens: iuſtę ⁊ verę ſunt vię tuę domine rex ſęcu
ieremi. 10 loꝛum. Quis nō timebit te domine: ⁊ magnificabit no
C men tuum? Quia ſolus pius es: quoniam omnes gen
tes venient et adoꝛabunt in conſpectu tuo: quoniā iu-
dicia tua manifeſta ſunt. Et poſt hęc vidi: et ecce aper
tum eſt templum tabernaculi teſtimonij in cęlo. Et ex
ierunt ſeptem angeli: habentes ſeptem plagas de tem
plo veſtiti lapide mundo et candido: et pꝛęcincti circa
D pectoꝛa zonis aureis. Et vnum ex quatuoꝛ animalibꝰ:
dedit ſeptem angelis ſeptē phialas aureas: plenas ira
cundię dei viuentis in ſęcula ſęculoꝛum. Et impletū
eſt templum fumo a maieſtate dei: et de virtute eius: ⁊
nemo poterat introire in templum: donec conſumma
rentur ſeptē plagę ſeptē angeloꝛū.

XVI

A ET audiui vocem magnam de templo dicen
tem ſeptē angelis: Ite et effundite ſeptem
phialas irę dei in terrā. Et abijt pꝛimus an
gelus: et effudit phialam ſuam in terrā. Et
factum eſt vulnus ſęuum et peſſimum in homines: qui
habebant caracterem beſtię: et in eos qui adoꝛauerunt
beſtiam et imaginem eius. Et ſecundus angelus effu
dit phialam ſuam in mare: et factus eſt ſanguis tanq̄
moꝛtui: ⁊ omnis anima viuens moꝛtua eſt in mari. Et
tertius angelus effudit phialā ſuam ſuper flumina et
B ſuper fontes aquarum: et factus eſt ſanguis. Et audi-
ui angelum aquarum dicentem: Iuſtus es domine: q̄
es et qui eras ſanctus: qui hoc iudicaſti quia ſanguinē
ſanctoꝛum et pꝛophetarum effuderunt: et ſanguinem
eis dediſti bibere. Digni enim ſunt. Et audiui alterū
angelum dicentē: Etiam domine deus omnipotēs ve-
ra et iuſta iudicia tua. Et quartus angelus effudit phi
alam ſuam in ſolem: et datum eſt illi ęſtu affligere ho-
mines et igni. Et ęſtuauerunt homines ęſtu magno:
et blaſphemauerunt nomen dei: habentis poteſtatem
ſuper has plagas: neq; egerunt poenitentiā: vt darent
illi gloꝛiā. Et quintus angelus effudit phialam ſuam
C ſuper ſedem beſtię. Et factum eſt regnū eius tenebꝛo
ſum: et commanducauerunt linguas ſuas pꝛę doloꝛe: ⁊
blaſphemauerunt deum cęli: pꝛę doloꝛibus et vulneri
bus ſuis: et non egerunt poenitentiam ex operibus ſu
is. Et ſextus angelus effudit phialam ſuam in flumen
illud magnum eufraten: ⁊ ſiccauit aquam eius: vt pꝛę
pararetur via regibus ab oꝛtu ſolis: et vidi de oꝛe dra-
conis ⁊ de oꝛe beſtię: ⁊ de oꝛe pſeudopꝛophetę exire ſpi
ritus tres immundos in modum ranarum. Sunt enī
ſpiritus dęmonioꝛum facientes ſigna: et pꝛocedāt ad
reges totius terrę: congregare illos in pꝛęlium ad di-
em magnum omnipotentis dei. Ecce venio ſicut fur.
Beatus qui vigilat et cuſtodit veſtimenta ſua: ne nu- mat. 24. d
dus ambulet: et videant turpitudinem eius. Et con- luce. 12. c.
gregabit illos in locum qui vocabatur hebꝛaice Her- 1. theſ. 7. d
mageddon. Et ſeptimus angelus effudit phialam ſu- 2. pet. 3. c. D
am in aerē. Et exiuit vox magna de templo a thꝛono di
cens: Factum eſt. Et facta ſunt fulgura et voces et to-
nitrua: ⁊ terręmotus factus eſt magnus: qualis nunq̄
fuit: ex quo homines fuerunt ſuper terram: talis terrę
motus magnꝰ: et fracta eſt ciuitas magna in tres par
tes: et ciuitates gentium ceciderunt. Et Babilon ma
gna venit in memoꝛiam ante deum: dare illi calicē vi-
ni indignationis irę eius. Et omnis inſula fugit: et mō
tes non ſunt inuenti: ⁊ grando magna ſicut talentum
deſcendit de cęlo in homines: et blaſphemauerunt ho-
mines deum pꝛopter plagā grandinis: quoniā magna
facta eſt vehementer.

XVII.

ET venit vnus de ſeptem angelis, qui habe A
bant ſeptem phialas: et locutus eſt mecū
dicens: Ueni et oſtendā tibi damnationē
meretricis magnę: quę ſedet ſuper aquas
multas: cum qua foꝛnicati ſunt reges ter
rę: ⁊ inebꝛiati ſunt qui inhabitant terram: de vino pꝛo
ſtitutionis eius: ⁊ abſtulit me in ſpiritu in deſertum: ⁊
vidi mulierē ſedentem ſuper beſtiam coccineam plenā
nominibus blaſphemię: habentē capita ſeptem et coꝛ-
nua decē. Et mulier erat circundata purpura: ⁊ cocci B
no et inaurata auro et lapide pꝛęcioſo: et margaritis:
habens poculum aureum in manu ſua: plenum abomi
natione et immundicia foꝛnicationis eius. Et in fron
te eius nomen ſcriptum myſterium Babylon magna
mater foꝛnicationū et abominationum terrę. Et vidi
mulierē ebꝛiā de ſanguine ſanctoꝛū ⁊ de ſanguine mar
tyrū Ieſu. Et miratus ſum cum viderem illam admi
ratione magna. Et dixit mihi angelus: Quare mira-
ris? Ego dicam tibi ſacramentum mulieris et beſtię:
quę poꝛtat eam quę habet capita ſeptē et coꝛnua decē C
Beſtia quā vidiſti fuit et nō eſt et aſcenſura eſt de abyſ
ſo: ⁊ in interitū ibit ⁊ mirabuntur inhabitantes terrā
quoꝛū nomina ſcripta non ſunt in libꝛo vitę: a conſtitu
tione mundi videntes beſtiā quę erat ⁊ non eſt. Et hic
eſt ſenſus: qui habet ſapientiā: Septē capita: ſeptē mō
tes ſunt: ſuper quos mulier ſedet: ⁊ reges ſeptem ſunt
Quinq; ceciderunt: vnus eſt: et alius nondū venit. Et
cum venerit: opoꝛtet illū bꝛeue tempus manere: et be-
ſtia quę erat et non eſt: et ipſa octaua eſt: et de ſeptē eſt
et in interitū vadet. Et decē coꝛnua quę vidiſti: decem 1. thim 6 a.
reges ſunt qui regnum nondum acceperunt: ſed pote- infra. 10 c D
ſtatē tanq̄ reges vna hoꝛa accipient poſt beſtiam. Hi
vnū conſiliū habēt: ⁊ virtutē et poteſtatē ſuā beſtię tra
dent. Hi cū agno pugnabūt: et agnus vincet illos: q̄m
dominus dominoꝛum eſt: et rex regum: et qui cum il-
lo ſunt vocati et electi et fideles. Et dixit mihi: Aquę
quas vidiſti vbi meretrix ſedet: populi ſunt et gentes
et linguę. Et decē coꝛnua quę vidiſti in beſtia: hi odi-
ent foꝛnicariā ⁊ deſolatā facient illā ⁊ nudā: et carnes ei
us manducabunt: ⁊ ipſam igne concremabunt. Deus
enī dedit in coꝛda eoꝛū: vt faciant qđ placitum eſt illi:
vt dent regnum ſuum beſtię donec conſummētur ver
ba dei. Et mulier quā vidiſti eſt ciuitas magna: quę ha
bet regnū ſuper reges terrę.

XVIII.

ET poſt hęc vidi alium angelum deſcendē- A
tē de cęlo: habentē poteſtatē magnā: ⁊ ter
ra illuminata eſt a glōia eiꝰ. Et exclamauit eſaie 12. c
in foꝛtitudine: dicens: Cecidit: cecidit ba Ier. 51. a. ſupꝛa 14. b
bylō magna: ⁊ facta ē habitatio dęmonioꝝ: ⁊ cuſtodia

omnis ſpiritus ĩmundi: ⁊ cuſtodia omnis volucris im
mundę et odibilis: quia de vino irę fornicationis eius
biberunt omnes gentes. Et reges terrę cum illa forni
B cati ſunt: et mercatores terrę de virtute delitiarum ei
us diuites facti ſunt. Et audiui aliam vocem de cęlo:
dicentem: Exite de illa populus meus: et ne partici-
pes ſitis delictorum eius: et de plagis eius non acci-
piatis. Quoniam peruenerunt peccata eius vſq; ad
cęlum: et recordatus eſt dominus iniquitatum eius.
Reddite illi ſicut et ipſa reddidit vobis: et duplicate
duplicia ſm opera eius. In poculo quo miſcuit vobis:
C miſcete illi duplum. Quantum glorificauit ſe et in deli
cijs fuit: tantũ date illi tormentum ⁊ luctũ: quia in cor
de ſuo dicit: Sedeo vt regina: ⁊ vidua nõ ſum: et luctũ
non videbo. Ideo in vna die venient plagę eius mors:
et luctus et fames ⁊ igne cõburetur: quia fortis eſt de-
us qui iudicabit illam. Et flebunt et plangent ſe ſuper
Hiere. 51. a illam reges terrę qui cum illa fornicati ſunt: ⁊ in deli-
cijs vixerunt: cum viderint fumuz incendij eius longe
ſtantes propter timorem tormentorum eius dicẽtes:
D Vę vę ciuitas illa magna Babylon: ciuitas illa fortꝫ:
quoniam vna hora venit iudicium tuum. Et negocia-
tores terrę flebunt et lugebunt ſuper illam: quoniam
merces eorum nemo emet amplius: merces auri et ar
genti: ⁊ lapidis pręcioſi: ⁊ margaritę ⁊ byſſi et purpu
rę ⁊ ſerici ⁊ cocci: ⁊ oẽ lignũ tinũ: ⁊ oĩa vaſa eborꝫ: ⁊ oĩa
vaſa de lapide p̃cioſo et ęramẽto: ⁊ ferro et marmore ⁊
cinnamomum ⁊ amomũ: et odoramentorũ et vngenti
⁊ thuris ⁊ vini et olei ⁊ ſimilę ⁊ tritici ⁊ iumentorum:
et ouium ⁊ equorum ⁊ redarũ ⁊ mancipiorũ ⁊ anima
rum hominum. Et poma deſiderij animę tuę diſceſſe-
E runt a te: et omnia pinguia ⁊ pręclara perierunt a te: ⁊
Hiere. 51. b amplius illa iam non inuenient mercatores hominuz.
Qui diuites facti ſunt: ab ea longe ſtabunt propter ti-
morẽ tormentorũ eius: flentes ac lugentes et dicẽtes:
Vę vę ciuitas illa magna quę amicta erat byſſo ⁊ pur
pura et cocco: et deaurata eſt auro ⁊ lapide pręcioſo ⁊
margaritis: quoniã vna hora deſtitutę ſunt tantę diui
F tię: et omnis gubernator ⁊ omnes qui in lacũ nauigãt
et nautę ⁊ q̃ in mari operanť longe ſteterunt: ⁊ clama
uerunt videntes locũ incendij eius dicentes: Quę ſi-
milis ciuitati huic magnę? Et miſerũt puluerẽ ſuper
capita ſua: et clamauerunt flentes ⁊ lugentes: dicẽtes
Vę vę ciuitas illa magna: in qua diuites facti ſunt om
G nes qui habebãt naues in mari de p̃cijs eius: quoniam
Hiere. 51. b vna hora deſolata eſt. Exultate ſuper eaz cęlũ et ſancti
apoſtoli ⁊ pphetę: quoniã iudicauit deus iudiciũ veſtꝝ
de illa. Et ſuſtulit vnus angelus fortis lapidẽ: q̃ſi mo-
larẽ magnũ: ⁊ miſit in mare dicẽs: Hoc impetu mitte
tur babylon ciuitas illa magna: ⁊ vltra iam nõ inueni
etur. Et vox citharoedorũ ⁊ muſicorũ: et tibia canenti
um: ⁊ tuba nõ audieť in te amplius: ⁊ oĩs artifex: oĩſq;
ars non inuenietur in te amplius: ⁊ vox molę nõ audie
tur in te amplius. Et lux lucernę non lucebit in te am
plius. Et vox ſponſi et ſponſę non audieť adhuc in te:
quia mercatores tui erant principes terrę. Quia in ve
neficijs tuis errauerũt oẽs gentes. Et in ea ſanguis p
A phetarum ⁊ ſanctorũ inuentus eſt: ⁊ omniũ qui inter-
fecti ſunt in terra.

XIX.

POſt hęc audiui quaſi vocẽ magnã turbarũ
multarũ in cęlo dicentiũ: Alleluia. Laus et
gloria et virtus deo noſtro eſt: quia vera et
ſupra. 6. c. iuſta iudicia ſunt eius: qui iudicauit de me
retrice magna: quę corrupit terrã in proſtitutione ſua
et vindicauit ſanguinẽ ſeruorũ de manibus eiꝰ. Et ite
rũ dixerunt: Alleluia. Et fumus eius aſcendit in ſęcu
Infra 9. a. ⁊ 14. a. la ſęculorũ. Et ceciderũt vigintiq̃tuor ſeniores: ⁊ q̃tu-
or aĩalia: et adorauerunt deũ ſedentẽ ſup thronũ dicẽ-
tes: amẽ: alleluia. Et vox de throno exiuit dicens: Lau
dem dicite deo noſtro omnes ſancti eius: et qui time-
tis deũ puſilli et magni. Et audiui quaſi vocẽ tubę ma
gnę: et ſicut vocem aquarum multarum: et ſicut vocez
tonitruorum magnorum dicentium alleluia: quoniã B
regnauit dominus deus noſter omnipotens. Gaudea Luc. 41. d.
mus et exultemus et demus gloriam ei: quia venerũt
nuptię agni: ⁊ vxor eius pręparauit ſe. Et datum eſt il
li vt cooperiat ſe byſſino ſplendenti et candido. Byſſi
num enim iuſtificationes ſunt ſanctorum. Et dixit mi
hi: Scribe: beati qui ad cęnam nuptiarum agni vocati Infra. 22. b
ſunt. Et dixit mihi: Hęc verba dei vera ſunt. Et cecidi
ante pedes eius: vt adorarem eum. Et dixit mihi: Vi- C
de ne feceris. Conſeruus tuus ſum: et fratrum tuoruz ſup. 1. c.
habentium teſtimonium Ieſu. Deuz adora. Teſtimo Eſa. 63. a.
nium enim Ieſu eſt ſpiritus prophetię. Et vidi cęlum
apertum: et ecce equus albus: ⁊ qui ſedebat ſuper eum
vocabatur fidelis et verax: et cum iuſtitia iudicat ⁊ pu Supra. 1. b
gnat. Oculi autem eius ſicut flamma ignis: et in capi ſupra. 2. g
te eius diademata multa habens nomen ſcriptum: qđ
nemo nouit niſi ipſe. Et veſtitus erat veſte aſperſa ſan
guine: et vocabatur nomen eius: verbum dei. Et exer Pſal. 2. b
citus qui ſunt in cęlo ſequebantur eum in equis albis
veſtiti byſſino albo ⁊ mũdo: et de ore eius procedit gla
dius ex vtraq; parte acutus: vt in ipſo percutiat gen-
tes. Et ipſe reget eas in virga ferrea: et ipſe calcat tor ſup. 17. d.
cular vini furoris irę dei omnipotentis. Et habet ĩ ve- 1. Thi. 6. c.
ſtimento et in foemore ſuo ſcriptum: Rex reguꝫ et do D
minus dominantium. Et vidi vnum angelum ſtantez
in ſole: et clamauit voce magna dicens omnibus auibꝰ
quę volabant per medium cęli: Venite ⁊ congregami
ni ad cęnam magnam dei: vt manducetis carnes regũ
et carnes tribunorum: et carnes fortium: et carnes e-
quorum et ſedentium in ipſis: et carnes omniũ libero
rum et ſeruorum et puſillorum ac magnorum. Et vi-
di beſtiam et reges terrę: et exercitus eorum congre-
gatos ad faciendum pręlium cum illo qui ſedebat in e
quo: et cum exercitu eius. Et apprehẽſa eſt beſtia et cũ
ea pſeudopropheta: et qui fecit ſigna coram ipſo: qui-
bꝰ ſeduxit eos qui acceperunt caracterem beſtię: et qui
adorauerunt imaginem eius. Viui miſſi ſunt hi duo
in ſtagnum ignis ardentis: et ſulphuris: et cęteri oc
ciſi ſunt in gladio ſedentis ſuper equum: qui procedit
de ore ipſius: et omnes aues ſaturatę ſunt carnibus
eorum.

XX.

ET vidi angelum deſcendentem de cęlo ha- A
bentem clauem abyſſi et cathenam magnã ſupra. 9. a
in manu ſua. Et apprehendit draconem ſer
pentem antiquum: qui eſt diabolus ⁊ ſatha B
nas: et ligauit euz per annos mille. Et mi-
ſit eum in abyſſum et clauſit et ſignauit ſuper illum: vt
non ſeducat amplius gentes: donec cõſummẽtur mil
le anni. Et poſt hoc oportet illũ ſolui modico tempore
Et vidi ſedes ⁊ ſederũt ſuper eas: ⁊ iudiciũ data eſt il-
lis. Et animas decollatorum propter teſtimonium ie-
ſu ⁊ propter verbũ dei: ⁊ qui non adorauerunt beſtiam
neq; imaginem eius: nec acceperunt caracterem eius
in frontibus aut in manibus ſuis: et vixerunt ⁊ regna
uerunt cum chriſto mille annis. Cęteri vero mortuo-
rum nõ vixerunt donec conſummenť mille anni. Hęc
eſt reſurrectio prima. Beatus eſt ſanctus qui habet C
partem in reſurrectione prima. In his ſecunda mors
non habet poteſtatem: ſed erunt ſacerdotes dei ⁊ chri
ſti eius: et regnabunt cum illo mille annis. Et cum cõ
ſummati fuerint mille anni: ſoluetur ſathanas de car-
cere ſuo: et exibit et ſeducet gentes quę ſunt ſupra qua
tuor angulos terrę: Gog et Magog: et congregabit
eos in pręlium: quorum numerus eſt ſicut arena ma-
ris. Et aſcenderunt ſuper latitudinem terrę: et circũ-
ierunt caſtra ſanctorũ et ciuitatẽ dilectã. Et deſcendit
ignis a deo de cęlo: ⁊ deuorauit eos: ⁊ diabolꝰ q̃ ſeduce
bat eos: miſſus eſt ĩ ſtagnũ ignꝭ ⁊ ſulphurꝭ vbi ⁊ beſtia

et pſeudoprophetę cruciabuntur die ac nocte in ſęcu-
D la ſęculorū. Et vidi thronū magnū candidū: et ſeden-
tem ſuper eū: a cuius conſpectu fugit terra ⁊ cęlū: ⁊ lo
cus nō eſt inuentus ab eis. Et vidi mortuos magnos:
⁊ puſillos ſtantes ĩ cōſpectu throni: ⁊ libri aperti ſunt:
et alius liber apertus eſt qui eſt vitę. Et iudicati ſunt
mortui ex his: quę ſcripta erant in libris ſecundū opa
ipſorū. Et dedit mare mortuos ſuos: qui in eo erant ⁊
mors et infernus dederunt mortuos ſuos: qui in ipſis
infra 13.a erant: ⁊ iudicatū eſt de ſingulis ſm̄ opera ipſorū. Et i-
fernus ⁊ mors miſſi ſunt in ſtagnū ignꝭ. Hęc eſt mors
ſecunda. Et qui non inuentus eſt in libro vitę: ſcriptꝰ
miſſus eſt in ſtagnū ignis. XXI
A Et vidi cęlum nouū ⁊ terrā nouā. Primum
Eſa.63.a. et.66.a. enī cęlū ⁊ prima terra abijt: ⁊ mare iam non
2.pet.3.c eſt. Et ego Joannes vidi ſanctā ciuitatem
ſup.7.etd nouā deſcendentē de cęlo a deo paratā ſicut
exod 25 c ſponſam ornatā viro ſuo. Et audiui vocē magnam de
Exo.25.c throno dicentē: Ecce tabernaculū dei cū hominibus: ⁊
B habitabit cū eis. Et ipſi populus eius erunt: et ipſe de
eſaie 45.c us cum eis erit eorū deus. Et abſterget deus omnē la
2.cor.5.d chrimā ab oculis eorū: ⁊ mors vltra nō erit: neqꝫ luctꝰ
infra.22b neqꝫ clamor: neqꝫ dolor erit vltra quę prima abierunt
Et dixit qui ſedebat ĩ throno: Ecce noua facio oīa. Et
dixit mihi: Scribe quia hęc verba fideliſſima ſunt ⁊ ve
infra 22 c ra. Et dixit mihi: Factū eſt. Ego ſum alpha ⁊ o: initiū
hebre.8.d ⁊ finis. Ego ſitienti dabo de fonte aq̄ viuę gratis. Qui
vicerit poſſidebit hęc. ⁊ ero illi deus: et ipſe erit mihi fi
lius. Timidis autē ⁊ incredulis ⁊ execratis ⁊ homici-
dis ⁊ fornicatoribus ⁊ veneficis ⁊ idolatris ⁊ oībꝰ mē
dacibus: pars illorum erit in ſtagno ardenti igne ⁊ ſul
phure: qđ eſt mors ſecunda. Et venit ad me vnus de ſe
ptē angelis habētibus phialas plenas ſeptē plagis no
uiſſimis: ⁊ locutus eſt mecū dicēs: Ueni ⁊ oſtendam ti
bi ſponſam vxorē agni. Et ſuſtulit me in ſpiritu ĩ mon
tē magnū ⁊ altū: ⁊ oſtendit mihi ciuitatē ſanctā Jeru
ſalem deſcendentem de cęlo a deo: habentem claritatē
dei. Et lumen eius ſimile lapidi pręcioſo: tanꝗ̄ lapidi
Jaſpidis: ſicut Criſtallum. Et habebat murum ma-
D gnum ⁊ altū: habentem portas duodecim et in portis
angulos duodecim: ⁊ nomina inſcripta quę ſunt noīa
duodecim tribuū filiorum Iſrael. Ab oriente portę tres:
ab aquilone portę tres: ab auſtro portę tres: ⁊ ab occa
ſu portę tres. Et murus ciuitatis habens fundamen
ta duodecim: et in ipſis duodecim nomina: duodecim
apoſtolorum ⁊ agni. Et qui loquebat̄ mecū: habebat mē-
ſurā arūdineā aureā: vt metiretur ciuitatē: ⁊ portas ei
E us ⁊ murū. Et ciuitas in quadro poſita eſt: ⁊ longitu-
do eius tanta eſt quanta ⁊ latitudo. Et menſus eſt ci-
uitatē de arundine aurea per ſtadia duodecim milia: ⁊
longitudo ⁊ altitudo ⁊ latitudo eius ęqualia ſunt. Et
menſus eſt muros eius centum quadraginta quatuor
cubitorū: menſura hominis quę eſt angeli: ⁊ erat ſtru-
ctura muri eiꝰ ex lapide iaſpide. Ipſa vero ciuitas au
rum mundū ſimile vitro mundo: ⁊ fundamenta muri
ciuitatis omni lapide pręcioſo ornata: ⁊ fundamentū
primū iaſpis: ſecundū ſaphyrus tertium calcedonius:
quartū ſmaragdus: quintū ſardonix: ſextū ſardius: ſe
ptimū chryſolitus: octauū beryllus: nonū topaziꝰ: de-
F cimū chryſopaſſus: vndecimū hiacynthus: duodecimū
amethiſtus. Et duodecim portę duodecim margari-
tę ſunt per ſingulas: ⁊ ſingulę portę erant ex ſingulis
margaritis. Et platea ciuitatis aurū mundū tanꝗ̄ vi
trū perlucidū: et templū nō vidi in ea. Dn̄s enī deus oī
potens templū illius eſt ⁊ agnus. Et ciuitas non eget
G ſole: neqꝫ luna vt luceant in ea. Nā claritas dei illumi-
nabit eā: ⁊ lucerna eius eſt agnus: et ambulabunt gen
tes in lumine eius. Et reges terrę afferent gloriā ſuaꝫ
exod.60 d et honorē in illa: et portę eius non claudent̄ per diem.
eſaie.60 c Nox enim non erit illic: ⁊ afferent gloriā ⁊ honorē gē
tium in illam. Non intrabit in eam aliquid coinquina
tum aut abominationē faciens et mendacium: niſi qui
ſcripti ſunt in libro vitę agni. XXII
Et oſtendit mihi fluuium aquę viuę ſplen A Zach.3.d
didum tanꝗ̄ cryſtallum procedētem de ſe
de dei et agni. In medio platęę eius: et ex
vtraqꝫ parte fluminis lignum vitę afferēs
fructus duodecim ꝑ menſes ſingulos red eſaie.60 d
dens fructum ſuum: et folia ligni ad ſanitatem genti- B ſupra.31.d
um. Et omne maledictum nō erit amplius: ſed ſedes
dei et agni in illa erunt: et ſerui eius ſeruient illi: et vi-
debunt faciem eius: et nomen eius in frontibus eorum
Et nox vltra non erit: et non egebunt lumine lucernę
neqꝫ lumine ſolis: quoniam dominus deus illuminabit
illos: ⁊ regnabunt in ſęcula ſęculorum. Et dixit mihi:
Hęc verba fideliſſima ſunt et vera: et dominus deꝰ ſpi
rituum prophetarū miſit angelū ſuū oſtēdere ſeruis ſu ſupra.1.a.
is quę oportet fieri cito. Et ecce venio velociter. Bea
tus qui cuſtodit verba ꝓphetię libri huius. Et ego Jo
annes qui audiui et vidi hęc. Et poſtꝗ̄ audiſſem ⁊ vi-
diſſem: cecidi vt adorarem ante pedes angeli qui mihi ſupra 19.b
hęc oſtendebat. Et dixit mihi: vide ne feceris. Conſer C
uus enī tuus ſum: ⁊ fratrū tuorū ꝓphetarū: ⁊ eorū qui
ſeruant verba prophetię libri huius. Deū adora: et di-
xit mihi: Ne ſignaueris verba prophetię libri huius. Joan.3.b
Tempus enī prope eſt. Qui nocet noceat adhuc: et qui
in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc. Et qui iuſtus eſt iuſtifi Eſa.44.a
cetur adhuc. Et ſanctus ſanctificetur ad huc. Ecce ve ſupra.1.b.
nio cito: et merces mea mecū eſt reddere vnicuiqꝫ ſm̄
opera ſua. Ego ſum alpha et o: primus et nouiſſimus
principium et finis. Beati qui lauant ſtolas ſuas ĩ ſan
guine agni: vt ſit poteſtas eorū in ligno vitę: ⁊ per por
tas intrent in ciuitatem. Foris autem canes ⁊ venefici
et impudici et homicidę: ⁊ idolis ſeruientes: ⁊ omnis
qui amat ⁊ facit mendaciū. Ego Jeſus miſi angelum
meū teſtificari vobꝭ hęc in eccleſijs. Ego ſum genus ⁊ D
radix Dauid: ſtella ſplendida ⁊ matutina. Et ſpiritus
et ſponſa dicunt: veni. Et qui audit dicat veni: ⁊ qui ſi
tit veniat: ⁊ qui vult accipiat aquā vitę gratis. Conte
ſtor enī omni audienti verba prophetię libri huiꝰ: Si
quis appoſuerit ad hęc: apponet deus ſuper illum pla
gas ſcriptas in libro iſto. Et ſi quis diminuerit de ver-
bis libri prophetię huius: auferet deus partem eius de
libro vitę: ⁊ de ciuitate ſancta: ⁊ de his quę ſcripta ſunt
in libro iſto. Dicit qui teſtimoniū perhibet iſtorum eti
am: venio cito: Amen. Ueni domine Jeſu. Gratia do-
mini noſtri Jeſu Chriſti cū omnibus vobis. Amen.

¶ Sacrorum bibliorum vtriuſqꝫ teſtamenti diligenter recognitorum et emendatorum finis.

¶ Nuremberge per Foedericum Peypus. Sumptu integerrimi viri Joannis Koberger Nurembergēſis. Anno noſtrę ſalutis Milleſimo quingenteſimo viceſimotertio: Menſe Auguſto.

Interpraetationes nominum Hebraicorum.

Ac:apprehendens:vel appraehenſio.
Ad:teſtificans:vel teſtimonium.
Adhar:deprecatio:vel deprecationi.
Aalma:virgo abſcōdēs vel abſcōdita:vel abſcōſio virginitatis.
Aara: mōtana: vel mons fortitudinis.
Aaron:mons fortis vel mons fortitudinis ſiue montanus aut mons eorum.
Aaronite:montes robuſti vel montiū fortitudines:ſiue montani aut montes eorum:
Aars:ſol vel lumen ſiue illuminans:aut illuminatio:
Aathar:de patre tuo vel tempore tuo: ſiue tu ante:aut temporalis tuus.
Aam:apprehendens vel fortitudo: ſeu fortis aut apprehenſio.
Aazia: patruus vel patruelis:ſeu apprehendens dominium:aut fortitudo domini.

¶ Hic b poſt a.

ABba:pater vel paternitas. Syrum eſt non hebreum.
Abbachuc:luctator fortis:vel rigidus:ſiue cōplexans eos:aut ſuſceptio eorum ſiue ſuſtentatio eorum.
Abbadia:ſeruus domini:vel ſeruiēs domino:
Abbaga:pater ſolennis: vel patris ſolēnitas: ſeu pater loquens:aut patris locutio.
Abbaia:pater dn̄s:vel pater abundans: ſiue pr̄ meus iſte:ant patris mei abundantia.
Abbaim:pater eius:vel paternitas eorum.
Abbana pater gratus:vel lapides colligēs.
Abani patris requies:vel pr̄ cōmotus:ſeu pr̄ gratus mihi:vel pr̄ gratificans me.
Abamia pater gratus domino:vel pater gratificans deum.
Abaria:trāſiens dominus:vel in trāſitu dn̄i: ſiue pr̄ ſuſcitās dn̄m:aut pr̄ vigilans dn̄o.
Abarim ꝑtranſiens:aut ꝑtranſitio: ſeu montes in tranſitu:vel montes tranſeuntium.
Abarō pr̄ ſuſcitans dolorem: vel pater vigilans murmurationi:ſiue pater ſuſcitans iniq̄tatem:aut pater vigilans inutilitati.
Abaſbai: parcens: vel pepercit:ſeu parcens mihi:aut parſimonia mea.
Abatha:pater tangens ridentem: vel patris tactus ridentis.
Abda:ſeruiens:vel ſeruitium:ſiue ſeruus eiꝰ aut ſeruiens ei.
Abdai:ſeruꝰmeus:vel ſeruiēs mihi:ſiue ſeruiens eiꝰ:vel ſuitus mea:vel ſeruitiū eiꝰ mihi.
Abdehel:ſeruus dei:vel ſeruiens deo.
Abdemelech: ſeruus regis: vel ſeruiens regno:ſiue ſeruus regius:aut ſuus regnator.
Abdenago:ſeruus tacens:vel ſeruiens taceo vel domini auxilium:aut dn̄s auxiliator.
Abdi ſeruus meus:vel ſeruiens mihi.
Abdias:ſeruus domini:vel ſeruiens domino ſiue domini teſtis:aut domino electus.
Abdiel:ſeruus dei:vel ſeruiens deo.
Abda:ſeruus eius:vel ſeruiens ei.
Abdai:ſeruus meus: vel ſeruiens mihi: ſiue ſeruitus eius:vel mea:vel ſeruitiū eiꝰ mihi.
Abdoni:ſeruiens eis: vel ſeruus eorum.
Abdon:ſeruꝰ merens:vel ſeruus inutilis.
Abdō ſeruus muſitans:vel ſeruus iniquus.
Abdō:ancilla dolēs:vł ſuiēs murmurando.
Abed:ſeruus populi:vel ſeruiens populo.
Abedia:ſeruiens dn̄o:vel ſeruitium dn̄i.
Abel:committens:vel commiſſio.
Abel:luctus:vel vapor:ſeu vanitas:aut miſerabilis.
Abdela:committens ei:vel commiſſio eius: ſiue lugens eum:aut miſerabilis ei.
Abelga:vapor vallium:vel luctus deuorans.
Abelmaim:vanitas habitaculi:vel luctus in habitantium.
Abelmeola:vapor vallis ſalſe:vel luctus parturientium:ſeu vanitas domicilij:vel miſerabilitas inhabitationis.
Abelmeula idem eſt.
Abelſatim:vapor ſpinoſꝰ:vel luctꝰ germinās ſeu miſerabilꝫ poſitio:aut vanitas rſurrectōꝫ

Abemboen: lapis pollicis eorum:vel lapis in medio eorum.
Abenezer:lapis adiutorij:vel lapis auxillator eorum.
Abenner:lapis lucidus:vel pater lucerne.
Aber:commiſit: vel certamen inijt:ſeu particeps:aut participatio.
Aber vulnus:vel liuor:ſiue liuidus:aut vulneratus.
Abeſſalon: pax patris:vel pater pacis: ſiue patris luctus:aut pr̄is amaricatio.
Abeſſan:pater abundās:vel pr̄is egreſſio.
Abethā pr̄is repulſio:vel via explorationis.
Abethſethim: luctus lictorum: vel vanitas germinis.
Abgata:pater tangens ridentem:vel patris tactus ridentis.
Abia:pater dn̄s: vel patris dominum: ſiue domini paternitas:aut vbi pater fuit.
Abiahel: pater dominus deus:vel paternitas domini dei.
Abiail:pater meus exultans:vel patris mei exultatio.
Abiail:pater meus contemptus: vel patris mei deſpectio.
Abiasbori:pater meus ſuperintelligens:vel patris mei ſuperintelligentia.
Abiam patris mei ppł's:vel pater meus eoꝝ.
Abiaſab: pater meus colligens: vel patris mei collectio.
Abiaſaph:pater meus congregans: vel patris mei congregatio.
Abiathar:pater meus ros:vel pater meꝰ ſuꝑfluus:ſiue pater meus ſuſcitās peccatū: aut pater meus peccator vigilans.
Abida pater meus ſciens:vel patrꝫ mei ſcia.
Abidae idem.
Abidam pater meus ſciens eos:vel pater meus ſcientia eorum.
Abidā:pater meꝰ iudex:vel patrꝫ mei iudiciū
Abiel:pater meus deus:vel patrꝫ mei deitas
Abien:patrꝫ mei maꝶ:vł pater meus mr̄nus.
Abiezer:pater meus fortis:vł patris mei auxilium:ſiue pater meus ſeparatus:aut patris mei ſanctificatio.
Abiezeri:patris mei auxilium:vel pater meus auxiliator meus.
Abigabaon: pater collis merentis: aut pater vallis meſtitie:ſiue pater meus:vallis meſta: vel pater meus collis merentium.
Abigail:pater meus exultans: vel patrꝫ mei exultatio.
Abigal:pater roris vel errorꝫ:ſiue patris mei aceruus:aut patris mei inuolutio.
Abihel:pater meus deus:vel patris mei deitas:vel imploratio.
Abilma:lugens vel plorans:ſiue luctus: aut ploratio.
Abilmei:lugētes vel plorantes:ſeu vani:aut miſerabiles.
Abilmes idem.
Abimahel:pater meus a deo:vel pater meus exaudiens deum.
Abimalech: pater meus rex:vel patris mei regnum.
Abim:pater menſure:vel pater menſuratus: ſiue pater fuit:aut pater erit.
Abinaam: patris mei decus: vel patris mei commotio.
Abinadab:patris mei votum: vel pater meus ſpontaneus.
Abinoen:patris mei fidelitas:vel patris mei requietio.
Abira:pater meus magiſter:vel patris mei magiſterium.
Abiram:pater meus excelſus:vel pater meus exaltatus:ſiue pater meus ſublimis: aut patris mei ſublimitas.
Abiron:pater magiſter muſitans:vel pater meus magiſter murmurans ſiue pater meus magr̄ iniquꝰ:aut pater meꝰ magiſter inutilis.
Abiſa pater ſalutis:vel patris ſalutare.
Abiſa:pater meus ſacrificans:vel patris mei ſacrificium:ſiue patris mei incenſum:aut patris mei holocauſtum.
Abiſai pater ſalutꝫ mee:vł pr̄ꝫ ſalutare mihi.

Abiſai pater meus incenſum mihi:vel pater meus ſacrificium meum.
Abiſai pater meus ſuperfluus:vel patris mei rugitus.
Abiſag:patris mei incenſum: vel patris mei holocauſtum.
Abiſue:pater meus cantans:vel patris mei cantilena:ſiue pater meus loquens: aut patris mei locutio.
Abiſur:pater meus mutꝰ:vł pr̄ meus directꝰ
Abiſur:pater meꝰ robuſtus:vel pater meus anguſtiatus:ſiue pater meus continens:aut patris mei acerbitas.
Abithal:pater meus ros:vel pater meus irroratus:ſiue patrem meum apprehendens: aut patris mei apprehenſio.
Abiu:pater meus eſt:vel pater meus ipſe.
Abiud:patris robur:vel patris robor:ſiue pater eorum:aut pater meus iſte.
Abner:pater lucidus:vel patris lucerna:vel pater luminis.
Abobi:pr̄ incātator.vel patris amplexatio.
Abor:pater montium:vel patris foramē:ſeu pater luminis:aut pater iracundus.
Abra patris magiſteriū:vel pr̄is exaltatiō.
Abraam pater vidēs populum:vel pater videns multitudinem: ſeu pater multitudinis: aut pater multarum:ſubintelligitur: gentiū. Nō eſt em̄ in nomine.
Abraam:pater excelſus:vel pater exaltatus: ſeu pater ſublimis:aut patris ſublimitas.
Abrech:pater delicatus:vł pater tenerrimꝰ. Ipſe eſt Ioſeph:qui prelatus Aegyptiorum cum eſſet tener:ac delicatus aetate iuuentutis:factus eſt pater ſenum merito ſapientie ⁊ prelatus ſapientibus.
Abſalon:pax patris: vel pater pacis:vel patris luctus:aut patris amaricatio.
Abſalon.patrem meum pacificans: vel patrꝫ mei amaricatio.
Abſanias: pater egreſſus domino: vel patris abundantia domini.
Abur:patris lumen:vel pater igneus: ſeu pater incendens:aut patris apertio.
Abur liuor:vł plaga:ſeu liuidꝰ:aut vulneratꝰ

¶ Hic c poſt a.

AChab:frater patrꝫ:vel fraternitas paternitatis.
Abhaz:frater patris ſui:vel fraternitas paternitatis ſue.
Achabim:decenter:vel ſcorpiones.
Achaia:ſoror laborans:vel ſoror quae: ſiue ſoror domini:aut frater eius dominus.
Achaicus:frater laborans:vel frater quis:ſiue frater domini:aut frater eoꝝ dominus.
Achaici:fratres laborantes: vel fratres qui: ſeu fratres domini:aut frater eorum dn̄s.
Achaim:prerupta vmbracula:ſiue ſoror laboris:aut frater eorum.
Achal:omnia vel in omnibus:ſeu frater cōceptus:aut fratris cōmixtio.
Acham:labor:vel neceſſitas:ſeu coluber inſidians:aut fraternitas eorum.
Achamoni:frater ſapientie:vel frater ſapientiſſimus.
Achan:tribulator:vel neceſſarius.
Achan:neceſſitas vel tribulatio.
Acharan: retinens: vel apprehendens: ſiue retinens gratiam:aut apprehenſio.
Achar: merces:vel turbator: ſiue tumulus: aut peruerſio.
Acharam:turbans populū:vel ꝑuerſio ppł'i: ſiue ꝑuertēs eos:aut tribłatio eoꝝ gratie.
Acharan:merces ḡtie:vel turbās ḡtificatas.
Accarcha:infernus:vel pauimentum.
Acharis.ſterilis vel ingratus:ſeu ſterilitas: aut ingratitudo.
Acharob:mures:vel demolitio.
Accaron:in paſcuis vł gregis paſcua:ſeu ſterilitas:aut eruditio triſtitie.
Accaronite:in paſcuis:vel in paſcua gregum ſiue ſterſles:aut erudimēta triſtitiarum.
Achas:tenens:aut apprehendens:ſiue retentio aut apprehenſio.
Achaz: conuertens: vel apprehendens: ſiue conuerſus viſioni:aut apprehendens fortitu-

dinem. i. reſurrectionem domini.
Achaſias: apprehendens dominum: vel apprehenſio domini: ſeu cõuerſus fortiter domino: aut apprehendens viſionem dñicam.
Achaſib: frater lupi: vel frater deuorans: ſeu tenens lupum: aut apprehẽdens rapacitatẽ.
Acſa claudicans: vl' fractura.
Acſaph: clauda collectio: vel fractura congregationis.
Aces: hamus vel retentio: ſiue humilis: aut humilitas.
Acces idem.
Acceret: diſſipans: vel diſperdẽs: ſiue demoliens: aut interficiens.
Accerethi: diſſipans me: vel diſperdens me: ſiue demolitio mea: aut iterfectio mea.
Achela: ſuſcipiens eum: vel ſuſceptio eius.
Acheldemach: ager ſanguinis: vel ager ſanguineꝰ. Syrum eſt: non hebraeum.
Acherubi: cognoſce: vel intellige: ſiue ſciens multitudinẽ: aut multitudo ſcientie.
Achi: frater meus: vel fraternitas mea.
Achia: vmbraculũ: vel ꝑruptio: ſeu frater domine: aut fraternitatis dominus.
Achiam: frater populi: vel fratris populus: ſiue vmbraculum eis: aut preruptio eorum.
Achias: merces vel retributio: ſeu frater dominus: aut fraternitas domini.
Achie: vmbraculum: vel in col libus.
Achila: ſuſcipiens eum: vel ſuſceptio eius.
Achilai: ſuſcipiens eum mihi: vel ſuſceptio eius mea.
Achim: fletus vel plorans: ſiue frater eius: aut fraternitas eorum.
Achimaas: fratris mei onus: vel fratris mei aſſumptio.
Achimai: frater meus reductus: vel fratris mei reductio.
Achimau: frater meus quis: vel frater meus quomodo.
Achimelech: frater meus rex: vel fratris mei regnum.
Achimoth: frater meus mortuus: vel fratris mei deſertio.
Achiamaam: fratris decor: vel frater decorꝫ.
Achinoem fratris decus: vel fraternitati delectabilis.
Achior: fratris mei lumen: vel frater meus montanus: ſeu fratris mei foramen: aut fratris mei iracundia.
Achis: frater meus: vel quomodo eſt.
Achis: frater vir: vel veruntamen vir frater meus: aut fraternitas viri.
Achiſamech: fratrem meum corroborans: vel fratris mei firmamentum.
Achiſamech: fratrem adiuuãs: aut fraternitatis adiutor: ſeu fraternitatis fultura: aut fraternitatis erectio.
Achitob: frater meus bonus: vel fratris mei bonitas.
Achitophel: frater meus reus: vel fratris mei ruina.
Achitophel: frater meus cadens: vel frater meus irruens: ſiue frater meus tractans: aut frater meus cogitans.
Achiſib: ſtultitia vel mendacium: ſeu frater meus deuorans: aut fratris mei hoſtia.
Accho: hamus: vel vſqꝫ adhuc: ſiue humilitas: aut retentio.
Accohoe: hamus: vel vſqꝫ huc: ſeu retinens eum: aut humilitas eius.
Achoite: hami: vel vſqꝫ huc: ſiue humiles: aut retenti.
Acchos: hamus: vel vſqꝫ huc: ſiue humilitas aut retentio.
Achobor: mures vel deuaſtatio.
Achor: turbatio vel tumultus: ſeu peruertẽs aut peruerſio.
Achor: fratris lumẽ: vl' fratris altitudo: ſeu fratris foramen: aut fratris iracundia.
Achron: retentio: vel apprehenſio: ſeu retinens: aut apprehendens.
Achub: hami grauitas: vel humilitatis condemnatio.
Accupha: hamus ſubditus: vel humilis eructatio.
Acchus: retinẽs conſiliũ: vel hũil' cõſiliator.
Acchu: retinens lumen: vl' hũilitas ignea.
Achzib: retentio: vel derelicta: ſeu mendacium: aut ſtultitia.
Achziba: mentiens ei: vel ſtultitia ius: ſeu retinens eum: aut derelicta ei.

¶ Hic d poſt a.

ADa: teſtificans: vel teſtimonium.
Adad: teſtis vel patruꝰ: ſiue precipuus: aut patruelis.
Adada: teſtis eius: vel vſqꝫ ad teſtimonium: ſiue precipuus ei: aut patruelis eius.
Addabarim: deuteronomium grece: ſecunda legiſlatio latine.
Adadezer: decorum auxilium: vel precipuus ſeparator.
Adadezer: teſtimonium fortitudinis: vel patruelis ſanctificatio: ſiue fortitudine precipuus: aut teſtificatio ſanctificationis.
Adaglam: congregans eos: vel congregatio eorum.
Adai: robuſtus: vel ſufficiens. ſiue teſtis meus: aut fortitudo mea.
Adaia: ſeruiens domino: vel teſtimoniũ dñi.
Addaia: ſeruus dñi: vel teſtificans dominũ.
Adalia: ſeruus laborãs: vl' ſuus laborioſus.
Adaz: teſtificans eos: vel teſtimoniũ eorum.
Adam: homo: aut terrenus: ſiue indigena: vel terra rubra.
Adama: humus aut terra: ſiue terrena: vel deſiderabilis.
Adame: cruores: vel ſanguines pl'i numero.
Adami magnificans: vel qui eſt magnificentia: ſiue ſeruiens populo meo: aut teſtificãs populum meum.
Adar: grex vel populus.
Adar: pallium: vel ſublimis: ſiue teſtis vigilans: aut ſeruus ſuſcitator.
Adar: pallium vel magnificus.
Adarſa: teſtificans ſolẽ: vl' ſuus illuminator.
Adaſſa: noua vel nouitas: ſeu teſtis factus: aut ſeruitus plaſmationis.
Adaſſor: ſeruus fortis: vel teſtis anguſtiatus ſeu ſeruiens petre: aut teſtificans ſagittam luminis.
Adgam: pater ſordidus: vel teſtis ſordidus.
Admatha: ſeruus donator: vel teſtificans cõſummationem.
Adrach: ſtola vel decorus: ſiue indumentum aut induitio.
Adraim: mundans peſſimos, vel mundatio peſſimorum.
Adramelech: ſtola regis: vel decor regni: ſeu rex indutus: aut regnator decorus.
Adenabeth: ſeruus prophetiſans: vel teſtificator prophetiae.
Ader rex effuſus: vel turris gregis: ſiue teſtis vigilans: aut ſeruus conſurgens.
Adeſa: teſtis facture: vel ſeruus plaſmator: ſiue ſeruitus nouitatis: aut teſtificatio ſanctificationis.
Adema: ſeruus domini: vel teſtificans dñm.
Adrahel: greges dei: vel oues diuine: ſeu decorans deum: aut induitio dei.
Adremelech: ſtola regis: vel decor regni: ſiue rex indutus: aut regnator decorus.
Adremmon: teſtis ſublimis: vl' ſuus eccleſie.
Adrezer: ſtola fortis: vel decor ſeparatus: ſeu decorum auxilium: aut indumentum ſanctificationis.
Adi ſeruus meus: vel teſtimonium meum.
Adiada: ſeruiens teſtibus: vel fortitudo teſtificantium.
Adihel: ſeruus dei: vl' teſtificãs deũ deorum.
Adin: ſeruiens cauſe: vel teſtis iudicij.
Adina: ſeruiẽs cauſe eiꝰ: vel teſtis iudicij eiꝰ.
Adino: tenellus vel delicatus: ſeu fortis iudex: aut fortis cauſator.
Adithaim: ſeruitus duplex: vel teſtificatio.
Adrias: continẽs mala: vel locus maloꝝ: ſiue decor facture: aut induitio plaſmationis.
Adriel: populus dei vel oues diuine: ſeu decorans deum: aut induitio dei.
Ado: ſeruus ſeu teſtis: vel ſeruiens domino: aut fortitudo eius.
Adoar: ſeruus vigilans: vel ſuus ſuſcitator.
Adoch: ſeruum tenens: vel teſtificationis apprehenſio.
Adollam: congregans eos: vel congregatio eorum: ſeu teſtimonium aquae: aut teſtificatio in aqua.
Adollamin: idem quod ad ollam.
Adollamites: congregans eos: vel congregatio eoꝝ: ſeu teſtis aque: aut teſtificatio in aq̃.
Adom: ſeruiens eis: vel fortitudo eorum.
Adomin: rubra: vel aſcenſus Ruforum. Iſte eſt locus ille cruentus ⁊ ſanguinarius: quo deuenit homo: qui ab Iheruſalem deſcendit in Hiericho: ⁊ incidit in latrones.
Adon: ſeruus merens: vel teſtis murmurãs: ſiue fortis: iniquus: aut fortitudo inutilis.
Adonay: dominus vel dominator.
Adonaia: dominus dominans: vel domini dominatio.
Adonias: dominator eſt dominus: vel domini eſt dominatio.
Adonibezech: dominus micans: vel dominus fulgurans: vel dominus dominator egeſtatis: aut dñs dominator vani contemptus.
Adonicham: dominus callidus: vel dominator calliditatis.
Adoniram: dominus exaltatus: vel dominator ſublimis.
Adoniſedech: dominꝰ pacis: vel dominator iuſtitiae.
Adopſithe: libertas vel gaudium.
Ador ſeruitus generans: vel teſtificatio generationis.
Adulam: teſtimonium prius: vel ſeruiens aeternitati.
Aduram: ruina exaltata: vel fluuius exaltatus: vel decor excelſi: vl' generatio excelſa: vl' decor excelſus: aut fluuius generationis.
Aduram: decor excelſi. vel gñatio excelſa: ſeu decor excelſus: aut fluuij exaltatio.
Adrumentina: viſio ſublimis: vel videns ſublimiter.

¶ Hic e poſt a.

AEgla: vitula vel iuuencula: ſiue ſolennis: aut feſtiuitas eiꝰ.
Aegiptus: tenebrae vel anguſtia: ſiue tribulatio coanguſtans: aut tribulationis coanguſtatio.
Aegiptij tenebrae: vel anguſtiantes: ſeu tribulantes coanguſtatos: aut tribulatores coanguſtatorum.
Aeglon: iuuencula vel vacca eorum: ſeu vacca merens: aut iuuencula inutilis.
Aelam: veſtibulum vel ante fores: ſeu poſtis aut ſuperliminare.
Aelamite: veſtibula: vl' ante fores ſeu poſtes aut ſuperliminaria.
Aelam: appoſita vel obiecta: ſeu deſpiciens: aut comparata.
Aelamite: appoſiti vel obiecti: ſeu deſpicientes: aut comparati.
Aelmoth: taberne vel officinae: ſeu tabernamortis: aut officinae mortuorum.
Aena: fons vel biuium: ſeu fons eius: aut oculus eius.
Aendor: fons generans: vel oculus gñatõis.
Aenas: pauper vel miſer: ſeu reſpondens: aut reſponſio.
Aengamin: fons hortorum: vl' oculus elatoꝝ.
Aenon: fons eorum: vel oculus eorum.
Aerim: aceruus lapidũ: vel aceruati lapides.
Aeſdrelon: auxilium moeroris: vel miſericordia dolentium.
Aeſmon: terra deſerta: vel terra inculta: ſeu terra moerens: aut terra inutilis.
Aetham: valida vel antiqua: ſiue aſcendens: aut fortitudo.
Aethi: obſtupefaciẽs: vel pterrẽs: ſeu terror patris mei: aut ſtupefaciens pater meus.
Aethiopia: tenebrae vel caligo: ſeu tenebrãs: aut caligans.
Aethiopes: tenebroſi vel caliginoſi: ſeu tenebrantes: caligantes.
Aethonodoſai: via inferior: vel viantes inferuis.

¶ Hic ph poſt a.

Aphaim: humus eorum: vel: volatus eorum: ſeu liberans eos: aut ſecuritas eorum.

Apha: idem.

Aphain: humus vł volatus: ſeu liberãs pauperes: aut ſecuritas gratiae.

Aphan: hum⁹ mea vel volat⁹ meus: ſeu liberãs paupes meos: aut ſecuritas ḡtiae meae.

Aphar: terra: vł puluis: ſiue hum⁹ aut fodiẽs

Aphar: puluis ſuſcitãs: vł hum⁹ vigilie: ſeu liberãs vigiles: aut ſecuritas ſuſcitatorum.

Aphara: terra eius vel puluis eius: ſiue humus eius: aut fodiens eum.

Aphara puluis ſuſcitãs eum: vel humus vigiliae eius: ſeu liberans vigilantes eis: aut ſecuritas ſuſcitatorum eius.

Aphara: taurus vel vitulus: ſeu puluis eius aut fodiens eum.

Apharan: fodiẽs humũ: vł puluis inutilis.

Apharaim: puluis ſuſcitans eos: vel humus vigilia eorum: ſeu liberans vigilãtes eis: aut ſecuritas ſuſcitatorum eius.

Apharim: fodiens mare: vel maris effoſſio.

Apharim: puluis ſuſcitans eos: vel humus vigiliae eorum: ſeu liberans vigilantes eis: aut ſecuritas ſuſcitatorum eius.

Apharſa: terra digna: vel fodiẽs eleuationẽ: ſeu liberalitas ſolis: aut liberãs illuminatos.

Apharſacei: terreni digne vel fodiẽtes eleuatos: ſeu liberi ſolꝫ: aut liberãtes illuminatos.

Apharſual: tellus ſaluata: vel terra ſalutis: ſiue puluis ſuſcitans ſalutem: aut humus vigilans ſaluationi.

Apharſothi: ſecuritas: vel libertas: ſeu liberꝫ germen: aut ſecuritas reſurrectionis.

Apharias: iudicans dominus: vł iudiciũ dñi

Aphec: continuit vel continentia: ſiue continens: aut furor nouus.

Aphech: continebit vel appraehendet: ſiue continens: aut appraehenſio.

Apheca: continebit eum: vel appraehendet eum: ſiue continentia eius: aut app̄henſio ei⁹.

Aphee: furor alienus: vel vita diſſipata: ſeu vitam diſſipans: aut vitae diſcuſſio.

Apheleti: mirabilis: vel admirandus: ſeu viuificans: aut excludens.

Apher: humus vel fodiens: ſeu puluis: aut vitulus.

Apherezei: ſeparati: vel abſq; muro: ſeu fodientes obuiam: aut vituli fornicantes.

Aphes: in finibus: vel in extremis.

Aphes: donum in finibus rubentium: vel in extremis aſcenſionis ruforum.

Aphes: libere egrẽdiẽs: vł ſecuritas egreſſiõiꝫ

Aphia: liberalis dñs: vel liberalitas domini.

Aphrica: fertilis vel augmentata.

Aphricani: fertiles: vel augmentati.

Aphiba: colligens recte: vel cõgregans conuerſionẽ: ſeu liber egreſſ⁹: aut ſecura egreſſio

Aphith: ſecurus vel liber: ſeu ſecuritas: aut liberalitas.

Aphon volãs iniq;: vł volatus moeroꝝ: ſeu libere murmurãs: aut ſecuritas inutilis.

Aphonitae: volantes inique: vel volando merentes: ſeu ſecuri inutiliter: aut libere murmurantes.

Aphus: volans conſilio: vel volatus conſilij: ſeu libere conſulens: aut ſecurus feſtinator.

Aphuth: eius indumentũ: vł ei⁹ declinatio.

Aphutei: ei⁹ indumẽta: vel ei⁹ declinatões.

¶ Hic g poſt a.

AGa: feſtiua vel ſolennis.

Aga: loquens vel meditans: ſeu meditatio: aut loquela.

Agaba: feſtiuus pater: vel ſolennitas patris.

Agabus: nuncius tribulãs: vel tribulatõꝫ annunciatio.

Agad: planctus Egipti: vel plãctus Egiptiorum: ſeu ſeruit⁹ feſtiua: aut ſolẽne teſtimoniũ

Agad: doma vel tectum: ſeu feſtiue ſolennis: aut feſtiua ſolennitas.

Agagitae: domata vel tecta: ſiue ſolennes feſtiuae: aut feſtiui ſolenniter.

Agai: queſtio aut feſtiuitas: ſeu loquẽs mihi aut meditatio mea.

Agla vitula: vel iuuencula: ſeu ſolennis: aut feſtiuitas eius.

Agar: aduena vel conuertens: ſeu feſtum ſuſcitans: aut ſolennitas vigiliae.

Agareni: aduenae vel conuerſi: ſeu feſta ſuſcitantes: aut ſolennitates vigiliarum.

Agarai: aduena vultur: vel conuerſio deuoratoris: ſiue feſtiuus magiſter meus: aut ſolennitas magiſtri mei.

Age: queſtio vel ſolennis: ſeu meditatio: aut loquela.

Ageba: ſolennis pater: vel feſtiuitas patris.

Agedgad: accinctus vel annuncians predo.

Agedgad: feſtiua ſeruitus predonis: vel ſolenne teſtimonium accinctionis.

Agelom: ſolennis candor: vel annuncia iniquitatem meam.

Aggeus: feſtiuus vel ſolennis: ſeu querens cõſilium: aut letus feſtinator.

Agi: queſtio vel ſolennis: ſeu ſciens me: aut feſtiuitas mea.

Agia: querens dominum: vel ſolẽnitas dñi.

Agia: ſolennis domino: vel feſtiuitas dñi.

Agirẽmon: fons ſublimis: vel fons eccłie: ſeu fons cõgregãs: aut fons maloꝝ granatorũ.

Agrippa: congregans ſubito: vel congregatio ſubita.

Agrith: aduena vel incola: ſiue aduena meus vel incola meus.

Agrith: feſtiua vel ſolennis: ſeu meditatio: aut loquela.

Agrithe: feſtiui vel ſolennes: ſiue loquentes aut meditantes.

¶ Hic h poſt a.

AHab: frater patris: vel fraternitas paternitatis.

Ahaion: campi vel aulones: ſeu valles grandes aut valles campeſtres.

Ahalath: mons diuidens: vel mons leuis: id eſt limpidus: ſiue lubricus.

Ahamon: ſapientia vel ſapientiſſimus.

Ahara: fratris odor vel frater odoris.

Aharel: poſt exercitũ: vel ſequẽs exercitũ dei ipſe eſt Obab cognatus Moyſi: q̄ ⁊ Jetro.

Ahares: teſta vel ſol: ſeu ſiccitas aut ariditas

Ahaz: patruus vel patruelis: ſeu fortis: aut apprehendens.

Ahazias: patru⁹ dñs: vel patruelis dño: ſiue app̄hendens dominum: aut fortitudo dñi.

Aheberin: hebreorum vel tranſeuntium: ſeu trãſitus: aut tranſitores eorundem.

Ahei vmbraculum: vel infecunditas.

Aheri: declinans vel declinatio.

Aheſam: voluntas: vel conſilium: vel voluntati: aut conſilio eorum.

Achi: fraternitas: vel vbi haec: ſeu vallis aut queſtio.

Ahi: viuet vel viuit: ſeu vita vallium: aut queſtio vitae.

Ahia frater eius: vel vbi haec ei: ſeu vita eius aut viuit.

Ahia: querens eſt: vel vallis eius: ſeu vita vallium eius: aut queſtio vitae eius.

Ahialim: cerui vel ceruorum lapides: ſiue vallis fermenti: aut queſtio maliciae.

Ahialõ: admirans vel admiratio: ſeu vita merens: aut vallis iniquitatis.

Ahias: vita plaſmata: vel vita facturae: ſeu frater ſuſtollens: aut fratris plaſmatio.

Ahidad: viuens gloria: vel vita gloriae: ſeu frater meus glorians: aut fratris mei gloria.

Ahie: ſterilitas: vel obumbratio: ſeu frater obumbrans: aut fratris obumbraculũ.

Ahihel viuens deo: vel viuens domini: ſeu vita vallium dei: aut queſtio vitae diuinae.

Ahiere: vallis amica: vł vita amici: ſeu frater meus amicus: vel fratris mei amicicia.

Ahiezer: frater meus fortis vel fratris mei auxiliator: ſeu vita vallium ſeparatarum: aut queſtio vitae ſanctificationis.

Ahilan: dolens vel parturiens: ſeu ante fores: vel ante veſtibulum.

Ahiloth: frater vincens: vel frater ligat⁹: ſeu vallis declinans: aut vitae vocatio.

Ahiluth: vallis inclita: vel queſtio nobilis: ſeu frater inclitus: aut fraternitatis nobilitas.

Ahinan: vita qualis: vel queſtio quae: ſeu frater quis: aut fraternitas quomodo.

Ahimelech vita regum: vel valls regia: ſeu frater meus rex: aut fratris mei regnum.

Ahim: fons vel oculus.

Ahinadab: frater ſponte: vel frater ſpontaneus: ſeu vita vallium ſpontanearum: aut q̄ſtio vitae ſpontaneae.

Ahin: frater merẽs: aut frater iniquus: ſeu vita valliũ dolentiũ: aut quõ vitae inutilis.

Ahiraz: vallꝭ excelſa: vel vita exaltata: ſeu frater me⁹ ſublimis: aut fratrꝫ mei exaltatio.

Ahiran: ſculptor aut ſculpens.

Ahirannitae ſculptores: vel ſculpentes.

Ahiroth: ſculptum vel ſcalptum.

Ahiſamech: fratris mei ſculptura: vel fratris mei erectio: ſeu frater meus adiuuans: aut fratrem meum roborans.

Ahiſar: frater meus princeps: vel fratrꝫ mei leuamen: ſeu vita vallium principis aut queſtio vitae anguſtiantis.

Ahitub: frater meus bonus: vel fratris mei bonitas: ſeu vita vallium deſerentium: aut queſtio vitae deſertae.

Ahoi: ſpina vel conpunctio.

Ahoites: ſpinoſi vel conpungentes.

Ahoiban: ſpina ſapientiae; vel conpunctio intelligentis.

Ahoimam: perturbans vel perturbator: ſeu pungens quis: aut ſpina quomodo.

Ahin: inutile vel iniquitas.

¶ Hic i poſt a.

AJ: vultur vel deuorator.

Aia: vultur eius: vel deuorans eum.

Aiat: vultur vel condemnatio: ſeu vultur declinans: aut deuoratio peccatorum.

Aicham: frater meus ſurgens. vł fratris mei reſurrectio: ſeu vultur callidus: aut deuorator calliditatis.

Aihel: vultur dei: vel deuorator deus.

Ailath: dolens vel parturiẽs: ſeu vultur vinctus: aut deuorator declinans.

Airon: vallis admirans: ſiue vbi erant viſi: aut vbi viſi ſunt.

Ailud vultur vtinam vtilis: vel deuorator vtinam declinatus.

Ailul: vbi erant viſi: vel vbi viſi ſunt.

Aim inutilis aut idolatra.

Aimam: idolum gratum: vel ĩutilis donatio: ſeu vultur quis: aut deuorator quomodo.

Ain: fons vel oculus.

Ainan: vultur decorus: vel deuoratio pulchritudinis.

Ainagallin: oculus vituli: vel fons inundans: ſiue oculus reuelatus: aut fons tranſmigrationis.

Ainon: vultur moerẽs: vel vultur iniqu⁹: ſeu deuoratus murmure: aut deuorator inutilis.

Air: ciuitas vel oppidum.

Airſames: ciuitas ſolis: vł oppidũ illũiatum.

Aiſmoth: deſertio vel adductio mortis.

Aith: condemnatus vel condemnatio.

Aiud: vultur inclitus vł deuorans gl̃ioſum.

¶ Hic l poſt a.

ALa: commixtio vel conſcendens: ſiue infirmus aut infirmitas.

Alab: lactea vł dulcedo.

Alach lubricum vel pars mea.

Alacarnaſum: fermentuꝫ concidens duces: vł commixtio diuidens principes.

Alal: laxitas vel laſſitas: ſiue leuitas aut latitudo.

Alala: laxitas ei⁹ vel aſſitas eius: ſeu leuitas eius aut latitudo eius.

Alã: infirmans eos: vel commixtio eorum.

Alamat: deſpiciens vtrem: vel contemnens indignationem.

Alamon: deſpectio vel deſuper multitudinem: ſiue infirmans eos dolori: aut commiſcens eos iniquitati.

Alas commixtio: vel fermentum.

Alaſam: triplicem vel conſternatam: ſeu commiſcens populum: aut fermentatio populi.

Albialbon: patris mei dolor: vel pater meus ſubintelligens.

Alchimus: fermentum vani conſilij: vel commiſcens callidam feſtinationem.

Ale:conſenſio vel commiſcens:ſiue infirmus aut infirmitas.
Aleph:mille vel doctrina tentationum.
Alepſim:ignis vel igneus:ſeu doctrina mandati:aut milia tentationum.
Allel:laus vel laudatio.
Alleluia:laudate dominum:vl' laudatio dñi.
Allexander alleuans tenebras: vel auferens anguſtias tenebrarum.
Alexādria idem.
Alexandrini: tenebras alleuantes: vel tenebrarum anguſtias auferentes.
Alphalti:bitumen vel aquae bituminis.
Alpheus:doctus vel documentum: ſiue fugitiuus: aut mileſimus.
Aliā:contemnens donum vl' deſpectio ḡtie.
Alian:eiectus vel eiectio.
Alinus:veſtibulis vel ſuperliminaribus.
Alinath:vter vel indignatio.
Alinathan:contemptor doni:vel deſpiciens donatorem.
Almon:contemptus vel deſpiciens.
Almondeblathaim : contemptus palatarum: vel deſpiciens opprobria.
Almoth:vter vel indignatio.
Aloes:laus facture:vl' laudatio plaſmatoris.
Allon:laus doloris:vl' laus meroris:ſiue laudator iniquus:aut laudator inutilis.
Alua:deſpiciens vel contemnens; ſiue contemptus aut deſpectio.
Aluā: contemnens eos:vel deſpiciens eos: ſeu contemptus eis:aut deſpectio eorum.
Alulā contemptus vel deſpectus.
Alus fermentum aut commixtio:ſeu contemnens conſilium:aut deſpectus feſtinator.

¶ Hic m poſt a.

AM:gens vel populus.
Ama:gens mea vel populus meus.
Amaa:gens eius:vel popul⁹ eius: ſeu populi teſtis:aut populum teſtificans.
Amaad:ppl'm teſtificans:vel ppl'i teſtificatio
Amad:populus adhuc:vl' ppl'us ſeruiēs ſiue ppl'us teſtis:aut populare teſtimonium.
Amadathi:populus ſeruiens peccato: vel populus teſtificans tempore.
Amador:populus teſtes generans: vel populus ſeruiens generationi.
Amal:gens cōmixta:vel popul⁹ conſcendēs: ſiue ppl'us infirmus:aut populi deſpectio.
Amalaſar:dixit princeps:vel dictum principis:ſiue gens commixta carceri; vel populus deſpecte carceratus.
Amalech:gens bruta:vel populus lambens.
Amalechite:gētes brute:vel populi lābentes
Aman:iniquus:vel coanguſtans: ſeu comprimens me:aut coanguſtatio mea.
Amana:iniquus ei:vel coanguſtans eum: ſeu comprimens eum:aut coanguſtatio eius.
Amanite:iniqui:vel coanguſtantes:ſeu comprimentes eos:aut coanguſtatio eorum.
Aman:populo donatus:vel populi ḡtificatio
Amanite:ppl'o donati:vel ppl'i ḡtificationes.
Aman:cubitus: vel menſura: ſeu popul⁹ q̇s: aut gens quomodo.
Ammanite : cubitati vel menſurati: ſeu gentes quae:aut populo quomodo.
Amanſame:cubitus fulciēs:vel menſura erectionis:ſiue populus dono adiut⁹:aut populus gratificatione confirmatus.
Amaraphal:dicto cadens: vel dixit vt caderet:ſeu populus curatus deo : aut populus medicamentum dei.
Amaram : temulentus vel rubricatus: ſordidus:ſiue populus laudatus tritico: aut populus coaceruatus.
Amarias:dicēs domino:vel verbum dñi: ſeu gens ſuſcitās dñm:aut ppl'us vigilās dño.
Amarite: dicentes domino:vel verba dñi: ſeu ppl'i dñz ſuſcitātes:aut ppl'i dño vigilantes.
Amas:furor vel indignatio:ſeu populū tollēs aut populus plaſmationis.
Amaſa:furor eius vel indignās ei:ſeu ſuſtollens gentem:aut popularis plaſmatio.
Amaſai:furor eius meus:vel indignatio eius mihi:ſeu gentem ſuſtollens mihi; aut populi plaſmatio mea.
Amaſi:furor me⁹:vl' indignatio mea:ſiue popl'm ſuſtollēs mihi:aut plaſmatio ppl'i mea.
Amaſia:indignās dñs:vel furor dñi:ſeu gentem ſuſtollēs dño:aut popl'i plaſmator dñs.
Amath: vter vel indignatio : ſiue populus donatus:aut populus coſummatus.
Amath:veritas vel indignator:ſiue populus peccator: aut populus temporalis.
Amatha : veritas eius : vel indignatio bilis eius:ſiue populus declinans eum:aut populus peccans ei.
Amatheus : populus peccans : vel indignator rigidus.
Amathi : veritas mea vel indignatio bilis meae: ſeu populus peccans mihi:aut populus declinans. Iſte Amathi eſt Ionas propheta Sareptanae viduae filius:quem reſuſcitauit Helias:matre poſtea dicente ad eū: nunc in iſto cognoui:quia vir dei es tu; ⁊ verbum dei verum eſt in ore tuo.
Amathia veritas mea domino:vel fidelitas mea domini;ſiue populus peccans domino: aut populus declinans dominum.
Amathim : veritas vel indignatio bilis eorum:ſiue populus peccans eis:aut populus declinans eos.
Amathitis:veritas viri:vel indignatio bilis aſſunmptae: ſeu populus peccaus viro: vel populus declinans aſſumptionem.
Amadā:cōcupiſcibilis:vl' cōcupiſcēs:ſiue populus iudicās eos:aut popl'us iudex eorum.
Amaum:populum abijciens: vel populi abiectio.
Amaus:populus abiectus:vel ppl'i abiectio.
Amen:vere vel veritas:ſeu fiat aut fideliter.
Ameſſa:populum tollens:vel populi ablatio
Ameſſia:populum leunas domini:vel populi ſubleuatio.
Ameſech:populus timens:vel populus prolongatus: ſeu populi germen : aut populi reſurrectio.
Ametha:luctus vel indignatio:ſiue popl'i donum:aut populi perfectio.
Amethen:populus aſcendens:vel populi fortitudo.
Amethi:luctus meus:vel indignatio mea ſiue populus mecum: aut populus obſtupefactus.
Amphibolis: populus corruens: vel popul⁹ ore corruens.
Amia:popl'us dñi:vel populi dominatio.
Amiel; populus meus dei:vel populus meus deo.
Amiel ; populus meus dei : vel populi mei deus.
Amin:gens mea:vel populus meus.
Aminadab:populus meus ſponte:vel populus meus ſpontaneus: ſiue populi mei vota: aut populus meus vrbanus.
Aminod:populus meus inclitus: vel populus meus glorioſus.
Amiſaddai:populus meus ſufficiens:vel populi mei ſufficientia.
Amithal : calefactus ros : vel calefactio roris:ſiue populus meus irroratus: aut populi mei irroratio.
Amiuth:populus meus inclitus: vel populi mei gloriatio.
Amizadab: populi mei fluens torris : vel populo meo torris fluitio.
Amnes:robuſtus:vel fortis:ſiue populus fugitiuus:aut populi tentatio.
Amob:parcens vel ſuſtinens : ſiue populus dilectus:aut populi amplexatio.
Amoch:populus tenens:vel ppl'i apprehēſio
Amolum flos farinae:vel defloratata farina.
Amon:onerans: vel onuſtus: ſiue nutriens: aut fidelis.
Amon:donans vel nutritius : ſiue donatio: aut matris foetus.
Amon: populus dolens: vel populus murmurans:ſiue populus iniquus: aut populus inutilis.
Ammon:ppl's parcēs:vl' ppl's moeroris: ſiue filius gñis mei:aut filius populi mei.
Ammona: comprimens vel coanguſtatio ei⁹.
Ammona:populus parcens ei : vel populus moeroris eius: ſiue filius generis eius : aut filius populi eius.
Ammoni cōprimēs me:vel coāguſtatio mea.
Ammoni:populus parcens mihi: vel populus moeroris mei:ſiue filius generis mei:aut filius populi mei.
Amonitae : comprimentes me ; vel coanguſtantes me.
Ammonitae:populi parcentes mihi:vel populus dolorum meorum:ſeu filij generis mei aut filij populi illuminatio.
Ammora:loquens:vel amaricans:ſiue populi ſcitus:aut populi illuminatio.
Amorrei:amari vel loquentes:ſeu populi ſciti:aut populi illuminati.
Amos:fortis vel potens: ſiue oneroſus: aut vir robuſtus.
Amos:onerauit vel fortitudo:ſeu populum: aut populi diuiſio.
Ameſa:fortis ei: vel potens ei; ſiue onerans eum:aut fortitudo eius.
Amoſa; vir robuſtus ei : vel onerauit eum: ſeu populum: vel auellens ei: aut diuiſio populi eius.
Amoth:calefactio: vel calefaciens.
Amothdor:calefactio generationis:vel calefaciens generationem.
Ampliatus populi malleum:vel popul⁹ malleator:ſiue populus ore contundens.
Amraphel: dicto cadens: vel dixit vt caderet : ſiue populus curatus deo : aut populi medicamentum deus.
Amram:populus excelſus:vel ppl'i celſitudo ſiue ppl'us exaltatus: aut ppl'i exaltatio.
Amramite:ppl'i excelſi:vel populi exaltati.
Amri:amaricans vel laceſcens:ſiue populus magiſter:aut populi magiſterium.
Amſi:ppl's indigens:vel populi dormitatio.
Amthar:populus patens:vel populus ambigens:ſiue populus explorator odoris:aut populus explorator aſcēſionis.
Amuhel:populus calefactus deo:vel populus cum quo eſt deus.
Amul:populus dolens:vl' ppl's parturiens.
Amula populus dolens ei:vel populus parturientium.
Amulite:populi dolētes:vl' ppl'i parturiētes.
Amuthal:calefactus ros:vl' calefactio roꝝ:ſiue ppl's irroratus:aut populi irroratio.

¶ Hic n poſt a.

ANa:donatus vel gratificatus:ſeu donum:aut gratificatio.
Anna:gratia vel reſpondens: ſiue donans: aut donatio.
Anab vua vel humilitas:ſiue donum patris: aut grata paternitas.
Anaba vua eius:vel humilitas eius: ſiue donum prꝫ eius:aut ḡta paternitas eius.
Anachā:humilis vel exurgēs: ſeu donum calidum:aut gratificata caliditas.
Anaceb:cognomentum:vel cognominatio.
Anachim:non eſt innocens:vel humilitas renuens:ſiue monile collo ſublimi:aut humilitatis renuitio.
Anae:nunquid commotus eſt : vel nunquid commotio.
Anaphalim:cadentes vel violenti:ſiue gigātes:aut gratiam declinantes.
Anahe : nunquid commotus eſt ipſe : vel nunquid eſt commotio iſta:ſiue donatus vite aut gratificatus ſuſceptioni.
Anam nubes: vel obumbratio : ſiue donum populi:aut gratificatio eorum.
Anamalech:donū regni:vel rñſio regis: ſiue donās regnator:aut gratificatio regia.
Anamin:reſpondentes aquae:vel gratificationes aquarum.
Anan:donū gratiae:vel donata gratificatio.
Ananeel:gratus deo: vel reſponſio dei; ſiue cui donauit deus:aut qui eſt donatus deo.
Ananeth:dono viuens:vel gratia pauidus.
Anani:donatus mihi:vel gratificatio mea.
Anani:rñdens mihi:vel gratificatio mea.
Ananias: donum gratiae domini:vel donate gratificatio domino.

Ananias:reſpondens gratiae deo:vel gratificans gratiae dominum.
Ananim:reſpondens aquae:vel donationes aquarum.
Anas donans vel donatus:ſeu gratiam tollens aut reſpondens.
Anath:gratia vel reſpondens:ſeu gratie peccans:aut reſponſio temporis.
Anatha:reſpōdens ei: vel gratificans eū: ſeu gratiae peccans ei9:aut rñſio tēporis eius.
Anathim: reſpondens eis: vel gratificans eos:ſeu gratia peccans eorum:aut reſponſio temporis eorum.
Anathim: hūilitas vana: vel rñſio vana: ſeu monile colli:aut humiles conſurgentes.
Anathoth reſponſio vel obediētia:aut reſpōdens ſigno:aut gratificatio deſignantis.
Anathothia: reſpōſio domini: vel obediens domino:ſiue reſpondens ſigno domini: aut gratificans deſignantem dominum.
Anathothite:rñdentes vel obediētes:ſiue reſpondētes ſigno:aut ḡtificātes deſignatorē.
Andreas reſpondens pabulo:vel decorus in ſtatione:ſiue decus. Aut ſm grecam ethimologiam apo tou andros.i.a viro virilis.
Andronicus:reſpondens pabulo: aut decorus ad ſtandum.ſiue cogitans paſſionem aut reſpōſio paſſionis.
Anebgaba:ſolicitauit vł humiliauit:ſiue ſolicitans valles:aut humilians colles.
Anegeb:auſter vel meridies: ſiue auſtralis: aut meridianus.
Anei:nunquid commotus eſt mihi: vel nunquid commotio mea.
Aneliab donum dei patris: vel gratificans deum patrem.
Aneni:circuli:vel corone: ſeu precinens: aut precanator.
Aneni:donum meum:vel gratificatio mea.
Aner:lumen vel illuminatio:ſeu dono vigilans:aut gratificatione conſurgens.
Ange:donū p̄ruptum:vel ḡtificatio pectorꝫ.
Anad:gratia vel reſponſio: ſiue reſpondens teſtibus:aut gratificatio ſeruitutis.
Ani:pauper vel egenus: ſiue donum meum: aut gratificatio mea.
Ania:donum dei:vel gratificans dominum.
Anian:donum populi:vel gratia eorum.
Anihel:donatus deo:vel gratificans deum: ſiue gratificans eos:vel paupertas eorum.
Ano: donans eis: vel gratificans eos: ſiue dolor eorum:aut labor eorum.
Anob:dono ſeruiens:aut ḡtificatio ſuiētis.
Anon:donator moerens:vel gratis iniquus ſeu gratiae inutilis; aut gratificationi murmurans.
Antiphas:dans tranſitum: vł dātis trāſitio.
Antiochus: pauper ſilens: vel pauperis ſilentium.
Antiochia paupertas ſilens: vel paupertatis ſilentium.
Antiocheni:pauperum ſilentia: vel paupertate ſilentes.
Antipater: dans laudem: vel dātꝫ laudatio.
Antipatridem:donum laudatum:vel dantis laudationem.
Aniula:dolens vel parturiens.
Anium:donum vnicum:vel gratificatio ſempiterni.

¶ Hic o poſt a.

AOcen:nidus:vel cubiculum.
Aod:inclitus vel glorioſus.
Aohi:ſpina vel compunctio.
Aohite:ſpinoſi vel compungentes.
Aohiaban:ſpina ſapientiae: vel compunctio intelligentis.
Aohiman: perturbatus:vel perturbatio: ſeu pungens quis:aut pungens quomodo.
Aoth:nobilitas vel gloriatio.

¶ Hic p poſt a.

APpaim: humus eorum: vel volatus eorum.
Apparam: liber onager: vel continens feritatem.
Appaiama:libertas populi domini:vel continens populum domino.
Appelles cōgregās eos: vł cōpregatio eorꝫ.
Appia:libera vel libertas:ſiue continens aut continentia.
Appiforum:libera vel fortis libertas.
Apollo mirabilis aut admirandus.
Apollophanes:mirandus facie:vel admirabilis contemplator.
Apolonia diſciplina vel ſynagoga eorum.
Appollonius:miraculum vel ammirabilis.
Appollos:cōgregās eos: vł cōgregatio eorꝫ.
Apoſtolus:miſſus vel legatio.
Apſes:liber egrediens vel continentia egreſſionis.
Abſiba:continens rectitudinem:vel libertas conuerſationis.

¶ Hic q poſt a.

AQuila:dolens vel parturiens: ſeu dolor:aut parturitio.

¶ Hic r poſt a.

AR:ſuſcitatio vel vigiliae.
Ara:electus vel electio:ſeu vigilans ei:aut ſuſcitans eum.
Arab inſidiae:vel caliditas:ſeu vigilans patri:aut ſuſcitans patrem.
Araba:inſidiae eius:vel calliditas eius: ſiue ſuſcitans patrem:ſiue vigilia patris eius.
Araba:multa vel veſpera ſiue occidens: aut inhabitabilis.
Araba:plana vel campeſtris:ſeu deſerta aut occidentalis.
Arabath:deſerta tempore:vel planicies peccatorum: ſiue ſuſcitans patrem peccati: aut vigilans patri declinanti.
Arabathite:deſerti tēpore:vel planicies peccatorum:ſiue ſuſcitans patrem peccati:aut vigilantes patri declinanti.
Arabes:humiles vel occidentales:ſiue callidi:aut inſidiatores.
Arabathane:humile robur:vel deſerta fortitudo:ſiue ſuſcitans patrem robuſtum: aut vigilans patri fortitudinis.
Arabia:callida vel inſidiatrix: ſiue humilis: aut occidentalis.
Araboth:plana vel humilia:ſiue campeſtria aut equalia.
Arach:longitudo:vel longanimitas:ſiue ſuſcitans fratrem:aut vigilia fratris.
Aracheus longitudo conſulens:vel longanimitas:ſiue feſtinans:aut vigilans fratri conſilij:aut ſuſcitans fratrem feſtinantem.
Arachi:longitudo mea:vel lōganimitas mea ſeu fratri meo vigilans: aut ſuſcitans fratrem meum.
Arachites:longus vel longanimitas: ſeu vigilans fratri conuerſio:aut ſuſcitans fratrem captiuum.
Arad:deſcendit vel deſcenſio: ſiue ſuſcitauit deſcēdentes:aut ſuſcitauit deſcenſionem.
Arad:deſcendens vel deſcenſio:ſiue ſuſcitās ſeruum:aut vigilans teſtimonio.
Arad miraculum vel admiratio: ſiue obſtupuit:aut admiratus eſt.
Aradā:deſcendes ei:vel deſcenſio eius:ſeu vigilās ſuituti:aut ſuſcitans teſtimonium.
Aradi deponentes vel depoſitiones:ſiue vigilans ſeruituti meae:aut ſuſcitans teſtimonium meum.
Aradius deponens coſilium:vel deſcendens feſtinanter:ſeu vigilans ſeruituti feſtinanti: aut feſtinans teſtificationem conſilij.
Aradius admirans: vel obſtupeſcens: ſeu vindemiator meus ſufficiens: aut vindemiator mei ſufficientia.
Arado:miraculum vel depoſitio:ſeu ſuſcitās ſeruum: aut vigilia teſtificationis.
Arapha ſuſcitās terrā:vel vigilāter fodiens.
Araphitae: ſuſcitatores terrae: vel vigilanter fodientes.
Arahath: negociator vel negociatio: ſeu vigilans vitae:aut ſuſcitans pauorem.
Araio:eligens dominum: vel electio dñi: ſeu vigilans domno:aut ſuſcitatio domini.
Aral ſuſcitans infirmum:vel vigilanter conſcendens: ſiue ſuſcitans contemnentem: aut vigilia deſpectionis.
Aran:ſuſcitās excelſum:vł vigilās exaltatōi.
Aram:res cum arca: vel res cum capſa: ſiue iraſcens: aut indignatio.
Aram:ſuſcitans gentem:vel vigilia populi:
Aram:excelſus vel iracundus: ſeu decor aut eiectio eorum.
Arama:ſuſcitās gentē ei:vel vigilia ppłi eius
Arama:excelſa vel iraſcens:ſeu decorans eū aut deiectio eius.
Aramathi:deijciens aut deiectio eius:ſeu decore pauidus: aut excelſe conſumans.
Aramelech: ſuſcitans gentem regi: vel vigilia populi regni.
Aramelech excelſum regnum: vel erectus rex:ſeu decor regni:aut iracundia regis.
Arā:res cum arca:vel res cū capſa:ſiue ſuſcitans excelſum:aut vigilans exaltationi.
Aran:aceruus tritici:vel laus frumenti: ſeu ſuſcitans donū:aut vigilās gratiae.
Aronon laus frumenti:vel aceruus triſtitiae ſeu ſuſcitans donum iniquum:aut vigilans gratiae inutili.
Ararat mons vulſus: vel mons vellicatus: ſeu ſuſcitans conſurrectionem deſcēdentem aut vigilans teſtimonio deſcendenti.
Arari:mons vel ſublimitas:ſeu vigilans vigili meo:aut ſuſcitans ſuſcitantem me.
Araritae:mōtani vel ſublimes:ſeu vigilātes vigili meo:aut ſuſcitatores ſuſcitatorꝫ mei.
Aras elatio vel ſuperbia:ſiue ſuſcitans ſuſtollentem:aut vigilās plaſmationi.
Araſth:artifex vel artificium.
Arath:teſtimonium deſcendens: vel conſurrectio deſcenſionis:ſiue ſuſcitans peccatum: aut vigilans temporaliter.
Arbach bruchus vel locuſta:ſeu bruchus peccati:aut locuſta temporalis.
Arbathithe: locuſte vel bruchi: ſiue bruchi peccantes:aut locuſte temporales.
Arbathis locuſta viri:vel bruchus aſſumpt9: ſiue ham9 pauid9:aut humilitas ſuperiorū.
Arbee:quarta vel quatuor.
Arbella:ſuſcitans vetuſtatem auri: vel vigilia ſine aſſumptione.
Arbi:locuſta vel bruchus:ſiue hamus meus: aut humilitas eius.
Arbo:hamus vel vſq̧ huc: ſiue humilis: aut humilitas mea.
Arboth:humilis vel campeſtris:ſiue hamus tenens:aut hami retentio.
Arbona:locuſta iniqua:vel bruchus inutilis: ſiue humilitas moerens eum:aut retentio doloris eius.
Archab:inſidiae vel inſidians.
Archad:inſidiator ſeruus: vel inſidians teſtimonio.
Archelaus agnoſcēs leo:vel agnitio leonis.
Archiabarith: mora coronae: vel longitudo circuli.
Archippus:inſidiae oris:vel longitudo opis ſiue inſidiae dilatati:aut inſidiarum dilatatio
Ardor ſuſcitās iudices:vł vigilia iudicādorꝫ.
Area:eligens eū vel electio eius:ſeu ſuſcitās deſcendentem:aut vigilia deſcenſionis.
Areba: plana vel campeſtris:ſeu deſerta:vel inhabitabilis.
Arebia:humilis domino vel retentio dñi.
Arebla inſidians vel inſidiatio.
Arepna:humilis pulcher: vel inſidians pulchritudo.
Arech:longitudo vel longanimitas.
Arechon:longanimitas merens:vel longitudo iniqua:ſiue admiratio poſſeſſionis:aut deſcenſio negociationis.
Ared: deſcendens vel deſcenſio: ſiue aſcenſus montium:aut aſcenſus ſaltuum.
Areph:ſuſcitator mēſure: vł vigilia diſſolutōꝫ
Areli:declinans me:vel declinatio mea: ſiue ſuſcitans deum meum:aut vigilia dei mei.
Arelitae: declinate mihi: vel declinationes meae:ſiue ſuſcitantes deum meum:aut vigilantes deo meo.
Arē:aceruí lapidum:vel lapides aceruati.
Aren:filius meus:vel filiatio mea: ſiue ſuſcitans fontem:aut vigilia oculi.
Ares:electus vel electio:ſeu ſuſcitans facturam:vel vigilia plaſmationis.

Areth:ſtupor vel deſcenſio:ſiue ſuſcitans pauorem ei:aut vigilia vitae.

Areuna:arca vel repoſitio.

Arphaſa:ſuſcitans tranſitum:vel vigilia trãſgreſſionis.

Arphaſei:ſuſcitatores tranſeuntium: vel vigilia tranſgreſſionum.

Arphad:ſanãs vel ſaluans:ſiue ſanitas: vel ſaluatio.

Arphaſath:ſaluãs vel ſanans depopulatiõꝫ

Arga menſura vel menſurator.

Argob maledicens excelſum: vel maledicta ſublimitas.

Aridai: ſuſcitans dilectum meum: vel vigilia amabilis mei.

Aridatha: leo donatus: vel leonis donum ſufficiens.

Ariel:leo deus vel leo dei.

Arieli:leo deus meus:vel leo dei mei.

Aripo: vigilia germinis floridi:vel ſuſcitatio viſionis buccellae.

Arim:aceruus lapidum:vl lapides aceruati.

Arimatheus altitudo eius:vl ipſe exaltat' eſt

Arimathia:ſuſcitans donum domino:vel vigilia donationis domini.

Arioth:ebrietas:vel ad ſollicitudinẽ dirigẽs.

Ariopagita:primitiue ſolennis: vel primitiua ſolennitas.

Ariopagus: primitiua ſolennitas: vel primitie ſolẽnitatꝫ. Sed hoc vilentũ cũ Atheniẽſis curie nomen ſit:quae a Marte nomẽ accepit.

Ariſai:leo tentans:vel leonis tentatio.

Ariſtarchus:ſuſcitans coronam:vel mons facturae ſuperfluae.

Ariſtobolus ſuſcitans dolorem: vel ſuſcitatio germinis.

Arina ſublimis:vel conſurgens: ſiue ſublimitas:aut conſurrectio.

Arinageddon mons eſt latrunculis:vel mõs globoſus:ſiue conſurrectio tecti: aut conſurrectio in propria ara.

Arinathaim:ſublimitas duorum:vel altitudo eorum:ſiue ſublimes duo:aut cõſurgẽtes bini

Armenia mons vulſus:vel mõs vellicat': ſeu montis auulſi:aut montis vellicatio.

Armenij mõtes vulſi:vl mõtes vellicati ſeu mõtiũ vulſiões:aut montium vellicationes.

Armon anathema merorꝫ:vl imago triſtitie.

Armon:domus vel cellarium:ſiue illuminãs aut anathema.

Armon: anathema meroris mei: vel imago triſtitiae meae.

Ar moni domus mea:vel cellarium meum:ſiue illuminans me:aut anathema meum.

Arnaphet: vigilia conuertens:vel ſuſcitatio conuerſionis.

Arman vigilia domini:vel ſuſcitatio gratiae: ſeu arca moeroris:aut maledictio eorum.

Arnon:arca moeroris vel maledictio:ſiue lumen aut maledictio eorum.

Arod: maledictio ſufficiens: aut maledicta ſufficienter.

Arodi: maledictus ſufficienter: vel maledictio ſufficiens mihi.

Arodite:maledictus ſufficienter:vel maledictionum ſufficientia.

Aroedi vindemiator ſufficiens:vel vindemie ſufficientia.

Aroer ſuffoſſio vigilie:vl vacuefactio vigilis.

Aroer: mirica vel exugens: ſiue ſubleuans: aut ſuffoſſa.

Aroelitae: vacuefactiones vigilum:vel ſuffoſſiones vigiliarum.

Aroerite:mirice vel ſubleuantes: ſiue ſuffoſſi aut exurgentes.

Arom nequam vel verſipellis.

Aromath:nequam tẽpus:vl ꝟſipellis pctor.

Aror mons vel ſublimitas.

Arorites ſublimis vel montanus.

Areſeth:neqꝫ ſemẽ:vel iniqua poſitio:ſeu vigilans germen:aut ſuſcitatio reſurrectionis.

Arſa:ſol eius vel illuminatio.

Arſaces:ſolis duricia:vel illũiatio vomitus.

Arſelem ſilens circumciſio:vel ſilentium circumciſionis:ſeu ſuſcitans nomen domini:aut vigilans auditioni diuinae.

Arth:mora:vel immorans.

Arthaba:mora patris: vel morans patrem.

Arthaxerxes:lumen ſilentio tentans: vel lumine ſilentio tentatus.

Arthemam:anathematizantem: vel conturbantem eos.

Arthemis.i.Diana conturbans: vel anathematizans: ſiue ſuſcitans egrotationes: aut egrotationum ſuſcitatio.

Aruces:circũrodẽs me:vl circumroſia mea.

Arum:aceruus tritici:vel laus frumenti.

Arunas illuminans vel illuminatio.

Arur ſuſcitans ignem:vel vigilia luminis.

Arus inciſa vel aurea: ſeu vigilans conſilio: aut ſuſcitans feſtinationem.

¶ Hic ſ poſt a.

ASa:tollẽs vel factura:ſiue ſuſtollens: aut plaſmatio.

Aſaba: eius captiuitas: vel eius conuerſio:ſiue ſuſtollẽs prẽꝫ aut plaſmatio prẽꝫ.

Aſabias colligens dominum:vel congregat' dño:ſiue ſuſtollens patrem dominũ:aut plaſmatio patris domini.

Aſach:factura prerupta:vel plaſmatiõis vmbraculum:ſiue ſuſtollens fratrem:aut ollens fraternitatem.

Aſadia:factura ſeruiens domino: vel ſuſtollens teſtimonium domini.

Aſael ſuſtollens deum:aut plaſmatio dei.

Aſaph:colligens vel congregans:ſiue collectio:aut congregatio.

Aſaia:facit dominus: vel faciente dño: ſiue ſuſtollens dñm:aut plaſmatio domini.

Aſaias idem.

Aſam:delictum vel fumus:ſiue ſuſtollens populum:aut plaſmatio eorum.

Aſama:delictum eius: vel fumigãs eum: ſiue ſuſtollens populi eius: aut plaſmatio eorum.

Aſam:tollens donum:vel plaſmatio gratiae.

Aſana:tollens donum ei:vel plaſmatio gratiae eius.

Aſar:carcer vel carceratus:ſeu facturã ſuſcitans:aut ſuſtollens vigilantes.

Aſaradam: vincens vel exacutus:ſiue ſuſtollens vigiles iudices:aut plaſmationem ſuſcitans iudicio.

Aſarel: carcer dei vel carceratus deo:ſeu factura ſuſcitãs deũ:aut ſuſtollẽs vigiles dei.

Aſarela:factura ſuſcitãs maledictũ:vel plaſmatio tollens vigiliam maledictionis.

Aſaronthamar:beatitudo palme:vel beatitudo commutans: ſiue atrium amaritudinis: aut veſtibulum commutationis.

Aſarſuaſim:diuites vulpes: vel atrium vulpium:ſeu factura ſuſcitans ſalutem:aut plaſmatio vigilans ſaluationi.

Aſarſuſim diuites obtinens:vel beate reuertens:ſeu factura ſaſcitans aequum: aut plaſmatio vigilãs reuerſioni.

Aſaonthamar: os amarum: vel ſilentium cõmutatum:ſeu factura faciens iniquitatem cõmutationis: aut plaſmatio tollens dolorem amaritudinis.

Aſaar: diluculum:vl mane diluculo:ſeu facturam eſt mans:aut plaſmationis eſtimatio.

Aſaradan: victor vel exacutus:ſeu factura ſuſcitans ſeruos iniquos:aut plaſmatio vigilans teſtimonio merentium.

Aſarael:beatus deus:vel beatitudo dei:ſeu factura vigilans deo:aut plamatio ſuſcitans deum.

Aſaramel:ſuſtollens excelſum deum:vel plaſmatio excelſi dei.

Aſbaal:plaſmans virum:vel tollens vetuſtatem

Aſbel:captiuus dei:vel atrium vetuſtatis.

Aſbehel:captiuus dei:vel factura vetuſta.

Aſcalon:appenſa vel impenſa:ſiue ignis infamis:aut ignis ignobilis.

Aſcalonite:appenſi vel impenſi:ſiue ignes infames:aut ignes ignobiles.

Aſcenẽ:tollens poſſeſſorem contemptibiliter vel ſuſtollens contemptibilem poſſeſſorem.

Aſcenẽ ignis aſperſio:vel ignis ſic aſperſus.

Aſcod:diſſolutio:vel effoſſio:ſiue incendens: aut incendium.

Aſe:tollens vel factura: ſiue ſuſtollens: aut plaſmatio.

Aſebã:ſuſtollens ſemper excelſum: vel plaſmatio ſemper excelſa.

Aſebias:ſuſtollẽs dñm:vel plaſmatio dñi.

Aſebin:facture ſtatio: vel plaſmatio ſtatiõis.

Aſebonias tollens pollicem domini:vel factura in medio dominatoris.

Aſech: factura praerupta: vel plaſmationis vmbraculum:ſiue ſuſtollens fratrem: aut tollens fraternitatem.

Aſedech:teſta vel ſol: ſiue ariditas:aut ſiccitas ardoris.

Aſedin:ſiccitas ardoris:vel ſuburbana eorũ.

Aſemoth:arua vel ſuburbana.

Aſedochphaſgam: abſciſio: vel os delicti: ſiue tollens abſciſſum: aut plaſmationis donatio.

Aſedoch: factura pabuli: vel plaſmatio viriditatis.

Aſedochphaſga:donatio facturae viridis: vl faciens pabulum abſciſionis.

Aſeph:atrium vel veſtibulum: ſeu colligens: aut congregatio.

Aſen:ſuſtollens eos:vel plaſmator eorum.

Aſemona:feſtinans vel os eius. Ab oſſe: non ab ore.

Aſen:ſuſtollens fontem:vel plaſmatio oculi.

Aſena ignis aſperſus:vel ignis aſperſio: ſiue ſuſtollens fontem eius: aut plaſmatio oculi eius.

Aſena:ruina eius: vel praecipitatio.

Aſena:ruina eius: vel precipitans eum.

Aſennaphar:ruens onager:vel praecipitans feritas.

Aſenech:ruina: vel precipitatio: ſeu factura dedicans:aut plaſmationem edificans.

Aſennes: eleuans me:vel eleuatio mea.

Aſenech: ruens vel praecipitans: ſiue ignis aſperſus:aut ignis aſperſio.

Aſer:atriũ vel diuitie:ſeu beatitudo aut btũs

Aſerite: atria vel diuitiae: ſeu beatitudines: aut beati erunt.

Aſera:atrium vulturis:vl diuitie deuoratorꝫ

Aſerai beatitudo mea:vel beatus erit mihi:ſiue atrium meum:aut diuitiae meae.

Aſerdã exacutus:vel vinculum cutis:ſeu beatum iudicium:aut diuitie iudicande.

Aſerim:atrium vel veſtiſtibulum: ſeu diuitie: aut beatitudo eorum.

Aſermachimat:beatitudo doni:vel que eſt beata donatio.

Aſermoth:atrium mortꝫ:vl diuitie mortales.

Aſeroth:atrium anguſtie: vl diuitiae tpales

Aſeroth: atria vel veſtibula: ſiue villae:aut beatitudines.

Aſerſual:beata ſalus:aut diuitie ſalutis.

Aſerſua:atrium gaudij: vel btitudo letitiae.

Aſen nominatus vel faciens nomen: ſiue ſuſtollens auditum: aut plaſmatio famoſe auditionis.

Aſenia:os ab oſſe: non ab ore: vel ſuſtollens nomẽ eius: aut faciens famoſam auditionem

Aſen: fractura dentium: vel plaſmatio ſuper vulnus:ſeu tollens nomen:aut ſuſtollens amphoram tentationis.

Aſeremoth: ſuburbana vel ſub vrbibus: ſeu atrium indignationis rigide: aut beatitudo formidationis eorum.

Aſerbadai: atrium accincti vulturis:vel diuitie tentationis deuorantis.

Aſpha:tollens ſubito:vel factura eructans.

Aſphanar:equorum domitor:vel factura apprehendens.

Aſphanes:equorum domitor:vel factura cõuerſionem apprehendens.

Aſphar:tollens onagrum:vel plaſmatio ferocitatis.

Aſia:ſuſtollens dominum vel plaſmatio dñi.

Aſia: gradiens: vel eleuans: ſeu auferens aut elatio.

Aſiani facture domini:vel ſuſtollentes dñm.

Aſiani: elati vel auferentes: ſeu gradientes aut eleuati.

Aſias ſuſtollens dominum:vel plaſmatio domini.

Aſidia: miluus: vel herodius: ſeu factura dilecta aut plaſmatio amabilis.
Aſiel: ſuſtollens deum: vel plaſmatio dei.
Aſiel: gradiens deo: vel eleuatio dei.
Aſim: ſuſtollens eos: vel plaſmatio eorum.
Aſma: ſuſtollẽs eos ei: vl' plaſmatio eoꝝ eiꝰ.
Aſinchritus: dirigens thuribulum: vel directio thuribuli.
Aſiongabar: lingua viri: vel dolatio hominis ſeu faciens merentes colles ſublimes: aut ſuſtollens dolores collium ſublimium.
Aſir: vinculũ: vel vinculatus: ſeu factura vigilans: aut ſuſtollens vigilantes.
Aſſidei: milui: vel herodij: ſeu facture dilecte: aut plaſmationes amabiles.
Aſſyria: factura vigilans domino: aut ſuſtollens vigilias domini.
Aſſyria: diligens: vel dilecta: ſiue dirigens: aut directio.
Aſiyrij: facture vgilãtes dño: vel ſuſtollẽtes vigilias domino.
Aſſyrij: directi: vel dirigentes: ſeu dilecti: aut diligentes.
Aſia factura laborãs: aut ſuſtollẽs laborãtes.
Aſmo: nouiſſimũ eius: vel factura parturiẽs.
Aſmodeus: facture iudicium: vel plaſmatio iudicantis.
Aſmona: feſtinans: vel celeriter numerans.
Aſnaa: tollẽs ſerpentẽ: vel plaſmatio colubri.
Aſop: collectio: vel veſtibulum.
Aſeu: feſtinans: vel feſtinatio.
Aſom: ſilens: vel os: ab ore non ab oſſe.
Aſomethos: viuax ab oſſe: non ab ore. vel ſilẽtium vite: aut feſtinatio vaporis.
Aſon: factura pupille: vel plaſmatio coccinea
Aſor: atrium: vel ſagitta luminis: ſeu tollens foramen: aut plaſmatio iracundie.
Aſoradõ: victor: vel exacutus: ſeu atrium ſerui iniq̃: aut tollẽs foramẽ teſtimonij inutilis.
Aſorã: atrium excelſum: vel ſagitta luminis exaltati: ſeu extollẽs foramen excelſuꝫ: aut plaſmatio iracundie exaltate.
Aſoth: ſuſtollens ſignũ: aut plaſmatio tpalis.
Aſothithe: tollentes ſigna: vel facture temporales.
Aſra: diminutio: vel diminutꝰ: ſeu tollẽs magiſtrum: aut plaſmatio magiſterij.
Aſrael: diminutus deo: vel ſuſtollens magiſterium dei.
Aſrabi: beatũ faciens: vel beata cõmotio: ſeu diminutus ipſe: aut diminutioni patens.
Aſrael: beatus deo: vel beatitudo dei: ſiue tollens mgr̃m deũ: aut plaſmatio magiſterij dei
Aſrahelite: beati deo: vel beatificantes deũ: aut plaſmati magiſterio dei.
Aſtaol: ignis gemẽtiũ: vel ignis parturientiũ.
Aſtali: caula mea: vel preſepe meum.
Aſtali: ouile meũ: vel cubiculũ meũ: ſiue atriũ meum: aut factura explorationis mee.
Aſtaroth: ouile: vel factura exploratorum.
Aſtaroth: atrium vel cubiculum: ſeu caule: aut preſepia.
Aſtarothites: caula: vel atriuꝫ: ſeu caule: aut preſepia.
Aſtarothites: ouile: vel factura.
Aſtaroth: atrium: vel cubiculum: ſeu preſepe aut cubiculum.
Aſtarthẽ: factura ſuperflua: vel plaſmationis ſuperfluitas.
Aſtrages: volũtas feſtiua: vel conſilium feſtiuitatis.
Aſub: factura incẽdij: vl' plaſmatio cõuerſiõis
Aſpha: tollens ſubito: vel factura eructans.
Aſſuerus: beatitudo: vel atrium eius.
Aſſum: os eorum: vel fumigans eos.
Aſſum: factura coccinea: vel tollens pupillã eorum.
Aſſus: diues vel beatus: ſiue factura luminis aut tollens incendium.
Aſſuri: diues mihi: vel atrium meũ: ſeu factura luminis mei: aut tollens incendiũ meum.
Aſſurim: diuitie eorum: vel beatitudo eorum ſiue factura illuminans eos: aut tollens incendium eorum.
Aſſur: tollens robuſtũ: vel tollens acerbitatẽ.
Aſſur: ſuſtollens murum: vel tollens anguſtiã ſeu factura ꝯtinens: aut plaſmatio directiõis
Aſſur: negociator: vel negociatio: ſiue nemus aut ignis illuminatio.
Aſſur: dirigens: vel diligens: ſiue beatus: aut gradiens.
Aſſurim: ſuſtollens murum eius: aut tollens acerbitatem.
Aſſurim: ſatiens robuſtos eos: vel plaſmatio directa eis: ſiue tollens anguſtias eorum: aut ſuſtollens continentiam eorum.
Aſſurim: nemora: vel ignium illuminationes: ſeu negociatores: aut negociationes.
Aſſurim: dirigentes: vel diligentes: ſeu beati aut gradientes.

¶ Hic t poſt a.

Ata: tempus: vel peccatum: ſeu delinquens: aut temporalis.
Athac: peccator humilis: vel pecctati retentio: ſeu delinquens fratri: aut temporalis frater.
Athad: rhamnus: vel teſtimonium.
Athaia: peccans dño: vel tẽporalis domini.
Athalia: tẽpus domini: vel tempus eius: ſeu peccans domino: aut declinatio domini.
Athania: concupiſcentia: vel deſyderium.
Athanael: tempus meum dei: vel peccatum meum deo.
Athanai: tempus fluctuans: vel peccator cõmotus: ſeu corona donati mei: aut exploratio gratificationis mee.
Athar: peccator ſuſcitans: vel tpalis vigilia.
Athara: peccatum ſuſcitans ei: vel peccatorꝫ vigilia eius.
Atharim: explorator: vel exploratio.
Atharoth: corone: vel circuli.
Athat: peccatum temporis: vel tempus peccatoris.
Athene: diſperſe: vel diſſipate.
Athenienſes: diſſipati: vel diſpergentes.
Athenobius: peccator latrans: vel temporalis latratio.
Ather: ipſe conſurgens contrarius: vel peccator effundens aduerſa.
Athicõ: tempus medium: vel peccatoris dimidiatio: ſiue tempus congregate iniquitatis: aut peccatum congregationis inutilis.
Athipha: tempus ſubitum: vel peccatum eructans.
Athil: peccati germẽ: vel tempus inueterans.
Athitha: tẽpus querẽs: vel delicti ſilentium.
Athalus: tempus conſilij: vel peccati conmixtio.
Athoniel: reſpondens deo: vel tp̃s eius dei.
Athupha: tp̃s ſubiti: vel peccati infirmitas.
Athul: tempus conſilij: vel pctõr feſtinans.

¶ Hic u poſt a.

Aua: iniquus: vel iniquitas.
Auan: fons: vel motꝰ: ſiue mouẽs eos: aut ſubuerſio eorum.
Aui: ferox: vel ferocitas: ſiue iniquus mihi: aut iniquitas mea.
Auil: incipiens: vel ſtultitia.
Auim: aceruus lapidum: vel iniquitas eoꝝ.
Auiſa: voluntas mea: vel iniquitatis mee ſaluatio.
Auith: iniqua: vel iniquitas.
Auoth: ſedes: vel cõmoratio: ſeu vinculum.
Auoth: vita: vel gloria: ſeu ville: aut ciuitates
Auothiair: vinculum vigilis vel ſedes vigilie: ſeu commorans illuminatio: aut incunabula illuminationis.
Auothiair: gloria luminis: vel vita illuminãs ſeu ville vigilantium: aut oppida illuminatorum.
Auphraton: frugifera: vel puluerulenta: ſiue vbertas: aut de cinere veniens.
Auphratonite: frugiferi: vel puluerulenti: ſeu vberes: aut de cinere venientes.
Auguſti: ſolẽniter ſtantes: vel ſolennitas addita.
Aulon: vallis grandis: vel vallis campeſtris.
Aunam: meror eorum vel labores eorum.
Aunam: non eſt: vel inutile.
Auram: iracundie: vel iracundus.
Auran: iraſcens: vel iracundia.
Auſitidis: conſilum: vel conſolatrix.

¶ Hic x poſt a.

Axor: fura: vel furibunda.
Axã: claudicans: vel iraſcens.
Axat: medicina: vel medicamentum.

Hic z poſt a.

Aza: videns: vel combuſtus: ſeu fortis domini: aut fortitudo eius.
Azabias: videns patrem dominuꝫ: vel fortitudo patris domini.
Azahel: videns deum: vel fortitudo dei.
Azam: videns eos: vel fortitudo eorum.
Azanoe: fortitudo commotionis: vel viſio requietionis.
Azara: dorſum: vel crepido.
Azaria: auxiliũ dñi: vel auxiliator eſt dñs.
Azarias: idem.
Azaram: adiuuans populum: vel auxiliũ populi: ſiue dorſum eorũ: aut crepido eorum.
Azas: continens: vel apprehendens: ſeu videns fortiter: aut viſio fortis.
Azazias: continens dñm: vel app̄henſio dñi: ſeu vidẽs fortiter dñm: aut robuſta viſio dñi.
Azbel: vidẽs vetera: vel robuſtus vetuſtate.
Azbelite: videntes vetera: vel robuſti veſtuſtatibus.
Azboth: videns vomentẽ: vel videns in vomitu: vir fortis vetuſtas: aut fortitudo lugentiũ.
Azcad: videns mare: vel fortitudo maris.
Azchad: videns dolentem: vel videns cõponentem: ſeu fortis dens molaris: aut fortitudo penitentie.
Azeb: pergens: vel ambigens: ſeu vallis deuorans: aut vallis rapacitatis.
Azecha: fortitudo: aut decipula: ſiue robuſta aut clauſa peſſulo.
Azer: auxilium: vel ſanctificatio: ſeu fortis cõſurgens: aut videns vigilias.
Azagad: fortis tentatio: vel videns accinctuꝫ latrunculum.
Azi: fortis meus: vel viſio mea.
Azia: videns populum: vel fortitudo eorum.
Azias: videns dñm: vel fortitudo domini.
Azier: pergens: vel proficiſcens: ſeu videns deum: aut fortitudo dei.
Azia: fortis viſio: vel videns viſionem.
Azier: pergens: vel abiens: ſeu videns deus: aut fortitudo dei.
Azir: fortiter vigilans: ſeu videns vigilias.
Aziza: fortis iſte: vel viſio iſta.
Azimath: videns mortẽ: vel fortis mortuus.
Azunaueth: idem.
Azmoth: fortis morte: vel apprehẽdẽs mortẽ.
Azmoth: fortis incluſio: vel apprehendens decorem.
Azor: adiutus: vel auxiliator: ſeu vidẽs lumẽ: aut fortiter iracundus.
Azozi: incendens dño: vel incendiũ domini.
Azotus: incendium: vel incendens: ſiue ignis patruelis: aut ignis patrui mei.
Azotij: incẽdentes: vel incẽdia: ſiue ignes patruelis: aut ignes patrui mei.
Azodite: incendiũ: vel ignis patruelis.
Azarael: adiuuãs deo: vel fortitudo dei.
Azuba: relicta: vel deſerta: ſiue relictio: aut deſertio.
Azur: adiutor lucidus: vel auxiliũ igneũ: ſiue videns lumen: aut robuſtum incendium.

¶ Sequunt̃ interpretationes Hebraicorũ nominũ incipientiũ per B lr̃am.

Babana: venit reſpondẽs: vel venit reſponſio.
Baal: vir vel vetuſtas: ſiue hiãs: vel deuorator.
Baala: venit hec: vel habẽs eaꝫ: ſeu vir eius: aut deuorans eum.
Baalaana: venit hoc donum: vel habens eaꝫ gratiam: ſeu vir gratus ei: aut deuorator gratificationis.
Baalaſor: vetuſtas deuorans atrium: vel vir habens ſagittã luminis: ſeu vetuſtas tollens foramen: aut vir plaſmator iracundie.
Baalad: vir aſcendens: vel habens aſcenſionem: ſeu vetuſtas tẽporis: aut deuoratio peccatoris.
Baalberith: vir habens pactum: vel vetuſtas deuorans fedus.

Baalpharaſim:viros deuorantes diuidens: vel habens vetuſtatem diuiſio.
Baalpheor:vir habens hiatum:vel vetuſtas deuorans os pellis ſuperius.
Baalgad: vir fortunatus : vel habens tentationem ; ſiue vir accinctus latrunculus : aut vir deuorator.
Baalia :vir habens dominum : vel vetuſtas deuorans dominationem.
Baalim:aſcendentes:vel ſuperiores.
Baalim:viri :vel habentes: ſiue in ſuperioribus:aut deuoratores.
Baalis:vetuſtas viri:vel habens aſſumptionē:ſeu deuorãs viꝝ:aut vetuſtatis aſſũptio.
Baalmaon: deſcendens humilis:vel deſcenſio humilitatis:ſeu vir humilis habens domicilium:aut vetuſtas deuorans habitaculum.
Baalimeon : deſcenſio humilis : vel deſcenſus humilitatis.
Baalmeſar:habens eam: vel vir ex principe: ſeu vetuſtas eius :aut deuoratio principis.
Baaloth:aſcẽdens:vel in aſcenſionibus ; ſeu vir habens tempus: aut vetuſtas deuorãs reſponſionem.
Baalſaliſa: habẽs vitulã conternãtẽ:vel habens vitulã cõternatã:ſeu vetuſtas deuorans tertium: aut vir habens vitulum triennalem.
Baalthamar:vir habens palmam:vel vir habens amaritudinem : ſeu vetuſtas deuorans commutatos : aut vetuſtas deuorans commutationem.
Baana: venit donatus:vel venit gratificatus
Baanan:filius eius:vel veniens ei : ſeu venit reſpondens:aut venit reſponſio.
Baani:venit donatus mihi:vel venit gratificatio mea.
Baani:veniens mihi:vel filius meus:ſeu venit reſpondens mihi: aut venit rñſio mea.
Baara:venit reſpondens:vel venit reſpõſio.
Baari;venit reſpondẽs mihi: vel venit reſpõſio mea.
Baari:fontes:vel putei:ſiue in ventre:aut in commutando.
Barias: venit reſpondens dominus: vel venit reſponſum domini.
Baaſa:venit tollens:vel veniente factura.
Babatha : tranſlatus tempore:vel confuſus peccator: ſeu tranſlatio temporalis : aut confuſio peccatoris.
Babel.confundens: vel confuſio: ſeu tranſferens:aut tranſlatio.
Babylon:idem.
Babylonij:confuſi: vel tranſlati : ſeu confundentes:aut tranſferentes.
Bachar:inſaginate:vel ingreſſus eſt.
Bachachar: vetuſtas inſaginate:vel lugens ingreſſus eſt agnus.
Bachenor : lucens lucerna: vel ingreſſus eſt agnus lucerne.
Bacci:vetus:vel luctus:ſiue lugẽs:aut ĩ vomitu.
Bachides:luctus fortꝫ:vel vetuſtas in vomitu
Badachar: venit cõpungi:vel venit tumultus: ſiue venit merces:aut venit turbatio.
Badad:maximus: vel excellentiſſimus: ſiue venit teſtis:aut venit ſufficiens.
Badadi:maximus mihi:vel excellentiſſimus meus:ſeu robur meum:aut ſufficientia mea.
Badaias: precipuus domino: vel in iudicio dñi:ſeu venit dominus:aut venit dominator.
Badal:precipuus:vel ſublimis: ſeu venit conſcendens:aut venit infirmitas.
Badan: ſolus:aut in iudicio: ſeu venit populus:aut aduentus eorum.
Badan:precipuus:vel in iudicio: ſeu venit donum:aut venit gratificatio.
Badazer:maximum auxilium : vel excellentiſſimus ſanctificator : ſeu venit fortis:aut venit ſeparatio.
Badſeba:filia ſeptem:vel filia iuramenti:ſeu venit eloquens:aut venit conuerſio.
Babſuba: filia depcationis:vel filia ſacietatꝭ ſeu venit conuertens: aut venit incendium.
Iſta enim badſuba:vel badſeba ipſa eſt bethſabee mater Salomonis.
Baem:locus vite mee : vel locus ſuſcipiens mihi.
Baen:iniquus oculus :vel iniquitas fontis: ſeu venit fons:aut venit oculus.
Bagad:venit accinctus:vel venit infortuna: ſeu venit latrunculus:aut venit tentatio.
Bagal: onus vel iugum: ſeu venit aceruus: aut venit inuolutio.
Bagaba : excelſus tempore : vel ſublimitas peccatoris.
Bagathã:venit tactus ridentis:vel venit riſus tangentium.
Bagazim:in excelſo cõtemptus:vel venit fortitudo.
Bogoaim:ſublimitas deuorans eos: vel iugum vulturis eorum.
Bahem : locus vel in eis:ſeu venit locus:aut locus eorum.
Bai:filius meus:vel veniens mihi.
Bala:abſorpta:vel inueterata: ſeu abſorbens vel inueterans.
Baala: abſorbens eum: vel inueteratio eius.
Baalach:deuorans:vel precipitans: ſiue abſorbens fratrem:aut inueterans eos.
Balaã:vanus populus: vel ſine populo:ſiue in eis:aut precipitans fraternitatem.
Balaam:turbans gentẽ:vel deuorans populũ:ſiue abſorbẽs eos:aut abſq; ſubſtãtia eoꝝ.
Baalã:turbans donum: vel deuorator doni: ſiue abſorbẽs gratos: aut inueteratio gratie.
Balaanam:habens gratiam:vel inueterans reſponſionem:ſiue abſorbens donum:aut precipitatio gratie.
Balach:lingens:vel ludens:ſiue inuoluens: aut eliſio.
Balada:abſorbens teſtes:vel inueterans fraternitatem:ſiue veniens eam iudicare:aut p̃cipitatio teſtimonij.
Baladad : vetuſtas ſola:vel deuorans teſtimonium:ſiue abſorbens precipuos:aut precipitans patrueles.
Baladã ; venit ſibimet iudicans: vel vanitas pro ſemetipſo:ſeu abſorbens iudices:aut inueterator iudicij.
Balagad:abſorbens latrunculos : vel precipitans tentationem.
Balagad:vir accinctus : vel habuit accinctũ: ſeu vir fortunatus:aut vir pirata.
Balan:turbatio:vel precipitium.
Balamã:turbator populi:vel p̃cipitator eoꝝ.
Balanan:turbans donũ:vel p̃cipitãs gratiã.
Balaſor:accẽdens domum: vel habens ſagittam luminis:ſiue abſorbens fortes:aut inueterator anguſtie.
Balad:abſorbens pctm̃:vel inueteratus tpe.
Balad:lugens:vel inuoluens:ſeu lugẽs:aut eliſio.
Baldad:vetuſtas ſola:vel vetuſtatis ſolitudo
Baldan: venit ſibimet iudicans ; vel vanitas pro ſemetipſo:ſeu abſorbens iudices:aut inueterator iudicij.
Bale:precipitans:vel deuorator.
Baleite:deuoratores:vel precipitatores.
Bales:abſorbens: vel precipitans.
Balaida:varietates cognouit:vel variatorũ cognitio: ſiue abſorbens teſtimonium:aut inueterator ſeruitutis.
Baloth: aſcendens vel in aſcenſionibus:ſiue abſorbens:aut inueterati reſponſione.
Balſaliſa:habens vitulam conternantem:vel habens vitulam cõternatam:ſeu vetuſtas deuorans tertiũ:aut vir habens vitulã triẽnalẽ.
Balthaſar : capillus capitis : vel abſorbens diuitias.
Balſthus: habẽs lucrum:vel habẽs premiũ.
Bama:in quo:vel quis:ſiue in quibus: aut ſemper excelſa.
Bamoth:in morte: vel excelſa:ſiue mors adueniens:aut mortis aduentus.
Bamothal : excelſa in morte viri habentis:vel mors aduenientis vetuſtati deuoranti.
Bana:venit reſpondens:vel venit reſponſio.
Baana:venit reſpondens ei:vel venit reſponſio eius.
Banai:venit reſpondens mihi :vel venit reſponſio mea.
Bannai:idem.
Banaias: edificans domino:vel cementarius dñi:ſeu reſpõdens dño: aut reſponſio dñi.
Banaza:filius vidẽs:vel fortitudinis filius.
Banea:venit reſpondens ei:vel venit reſpõſio eius.
Baneas : venit reſponſum tollens:vel venit reſponſio plaſmationis.
Banebatach:filius fulminis:vel filius fulguris:ſeu filius fulgurantis:aut filius p̃cutientis.
Banebarach :venit reſpondens fulmini :vel venit reſpondens fulguranti: aut venit reſpõdens percutienti.
Banaiacham : filius ſtridoris :vel filius neceſſitudinis:ſeu venit firmitas:aut venit preparatio.
Bani:filius meus:vel veniens mihi.
Banni:pollex meus:vel in medio mei.
Bannimi:filius meus vnicus:vel filius meus ſempiternus.
Baon:in iniquitate:vel in iniquitatibus.
Baõ:venit dolor:vel venit iniquitas :ſeu venit murmurans: vel venit inutilis.
Baor:in pelle:vel in pellibus
Baor:venit lumen:vel venit foramen:ſeu venit pellis:aut venit iracundia.
Bar:filius:vel filiatio.Syrũ eſt:non hebreũ.
Bara : lectus:vel creatura : ſiue filius eius: aut malitia.
Barrabas:filius patris:vel filius magiſtri. Syrum eſt:pariter et hebreum.
Barach : fulmen vel fulgur:ſiue fulgurans: aut percutiens.
Barachel:fulgur dei:vel fulmen dei:ſiue fulgurans deum:aut percuſſio dei.
Baracheminin:tribuli:vel creatura iudeoꝝ.
Barachias:benedictus domino: vel benedictus domini.
Barachias:fulgur domini:vel fulgurans dominus:ſiue fulgurãs dño:aut p̃cuſſio dñi.
Barachiel:benedictus deo:vel bñdictus dei.
Barachiel:fulgur dei mei:vel fulmẽ dei mei: ſiue fulgurans deo meo:aut p̃cuſſio dei mei.
Barada:filius decoris : vel filius decorus:ſeu filij ſeruus:aut filius teſtimonij.
Barael:benedixit deum:vel benedictio dei:ſiue luctus deo:aut creatura dei.
Baraſa:haurientes:vel in egeſtate:ſeu veniens ad faciendum: aut filius ſuſtollens plaſmationem.
Barath:grãdo:vel tempeſtas:ſeu filius peccati:aut filius temporalis.
Baraza:filius videns:vel filius fortitudinis.
Barech: grando:vel tempeſtas: ſeu filius viuax:aut filius pauidus.
Baremij : fugit eum quiſpiam: vel quopiam fuga eius.
Baria:filius in malis:vel filius domini: ſiue in clamore eius:aut in cõmotione ipſius.
Barien:filius in malo:vel filius maleficij : quẽ ⁊ ipſi nõnulli barieſu corrupte nominant.
Barihẽ : filius ipſe:vel filius parcens:ſeu filius cõmotus:aut filius faciens.
Bariona:filius columbe:aut filius ſimplicitatis.Syrum eſt:pariter ⁊ hebreum.
Bar:quippe ſicut predictum eſt:Syriace filius et Iona columba.
Bareta:phitoniſſa: vel ſubitanea:ſiue os abyſſi:aut os profundum.
Barnabas: filius concludens: vel filius prophete:ſeu filius veniẽtis:aut filius ꝯſolatiõis.
Barne:filius motionis: vel filius mutatiõis.
Barne :electa commotio:vel filius electe mutationis.
Barſabas:filius reuertens:vel filius quietis: Ex ſyro ⁊ hebreo ſermone cõpoſitũ:ſeu filius iuramenti:aut filius conſolationis.
Barſemia:filius cecus:vel filius cecitatis:quẽ corrupte quidam barthimeẽ legunt.
Barthimeus:filius piguedinis: vel filius ruminãtꝭ
Bartholomeus:filius ſuſpendentis me : vel filius ſuſpendentis aquas. Syrum eſt non hebreum.
Baruch:benedictus:vel benedictio.
Barzaith:filius oliue eius: vel filius fornicationis eorum.
Baſan:bruchus : vel pinguedo : ſeu ſiccitas : aut confuſio.

Baſar:infantia: vel in anguſtia: ſeu infans: aut anguſtiatus.
Baſara:infans:vel infantia eius:ſiue anguſtians eum:aut anguſtia eius.
Baſchama:confuſio caloris:vel anguſtia caliditatis eius.
Baſchat:adeps: vel defecatio.
Baſechat: adipem:vel defecationem.
Baſechat:adeps vel defecatio:ſeu defecans aut defecatio.
Baſemath:depoſita:vel delinquens:ſeu veniens:aut delictio.
Baſemoth:veniens : aut delinquens: ſiue in omnibus: aut in nominibus.
Baſias:adeps dñi:vel defecatus domino.
Baſmath:depoſita:vel delinquens:aut derelinquens:aut delictio.
Bathanim:domus reſpondentium : aut domus humilitatis eorum.
Bathuel:virgo dei:vel caſtus deo.
Bauri:electi:vel electorum:ſiue iuuenes:aut robuſti.
Bauronites:fortis:vel electus : ſeu iuuenis: aut robuſtus.
Bazatha:contemnens tempus: vel deſpectꝰ peccator.
Bazeotha:contẽnens eum:vel deſpectio eiꝰ.
Bazothia:cõtemnẽs dñz:vel deſpectio dñi.

Hic e poſt b.

Bead:iniquus teſtis:vel edificator precipuus gratie.
Beã:iniquꝰ gr̃e:vel iniq̃tas donatiõis
Beban:os vulturis:vel cõfuſio deuoratoris.
Bechechias:inclytꝰ deo:vel p̃mogenitꝰ dei.
Becher:inclytus:vel primogenitus.
Becherite:incliti:vel primogeniti.
Becherias:inclytus domino:vel primogenitus domini.
Bechor:primogenitus:vel vnigenitus.
Bechori:primogenitus meus : vel primogenitus mihi.
Bechoreti:primogenitus fortis: vel primogenitus timidus.
Bechuch:inclytus grauis : vel primogeniti condemnatio.
Bed:filia:vel menſura.
Beded:inſtauratio:vel inſtauratus:ſeu menſura diuitiarum:aut filia voluptuoſa.
Bedſabe:filia ſeptima:vel filia iuramẽti:ſeu menſura ſaturitatis:aut filia ſacietatis.
Bedſan:filia dura:vel menſura iniqua. ſeu filia iniquitatis :aut ipſa iniquitas.
Bedellium:lapis:vel carbunculus
Beel:vetuſtus deus:vel vir deuorator : ſiue dñs vetuſtatis:aut vir habens vetuſtatem.
Beelphegor:vir habens hiatũ: vel vetuſtus deus hians:ſiue dñs vetuſtatis hiantis :aut vetuſtas deuorans os pellis ſuperioris. Ipſe eſt priapus:vel ſimulachrum ignominie.
Beelſephon:vir habẽs archana :vel dominꝰ aquilonis:ſeu vetuſtus deus habens ſpeculã aut vetuſtas deuorans aſcẽſionem ſpeculi.
Beelzebub:vir muſcarum:vel princeps muſcarum:ſiue vetuſtus deus hñs muſcas :aut vetuſtus deuorans muſcas.
Beemoth:animal:vel animalis:ſeu beſtialis: aut beſtia.
Beera:fons eius:vel puteus eius : ſiue in lumine:aut putei eius.
Beeri:fons:vel puteus meus:ſiue in lumine: aut putei mei.
Bega:ſublimis : vel excelſa: ſiue ſublimitas: aut celſitudo.
Begoai:iugum vulturis ; vel ſublimitas deuoratoris.
Beguai:excelſus meus:vel ſublimitas mea: ſiue fabrica vulturis:aut fabrica deuoratrix.
Begui:excelſus meus:vel ſublimitas mea.
Beguinin:fabrica cementarij : vel fabrica cementariorum.
Bethelmon:vetuſti deus habitaculi:vel dominus habens domicilium vetuſtatis.
Bel:vetuſtus:vel abſq;.
Bela:habitus:vel indumentum:ſeu vetuſtas eius : vel abſq; eo.
Belath:hñs:vel habitꝰ:ab hñdo nõ ab habitu
Belath:vetuſtas peccati:vel abſq; tempore.
Belathala:habẽs:vel habita genere femineo ab habendo participium eſt:non verbum imperatiuum.
Bethala:habitum apprehendens : vel indumentum irroratum.
Belbecia : vetuſtas primogeniti domini:vel abſq; nobilitate dominus.
Belga:abſq; motu:vel vetuſta commotio.
Belge:idem.
Belguai:abſq; valle:vel abſq; prerupto : ſeu vetuſtas voraginis:aut vetuſtas deuoratiõis
Belia:vetuſtus dominus:vel abſq; domino.
Belia:puteus eius:vel in clamore eius : ſiue in malis:aut commutatio ipſius.
Belial:abſq; iugo:vel abſq; domino.
Beliar:cecum lumẽ:aut ceca anguſtia:ſeu vetuſtas deficiens:vel abſq; continentia.
Belmelech:deus meꝰ rex : vel vetuſtas mea regnans.
Belma:habẽs deſyderiũ:vel abſq; domicilio.
Belmeula:habens domicilium : vel abſq; inhabitatione.
Belſan:venuſtas dura:vel ipſius vetuſtatis iniquitas.
Belſar : abſq; principe:vel abſq; carbone:ſeu vetuſtum velamen:vel vetuſtatis anguſtia.
Belſathim:abſq; germine:vel abſq; poſitione ſeu vetuſtas ſpinarum:aut vetuſtas reſurrectionis eorum.
Ben:filius:vel filiatio.
Benabinadab: filius patris mei votiuus:vel filius patris mei ſpontaneus.
Benadab:filius votiuus:vel filius ſpontaneꝰ
Benael:edificatꝰ deo: vel edificatio dei:ſeu filius eius deo:aut filius eius dei.
Benail:filius doloris:vel filius parturiẽtis.
Bendagar : cecum lumen : vel filius preuaricationis.
Benebarach:filius fulminis: vel filius fulguris:vel filius fulgurans:aut filiorum percuſſio.
Benechã:filius callidꝰ:vel filius ſurgẽs:ſiue filius neceſſarius:aut filius neceſſitatis.
Benennan:filiꝰ in eis:vel filiꝰ in medio eorum.
Benẽnõ:filij ecce ſunt:vel filij ecce hic ſunt.
Benereem:filij tonantis:vel filij tonitrui:q̊d corrupte boanerges vſus obtinuit.
Beneſed:filius mittẽs:vel filiꝰ ꝯfirmatiõis.
Bẽgaber:filius viri fortis:vel filius iuuenis virilis.
Bẽhur:filius lucis:vel filius igneus.
Beni:filius meus:vel filiatio mea.
Benni:filius requieſcẽs:vel filius req̃etiõis.
Beniamin:filiꝰ dierum: vel filius virtutum: ſiue filius amaritudinis vel filius amatorũ.
Beniamin:filius dextre:vel filius virtutis:ſiue filius aſininus:aut filius aſinorum.
Beniar:cecũ lumen:vel ceca anguſtia:ſeu filius deficiens:aut filius preuaricationis.
Bẽnoi:filius cõmotꝰ:vel filius requietiõis.
Bẽnon:filius merens:vel filius doloris:ſeu filius murmurans:aut filius inutilis.
Bẽnoni:filius merens:vel filius inutilis mihi:ſiue filius doloris mei:aut filius iniquitatis mee.
Bẽnui:filius meus:vel filiatio mea.
Bẽnui:filius requieſcẽs:vel filius req̃etiõis.
Bennũ:filius ſeruus:vel filius piſcis:ſiue filius vnicus:aut filius ſempiternus.
Benir:filius incendens:vel filius lucidꝰ:ſeu filius luminis:aut filius igneus.
Bẽzoeth:filius huius pauidi:vel filius huiꝰ viuacis.
Beõ:pollex:vel in medio:ſiue iniquus murmurans:aut iniquitate dolens.
Beor:impellens:ſiue impulſio:vel iniquus luminis:aut iniquitas iracundie.
Ber:fons:vel puteus.
Bera:fons eius:vel puteus eius.
Berameth:fons exaltatus vite:vel puteus alti pauoris.
Berchos:fontis calix:vel putei potus.
Berda:puteus iudicans:vel fons iudicij.
Berea:puteus eius:vel filia eius:hebreũ eſt: pariter atq; ſyrum.
Beri:puteus meus:vel putei pluraliter.
Beria:fons domini:vel puteus domino.
Berith:fedus:vel pactum.
Berrice:puteus innocens:vel filia eleganter commota.
Beronice:idem eſt. Utrunq; hoc nomen ex hebreo ſyroq; compoſitum eſt.
Beroea:puteus eius:vel filia eius.
Beroenſes:filij eius:vel putei eius.
Beroni:filia que vel puteus quis. Et hec tria noĩa ex hebreo pariter ſyroq; cõpoſita ſunt.
Beroth:fontes:vel putei:ſeu fons reſpondẽs aut puteus temperans.
Berotha:fontes eiꝰ:vel putei eius :ſeu fons reſpõdens ei:aut puteus temperans eum.
Berothai:fontes mei:vel putei mei:ſeu fontes vulturum:aut putei deuorantes.
Berothi:fontes vel putei mei:ſeu fons reſpõdens mihi:aut puteus temperans me.
Berothite:fontales:ſeu puteales:ſeu fontes reſpondentes mihi:aut putei tẽperantes me.
Berſa:puteus federis:vel fons iuramenti.
Berſabee:fons ſeptimus:vel fons iuramenti:ſiue puteus ſatians:aut puteus ſaturitatis.
Breſith: in capite:vel in capitulo. i. Geneſis que in capite omniũ librorum poſita eſt.
Berthã:fons altus:vel puteus altiſſimus.
Berzelai:ferrum meum:vel fortitudo mea.
Beſai:pinguedo mea:vel ignominioſꝰ mihi.
Beſaia:pinguis dñs:vel ignominioſus dño.
Beſamath:derelinquens: vel derelictio:ſeu pingue donum:aut confuſio donatoris.
Beſamath:adeps:vel defecatio.
Beſee:pinguis:vel ignominioſus.
Beſellã:obumbrans eos:vel obumbraculum eorum.
Beſeleel:vmbra dei:vel vmbraculũ diuinum.
Beſodia:anguſtia menſure domini: vel tribulans menſuram dominicam.
Beſioth: pinguis ligatus:vel ignominie declinatio.
Beſor:tribulatio : vel anguſtia : ſeu carnalis aut pelliceus.
Beth:domus: vel habitaculum.
Betha:requies:vel requietio:ſiue domus eiꝰ aut habitaculum ei.
Bethacarẽ:domus ſterilis: vel domus eruditionis triſtitie.
Bethaphaleth:domus ſalutis: vel domus viuificans:ſiue domus excludens : aut domus mirabilis.
Bethaphe:domus erroris: vel domus mali non a malitia:ſed ab arbore.
Bethaphe:domus oris: vel domus decipule:ſiue domus laquei:aut domus diſcipule.
Bethaphua:domus induens eos: vel domꝰ declinans os eorum:ſeu requies laborũ eius: aut requietio induitionis eorum.
Bethagã:domus horti : vel domus elatiõis.
Bethagla:domus vitule : vel domus feſtiuitatis eius:vel domus refectionis : aut domꝰ plangentium.
Bethaglã:domus planctus: vel domus feſtiuitatis eorum.
Bethiã:domus idoli: vel domus idolatrie: ſeu domus deuorans eos:aut domus vulturis eorum.
Bethaiſimoth :domus deſerta:vl' domus adducens mortem.
Bethaloth:domꝰ cãpeſtris : vel domꝰ ĩ cãpeſtribꝰ:ſeu req̃ei vacãs:aut req̃etiões d̃clinãs
Bethamoth:domꝰ mortua:vl' domꝰ mortaliũ ſeu requies mortis:aut requieſcẽs mortuus.
Bethanara:domus pardorũ: vel domꝰ amaritudinis:ſeu requies amaricans:aut requietio pardi.
Bethanam:domus doni: vel domus gratie: ſeu req̃es donatoris : aut req̃etio g̃tificatiõis.
Bethanath:domus reſpondentis: vel humilitatis:ſiue domus vbi eſt reſpondens dominus:aut domus vbi eſt gratia dei.
Bethania:domus obedientie : vel domus afflictionis eius:ſiue domus doni domini: aut domus gratificata domino.
Bethanoth:domus gratie:vel domus reſpõſionis:ſeu domus p̃cinẽs:vel domꝰ p̃cinẽtiũ.
Bethara:domus aque:vel domus putei.

Bethara:domus electionis:vel domus electa:ſiue domus ſuſcitans eum:aut domus vigiliarum eius.
Betharam:domus montium:vel domus ſublimitatis eorum:ſiue domus ſuſcitans gentẽ:aut domus vigilans populo.
Betharaba:domus ſuſcitans patres:vel domus vigilans patribus.
Betharaba:domus grandis:vel domus multa:ſiue domus humilis:aut domꝰ veſpertina.
Betharapha:domus ſanans:vel domus medicine:ſeu reqes medici:aut reqetio ſanitatꝫ.
Betharã:domus ire:vel domus ſublimium.
Betharam:domus decora:vel domus electa ſiue domus ſuſcitans gentem:aut domus vigilans populo.
Betharan:domus vigilãs dono:vel domus ſuſcitans gratificationem.
Betharã:domus ire:vel domus aree:ſeu domus montium:aut domus aſcẽſus humiliũ.
Bethaſan:domus fumi:vel domus delicti:ſiue domus tollens donum aut domus plaſmata gratie.
Bethaſan:domus deponens:vel domus depoſita:ſiue domus deponens domum:aut domus depoſita gratie.
Bethauen:domus idolatrie:vel domꝰ inutil'.
Bethara:domus fontis eius:vel domus putei eius.
Bethberai:domus putei:vel domus in lumine meo.
Bethbeſſe:domus confuſa:vel domus pinguedinis.
Betheacon:domus ſculpta:vel domus ſculpture.
Bethear:domus agni:vel domꝰ cognitiõis.
Betheur:domus frigida:vel lapis adiutorij.
Bethdagari:domus tritici:vel domus frumenti.
Bethagon:domus piſcis triſtis:vel domus piſcium triſticie.
Bethe:domus eius:vel habitaculum.
Bethel:domus dei:vel habitaculum dei.
Bethemeleth:domus vallis:vel domus profunditatis:ſiue vterus vultus:aut ventris ſuſtentaculum.
Bethen:venter:vel vterus:ſeu domus fontis aut domus oculi.
Bethesimoth:domus deſerta:vel domus adducens mortem.
Bethphage:domus oris:vel domus bucce:ſiue domus oris vallium:aut domus maxille vel labij. Syrum eſt:non hebreum.
Bethhaleph:domus ſaluans:vel domus excludens:ſeu domus viuificans:aut domus admirabilis.
Bethphaſes:domus tranſcendens:vel domus tranſitionis.
Betpheor:domus hians:vel domus hiatus ſeu domꝰ hiãs pellicei:aut domꝰ oris pelliũ.
Betpheſe:domus tranſiens:vel domus tranſcendens:ſiue domus oris:aut domus odoris florentis.
Bethgadar:domus muri:vel domꝰ macerie.
Bethgamul:domus retribuens:vel domus retributionis.
Bethieſemoth:domus deſiderij dulcis:vel domus deſiderate dulcedinis.
Bethim:domibus:vel domꝰ pluraliter.
Bethia:domus dñi:vel domus illuminatiõis
Bethlabaoth:domus venientium:vel domꝰ ingredientium.
Bethleem:domꝰ panis:vel domꝰ refectiõis.
Bethleemite:domus panum:vel domus refectionum.
Bethleenaboth:domus venientium:vel domus edificantium.
Bethmacha:domus mollis:vel domus confracta:ſiue domus percutiens:aut domus ingenioſa.
Bethmaon:domus habitaculi:vel domus inhabitationis.
Bethmarcabeth:domus curruum:vel domus quadrigarum.
Bethmarcaloth:domus quadrigarum:vel domus quadrigantium.
Bethmatha:domꝰ tributi:vl' domꝰ humil' fori
Betmoreth:domus archani:vel domus conſilij:ſiue domus archanorũ:aut domus conſiliorum.
Bethnemra:domus pardorum:aut domus amaricans.
Bethorabo:domus humilis:vel domus veſpertina:ſiue domus eremi.aut domus locorum:que ſunt iuxta inhabitabilem.
Bethoro:domus ire:vl' domus magiſtri.
Bethoron.domus ire:vel domus arce:ſiue domꝰ montiũ:aut domus aſcẽſus humilium.
Betholat:domus coccinea:vel domus vermiculata.
Bethroob:domus platearum:ſiue domus latitudinis.
Bethſabee:domus ſeptem:vel domus iuramenti:ſeu domus abundantie:aut domus ſaturitatis.
Bethſachar:domus curuantium:vel domꝰ ſingulorum.
Bethſaida:domus frugum:vel domus pecudum:ſeu peculialis:aut domus venatorum.
Bethſamis:domus ſolis:vel illuminatiõis.
Bethſamite:domus ſolis pluraliter:vel domus illuminate.
Bethſan:domus dormientis:vel domus ſecuritatis:ſiue domus abundantie:ſiue domus egreſſionis.
Bethſemes:domus ſolis:vl' domꝰ illuminãs
Bethſimon:domus obediẽs:vel domus obedientie:ſiue domus audiens merorem:aut domus deponens triſtitiam.
Bethſimuth:domus loci:vel domus locorum:ſiue domꝰ mortificans:aut domus mortificationis.
Bethſur:domus acerba:vel domꝰ anguſtie:ſiue domꝰ cõtinens:aut domus fortitudinis.
Bethſur:domus fortis:vel domus directa:ſiue domus muralis:aut domus continentie.
Bethſura:domus muri eius:vel domus dirigens eum.
Bethſura:domus acerba ei:vel domus anguſtie eius:ſiue domus cõtinens eum:aut domus fortitudinis eius.
Bethſuram:domus dirigens eos:vel domus muri eorum.
Bethſurã:domus robuſti populi:vel domus anguſtians populum:ſiue domus continens eos:aut domus acerbitas eorũ.
Bethula:virgo vel caſta:ſiue domus dolens ei:vel domus parturiens eum
Bethula:virgo dñi:vel caſta dño:ſiue dñs dolens dño:aut domus parturiens dñm.
Bethularina:domus ignis ſublimis:vel incendij conſurgentis.
Bethzacharam:domus memorie:vel domꝰ memoratorum.
Bezech:fulgur:vel egeſtas:ſeu micans:aut contemptus vanus.
Bezecha:micans ei:vel egeſtas eius:ſiue fulgurans eum:aut cõtemnens vanitatem eius.

¶ Hic i post b.

Biblij:librarij:vel literati.
Bithalaſſon:filios cõmiſcens:vel filiorum commixtio.
Bithia:filia domini:vel filia dominans:ipſa eſt filia Pharaonis:que adoptauit Moyſen.
Bithima:filia inutilis:vel filia ſpecioſa.
Brie:ſobrius:vel moderatus.
Brierte:ſobrij:vel moderati.

¶ Hic o post b.

Boanerges:filij tonantes:vel filij tonitrui.
Boameries:idem.
Bocci:vetuſtas:vel vetus.
Bocci:lugens:vel luctus:ſeu vomens:vel in vomitu.
Bochian:luctus domini eſt:vel lugẽs dominum eſt:ſeu vomens domino eſt:aut in vomitu domini eſt.
Bochor:ingreſſus eſt angelus:vel primogenitus mihi.
Bochorath:inclitus peccato:vel primogenitus tempore.
Bochori:dilectꝰ mihi:vel ꝑmogenitus meꝰ.
Bochur:primogenitus:vel dilectus.
Boem:pollex eorum:vel in medio eorum.
Bon:pollex:vel in medio.
Boni:pollex meus.vel in medio mei.
Bonni:digitus:vel in medio.
Booz:in quo robur:vel in quo virtus:ſiue in ipſo fortitudo:aut ipſe in fortitudine.
Borith:fedus:vel pactum.
Boſes:abſciſus:vel abſciſio:aut ipſe florens:aut in ipſo floruit.
Boſphor:anguſtia ſuccreſcẽs:vel tribulatio feritatis.
Boſori:tribulatio:vel anguſtia:ſiue carneus vel pelliceus.
Boſora:tribulans eũ:vel in anguſtia eius:ſiue caro eius:aut annuncians ei.
Boſor.caro:vel annunciatio:ſiue tribulans me:aut in anguſtia mea.
Boſora:in anguſtia:vel in tribulatione.

¶ Hic u post b.

Babaſtus:os exprimens:vel labium exprimentis.
Bugatus:excelſus:vel ſublimitas.vel germen:vel germinans.
Buna:venit reſpondens:vel venit reſpõſio.
Bunos:venit reſpondens:vel collis preputiorum.
Buſa:confuſio:vel ignominia.
Buz:deſpiciens:vel contemnens.
Buzi:contemptus:ſeu deſpectus:ſeu deſpexit me:vel contemptibilis mihi.
Buzites:deſpectus:vel contemptibilis.

¶ Sequitur interpretatio nominum incipientiũ a litera C.

Caalaha:voces:vl' veloces:ſubauditur venerunt:ſeu eccleſia venit:aut eccleſie aduentus.
Caath:penitentia:vel pacientia.
Caath:dolens:vel dolans:ſeu componens.
Caathite:dolentes:aut pacientes:aut dentes molares.
Caathite:dolentes:vel dolantes:ſiue cõponentes:aut dentes molares.
Cabalaã:preceps:vel precipitium:ſeu precipitauit:aut precipitabit.
Cabaroth:memoria:vel ſepulchrum.
Cabaroth:memoria mea:vel ſepulchrum meum:aut ſepultura mea:vel memorie plurali numero.
Caborothi:athanai memorie deſyderij:vel ſepulchra concupiſcentie.
Cabaſaz:cõgregãs eos:vel eccleſia eorum.
Cabrata:quaſi graue:vel quaſi elicitum.
Cad:mare:vel principium.
Cademoth:mare mortuũ:vel ꝑncipiũ mortis
Cades tranſlata:vel fons initij.
Cades:ſancta:vel mutata:ſeu mare tollens:aut principium plaſmationis.
Cadeſa:tranſferens eam:vel fons iudicij eiꝰ.
Cadeſa:ſcortum:vel ſanctitas eius:ſiue mutata ei:aut principiũ plaſmationis eius.
Cadeſbarne:ſanctitas motionis:vel ſanctitas electe mutationis.
Cadeſim:cõmutati:vel exterminati.
Cadumin:mare rubrum:vel mare antiquorum:propter antiqua que facta ſunt in eo miracula
Cadrantes:caligo:vel tenebre:quod nos per literam q et u quadrantes dicimus.
Caph:incuruans:vel incuruatio.
Caphu:vola:vel palma:ſeu manus
Capharnaum:ager pinguedinis:vel villa cõſolationis.
Capharſamala:manus ſuſcitans veſtimentum:vel operatio vigilans retributionis.
Caphereta:manus robuſta:vel operatio perfectionis.
Caphira:expiatio:vel manus diſſipata.
Cayphas:ſagax:vel inueſtigator:ſiue vomẽs ore:aut vomitus oris.
Caym:poſſeſſio:vel lamentatio:ſiue acquiſitus:vel acquiſitio.
Caynã:poſſidens populum:vel lamentatio populi:ſiue acquirẽs eos:vel acquiſitio eorum.
Caynan:poſſidens donum:vel lamentatio gratie:ſiue acquirens gratiam:aut acquiſitio donationis.

Caleb:canis:vel q̄ſi viride:ſiue q̄ſi cor:aut q̄ſi omne cor.
Caleph:idem.
Calitha:quaſi viridis:aut quaſi omne cor.
Caliſtenes:miſeria humilium:vel conſummatio reſponſionis.
Calubi:canis meus: vel quaſi viridis meus: ſiue quaſi cor meū:aut quaſi omne cor meum.
Claudius: ſpes tranquilla: vel ſpes tranquillitatis.
Claudia:idem.
Clautmō:locus fletus:vel locus fletuum.
Camua:ſtatio:vel reſurrectio
Camuel:ſtans deo:vel reſurrectio dei.
Caumelite:ſtātes deo:vel reſurrectiōes dei.
Camō:ſtatio in aqua:vł reſurrectio inutilis.
Cāna fundū:vel calamus:ſeu preparans: vel preparatio. Notandū itaq꜄ ꝙ noſtrū latinum canna de lingua hebrea ſumptum ſit.
Canaā:commutatus:vel commutatio.
Cananeus:idem.
Canath:elatio:vel zelotypia.
Candacis:commutans:vel commutatio.
Canden:clangor:vel recurſus: ſeu retinens: aut retentio.
Cappadocia:manus tortoris:vel manus exploratoris:ſeu manus domino redimens:aut manus redempta domino.
Cappadoces:manus tortorū: vel manus exploratorum:ſiue manus redēpti domino:aut manus domino redimentes.
Capparis:manus redempta: vel manus redemptio:ſiue manus tortoris: aut manus exploratoris.
Caſeb:eccleſia:vel congregatio.
Capſeel:congregans deo:vel eccleſia dei.
Captor:capador:vel capadocia: ſiue manus tortoris:aut manus exploratoris.
Capturim:cappadoces manu torquens:ſiue manus tortorum:aut manus exploratorum.
Charcamis:vrbs attrectans:vel ciuitas congregatorum.
Charchau:ciuitas gre:vel oppidū donatiōis
Charchar:inueſtigator:vel inueſtigantes:ſiue oppidum vigilans.
Caree:caluus: vel caluitiēs: ſiue occurrens ignis:aut occurſus igneus.
Caraim:decaluans eos:aut decaluatio eoꝝ.
Cariath:vrbs murata:vel ciuitas: ſeu oppidum:vel villa.
Cariathaim:perfecte vocata:vel perfecta vocatio:ſeu villa eorum:aut oppidum eorum.
Cariathma:villa eoꝝ:vel ciuitas populoſa.
Cariatharbe:villa quatuor:vel ciuitas quatuor.i.Adam: Abraam:Iſaac:⁊ Iacob: qui ibi ſepulti ſunt.
Chariathbaal:vrbs virorum:vel ciuitas habens:ſeu villa deuorās:aut oppidū vetuſtū.
Cariathdēna:villa ſilens:vel villa ſilentij.
Cariathari:villa deficiens:vel oppidum defectionis.
Cariathiarim:villa ſiluarum: vel ciuitas ſaltuum:ſeu villa deficiens eis:aut villa defectionis eorum.
Cariathim:ciuitas maris: vel oppidum marium.
Cariathſepher:villa pulchritudinis:vel ciuitas literarum.
Cariarchaa:ciuitas penitentie:vel oppidum pacientie:ſeu villa dolentium:aut ciuitas deſolatorum.
Carie:caluus:vel caluitium; ſiue occurrens ignis:aut occurſus igneus.
Carioth:occurrens igneum:vel curſus igneus:ſiue caluus reſpondens:aut caluitiū temporale.
Carith:occurrens ignis: vel occurſus igne⁹.
Carmelus:mollis:vel tenell⁹:ſiue cognoſcēs circūciſionem:aut ſcientia circūciſionis.
Carmelite:molles:vel tenelli:ſeu ſcientes circūciſionem:aut cognitu circūcidentibus.
Carmi:vinea mea:vł cognitio mea; ſiue aqua cognoſcens:aut cognitio aque.
Carmite; vinee mee:vel cogniti mei:ſiue agnoſcentes aquas:aut cognitiones aquarū.
Carnaim:cornua:vel deſcenſiones: ſeu concidens fluctum:aut diuiſio commotionis.
Carmo:cornua:vel defenſio.
Carmon:cornu iniquū: vel defenſio inutilis: ſeu ꝯcidēs merētes:aut diuiſio murmurātiū.
Caromoel:mollicies:vel teneritudo: ſeu cognoſcēs circūciſionē:aut ſciētia circūciſionis.
Caromelite: molles: vel teneri: ſeu ſcientes circunciſionem:aut cogniti circūcidentibus.
Carpum: ſcientem clare; vel cognoſcentem perſpicue.
Carthago: ſcrutatio: vel conſummatio:ſeu vrbs meditans:aut ciuitas ſolennis.
Carthaginenſes:ſcrutantes:vel cōſummati: ſeu ciues ſolennes:aut vrbane meditantes.
Chartā:perfecta vocatio:vel vocationē perfecit:ſiue vrbs populi:vel ciuitas eorum.
Carthus:perfecte vocatus:vel perfecta vocatio:quod apud nos melius efficitur per q literam:vt dicatur quartus.
Caſaia:ſummus dn̄s:vel principiū domini.
Caſeon:dure fortes:vel duri fortitudine:ſeu ſum̄itas iutilis:aut principiū murmuratiōis.
Caſphia: ſummitas liberans dominum: vel principium liberationis domini.
Caſpore:ſummitas liberans montes:vel principium liberalis iracundie.
Caſia:ſummus dn̄i:vel principium domini.
Caſim:ſummitas:vel principium:ſiue ſummitas eorum:aut principium eorum.
Caſim:meſſis:vel menſis:ſeu ſumme vigilās aut principium vigilie.
Caſis:ſum̄itas viri:vel p̄ncipiū aſſumptiōis.
Cathat:morſus pctī:vel cōgregās tempore.
Cathet:mordeus vitā:vel ꝯgregans pauide.
Cauda:clangor robuſtus:vel paciētia fortꝫ.
Cauere:clangor tube:aut clangens tenore.
Caue:penitētia:vel paciētia ſeu buccina. Ex iſto hebreo videꝛ eſſe tractum nr̄m latinum.

Hic e poſt c.

CEdar:meror: vel tenebre: ſeu merens: aut tenebroſus.
Celemoth:antecedentes:vel prius:ſiue orientalis:aut oriens.
Ceden:oriens:vel orientalis.
Cedes:antecedens:vel orientalis.
Cedma:antiquorum:vel antecedens:ſiue orientalis:aut oriens.
Cedmonei:antecedens:vel antiqua triſtitia: ſeu priores:aut orientales.
Cetmihel:oriens deo:vel anteceſſio dei.
Cedron:triſtis: meror:vel inutilis dolor.
Celatha:congregatio:vel eccleſia venit.
Cephas:petrus:vel firmitas:ſyrum eſſe:non hebreum.
Cephira:expiatio:vel manus diſſipata.
Cephiara:expians vigilem eius:vel manum diſſipatam ſuſcitans.
Cella:ad fundā iaciens:vel ſuſcitans eam:ſiue tollens ſibimet:aut ſuſtollens ſemetipſam.
Celaia:vox domini:vel extollens ſibimet dominum.
Celaſtitham:vellis gigantium:vel humilitas fortium.
Celeab:vindicans patrē:vel vindicatio pr̄is.
Celeia:vallis dn̄i:vel cōgregatus domino. ſeu vindicans dn̄m:aut vindicatio domini.
Celeon:vindicās dolorem:vel vindicatio iniquitatis.
Celeſſiria:vindicās aram:vel vindicatio ſublimitatis.
Celethei:occidentes:vel exterminatores.
Celeuma:antecedens:vel orientale.
Celita:quaſi viridis:vel eccleſia veniens.
Celmon:vallis robuſta:vel congregatio fortitudinis.
Clemens:eccleſiaſtes:vel concionator.
Cleophas concionem tranſcendens. vel congregatio tranſeuntis.
Cleopatra:congregans agnitos:vel concionem diſſoluens.
Cemhel:oriens deo:vel anteceſſio dei.
Cenna:zelotes:vel zelotipus.
Cenereas:poſſidens ſectatores:vel poſſeſſio ſectatorum.
Cendebeus:zelotes ſufficiens ad intellectū: vel zelotypus abundanter intelligens.
Cenareth:ſignum cythare:vel quaſi lucerna.
Ceneroth:quaſi lucerne:vel cytharaꝝ ſigna.
Cenē:zelotypus:vel zelotes:ſiue poſſeſſor cōtemptus:aut poſſeſſio contemptibilis.
Cenē: zelotypi:vel zelotes:ſiue poſſeſſores cōtempti:aut poſſeſſiones contemptibiles.
Ceni:aes meum: vel erarius me⁹:ſiue nidus meus:aut poſſeſſio mea.
Cepam:eccleſia:vel congregatio.
Cepam:congregans eos:vel venatores.
Cereas:occidens facturam:vel exterminator plaſmationis.
Cerethi:occidentes:vel exterminatores.
Cereceus:tenebroſus:vel tenebreſcens.
Creta:vocata:vel vocatio cōſummata: inter ſyrum et hebreum mixtum eſt.
Cretes:vocati:vel vocatione conſummati.
Cretenſes:idem.
Ceſar: poſſidens p̄nceps:vel poſſeſſor principatus.
Ceſarca:poſſeſſio p̄ncipꝫ:vł poſſeſſio p̄ncipal.
Ceſelethaor:poſſeſſa principi lucis: vel poſſeſſio luminis aduenientis.
Ceſion:durus fortitudine:vel duricia fortitudinis.
Cetheus:fixus:vel abſciſus:ſiue confractus: aut mentis exceſſio.
Cethim:fixi:vel abſciſi:vel confracti:aut mente excedentes.
Cethimoth:figens tēpus: vel abſcindens reſponſionem:ſeu coufracta tēpore: aut inſania reſponſionis.
Cethron:tenebre:vel thimiama.
Cethrō:tenebrās eos:vel thimiama eorum.
Cethura:iuncta:vel copulata:ſiue thimiama offerens:aut mente excedens lumini.

Hic i poſt c.

CIlicia:cecus:vel luctus:ſiue aſſumptio vel vomitus eius.
Cina:lugens:vel luctus: vel poſſidens: aut poſſeſſio.
Cinam:lugens eos:vel poſſidens eos: ſiue luctus eorum:aut poſſeſſio eorum.
Ciaue⁹: luctus:vel poſſeſſio.
Cinei:lugentes:vel poſſidentes.
Cinoth:lamentatio: vel lamentationes: ſeu lugens tempore.
Cinthus:luct⁹: vel poſſeſſio: quod apud nos melius effertur per q literā:vt dicaꝛ quintus.
Cyprus:meror:vel triſtitia.
Cyprius:merens:vel triſtis.
Cypriarches: merens princeps: vel triſtitia principis. Inter hebreum ⁊ grecū mixtū eſt.
Circus:hereditas:vel hereditator.
Cyrinus :heres:vel hereditas: q̊d apud nos melius effertur per q literam: vt dicaꝛ q̄rin⁹.
Cirine:hereditas: vel hereditatio.
Cirenei:heredes:vel hereditantes.
Cirencnſes:hereditās:vel hereditantes.
Criſpus:ſciens:vel cognitio.
Cis:vir vouens:vel durus.
Ciſon:durus:iniquus:vel vir mouēs dolorē.
Ciſon:letificans eos:vel duricia eoꝝ:ſiue impegerunt in eos vomitus murmurationis.
Ciſij:amentes: vel ſtupentes: ſeu mirantes: aut admiratio.
Cithij:conſciſi:vel plage conſummationis.

Hic o poſt c.

COph:vocatio: vel concluſio: ſiue auis: aut excuſſio.
Cohath:mordentes:vel congregati:ſiue morſus: aut congregatio.
Cohila:inueterans:aut inueteratio.
Cohilaam:inueterans populum: aut inueteratio populi.
Coho:excuſſio:vel preſtolatio:ſiue preſtolās aut excutiens.
Colaia:vox facta:ſiue vocis factio: aut vox domini:aut vox dominica.
Colaza:vox videntis:vel vox fortitudinis.
Colonia:vox eorum:vel reuelatio eorum.
Colonieſes:voces eoꝝ:vel reuelatiōes eoꝝ.
Coloſſis:vocis facte obediens:vel vocis facte obedientia.
Coloſſenſes:vocis facte obedientes:vel voces facte obedientie.

Colozai:vox fornicaria: vel fictio ductionis.
Coloes:omnes:vel concluſio:ſiue inueſtigantes aut conſummatio.
Condimeus:ſcyphus:vel phiala.
Corban:donum:vel oblatio.
Corbana:donū eius:vel oblatio eius.
Corbanam:donum gratie:vel oblatio gratificationis.
Cornelius:intelligens circūciſionem: vel intelligentia circunciſionis.
Coſam:diuinans:vel diuinatio:ſiue diuinās eis:aut diuinatio eorum.
Cozbi:calix immenſus:vel immola mihi.

Hic u poſt c.

Cur:gelu:vel frigus.
Cus:durus:vel vomens vir.
Cutha:biuium:vel duplicitas.
Cuthei:duplices:vel in biuio.
Cuba:canis:vel latrator.
Cubai:canis meus:vel latrans mihi.

Hucuſq; per ſimplicem c literam.i. ſine aſpiratione lecta ſunt principia nominum. Et hinc que ſequuntur aſpiratione addita:id eſt. per ch grecum legenda ſunt. Sciendum tamē eſt: q hebreus ſermo non habet ch literā: ſed noīa que apud nos per hāc legunt:apud eos ſcribunt p heth que duplici aſpiratiōe pfert.

Chabol:quaſi germēs:vel quaſi germinans.
Chabon:quaſi intelligēs:vel q̄ſi intelligētia.
Chabonim:liba vel cruſtula:ſeu quaſi intelligens eos:aut quaſi intelligentia eorum.
Chabonim:manus ſpinaꝝ:vel aceruus ſpinarum:ſiue pparantes:aut preparationes.
Chabor:coniungens:vel incantator: ſeu coniunctio:aut incantatio.
Chabul:diſplicitum:vel indignatio.
Chabri:quaſi grauitas:aut quaſi elatio.
Chachon:ſculpens:vel ſculptura.
Charſaar:fortis vir:vł robuſta viri ſuſcitatio
Chalaal:contectio regio cōmixtionis:vel cōtectio regionis fermentate.
Calachat:paſcens:vel nutriens: ſeu pabulū aut nutrimentum.
Chalaad:paſcens martyrem:vel conſummatio teſtimonij.
Chalamach:omnem fortitudinem habēs:vel omnis fortitudinis habitudo.
Chalamaar:omne amaꝝ:vel oīs amaritudo.
Chalamath:menſura eſt:vel conſummauit:ſiue conſumatus:aut conſummatio.
Chalime:omnes:vel omnis:ſeu omnes nos: aut conſummatio futura.
Chalchal:paſcens:vel nutriens: ſeu pabulū: aut nutrimentum.
Chaldea:quaſi fera:vel quaſi feritas:ſeu quaſi demonium:aut quaſi mamilla.
Chaldei:quaſi fere:vel quaſi feroces:ſiue q̄ſi demones:aut quaſi mamille.
Chale:contecta regio:vel cōtectio regionis.
Caleph:canis vel quaſi viride:ſiue quaſi cor: aut quaſi omne cor.
Chalech:idem.
Chaleſeum:contegens regio eos: vel contecta regio eorum.
Chalphi:contegēs regionem erroris: vel contectio regionis illaqueate.
Cham:calidus:vel callidus:ſiue calor:vel calliditas.
Cham:ſurgens:vel reſurrectio:ſeu neceſſitas aut neceſſarius.
Chamaal:fidelis cōmixtio:vel ſimilitudo deſpectionis.
Chaman:fidelis:vel fidelitas:ſeu fidelis populo:aut fidelitas populi.
Chaman:ſimilis:aut fidelis dono: aut ſimilitudo gratificationis.
Chamoā:fidelis populo:aut ſimilitudo eoꝝ.
Chamon:ſurgens dolor: vel callidus meror: ſeu callida iniquitas:aut neceſſitas murmurationis.
Chamos:congregans:vel congregatus: ſiue quaſi attrectans:aut quaſi attrectatio.
Chamuel:calens deo:vel calidus dei:ſeu dei neceſſitas:aut dei reſurrectio.
Chamuelite:calentes deo:vel calidi dei:ſiue deo neceſſarij:aut deo reſurgentes.
Chamur:calefactus ros: vel calefactio roris.
Chamur:ſurgens dolor:vel neceſſarie parturiens:ſeu calens dolore:aut caliditas parturientis.
Chana:zelus:vel emulatio:ſeu poſſedit eos: aut poſſeſſio eorum.
Chanaā:ſuſpirans:vel motus eorum:ſiue humilis:aut negociator.
Chanaā:zelus ppłi:vel emulās populū: ſiue ppſſidens populos:aut poſſeſſio populorum.
Chanaā:poſſidēs donū:vel emulator gratie.
Chanaā:erubeſcens:vel reuerſus eſt: ſiue q̄ſi monentes:aut quaſi reſpondentes.
Chanaā:paupercul⁹:vel negociator:ſiue poſſidens donum:aut emulator gratie.
Chanana:humilians eū:vel negociās ei :ſeu poſſidēs donū ei⁹:aut emulator gratie eius.
Chananeus:poſſidens:vel poſſeſſio.
Chananeus:emulator: vel zelotes : ſiue preparatus: aut negociator.
Chananei:poſſidentes:vel poſſeſſiones.
Chananei:zelotipi emulatores:ſeu preparati: aut negociatores.
Chanaan:humilitas:vel ipſe pauperculus:ſiue mutabilis.
Chanaan:pauperculus meus:vel negociās mihi:ſiue poſſidens donum meum : aut emulator gratie mee.
Chananei:humiles:vel poſſidentes:ſeu zelotipi:aut emulatores.
Capſael:congregans deo:vel eccleſia dei.
Characha:ira furens:vel foramen iraſcibile.
Charada:exercitus:vel caſtra filioꝝ iſrael.
Charalla:ciuitas laudis : vel oppidum laudationis.
Chara:lyra : vel foramen : ſiue furibundus: aut iraſcibilis.
Charram:fodiens eos:vel effoſſio eorum.
Charrā:lyra:vł ira:ſiue furor:aut foramina.
Carcath:inueſtigans peccatum : vel inueſtigatio temporis.
Charith : diuiſio : vel conciſio ſiue cognitus: aut cognitio.
Charmamos:agnus congregatus : vel agnitio quaſi armentum.
Charnū:vinea grata:aut cognitio aque.
Charſena:furor abūdās vel occurſ⁹ anguſtie
Charcha:perfecte vocatio:vel perfecit vocationem.
Charchan : perfecta vocatio doni:vel perfecit vocationem gratie.
Caſaloth:ſpes eoꝝ:vel quaſi populantes.
Caſbi:calix in me:vel immola mihi:ſiue calix meus:aut immolatio mea.
Caſbon:calix meroris:vel immolatio iniquitatis:ſiue calix murmurans:aut immolatio inutilis.
Caſed:quaſi copulantes:vel quaſi populantes. Sunt vero ipſi chaldei mutato nomine.
Chaſaleu:ſpes eius:vel ſperans in eum.
Chaſelon:fortis duritia:vł fortitudine dur⁹.
Chaſeth:meſſor : vel miſſio : ſiue durus fortis:aut durus fortitudine.
Chaſphin:immolans ori : vel calici innuens.
Caſleu:ſpes eius:vel ſperans in eum.
Caſloim:conſummatio:vel omnis dolor:ſiue incendens:aut incendium.
Caſlon:ſcelus:vel triſtitia:ſiue protect⁹: aut protectio.
Chazbi:mendacium: vel iniquitas.
Chaſib:fictio:vel mendacium.
Chebron:coniuginm:vel incantatio : ſeu videns ſempiterne:aut viſio ſempiterna.
Chedel:ſignū pauperis:vel ſciētia tabulaꝝ.
Chelbon:lactei:vel albentes.
Chelcia:pars dni:vel partiens dominus.
Chelciam:pars domini eſt: vel partiens dominus eſt.
Chelian:incendium domini eſt : vel conſummatio domini eſt.
Chelion:incendium: vel conſummatio.
Chelimath:pars doni:vel donatio partita.
Chelon:ab initio: vel conſummatio : ſiue oīs dolor:aut reuelatio eorum.
Chelud:ſignum deſtinans:vel ſcientia.
Chenne:quaſi cythara:vel quaſi lucerne.
Chenereth:ſignū cythare: vel quaſi lucerne.
Chenereth: idem.
Chennereth:q̄ſi lucerne: vł ſigna cytharaꝝ.
Chennereth: idem.
Chennor:canticum:vel cythara:ſeu agnitum lumen:aut agnitio luminis.
Chereloth:viſio ſigni:vel vidiſti ſignum.
Cheretim:diſponentes:vł diſpoſitiōes eoꝝ.
Cherethoro:cognite auferens:vel cognita oblatio.
Chemel:molle:vel tenerum:ſiue agnus teneri:aut cognitio circūciſionis.
Cheros:glacies:vel ſolitudo.
Cherub:ſcientia multiplicata:vel ſcientie plenitudo.
Cherubin:immaculata pictura : vel ſcientia multiplicata:ſeu ſcientie plenitudo:aut quaſi plures ſcientie et intellectus.
Cherubin:idem.
Cheſlon:protegens:vel protectio :ſeu ſcelus: aut triſtitia.
Cheſlion:conſummatio:vel omnis dolor: ſiue incendens eos:aut incendium eorum.
Cheth:percutiens:vel percuſſio.
Chethealud:ſignū inſanie:vel fortitudo iniquitatis.
Chetlis:percuſſa generatio : vel percutiens generationem.
Chetim:ſignati:vel metum:ſeu formidantes: aut inſanientes.
Chidon:ſcutum:vel clipeus.
Chiphara : expiās: vel expiatio:ſeu catulus eius:aut manus diſſipati:q̄d aūt diximus catulū leonē ſignificat:quē greci dimeō vocāt.
Chilaab:vindicās patrē:aut vindicatio pr̄is
Chiſil:robuſtus:vel fortitudo.
Chiſlot:ſtulti ſignū:vel ſtultitie ſignificatio.
Chiū:vindicans eos:vel vindicatio eorum.

Hic o poſt ch.

Choa:eccleſia vel congregatio.
Choadad:maximum:vel precipuum.
Chodal:condemnans:vel condemnatio.
Chobar:gratitudo:vel iuxta electum.
Chodchod:carthago:vel carthaginenſes.
Chodonaſer:capiens plaſma viuum: vel captura viui plaſmatis.
Chodorlagomar:quaſi generatio manipuli: vel quaſi habens decorum manipulum.
Chordorlaomor: idem.
Choeleth:ecclīaſtes grece:ↄcionator latine.
Chomarim:editui:vel ianitores.
Chomor: laceſcens:vel prouocans:ſiue laceſſiones:vel prouocationes.
Chonenias:percuſſus dño:vel percuſſio dñi.
Chobar:decaluās patrē:vel caluaria pr̄is.
Chore:clamans:vel caluus: ſiue glacies aut caluitium.
Choreb:ardor:vel ſiccitas : ſiue coruus : aut ſolitudo.
Choreb:mēſa:vł maſſa:ſiue tētās:aut tētatio.
Choreus:iracundus:vel liber:ſiue farinatus: aut de foramine.
Chorrei:liberi:vel iracundi:ſiue farinati:aut de foraminibus.
Chorrehthi:diſperdens:vel diſperſio:ſeu diſſipans:aut diſſipatio.
Chori:caluus meus: vel clamans mihi : ſiue caluitium meum:aut glacies mea.
Chorite:glacioſi mei: vel clamantes mihi:ſiue calui mei:aut caluities mea.
Chorei:farina:vel farinatus:ſeu poſt me:aut foramina mea.
Chorinthus:vrbanus:vel orit ipſe :ſeu cōuerſatio eorum:aut adminiſtratio reipublice.
Chorinthij:ciues:vel cōuerſantes ſibi:ſeu decuriones eorum:aut publici adminiſtratores.
Chorographia:regiones deſcripte:vel regionum deſcriptio.
Chorosai:hoc ſecretum mihi : vel hoc miniſterium meum.
Chorozaim: idem.
Chos:calix potatio.
Choſi:calix meus:vel potatio mea.
Choſan:calix donatus: vel potum gratificationis.
Choſū:cōgregans eos: vel congregatio eorū.

Chozbi: iniquitas: vel mendacium.
Chozabeth: iniq̃ domꝰ: vł mẽdacij habitaculũ

¶ Hic u poſt ch.

Chub: grauitas: vel condemnatio.
Chun: percutiens: vel percuſſio.
Chus: ethiops: vel tenebroſus.
Chuſai: niger: vel tenebroſus vultur: vel deuorans.
Chuſã: tenebrans eos: vel nigredo eorum.
Chuſan: tenebrans donum: vel nigredo gratificationis.
Chuſamaſathaam: tenebroſa iniquitas: vel nigredo impietatis.
Chuſi: niger mihi: vel tenebrans me.
Chuſi: ſecretum: vel ſilentium: ſiue archanuꝫ: aut profunditas.
Chuſa: duritia iſta: vel tenebroſus iſte.

¶ Sequunt̃ interp̃tationes Hebraicorũ nominũ incipientium a D litera.

Daba: cliuus: vel procliuium.
Dabai: cliuus meꝰ: vel ꝓcliuiũ meũ
Dabat: cliuus: vel procliuium.
Dabrath: oraculum: vel loquela.
Dabeſth: oraculũ fontiũ: vł locutio puteoruꝫ.
Dabreiamin: paralipomenon grece: verba dierum latine.
Dabir: loquens: vel loquela: ſiue loquẽs deo aut oraculum dei.
Dabira: loquens ei: vel eloquentia eius. ſiue loquitur ei deus: aut ciuitas literarum.
Dabri: loquẽs: vel locutio: ſiue oraculum: vel eloquentia.
Dachar: cõpungens: vel cõpunctio: ſiue cõpũgentes: aut cõpunctiones.
Dadã: iudicans: vel iudicium: ſiue ſolitarius: aut fratruelis eorum.
Daea: fortis malicia: vł iudiciũ maledictionis
Daeei: fortes maligne: vel iudices maledicti.
Dapheea: adheſio: vel remiſſio: ſiue adherẽs aut pulſatio.
Daphenẽ: pulſans oculꝰ: ſiue adheſio fontis.
Daphai: ſignum operum: vel ſigni operatio.
Dagan: triticum: vel frumentuꝫ: ſeu piſcis donatus: aut piſcis gratificatus.
Dagõ: piſcis meroris: vel piſcis triſtitie: ſeu piſcis iniquus: aut piſcis inutilis.
Daias: fortis dño: vel pauperculus domini.
Dalaias: hauriens dño: vel pauperculus dñi
Dalaian: hauriẽs dño ẽ: vł paupculꝰ dñi eſt.
Dalani: egens pauper: vel egena paupertas.
Damula: ſitula: vel paupercula.
Dalmatia: grandis egeſtas: vel magnitudo egeſtatis.
Dalmatica: grandis egeſtas: vel magnitudo paupertatis.
Dalmanuta: ſitula quomodo paup: vel paupertas requieſcens ſuperius.
Dalmaim: ſanguis: vel ſanguines: ſeu ſanguinum: aut ſanguineus.
Damaris: ſilens caput: vel ſilentium capitis.
Damaſcus: ſanguis ſacci: vel ſanguineꝰ ſaccꝰ.
Damaſcus: ſanguinẽ bibẽs: vel ſanguinẽ ꝓpinãs: ſiue ſanguinis: potꝰ aut ſanguis oſculuꝫ.
Damaſceni: ſanguinẽ ſacci: vł ſanguinũ oſclã.
Damaſceni: ſanguinem bibentes: vel ſanguinem propinantes: ſiue ſanguinum potatores: aut ſanguinee potationes.
Damna: cauſa: vł iudiciũ: ſeu ſilẽs: vel ſilẽtiũ.
Dan: cauſa: vel iudicium.
Dana: cauſa eius: vel iudicium eius.
Danite: iudices: vel cauſatores.
Daniel: cauſa dei: vel iudicium dei: ſiue iudicans deo: aut iudicauit me deus.
Daram: auſtralis: vel affricanus.
Dardabe: gñatio cõgnita: vł gñatio cognitiõis
Darius: fertilis: aut augmentatus.
Daron: affrica: vel plaga auſtralis.
Daſem: frenum: vel retinaculum.
Dathã: donum eorum: vel donum ſufficiens.
Dathemã: donum formidoloſo: vel doni ſufficientiam accipiens.
Dauid: fortis manu: vel vultu deſiderabilis.

¶ Hic e poſt d.

Debalã: delectans ſeculo: vel delectatio ſecularis.
Deb: ahaſeth apes defecans: vel eloquentia defecata.
Deblata: palata: vel obprobrium: Greco autẽ ſermone deblata Jouis ciuitas interpretat̃.
Deblathaim: palate: vel obprobria: ſeu palate eorum: aut opprobria eorum.
Debela: delectãs ſeclo: vł delectatio ſecularꝫ
Debelathaim: lateres: vel maſſe: quas ſolent compingere de recentibus ficis: quas hebrei debelath nuncupant.
Debera: locutio: vel vrſum timens.
Debir: loquens: vel loquela: ſiue vrſum timens: aut vrſi timor.
Debon: ſufficiens ad intellectum: vel abundãter intelligens.
Debogad: ſufficiens ad intellectũ tentationis vel abũdanter intelligẽs accinctũ latrũculũ.
Deſbora: apis: vel loquax: ſiue eloquens: aut eloquentia.
Deda: adherens: vel pulſans: ſeu remittens: aut remiſſio.
Deda: plantata: vel plaſmata: ſiue ſubtilitas: aut plaſmatio.
Dedan: hoc iudicium: vel tale iudicium.
Dedana: generatio eius: vel generatio eorũ.
Dephea: pulſans: vel adherens: ſiue pulſatio: aut remiſſio.
Delaia: hauriens dñm: vel paupculus dñi.
Delean: egens: vel egeſtas.
Delethan: egens: vel egeſtas eorum.
Deleth: tabule: aut tabularium: ſeu pauper: aut ianua.
Delphon: paup facie: vel egenus cõtẽplator.
Delo: ianua: vel paupertas.
Delthi: pauper egens: vel pauptatꝫ egeſtas.
Demas: ſilens: vel terrenus: ſiue ſilentium: aut ſangnineus.
Demetrius: nimium perſequens: vel vehemẽter incedens: ſeu fortis ad perſequendum: aut robuſtum virga deijcere.
Demna. cauſa: vł iudiciũ: ſiue ſilẽs: aut ſilẽtiũ
Demophon: ſilentium ſubiti meroris: vel ſanguineus eructans.
Demon: ſanguinis meror: vł ſufficiẽs iniq̃tas.
Demonium: ſanguineus meror eis: vel ſufficiens iniquitas eorum.
Denaba: iudiciũ ferens: vel iudiciũ afferens.
Dennaba: idem.
Denahaba: cauſa pr̃is: vel ſilẽtiũ fraternitatꝫ
Derben: loquens: vel filius generationis.
Derbens: loquax: vel generatus.
Derthon: loquela percutiens: vel generatio percuſſionis.
Deſan: fortis elephãtꝰ: vel fortitudo elephãtꝫ
Deſſan: fortꝫ dignitas: vł piguedo eleuatiõis
Deſeth: murus: vel micatio: ſeu pariens: aut calcatio.
Deſon: fortis pupilla: vel calcauit eam: ſyro ſermone: hebraico aũt pinguedo interpretat̃: aut cinis id eſt fauilla holocauſtorum.
Denhel: agnoſcant deũ: vel agnoſcit̃ deus.

¶ Hic i poſt d.

Diabolus: defluens: vel deorſum. Grece autem dicitur criminator: aut clauſus in ergaſtulo.
Diaphanes: illuminans: vel dilucidum.
Diana: egritudines ſuſcitans: vel egrotationum ſuſcitatio.
Diapſalma: percantatio: vel ſpirituſſancti ceſſatio: ſiue amen: aut fiat. Greco aũt ſermone interpretatur vocum diſiunctio.
Dibon: ſufficiens ad intellectum: vel abundãter intelligens.
Dibongad: ſufficiens ad intellectum tentationis: vł abũdãter ĩtelligẽs accinctũ latrũculũ.
Dimaon: ſufficit eis dolor: vel ſufficit eis meror: ſiue ſufficientia murmurationis eorꝫ: aut ſufficientia iniquitatis eorum.
Dimona: ſublimitas: vel ſatis numerans.
Dina: cauſa hec: vel iudicium iſtud.
Dinei: iudices hi: vel cauſidici iſti.
Dionyſius: diiudicatꝰ: vł vehemẽter fugiens
Dioſcori: pulchri ad tegendum: vel pulchre cõtegentes. Sunt aũt gemini Caſtores.
Dioſcorus: pulchre contegens: vel pulchre ad tegendum.
Dioſpolis: abnuens: vel abrenunciatio.
Diotrepes: ſpecioſus inſulſꝰ: vł decor ĩſaniẽs
Diſan: fortꝫ elephãtꝰ: vel fortitudo elephãtis
Diſon: cinis: aut pinguedo: ſeu fortis pupilla: aut calciatio eius.
Diſinc: ad occidentem: vel occidentalis.
Diſir: quercus: vel ilex.

¶ Hic o poſt d.

Doch: commotus: ſiue ſollicitus: aut ſollicitudo.
Dodan: patruꝰ dño ẽ: vł patruelꝰ dñi.
Dadanim: patruus: vel patruelis.
Dohec: motus: vel mortuus: ſiue ſollicitꝰ: aut ſollicitudo.
Domin: rubra: vel aſcenſus ruforum.
Domna: ſilens: vel ſilentium.
Don: iudicium: vel iudicator.
Dor: natiuitas: vel generatio.
Doram: gñans populos: vel gñatio populorꝫ.
Dorcas: caprea: vel damula.
Dorda: natiuitas fortis: vel generatio deſiderabilis.
Dormim: gñatus excelſe: vel gñatio exaltata
Dormin: generationes excelſe: vel generationum exaltatio.
Dorix: genitus furor: vel generationis medicamentum.
Doracaphet: natiutas aduentus humilis: vel generatio paruuli venientis.
Doſitheus calcatio ſtipida: vel vnctioneꝫ formidans.
Dothaim: pabulum: vel viride eorum: ſiue ſufficiens defectio: aut ſufficientia defectionis.

¶ Hic u poſt d.

Dudi: ſolitarius: vel fratruelis.
Dui: decus: vel pulchritudo.
Duhel. decorãs dñꝫ: vł pulchritudo dĩ
Duina: tacẽs: vel ſilẽtiũ: ſiue gaudiũ ⁊ letitia.
Durach: loquax: vel locutio: ſeu loquens frater: vel locutio fratris.
Durã: pulchritudo: vel loquela: ſeu loquens populo: aut pulchritudo eorum.
Durſila: generis pacifica: vel generationem pacificans.

¶ Sequit̃ interpretatio nominum incipientium a littera E.

EBal: vallis vetus: vel vetꝰ vorago: ſeu vałł deficiẽs: aut acerꝰ lapidũ.
Ebrona: tranſiens: vel tranſitio: ſiue tranſcendens: aut tranſgreſſio
Ebrona: incantator: vel incantatio: ſiue coniugium: aut viſio ſempiterna.
Ebroni: tranſiens mihi: vel tranſitio mea: ſiue tranſcendens: aut tranſgreſſio mea.
Ebroni: tranſiens mihi: vel tranſitio mea: ſiue coniugium meum: aut viſio ſempiterna.
Ebronite: tranſeuntes me: vel mihi: ſeu tranſitus mei: aut tranſgreſſiones mee.
Ebronites: icãtatores mei vł incãtatiões mee ſeu coniugati mihi: aut videntes ſuper me.

¶ Hic d poſt e.

Edada: ornata: vel voluptuoſa.
Edema: voluptas eius: vel delitioſe ornata.
Edemium: voluptates delitioſe: vel ornata diuitioſe.
Eden: voluptas: vel ornatus: ſeu diuitie: aut delitie.
Edenna: voluptas pulchra: vł delitie pulchre ſiue ornatꝰ pulchri: aut diuitie pulchritudinis
Edes: voluptas vigilie: vel ornatus cõſurgẽs ſeu diuitie effuſe: aut delitie reſurgentes.
Edes: delitias tollens: vel voluptuoſa plaſmatio.
Ediſſa: delicata mr̃: vł voluptuoſa aſſũptio.
Edna: voluptuoſa pulchra: vel ornamentum pulchritudinis.
Ednas: ornatum tollens: vel diuitioſa plaſmatio: ſiue delicatus ſerpens: aut voluptuoſus coluber.
Edom: rufus: vel fuluus: ſiue terrenus: aut ſanguineus.
Edoma: rufa: vel terrena: ſiue rubens: aut ſanguinea.
Edrax: inundatio paſtus mei: vel inundatio paſcit me.
Edraim: inundatio malorum: vel natiuitas

peſſimorum:ſiue deſcenſio paſtorum:aut inundatio pabulorum meorum.

¶ Hic f poſt e.

Effraim:creſcēs:vel auctus:ſiue augmētum aut fertilitatis.

Effraemite:augentes:vel aucti:ſiue fertiles: aut creſcentes.

Effra: videns: vel frugifera: ſeu fertilis:aut pulueruleuta.

Effrata:idem.

Effratei:fertiles:aut frugiferi: ſiue videntes: aut pulueruleuti.

Effrem: auctus: vel creſcens: ſeu fertilis:aut fecundus.

Effron:puluis meroris: vel puluis inutilis:ſiue puluis eorū:aut vltio iniquitatum.

Effeta:adaperire:vel apertus ſis.

Effa:menſura: vel effundens: ſiue reſolutus: aut reſolutio.

Effai:menſura mea:vel ꝛefectio mea:ſiue effundens me:aut diſſolutus mihi.

Effarath:diſſolutio vmbraculi:vel effuſio viſionis conſumate.

Effenerus:effundens decorem: vel diſſoluēs imagines.

Effer:menſura conſurgens: vel effuſus vigilijs:ſiue diſſolutus pelliceus: aut reſolutio.

Efferite:effuſi vigilijs:vel menſure conſurgētes:ſiue diſſoluti pellicei:aut reſoluentes cōſurrectionem.

Effermeſtha: menſura effundens variuꝫ:vel conſurrectio diſſoluens varietatem.

Effeſum:conſilium meum:vel anima mea;ſeu finis eorum:aut voluntas mea in ea.

Effeſij: voluntas mea:vel anima mea in eis: ſeu fines eorum:aut conſiliatores mei.

Effree:fecunditas:aut augmentatio.

Effi: menſura trium modiorum: vel tres modij menſurati.

Ephoth:ſuperindumētū:vel ſuperhumerale.

Ephesiba:menſura rectitudinis: vel voūtas mea in ea.

¶ Hic g poſt e.

Egbathā:ſolenne mandatum humile:vl' leta domus reſponſionis.

Egbathanis:ſolenne mandatum humilis viri vel leta domus reſponſionis aſſumpte.

Egeus:letus:vel ſolennis.

Egyptus: tenebre:vel anguſtie: ſiue tribulatio coanguſtans:aut coāguſtatio tribulatiōis.

Egiptiacus:tenebroſus: vel coanguſtatus:ſiue tribulatione coanguſtatus aut coanguſtatione tribulatus.

Egla:vitula:vel iuuenca:ſiue ſolennis:aut feſtiuitas eius. Ipſa eſt Michol vxor Dauid: q̄ genuit ei Jethrā: in cuius partu occubuit.

Eglaim: vitule: vel iuuencule:ſiue ſolennes eis:aut feſtiuitates eorum.

Eglon:vitulus meroris:vel iuuenculus iniquitatis:ſiue ſolēne murmur:aut feſtiuitas inutil'.

¶ Hic l poſt e.

ELa:maledicta:vel ipſi:ſiue terebinthus aut arbuſtula.

Elaath: ad ſolum: vel ad ſolitarium: ſiue ad vnum:aut maledictio peccati.

Elada: dei ſeruus: vel dei teſtimoniū:ſeu maledictio fortis:aut terebinthꝰ deſyderabilis.

Ellada:ad ſcientiam:vel ſenſum:ſeu laus ſeruitutis:aut dei ſcientia. Syro autem ſermone interpretatur ſuper hanc.

Elade:aſcenſio:vel ad aſcenſum: ſiue dn̄i ſeruitus: aut maledictio teſtimonij.

Elam:orbis:vel ſeculum: aut poſtis:aut ſupliminare.

Elam:veſtibulum:vel comparatio:ſeu deſpiciens: aut oppoſitio.

Elamite: orbes vel ſecula:ſeu poſtes:aut ſuperliminaria.

Elamite: veſtibula:vel comparati:ſeu deſpicientes:aut appoſiti.

Elas:maledictus ipſe: vl' faciēs operatiōes.

Elaſa:operatio ad faciendum: ſeu laudem faciens:aut laudabilis plaſmatio.

Ellaſa: operatio ad faciendꝫ: ſiue deū ſuſtollens:aut dei plaſmatio.

Ellaſar:hanc ſeparans:vel hec ſeparatio:ſiue deum declinans:aut dei declinatio.

Ellaſar:laudans carcerem:vel laus ſuſtollētium vigilantes:aut laudans plaſmationem ſuſcitantes.

Elath vnum:vel vnitas:ſiue ſolitariꝰ aut ſolitudo.

Elath:aulones:vel terebinthus:ſiue deo peccans:aut maledictus ipſe peccator.

Ellane:applicans perſecutio:ſiue applicabitur:aut perſequetur.

Elbō:deo fortis:vel robuſtus fortitudine.

Elchā:pars eorum:vel teſtimonium eorum:ſiue deo ſurgens:aut dei neceſſarius.

Elchā: pars eorum: vel teſtimonium eorum: ſeu dei portio:aut dei poſſeſſio.

Elchat: portio: vel portiuncula: ſeu portio tēporis:aut portiuncula peccatoris.

Elcheſe:aduocatio:vel aduocata.

Elcheſeus:aduocans: vel aduocatus.

Elcheſi:aduocatus meus:vl' aduocatio mea.

Eldea:ad ſcientiam:vel de ſcientia.

Eleale:conſcenſio:vel ad conſcenſionem.

Eleamā:dei mei decꝰ:vl' dei mei pulchritudo

Eleazar: deus meus adiutor: vel dei mei adiutorium.

Eleazarus:deus meus adiutor cōſilij:vel deus meus adiuuans feſtinanter.

Eleb:deus pater:vel dei paternitas.

Elech:portio:vel portiuncula.

Elechite:particule:vel portiones.

Electe: aſcendentes:vel aſcenſiōes: ſiue aſcēdens:vel aſcenſio.

Ellel:laudans:vel laudatio.

Elem: poſtes: vel ſecula:ſiue veſtibulum:aut ſuperliminare eorum.

Elama:poſtes eorum:vel ſeculuꝫ eius:vel deum accipiens:ſiue deum colens.

Elemon:ſcientia dei:vel aſcenſio.

Ellenon:Greci:vel Grecorum.

Eleon: diuinitas: vel ad laborantes. Ipſe eſt mons Oliueti: de quo dominus coram diſcipulis aſcendit in celum.

Eleſa:ad inſulam:vel ad faciendum: ſiue deum ſuſtollens: aut dei plaſmatio.

Eleutherus: ſeculum honorans: vel exercituum cohabitatio.

Eliab:deus meus pr̄: vel dei mei paternitas

Eliab: vana abſconſio: vel nequaq̄ abſconditus: ſiue deus meus pater eius:aut dei mei paternitas ei.

Eliachim: deus meus reſuſcitabit: vel deus meus frater eorum.

Eliada:deus meus cognouit:vel deus meus audiet:ſiue dei mei fuꝰ aut dei mei teſtioniū.

Eliade:idem.

Eliadā: deus meus cognouit eos: vel deus meus audiet eos:ſiue deus meus ſeruiet eis: aut deus meus teſtificator eorum.

Eliā:deus meus populus: vel dei mei populo:ſiue deus meus mirabilis eis:aut deꝰ meus miraculum eorum.

Eliaſub:deus meus iacturam incendens:aut deus meus plaſmationem conuertens.

Eliatha:deus meus tu:vel deus meus veni: ſiue deo meo peccans:aut deo meo tempus.

Eliathan:deo meo cadēs: vel dei mei calidꝰ: vel deo meo ſurgens:aut dei mei neceſſariꝰ.

Elicu:veſtibula:vel maledicti: ſeu poſtes:aut ſuperliminaria.

Eliada:deus meus nouit: aut ſciētia dei mei.

Elidad:dei mei patruus:vel deꝰ meꝰ patruel'.

Elidahe:deus meus ſcit ip̄m eſſe:vel deꝰ meꝰ ſcit ipſum viuere:ſiue deus meus nouit ſuſceptos:aut deus meus nouit ſuſcipiendos.

Elidelach: aceruus emiſſus germinis:vel emiſſio germinis aceruati: ſiue deus meꝰ ſcit portionem:aut deus meus nouit particulam.

Eliezer:deus meus fortis:vel deus meus adiutor:ſiue deo meo ſeparatus:aut dei mei ſanctificatio.

Eliphal:deus meꝰ mirabilis: vel dei mei miraculum.

Eliualeth: deus meus diuidens:vel dei mei diuiſio: ſiue deus meus mirabiliter ſaluans viuentes: aut deus meus mirabiliter liberans pauidos

Eliam:dei mei populꝰ:vel dei mei ꝯgregatio

Eliaman:deus meus donans:vel deꝰ meus dominans:ſiue deo meo donante.

Elimas: tranſgredi faciens:vel ad trangreſſionem ingrediens.

Elimelech:ad regeꝫ:vel ad principē: ſiue dei mei regnum:aut deus meus regnator.

Elion:excelſus:vel ſublimitas:ſiue dei dolor aut deo inutilis

Elionai: ſublimis vultur:vl' excelſꝰ deuorator

Elioreb:dei mei hyēs:aut dei mei tempeſtas

Eliſa:ad inſulam:aut dei mei ſaluatio.

Elizabeth: dei mei ſeptima: vel deus meꝰ cognouit:ſiue dei mei iuramentum:aut dei mei ſaturitas.

Eliſaph: dei mei ſpecula: vel deus meus ſpeculator: ſiue deus meus abſcondens:vel dei mei abſconſio.

Eliſaph:dei mei labium:vel dei mei vinculū. ſeu dei mei ſpeculum:aut dei mei anguſtia.

Eliſaphā:dei mei lepus: vel dei mei hericius ſiue dei mei ſpeculator:aut dei mei vinculum

Eliſahe:dei mei ſalꝰ:vel deꝰ meꝰ defendit me.

Eliſama: deus meus audiuit: vel deus meus exaudiuit.

Eliſar:dei mei princeps:vel dei mei velamen ſiue pr̄ meus fortis:aut pr̄ meus:coanguſtās.

Eliſe:dei mei ſalus:vel dei mei protectio.

Eliſeth:dī mei ſalus:vel deꝰ meus hic eſt:ſiue deꝰ meꝰ ſaluās vitā:aut deꝰ ſaluās pauidos.

Eliſua:dei mei ſalus.vel dei mei protectio.

Eliſue:idem.

Eliſuer:dei mei murus:vel deo meo cōtinēs: ſiue pater meus fortis:aut pater meus coanguſtans me.

Eliud:deus meus dn̄s: vel deus meus iſte.

Elmadā:dī mei mēſura:vl' dei mei enūeratio.

Elmelech:dei mei regnū:vel deus regnator.

Elmodab:dei regnatio:vel dei natiuitas.

Elmodab: dei mei menſura: vel ad matrem eius precipuam.

Elmō:contemnens: vel contemptus.

Elmon:locus.vel ille:ſiue hic:aut ꝯtēnēs me

Elmondablathaim:contemnens palatas:aut contemptus opprobriorum.

Elnathā:addens:vel adiectio:ſiue addantem aut dei donatio.

Elnathā:dei donatio: vel deo donatus.

Elo: deus:vel deitas:ſiue exercitus eius:aut exercitus eorum.

Elocuporia: turme militum:vel opes eorum.

Eloi:deus meus:vel deitas mea.

Eloim:deus eis:vel deitas eorum.

Elom:exercitum fortitudinis:vel exercitatus fortitudine.

Elon:quercus:vel roboreus:ſeu regio campeſtris:aut exercitus fortitudinis.

Eloth: arietatio: vel arietis ſignum:ſiue deo reſpondens:aut deitas temporalis.

Elathaba:vana abſconſio:vel nequaquam abſconditus.

Elthaci:vanus vomitus:vel nequaq̄ vomēs

Elthece:proferens:vel prolatio eorum.

Elthecem:protulit:vel prolatio.

Elthecē:proferens fontē:vel prolatio oculi.

Eltholeth:natiuitas: vel ad natiuitatem.

Eluan:exaltatus:vel exaltatio.

Elud:gloriabundus:vel accipiens gloriam.

Elul:deum dolens:vel deum parturiens.

¶ Hic m poſt e.

EMach:vallis: vel profunditas.

Emachim:valles:vel profunditates eorum

Emachuel: vallis diuina:vl' pfunditas eoꝝ.

Emā:callidus:vel accipiens:ſiue calor eorū: aut formido eorum.

Emath: formidans eos:vel acceptio eorum: ſiue indignans rigide: aut indignator rigidus

Ematheus:formido eorū: vel accipiens eos: ſiue indignans rigide:aut indignatio rigida.

Emaus:mater feſtinans:vel deſyderiū cōſilij

Emma: mater:vel deſyderium.

Emmā:mater eorum:vel deſyderans eos.

Emanuel: nobiſcum deus: vel nobiſcum diuinitas.

Emathaſis:vallis concidens:vel vallis conciſionis.

Emmer:verbum:vel ſermo:ſiue ſermocinans aut ſermocinatio.
Emim: gentes:vel populi: ſiue horrendi:aut terribiles.
Emona:calor eius:vel accipiens eum.
Emor:aſinus:vel aſineꝰ:ſiue loquax:aut amaricans.
Emorim: aſini:vel aſinei:ſeu loquentes:aut amaricati.
Emorith:mī lux mea:vł deſiderãs deſideriũ.

Hic n poſt e.

Enna:fons: vel oculus.
Enna: ecce hic ſunt: vel ecce oculus:ſiue fons ei:aut oculus eius.
Enach:fortꝫ:vł potẽs:ſiue gygas:aut terribił
Enachim:fortes:vel potentes:ſeu Gygantes aut terribilis.
Enada: fons acutus: vel oculi executio: ſiue fons ſufficiens:aut oculus teſtimonij.
Ennadda:idem.
Ennadab: fons ſpontaneus: vel oculus voluntarius.
Enadã:oculus iudicans:vel oculus iudicij.
Enagallim:fons triſtitie:vel ocłs vitulorum.
Enai:fons meus:vel oculus meus.
Enaim:ecce hec ſunt: vel ecce ſunt oculi:ſiue fontes eorum:aut oculi eorum.
Enan: nubes: vel ecce hec ſunt:ſiue fontes eorum:aut oculi eorum.
Enarath:ecce concepit:vel ecce conceptio.
Enathan:ad dantem:vel deo dante:ſiue fons datus eis:aut oculus donationis eorum.
Enathan:dans gratiam:vel dantis gratia:ſiue fons datus iniquus:aut ocłs datꝰ rñſioni.
Encenia: renouata dedicatio: vel renouamina dedicationis.
Endad:fons ſolitarius:vel oculus ſubtilis.
Endor:fons gñationis:vel oculus naturalis.
Eneam:ecce iſta: vel ecce hec ſunt.
Eneas: pauper: vel miſer: ſiue reſpondens: aut reſponſio.
Engaddi:fons hedi:vel oculus tentationis.
Engallim: fons inundans: vel oculus tranſmigrans: ſiue fons reuelationis:aut oculus tranſmigrationis.
Engãni:fons horti:vel oculus elationis.
Enganim:fons hortorꝫ:vł ocłs elatiõis eorꝫ.
Enihel:gratia mea deo:vel gratia mea dei.
Enoch:dedicauit:vel dedicatio:ſiue edificãs aut cum deo ambulans.
Enochite:dedicantes:vel dedicauerunt:ſiue edificantes:aut cum deo ambulantes.
Enõ:ecce ſunt:vel ecce hec ſunt:ſeu fons robuſtus:aut oculus fortitudinis.
Enõ:curſus meroris: vel oculus meroris: ſeu fons triſtitie:aut fons murmurationis.
Ennõ:curſus meroris:vel oculus iniquꝰ: ſeu fons triſtitie:aut fons murmurationis.
Enos: homo deſperatus: ſeu inuocans; aut violentus.
Enremon:fons ꝯgregãs:aut oculꝰ ſublimis.
Enſames:fons ſolis:vł oculꝰ mãdãs humilia(tas

¶ Hic p poſt e.

Epafras: creſcens: vel augmentum:ſiue frugifer:aut equidem videns.
Epafroditon:fertile: vel frugiferꝫ:aut fecũditas
Epafroditus:frugifer:vel fecundus:ſeu fertilis:aut fecunditas.
Epiſcina:ſupra lucum:vel ſupra lugentia.
Epicurei:ſupra cutem:vel ſupra curantes.
Eponechiũ:ſupra:vel ſuper indumentum.

Hic r poſt e.

Eran: vacuefecit: vel vacuefactio.
Eraſtus: frater meus videns:vel fratrꝫ mei viſio: ſatis abſurdũ vocabulũ figuratum.
Ereth:vigil vita:vel effuſus pauore.
Ergab:lapis:vel lapideus.
Erioth:ebrietas:vel ſolitudo.
Erma:anathema meroris:vel ana thema triſtitie.
Erman: auferens:vel oblatio:vel anathema matrum:aut anathematizatio gratie.
Ermen: anathema triſtitie: vel anathematizans merorem.
Eroon:dolor: vel dolorum:ſiue in facie eorũ: aut in facie dolorum.

¶ Hic ſ poſt e.

Esaam:cõfirmans:vel innitens:ſiue ſuſtollẽs gratiã:aut plaſmatio donatiõis
Eſahan:ignis in eo:vel ignis in eis.
Eſaham: confirmo:vel innitor: ſeu innitens: aut confirmatus.
Eſahim:voluntas meroris:vel voluntas fortitudinis.
Eſai:incenſum:vel inſule libatio.
Eſſai: idem.
Eſſaion:voluntas meroris:vel conſilium triſtitie.
Eſſaon:idem.
Eſſamma:innitẽs mihi:vel ꝯfirmatio mea.
Eſaongaber: voluntas: vel iuuenilis:ſeu fortis opatio:aut conſilium confortate triſtitie.
Eſau faciens: vel factura.
Eſau:vanus:vel fruſtra:ſiue rubẽs:aut aceruus lapidum.
Eſbai:ignis maritus: vel ignea maritatio.
Eſban:ignis in eo:vel ignis in eis.
Eſben: ventus vel flatus: ſiue ignis vanus: aut ignis vetus.
Eſbon:flatus meroris:vel cingulũ triſtitie.
Eſcha:contemnẽs:vel habitans deſpectionẽ.
Eſchani: contemnentes: vel habitantes deſpectionem.
Eſcaboth: ve glorie: vel cecidit gloria:ſeu ve glorioſo:aut gloriatio habet occaſum.
Eſcol:botrus:vel ignis omnis:ſeu totꝰ ignis: aut totus igneus.
Eſda:miſericors:vel miſericordia.
Eſdod:effuſio: vel incendium.
Eſdon: incendia: vel incendentes:ſiue ignis patruelis:aut ignis patrui mei.
Eſdras:adiutor vel auxilium: ſiue miſericordia domini:aut miſericordia matutina.
Eſdrelõ:miſericordia dei:vł miſericordia mea deus meus.
Eſdrin:adiuuãs merentes:vel miſericors iniquitatibus.
Eſebon:cingulũ triſtitie:vł cogitatio meroris
Eſer:vicinus:vel vicinitas.
Eſeli:vicinus meus:vel vicinitas mea.
Eſeliam:prope dominus eſt:vel domino propinquans eſt.
Eſemel:gemma:vel electrum.
Eſer:plaſma:vel electio.
Eſphara:fracturam aperiens:vel plaſmatio regionis.
Eſli:vicinus meus: vel vicinitas mea: ſeu factura laborans:aut plaſmatio laboriosa.
Eſmona:feſtinans:vel feſtinatio.
Eſna:ignis:vel fecundans: ſeu ediſſerẽs: aut ediſſertio.
Eſrai:indigena:vel orientalis.
Eſrihel:auxiliũ dei:vel auxiliatus a deo.
Eſrom:ſagittam videns: vel ſagitta viſionis ſiue iraſcens fortis iaculo gregum.
Eſrõ:atriũ eius:vel atrium eorꝫ:ſiue atriũ triſtitie:aut atrium iudicantis iudicia.
Eſronite:ſagittã vidẽtes.vel ſagitte viſionũ: ſiue iraſcentes:aut fortes iaculis gregum.
Eſronite:atria eius: vel atria eorũ: ſeu atria iuſtitie:aut atria iudicantis iudicia.
Eſtha:ignis:vel cogitatio.
Eſthama:ignis manens:vł cogitatio doloris
Eſthamo:idem.
Eſthamos:ignis manens: vel cogitatio dolorum.
Eſthahol:ignis gemẽtiũ: vł ignis ꝑturiẽtiũ
Eſtaholite:ignee gemẽtes:vł ignee parturientes.
Eſthaome:cogitãs dolorẽ:vł cogitatõ dolorꝫ
Eſtahul:ignis dolẽtiũ:vel ignis parturiẽtiũ.
Eſthommo:cogitans:vel cogitatio:ſiue concitans:aut contignatio.
Eſthemo:ignis manẽs: vł cogitatio doloris.
Eſthemon:idem.
Eſthemoe:femina:vel vehemẽter muliebris.
Eſthon:ignis meroris: vł cogitatio iniqtatis

¶ Hic th poſt e.

Ethai:robuſtꝰ meus:vel ꝓtectio mea.
Ethaia:fortis dñs:vel protectio dñi.
Ethalon: incunabula meroris: vel repoſitio triſtitie.
Etham: fortis: vel robuſtus: ſiue fortis eorum:aut protectio eorum.
Etham:aſcendens: vel aſcenſio:ſeu fortis dono:aut robuſtus gratie.
Ethani: robuſti:vel robuſtorum: ſeu fortes. dono:aut robuſtus gratie.
Ethehel:robuſtus deo:vel protectio dei.
Ethema:merens vel lugens: ſiue meror:aut luctus.
Ether:formido: vel incunabulum.
Etheus:ſtupens: vel formidans: ſiue ſtupidus:aut formido.
Ethi: metuꝫ vel timuerunt:ſeu ſtupor: aut obſtupuerunt.
Ethei:metum:vel timuerunt:ſeu ſtupidi:aut obſtupuerunt.
Ethim:perfectio:vel fortitudo:ſeu fortis eis: aut perfectio eorum.
Ethiopia:caligo:vel tenebre.
Ethiopes:tenebroſi:vel caliginoſi.
Ethnici:pagani:vel gentiles.
Ethuel:robuſtus deo: vel fortitudo dei.

¶ Hic u poſt e.

Eua:vel vita: ſeu calamitas: aut mater viuentium.
Eubolus:cohabitator: vel cohabitatio.
Euchochia:apprehendens dominum:vel apprehenſio domini.
Eud:gloriabundus:vel accipiens gloriam.
Eudona: apprehendens dominum: vel apprehenſio domini.
Euech:eſt vel deſyderat:ſeu deſyderans:aut deſyderauit.
Euergens: torcular peſſimũ: vel ꝑa oppſſio.
Eueus:ferus:vel peſſimus: ſiue ferox:aut lapides colligens.
Eufrata:frugifera:vel pulueruleñta: ſeu equidem videns:aut de cinere veniens.
Eufratites:creſcens:vel frugifer: ſiue humꝰ: aut puluerulentus.
Eufrates: idem.
Eui:ve mihi:aut calamitas mea.
Euith:ferales: vel feroces: ſiue deſyderant: aut deſyderium meum.
Euil: ſtultus:vel inſipiens.
Euila: dolens:vel parturiens: ſiue ſtolidus: aut in principio.
Euilath: idem.
Euilmerodath:ſtulte amarus:vel inſipienter amaricans.
Euim: iniqui: vel iniquitates: ſeu ve eis: aut calamitas eorum.
Eumenis: orans viſcera viri: vel cõmiſcens ex ipſis aſſumptum.
Eunice:honorans:vel honoramentum.
Eupater: honoratos ſeparans: vel cõmiſcẽs ſeparatores.
Eupolemus .honorans ore contuſus.
Eulis commiſcens ora malleatorum.
Eurichon:ducens inferius:vel cõmiſcens deorſum.
Euthices:amens:vel inſulſus. Grece autem dicitur fortunatus.
Euticus:idem.

¶ Hic x poſt e.

Exbathanis:ſolenne mandatum humile: vel leta domus reſponſionis.
Extaſis:mẽte excedens:vel mentis exceſſio.

¶ Hic z poſt e.

Ezaba:yſopus:vel humilitas.
Ezabi:yſopꝰ meus:vel humilitas mea.
Ezabo:videns: vel viſio.
Ezazon:vidẽs ſurſuꝫ:vel vidẽs ĩ ſuperioribꝰ.
Ezead:vidẽs ſeruitutẽ:vel fortis teſtificator
Ezeca:auxilium: vel confortatio.
Ezechias: auxilium domini: vel confortauit me dominus.
Ezal:videns deum:vel fortitudo dei.
Ezer:auxilium: vel fortitudo:ſiue ſeparatus: aut ſanctificatus.
Ezia:videns dominum:vel fortitudo dñi.
Eziel:videns deum:vel fortitudo dei.
Ezion:videns dolorem:vel vidẽs iniquitatẽ.
Ezir:ſanctificans vigilẽ:vł fortitudo vigilie.
Ezrael: ſemen dei:vel atrium:ſiue auxilium dei:aut auxiliatus a deo.
Ezrai: ſeminans mihi: vel atrium meum

Ezraites:atriū meū:vel ſeminator meus.
Ezras:auxilium:vel ſeminator.
Ezrel:ſemen dei:vel auxiliator deus.
Ezri:ſemen meum:vel auxiliator meus.
Ezicham:ſemen meum: vel auxiliator meus neceſſarius.
Ezriel: ſemē meū deo:vel auxiliator meꝰ deus
Ezro: ſemen eius:vel atrium eius: ſiue auxilians eum: aut auxiliatus ab eo.

¶ Sequitur interpretatio nominū incipientium a litera F.

FAce:aperiens:vel oris aſſumptio.
Face:idem.
Faceia:aperiens dño:vel aſſumens deum.
Facia:aperiente domino: vel os aſſumēs ei.
Fachud : viſitans:vel viſitatio.
Fada:redemptus:vel redemptio.
Fadaia:redēptus meus : vel redēptio mea.
Fadai: redemptus dño:vel redemptio dñi.
Fadaſſur:vallatus:vel redēptio fortis:ſeu redimens anguſtiatos:aut redēptio acerbitatꝭ.
Fadaſſurite:vallati:vel redempti fortiter:ſeu redimentes anguſtias:aut redemptiōes acerbitatum.
Fadath:redimēs tēpus:vel redēptio pctōꝝ.
Fadias:redēptus dño:vel redemptio dñi.
Fado:redimens eum:vel redemptio eius.
Faddon: redimens merentes: vel redemptio iniquitatum.
Fagiel:occurſio dei:vel occurrit mihi deus.
Fagur:hiatus:vel os pelliceū:ſiue occurrēs lumini:aut occurrens incendio.
Fahah:euidens teſtis:vel operarius vite.
Fahel:idem.
Falathi:ſaluator meus: vel ſaluatio mea.
Falaia:cadens dño:vel occaſus domini.
Falaſar:cadens princeps:vel occaſus domini
Faldas:cadēs germē: vel ruina pauptatis.
Faleam cadens populus:vel occaſus eorum.
Falech:diuidens:vel diuiſus : ſeu diuiſit me: aut diuiſio mea.
Faller:cadens domino:vel occaſus dei.
Faleſar:cadēte principe:vel occaſꝰ carbonis.
Falet:ſaluans:vel ſaluatio:ſiue occaſus vite: aut cadens pauore.
Falethi:ſaluans me :vel ſaluatio mea:ſeu occaſus vite mee:aut cadens pauore mei.
Falnaſar:cadens princeps.vel occaſus iutilis
Falon: cadēs merore:vel caſus iniquitatis.
Falonites:cadens murmurās:vel caſꝰ iutilis
Falthei:euadens:vel liberatus: ſiue ſaluatori meo:aut ſaluationi mee.
Falthias : euadens a domino: vel liberatus domini:ſeu ſaluat me dominꝰ: aut ſalus mea domino.
Falthiel:euadēs a dño:vel liberatus dei:ſeu ſaluet me deus:aut ſalus mea deo.
Fallu:mirabilis:aut admiratio.
Falluite:mirabiles:aut admirantes.
Fanuel contemplans deum:aut facies dei.
Fara:ferox:vel ferꝰ:ſiue onager: aut ferocitas
Farri:gluto:vel inſatiabilis:ſiue onager meꝰ: aut ferocitas mea.
Farao:nudauit virum:aut diſſipauit eū:ſeu denegans virum:aut diſcooperiens eum.
Faraonechao: denudans percuſſus:vel diſſipans preparatus:ſeu denegans percuſſionē: aut diſcooperiens preparationem.
Faras : auus:vel ſuccreſcens : ſeu diuidens: aut diuiſio.
Faraſim: ſuccreſcens eis:vel augmentum eorum:ſeu diuidens eos : aut diuiſio eorum.
Farati: hiatus: aut hiauit:ſeu hiante me:aut hiatio mea.
Farathon:hiatus iniquꝰ:vel auolatus triſtitie
Farenath:diſceſſio mea:vel vitulus ſaginatꝰ
Fares : diuidens : vel diuiſus:ſeu diſſipans: aut violentus.
Fareſite:diuiſi:vel diuidentes : ſeu violenti: aut diſſipantes.
Farſar : talpa: vel fodiens: ſeu diſſipans:aut diſſipatio.
Fariſei : diuiſi : vel diuidentes: ſeu violenti: aut diſſipantes.
Farnath:diſcedens a me:vel vitulꝰ ſaginatꝰ.
Faros:violentia:vel diſſipatio.
Farſandatha:onager abundans donis:vel feritas egreſſa ſufficiens.
Farſath:onager cerarius: vel ferocitas preuaricationis.
Farſathei:onagri ꝯtrarij:vel feri pūaricatores
Farſin:ſermocinans:vel ſermocinatio.
Faruda:ferocitas iudicis:vel cōſilio iudicātꝭ.
Fatue:ferocitas:vel conciſio.
Faruin:feroces: vel conciſi.
Faſae:tranſcendens:vel tranſcenſio:ſiue trāſgrediens: aut tranſgreſſio.
Faſe: tranſcenſio:vel tranſitus.Pro iſto faſſe noſtri paſcha legunt.
Faſia:tranſiens eum: vel tranſcenſio eius.
Faſee:trāſgrediens eū:vel trāſgreſſio eius.
Faſeth: tranſgreſſor:vel trāſgreſſus:ſiue trāſgrediens augures:aut trāſgreſſio augurum.
Faſelida:tranſgreſſio vtilis:vel tranſgrediēs edificatos.
Faſeron:tranſgrediens montes meroris:vel tranſgreſſio iracundie inique.
Faſpha:aperiēs ſubito:vel dolatio aſſūptiōis.
Faſga:dolatus:vel exciſus:ſiue abſciſio.
Faſor:tranſiens montes: vel trāſitio iracūdie.
Faſta:trāſitus veniēs:vel trāſcenſio veniētis
Faſſur:paſtor vndiqꝫ:vel aperiēs acerbitatem
Fath:clima:vel plaga:velut cū dicimus ſeptētrionalis plaga:vel meridiana regio.
Fathaia: clima domini : vel plaga domino: ſiue aperiens dominus: aut apertio domini.
Fathmoab:aperiēs ex parte genitos:aut apertio de patre genitorum.
Fathiel: euadens a deo: vel latitudo dei: ſeu aperiens deus: aut apertio dei.
Fathuel:dem.
Fatures:decepti calcatus:aut calcati deceptio:ſiue buccellam confirmans.
Fau:mihi:vel ſubito:ſeu eructās:aut eructātō

¶ Hic e poſt f.

FE:diſciplina:vel os:ab ore : ſiue error: aut decipula.
Febee:ore edificans:vel decipule filia.
Fedahel:redemptus deo:vel redemptio dei.
Fegor:hiauit:vel oris pellis:ſiue os pelliceum:aut oris hiatus.
Felda:excludēs frenū:vel excluſio retinaculi.
Felech:ſaluatꝰ dño:vel viuificatio domini.
Feleias: ruina: vel delectio.
Feleth: excludens : vel mirabilis : ſeu viuificans: aut ſaluatio.
Felethe:excludens eum: vel mirabilis ei.
Felethi : ſaluans me : vel mirabilis mihi:ſeu excludentes:aut viuificantes.
Felethia: ſaluatꝰ dño:vel ſaluatio dñi:ſeu excludens dominum:aut mirabilis dominus.
Felethite:excludentes : vel ſaluati:ſeu mirabiles:aut viuificati.
Felix:excludens: vel ſaluatus: ſeu mirabilis: aut viuificatus.
Felicem: ruinam facture: vel timorem eius. Non eſt latinum:ſed hebreum.
Felmonialinon:ille:vel iſte locus.ſiue neſcio quis:aut neſcio qualis.
Fellon:cadens merore:vel caſus iniquitatis.
Fellonites:cadēs murmurans:vel caſꝰ iutilis
Fellonem:faciem dei:vel faciem meam.
Felthi: euadens:vel liberatus: ſeu ſaluatori meo:aut ſaluationi mee.
Felthias:euadens a dño: vel liberatus dñi: ſeu ſaluat me dñs:aut ſalus mea domino.
Feglō: diuidens:vel diuiſio:ſeu diſſecās:aut diſſectio.
Fenach:motus:vel minuens.
Fendagar:conuerſa generatio:vel conuerſio generationis.
Fenenna:conuerſa:vel conuerſio.
Fenicis:nutus:vel abnuerunt.
Fenidum: diſciplina aſcendentium: vel diſciplina aſcenſionis eorum.
Feor:os iracundum: vel diſciplina luminis: ſeu erroris foramen: aut diſciplina montium.
Fereſeus:ſeparatio: vel diſſeminatio:ſiue ſeparatus : aut diſſeminatus.
Fereſei:ſeparati: vel diſſeminati:ſiue ſeparātes:aut diſſeminatores.
Feros: diſſipans:vel violentus: ſiue diſſipatio:aut violentia.
Ferſur:violentia anguſtie:vel diſſipatio acerbitatis.
Feſe:tranſiens:vel tranſcendens:ſiue os:aut odor florens.
Feſſe: idem.
Feſga: dolatio: vel pciſio: ſiue oris muti:aut oris multi.
Feſor:os nigrum:vel facture:ſiue laqueus fortis:aut diſciplina anguſtie.
Feſtus: ore multorum:vel os multitudinis. Et hoc latinum nomen violenter hebraice figuratum eſt.
Feſur:os acerbum : vel laqueus: ſiue errans robuſtus:aut diſciplina diſcretionis.
Feth:aperiens:vel apertio.
Fetha:aperi:vel aperire :ſiue aperiens eum: aut apertio eius.
Fetheſte:diuidens:vel diſcooperiēs: ſiue os inclinans:aut lib[illegible]s vitulus.
Fetheia: aperiens dominū: vel apertio dñi.
Fethmoob:aperiēs ex pare genitos:vel apertio de pare genitorum.
Fethora : os turturis: vel ore explorans:ſeu buccella luminis:aut oris exploratio.
Fethros: diſſoluens menſuram: vel diſſolutio menſure.
Fethroſim:diſſoluens menſuram eis:vel diſſolutio menſure eorum.
Fethruſim: idem.
Fethuel: aperiens deo:vel latitudo dei.
Fethuſim:aperiens eis:vel latitudo eorum.
Feziel:os meum dei:vel os meum deus:ſiue os germinans deo:aut os diſcipline dei.
Fezielite: ora mea dei:vel ora mea deus:ſiue ora germinantia deo:aut ora diſciplinarum.

¶ Hic i poſt f.

FIarioth:cor nobiliū:vel cor nobilitatis.
Fichol:os omne: vel os omnium.
Fiennon:ori fictio:vel ori eorum:ſiue coniunctio: aut os alligatum.
Figelus:contrarius:vel occurrens.
Figulus:os principis:vel os principum.
Filadelphia: ſaluans herentem domino:vel ſaluans adheſionem domini.
Filarches:declinans principem: vel declinatio principis.
Filemonē: mire donatus:vel mira donatio:ſiue os panis eorū:aut panis oris eorum.
Filetus: declinās:vel declinatio: ſiue os meum:aut caro mea.
Filippus:os lampadis: vel os manuum.
Filippis:os manuum:vel os lampadarum.
Filippenſes:ora manuum:vel ora lampadarum
Filiſtea: cecidit:vel cadēs potione:ſeu ruina duplex:aut ruina poculi.
Filiſtijm: ceciderunt vel cadentes potione: ſeu ruina duplex.aut ruina poculi.
Filogalus:ore pcipuus:vel os meū ei mortuū
Filethor:cadens virga:vel caſus lectuli.
Finees:ori parcens:ſiue os requieuit: aut ori pepercit.
Finees:os mutū:vel os ſilens:ſiue os augurans:aut oris augurium.
Finon:os meum inutile:vel os meum ineptū Ab ore:non ab oſſe.
Fiſidia:os ſonans:vel oris ſonitus:ſeu cognoſcens dominum:aut cognitio domini.
Fiſon:caterua:vel os pupille:ſiue os mutaūt aut oris mutatio.
Fithon:ſubito:vel ſubitaneus:ſiue os abyſſi: aut ore profundus.
Fithonia:ſubita:vel ſubitanea:ſiue os abyſſi aut oris profunditas.
Fithoniſſa:idem.
Frigia:ſcindens pecora:vel ſciſſio pecorum.
Frigenſes: ſcindentes pecora : vel ſciſſiones pecorum.

¶ Hic o poſt f.

FOcereth:euidenter occidens: vel operarius exterminator.
Focerethi:euidenter occidens me:vel operarius exterminator mei.
Fodaſur:vallatio:vel fortis redemptio.
Foeden:ore edificans:vel diſcipline filius.

Fogor:hians:vel hiatus : ſiue os pelliuz:aut os pelliceum.
Foha: hic aduerbium loci : vel rubrum: ſiue ſonitus:aut apparebo.
Fohij: euidens: vel operarius.
Foratha:ferus tempore:vel ferocitas pctõꝝ
Fothomin:diuiſio perfecte glorie populi:vel diuiſio populi glorioſi.
Fortunatus:diuidens perfecte:vel diuiſio ꝑfectionis.
Foſech:dolatio vite:vel abſciſio pauoris.
Foſga:dolatio : vel abſciſio ; ſiue os mutum: vel os multum.
Fothiel:hic declinans deum.
Fohel: hic declinatio dei. Hic aduerbiũ non pronomen.

Hic u post f.

HUa:labia eius: vel induite eum:ſeu induitio eius:aut declinatio oris eorum.
Fuhabite :labia eorum: vel induite eos:ſiue induměta eorum ; aut declinãtes ora eorum.
Ful:addẽs:vel adiectio:ſiue cadẽs:aut ruina
Funi:os meũ:vel os mihi:ab ore non ab oſſe.
Funiel:os meum deo:vel os meum dei.
Fur:ſors:vel vrna.
Fura:frugifer : vel laguncula; ſiue ſors eius: aut vrna eius.
Furim:ſortium: vel vrnarum:ſeu ſors eorum: aut vrna eorum.
Futh:labia:vel induite:ſiue indumentuz:aut declinatio oris.
Futhifar:oris inclinatio:vel os inclinans ad deſiccandum.

Sequiꝛ interpretatio nominũ incipientium a litera G.

GAa:vallis eſt⁹:vel vallis eſtuãs.
Gaad:abijciens ſeruitutem: vel reuelata teſtificatio.
Gaal:abiectio: vel releuatio.
Gaala abijciẽs eũ:vł ꝛleuatio ei⁹
Gaã:abijciens ppłm : vel releuatio ppłi ; ſeu vallis eſtus eorum: aut vallis eſtuans eis.
Gaas: commotus:vel commotio.
Gaaſar:commota tempeſtas: vel commotio.
Gaba:vallis:vel procliuium.
Gabaa:vallis eius:vel procliuium eius.
Gabaad:vallis patrui:vel collis patruelis. ſeu vallis teſtificans: aut procliuium ſeruiẽs
Gabath:vallis peccati: vel procliuiũ tẽporale
Gabai:vallis mea:vel procliuium meum.
Gabao:vallis alta: vel procliuium ſublime.
Gabaon:vallis meſtitie:vel ꝓcliuiũ iniq̃tatis
Gabaonite:valles meſtitie:vł ꝓcliues iniq̃tatꝫ
Gabath : ſepes: vel colonie ; ſiue in ſepibus: aut in colonijs.
Gabatha:collis altus : vel ꝓcliuiũ ſublime.
Gabatithe:colles alti:vel ꝓcliuia ſublimia.
Gabathon: colles meſtitie:vł ſublimitas eoꝝ.
Gabee:collis ſublimis:vel collis ſublimium.
Gabelus:vallis deo feſtinans:vel collis diuini conſilij.
Gaber:vir:vel iuuenis: vel fortis.
Gabis altitudo confuſionis:vł alta confuſio.
Gabli:terra allophylorum:vel terra incircuncisorum.
Gabriel: virtus mea deus:vel fortitudo dei: ſeu cõfortauit me de⁹:aut ꝯfortatio mea de⁹.
Gabuam:ſublimitas:vel altitudo.
Gad:ſuccictus latro:vel ſuccinctus latrũcul⁹.
Gadi:tentatio:vel in euentu: ſeu feliciter:aut in fortuna.
Gadite: ſuccincti latrones:vł accĩcti latrũculi
Gadite : tentati: vel fortunati:ſeu felices:aut in euentibus.
Gadda:tentatio:vel accinctio.
Gaddam:tentatus pp̄ſus:vel accinctio ppłi.
Gaddel:hedus dei:vel tentatus deus.
Gader:murus: vel ſepes.
Gadera:murus ei:vel ſepes eius.
Gaderite:muri:vel macerie.
Gaderoth:ſepes rñdens:vel maceria tpalis.
Gadad : conciſio:vel accinctio: ſiue nuncius: aut expeditus.
Gaddi : hedus meus:vel accinctio mea: ſiue accinctus meus:aut tentatio mea.
Gaddite:hedi mei:vel accinctiones mee:ſiue accincti mei:aut tentationes mee.
Gadiel:tẽtauit me deus:vł accĩctio mea deo
Gaddithelite:tentati deo:vel accincti dei.
Gaddis:accinctus vir:vel tẽtationẽ aſſumẽs
Gaddor: accĩctio luminis:vł tẽtatio iracũdie.
Gaer : vorago conſurgens: vel deuoratio reſurrectionis.
Gai : vallis ; vel preruptum : ſeu deuorans: aut vorago.
Gail:exultans: vel exultatio.
Gail:vallis:vel collis:ſeu deuoratio.
Gailath: exultans tempore: vel exultatio reſponſionis.
Gailoth:valles:vel colles:ſeu vorragines:aut deuorationes.
Gaius: mobilis:vel commotus:ſeu vallenſis: aut defenſibilis.
Gal:aceruus:vel inuolutio.
Galaad:tumult⁹ teſtis:vł aceru⁹ teſtionij:ſiue trãſmigrãtes teſtes: aut trãſmigratio teſtiũ.
Galaatide:tumuli teſtium: vel acerui teſtimoniorum:ſiue teſtes tranſmigrantes:aut teſtium tranſmigrationes.
Galadad:vetus homo: vel vetuſtas ſola.
Galadithim:vetuſte aque:vł poſſeſſiões aq̃ꝝ
Galal:volutabrum: vel volutatio.
Galali: volutabra:vel volutationes:ſeu volutabrum meum:aut volutatio mea.
Galalai:volutabrũ vulturis: vel volutatio deuoratoris.
Galatamaim:aqua poſſeſſa:vł aque poſſeſſio
Galathia:magnifica:vel tranſla ta:ſiue tranſmigratio : aut tranſmeatio.
Galathemagni:fici:vel tranſlati:ſeu tranſmeantes: aut tranſmigrati.
Galathenſes:idem.
Galgal: rota:vel reuolutio.
Galgala:collis ꝑputiorum:vel colł circũciſionis
Galgala:rota eius: vel reuolutio ei⁹:ſiue volutabrum:aut inuolutatio.
Galgalis:rota viri:vł reuolutio aſſumptiõis.
Galgalis:volutabris:vel reuolutionibus:ſeu rotis: aut inuolutationibus.
Galilea: rota:vel volubilis:ſiue tranſmeans: aut tranſmigratio facta.
Galilei:volubiles: vel rotati:ſiue tranſmeantes:aut in tranſmigratione facti.
Galiã:acerui lapidum: vel loca paluſtria.
Galioth:reuolutiones:aut tranſmigratiões: ſeu reuolutio temporis:aut tranſmigratio reſpondentis.
Gallia:trãſferens: vel tranſlata: ſeu trãſferẽs tranſferentes:aut tranſlatio trãſmeantium.
Gallim : inundatio: vel reuolutio:ſiue trãſferens eos:aut tranſmigratio eorum.
Gallion:trãſferens iniq̃tatẽ:vł trãſlatio ĩutił.
Gamalias:redditio dñi:vł retribuet mihi de⁹
Gamaliel:redditio dei: vł retribuet mihi de⁹.
Gamarias : retributio domini ; vel retribuet mihi dominus.
Gamal:retribuens: vel retributio.
Gamuel:retribuens deo: vel retributio dei.
Gan:ortus:vel elatio.
Ganges:hortus cõplutus:vel elatio irrigata
Gani:hortus meus : vel elatio mea.
Ganin:horti:vel elationes.
Gaon:vallis eſtuans:vel vallis commota:ſeu vallis eſtus:vel vallis commotio.
Gara:ruminans:vel peregrinus.
Garab : ſcabies: vel ſcabioſus:ſiue incolatus multus:aut incolatus multorum.
Gareb:idem.
Gareth:alien⁹ deſcẽdẽs:vel aliena deſcẽſio.
Garizim:diuiſio:vel abſciſio.
Garis:accola:vel aduena eius:ſeu diuidens eos:aut preciſio eorum.
Garim: alienus directus : vel incolatus humilitatis.
Gaſpha: vallis eructãs : vel cõmotio ſubita.
Galan:tangens riſit:vel tangentis riſus:ſiue tactus ridentis:aut riſus tangentium.
Gather:torcular vidẽs:vł accola explorãtõiſ
Gatheron:torcular videns dolorem:vel accola explorans iniquos.
Gatheron:torcular videns tempore:vel accola explorans reſponſionem.
Gatherotite : torcular videntes tempore:vel accole explorantes reſponſionem.
Gaulon:volutabrum : vel volutatio : ſiue inuoluens eum:aut inuolutatio eius.
Gaza:robuſta domini:vel fortitudo eius. Sciendũ tñ:ꝙ hoc nomẽ apud Hebreos g lr̃am in principio non habet:ſed incipit a vocali ain:⁊ dicitur aza non gaza:ſubtracta g litera.
Gazabar : robuſtus filius ; vel fortitudo filij. Mixtum eſt ex Hebreo et Syro.
Gazan:nux:vel amigdalum: ſeu robuſtus dono:aut fortitudo gratie.
Gazara:diuidens eum:aut preciſio eius.
Gazarias:diuidens virum:vel preciſio aſſumptionis.
Gazae:archa dei:vel fortitudo eius.
Gazei:robuſti domino:vel fortes eius.
Gazenſes:idem.
Gazẽ:roborans eos:vel fortitudo eorum.
Gazer:robuſte cõſurgẽs: vel fortiter vigilãs.
Gazera: robuſte conſurgens ei: vel fortis vigilia eius.
Gazer:preciſus: vel diuiſus:ſiue preciſio:aut ordinatio.
Gazera:diuidens eum:aut preciſio eius:ſiue ordinans eum: aut ordinatio eius.
Gazer: tonſor:vel tonſio. Ipſe eſt nabal carmeli:cuius vxorem accepit Dauid.

Hic e poſt g.

GEba:vallis:vel procliuium.
Gebal : preruptum : vel deficiens: ſiue vallis vetus:aut vorago exterminans.
Gebar:fodiens filios: vel effoſſio filiorum.
Gebeeth:vallis fortitudinis ; vel collis teſtimoniorum.
Gebethon: vallis meſtitie:vel collis merẽtiũ
Gebin:foſſa:vel effoſſio.
Gebim:foſſe:vel effoſſiones.
Geboch:lucta:vł arena:ſiue puluis:aut ĩutił.
Gedel:accinctus deo:vel maceria dei:
Geddel:tentatus deo:vel accinctio dei.
Gedelias:magnificus domini:vel magnificatus domino.
Gedeon:circumiens in vtero:vel experimentum iniquitatis:ſiue tẽtatio humilitatis mee: aut tentatio iniquitatis eorum.
Gedera:ſepes:vel maceria.
Geddi:tentatus:vel accinctio.
Gedimihel: accinctio dei: vel fortunat⁹ deo.
Geddo:accinctio:vel tentatio.
Gedor:accedens: vel applicans: ſiue ſepium: aut maceriarum.
Gedori:acceſſus meus:vel applicatio mea:ſiue ſepes mee:aut maceriarum mearum.
Gedud: latrũculus:vel expeditus:ſiue accinctio:aut latronum cuneus.
Gedur:ſepes ignea:vel maceria incendens.
Gehẽna : vallis ennõ: vel vallis gratuita:ſeu de valle ſunt:aut vallis triſtitie.
Gelbce:volutatio:vel decurſus:ſiue aceruus pluens:aut aceruus pluuiarum.
Gelon:migrans:vel migratio.
Gelõites:tranſmigrans:vel tranſmigratio.
Gamallus:vallis ſalſa:vel vallis ſalis:ſeu mare:aut amaritudo.
Gemalli : idem.
Gemallite:valles ſalſe:vł valles ſalis:ſeu maria:aut amaritudines.
Gemela:vallis ſalſa:vel vallis ſalis.
Gemuel:mare dei:vel amaricans domini.
Gennaſar : ortus principum: vel natiuitatis initium.
Genebath : ortus filius:vel principiũ filiorũ.
Geneſar: ortus: vel principium: ſiue inita natiuitatis:aut initium natiuitatis.
Geneſareth : idem.
Genneus: ort⁹germinis:vł ꝑncipiũ motionis
Genthon : ortus reſponſionis:vel principium humilitatis.
Geon:pectus:vel preruptum.
Gera:incola:vel peregrinus:ſiue ruminans: aut incolatus.
Gerra:incolatus: vel peregrinatio.
Gerara : incolat⁹ viſio:vel ruminatiõe vidit.
Geraris:aduene propinquantes.
Geraſeni:ſuburbani:vel coloni ibidem:ſeu in-

cole mei:aut peregrinationis mee.

Gerrenſ:incole:vel peregrini.

Gergeſeus: propinquans aduena : vel colonum eijciens:ſiue colonum applicans: aut coloni applicatio.

Gerian:ruminans dño eſt:vꝉ pegrinꝰ dñi eſt.

Geriel:ruminans deo: vel peregrinus dei.

Gerimoth:timens mortem: vel metuens altitudinem mortis.

Germanus:ruminans quid conſilij:vel peregrinus complens numerum.

Geron:accola inutilis:vel ruminãs iniq̃tatẽ.

Gerſan: aduena: vel alienus: ſiue profugus: aut eorum eiectio.

Gerſanite: aduene:vel alieni:ſiue profugi:aut eorum eiecti.

Gerſi:aduena domini:vel alienus domino.

Gerſon:aduena ibi: vel eiectio eorum.

Gerſoni: aduena meꝰ ibi: vꝉ eiectio mea eoꝝ.

Gerſonni : idem.

Gerſonite:aduene ibi:vel eiecti eorum.

Geruſa:peregrinatio:vel incolatus:ſeu ruminans : aut ruminatio.

Grecia: incolatus:vel ruminatio.

Greci:incole : vel ruminantes.

Gregorius:grece:latine vigilantius.

Geſbaã:defluens:vel ſedens in populo : ſiue ppꝉs deſpiciẽs:aut ppꝉs ſedens in tenebris.

Geſſen:terra compluta:vel imber vicinus:ſiue appropinquans plantationi:aut appropinquans plantationi eorum.

Geſſemani: vallis piguis:vꝉ valꝉ piguedinũ.

Geſſori:applicans lumen mihi:vel applicans diligentem me.

Geſſur:applicãs lumẽ:vel applicãs dirigẽtẽ.

Geſſuri: applicans lumen mihi: vel applicãs dirigentem me.

Geſſuri:iuxta lumen:vel vicina lumini.

Geſſurim : iuxta lumen meum: vel applicantes e lumine meo.

Geth:torcular : vel opprimens.

Getheus :torcular : vel opprimens : ſiue oppreſſus:aut oppreſſio.

Gethaam:defluẽs gẽs:vꝉ deſpiciẽs populꝰ.

Gethaſar:humi:vel foſſuꝫ:ſiue torcular eius aut effoſſio eius.

Gethai:opprimens ſignum:vel torcularis cõſummatio.

Gethaim:torcular populi:vel opprimens populum : ſiue applicuerunt eos:aut applicatio eorum.

Gethedelti : torcular egenum : vel oppreſſio paupertatis.

Gethepher : torcular ſeparans:vel oppreſſio diſſeminationis.

Gethei: opprimentes:vel torcularia.

Gethma:torcular frangens: vel oppreſſio cõgregationis.

Gether:murale:vel ſepes:ſiue murus:aut circundatio.

Gethera:murus eius:vel circundans eum.

Getheremon : torcular excelſum:vel oppreſſio ſublimitatis.

Gethremon:oppmẽs: vꝉ torcular mali punici

Gethſemani:vallis pinguis:vꝉ vallis pinguedinum:ſiue opprimens nomen humile:aut torcular famoſe auditionis.

Gethſon:oppmẽs pupillã:vꝉ torcꝉar coccineũ

Gezaber : eſt iter:vꝉ eſt fluxus ſanguinis.

Gezabel: fluxus vanus: vel fluens ſanguine: ſiue cohabitatrix.

Gezem:vicinus palpationi:vꝉ appropinquãs plantationi.

Gezphe : robuſtus laqueus:vel fortitudo diſcipline.

Gezon:fluxus doloꝝ:vꝉ cohabitatio iniq̃tatꝫ

Gezonites : fluens merore: vel cohabitator inutilis.

¶ Hic i poſt g.

Giderotḥ: ſepes:vel maceria.

Giderothaim : ſepes duorum: vel macerie bine.

Giezi:vallis viſio:vel preruptum videns.

Gigaal:redemptio:vel redemptus.

Gilon:migra:vel migrans.

Gilonites:tranſmigrans:vel tranſmigratus.

Gimel: plenitudo:vel retributio.

Gimeth:hortus vite:vel principium pauoris.

Gio: luctatio: vel luctare.

Gion:luctatio:vel arena.

Gir: diuiſio:vel preciſio.

Giſai:ſacrificans:vel ſacrificium.

Gidum:inflatio:vel aſcenſio.

¶ Hic o poſt g.

Goatha : gens peccatrix : vel populus peccatorum.

Gob:lacus: vel locuſta.

Godolias:magnificans dominum:vel magnificus domini.

Godoliati:magnificentia peccati mei:vel magnificus in tempore meo.

God: doma:vel tectum.

Gohel : propinquus deo: vel redemptio dei.

Goim:gens: vel populi.

Golam:trãſmigrãs eos:vel voluptatio eorũ.

Golgotha:locus calui:vꝉ locus caluarie. Syrum eſt non hebreum.

Golias:tranſmigrans: vel tranſmigratio:ſeu reuelans eos:aut robuſtus eorum.

Goliath:idem eſt.

Golim:aceruí:vel loca paluſtria.

Gom:fouea: vel decipiens:ſiue laqueus:aut decipula.

Gomer:aſſumptio:vel perfectio:ſiue conſummatus:aut conſummatio.

Gomor: perfectio: ſiue conſolatio:vel perficiens: aut venundatio. Menſura eſt antiquorum;que menſura eſt decima pars ephi.

Gomorra: cecitas:vel ſeditio: ſeu timens populũ: aut timor popularis. Et ſciendũ ꝙ hoc nomen in hebreo non habet g litterã: ſed ſcribitur per vocalem ain: ⁊ dicitur aomorra.

Gonath:hortus peccati:vꝉ arrogantia tpalis

Goneabath:furtum filie:vel furans filiam.

Gomi:horti mei:vel arrogantie mee.

Gorgias:diuidens luctũ:vel pciſio luctantiũ.

Gorthinã:preſcindens dona:vel diuidens caſtra eorum.

Goſan:applicans eos:vel appropinquãs plãtationi eorum.

Goſen: applicans:vel applicatio:ſiue appropinquans palpationi : aut appropinquans plantationi.

Goſnam: applicata : vel iuxta ea: ſiue applicans: aut applicatio.

Goſon:appropinquans palpationi:vel appropinquans plantationi.

Gothõmel: torcular reſpondens deo:vel oppreſſio applicans ſigno.

Gothor:murus: vel circũdatio.

Gozar:amigdalũ: vel nux eorum:ſiue tonſio: aut fortitudo eorum.

¶ Hic u poſt g.

Guhel : propinquans deo : vel redemptio dei.

Guchelite:redẽptio dei:vel propinqui deo.

Gulias:propinquus dño:vel redemptio dñi.

Gun:hortus meus:vel arrogantia mea.

Gunite:horti mei:vel arrogantie mee.

Gubaal:diuidens viros:vel pciſio vetuſtatis

¶ Sequitur de nominibus incipientibus a litera H.

Haben:in filio:vel in principio.

Haber : participes:vel participatio ſiue commiſit:aut certamen iniit.

Haberite:participes:vel participationes:ſeu cõmiſerũt:aut certamen inierunt.

Habi:pater meus:vel frater meus iſte.

Habiel:pater meus deus:vel frater meꝰ dñs

Hacham:neceſſitas:vel neceſſarium.

Hacharon:turba:vel turbatio.

Hachin:retinens eos: vel retentio eorum.

Hachor:excelſum:vel ſublimitas.

Hedada:teſtis:vel vſqꝫ ad teſtimonium.

Haditum:inundans peſſimos:vel inundatio peſſimorum.

Hadrchel:greges dei:vel aggregati deo.

Hadrin:teſtis mẽſure:vel inundãs mẽſuratio

Hafar:terra:vꝉ puluis:ſiue humẽs:aut fodiẽſ

Hafara:taurus:vel vitulus:ſiue puluis eius aut fodiens eum.

Hifarim : mare effodiens : vel maris effoſſio

Haga:loquens:vel meditãs:ſiue locutio:aut meditatio.

Hagegath:annuncia:vel annunciatio:ſiue accinctus:aut latrunculus.

Hagiel:aduena meus:vel incola dei.

Hailon: vita vallium quercuum : vel queſtio vite robore.

Habul:iſte dolens:vel vitam parturiens.

Hai:vita vallium :vel queſtio vite.

Haiã: vita valliũ eius: vel queſtio vite eius.

Haian:vita valliũ eorũ:vel queſtio vite eoꝝ.

Hailon:vbi erant vrſi: vel vbi vrſi ſunt.

Haiman:vita vallium mirandarum:vel queſtio vite mirabilis.

Hain:fons: vel oculus.

Haio:vita vallium eius:vel queſtio vite eius

Halla:fermentum eius:vel conſternans euꝫ.

Halac:portio:vel pars mea:ſiue lubricuꝫ:aut impeditio.

Halaza:triplex:vel conſternata:ſiue conſternans: aut conſternatio.

Halda:deprecans dominũ:aut depcatio dñi.

Halus:fermentum:vel conſternatio.

Hamas : indignans : vel furens: ſiue furor: aut indignatio.

Hamiel:ppꝉs meꝰ deo:vꝉ populus meus dei.

Hamora:ppꝉs ſcitus:vel populus illuminãs.

Hamul:calefactus ros:vel calefactio roris:ſiue populus dolens: aut populus parturiens

Hamulite : calefacti rores: vel calefactiones irrogationum : ſeu populi dolentes: aut populi parturientes.

Hanam:reſpõdens ppꝉo:vel reſponſio ppꝉi.

Han:reddens donum: vel reſponſio gratie.

Hanath: reddens : vel reſpondens: ſeu reddidit:aut reſpondit.

Hambegaba:ſollicitans: vel humilians : ſiue ſollicitauit:aut humiliauit.

Haniel:pauper dei:vel reſpondens deo.

Hanon:reſpondens merori: vel reddens iniquitatem:ſeu reddẽs dolorẽ:aut rñſio inutilis.

Haoi:ſpine:vel compunctiones.

Haoites:ſpina:vel compunctio.

Haphron: puluis meroris: vel terra inutilis

Harada:miraculum: vel admiratio.

Harem: filius meus:vel filiatio mea.

Hares:teſtatio mea:vel teſtamentum.

Harim:exaltatio:vel exaltatus.

Haſarmoth:atriũ mortis:vel atriũ anguſtie.

Haſeroth : atria:vel veſtibula : ſeu ville: aut beatitudines.

Haſon:feſtinatio : vel feſtinantes.

Harath: ramus.vel diſſipatio:ſiue teſtimonium: aut diſſipator.

Hatharoth: circuli:vel corone.

Hathõiel: rñdens deo : vꝉ reſpondit ei deus.

Hauna:ipſa iniq̃tas:vel ſuſceptio iniquorum.

Hauan: fons:vel motio : ſiue ſubuertens eos aut ſubuerſio eorum.

Haull: ſtultitia : vel inſipientia : ſiue ſtultus : aut inſipiens.

Hauoth: ſedens:vel commoratio:ſeu vinculum: aut incunabula.

Haxan:claudus:vel iraſcens:ſiue claudicãs: aut claudicatio.

Haxath:medicus:vel medicamentum.

Haxia:videns:vel prouiſio.

Hazas:continentia:vel apprehenſio:ſiue cõtinens:aut apprehendens.

Harbi: mendacium:vel iniquitas.

Hazbet : pergens: vel abiens: ſiue perfectio: aut proficiſcens.

Hazuba: deſerta:vel relicta:ſiue deſertio:aut relictio.

¶ Hic e poſt h.

He:eſſe: vel viuere.

He:ipſa:vel iſta:ſiue ſuſcipiens: aut ſuſceptio.

Heber: victor:vel tranſiens: ſiue trãſitus:aut tranſitio.

Hebreus: vincens:vel tranſitor:ſiue tranſiens aut tranſitorius.

Hebion:pauperculus:val pauper ſenſu.

Hebioniite :pauperculi: vel pauperes ſenſu.

Hebri:victor meus:vel tranſitio mea.

Hebreon:incantans: vel incantatio :ſiue con-

fugium:aut viſio ſempiterna.
Hebrōite:coniugati:vel incantatores:ſiue incantationes: aut viſiones ſempiterne.
Hezethan: ipſe mente excedens: vel iſte ſuſcipiens humilitatem.
Hedai:ornatus mihi:vel voluptuoſus meus.
Heddo:pauidus ſeruus:vel teſtificatio vite.
Hefer:fouea:vel precipitium.
Heie:qui eſt: vel qui exiſtit.
Hela:vallis quercus:vel maledictio.
Helai:vall' quercꝰ mee:vel maledicta mihi.
Helam:abiectio:vel ſuperliminare.
Helan: oppoſiti:vel compoſiti.
Helon:deo gratus: vel deo donatus:ſeu vallis quercus:aut roboratus gratia.
Helbid:dei filius:vel dei excelſus.
Helchal:portio:vel particula.
Helchana:dei zelus: vel deo poſſeſſio.
Helcheia: pars domino:vł vendicatus dño.
Helcheſe: aduocata:vel aduocatio.
Helcheſeus:aduocans: vel aduocatus.
Helchi: partitus mihi:vel vendicatio mea.
Helchian: pars dñi eſt:vł vendicatio dñi eſt
Helchias:pars dñi:vel vendicatus domino.
Heldaa:atrium eius:vel exacuens eum.
Heldath:atrium:vel exacuens.
Heldai:atrium meum:vel acutio mea.
Heleanā:dei mei donū:vel dei mei gratia.
Heled:acceptio glorie:vel accipiens gloriam
Helem:poſtes:vel ſecula:ſeu veſtibuluz:aut ſuperliminare.
Heleſa:conſternatio: vel conſternatus.
Helles:exiens:vel exitio.
Hellesmoth: grece exitus: latine autem exitus mortis.
Helleth:accipiens vitā:vł ſuſceptio pauoris.
Helphaal: deo excluſus:vel dei mutatio pauoris.
Heli:deus meus:vel deitas mea.
Helia:deus dominus:vel dei dominatio.
Heliab:deus meus pr̄: vł dei mei paternitas
Helias:deus dominus:vel dei dominatio:ſiue aſcendens dominus:aut robuſtus:aut dominator. (gatio.
Heliaſaph:dei mei collectio:vł dei mei ꝯgre:
Heliſaphan: dei mei facies: vel dei mei conuerſio.
Heliatha:deo meo peccās:vel dei mei tp̄alis
Heliathi:deum meū videns:vł dei mei viſio: ſiue dei mei auxiliū:vel dei mei fortitudo.
Helizel:ideo meo partitus: vel dei mei particula.
Helihel:deus meus deus:vel dei mei deitas
Heliphal:deus meus cadēs:vel dei mei caſꝰ.
Heliphales:deus meus diuidēs:vel dei mei diuiſio.
Heliphalu:deꝰ meꝰ mirabil':vel dei miraculū
Heliphalec:dei mei ruina:vł dī mei deiectio.
Heliphas: deus meus mirabilis:vel dei mei miraculum.
Helial:deus meus dei:vel dei mei deus.
Helim: deficiens: vel fortis eorum:ſiue arietes:aut robuſti.
Helimaidis: dei mei cōtradictio: vel dei mei menſura ſufficiens.
Heliodorꝰ:deo meo gr̄ans:vł dī mei gr̄atio.
Helioenai: dei mei fons meus: vel dei mei oculus meus.
Heliopolis: ſol ciuium:vel ſolis ciuitas.
Helioreb:dei mei coruus:vel dei mei ſolitudo ſiue dei mei ardor.aut dei mei tentatio.
Heliſa:ad inſulam:vel deus ſaluator.
Heliſabe: dei mei ſalus: vł dei mei defenſio: ſiue dei mei iuramentū:aut dei mei abūdātia.
Heliſeus:deꝰ meꝰ ſaluator:vł dī mei ſalutare
Heliſu:dei mei ſalus:vł dei mei protectio.
Heliu: deus dominus: vel deus dominator: ſiue deus meus iſte:aut deus meus ipſe.
Heliezer:dei mei auxiliū:vł dī mei fortitudo.
Helmadā: deo natus:vel dei natiuitas.
Helnaē:deo fidelis: vel dei requietio.
Helnathā:deo datus: vel dei donatio.
Heloe: deus:vel deitas.
Helō:cōmotꝰ fortiter:vł exercitatꝰ fortitudīe.
Helō: exercitus fortitudo : vel exercitatus fortitudine.

Helonite: exercitium fortitudinis:vel exercitati fortitudinibus.
Helſaphan: deo victus: vel dei vinculum:ſiue deum ſpeculans:vel ſpeculator dei.
Helteche:proferens:vel prolatio.
Heltechen:idem.
Heltholath:atriū coccineū:vł acumē ruborꝫ.
Heman: perturbans;vel perturbatio:ſiue ſuſcipiens:aut formido eorum.
Hemech: vallis:vel abyſſus:ſiue profundus: aut profunditas.
Hen:ecce fontem:vel ecce oculum.
Henach:gigas: vel fortis: ſiue humilis conſurgens:aut humilis conſurrectio.
Henachim: gigantes: vel robuſti:ſiue potentes:aut humiles conſurgentes.
Henā:curſus meroris:vel fons triſtitie.
Hennon: vallis triſtitie: vł vall' interfectiōis.
Her:vigilans: vel pelliceus:ſiue conſurgens aut effuſio.
Heran: vacuefactus: vel vacuefaciens: aut vacuefacit:aut vacuefactio.
Heronite:vacuefacti:vel vacuefacientes:ſiue vacuefecerunt:aut vacuefactiones.
Heraſtus:vigilans:vel effuſꝰ:ſiue frater meus videns:aut fratris mei viſio.
Herchuſa:ꝯſurgēs mēdaciū:vł vigilia fictōis
Herchuſei: conſurgentes mendacio:vel vigilantes fictionibus.
Hered:vigil vite:vel conſurgens pauore.
Heredite: vigilantes vite: vel conſurgentes pauoribus.
Herē:vigilans eis:vel reſurrectio eorum.
Heri:vigilans mihi:vel reſurrectio mea.
Herias:vigilans dño:vel reſurrectio domini
Herite: effuſi:vel vigiles:ſiue pellicei:aut cōſurgentes.
Heritophet:vacuefaciens os protectum:vel vacuefactio oris protegentis.
Hermagedon: conſurgens tentatio:vel vigilia inhabitationis.
Hermagedon:conſurgens tentatio:vel vigilia inhabitationis.
Herman:anathema meroris eorum:vel anathematizatio triſtitie eorum.
Hermes: anathema meroris: vel anathema triſtitie.
Hermogenes: mons ſcrutatus: vel vomens eos in valle. (ſtitie.
Hermon:anathema merorꝫ:vł anathema tri:
Herodes:pellibꝰ gloriās: vł pelliceꝰ glorioſꝰ
Herodiani: pellibus gloriantes: vel pellicei glorioſi.
Herodias:pellibꝰ gl'ians:vł pellicea glorioſa.
Herodion: formido:vel pauor.
Heſdrelon:miſericordia dei: vel auxiliū meū deus meus.
Helli:vicinus meus:vel vicinitas mea.
Herſon:atrium: vel amplitudo.
Heſter:abſcondita:vel abſcondens:ſeu eleuata in populis:aut preparata in tempore.
Heth:vita:vel pauor.
Hetham:fons:vel aſcenſus: ſiue pauidus domino:aut viuens gratie.
Hethan:conſummatio: vel cōſummatus:ſiue auis eorum: aut ſuſcipiens nauigationem.
Hetheus:viuax: vel pauidus:ſeu formidans: aut ſtupidus.
Hethnas: pauor colubri: vel vita ſerpentis.
Hethi:vita mea:vel pauor meus.

¶ Hic i poſt h.

HIa:ſublimis:vel exaltatus.
Hiaries:ſublimes:vel exaltati.
Hichutinel: ipſe eſt duplex deo: vel ipſe ſperans in deum.
Hielon:ipſe eſt parcens: vel ipſe eſt faciens: ſiue ipſe eſt commouens fortiter: aut ipſe eſt excitatus fortitudine.
Hiemla:parcens maledictio: vel commouēs accipientem.
Hiecrō:ip̄a poſſeſſio:vł vigilātia negociatōis
Hieſana:ip̄e faciēs dōa: vł ip̄e parcēs gratiſi
Hieu:ipſe:vel eſt. (cato
Hieu:parcens:vel faciens:ſiue cōmotus:aut commotio.
Hieus:commotus:aut commotio:ſeu ipſe eſt parcens:aut ipſe eſt faciens.
Hiezer: ipſe eſt fortis: vel ipſe eſt auxilia tor: ſiue ipſe eſt ſeparatꝰ:aut ipſe eſt ſanctificatꝰ
Hiezerite: ipſi ſunt fortes: vel ipſi ſunt auxiliatores: ſiue ipſe ſunt ſeparati: aut ipſi ſunt ſanctificati.
Higal': aceruatio exaltata: vel exaltationis inuolutio.
Hiel:faciens deo: vel commotio dei.
Hila:exaltatus:vel exaltatio.
Hilai:exaltatus mihi:vel exaltatio mea.
Himeus:ipſe numerans feſtinantes:vel ſuſcipiens adimpletionem conſilij.
Hin menſura: vel menſuratio loquentis materie:ſiue fuit:aut erit.
Hir:vigilans:aut vigilatus ei.
Hira:fratris viſio:vel vigilans.
Hirā: vigilās populo: vel vigilie populi:ſeu viuit excelſus:aut viuens eſt excelſe.
Hiras:fratrem meum vidit:vel fratris mei viſio:ſeu vigilantem ſuſtollens:aut vigilās plaſmationem.
Hircanus: conſurgens poſſeſſio: vel vigilis emulationis.
Hiſbaal:ipſe vir vetuſtꝰ:vł ip̄e vir deuorator.
Hiſiniel: ipſe nominatus dei: vel ipſe poſtulatus a deo.
Hiſimoth:ipſe mortem adducens:vel ipſe eſt mortis adductio.
Hiſpania:accinctio:vel expeditio.
Hiſpanienſes:accincti:vel expediti.
Hithai: cōmouens bina:vel parcēs duobus.
Hizadab: ipſe fluens torris: vel ipſa torris fluitio.
Hiziel:ipſe fortis deus:vł ip̄e fortitudo dei.
Hiſmael:vir auditus a deo: vel aſſumens auditionem dei.

¶ Hic o poſt h.

HOba:incantator:vel incantatio:ſiue dilectus: aut amplexatio.
Holda: deſtruens: vel diſcernens mihi:ſiue diuerticulum meum: ſeu diſcretio:aut diuerticulum.
Holdai:deſtruens me: vel diſcernens mihi: ſiue diuerticulum meum.
Holofernes:infirmitas diſceſſionis:vel infirmans vitulum ſaginatum.
Homer: ppl'm amaricās:vł ppl'i amaricatio.
Homer:criſpans:vel manipulus.
Hoon:labor:vł dolor:ſiue laborās:aut dolēs
Horeb:mēſa: vł maſſa:ſiue tētatio: aut tētatꝰ.
Horeb:ardor:vł ſiccitaſ:ſiue coruꝰ aut ſol'tudo
Horei:liberi: vel iracundi:ſiue de foraminibus:aut farinacij.
Horrim: dolor: vel ira:ſeu ve excelſa:aut ve iracundie.
Horri:farina: vel farinatus: ſeu poſt me:aut foramen meum.
Horrin: fortes: vel excelſi: ſiue gigantes:aut robuſti.
Horrodi:maledictio ſufficiens:vel maledicta ſufficienter.
Hortoſiada:recte indigens teſtimonio:vel lumen poſitum teſtificationi.
Hoſa: ſpes:vel ſaluatio.

¶ Hic u poſt h.

HUchach:ſculpens:vel ſculpſit:ſiue ſculptor:aut ſculptura.
Huphin: penetrans:vel thalamus.
Huma:feſtinans ſibi:vel manipulus.
Huri: longitudo mea: vel illuminator meus.
Hus: feſtinans: vel conciliator.
Huſam:feſtinans pp'o:vł conſiliator populi.
Huſathi:feſtinante me:vel feſtinatio mea.
Huſi:feſtinans mihi:vel conſiliator meus.

¶ Sequitur interpretatio nominum incipientium a litera I.

IA:dominus: vel dominator.
Ialehel:incipiens laudare deū: vel expectatio laudis dei.
Iaalō:lex: vel quercus.
Iaimena: extremus in coitu calor:vel extrema coeuntis delectatio.
Iaa:reſpondens:vel reſponſum:ſiue reſpōſio
Iaare:ſaltus: vel ſylua.
Iaas: fuit: vel dimidium: ſiue dimidians:

aut dimidiator.
Jaaſel:dimidiauit deus:vł dimidiatio dei.
Jaath: expectās tempus:vel expectatio peccatoris.
Jaazahel:auxilium:vel auxiliabitur.
Jaaziam:auxiliū dñi:vel auxiliabitur dñs.
Jaba:luctatio:vel intelligentia.
Jabes:dolor: vel dolens: ſeu ſiccitas:aut exſiccata.
Jabiu: ſapiens : vel ſapientia:aut intelligēs: aut intelligentia.
Jabina:ſapiēs dño:vel intelligentia domini.
Jabin: ciuitas doctrine: vel ciuitas literarū.
Jabob:puluꝫ:vł lucta:ſiue luctꝰ:aut luctatio
Jaboc:idem.
Jachabed:gloria domini:vł vbi eſt gloria:ſeu eſt grauis:aut eſt gratitudo.
Jachala:fortis eius: vel confortans eam.
Jachalia:fortis dominus:vel fortitudo dñi.
Jacham:tribulatio:vel tribulatus.
Jachan:tribulator:vel tribulatio.
Jachamen:preparans firmitatem:vel preparatio firmitatis.
Jachim:preparās:vel preparator:ſiue preparatus:aut preparatio.
Jachim:firmus; vel firmitas.
Jachin:idem.
Jachinite:firmi:vel firmitates.
Jacob:ſupplantator:vel ſupplantatio.
Jacoba:ſupplātans eū:vel ſupplantatio eius
Jacobus: ſupplantans feſtinantem: vel ſupplantatio conſilij.
Jachon:preparans:vel preparatio.
Jachoma:populi vltio:vel populum vlciſcēs ſiue preparans dño:aut preparatio domini.
Jadae: ſciens: vel ſcientia:ſiue cognoſcens: aut cognitio.
Jadaia:ſciens me:vel cognitio mea.
Jadai:ſciens dominū:vel cognitio domini.
Jadaſan:ſciens egreſſum:vel cognoſcēs abūdantiam.
Jadaias:cognitus dño: vel ſcientia domini.
Jadiel:ſciens dñm:vel cognitus domini.
Jado:ſciens teſtimonium:vel expectatio ſeruitutis.
Jadom:ſciēs dolorē:vel cognitio iniquitatis
Japhe:expectās laquꝫ:vł expectatō diſciplīe
Japhe:eligens; vel electio;ſiue oſtēdēs:aut illuminatio.
Japhet:latitudo: vel d[illegible]atio.
Jadhia:oſtendens:vel oſtenſio: ſeu aperiēs aut apertio.
Japhie:oſtendens:vel aperiēs:ſeu expectās eos:aut ſuperficies.
Jagaal : propinquitas : vel propinquus.
Jagur:aduena:vel colonus.
Jael:expectans deuꝫ:ſeu expectatio dei: aut incipiens:aut carnale coniugium.
Jahel:aſcendens:vel aſcēſio:ſeu aſcendit deus:aut aſcenſio dei.
Jahelite:expectantes deum:vel expectationes dei:ſiue īcipiētes:aut carnalia coniugia.
Jaelite:aſcendētes:vel aſcenſiones; ſiue aſcēdentes deo:aut aſcenſiones dei.
Jahelel : viuens deo:vel expectatio dei:ſiue poſtulans deum: aut requieſcens in deo.
Jair:vigilans: vel illuminans :ſeu illuminauit :aut illuminatio.
Jairus:illuminans;vel illuminatio:ſiue vigiſie:aut vigilantes.
Jalam:expectās humilia; vel expectator percuſſionis.
Jalelel:expectans deum:vel expectatio dei.
Jalech:expectās pauorē:vel expectatio vite
Jalon expectans dolorem: vel expectatio iniquitatis.
Jam: mare: vel dies.
Jambri :mare laceſcens:vel dies amaricans
Jamim:dies plurali numero : vel amara :ſeu amaritudines:aut amaricationes.
Jamim:ꝟtus:vł dextera: ſiue aſini:aut aſinei
Jaminite: dextre:vel virtutes : ſeu aſini:aut aſinei.
Jamma:mare:vel dextera:ſiue marinus:aut vbi eſt ſignum.
Janne: idem.
Jamnes:marinus vbi eſt ſignum.
Jamnia: dextera domini:vł vbi eſt ſignum
Jamnite:ꝟtutes dei:vł in qbus eſt ſignum.
Jamnor:amaricans lumen : vel dextera iracundie.
Jamram:mare eorum pelliceum:vel mare eorum in capite.
Jāres:mare pelliceum:vel mare in capite.
Jāſuph:mare rubrum:vel dies in capite.
Jamuel:dies eius deus:vel dies eius dei.
Jamuelite:dies eorum deus:vł dies eoꝝ dei
Janai:gubernator meꝰ: vel gubernatio mea.
Jamin:preparator meꝰ:vel preparatio mea.
Janoa:gubernator:vel gubernatio.
Janoe: expectans commotionem: vel expectatio requietionis.
Janoe:gubernatio:vel gubernaculum.
Janō: dormitās merore:vł gubernator doloꝝ
Janua: requies:vel requietio.
Janum:dormitans :vel dormitatio.
Jaod:confitens:vel glorificās: ſiue cuius eſt frater:aut cuius eſt fraternitas.
Jaoe:factura fratris : vel frater domini:ſiue vbi eſt frater:aut vbi eſt fraternitas.
Jara.deficiens:vel defectio.
Jaraia : timens dominum: vel timor domini: ſeu deficiens domino:aut deficiēs dominus.
Jaramoth:timens mortē:vł defectio mortis.
Jare:luna: vel defectio.
Jarre:idem.
Jared:roborans:vel roboratus:ſiue deſcendens:aut continentia.
Jaredē:deſcenſio eorū:vel viſio iudicis.
Jaree : ſylua:vel ſaltus.
Jarphael:dimiſit deus: vel dimiſſio dei.
Jarphel : idem.
Jarib: vltio: vel diiudicans: ſiue vlciſcens: aut diiudicatio.
Jaram:ſaltuum.vel ſyluarum:ſiue mons ſaltuum:aut mons ſyluarum.
Jas: dominus: vel dominator.
Jaſa :factura mandati:vel factus in mandato:aut factū mandatū: aut inhabitatio eius.
Jaſſa: dimidium:vel dimidiatio:ſiue factum mandatum:aut factum in mandato.
Jaſaph:habitator:vel habitatio:ſiue ſedens: aut confidentia.
Jaſabel:dimidiū dei:vel dimidiauit deus.
Jaſen:domitor: vel domatio.
Jaſi:equalitas: vel deſyderium.
Jaſiel:equalis deo:vel deſyderium dei.
Jaſo:factura mandati : vel factus in mādato
Jaſon:deſyderans:vel qui mandatū fecerit.
Jaſu:conuertens: vel conuerſio.
Jaſub: reuertens:vel reuerſio: ſiue reuocans aut reuocatio.
Jaſubite : reuertentes: vel reuerſi: ſeu reuocantes:aut reuocati.
Jathaha:peccātes in ea:vel pctīn in eis.
Jathē dñi perfectus: vel dñi cōſummatus:ſiue dñi perfectio:aut domini conſummatio.
Jathan:dominus humilis:vel dei reſponſio: ſeu expectans humilitatem : aut expectatio reſponſionis.
Jathanael:expectans humilem deum:vel reſpondens humilitati dei.
Jauadiath : columba defluens tempore: vel columbaris deficiens peccato.
Jauathi:colūba.Uel eſt Syrū eſt nō hebreū.
Jaur : expectans incendium: vel expectatio luminis.
Jaus : expectans concilium : vel expectatio feſtinantis.
Jazer:adiutus:vel adiutorium:ſiue auxiliās aut auxiliator.
Jazias : audiens dominum: vel auſcultatio domini.
Jaziel:audiens deum:vel auſcultatio dei.

¶ Hic b ⁊ c poſt i.

IBaar:mons fortis:vel vir ſuſcitator.
Ichaiman: ve requieſcenti: vel tranſlata eſt requietio.
Ichaboch: cecidit gloria:vel tranſlata eſt gloriatio.
Ichainaan : durum habitaculum: vel conſolatio inhabitantis.
Ichoniū: dura: vel vocata:ſiue vbi eſt thalamus:aut preparatio conſolationis.
Ichutiel : ſpes dei:vel ſperans in deum.

¶ Hic d poſt i.

IDaia:dilectus domini:vel amabilis.
Idaias: dilectus dñi:vł amabilis dño.
Idida: dilectꝰ domini:propter dñm: vel amabilis dño propter dominū.Ipſe eſt Salamō: qui dilectus domini propter dominū:vel amabilis domino propter dominum dicitur propter ſuam miſericordiam.ſ.gratuitam:qua eū diligere dignatus eſt:cum vtiqꝫ dilectione et miſericordia indignus exiſteret:quem conſtabat māzer eſſe:et quem reprehendit ſcriptura diuina : pro peccato idolatrie:et immoderato amore mulierum.
Ididia: dilectio domini: vel amabilis eius.
Idithum : ſaliens: vel tranſiliens eos.
Idox : dilectꝰ volūtarie:vł amabilis violētia
Idumea: rufa :vel rubea;ſeu terrena:aut ſanguinea.
Idumei : rufi : vel rubei: ſiue terreni:aut ſanguinei.

¶ Hic e poſt i.

IEabarim: lapides tranſeuntes:vel aceruī lapidum tranſeuntium.
Jebaar: mons fortis:vel electio ſuſcitata.
Jebanias: ſapiēs domino:vł ītelligētia dñi.
Jebee: preſepium:vel exſiccatio.
Jebar: imitans fontē: vel expectatio putei.
Jebethō: vallis meſtitie: vel collis merentiū.
Jebgar : eligens:vel electio.
Jeblaam: abſorptus :vel abſorptio:ſeu abſorbens populum:aut populus deſipiſcens.
Jebnael: edificans deo:vel edificatio dei.
Jeboch: arena:vel luctatio.
Jebus: preſepe : vel calcata:ſiue conculcans: aut conculcatio.
Jebuſei: preſepe meum:vel conculcatio mea
Jebuſei : preſepia:vel conculcata.
Jecha: torcular:vel oppreſſio:ſiue opprimēs: aut oppreſſa.
Jechaa: torcular eius:vel opprimens eum.
Jechbaa: luctans ei: vel arena eius.
Jechda : magnificus: vel magnificentia.
Jechdaliaꝫ: magnificus domino:vel magnificentia domini eſt.
Jechdon: incubans ppłs:vł incubatio populi
Jechelia:torcular laboꝝ:vł oppſſio laborioſa
Jechenias: ꝑparans dño:vel preparatio dñi
Jechimam : poſſedit populū.vł poſſeſſio ppłi
Jechimam : vindicans populum : vel vindicatio populi.
Jechiman : acquirens populum:vel acquiſitio populi.
Jechinaam :poſſidens populum: vel vindicatio populi.
Jechinam : poſſidens populum : vel preparatio populi.
Jechoniam:idem.
Jechonias:ſic factus:vel preparator:ſeu preparans dominus:aut preparatio domini.
Jechan : extenſio : vel inclinatio:ſeu merces: aut mercimonium.
Jechel:cetus dei:vel auxilians deum.
Jechze:torcular lupi:vel opprimens lupum.
Jedala: manus maledicta:vel manus maledictionis.
Jedebos: manus maledicta tribulās:vel manus maledictionis anguſtiantis.
Jedeia:timens dominū:vel cognitio domini
Jedi:ſciens me:vel cognitio mea.
Jediel: ſciens deum: vel magnificus deo.
Jedlap: manū tollens:vel manum ad os:ſeu manus ſubleuans : aut manuum ſubleuatio.
Jeddoa:ſciens eum : vel cognitio eius.
Jedchan : paruulus:vel minoratio.
Jedri: accidens: vel applicans:ſiue acceſſus aut applicatio.
Jeddu:accinctus:vel tentatio.
Jeddua:tentans eū:aut accinctio eius.
Jedula:manꝰ maledicta:vł manꝰ maledictōꝝ
Jephdaia : innuens dño:vel apertio domini
Jephehel:apertio dei:vel aperiet deus.
Jephad:excluſio pcti:vel apertio delectionis
Jephleti : excludens peccatum meum : vel

apertio deiectionis mee.
Jephō:dñs mirabilis: vel dñs viuificatoꝝ.
Jephone:nutus vel innuens.
Jephonne : annuens vel innuitio.
Jegal: propinquus : vel redimens: ſeu propinquitas aut redemptio.
Jegali:propinquus mihi:vel redēptio mea.
Jeglam:deſpiciēs:vel deſpect⁹ ſiue contēpt⁹
Jehel:viuens deo:vel poſtulatio dei:ſiue mutatus deo:aut expectatio dei.
Jeheli; viuens deo meo : vel poſtulatio dei mei:ſiue mutatus deo meo : aut expectatio dei mei.
Jehi;vita vel exordium:ſiue requies:aut poſtulatio mea.
Jehiel:vita dei vel exordium dei: ſiue requieſcens deo:aut poſtulatio dei.
Jelada:cognoſcens dñm:vel cognitio dñi.
Jeleph:manum tollens:vel manū ad os:ſiue manus ſubleuās:aut manuū ſubleuatio.
Jenda:plenitudo: vel circumciſio.
Jemei;deus meus vel robur meum.
Jemias:numerus dñi: vel numerabilis dño.
Jemim:robur meum vel dextera mea.
Jēla: parcēs maledctio:vl'ꝯmouēs accipiētē
Jemlech:numerus vitae:vel amaritudo pauoris.
Jemua:mare vl'amara:ſiue nūer⁹ aut nūablꝫ
Jemuaite:maria vel amari: ſiue numerabiles aut marini.
Jemuhel:dies eius dei:vel dies eius deus.
Jepſem:apertum nomen:vel tap aauditio.
Jepta:aperiens vel apertio.
Jephtahel:aperiens deo vel apertio dei.
Jepte:aperiēs vel apt⁹:ſiue apuit aut aptio.
Jepthon:aperiens dolorem.
Jera:timens vel timor : ſiue miſericors aut miſericordia.
Jeraa:timens eum vel miſericordia eius.
Jeracho:aurugo vel demolitio.
Jerameleth:timēs deū:vel miſericordia dei.
Jeramehel:idem.
Jeramihel idem.
Jerameli:timens deum meum:vel miſericordia dei mei.
Jeramiel idem.
Jeramieli idem.
Jeraon:timores vel timebunt: ſeu timens iniquitatem:aut miſericors merentibus.
Jarapolis:iudicium ſuperius vel ſiue timore miſericors ciuitas.
Jerehaā: aurugo ppl'i vl' demoliēs populū.
Jerebehel:iudiciū dei: vl'dijudicās ſupiora.
Jeremiam:excelſus domino eſt: vel ſublimitas domini eſt.
Jeremias:excelſus dño:vel ſublimitas dñi.
Jeremihel:excelſus domino deo vel ſublimitas domini dei.
Jerian:timens inutile:vel timor domini eſt.
Jerias:timens dominum: vel timor domini.
Jerib:odor vel luna.
Jeribat:odor vulturꝫ vel defectio deuoratorꝫ
Jericho:luna vel odor eius.
Jericōtni:odorātes eum:vel deficientes ei.
Jeriel:timens deum:vel timor dei.
Jerimoth:timens mortem:vel metuens altitudinem mortis.
Jerimuth idem.
Jerioth:iurgiū ſigni:vel iudicij deſignatio.
Jermai:dñs excelſus vel dñi celſitudo.
Jeroan:timēs ppl'm vel iudicium populi.
Jerobaal:iurgium habens:vel iudicium habentis:aut iudicium ſuperioris.
Jeroboal:timor viri:vel timor vetuſtatis:ſeu timēs habentē:aut timens deuorationem.
Jeroboā: cauſa ppl'i vl'diuiſio ppl'i: ſiue diſcernens populum:aut ſuperius dijudicans.
Jeroboſeth:iudicans ignominiam: vel dijudicans confuſionem.
Jeron:timor vel peregrinatio:ſiue timidus: aut peregrinus.
Jeronymus;viſio pulchritudinis:vel dijudicans locutiones.
Jeroſolyma:pacifica vel viſio pacis.
Jeroſolymite:pacifici:vel pacem videntes.
Jerſia:aduena domini:vel alienus domino.
Jeruel:collis domini:vel vallis benedictōis
Jeruſa:ruminans vel ruminatio:ſiue incolatus:aut peregrinatio.
Jeruſalem:pacifica vl'pacis viſio:ſiue timor perfectus:aut timebit perfecte.
Jeſa:vetuſtas vl'planicies:ſiue ſaluatio: aut deſiderium meum.
Jeſſa:incenſum vel ſacrificium:ſeu inſule ſacrificium:aut inſule holocauſtum.
Jeſſaar:incēſuꝫ ſuſcitās:vl'holocauſti vigilia
Jeſſaarite:incenſa ſuſcitātes: vel holocauſtorum vigilie.
Jeſſai:incenſum meum:vel ſacrificiū meū: ſiue inſule ſacrificium:aut inſule holocauſtum
Jeſamari:vetuſtas amara:vel deſiderij amaritudo.
Jeſan:vetuſtas vel veterans.
Jeſana:vetuſtas eius: vel inueterans eum.
Jeſar:figmentum vel tribulatio : ſiue inſule ſacrificium:aut inſule oblatio.
Jeſſar:meridies vel vnctio mea:ſiue meridianus:aut methaphoricus olei.
Jeſba:collaudatus vel collaudatio.
Jeſbaā:collaudās ppl'm vl'collaudatio ppl'i.
Jeſbachaſa:collaudans ſummum:vel collaudatio principij.
Jeſbi:eſt in me vel coequatus mihi.
Jeſbinedob:eſt in me ſpontaneus ; vel coequatus mihi ſpontanee.
Jeſboch:eſt cinis vel eſt tactus.
Jeſcha:tabernaculum vel vnctio eius.
Jeſſa:incendens ve incendium:ſiue inſule libamen:aut inſule holocauſtum.
Jeſema:ſal⁹ deſiderij: vl'ſaluatio requieſcētꝫ
Jeſer:finxit vel plaſmauit:ſiue fictio aut plaſmatio.
Jeſerithe:fictores vl'plaſmatores.
Jeſeſi:equalis ſaluator: vel deſiderium ſaluationis.
Jeſem:deſiderium: vel deſideraui.
Jeſu equalis meus vel equalitas mea.
Jeſpha: vnctio vel tabernaculum.
Jeſpham idem.
Jeſie equalitas vel tabernaculum.
Jeſſi:incenſum mihi vel ſacrificium meū.
Jeſias: equalis domino vel ſalutaris dñi.
Jeſiel:incenſus deo vel ſacrificium dei.
Jeſielite: incenſi deo vel ſacrificia dei.
Jeſimuth: deſiderium dulce:vel deſiderata dulcedo.
Jeſmathias:vetuſtas percutiens dominum: vel figmentum percuſſionis domini.
Jeſmaras: ſalus deſiderantis dominum:vel ſaluatio requietionis domini.
Jeſrel: ſacrificans deo vel liberatio dei.
Jeſua: planicies vel eſt deſideriū meū ſalus.
Jeſue: ſaluatio vel deſiderium.
Jeſui:equalis mihi:vel equalitas mea.
Jeſſui:deſiderauit vel deſiderium.
Jeſſuite:deſiderantes vel deſideria.
Jeſſur;dolor vel eſt in dolore: ſiue ſalus luminis:aut equalitas ignea.
Jeſuri:ſalus doloris mei:vel ſaluatio in dolore meo:ſiue ſalus illuminans me:aut equalitas mea.
Jeſus ſaluator vel ſalutaris : ſiue ſalus: aut ſalutare.
Jetha:extenſio vel inclinatio : ſiue ſuperfluens:aut ſuperfluitio.
Jethaā: ſuperfluus popul⁹ aut ſuperfluitas ppl'i:ſiue inclinans ppl'm:aut extenſio eorum
Jethaba: bonitas vel declinatio.
Jethabatha: bonitas vel bonitates:ſeu declinauit vt veniat:aut declinatio peruentionis.
Jethā : merces vel mercimonium: ſeu inclinans eos: aut extenſio eorum.
Jetheba : bonitas vel declinatio venientis.
Jethebatha: bonitas vel bonitates:ſiue declinauit vt veniat:aut declinatio peruentionis.
Jethebeth. bona dom⁹:vl'declinatio veniētꝫ
Jethela: inclinatio palme:vl'extēſio iniq̄tatꝫ
Jether: modicū reſiduū:vl'modica r̄ſiduitas
Jetheth : donans vel donatio.
Jethnaā: poſſidēs populum : vl' fluēs ppl'o.
Jethra: ſuperfluens vel honorabilis.
Jethraā: honor populi: vel ſupfluens ꝑpl'o.
Jethrael:honor dei vel ſuperfluens deo.
Jethrai:honor meus:vel ſuperfluens mihi.
Jethram:honorans eos:vel ſuperfluus eoꝝ.
Jethram:honor dei vel ſuperfluitas gratie.
Jethri:ſuperfluum vel honorabilis.
Jethrites:ſuperfluus vel honorabilis.
Jethro:ſuperfluēs vel honorabilis.
Jethur: vſus vel ordo : ſiue ordinatus : aut ordinatio.
Jethus:extenſio vel ſublimitas.
Jeu:parcens vel commotio: ſeu maleficus: aut maleficium.
Jeus idem.
Jeuſa:ipa parcēs ei vel ipſa commotio eius.
Jeuhel:ipſe parcens deus; vel ipſa commotio eius.
Jezan:durus vel duricies.
Jezabel:eſt iter:vel eſt fluxus ſanguinis.
Jezabel:fluxus vanus: vel fluēs ſanguine:ſiue cohabitatrix:aut ſterquilinium.
Jezanias:vires eius vel aures eius:ſiue audiens dominum:aut auſcultatio domini.
Jeſar fortitudo vel adiutorium.
Jezarite:fortes vl'auxiliarij.
Jezechel:fortis dei vl'apprehendens deum.
Jezechias:fortis domini:vel apprehendens dominum:ſiue confortauit eū dominus: aut dñs confortatio eius.
Jezechiel:fortis dei vel apprehendens deū: ſiue deus confortauit eum:aut deus confortatio eius.
Jezer:fortitudo: vel adiutorium.
Jezerite:fortes vel auxiliarij.
Jeziel:audiens deum vel auſcultatio dei.
Jezilia:fortis labor: vel adiutoriū laborātis.
Jezonias:vires eius:vel aures eius: ſiue audiens dominum:aut auſcultatio domini.
Jezra ſemen vel ſeminator.
Jezrael:ſemen dei vel ſeminauit deus.
Jezraelite:ſeminātes deo:vl'ſemiatores dei.
Jezaria:ſemen domini vel ſeminans domino

¶ Hic g poſt i.

Ibaal:vir abijciēs:vel vir reuelationis.
Igar:aceruus vl' inuolutio. Syrum eſt non Hebreum.
Igarſeduta:aceruus teſtimonij: vel inuolutio teſtimoniorum. Hoc Syrum eſt.
Igbathanis ſolenne mandatum humile: vel leta domus reſponſionis.
Illyricum aduena vel elementum: ſiue ſubuerſus:aut ſecunda ſubuerſio.
Indi;nut⁹ dilucid⁹ vl'ꝯceſſiōes illūiationū.
Indis:nutus dilucidus:vel conceſſio illuminans.
Infamie: nutus : vel innuit : ſiue innuens: aut confeſſio.

¶ Hic o poſt i.

Ioa:retinens vel retentio.
Joaa:retinens eum:vel retentio eius.
Joaaz:retinēs fortitudinē:vel vbi eſt retinere:ſiue dñm vidēs:aut domini fortitudo.
Joab: inimicus vel inimicitiae:ſiue eſt pater aut paternitas.
Joacham: fortis vel robuſtus : ſeu dño fortis:aut domini fortitudo.
Joachim:vbi eſt preparatio:vel cuius eſt preparatio:ſiue dño p̄parat⁹:aut dñi reſurrectio
Joachā:retinēs fortitudinē:vl'vbi ē retinere ſiue dñm vidēs:aut domini fortitudo.
Joahe:ipſe cognoſcens:vel domini cognitio ſiue cognoſcens ſcientiam : aut cognoſcens principium.
Joanā:domini decus vl'domini pulchritudo
Joarib:dominus ſuſcitans montes:vel dominus vigilans fortitudine.
Joarim:domino exaltatus vel dñi exaltatio
Joas:ſperās: vel temporalis :ſiue dominum ſuſtollens:aut domini plaſmatio.
Joatham:perfectus vel perfectio:ſiue cōſummatus aut conſummatio.
Joathan:idem.
Joathas:perfecte ſuſtollens:vel conſummata plaſmatio.
Joaz:dominum videns : vel domini fortitudo:ſiue vbi eſt retinere eum:aut vbi eſt reprehenſio eius.

Job:dolor vel ocioſitas.

Job:magus vł magnꝰ:ſiue dolẽs aut vlulãs

Joba:diſtillãs vel mago patre: ſeu magnus pr̃:aut dolores vł vlulationꝫ diſtillatio.

Jobal delatus ; vel delatio: ſiue dimittens: aut dimiſſio.

Jobama:magus donatus domini:vel dolor gratiae dei.

Jobel magus dei:vel dolens deo.

Jochabed:dñi germen:vel dñi preparatio: ſiue domini libamen:aut domini intelligẽtia.

Jochel:germen diuinum:vł p̃paratio dei.

Jocelam:comprimẽs eos:vel oppreſſio eoꝝ.

Jod:ſcientia vel principium : ſeu dñatio dei.

Jodae:ipſe cognoſcens: vel domini cognitio ſiue cognoſcens ſcientiam: aut cognoſcens principium.

Joed:domino ſeruiens: vł dñm teſtificans.

Joezer:domini fortis vel domino ſeparatus

Jophe:domini os:vł domini diſciplina:ſiue dominus elegit:aut dominus illuminauit.

Jogli:contemptus vel deſpiciens.

Joha:dño reſpõdens:vel dñi reſponſio: ſiue dominans ei:aut dominatio eius.

Johana:domini donum: vel domini gratia.

Johãna:dominus miſericors:ſiue dñi miſericordia:ſeu dño gratus:aut dñs gratia eius.

Johannam:dominus gratus eis: vel dominus miſericordia eorum.

Johannã: erat donans vel domini donum.

Johannam:cuius eſt donum:vel dñi gratia.

Johannã:dño donatus:vel dño gratificatꝰ.

Johannes domini gratia: vel in quo eſt gratia:ſiue cui donatum eſt: aut cui donatio a domino facta eſt.

Johel:dimittens vel mutatus:ſeu defluens. aut decipiens.

Johel:fuit dei:vel incipienti deo:ſiue eſt deꝰ aut eſt dominus deus.

Joachim:qui eſt conſurgens:vel domini reſurrectio:ſiue dñs ſuſcitãs:aut dño ſuſcitãte

Joiada:dñm cognoſcens:aut dñi cognitio.

Jaiadae: domini cognitio: vel ipſo domino cognoſcente.

Joiaden: dominus cognoſcens fontem: vel dominus cognoſcens oculum.

Joiarib:domini vltio:vel domini iudicium.

Joarim dominum exaltãs:vel domini exaltatio:ſiue dominus ſaltuum.

Jomua:matutina vel dextera eius.

Jona:columba vel donans: ſiue vbi eſt donatus:aut vbi eſt donatio.

Jonadab:dño obediẽs: vel dñi ſpontaneus.

Jonadab ; columba praecipua : vel donatio patruelis.

Jonas:donans vel donatus: ſiue cui eſt donatio:aut qui donatus eſt deo.

Jonatham:columba veniens:vel colũbe donum:ſiue columba dans:aut dñi donatio.

Joni:columba mea:vel donans mihi: ſiue donum meum:aut donatio mea.

Joppe:pulchra vel pulchritudo.

Joppite:pulchri vel decori.

Jor:riuus vel fluuius.

Jora:riuus eius:vel fluuius eius:ſeu manus ſublimium:aut domini celſitudo.

Jorabethidomꝰ excelſa: vel domus ſublimiũ

Jorarei: riuus ſpinarum : vel fluuius compunctionis.

Joram:q̃ eſt excelſus:vel vbi ẽ excelſus: ſiue dñs excelſus:aut domini ſublimitas.

Joram:riuus doni: vel fluuius gratie.

Jordanis: riuus iudicij:vel fluuius iudicantis:ſiue deſcenſio eorum : aut apprachenſio eorum.

Jore:riuus excelſus:vel fluuij exaltatio.

Jorim: riuus eorum:vel fluuius eorum : ſiue excelſus riuus:aut fluuius exaltatus.

Jora:factura mandati : vel domini ſaluatio.

Joſabeſeth:vbi eſt ſaturitas germis: vel vbi eſt ſaturitas reſurrectionis.

Joſabeth:dñi ſaturitas vel dñi iuramentũ.

Joſabia:vbi eſt incenſum domini: vel in quo eſt iuramentum.

Joſaph:domini ſpeculum:vel dño vinculatꝰ ſiue domini labium: aut dño anguſtiatus.

Joſaphat:ipſe iudicans:vel ipſe iudicat: ſiue domini iudicium:aut dominus iudicabit.

Joſeph:domini iuſtus:vel domini iuſtificatꝰ

Joſedech idem.

Joſeph:augmentum vel appoſitio.

Joſephus:augens conſilio: vel apponens feſtinationem.

Joſphias:ip̃e liber dño:vel ip̃a libertas dñi.

Joſias:vbi eſt incenſum domini: vel in quo eſt ſacrificium.

Joſophonias:dño abſcõditꝰ:vł dñi ſpeculator

Joſoias:vbi eſt ſalus domini: vel in quo eſt ſaluator dominus.

Joſue:ſalus vel ſaluatio : ſiue ſaluator : aut ſaluaturus.

Joth:ſcientia vel principium : ſiue dominator:aut dominatio.

Jotha:eſt perfectus:vel eſt perfectio:ſiue eſt domini perfectus:aut eſt domini perfectio.

Jotham:dñi perfectio vel dñi conſummatio: ſiue perfectio eorum:aut conſummatio eoꝝ.

Jothã:ſcientia domini:vel p̃cipiũ g̃tiae.

Jouis:inimicus hic vel dominus ille.

Joſabaa:domino dotatus vel dñi dotatio.

Jozabad:domini fluẽs torris:vł domino torris fluitio.

Jozbad:domini dotatus: vel qui eſt dotatꝰ a domino.

Jozabeth:dñi dos:vel que eſt dotata a dño.

Jozachar:domini vltio: vel domini iudiciũ.

Joſaded:domini fortis ſeruus:vel dominum fortem teſtificans.

Jozarib:domini vltio:vel dñi dijudicatio.

Joziam:domini ductio eſt : vel dñi oliua eſt.

¶ Hic r poſt J.

IRad:ciuitas deſcendens:vel ciuitatꝫ deſcenſio:ſeu vigilans ſeruus:aut ſuſcitans teſtimonium.

Iras:frater meus videns:vel fratris mei viſio:ſeu vigilantem ſuſtollens : aut vigilans plaſmationi.

¶ Hic ſ poſt J.

IS:vir vel aſſumptus.

Iſſa:mulier vel aſſumptio.

Iſaac:riſus vel gaudium.

Iſaar:vir vigilans vel vir ſuſcitator.

Iſaarite:viri vigilantes:vel viri ſuſcitatores

Iſaſchar:qui eſt memor vel dñm memorãs: ſeu vir mercedis:aut eſt merces mea.

Iſacharite:qui ſunt memores: vel dominum memorantes : ſeu viri mercedum : aut ſunt mercedes meae.

Iſai ſalus mea:vel domini ſalutare: ſeu vir deuorator:aut vir aſſumens.

Iſaias:domini ſalus vel domini ſalutare.

Iſar: vir paruulus : vel vir imminutus : ſeu vir vigilans:aut vir ſuſcitator.

Iſari:vir paruulus mihi: vel vir minoratiõꝫ meae; ſeu vir ſuſcitans me:aut vir vigiliaꝝ mearum.

Iſbaar:vir vetuſtꝰ:vel vir deuorator.

Iſboan: vir deuorans populum: vel aſſumptus in fortitudine populi.

Iſboſet:vir cõfuſionis:vel aſſumpta confuſio

Iſcarioth:vir memorie: vł eſt merces eiꝰ ſeu memoria mortis eiꝰ:aut memoriale domini.

Iſimuth:deſertus vel aſſumẽs diſſipationẽ.

Iſmael:vir auditus dei:vel aſſumens exauditionem dei.

Iſmaelite : viri auditi deo : vel aſſumentes exauditiones dei.

Iſrael:mẽs videns deũ:vel eſt videre deum.

Iſrael:vir videns deum:vel princeps cũ deo ſiue dei viſio eſt:aut fortis directus dei.

Iſraela:mens videns deum ſuum: vel princeps cum deo ſuo:ſiue eſt videre deum eius: aut directio domini ſui.

Iſraelite:viri videntes deum : vel aſſumpti principes cum deo.

Iſuar:vir paruulus vel vir imminutus: ſiue vir ſalutis:aut aſſumptio ſalutaris.

Iſi:vir loquens vel aſſumptio ſalutis meae.

Iſtob:vir bonus:vel aſſumptio bonitatis.

Italia:mens excedens:vel mentis exceſſus.

Italica:mente excedens: vel mentis exceſſio

Italici:mentiũ exceſſus:vel mẽte excedẽtes.

Ithamar:inſule palma:vel inſule amaritudo ſiue vbi eſt amarus:aut vbi eſt commotio.

Iturea:montana vel ſublimis. Syrum eſt nõ Hebraeum.

Iturei montani vel ſublimes.

Ithus:mõs excelſus:vel mõs ſublimitatis

¶ Hic u poſt J.

IUbileus:annus remiſſus: vel annus remiſſionis.

Juchal: potentia vel fortitudo.

Juchadam:poteſtas opprimens eos:vel fortis oppreſſio eorum.

Judaia:cõfitens dñm:vel glorificatio dñi.

Judaiſmus laus vel confeſſio.

Judaite:confitentes vel glorificantes.

Jadas:confitens vel glorificans.

Judea:confeſſio vel glorificatio.

Judei:laudantes vel confitentes.

Judi:laudans vel confitens.

Judith:confidens vel glorificans.

Julius incipiens vel princip um.

Julia idem.

Junius incipiens vel principium.

Junia idem.

Juppiter: inimicus ſeparans: vel dominus ſeparator.

Juſtus:elatus vel elatio: ſiue parcens: aut ipſe elatus.

Juth:principium vel dominatio.

¶ Sequitur de incipientibus a litera L.

LAabadõ:apolliõ grece: exterminãs vel exterminator latine

Laabin:deuſti vł inflãmãtes:ſeu deuſtio:aut inflammatio.

Laada:flãma iudicij:vel deuſtio iudicãtis.

Laadõ:p̃dẽs vel interficiẽs.

Laamas:iniquitas:vel ad iniquitatem.

Labadon:perdens:vel interficiens: ſiue ſolitarius:aut ſolitudo eorum.

Laban:album: vel albedo: ſiue candidus vel candidatio.

Labana:dealbans eum:vel candidatio eius

Labaoth: venientes vel egredientes.

Labeth:acceptans vel acceptabilis.

Laben: candor vel candidum ſiue cor eorum: aut cor filio meo.

Labum:deuſti:vel inflammãtes:ſiue deuſtio aut inflammatio.

Labor:ingreſſus vel ingreſſio: ſeu venientes aut ingredientes.

Laboth idem.

Lacedemonia:conſurgens ſilentio: vel cõſurrectio ſanguinea.

Lacedemones:conſurgẽtes ſilentio:vel conſurgentes ſanguinei.

Lachis:intereſt:vel ſibimet vir.

Lacho:conſurgens vel conſurrectio.

Lachum:conſurrectio vel ad conſurgendũ.

Laed:ipſe ſibimet vir vel ipſemet vir ſuus.

Laphidoth:lampas quaſi os cultri. Ab ore: non ab oſſe.

Lahel:in deo vel in deum.

Lais:leo vel filius leonis: ſiue ip̃e ſibimet vir aut ſibimet vir ſuus.

Laiſa:leena; vel in ſalutem : ſeu filia leonis: aut filia leenae.

Lamathara: ſignum vel conditio ; ſiue ad ſignum aut condictum.

Lammaazabathani:vt quid dereliquiſti me? vel vt quid derelictio mea?

Lamazaphathani idem.

Lamech quando eſt nomen litere: fultura vł adiutorium:ſiue erectio aut firmamentum.

Lamech quando eſt nomen hominis percutiens: vel percuſſio:ſiue humilis : aut humiliatus.

Lamuel:cũ quo eſt deus:vel in q̃ eſt bñdictio

Laodicia:fuit in vomitu:vł natiuitatis expectata:ſiue tribus amata a domino: aut tribus amabilis domini.

Laodicenſes:ſunt in vomitibus vel natiuitates expectate : ſiue tribus amate a domino aut tribus amabiles domini.

Laonimim:tribus vel matres:ſeu philarchi multarum tribuum:aut principes multorum populorum.

Lapidoth:fulgor vel fulgur:ſiue fulgurans: aut fulguratio.
Larma ſublimitas vel conſurrectio.
Laſa:ſalus vel ſalutatio:ſiue in ſalutem: aut in ſaluationem.
Laſabi:ſperauit in me:vł in dño ſpes eius.
Laſthenis:ſalus donata:vł ſaluator a dño.
Lathuſim: fabri vel malleatores.
Lazarus adiut⁹ domini: vel auxiliat⁹ a dño.

¶ Hic e poſt l.

Leda:albedo vel canditatio.
Lebē:candidum vel canditatio.
Lebeus:corculū vel quaſi cor.
Lebna:later vel cementum.
Lebni:lateres vel cementa.
Lebnitici:laterici vel cemētarij.
Lebona:albedo vel canditatio.
Lecha:gena eius vel maxilla eius.
Lechi gena mea:vel maxilla mea.
Lechis:gena viri vel maxilla aſſumpta.
Lechum: conſurgens vel conſurrectio.
Ledam:flamma iudicans vel exurgens.
Ledihel:flamma iudicans deo: vel exurgēs iudicium dei.
Leedan:flāmam iudicās:vł exurgēs iudiciū
Leenas:iniquitas vel iniquitatem.
Leeth:flamma vitae:vel exuſtio pauoris.
Legbata:ignis vel incendium.
Leem:panis vel refectio.
Lemazabathani:vt quid dereliquiſti me: vel vt quid derelictio mea?
Lem:additio:vel frequens bona operatio.
Leeſa:ſalus vel ſaluatio: ſiue in ſalutem: aut in ſaluationem.
Leſem:ad nomen iudicij:vel ad auditionem.
Leſendam:ad nomen iudicij:vel ad auditionē iudicantis.
Leuaboth:venientes:vel edificantes.
Leui:additus:vel appoſitus ſiue aſſumptus: aut applicatus.
Leuite:additi vel appoſiti:ſiue aſſumpti: aut applicati.
Leuites:adiectio vel appſitio: ſiue applicatio:aut proſecutio.
Leuiathan : proſequens eos:vel additamentum eorum.

¶ Hic i poſt l.

Lia:laborans vel laborioſa.
Linanus:albus vel candidus:ſiue cā dor vel canditatio.
Libertini:factura paleae:vel faciētes paleas
Libia: veniens vel introiens.
Lichaonia:ſuſcitans vel ſuſcitatio:ſiue ad ſuſcitandum:vel ad ſuſcitationem.
Licaonij:ſuſcitantes:vel ad ſuſcitandum.
Lici:conſurgens vel lachrimas fundens.
Licia:lachrimas fundēs ei:vł cōſurrectio ei⁹
Licius:conſurgens vel ipſe ſuſcitans:ſiue lachrimas fundens:aut lachrimarꝫ effuſio.
Licij: conſurgentes vel ipſi ſuſcitantes: ſiue lachrimas fundentes:aut lachrimarum effuſiones.
Liconia:ſuſcitans vel ſuſcitatio.
Liconienſes: ſuſcitantes vel ſuſcitati.
Lidi:geniti vel edificati.
Lidia:nati ei vel edificatio eius.
Lidij:nati vel edificantes.
Lida:vtilis vel edificata.
Lidi:nati vel edificantes.
Linus:tibicen:vel canditatus.
Liſama:nata tentatio: vł natiuitas tentatiōƷ
Liſas:generans vel generatus.
Liſimachus:generans percuſſionem: vel generationis percuſſio.
Liſtra:genus decorum : vel gñans decorem:
Liſtris:vtilitas anguſtie:vł vtilis tribulatio.
Lichoſtratos ſublimitas:vł pcliuū:ſeu generans latitudinem: aut vtilitas ſeruitutis.

¶ Hic o poſt l.

Lobna:alba vel candida:ſiue albor: aut candidatio.
Loboni:albus vel canditatus: ſiue cor mihi: aut cor filij mei.
Lobni : albus vel candidus:ſeu albor aut candidatio.
Lobnitici:albi vel candidi:ſiue albedines:aut candidatores.
Loboni: albus vel candidus: ſiue cor mihi: aut cor filio meo.
Lod:vinculum vel declinatio.
Lodabar:ipſi verbū:vel ipſi ſermotiotinatio
Lodadid:ipſi ſeruitus vel ipſi teſtificatio:
Lodadin:ipſi cauſa:vel ipſi iudicium.
Loide:conſecutio vtilitatis: vel que conſecuta eſt vtilitatem
Lomna:lateres cūdidati:vł laterꝫ cādidatio.
Loomnum:philarchi:multarum tribuum:vel princeps multorum populorum.
Loth:vacans vel delinans ſeu vinctus : aut ipſe concluſus.
Lotham:ipē cōcludēs eos vł ipi viclin eorꝫ.
Lothan:vinculum vel cōcluſio : ſeu declinās donum:aut vacans gratie.
Lothe:vinculum eius:vel ipſa concluſio.

¶ Hic u poſt l.

Lucas:ipſe eleuans:vel ipſe conſurgēs Lucius idem.
Lud:vinctus vel declinans: ſiue vtinam natus:aut vtinam vtilis.
Ludin:vinculati vel declinātes: ſiue fortiter proſunt:aut vtinam proficientes.
Luith:gene:vel maxillae.
Luza: nux vel amigdalum.

¶ Sequitur de incipientibus a lr̄a M.

Maabeel:congregauit deus:vel cōgregato dei.
Maacha:mollicies: vł ꝯfractio.
Maachati: fracta ē mihi: vł ꝯfracti ſunt mihi:ſeu vēter ceſ⁹ aut vētrꝫ pcuſſio.
Maadi:menſura ſerui mei: vel ꝙ ſufficiens: teſtimonium meum.
Maahi:congregatio mihi: vł ꝯgregatio mea
Maala:chorus vel infirmitas.
Malaph:de mille vel de doctrina.
Maolath: chorus peccatorum: vel infirmitas temporalis.
Maalahel:laudans deum:vel laudatio dei
Maalmeon:de habitatione: vel habuerunt habitationem.
Maalon:de feneſtra vel a principio: ſeu conſummatus aut ſecuritas.
Maalon idem.
Maama: congregatus populus ei: vel congregatio populi eius.
Maamite: congregati populi ei: vel congregationes populorum eius.
Maamad: deſiderium:vel deſiderabilis.
Maanath:requieſcens vel requietio.
Maaria:amara vel domus mea:ſiue ex viſione:aut ex iuſſione.
Maaroth:fouee vel ſpelunce.
Maaſias:onus domino:vel aſſumptio dñi.
Maath deſiderium:vel deſiderabilis.
Mabar:munitū ſuſcitās vł munimē vigilie.
Mabdihel:munitus deo:vel munitio dei.
Mabdihelite:muniti deo:vł munitiones dei
Mabſan:munitus vel protegens:ſiue munimen:aut protectio.
Mabſar:muniens vel munitio.
Macha:ingenium vel percuſſio.
Machabeus:protegens vel protectio:ſiue pcutiens:aut ingenioſus.
Machabei:protegentes vel protectiones: ſiue percutientes:aut ingenioſi.
Machati:ſubactus mihi:vel mollicies mea.
Maceda: exuſtio vel orientalis : ſiue prius: aut in anteceſſum.
Macedan:exuriens vel exuſtio:ſiue oriens: aut antecedens.
Macedonia combuſta vel combuſtio:ſiue antecedens:aut orientalis.
Macedones:comburentes:vel combuſti: ſiue antecedentes:aut orientales.
Maceloth:cetus vel eccleſie:ſiue congregati: aut congregationes.
Macelloth idem.
Macema:exurgens dñs:vel orientalis dñi.
Maces: finis vel diffinitio.
Maces idem.
Maceth:oriens vita vel antecedens.
Machi:quid eſt:vel quia eſt : ſiue rex meus: aut regnum meum.
Malchiel:rex meus deus:vel regnū meū dei
Machinat:quid eſt donū:vł quia ē donatio?
Machir : venundabit : vel reſtituet videns : aut de infirmitate.
Machirite:venundabunt vel reſtituent : ſeu videntes:aut de infirmitatibus.
Machinas: humilitas vel attrectatio.
Machinathat:humilis vel attrectata:ſiue tāgens:aut vilitas tributorum.
Machoſis: cōcupiſcētia:vel concupiſcibilis.
Mada:menſura vel ꝙ ſufficienter.
Madabas menſurā venientem ſuſtollens:vł ſufficientie venientis plaſmatio.
Madabena:a ſaltu eius: vel a nemore eius: ſiue ſaltus eorum:aut nemus eorum.
Madai:menſura mea:vel ꝙ ſufficienter mihi
Madaliel:turris mea deus: vł defenſio mea deus meus.
Madan:contradictio vel habitaculum : ſeu menſura doni;aut ſufficientia gratie.
Madbares: eremus vel ſolitudo.
Madia: menſura domini vel ſufficiens dño.
Madian:de cauſa vel de iudicio:ſiue in cauſam:aut in iudicium.
Madian: reſpondens vel dijudicans:ſiue iniquitas: aut contradictio.
Madianei:reſpōdentes vel dijudicātes: ſeu iniqui: aut contradicentes.
Madianite:idem.
Madid:turris teſtium:vł mēſura ſeruitutis.
Madim iudicium:vel dijudicatio.
Madmena:menſura viſcerum: vel ꝙ ſufficienter ex ipſis.
Madon: contradictio vel habitaculum: ſiue inhabitaio;aut inhabitantes.
Mapha:ſpeculator vł ſpeculatio:ſiue de ſpeculo:aut de ſpeculatione.
Magal:colonia vel tranſmigratio.
Magala:tranſmigrans eum: vł colonia eius
Magalim colonie vel tranſmigrationes.
Maghena:defendens filium ſibi: vel defenſio filij eius.
Magdal: magnitudo vel turris : ſeu premuniens aut premunitio.
Magdael:turris dei:vł magnificauit me de⁹
Magdalum: magnitudo vel turris: ſeu defendens eos:aut premunitio eorum.
Magdalene:magnifica: vel premunita: ſiue turrenſis aut defenſibilis.
Magdael turris dei vel magnificans deum ſiue multum accepit a deo : aut magnificauit me deus.
Magdalgad:turris pirate:vel defendens accinctum latrunculum.
Magdol:turris vel magnitudo.
Magdola:turris eius vel magnificans eum.
Magdola:quis grandis:vel que turris: ſiue que eſt magitudo:aut que eſt magnificentia.
Magedda:annuncians vel annunciatio.
Magedan:fructus doni:vel annunciatio gratiae:ſiue poma eius.
Mageddo:tentatio vel de tentatione:ſiue pomorum eius:aut fructuum cene eius.
Mageddon:tentans vel tentatio: ſiue cenaculum:aut iubilatio.
Mageth:cena pauoris:vel tentatio vite.
Magmas:tangens vel de tactu : ſiue vile tributum:aut vilitas tributorum.
Magog:doma vel tectum:vel de tecto: aut de domata.
Mago:guttur vel de fauce.
Magron guttur meroris:vł de fauce iniqtatꝫ
Machari:dom⁹ viſionis. vł amaritudo mea.
Mahelchirā:ex dei parte:vł ex vita excelſa.
Mahuhihael:ex vita deus:vł qs eſt dñs de⁹
Maida:contradictio:vel menſura ſufficiens.
Marmā:deſideratus eis:vł deſideriū eorꝫ.
Malach:angelus vel nuncius.
Malachi:angelus me⁹:vel annunciatio mea
Malachias:angelus domini: vel annunciās dominum eorum.
Malachim:liber regum.
Malachim:nuncians eis vel angelus eorum.
Malachot:liber regnorum.
Malachoth : angelus tempore ; vel annuncians reſponſionem.

Malalai:laudator meus: vel laudatio dei.
Malalehel:laudans deum:vel laudatio dei.
Malalcheth:angeli vel annunciatores.
Malasar: laudator principis: vel despector angustiarum.
Malathra:visio vel de visione:siue despiciēs aut despectio.
Malacha:regnum vl' principatus.
Malachi:rex meus vel principans mihi.
Malchia:regnator dñs:vl' pricipat⁹ domini
Melchō:rex mestitie: vl' princeps iniquitatis
Malchus:rex consilij vel princeps festinator
Malet:nunciās vel regnator.
Maleloth:angelus vinctus:vel annuncians declinationem.
Maloth:princeps vel annunciator.
Malohoth:angeli vel annunciatores.
Mallothe:plenitudines vel adimpleti.
Mambre diuidens vel diuisio:siue claritudo aut perspicuitas.
Mambres mare in capite: vel mare pelliceū.
Mamoaser:de longe vel delongatus seu alie natus aut alienatio.
Mamō:lucrū pecunie:vl' cupiditas diuitiarū
Mammona diuitie vel cupiditates. Utrūq; hoc nomen Syrum est pariter ⁊ hebreū ⁊ trin q̄ mixtum.
Mamucha:elongans calorem: vel alienatio prestolationis.
Mamucham idem.
Man:quid vel quomodo.
Māna:quid est hoc? vel quomodo est istud?
Mana:donans vel requiescens.
Manaa: munus vel consolatio:seu sacrificiū: aut holocaustum.
Manaath:munera vel consolationes: seu numerās vitam: aut pauoris completio.
Manad:sepulchrum vel monumentum.
Manaem: consolans vel consolatio.
Manaem:castrum vel tabernaculum: siue re quies aut consolatio.
Manath:requies vel sepulchrum.
Manaim castra vel tebernacula:seu rebuieti ones aut consolationes.
Manasses: necessitas: vel obstupescens: siue obliuiosus:aut qui oblitus est.
Mane: numerus vel numeratum: siue compleuit:aut completio.
Maneeth:numerus vite:vel numerās vitam seu complens pauorem:aut pauoris cōpletio
Manhu:quidnā hoc est? vel q̄modo ē istud?
Manzameroth: tridentes vel fuscinule: seu complens pauorem.
Mālius:q̄d laboras? vel q̄modo laborios⁹ es
Manne:requiescens vel requieuit.
Maoth curatus vel curatio.
Maol:chorus vel plenitudo.
Maon:habitaculum vel habitatio.
Maozim:inhabitationem videns: vel habitaculum fortitudinis eorum.
Mapsa:munimen vel protectio eorum.
Mapsam:muniens eos: vel protectio eorum
Mara: amaricans vel amaritudo.
Maradath:amara continētia: vl' amara iactātia:seu amare cōtinens:aut amar⁹ arrogāter
Marai:amaricās mei:aut amaritudo mea.
Maraioth:amara scīa:aut amaricās dñatio.
Marala:amara ꝯcessio: vl' amaricāt ꝯcedēs.
Maranatha: in dñi nr̄i aduentu: vel qñ dñs noster adueniet. Syrum est non hebreum.
Marath:amarꝫ tēpus: vl' amaritudo peccati
Marcaloth:quadrige vel quadrigantes.
Marchus attritus vel defricatus.
Marcus amarus vel declinatus:siue certus: aut sublimis mandato.
Mardat:amara cōtritio: vl' ipudēter ꝯtritus.
Mardochai:amare conterens vulturem:vel amara contritio deuoratoris.
Mardocheus:amare conterens impudentē vel amara contritio impudentis.
Mares:amare tollens: vl' amara plasmatio.
Maresa:a capite vel a principio.
Mareth:amara vita:vel amaritudo pauoris
Maria: illuminata vel illuminatrix.
Maria:Smyrna maris. vel stella maris: siue illuminans:aut mare amarum. Syro autem sermone domina interpretatur.
Mariboth:lites vel iurgia:siue dissensiones: aut contradictiones.
Marimuth: litigans: vel contradicens: siue amara mors:vel amaritudo mortis.
Marisa:a capite vl' a principio:seu amare tollens:aut amara plasmatio.
Marina:amarum onus: vel amara retentio.
Marodath:amara procacitas: aut amara cōtritio.
Maroioth:amara sciētia: vl' amaricās dñatō
Maron: sublimis: vel de excelso: seu amare tristis:aut amara tristitia.
Marsana:amare abūdās:aut amara egressio
Martha:prouocans vel irritans. Syro autē sermone dñans aut dominatrix.
Masa:onus vel assumptio.
Masaa: onerans eam: vel assumptio eius.
Massa:pondus vel alleuiatio.
Massada:retinens vel req̄rens:siue assumēs seruitutem:aut onerans testimonium.
Masaphoth:rostra incendentia: vel de tribulatione rostrorum.
Masai:opus meum: vl' assumptio mea.
Masaia onus domino:vel assumptio domini
Masal parabola: vel prouerbium.
Masan:iocunditates:vel iocūditatibus: siue onus doni:aut assumptio gratiae.
Masech:pincerna vel propinatio.
Masepha:specl'ator: vel de speculatione.
Masephat:speculatio vel contemplatio.
Maseia:onus domino: vel assumptio dñi.
Masena:prospera vel secunda:seu secundās: aut sequundatio.
Masera:eruditio vel disciplina.
Maserai:eruditi vel disciplinati.
Maserecha:libans vl' attrahens: siue libatio: aut vel vectigal vanum.
Maserephot:speculans super indumentum: aut contemplator superhumeralis.
Maserath:specula vel refugia: siue munitiones vel protectiones.
Maspha:speculatio vel contemplatio:siue de speculatione:aut de contemplatione.
Masphat;contemplans tempus: vel speculator peccati.
Masphe:speculatio vel contemplatio.
Masia:onus domino vel assumptio domini.
Massot:prouerbia vel parabole.
Masma:exaudiens vel exauditio.
Masmana:auditor doni: vl' exaudiēs ḡtiam.
Masob:onus serui: vl' assumptio seruitutis.
Masobia:speculans dñm: vl' assumptio dñi.
Masrecha:vectigal vanū: vl' attracta libatio.
Masrephot: speculans superindumentum: vel contemplator superhumeralis.
Masresa:onus impium: vl' assumptio iniq̄tatꝫ
Matha:donans vel donatio: siue tributum: aut humile forum.
Mathalā:ꝯsumās eos: vl' perfectio eorum.
Mathama:manus vel donatio.
Mathan:donans vel donatus: seu donator doti:aut donatio gratiae.
Mathana:donans ei:vel donatio eius.
Mathanai:donū ei⁹ mihi: vl' dōatio ei⁹ mea.
Mathania:donās dño:vel donatio domini.
Mathaniam:donatus dominus eis: vel donatio domini eorum.
Mathanitae:donatores vel donati:seu donatores donorum:aut donatores gratiarum.
Matharis compluta vel complutio:seu complutus:aut complutio mea.
Mathar:donās pctm̄:vel donatio temporis.
Mathath donans peccatum:vel donatio temporis eius.
Mathathias donatus a domino: vel donū domini aliquando.
Matheha:dulcis saturitas: vl' dulcedo saturitatis.
Mathetha donans ei: vel donatio eius.
Matthe⁹:donator cōsilij: vl' donū festinatōis
Mathiama:donator gratiae domini:vel donans donationem domini.
Matthias donatus domino:vel donatio domini pro Juda. s. in cuius loco positus est:
Mathimū:donū dñi est: vl' donatio dñi est.
Mathlam: consumans eos.
Mathrahit:persecutio vel virga descendēs.
Mathreth:yconomus vel dispensator.
Mathras:dono idigēs: vl' donator dormitās
Mathusalā:mortē misit: vl' mortꝫ emissio:siue mortuus interrogator:aut mortuus est ⁊ interrogauit.
Mathusalem idem.
Mauthel:viuens deo: vel viuens deus: seu ex vita dei:aut quis est sicut domin⁹ deus?
Maumā:quis est de lōge: vl' ex vita alienat⁹
Maza:ex hoc vel ex istis.
Mazarathzodion:id est signa horoscopi per duodecim horas.
Mazarothzodiacon:quae mathematici duodecim signa appellant.
Mazia:ex hoc dominus:vel ex isto dñatio.
Mazian:ex hoc dñs est:vel ex isto dñatio est
Mazioth:ex hoc tempus:vel ex istis rñsio.
Mazuroth: vincula vel discipline:seu successiones:seu exclusiones.

Hic e post m.

MEchedem:ab exordio: vl' ꝯtra orientē
Mechia:ꝑcussus dño: vl' ꝑcussio dñi.
Mechmas:hūilitas vel attrectatio.
Mechme:basis q̄escēs: vl' venūdat⁹ cōmotōi
Mechomoth:fulture vel suppositiones.
Mechorath:venundatus mihi:vel venundatio mea.
Mehurath:venūdatus vel venundatio.
Methurath: venūdati vl' venūdatores.
Medab:fames antiqua: vl' fames antiquarū.
Medaba:fames antiq̄ ei vl' fames antiq̄ꝫ ei⁹
Medabena:onus vel pondera:siue de onere aut de ponderibus.
Medab:mensus est vel acquieuit:siue metiens aut mensuratio.
Medala:aque sublimes: vl' mensura in aqua
Mesam:mentiens vel respondēs: siue mendacium aut responsio.
Medana:aque eminētes: vl' aquaꝫ eminētia
Mede:mensura vel aque eminentes.
Medemena mēsura viscerum eius: vel aque eminentes ex ipsis.
Medena:aq̄ sublimes. vl' aquaꝫ sublimitas.
Medi: adequati vel mensuratores.
Media:mensura vel adequatio.
Medi:mēsurans causam:vel adeq̄tio iudicij
Medon:mensurans dolorem: vel adequans murmurationem.
Medro:mensura:vel mensuratio.
Mecber: de qua vel vlterior.
Meethahel:benigna dei: vl' benignitas dñi.
Meezabel:benigna dei:vel bonitas dei.
Mephaat:impetus aque: vl' ipetus aquaꝫ.
Mephat:speculum vel speculatio.
Mephet speculum vite: vl' speculatio pauorꝫ
Megia:despiciens vel despectio.
Megbis: despiciens confusionem:vel despectio ignominie.
Meida contradictio vel mensura sufficiens.
Meizahel:benigna dei: vl' benignitas dñi.
Mela:vallis salis. vel vallis salsa.
Melcha: regina vel regnatrix.
Melcham regens eos:vel rex eorum.
Melchi:rex meus vel regnans mihi.
Melchias:rex dominus:vel regnum dñi.
Melchiel:rex meus deus: vl' regnū meū dei
Melchielite:reges mei deo: vl' regna mea dei
Melchisedech:rex iustus:vel rex pacificus: siue rex pacis:aut rex iustitie.
Melchisua:rex saluator:vel regnum salutis.
Melchisue:rex loquax:vel regnum cātilene: siue rex meus tyrannus:aut rex meus ꝑditio
Melchon rex eorum;vel principans eis.
Melchon rex meroris:vel princeps iniq̄tatꝫ
Melchonoth: fulchra vel regna: siue reges induti:aut regum cubicula.
Melia:vallis salis: vel vallis salsa.
Melech:chorus vel a principio.
Melech:regnum vel regnator.
Melechi:chorus meus: vl' a principio meo.
Melechias:chorus domini: vl' a pricipio dñi.
Melithme:īfirmitas vl' de infirmitatib⁹: seu mandatū hūile:aut mandatum humilitatis.
Mello:plenus vel plenitudo: siue adimpletus:aut adimpletio.
Meloth:pleni aut īpleti;siue plenitudines.

Melothi:pleni mei:aut adimpletiones mee.
Melloth:pleni vel adimpleti: ſeu plenitudines:aut adimpletiones.
Mellothi:pleni mei:vel adimpletiones mee.
Melſa:rixa vel in azimis.
Melloth:vallis ſalſa ignis mordẽtis: vel vallis ſalis dolorem preſtolantium:
Mellucharem:vallis ſalſa mordentium lapides:vel vallis ignea lapidum aceruatorum.
Meluth:plenitudines vel adimpletiones.
Mem:a quo vel ex ipſis.
Membrana:aperta vł manifeſta:ſeu apertio vel manifeſtatio.
Mẽphꝫ:os vł ab ore:ſiue os eiꝰ:aut os ex ipꝭ
Memphiboſeth:os confuſum:vel os confuſionis:ſiue os ignominie:aut ꝺ ore ignominia.
Memphõ:os meroris:vł de ore iniqtatis.
Memphius:quo quis:vel ex ipſis iſte.
Memim:aque mee vel viſcera mea ex ipis.
Merath:ex quo decus vel viſcera cõmotõis.
Men:viſcera vel ex ipſis.
Mẽnar:viſcera mea: vł ex ipis intimis meis
Menelaus: viſcera maledicta: vel ex ipſis. maledictus.
Mer:apertus vel manifeſtus: ſiue illuminãs aut illuminatio.
Merab: multitudo vel de multitudine: ſicut manifeſtans patrem aut illuminatio patris.
Merari:amaricans vel amaritudo:ſiue aperiens vigilias:aut illuminans ſuſcitationem.
Merarite:amaricãtes vel amaricati:ſiue aperientes vigilias:aut illuminãtes ſuſcitationem
Mercurius:aperiens ciuitatibus:vel illuminans occurſum ſigni.
Mere: apertus vł manifeſtus:ſiue illuminãs eum:aut illuminatio eius.
Mered:rebellis:vel apertio ſiue illuminans aut manifeſtatio.
Merepheth:fouentes:vel cubans:ſiue cubabath:aut confouebat.
Maremuth:aperiens mortem:vel illuminãs mortuos.
Merſbaal:litigans cum marito: vel litigans cum altiſſimo:ſiue litigans in maritum: aut litigans contra altiſſimum.
Merimuth:aperiens mortem: vel illuminãs mortuos.
Merob:multitudo vel in multitudine.
Merodach:amara pcacitas:vł amaritudinẽ imittẽs:ſeu amare ꝯtritꝰ:aut amara ꝯtritio.
Meron:aque vel profunditates.
Merõ:illũinãs merẽtes:vł manifeſtãs iniqs
Meronath: illuminans merentes tempore: vel manifeſtans iniquitatem peccati.
Meronathites:illuminans merentes tempore:vel manifeſtans iniquitatem.
Meroz:aperiens viſionem:vel immundatio: fortitudinis.
Meroz:conſulens vel conſilium: ſiue archanum:aut aque ſacramentorum.
Mes:hoſpes vel hoſtis:ſiue menſurator:aut menſuratio.
Meſa:euado vel aqua rara.
Meſa:hoſpes eius vel hoſtis eius:ſiue menſurans eum:aut menſuratio eius.
Meſſa hoſpes ſaluans:vel mẽſura ſalutis.
Meſara:aqua rara:vel propinatio: ſiue dans potum:aut propinator.
Meſach:propinans vel potum dãs:ſiue hoſpes fratris:aut hoſpes fraternitatis.
Meſſalem:hoſpes miſſus vel reddens redditionẽ:ſeu mẽſurans pacẽ:aut hoſpes iuſtitie.
Meſſaloth:euadẽs vicꝭ:vł aq̃ rare decliatio
Meſſameth:potum dans choro vł propinãs a principio.
Meſech:amens vel trahens ſiue compreſſus aut compreſſio.
Meſech:deficiens vel prolongans:ſeu defectio:aut prolongatio.
Meſepha: ſpeculator vel contemplator: ſeu ſpeculatio aut contemplatio. (rum deus
Meſellima:capiens eos dño:vel palpatio eo
Meſeroth:vincula vł diſcipline:ſeu ſucceſſiones:aut excluſiones.
Meſeſabel:benignꝰ deo:vł mẽſurator dñi.
Meſphar : ſpeculatorem ſuſcitans : vel contemplationis vigilia.
Meſphareth:hoſpes hiãs:vł hoſpitꝭ hiatus
Meſphe:hoſpitꝭ laq̃us:vel hoſpitꝭ diſcipline.
Meſſias:chriſma vel vnctio ſiue chriſtus aut vnctus.
Meſſolã:hoſpes ſecłi vł menſura eternitatis.
Meſſolã:capiẽs eos: vel palpatio eorum.
Meſopotamia:eleuata voce quadam:vel eleuatu cuiuſdam vocationis.
Menſuraim:hoſpitans eos: vel menſura eorum. Sciẽdũ vero q̄ mẽſurã egiptꝰ appellaẽ
Meſthi:varius vel varietas.
Meſſulam:mẽſura dolorꝭ:vł hoſtis anterior
Metheha:dulcis vł dulcedo.
Methiha:virga vel lectulus.
Methabaal:benignus vir habens: vel q̃ȝ bona deuoratio vetuſtatis.
Methael:q̃ȝ bonꝰ deus:vł q̃ȝ bona diuinitas.
Methabeel idem.
Methri:dulcedo videns: vel dulcis viſio.
Meuſim:ſaluans eos vel attrectatio eorum.
Meza:ex hoc vel ex iſto.
Mezaab:eleuata vel ſupra eam:ſiue aqua fluens:aut aque fluitio.

Hic i poſt m.

MIamin:q̇s matrꝭ fletꝰ:vel cui donatꝰ.
Mibaar:electus vł electio:ſiue de electis:aut de electione.
Micha:quis hic:Aduerbiũ loci. Vł q̇s ẽ iſte?
Michel:q̇s vt deꝰ? Vł q̇s eſt ſicut iſte dñator
Michaia:quis vt deus? vel q̇s vt deitas?
Micharob:q̇s h̄ dilatãs? vł q̄ ẽ hec latitudo?
Michas:q̇s eſt hic? aduerbiũ loci. vł q̇s ẽ iſte
Micheas:quis eſt iſte? vel quis eſt in loco?
Michol:aqua omnis:vel aqua ex omnibus.
Mido metiens vel menſuratio.
Miphaat:aque impetus:vł aquaꝝ impulſio
Miphibaal:os deuorans:vł os vetuſtatis.
Miphiboſeth:os confuſum: vel os verecundum:ſiue os confuſionis:aut ignominie.
Michael domus dei:vel domus exercitus.
Milethne:gñans caſtra:vel gñatio donãtiũ
Miletum:generans vel generatio:ſeu generare:aut onus eius eſt.
Milicho regnator vel regnum.
Minamin:q̇s matris fetus? vel cui donatꝰ ẽ.
Myrrha:amara vel amaricans:ſeu amaritudo aut amaricatio.
Mirahaal:litigans cum marito: vel litigans cum altiſſimo:ſiue litigans in maritum:aut litigans contra altiſſimum.
Miſaal:tractãs deo:vł q̇s interrogauit deũ?
Miſaam:trahẽs pplm:vł interrogat o eoꝝ.
Miſach:quis vt riſus:vel quis vt frater: ſiue quis vt riſus:aut quis de gaudio?
Miſahel:pplus dei vel q̇s eſt vt ſaluãs deꝰ
Miſia:que indigẽtia:vel que eſt dormitatio
Miſor:humilitas vel tribulatio:ſeu de humilitate:aut de tribulatione.
Miſor:plena vel directa:ſiue humilis aut cãpeſtris.
Mitilene : tranſmigrans vel declinans : ſeu declinatio: aut tranſmigratio.
Mithridates:declinans donum ſufficiẽs: vł tranſmigratio doni ſufficientis.
Miſaab:quis vt aurum obrizum: vel quis eſt ſicut aurum puriſſimum.

Hic o poſt m.

M.Oab:de patre vel ex patre.
Moabite:de patre geniti: vel ex patre generati.
Moaida:menſura dñi:vel ſufficiens domino
Moaz:fortis vel robuſtus:ſiue robur:aut fortitudo.
Moaziam:de adiutorio domini: vel dominꝰ auxiliator eſt.
Mobomia:edificium vel edificator.
Mobomiar:edificãs mihi:vel edificatio mea
Mobumia:edificium vel edificator.
Mobumiar:edificans vel edificatio mea.
Mochebor: vulnerans patrem luminis: vel paterne iracundie.
Mochanai:ſuppoſitio vel ſuſtentaclm.
Mochori:venũdator meꝰ vel venũdatio mea
Mochoth:plage vel vulnera.
Mochoth:plaga eius:vel vulnerãs eum.
Modab:natiuitas vel generatio.
Modaba:naſcens patri:vel generatio eius.
Modim:iudicium vel iudicatio.
Modin:iudicans eos vel iudicium eorum.
Modollaml generationem teſtificans: vel natiuitatis teſtificatio.
Moelath:dolens vel parturiens: ſiue ab adoleſcente aut a parturiente.
Moelati:dolor meus vel parturiens mihi.
Moſei:palpatio vel attrectatio.
Moſeia:palpans eum vel attrectatio eius.
Moyſes:aquaticus vel aſſumptus de aqua.
Moyſes:vrgens vel liniens:ſiue attrectans: aut palpans.
Molada:prĩceps piſciũ:vel dolor parturiẽtꝭ
Molath regnans vel principans:ſeu dolens aut parturiens
Molathi:rex meus: vel princeps meus: ſiue dolor meus:aut parturitio mea.
Molatithe:regnantes vel principantes: ſiue dolentes:aut parturientes.
Molchon:regens eos:vel princeps eorum.
Molid:infirmitas vel a principio.
Moloch:rex vel princeps:ſiue rex noſter: vel princeps noſter.
Mool:infirmitas: vel ad infirmitatem: ſiue chorus aut a principio.
Moola:chorus eiꝰ:vel ab inicio eius:ſiue infirmãs eum:aut infirmitas eius.
Mooli:ĩfirmitas mea:vel de ĩfirmitate mea: ſiue chorus meus:aut a principio meo.
Mooli:chorꝰ laboris vł a p̃ncipio laboroſo:ſiue ĩfirmꝰ laborãs:aut de ĩfirmitate laborioſa.
Moolite:chori mei:vel a principio meo : ſiue infirmitates mee aut de infirmitatibꝰ meis.
Moos:infirmitas vel habitaculum.
Mooſa:infirmãs eum:vel habitaculum eius
Mooſia:infirmus dñs:vel habitaculũ dñi.
Moroth:heres vel hereditas.
Morathi:heres meus vel hereditas mea.
Morathite : heres meus iſte: vel hereditas mea iſta.
Moraaſtim:heres eorum iſte: vel hereditas eorum iſta.
Moraſtithe:heredes mei iſte:vel iſte ſunt hereditates mee.
Moria:viſio vel viſionis:ſiue illuminans:aut dilucidans. Iſte eſt locus:in quo Abrae dictum eſt:Vade in terram viſionis.
Morithi:heres meus vel hereditas mea.
Morome:ſublimitas vel celſitudo.
Moſa:ſalus vel eruditio.
Moſee:ſaluator vel ſaluificator:ſiue a ſaluatore:aut a ſaluificatore.
Moſellamoth:capiens eos morti: vel palpatio mortis eorum.
Moſera eruditio vel diſciplina.
Moſeroth:vincula vel diſcipline.
Moſphetaim:fortes vł vicinie:ſeu fortiũ:aut viciniarum.
Moſi:palpator vel attrectator.
Moſoch:captura vel capiens: ſiue capiẽtes: aut capture.
Moſollõ:capientes eos vel palpatio eorum.
Moſollamia:capiens eos domino vel palpatio eorum dominus.
Moſollamoth:capiens eos morti:vel palpatio mortis eorum.
Moſollam:capiens eos:vel palpatio eorum.
Moſura:vinculum vel diſciplina.
Moſel:eruditus deo:vel diſciplina dei.

Hic u poſt m.

MUmin:conſolans eos:vel viſcera eoꝝ.
Muſa : palpans vel attrectans : ſiue palpatio:aut attrectatio.
Muſach:palpãs fratrẽ:vel attrectatio fratrꝭ
Muſeroth:vincula vel diſcipline.
Muſite:palpantes vel contrectantes.

Sequitur de incipientibus a litera N.

NAa:pulchra vel pulchritudo.
Naab:abſconditus vel requies
Naabi:abſconditus mihi: vel requietio mea.
Naad pulchra ſeruitus: vel pulchrum teſtimonium.
Naalal:laudant vel laudabunt: ſiue torrens

aut laudatio.
Naalia:torrens dei: vel laudans deum.
Naaliel:torrens dei:vel laudatio domini.
Naalon:deus cādoris vel pulchritudo lateꝝ
Naama:decora vel pulcherrima:ſiue commo
uens eos:aut commotio eorum.
Naaman:decorus vel pulcherrimus:ſiue cō=
mouens eos:aut commotio eorum.
Naamath:mouens mortē:vel decor peccati.
Naamathite:mouētes mortē:vł decori pctō.
Naamin:pulcherrimus vel commotio eorum
Naar:puer vel infantulus.
Naara:puer ei vel infantulus eius.
Naarath:puericia tpis:vel infancia pctōris.
Naari:pueri mihi vel infantulus meus.
Naarias:puer dño:vł infantulꝰ dñi. (guriū.
Naas:ſpēs vł coluber: ſiue augurās aut au=
Naaſon:reqes ſonās:vł reqetionis ſonitus.
Naaſon:coluber murmurās vł ſpēs iutilis:ſi
ue augurās dolorē aut augurīū iniquitatis.
Naathi decor temporis:vel pulchritudo pctī:
ſiue abſcondēs peccatū:aut requieſcēs tpe.
Naazab:extūc pphetа:aut pphetauit tūc: ſi
ue pulchrū auxiliū:aut ceſſionis initium.
Nabai conſpicuus vel requieſcens.
Nabaioth:ſedens vel excludens:ſiue requie=
ſcens tempore:aut conſpicuus reſpōſione.
Nabal:ſtultus vel inſipiens.
Nabao:prophete vel venientes.
Nabaoth:ſedens vel excludens ſiue conſpi=
cuus aut requieſcens.
Nabal:ſcandalum vel ſcandalizans:ſiue in=
ſipiens aut inſipientia.
Nabathei inſipientes aut ſcandalizantes.
Nabau:veniens vel includens:ſeu venimus:
aut incluſimus.
Nabdael:viſus dei:vel ſeruiens deo.
Nabeoth:prophetans vel prophetatio.
Nabiath: organum vel laudatorium.
Nablion pſalterium grece:laudatorīū latine.
Nablum:organum vel laudatorium.
Nabo:ſeſſio vel prophetia:ſiue cōcluſio: aut
ſuperueniens.
Nabohe: propheta vel prophetia.
Naboth:ſeſſio vel prophetia:ſiue cōcludens:
aut ſuperueniens.
Nabu:veniens vel includens.
Nabuchodonoſor:ſedens in anguſtia agnita
vel ſeſſio in angnitione anguſtie:ſiue prophe=
tans iſtiuſmodi ſignum:aut prophetia lagun=
cule anguſtie.
Nabuſabari:calcans tēpus:vel calcatio tpis.
Nabuzarachim : calcator fratrum:vel calca=
tio fraternitatis.
Nabuthei: prophete vel prophetantes.
Nabuſardan:prophetauit paleas: vł prophe
tia alieni iudicij.
Nachem:preparans vel preparatio eorum.
Nachon pparās dolorē:vł pparatio iniqtatꝫ
Nachor:reqeſcēte luce:vel obſcuratio nouiſſi
ma:ſiue reqes luminis: aut pparatio iracūdie.
Nad:aſcendens vel aſcenſio.
Nadab:votiuus vel ſpontaneus.
Nedabias:vouens dño:vel ſpontaneus dñi.
Naemā:fidelis vel fidelitas ſiue mouēs eos
aut motus eorum.
Naeth:requieſcens vel requietio.
Naphador:diſpſa gñatio:vł diſpſio gñatiōis
Naphec:marina vel maritima.
Naphedor;cōuerſa gñatio:vł ꝯuerſio gñatōꝫ
Naphec:marinus vel maritimus.
Naphei:maritimi vel animaꝝ refrigeratōes
Naphes:anima vel refrigerium.
Naphis idem.
Nage:meridies vel meridianus.
Nageb idem.
Nahaim:puer meus vel infancia mea.
Nahelel:hymnus vel laus ſiue laudans deū:
aut dei laudatio.
Naid:ſalum vel mare:ſiue fluctuans aut in=
ſtabilis ⁊ ſedis incerte.
Naim:fluctꝰ vł motꝰ:ſiue fluctuās aut ꝯmotō
Naioth:conſpicuus vel excludens.
Nalol:torrens vel laudatio.
Nama:deus vel commotio.
Namoel:dormiuit deꝰ:vel dormitio dei: ſiue
hi qui ſunt dei:aut quos dormire facit deus.
Namra:pardus vel amaritudo: ſiue amaritu
dines: aut amaricationes.
Namrim:pardi vł apoſtate: ſiue profugi: aut
tranſgreſſiones eorum.
Namſi:palpans vel tangens:ſiue attrectans:
aut attrectatio.
Namuhel:loquens cū deo:vł cū q̄ loqtur deꝰ
Namuhelite:loquentes cum deo: vel cum q̄=
bus loquitur deus.
Nanee:piſcis vel fetus:ſiue germen pulchri=
tudinis:aut paſcua eorum.
Narciſſus:colligens vel collectio:ſiue lucer
na ſcindens:aut accenſus letitie.
Naſab:exiccās vł exiccata:aut germiatō eoꝝ
Naſaram: germen molle:vel germen tenerū:
ſiue germinans eis.
Naſia:coluber domini vel ſerpens dñator.
Naſi:titulus vel ſtatio.
Naſim: dux vel princeps: ſiue principās eis.
Naſon:conſolans vel quieſcens : ſiue augu=
rans aut augurium.
Naſor:pulchritudo lūis:vł ꝯſolās anguſtiatū
Nathā:donatꝰ eis vł donatio eoꝝ. (gnatorꝫ.
Nathamelech: donatꝰ regno:vł donatio re=
Natha:donans donum: vel donatus gratie.
Nathanael:donum dei:vel donauit eū deus
Nathinnei:donantes vel donati:ſiue hypodi
acones: grece:aut ſubminiſtri latine.
Nathon:donatꝰ merori:aut donatio iniqtatꝫ
Naua:ſemē vł germē:ſiue latratꝰ aut pulchri
Naue idem. (tudo
Naum germinans vel conſolator.
Nauum:germinans eis vel conſolatio eorū.
Nazareth:flos vel virgultum:ſiue ſanctitas:
aut conſecratio.
Nazareth:vnctio vel mundicia: ſeu cuſtodi=
ens: aut ſeparatio.
Nazarenus:virgultū vel floridus:ſiue cuſto=
diens:aut ſeparatus.
Nazareus:mundus vel ſanctus:ſiue vnctus:
aut conſecratus. Utrunq; hoc nomen apud
Hebreos non ſcribitur per z literam: ſed per
hebreum ſade:qđ nec ſ nec z literam ſonat.
Nazarei:virgulta vel floridi: ſiue cuſtodien=
tes:aut ſeparati.
Nazarei:mūdi vel vncti:ſiue ſcti:aut ꝯſecrati
Nazareni idem.

¶ Hic e poſt n.

Neapolis:mire ꝯmota:vł mira ꝯmotio.
Nebaaz:latratꝰ apphēſꝰ: vł latrātꝫ ap=
Nebaial:latrā laxꝰ:vł latrās laxatꝰ: (phēſio
ſeu latrātis leuitas:aut latrantis latitudo.
Nebalath:latratꝰ tpis:vł inſipiētia peccatorꝫ
Nebe:latrans vel latratus : ſiue pſalterium:
aut menſura.
Nebal:latrans deo vel latratus dei:ſiue men
ſura dei:aut dei pſalterium.
Nebo:latrans vel latratus.
Nebul:latrator meus vel pſalterium meum.
Nechoo:paratus iſte vel paratio iſta.
Neceb ſtatio vel attrectio.
Nech percutiens vel percuſſio.
Nechoda:includens iudicio.
Nechophati:excludens vel excluſio:ſiue in=
cluſum aperiens:aut percuſſionem euadens
Nechota:aroma vel thimiama:ſiue ſtorax eiꝰ
aut aromatizatio eius.
Neele:ſcala vel torrens. (ditates.
Neelamite:cuiuſdā heredes:vł cuiuſdā here
Neelle cuiuſdā heredes: vł cuiuſdā heredi=
Neellamite:ſcale vel torrentes. (tas.
Neeleſcol:torrens botri vł botrus torrentis.
Neema conſolans vel conſolatio.
Neemias conſolatus a dño:vł ꝯſolatio dñi.
Neeſta: aes vel metallum.
Nephael:ſpirans deo vel applicans ori dei.
Nephe ſpirās vł ſufflās ſiue ſpūs aut ſufflatō
Nephee:applicans ori:vel ligurius: quod eſt
nomen lapidis.
Nephec:pruna vł carbo: ſiue ſeducēs aut ſe=
Nepheg: idem. (ductio.
Nephendor:marina vel maritima.
Nephi:purificans vel purificatio.
Nephſa:purificans aggrauatum: vel purifi=
catio aggrauati.
Nephoa:deceptio vel diſſolutio:
Nephuſim:aptū nomen vł diſſoluta auditio.
Neger:florens vel floridus.
Nehoda:includēs iudicio:vel pcuſſio iudicij
Nehiel:ſtans deus vel ſtatio dei.
Nehiſoth:ſtans vel ſtatio:ſiue ſtatus tpis.
Nemam:pulchritudo vel conſolatio.
Nembra:profugium vel apoſtaſium:ſiue apo=
ſtata aut apoſtaſia.
Nemra:profugium vel tranſgreſſio: ſiue par=
dus: aut amaricatio.
Nemrim:pardi vel apoſtate: ſiue amarican=
tes eos aut profugia eorum ſeu pardorum:
aut apoſtatarum.
Nemri:pardi vel apoſtate.
Nemroth:tyrannus vel profugus:ſiue tranſ=
greſſor aut apoſtata.
Nemſi:palpans vel tangens: ſiue attrectans
aut attrectatio.
Nemſi: ſtans vel attrectans: ſiue ſtatio: aut
attrectatio.
Neptat:deceptio vel diſſolutio.
Neptali:latitudo mea:vel conuerſio eius.
Neptali:diſcretus vel ſeiunctus:ſeu cōuoluit
me:aut conuolutio mea.
Neptalim:habitatio vel comparatio:ſiue con
uertens eos:aut latitudo eorum.
Neptalim:implicatio vel conuerſatio:ſiue di
latauit me:aut dilatatio mea.
Neptalimite ꝯuertētes eos vł latitudies eoꝝ
Neptalite:habitacula vł comparationes: ſeu
delatati mei:aut implicationes eorum.
Neptar:purificans vel purificatio.
Nepte:decipiens vel diſſoluēs:ſiue deceptio
aut diſſolutio.
Neptoim:ſculpentes vel aperientes:ſiue de=
cipientes eos:aut diſſolutiones eorum.
Nepthupha:deceptio vite remiſſe: vel diſſo=
lutio claudicans.
Nepthuim:ſculpentes vel aperiētes:ſiue de=
cipientes eos:aut diſſolutiones eorum.
Neptuſim:aptū nomē:vel diſſoluta auditio.
Ner:lucidus vel lucerna.
Neregel:lucis aceruus:vł lucerne aceruatio.
Nereus:lucis conſilium:vel lucerna feſtinās
Nereth:cythara vel quaſi lucerna: ſeu lux vi=
te:aut lucerna pauoris.
Nergal:lucis aceruus vel lucerna aceruata.
Nergel lucerna aceruata vł lucerne aceruatō
Nergel:lucerna īuoluta:vł lucerne inuolutio
Neri:lucens mihi vel lucerna mea.
Neria:lucens domino:vel lucerna domini.
Neſia:coluber domini:vel ſerpens dominicꝰ
Neſibi:titulus meus vel ſtatio mea.
Neſon:augurans vel augurium : ſiue augur
fortis aut auguris fortitudo.
Neſruth:tentatio tenera:vel fugitiuus tener.
Neſtheus:aerarius vel metallarius.
Nethmam:decus vel motio: ſiue commouēs
eos:aut commotio eorum.
Nethua: imago vel imaginatio.
Netophati:includens me vel incluſio mea.
Netophatite:includētes vel incluſores mei.

¶ Hic i poſt n.

Nicanor:ſtās lucerna:vł ſtatura lucida.
Nicodemus:includens iudicio vel effu
ſio terrenitatis.
Nicolaus effluens vel effluxio:ſiue ſtultꝰ ec=
cleſie lāguētis:aut ſtultitia lāguoris eccłie.
Nicholaite:effluentes vł effuſiones:ſiue ſtul
ti eccłie lāguentꝫ:aut ſtultitia lāguorꝫ eccłie.
Nichopolis: germen protectionis mee:vel p=
tectio germinis mei.
Niger: aſcendens vel aſcenſio.
Nympha:os applicatum:vł oris applicatio.
Niniue:feta vel ſpecioſa:ſeu germen pulchri=
tudinis:aut natiuitas pulchra.
Niniuite:feti vł ſpecioſi:ſeu germina pulchri
tudinis:aut natiuitates pulchre.
Niſaz:augurās grani:vel augurīū donatōis

¶ Hic o poſt n.

Noa:mouens vel commotio.
Noadaiada: mouēs ſeruitutem domi=
no:vel commotus teſtimonio dei.
Noadie:mouens diluculum : vel commotio
illuminati.

Noaba: mouens eos: vel commotio eorum.
Noratha: mouens imperium: vel commotio conſummationis viſionum.
Nob: latrans: vel latratus.
Nodab: vter: vel inflatio.
Noe: requieſcens: vel requieuit: ſiue commotus: aut commotio.
Noema: decor: vł fides: vł voluptas: aut delectatio.
Noemam: pulchritudo: vel pulchre: ſeu conſolatus: aut conſolatio.
Noemanite: pulchri: vel conſolati: ſeu conſolatores: aut conſolationes.
Noemi: pulchra: vel conſolata.
Noeſta: metallum: vel aes eius.
Noeſtam: aes eorum: vel metallum eorum.
Noephet: mot⁹ apert⁹: vł cõmotio latitudinis
Noga: meridies: vel meridianus.
Noge: idem.
Noom: decus: vel conſolatio.
Noorai: decorans magiſtrum meum: vel conſolatio magiſtri mei.
Noorari: decorans currentem magiſtruʒ: aut cõſolatio conſummati magiſtri.
Noram: reqeſcẽs excelſe: vł cõmotio exaltati.

Hic u poſt n.

NUath: pulcher: vel pulchritudo.
Nun: paſcens eos: vel paſcua eorum.
Nun: fetus: vł piſcis: ſiue vnic⁹: aut ſempiternitas.
Numenius: decor⁹: vel fidelis.

Sequitur de incipientibus a litera O.

OAd: vanitas: vel laudatio.
Oal: tabernaculũ: vel inhabitatio.
Oali: tabernaculum meum: vel inhabitatio mea.
Oam: ve populo: vel inſaniens.

Hic b poſt o.

OBab: ſperans: vel amplexans: ſiue dilectus: aut dilectio.
Obadia: ſeruus domini: vel ſeruiẽs domino.
Obag: magus: vel phitoniſſa: ſiue incantator: aut incantatio.
Obdarẽ: ſeruus auſtralis: vł ſeruus african⁹
Obdias: ſeruiens dño: vel ſeruitus domini.
Obed: ſeruitus: vel ſeruitor.
Obededõ: ſeruiens rufo: vel ſeruiens fuluo: ſeu ſeruiens terre: aut ſeruus ſanguineus.
Obedia: ſeruus dñi: vel ſeruiens domino.
Obediel: ſeruus dei: vel ſeruiens deo.
Obia: ſeruus dñi: vel ſeruiens domino.
Oboth: phitones: vel magi: ſiue lagene grandes: aut lagenarum granditas.

Hic c poſt o.

OChet: diligens: vel perſcrutans: ſiue dilectio: aut perſcrutatio.
Ocol: tenens habitationem: vel apprehendens tabernaculum.
Ochoza: tenẽs magiſtrũ: vł retẽtio magiſtri.
Ochoſath: retentio: vel apprehenſio.
Ochozas: retinens dñm: vł apprehenſio dñi
Ochram: tenens: vel apprehendens: ſiue retentio: aut apprehenſio.

Hic d poſt o.

ODaita: menſurans: vel menſuratio.
Odema: ſeruus dñi: vel teſtificãs dñm
Odia: idem.
Odoia: idem.
Odollã: teſtioniũ eorum: vel teſtionij approbatio
Odollamites: conteſtans aliquem: vel teſtimonium in aqua.
Oddor: conteſtans generationem: vel teſtificatio generationis.
Odoma: ſeruus dñi: vł teſtificans dominũ.
Odſi: menſis meus: vel menſura mea.
Oddura: mẽſura mgrĩ: vł teſtificãs mgrm.

Hic e poſt o.

OEpha: menſura: vel effundens: ſiue eſt⁹ aut eſtuatio.
Oephi: menſura trium modiorum: vel tres modij menſurati.
Oeph: diligens: vel perſcrutans: ſiue dilectio aut perſcrutatio.

Hic ph poſt o.

OPha: effuſio: vel eſtuatio.
Opha: nebula: vel obſcuratio: ſiue obſcurans: aut nebuloſus.
Opha: thalamus eorũ: vel maritima eorum.
Ophar: volãs: vel volatus: ſiue volantes aut volationes.
Ophat: aurũ obriſum: vł aurum puriſſimum.
Ophaz: idem.
Ophel: nebula: vel obſcuratio: ſiue obſcuratus: aut nebuloſus.
Opher: ignominia: vel ignominioſus.
Ophi: infirmus: vel ignominioſus.
Ophim: tabernacula: vel habitationes.
Ophimi: tabernacula mea: vł hitatiões mee.
Ophir: infirmans: vel infirmitas: ſiue irritum aut ebrioſum.
Ophim: diſcalciatus: vel inſana conuerſio.
Ophra: volans: vel thalamus.

Hic g poſt o.

OG: congregans: vel aceruans: ſeu abſcõditus: aut coaceruatio.
Oga: nobilis: vel glorioſus: ſiue abſcondens eum: aut coaceruans ei.

Hic h poſt o.

OHia: ipſe cognouit: vel cognouit dñs.
Ohiada: ipſe cognouit ſeruitutem: vel cognouit dominus teſtimonium.
Oholi: tabernaculum: vel inhabitatio.

Hic i poſt o.

OIa: infirmans eum: vel infirmitas eius
Oiam: infirmãs eos: vel iñrmitas eorum.
Oiam: ſeculum: vel eternitas: ſiue annus iubileus: aut annus remiſſionis.

Hic l poſt o.

OLda: deſtruens: vel diſcernẽs: ſiue deſtructio: aut diuerticulum.
Oldai: deſtruens me: vel diſcernens mihi: ſiue diuerticulum meum: aut diſcretio mea.
Oldã: diſcernens domũ: vel diuerticulũ grẽ.
Oli: infirmitas: vel protectio.
Oliab: infirmãs patrẽ: vel protectio patris.
Olimpa: dolens: vel parturiens.
Olipiadis: dolor triſtiũ: vł pturiẽs ſuitutẽ.
Olofernes: infirmitas diſceſſionis: vel infirmans vitulum ſaginatum.

Hic m poſt o.

OMar: populum amaricans: aut populus amaricatus.
Omer: criſpans: vel manipulus.
Omri: criſpans me: vel manipulus meus.
Omroi: criſpans magiſtrum meum: vel manipulus magiſtri mei.

Hic n poſt o.

ON: dolor: vel meror.
On: iniquitas: vel inutilitas mea.
On: muſitatio: vel murmuratio.
Ona: merens eum: vel dolor eius.
Ona: inutilis ei: vel iniquitas eius.
Ona: murmurans ei: vel murmuratio eius.
Onam: meror populi: vel meror eorum.
Onam: inutilis populo: vel iniquitas eorum.
Onam: murmur populi: vel muſitatio eorũ.
Onam: meror doni: vel dolor gratie.
Onam: iniquitas doni: vel inutilitas gratie.
Onam: murmurãs dono: vel muſitãs gratie.
Oneſimus: decorus: vel reſpondens: ſiue decus: aut reſponſio.
Oneſiphor⁹: rñdens lr̃is: vł decore adherẽs
Oni: merens mihi: vel dolor meus.
Oni: inutilis mihi: vel iniquitas mea.
Oni: murmur meum: vel muſitatio mea.
Onni: dolore cõmot⁹: vel merore requieſcens
Onni: inutilis requies: vel iniqua cõmotio.
Onni: murmure mot⁹: vel muſitatiõe qeſcẽs.
Onias: merens domino: vel dolor domini.
Onias: iniquus domino: vel inutilis domin⁹.
Onias: murmurans dño: vel muſitatio dñi.
Ono: merens eum: vel dolor eius.
Ono: inutilis eius: vel iniquitas eius.
Ono: murmurans ei: vel muſitatio eius.
Onon: murmure muſitans: vel muſitatione murmurans: ſiue dolor inutilis: aut merens iniquitate.

Hic o poſt o.

OOla: tabernaculum: vel inhabitatio.
Oolla: idem.
Ooliab: tabernaculũ meũ: vł ihabitatio mea
Ooli: tabernaculum meum pater: vel inhabitatio mea patris.
Ooliba: tabernaculum meũ in ea: vel ipſa eſt tabernaculum meum.
Oolibama: tabernaculi altitudo: vel habitaculum meum in aliquo.
Oon: labor: vł dolor: ſiue dolẽs aut laborioſ⁹
Oozam: videns eos: vel fortitudo eorum.
Oozias: videns dñm: vel fortitudo domini.

Hic r poſt o.

OR: foramen: vel iracundia.
Or: mõs: vł lumẽ: ſiue pellꝭ: aut iracũd⁹.
Oraim: concipiens: vel comprehendens ſiue conceptio: aut comprehenſio.
Oram: irati: vel ne excelſo: ſeu ne iracundie: aut ne iracundo.
Oram: mons populi: vel lumen eorum.
Oram: pellis populi: vel lumen eorum.
Oram: iracundus populus: vel iracũdia eorum.
Orchach: eſtimans: vel eſtimatio.
Orchathi: eſtimans mihi: vel eſtimatio mea.
Orchiatharot: lõga corõa: vł lõgitudo corõe
Oreb: ardor: vł ſiccitaſ: ſiue coru⁹: aut ſoltudo
Oreb: mẽſa: vel maſſa: ſiue tẽtans: aut tẽtatio
Orem: dolor: vel iracundia.
Oreth: longanimis: vel diuturnus: ſeu longanimitas: aut diuturnitas.
Orpha: ceruix eius: vel ſuperbiens ei.
Ori: lux mea: vel mons meus.
Ori: pellis mea: vel foramen meum.
Ori: iraſcens mihi: vel iracundia mea.
Ori: gigas: vel excelſus.
Ori: coquens: vel excludens.
Ori: apprehendens me: vel apprehenſio mea
Orim: gigantes: vel excelſi.
Orim: apphendẽtes me: vel apphẽſiões mee
Orim: loquentes: vel excludentes.
Orma: anathema: vel anathematizatio.
Ornã: lumẽ nobis: vel illuminatio noſtra.
Ornã: lumẽ gratie: vel illuminatio donatiõis
Oron: mons inutilis: vel foramen triſtitie.
Oron: pellis iniqua: vel ira murmurantium.
Oron: lumen meroris: vel dolor muſitantiũ.
Oromite: mõtes iutiles: vł forãina triſtitiarum.
Oromite: pelles inique: vel dolores muſitãtiũ
Orõite: luĩa merorꝫ: vł iracũdia murmurãtiũ
Oronim: lumen meroris eorum: vel iracũdia iniquitatis eorum.
Oronom: mõs iutilis eis: vł foramen triſtitie eorum.
Oronaim: lumen meroris eorum: vel iracundia iniquitatis eorum.
Orthoſiada: recte indigens teſtimonio: vel lumen poſitum teſtificationi.

Hic ſ poſt o.

OSai: ſpes: vel ſaluatio.
Oſa: ſpes mea: vel ſaluatio mea.
Oſaias: ſperans in domino: vel ſaluatio dñi.
Oſanna: ſalua: vel viuifica: ſiue ſaluifica nos: aut ſaluificatio noſtra.
Oſe: ſpes: vel ſaluator.
Oſee: ſperans in eo: vel ſaluatio eius.
Oſia: ſperans in domino: vel ſaluatio domini.

Hic t poſt o.

OTim: tempus eis: vł deſignatio eorũ.
Othei: ſignũ meũ: vel tẽporalitas mea.
Othior: dolor eius: vel contriſtans eum.
Othir: peccato vigilans: vel ſignuʒ tẽporale.
Othin: ſtans peccato: vel ſtatio temporalis.
Otholia: ſignũ laboris: vel deſignatio tpalis
Othoniel: ſignum dei: vel reſpondens deo.
Othotam: ſignans eos: vel ſignatio eorum.

Hic x poſt o.

OX: violenter: vel voluntarie.

Hic z poſt o.

OZa: vidẽs: vł robuſt⁹: ſeu viſio: aut fortitudo.
Ozai: fortis meus: vel robur meum: ſiue videns me: aut fortitudo mea.
Ozam: videns eos: vel fortitudo eorum.
Ozam: videns donum: vel fortitudo gratie.
Ozamoth: quaſi ſignũ: vel fortis deſignatio.
Ozazim: fortis ductor videns oliuam.
Ozen: videns fortem: vel fortis oculus.
Ozenſara: videns fortem principis: vel fortis oculus anguſtiati.
Ozgi: videns luctam: vel robuſtus luctator.
Ozi: vidẽs: vł robuſt⁹: ſeu viſio: aut fortitudo
Ozias: videns dominum: vel fortitudo dñi.
Oziam: viſio dñi eſt: vel fortitudo domini eſt.
Oziph: germinans: vel germinatio.

Ozjel: videns deum: vel fortitudo dei.
Ozielite: videntes deū: vel fortitudines dei.
Ozim: auris mea: vel auditus meus.
Ozimite: aures mee: vel auditores mei.

¶ Sequitur de incipientibus a litera P.

PAphum: redimens cadentem: vel redemptio cadentis.
Palestina: ore ꝯtusa: vl' ore cōtūdēs siue os malleatoꝝ: aut oꝝ ꝯtusio.
Palestini: ore contusi: vel ore contundentes: siue ora malleatorum: aut oris contusiones.
Palmiram: ore cōtundēs: vel os malleatoris.
Pāphilia: cōuersio a ruina: vl' diuisio cadētiū
Pāphiliēses: ꝯuersi a ruia: vl' diuisiōe cadētes
Panaretos: liber ecclesie: vl' liber ecclesiastic⁹
Paraphrastes: garrulus: vel coniectator.
Parasceue: cena pura: vel preparatio.
Parion: discoopertus: vel discooperiens.
Parmena: diuidens plenitudinem: vel diuisio plenitudinis.
Parthia: perfecte diuidēs: vel pfecta diuisio.
Parthi: pfecte diuidētes: vel pfectio diuidētium
Pascha: transcensus: vel trangressio.
Pathma: separatio: vel separatrix.
Pathmos: separatio hostis: vel separatio palpantiū
Patroba: videns eum: vel dissolutio eius.
Patrodus: separans: vel dissoluens.
Patura: separatrix: vel separatio.
Paulus: os tube: vel os eorum: seu electū mirabile: aut electionis miraculum.

¶ Hic e post p.

PEdno: tentatio mouens: vel dissectio commotionis.
Pellusiū: os malleans: vel os malleatoris.
Pentateucum: quinq libri Moysi: vel quinq libri Mosaici.
Pergamū: dissecās valles: vl' diuidēs cornua eoꝝ.
Pergen: deuorans: vel vorago.
Peribol⁹: sacc⁹ absorpt⁹: vl' ꝑpositio ineterata
Perida: tentat⁹ dilectus: vel tentatio amabil'.
Pericopen: incisus: vel incisio.
Perone: sacculus: vel repositio.
Persida: tentans: vel latera sua diffuens.
Perse: tentati: vel latera sua diffuentes.
Persipolis: tentatio ciuitatuʒ: vel diffuens latera ciuitatibus.
Petrus: agnoscens: vel discalcians: siue cognitus: aut dissoluens.

¶ Hic i post p.

PIgmei: cogniti dño vl' dñʒ cognoscētes
Pila: os malleans: vel oris contusio.
Pilatus: ore contundens: vel os malleatoris.
Pirrus: dissoluens: vel dissolutus.
Pisida: cognita dño: vel cognitio domini.
Pisticum: fidele: vel fidelitas.
Prisca: cognita: vel cognoscens.
Priscilla: cognoscēs dñm: vel cognitio domini
Priscus: agnitus: vel agnoscens.

¶ Hic o post p.

POblius: tabernaculuʒ: vel inhabitatio
Pollati: ori cōtūdēs: vel os malleatoꝝ
Pontus: inclinans: vel inclinatio.
Pontici: inclinantes: vel inclinationes.
Pontius: declinans consilium: vel declinans festinationem.
Porti⁹: dura diuisio: vel diuidēs duriciā eoꝝ
Possidonius: cognoscens venationem: vel cognitio commotionis.
Prob⁹: fruct⁹ cōfusus: vel fructuū ignominia
Procor⁹: fruct⁹ ꝯgregās: vl' fructuū ꝯgregatio
Ptolomeus: ad mensuram deducens: vel ad mensuram reductus.
Ptolomai: ad mensuram deducens: vel ad mēsuram deductio.
Ptolomaida: ad mensuram deducens: vel ad mensuram reducta.
Ptolomais: idem.
Ptolomaidenses: ad mensuram deducti: vel admensuram reducentes.

¶ Hic u post p.

PUblius: tabernaculū: vel inhabitatio.
Pudēs: indut⁹ ꝯsilio: vl' indumētū ꝯsilij
Puteolis: declinans: vel declinatio.
Putiphares: os inclinans: vel oris inclinatio siue os inclinans ad dissecandum: aut dissecans ad os inclinandum. Hec omnia nomina Greca: vel latina secundū linguā hebraicā violēter interpretata sunt. Sciendū nāq: q apud hebreos p. litera nō habet: nec vllū nomē est apud eos: qd hoc elementum sonat. Abusiue igitur accipienda sunt.

¶ Sequit de incipientibus a litera R.

RAab: fames: vel impetus.
Raab: lata: vel dilatata: siue latitudo: aut dilatatio. Si enim Raab p ayn mediaʒ literā scribat: famē significat: siue impetuʒ. Si vero per heth: latitudinem: vel dilatationē. Hoc aūt euenit secundū accentuū ꝛ literarū diuersitatē: vt in tam varias ꝛ contrarias significationes nomina cōmutentur: ꝛ in tam diuersa vertantur.
Raaba: fames eius: vel impetus eius: siue dilatans eum: aut dilatatio eius.
Raabia: impetus dñi: vel famelicus dño: siue diiudicans dñm: aut diiudicati dño.
Saabath: bucca: vl' maxilla: siue bucce: aut maxille
Raā: mltū: vl' visio: siue tonitruū aut mltitudo
Raama: videns: vel tonitruum eius: siue multum ei: aut multitudo eius.
Raamas: multum domino: vel visio domini: seu videns dominuʒ: aut tonitruum domini.
Raamses: malicia tinee: vel malicia de tinea: siue intonuit letus: aut intonantis letitia.
Raason: cursus: vel placentia:: siue contēplatio: aut consummatio.
Raatha: mgr̄ pcti: vl' magistratio temporalis
Raba: mlta vl' magna siue iudicās aut iudiciū
Rabaā: multitudo ppl'i: vel magnitudo eorū: siue iudicās populos: aut iudiciū populorū.
Rabai: multum mihi: vel magnitudo mea: siue iudicans me: aut iudicium meum.
Rabad: multum temporis: vel grāde peccatū: siue iudicās tempus: aut iudicium peccatoꝝ.
Rabbi: doctor: vel magister: seu docens me: aut magister meus.
Rabiuth: doctrina multitudinis: vel magisterium iudicantis.
Rabai: multa hec: vel multitudo ista.
Rablath: multum: vel multa: siue multitudo: aut multitudines.
Rabmaʒ: princeps cibi: vel dominator edētiū
Raboni: doctor: vel magister: seu docens me: aut magister meus.
Raboth: grande signum: vel multū respōdēs siue iudicans respondentes: aut iudicium respondentium.
Rabsaces: mult⁹ osculo: vl' pnceps deosculās
Rabsaꝛ: pnceps eunuch⁹: vl' mgr̄ eunuchoꝝ
Rabsares: multū alien⁹: vel grandis descēsio.
Racha: vanus: vel vanitas: siue absq cerebro: aut signum subsannationis.
Racab: ꝯcita: vl' q̄driga: seu visio: aut ascēsio.
Rachal: tristis: vel deorsum ferens: siue res: aut negociatio.
Rachel: ouis: vel visio: seu videns deum: aut videns principium.
Rachus: substantia: vel pecunia.
Radai: videns me: aut fortitudo mea.
Raphael: sanus deo: vel medicina dei.
Rapha: sanitas: vel medicina dei.
Raphaia: sanans dño: vel medicina domini.
Raphaim: gigantes: vel medici: siue facture nostre: aut laxati eorum.
Raphao: sanans eum: vel medicina eius.
Raphaxa: sanās visio vl' medicia fortitudinis
Raphes: defluens: vel medicus: siue volucris aut cursus oris.
Raphidim: tentatio: vel laxe manus: seu visio oris: aut vidit os sufficiens eis.
Raphidim: sanitas fortiuʒ: vel sanitas iudicij seu visiōis fortis: aut dissolutio fortiū. Juxta proprietateʒ lingue vero Syre interpretat remisse manus: vel remissio manuum.
Raphiō: medicia doloꝝ: vel tētatio iniq̄tatis.
Raphu: tentatio: vel dissolutio: siue sanitas: aut medicina.
Ragal: res: vl' negociatio: seu tristꝭ: aut deorsum ferens.
Ragau: pascens: vel egrotans.
Rages: pabulum: vel egrotatio.
Ragon: hyems: vel pabulum: siue multum delectans: aut multum delictum.
Raguel: pastor dei: vel egrotans deo: siue pascēs deum: aut pabulum eius deus.
Rahuel: idem.
Rahaia: pastor domini: vel egrotās domino: siue pascens dominum: aut pabulū eius dñs.
Rahelaia: idem.
Ram: excelsus: vel exaltatus: siue tonitruum aut exaltatio.
Rama: excelsa: vel exaltata: siue tonitruum: aut exaltatio.
Ramale: sublimitas: aut exaltatio: siue tonitruum: aut exaltabitur.
Ramalia: excelsus dño: vel tonitruū dñi: siue excelse laborans: aut exaltatio laborantis.
Ramasse: pabulum: vel tinea: siue malicia tinee: aut malicia de tinea.
Ramath: excelsum signum: siue exaltata peccato: seu mortem vidit: aut mortis visio.
Ramatha: idem.
Ramathā: excelsum signum populi: vel exaltatio peccati eorum: seu mortem vidit eis: aut visio mortis eorum.
Ramathaim: excelsa duo: vel excelsa bina: siue duo sublimes: aut duo exaltati: ꝛ duo excelsa: vel duo sublimia sunt due trib⁹: regia. s. ac sacerdotalis. Unde Helcana fuisse legitur de Ramathaim: quia pater eius de tribu Leui fuit: ꝛ mater ei⁹ de tribu Juda. Qd notat in eo: q effrateus dicit ab Effrata vxore. scʒ: caleb: quā ꝯstat extitisse d tribu illa.
Ramathiechi: excelsū signū gene: vl' eleuatio maxille
Ramathite: excelsa signa: vel mortē videntes
Ramelech: excelsa portio: vl' exaltata pticula
Ramesse: amaricans: vel cōmotio turbulenta siue corrosio tinee: aut tonitruum gaudij.
Ramech: mortis visio: vel excelsum signū: siue celsitudo pauoris: aut exaltatio vite.
Ramoth: excelsuʒ signū: vel exaltata respōsio
Raron: cursus mgr̄i: vel cōsumatio magisterij
Raronites: currēs mgr̄: vl' ꝯsumatus mgr̄io.
Raronite: currētes mgr̄i: vl' ꝯsumati mgr̄ij.
Rasai: impius dñs: vel varietas domini.
Rasathaim: varietas bina: vel iniq̄tas duoꝝ.
Rasim: variās eos: vel iniquitas eoꝝ.
Rasin: ipi⁹: vl' iiqu⁹: seu varietas: aut pictura
Rathanim: sonitus: vel iuniperus: siue visio consummata: aut visionis consummatio. Ferūt hoc lignū iuniperi multo tēpore ignē cōseruare: ita vt si pruna ex eius cinere operta fuerit: vsq ad annum ignita perduret.
Razia: sacratus domino: vel mysticus dñi.
Rasom: mysticus: vel sacratus.
Rason: idem.

¶ Hic e post r.

REaias: magister dñs: vel dilatatio dñi
Reba: multa: vel magna: siue iudicans aut iudicium.
Rebai: multa mihi vel magnitudo mea: siue iudex meus: aut iudicium meum.
Rebe: q̄rt⁹: vl' q̄tuor: siue ordinat⁹ aut ordīatio
Rebe: idem.
Rebecca: pacientia: vel multum accepit: siue multa pacientia: aut qui multum accepit.
Reblata: multa hec: vel multū iste: siue multū commisit hic: aut multum commissum huius.
Rebuag: q̄rtus: vel igenios⁹ vl' ordīata pcussio
Recha: mollis: vel delicatus: siue mollicies: aut teneritudo.
Rechab: concedēs: vel excelsus: seu mollis pater: aut teneritudo patris.
Rechabite: concedentes: vel excelsi: siue teneri patribus: aut delicie patrum.
Rechat: mollicies: vel sublimitas.
Recē: pictura: vl' varietas: seu vacuefecit: aut vacuefactio.
Rechma: tentatio: vel militia quepiam.
Reesa: chamus: vel frenum: siue retinaculum aut cohibitio.
Rephan: factura: vel requies: seu nostra requies: aut nostra factura
Regalim: pedes: vel ambulatio: siue iter aut itinera.
Regmen: cibus: vel refectio: siue pascens eos aut pascua eorum.
Regma: tentatio: vel malicia quepiam.
Regom: iter: vel ambulatio.
Recht: pastor meus: vel pabulum meum.
Remma: excelsa: vel videns aliquid.

Rempha:excelſa eructās:vł exaltatio nihili.
Rēmi:excelſa cōmotio:vł vidēs aliqd reqei.
Remia:excelſus dominus vel exaltatio dñi.
Remon excelſuꝫ murmur:vł axaltatio iutilis
Remono:excelſe merēs:vł exaltatio iniqtatꝫ
Remmon:eccleſia vel congregatio.
Remmon:ſublimis:vel exaltata : ſeu malum punicum:aut malum granatum.
Rimmonphares:diuidens eccleſiam:vel diſſipans congregationem.
Remmonphares:ſublimitas violenta vel exaltatio diſſipata:ſeu diuiſio mali punici: aut diuiſio mali granati.
Remoth:videns mortem vel viſio mortis.
Rena:magiſter abſconditus ; vel magiſterium pulchritudinis.
Res:caput vel pacientia.
Reſa caput eius vel patiens eum.
Reſſa:chamꝰ vł frenū:ſiue ſtadiū:aut retina= (culū.
Reſatha:ipius eius vel iniquitas.
Reſathaim:impietas vel iniquitas eorum.
Reſeph:iniquitas menſure vel caput.
Reſen:caput fontis vel pacientia oculi.
Reſeth:impietas vel iniquitas:ſeu caput vite:aut pacientia pauoris.
Reſpha:currēs vł velox:ſeu curſꝰ aut veloci (tas.
Reſia:caput dñi:vł patiēs dñs:
Rechma:ſonitus vel iuniperꝰ: ſeu videns cōſummate:aut viſio conſummata.
Reu:paſcens vel paſtus eſt:ſeu pauit me aut paſtio mea.
Reum:paſcens eum vel pabulum eorum.
Rezer:magiſtri viſcera fortia:vel magiſtro viſcera ſanctificata.

¶ Hic i poſt r.

R Iba:multa vel magna: ſiue iudicans: aut iudicium.
Ribai:multum mihi vel magnitudo mea: ſeu iudex meus:aut iudicium meum.
Ripha:videns bona vel videns buccellam.
Riphat : videns bona temporis: vel videns buccellam vite.
Riphet:videns bona pauoris:vel vidēs buccellam vite.
Rithus: querens vel bonus : ſeu lumen aut inquiſitio bonitatis.

¶ Hic o poſt r.

R O:magiſter vel magiſterium.
Roaga: magiſter meditans:vel magiſtri locutio:aut fortis ſuſceptio.
Roboam:impetus vel latitudo.
Roboam:dilatans populum:vel diſſipās populos:ſeu impetus pplī:aut iclinatio pploꝝ.
Robooth:platee vel latitudines:ſeu plateae inclinatae:aut platearum inclinationes.
Rode:videns vel fortis:ſeu viſionis fortitudo:aut viſio fortitudinis.
Rodie: videns vitam : vel videns eſſentiam: ſeu videns iudicium .
Rodi:patruꝰ iudicās:vł viſio iudicij patruel
Rodū:viſio vł dſcenſio:ſeu diſſentiēs aut diſ
Rodij:videntes vel deſcēdentes: ſeu (ſidiū.
diſſentientes aut diſſidia.
Rodochus:fortiter durꝰ vł vidēs nigredinē.
Rogal:deorſum ferens vel magiſter triſtitie.
Rogel:deorſum ferēs:vł negociatio triſtitie.
Rogelim:deorſum ferens eos: vel negociatio triſtitie eorum.
Rogomelech:magiſter fouee patris:vel magiſtrans decipulas portionis.
Roma:magiſteriū frangēs vł mgrij ꝯfractio
Roma: tonans vel ſublimis:ſiue tonitruum: aut ſublimitas .
Romani:tonantes vel ſublimes:ſiue tonātes ſublimiter:aut tonitrua excelſa.
Romelia:magiſter frangens laborantes: aut ſublime tonitruum laborantium.
Roob: platee vel latitudines.
Roobia:platee dñi vł latitudines dñantiū.
Robooth:platee inclinate vł plateaꝝ iclina= (tiones.
Roos:turris vel ꝓpugnacula.
Roos caput vel initium.
Roſmophim:caput fortiū: vł iniciū vicinarū.
Roth:viſio vł feſtiatio:ſeu deficiēs aut defe= (ctio

¶ Hic u poſt r.

R Uben:vidēs filiū vł filius viſionis:ſeu videns in medio:aut videns per medium.
Rubeni:videns filium meū:vel filij mei viſio ſeu videte inter me:aut videte ꝑ mediū mei.
Rubenite:videntes filios:vel viſiones filiorum:ſeu videntes per medium.
Rufus:ſanans vel reficiens:ſiue nos ſanans: aut refectio noſtra.
Ruma:excelſa vel videns aliquid.
Ruth:vidēs vł feſtinās:ſeu deficiēs aut de= (fectio.

¶ Seqtur de incipiētibꝰ a lr̄a S.

S Aaph: ſpeculū vel anguſtiatus.
Saal:reddens vel aggrauans.
Saal:vola vel pugil: ſeu vulpis: aut ortus aquarum.
Saalabim:aggrauans intellectū vel aggrauatio intelligentie.
Saali vole vł pugiles:ſeu vulpes aut ortꝰ aqꝝ
Saalum:reddens vel redditor:ſiue redditio aut reddidit eis.
Saar:eſtimans vel eſtimatio.
Saarite: eſtimantes vel eſtimatores.
Saarim:eſtimātes eos vel eſtimatores eoꝝ.
Saaſin:icubuit egrediēs vł icubatō egreſſiōꝫ
Saba:capta vel captiua: ſiue captiuitas aut
Saba:clamās vel conuertēs:ſiue (ꝯuerſio.
clamor: aut eloquentia.
Sabacha:rete vel retinaculum:ſiue loquens ei:aut eloquentia eius.
Sabaias:captus domino:vel ꝯuerſio dñi.
Sabaim:clamantes vel eloquentes: ſiue captiui aut conuertentes.
Sabama:leua vel ſiniſtra.
Sabama:excelſa vel conuerſio quedam: ſiue tollens altitudinem:aut tollens excelſum.
Sabā:tollēs altitudinē: vel tollēs excelſum.
Sabana:leua meis vel ꝯuerſio quēpiam:ſeu tollens alitudinem:aut tollens excelſum.
Sabaoth:virtutes vel exercitus: ſiue virtutum:aut exercituum.
Sabarim:mōtes circūiens vł mōtiū circuit o
Sabath:ſceptrum vel virga:ſiue baculus aut principatus.
Sabatha: girans vel circumiens:ſiue circuitus: aut circumcidens.
Sabathaca:ſedes tua vel circumiens te: ſiue circumitus tuus: aut circumciſio tua.
Sabathai:circūitus meus:vel circūciſio mea
Sabbatum: requies vel requietio.
Sabbatiſmus:requietio val requies.
Sabe:agne vel oues:ſiue ſeptē aut iuramētū
Sabe:ſeptes vel abundans : ſiue ſaturitas.
Sabee:ſeptem vel abundans:ſiue ſaturitas: aut abundantia.
Sabei: captiui vel clamantes: ſiue conuerſi: aut eloquentes.
Saber:captiuꝰ vigilās vł ꝯuerſus reſurgēs.
Saber:virgltū vł iurās:ſiue ouꝫ aut ſatietas
Sabeth:ouis vel ſatietas:ſiue virgultum aut adiuratio.
Sabeth:captiuus pauidus vel ꝯuerſio vite.
Sabia:dama vel caprea: ſiue iurans domino: aut ſatietas domini.
Sablath:requies vel intermiſſio.
Sablathaim:requies in eis:vł itermiſſio eoꝝ.
Saboi:dame vł capree:ſiue ſtātes aut ſtatio
Saboim:tollēs altitudinē:vł tollēs excelſuꝫ.
Sachar:cilicium vel penitentia.
Sachat:ſinguli vel curuantes.
Sada arcanū vł latꝰ. A latere : nō a latitudie
Sadada:lateri adherens:vel arcanum eius.
Sadaia:latꝰ iniquum:vel arcanū iniquitatis.
Sadaia:omnipotens vel omnipotentia.
Sade:regio vel iuſtitia : ſiue conſolatio aut veneratio. Notandum eſt in hac litera ſ.s. ꝙ ſicut quedā vocales cum apud nos ſint eedē: apud Hebreos diuerſis caracteribus annotantur:diuerſoſqꝫ ſonos habent:ideoqꝫ diuerſas ſignificatiōes ꝯtinēt. Ita etiā ipa eadē s. cum vna apud nos ſit:apud illos diuerſa ſortitur nomina:diuerſaſqꝫ figuras poſſidet : ac diuerſos ſonos. Et idcirco nemo mirū exiſtimet:ſi ipſa eadem in varijs interpretatiōibus cōmutetur. Tres ſunt eñ apud Hebreos lr̄e: vna q̄ vocat̄ Samech: ⁊ ſimpliciter legit̄:q̄ſi ꝑ ſ.nr̄am lr̄am ꝓferatur. Altera ſchin: vel ſin dicitur:in qua ſtridor quidam:non noſtri ſermonis interſtrepit. Tertia ſade nominatur: quam noſtre aures penitus reformidant.
Sademoth:regiones vel larua: ſiue iuſtitie: aut conſolationes.
Saderoth: porticꝰ publica vel ꝯuētio pploꝝ
Sadeſor vberum lumen:vel lux vberū meoꝝ
Sadith:arcanū iuſtitie vel cōſolatio teſtifica (tionis.
Sadoc:iuſtitia vel iuſtificatio
Saducei:iuſti vel iuſtificati: ſiue iuſtitie: aut iuſtificationes.
Saeſdema peſtilens aer:vel peſtilentia aerꝫ.
Saph:vinculum vel labium: ſiue ſpeculum: aut anguſtia.
Sapha vinciens eum:vel labium eius: ſiue ſpeculans eum:aut anguſtia eius.
Saphai:vinciens vel ſpeculans me:ſiue labium meum:aut anguſtia mea.
Saphā:vinciens pplm̄: vel labium ppl̄i ſiue anguſtians eos:aut ſpeculum eorum.
Saphan:abſconditus vel proficiſcēs.
Saphan:lepus vel hericius:ſiue anguſtians aut cyrogrillus.
Saphā:ſpeculans donum:vel labium gratie ſeu vinculū ſupius:aut barba ſupiorꝫ iudicij.
Saphane:viculū ḡtie vel ſpeculator donatōꝫ
Saphane:labiū eiꝰ vel labiū ſupius: ſeu barba eius:aut barba ſupioris iudicij.
Saphanetphane:ſaluator mundi vel abſconditoꝝ repertor. Ipſe eſt Ioſeph:q̄ ⁊ Aegiptū ſaluauit: ⁊ abſcondita reuelauit Pharaoni.
Saphama:abſcondit dominus vel profectio domini;ſeu ſpeculans donantem dominum: aut labium gratie domini.
Saphat:iudicans vel iudicauit: ſiue iudiciū: aut diiudicatio.
Saphata:iudicans populum:vel populū iudicauit:ſiue iudicās cū :aut diiudicato eius.
Saphathias:iudicat dñs vel iudicatio dñi.
Saphathmoth: iudicans mortem : vel iudicatio mortuorum.
Sapher: decus vel pulchritudo : ſeu ſpeculans vigiles:aut labium reſurgentium.
Saphyrus narrans vel literatus: ſiue librarius:aut egregie ſpecioſus.
Saphyra:literata vel libraria: ſiue narrans: aut egregie ſpecioſa. Iuxta vero proprietatē Syri ſmōis īterp̄tat̄ formoſa ſiue formoſitas
Saphon:labiū murmurās:vel ſpeculum inutile:ſeu vincl̄m meroꝛꝫ:aut anguſtia iniqtatꝫ.
Saphatia:iudicat dominus vel iudiciū dñi.
Saga:locutio vel minoratio.
Sahis:tentans vel tentatio.
Saiarath:dama vel caprea.
Sala:vel miſſa ſiue tollens aut miſſio.
Salabin:pacis grauitas vel veſtimentū graue:ſiue aggrauans intellectum aut aggrauatio intelligentie.
Salabon: tollentes merorem: aut aggrauatio iniquitatis.
Salabonite:tollens merorem:vel aggrauati iniquitatibus.
Salacha:leua venit:vel tollens venit:ſiue tulit ſibimet:aut tentatio itinerantium.
Salai:tollens me vel miſſio mea.
Salabū:ſalus cordis vel ſanitas cordiū eoꝝ.
Salema:veſtimentum:vel pacificās ſiue veſtis pacis:aut tribulatio eius.
Salamiel:pax mea deus: vel retribuet mihi deus:ſiue deus veſtimentum meum: aut retributio mea:vel retributio dei.
Salamin:perfecti vel conſummati:ſeu perfectio: aut conſummatio.
Salamina:fluctus vel commotio: ſeu vmbra commotionis:aut ſaluatio iudicij.
Salathi:frutex vel petitio.
Salathiel:petens deum vel frutex dei.
Sale:egrediens vel egreſſio.
Salebim:pacꝫ ḡuitas:vł veſtimētū ḡue:ſiue agḡuās itellectū:aut agḡuatio intelligentie.
Salec:egrediens vel egreſſio.
Salec:egrediens vel emiſſio.
Saleph:miſſus vel redditus:ſiue conſummatus perfecte:aut conſummate perfectus.
Salē:pax vel iuſtitia:ſeu miſit aut miſſio.
Salem:reddens vel reddita:ſiue conſummata perfecte;aut conſummatio perfectionis.

Salemoth:egrediẽs mortu⁹ vel egreſſio mor tui:ſiue tollens mortem:aut egreſſio mortis.
Saphaat: vmbra pariter:vel vmbra fortitudi nis:ſeu vmbra formidãs:aut vmbra inidipm.
Sali:miſſa vel leua:ſeu tollens aut miſſio.
Salim:leua vel vulpes:ſiue tollens eos: aut miſſio eorum.
Saliſa:vitula tertia:vel vitula triennalis:ſeu vitula conſternans:aut vitula conſternata.
Saliſa idem. (ſenſibilis.
Salma:pfecta:vl' pacificãs:ſeu ſentiẽs : aut
Salma:ſentiens vel ſenſibilis:ſeu pacificus: aut conſummatio.
Salmana perfectus vel conſummatus: ſiue pacificans eum:aut ſenſibilitas eius.
Salmanaſar: perfectus vinculo vel conſum= matus ad vinciendum:ſiue ſentiens carcerẽ: aut pacificans anguſtiatos.
Salmanc:pacificans eũ:aut cõſumatio eius: ſiue vmbra ꝓhibendi:aut vmbra cõmotionis.
Salmanoe:ſenſ⁹ vite:vel pacificãs ſuſceptos ſiue vmbra offendicli:aut imago fortitudinis.
Salmas:ſentiens dominũ:vel pacificus dñi
Salmon:penſibilis vel pacificus:ſiue vmbra virtutis:aut imago fortitudinis.
Salmona:imagũcla eius:vl' imago fortitudi nis eius:ſiue vmbra portionis: aut vmbra nu= merationis.
Salmonen: nomen habitaculi:vel vmbratio muneris:ſeu vmbra virtutis eorum:aut ima= go fortitudinis eorum.
Salo:tollens vel commiſſio eorum.
Saloim:tollens eos:vel emiſſio eorum.
Salom:retribuens vel pacificus; ſiue retri= butio aut pacificatio.
Salome:pacificans eum:vel retributio eius
Salomi:retribuens mihi:vel pacificatio mea
Salomi:pax mea eis: vl' retributio mea eoꝝ.
Salomith:tentatio reſpiciens tranſmigratio nem:vel tranſmigratio reſpiciens tentationẽ
Salomon:pacificus vel retributor:ſeu pacifi cans merentes:aut retribuens iniquis.
Saltus:frutex vel petitio.
Salu:tẽtatio reſpiciens:vel reſpectus tenta= tionis. Juxta ethymologiam ꝓo greci ſmo= nis interpretatur vegetatus aut fortunatus.
Salumit: tentatio reſpiciens tranſmigratio= nem:vel tranſmigratio reſpiciens tentationẽ.
Saluſa:vita ꝯſternata vl' tẽtatio reſpiciẽs eũ
Sana:ibidẽ vel perditio:ſiue exauditus: aut exaudibilis.
Samaa:ibidẽ ꝑditio eius:vl' ibidẽ exauditio
Samacha:celi tui:vel celos tuos. (ei⁹
Samachias:celi tui dñe:vl' celos tuos dñe.
Samath:nomẽ iclitũ:vl' auditio teſtionij (rũ
Samagar:nomẽ aduene:vl' exauditio aduẽa
Samai:exaudiẽs me: vl' ibidẽ exauditio mea
Samai:celeſtis vel humilis:ſeu ve mihi: aut ibidem perditio mea.
Samaia:humilis domino: vel audiens do= minum:ſiue ibidem auditor dominus:aut ibi= dem exauditio domini. (ſionis
Samaoth:audiẽs ſignũ:aut ibidẽ ꝑditio rñ=
Samari:lana mea vel cuſtodia mihi. (tudis
Samarath:nomẽ amar:vl' exauditio amari=
Samarcus:lana vel coniunctio: ſiue cuſtos: aut cuſtodia.
Samari:lana mea aut coniunctus mihi: ſiue cuſtos meus:aut cuſtodia mea.
Samaria:lana domini:vel conſiccta domino: ſiue cuſtos domini:aut cuſtodiens dominum
Samaritanus:lana vel cõiunctio:ſeu cuſtos: aut cuſtodiens.
Samaritani:lane vel coniuncti:ſeu cuſtodes aut cuſtoditi.
Samarite idem.
Samarõ:ibidẽ meror:vl' ibidẽ ꝑditio iniqtatꝫ
Sambucea:ſol vel lumen:ſiue illuminãs: aut illuminatio.
Samech:fultura vel erectio: ſiue adiutoriũ: aut firmamentum.
Samer:cuſtodiens vel cuſtoditus: ſiue cu= ſtos.aut cuſtodia.
Sames:ſol vel fons ſolis:aut mandatum hu mile:aut mandatum humilitatis.
Sangar:noiatus incola:vl' noiatio aduenaꝝ

Samias:ſuſtollens nomen domini:vel audi= ens dominum plaſmatorem.
Samir:vepres vel incultum:ſiue nomen vigi lie:aut exaudiens vigilantes.
Samith:nomen temporale: vel auditio pcti.
Samodi:nomina vel nominationes.
Samoe:nomen vite:vl' exaudiẽs ſuſceptionẽ
Samothracia:audiens reſponſionem:vel au diens reuelationem:ſeu auditio reſponſionis aut auditio reuelationis.
Samothraces:audientes reſponſionem:vel audiẽtes reuelationem:ſeu auditores reſpõ= ſionum:vel auditores reuelationum.
Sãſari:noiat⁹ ꝑnceps:vl' exauditor anguſtie
Sãri:nomẽ laceſcẽs:vl' exauditio amaritudꝫ
Sanſame:nomen auditũ:vel famoſa auditio
Samſon:ſol fortis vel ſolis fortitudo: ſeu ſol eorum:aut illuminans eos.
Samu:audiens vel exaudibilis: ſeu ibidem perditio:aut ibidem exauditio.
Samua:audiens eum:vel exaudibilis ei:ſiue ibidem ꝑditio eius;aut ibidẽ exauditio eius.
Samuel:nominat⁹ deo:vel poſtulatus a deo ſiue audiens deum:aut exauditio dei.
Samum:audiens eos:vel nominatio eorum
Samus:nominatus vel exaudibilis.
Samuſathã:nominat⁹ eis:vel exauditio eoꝝ
Samuſathi:noiatus mihi:vl' exauditio mea.
San:dormiens vel ſecurus : ſeu abundans: aut egrediens.
Sanaballat:abundans vir tempore:vel egreſ ſa deuoratio peccatoris.
Sanabia:dormiens dño:vel egreſſio dñi: ſi= ue abundans domino:aut ſecuritas domini.
Sanam:dormiens ppl's: vel ſecuritas popli; ſeu abundans eos:aut egreſſio eorum.
Sana:dormiens dño vel egrediens gratia: ſeu abũdãter donat⁹:aut ſecuritas ḡtificata.
Sanamiu:dormiens dño eis:vel egrediens gratia eorum:ſiue abundanter donans eos: aut ſecuritas gratificationis eorum.
Sandicus:abundans cõpunctio:vel egreſſio compunctionis.
Sanir deus luminis:vel deus lucerne:ſeu le= uans nouitatem:aut nouitatem attollens.
Sapan:ſpeculator vel labium eius:ſiue iudi= cium ſupius:aut barba ſuperioris iudicij.
Sara princeps vel carbo:ſeu velamẽ aut an=
Sarra idem. (guſtia.
Saraa:princeps eius: vel carbo eius: ſeu ei⁹ velamen:aut anguſtia malorum eius.
Sarabala:principatum habentia: vel carbo= num deuorationes.
Sarabias: princeps patrum domini:vel ꝑn= cipans domini patruus.
Sarad:deſcendens vel deſcenſio: ſiue deſcẽ= dit;aut vt deſcenderet.
Saraphat:incendens vel incendium.
Sarahe:princeps fratrum:vel velamẽ frater num:ſiue carbo ſuſcipiens;aut anguſtia vite.
Sarai:princeps mea vel carbo meus:ſeu vela men meum;aut anguſtia mea.
Saraia:princeps fuit:vel ꝑncipans dñs:ſeu vinctus domino:aut anguſtia domini.
Saraias princeps dñi vel principãs domin⁹: aut velamen dominans:ſeu anguſtia dñi.
Saraite:principes:ſeu anguſtiati:ſiue carbo= nes:aut velamina.
Sarar:porta vel candor: ſeu cantilena: aut cantilena introiens.
Saraim:porte earum vel cantantes eis: ſeu cãtilene eoꝝ:aut cantores introeũtes ad eos
Saraſa:princeps tribulator:vel princeps tri= bulatus:ſeu princeps tribulationis:aut prin= cipatus tribulatio.
Saraſar:ꝑnceps fuit vl' elatio ãguſtie:ſeu ꝑn ceps tribl'atõis:aut ꝑncipãs tribulationibus
Sarath:vincens vel lepra:ſeu tribulatio: aut morbus inſanabilis.
Sarach:vincens venit vel lepra eius: ſeu tri= bulans eum:aut morbus inſanabilis ei.
Sarathan:lepra donata vel victoria ḡtie:ſeu tribulans eos:aut morbus eorum adueniens
Sarathaſar:vincens diuitem:vel lepra diui= tiarum:ſeu morbum inſanabilem tollens; aut tribulatio facturam ſuſcitans.

Sarathi:lepra mea vel tribulans me:ſiue vi= ctor meus:aut morbus inſanabilis mihi.
Sarba:lepra vel morbus inſanabilis.
Sardis:princeps pulchritudinis:vel princi= patus pulchritudo.
Sareas:ꝑnceps tollẽs:vel carbo ſuſtollens: ſeu velamẽ facture: aut anguſtia plaſmatõis
Sarebias:princeps dñi:vel anguſtians dñs.
Sared:deſcendens vel deſcenſio:ſiue deſcẽ= dit:aut vt deſcenderet.
Saredite:deſcendentes vel deſcenſiones: ſi= ue deſcenderũt:aut vt deſcenderent.
Sareda:deſcenſio eius:aut deſcendens ei.
Saredatha:deſcẽdẽs tpe:vl' deſcẽſio pctorꝫ.
Sarema: priceps ſibilãs vl' ꝑnceps litigioſ⁹.
Sareon:ꝑnceps merẽs vel carbo inutilis:ſeu velamen triſtitie:aut anguſtia iniquitatis.
Sarepha:incenſa vel incendium:ſeu tribula= tio panis:aut panis anguſtia. Nomen ex he= breo Syroq; compoſitum.
Sareſai:princeps vel anguſtiatus.
Sares:princeps vigilans:vel princeps ſuſci= tans elationem anguſtie.
Sareth:vincens vel lepra:ſeu tribulatio reli= quie:aut principatus.
Sarphã:princeps incẽdẽs:vel barbo incẽdij
Sargã:princeps horti vel princeps virgulti
Sargon idem.
Sarigaur:rami vel propagines:ſeu princeps ramorum:aut princeps propaginum.
Sarias:princeps domini:vl' principãs dñs.
Sarim:hordeum vel cibarium:ſeu principãs eis:aut anguſtia eorum.
Sarion:princeps meres:vel carbo inutilis: ſeu velamen triſtitie:aut anguſtia iniquitatis
Sarith:reliquie vel princeps reliquiarum.
Sarone:princeps meroris eorum:vel cantãs ei canticum triſtitie.
Sarõ:princeps meroris:vl' cantãs triſtitiam
Sarona:princeps triſtitie: vel cantans triſti tiam:ſeu princeps meroris eius:aut cantile= na triſtitie eius.
Sarõite:ꝑncipes merẽtes vl' cãtãtes triſtitiã
Saror:indutus vel indumentum: ſiue coan= guſtans:aut coanguſtatio.
Sarorõn:ꝑnceps montiũ:vl' ꝑncipãs lumini ſeu anguſtãs pelles:aut velamen iracundie.
Sarſathi:ꝑnceps cadauerꝫ:vl' ꝑnceps ruine: ſeu ꝑnceps ruẽtiũ:aut princeps cadentium.
Sartham: princeps demolitorum eius : vel priceps coanguſtatorum eius. (fectio
Saruch:lor vl' corrigia:ſeu depẽdẽs:aut ꝑ=
Saruia:victa vl' viclm:ſeu anguſtiãs:aut an=
Saſa:ſenarius vel lõgeuus. (guſtia.
Saſabaſar:ſenari⁹ iſãs:vl' lõgeuitas anguſti=
Saſagacienari⁹:robuſt⁹ vl' lõgeuitas for= (ata
Saſai:ſenari⁹ me⁹:vl' lõgeuitas mea. (titudis
Saſon:ciuitas vel oppidum.
Saſonthamar : vrbs palmarum : vel ciuitas amaritudinis:ſeu vrbs commutantium : aut oppidum commutatorum.
Sathaim:libri vel librarij:ſiue hiſtorici eoꝝ: aut hiſtorie eorum.
Sathan:contrarius vel aduerſari⁹: ſeu trãſ= greſſor: aut preuaricator.
Sathanas: trãſgreſſor vl' ꝑuaricator: ſeu cõ= trari⁹ facture:aut aduerſari⁹ plaſmationis.
Sau:digna vel eleuata:ſeu dignitas aut ele=
Sauce:cantiones vel cantilene. (uatio.
Saue:digna vel eleuata: ſeu dignitas eius: aut eleuatio eius.
Saupha:ſpeculator vel ſpeculatio: ſeu ſuper effunduns:aut ſupereffuſio.
Saul:petitio vel expeditus:ſeu abutens:aut abuſiuum eorum.
Saulite:petentes vel expediti:ſiue abutẽtes aut abuſiui eorum.
Saul⁹:tẽtatio reſpiciẽtis:vel tẽtatõis ſecuri= tas:ſeu abutẽs ꝯſilio:aut expeditio feſtiatiõꝫ
Saura:dignitas mgr̃i vl' eleuatio mgr̃i eius.
Schacha:propago vel tabernaculum.
Schariothi:merces vel mercedem accepit.
Spania:accinctio:vel expetitio.
Spani:accincti vel expediti.
Sparcia:accĩctio bona:vl' expeditio illũiatõꝫ
Spartiate:accincti bene:vl' expediti illũiati.

Stachim:faciēs cātilenas: vł ꝼctoꝛ cātilenaꝝ
Stachim:faciens cantilenas eis:vel factoꝛ cā
tilenarum eoꝛum.
Starbuzaimai: iudex cōtemptoꝛ gratie me:e
vel ſpeculatoꝛ deſpiciens gratiam meam.

¶ Hic e poſt s.

SEba:ſtatio:vel eloquentia.
Sebaſte:vallans:vel girans.
Sebaſtianus:vallans:vel circumiens.
Sebe:ſtatio:vel eloquentia.
Sebedia: ſtat teſtās dñm: vł ſtatio ſui dñi.
Sebeta:ſtās iniquu⁹ dñs:vł ſtatio iniq̄ dñi.
Sebemas:ſtat iniquu⁹ dñs:vł ſtatio iniq̄ dñi
Sebeon:ſtans merens:vel ſtatio dolens:ſeu
ſtat iniquitas:aut eloquentia inutilis.
Sebethai:ſtans ſupioꝛ:vel eloquētia pauida
Sebea:ſtans dominus: vel ſtans dño:ſeu ſe=
ctans dominum: aut ſectatoꝛ domini.
Sebihel:ſtans deus:vel ſtans deo:ſeu ſectās
deum: aut ſectatoꝛ dei.
Sebna:ſtās pulchꝛe:vł ſtatio pulchꝛitudinis
Sebin:ſtatio maris: vel ſectatio eius mare.
Seboin: dama:vel capꝛea: ſeu capꝛea eoꝛum:
aut damula eoꝛum.
Sebolet: ſpica:vel germinatio.
Sebon:dama: vel capꝛea:ſeu ſtatio maris:
aut ſectatio eius mare. (deus
Sebuhel: reuertēs ad deū:vł reuertiꝭ ad eū
Sechar: byſſus: vel cilicium.
Sechcath:ramus: vel pꝛopago.
Sechech:ſpeculum:vel ſpeculatio.
Sechem:laboꝛans:vel humeroſus.
Sechemite: laboꝛioſi:vel humeroſi.
Sechemas:varius dñs:vel varietas dñi.
Sechim: varius: vel varietas.
Sechias:varius dñs:vel varietas domini.
Sechiel:varius deo:vel varietas dei.
Sechimas:varius dñs:vel varietas domini
Sechothanoth: tabernacula filiarum:vel ob
umbꝛans filias.
Sechꝛi:ebꝛietas:vel tabernaculum.
Sechꝛona: ebꝛietas merens:vel tabernaculū
doloꝛis eius. (nes
Secha:ſpine:vel cardi:ſeu tribuli:aut pūctio
Sechim: fatuus: vel fatuitas:ſiue inſulſus:
aut infatuatus. (eleuatio.
Secundus:eleuās:vł eleuat⁹: ſeu elatio:aut
Seda:cibaria: vel ex latere.
Sedada: cibaria teſtiū: vel ex latere ſuitutis
Sedecha:iuſtitia: vel iuſtificatio.
Sedeche:iuſtificans eū:vel iuſtificatio eius.
Sedechias:iuſtitia dñi: vel iuſtificans dñm.
Sedeur:cibaria ignis: vel ex latere luminis.
Sedi:cibarium meum: vel ex latere meo.
Sedij:cibariū meū mihi vł ex latere meo me⁹
Sedim: ſaliue:vel amaritudines:ſeu nemus
amenum:vel amenitas nemoꝛis.
Sedeius: cibarium feſtinantis:vel ex latere
conſiliatoꝛis.
Sedimihel:ex latere dei: vel cibarium qudo.
eſt a deo.
Seddo cibariū teſtiū:vel ex latere ſeruiētis
Sedrac: decoꝛ:vel decoꝛus.
Sedrachi: decus meum:vel decoꝛus mihi.
Seducha: teſtimoniū: vel teſtificatio.
Sephana: humilis: vel campeſtris:ſeu atte=
rens eos:aut attritio eoꝛum.
Sephamoth:atterens moꝛtem:vel humiliās
moꝛtuos:ſeu labiū moꝛtꝫ: aut iudiciū moꝛtu=
Sephon:ſpeculatio: vel aquilonaris. (oꝝ
Sephar:liber:vel lr̄a:ſeu libꝛari⁹:aut literat⁹
Sephartalim: liber pſalmoꝛum: vł volumen
hymnoꝛum.
Spharuaim:libꝛi ipſi:vel lr̄e ipſe:ſeu libꝛarij
eoꝛum: aut ipſi literati eoꝛum.
Sephat: iudicans:vel iudicatio.
Sephata:iudicans eū:vel iudicatio eius.
Sephatias:iudicās dñs:vel iudicatio dñi.
Sephala: humilis: vel cāpeſtris:ſiue vallis:
aut planicies. (tudo
Sepher:libꝛi:vel litere:ſiue dec⁹:aut pulchꝛi
Sephel:iudicium: vel dijudicatio.
Sepheus:ſpeculatus:vel egrediens.
Sephi:ſpiculatus: vel vnipes.
Sephina:aquilo:vel aquilonaris:ſeu tētans
eos:aut tentatio eoꝛum.

Sephion: egrediens: vel abditus:ſeu egrede
re os meroꝛis:aut egrediens os triſtitie.
Sepho:ſpiculatoꝛ: vel bipes. (nium.
Sephon:ſpcl̄a: vł aq̄lo: ſeu ſpcl̄m:aut archa=
Sephonite: ſpecula:vel archanum:ſeu aqui=
lonares: aut ſpeculatoꝛes. (cens
Sephoꝛ:auis: vł ſpiculū:ſeu adherēs:aut pla
Sephoꝛa: auis eius:vel ſpeculans eum: ſeu
placens:aut adheſit: aut adheſio placuit.
Sephꝛai: :placēs ſignū:vł adherēs ſubterius
Sephtan:ſpeculatoꝛ humilis:vel archanum
reſponſionis. (vnipes
Sephu:ſpiculū: vł ſpiculatoꝛ: ſeu bipes:aut
Sephutan: atterēs naues:vel attritio nauiū
ſeu adumbꝛās iuſtitiā:aut vmbꝛaculū iuſtitie.
Segar: callidus:vel minoꝛatus.
Segim:ſpine:vel tribuli:ſeu pungēs eos.aut
punctiones eoꝛum.
Segon: locutio murmurās: vł loq̄la inutilis.
Segoꝛ: iunioꝛ:vł puula:ſeu calēs aut meridia
Segoꝛ: ſpina paruula:vel loq̄la inutilis. (nus
Segur: iunioꝛ:vł puul⁹:ſeu calēs aut meridia
Sephin: exitus:vel exeuntes.
Seir:hirc⁹: vel hirſut⁹: ſeu hiſpid⁹:aut piloſ⁹
Seyꝛa: hiſpida.vel hirſuta: ſiue hoꝛribilis:
Seyꝛath: idem. (aut piloſa.
Sella: petitio: vel vmbꝛaculum: ſeu dimittēs
eum: aut dimiſſio eius.
Sella: ſemper:vel in finem:ſiue ſempiternus:
aut in ſempiternum.
Selachi: tollens ſibimet:vł tētatio ambulātꝫ
Sella:petitio: vel vmbꝛa eius.
Sellai: petitio mea: vel vmbꝛaculum meum.
Sellaia:petens dñm:vel vmbꝛaculū domini
Sellaite:potentes:vel ſempiterni: ſeu dimit=
tentes eos:aut obumbꝛaculum eoꝛum.
Selā:miſſ⁹: vel latus a latere: nō a latitudie.
Selam:petitio: vel ſempiternitas: ſeu obum=
bꝛans eos:aut dimiſſio eoꝛum.
Selcha: ram⁹: vel pꝛopago:ſeu paci ſuſpirās
aut pacificus erubeſcens.
Selebin: petens filios:vel vmbꝛaculū filioꝝ.
Selech: petens: vel dimittens:ſeu vmbꝛacu=
lum:aut ſempiternitas.
Selecha: tētatio itineris: vel tentatio ambu
lātis:ſeu obūbꝛās eos: aut ſempiternitas ei⁹.
Sellē:pacificus:vel pacatus:ſeu pacificans:
aut pacificatio.
Sellemite: pacifici:vel pacti:ſeu pacificātes:
aut pacificationes.
Seleman: redditus domino eſt.
Selemias: redditus dño:vel redditio dñi.
Selemi: tentatio reſpiciēs tranſmigrationē:
vel tranſmigratio reſpiciens tentationem.
Selles: petitio:vel pacificans.
Selethai: frutex vulturꝫ:vł petitio deuoꝛātꝫ.
Seleucus: exiēs aduocat⁹: vel exiēs aduoca
tio:ſeu tollēs ſemetipos:aut itinerꝫ expimētū
Seleucia: exiens aduocatio:vel exitus aduo
cationis:ſeu tollens ſemetipſam:aut itineris
experimentum. (miſſio.
Selim:vulpes:vel tollens:ſeu auulſio:aut di
Selma: ſenſus:vel perfectio.
Selmai: ſenſus meus:vel perfectio mea.
Selmon: pax: vel ſenſus: ſeu foꝛtꝫ imago aut
virtutis vmbꝛaculum.
Selo:ve ei: vel dimiſſio eius: ſeu petens eū.
Selon:euulſio: vel dimiſſio: ſiue tranſlatus:
aut reſtituens.
Sellum: pacificus:vel pacatus:ſeu pacificās
aut pacificatio.
Sem: audiens: vel nominatus:ſiue famoſus:
aut famoſa auditio.
Sema: nomen auditum:vel famoſa auditio.
Semma: idem. (eius.
Sēmaa: nomē auditū ei:vł famoſa exauditio
Semaia: nomen auditum domino: vel famo=
ſa exauditio domini.
Semanoth:nomē humile: vł nomē humilita=
tis:ſeu nomē auditū:aut nominata auditio.
Semarith: nomē q̄ſitū: vł auditio bonitatis.
Semath: nomē tēpoꝛale:vł exauditio pctōꝝ
Semathei: noīati pctō: vel exauditi tp̄aliter.
Semadebe: nomen ſcitū:vel nomen auditum
ſeu noīs auditio: aut nominis ſcientia. (tio.
Seme: audiēs:vł auditio:ſeu nomē:aut noīa

Semeber:nomen fontis:vel exauditio putei.
Semedab: nomē perditionis: vel ibi perditio
ſeu nomen auditionis: aut ibidem exauditio.
Semegar:ibi aduenat:vel ibi colonus:ſeu au
ditio aduene:aut nomen aduenarum.
Semei:audi mihi:vel audi me:ſeu nomē me=
um: aut auditio mea.
Semeia:audiēs dñm vel nominatus domino
Semeitici:noīati mihi: vel exauditoꝛes mei.
Semel:ſol: vel idolum. Et notandum ꝙ hoc
nomen in Hebꝛeis voluminibus: quaſi ſermo
latinus ſit a ſimilitudine. Unde ⁊ ſimulachꝛa
dicuntur ipſa idola:quaſi ſimulata.
Semelias:idolum dñi: vel ſol dominicus.
Semer:nomē amaꝝ vł exauditio amaricato
Semerias:ꝯiūct⁹ dño:vł cuſtodia dñi. (nis
Sēmeron: vepꝛes doloꝛis: vel terra inculta
merentium:ſeu nomen magiſtri dolentis:aut
audiens magiſtrum inutilem.
Semel:ſol:vel fons ſolis: ſeu mandatum hu=
mile:aut mandatum humilitatis.
Semi:nomen auditum mihi:vel famoſa exau
ditio mea.
Semida:nomen meū ſcitum:vel nomen me
um auditum:ſeu nominis mei auditio aut no
men meum ſcientia.
Semidahe:nomen meum ſcitum:vel nomen
meum auditum.ſeu nomen meū auditio:aut
nomen meum ſcientia.
Semidate:nomina mea ſcita:vł nomina mea
audita:ſeu nominum meoꝛum auditiōes:aut
nominum meoꝛum ſcientie.
Semir:vepꝛes:vel incultum:ſeu terra ſpino=
ſa:aut terra inculta.
Semiramoth:nomen meum videns moꝛtem:
vel auditio mea viſio moꝛtis.
Semoth:nomē moꝛtuū:aut auditio moꝛtis.
Semua:nominatus:vel exaudibilis.
Semneſer: blaſphemus:vel blaſphemia.
Semnoth:nomina:vel auditiones: ſeu nomē
ſigni:aut exaudita reſponſio.
Semran:audiens nomen excelſum:vel famo
ſa auditio exaltationis.
Semramite: audientes nomina excelſa: vel
famoſe auditiones exaltationum.
Semri: nomen laceſcens:vel audit⁹ amarus
Semron:nomen eius.vel auditio eius.ſeu cu
ſtos vidit: aut viſionis cuſtodia.
Semromaron:nomē amare triſtitie:vel audi
ens amarū meroꝛem: ſeu cuſtos amari mero=
ris:aut cuſtodiens meroꝛem amaritudinis.
Semſai:audiens nomen ſalutis: vel famoſa
auditio ſaluatoꝛis.
Semſhi:ſol meus:vel illuminatio mea.
Sem:dentes:vel abundantia:ſeu ſuper vuln⁹
aut amphoꝛa tentationis.
Sēna:voluntas:vel mandatum:ſeu volūtas
mandati:aut mandatum voluntatis eius.
Sena:tollens eum: vel anguſtia eius:ſiue de=
us eius:aut abundantia eius
Senaa: tollens eum:vel anguſtia eius:aut ſu
per vulnus ei⁹:ſeu amphoꝛa tentationis eius
Sennaab: voluntas patris:vel mandatū pa=
ternum:ſeu voluntas mādati paterni:aut mā
datum voluntatis paterne.
Sēnaar:fertilis:vel fetoꝛ eoꝛum: ſiue excitio
dentium:aut dentium vacuefactio. (nem
Sēnacherib:tollēs deſta:vł alleuās deſertio
Senā: deus populi:vel anguſtians populum
ſeu tollens eos:aut abundantia eoꝛum.
Sennaſar: voluntas diuitiarum:vel manda=
tum beatitudinis.
Sene:deus eius: vel anguſtians eum:ſeu tol
lens eum:aut abundantia eius.
Senech:cymbalum:vel tinnitus.
Senarſarma:tollēs rubꝛa:vł tētatiōes tollēs
Semin: voluntas mandati eoꝛum: vel manda
tum voluntatis eoꝛum.
Senro:nomē videns vel cuſtos:nominis.
Sēſhi:ſol meus:vel illuminatio mea. (mote.
Sēnua: dētes mouēs:vł āphoꝛa tētatiōis cō=
Seon: caloꝛ:vel calidus:ſiue germen:qđ non
eſt: aut germen inutile.
Seon: tētatio laceſcēs:vel allocutio inutilis:
ſeu germē tētatū: aut germinatio tētationis.
Seoꝛ: calēs: vł puul⁹:ſeu minoꝛ:aut meridia⁹

Seoꝛim: miñoꝛans eos: vel calliditas eoꝛũ.
Sephi: ſpiculatus vel vnipes molis.
Sephima: ſpiculum fractum.
Seraphim: ardoꝛ vel incendium: ſeu ardentes vel incendentes.
Seraia: pꝛinceps domini: vel anguſtiãs dñm
Serabias idem.
Sereſer: ꝑceps ꝑcipũ: vel anguſtiãs ꝑncipes
Sereth pꝛinceps vel lepꝛa: ſeu tribulatio: aut reliquie pꝛincipatus.
Sergius: pꝛinceps vallis: vel pꝛinceps hoꝛtuli: ſeu pꝛinceps hoꝛti humiliati: aut anguſtiãs hoꝛtum humiliatum.
Serin: pꝛincipians eis aut anguſtia eoꝛum.
Sero: pꝛinceps meroꝛis vel cantans triſtitiã
Ser: carbo murmurantiũ aut anguſtia ĩutiliũ
Serua: vinculum vel anguſtia.
Seruch: lox vl' coꝛrigia ſiue depẽdẽs aut pfectio.
Seruia: vinctus vel vinctio: ſeu anguſtians: aut anguſtiatus.
Seſa: tentatio vel farinatus: ſiue longeuus: aut egrediens.
Seſach: manus vel biſſus: ſeu manus ſacci: aut ſaccus biſſinus.
Seſai: egrediens mihi vel longeuitas mea: ſeu farinatus meus: aut tentatio mea.
Seſamoꝛ tẽtatio vꝛgẽs vl' egreſſio attrectãs.
Seſan: tentatio doni vel egreſſio gratie.
Seſbã: tribl'atio veniẽs vl' tribl'atoꝛ edificatõꝝ
Seſbaſar: tribulatoꝛ vel tribulatus: ſeu tribulans aut egrediens.
Seſima egreſſio moꝛtificatiõis: vel egreſſum eſt os triſtitie.
Seſiõ egreſſio triſtꝝ oꝛꝝ vl' egreſſuꝫ ẽ os triſtitie
Seth: ponẽs vl' poſit⁹: ſeu poſuit aut r̃ſurrctõ
Seth: ſemen vel germen: ſeu gñatio: aut ocl'm
Sethan: popl'm ſuſcitans vel germen vigilie.
Sethim. ſpine vel germina: ſeu poſitiones.
Sethꝛi: exactoꝛ meus vel abundãtia mea ſeu diuertens mihi: aut diuerticulum meum.
Sethꝛai: ſeminans magiſter me⁹ vel reſurrectio magiſtri mei.
Sethin: ſpine vel germina ſeu poſitiones.
Seema: loquens vel tentoꝛium: ſeu vulpecula clamans aut tabernaculum.
Sene: loquentes vel tentoꝛia: ſeu vulpecule clamantes aut tabernacula.
Scenophegia: tentoꝛioꝛum occurſio: vel tabernaculoꝛum ſolennitas.
Scena: vulpecula hec: vel tabernaculum ip̃m
Stephanus: coꝛona vel noꝛma noſtra: ſeu iudicans nos: aut ſpeculatoꝛ noſter.
Stephanus: regula vel coꝛonatus: ſeu ſpeculans aut iaculatio.
Stephana coꝛona vel noꝛma noſtra: ſeu iudicans nos: aut ſpeculatrix noſtra.
Stephana: regula vel coꝛona: ſeu ſpeculans: aut iaculatio.

¶ Hic i poſt s.

SIa doꝛmitatio vel indigentia: ſeu doꝛmitantes: aut indigentes.
Siaa: doꝛmitãs ei: vel indigentia eius.
Siaba: indigens patre: vel doꝛmitatio patrꝭ.
Siai: doꝛmitans mihi vel indigentia mea.
Siam: ſitis vel ſitiens: ſeu doꝛmitans: aut indigentia eoꝛum.
Siba: recte vel conuerſio: ſeu venit egreſſus: aut venit egreſſio.
Sibam: rectitudo doni vel conuerſio gratie.
Siboim: rectus vel conuerſus: ſeu egrediẽs eis: aut conuerſio eoꝛum.
Sicha: inſania vel ebꝛietas.
Sicharij: ebꝛij vel inſani.
Sichar: penitens vel penitentia.
Sicher: ram⁹ vl' ꝯcluſio: ſeu byſſus aut ciliciũ
Sichelech: defecatio vocis adducte: vel adductio vocis defecate: ſeu effundens ſextarium: aut effuſio ſextarij.
Sichem: humerus vel humeri: ſeu laboꝛ: aut laboꝛantes.
Sicher: ebꝛius vel ebꝛietas.
Sichera: ebꝛius ei vel ebꝛietas eius.
Sicilech: effundens ſextarium: vel effuſio ſextarij: ſiue defecatio vocis adducte: aut adductio vocis defecate.
Sicilia: ponderoſa vel laboꝛioſa.
Sicilienſes: ponderoſi vel laboꝛioſi.
Sichima: humeroſa vel laboꝛioſa. Ipſa eſt q̃ ⁊ Sichem. Sed in latinum ⁊ grecum ſonum vertitur: vt ſichima pꝛonuncietur.
Sichim: humeroſi vel laboꝛioſi.
Sicione: pẽdus doloꝛis vel laboꝛioſa iniq̃tas
Siculus: pondus conſilij vel laboꝛ feſtinatõꝝ
Sichem: coniunctus vel venatio fontis: vel taciturnitas.
Sidon: ſalus vl' tacẽs ſeu ſaluãs.
Sidonij: ſalui vl' tacẽs: ſeu ſaluãtes: vel taciturnitas.
Sidon: venatio vel commotio: ſeu venatio triſtitie aut commotio iniquitatis.
Sidama: commouens eum vel venatio eius ſeu cõmouẽs triſtitiã ei: aut venatio iiq̃tatꝭ e⁹
Sidoma: venatio vel commotio: ſeu venatio meroꝛis: aut venatio inutilis.
Sidonij: venantes: vel commouentes: ſeu venatoꝛes meroꝛis: aut venantes inutile.
Sidrac: decoꝛ vel decoꝛus: ſeu decus meum: aut decoꝛus mihi.
Siene: ſitꝭ vel ſitiẽs: ſeu doꝛmitatio aut indigẽtia.
Sienenſes: doꝛmientes vel ſitientes: ſeu indigentes aut indigentie.
Siba: ſuperattollens vel ſuperattollere.
Sila: miſſus vel miſſio.
Silam: miſſio eius vel miſſio eoꝛum.
Silas: miſſa plaſmatio: vl' miſſionẽ ſuſtollẽs
Sillẽ: recẽs vl' nou⁹: ſeu recẽter: aut nupꝛime
Sillitt: miſſus mihi vel miſſio mea.
Silo: auulſio vel vbi eſt ipſa.
Silo: auulſio vl' trãſlata: ſeu dimiſſio aut reſtitutio.
Solonite: auulſi: vel vbi ſunt ipi.
Solonite: tranſferentes: vel auellẽtes: ſeu dimittentes: aut reſtituti.
Siloa: miſſ⁹ vel miſſio: ſeu miſſ⁹ ei: aut miſſio eius
Siloe idem.
Siloam: miſſus eis vel miſſio eoꝛum.
Siloni: tranſiens vel auellens: ſeu dimiſſio: aut reſtitutio.
Silonite: tranſferentes vel auellentes: ſeu dimiſſi aut reſtituti.
Siluan⁹: miſſ⁹ frat̃ vel emiſſio ad frat̃nitatẽ.
Simaa: exauditio vel exaudibilis.
Simachus: exauditus vel exaudibilis.
Simaith: moꝛtificãs vl' moꝛtificatio: ſeu moꝛtificatus: aut quicunq; moꝛietur.
Simeon: auditus vel exaudibilis: ſeu audiẽs meroꝛem: aut nomen habitaculi.
Symeonite: auditi vl' exaudibiles: ſeu audiẽtes triſtitiam: aut nomina habitaculoꝛum.
Symon: obediens vel obedientia: ſeu ponẽs triſtitiam: aut auditoꝛ meroꝛis.
Sipſalma: vocũ copl'atio: vl' vocũ cõueniẽtia
Simuth: locus vel loca.
Sin: tẽtatio egrediẽs: vl' egreſſio tẽtationis.
Sin: dentes vel dentoſi: ſeu ſupꝛa paruulos: aut amphoꝛa tentationis.
Sin: rub⁹ vel odiũ: ſeu mãdatũ: aut egrediẽs
Sina: dentes eius: vel dentiũ eius: ſeu ſuper vulnus eius: aut amphoꝛa tentationis eius.
Sina: menſura vel mandatum: ſeu rubus ei⁹ aut audiens eum.
Sina: tentatio egrediens mihi vel egreſſio tentationis mee.
Sinai: menſura mea: vel mandatum meum: ſeu rubi aut odia plurali numero.
Sinai: dentes mei: vel dentiũ meoꝝ: ſeu ſup vulnus meum: aut amphoꝛa tẽtationis mee.
Sincus: egrediens vel odioſus: ſeu lauans me: aut alleuatio mea.
Singagma: doctrina vel inſtitutio.
Sinichion: victoꝛi deo palma: vl' victoꝛia dei triumphus.
Sinchichem: loquens vel loq̃la: ſeu charitas.
Sion: ſpecula vel ſemen eius.
Sion mandatum vel numen: ſeu ſpeculum: aut ſpeculatio.
Sioꝛ: paruulus vel turbulentus: ſeu turbid⁹ aut firmamentum nouum.
Sioꝛlabanath: paruulus candidatus: vel firmamentum noue albedinis.
Sir: aula vel lebes: quam vulgo ollam vocãt id eſt caldariam.
Sira: olla eius vel lebes eius.
Sirath: murus vel maceria.
Syꝛacuſa: murus gladij vel maceria letitie.
Siraſirim: cantica canticoꝛum.
Siria: ara vel humecta: ſeu ſublimis: aut ſublimitas.
Syꝛij: aree vel humecti: ſeu ſublĩes aut excl'ſi
Syꝛophenĩſſa: alta conuerſa mulier: vel ſublimitas conuerſionis aſſumpte.
Sirtes tribulationes vel anguſtie: ſeu potiones aut tractationes. Syꝛtes enim a tractu Saluſtius dicit appellari.
Sis: tentatio vel farina: ſiue egrediens ei aut longeuitas eius.
Siſai: tentans me vel farina mea: ſeu egrediens mihi: vel longeuitas mea.
Siſam: tentans eos vel farina eoꝝ: ſeu egrediens eis: aut longeuitas eoꝛum.
Siſara: equi viſio: vel excluſio gaudij: ſeu tollens cedentem: aut excludens gaudentem.
Siſſiriel: timens deum: vel benedictus dei.
Siuran: dignitas vel elatio.
Siꝫilia: ponderoſa vel laboꝛioſa.
Siꝫilienſes: ponderoſi vel laboꝛioſi.
Sithia: vulpes illũiata vl' tẽtoꝛiũ illuminatũ
Sithe: vulpecl'e illũiate vl' taberñcl'a illũiata
Siropolis: vulpes illuminata ciuib⁹: vel vulpeculis illuminata ciuitas.
Sitopolite: vulpecule illuminate ciuibus: vl' vulpibus illuminati ciues.
Smirna: conſummatio amaritudinis: vl' amaricatio conſummata.
Smirnei: cõſummati in amaritudine: vel amaricati in conſummatione.
Smirne: cantans canticum vel cantatio eoꝝ
Smirnẽſes: cãtantes cãtica vl' cãtatões eoꝝ.

¶ Hic o poſt s.

SOa: ſaluans eum: vel locutio eius.
Soar: puſillus vel puſillanimis: ſeu puſillitas: aut puſillanimitas.
Soba: ſera ſecans in ea: vel mandatũ in ea.
Sobab: conuertens aut conuerſio.
Sobaba: conuertens eum: aut cõuerſio eius
Sobach: ſimplex vel columbaris: ſeu conuertens te: aut conuerſio tua.
Sobai: ſerra mea ſecãs: vl' mãdatũ meũ in ea
Sobal: ſpica vl' vectes ad poꝛtandum: ſeu vana vetuſtas: aut vanitas vetuſtatis.
Sobi: ſerra ſecans me vel mandatum in me.
Sobnas: ſedens vel ſedes: ſeu diuertens: aut diuerticulum.
Soboch: irretinens conuerſio.
Sobochni: ꝯuerſio mea vl' icẽdiũ meũ: ſeu irretinens vulturẽ: aut conuertẽs deuoꝛatoꝛẽ.
Socha: ramus vel pꝛopago.
Sochat: rami vel pꝛopagines.
Socho: ramus vl' humilitas: ſeu vmbꝛaculũ.
Socho idem.
Sochot: tentoꝛia vel tabernacula: ſeu rami: aut humilitates.
Soccothbenoth: tentoꝛia filij reſpondentis: vel tabernacula filij tempoꝛalis.
Sodac excludens vel latus a latere: non a latitudine: ſeu archanum aut excluſio.
Sodada: latus eius vel excludens eum: ſeu archanum eius: aut excluſio eius.
Sodi: latus meum: vel archanum meum: ſeu excluſio mea.
Soddi idem.
Sodoma: paſtio ſilens: vel declinatio eoꝛum
Sodoma: fulua vel ſterilis: ſeu cecitas: aut pecus ſilens.
Sodomie: paſtiões ſilẽtij: vl' decliatões eoꝝ.
Sodomite: fului vel ſteriles: ſeu ceci: aut pecoꝛa ſilentia.
Soem: gyꝛus vel expectatio eoꝛum.
Soen: gyꝛus vel expectatio.
Soene: gyꝛus eius vel expectatio eoꝛum: ſiue expectans eos.
Soer: expectans vel expectatio: ſeu gyꝛans: aut circundatio.
Sophat: irretitus vel euiſceratus: ſeu irretitio aut euiſceratio.
Sophai: ſpeculum meum: aut ſpecl'atoꝛ me⁹.
Sophan: atterens vel attritio: ſeu vmbꝛaculum aut vmbꝛatio.
Sophar: ſpecl'ãs eũ: vl' ſpecl'e diſſipatio: ſiue diſſipãs ſpeculatoꝛẽ: aut ſpeculatoꝛẽ videbo.
Sophech: iudicans vel diiudicatio.

Sopher:liber:vel narratio.
Sophera:narrans eum:vel liber eius.
Sopherech:liber vite: vel narratio pauoris.
Sophim:ſpeculans eos:vel ſpeculator eorū.
Sophonias: ſpeculum domini: vel cognitor archanorum dei.
Sophonias: abſcondens dn̄m:vel abſcōditꝰ dn̄o:ſeu ſpeculans dn̄m:aut ſpeculator dn̄i.
Solentes: auellens:vel dimittens:ſeu auulſio:aut dimiſſio.
Solomuth:tentatio reſpiciēs trāſmigrationē
Somer:cuſtos:vł cuſtodia:ſeu cuſtodiēs:aut cuſtoditus.
Somorias:cuſtos dn̄i: vel cuſtodiens dn̄m.
Somphtophanec:ſaluator mundi:vel abſconditorum redemptor.
Son:pecus eorum: vel dentes eorum.
Son:pupilla eorum: vel ſecundus eis:ſeu coccus eorum:aut coccinum eorum.
Sonar:coccinea:vel ſubſiſtens eis:ſeu pecora eorum: aut pecora rubea.
Soni:pecus: vel dentes.
Soni:pupilla mea:vel dentes mihi: ſeu coccꝰ meus:aut coccinum meum.
Sonum: pupilla eorum:vel ſecundus eis:ſeu coccus eorum:aut coccinum eorum.
Soon: ciuitas:vel oppidum.
Soonthanis:ciuitas egypti:vel oppidum mādantis humilia.
Soor: petra puſilla:vł fortꝫ puſillanimis:ſeu mane plaſmatus:aut anguſtiatus fortiter.
Sooria:petra puſilla:vel dn̄i plaſmatio.
Sophtim:liber iudicū:vel liber iudicantium.
Soor: pſalmatus vel anguſtiatus.
Soor:petra vł fortis:ſeu tyrꝰ aut meridianus
Sorarath:hoſtes tui vel hoſtiū tuoꝝ:ſeu inimicorum tuoꝝ: aut bellantium ꝯtra te
Soreth:bona vel optima: ſeu electio aut eligens dona optima.
Soreth:bona vitis:vel optīa vinea:ſeu electa vinea: aut vinea electionis.
Sori: petra mea vel robur meū: ſeu plaſmatꝰ mihi:aut anguſtia mea.
Sorim: horreum vel cibarium: ſeu roborans eos: aut plaſmatio eorum.
Soſipater: ſaluās diſpſos: vel narrans diſp(ſionē.
Soſthene:ſaluās eos: vel ſaluans in tēpore: ſiue gaudij dator:aut da mihi gaudium.
Soſtratus:ſaluās diſpſos:vł ſaluans in tpe.
Sotha:archanum:vel excluſio.
Sothai:archanū meū:vel excluſio mea.
Sothelrei:radicans ſignū:vł radix ſubterior.
Sothites:archanus:vel excludens.
Sothici:facientes cantilenas: vł in porticibꝰ diſputantes.

¶ Hic u poſt s.

SU:ſalus:vel ſaluator.
Sua:ſalus eius:vel ſaluans eum.
Sua:ſaluans eum:vel ſaluator eius.
Sual:reddēs:vł ſaluās:ſeu ſalꝰ: aut redditio
Suar: ſaluator ſuſcitans: vel ſaluationis vigilia.
Suba: incendens:vel incendium: ſeu conuertens:aut conuerſio.
Subach:frutetum: vel condenſum.
Subachai:frutetū meū:vel condenſio mea.
Subahel:conuerſus deo:vel incendium dei.
Subochai: irretiens:vel irretitus:ſeu incendium meum:aut conuerſio mea.
Subba:excelſus: vel ſublimitas.
Subna:ſedēs:vł reuertēs:ſeu ſedes: aut ruer(ſio.
Subnam: ſedens eis:vel reuerſio eorum.
Subnel:conuerſus deo: vel incendium dei.
Suchna:obūbrās eū in tabernaculum eius.
Subdi:archanū meum:vel de latere meo.
Suē:loquēs:vł locutio:ſeu cātās:aut cātilēa
Suph:rubrū:vł ſcirpꝰ:ſeu ſpeculū aut effuſio
Supha:ſcirpus eius vel rubrum ei:ſeu effundens eum: aut ſpeculatio eius.
Suphan: atterens:vel attritio:ſeu vmbraculum:aut vmbratio.
Suphamite:atterentes: vel obumbrātes:ſeu attritiones:aut vmbracula.
Supham:atterens:vel effuſio gratie:ſeu vmbraculum:aut obumbratio.
Suphaphin: atterēs naues:vł adūbraculum (roſtroꝝ.
Supheret:vanitas vite:vel irritum pauoris.
Suphin:vnctꝰ: vel vnctio:ſeu effundēs eos: aut ſpeculum eorum.
Suphir:vanitas:vel irritum.
Suham:ſaluans eos: vel ſaluatio eorum.
Suhamite:ſaluātes eos:vł ſaluatiōes eorūꝫ.
Sui:loquens:vel locutio.
Suites:idem.
Sun:petra:vel lapis durus:aut durities.
Sunam: lapideus populus:vel duritia ppłi.
Sunamite:lapidei populi:vel duritia ppłoꝝ.
Sunamith: mortificata: vel mortificatio:ſeu mortificans:aut quicunqꝫ morietur.
Sunamitis: miſeria:vel captiua:ſeu mortificans:aut mortificata.
Sunā: coccinum:vel coccineum: ſeu dentes: aut eleuatio dentium.
Sumē:lapideus oculus:vel duritia frontis.
Suni:petra mea:vel lapis meꝰ: ſeu durꝰ mihi aut duritia mea.
Sunite: petre mee: vel lapides mei:ſeu duri mihi:aut duritie mee.
Sur:murꝰ:vł robuſtꝰ:ſeu ꝯtinēs:aut directꝰ.
Sur:anguſtia:vel acerbitas:ſeu directio:aut continentia.
Suri:anguſtia mea:vel acerbans me:ſeu murus meꝰ directꝰ:aut cōtinentia mea robuſta.
Suriel:acerbans deum:vel anguſtia dei.
Suriel: murus dei:vel robuſtus deo:ſeu continens deum: aut directio dei.
Surihcli:fortis meus deus:vel anguſtiās me deꝰ:ſeu deꝰ cōtinens me:aut deꝰ directio mea
Suriſadde:fortis dn̄s:vel continēs mea vbera:ſeu murus acerbꝰ: aut directio anguſtiaꝝ.
Suriſaddai::fortis dominus meus:vel continentia vberum meorum: ſiue murus acerbitatis mee:aut directio anguſtiarum mearum.
Sus:gaudium: vel letitia.
Suſa:leta:vel gaudēs:ſiue gaudiū:aut letitia
Suſach:letus: vel gaudens cilicio:ſeu gaudium: aut letitia cilicij.
Suſachim: letus:vel gaudens cilicio eorum: ſeu gaudium:aut letitia cilicij eorum.
Suſan:gaudiū doni:vel letitia gratie.
Suſanna:gaudiū gratie:vel letitia reſpōſiōis
Suſanna:lilium:vel gratia:ſeu obtentus lilij: aut obtinuit gratiam.
Suſannathanai: lilium poſſidētes:vel gratie emulatores: ſeu gaudium doni humilis:aut letitia grate emulationis.
Suſi:gaudium meum:vel letitia mea:ſiue obtinuit equum: aut obtinuit equitationem.
Suſis:gaudium viri:vel letitia aſſumpta:ſeu reuertens mihi:aut reuerſio mea.
Suſis:gaudium conſilij:vel letitia eſtimātis: ſeu obtinuit equum:aut obtinuit equitationē.
Suthala:radix: vel radicatus.
Suthalam: radicatus eis:vel radicatio eoꝝ.
Suthalaite: radicantes:vel radicati.
Suthale:poculum mixtum: vel ſpina madida:ſeu ſpina viridis:aut ſpinarū madidatio.
Suir: faciens ignem:vel augens incendium.

¶ Sequit᷑ de incipientibus a litera T.

TAaph:pauor:vel ſuper:ſeu pauidus:aut ſuperior.
Tabath:bona:vel bonitas.
Tabeth:occidēs:vel interficiēs: ſeu occiſio: aut interfectio.
Tabehel:bonus deus:vel bonitas dei.
Tabenenſiothe: occidentes:vel interficiētes ſeu occiſores: aut interfectores.
Tabita:dama:vel caprea.
Tachos: ſilens:vel ſilentium.
Thadeus:apprehendens principem:vel apprehenſio principis.
Taphat:aduētus paruuli:vel paruulꝰ veniet
Taphia:claudicans: vel claudicatio: ſeu vitā remittens: aut remiſſio vite.
Thaphne: malum ab arbore:non a malicia: vel tympanum apertum:ſeu tympani apertio aut tympanum adaperiens.
Tala:ros:vel irroratio.
Talam:irrorans eos:vel irroratio eorum.
Tala:ager: vel appenſio eorum.
Talam: appendens eos:vel ager eorum.
Tamath:pars perfecta:vel perfectio partis: ſeu datū cōſummatū:aut conſummatio data.
Tanameth: conſolator:vel conſolatus:ſeu cōſolans:aut conſolatio.
Taphſophs:ſpecula:vel ſpeculum: ſeu ſpeculator: aut ſpeculatio.
Tharela:vidēs therebithū: vł viſio arbuſtu(le.
Thargal:explorator: vel exploratio:ſeu ſciēs iugum: aut ſcientie iugi.
Tharthan:ſuperfluus: vel elongans:ſiue turturem dedit:aut turturis datio.
Thau:ſignū: vł ſubt᷑:ſeu ſignatꝰ:aut ſubterior.
Tarchonitidis: cogitans triſtitiam:vel cogitatio triſtitie.

¶ Hic e poſt t.

TErtius: adiungens: vel adiunctio:ſeu applicans:aut applicatio.
Tertulius:ager eorū:vel placens ſtercore.

¶ Hic i poſt t.

TIberius:videns:vel bonus:ſeu vidēs eum:aut bonitas eius.
Tyberiadis: viſio: vel bonitas:ſeu videns teſtimoniū:aut bonitas:teſtificationuꝫ.
Tiphonius: gehennalis dolor: vel latitudo iniquitatis.
Tigris:velox:vel velocitas.
Timon:ruminans:vel pinguedo:ſeu pinguis aut ruminatio.
Thimotheus: beneficus:vel beneficium:ſeu benefaciens:aut beneficentia.
Tyrannus:continens eos:vel cōfortatio eoꝝ.
Tyrānī:ꝯtinētes eos:vł cōfortationes eorūꝫ.
Tyrus:anguſtia:vel tribulatio:ſeu plaſmatio aut fortitudo.
Tyrij:plaſmati: vł tribulati:ſeu fortes:aut anguſtiati.
Tythicus:tacens:vel taciturnus:ſeu ſilentiuꝫ aut taciturnitas eius.
Titus:querēs:vel bonus:ſiue lutū:aut lutatꝰ
Thriphena: innuens: vel reuertens:ſeu nutꝰ aut reuerſio.
Triphoſa:clara:vel perſpicua:ſeu clare vidēs aut perſpicue attendens.

¶ Hic o poſt t.

T Ob:bonus: vel bonitas.
Tobias:bonꝰ dn̄o:vel bonitas dn̄i:ſeu ductꝰ ad luctū: aut ꝯuerſꝰ ad vniuerſa
Tobis:bonus vir:vel bona aſſumptio.
Tophel:ruina:vel cadēs:ſeu tractās:aut irru(ens.
Topaſiō:bonū teſtamētū:vł bōitas teſtamēti
Troade:fulcēs:vł fulitū:ſeu reges:aut latitu(do
Trophimus:diſſoluēs:vel diſſolutus: ſeu diſſoluēs thalāos:aut diſſolutio thalāoꝝ.

¶ Hic u poſt t.

T Ubal:ductus ad luctum: vel conuerſus ad vniuerſa.
Tubal:deſerēs: vł deſertꝰ:ſeu deſerēs: (aut delatꝰ.
Tubalcaim: ductus ad luctū lamentationis: vel conuerſus ad vniuerſa acquiſitionis.
Tubalchaim:deſerēs poſſeſſionē:vel deſerēs lamētationē:ſeu delatꝰ poſſeſſioni:aut deſertus acqſitioni. Hucuſqꝫ p ſimplicē t lrām:idest ſine aſpiratione lecta ſunt principia noīm: exidē q̄ ſequūt᷑ aſpiratiōe addita legēda ſunt.

¶ Hic h poſt t.

T Haamath:dator indignationis:aut bilis: vł dedit indignationē:aut bilē:ſeu data ē bilis ei:aut data ē ei īdignatio.
Thaan:diues dono:vel pauidus gratia.
Thaas: ſup:vel pauidꝰ:ſeu diues:aut ſupior
Thaaſar:diues:vel diuitie:ſeu pauorē ſuſcitans:aut ſuperius vigilans.
Thabee:bonus occiſor:vel bene occidēs:ſeu bene occiſus:aut bona occiſio.
Thabelias:bonꝰ deꝰ dn̄s:vł bonitas dei dn̄i
Taberne:bona viſio:vel bone viſiones.
Thabiana:bōa donatio:vł bōitas ḡtificatiōis
Thabianei:bene donantes:vel bene ḡtificati
Thabor: veniat lux: vel veniat lumen:ſeu aduentus luminis: aut lucis acceſſio.
Thabrēmon:bene ſublimis:vel bona congregatio: ſeu bonus ad videndum: aut bonitas viſionis eorum.
Thachaſim:ſtatere appenſio:vel ſilentiū eoꝝ
Thadal:pnceps appēdens:vel pncipis appēſor:ſeu pnceps appēſus:aut pncipis appēſio
Thaphiphu: claudicās labił vł tipanū agiēs.

Thaphnas:ſignum opertum:vel ſignī oper=
tio:ſeu ſtupens os ſerpentis:aut inſanum os
ſerpentiū. Ab ore intelligendū eſt:nō ab oſſe.
Thaphnes : idem.
Thaphnathſare:numerans operimentuʒ no
uum:vel numerus operimenti noui.
Thaphua:tīpanū:apiens:vl' tympani aptio.
Thai:pauor meus:vel ſuperior mihi.
Thaim:duo:vel bini:ſiue duo: aut bina.
Thala:appenſio:vel appendens:ſeu irrorās.
aut irroratio.
Thalagmis:ex ipſo:vel pro ſemetipſo:ſeu ipe
met reſpondit ſibi : aut ſibimet reſponſio eius
Thalaſa: appendens facturam:vel appenſio
plaſmationis: ſeu irrorans facturam:aut irro
rans plaſmationem.
Thalaſar:appēdit principē:vel appenſio prin
cipis:ſeu irrorās pncipē:aut pncipꝫ irroratio
Thale:appenſio:vel appendens:ſiue irrorās
aut irroratio.
Thalim : pſalmi : vel hymni: ſeu laudes:aut
laudationes.
Thabitacumi:puella tibi dico ſurge. Syrum
eſt non hebreum. (ſpenſio
Thalme:ſulcus:vel ſulci:ſeu depēdēs:aut ſu
Thalmai: ſulcus meus: vel ſulci mei:ſiue ap=
pendens me:aut ſuſpenſio mea .
Thamar: palma:vel amara: ſeu commutans:
aut commutata.
Thamuʒ:conſummantes: vel contemnentes
ſiue contemptus: aut conſummatio.
Thanna: numer⁹:vel fidelitas:ſeu fidelis eis
aut conſummatio eorum.
Thānas:numerus:vel deficiens:ſeu vectans
facturam:aut conſummatio plaſmationis.
Thānatha : vectans exploratores odoris:vel
vectans exploratores aſcenſionis.
Thānathei : vectantes exploratores odoris:
vel vectantes exploratores aſcenſionis.
Thannathſara:numerans operimentum no=
uum:vel numerus operimenti noui.
Thannes:numerus:ſeu deficiens:aut fidelis
ei:ſiue conſummatio eorum.
Thāni:numerans mihi: aut cōſummatio mea
Thana:humilis: vel reſpondens:ſeu reſpon=
ſio: aut humilitas.
Thanaa:humilis eis:vel reſponſio eius.
Thanath:reſpondit tibi:vel humilitas ad te:
ſeu humilis tibi: aut reſponſio tua.
Thanai:humiliās virū:vl' rñdēs aſſumptiōi.
Thanath : humilis : vel reſpondens :ſeu hu=
militas:aut rñſio: ſiue conſolatio petitionis.
Thanathſelo: humilitas dimiſſionis:vel con
ſolatio petitionis.
Thanis:mandans humilia:vel mandans hu
militatem : ſeu mandatum humile:aut man=
datum humilitatis.
Thanthannei:reſponſio fidelis mihi:vel hu=
milis explorator aſcenſionis mee.
Thapſa:ſpeculum:vel indignatio.
Tapſar:ſpclm vigilie:vl' idignationē ſuſcitās
Tapſe:indignans:vel indignatio:ſeu ſedes of
fendens:aut ſeſſio offendiculi.
Thara:paſcēs: vel paſtio:ſeu explorator odo
ris:aut exploratio aſcenſionis.
Tharacha : ſuperfluus eius:vel elongans ab
eo:aut ſuperfluens eius: aut elongatio eius.
Tharaſim:idola:vel imagines:ſeu figure:aut
imaginationes.
Tharana:nequam in dono:vel abigēs gr̄am.
Tarthat:ſuperfluus: vel elongans:ſeu ſuper
fluitas: aut elongatio.
Tardema:grauis:aut pfundus ſopor:vl' gra=
uitas: aut profunditas ſoporis. (tia.
Thare:abactor:vl' depulſor:ſeu neq̄:aut neq
Tharei:nequam:aut nequitie:ſeu abigentes:
aut depellentes.
Tharei:paſcēs me:aut paſtio mea: ſeu explo
rator odoris mei:aut exploratio aſcēſiōis mee
Thereaſra : liber duodecim prophetarum.
Thares: explorator gaudij:vel explorator le=
titie:ſeu gaudiū abigens : aut letitiam.
Tharſis : explorās gaudiū:vel explorans leti
tiā:ſeu diſſipās ſpeculū:aut diſſipatio ſpecule
Tharſenſes:explorantes gaudium:vel explo
rantes letitiam:ſeu diſſipantes ſpeculum aut
diſſipatores ſpecule.
Tharſum:exploratio gaudij:vl' diſſipatio ſpe=
Tharſi: poſitus mihi:vel poſitio mea. (cule.
Thau:conſummans:vel cōſummatus:ſeu cō=
ſummator: aut conſummatio.
Thracia:requies: vel latitudo.
Thraces: lati vel requieſcentes.
Thramate:ſuiēs dono:vl' diſſolutio donatōꝝ
Thraſee: diſſoluens thalamos:vel diſſolutio
thalamorum.

Hic he poſt t.

Thebaida:conuerſa:vel conuerſio.
Thebaoth:conuertens tempus:vel cō=
uerſio peccatoris.
Thebath:bonum:vel bonitas:ſiue conuertēs
delinquentem:aut conuerſio peccatoris.
Thebel:inſulſus:vel inſipiens.
Thebes:facta mea:vel mea fuerunt.
Thebeth:bonus pauor:vel bonitas vite.
Thebin:palea mea: vel oua feri.
Thebin:bonus mihi:vel palea mea.
Theboleth:ſpica palee:vl' iſulſitas germiatōꝝ
Thebon:palee : vel inſulſitas. (ſtatera.
Thechel:ſtatere appenſio:vel appenſū eſt in
Thechoe:tuba canēs: vel buccinator.
Thecua:tuba:vl' buccia:ſeu ſonit⁹:aut pcuſſio
Thecuam:tube:vl' buccine:ſeu ſonantes:aut
percutiētes.
Thecuem idem. Thecuite : idem.
Thecuath:buccia delinq̄ns:vl' pcuſſio pctōrꝫ
Thecuam:patiens:vel pacientia:ſeu percuti=
ens eos:aut buccina eorum.
Thedor:paxillus:vel infixio.
Theem:meridianus:vel ſtatura menſure.
Theglath: tranſmigrans: vel tranſmigrator
Actiua ſignificatione intelligendum eſt : id=
eſt:alios faciens tranſmigrare.
Theglaphhalaſſar:trāſmigrās cadentē prin
cipē:vel trāſmigratio cadentis principis.
Theglathpalizar:idem.
Thehem:ſtatera mēſure:vl' ſtatera mēſurata
Thehenite:ſtatera mēſurata:vl' ſtatera mēſu=
Thelabin:diſperſi:vel diſper= (rationis
dentes:ſeu diſperſio: aut diſperſiones.
Thelame:ager aquarum:vel riui fluuiorum.
Thelaſſar:appendens principem:vel appen=
ſio principis.
Thelem:ros eorum: vel ager aquarum.
Thelmelathelarſa:ager aquarum diſpergen=
tium ſolem: vel riui fluuiorum diſpergentes
illuminatos.
Thelmon:ros doni:vl' irroratio requieſcētis
Thelmon:ros doni: vel irroratio reqeſcentiū
Thema:auſter:vel aphricus:ſeu auſtral': aut
meridianus.
Theman:auſter: vel aphricus.
Themana:auſter eius:vel aphricus eius.
Themani:auſter meus:vel aphricus mihi.
Themanites : auſtralis: vel aphricanus. Ab
Aphrico: non ab Aphrica.
Themna: vectans:vel defectio.
Themor:ſmirna:vel cōſumatio amaritudinis
Themora:ſmirna eius:vel conſummatio ama
ritudinis eius.
Themorites:ſmirnenſis:vel conſummatus in
amaritudine.
Thena : caſtra: vel donata: ſeu do nationes:
aut dona eorum.
Thenat:caſtra fratris: vel dona fletuum.
Themath:ficus: vel amigdalum.
Thenoemeth:conſolatus:vel conſolatio.
Theodas: laudans: vel laudatio:ſeu ſignum
capiens:aut captura ſignaculi.
Theodatus:laudans aut laudatio.
Theophilus : conuertens: vel conuerſus:ſeu
ſurſum ferens:aut ſurſum portatus.
Therath:procul:vel elongatus.
Theraphin:idola:vel incēdia:ſiue figure:au
imaginationes.
Thercath: ſubuertens: vel ſubuerſio. (uiſio
Therphala ſubuerſiōe cadēs:vl' explorata di
Therphalei:exploratores diuiſi:vl' ſubuerſio
ne cadentes.
Themath: explorata redemptio:vel explora
tio redemptionis.
Therſa: pulchra:vel placens:ſeu complacitio
aut complacens ſibi.
Theſan : poſuit donum:vel depoſitio gr̄atie.
Theſis:poſita: vel depoſitio.
Theſbi: captiuans:vel conuertens:ſeu capti=
uitas:aut conuerſio.
Theſbites:conuertens:vel captiuator:ſeu fe=
ſtinus ad intelligēdū:aut ītelligētia feſtinata
Thelbon:feſtinata intelligentia:vel feſtinatio
ad intelligendum.
Teſbues:captiuans:vel captiuator:ſeu capti=
uus:aut captiuitas.
Theſſalonica: feſtinans vmbram ſtatuere:vl'
feſtinans vmbram firmare.
Theſſalonicenſes: feſtinantes vmbrā ſtatue=
re:vel feſtinantes vmbram firmare.
Theth:ſubter:vl' infra:ſeu bonū: aut excluſio
Thetim:boni:vl' excluſi:ſeu iferiores:aut ſub
Theudas:laudās: vl' laudatio:ſeu (teriores
ſignum capiens:aut captura ſignaculi.
Thezez:ager horribilis: vel tuba terribilis.

Hic hi poſt t.

Thiathira:illuminata:vel illuminatrix:
ſeu illuminans:aut illuminatio.
Thiathireni:illuminātes:vl' illuminati
Thiabath:forum:vel macellum.
Thicon:medium: vel dimidiatio.
Thiconium: idem.
Thichna.ſpes:vel deſperatio.
Thyna: humilia: vel reſpondentia.
Thicō:diſpgēs merorē: vl' diſperſio iniq̄tatꝫ
Thimeus: pinguis: vel ruminans. (fluus.
Thiras:timor:vel reddit⁹ :ſeu timēs:aut ſup=
Thiria:timens dominū: vl' rediēs domino.
Thriphon:diſſoluēs dolorē:vl' ſuiēs iniq̄tati
Thrimoth:diſſoluēs mortē: vl' reqeto mortis

Hic ho poſt t.

Thob : oblatio: vel vniuerſitas.
Thobel:vanitas:vel oblatio:ſeu duct⁹
ad luctum:aut cōuerſus ad vniuerſa.
Thochaath : ſtridens:vel ſtridor.
Thocem:ſtridor fortis: vel ſtridens oculus.
Thooth : gehenna : vel ſtultitia:ſeu latitudo:
aut pena ampla ſtultorum.
Thophech:oris operculuʒ:vel oris protectio
ſeu os protegens: aut os protectum.
Thophel : os dei protegens:vel dei protectū
ſeu oris dei operculum:aut oris dei protectio
Thophet : gehenna pauoris:vel ampla pena
vite ſtultorum.
Thogorma: auellens:vel interpres: ſeu quiſ=
piam incolatus: aut incolatus auulſio.
Thola: coccinum:vel vermiculus.
Tholad:coccinēs ſuus:vel rubēs color teſtiū
Tholaite: coccinei:vel rubicundi.
Thole:coccineum:vel rubens color.
Tholmai:ad menſuram deducēs:vel ad mē=
ſurā reductio:ſeu ſulc⁹ me⁹:aut ſuſpēſio mea.
Tholomai : idem.
Tholomaida : ad menſuram deducēs:vel ad
menſuram reducta.
Tholomais: idem.
Tholomaidenſes : ad menſuram deducti:vel
ad menſuram deducentes.
Tholomeus : ad menſuram deducens:vel ad
menſuram reductus.
Tholus:rotundus:vel rotunditas.
Thomas:abyſſus:vel geminus. Unde ⁊ gre=
ce dydimus appellatur.
Thopo:manentia:vel latitudo.
Thorath:lex : vel penthatheucum.
Thoſe:captiuitas:vel feſtinatio.
Thoſaites:captiuus:vel feſtinator.
Thot: error:vel amentia.
Thoti:error meus: vel amentia mea.
Thou:amens:vel errans:ſeu error eoruʒ:aut
amentia eorum.
Thorchade:requieſcens:vel requietio.
Thorgadite:ſerui ſuccincti: vel requieſcentes
latrunculi.

Hic u poſt th.

Thubal: ductus ad luctum:vel conuer=
ſus ad vniuerſa .
Thubal:deferens: vel deſertus:ſeu de
ferens : aut delatus.
Thubalchaim:ductus ad luctum lamentatio
nis:vel conuerſus ad vniuerſa acquiſitionis.

Thubalchaim: deferens paſſionem: vel deferens lamentationem: ſeu delatus poſſeſſioni aut deſertus acquiſitioni.
Thubam: deferens vel deſertio: ſeu bene metiens: aut bona menſura.

¶ Sequitur de incipientibus a litera U.

Ubil: feſtinans germen: vel conſilium vetuſtatis.
Uchocha: ignis mordens: vł dolor preſtolationis.
Uchocha: infirmus vel debilis: ſeu infirmans eos: aut infirmitas eorum.
Uphanite: infirmi vel debiles: ſeu infirmantes eos: aut infirmitates eorum.
Uphir: infirmus vel infirmitas: ſeu irritum: aut herboſum.
Ul: dolēs aut parturiēs: ſeu dolor aut parturitio.
Ulai: centum vel palus. A palude: nō a palo: ſeu dolor femoris: aut dolor vmbraculi.
Ulam prius vel ante ſeu prior aut anterior.
Ur: lumē vel ignis: ſeu incendiū: aut feneſtra
Urai: lumē meū vł ignis meꝰ: vł icēdiū meū
Uram: deus excelſus vel lumē excelſum: ſeu ignis eorum: aut feneſtra eorum.
Uram: lucens populo: vel igneus ppl's: ſeu incendēs pplm: aut incēdium populorum.
Uratha: ignis peccati vel incendens pctm̄: ſeu lumen temporale: aut aperiens peccatori
Urbanus: luce gaudens: vel lucis gaudium: ſeu gaudens igne: aut gaudens incendio.
Urei: longitudo mea vł illuminator meus: ſeu ignis meus: aut incendium meum.
Uri: lux mea vel ignis meus: ſeu incēdens me aut apertio mea.
Urias: lux mea dei: vł lumen meum domini: ſeu dominus ignis meꝰ: aut dn̄s icēdiū meū.
Uriel: lucens deo vel ignis dei: ſeu aperiens deo: aut incendium dei.
Us: conſilium vel conſiliator: aut feſtinans: ſeu feſtinatio.
Uſam: conſulens populo: vel cōſilium populi ſeu feſtinans eos: aut feſtinatio eorum.
Uſathi: feſtinante me: vel cōſiliante mihi: ſeu conſilium meum: aut feſtinatio mea.
Uſathites: feſtinans vel conſiliator.
Uſi: conſulens mihi: vel conſilium meum: ſeu feſtinans me: aut feſtinatio mea.
Uſim feſtinans eos: vel conſilium eorum.
Uſim: conſilium vel feſtinatio: ſeu feſtinus conſilio: aut feſtinator conſilij.
Uthai: dolor ſigni vel conſilium errans.
Uzai: conſilium: vel conſiliator.
Uzal: conſilium eius: vel conſiliator eorum.
Uaph: finis vel definitio.
Uaphi: finis meus vel definitio mea.
Uaphiſus: finis ꝯſilij: vł definiēs feſtinatōem
Uaphiſi: finis conſilij mei: vel definiens feſtinationem meam.
Uagao: ip̄a vallis eſtuās: vł ip̄a vallꝫ eſtuatō
Uagerthra: liber leuitax: vel liber leuiticus.
Uagedaber: liber numerans: vł liber numeri.
Uaizata: ip̄e ducens huc: vel ipſe fornicator.
Uaſem: finis dentiū: vel deſtinatꝰ anguſtie.
Uaſthi: finis ſignatꝰ: vł definitio ꝯſumata.
Uahu: hec vel ipſa: ſeu ipſe aut ille.
Ueluth: finis vtilis: vł definitio declinatōis.
Uur: vires vel virium: ſeu prouocatio ire: aut iracundia prouocationis.

¶ Sequitur de incipientibus a litera Z.

Zab: aux obriſum: vł aux puriſſim̄
Zaba: mouens vel motus: ſeu fluctuans: aut fluctuatio.
Zabad: fluens torris: vel torris fluitio: quem vulgo titionem vocant.
Zabadan: fluis torrens inutilis: vel fluens torris idolatrie.
Zabadei: fluxus torris: vel torrium fluitio.
Zabadia: fluēs torris dn̄i: vł torris fluēs dn̄o
Zabbai: motus meus vel fluctuat[io] mea.
Zabaō: mouēs dolorē: vł fluctuatio iniq̄tatꝫ.
Zabat: mouēs delictū vel torris fluēs pctō.
Zaban: mouens eos vel fluctuatio eorum.
Zabel: iſta confuſio vel iſte ignominioſus.
Zaber: mouens puteum: vel fluctuatio fontꝫ
Zabdi: fluxus vehemens: vel fluxus abundans: vel fluens abundanter.
Zabdias: fluxus vehemens dei: vel fluens abundanter deo.
Zabdiel idem.
Zabina: iſte venit rn̄dens: vł iſta venit rn̄ſio.
Zabuth: fluens torris vel torris fluitio.
Zabulon: fluxus noctis vel iuſiurandum eiꝰ.
Zabulon: habitaculi ſubſtantia: vel habitaculum eorum: ſeu habitaculum fortitudinis: aut habitaculum pulchritudinis.
Zabulonite: fluxꝰ noctiū: vł iureiurāda eorꝫ.
Zabulonite: habitaculorum ſubſtantie: vel habitacula eorum: ſeu habitacula fortitudinū aut habitacula pulchritudinum.
Zachai: iuſtus meus vel iuſtificatio mea.
Zarcharias: memorās dn̄i: vł auxiliū dn̄i
Zacher: memoria vel adiutorium: ſeu iuſtus: vel vigilans: aut iuſtificatus conſurgens.
Zacheus: iuſtitia vel iuſtificatio: ſeu iuſtus conſilio: aut iuſtificatus feſtinans.
Zachur: memoria vel adiutorium: ſeu iuſtus igneus: aut iuſtificatus illuminans.
Zadab: iſte pater vel iſta paternitas.
Zadabia: iſte pater dn̄s vel iſta p̄rnitas dn̄o.
Zaph: illuminare vel illuminatio.
Zaphi: lumen meum vel illuminatio mea.
Zaphim: illuminās eos: vel illuminatio eorꝫ.
Zai: ducte: vel huc: ſeu oliua aut fornicatio.
Zain: iſta vel hec.
Zaith: ducte huc: vel fornicarius tibi: ſeu oliua eius: aut fornicatio eorum.
Zalmon: ſub vmbra vel obumbrans: ſeu ſubumbratus: aut obumbratio.
Zamma: iſte fluens vel fluxus eius.
Zambri: iſte laceſcens: vel iſte amaricans.
Zamdi: fluxus vehemēs: vel fluxus abūdās.
Zamira: iſte apertus: vel iſte illuminans.
Zemra: pſallens ei vel canticum eius.
Zemram: pſallens eis vel canticum eorum.
Zamri pſallēs mihi: vel cantatio mea.
Zamri: pſallens eis vel cantatio eorum.
Zamro: pſallēs mgr̄o: vł canticum magiſtri.
Zanoa: iſta requies: vł iſta commotio. ſeu iſte repulit: aut iſte requieuit.
Zanoe idem.
Zara: oriens vel orientalis.
Zarad: deſcendens: vel alienus ſeu deſcenſio vel alieuatio.
Zaradaim: deſcēſio iutilis: vł alienꝰ idolatra
Zarai: oriens mihi vł orientalis meus.
Zaraias: oriens domino: vł orientalis dn̄i.
Zarath: ortus peccati: vł oriētalis delinq̄ns.
Zarda: alienatus valde: vel alienatus ab eo.
Zare: ortus eſt: vel orientalis eſt iſte.
Zared: deſcendens vel abalienatus.
Zaraide: deſcēdentes vel oriētales ſunt iſti.
Zares: ortus facture: vł oriētalis plaſmatio.
Zareth: oriens pauor: vel orientalis vita.
Zarias: oriens domino: vel orientalis dn̄i.
Zatham: iſte humilis: vel reſponſio iſta.
Zaua: iniquus vel iniquitas.
Zauath: donatus vel donatio.
Zauadia: dos domini vel dos domino.
Zazi: horridus vel terrendus.
Zazim: horror vł terror: ſeu horrēdi aut terribiles:
Zazomin: q̄ eſt hec aqua: vel p̄parati in acie: ſeu aciem preparantes: aut aciei preparatio.

¶ Hic e poſt z.

z Eb: lupus vł rapax: ſeu deuorans: aut deuorator.
Zebad: fluens torris: vel torris fluitio.
Zebadaia: fluēs torrꝫ dn̄i: vł torrꝫ fluēs dn̄o.
Zebee victia: vł rapia: ſeu hoſtie aut duoratō
Zebedeus: donatus vel dotatus: ſeu fluens iſte: aut fluitio iſta.
Zeber: lupꝰ vigilās: vł deuoratio reſurrectōꝫ
Zebi: lupꝰ meus vel deuoratio mea.
Zebida: dotis mee fortitudo: vł donatio mea deſiderabilis.
Zebub: muſca: vel muſce pluraliter.
Zebub: habitatio vel tabernaculum.
Zebulonites: tabernaculum meroris: vel inhabitio iniquitatis.
Zeci: memor mei vel memoratio mea.
Zechri idem.
Zechrim: memorās eos: vł memoratio eorꝫ.
Zechur: mēoria luminis: vel mēoratio ignea
Zephernua: hoc os vidiſti: vł huiꝰ orꝫ viſio.
Zephrona: os hoc vidit: vł oris huius viſio.
Zei: iſte meus vel iſte mihi.
Zelpha: os hians: vel os fluens: ſeu os ambulans: vel oris fluitio.
Zemma: iſte fluens: vel iſte fluxus eius.
Zemeri: iſte amaricans: vel iſte exacerbans.
Zemram: cantans ei: vel canticū eorꝫ: ſeu tps eorꝫ oſtendēs: aut tpis eorum oſtenſio.
Zemri: pſallēs mihi: vel canticum meum: ſeu: iſte laceſcens: aut iſte amaricans.
Zena: commouens: vel commotio: ſeu ipſe requieſcens: aut ipſa requietio.
Zenam: cōmouens eos: vel cōmotio eorum: ſeu ip̄e req̄eſcens eis: aut ip̄a req̄etio eorum.
Zerihel: iſte mgr̄ deꝰ: vł iſta ē mgr̄atio dei.
Zerimoth: iſte timens mortem: vel iſte metuens altitudinem mortis.
Zelum: iſte lapis: vel iſta duricies.
Zethaa: iſte pauidus: vel iſte ſuperior.
Zethan: iſte amarus vel iſta commutatio.
Zetheu: iſte amens: vel iſte erroneus.
Zethua: iſte errans ei: vel iſta amentia eius.
Zeu: iniquus vel iniquitas.
Zeuan: iniquus eis vel iniquitas eorum.
Zeuoth: gentilis vel ſparſio.

¶ Hic i poſt z.

z Iph: florens vel germinans.
Ziphei: florentes vel germinantes.
Zipha: germen vel illuminare.
Ziphai: germen meū: vel illuminatio mea.
Zio: ductio vel oliua.
Ziza: horrendus vel terribilis.

¶ Hic o poſt z.

z O: iſte vel iſta.
Zoara: minor vel paruula: ſeu vitula conſternans: aut vitula conſternata.
Zobadomas: fluēs vel torrēs iniquus dominus: aut fluens torris merenti domino.
Zocho: prophetia vel prophetatio.
Zoe: attrahens vel attractio.
Zoheleth: tractans vel protrahens: ſeu tractum: aut protractio.
Zoheth: iſte pauidus vel iſte viuax.
Zolomin: preparātes aciē: vł p̄parati in acie
Zomim: aciē p̄parantes: vł in acie p̄parati.
Zoob: aurū vel diuitie.
Zoon: iſte iniquus: vel iſte inutilis.
Zoor: plaſma vel plaſmatio: ſeu iſte apprehendens: aut iſte iracundus.
Zoori: plaſma meum: vł plamator meus: ſeu iſte apprehendēs me: aut iſte iracūdus mihi.
Zorobabel: aliena tranſlatio: vel ortus in Babilone: ſeu iſte princeps tranſlationis. aut iſte magiſter conuerſionis.
Zozomim: q̄ hec eſt aqua: vł q̄ ſunt he cogitationes: ſeu p̄parātes eū: aut in acie p̄parati.

¶ Hic u poſt z.

z Uſitidis: conſilium vel conſiliatrix.
Zuſim: conſiliantes eos: vel conſiliatores eorum .·.

Finis.

[illegible]A [illegible]2[illegible]
= B5[illegible] b